

Holy Bible

Aionian Edition®

Baịbụlụ Nsọ n'Igbo Ndị Ugbu
The Igbo Holy Bible for Everyone

AionianBible.org
The world's first Holy Bible untranslation
100% free to copy and print
also known as " The Purple Bible "

Holy Bible Aionian Edition ®

Baibulụ Nsọ n'Igbo Ndị Ugbu
The Igbo Holy Bible for Everyone

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2024

Source text: eBible.org

Source version: 8/25/2024

Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0
Biblica, Inc., 1980, 1988, 2019, 2020

Original work available for free at www.biblica.com and open.bible

Formatted by Speedata Publisher 4.19.20 (Pro) on 8/31/2024

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc

<https://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Igbo at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of *eternal punishment*. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

History

Igbo at AionianBible.org/History

- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
- 05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
- 08/05/24 - 377 translations now available in 166 languages.
- 08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.

Table of Contents

OLD TESTAMENT

Jenesis	11
Opupu	52
Levitikos	88
Onuogugu	114
Diuteronomi	150
Joshua	180
Ndị Ikpe	201
Rut	222
1 Samuel	225
2 Samuel	252
1 Ndị Eze	274
2 Ndị Eze	301
1 Ihe E Mere	327
2 Ihe E Mere	350
Ezra	379
Nehemaya	387
Esta	399
Job	406
Abu Qma	428
Ilu	481
Ekiliziastis	500
Abu nke Abu	507
Aizaya	511
Jeremaya	556
Abu Akwa	607
Izikiel	612
Daniel	657
Hosiya	670
Juel	677
Emos	680
Obadaya	686
Jona	687
Maika	689
Nehum	693
Habakuk	695
Zefanaya	697
Hegai	700
Zekaraya	702
Malakai	710

NEW TESTAMENT

Matiu	715
Mak	743
Luk	760
Jon	788
Oru Ndị Ozi	809
Ndị Rom	837
1 Ndị Kɔrint	850
2 Ndị Kɔrint	864
Ndị Galeshia	873
Ndị Efesos	878
Ndị Filipai	882
Ndị Kołosi	885
1 Ndị Tesalonaïka	888
2 Ndị Tesalonaïka	891
1 Timoti	893
2 Timoti	897
Taitos	900
Filiomon	902
Ndị Hibru	903
Jemis	912
1 Pita	916
2 Pita	920
1 Jon	923
2 Jon	927
3 Jon	928
Jud	929
Mkpughe	930

APPENDIX

Reader's Guide

Glossary

Maps

Destiny

Illustrations, Doré

OLD TESTAMENT

Mgbe ọ chupuru mmadụ, o dochiri n'owuwa anyanwu nke ogige Iden ndị mmuo ozi dị ike a na-akpọ Cherubim, na mma agha na-acha ọkụ, ka ha na-eche ọnụ uzọ e si aba n'ebe osisi ahụ na-enye ndụ dị nche.

Jenesis 3:24

Genesis

1 Na mmalite Chineke kere eluigwe na ụwa. **2** Uwa bụ ihe na-enweghi ụdịdị ọbụla, bùrụkwa ihe togboron'efu. Ochichirị gbara n'elu ogbu mmiri dì omimi. Mmụo nke Chineke na-erugharị n'elu ogbu mmiri ahụ. **3** Mgbe ahụ Chineke kwuru sị, “Ka ihè dị,” ihè díkwarị. **4** Chineke hụrụ na ihè ahụ mara mma. Ọ kpara oke n'etiti ihè na ochichirị. **5** Chineke kpọrọ ihè ahụ Ehihie, kpọq ọchichirị ahụ Abalị. Uhuruchi dị, ụtụtụ díkwa. Ọ bürü ụbochị nke mbụ. **6** Chineke kwukwara sị, “Ka mbara püta nke ga-ekewapụ mmiri dị n'elu mbara ahụ site na mmiri nke dị n'okpuru mbara ahụ” **7** Ya mere, Chineke mere mbara, kewapụ mmiri dị n'okpuru mbara ahụ site na mmiri nke dị n'elu mbara ahụ. O sikwa otu a díri. **8** Mbara ahụ ka Chineke kpọrọ mbara eluigwe. Uhuruchi dị, ụtụtụ díkwa. Ọ bürü ụbochị nke abụo. **9** Chineke kwuru sị, “Ka mmiri dị n'okpuru mbara eluigwe chikọta onwe ha ọnụ n'otu ebe, ka ala akorọ püta.” O sikwa otu a díri. **10** Chineke kpọrọ ala akorọ ahụ “ala,” kpọq mmiri ahụ chikötara onwe ha ọnụ “osimiri.” Chineke lere anya hụ na ha dị mma. **11** Chineke kwuru sị, “Ka ala puputa ahijia ndu dì iche: ahijia na-amipüta mkpụrụ, na osisi dì n'elu ala nke na-amipüta mkpụrụ, nke mkpụrụ ọkukụ ya dì n'ime ya, díka ụdịdị ha dì iche iche si dị.” O sikwa otu a díri. **12** Ala puputara ahijia ndu dì iche: ahijia na-amipüta mkpụrụ díka ụdịdị ha si dị, na osisi na-amipüta mkpụrụ, nke mkpụrụ ọkukụ ya dì n'ime ya, díka ụdịdị ha si dị. Chineke lere anya hụ na ọ dị mma. **13** Uhuruchi dị, ụtụtụ díkwa. Ọ bürü ụbochị nke ato. **14** Chineke kwuru sị, “Ka ihè nke na-enye ihè díri na mbara eluigwe, ikewapụ ehihie site n'abalị. Ka ha bürü ihe ama igosi oge dì iche iche, ụbochị dì iche iche, na afọ dì iche iche. **15** Ka ha bürü ihè na mbara eluigwe inye ihè n'elu ụwa.” O si otu a díri. **16** Chineke mere ihè ukwu abụo, nke kacha idị ukwu ka ọ bürü nke ga-achị ehihie, ma nke dì nta ka ọ bürü nke ga-achị abalị. O mekwara kpakpando dì iche iche. **17** Chineke debere ha na mbara eluigwe inye ihè n'ụwa, **18** ichị ehihie na abalị na ikpa oke n'etiti ihè na ochichirị. Chineke lere anya hụ na ọ dị mma. **19** Uhuruchi dị, ụtụtụ díkwa. Ọ bürü ụbochị nke anọ. **20** Chineke kwuru sị, “Ka mmiri juputa n'ihe ndị na-ekume, ka ụmụ anụ ufe feghariķwa n'elu ụwa, ma n'elu mbara igwe.” **21** Ya mere Chineke kere anụ ukwu niile bi na mmiri, na anụ niile nwere ndu bi na mmiri, na

udị ihe ọbụla nwere ndu na-akpugharị akpugharị ndị juputara na mmiri, díka ụdịdị ha si dị, na anụ ufe niile díka ụdịdị ha si dị. Chineke lere anya hụ na ọ dị mma. **22** Chineke goziri ha, sị ha, “Mubaanụ, díkwanụ ukwu n'onuogugu, juputanụ osimiri niile. Ka anụ ufe díkwa ukwu n'onuogugu n'elu ụwa.” **23** Uhuruchi dị, ụtụtụ díkwa. Ọ bürü ụbochị nke ise. **24** Chineke kwuru sị, “Ka ala weputa ụmụ anụ dị iche ihe nwere ndu díka ụdịdị ha si dị: anụ ulo, anụ na-akpugharị n'ala, na anụ ọhịa, nke ọbụla díka ụdịdị ya si dị.” O si otu a díri. **25** Chineke mere ụmụ anụ ọhịa, díka ụdịdị ha si dị, mee anụ ulo, díka ụdịdị ha si dị, na anụ niile nwere ndu nke na-akpugharị n'ala díka ụdịdị ha si dị. Chineke lere anya hụ na ọ dị mma. **26** Mgbe ahụ, Chineke kwuru sị, “Ka anyị mee mmadụ n'oyiyi anyị, díka ụdịdị anyị si dị, ka ha chịa azụ niile nke osimiri, na anụ ufe niile nke eluigwe, na anụ ulo niile, na anụ ọhịa niile, na ihe niile e kere eke nwere ndu nke na-akpụ akpụ n'ala.” **27** Ya mere, Chineke kere mmadụ n'oyiyi nke ya, n'oyiyi Chineke ka o kere ha, nwoke na nwanyị ka o kere ha. **28** Chineke goziri ha sị ha, “Mjanụ mkpụrụ, mubaanụ, juputanụ n'ụwa, meenụ ka ihe niile díri n'okpuru unu. Chjanụ azụ niile nke osimiri na anụ ufe niile nke eluigwe na ihe niile e kere dì ndu nke na-akpugharị akpugharị n'ala.” **29** Mgbe ahụ, Chineke sıri “Enyela m unu ahijia ubi niile na-amị mkpụrụ dì n'elu ụwa, na osisi ọbụla miri mkpụrụ, nke mkpụrụ ọkukụ ya dì n'ime ha, ka ha bürü ihe oriri gi. **30** Ma ụmụ anumānụ niile na anụ ufe niile, na anụ niile e kere eke na-akpugharị akpugharị n'ala, anụ ọbụla nwere ndu n'ime ha ka m na-enye ahijia ndu niile ka ọ bürü ihe oriri ha.” **31** Chineke legharirị anya n'ihe o kere, hụ na ọ dị ezi mma. Uhuruchi dị, ụtụtụ díkwa. Ọ bürü ụbochị nke isii.

2 Otu a ka e si rụzuo ọrụ ike eluigwe na ụwa na ihe niile dì n'ime ha. **2** N'ubochị nke asaa, Chineke kwusirị ọrụ ya nke ọ na-arụ, o zukwara ike site n'ọrụ ya niile. **3** Chineke goziri ụbochị nke asaa ahụ mee ya ka ọ bürü ụbochị dì nsọ, n'ihi na ọ bụ n'ubochị ahụ ka ọ zuru ike site n'ọrụ nke ike ihe niile. **4** Nke a bụ akuko banyere usoro okike eluigwe na ụwa mgbe e kere ha, n'ubochị ahụ mgbe Onyenwe anyị Chineke kere eluigwe na ụwa. **5** Ahijia ọbụla epuputabeghi n'ọhịa, o nwekwaghị ihe ubi ọbụla sitere n'ala puputa, n'ihi na Onyenwe anyị Chineke ezitebeghi mmiri ozuzu n'elu ụwa, o nwekwaghị mmadụ ọbụla nọ na-arụ ọrụ

ubi, **6** ma mmiri si n'ala na-asoputa na-aso n'elu ala niile. **7** Onyenwe anyi Chineke kpuru mmadu site n'aja nke ala, kunye ya ume ndu n'im i ya, nke mere ka mmadu ghogho ihe di ndu. **8** Onyenwe anyi Chineke kpuru ubi a gbara ogige n'akukwu Ọwụwa anyanwu, n'Iden. O tinyere mmadu ahụ ọ kpuru n'ime ubi a. **9** Onyenwe anyi Chineke mere ka osisi di iche iche si n'ala puputa, osisi ndi di mma ile anya na nke dikwa mma iri eri. N'etiti ogige a, e nwere osisi na-enye ndu, na osisi nke ịmata ihe ọma na ihe ojoo. **10** E nwere iyi si n'Iden na-asoputa na-asobanye n'ime ogige ahụ ime ka ala ahụ nwee mmiri. Site n'ebé ahụ, iyi a kewara nwee ngalaba ano. **11** Aha ngalaba nke mbu bụ Pajshon. O soqoro ogologo gafee ala niile nke Havila, ebe a na-enweta olaedo. **12** (Olaedo di n'ala ahụ mara mma. Eso osisi na-esi isi ụtọ na nkume di oke ọnuaḥia a na-akpọ ọniks dikwa n'ebé ahụ.) **13** Aha ngalaba nke abu bụ Gaihọn. O sitere n'ala Kush gafee. **14** Aha osimiri nke ato bụ Taigris. O na-asola n'akukwu Ọwụwa anyanwu nke ala Asho. Aha osimiri nke anō bụ Yufretis. **15** Onyenwe anyi Chineke weere mmadu ahụ tinye ya n'ogige Iden, ka ọ na-akọ ya ma bùrùkwa onye na-elekọta ya. **16** Onyenwe anyi Chineke nyere mmadu ahụ iwu sị ya “I nwere ike iri mkpuru osisi niile di n'ubi a, **17** ma ị gaghi eri mkpuru si n'osisi ịmata ihe ọma na ihe ojoo. N'ihi na ụboghị i riri ya ị ga-anwuriri.” **18** Onyenwe anyi Chineke kwuru sị, “O dighị mma ka nwoke nōrō naanị ya. Aga m emere ya onye inyeaka nke kwasiri ya.” **19** Onyenwe anyi Chineke sitere n'ala kpuo ụmụ anumanyi niile nke ọhia na ụmụ anụ ufe niile nke eluigwe. O dutere ha ka ọ mara ihe mmadu ahụ ga-akpo ha. Ihe ọbụla mmadu ahụ kporo ihe ọbụla ndi a nwere ndu, nke ahụ bùkwa aha ya. **20** Ya mere, mmadu ahụ nyere anụ ụlo niile na anụ ufe niile na anụ ọhia niile aha. Ma n'ebé Adam nō, o nweghi onye inyeaka kwasiri ya. **21** Ya mere, Onyenwe anyi Chineke mere ka nwoke ahụ daa n'ura. Mgbe ọ nō na-arahụ ụra, o weputara otu ọgiriga site na ngụ di ya n'ahụ, mechikwaa ebe o si weputa ya. **22** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi Chineke ji otu ọgiriga o si n'ahụ nwoke ahụ weputa, mee nwanyị, dutere ya nwoke ahụ. **23** Nwoke ahụ kwuru sị, “Nke a bu ọkpukpu si n'okpukpu m, na anụ ahụ si n'ahụ m, a ga-akpọ ya ‘nwanyị’, n'ihi na e si n'ime nwoke weputa ya.” **24** Ọ bu nke a mere nwoke ga-eji hapu nne na nna ya, e jikọta ya na nwunye ya, ha ga-abu otu anụ

ahụ. **25** Nwoke ahụ na nwunye ya gba ọtọ, ma ihere emeghi ha.

3 Agwo dì aghughọ karịa ụmụ anụ ọhia niile Onyenwe anyi Chineke kere. Ọ biakwutere nwanyị ahụ si ya, “Ọ bụ ezie na Chineke sị unu erila mkpuru si n'osisi niile di n'ogige a?” **2** Nwanyị ahụ zara sị ya, “Anyi nwere ike rie mkpuru si n'osisi niile di n'ogige a **3** ma Chineke kwuru sị, ‘Unu erila mkpuru si n'osisi di n'etiti ogige a, unu emetukwala ya aka, ka unu ghara ịnwụ.’” **4** Agwo gwara nwanyị ahụ si, “Unu agaghị anwu. **5** N'ihi na Chineke maara na ọ bürü na unu erie ya, anya unu ga-emeghe, unu ga-amata ezi ihe na ajo ihe.” **6** Nwanyị ahụ hürü na mkpuru si n'osisi ahụ di mma iri eri, na ọ di mma n'anya, na ọ bụ osisi mara mma e si enweta amamihe. Ọ ghogoro mkpuru ahụ rie, nyekwa di ya, onye nke na ya nō, o rie. **7** Mgbe ahụ, anya ha abu meghere, ha choputara na ha gba ọtọ. Ya mere, ha dukotara ahịhi fiig, jiri ya mere onwe ha akwa. **8** Mgbe nwoke ahụ na nwunye ya nñru ụda njegharị Onyenwe anyi Chineke n'ogige ahụ n'oge uhuruchi, ha zoro onwe ha site n'ebé Onyenwe anyi Chineke nō n'etiti osisi ndi di n'ogige ahụ. **9** Ma Onyenwe anyi Chineke kporo nwoke ahụ oku sị ya, “Ebee ka ị nō?” **10** Ọ zara sị, “Anñru m ụda ükwu gi n'ogige, n'ihi ya, aturu m ụjọ, ebe ọ bụ na m gba ọtọ. Ezokwara m onwe m.” **11** Onyenwe anyi Chineke jürü ya sị, “Onye gwara gi na ị gba ọtọ? I riela mkpuru si n'osisi ahụ m nyere gi iwu sị gi erila?” **12** Nwoke ahụ sịri, “Nwanyị ahụ i mere ka mụ na ya nōdụ, ọ bụ ya nyere m mkpuru sitere n'osisi ahụ, m rie.” **13** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi Chineke sịri nwanyị ahụ, “Gini bụ ihe a i mere?” Nwanyị ahụ zara sị, “Ọ bụ agwo ghogburu m, mee m ka m rie ya.” **14** Ya mere, Onyenwe anyi Chineke gwara agwo ahụ si, “N'ihi ihe a i mere, “Ihe a bürü ọnụ ka ị bụ n'etiti anụ ụlo niile na n'etiti anụ ọhia niile. Afọ gi ka ị ga-eji na-agà ije, aja ka ị ga-eri ogologo ụboghị ndu gi niile. **15** Aga m eme ka iro díri n'etiti gi na nwanyị ahụ, n'etiti mkpuru gi na mkpuru ya, mkpuru ya ga-etipia gi isi, gi onwe gi ga-ata ya arụ n'ikiri ükwu.” **16** Ọ gwara nwanyị ahụ si ya, “Aga m eme ka ihe mgbu nke ịmụ nwa gi baa ube nke ukwu, ọ bụ site n'ihe mgbu ka ị ga-eji muputa ụmụ gi. Ochichọ nke obi gi ga-adị n'aka di gi, ọ bụ ya ga-achikwa gi.” **17** Ọ gwara Adam si, “N'ihi na ị nara nwunye gi ntị, rie mkpuru site n'osisi ahụ m nyere gi iwu sị, ‘Gi erila mkpuru sitere na ya,’

“Ala bụ ihe a bürü ọnụ n’ihi gi, site n’oke ndogbu n’orụ ka ị ga-eri ihe si na ya püta ogologo ubochị ndù gi niile. **18** O ga-erupütara gi ogwu na uke, ị ga-erikwa ahịhịa nke ubi. **19** Site n’osuṣo nke ga-agbapütä gi n’ihu ka ị ga-eri nri gi tutu ruo mgbe ị loghachiri n’ala ebe ọ bụ site n’ala ka e si mepütä gi n’ihi na aja ka ị bụ, n’aja ka ị ga-alaghachikwa.” **20** Adam gurụ nwunye ya liv, n’ihu na ọ bụ nne mmadụ niile dì ndù. **21** Emesịa, Onyenwe anyị Chineke weere akpukpo anụ meeere Adam na nwunye ya uwe oyiyi. **22** Onyenwe anyị Chineke sıri, “Lee, mmadụ adịla ka onye ọbula n’ime anyị site n’imata ihe oma na ihe ojoo. Ugbu a, ka ọ gharakwa ị setipụ aka ya ghoro mkpuru osisi ahụ na-enye ndù rie, si otu a dịrị ndù ruo mgbe ebighị ebi.” **23** N’ihu nke a, Onyenwe anyị Chineke chupuru ya site n’ogige Iden ka ọ gaa na-arụ ọru n’ala e si wepütä ya. **24** Mgbe ọ chupuru mmadụ, o dochiri n’owụwa anyanwụ nke ogige Iden ndị mmuo ozi dị ike a na-akpo Cherubim, na mma agha na-acha ọkụ, ka ha na-eche ọnụ ụzo e si aba n’ebe osisi ahụ na-enye ndù dị nche.

4 Emesịa, Adam na nwunye ya liv dinakorị dika di na nwunye. liv tțụrụ ime muo nwa nwoke, onye ha gurụ Ken. liv sıri, “Site n’inyeaka Onyenwe anyị, amụtala m nwa nwoke!” **2** Emesịa liv mütara nwanne ya nwoke Ebel. Ebel ghoro onye na-azụ igwe aturu. Ma Ken ghoro onye ọru ubi. **3** Mgbe ụfodụ oge gasirị, Ken wetaara Onyenwe anyị ụfodụ ihe ubi ya dika onyinye. **4** Ma Ebel, ya onwe ya nyekwara onyinye site n’igwe ewu na aturu ya e bụ ụzo muo, nke mara abuba. Onyenwe anyị nabatara Ebel na onyinye ya, **5** ma ọ nabataghị Ken na onyinye ya. Nke a wutere Ken, mee ka o wee iwe dì ukwuu. Ihu ya agbaru. **6** Ma Onyenwe anyị jụrụ ya sị, “Gịnj mere i ji ewe iwe? Gịnj mere ihu gi ji gbaru? **7** O bürü na i mee ihe ziri ezi, agaghị anabata gi? O bürükwani na i jụ ime ihe ziri ezi, mmehie nọ n’onụ ụzo na-eche gi ịla gi n’iyi. Lezieanya hụ na i meriri ya.” **8** Ken gwara nwanne ya Ebel sị, “Bịa soro m ka anyị banye ọhia.” Mgbe ha nọ n’ebe ahụ, Ken jidere nwanne ya gbuo ya. **9** Emesịa, Onyenwe anyị jụrụ Ken ajụjụ sị, “Ebee ka Ebel nwanne gi nwoke nọ?” O zaghachiri, “Amaghị m. Abụ m onye nche nwanne m?” **10** Ma Onyenwe anyị zara sị ya, “Gịnj ka i mere? Gee ntị, ọbara nwanne gi na-akpoku m site n’ala. **11** Site ugbu a gaa n’ihu ị bürüla onye a bürü ọnụ, na onye e si n’ala chupuru, ala ahụ

meghepuru ọnụ ya nabata ọbara nwanne gi, site n’aka gi. **12** Mgbe ị kürü ihe ọbula n’ime ya, ala agaghị enye gi mkpuru ya n’uju. Site ugbu a gaa n’ihu, ị ga-abụ onye na-awaghari awaghari na onye na-abaghị n’ihe n’uwa.” **13** Ken zara Onyenwe anyị, “Ntaramahuhu i nyere m dì ukwuu karịa nke m nwere ike ibu. **14** Ugbu a, abụ m onye i si n’ala ubi ya chupuru. Abukwa m onye i si n’ihu gi chupuru. Bido taa aga m abụ onye na-awaghari awaghari n’ime ụwa. Onye ọbula hukwara m ga-egbu m.” **15** Onyenwe anyị zara sị ya, “O nweghi onye ga-egbu gi, n’ihu na aga m atukwasiri onye ọbula meturu gi aka ntaramahuhu okpukpu asaa karịa nke m nyere gi.” Ya mere, Onyenwe anyị kara Ken akara iji gbochie onye ọbula hụrụ ya igbu ya. **16** Ken sitere n’ihu Onyenwe anyị puo gaa biri n’ala Nod, obodo dì n’akụkụ ọwụwa anyanwụ Iden. **17** Ken na nwunye ya dinakorị, nwunye ya tțụrụ ime mọta nwa nwoke aha ya bụ Enök. N’oge a, Ken nọ na-ewu otu obodo ọ gurụ Enök, nke bụ aha nwa ya nwoke. **18** Enök bụ nna Irad, Irad bụ nna Mehujael, Mehujael bụ nna Metusael, Metusael abụrụ nna Lamek. **19** Lamek lürü ụmụ nwanyị abụo. Aha nwunye ya nke mbụ bụ Ada. Aha nke ọzọ bụ Zila. **20** Ada mütara Jabal, onye bụ nna ndị na-azụ anụ ụlo, na ndị na-ebi n’ụlo ikwu. **21** Aha nwanne ya nwoke bụ Jubal, onye mbụ bụ nna ndị na-akpo ụbọ akwara, na ndị na-afụ opị. **22** Zila, mütara otu nwa nwoke aha ya bụ Tubal Ken, onye bụ nna ndị niile na-akpụ ihe dì iche iche e ji bronz maobụ igwe kpuo. Aha nwarne nwanyị Tubal Ken bụ Naama. **23** Lamek kpọrọ ndị nwunye ya sị ha, “Geenụ m ntị, Ada na Zila, unu ndị nwunye Lamek, nṛụ okwu sị m n’onụ. Egbuola m otu nwoke n’ihu na ọ meruru m ahụ, otu nwokorobia n’ihu na ọ mehịjara m ahụ. **24** O bürü na a ga-abotara Ken ọbọ ugboro asaa, mgbe ahụ, a ga-abotara Lamek ọbọ iri ugboro asaa na asaa.” **25** Adam na liv dinakorị ọzọ, liv tțụrụ ime mọta nwa nwoke ọ gurụ Set. N’ihu na liv kwuru sị, “Chineke enyela m nwa nwoke ọzọ n’onodụ Ebel onye Ken gburu.” **26** Set mütara nwa nwoke guo ya Enosh. N’oge ahụ ka ụmụ mmadụ bidoro ikpoku aha Onyenwe anyị.

5 Nke a bụ usoro ihe ndepütä banyere agbụrụ Adam. Mgbe Chineke kere mmadụ, o kere ya n’oyiyi Chineke. **20** kere ha nwoke na nwanyị, goziekwa ha. Mgbe e kere ha, ọ kpọrọ ha mmadụ. **3** Mgbe Adam gbara narị afọ na iri afọ atỌ, ọ mṛụ nwa ya nwoke n’oyiyi nke ya, na n’udidị nke ya. Ọ gurụ ya Set. **4** Site

n'oge a mürü Set, Adam dırı ndü narı afó asato özö, o mürü ümü ndí ikom na ümü ndí inyom. 5 Adam nwürü mgbe o gbara narı afó itoolu na iri afó ató. 6 Set gbara narı afó na ise mgbe o ghoro nna Enosh, 7 Mgbe o ghochara nna Enosh, Set dırı ndü ruo narı afó asato na asaa özö, mûta ümü ndí ikom na ümü ndí inyom. 8 Set nwürü mgbe o gbara narı afó itoolu na iri afó na abu. 9 Mgbe Enosh gbara iri afó itoolu, o ghoro nna Kenan. 10 Mgbe o ghochara nna Kenan, Enosh dırı ndü narı afó asato na iri afó na ise, mûta ümü ndí ikom na ümü ndí inyom. 11 Enosh nwükwara mgbe o nozuru narı afó itoolu na afó ise. 12 Mgbe Kenan gbara iri afó asaa ka o ghoro nna Mahalalel. 13 Mgbe o ghochara nna Mahalalel, Kenan dırı ndü narı afó asato na iri afó anö mûta ümü ndí ikom na ümü ndí inyom. 14 Kenan nwürü mgbe o gbara narı afó itoolu na afó iri. 15 Mgbe Mahalalel gbara iri afó isii na afó ise ka o ghoro nna Jared. 16 Mgbe o ghochara nna Jared, Mahalalel dırı ndü narı afó asato na iri afó ató, mûta ümü ndí ikom na ümü ndí inyom. 17 Mahalalel nwürü mgbe o gbara narı afó asato na iri afó itoolu na ise. 18 Mgbe Jared dí narı afó na iri afó isii na abu ka o ghoro nna Enök. 19 Mgbe o ghochara nna Enök, Jared dırı ndü narı afó asato özö mûta ümü ndí ikom na ümü ndí inyom. 20 Jared nwürü mgbe o gbara narı afó itoolu na iri afó isii na abu. 21 Mgbe Enök gbara iri afó isii na afó ise ka o ghoro nna Metusela. 22 Mgbe o ghochara nna Metusela, Enök soro uzo Chineke narı afó ató. N'oge a, o mûtara ümü ndí ikom na ümü ndí inyom. 23 Onuçogugu nke afó niile Enök biri ndü, bu narı afó ató na iri afó isii na ise. 24 Enök soro uzo Chineke ruo na a hukwaghı ya n'ihi na Chineke kpögö ya. 25 Mgbe Metusela gbara narı afó na iri afó asato na asaa ka o ghoro nna Lamek. 26 Mgbe o ghochara nna Lamek, Metusela dırı ndü narı afó asaa na iri afó asato na abu özö mûta ümü ndí ikom na ümü ndí inyom. 27 Metusela nwürü mgbe o gbara narı afó itoolu na iri afó isii na itoolu. 28 Mgbe Lamek gbara narı afó na iri afó asato na abu ka o mûtara nwa nwoke. 29 Lamek gürü ya Noa, n'ihi na o sıri: "O ga-akası anyi obi n'ime oke örü na ndögwu anyi nadögwu onwe anyi n'örü n'ala a Onyenwe anyi bürü onyu." 30 Mgbe a müşirı Noa, Lamek dırı ndü narı afó ise na iri afó itoolu na ise özö mûta ümü ndí ikom na ümü ndí inyom. 31 Lamek nwürü mgbe o gbara narı afó asaa na iri afó asaa na asaa. 32 Mgbe Noa gbara narı afó ise o ghoro nna Shem, Ham na Jafet.

6 Mgbe ndí mmadu bidoro mübaa n'üwa, mgbe a mütakwaara ha otutu ümü ndí inyom, 2 ka ümü ndí ikom Chineke bidoro ilekwası ümü ndí inyom ndí mmaduanya, hı na ha mara mma. Ha duuru ndí inyom óbula masırı ha ka ha bürü nwunye ha. 3 Mgbe ahı, Onyenwe anyi sıri, "Mmuo m na mmadu agaghı anogide n'igba mgba n'ime mmadu ruo ebighı ebi, n'ihi na mmadu efu ka o bu. Onuçogugu ndü ya ga-abu narı afó na iri afó abu." 4 Ndí Nefilim nö n'üwa n'oge ahı, ma n'oge sotere ya mgbe ahı, ümü ndí ikom Chineke na-abakwuru ndí inyom ümü mmadu, site na mmekorita dí otu a muo ümü. Ndí a bu ndí dike mgbe ochie ahı, ndí a ma ama. 5 Onyenwe anyi hürü otu ıba uba nke ajo omume mmadu si dí ukwuu, hukwa na echiche uche nke obi ya niile dí naanı n'ime ihe ojoo, mgbe niile. 6 O wutere Onyenwe anyi nke ukwuu na o kere mmadu, mkpürubı ya juputakwara n'ihe mgbu. 7 N'ihi ya, Onyenwe anyi sıri, "Aga m esi n'üwa kpochapı mmadu niile m kere eke. E e, mmadu na anumanyı niile, na ihe e kere eke na-akpugħarji n'elu ala, na anu ufe niile. N'ihi na o wutere m na m kere ha." 8 Ma Noa nwetara ihuoma n'anya Onyenwe anyi. 9 Nke a bu akukö banyere usoro ndü Noa na ezinaulo ya. Noa bu onye ezi omume. Onye na-enwegħi ita ute óbula n'etiti ndí bi n'oge ya. O mere ihe n'uzo Chineke chöro ya. 10 Noa mûtara ümü ndí ikom ató aha ha bu, Shem, Ham, na Jafet. 11 Ma n'anya Chineke, üwa bu ihe rürü aru, juputakwa n'ihe ike. 12 Chineke hürü otu üwa si jogbı onwe ya na njı, hukwa na ümü mmadu bu ndí ihe ojoo riri ahı. 13 Chineke sıri Noa, "Aga m ebibi ihe niile bu mmadu, n'ihi na üwa juputara n'ihe ike n'ihi omume mmadu. E e, aga m ebibi üwa na ndí niile nö n'ime ya. 14 Ya mere, jiri osisi gofa wuore onwe gi ugbo mmiri. Rınye otutu onuçolı n'ime ya. Jiri korota techie elu ya na ime ya. 15 Otu a ka i ga-esi wuo ya: mee ka ogologo ugbo mmiri ahı dırı narı mita na iri mita anö, obosara ya dırı iri mita abu na ató, idı elu ya dırı mita iri na ató na okara. 16 Meere ugbo mmiri ahı ihe e ji ekpuchi elu ya. Mekwa oghere ga-adı okara mita site n'ebi ihe mkpuchi elu ugbo mmiri ahı gbadata. Tinye onu uzo n'akukı ugbo mmiri ahı, ma rükwa okpukpu nkwası ató, nke ala ala, nke etiti na nke elu elu. 17 N'ihi na aga m eweta uju mmiri n'üwa, ibibi ihe niile nwere ndü dí n'okpuru eluigwe. Ihe niile e kere eke na-eku ume ndü ga-anwı. Ihe niile nö n'üwa ga-ala n'iyi. 18 Ma aga m eme ka ogbugba ndü m dırı gi. ! ga-

abanye n'ugbo mmiri ahü, gi na umü gi ndi ikom, na nwunye gi, na ndi nwunye umü gi ndi ikom. **19** I ga-ewebata ihe niile e kere eke di ndü, abuo abuo, oke na nwunye, ichebe ha ndü. **20** Udi nnunü di iche iche, abuo abuo, na udi anumanu obula di iche iche, na udi anü na-apkpü apkü di iche iche, ga-abjäkwute gi ka i debe ha ndü. **21** I ga-ewebata udi nri di iche iche a na-eri eri, chikötta ha ka o búru nri nke gi na nke ha.” **22** Noa mere ihe niile dika Chineke nyere ya iwu ime.

7 Mgbe ubochi ahü zuru, Onyenwe anyi kpörö Noa si ya, “Baa n’ime ugbo mmiri, gi na ezinaulo gi niile, n’ihü na n’ime ndi niile bi n’ogbo a, o bu naanü gi bu onye ezi omume m huru. **2** Kpörö umü anumanu ndi a a gürü dika ndi di ocha, dika udi ha si di asaa asaa, oke na nwunye. Otu a kwa, kpörökwa umü anumanu ndi a gürü dika ndi na-adighi ocha, dika udi ha si di, abuo abuo, oke na nwunye, **3** na umü anü ufe asaa asaa, dika udi ha si di, oke na nwunye, maka idebe udi ndi a niile ndü n’üwa. **4** N’ihü na ubochi asaa site taa, aga m ezidata mmiri ozuzu n’üwa. Mmiri a gaezo iri ubochi anö, ehihie na abalü. Aga m ekpochapü site n’elu üwa ihe niile nwere ndü nke m kere.” **5** Ya mere, Noa mere ihe niile Onyenwe anyi nyere ya n’iwu. **6** Noa gbara narü afö isii mgbe mmiri ukwu a bidoro izo n’elu üwa. **7** Noa banyere n’ugbo mmiri ahü, ya na umü ya ndi ikom na nwunye ya, na ndi nwunye umü ya ndi ikom igbanarü uju mmiri ahü. **8** Umü anumanu ndi di ocha, na ndi na-adighi ocha, abuo abuo, tinyere anü ufe na ihe niile e kere eke na-apkpüghari n’ala, abuo abuo kwa, **9** oke na nwunye, bjakwutere Noa soro ya banye n’ugbo mmiri ahü, dika Chineke nyere Noa n’iwu. **10** Mgbe abalü asaa gafere, uju mmiri ahü bjakwasirü üwa. **11** N’afö narü isii nke ndü Noa, n’önwa nke abuo, n’ubochi nke iri na asaa, bu ubochi isi iyi niile di n’ime ime ala nuputara n’elu ala, mmiri niile di na mbara eluigwe ka a hapürü ka ha wüdata n’üwa. **12** Mmiri zogidere na-esepüghî aka iri ubochi anö, ehihie na abalü. **13** N’ubochi ahü kpomkwem, Noa banyere n’ugbo mmiri ahü, ya na Shem, Ham na Jafet, bu umü Noa, na nwunye Noa, na ndi nwunye atö nke umü ya. **14** Ha onwe ha, na anü öhia obula, n’udi ya, na anü ulö obula, n’udi ya na ihe obula e kere eke na-apkpüghari n’ala, n’udi ya, na anü ufe obula n’udi ya, na aha nnunü obula na ihe obula nwere nku. **15** Ha bjakwutere Noa n’ime ugbo mmiri ahü, abuo abuo site n’ihe niile obula e kere eke, nke nwere ume ndü n’ime ha. **16** Ma ndi banyerenü bu oke

na nwunye, site na ihe niile nwere ndü dika Chineke nyere ya n’iwu. Mgbe ahü, Onyenwe anyi mechiri onü uzö di n’ugbo mmiri ahü. **17** Uju mmiri nogidere n’üwa iri ubochi anö. Mgbe mmiri ndi a na-aba üba, ha buliri ugbo mmiri ahü elu site n’elu ala. **18** Mmiri ndi a toro na-alu elu na-abawanyekwa üba n’elu üwa. Ugbo mmiri ahü segooro n’elu mmiri. **19** Mmiri ndi ahü toro laa elu kpuchie ugwu ukwu niile di n’okpuru mbara eluigwe. **20** Mmiri ndi a toro kpuchiri ugwu niile, ruo na ila elu mmiri ndi a site n’elu ugwu ukwu niile ruru mita asaa. **21** Ihe niile nwere ndü nke na-ejegharü n’elu üwa kubiri ume. Anü ufe, na anü ulö, na anü öhia, na ihe niile e kere eke juputara n’üwa, na umü mmadü niile. **22** Ee, ihe niile na-eku ume nke bi n’elu ala nwüru. **23** Ihe niile nwere ume ndü n’elu üwa ka e kpochapüru. Mmadü na anumanu, na anü na-apkpüghari n’ala na nnunü niile. A lara ha niile n’iyi. Ma o bu naanü Noa na ndi niile so ya nodü n’ugbo mmiri ahü ka a hapürü ndü. **24** Narü ubochi na iri ubochi ise ka mmiri döqöro n’elu üwa dum.

8 Ma Chineke chetara Noa na umü anü öhia niile, na umü anü ulö niile so ya nodü n’ugbo mmiri ahü. O zitere ifufe, mee ka o fee n’elu mmiri ahü imé ka mmiri ahü bido ita. **2** A kpochiri isi iyi mmiri niile di n’ime ime ala, kpochiekwa onü uzö mmiri ozuzu nke mbara eluigwe. Mmiri kwüsirü isi na mbara eluigwe na-ezokwası üwa. **3** Mmiri ahü di n’üwa ji nwayoq na-ata. Mgbe narü ubochi na iri ubochi ise gafesirü, mmiri ahü atalatala. **4** N’ubochi iri na asaa nke önwa asaa, ugbo mmiri ahü gara noķwası n’elu ugwu Ararat. **5** Mmiri a gara n’ihü na-ata ruo önwa nke iri. N’ubochi nke mbü nke önwa iri, e bidoro ihü elu ugwu ndi ozö anya. **6** Mgbe iri ubochi anö gafere, Noa meghere oghereikuku o rünyere n’akükü ugbo mmiri ahü, **7** site n’ebé ahü zipü otu ugoloma nke na-efepü na-efebatakwa, tutu ruo mgbe mmiri körö n’elu ala. **8** Emesia, o zipü otu nduru iji mata ma mmiri o kóqla n’ala, **9** ma nduru ahü achotaghü ebe o nwere ike ibe, n’ihü na mmiri ka tojuru elu üwa niile. N’ihü ya, nduru ahü lögħachikwutere Noa n’ime ugbo ahü. Noa setipüru aka ya nwübata nduru ahü n’ugbo. **10** Mgbe abalü asaa gafere, Noa zipü otu nduru ahü ozö **11** N’oge anyasi, nduru a lögħachiri. O kpü akwükwo oliv öħħarü o kibitare n’onü ya. Nke a gosiri Noa na mmiri ahü ataala n’elu ala. **12** Mgbe abalü asaa gafere, Noa zipükwarra nduru ahü ozö. Ma n’oge a, o

lotakwaghị ọzọ. **13** N'ubochị mbụ nke ọnwa mbụ n'afo narị iiii na otu nke ndụ Noa, mmiri ahụ atachaala n'elu ala. Mgbe ahụ, Noa kpuhepuru ihe mkpuchi nke ụgbọ mmiri ahụ, hụ na mmiri atachaala n'elu ala. **14** Ma ọ bụ n'ubochị iri abụọ na asaa nke ọnwa abụọ ka mmiri ji takorochaa n'elu ala. **15** Mgbe ahụ, Chineke gwara Noa okwu sị ya, **16** “Site n'ugbọ mmiri püta, gi na nwunye gi, na ụmụ gi ndị ikom, na ndị nwunye ụmụ gi ndị ikom. **17** Kropüta anụ niile dị ndụ nke gi na ha nọ, anụ ufe, na ụmụ anumānụ, na ihe e kere eke niile na-akpugharị n'ala, ka ha gaa n'uwà muo ọmumụ, baa uba, juputa n'elu ya.” **18** Ya mere, Noa si n'ugbọ mmiri ahụ püta, ya na ụmụ ya, na nwunye ya, na ndị nwunye ụmụ ya. **19** Ma anumānụ niile ọbụla nke dị ndụ, na ihe niile na-akpugharị n'ala, na anụ ufe niile, ihe niile na-ejegharị n'uwà, ka ụdị ha si dị, sitere n'ugbọ mmiri ahụ püta. **20** Mgbe ahụ, Noa wuru ebe ịchụ aja nye Onyenwe anyị. O hoqoro site n'anụ ụlo ndị dị ọcha na anụ ufe ndị dị ọcha chuo aja nsure ọkụ. **21** Onyenwe anyị nṣuru isisi ụtọ nke aja nsure ọkụ ahụ kwuo n'obi ya sị, “Agaghị m abụ ala ọnụ ọzọ n'ihi mmadụ, ebe ọ bụ na izuzu obi mmadụ bụ imē ihe ojọ site na mgbe ọ bụ nwata, agakwaghị m ala ihe niile e kere eke na-eku ume ndị iyi ọzọ, dika m mere. **22** “Ogologo oge niile ụwa ga-anogide, oge ikụ mkpuru na oge iwe ihe ubi, oge oyị na oge okpomokụ, ọkochị na udu mmiri, ehihie na abalị, agaghị ebi.”

9 Mgbe ihe ndị a gasirị, Chineke goziri Noa na ụmụ ya sị ha: “Mụonụ, baanụ, juputanụ n'uwà. **2** Egwu unu na ujọ unu ga-adakwasị anumānụ niile nke ụwa nke dị ndụ, na anụ ufe niile nke eluigwe, na ihe e kere eke niile na-akpugharị n'ala, na azụ niile dị n'osimiri. Ewerela m ha niile nyefee unu n'aka. **3** Ihe ọbụla dị ndụ nke na-ejegharị ejegharị ga-abụ nri unu. Enyela m unu ihe niile ụgbu a dika m si nye unu ahijia ndụ niile. **4** “Ma unu agaghị eri anụ ọbụla nke ọbara ndụ ya dị ya n'ahụ. **5** Ma gbasara ọbara ndụ unu, unu ga-asara ọnụ unu n'ihi m. Anumānụ ọbụla ga-asara ọnụ ya n'ihi m. Mmadụ ọbụla kwa ga-asara ọnụ ya n'ihi m banyere ndụ mmadụ ibe ya. **6** “Onye ọbụla wufuru ọbara mmadụ, n'aka mmadụ ka a ga-awụfụ ọbara nke ya, n'ihi n'oyiyi Chineke ka Chineke mere mmadụ. **7** Ma unu onwe unu, mịjanụ mkpuru, mubaanụ, juputanụ ụwa, baakwanụ ụba n'ime ya.” **8** Chineke gwara Noa na ụmụ ya sị, **9** “Ugbu a, ana m ehiwe ọgbugba ndụ n'etiti mụ na unu, na n'etiti

agburụ unu ndị ga-anochi unu, **10** na n'etiti ihe niile nwere ndụ nke unu na ha so, ụmụ anụ ufe, na ụmụ anụ ụlo, na ụmụ anụ ọhịa niile, ndị ahụ niile so unu si n'ugbọ mmiri püta, bụ ihe niile nwere ndụ n'uwà. **11** Ebe ọ bụ na m ehiwela ọgbugba ndụ m n'etiti mụ na unu, ọ gaghi emekwa ọzọ na a ga-eji uju mmiri kpochapụ ihe niile e kere eke, ọ gaghi emekwa ọzọ na a ga-eji uju mmiri bibie ụwa.” **12** Chineke kwuru sị, “Nke a bụ ihe ama nke ọgbugba ndụ nke m na-etenye n'etiti mụ na unu, na n'etiti ihe niile nwere ndụ so unu, ọgbugba ndụ nke ga-adị nye ọgbọ niile na-abia n'ihi. **13** Etinyela m eke na egwurugwu m na mbara eluigwe, ka ọ bụrụ ihe ama nke ọgbugba ndụ dị n'etiti mụ na ụwa. **14** Mgbe ọbụla m zitere igwe ojii n'uwà, ọ bụrụ na eke na egwurugwu aputa ihé na mbara eluigwe, **15** aga m echeta ọgbugba ndụ m mere ka ọ dịrị n'etiti mụ na unu, na n'etiti mụ na ihe niile nwere ndụ site n'ihe niile e kere eke. O gaghi emekwa ọzọ na mmiri ga-aghị uju mmiri ibibi ihe niile nwere ndụ. **16** Mgbe ọbụla eke na egwurugwu pütara n'igwe ojii, aga m ahụ ya cheta ọgbugba ndụ ebighị ebi nke dị n'etiti Chineke na ihe niile nwere ndụ site n'ihe niile e kere eke nọ n'elu ụwa.” **17** Chineke gwara Noa sị, “Nke a bụ ihe ama ọgbugba ndụ ahụ m hiwere n'etiti mụ na ihe niile nwere ndụ n'uwà.” **18** Ụmụ ndị ikom Noa ndị si n'ugbọ mmiri püta bụ Shem, Ham na Jafet. (Ham bụ nna Kenan.) **19** Ndị a bụ ụmụ ndị ikom ato Noa mürü. O bụ site na ha ka ndị mmadụ niile gbasara n'uwà niile si püta. **20** Noa, onye orụ ubi, bidoro ikụ ubi vajinị a gbara ogige. **21** Mgbe o nṣuru mmanya si n'ubi a, n'ubiga ya oke, o gbaara ọtọ dinaa ala n'ime ụlo ikwu ya. **22** Ham, nna Kenan, huru ọtọ nna ya, gaa kqorị ụmụnne ya abụọ nọ n'ezi ihe ọ hụrụ. **23** Ma Shem na Jafet weere akwa tükwasị n'ubu ha, were azụ jere ije ruo n'ebé nna ha nọ, hapụ akwa ahụ ka ọ dakwasị nna ha kpuchikwaa ọtọ ya. Ma ha chepuru ihu n'ebé ọzọ mgbe ha na-eme nke a, n'ihi ya, ha elekwasighị ọtọ nna ha anya. **24** Mgbe Noa si n'ura mmanya ya bilie, chopụta ihe nwa ya nwoke nke nta mere, **25** o kwuru sị, “Onye a bụrụ ọnụ ka Kenan bụ! Ohu ndị ohu, ka ọ ga-abụrụ ụmụnne ya.” **26** O sịkwara, “Ngozi dịrị Onyenwe anyị Chineke Shem. Ka Kenan bụrụ ohu Shem. **27** Ka Chineke mee ka ebe obibi Jafet saa mbara, ka Jafet biri n'ụlo ikwu Shem, meekwa ka Kenan bụrụ ohu ya.” **28** Mgbe uju mmiri ahụ gabigachara, Noa biri ndụ narị afo ato na iri afo

ise զօ. 29 Օնոցու աֆօ Noa նիլե mgbe օ nwւրս, բնարի աֆօ itoolu նա իրի աֆօ ասէ.

10 Ndi a bu akuko banyere Shem, Ham na Jafet,

umph ndi ikom ato Noa mürü. Ha onwe ha mütara umu nke aka ha, mgbe uju mmiri gafesir. **2** Umu ndi ikom Jafet bu: Goma, Magog, Madai, Javan, Tubal, Meshek na Tiras. **3** Umu ndi ikom Goma bu: Ashkenaz, Rifat na Togama. **4** Umu ndi ikom Javan bu: Elisha, Tashish, Kitim na Rodanim. **5** (Site n'agburu ndi a bi n'akukum mmiri ka e nwetara mba di iche iche, n'agburu ha n'ime obodo ha di iche iche, ndi obula n'ime ha nwekwara asus nke ha.) **6** Umu ndi ikom Ham bu: Kush, Ijipt, Put na Kenan. **7** Umu ndi ikom Kush bu: Seba, Havila, Sabta, Raama na Sabteka. Umu ndi ikom Raama bu: Sheba na Dedan. **8** Kush bu nna Nimrod, onye mesiri buru dike n'agha n'uwa. **9** O bu dike n'ichu nta, n'ihu Onyenwe anyi. O bu nke a mere e ji na-ekwu okwu na-as, "I di ka Nimrod, dike n'ichu nta, n'ihu Onyenwe anyi." **10** Obodo ndi bu mmalite alaeze ya bu: Babel, Erek, Akad na Kalne, ndi di n'ala Shaïna. **11** Site n'ala ahü o gara Asiria, ebe o wuru obodo Ninive na Rehobot Ia, na Kala, **12** na Resin, nke di n'etiti Ninive na Kala, ya bu obodo ukwu ahü. **13** Ijipt bu nna ndi Lud, ndi Anam, ndi Lehab, ndi Naftuh, **14** ndi Patrus, ndi Kasluh (onye ndi Filistia sitere na ya) na ndi Kafto. **15** Kenan bu nna Saidon, okpara ya, na ndi Het, **16** ndi Jebus, ndi Amorait, ndi Gigash, **17** ndi Hiv, ndi Aka, ndi Sini, **18** ndi Avad, ndi Zema na ndi Hamat. Emeşa, ndi ikwu Kenan gbasara, **19** oke ala ndi Kenan sitere na Saidon ruo Gera, gbatia ruo Gaza, ruokwa Sodom, Gomora, Adma na Zeboiom, nke di nso Lasha. **20** Ndị a bu umu ndi ikom Ham, dikà ikwu ha na asus ha si di, n'oke ala ebe ha bi, na obodo ha di iche iche. **21** A mürü Shem umu ndi ikom, onye nwanne nwoke nke törö ya bu Jafet. O bükwa nna nna ochie umu ndi ikom niile Eba mütara. **22** Umu ndi ikom Shem bu Elam, Ashua, Apakshad, Lud na Aram. **23** Umu ndi ikom Aram bu, Uz, Hul, Geta na Meshek. **24** Apakshad bu nna Shela, Shela buru nna Eba. **25** Eba mütara umu ndi ikom abu: Aha otu n'ime ha bu Peleg, n'ihia na o bu n'oge ndu ya ka e kewara uwa. Aha nwanne ya nwoke bu Joktan. **26** Joktan bu nna Almodad, Shelef, Hazamavet, Jera, **27** Hadoram, Uzal, Dikla, **28** Obal, Abimael, Sheba, **29** Qfja, Havila na Jobab. Ndị a niile bu umu ndi ikom Joktan. **30** Akukü ala ha bi gbasapuru site na Mesha ruo Sefa n'ala uwu

ugwu nke ọwụwa anyanwu. **31** Ndị a niile bù ụmụ ndị ikom Shem, díka ikwu ha na asusụ ha si dì, n'oke ala ebe ha dì, na obodo ha dì iche iche. **32** Ndị a bù ndị ikwu ụmụ Noa ndị ikom díka usoro ọmụmụ ha si dì, díka ha si biri na mba dì iche iche. O bụ site na ndị a ka mba niile si gbasasịa ruo akụkụ niile nke ụwa mgbe uju mmiri ahụ gafechara.

11 N'oge ahụ, ụwa niile nwere naanị otu asusụ, okwu niile bükwa otu. **2** Mgbe ndị mmadụ gbasara n'akukụ ọwụwa anyanwụ ha chọtara ala dị larị na Shajna biri n'ebé ahụ. **3** Ha gwarịtara onwe ha okwu si, "Bianụ ka anyị kpọq brik, kpọq ha okụ nke oma." Ya mere, ha kpụrụ brik kama nkume, jirikwa bitumen kama ụro. **4** Mgbe ahụ, ha kwuru si, "Bianụ ka anyị wuore onwe anyị obodo na ụlo elu, nke elu ya ga-eru n'eluiwge, ka anyị si otu a meere onwe anyị aha, ka anyị ghara i bụ ndị a ga-agbasa n'ụwa niile." **5** Onyenwe anyị rịdatara hụ obodo ahụ na ụlo elu ahụ ndị mmadụ na-ewu. **6** Onyenwe anyị siri, "Lee! O bụrụ na ha malitere ime ihe dị otu a, ugbu a ha bụ otu ndị, nweekwa otu asusụ, o nweghi ihe ha zubere ime nke ha na-apughị ime. **7** Ngwa, ka anyị rịda gaa gbaruọ asusụ ha, ka onye o bụla ghara ighoṭa asusụ ibe ya." **8** Onyenwe anyị mere ka ha gbasaas n'elu ụwa niile. Ha kwisikwara iwu obodo ahụ. **9** O bükwa nke a mere e ji kpọq obodo ahụ Babel n'ihi na ọ bụ n'ebé ahụ ka Onyenwe anyị wetara ogbaaghara n'asusụ ndị niile bi n'ụwa. O bükwa n'ebé ahụ ka Onyenwe anyị si gbasasịa ha n'elu ụwa dum. **10** Nke a bụ akukọ banyere usoro ezinatụlo Shem. Mgbe afọ abụo gafechara site n'oge uju mmiri ahụ, n'oge Shem gbara narị afọ, o mütara Apakshad. **11** Shem dịrị ndụ, mgbe o müsirị Apakshad, narị afọ ise ozo, mütakwa ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. **12** Mgbe Apakshad gbara iri afọ ato na ise, o mütara Shela. **13** Mgbe o müchara Shela, o dịrị ndụ narị afọ anọ na ato ozo, muta ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. **14** Shela gbara iri afọ ato mgbe o mürü nwa ya nwoke Eba. **15** Mgbe o ghoro nna Eba, o dịrị ndụ narị afọ anọ na iri ato ozo mta ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. **16** Eba gbara iri afọ ato na anọ mgbe o mürü Peleg. **17** Mgbe o ghoro nna Peleg, o dịrị ndụ narị afọ abụo na itoolu ozo mta ụmụ ndị ikom na umu ndị inyom. **18** Peleg gbara iri afọ ato mgbe o mürü Reu. **19** Emesia, mgbe o ghoro nna Reu, o dịrị ndụ narị afọ abụo na itoolu ozo mta ụmụ ndị ikom na umu ndị inyom. **20** Reu gbara iri afọ ato na abuo

mgbe o mürü Serug. 21 Emesja, o dırı ndü narı afó abuò na asaa ozo, mgbe o müşirı Serug, o müşakwara ümü ndí ikom na ümü ndí inyom. 22 Serug gbara iri afó ato mgbe o mürü Nahö. 23 Emesja, mgbe o ghoro nna Nahö, o dırı ndü narı afó abuò ozo müta ümü ndí ikom na ümü ndí inyom. 24 Nahö gbara iri afó abuò na itoolu mgbe o mürü Tera. 25 Emesja, mgbe o ghoro nna Tera, o dırı ndü narı afó na afó iri na itoolu ozo, müta ümü ndí ikom na ümü ndí inyom. 26 Mgbe Tera gbara iri afó asaa, o ghoro nna Ebram, Nahö na Haran. 27 Nke a bụ akukọ gbasara usoro ezinaulọ Tera. Tera ghoro nna Ebram, Nahö na Haran. Haran ghoro nna Lot. 28 Haran nwurụ n'ihu nna ya Tera n'ala ebe a nō muo ya, nke bụ na Uọ, obodo ndí Kaldja. 29 Ebram na Nahö lürü nwunye. Aha nwunye Ebram bụ Serai ma aha nwunye Nahö bụ Milka. Milka bụ nwa Haran, onye bụ nna Milka na Iska. 30 Ma Serai bụ nwanyị aga, o müştagħi nwa ọbula. 31 Tera kporo nwa ya Ebram, na nwa nwa ya Lot, onye bụ nwa Haran, na nwunye nwa ya Serai, bụ nwunye Ebram, duru ha hapu Uọ, obodo ndí Kaldja, puto gawa n'ala Kenan. Ma mgbe ha bjarutere n'obodo Haran, ha kwusiri biri n'ebe ahụ. 32 O bụ n'obodo Haran ka Tera nō nwuọ, mgbe o gbara narı afó abuò na ise.

12 Onyenwe anyị gwara Ebram okwu si, "Site n'obodo gi, sikwa na ümünna gi na ezinaulọ nna gi, gaa n'ala m ga-egosi gi. 2 "Aga m eme gi mba ukwu, aga m agozi gi, aga m eme ka aha gi dí ukwuu, i ga-abu ngozi. 3 Aga m agozi ndí na-agozı gi, ma onye ọbula kochara gi ka m ga-akocha; a ga-agozikwa agbụru niile nō n'ụwa site na gi." 4 Ya mere, Ebram hapuru gaa dika Onyenwe anyị gwara ya. Lot sokwa ya. Ebram agbaala iri afó asaa na ise mgbe o si na Haran bulie ije. 5 O duru nwunye ya Serai na Lot nwa nwanne ya, chikotakwa akụ niile ha kpakobara, na ndí ohu niile ha nwetara n'ala Haran, chee ihu iga n'ala Kenan. Emesja ha rutere n'ebe ahụ. 6 Ebram jere ije n'ime ala Kenan jeruo n'ebe osisi ukwu More, nke dí n'obodo Shekem. Ndí Kenan bi n'ala ahụ n'oge ahụ. 7 Onyenwe anyị mere ka Ebram hụ ya anya, o sıri, "Aga m enye mkpuru gi ala a." Ya mere, Ebram wuru ebe ichu aja n'ebe ahụ nye Onyenwe anyị onye gosiri ya onwe ya. 8 Emesja, Ebram hapuru ebe ahụ chee ihu n'ala ugwu dí n'owuwa anyanwụ Betel, maa ulo ikwu ya. Obodo Betel dí n'akukụ odida anyanwụ, ma obodo Ai dí n'akukụ ọwụwa anyanwụ ebe o mara

uló ikwu ya. N'ebe nsø ahụ Ebram wuru ebe ichu aja, nñorø n'ebe ahụ kpokuo aha Onyenwe anyị. 9 Ozø, Ebram si n'ebe ahụ puto gaa ije rute Negev. 10 N'oge ahụ, oke ụnwụ dara n'ala ahụ. N'ihu ya, Ebram hapuru ala ahụ gaa n'ala Ijipt, ebe o biri nwa oge. 11 Ma mgbe ha na-akwado ibanye ala Ijipt, o gwara Serai nwunye ya si, "Amaara m na i bụ nwanyị mara mma. 12 Mgbe ndí Ijipt ga-ahụ gi, ha ga-asị, 'Onye a bụ nwunye ya.' Mgbe ahụ, ha ga-egbu m ma hapu gi ndú. 13 Gwa ha na i bụ nwanne m nwanyị, ka ha meso m mmeso oma n'ihu gi. Ha ga-echebekwa m ndú n'ihu gi." 14 Mgbe Ebram rutere Ijipt, ndí Ijipt hụru na nwunye ya bụ nwanyị mara mma. 15 Mgbe ndí ozi Fero hụru ya, ha toro ya n'ihu Fero. N'ihu nke a, ha kpobatara Serai n'uløeze Fero. 16 Fero mesoro Ebram mmeso oma n'ihu nwunye ya. Ebram nwetara igwe aturu, na ehi, na nne inyinya ibu, oke na nwunye, na ndí ohu ndí nwoke na ndí nwanyị, na inyinya kamel. 17 Ma Onyenwe anyị jiri ajoø orię tie Fero na ndí ezinaulọ ya ihe otiti n'ihu Serai nwunye Ebram. 18 Mgbe ahụ, Fero kporo Ebram si ya, "Gịnị bụ ihe a i mere? Gịnị mere i gwaghị m na o bụ nwunye gi? 19 Gịnị mere i ji si na o bụ nwanne gi nwanyị, si otu a mee m ka m kporo ya ka o bụrụ nwunye m? Ugbu a, lee nwunye gi, kporo ya laa." 20 Fero nyere iwu banyere Ebram na ndí ikom so ya. Ha zilagara ya, ya na nwunye ya, na ihe niile o nwere.

13 Ebram na nwunye, na ihe niile ha nwere hapuru ala Ijipt, gaa ije bjaruo Negev. Lot sokwa ha. 2 N'oge a, Ebram aghoqla oğaranya dí ukwuu, onye nwere akụnụba nke otutu anu ulo, na olaçcha, na olaedo. 3 Ha sitere na Negev puto ije site n'otu ebe ruo n'ebe ozo tutu ha erute Betel, n'ebe dí n'etiti Betel na Ai, ebe o mara ulo ikwu ya na mbụ. 4 N'ebe nsø o wukwara ebe ichu aja na mbụ, n'ebe ahụ Ebram kpokuru aha Onyenwe anyị. 5 Ugbu a Lot, onye ya na Ebram so na njem ya, bükwa onye nwere akụnụba nke igwe ewu na aturu, na igwe ehi, na otutu ulo ikwu. 6 Ma ala ebe ha nō ezurughị ha mgbe ha nokořon ọnụ n'ihu na ihe onwunwe ha dí ukwuu ruo na ha enweghi ike ịnqořon. 7 Nke a mere esemokwu ji daputa n'etiti ndí ozuzu anu ulo Ebram na ndí ozuzu anu ulo Lot. Ndí Kenan na ndí Periz bikwa n'ala ahụ n'oge ahụ. 8 Ya mere Ebram gwara Lot si, "Biko, ka esemokwu ghara ịdi n'etiti mü na gi, maqbụ n'etiti ndí ozuzu anu ulo m na ndí ozuzu anu ulo gi, n'ihu na anyị bụ ümünne. 9 Lee, o bụ na ala a niile adighị n'ihu

gi? Ka anyị kewaa. Ọ bụrụ na i gaa n'akụkụ aka ekpe, aga m aga n'akụkụ aka nri. Ma ọ bụrụ na i gaa n'akụkụ aka nri gi, aga m aga n'akụkụ aka ekpe.” 10 Lot lelitere anya hụ na mbara ala Jodan bụ ala mmiri na-ezokwasị nke ọma, ala dika ubi a gbara ogige Onyenwe anyi, dika ala ndị Ijipt nke dị na nso nso Zoa. (Ihe a mere tupu Onyenwe anyi ebibie obodo Sodom na Gomora.) 11 Ya mere, Lot hoqoro nye onwe ya mbara ala Jodan niile, chee ihu iga n'akụkụ ọwụwa anyanwụ. Ya na Ebram kewara. 12 Ebram nodürü n'ala Kenan, ma Lot gara biri n'etiti obodo ndị ahụ dị na mbara ala. Ọ mara ụlo ikwu ya nso nso obodo Sodom. 13 Ma ndị Sodom bụ ndị obi tara mmiri, ndị na-emehie nke ukwuu megide Onyenwe anyi. 14 Mgbe Lot siri n'ebe ahụ pụo, Onyenwe anyi gwara Ebram okwu sị ya, “Site n'ebe ahụ i nọ lelie anya gi, lee anya n'ugwu na ndịda, n'owụwa anyanwụ na ọdịda anyanwụ. 15 Ala ahụ niile i hụrụ ka m ga-enye gi na mkpuru gi ruo mgbe ebighị ebi. 16 Aga m eme ka mkpuru gi baa ụba dika aja dị n'ala. Ọ bụrụ na mmadụ enwe ike iguta ọnuogugu aja dị n'ala, ha ga-enwe ike guta ọnuogugu mkpuru gi. 17 Bilie jegharịa n'ala ahụ niile n'akụkụ ya ọbula, n'ihi na ana m enye gi ha niile.” 18 Ya mere, Ebram bugharị ụlo ikwu ya, gaa biri n'akụkụ osisi ukwu Mamre nke dị na Hebron. O wuru ebe ichu aja nye Onyenwe anyi n'ebe ahụ.

14 N'oge ahụ kwa, Amrafel, eze Shajna, na Ariok, eze ndị Elasa, na Kedoloma eze Elam, na Tidal eze Goiim, 2 buru agha megide Bera eze Sodom, na Biasha eze Gomora, na Shịnab, eze Adma, na Shemeba eze Zeboiim, na eze obodo Bela (ya bụ Zoa). 3 Ndị eze obodo ndị a: Sodom, Gomora, Adma, Zeboiim na Bela, jikötara ndị agha ha ọnụ na Ndagwurugwu Sidim (ya bụ, ndagwurugwu osimiri nnu ahụ). 4 Ha fere ofufe n'okpuru ochichị eze Kedoloma afọ iri na abuo, ma n'afọ nke iri na ato, ha nupuru isi. 5 N'afọ nke iri na anọ, eze Kedoloma na ndị eze ya na ha jikọro ọnụ buru agha megide ma merie ndị Refaim bi n'Ashteroṭ Kenaim na ndị Zuzim bi na Ham na ndị Emim bi Kiriatem na Shave, 6 na ndị Hor n'obodo ugwu Sia, ruo obodo El Paran, nke dị n'akụkụ ọzara. 7 Mgbe ahụ, ha chigharị azụ gaa En Mishpat (ya bụ Kadesh). Ha meriri ala niile nke ndị Amalek nakwa ndị Amorait bi na Hazezon Tama. 8 Mgbe ahụ kwa, ndị agha ndị eze obodo Sodom na eze Gomora, na eze Adma, na eze Zeboiim, na eze Bela (ya bụ Zoa) pürü doo onwe ha

n'usoro ibu agha na Ndagwurugwu Sidim, 9 imegide Kedoloma eze Elam, Tidal eze Goiim, Amrafel eze Shajna na Ariok eze Elasa. Ya bụ eze ise buru agha megide eze anọ. 10 Ma Ndagwurugwu Sidim juputara n'olulu apiti. Mgbe ndị agha eze Sodom na Gomora bidoro igba ọso. Ụfodụ n'ime ha dabanyere n'ime olulu ndị a, ma ndị fodürü gbagurụ ọso gbaga n'ugwu. 11 Ma eze anọ ndị a banyere n'ime obodo Sodom na Gomora bukoro akụ ha, na ihe oriri ha niile laa. 12 Ha buuru Lot, nwa nwanne Ebram, onye bi na Sodom na ihe niile o nwere, buru ha na-ala ebe ha si bịa. 13 Ma otu onye gbara ọso ndị site n'ebe ahụ gara koqoro Ebram onye Hibru ihe mere. N'oge a, Ebram bi n'ebe dị nso n'osisi ukwu nke Mamre, onye Amorit, nwanne Eshkol na Anea, ndị ha na Ebram gbara ndị. 14 Mgbe Ebram nṣụ na adorọla Lot nwa nwanne ya n'aghị, ọ kpokotara ndị ikom a zụrụ azụ na-ejere ya ozi, ndị a mụrụ n'ụlo ya. Ọnuogugu ha dị nari ndị ikom ato na iri na asato, ha chürü ndị agha ahụ ọso tutu ha erute Dan. 15 N'abalị, Ebram kere ndị agha ya ibuso ndị ahụ agha. O meriri ha, chụo ha ọso, chürüo ha Hoba, nke dị n'akụkụ ugwu Damaskos. 16 Ebram nwetaghachiri ihe niile ahụ ha dötara n'aghị, dulata nwanne ya Lot, na ihe onwunwe ya niile, tinyere ndị inyom, na ndị ozọ niile a dötara n'aghị. 17 Mgbe Ebram si na mmeri ahụ o meriri Kedoloma na eze ndị ozọ ahụ na-alota, eze Sodom bijara zute ya na Ndagwurugwu Shave (nke a na-akpọ Ndagwurugwu Eze). 18 Melkizedek, eze Salem, onye nchüaja Chineke nke kachași ihe niile elu, weputara achicha na mmanya, 19 ọ góziri Ebram sị ya, “Ngozi dịrị Ebram site n'aka Chineke nke kachași ihe niile elu, Onye kere eluigwe na ụwa. 20 Ngozi dikwara Chineke nke kachași ihe niile elu, onye weere ndị iro gi nyefee gi n'aka.” Mgbe ahụ, Ebram nyere ya otu ụzo n'ime ụzo iri nke ihe niile. 21 Eze Sodom gwara Ebram sị, “Nyeghachi m naanị ndị mmadụ, ma debere onwe gi ihe ndị ozọ.” 22 Ma Ebram zara eze Sodom sị, “Eweliri m aka m elu n'ụo iyi nye Onyenwe anyi Chineke nke kachași ihe niile elu, Onye kere eluigwe na ụwa, sị 23 na agaghị m esi n'aka gi were ihe ọbula bụ nke gi, ọ bulađi eriri maqbụ eriri akpukpoukwụ. Ka i ghara i sị, ‘O bụ m mere ka Ebram baa ọgaranya.’ 24 Naanị ihe m ga-anara bụ ihe ụmụ okorobia m ndị a riri, ya na oke ruuru Anea, na Eshkol, na Mamre so m gaa. Nye ha oke ruuru ha.”

15 Mgbe nke a gasiriş, okwu Onyenwe anyị ruru Ebram site n'ohụ, sị ya, “Atula egwu, Ebram Abụ m ọta gi, ụgwọ ọru dị ukwu nke i nwere.” **2** Ma Ebram zara sị ya, “Gi, Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị, gịnị bụ ihe i ga-enye m ebe ọ bụ na m amụtaghị nwa? Lee, ọ bụ Elieza, onye Damaskos, ga-eketa akụ m niile.” **3** Ebram gara n'ihu kwuo sị, “Ebe ọ bụ na m amụtaghị ụmụ, ọ bụ ohu nọ n'ụlo m ga-eketa akụ m.” **4** Ma okwu Onyenwe anyị rutere ya, “Nwoke a agaghị eketa ihe i nwere, kama nwa nwoke nke ga-esi n'ahụ gi püta ga-eketa ihe i nwere.” **5** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị kpoputara Ebram n'ezi sị ya, “Lelie anya gi elu na mbara eluigwe, guo kpakpando niile i hụrụ onụ, ma i ga-enwe ike iguta ha.” Ọ gwara ya sị, “Otu a ka mkpuru gi ga-adị. A gaghi aguta ha onụ.” **6** Ebram kweere n'ihe Onyenwe anyị kwuru. N'ihi nke a, a gunyere ya okwukwe a dika ezi omume. **7** Onyenwe anyị gwakwara ya sị, “Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, onye si n'ala Ụọ nke ndị Kaldia kpoputa gi, inye gi ala a ka ọ bụrụ ihe nweta gi.” **8** Ma Ebram zara sị, “Biko, Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị olee otu m ga-esi mara na m ga-enweta ya?” **9** Onyenwe anyị zara sị ya, “Wetara m nwa nne ehi gbara afọ ato, na nne ewu gbara afọ ato, na ebule gbara afọ ato, na nduru, na nwa kpalakwukwu.” **10** Ebram wetaara ya ihe ndị a niile bọwaa ha ụzọ abụo, doo ha n'usoro ka otu akukụ chee akukụ nke ozo ihu. Ma ọ bọwaghị ụmụ nnụnụ ndị ahụ. **11** Mgbe anụ ufe fekwasiri ozu anụ ndị ahụ, Ebram chüpuru ha. **12** Mgbe anwụ bidoro ịda, Ebram dara n'oke ụra, oke ujọ na oke ọchichiri dakwasiri ya. **13** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara ya sị, “Mata nke ọma na ụmụ ụmụ gi ga-anو dika ndị ọbia n'ala na-abughị nke ha. A ga-edo ha ọnọdụ dika ndị ohu, mejo ọ ha narị afọ ano. **14** Ma aga m ata mba ahụ ha na-efe dika ohu ahụ. N'ikpeazu, ha ga-eji otụtụ akụ si n'ebé ahụ püta. **15** Ma i ga-anwụ n'udo. A ga-elí gi mgbe i kara ezi nka. **16** Mgbe ogbọ ano gasiriş, ụmụ ụmụ gi ga-alotakwa n'ala a. N'ihi na mmechie ndị Amorait erubeghi n'uju ya.” **17** Mgbe anwụ dara, mgbe ọchichiri gbachiri ebe niile, ite ọkụ na-akwụ anwụ ọkụ nke nwere ọwa na-enwu ọkụ si n'etiti ibe anụ ndị ahụ gafee. **18** N'ubochi ahụ ka Onyenwe anyị na Ebram gbara ndụ. Ọ sị, “Ndị agburụ gi ka m ga-enye ala ndị a, malite n'iyi ndị Ijipt ruo n'iyi ukwu Yufretis. **19** Ala ndị Ken, na nke ndị Keniz, na nke ndị Kadmon, **20** na ala ndị Het, na nke ndị Periz na nke

ndị Refaim, **21** na ala ndị Amorait na nke ndị Kenan na nke ndị Gigash na nke ndị Jebus.”

16 Ma Serai nwunye Ebram, amụtaghị nwa. Serai nwere odibo nwanyị onye Ijipt, aha ya bụ Hega. **2** Ya mere ọ gwara Ebram sị, “Lee, ugbu a, Onyenwe anyị egbochiela m ịmụta ụmụ. Ugbu a, bakwuru nwanyị na-ejere m ozi. Ma eleghị anya, aga m esi na ya wulite ezinauło m.” Ebram kweere ihe Serai kwuru. **3** Ya mere Serai nwunye Ebram, duuru Hega, odibo nwanyị ya, onye Ijipt, dunye Ebram ka ọ bụrụ nwunye ya. Ihe a mere na ngwuchcha afọ iri site na mgbe Ebram bjara biri n'ala Kenan. **4** Ebram na Hega dinara. Hega tịtụrụ ime. Ma mgbe Hega matara na ọ dịriła ime, ọ malitere ileda nne ya ukwu bụ Serai anya. **5** Mgbe ahụ, Serai gwara Ebram sị, “Ọ bụ gi butere ahụ a m nọ n'ime ya. Ọ bụ m were nwaodibo nwanyị m kunye gi n'aka, ma ugbu a ọ hụrụ na ọ dị ime, aburụla m onye ọ na-eleda anya. Ka Onyenwe anyị kpee ikpe a n'etiti mụ na gi.” **6** Ebram zara Serai sị, “Lee, ohu gi nwanyị dị gi n'aka. Jiri ya mee ihe ọbụla dị gi mma n'anya.” N'ihi nke a, Serai mesiri ya ihe ike, nke mere ka o si n'ebé Serai nọ gbatụ. **7** Ma mmuq ozi Onyenwe anyị hụrụ ya n'akukụ isi iyi mmiri dị n'ozara, n'akukụ ụzọ Shua, **8** jụo ya sị, “Hega, ohu nwanyị Serai, olee ebe i si bịa, olee ebe ka i na-ejekwa?” Hega zara sị, “Ọ bụ site n'ihu nne m ukwu Serai ka m na-agba ọso.” **9** Mmuq ozi Onyenwe anyị gwara ya sị, “Laghachikwuru nne gi ukwu. Doo onwe gi n'okpuru ya.” **10** Mmuq ozi Onyenwe anyị sıkwa ya, “Aga m amụba ụmụ gi, ka a hapụ inwe ike iguta ole ha dị.” **11** Mmuq ozi Onyenwe anyị gwakwara ya sị, “I dị ime ugbu a, i ga-amụ nwa nwoke. Aha i ga-agụ ya bụ Ishmel n'ihi na Onyenwe anyị anụla maka nhuju anya gi.” **12** Nwoke dika ịnyinya ibu a na-azughị azụ ka ọ ga-abụ. Ọ ga-emegide onye ọbụla, onye ọbụla ga-emegidekwa ya. Ọ ga-ebi n'ime ibu iro, megide ụmụnna ya niile.” **13** Hega kpopuku aha Onyenwe anyị, onye gwara ya okwu sị, “I bụ Chineke m na-ahụ m.” N'ihi na Hega kwuru sị, “Ahụla m, ugbu a, onye ahụ na-ahụ m.” **14** Ọ bụ ya mere e ji na-apkọ olulu mmiri ahụ, Bia-Lahai-Roị. Ọ ka dị ebe ahụ, n'etiti Kadesh na Bered. **15** Emesịa, Hega mtaara Ebram nwa nwoke. Ebram kpopo nwa nwoke ahụ Hega mtaara ya Ishmel. **16** Ebram gbara iri afọ asatọ na isii mgbe Hega mtaara ya Ishmel.

17 Mgbe Ebram gbara iri afọ itoolu na itoolu, Onyenwe anyị gosiri ya onwe ya si ya, “Abụ m

Chineke Onye pürü ime ihe niile. Jegharịa ije n'ihu m, bürü onye na-enweghi ita ụta ọbụla. **2** Aga m eme ka ọgbugba ndü m dịrị n'etiti mụ na gi, mekwa ka i mụbaa nke ukwuu n'ọnụogugu.” **3** Ebram dara n'ala, kpudo ihu ya n'ala. Chineke gwara ya sị, **4** “Lee, nke a bụ ọgbugba ndü dị n'etiti mụ na gi. I ga-abụ nna ọtụtu mba. **5** Aha gị agaghị abukwa Ebram, kama ọ ga-abụ Ebrahim, n'ihu na emeela m gị nna nke ọtụtu mba. **6** Aga m eme gị ka i mụbaa nke ukwuu. Aga m eme ka i ghọ ọtụtu mba dị iche iche, ndị eze ga-esitekwa na gị pütä. **7** Aga m eme ka ọgbugba ndü mụ na gi gbara guzosie ike, ka o dijkwara ụmụ ụmụ ndị ga-esote gị n'ögbo niile na-abia. O bụ ọgbugba ndü na-egosi na m bụ Chineke gị, na Chineke ụmụ ụmụ gi niile ga-eso gi. **8** Ala Kenan niile, ebe i nọ ugbu a dika ọbia ka m ga-enye gị na ụmụ ụmụ gi ga-esote gị dika ihe nketa ebighị ebi. Aga m abụ Chineke ha.” **9** Chineke gwara Ebrahim okwu sị ya, “Ma n'ebé i nọ, i ghaghị irube isi imezu ihe ọgbugba ndü m kwuru, gị onwe gị na ụmụ ụmụ gi ndị ga-esote gị, ruo ogbo niile. **10** Nke a bụ ọgbugba ndü dị n'etiti mụ na gi na ụmụ ụmụ gi ndị ga-esote gị, ọgbugba ndü nke unu na-agaghị idebe. A ga-ebi nwoke ọbụla n'etiti unu ugwu. **11** A ga-ebi unu ugwu, bipụ elu ahụ nke anụ ahụ unu. Nke a ga-abụ ihe ama nke ọgbugba ndü dị n'etiti mụ na unu. **12** N'oge o gbara mkpuru ụbочị asatọ, unu ga-ebi nwoke ọbụla n'agbürü unu ugwu: ndị a ụmụ n'ulọ, maqbụ ndị ejị ego zụta site n'aka ndị mba ozø, ndị na-esighị na mkpuru nke afo gị. **13** A ga-ebi ha niile ugwu. Ma a ụmụ ha n'ezinaulọ gi ma i ji ego zụta ha site n'aka onye mba ozø. Ọgbugba ndü m nke ga-aputa ihe n'anụ ahụ gi bi bụ ọgbugba ndü ebighị ebi. **14** Nwoke ọbụla a na-ebighị ugwu nke anụ ahụ ka a ga-ebipụ site n'etiti ụmụnna ya. N'ihu na o mehiela megide ọgbugba ndü m.” **15** Chineke gwakwara Ebrahim sị, “Ma n'ebé Serai nwunye gị nọ, i gaghi akpokwa ya Serai ozø, kama aha ya ga-abụ Sera. **16** Aga m agozi ya, sitekwa na ya nye gị nwa nwoke. Aga m agozi ya ruo na o ga-abụ mne nke ọtụtu mba. Ndị eze ga-achị ọtụtu mmadụ ga-esite na ya pütä.” **17** Ebrahim dara kpuo ihu n'ala, chịákwa ọchị n'obi ya sị, “O bụ onye gbara nari afo ka a ga-amụnụ nwa? Sera, onye gbara iri afo itoolu o ga-amụ nwa?” **18** Ebrahim gwara Chineke sị, “A sịkwa na i ga-ekwe mee ka Ishmel bürü onye dị ndü n'ihu gị.” **19** Ma Chineke zara sị ya, “Ee, kama Sera nwunye gị ga-amütara gị nwa nwoke. I ga-agụ ya Ajizik. Ọgbugba

ndü m ga-adịkwara ya na agbürü ya ruo mgbe ebighị ebi. **20** Ma banyere Ishmel, anụla m ihe i kwuru. Aga m agozi ya mee ya ka o baa ụba ma dijkwa ukwuu n'ọnụogugu. O ga-aghọ nna ndị eze iri na abụ. Aga m eme ya ka o ghọ mba dị ukwuu. **21** Ma ọgbugba ndü m ka m ga-eme ka o guzosie ike n'ebé Ajizik nọ, onye Sera ga-amütara gị n'oge dika ugbu a n'afọ ozø.” **22** Mgbe o gwasiri Ebrahim okwu, Chineke si n'ebé ọ nọ puo. **23** N'ubochị ahụ, Ebrahim duuru Ishmel nwa ya nwoke, na ndị ikom niile a ụmụ n'ezinaulọ ya, tinyere ndị e ji ego zụta, ndị ikom niile nọ n'ezinaulọ ya, bie ha ugwu dika Chineke gwara ya ka o mee. **24** Ebrahim gbara iri afo itoolu na itoolu mgbe e biri ya ugwu, **25** Ishmel nwa ya gbara afo iri na ato. **26** E biri Ebrahim na nwa ya bụ Ishmel ugwu n'otu ụbочị ahụ. **27** Ndị ikom niile nọ n'ezinaulọ Ebrahim, ndị a ụmụ n'ulọ ya na ndị e si n'aka ndị mba ozø zụta ka e biri ugwu n'oge Ebrahim biri ugwu.

18 Onyenwe anyị gosiri Ebrahim onwe ya n'akụkụ osisi ukwu dị na Mamre, mgbe Ebrahim nödürü ala n'ihu ulọ ikwu ya, n'etiti ehihie. **2** O lelitereanya ya hụ ndị ikom ato ka ha guzo ebe o nọ nso. Mgbe o hụrụ ha, o sitere n'ihu ulọ ikwu ya gbakwuru ha izute ha, kpọọ isiala. **3** O sıri, “Onyenwe m, o bürü na m natara amara n'ihu gị, agabigala ohu gị. **4** Biko, ka ekutere unu mmiri ntakịri, ka unu sachaa ụkụ unu, zurukwa ike n'okpuru osisi a. **5** Ka m wetara unu nri ntakịri unu ga-eri nke ga-agba unu ume tupu unu agawa n'ihu n'ije unu ugbu a unu bjara na nke ohu unu.” Ha zara sị ya, “O dị mma. Mee dika i kwuru.” **6** Ya mere, Ebrahim mere ngwangwa banyekwuru Sera n'ulọ ikwu ya sị ya, “Mee ngwa, mapụta ihe ọtụtu sia ato site na ọka a kworọ nke ọma jiri meta achịcha.” **7** Mgbe ahụ, Ebrahim gbagara n'igwe ehi ya, hopụta otu nwa ehi na-akaghị aka nke ahụ ya dị mma, nye ya otu ohu ya onye mere ngwangwa gbuo ya, dozie ya maka oriri. **8** Emesịa, Ebrahim buuru mmiri ara ehi nke rahụrụ arahụ, na mmiri ara ehi, na anụ ahụ a kwadoro dozie ha n'ihu ndị ọbia ahụ. O guzokwara nso nso ebe ha nọ n'okpuru osisi ahụ mgbe ha na-eri nri. **9** Ha jụrụ ya sị, “Ebee ka Sera nwunye gị nō?” O zara sị, “O nō n'ime ulọ ikwu.” **10** O sıri ya, “N'ezie, mụ onwe m ga-aloghachikwute gị n'oge a n'afọ ozø, Sera nwunye gị ga-amụta nwa nwoke.” Sera guzo n'ime ulọ ikwu ahụ nke dị n'azụ Ebrahim na-ege ntị n'ihe ha na-ekwu. **11** N'oge a, Ebrahim na Sera emeela nnọq

agadi, gbaakwa isi awo. Sera agafeela oge imuta nwa. 12 Ya mere, mgbe Sera nñru ihe Onyenwe anyi kwuru, o chirí ochí si, "Agadi nwanyi díka m o si añaam muta nwa, ubgu a onyenwe m karala nka?" 13 Onyenwe anyi júru Ebrahim ajuju si, "Gíni mere Sera ji achí ochí? Gíni mere o ji kwuo si, "Olee otu agadi nwanyi díka m ga-esi mñq nwa?" 14 O dí ihe nyíri Onyenwe anyi ime? Mu onwe m ga-aloghachikwute gi n'oge a kara aka, Sera nwunye gi ga-amuta nwa nwoke." 15 Ma ujo turu Sera. N'ihi ya, o goró ago si, "Achighí m ochí." Ma O zara si, "O bụ ezie, Sera, i chirí ochí." 16 Mgbe ndí ikom ato ahú biliri ibidokwa ije ha, ha chere ihu iga obodo Sodom, Ebrahim dupukwara ha. 17 Mgbe ha na-agá n'uzo, Onyenwe anyi tulere si, "O kwasiri ka m zochiere Ebrahim ihe m choró ime?" 18 Ebrahim agaghí ịbü mba dí ukwuu díkwa ike. A gagozikwa agburu niile n'ọwa site na ya. 19 N'ihi na ahoputala m ya, ka o tuziere umu ya na ulo ya ndí ga-esote ya igbaso uzo Onyenwe anyi site n'ime ihe dí mma na ihe ziri ezi, ka Onyenwe anyi mezuoro Ebrahim ihe niile o kwere ya na nkwa." 20 Mgbe ahú, Onyenwe anyi kwuru si, "Mkpu akwa m na-anu site na Sodom na Gomora dí ukwuu, otu a kwa, mmechie ha jobigara njo oke. 21 Ugbu a, ana m aga ka m jiri anya m hú ma ihe ha mere o dí njo díka mkpu akwa m na-anu si dí. Ma o sighí otu ahú díri, aga m amata." 22 Mgbe ahú, ndí ikom abu n'ime ha gawara Sodom. Ma Ebrahim n'ọ na-eguzo n'ihu Onyenwe anyi. 23 Ebrahim jeruru Onyenwe anyi nso juo ya si, "Uche gi o bụ ikpochapu ndí ezi omume na ndí ajo omume?" 24 O buru na i chota iri ndí ezi omume ise n'ime obodo ahú, i ga-ekpochapu obodo ahú? I gaghí agbaghara ya n'ihi iri ndí ezi omume ise n'ọwa ya? 25 O bughí ezi ihe na i ga-ala ndí ezi omume na ndí ajo omume n'iyi. N'ihi na i gaghí emeso ndí ezi omume díka i si mesoo ndí na-eme ajo ihe. O kwasighí ka onye ga-ekpe ọwa niile ikpe, kpee ikpe ziri ezi?" 26 Mgbe ahú, Onyenwe anyi zara si ya, "O buru na m achota iri ndí ezi omume ise n'obodo Sodom, aga m agbaghara obodo ahú niile n'ihi ha." 27 Ebrahim kwukwara ozó si, "Ugbu a m nwere ike kwuwaputa okwu n'ihu Onyenwe anyi, mu onye bu naaní aja na ntú. 28 Eleghí anya o buru na e nweta naaní iri ndí ezi omume anó na ise, i ga-emebe obodo ahú?" Onyenwe anyi zara si, "Agaghí m ebibi ya ma o buru na m achota iri mmadu anó na ise n'ime ya." 29 Ozokwa, o sıri ya, "O burukwanu na a ga-achota naaní iri mmadu anó?" Onyenwe anyi zara si

ya, "N'ihi iri mmadu anó, agaghí m ebibi ya." 30 Mgbe ahú o sıri, "Biko, ka iwe hapu iwe Onyenwe anyi ma m kwuo okwu. Eleghí anya, achota naaní iri mmadu ato n'ebé ahú?" Onyenwe anyi zaghachiri si ya, "Agaghí m emebi ya, ma o buru na m achota iri mmadu ato n'ime ya." 31 O kwuru si, "Ebe o bụ na m amalitela igwa gi, Onyenwe anyi okwu, biko kwere ka m gaa n'ihu. O buru na a ga-achota naaní iri mmadu abu?" Onyenwe anyi zara si, "N'ihi iri mmadu abu ahú agaghí m emebi ya." 32 N'ikpeazu, Ebrahim kwuru si, "Ka iwe hapu iwe Onyenwe anyi. Ka m kwuo naaní otu ugboro a. O burukwanu na a chota naaní mmadu iri n'ebé ahú?" Onyenwe anyi zara si, "N'ihi mmadu iri ahú, agaghí m ebibi ya." 33 Mgbe Onyenwe anyi gwachara Ebrahim okwu, o hapurü ya gawa ebe o naaga. Ebrahim laghachiri azu n'uló ya.

19 N'oge anyasi, ndí mmuo ozi abu ahú bijarutere Sodom. Lot no ala n'onu uzó ama obodo ahú. Mgbe o hñru ha, o biliri jekwuru ha, hulata ihu ya n'ala. 2 O sıri, "Ndí nwe m, batanu n'uló ohu unu. Unu nwere ike saa ọkwu unu, nöökwa onodú abalí. Chi boø, unu nwere ike ibilikwa bido iga n'ihu n'ije unu." Ha zara si, "Ee, anyi ga-edina n'ama." 3 Ma Lot riøsiri ha ike. N'ikpeazu ha sooro ya laa n'uló ya. O kwadooro ha ihe oriri, ya bụ achicha na-ekoghí eko ka o ghore. Ha rikwara ya. 4 Tupu ha abanye ịrahụ ura, ndí ikom obodo ahú, ndí ikom Sodom, bijara gbaa ulo ahú gburugburu, ma umu okorobia ma ndí agadi, ndí niile si n'akukú obodo ahú. 5 Ha kporo Lot oku si ya, "Olee ebe ha no, bụ ndí ikom ahú bijara n'uló gi n'abalí a? Kpoputara anyi ha ka anyi na ha dinakqo." 6 Lot pukwuru ha n'ezí, mechie uzó ulo ya, 7 si ha, "Bikoru, ndí enyi m, unu emela ihe ojoo dí otu a. 8 Leenü, enwere m umu nke aka m, umu agbogho abu na-amaghí nwoke. Ka m kpoputara unu ha, ka unu mee ha ihe masırı unu. Ma hapuny ndí ikom ndí a, n'ihi na ha bụ ndí batara izere ndú n'uló m." 9 Ha zara si ya, "Púora anyi n'uzo. Mbijarambià ka i bụ! Leenü mbijarambià al! O choró ịbü onye ikpe. Anyi mee gi ihe, o ga-ajoró gi njo karja ihe anyi ga-eme ha." Ha nuru Lot aka nughachi ya azu, malite itiwa onu uzó ulo ya. 10 Ma ndí ikom ahú no n'uló Lot, setipuru aka ha dobata ya n'uló, ma mechie uzó ahú. 11 Ha tiri ndí ikom ndí ahú no n'onu uzó ihe otiti nke mere ka ha kpoo lsì, onye ukwu ha na onye nta ha. N'ihi ya, ha enweghi ike ichota onu uzó ulo ahú. 12 Ndí ikom abu

ahụ gwara Lot sị, “O nwere onye ọbụla ozọ i nwere n’ebe a? Ndị ọgo nwoke, maọbụ ụmụ gị ndị ikom, maọbụ ụmụ gị ndị inyom, na ọ bụ onye ọbụla bụ nke gị n’obodo a. Site n’ebe a kpọpụ ha! 13 N’ihi na anyị na-agà imebi obodo a, mkpu akwa ruru Onyenwe anyị ntị megide ndị bi n’obodo a adịla ukwuu, nke mere o ji zite anyị ibibi ya.” 14 Ya mere, Lot pürü gaa gwa ndị ọgo ya nwoke, ndị na-akwado ịlụ ụmụ ya ndị inyom, sị ha, “Oso, sinụ n’obodo a pụo. N’ihi na Onyenwe anyị na-akwado ibibi ya.” Ma ndị ọgo ya nwoke ndị a chere na ọ na-egwu egwu. 15 N’ụtụtụ, mgbe chi na-abọta, ndị mmuo ozi a kwagidere Lot sị ya, “Oso, kpọro nwunye gị na ụmụ gị ndị inyom abụo ndị a site n’ebe a gbaṇụ, ma ọ bughị ya, a ga-ekpochapụ unu n’ihi ajo omume ndị obodo a.” 16 Mgbe Lot ka nọ na-eche ihe ọ ga-eme, ndị ikom ahụ jidere ya n’aka, jidekwa nwunye ya, na ụmụ ya ndị inyom abụo duru ha pụo n’obodo ahụ, n’ihi na Onyenwe anyị nwere obi ebere n’ebe ha nọ. 17 Mgbe ha si n’ime obodo kpọpụha, otu onye n’ime ha gwara ha sị, “Gbalaganụ n’ihi ndụ unu. Unu elekwalaanya n’azụ. Unu akwusikwala ebe ọbụla na mbara ala. Gbaganụ n’ugwu, n’ihi na ọburụ na unu emeghị otu a, a ga-ekpochapụ unu.” 18 Ma Lot sịrị ha, “Mba, ndị nwe m, bikonu, 19 ohu unu achọtalamaran’ihu unu, unu egosila m obi ebere dị ukwuu site n’ichebe ndụ m. Ma agaghị m enwe ike gbalaga n’ugwu ka mbibi a ghara ịdakwasị m, m nwụo. 20 Lee obodo dị nso nke m nwere ike igbagaa. Ọ bụ obodo dị nta. Kwere ka m gbaga n’ebe ahụ. Obodo nta ka ọ bụ, ọ bughị ya? Aga m echebekwa ndụ m na ya.” 21 Ọ zara sị ya, “Ọ dị mma, aga m emere gị díka aririọ gị si di. Agaghị m emebi obodo nta ahụ. 22 Ma mee ngwangwa, n’ihi na o nweghị ihe ọbụla m ga-eme tutu ruo mgbe i ruru n’ebe ahụ.” (Ọ bụ nke a mere e ji akpo aha obodo ahụ Zoa.) 23 Mgbe Lot rutere obodo Zoa, anwụ awalitela n’ala ahụ. 24 Mgbe ahụ Onyenwe anyị sitere n’eluiwge zokwasị obodo Sodom na Gomora nkume ọkụ nke Onyenwe anyị mere ka o si n’eluiwge zoo. 25 Otu a ka o si kwatuo obodo ndị ahụ niile dị na mbara ala ahụ niile, na ndị niile bi n’obodo ndị ahụ. O kwatukwara ihe niile na-epu n’ala. 26 Ma mgbe nwunye Lot lere anya n’azụ, otu mgbe ahụ, o ghorogho ididi nnu. 27 N’ụtụtụ echị ya, Abraham biliri jeruo ebe ahụ o guzoro n’ihu Onyenwe anyị n’ubochị gara aga. 28 Ọ lepuru anya n’ebe obodo Sodom na Gomora di, na n’ebe mbara ala ndị ahụ niile dị. Ọ hụrụ anwụrụ ọkụ dị ukwuu nke si n’ala ahụ na-alalili elu. Anwụrụ ọkụ a

dị ka anwụrụ ọkụ si n’ebe a kwanyere ọkụ na-enwusi ike. 29 Ya mere, mgbe Chineke bibiri obodo ndị ahụ dị na mbara ala, o chetara Ebrahim, kpọpụta Lot site n’oke mbibi ahụ e bibiri obodo ndị ahụ Lot bi n’ime ha. 30 Emesịa, Lot na ụmụ ya ndị inyom abụo hapụrụ obodo Zoa, n’ihi na ọ tịrụ egwu ibi n’ime Zoa. Ọ gara biri n’ime ogba nkume ya na ụmụ ya ndị inyom abụo. 31 Otu ụbочị, ada ya sịrị nke nta, “Nna anyị emeela agadi, ọ nwekwaghị nwoke ọbụla nọ n’uwā a, onye ga-ene anyị ụmụ, díka omenaala si dị n’uwā niile. 32 Ka anyị mee ka nna anyị n’uọ mmanya, ka anyị na ya dinakoo, ka anyị chebe agbụrụ anyị site na nna anyị.” 33 N’abalị ahụ, ha mere ka nna ha n’uọ mmanya, nke ada banyere soro nna ya dina. Ha abụo nwere mmekọ. Ma ọ amaghị mgbe ada ya dinara maọbụ mgbe o bilikwara. 34 N’echi ya, ada gwara nwanne ya nke nta, “Mụ na nna anyị dinara n’abalị gara aga. Ka anyị mee ka ọ n’uọkwa mmanya n’abalị taa, ka i gaakwa ka gị na ya dina. Ka anyị mee ka agbụrụ anyị digide site na nna anyị.” 35 Ha mere ka nna ha n’uọ mmanya n’abalị ahụ, ada ya nke nta banyere ya na nna ya dinaa. Díka o díkwa na mbụ, nna ha amataghị mgbe o dinara ala maọbụ mgbe o bilitere. 36 Ya mere, ụmụ ndị inyom Lot abụo ndị a tịrụ ime site n’aka nna ha. 37 Nke ada mütara nwa nwoke onye ọ gurụ Moab. Ọ bụ ya bụ nna nna ndị Moab ruo taa. 38 Nwa ya nke nta mütakwara nwa nwoke onye ọ gurụ Ben-Ammi. Ọ bụ ya bụ nna nna ndị Amon ruo taa.

20 Ugbu a, Abraham sitere n’ebe ahụ bilie gaa na mpaghara Negev biri n’ebe dị n’agbata Kadesh na Shua. Ọ n’orụ n’obodo Gera nwa oge nta. 2 N’ebe ahụ, Abraham kwuru maka Sera, nwunye ya, sị “Ọ bụ nwanne m nwanyị.” Abimelek, eze Gera, ziri ozi kpọro Sera. 3 Ma Chineke bjakwutere Abimelek na nrọ n’anyasị, sị ya, “Onye nwuru anwụ ka i bụ, n’ihi nwanyị nke i kpọro, nwanyị a bụ onye nwere di.” 4 Ma Abimelek abịabeghi Sera nso, ya mere o ji sị, “Onyenwe m, i ga-ebibi mba aka ya dị ọcha? 5 Ọ bụ na ya onwe ya agwaghị m sị, ‘ọ bụ nwanne m nwanyị,’ nke nwanyị n’onwe ya, ekwuokwa sị, ‘Nwanne m nwoke ka ọ bụ?’ E ji m uche dị ọcha na aka dị ọcha mee ihe niile m mere.” 6 Chineke zara ya sị, “Amaara m na i ji uche dị ọcha mee ihe i mere. Ọ bụ ya mere m ji gbochie gị imehie megide m. Ọ bükwa ya mere m ji gbochie gị ịmetụ ya aka. 7 Ugbu a, nyeghachi nwoke a nwunye ya. N’ihi na ọ bụ onye amụma. Ọ ga-ekpere gị ekpere, ka i ghara ịnwụ. Ma ọ burụ na i

dughachighị nwanyị a nye di ya, unu ga-anwụ, gi na ndị gi niile.” 8 Ya mere, Abimelek biliri n’isi ụtụtụ echị ya, kpọq nzuqo nke ndịjị ozi ya niile, kɔrɔ ha ihe mere. Ha tịrụ ujọ nke ukwu. 9 Emesịa, Abimelek kpobatara Ebraham sị ya, “Gịnị bụ ihe a i mere anyị? Gịnị bụ ihe ojọq m mere i ji butere mụ na alaeze m ihe oke ikpe ọmụma dị otu a? Ihe a i mere m bụ ihe na-ekwesighị ekwesi.” 10 Abimelek jụrụ Ebraham sị, “Ọ bụ gịnị ka i hụrụ i jiri mee omume dị otu a?” 11 Ebraham zara ya, “N’ihi na asịrị m n’obi m, ‘N’ezie, ịtụ egwu Chineke adịghị n’ebe a. Ha ga-egbu m n’ihi nwunye m.’ 12 Ewezugakwa nke a, ọ bụ nwanna m nwanyị, n’ihi na otu nna mịrụ anyị, ma ọ bughị otu nne, tupu ọ bürü nwunye m. 13 Mgbe Chineke sitere n’ezināụlọ nna m zipụ m ije ebe dị anya, agwara m ya sị, ‘Otù a ka i ga-esi gosi na i hụrụ m n’anya, ebe ọbula anyị gara, kwuo gbasara m, “Onye a bụ nwanne m.”” 14 Mgbe ahụ, Abimelek dupütara atụrụ, na ehi, na ndị ohu ndị ikom, na ndị ohu ndị inyom, nye Ebraham. Ọ kponeyekwara ya Sera nwunye ya. 15 Abimelek sịri, “Lee n’ala m niile, birikwa n’ebé ọbula masirị gi.” 16 Mgbe ahụ, ọ sịri Sera, “Ana m enye nwanne gi puku shekel ọlaçcha, ka ọ bürü ihe m ji kwụo ụgwọ mmeso ojọq m mesoro gi. Ejikwa m ya na-egosi na i bụ onye aka ya dị ọcha.” 17 Mgbe ahụ, Ebraham kpokuru Chineke n’ekpere. Chineke gworọ Abimelek na nwunye ya, na ndị inyom ndị ohu ya niile, ka ha nwhee ike ịmụta ụmụ ọzọ. 18 N’ihi na Onyenwe anyị mechiri akpanwa ndị inyom niile n’ezināụlọ Abimelek n’ihi Sera nwunye Ebraham.

21 Onyenwe anyị jiri amara leta Sera dika o kwuru na ọ ga-eme. Onyenwe anyị meere Sera ihe o kwere na nkwa. 2 Sera tịtụrụ ime, mịrụ Ebraham nwa nwoke n’oge o merela agadi. Ọ mịrụ ya n’oge ahụ a kara aka Chineke kwere ya na nkwa. 3 Ebraham gurụ nwantakịri ahụ Sera mịrụ ya aha, kpọq ya Ajizik. 4 Mgbe Ajizik nōrō ụbōchị asatọ site n’ubochị a mịrụ ya, Ebraham biri ya ugwu dika Chineke si nye ya n’iwu. 5 Ebraham agbaala nari afọ mgbe a mịrụ Ajizik nwa ya nwoke. 6 N’oge ahụ, Sera kwuru sị, “Chineke ewetarala m ọchị. Ndị niile nịrụ akụkọ a ga-esoro m chia ọchị.” 7 O kwukwara sị, “Onye gaara agwa Ebraham sị ya na Sera ga-azulite ụmụntakịri. Ma otu ọ di, amụtarala m ya nwa nwoke ugbu a o merela agadi.” 8 Nwata ahụ tokwara, ruo mgbe a kwusịri ya ara. N’ubochị ahụ a kwusịri ya ara, Ebraham kpọq

oriri. 9 Ma mgbe Sera hụrụ na nwa nwoke ahụ Hega onye Ijipt mịtaara Ebraham nō na-akwa emo, 10 ọ gwara Ebraham okwu sị ya, “Chụpụ ohu nwanyị a na nwa ya. N’ihi na nwa nwoke ohu nwanyị agaghị eso nwa m nwoke Ajizik keta oke n’ihe nketa.” 11 Okwu a wutere Ebraham nke ukwu n’ihi na ihe banyere nwa ya nwoke Ishmel na-emetụ ya n’obi. 12 Ma Chineke gwara Ebraham sị, “Ekwela ka obi jọq gi njọ n’ihi nwantakịri a na ohu gi nwanyị. Gee ntị n’ihe ọbula Sera gwara gi. N’ihi na ọ bụ site n’Ajizik ka a ga-akpo mkpuru ọ aha. 13 Aga m eme ka nwa gi nwoke nke ohu gi mịtara ghọq mba dị ukwu, n’ihi na mkpuru afọ gi ka ọ bụ.” 14 Ebraham biliri n’isi ụtụtụ echị ya, kwadoo ihe oriri na mmiri ọnụnụ nke dị n’ime karama akpukpo, bonye ha Hega. O bukwasịri ha n’ubu Hega, zipụ ya na nwa ya nwoke. Hega si n’ebe ahụ pụo wagharja n’ime ọzara Bjasheba. 15 Mgbe mmiri dị na karama akpukpo ahụ gwusịri, o nibere nwantakịri ahụ n’okpuru otu osisi ọhịa. 16 Hapụ ya gaa nödụ ala n’ebe dịtụ anya, ihe dika nari nzọ ụkwụ, n’ihi na o kwuru n’obi ya sị, “Achoghi m iħụ nwantakịri nwoke a anya mgbe ọ na-anwụ.” Mgbe ọ nödürü ebe ahụ, o bidoro ịkwa akwa. 17 Ma Chineke nṣụ ịkwa akwa nwantakịri ahụ n’ebe ahụ o dina. 18 Gaa kulite nwantakịri ahụ kasie ya obi, n’ihi na aga m eme ya ka ọ ghọq mba dị ukwu.” 19 Mgbe ahụ, Chineke meghere anya ya, mee ka ọ hụ olulu mmiri dị n’ebe ahụ. Ọ gara kujuo karama akpukpo ahụ mmiri, ma nye nwantakịri ahụ mgbe ọ na-eto. O biri n’ozara ahụ ghọq onye na-agba àkụ nke ọma. 21 Mgbe o bi n’ozara Paran, nne ya choṭaara ya nwunye site n’Ijipt. 22 N’oge a, Abimelek na Fikol onyeisi ndị agha ya, bịakwutere Ebraham sị ya, “Chineke nonyeere gi n’ihe niile i na-eme. 23 Ugbu a, nịrụ m iyi n’aha Chineke na i gaghi aghogbu m maqbụ ghogbu ụmụ m, maqbụ ụmụ ụmụ m. Gosi m n’obodo a i bi n’ime ya dika onye ọbia ụdị obiomai m gosiri gi.” 24 Ebraham zara sị ya, “Ọ di mma, aga m anịrụ gi iyi.” 25 Mgbe ahụ, Ebraham kosaara Abimelek ihe banyere olulu mmiri nke ndị na-ejere ya ozi ji anya ike nara ndị na-ejere Ebraham ozi. 26 Abimelek zara sị, “Amaghị m onye mere ihe dị otu a. I gwaghị m na ihe dị otu a mere, anughị m ya ma ọ bughị naanị taa.” 27 Mgbe ahụ, Ebraham

kpuputara aturu, na ehi, nye Abimelek. Ha abuo gbara ndu nkwekorita. **28** Mgbe Ebrahim sitere n'igwe aturu ya weputa nne aturu asaa nupu ha ka ha nopy iche, **29** Abimelek juri Ebrahim si ya, “Gini ka i ji nne aturu asaa ndi a i hoputara iche eme?” **30** Ebrahim zara si, “Nabata umu aturu asaa ndi a dika ihe akaebe negosi na o bu m gwuru olulu mmiri a.” **31** Ya mere, e bidoro ikpo ebe ahu Bjasheba, n’ih i na n’ebi ahu ka mmadu abuo a no nriitaara onwe ha iyi. **32** Mgbe ha gbachara ndu nkwekorita na Bjasheba, Abimelek na Fikol onyeisi agha ya laghachiri azu n’ala ndi Filistia. **33** Ebrahim kuru osisi tamarisk na Bjasheba. Ebe ahu ka o no kpokuo aha Onyenwe anyi, Chineke ebighi ebi. **34** Ebrahim bigidere n’ala ndi Filistia ogologo oge.

22 Mgbe ihe ndi a gasiri, Chineke nwara Ebrahim.

Ø siri ya, “Ebrahim.” Ebrahim zara si, “Lekwa m.” **2** Chineke siri, “Duru nwa gi nwoke, naanji otu nwa gi nwoke, Aizik onye i huru n’anya, gaa n’ala Moryia. Jiri ya chuo m aja nsure oku n’elu otu n’ime ugwu di n’ebi m ga-egosi gi.” **3** N’isi ututu echi ya, Ebrahim biliri kwadoo inyinya ibu ya. O duuru ndi ikom abuo na-ejere ya ozi, na nwa ya nwoke Aizik. O gbutere nkü ga-ezuru ya ichu aja nsure oku, bilie gawa ebe ahu Chineke gwara ya maka ya. **4** N’ubochi nke ato, Ebrahim lepuru anya hu ebe ahu n’ebi di anya. **5** O gwara ndi na-ejere ya ozi si, “Nodunun n’ebi a, unu na inyinya ibu anyi, ka mu na nwokorobia a gaa n’ebi ahu. Anyi feedha ofufe, anyi ga-aloghachikwute unu ozo.” **6** Ebrahim boro nwa ya nwoke Aizik ukwu nkü ahu e ji achu aja nsure oku n’isi, ma ya onwe ya jidere oku na mma. **7** Aizik gwara nna ya Ebrahim si, “Nna m.” Ebrahim zara, “Ehee, nwa m.” Aizik siri, “Oku na nkü di n’ebi a, olee nwa aturu e ji achu aja nsure oku?” **8** Ebrahim zara, “Nwa m, Chineke n’onwe ya ga-eweta nwa aturu e ji achu aja nsure oku.” Ha abuo gakwara n’ihu n’ije ha. **9** Mgbe ha ruru ebe ahu Chineke gwara ya maka ya, Ebrahim wuru ebe ichu aja n’ebi ahu, doo nkü ndi ahu niile n’usoro n’elu ya. O kere nwa ya Aizik agbu, tukwası ya n’elu ebe ichu aja ahu, na n’elu nkü ndi ahu. **10** Mgbe ahu Ebrahim setipuru aka ya, welite mma ka o gbuo nwa ya nwoke. **11** Ma mmuo ozi Onyenwe anyi si n’eluiwegwe kpo oku si ya, “Ebrahim! Ebrahim!” Ebrahim zara, “Lekwa m n’ebi a.” **12** Ø siri ya, “Emetukwala nwokorobia ahu aka. Emekwala ya ihe obula. N’ih i na amatala m ugbu a na i na-atu egwu Chineke, ebe o bu na i kwenyere iji nwa gi nwoke, naanji otu nwa nwoke

i nwere chuo m aja.” **13** Ebrahim leliri anya hu otu ebule nke eriri ohia jidere na mpi ya. Ebrahim gara jide ebule ahu, were ya chuo aja nsure oku n’onodu nwa ya nwoke. **14** Ya mere, Ebrahim kpo ebe ahu, “Onyenwe anyi ga-aroputa.” Ya mere ruo taa a na-ası, “N’ugwu Onyenwe anyi, a ga-aroputa.” **15** Mmio ozi Onyenwe anyi sitere n’eluiwegwe kpo Ebrahim oku nke uboro abuo, **16** si, “Mu onwe m, bu Onyenwe anyi, ji onwe m na-anji iyi na-ekwuputa si, ebe o bu na i mere ihe dij otu a, na i kwenyere iji nwa gi nwoke, naanji otu nwoke i nwere chuo m aja, **17** aga m agozi gi n’ezie, mekwa ka umu umu gi mubaan n’onuogugu dika kpakpando nke mbara eluiwegwe na dika aja di n’onu mmiri osimiri. Umu umu gi ga-enwetara onwe ha onu uzama ndi iro ha. **18** Sitekwa na mkpuru gi ka a ga-agozikwa agbu niile no n’uwa, n’ih i na i rubeere m isi.” **19** Emesja, Ebrahim laghachikwuru ndi na-ejere ya ozi. Ha niile laghachikwara Bjasheba. Ebrahim birikwara na Bjasheba. **20** Mgbe ihe ndi a gasiri, e ziri Ebrahim ozi si ya, “Lee, Milka ya onwe ya amukwaarala nwanne gi nwoke bu Naho, umu ndi ikom. **21** Aha ha bu Uz, onye bu okpara, na Buz nwanne ya, Kemuel bu (nna Aram), **22** Kesed, Hazo, Pildash, Jidlaf na Betuel.” **23** Betuel mru Ribeka. Milka mutaara Naho, nwanne Ebrahim umu ndi ikom asato ndi a. **24** Iko ya nwanyi, onye aha ya bu Reuma, mukwaara ya umu ndi ikom. Ha bu Teba, Gaham, Tahash na Maaka.

23 Sera di ndu ruo narị afò na iri afò abuo na asaa.

Ø nwurụ na Kiriati Arba (nke bu Hebron), n’ala Kenan. Ebrahim ruru uju n’ih i Sera, kwaa akwa nke ukwuu n’ih i onwu ya. **3** Ebrahim sitere n’ebi ozu nwunye ya di pwo, jekwuru umu Het gwa ha si, **4** “Abu m obia na onye obodo ozo n’etiti unu. Resinu m ala m ji eme ebe olili n’ebi a, ka m nwee ike lie onye m nwurụ anwu.” **5** Umụ Het zara Ebrahim si, **6** “Nna anyi ukwu, gee anyi ntị. Nwa eze di ukwu ka i bu n’etiti anyi, lie onye gi nwurụ anwu n’ili ahu nke kachaşı mma n’ime ili anyi nwere. O nweghi onye obula n’ime anyi ga-ajụ inye gi ala olili ya maka ili onye gi nwurụ anwu.” **7** Mgbe ahu, Ebrahim biliri kpo isiala n’ihu ndi nwe ala, bu ndi Het, **8** si ha, “O buru ochichọ unu ka m lie onye m nwurụ anwu, geenụ m ntị ma riqo m Efron nwa Zoha, **9** ka o resi m ogba Makipela, nke bu nke ya, nke di na ngwusi ohia ya. Gwa ya ka o resi m ya n’onu ahia o ruru ka o buru ebe olili m nwere n’etiti unu.” **10** Efron

onye Het n'onwe ya so nödụ n'ebé ahü n'etiti ndị ya. Ọ zara Ebraham n'ihu ndị Het niile bija n'önụ ụzo ama obodo 11 sị ya, "Mba! Nna m ukwu, gee m ntị. Ana m enye gi ala ahü na ogba dì n'ime ya n'ihu ndị a niile bụ ndị m. Gaa lie onye gi nwurụ anwụ n'ime ya." 12 Ozọ Ebraham kpọrọ isiala nye ndị nwe ala, 13 o sıri Efron, n'ihu ha niile, "Biko gee m ntị, aga m akwụ gi ọnuaḥia iji zuo ala ahü. Nara m ya ka m nwhee ike lie onye m nwurụ anwụ n'ime ya." 14 Efron zara Ebraham, 15 "Gee m ntị, nna m ukwu, ọ bụ ezie na ala ahü ruru narị shekel ọlaocha anq, ma ginị ka nke a bụ n'etiti mu na gi? Gaa lie onye gi nwurụ anwụ n'ime ya." 16 Ebraham kwenyere n'ego ole Efron chọrọ ka ọ kwụo. O ji ihe ọtụtụ tупütara Efron ego ruru ọnuaḥia ọ kpọrọ aha n'ihu ndị Het niile, narị shekel ọlaocha anq, díka ihe ọtụtụ nke dì n'oge ahü n'etiti ndị na-azụ ahịa. 17 Site n'oge ahü, ala ahü Efron nwere na Makipela, nke dì nso na Mamre, ala ahü na ogba dì n'ime ya, na osisi niile dì n'ime ala ahü niile gburugburu, 18 ghorrọ nke Ebraham díka ihe nzuta ya n'ihu ụmụ Het, n'ihu ndị niile ndị bija n'önụ ụzo e si abata obodo ahü. 19 Emesia, Ebraham liri Sera nwunye ya n'ime ogba ahü dì n'ala dì na Makipela na nso Mamre (nke dì na Hebron) n'ala ndị Kenan. 20 Ya mere, ala ahü na ogba dì n'ime ya ka ndị Het resiri Ebraham ka ọ bürü nke ya, ebe a na-eli ozu.

24 Ugbu a, Ebraham aghọla agadi n'ahü ya ma n'önüogugu afọ ya. Onyenwe anyị agoziela ya n'ụzo niile 2 O gwara onyeisi ndị ozi n'ụlo ya, onye nke na-elekọta ihe niile o nwere sị ya, "Tinye aka gi n'okpuru apata m. 3 Achọrọ m ka i jiri aha Onyenwe anyị Chineke nke eluigwé na ụwa, hñorà m iyí, na ị gaghi achotara nwa m nwoke nwunye site n'etiti ndị Kenan, ndị m bi n'etiti ha. 4 Kama na ị ga-agá n'ala nke m na ụmụnna m lütara nwa m, bụ Aizik, nwunye n'etiti ụmụnna m." 5 Ohu ahü jụrụ ya, "O bürükwanụ na nwaagbogho ahü achoghi isoro m loghachi n'ebé a, m ga-akporo nwa gi nwoke laghachi n'obodo i si bịa?" 6 Ebraham sıri ya, "Lezie anya hụ na ị kpoghachighi nwa m nwoke n'ebé ahü. 7 Onyenwe anyị, Chineke nke eluigwé, bụ onye kpopütara m site n'ụlo nna m nakwa obodo nke aka m, onye ahü gwara m okwu ma kwem nkwa site n'ịnụ iyí nye sị, 'Aga m enye ụmụ ụmụ gi ala a.' 8 Ma ọ bürü na nwanyị ahü achoghi isoro

gi loghachi, mgbe ahü, ị ga-abụ onye nwere onwe ya pụo n'iyi a ị nñuru. Naanị na ị gaghi eme ka nwa m nwoke laghachi n'ebé ahü." 9 Ya mere, ohu ahü tinyere aka ya n'okpuru apata nna ya ukwu Ebraham, nñọ iyi banyere okwu ndị a. 10 Emesia, ohu a duuru ịnyinya kamel iri n'ime ndị nna ya ukwu nwere pụo. O sitekwara n'aka nna ya ukwu were ihe ọma di iche iche maka njem a, gawa Aram Naharaim, rute n'obodo Naho. 11 O mere ka ịnyinya kamel ndị ahü makpuru ala n'akụkụ olulu mmiri dì n'azụ obodo ahü. Ọ bụ n'oge anyasi, oge ụmụ nwanyị ji apụta iseta mmiri n'ebé ahü. 12 Mgbe ahü, o kpere ekpere sị, "Onyenwe anyị, Chineke nke nna m ukwu Ebraham, mee ka ihe gaara m nke ọma taa. Gosi nna m ukwu Ebraham obi ebere gi. 13 Lee, ana m eguzo n'akụkụ isi iyí mmiri a, ụmụ nwanyị ndị obodo a na-abịa iseta mmiri. 14 Kwere ka o si otu a dírị na nwaagbogho nke m ga-asị, 'Biko, zie ite gi ka m nñuru mmiri.' Ọ bürü na onye ahü asị m, 'Nñọ, aga m ekutekwa mmiri nke ịnyinya kamel gi ga-arị, 'ka onye ahü bürü onye ị hopütara ohu gi Aizik. N'ụzo dì otu a ka m ga-esi mata na i gosila nna m ukwu obi ebere.' 15 Tupu o kpechaah ekpere a, lekwa Ribeka ada Betuel, nwa nwoke Milka, onye bụ nwunye Naho, nwanne Ebraham. Ọ na-apụta bukwasi ite n'ubu ya. 16 Ọ bụ nwaagbogho mara mma nke ukwuu, onye na-amatabeghi nwoke, nke nwoke ọbụla na-edinabeghi. Ọ gara n'olulu mmiri kujuo ite ya si n'ebé ahü na-arigopụta. 17 Ohu ahü mere ngwangwa jekwuru ya sị ya, "Biko nyetụ m mmiri si n'ite mmiri gi." 18 O mere ngwangwa budata ite ahü n'aka ya, hulata ya si ya, "Nñọ, onyenwe m." 19 Mgbe o nyechara ya mmiri, o sıri, "Aga m ekutekwa mmiri nye ịnyinya kamel gi ndị a ruo mgbe ha nñujuru afọ." 20 Ngwangwa, o wupuru mmiri dì n'ite ya n'ime ihe anụ ụlo ji anụ mmiri, gbara ọsọ gaa kute mmiri ọzọ na-agbanye n'ime ihe ahü. O kugidere mmiri tutu ruo mgbe ịnyinya kamel ndị ahü nñujuchara afọ. 21 Mgbe ihe ndị a na-eme, ohu ahü gbara nkịtị na-ele ya anya ichopụta ma Onyenwe anyị emeela ka ije ya bürü ihe gara nke ọma. 22 Mgbe ịnyinya kamel ndị ahü nñusirị mmiri, nwoke ahü wepütara mgbanimi ọlaedo nke ọtụtụ ya bụ otu beka, na mgbaaka ọlaedo abụ nke ọtụtụ ha bụ shekel iri. 23 O jụrụ ya sị, "Nwa onye ka ị bụ? Ohere ọ dì n'ụlo nna gi ebe mü na ịnyinya kamel ndị a ga-anq n'abalị a?" 24 O zara sị ya, "Abụ m nwa Betuel, nwa Milka nwunye Naho." 25 O sịkwarra, "Anyị nwere nri anụ ụlo, nweekwa ebe ị ga-

edina n'abalj a.” 26 Nwoke ahụ hulatara ala kpọ́ isiala nye Onyenwe anyị. 27 Kwuo sị, “Ngozi dírị Onyenwe anyị, bụ Chineke nna m ukwu Ebrahim, onye na-esitebeghi n'ebe nna m ukwu nō wezuga ebere ya na ikwesi ntukwasị obi ya. Ma banyere mū onwe m, Onyenwe anyị e duola m n'ihe a, kpọ́ m rute n'ułọ ndị ikwu nna m ukwu.” 28 Nwaagbogho ahụ gbalara gaa koṣo ndị ezinailo nne ya ihe ndị a. 29 Ribeka nwere otu nwanne nwoke aha ya bụ Leban. Leban gbara oṣo gbawue nwoke ahụ n'isi iyi mmiri ahụ. 30 Mgbe o ḥurụ mgbanimi, na mgbaka ndị ahụ nwanne ya nwanyị yi n'aka ya, ma nukwa ihe Ribeka kwuru banyere ihe nwoke ahụ gwara ya, o jekwuru nwoke ahụ, hụ ya ka ya na ịnyinya kamel ya guzo n'akukụ olulu mmiri. 31 O sıri ya, “Bịa, gi onye Onyenwe anyị goziri. Gịnị mere i ji guzo n'ebe a. Edozielara m gi ułọ ebe i ga-edina na ebe ịnyinya kamel ndị a ga-anọ.” 32 Ya mere, nwoke ahụ gara n'ułọ, ebe Leban nyere aka butukwaara ya ibu nke ịnyinya kamel ndị ahụ bu. E wetara nri nye ịnyinya kamel ndị ahụ, wetara ya mmiri nke ya na ndị ikom so ya ji saa ụkwụ ha. 33 E doziri ya ihe oriri, ma ọ zara sị, “Agaghị m eri ihe ọbụla tutu ruo mgbe m kwuru ihe m ji bịa.” Leban sıri, “Ngwa, kwuonụ.” 34 Ya mere, o sıri, “Abụ m ohu Ebrahim. 35 Onyenwe anyị agoziela nna m ukwu, mee ya ka ọ burụ oğaranya. O nyela ya igwe atụrụ, na igwe ehi, na ọlaocha na ọlaedo, na ọtụtụ ndị ohu nwoke na nwanyị, na ịnyinya kamel, na ịnyinya ibu. 36 Sera nwunye nna m ukwu mtaara ya otu nwa nwoke mgbe o merela agadi. Ihe niile nna m ukwu nwere ka o nyefere nwa ahụ n'aka. 37 Nna m ukwu mere ka m riñora ya iyi si, ‘I gaghi esite n'etiti ụmụ ndị inyom Kenan ndị anyị bi n'ala ha lütara nwa m nwoke nwunye. 38 Kama i ga-agà n'ezinailo nna m, na nke ndị ikwu m chotara nwa m nwoke nwunye.’ 39 “Mgbe ahụ, ajurụ m nna m ukwu, ‘O burukwanụ na nwanyị ahụ ekweghi iso m loğhachi?’ 40 “O sıri, ‘Onyenwe anyị, onye m na-ejegherị n'ihu ya, ga-eziga mmuo ozi ya ka o soro gi gaa ime ka ije gi nwee isi, ka i nwee ike chotara nwa m nwoke nwanyị site n'etiti ndị ikwu m na ezinailo nna m. 41 I ga-abụ onye nwere onwe gi site n'iyi i nüru ma ọ burụ na mgbe i gakwuru ndị ikwu m, ha jụrụ ikponye gi nwanyị ahụ. I ga-abụ onye nwere onwe gi site n'iyi i nüru m.” 42 “Mgbe m rutere n'isi iyi mmiri taa, ekwuru m sị, ‘Onyenwe anyị Chineke nna m ukwu Ebrahim, ọ burụ na ọ masi gi, biko mee ka ije a m bijara burụ nke ga-agà nke

oma. 43 Lee, ka m na-eguzo n'akukụ isi iyi mmiri a, ka nwaagbogho ahụ bijara ikuru mmiri nke m ga-asị, “Biko kwere ka m si n'ite gi riñrutu ntakirị mmiri,” 44 ma ọ burụ na ọ sị m, “Nüo, aga m ekutekwa mmiri nye ịnyinya kamel gi ndị a,” ka onye di otu a burụ nwanyị ahụ Onyenwe anyị chọtaara Aizik nwa nna m ukwu.” 45 “Tupu m kpesia ekpere a n'obi m, lekwa Ribeka ka o bụ ite mmiri ya n'ubu ya na-abịa. Ọ gbadara n'isi iyi mmiri ahụ kute mmiri. Asirị m ya, ‘Biko nye m mmiri ka m riñu.’” 46 “Ngwangwa, o sitere n'ubu ya budata ite, sị m, ‘Nüo, aga m ekutekwa mmiri nke ịnyinya kamel ndị a ga-anụ.’ Ya mere, aiñru m, o nyekwara ịnyinya kamel m ndị ahụ mmiri ha riñru. 47 “Mgbe ahụ, ajurụ m ya, ‘Nwa onye ka i bụ?’” 48 “O sıri m, ‘Abụ m nwa Betuel onye bụ nwa Naho nke Milka mtaara ya.’” Mgbe ahụ etinyere m ya mgbanimi ahụ n'imị ya, tinyekwa ọlaaka ahụ n'aka ya abụo. 49 Ehulatara m ala kpọ́ isiala nye Onyenwe anyị. Etoro m Onyenwe anyị, Chineke nke nna m ukwu Ebrahim, onye duru m n'ezi uzo inweta nwa nwanne nna m ukwu díka nwunye nwa ya nwoke. 50 Ugbu a, ọ burụ na unu gageosi nna m ukwu obiooma na ikwesi ntukwasị obi gwanu m. Ọ burukwanụ na ọ gaghi esi otu a dírị, gwanu m ka m mata ụzọ m ga-agbaso.” 51 Leban na Betuel zara sị ya, “Ihe niile si n'aka Onyenwe anyị. Anyị enweghi ike igwa gi okwu ojoo maobụ nke oma. 52 Mgbe ohu Ebrahim riñru ihe ha kwuru, ọ dara n'ala kpọ́ isiala nye Onyenwe anyị. 53 Mgbe ahụ kwa, ohu ahụ weputara ihe iche mma ọlaedo, na ọlaocha dí iche iche na uwe nye ha Ribeka. Ọ weputakwara onyinye ndị ọzọ dí oke ọnuahịa nye nwanne ya nwoke na nne ya. 54 Emesia, mgbe ihe ndị a gasiri, ya na ndị ikom so ya riri, riñu, dinaakwa n'abalị ahụ. Mgbe ha si n'ura teta, o kwuru sị, “Zilaga m ka m lakwuru nna m ukwu.” 55 Ma Leban na nne ya zara sị ya, “Ka nwantakirị nwanyị a nonyere anyị ihe díka ụbochị iri tupu o soro gi laa.” 56 Ma ọ zara ha sị, “Unu egbochila anyị. Ebe o bụ na Onyenwe anyị emeela ka ije m burụ ihe gara nke oma, zilaga m ka m laghachikwuru nna m ukwu.” 57 Ha zara sị ya, “Ka anyị kpọ́ nwantakirị nwanyị ahụ juo ya ihe bụ uche ya.” 58 Ya mere ha kpọ́ Ribeka juo ya sị, “I ga-eso nwoke a gaa?” Ọ zara sị, “E, aga m aga.” 59 Ya mere, ha zipuru nwanne ha nwanyị Ribeka, tinyere nwanyị lekötara ya anya mgbe ọ dí na nwantakirị, na ohu Ebrahim na ndị ikom so

ya. **60** Ha göziri Ribeka sı ya, "Nwanne anyị nwanyị mịo ọmụmụ, mịruo puku kwuru puku, ka mkpuru afo gi nwetara onwe ha, ọnụ ụzo ama ndị iro ha." **61** Ribeka biliri, ya na ndị inyom na-ejere ya ozi, ha rigor n'elu ịnyinya kamel ndị ahụ, soro nwoke ahụ. Ya mere, ohu ahụ duuru Ribeka laa. **62** N'oge a, Aizik bijara n'ebé mbata obodo Bia-Lahai-Roị n'ihi na o bi na Negev. **63** Aizik pütara ịtugharị uche n'ohịa n'oge uhuruchi. O lepuru anya hụ otutu ịnyinya kamel na-abianụ. **64** Ribeka n'onwe ya lepukwara anya hụ Aizik. O sitere n'elu ịnyinya kamel rịdata, **65** juo ohu ahụ si, "Onye bụ nwoke a si n'ohịa na-abia izute anyi?" Ohu ahụ zara sı ya, "O bụ nna m ukwu" N'ihi nke a, Ribeka weere akwa mkpudo ya kpuchie ihu ya. **66** Ohu ahụ kọqo Aizik akụkọ otu ije ya niile si gaa. **67** Aizik kpobatara Ribeka n'ulọ ikwu Sera, nne ya. O lürü Ribeka, onye ghorọ nwunye ya. Aizik hụrụ ya n'anya, ma nweta nkasiobi n'ihi ọnwu nne ya.

25 Ebraham lürü nwunye ọzọ, onye aha ya bụ

Ketura. **2** O mịụrụ ya Zimran, Jokshan, Medan, Midian, Ishbak na Shua. **3** Jokshan bụ nna Sheba na Dedan. Umụ ndị ikom Dedan bụ Ashurim, Letushim, na Leumim. **4** Umụ ndị ikom Midian bụ Efaa, Efe, Hanok, Abida, na Eldaa. Ndị a niile bụ umụ Ketura. **5** Ebraham nyere Aizik ihe niile o nwere. **6** Ebraham nyere umụ ndị ikom ndị iko ya nwanyị mịtara onyinye dị iche iche, zipụ ha n'ala dị n'ebé ọwụwa anyanwụ, mgbe ọ ka nō ndụ, ka ha ghara ino nwa ya nwoke Aizik nso. **7** Ebraham dị ndụ ruo narị afo na iri afo asaa na ise. **8** Ebraham kubiri ume ndụ nwụo mgbe o mere nnqo ezigbo agadi, agadi nwoke nke ndụ juru afo, e mere ka o lakwuru ndị ya. **9** Umụ ya, Aizik na Ishmel, liri ya n'ogba Makipela n'akụk Mamre, n'ala ubi Efron nwa Zoha onye Het, **10** ala ahụ Ebraham zurụ site n'aka ndị Het. Ebe ahụ ka e liri Ebraham ya na Sera nwunye ya. **11** Mgbe Ebraham nwụrụ, Chineke göziri nwa ya nwoke Aizik onye bi n'oge ahụ na nso nso Bia-Lahai-Roị. **12** Nke a bụ akụkọ banyere usoro ezinaulọ Ishmel nwa Ebraham onye Hega, nwanyị Ijipt ahụ na-ejere Sera ozi mịụrụ ya. **13** Ndị a bụ aha umụ ndị ikom Ishmel n'usoro ọmụmụ ha. Nebaito bụ nwa mbụ ya. Ndị ọzọ bụ Keda, Adbel, Mibsam, **14** Mishma, Duma, Masa, **15** Hadad, Tema, Jetua, Nafish na Kedema. **16** Ndị a bụ umụ Ishmel, ndị a bükwa aha ndịsi ikwu iri na abụo ha, díka ebe obibi ha si di, na díka ọmụma ulọ ikwu ha si di. **17** Ishmel biri ndụ

ruo narị afo na iri afo na asaa. O nwụrụ, e mere ka o lakwuru ndị ya. **18** Umụ ụmụ ya bi n'ala di site na Havila ruo Shua nso nso oke ala ndị Ijipt, n'uzo e si aga Asho. Ha na ụmụnna ha ndị ọzọ ebighị n'udo. **19** Nke a bụ akụkọ banyere usoro agbụrụ Aizik nwa Ebrahim. Ebrahim bụ nna Aizik. **20** Aizik gbara iri afo anụ mgbe o lürü Ribeka, nwa Betuel, onye Aram si n'obodo Padan Aram, nwanne Leban, onye Aram. **21** Aizik kpere ekpere riọ Onyenwe anyị ka o nye nwunye ya nwa n'ihi na o bụ nwanyị aga. Onyenwe anyị zara ekpere ya. Nwunye ya, Ribeka díjiri ime. **22** Umụ o bu n'afọ bidoro na-alụ ogu n'ime afo ya. N'ihi nke a, o kwuru sı, "Gini mere ihe dị otu a ji eme m?" Ya mere, o gara juta ase n'aka Onyenwe anyị. **23** Onyenwe anyị gwara ya si, "Mba abụo dị gi n'afọ, ụzo mba abụo dị n'ime gi ka a ga-ekewa. Otu ụzo ga-adị ike karịa nke ọzọ, nke okenye ga-ejere nke nta ozi." **24** Mgbe oge ime ya zuru, ụmụ abụo dị n'akpanwa ya. **25** Ahụ nwa nke mbụ buru ụzo pütara na-acha uhie uhie, ahụ ya niile díka uwe aji. N'ihi ya, ha kporo aha ya Iso. **26** Emesia, nwanne ya pütara, ma aka ya jidere ikiri ụkwụ Iso. N'ihi ya, a kporo aha ya Jekob. Aizik gbara iri afo isii mgbe Ribeka mịụrụ ha. **27** Ha abụo toro, Iso ghorọ onye ọka n'ichụ nta, onye na-epiogharị n'ohịa, ebe Jekob bụ nwoke dị nwayo, onye na-anụ n'etiti ulọ ikwu. **28** Aizik hụrụ Iso n'anya n'ihi na ụtọ anụ Iso na-egbute n'ohịa na-adị ya mma, ma Ribeka hụrụ Jekob n'anya. **29** Otu ụbọchị, Jekob nọ na-esi ofe mgbe Iso si n'ohịa bata. Agụ na-agụkwa ya nke ukwuu. **30** Iso rịorị Jekob sı, "Nyetur m ufodụ n'ime nri a na-acha uhie uhie i na-esi ka m rie, n'ihi na agụ na-agụ m hie nne." (O bụ ihe a mere e ji na-akpọ ya Edom.) **31** Ma Jekob zara ya, "Buru ụzo resi m ọnodu ibụ ọkpara gi." **32** Iso siri, "Gini bụ uru ọnodu ibụ ọkpara bara mgbe m na-anụ n'agụ?" **33** Jekob siri ya, "Buru ụzo n'uo m iyi." Ya mere, o n'ụnwụ ya iyi, sı otu a resi Jekob ọnodu ọkpara ya. **34** Mgbe ahụ, Jekob nyere Iso achichà na ofe lentil o siri. O riri, n'uo kwa, bilie ọtọ pụo. Ya mere Iso ledara ọnodu ibụ ọkpara nna ya anya.

26 N'oge a, ụnwụ dara n'ala ahụ. Ụnwụ a dị iche n'ụnwụ mbụ nke dara n'oge Ebraham dị ndụ. Aizik jekwuru Abimelek eze ndị Filistia n'obodo Gera. **2** Onyenwe anyị gosiri Aizik onwe ya, sı, "Agakwala Ijipt; biri n'ala ahụ m sị gi biri n'ime ya. **3** Nqo n'ala a nwa oge nta, aga m anonyere gi ma goziekwa gi, n'ihi na gi na ụmụ ụmụ gi ka m ga-enye ala ndị a

niile. Aga m emezukwa iyi ahụ m riñurụ nye Ebrahim nna gi. 4 Aga m erne ka ümụ ümụ gi mubaa, mee ka ha hie nne n'önüogugu dika kpkapando dị na mbara eluigwe. Ha ka m ga-enye ala ndị a niile. Aga m esite na m kpuru gi gozie mba niile nke ụwa. 5 Ihe ndị a niile ka m ga-eme n'ihi na Ebrahim rubere isi ime ihe m gwara ya, na idebe iwu m na ükpuru m, na ido aka na ntị m.” 6 Ya mere, Aizik nögidere n'obodo Gera. 7 Mgbe ndị obodo ahụ jürü ya banyere nwunye ya, o gwara ha sị, “O bụ nwanne m nwanyi.” O türü ujọ i sị ha, “Nwunye m ka o bụ,” O chere n'obi ya sị, “Ndị ikom obodo a nwere ike gbuo m n'ihi Ribeka. N'ihi na Ribeka n'onwe ya mara mma ile anya.” 8 Mgbe Aizik nqro ebe ahụ ogologo oge, Abimelek eze ndị Filistia, sitere na ogherekuku ya lepụ anya hụ Aizik ka o no na-egwusa Ribeka nwunye ya egwu. 9 Ya mere, Abimelek kpqrō Aizik sị, “Nwunye gi ka o bụ n'ezie. Gini mere i ji gwa anyị na o bụ nwanne gi nwanyi?” Aizik zara ya, “O bụ n'ihi na m chere na-enwere ike igbu m n'ihi ya.” 10 Abimelek siri, “Gini bụ ihe a i mere anyị? Otu nwoke n'etiti anyị gaara akporo nwunye gi dinaa ya. I gaara esi otu a wetara anyị ikpe ọmụma.” 11 Ya mere, Abimelek nyere ndị niile ya iwu, sị ha, “Onye ọbula metüru nwoke a maobu nwunye ya aka, aghaghị ime ka o nwuo.” 12 Aizik kürü m kpuru ubi n'ala ahụ. N'otu afø ahụ kwa, o si n'ala ahụ webata ihe ubi narị okpukpu karịa nke o kürü, n'ihi na Onyenwe anyị goziri ya. 13 Nwoke a bara ụba, ghøgħ ogaranya. Akunuba ya gara n'ihi na-amuba, tutu ruo mgbe o ghøro nnqo onye ogaranya a ma ama. 14 O nwere ọtụtụ igwe anụ ulo, na igwe ehi, na ndị ikom na-ejere ya ozi. N'ihi ihe ndị a, ndị Filistia bidoro inwe anya ukwu megide ya. 15 Ndị Filistia wujuru aja n'olulu mmiri ndị ahụ niile ndị na-ejere nna ya ozi gwuru n'oge nna ya Ebrahim dị ndụ. 16 Abimelek kpqrō Aizik sị ya, “Si n'ala a kwapụ gaa n'ebe ọzqo, n'ihi na ịba ụba gi na ịdi ike gi adịla ukwuu karịa nke anyị.” 17 Ya mere Aizik si n'ebe ahụ kwapụ, gaa maa ulo ikwu ya na Ndagwurugwu Gera, biri n'ebe ahụ. 18 O gwugharikwara olulu mmiri ndị ahụ e gwuru n'oge nna ya Ebrahim, nke ndị Filistia kpojuru aja mgbe Ebrahim nwurụ, kpqrō olulu mmiri ndị a otu aha ahụ nna ya kpqrō ha na mbụ. 19 Ozqo, ndị na-ejere Aizik ozi gwuru olulu mmiri ọhurụ na ndagwurugwu Gera ahụ, gwute mmiri nke si n'ala na-asoputa. 20 Ma ndị ọzuzu anụ ulo obodo Gera sesiri ndị ọzuzu anụ ulo Aizik okwu. Ha kwuru sị, “Mmiri a bụ nke anyị!” Nke

a mere Aizik ji kpqrō olulu mmiri ahụ Esek, n'ihi ise okwu nke ha sesiri ya. 21 Ha gwuru olulu mmiri ọzqo, ma ndị ahụ bjakwara ọzqo bido ịzo ya. N'ihi ya Aizik kpqrō olulu mmiri ahụ Sitna. 22 O si n'ebe ahụ puo gaa n'ebe ọzqo gwuo olulu mmiri ọzqo. Ma o nweghi ndị bjara zoq ya. N'ihi ya o kpqrō olulu mmiri ahụ Rehobot. O kwuru sị, “Ugbu a, Onyenwe anyị enyela anyị ebe sara mbara, ebe ihe ga-anq gaara anyị nke oma.” 23 O sitere n'ebe ahụ kwapụ gaa Bjasheba. 24 N'abalị ahụ, Onyenwe anyị mere ka o hụ ya anya, si ya, “Abụ m Chineke nna gi Ebrahim. Atụla egwu, n'ihi na anonyere m gi, aga m agozi gi, mubaa ọnụogugu ümụ ümụ gi n'ihi ohu m Ebrahim.” 25 Ya mere, o wuru ebe ịchụ aja n'ebe ahụ kpokuo aha Onyenwe anyị. O makwara ulo ikwu ya n'ebe ahụ. Ndị na-ejere ya ozi gwukwara olulu mmiri. 26 Abimelek na Ahuzat, onye ndümodu ya, na Fikol onyeisi ndị agha ya sitere Gera jekwuru Aizik. 27 Aizik jürü ha sị, “Gini mere unu ji bjakwute m, ebe o bụ na unu kpqrō m asị, chupukwa m site n'etiti unu?” 28 Ha sị, “Anyị hụrụ nke oma na Onyenwe anyị nonyeere gi, ya mere anyị ji sị, ‘O kwesiri ka iñu iyi dị n'etiti anyị na gi,’ ka anyị na gi gbaakwa ndụ 29 na ị gaghi eme anyị ihe ojooq dika anyị na-esighi mee gi ihe ojooq. I lezie anya nke oma, ị gagahụ na anyị meere gi ihe oma mgbe anyị hapurụ gi ka ị laa n'udo. Ugbu a, anyị maara na ị bụ onye Onyenwe anyị goziri agozi.” 30 Aizik meere ha mmemme nri dị ukwuu; ha riri, riñokwa. 31 N'isi ụtụtụ echị ya, ndị ikom ahụ niile ńriñtaara onwe ha iyi igba ndụ. Aizik zilagara ha, ha hapurụ ya laa n'udo. 32 N'otu ụbøchị ahụ kwa, ndị ohu Aizik bjakwutere ya gwa ya banyere olulu mmiri ha na-egwu, sị ya, “Anyị achọtala mmiri n'olulu ahụ anyị na-egwu.” 33 O kpqrō ya Shiba. O bükwa nke a mere e ji akpø obodo ahụ Bjasheba ruo taa. 34 Mgbe Isqo gbara iri afø ano, o lụru Judit nwa Beiri, onye Het. O lükwaro Basemat nwa Elon, onye Het. 35 Ha ghøro Aizik na Ribeka ihe ọnqdụ obi ilu.

27 Mgbe Aizik ghøro agadi, n'oge anya ya na-adighị ahụzi ịzo nke oma, o kpqrō Isqo ọkpara ya, sị ya, “Nwa m nwoke.” O zara sị, “Lee m n'ebe a.” 2 Aizik gwara ya sị, “Ugbu a, emeela m agadi, amakwaghị m ụbøchị ọnwụ m. 3 Ya mere, were ihe ịchụ nta gi, ụta gi na àkụ gi, gaa n'ohia, gbutere m anụ. 4 Siere m nri ụtọ otu ahụ o si amasi m, butere m ya ka m rie, ka mụ onwe m gozie gi tupu m nwuqo.” 5 Ma Ribeka nọ na-ege ntị mgbe Aizik na-agwa nwa ya Isqo okwu. Nke mere na mgbe Isqo gawara n'ohia ịchụ nta, 6 Ribeka

gwara Jekob nwa ya okwu sị ya, “Lee, anụrụ m ka nna gi na-agwa nwanne gi Isọ okwu sị ya, 7 ‘Gaa n’ohịa gbute anụ, siere m nri ụtọ, ka m nódụ n’ihu Onyenwe anyị nye gi ngozi ikpeazụ tupu m nwụo.’ 8 Ugbu a, nwa m nwoke, gee ntị nke ọma, mee ihe niile m gwara gi. 9 Gaa ugbu a n’igwe anụ ụlọ wetara m ụmụ nwa ewu abụ dí mma ka m jiri ha siere nna gi nri dí ụtọ, ụdị ahụ na-amasi ya. 10 I ga-eburu ya bujere nna gi ka o rie, ka ya onwe ya gozie gi tupu o nwụo.” 11 Ma Jekob gwara Ribeka nne ya okwu sị ya, “Nwanne m nwoke Isọ bụ onye gbara aji. Ahụ nke m na-akwọ mürümürü. 12 Gini ga-eme ma nna m metụ m aka n’ahụ? N’ihu ya, aga m abụ onye na-aghọ ya aghughọ, aga m esi otu a wetara onwe m ịbü ọnụ kama ngozi.” 13 Nne ya gwara ya sị, “Nwa m nwoke ka obụbụ ọnụ gi dakwasị m. Naanị mee ihe m kwuru. Gaa wetara m ha.” 14 Ya mere, o gara weta ha nye nne ya. O ji ha sie nri dí ụtọ, ụdị nke na-amasi nna ya. 15 Emeşa, Ribeka chiputara uwe Isọ ọkpara ya, ndị dí mma, ndị o debere n’ulọ ya, nye ya nwa ya nta bụ Jekob. 16 O jikwa akpukpọ anụ ụmụ ewu nwere aji aji kee Jekob n’aka na n’akukụ olu ya na-akwọ mürümürü. 17 O bonyere nwa ya nwoke Jekob nri ahụ na-atọ ụtọ, na achichia o mere. 18 O jekwuuru nna ya sị ya, “Nna m.” O zara sị, “Ahaa, nwa m, onye ka i bụ?” 19 Jekob zara nna ya sị ya, “Abụ m Isọ, ọkpara gi. Emeela m ihe i sị m mee. Biko bilie ka i rie anụ m gbutere n’ohịa, ka gi onwe gi gozie m.” 20 Ma Ajizik jürü nwa ya nwoke sị, “Olee otu i si chọta ya ngwangwa, nwa m?” Jekob zara ya sị, “O bụ Onyenwe anyị Chineke gi mere ka ihe gaara m nke ọma.” 21 Mgbe ahụ Ajizik gwara Jekob sị, “Bịa nso ka m metụ gi aka nwa m nwoke, ka m mata ma i bụ Isọ n’eziokwu.” 22 Jekob jere nna ya Ajizik nso, onye metụrụ ya aka kwuo sị, “Olu bụ olu Jekob ma aka gi bụ aka Isọ.” 23 O choputaghị na o bụ Jekob, n’ihu na aka ya dí aji aji díka nke Isọ. Ya mere, o goziri ya. 24 Ma o jukwara ya ajuju ọzọ sị ya, “I bụ nwa m nwoke Isọ n’eziokwu?” Jekob zara sị ya, “E, abụ m ya.” 25 Mgbe ahụ, Ajizik zara sị ya, “Butere m ụfodụ n’ime anụ ahụ i gbutere ka m rie, nye gi ngozi m.” Jekob butere ya bunye ya. O riri ya. 26 Mgbe ahụ, nna ya Ajizik sıri ya, “Bịa n’ebe a nwa m nwoke, sutu m ọnụ.” 27 Ya mere, o jekwuuru ya sutu ya ọnụ. Mgbe Ajizik nṣụrụ isisi uwe ya, o goziri ya, sị, “N’ezie, isisi nwa m nwoke díka isisi ala ubi nke Onyenwe anyị goziri. 28 Ka Chineke nye gi site n’igirigi nke eluigwe, na mmamụ nke ala, ụba nke mkpuru ubi na mmamụ

ohụrụ 29 Ka ọtụtu mba jeere gi ozi, ka ndị mmadụ kpo oisala nye gi. Burụ onye ochichị n’ebe ụmụnna gi nọ, ka ụmụ nne gi murụ kpo oisala nye gi. Ka ndị niile na-abụ gi ọnụ burụ ndị a burụ ọnụ, ka ndị na-agozị gi burụ ndị a goziri agozi.” 30 Mgbe Ajizik gozichara Jekob, ka Jekob si n’ihu ya na-apụ, lee Isọ ka o si ịchụ nta na-alobata. 31 Ya onwe ya sikuwara nri na-atọ ụtọ butere nna ya. Mgbe ahụ, o gwara ya sị, “Ka nna m, bilie, rie anụ nwa ya si n’ohịa gbute, ka gi onwe gi nye m ngozi gi.” 32 Ajizik zara sị ya, “I bụ onye?” O zara sị, “Abụ m nwa gi nwoke Isọ, ọkpara gi Isọ.” 33 Oke ahụ ọma jijiji mara Ajizik, o sị, “Onye kwanụ bụ onye ahụ gara gbute anụ butere m ya? Eriri m ya tupu i bata. Agoziri m ya. N’ezie, onye a goziri agozi ka o ga-abụ.” 34 Mgbe Isọ nṣụrụ okwu ndị a si n’ọnụ nna ya, o jiri oke olu kwaa akwa nke obi ilu gwa nna ya sị ya, “Gozie m, mụ onwe m, nna m.” 35 Ma o zara sị ya, “Nwanne gi ejirila ụzọ aghughọ bịa nara ngozi gi.” 36 Isọ kwuru sị, “E meziri kpo o ya Jekob, onye aghughọ. Lee, o ghogbuola m ugboro abụ. Nke mbụ, o naara m ọnụdụ ịbü ọkpara m, ugbu a o narakwala m ngozi m.” O jürü ajuju sị, “O bụ na i nweghi ngozi o bula fodụrụ nke i ga-agozị m?” 37 Ajizik zara sị ya, “Emeela m ya ka o burụ onyeisi n’ebe i nọ, mee ụmụnna ya niile ndị na-ejere ya ozi. Enyela m ya mkpuru ubi niile na mmamụ ọhụrụ. Gini ọzo ka m nwere ike imere gi, nwa m nwoke?” 38 Isọ jürü nna ya sị, “Nna m, o bụ naanị otu ngozi ka i nwere? Goziekwa m nna ml!” Isọ kwara akwa n’oke olu. 39 Nna ya Ajizik zara sị ya, “Ebe obibi gi ga-adipụ adipụ, site n’ebe akụnụba nke ala dí, site n’ebe igirigi nke eluigwe dí. 40 Nriju afọ gi ga-abụ site na mma agha, i ga-ejekwara nwanne gi ozi. Ma mgbe i mesịri nwere onwe gi, i ga-atopụ agbụ ya, site n’olu gi.” 41 Isọ buru iro n’obi megide Jekob n’ihu ngozi ahụ nna ya nyere ya. O kwuru n’ime onwe ya sị, “Oge a ga-eru ụjụ n’ihu nna m na-abịa nso, n’oge ahụ aga m egbu nwanne m Jekob.” 42 Mgbe a gwara Ribeka ihe nwa ya nwoke nke okenye bụ Isọ kwuru, o ziri kpo o nwa ya nwoke nke nta bụ Jekob sị ya, “Lee, Isọ nwanne gi na-akasi onwe ya obi site n’echiche o na-echie ibgu gi. 43 N’ihu nke a, nwa m nwoke, mee ihe m gwara gi, gbagapụ ọsọ ngwangwa, gbakwuru nwanne m Leban na Haran, 44 Nódụ n’ebe ahụ ruo mgbe iwe nwanne gi ga-adajụ. 45 Mgbe nwanne gi kwusịri iwe iwe megide gi, mgbe o chefuru ihe i mere ya, aga m ezitere gi ozi ka i lọta. N’ihu gini ka m ga-eji gbara aka unu abụ n’otu ụbochị.” 46 Mgbe ahụ Ribeka gara

gwa Ajizik sị, “Ike ịdị ndụ agwula m n’ihi ndị inyom Het ndị a. Ọ bụru na Jekob esite n’etiti ndị inyom ala a, site n’etiti ndị inyom Het ndị a lụo nwunye, mara na ọnwụ ga-akara m ịdị ndụ mma.”

28 Ajizik kporo Jekob gozie ya, nye ya iwu sị ya,

“Alụla nwunye site n’ala Kenan. 2 Kama bilie gaa Padan Aram n’ulọ nna nne gi, Betuel, lụrụ nwunye site n’umụ ndị inyom Leban. 3 Ka Chineke Onye pürü ime ihe niile, gozie gi, mee ka i mịa mkpuru, mubaas, ghọ otutu mba. 4 Ka Chineke nye gi na umụ umụ gi ngozi ahụ o kwere nkwa inye Ebrahim. Ka i nweta ala a, nke i bi n’ime ya ubgu a dika obia, bụ ala ahụ Chineke kwere Ebrahim na nkwa inye ya.” 5 Mgbe ahụ Ajizik zipuru Jekob n’ije ya, o gara Padan Aram, n’ulọ Leban nwa Betuel onye Aram, nwanne Ribeka onye bụ nne Jekob na Isọ. 6 Isọ hụrụ ka Ajizik siri gozie Jekob, ziga ya Padan Aram ka o gaa lụo nwunye n’ebé ahụ, nyekwa ya iwu mgbe o na-agozи ya sị, “Alụla nwanyị na Kenan,” 7 Jekob rubekwara nna ya na nne ya isi gawa Padan Aram. 8 O dokwara Isọanya na ndị inyom Kenan dị njo n’anya nna ya Ajizik. 9 N’ihi ya, Isọ gakwuru Ishmel lụrụ Mahalat, ada Ishmel, nwa Ebrahim, onye bụ nwanyị Nebaiot, tinyekwara ndị nwunye o lụrụ na mbụ. 10 Jekob hapuru Bışsheba gawa Haran. 11 Mgbe chi na-eji, o kwusirị ebe o gan-an zuo ike abalị. Mgbe o chorò idina ala, o weere otu n’ime nkume ndị dị n’ebé ahụ hinye n’isi ya, dinara ala irahụ ụra. 12 N’abalị ahụ, o rorø nrø, hụ mbube e ji arị elu. E mere ka o guzo site n’uwa ruo n’eluigwe. Ọ hukwara ndị mmuo ozi Chineke ka ha si na ya na-arigo na-aridakwa. 13 N’elu ya, o hụrụ Onyenwe anyị ka o guzo, nukwa ka o na-agwa ya okwu sị, “Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, Chineke nna gi Ebrahim, na Chineke Ajizik. Aga m enye gi na umụ umụ gi ala ahụ nke i dina n’elu ya. 14 Umụ gi ga-adị ukwuu, dị ka aja dị n’ala. Ha ga-ejuputa ala a, site n’owuwa anyanwu ruo n’odida anyanwu, sitekwa n’ugwu ruo na ndida. A ga-esitekwa na gi na mkpuru gi, gozie mba niile nke ụwa a. 15 Anonyeere m gi. Aga m echebe gi ebe obụla i na-aga. Aga m akpoghachite gi n’ala a. Agaghị m ahapụ gi tutu ruo mgbe m mezuoro gi ihe niile m kwere gi na nkwa.” 16 Jekob tetara n’ura sị, “N’ezie Onyenwe anyị n’ebé a. Ma amaghị m ya.” 17 O tịrụ egwu sị, “Lee ka ebe a si dị oke egwu, o nweghi ihe ebe a bụ karịa ulọ Chineke, n’ezie o bụ ọnụ uzor ama eluigwe.” 18 N’isi ụtutu echị ya, Jekob weere nkume

ahụ o hinyere n’isi ya guzo ya dika ogidi, wusa mmanụ n’elu ya. 19 Ọ kporo ebe ahụ Betel, o bụ ezie na Luz bụ aha obodo ahụ na mbụ. 20 Mgbe ahụ, Jekob kwere nkwa sị, “Ọ bụru na Chineke ga-anonyere m, chebe m n’ije m na-eje, o bụru na o ga-enye m ihe oriri m ga-eri na uwe m ga-eyi, 21 m loghachi n’ulọ nna m n’udo, mgbe ahụ, Onyenwe anyị ga-abụ Chineke m. 22 Nkume a m doziri elu dika ogidi ga-abụ ulọ Chineke. Aga m eke ihe niile i nyere m uzor iri, nyeghachi gi otu uzor.”

29 Jekob gara n’ihi n’ije ya rute n’ala dị n’owuwa anyanwu.

2 N’Ebe Nso a, o hụrụ otu olulu mmiri, hukwa uzor igwe atutu ato ndị n’akụkụ olulu mmiri n’ihi na ndị na-elekota ha na-enye ha mmiri site n’olulu mmiri ahụ. Nkume e ji mechie ọnụ olulu mmiri ahụ buru ibu. 3 N’ihi na mgbe igwe atutu niile bijazukotara n’olulu mmiri ahụ, ndị ozuzu atutu na-emeghepụ nkume ahụ nye ha mmiri. Emesia, ha na-ejikwa nkume ahụ mechie ọnụ olulu mmiri ahụ. 4 Jekob jekwuru ndị na-elekota atutu ahụ juo ha sị, “Umunna m, ebee ka unu si?” Ha zara sị ya, “Anyị si Haran.” 5 O jụrụ ha sị, “Unu maara Leban, nwa Nahị?” Ha zara sị, “Anyị ma ya.” 6 Ozor Jekob jụrụ ha sị, “Ahụ o díkwa ya mma?” Ha zara sị ya, “E, ahụ dị ya. Lee nwa ya nwanyị Rechel ka o chi atutu ya na-abia.” 7 Jekob kwuru sị, “Lee, anyanwu ka na-acha. O rubeghi oge e ji achịbata igwe umụ anu ụlo. Nyenụ ha mmiri ka ha ńu, ka ha laghachi gaa taa ahịjịha.” 8 Ha zara sị ya, “Anyị agaghị enye ha mmiri tutu ruo mgbe igwe atutu niile bijakotara, mgbe e wepuru nkume e ji mechie ọnụ olulu mmiri, mgbe ahụ ka anyị ga-enye ha mmiri.” 9 Mgbe Jekob na ndị ozuzu atutu ndị a kpụ okwu n’onụ, Rechel chijịrị atutu nna ya bijakwute ha, n’ihi na onye ozuzu atutu nwanyị ka o bụ. 10 Mgbe Jekob hụrụ Rechel nwa Leban nwanne nne ya, hukwa igwe atutu Leban, o meghepuru nkume ahụ e ji mechie ọnụ olulu mmiri ahụ nye igwe atutu Leban, nwanne nne ya mmiri ka ha ńu. 11 Emesia, Jekob suturu Rechel ọnụ, kwaakwa n’oke olu. 12 Jekob kowaara Rechel na o bụ onye ikwu nna ya, burukwa nwa Ribeka. N’ihi ya Rechel ji oso gbalaa n’ulọ ha kporo nna ya. 13 Mgbe Leban nṣị maka Jekob nwa nwanne ya nwanyị, o mere ngwangwa pụo izute ya. Ọ makurụ ya, sutu ya ọnụ, kporo ya laa n’ulọ. N’ebé ahụ, Jekob kporo ya ihe ndị a niile. 14 Leban siri ya, “N’ezie, i bụ ọkpukpụ m na anu ahụ m.” Ọ nonyeere

ya otu ɔnwa. **15** Leban sıri Jekob, “O bụ n’ihı na ị bụ onye ikwu m ka ị na-agbara m odibo n’efu? Gwa m ego ole m ga-akwụ gi n’ihı ɔrụ ị na-arụm m?” **16** Leban mürü ụmụ ndị inyom abụo. Aha nke okenye bụ Lịa. Aha nke nta bụ Rechel. **17** Ima mma Lịa dị ya n’anya, ma Rechel mara mma n’ahụ, maakwa mma ile anya. **18** O bụ Rechel ka Jekob hụru n’anya. N’ihı ya Jekob gwara Leban sị, “Aga m arụm gi ɔrụ afo asaa ma ọ bürü na ị ga-ekwe ka m lụo Rechel.” **19** Leban zara Jekob sị ya, “O dị mma na ị lụru Rechel karịa na onye ɔzọ ga-alụ ya. Soro m nódụ n’ebé a.” **20** Ya mere Jekob gbara odibo afo asaa maka Rechel. Ma afo asaa ndị a díka abalị ole na ole n’anya Jekob n’ihı ihụnanya o nwere n’ebé Rechel nọ. **21** Jekob gwara Leban, okwu sị ya, “Kponye m nwunye m n’ihı n’ubochi m ezuola. Achọrọ m ibakwuru ya.” **22** Leban kpokötara ndị niile bi n’ebé ahụ mere ha n’oke oriri. **23** N’anyasi ụbochi ahụ, Leban kpóqor nwa ya nwanyị bụ Lịa kpóbara Jekob, o bakwuru ya. **24** Leban nyekwara Lịa odibo ya, Zilpa, ka o bürü odibo nwanyị ya. **25** Mgbe chi boró, Jekob hụru na o bụ Lịa ka Leban kpónyere ya. Jekob sıri Leban, “Gịnjị bụ ihe a i mere m? O bughị n’ihı Rechel ka m ji gbaara gi odibo? Gịnjị mere i ji ghogbuo m?” **26** Leban zara sị ya, “O bughị omenaala anyị ibu ụzo kee nwantakịri nwanyị nke nta di tupu nke ada. **27** Otu o dị, chere ka mmemme izu ụka nke onye nke a gafee. Mgbe ahụ, aga m akpónyekwa gi onye nke ɔzọ a maka odibo ị ga-agbara m afo asaa ɔzọ.” **28** Jekob mere ka o si kwuo. O debezuru mmemme otu izu ụka onye nke a, Leban kpónyere ya nwa ya Rechel ka o bürü nwunye ya. **29** Leban nyere nwa ya nwanyị, Rechel, odibo ya nwanyị bụ Bilha, ka o bürü odibo ya. **30** Jekob bakwukwara Rechel. O hụru Rechel n’anya nke ukwuu karịa Lịa. O gbakwaara Leban odibo afo asaa ɔzọ. **31** Mgbe Onyenwe anyị hụru na Lịa bụ nwanyị a kpóqor asị, o meghere akpanwa ya, ma Rechel bụ nwanyị aga. **32** Lịa tịrụ ime mụo nwa nwoke, kpóqor ya Ruben. N’ihı na o kwuru sị, “O bụ n’ihı na Onyenwe anyị ahụla nsogbu m, ugbu a di m ga-ahụ m n’anya.” **33** O tịrụ ime ɔzọ mụokwa nwa nwoke. O kwuru sị, “Onyenwe anyị anụla na m bụ nwanyị a kpóqor asị, o bụ ya mere o ji nye m nwa nwoke ɔzọ.” Ya mere o kpóqor aha ya Simion. **34** Lịa tịrụ ime ɔzọ, mgbe o mürü nwa nwoke, o kwuru sị, “N’ezie, ugbu a ka di m ga-arapara m n’ahụ, n’ihı na amụçrala m ya ụmụ ndị ikom ato.” Ya mere o kpóqor aha ya Livayị. **35** O tịrụ ime ɔzọ mụo nwa nwoke. O kwuru sị, “Ugbu a aga m

eto Onyenwe anyị.” Ya mere, o kpóqor aha ya Juda. Lịa müsirị nwa a kwusị ịmụ ụmụ.

30 Rechel hụru na ya amughi nwa ọbula nye Jekob, o kworo ekworo megide nwanne ya nwanyị. Ya mere, o sıri Jekob, “Nye m ụmụ. O bürü na i meghị otu a, aga m anwụ.” **2** Jekob were iwe megide Rechel, sı ya, “Abụ m Chineke onye gbochiri gi mkpuru nke afo?” **3** Mgbe ahụ Rechel gwara Jekob sı ya, “Lee odibo m nwanyị Bilha, bakwuru ya ka ọ mọ nwa n’ikpere m abụo, ka mụ onwe m site na ya burukwa onye mütara ụmụ.” **4** Rechel nyere Jekob Bilha, odibo nwanyị ya, Jekob bakwuru ya. **5** Bilha tịrụ ime ụmụ Jekob nwa nwoke. **6** Nke a mere ka Rechel kwuo sị, “Chineke ekpepütalà m. O nụla aririọ m nye m nwa nwoke.” N’ihı nke a, Rechel gurụ nwa ahụ Dan. **7** Bilha, odibo nwanyị Rechel, tịrụ ime ɔzọ mütara Jekob nwa nwoke nke abụo. **8** Rechel kwuru sị, “Mgba dị ukwuu ka mụ na nwanne m nwanyị gbara, m merie.” O kpóqor ya Naftali. **9** Lịa hụru na ya akwusila ịmụ nwa, o kpóqor Zilpa, odibo ya nwanyị kponye Jekob ka o bürü nwunye ya. **10** Zilpa, odibo nwanyị Lịa, mütara Jekob nwa nwoke. **11** Mgbe nke a mere, Lịa kwuru sị, “Nke a bụ ihuoma.” O kpóqor nwa ahụ Gad. **12** Zilpa, odibo nwanyị Lịa mütara Jekob nwa nwoke nke abụo. **13** Mgbe ahụ Lịa kwuru sị, “Ọnụ ejula m obi, n’ihı na ụmụ nwanyị ibe m ga-akpó m onye ihe na-agara nke ọma.” Lịa kpóqor nwantakịri nwoke ahụ Asha. **14** Otu ụbochi, n’oge a na-aghọ ọka wiiti, Ruben nwa Lịa, gara n’ohia hụ ahijia a na-akpó mandreki. O kütara nne ya ụfodụ n’ime ahijia a. Mgbe Rechel hụru ahijia a, o rịoró Lịa sị ya, “Biko nyetụ m ụfodụ n’ime mandreki ndị a nwa gi nwoke kütara.” **15** Ma Lịa zara sị ya, “O zubeere gi na ị napụrụ m di m? I chokwara ịnapụ m mandreki ndị a nwa m nwoke wetaara m?” Rechel zara Lịa sị, “O dị mma, ka gi na ya dinaa n’abali a ka o bürü ihe mgbanwo maka mandreki nwa gi nwoke.” **16** Ya mere, mgbe Jekob si n’ohia na-alobata n’uhuruchi ụbochi ahụ, Lịa pürü izute ya, sị ya, “I ga-abakwute m n’ihı na m ejirila m ahijia mandreki nwa m nwoke m zụta gi.” Ha dinara n’abali ahụ. **17** Chineke nṣụ olu Lịa, o tịrụ ime mütara Jekob nwa nwoke nke ise. **18** Lịa sıri, “Chineke akwụola m ụgwọ maka odibo m nwanyị m nyere di m.” Ya mere o kpóqor aha ya Isaka. **19** Lịa tịkwaara ime ɔzọ mütara Jekob nwa nwoke nke isii. **20** Ugbu a Lịa kwuru sị, “Chineke enyela m ezi onyinye

dị oke ọnụ. Ugbu a, di m ga-eji nkwanye ugwu leta m n’ihí na amúorala m ya ụmụ ndị ikom isii.” O kpọrọ aha ya Zebulon. 21 Emeşa, Lia mürü nwa nwanyị, kpọrọ ya Dajna. 22 Chineke chetara Rechel. O nṣụ olu ya, meghee akpanwa ya. 23 N’ihí ya, Rechel tịtụrụ ime mụta nwa nwoke. O siri, “Chineke ewepula nkocha dịrị m.” 24 Rechel kpọrọ aha ya Josef, di ka o siri, “Ka Onyenwe anyị nyekwa m nwa nwoke ọzọ.” 25 Mgbe Rechel müşiri Josef, Jekob jekwuru Leban sị ya, “Zilaga m ka m laghachi n’ebe m na ala nke m. 26 Kponye m ndị nwunye m, ndị m ji n’ihí ha gbara gi odibo, ha na ụmụ m, ka m lakwaa. I maara otu m siri gbaara gi odibo. Kponye m ha ka m duru ha laghachi ebe m si bịa.” 27 Leban siri Jekob, “O bụrụ na m achọtalà amara n’ihí gi biko nódụ, n’ihí na esi m n’igba afa chọpụta na Onyenwe anyị agoziela m n’ihí gi.” 28 Leban siri, “Kwuo ego ole i chorọ ka m kwụo gi, aga m akwụ ya.” 29 Jekob zara sị Leban, “Gi onwe gi maara otu m si gbara gi odibo na ihe mere igwe anụ ụlo gi ndị m lekötara. 30 N’ihí na ole na ole ka i nwere mgbe m bịa, ma ugbu a, ha abaala ụba nke ukwu. Onyenwe anyị esitela n’ukwu m gozie gi. Ugbu a, kedụ mgbe m ga-arükwanụ ọrụ nke mụ onwe m maka ezinaulọ m?” 31 Leban jürü Jekob sị, “Kedụ ihe m ga-enye gi?” Jekob gwara ya sị, “Enyela m ihe ọbụla, kama o nwere otu ihe m chorọ ka i mee. O bụrụ na i mee ya, aga m alaghachi ilekötä igwe anụ ụlo gi. 32 Kwere ka m jegharịa n’etiti igwe anụ ụlo gi, ka m hopyuta site n’etiti igwe atịrụ gi ndị niile tịrụ agwa agwa, na ụmụ atịrụ niile dị oji, na ewu niile tịrụ agwa agwa. Atịrụ na ewu ndị a niile m ga-ahopụta ga-abụ ugwo ọrụ m. 33 Ezi omume m ga-azara n’odinihu, mgbe ọbụla i bịa nyochaa ugwo ọrụ i kwuru m. Ewu ọbụla na-atughị agwa agwa, maqbụ atịrụ ọbụla na-ejighị oji i chorotpata n’etiti igwe ewu na atịrụ nke m ka a ga-agụ dị ka ihe e zuru n’ohi.” 34 Leban zara sị ya, “O dị mma. Ya dịrị díka i kwuru.” 35 N’otu ubochị ahụ, o hopyutachara mkpi niile tịrụ agwa maqbụ ntụpọ na mne ewu niile ndị nwere tịrụ agwa maqbụ ntụpọ na nke ọbụla nwere ajị ọcha n’ahụ ya. O hoputakwara atịrụ ojii niile, nyefee ha n’aka ụmụ ya ka ha lekötaa ha. 36 Leban jere ije abalị ato nke kewapụrụ ha site n’ebé Jekob nọ. Ma Jekob nogidere na-elekötä igwe anụ ụlo Leban ndị ọzọ. 37 Mgbe ahụ Jekob gara gbute ngalaba osisi popla, na osisi alumond, na osisi plenụ, kpechaphụ ahụ agbụgbọ osisi ndị a, si otu a mee ka ime ime ngalaba osisi ndị a dị ọcha püta iħe. 38 O togborọ

osisi ndị a o kpechaphütara n’ebé ewu na atịrụ ndị a na-añụ mmiri, ka ha cherita iħu ebe igwe anụ ụlo ndị a no mgbe ọbụla ha na-añụ mmiri. Nke a mere mgbe igwe anụ ụlo ndị a na-enwe ekpomokụ nke igba ibe ha, n’oge ha bịa iħu ɿnụ mmiri, 39 o bụ n’ihí ngalaba osisi ndị a ka ha na-anọ na-agba onwe ha. Mgbe anụ ụlo ndị a mürü ụmụ, ahụ ụmụ ha na-atụ agwa agwa maqbụ nwe ntụpọ. 40 Jekob na-edo ụmụ igwe ewu na atịrụ ndị a n’otu akukụ, ma o na-eme ka anụ ụlo ndị ọzọ chee iħu ha n’anụ ụlo Leban ndị tịrụ agwa agwa, maqbụ na-eji oji. N’uzo dị otu a, o kewapütaraa onwe ya anụ ụlo nke ya. O tinyekotaghị ha n’anụ ụlo Leban. 41 Mgbe ọbụla nne anụ ụlo ndị ahụ siri ike no n’onodụ itịrụ ime, Jekob na-edobe ngalaba osisi ndị ahụ n’akukụ ebe ha na-añụ mmiri n’ihí ha, ka ha nɔrō n’ebé ahụ gbaa onwe ha. 42 Ma o bụrụ na anụ ụlo ndị ahụ adighị ike, Jekob anaghị edebe osisi ndị a n’ihí ha. Ya mere, igwe ewu na atịrụ ndị na-esighị ike gaara Leban. Ma ndị siri ike gaara Jekob. 43 Site n’uzo dị otu a, Jekob ghoro onye nwere akụ hie nne. O nwekwara otutu igwe anụ ụlo na otutu ndị na-ejere ya ozi nwoke na nwanyị, na otutu iñyinya kamel, na otutu iñyinya ibu ndị ọzọ.

31 Jekob nṣụ na ụmụ ndị ikom Leban na-asị, “Jekob ewerechaala ihe niile nna anyị nwere. O sitere n’ihe nna anyị nwere kpata akụnụba ya niile.” 2 Jekob hukwara na omume Leban n’ebé o no adighikwa otu o dị na mbụ. 3 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị siri Jekob, “Laghachi n’ala nna gi ha, lakwuru ụmụnna gi, aga m anonyere gi.” 4 Ya mere, Jekob ziri Rechel na Lia ozi ka ha bjakwute ya n’ohịa ebe o no na-elekötä igwe anụ ụlo ya. 5 O siri ha, “Ahyla m na omume nna unu n’ebé m no adighikwa otu o dị na mbụ. Ma Chineke nna m ha nonyeere m. 6 Unu maara na ejị m ike m niile rụora nna unu ọrụ. 7 Ma nna unu ghogburu m, gbanwee ugwo ọrụ m ugboro iri. Otu o dị, Chineke ekweghi ka nna unu merụo m ahụ. 8 O bụrụ na o sị, ‘Ndị tịrụ agwa agwa ga-abụ ugwo ọrụ gi,’ mgbe ahụ, igwe anụ ụlo niile na-amụ ụmụ na-abụ ndị tịrụ agwa. Ma o bụrụ na o sị, ‘Ndị niile nwere ntụpọ ga-abụ ugwo ọrụ gi,’ mgbe ahụ, igwe anụ ụlo niile na-amụ ụmụ na-enwe ntụpọ ọcha n’ahụ ha. 9 Chineke napụrụ nna unu anụ ụlo ya ma nye m ha. 10 “N’oge ụmụ anụ ụlo ji atụ ime, eweliri m anya hụ na nrọ na ụmụ mkpi niile na-agba igwe nne ewu bụ ụmụ mkpi ndị tịrụ agwa agwa, ndị nwere akara maqbụ ndị nwere ntụpọ ọcha n’ahụ ha. 11 Mgbe ahụ, mmụo ozi Chineke siri

m na nrö, 'Jekob.' Azara m sị, 'Lee m n'ebé a.' 12 O sıri m, 'Lelie anya gị elu, lee ka i hụ na mkpi niile na-agba igwe nne ewu ndị a bụ mkpi ndị ahụ türü agwa agwa, ndị nwere akara maqbụ ndị nwere ntüpo ọcha. N'ihi na ahula m ihe niile Leban na-eme gi. 13 Mü onwe m bụ Chineke nke Betel, ebe i wükwasíri mmanụ n'ogidi nkume ahụ, ebe i kwekwara m nkwa. Ugbu a, kulie, hapụ obodo a, laghachi n'ala a nō mọ gi." 14 Rechel na Lja zara sị ya, "Anyị ka nwere oke n'ihe nketa n'ulọ nna anyị? 15 O bughị dika ndị obịa ka o gụnyeziri anyị? N'ihi na o reela anyị, ripiakwa ugwo isi anyị. 16 N'ezie, akụ ndị ahụ Chineke napuru nna anyị bụ nke anyị na nke ụmụ anyị. Ya mere, mee ihe ọbụla Chineke sị gị mee." 17 Jekob biliri, kukwasị ụmụ ya na ndị nwunye ya n'elu iñyinya kamel, 18 duru igwe anụ ulọ ya niile, na ihe o kpatara na Padan Aram, lawkwuru nna ya Ajzik n'ala Kenan. 19 Ka Leban gara ıkpacchapụ aji ụmụ aturu ya, Rechel zuuru aruṣi ezinaulọ mna ya. 20 Jekob ghokwara Leban onye Aram aghugho n'ihi na o gwaghị ya na o na-agbabụ oso. 21 Ya mere, o buru ihe niile o nwere gbatụ oso, gbathee iyi ukwu Yufretis, chee ihu n'ala ugwu ugwu Gilead. 22 Abalị ato agafeelari tupu a gwa Leban na Jekob agbalaala. 23 O duuru ndị ikwu ya chọ Jekob oso abalị asaa tupu o chukwute ya n'ala ugwu ugwu Gilead. 24 Ma Chineke biakwutere Leban onye Aram na nrö n'abalị sị ya, "Kpacchapụ anya gị, hụ na o nweghi ihe i gwara Jekob, maqbụ okwu dị mma, maqbụ nke dị njo." 25 Jekob amala ulọ ikwu ya n'ala ugwu Gilead mgbe Leban chukwutere ya. Leban na ndị ikwu ya makwara ulọ ikwu nke ha n'ebé ahụ. 26 Leban sıri Jekob, "Gini bụ ihe a i mere? I ghogbuola m. I burula ụmụ m ndị inyom dika ndị a dötara n'aghị? 27 Gini mere i ji ghogbuo m, zoro ezo gbatụ? Gini mere i gwaghị m ka m jiri ọnụ na jbü abụ nke ya na ıkpo ụbọ akwara na iti igba so, zilaga gị? 28 Gini mere i nyeghi m ohere ka m sutu ụmụ ụmụ m na ụmụ m ndị inyom ọnụ sị ha laa nke ọma? Omume a i mere bụ omume nzuzu. 29 Enwere m ike merụo gị ahụ ugbu a, ma Chineke nke nna gị mere ka m hụ ya anya na nrö n'abalị gara aga. O dotor m aka na ntị sị m, 'Kpacchapụ anya gị hụ na o nweghi ihe i gwara Jekob, maqbụ okwu dị mma, maqbụ nke dị njo.' 30 Ugbu a, i na-alà n'ihi na o gurụ gị agụ ilaghachi n'ulọ nna gi, ma gini mere i ji zuru chi m?" 31 Jekob zara sị Leban, "N'ihi na m türü egwu, n'ihi na m chere sị na i ga-eji ike napụ m ụmụ gị ndị inyom a. 32 Ma o bürü

na i chọta onye ọbụla ji chi gị ndị a, onye ahụ ganwụ. N'ihu ndị ikwu gị ndị a, chogharịa n'onwe gi, lee ma i ga-achọta ihe ọbụla bụ nke gị dị m n'aka. O bürü na i chọta ya, were ya." Ma Jekob amaghị na Rechel zuuru chi ndị ahụ. 33 Ya mere, Leban bara n'ulọ ikwu Jekob, na n'ime ulọ ikwu Lja, na n'ime ulọ ikwu ndị odibo nwanyị abụ ya, ma o nweghi ihe o chotara. O sitere n'ulọ ikwu Lja püta baa n'ulọ ikwu Rechel. 34 N'oge a, Rechel ewerela aruṣi ezinaulọ ndị ahụ tinitye ha n'ime akwa e ji anokwasí n'elu iñyinya kamel nödụ ọdụ n'elu ya. Leban chogharịri ebe niile n'ime ulọ ikwu ahụ ma o chotaghị aruṣi ezinaulọ ndị ahụ. 35 Mgbe ahụ, Rechel gwara nna ya Leban sị, "Biko, ewela iwe nna m ukwu, n'ihi na enweghi m ike ibili ọtọ n'ihu gi. Ano m n'önödụ ndị inyom na-anö kwa ọnwa." Leban chogharịri ebe niile, ma o hughị aruṣi ezinaulọ ndị ahụ. 36 Iwe were Jekob megide Leban. O ji iwe juo Leban sị, "Gini bụ njehie m? Gini bụ mmehie m mere i ji si otu a na-achhusi m ike? 37 Ugbu a, i chogharịala n'ibụ m niile, gini ka i chotara bụ nke gị? Wepüta ya n'ihu ndị ikwu gị na n'ihu ndị nke m, ka ha kpeere mụ na gị ikpe. 38 "Iri afọ abụ ka mụ na gị nörö. O nweghi mgbe ime pürü ụmụ ewu na aturu gị; o nwekwaghị mgbe m riri ebule si n'igwe anụ ulọ gị. 39 O nweghi mgbe m welataara gị anụ ulọ nke anụ ọhịa doğburu, kama akwuru m ugwo ha. I mekwara ka m kwüghachi gị anụ ulọ ọbụla e zuru n'ohi, maqbụ n'ehihie, maqbụ n'abalị. 40 N'ime oke anwụ nke ehihie ka m rụrụ gị ọru. Rụokwara gị ọru n'oge oyi na-atụ, n'abalị ụra sikwa n'anya m pụo. 41 Otu a ka o dırị m iri afọ abụ m jeere gị ozi. Arụru m gị ọru afọ iri na anō maka ụmụ gị ndị inyom abụ ndị a, afọ isii ka m lekötara igwe ewu na aturu gị. I nökwa n'ime ihe ndị a gbanwee ugwo ọru m ugboro iri. 42 A sị na Chineke m, Chineke Ebrahim, onye ahụ a na-atụ egwu nke Ajzik, anonyereghị m, i gaara ezilaga m n'aka efu, agaara m agbara aka laa. Ma Chineke ahula ịrusị ọru ike m, na nhuju anya m niile, o bụ ya mere o ji baara gị mba n'abalị gara aga." 43 Mgbe ahụ Leban zaghachiri sị Jekob, "Ndị inyom ndị a bụ ụmụ m. Umakha ndị a bụ ụmụ m. Igwe anụ ulọ ndị a bụ nke m. Ihe ndị a niile i na-ahụ anya bụ nke m. Olee otu m ga-esi merụo ụmụ m, na ụmụ ụmụ m ahụ? 44 Ugbu a, bia ka anyị gbaa ndị mụ na gị, ka o bürü ihe ama n'etiti anyị." 45 Ya mere, Jekob weere otu nkume guzo ya ọtọ dika ogidi. 46 Jekob gwakwara ndị so ya si ha, "Tütükota nkume." Ha tütükötara nkume wusa

ha n'otu ebe mee ka ọ laa elu. Emesịa, ha nödürü n'akükü nkume ndị ahụ rie nri. **47** Leban kporo nkume ndị ahụ Jega-Sahaduta, n'asusụ nke ya. Jekob kporo ya Galeed, n'asusụ nke ya. **48** Emesịa, Leban sıri, “Ka nkume ndị a bürü ihe ama n'etiti mü na gi taa.” Nke a mere e ji kpoo ya Galeed. **49** A kpókwara ya Mizpa, n'ihi na Leban sıri, “Ka Onyenwe anyị bürü onye gache mü na gi nche ihụ na onye ọbula n'ime anyị debere ogbugba ndụ a, mgbe anyị na-anoghi ibe anyị nso. **50** O bürü na i mee ụmụ m ndị inyom ihe ojoo, maqbụ lụo ndị inyom ndị ozo tinyere ha, o nweghi onye n'ime anyị ga-amata, ma cheta na Chineke ga-abụ onyeama n'etiti mü na gi.” **51** Leban gwakwara Jekob sı, “Lee nkume ndị a a wusara n'ebe a na ogidi m mere ka o guzo n'etiti mü na gi. **52** Nkume ndị a a wusara bụ akaebe, ogidi a bükwa ihe ama. Agaghị m agabiga nkume ndị a a wusara gafeeta n'akükü nke gi imē gi ihe ojoo. Gi onwe gi agaghị agabiga nkume ndị a a wusara na ogidi a gafeeta n'akükü nke m imē m ihe ojoo. **53** Ka Chineke Ebrahim na Chineke Nahə, Chineke nna ha, bürü onye ikpe n'etiti mü na gi.” Ya mere Jekob ji onye ahụ a na-atụ egwu nke nna ya Ajizik ṣuṣo iyi. **54** O churụ aja n'ala ugwu ugwu ahụ, kpoo ndị ikwu ya niile oriri. Mgbe ha richara nri, ha rahurụ ụra n'ebe ahụ. **55** N'isi ụtụtụ echị ya, Leban biliri sutu ụmụ ya ndị inyom na ụmụ ụmụ ya onụ. O goziri ha, hapụ ha laghachi ụlo ha.

32 Jekob n'onwe ya hapurụ gawa n'ihu n'ije ya. Ndị mmụo ozi Chineke zutere ya n'uzo. **2** Mgbe Jekob hụrụ ha, o kwuru sı, “Ebe a bụ ụlo ikwu Chineke!” O kporo ebe ahụ, Mahanaim. **3** Mgbe ahụ, Jekob zipurụ ndị ozi ka ha jee hụ Isọ nwanne ya nwoke n'ala Sia, n'obodo Edom. **4** O ziri ha ozi sı, “Ihe a bụ ihe unu ga-agwa nna m ukwu Isọ, ‘Odibo gi Jekob kwuru sı, O bụ na nke Leban ka m jere kemgbé, o bükwa ebe ahụ ka m nō ruo ugbu a. **5** Enwere m ọtụtụ ehi, na ịnyinya ibu, na igwe atụrụ na ewu, na ndị odibo ndị nwoke na ndị nwanyị. Ana m ezigara onyenwe m ozi a ka m nata ihuoma n'ebe ọ no.” **6** Mgbe ndị ozi ahụ loğhachikwutere Jekob, ha gwara ya sı ya, “Anyị jekwuru nwanne gi nwoke Isọ dí ka i ziri anyị. Ugbu a, o na-abịa. O chí narị ndị ikom anọ na-abịa izute gi.” **7** Ujọ türü Jekob nke ukwu, obi ya juputakwara na nsogbu. N'ihi nke a, o kewara ndị niile so ya ụzo abụ, tinyere anụ ụlo ya, na igwe ehi ya na ịnyinya kamel ya. **8** O chere n'obi ya sı, “O bürü na Isọ aluso

otu n'ime ụzo abụ a oğu, otu ụzo fodluru ga-enwe ike gbalaga.” **9** Mgbe ahụ, Jekob kpere ekpere sı, “Chineke nke nna m Ebrahim, Chineke nke nna m Ajizik, Onyenwe anyị, gi onye gwara m sı, ‘Laghachi n'ala gi na n'ebe ụmụnna gi nō, aga m eme ka ihe gaara gi nke oma.’ **10** Ekwasighị m obi ebere na ikwesi ntukwasị obi nke i gosiri ohu gi. Mgbe m gabigara Jodan a, enweghi m ihe ọbula karịa mkpanaka m, ma ugbu a, abụ m ọmụma ụlo ikwu abụ. **11** Zoputa m, ariọ m gi, site n'aka nwanne m Isọ, n'ihi na egwu natu m na o ga-abịa luso m agha, lusokwa ndị nne a na ụmụntakirị ha agha. **12** O bụ gi kwuru sı, ‘Aga m eme ka ihe gaara gi nke oma, meekwa ka ụmụ ụmụ gi dirị ka aja nke dí n'ọnụ osimiri, nke mmadu na-apughị iguta onụ.’” **13** Jekob rahurụ n'ebe ahụ n'abalị ahụ. Site n'ihe niile o nwere, o hoputara onyinye o ga-enye nwanne ya Isọ. **14** O kwadoro inye ya: narị nne ewu abụ, iri mkpi abụ, narị nne atụrụ abụ, iri ebule abụ. **15** Iri nne ịnyinya kamel ato na ụmụ ha, na iri nne ehi anọ, oke ehi iri, iri nne ịnyinya ibu abụ, oke ịnyinya ibu iri. **16** O weere onyinye ndị a niile nyefee n'aka ndị ozi ya n'usoro díka ụdi ha si dí. O gwara ndị na-ejere ya ozi sı ha, “Burunu ụzo na-agà, meenụ ka ohere dí n'etiti igwe anụ na igwe ibe ya.” **17** O nyere onye mbụ iwu sı ha, “Mgbe Isọ nwanne m zutere unu juo unu ajụjụ sı, ‘Onye bụ nna unu ukwu? Ebee ka unu na-agà? Onye nwe anụ ụlo ndị a niile unu chí na-agà?’” **18** Unu ga-aza sı ya, ‘Anụ ụlo ndị a bụ nke ohu gi Jekob. Ha bụ onyinye e zitere onyenwe m Isọ, lee ka o na-abịa n'azụ anyị.’” **19** Otu ozi ahụ ka Jekob ziri onye nke abụ na onye nke ato, na ndị ozo niile chí igwe anụ ụlo, sı ha, “Unu ga-agwa Isọ otu ihe ahụ mgbe unu zutere ya. **20** Hükwanụ na unu gwara ya sı, ‘Ohu gi Jekob nō n'azụ anyị.’” Echiche ya bụ, “Aga m ejị onyinye ndị a niile m na-ezipurụ ya mee ka obi ya daju, nke o ga-abụ mgbe mü na ya zutere, ma eleghị anya, o ga-anabata m.” **21** Mgbe o zipuchasịrị onyinye ndị ahụ niile, Jekob rahurụ ụra n'ulọ ikwu ya n'abalị ahụ. **22** N'abalị ahụ, Jekob biliri duru ndị nwunye ya abụ na ndị odibo nwanyị ya abụ, na ụmụ ya iri na otu, site n'ebe na-adighị omimi nke iyi Jabòk kpofee ha. **23** Mgbe o kpofechara ha, o bufekwara ihe niile o nwere. **24** Emesịa, Jekob loğhachiri nödụ naanị ya. Mgbe ahụ, otu nwoke bijara gbaso ya mgba. Ha abụ gbagidere mgba a tutu chí ebido ibo. **25** Mgbe nwoke ahụ hụrụ na o pughị imeri Jekob na mgba ahụ, o tiri Jekob aka n'okpụ, mee ka okpụ ya hiƙwapụ site

n'önodu ya. **26** Mgbe nke a mesiri, nwoke ahü gwara Jekob si ya: "Hapu m aka ka m laa, n'ihi na chi ebidola iþo." Ma Jekob zara si ya, "O bụ naanị mgbe i goziri m ka m ga-ahapu gi ka i laa." **27** Mgbe ahü nwoke ahü jüru Jekob ajuju si ya, "Gini bụ aha gi?" O zara si, "Aha m bụ Jekob." **28** Nwoke ahü zara si ya, "Aha gi agaghị abukwa Jekob, kama o ga-abu Izrel, n'ihi na gi na Chineke na ndị mmadụ gbara mgba, i mmeri." **29** Jekob sıri, "Biko gwa m aha gi." Ma o zaghachiri, "Gini mere i ji aju aha m?" Mgbe ahü, o goziri ya n'ebé ahü. **30** Jekob kporo aha ebe ahü Peniel, n'ihi na o sıri, "Ahula m Chineke ihu na ihu, ma e chebere ndu m." **31** Anyanwụ awaala mgbe Jekob si Peniel gafee. Ma n'ihi ihe mere ya n'okpu, o naghi agazikwa ije. **32** O bụ ihe a mere ụmụ Izrel adighị eri akwara anu jikotara ukwu anu na okpu ya ruo taa. N'ihi na ihe ahü mere Jekob metutara akwara ukwu ya.

33 Jekob lepuru anya n'ihu, hụ Iso ka o na-abia, ya na narị ndị ikom anō ndị so ya. N'ihi ya, o kesara ụmuntakirị ndị ahü, n'etiti Lịa, na Rechel na ndị odibo nwanyị ya abu. **2** O mere ka ndị odibo nwanyị ya abu ahü na ụmụ ha buru uzor, Lịa na ụmụ ya esoro n'azụ, ebe Rechel na Josef nọ n'azụ azụ. **3** Ma ya onwe ya buru uzor na-agà n'ihu ha niile, na-akpo isiala nye Iso uboro asaa, tutu ruo mgbe o bjaturere nwanne ya nwoke nso. **4** Ma Iso gbaara oso bjakwute ya, makwo ya, jikwo ya aka n'olu, sutu ya onụ. Ha abu kwara akwa. **5** Mgbe Iso lelitere anya hụ ndị inyom ndị a na ụmuntakirị ndị ahü. O sıri, "Ndị ole bụ ndị a gi na ha so?" Jekob sıri, "Ha bụ ụmụ Chineke sitere n'amara ya nye ohu gi." **6** Mgbe ahü, ndị odibo nwanyị abu na ụmụ ha rutere nso, kpoo isiala. **7** Lịa na ụmụ ya bjaturerekwa kpoo isiala, n'ikpeazu Rechel na Josef biara kpoökwa isiala. **8** Iso sıri, "Igwe ewu na aturu ndị a niile m zutere n'uzo, gini ka o pütara?" Jekob zara, "Ha bụ maka ịnata ihuomma n'aka gi, onyenwe m." **9** Ma Iso sıri, "Nwanne m nwoke, debere onwe gi ihe i nwere, n'ihi na enwere m akụ hie nne." **10** Jekob sıri, "E, biko, o buru na m achọtala ihuomma n'anya gi, nara m onyinye ndị a. N'ihi na iþu gi anya dika ilekwasị Chineke anya n'ihu, nke ka nke, otu a i ji ihu ọcha nabata m. **11** Biko nara onyinye ndị ahü e wetaara gi, n'ihi na Chineke emelara m amara. Enwekwara m ihe ga-ezuru m." Jekob kwagidere ya, o naara onyinye ndị ahü. **12** Mgbe ahü, Iso sıri, "Bilienụ ka anyi malite ije ilaghachi. Aga m esonyere unu." **13**

Ma Jekob sıri ya, "Onyenwe m, i maara na ụmuntakirị ndị a adighị ike, aga m ejikwa nwayo chia ụmụ aturu ndị a na ehi ndị na-enye ụmụ ha ara. O buru na a chia ha n'ike n'ime otu ubeochi, ụmụ anumana ndị a niile ga-anwu. **14** Ya mere, ka onyenwe m buru ohu ya uzor na-agà, ma ka m jiri nwayo nwayo na-abia, dika ike igwe anu ndị a na ụmụaka ndị a si di. Tutu ruo mgbe m ga-ezute onyenwe m na Sia." **15** Iso sıri, "O buru otu a, ka m hapuru gi ufodụ ndị a mụ na ha so." Ma Jekob sıri, "N'ihi gini kwanu? Ka m huta naanị ihuomma n'anya onyenwe m." **16** Iso laghachikwara azu na Sia n'otu ubeochi ahü. **17** Ma Jekob na ezinaulo ya jere Sukot, ebe o wuuru onwe ya ụlo obibi, wuokwara anu ụlo ya ụlo obibi ha. O bụ nke a mere e ji kpoo ebe ahü Sukot. **18** Mgbe Jekob si Padan Aram loğhachi, o rutere obodo Shekem nke di n'ala Kenan n'udo. O mara ụlo ikuwa ya n'ihu obodo ahü. **19** O zụrụ ala ebe o mara ụlo ikuwa ya n'aka ụmụ Hamo, nna Shekem, o kwuru narị mkpuru ọlaçcha maka ala ahü. **20** N'ebé ahü, o wuru ebe iche aja, kpoo aha ya El Elohe Izrel.

34 Ugbu a, Dajna nwa nwanyị Lịa ụmụ Jekob puru ileta ndị inyom ala ahü. **2** Mgbe Shekem, nwa Hamo onye Hiv, onye na-achị mpaghara ahü, hụrụ ya, o kpotor ya jiri ike ya na ya dinaa. **3** Mkpuruobi ya gara n'ebé Dajna nwa Jekob, o hụrụ nwantakirị nwanyị ahü n'anya, gwakwa ya okwu di nro. **4** Shekem sıri nna ya bụ Hamo "Lütara m nwaagbogho a, ka o buru nwunye m." **5** Mgbe Jekob nṛu na e merụrụ Dajna nwa ya nwanyị, n'ihi na ụmụ ya ndị ikom nọ n'ohia ebe ha na-azụ anu ụlo, o gbara nkịtị na-emeghi ihe ọbuła ruo mgbe ha lọtara. **6** Hamo bụ nna Shekem, pükwuuru Jekob ka ha kparita tuka. **7** Ụmụ ndị ikom Jekob si n'ohia na-alọta mgbe ha nṛu ihe merenụ, iwe na onụma juputara ha obi nke ukwu n'ihi na Shekem mere ihe na-eweta ihere n'Izrel site n'idinakwuru ada Jekob, ihe a na-ekwesighị ime eme. **8** Ma Hamo sıri ha, "Nwa m nwoke Shekem hụrụ nwa unu nwanyị n'anya. Biko, kwerenụ ka o lụ ya. **9** Kwerenụ ka anyị na unu na-alırıta. Ka anyị na-alụ ụmụ ndị inyom unu, ka unu na-alıkwa ụmụ ndị inyom anyị. **10** Unu nwere ike biri n'etiti anyị. Ala a ghene oghe nye unu. Birinụ n'ime ya, na-azukwanụ ahia n'ime ya, nwekwanụ akụ n'ime ya nye onwe unu." **11** Shekem gwara nna na ụmụnne Dajna ndị ikom si, "Kwerenụ ka m chọta ihuomma n'ebé unu nọ, aga m enyekwa unu ihe ọbuła unu chọro ka m nye unu. **12** Ihe ọbuła unu sı m kwuọ dika ego

akú olulú nwunye, ya na onyinye ọbula unu si m nye aga m enye unu. Naaní kwerenú ka nwaagbogho a bụrụ nwunye m.” **13** Ma ụmụ Jekob jiri aghughị zaa Shekem na Hamo nna ya mgbe ha na-agwa ha okwu, n’ihi na e merụrụ Dajna nwanne ha nwanyị. **14** Ha sıri ha, “Anyị enweghi ike ime ihe a, i kpọro nwanne anyị nwanyị kpọnye nwoke a na-ebihị ugwu. Nke a ga-aburụ anyị ihe ihere. **15** Anyị nwere ike ikwenye ka ọ lụo ya ma ọ bụrụ na unu ga-adị ka anyị, ka e bie ndị nwoke unu niile ugwu. **16** Mgbe ahụ anyị ga-edunye unu ụmụ ndị inyom anyị, ma kpọrokwa ụmụ ndị inyom unu dika ndị nwunye anyị. Anyị ga-ebi n’etiti unu, soro unu bụrụ otu ndị. **17** Ọ bụrụ na unu agaghị ekwe ka e bie unu ugwu, anyị ga-akpọro nwanne anyị nwanyị laa.” **18** Obi tọrọ Hamo na Shekem nwa ya nwoke ụtọ n’ihi ihe ụmụ ndị ikom Jekob kwuru. **19** Nwokorobia ahụ bụ onye a na-asopụrụ karịa onye ọbula n’ulọ nna ya egbughị oge ime ihe ha kwuru, n’ihi na ihe banyere nwa nwanyị Jekob dị ya mma nke ukwuu. **20** Emesịa, Hamo na Shekem nwa ya nwoke gara n’onụ uzọ ama nke obodo ha gwa ndị ikom obodo ha okwu, sj. **21** “Ndị ikom ndị a nwere mmasị n’ebé anyị nọ. Kwerenú ka ha biri n’ala anyị, ka ha na-agaghari kwa n’ime ya. Anyị nwere ala buru ibu nke ga-ezuru anyị na ha. Ha ga-alụ ụmụ nwanyị anyị, anyị ga-alukwa ndị nke ha. **22** Ma ọ dị otu ihe ha chọrọ ka anyị mee tupu ha ekwere ibi n’etiti anyị ka anyị na ha bụrụ otu ndị. Ọ bụ ibi ndị ikom anyị niile ugwu dika e si bie ha ugwu. **23** Ọ bụrụ na unu chọrọ ka anụ ulọ ha niile na akú ha niile bụrụ nke anyị, ọ dị mma ka anyị kwenyere ha, ka ha binyere anyị.” **24** Ndị ikom niile bjara n’onụ uzọ ama obodo ahụ kwenyere n’okwu Hamo na nwa ya nwoke Shekem. E bikwara nwoke ọbula nọ n’obodo ahụ ugwu. **25** O ruo n’ubochị nke ato, mgbe onya ugwu ha na-egbu ha mgbu, ụmụ ndị ikom Jekob abụo, Simiòn na Livayị, ụmụnne Dajna, jiri mma agha ha pükwuru ndị bi n’obodo ahụ na-atughị anya na ihe dị otu a ga-eme, gbuo ndị ikom niile nọ n’obodo ahụ. **26** Ha gbukwara Hamo na Shekem nwa ya nwoke, kpoputa Dajna site n’ulọ Shekem, laghachi n’ulọ ha. **27** Mgbe ahụ ụmụ ndị ikom Jekob niile bjakwasirị ndị a e gburu egbu, kwakọ ihe niile dị n’obodo ahụ niile, n’ihi mmerụ e merụrụ nwanne ha nwanyị. **28** Ha kwakorị ngwongwo niile dị n’obodo ahụ, kpurukwa anụ ulọ niile, igwe ewu na aturu, igwe ehi na igwe ịnyinya ibu niile, na ihe niile dị n’ime obodo ahụ, na ihe niile dị n’ubi ndị ahụ obodo nwere.

29 Akụ ha niile, na ndị inyom ha niile na ụmụntakịri ha, na ihe niile dị n’ime ulọ ha, ka ha weere dika ihe a dötara n’agha. **30** Mgbe Jekob hụrụ ihe ụmụ ya mere, ọ kpọro Simiòn na Livayị sị ha, “Unu ebuterela m nsogbu mee ka m bụrụ ihe na-esi isi ojọq n’etiti ndị Kenan na ndị Periz nwae ala a. Ebe anyị dị ole na ole, ọ bụrụ na ha ejikọta onwe ha onụ luso m agha, ha ga-ekpochapụ mụ na ezinaulọ m.” **31** Ma ha zara sị ya, “O kwesiri ka o meso nwanne anyị nwanyị mmeso dika ọ bụ akwụna?”

35 Chineke sıri Jekob, “Bilie, gaa Betel, birikwa n’ebé ahụ. Wuo ebe iche aja nye Chineke, onye mere ka i hụ ya mgbe i na-agbanarị Isọ nwanne gi nwoke.” **2** Ya mere, Jekob gwara ndị ezinaulọ ya na ndị niile so ya sị, “Wezuganụ chi ndị ala ozo dị n’etiti unu. Doonụ onwe unu ọcha, gbanweekwanụ uwe unu. **3** Bilienụ, ka anyị gaa Betel, ebe m ga-ewu ebe iche aja nye Chineke, onye zara m oku n’ubochị nsogbu m, ma nonyekwara m na njem nke m gara.” **4** Ya mere, ha nyere Jekob chi ndị ala ozo niile ha ji n’aka, na ọla niile dị ha na ntị. Jekob chijiri ha niile lie ha n’okpuru osisi ook dị na Shekem. **5** Ha biliri ije. Egwu Chineke dakwasirị obodo niile gbara ha gburugburu. Ọ dighị ndị chusoro ha. **6** Jekob na ndị niile so ya rutere Luz, nke a na-apkokwa Betel nke dị na Kenan. **7** Jekob wuru ebe iche aja n’ebé a, kpọro aha ebe ahụ El Betel, n’ihi na ọ bụ n’ebé ahụ ka Chineke gosiri ya onwe ya mgbe ọ na-agbanarị Isọ nwanne ya nwoke. **8** Mgbe nke a gasiri, Debora, nwanyị lekötara Ribeka mgbe ọ bụ nwantakịri, nwụrụ. E liri ya n’okpuru osisi ook dị na Betel. A kpokwara ebe ahụ, “Osisi ook ebe ikwa akwa.” **9** Chineke gosiri Jekob onwe ya ozo, mgbe o sitere na Padan Aram püta, goziekwa ya. **10** Chineke sıri ya, “Aha gi bụ Jekob ma a gaghi apkokwa gi Jekob ozo, kama aha gi ga-abụ Izrel.” Ya mere ọ kporo ya Izrel. **11** Chineke sıri ya, “Abụ m Chineke onye püru ime ihe niile. Mụọ ọmụmụ, baakwa ụba n’onụogugu. Otu mba na igwe mba ga-esi na gi püta. Ndị eze ga-esitekwa gi n’ahụ püta. **12** Ala ahụ m nyere Ebraham na Ajzik ka m na-enyekwa gi. Aga m enyekwa ya ụmụ ụmụ gi ndị ga-esote gi.” **13** Emesịa, Chineke si n’ebé ahụ ha nọ kparịtaa ụka püo. **14** Jekob wuru ogidi nkume n’ebé ahụ Chineke nọ gwa ya okwu. Ọ wụsara onyinye ihe ọnụnụ wukwasikwa mmanụ n’elu ogidi nkume ahụ. **15** Jekob kpọro ebe ahụ ya na Chineke nọ kparịtaa ụka Betel. **16** Ha biliri ije, site na Betel. Ma mgbe ha ka

nō ebe dī anya site n'obodo Efrat, Rechel mūrū nwa, ma o nwere ihe mgbu ka ọ na-amū nwa. 17 Mgbe o sitere n'oke ihe mgbu na-amūpūta nwa ahụ, nwanyị na-aghọ nwa gwara ya, “Atula egwu, n'ihi na ọ bụ nwa nwoke ozọ ka i mūtara.” 18 Ma tupu Rechel ekuo ume ikpeazụ, n'ihi na ọ na-anwụ, ọ kpörö aha nwa ọhụrụ ahụ Ben-Oni, ma nna ya kpörö ya Benjamin. 19 Rechel nwurụ, e lie ya n'akukụ uzö gara Efrat, nke a na-akpokwa Bethlehem. 20 Jekob wuru ogidi n'elu ili ya, nke na-eguzokwa rwoo taa, igosi ebe e liri Rechel. 21 Izrel malitere ije ya, tutu rwoo ebe o wuru ebe izuike ya n'ala dī n'ofe ozọ nke Migdal Eda. 22 Mgbe Izrel bi n'ala ahụ, Ruben gara dinakwuru Bilha, iko nwanyị nna ya. E mekwara ka Izrel nụ ihe a Ruben mere. Umụ ndị ikom Jekob dī iri na abụo. 23 Umụ Lia bụ, Ruben, erekpa Jekob. Simiön, Livayị, Juda, Isaka na Zebulon. 24 Umụ Rechel bụ, Josef na Benjamin. 25 Umụ Bilha, odibo nwanyị Rechel bụ, Dan na Naftali. 26 Umụ Zilpa, odibo nwanyị Lia bụ, Gad na Asha. Umụ ndị ikom ndị a ka a mūrụ Jekob na Padan Aram. 27 N'ikpeazụ, Jekob biakwutere nna ya Aizik na Mamre nke dī nso na Kiriath Arba (ebe a na-akpọ Hebron). Ebe ahụ ka Ebrahim na Aizik biri na mbụ. 28 N'oge ahụ Aizik gbara narị afọ na iri afọ asato. 29 O díkwaghị anya site n'oge a, Aizik nwurụ, mgbe o mere nnqo agadi. Umụ ya ndị ikom abụo, Iso na Jekob, liri ya.

36 Nke a bụ akukọ banyere usoro agburụ Iso, onye a na-akpọ Edom. 2 Iso lürü ndị inyom a site n'ala Kenan. Onye nke mbụ bụ Ada nwa Elon, onye Het. Nke abụo bụ Oholibama, nwa Ana, nwa nwa Zibion, onye Hiv. 3 Onye nke ato bụ Basemat, nwa Ishmel, onye nwanne ya nwanyị bụ Nebaiot. 4 Ada mūrụ Iso Elifaz, ebe Basemat mūrụ Reuel. 5 Oholibama mūtaara Jeush na Jalam na Kora. Ndị a bụ umụ Iso ndị a mūtara ya n'ala Kenan. 6 Emesịa, Iso duuru ndị nwunye ya na umụ ya ndị ikom na ndị inyom, na ndị niile nō n'ezinaulo ya. Ọ chikögör anụ ulọ ya niile, na akụ niile ọ kpatara n'ala Kenan kwapụ gaa biri n'ala dī anya site n'ebé nwanne ya Jekob nō. 7 Ebe ọ bụ na akunụba ha nwere díkarịri ukwuu ha ibikötä ọnụ, tinyekwara na ala ebe ha bi enwezighị ike ibuli ha n'ihi anụ ulọ niile ha nwere. 8 Ya mere, Iso gara biri n'ala ugwu ugwu Sia, Iso bükwa Edom. 9 Nke a bụ akukọ banyere usoro agburụ Iso, nna obodo Edom, n'ala ugwu ugwu Sia. 10 Ndị a bụ aha umụ ndị ikom Iso mūtara. Elifaz bụ erekpa Ada, nwunye Iso. Nwanne ya bụ Reuel,

nwa Basemat, nwunye Iso. 11 Umụ Elifaz ndị ikom bụ, Teman, Qmaa, Zefo, Gatam na Kenaz. 12 Elifaz nwa Iso nwere iko nwanyị aha ya bụ Timna, onye mūtaara ya Amalek. Ndị a niile bụ umụ ndị ikom Ada, nwunye Iso. 13 Umụ ndị ikom Reuel bụ, Nahat, Zera, Shama na Miza. Ndị a niile bụ umụ umụ Basemat, nwunye Iso. 14 Ndị a bụ umụ Oholibama, nwunye Iso. Oholibama bụ nwa Ana na nwa nwa Zibion. Ọ mūtaara Iso Jeush, Jalam na Kora. 15 Ndị a bụ ọnūmara si n'etiti umụ umụ Iso. Site n'etiti umụ Elifaz, erekpa Iso, e nwere ọnūmara Teman, ọnūmara Qmaa, ọnūmara Zefo, ọnūmara Kenaz. 16 Ọnūmara Kora, ọnūmara Gatam na ọnūmara Amalek. Ndị eze ndị a bụ umụ Elifaz n'ala Edom. Ha bụ umụ umụ Ada. 17 Ndị bụ umụ Reuel, nwa Iso, e nwere ọnūmara Nahat, ọnūmara Zera, ọnūmara Shama, ọnūmara Miza. Ọnūmara ndị a bụ umụ Reuel n'ala Edom. Ha bụ umụ Basemat, nwunye Iso. 18 Ndị a bụ umụ Oholibama, nwunye Iso, ọnūmara Jeush, ọnūmara Jalam, na ọnūmara Kora. Ndị a bụ ọnūmara umụ Oholibama nwa Ana, nwunye Iso. 19 Ndị a niile bụ umụ ndị ikom Iso (ya bụ, Edom). Ndị a bükwa ọnūmara ha. 20 Ndị a bụ umụ ndị ikom Sia onye Hor, ndị bi n'akukụ ala ahụ: Lotan, Shobel, Zibion, Ana, 21 Dishon, Ezra na Dishan. Umụ ndị ikom Sia n'ala Edom, ha bụ ndị ọnūmara Hor. 22 Umụ ndị ikom Lotan bụ, Hori na Homam. Timna bükwa nwanne nwanyị Lotan. 23 Umụ ndị ikom Shobel bụ, Alvan, Manahat, Ebal, Shefo na Onam. 24 Umụ ndị ikom Zibion mūrụ bụ Aja na Ana. Ana bụ nwoke ahụ chöputara isi iyi mmiri ime ala ahụ nke mmiri dī okụ si n'ime ya na-asoputa n'ozara, mgbe ọ na-elekötä inyinyi ibu nna ya Zibion. 25 Umụ Ana bụ, Dishon na Oholibama nwa nwanyị Ana. 26 Umụ ndị ikom Dishon bụ, Hemdan na Eshban na Itran na Keran. 27 Umụ ndị ikom Ezra bụ, Bilhan na Zaavan na Akan. 28 Umụ ndị ikom Dishan bụ, Uz na Aran. 29 Ndị a bụ ndị ọnūmara Hor, ọnūmara Lotan, ọnūmara Shobel, ọnūmara Zibion, ọnūmara Ana, 30 ọnūmara Dishon, ọnūmara Ezra na ọnūmara Dishan. Ndị a niile bụ ndị ọnūmara Hor díka nkewa ha si dī n'ala Sia. 31 Ndị a bụ ndị eze chíri n'Edom tupu ndị Izrel enwee eze mbụ ha. 32 Bela, nwa Beoa chíri díka eze n'Edom. Isi obodo ya bụ Dinhaba. 33 Mgbe Bela nwurụ, Jobab nwa Zera onye Bozra nochiri ya díka eze. 34 Mgbe Jobab nwurụ, Husham onye si n'ala Teman nochiri ya díka eze. 35 Mgbe Husham nwurụ, Hadad nwa Bedad, onye meriri ndị Midia n'agha n'ala Moab nochiri díka eze. Isi obodo ya bụ Avit. 36 Mgbe Hadad

nwụrụ, Samla onye Masrika nochiri ya dika eze. **37** Mgbe Samla nwụrụ, Shaul onye sitere na Rehobot di n'akukụ osimiri nochiri ya dika eze. **38** Mgbe Shaul nwụrụ, Baal-Hanan nwa Akboa nochiri ya dika eze. **39** Mgbe Baal-Hanan nwa Akboa nwụrụ, Heda nochiri ya dika eze. Aha obodo ya bụ Pau. Aha nwunye ya bụ Mehetabel, nwa Matred nwa nwa Mezahab. **40** Ndị a bụ ndịsi ọnụmara !so, dika aha ha si dị, dika ikwu ha na akukụ ebe ha bi si dị: Timna, Alva, Jetet, **41** Oholibama, Elaa, Pinon, **42** Kenaz, Teman, Mibza, **43** Magdiel na Iram. Ndị a bụ ndịsi ọnụmara n'Edom, dika ebe obibi ha na ala obi ha si di. Nke a bụ ezinaulo !so bükwa nna ndị Edom.

37 Jekob bigidere n'alà Kenan, ala ahụ nna ya buru ụzo biri n'imè ya. **2** Nke a bụ usoro akukọ banyere ezinaulo Jekob. Josef, onye gbarala afọ iri na asaa, na-esonyere ụmụnne ya ndị ikom na-azụ igwe anụ ụlo, ya onwe ya bụ naanị nwantakirị na-enyere ụmụ Bilha na ụmụ Zilpa ndị nwunye nna ya aka. Ma Josef na-ewetara nna ha akukọ maka ihe ojọ ha na-eme. **3** Ma Izrel hụrụ Josef n'anya karịa ụmụ ya ndị ikom ndị ozo niile n'ihi na Josef bụ nwa a mụmụ ya n'oge agadi ya. Ọ kwaara ya uwe mwụda nwere ọtụtụ agwa. **4** Mgbe ụmụnne ya choputara na nna ha hụrụ ya n'anya karịa onye obụla n'imè ha, ha kporo ya asị, ha adighị agwakwa ya okwu ọma. **5** Otu oge, Josef rorò nrọ, mgbe o kporo ụmụnne ya nrọ a o rorò, ha kporo ya asị karịa. **6** Ọ gwara ha, “Geenù ntị na nrọ a m rorò. **7** Anyị niile nọ n'ubi na-achikọta ọka, ngwangwa ukwu ọka nke m biliri guzoro ọtọ, ebe ukwu ọka nke unu niile gbara ukwu ọka nke m gburugburu, na-akporo isiala nye ya.” **8** Ụmụnne ya jürü ya, “I na-akowa na o bụ gi ga-abụ eze anyị? Na o bụ gi n'ezie ga-achị anyị?” Ha kporo ya asị karịa n'ihi nrọ ya na okwu ya niile. **9** Josef rókwara nrọ ozo, kókwara ụmụnne ya. Ọ siri, “Geenù ntị, arorọ m nrọ ozo. Ma na nrọ nke ubu a, anyanwụ na ọnwa na kpakpando iri na otu na-akporo isiala nye m.” **10** Ma mgbe o kporo nna ya na ụmụnne ya nrọ a. Nna ya baara ya mba, sị, “Nrọ nke a i rorò bụ nrọ gịnjị? O bụ ezie na anyị niile, mụ onwe m na nne gi na ụmụnne gi, ga-abia na-akporo gi isiala?” **11** Ụmụnne ya kwosiri ya ekworo n'ihi ya, ma nna ya debere ihe ndị a niile n'obi ya. **12** Ka o dị, ụmụnne ya gara ilekọta igwe anụ ụlo nna ha na Shekem. **13** Izrel siri Josef, “Dika i maara, ụmụnne gi nọ na-eche anụ ụlo na Shekem. Bịa, aga m eziga gi n'ebe ahụ.” Josef

zara sị, “O dị mma.” **14** Ya mere, o gwara ya, “Gaa ka i choputa ma ihe o na-agazikwara ụmụnne gi na igwe anụ ụlo ndị ahụ nke ọma, ma weghachiri m ozi.” O sitere na Ndagwurugwu Hebron zipụ ya. O bijaruru Shekem, **15** ma otu nwoke hụrụ ya ka o na-awaghari gburugburu n'ohịa dị n'ebe ahụ, o jürü ya, “Gịnjị ka i na-achị?” **16** O siri, “Ana m achị ụmụnne m. Biko, i nwere ike igwa m ebe ha nọ na-azụ igwe anụ ụlo ha?” **17** Nwoke ahụ zara sị, “Ha esitela n'ebe a pụo. Anụru m ka ha na-asị, ‘Ka anyị gaa Dotan.’” Ya mere, Josef gawara Dotan ịchọ ụmụnne ya. O hụkwarra ha n'ebe di nso na Dotan. **18** Ma ha lepuruanya hụ ya ka o na-abia, gbaa izu otu ha ga-esi gbuo ya. **19** Ha sıjıtara onwe ha, “Lee eze nrọ ahụ ka o na-abia! **20** Ugbu a, bịa, ka anyị gbuo ya, tuba ya n'imè otu olulu ndị a. Anyị ga-asıkwa na anụ ohịa eriela ya. Mgbe ahụ, anyị ga-ahụkwa ihe nrọ ya niile ga-abụ.” **21** Ruben nṣụrụ ihe a, ma naputakwa ya site n'aka ha. Ọ siri, “Ka anyị hapụ igbu ya.” **22** Ruben siri ha, “Ka unu hapụ ikwafu ọbara. Kama tụnyenụ ya n'imè olulu a dị n'ozara. Ma unu akpatukwala ya aka.” Ma nzube ya bụ ịnaputa ya site n'aka ha, dulaara ya nna ya. **23** Ya mere, mgbe Josef bijakwutere ụmụnne ya, ha yipuru ya uwe mwụda ya, uwe mwụda nwere ọtụtụ agwa o yi n'ahụ. **24** Ha duru ya tụnye ya n'imè olulu. Ọ bụ olulu togborø n'efu, nke mmiri na-adighị n'imè ya. **25** Mgbe ha nodürü ala bido iri nri, ha lelirianya ha hụ igwe ndị ahịa Ishmel si Gilead. İnyinnya kamel ha bu ụda na mgbaa na máá. Ọ bükwa Ijipt ka ha bu ihe ndị a na-aga. **26** Mgbe ahụ, Juda jürü ụmụnne ya, “Uru gịnjị ka o ga-abara anyị igbu nwanne anyị, ma kpuchie ọbara ya? **27** Bịa, ka anyị resi ya ndị Ishmel ndị a, ka aka anyị ghara n'imetu ya, n'ihi na nwanne anyị na otu anụ ahụ anyị ka o bụ.” Ụmụnne ya gere ya ntị. **28** Mgbe ndị ahịa Midia ahụ rutere, ha sitere n'olulu dopyata Josef resi ya ndị Ishmel ahụ, ndị kwürü ụmụnne Josef iri mkpuru shekel ọlaçcha abụ. Ha duuru Josef gaa Ijipt. **29** Ruben mechara lögħachi gaa n'olulu ahụ, ma ka o na-ahụgħi Josef n'imè olulu a, o dōwara uwe ya. **30** O jekwuru ụmụnne ya sị ha, “Nwata ahụ anokwagħi ebe ahụ! Mụ onwe m, olee ebe m ga-ala?” **31** Ụmụnne ya gburu otu ewu were uwe Josef bijanye n'imè ọbara ya. **32** Ha chijri uwe mwụda ahụ nwere ọtụtụ agwa jekwuru nna ha sị ya, “Anyị hụrụ uwe a n'imè ohịa. Leruo ya anya ka i mara maqbụ uwe mwụda nwa gi.” **33** Ọ matara na o bụ ya, sị, “E, nke a bụ uwe nwa m nwoke. Ajo anụ

eriela ya. Anu ɔhia adokasiala Josef n'ezie.” **34** Mgbe ahụ, Jekob dowařa uwe ya, yiri akwa mkpe, ruo uju ọtụtu ubochi n'ihi nwa ya. **35** Umụ ya ndị ikom na umụ ya ndị inyom niile bijara iksa ya obi, ma ọ juru inabata nkasiobi ọbula. O sıri, “Aga m alakwuru nwa m n'ala mmuo site n'iru uju.” Nna ya kwagidere akwa n'ihi ya. (*Sheol h7585*) **36** Ugbu a, ndị Midia ahụ rere Josef n'Ijipt, resi ya Pötifa, otu n'ime ndịsi na-ejere Fero ozi, onye bụ onyeisi ndị nche Fero, bụ eze Ijipt.

38 N'oge ahụ, Juda hapurụ umunne ya gaa binyere
otu nwoke onye Adulam a na-akpọ Hira. **2** N'ebe
ahụ, Juda hụrụ otu nwaagbohọ, nwa otu nwoke onye
Kenan, aha ya bụ Shua. O lụrụ ya ma bakwuru ya. **3**
O tụrụ ime muo nwa nwoke, onye Juda gürü aha
Ia **4** Nwunye ya díkwara ime ozø mta nwa nwoke
nke ya bụ nwunye ya gürü Onan. **5** O mukwara nwa
nwoke ozø, onye o kporo Shela. O bụ na Kezib ka o
muru ya. **6** Juda lutaara Ia, okpara ya, nwunye onye
aha ya bụ Tama. **7** Ma n'ihi na Ia, okpara Juda, dí
njø n'anya Onyenwe anyi. Onyenwe anyi gburu ya. **8**
Mgbe ahụ, Juda sıri Onan, “Bakwuru nwunye nwanne
gi ka ikučie ya, ka i si otu a wulite mkipuru maka
nwanne gi.” **9** Onan ma na mkipuru a agaghị abụ nke
ya. N'ihi ya, mgbe ọbula o bakwuru nwunye nwanne
ya, o na-anyusa mkipuru nwa ya n'ala, ime ka o ghara
inye nwanne ya nwoke nwa. **10** Ma ihe a o mere jorø
njø n'anya Onyenwe anyi. N'ihi ya Onyenwe anyi
gbukwara ya. **11** Juda sıri nwunye nwa ya, bụ Tama,
“Laa n'ulø nna gi nqø dika nwanyi di ya nwurụ tutu
Shela nwa m nwoke etoo.” Ma echiche ya bụ, “ka o
ghara iñwu dika umunne ya.” Tama lara gaa biri n'ulø
nna ya. **12** Mgbe ọtụtu oge gasiri, nwunye Juda nwa
Shua nwurụ. Mgbe oge nkasiobi ya gasiri, Juda jere
Timna, ya na enyi ya Hira, onye Adulam, ilekota ndị
na-akpuchapụ igwe ewu na atụru ya aji. **13** A gwara
Tama sị ya, “Nna di gi na-agà Timna ikpacha atụru ya
aji.” **14** O yipurụ uwe mkpe ya, were akwa mkpuchi
kpuchie onwe ya gaa nqø ala n'onu ụzo ama Enayim,
nke dí n'uzo e si aga Timna. O mere otu a n'ihi na
o matara na Shela etoola, ma enyeghi ya ka o bürü
nwunye ya. **15** Mgbe Juda hụrụ ya, o chere na o bụ otu
nwanyi akwuna, ebe o bụ na o kpuchiri ihu ya. **16** Ma
ebe o mataghị na o bụ nwunye nwa ya, o jekwuru ya
ebe o nqđurụ ala n'akukụ ụzo si ya, “Bia, kwere ka mü
na gi dinaa.” Tama juru, “Gini ka i ga-enye m ma o
bürü na m kwere ka mü na gi dinaa?” **17** O zara, “Aga
m ezitere gi otu nwa ewu site n'igwe ewu na atụru

m.” O juru, “I ga-enye m ihe akaebe ruo mgbe i ga-
ezite ya?” **18** O sıri, “Kedụ ihe akaebe m ga-enye gi?”
O zara, “Mgbaaka akara gi na eriri ya, na mkpanaka
dị gi n'aka.” O nyere ya ihe ndị a. O bakwuru ya nke
mere na o tụrụ ime. **19** Mgbe o si n'ebe ahụ pụo,
o yipurụ akwa ahụ o ji kpuchie ihu ya, yirikwa uwe
mkpe ya. **20** Mgbe Juda zigara enyi ya onye Adulam ka
o gaa wegara ya nwa ewu ahụ, ma nataghachi ihe ibe
ahụ, o hughị ya. **21** O juru ndị ikom bi n'ebe ahụ si,
“Olee nwanyi akwuna ulo arusi ahụ na-anodụ n'onu
uzo ama Enayim?” Ha sıri, “O nweghị nwanyi akwuna
ulo arusi norola n'ebe a.” **22** Ya mere, o laghachiri
gaa gwa Juda, “Ahughị m ya. Ozokwa, ndị ikom ndị bi
n'ebe ahụ sıri, ‘O nweghị nwanyi akwuna ulo arusi
norola n'ebe a.’” **23** Juda zara, “Ka o jide ihe niile o ji,
ma o buğhi otu a anyi ga-aghị ihe ọchị. Lee, ezigarala
m ya nwa ewu a, ma gi onwe gi achotaghị ya.” **24**
Mgbe ọnwa ato gasiri, ozi ruru Juda ntị si, “Tama
nwunye nwa gi gbara akwuna, bia site n'igba akwuna
dịrị ime.” Juda sıri, “Kpoputanụ ya ka akpoo ya ọkụ.”
25 Ma mgbe ha kpoo ya na-apuṭa, o zigara nna di ya
ozi, si, “O bụ nwoke nwee ihe ndị a tūwara m ime. O
sikwara, Leruoanya ma i ga-amata onye nwe ihe ndị
a: mgbakaaka akara a na eriri ya, na mkpanaka a.” **26**
Juda ghotara ha, si, “O bụ onye ezi omume karịa m,
ebe o bụ na m juru ikporo ya kponeye nwa m nwoke
Shela ka o bürü nwunye ya.” O dinakwaghị ya ozø.
27 Mgbe oge ọmụmụ nwa ya ruru, ejima ka ahụ
n'akpanwa ya. **28** Mgbe o na-amụ ha, otu n'ime ha
seputura aka ya. Nwanyi na-aghị nwa weere eriri na-
acha uhie kee ya na nkwoji aka kwuo si, “O bụ
nke a bụ ụzo püta.” **29** Ma nwa ahụ mesirị sekuo aka
ya, nwanne ya nke ozø ebura ya ụzo püta. Nwanyi
ahụ sıri, “O bụ otu a ka i si tikapüta?” A kporo ya
Perez. **30** Emesia, nwanne ya, nke bu eriri uhie ahụ
na nkwoji aka pütakwara. A kporo ya Zera.

39 A kpotoro Josef gaa n'ala Ijipt. Pötifa, bụ nwoke
Ijipt, otu n'ime ndịsi na-ejere Fero ozi, na onyeisi
ndị agha na-eche nche zụrụ ya site n'aka ndị Ishmel,
bụ ndị duuru ya gaa n'ebe ahụ. **2** Onyenwe anyi
nonyeere Josef, nke mere na ihe gaara ya nke ọma
n'ulø nna ya ukwu onye Ijipt. **3** Nna ya ukwu hụrụ na
Onyenwe anyi nonyeere Josef, hükwa na Onyenwe
anyi na-eme ka ihe niile o mere gaara ya nke ọma. **4**
Josef hutara amara n'ihi ya, għo onyeozi nke aka ya.
Pötifa mere ya onye na-elekota ezinaulø ya. Nyefee

ya ihe niile o nwere ka ọ bụrụ onye na-elekota ha. 5 Site n'oge a, o mere ka ọ bụrụ onye na-elekota ezinaulọ ya na ihe niile o nwere, Onyenwe anyị goziri ezinaulọ onye Ijipt ahụ n'ihi Josef. Ngozi Onyenwe anyị díkwasirị n'ihe niile Potifa nwere, ma ihe o nwere n'ulọ ma ndị o nwere n'ubi ya. 6 Ya mere, ọ hapurụ ihe niile o nwere n'aka Josef. Nke a mere na ọ mazighi ihe ọzo na-eme, ma ọ bughị nri nke ọ na-eri. Josef n'onwe ya mara mma ahụ díkwa mma ile anya. 7 Mgbe oge nta gasiri, nwunye Potifa lere Josef anya sị ya, “Bia ka anyị abuọ dinaa.” 8 Ma Josef juru. Ọ gwara nwunye nna ya ukwu si, “Lee, nna m ukwu anaghị echegbu onwe ya banyere ihe ọbula n'ulọ a. O werela ihe niile o nwere nyefee m n'aka ka m lekota ha anya. 9 O nweghi onye ọnodụ ya dị elu karịa nke m n'ulọ a. O gbochighị m ihe ọbula ma ọ bughị gi, n'ihi na ị bụ nwunye ya. Olee otu m ga-esi mee oke ihe ọjọq dị otu a, mee mmehie megide Chineke.” 10 Ọ bụ ezie na nwanyị a nogidere na-enye Josef nsogbu site n'ubochị ruo ubochị ma Josef juru iso ya dinaa, jukwa inonyere ya. 11 Otu ubochị, Josef batara n'ime ulọ iju oru ya. O nweghi ndị ọzo na-eje ozi nō n'ime ulọ n'ubochị ahụ. 12 Nwunye Potifa jidere Josef n'uwe mwụda ya, rịoọ ya sị ya, “Bia ka anyị dinaa.” Ma Josef si n'ime ulọ ahụ gbatu, hapu uwe mwụda ya n'aka nwunye Potifa. 13 Mgbe nwanyị a hụrụ na Josef agbatu, hapu uwe ya, 14 ọ kpọro ndị na-eje ozi n'ezinaulọ ya sị ha, “Lee, onye Hibru a di m kpobatara n'ulọ a chọro iji anyị gwurie egwu. Ọ biakwutere m n'ime ulọ chọro ka mü na ya dinaa. E tiri m mkpu n'olu ike. 15 Mgbe ọ nñuru ka m welitere olu m tie mkpu enyemaka m tiri, o sitere n'ime ulọ a gbatu, ma hapurụ m uwe ya.” 16 Nwanyị a debere uwe ahụ n'akụkụ ya ruo mgbe nna ya ukwu lọtara n'ulọ. 17 Mgbe ahụ, ọ gwara di ya okwu ndị a sị, “Onye ohu Hibru a ị kpobataara anyị bakwutere m iji m gwurie egwu. 18 Ma mgbe m welitere olu tie mkpu enyemaka o sitere n'ulọ gbatu hapurụ m uwe ya.” 19 Mgbe nna ya ukwu nñuru ihe nwunye ya gwara ya sị, “Otu a ka ohu gi si meso m mmeso,” o were iwe dị ọkụ. 20 Nna ukwu Josef weere ya tñye n'ulọ mkporo, n'ebe a na-etenye ndị mkporo eze Ijipt. Ma ebe ahụ Josef nō n'ulọ mkporo, 21 Onyenwe anyị nonyeere ya. O meere ya ebere, mekwa ka o nweta ihuoma n'ebe onyeisi ndị nche ulọ mkporo ahụ nō. 22 Onyeisi ndị na-eme ulọ mkporo mere Josef onyeisi ndị mkporo niile nō n'ime ulọ mkporo ahụ. Josef ghorrọ onye a na-ajụ otu ihe si

aga n'ime ulọ mkporo ahụ. 23 Onyeisi ndị nche ulọ mkporo ahụ enyeghịkwa onwe ya nsogbu maka ihe ọbula. N'ihi na Onyenwe anyị nonyeere Josef, mee ka ihe ọbula ọ na-eme gaa nke ọma.

40 Mgbe ụfodụ oge gasiri, onye na-ebu iko ihe oñiñi eze Ijipt na onye na-esiri ya nri mehiere megide nna ha ukwu, eze Ijipt. 2 N'ihi ya, Fero were iwe megide ndị ozi ya abuọ ndị a, onyeisi ndị na-ebu iko ya na onye na-esiri ya nri. 3 O tinyere ha na nga, n'ulọ mkporo dị n'ulọ onyeisi ndị nche, ebe ahụ a tñbara Josef. 4 Onyeisi ndị nche mere Josef onye na-elekota ha. Ha nñorø n'ulọ mkporo ọtụtụ ubochị. 5 Ha abuọ, onye ahụ na-esiri eze nri, na onye na-ebu iko eze Ijipt, rorø nrø n'otu abalị. Nrø nke onye ọ bụla nwere nkowa nke ya. 6 Mgbe chi borø, Josef biakwutere ha hụ na ihu ha gbaruru agbaru. 7 N'ihi ya, ọ juru ndị ozi Fero ndị a ha na ya nō n'ulọ mkporo dī n'ulọ nna ya ukwu si ha, “Ginị mere ihu unu ji gbaruọ taa?” 8 Ha zara sị ya, “Anyị rorø nrø ọjọq, ma onye nkowa ya adighị.” Josef sịri ha, “Ọ bughị Chineke nwee ike ikowa nrø? Koroñu m ha.” 9 Onyeisi ndị na-ebu iko koroñ Josef nrø ya. Ọ sịri ya, “Arorø m nrø hụ osisi vajinị n'ihi m. 10 Osisi vajinị a nwere alaka ato. Mgbe m nō na-ele anya, osisi vajinị ahụ mara ifuru, mipuata mkpurụ n'uyokø n'uyokø, ha chakwaa. 11 Ebe Ọ bụ n'iko Fero dī m n'aka, a ghoqro m mkpurụ vajinị ndị a, pipuata mmiri ha pinye n'ime iko mmanya Fero, bunye ya ka ọ nñø.” 12 Josef sịri ya, “Nke a bụ ihe nrø gi pütara. Alaka ato ahụ bụ abalị ato. 13 N'ime abalị ato Fero ga-akpopuata gi, mee ka i nwere onwe gi. Fero ga-enyeghachikwa gi ọrụ gi. I ga-etinyekwa Fero iko ya n'aka díka i si eme na mbụ mgbe i bụ onye na-ebu iko ya. 14 Mgbe ihe gaara gi nke ọma, chetakwa m, ma gosi m obiomma, gwara m Fero ka o si n'ulọ mkporo a weputa m. 15 Ọ bụ ntørø ka atqorø m site n'ala ndị Hibru. N'otu aka ahụ, n'ebe a ọ díkweghị ihe ọjọq ọ bụla m mere nke kwesiri ka atụnye m n'ulọ mkporo a.” 16 Mgbe onyeisi ndị na-esiri Fero nri hụrụ na nkowa nrø ahụ dī mma, ọ sịri Josef, “Mụ onwe m, na nrø m nke m, ebu m nkata achicha ato n'isi. 17 Nkata nke dī n'elu juputara na achicha dī iché iché e gheere eze, bụ Fero. Ma ümụ nnñunụ bjara na-eri achicha ndị ahụ dī na nkata m bụ n'isi.” 18 Josef zara sị ya, “Lee ihe nrø gi pütara. Nkata ato ahụ bụ abalị ato. 19 N'ime abalị ato ka Fero ga-esi n'ulọ mkporo kpopuata gi, nye iwu ka e bepụ gi isi, kwuba gi n'elu

osisi. Ümū nnunu ga-erichapu anu ahü gi.” 20 N’abalị nke ato, site n’ubochị ndị a rorø nrø ha, Fero mere mmemmem ncheta omumụ ya. O kporo ndị niile na-ejere ya ozi oriri. O ziri ozi ka a gaa n’ulø mkporo kpoputa onyeisi ndị na-ebunye ya iko ihe oñinu na onyeisi ndị na-esiri ya nri. 21 O nyeghachiri onyeisi ndị na-ebu iko ya oru ya, weghachi ya n’onodu ya. Nwoke a bonyekwara Fero iko ya dika o si eme na mbu. 22 Ma ọ kwugburu onyeisi ndị na-esiri ya nri, dika Josef si kowaa nrø ha. 23 Ma onyeisi ndị ahü na-ebu iko eze echetaghị Josef. O chefuru ya.

41 O ruo mgbe afø abuø gasiri, Fero rorø nrø hu onwe ya ka o guzo n’akukụ mmiri Nail. 2 N’ebé ahü, ọ hụrụ ehi asaa ndị si n’osimiri Nail na-apuña. Ehi ndị a buru ibu, maa mma. Ahü ha na-akwø murumuru. Ha pütara, bido ita nri n’etiti ahijia riidi. 3 N’atufughị oge, ehi asaa ozø soro ha n’azụ sikwa n’osimiri Nail na-apuña. Ma ehi ndị a tara ahü nke ukwuu. Ha bụ nnøø okpukpu okpukpu, joø njø ile anya. Ha bijara guzo n’akukụ ehi ndị ahü buru ibu. 4 Mgbe ahü, ehi ndị a bụ naanị okpukpu okpukpu bijara richapu ehi ndị ahü buru ibu. Mgbe nke a mere Fero kwolitere. 5 Emesịa, Fero rahukwara ụra ozø, rorø nrø nke ubgoro abuø, hụ ogbe ọka asaa ndị mịrị n’otu ukwu ọka. Ogbe ọka ndị a buru ibu maa ezi mma. 6 Emesịa, ọ hukwara ogbe ọka asaa ozø ka ha mịkwara n’otu ukwu ọka ahü. Ma ndị a ọ hụrụ kponwusirị akponwụ, fikpokwa afikpø. Ọ bụ ikuku si n’owuwa anyanwụ mere ka ha kponwụ. 7 Ogbe ọka ndị a fikporo afikpø loro ogbe ọka asaa ndị ahü buru ibu. Fero kwolitere hụ na ihe ndị a bụ nrø. 8 Mgbe chi børø, o nweghi udo na mmuø ya. O ziri ozi kpokota ndị majiki niile, na ndị okachamara niile nke Ijipt. Fero kóropø ha ihe ọ rorø na nrø. Ma ọ dighị onye nwere ike ikowara ya ihe nrø ya pütara. 9 Ma n’oge ahü, onyeisi ndị na-ebu iko jekwuuru Fero gwa ya sị, “Taa ka m chetara mmehie m. 10 Oge ahü Fero were iwe megide ndị na-ejere ya ozi, o tinyere mü na onyeisi ndị na-esi nri n’ulø mkporo nke di n’ebi onyeisi ndị nche eze bi. 11 Onye ọbuña n’ime anyị abuø rorø nrø n’otu abalị, nrø ọbuña nwekwara nkowa nke ya. 12 O nwere nwokorobia onye Hibru anyị na ya nø n’ulø mkporo n’oge ahü. Ọ bụ ohu onyeisi ndị nche eze. Anyị kóropø ya nrø anyị rorø. Ọ kowakwaara anyị ihe nrø anyị pütara nye onye ọbuña nkowa nke nrø ya. 13 Ihe niile mere dika o si kowara anyị. E nyeghachiri m onodu

m, ma kwuba onye nke ozø n’osisi.” 14 Ya mere Fero ziri ozi ka a kpøø Josef. E mere ngwangwa weputa ya site n’ulø mkporø ahü. Mgbe ọ kpuchara afuṇu ya, gbanwee uwe ya, ọ biakwara n’ihu Fero. 15 Fero gwara Josef si, “Arorø m nrø ma o nweghi onye ọbuña nwere ike ikowara m ihe nrø m rorø pütara. Ma anụla m na a kóropø gi nrø a rorø, i nwere ike ikowara ihe nrø ahü pütara.” 16 Josef zara sị ya, “Enweghi m ike ikowara nrø n’ike aka m. Ma Chineke ga-enye Fero osisa udo dika ọ chørø.” 17 Mgbe ahü, Fero malitete ikowara Josef nrø ya. O kwuru sị, “Eguzoro m n’akukụ osimiri Nail na nrø m. 18 Mgbe ahü, ahụrụ m ehi asaa si na mmiri ahü pütara. Ehi ndị a mara abuba, ma gbaa agba. Ha bidokwara ita nri n’etiti ahijia riidi. 19 Emesịa, a hụrụ m ehi asaa ozø ka ha sikwa n’osimiri ahü pütara. Ehi ndị a ejighị ahü. Ha bụ okpukpu okpukpu, joø njø ile anya. N’ezie, ahụtubeghi m ụdi ehi dì otu a n’ala Ijipt niile. 20 Ehi asaa ndị a jorø njø riri ehi ndị ahü buru ibu, bụ ndị bu ha ụzø si n’osimiri ahü pütara. 21 Ma mgbe ha risiri ehi ndị a, nri ahü emeghi ka ụdidi ha gbanwee. Ha díkwa otu ha dì. Mgbe m hüsiri ihe a, etetara m n’ura. 22 “Mgbe m rorø nrø ozø, a hụrụ m ogbe ọka asaa nke mịrị n’otu ukwu ọka. Ọka asaa ndị a buru ibu, dì mma ile anya. 23 Ogbe ọka asaa ozø mịkwara n’elù ukwu ọka ahü, ma ndị a kponwuru akponwụ, fikpokwa afikpø n’ihu n’ikuku si n’owuwa anyanwụ chakporø ha. 24 Ma ọka ndị a fikporo afikpø lodara ọka asaa ndị ahü mara mma. Akọlara m ndị majiki ihe ndị a, ma ọ dighị onye n’ime ha nwere ike ikowara m ihe nrø ndị a pütara.” 25 Mgbe ahü, Josef siri Fero, “Nrø abuø Fero rorø pütara otu ihe. Chineke esitela na nrø ndị a gwa Fero ihe ọ na-agà ime. 26 Ehi asaa ndị ahü buru ibu bụ afø asaa. Ogbe ọka asaa ndị ahü buru ibu bükwa afø asaa. Ọ bụ otu nrø ahü, ọ bụ ezie na i rorø ya ubgoro abuø. 27 Ehi asaa ndị ozø ahü di okpukpu okpukpu ndị pütara mgbe ndị nke mbu pütachara bụ afø asaa. Otu a kwa ogbe ọka ndị ozø fikporo afikpø nke ikuku si n’owuwa anyanwụ mere ka ha fikporø bụ afø asaa. Ha na-egosi afø asaa mgbe oke ụnwụ ga-adị. 28 “Dika m gwara Fero na mbu, Chineke egosila gi ihe ọ chørø ime. 29 Afø asaa na-abia ga-abu afø asaa mgbe nri ga-adị ukwuu n’ala Ijipt niile. 30 Emesịa afø asaa oke ụnwụ ga-eso ha. Mgbe ahü, a ga-echefu ụba niile nke ala Ijipt. Ụnwụ a gala obodo n’iyi. 31 Agaghị echetakwa na e nwere oge ịba ụba ihe oriri n’ala a, n’ihu oke ụnwụ ahü nke ga-eso ya ga-adị oke ukwuu. 32 Ihe mere Fero ji rø nrø

a ugoro abu bù n'ihi na Chineke ekpebiela na ihe ndì a ga-emezuriri. Chineke ga-emekwa ya n'oge na-adighi anya. **33** “Ma ugbu a, ka Fero chọ onye nwere ezi nghota na amamihe. Ya mee ya onyeisi ochichì n'ala Ijipt niile. **34** Ka Fero mee nhoputa ndì nlekota ala Ijipt. Ka e debe otu uzø n'ime uzø ise nke nri niile a ga-enweta n'oge ahù nri ga-adì ukwuu n'ala Ijipt. **35** Ka ha kpokota nri niile ga-adì n'oge ịba ụba nke ihe oriri, nke ga-adì n'afò ndì a na-abịa. Ka ha kpokota ha n'ulo ichebe nri nke ga-adì n'okpuru ochichì Fero. Ka ọ bụrụ nri e debere n'obodo dì iche iche. **36** A ga-echebe nri ndì a nke oma maka ndì bi n'ala a, ka ọ bụrụ nri a ga-eri n'ime afò asaa ndì ahù nke ụnwụ ga-adì n'ala Ijipt, ka ụnwụ ghara ibibi ala a.” **37** Ntuputa ahù dì mma n'anya Fero na ndiisi ochichì ya. **38** Fero jürü ndiisi ochichì ya, “Anyị ga-achotali onye ozø dika nwoke a, onye mmuo nke Chineke dì n'ime ya?” **39** Ya mere Fero tughariri sì Josef, “Ebe Chineke kpu gheere gi ihe ndì a, o nweghi onye ozø nwere ezi nghota na amamihe dika gi. **40** Gi onwe gi ga-abu onye na-elekota uløeze m. Ndì m niile gacherube isi n'iwu ọbula i nyere. Ọ bụ naanị n'ocheeze ka m ga-eji dì ukwuu karịa gi.” **41** Fero gwara Josef, “Lee, emeela m gi onye nlekota ala Ijipt niile.” **42** Mgbe ahù, Fero gbatara mgbaaka eze ya gbanye ya Josef n'aka. O yikwasikwara Josef uwe e ji ezi akwa ocha duo, nyanye ya ihe inya n'olu nke e ji olaedo kpu. **43** O mere ka ọ nyaa inyinya ugbo ya nke abu. Ndì oti mkpu na-etikwa n'ihi ya, “Gbuonu ikpere n'ala.” Otu a ka Fero si mee Josef onye na-achị ala Ijipt niile. **44** Fero gwakwara Josef sì, “Ọ bụ mụ onwe m bụ Fero! O nweghi onye ọbula ga-ewelita aka maobụ uko ya n'ala Ijipt niile ma ọ bughị site n'ike i nyere ya.” **45** Fero gurụ Josef aha Zafenat-Pania. Ọ kponyekwara ya, Asenat, nwa Potifera, onye nchua obodo a na-apko On, ka ọ bụrụ nwunye ya. Josef bijara gazuo ala Ijipt. **46** Josef gbara iri afò ato mgbe o bidoro iguzo n'ihi Fero eze Ijipt. O si n'ihi Fero pụ, malite ijegharị ebe niile n'ala Ijipt. **47** N'afò asaa ahù nke a na-eriju afò, ala mepütara nri n'ebe ọ dì ukwuu. **48** N'ime afò asaa ndì a nke nri juru ebe niile n'Ijipt, Josef chikötara nri niile nke si n'ubi, ma chekwaa ha n'ulo e wuru maka ihe nri n'obodo niile ahù. N'obodo ọbula, ka ọ na-etenye ihe oriri nke si n'ubi gbara ya gburugburu. **49** Josef chekwara ọka di ukwuu n'onuogugu, dika aja di n'akukụ osimiri. A kwusirị ịgụ ha onu n'ihi na ha hiri nne nke ukwuu nke na ha enweghi onuogugu.

50 Tupu oge ụnwụ ahù ebido, Asenat nwa nwanyị Pötifera, onye nchua nke On, mütara Josef ụmu ndì ikom abu. **51** Josef gurụ okpara ya Manase, n'ihi na ọ sıri, “Chineke emeela ka m chefuo ahụm m niile, mekwa ka m chefuo ndì ezinaulo nna m.” **52** Josef gurụ nwa ya nke abu Ifrem. Ọ sıri, “N'ihi na Chineke emeela ka m mịa mkpuru n'ala nke ahụm m.” **53** Afò asaa nke ụba nri nke dịrị n'ala Ijipt mechara gabiga. **54** Afò asaa nke ụnwụ bidoro bijawa dika Josef kwuru. Ụnwụ nō n'obodo niile, ma n'ala Ijipt niile nri di. **55** Ka agu jidere ala Ijipt niile, ndì mmadu tikuru Fero ka o nye ha nri. Ma Fero gwara ndì Ijipt niile, “Jekwurunụ Josef. Ihe ọbula ọ gwara unu meenụ ya.” **56** Mgbe ụnwụ ahù gbasara ruo n'akukụ niile nke ala ahù, Josef meghepuru ụlo ichebe nri niile bido iresi ndì Ijipt nri, n'ihi na ụnwụ ahù dì njo n'ala Ijipt niile. **57** Mba niile bijara Ijipt ịzụ nri site n'aka Josef n'ihi na ụnwụ ahù dì njo n'ụwa niile.

42 Ugbu a, Jekob nụrụ na ọka dì n'Ijipt. Ọ sıri ụmu ya, “Kedụ ihe anyị jiri nqoro na-elerita onwe anyị anya” **2** O sıri, “Lee anụrụ m na ọka dì n'Ijipt. Gbadatanụ n'ebé ahù zutara anyị ọka ka anyị dì ndù ghara ịnwuw.” **3** Umunne Josef iri ndì ahù gbadara Ijipt ịzuta ọka. **4** Ma Jekob ekweghị ka Benjamin nwanne nta Josef soro ha gaa, n'ihi na ọ turụ egwu na ihe ndaba ojoo nwere ike ịbjakwasi ya. **5** Otu a, ụmu Izrel so n'otụtụ ndì ozø ndì jekwara ịzurụ nri n'Ijipt, n'ihi na ụnwụ ahù dì njo n'ala Kenan. **6** N'oge a, Josef na-achị ala Ijipt, bùrükwa onye iresi ndì obodo ọka dì n'aka. Ya mere, mgbe umunne Josef rutere, ha bijara hulata kpo isiala nye Josef. **7** Mgbe Josef hụrụ umunne ya, ọ matara ndì ha bụ. Ma ọ kpara agwa dika onye na-amaghị ha, gwa ha okwu n'olu ike, sì ha, “Ebee ka unu si bịa?” Ha zara, “Anyị si ala Kenan bịa. Anyị bijara ịzurụ nri.” **8** Josef matara umunne ya, ma ha onwe ha amataghị onye ọ bụ. **9** Josef chetakwara nrø ndì ahù ọ rorø banyere ha. Ọ gwara ha okwu sì ha, “Unu bụ ndì nnyocha. Ichoputa adighị ike ala anyị mere unu ji bịa.” **10** Ha zara sì, “Nna anyị ukwu, anyị bụ ndì ohu gi bijara ịzurụ nri. **11** Anyị niile bụ ụmu otu nna. Ndì ohu gi bụ ndì kwesiri ntukwasị obi. Anyị abughị ndì nnyoputa.” **12** Ma Josef gwara ha sì, “Mba! Unu bijara ichoputa akukụ obodo anyị nke a na-echezighị nke oma.” **13** Ha zara sì ya, “Ndì ohu gi dì umunne iri na abu. Ọ bükwa otu nna mṛu anyị niile. Nna anyị na nwanne anyị nta, onye ikpeazu ọ

muru nō na Kenan ugbu a. Ma otu onye n'ime anyi anwūola.” 14 Josef siri, “Ihe unu na-akō na-egosi na unu bū ndi nnyoputa, dika m gwara unu. 15 Nke a ka a ga-eji anwale unu. N’aha Fero dī ndū, unu agaghī esi n’ebe a laa tutu nwanne unu nke nta ahū abia n’ebe a. 16 Zipunū otu onye n’ime unu ka o gaa kpota nwanne unu nwoke. Ma aga m etinye ndi fodurū n’ulō mkporo, tutu m choputa ma ihe unu kwuru o bū eziokwu maqbū ugha. O burū ugha n’ezie, dika Fero na-adị ndū, unu bū ndi nnyoputa.” 17 O tinyere ha niile n’ulō mkporo, hapu ha n’ebe ahū abalị ato. 18 Josef gwara ha, n’ubochi nke ato, “Nke a bū ihe unu ga-eme ma di ndū, n’ihi na abu m onye na-atu egwu Chineke. 19 O burū na unu bū ndi ezi mmadu, ka otu onye n’ime unu nqdū n’ebe a, n’ulō mkporo, ka ndi fodurū buru ọka bulaara ndi ezinaulō unu nō n’agụ. 20 Ma kpötaranu m nwanne unu nke nta n’ebe a, nke a ga-egosi na okwu unu bū eziokwu, na unu agaghikwa anwū.” Ha mere otu a. 21 Ha gwariṭara onwe ha okwu si, “N’ezie, o bū n’ihi nwanne anyi nwoke ka ahuhū ndi a ji abiakwasị anyi. Anyi hụrụ obi mgbawa ya, mgbe o na-arịo ka anyi chebe ndū ya, ma anyi egeghị ya ntị. O bū nke a mere mmekpa ahū ndi a ji biakwasị anyi ugbu a.” 22 Ruben zara si ha, “O bū na m̄ agwaghī unu si unu hapu imejō nwantakirị ahū, ma unu egeghī ntị? Ugbu a, anyi na-asā ajuju banyere obara ya.” 23 Ha amataghị na Josef na-anụ ihe ha na-ekwu, n’ihi na onye nsugharị okwu nō n’etiti ha. 24 O sitere n’ebe ha nō tugharịa gaa kwaakwa. O loghachikwutere ha ọzo gwakwa ha okwu. O si n’etiti ha kpoputa Simion kee ya agbu ka ha na-ele ya anya. 25 Josef nyere iwu ka e kpojuo oka n’akpa ha, tinyekwara onye obula ego o kwurū n’akpa ya. O nyere iwu ka e nye ha ihe ha garei n’uzo. Mgbe e mesiri ihe ndi a, 26 ha bokwasiri inyinaya ibu akpa ọka ha n’otu n’otu. Ha hapurū Ijipt lawa. 27 Mgbe ha ruru ebe ha nqoro onqdū abalị, otu n’ime ha meghere akpa ya ka o nye inyinaya ibu ya ọka, o hụrụ ego ya n’onu akpa ya. 28 O gwara umunne ya si, “Lee, e tighachiri ego m kwurū. Lee ya n’akpa ọka m.” Ike gwurū onye obula n’ime ha. Site n’ahū ịma jijiji ha leritara onwe ha anya si, “Gini bụ ihe a Chineke mere anyi?” 29 Mgbe ha lakwutere nna ha Jekob n’ala Kenan, ha kqorø ya ihe niile dakwasirị ha. Ha gwara ya si, 30 “Nwoke na-achị ala ahū gwara anyi okwu n’olu ike. O mesoro anyi mmeso dika anyi bū ndi bijara inyochaputa obodo ha. 31 Ma anyi gwara ya si, ‘Anyi bụ ndi kwasiri ntukwasị obi, ndi na-abughi

ndi nnyoputa obodo. 32 Anyi dī umunne iri na abu ndi nwere otu nna. Otu n’ime anyi anokwaghị, ma nke ntakirị na nna anyi nō na n’ala Kenan taa.’ 33 “Mgbe ahū, nwoke a, onye na-achị ala ahū, siri anyi, ‘Nke a ka m ga-eji mata ma unu bū ndi ezi mmadu. Hapurunū m otu nwanne unu. Burunu ọka, bulaara ndi ezinaulō unu agụ na-agugbu. 34 Ma kpötara m nwanne unu nke nta. Mgbe ahū ka m ga-ama ihe unu bū. Ma unu bū ndi nnyoputa maqbū ndi ezi mmadu. Mgbe ahū, aga m ahapurụ unu nwanne unu. Unu ga na-azukwu ahia n’ala a.” 35 Mgbe ha bidoro iwuputasị ọka di n’akpa ha, lee, n’ime akpa ọka onye obula, a chötara ego o kwurū n’akpa ya. Mgbe ha na nna ha hụrụ ego ndi a, ha tịrụ egwu. 36 Ya mere, nna ha Jekob gwara ha si, “Unu agbawala m aka ụmụ. Josef anoghi, Simion anokwaghị. Ma unu na-achị iwezuga Benjamin. Naani m ka ihe niile ndi a na-emegide!” 37 Mgbe ahū, Ruben gwara nna ya si, “I nwere ike gbuo ụmụ m ndi ikom abu ma o burū na m akpoghachighị Benjamin. Tifee ya n’aka m, aga m akpoghachikwara gi ya.” 38 Ma Jekob siri, “Nwa m agaghị eso unu gaa. N’ihi na nwanne ya anwūla, o bükwa naanị ya ka o fodurū. O burū na nsogbu ezute ya n’uzo n’ije a, unu ga-eme ka m jiri isi awo m laa n’ili n’onqdū mwute.” (Sheol h7585)

43 Ma ụnwụ a siri oke ike n’ala ahū n’oge a. 2 O ruo, mgbe ha richara nri ha zütara n’Ijipt, nna ha gwara ha si, “Jeghachinu, zütara anyi ntakirị nri.” 3 Juda gwara nna ya bū Jekob si, “Nwoke ahū dösiri anyi aka na ntị ike si, ‘Unu agaghị ahū ihu m ma o burū na nwanne unu esoghị unu bịa.’ 4 O burū na i ga-edunyere anyi nwanne anyi, anyi ga-agbada gaa zütara gi nri. 5 Ma o burū na i gaghi edunyere anyi ya, anyi agaghị agbada, n’ihi na nwoke a siri anyi, ‘Unu agaghị ahū ihu m ma o burū na nwanna unu esoghị unu.’” 6 Mgbe ahū Izrel siri, “Gini mere unu ji wetara m nsogbu dī otu a, site n’igwa nwoke ahū na unu nwere nwanne ọzo.” 7 Ha zara si, “Nwoke a jụrụ anyi ajuju dī iche iche banyere onwe anyi, na ndi ezinaulō anyi. O si, ‘Nna unu, o dī ndū ugbu a? Unu nwere nwanne ọzo?’ Ya mere, anyi zara ajuju niile. O nweghi otu anyi siri mara na o ga-asị anyi kpota nwanne anyi.” 8 Mgbe ahū, Juda siri nna ya Izrel, “Dunye m nwantakirị a ka anyi bilie gawa, ka anyi dī ndū ghara inwụ, ma anyi onwe anyi, ma gi, ma ụmuntakirị anyi. 9 Aga m ejị onwe m gbaa ebe

n'ihi ya. I nwere ike itife ya n'aka m. O bürü na m akpötaghachighi ya, kpobata ya n'ihu gi, mgbe ahü, ita ụta bürü nke m n'ihu gi, n'ubochi ndü m niile. **10** A sị nnög na anyị egbughị oge niile a, anyị gaara aga ma lọtakwari ubgoro abụo.” **11** Mgbe ahü nna ha Izrel gwara ha sị, “O bürü na o ga-adırırị otu a, gini ọzọ ka anyị ga-eme. Kama mgbe unu na-agà, werenụ n'akpa unu onyinye ịnata ihuoma nke bụ ihe niile kachasi mma nke si n'ala a welaara nwoke a. Werenụ nwantintị mmanụ otite, na nwantintị mmanụ anụ, ha na ụda dì iche iche, na eso osisi máá, na akụ, na alumond. **12** Werekwanụ ego okpukpu abụo n'aka unu. Weghachirinụ ya ego ahü e tinyere n'ọnụ akpa unu, eleghị anya o bụ n'ohihie anya ka ha ji tineye ya. **13** Ngwa, kpörönụ nwanne unu nwoke bilienụ laghachikwurunụ nwoke ahü. **14** Ka Chineke Onye pürü ime ihe niile, mee ka nwoke ahü nwee obi ebere n'ebe unu nọ. Ya meekwa ka o nwee ike ịhapụrụ unu nwanne unu Simion na Benjamin ka ha soro unu lọta. O bürükanụ uche Chineke na m ga-agbara aka ụmụ, ya mee dika o si chọq.” **15** Ya mere, ndị ikom ahü weere onyinye ndị a, na okpukpu ego abụo n'aka, ma kpörökwa Benjamin. Ha biliri ije. Garuo Ijipt, ma guzo n'ihu Josef. **16** Mgbe Josef lepurụ anya hụ Benjamin n'etiti ha, o gwara onye na-elekota ụlo ya sị, “Duru ndị ikom ndị a gaa n'ulọ. Gbuo anụ, kwadoo nri, n'ihu na ndị a ga-eso m rie nri ehihiie.” **17** Odibo a mere dika Josef ziri ya. O duuru ndị ikom ndị ahü gaa n'ulọ Josef. **18** N'oge a, mgbe a kpobatara ha n'ulọ, ndị ikom ndị ahü turu ujo, n'ihu na a kpobatara ha n'ime ụlo Josef. Ha sıri, “Ọ bụ n'ihu ego ahü e tighachiri n'akpa anyị n'oge mbụ ka e ji kpobata anyị, ka o nwee ike ịchọta uzor ọ ga-esi megide anyị, mesie anyị ike, si otu a were anyị na ịnyinya ibu anyị dika ndị ohu ya.” **19** Ha bijaruru odibo Josef ahü nso gwa ya okwu n'ọnụ uzor ụlo ahü. **20** Ha sıri ya, “Nna anyị ukwu, anyị bijara ebe a n'oge mbụ izu ihe oriri. **21** Ma, mgbe anyị rutere ebe anyị nöro onodụ abalị, anyị meghere akpa anyị, chopụta ego anyị kwụrụ n'ihu nri ahü anyị zurụ ka o dì n'ọnụ akpa anyị n'otu na otu. E sepükwaghị ya ihe ọ bụla. Ya mere, anyị weghachiri ya n'oge a. **22** Anyị jikwa ego ọzọ anyị ga-eji zuo ihe oriri. Ma anyị amaghị onye tinyere ego ahü n'ime akpa anyị.” **23** Odibo ahü zara sị ha, “Udo dírị unu, unu atụla egwu, n'ihu na Chineke unu, na Chineke nna unu enyela unu akụ zoro ezo n'ime akpa unu. Ego unu kwụrụ ruru m aka.” Mgbe ahü, ọ hapụrụ ha gaa kpopụta

Simion. **24** N'oge ahü, odibo ahü duuru ndị ikom ndị ahü bata n'ulọ Josef, nye ha mmiri ha ji saa ụkwu ha. O nyekwara ịnyinya ibu ha nri. **25** Mgbe ahü, ụmụ Jekob kwadoro onyinye ịnata ihuoma ha ji bija, nke ha ga-enye Josef ma o bata n'etiti ehihiie, n'ihu na ha anụla na ha ga-eri nri n'ebe ahü. **26** Mgbe Josef lötara ụlo, ha wetaara ya onyinye dì n'aka ha, daa n'ala, kpög isiala nye ya. **27** Josef jụrụ ha ajụjụ banyere ọdịmmha, juoqwa ha sị, “Agadi nna unu, nke unu gwara m ihe banyere ya, ahü o díkwa ya? O ka díkwa ndü.” **28** Ha zaghachiri sị ya, “Ahụ dì ohu gi bụ nna anyị. O ka nō ndü.” Ha hulatara isi ha, kpög isiala nye ya. **29** Mgbe Josef welitere anya ya elu hụ nwanne ya Benjamin, onye bụ nwanne afọ ya, o jụrụ ha ajụjụ sị, “Onye a o bụ nwanne unu nke nta ahụ unu gwara m ihe banyere ya?” Tupu ha asaa ya ihe ọbụla, o lere Benjamin anya sị ya, “Ka amara Chineke dírị gi, nwa m nwoke.” **30** Mgbe ahü kwa Josef mere ọsịjịo pụo n'ezị ịchọ ebe o ga-akwa akwa n'ihu na ọhụhụ o hụru nwanne ya anya ọzọ metụrụ ya nnög n'obi. O pürü banye n'ime ụlo ya kwaakwa akwa. **31** Emesịa, o sara ihu ya, püta, jisie onwe ya ike nye odibo ya iwu ka o bute nri ahü. **32** Ha doziiri ya nri nke ya iche, doziekwara ụmụnnne ya nri nke ha iche. Otu a kwa, ha dozikwaara ndị Ijipt ya na ha na-erikọ nri, nri nke ha iche. N'ihu na o bụ ihe arụ n'anya ndị Ijipt na ha na ndị Hibru ga-erikota nri ọnụ. **33** Ma mgbe e nyere ha ọnọdụ n'ihu Josef, e mere ka ha ọnọdụ dika ha si tọq ibe ha. Nke ọkpara buru uzor ọnọdụ, onye na-eso ya anodukwa. Otu a ka ha niile siri ọnọdụ ruo n'onye ikpeazụ n'ime ha. Ha lerịtarra onwe ha anya n'ihu na o juru ha anya. **34** O sitekwara na nri e doziri ya nyebinye ha nri. Nri e nyere Benjamin dì ukwuu okpukpu ise karịa nri nke e nyere ha niile. Ha na ya riri, ዘ Rooney n'uju.

44 Mgbe ahü Josef nyere odibo nō n'ulọ ya iwu sị,

“Gbajuo akpa ndị ikom ndị a nri. Tinyere ha nri nke onye ọbụla n'ime ha nwere ike ibu, tinyekwa ego nke onye ọbụla n'ime ha kwụrụ n'ọnụ akpa ya. **2** Ma tinye iko ọlaocha m n'ime ọnụ akpa onye nke nta n'ime ha. Tinyekwa ego ọ kwụrụ n'ihu nri ọ zurụ n'ime akpa ya.” Odibo a mere dika Josef gwara ya. **3** Mgbe chi borog, ha zipụrụ ndị ikom ndị a, ha na ịnyinya ibu ha. **4** Mgbe ha ji naanị ihe nta gafee obodo ahü, Josef gwara odibo ya sị, “Bilie, chuso ndị ikom ndị ahụ oso. I zute ha, sị ha, ‘Gini mere unu ji were ihe ojoo kwughachi ihe ọma? **5** Gini mere unu ji zuru iko

olaçha nna m ukwu, iko o ji aňu ihe oňuňu na nke o ji aju ase? Unu emeela ihe ojoq n'ihi ihe a unu mere.” 6 Mgbe odibo ahü zutere ha, o gwara ha ihe ndi a. 7 Ma ha zara sї ya, “Nna anyi ukwu, gini mere i ji ekwu uđi okwu ndi a? Ihe aru ka o bu anyi ime ihe di otu a. 8 Lee, ego anyi chötara n'önü akpa anyi ka anyi sitere n'ala Kenan weghachi. Olee otu anyi ga-esi zuru olaedo maqbü olaçha site n'ülö nna gi ukwu? 9 Onye obula n'ime anyi a chötara iko a n'aka ya ganwü. Anyi onwe anyi ga-aghoro nna anyi ukwu ndi ohu.” 10 Odibo ahü zara sї ha, “Ka o diri dika unu kwuru. Onye obula a chötara ya n'aka ga-abu ohu m. Ma ndi a na-achotaghї ya n'aka ha enweghi ita ute obula.” 11 Ha mere ngwangwa, onye obula tödatara akpa ya. Onye obula kwa meghere akpa ya. 12 Odibo ahü malitere n'onye ukwu n'etiti ha chоq rute n'onye nta. O bu n'akpa Benjamin ka a chötara iko ahü. 13 Mgbe ahü, ha dowa uwe ha n'ihi mwute. Onye obula n'ime ha tighachiri ibu ya n'elu iñyinya ibu ya. Ha niile bidokwara ilaghachi azu n'obodo ha si püta. 14 Mgbe Juda na umunne ya loghachiri n'ülö Josef, ha huru Josef ka o no n'ebe ahü. Ha dara n'ala n'ihi ya. 15 Ma Josef juru ha sї, “Gini bu ihe a unu mere? O bu na unu amataghї na onye dika m nwere ike ımata onye zuru iko m?” 16 Ya mere Juda sї ya, “Gini ka anyi ga-ekwu? Olee otu anyi ga-esi gosi n'aka anyi di ıcha? Chineke ekpugheela ikpe omuma ndi ohu gi. Lee, anyi bükwa ndi ohu onyenwe m. Anyi onwe anyi, tinyekwara onye a chötara iko ahü n'aka ya.” 17 Ma Josef sїri, “O ga-aburum ajo omume ime ihe di otu ahü. Naanị nwoke ahü a chöputara iko ahü n'akpa ya bu onye ga-abu ohu m. Ma unu onwe unu nwere ike laa n'udo jekwuru nna unu n'udo.” 18 Juda jekwuuру ya, sї, “Biko, onyenwe m, kwere ka ohu gi gwa gi okwu. Ewesola mu bu ohu gi iwe n'ihi na i no ınqdü di ka Fero. 19 Onyenwe m, o bu gi juru ndi ohu gi ajuju sї, ‘Unu nwere nna maqbü nwanne?’ 20 Anyi zara sї, ‘Anyi nwere nna onye bu agadi, na otu nwa nwoke o mutara n'agadi ya. Nwanne nwantakirї nwoke a anwüola, ya mere naanị otu a fodurum n'ime umun ne nne ha mutara. Nna ya hukwara ya n'anya.’ 21 “Mgbe ahü, i si ndi ohu gi, ‘Kpoتا nwantakirї a ka m hу ya anya.’ 22 Ma anyi gwara onyenwe m si na ‘Nwata a apughї ıhapü nna ya, n'ihi na nna ya ga-anwü ma o buru na o hapü ya.’ 23 Ma i gwara ndi ohu gi si, ‘Unu agaghї ahü ihu m anya ozo, ma o buru na nwanne unu a esoghї unu gbadata.’ 24 Mgbe anyi lakwuuру ohu gi

bü nna anyi, anyi gwara ya okwu onyenwe m kwuru. 25 “Mgbe nna anyi gwara anyi sї, ‘Laghachi gaa zuta nri,’ 26 anyi gwara ya na, ‘Anyi agaghї agbada ma o buru na nwanne anyi nta agaghї eso anyi. N'ihi na anyi enweghi ike iňu nwoke ahü anya, ma o buru na nwanne anyi nta esoghї anyi.’ 27 “Oge ahü, ohu gi bu nna anyi sїri anyi, ‘Unu maara na nwunye m müşürüm ümün nwoke abu. 28 Otu n'ime ha funarirї m, mgbe anu oňia dökasirї ya iperipe na iperipe. Ruo ugbu a, ahübeghi m ya anya. 29 O buru na unu anapükwa m onye nke a, si otu a mee ka ihe ojoq zute ya, o putara na unu ga-eme ka m jiri isi awo m laa n'ili n'önodu obi ojoq.” (Sheol h7585) 30 “Ya mere, o buru na m alaghachikwute ohu gi, bu nna anyi, ma nwantakirї a esoghї anyi, ebe o bu na e kekötara ndu nna anyi na ndu nwantakirї a, 31 mgbe o ga-ahü na nwantakirї a esoghї anyi, o ga-anwü. Mgbe ahü, anyi bu ndi ohu gi, ga-eme ka nna anyi jiri isi awo laa n'ili n'önodu obi ojoq. (Sheol h7585) 32 Biko, onyenwe m, ejí m ndu m zoqor nna m ebe na m ga-elezzi nwantakirї a anya. Ası m ya, ‘O buru na m akpogachighї nwantakirї a nye gi, ka ita ute buru nke m n'ihi gi bu nna m n'ubochї niile nke ndu m.’ 33 “Ya mere ugbu a, biko, ka ohu gi nodu dika ohu onyenwe m n'önodu nwantakirї a, ka nwantakirї a soro umunne ya laghachikwuru nna anyi. 34 Aga m esi aňaa laghachikwuru nna m ma o buru na mu na nwantakirї a esoghї? Enweghi m ike ilekwası ihe ojoq ga-adakwası nna m anya.”

45 N'oge a, Josef enwekwaghї ike ijite onwe ya aka n'ihi ndi na-ejere ya ozi. O welitara olu sї, “Zipunu onye obula site n'ebe m no.” Ya mere, o nweghi onye ya na Josef no mgbe o kopo umunne ya onye o bu. 2 O tiri mkpu akwa nke ndi Ijipt nüru, na nke ndi ülö Fero nükwara. 3 Josef gwara umunne ya sї, “Mu onwe m bu Josef. Nna m o ka no ndu ugbu a?” Ma umunne ya enweghi onu ha ji asa ya, n'ihi na oke egwu jidere ha n'ihi ya. 4 Mgbe ahü, Josef sїri umunne ya, “Biko, bianu m nso.” Mgbe ha bijara ya nso, o sїri ha, “Abu m nwanne unu, Josef, onye unu rere ree gaa Ijipt. 5 Ma otu o di, ka o ghara iwute unu, unu atakwala onwe unu ute n'ihi orure unu rere m. N'ihi na o bu n'ihi ichebe ndu unu ka Chineke ji buru ızо zite m n'ebe a. 6 Oge ınwü agwuchabeghi. O bu ezie na afо abu nke oke ınwü agafeela, ma o fodurum afо ise ozo n'ihi, oge a na-agaghї akо ihe obula n'ala, maqbü iwere ihe obula n'ubi. 7 Chineke zitere m ka m buru ızо bija n'ebe a n'ihi ime ka ndu

foduru unu n'uwu, na ịzoputa ndu unu site n'uzo nnaputa di oke egwu. **8** “Ya mere, o bughị unu zitere m n'ebe a, kama o bụ Chineke. Ya onwe ya emeela ka m ghօrօ Fero nna, na onyeisi ezinaulọ ya niile, na onye na-achị ala Ijipt niile. **9** Ugbu a, meenụ ngwa lakwuru nna m, sị ya, ‘Ihe ndị a ka Josef nwa gi nwoke kwuru, Chineke emeela m onye na-achị Ijipt niile. Egbula oge ịbjakwute m. **10** ! ga-ebi n'ala Goshen, ka i nwee ike ịnq m nso, gi na ụmụ gi, na ụmụ ụmụ gi, na igwe ewu na aturu gi, na igwe ehi gi, na ihe niile i nwere. **11** N'ebe ahụ ka m ga-enyekwa gi ihe i chorq, n'ihi na ụnwụ afo ise ka dị n'ihu na-abia. O bụru na i megħi otu a, gi na ezinaulọ gi na ihe niile bụ nke gi ga-ada ukkanpa.’ **12** “N'ezie, anya unu na n'anya nwanne m Benjamin, ahula na mụ onwe m jí ọnụ m na-agwa unu okwu ndị a. **13** Unu ga-akorɔ nna m maka nsopurụ niile a na-enye m n'ala Ijipt na ihe niile unu hụrụ. Kpötakwanụ nna m ọsịjọ ebe a.” **14** Ugbu a, o dakwasịri n'olu Benjamin, nwanne ya, kwa akwa. Benjamin jidekwara ya n'olu kwaakwa. **15** Emesịa, o suturu ụmụnne ya niile ọnụ, bekwasikwa ha akwa. N'ikpeazu, ụmụnne ya kpanyere ya uka. **16** Mgbe akukọ a ruru ụlo Fero na ụmụnne Josef bijara, o toro Fero na ndiisi ozi niile ya ụtọ. **17** Fero gwara Josef si ya, “Gwa ụmụnne gi, ka ha mee ihe otu a, ha bokwasị ịnyinnya ibu unu ibu laghachikwa n'ala Kenan. **18** Ha ruo, ha kpota nna gi, na ezinaulọ ha, ka ha lögħachikwute m n'ala Ijipt. N'ihi na aga m enye ha ala kachaşı mma n'Ijipt. Ha onwe ha ga-erikwa uru ala ahụ. **19** “Gwakwa ụmụnne gi okwu si ha, ‘Sitenụ n'ala Ijipt were ugbօala, nke unu ga-eji budata ndị nwunye unu na umuntakirị unu. Dutekwanụ nna unu. **20** Unu esogbula onwe unu banyere ngwa ụlo unu, n'ihi na ihe niile dị mma n'ala Ijipt bụ nke unu.” **21** Ya mere ụmụ Izrel mere ihe ndị a. Josef nyere ha ugboala dika Fero nyere n'iwu. O nyekwara ha nri ha ga-eri n'uzo. **22** O nyere onye o bụla n'ime ha uwe mgbanwe ọhụrụ, ma o nyere Benjamin narị shekel olaocha ato, na uwe mgbanwe ise. **23** O zipurụ nna ya ihe ndị a; ịnyinnya ibu iri ndị e bokwasịri ihe mara mma niile si n'ala Ijipt, na nne ịnyinnya ibu iri ndị e bokwasịri ọka na achịcha, na ihe ndị ozọ dị iche iche, n'ihi ije ya. **24** O zipurụ ụmụnne ya. Ma oge ha na-achị ịhapụ ya, o gwara ha sị, “Unu esekwala okwu n'uzo.” **25** Mgbe ahụ, ha hapurụ ala Ijipt mechaas rute ala Kenan, biakwute Jekob nna ha. **26** Ha gwara ya sị, “Josef ka nọ ndụ. N'ezie, o bụ ya na-achị ala Ijipt niile.” Ma

o siiri Jekob ike ịnabata akukọ a. O kwenyeghi na o bụ eziokwu. **27** Ma mgbe ha gwasịri ya ihe niile Josef gwara ha, mgbe o hukwara ugbօala niile Josef zitere ka e jiri bute ya, mmq nna ha Jekob lögħachiri. **28** Mgbe ahụ Izrel kwuru si, “Ekwetala m! Josef nwa m ka dị ndụ. Aga m aga hụ ya anya tupu m nwụo.”

46 Izrel biliri ije, ya na ihe niile o nwere rute Bjasheba. Ebe a, o chürü aja nye Chineke nke nna ya Ajzik. **2** Chineke gwara Izrel okwu n'ohụ nke abalị. O sıri, “Jekob! Jekob!” O zara si, “Lee m n'ebe a.” **3** Chineke gwara ya si, “Abu m Chineke, Chineke nke nna gi. Atula egwu iga bda Ijipt n'ihi na aga m eme gi ka i ghq mba dị ukwuu n'ebe ahụ. **4** Mụ onwe m gaeso gi agbada n'ala Ijipt. Mụ onwe m ga-akpolatakwa gi ozo. Josef n'onwe ya ga-eji aka ya ekpučikwa gi anya.” **5** Jekob mechara si na Bjasheba püta. Ụmụ Izrel kuuru Jekob nna ha, na ụmụaka ha na ndị nwunye ha, kubanye n'ugbօala ahụ Fero zitere ka ha ji bute ya. **6** Ha buuru anụ ụlo ha niile, na ihe onwunwe ha niile, nke ha kpatara n'ala Kenan, gaa Ijipt. Jekob na agbụrụ ya niile so. **7** Ụmụ ya ndị ikom niile, na ụmụ ụmụ ya ndị ikom niile, na ụmụ ya ndị inyom niile, na ụmụ ụmụ ya ndị inyom niile, na ndị niile bụ mkpuru afo ya, ka o kpqr̄o gaa Ijipt. **8** Ndị a bụ aha ụmụ ndị ikom Izrel, ya bụ Jekob na ụmụ ụmụ ya, ndị sooro ya gaa Ijipt. Ruben, ọkpara Jekob **9** Ụmụ ndị ikom Ruben bụ, Hanok, na Palu, na Hezron na Kami. **10** Ụmụ ndị ikom Simion bụ, Jemuel, na Jamin, na Ohad, na Jakin, na Zoha, na Shaul. Nne Shaul bụ nwanyị Kenan. **11** Ụmụ ndị ikom Livayị bụ, Geshon, na Kohat, na Merari. **12** Ụmụ ndị ikom Juda bụ, Ọla, na Onan, na Shela, na Perez, na Zera. Ma Ọla na Onan nwurụ n'ala Kenan. Ụmụ ndị ikom Perez bụ, Hezron na Hamul. **13** Ma ụmụ ndị ikom Isaka bụ, Tola, na Puva, na Jashub, na Shimron. **14** Ụmụ ndị ikom Zebulon bụ, Sered, na Elon, na Jaliil. **15** Ndị a bụ ụmụ ndị ikom Lija mṣurụ Jekob n'ala Padan Aram. O mṣatakware otu nwanyị aha ya bụ Dajna. Ụmụ ndị ikom na ndị inyom ndị a dị iri ato na ato. **16** Ụmụ ndị ikom Gad bụ, Zefon, na Hagi, na Shuni, na Ezbon, na Eri, na Arodi na Areli. **17** Ụmụ ndị ikom Asha bụ, Imna, Ishva, Ishvi na Beriya. Nwanne ha nwanyị bụ Sera. Ụmụ Beriya bụ, Heba na Malkiel. **18** Ndị a bụ ụmụ a mṣurụ Jekob site na Zilpa, odibo nwanyị ahụ Leban kpɔnyere Lija nwa ya nwanyị. Ha dị iri na isii n'onzogugu. **19** Ụmụ ndị ikom Jekob site na Rechel nwunye ya bụ, Josef na Benjamin. **20**

N'ala Ijipt, a müürü Josef Manase na Ifrem, site na nwunye ya Asenat nwa nwanyị Pötifera, onye nchüaja nke On. **21** Umụ ndị ikom Benjamin bụ, Bela, Beka, Ashbel, Gera, Neeman, Ehi, Rosh, Mupim, Hupim na Aad. **22** Ndị a bụ ndị ikom nke Rechel müürü Jekob. Ha dị iri na anọ. **23** Nwa nwoke nke Dan müürü bụ, Hushim. **24** Umụ ndị ikom Naftalị bụ, Jaziil, na Guni, na Jeza, na Shilem. **25** Ndị a bụ ụmụ ndị ikom a müürü Jekob site na Bilha, odibo nwanyị ahụ Leban kponyere nwa ya nwanyị Rechel. Ha niile dị asaa. **26** Ya mere, ndị niile so Jekob gaa Ijipt, ndị bụ ụmụ ụmụ ya, na-agughi ndị nwunye ụmụ Jekob niile, dị iri mmadu isii na isii. **27** Tinyere ụmụ ndị ikom abụo amütara nye Josef n'Ijipt, ndị si n'ezinaulo Jekob gara Ijipt dị iri asaa. **28** Jekob zipuru Juda ka jekwuru Josef ijuta ya ụzọ Goshen. Mgbe ha rutere n'ala Goshen, **29** Josef kwadoro ijinyanya ụgbọ ya gawa Goshen izute nna ya Izrel. Mgbe Josef bijara n'ihu nna ya, ọ makụru ya, bee akwa ogologo oge. **30** Izrel gwara Josef si, “Ugbu a ejikerela m inwụ, ebe m hụrụ ihu gi anya ozo, mata na i ka dị ndụ.” **31** Mgbe ahụ, Josef gwara ụmụnne ya na ndị ezinaulo nna ya niile si, “Ka m gaa kɔqo Fero. Ka m gaa si ya, ‘Umụnne m na ezinaulo nna m, ndị bi n'ala Kenan abịakwutela m. **32** Ha bụ ndị ọzuzu aturụ, ndị na-elekota anụ ụlo. Ha chị igwe ewu na aturụ ha, na igwe ehi ha, na ihe niile ha ji biri.’ **33** Ya mere, ọ bürü na Fero akpọ unu juo unu ajuju si, ‘Gịnjị bụ orụ aka unu?’ **34** Unu ga-asị ya, ‘Ndị ohu gi bụ ndị ọzuzu anụ ụlo site na mgbe anyị bụ ụmụnta, dika nna nna anyị ha bụ.’ Mgbe ahụ, ọ ga-ekwe ka unu biri n'ala Goshen. N'ihi na ndị niile na-azụ ewu na aturụ bụ ndị akpørọ asị n'ala Ijipt.”

47 Josef gara gwa Fero si, “Nna m na ụmụnne m ejirila igwe ewu na aturụ ha, igwe ehi ha na ihe niile ha nwere site n'ala Kenan bija n'ebe a. Ha no n'ala Goshen.” **2** Mgbe ọ gara ijwa Fero okwu, o duuru mmadu ise n'etiti ụmụnne ya ndị ikom gosi ha Fero. **3** Fero jụrụ ụmụnne ya ajuju si ha, “Gịnjị bụ orụ aka unu?” Ha zara si ya, “Ndị ohu gi bụ ndị ọzuzu aturụ dika nma nna anyị ha.” **4** Ha kwukwara si, “Anyị bijara iñø dika ọbia n'ala a n'ihi na ụnwụ a siri oke ike n'ala Kenan. O nweghi nri igwe ewu na aturụ anyị nwere iri n'ala ahụ. Ya mere, anyị na-arịo ka i nye ndị ohu gi ike ka ha biri n'ala Goshen.” **5** Fero gwara Josef si, “Nna gi na ụmụnne gi abịakwutela gi. Ha biri n'ala Goshen. **6** Ala Ijipt díkwa gi n'ihu. Horo ebe obụla

masiri gi nke díkwa ezi mma nye nna gi na ụmụnne gi ka ha biri. Ka ha biri na Goshen. Ọ bürükwa na i maara ndị ikom n'etiti ha ndị nwere ike, mee ha ndị na-elekota igwe anụ ụlo m.” **7** Josef kpötara nna ya Jekob, mee ka o guzo n'ihu Fero. Jekob no n'ebe ahụ gozie Fero. **8** Fero jụrụ Jekob si, “I gbaala afọ ole ugbu a?” **9** Jekob zara Fero si ya: “Ebiela m díka onye obia narị afọ na iri afọ ato. Ọnụogugu afọ ndị a ehighị nne, ma ha juputara n'ahụhụ na nsogbu. Ma a nörubeghi m ọnụogugu afọ nna m ha gbara mgbe ha biri n'uwà díka ọbia.” **10** Jekob goziri Fero, site n'ihu ya puo. **11** Ya mere, Josef mere ka nna ya na ụmụnne ya biri n'ala Ijipt. O nyere ha ala kachasi mma n'ala ahụ na mpaghara Ramesis, díka Fero nyere n'iwu. **12** Josef nyere nna ya na ụmụnne ya na ezinaulo nna ya nri díka ọnụogugu nke ụmụ ha si dị. **13** Ma nri adighị n'ala ahụ niile n'ihi na ụnwụ ahụ dị nnögö njo. Ihe siri ike n'ala Ijipt ma n'ala Kenan n'ihi ụnwụ a. **14** Josef chikötara ego niile dị n'ala Ijipt, na n'ala Kenan, nke ndị mmadu ji kwụo ụgwọ nri ha zụrụ webata ha n'ulöze Fero. **15** Mgbe ego niile dị ndị mmadu n'aka gwuchara n'ala Ijipt ma n'ala Kenan, ndị Ijipt niile biakwutere Josef si ya, “Nye anyị nri, gịnjị mere anyị ga-eji nwụo n'ihu gi? Ego anyị agwula.” **16** Mgbe ahụ Josef zara si ha: “Jirinu anụ ụlo unu kwụo ụgwọ nri m ga-enye unu, ebe ọ bụ na ego unu agwula.” **17** Ya mere, ha kputaara Josef anụ ụlo ha. Josef nyere ha nri n'ọnodụ ijinyanya ha, na aturụ ha, na ewu ha, na ehi, na ijinyanya ibu ha. O were nri zụo ha n'afo ahụ n'ọnodụ anụ ụlo ha niile. **18** Mgbe afọ ahụ gafesiri, ha biakwutekwara ya n'afo nke ozo si ya, “Anyị agaghị ezoro onyenwe anyị na ego anyị agwula, na igwe anụ ụlo anyị bükwa nke gi. O nweghi ihe ozo fofdụ anyị karịa ahụ anyị na ala anyị. **19** Gịnjị mere anyị ga-eji noq n'agụ n'ihu gi? Zuru anyị na ala anyị n'ọnodụ ụgwọ anyị ga-akwụ maka nri i ga-enye anyị. Ka anyị na ala anyị bürü ndị ohu Fero. Nye anyị mkpuru ubi ka anyị dírị ndị ghara iñwụ, ka ala a ghara iñbu ihe tögborø n'efu.” **20** Ya mere, Josef zutaara Fero ala Ijipt niile. Ndị Ijipt niile n'otu n'otu rere ala ha n'ihi oke ụnwụ ahụ dakwasiri ha. Mgbe ahụ, ala ha niile ghoro nke Fero. **21** Ya mere, Josef si otu a mee ka ndị Ijipt niile ghoro ndị ohu Fero, site n'otu obodo n'ala ahụ ruo na nke ozo ya. **22** Ala nke Josef na-azụtaghị n'oge a bụ naanị ala ndị nchüaja. N'ihi na ndị nchüaja si n'aka Fero na-enweta nri ha site n'oge ruo n'oge. Ha nwekwara nri na-ezuru ha site na oke ahụ Fero na-

enye ha. Ya mere ha ereghị ala ha. **23** Mgbe ahụ, Josef gwara ndị mmadụ ahụ niile okwu sị, “Lee, azuola unu taa, zukwaa a ala unu nye Fero. **24** N’oge owuwe ihe ubi, otu ụzọ n’ime ụzọ ise nke ihe unu nwetara n’ubi unu bụ nke Fero. Deberenụ onwe unu ụzọ anō fôduru ka ọ bụrụ ihe unu ga-akụ n’ubi na ihe unu ga-eri na ihe ndị ezinaulọ unu, na nke ụmuntakirị unu ga-eri.” **25** Ha zara sị ya, “I zoputala ndị anyị. Ka anyị hụta amara n’ihu nna anyị ukwu. Anyị ga-abụ ndị ohu Fero.” **26** Josef mere ka nke a bụrụ iwu n’ala Ijipt niile ruo taa, na Fero ga-ewe otu ụzọ n’ime ụzọ ise nke ihe ọbụla si n’ala. Naanị ihe si n’ala ndị nchuaịa bụ nke na-esoghị n’iwu a. **27** Izrel biri na Goshen nke dị n’ala Ijipt. Ha kpatara akụ hie nne, mubaan n’omumụ, ma n’onuogugu. **28** Jekob biri n’ala Ijipt afo iri na asaa. Ya mere, afo niile Jekob gbara bụ narị afo na iri afo anō na asaa. **29** Mgbe ụbochị ọnwụ Izrel na-abiaru nso, ọ kporo Josef nwa ya sị ya, “O bụrụ na m ahụtala amara n’ihu gi, tinye aka gi n’okpuru apata m, kwee m nkwa na i ga-egosi m obi ebere na ezi ntukwasị obi. Elila m n’ala n’Ijipt. **30** Kama, mgbe m nwurụ, site n’ala Ijipt bụpụ m. Buru ozu m gaa lie ya ebe e liri nna m ha.” Ọ zara, “Aga m eme dika i kwuru.” **31** O sıri ya, “Nụqoro m iyi na i ga-eme ya.” Josef nụqoro ya iyi. Izrel n’onwe ya, kporo isiala dika ọ dabere n’elu mkpanaka ya.

48 Mgbe ihe ndị a gasịrị, a gwara Josef sị, “Lee nna gi na-arịa ọriā.” Josef biliri duru ụmụ ya ndị ikom abụ bù Manase na Ifrem gawa ileta ya. **2** Mgbe a gwara Jekob okwu sị ya, “Nwa gi nwoke Josef abịala ileta gi.” Izrel chikötara ume ya, jisie ike, nodu ala n’elu akwa ya. **3** Mgbe ahụ, Jekob sıri Josef, “Chineke, Onye pürü ime ihe niile gosiri m onwe ya na Luz, n’ala Kenan, ma goziekwa m. **4** O sıri m, ‘Lee, aga m eme ka i mịa mkpuru, baakwa ụba n’onuogugu. Aga m eme ka i ghogho ogbakọ otutu mba. Aga m enye gi ala a ka ọ bụrụ ihe nketa ebighị ebi maka agburụ gi ndị ga-esote gi.’ **5** “Ugbu a, ana m eme ụmụ gi ndị ikom abụ ndị a, ndị a mọtaara gi n’ala Ijipt, ụmụ nke m. Ha abụ, Ifrem na Manase, ga-abụ ụmụ m, dika Ruben na Simion si bụrụ ụmụ m. **6** Ma ụmụ ozọ a gamutara gi ga-abụ nke gi. Ọ bụ aha ụmunné ha ndị a ka a ga-eji mara ha n’ala nketa nke ha. **7** Ana m eme nke a n’ihia nna mgbe m si Padan Aram pütä, nne unu Rechel, nwurụ n’ala Kenan mgbe anyị ka nọ n’uzo ije anyị n’ebe dịtụ anya site na Efrat. N’akụkụ ụzọ e si aga Efrat, ya bụ Betlehem, ka m likwara ya.” **8** Mgbe

Izrel hụrụ ụmụ ndị ikom abụ Josef kpọ bịa, o jụrụ Josef ajuijụ sị, “Ndị a, bu ndị ole?” **9** Josef zara nna ya sị, “Ha bu ụmụ ndị ikom ndị Chineke nyere m n’ebe a.” Ya mere, Jekob gwara ya sị, “Kpötara m ha, ka m gozie ha.” **10** N’oge a, Izrel adighị ahuzikwa ụzọ nke ọma n’ihii ime agadi ya. Ya mere, Josef duuru ụmụ ya ndị ikom ndị ahụ bịa nso ebe nna ya nọ. Mgbe ahụ, Jekob suturu ha ọnu, makụ ha. **11** Izrel sıri Josef, “O nweghi mgbe m lere anya na m ga-ahụ ihu gi ozọ. Ma Chineke emeela ka m hukwa ụmụ gi.” **12** Josef sitere n’ikpere Jekob kupu ụmụ ya, bịa hulata isi ala. O kpuru ihu ya n’ala mgbe o mere nke a. **13** Josef kporo ha abụ, Ifrem n’aka nri ya nke bụ aka ekpe Izrel, na Manase n’aka ekpe ya nke bụ aka nri Izrel, kpota ha bịa nna ya nso. **14** Ma Izrel setịrị aka nri bikwasị ya n’isi Ifrem, nwa nke nta. Ma aka ekpe ya ka o setipuru bikwasị n’isi Manase bụ ọkpara. **15** Mgbe ahụ, o goziri Josef sị ya. “Ka Chineke, onye nna m ha Ebrahim na Ajizik jere ije n’ihu ya Chineke onye buriị Onye zürü m dikị atụru ogologo ndị m niile ruo taa, **16** Mmụ ozi ahụ napütara m site n’ihe egwu niile, ya gozie ụmụ ndị ikom ndị a. Ka ha bụrụ ndị a kpokwasịrị aha m na aha nna m ha Ebrahim na Ajizik, ka ha mubaan hie nne n’elu ụwa.” **17** O wutere Josef mgbe ọ hụrụ na nna ya bikwasịrị aka nri ya n’isi Ifrem. O jidere aka nna ya iwepụ ya n’isi Ifrem, ka ọ tükwasị ya n’isi Manase. **18** Mgbe ahụ, Josef sıri nna ya, “I bikwasịjorị aka gi. Onye a bụ ọkpara, bikwasị aka nri gi n’isi ya.” **19** Ma nna ya jurụ, sị ya, “Amaara m ihe m na-eme nwa m, Manase ga-agho oke obodo, ma nwanne ya nke nta ga-akarị ya idị ukwuu, n’ihii na ụmụ ụmụ ya ga-agho otutu mba di iche iche.” **20** O goziri ha n’ubochị ahụ sị, “N’aha gi ka Izrel ga-ekwuputa ngozi a, ‘Ka Chineke mee gi dika Ifrem na Manase.’” Ya mere o buru ụzọ kpoo Ifrem tupu Manase. **21** Mgbe ahụ, Izrel gwara Josef okwu sị ya, “Lee, mụ onwe m na-agà iñwụ. Ma Chineke ga-anonyere unu, kpoghachikwa unu azu n’ala nna unu ha. **22** Mụ onwe m na-enye gi otu akụkụ ugwu karịa nke ụmunné gi, bụ ala ugwu ahụ m sitere na mma agha m na ụta m napüta ndị Amorait ka ọ bụrụ nke gi.”

49 Mgbe ahụ, Jekob kpokötara ụmụ ya ndị ikom niile n’otu sị ha, “ZukỌnụ ka m gwa unu ihe gadakwasị unu n’ubochị di n’ihu. **2** “ZukỌnụ nụrụ, ụmụ ndị ikom Jekob nụrụ okwu nna unu Izrel. **3** “Ruben, ọkpara m ka i bụ, ume m, ihe ngosi mbụ nke

ike m, onye nsopuru kwesiri, onye mbu n'idi ike. 4 Onye na-agbanwe agbanwe dika mmiri di n'iyi, i gaghi abukwa onye mbu, n'ihi na i banyere n'ihe ndina nna gi, i dinara n'ihe ndina m, meruo ya. 5 "Simion na Livayi bu umunne. Mma agha ha bu ngwa ihe ike. 6 Ka obi m ghara isonye n'izuzu ha, ka m ghara isonye n'ogbakö ha, n'ihi na ha gburu mmadu n'oge iwe ha, bipukwa nkwonkwo ükwu ümụ ehi na-echeghi echiche. 7 Ihe a buru onu ka iwe ha bu, n'ihi na o di njø. Onuma ha, o jobigara njø oke. Aga m ekesa ha n'etiti ümụ Jekob Kpasaa ha n'etiti ndi Izrel. 8 "Gj, Juda, umunne gi ga-eto gi. Aka gi ga-adi n'olu ndi iro gi. Ümụ ndi ikom nna gi ga-akpo isiala nye gi. 9 I bu nwa odata, gi, Juda, i si n'ichu nta lota, nwa m. Dika odata, o na-amakpu, na-edina ala, dika nne odata, onye ga-anwa anwa kpotee ya? 10 Mkpanaka eze agaghi esite n'ebe Juda no wezuga onwe ya, maobu mkpanaka onyendu esi n'agbata ükwu ya püo, tutuu ruo mgbe eze ahụ nwe ya ga-abia, irube isi nke mba niile ga-abu nke ya. 11 O ga-ekenye inyinya ibu ya n'osisi vajin, n'alaka kachasi mma ka o ga-ekenye nwa inyinya ibu ya. O ga-asakwa uwe ya na mmanya. Uwe mwuda ya ka o ga-asukwa n'obara mkpuru vajin. 12 Anya ya ga-acha uhie uhie karịa mmanya vajin. Eze ya ga-enwupukwa ocha karịa mmiri ara ehi. 13 "Zebulon ga-ebi n'akukụ osimiri. O ga-abu ebe izuike nye ugbo mmiri. Oke ala ya ga-agbatipu ruo Saidon. 14 "Isaka di ike dika inyinya ibu na-amakpu n'etiti ogba aturu. 15 Mgbe o huru otu ebe izuike ya si di mma, hụ otu ala ya si maa mma, o ga-ehudata isi ya ibu ibu aru; were onwe ya nye iрю oru ike. 16 "Dan ga-eme ka ikpe ziri ezi rute ndi ya aka dika otu n'ime ebo Izrel. 17 Dan ga-adị ka agwo di n'akukụ okporouzo, dika ajualala di n'uzo oha, nke na-ata inyinya n'ikiri ükwu, si otu a mee ka onye na-agba inyinya dalaa azu. 18 "O Onyenwe anyi, ana m ele anya nnaputa gi. 19 "Gad bu onye usuu ndi o-ji-egbe-agha ga-abia kwasí, ma o ga-aluso ha ogo, chukwa ha qos. 20 "Asha ga-esi n'ubi ya weputa nri gbara abuba, nke na-adị ndi eze mma. 21 "Naftali dika nne ele a hapuru ahabapu, nke na-amuputa ümụ ele mara mma. 22 "Dika osisi vajin a kuru n'akukụ iyi, nke alaka ya na-awasa rigoro n'elu mgbidi, na nke na-amị ezi mkpuru, otu a ka Josef di. 23 Ndị na-agbata ụta sitere n'obi ilu luso ya agha, ha gbara ya àkü site n'ikpo asi. 24 Ma aka o ji jide ụta nke ya adaghị mba, ike agwughi ogwe aka ya, n'ihi aka Onye di ike nke Jekob, n'ihi Onye ozuzu aturu,

Oke Nkume Izrel, 25 n'ihi Chineke nna gi, onye na-enyere gi aka, n'ihi Onye pürü ime ihe niile, ka o gozie gi, site na ngozi nke eluigwe site n'elu, ngozi nke osimiri di n'okpuru ala, ngozi nke ara na akpanwa. 26 Ngozi niile nke nna gi, di ukwu karia, ngozi niile nke uwu ukwu mgbe ochie, karjakwa ngozi nke uwu nta mgbe ochie, Ka ngozi ndi a di iche dikwasí n'isi Josef, dikwasí n'egedege ihu Josef, onye bu onyendu n'etiti umunne ya. 27 "Benjamin dika nkita oha nke nadogbu anu. N'ututu, o na-eri anu o dogburu. N'anyasi o na-ekesakwa ihe o gbutere." 28 Ndị a bu ebo iri na abuo di n'Izrel. Ihe ndi a bükwa ihe nna ha gwara ha mgbe o goziri ha, nye onye obula n'ime ha ngozi nke ruuru ya. 29 Emesia, o nyere ha ndumodụ si ha, "N'oge na-adighị anya site ubu a, aga m anwu. Unu aghaghị ili m n'ebi e liri nna m ha, n'ala Kenan, n'ime ogba ahụ di n'ohia Efron, onye Het. 30 N'ime ogba di n'ohia Makipela, nke di nso na Mamre, n'ala Kenan, oha Ebrahim zutura site n'aka Efron onye Het, maka ili ozu. 31 N'ebi ahụ ka e liri Ebrahim na Sera nwunye ya. N'ebi ahụ kwa ka e liri Ajzik na Ribeka nwunye ya. N'ebi ahụ ka m liri Lja. 32 Ebrahim nna nna m zuru ala ahụ na ogba di n'ime ya site n'aka ümụ Het." 33 Mgbe Jekob kwuchara okwu ndumodụ ikpeazu ndi a nye ümụ ya ndi ikom, o chikötara ükwu ya n'elu akwa, kuo ume ikpeazu. A chikötara ya na ndi ya.

50 Josef dakwasiri n'ihu nna ya, kwaa akwa, sutukwa ya onu. 2 Josef nyere iwu, ka ndi dibia na-ejere ya ozi gbasie ozu nna ya. Ya mere, ndi dibia ahụ gbasikwara Izrel. 3 O were ha iri ubochi anoy igbasi ozu, n'ihi na nke a bu oge o kwesiri iwe ha ime ya. Mgbe nke a gasiri, a kwara ya n'ala Ijipt iri ubochi asaa. 4 Mgbe oge iru uju gafesiri, Josef gwara ndi ulo Fero si ha, "O buru na m ahutala amara n'ihu unu, biko, gwaranụ m Fero otu a, si ya, 5 'Nna m mere ka m nüora ya iyi mgbe o na-anwu, si, "Lee, agala m inwu, i ga-eli m n'ilí m, nke m gwiuru onwe m n'ala Kenan." Ugbu a, biko ka m gaa lie nna m, ma loghachikwa." 6 Fero zara si ya, "Gaa lie nna gi dika o mere ka i nüo iyi na i ga-eme." 7 Ya mere, Josef gara ili nna ya. Otutu ndi mmadu sokwa ya. Ndisi ochichí Fero, na ndi okenye ulo ya, na ndi okenye a ma ama n'ala Ijipt. 8 Ndị ozo bükwa ndi ulo Josef niile, umunne ya, na ndi ulo nna ya. Naani umuntakirị, na igwe ewu na aturu ha, na igwe ehi ha, ka ha hapuru n'ala Goshen. 9 Ma inyinya ugbo na ndi na-agba inyinya, so ya gaa. Igwe

mmadụ gara ije a buru ibu nke ukwuu. **10** Mgbe ha ruru ebe ịzocha oka nke Atad, n’ofe ọzọ nke Jōdan, ha weere iti aka n’obi dí ukwuu tie aka n’obi ha n’ebe ahụ. Josef ruru uju ụbọchị asaa maka nna ya n’ebe ahụ. **11** Mgbe ndị bi n’ala Kenan hụrụ oke iru uju nke ebe ịzocha ọka nke Atad ahụ, ha sıri, “Nke a bụurụ ndị Ijipt iru uju dí ukwuu.” N’ihı nke a, ha kpọrọ ebe ahụ dí nso na Jōdan Ebel-Mizraim. **12** Umụ Jekob mere díka nna ha gwara ha. **13** N’ihı na ha buuru ozu ya laa n’ala Kenan, lie ya n’ogba ahụ dí n’ohịa Makipela, nke bụ ala ubi Ebrahim zụrụ díka ala olili ozu, site n’aka Efron, onye Het; n’akukụ Mamre. **14** Emesia, Josef laghachiri Ijipt ya na umunne ya, na ndị niile sooro ya gaa olili ozu nna ya, ngwangwa elichara nna ya. **15** Mgbe umunne Josef hụrụ na nna ha anwụola, ha sıri, “Eleghị anya Josef ga-akpọ anyị asị, kwụghachi anyị ugwo ihe ojoo niile anyị mere ya?” **16** N’ihı nke a, ha zipụrụ Josef ozi sị, “Nna gị nyere iwu a tupu ọ nwụo. **17** ‘Gwa Josef sị ya, Arịqo m gị, gbaghara ihe ojoo niile umunne gị mere, na mmehie ha mere megide gị.’ Ugbu a, gbaghara mmehie anyị bụ ndị ohu Chineke nna gị.” Mgbe Josef nṣụrụ ihe ha kwuru, ọ kwara akwa. **18** Umunne ya bịa kwara daa n’ihu ya, sị, “Anyị bụ ndị ohu gị.” **19** Ma Josef sıri ha, “Unu atụla egwu. Abụ m Chineke onye na-ekpe ikpe nke m ga-eji taa unu ahụhụ? **20** Ọ bụ ezie na unu chere ime m ihe ojoo, ma Chineke chere ya ka ọ burụ ezi ihe, iji debe ọtụtụ ndị díka ọ na-eme taa. **21** Ya mere, ujọ atụla unu. Mụ onwe m ga-azụ unu na umuntakirị unu.” Ọ kasịri ha obi, gwa ha okwu bara ha n’obi. **22** Josef biri n’Ijipt, ya na umunne ya, na ndị ụlo ha. Josef gbara nari afọ na iri. **23** Josef hụrụ umụ Ifrem, na umụ umụ ya. Ọ nökwa ndị hụ umụ Makia nwa Manase, ndị e kukwasịri n’ikpere ya. **24** Mgbe ahụ, Josef sıri umunne ya, “Agala m inwụ, ma Chineke ga-abịa ileta unu. Ọ ga-esi n’ala a kpọpụta unu kpogakwa unu n’ala ahụ ọ nṣụrụ Ebrahim na Aizik na Jekob iyi, na ọ ga-enye ha.” **25** Mgbe ahụ, Josef mere ka umụ Izrel nṣụrụ ya iyi sị, “Mgbe Chineke bijara ileta unu, unu aghaghị i site n’ebe a chịkọrọ ọkpukpụ m.” **26** Josef nwụrụ mgbe ọ gbara nari afọ na iri. Ha gbasiri ozu ya, tinye ya n’ime igbe ozu, n’ala Ijipt.

Opupu

1 Ndị a bụ aha ụmụ ndị ikom Izrel, ndị sooro Jekob gaa biri n'ala Ijipt, onye ọbụla n'ime ha kpó ezinaulo ya. **2** Ruben, Simiòn, Livayị na Juda; **3** Isaka, Zebulon na Benjamin; **4** Dan, na Naftali; Gad na Asha. **5** Ọnụogugu ụmụ Jekob ndị sooro ya gaa biri n'Ijipt dì iri mmadụ asaa. Ma Josef norijị n'Ijipt. **6** Emesia, Josef na ụmụnnne ya niile nwịrụ, ma ọgbo ahụ niile nwịkwaro. **7** Ma ihe gaara ụmụ ụmụ Izrel nke ọma, ha mịbaro, dì ukwuu n'ọnụogugu, juputa ala ahụ niile. **8** Ma mgbe eze ọhụrụ nke na-amaghị Josef malitere ichi ochichị n'ala Ijipt, **9** o sıri ndị ya, “Lee, ndị Izrel abaala uba nke ukwuu n'ọnụogugu díkwa ike karịa anyị. **10** Ngwanụ, ka anyị were amamihe meso ha mmeso ojoo, ma ọ buğhi otu a, ha ga-amuba karịa, mgbe agha ga-adapta n'etiti anyị na ndị iro anyị, ha ga-esoro ndị iro anyị luso anyị agha, site n'ala a gbapụ.” **11** N'ihi nke a, ha tinyere ndịsi ohu ga na eledo ha, bụ ndị ga-eji ọru mmanye kpabguo ha. Ha wuuru Fero obodo Payitom na Ramesis, ebe ọ na-echekwa ihe. **12** Ma díka a na-ata ụmụ Izrel ahụnụ na-eleghị anya n'azụ, otu a kwa ka ụmụ Izrel gara n'ihi na-amuba n'ọnụogugu na-agbasakwa. Nke a mere ka ndị Ijipt tuqo ndị Izrel egwu. **13** Ha ji oke ọru mekpaa ụmụ Izrel ahụ nke ukwuu, **14** mee ka ndụ ụmụ Izrel bürü ndụ juputara n'ihe ilu. Ha nyere ha ọru ike nke ikpụ brik na ụro, tinyere ọru dì iche iche n'ubi ha. N'ime ọru niile ha na-arụ, ndị Ijipt mesiri ha ike nke ukwuu. **15** Mgbe ahụ kwa, eze Ijipt gwara ndị inyom Hibru na-agho nwa, ndị aha ha bụ Shifra na Pua sị, **16** “Mgbe ọbụla unu na-agho nwa ndị inyom Hibru, unu lezie anya n'okwute e ji amụ nwa, ọ bürü nwoke, gbuonụ ya, ma ọ burukwanụ nwanyị, hapụnụ ya ka ọ dírị ndụ.” **17** Ma ndị inyom ndị a na-agho nwa emeghi ihe eze Ijipt gwara ha, n'ihi na ha tịrụ egwu Chineke. Kama ha hapụrụ ụmụ ndị ikom ndị a ndụ. **18** Emesia, eze Ijipt kporo ndị inyom abuọ ahụ juo ha sị, “Gịnjị mere unu ji nupu isi n'iwu m nyere unu site n'ihapụ igbu ụmụntakirị ndị ikom Hibru a mṛụ, díka m gwara unu?” **19** Ndị inyom ahụ zara Fero sị, “Ndị inyom Hibru na-adị ike karịa ndị inyom Ijipt n'ịmụ nwa. Ha na-amụpụtacharị ụmụ ha tupu anyị erute.” **20** Ya mere, Chineke göziri ndị inyom ndị ahụ na-agho nwa. Ụmụ Izrel gara n'ihi na-amuba, ghogho mba dì ukwuu. **21** Chineke n'onwe ya, nyekwara ndị inyom ahụ na-agho nwa ezinaulo nke aka ha n'ihi

na ha tịrụ egwu Chineke. **22** Mgbe ahụ, Fero nyere ndị ya niile iwu a, “A ga-atunye ụmụntakirị ndị ikom Hibru niile a mṛụ ọhụrụ n'ime osimiri Naịl, ma a ga-edede ụmụntakirị ọhụrụ bụ ndị inyom ndụ.”

2 N'oge a, otu nwoke onye Hibru si n'ebu Livayị, gakwara lụo otu nwaada onye Livayị. **2** Nwanyị a tịrụ ime, mịo otu nwa nwoke. Mgbe ọ ọhụrụ na nwa ọhụrụ ahụ mara mama, o zoro ya n'ulọ ọnwa ato. **3** Mgbe ọ na-enweghịkwa ike izo nwantakirị a gaa n'ihi, o jiri ahịhịa papiros kpaa nkata, were korota tee n'ahụ nkata ahụ niile igbochi mmiri ịbata n'ime ya. O kunyere nwantakirị ahụ n'ime ya buru nkata ahụ debe ya n'akụkụ osimiri Naịl ebe ahịhịa mmiri na-eto. **4** Nwanne nwantakirị ahụ, nke nwanyị, gakwara guzo n'ebi dì anya na-echi nwantakirị ahụ nche, ihi ihe ga-eme ya. **5** O dighị anya, ada Fero bijara n'akụkụ osimiri Naịl ahụ isa ahụ. Mgbe ọ nasa ahụ, ụmụ agbogho na-ejere ya ozi malitere igaghari n'akụkụ osimiri Naịl. Ma ada Fero lepụrụ anya hụ nkata ahụ n'etiti riidi, zie otu n'ime ohu ya nwanyị ka ọ gaa bute ya. **6** Mgbe o buputara ya, meghee ya, ada Fero ọhụrụ nwantakirị ahụ ka ọ na-akwa akwa. O nwere ọmịkio n'ebi nwantakirị ahụ no. O sıri, “Nwatakirị a ga-aburịri otu n'ime ụmụ ndị Hibru.” **7** Mgbe ahụ, nwanne nwanyị nwantakirị a jurụ ada Fero sị, “O bụ m gaa choorị gi otu nwanyị n'ime ndị inyom Hibru ka ọ na-elekotaara gi nwantakirị a anya?” **8** Ada Ferozagħħachiri sị, “Ee, gaa mee otu ahụ.” Nwaagħoġho ahụ gara ngwangwa n'ulō ha kpoo nne nwantakirị ahụ. **9** Mgbe ha bijagħachiri, ada Fero gwara nne nwantakirị ahụ sị ya, “Kuru nwantakirị a, gaa zuputara m ya. Aga m akwụ gi ugwo nke ọma.” Ya mere, nwanyị ahụ kuuru nwantakirị ahụ, gaa zuo ya. **10** Mgbe nwantakirị ahụ tolitere, nne ya kulaara ya ada Fero, ka ọ bürü nwa ada Fero. Aha ada Fero gurụ ya bụ Mosis, n'ihi o sıri, “Esi m na mmiri guputa ya.” **11** Otu ubochi, mgbe Mosis toro, ọ puru gaa n'ebi ụmụnnna ya no, ilele ha mgbe ha no na-arụ ọru ike ha. Ọ ọhụrụ otu onye Ijipt ka ọ na-eti onye Hibru ihe, bụ otu n'ime ụmụnnna ya. **12** Mosis lere anya n'akụkụ abuọ. Mgbe ọ ọhụrụ na o dighị onye na-ele ya anya, o gburu onye Ijipt ahụ, lie ya n'ime aja. **13** N'echi ya, Mosis puru hụ ndị Hibru abuọ ka ha na-alụ ọgu. Mosis jurụ onye nke ikpe mara ajuju sị ya, “Gịnjị mere i ji si otu a na-eti nwanna gi ihe?” **14** Ma onye ahụ jurụ Mosis ajuju sị, “Onye mere gi onyeisi na onye ikpe n'etiti

anyi? I na-achø igbu m dì ka i si gbu onye Ijipt ahü?” Mgbe ahü Mosis turu ujo. O kwuru n’ime onwe ya sì, “Ndị mmadụ amatala banyere ihe ahü m mere.” 15 Mgbe Fero nṣuru ihe Mosis mere, o gbaliri igbu Mosis. Ma Mosis si n’ihu Fero gbaṇụ ọso gbaga ala Midia. N’ebé ahü o gara nὸdụ ala n’akukụ olulu mmiri. 16 Ma o nwere otu onye nchüajá obodo Midia mütara ụmụ agbogho asaa. N’oge a, ha bijara iseta mmiri na igbanye ya n’ime ihe igbanye mmiri anu ụlo maka inye igwe anu ụlo nna ha mmiri. 17 Ma ụfodụ ndị na-azụ atụrụ bijara chupụ ha. Mosis bilirị ọtọ, bija napuṭa ha, nyere ha aka nye igwe anu ụlo ha mmiri. 18 Ha loğhachikwutere nna ha, Reuel, onye jụrụ ha sì, “Gịnị mere unu ji lọta n’oge taa?” 19 Ha zara nna ha sì, “Otu onye Ijipt napuṭara anyi site n’aka ndị ozuzu atụrụ. O setaara anyi mmiri, nyekwa igwe anu ụlo anyi mmiri.” 20 Nna ha jụrụ ha sì, “Olee ebe o nọ? Gịnị mere unu ji hapụ ya n’ebé ahü? Gaanụ kpọọ ya ka o soro anyi rie nri.” 21 Mosis nabatara oku ahü Reuel kpọọ ya ka ha na ya biri. O sokwara ha biri. Reuel kponyere Mosis Zipora, otu nwa ya nwanyị, ka o bụrụ nwunye ya. 22 Zipora mütara nwa nwoke, onye Mosis kpọọ aha ya Geshom. N’ihu na Mosis sıri, “Abụ m onye ọbịa n’ala ndị ozoz.” 23 O ruo, mgbe ọtụtụ ụboghị gara, Fero eze Ijipt nwurụ. N’oge a, ụmụ Izrel nọ na-asụ ude n’ime ọnὸdụ ibụ ohu ha. Ha kwara akwa nke ukwuu. Akwa ha kwara ka e nyere ha aka n’ihu ọnὸdụ ibụ ohu ha ruru Chineke ntị. 24 Chineke nṣuru işu ude ha. O chetara ọgbugba ndu ahü ya na Ebrahim, na Aizik, na Jekob gbara. 25 Chineke hụrụ ụmụ Izrel, ihe banyere ha metukwara ya n’obi.

3 N’oge a, Mosis na-azụ igwe anu ụlo Jetro ọgo ya nwoke, onye nchüajá na Midia. Otu ụboghị, o duuru igwe anu ụlo ndị a gaa n’akukụ ọzara. O batara Horeb, ugwu Chineke. 2 N’ebé ahü, mmuq ozi nke Onyenwe anyi mere ka o hụ ya n’okụ na-ere n’etiti ọhịa. Mosis hụrụ na o bụ ezie na ọhịa ahü na-enwu ọkụ ma o naghị ere ọkụ. 3 N’ihu ya, Mosis chere n’obi ya sì, “Aga m aga nso leruo ihe omimi aanya, otu ọkụ si enwu ma ọhịa anaghị ere ọkụ.” 4 Mgbe Onyenwe anyi hụrụ na o tugharịri ka o hụ ihe na-eme, Chineke kpọọ ya oku site n’ime ọhịa ahü, “Mosis! Mosis!” O sì, “Lekwa m n’ebé a.” 5 Mgbe ahü, o sıri ya, “Abiakwala nso. Yipụ apkukpokwu gi, n’ihu na ebe i guzo bụ ala di nso.” 6 O sıri, “Abụ m Chineke nke nna gi. Chineke nke Ebrahim, Chineke nke Aizik na Chineke nke

Jekob.” Mosis zoro ihu ya, n’ihu na o turu egwu ilegide Chineke anya. 7 Mgbe ahü Onyerwe anyi sıri, “N’ezie, ahụla m nhujuanya nke ndị m nọ n’Ijipt, anukwala m mkpu akwa ha, n’ihu aka ike nke ndị na-achị ha dika ndị ohu. N’ihu na ama m ahụlụ ha na-agabiga. 8 Ya mere, agbadatala m ịnapuṭa ha site n’aka ndị Ijipt na ikpopuṭa ha site n’ala ahü, idubata ha n’ala ọma ahü, nke sara mbara, ala mmiri ara ehi na mmanụ anu na-eru na ya. Ala ebe ndị Kenan, na ndị Het, na ndị Amorait, na ndị Periz, na ndị Hiv, na ndị Jebus bi. 9 Ugbu a, akwa ụmụ Izrel eruola m ntị, ahụkwala m otu ndị Ijipt si na-emegbu ha. 10 Ugbu a, aga m eziga gi ka i jekwuru Fero, ka i dupuṭa ndị m bụ ụmụ Izrel site n’ala Ijipt.” 11 Mosis sıri Chineke, “Onye ka m bụ na m ga-ejekwuru Fero, meekwa ka ụmụ Izrel site n’ala Ijipt püta?” 12 Chineke gwara ya sì, “Aga m anonyere gi. Nke a ga-abụ ihe ama nye gi na o bụ m na-eziga gi. Mgbe i sitere n’ala Ijipt kpopuṭa ụmụ Izrel, unu niile ga-efe m ofufe n’elu ugwu a.” 13 Ma Mosis jụrụ Chineke sì, “O bụrụ na m agwa ụmụ Izrel sì, ‘Chineke nna nna unu zitere m izi unu ozi,’ ha ga-ajụ m sì, ‘Gịnị bụ aha ya?’ Gịnị ka m ga-aza ha?” 14 Chineke sıri Mosis, “ABU M ONYE M BU. Naanị gwa ụmụ Izrel na ‘ABU M zitere gi.’” 15 Chineke gakwara n’ihu gwa Mosis sì, Si otu a gwa ụmụ Izrel okwu. “Onyenwe anyi, Chineke nna nna unu, Chineke Ebrahim, Chineke Aizik na Chineke Jekob, zitere m ịbìakwute unu.” Nke a bụ aha m ruo mgbe ebighị ebi, aha nke e ji echeta m site n’ogbo ruo n’ogbo. 16 “Gaa, kpokota ndị okenyi Izrel niile zie ha sì, ‘Onyenwe anyi Chineke nna nna unu, Chineke Ebrahim, Chineke Aizik, na Chineke Jekob, egosila m onwe ya, sì m, Eleruola m ọnὸdụ unu anya hụ ihe a na-eme unu n’ala Ijipt. 17 Ekweela m nkwa ikpopuṭa unu site n’ahụlụ unu na-ahụ n’ala Ijipt duru unu baa n’ala nke ndị Kenan, na ndị Het, na ndị Amorait, na ndị Periz, na ndị Hiv, na ndị Jebus bi n’ime ya. Ala mmiri ara ehi na mmanụ anu na-eru na ya.” 18 “Ndị okenyi Izrel ga-anabata ozi gi. Mgbe ahụ gi na ha ga-eso gaa n’ihu eze Ijipt gwa ya sì, ‘Onyenwe anyi, Chineke ndị Hibru ezutela anyi. Kwere ka anyi gaa njem n’ime ọzara abalị ato gaa chuporọ Onyenwe anyi Chineke anyi aja.’” 19 Amaara m riị na eze Ijipt agaghị ekwe ka unu gaa, tutu ruo mgbe e ji aka ike kwagide ya. 20 Ma aga m esetiụ aka m tie Ijipt ihe otiti, site n’ihe ịribama dì iche iche nke m ga-eme n’etiti ya. Mgbe nke a gasiri, o ga-ahapụ unu ka unu laa. 21 “Aga m emekwa ka unu nweta amara n’ihu

ndị Ijipt, ka unu ghara ịgba aka mgbe unu na-ala. **22** Nwanyị obula ga-ariọ site n'aka nwanyị Ijipt onye agbataobi ya na nwanyị ọbia bi n'ulọ ya, ihe niile e ji ọlaocha na ọlaedo kpuo, na akwa dị iché iché. Unu ga-eyikwasị ha ụmụ unu ndị ikom na ụmụ unu ndị inyom, bịa si otu a kwakrógo ngwongwo ndị Ijipt.”

4 Mosis zaghachiri ya sị, “Gịnj ga-eme ma ọ bụrụ na ha agaghị ekwenye ihe m kwuru maqbụ aju igem ntị? Ọ bụrụ na ha asị, ‘Onyenwe anyị egosighị gi onwe ya.’” **2** Ma Onyenwe anyị jụrụ Mosis ajuju sị ya, “Gịnj ka i ji n’aka?” Mosis zara sị, “Ọ bụ mkpanaka.” **3** Onyenwe anyị sịri ya, “Tupụ ya n’ala.” Mosis tупuru ya n’ala. Ma otu mgbe ahụ, ọ ghɔrọ awgwọ. Mosis sitere n’ebe awgwọ ahụ nọ gbaụ ọso. **4** Onyenwe anyị gwara Mosis okwu ọzo sị ya, “Jide awgwọ ahụ aka n’odudu ya.” Mgbe Mosis mere nke a, awgwọ ahụ ghogħachikwara mkpanaka. **5** Onyenwe anyị gwara Mosis sị, “Ọ bụrụ na i mee ihe ịribama a, ha ga-ekwere ihe i gwara ha. Ha ga-agħoġa na Onyenwe anyị Chineke nna nna ha, Chineke Ebrahim, Chineke Ażiżek, na Chineke Jekob gosiri gi onwe ya.” **6** Onyenwe anyị gwara ya okwu ọzo sị, “Tinye aka gi n’ime uwe i yi n’ime ahụ gi.” Mgbe Mosis tinyere aka ya wepūta ya, ọ chlopṭara na ekpenta jupūtara n’aka ahụ nke na-enwu ezi odata. **7** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, “Tinyekwa aka gi n’ime uwe i yi n’ime ahụ gi.” Mosis mere otu a. Mgbe o wepūtara aka ya ọzo, ọ hụru na ọ dighachiri dika akukụ anụ ahụ ya ndị ọzo. **8** Mgbe ahụ Onyenwe anyị sịri, “Ọ bụrụ na ụmụ Izrel ekweghi gi maqbụ nabata ihe ama nke mbụ, ha ga-ekwe ihe ịribama nke abuọ a. **9** Ma ọ bụrụ na ha ekwenyeghi n’ihe ịribama abuọ ndị a ma ọ bukwani gee gi ntị; kute mmiri n’osimiri Naṣıl, wupụ ya n’ala akorọ. Mmiri ahụ nke i kutere site n’osimiri ga-agbanwe, ghop ọbara n’ala akorọ.” **10** Mosis sịri Onyenwe anyị, “Biko Onyenwe m, abugħi m onye mara ekwu okwu. Ọ nwebegħi oge m ji bụrụ onye ọka okwu, na mgbe gara aga maqbụ site na mgbe i gwara ohu gi okwu. Lee, onye nwere ire na egbugbere ọnụ dị arọ ka m bụ.” **11** Onyenwe anyị jụrụ Mosis ajuju sị, “Onye mere ọnụ mmadu? Onye na-emekwa ka ntị mmadu chie ya, maqbụ ka mmadu daa ogbi? Onye na-eme ka mmadu hụ uzq, maqbụ kpuo isi? Ọ bughị mụ onwe m bụ Onyenwe anyị? **12** Ugbu a, gaa mee ihe m gwara gi. Aga m enyere gi aka ikwu okwu nke oma. Aga m agwakwa gi ihe i ga-ekwu.” **13** Ma ọ riqo, “Biko

Onyenwe m, ziganu onye ọzo.” **14** Onyenwe anyị were iwe dị ọkụ megide Mosis sị ya, “Kedụ maka nwanne gi nwoke Eron onye Livayi, amaara m na ọ bụ onye ọka okwu. Lee, ọ na-abia izute gi. Ọ ga-anluri ọnụ mgbe o chotara gi. **15** I ga-agwa ya okwu, tanye okwu gi n’onụ ya. Aga m enyere unu abuọ aka ikwu okwu nke oma, aga m ezikwa unu abuọ ihe unu ga-eme. **16** Ọ ga-abu onye na-ekwuchite ọnụ gi n’ebe ndị mmadu no. I gan-an dika Chineke n’ebi ọ nq, n’ihi na i ga-agwa ya ihe niile ọ ga-ekwu. **17** Ma i ga-ejide mkpanaka a dị n’aka gi ka i nwee ike jiri ya mee ihe ịribama.” **18** Emesia, Mosis loğħachiri n’ulø ebe o bi, jekwuru Jetro oğø ya nwoke riqo ya sị, “Biko kwere ka m lagħachi n’Ijipt gaa chlopṭa ma o nwere ndị ikwu m ka dì ndu.” Jetro sịri, “Gaa n’udo.” **19** Ugbu a Onyenwe anyị gwara Mosis okwu n’ala Midia sị ya, “Lagħachi Ijipt n’ihi na ndị niile chorop igbu gi anwuchaala.” **20** Mosis kpoqor nwunye ya, na ụmụ ya ndị ikom, nökwası n’elu īnyinya ibu, lagħachi n’ala Ijipt. O jikwa mkpanaka Chineke ahụ n’aka ya. **21** Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, “Mgbe i ruru Ijipt, hụ na i gara n’ihu Fero mee ihe ebube niile m nyere gi ike ime. Ma aga m eme ka obi ya sie ike, ka ọ ghara ikwe ka ndị m laa. **22** I ga-agwa Fero okwu sị ya, ‘Nke a bụ ihe Onyenwe anyị kwuru, Izrel bụ Ọkpara m. **23** Agwara m gi okwu sị, “Hapu nwa m nwoke ka o si n’ala Ijipt püo gaa ebe ọ ga-anq fee m ofufe,” ma i jụrụ aju. Ugbu a aga m egbu Ọkpara gi.” **24** Mgbe Mosis na ezinaulø ya na-alaghachi Ijipt, ha rutere ebe ha ga-ezu ike abali. N’ebe ahụ, Onyenwe anyị bjakwutere Mosis chlop igbu ya. **25** Ma Zipora nwunye Mosis weere mma ntakirị bie nwa ya ugwu. O were ihe o biputara n’ugwu a metu n’ulkwụ Mosis, kwuo sị, “N’ezie, i bụ di ọbara n’ebe m nq.” **26** N’ihi ya, Onyenwe anyị hapurụ Mosis. (Mgbe ahụ, Zipora kwuru sị, “I bụ di ọbara,” n’ihi obibi ugwu ahụ.) **27** Ugbu a, Onyenwe anyị gwara Eron okwu sị, “Gaa n’ime ozara ka izute Mosis.” Eron gara jekwuru Mosis n’ugwu Horeb, ugwu Chineke, sutu ya ọnụ. **28** Mgbe ahụ Mosis gwara Eron ihe niile Onyenwe anyị ziri ya ka o kwuo, ya na ihe ịribama ndị ahụ niile o nyere n’iwu ka o mee. **29** Mosis na Eron jeruru Ijipt kpoqor nzuko ndị okenye ụmụ Izrel niile. **30** Eron gwara ha ihe niile Onyenwe anyị gwara Mosis. Mosis, n’onwe ya mere ihe ịribama ahụ niile n’ihuanya ha. **31** Mgbe ahụ, ha kwenyere; dika ha nṛu na Onyenwe anyị eletala ụmụ Izrel, ma hukwa ahụ ha. Ha kpoqor isiala fee ya ofufe.

5 Emesja, Mosis na Erön jekwuuru Fero guzo n'ihu ya gwa ya okwu sị, "Ihe a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel kwuru, 'Hapụ ndị m ka ha gaa meere m mmememe dị nsọ n'ime ọzara.'" **2** Fero zara sị, "Onye ka Onyenwe anyị bụ m ga-eji gee ntị n'olu ya ihapụ ụmụ Izrel ka ha si n'ebe a pụo? Amaghị m onye o bụ, agaghị m ekwekwa ka Izrel gaa ebe ọbụla." **3** Ha zara sị, "Chineke ndị Hibru zutere anyị. Biko kwere ka anyị gaa njem ụbọchị ato n'ime ọzara nqo n'ebe ahụ chụoɾo Onyenwe anyị Chineke anyị aja. O bụrụ na anyị aju ige ntị n'olu ya, o ga-eji ọriịa ojoo maqbụ mma agha kpochapụ anyị." **4** Eze Ijipt zara ha sị, "Mosis na Erön, gịnị mere unu ji na-ewepụ ụmụ Izrel aka site n'orụ ha? Laghachinụ n'orụ unu!" **5** Fero gara n'ihu sị, "Lee, ka ndị obodo a si dị ọtụtụ ugbu a, ihe unu na-eme bụ naani igbochi ha ịrụ orụ ha." **6** N'ubọchị ahụ kwa, Fero nyere ndị nlekota ụmụ Izrel na ndị o mere ndịsi n'ebe ụmụ Izrel nqo iwu sị, **7** "Unu enyekwala ụmụ Izrel ahijịa ha ga-eji kpụo brik dika unu na-eme n'oge gara aga. Kama, ha ga-achota ahijịa ahụ n'onwe ha. **8** Ọzọ, meenụ ka ọnụogugu brik ha na-akpụ dịrị ka o dị na mbụ, unu emela ka o dịrị ala. Ha bụ ndị umengwụ. O bụ ya mere ha ji na-eti mkpu, 'Ka anyị gaa n'ozara gaa chụoɾo Chineke anyị aja.' **9** Nyenụ ha orụ dị ike, nke ga-ezi ha na ha ekwesighị iịa ntị n'okwu ugħha Mosis na Erön na-ekwuru ha." **10** Ndị na-achị ndị ohu na ndị nlekota jekwuuru ụmụ Izrel sị ha, "Ihe a ka Fero kwuru: 'Agaghị m enyekwa unu ahijịa ọzọ.' **11** Gaanụ chọtara onwe unu okporo ahijịa ebe ọbụla unu nwere ike icheata ya, ma nke a agaghị eme ka e gbubilata ọrụ unu kwasiri ịrụ.'" **12** Ya mere ndị ha gbasasirị n'ala Ijipt niile ichikota okporo ahijịa ha ji akpụ brik. **13** Ndị na-achị ha nogidere na-akwagide ha sị ha, "Ruchaanụ ọrụ unu kwasiri ịrụ n'ubọchị dika unu si arụ ya mgbe a na-enye unu ahijịa." **14** Ndịsi ọrụ Fero malitete iti ndị Izrel ha hopütara maka inyere ha aka ilekota ndị ọrụ ihe, na-ajụ ha ajuju sị, "Gịnị mere unu akpụtaghị oke ọnụogugu brik unu kwasiri ikputa ụnyaaḥu maqbụ taa?" **15** Mgbe ahụ, ndịsi ọrụ ndị Izrel bijakwutere Fero kwaara ya akwa sị ya, "Gịnị mere i ji si otu a na-emeso ndị ohu gi mmeso? **16** O dighị okporo ahijịa a na-enye ndị ohu gi, ma ha na-asị anyị, 'Kpụonụ brik!' A na-etikwa ndị ohu gi ihe, ma ịta ụta ekwesighị idịrị anyị kama ịta ụta dīrị ndị gi." **17** Fero zagħachiri ha sị, "Ndị umengwụ! N'ezie ndị umengwụ ka unu bụ. O bụ ya mere unu ji nogide na-asị, 'Ka anyị gaa chụoɾo Onyenwe anyị

aja.' **18** Lagħachinụ azu ugbu a n'orụ unu. A gagħi enye unu okporo ahijịa ọbụla. Ma unu ga-arūputarịri ọnụogugu brik dī ka a chorġ n'aka unu." **19** Ndịsi ọrụ ụmụ Izrel ghötara na ha nqo na nsogbu mgbe a gwara ha okwu sị ha, "Unu ga-akpütarịri ọnụogugu brik unu kwasiri ikpụ kwa ụbọchị." **20** Mgbe ha si n'ihu Fero pụo, ha zutere Mosis na Erön ebe ha nqo na-eche ha. **21** Ndị nlekota ọrụ ndị a gwara Mosis na Erön okwu sị, "Ka Onyenwe anyị lee unu anya ma kpee unu ikpe. Unu emeela ka anyị bürü ihe na-esi ajo isi n'ihu Fero na ndị na-ejere ya ozi. Unu etinyela mma agha n'aka ha nke ha ga-eji gbuo anyị." **22** Mgbe ahụ Mosis lagħachikwuru Onyenwe anyị jụo ya sị, "Onyenwe anyị, gịnị mere i ji butere ndị a nsogbu? Gịnị mere i ji zite m? **23** N'ihu na site na mgbe m jekwuuru Fero gwa ya okwu n'aha gi, o meela ka nsogbu dakwası ndị a, ma i naputabegħi ndị gi."

6 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, "Ugbu a, i ga-ahụ ihe m ga-eme Fero. N'ihu ike aka m, o ga-ezipụ ha. N'ihu ike aka, o ga-achüpụ ha site n'ala ya." **2** Chineke gara n'ihu gwa Mosis sị, "Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị." **3** Egosiri m Ebrahim na Ajizik na Jekob onwe m dika Chineke, Onye puru ime ihe niile. Ma o dighi mgbe m mere ka ha mata aha m dika Onyenwe anyị. **4** Emere m ka ogbugba ndu m guzosie ike n'etiti mụ na ha, ogbugba ndu nke inye ha ala Kenan ebe ha biri dika ndị ọbia. **5** Ugbu a, anula m iṣu ude ụmụ Izrel, bụ ndị ahụ ndị Ijipt mere ka ha bürü ndị ohu. Echetakwala m ogbugba ndu m. **6** "Ya mere, gwa ụmụ Izrel, 'Abu m Onyenwe anyị. Aga m akpoputa unu site n'onodụ ịbü ohu ndị Ijipt. Aga m eme ka unu nwere onwe unu site n'onodụ ịbü ndị ohu nye ha. Aga m ejị aka ike m nke m ga-esetipu, ya na ihe ngosiputa di ukwuun nke ikpe ikpe m, gbaputa unu. **7** Mgbe ahụ, aga m ewere unu ka unu bürü ndị m. Aga m abu Chineke unu. Unu ga-amata na m bụ Onyenwe anyị, onye kpopütara unu site n'aka ịbü ohu n'ala Ijipt. **8** Aga m akpobata unu n'ala ahụ m weliri aka m elu, nqo n'iyi, nye Ebrahim, na Ajizik, na Jekob, ime ka o bürü ihe nketa unu. Abu m Onyenwe anyị." **9** Mosis gwara ụmụ Izrel ihe ndị a, ma ha egeghị ntị n'ihu ịda mba nke obi ha na ahħu sitere na ndogħu n'orụ ha. **10** Onyenwe anyị gwara Mosis okwu ọzo sị, **11** "Gaa gwa Fero eze Ijipt, ka o hapu ụmụ Izrel ka ha pụo n'ala ya." **12** Mosis kwuru n'ihu Onyenwe anyị sị, "Mgbe ụmụ Izrel na-añaghị m ntị,

olee otu Fero ga-esi nnaa m ntị? Nke ka nke, enweghi m ike ikwu okwu nke ọma.” 13 Onyenwe anyị gwara Mosis na Eron okwu banyere ụmụ Izrel na banyere Fero eze Ijipt. O nyere ha iwu sị ha site n’ala Ijipt kpoputa ụmụ Izrel. 14 Ndị a bụ aha ndịsi ebo Izrel niile. Ụmụ ndị ikom Ruben, ọkpara Izrel bụ, Hanok na Palu, Hezron na Kami. Ndị a bụ agburụ Ruben. 15 Ụmụ ndị ikom Simion bụ, Jemuel, Jamin, Ohad, Jakin, Zoha na Shaul (onye nne ya bụ onye Kenan). Ndị a bụ agburụ Simion. 16 Ndị a bụ ụmụ ndị ikom Livayị n’usoro e si muo ha: Geshon, Kohat na Merari. Livayị n’onwe ya gbara narị afo na iri afo ato na asaa mgbe o nwụrụ. 17 Ụmụ ndị ikom Geshon, n’agburụ ha, bụ Libni na Shimei, n’usoro ezinauło ha. 18 Ụmụ ndị ikom Kohat bụ, Amram, Izha, Hebron na Uziel. Kohat gbara narị afo na iri afo ato na ato mgbe o nwụrụ. 19 Ụmụ ndị ikom Merari bụ Mahali na Mushi. Ndị a niile si n’agburụ Livayị, dika ihe e dere banyere ha si dị. 20 Amram lụrụ Jokebed, nwanne nna ya. Eron na Mosis bụ ụmụ ha ndị ikom. Ma Amram gbara narị afo na iri afo ato na asaa mgbe o nwụrụ. 21 Ụmụ ndị ikom Izha bụ Kora, Nefeg na Zikri. 22 Ụmụ ndị ikom Uziel bụ, Mishael, Elzafan na Sitri. 23 Eron lụrụ Elisheba, nwa Aminadab, na nwanne nwanyị Nashon. Ụmụ ha bụ, Nadab, na Abihu, Elieza na Itama. 24 Ụmụ ndị ikom Kora bụ, Asịa, Elkena na Abiasaf. Ndị a bụ ndị ikwu Kora. 25 Elieza, nwa Eron lụrụ otu n’ime ụmụ Putiel, onye mtaara ya Finehaz. Ndị a bụ aha ndịsi ezinauło Livayị dika ikwu ha si dị. 26 O bụkwa Mosis na Eron ka Onyenwe anyị gwara okwu si, “Sitenụ n’ala Ijipt duputa ụmụ Izrel dika ọnụogugụ ha si dị.” 27 Ha bụ ndị gwara Fero, eze Ijipt okwu banyere ime ka ụmụ Izrel site n’ala Ijipt puo. O bụkwa otu Mosis na Eron ahụ. 28 Otu ụbọchị, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu n’Ijipt, 29 o siri ya, “Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, gaa gwa Fero eze Ijipt ihe niile m gwara gi.” 30 Mosis kwuru n’ihu Onyenwe anyị si, “Lee, abụ m onye na-adighị ekwuzi okwu nke ọma, gịnị mere Fero ga-eji gee ntị n’ihe m ga-agwa ya?”

7 Mgbe ahụ Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si,
“Emeela m gi ka i dịrị ka Chineke n’ebe Fero no.
Nwanne gi Eron ga-abukwa onye amụmụ gi. 2 I ga-
agwa Eron ihe niile m gwara gi. O ga-ekwukwa ha
n’ihu Fero, rịqo ya ka o kwere ka ụmụ Izrel hapụ ala
Ijipt. 3 Ma aga m eme ka obi Fero sie ike. O bụ ezie
na m ga-eme ọtụtụ ihe ịribama n’ihe ebube n’ala

Ijipt, 4 ma Fero agaghị ege unu ntị. Mgbe ahụ aga m eme ka aka m bịakwasi Ijipt. Aga m esite n’oke ọru nke ikpe ọmụma dị oke egwu, mee ka ndị m, Izrel, dika usuu ha niile si dị, site n’ala Ijipt puo. 5 Ndị Ijipt ga-amata n’ezie na m bụ Onyenwe anyị, mgbe m setipuru aka n’Ijipt, ma site n’etiti ha kpoputa ụmụ Izrel.” 6 Mosis na Eron mere dika Onyenwe anyị nyere ha iwu. 7 N’oge a, mgbe ha gwara Fero okwu, Mosis agbaala iri afo asato. Ma Eron agbaala iri afo asato na ato. 8 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis na Eron sị, 9 “Mgbe Fero ga-agwa unu okwu sị, ‘Meenụ ihe ebube.’ I ga-agwa Eron okwu sị ya, ‘Were mkpanaka gi tụpụ ya n’ala n’ihu Fero.’ O ga-agho agwo.” 10 Mgbe ahụ, Mosis na Eron jekwuuru Fero mee dika Onyenwe anyị nyere ha n’iwu. Eron tụpụru mkpanaka ya n’ala n’ihu Fero na ndị ozi ya. O ghoro agwo. 11 Ma Fero kpokotara ndị maara ihe, na ndị mgbasị, na ndị majiki nọ n’Ijipt. Ha bijara mee ụdị ihe ịribama ahụ Mosis na Eron mere site n’ihe nzuzu nke akaorụ ha. 12 Onye ọbụla n’ime ha tụpụru mkpanaka ya, nke ghokwara agwo. Ma mkpanaka ahụ Eron tụpụru, nke ghoro agwo, loro mkpanaka ndị ahụ niile ndị Ijipt tụpụru. 13 Fero nyichiri obi ya, mee ka o sie ike. O gegrhi Eron na Mosis ntị dika Onyenwe anyị kwuru. 14 Onyenwe anyị gwara Mosis si, “Obi Fero siri ike. O bụ nke a mere o ji na-agwa n’ihu na-ajụ ka ndị m laa. 15 Ma otu o dị; n’isi ụtụtụ echị, jekwuuru Fero tupu o gaa n’osimiri. Guzoro n’akụkụ osimiri Naij, jidekwa mkpanaka ahụ ghoro agwo n’aka gi. 16 I ga-agwa Fero si, ‘Onyenwe anyị, Chineke ndị Hibru, ezitela m ka m gwa gi sị, hapụ ndị m ka ha gaa n’ozara fee m ofufe. Tutu ruo ugbu a, i jụrụ ige ntị.’ 17 Ugbu a Onyenwe anyị kwuru nke a sị, ‘I ga-amata site na nke a na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị. Aga m ewere mkpanaka a nke m ji n’aka tie n’osimiri Naij. O ga-agbanwe ghọq ọbara. 18 Azụ niile dị n’ime ya ga-anwụ. Osimiri ahụ ga-esikwa isi dika ihe rere ure. Nke a ga-eme ka o bürü ihe rara ahụ nye ndị Ijipt iñụ mmiri site na ya.’” 19 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis si ya, “Gwa Eron ka o setipụ mkpanaka ya n’elu mmiri niile dị n’Ijipt. Nke a metütara osimiri ha niile, mmiri ntakirị ha niile, odị mmiri ha niile, na ebe niile ha na-echekọta mmiri. Ọbara ga-ejuputa ebe niile n’Ijipt, ite mmiri na ite aja na ite osisi niile.” 20 Mosis na Eron mere dị ka Onyenwe anyị nyere ha n’iwu ime. N’ihu Fero na ndịsi ọru ya, Eron weliri mkpanaka ya tie ya n’elu mmiri dị n’osimiri Naij. N’otu ntabi anya,

mmiri ahụ gbanwere ghọq Ọbara. **21** Ka azụ dị n'ime mmiri Naij nwụsirị, mmiri ahụ malitere na-esi isi ojoo, nke mere ka ndị Ijipt hapụ inwe ike iji mmiri sitere na ya. Ọbara juputakwara n'ala Ijipt niile. **22** Ma ndị majiki Ijipt jikwa ihe nzuzo ha mee ka mmiri chaa Ọbara Ọbara. Nke a mere ka Fero nyichie obi ya. O naghị Mosis na Eron ntị, dika Onyenwe anyị gwara ha na ọ ga-eme. **23** Fero tugharịrị laghaci n'uløze ya, na-echeghi echiche banyere ihe niile ahụ e mere. **24** Ya mere, ndị Ijipt niile gwuru olulu mmiri n'akukụ osimiri ahụ ịchọ mmiri ọnụhụ ebe ha na-enweghi ike iji mmiri sitere n'osimiri Naij. **25** Ụbøchị asaa gasirị, site n'ubochị Onyenwe anyị tichara ihe otiti ahụ na Naij.

8 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis sị, “Jekwuru Fero gwa ya, ‘Nke a bụ ihe Onyenwe anyị kwuru. Hapụ ndị m, ka ha gaa fee m ofufe. **2** Ọ bụrụ na i ju ịhapụ ha ka ha gaa, aga m eme ka awo juputa n'ala Ijipt niile. **3** Osimiri Naij ga-ejuputa n'awo. Ha gagabata n'uløze gi na n'ime ọnụlọ ndina gi, ma n'elu ihe ndina gi, ma n'ulø ndị na-ejere gi ozi, ma n'ulø ndị gi niile, na n'ebé a na-esi nri, ma n'ime ihe e ji agwakota ụtụ ọka. **4** Awo ndị a ga-arigokwa n'ahụ gi, na n'ahụ ndị gi, na n'ahụ ndị na-ejere gi ozi.’” **5** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis sị, “Gwa Eron, ‘Setipụ aka gi ya na mkpanaka gi n'elu osimiri niile, na mmiri nta na ọdọ mmiri ndị Ijipt, mee ka awo juputa ala Ijipt niile.’” **6** Eron setipụrụ aka n'elu mmiri niile nke Ijipt, awo pütara kpuchie ala ahụ niile. **7** Ma ndị majiki Ijipt jikwa ihe nzuzo ha mee ihe ahụ Mosis na Eron mere. Ha mekwara ka awo juputa ala ahụ niile. **8** Fero kpørö Mosis na Eron rịqo ha sị, “Rịqonụ Onyenwe anyị ka o wepuru mụ na ndị m awo ndị a. Emesia aga m ekwe ka ndị gi gaa chüqorö Onyenwe anyị aja.” **9** Mosis zaghachiri Fero sị, “Gị ka ọ dirị igwa m mgbe m ga-ariị arịrị a n'isi gi na n'isi ndị gi, ka e wezuga awo ndị a site n'ulø unu, ma hapụ naanị ndị n'o simiri Naij.” **10** Mgbe ahụ Fero sịri Mosis, “Achoro m ka i mee ya echı.” Mosis zaghachiri Fero sị, “Ọ dị mma, ka ọ dirị dika i kwuru. Mgbe ahụ, i ga-amata na o nweghi onye dika Onyenwe anyị Chineke anyị. **11** Awo ndị a niile ga-apụ site n'ebé i nq, na site n'ulø gi na site n'ulø ndị na-ejere gi ozi na site n'ulø ndị Ijipt niile. Ọ bụ naanị n'o simiri Naij ka ha ga-anō.” **12** Mgbe Mosis na Eron sitere n'ulø Fero puo, Mosis kpokwuru Onyenwe anyị ka o wepụ awo ndị a o mere ka ha biakwasị Fero. **13** Onyenwe anyị mere ihe Mosis

rịqo. Awo ndị ahụ niile nwụrụ n'ime ụlo, na n'ama, na n'ohịa. **14** E kpokötara ozu awo ndị a niile n'ebe dị iche iche. Isi ojoo ha wetara n'ala ahụ dị egwu. **15** Ma mgbe Fero hụrụ na awo ndị a anwuchaala, o mechiri obi ya ju ige Mosis na Eron ntị, dika Onyenwe anyị kwuru na ọ ga-eme. **16** Ya mere, Onyenwe anyị gwara Mosis sị ya, “Gwa Eron, setipụ mkpanaka gi, tie n'aja nke ala n'ala Ijipt niile, aja ya ga-aghọ anwụ nta nke na-ata ata.” **17** Mosis na Eron mere nke a. Mgbe Eron setipụrụ aka tie mkpanaka ya n'elu ala, anwụ nta juputara n'ala Ijipt niile, n'ahụ ndị mmadụ, na n'ahụ anumānụ ha. Ndanda ndị a juputakwara n'uzuzu niile dị n'ala ahụ. **18** Ndị Ijipt na-eme majiki gbalịrị iji ihe nzuzo ha mee otu ihe ahụ Eron mere, ma ha enweghi ike ime ka anwụ nta ọbụla pütä. Ebe ọ bụ na anwụ nta ndị a juputara n'ahụ mmadụ na n'ahụ anumānụ niile. **19** Naanị ihe ndị na-eme majiki gwara Fero bụ, “Nke a bụ akaorụ Chineke.” Ma Fero mere ka obi ya sie ike. O choghi ige, ọ bùladị ndị majiki ya ntị, dika Onyenwe anyị kwuru na ọ ga-eme. **20** Onyenwe anyị gwara Mosis sị ya, “Bilie n'isi ụtụtụ echı jekwuru Fero. Mgbe ọ ga-aga n'osimiri, gwa ya okwu sị, ‘Nke a bụ ihe Onyenwe anyị kwuru, Hapụ ndị m ka ha gaa fee m ofufe. **21** Ọ bụrụ na i choghi ime otu a, aga m eme ka igwe ijiji juputa n'ala Ijipt niile. Ha ga-ejuputa gi n'ahụ na n'ahụ ndị na-ejere gi ozi, na n'ahụ ndị gi niile, na n'ime ụlo unu niile.’ **22** “N'ubochị ahụ, igwe ijiji ndị a agaghị emetụ ndị nq na Goshen ebe ndị m bi. Mgbe ahụ ka i ga-amata na mụ bụ Onyenwe anyị bijara ije n'ala a. **23** Aga m emekwa ka ọ pütä lhè na o nwere ihe dị iche n'etiti ndị m na ndị gi. Ihe ịribama a ga-emezukwa echı.” **24** N'echi ya, Onyenwe anyị mere dika o kwuru. Igwe ijiji dị egwu n'onuogugu bijara n'ala Ijipt, juputa n'ulø Fero, na n'ulø ndị niile na-ejere ya ozi, na n'ala Ijipt niile. E mere ka ala Ijipt bụrụ ihe e ji ijiji mebie. **25** Mgbe ihe ndị a na-eme, Fero kpørö Mosis na Eron gwa ha okwu sị, “Gaanụ chüqorö Chineke unu aja, ma ka ọ bụrụ n'ala Ijipt.” **26** Mosis zaghachiri Fero sị, “Nke ahụ abughi ihe ziri ezi, n'ihi na aja anyị na-agà ichürü Onyenwe anyị Chineke anyị bụ ihe rụrụ arụ n'anya ndị Ijipt. Ọ bụrụ na anyị achu aja a n'ihu ha, ha ga-eji nkume tugbuo anyị. **27** Anyị ga-aga njem ụbøchị ato n'ime ọzara gaa chüqorö Onyenwe anyị Chineke anyị aja, dika o nyere anyị iwu ka anyị mee.” **28** Fero zaghachiri ha sị, “Aga m ekwenye ka unu ga chüqorö Onyenwe anyị Chineke unu aja n'ozara, ma unu agaghị aga

ebe dì anya. Ugbu a, kperenü m ekpere.” 29 Mosis zara Fero sì ya, “Ngwangwa m si n’ihu gi pụo, aga m arịo Onyenwe anyị arịrịo. Echi, a ga-esite n’ulọ Fero, na n’ulọ ndị na-ejere ya ozi, na n’ulọ ndị Ijipt niile wezuga ijiji ndị a. O ga-adị mkpa na Fero ga-elezi anya hapụ iğhọ aghughọ ozọ site ijụ ka ụmụ Izrel gaa chụorop Onyenwe anyị aja.” 30 Mgbe ahụ, Mosis sitere n’ihu Fero pụo rịọ Onyenwe anyị ka o mee ka ijiji ndị a gabig. 31 Onyenwe anyị mere dika Mosis rịọ. Ijiji ndị a sitere n’ulọ Fero na ụlo ndị na-ejere ya ozi na ụlo ndị Ijipt niile pụo. O nwewaghị ijiji ọ bula fofodụ n’ala ahụ. 32 Ma n’oge a, Fero gara n’ihu ime ka obi ya sie ike. O kweghị ka ụmụ Izrel laa.

9 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis sì ya,

“Jekwuru Fero sì ya. ‘Nke a bụ ihe Onyenwe anyị Chineke ndị Hibru kwuru, ‘Hapụ ndị m ka ha gaa fee m.’” 2 O burụ na i jụ, ma gaa n’ihu igbochi ha, 3 aka Onyenwe anyị ga-ewebata oke ọrịa na-efe efe nke ga-abịakwasị igwe anụ ụlo unu niile dì n’ubi. Ya bụ, ịnyinya unu, na ịnyinya ibu unu, na ịnyinya kamel unu, na ehi unu, na atụrụ unu na ewu unu. 4 Onyenwe anyị ga-akpa oke n’etiti anụ ụlo ndị Ijipt na nke ndị Izrel. N’ihi ya, o nweghị anụ ụlo ọbụla si n’etiti anụ ụlo ndị Izrel ga-anwụ.” 5 Onyenwe anyị ekwuola oge nke a ga-amalite sì, “Echi ka Onyenwe anyị ga-eme ihe dì otu a n’ala a.” 6 N’utụtụ echị ya, Onyenwe anyị mere dika o kwuru. Igwe anụ ụlo niile dì n’Ijipt nwụrụ. Ma ọ dighị otu n’ime anụ ụlo ụmụ Izrel nwụrụ. 7 Mgbe ahụ Fero zipụrụ ndị mmadụ ndị gara chọputa na o nweghị otu n’ime anụ ụlo ụmụ Izrel nwụrụ. Ma ọ bùladị mgbe ọ chọputara na nke a bụ eziokwu, ọ gbanweghị obi ya, ọ nogidere jụ ikwe ka ndị Izrel laa. 8 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis na Eròn sì, “Sitenụ n’ekwu e ji esi nri kporo ntụ nke Mosis ga-awuli elu n’ihu Fero. 9 Ntụ ahụ ga-efesasi, dika uzuzu n’ala Ijipt niile. Ọ ga-ebute etuto nke ga-aghị ọnya n’ahụ ndị mmadụ na ụmụ anumanyan dì iché ike dì n’ala ahụ niile.” 10 Mosis na Eròn kpooro ntụ gaa guzo n’ihu Fero. Mgbe Fero nọ na-ele anya Mosis wụliri ntụ ahụ elu. Ọ ghọrọ etuto, nke gbawara ghọrọ ọnya n’ahụ ụmụ mmadụ na ụmụ anumanyan niile. 11 Ndị majiki Ijipt enweghị ike iguzo n’ihu Mosis, n’ihi etuto ndị juputara ha n’ahụ dika ọ dì n’ahụ ndị Ijipt ndị ozọ. 12 Ma Onyenwe anyị mere ka obi Fero sie ike. Ọ jụrụ ige Mosis na Eròn ntị dika Onyenwe anyị gwara Mosis na ọ ga-eme. 13 Onyenwe anyị gwara

Mosis ozọ sì, “Bilie n’isi ụtụtụ echị gaa gwa Fero okwu sì ya, ‘Nke a bụ ihe Onyenwe anyị Chineke ndị Hibru kwuru, Hapụ ndị m ka ha gaa fee m ofufe. 14 Ma ọ buğhị ya, n’oge a, aga m ezite ọrịa ojọq niile nke na-efe efe, ka ha bịałkwasị gi, na ndị na-ejere gi ozi, na ndị Ijipt niile. Nke a ga-eme ka unu għota na ọ dighi Onye ozọ dika m n’elu ụwa niile. 15 N’ihi na tupu oge a, agaara m esetiụpaka m, jiri ajo ọrịa tie gi na ndị gi niile nke ga-egbuchaṇu unu site n’elu ụwa. 16 Ma ọ bụ n’ihi nke a ka m ji guzobe gi, ka m gosiputa ike m n’ebe ịnq, ka e nwe ike kwusaa aha m n’ụwa niile. 17 Ma ị nọ na-ebuli onwe gi elu megide ndị m, jụ na ha agaghị ala. 18 Ya mere, n’oge dika oge a echị, aga m ezipu oke ifufe nke ya na akummiri igwe so n’ala Ijipt niile. Ụdị ifufe a adịbeghị mbu n’ala Ijipt, malite n’oge a tọrọ ntqala ya rute ugbu a. 19 Ya mere, nye iwu ka a gaa ngwangwa n’ubi unu webata anụ ụlo unu na ihe ndị ozọ unu nwere n’ebe a ga-echebe ha, n’ihi na oke ifufe nke ya na mkpuru mmiri so ga-egbu mmadụ na anụ ụlo ọbụla a hapuru n’ezzi.” 20 Ụfodụ ndị na-ejere Fero ozi, ndị na-atụ okwu Onyenwe anyị egwu mere ngwangwa gaa dulata anụ ụlo ha, na ndị ohu ha. 21 Ma ndị ahụ na-enweghị nrube isi nye okwu Onyenwe anyị hapuru ndị ohu ha nakwa anụ ụlo ha n’ohia. 22 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis, “Setipụ aka gi n’eluigwe. Nke a ga-eme ifufe nke ya na mkpuru mmiri so malite izokwasị ala Ijipt niile, na ụmụ mmadụ, na anumanyan, na ihe niile a kụrụ n’ubi n’Ijipt.” 23 Mgbe Mosis setipuru mkpanaka ya n’ihu eluigwe, Onyenwe anyị zidatara egbe eluigwe na oke ifufe nke ya na mkpuru mmiri so. Amuma egbe eluigwe chakwara n’ala. Ya mere, Onyenwe anyị zidatara oke ifufe nke ya na mkpuru mmiri so n’ala Ijipt. 24 Mkpuru mmiri dara, amuma gbukwara n’ihu nakwa n’azụ. N’ezie, ọ bụ oke ifufe dì njo, ụdị nke a na-ahụtubeghị n’ala Ijipt kemgbe ọ ghoro nnukwu mba. 25 Mkpuru mmiri ahụ tigburu ihe niile dì n’ohia, ma mmadụ ma anumanyan niile dì n’ala Ijipt. O feturu ihe niile na-epu n’ubi, ma ahijia niile dì n’osisi. 26 Ma akụkụ ebe mkpuru mmiri ndị a na-erughị bụ naanị Goshen, ebe ụmụ Izrel bi. 27 Mgbe ahụ Fero ziri ozi ka a kpọ Mosis na Eròn. O kwuputara n’ihu ha sì, “N’oge a, emehielam. Onyenwe anyị bụ onye ezi omume, mü na ndị m bụ ndị mejorọ. 28 Kpee ekpere rịọ Onyenwe anyị n’ihi na oke mkpuru mmiri na egbe eluigwe a ezuola. Aga m ekwe ka unu gaa, unu agaghị atufukwa mgbe.” 29 Mosis gwara Fero sì

ya, “Mgbe m si n’obodo a puo, aga m esetipu aka m n’ebi Onyenwe anyi no, egbe eluigwe a, na ifufe a nke ya na mkipuru mmiri so ga-akwusikwa. Site na nke a, i ga-amata na ụwa niile bu nke Onyenwe anyi. **30** Ma amaara m na gi onwe gi na ndi na-ejere gi ozi adighi atu Onyenwe anyi Chineke egwu.” **31** Oke ifufe ahụ nke ya na mkipuru mmiri so mebir ihe a kürü n’ubi, dika flakisi na ọka balị. N’ihu na n’oge a, ọka balị emenyela isi, flakisi etojuokwala maa ifuru. **32** Ma ifufe na mmiri ukwu ahụ emebighi ọka wiiti na spelti, n’ihu na ha achabeghi. **33** Mosis hapurụ Fero si n’obodo ahụ puo. O gbasapurụ aka ya abu n’ihu Onyenwe anyi, egbe eluigwe na mkipuru mmiri ahụ kwusirị. Mmiri ozuzo kwusikwara izo n’ala ahụ. **34** Mgbe Fero hụrụ na mmiri ozuzo na mkipuru mmiri na egbe eluigwe akwusila, o mehiere ozø. Ya na ndi na-ejere ya ozi gara n’ihu nyichie obi ha. **35** Ya mere, Fero mere ka obi ya sie ike. O jụrụ ikwere ka ụmụ Izrel puo, dika Onyenwe anyi gwarariị Mosis.

10 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, “Jekwuru Fero n’ihu na emeela m ka obi ya, na obi ndi na-ejere ya ozi sie ike, ka m nwee ike rụo ọru ịribama ndi a di iche iche n’etiti ha. **2** Nke a gabụ akukọ unu ga-akorọ ụmụ unu, na ụmụ ụmụ unu, banyere otu m si mesie ndi Ijipt ike, na otu m si rụo ọru ịribama m n’etiti ha, ime ka unu mata na m bụ Onyenwe anyi.” **3** Ozø, Mosis na Eron jekwuuru Fero gwa ya si, “Nke a bụ ihe Onyenwe anyi Chineke ndi Hibrụ kwuru, ‘O bụ ruo olee mgbe ka i ga-ajụ iwedata onwe gi ala n’ihu m? Hapụ ndi m ka ha gaa fee m ofufe. **4** Oぶる na i jụ ikwere ka ha gaa, n’ütütu echí, aga m ezite igurube n’ala Ijipt. **5** Igurube ndi a ga-ekpuchi ihu ala Ijipt niile, ka mmapu ọbula hapụ ihụ ala anya. Ha ga-erichapụ ihe ndi foduru bụ nke ifufe na mkipuru mmiri ahụ na-emebighi, tinyere osisi niile na-eto eto n’ubi unu. **6** Ha ga-ejuputa n’ulọ gi, na n’ulọ ndi na-ejere gi ozi, na n’ulọ ndi Ijipt niile. Ihe di otu a bụ ụdi ihe na-emetubeghi na mbụ, nke nna gi maqbụ nna nna gi ha na-ahụtubeghi ụdi ya site na mgbe ha bidoro ibi n’ala a tutu ruo ugbu a.” Mgbe ahụ, Mosis tughariri hapụ Fero puo. **7** Ndị na-ejere Fero ozi bjakwutere ya, juo ya si, “Ruo ole mgbe ka nwoke a ga-anogide na-aburụ anyi ihe ọnwụnwa? Hapụ ndi a ka ha laa, ka ha nwee ike ife Onyenwe anyi Chineke ha ofufe. O bụ na i ghötabeghi na e bibiela Ijipt?” **8** Mgbe ahụ, a kpoghachiri Mosis na

Eron azu n’ihu Fero. O gwara ha si, “O di mma, gaa feenụ Onyenwe anyi Chineke unu ofufe.” Fero jukwara ha si, “Olee ndị n’etiti unu ga-eso unu jee?” **9** Mosis zaghachiri si, “Anyi niile na-agá, ụmụntakirị na ndị okenye, ụmụ anyi ndi ikom na ndị inyom, igwe ehi anyi na igwe ewu na aturu anyi; n’ihu na anyi na-agá ime mmemme di nsø nye Onyenwe anyi.” **10** Fero siri, “Ka Onyenwe anyi nonyere unu. Ma agaghị m ekwe ka unu na ndị inyom unu, na ụmụntakirị unu gaa. O doroanya na unu na-atu atumatu ojoo n’ime obi unu. **11** O gaghị adị otu a! Jeenụ naanị unu bu ndi ikom gaa fee Onyenwe anyi unu ofufe, n’ihu na nke a bu ihe unu na-riọ.” Mgbe ahụ a chupurụ Mosis na Eron site n’ihu Fero. **12** Onyenwe anyi gwara Mosis si, “Setipu aka gi n’ala Ijipt ka igurube juputa na ya, kpuchie ebe niile, richapụ ihe niile na-eto eto di n’ala ahụ bu nke ifufe na mkipuru mmiri ahụ hapurụ.” **13** Ya mere, Mosis setipurụ mkpanaka ya n’elu ala Ijipt, Onyenwe anyi mere ka ifufe nke si n’ebi anyanwụ si awa fee n’ubochi ahụ niile na abalị ahụ niile. N’ütütu ya, ifufe ahụ si n’ebi anyanwụ si awa bubatara igurube ndi ahụ. **14** Ha niile kpuchichara ala Ijipt niile, site n’otu akukụ ruo n’akukụ nke ozø. Nke a bu mbata igurube kachași ibe ya njo n’Ijipt. Ijipt agaghị enwekwa nke dika ya ozø. **15** Ha kpuchiri ala niile ruo mgbe ochichiri gbachiri ya. Ha richapuru ihe niile na-eto n’ubi, na mkipuru niile na-amị n’osisi, bu nke ifufe na mkipuru mmiri ukwu ahụ hapurụ. N’ikpeazụ, o dighi ahijia ndu foduru n’ala ma n’elu osisi n’Ijipt niile. **16** Na-atufughi oge, Fero ziri ozi ka a kpoo Mosis na Eron. Mgbe ha bijara, o gwara ha si, “Emehiela m megide unu na Onyenwe anyi bụ Chineke unu. **17** Biko gbagharakwa m mmehie nke a, ma riọ Onyenwe anyi bụ Chineke unu ka o wepuru m ọnwụ nke a. Ekwere m nkwa na agaghị m ajukwa ozø ka unu laa.” **18** Mosis hapurụ Fero puo gaa kpeere Onyenwe anyi ekpere. **19** Ngwangwa, Onyenwe anyi zitere ikuku nke si n’ebi anyanwụ na-ada bia, nke bupuru igurube ndi ahụ site n’ala Ijipt, buba ha n’Osimiri Uhie. O dikwaghị otu igurube foduru n’ala Ijipt niile. **20** Ma Onyenwe anyi mere ka obi Fero sie ike, o kweghi ka ụmụ Izrel gaa fee Chineke ofufe. **21** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis si, “Setipu aka gi abu n’eluiigwe ka ochichiri gbaa n’ala Ijipt niile.” **22** Mosis setipurụ aka ya n’eluiigwe. Oke ochichiri gbara abalị ato n’ala Ijipt niile. **23** Ndị Ijipt ahughị ihu ibe ha. Ha ahapughijklwa ebe obibi ha abalị ato ahụ. Ma ụmụ Izrel nwere ihè n’ebi niile ha bi. **24** Mgbe

ahụ, Fero kpọrọ Mosis sị ya, “Gaanụ fee Onyenwe anyị unu ofufe. Unu na ndị inyom na ụmụ unu nwere ike iga, ma unu ga-ahapụ igwe ehi unu na igwe anụ ụlo unu gaa.” 25 Mosis zara, “I ghaghị ịhapụ anyị ka anyị were ihe aja na aja nsure ọkụ, nke anyị chee n’ihu Onyenwe anyị Chineke anyị. 26 Igwe anụ ụlo anyị ga-esoro anyị. O nweghi ihe ọ bula anyị ga-ahapụ n’ihu na anyị ga-eji ụfodụ n’ime ha fee Onyenwe anyị Chineke anyị ofufe. Ọ bụkwa naanị mgbe anyị ruru n’ebé ahụ ka anyị nwere ike ịmata ihe anyị ga-eji fee Onyenwe anyị anyị ofufe.” 27 Ma Onyenwe anyị mere ka obi Fero sie ike. O kweghi ka ha laa. 28 Fero gwara Mosis sị, “Si n’ihu m puo. Lezie anya hụ na ị bịa ghị n’ihu m ọzo. Ụboghị ọbula i nwara bịa n’ihu m, onye nwụrụ anwụ ka i ga-abụ.” 29 Mosis zaghachiri Fero sị, “Ihe i kwuru dị mma, agaghị m abịa kwá n’ihu gi ọzo.”

11 Onyenwe anyị gwara Mosis, “Aga m ewetara Fero na Ijipt otu ihe otiti ọzọ. Mgbe nke a gasiri, o ga-ekwe ka unu si n’ebé a puo. N’ezikwu, o ga-eji aka ya chupụ unu n’ala ya. 2 Gwa nwoke na nwanyị Izrel ọbula ka ha jikere. Ha rịqọ ndị agbataobi ha bụ ndị Ijipt, ka ha nye ha ihe ọbula e ji ọlaocha na ọlaedo kpuo.” 3 Onyenwe anyị mere ka ụmụ Izrel nweta ihuoma n’ebé ndị Ijipt, na ndị agbataobi ha no. Nke ka nke, Mosis ghorọ onye a na-asopụrụ n’etiti ndị ozi Fero na n’ihu ndị Ijipt niile. 4 Ya mere, Mosis sịri, “Ihe a ka Onyenwe anyị kwuru, ‘N’ihe dịka n’etiti abalị taa, aga m agafe n’ime ala Ijipt niile. 5 Mgbe nke a na-eme, ndị ikom niile e bụ ụzọ mọ n’ala Ijipt ga-anwụ, site n’okpara Fero, onye nọ ubgu a n’ocheeze ya, ruo n’okpara ohu onye nwanyị na-akwọ ihe na nkume ịkwọ nri, na ụmụ ehi niile e bụ ụzọ mọ. 6 Mgbe nke a mere, iti mkpu akwa dị ukwuu ga-adị n’ala Ijipt, ụdị ga-ada n’ala Ijipt niile nke na-adịbeghi n’ala Ijipt, ụdị iti mkpu akwa nke na-agaghị adịkwa ọzọ. 7 Ma n’ebé ụmụ Izrel nq, nkịta agaghị agbọ nwoke maobụ nwanyị maobụ anumamanụ ọbula uja.’ Site na nke a, i ga-amata na Onyenwe anyị na-apka oke n’etiti ndị Izrel na ndị Ijipt. 8 Ndị ọchichị gị ndị a ga-abia gbuo ikpere rịqọ m sị m, ‘Biko kpọrọ ndị gị puo n’obodo anyị.’ Mgbe ha mesiri nke a, aga m apụ.” Iwe were Mosis mgbe o si n’ulọ Fero na-apụta. 9 Onyenwe anyị agwalarị Mosis sị ya, “Fero agaghị ege gị ntị. Nke a ga-enye m ohere ime ọtụtụ ihe ebube dị iche iche n’Ijipt.” 10 Ọ bụ ezie na Mosis na Erọn mere ihe ebube

ndị a n’ihu Fero, ma Onyenwe anyị mere ka obi Fero sie ike, ka ọ hapụ ikwe ka ụmụ Izrel si n’ala ya puo.

12 Onyenwe anyị gwara Mosis na Erọn okwu n’ala Ijipt sị ha, 2 “Ọnwa a ga-aburụ unu isi ọnwa. Ọ ga-abụ ọnwa mbụ nke ọnwa niile n’afọ unu. 3 Gwa ogbakọ ụmụ Izrel niile okwu sị ha, N’afọ ọbula, n’abali iri nke ọnwa a, nwoke ọbula ga-eweta nwa aturu n’isi ezinaulọ ọbula. 4 Ezinaulọ ọbula nke díkarịri nta, nke na-enweghi ike iweta na iricha otu nwa aturu, ga-ejekwuru ezinaulọ ọzo díkwa nta, ka ha jikötaa onwe ha ọnụ weta nwa aturu. 5 Nwa aturu a ga-eweta ga-abụ oke gbara naanị otu afọ, nke na-enweghi ntupọ ọbula n’ahụ ya. Unu nwere ike hօrọ aturu maobụ ewu. 6 Unu ga-elekota ya anya ruo n’uboghị nke iri na anọ nke ọnwa a. N’abali ụboghị ahụ ka ogbakọ Izrel niile ga-egbu ya. 7 Ha ga-ewere ọbara ya tee n’elu na n’akukụ ibo ọnụ ụzọ nke dị n’ezinaulọ ha niile, ebe ha ga-anụ rie anụ aturu ahụ. 8 Ha ga-eri anụ aturu a, nke a ga-ahụ n’okụ n’abali ahụ, ya na achịcha na-ekoghi eko, na ahịhịa ndị na-elu ilu. 9 A gaghị eri nwa aturu ọbula na ndị, a gaghị esikwa ya esi, kama a ga-ahụ ya n’okụ. A ga-ahụ akukụ ahụ nwa aturu ọbula n’okụ, tinyere isi ya, ụkwụ ya na ihe dị n’ime afọ ya. 10 Unu agaghị erifodụ ya ruo n’utụtụ echị ya. Nke ọbula ga-afodụ n’abali ahụ, a ga-akpọ ya ọkụ. 11 Otu a ka unu ga-esi rie ya: yirinụ uwe unu, na akpukpokwu unu. Jirikwanụ mkpara unu. Jikerenụ díka ndị na-agamnjem dị anya. Unu ga-eri anụ aturu a na achịcha na-ekoghi eko ngwangwa. A ga-akpọ oriri a Mmemmene Ngabiga Onyenwe anyị. 12 “Aga m agafe n’ala Ijipt n’abali ahụ, igbu ndị ikom niile e bụ ụzọ mọ n’ala Ijipt, ma mmadụ, ma anumamanụ. Aga m emekwa ka ikpe ọmụma bjakwasị chi ndị ọzọ ahụ niile Ijipt na-efe ofufe. Abụ m Onyenwe anyị. 13 Ọbara ahụ unu gatee n’onụ ibo ụlo unu ga-abụ ihe ama igosi ebe unu bi, n’ihii na mgbe m hrụ ọbara ahụ, aga m agafe unu. Ọ nwekwaghi ihe otiti ga-abjakwasị unu mgbe m ga-egbu ndị Ijipt. 14 “Uboghị a ga-aburụ unu ihe ncheta nye ogbọ niile ndị na-eso n’azụ. Unu ga-emekwa ya ka ọ burụ mmemmene nye Onyenwe anyị. Ụkpuru nke na-adigide adigide site n’ogbọ ruo n’ogbọ. 15 Ụboghị asaa ka unu ga-eri achicha na-ekoghi eko. N’uboghị mbụ nke ụboghị asaa ahụ, ka unu ga-esite n’ulọ unu wezuga ihe iko achịcha niile, n’ihii na onye ọbula riri

nri nke ihe na-eko achicha dī n'ime ya site n'ubochi mbu ruo n'ubochi nke asaa, aghaghị ibipu ya site n'ala Izrel. **16** Unu ga-ewere ubochi mbu na ubochi nke asaa, nke mmemme ahụ, nwee mkpokota dī nsø. Onye obula agaghị aru oru obula n'ubochi abu ndị a, kariakwa isi nri unu ga-eri. **17** “Unu ga-edobekwa mmemme achicha na-ekoghị eko n'ihi na o bụ n'ime otu ubochi a ka m sitere n'ala Ijipt kpoputa unu dika usuu ndị agha. Unu ga-emekwa mmemme ubochi a ka o buru ụkpuru nke na-adigide adigide site n'ogbo ruo n'ogbo. **18** N'onwa mbu, n'anyasi nke ubochi nke iri na anō, ka unu ga-eri achicha a na-ejighị ihe na-eko achicha mee ruo n'anyasi nke ubochi iri abu na otu. **19** N'ime ubochi asaa ahụ, agaghị ahụ ihe na-eko achicha n'ulọ unu. A ga-esite n'ogbakọ ndị Izrel bipu onye obula riri ihe obula nke ihe na-eko achicha dī n'ime ya. Iwu a dīrị ndị obia niile n'ala Izrel, díkwara ndị nwa afọ ala. **20** Unu agaghị eri ihe obula e ji ihe na-eko achicha mee. N'ebi obibi unu niile, o bụ naanị achicha na-ekoghị eko ka unu ga-eri.” **21** Mgbe ahụ, Mosis kpokotara ndị okenye ụmụ Izrel niile gwa ha okwu sị, “Gaanu hoputa umu aturụ n'ihi agburụ unu niile, gbuonụ aturụ ngabiga ndị a. **22** Were ahijịa hisop, denye ya n'obara si n'aturụ ndị a nke a gawunye n'efere, tee ya n'elu ibo na n'akukụ abu nke ọnụ uzor ụlọ unu. Onye obula n'ime unu agaghị apụ n'ezi tutu ruo ụtụtụ. **23** Mgbe Onyenwe anyị ga-agafe igbu ndị Ijipt, o ga-ahụ obara ahụ n'awara na mbudo ibo ọnụ uzor ụlọ unu. O ga-agafe ụlọ unu, gharakwa ikwe ka onye mbibi bata n'ulọ unu gbuo unu. **24** “Unu ga-edobe mmemme a dika iwu ga-adigide nye unu na ụmụ unu. **25** Mgbe unu batara n'ala ahụ Onyenwe anyị ga-enye unu dika o kwere na nkwa, unu ga-edobe ofufe a. **26** Mgbe ụmụ unu ga-ajụ unu ajuju sị, ‘Gini ka ofufe a pütara?’ **27** Unu ga-azaghachi ha sị, ‘O bụ aja ngabiga anyị na-achịrụ Onyenwe anyị n'ihi na o gafere ụlọ ụmụ Izrel n'ala Ijipt, mgbe o gburu ndị Ijipt, ma o nweghi onye obula n'ime anyị o gburu.’” **28** Ụmụ Izrel mezuru ihe niile Onyenwe anyị gwara ha site n'ọnụ Mosis na Eròn. **29** N'ime etiti abalị ubochi ahụ, Onyenwe anyị gburu ndị ikom niile e bụ uzor mọ n'ala Ijipt, malite n'okpara Fero onye nō n'ocheeze ya, ruo n'okpara nke onye Ijipt nō n'ulọ mkporo olulu. O gbukwara ụmụ anụ ụlọ niile e bụ uzor mọ. **30** N'abalị ahụ kwa, Fero na ndị ozi ya, na ndị Ijipt niile bilirii. Oke iti mkpu akwa dakwara n'ala Ijipt, n'ihi na o dighị ezinaulọ ọnwụ na-erughị. **31** N'otu abalị ahụ,

Fero zipurụ ozi ka a kpọ Mosis na Eròn. Mgbe ha bijara, o gwara ha sị, “Ngwa bilienụ, unu bụ ụmụ Izrel niile. Kewapunu onwe unu site n'etiti anyị. Gaanu, fee Onyenwe anyị unu ofufe dika unu rịorọ. **32** Durunu igwe ehi na aturụ unu mgbe unu na-agà. Goziekwanu m mgbe unu na-apụ.” **33** Ndị Ijipt gbalirị ime ka ụmụ Izrel hapụ ha ngwangwa. Ha sırtara onwe ha, “O bụrụ na ụmụ Izrel ahaapughi anyị ugbu a, anyị niile gan-anwukwa.” **34** Ya mere, ụmụ Izrel buuru ụtụ ọka e ji eme achicha na-ekoghị eko, nke ha tinyere n'efere e ji agwakota ya. Ha ji akwa kechie ha, bukwasi ha n'ubu ha. **35** Ha mekwara ihe ndị ozor dika Mosis gwara ha. Ha rịorọ ndị Ijipt ka ha nye ha ihe iji ngwa nke ọlaocha na ọlaedo, na uwe. **36** Onyenwe anyị nyere ndị ya amara n'ihi ndị Ijipt, ha nyere ha ihe niile ha rịorọ. Site n'uzo dī otu a, ụmụ Izrel naputztara ndị Ijipt ihe niile ha ji biri n'ulọ. **37** Mgbe nke a gasiri, ụmụ Izrel malitere ije ha site na Ramesis. Mgbe ha hapuru Ramesis, na-eje Sukot, ha dī nari puku ndị ikom isii, na-agughị ndị inyom na ụmuntakiri. **38** Ọtụtụ mmadụ dī iche iche sooro ha n'ije ha. Ha dukwa igwe anụ ụlọ, igwe ewu na aturụ ha, nke dī ukwu n'onzogugu. **39** Ha ji ụtụ ọka ha si Ijipt buputa mee achicha na-ekoghị eko. N'ihi na a chupuru ha achupụ site n'Ijipt, ha enweghi ezi ohere kwadooro onwe ha ihe oriri. **40** Tupu ha ahaapụ ala Ijipt, ụmụ Izrel ebiela n'ebi ahụ narị afọ anọ na iri afọ ato. **41** Mgbe narị afọ anọ na iri afọ ato zuru, n'ubochi ahụ o zuru, usuu ndị Onyenwe anyị niile hapuru Ijipt. **42** Onyenwe anyị chere nche n'abalị ubochi ahụ maka ikpoputa ha site n'ala Ijipt. N'ihi ya, abalị ubochi ahụ bụ mgbe pürü iche nye ụmụ Izrel maka iji iche nche soperu Onyenwe anyị n'ogbo ha niile. **43** Onyenwe anyị kporo Mosis na Eròn gwa ha sị, “Ndị a bụ usoro iwu metütara Mmemme Ngabiga: “Onye mba ozor agaghị eri anụ nwa aturụ ahụ. **44** Ohu obula a kwuru ugwo n'isi ya ga-eri ya naanị ma e biri ya ugwu. **45** Ohu e goro oru, maqbụ onye obia obula agaghị eri ya. **46** “A ga-eri ya naanị n'ime otu ụlọ. O gaghị apụ n'ezi. Unu agaghị atapia okpukpu obula nke nwa aturụ ahụ. **47** Nzuko niile nke ụmụ Izrel gaeeme Mmemme Ngabiga a. **48** “Onye mba ozor bi n'etiti unu chorò isoro unu na Mmemme Ngabiga Onyenwe anyị aghaghị ibi ndị ikom niile nō n'ezinaulọ ya ugwu. Mgbe ahụ, o ga-abiaru nso isoro na mmemme, n'ihi na a ga-agụ ya dika nwa afọ ala. O dighị onye ikom a na-ebighị ugwu ga-eri nri ahụ. **49** Otu iwu a dīrị nwa afọ ala na ndị obia niile bi n'ala Izrel.” **50** Ụmụ

Izrel mere ihe ndị a niile, díka Onyenwe anyị nyere ha n'iwu site n'önụ Mosis na Eron. **51** O bụkwa n'otu ụbочi ahụ ka Onyenwe anyị sitere n'ala Ijipt duputa ụmụ Izrel, díka usuu ha niile si dị.

13 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si, **2** “Dooro m nsọ onye ọbụla bụ ọkpara, onye ọbụla e bụ ụzo ụmụ n'etiti ụmụ Izrel, na n'etiti mmadu ma n'etiti anụ ụlo, nke m ka o bụ.” **3** Mosis gwara ndị Izrel sị, “Chetanụ ụbочi taa, ụbочi unu si n'ala Ijipt püta, ala ebe unu bụ ndị ohu, n'ihi na Onyenwe anyị sitere n'ike aka ya dị ukwu kpoputa unu site n'ebe ahụ. Unu erikwala achịcha ọbụla e ji ihe na-eko achịcha mee. **4** Taa, n'ònwa Abib, bụ ụbочi unu na-ahapụ ala Ijipt. **5** Mgbe Onyenwe anyị dubatara unu n'ala ndị Kenan, ndị Het, ndị Amorait, ndị Hiv na ndị Jebus bi n'ime ya, bụ ala ahụ o ńñuru n'iyi nye nna nna unu ha na o ga-enye unu, ala mmiri ara ehi na mmanụ anụ na-eru na ya, unu ga-eme ofufe mmemme a n'ònwa a. **6** Unu ga-eri achịcha na-ekoghi eko ụbочi asaa ahụ, unu ga-eme mmemme oke oriri n'ihu Onyenwe anyị. **7** Rienụ achịcha na-ekoghi eko n'ime ụbочi asaa ndị ahụ. Achịcha e ji ihe na-eko achịcha mee agaghị adị n'ụlo unu. Achịcha e ji ihe na-eko achịcha mee agaghị adị n'oke ala unu niile. **8** N'oge ọbụla i na-eme mmemme a, kowaara nwa gi nwoke ihe kpatara i ji eme mmemme a, si ya, ‘Ana m eme mmemme a maka icheta ihe Onyenwe anyị meere m, mgbe m si n'Ijipt püta.’ **9** Imezu mmemme a ga-adịrị unu díka ihe ịribama n'ala unu, dírikwa ka ihe ngosi n'egedege ihu unu, ichetara unu na Onyenwe anyị ji aka ike ya duputa anyị site n'ala Ijipt. **10** Unu ga na-eme mmemme a n'oge a kara aka n'afo ọbụla. **11** “Mgbe Onyenwe anyị dubatara unu n'ala ndị Kenan, nyefee unu ala ahụ díka o ńñuru n'iyi nye nna nna unu ha, **12** unu ga-enyefe Onyenwe anyị ụmụ ndị ikom unu niile e bụ ụzo ụmụ. Ozo, ụmụ oke anụ ụlo niile e bụ ụzo ụmụ bụ nke Onyenwe anyị. **13** Jiri nwa aturu gbaputa nwa ịnyinşa ibu mbụ e bụ ụzo ụmụ. O bürü na unu achoghi igbara nwa ịnyinşa ibu ahụ, unu aghaghị igbaji ya olu. Ma unu aghaghị igbara ụmụ ndị ikom niile e bụ ụzo ụmụ. **14** “N'oge dị n'ihu, mgbe nwa gi nwoke ga-ajụ gi sị, ‘Gini ka ihe ndị a pütara?’ I ga-azaghachi ya sị, ‘Onyenwe anyị jiri aka ike dị ukwu duputa anyị site n'Ijipt, site n'ala nke ohu. **15** Mgbe Fero mesiri obi ya ike, ju ka anyị si n'ala ya püo,

Onyenwe anyị gburu ụmụ ndị ikom niile e bụ ụzo ụmụ n'ala Ijipt, ma mmadu ma anụ ụlo. N'ihi ya, ana m ejị ụmụ oke anụ ụlo niile e bụ ụzo ụmụ achụ aja nye Onyenwe anyị. Ma ụmụ m ndị ikom niile e bụ ụzo ụmụ ka m na-agbaputa.” **16** Mmemme a ga-adị ka ihe ịribama n'anya unu, dírikwa ka ihe ngosi n'egedege ihu unu, ichetara unu na Onyenwe anyị ji aka ike ya duputa anyị site n'ala Ijipt.” **17** Mgbe Fero mesiri kwere ka ụmụ Izrel laa, Chineke edughị ha site n'ụzo ụmụ gafere ala ndị Filistia. O bụ ezie na ụzo ahụ dị nso karịa. Chineke mere nke a n'ihi na o chere n'obi ya sị, “O bürü na ndị a ezute agha, ha nwere ike igbanwe obi ha tugharija ilaghachị azụ n'Ijipt.” **18** Ya mere, Chineke duuru ha ga n'ụzo Osimiri Uhie, nke gara n'ụzo nke ọzara. Ụmụ Izrel kwadokwara akwado ibu agha mgbe ha si n'ala Ijipt püo. **19** Mosis buuru ọkpukpu Josef mgbe ha na-ala. N'ihi na o mere ka ụmụ Izrel ńnọ iyi na ha ga-eme otu a, na-asị, “Chineke ga-eleta unu n'ezie, mgbe ahụ, unu aghaghị iburu ọkpukpu m si n'ebe a püo.” **20** Ha si Suköt bilie ije, maa ụlo ikwu ha na Etam, na nsotụ ọzara. **21** Onyenwe anyị ji ogidi igwe ojii na-eje n'ihu ha n'ehihie, idu ha n'ụzo ha niile. N'abalị, o ji ogidi ọkü, inye ha ihé ka ha nwee ike iga njem n'ehihie nakwa n'abalị. **22** Ma ogidi igwe ojii n'ehihie na ogidi ọkü ahụ n'abalị, o dighị nke hapuru ọnodụ ya n'ihu ha.

14 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis, **2** “Gwa ụmụ Izrel ka ha chigharịa azụ jee maa ụlo ikwu ha na ncherita ihu Pi Hahirot, nke dị n'etiti Migdol na osimiri. O bụ n'akụkụ osimiri, na ncherita ihu obodo Baal-Zefon ka ha ga-ama ụlo ikwu ha. **3** Fero ga-asị banyere ụmụ Izrel, ‘Ha na-awaghari gburugburu ala ahụ n'ọnodụ mgbagwojuanya ebe ọzara riri ha.’ **4** Aga m eme ka obi Fero sie ike ka o chüşo unu ọso n'azụ, ma m ga-ewetara onwe m otuto site na Fero na ndị agha ya niile. Ndị Ijipt niile ga-ama na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị.” Ndị Izrel mekwara otu ahụ. **5** Mgbe a gwara eze Ijipt na ndị a agbaala ọso, obi Fero na ndị ozi ya gbanwere megide ndị Izrel. Ha sịri, “Gini bụ ihe anyị mere, site na izipụ ndị Izrel n'ørụ ife anyị?” **6** Na-atufughi oge, Fero rigoro n'elu ugbo agha ya, duru ndị agha ya ichüşo ha. **7** O chijịrị ugbo agha dị narị isii e leziri anya hoputa, tinyere ugbo agha Ijipt niile. Ndiisi agha ndị Ijipt nocha n'elu ha niile. **8** Onyenwe anyị mere ka obi Fero eze Ijipt sie ike. O chüşoro ụmụ Izrel, ndị na-agà n'ihu n'ije ha,

na-atughị egwu maobụ ịda mba. 9 Ndị Ijipt chusoro ha oso, iñyinya Fero na ugbo agha, na ndị na-agba iñyinya na ndị agha ndị ozo chusoro ndị Izrel oso chukwute ha n'ebé ha na-ezu ike n'akukụ osimiri dí nso na Pi Hahirot na ncherita ihu Baal-Zefon. 10 Mgbe ndị agha Fero na-abia nso, ndị Izrel lere anya n'azụ, hụ ndị Ijipt ka ha na-abia nso. Ha tñrụ egwu, tie mkpu akwa, kpokuo Onyenwe anyi. 11 Ha jñrụ Mosis sị, "O bụ na o nweghi ili dí n'ala Ijipt, i ji kwagide anyi ka anyi niile bịa nwụo n'ebé a n'ozara? Gịnị mere i ji kwagide anyi ka anyi hapụ Ijipt? 12 O bụ na anyi agwaghi gị n'ala Ijipt si gi, 'Hapụ anyi ka anyi nogide na-ejere ndị Ijipt ozi?' O gara akara anyi mma i bụ ohu ndị Ijipt karịa ịnwụ n'ozara." 13 Mosis zaghachiri ha sị, "Unu atula egwu. Guzosienụ ike. Unu ga-ahụ ụzọ dí ebube Onyenwe anyi ga-esi zoputa unu taa. Ndị Ijipt a unu na-ahụ taa, unu agaghị ahukwa ha ozo. 14 Nørönü jii. Onyenwe anyi ga-alrụ unu oğu." 15 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu sị ya, "Gịnị mere i ji na-apkoku m. Gwa ụmụ Izrel ka ha gaa n'ihi. 16 Welie mkpanaka gị elu. Setipụ ya n'elu osimiri ahụ ka o kewaa abụo. Uzo ga-adịkwa n'etiti osimiri ahụ. Ụmụ Izrel ga-esitekwa n'ala akorọ gafee. 17 Aga m eme ka obi ndị Ijipt sie ike, ka ha sorokwa unu n'azụ banye. Aga m ewetara onwe m otuto site na Fero, na ndị agha niile, na ugbo agha niile nakwa ndị na-agba iñyinya ya. 18 N'oge ahụ, ndị Ijipt ga-amata na mu onwe m bụ Onyenwe anyi. M ga-enweta nsopuru site na Fero, na ugbo agha ya niile, na ndị na-agba iñyinya ya." 19 Mgbe ahụ, mmuo ozi Chineke, onye na-aga n'ihi ndị agha Izrel, sitere n'ihi puo gaa nōdụ n'azụ ha. Otu a kwa, ogidi igwe ojii ahụ sitere n'ihi gaa n'azụ ha. 20 Nke a mere ka ogidi igwe ojii ahụ díri n'etiti ụmụ Izrel na ndị Ijipt. N'abalị ụboghị ahụ, Onyenwe anyi mere ka ogidi igwe ojii ahụ nye ụmụ Izrel ihè, ma ndị Ijipt nogidere n'ochichiri. Otu a, ndị Ijipt enweghi ike bizarute n'ebé ụmụ Izrel no. 21 Mgbe ahụ, Mosis setipuru aka ya n'elu Osimiri Uhie ahụ. Onyenwe anyi ji oke ifufe si n'owuwa anyanwụ, nke fere n'abalị ahụ niile, nughachi osimiri ahụ, mee ka osimiri ahụ kebie ụzo abụo, ka ụzo püta n'ala osimiri ahụ. 22 Ụmụ Izrel sitere n'etiti osimiri ahụ gafee. Mmiri osimiri ahụ ghoro mgbidi n'aka nri ha ma n'aka ekpe ha. 23 Mgbe ndị agha Ijipt na-achụ ha oso huru ha ka ha na-agafe, ha sogidere ha baa, o buladi n'etiti osimiri ahụ. Ndị agha Ijipt niile sooro ha, ya bụ, ugbo agha Fero, ndị agha ya na ndị na-agba iñyinya

ya niile. 24 N'isi ụtutu echị ya, Onyenwe anyi ledatara anya site n'ogidi igwe ojii ahụ na-enye ihe. O legidere ndị agha Ijipt anya, tinyekwa ha ụjọ n'obi nke mere na ha amakwaghị onwe ha. 25 O mebirị ükwu ugbo agha ha mee ka o siere iñyinya ha ike ịdokpu ugbo agha ndị ahụ. Mgbe ahụ, ndị Ijipt kwuru sị, "Ka anyi sinu n'ichu ndị Izrel gbatu, n'ihi na Onyenwe anyi nalrụ ha oğu, na-emegidekwa anyi." 26 Mgbe ụmụ Izrel gafesiri ruo n'akukụ nke ozo nke osimiri ahụ, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu sị, "Setipụ aka gi ozo ka mmiri ahụ kpuchigide ndị Ijipt, na ugbo agha ha niile, na ndị na-agba iñyinya ya." 27 Mosis setipuru aka n'elu osimiri ahụ. N'ututu ya, mmiri osimiri ahụ soghachiri gaa ebe o nọ na mbụ. Ndị Ijipt chosiri ụzo ha si agbatu ike, ma Onyenwe anyi mere ka osimiri ahụ kpuchie ha. 28 Osimiri ahụ kpuchigidere ugbo agha ha niile, na ndị na-agba iñyinya, na ndị agha Fero niile ndị chụpuru ụmụ Izrel baa n'ime osimiri ahụ. O nweghi otu onye n'ime ha fođrụ ndụ. 29 Ma ụmụ Izrel esitelari n'ala nke mmiri korọ gafee osimiri ahụ. Mgbe ha na-agafekwa, akukụ abụo nke osimiri ahụ guzoro ọtọ dika mgbidi, n'aka nri ha ma n'aka ekpe ha. 30 Site n'uzo dí otu a, Onyenwe anyi zoputara ụmụ Izrel site n'aka ndị Ijipt. Ụmụ Izrel hukwara ozu ndị Ijipt n'ikpere mmiri osimiri ahụ. 31 Ụmụ Izrel tñrụ egwu Onyenwe anyi mgbe ha huru ihe ịribama ndị a Onyenwe anyi ji zoputa ha site n'aka ndị Ijipt. Ha kwenyere na Onyenwe anyi, kwenyekwa na Mosis ohu ya.

15 Mgbe ahụ, Mosis na ụmụ Izrel bükuru Onyenwe anyi abụ dí otu a sị, "Aga m abụku Onyenwe anyi abụ n'ihi na o buliela onwe ya elu nke ukwuu. O tñyela iñyinya na onye na-agba ya n'osimiri. 2 "Onyenwe anyi bụ ike m na abụ m. O ghoro m nzoputa. O bụ Chineke m, aga m etokwa ya, Chineke nke nna m, aga m ebulikwa ya elu. 3 Onye na-ebu agha ka Onyenwe anyi bụ. N'ezie, aha ya bụ Onyenwe anyi. 4 Ugbo agha Fero na usuu ndị agha ya, ka o tñyere n'osimiri ahụ. Ndịsi agha Fero, ndị ahoro ahó, ka o mere ka Osimiri Uhie rie. 5 Ogbu osimiri ahụ ekpuchiela ha. N'ime mmiri ahụ dí omimi ka ha riđaruru dika nkume. 6 Aka nri gi Onyenwe anyi, dí ike, díkwa ebube. Aka nri gi, Onyenwe anyi na-etipiasị ndị iro. 7 "N'oke ike nke ịdị elu gi, I lugbuola ndị niile na-ebili imegide gi. I zipuru iwe gi dí oku, o repiara ha dika ighbugbo ọka. 8 I sitere na nkumee nke oghere imi

gi, mee ka mmiri osimiri guzoro qto. Mmiri ahü na-erugharị erugharị guzoro n'otu ebe dika mgbidi; ogbu mmiri kpukötara rahụ n'ala ala nsotu nke osimiri. 9 Onye iro nyara isi si, 'Aga m achuso ha, gafee ha. Aga m ekesa ihe a kwatera n'agha. Nyejue onwe m afó site na ha. Aga m amiputa mma agha m. Jiri aka m laa ha n'iyi.' 10 Ma i kupurị ikuku si gi n'imí püta, osimiri riri ha, ha mikpuru n'ime osimiri ukwu ahü dika igwe. 11 Onye dika gi Onyenwe anyi, n'etiti chi niile? Onye dika gi? Onye dí ebube n'ídí nso. Onye otuto ya na-eyi egwu. Onye na-arụ oru dí ebube? 12 "I setípuru aka nri gi, ala meghere ọnụ ya loo ndí iro gi niile. 13 Site n'ebere gi, i duputara ndí i zoputara. Sitekwa n'ike gi dí ebube, i duru ha ruo n'ebi obibi gi dí nso. 14 Uwa niile nñru ya, maa jijiji. Ndí Filistia ka oke ihe mgbu bjakwasiri. 15 Ndí eze Edom ga-anq n'onodú obi ilo mmiri. Ndí ndu Moab niile ga-abu ndí ọma jijiji ga-ejidekwa, ndí Kenan niile n'onodú itu egwu gagbaze; 16 oke egwu na oke ujo ejidela ha. Site n'ike nke aka gi, ha ga-anq juju dika nkume, tutu ruo mgbe ndí gi, Onyenwe anyi, gafechara, tutu ruo mgbe ndí gi, ndí i zutara nye onwe gi, gafechara. 17 Gi onwe gi ga-akpobata ha, kwo ha dika mkpuru, n'elu ugwu nke ihe nketa gi. N'ebi ahü, Onyenwe anyi, i mere ka ọ burụ ebe obibi gi, ebe nso ahü, Onyenwe anyi, nke i ji aka gi tọ nñqala ya. 18 "Onyenwe anyi ga-abu eze ruo mgbe niile ebighi ebi." 19 Mgbe inyinya Fero, na ugbo agha ya, na ndí na-agba inyinya, gbabanyere n'osimiri, Onyenwe anyi mere ka mgbidi mmiri ahü dagbuo ha. Ma ụmụ Izrel sitere n'ala mmiri koro gafee. 20 N'oge ahü, Miriam onye amuma nwanyi, nwanne Erón weere igba iti egwu n'aka ya, duo ndí inyom ndí so ya, jiri igba egwu nke ha na-etekwa egwu. 21 Miriam burụ abu si ha, "Bukonu Onyenwe anyi abu, n'ihi na ọ bụ onye e buliri elu nke ukwu. Inyinya na ndí na-agba ha, ka ọ tuyere n'ime osimiri." 22 Mgbe ihe ndí a mesiri, Mosis nogidere na-edu ụmụ Izrel. Ha sitere n'Osimiri Uhie ahü bilie ije, jeruo ọzara Shua. Ha jere ije n'ime ọzara abalị ato, ma ha achotaghị mmiri ọñuri 23 Mgbe ha ruru Mara, ha enweghi ike iñu mmiri dí n'ebi ahü, n'ihi na mmiri ahü na-elu ilu. (Ọ bụ ilu ilu a mere e ji kpoo ya Mara.) 24 N'ebi a, ụmụ Izrel malitete itamu ntamu, megide Mosis si, "Olee mmiri anyi ga-añu?" 25 Mosis tikuru Onyenwe anyi mkpu akwa. Onyenwe anyi gosiri Mosis osisi ọ ga-atunye n'ime mmiri ahü. Mgbe Mosis mere otu a, mmiri ahü malitete idí ụtọ ọñuri. Ọ bükwa na Mara

ka Onyenwe anyi nö nye ha ükpuru ya na iwu ya maka iji ya nwalee ha. 26 Ọ siri, "Ọ burụ na unu gage ntí nke ọma n'okwu Onyenwe anyi Chineke unu, mee ihe ziri ezi n'anya ya, ọ burụkwa na unu eleruo anya idebe iwu ya na ükpuru ya niile, ọ dighị orịa nke m tinyere n'ahụ ndí Ijipt nke m ga-etylne n'ahụ unu. N'ihi na ụmụ onwe m bụ Onyenwe anyi, onye na-agwọ unu ọrija niile." 27 Ha bjaruru n'obodo Elim, ebe e nwere isi iyi mmiri ala na-asoputa dí iri na abu, na iri osisi nkwu asaa. Ụmụ Izrel mara ulo ikwu ha n'akukụ mmiri ahü.

16 Ogbakọ ụmụ Izrel niile hapurụ obodo Elim, jere ije bjarute n'ozara Sin nke dí n'etiti Sajnai na Elim. Ha bjaruru n'ebi ahü n'abalị iri na ise nke ọnwa abu, site na mgbe ha hapurụ Ijipt. 2 N'ozara ahü, nzukọ ahü niile tamuru ntamu megide Mosis na Erón. 3 Ụmụ Izrel gwara ha si, "Ọ gaara adị anyi mma ma a si na Onyenwe anyi gburu anyi n'ala Ijipt. N'ebi ahü ite anụ dí iche iche na-adò n'ihu anyi, anyi na-erikwa ụdị nri ọbula anyi choro. Ugbu a, i dubatala anyi n'ozara ka anyi niile nwụ n'agụ." 4 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, "Lee anya, aga m esi n'eluiwge zitere unu achicha. Onye ọbula ga-agà tutukötara onwe ya ihe oriri ụbочи ọbula dika ọ choro. Aga m ejị nke a lee ha ule jmata ma ha ga-eme ihe m nyere ha n'iwu. 5 Gwa ha na n'ubochi nke isii, ha ga-ewere nri ha ga-ericha n'ubochi ahü, ma nri ha ga-eri n'ubochi nke asaa, ka ha ga-achikota n'ubochi nke isii." 6 Mosis na Erón kpokötara ụmụ Izrel si ha, "N'anyasi a ka unu ga-amata na ọ bụ Onyenwe anyi duputara unu site n'ala Ijipt. 7 Unu ga-ahukwa ebube Onyenwe anyi n'ututu echí, n'ihi na Onyenwe anyi anula ntamu unu megide ya. Onye ka anyi bụ unu ga-eji na-atamu ntamu megide anyi?" 8 Mosis kwukwara si, "Mgbe Onyenwe anyi nyere unu anụ unu ga-eri n'anyasi a, nyekwa unu achicha ga-eju unu n'ututu, unu ga-amata na ọ bụ Onyenwe anyi, n'ihi ọ nula ntamu unu megide ya. Onye ka anyi bụ? Ọ bughi anyi ka unu na-atamu megide kama ọ bụ Onyenwe anyi ka unu na-atamu megide." 9 Mgbe ahü, Mosis gwara Erón okwu si ya, "Gwa nzukọ Izrel niile okwu si ha, 'Pütanụ bia n'ihu Onyenwe anyi, n'ihi na ọ nula ntamu unu.'" 10 Mgbe Erón nö na-agwa nzukọ Izrel okwu, ha lepuru anya n'ozara hụ ebube Onyenwe anyi ka ọ pütarà ihe n'igwe ojii. 11 Mgbe ahü, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, 12 "Anula m ntamu nke

ümü Izrel na-atamu. Gwa ha sı, ‘N’anyası taa, unu ga-ata anụ, n’utụtụ echi unu ga-eri achịcha. Mgbe ahụ, unu ga-amata na abụ m Onyenwe anyị Chineke unu.’’ **13** N’oge uhuruchi ụbọchị ahụ, nnụnụ kweel bijara kpuchie ọmụma ụlo ikwu ahụ. N’isi ụtụtụ echi ya, igirigi dakwara gburugburu ọmụma ụlo ikwu ahụ. **14** Mgbe ala kɔrɔ mmiri igirigi ahụ, ihe díka achịcha mbadamba nta juputara n’ala ọzara ahụ niile. **15** Mgbe ụmụ Izrel hụrụ ya, ha juriṭara onwe ha ajuju sı, “Gịnị bụ nke a?” Mosis zaghachiri ha sı, “O bụ achịcha Onyenwe anyị nyere unu ka unu rie. **16** Ihe ndị a bụ iwu Onyenwe anyị nyere, ‘Ka onye obula chikota naanị nke o ga-ericha. Ihe ọtụtụ ọmaa maka otu onye díka ọnụogugu ha si dí n’ezinaulọ.’’ **17** Ụmụ Izrel mere díka a gwara ha, ụfodụ chikotara nke hiri nne, ụfodụ nke dí nta. **18** Mgbe ha ji ihe ọtụtụ ọmaa tuo ya, ha choputara na onye chikotara hie nne enweghi karịa nke zuru ya, onye chikotakwara nke nta, o díghị ihe fodụrụ ya inweta. Onye obula chikotara dí ka ihe ga-ezuru ya si dí. **19** Mosis gwara ha sı, “Ka onye obula hụ na o nweghi nke ga-afodụ ruo ụtụtụ echi ya.” **20** Ma ụfodụ n’ime ha egeghị Mosis ntị. Ha riforɔ nri ahụ debe ya. Ma mgbe chi echi ya boro, ha choputara na ha ereela ure juputa n’ikpuru, ma na-esikwa isi dí njo. Mosis were iwe dí ukwuu megide ụmụ Izrel n’ihı ya. **21** Site n’ubọchị ahụ, gaa n’ihı, ezinaulọ obula na-ewebata nri n’utụtụ obula, díka mkpa ha siri dí. Mgbe anwụ wara, nri ahụ niile fodụrụ na-agbaze. **22** N’ubọchị nke isii, ha na-ewere nri okpukpu abụ karịa ka ha na-ewe n’ubọchị ndị ozo. Mgbe ndịjisi nzuko Izrel hụrụ mgbanwe dí otu a, ha bijara kɔrɔ Mosis. **23** Mosis zara sı ha, “Nke a bụ iwu Onyenwe anyị nyere: ‘Ubọchị echi bụ ubọchị izuike, ubọchị nke asaa dí nsọ nye Onyenwe anyị. Ya mere, sienụ ihe niile unu nwere isi taa, n’ihı na unu agaghị esi ihe obula echi. Nri obula unu riforɔ, hapụnụ ya ka o bụrụ nri unu ga-eri echi.’’ **24** Ha mere díka Mosis gwara ha. Mgbe chi echi boro, ha choputara na nri ha dí mma díkwa ụto, ikpuru adighikwa n’ime ya. **25** Mosis gwara ha sı, “Nke a ga-abụ ihe oriri unu taa, n’ihı na o bụ ubọchị izuike nye Onyenwe anyị. O díghị nri unu ga-ahụ nke unu ga-achịkota taa. **26** Abalị isii ka unu ga-achịkota nri unu ga-eri. Ma n’abalị nke asaa bụ ubọchị izuike, unu agaghị ahụ nri unu ga-achịkota.” **27** Ụfodụ lefurụ ọkwa ahụ Mosis maara ha anya. Ha pürü n’ubọchị izuike ahụ ičho nri, ma o nweghi nke ha nwetara. **28** N’ihı nke a, Onyenwe anyị jụrụ Mosis ajuju sı ya, “Ruo

ole mgbe ka unu ga-anogide na-enupu isi n’iwu m na ido aka na ntị m? **29** Lee, Onyenwe anyị enyela unu ụbọchị izuike. Ya mere, n’ubọchị nke isii o na-enye unu nri ga-ezuru unu abalị abụ. Onye obula n’ime unu kwasiri ịnogide n’ulọ unu. Unu ekwesighị ipu apụ.” **30** N’ihı nke a, ndị Izrel niile zuru ike n’ubọchị nke asaa. **31** Ndị Izrel kpokwara aha nri ahụ ha na-achịkota mánà. O dí ọcha díka mkpuru korianda. O na-atokwa ụtọ díka achịcha e ji mmanụ arụ mee. **32** Emesịa, Mosis gara n’ihı gwa ha okwu sı, “Onyenwe anyị enyela iwu sı, ‘Na unu ga-eji ihe ọtụtụ ọmaa tупута mánà nke unu ga-edebé. O ga-abụ ihe ncheta ga-adịrị ogbo ndị Izrel niile na-abia n’ihı. N’uzo dí otu a, ụmụ unu ga-ahụ ụdị achịcha m jiri zuo unu n’ime ọzara mgbe m gbaputara unu site n’ala ndị Ijipt.’’ **33** N’ihı nke a, Mosis nyere Eron iwu sı ya, “Turu ọtụtụ ọmaa mánà tanye ya n’ime ite nta. Bute ya debe ya n’ihı Onyenwe anyị, ka o bụrụ ihe ga-adigide nye ogbo dí n’ihı.” **34** Emesịa, Eron donyere mánà a n’ihı Ihe Ama e debere n’ime ụlo ikwu, díka Onyenwe anyị nyere Mosis n’iwu. **35** Ndị Izrel niile riri mánà ndị a iri afọ anọ tutu ruo mgbe ha batara n’ala ebe ndị mmadụ bi, tutu ruo mgbe ha bijarutere n’oke ala Kenan. **36** (Ihe ọtụtụ ọmaa bụ otu ọtụtụ n’ime ọtụtụ iri nke ga-aju ihe ọtụtụ efaf.)

17 Ogbakọ ụmụ Izrel niile sitere n’ozara Sin bilie ije ha, na-agá site n’otu ebe ruo n’ebé ozo díka Onyenwe anyị nyere n’iwu. Ha mara ụlo ikwu ha na Refidim, ma o díghị mmiri dí nke ndị mmadụ ga-ańu. **2** N’ihı nke a, ha sesịri Mosis okwu, sı, “Nye anyị mmiri ka anyị n’uqo.” Mosis zara, sı, “Gịnị mere unu ji esesi m okwu? Gịnị mere unu ji choq ịnwaputa ntachiobi Onyenwe anyị?” **3** Ma akpíri mmiri kporo ndị a nkụ n’ebé ahụ, nke a mere ka ha tamuo ntamu megide Mosis. Ha sıri, “O bükwa n’ihı gịnị ka i ji site n’obodo Ijipt kporputa anyị, ime ka anyị, ụmuntakịri anyị na anu ụlo anyị nwuqo n’ihı akpíri ikpo nkụ?” **4** N’ihı ya, Mosis tikuru Onyenwe anyị mkpu akwa sı, “Gịnị ka m ga-eme banyere ndị a. Lee, ha chorɔ itugbu m na nkume.” **5** Ma Onyenwe anyị zaghachiri Mosis, sı ya, “Gaa n’ihı ndị a, kporo ụfodụ n’ime ndị okenyne Izrel. Jirikwa mkpanaka ahụ n’aka gi, bụ nke i tiri n’elu osimiri Nail gaa. **6** Lee, Aga m eguzo n’ihı gi n’akukụ nkume dí na Horeb. I ga-akụ mkparai gi n’elu nkume ahụ. Mmiri ga-asoputakwa site na ya, ka ndị mmadụ n’uqo.” Ya mere, Mosis mere otu a n’ihı ndị okenyne

Izrel niile. 7 N'ihi nke a, o kporo aha ebe ahu Masa na Meriba n'ihi esemokwu ụmụ Izrel na n'ihi nwale ha nwalerere Onyenwe anyi, na-asị, "Onyenwe anyi o nonyeere anyi, ka o bụ na o nonyereghị anyi?" 8 Ndị Amalek bjara luso ụmụ Izrel agha na Refidim. 9 Mosis gwara Joshua okwu si ya, "Hoputa ụfodụ ndị ikom ka ha gaa luso ndị Amalek agha. Echi, mu onwe m ga-eguzoro n'elu ugwu, jidekwa mkpara Chineke n'aka m." 10 Ya mere, Joshua pürü gaa luso ndị Amalek agha dika Mosis gwara ya. Ma Mosis na Eron na Hua, rigoro n'elu ugwu ahu. 11 Ndị Izrel na-enwe mmeri mgbe ọbula Mosis weliri aka ya elu, ma ndị Amalek na-emeri mgbe ọbula Mosis wedataraka aka ya. 12 Mgbe ike gwurụ aka Mosis, ha butere nkume tiniye n'okpuru ya mee ka o nökwasị n'elu ya. Eron na Hua jidere aka Mosis abụo welie ya elu, otu onye n'akukụ a, onye nke ozø n'akukụ nke ozø. Ime ka aka Mosis guzosie ike tutu ruo mgbe anwụ dara. 13 N'ihi nke a, Joshua na ndị agha ya meriri ndị agha Amalek site n'iji mma agha gbuo ha. 14 Emesia, Onyenwe anyi sịri Mosis, "Dee ihe niile ndị a n'akwukwo, ka o bürü ihe nccheta. Gugharịakwa ya na ntị Joshua. N'ihi na aga m ehichapụ ihe niile a ga-eji cheta Amalek n'elu ụwa." 15 Mosis wuru ebe ichu aja nye Onyenwe anyi. O kporo ya Onyenwe anyi Nisi, nke pütara, Onyenwe anyi bụ ọkolotọ m. 16 Mosis siri, "N'ihi na-eweliri aka elu n'ebi ocheeze Onyenwe anyi di. Onyenwe anyi ga na-ebuso ndị Amalek agha site n'ogbo ruo n'ogbo."

18 Mgbe ihe ndị a gasiri, Jetro, nna nwunye Mosis, onye bükwa onye ncchaja Midia, nüru banyere ihe niile Chineke meere Mosis na Izrel ndị nke ya, na ụzo Onyenwe anyi si naputa Izrel site n'aka ndị Ijipt. 2 Jetro ogo nwoke Mosis kpotoro Zipora, nwunye Mosis, mgbe Mosis chülara ya 3 na ụmụ ya ndị ikom abụo. Aha nwa ya nke mbụ bụ Geshom, nke pütara, abụ m ọbia na mba ozø. 4 Aha nwa nwoke nke abụo bụ Elieza, nke bụ, Onyenwe anyi bụ onye inyeaka m. N'ihi na mgbe Mosis mürü Elieza o kwuru si, "Chineke nna m bụ onye inyeaka m, n'ihi na o naputara m site na mma agha Fero." 5 Jetro, ogo nwoke Mosis, bjakwutere ha n'ime ozara. O dutere ụmụ ndị ikom Mosis abụo na nwunye Mosis. N'oge ahụ, Mosis na ụmụ Izrel mara ụlo ikwu ha n'akukụ ugwu Chineke. 6 O ziri Mosis ozi si, "Mụ bụ Jetro ogo gi nwoke bjakwutere gi, nwunye gi na ụmụ gi abụo sokwa m." 7 N'ihi ya, Mosis gara zute ogo ya nwoke, kpoo isiala nye ogo ya, sutu ya ọnụ. Emesia, o kpobatara ha n'ime ụlo

ikwu ya. Jetro na ogo ya Mosis kwuritara okwu, juo ihe banyere otu ihe si agara ibe ha. 8 Mosis kpotoro nna nwunye ya ihe niile Onyenwe anyi mere Fero na ndị Ijipt niile n'ihi ndị Izrel. O kókwaara ya banyere ihe ndakwasị niile dakwasiri ha n'ime ozara, na otu Onyenwe anyi si naputa ha. 9 Jetro soro Mosis nñuria ọnụ nke ukwuu n'ihi ihe niile Onyenwe anyi meere ndị Izrel, na otu o siri naputa ha site n'aka ndị Ijipt. 10 Jetro kwuru si, "Onye a goziri agozi ka Onyenwe anyi bụ. Onye naputara unu site n'aka ndị Ijipt na site n'aka Fero. 11 Ugbu a, amaara m na Onyenwe anyi kachasi chi ndị ozø niile elu, n'ihi na o zoputara ndị ya site n'aka ndị Ijipt ndị sitere na mpako ha meso Izrel mmeso." 12 Jetro, nna nwunye Mosis chutoro Chineke aja nsure oku na aja ndị ozø. Emesia, Eron na ndị okenye Izrel bjara soro Mosis na ogo ya nwoke rie ihe n'ihi Chineke. 13 N'ubochi nke ozø ya, Mosis bjara nödụ ala ikpere ndị mmadụ ikpe. Igwe mmadụ nogidere Mosis site n'ututu ruo n'anyasi. 14 Ogo Mosis huru ihe niile o na-emere ndị mmadụ, nke a mere na o jürü, "Ginị bụ ihe nke a i na-emere ndị a? Ginị mere i ji nödụ ala naanị gi, ndị a niile gbaa gi gburugburu malite n'ututu ruo n'anyasi?" 15 Mosis zara nna nwunye ya si, "N'ihi na ha bjara ijuta m ihe si n'aka Chineke. 16 O bürü na esemokwu adịri n'etiti mmadụ ọbula na ibe ya, ha na-abịakwute m, ka m kpebie ihe di n'etiti mmadụ na ibe ya. Ana m eme ka ha mata iwu na ụkpuru Chineke." 17 Mgbe Jetro, nna nwunye Mosis, nüru ihe ndị a niile, o siri Mosis, "Ihe i na-eme adighị mma. 18 Ike ga-agwu gi, gwukwa igwe mmadụ ndị a. Ọrụ a i na-arụ dị ukwuu karịa gi. Naanị gi agaghị eboli ya. 19 Ugbu a, gee m ntị. M ga-adụ gi ọdu, ka Chineke nonyekwara gi. O ga-adị mma ma o bürü na i bụ onye na-anochi anya ndị a n'ihi Chineke. N'uzo dị otu a, i nwere ike iweta nsogbu niile ha nwere n'ihi Chineke. 20 Ihe ozø i ga-eme bụ nke a: i ga-akuziri ha iwu na ụkpuru Chineke, gosikwa ha ụzo ha ga-esi bie ndụ, na ọrụ ha kwasiri iżụ. 21 Ma site n'etiti ndị a hoputa ndị ikom tozuru, ndị ikom na-atụ egwu Chineke, ndị kwasiri ntukwasị obi na ndị kpotoro uru n'ezighị ezi asị. Mee ha ndịsi na-achị imerime puku ndị mmadụ, ndịsi narị mmadụ, ndịsi iri mmadụ ise na ndịsi mmadụ iri. 22 Mee ka ha bürü ndị ikpe nye ndị mmadụ oge niile. Nye iwu ka ha na-ewetara gi okwu dikarisiri ike, ma na-ekpe ikpe gbasara okwu dị mfe na ndị ozø niile dị iche iche. N'uzo dị otu a, ndị ikpe ndị ahụ ga-enyere gi aka ime ka ibu arọ gi dị

mfe. 23 O bürü na i ga-eme ihe niile ndị a, o bürükwa na Chineke ekwenye, i ga-enwe ike nagide nsogbu niile. Mmadụ niile ga-ewere udo na ọriṇụ birikwa.” 24 Mosis gere ntị n’ihe niile nna nwunye ya gwara ya. O mekwara ihe niile o kwuru. 25 O sitere n’etiti ụmụ Izrel hoputa ndị kwasiri ekwesi mee ka ha bürü ndịsi. Ụfodụ ka o mere ndịsi na-elekọta imerime puku mmadụ, ụfodụ na-achị narị mmadụ, ụfodụ, iri mmadụ ise, ụfodụ, mmadụ iri. 26 Ha jere ozi díka ndị ikpe nye ndị mmadụ n’oge niile. Ha na-ewetara Mosis okwu niile siri ike, ma ha onwe ha na-ekpe ikpe banyere okwu nke dikarişirị nta. 27 Mgbe ahụ, Mosis zilagara nna nwunye ya. Jetro laghachikwara n’obodo nke aka ya.

19 N’onwa nke ato, site n’oge ndị Izrel hapuchara obodo Ijipt, n’ubochị ahụ, ha bjararu ọzara Sajnai. 20 bụ site na Refidim ka ha sị bjaruo ọzara Sajnai, mee ebe obibi ha n’ebe ahụ, n’akukụ ugwu Sajnai. 3 Mosis rigoro n’elu ugwu ahụ izute Chineke. Mgbe ahụ, Onyenwe anyị sitere n’elu ugwu ahụ kpọ Mosis oku sị ya, “Otu a ka i ga-esi gwa ụlo Jekob okwu. I ga-akorọ ụmụ Izrel: 4 ‘Unu onwe unu ahụla ihe m mere ndị Ijipt, hukwa otu m siri buru unu na nku ugo, si otu a, dötara unu onwe m. 5 N’ihi nke a, o bürü na unu ga-erubere m isi nke oma ma debe ọgbugba ndị m, unu ga-abụ ihe onwunwe nke m dị oke ọnụahịa. N’ezie, ụwa niile bụ nke m, 6 ma unu ga-aburụ m alaeze ndị nchüaja, na mba dị nsọ.’ Okwu ndị a ka i ga-agwa ụmụ Izrel.” 7 Mosis gara kpokọta ndị okenyen ndị Izrel, gwa ha okwu niile nke Onyenwe anyị nyere ya n’iwu. 8 Ndị mmadụ niile a jikwa otu olu zaghachi ya sị, “Ihe ọbula Onyenwe anyị kwuru ka anyị ga-eme.” Mosis gwara Onyenwe anyị ihe niile ndị Izrel kwuru. 9 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, “Lee, agaje m izute gi n’ime igwe ojii gbara ochichirị. Achọro m ka ụmụ Izrel niile were ntị ha nṣụ mgbe m ga-agwa gi okwu, ọzokwa, ka ha kwerekwa na gi ruo mgbe niile.” Mosis gwara ndị Izrel niile okwu nke Onyenwe anyị gwara ya. 10 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu ọzo sị, “Rịdakwuru ndị m, doo ha nsọ taa na echị. N’ihi na nke a ga-abụ nkwo do ha izute m. Ka ha saa uwe ha mmiri, 11 jikerekwa n’ubochị nke ato. N’ihi na m ga-arịdata n’elu ugwu Sajnai n’ihu mmadụ niile. 12 I ga-akpa oke n’ebe ha na-agaghị agafe. Nye ha iwu si ha, ‘Kpacharanụ anya ka unu ghara ịbia ugwu ahụ nsọ, maọbu metụ ala ugwu ahụ aka. N’ihi na onye ọ bụla metụ ugwu ahụ aka

aghaghị ịnwụ.’ 13 Agaghị emetu onye mmebi iwu ahụ aka, kama, a ga-eji nkume tugbuo ya, maọbu e were àkụ gbagbuo ya, maọbu mmadụ maọbu anumamanu, o gaghị adị ndị. Mmadụ ọbula agaghị abiaru ugwu ahụ nsọ, ruo mgbe ha nṣụ opị nke a ga-afụ. Mgbe ahụ, ha nwere ike biịa nso ugwu ahụ.” 14 Ya mere, Mosis si n’ugwu ahụ rịdakwuru ụmụ Izrel. O doo ndị mmadụ ahụ nsọ. Ha niile ji mmiri saa uwe ha. 15 Mosis doro ha aka na ntị sị ha, “Jikerenụ n’ubochị nke ato. Nwoke na nwanyị enwekwala mmekorita ọbula.” 16 Mgbe o ruru n’utụtụ ubochị nke ato ahụ, oke igwe ojii kpuchiri elu ugwu ahụ. Amụma malitere na-egbuke, egbe eluigwe malitekwarা igba. N’ikpeazu, opị ike dara. Mmadụ niile türü egwu, makwa jijiji. 17 Mosis duuru ndị mmadụ ahụ niile si n’ulọ ikwu ha pụta gaa izute Chineke. Ha niile guzokwara n’ala ugwu ahụ. 18 Mgbe ahụ, anwụrụ ọkụ kpuchiri ugwu Sajnai. Ma lee! Onyenwe anyị rịdatara díka ire ọkụ n’elu ugwu ahụ. Anwụrụ ọkụ rigoro elu díka anwụrụ ọkụ nke ọhịa na-ere ọkụ. Ala oma jijiji dị ukwu dakwasıkwara ugwu ahụ. 19 Mgbe opị ike ahụ na-ada ike ike, Mosis malitere igwa Chineke okwu. Chineke zaghachiri Mosis okwu site n’olu dara ụda díka egbe eluigwe. 20 Onyenwe anyị rịdatara bjaruo n’elu ugwu Sajnai. O gwara Mosis ka ọ rigota ịbia zute ya. Mosis rigoro n’elu ugwu ahụ ijekwuru Chineke. 21 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, “Rịda gaa dọp ndị mmadụ ahụ aka na ntị ka ha ghara ịgafe oke ala ahụ bjaruo nsọ ihu Onyenwe anyị anya ka ha ghara ila n’iyi. 22 O bulađị ndị nchüaja ndị chọrọ ịbjaru Onyenwe anyị nsọ aghaghị ido onwe ha nsọ. Ma ọ bughi otu a, Onyenwe anyị ga-eme ka ha niile nwụo.” 23 Mosis zaghachiri Onyenwe anyị sị, “Ndị mmadụ agaghị arigota n’ugwu Sajnai n’ihi na gi onwe gi adołla anyị aka na ntị sị, ‘Kpaanụ oke gburugburu ugwu a, doo ya nsọ.’” 24 Ma Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị: “Gbada gaa kpogota Eron ka gi na ya soro rigota n’elu ugwu a. Ma lezie anya ka ndị nchüaja na ndị Izrel ghara irigota n’ebe a ịbjakwute Onyenwe anyị, ma ọ bughi otu a, o ga-eji ike laa ha n’iyi.” 25 Ya mere, Mosis rịdakwuru ndị Izrel ga gwa ha.

20 Chineke kwuru okwu ndị a niile sị: 2 “Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị Chineke unu, onye kpopütara unu site n’Ijipt, bụ ala nke ibu ohu. 3 “I gaghị enwe chi ọzo tinyere m. 4 Gi emerela onwe gi arusi a piri apị, n’oyiyi nke ụdi ọbula nke yiri ihe dị n’eluigwe

maqbü nke yiri ihe dí n'ụwa, n'okpuru ya maqbü n'ime mmiri, n'okpuru ụwa. 5 Gị akpola isiala nye ha, efekwala ha ofufe, n'ihi na Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị Chineke gi, abụ m Chineke ekworo. Onye na-ata ụmụ na ụmụ ụmụ ahụhụ, n'ihi ajo omume nke ndị mürü ha, ọ bùladi ruo n'ögbo nke ato na nke anq, nke ndị ahụ kpqrö m asị. 6 Ma na egosi iħunanya nye puku ögbo niile nke ndị hürü m'nanya, bụ ndị na-edebé ihe niile m nyere n'iwu. 7 Gị ejikwala aha Onyenwe anyị bụ Chineke gi eme ihe efu, n'ihi na Onyenwe anyị agaghị agụ onye ji aha ya eme ihe efu díka onye ikpe na-amaghị. 8 Cheta ụbochị izuike site n'ido ya nsø. 9 N'ime ụbochị isii ka i ga-eje ozi gi niile. Ọ bükwa n'ime ha ka i ga-aruzu örü gi niile. 10 Ma ụbochị nke asaa bụ ụbochị izuike nke Onyenwe anyị Chineke gi. I gaghị arụ örü ọbula n'ubochị ahụ, gi onwe gi, nwa gi nwoke na nwa gi nwanyị, onye örü gi nwoke, onye örü gi nwanyị, maqbü anụ ulọ gi ọbula, ọbulađi onye obịa bi n'obodo gi. 11 N'ihi na ọ bụ n'ime ụbochị isii ka Onyenwe anyị kere eluigwe na ụwa, na oke osimiri, na ihe niile dí n'ime ha. O zuru ike n'ubochị nke asaa. N'ihi nke a Onyenwe anyị goziri ụbochị nke asaa doo ya nsø, ka ọ bürü ụbochị izuike. 12 Sopụrụ nne gi na nna gi, díka Onyenwe anyị Chineke gi nyere gi n'iwu, ka ụbochị ndụ gi dí ogologo n'ala ahụ nke Onyenwe anyị Chineke gi na-enye gi. 13 Gị egbula mmadụ. 14 Gị akwala iko. 15 Gị ezula ohi. 16 Agbala ama ụgha megide onye agbataobi gi. 17 Gị enwela anya ukwu n'ebé ulọ onye agbataobi gi dí. Gị enwekwala anya ukwu n'ebé nwunye onye agbataobi gi dí, maqbü ohu ya nwoke maqbü ohu ya nwanyị, ehi ya maqbü inyinya ibu ya, ma ọ bükwanụ n'ihe ọbula nke onye agbataobi gi nwere dí.” 18 Mgbe ndị Izrel hürü egbe eluigwe, na amụma ọkụ, na opị ike, hulkwa ugwu ahụ ka o juputakwara n'anwụrụ ọkụ, ha mara jijji n'ihi egwu. Ha guzoro n'ebé dí anya, 19 sị Mosis, “Biko ka gi onwe gi gwa anyị okwu, anyị ga-anụ ma ka Chineke gharakwa īgwa anyị okwu, ma ọ bughị ya, anyị ga-anwụ.” 20 Mosis sịri ndị Izrel, “Unu atukwala ujọ, n'ihi na Chineke bjara inwale unu ime ka unu natu ya egwu mgbe ọbula ka unu ghara imehie megide ya.” 21 N'ihi nke a, mmadụ niile guzoro n'ebé dí anya site n'ugwu ahụ. Ma Mosis bara n'ime igwe ojii ahụ, ebe Chineke n'onwe ya nọ. 22 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, “Gwa ụmụ Izrel okwu sị, ‘Unu onwe unu ahụla na m si n'eluigwe gwa unu okwu. 23 Unu emerela onwe unu chi ọzọ tinyere m, chi ọlaocha

maqbü chi ọlaedo. Unu emerela onwe unu ha. 24 “Ebe ichejị aja unu ga-ewuru m ga-abụ nke unu ji naanị aja wuo. N'ebe ahụ ka unu ga-achịrụ m aja nsure ọkụ na aja udo. Unu ga-ewuru m ebe ichejị aja naanị ebe ọbula m mere ka aha m bürü ihe a na-asopụrụ, n'ebe ahụ ka m ga-abịa gozie unu. 25 Ọ bürü na unu ewuo ebe ichejị aja nkume, unu ejikwala nkume a wara awa, n'ihi na unu ga-eme ka ọ ghara idị nsø ma ọ bürü na unu ejiri ngwa örü wagħarja nkume ya. 26 Unu ejila ihe nrigo gbagoro n'ebe ichejị aja m, ka a ghara ikpughe ọtò unu n'elü ya.”

21 “Ndị a bụ iwu i ga-edebé n'ihu ha. 2 “Ọ bürü na i goro ohu onye Hibru, o ga-agbara gi odibo afọ isii. Ma n'afọ nke asaa, o ga-abụ onye nwere onwe ya laakwa n'akwugħi ugħo ọbula. 3 Ọ bürü na sosoq ya bjara, sosoq ya ga-ala, ma ọ bürü na o nwere nwunye tupu ọ bürü ohu, ya na nwunye ya ga-eso ala. 4 Ọ bürü na nna ya ukwu kpɔnyere ya nwunye onye mħtaara ya ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom, nwanyị ahụ na ụmụ ya ga-abụ nke nna ya ukwu, naanị nwoke ahụ ga-enwere onwe ya. 5 “Ma ọ bürü na ohu ahụ asị, n'ezie, ‘Ahħru m onyenwe m na nwunye m na ụmụ m n'anya, achogħi m inwre onwe,’ 6 mgbe ahụ, onyenwe ya ga-edur ya bjaktwute Chineke. Mgbe ọ kpobatasirị ya n'oni үzo, onyenwe ya ga-eji agiga dupuo ntị ya. Malite n'oge ahụ, o ga-abükwa ohu ya ruo ogwugħu ndụ ya. 7 “A sị na nwoke eree nwa ya nwanyị díka ohu, agaghị ala otu ndị ohu nwoke si ala. 8 Ọ bürü na ihe nwanyị ahụ amasikwagħi onyenwe ya, onye hoqro ya nye onwe ya, onyenwe ya ga-ekwre ka a gbaputa ya. Ma ọ gaghị eresi ya ndị obịa. N'ihi na onyenwe ya emeela nwanyị ahụ ihe ojooq mgbe ọ jürū na ọ gaghị alukwa ya օzo. 9 Ọ bürü na ọ chiqro ka nwa ya nwoke lụq ya díka nwunye ya, o ga-emeso ya díka omenaala si kwado e si emeso ndị bụ nwaada. 10 Ọ burukwa na ọ luta ya díka nwunye nke aka ya, mesiakwa luta nwunye օzo, ọ gaghị akwusị inye ya uwe maqbü ihe oriri. Ọ gaghị agonarikwa ya ihe ọbula kwasiri ya díka nwunye. 11 Ọ bürü na o mereghị ohu nwanyị a ihe ndị a, nwanyị a pürü iħapu ya gaara onwe ya na-akwugħi ugħo ọbula. Mgbe ahụ, o ga-enwerekwa onwe ya. 12 “Qzokwa, ọ bürü na mmadụ etigbuo mmadụ ibe ya, aghaghị ime ka onye di otu a nwu. 13 Ma ọ bürü na o mere ya na-amaghị ama, ọ burukwa na Chineke kwagidere omume di otu a, mgbe ahụ, a ga-ahoputara

ya ebe o ga-agbaga, jee zere ndu. 14 O burukwa na onye ọbụla akpachara anya jiri aghughogho gbuo mmadu ibe ya, a ga-adoputa ya, o bùladị site n'ebe ichu aja m, gbuo ya. 15 "O bùru na onye ọbụla etie nna ya maobu nne ya ihe, a ghaghị ime ka onye dì otu a nwụo. 16 "Onye ọbụla tọqoro mmadu ibe ya, ma o rere ya n'ahịa, maobu na a choputara ya n'aka ya, a ga-eme ka onye dì otu a nwụo. 17 "Aghaghị ime ka onye ọbụla ga-akpo nna ya maobu nne ya iyi nwụo. 18 "O bùru na mmadu abu alu ogo ma otu n'ime ha ewere nkume maobu osisi tie onye nke ozø. O bùru na o nwughi, kama na o merürü ahụ, dinaakwa n'ihe ndina ya, 19 o bùru na onye ahụ ebilie were mkpara ya na-ejegharị, ikpe agaghị ama onye ahụ tiri ya ihe, kama o ga-akwụ ugwo ihe onye ahụ ji gwø onwe ya, na oge onye ahụ o tiri ihe ji nqo n'ihe ndina, ruo mgbe ahụ ya ga-adị mma. 20 "O bùru na ohu ọbụla anwụo site n'ihe otiti nke onyenwe ya tiri ya, ma ohu ahụ o bụ nwoke maobu nwanyị, a ga-adị onyenwe ya aka na ntị site n'inye ya ntaramahụ. 21 Otu o dì, o bùru na ohu ahụ dì ndu n'ubochị mbụ, maobu n'ubochị nke abu, a gaghị enye onyenwe ya ntaramahụ n'ihi na ohu ahụ bụ akụ ya. 22 "O bùru na mmadu abu esite n'ilu ogo ha merụo nwanyị dì ime ahụ, mee ka ime ahụ pụo, ma nwanyị ahụ emerughị nnukwu ahụ, di nwanyị ahụ ga-anara site n'aka onye ahụ merürü nwunye ya ahụ ihe niile ọbụla o kwuru na a ga-akwụ ya, bükwa nke ndị na-ekpe ikpe kpebiri. 23 Ma o bùru na nwanyị ahụ a nwụo n'ihi mmerụ ahụ ahụ e merürü ya, a ga-eme ka nwoke ahụ merürü ya ahụ nwụo. 24 O bùru na o bụ anya ka a kükporo, anya n'onodụ anya. O burukwa otu eze ka e tipurụ, eze n'onodụ eze. Otu ahụ kwa, aka n'onodụ aka, ụkwụ n'onodụ ụkwụ. 25 Idà ọkụ n'onodụ idà ọkụ, onya mma, n'onodụ onya mma, ihe otiti n'onodụ ihe otiti. 26 "O bùru na mmadu ọbụla esite n'ihe otiti o tiri ohu ya kükporo ya anya, a ga-eme ka ohu ahụ nwere onwe ya, maobu ohu nwoke maobu ohu nwanyị, n'ihi na o jirila anya ya gbara onwe ya. 27 O bùru na mmadu ọbụla etipu eze ohu ya nwoke maobu ohu ya nwanyị, a ga-eme ka ohu ahụ nwere onwe ya n'ihi eze ya nke e tipurụ. 28 "O bùru na ehi ejiri mpi ya sôda mmadu si otu a mee ka onye ahụ nwụo, a ga-atügbu ehi ahụ na nkume. Mmadu ọbụla agaghị erikwa anu ehi ahụ. Ma a ga-agụ onyenwe ehi ahụ dika onye ikpe na-amaghi. 29 O bùru na ehi ahụ na-asokarị ndị mmadu mpi mgbe niile, agaghị eri anu ya. Kama, o bùru na adoqla onyenwe ya aka

na ntị banyere ehi ahụ ọtụtụ oge, ma o meghị ihe ọbụla banyere ya, a ga-eme ka ehi ahụ na onyenwe ya nwụo. 30 Ma o bùru na ndị nwe mmadu achọ ka a kwuọ ha ugwo kama igbu onyenwe ehi ahụ, ndị ikpe ga-ekpebi ego ole onyenwe ehi ga-akwụ ha. 31 Otu a ka a ga-esikwa kpee ikpe nke ga-aputa ma o bùru na ehi asoda nwokorobia maobu nwaagbohgo ọbụla. 32 Kama o bùru na ehi asoda ohu nwoke maobu ohu nwanyị, onyenwe ehi ahụ ga-akwụ onyenwe ohu ahụ iri mkpuru ọlaocha ato. Emesia, a ga-eji nkume tugbuo ehi ahụ. 33 "O bùru onye ọbụla meghere olulu maobu gwuo olulu, ghara imechi ya, nke mere na ehi mmadu maobu inyinaya ibu adaba n'ime ya, 34 onye ahụ gwuru olulu ahụ ga-akwụ onyenwe anu ulo ahụ onuogugu ego o jiri zutu ya. Mgbe ahụ o ga-eburu ozu anu ahụ nwụrụ anwụ. 35 "O bùru na oke ehi mmadu emerụ oke ehi onye ozø ahụ, emesia ehi di otu a anwụo, a ga-ere ehi nke dì ndu, kewaa ego ya ụzo abu. Otu a kwa, a ga-ekewa ehi nke nwụrụ anwụ, nye mmadu abu ahụ otu ụzo otu ụzo. 36 O bùru na amaara na oke ehi ahụ na-aso mpi mgbe niile n'oge gara aga, ma onyenwe ya emeghi ihe ọbụla banyere ya, o ga-akwụzu ugwo ehi ahụ nwụrụ anwụ. Emesia ehi ahụ nwụrụ anwụ ga-abụru nke ya.

22 "O bùru na mmadu ezuru ehi maobu aturu gbuo ya, maobu ree ya, o ga-akwughachi ehi ise n'onodụ ehi ahụ. N'onodụ otu aturu o zuuru, o ga-akwughachi aturu ano. 2 "O bùru na e jide onye ohi mgbe o na-egbuka ulo onye ozø, o burukwa na e tigbuo ya, mee ka o nwụo, iwu ejideghị onye ahụ gburu ya. 3 Kama o bùru na e tigburu onye ahụ mgbe chi bocharala, ọmụma ikpe ga-adịrị onye ahụ tigburu ya. "O bùru na e jide onye ohi, a ga-eme ka o kwughachi ihe o zuru n'ohi. O bùru na o nweghi ike kwughachi, a ga-ere ya dika ohu, jiri ego e retara kwuọ ugwo o ji. 4 O bùru na a chọta ihe o zuru n'aka ya, maobu ehi, maobu inyinaya ibu, maobu aturu, o ga-akwughachi ọnụahịa ya okpukpu abu. 5 "O bùru na mmadu akpachara anya hapu anu ulo ya ka o gaa taa nri n'ubi maobu n'ubi vajin, maobu n'ubi onye ozø, onyenwe anu ulo ahụ ga-akwụ ugwo ihe niile anu ulo ya mebiri, ma ihe o ga-eji kwuọ ugwo ahụ agaghị ibu ihe ọrụ ubi dì mma nke o si n'ubi ya maobu n'ubi vajin ya weputa. 6 "O bùru na ọkụ na-agba banye n'ogwu, repia ogbo oka dì n'ubi mmadu maobu oka guzoro eguzo, ma o bükwanụ ọhia niile, onye ahụ tinyere

oku ahü ga-akwughachi ugwo ihe ahü niile nke oku repiara. 7 “O bürü na mmadu enye enyi ya maobü onye agbataobi ya ego, maobü ihe obula ka o debere ya, ma onye ohi agaa zuru ya site n’ulö ya, a si na e jide onye ohi di otu a, o ga-akwughachi ugwo ihe o zuru okpukpu abu. 8 O bürü na a choputaghị onye ohi ahü, onye nwe ulö ahü aghaghị ibia n’ihu Chineke, ka a choputa maobü ya n’owenye setipuru aka were ihe ahü, bu akü nke onye ozø kpataro. 9 O bürü na onye ehi ya, maobü inyinya ibu ya, maobü aturu ya, maobü uwe, maobü ihe obula furu efu, nke mmadu na-asị, ‘Nke a bu ya.’ Mmadu abu ndi a ga-aga n’ihu ndi ikpe. Onye obula ndi ikpe a mara ikpe ga-akwughachi ibe ya ugwo okpukpu abu. 10 “O bürü na anu ulö mmadu nyere onye agbataobi ya n’aka idebe anwụ, maobü meru ahü, maobü gbafulo, ma anu ulö ahü o bu inyinya ibu, maobü ehi, maobü aturu, maobü anu ulö ozø, o bürü na o dighị onye hụrụ mgbe ihe ndi a dakwasiri anu ulö ahü, 11 mgbe ahü, onye agbataobi ahü e nyere anu ndi a n’aka idebe ga-anu iyı n’ihu Onyenwe anyị. Iyi ahü o n’lụrụ ga-egosi onyenwe anu ulö ahü na o zughi ya n’ohi. N’ihu nke a, o gaghị akwughachi ugwo obula. 12 Ma o bürü na o zuru anu ulö ahü n’ohi site na nke agbataobi ya, o ghaghị ikwughachi ugwo niile nye onyenwe ya. 13 O bürü na anu ohịa gburu ya, o ga-eweta ụfodụ n’ime anu ahü a dogburu adogbu, iji gosi na anu ohịa dogburu ya. O ga-esikwa otu a gbanari ikpe ọmụma. N’ihu nke a, o gaghị akwukwa ugwo obula n’ihu anu ulö ahü. 14 “O bürü na mmadu agbazariri anu ulö site n’aka onye agbataobi ya, o bürü na anu ulö ahü anwụ, maobü meru ahü mgbe onyenwe ya na-anoghị n’ebenye ahü, onye ahü a gbazinyere anu ulö ahü ga-akwu ugwo ya. 15 O bürü na anu ulö ahü no na nke onyenwe ya, onye gbaziri ya agaghị akwu ugwo obula. O bürü na a kwuru ego mgbazi obula n’isi anumān a, onye gbaziri ya agaghị akwughachi ego obula, n’ihu na ego mgbazi o kwuru ka a ga-ewere dikä ugwo. 16 “O bürü na nwoke arafuo nwaagbogho na-amaghị nwoke, site n’ime ka ha abu dinaa, nwoke ahü ga-akwu ugwo isi nwaagbogho ahü. O ga-alukwa ya dikä nwunye ya. 17 O bürü na nna nwaagbogho ahü ekwenyeghi ka nwoke ahü luọ ya, nwoke ahü aghaghị ikwu ugwo isi nwaagbogho ahü. 18 “E kvesighị ihapụ nwanyị mgbaasi ndu. 19 “Onye obula ya na anu obula dinakoro, e kvesiri ime ka o nwụ. 20 “Onye obula chürü aja nye chi ozø ma o bughị naanị Onyenwe anyị, a ga-eme ka o nwụ. 21

“O kvesighị ka mmadu obula mesie onye obia ihe ike n’uzo obula. Unu aghaghị icheta na unu bu ndi obia n’ala Ijipt. 22 “Unu emegbulu nwanyị obula di ya nwụ, maobü onye obula na-enweghi nne na nna. 23 Unu megbuo ha, mee ka ha tikuo m, aga m anu mkpu akwa ha, nyere ha aka. 24 Mgbe ahü, iwe m di oke oku ga-eripi unu. Aga m ejikwa mma agha tigbu unu. Ndị nwunye unu ga-aghokwa ndi inyom na-enweghi di, umu unu ga-abukwa ndi na-enweghi mna. 25 “O bürü na i gbazinyere onye Hibrue ego, onye bu nwa mgbe, i gaghị anara ya ọmụrụnwa. 26 O bürü na i nara ya uwe ya n’ihu ego ahü i gbazinyere ya, ekwela ka uwe ahü nogide n’aka gi ruo mgbe anwu dara. 27 N’ihu na uwe ahü nwere ike bürü naanị ihe o nwere, maobü uwe o ga-eji rahü ụra. O bürü na i zighachighị ya, o tikuo m site n’ikwa akwa, aga m anurụ mkpu akwa ya, n’ihu na abu m onye obi ebere. 28 “Ekwulula aha Chineke, abukwala onye na-achị ndi gi ọnụ. 29 “Atufukwala oge obula n’ikwughachi onyinye unu kvesiri inye. Maobü nke mkpuru ala ubi gi, na nke mmanya vajin gi, na ugwo i kvesiri ikwu. “I gaghị inye m nwa gi nwoke e buru ụzø mọ. 30 Otu a ka i ga-emekwa banyere mkpuru mbu nke ehi gi na aturu gi. I ga-ewebata ya nye m n’ubochị nke asatọ site n’oge a mürü ha, mgbe i hapusiri ha nne ha ubochị asaa. 31 “Unu ga na-aburụ m ndi di nsø. N’ihu nke a, wezuganụ onwe unu n’ebenye anu a dogburu adogbu di. Unu erikwala anu di otu a, kama tütüpurunu ya nkịta.

23 “I gaghị agbasa akukọ ugħha obula. Esokwala mmadu ojoo nwekọ ihe obula site n’igba ama i maara na o bughị ezioku. 2 “I gaghị eso igwe mmadu mee ihe ojoo. Mgbe i na-agba akaebe n’ulokpe, i gaghị esonye igwe mmadu ndi na-atugharị ikpe ziri ezi. 3 N’ebenye nwa ogbenye no, i gaghị ekpelara ya n’oge ikpe n’ihu na o bu nwa ogbenye. 4 “O bürü na i hụ ehi, maobü inyinya ibu nke kpafuru akpafu, o burukwa na o bu nke onye iro gi, duru ya dulatara onye iro gi ahü. 5 O bürü na i hụ onye kporo gi asị ka o na-agbalị iwelite inyinya ibu ya nke dara n’ihu ibu di arø o bu, elefula ya anya, kama gaa nyere ya aka bulite inyinya ahü. 6 “Ewezugala ikpe ziri ezi n’ebenye ndi ogbenye no, n’ihu ọnqdụ ogbenye ha. 7 Ebola mmadu ibe gi ebubo ugħa. Esonyekwala gbuo onye aka ya di očha, maobü onye na-eme ihe ziri ezi. N’ihu na mụ onwe m agaghị ahapụ onye na-emebi iwu na-ataghị ya ahuhụ kvesiri ya. 8 “Erikwala ngari, n’ihu na iri ngari na-eme ka ndi na-ahü ụzø kpuo isì, meekwa ka okwu onye aka ya di

ocha gbagoo agbagoo. 9 “Abukwala onye na-emegbu ndi obia, n’ihi na i maara ihe banyere onodu ndi obia nke oma. Gi onwe gi burii obia n’Ijipt. 10 “Afò isi ka i ga-agha mkpuru n’ala ubi gi, ghoekwa ihe omume ya. 11 Ma n’afò nke asaa, arula oru obula n’ala ahụ ọzọ, hapu ka ala ahụ zuru ike. Mgbe ahụ ndi ogbenye n’etiti unu ga-agha n’ebe ahụ weta ihe oriri. Mkpuru ndi ọzo foduru ga-adịri ụmụ anụ ọhịa dí iche iche. Iwu ndi a ga-adịri ubi vajin na ubi oliv unu niile. 12 “I ga-arụ oru gi niile n’ime ụboghị isii. I ga-ezukwa ike n’uboghị nke asaa. Izuike a ga-adịkwara ehi gi na inyinya ibu gi, na ndi ohu gi nọ n’ezinaulø gi na ndi obia niile bi n’etiti unu. 13 “Kpacchapunụ anya hụ na unu mezuru ihe niile ndi a m gwara unu. Unu akpokwala chi ndi ọzo aha. Unu ekwuputakwala ihe banyere ha n’ọnụ unu. 14 “Ugboro ato n’afò ka unu ga-emere m mmemme a. 15 “Meenụ Mmemme Achịcha na-ekoghị eko, ụboghị asaa ka unu ga-eri achịcha nke e jighị ihe na-eko achịcha mee. Unu ga-eri ya na mgbe a kara aka, n’onwa Abib. N’ihi na o bụ n’onwa ahụ ka unu si n’ala Ijipt pütä. “O dighị onye obula ga-agba aka efu bija n’ihu m. 16 “Mee Mmemme Owuwe Ihe ubi, bụ nke i ga-eji mkpuru mbụ nke ihe niile i kürü n’ubi unu. “Meekwanụ Mmemme Nchikọta Ihe, n’ogwugwu afò obula. Mgbe unu si n’ubi na-achịbata mkpuru ubi unu niile. 17 “Ugbo ato n’afò ka ndi ikom niile ga-abịa chee onwe ha n’ihu Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị. 18 “Unu etinyekwala ihe obula nke nwere ihe na-eko achịcha n’ime ya, mgbe unu na-achị obara nke aja n’ihu m. “Maobụ hapu abuba nke aja mmemme m ka o digide ruo ụtụtụ. 19 “Wetanụ mkpuru mbụ niile nke ala ubi unu, bụ ndi kachasị mma, n’ulọ Onyenwe anyị bụ Chineke unu. “Unu esikwala nwa ewu n’ime mmiri ara nne ya. 20 “Lee, ana m eziga mmuo ozi n’ihu unu, ichewe unu n’ije unu nakwa ikpobatakwa unu n’ebe ahụ M doziri nye unu. 21 Geenụ ya ntị, nṣrukwa olu ya. Unu enupukwarala ya isi, n’ihi na o gaghị agbaghara njehie unu niile, n’ihi na Aha m di n’ime ya. 22 O burụ na unu elezie anya nke oma, gee ya ntị, mee ihe niile m nyere unu n’iwu, mgbe ahụ, mụ onwe m ga-abukwara ndi iro unu onye iro, megidekwa ndi na-emegide unu. 23 Mmụ ozi m ga-ejekwa n’ihu unu, ikpobatakwa unu n’ala ndi Amorait, na ndi Het, na ndi Periz, na ndi Kenan, na ndi Hiv, na ndi Jebus. Aga m ehichapụ obodo ndi a niile. 24 Unu agaghị akpọ isiala nye chi ha niile. Unu efekwala ha, maobụ gbasoro ormenaala ha.

Kama, kwatuonụ ha. Tipiasiąkwanụ ebe nkume nso niile nke chi ha. 25 Ma unu ga-efe Onyenwe anyị bụ Chineke unu. Mgbe ahụ, ngozị ya ga-adịkwasi nri unu na mmiri ọnụnụ unu. Aga m ewezugakwa ọrịa n’etiti unu. 26 Nwanyị aga na nwanyị ime ya na-apụ agaghị adị n’ala unu. Aga m emekwa ka unu nwee ogologo ndu. 27 “Aga m ezipu oke ujo m ka o nọro unu n’ihu tinye ọbagaghara n’ime mba niile unu ga-ezute. Aga m eme ka ndi iro unu tugharịa gbaa ọsọ. 28 Ozokwa, aga m eziga ebu ka o chupụ ndi Hiv na ndi Kenan na ndi Het site n’uzo unu. 29 Ma agaghị m achupụ ha n’otu afò, n’ihi na nke a ga-eme ka ala ahụ niile togborø n’efu, ụmụ anụ ọhịa a baa ụba karịa unu. 30 Ma aga m achupụ ha nwantinti nwantinti, tutu ruo oge unu ga-adị ọtụtụ, mgbe ọnuogugu unu ga-akarị nke ha ukwuu, mgbe unu ga-ejupụta ala ahụ niile. 31 “Aga m etinye oke ala unu site n’Osimiri Uhie ruo n’osimiri Mediterenịa, sitekwa n’ozara ruo n’osimiri Yufretis. Aga m enyefe ndi niile bi n’ala ahụ n’aka unu. Unu ga-achupukwa ha. 32 Unu na ha agbalà ndu obula. Unu na chi ha enwekwala mmekọ obula. 33 Unu ekwela ka ha biri n’ala unu, ma o bughi ya, ha ga-eme ka unu mehie megide m, n’ihi n’ife chi ha dí iche ihe agaghị ịburụ unu ihe ịma n’onya.”

24 O gwara Mosis si, “Rigokwute Onyenwe anyị, gi na Eron, na Nadab, na Abihu, na mmadu iri asaa site na ndi okenye Izrel. Ma unu ga-efe ofufe site n’ebe dí anya. 2 Emesịa, o bụ naanị Mosis ga-abiarute Onyenwe anyị nso. Ndị nke ọzo agaghị abiaru nso. Ndị mmadu ndi ọzo agaghịkwa eso ya rigota.” 3 Mgbe ahụ, Mosis bijara gwa ndi Izrel okwu niile na iwu niile Onyenwe anyị nyere. Ha niile zaghachiri ya n’otu olu sị, “Anyị ga-emezu ihe niile Onyenwe anyị kwuru.” 4 Mosis deturu ihe niile Onyenwe anyị kwuru. N’isi ụtụtụ echị ya, o bilirị wuo ebe ịchụ aja na ndida ugwu ahụ. O gwunyere ogidi nkume iri na abụ nke nočhiri anya ebo iri na abụ ụmụ Izrel. 5 Mosis zipütara ụmụ okorobia Izrel, ndi churụ aja nsure ọkü ma werekwa ụmụ oke ehi chupụ aja udo nye Onyenwe anyị. 6 Mosis tinyere ọkara obara ehi ndi ahụ n’ime efere. Ma o fesara ọkara obara nke foduru n’elu ebe ịchụ aja ahụ. 7 Emesịa, Mosis guzoro n’ebe ahụ gupụta na ntị mmadu niile, ihe dí n’Akwukwø Ọgbugba ndu ahụ. Mgbe ụmụ Izrel nṣrukwa ya, ha weere otu olu kwuo si, “Anyị anụla, anyị ga-eme ihe niile Onyenwe anyị kwuru. Anyị ga-erube isi.” 8 Mgbe ahụ, Mosis weere

obarah ahụ dị n'ime efere, fesaa ya n'ahụ ndị ahụ niile, sị, “Nke a bụ obarah ogbugba ndụ ahụ nke dị n'etiti unu na Onyenwe anyị, díka okwu niile ndị a si dị.” 9 Mosis rigoro n'elu ugwu, ya na Eròn, na Nadab na Abihu, na mmadu iri asaa site na ndị okenye Izrel. 10 Ha hụrụ Chineke nke Izrel. N'okpuru ükwụ ya abụo, e were ihe díka ebe nzokwasị ükwụ nke e ji nkume safafia mee. Nkume ndị a na-enwukwa ezi onwunwu díka mbara eluigwe. 11 O bụ ezie na ndị okenye Izrel hụrụ Chinekeanya ma ọ laghi ha n'iyi. Kama o mere ka ha nọq n'ihi ya rie, nịọ. 12 Mgbe nke a gasiri, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, “Rigota, biakwute m n'elu ugwu, nödükwa ebe ahụ, maka na aga m enye gi mbadamba nkume nke iwu na ükpuru dị na ya, nke m ji aka m dee maka i ji kuziere ha.” 13 Mosis biliri, ya na Joshua onye na-agara ya ozi. Mosis n'onwe ya rigokwara n'elu ugwu Chineke. 14 O gwara ndị okenye Izrel okwu sị, “Cherenụ anyị n'ebe a tutu ruo mgbe anyị ga-alaghachikwute unu. Unu na Eròn na Hua nọ, onye ọbụla nwere nsogbu jekwuru ha.” 15 Ngwangwa, Mosis rigoro n'elu ugwu ahụ, oke igwe ojii kpuchiri ugwu ahụ niile, 16 ebube Onyenwe anyị kpuchikwara elu ugwu ahụ. O bụ ụbochị isii ka igwe ojii kpuchiri ugwu ahụ. N'ụbochị nke asaa, Onyenwe anyị sitere n'etiti igwe ojii ahụ kpo Mosis oku. 17 Ma n'ebe ndị Izrel nọ, ebube Onyenwe anyị na-enwu díka ọkụ na-achọ irechaphụ ugwu ahụ. 18 Mosis banyere n'ime igwe ojii ahụ mgbe ọ na-arigo ugwu ahụ. O nogidere n'elu ugwu ahụ iri ụbochị anq, ehhie na abalị.

25 Onyenwe anyị gwara Mosis sị, 2 “Gwa ụmụ

Izrel ka ha wetara m onyinye. I ga-anabatara m onyinye ahụ site n'aka nwoke ọbụla onye o metürü n'obi inye onyinye a. 3 “Ndị a bụ Onyinye i ga-anata n'aka ha: “Ọlaocha, ọlaedo na bronz. 4 Ogho na-acha anunu anunu, nke odo odo, nke uhie uhie, nke ezi akwa ocha, na nke aji ewu; 5 akpukpo anụ ebule e sjiri uhie uhie, akpukpo ehi mmiri, na osisi akashia; 6 mmanụ oliv nke a ga-etinye n'iheökụ, ụda isi ụtọ a na-etinye na mmanụ nsø, na ụda na-eme ka aja nsure ọkụ na-esi isi ụtọ; 7 nkume oma ọniks, na nkume ndị ọzo a na-ahịonye n'efqod, na nke a na-ahịonyekwa n'ihe mgbochi obi. 8 “Mee ka ha wuoro m ebe nsø. Mụ onwe m ga-ebikwa n'etiti ha. 9 Wuo ụlo nzute a na ihe icho ya mma niile, ka ọ bụrụ otu ihe díka oyiyi m ga-egosi gi. 10 “Ha ga-eji osisi akashia wuo igbe ogbugba ndụ nke ịdi ogologo ya ga-abụ otu mita na sentimita

iri. Obosara ya bụ sentimita iri isii na asato. Ila elu ya ga-abükwa sentimita iri isii na asato. 11 Machie ọlaedo a nüchara anucha n'ime na azụ ya niile, jiri ọlaedo kpuo ihe gburugburu akükụ ya niile. 12 Kpuo mgbaaka ọlaedo anq maka ya, kwunye ha n'ükwụ anq ya, ya bụ mgbaaka abụo n'otu akükụ, mgbaaka abụo n'akükụ nke ọzo ya 13 Jirikwa osisi akashia mee mkpara ogologo. Emesịa, were ọlaedo machie mkpara ndị a. 14 I ga-etinye mkpara ndị ahụ n'ime mgbaaka ahụ dị n'akükụ igbe ahụ, ka ọ bụrụ ihe iji na-ebu ya. 15 N'ihi nke a, mkpara ọlaedo ndị ahụ ga-adigide n'ime mgbaaka ọlaedo igbe a oge niile. 16 Ya mere, mgbe a rụsiri igbe ogbugba ndụ ahụ, tanye ihe Ama ahụ m nyere gi n'ime ya. 17 “I ga-ejikwa ọlaedo a nüchara anucha mee ihe mkpuchi igbe ogbugba ndụ ahụ. Ogologo ya ga-adị nzọ ükwụ anq. Obosara ya ga-abụ nzọ ükwụ abụo na okara. 18 I ga-eji ọlaedo a nüchara anucha, nke e tipiara etipia kpuo cherubim abụo na nsotụ abụo nke ebe mkpuchi ahụ. 19 Ruo otu cherub n'otu nsotụ, otu cherub na nsotụ nke ọzo; mee ka cherubim ndị a na okwuchi igbe ahụ bụrụ otu na nsotụ abụo ahụ. 20 Cherubim ndị a ga-agbasa nku ha laa elu, were ha na-ekpuchi okwuchi ahụ. Cherubim ndị ahụ ga-eche onwe ha ihu, na-ele anya n'ebe okwuchi ahụ di. 21 Tukwasị ihe mkpuchi ahụ n'elu igbe ogbugba ndụ ahụ. Tinyekwa ihe Ama ahụ m nyere gi n'ime igbe ahụ. 22 N'ebe ahụ, n'etiti cherubim abụo ndị ahụ dị n'elu ihe mkpuchi igbe ogbugba ndụ, ka m ga-ezute gi, nye gi iwu niile i ga-enye ndị Izrel. 23 “Jiri osisi akashia mee tebul nke ogologo ya ga-adị iri sentimita itoolu. Obosara ya ga-abụ iri sentimita anq na ise. Ila elu ya ga-abụ iri sentimita isii na asaa. 24 I ga-eji ọlaedo a nüchara anucha machie ya nke ọma, jirikwa ọlaedo kpuo ọnụ ọnụ ya gburugburu. 25 I ga-etinye ihe njikota a kpuru akpụ gburugburu ọnụ ọnụ ya, nke ga-aha ka otu ọbụ aka dimkpa. A ga-eji mpempe ọlaedo techie ihe njikota ahụ gburugburu. 26 Kpuo mgbaaka ọlaedo anq maka tebul ahụ, kwunye ha n'akükụ anq ahụ nke ükwụ anq ya. 27 Mgbaaka ndị ahụ ga-adị nso nso, ihe njikota ahụ ka ha jide mkpara ndị ahụ, i ji ebu tebul ahụ. 28 Jiri osisi akashia mee mkpara a ga-eji na-ebu tebul ahụ. Jiri ọlaedo techie ha. 29 Ozokwa, jiri ọlaedo a nüchara anucha kpuo efere dị iche iche, na iko dị iche iche, na ọkwa dị iche iche, nke e ji awụpụ onyinye. 30 Dokwasị achicha nke iche n'ihi n'elu tebul ahụ, n'ihi m, oge niile. 31 “Jiri ọlaedo a nüchara anucha kpuo ihe idokwasị orionna.

Kpụo ụkwụ ala ala ya, na alaka ya, mee ka iko ya niile yiri okoko osisi, na isi ya niile, na ifuru ya niile bürü otu ya na ahụ ya. **32** Alaka isii ga-esite n'akukụ abụ nke ihe ịdokwasị oriọn'a ahụ wapụta, alaka ato n'otu akukụ ya, alaka ato n'akukụ nke ozọ. **33** Iko ato e mere dika okoko osisi alụmọnd ya na ifuru, ya na okoko ya niile ga-adị n'otu alaka, iko ato n'alaka nke ozọ, otu a ka ọ ga-adị n'alaka isii niile ahụ na-wapụta site n'ihe ịdokwasị oriọn'a ahụ. **34** N'elu ihe ịdoba oriọn'a ahụ, ọ ga-adị iko anō dika ifuru osisi alụmọnd, ya na ebe o si awapụta na okoko ya. **35** Otu isi ga-adịkwa n'okpuru alaka abụ si n'etiti ihe ịdoba oriòn'a ahụ puta. Isi nke abụ ga-adị n'okpuru alaka abụ nke ozọ. Isi nke ato ga-adị n'okpuru alaka nke ato, ya bụ ha niile alaka isii. **36** Isi nwapụta ya na alaka ya niile ga-adịkatakwà ọn'u, ha na ihe ịdokwasị oriòn'a ahụ, nke e ji ọlaedo a nuchara anucha rụo. **37** "I ga-eme oriòn'a asaa, doba ha n'elu ihe ịdokwasị iheökụ ahụ, ka ha na-enye ihè naanị n'ebe ihu ya. **38** Mkpa ya na ihe ikpakepụ ọkụ ya niile, ga-abụ ọlaedo a nuchara anucha. **39** Ọlaedo a nuchara anucha nke dị iri kilogram ato na anō ka a ga-eji kpụo ihe ịdokwasị oriòn'a ahụ na ngwongwo ndị a niile. **40** Lezie anya hụ na i mere ihe ndị a niile n'usoro ihe atụ nke e gosiri gi n'elu ugwu.

26 "Rụ ụlo nzute nke ga-enwe akwa mgbochi
iri, nke e ji ezi ogbo na-acha anụnụ anụnụ, na ngwakota anụnụ na uhie, na uhie uhie kpaa akwa ndị a. Onye ọru aka na-eme ịka kpanye kwara oyiyi cherubim n'ime ha. **2** Akwa mgbochi ndị a ga-aha n'otu. O nweghi nke ga-aka ibe ya. Ogologo akwa mgbochi ọbụla ga-abụ mita iri na abụ na ọkara. Obosara ya bụ otu mita na sentimita asatọ. **3** Dükötata akwa mgbochi ise n'otu, dükötakwa ise nke ozọ n'otu. **4** Jiri akwa na-acha anụnụ anụnụ dunye anya nko n'elu ọn'u akwa mgbochi nke otu ụzo, otu a ka i ga-emekwa na nsọtụ ọn'u akwa mgbochi nke ozọ. **5** Dunye iri anya nko ise n'otu akwa mgbochi, dunyekwa iri anya nko ise n'ọn'u akwa mgbochi nke ozọ. Mee ka anya nko ndị a chee ibe ha ihu. **6** I ga-emekwa iri nko ọlaedo ise, nke i ga-eji jikota akwa mgbochi abụ ahụ n'otu, si otu a mee ka ụlo nzute ahụ bürü otu. **7** "I ga-eji akpukpọ ajị ewu mee akwa mgbochi maka i ji kpuchie elu ụlo nzute ahụ. Iri na otu ka ha ga-adị n'onụogugu. **8** Akwa mgbochi iri na otu ndị a ga-aha n'otu. O ga-abụ mita iri na ato na ọkara n'ogologo. Ebe obosara ya bụ otu mita na iri sentimita

asatọ. **9** Dükötata ise n'ime akwa mgbochi ahụ. Debe ya iche. Dükötakwa isii nke fodurụ debekwa ya iche. Pijajie akwa mgbochi nke isii ụzo abụ n'ihu ụlo nzute ahụ. **10** Dunyekwa iri anya nko ise n'elu ọn'u otu akwa mgbochi ndị ahụ. Meekwa otu ihe ahụ n'ọn'u akwa mgbochi nke ozọ e debere iche. **11** Meekwa iri nko bronz ise, mee ka nko ahụ baa n'anya nko nke ozọ, i ji jikota ụlo nzute ahụ ka ọ bürü otu. **12** Ma banyere ogologo akwa mgbochi nke fodurụ maka ụlo nzute, ya bụ ọkara akwa mgbochi nke maputara, nke a gakwụba n'azụ ụlo nzute ahụ. **13** Akwa mgbochi ahụ ga-eji ihe ruru ọkara mita n'ogologo karịa n'akukụ abụ. Uma ndị a maputara ga-akwudata n'akukụ abụ nke ụlo nzute ahụ ikpuchi ya. **14** I ga-eji akpukpọ ebule e sjiri uhie mee ihe mkpuchi maka ụlo nzute ahụ, ya na akwa mkpuchi ozọ nke e ji akpukpọ ehi mmiri mee maka ikpukwasị n'elu ya. **15** "I ga-emere ụlo nzute ahụ mbudo ibo osisi akashia, guzo ọtọ. **16** Mbudo ibo ọbụla ga-adị mita anō na ọkara n'ogologo, dirikwa iri sentimita asaa n'obosara. **17** Mbudo ibo ndị a ga-enwe ihe nhijonye abụ nke ga-abanye n'ime ibe ya ijikọ ha n'otu. I ga-arụ mbudo ibo ụlo nzute ahụ niile otu a. **18** I ga-arụ mbudo ibo iri abụ maka akukụ ndịda nke ụlo nzute ahụ. **19** Meekwa iri ụkwụ ọlaocha anō n'okpuru ha. Otu mbudo ibo ga-enwe ụkwụ abụ, otu ụkwụ n'okpuru otu ihe nhijonye, otu ụkwụ n'okpuru ihe nhijonye nke ozọ. **20** N'akukụ nke ozọ, bụ akukụ ugwu nke ụlo nzute ahụ, i ga-arụkwa iri mbudo ibo abụ. **21** Rükwaar iri ụkwụ ọlaocha anō, ụkwụ abụ n'okpuru mbudo ibo ọbụla. **22** N'ebe isi isi nsọtụ, ya bụ akukụ ọdịda anyanwụ nke ụlo nzute, i ga-arụ mbudo ibo isii. **23** Rụ ụlo nzute ahụ, ga-adị na nkuku niile nke nsọtụ ụlo nzute ahụ. **24** N'isi nkuku abụ ndị a, ha ga-anō iche iche site n'okpuru ruo n'elu ya, ma a ga-ejikọ ha ọn'u n'ime otu mgbaaka, ha abụ ga-adị otu ahụ. **25** Ha niile ga-adị mbudo ibo asatọ na ụkwụ ọlaocha dị iri na isii, ya bụ ụkwụ abụ n'okpuru mbudo ibo ọbụla. **26** "Jiri osisi akashia mee osisi ntübichi, ise maka mbudo ibo ndị dị n'otu akukụ nke ụlo nzute, **27** ise nke ozọ maka ndị dị n'akukụ nke ozọ, ise nke ozọ maka mbudo ibo dị n'akukụ ọdịda anyanwụ, n'ebe ndịda ndịda nke ụlo nzute ahụ. **28** Osisi ntübichi nke dị n'etiti ga-esite n'otu isi ruo n'isi nke ozọ nke mbudo ibo ahụ. **29** Jiri ọlaedo machie mbudo ibo ndị ahụ niile, kpụo mgbaaka ọlaedo ka ọ bürü ọnodu ichikota osisi ntübichi ndị a. Jirikwa ọlaedo machie osisi ntübichi ndị a. **30** "Guzobe ụlo

nzute a n'usoro dika ụdịdị ihe ahụ m ziri gi n'elu ugwu si dị. 31 "Meekwa akwa mgbochi nke e ji ogho na-acha anụnụ anụnụ, ngwakota anụnụ na uhie, uhie uhie na ezi akwa ọcha a kpara nke ọma, onye ሲka kpanyekwara oyiyi cherubim n'ime ya. 32 Wereanya nko ọlaedo kwuba ya n'elu ogidi osisi akashia anọ nke e ji ọlaedo machie, mee ka o guzoro n'elu ụkву ọlaocha anọ. 33 Konye akwa mgbochi ahụ na nko ndị ahụ, ma donye igbe ihe ama ahụ n'azụ akwa mgbochi ahụ. Akwa mgbochi ahụ ga-ekewapụ Ebe Nso ahụ site n'Ebe Kachasi Nso. 34 Tinye ihe mkpuchi mmehie ahụ n'elu igbe ihe ama n'ime Ebe Kachasi Nso. 35 Donye tebul ahụ na mpụta nke akwa mgbochi ahụ, n'akụkụ ugwu nke ụlo nzute ahụ. Donyekwa ihe ịdokwasị iheoķụ na ncherita ihu tebul ahụ, n'akụkụ ndịda. 36 "I ga-eeme akwa mgbochi maka ọnụ ụzọ mbata nke ụlo ikwu ahụ nke ejị ogho na-acha anụnụ anụnụ na ngwakota anụnụ na uhie, na uhie uhie, na ezi akwa ọcha a kpara nke ọma, nke bụ akaorụ onye ሲka. 37 I ga-arürü akwa mgbochi aanya nko ọlaedo na ogidi ise nke osisi akashia nke e ji ọlaedo machie. I ga-arükwa ụkву bronz ise maka ha.

27 "I ga-eji osisi akashia wuo ebe ịchụ aja. Idị elu ya ga-abụ otu mita na iri sentimita anọ. Ogologo ya na obosara ya ga-aha n'otu, mita abụ na iri sentimita ato, mita abụ na iri sentimita ato. 2 Rụnye mpi n'akụkụ anọ nke ebe ịchụ aja ahụ n'otu n'otu. Mee ka mpi ndị a na ebe ịchụ aja ahụ bürü ihe e jikötara n'otu. Jiri bronz machie ebe ịchụ aja a. 3 Jiri bronz kpuo ngwongwo niile dị iche iche, ya bụ efere ikpofu ntụ, shovel ya niile, efere ikwosa mmiri niile, ngaji eze ịdụta anụ na efere ndị e ji agụ ọkụ. 4 I ga-eeme ngiga mbadamba, ihe ọkpukpa bronz, meekwa mgbaaka bronz nke ga-adị n'akụkụ anọ nke ngiga ahụ. 5 Tinye ya n'okpuru oghere dị n'ebe ịchụ aja ahụ. Tinye ya ka ọ dirị n'etiti ebe ịchụ aja ahụ. 6 Jiri osisi akashia mee mkpara osisi maka ebe ịchụ aja ahụ, were bronz machie ha. 7 A ga-eeme ka mkpara ahụ baa n'ime mgbaaka ndị ahụ, ka ha dị n'akụkụ abụ nke ebe ịchụ aja ahụ mgbe ọbuła a na-ebu ya. 8 Jiri obodobo osisi rụo ebe ịchụ aja ahụ, ka o nwee oghere n'ime, dika igbe. I ga-arụ ya dika e gosiri gi n'elu ugwu ahụ. 9 "I ga-arükwa ogige maka ụlo nzute ahụ. N'akụkụ ndịda ya ga-adị iri mita anọ na ise n'ogologo. O ga-enwekwa akwa mgbochi nke e ji ezi akwa ọcha a kpara nke ọma mee. 10 Iri ogidi abụ ga-adị na iri ebe ndokwasị abụ

nke e ji bronz kpuo. Anya nko ogidi ndị ahụ ha na ihe ikegide ha ga-abụ ọlaocha. 11 Otu a kwa, akụkụ ugwu ga-adịkwa iri mita anọ na ise. O ga-enwe akwa mgbochi, nwekwa iri ogidi abụ na iri ebe ndokwasị abụ nke e ji bronz kpuo, ya na anya nko nke ọlaocha na ihe e ji ekegide ha n'ogidi ahụ. 12 "Akụkụ ọdịda anyanwụ nke ogige ahụ ga-adị iri mita abụ na ato n'obosara. O ga-enwe akwa mgbochi, na ogidi iri na ebe ndokwasị iri. 13 N'akụkụ ọwụwa anyanwụ, ebe anwụ na-awalite, akwa mgbochi ahụ ga-adịkwa iri mita abụ na ato n'obosara. 14 Akwa mgbochi nke ogologo ya dị mita isii na sentimita iri asato ga-adị n'otu akụkụ nke ọnụ ụzọ mbata ahụ. O nwere ogidi ato na ebe ndokwasị ato. 15 Otu a kwa, akwa mgbochi nke ịdị ogologo ya dị mita asaa ga-adị n'akụkụ nke ọzọ. O ga-enwekwa ogidi ato na ebe ndokwasị ato. 16 "Banyere ọnụ ụzọ mbata nke ogige ahụ, mee akwa mgbochi ga-adị mita itoolu nke e ji ogho na-acha anụnụ anụnụ, ngwakota anụnụ na uhie, uhie uhie na ezi akwa ọcha a kpara nke ọma, akaorụ nke onye na-akpa ihe ịchọ mma. O ga-enwe ogidi anọ na ihe ndokwasị anọ. 17 Ogidi niile dị gburugburu ogige ahụ ga-enwe ihe njikota ọlaocha na nko, tinyere ebe ndokwasị bronz. 18 Ogologo ogige ahụ ga-abụ iri mita anọ na ise. Ebe obosara ya ga-adị iri mita abụ na ato. O ga-enwe akwa mgbochi nke ịdị elu ya dị iri mita abụ na ato, nke e ji ezi akwa ọcha a kpara nke ọma mee, nwekwa ebe ndokwasị bronz. 19 Ngwongwo niile nke e ji eje ozi n'ulọ nzute ahụ, ihe ọbuła bụ ọru ha, tinyere ịtụ ya niile na nke ogige ahụ, ga-abụ ihe e ji bronz rụo. 20 "Nye ndị Izrel niile iwu ka ha wetara gi mmanụ oliv asuru asu nke a na-agwaghị ihe maka itinye n'iheoķụ imē ka ọkụ oriona na-enwu mgbe niile. 21 N'ime ụlo nzute ahụ, na mpụta nke akwa mgbochi nke kpuchiri igbe ihe Ama ahụ, Eron na ụmụ ya ndị ikom ga-eeme ka oriona ndị ahụ dị n'ihu Onyenwe anyị, na-enwu ọkụ, site n'uhuruchi ruo n'utu. Nke a bụ ụkpuru ga-adịgide n'etiti ndị Izrel nye ogbo niile dị n'ihu.

28 "Ugbu a, site n'etiti ụmụ Izrel kpobata nwanne gi nwoke Eron, ya na ụmụ ya ndị ikom, bụ Nadab, na Abihu, na Elieza na Itama. Ka ha jeere m ozi dika ndị nchüaja. 2 Meere Eron nwanne gi nwoke uwe nsọ, nke ga-enye ya ugwu na nsopụrụ. 3 Gwa ndị niile nwere onyinye ሲka n'idị akwa, bụ ndị m nyere amamihe n'ihe ndị a, sị ha duorø Eron uwe pụrụ iche,

nke e ji edo ya nso, ime ya onye na-ejere m ozi dika onye nchukaja. **4** Nke a bu ụdị uwe ha ga-adu: Ihe mgbochi obi, efod, uwe ime ahụ akpara akpa na-enweghi aka na uwe mwụda buru ibu, na uwe ime ahụ nke türü agwa agwa na akwa a na-atụhi n'isi na nke a na-eke n'ukwu. Ha ga-adụru Erọn nwanne gi nwoke na ụmụ ya ndị ikom uwe ndị a di nso. Ka ha na-ejere m ozi dika ndị nchukaja. **5** Ka ha jiri ogbo ọlaedo, nke na-acha anụnụ anụnụ, nke ngwakota anụnụ na uhie, nke uhie nakwa nke ezi akwa ọcha duọ ha. **6** “Weere ogbo ọlaedo, na nke na-acha anụnụ anụnụ, na ngwakota anụnụ na uhie, na uhie uhie na ezi akwa ọcha a kpara nke ọma mee efod ahụ, nke bu ọkaorụ onye n'ka. **7** O ga-enwe akwa n'ubu ya abụ nke eji ọkaorụ ony nku ya abụ, ka e nwe ike na-ekechisi ya ike. **8** Ihe okike nke ukwu ahụ nke onye n'ka kpaziri nke ọma ga-adi ka ya. Ya na efod ahụ bu otu, nke e ji ogbo na-acha edo edo, nke anụnụ anụnụ, na ngwakota anụnụ na uhie na uhie uhie, nakwa nke ezi akwa ọcha a kpara nke ọma mee. **9** “Were nkume ọniks abụ, gburue aha ụmụ ndị nwoke Izrel n'elü ya, **10** n'usoro dika e si mọ ha, isii n'elü otu nkume, isii fofidụ na nkume nke ọzo. **11** Gburue aha ụmụ ndị nwoke Izrel n'elü nkume abụ ndị ahụ, dika onye n'ka si egburue akara na nkume. Mgbe ahụ, hionye nkume ndị ahụ n'ime ihe ọlaedo ahụ a kpara akpa, **12** jikota ha n'elü akwa ubu nke efod ahụ ka ọ bụrụ nkume ncheta mgbe ebighị ebi nye ụmụ Izrel. Erọn ga-ebukwa aha ndị a n'elü ubu ya abụ, dika ihe ncheta n'ihu Onyenwe anyị. **13** I ga-eji ọlaedo mee ihe ịchọ mma a türü atụ. **14** Jirikwa ọlaedo a nuchara anucha kpuo eriri a tukwotara dika ụdọ, jikota eriri ọlaedo ahụ na ihe ịchọ mma ndị ahụ. **15** “I ga-adu ihe mgbochi obi nke ikpe, nke bu ọru aka onye n'ka. Mee ya dika efod ahụ: jiri ogbo edo edo, nke anụnụ anụnụ, na ngwakota anụnụ na uhie, na nke uhie uhie nakwa ezi akwa ọcha a kpara nke ọma mee ya. **16** Akukụ anọ ya ga-aha n'otu, iri sentimita abụ na ato n'ogologo, iri sentimita abụ na ato n'obosara, nke apiajiri uzor abụ. **17** Mgbe ahụ, hionye n'elü ya ahịri nkume anọ ndị di oke ọnụahịa. Ụdị ga-adu n'ahịri nke mbụ bu, nkume kanelian, krisolait na beril, **18** n'ahịri nke abụ, ga-abụ nkume tokwoisi, safai na emeraludu. **19** N'ahịri nke ato ga-abụ nkume jasint, ageeti na ametisiti. **20** N'ahịri nke anọ, ga-abụ nkume topaazi, ọniks na jaspa. Hionye ha n'ime ihe ọlaedo a kpara akpa. **21** Ha niile ga-adu nkume

iri na abụ, nke ọbu na-anochi anya aha ụmụ ndị ikom Izrel. Egbunyere aha ebo iri na abụ ahụ, otu n'otu, nke ọbu dika aha ya si di. **22** “Jiri ọlaedo a nuchara anucha mee eriri a kpara akpa dika ụdọ, maka ihe mgbochi obi. **23** Kpukwaa mgbaaka ọlaedo abụ, dunye ha na nkuku abụ nke ihe mgbochi obi ahụ. **24** Dunye ụdọ ọlaedo abụ ndị ahụ n'elü mgbaaka ndị ahụ di na nkuku ihe mgbochi obi ahụ, **25** were isi ndị ọzo nke ụdọ ahụ dunye n'ihé ahụ a kpara akpa, konye ha n'elü ubu efod ahụ, n'ebe ihu ya. **26** I ga-emekwa mgbaaka ọlaedo, konye ha na nkuku abụ nke ihe mgbochi obi ahụ, n'ime onu onu ya ebe di nso efod ahụ. **27** I ga-akpụ mgbaaka ọlaedo abụ ọzo, konye ha n'elü ubu abụ nke efod ahụ, n'okpuru n'ebe n'ihu ya, na nso nso ebe a dukotara ya, n'elü ihe okike ukwu nke efod ahụ. **28** A ga-eji eriri na-acha anụnụ kekota mgbaaka ihe mgbochi obi ahụ na mgbaaka efod ahụ, jikota ya na ihe okike ukwu ahụ, ime ka ihe mgbochi obi ahụ ghara itoghapu site n'efod ahụ. **29** “N'uzo di otu a, mgbe ọbu Erọn banyere n'Ebe Nso, ọ ga-ebu aha ụmụ ndị ikom Izrel niile n'elü obi ya, n'elü ihe mgbochi obi nke ikpe ahụ, dika ihe ncheta n'ihu Onyenwe anyị mgbe niile. **30** I ga-etinyekwa n'ime ihe mgbochi obi ahụ ụmụ nkume abụ e ji ajuta ase nke bu Urim na Tumim. Ha ga-adu n'elü obi Erọn mgbe ọbu ọ gara n'ihu Onyenwe anyị. Otu a kwa, Erọn ga-ebukwa ihe e ji ajuta ase banyere ndị Izrel n'elü obi ya mgbe niile, n'ihu Onyenwe anyị. **31** “O bu akwa nke na-acha anụnụ anụnụ, ka i ga-eji duọ uwe mwụda efod ahụ. **32** O ga-enwe oghere n'etiti ya ebe a ga-esi na-etinye isi. A ga-enwe ihe okpukpa gburugburu oghere a dika nke olu uwe agha, ime ka o sie ike, ghara ịdọka. **33** N'onu ala ala uwe ahụ gburugburu, i ga-akpanye ihe ọkpukpa oyiyi mkpuru pomegranet. Ọ bu ogbo nke na-acha anụnụ anụnụ, ngwakota anụnụ na uhie na uhie ka i ga-eji. I ga-akpanye ihe ọkpukpa oyiyi mkpuru pomegranet, gbaa gburugburu. **35** Mgbe ọbu Erọn na-eje ozi ya, ọ ghaghị iyı ya. Aga na anụ mgbịrigba atari ahụ ka ọ na-akụ, mgbe ọ banyere n'Ebe Nso ahụ n'ihu Onyenwe anyị, na mgbe o si n'ebe ahụ na-apụta, ka ọ ghara ịnwụ. **36** “I ga-ejikwa ọlaedo a nuchara anucha mee efere ntakiri, gburue akara di otu a n'elü ya: Ihe nso dirị Onyenwe anyị. **37** Kenye eriri na-acha anụnụ anụnụ i ji jikota ya na ihe ike n'isi ahụ; ọ ga-adu n'ihu akwa ike n'isi ahụ. **38** O ga-

adị n'egedege ihu Eròn. O ga-ebukwa ikpe ọmụma metutara njehie gbasara ihe nsø niile nke ụmụ Izrel doro nsø, na onyinye ha niile. O ga-adị n'egedege ihu Eròn mgbe niile, ka ha bùrụ ndị Onyenwe anyị ga-anabata. **39** “Jiri ezi akwa ọcha kpaa uwe ime ahụ. Werekwa ezi akwa ọcha mee akwa ike n'isi ahụ. Ihe ike n'ukwu ahụ ga-abụ ọrụ aka onye ṙka na-akpanye ihe icho mma. **40** Meekwara ụmụ ndị ikom Eròn uwe ime ahụ, ihe ike n'ukwu na akwa ike n'isi, inye ha ugwu na nsopuru. **41** Mgbe i yinyekwasịri Eròn nwanne gi na ụmụ ya ndị ikom uwe ndị a, tee ha mmanụ, doo ha nsø. Chee ha n'ihu m ka ha bùrụ ndị na-ejere m ozi dika ndị nchüaja. **42** “Meekwara ha uwe uko nke ejị akwa ọcha mee, maka ikpuchi anụ ahụ ha. O ga-esite n'ukwu ruo n'ikpere. **43** Eròn na ụmụ ya ndị ikom aghaghị iyí ha mgbe niile ha ga-aba n'ime ụlo nzute, maobụ mgbe ha na-abia nso ebe ichu aja ije ozi n'Ebe Nsø. Ka ha ghara imeta ihe ikpe ọmụma, ma nwụo. “Nke a ga-abụ iwu na uko nrebi ebighi ebi, nke ga-adịri Eròn na ụmụ ụmụ ya.

29 “Nke a ga-abụ usoro mmememe nke i ga-eme, iji doo Eròn na ụmụ ya ndị ikom nsø, ka ha na-ejere m ozi dika ndị nchüaja. Were nwa oke ehi na ebule abụọ nke na-enweghi ntupọ ọbụla. **2** Werekwa ọka wiiti a kworog nke ọma, mee achịcha nke na-enweghi ihe na-eko achịcha e tinyere n'ime ha, achịcha mbadamba na-ekoghi eko nke e ji mmanụ oliv gwakotaa, ya na achịcha mbadamba ọzọ dị nta na-ekoghi eko nke e tere mmanụ n'ahụ ya. **3** Mgbe ahụ, i ga-etinye achịcha ndị a niile n'ime otu nkata, bute ha n'ime nkata ahụ, wetakwa nwa oke ehi, na ebule abụọ. **4** Kroputa Eròn na ụmụ ya ndị ikom n'ọnụ ụzo ụlo nzute, jiri mmiri saa ha ahụ. **5** Yikwasị Eròn uwe ime ahụ, uwe mwụda nke efọd, efọd ahụ na ihe mgbochi obi. Were ihe okike efọd ahụ nke akpaziri nke ọma kegide ya efọd ahụ n'ahụ. **6** Tụhiakwa akwa ike n'isi ahụ n'isi ya. Tinye okpu nsø ahụ n'elu akwa ike n'isi ahụ. **7** Werekwa mmanụ nsø ahụ, tee ya, site n'iwukwasị ya n'isi ya. **8** Kpota ụmụ ya ndị ikom, yikwasị ha uwe ime ahụ. **9** Kekwasikwa ha ihe okike n'isi. Keekwa Eròn na ụmụ ya ndị ikom ihe ike n'ukwu. Mgbe ahụ ọrụ ndị nchüaja ga-abụ nke ha site n'ukpuru ebighi ebi. “N'uzo dị otu a ka i ga-esi doo Eròn na ụmụ ya ndị ikom nsø. **10** “Kputa oke ehi ahụ n'ihu ụlo nzute. Eròn na ụmụ ndị ikom ga-ebikwasị aka ha n'elu isi ya. **11** Gbuo ya n'ihu Onyenwe

anyị n'ọnụ ụzo ụlo nzute ahụ. **12** Jiri mkpiṣiaka gi rụta ụfodụ n'ime ọbara oke ehi ahụ tee ya na mpi dị n'ebé ichu aja ahụ. Wupụ ọbara fodụrụ n'ukwu ala ala ebe ichu aja. **13** Were abuba niile kpuchiri ihe ime ya, mba-umeju nke dị n'umeju ya, akụru ya abụọ ya na abuba dị n'elu ha, kpoo ha ọkụ n'elu ebe ichu aja. **14** Ma anụ oke ehi ahụ, akpukpoo ya na mgbirị afọ ya, ka i ga-akpoo ọkụ n'azụ ọmụma ụlo ikwu ahụ. O bụ aja mmehie. **15** “Were otu n'ime ebule ndị ahụ, ka Eròn na ụmụ ya ndị ikom bikwasị aka ha n'elu isi ya. **16** Gbuo ya. Werekwa ọbara ya fesaa n'akụkụ ya niile nke ebe ichu aja. **17** Bowasịa ebule ahụ ntakirị ntakirị, sachaa eriri afọ ya na ihe dị ya n'ime, ha na uko nya niile, tinyekọ ha na isi ya na akụkụ anụ ndị ọzọ. **18** Kpoo ebule ahụ niile ọkụ n'elu ebe ichu aja. O bụ aja nsure ọkụ nye Onyenwe anyị, nke isisi ya dị ezi mma. Aja a chürü nye Onyenwe anyị site n'okụ. **19** “Were ebule nke ọzọ, ka Eròn na ụmụ ya ndị ikom ga-ebikwasị aka ha n'elu isi ya. **20** Gbuo ya. Were ụfodụ n'ime ọbara ya tee Eròn na ụmụ ya n'ọnụ ntị aka nri ha, na isi mkpuru aka nke aka nri ha, ya na isi mkpuru uko nke uko aka nri ha. Werekwa ọbara nke fodụrụ fesaa n'akụkụ ya niile nke ebe ichu aja ahụ. **21** I ga-esite n'elu ebe ichu aja were ụfodụ ọbara, ya na ụfodụ mmanụ nsø, fesa ya n'ahụ Eròn na n'elu uwe ya, n'ahụ ụmụ ya ndị ikom, nakwa n'elu uwe ha niile. Mgbe ahụ, ya na ụmụ ya ndị ikom ga-abụ ndị e doro nsø nye Onyenwe anyị, ha na uwe ha. **22** “Were abuba ebule ahụ, na akụkụ ọdụ ya nwere abuba, na abuba nke kpuchiri ime ya, mba-umeju nke dị n'umeju ya, akụru ya abụọ na abuba gbara ha gburugburu, na apata aka nri ya (n'ihu na ebule ahụ bụ ebule ido nso), **23** site na nkata achịcha ahụ a na-ejighị ihe na-eko achịcha mee, nke na-adị n'ihu Onyenwe anyị. Were otu achịcha dị gburugburu, otu ogbe achịcha a gwakotara mmanụ oliv, na otu mbadamba ogbe achịcha, **24** tinye ihe ndị a niile n'aka Eròn na ụmụ ya ndị ikom, mee ka ha fufee ha n'ihu Onyenwe anyị dika aja mfufe. **25** Mgbe ahụ, nara ha site n'aka ha. Kpoo ha ọkụ n'elu ebe ichu aja ha na aja nsure ọkụ, ka o bùrụ ihe isisi ya dị ezi mma nye Onyenwe anyị. Onyinye nsure ọkụ nye Onyenwe anyị. **26** Mgbe i weputara obi ebule ahụ e ji doo Eròn nsø, fufee ya n'ihu Onyenwe anyị dika aja mfufe. O ga-abukwa oke nke gi. **27** “Doo akụkụ ebule ido nsø ahụ nsø, ndị nke bụ oke Eròn na ụmụ ya ndị ikom, ya bụ, obi ya e fufere efufe na apata ya e chere n'ihu Onyenwe anyị. **28** Nke a ga-abụ oke Eròn

na ụmụ ụmụ ya ga-eketa dika ụkpuru mgbe ebighị ebi n'aka ndị Izrel. Mgbe niile ọbụla ha na-achụ aja udo maqbụ aja ekele, ka nke a bürü onyinye ụmụ Izrel na-enye Onyenwe anyị site n'aja ha. 29 "Uwe nsọ Erон ndị a niile ka a ga-edede n'ihi mmemme ido nsọ. A ga-eji ha na-edo ụmụ ya nsọ bụ ndị ga-anochi anya ya site n'ogbọ ruo n'ogbọ. 30 Nwa ya nwoke ọbụla nkenochiri anya ya dika onye nchüaja, nke bijara n'ulọ nzute m ije ozi n'Ebe Nsọ ga-eyi uwe ndị a ụbочи asaa. 31 "Were anụ ebule ido nsọ ahụ, sienụ anụ ahụ n'ebe dị nsọ. 32 Erон na ụmụ ya ndị ikom ga-eri anụ ebule ahụ, na achicha ndị ahụ dị n'ime nkata n'onụ uzọ ulọ nzute. 33 Ha ga-eri ihe ndị aja niile ahụ nke e ji chọ aja mkpuchi mmehie, n'oge ido nsọ ha. Ọ dighi onye ọbụla ozọ ga-eso ha rie ya, n'ihi na ha bụ ihe dị nsọ. 34 Ọ bürü na ụfodụ n'ime anụ na achicha ido nsọ ndị ahụ afodụ ruo ụtụtụ, a ga-akpọ ha ọkụ. A gaghị eri ya ozọ, n'ihi na ọ bụ ihe dị nsọ. 35 "Ọ bụ otu a ka a ga-esi doo Erон na ụmụ ya ndị ikom nsọ, dika ihe niile m nyere gi n'iwu si di. Ọ ga-ewe ụbочи asaa iji doo ha nsọ. 36 I ga-achụ aja oke ehi dika aja mmehie maka ikpuchi mmehie kwa ụbочи. I ga-emekwa ka ebe iche aja m dị ọcha, site n'iche aja mkpuchi mmehie n'elu ya, na ite ya mmanụ n'ihi iji doo ya nsọ. 37 Ụbочи asaa ka i ga-edo ebe iche aja nsọ site n'iche aja mkpuchi mmehie. Mgbe ahụ ebe iche aja ga-abụ ebe dikarışırı nsọ. Ihe ọbụla metụrụ ebe iche aja ahụ ga-adị nsọ. 38 "Ma nke a bụ ihe i ga-achụ n'elu ebe iche aja kwa ụbочи, i ga-eji ụmụ atụrụ abụ gbara otu afọ chọ aja. 39 Chọ otu n'oge ụtụtụ; chọkwa nke ozọ n'oge uhuruchi. 40 I ga-ewere nwa atụrụ, tinyere lita utu oka abụ a kwoziri akwodzi nke a gwokotara n'otu lita mmanụ oliv asurụ asụ, chọ aja. Wetakwa otu lita mmanya dika aja ihe ọnụnụ. 41 Jirikwa nwa atụrụ nke ozọ, ya na otu ụdị aja mkpuru ọka na aja ihe ọnụnụ ya dika i mere n'utụtụ. Aja isisi ya di ezi mma, nke e sitere n'okụ a na-achụ nye Onyenwe anyị. 42 "A ga na-achụ aja nsure okụ a oge niile n'ogbọ niile, n'onụ uzọ ulọ nzute m ka a ga-achụ ya, n'ihi Onyenwe anyị. N'ihi n'ebe ahụ ka m ga-ezute gi gwa gi okwu. 43 N'ebe ahụ kwa ka m ga-ezute ndị Izrel niile. N'ihi ya, aga m esite n'idi ebube m doo ebe ahụ nsọ. 44 "E, aga m edo ulọ nzute ahụ nsọ, ya na ebe iche aja, na Erон na ụmụ ya ndị ikom, ka ha na-ejere m ozi dika ndị nchüaja. 45 Mgbe ahụ, aga m ebi n'etiti ụmụ Izrel, bürükwa Chineke ha. 46 Ha ga-amata na m bụ Onyenwe anyị

Chineke ha. Onye sitere n'ala Ijipt kpopuha, ka m si otu a biri n'etiti ha. Abụ m Onyerwe anyị Chineke ha.

30 "Jiri osisi akashia rụo ebe iche aja ihe nsure okụ na-esi isi ụtọ. 2 Akukụ anọ ya ga-aha n'otu. Ogologo ya na obosara ya ga-adị iri sentimita anọ na ise. Idị elu ya ga-adị iri sentimita itoolu. Mpi ya niile ga-esi na ya pütä. 3 Jiri ọlaedo a nuchara anucha machie elu ya, akukụ ya niile nakwa mpi ya niile. I ga-ejikwa ọlaedo kpulite ọnụ ọnụ ya gburugburu. 4 Kpụnye mgbaaka ọlaedo abụ n'okpuru ihe ahụ akpulitere akpulite, abụ na ncherita ihu akukụ ọbụla, ebe ga na-ejide mkpara e ji ebu ya. 5 I ga-eji osisi akashia mee mkpara, jiri ọlaedo machie ha. 6 I ga-adoba ebe iche aja ahụ n'ihi akwa mgbochi nke kpuchiri igbe iwu ọgbugba ndụ ahụ, n'ihi oche ebere ahụ dị n'elu igbe iwu ọgbugba ndụ, n'ebe m ga-ezute gi. 7 "Utụtụ niile, mgbe Erон doziri orionà, ọ ga-esure ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ n'elu ebe iche aja ahụ. 8 N'anyasi kwa, mgbe ọ na-amunye ọkụ n'orionà ahụ, ọ ga-esurekwa ihe nsure ọkụ. Ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ nke ga-adị n'ihi Onyenwe anyị site n'ogbọ ruo n'ogbọ. 9 Unu echekwala ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ na-adighị nsọ n'elu ya, maqbụ aja nsure ọkụ, maqbụ aja ihe oriri, unu awupula onyinye ihe ọnụnụ n'elu ya. 10 Otu ugbo n'afo Erон ga-ekpuchi mmehie n'elu mpi ya. Mmemme mkpuchi mmehie a nke a na-eme otu ugbo n'afo, aghaghị ịbü nke e ji ọbara nke si n'aja a chürü n'ihi mkpuchi mmehie, n'ihi ogbọ niile nke na-abia. A ga na-edo ebe iche aja nsọ otu a. Nke a bụ ebe dikarışırı nsọ nye Onyenwe anyị." 11 Mgbe nke a gasiri, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, 12 "Mgbe ọbụla a gurụ mmađu ọnụ, onye Izrel ọbụla ga-akwụ Onyenwe anyị ụgwọ o ji gbara mkpuruobi ya. Nke a dị mkpa, ka ihe otiti ọbụla ghara ịbjakwasị ha mgbe i ga-agụ ha ọnụ. 13 Ihe onye a gurụ ọnụ ga-akwụ bụ ọkara shekel, dika shekel nke ebe nsọ si di. Ọkara shekel bụ iri gera abụ. Ọkara shekel a bụ onyinye nye Onyenwe anyị. 14 Ndị kwasiri inye onyinye a bụ ndị niile gbara iri afọ abụ gbagoo. Ọ bụ ndị a kwasiri inye Onyenwe anyị onyinye a. 15 Ndị ogaranya agaghị enye karịa ọkara shekel. Otu a kwa ndị ogbenye agaghị enye ihe dị ntakirị karịa ọkara shekel. N'ihi na onyinye a bụ onyinye unu na-enye Onyenwe anyị maka ikpuchiri mkpuruobi unu mmehie. 16 Nabata ego niile ndị a site n'aka ụmụ Izrel, ma jiri ya jee ozi dị n'ulọ nzute. Ihe onyinye a

ga-emē bu ikpotu uche Onyenwe anyi n'ebē unu no n'ihi mkpuchi mmehie maka ndu unu." 17 Ozokwa, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, 18 "Jiri bronz kpuo efere ukwu na ihe ndokwasị ya, maka ịsa ihe. Wụnye mmiri n'ime ya, dosa ya n'etiti ụlo nzute na ebe ichu aja. 19 Eron na ụmụ ya ndi ikom ga na-asu ụkwu na aka ha site na ya. 20 Mgbe ọbụla ha na-abas n'ulọ nzute ahụ, ha ga-eji mmiri saa onwe ka ha ghara inwụ. Ozokwa, mgbe ha na-abjaro nso n'ebē ichu aja, maka ije ozi iche onyinye n'ihu Onyenwe anyi site n'okụ, 21 ha ga-asu aka ha na ụkwu ha, ka ha ghara inwụ. Nke a ga-abu ụkpuru dirị Eron na ụmụ ya ndi ikom site n'ogbo ruo n'ogbo." 22 Ozokwa, Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si ya, 23 "Were eso osisi na-esi isi ụtọ ndi a di iche ihe: máá, nke ọtutu ya ruru kilo isii, na ihe ruru kilo sinamọn abuọ na ụma itoolu, na kilo kalamus ato, 24 na kilo kashia isii, na lita anọ na ụma asatọ nke mmanụ oliv, dika ọtutu shekel ebe nso ahụ si di. 25 I ga-eji ya meputa mmanụ nso, nke di nso, nke a gwakötara nke oma dika nke onye na-emē mmanụ na-esi isi ụtọ mere. O ga-abu mmanụ otite di nso. 26 I ga-ewere mmanụ ahụ tee ụlo nzute ahụ niile na igbe iwu ogbugba ndu ahụ, 27 na tebul ahụ, na ngwongwo ya niile, na n'ihe ịdosa orionta, na n'ihe niile di ya n'ahụ, na n'ebē ịdosa ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ, 28 na n'ebē ichu aja nke aja nsure ọkụ, na ngwongwo ya niile, na n'ite ịsa ụkwu na aka, na n'ebē a na-adobा ya. 29 I ga-edo ha nso, ka ha bürü ihe dikarịri nso. Ihe ọbụla metụrụ ha ahụ ga-adikwa nso. 30 "I ga-eji mmanụ otite a tee Eron na ụmụ ya ndi ikom. Ha niile ga-adikwa nso, bürü ndi na-ejere m ozi dika ndi nchüaja. 31 Gwa ụmụ Izrel okwu si ha, 'Nke a bụ mmanụ nso m, nke di nso site n'ogbo ruo n'ogbo. 32 Agaghị awusa ya n'ahụ mmaadu. O nwekwaghị onye kwasiri imeputa mmanụ otite di otu a. O di nso, unu kwesikwara ido ya nso. 33 A ga-esite n'etiti ndi m wezuga onye ọbụla mere ụdi mmanụ isi oma a, maobụ tee ya onye na-abughi onye nchüaja m.'" 34 Mgbe ahụ Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, "Were ụda na-esi isi ụtọ, dika eso osisi stakit, na onyicha, na galbanom, na ezigbo frankisens a na-agwaghi ihe, nke ọtutu ha niile ga-abu otu ihe. 35 Mee ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ, nke a gwakötara nke oma, bụ ọrụ onye na-emē mmanụ isi ụtọ. Tinyekwa ya nnu, ka o bürü ihe nsure ọkụ a nuchara anucha, nke díkwa nso. 36 Gwerie ụfodụ n'ime ya ka o dika uzuzu. Wusa ya n'ihi igbe iwu ogbugba ndu ahụ n'ime ụlo nzute, ebe m ga-

ezute gi. O ga-abu ihe dikarịsiri nso nye unu. 37 Unu emerela onwe unu nke dika ọtutu ụdi ihe nsure ọkụ a. Huta ya ka ihe di nso n'ebē Onyenwe anyi no. 38 Onye ọbụla meere onwe ya ụdi ihe nsure ọkụ a, inụ isisi ya, a ga-ekewapụ onye ahụ site n'etiti umunna ya."

31 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu si, 2 "Lee, ahoputala m Bezalel nwa Uri, nwa Hua, onye si n'ebu Juda, 3 emejuputakwala m ya na Mmụnụ nke Chineke, n'amamihe, nghota, ihe ọmụma na ike ije ozi ọrụ nka di iche ihe, 4 icheputa ihe nka di iche ihe, nke metutara ọlaocha na ọlaedo na bronz, 5 iwa nkume na ido nkume, ikwa nka osisi, na ịru ọrụ nka di iche ihe. 6 Ozokwa, ahoputala m Oholiab, nwa Ahisamak, onye si n'ebu Dan, ka o bürü onye inyeaka Bezalel. "Enyekwala m ndi nka niile amara ịru ọrụ di iche, nke ga-enyere ha aka ịru ihe ndi a niile m nyere gi iwu ịru: 7 "ya bụ, ụlo nzute ahụ, na igbe iwu ogbugba ndu ahụ, na ebe mkpuchi mmehie di ya n'elu, na ngwongwo ndi ọzọ niile di n'ulọ ikwu ahụ, 8 na tebul, na ngwongwo ya, ma ihe ịdokwasị oriọnụ nke ọlaedo a nuchara anucha, na ngwongwo ya, 9 na ebe ichu aja nke aja nsure ọkụ na-esi isi ụtọ, na ebe ichu aja nke aja nsure ọkụ, na ngwongwo ya, na ite mmiri ịsa ụkwu na aka, na ụkwu ite ahụ. 10 Na uwe oma ahụ akpara akpa, ma uwe nso Eron onye nchüaja na uwe nke ụmụ ya ndi ikom, mgbe ha na-eje ozi dika ndi nchüaja. 11 Ya na mmanụ nso ahụ, na ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ e mere maka Ebe Nso. "Ha ga-aruzu ihe ndi a n'usoro dika m si nye gi ya n'iwu." 12 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi sirị Mosis, 13 Gwa ndi Izrel, "Unu aghaghị ido ụboghị izuike m nso. N'ihi na nke a ga-abu ihe ịribama n'etiti mü na unu ruo ogbo niile ga-abia, ka unu maara na mü onwe m bụ Onyenwe anyi, onye na-edo unu nso. 14 "Ụboghị izuike m di nso nye unu. N'ihi nke a, unu ga-edede ya nso. O bürü na onye ọbụla edebeghi ya nso, o ga-anwụ. O burukwa na onye ọbụla aruọ ọrụ ọbụla n'ụboghị izuike m, a ga-ezewuga ya site n'ebē unu no. 15 Ụboghị isii ka unu ga-aru ọrụ unu niile. Ma ụboghị nke asaa di iche. O bụ ụboghị izuike. O bükwa ụboghị di nso nye Onyenwe anyi. N'ihi nke a, onye ọbụla rürü ọrụ ọbụla n'ụboghị Izuike ga-anwụ. 16 Ndị Izrel ga-edede ụboghị Izuike, na-emē mmemme ya n'ogbo niile, dika ogbugba ndu nke ebighị ebi. 17 O ga-abu ihe ịribama nke ga-adigide n'etiti mü na ndi Izrel ruo mgbe ebighị ebi. N'ihi na n'ụboghị isii ka Onyenwe anyi kere eluigwe na ụwa. O

kwusirị ɔru n'ubochị nke asaa, zuo ike, turu ndu.” **18** Mgbe Onyenwe anyị gwasiř Mosis okwu ndị a n'elu ugwu Sajnai, o nyere ya mbadamba nkume abuq nke iwu ogbugba ndu ahụ. O bükwa mbadamba nkume ndị ahụ nke mkpişiaka Chineke dere ihe n'elu ha.

32 Mgbe ndị mmadụ ahụ hụrụ na Mosis anọqla ọdụ ịriđata site n'elu ugwu Sajnai, ha zukotara, biakwute Eron, sị ya, “Bilie, meere anyị chi ndị gade anyị, n'ihi na nwoke a bụ Mosis onye dupütara anyị site n'ala Ijipt, anyị amaghị ihe mere ya.” **2** Eron zara sị ha, “Yipütanụ olandị ọlaedo ndị nwunye unu, na ụmụ unu ndị ikom na ndị inyom yi. Wetara m ha.” **3** Ngwangwa, ha niile yipurụ olandị ha weta ha nye Eron. **4** O naara ya n'aka ha, were ngwa ɔru e ji egbunye akara, kputara ha arusi nwa oke ehi. Mgbe ahụ, ha kwuru sị, “Ndị Izrel, ndị a bụ chi unu, nke sitere n'ala Ijipt dupütara unu.” **5** Mgbe Eron hụrụ na ụmụ Izrel jupütara n'obi anụri, n'ihi ihe ahụ ọ kpuru, o wuru ebe ichu aja n'ihi nwa ehi ahụ ọ kpuru, kwuo okwu sị, “Echi, a ga-enwe oke mmememe nye Onyenwe anyị!” **6** Ya mere na echị ya, ha biliri n'oge, bido ichu aja nsure ọkụ, na aja udo, nye nwa ehi ahụ a kpuru akpụ. Mgbe nke a gasiri, ha nödürü ala iri ihe na ijụ ihe ọrụnụ, biliekwa ọtọ gwurie egwu ime onwe ha obi ụtọ. **7** N'oge ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, “Gbada ọsiịṣo, n'ihi na ndị gi, ndị i dupütara site n'Ijipt emerụola onwe ha. **8** N'otu ntabianya a, ha ahapụla ụzọ m niile. Ha akpụolara onwe ha arusi nwa oke ehi, nke ha na-efe ofufe, nke ha chukwara aja nye. Ha kwukwara sị, “Ndị Izrel, ndị a bụ chi unu, nke dupütara unu site n'ala Ijipt.” **9** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị sıri Mosis, “Ahula m na ndị a bụ ndị isiike, na ndị na-enupu isi. **10** Ugbu a, hapụ m ka iwe m biakwasị ha, ka m laa ha n'iyi. Aga m eme ka gi onwe gi bụ Mosis bürü mba ukwu n'onodụ ha.” **11** Ma Mosis rjoro Onyenwe anyị Chineke ya aririọ sị ya, “Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị gini mere iwe gi ji dị ọkụ otu a n'ebe ndị gi no bụ ndị nke i ji ike ebube gi, na ọtụtụ ihe ịriđama dị itụnanya, dupütara site n'ala Ijipt? **12** N'ihi gini ka ndị Ijipt ga-ekwu sị, ‘O bughị ime ha ihe ojọọ ka o ji dupütara ha, ka o nwee ike gbuo ha n'ugwu ndị a, ma kpočhapukwa ha site n'elu ụwa a?’ Site n'iwe gi dị ọkụ chigharịa, kwere ka ọ daju. Chigharịkwa site n'atụmatụ ojọọ a n'ebe ndị gi no. **13** Cheta nkwa ahụ i kwere ndị ohu gi bụ Ebrahim, Ajizik, na Izrel. N'ihi na i ji onwe gi n'ụo iyi nye ha

sị, ‘Aga m eme ka mkpuru gi mọbaa dika kpakpando nke eluigwe. Aga m enye ha ala m kwere ụmụ ụmụ gi na nkwa ka ọ bürü ihe nketa ha ruo mgbe ebighị ebi.’’ **14** Ya mere, Onyenwe anyị gbanwere obi ya. O lakwaghị ha n'iyi. **15** Mgbe ahụ, Mosis tughariri site n'ugwu ahụ rịdata, mbadamba nkume abuq nke iwu ogbugba ndu ahụ dị ya n'aka. E dere ha ihe n'ihi abuq, n'ihi nakwa n'azụ. **16** Mbadamba nkume ndị ahụ bụ akaorụ Chineke, ihe e dere n'elu ha bụ ihe Chineke n'onwe ya dekwasiř n'elu mbadamba nkume ndị ahụ. **17** Mgbe Joshua n'ụrụ ụzụ si na ndịda ugwu ahụ, nke ụmụ Izrel niile na-eme, o gwara Mosis okwu sị, “Uzụ agha dị n'omuma ụlo ikwu.” **18** Ma Mosis zara sị, “Mba, nke a abughị ụzụ ndị meriri n'agha, maobụ ụzụ ndị e meriri n'agha, kama ọ bụ olu abu ka m na-anụ.” **19** Mgbe Mosis bịařuru nso ebe ahụ ha mara ụlo ikwu ha, hụ nwa oke ehi ahụ a kpuru akpụ na egwu a na-ete, iwe were ya nke ukwu. O tọpuru mbadamba nkume ndị ahụ o ji n'aka. Kuriie ha na ndịda ugwu ahụ. **20** Mosis weere nwa oke ehi ahụ ha kpuru akpụ, kpoo ya ọkụ. Mgbe ahụ, o gweriri ya dika ntụ. Fesaa ya n'elu mmiri mee ka ụmụ Izrel n'ụo mmiri ahụ. **21** O gwara Eron okwu sị, “Ginị ka ndị a mere gi i ji bute ụdị mmehie ojọọ dị otu a tukwasị ha n'isi?” **22** “Eron zara sị ya, ka iwe gi ghara idị ọkụ, onyenwe m. Gi onwe gi maara ndị a, mata otu ha si bürü ndị ojọọ. **23** Ha sıri m, ‘Meere anyị chi ndị gade anyị, n'ihi na nwoke a bụ Mosis onye dupütara anyị site n'ala Ijipt, anyị amaghị ihe mere ya.’ **24** Asiri m ha, ‘Onye ọbula nke nwere ihe ịchọ ọma ọlaedo, ya yipu ya.’ Mgbe ahụ, ha wetara m ọlaedo ndị a, nke m tukwara n'ime ọkụ. Ihe si na ya puta bụ nwa ehi a kpuru akpụ!'' **25** Mosis hụrụ na omume ndị a jogbuziri onwe ya na njo n'ihi na Eron mere ka isi kopu ha. Nke mere ka ha buruzia ihe ọchị n'ebe ndị iro ha dị. **26** O guzoro n'onụ ụzọ ụlo ikwu ahụ kwuo sị, “Onye ọbula dinyeere Onyenwe anyị ya biakwute m.” Ndị Livayị niile biakwutere ya. **27** Mgbe ahụ, o sıri ha, “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Chineke nke Izrel kwuru, ‘Nwoke ọbula nyara mma agha ya n'akukụ ya, jegharịa n'etiti ọmuma ụlo ikwu ụmụ Izrel, site n'otu isi ruo n'isi nke ozo. Ya gbuo ọbulađi nwanne ya nwoke, maobụ enyi ya, maobụ onye agbataobi ya.’’ **28** Ndị Livayị mezuru ihe Mosis gwara ha. Ya mere ndị nwụrụ n'ubochị ahụ dị puku mmadụ ato. **29** Mgbe ahụ, Mosis gwara ndị Livayị okwu sị, “Taa, unu ekewaputala onwe unu nye Onyenwe anyị. N'ihi na unu gburu ụmụ unu ndị ikom

na ụmụnne unu ndị ikom. Ugbu a, o goziela unu taa.” **30** N’echi ya, Mosis gwara ndị Izrel okwu sị ha, “Unu emeela mmehie dị ukwuu megide Onyenwe anyị. Ma aga m alaghachikwuru Onyenwe anyị n’elu ugwu ahụ rịoọ ya. Ma eleghị anya, aga m ariọta maka ikpuchi mmehie unu.” **31** Ya mere, Mosis jekwuuru Onyenwe anyị sị ya, “Biko Onyenwe anyị, ndị a emeela mmehie dị ukwuu megide gi, n’ihi na ha akpụolara onwe ha chi olaedo. **32** Ma ugbu a, biko, gbaghara mmehie ha. O bụrụ na i gaghị agbaghara ha, biko hichapụ aha m site n’akwukwọ ahụ i dere.” **33** Ma Onyenwe anyị zara sị Mosis, “Onye ọbụla mehiere megide m ka a ga-ehichapụ aha ya site n’akwukwọ m. **34** Ma ugbu a, duru ndị a gaa ebe ahụ m gwara gi. Mmụo ozi m ga-edu unu n’ije a. Ma otu o dị, mgbe m bjara ileta ndị a, aga m ata ha ahụnụ n’ihi mmehie ha.” **35** Ya mere, Onyenwe anyị mere ka ọria dị egwu bjakwasị ha, n’ihi ihe ha ji nwa ehi ahụ, bụ nke Eròn kpụrụ mee.

33 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, “Duru ndị a i si n’ala Ijipt kpopụta baa n’ala ahụ m kwere Ebrahim, na Aizik na Jekob na nkwa, n’ihi na agwara m ha sị, ‘Aga m enye ụmụ ụmụ unu ala a, ka o bụrụ ihe nketa ha.’ **2** Aga m ezipu Mmụo ozi m ka o gaa n’ihu unu chọpụru unu ndị Kenan, na ndị Amorait, na ndị Het, na ndị Periz, na ndị Hiv, na ndị Jebus. **3** Gbago n’ala mmiri ara ehi na mmanụ ariụ na-eru na ya, ma agaghị m eso unu n’ije unu, n’ihi na unu bụ ndị isiike. O bụrụ na m esoro unu, unu ga-anwa m ọnwụnwa, nke ga-eme ka m laa unu n’iyi n’uzo.” **4** Mgbe ndị mmadụ ahụ nṣụ okwu olu ike ndị a, ha malitere iru ụjụ, o dighikwa onye ọbụla yinyere ihe ichọ mma ya n’ahụ ha. **5** N’ihi na Onyenwe anyị agwala Mosis sị, “Gwa ụmụ Izrel, ‘Unu bụ ndị isiike. A sị na m nọ n’etiti unu, otu ntabi anya ezuorola m ila unu n’iyi. Ugbu a, yipụnụ ihe ichọ mma niile unu yi n’ahụ, aga m ekpebi ihe m ga-eme unu.’” **6** Ya mere, ndị Izrel yipurụ ihe ichọ mma ha niile. N’ugwu Horeb ka ha nọ mgbe ihe ndị a mere. **7** N’oge a, Mosis na-ewere ụlo ikwu manye n’azụ ọmụma ụlo ikwu, o na-akpọ ya ụlo nzute. O na-amanye ya n’ebe dị anya site n’ebe ụmụ Izrel mara ụlo ikwu ha. Onye o bụla nke chorọ ijuta Onyenwe anyị ase, na-apụ, gaa n’ulọ nzute ahụ nke dị n’azụ ọmụma ụlo ikwu. **8** Mgbe ọbụla Mosis na-agà n’ulọ ikwu nzute ahụ, ndị Izrel niile na-apụta guzoro n’onụ ụzo ụlo ha, na-ele ya anya tutu Mosis abanye n’ulọ ikwu ahụ. **9** Mgbe o banyere n’ulọ ikwu ahụ; ogidi igwe ojii ahụ

na-abịa guzochie n’onụ ụzo mgbe Onyenwe anyị na Mosis na-akparị ụka. **10** N’oge ọbụla, ndị mmadụ hụrụ ogidi igwe ojii ahụ ka o guzo n’onụ ụzo ụlo ikwu nzute ahụ, ha onwe ha na-eguzokwa, onye ọbụla, n’onụ ụzo ụlo ikwu ha, kpoo isiala. **11** N’ime ụlo nzute ahụ, Onyenwe anyị na-agwa Mosis okwu ihu na ihu, díka mmadụ sị agwa enyi ya okwu. Mgbe ha kparichara ụka, Mosis na-aloghachi azụ n’ebé ụmụ Izrel mara ụlo ikwu ha. Ma nwokorobja ahụ na-enyere ya aka, bụ Joshua, nwa Nun, na-anogide n’ulọ ikwu nzute ahụ. **12** Mgbe Mosis na Onyenwe anyị nọ na-ekwuriṭa okwu, ihe Mosis gwara ya bụ nke a, “O di�a anya kemgbe i na-agwa m sị m, ‘Durū ndị m baa n’ala ahụ e kwere na nkwa inye ha.’ Ma matakwa na i gwabeghi m onye i ga-edunyere m ga-eduzi m ụzo. I kwuola na i maara aha m, kwukwaa na achọtala m ihuoma n’ebé i nọ. **13** Biko, o bụrụ na o si otu a dị, zi m ụzo gi, nke ga-eme ka m mata gi, gaakwa n’ihu inweta ihuoma site n’ebé i nọ. Chetakwa na mba a dị ukwu bụ ndị gi.” **14** O zara sị, “Mụ onwe m ga-eso gi gaa, aga m enyekwa gi izuikē.” **15** Mgbe ahụ Mosis sịrị ya, “O bụrụ na i gaghị eso anyị n’ije a, ekwela ka anyị sị n’ebé a zopụ ụkwwụ. **16** O bụrụ na i soghi anyị, olee otu a ga-esi mata na mụ onwe m, na ndị gi achọtala ihuoma gi? Olee otu o ga-esi pütä ihè na mụ na ndị gi bụ mba dì iche site na mba ndị ọzo dì n’uwá?” **17** Ma Onyenwe anyị zara Mosis sị, “E, aga m eme ihe i riọrọ m, n’ihi na i chọtala ihuoma m. N’ezie, amara m onye i bụ, marakwa aha gi.” **18** Mgbe ahụ, Mosis riọrọ sị, “Gosi m ebube gi.” **19** Ma Onyenwe anyị zara sị, “Aga m eme ka i bụ idị mma m, aga m akowakwara gi ihe aha m bụ Onyenwe anyị putara. Onye m chorọ imere ebere ka m ga-emere ebere, o bükwa onye m chorọ imere ọmịkiko ka m ga-enwere ọmịkiko. **20** Ma i pughi iħu iħu m n’ihi na mmadụ ọbụla enweghi ike iħu iħu m ma dīrīkwa ndü.” **21** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị sịrị, “Lee, e nwere ebe dị nso n’akukụ m, n’elu nkume, ebe i nwere ike iguzo. **22** Mgbe ebube m ga-agafe, aga m ezo gi n’okpuru nkume, werekwa aka m kpuchie gi, tutu ruo mgbe m gafechara. **23** Emesja, aga m eweli aka m, ka i nwee ike iħu azụ m anya, ma i pughi iħu iħu m.”

34 Onyenwe anyị gwara Mosis, “Wapütä mbadamba nkume abụ díka nke mbụ, aga m edekwasị n’elu ha okwu niile nke dị n’elu mbadamba nkume ndị mbụ ahụ, bụ nke i tupiasirị. **2** Jikere n’ututu, rigoro ugwu Sainai ka i chee onwe gi n’ihu m n’elu ugwu ahụ.

3 Onye ọbụla esokwala gi, ma ọ bụkwanụ nódụ nso ugwu ahụ. Ekwekwala ka igwe ehi maobụ igwe aturu kpaa nri nso nso ugwu ahụ.” 4 Mosis biliri n’isi ụtụt, waa mbadamba nkume abụo díka ndị nke mbụ, rigor ugwu Sajnai díka Onyenwe anyị gwara ya. Ọ jikwa nkume abụo ahụ n’aka ya. 5 N’oge ahụ, Onyenwe anyị rịdatara n’ime ogidi igwe ojii, guzo n’ihu Mosis, kwupụta aha ya bù Onyenwe anyị. 6 O si n’ihu Mosis gafee na-ekwu na-asị, “Onyenwe anyị, Onyenwe anyị, Chineke ọmịkọ na onye amara, onye na-adighị ewe iwe ọsịṣo, na onye babigara ụba oke n’ihụnanya na ikwesi ntukwasị obi. 7 Onye na-egosi ihụnanya ya nye imerime puku, ma na-agbaghara ajo omume na nnupu isi, na mmehie. Ma ọ dighị ahapụ ka onye ikpe mara laa na-anataghị ahụhụ, ọ na-ata ụmụ na ụmụ ụmụ ha ahụhụ n’ihu mmehie nna nna ha ruo n’ogbọ nke ato na nke anọ.” 8 Otu mgbe ahụ, Mosis hulatara kpọq ịsiala, 9 sị ya, “Ọ burụ n’ezie na m achọtala ihuoṇma n’anya gi, Onyenwe m, ka Onyenwe m, biko soro anyị gaa. Ọ bụ ezie na ndị a bụ ndị ịsiike, gbaghara anyị ajo omume anyị, na mmehie anyị niile, ka ị nabatakwa anyị díka ndị nke gi.” 10 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị sıri, “Mụ onwe m na gi na-agba ndü. N’ihu ndị gi niile, aga m arụ oke orụ itụnanya dí ukwu, ụdị nke a na-emetubeghi mbụ n’uwa, maobụ na mba ọ bụla. Ndị niile unu bi n’etiti ha ga-ahụ orụ Onyenwe anyị. Orụ ahụ dí oke egwu nke m ga-arụ n’ihu unu. 11 Debe ihe niile m nyere gi n’iwu taa. Aga m esite n’ihu unu chupụ ndị Amorait, ndị Kenan, ndị Het, ndị Periz, ndị Hiv na ndị Jebus. 12 Kpacharanụ anya ka unu na ndị bi n’ala ahụ unu na-aba n’ime ya ghara igba ndü. Ka ha ghara ị bụ ihe ima n’onya n’etiti unu. 13 Kama, tikpoṇụ ebe ịchụ aja ha niile. Kurienu ogidi aruṣi ha niile. Gbutukwaanụ osisi Ashera ha jiri mere chi ha. 14 Unu efela chi ozø, n’ihu na Onyenwe anyị, onye aha ya bù Ekworo, bụ Chineke na-ekwo ekworo. 15 “Kpacharanụ anya ka unu na ndị bi n’ala ahụ ghara igba ndü, n’ihu na mgbe ha na-akwaso chi ha iko, na-achukwa aja nye chi ha, ha ga-apkọ unu oku nri, mgbe ahụ, unu ga-eri site n’ihe aja ha. 16 Mgbe unu lütara ụfodụ ndị inyom ha díka nwunye nye ụmụ unu ndị ikom, ndị inyom ndị a na-akwaso chi ha iko, ga-eeme ka ụmụ unu ndị ikom soro ha n’omume dí otu a. 17 “Unu akpụla chi ọbụla. 18 “Na-emenụ mmemme achicha na-ekoghị eko. Rienụ achicha na-ekoghị eko ụbочị asaa, díka m nyere n’iwu na a ga-eeme n’ubochị ndị ahụ a hoputara, n’onwa Abib, n’ihu na ọ bụ n’onwa

ahụ ka unu si n’ala Ijipt püta. 19 “Nwa nwoke ọbụla e bụ ụzọ muo bụ nke m, tinyere ụmụ anụ ụlo, ma ehi, ma aturu, ma ewu. 20 E nwere ike igbapụta nwa oke ịnyinaya ibu site n’iwere nwa aturu dochie n’oṇodụ ya. Ọ burụ na i kpebie na i gaghị agbapụta ya, mgbe ahụ, i ga-agbaji olu ya. Ma ụmụ unu ndị ikom niile ka a ga-agbapụta. “O nweghị onye ọbụla n’ime unu ga-abịa guzo m n’ihu na-ejighị onyinye. 21 “N’oge ịkụ ihe n’ubi na n’oge owuwe ihe ubi, ruoṇụ orụ naanị ụbочị isii. Zukwanụ ike n’ubochị nke asaa. 22 “Mee Mmemme Izu Ụka asaa, bụ nke i ga-eji mkpuru mbụ nke oka wiiti mee, na Mmemme Nchikota lhe n’ogwugwu afọ ọbụla. 23 Ugboro ato n’afọ ka ndị ikom unu niile ga-abịa chee onwe ha n’ihu Onye kachași ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị nke Izrel. 24 N’ihu na aga m esite n’ihu unu chupụ mba dí iche iche. Meekwa ka ala unu saa mbara. Ọ dighị onye ọbụla ga-enweanya ukwu n’ebé ala unu dí, mgbe unu na-agá iche onwe unu n’ihu Onyenwe anyị bù Chineke unu, ugbo ato n’afọ. 25 “Unu etinyekwala ihe ọbụla nke nwere ihe na-eko achicha n’ime ya, mgbe unu na-achụ ọbara nke aja nye m. Unu ahapukwala aja sitere na Mmemme Ngabiga ka ọ noq ruo ụtụt. 26 “Wetanụ mkpuru mbụ niile nke ala ubi unu, bụ ndị kachași mma n’ụlo Onyenwe anyị, bụ Chineke unu. “Unu esikwala nwa ewu n’ime mmiri ara nne ya.” 27 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, “Dee iwu ndị a m nyere gi, n’ihu na díka okwu ndị a si dí, ka ọgbugba ndü mụ na gi na ụmụ Izrel gbara si dí.” 28 Mosis na Onyenwe anyị no n’ebé ahụ iri ụbочị anō, ehibie na abalị. Ma n’oge ndị a niile o righị nri ọbụla. Ọ ńukwaghị ihe ońuńu ọbụla. O dere na mbadamba nkume abụo ahụ okwu niile nke ọgbugba ndü ahụ, nke bụ iwu iri ahụ. 29 Mgbe Mosis ji mbadamba nkume abụo nke ihe ama ahụ na-aridata site n’elu ugwu ahụ, ọ mataghị na ihu ya na-egbuke egbuke, n’ihu ọnọdụ nke ọ noq n’ihu Onyenwe anyị. 30 N’ihu mgbuke ahụ ihu Mosis na-egbuke, ụjọ ekweghị Erọn na ụmụ Izrel bjaro ya nso. 31 Ma Mosis kpọq ha ka ha bjawkute ya. N’ihu ya, Erọn na ndị ndu nzuko Izrel bjara ka ha na Mosis kparịtaa Ụka. 32 Mgbe e mesirị, ndị Izrel niile bjawkutere ya. O nyekwara ha iwu ndị ahụ Onyenwe anyị nyere ya n’elu ugwu Sajnai. 33 Mgbe Mosis gwachara ha okwu, o weere akwa kpuchie ihu ya. 34 Ma mgbe ọbụla ọ na-abanye n’ihu Onyenwe anyị ka ha kparịtaa Ụka n’ime ụlo nzute ahụ, ọ na-ekepụ akwa ahụ o ji kpuchie ihu ya tutu ruo mgbe ọ nočhara püta. Mgbe ọ pütara, ọ

na-agwa ndị Izrel ihe niile Onyenwe anyị nyere ya n'iwu. 35 Ha hukwara na ihu ya na akpukpọ ihu ya na-egbuke egbuke. Emesịa, Mosis na-ekpuchikwa ihu ya tutu ruo mgbe ọ ga-abanye n'ime ka ya na Onyenwe anyị kparita ụka.

35 Emesịa, Mosis kpọrọ nzuko ụmụ Izrel niile gwa ha sị, “Ndị a bụ iwu Onyenwe anyị nyere nke unu na-agbaghi idebe. 2 Rụonụ ọru ụbochị isii, ụbochị nke asaa bụ ụbochị izuike, ụbochị dị nsọ nke izuike nye Onyenwe anyị. Onye ọbula rürü ọru n'ụbochị nke asaa ga-anwụ. 3 Unu amụnyela ọkụ n'ebe obibi unu n'ụbochị izuike ahụ.” 4 Mgbe ahụ Mosis gwara nzuko Izrel niile sị, “Nke a bụ iwu Onyenwe anyị nyere, 5 sitenụ n'ihe unu nwere wetara Onyenwe anyị onyinye. Onye ọbula nke ọ masiri, ya wetara Onyenwe anyị onyinye nke ihe ndị a: “Olaöcha, ọlaedo na bronz, 6 ogwo na-acha anụnụ anụnụ, nke odo odo, nke uhie uhie na nke ezi akwa ọcha, na aji ewu; 7 akpukpọ ebule e sijiri uhie uhie, akpukpọ ehi mmiri, na osisi akashia; 8 mmanụ oliv nke a ga-etinye n'iheokụ, ụda a na-etinye na mmanụ nsọ, na ụda na-eme ka aja nsure ọkụ na-esi isi ụtọ; 9 nkume ọma ọniks, na nkume ndị ọzọ a na-ahịonye n'efođ, na nke a na-ahịonyekwa n'ihe mgbochi obi. 10 “Unu niile ndị nwere onyinye ịkwa ńka, bịañu rụo ihe ahụ niile Onyenwe anyị nyere anyị n'iwu ịrụ, nke bụ ihe ndị a: 11 “ulọ nzute ahụ, na ihe mkpuchi ya, na nko ya niile, na mbudo ibo ya, na mkpọrọ osisi ya, na ogidi ya, na ụkwụ ya niile. 12 Rükwanụ igbe ogbugba ndị ahụ, na mkpara ahụ e ji ebu ya. Ya na oche ebere ahụ. Mekwaanụ akwa mgbochi nke ga-ekpuchi ebe nsọ ahụ, 13 na tebul ahụ, na mkpara e ji ebu ya, na ngwongwo ya niile, na achịchia nke ihe n'lhu Onyenwe anyị. 14 Mekwaanụ ebe ịdökwasị oriona maka iħè, ya na ngwongwo ya niile, iheokụ na mmanụ maka jimu ọkụ; 15 n'ebe ịchụ aja ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ nke e ji ụda mee; akwa mgbochi maka onụ ụzọ nke dị n'ebe mbata ulọ nzute ahụ; 16 ebe ịchụ aja nke aja nsure ọkụ ya na ihe ọkpukpa bronz ya, mkpara e ji ebu ya na ngwongwo ya niile, efere ukwu ahụ na ihe ndökwasị ya. 17 Akwa mgbochi nke ogige ulọ ahụ na ogidi ha, na ihe ndökwasị ya, nakwa akwa mgbochi nke onụ ụzọ e si abanye n'ogige ahụ; 18 ńtu maka ịkpogide ulọ ikwu ahụ na nke ogige ahụ, na ụdo ha, 19 uwe niile a kpara akpa nke a na-eyi eje ozi n'ebe nsọ ahụ, ma uwe nsọ nke Eròn, onye

nchụaja na uwe nke ụmụ ya ndị ikom na-eyi mgbe ha na-eje ozi ha dika ndị nchụaja.” 20 Ugbu a, ọgbakọ ụmụ Izrel niile siri n'ihu Mosis pụo. 21 Onye ọbula chọronụ na onye nke mmuo ya kwaliri laghachiri azu bia wetara Onyenwe anyị onyinye n'ihı oru nke ulo nzute ahụ na n'ihı ije ozi dị n'ime ya na n'ihı uwe nsọ ndị ahụ. 22 Ndị niile ọ metụrụ n'obi, ma ndị nwoke ma ndị nwanyị bijara weta onyinye ha. Ha wetaara Onyenwe anyị onyinye ihe ịchọ mma nke ọlaedo dị iche iche: ihe ịkpochi uwe, ọlantị, ọlaaka na ihe ndị ọzọ e ji acoh mma dị iche iche, nke e ji ọlaedo kpuo. Ha chere ha n'ihu Onyenwe anyị dika aja mfufe. 23 Ụfodụ mmadụ wetara akwa na-acha anụnụ anụnụ na ngwakọta anụnụ na uhie na nke uhie uhie maobụ ezi akwa ọcha maobụ akpukpọ aji ewu, akpukpọ ebule e sijiri ọbara ọbara na akpukpọ ehi mmiri. 24 Ndị ọzọ wetara ọlaöcha na bronz, dika onyinye ha nyere Onyenwe anyị, ụfodụ wetara osisi akashia nke a ga-eji wuo ulo ikwu ahụ. 25 Ụmụ nwanyị ndị bụ ọka n'idu akwa na ikwe akwa tịrụ eri na-acha anụnụ anụnụ, na ngwakọta anụnụ na uhie, nke na-acha uhie uhie na nke ezi akwa ọcha, webata ha dika onyinye. 26 Ụfodụ ụmụ nwanyị kwa ji onyinye ńka pürü iche ha nwere kpaa aji ewu dika akwa pürü iche. 27 Ndị ndu niile wetakwara nkume ọniks na nkume ndị ọzọ nke ịhịonye n'ihe a ga-eji duọ efođ na ihe mgbochi obi ahụ. 28 Ha wetakwara ụda di iche iche, mmanụ oliv nke a ga-etinye n'iheokụ, nke a ga-eji mee mmanụ otite dị nsọ, mekwa ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ. 29 N'uzo dị otu a ka ụmụ Izrel niile, ma nwoke ma nwanyị, ndị chọro inyeaka n'orụ ahụ Onyenwe anyị nyere Mosis n'iwu si weta onyinye ha. Onye ọbula n'ime ha nyere Onyenwe anyị onyinye afọ ofufu. 30 Mgbe ahụ, Mosis gwara ndị Izrel, sị, “Lee, Onyenwe anyị ahoputala Bezalel, nwa Uri, nwa Hua, onye si n'ebو Juda. 31 O mejuputala na Mmuo nke Chineke, n'amamihe, nghọta na ihe ọmụma na ike ije ozi ọru ńka dị iche iche. 32 Icheputa ihe ńka dị iche iche, nke metụtara ọlaöcha na ọlaedo na bronz, 33 iwa nkume na ido nkume, ịkwa ńka osisi nakwa ọru ńka niile dị iche iche. 34 Ma o tinyela n'ime ya na Oholiab, nwa Ahisamak, onye si n'ebو Dan, amara ikuziri ndị ọzọ ihe. 35 O mejuputala ha n'ike ije ozi ọru ńka dị iche iche, dika igbunye akara, ise ihe osise, ịkpanye ihe ịchọ mma n'akwa dị iche iche, ya bụ iji ogwo na-acha anụnụ anụnụ, ngwakọta anụnụ na uhie, uhie uhie nakwa n'ezí akwa ọcha na nke ndị ọkpa akwa. Ha niile

bükwa ndị ሲka na ndị ncheputa ihe ịchọ mma doro anya.”

36 Ya mere, Bezalel na Oholiab na ndị ሲka niile

Onyenwe anyị nyere ike na nghoṭa ịmata otu ha ga-esi rụo օru iwu ebe nsq ahụ ga-arụ օru ahụ díka Onyenwe anyị nyere n’iwu. 2 Mgbe ahụ, Mosis kpɔrɔ Bezalel na Oholiab na ndị ሲka ndị ahụ Onyenwe anyị nyere ike na nghoṭa, ndị weputara obi ha ibia ịru օru ahụ. 3 Ha si n’aka Mosis nara onyinye ndị ahụ niile ụmụ Izrel wetara maka ịru օru ebe nsq ahụ. Ndị mmadụ nökwa na-eweta onyinye afọ ofufu ha ụtụtụ niile. 4 N’ihı ya, ndị օru ሲka niile nọ na-arụ օru n’ebé nsq ahụ hapurụ օru ha na-arụ, 5 bịakwute Mosis, sị ya, “Lee, onyinye ndị mmadụ na-eweta adịla ukwuu karịa ihe a chọrọ maka ịru օru a Onyenwe anyị nyere n’iwu.” 6 Mgbe ahụ, Mosis nyere iwu, ha zisara ozi ahụ n’omụma ulo ikwu niile sị, “Ka nwoke maobụ nwanyị օbulà gharakwa inwe ihe օbulà nke օ ga-eweta díka onyinye maka օru ebe nsq a.” N’ihı nke a, ndị mmadụ kwusirị iweta ihe օzo. 7 N’ihı na onyinye e wetara adịla ukwuu karịa ihe a chọrọ maka օru ahụ. 8 Ndị niile mara ሲka n’etiti ndị օru ahụ ji ezi ogbo na-acha anụnụ anụnụ, ngwakọta anụnụ na uhie na uhie uhie wuo ulo nzute ahụ. Onye ọka kpanyekwara oyiyi cherubim n’ime ha. 9 Akwa mgbochi ndị a ha n’otu. ӏdi ogologo ha n’otu n’otu bụ mita iri na abụo na ọkara. Obosara ha bụ otu mita na sentimita asato. 10 E jikötara akwa mgbochi ise n’otu, jikötakwa akwa ise nke օzo n’otu. 11 Ha ji akwa na-acha anụnụ anụnụ dunye anya nko n’elụ ọnụ akwa mgbochi nke otu uzq, otu a ka emekwara menyekwa na nsotụ ọnụ akwa mgbochi nke օzo. 12 Ha dùnyere iri anya nko ise n’otu akwa mgbochi, dùnyekwara iri anya nko ise n’ọnụ akwa mgbochi nke օzo, mee ka anya nko ndị a chee ibe ha ihu. 13 Emesịa, ha ji iri nko ọlaedo ise jikötà uzq akwa mgbochi abụo ndị a, si otu a mee ka ulo nzute ahụ ghọ otu. 14 Ha ji akpukpɔ aji ewu mee akwa mgbochi maka i ji kpuchie elu ulo nzute ahụ. Iri na otu ka ha ga-adị n’onụogugu. 15 Akwa mgbochi iri na otu ndị a ha n’otu. Ọ ga-abụ mita iri na ato na ọkara n’ogologo, ebe obosara ya bụ otu mita na iri sentimita asato. 16 Ha dükötara ise n’ime akwa mgbochi ahụ, debe ya iche. Dükötakwa isii nke foduru debekwa ya iche. 17 Mgbe ahụ, ha dùnyekwara iri anya nko ise n’elụ ọnụ otu akwa mgbochi ndị ahụ. Mekwaa otu ihe ahụ n’ọnụ akwa mgbochi nke օzo e debere iche. 18 Ha

mekwara iri nko bronz ise, iji jikötà ulo nzute ahụ ka օ burụ otu. 19 Mgbe ahụ, ha ji akpukpɔ ebule e sijiri uhie mee ihe mkpuchi maka ulo nzute ahụ, ya na akwa mkpuchi օzo nke e ji akpukpɔ ehi mmiri mee maka ịkpukwasị n’elu ya. 20 Ha meere ulo nzute ahụ mbudo ibo osisi akashia, guzo ọtọ. 21 Mbudo ibo օ bụla dí mita anọ na ọkara n’ogologo, dírikwa iri sentimita asaa n’obosara, 22 nwee ihe nhịonye abụo nke ga-abanye n’ime ibe ya ijikọ ha n’otu. Ha rụrụ mbudo ibo ulo nzute ahụ niile otu a. 23 Ha rụrụ mbudo ibo iri abụo maka akụkụ ndịda nke ulo nzute ahụ, 24 ma mekwaa iri uko ọlaochcha anọ n’okpuru ha. Otu mbudo ibo ga-enwe uko uko abụo, otu uko uko n’okpuru otu ihe nhịonye, otu uko uko n’okpuru ihe nhịonye nke օzo. 25 N’akụkụ nke օzo bụ akụkụ ugwu nke ulo nzute ahụ, ha rükwarra iri mbudo ibo abụo, 26 rükwarra iri uko uko ọlaochcha anọ, uko uko abụo n’okpuru mbudo ibo օbulà. 27 N’ebé isi isi nsotụ ya bụ akụkụ ọdịda anyanwụ nke ulo nzute, ha rụrụ mbudo ibo isii. 28 Mbudo ibo abụo ka e mere maka nkuku niile nke nsotụ ulo nzute ahụ, 29 N’isi nkuku abụo ndị a, mbudo ibo ndị a nọ iche iche site n’okpuru ruo n’elu ya; ma e jikötà ha ọnụ n’ime otu mgbaaka. Emere ka ha abụo yie ibe ya. 30 Ha niile dí mbudo ibo asatọ na uko uko ọlaochcha dí iri na isii, ya bụ uko uko abụo n’okpuru mbudo ibo օbulà. 31 Ha ji osisi akashia mekwaa osisi ntụbichi, ise maka mbudo ibo ndị dí n’otu akụkụ nke ulo nzute ahụ, 32 ise nke օzo maka ndị dí n’akụkụ ọdịda anyanwụ, n’ebé ndịda ndịda nke ulo nzute ahụ 33 Ha mere osisi ntụbichi nke dí n’etiti ka օ gabiga site n’otu isi ruo n’isi nke օzo nke mbudo ibo ahụ. 34 Ha ji ọlaedo machie mbudo ibo ndị ahụ niile. Kpukwaa mgbaaka ọlaedo ka օ burụ ọnụdụ ịchikötà mkporo osisi ahụ niile. Ha ji ọlaedo machiekwa mkporo osisi ndị ahụ niile. 35 Ha ji ogbo na-acha anụnụ anụnụ, ngwakọta anụnụ na uhie, uhie uhie na ezi akwa ọcha a kpara nke ọma mee akwa mgbochi. Onye ሲka kpanyekwara oyiyi cherubim n’ime ya. 36 Ha mere ogidi osisi akashia anọ maka ya were ọlaedo machie ha. Ha meere ha anya nko; wukwara ha uko uko ọlaochcha anọ. 37 Ha mere akwa mgbochi maka ọnụ uzq mbata nke ulo ikwu ahụ, nke e ji ogbo na-acha anụnụ anụnụ, na ngwakọta anụnụ na uhie, na uhie uhie, na ezi akwa ọcha a kpara nke ọma, nke bụ akaorụ onye ሲka. 38 Ha rụrụ ogidi ise ya na anya nko ha. Ha ji ọlaedo machie isi ogidi ahụ na ihe mkporo ha, were bronz rụo uko uko ise ha.

37 Bezalel ji osisi akashia wuo igbe ọgbugba ndu

nike ịdị ogologo ya bụ otu mita na sentimita iri. Obosara ya ga-abụ sentimita iri isii na asatọ. ịla elu ya ga-abụkwa sentimita iri isii na asatọ. 2 O ji ọlaedo a nuchara anucha machie n'ime na azu ya, jirikwa ọlaedo kpuo ihe gburugburu akukụ ya niile. 3 Ọ kpuru mgbaka ọlaedo anō maka ya, kwụnyekwa ha n'ükwu anō ya, ya bụ mgbaka abuọ n'otu akukụ, mgbaka abuọ n'akukụ nke ozọ ya. 4 O jikwa osisi akashia ahụ mee okporo osisi, machiekwa ha ọlaedo. 5 O tinyekwara mkpara ndị ahụ n'ime mgbaka ahụ dì n'akukụ igbe ahụ; ka ọ bürü ihe ijii na-ebu ya. 6 Emesịa, o ji ọlaedo a nuchara anucha mee ihe e ji ekwuchi igbe ahụ. Aha na-akpọ okwuchi igbe a bụ Oche Ebere. Ịdị ogologo ya dì otu mita na sentimita iri, obosara ya dì iri sentimita asaa. 7 Mgbe ahụ, o ji ọlaedo a nuchara anucha, nke e tipiara etipia, kpuo cherubim abuọ na nsotu abuọ nke ebe mkpuchi ahụ. 8 A rụnyere otu cherub n'otu nsotu, otu cherub na nsotu nke ozọ; n'isi nsotu abuọ ahụ, ka o jikötara ha ọnụ ka ha na okwuchi igbe ahụ bürü otu. 9 Cherubim ndị a gbasara nku ha laa elu, were ha na-ekpuchi okwuchi ahụ. Cherubim ndị ahụ cherịtara onwe ha ihu, na-ele anya n'ebe okwuchi ahụ dì. 10 Emesịa, o mere tebul nke ịdị ogologo ya bụ iri sentimita itoolu. Obosara ya bụ iri sentimita ise, ịla elu ya bụ iri sentimita asaa. Ọ bụ osisi akashia ka o ji mee ya. 11 Ọ bükwa ọlaedo a nuchara anucha ka e ji machie ya. A kpunyekwara ihe ọkpukpu ọlaedo gburugburu ọnụ ọnụ ya. 12 A rụnyere ihe n'ọnụ ọnụ tebul ahụ nke ịla elu ya ga-eru sentimita asatọ. Ihe a dì gburugburu ọnụ ọnụ tebul ahụ, ọ bükwa ọlaedo a kpuru akpu ka e ji rụo ya. 13 Ha kpuru mgbaka ọlaedo anō maka tebul ahụ; kwụnyekwa ha n'akukụ anō ahụ n'ebe ükwu anō ya dì. 14 E tinyekwara mgbaka ndị ahụ nso nso ihe njiko ahụ ka ha jide mkpara ndị ahụ, e ji ebu tebul ahụ. 15 O jikwa osisi akashia mee okporo osisi ahụ e ji ebu tebul ahụ. Jirikwa ọlaedo machie ya. 16 O mekwara ihe niile na-adị n'elu tebul ahụ: efere, ngaji, ọkwa na iko, nke e ji awupụ aja ihe ọnụnụ. Ọ bükwa ọlaedo a nuchara anucha ka o ji kpuo ha. 17 Ha ji ọlaedo a nuchara anucha kpuo ihe ịdokwasị oriọnwa. Ha kpuru ükwu ala ala ya, na alaka ya, mekwaa ka iko ya niile yiri okoko osisi, n'isi ya niile, na ifuru ya niile bürü otu ya na ahụ ya. 18 Alaka isii sitere n'akukụ abuọ nke ihe ịdokwasị oriọnwa ahụ waputa, alaka ato n'otu akukụ ya, alaka ato n'akukụ nke ozọ. 19 Iko ato e mere

dika okoko osisi alumond ya na ifuru, ya na okoko ya niile dıkwa n'otu alaka; iko ato n'alaka nke ozọ, otu a ka ọ ga-adị n'alaka isii niile ahụ na-apuata site n'ihe ịdokwasị oriọnwa ahụ. 20 N'elu ihe ịdoba oriọnwa ahụ, enwere iko anō dika ifuru osisi alumond, ya na ebe o si apuata na okoko ya. 21 Otu isi dì n'okpuru alaka abuọ si n'etiti ihe ịdoba oriọnwa ahụ püta, isi nke abuọ ga-adị n'okpuru alaka abuọ nke ozọ, isi nke ato ga-adị n'okpuru alaka nke ato, ya bụ ha niile alaka isii. 22 Isi nwapuata ya na alaka ya niile dıkötara ọnụ, ha na ihe ịdokwasị oriọnwa ahụ, nke e ji ọlaedo a nuchara anucha ruo. 23 Ha mekwara oriọnwa asaa ya, ma mkpa ya na ihe ikpakepụ ọkụ ya niile. Ha bụ ọlaedo a nuchara anucha. 24 Ha sitere na iri kilogram ato na anō nke ọlaedo a nuchara anucha kpuo ihe ịdokwasị oriọnwa ahụ na ngwongwo ya niile. 25 Ha ji osisi akashia wuo ebe ichu aja a na-anō esure ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ. Akukụ anō ya ha n'otu. Ogologo ya na obosara ya bụ iri sentimita anō na ise. Ịdị elu ya bụ iri sentimita itoolu. Mpi ya niile si na ya püta. 26 Ha ji ọlaedo a nuchara anucha machie elu ya; akukụ ya niile nakwa mpi ya niile. Ha jikwa ọlaedo kpulite ọnụ ọnụ ya gburugburu. 27 Ha kpunyekwara mgbaka ọlaedo abuọ n'okpuru ihe ahụ akpulitere akpulite, abuọ na ncherita ihu akukụ ọ bula, ebe a ga na-ejide mkpara e ji ebu ya. 28 Ha ji osisi akashia mee mkpara ndị ahụ. Jirikwa ọlaedo machie ha. 29 Ha mekwara mmanụ otite dì nso, na ezigbo ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ nke a na-agwaghị ihe; bụ ọrụ nke onye na-eme mmanụ isi ụtọ.

38 Ha ji osisi akashia wuo ebe ichu aja nke aja nsure ọkụ. Nke ịla elu ya dì otu mita na iri sentimita ato. Ogologo ya na obosara ya ha n'otu. Ha dì mita abuọ na iri sentimita ato, mita abuọ na iri sentimita ato. 2 Ha rụnyekwara mpi n'akukụ anō nke ebe ichu aja ahụ n'otu n'otu. Mee ka mpi ndị a na ebe ichu aja ahụ ghọe nke e jikötara n'otu. Ha jikwa bronz machie ebe ichu aja a. 3 Ha ji bronz kpuo ngwongwo niile dì iche iche, ya bụ efere ikpofu ntụ, shovel ya niile, efere ikwosa mmiri niile, ngaji eze ịduta anụ na efere ndị e ji agu ọkụ. 4 Ha mere ngiga mbadamba maka ebe ichu aja ahụ, ihe ọkpukpa bronz, nke ga-adị n'okpuru oghere ọnụ ọnụ ya. 5 Ha kpuru mgbaka bronz ndị a ga-eji jide mkpara ndị ahụ maka akukụ anō nke ngiga bronz ahụ. 6 Ha mere mkpara osisi akashia ndị a, were bronz machie ha. 7 Ha mere ka mkpara ndị ahụ baa n'ime mgbaka ndị ahụ, ime ka

ha dırı n'akukü abuo nke ebe içkü aja ahü maka iji n'ebu ya. Ha ji obodobo osisi rüo ya dika igbe. 8 Ha ji bronz kpüo efere ukwu na ihe ndökwası ya. O bụ enyo nke ndị inyom ahü ndị na-eje ozi n'önü üzö ụlo nzute ka e ji kpüo ha. 9 Ozø, ha mere ogige ahü. İdi ogologo nke n'akukü ndịda dì iri mita anö na ise. O nwere akwa mgbochi nke e ji ezi akwa ocha a kpara nke ọma mee. 10 Iri ogidi abuo ga-adị na iri ebe ndökwası abuo nke e ji bronz kpüo. Anya nko ogidi ndị ahü ha na ihe ikegide ha ga-abü ọlaocha. 11 Otu a kwa, akukü ugwu dıkwa iri mita anö na ise. O nwere iri ogidi abuo na iri ebe ndökwası abuo nke e ji bronz kpüo, na anya nko nke ọlaocha na ihe e ji ekegide ha n'ogidi ahü. 12 Akukü ọdida anyanwü dì iri mita abuo na ato. Nwekwaa akwa mgbochi, nwere ogidi iri na ebe ndökwası iri, tinyere anya nko ọlaocha na ihe e ji ekegide ha n'ogidi ahü. 13 N'akukü ọwüwa anyanwü, ebe anwü na-awalite dıkwa iri mita abuo na ato n'obosara. 14 Akwa mgbochi nke ogologo ya dì mita isii na sentimita iri asato bụ ihe dì n'otu akukü nke ọnụ üzö mbata ahü. O nwere ogidi ato na ebe ndökwası ato. 15 Otu a kwa, akwa mgbochi nke ịdi ogologo ya dì mita asaa bụ ihe dì n'akukü nke ọzø nke ọnụ üzö mbata nke ogige ahü. O ga-enwekwa ogidi ato na ebe ndökwası ato 16 Akwa mgbochi niile nke ogige ahü gburugburu bụ ezi akwa ocha a kpara nke ọma. 17 Ogidi ọbuła nwere ihe ndökwası bronz. Nko niile na ihe njikota niile ka e jikwa ọlaocha machie. O bükwa naanị ọlaocha ka e ji mee okporo osisi ndị ahü. 18 Akwa mgbochi nke ọnụ üzö mbata nke ogige ahü bụ ihe e ji ogho na-acha anụnụ anụnụ, ngwakota anụnụ na uhie, uhie uhie na nke ezi akwa ocha a kpara nke ọma mee; akaorụ nke onye na-akpa ihe içkö mma. O dì mita itoolu n'ogologo, yikwaa akwa mgbochi nke ebe ogige ahü, dì mita abuo na iri sentimita ato n'ịdi elu. 19 O bụ ogidi anö ka e ji jidesie ha ike na ihe ndökwası bronz anö, nko na okporo osisi ha niile bụ ọlaocha. E jikwa ọlaocha machie isi ogidi ndị ahü. 20 Ntu niile nke ụlo nzute ahü nakwa n'ogige ya gburugburu bụ bronz ka e ji kpüo ha. 21 Ndị a bụ ngwongwo niile e ji wuo ụlo nzute ahü; ebe a ga-edede ihe Ama ahü. O bụ ndị Livayı depütara ihe niile ndị a n'usoro dika Mosis si nye ha n'iwu. O bükwa Itama, nwa Erön onye nchüaja, lekötara ndị niile rürü ɔrụ idekota ya. 22 Bezalel, nwa Uri, nwa Hua, onye si n'ebø Juda, ruzuru ihe niile dika Onyenwe anyị si nye ya Mosis n'iwu. 23 Onye na-enyere ya aka bụ Oholiab nwa Ahisamak,

onye ebo Dan, bụ onye ọka a maara aha ya, o bụ onye ọka ihe otutu, na onye ọka ịdụnye ihe içkö mma dì iche ihe n'akwa na-acha anụnụ anụnụ, nke ngwakota anụnụ na uhie, uhie uhie nakwa ezi akwa ocha. 24 İdi arö nke onyinye ọlaedo niile sitere n'aja mfufe ahü nke ndị mmadu wetara maka ịru ebe nsö ahü, bụ otu puku na narı kilogram ise. 25 İdi arö nke ọlaocha enwetara n'aka ọgbakö ahü, bụ puku kilogram anö, na narı kilogram isii na iri ise dika shekel ebe nsö si dì. 26 Ha niile türü otu beka, otu isi, dika ụtụ mgbe e kere ụtụ ọkara shekel dika ọtụtụ shekel ebe nsö si dì, e nyere n'isi onye ọbuła nke gabigara n'ebé ndị a gurụ ọnụ no, bụ ndị gbara iri afö abuo rigoo. Ọnuogugu ha dì narı isii, na puku ato, na narı ise, na iri ise. 27 İdi arö nke ọlaocha niile e ji rüo uko ibo niile nke ebe nsö ahü, na uko ibo ogidi niile e ji jidesie akwa mgbochi ndị ahü ike bụ puku kilogram ato, na narı kilogram isii. İdi arö nke ọlaocha e ji wuo uko ibo bụ iki kilogram ato na isii. 28 İdi arö nke ọlaocha e ji menye nko n'ibo osisi niile, na nke e ji machie okporo osisi niile, na nke e ji techie isi ogidi osisi niile, bụ iki kilogram abuo. 29 İdi arö nke bronz niile ndị mmadu wetara dika onyinye aja mfufe bụ puku kilogram ato, na narı kilogram ato, na iri isii. 30 E ji bronz ndị a wuo uko ibo ogidi niile a manyere n'ihu üzö e si abata ogige ụlo nzute ahü. E jikwa ya wuo ebe içkü aja bronz ahü, na ihe ọkpukpü bronz ahü, na ngwongwo niile e ji eje ozi n'ebé içkü aja, 31 na uko ibo ogidi a manyere n'ihu ụlo nzute, na ntu niile e ji wuo ụlo nzute ahü, na ogige gbara ya gburugburu.

39 Ha sitekwara n'ogho akwa na-acha anụnụ anụnụ na nke na-acha ngwakota anụnụ na uhie (odo odo), nke na-acha uhie uhie, meere ndị nchüaja uwe akpara akpa nke ọma iyi jee ozi n'ebé nsö ahü. Ha meekwara Erön uwe nsö, n'usoro iwu Onyenwe anyị nyere Mosis. 2 Ha ji ogho ọlaedo, na nke na-acha anụnụ anụnụ, nke na-acha ngwakota anụnụ na uhie, na nke na-acha uhie uhie, nakwa nke ezi akwa ocha a kpara nke ọma mee efögđ ahü. 3 Ha tipiara mpempe ọlaedo ndị ahü mee ka o dì mbadamba. Biputasja ha ntakirị ntakirị dika eriri maka i ji ha kpanyi n'etiti ogho ndị a na-acha anụnụ anụnụ; ngwakota anụnụ na uhie, nke uhie uhie nakwa nke ezi akwa ocha ahü, nke bụ akaorụ onye n'ka. 4 Ha dürü akwa na-adị n'ubu maka efögđ ahü, nke e jikötara na nkuku ya abuo, maka i ji na-ekechisi ya ike. 5 Ihe okike nke ukwu ahü,

nke onye ñka kpaziri nke ọma yiri ya, ya na efọd ahụ bù otu, nke e ji ogbo na-acha edo edo, anụnụ anụnụ, ngwakota anụnụ na uhie na uhie uhie nakwa nke ezi akwa ọcha a kpara nke ọma mee, dika Onyenwe anyị nyere Mosis n'iwu. **6** Ha doziri nkume ọniks ndị ahụ n'ime ihe ọlaedo a kpara akpa; ma gburue aha ụmụ ndị ikom Izrel niile n'elu ya dika onye ọka si egbunye aha mmadụ n'elu mgbaaka akara. **7** Ha jikötara ha n'elu akwa ubu nke efọd ahụ, ka ọ buryi nkume ncheta mgbe ebighi ebi nye ụmụ Izrel, dika Onyenwe anyị nyere Mosis n'iwu. **8** Ha mekwara ihe mgbochi obi, nke bu ọru aka onye ñka. Ha mere ya dika e si mee efọd ahụ. Ọ bụ ogbo edo edo, nke na-acha anụnụ anụnụ, nke ngwakota anụnụ na uhie, nke uhie uhie na ezi akwa ọcha a kpara nke ọma ka e ji mee ya. **9** O ha n'otu, iri sentimita abụo na ato n'ogologo, iri sentimita abụo na ato n'obosara; nke apiajiri uzor abụo. **10** Mgbe ahụ, ha hijonyere ahịrị nkume anọ ndị di oke ọnụahịa n'ime ya. Ụdi di n'ahịrị nke mbụ bụ: nkume kanelian, krisolajt na beril, **11** n'ahịrị nke abụo bụ: nkume tókwoisi, safaa na emeraldu. **12** N'ahịrị nke ato bụ: nkume jasint, ageeti na ametisiti. **13** N'ahịrị nke anọ bụ: nkume topaazi, ọniks na jaspa. Ahijonyere ha n'ime ihe ọlaedo a kpara akpa. **14** Ha dì nkume iri na abụo, nke ọbụla na-anochianya aha ụmụ ndị ikom Izrel. Egbunyere aha ebo iri na abụo ahụ, otu n'otu, nke ọbụla dika aha ya si di. **15** Ha ji ọlaedo a nüchara anucha mee eriri a kpara akpa dika ụdọ, maka ihe mgbochi obi. **16** Ha mere ihe ọlaedo abụo nke a kpara akpa, ya na mgbaaka ọlaedo abụo. Dụnyekwa mgbaaka ndị ahụ na nkuku abụo nke ihe mgbochi obi ahụ. **17** Ha dünyere ụdọ ọlaedo abụo ndị ahụ n'elu mgbaaka ndị ahụ dì na nkuku ihe mgbochi obi ahụ. **18** Were isi ndị ozor nke ụdọ ahụ dünye n'ihe ahụ a kpara akpa. Konye ha n'elu ubu efọd ahụ, n'ebe ihu ya. **19** Ha mere mgbaaka ọlaedo. Konyekwa ha na nkuku abụo nke ihe mgbochi obi ahụ, n'ime ọnu ọnu ya ebe dì nso efọd ahụ. **20** Mgbe ahụ, ha kpuru mgbaaka ọlaedo abụo ozor, konyekwa ha n'elu ubu abụo nke efọd ahụ, n'okpuru n'ebe ihu ya, na nso nso ebe a ịdikötara, n'elu ihe okike ukwu nke efọd ahụ. **21** Ha jikwa eriri na-acha anụnụ kekota mgbaaka ihe mgbochi obi ahụ na mgbaaka efọd ahụ, jikota ya na ihe okike ukwu ahụ, ime ka ihe mgbochi obi ahụ hapu ịtoghapu site n'efọd ahụ, dika iwu Onyenwe anyị nyere Mosis si di. **22** Ọ bụ akwa nke na-acha anụnụ anụnụ, ka ha ji duọ uwe mwụda efọd ahụ, ọru

onye okwe akwa. **23** A ga-enwe oghere n'etiti uwe mwụda ahụ, dika oghere olu uwe agha, nwekwa akwa nta a dünyere n'okpuru oghere a, ime ka o sie ike gharakwa ịdọka. **24** Ha ji ogbo na-acha anụnụ anụnụ, ngwakota anụnụ na uhie, nke na-acha uhie uhie na ezi akwa ọcha a kpara nke ọma kpanyi oyiyi mkpuru pomegranet, gburugburu n'ọnụ ala ala uwe mwụda ahụ. **25** Ha dünyekwara atańu e ji ọlaedo a nüchara anucha kpụo, gburugburu n'ọnụ ọnụ ala ya n'etiti pomegranet ndị ahụ. **26** Otu atańu, otu oyiyi mkpuru pomegranet, otu a ka a dünyere ya gburugburu ọnụ ọnụ ala uwe mwụda ahụ, nke a ga-eyi mgbe a na-eje ozi, dika iwu Onyenwe anyị nyere Mosis si di. **27** Ha ji ezi akwa ọcha metara Eron na ụmụ ya ndị ikom, uwe ime ahụ, akaorụ nke onye ọkpaa akwa, **28** jirikwa ezi akwa ọcha mee akwa ike n'isi, okpu akwa ọcha, na uwe ukwu nke ezi akwa ọcha a kpara nke ọma. **29** Ihe ike n'ukwu bụ nke e ji ogbo na-acha anụnụ anụnụ, ngwakota anụnụ na uhie uhie, na uhie uhie, nke ezi akwa ọcha a kpara nke ọma, ọru aka onye ñka na-akpanye ihe ịchọ mma, dika Onyenwe anyị si nye Mosis n'iwu. **30** Ha mere efere, bụ okpu nsø ahụ, site n'olaedo a nüchara anucha, gburuekwa akara n'elu ya, dika ihe e dere n'elu mgbaaka akara: Ihe nsø díri Onyenwe anyị. **31** Mgbe ahụ, ha kenyere ya eriri na-acha anụnụ anụnụ i ji jikota ya na ihe ike n'isi ahụ, dika Onyenwe anyị nyere ya Mosis n'iwu. **32** Otu a ka ha si ruchaa ọru iwu ụlọ nzute ahụ. Ndị Izrel mere ihe niile dika Onyenwe anyị si nye Mosis n'iwu. **33** Mgbe ahụ, ha buteere Mosis ụlọ nzute ahụ: ụlọ ikwu ahụ ya na ngwongwo ya niile, ya bụ nko ya niile, mbudo ibo ya niile, mkporo osisi ya niile, ogidi ya niile na ụkwu ya niile, **34** na akpükpo ebule e sijiri uhie uhie, akpükpo ehi mmiri e ji emechi elu ụlọ nzute ahụ, na akwa mgbochi, **35** na igbe iwu ogbugba ndụ ahụ, ya na mkpara e ji ebu ya, na oche ebere ya, **36** na tebul ahụ, ya na ngwongwo ya niile na achicha nke iche n'Ihu Onyenwe anyị, **37** na ihe ịdokwasị oriona e ji ọlaedo a nüchara anucha kpụo, na ihe ọkpaa ya niile na ngwongwo ya niile, na mmanụ oliv maka imụ ọku, **38** na ebe ịchụ aja ọlaedo, mmanụ nsø na ụda na-esi isi ụtọ na akwa mgbochi nke ọnu uzor ụlọ nzute, **39** na ebe ịchụ aja bronz ahụ, na ihe ọkpükpa bronz ya, mkpara ya niile na ngwongwo ya niile, efere ukwu ahụ ya na ihe ndokwasị ya, **40** akwa mgbochi nke ogige ụlọ ahụ, na ogidi ya na ihe ndokwasị ya nakwa akwa mgbochi nke ọnu uzor e si abanye n'ogige ahụ; ụdọ

na ስtu ikpogide ogige ahü; ngwongwo niile nke ụlo nzute ahü, ụlo ikwu nzute ahü. 41 na uwe niile a kpara akpa, nke a na-eyi eje ozi n'ebé nsø ahü, ma uwe nsø nke Eron, onye nchüaja, na uwe nke ụmụ ya ndị ikom na-eyi mgbe ha na-eje ozi ha díka ndị nchüaja. 42 Ndị Izrel niile rüzuru ɔrụ ndị a niile díka Onyenwe anyị si nye ya Mosis n'iwu. 43 Mosis n'onwe ya húkwarra ɔrụ ndị a niile, nabata ya ka nke e jere díka iwu Onyenwe anyị nyere si dí. N'ihi ya, Mosis goziri ha.

40 Mgbe ahü, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si ya, 2 “Guzobe ụlo nzute ahü n'ubochị mbụ nke ọnwa mbụ. 3 Donye igbe ọgbugba ndù nke Ihe Ama ahü n'ime ya. Konyekwa akwa mgbochi nke ga-ezo ya. 4 Webata tebul ahü, na ngwongwo dí n'elü ya, webatakwa ihe ịdoba orionà ahü. Mụnyekwa orionà ndị ahü ọkụ. 5 Doo ebe iche aja ọlaedo ahü nke e mere maka iche aja ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ n'ihi igbe iwu ọgbugba ndù ahü. Konyekwa akwa mgbochi nke kwesiri ịdí n'ọnụ ụzọ e si abata n'ime ụlo nzute ahü. 6 “Doo ebe iche aja nke aja nsure ọkụ ahü n'ihi ọnụ ụzọ ịbata n'ulọ nzute bù ụlo ikwu ahü. 7 Donye efere ukwu ịsa mmiri ahü n'etiti ụlo nzute na ebe iche aja ahü. Gbajukwaa ya mmiri. 8 Guzobe ogige gburugburu ụlo nzute ahü. Konyekwa akwa mgbochi n'ọnụ ụzọ ogige ahü. 9 “Were mmanụ nsø ahü tee ụlo nzute ahü, ya na ihe niile dí n'ime ya, si otu a doo ha nsø ma ngwongwo iche mma ya niile. O ga-abụ ebe dí nsø. 10 Mgbe ahü, tee ebe iche aja nke aja nsure ọkụ ahü mmanụ ya na ihe ya niile e ji eje ozi. Doo ebe iche aja ahü nsø, o ga-abükwa ebe dikarışırı nsø. 11 Tekwaa efere ukwu ịsa mmiri ahü na uko waa ya mmanụ. Doo ha nsø. 12 “Kpobata Eron na ụmụ ya ndị ikom n'ọnụ ụzọ ụlo nzute. Jiri mmiri saa ha ahü n'ebe ahü. 13 Yikwasị Eron uwe nsø ya. Tekwaa ya mmanụ, ido ya nsø maka i jere m ozi díka onye nchüaja. 14 Mekwaa ka ụmụ ya ndị ikom biaruo nsø, yikwasıkwa ha uwe ime ahü. 15 Tee ha mmanụ díka i si tee nna ha, ime ka ha bürü ndị na-ejere m ozi díka ndị nchüaja. Otite mmanụ ha ga-abụ nye ɔrụ nchüaja ha nke ga-adigide site n'ogbø ruo n'ogbø.” 16 Mosis mezuru ihe niile díka Onyenwe anyị nyere ya n'iwu ime. 17 O ruo, n'ubochị mbụ nke ọnwa mbụ, n'afo nke abụ, e mere ka ụlo nzute ahü guzo ọtọ. 18 Mosis mere ka ụlo nzute ahü guzo ọtọ site n'itinye mbudo ibo ya niile, uko waa ya na mkporo osisi ya niile n'ọnodụ ha. 19 Emesia, o gbasapuru ihe mkpuchi n'elü ụlo nzute ahü, tükwasıkwa okpukpu ihe mkpuchi

nke abụ n'elü ya díka Onyenwe anyị nyere ya iwu. 20 O tinyere Ihe Ama n'ime igbe ọgbugba ndù ahü. Emesia, o tükwasıkwa mkpara e ji ebu igbe ahü n'akükü igbe ahü, were okwuchi igbe ahü, nke bụ Oche Ebere ahü, kpuchie igbe iwu ọgbugba ndù ahü. 21 Emesia, o bubatara igbe ahü n'ime ụlo nzute ahü, kwunyekwa akwa mgbochi nke mgbochi, kewapu igbe iwu ọgbugba ndù ahü, díka Onyenwe anyị nyere ya n'iwu. 22 Mosis donyere tebul ahü n'akükü ugwu nke ụlo nzute ahü, na mpụta nke akwa mgbochi ahü. 23 O dökwasırı achicha ahü a na-edo n'ihi Onyenwe anyị n'elü tebul ahü, díka Onyenwe anyị nyere ya n'iwu. 24 O dökwasırı ihe ịdoba orionà ahü n'ime ụlo nzute n'akükü tebul ahü, n'akükü ndịda nke ụlo nzute ahü. 25 O mụnyere orionà ndị ahü n'ihi Onyenwe anyị díka Onyenwe anyị si nye n'iwu. 26 Mosis debere ebe iche aja ọlaedo ahü n'ime ụlo nzute nsø nsø ebe akwa mgbochi ahü dí, 27 surekwaa ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ n'elü ya, díka Onyenwe anyị nyere ya n'iwu. 28 O kwubara akwa mgbochi n'ọnụ ụzọ ụlo nzute ahü. 29 Debekwa ebe iche aja nke aja nsure ọkụ ahü nsø ọnụ ụzọ ịba ụlo nzute ahü. O surekwara aja nsure ọkụ n'elü ya, na aja onyinye mkpuru ọka díka Onyenwe anyị si nye ya n'iwu. 30 O dòbara efere ịsa mmiri ahü n'etiti ụlo nzute na ebe iche aja, wujuo ya mmiri, maka iji sachaa ihe. 31 Mosis, na Eron, na ụmụ ya ndị ikom na-eji ya akwócha aka ha, sakwaa uko waa ha. 32 Mgbe obụla ha na-abanye n'ulọ nzute na mgbe ha na-abịa nsø ebe iche aja, ha na-asacha, díka Onyenwe anyị nyere ya Mosis n'iwu. 33 Mosis guzobere ogige ahü gburugburu ụlo nzute ahü na ebe iche aja ahü. O konyekwa akwa mgbochi n'uzo mbata nke ogige ụlo nzute ahü. Otu a, Mosis rüzuru ɔrụ niile ahü. 34 Mgbe ahü, igwe ojii kpuchiri ụlo nzute ahü, ebube Onyenwe anyị juputakwara n'ime ya. 35 Mosis n'onwe ya enweghi ike ịbanyi n'ime ụlo nzute ahü n'ihi igwe ojii kpuchiri elu ya na ebube Onyenwe anyị juputara n'ulọ nzute ahü. 36 N'ime njegharị ha niile, mgbe obụla igwe ojii ahü si n'elü ụlo nzute ahü bilie, mgbe ahü ka ụmụ Izrel na-ebuli njem. 37 Ma o bürü na igwe ojii ahü ebilighi, ụmụ Izrel adighi ebulikwa njem tutuu ruo mgbe o bili. 38 Igwe ojii Onyenwe anyị ahü na-anogide n'elü ụlo nzute ahü n'ehihie ma n'abalị, ọkụ na-esi n'ime ya na-enwuputa. Ndị Izrel niile na-ahukwa ya anya ubochị niile nke ha jegharị n'ozara.

Levitikos

1 Onyenwe anyi sitere n'ulø nzute ahü kpö Mosis
oku, gwa ya si, **2** "Gwa ümü Izrel si, 'Mgbe onye
obula n'ime unu wetaara Onyenwe anyi onyinye, ka
onyinye o ga-eweta bürü anü ulø si n'etiti igwe ehi
maqbü igwe ewu na aturu. **3** "O bürü na o bu onyinye
aja nsure okü e wetara site n'igwe ehi, o bu oke ehi
nke na-enweghi ntupö ka o ga-eweta. N'onu uzø ulø
nzute ka o ga-eweta ya, ka o bürü ihe Onyenwe anyi
ga-anabata. **4** Onye ahü wetara ya ga-ebikwası aka ya
n'isi anü aja nsure okü ahü, a ga-anabata ya maka iji
kpuchie mmehie ya. **5** Nwoke ahü ga-egbu nwa oke
ehi ahü n'ihu Onyenwe anyi. Ümü ndi ikom Erön, bu
ndi nchüaja ga-ewere obara ya fesa ya n'akükü niile
nke ebe ichü aja, n'onu uzø e si abata ulø nzute ahü. **6**
! ga-agba ehi aja nsure okü ahü akpükpo, bokasja ya
ntakirị ntakirị. **7** Ümü Erön, ndi nchüaja ga-etinye
okü n'ebe ichü aja ahü, doo nkü n'usoro n'elu ya. **8**
Mgbe ahü, ümü Erön ndi nchüaja ga-atükwası akükü
ehi ahü niile, na isi ya, na abuba ya, n'elu nkü ahü na-
enwu okü n'ebe ichü aja ahü. **9** Ma a ga-asacha ihe ndi
di n'ime afö ya, na ƙwụ ya mmiri. Onye nchüaja ga-
akpö ha niile okü n'ebe ichü aja ahü. O bu onyinye aja
nsure okü, onyinye e nyere site n'okü nke di ezi ụtö
nye Onyenwe anyi. **10** "O bürü na onyinye aja nsure
okü ahü si n'igwe ewu na aturu, o ga-aburiri mkpi
maqbü ebule na-enweghi nkwaru. **11** Onye wetara
ya ga-egbu ya n'ihu Onyenwe anyi n'akükü ebe ichü
aja chere ihu n'ugwu. Ümü ndi ikom Erön, bu ndi
nchüaja, ga-efesa obara ya n'akükü niile nke ebe ichü
aja ahü. **12** Mgbe nke a gasirị, onye ahü wetara ya, ga-
abö ya. Onye nchüaja ga-ewere akükü ya niile, na isi
ya, na abuba ya tükwası ha n'elu nkü ahü na-enwu
okü di n'ebe ichü aja. **13** Ma ihe ndi di n'ime afö ya,
na ƙwụ ya, ka onye ahü ga-asa mmiri, tupu onye
nchüaja eweta ha niile kpö ha okü n'ebe ichü aja. O
bu onyinye aja nsure okü, onyinye e nyere site n'okü,
nke isisi ya di ezi ụtö nyne Onyenwe anyi. **14** "O bürü
na onyinye o na-enye Onyenwe anyi dika aja nsure
okü bu site n'ümü anü ufe, o ghaghị jbü nduru, maqbü
nwa kpalakwukwu. **15** Onye nchüaja ga-ewebata anü
ufe ahü n'ebe ichü aja, tübipü isi ya, wusa obara ya
n'akükü ebe ichü aja. **16** O ga-ewepü akpa nri ya, na
ihe di ya n'ime, tuyenye ha n'akükü ọwụwa anyanwu
nke ebe ichü aja ahü; ebe a na-ekposa ntü. **17** O ga-
ejide nku ya abuọ nyawaa ha, ma o gaghị anyakapucha

ha. Mgbe ahü, onye nchüaja ahü ga-akpö ya okü n'elu
ebe ichü aja. O bu aja nsure okü, onyinye e nyere site
n'okü, nke isisi ya di Onyenwe anyi ezi ụtö.

2 "Mgbe onye obula wetaara Onyenwe anyi onyinye
mkpurü oka, onyinye ya ga-abü nke ezi ụtö oka
a kworö nke oma. Ha ga-awukwası ya mmanu oliv,
tinyekwa ihe nsure okü na-esi isi ụtö n'elu ya, **2** o
ga-ebutere ya ümü Erön ndi nchüaja. Onye nchüaja
ga-ekpoju ụtö oka na mmanu ahü n'aka, tinyekwara
ihe nsure okü na-esi isi ụtö niile ahü, kpö ihe ndi a
okü dika oke ncheta n'elu ebe ichü aja. O ga-abukwa
onyinye nsure okü, nke na-esi isi ụtö nye Onyenwe
anyi. **3** Ma nke fodurị n'onyinye oka ahü bu nke
Erön na ümü ya. O bu oke dikarisirị nsö nke onyinye
nsure okü niile echere n'ihu Onyenwe anyi. **4** "O
bürü na onyinye mmadu wetara bu achicha eghere
n'ite e ji eghe ihe, o ga-abü nke e ji ezi ụtö oka a
kworö nke oma mee. O ga-abü ogbe achicha agwara
mmanu oliv nke a na-ejighị ihe na-eko achicha mee,
maqbü achicha mbadamba e tere mmanu nke a na-
ejighị ihe na-eko achicha mee. **5** O bürü na onyinye
mmadu wetara bu achicha e ghere eghe, achicha ahü
aghaghị jbü nke e mere site n'ezi ụtö oka a kworö
nke oma, nke a gwakötara mmanu, nke na-enweghi
ihe na-eko achicha n'ime ya. **6** Nyawasia ya, wukwası
ya mmanu n'elu, o bukwa onyinye mkpurü oka. **7** O
bürü na onyinye mkpurü oka gi bu ihe e siri n'ite, o
ghaghị jbü ezi ụtö oka a kworö nke oma, e tinyeturu
mmanu oliv. **8** ! ga-ebute onyinye mkpurü oka ahü
bunye ya onye nchüaja. O ga-eche ya n'ihu Onyenwe
anyi n'ebe ichü aja. **9** Onye nchüaja ga-ekporo ufodü
n'aka dika oke ncheta n'ime onyinye oka ahü, kpö
ya okü n'elu ebe ichü aja dika aja e surere n'okü,
nke isisi ya na-atö Onyenwe anyi ezi ụtö. **10** Ma nke
fodurị n'onyinye oka ahü bu nke Erön na ümü ya.
O bu oke dikarisirị nsö nke onyinye nsure okü niile
echere n'ihu Onyenwe anyi. **11** "Unu etinyela ihe na-
eko oka obula n'onyinye mkpurü oka unu na-enye
Onyenwe anyi, n'ihu na unu ekwesighị ikpo ihe na-
eko achicha maqbü mmanu anü okü n'onyinye nsure
okü unu na-enye Onyenwe anyi. **12** Unu nwere ike
nye Onyenwe anyi achicha e ji ihe na-eko achicha na
mmanu anü mee n'oge onyinye owuwe ihe ubi, ma a
gaghị eme otu a n'oge onyinye ọchuchu aja nsure okü,
nke na-esi isi ụtö. **13** Unu aghaghị itinye nnu n'ime
onyinye mkpurü oka obula unu na-enye. Unu ahapula

ogbugba ndu Chineke unu n'onyinye mkipurụ ọka unu. Tinyenụ nnu n'onyinye unu niile. 14 “Ọ bürü na onyinye mkipurụ ọka i na-ewetara Onyenwe anyị bụ mkipurụ mbụ nke ubi gi, site n'ọka ọhụrụ gi weta ọka a suru asụ, maqbụ nke a hụrụ n'okụ. 15 Tinye ya mmanụ na ụda na-esi isi ụtọ. Ọ ga-abụ onyinye ọka. 16 Onye nchüaja ga-ewere oke ncheta n'ime ọka ahụ a suru asụ, nke a gwara mmanụ na ụda na-esi isi ụtọ, dika onyinye nsure okụ nye Onyenwe anyị.

3 “Ọ bürü na onye ọbụla achọq inye onyinye aja udo, o nwere ike jiri anụ ụlo si n'igwe ehi, oke ehi maqbụ nwunye ehi. Ma anụ ahụ o ga-ewebata n'ihu Onyenwe anyị aghaghị ịbü ehi na-enweghi nkwaru. 2 Onye ahụ wetara ya, ga-ebikwasị aka ya n'isi anụ ahụ, gbuo ya n'ọnụ ụzọ ụlo nzute. Mgbe ahụ ụmụ Erọn ndị ikom, bụ ndị nchüaja, ga-efesa ọbara ya n'akụkụ niile nke ebe ịchụ aja. 3 Site n'onyinye aja udo, i ga-eweta onyinye nsure okụ nye Onyenwe anyị: abụba niile kpuchiri ihe dì n'ime afọ ya, na abụba niile nke metụtara ha, 4 akụrụ ya abụo na abụba nke dì n'elu ha ruo n'akụkụ ukwu ya, na umeju ya na abụba kpuchiri umeju ya, nke ọ ga-ewepụ ya na akụrụ ya. 5 Mgbe ahụ, ụmụ Erọn ga-esunye ha okụ n'elu aja nsure okụ a tükwasịri n'osisi e sunyere okụ, ọ bụ onyinye nsure okụ, nke na-esi isi ụtọ nye Onyenwe anyị. 6 “Ọ bürü na onyinye aja udo a na-achụrụ Onyenwe anyị bụ site n'igwe ewu maqbụ atụrụ, ọ ghaghị ịbü mkpi maqbụ nne ewu na-enweghi ntụpo. 7 Ọ bürü onyinye atụrụ, onye ahụ ga-ewebata ya n'ihu Onyenwe anyị. 8 Ọ ga-ebikwasị aka ya n'isi atụrụ ahụ, gbuo ya n'ọnụ ụzọ ụlo nzute. Ndị nchüaja, ụmụ Erọn, ga-efesa ọbara ya n'akụkụ niile nke ebe ịchụ aja ahụ. 9 I ga-esite n'onyinye aja udo a, weta onyinye nsure okụ nye Onyenwe anyị: abụba ya, na abụba niile dì n'odudu ya nke a ga-esite n'akụkụ okpukpụ azụ ya beputa, na abụba kpuchiri ihe dì n'ime afọ ya; na abụba niile nke metụtara ha, 10 na akụrụ ya abụo, na abụba kpuchiri ha ruo n'akụkụ ukwu ya, na umeju ya, na abụba kpuchiri ya; nke ọ ga-ewepụ ya na akụrụ ya. 11 Onye nchüaja ga-akpọ ha okụ n'abe ịchụ aja dika ihe oriri, onyinye nsure okụ nye Onyenwe anyị. 12 “Ọ bürü na onye ọbụla eweta ewu dika onyinye ọ na-eche n'ihu Onyenwe anyị, 13 ọ ga-ebikwasị aka ya n'isi ewu ahụ, gbuo ya n'ọnụ ụzọ ụlo nzute. Ụmụ Erọn ndị ikom ga-efesa ọbara ya n'akụkụ niile nke ebe ịchụ aja. 14 Ọ bụ site n'onyinye nke i wetara ka i ga-esi chee onyinye nsure okụ nye Onyenwe anyị: abụba niile

kpuchiri ihe dì n'ime afọ ya na abụba niile metụtara ha, 15 na akụrụ ya abụo, na abụba kpuchiri ha ruo n'akụkụ ukwu ya, na ihe kpuchiri umeju ya; nke ọ ga-ewepụ ya na akụrụ ya. 16 Onye nchüaja ga-akpọ ha okụ n'elu ebe ịchụ aja dika ihe oriri, onyinye nsure okụ, nke na-esi isi ụtọ. Abụba niile bụ nke Onyenwe anyị. 17 “Iwu ndị a ga-adigide site n'ogbo ruo n'ogbo. Unu ga-edebезу ya n'abe ọbụla unu bi. Unu agaghị eri abụba maqbụ ọbara ọbụla.”

4 Onyenwe anyị gwara Mosis sị, 2 “Gwa ụmụ Izrel okwu, sị ha, ‘Mgbé onye ọbụla mehiere na-amaghị ama, megide ihe ọbụla Onyenwe anyị nyere n'iwu: 3 “Ọ bürü na onye nchüaja e tere mmanụ emehie na-amaghị ama, si otu a weta ikpe ọmụma n'isi ọha mmapadụ. Ọ ga-ewetara Onyenwe anyị otu oke ehi na-enweghi ntụpo dika aja mmehie, n'ihi mmehie ahụ o mere. 4 O ga-ewere oke ehi ahụ bịa n'ọnụ ụzọ ụlo nzute, n'ihu Onyenwe anyị. Ọ ga-ebikwasị aka ya n'isi ya, gbuo ya n'abe ahụ n'ihu Onyenwe anyị. 5 Mgbe ahụ, onye nchüaja e tere mmanụ ga-eburu ụfodụ ọbara oke ehi ahụ baa n'ime ụlo nzute. 6 O ga-edenyē mkipisiaka ya n'ime ọbara ahụ, fesa ya ugboro asaa n'ihu Onyenwe anyị, n'ihu akwa mgbochi nke ebe nso ahụ. 7 Onye nchüaja ga-etekwasi ụfodụ ọbara ahụ na mpi dì n'abe ịchụ aja nke aja nsure okụ ihe na-esi isi ụtọ, n'ihu Onyenwe anyị n'ime ụlo nzute. Ọbara ụfodụ n'oke ehi ahụ ka ọ ga-awusa n'ụkwụ ebe ịchụ aja nke aja nsure okụ ahụ, n'ọnụ ụzọ ịba ụlo nzute. 8 O ga-ewepụ abụba niile site n'oke ehi aja mmehie, abụba niile kpuchiri ihe dì n'ime afọ ya na nke jikötara ha, 9 na akụrụ ya abụo na abụba kpuchiri ha ruo n'akụkụ ukwu ya, na ihe kpuchiri umeju ya, nke ọ ga-ewepụ ya na akụrụ ya, 10 dika e si ewepụ abụba oke ehi e ji chọ aja udo. Mgbe ahụ, onye nchüaja ga-akpọ ha okụ n'elu ebe ịchụ aja nke aja nsure okụ. 11 Ma akpukpọ anụ oke ehi ahụ na ahụ ya niile, ma isi ya, na ụkwụ ya, na ihe dì n'ime afọ ya, na mgbirị afọ ya, 12 ihe niile ụfodụ n'oke ehi ahụ, ka a ga-ebupu n'azụ ebe obibi ụmụ Izrel, ebe dì ọcha, ebe a na-ekpofu ntụ. Ebe ahụ ka a ga-anọ kpoọ ya okụ, n'okụ a kwanyere n'abe a na-ekpofu ntụ. 13 “Ọ bürü na nzukọ Izrel niile emehie na-amaghị ama, mee ihe ọbụla megidere ihe Onyenwe anyị nyere n'iwu nke a na-adighị eme eme, ọ bụ ezie na ndị obodo amaghị okwu a, mgbe ha ghotara ikpe ọmụma ha 14 matakwa mmehie ha mehiere, nzukọ ahụ aghaghị iweta nwa oke ehi dika aja mmehie, duru ya chee ya n'ihu ụlo

nzute. 15 Ndị okenye nzukọ Izrel ga-ebikwasị aka ha n’isi oke ehi ahụ n’ihu Onyenwe anyị. A ga-egbu ehi ahụ n’ihu Onyenwe anyị. 16 Mgbe ahụ, onye nchüaja e tere mmanụ ga-ewere ụfodụ n’ime ọbara ya baa n’ułọ nzute. 17 O ga-edenye mkpiṣjaka ya n’ime ọbara ahụ fesa ya ugboro asaa n’ihu Onyenwe anyị, n’ihu akwa mgbochi ahụ. 18 O ga-ete ọbara ụfodụ n’elu mpi nke dị n’ebé ichü aja nke dị n’ihu Onyenwe anyị, n’ułọ nzute. O ga-awụ ọbara nke fodurụ n’ukwụ ala ala, n’ebé ichü aja nke aja nsure okụ, n’onụ ụzo ułọ nzute. 19 O ga-ewepụta abụba niile dị ya n’ahụ kpọ ha okụ n’elu ebe ichü aja. 20 O ga-eme oke ehi ahụ ihe o mere oke ehi aja mmehie. N’uzo dị otu a, onye nchüaja ga-ekpuchi mmehie ndị Izrel. A ga-agbagharakwa ha. 21 Emesia, onye nchüaja ga-eburu ozu oke ehi ahụ gaa n’azụ obodo kpọ ya okụ n’ebé ahụ, díka o mere oke ehi nke mbụ. Nke a bụ aja mmehie n’ihu nzukọ Izrel.

22 “Mgbe otu n’ime ndịsi obodo mehiere na-amaghị ama, si otu a megide ihe Onyenwe anyị Chineke nyere n’iwu banyere ihe a na-agaghị eme, mgbe o ghötara ikpe ọmụma ya. 23 O bùrụkwa na-eme ka o mata mmehie ya, o ghaghị iweta mkpi na-enweghị nkwarụ díka onyinye n’ihu mmehie ya. 24 O ga-ebikwasị aka ya n’isi mkpi ahụ. Gbua ya n’ebé a na-egbu anụ aja nsure okụ, n’ihu Onyenwe anyị. O bụ aja mmehie. 25 Mgbe ahụ, onye nchüaja ga-arụrụ ụfodụ n’ime ọbara aja mmehie ahụ na mkpiṣjaka ya tee ya n’elu mpi ebe ichü aja nke aja nsure okụ. Nke fodurụ ka o ga-awụpụ n’ukwụ ala ala ebe ichü aja. 26 O ga-akpo abụba ya niile okụ n’ebé ichü aja díka o si kpọ abụba anụ e ji chụo aja udo okụ. N’uzo dị otu a, onye nchüaja ga-ekpuchiri onyeisi ahụ mmehie ya. A ga-agbaghara ya. 27 “O bùrụ na otu onye n’etiti ndị obodo ahụ emehie na-amaghị ama, mee ihe megidere ihe ọbụla Onyenwe anyị nyere n’iwu nke a na-adighị eme eme, mgbe ha ghötara ikpe ọmụma ha, 28 o bùrụkwa na-amata mmehie ha mere, ha ga-eweta nne ewu na-enweghị ntụpọ díka onyinye n’ihu mmehie ya. 29 O ga-ebikwasị aka ya n’elu isi aja mmehie ahụ, e gbuo ya n’ebé a na-achụ aja nsure okụ. 30 Onye nchüaja ga-ewere ụfodụ ọbara ahụ na mkpiṣjaka ya tee ya na mpi nke ebe ichü aja nke aja nsure okụ, o ga-awụ ọbara fodurụ n’ukwụ ala ala ebe ichü aja. 31 O ga-ewepụ abụba ya niile díka a na-eme n’ajá udo. Onye nchüaja ga-akpo ha okụ n’ebé ichü aja, díka ihe na-esi isi ụtọ nye Onyenwe anyị. N’uzo dị otu a, onye nchüaja a ga-ekpuchikwara ha mmehie. A ga-agbagharakwa

ha. 32 “Ma o bùrụ na mmadụ eweta otu atürü díka onyinye n’ihı aja mmehie ya, o ghaghị ibu nne atürü na-enweghị ntụpọ. 33 O ga-eweta ya n’ebé a na-egbu anụ aja nsure okụ. O ga-ebikwasị ya aka n’isi, gbuo ya n’ebé ahụ, ka o bùrụ aja mmehie ya. 34 Onye nchüaja ga-ewere ụfodụ ọbara anụ aja mmehie ahụ na mkpiṣjaka ya, tee ya na mpi dị n’ebé ichü aja nke aja nsure okụ. O ga-awụ ọbara fodurụ n’ukwụ ala ala nke ebe ichü aja. 35 Ha ga-ewepụ abụba ya niile, díka a na-eme n’atürü aja udo. Onye nchüaja ga-akpo abụba ahụ okụ n’elu ebe ichü aja díka onyinye nsure okụ a chürü nye Onyenwe anyị. N’uzo dị otu a, onye nchüaja ga-ekpuchikwara ha mmehie n’ihı iwu ha dara. A ga-agbaghara ha mmehie ha.

5 “O bùrụ na mmadụ ọbụla emehie n’ihu na o jürü ikwupụta mgbe o nrụ okwa amaara n’oha maka ịgbà ama banyere ihe o hrụ maqbụ ihe o maara, o bụ onye ikpe mara. 2 “Onye na-amaghị ama metụ ihe rürü arụ aka, díka ozu anụ ọbụla iwu megidere, maqbụ anụ ułọ, maqbụ anụ ọhịa, maqbụ anụ ọbụla na-akpụ akpụ n’ala. O ghọla onye rürü arụ, na onye ikpe mara. 3 Ma o bùrụ na ha emetụ ihe ọbụla rürü arụ si n’ahụ mmadụ pụta aka, ihe ọbụla ga-eme ya ka o hapụ idị ocha, o bụ ezie na ha amaghị na o bụ ihe rürü arụ, mgbe o matara ya, o ga-abụ onye ikpe mara. 4 O bùrụ na mmadụ a nrụ iyi nzuzu, nke ga-akwagide ya ime ihe ọbụla maqbụ ihe dị mma, maqbụ ihe dị njo, mgbe onye ahụ ghötara na o bụ iyi nzuzu ka o nrụ, o bùrụla onye ikpe mara. 5 Onye ọbụla sitere n’uzo dị otu a bùrụ onye ikpe mara, ga-ekwupụta mmehie ya, díka o si dị. 6 O ga-ewetara Onyenwe anyị nne atürü, maqbụ nne ewu site n’igwe ewu na atürü, díka aja ikpe ọmụma maka mmehie ha mere. Onye nchüaja ga-achürü ha aja mkpuchi mmehie maka mmehie ha. 7 “O bùrụ na o nweghị ike iweta atürü, o ga-ewetara Onyenwe anyị nduru abụ, maqbụ kpalakwukwu abụ, díka ihe ikpe ọmụma mmehie ha. Otu n’ime nnunụ ndị a ga-abụ maka aja mmehie, nke ọzọ ga-abụ maka aja nsure okụ. 8 O ga-eweta ha nye onye nchüaja. Onye ga-ewere nnunụ nke mbụ chụo aja mmehie. O ga-atübipụ olu ya, kama o gaghi ekewapucha isi nnunụ ahụ site n’ahụ ya. 9 O ga-efesa ụfodụ ọbara aja mmehie ahụ n’akụkụ ebe ichü aja, ma ọbara fodurụ ka o ga-awusa n’ukwụ ala ala ebe ichü aja. Nke a ga-abụ aja mmehie. 10 Onye nchüaja ga-eji nnunụ nke ọzọ chụo aja nsure okụ. O ga-agbaso usoro e debere maka ichü aja nsure okụ. O ga-ekpuchikwara

ha mmehie ha mere. A ga-agbagharakwa ha. 11 “Ọ bụrụ na onye ahụ enweghi ike iweta nduru abụo, maobụ kpalakwukwu abụo, ọ ga-eweta iko ọka asaa a kworọ nke ọma ka ọ bụrụ onyinye aja mmehie. Ọ gaghi etinye ya mmanụ oliv na ụda na-esi isi ụtọ, n’ihi na ọ bụ aja mmehie. 12 Ha ga-ewere ya biakwute onye nchüaja, onye ga-ekporo nke ga-eju ya aka ya dika oke ncheta. Kpoọ ya ọkụ n’ebé ịchụ aja nke onyinye nsure ọkụ e chere n’ihu Onyenwe anyị. Nke a ga-abukwa aja mmehie ya. 13 N’uzo dí otu a, onye nchüaja ga-achịrụ ya aja ikpuchi mmehie ya niile. A ga-agbagharakwa ya. Utu ọka foduru ga-abụ nke onye nchüaja, dika e si mee ya n’aja onyinye mkpuru ọka.” 14 Onyenwe anyị gwara Mosis sị, 15 “Mgbere onye ọbụla sitere na-amaghị ama mehie, merụo ihe nsø niile nke Onyenwe anyị, bụrụ onye nke n’ekwesighị ntukwasị obi nye Onyenwe anyị. Ọ ga-ewetara Onyenwe anyị otu ebule na-enweghi ntupọ site n’igwe anụ, dika ọnụahia ya si dí n’olaçcha, n’usoro shekel nke ebe nsø. Ọ bụ aja ikpe ọmụma. 16 Ọ ga-akwughachikwa ụgwọ ihe nsø ndị ahụ niile nke ọ na-emezughị. Ọ ga-atukwasị otu uzо n’ime uzо ise nke ọnụahia ya n’elu ya, were ha niile nye onye nchüaja. Onye nchüaja ahụ ga-ewere ebule ahụ na ihe ndị a chonor ya aja mkpuchi mmehie, n’ihi ikpe ọmụma ya. A ga-agbagharakwa ya. 17 “Ma ọ bụrụ na mmadụ ọbụla emehie, mee ihe ọbụla megidere iwu ọbụla Onyenwe anyị nyere, ọ bụ ezie na e mere mmehie a na-amaghị ama, ma ikpe mara ha, ọ ga-atakwa ahụhụ soo ya. 18 Ọ ga-ewetara onye nchüaja ihe aja ikpe ọmụma nke bụ otu ebule na-enweghi ntupọ site n’igwe anụ, nke ọnụahia ga-abụ ihe o ruru. N’uzo dí otu a, onye nchüaja ga-achịrụ ya aja mkpuchi mmehie n’ihi ihe ojọọ o mere na-amaghị ama. A ga-agbaghara ya mmehie ya. 19 Ọ bụ aja ikpe ọmụma, n’ihi na onye mehiere megide Onyenwe anyị ka ọ bụ.”

6 Onyenwe anyị gwara Mosis sị, 2 “Ọ bụrụ na onye ọbụla emehie bụrụ onye na-ekwesighị ntukwasị obi nye Onyenwe anyị, site n’iduhie onye agbataobi ya banyere ihe e tinyere ya n’aka idebe, maobụ izunari mmadụ ihe, maobụ iji aghugho nara mmadụ ibe ya ihe; 3 maobụ site n’ijide ihe furu efu nke ọ chotara ghaa ugha banyere ya. Ma ọ bụrụ na ha a ńuọ iyí na ha ejighị ya, maobụ gbasara ụdị mmehie mmadụ purụ ime. 4 Mgbere ha mehiere n’uzo ọbụla n’ime uzо ndị a niile, għota na ikpe mara ha. Ha aghagħi

inyegħachi onye nwe ihe ahụ ha zuru n’ohi, maobụ ihe ha punara n’ike, maobụ ihe e nyere ya idebe, ma ọ bukwanu ihe ahụ furu efu ọ chotara, 5 maobụ ihe ọbụla ọ ńuṛu n’iyi ugha. Ọ ga-akwughachi ihe ndị a niile n’uju, tukwasikwa otu uzо n’ime uzо ise nke ọnụahia ihe ahụ, nyegħachi ya onye nwe ya, n’ubochi ahụ ọ ga-eweta aja ikpe ọmụma ya. 6 Ọ ga-ewetara onye nchüaja n’ihu Onyenwe anyị, aja ikpe ọmụma ya nke bụ ebule na-enweghi ntupọ site n’igwe anụ, nke ọnụahia ya ga-abụ ihe ahụ e gbubiri iji ikwu ụgwọ mmehie. 7 N’uzo dí otu a, onye nchüaja ga-ekpuchikwara ya mmehie ya n’ihu Onyenwe anyị, a ga-agbagħakwara ha n’ihi ihe ọbụla ha mere nke ikpe ji maa ha.” 8 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, 9 “Nye Eron na ụmụ ya ndị ikom iwu sị: ‘Ndị a bụ usoro iwu metutara aja nsure ọkụ. Aja nsure ọkụ ga-adigide n’ekwu ahụ dí n’ebé ịchụ aja site n’abalị ruo n’ututu. A ga-akwanyekwa ọkụ na-adị n’ebé ịchụ aja hapu ya ka o nwuoabalị niile. 10 Mgbere chi borġo, onye nchüaja ga-eyiri uwe ime ahụ ya nke akwa oħcha, nakwa uwe elu ahụ ya, gaa kpopu ntu dí n’ekwu nke ebe ịchụ aja nsure ọkụ ahụ, wusa ha n’akukụ ebe ịchụ aja ahụ. 11 Mgbere o mesirị nke a, ọ ga-agbanwe uwe ya, kporo ntu ahụ, buru ya püo n’azu ogige ahụ gaa wufuo ya n’ebé ahụ e mere ka o dí oħcha. 12 Ọkụ dí n’ebé ịchụ aja ga na-enwu mgbe niile, a gagħi ekwe ka ọ nyuq. N’ututu niile onye nchüaja ga-akwanye ya nkụ əħħar, tukwasikwa aja nsure ọkụ n’elu ya surekwaa abuba aja udo n’elu ya. 13 Ọkụ ga-enwugide n’ebé ịchụ aja mgbe niile. A gagħi ekwe ka ọ nyuq mgbe ọbụla.’ 14 “Ndị a bụ usoro iwu għasara onyinye mkpuru ọka. Ụmụ Eron ndị ikom ga-egozo n’ihu ebe ịchụ aja iche ya n’ihu Onyenwe anyị. 15 Mgbere ahụ, onye nchüaja ga-ekpoju ọka ahụ a kworọ nke ọma, na үfodu mmanụ oliv, tinyere ụda na-esi isi ụtọ n’aka ya dika oke ncheta. Kpoọ ya ọkụ n’elu ebe ịchụ aja ka ọ nochie anya onyinye ahụ niile, nke isisi ya dí Onyenwe anyị ezi mma. 16 Eron na ụmụ ya ndị ikom ga-eri nke fodurunu. Ma a ga-eri ya na-ejighi ihe na-eko achjicha, n’ime ebe nsø, n’ogige үlo nzute ka a gan-an eri ya. 17 Agagħi etinye ya ihe na-eko achjicha ma a na-egħe ya. Enyela ya ka ọ bụrụ oke ruuru ha site n’onyinye nsure ọkụ e chere n’ihu m. Ha bukwa ihe dikkarsirị nsø, dika aja ikpe ọmụma na aja mmehie. 18 Nwoke ọbụla sitere n’agħburu Eron, onye nchüaja, nwere ike iri ya. Ọ bụ oke ọ ga na-eketa site n’onyinye nsure ọkụ niile echere n’ihu Onyenwe anyị ruo n’ogħo

niile na-abia. Ihe obula meturu ha ahu ga-agho ihe di nso.” 19 Onyenwe anyi gwakwara Mosis si, 20 “Nke a bu aja Eron na umu ya ndi ikom ga-achuru Onyenwe anyi n’ubochi a ga-ete ya mmanu. O ga-abu otutu ruru lita abuo nke oka di ezi mma dika aja onyinye a na-achu mgbe niile. Ha ga-enye otu okara ya n’ututu, nye nke ozq n’uhuruchi. 21 Ha ga-etinye ya mmanu, ghee ya n’ite. I ga-ebubata ya mgbe a gwokoro ya nke oma, chee ya dika aja oka a nyawasiri anyawasi nke isisi ya di Onyenwe anyi ezi mma. 22 Nwa nwoke ahu nke ga-anochi ya dika onye nchua aja tere mmanu bu onye ga-akwado ya. O bu oke ruuru Onyenwe anyi ebighi ebi, burukwa nke a ga-esure oku kpamkpam. 23 Onyinye mkpuru oka obula nke onye nchua nyere ka a ga-akpo oku kpamkpam. A gaghi eri ya eri.” 24 Onyenwe anyi siri Mosis, 25 “Gwa Eron na umu ya ndi ikom, si, ‘Ndji a bu usoro iwu unu ga-edede banyere aja mmehie. A ga-egbu anu aja mmehie n’ihu Onyenwe anyi, n’abe ahu a na-egbu anu aja nsure oku. O bu ihe dikarisir nso. 26 Onye nchua churu ya ga-eri anu ya, o bu n’akuk ebe nso ahu, ya bu n’ogige ulo nzute ahu ka a ga-an o rie ya. 27 Ihe obula meturu anu nke obula aka, ga-agho ihe di nso. O burukwa na obara ya efesa n’uwe obula, i ga-asu uwe ahu n’akuk ebe nso ahu. 28 A ghaghitiwa ite aja e ji sie anu ahu. O burukwanu n’ite bronz ka e siri ya, a ga-asa ite ahu mmiri nke oma, saa ya ka o di ezi ocha. 29 Nwoke obula a mru n’ezinaul ndi nchua nwere ike iri anu ahu, o bu ihe dikarisir nso. 30 Ma a gaghi eri anu aja mmehie obula, bu nke e webatara obara ya n’ime ulo nzute maka ikpuchi mmehie n’Ebe nso ahu. Aghaghiti ikpo ya oku.

7 “Ndji a bu usoro iwu banyere aja ikpe omuma, bu nke dikarisir nso. 2 A ga-egbu anu aja ikpe omuma ahu n’abe a na-egbu anu aja nsure oku, were obara ya fesaa n’akuk niile nke ebe ichu aja. 3 Abuba ya niile ka a ga-enye dika onyinye: abuba di n’odudu ya, na abuba niile kpuchiri ihe di n’ime af o ya, 4 na akur abuo ya, na abuba nke di n’elu ha, ruo n’akuk ukwu ya, na umeju ya, na abuba kpuchiri ya. 5 Onye nchua ga-akpo ha oku n’elu ebe ichu aja dika onyinye nsure oku nye Onyenwe anyi. O bu aja ikpe omuma. 6 Nwoke obula a mru n’ezinaul ndi nchua nwere ike iri anu foduru na ya, maobu n’abe nso ka agaghiti ino rie ya. O bu ihe dikarisir nso. 7 “Otu iwu a metutakwara aja ikpe omuma na aja mmehie. Anu obula foduru ga-abu nke onye nchua ahu nke ji ha chuo aja mkpuchi

mmehie. Oke ya ka o bu. 8 Onye nchua nke churu aja nsure oku n’isi onye obula, ka o diri iwere akpukpo niile si n’anu ahu o ji chuo aja nye onwe ya. 9 A gabunye onye nchua nke churu aja mkpuru oka nke e ji utu oka chuo, utu oka foduru. Otu a ka o ga-adikwa n’aja achicha obula a nru anu, maobu nke e siri es, maobu nke e ghore eghe. Ihe obula foduru ga-abu nke onye nchua ahu. 10 Aja mkpuru oka obula, ma nke e tinyere mmanu, ma nke a na-etinyeghi mmanu, nke foduru ga-abu nke umu ndi ikom Eron. 11 “Ndji a bu usoro iwu gbasara aja udo nke mmadu obula nwere ike chuo Onyenwe anyi n’aja: 12 “O buru na ha enye ya dika aja ekele, tinyere aja ekele a ha ga-eweta ogbe achicha a na-ejighi ihe na-eko achicha mee, nke a gwakotara ya na mmanu oliv, na mbadamba achicha a na-ejighi ihe na-eko achicha mee, nke e tere mmanu n’elu ya, nakwa achicha e ji oka a kworo nke oma a gwakotara ya na mmanu n’ime ya. 13 O ga-ewetakwa onyinye achicha ozq nke e ji ihe na-eko achicha, ya bu, yiist mee, tinyere aja udo nke ekele ha. 14 Ha ga-esikwa na ya weta otu n’ime onyinye obula, chee n’ihu Onyenwe anyi, dika onyinye. O bu nke ndi nchua ahu na-efesa obara anu e ji chuo aja udo n’elu ebe ichu aja. 15 Ma anu ahu ej i chuo aja onyinye udo nke ekele, ka a ga-eri n’otu ubochi ahu e ji ha chuo aja. O nweghi nke a ga-ahapu ka o bo chi. 16 “Ma o buru na onyinye mmadu wetara bu onyinye af o ofufu, maobu onyinye o wetara n’ihu nkwa o kwere, a ga-eri anu aja ahu n’ubochi ahu a churu ya, nweekwa ike rie nke foduru ma chi bo. 17 Ma anu obula foduru n’ime anu aja ahu, nke a na-erichapughi n’ubochi nke abuo ahu ka a ga-akpo oku. 18 O buru na e rie anu aja udo ahu n’ubochi nke ato, a gaghi anabata ya. A gaghi aguyere ya onye ahu wetara ya n’ihu na ihe ruru aru ka o bu. Onye obula riri ya ga-abu onye ikpe mara. 19 “Anu obula nke meturu ihe ruru aru aghoqla ihe na-adighi ocha. A gaghi eri ya. A ga-akpo ya oku. Ma n’abe anu ndi ozq di, onye obula e mere ka o di ocha nwere ike iri ya. 20 A ga-esite n’etiti ndi m kewapu onye obula riri anu e ji chuo aja udo nye Onyenwe anyi mgbe onye ahu no n’onodu adighi ocha. 21 Onye obula meturu ihe obula ruru aru aka, ma iru aru ahu o si na mmadu, ma o si n’anu ohia, ma o si n’ihe obula ozq, a ga-esite n’etiti ndi ya kewapu ya ma o buru na onye ahu anor o n’onodu ahu rie anu e ji chuo aja udo nye Onyenwe anyi.” 22 Mgbe ahu, Onyenwe anyi gwara Mosis si, 23 “Gwa umu Izrel

okwu sị ha, ‘Unu erila abụba ehi, maọbu nke ewu, maọbu nke aturu. **24** Abụba anụ obụla nwụrụ anwụ maọbu nke anụ ọhịa gburu adighị mma oriri. E nwere ike jiri ha mee ihe ọzọ. **25** A ga-ekewapụ mmadụ obụla site n’etiti ndị ya, bụ onye na-eri abụba anumānụ nke a ga-esite na ya chee onyinye nsure ọkụ nye Onyenwe anyị. **26** Ọzökwa, unu erila ọbara nnunụ maọbu nke anumānụ n’ebé obụla unu bi. **27** Onye obụla riri ọbara ka a ga-ekewapụ site n’etiti ndị ya.” **28** Onyenwe anyị gwakwara Mosis sị, **29** “Gwa ụmụ Izrel okwu sị ha, ‘Onye obụla wetaara Onyenwe anyị onyinye aja udo aghaghị iweta ụfodụ n’ime onyinye ahụ díka onyinye pürü iche nye Onyenwe anyị. **30** Ha ga-eji aka ha chee onyinye nsure ọkụ ahụ n’ihu Onyenwe anyị. Ha ga-eweta abụba ahụ, ya na obi anụ, fufee obi anụ ahụ n’ihu Onyenwe anyị díka aja mfufe. **31** Onye nchüaja ga-akpọ abụba ahụ ọkụ n’ebé ịchụ aja, ma obi anụ ahụ ga-abụ nke Eròn na ụmụ ya ndị ikom. **32** Unu ga-enye onye nchüaja apata aka nri nke anụ aja udo ahụ, díka onyinye. **33** Nwa Eròn, onye ji ọbara na abụba chọ aja udo ahụ ga-ewere apata aka nri ya díka oke ruuru ya. **34** Site n’onyinye ụmụ Izrel na-enye n’oge aja udo, ewerela m obi anụ ahụ a na-efufe efufe, na apata anụ a na-eche n’ihu m nye Eròn, onye nchüaja na ụmụ ya ndị ikom ka ha bürü oke ruuru ha mgbe obụla ụmụ Izrel na-achụ aja udo.” **35** Nke a bụ akụkụ anụ ahụ e ji chọ aja nsure ọkụ nye Onyenwe anyị, nke e nyekwara Eròn na ụmụ ya ndị ikom n’ubochị ahụ e chere ha n’ihu Onyenwe anyị ijere ya ozi díka ndị nchüaja. **36** N’ihu na n’ubochị ahụ e tere ha mmanụ ka Onyenwe anyị nyere ụmụ Izrel iwu sị ha nye Eròn na ụmụ ya ndị ikom oke ndị a oge niile, site n’ogbo ruo n’ogbo. **37** Ndị a bụ usoro iwu metụtara aja nsure ọkụ, na aja mkpuru ọka, na aja mmehie, na aja ikpe ọmuma, na onyinye ido nso, na aja udo. **38** Onyenwe anyị nyere Mosis iwu ndị a n’ugwu Sajnai n’ubochị ahụ o nyere ụmụ Izrel iwu sị ha, wetara Onyenwe anyị onyinye n’ozara Sajnai.

8 Onyenwe anyị gwara Mosis sị, **2** “Kpọta Eròn na ụmụ ya ndị ikom, chịtakwa uwe ha, weta mmanụ nso, oke ehi nke aja mmehie na ebule abụọ ahụ, na nkata achịcha a na-ejighị ihe na-eko achịcha mee. **3** Kpokotaa ọgbakọ ụmụ Izrel niile ka ha bịa n’onụ ụzo ụlo nzute.” **4** Mosis mere ihe Onyenwe anyị gwara ya ka o mee. Ogbakọ ụmụ Izrel zukotara n’onụ ụzo ụlo nzute ahụ. **5** Mosis gwara ọgbakọ ahụ sị, “Nke a bụ ihe

Onyenwe anyị nyere n’iwu ka e mee.” **6** Mgbe ahụ, Mosis kpọputara Eròn na ụmụ ya ndị ikom n’ihu, jiri mmiri saa ha ahụ. **7** O yikwasịri Eròn uwe ime ahụ, kee ya ihe okike a na-eka n’ukwu, yikwasịkwa ya uwe mwụda na efodị ahụ, jiri ihe okike ahụ a chorò mma kegidesie efodị ahụ ike n’ahụ ya. **8** O tükwasịri ya ihe igbochi obi ahụ n’ahụ, tinye Urim na Tumim n’ime ihe igbochi obi ahụ. **9** O tükwasịkwa akwa ike n’isi ahụ n’isi Eròn, tinye n’ihu akwa ike n’isi ahụ, okpu nso e ji olaedo kpọ, nke bụ akara ido nso, díka Onyenwe anyị si nye Mosis n’iwu. **10** Mgbe ahụ, Mosis weere mmanụ nso ahụ tee n’ulọ nzute ahụ, na n’ihe niile dí n’ime ya, ido ha nso. **11** O fesakwara ụfodụ n’ime mmanụ ahụ ugboro asaa n’ebé ịchụ aja, fesakwa ya ugboro asaa n’elù ngwongwo niile dí n’ebé ịchụ aja, na n’efere e ji asa ihe, na ụkwụ ya, ido ha nso. **12** O wusara Eròn ụfodụ mmanụ nso ahụ n’isi, tee ya mmanụ, n’ihu ido ya nso. **13** O kpọtarà ụmụ ndị ikom Eròn nso, o yikwasịri ha uwe ime ahụ, kee ha ihe okike nke ukwu, kekwasị ha ihe okike n’isi, díka iwu Onyenwe anyị nyere Mosis si dí. **14** O kpọtarà oke ehi e ji achụ aja mmehie, mee ka Eròn na ụmụ ya ndị ikom bikwasị aka ha n’elù isi ya. **15** Mosis gburu oke ehi ahụ, were ụfodụ n’ime ọbara ahụ, jiri mkpisiaka ya rụta ọbara tee na mpi niile dí n’ebé ịchụ aja, ido ebe ịchụ aja ahụ nso. O wupurụ ọbara nke fodụrụ n’ukwu ala ala nke ebe ịchụ aja ahụ. Otu a ka o si doo ya nso, ikpuchiri ya mmehie. **16** Mosis wekwara abụba niile dí gburugburu ihe dí n’ime afọ ehi ahụ, mba-umeju nke umeju ya, akụrụ abụọ ya na abụba dí n’elù ha, kpọ ya ọkụ n’ebé ịchụ aja. **17** Ma oke ehi ahụ, akpukpọ ya, anụ ya na mgbirị afọ ya, ka o kpọ ọkụ n’azụ ọmuma ụlo ikwu ahụ díka Onyenwe anyị nyere Mosis n’iwu. **18** O weere ebule ahụ, chee n’ihu Onyenwe anyị, díka aja nsure ọkụ. Eròn na ụmụ ya ndị ikom bikwasịri aka ha n’elù isi ya. **19** Mgbe ahụ, Mosis gburu ebule ahụ, fesa ọbara ya n’akụkụ niile nke ebe ịchụ aja. **20** O bọwasịri ebule ahụ ntakirị ntakirị, kpọ isi ya, iberibe anụ ya na abụba ya ọkụ. **21** O sachara ihe dí n’ime afọ ya na ụkwụ ya niile mmiri, kpọ ebule ahụ niile ọkụ n’ebé ịchụ aja. N’ihu na o bụ aja nsure ọkụ nke isisi ya di Onyenwe anyị ezi mma, n’ihu na o bụ díka Onyenwe anyị nyere Mosis n’iwu. **22** O kpọputara ebule nke ọzọ, bụ ebule nke ido nso, Eròn na ụmụ ya ndị ikom bikwasịri aka ha n’elù isi ya. **23** Mgbe ahụ, Mosis gburu ya, were ụfodụ n’ime ọbara ya tee Eròn n’onụ ntị aka nri, na n’isi mkpuru aka nke

aka nri ya, na n'isi mkpuru ụkwụ nke aka nri ya. **24** Mosis kpotara ụmụ ndị ikom Eron nso, weere ụfodụ ọbara ahụ tee n'ọnụ ntị aka nri ha, na n'isi mkpuru aka nke aka nri ha, na n'isi mkpuru ụkwụ nke aka nri ha. O fesakwara ọbara n'akụkụ niile nke ebe ichu aja ahụ. **25** O weere abuba ya, akụkụ ọdudu ya nwere abuba, na abuba niile nke kpuchiri ihe dị n'ime afọ ya, na mba-umeju nke dị n'umeju ya, akụrụ ya abụ na abuba ha, na apata aka nri ya **26** O sitere na nkata achicha ahụ a na-ejighị ihe na-eko achicha mee, nke dị n'ihu Onyenwe anyị, weputa otu ogbe achicha, na otu ogbe achicha a gwakotara mmanụ oliv, na otu mbadamba ogbe achicha, tükwasị ha n'elu abuba ndị ahụ, na n'elu apata aka nri ahụ. **27** O tinyere ihe ndị a niile n'aka Eron na ụmụ ya ndị ikom, ha fufere ha n'ihu Onyenwe anyị dika aja mfufe. **28** Mosis naara ya site n'aka ha, kpoq ha ọkụ n'elu ebe ichu aja, ya na aja nsure ọkụ, ka ọ bürü aja ido nsọ nke isisi ya dị ezi mma, onyinye nsure ọkụ nye Onyenwe anyị. **29** Mosis werekwara obi ebule ido nsọ ahụ, fufee ya n'ihu Onyenwe anyị, dika aja mfufe, dika Onyenwe anyị nyere n'iwu. Nke a bụ oke Mosis. **30** Mgbe ahụ, Mosis weere ụfodụ n'ime mmanụ nsọ ahụ, na ụfodụ n'ime ọbara ahụ dị n'ebé ichu aja fesa ya Eron na uwe ya, fesakwa ya ụmụ ndị ikom Eron n'uwe ha. Otu a ka o si doo Eron na uwe ya, na ụmụ ya ndị ikom na uwe ha nsọ. **31** Mgbe ahụ, Mosis gwara Eron na ụmụ ya ndị ikom sị, "Sienụ anụ ahụ n'ọnụ ụzo ụlo nzute. Njorokwanụ n'ebé ahụ rie ya na achicha ahụ dị n'ime nkata onyinye ido nsọ, dika a gwara m, sị, 'Eron na ụmụ ya ndị ikom ga-eri ya.' **32** Ihe ọbula fofodụ na anụ ahụ na achicha ahụ, ka unu ga-akpo ọkụ." **33** Ọ sịri ha: "Unu esikwala n'ọnụ ụzo ụlo nzute a pụo ruo ụbочị asaa, tutu ruo mgbe ụbочị ido nsọ unu zuruoke, n'ihi na ido nsọ unu ga-anụ ụbочị asaa. **34** Ihe niile e mere n'ụbочị taa bụ ihe Onyenwe anyị nyere n'iwu, banyere ichu aja maka mkpuchi mmechie unu." **35** Unu aghaghị inogide n'ọnụ ụzo ụlo nzute ehiihie na abalị ụbочị asaa, mezuokwa ihe Onyenwe anyị nyere n'iwu, ka unu ghara ịnwụ. N'ihi na nke a bụ iwu e nyere m. **36** Ya mere, Eron na ụmụ ya ndị ikom mezuru ihe niile dika Onyenwe anyị si nye n'iwu site n'ọnụ Mosis.

9 N'ụbочị nke asato, Mosis kporo Eron na ụmụ ya ndị ikom, na ndị okenyi Izrel. **2** O gwara Eron sị, "Site n'ime igwe ehi were nwa oke ehi i ga-eji chuo

aja mmechie. Werekwa ebule na-enweghi ntụpo i ga-eji chuo aja nsure ọkụ, nke m ga-eche n'ihu Onyenwe anyị. **3** O gwakwara ụmụ Izrel sị ha, 'Họronụ mkpi a ga-eji chuo aja mmechie, na nwa ehi, na nwa aturu na-enweghi ntụpo, ndị gbara naanị otu afọ, a ga-eji chuo aja nsure ọkụ, **4** na ehi, na ebule a ga-eji chuo aja udo n'ihu Onyenwe anyị, tinyere mkpuru ọka a gwara mmanụ. N'ihi na taa ka Onyenwe anyị ga-eme ka unu hụ ya anya.'" **5** Ha wetara ihe ndị a niile bija n'ọnụ ụzo ụlo nzute dika Mosis nyere n'iwu. Ogbakọ ụmụ Izrel niile bijara nso guzo n'ihu Onyenwe anyị. **6** Mgbe ahụ, Mosis sịri ha, "Ihe ndị a bụ ihe Onyenwe anyị nyere unu n'iwu idebe, ka ebube ya si otu a pụta ihè n'ihu unu." **7** Mosis sịri Eron, "Bịa nso n'ebé ichu aja. Chuo aja mmechie, na aja nsure ọkụ nke a ga-eji kpuchie mmechie gi na mmechie ndị ahụ niile. Chuo aja onyinye dịrị ndị ahụ, maka ikpuchiri ha mmechie ha, dika Onyenwe anyị nyere n'iwu." **8** Eron bijara nso n'ebé ichu aja, gbuo nwa ehi ahụ ka ọ bürü aja mmechie nke ya. **9** Umụ Eron buteere ya ọbara ehi ahụ. O tinyere mkpisiaka ya n'ime ọbara ahụ tee ya na mpi di n'ebé ichu aja. O wụrụ ọbara fofodụ n'ụkwụ ala ala ebe ichu aja ahụ. **10** O kporo abuba ya, na akụrụ ya abụ, na ihe kpuchiri umeju si n'aja mmechie ahụ ọkụ n'ebé ichu aja dika Onyenwe anyị nyere Mosis iwu. **11** Ma anụ ahụ ya, na akpukpo ya, ka ọ kporo ọkụ n'azụ ebe obibi. **12** Emesịa, o gburu anụ e wetara maka aja nsure ọkụ ahụ. Umụ ya ndị ikom nyere ya ọbara anụ ahụ, nke o fesara gburugburu ebe ichu aja. **13** Ha nyefere ya aja nsure ọkụ ahụ n'aka n'otu ha sị bọ ya, tinyere isi ya. O kporo ihe niile ọkụ n'ebé ichu aja. **14** O sachara ihe di n'ime afọ ya, na ụkwụ ya, kpoq ha ọkụ, dika aja nsure ọkụ. **15** Emesịa, Eron wetara onyinye nke dị maka ndị mmadụ, o were ewu ahụ bụ maka mmechie ndị mmadụ, gbuo ya, were chuo aja mmechie, dika o mere nke mbụ. **16** O chukwara aja nsure ọkụ n'usoro dika iwu e nyere si di. **17** O webatakware aja mkpuru ọka ahụ, kporo nke juru ya aka, kpoq ya ọkụ n'elu ebe ichu aja, tinyekwara aja nsure ọkụ nke ụtutu ahụ. **18** N'ikpeazụ, o gburu ehi na ebule ahụ, nke bụ aja udo ndị Izrel. Umụ Eron buteere ya ọbara nke o fesara gburugburu ebe ichu aja. **19** O chikötara abuba niile dị ehi na ebule ndị ahụ n'ahụ, na ọdudu ha, na abuba kpuchiri ihe ime ha, ya na akụrụ ha, na abuba kpuchiri umeju ha, **20** tükwasị ha n'obi anụ ndị ahụ, kpoq ha ọkụ n'ebé ichu aja. **21** Mgbe ahụ, Eron fufere, dika onyinye mfufe, obi anụ

ahụ, na apata aka nri ha n'ihu Onyenwe anyị díka Mosis nyere n'iwu. **22** Eron weliri aka ya elu n'ebe ụmụ Izrel nọ, gozie ha. Emeşa, mgbe ọ chuchara aja mmehie, na aja nsure ọkụ na aja udo, o sitere n'ebe ichu aja ahụ rídata. **23** Mosis na Eron bara n'ime ụlo nzute. Mgbe ha pütara, ha goziri ọha mmadụ ahụ. Mgbe ahụ kwa, ebube Onyenwe anyị pütara ihe nye mmadụ niile n'ogbakọ ahụ. **24** Ọkụ sitekwara n'ebe Onyenwe anyị nọ daa, rechapụ aja nsure ọkụ ahụ, na abuba ahụ dí n'ebe ichu aja. Mgbe ndị Izrel huru ya, ha tiri mkpu ọnụ. Daa, kpuo ihu n'ala.

10 Ma ụmụ Eron, Nadab na Abihu, were ọkụ tinye n'ihe igụ ọkụ ha, tinyekwa ụda na-esi isi n'okụ ahụ, si otu a chee ọkụ na-adighị nsọ n'ihu Onyenwe anyị, n'uzo megidere ihe e nyere n'iwu. **2** N'ihı ya, ọkụ sitere n'ihu Onyenwe anyị daa rechapụ ha, ha nwurụ n'ihu Onyenwe anyị. **3** Mgbe ahụ, Mosis gwara Eron sị, “Nke a bụ ihe Onyenwe anyị bu n'obi mgbe o kwuru sị, “N'etiti ndị niile na-abjaro m nso ka a ga-edo m nso ọ bükwa n'ihu ọha mmadụ, ka a ga-asopụrụ m.” Ma Eron gbara nkịtị. **4** Mgbe ahụ, Mosis kpọro Michael na Elzafan, ụmụ Uziel, nwamne nna Eron sị ha, “Bịanụ nso. Gaanụ buputa ozu ụmụnne unu site n'ihu ebe nsọ, buru ha gaa n'azụ ebe obibi.” **5** Ha bijara ghanye aka n'ue ime ahụ ha buru ha bupụ n'azụ ọmụma ụlo ikwu, díka Mosis nyere n'iwu. **6** Mosis tugharịrị sị Eron na ụmụ ya, Elieza na Itama, “Unu ekwekwala ka ntutu isi unu kpasaakpasa izipụta na unu na-eru uju. Unu adowakwala uwe unu. N'ihı na ọburụ na unu emee otu a, unu ga-anwụ. Iwe Onyenwe anyị ga-abịakwasịkwa ogbakọ Izrel niile. Ma ndị ikwu gi, ụmụ Izrel ndị ọzo, nwere ike ruo uju n'ihı Nadab na Abihu. **7** Ọzo, unu ahapula ọnụ uzọ ụlo nzute, ka unu ghara ịnwụ, n'ihı na mmanụ nsọ nke Onyenwe anyị dí n'ahụ unu.” Ha mere díka Mosis gwara ha. **8** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Eron sị, **9** “Gị na ụmụ gi ndị ikom agaghị ari ụmụ mmanya, maqbụ ihe ọnlịri ọbụla na-aba n'anya mgbe unu na-aba n'ulọ nzute ka unu ghara ịnwụ. Agbụrụ unu niile ga-esogide iwu a ruo ogbọ niile na-abịa. **10** Ọru unu ka ọ bụ ịkpọ oke n'etiti ihe dí nsọ na ihe na-adighị nsọ, na n'etiti ihe dí ọcha na ihe na-adighị ọcha. **11** Ọru unu bükwa izi ụmụ Izrel ukoṛụ niile Onyenwe anyị nyere ha site n'aka Mosis.” **12** Mosis sịrị Eron na ụmụ ya ndị ikom fodụrụ, bụ Elieza na Itama, “Werenụ onyinye mkpụrụ ọka nke fodụrụ site na onyinye nsure ọkụ,

nke a kwadoro na-etinyeghị ihe iko achịcha ọbụla, bụ nke e nyere Onyenwe anyị. Rienụ ya n'akụkụ ebe ichu aja, n'ihı na ọ bụ ihe dikarịsịrị nsọ. **13** Rienụ ya n'ime ebe nsọ ahụ, n'ihı na ọ bụ oke ruru unu na ụmụ unu ndị ikom site n'onyinye nsure ọkụ e nyere Onyenwe anyị; n'ihı na nke a bụ ihe e nyere m n'iwu. **14** Ma unu na ụmụ unu ndị ikom na ndị inyom ka ọ dikwara iri obi anụ na apata ya, nke e fufere n'ihu Onyenwe anyị. Kama, ọ bụ n'ebe dí ọcha ka unu ga-anọ rie ya. Nke a bụ oke enyere unu na ụmụ unu site n'aja udo nke ụmụ Izrel. **15** Apata ukoṛụ anụ nke aja mbuli na obi anụ ahụ nke e fufere, ka a ga-eweta ya na abuba ya nye díka onyinye sitere n'okụ. A ga-efufe ha n'ihu Onyenwe anyị díka aja mfufe. Nke a ga-abụ oke ruuru unu na ụmụ unu mgbe niile, díka Onyenwe anyị nyere n'iwu.” **16** Mgbe Mosis jürü ajuju banyere mkpi ahụ e ji chọ aja mmehie, ọ chopọtarra na a kpoqola ya ọkụ. O wesoro Elieza na Itama ụmụ ndị ikom Eron iwe sị ha, **17** “Gịnị mere unu erighị anụ ahụ e ji chọ aja mmehie n'akụkụ ebe nsọ ahụ? Ọ bụ nke dikarịsịrị nsọ; e nyere unu ya maka iweụpụ ọmụma ikpe dirị ogbakọ Izrel, na ikpuchi mmehie ha n'ihu Onyenwe anyị. **18** Ebe ọ bụ na e webataghị ọbara ya n'ime Ebe Nsọ ahụ, unu gaara anọ n'akụkụ ebe nsọ ahụ rie anụ ewu ahụ, díka m nyere unu n'iwu.” **19** Ma Eron zara Mosis sị ya, “Lee, taa ka ha chürü aja mmehie na aja nsure ọkụ ha n'ihu Onyenwe anyị. Ma lee ụdị ihe dakwasịrị m. Ọ gaara ato Onyenwe anyị ụtọ ma a sị na m riri anụ aja mmehie ndị a n'ubochị dí otu a?” **20** Mgbe Mosis nṣụ nke a, o nwere afọ ojuu n'ihı ọsisa Eron nyere.

11 Onyenwe anyị gwara Mosis na Eron, sị, **2** “Gwanụ ụmụ Izrel, sị, ‘N'ime anumānụ niile dí n'ụwa, ndị a bụ anumānụ unu ga-eri. **3** Unu nwere ike iri anumānụ ọbụla ukoṛụ ya wara njakpa. nke na-ataghari ọnụ. **4** “Ma ọ dí ufodụ ndị na-ataghari nri maqbụ ndị nwere naanị ukoṛụ wara njakpa, unu agaghị eri anụ ha. Ha bụ ịnyinya kamel, ọ bụ ezie na ọ na-ataghari nri, ma ukoṛụ ya awaghị njakpa. Unu agaghị eri ha n'ihı na ọ bụ anụ na-adighị ọcha. **5** Ewi: Ọ na-ataghari nri ya, ma o nweghi ukoṛụ wara njakpa. Ọ bụ anụ na-adighị ọcha nye unu. **6** Ewi nkume: Ọ na-ataghari nri ya, ma o nweghi ukoṛụ wara njakpa. Ọ bụ anụ na-adighị ọcha nye unu. **7** Ezi: Ọ bụ n'ezie na ukoṛụ ya wara njakpa ma ọ díghị ataghari nri ya. Ọ bụ anụ na-adighị ọcha nye unu. **8** Unu emetukwala ozu ha aka maqbụ rie anụ ha, n'ihı na ha bụ ihe na-adighị ọcha

nye unu. 9 “N’ime ihe niile e kere eke dì ndù biri na mmiri, maqbù n’iyi nta na n’oke osimiri, unu nwere ike iri ụdị ọbula nwere ntu na akpirikpa n’ahụ ha. 10 Ma unu ekwesighị iri ihe ọbula nke na-enweghị ntu maqbù akpirikpa, ma ha bụ anụ na-enuputa enuputa, maqbù na ha so n’anụ ndị ọzọ dì ndù bi na mmiri, unu kwesiri ịso ha aso. 11 Ebe ha bụ ihe na-aso oyin ye unu, unu ekwesighị iri ha, unu ga-agukwa ozu ha ka ihe na-adighị ocha. 12 Ihe ọbula bi n’ime mmiri nke na-enweghị ntu na akpirikpa n’ahụ ha, bụ nke unu ga-aso aso. 13 “Ndị a bụ mnụn ndị unu ga-aso aso, nke unu na-ekwesighị iri n’ihì na ha bụ ihe arụ a na-aso oyin: ugo, udele na udele ojii, 14 ndagbụ na ọgankwọ dì iche iche, 15 ugoloma ọbula dì iche iche, 16 enyi nnụnụ, egbe abalị, nnụnụ oke osimiri na egbe dì iche iche, 17 okwukwu nta, komorant na okwukwu ukwu, 18 okwukwu nwere mpi, okwolo na udele, 19 ụgbala, utù dì iche iche, nnụnụ ọdụ nta na ụṣụ. 20 “Umụ ahụnụ niile na-efe efe nke na-agị ije n’ukwụ anō bụ ihe rürü arụ nye unu, unu agaghị eri ya. 21 Ma e nwere ụfodụ umụ ahụnụ na-efe efe nke na-agị ije n’ukwụ anō ndị unu nwere ike iri: ndị a bụ ndị nwere ogwe uko nke ha ji na-awụ awụ n’ala, 22 ndị a ka unu ga-eri n’etiti ha, igurube dì iche iche, na akpankwụ dì iche iche, na abuzụ dì iche iche, na uko nke ha ji na-awụ awụ n’ala, 23 Ahụnụ ndị ọzọ niile na-efe efe, ndị nwere uko anō, bụ ihe rürü arụ. Unu ekwesighị iri ha. 24 “Iri ha ga-eme ka unu rụo arụo. Onye ọbula metürü ozu ha aka ga-abụ onye rürü arụ site n’oge o bitürü ha aka tutu ruo n’abali nke ụbochị ahụ. 25 Onye ọbula metürü otu n’ime ozu ha aka ga-asakwa uwe ya, guokwa onwe ya dika onye na-adighị ocha ruo uhuruchi. 26 “Anumānụ ọbula uko ya na-awasaghị abụo, maqbù nke na-adighị ataghari nri ya ugboro abụo, rürü arụ. Onye ọbula metürü ozu ya aka ga-abụ onye rürü arụ. 27 N’ime anumānụ niile na-agị ije n’uko anō, anumānụ ọbula na-agị ije n’obuaka ya rürü arụ, unu agaghị eri ya. Onye ọbula metürü ozu ya aka ga-abụ onye rürü arụ ruo uhuruchi. 28 Onye ọbula ga-ebu ozu ya ga-asa uwe ya, burukwa onye rürü arụ ruo uhuruchi, n’ihì na ọ bụ ihe rürü arụ n’ebé unu nō. 29 “N’ime anumānụ niile na-enuputa enuputa n’ala, anumānụ ndị a bụ ndị rürü arụ: nkapi, na oke, na agị iyí dika ụdị ha si dì, 30 na ọba mmiri, na ngwere aghị, na ngwere, na ngwere uzuzu, na ogumagala. 31 N’ime ihe niile na-enuputa enuputa n’ala ndị a rürü arụ n’ebé unu nō. Onye metürü ozu ha

aka ga-abụ onye rürü arụ tutu ruo uhuruchi ụbochị ahụ. 32 Ihe ọbula nke ozu ha dakwasirị ga-abụ ihe rürü arụ, maqbù osisi, maqbù akwa, maqbù akpukpọ a na-akwa n’ala, maqbù akpa, ihe ọbula nke ejị ya eme. A ga-etinye ya na mmiri, o ga-adigide n’ime mmiri tutu ruo uhuruchi, mgbe ahụ ka o ga-adị ọcha. 33 O bürü na otu n’ime ihe ndị a adanye n’ite aja, a ga-etiwa ite ahụ. Ihe niile dì n’ite ahụ aburula ihe rürü arụ. 34 Ihe oriri ọbula nke mmiri si n’ite a metürü aburula ihe rürü arụ. Mmiri ọnụnụ ọbula dì n’ime ite ahụ rükwara arụ. 35 Ihe ọbula ozu anumānụ dì otu a dakwasirị, maqbù ite oku ejị eghe ihe, maqbù ekwu a ga-etiwa ha. N’ihì na ha bụ ihe rürü arụ, unu ga-agị ha dika ihe rürü arụ. 36 O burukwa na ozu anumānụ ahụ adaba n’isi iyí, maqbù n’olulu mmiri, mmiri ahụ ga-adị ọcha, kama onye ga-emetu anụ ahụ aka ga-abụ onye rürü arụ. 37 O bürü na ozu anụ ahụ adakwasị mkpuru ubi a na-agị ịkụ n’ubí, o gaghi emeru ha. 38 Ma o bürü na e tinyere mmiri n’elu mkpuru oghiglia ndị ahụ, ozu adakwasị n’elu ya, ha ga-abụ ihe rürü arụ. 39 “O bürü na anumānụ unu kwesiri iri eri anwụo, onye ahụ metürü ya aka ga-abụ onye rürü arụ ruo uhuruchi. 40 Onye ọbula riri ozu anụ ahụ, maqbù bufuo ozu ya, ga-abụ onye rürü arụ ruo uhuruchi. O ga-asa uwe ya mmiri. 41 “Anumānụ ọbula na-akpugharị n’ala bụ ihe rürü arụ nye unu. Unu erikwala ha. 42 Unu agaghị eri anumānụ ọbula na-akpugharị n’ala, ma ha na-akpugharị n’afò ha, ma ha na-agaghari n’uko anō, ma ha nwere uko dì ọtutu. Ha bụ ihe rürü arụ. 43 Unu emerula onwe unu site n’iri anumānụ ndị a na-akpugharị n’ala. Unu abula ndị na-emeru onwe unu site n’anumānụ ndị a, maqbù mee ka unu bürü ndị e merürü site na ha. 44 Abụ m Onyenwe anyị Chineke unu. Doonụ onwe unu nsø, n’ihì na adị m nsø. Unu emerula onwe unu site n’imeti anumānụ ndị a na-akpugharị n’ala aka. 45 Abụ m Onyenwe anyị, onye si n’ala Ijipt kpopụta unu, ka m bürü Chineke unu. Unu aghaghị ịdị nsø, n’ihì na adị m nsø. 46 “Ndị a bụ usoro iwu metutura umụ anumānụ, na anụ ufe, na anụ bi na mmiri, na anụ ndị na-arigharị arigharị n’ala. 47 Ka unu si otu a kpaa oke n’etiti ndị rürü arụ na ndị dì ocha, n’etiti ihe e kere eke dì ndị unu nwere ike iri n’ihì na ha dì ọcha, na ndị unu na-ekwesighị iri n’ihì na ha rürü arụ.”

12 Onyenwe anyị gwara Mosis sị ya, 2 “Nye umụ Izrel iwu ndị a sị ha, ‘Mgbe nwanyị tțụrụ ime

mesia muo nwa nwoke, o ga-abu onye na-adighi ocha ubochi asaa, dika o si adi mgbe o no n'adighi ocha nke nsø ya n'oge a kara aka. 3 N'ubochi nke asatø site n'oge a mru ya, a ga-ebi nwa nwoke ahu ugwu. 4 N'ime iri abalì atø na atø site n'ubochi nwanyi ahu muşiri nwa ahu, o ga-anokwa na-adighi ocha nke obara gbara ya. O gaghi emetu ihe di nsø aka, maobu banye n'ime ebe nsø, ruo mgbe ubochi ime ya ka o di ocha gasiri. 5 Mgbe nwanyi di ime mru nwa nwanyi, o ga-abu onye n'adighi ocha iri ubochi na ano, dika o si adi mgbe o no na nsø ya. O ga-echere tutu iri ubochi isii agwusia, ime ya ka o di ocha. 6 "Mgbe ubochi idì ocha ya zuru, ma o mru nwa nwoke maobu nwa nwanyi, o ga-ewetara onye nchua ja n'onyi ụzo ụlo nzute otu nwa aturu gbara otu afø maka onyinye aja nsure oku, na otu nwa kpala kwukwu maobu otu nduru maka onyinye aja mmehie. 7 Onye nchua ja ganarakwa ha chee ha n'ihi Onyenwe anyi, chuong ya aja ikpuchi mmehie. Mgbe ahu ka o ga-adì ocha site n'isø obara ya. "Nke a bu usoro iwu dìjìrì nwanyi obula mru nwa nwoke, maobu nwa nwanyi. 8 O buru na aka erughij ya iweta nwa aturu, o ga-eweta umu kpala kwukwu abu, maobu umu nduru abu. Otu gabu maka aja nsure oku, nke ozø ga-abu maka aja mmehie. Onye nchua ja ga-ewere ha chuong ya aja ikpuchi mmehie, ka o dikwa ocha ozø."

13 Onyenwe anyi gwara Mosis na Eròn okwu si ha,

2 "Mgbe mmadu huru etuto, maobu onya, maobu ntupò na-eko eko n'akpukpo anu ahu ya nke di ka ihe orìa ekpenta na-eweta, a ga-eduru onye ahu bìa n'ihi Eròn onye nchua ja maobu umu ya ndì ikom, bu ndì nchua ja. 3 Onye nchua ja ga-eleru orìa ahu di ya n'ahu anya. O buru na aji di gburugburu ebe ahu ebidola ịcha ocha, o burukwa na ebe ahu mibara ime, o bu orìa ekpenta. Mgbe onye nchua ja leruchara ya anya, o ga-ekwuputa na onye ahu bu onye ruru aru. 4 O burukwanu na aji di gburugburu ebe ahu di ocha, ma na ebe ahu emighi emi karja akukù ahu ya ndì ozø, onye nchua ja ga-eedebe onye ahu ebe o ga-anø naani ya abalì asaa. 5 Mgbe ubochi asaa gasiri, onye nchua ja ga-ele ya ahu ozø. O buru na onya ahu alabeghi, na o nwekwaghì mgbanwe obula, a ga-edebekwa ya abalì asaa ozø. 6 Mgbe abalì asaa nke a gafekwara, onye nchua ja ga-elekwa ya ahu ozø. O buru na o ditulà ya mma, na onya ahu agbasaghì n'anu ahu ya, onye nchua ja ga-asì na o di ocha, n'ihi na o bu naanì onya

efu. Onye ahu ga-asakwa uwe ya mmiri, mgbe ahu di ocha. 7 Ma o buru na onya ahu agbasaa n'ahu ya mgbe o gosicharala onye nchua ja onwe ya maka nsacha idì ocha, o ga-alaghachikwa azu ga hụ onye nchua ja ahu ozø. 8 Onye nchua ja ga-eleru ya anya, o buru na onye nchua ja achoputa na onya ahu na-agbasa, o ga-agu onye ahu dika onye ruru aru, o bu orìa na-efe efe. 9 "Mgbe obula mmadu nwere ihe di ka orìa na-efe efe n'ahu ya, a ghaghì ikpotara ya onye nchua ja. 10 Onye nchua ja ga-ele anya n'akukù anu ahu ya zara aza ịchoputa ma o di ocha, ma aji di gburugburu ebe ahu o na-acha ocha, na ihukwa ma o nwere onya di gburugburu ebe ahu. 11 O buru na onye nchua ja ahu ihe ndì a, o bu orìa ekpenta n'ezie. O ga-agukwa onye ahu dika onye ruru aru. A gaghi edebekwa ya ile ya ahu, n'ihi na o burulari onye ruru aru. 12 "O buru na onye nchua ja elee onye ahu anya hụ na orìa ocha ahu enupatala n'akukù ahu ya niile, site n'ukwu ya ruo n'isi ya, 13 onye nchua ja a ga-eleru ya anya, o buru na orìa ahu enupatala n'ahu ya niile, o ga-ekwuputa na onye ahu di ocha, ebe o bu na orìa ahu enupatala mee ka anu ahu ya chawa ocha. 14 Ma o buru na e nwere akukù ahu ya onya o huru pütara, o ga-agu ya dika onye na-adighi ocha. 15 Onye nchua ja ga-enyocha onya ahu. Kwuputa na onye ahu ruru aru. Onya ahu ruru aru n'ihi na orìa ekpenta ka o bu. 16 O buru n'onya ahu agbanwe na-acha ocha, ha ga-agakwuru onye nchua ja. 17 Onye nchua ja ga-ele ya ahu. O buru na onya niile ahu na-acha ezi ocha, onye nchua ja ga-agu ya dika onye na-enweghi ntupò. Ndì di ocha ka ha ga-abu. 18 "O buru na etuto toro mmadu n'ahu alaa, 19 ma akpukpo anu ahu ya anogide na-acha ocha, maobu na-acha obara obara, a ga-ejekwuru onye nchua ja ka o lee ya anya n'ahu. 20 O buru na onye nchua ja achoputa na e nwere orìa di n'okpuru akpukpo ahu ya, choputakwa na aji ya na-acha ocha, onye nchua ja ga-agu mmadu ahu dika onye ruru aru, n'ihi na ekpenta esitela n'etuto ahu pütara. 21 O buru na onye nchua ja achoputa na aji ocha adighi n'akpukpo ahu ya, choputakwa na onya ahu abanyeghi n'ime, onye nchua ja ga-eedebe onye ahu ubochi asaa. 22 N'ime ubochi asaa ahu, o buru na onya ahu abaa uba karja ka o di na mbu, onye nchua ja ga-agu mmadu ahu dika onye na-adighi ocha. O bu orìa na-emerù emerù ka o bu. 23 Ma o buru na o baghi uba karja, onye nchua ja ga-agu mmadu ahu dika onye di ocha, n'ihi na ihe a bu etuto lara ala. 24 "O buru na oku

agbaa mmadu, mee ka onya püta ya n'ahü: o bürü na onya ahü ebido na-acha obarabar, maobü na-acha ezigbo ocha, 25 onye nchüaja ga-elezi onye dí otu aanya. O bürü na aji dí gburugburu ebe onya ahü dí na-acha ocha, maobü na onya ahü mibara ime karja, o ghoøla ekpenta nke si n'onya ahü nupüta. Onye nchüaja ga-agü mmadu ahü díka onye na-adighi ocha. O bụ orija ekpenta. 26 Ma o bürü na onye nchüaja elée ya hụ na aji dí gburugburu ebe ahü adighi ocha, o burukwa na o dighi ala karja akpükpo ahü, na o na-añacha, mgbe ahü onye nchüaja ga-edede onye ahü iche ubochi asaa. 27 N'ubochi nke asaa, onye nchüaja ga-elezi onye ahü anya nke oma. O bürü na o chopütara na onya ahü na-abasaa n'akpükpo ahü ya, onye nchüaja ga-agü onye ahü díka onye na-adighi ocha. Orija na-emerü emerü ka o bụ. 28 Ma o bürü na o gbanwéghị, burukwa na o basaghị n'akpükpo ahü ma o na-añacha, o bụ ihe ɔziza sitere n'oku rere onye ahü, onye nchüaja ga-agü ya díka onye dí ocha, n'ihi na o bụ apa onya lara ala. 29 "O bürü na nwoke maobü nwanyi obufula enwee onya n'isi, maobü na ntí ya, 30 onye nchüaja ga-elezi onya ahü anya. O bürü na o dí ala karja akpükpo ahü ya, o burukwa na aji dí na ya na-acha odo odo dí irighiri, onye nchüaja ga-agü ha díka ndí na-adighi ocha. O bụ orija na-emerü emerü nke dí n'isi maobü n'agba. 31 Ma o bürü na onye nchüaja achopütara na onya ahü adighi abasa abasa, maobü na aji dí n'ebé ahü adighi ejí ojii, onye nchüaja ga-edede onye ahü ubochi asaa. 32 N'ubochi nke asaa onye nchüaja ga-elezi onya ahü anya. O bürü na onya ahü abasaghị karja, o bürü na o nweghị aji na-acha edo edo, o burukwa na o mibaghị emiba, 33 o ga-akpuchapụ aji niile dí n'akuk ebe ahü onya mere ya, ma o gaghi akpuchapụ aji dí n'onya ahü n'onwe ya. Onye nchüaja ga-edede onye ahü ubochi asaa. 34 N'ubochi nke asaa, onye nchüaja ga-elezi onya ahü anya. O bürü na o basaghị karja, maobü mibanye n'ime karja anü ahü, a ga-agü mmadu ahü díka onye dí ocha. O ga-apụ sachaa uwe ya, bürü onye dí ocha. 35 Ma o bürü na mgbe a guchara ya n'onye dí ocha onya ahü emesia basaa n'ahü ya. 36 Onye nchüaja ga-ele ya anya. O bürü na onya ahü agbasaala n'akpükpo ahü ya, onye nchüaja a gaghi achowa aji na-acha edo edo. Onye ahü rürü aru. 37 Ma o bürü n'uche onye nchüaja na onya ahü adighi abasa abasa, o burukwa na aji ojii epupütala n'ebé ahü, onya ahü alaala. Onye dí ocha ka mmadu ahü bụ. Onye nchüaja ga-ekwupütala na o dí

ocha. 38 "Mgbe nwoke maobü nwanyi obufula nwere ntüpo ocha n'anu ahü ya, 39 onye nchüaja ga-ele ya ahü. O bürü na ntüpo ahü adighi achazi ezi ocha, o bụ ɔkọ nupütara onye ahü n'ahü. Onye ahü dí ocha. 40 "Mgbe aji na-adighikwa nwoke n'isi, o bụ isi nkwocha, onye ahü dí ocha. 41 Otu aka ahü, o bürü na isi ya esite n'egedege ihu ya kwochasia, o bughi ekpenta, onye dí ocha ka o bụ. 42 Kama o bürü na onye ahü enwee etuto n'isi ya maobü n'egedege ihu ya nke na-acha obarabar, na ocha ocha, o nwere ike bürü orija ekpenta na-enupüta ya n'isi maobü n'egedege ihu. 43 N'ihi ya, onye nchüaja ga-elezi ya anya. O bürü na etuto ahü toro ya n'isi maobü n'egedege ihu na-acha obarabar, na ocha ocha, o ga-abu na o ghoøla orija ekpenta. 44 Onye nchüaja ga-agü ya díka onye ekpenta. O bükwa onye rürü aru, n'ihi onya ahü dí ya n'isi. 45 "Onye obufula a chopütara na o bụ onye ekpenta ga-eyi uwe dokara adóka, hapü agirị isi ya ka o díka nke onye ara. O ga-ekpuchi elu egbugbere onu ya, na-eti mkpu na-asị, 'Onye rürü aru ka m bụ. Onye rürü aru ka m bụ!' 46 Ubochi niile nke o nō n'orija ahü, o gaghi ebi n'ime obodo n'etiti umu mmadu n'ihi na onye rürü aru ka o bụ. 47 "O bürü na a huru ntüpo yiri ntüpo orija na-efe efe n'uwe aji anü maobü n'uwe oglo ocha, 48 maobü n'akpükpo anü obufula, maobü n'ihe obufula e ji akpükpo aji anü maobü uwe oglo ocha, uwe a kpara akpa, maobü nke a türü atu mee. 49 O burukwa na ntüpo dí n'uwe ahü, maobü n'akpükpo anü ahü, maobü nke a kpara akpa, maobü nke atürü atu, maobü n'ihe akpükpo anü obufula na-acha ahijia ndú maobü uhie uhie, o nwere ike ibu orija na-efe efe. A ga-ewegara onye nchüaja uwe ahü ka o lezie ya anya. 50 Onye nchüaja ga-ele ya anya, were ya debe ya iche ubochi asaa. 51 N'ubochi nke asaa, onye nchüaja ga-ele ya anya ozo. O bürü na ntüpo ahü agbasaa n'uwe ahü maobü n'ihe ahü a kpara akpa, maobü n'ihe ahü a türü atu, maobü n'ihe akpükpo anü ahü, n'ime ubochi asaa ndí a, n'agbanyeghi ihe e ji ha eme, o bụ orija ojoo na-efe efe. Ihe ahü bụ ihe rürü aru. 52 A ga-akpö uwe ahü, maobü akwa aji anü ahü, maobü akwa aji anü a kpara akpa, maobü akwa oglo ocha ahü, maobü ihe akpükpo anü obufula oku, n'ihi na orija na-efe efe dí n'ime ya, n'ihi na orija na-eweta mbibi ka o bụ. A ghakwaghị iji ɔkụ rechapụ ya. 53 "Ma o bürü na onye nchüaja ahü ele hụ na ntüpo ahü agbasaghị n'uwe ahü, maobü n'akwa ahü a kpara akpa, maobü akwa a türü atu, maobü n'ihe akpükpo anü ahü obufula.

54 O ga-enye iwu ka a saa ihe ndị ahụ niile mmiri, wezugakwa ya iche ruo ụbōchị asaa ọzọ. **55** Mgbe a sachara ihe ahụ mmiri, onye nchüaja ga-ele ya anya ọzọ. O bürü na ntùpọ ahụ agbanwebeghi, o bürü na o na-achakwa díka o si acha na mbụ, mgbe ụbōchị ndị a gasirị, o bụ ezie na o gbasaghị, o bụ ihe rürü arụ. A ga-akpọ ya ọkụ, ma ntùpọ ahụ o dị n'ihi uwe ahụ maobụ n'azụ ya. **56** Ma o bürü na onye nchüaja elee ya anya hụ na ụcha ntùpọ dị n'ihe ahụ adighị ukwuu n'ihi nsacha a sachara ya na mmiri, o ga-achakapụ akukụ uwe ahụ, maobụ akwa ahụ a kpara akpa maobụ nke a türü atu. **57** O bürü na ntùpọ ahụ emesia pütä ọzọ n'uwe ahụ, maobụ n'akwa ahụ a kpara akpa, maobụ nke a türü atu, maobụ n'akpükpo anụ ahụ, o gosiri na o na-agbasa agbasa. Ihe obụla nwere ntùpọ ahụ ka a ga-akpọ ọkụ. **58** Uwe maobụ ihe a kpara akpa, maobụ ihe a türü atu, maobụ ihe akpükpo anụ obụla a sara mmiri nke ntùpọ dị na ya pürü, a ga-asा ya mmiri ọzọ. O ga-abụkwa ihe dị ọcha.” **59** Ndị a bụ usoro iwu metutara ntùpọ díka ntùpọ ọriịa na-efe efe nke dị n'uwe ajị anụ maobụ uwe ogbo ọcha, maobụ n'ihe a kpara akpa maobụ n'ihe a türü atu, maobụ n'ihe akpükpo anụ. Iwu ndị a ga-enye aka ichoputa ma ha rürü arụ, maobụ na ha dị ọcha.

14 Onyenwe anyị gwara Mosis, sj, “Ndị a bụ usoro iwu gbasara onye ọriịa ekpenta n'oge a na-eme mmemme ịdị ọcha ya, mgbe e dutere ya bịakwute onye nchüaja. **3** Onye nchüaja ga-apụ gaa n'azụ ebe obibi nödụ n'ebé ahụ lee ya ahụ, ichoputa ma ọriịa ekpenta ya o laala n'ezie. O bürü na ọriịa ya alaala, **4** onye nchüaja ga-enye iwu ka e weta nnünen abụo dị ndụ, na ụfodụ osisi sida, na eriri ogbo uhie, na hisop, maka onye ahụ a ga-emere mmemme ịdị ọcha. **5** Onye nchüaja ga-enye iwu ka e gbu otu n'ime nnünen abụo ahụ n'elu mmiri e si n'odo mmiri na-aso aso kute nke dị n'ime ite aja. **6** O ga-ewere nnünen nke ọzọ dị ndụ, ya na osisi sida ahụ, na ogbo uhie ahụ, na hisop ahụ, denye ha n'ime obara nnünen ahụ e gburu n'elu mmiri ahụ. **7** Mgbe ahụ, onye nchüaja ga-efe obara ahụ ugboro asaa n'ahụ onye ahụ a na-eme ka o dị ọcha site n'ọriịa ekpenta. O ga-ekwuputakwa na a gwọla onye ahụ. Emesia, o ga-ahapụ nnünen ahụ ka o felaa n'ohịa. **8** “Onye ahụ e mere ka o dị ọcha ga-asacha uwe ya, kpuchaa ntutu isi ya, saakwa ahụ ya. Mgbe ahụ, o ga-adị ọcha. Emesia, o ga-esoro ndị mmadụ biri n'obodo. Ma o gaghị abanye n'ulọ nke aka ya tutu ụbōchị asaa

agafee. **9** N'ubōchị nke asaa, o ga-akpuchapụ ntutu isi ya, na afuonu ya, na ikuanya ya, na ajị ndị ọzọ dị ya n'ahụ. O ga-asa uwe ya na ahụ ya niile. Mgbe ahụ, a ga-agụ ya n'onye dị ọcha. **10** “N'ubōchị nke asato, o ga-ewere ebule abụo na-enweghi ntùpọ, na otu nne aturu nke na-enweghi ntùpọ gbara otu afọ, ya na iri iko ọka a kworọ nke ọma a gwakötara mmanụ oliv maka aja mkpuru ọka, na otu iko mmanụ. **11** Onye nchüaja ahụ lere ya ahụ sị na ha dị ọcha, ga-ewere aja ndị a, ha na onye ahụ a na-aga ime ka o dị ọcha chee n'ihi Onyenwe anyị n'ọnụ ụzọ ulọ nzute. **12** “Mgbe ahụ, onye nchüaja ahụ ga-ewere otu n'ime ụmụ ebule ahụ, na otu iko mmanụ chụo ya díka onyinye aja ikpe ọmụma. O ga-efufe ha n'ihi Onyenwe anyị díka aja mfufe. **13** O ga-egbu nwa ebule ahụ n'akukụ ebe nsô ahụ, n'ebé a na-anụ egbu anụ aja mmehie na aja nsure ọkụ. O bụ onye nchüaja ga-ewere anụ aja ikpe ọmụma a, díka o were nke aja mmehie. O bụ ihe dikarişiri nsô. **14** Onye nchüaja ahụ ga-ewere ụfodụ n'ime obara aja ikpe ọmụma ahụ, tee n'ọnụ ntị aka nri nke onye ahụ a na-eme ka o dị ọcha. O ga-etekekwa ya n'isi mkpuru aka nke aka nri ya, na n'elu isi mkpuru ụkwụ nke ụkwụ aka nri ya. **15** Emesia onye nchüaja ga-awụnyetụ mmanụ oliv ahụ n'obụaka nke aka ekpe ya, **16** o ga-arụnye otu mkpişäka nri ya n'ime mmanụ dị n'obụaka ya, o ga-ewere mkpişäka ya fesa ụfodụ n'ime ya ugboro asaa n'ihi Onyenwe anyị. **17** Onye nchüaja ga-ewere mmanụ ahụ fodurụ n'obụaka ya tee ya onye ahụ n'ọnụ ntị aka nri nke onye ahụ a na-aga ime ka o dị ọcha, na n'isi mkpuru ụkwụ nke aka nri ya, na n'isi mkpuru ụkwụ nke aka nri ya, n'elu obara aja ikpe ọmụma ahụ mee. **18** O ga-ete mmanụ ahụ fodurụ n'aka ya, n'isi onye ahụ a na-eme ka o dị ọcha. Onye nchüaja ga-ekpuchikwara ha mmehie ya n'ihi Onyenwe anyị. **19** “Mgbe ahụ, onye nchüaja ga-achụ aja mmehie, kpuchiere onye ahụ a ga-eme ka o dị ọcha site na-adighị ọcha ha mmehie ya. Emesia, onye nchüaja ga-egbu aja nsure ọkụ ahụ, **20** were ya na onyinye mkpuru ọka chụo onye ahụ aja, maka ikpuchiri ya mmehie ya. Mgbe ahụ, a ga-agụ onye ahụ n'onye dị ọcha. **21** “O bürü na o bụ ogbenye onye na-enweghi ike iweta ihe ndị a, ha aghaghị iwere otu nwa ebule díka aja ikpe ọmụma nke a ga-efufe n'ihi aja ikpuchi mmehie ha, O ga-ewetakwa iko ọka a kworọ nke ọma asaa maobụ ihe otutu efaa a gwara mmanụ oliv díka aja mkpuru ọka, ya na otu iko mmanụ. **22** O ga-ewetakwa nduru abụo maobụ kpalakwukwu abụo,

nke ọbụla o nwere ike iweta. Otu ga-abụ maka aja mmehie, nke ozọ ga-abụ maka aja nsure ọkụ. 23 “O ga-ewere ha nye onye nchüaja n’onụ uzọ ụlo nzute n’ihu Onyenwe anyị, n’ubochị nke asatọ ya, maka ime ka ha dị ọcha. 24 Onye nchüaja ga-ewerekwa nwa aturu aja ikpe ọmụma ahụ, ya na otu iko mmanụ oliv ahụ, fufee ha n’ihu ebe ịchụ aja nye Onyenwe anyị. 25 O ga-egbu nwa aturu aja ikpe ọmụma ahụ, were ụfodụ ọbara ya tee n’onụ ntị aka nri onye ahụ a na-agà ime ka o dị ọcha, na n’isi mkpuru aka nke aka nri ya, na n’isi mkpuru ụkwụ nke aka nri ya. 26 Onye nchüaja ahụ ga-awunye ụfodụ mmanụ oliv ahụ n’obuaka nke aka ekpe ya, 27 o ga-ewere mkpiṣịaka nri ya fesa ụfodụ mmanụ ahụ nke dị n’obuaka ya ugboro asaa n’ihu Onyenwe anyị. 28 O ga-ekpewa ụfodụ mmanụ ahụ dị n’aka ya n’ebe ndị ahụ o tere ọbara ikpe ọmụma ahụ, nke bụ n’onụ ntị onye ahụ nke a na-eme ka o dị ọcha, na n’isi mkpuru aka nke aka nri ya, na n’isi mkpuru ụkwụ nke aka nri ya. 29 Mmanụ nke fođurụ n’aka ya ka onye nchüaja ga-ete n’isi onye ahụ a na-eme ka o dị ọcha, ikpuchi mmehie ha n’ihu Onyenwe anyị. 30 Emesịa, o ga-eji nduru abụ ahụ maobụ kpalakwukwu abụ ahụ, nke ọbụla o nwere ike iweta, chüo aja. 31 Otu ga-abụ maka aja mmehie, nke ozọ ga-abụ maka aja nsure ọkụ, ha na aja mkpuru ọka. N’uzo dị otu a, onye nchüaja ga-ekpuchiri ya mmehie ya n’ihu Onyenwe anyị, bụ onye ahụ a na-eme ka o dị ọcha.” 32 Ndị a bụ usoro iwu dịrị onye ọbụla e sitere n’orịa ekpenta mee ka o dị ọcha, onye aka ya na-erughị iweta ihe o kwesiri iweta, bụ nke e ji eme ka o dị ọcha. 33 Onyenwe anyị gwara Mosis na Eròn okwu sị, 34 “Mgbe unu banyere ala Kenan, bụ ala ahụ m na-enye unu, o bụrụ na o nwee ụlo ọbụla m webatara orịa na-efe efe, 35 onyenwe ụlo ahụ ga-ejekwuru onye nchüaja sị ya, ‘Ahụla m ihe yiri orịa na-efe efe n’ulọ m.’ 36 Onye nchüaja ahụ ga-eneye iwu ka a kwapusià ihe niile dị n’ulọ ahụ tupu o gaa lezie ụlo ahụ anya, ka ihe niile dị n’ulọ ahụ ghara ibụ ihe rürü arụ, ma o bụrụ na achopuṭa orịa na-efe efe n’ulọ ahụ. Mgbe a kwaputasiṛị ihe dị n’ulọ ahụ, onye nchüaja ga-aga lee ụlo ahụ. 37 O ga-ele ntụpo dị n’ahụ ụlo ahụ. O bụrụ na ntụpo ahụ na-acha ahijịa ndị ahijịa ndị, maobụ ọbara ọbara, o burukwa na ha miri emi karịa aja ụlo ahụ n’ile anya, 38 onye nchüaja ga-esi n’onụ uzọ ụlo ahụ pụo, kpochie ụlo ahụ ubochị asaa. 39 N’ubochị nke asaa, onye nchüaja ga-aloghachi bịa lee ụlo ahụ ozọ. O bụrụ na ntụpo ahụ agbasaala n’aja ụlo ahụ,

40 onye nchüaja ga-enye iwu ka e tida akụkụ aja ụlo ahụ bufuo ya n’ebé a na-ekpofu ihe rürü arụ n’azụ obodo. 41 O ga-enye kwa iwu ka a kpuchaa aja ụlo niile dị n’ime ụlo ahụ, bufukwaa aja niile a kpuchapütara n’ebé a na-ekpofu ihe rürü arụ n’azụ obodo. 42 A ga-ebute nkume ozọ jiri ha dochie ndị ahụ e bupusirị. A ga-ejikwa ụro ọhụru tee ụlo ahụ ozọ. 43 “Ma o bụrụ na ntụpo ahụ apụta ozọ, mgbe e bupusirị nkume ndị ahụ, ma mgbe a kpuchasirị aja ụlo ma techikwaa ya, 44 onye nchüaja ga-abịa lee ya. O bụrụ na o bụrụ na ntụpo ahụ agbasaala ozọ, o ga-agụ ụlo ahụ díka ihe rürü arụ, n’ihí na ntụpo ahụ bụ orịa na-efe efe. 45 O ga-enye iwu ka a kwatuo ụlo ahụ bufukwaa ihe niile e jiri rụo ya, nkume niile, osisi niile na ụro niile, n’ebé a na-ekpofu ihe rürü arụ n’azụ obodo. 46 “Onye ọbụla banyere n’ulọ ahụ n’oge e mechiri ya, ga-abụ onye rürü arụ ruo n’oge uhuruchi. 47 Onye ọbụla dinara ala maobụ rie nri n’ime ya, ga-asacha uwe ya. 48 “Ma o bụrụ na onye nchüaja abịa bụ na ntụpo ahụ apụtaghi ozọ, mgbe e techara ụlo ahụ ụro nke ugboro abụ, o ga-agụ ya n’ulọ dị ọcha, n’ihí na orịa ahụ na-efe efe alaala. 49 O ga-ejikwa nnunụ abụ, na osisi sida, na ogho uhie, na osisi hisop mee mmemme ido ihe ọcha. 50 O ga-egbu otu n’ime nnunụ ndị ahụ n’elu mmiri e si n’iyi na-aso aso kute, nke dị n’ime ite aja. 51 O ga-edenyenye osisi sida ahụ, na ogho uhie ahụ, na osisi hisop ahụ, n’ime ọbara nnunụ ahụ na mmiri ahụ. O ga-efesa ọbara ahụ n’ulọ ahụ ugboro asaa. 52 O bụ ọbara nnunụ ahụ, na mmiri ahụ, na nnunụ nke ozọ ahụ dị ndị, na osisi sida ahụ na hisop ahụ, na ogho uhie ahụ ka o ga-eji mee ka ụlo ahụ dị ọcha. 53 O ga-ahapụ nnunụ ahụ dị ndị ka o fepụ felaa n’ohia dị n’azụ obodo. Nke a ga-abụ otu e si kpuchiere ụlo ahụ mmehie ya. O ga-adịkwa ọcha.” 54 Ndị a bụ usoro iwu metụtara orịa ekpenta, na ọko, 55 na orịa na-efe efe dị n’uwe maobụ n’ulọ, 56 maobụ etuto, maobụ ntụpo, maobụ ọnụa. 57 Iwu ndị a ga-enye aka ịmata ihe rürü arụ maobụ ihe na-adighị ọcha. Ndị a bụ usoro iwu metụtara orịa ekpenta na orịa na-efe efe.

15 Onyenwe anyị gwara Mosis na Eròn okwu sị ha,

2 “Gwa ụmụ Izrel okwu sị ha, ‘Nwoke ọbụla ihe nsoputa si n’ahụ ya na-asoputa, bụ onye rürü arụ. 3 Onye ahụ rürü arụ mgbe ihe ahụ si ya n’ahụ na-asoputa, rụokwa arụ mgbe ihe ahụ kwusirị isọ. Otu a ka ihe ọsosụ ahụ si eme ka onye ahụ rụo arụ. 4 “Ihe ọbụla onye ahụ ji anodụ ala, maobụ nke o ji dinaa bụ

ihe rürü aru. 5 Onye ọbula metürü ihe ndina ya aka ga-abu onye rürü aru ruo uhuruchi. O ga-asu uwe ya, na ahụ ya mmiri. 6 Onye ọbula nödürü ala n'ihe onye ahụ nödürü ala n'oge ahụ o bụ onye rürü aru, ga-abu onye rürü aru ruo uhuruchi. O ga-asu uwe ya, na ahụ ya mmiri. 7 “Onye ọbula metürü nwoke ahụ ihe si n'ahụ ya na-asoputa aka ga-asu uwe ya na ahụ ya mmiri, bürü onye rürü aru ruo uhuruchi. 8 “Onye ọbula dị ọcha nke onye ahụ busara ọnụ mmiri ga-abu onye rürü aru ruo uhuruchi. O ga-asu uwe ya na ahụ ya mmiri. 9 “Ihe ọbula onye ahụ ji anokwasị n'elu anumamanu o na-agba ga-abu ihe rürü aru. 10 Onye ọbula ga-eburu, maqbụ metụ ihe ọbula o ji nödụ ala aka ga-abu onye rürü aru ruo uhuruchi. O ga-asu uwe ya na ahụ ya mmiri. 11 “O bürü na nwoke ahụ rürü aru ebughị ụzọ saa aka ya tupu o metụ mmadụ aka, onye ahụ o metürü aka ga-abu onye rürü aru ruo uhuruchi. O ga-asu uwe ya na ahụ ya mmiri. 12 “A gatiwa ite aja ọbula onye ahụ metürü aka, jiri mmiri ñachaa ihe osisi ọbula o metürü aka. 13 “Mgbé e mere ka onye ahụ bürü onye dị ọcha site n'ihe nsoputa a, o ga-anq ụbochị asaa maka idị ọcha ya. O ga-asu uwe ya na ahụ ya n'ime mmiri na-aso aso tupu o bürü onye dị ọcha. 14 N'ụbochị nke asato, o ga-ewere nduru abụ maqbụ ụmụ kpalakwukwu abụ bia n'ihu Onyenwe anyị n'onụ ụzọ ulọ nzute, were ha nye onye nchüaja. 15 Onye nchüaja ga-eji ha chüqorø ya aja n'ebe ahụ. Otu n'ime nnunụ abụ ahụ ga-abu maka aja mmehie, nke ọzø maka aja nsure okụ. N'uzo dị otu a, o ga-ekpuchiri nwoke ahụ mmehie ya n'ihu Onyenwe anyị n'ihi ihe ọsuso ahụ. 16 “Nwoke ọbula mkpuru nwa ya si ya n'amụ puo, ga-asu ahụ ya nke ọma, bürü onye rürü aru ruo uhuruchi. 17 A ga-asacha ihe ọbula mkpuru nwa ahụ metürü, maqbụ akwa maqbụ akpukpø anụ. Ha ga-abu ihe rürü aru ruo uhuruchi. 18 Mgbé nwoke na nwanyị dinakorø, ma nwoke ahụ anyuputa mkpuru nwa, ha abụ ga-asu ahụ ha nke ọma, bürü ndị rürü aru ruo uhuruchi. 19 “Mgbé ọbara si nwanyị n'ahụ puo díka o kwasiri n'oge a kara aka n'onwa ọbula, nwanyị ahụ ga-abu onye rürü aru ụbochị asaa. Onye ọbula metürü ya aka n'oge a ga-abu onye rürü aru ruo uhuruchi. 20 “Ihe ọbula o dinara n'elu ya n'oge a, maqbụ ihe o nökwasirị n'elu ya ga-arụ aru. 21 Onye ọbula metürü ihe ndina ya aka, ga-asu uwe ya na ahụ ya. O ga-abu onye rürü aru ruo uhuruchi. 22 Onye metürü ihe o ji nödụ ala aka ga-asu uwe ya na ahụ ya. O ga-abu onye rürü aru ruo uhuruchi. 23 O bürükwa

na o bụ ihe ndina ya, maqbụ ihe ọzø nke o ji nödụ ala, onye ọbula metürü ya aka ga-abu onye rürü aru ruo uhuruchi. 24 “Nwoke dinakwuru nwanyị ọbara si n'ahụ ya na-aputa, o bürü na ọbara ahụ emetụ ya, o ga-abu onye rürü aru abalị asaa. Ihe ndina ọbula o dinara n'elu ya ga-abu ihe rürü aru. 25 “O bürü na ọbara si nwanyị n'ahụ na-aputa agafee oge o kwasiri ịkwusị maqbụ na o pütara n'oge o na-ekwesighị iputa, nwanyị ahụ ga-anogide bürü onye rürü aru ogologo ụbochị ndị ahụ niile ọbara ahụ si ya n'ahụ na-aputa. 26 Ihe ọbula o dinara n'elu ya mgbe ọbara si ya n'ahụ na-aputa, maqbụ ihe ọbula o nödürü ala n'elu ya, ga-abu ihe rürü aru, díka mgbe ọbara nke oge a kara aka. 27 Onye ọbula metürü ihe ndina ya maqbụ ihe o nödürü ala n'elu ya aka, ga-arụ aru ruo uhuruchi. O ga-asakwa uwe ya na ahụ ya mmiri. 28 “Mgbé ọbara ahụ kwusirị, o ga-agu ụbochị asaa site n'oge o kwusirị. Mgbe abalị asaa ahụ zuru, o ga-abu onye dị ọcha. 29 N'ụbochị nke asato, o ga-ewere nduru abụ maqbụ ụmụ kpalakwukwu abụ, nye onye nchüaja n'onụ ụzọ ulọ nzute. 30 Onye nchüaja ahụ ga-eji otu chüqorø ya aja mmehie, werekwa nke ọzø chüqorø ya aja nsure okụ. N'uzo dị otu a, o ga-ekpuchiri ya mmehie ya n'ihu Onyenwe anyị, n'ihi adighị ọcha nke ihe ọsuso ya. 31 “Unu ga-ekewapụ ụmụ Izrel site n'ihe ndị ahụ na-emerụ ha, ka ha ghara ịnwụ n'önödụ adighị ọcha ha n'ihi imerụ ulọ nzute m, nke dị n'etiti ha.” 32 Ndị a bụ usoro iwu gbasara ndị ikom ihe si n'ahụ ha na-asoputa, na ndị ikom rürü aru n'ihu mkpuru nwa si ha n'ahụ puo. 33 O bükwa iwu díri nwanyị ọbara si n'ahụ ya puo n'oge a kara aka, na nwoke maqbụ nwanyị ọbula ihe si n'ahụ ya na-asoputa, na nke díri nwoke ọbula ya na nwanyị ga-edinakọ n'oge nwanyị ahụ bụ onye rürü aru.

16 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu mgbe ụmụ ndị ikom Eròn abụ ndị ahụ bijara n'ihu Onyenwe anyị nwusirị. 2 Onyenwe anyị sịrị Mosis, “Gwa nwanne gi nwoke Eròn si ya ka o ghara ịbata mgbe ọbula o chüqorø, n'ime Ebe ahụ Kachasị Nsø nke dị n'azụ akwa mgbochi, nke dị n'ihu ebe mkpuchi mmehie dì n'elu igbe ögbugba ndụ ahụ, ma o bughi ya o ga-anwụ. N'ihu na aga m aputa ihè n'ime igwe ojii dì n'elu ebe mkpuchi ahụ. 3 “Otu a ka Eròn ga-esi na-abata n'Ebe ahụ Kachasị Nsø. O ga-eweta nwa oke ehi n'ihi aja mmehie, na ebule o ga-eji chüq aja nsure okụ, 4 O ga-eyikwasị onwe ya uwe mwụda ọcha, ya na uwe ime

ahü dí ocha. O ga-eke gburugburu ukwu ya ihe ike n'ukwu akwa ocha, keekwa akwa ocha n'isi ya. Ndí a bụ uwe dí nsø, n'ihi ya, o ga-ebu ụzø saa ahü tupu ọ na-eyi ha. 5 O ga-esi n'aka ögbakọ ụmụ Izrel nata mkpi abụo n'ihi aja mmehie, na otu ebule n'ihi aja nsure okụ. 6 "Eròn ga-eweta oke ehi nke ya, maka aja mmehie iji kpuchie mmehie nke ya na nke ezinaulọ ya. 7 Emesia, o ga-ewere mkpi abụo ndí ahü chee ha n'ihi Onyenwe anyị n'oni ụzø ụlo nzute ahü. 8 O ga-efe nza n'isi mkpi abụo ahü, ichoputa nke díri Onyenwe anyị nke ọzọ aburụ nke o ga-ahapụ. 9 Mkpi ahü nza mara ga-abụ nke Onyenwe anyị, ya ka Eròn ga-egbu díka aja mmehie. 10 Ma mkpi ahü nke nza mara díka ewu na-ewere ọnọdu iburu mmehie ka a ga-eche na ndú n'ihi Onyenwe anyị, n'ihi iji ya mee mmemime mkpuchi mmehie, a ga-ahapụ ya ka o buru mmehie niile kpfafuo n'ozara. 11 "Eròn ga-eweta oke ehi maka aja mmehie nke ya onwe ya, iji kpuchie mmehie ya na nke ezinaulọ ya. O ga-egbu oke ehi ahü maka aja mmehie nke ya onwe ya. 12 O ga-esite n'ebé ichejü aja dí n'ihi Onyenwe anyị were ihe igü okụ juputara n'icheku okụ. O ga-ewerekwa ụda na-esi isi ụtọ ruru mkpoju aka abụo, were ha bata n'ime akukụ nke ọzọ nke akwa mgbochi ahü. 13 N'ebé ahü o ga-awunye ụda ndí ahü na-esi isi ụtọ n'elu icheku okụ ahü n'ihi Onyenwe anyị, ka anwụrụ okụ nke ụda ndí a kpuchie ebe mkpuchi mmehie ahü dí n'elu lhe Ama ahü ka o ghara iñwụ. 14 O ga-ewebatakwa ụfodụ ọbara oke ehi ahü, jiri mkpisiaka ya fesa ya n'ihi ebe mkpuchi mmehie ahü, n'akukụ ọwụwa anyanwu, fesakwa ya ugboro asaa n'ihi ebe mkpuchi mmehie ahü. 15 "Emesia, o ga-esi n'ebé ahü pụo gaa gbuo mkpi aja mmehie ụmụ Izrel, werekwa ọbara ya bata n'azụ akwa mgbochi fesa ya n'elu ebe mkpuchi mmehie ahü, na n'ihi ya, díka o jiri ọbara nwa oke ehi ahü mee. 16 N'uzo dí otu a, o ga-ekpuchiri Ebe ahü Kachasi Nsø mmehie ya, n'ihi mmehie na nnupu isi ụmụ Izrel, ihe ọbula mmehie ndí ahü bụ. O ga-achukwa ụdị aja a n'ihi ụlo nzute ahü, n'ihi na o dí n'etiti ebe obibili rürü arụ nke ụmụ Izrel. 17 O nweghi onye ọbula ọzo ga-anọ n'ime ụlo nzute ahü, site n'oge Eròn banyere n'Ebe ahü Kachasi Nsø ichejü aja mkpuchi mmehie tutu ruo mgbe o pütara, mgbe o chuchara aja mkpuchi mmehie maka onwe ya na ezinaulọ ya, na maka ụmụ Izrel niile. 18 "Mgbe o si n'ebé ahü püta, gaa n'ebé ichejü aja dí n'ihi Onyenwe anyị kpuchiere ya mmehie ya. O ga-ewere ụfodụ ọbara nwa oke ehi ahü na nke

mkpi ahü tee ya na mpi niile dí n'ebé ichejü aja ahü. 19 O ga-eji mkpisiaka ya fesa ụfodụ ọbara ahü n'elu ebe ichejü aja ahü ugboro asaa iji hichapụ adighị ọcha ya n'ihi ịru arụ ụmụ Izrel, na ido ya nsø. 20 "Mgbe Eròn chuchara aja mkpuchi mmehie maka Ebe ahü Kachasi Nsø, ụlo nzute, nakwa ebe ichejü aja, o ga-akpukpata mkpi ahü e debere ndü. 21 O ga-ebikwasị aka ya abụo n'isi ya, kwuputa ajo omume na nnupu isi ụmụ Izrel niile, mmehie ha niile, bokwasị ha mkpi ahü n'isi. O ga-ezipụ mkpi ahü pụo n'ime ozara site n'aka onye ahü a hoputara ime nke a. 22 N'uzo dí otu a, mkpi ahü ga-eburu mmehie ndí ahü niile baa n'ebé mmadụ ọbula na-ebighị. Nwoke ahü ga-ahapükwa ya n'ozara. 23 "Mgbe ahü, Eròn ga-aba n'ime ụlo nzute ahü, yipụ uwe akwa ọcha ndí nchüaja ahü niile o yi n'ahü ya tupu ọ banye n'Ebe ahü Kachasi Nsø. O ga-awusa ha n'ebé ahü. 24 O ga-eji mmiri saa ahü ya n'akukụ ebe nsø ahü, yirikwa uwe efu ya. Mgbe ahü, o ga-apuṇta bịa chüo aja nsure okụ nke onwe ya, na aja nsure okụ nke ndí ahü, maka ikpuchiri onwe ya, na ikpuchikwara ndí ahü mmehie ha. 25 O ga-akpokwa abụba anụ e ji chüo aja mmehie ahü okụ n'elu ebe ichejü aja. 26 "Mgbe nwoke ahü kpugara mkpi ahü n'ozara hapü ya, lötara, o ga-asu ahü ya na uwe ya tupu ọ laghachi n'ime obodo. 27 Oke ehi nakwa mkpi maka ichejü aja mmehie ahü, bụ nke ewebatara ọbara ha n'ime Ebe ahü Kachasi Nsø, maka ikpuchi mmehie, ka aghaghị ibupụ n'azụ ọmụma ụlo ikwu; a ga-akpọ akpukpọ ha, anụ ahü ha na mgbirị afọ ha niile okụ. 28 Onye ga-akpọ ha okụ ga-asu uwe ya, saakwa ahü ya tupu ọ laghachi n'ime obodo. 29 "Nke a ga-aburụ unu ụkpuru ebighị ebi. N'afọ ọbula, unu ga-ebu ọnụ, hapü ịru ọrụ ọbula, n'ubochị iri nke ọnwa asaa. Iwu a díri nwa afọ ala maɔbu onye ọbia bi n'etiti unu. 30 N'ihi na n'ubochị a ka a na-ekpuchiri unu mmehie unu, ime ka unu díri ọcha. Mgbe ahü, unu ga-abụ ndí dí ọcha site na mmehie unu niile n'ihi Onyenwe anyị. 31 O bụ ubochị izuike nye unu, bùrùkwa ubochị unu ga-ebu ọnụ. Iwu a enweghi mgbanwel! 32 Onye nchüaja e tere mmanụ, nke e doro nsø díka onye nchüaja iñochi nna ya, ga-achu aja mkpuchi mmehie ndí a, yirikwa akwa ọcha ahü, bụ uwe nsø ahü. 33 O ga-ekpuchiri Ebe ahü Kachasi Nsø na ụlo nzute, ebe ichejü aja na ndí nchüaja, na mkpokota ndí obodo niile mmehie ha. 34 "Nke a ga-abụ iwu ebighị ebi nye unu. Otu ugboro n'otu afọ ka a ga-ekpuchi mmehie maka mmehie ndí

Izrel niile.” E mezuru ihe ndị a niile díka Onyenwe anyị si nye ya Mosis n’iwu.

17 Onyenwe anyị gwara Mosis sị, 2 “Gwa Eròn, na ụmụ ya ndị ikom, na ụmụ Izrel niile okwu sị ha, ‘Ihe ndị a ka Onyenwe anyị nyere n’iwu. 3 Onye ọbụla bụ onye ụlo Izrel gbuo ehi, maqbụ nwa aturụ, maqbụ ewu n’ogige ebe obibi, maqbụ n’azụ ebe obibi, 4 ma o wetaghị ya n’onụ ụzo ụlo nzute iche ya díka onyinye n’ihu Onyenwe anyị, n’ihu ụlọnsö Onyenwe anyị, a ga-agụ onye ahụ díka onye ikpe iwufu ọbara mara. Ọ wụfuola ọbara, n’ihi ya, a ga-esite n’etiti ndị ya kewapụ ya. 5 Ihe e ji nye iwu a bụ ka ụmụ Izrel wetara Onyenwe anyị aja niile ha na-achụ ubgu a na mbara ezi ọbụla. Ha kwesiri iwetara ya Onyenwe anyị site n’aka onye nchịaja n’onụ ụzo ụlo nzute, ka o jiri ya chịorọ ha aja udo. 6 N’ụzo dì otu a, onye nchịaja ga-efesa ọbara ahụ n’ebé ichụ aja dì n’onụ ụzo ụlo nzute, kpọkwa abụba ya ọkụ, ka ọ bụrụ aja nsure ọkụ nke isisi ya dì Onyenwe anyị ezi ụtọ. 7 O kwesikwaghị ka ndị Izrel chịo aja ha ọzọ na mbara ezi nye aruṣị ewu ndị ha na-akpọ isiala nye. Iwu a ga-adigide nye ha na ụmụ ha niile, site n’ogbo ruo n’ogbo.’ 8 “Gwa ha, ‘Onye Izrel ọbụla, maqbụ onye ọbia bi n’etiti unu, nke ga-achụ aja nsure ọkụ maqbụ aja ọzọ, 9 ma o webataghị ya n’onụ ụzo ụlo nzute, ebe a ga-achịuru ya Onyenwe anyị, ka a ga-ewezuga site n’etiti ndị ya. 10 “Onye Izrel ọbụla maqbụ onye ọbia bi n’etiti ha, nke riri ọbara ọbụla ka m ga-eche ihu m megide. A ga-ewezuga ya site n’etiti ndị m. 11 N’ihi na ndị ihe nwere ndị dì n’ọbara ya, ọ bụ n’ihi nke a ka m ji nye iwu na a ga-awụsa ọbara niile n’elu ebe ichụ aja, maka iji ya kpuchie mmehie unu. Ọ bụ ọbara na-ekpuchi mmehie maka ndị mmadụ. 12 N’ihi nke a, a sıri ndị Izrel, “O dighị onye ọbụla n’etiti unu, maqbụ onye ọbia ọbụla nke bi n’etiti unu ga-eri ọbara.” 13 “Onye Izrel ọbụla, na onye ọbia ọbụla binyere unu nke gara ichụ nta, gbuo anụ maqbụ nnụnụ ọbụla a na-eri eri, ga-awụfu ọbara ya were aja kpuchie ya. 14 N’ihi na ndị ihe niile nwere ndị dì n’ọbara. Ọ bụ ya mere m ji nye ụmụ Izrel iwu si unu erila ọbara anumanyị ọbụla, n’ihi na ndị ihe niile nwere ndị dì n’ọbara ya. N’ihi ya onye ọbụla riri ọbara, a ga-ekewapụ ya site n’etiti ndị m. 15 “Mmadụ ọbụla, maqbụ nwa afọ ma ọ bükwanụ onye ọbia, nke riri anụ nwụrụ n’onwe ya, maqbụ nke anụ ọhịa dobburu, ga-eji mmiri saa uwe ya na ahụ ya, ọ ga-abükwa onye rụrụ arụ ruo

uhuruchi tupu ọ dì ọcha ọzọ. 16 Ma ọ bụrụ na ọ saghi uwe ya na ahụ ya, ikpe ọmuma dì ya n’isi.”

18 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, 2 “Gwa ụmụ Izrel okwu ndị a sị ha, ‘Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị Chineke unu. 3 Ya mere, ọ bụ ezie na unu ebiela n’etiti ndị Ijipt, ma unu ekwesighị ibi ndị unu díka ha si ebi. Unu ekwesikwaghị ibi ndị díka ndị Kenan ebe m na-akpobata unu. Unu agbasolaomenala ha. 4 Unu ga-edede iwu m niile, gbasookwa ụkpuru m niile n’ihi na abụ m Onyenwe anyị Chineke unu. 5 Debenụ iwu m na ụkpuru m, n’ihi na onye na-edede ha ga-adị ndị site na ha. Abụ m Onyenwe anyị. 6 “Onye ọbụla ya na mmadụ bụ nwanne e jekwurukwala ya ka ha nwe mmekọ edina, i ji kpughee ọtọ ya. Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị. 7 “I gaghi eleda nna gi anya site na i jekwuru nne gi ka gi na ya nwe mmekọ edina. Nne gi ka ọ bụ; gi na ya agaghị enwe ụdị mmekọ dì otu a. 8 “I gaghi e jekwuru nwunye nna gi ka gi na ya nwe mmekọ edina. Nke a bụ ileda nna gi anya. 9 “I gaghi e jekwuru nwanne gi nwanyị ka gi na ya nwe mmekọ edina, maqbụ nwa nwanyị nke a mịrụ nna gi, maqbụ nwa nwanyị nke nne gi mịrụ, ma a mịrụ ya n’ụlo ma a mịrụ n’ama. 10 “I gaghi e jekwuru nwa nwanyị nke nwa gi nwoke mịrụ, maqbụ nwa nwanyị nke nwa gi nwanyị mịrụ i nwe mmekọ edina; n’ihi na nke a ga-eweta nleda anya nye gi. 11 “I gaghi e jekwuru nwa nwanyị nwunye nna gi mịrụ, ka gi na ya nwe mmekọ edina, n’ihi na ọ bụ nwa nna gi mịrụ; nwanne gi nwanyị ka ọ bụ. 12 “I gaghi e jekwuru nwanne nwanyị nna gi ka gi na ya nwe mmekọ edina, n’ihi na ọbara jikorọ ya na nna gi, ha bụ otu ahụ. 13 “I gaghi e jekwuru nwanne nne gi nke nwanyị, ka gi na ya nwe mmekọ edina, n’ihi na ọbara jikorọ ya na nne gi, ha bụ otu ahụ. 14 “I gaghi eleda nwanne nna gi nke nwoke anya, site n’ijekwuru nwunye ya, ka gi na ya nwe mmekọ edina. N’ihi na nwunye nwanna gi ka ọ bụ. 15 “I gaghi e jekwuru nwunye nwa gi nwoke ka gi na ya nwe mmekọ edina; nwunye nwa gi nwoke ka ọ bụ; gi na ya agaghị enwe mmekorịta ọbụla gosiri mkpughe ọtọ ya. 16 “I gaghi e jekwuru nwunye nwanne gi nwoke ka gi na ya nwe mmekọ edina, n’ihi na nke a bụ omume nleda anya nye nwanne gi nwoke. 17 “I gaghi e jekwuru nwanyị na nwa ya nwanyị ka gi na ha nwe mmekọ edina. I gaghi akporo nwa nwanyị nwa ya nwoke, maqbụ nwa nwanyị nke nwa ya nwanyị mịrụ dinaa ya; n’ihi na

otu Ọbara ka ha bụ. Ihe dí otu a bụ arụ. 18 “I gaghị alu nwanne nwanyị nwunye gi, díka nwunye ozø gi, n’ihi ịkpagbu ya, gi na ya a na-enwe mmekorịta edina, i na-ekpughe otø nwunye gi mgbe o ka dí ndụ. 19 “E jekwurukwala nwanyị ka gi na ya nwe mmekọ edina, mgbe o nø n’onodù adighị ọcha nke (iso uba) nsø nwanyị ya n’oge a kara aka. 20 “A kpörökawala nwunye onye agbataobi gi idina ya, si otu a merụ onwe gi n’ihi mmekọ dí otu a. 21 “I gaghị enye nwa gi ka e jiri ya chüoɾo Molek aja. N’ihi na i kwesighị imerụ aha Chineke gi. Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị. 22 “Gi na nwoke edinala, díka nwanyị na nwoke si edina. Ihe akporo asị ka o bụ. 23 “Gi na anumana ọbula edinakwala, site otu a merụ onwe gi. Nwanyị agakwaghị ewere onwe ya nye ka ya na oke anumana nwee mmekorịta, arụ a na-adighị eme eme ka o bụ. 24 “Unu emerükawala onwe unu site na-ime ihe ndị a, n’ihi na ihe ndị a bụ ihe mba ndị ahụ na-eme. O bükwa n’ihi ya ka m ga-eji chüpu ha site n’ala ahụ m ga-enye unu. 25 O büladi ala ahụ niile ghoro ihe rürü arụ site n’omume ndị a. O bụ nke a mere m ji ata ndị bi n’ime ya ahụn n’ihi mmehie ha. Ala ahụ meghere onụ ya gboputa ndị bi n’ime ya. 26 Unu ga-edebé iwu m na ulkpuru m ndị a niile. Unu emekwala ihe arụ ndị a, ma ndị amuru n’ala ma ndị ọbia niile bi n’etiti unu. 27 Ala m na-agà inye unu rürü arụ n’ihi na ndị bi n’ime ya na-eme omume ndị a rürü arụ. 28 Unu emekwala ihe arụ ndị a, n’ihi na o bürü na unu emee ha, o ga-emeghe onụ ya gboputa unu, díka o si mee mba niile bụ ndị buru unu üzö biri n’ime ya. 29 “Onye ọbula n’etiti unu mere ihe arụ ndị a, ka a ga-ekewapụ site n’etiti ndị ya. 30 N’ihi ya, lezienụ anya ka unu debe iwu m, ka unu ghara ime ihe arụ ndị a, nke ndị buru unu üzö biri n’ala ahụ mere. Ka unu gharakwa imerụ onwe unu site n’omume arụ ndị a. Abụ m Onyenwe anyị Chineke unu.”

19 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, 2 “Gwa ọgbakọ ụmụ Izrel niile okwu sị ha: ‘Dịnụ nsø, n’ihi na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị bụ Chineke unu, dí nsø. 3 “Onye ọbula n’ime unu aghaghị ịṣopụrụ nne na nna ya, debekwa iwu m nyere maka ụboghị izuike, n’ihi na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị Chineke unu. 4 “Unu akpola isiala nye arụsị, unu emekwarala onwe unu chi ndị e ji ọla kpụo. Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị Chineke unu. 5 “Mgbe unu ga-achụrụ Onyenwe anyị aja udo, soronụ ulkpuru m nyere unu chüo ya, ka

m nabata ya. 6 Unu ga-eri ya n’ubochị ahụ unu chüru ya, maobu n’ubochị nke na-esø ubochị ahụ. Nke ọbula fodụru ruo ụboghị nke ato ka unu ga-esure ọkụ. 7 O bürü na unu erie ya n’ubochị nke ato ihe arụ ka o bụ. A gaghị anabata aja ọbula unu ga-eri n’ubochị nke ato. 8 Ikpe ga-ama onye ga-eri ya n’ubochị nke ato n’ihi na o meela ka ihe nsø Onyenwe anyị bürü ihe arụ. A ga-ekewapụ onye ahụ site n’etiti ndị ya. 9 “Mgbe unu na-ewe ihe ubi, unu ewechala ihe niile dí n’akụkụ ubi niile, maobu chikötachaa irighiri ihe ubi niile fodụru n’ala. 10 A ghoročhakwala mkpuru vajinị niile miri n’elu vajinị gi, maobu chikoro mkpuru ndị dara n’ala. Hapuru ha ụmụ ogbenye na ndị ọbia, n’ihi na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị Chineke unu. 11 “Unu ezula ohi. “Unu aghala ugha. “Unu aghogbula ibe unu. 12 “Unu ariṇu iyí ụgha, si otu a weta nkocha nye aha Onyenwe anyị Chineke unu. Abụ m Onyenwe anyị. 13 “Unu ejila ike püñara onye agbataobi unu ihe ya, maobu zuru ihe o nwere n’ohi. “Kwọnụ onye ọbula unu goro ọru ugwo ọru ya osiịṣo. Unu echela ka chi bọ tupu unu akwụo ya ugwo ya. 14 “Akochala onye ntị chiri, edochikwarala onye isi ihe n’uzo. Tụo egwu Chineke. Abụ m Onyenwe anyị. 15 “Unu ekpela ikpe na-ezighị ezi, unu elela mmadụ anya n’ihu mgbe unu na-ekpe ikpe, ma onye unu na-ekpe ikpe o bụ ogaranya maobu ogbenye. Kama kpeenụ ikpe kwụ ọtọ. 16 “Unu ejegharila na-agbasa okwu nkwojụ n’etiti ndị mmadụ. “Emela ihe ọbula ga-ebutere onye agbataobi gi ọnwu. Abụ m Onyenwe anyị. 17 “Akpolà nwanne gi asị n’ime obi gi. Tụo onye agbataobi gi mmehie ya n’ihu ya, ka i ghara iketa oke n’ikpe ọmụma díri ya. 18 “Abiola ọbọ, ebukwala iro n’obi megide onye ọbula n’etiti ndị gi. Kama hụ onye agbataobi gi n’anya díka i si hụ onwe gi n’anya. Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị unu. 19 “Unu ga-edebé iwu m niile. “Unu ejila otu ụdị anụ ụlo unu na-agba ụdị anụ ụlo ozø dí iche. “Akula ụdị mkpuru abụ n’ubi. “Eyila uwe e ji uzø ihe abụ, díka aji anụ na ogbo dụo. 20 “O bürü na nwoke ọbula akporo nwaagbogho bụ ohu nwanyị nke a na-agbapütabeghi, maobu nke na-enwerekbeghi onwe ya, nke nwoke ozø chöro ilụ, mee ka ha abụ dinakọ, a ga-ekpe ha abụ ikpe n’ulɔikpe, ma a gaghi egbu ha, n’ihi na nwanyị ahụ abughị onye nwe onwe ya. 21 Ma nwoke ahụ ga-eweta aja ikpe ọmụma nye Onyenwe anyị n’onụ üzö ụlo nzute. O ga-abükwa ebule ka o ga-eji chüo aja ahụ. 22 Onye nchüaja ga-eji ebule aja ikpe ọmụma ahụ chüoɾo nwoke ahụ aja mkpuchi mmehie

ya n'ihu Onyenwe anyi, n'ihi mmehie o mere. A gagbaghakwara ya mmehie ya. 23 “Mgbe unu batara n'ala ahụ kụo mkpuru osisi dị iche iche, unu erila mkpuru osisi ahụ mịri n'afọ nke mbụ, o bụ ihe rụrụ arụ. Ruo n'afọ nke ato, ha bụ ihe rụrụ arụ. Unu agaghị eri ha. 24 N'afọ nke anọ, mkpuru nke osisi ndị ahụ niile ga-amị dị nsọ. Unu ga-eji ya nye Onyenwe anyi onyinye otuto. 25 Site n'afọ nke ise, mkpuru ọbụla gaba nke unu. N'uzo dị otu a ihe ha ga-amịputa gadaị ukwu. Mụ onwe m bụ Onyenwe anyi Chineke unu. 26 “Unu erila anụ ọbụla ọbara dị n'ime ya. “Unu agbala afa maobụ juta mmuo ase. 27 “Unu akpuchala agirị isi dị gburugburu akụkụ isi unu, maobụ chabie ọnụ ọmụ afuonụ unu. 28 “Unu akala ihe ọbụla n'ahụ unu, n'ihi onye nwụrụ anwụ maobụ jiri mma ọkụ dee ihe n'ahụ unu. Abụ m Onyenwe anyi. 29 “Emerụla nwa gi nwanyị site n'ikwagide ya ka ọ bürü akwuna, ka ala unu ghara ijuputa n'igba akwuna na ihe ojọdị iche iche. 30 “Debenụ iwu niile m nyere maka ụbochị izuike m. Sopukwaranụ ebe nsọ m. Abụ m Onyenwe anyi. 31 “Unu ejekwurula ndị na-ajụ mmuo ojọdị ase maobụ chogaa ndị dibia afa, n'ihi na unu gáemerụ onwe site na ha. Mụ onwe m bụ Onyenwe anyi Chineke unu. 32 “Bilienu ọtọ n'ihu okenye, soperunụ ndị okenye, ma tuonụ egwu Chineke unu. Abụ m Onyenwe anyi. 33 “Mgbe onye ọbia soro unu biri n'ala unu, unu emejoła ya. 34 Mesonụ onye ọbia bi n'etiti unu mmeso díka ọ bụ otu n'ime ndị amụrụ n'ala. Hụnụ ha n'anya díka unu si hụ onwe unu, n'ihi na o nwere oge unu bụ ọbia n'ala Ijipt. Abụ m Onyenwe anyi Chineke unu. 35 “Unu ejila ihe otụtụ aghugho mgbe unu na-atu ihe dị ogologo, maobụ ihe dị arọ, maobụ ihe dị ukwu, 36 Jirinụ ezi ihe otụtụ tọ ogologo, maobụ ihe dị arọ, maobụ ihe dị ukwu. Abụ m Onyenwe anyi Chineke unu, onye si n'ala Ijipt kpopụta unu. 37 “Debenụ uko puru m niile, na iwu m niile, gbasoonụ ha. Abụ m Onyenwe anyi.”

20 Onyenwe anyi sıri Mosis, 2 “Gwa ụmụ Izrel, ‘Onye Izrel ọbụla maobụ onye ọbia ọbụla bi n'etiti unu, nke weere nwa ya nye maka ichụrụ Molek aja, aghaghị ime ka ọ nwụ. Ndị mmadụ ga-ewere nkume tugbuo ya. 3 Mụ onwe m ga-emegide onye ahụ, bipu ya site n'etiti ndị ya, n'ihi na o meruola ebe nsọ m, mee ka aha m gharakwa ịdi nsọ, site n'iji ụmụ ya chukor Molek aja. 4 Ọ bürü na ndị obodo elezie anya mee omume díka a ga-asị na ha amaghị ihe onye ahụ mere, hapukwa igbu ya, mgbe o were otu n'ime ụmụ

ya nye Molek, 5 mụ onwe m ga-emegide onye ahụ na ezinaulo ya bipu ha site n'etiti ndị ya. Otu a kwa ka m ga-eme ya na ndị niile so ya meruọ onwe ha site n'ife aruṣi Molek. 6 “Aga m edo ihu m megide onye ọbụla gara juo ase site n'aka mmuo ojọdị, maobụ onye gara na dibia afa gbaa afa, site n'iso ha kwaa iko. Aga m ekewapụ onye ahụ site n'etiti ndị ya. 7 “Doonụ onwe unu nsọ, ma dikwanụ nsọ n'ihi na abụ m Onyenwe anyi Chineke unu. 8 Debenụ uko puru m niile, ma gbasoonụ ha n'ihi na abụ m Onyenwe anyi onye na-edo unu nsọ. 9 “Onye ọbụla kochara nne ya maobụ nna ya ka a ga-egbu n'ihi na ọ kochara nne na nna ya. Ọbara onye dị otu a ga-adịkwa ya n'isi. 10 “Ọ bürü na nwoke ọbụla edinakwuru nwunye nwoke ozø, ya bụ nwunye onye agbataobi ya, nwoke ahụ na nwanyị kwara iko ka a ga-egbu. 11 “Nwoke ọbụla ya na nwunye nna ya dinakorø nwe mmekø, emerụla nna ya. A ga-egbu nwoke ahụ na nwanyị ahụ. Ọbara ha ga-adị ha n'isi. 12 “Ọ bürü na nwoke ọbụla edinakwuru nwunye nwa ya, wetara onwe ha ikpe ọmụma, a ga-egbu ha abụ n'ihi na ọ bụ arụ ka ha mere. 13 “Ọ bürü nwoke na nwoke ibe ya edinakorø nwee ụdi mmekø edina nwoke na nwanyị, a ga-egbu ha abụ n'ihi na ihe ha mere bụ ihe rụrụ arụ. Ọbara ha ga-adị ha n'isi. 14 “Ọ bürü na nwoke alụo nwanyị na nne mṛu ya, ajo ihe ka ọ bụ. Nwoke ahụ na ndị inyom ndị ahụ ka a ga-akpọ ọkụ, ka ihe ojọdị otu a hapụ ịdi n'etiti unu. 15 “Ọ bürü na nwoke na anumānụ enwee mmekorita, a ga-egbu nwoke ahụ gbukwaa anumānụ ahụ. 16 “Ọ bürü na nwanyị ọbụla abiaruo anumānụ ọbụla nso dinakwuru ya inwe mmekø, a ga-egbu nwanyị ahụ na anumānụ ahụ, n'ihi na ha kwesiri ọnwụ. Ọbara ha ga-adị ha n'isi. 17 “Nwoke ọbụla ya na nwanne ya nwanyị nwere mmekø edina, maobụ nwa afọ nne ya maobụ nwa nwunye nna ya, a ga-ekpochapụ ha site n'ihu ọha mmadụ n'ihi na ọ bụ ihe ihere dị ukwu ka ha mere. Ọ meruola nwanne ya, n'ihi ya ikpe ọmụma dị ya n'isi. 18 “Nwoke ọbụla nke ya na nwanyị nọ na nsọ nwanyị ya dinakorø nwee mmekø ekpugheela adighị ọcha nwanyị ahụ. Nwanyị ahụ n'onwe ya ekpugheekwala adighị ọcha nke ya. A ga-ebipu ha abụ site n'etiti ndị ha. 19 “I gaghị enwe mmekø edina n'etiti gi na nwanne nwanyị nne gi maobụ nwanne nwanyị nna gi, n'ihi na nke a bụ ihe nleda anya nye onye Ọbara jikorø gi na ya. Ikpe ọmụma ga-adịri unu abụ. 20 “Ọ bürü na nwoke ọbụla na nwunye nwanne nna ya edinaa, ọ bụ omume

ileda anya nye nwanne nna ya. Ha ga-ebu mmehie ha. Ha ga-anwu na-amutaghi nwa. 21 “O buru na nwoke aluo nwunye nwanne ya, o bu omume ruru aru, n’ihi na o bu ihe nleda anya nye nwanne ya. Ha ga-agba aka nwa. 22 “Debenu iwu ndja na ukpuru ndja, ma gbasoonu ha ka ala ahu m na-eduba unu n’ime ya hapu imeghe onu ya gbupu unu. 23 Unu agbasola omenaala ndja mba niile a m na-achupu site n’ala m na-enye unu, n’ihi na ha na-eme ihe ndja a niile m nyere unu n’iwu emela. O bu nke a mere ihe banyere ha ji soq m oyi. 24 Ma agwala m unu si, “Unu ga-eketa ala ha. Aga m enye ya unu ka o buru ihe nketa unu. Ala mmiri ara ehi na mmanu arun na-eru na ya.” Abu m Onyenwe anyi Chineke unu onye kewaputara unu doo unu iche site na mba ndja ozo niile. 25 “Unu aghaghi ikpa oke n’etiti anumamanu ndja ocha iri eri, na anumamanu ndja na-adighi ocha, na n’etiti anu ufe di ọcha iri eri na ndja ruru aru. Unu emerula onwe unu site n’iri anumamanu maqbu anu ufe, maqbu ihe ozo na-akpughari n’ala, ndja ahu m kewapuru iche dika ihe ruru aru. 26 Unu ga-adja nso nye m, n’ihi na mu, bu Onyenwe anyi, di nso. Ekewaputala m unu, doo unu iche, site n’etiti ndja mba ozo niile, ka unu buru nke m. 27 “A ga-eji nkume tugbuo nwoke maqbu nwanyi obula nke na-aju mmuo ojoo ase, maqbu dibia afa no n’etiti unu ka o nwuo. Obara ha ga-adikwa ha n’isi.”

21 Onyenwe anyi gwara Mosis si, “Gwa ndja nchuaja, ümu ndja ikom Eron okwu si ha, ‘Onye nchuaja ekwesighi imeru onwe ya mgbe mmaadu nwuru n’etiti ümunnna ya. 2 Kariakwa ma onye ahu bu onye di ya nnqo nso, dika nne ya, maqbu nna ya, maqbu nwa ya nwoke, maqbu nwa ya nwanyi, maqbu nwanne ya nwoke, 3 maqbu nwanne ya nwanyi na-alubeghi di, onye o na-elekota n’ihi na o nweghi di. N’ihi ya, o nwere ike meruo onwe ya. 4 Ma o gakwaghi eme onwe ya ka o ghara idja ọcha n’etiti ndja ogo ya, ma site otu a meruo onwe ya. 5 “Ndja nchuaja ekwesighi ikpucha isi ha, maqbu kpuchapu akuku afuqu ha, maqbu kaa ihe obula n’akpukpo ahu ha. 6 Ha ga-abu ndja nso nye Chineke ha, ndja na-agaghi emekwa ka aha Chineke ha ghara idja nso. N’ihi na o bu ha na-eche n’ihu Onyenwe anyi onyinye aja nsure ọkü, bu nri Chineke ha. N’ihi ya, ha aghaghi idja nso. 7 “Onye nchuaja agaghi alu nwanyi e meruru site n’igba akwuna, maqbu nwanyi lüturuula di nke kewapuru onwe ya site n’ahu di ya, n’ihi na ndja nchuaja bu ndja nso nye Chineke ha. 8

Guo ha dika ndja di nso n’ihi na o bu ha na-eche nri Chineke n’ihu ya. Guo ha dika ndja di nso n’ihi na mu onwe m bu Onyenwe anyi di nso, mu onwe m na-eme ka unu di nso. 9 “O buru na nwa nwanyi onye nchua ja emeru onwe ya site n’igbo onye akwuna, o sitela na ndja ojoo di otu a wetara nna ya ihe ihere. A ga-akpo ya ọkü. 10 “Onyeisi nchua ja, onye ahu sitere n’etiti ümunnna ya, onye awusara mmanu nso n’isi ya, onye ahoro doo nso iyiri uwe onye nchua ja ahu, agaghi ahapu agiru isi ya ka o kpasia, maqbu dowaa uwe ya. 11 O gaghi abanye ebe ozu di. O gaghi emeru onwe ya, o buladja ma ozu ahu o bu nke nne ya maqbu nke nna ya. 12 O gaghi esi n’ebi nso Chineke ya puo, maqbu mee ya ka o ghara idja nso, n’ihi na e doola ya nso site na ite ya mmanu nso nke Chineke ya. Abu m Onyenwe anyi. 13 “Nwanyi onyeisi nchua ja ga-alu ga-abu nwanyi na-amaghi nwoke. 14 O gaghi alu nwanyi di ya nwuru, maqbu nwanyi ya na di ya na-ebikwaghi, maqbu nwanyi akwuna. Nwanyi o ga-alu ga-abu naani nwanyi na-amaghi nwoke nke si n’etiti ümunnna ya, 15 ka o ghara ime ka ümu ya ghara idja nso n’etiti ümunnna ya. Abu m Onyenwe anyi onye na-edo ya nso.” 16 Onyenwe anyi gwara Mosis si, 17 “Gwa Eron, ‘N’ogbo niile nke na-abia, o nweghi onye obula n’ime ümu ümu gi nke akuku ahu ya na-ezughi oke ga-abia nso iwetara Chineke ya ihe oriri. 18 O nweghi nwoke obula nwere orusi obula ga-abia nso, o nweghi nwoke kpuru isi, maqbu onye ngwuro, maqbu onye imi mpia, maqbu onye üku maqbu aka ya na-ezughi oke, 19 maqbu onye erekpukpu üku ya maqbu erekpukpu aka ya gbajiri, 20 maqbu onye mkpumkpu azu di, maqbu nwa akakpo, maqbu onye na-adighi ahuzi uzo, maqbu onye agba na-ata, maqbu onye akpukpa di n’ahu, maqbu onye mkpuru amu ya chipiara echipia. 21 O nweghi nwa nwa Eron onye nchua ja obula nwere orusi gabia iwetara Onyenwe anyi aja onyinye site n’oku. Ebe o bu na o nwere orusi, o gaghi abia nso iwetara Chineke ya nri. 22 Ma o nwere ike iri nri ahu dikarisiri nso nke sitere na nri Chineke ya, tinyekwara nri ahu di nso. 23 Kama o gaghi abia nso akwa mgbochi ahu maqbu bijaruo ebe ịchu aja nso, n’ihi ezughi oke ya. Ka o ghara imeru ebe nso m, n’ihi na abu m Onyenwe anyi onye na-edo ha nso.” 24 Ya mere Mosis nyere Eron na ümu ya ndja ikom na ümu Izrel niile iwu ndja.

22 Onyenwe anyi gwara Mosis si, 2 “Gwa Eron na ümu ya ndja ikom ka ha jiri nsopuru nabata

onyinye dí nsø nke ümụ Izrel na-edo nsø nye m, ka ha ghara imerụ aha nsø m. Abụ m Onyenwe anyị. 3 “Gwa ha sị, ‘N’ögbo unu niile na-abịa, o bürü na enwee onye ọbula n’agbürü unu nke bijara nso n’ihe ndị ahụ dí nsø ümụ Izrel na-edo nsø nye Onyenwe anyị, mgbe onye ahụ nō ọnodụ díka onye rürü arụ, a ga-esi n’ihu m wezuga onye ahụ. Abụ m Onyenwe anyị. 4 “Onye ọbula bụ nwa Eròn nke ọrija ekpenta na-arịa, maqbụ nke ihe si n’ahụ ya na-asoputa agaghị eri aja dí nsø tutu ruo mgbe e mere ka o díri ocha. O ga-abükwa onye rürü arụ ma o bürü na o metụ ozu aka, maqbụ onye mkpuru nwa na-esite n’ahụ awusi, 5 maqbụ na o metụ anụ na-akpugharị akpugharị n’ala aka, nke na-emerụ ya, maqbụ na o metụ mmadụ aka nke mere ka o bürü onye rürü arụ n’agbanyeghi ihe o bụ na-emerụ ya. 6 Onye ahụ metụ ihe ndị a aka ga-abụ onye rürü arụ ruo uhuruchi. O gaghị eri ihe nsø ọbula tutu ruo mgbe o sachara ahụ. 7 Mgbe anyanwụ dara ka o ga-adị ocha, nweekwa ike iri ihe dí nsø, n’ihi na o bụ nri ya. 8 O gaghị eri anụ nwụrụ anwụ, maqbụ nke anụ ọzọ dogburu, n’ihi na ihe ndị a ga-emerụ ya. Abụ m Onyenwe anyị. 9 “Ndị nchüaja kwasiri idebe ükpuru m, ka ha ghara jibụ ndị ikpe mara si otu a nwụo n’ihi na ha leliri haanya. Abụ m Onyenwe anyị onye na-edo ha nsø. 10 “O nweghi onye ọbula na-esiteghị n’ezinaulö ndị nchüaja ga-eri aja nsø ahụ. Onye bụ ọbia na onye e goro orụ nō n’ulọ onye nchüaja agaghị eri ya. 11 Otu o dí, o bürü na onye nchüaja weere ego nke aka ya gbata ohu, maqbụ na a mürü ohu ahụ n’ulọ ya, ohu ahụ nwere ike iri aja nsø ahụ. 12 O bürü na nwa nwanyị onye nchüaja aluọ onye na-abughi onye nchüaja, o gaghị eri ihe ọbula site n’ime aja nsø a. 13 Ma nwa nwanyị onye nchüaja nke di ya nwụrụ, maqbụ na ya na di ya ebikwaghị, o bürükwa na o mutaghị nwa ọbula, o loghachi bija biri n’ulọ nna ya díka o mere mgbe o bụ agbogho, o nwere ike iri nri di n’ulọ nna ya. O díkwaghị onye na-ekwesighị iri ya, nke ga-eri ya. 14 “O bürü na onye ọbula erie onyinye nsø ahụ na-amaghị ama, o ga-eweghachiri onye nchüaja ihe niile o riri tükwasıkwa ya otu ụzo n’uzo ise ọzọ. 15 Ndị nchüaja ekwesighị imerụ onyinye nsø ümụ Izrel na-eche n’ihu Onyenwe anyị, 16 site n’ikwenye ka ndị mmadụ efu rie onyinye nsø ahụ, si otu a wetara ndị riri ya ikpe ọmụma nke ya na nkwohachiri so. Abụ m Onyenwe anyị onye na-edo ha nsø.” 17 Onyenwe anyị gwara Mosis sị, 18 “Gwa Eròn na ümụ ya ndị ikom na ümụ Izrel niile

okwu sị ha, ‘O bürü na onye ọbula, onye Izrel maqbụ onye ọbia n’Izrel, eweta aja nsure ọkụ nye Onyenwe anyị imezu nkwa o kwere, maqbụ díka onyinye afo ofufu, 19 o ga-eweta otu oke nke na-enweghi nkwaru nke si n’igwe ehi, maqbụ aturu, maqbụ ewu, ka a nabata ya n’aha. 20 Ewebatala ihe ọbula nke nwere nkwaru, n’ihi na agaghị m anabata ya n’aha gi. 21 Mgbe onye ọbula wetara ehi maqbụ aturu maqbụ ewu site n’igwe anụ, díka onyinye aja udo o na-enye Onyenwe anyị maka imezu nkwa, maqbụ onyinye afo ofufu, o ga-abụ nke na-enweghi ọrụsi maqbụ ntụpo ọbula tupu a nabata ya. 22 Anumamanu ọbula kpuru isị, maqbụ nke merụ ahụ, maqbụ nke ükwu maqbụ aka gbajiri, maqbụ nke akpukpa dí n’ahụ ya, maqbụ ihe nwere ure, maqbụ nke ọnya dí n’ahụ, agaghị abụ ihe onyinye nye Onyenwe anyị. Unu atukwasıkwala ha n’ebi ichu aja díka onyinye nye Onyenwe anyị. 23 Unu nwere ike jiri ehi maqbụ aturu nke akụkụ ahụ ya tara ata, maqbụ nke otu akụkụ ya buru ibu karịa ibe ya chuo aja onyinye si n’obi, ma a gaghị e ji ya chuo aja imezu nkwa. 24 Unu agaghị enye anumamanu ọbula nke mkpuru amụ ya chipjara echipia, maqbụ nke pjara apia, maqbụ nke a dowaپuru adowaپuru maqbụ nke a chakapuru achakapu, díka onyinye n’ihu Onyenwe anyị. Unu enyekwala ụdị onyinye a n’ala unu. 25 Unu esitekwala n’aka onye ọbia nata ụdị onyinye a, ma webata ya díka nri a na-enye Chineke unu. A gaghị anabata ha n’ọnodụ unu, n’ihi na ha nwere nkwaru, nweekwa ntụpo.” 26 Onyenwe anyị sịri Mosis, 27 “Mgbe a mürü nwa ehi, maqbụ nwa aturu, maqbụ ewu ọhụrụ, a ga-ahapụ ya na nne ya ụbochị asaa. Site n’ụbochị nke asato gaa n’ihu a ga-anabata ya díka onyinye ihe oriri i ji chuo aja nsure ọkụ nye Onyenwe anyị. 28 Egbula nne anụ na nwa ya n’otu ụbochị, maqbụ ehi maqbụ aturu. 29 “Mgbe unu na-achịrụ Onyenwe anyị aja ekele, chionụ ya n’uzo ahụ a ga-anabata ya. 30 Riekwanu anụ aja ahụ n’otu ụbochị ahụ, ka o hapụ ifodụ ruo echi ya. Abụ m Onyenwe anyị. 31 “Unu ga-edede iwu m ndị a niile, mee ha n’ihi na abụ m Onyenwe anyị. 32 Unu emekwala ka aha m ghara idị nsø. A ga-edo aha m nsø n’etiti ümụ Izrel, n’ihi na abụ m Onyenwe anyị onye na-edo unu nsø. 33 O bụ m kpọputara unu site n’ala Ijipt ka m bürü Chineke unu. Abụ m Onyenwe anyị.”

23 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, 2 “Gwa ümụ Izrel okwu sị ha, ‘Ndị a bụ mmemme a

kara aka nye Onyenwe anyị, nke unu ga-ekwusa dika mkpokota dì nsø. 3 “Ubochi isii ka unu ga-eji rụo oru. Ma ubochi nke asaa, bù ubochi izuike, ubochi mkpokota dì nsø. Unu agaghị arụ oru obụla n’ubochi ahụ, n’ebé obụla unu bi. O bù ubochi izuike nye Onyenwe anyị. 4 “Ndị a bù mmemme Onyenwe anyị a kara aka, mkpokota dì nsø nke unu ga-ekwusa n’oge a kara aka. 5 N’onwa mbụ, n’ubochi nke iri na anọ nke ọnwa ahụ, n’oge uhuruchi, mgbe anwụ dara, ka Mmemme Ngabiga Onyenwe anyị ga-adị. 6 Mmemme achịcha na-ekoghị eko Onyenwe anyị ka unu ga-ebido n’ubochi iri na ise nke ọnwa ahụ. Abalị asaa ka unu ga-eri achịcha a na-ejighị ihe na-eko achịcha mee. 7 N’ubochi mbụ nke mmemme a, unu ga-enwe mkpokota dì nsø, o díkwaghị onye obụla ga-arụ oru obụla. 8 Unu ga-eweta aja e sitere n’okụ chụo nye Onyenwe anyị. N’ubochi nke asaa nweenụ mkpokota dì nsø, unu arukwala oru nke ubochi ahụ.”

9 Onyenwe anyị gwara Mosis sị ya, 10 “Gwa ụmụ Izrel sị ha, ‘Mgbe unu banyere n’ala ahụ m na-agị inye unu, għoġa mkpuru ihe ubi nke mbụ unu, unu ga-ewetara onye nchüaja otu ukwu ọka site n’oka unu għotara n’ubi unu. 11 O ga-anara unu ukwu ọka ahụ fufee ya n’ihu Onyenwe anyị, ka a nabata ya. O bù n’ubochi ahụ ga-esote ubochi izuike ka onye nchüaja ga-efufe ya. 12 N’otu ubochi ahụ e fufera ukwu ọka ahụ, unu ga-ewere nwa ebule na-enweghi ntupò, nke gbara naanị otu afo, chiqor Onyenwe anyị aja nsure okụ. 13 Aja mkpuru ọka ga-eso aja nsure okụ a. O ga-eji iko ọka a kworị nke ọma iri na abụ a gwara mmanu oliv, ka ọ bụrụ ihe e surere n’okụ na-esi ezi isi ọma nye Onyenwe anyị. A ga-enyekwa iko mmanya ato díka onyinye ihe ọnụnụ. 14 Unu agaghị eri achịcha, maqbụ ọka e ghore egħe, maqbụ ọka əħħarū tutu ruo mgbe unu buru uzqo weta onyinye nye Chineke unu. N’ebé obụla unu bi, unction a ga-adigide ruo əġbø niile. 15 “Site n’ubochi ahụ sotere ubochi izuike, bù ubochi ahụ unu wetara ukwu ọka nke onyinye mfufe, guputa izu asaa zuru ezu. 16 Guputakwa iri ubochi ise site n’ubochi izuike ahụ mezuru izu asaa ahụ ma wetara Onyenwe anyị onyinye ọka əħħarū. 17 Site n’ebé obụla unu bi, unu ga-ewetara Onyenwe anyị ogbe achịcha abụ nke unu ji iko ọka a kworị nke ọma iri na abụ, nke e ji ihe na-eko achịcha mee, ya bù yiist, díka aja mfufe nke mkpuru mbụ nye Onyenwe anyị. 18 Tinyere achịcha a, unu ga-eweta ụmụ atụru asaa gbara otu afo, ndị na-enweghi ntupò, na otu

nwa oke ehi, na ebule abụ. Ha ga-abụ aja nsure okụ nye Onyenwe anyị, ya na aja mkpuru oka na aja ihe ọnụnụ, aja e sitere n’okụ chụo, nke isisi ya dì ezi mma nye Onyenwe anyị. 19 Unu ga-ejikwa otu mkpi chụo aja mmehie. Werekwa ụmụ atụru abụ gbara otu afo, otu afo, chụo aja udo. 20 Onye nchüaja ga-efufe ụmụ atụru abụ ndị a, na achịcha ndị si na mkpuru mbụ ahụ n’ihu Onyenwe anyị díka aja mfufe. Ha bù aja dì nsø nye Onyenwe anyị. O bùkwa ndị nchüaja ga-ewere ha díka nri ha. 21 N’otu ubochi ahụ unu ga-akposakwa mkpokota dì nsø, unu arukwala oru nke ubochi ahụ. Nke a ga-abụ unction ga-adigide ebighị ebi site n’ogbø ruo n’ogbø niile, n’ebé obụla unu bi. 22 “Mgbe unu na-ewe ihe ubi, unu ewechala ihe niile dì n’akukụ niile nke ubi unu. Hapurunụ ha ụmụ ogbenye, na ndị əbia. Hapukwara ha mkpuru ubi niile dara n’ala. Abụ m Onyenwe anyị Chineke unu.”

23 Onyenwe anyị gwara Mosis sị, 24 “Gwa ụmụ Izrel sị, ‘Ubochi mbụ nke ọnwa nke asaa ga-abụ ubochi izuike, ubochi mkpokota dì nsø nke a ga-eji opi na-ada oke ɣuda cheta. 25 Unu arula oru obụla n’ubochi ahụ, kama unu ga-achị aja nsure okụ nye Onyenwe anyị.”

26 Onyenwe anyị gwara Mosis sị, 27 “Ubochi nke iri nke ọnwa asaa a bù ubochi Mkpuchi Mmehie. O bù ubochi mkpokota dì nsø nye unu. Unu ga-ata onwe unu ahụnụ bia wetara Onyenwe anyị onyinye site n’okụ. 28 Unu arula oru obụla n’ubochi ahụ n’ihu na ubochi ahụ bù ubochi iche aja m kpuchi mmehie unu n’ihu Onyenwe anyị Chineke unu. 29 Onye obụla na-ejighị ubochi ahụ weda onwe ya n’ala ka a ga-ekewapu site n’etiti ndị ya. 30 Aga m ebibikwa onye obụla ruru oru n’ubochi ahụ. 31 Unu agaghị arụ oru obụla. N’ebé obụla unu bi, unction a ga-adigide nye unu niile site n’ogbø ruo n’ogbø. 32 O ga-abụ ubochi izuike zuruoke nye unu, unu ga-ewedakwa onwe unu n’ala. N’ubochi nke itoolu nke ọnwa ahụ, site n’uhuruchi ruo n’uhuruchi nke na-esote ya, unu ga-edede izuike unu.” 33 Onyenwe anyị gwara Mosis sị, 34 “Gwa ụmụ Izrel, ‘N’ubochi nke iri na ise, n’onwa nke asaa, ka unu ga-amalite mmemme Ụlo Ikwu Onyenwe anyị. A ga-eme ya ubochi asaa. 35 N’ubochi nke mbụ bù ubochi mkpokota dì nsø. Onye obụla agaghị arụ oru n’ubochi ahụ. 36 N’ubochi obụla n’ime ubochi asaa ndị a niile ka a ga-ewetara Onyenwe anyị onyinye site n’okụ. N’ubochi nke asatọ ka mkpokota dì nsø ga-adị. A ga-achị aja nsure okụ nye Onyenwe anyị, n’ubochi a. O bù mkpokota mmechi, n’ihu ya, a gagħi

arụ օրு օ bụla n'ubochị ahụ. 37 (“Ndị a bụ mmemme a kara aka, mgbe a ga-ekwusa mkpokota dị nsø maka iwegata Onyenwe anyị onyinye nri, ya bụ, onyinye aja nsure օkụ, na onyinye mkpuru օka, na aja dị iche iche, na onyinye ihe օmụri dika e sị hazie na o ga nadị kwa ubochị. 38 Unu ga-enye onyinye ndị a, tinyere onyinye a na-enye Onyenwe anyị n'ubochị izuike, na tinyere onyinye ndị օzọ unu na-enye na ihe ndị օzọ unu kwere na nkwa, na onyinye afọ ofufu niile unu na-enye Onyenwe anyị.) 39 “Ya mere, malite n'ubochị nke iri na ise nke օnwa asaa, mgbe unu webatasiri ihe ubi unu, meerenu Onyenwe anyị mmemme ubochị asaa, ubochị nke mbụ, na ubochị nke asato ga-abụ ubochị izuike. 40 N'ubochị nke mbụ, unu ga-ewere ufsodu mkpuru osisi dị mma nke si n'osisi unu na-amị mkpuru, gbutekwa igu nkwu, na alaka osisi nwere ahihịa ndụ, na osisi popla, jiri ha mee mmemme obi ụtọ n'ihu Onyenwe anyị Chineke unu ubochị asaa. 41 Mmemme ubochị asaa a ga-adị nye Onyenwe anyị n'afọ niile, site n'ogbo ruo n'ogbo unu niile. O bükwa n'ɔnwa nke asaa ka unu ga-eme mmemme a. 42 N'oge mmemme a, ụmụ Izrel niile ga-ebi n'ulọ e ji alaka osisi na ahihịa wuo ubochị asaa. Ụmụ afọ Izrel niile ga-ebi n'ulọ dị otu a. 43 Nke a ga-echetara ogbo ụmụ Izrel niile na mgbe m kpọputara unu site n'ala Ijipt, unu biri n'ulọ e ji osisi na ahihịa wuo n'ozara. Abụ m Onyenwe anyị Chineke unu.” 44 Mosis gwara ụmụ Izrel ihe gbasara mmemme niile a kara aka nye Onyenwe anyị.

24 Onyenwe anyị gwara Mosis sị, 2 “Nye ndị Izrel niile iwu ka ha wetara gi mmanụ oliv asụrụ asụ, nke a na-agwaghị ihe, maka itinye n'iheokụ ime ka օkụ orionà na-enwu mgbe niile. 3 Na mpụta nke akwa mgbochi nke kpuchiri igbe lhe Ama ahụ, n'ime ulọ nzute, Eron ga-amunye orionà ndị ahụ n'ihu Onyenwe anyị mgbe niile, site n'uhuruchi ruo n'ututu. Nke a bụ uko ụkpuru ga-adigide nye ogbo niile dị n'ihu. 4 Ihe օkụ ọlaedo a nuchara anucha ndị ahụ dọq n'elu ihe ịdokwasị orionà, n'ihu Onyenwe anyị ga na-enwu օkụ mgbe niile. 5 “Were օka a kworị nke օma mee ogbe achichà iri na abụ. Jiri ihe ruru iko օka asato mee otu ogbe achichà օbulà. 6 Doo achichà ndị a n'ahiri abụ n'elu tebul ahụ e ji ọlaedo a nuchara anucha kpụo, nke dị n'ihu Onyenwe anyị. Ogbe achichà isii ga-adị n'otu ahiri. 7 N'ogologo ahiri օbulà tinitye insensi a na-agwaghị ihe, ka օburụ ihe nochiri achichà ndị

a dika onyinye nsure օkụ nye Onyenwe anyị. 8 A ga-edo achicha ndị a n'ihu Onyenwe anyị oge niile, ubochị izuike niile, n'ọnodụ ụmụ Izrel, dika օgbugba ndụ ebighị ebi. 9 O dịri Eron na ụmụ ya ndị ikom, bụ ndị ga-eri ya n'ime n'ebé nsø ahụ, n'ihu na o bụ oke dikariri nsø, site n'oke ha mgbe niile, nke sitere n'onyinye nsure օkụ e chere nye Onyenwe anyị.” 10 Otu nwokorobia, nke nna ya bụ onye Ijipt ma nne ya bụ onye Izrel, sitere n'etiti ụmụ Izrel puta. O ruo na nwoke a nne ya bụ onye Izrel na otu n'ime ndị ikom Izrel malitere ilụ օgụ. 11 Mgbe ha na-alụ օgụ ahụ nwoke ahụ nne ya bụ onye Izrel kwuluru Aha ahụ kochaa ya. N'ihu ya, a kpọrị ya ikpe n'ihu Mosis. (Aha nne ya bụ Shelomit, nwa Dibri, onye ebo Dan.) 12 Ha tinyere nwoke ahụ n'ulọ mkporo na-eche ka ha nụ okwu Onyenwe anyị, imata ihe ha ga-eme ya. 13 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis sị, 14 “Kpuru onye nkwlulu ahụ gaa n'azụ obodo. Ndị niile nṣụ okwu ahụ o kwulu ga-ebikwasị ya aka ha n'isi. Mgbe ahụ, օgbakọ Izrel niile ga-eji nkume tugbuo ya. 15 Gwa ụmụ Izrel okwu sị ha, ‘Onye օbulà kochara Chineke ya ga-ebu mmehie ya n'isi ya. 16 Onye օbulà kwuluru aha Onyenwe anyị ka a ga-egbu. Mmadụ niile ga-agbakọ jiri nkume tugbuo onye ahụ. Onye օbulà kwuluru Aha ahụ, maobụ օbia, maobụ nwa afọ ala, ka a ga-egbu. 17 “Onye օbulà gburu mmadụ ka a ga-egbu. 18 Onye gburu anụ ulọ na-abughị nke ya, ga-akwughachi უgwọ ya. Ndụ ga-alara ndụ. 19 Onye օbulà merụrụ mmadụ ibe ya ahụ, a ga-emerukwa onye ahụ ahụ n'ebé o merụrụ ibe ya ahụ. 20 Onye tijiri mmadụ օkpukpụ, a ga-etiji օkpukpụ nke ya. Anya ga-alaraanya, eze ga-alakwara eze. Otu e si merụrụ mmadụ ahụ, ka a ga-esi merụrụ onye merụrụ ya ahụ. 21 Onye օbulà gburu anụ ulọ onye օzọ, ga-akwụ უgwọ ya. Ma a ga-egbu onye օbulà gburu mmadụ. 22 Unu ga-enwe otu iwu nke ga-adị nye ndị amụrụ n'ala, díkwara ndị օbia niile. Abụ m Onyenwe anyị Chineke unu.” 23 Mgbe ahụ, Mosis gwara ndị Izrel okwu, n'ihu ya ha dökpuṇụ onye nkwlulu ahụ pụo n'azụ obodo, jiri nkume tugbuo ya n'ebé ahụ, dika Onyenwe anyị nyere Mosis n'iwu.

25 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu n'ugwu Sajnai sị ya, 2 “Gwa ụmụ Izrel sị ha, ‘Mgbe unu batara n'ala ahụ m ga-enye unu, unu ga-eme ka ala ahụ nwee afọ izuike nke ya nye Onyenwe anyị. 3 Afọ isii ka unu ga-akụ ihe n'ubi, afọ isii ka unu ga-ewe ihe ubi, kwachaakwa alaka osisi vajinị unu. 4 Ma mgbe

o ruru afó nke asaa, unu ga-ahapú ala ubi unu ka o zuo ike, afó izuike nye Onyenwe anyí. Unu akúla ihe ọbúla n'ubi unu maqbú kwachaa osisi vajní unu. 5 Unu agaghí ewe ihe ubi ọbúla ga-epuputara onwe ha n'oge a, maqbú tutuq m kpuru osisi vajní ndí ga-ada ada. N'ihi na afó ahú bù afó ozuzu ike díri ala ubi niile. 6 Ihe ubi puputara n'ala ahú niile n'afó izuike ahú bù nri díri unu onwe unu, na ndí odibo nwoke na nwanyí unu niile, na onye i goro ɔrú, na onye ɔbia bi n'etiti unu. 7 Ihe ubi ahú díkwara anu ulong gi, na anu ɔhia bi n'ala gi. Ihe ọbúla puputara n'ala bù ihe unu ga-eri. 8 “Güpüta afó izuike asaa, afó asaa, uzó asaa. Ngukó afó izuike ndí a niile ga-enye iri afó anó na itoolu. 9 N'ubochí nke iri nke ɔnwa asaa, zipú onye ga-egbu opí ike, ya bù, n'ubochí m kpuchi mmehie, a ga-egbu opí ike n'ala Izrel niile. 10 Doonú afó nke iri ise ahú nsó, kwusaakwa inwere onwe nye mmapadú niile n'ala ahú niile. Afó ahú ga-abú afó inwere onwe nye unu. Onye ọbúla n'ime unu ga-alaghachi n'ihe onwunwe nke ezinauló ya, onye ọbúla kwa ga-alaghachi n'agbúru ya. 11 Afó nke iri ise bù afó inwere onwe nye unu. A gaghi akú ihe ọbúla n'ubi, a gakwaghí ewe ihe ubi ọbúla puputara n'onwe ya, maqbú m kpuru osisi vajní mırí n'onwe ya. 12 O bù afó inwere onwe, bùrukwa afó dí nsó nye unu, nke onye ọbúla ga-eri naaní ihe e wetara n'ubi. 13 “Onye ọbúla ga-alaghachi n'ihe onwunwe nke ya, n'afó inwere onwe a. 14 “O bùrú na i resiri onye agbataobi gi ala, maqbú na o nwere nke ọzurú site n'aka gi, unu aghogbula ibe unu. 15 I ga-azurú ala site n'aka onye agbataobi díka onuogugu afó si dí site n'afó inwere onwe. Ha ga-eresi gi ya díka onuogugu afó ole foduru maka ikó ihe n'ala ahú. 16 O bùrú na a zürú ala ahú nsó nsó mmapemme iri afó ise a, onuahia ala ahú ga-adí ala, ọ burukwanú na ọ dí anya site na mmapemme ahú, onuahia ya ga-adí elu, n'ihi na ugwo onye ahú na-akwu bù ugwo ubgoro ole ọ ga-akú ihe n'ala ahú. 17 Unu emegbulá ibe unu kama tuonu egwu Chineke unu. Abú m Onyenwe anyí Chineke unu. 18 “Gbasonu ükpurú m, ma lezie anya imezu ihe m nyere n'iwu, ka unu nwhee ike ibi obi udo n'ala ahú. 19 Mgbe ahú, ala ga-amí m kpuru ya, unu ga-eriju afó, birikwa n'ala ahú n'udo. 20 Unu nwere ike juo ajujujú sì, “Giní ka anyí ga-eri n'afó nke asaa ahú ebe ọ bù na anyí agaghí akú ihe ọbúla, maqbú wee ihe ubi ọbúla n'afó ahú?” 21 Aga m ezitere unu ngozi dí ukwuu n'afó nke isii, nke ga-eme ka ala mee ihe omume nke ga-ezuru unu afó ató. 22 Mgbe unu

ga-akú ihe ubi n'afó nke asato unu ga na-eri site n'owuwe ihe ubi ochie unu tutu ruo n'afó nke itoolu mgbe unu ga-ewebata ihe ubi ɔhürü. 23 “Chetanú na ala bù nke m, n'ihi nke a, o kwasighí ka unu ree ala ọbúla kpamkpam. Unu bù naaní ndí ɔbia na ndí nlekóta nye m. 24 N'ala obibi unu niile, unu ga-enye ohere maka mgbapúta ala erere ere. 25 “O bùrú na otu onye n'ime unu aghoq onye ogbenye si otu a ree ala ya, nwanna ya dí ya nso ga-abía gbapúta ala ahú. 26 O bùrú na-enweghi onye ga-agbapúta ala ahú nye ha, ma ha mesia ghoq ndí bara uba nwekwa ihe gaezu igbapúta ala ahú n'onwe ha. 27 A ga-agu afó ole gara site na mgbe o rere ala ahú, nyeghachi ya ego ole o kwasiri inweta. Onye rere ala ga-alaghachikwa n'ala ya. 28 O bùrú na onyenwe ya enweghi ike icheota ego ọ ga-eji gbara ya, ala ahú ga-adí n'aka onye ahú zürú ya tutu ruo n'afó inwere onwe. Mgbe ahú ọ ga-ewerekwa ala ahú nyeghachi ya onye resiri ya. 29 “Onye ọbúla rere ulong obibi dí n'obodo e ji mgbidi gbaa gburugbura nwere ike mgbapúta ya naaní mgbe otu afó zürú site na mgbe e rere ya. N'oge ahú ka onye rere ya nwere ike igbaghachi ya. 30 O bùrú na a gbapútaghi ya tupu otu afó agafee, ulong ahú dí n'ime obodo nwere mgbidi ga-abú nke onye ahú zürú ya mgbe niile, bùrukwa nke ụmụ ụmụ ya. A gaghi enyeghachikwa ya mgbe afó inwere onwe ruru. 31 Ma ulong ndí dí n'obodo nta na-enweghi mgbidi a gagagu ha díka ihe dí n'ohia. E nwere ike igbapúta ha, ha bùkwa nke a ga-eweghachite mgbe afó inwere onwe ruru. 32 “Ma banyere obodo niile nke ndí Livayí dí iche iche. Ha nwere ike igbapúta ulong ha dí n'ime nketa ha mgbe ọbúla. 33 Ihe onwunwe ndí Livayí bù nke e nwere ike igbapúta, bù ndí a, ulong niile e rere nke dí n'obodo ha nwere. O ga-abú n'afó inwere onwe ka aga enwetaghachi ha, n'ihi na ulong ndí ahú dí n'obodo ndí Livayí bù naaní oke ha nwere n'etiti ụmụ Izrel. 34 Ma a gaghi ere ala ebe ita nri nke anu ulong gbara obodo ha gburugbura ere, n'ihi ọ bù ihe ha nwhee n'ha ruo ebighi ebi. 35 “O bùrú na nwanne gi adaa ogbenye ruo na o nweghi ike inyere onwe ya aka, ọ dí gi n'aka inyere ya aka, kpobata ya ka ọ bia biri n'ulong gi díka i ga-esi kpobata onye ɔbia. N'uzo dí otu a, ọ ga-anogide biri n'etiti unu. 36 Tuq egwu Chineke, kwerekwa ka nwanna gi soro gi biri n'ala ahú. A nakwala ụma maqbú ọmụrunwa ọbúla. 37 I gaghi ana ọmụrunwa n'ego i gbazinyere ha, maqbú rie uru site na nri i resiri ha. 38 Mü onwe m bù Onyenwe

anyi Chineke unu, onye kpoputara unu site n'ala Ijipt, inye unu ala Kenan, na i bu Chineke unu. 39 “O bürü na onye Izrel óbula adaa ogbenye, resi gi onwe ya, emela ka o jere gi ozi díka onye ohu. 40 Kama i ga-emeso ya mmeso díka i ga-esi meso onye örü e goro ego, maobü díka onye óbija nö n'etiti unu. O ga-ejere gi ozi tutu ruo afö inweref onwe. 41 N'afö ahü, i ga-ahapü ha na ümü ha ka ha laghachikwuru ndí ikwu ha, si otu a nwetaghachi ala ubi dí n'ezinäulö ha. 42 N'ihi na a kpoputara m ndí Izrel site n'ala Ijipt ka ha bürü ndí na-ejere m ozi. Ya mere, a gaghí ere ha mgbe óbula díka ohu. 43 A gakwaghí emegbu ha n'üzö di njö. Tuonu egwu Chineke unu. 44 “Ma unu nweref ike gbara ndí ohu nwoke maobü nwanyi site n'etiti ndí mba ozö niile bi n'ákukü unu. Unu nweref ike site n'ebé ahü züta ndí ohu. 45 Unu nweref ike izü ndí ohu site n'etiti ndí mbiarambia bi n'etiti unu, maobü site n'etiti ndí agbürü ha a mürü n'ala Izrel. Ndí dí otu a ga-abükwa ihe onwunwe unu. 46 Unu nweref ike kenyeha ümü unu díka ihe nketa, ma mee ha ndí ohu unu übuchi ndü ha niile. Ma unu agaghí ejí aka ike chja onye Izrel ibe unu. 47 “O bürü na onye óbija bi n'etiti unu aghöq ögäranya, ma otu n'ime ümünna unu adaa ogbenye were onwe ya resi onye óbija ahü bi n'etiti unu, maobü were onwe ya resi nwanna ndí ikwu onye óbija ahü, 48 ha nweref ike igbapüta ya mgbe ha resiri onwe ha. Otu n'ime ümünna ya nweref ike gbatapüta ha. 49 Nwanne nne ya, maobü nwanne mna ya, maobü nwanna n'ikwu ha óbula nweref ike igbapüta ya. O nwekwara ike igbapüta onwe ya ma o bürü na o kpata ego. 50 Ya na onye ahü o resiri onwe ya ga-agü afö ole o bu site na mgbe o rere onwe ya ruo n'afö inweref onwe. Ego a ga-akwü n'ihi igbapüta ya ga-abü ego o ga-efü ikwü ohu ozö ugwo irü örü onuogugu afö ndí ahü niile. 51 O bürü n'otütu afö fodürü, o ga-esite n'önü ego e rere ha kwü nke di ukwu díka ego mgbatapüta ha. Naanji ihe ntakirij ga-apü n'ime ego ahü. 52 O bürü naanji afö ole na ole fodürü tupu afö inweref onwe eruo, o ga-agükö ihe ego ahü pütar, kwü ya maka iğbara onwe ya díka o kwsiri. 53 A ga-emeso ha díka ndí örü e goro ego kwa afö, ma i ga-ahü na onye ha nö n'okpuru ya agaghí ejí aka ike chja ha. 54 “Ma o bürü na e nweghí ike gbatapüta ya site n'üzö ndí a niile, ya na ümü ya ga-enweref onwe ha mgbe afö inweref onwe ahü zuru. 55 N'ihi na mü ka ümü Izrel bu ndí ohu nye. Ha bu ndí ohu m, ndí m kpoputara site n'ala Ijipt. Mü onwe m bu Onyenwe anyi Chineke unu.

26 “Unu emerela onwe unu arüşi óbula, maobü guzobe oyiyi apiri apí, maobü ogidi nkume óbula oto, nye onwe unu. Unu edokwala nkume a píri apí óbula n'ala unu maka ikpo isiala nye ya. Abü m Onyenwe anyi Chineke unu. 2 “Debenü iwü niile m nyere maka übuchi Izuuke m, sòpukwaran ebe nsö m. Abü m Onyenwe anyi. 3 “O bürü na unu ejegharía n'ükprü m, lezie anya debe iwü m niile, 4 aga m enye unu mmiri ozuzo n'oge ya, nke ga-eme ka ala unu mia otütu ihe ubi. Osisi unu niile ga-ejupütakwa na mkpüru mgbe niile. 5 Unu ga-anogide na-azochä ıkü tutu ruo mgbe unu ga-agho mkpüru vajin unu, owuwe ihe ubi mkpüru vajin unu ga-adigidekwa ruo oge ıkü mkpüru n'ubi. N'üzö di otu a, unu ga-enwe nri ga-ezuru unu, unu ga-ebikwa n'udo n'ala unu. 6 “Aga m eme ka udo díri n'ala ahü, unu ga-edina ala, o dighikwa onye ga-eme ka unu tuq egwu óbula. Aga m ewezuga site n'etiti unu ajo anu öhja, mma agha agaghí esitekwa n'ala unu bi n'ime ya gafee. 7 Unu ga-achü ndí iro unu oso. Ha ga-ada n'ihi unu site na mma agha. 8 Mmadü ise n'ime unu ga-achü narı mmadü oso. Narı mmadü n'etiti unu ga-achükwa iri puku mmadü oso. Ndí iro unu ga-ada n'ihi unu site na mma agha. 9 “Aga m ejí ihuroma leta unu, mee ka unu mübaa ma jupüta n'önüogugu. Aga m eme ka ogbugba ndü m n'ebé unu nö digide. 10 Unu ga-enwebiga mkpüru ubi oke ruo na mgbe unu ka nö na-eri ndí ochie unu ga-ewezuga ha n'ákukü maka inye ohere iwebata ihe ubi öhürü. 11 Aga m eme ka ebe obibi m díri n'etiti unu. Agaghí m asö unu oyi. 12 Aga m ejegharí n'etiti unu, bürü Chineke unu, unu ga-abükwa ndí m. 13 N'ihi na abü m Onyenwe anyi Chineke unu onye kpoputara unu site n'ala Ijipt, ka unu ghara ıbü ndí ohu ozö. Etijiela m mkporo igwe nke ıbü ohu unu, mee ka unu bürü ndí ji nganga ejegharí. 14 “Ma o bürü na unu ajü ige m ntí, jukwa imezu ihe ndí a m nyere unu iwü ya, 15 o bürü na unu ajü igbaso ükprü m, sòq iwü m ndí a oyi, si otu a mebie ogbugba ndü m, 16 mgbe ahü, aga m eme ka oke üjö, na ırıja na-ebibi ebibi, na ahü okü, bijakwası unu. ırıja ndí a ga-eme ka anya unu daa mba, o ga-eripjakwa anu ahü unu. Unu ga-akü mkpüru ubi n'ubi unu ma ndí iro unu ga-eri ha. 17 Aga m eguzo megide unu n'oge ibu agha, mee ka ndí iro unu merie unu n'agha. Unu ga-agba oso mgbe onye óbula nadığihî achü unu oso. Ndí kpörö unu ası ga-achükwa unu. 18 “O bürü na unu anogidesie ike ju ige m ntí

n'agbanyeghi ihe ndị a, aga m enye unu ntaramahụhụ dị okpukpu asaa n'ihi mmehie unu. **19** Aga m etiji ịnyi isi nganga unu, mee ka mbara eluigwe dịjịrị unu dika igwe, elu ala unu na-azokwasị ụkwụ ga-adịkwa dika bronz. **20** Unu ga-adogbu onwe unu n'orụ n'efu, n'ihi na ala unu agaghị emepütara unu ihe omume ya, osisi nke ala unu agaghị amikwa mkpuru ya. **21** “Ọ burukwa na mgbe nke a mesịri, unu anogidekwa jụ imē ihe m nyere n'iwu, aga m eme ka ntaramahụhụ unu dịrị ukwuu, ugboro asaa ozọ, n'ihi mmehie unu. **22** Aga m ezite anụ ọhịa megide unu. Ha ga-adogbu ụmụ unu, bibie anụ ulo unu, meekwa ka unu di nta n'onụnogugu, ruo na ndị a ga-ahụ n'okporozu unu ga-adị ole na ole. **23** “Ọ burukwa na unu anogide jụ ido aka na ntị m, chie ntị nogide na-ebu agha nnupu isi unu megide m, **24** mụ onwe m ga-ebu agha megide unu. Aga m eti unu ugbo ihe otiti asaa, n'ihi mmehie unu. **25** Aga m ewebata mma agha n'ebé unu nō, ịbọ ọbọ n'ihi ogbugba ndị m unu mebiri. Mgbe unu ga-agba ọso gbaba n'obodo unu, aga m ezite ihe mbibi ga-ebibi unu n'ebé ahụ. Aga m enyefekwa unu n'aka ndị iro unu. **26** Aga m eme ka unu hapụ inwe ihe oriri ga-ezuru unu. Otu ite nri naanị ka ndị inyom iri ga-eji sie nri ha nwere. Ha ga-eji ihe ọtụtụ tọ ya mgbe ha na-eké ya. Unu ga-eri ya, ma afọ agaghị eju unu. **27** “Ọ burukwa na unu agaa n'ihi jụ ige m ntị n'agbanyeghi ihe ndị a, nogide na-emegide m, **28** mgbe ahụ, aga m egosi unu oke iwe m, nye unu ntaramahụhụ dị okpukpu asaa n'ihi mmehie unu. **29** Unu ga-eri anụ ụmụ unu ndị ikom, na anụ ụmụ unu ndị inyom. **30** Aga m ebibikwa ulo aruṣi unu niile dị n'elu ugwu, gbutuo ebe ịchụ aja niile unu na-esure ihe nsure ọkụ na-esi isi. Aga m atukọta ozu unu n'elu aruṣi unu na-enweghi ume ndị, ka unu bürü ihe m na-asọ oyi. **31** Aga m eme ka obodo unu niile togborọ n'efu, kudasịakwa ebe nsọ unu niile. Agaghị m anabatakwa isisi ụtọ nke aja unu. **32** Aga m eme ka ala unu togborọ n'efu, mee ka ọnọdụ idị ala unu bürü ihe ga-eju ndị iro unu ga-ebi n'ime ya anya. **33** Aga m achịsa unu na mba niile, mipuṭa mma agha m jiri ya chuso unu ọso. Ala unu ga-atogborọ n'efu, a ga-etikpokwa obodo unu niile. **34** Mgbe ahụ, ala ahụ ga-ezu ike, ogologo oge ndị ahụ niile ọ ga-atogborọ n'efu. Mgbe unu ga-anụ dika ndị ohu n'ala ndị iro unu. Ala ahụ ga-ezu ike, imejuputa afọ izuike ya niile. **35** Ogologo oge niile ala ahụ togborọ n'efu, ala ahụ ga-ezu ike, ụdị izuike ọ na-enweghi n'afọ izuike ndị ahụ unu bi n'ime ya. **36**

“Ma ndị ahụ fodurụ ndị n'ime unu, aga m etinye ida mba n'obi ha n'ala ndị iro ha. Mkpotụ ahijịa nke ifufe na-ebugharị ga-eme ka ha gbaṇụ ọso. Ha ga-agba ọso dika ndị si n'ihi mma agha na-agba ọso. Ha ga-ada mgbe onye ọbula na-adighị achụ ha ọso. **37** N'ezie, ha ga-agba ọso mgbe onye ọbula na-adighị achụ ha ọso. Ha ga-adagide ibe ha mgbe ha na-agba ọso a, dika ndị si n'ebé a na-alụ agha na-agba ọso. Unu agaghị enwe ike iguzo n'ihi ndị iro unu. **38** Unu ga-ala n'iyi n'etiti ndị mba ọzo, ala ndị iro unu gari unu. **39** Ndị ahụ a hapụru na ndị n'etiti unu gata ahụhụ n'ala ndị iro ha n'ihi mmehie ha. Ha gatakwa ahụhụ n'ihi mmehie nke nna nna ha. **40** “Ma ọburụ na ha ekwuputa mmehie ha niile, na mmehie niile nke ndị nna nna na ha na ha mehiere megide m, mmehie ekwesighị ntụkwasị obi ha, na mmehie nnupu isi ha, nke ha mehiere megide m, **41** nke mere ka m doo onwe m imegide ha, na ịzipụ ha gaa n'ala ndị iro ha, ọburụ na ha eweda onwe ha ala nabata ntaramahụhụ m nyere ha n'ihi mmehie ha **42** aga m echeta ogbugba ndị mụ na Jekob gbara, ogbugba ndị mụ na Aizik gbara, na ogbugba ndị mụ na Ebrahim gbara. Aga m echeta ala ahụ. **43** Ma ala ahụ aghaghị ịtogborọ n'efu. Ọ ghakwaghị inwezu izuike ruuru ya, oge ndị ahụ ọ togborọ n'efu, mgbe ha na-ebighị n'ime ya. Ha ga-anata ntaramahụhụ ruuru ha n'ihi na ha jụrụ iwu m, sọkwà ukpuru m oyi. **44** Ma ewezugakwa ihe ndị a niile, agaghị m ajụ ha, maọbụ sọ ha oyi, ruo na ibibi ha kpamkpam mgbe ahụ ha nō n'ala ndị iro ha. Agakwaghị m emebi ogbugba ndị mụ na ha gbara n'ihi na abụ m Onyenwe anyị Chineke ha. **45** Kama n'ihi ha, aga m echeta ogbugba ndị ahụ mụ na nna nna ha gbara, ịbụ Chineke ha, ndị ahụ m kpoputara site n'ala Ijipt n'ihi mba niile. Abụ m Onyenwe anyị.” **46** Ndị a bụ iwu, na ukpuru na ndumodụ Onyenwe anyị guzobere n'ugwu Sajnai, n'etiti ya onwe ya, na ụmụ Izrel, site n'aka Mosis.

27 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, **2** “Gwa ụmụ Izrel sị ha, ‘Ọburụ na mmađu e kwee nkwa pụrụ iché iji mmađu nye Onyenwe anyị onyinye, ihe ndị a ka ọ ga-eji gbara onye ahụ: **3** n'isi nwoke ọbula gbara iri afọ abụ ro uro iri afọ isii, ọ ga-akwụ iri ọlaçha shekel ise, dika ihe ọtụtụ ebe nsọ si di. **4** N'isi nwanyị ọbula gbara iri afọ abụ ro uro iri afọ isii ọ ga-enye iri ọlaçha shekel ato. **5** N'isi nwoke gbara afọ ise ruo iri afọ abụ, ọ ga-enye iri ọlaçha shekel abụ. N'isi nwanyị gbara afọ ise ruo iri afọ

abuo, o ga-enye ọlaocha shekel iri. 6 A ga-akwuru nwantakirị nwoke gbara site otu ọnwa ruo afo ise, ọlaocha shekel ise, kwụora nwantakirị nwanyị gbara otu ọnwa ruo afo ise ọlaocha shekel ato. 7 N'isi nwoke gafere iri afo isi, a ga-enye ọlaocha shekel iri na ise. N'isi nwanyị gafere iri afo isi a ga-enye ọlaocha shekel iri. 8 O bụrụ na e nwee onye ogbenye na-enweghi ego o ga-eji kwụo ụgwọ ndị a, a ga-akpotara ya onye nchüaja, onye ga-ekwubi ihe onye ahụ kwere nkwa ga-akwu dika ego o nwere ruru. 9 “O bụrụ anụ ụlo dị mma inye Onyenwe anyị dika onyinye ka e kwere nkwa inye, anụ ụlo e nyere Onyenwe anyị ga-agho ihe dị nsø. 10 Onye kwere nkwa inye ya enweghi ike iji anụ ụlo nke ahụ ya na-ezughị oke gbanwere anụ ụlo ahụ na-enweghi ntụpo. O nwekwaghị ike iji anụ ụlo ahụ na-enweghi ntụpo gbanwere nke anụ ahụ ya na-ezughị oke. O bụrụ na o mee otu a, anụ ụlo nke mbụ, na nke abuo, ga-abụ ihe dị nsø. 11 O bụrụ na anụ ụlo o ji kwee nkwa bụ anụ ụlo rürü arụ, ụdi anụ ụlo ahụ a jụrụ ịnabata dika onyinye maka iji ya chọ aja nye Onyenwe anyị, a ga-akputara onye nchüaja anụ ụlo ahụ. 12 O bụ ya ka o dírị ikpebi ma anụ ụlo ahụ o dí mma, ma o joro njo. Ọnụ ego ọbula onye nchüaja kpebiri, ka onye wetara anụ ụlo ahụ ga-akwu. 13 O bụrụ na onye nwe anụ ụlo ahụ achọ igbara ya, o ga-akwu ụgwọ anụ ụlo ahụ, tükwasikwa n'elu ya otu ụzo n'ime ụzo ise nke Ọnụahia anụ ụlo ahụ. 14 “O bụrụ na mmadụ enye ụlo ya, dika ihe ga-adị nsø nye Onyenwe anyị, onye nchüaja ga-ekpebi maobụ ụlo dí mma, ma o bükwanụ ụlo joro njo. O ga-ekwukwa ihe bụ Ọnụahia ụlo ahụ. 15 O bụrụ na onye ahụ nke na-edo ụlo ya nsø achọ igbara ya, o ga-akwu Ọnụahia ụlo ahụ, tükwasikwa n'elu ya otu ụzo n'ime ụzo ise nke Ọnụahia ụlo ahụ. Emesịa, ụlo ahụ ga-abukwa nke ya. 16 “O bụrụ na mmadụ ewere mpaghara ala ubi ezinaulọ ya nye Onyenwe anyị ka ihe ido nsø, ihe a ga-eji mata Ọnụahia ala ahụ ga-abụ ụdi ihe ubi e nwere ike ikụ n'ime ya. Ọnụahia ala ubi e nwere ike ikụnye ọka balị ruru otu ihe ọtụtụ homa, ga-abụ iri mkpurụ ego ọlaocha shekel ise. 17 O bụrụ n'ime afọ inwere onwe ka o doro ala ahụ nsø, agaghị agbanwe Ọnụahia ya. 18 Ma o bụrụ na o doro ala ahụ nsø mgbe afọ inwe onwe ahụ gafere, onye nchüaja ga-agukoro ya Ọnụahia ya dika afọ ole o fodụru mgbe mmemme afọ inwere onwe ozọ ga-adị. A ga-ewebilatakwa ihe Ọnụahia ya ruru. 19 O bụrụ na onye doro ala ahụ nsø achọ igbara ala ya, o ga-akwu Ọnụahia ahụ onye

nchüaja kpebiri, tükwasị ya ego ruru otu ụzo n'ime ụzo ise nke Ọnụahia ala ahụ. Mgbe ahụ ala ahụ ga-abukwa nke ya. 20 O bụrụ na o gbataghi ala ahụ, maobụ na o resila ya onye ozọ, a gaghị agbataghi ala ahụ ozọ. 21 Mgbe mmemme afọ inwere onwe ruru, ala ahụ ga-agho ala dị nsø, ala e doro nsø nye Onyenwe anyị. Ndị nchüaja ga-ewere ya ka o bụrụ nke ha. 22 “O bụrụ na mmadụ e doro Onyenwe anyị ala ubi o zụrụ azụ nsø, nke na-abughị ala ezinaulọ ha, 23 onye nchüaja ga-agu afọ ole o fodụru ruo mmemme afọ inwere onwe. O ga-agwa onye ahụ ego ole o ga-akwu n'ihi ya. Ego ọbula o kwụru n'ubochi ahụ ga-abụ ihe dị nsø nye Onyenwe anyị. 24 Mgbe afọ inwere onwe ahụ zuru, onye nwe ala ahụ, ya bụ onye ahụ e si n'aka ya zuo ya, ga-ewerekwa ala ya. 25 Ọnụahia ọbula a ga-ekpebi ga-abụ n'usoro dika shekel ebe nsø si dị. Iri gera abuo ga-abụ otu shekel. 26 “A gaghị edo nwa mbụ anumana mütara nsø maobụ ehi maobụ aturụ n'ihi na ha bụ nke Onyenwe anyị. 27 O bụrụ otu n'ime anụ ndị ahụ rürü arụ, a ga-agbara ya n'onụ ego nke akara bụ Ọnụahia ya, tükwasikwa n'elu ya otu ụzo n'ime ụzo ise nke Ọnụahia ya. O burukwanụ na onye nwe anụ ụlo ahụ achoghị igbarakwa ya, a ga-ere ya n'onụ ahija dika o ruru. 28 “A gaghị ere, maobụ gbara ihe ọbula mmadụ nwere, nke o doro nsø nye Onyenwe anyị, maobụ mmadụ, maobụ ala ezinaulọ, maobụ anụ ụlo, n'ihi na ihe ọbula nke e wezugara iche bụ ihe dikarajịri nsø nye Onyenwe anyị. 29 “Mgbapta ọbula adighị nje onye ọbula e doro nsø nye mbibi. A ghaghị ime ka o nwụo. 30 “Otu ụzo n'ime ụzo iri nke ihe niile si n'ala, maobụ mkpurụ oghigha nke ubi, maobụ mkpurụ nke osisi miri, bụ nke Onyenwe anyị. Ha bụ ihe nsø dírị Onyenwe anyị. 31 Onye ọbula chọro igbara otu ụzo n'ime ụzo iri nke ihe ubi ya aghaghị ikwu Ọnụahia ya, tükwasị ya otu ụzo n'ime ụzo ise nke Ọnụahia e kwesti ire ya. 32 Otu ụzo n'ụzo iri nke igwe ehi na aturụ niile, anụ nke ihe ọbula nke na-agabiga n'okpuru mkpanaka onye ozuzu aturụ mgbe a na-agu ha Ọnụahia, ga-abụ ihe dị nsø nye Onyenwe anyị. 33 A gaghị ahọ anụ ụlo a na-enye Onyenwe anyị ahọ, ile ma ha dí mma, maobụ na ha dí njo. A gaghị agbanwekwa ha. O bụrụ na a gbanwe ha, ndị e ji gbanwe ha na ndị a na-achọ igbanwe ga-agho ihe dī nsø, a gaghị agbarakwa ha.” 34 Ndị a bụ iwu Onyenwe anyị nyere Mosis n'ugwu Sajnai ka o nye ụmụ Izrel.

Ọnuogugu

1 Onyenwe anyi gwara Mosis okwu n'ozara Sajnai, n'ime ulo nzute, n'ubochi nke mbu, n'onwa nke abuq nke afo abuq, mgbe umu Izrel pütaghara site n'obodo Ijipt. O siri, 2 "Gaa guo ma choputa onuogugu ndi ikom niile e nwere n'etiti ogbakö Izrel, dika ebo ha na agburu ha si di, na dika ezinaulö ha si dikwa. Deputa aha nwoke obula n'otu na otu. 3 Gi na Eron ga-agukota ndi ikom Izrel niile gbara iri afo abuq maobu karia onu, bu ndi tozuru ije agha. Unu ga-edo ha n'usuu, n'usuu. 4 Otu nwoke, site n'ebu Izrel obula, onye bu onyendu ezinaulö, ga-esonyere unu n'orun a. 5 "Ndị a bụ aha ndị ikom ndị ahụ ga-enyere unu aka. "Site n'ebu Ruben, Elizo na Shedeua, 6 site n'ebu Simion, Shelumiel nwa Zurishadai, 7 site n'ebu Juda, Nashon nwa Aminadab, 8 site n'ebu Isaka, Netanel nwa Zua, 9 site n'ebu Zebulon, Eliab nwa Helon, 10 Site n'umụ Josef: site n'ebu Ifrem, Elishama nwa Amihud site n'ebu Manase, Gamaliel nwa Pedazo 11 site n'ebu Benjamin, Abidan nwa Gidion 12 site n'ebu Dan, Ahieza nwa Amishadai 13 site n'ebu Asha, Pagiel nwa Okran 14 site n'ebu Gad, Eliasaf nwa Deuel 15 site n'ebu Naftali, Ahira nwa Enan." 16 Ndị a bụ ndi ikom e si n'ogbakö ahụ hoputa, ndi bu ndi ndu ebo di iche iche n'Izrel. Ha bu ndi ndu ebo niile di n'Izrel. 17 Mosis na Eron nabatara ndi ikom ndi a, bu ndi e deputara aha ha. 18 Emesia, ha kporo nzuko ndi Izrel niile ka ha zukoro n'ubochi mbu nke onwa abuq. Ndị niile zukoro kowara ikwu ha na ezinaulö ha si püta n'otu na otu. Ma ndi ikom niile gbara site n'iri afo abuq gbagoo ka e denyere aha ha n'akwukwo n'otu na otu, 19 dika Onyenwe anyi si nye Mosis n'iwu. Otu a kwa ka Mosis si guo ha onu n'ozara Sajnai. 20 Umụ Ruben, bu ọkpara Izrel: Ndị ikom niile gbara iri afo abuq gbagoo; ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulö ha si di. 21 Onuogugu ndi niile si n'ebu Ruben di iri puku anö, puku isii na narị ise. 22 Site n'umụ Simion, ndi ikom niile gbara iri afo abuq gbagoo, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulö ha si di. 23 Onuogugu ndi niile si n'ebu Simion di iri puku ise, puku itoolu na narị ato. 24 Site n'umụ Gad, ndi ikom niile gbara iri afo abuq gbagoo, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulö ha si di. 25 Onuogugu ndi niile si n'ebu Gad di iri puku anö, puku ise na narị isii na iri ise. 26 Site

n'umụ Juda, ndi ikom niile gbara iri afo abuq gbagoo, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulö ha si di. 27 Onuogugu ndi niile si n'ebu Juda di iri puku asaa, puku anö na narị isii. 28 Site n'umụ Isaka, ndi ikom niile gbara iri afo abuq gbagoo, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulö ha si di. 29 Onuogugu ndi niile si n'ebu Isaka di iri puku ise, puku anö na narị anö. 30 Site n'umụ Zebulon, ndi ikom niile gbara iri afo abuq gbagoo, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulö ha si di. 31 Onuogugu ndi niile si n'ebu Zebulon di iri puku ise, puku asaa na narị anö. 32 Site n'umụ Josef, ya bu umu Ifrem, ndi ikom niile gbara iri afo abuq gbagoo, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulö ha si di. 33 Onuogugu ndi niile si n'ebu Ifrem di iri puku anö na narị ise. 34 Site n'umụ Manase, ndi ikom niile gbara iri afo abuq gbagoo, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulö ha si di. 35 Onuogugu ndi niile si n'ebu Manase di iri puku ato, puku abuq na narị abuq. 36 Site n'umụ Benjamin, ndi ikom niile gbara iri afo abuq gbagoo, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulö ha si di. 37 Onuogugu ndi niile si n'ebu Benjamin di iri puku ato, puku ise na narị anö. 38 Site n'umụ Dan, ndi ikom niile gbara iri afo abuq gbagoo, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulö ha si di. 39 Onuogugu ndi niile si n'ebu Dan di iri puku isii, puku abuq na narị asaa. 40 Site n'umụ Asha, ndi ikom niile gbara iri afo abuq gbagoo, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulö ha si di. 41 Onuogugu ndi niile si n'ebu Asha di iri puku anö, otu puku na narị ise. 42 Site n'umụ Naftali, ndi ikom niile gbara iri afo abuq gbagoo, ndi tozuru ije agha ka e dere aha ha n'usoro n'otu n'otu dika ikwu ha na ezinaulö ha si di. 43 Onuogugu ndi niile si n'ebu Naftali di iri puku ise, puku ato na narị anö. 44 Ndị a bụ ndi ikom Mosis na Eron, na ndi ndu Izrel iri na abuq ndi ahụ guru onu, onye obula n'ime ha nochitereanya ezinaulö ya. 45 Ndị Izrel niile gbara iri afo abuq gbagoo, ndi nwere ike ije agha ka a guru onu dika ezinaulö ha si di. 46 Mgbakö onuogugu ndi a niile di, narị puku isii, puku ato, narị ise na iri ise. 47 A gunyekötaghị onuogugu ebo nna nna Livayị n'igu onu a, 48 n'ihi na Onyenwe

anyi gwara Mosis, si, 49 “I gaghị agu ndị ebo Livayị ọnụ. I gakwaghi agbakonye ọnụogugu ha n’ọnụogugu ndị Izrel. 50 Kama, i ga-ahoputa ndị Livayị ka ha bṣụ ndị nlekota ụlo nzute ihe Ama, na ngwongwo niile, na ihe niile dì nye ya. O bụ ha ga-ebu ụlo nzute ahụ na ngwongwo ya niile: ha ga na-elekota ihe banyere ya, ọ bükwa gburugburu ya ka ha ga-ama ụlo ikwu ha. 51 Mgbe ọbula kwa a ga-ebugharị ya maka njem, ọ bụ ọrụ ha iweda ya. Mgbe ọbula a ga-eguzo ya ọtọ, ọ bükwa ọrụ ndị Livayị iguzobe ya ọtọ. Onye ọbula ọzo ga-abia nso ka a ga-egbu. 52 Ebo Izrel ndị ọzo ga-enwe ebe dì iche nye onwe ha, ebe ha ga-ewu ụlo ikwu ha. Ha ga-akwubakwa okoloṭo nke ha, igosi aha ebo ha. 53 Ndị Livayị ga-ama ụlo ikwu ha gburugburu ụlo nzute ihe Ama ahụ, ka iwe ọkụ m ghara ịbiakwasị n’ahụ nzukọ ụmụ Izrel. Ọ bụ ọrụ ndị Livayị ilekota ụlo nzute ihe Ama ahụ.” 54 Ya mere, Izrel mere ihe ndị a niile Onyenwe anyi nyere Mosis n’iwu.

2 Onyenwe anyi gwara Mosis na Eron si ha, 2 “Umụ

Izrel ga-ama ụlo ikwu ha gburugburu ụlo nzute, n’ebé diputuru adipụ site n’ụlo nzute ahụ. Onye ọbula ga-ama ụlo ikwu ya n’akụkụ okoloṭo ebo ya, ha na ihe ịribama nke ụlo ha.” 3 N’akụkụ ọwụwa anyanwụ, usuu ndị agha ebo Juda, ga-ama ụlo ikwu ha n’akụkụ okoloṭo ha. Onyendu ha ga-abụ Nashon nwa Aminadab. 4 Ọnụogugu usuu ndị agha ya dì puku iri asaa na anọ, na narị isii 5 N’akụkụ ha ka usuu ndị agha ebo Isaka ga-amanye ụlo ikwu ha. Onyendu ha bụ Netanel nwa Zua. 6 Ọnụogugu usuu ndị agha ha dì iri puku ise, puku anọ na narị anọ. 7 N’akụkụ ha ka usuu ndị agha ebo Zebulon ga-amanye ụlo ikwu ha. Onyendu ha bụ Eliab nwa Helon. 8 Ọnụogugu usuu ndị agha ha dì iri puku ise, puku asaa na narị anọ. 9 Ọnụogugu ndị niile a gükötara ha na Juda n’owụwa anyanwụ nke ụlo nzute ahụ dì narị puku, iri puku asatọ na puku isii na narị anọ. Ha ga-ebu ụzo bulie ije. 10 N’akụkụ ndịka ka usuu ndị agha ebo Ruben ga-ama ụlo ikwu ha n’akụkụ okoloṭo ha. Onyendu ha bụ Elizo nwa Shedeua. 11 Ọnụogugu usuu ndị agha ha dì iri puku anọ, puku isii na narị ise. 12 N’akụkụ ha ka ebo Simion ga-ama ụlo ikwu ha. Onyendu ha bụ Shelumiel nwa Zurishadai. 13 Ọnụogugu usuu ndị agha ha dì iri puku ise, puku itoolu na narị ato. 14 Ebo Gad ga-esokwa ha. Onyendu ha bụ Eliasaf nwa Deuel. 15 Ọnụogugu usuu ndị agha ha dì iri puku anọ, puku ise na narị isii na iri ise. 16 Ya mere Ọnụogugu ndị

niile ha na Ruben bikorị na ndịda ụlo nzute ahụ dì narị puku, iri puku ise na otu, na narị anọ na iri ise dìka usuu ndị agha ha si dì. Ebo ato a bụ ndị na-eso ebo ato nke mbụ ahụ n’oge ọbula ụmụ Izrel nō n’ije. 17 Ka ụlo nzute na-azoli ije, ụlo ikwu ndị Livayị ga-anị n’etiti ụlo ikwu ndị ọzọ. Ha ga-ebili ije n’usoro dìka ha si maa ụlo ikwu ha. Ndị ọbula n’onodụ ha, n’okpuru okoloṭo nke na-akowa ndị ha bụ. 18 N’akụkụ ọdịda anyanwụ ka ebo Ifrem ga-ama ụlo ikwu ha dìka okoloṭo ha si dì. Onyendu ha bụ Elishama nwa Amihud. 19 Ọnụogugu usuu ndị agha ha dì iri puku anọ na narị ise. 20 Ebo Manase ga-amakwa ụlo ikwu n’akụkụ ha. Onyendu ha bụ Gamaliel nwa Pedazo. 21 Ọnụogugu usuu ndị agha ha dì iri puku ato, puku abụo na narị abụo. 22 N’akụkụ ha ka ebo Benjamin ga-ama ụlo ikwu ha. Onyendu ha bụ Abidan nwa Gidiön. 23 Ọnụogugu usuu ndị agha ha dì iri puku ato, puku ise na narị anọ. 24 Ya mere Ọnụogugu ndị niile ha na Ifrem bikorị n’akụkụ ọdịda anyanwụ nke ụlo nzute ahụ dì narị puku, puku asatọ na narị mmadụ. Ha niile na-esokwa n’azụ ndị Livayị na ụlo nzute ahụ. Ndị a bụ ndị na-eso n’onodụ nke ato n’oge ọbula ụmụ Izrel nō n’ije. 25 Ebo Dan na usuu ndị agha ha ga-ama ụlo ikwu ha n’akụkụ elu elu n’okpuru okoloṭo ha. Onyendu ha bụ Aheiza nwa Amishadai 26 Ọnụogugu usuu ha dì iri puku isii, puku abụo na narị asaa. 27 N’akụkụ ha ka ebo Asha ga-ama ụlo ikwu ha. Onyendu ha bụ Pagiel nwa Okran. 28 Ọnụogugu usuu ndị agha ha dì iri puku anọ, otu puku na narị ise. 29 Otu aka ahụ ka ebo Naftalị ga-ama ụlo ikwu ha. Onyendu ha bụ Ahira nwa Enan. 30 Ọnụogugu usuu ndị agha ha dì iri puku ise, puku ato na narị anọ. 31 Ya mere Ọnụogugu ndị niile ha na Dan bikorị n’akụkụ elu elu nke ụlo nzute ahụ dì narị puku, iri puku ise na puku asaa na narị isii. Ha ga-abụ ndị ga-ekpe azu bilie ije n’okpuru okoloṭo ha. 32 Ndị a bụ ndị Izrel, ndị a gurụ ọnụ dìka ezinaulọ ha si dì. Ndị ikom niile nō n’omuma ụlo ikwu, dìka usuu ha dì iche iche si dì, narị puku isii, puku ato na narị ise na iri ise n’onụogugu. 33 Ma otu o dì, a gunyeghi ebo Livayị n’onụogugu ndị Izrel ndị ọzo dìka iwu Onyenwe anyi nyere Mosis si dì. 34 Ya mere, ndị Izrel mere ihe niile dìka Onyenwe anyi nyere Mosis n’iwu. Otu a ka ha si maa ụlo ikwu ha n’akụkụ okoloṭo ha. Otu a kwa ka ha si ebuli ije. Onye ọbula n’ime ha dìka ebo ha na ezinaulọ ha si dì.

3 Nke a bụ akukọ banyere usoro agburụ Eron na Mosis n'oge Onyenwe anyị gwara Mosis okwu n'ugwu Sajnai. **2** Ndị a bụ aha ụmụ ndị ikom Eron, Nadab, ọkpara ya, Abihu, Elieza na Itama. **3** Ndị a bụ aha ụmụ ndị ikom Eron, ndị e tere mmanụ ibu ndị nchüaja, ndị e doro nsø n'ihi ije ozi dika ndị nchüaja. **4** Ma Onyenwe anyị mere ka Nadab na Abihu nwụo, n'ihi ya n'ime ozara Sajnai, mgbe ha ji ọkụ na-adighị nsø wetara ya onyinye. Ebe ọ bụ na ha amutaghị ụmụ ndị ikom nke aka ha, ọ bụ naaị Elieza na Itama jere ozi dika ndị nchüaja ogologo ụbochị ndụ nna ha bụ Eron. **5** N'oge ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, **6** “Kpokotaa ebo Livayị niile were ha nyefee Eron onye nchüaja n'aka, ka ha bürü ndị inyeaka ya. **7** Ha ga-ejere ya na nzuko Izrel niile ozi n'ulọ nzute ahụ site na ịrụ ọrụ metutara ebe obibi ahụ. **8** Ha ga-elekota ngwongwo ulọ nzute, ruo ọrụ metutara ndị Izrel niile mgbe ha na-eje ozi ha n'ebe obibi ahụ. **9** Were ndị Livayị nyefee Eron na ụmụ ya ndị ikom n'aka. Ọ bụ ha ka a ga-esi n'etiti ụmụ Izrel nyefee ha n'aka kpamkpam. **10** Hoputa Eron na ụmụ ya ndị ikom ka ha bürü ndị na-eje ozi dika ndị nchüaja. Onye ọbụla ozọ bijara nso ebe nsø ahụ ka a ga-egbu.” **11** Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, **12** “Anarala m ndị Livayị dika ndị nochitere anya ụmụ ndị ikom mbụ niile a mịrụ n'etiti ndị Izrel. Ndị Livayị niile bụ nke m. **13** N'ihi na ihe niile meghere akpanwa bụ nke m. Site n'ubochị ahụ m gburu ụmụ ndị ikom niile e buru ụzọ muo n'ala Ijipt ka m doro ụmụ ndị ikom niile e buru ụzọ muo n'etiti ndị Izrel nsø nye onwe m, ma mmadụ, ma anụmanụ bụ nke m. Abụ m Onyenwe anyị.” **14** Onyenwe anyị gwara Mosis okwu n'ozara Sajnai sị ya, **15** “Guo, choputa ihe ọnụogugu ebo Livayị bụ. Gosi ikwu na ezinaulọ onye ọbụla si n'ime ya pụta. Choputa ọnụogugu ndị ikom niile site n'onye dị otu ọnwa.” **16** Ya mere, Mosis gurụ ha ọnụ dika iwu ọ natara site n'okwu Onyenwe anyị si di. **17** Ndị a bụ aha ụmụ ndị ikom Livayị: Geshon, Kohat na Merari. **18** Ndị a bụ aha ndị ikwu Geshon dika ezinaulọ ha si di: Libni na Shimei. **19** Ụmụ Kohat dika ikwu ha si di: Amram, Izha, Hebron na Uziel. **20** Ụmụ Merari dika ikwu ha si di: Mahali na Mushi. Ndị a bụ ndị agburụ Livayị, dika ezinaulọ ha si di. **21** Ndị Geshon bụ ndị ikwu Libni na Shimei. Ndị a bụ ndị ikwu Geshon. **22** Ọnụogugu ndị ikom dị otu ọnwa gbagoo dị puku asaa na nari ise. **23** Ndị ikwu Geshon mara ulọ ikwu ha n'akukụ ọdịda anyanwu, n'azu ulọ nzute. **24** Onyendu

ezinaulọ ndị Geshon bụ Eliasaf nwa Lael. **25** Ọrụ dịri ụmụ Geshon bụ ilekota ulọ nzute ahụ, na ulọ ikwu ya, na ihe mkpuchi ya, na akwa mgbochi ọnụ ụzọ ulọ nzute. **26** Ọ dịkwa ha n'aka ilekota akwa mgbochi niile nke ogige gbara ya gburugburu, na akwa e ji gechie ọnụ ụzọ ogige ahụ. Ha nwekwara ọrụ ilekota ebe ichu aja, na ụdọ niile, na ozi niile metutara ihe ndị a. **27** Nke Kohat bụ ikwu ndị Aram, ndị Izha, ndị Hebron na ndị Uziel. Ndị a bụ ndị ikwu Kohat. **28** Ọnụogugu ndị ikom niile dị otu ọnwa gbagoo dị puku asaa na nari isii. Ọrụ dịri ndị Kohat bụ ilekota ebe nsø. **29** Ndị ikwu Kohat mara ulọ ikwu ha n'akukụ ndịda nke ebe nsø. **30** Onyendu ezinaulọ ndị ikwu Kohat bụ Elizafan nwa Uziel. **31** Ọrụ e tinyere ha n'aka bụ ilekota igbe ọgbugba ndụ, tebul ahụ, ihe idoba orionà ahụ na ebe ichu aja. Ihe ozọ bụ ilekota ngwongwo niile e ji eje ozi n'ebe nsø ahụ, akwa mgbochi na ihe niile metutara otu e si e ji ha eje ozi. **32** Onyeisi ndị ndu nke ndị Livayị bụ Elieza nwa Eron, onye nchüaja. Ọ bụ ya na-elekota ndị ọrụ ha bụ ihu maka ihe niile metutara ebe nsø ahụ. **33** Ndị Merari bụ ikwu Mahali na Mushi. Ndị a bụ ndị ikwu Merari. **34** Ọnụogugu ndị ikom niile dị otu ọnwa gbagoo dị puku isii na nari abụ. **35** Onyendu ezinaulọ ndị ikwu Merari bụ Zuniel nwa Abihail. Ha mara ulọ ikwu ha n'akukụ ugwu nke ulọ nzute ahụ. **36** Ọrụ e tinyere n'aka ndị ikwu Merari bụ ilekota mbudo niile nke ulọ nzute ahụ, na mkporo ya niile, ụkwụ ya niile, na ngwongwo niile e kwasiri iji ruo ọrụ metutara ha. **37** Ọrụ ndị ozọ bụ ilekota ogidi osisi niile dị gburugburu ogige ahụ ha na ụkwụ ha, ịtụ na ụdọ ha niile. **38** Mpaghara akukụ ọwụwa anyanwu n'ihi ulọ nzute ahụ ka e debere maka ulọ ikwu Mosis na Eron, na nke ụmụ ya ndị ikom. Ọrụ ha bụ ilekota ebe nsø ahụ n'aha ụmụ Izrel niile. Onye ọbụla ozọ bijara ebe nsø ahụ nso ka a ga-egbu. **39** Ya mere, ọnụogugu ndị ikom Livayị niile Mosis na Eron nwetara mgbe a gurụ ha ọnụ n'ikwu n'ikwu dika iwu Onyenwe anyị nyere ha si di, bụ iri puku abụ na puku abụ. Nke a bụ ọnụogugu ndị ikom niile dị site n'otu ọnwa gaa n'ihi. **40** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị sirị Mosis, “Guo ndị ikom Izrel niile e buru ụzọ muo, ndị dị site n'otu ọnwa gbagoo. Choputa ọnụogugu ha, dee aha ha niile n'akwukwọ. **41** Nabata ndị Livayị ka ha bürü nke m n'ọnodụ ndị ikom niile e bürü ụzọ muo n'Izrel. Ozokwa, anụ ulọ ndị Livayị niile bụ nke m, n'ọnodụ ụmụ mbụ nke anụ ulọ niile a mịrụ n'etiti anụ ulọ ndị Izrel niile. Abụ m Onyenwe anyị.” **42**

Ya mere, Mosis gurü ndị ikom niile e buru ụzọ mọ n'Izrel, dika Onyenwe anyị nyere ya n'iwu, **43** chọpụta na ọnụogugu ndị ikom e buru ụzọ mọ site n'onye dị otu ọnwa ruo n'okenye dị iri puku abụ na puku abụ na narị abụ na iri asaa na ato. **44** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị: **45** “Nye m ndị Livayị n'ọnodu ndị ikom niile e bụ ụzọ mọ n'Izrel. Nyekwa m anụ ụlo ndị Livayị niile n'ọnodu anụ ụlo niile e bụ ụzọ mọ n'Izrel. Ndị Livayị bụ nke m. Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị. **46** Ihe a ga-eji gbara narị ụmụ ndị ikom Izrel abụ na iri ndị ikom asaa, na ato ndị e buru ụzọ mọ maputara n'elu ọnụogugu ndị Livayị **47** bụ ego ruru shekel ise, na isi onye ọbụla, ụdi shekel ebe nsọ, nke ọtụtụ ya bụ iri gera abụ. **48** Were ego mgbaputa a nye Eron na ụmụ ndị ikom ya.” **49** Ya mere, Mosis natara ego mgbaputa ahụ n'isi onye ọbụla dí n'ọnụogugu ndị ahụ mara n'elu ọnụogugu ndị Livayị. **50** Ego niile ọ natara site n'aka ndị ikom Izrel niile e bụ ụzọ mọ bụ ọlaçcha ruru puku shekel na narị shekel ato na iri isii na ise, dika ihe ọtụtụ shekel ebe nsọ si dị. **51** Mosis nyere Eron na ụmụ ya ego mgbaputa ndị a dika Onyenwe anyị nyere ya n'iwu.

4 Onyenwe anyị gwara Mosis na Eron okwu sị, **2** “Guo ọnụ chọpụta, ọnụogugu ụmụ Kohat dí n'ebو Livayị dika ikwu ha na ezinaulọ ha si dị. **3** Guo ndị ikom niile gbarala iri afọ ato ruo iri afọ ise, ndị tozuru ije ozi n'ụlo nzute. **4** “Nke a bụ ọrụ dịrị ndị Kohat n'ụlo nzute, ilekota ihe ndị ahụ kachasi idị nsọ. **5** Mgbe ọmụma ụlo ikwu ahụ ga-ebili ije ha, Eron na ụmụ ya ndị ikom ga-eburu ụzọ banye n'ụlo nzute ahụ wetuo akwa mgbochi ahụ, jiri ya kpuchie igbe iwu ogbugba ndu ahụ. **6** Mgbe ahụ, ha ga-agbakwasị akpükpo anụ ehi mmiri n'elu akwa mgbochi ahụ, sakwasikwa akwa na-acha anụnụ anụnụ n'elu ya, tinyekwa mkporo osisi niile n'oghore ha kwesiri idị. **7** “N'elu tebul ahụ na-adị n'ihu Onyenwe anyị, ha ga-agbasa akwa anụnụ anụnụ tükwasikwa efere niile, ngaji niile, ọkwa niile na iko aja ihe ọnụri. Achịcha ahụ na-adigide n'elu ya ga-adịkwa ebe ọ dị. **8** Ha ga-agbasakwa akwa uhie n'elu ya, jiri akpükpo anụ ehi mmiri gbokwasikwa n'elu akwa uhie ahụ. Mgbe ahụ, ha ga-etinyekwa mkporo osisi e ji ebu tebul n'ime oghere o kwesiri idị. **9** “Ozọ, ha ga-eji akwa anụnụ anụnụ sachie ihe idoba oriona ahụ nke na-enye ihè, ya na oriona ya niile, mkpa ya niile na ihe ịkpakepụ ọkụ ya niile na ite mmanụ ya niile, e ji awụnye ya

mmanụ. **10** Emesịa, ha ga-eji akpükpo anụ ehi mmiri sachie ya na ngwongwo ya niile, tükwasị ya n'elu ihe e ji ebu ya. **11** “Ha ga-ejikwa akwa anụnụ anụnụ tüsaa n'elu ebe iche aja ahụ e jiri ọlaedo mee, werekwa akpükpo anụ ehi mmiri sachie ya, tinyekwa mkporo osisi e ji ebu ya n'oghore dí n'akukụ ebe iche aja ahụ. **12** “Ihe ndị ozọ niile e ji eje ozi n'ebe nsọ ahụ ka ha ga-eji akwa anụnụ anụnụ kekotaa, jirikwa akpükpo anụ ehi mmiri sachie ha, tükwasị ha n'elu ihe e ji ebu ha. **13** “A ga-ekpopụ ntụ dí n'ebe iche aja bronz ahụ, jiri akwa na-acha ngwakota anụnụ na uhie, sachie ebe iche aja bronz ahụ. **14** Emesịa ha ga-atükwasị ihe niile e ji eje ozi n'ebe iche aja ahụ n'elu akwa ahụ, ihe dika ite ịgụ ọkụ, na ndudụ, na ihe ikpofu ntụ, na efere ikwosa mmiri niile. Akpükpo anụ ehi mmiri ka a ga-eji sachie ha niile. Ma n'ikpeazụ, mkporo osisi e ji ebu ya ka a ga-etinye n'ebe ha kwesiri idị. **15** “Mgbe Eron na ụmụ ya kpuchisirị ụlọnsọ ahụ na ngwongwo niile nke ebe nsọ ahụ, dika ndị Izrel niile na-ejikere ibili ije, mgbe ahụ ka ndị Kohat ga-abata buru ihe ndị a. Ma ha agaghị emetụ ihe nsọ ndị a aka ka ha ghara ịnwụ. Ọrụ ibu ihe ndị a niile dí n'ime ụlo nzute dírị Ndị Kohat. **16** “Elieza nwa Eron, onye nchụaja, ka ọrụ ndị a dí n'aka: mmanụ e ji amụ ọkụ, na ihe nsure ọkụ e ji ụda dí iche iche na-esi isi ụto mee, na onyinye mkpụru ọka a na-enye ụbochị niile, na mmanụ nsọ ahụ. N'aka ya ka ọrụ metütara nlekota ụlo nzute ahụ niile, ihe niile dí n'ime ya na ngwongwo nsọ ya dí iche iche dí.” **17** Onyenwe anyị gwara Mosis na Eron sị, **18** “Unu ekwekwala ka agbüri Kohat bury ndị e bipürü site n'ebو Livayị. **19** Otu a ka unu ga-esi meso ha mmeso ime ka ha dịrị ndu, ghara ịnwụ, mgbe ha bijara nso ihe ndị ahụ díkarịsiri nsọ, Eron na ụmụ ya ga-esoro ha banye gosi onye ọ buña n'ime ha ihe ha ga-ebu. **20** Ma ndị Kohat ekwesighị ịbanye ilekwasị ihe nsọ ndị ahụanya, ka ha ghara ịnwụ.” **21** Mgbe ahụ Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, **22** “Guo ọnụ chọpụta ọnụogugu ụmụ Geshon, dika ikwu ha na ezinaulọ ha si dị. **23** Mata ọnụogugu ndị ikom ole ha dí, ndị kwesiri ịrụ ọrụ n'ụlo nzute, ndị gbara iri afọ ato ruo iri afọ ise. **24** “Ihe ga-abụ ọrụ ndị ikwu Geshon ga-abụ ije ozi na ibu ibu. **25** Ha ga-ebu akwa mgbochi ebe obibi ahụ na nke ụlo nzute ahụ, tinyere akwa e ji sachie ya na akwụ mgbochi dí n'ọnụ ụzọ ụlo nzute ahụ. **26** Ha ga-ebukwa akwa mgbochi niile e ji gechie ogige ahụ, akwa e ji gechie ọnụ ụzọ ama ogige gbara

ebe içhü aja na ụlo nzute ahü gburugburu, ụdo ya niile na ngwongwo niile e ji eje ozi. **27** Ọrụ ha niile, maqbụ ibu ihe ma ọ bụkwanụ ịrụ ọrụ ozo, ga-abụ site na ntụziaka Eròn na ụmụ ya. I ga-ekene ha ọrụ dírị ha n’ihe niile bù ihe ha ga-ebu. **28** Nke a bù ọrụ dírị ikwu Geshon n’ulọ nzute. Ha ga-anö n’okpuru Itama, nwa Eròn, onye nchüaja, onye bù onyeisi ha. **29** “Gụo, chọputa ọnụogugu ụmụ Merari díka ikwu ha na ezinaulọ ha si dị. **30** Chọputa ọnụogugu ndị ikom ole ha dị, ndị gbara iri afọ ato ruo iri afọ ise, ndị toruru ịrụ ọrụ n’ulọ nzute Onyenwe anyị. **31** Ije ozi ha díka o si metụta oru ụlo nzute bù ibu mbudo ụlo nzute ahü niile, osisi ntübichi ya niile, ogidi osisi na ụkwụ ya niile; **32** tinyere ogidi osisi niile dị ogige ahü gburugburu na ụkwụ ha niile, ntu niile, ụdo ha niile na ngwongwo ndị ozo e ji arụ oru metụtara ihe ndị a ha ga-ebu. Kenye nwoke ọbula ọrụ nke ya. Kpọ onye ahü aha nye ya ọrụ nke ya. **33** Nke a bù ọrụ dírị ndị agbụru Merari mgbe ha na-agà ozi ha n’ulọ nzute. Ha ga-anö n’okpuru Itama, nwa Eròn, onye nchüaja, onye bù onyeisi ha.” **34** Ya mere, Mosis na Eròn na ndị ndu nzukọ ụmụ Izrel gurụ ma chọputa ọnụogugu ụmụ Kohat, díka ikwu ha na ezinaulọ ha si dị. **35** Ndị ikom niile gbara iri afọ ato ruo iri afọ ise, ndị toruru ije ozi n’ulọ nzute ahü **36** díka ikwu ha si dị bù puku abụo na nari asaa na iri ise. **37** Ndị a niile bù ndị si n’ikwu Kohat ndị na-eje ozi n’ulọ nzute. Mosis na Eròn gurụ ha ọnụ díka iwu Onyenwe anyị nyere Mosis si dị. **38** A gurụ ụmụ Geshon ọnụ díka ikwu ha na ezinaulọ ha si dị. **39** Ndị ikom niile gbara iri afọ ato ruo iri afọ ise, ndị toruru ije ozi n’ulọ nzute, **40** díka ikwu ha si dị bù puku abụo na nari isii na iri ato. **41** Ndị a niile bù ndị si n’ikwu Geshon ndị na-eje ozi n’ulọ nzute. Mosis na Eròn gurụ ha ọnụ díka iwu Onyenwe anyị nyere Mosis si dị. **42** A gurụ ụmụ Merari ọnụ díka ikwu ha na ezinaulọ ha si dị. **43** Ndị ikom niile gbara iri afọ ato ruo iri afọ ise ndị toruru ije ozi n’ulọ nzute **44** díka ikwu ha si dị bù puku ato na nari abụo. **45** Ndị a niile bù ndị si n’ikwu Merari ndị na-eje ozi n’ulọ nzute. Mosis na Eròn gurụ ha ọnụ díka iwu Onyenwe anyị nyere Mosis si dị. **46** Otu a ka Mosis na Eròn na ndị ndu ụmụ Izrel si gụo ndị Livayị niile ọnụ díka ikwu ha na ezinaulọ ha si dị. **47** Ndị ikom niile gbara iri afọ ato ruo iri afọ ise, ndị toruru ije ozi na ibu ụlo nzute ahü **48** di puku asatọ na nari ise na iri asatọ. **49** Díka iwu Onyenwe anyị nyere site n’aka Mosis si dị, e kenyere

onye ọbula ọrụ ya ma gwa ya ihe o kwesiri ibu. A gurụ ha ọnụ díka Onyenwe anyị nyere Mosis n’iwu.

5 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, **2** “Nye ndị Izrel iwu ka ha site n’omụma ụlo ikwu ha kpopụ onye ekpenta ọbula maqbụ onye ihe si n’ahụ na-asopụta, na ndị merụrụ onwe ha site n’imetu onye nwụrụ anwụ aka. **3** Iwu a metụtara onye ọbula, nwoke na nwanyị. Kpopụ ha ka ha gaa n’azụ omụma ụlo ikwu, ka ha ghara imerụ ogige ụlo ikwu ha bù ebe ahụ m binyere unu.” **4** Ndị Izrel mezuru iwu a, site n’etiti ha kpopụ ndị dị otu a, díka Onyenwe anyị nyere Mosis n’iwu. **5** Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, **6** “Gwa ụmụ Izrel okwu sị ha, ‘Mgbé onye ọbula, nwoke maqbụ nwanyị, mejorō mmadụ ibe ya n’uzo ọbula, si otu a bürü onye na-ekwesighị ntükwasị obi nye Onyenwe anyị bù onye ikpe mara. **7** Onye dị otu a aghaghị ikwuputa mmehie ya, kwughachi onye ahụ o mejorō ihe iwu kwuru na ọ ga-akwụ. Ọ ga-atükwasị n’elu ihe ọ na-akwughachi onye ahụ o mejorō ego ozo ruru otu ụzọ n’uzo ise. **8** Ma ọ bürü na onye ahụ enweghi onye ikwu ya bù onye a ga-akwughachi ụgwọ n’ihi mejorō ahụ, ihe ikwughachi ụgwọ ahụ ga-abụ nke Onyenwe anyị, aghaghị inye onye nchüaja. A ga-atükwasịkwa ya ebule a ga-eji chọo aja mkpuchi mmehie n’ihi onye ahụ mehiere. **9** Onyinye niile dị nsọ ndị Izrel wetaara onye nchüaja bù nke onye nchüaja ahụ. **10** Onyinye dị nsọ niile mmadụ na-eweta bù nke onye na-eweta ya, ma onyinye e nyere onye nchüaja bù nke onye nchüaja.” **11** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, **12** “Gwa ụmụ Izrel okwu sị ha, Ọ bürü na nwunye mmadụ ejehie ụzọ bürü onye na-ekwesighị ntükwasị obi n’ebé di ya nọ **13** site n’idinakwuru nwoke ozo n’uzo zoro ezo n’ebé di ya nọ ruo na achoputaghị adighị ọcha ya (ebe a na-enweghi onye ga-agba akaebe megide ya, maqbụ na e jidere ya mgbe ọ na-akwa iko ahụ), **14** Ọ bürü na mmuọ ekworo abiakwasị di ya, ọ burukwa na di nwanyị ahụ na-enyo nwunye ya enyo, na-ele ya anya díka onye merụrụ onwe ya, ma ọ bụkwanụ, ọ bürü na di ya esite n’ekworo nyoo nwunye ya, ọ bù ezie na nwanyị ahụ bù onye na-emerughị onwe ya, **15** nwoke a ga-akporo nwunye ya bìakwute onye nchüaja. Ọ ga-eweta onyinye iji ibjaru nso n’ihi nwunye ya, nke bù iko ụtụ oka balị abụo a na-awükwasighi mmanụ, maqbụ ụda na-esi isi ụtọ a gwakorọ ągawakorọ, n’ihi na ọ bù onyinye mkpuru ọka e sitere n’obi jupütara

n'ekworo nye, onyinye ikpötü uche n'ikpe ọmụma. **16** “Onye nchüaja ga-akpobata nwanyị a mee ka o guzo n'ihi Onyenwe anyị. **17** O ga-ekunye mmiri nsø n'ime ite aja, kporo aja n'ala site n'ulọ nzute ahụ wụnye ya n'ime mmiri ahụ. **18** Dịka nwanyị ahụ guzo n'ihi Onyenwe anyị, onye nchüaja ahụ ga-atosa agịri isi ya, tinye onyinye mkpuru ọka ncheta ahụ, nke bụ onyinye mkpuru ọka ekworo ahụ n'obụaka nwanyị a. Onye nchüaja n'onwe ya ga-eguzo n'ihi nwanyị a jide ite mmiri ilu ahụ na-eweta ọbụbu onu. **19** Mgbe ahụ, onye nchüaja ga-eme ka nwanyị a n'uo iyi, mgbe ọ na-agwa ya okwu sị, “O bụrụ na o nweghị nwoke obula gi na ya nwere mmekekọ, o bụrụ na i kpafughị ghọ onye na-adighị ọcha mgbe i no n'ulọ di gi, ka ihe ojoo ọbula ghara izute gi site na mmiri ilu a na-eweta ọbụbu onu. **20** Ma ọ bụrụ na i kpafuola mgbe i ka no n'ulọ di gi, ọ bụrụ na i merụola onwe gi site na idinakwuru nwoke ọzọ na-abughị di gi,” **21** (n'oge a, onye nchüaja ga-eme ka nwanyị a n'uo iyi nke ya na ọbụbu onu a so, gwa nwanyị okwu sị ya) “ka Onyenwe anyị mee ka ndị i no n'etiti ha buo gị onu ma kochaa gi mgbe o mere ka apata gi ree ure, mgbe o mere ka afo gi koo eko. **22** Ka mmiri ilu a, nke na-eweta ọbụbu onu banye gi n'ahụ ime ka afo gi koo eko, imekwa ka akpanwa gi daa ada.” “Nwanyị ahụ ga-aza sị, “Amen, ya dịri m otu a.” **23** “Mgbe ahụ onye nchüaja ahụ ga-edē ọbụbu onu ndị a n'akwukwọ, sanye ha n'ime mmiri ilu ahụ. **24** Mgbe ahụ, ọ ga-enye nwanyị a mmiri ilu ahụ na-eweta ọbụbu onu ka ọ n'uo, mmiri a ga-abanye ya n'ime ahụ, wetara ya ịta ahụhụ dị ilu. **25** Emesịa, onye nchüaja ga-anara nwanyị ahụ onyinye mkpuru ọka ekworo ahụ o ji n'obụaka ya, feghariya ya n'ihi Onyenwe anyị, buru ya gaa n'ebe ịchụ aja. **26** Onye nchüaja ga-esite n'onyinye mkpuru ahụ kporo nke ga-eju ya aka, nke na-anochite anya ha niile, suo ha ọkụ n'elu ebe ịchụ aja. Emesịa, ọ ga-enye nwanyị ahụ mmiri ahụ ka ọ n'uo. **27** O bụrụ na nwanyị a emerụola onwe ya, bụrụ onye na-ekwesighị ntükwasị obi nye di ya, mgbe ọ n'urụ mmiri na-eweta ọbụbu onu, ọ ga-abanye n'ime ya wetara ya ahụhụ dị ilu. Afo ya gageko, buo ibu, akpanwa ya a gaghị anagide nwa. Ọ ga-aghị onye a bụrụ onu n'etiti ndị ya. **28** Ma ọ bụrụ na nwanyị emerughị onwe ya, kama ọ bụ onye dị ọcha, ọ ga-abụ onye nwere onwe ya site n'ikpe ọmụma. Ọ ga-atụrụ ime mọta ụmụ. **29** “Nke a bụ iwu metụtara ikwo ekworo mgbe nwanyị bi n'ulọ di ya kpafuru merụo onwe ya. **30** Maobụ mgbe ekworo jupütara

nwoke n'obi n'ihi na ọ gurụ nwunye ya dika onye na-ekwesighị ntükwasị obi. Onye nchüaja ga-eme ka nwanyị a guzo n'ihi Onyenwe anyị, mezuokwa ihe niile n'usoro dika e si deputa ha n'ebé a. **31** A gaghị ama di nwanyị a ikpe dika onye mere ihe ojoo, kama nwanyị a ga-ebu ahụhụ ya na mmehie ya naanị ya.”

6 Onyenwe anyị gwara Mosis sị, **2** Gwa ndị Izrel sị ha, “Mgbe nwoke maobụ nwanyị n'urụ iyi o ji kpebie ikwe nkwa pürü iche nke ikewapụ onwe ya nye Onyenwe anyị dika onye Nazirait, **3** ha ga-ekewapụ onwe ha site na iñụ mmanya, maobụ detụ ihe ọñụnụ ọbula na-aba n'anya ire. Ha agaghị arụ mmiri mkpuru vajinị, ọ gaghị ata mkpuru vajinị ọhụrụ maobụ nke a mịkpọro amịkpọ. **4** Oge ahụ niile ọ bụ onye Nazirait, ọ gaghị eri ihe ọbula sitere na mkpuru osisi vajinị maobụ mkpuru ya maobụ okpokoro azu ya. **5** “N'ime oge niile nke imezu nkwa ikewapụ onwe ya nye Onyenwe anyị, aguba agaghị agabiga ya n'isi. Ọ ga-anogide bụrụ onye dị nsø tutu ruo oge nkwa ikewapụ onwe ya nye Onyenwe anyị zuru. N'ihi nke a, o ga-ahapụ agịri isi ya ka o too. **6** “N'ime oge niile nke imezu nkwa ikewapụ onwe ya nye Onyenwe anyị, ọ gaghị aga nso mmadụ ọbula nwurụ anwụ, **7** ọ bùladị na nna ya, maobụ nne ya, maobụ nwanne ya nwoke, maobụ nwanne ya nwanyị anwụo. Ọ gaghị emerụ onwe ya n'ihi ha, n'ihi na akara ikewapụ onwe ya iche nye Chineke dị ya n'isi. **8** N'oge niile nke ikewapụ onwe ya, onye e doro nsø nye Onyenwe anyị ka ọ bụ. **9** “O bụrụ na mmadụ anwụo na mberede n'akụkụ onye nazirait, si otu a merụ agịri isi ya nke na-egosi ido nsø ya, ọ ghaghị ikpacha isi ya n'ubochị nke asaa bụ ubochị ime ka ọ dī ọcha. **10** N'ubochị nke ọzọ ya, bụ n'ubochị nke asato. Ọ ghaghị iwetara onye nchüaja nduru abụo maobụ ụmụ kpala kwukwu abụo, n'onu ụzọ ulọ nzute ahụ. **11** Onye nchüaja ahụ ga-ewere otu n'ime ha chụorọ ya aja mmehie. Ọ ga-ewerekwa nnụnụ nke ọzọ chụorọ ya aja nsure ọkụ maka ikpuchiri onye ahụ nwere akara ido nsø mmehie ya, bụ nke o mere site n'inụ onye nwurụ anwụ nso. Ọ ga-edokwa isi ya nsø ọzọ n'ubochị ahụ. **12** O ga-ekewapụ onwe ya nye Onyenwe anyị dika o mere na mimalite ubochị niile nke ido nsø ya. Wetakwa otu nwa ebule gbara otu afo maka aja ikpe ọmụma. A gaghị agunnyere ya ubochị ndị ahụ niile gafere tupu o merụ onwe ya, n'ihi na o merụ onwe ya mgbe ọ no onodụ imezu nkwa nkewapụ. **13** “Nke a bụ iwu dịri onye Nazirait mgbe oge ido onwe ya

nsø nye Onyenwe anyị zuru. A ga-eduru ya bịa n'ọnụ ụzo ụlo nzute ahụ. 14 N'ebé ahụ ka o ga-anó chee onyinye ya ndí a n'ihi Onyenwe anyị: nwa ebule na-enweghi ntùpo, gbara otu afo, maka aja nsure oku na otu nwa nne aturu na-enweghi ntùpo gbara otu afo maka aja mmehie, na otu ebule ahụ zuruoke maka aja udo, 15 tinyere aja mkpuru ọka, na aja ihe ọnụnụ na otu nkata achịcha a na-ejighị ihe na-eko achịcha mee, na achịcha e ji ezi ụtụ ọka a gwara mmanụ oliv mee, na achịcha mbadamba na-ekoghi eko nke e tere mmanụ oliv. 16 “Onye nchüaja ahụ ga-eche ihe aja ndí a niile n'ihi Onyenwe anyị, chüo aja mmehie na aja nsure oku. 17 O ga-eji nwa ebule ahụ chüo aja udo nye Onyenwe anyị, ya na nkata achịcha na-ekoghi eko ahụ. O ga-achukwa aja mkpuru ọka, na aja ihe ọnụnụ. 18 “Mgbe ahụ, onye ahụ doro onwe ya nsø nye Onyenwe anyị ga-akpuchapụ agiri isi ya nke bụ ihe na-egosi ido nsø ya. O ga-eme nke a na mbata ọnụ ụzo ụlo nzute ahụ. Emesia, o ga-etinye agiri isi ahụ o kpuchapütara n'oku ahụ dí n'okpuru aja udo ahụ. 19 “Mgbe a kpuchasịrị onye ahụ agiri isi ya, nke na-egosi ido nsø ya, onye nchüaja ga-ewere ubu aka ebule ahụ e sịri esị, otu ogbe achịcha na-ekoghi eko na otu mbadamba achịcha na-ekoghi eko site na nkata ahụ, tinye ha niile n'aka onye ahụ. 20 Onye nchüaja ahụ n'oge a, ga-ewere aja ndí a fufee ha n'ihi Onyenwe anyị dika aja mfufe. Ha niile ga-abụ ihe nsø nye onye nchüaja ahụ, tinyere obi anụ ahụ e fusere efufe, na apata anụ ahụ e chere n'ihi Onyenwe anyị. Mgbe nke a gasịri, onye ahụ doro onwe ya nsø nwere onwe ya iñu mmanya. 21 “Nke a bụ iwu díri onye o bụla kpebiri ikewapụ onwe ya nye Onyenwe anyị dika onye Nazirait. Onyinye onye ahụ ga-enye ga-abụ dika nkwa ido nsø ya si dí, tinyere ihe ndí ọzọ ha nwere ike inye. Onye dí otu a aghaghị imezu nkwa ọ bụla o kwere dika iwu metütara onye Nazirait si dí.” 22 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, 23 “Gwa Eròn na ụmụ ya ndí ikom sị, ‘Otu a ka unu ga-esi gozie ndí Izrel. Unu ga-asị ha, 24 ““Onyenwe anyị gozie unu ma chebe unu, 25 Onyenwe anyị mee ka ihu ya mukwasị unu, ma meere unu amara, 26 Onyenwe anyị chee ihu ya n'ebe unu nō, nyekwa unu udo.”” 27 “Otu a ka ha ga-esi kwuputa aha m nye ụmụ Izrel. Mụ onwe m ga-agozikwa ha.”

7 Mgbe Mosis guzobesiri ụlo nzute ahụ ọto, o tere ya mmanụ. Doo ya na ihe niile e ji chüo ya mma

nsø. O tekwara ebe iche aja mmanụ, doo ya nsø, ya na ngwongwo ya niile. 2 Mgbe ahụ, ndí ndu Izrel, ndí iezinälu niile, ndí bụ ndí ndu ebo niile e tinyere ọru ịgu ndí ahụ niile ọnụ wetara onyinye ha. 3 Ha wetara dika onyinye ha nye Onyenwe anyị ugboala isii ihe juputara n'ime ha, na ehi iri na abu. Ndí ndu abu ọbula wetara otu ugboala, ma ha niile n'otu na otu wetara otu ehi, otu ehi. Ha chere ihe ndí a niile n'ihi ụlo nzute ahụ. 4 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, 5 “Nabata onyinye ndí a niile, ka e jiri ha rụo ọru ụlo nzute, were ha nyefee ndí Livayị n'aka, onye ọbula dika mkpa ọru ya si dí.” 6 Ya mere, Mosis nabatara ugboala ndí ahụ na ehi ndí ahụ, nyefee ha ndí Livayị n'aka. 7 O nyere ụmụ Geshon ugboala abu ọ na ehi ano, dika ọru ha si dí. 8 Nye ụmụ Merari, ugboala ano na ehi asatọ, dika ọru ha si dí. Ha niile nō n'okpuru nlekötä Itama nwa Eròn, onye nchüaja. 9 Mosis enyeghi ụmụ Kohat ihe ọbula n'ihi na o bụ n'isi mbụ aka ha ka ha ji ebu ihe nsø ndí ahụ ha ketara ibu. 10 Ndí ndu ụmụ Izrel niile wetara onyinye ido nsø n'ubochị e tere ebe iche aja ahụ mmanụ ido ya nsø. Ha wetara ha, debe ha n'ihi ebe iche aja ahụ. 11 N'ihi na Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, “Ka onyendu ọbula weta onyinye n'ubochị dí iche iche, otu onye, otu ubeochị, maka ido nsø nke ebe iche aja ahụ.” 12 Ya mere, Nashon nwa Aminadab onye si n'ebu Juda wetara onyinye nke ya n'ubochị nke mbụ. 13 Onyinye o wetara bụ: efere ọlaocha nke ịdị arọ ya bụ narị shekel na iri shekel ato, na otu efere ikwosa mmiri e ji ọlaedo kpụo nke ịdị arọ ya bụ iri shekel asaa, dika ihe ọtụtụ shekel ebe nsø si dí. A wujuru efere abu ọ ndí a ụtu ọka a gwara mmanụ maka onyinye mkpuru ọka. 14 O wetara otu efere ọlaedo, nke ịdị arọ ya bụ shekel iri. A wujuru efere a ụda na-esi isi ụtọ. 15 O wetakwara otu nwa oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule nke gbara otu afo maka aja nsure oku. 16 O wetakwara otu mkpi maka aja mmehie, 17 na ehi abu, na ebule ise, na mkpi ise, na ụmụ ebule ise gbara otu afo, otu afo, ka a chüo maka aja udo. Nke a bụ onyinye Nashon nwa Aminadab nyere. 18 N'ubochị nke abu, Netanel nwa Zua, onyendu ebo Isaka wetara onyinye nke ya. 19 Onyinye o wetara bụ: otu efere ọlaocha nke ịdị arọ ya bụ narị shekel na iri shekel ato, na otu efere ikwosa mmiri e ji ọlaedo kpụo, nke ịdị arọ ya bụ iri shekel asaa, efere abu ọ ndí a ụtu ọka a gwara mmanụ dika onyinye mkpuru ọka. 20 O wetara otu

efere olaedo, nke idji aro ya bu shekel iri. A wujuru efere a uda na-esi isi uto. 21 O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afø maka aja nsure oku. 22 O wetakwara otu mkpi maka aja mmechie, 23 na ehi abuø, na ebule ise, mkpi ise, na umu ebule ise gbara otu afø, otu afø, ka a chuo maka aja udo. Nke a bu onyinye Netanel nwa Zua. 24 N'ubochi nke ato Eliab nwa Helon onyendu ebo Zebulon wetakwara onyinye nke ya. 25 Onyinye o wetara bu: otu efere olaocha nke idji aro ya bu narì shekel na iri shekel ato, na otu efere ikwosa mmiri e ji olaedo kpuø, nke idji aro ya bu iri shekel asaa, efere abuø ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsø si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka. 26 O wetara otu efere olaedo nke idji aro ya bu shekel iri. A wujuru efere a uda na-esi isi uto. 27 O wetakwara otu nwa oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afø maka aja nsure oku. 28 O wetakwara otu mkpi maka aja mmechie, 29 na ehi abuø, na ebule ise, mkpi ise, na umu ebule ise gbara otu afø, otu afø, ka a chuo maka aja udo. Nke a bu onyinye Eliab nwa Helon wetara. 30 N'ubochi nke anø, Elizo nwa Shedeua onyendu ebo Ruben wetara onyinye nke ya. 31 Onyinye o wetara bu: otu efere olaocha nke idji aro ya bu narì shekel na iri shekel ato, na otu efere ikwosa mmiri e ji olaedo kpuø, nke idji aro ya bu iri shekel asaa, efere abuø ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsø si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka. 32 O wetara otu efere olaedo, nke idji aro ya bu shekel iri. A wujuru efere a uda na-esi isi uto. 33 O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afø maka aja nsure oku. 34 O wetakwara otu mkpi maka aja mmechie, 35 na ehi abuø, na ebule ise, mkpi ise, na umu ebule ise gbara otu afø, otu afø, ka a chuo maka aja udo. Nke a bu onyinye Elizo nwa Shedeua nyere. 36 N'ubochi nke ise Shelumiel nwa Zurishadai, onyendu ebo Simion butere onyinye nke ya. 37 Onyinye o wetara bu: otu efere olaocha nke idji aro ya bu narì shekel na iri shekel ato, na otu efere ikwosa mmiri e ji olaedo kpuø, nke idji aro ya bu iri shekel asaa, efere abuø ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsø si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka. 38 O wetara otu efere olaedo nke idji aro ya bu shekel iri. A wujuru efere a uda na-esi isi uto. 39 O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afø maka aja nsure oku. 40 O wetakwara otu mkpi maka aja mmechie, 41

ehi abuø, ebule ise, mkpi ise na umu ebule ise gbara otu afø, otu afø, ka a chuo maka aja udo. Nke a bu onyinye Shelumiel nwa Zurishadai nyere. 42 N'ubochi nke isii, Eliasaf nwa Deuel onyendu ebo Gad butere onyinye nke ya. 43 Onyinye o wetara bu: otu efere olaocha nke idji aro ya bu narì shekel na iri shekel ato, na otu efere ikwosa mmiri e ji olaedo kpuø, nke idji aro ya bu iri shekel asaa, efere abuø ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsø si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka. 44 O wetara otu efere olaedo, nke idji aro ya bu shekel iri. A wujuru efere a uda na-esi isi uto. 45 O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afø maka aja nsure oku. 46 O wetakwara otu mkpi maka aja mmechie, 47 na ehi abuø, ebule ise, mkpi ise na umu ebule ise gbara otu afø, otu afø, ka a chuo maka aja udo. Nke a bu onyinye Eliasaf nwa Deuel nyere. 48 N'ubochi nke asaa, Elishama, nwa Amihud, onyendu ebo Ifrem butere onyinye nke ya. 49 Onyinye o wetara bu: otu efere olaocha nke idji aro ya bu narì shekel na iri shekel ato, na otu efere ikwosa mmiri e ji olaedo kpuø, nke idji aro ya bu iri shekel asaa, efere abuø ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsø si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka. 50 O wetara otu efere olaedo, nke idji aro ya bu shekel iri. A wujuru efere a uda na-esi isi uto. 51 O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afø maka aja nsure oku. 52 O wetakwara otu mkpi maka aja mmechie, 53 na ehi abuø, ebule ise, mkpi ise na umu ebule ise gbara otu afø, otu afø, ka a chuo maka aja udo. Nke a bu onyinye Elishama nwa Amihud nyere. 54 N'ubochi nke asato, Gamaliel nwa Pedazo onyendu ebo Manase nyere onyinye nke ya. 55 Onyinye o wetara bu: otu efere olaocha nke idji aro ya bu narì shekel na iri shekel ato, na otu efere ikwosa mmiri e ji olaedo kpuø, nke idji aro ya bu iri shekel asaa, efere abuø ndi a bu n'usoro dika shekel ebe nsø si di. A wujuru efere obula ezi utu oka a gwara mmanu dika onyinye mkpuru oka. 56 O wetara otu efere olaedo, nke idji aro ya bu shekel iri. A wujuru efere a uda na-esi isi uto. 57 O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afø maka aja nsure oku. 58 O wetakwara otu mkpi maka aja mmechie, 59 ehi abuø, ebule ise, mkpi ise na umu ebule ise gbara otu afø, otu afø, ka a chuo maka aja udo. Nke a bu onyinye Gamaliel nwa Pedazo nyere. 60 N'ubochi nke itoolu, Abidan nwa Gidion onyendu

ebo Benjamin nyere onyinye nke ya. **61** Onyinye o wetara bụ: otu efere ọlaočha nke ịdị arọ ya bụ nari shekel na iri shekel ato, na otu efere ikwosa mmiri e ji ọlaedo kpụo, nke ịdị arọ ya bụ iri shekel asaa, efere abụo ndị a bụ n'usoro dika shekel ebe nsø si di. A wujuru efere ọbułla ezi ụtụ ọka a gwara mmanụ dika onyinye mkpuru ọka. **62** O wetara otu efere ọlaedo, nke ịdị arọ ya bụ shekel iri. A wujuru efere a ụda na-esi isi ụtọ. **63** O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afo maka aja nsure ọku. **64** O wetakwara otu mkpi maka aja mmechie, **65** na ehi abụo, ebule ise, mkpi ise na ụmụ ebule ise gbara otu afo, otu afo, ka a chụo maka aja udo. Nke a bụ onyinye Abidan nwa Gidiioni nyere. **66** N'ụbочị nke iri, Ahieza nwa Amishadai, onyendu ebo Dan butere onyinye nke ya. **67** Onyinye o wetara bụ: otu efere ọlaočha nke ịdị arọ ya bụ nari shekel na iri shekel ato, na otu efere ikwosa mmiri e ji ọlaedo kpụo, nke ịdị arọ ya bụ iri shekel asaa, efere abụo ndị a bụ n'usoro dika shekel ebe nsø si di. A wujuru efere ọbułla ezi ụtụ ọka a gwara mmanụ dika onyinye mkpuru ọka. **68** O wetara otu efere ọlaedo, nke ịdị arọ ya bụ shekel iri. A wujuru efere a ụda na-esi isi ụtọ. **69** O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afo maka aja nsure ọku. **70** O wetakwara otu mkpi maka aja mmechie, **71** ehi abụo, ebule ise, mkpi ise na ụmụ ebule ise gbara otu afo, otu afo, ka a chụo maka aja udo. Nke a bụ onyinye Ahieza nwa Amishadai nyere. **72** N'ụbочị nke iri na otu, Pagiel nwa Okran, onyendu ebo Asha butere onyinye nke ya. **73** Onyinye o wetara bụ: otu efere ọlaočha nke ịdị arọ ya bụ nari shekel na iri shekel ato, na otu efere ikwosa mmiri e ji ọlaedo kpụo, nke ịdị arọ ya bụ iri shekel asaa, efere abụo ndị a bụ n'usoro dika shekel ebe nsø si di. A wujuru efere ọbułla ezi ụtụ ọka a gwara mmanụ dika onyinye mkpuru ọka. **74** O wetara otu efere ọlaedo, nke ịdị arọ ya bụ shekel iri. A wujuru efere a ụda na-esi isi ụtọ. **75** O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afo maka aja nsure ọku. **76** O wetakwara otu mkpi maka aja mmechie, **77** na ehi abụo, ebule ise, mkpi ise na ụmụ ebule ise gbara otu afo, otu afo, ka a chụo maka aja udo. Nke a bụ onyinye Pagiel nwa Okran nyere. **78** N'ụbочị nke iri na abụo, Ahira nwa Enan, onyendu ebo Naftalị nyere onyinye nke ya. **79** Onyinye o wetara bụ: otu efere ọlaočha nke ịdị arọ ya bụ nari shekel na iri shekel ato, na otu efere ikwosa mmiri e ji ọlaedo kpụo, nke ịdị arọ ya

bụ iri shekel asaa, efere abụo ndị a bụ n'usoro dika shekel ebe nsø si di. A wujuru efere ọbułla ezi ụtụ ọka a gwara mmanụ dika onyinye mkpuru ọka. **80** O wetara otu efere ọlaedo nke ịdị arọ ya bụ shekel iri. A wujuru efere a ụda na-esi isi ụtọ. **81** O wetakwara otu oke ehi, otu ebule, otu nwa ebule gbara otu afo maka aja nsure ọku. **82** O wetakwara otu mkpi maka aja mmechie, **83** na ehi abụo, ebule ise, mkpi ise na ụmụ ebule ise gbara otu afo, otu afo, ka a chụo maka aja udo. Nke a bụ onyinye Ahira nwa Enan nyere. **84** Ndị a bụ onyinye ndị ndu ụmụ Izrel wetara maka ido ebe ichu aja nsø n'oge e tere ya mmanụ: efere ọlaočha iri na abụo, na efere ọlaočha ikwosa mmiri iri na abụo, na efere ọlaedo iri na abụo. **85** Ịdị arọ nke efere ọlaočha ọbułla dị otu nari shekel na iri shekel ato. Ịdị arọ nke efere ikwosa mmiri ọbułla dị iri shekel asaa. Ịdị arọ efere ọlaočha niile ha wetara bụ puku shekel abụo na nari shekel anq, dika ihe ọtụtụ shekel ebe nsø si di. **86** Ịdị arọ nke otu n'ime efere ọlaedo iri na abụo ndị ahụ ụda nsure ọku na-esi isi ụtọ juru n'ime ha bụ iri shekel, dika ihe ọtụtụ shekel ebe nsø si di. Ịdị arọ nke efere ọlaedo ndị ahụ niile bụ otu nari shekel na iri shekel abụo. **87** Ọnụoġugu anụ ụlo niile e wetara maka aja nsure ọku bụ: oke ehi iri na abụo, na ebule iri na abụo, na ụmụ ebule iri na abụo gbara otu afo, otu afo, tinyere ihe niile ha wetara maka aja mkpuru ọka. E ji mkpi iri na abụo chụo aja mmechie. **88** Anụ ụlo niile e ji chụo aja udo bụ, iri oke ehi abụo na anq, na iri ebule isii, na iri mkpi isii, na ụmụ ebule iri isii ndị gbara naanị otu afo, otu afo. Ndị a niile bụ onyinye e nyere maka ido ebe ichu aja nsø n'oge e tere ya mmanụ. **89** Mgbe Mosis banyere n'ụlo ikwu ahụ ka ya na Onyenwe anyị kparia ụka, ọ n奴 olu ahụ ka ọ na-agwa ya okwu site n'etiti cherubim abụo ndị ahụ n'elu ebe mkpuchi mmechie dị n'elu igbe iwu ọgbugba ndụ gwa ya okwu. N'uzo dị otu a ka Onyenwe anyị si gwa ya okwu.

8 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, 2 “Gwa

Erон okwu sị ya, ‘Mgbe ọbułla i mụnyere oriona asaa nke iheokụ, i ga-edozi ha ka ihè ha na-enwuputa naanị n'ihi iheokụ ahụ.’’ **3** Erон mere otu a. O doziri oriona ndị ahụ ka ha chee ihu n'ihe ịdoba oriona, dika Onyenwe anyị nyere Mosis n'iwu. **4** Otu a ka esi mee ihe ịdoba oriona ahụ. Ọ bụ naanị ọlaedo ka e ji kpụo iheokụ ahụ, site n'ukwu ya ruo n'okooko niile e ji chọp ya mma. A kpuru iheokụ ahụ n'usoro dika oyiyi Onyenwe anyị gosiri Mosis si di. **5** Mgbe ahụ

Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, 6 “Ugbu a, site n’etiti ụmụ Izrel, kpopụta ụmụ Livayị, doo ha iche, mee ha ka ha dịrị ọcha. 7 Ime ka ha dị ọcha, lee ihe i ga-eme. Fesa ha mmiri na-asachapụ mmechie. Hụkwa na ha kpuchapụ ajị niile dị ha n’ahụ, ma sachaa uwe ha. Si otu a mee ka ha bürü ndị dị ọcha. 8 Gwa ha ka ha weta nwa oke ehi na onyinye mkpuru ọka, bụ ụtụ ọka a gwara mmanụ. Ha ga-ewetakwa nwa oke ehi ọzo; ka ọ bürü ihe ha ji achụ aja mmechie. 9 Emesịa, kpopata ụmụ Livayị n’onụ ụzọ ụlo nzute ahụ. Meekwa ka ọgbakọ ndị Izrel niile zukọ n’ebé ahụ. 10 Kpopụta ndị Livayị n’ihu Onyenwe anyị, ma mee ka ndị Izrel niile bikwasị ha aka ha. 11 Mgbe ahụ, Erọn ga-ewere ndị Livayị chee Onyenwe anyị n’ihu dika onyinye mfufe ndị Izrel niile na-enye ya. N’uzo dị otu a, ụmụ Livayị niile ga-abụ ndị jikere ijere Onyenwe anyị ozi. 12 “Emesịa, ndị Livayị ga-abịa bikwasị aka ha n’isi oke ehi abụ ndị ahụ jiri otu n’ime oke ehi abụ ndị ahụ chụo aja mmechie nye Onyenwe anyị, jiri nke ọzo chụo aja nsure ọkụ, maka ikpuchi mmechie ndị Livayị. 13 Mgbe ahụ, mee ka ndị Livayị guzo n’ihu Erọn na ụmụ ndị ikom, werekwa ha nyefee Onyenwe anyị n’aka dika a ga-asị na ha bụ onyinye mfufe a na-enye Onyenwe anyị. 14 Otu a ka i ga-esi doo ndị Livayị nso ime ka ha dịrị iche site n’igwe ụmụ Izrel ndị ọzo. Ọ bụ m nwe ndị Livayị. 15 “Mgbe i dosiri ndị Livayị nso, cheekwa ha n’ihu Onyenwe anyị dika aja mfufe, ha ga-abịa n’ime ụlo nzute ahụ ihe ozi dịrị ha. 16 Ha bụ nke m site n’etiti ụmụ Izrel niile. Anarala m ha ka ha bürü nke m n’onodụ ụmụ niile e bụ ụzọ mọ, nwa nwoke nke nwanyị ọbụla n’Izrel. 17 N’ihı na nwa nwoke mbụ ọbụla a mürü n’etiti ndị Izrel bụ nke m, ma mmadụ ma anụmanụ niile. Edoro m ha nso nye onwe m, site n’abali ụbочи ahụ m tigbusiri ụmụ niile e bụ ụzọ mọ n’Ijipt. 18 Ewerela m ndị Livayị n’onodụ ụmụ nwoke mbụ niile a mürü n’Izrel. 19 Site n’etiti ndị Izrel niile, ewerela m ndị Livayị nye Erọn na ụmụ ya ndị ikom dika onyinye, ka ha rụo ọrụ niile dị n’ime ụlo nzute ahụ n’onodụ ụmụ Izrel. Ka ha kpuchiere ha mmechie ha niile ka ihe otiti nke nrịa nrịa ghara ibjakwasị ụmụ Izrel, mgbe ọbụla ha bijara nso ebe nso ahụ.” 20 Ya mere, Mosis na Erọn na nzukọ niile nke ụmụ Izrel chere ụmụ Livayị n’ihu Onyenwe anyị, n’usoro dika Onyenwe anyị nyere Mosis n’iwu. 21 Ndị Livayị niile doro onwe ha ọcha, sachakwaa uwe ha niile. Erọn chere ha n’ihu Onyenwe anyị dika onyinye aja mfufe, chụo ọha aja ikpuchi mmechie, ime ka

ha dị ọcha. 22 N’ikpeazu, ndị Livayị bijara ihe ozi ha n’ulọ nzute n’okpuru Erọn na ụmụ ya ndị ikom. Ha nyekwara ndị Livayị ọrụ dika Onyenwe anyị nyere Mosis n’iwu. 23 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, 24 “Iwu m ndị a metutara ndị Livayị niile. Nwoke onye Livayị ọbụla ga-ebido ịrụ ọrụ n’ulọ nzute m mgbe ọ gbara iri afọ abụ na ise. 25 Ọ ga-akwusikwa ịrụ ọrụ n’ime ya mgbe ọ gbara iri afọ ise, mgbe oge ezumike ọrụ ya ga-amalite. 26 Ha nwere ike inyere ụmụnne ha aka n’ịrụ ọrụ ha n’ime ụlo nzute, ma ha onwe ha agaghị arụ ọrụ ahụ. Otu a ka i ga-esi dozie ọrụ ihe ozi nke ndị Livayị.”

9 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu ndị a n’ozara

Sajnaị n’onwa mbụ n’afọ nke abụ site n’oge ha hapụru ala Ijipt. Ọ sịri ya, 2 “Gwa ụmụ Izrel ka ha mee Mmemme Ngabiga n’oge a kara aka. 3 Ha mee ya n’oge a kara aka, malite n’uhuruchi abalị iri na anọ nke ọnwa a. Ha ga-eme ya n’usoro dika iwu na ụkpuru e ji eme ya si dị.” 4 Ya mere, Mosis gwara ndị Izrel sị ha mee Mmemme Ngabiga. 5 Ha mekwara ya n’ozara Sajnaị malite n’uhuruchi abalị iri na anọ nke ọnwa mbụ. Ndị Izrel mere ihe niile n’usoro dika iwu Onyenwe anyị nyere Mosis si dị. 6 Ma ụfodụ n’ime ụmụ Izrel esoghị mee Mmemme Ngabiga ahụ n’ihı na ha rürü arụ site n’inọ ozu nso. N’ihı ya, ha bjakwutere Mosis na Erọn n’ubochi ahụ, 7 sị Mosis, “Anyị ghoro ndị rürü arụ n’ihı inọ ozu mmadụ nso. Giṇị ga-egbochi anyị iso ndị Izrel ndị ọzo iwetara Onyenwe anyị onyinye n’oge a kara aka?” 8 Mosis zara sị ha, “Cherenụ ka m ga juta Onyenwe anyị ihe bụ uche ya banyere mkpa unu.” 9 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, 10 “Gwa ụmụ Izrel okwu sị ha, ‘Ọ bürü na e nwée onye Izrel ọbụla nke merụru onwe ya n’oge Mmemme Ngabiga site n’inọ ozu mmadụ nso, maọbu site n’inọ n’ije, ha nwekwara ike iso mee Mmemme Ngabiga Onyenwe anyị. 11 Kama ha ga-eme ya n’uhuruchi abalị iri na anọ nke ọnwa abụ. Ha ga-eri nwa atụru ha, achicha na-ekoghi eko, na ahijhia ilu. 12 Ha agaghị erifọ ihe ọbụla n’ime ya ruo chi ọbụbọ ụbочи so ya. Ha agaghị agbaji ọkpukpụ ọbụla nke nwa atụru ahụ. Mgbe ha mere Mmemme Ngabiga, ha ga-esorokwa ụzọ niile e si eme mmemme ahụ mee nke ha. 13 Ma ọbụla nọ n’onodụ iđị ọcha, onye nke na-anoghi n’ije n’oge Mmemme Ngabiga ma kpachapụanya hapụ isoro ndị ọzo n’oge mmemme a, a ga-ewezuga ya site n’etiti

ümü Izrel niile, n'ihi na o jürü iwtara Onyenwe anyị onyinye n'oge a kara aka. Onye dị otu a ga-ebu ahụhụ mmehie ya n'isi ya. **14** “Onye ọbjia bi n'etiti unu chọrọ iso na Mmemme Ngabiga Onyenwe anyị, o ga-eme ya n'usoro dika iwu na ụkpuru e nyere si dị. Unu ga-enwe otu iwu ahụ nye onye amụru n'ala na mbịarambia.” **15** N'ubochị ahụ e guzobere ụlo nzute ahụ bụ ụlo ikwu nke igbe iwu ogbugba ndụ ahụ, igwe ojii kpuchiri ya. Site n'uhuruchi ruo n'ütutu igwe ojii ahụ dị n'elụ ụlo nzute ahụ dika oku n'ile anya. **16** Otu a ka o digidere mgbe niile. Igwe ojii kpuchigidere ya, ma n'abalị o na-acha dị ka oku. **17** Mgbe o bụla igwe ojii ahụ si n'elụ ụlo nzute ahụ bilie, ümü Izrel na-ebuli njem, ma mgbe ọbula igwe ojii ahụ na-anogide, ha na-anogidekwa. **18** Mgbe Onyenwe anyị nyekwara iwu, ha na-akwusi, maa ụlo ikwu ha. Oge niile igwe ojii nogidere n'elụ ụlo nzute ahụ ka ümü Izrel na-anogidekwa n'ulọ ikwu ha. **19** O bụru na igwe ojii ahụ anqotee anya, ümü Izrel n'onwe ha na-erube isi n'iwu Onyenwe anyị hapụ iga n'ihu n'ije ha. **20** Oge ụfodụ, igwe ojii ahụ na-anogide naanị abalị ole na ole. Dika iwu Onyenwe anyị si dị, ha na-ama ụlo ikwu ha, maqbụ bulie njem ha. **21** Oge ụfodụ, igwe ojii ahụ na-anogide naanị site n'uhuruchi ruo n'ütutu. Mgbe o si n'elụ ụlo nzute ahụ bilie n'ütutu, ümü Izrel na-ebuli njem ha. O bụru n'ehihi, maqbụ n'abalị, mgbe ọbula igwe ojii ahụ biliri, ümü Izrel na-ebuli njem ha. **22** O bụru na igwe ojii ahụ anodụ n'elụ ụlo nzute ahụ abalị abuọ, maqbụ otu ọnwa, maqbụ otu afọ, ümü Izrel na-anogide n'ulọ ikwu ha. Ma ngwangwa igwe ojii ahụ biliri, ha onwe ha na-ebulikwa njem ha. **23** Site n'iwu Onyenwe anyị na-enye, ha na-ama ụlo ikwu ha, sitekwa n'iwu Onyenwe anyị nyere ha, ha na-ebili njem. Ha mere ihe niile Onyenwe anyị kwuru n'usoro dika iwu o nyere ha site n'onụ Mosis si di.

10 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, **2** “Kpụo opi olaöcha abuọ, jiri ha na-akpọ mkpokota nzuko ümü Izrel na ime ka ha mara mgbe mbuli ije nke ọmuma ụlo ikwu ruru. **3** Mgbe a fürü opि abuọ ahụ, nzuko Izrel niile ga-ezukota n'ihu gi n'onụ uzọ ụlo nzute. **4** Ma o bụru naanị otu opि ka a fürü, o bụ ndị ndu, ndịsi ikwu Izrel niile ga-ezukota bịakwute gi. **5** Otu ụda opि ike ga-egosi na ebo Izrel niile mara ụlo ikwu ha n'akụkụ ọwụwa anyanwụ ga-ebuli ije. **6** Opि ike ahụ daa ụda nke ugboro abuọ, o na-egosi na ndị mara ụlo ikwu ha na ndịda ga-ebuli ije. Ida ụda nke

opi ike bụ ihe e ji amata na oge ibuli ije eruola. **7** Mgbe a ga-akpokota ndị Izrel niile a ga-egbu opi, kama ụda ya ga-adị iche. **8** “O bụ naanị ümü ndị ikom Eròn, ndị nchüaja ga-egbu opi ndị a. Nke a bụ iwu ga-adigide nye unu site n'ogbọ ruo n'ogbọ niile. **9** Mgbe unu gara ibu agha n'ala unu imegide onye iro na-akpagbu unu, füonụ opi ike. Nke a ga-eme ka Onyenwe anyị Chineke unu cheta unu, ma naputa unu site n'aka ndị iro unu. **10** Unu ga-egbukwa opi ndị a n'oge arụri, n'oge mmemme unu a kara aka, na n'oge mmemme ọnwa ọhụrụ niile. Gbukwaanụ opi mgbe unu na-achụ aja nsure oku unu, na aja udo unu niile. Ka o buru ihe a ga-eji na-echeta unu n'ihu Chineke unu. Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị Chineke unu.” **11** N'ubochị iri abuọ, n'ime ọnwa nke abuọ, n'afọ nke abuọ, igwe ojii ahụ biliri site n'elụ ụlo nzute nke igbe iwu ogbugba ndụ ahụ. **12** Mgbe ahụ, ümü Izrel biliri ije site n'ozara Sajnai jegharịa site n'otu ebe ruo n'ebé ọzọ tutu igwe ojii ahụ akwusi n'ozara Paran. **13** Nke a bụ njem mbụ ha mere dika Onyenwe anyị si nye Mosis iwu banyere ije ha. **14** Usuu ọmuma ụlo ikwu nke ebo Juda buru uzọ bulie ije a, n'okpuru ọkolotọ ha. Nashon, nwa Aminadab, bụ onyendu ha. **15** Netanel nwa Zua bụ onyendu usuu ebo Isaka. **16** Eliab nwa Helon bụ onyendu usuu ebo Zebulon **17** Mgbe ahụ, e wedara ụlo nzute ahụ. ümü Geshon na Merari buru ya, bilikwaa ije ha. **18** Usuu ọmuma ụlo ikwu ebo Ruben biliri ije, n'okpuru ọkolotọ ha. Elizô nwa Shedeua bụ onyendu ha. **19** Shelumiel nwa Zurishadai bụ onyendu usuu ebo Simion. **20** Eliasaf nwa Deuel bụ onyendu usuu ebo Gad. **21** Mgbe ahụ, ümü Kohat ndị bu ihe nsọ ndị ahụ niile, biliri ije ha. Tutu ha erute, e guzobere ụlo nzute ahụ n'ebé o kwasiri idị. **22** Usuu ọmuma ụlo ikwu ebo Ifrem biliri ije n'okpuru ọkolotọ ha. Elishama nwa Amihud bụ onyendu ha. **23** Gamaliel nwa Pedazo bụ onyendu usuu ebo Manase. **24** Abidan nwa Gidiön bụ onyendu usuu ebo Benjamin. **25** Na ngwusi usoro ahụ, usuu ọmuma ụlo ikwu ebo Dan biliri ije n'okpuru ọkolotọ ha. Onyendu ha bụ Ahieza nwa Amishadai. **26** Pagiel nwa Okran bụ onyendu usuu ebo Asha. **27** Ahira nwa Enan bụ onyendu usuu ebo Naftali. **28** Nke a bụ usoro usuu ümü Izrel si bilie ije ha. **29** Mosis gwara Hobab nwa Reuel, nna nwunye ya onye Midia okwu sị, “Anyị ebiliela ije iga ebe ahụ Onyenwe anyị gwara anyị sị, ‘Aga m enye unu.’ Bia ka i soro anyị. Anyị ga-emezi gi nke ọma n'ihi na Onyenwe anyị ekwela Izrel nkwa ọtụtụ ezi ihe.” **30** Ma

ọ zara sị, “E e, agaghị m eso unu. Ana m alaghachi n’ala nke aka m ịlaghachikwuru ụmụnna m.” 31 Ma Mosis zara sị ya, “Biko ahapula anyị n’ihị na i maara ebe anyị nwere ike kwụṣị zuo ike n’ozara. I ga-abụrụ anyịanya anyị ji ahụ uzọ. 32 O bụrụ na i soro anyị, anyị ga-ekenye gi ihe ọma ọbụla Onyenwe anyị ga-enye anyị.” 33 Ya mere ha sitere n’ugwu Onyenwe anyị bilie ije. Jeekwa ije abalị ato. Igbe ọgbugba ndụ Onyenwe anyị na-agà ha n’ihu ụbочị ato ndị ahụ niile ịchọtarà ha ebe ha ga-akwusi zuo ike. 34 Igwe ojii Onyenwe anyị dị n’elu ha n’ehihie mgbe ha si n’omụma ulọ ikwu ha bilie ije. 35 Mgbe ọbụla igbe ọgbugba ndụ ahụ biliri ije, Mosis na-ekwu sị, “Bilie O Onyenwe anyị, ka ndị iro ya bụrụ ndị a chusasịri; ka ndị iro gi niile site n’ihu gi gbalaga.” 36 Ma mgbe ọbụla igbe ọgbugba ndụ bjara ebe izuike, Mosis na-ekwukwa sị, “Lögħachi O Onyenwe anyị, bjakwute otutu mmadu ndị a, bụ imerime puku ndị Izrel.”

11 Mgbe na-adighị anya ụmụ Izrel bidoro itamu ntamu n’ihị ihe ike niile ha na-ezute n’ije ha. Ma ntamu a ruru Onyenwe anyị ntị. N’ihị ya, Onyenwe anyị were iwe dị ukwuu megide ha. Ọkụ sitere n’ebé Onyenwe anyị nō, ree n’etiti ha, repịa ụfodụ ndị bi n’akụkụ ngwuṣị ọmụma ulọ ikwu ahụ. 2 Mgbe nke a mere, ụmụ Izrel tikuru Mosis mkpu akwa. Mosis kpere ekpere nye Onyenwe anyị n’ihị ha, okụ ahụ kwusikwara. 3 N’ihị ya, a kporo ebe ahụ Tabera, n’ihị ọkụ ahụ si n’ebé Onyenwe anyị nō ree n’etiti ha. 4 Ndị amakekwu so ụmụ Izrel n’ije a malitere itamu ntamu banyere nri ndị ozọ na-agụ ha agụ. Nke a mere ka ụmụ Izrel malite ikwa akwa, na-asị, “A sikhari na anyị nwere anụ anyị ga-ata. 5 Anyị chetara azụ anyị tara n’Ijipt, nke na-adighị efu anyị ego, ya na kukumba, na melon, na liik, na ayo na galii. 6 Ma ugbu a, anyị enweghikwa agụ iri nri, n’ihị na site n’ubochị ruo n’ubochị, o bụ naanị mánà bụ ihe oriri anyị nwere.” 7 Mánà díka mkpụrụ korianda, na-acha ka eso osisi kporo nkụ. 8 Ndị Izrel na-ejegharị na-achikọta ha. Emesia, ha na-eji nkume e ji akwụ nri na-akwori ha. Oge ụfodụ, ha na-eji ikwe nri suọ ya. Emesia, ha na-esi ya esi, maqbụ ghee ya eghe. O na-atọ díka ihe e ji mmanụ oliv ghee. 9 Mánà ndị a na-ada mgbe igirigi dara n’omụma ulọ ikwu n’abalị. 10 Mosis nñuru mkpu akwa ụmụ Izrel niile, nke na-ada n’ezinaulọ ọbụla n’akụkụ onụ uzọ ulọ ikwu ha. Iwe were Onyenwe anyị nke ukwuu. Otu a kwa, obi jorò Mosis njọ nke ukwuu.

11 Mosis jürü Onyenwe anyị sị, “Gịnjị mere i ji bokwasị ohu gi nsogbu dị otu a n’isi? Gịnjị ka m mere na m ahụtakwagị amara n’ebé i nō, nke mere i ji bukwasị m ibu arọ nke ilekọta ndị a? 12 O bụ m türü ime ndị a niile? O bụ m mñru ha? Gịnjị mere i ji si m kuru ha n’aka m gawa n’ala ahụ i nñru n’iyi inye nna nna ha, díka m bụ nne nwa na-ekugharị nwantakirị? 13 Ebè ka m ga-achọta anụ ga-ezuru igwe mmadu ndị a? Lee na ha na-akwasa m akwa na-asị m, ‘Nye anyị anụ! 14 Agaghị m ebulite ibu ịchikọta ndị a niile n’onwe m! ibu a dị m arọ nke ukwuu. 15 O bụrụ na i ga-esi otu a meso m mmeso, biko napụ m ndụ m ugbu a, n’ihị na ọnwụ m ga-egosi na m natara amara n’ebé i nō. Site n’onodụ a ga-ewetara m mbibi wezuga m.” 16 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, “Kpokọta iri ndị okenye ụmụ Izrel asaa, ndị i maara na ha bụ ndị ndu, na ndị nlekọta ije ozi n’etiti ụmụ Izrel. Kpota ha n’ulọ nzute m ka ha soro gi guzoro. 17 Aga m abịa n’ebé ahụ gwa gi okwu. Mgbe ahụ kwa, aga m ewere ụfodụ n’ime Mmụ m dị n’ime gi tanye n’ime iri ndị ndu asaa ahụ. Ha ga-enyere gi aka ibu ibu arọ nke ịchikọta ụmụ Izrel. N’uzo dị otu a, o gaghị abụkwa ibu díri naanị gi ibu. 18 “Ugbu a, gwa ndị Izrel niile si ha, ‘Doonụ onwe unu nsø, kwadoonụ maka echị, mgbe unu ga-ata anụ. Onyenwe anyị nñru mgbe unu kwara akwa sị, “A sikhwa na anyị nwere anụ anyị ga-ata. Ihe díri anyị mma n’Ijipt karịa otu o dị ugbu a.” 19 Anụ unu ga-eri abughị naanị nke otu ụbochị, maqbụ ụbochị abu, maqbụ ụbochị ise, maqbụ iri, ma ọ bụkwanụ iri ụbochị abu! 20 Kama unu ga-eri ya otu ọnwa zuru ezu, ruo mgbe ọ ga-esi unu n’imi soputa, ghoro unu ihe isø oyi. N’ihị na unu ajula Onyenwe anyị, onye nō n’etiti unu, kwaa akwa n’ihu ya, sị, “Gịnjị mere anyị ji site n’ala Ijipt püta?”” 21 Ma Mosis sıri Onyenwe anyị, “Onuogugu ndị ikom dī narị puku isii ndị ji ụkwụ eje ka m nō n’etiti ha, ma i na-asị, ‘Aga m enye ha anụ otu ọnwa.’ 22 O ga-ezuru ha ma ọ bụrụ na e gbuoro ha igwe ehi na atürü? O bụ azụ niile nke dī n’oke osimiri ga-ezuru ha ma egbuo ha niile nye ha?” 23 Onyenwe anyị sıri Mosis, “Aka Onyenwe anyị o dī mkpumkpu? Ugbu a, i ga-ahụ ma m ga-emezu okwu m, maqbụ na m agaghị emezu ya.” 24 Ya mere, Mosis purụ ga gwa ụmụ Izrel ihe Onyenwe anyị kwuru. O chikọtarà iri ndị okenye asaa ahụ nye ha ọnодụ gburugburu ulọ nzute ahụ. 25 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị rịdatara n’ime igwe ojii. Ya na Mosis kparịtaa ụka. Onyenwe anyị weere ụfodụ

n'ime Mmụo dí n'ime Mosis, tanye ya n'ime iri ndị okenye asaa ndị ahụ. Mgbe Mmụo a batara n'ime ha, ha niile buru amụma. Ma ha ebughi amụma gaa n'ihu. **26** Ma mmadụ abụo n'ime iri ndị okenye asaa ndị ahụ, Eldad na Medad nogidere n'omụma ụlo ikwu ha. Ọ bụ ezie na e depütara aha ha díka ndị ndu, ma ha esoghi ndị ọzo gaa n'ulọ nzute. Ma Mmụo ahụ biakwasirị ha n'ebe ahụ ha nọ. Ha bukwara amụma. **27** Otu okorobịa gbapuru oso gaa kɔqo Mosis sị ya, "Eldad na Medad na-ebu amụma n'omụma ụlo ikwu ha." **28** Joshua nwa Nun, onyeozi Mosis site na mgbe ọ bụ okorobịa, gwara Mosis okwu sị ya, "Onyenwe m Mosis, mee ka ndị a kwusị ibu amụma." **29** Ma Mosis zara sị, "Ọ bụ n'ihi ikwochitara m ekworo ka i ji chọq ka m kwusị ha? Ọ gaara ato m ụtọ ma a sị na ndị Onyenwe anyị niile bụ ndị amụma, ndị Onyenwe anyị ga-etinye Mmụo ya n'ime ha!" **30** Mgbe ahụ Mosis na ndị okenye Izrel ndị ahụ niile lögachiri n'ebe ụlo ikwu ha dí. **31** Otu oke ifufe sitere n'ebe Onyenwe anyị nọ bịa si n'osimiri bute ọtụtụ nnunu a na-akpọ kweel. O mere ka nnunu ndị a daa n'ebe ụmụ Izrel mara ụlo ikwu ha, n'ime ogige ya niile. Nnunu ndị a fere ihe díka otu mita site n'elu ala, n'akukụ niile, ruo n'ebe mmadụ pürü iji ụkụwụ jeruo n'otu ụbочи. Ha juputakwara ebe niile. **32** Ya mere ndị Izrel biliri ụbочи ahụ niile, na n'abalị ahụ niile, na echị ya niile pụo ichekota nnunu kwele ndị a! Onye gbutere nke nta gbutezuru ihe ọtụtụ homa iri. Ha gbasara ha akukụ niile nke ogige ọmụma ụlo ikwu ahụ. **33** Ma mgbe anụ ndị a ka dí ha n'onụ, Onyenwe anyị were iwe dí ukwuu megide ha. O tiri ha nrịa nrịa na-efe efe. **34** N'ihi nke a, a kqoqo aha ebe ahụ Kibröt Hataava, n'ihi na n'ebe ahụ ka e liri ndị Izrel nwurụ n'ihi oke ọchichọ nri. **35** Site na Kibröt Hataava, ndị Izrel biliri njem rute Hazeröt ebe ha nọro.

12 Miriam na Eron malitere ikwu okwu megide Mosis, n'ihi na ọ lürü nwunye onye Kush. **2** Ha kwuru sị, "Ọ bụ naanị site n'onụ Mosis ka Onyenwe anyị si agwa ndị ya okwu? Ọ naghi esitekwa n'onụ anyị kwuo okwu?" Onyenwe anyị nürü ihe ndị a ha kwuru. **3** (Ma nwoke ahụ bụ Mosis dí umeala n'obi nke ukwuu karịa onye ọbula nọ n'elu ala.) **4** Na mberede, Onyenwe anyị sịrị Mosis, na Eron, na Miriam, "Pütanụ, bịa n'ulọ nzute, unu mmadụ ato" Ya mere ha ato pütara. **5** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị riñatara n'ime igwe ojii, guzoro na mbata onụ uzọ ụlo nzute ahụ, kpoputa Eron na Miriam. Mgbe ha abụo

bjara nso. **6** Onyenwe anyị gwara ha sị, "Geenụ ntị n'okwu m ndị a: "Mgbe onye amụma nọ n'etiti unu, Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị na-egosi ya onwe m site n'ohụ. Ana m agwa ya okwu site na nrọ. **7** Ma n'ebe ohu m Mosis nọ, o sighị otu a dirị, ọ bụ onye kwasiri ntükwasị obi n'ulọ m niile. **8** N'ebe ọ nọ, ana m agwa ya okwu ihu na ihu n'uzo doro anya, ọ bughị site n'ilu, ọ na-ahükwa ụdịdị Onyenwe anyị. Gịnj mire ujọ atughị unu ikwu okwu megide ohu m Mosis?" **9** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị were iwe dí ọkụ megide ha. O si n'ebe ha nọ pụo. **10** Ma mgbe igwe ojii ahụ hapuru ụlo nzute ahụ, lee Miriam ebe o guzo, ekpenta tiwaputara ya n'ahụ díka nzu ọcha. Mgbe Eron tuğharịrị ebe ọ nọ hụ na ọ ghọla onye ekpenta, **11** ọ gwara Mosis okwu sị, "Biko, onyenwe m, atala anyị ahụ n'ihi mmehie anyị sitere na nzuzu mee. **12** Ekwela ka Miriam díri ka nwa ọhụrụ nwurụ anwụ nke akpukpọ ahụ ya rere ure n'oge o si n'akpanwa nne ya na-apụta." **13** Ya mere Mosis tikuru Onyenwe anyị mkpu akwa sị ya, "Chineke, biko, gwoqo ya!" **14** Ma Onyenwe anyị zara Mosis sị ya, "Ọ bürü na nna ya gbürü ya asụ n'ihi, ọ gaghi abụ onye rürü arụ abalị asaa? Ya mere, hapụ ya ka ọ bürü onye e sitere n'ogige ọmụma ụlo ikwu Izrel wezuga abalị asaa. Mgbe oge a gafesiri, o nwere ike ịloğachici." **15** Ya mere e wezugara Miriam site n'ogige ọmụma ụlo ikwu Izrel abalị asaa. Ndị Izrel niile nödürü chere ya ruo mgbe ọ lögachiri, tutu ha ebilie n'ije ọzọ. **16** Mgbe ihe ndị a gasiri, ha hapuru Hazeröt rute n'ozara Paran ebe ha wuru ogige ụlo ikwu ha.

13 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, **2** "Ziga ụfodụ ndị ikom ka ha gaa legharịa anya n'ala Kenan, ala ahụ m na-enye Izrel. Ziga mmadụ iri na abụo, otu onyendu site n'ebu Izrel ọbula." **3** Ya mere, díka iwu Onyenwe anyị nyere ya si dí, Mosis zipürü ha site n'ozara Paran. Ha niile bụ ndị ndu n'etiti ụmụ Izrel. **4** Nke a bụ aha ha: Site n'ebu Ruben, Shama nwa Zakua, **5** Shafat nwa Hori, onye si n'ebu Simion. **6** Caleb nwa Jefune, onye si n'ebu Juda. **7** Igali nwa Josef, onye si n'ebu Isaka. **8** Hoshea nwa Nun, onye si n'ebu Ifrem **9** Palti nwa Rafu, onye si n'ebu Benjamin. **10** Gadiel nwa Sodi, onye si n'ebu Zebulon. **11** Gadi nwa Susi, onye sitere n'ebu Manase (ya bụ ebo Josef). **12** Amiel nwa Gemali, onye si n'ebu Dan. **13** Setua nwa Maikel, onye si n'ebu Asha. **14** Nabi nwa Vofusi, onye si n'ebu Naftali. **15** Geuel nwa Maki, onye si n'ebu Gad.

16 Ndị a bụ aha ndị ikom ndị ahụ Mosis zipurụ inyocha ala ahụ. (O bụ n'oge a ka Mosis gbanwere aha Hoshea nwa Nun, ka ọ bürü Joshua.) **17** Mosis zipurụ ha iga ledoo ala Kenan, ọ sıri, “Gbagoonu site n'uzo Negev gakwanu n’ala ugwu ugwu. **18** Letanụ otu ala ahụ dị. Chọpụtanụ ụdị ndị bi n’ime ya, ma ha dị ike ma ha bụ ndị na-adighị ike, ma ha dị ọtụtụ ma ha dị ole na ole. **19** Letanụ ụdị ala ha bi n’ime ya, ma ọ dị mma ma ọ joro njọ. Chọpụtanụ ụdị obodo dị n’ebe ahụ, ma ha bụ obodo mgibidi na-adighị gburugburu ha, ma ha bụ obodo e wusiri ike. **20** Letanụ otu ala ahụ dị. Ọ na-epuputa ihe ka ọ bụ ala ükpa? Letanụ ma ha nwere ọtụtụ osisi ka ọ bụ na osisi adighị n’ime ya. Gbalianụ ka unu weta ụfodụ n’ime mkpuru osisi dị n’ala ahụ.” (O bụ oge mkpuru mbụ nke osisi vajinị.) **21** Ya mere ndị a gara ledoo ala ahụ anya site n’ozara Zin rwoo na Rehob, nke dị nso na Lebo Hamat. **22** Ha gara site na Negev rute Hebron, ebe Ahiman na Sheshai na Talmai, ụmụ ụmụ Anak bi. (Ma ewuru Hebron afọ asaa tupu e wuo obodo Zoan dị n’ijipt.) **23** Mgbe ha rutere Ndagwurugwu Eshkol, ha gbutere otu alaka osisi vajinị nke nwere ụyoko mkpuru vajinị. Mmadụ abụọ butere ya n’osisi tiniyere ụfodụ mkpuru osisi pomegranet na fiig. **24** A kpọro ebe ahụ Ndagwurugwu Eshkol, n’ihi ụyoko mkpuru osisi vajinị ndị Izrel gbutere n’ebe ahụ. **25** Mgbe iri abalị anọ gasirị, ndị nledo a sitere n’ije ha loğhachi. **26** Ha lötara bịakwute Mosis na Eròn na nzukọ niile nke ụmụ Izrel, na Kadesh nke dị n’ozara Paran. Ndị nledo ahụ koro akukọ otu ha si gaa n’ogbakọ ụmụ Izrel niile. Gosikwa mkpuru osisi si n’ala ahụ. **27** Nke a bụ akukọ ha koro Mosis, “Anyị ruru n’ala ahụ i si anyị gaa leta. Ọ bükwa ala mmiri ara ehi na mmiranụ anị na-eru na ya. Ndị a bụ mkpuru osisi si n’ala ahụ. **28** Ma ndị bi n’obodo ahụ siri ike. Obodo ha buru ibu bürükwa nke e wusiri ike. Anyị hükwaru ụmụ ụmụ Anak n’ebe ahụ. **29** Ndị Amalek bi na Negev, ndị Het na ndị Jebus na ndị Amorait bi n’ala ugwu ugwu. Ma n’akukụ osimiri Mediterenịan na ndagwurugwu mmiri Jødan ka ndị Kenan bi.” **30** Ma Kaleb kwuru okwu mere ka obi sie ndị Izrel ike n’oge a ha guzoro n’ihu Mosis sı ha, “Ka anyị gaanụ otu ihu nweta ala ahụ. N’ihi na anyị nwere ike imeri ha.” **31** Ma ndị nledo ahụ soro ya gaa zara sı, “Anyị enweghi ike ibu agha megide ndị a; ha dị ike karịa anyị.” **32** Ndị a gbasara akukọ ojoo n’etiti ụmụ Izrel banyere ala ahụ ha gara ledoo. Ha sıri, “Ala ahụ anyị gara ledoo anya bụ ala na-eripiä ndị bi n’ime ya. Ndị niile anyị

huru n’ebe ahụ gbara nnögụ dimkpa **33** Anyị huru ndị Nefilim n’ebe ahụ (ndị bụ ụmụ ụmụ Anak, ndị sitere na ndị Nefilim). N’anya anyị, anyị díka ükpana n’ebe ha nō, otu a ka anyị díkwa n’anya ha.”

14 N’abalị ahụ, ogbakọ Izrel niile weliri olu ha bido iti mkpu akwa. Ha kwagidere akwa a abalị niile.

2 Ndị Izrel niile tamuru ntamu megide Mosis na Eròn. Ogbakọ ahụ niile sı ha, “Ọ gaara aka mma ma a sı na anyị nwuru n’ala Ijipt maqbụ n’ozara a. **3** Gini mere Onyenwe anyị ji akpobata anyị n’ala a ime ka anyị daa n’ihu mma agha. Ndị nwunye anyị na ụmụ anyị ga-agho ndị a dötara n’agha. Ọ garaghị akara anyị mma ilaghachi azụ n’ijipt?” **4** Ya mere ha kwekorịtara n’etiti onwe ha sı, “Ka anyị hopütaranụ onwe anyị onyendu ga-edughachi anyị azụ n’ijipt.” **5** Mgbe ahụ, Mosis na Eròn dara kpuo ihu n’ala n’ihu ogbakọ ndị Izrel niile zukötara n’ebe ahụ. **6** Mmadụ abụọ n’ime ndị nledo ahụ, Joshua nwa Nun na Kaleb nwa Jefune, dowaara uwe ha. **7** Ha gwara nzukọ Izrel sı, “Ala ahụ anyị gara ledoo anya bụ ala mara mma. **8** Ọ bürü na ihe banyere anyị na-atọ Onyenwe anyị ụtọ, ọ ga-edu anyị bata n’ala ahụ, ala mmiri ara ehi na mmiranụ anị na-eru na ya. **9** Unu enupukwala isi megide Onyenwe anyị. Unu atukwala egwu ndị bi n’ime ala ahụ, n’ihi na anyị ga-emeri ha. Onyenwe anyị nonyeere anyị. O wepükwala aka nchebe ya n’ahụ ha. Unu atula egwu ha.” **10** Ma naanị nzaghachi ogbakọ ndị Izrel nyere n’ihi okwu nkasiobi ndị a bụ iche uche otu ha ga-esi jiri nkume tugbuo Joshua na Kaleb. N’oge a, ebube Onyenwe anyị pütarra ihe n’ülö nzute ahụ nye ndị Izrel niile. **11** Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sı, “Ruo ole mgbe ka ndị a ga-anogide na-eleda m anya? Ruo ole mgbe ka ha ga-anị ju ikwenye na m, n’agbanyeghi ọtụtụ ihe ịrịbama nke m mere n’etiti ha. **12** Aga m ejị nrịa nrịa nke na-efe efe tigbuo ha. Napụ ha ihe ha nwere. Ma aga m emekwa gi ka i għoq mba dị ukwuu, nke ga-adị ukwuu, díkwa ike karịa ha.” **13** Ma Mosis riqro Onyenwe anyị sı ya, “Gini ka ndị Ijipt ga-eche banyere nke a, mgbe ha ga-anị ya? Ha maara nke ọma otu i sıri jiri ike gi napuṭa ndị a site n’etiti ha. **14** Ha agwakwala ndị bi n’obodo ndị a ihe banyere ya. Ndị obodo ndị a anụla ihe banyere gi Onyenwe anyị, matakwa na i nonyeere Izrel, na gi bụ Onyenwe anyị na ndị Izrel na-ekwuriṭa okwu ihu na ihu. Ha anukwala na ogidi igwe ojii gi Onyenwe anyị na-egozo n’elu, n’isi anyị. Ha matakwarwa na i na-edu anyị n’ime

ogidi igwe ojii n'ehihie, na n'ime ogidi na-enwu ọkụ n'abalị. 15 Ma ugbu a, o bụrụ na i gbusie ndị gi a dum, mba niile nṣrụla akụkọ ndị a banyere gi ga-asị, 16 ‘Onyenwe anyị enweghi ike ikpobata ndị a n'ala ahụ o kwere nkwa inye ha. O bụ ya mere o ji gbuo ha n'ozara.’ 17 ‘Ugbu a ka Onyenwe anyị gosi ike ya dị ukwuu, dika i si kwuo. 18 Onyenwe anyị bụ onye na-adighị ewe iwe ọsịṣọ, onye juputara n'ihunanya, onye na-agbaghara mmechie na nnupu isi. Ma ọ dighị ahapụ onye ikpe mara ka ọ laa na-anataghị ahụ, o na-ata ụmụ ahụ n'ihi mmechie nna nna ha ruo n'ogbo nke ato na nke anō. 19 Dika idị ukwuu nke ihunanya gi si dị; gbaghara mmechie nke ndị a mere, dika i si agbaghara ha kengbe ha hapụrụ Ijipt ruo ugbu a.’ 20 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị zaghachiri Mosis sị ya, “Agbagharala m ha dika i rịỌrọ. 21 Ma dika m na-adị ndị na dika ọ bụ eziokwu na ụwa niile ga-ejuputa n'ebube Onyenwe anyị. 22 O dighị otu onye n'etiti ndị ikom niile hụryla ebube m, na ọru ịribama niile m rụrụ n'ime Ijipt, na n'ime ozara a, ma bụrụ onye nupuru isi nye m na onye nwaaara m ubgoro iri ndị a, 23 o nweghi onye ọbụla n'ime ha ga-ahụ ala ahụ m sitere n'ịnụ iyi kwee nkwa inye nna nna ha. O nweghi onye ọbụla n'ime ndị a lelirị m ga-ahụ ala ahụ anya. 24 Ma ohu m nwoke Kaleb bụ nwoke nwere mmụọ dị iche. O rubeere m isi n'ihe niile. Aga m akpobata ya n'ala ahụ o banyere dika onye nledo. Ụmụ ụmụ ya niile ga-eketa ya. 25 Ma ugbu a, ebe ndị Izrel na-atụ ndị Amalek na ndị Kenan bi n'ime ndagwurugwu ahụ egwu, echi, unu ga-atugharịa laghachi azụ n'ozara ahụ; chee ụzọ gaje Osimiri Uhie ahụ ihu.” 26 Onyenwe anyị gwara Mosis na Eron okwu sị, 27 “Ruo ole mgbe ka ọgbakọ ojọq ọ ga-anogide na-atamu ntamu megide m? N'ihi na anụla m ntamu niile nke ndị Izrel a. 28 Gwa ha si, ‘Dị ka m na-adị ndị, ka Onyenwe anyị kwubiri, aga m emeso unu mimeso dika unu kwunyere ya na ntị m. 29 Unu niile ga-anwupia n'ime ozara a! Onye ọbụla n'ime unu niile gbarala iri afọ abụ maobụ karịa, nke tamuru ntamu megide m. 30 O nweghi onye ọbụla n'ime unu ga-abanye n'ala ahụ, m sitere n'aka m welie elu ńuọ iyi ime ka o bụrụ ebe obibi unu, karịa Kaleb nwa Jefune na Joshua nwa Nun. 31 Ma ebe unu türü egwu sị na ụmụ unu na-aga ibu ndị ohu nye ndị bi n'ala ahụ. Lee na aga m edubata ha n'ime ala ahụ. Ha ga-eketakwa ala ahụ unu jụrụ, nke unu ledara anya. 32 Ma unu onwe unu, ozu unu ga-ada aghara aghara n'ozara a. 33 Ụmụ unu ga-abükwa ndị ozuzu

atụrụ n'ime ozara a iri afọ anō, na-ata ahụ n'ihi ekwesighị ntukwasị obi, ruo mgbe ozu onye ikpeazụ n'ime unu ga-atögborọ n'ime ozara. 34 Iri afọ anō ka unu ga-ata ahụ n'ihi mmechie unu, matakwa ihe ọ pütara bụ mụ iguzu megide unu, ya bụ otu afọ ga-anochi otu ụbọchị n'ime iri ụbọchị anō ahụ unu ji ledoo ala ahụ anya. 35 Mụ onwe m, bụ Onyenwe anyị, ekwuola ya. Nke a ka m na-agaghị ime ka ọ dakwasị ajo nzukọ ndị a, bụ ndị gbakorọ megide m. Ha ga-ezue ọgwugwu ha n'ozara, n'ebe a ka ha ga-anwụ.” 36 Ya mere ndị ahụ Mosis zipuru iledoo ala ahụ, ndị ahụ lotara mee ka ọgbakọ ụmụ Izrel tamuo ntamu n'ihi akụkọ ojọq ha gbasara. 37 Ndị ikom ndị ahụ e si n'ọnụ ha gbasaa akụkọ ojọq banyere ala ahụ, ka e ji nrịa nrịa na-efe efe tigbuo n'ihu Onyenwe anyị. 38 N'ime ndị ikom gara ledoo ala ahụ anya, ọ bụ naaniJoshua nwa Nun na Kaleb nwa Jefune fodụrụ ndị. 39 Mgbe Mosis gwara ụmụ Izrel okwu niile si n'ọnụ Onyenwe anyị, ha ruru ụju dị ilu. 40 N'isi ụtụtụ echị ya, ha biliri n'oge bulie ije iga n'ala ugwu ugwu ahụ. Ha sıri, “Anyị emehiela. Ugbu a anyị ejikerela ije n'ala ahụ Onyenwe anyị kwere anyị nkwa.” 41 Ma Mosis zara sị ha, “Ginị mere unu ji enupu isi n'iwu Onyenwe anyị nyere? Nke a agaghị aga nke oma. 42 Unu arigokwala, n'ihi na Onyenwe anyị anoghị n'etiti unu. Ndị iro unu ga-emerikwá unu. 43 N'ihi na ndị Amalek na ndị Kenan nọ na-eché unu n'ebe ahụ! Ebe ọ bụ na unu esitela n'ebe Onyenwe anyị nọ wezuga onwe unu, ọ gaghi anonyere unu, unu ga-adakwa n'ihu mma agha.” 44 N'agbanyeghikwa nke a, na ha enweghi nkwardo. Ha rigooro ruo ebe kachași elu n'obodo ahụ dị n'ugwu, ọ bụ ezie na Mosis maobụ igbe ọgbugba ndị Onyenwe anyị esighị n'omụma ụlo ikwu ahụ pụo. 45 Mgbe ahụ, ndị Amalek na ndị Kenan bụ ndị bi n'obodo ugwu ahụ, rịdatare luso ha ogu. Tidaa ha n'ala ruo Homa.

15 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, 2 “Gwa ụmụ Izrel okwu sị ha, ‘mgbe unu batara ala ahụ m na-enye unu dika ụlo unu, 3 o bụrụ na unu echee n'ihu Onyenwe anyị aja nsure ọkụ nke isisi ya dị ụto nye Onyenwe anyị, maobụ nke si n'igwe ehi, maobụ nke si n'igwe ewu na atụrụ, maobụ aja nsure ọkụ, maobụ aja ndị ọzọ, maka imezu nkwa pürü iche maobụ onyinye afọ ofufu, maobụ aja mmemme. 4 Onye wetara onyinye a agaghị iweta n'ihu Onyenwe anyị aja mkpuru ọka nke bụ ezi ụtu ọka ruru lita abụ nke e ji mmanụ ruru otu lita gwakötaa. 5 O ga-eweta

otu lita mmanya dika onyinye ihe Ọṇụṇụ maka nwa aturu ọbula e ji chuo aja nsure Ọkụ maqbụ aja uzo. 6 “Ọ bürü nwa ebule ka e ji achụ aja ahụ, weta lita ezi ụtụ oka anó na Ọkara, nke a gwakötara ya na mmanụ jitụ ntakirị karịa otu lita, 7 tinyekwa ya mmanya jitụ ihe nta karịa otu lita ka Ọ bürü onyinye ihe Ọṇụṇụ nye ha, dika aja nke isisi ya dị ụtọ nye Onyenwe anyị. 8 “Mgbé i ji nwa oke ehi chuo aja nsure Ọkụ, maqbụ aja imezu nkwa, maqbụ aja udo nye Onyenwe anyị, 9 tinyere oke ehi ahụ, i ghaghị iji ezi ụtụ oka ruru lita isii na Ọkara, nke a gwakötara ya na mmanụ ruru lita abu. 10 Wetakwa lita mmanya abu nke ga-abụ onyinye ihe Ọṇụṇụ. Ọ ga-abụ onyinye e sitere n’Ọkụ nye, nke isisi ya dị ụtọ nye Onyenwe anyị. 11 Nke a bụ usoro a ga-agbaso n’oge ọbula e ji nwa oke ehi, maqbụ nwa ebule, maqbụ nwa aturu, maqbụ nwa ewu chuo aja. 12 Meenụ ya maka anụ ụlo ọbula n’oge niile ọbula unu na-achụ aja. 13 “Onye ọbula bụ nwa afọ ala aghaghị ime ihe ndị a mgbe ọbula o wetara onyinye e sitere n’Ọkụ nye dika onyinye isisi ya dị ụtọ nye Onyenwe anyị. 14 N’ogbọ niile na-abia, mgbe ọbula onye ọbia, maqbụ onye ozọ bi n’etiti unu wetara onyinye e sitere n’Ọkụ nye, nke isisi ya dị ụtọ nye Onyenwe anyị, o ghaghị ịgbaso uzọ a nye onyinye ya. 15 Ogbako ụmụ Izrel ga-enwe otu iwu ga-adịrị unu na ndị ọbia bi n’etiti unu. Nke a bụ ụkpuru ebighị ebi ga-adịrị ọgbo niile na-abia. Unu na ndị ọbia ga-abụ otu n’ihu Onyenwe anyị. 16 Otu iwu na otu ụkpuru bụ ihe ga-adịrị onye ọbula, diala na ndị ọbia bi n’etiti unu.” 17 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, 18 “Gwa ndị Izrel okwu sị ha, ‘mgbe unu banyere n’ala ahụ m na-akpobata unu n’ime ya, 19 Ọ bürü na unu erie nri dị n’ala ahụ, wetanụ ụfodụ n’ime nri ahụ dika onyinye nye Onyenwe anyị. 20 Wetanụ ogbe achicha site n’oka mbụ unu ga-akwo, chee ya n’ihu Onyenwe anyị dika onyinye e wetara site n’ebi ịzocha ọka. 21 Unu aghaghị inye Onyenwe anyị onyinye a sitere n’oka mbụ ọbula unu kworø, site n’ogbo ruo n’ogbo. 22 “Ọ bürü na unu amaghị ama ghara idebe iwu ndị a niile Onyenwe anyị nyere site n’aka Mosis, 23 bụ iwu ndị a niile Onyenwe anyị nyere unu site n’aka Mosis, site n’ubochị ahụ Onyenwe anyị nyere ha ruo n’ogbo niile nke na-abia. 24 Ọ bürü na e mere ya na-amaghị ama, Ọ bürü na ogbako ụmụ Izrel amaghị ama mee ya, mgbe ahụ, ogbako ụmụ Izrel ga-eji nwa oke ehi chuo aja nsure Ọkụ, aja na-esi isi ụtọ nke Onyenwe anyị na-anabata. Aghaghị iwetakwa mkporụ ọka, na onyinye

ihe Ọṇụṇụ nke ya na aja ahụ so, tinyere otu mkpi maka aja mmehie. 25 Onye nchua ja ga-ekpuchitere nzukọ Izrel niile mmehie ha. A ga-agbagharakwa ha mmehie ha niile, n’ihı na Ọ bụ mmehie ha mere na-amaghị ama. Ha e cheela n’ihı Onyenwe anyị aja onyinye nri n’ihı amaghị ama ha ya na aja mmehie. 26 A ga-agbaghara nzukọ Izrel niile na ndị ọbia nō n’etiti ha mmehie ha, n’ihı na mmadụ ndị a niile akpachaghị anya mehie. 27 “Ọ bürü na Ọ bụ naanị otu onye mehie na-amaghị ama, Ọ ga-eweta nwa nne ewu gbara otu afọ maka aja mmehie. 28 Onye nchua ja ga-eji ya chuo aja ikpuchitere onye ahụ na-amaghị ama mehie mmehie ya n’ihı Onyenwe anyị. Mgbe ekpuchichara mmehie ya, a ga-agbaghara onye ahụ. 29 Ọ bụ otu iwu a dịrị onye ọbula mehie na-amaghị ama, maqbụ nwa afọ Izrel, maqbụ onye ọbia nke bi n’etiti unu. 30 “Ma onye ọbula kpachapuru anya mehie, maqbụ nwa afọ maqbụ onye ọbia, nke na-ekwulu Onyenwe anyị, a ga-ebipụ onye dị otu a site n’etiti ndị Izrel. 31 N’ihı na ha eledala okwu Onyenwe anyị anya, mebie ihe o nyere n’iwu. A ghaghị ibipụ onye dị otu a, mmehie ha ga-adịkwa ha n’isi.” 32 Mgbe ụmụ Izrel nō n’ozara, e jidere otu onye n’ime ha ka Ọ na-akpa nkụ n’ubochị izuike. 33 Ndị hụrụ ya ebe Ọ na-akpa nkụ duuru ya jekwuru Mosis na Eron na ogbako ụmụ Izrel. 34 Ha tinyere ya n’ulọ mkporo n’ihı na o doghị anya ihe e kwasiri ime ya. 35 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, “Nwoke a ghaghị inwụ. Ogbako Izrel niile ga-atụ ya nkume n’azụ obodo.” 36 Ya mere, ogbako ahụ kpopuru ya n’azụ obodo jiri nkume tugbu ya, dika Onyenwe anyị nyere Mosis n’iwu. 37 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, 38 “Gwa ụmụ Izrel okwu sị ha, ‘N’ogbọ niile na-abia unu ga-adịnye eriri akwa n’onụ ala ala uwe unu. Unu ga-eji eriri na-acha anụnụ anụnụ dũnye ya. 39 Eriri akwa ndị a dị n’onụ onụ uwe unu ga-eme ka unu cheta iwu niile Onyenwe anyị nyere unu. Ka unu rube isi na ha hapụ imerụ onwe unu site na ịgbaso ihe ojoo niile na-agụ obi unu na anya unu. 40 Mgbe ahụ unu ga-echeta irube isi n’iwu m niile, bürü ndị e doro nso nyne Chineke unu. 41 Abụ m Onyenwe anyị Chineke unu, onye si n’ala Ijijpt kpoputa unu ijbụ Chineke unu. Abụ m Onyenwe anyị Chineke unu.”

16 Ugbu a, Kora nwa Izha, nwa Kohat, nwa Livayị, na ụfodụ ndị agburụ Ruben bụ Datan, na Abiram ụmụ Eliab, na On, nwa Pelet nupuru isi 2 bilie imegide

Mosis. Ndị so ha bụ narị ndị ikom abụo na iri ise, ndị ndu a maara nke ọma, ndị so nódụ n'ulọ nzukọ ukwuu ndị Izrel. 3 Ha kpọrọ ọgbakọ imegide Mosis na Eròn sị ha, "Omume unu agafeela oke! Ọgbakọ Izrel dị nsø, onye ọbụla n'ime ha kwa. Onyenwe anyị nonyeere ha. Gịnị mere unu ji ebuli onwe unu elu karịa ọgbakọ Onyenwe anyị?" 4 Mgbe Mosis nñṛụ ihe ndị a ha kwuru, ọ dara n'ala kpuo ihu ya n'ala. 5 Mgbe ahụ, ọ gwara Kora na ndị niile sonyeere ya, sị, "N'utuụtụ echị, Onyenwe anyị ga-eme ka amara ndị bụ ndị ya na onye dị nsø. O ga-eme ka onye ahụ bịaṛuo ya nso. Onye o ga-ahoputa ka o ga-emekwa ka o bịaṛuo ya nso. 6 Lee ihe ị ga-eme, Echi gị onwe gị Kora, na ndị niile nonyeere gị, chíriṇụ ihe iğü (okù, 7 mụnye ha oku. Tinyekwanụ ụda na-esi isi ụtọ n'ime ha, were ha bịa n'ihu Onyenwe anyị. Onye ahụ Onyenwe anyị hoppedtara ga-abụ onye ahụ dị nsø. O zuorola unu, unu ụmụ Livayi!" 8 Mgbe ahụ, Mosis gwakwara Kora okwu oqoz sị ya, "Ugbu a, geenụ ntị, unu ndị Livayi! 9 O bụ ihe dị nta n'anya unu na Chineke nke Izrel kewapütara unu site na nzuko ndị Izrel niile, mee ka unu bịaṛuo ya nso, n'ihi ije ozi n'ulọ nzute Onyenwe anyị, nakwa iguzo n'ihu nzuko Izrel ijere ha ozi? 10 O kpobatala gị na ndị Livayi ibe gị nso ebe o no. Ugbu a, unu na-achọkwa ọrụ nchüaja? 11 O bụ Onyenwe anyị ka gị na ndị sonyeere gị gbara izu megide. Onye ka Eròn bụ unu ji atamu ntamu megide ya?" 12 Mgbe ahụ, Mosis ziri ozi ka a kpọ Datan na Abiram, ụmụ ndị ikom Eliab, ma ha sịri, "Anyị agaghị abịa. 13 O bụ na o zurughị gị na i si n'ala Ijipt ebe mmiri ara ehi na mmanụ ańụ na-eru kpopütara anyị ığbuchaṇụ anyị n'özara a? Ugbu a i chokwara ime onwe gị onyenwe anyị? 14 Nke kachasi nke, i kpobatabeghi anyị n'ala mmiri ara ehi na mmanụ ańụ na-eru na ya. I nyebeghi anyị ihe nketa ala ubi na ubi vajinị. I choro iğhupusi ndị ikom ndị a mkpurụ anya? Anyị agaghị abịa!" 15 Mgbe ahụ, oke iwe were Mosis. O kpokuru Onyenwe anyị sị ya, "Anabatakwala aja ha niile! O dibegehi oge m naara ha ihe ọbụla, ọbụlađi otu iñyinya ibu! O nwekwaghị onye ọbụla n'ime ha m mejorō." 16 Mgbe ahụ, Mosis sịri Kora, "Echi, gị na ndị na-esonyere gị ga-aputa bịa n'ihu Onyenwe anyị. Eròn ga-abiajwaa. 17 Nwoke ọbụla ga-eweta ihe iğü (okù nke ya, tinxie ya ụda na-esi isi ụtọ, chee ha n'ihu Onyenwe anyị. Ha niile dị ihe iğü (okù narị abụo na iri ise. Gị na Eròn ga-ejikwa nke unu bịa." 18 Ya mere, nwoke ọbụla wetara ihe iğü (okù nke ya, mụnye ya (okù, ma

tinxie ya ụda na-esi isi ụtọ. Ha niile guzoro n'onụ ụzo ụlo nzute ahụ, ha na Mosis na Eròn. 19 Mgbe Kora kpokotara ndị na-esi ya imegide Mosis na Eròn n'ihi ọnụ ụzo ụlo nzute, ebube Onyenwe anyị pütara ihe nye ọgbakọ Izrel niile. 20 Onyenwe anyị gwara Mosis na Eròn okwu sị, 21 "Sitenụ n'etiti ọgbakọ ndị a pụo, ka m bibie ha n'otu ntabi anya." 22 Ma Mosis na Eròn dara kpuo ihu n'ala n'ihu Onyenwe anyị rịqo ya sị, "O Chineke, gị bụ Chineke nwé ndị mmađu niile, i ga-ewe iwe megide nzuko niile n'ihi mmehie otu onye?" 23 Ma Onyenwe anyị zara Mosis sị ya, 24 "Gwa nzuko Izrel niile sị ha, 'Wezuganụ onwe unu site n'ulọ ikwu Kora, Datan na Abiram.'" 25 Mosis biliri jekwuru Datan na Abiram, ndị okenye Izrel sokwa Mosis. 26 Mgbe Mosis ruru n'ebe ahụ, ọ dorio nzuko Izrel aka na ntị sị, "Ngwa, sinụ n'ulọ ndị oqoq a wezuga onwe unu. Unu ebitükwalà ihe ọbụla bụ nke ha aka. Ma ọ bughị otu a, a ga-agunyekọ unu na mmehie ha, lakọ unu na ha n'iyi." 27 Ya mere mmađu niile wezugara onwe ha site n'omumma ụlo ikwu Kora, na Datan na Abiram. Ma Datan na Abiram pütara guzoro n'onụ ụzo ụlo ikwu ha, ha onwe ha na ndị nwunye ha niile, na ụmụ ha niile, na ụmuntakirị ha niile. 28 Mgbe ahụ, Mosis kwuru sị, "Ugbu a ka unu ga-amata na ọ bụ Onyenwe anyị zitere m ime ihe ndị a niile m mere. N'ihi na-emeghi m ha site n'uche nke onwe m. 29 Ọ burụ na ndị ikom ndị a anwụ ọnwụ chi ha, bụ ụdi nleta nke dịrị mmađu ọbụla, mgbe ahụ, matanụ na ọ bughị Onyenwe anyị zitere m. 30 Ma ọ burụ na Onyenwe anyị emee ihe ọhụru dị iche, mee ka ala meghee ọnụ ya, lodaña ndị a niile, na ihe niile bụ nke ha, si otu a mee ka ha rida n'ala ili na ndị, mgbe ahụ, unu ga-amata na ndị ikom ndị a eledala Onyenwe anyị anya." (Sheol h7585) 31 Mgbe Mosis kpu okwu a n'onụ ya, lee ala ahụ Kora, na Datan, na Abiram, na ndị ezinaļo ha niile guzo n'elu ya kewara abụo n'otu ntabi anya ahụ, 32 ala ahụ meghere ọnụ ya, loo ha, na ezinaļo ha niile, na ndị ahụ niile so Kora, na ihe niile ha nwere. 33 Ha niile rịdaruru n'ala ndị nwurụ anwụ na ndị. Ala ahụ kpuchikwara ha niile, si otu a mee ka ha laa n'iyi. (Sheol h7585) 34 Ndị Izrel niile nō ha gburugburu gbara ọsọ, mgbe ha tiri mkpu akwa, nasaị, "Ala na-agakwa iloda anyị." 35 Mgbe ahụ, okable n'ebé Onyenwe anyị nō dara, rechapụ narị mmađu abụo na iri ise ndị ahụ na-enye onyinye aja nsure okable na-esi isi ụtọ. 36 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, 37 "Gwa Elieza nwa Eròn, onye nchüaja, ka o site

n'okụ ahụ wepüta ihe igü okụ ndị ahụ niile n'ihi na ha dí nso. 38 Q ga-ekposakwa ichetu okụ niile n'akukụ niile. 38 Ha bụ ihe igü okụ nke ndị ikom sitere na mmechie ha tufuo ndụ ha. Ka etipia ihe igü okụ ndị ahụ. Mee ha ka ha ghọq ihe sara mbara nke a ga-eji machite ebe ichu aja, n'ihi na e chere ha n'ihu Onyenwe anyị, ha aghoqlo ihe dí nso. Ka ha bürü ihe ịribama nye ndị Izrel niile.” 39 Ya mere Elieza, onye nchüaja, chikötara ihe igü okụ bronz ndị ahụ nke ndị ahụ a kporoq okụ wetara, tipia ha, mee ka ha ghọq ihe sara mbara e ji ekpuuchi ebe ichu aja, 40 díka Onyenwe anyị nyere ya n'iwu site n'onụ Mosis. Ka ọ bürü ihe ncheta nye ndị Izrel niile na onye mba ozo a na-enyeghi ike, nke na-esiteghị n'agbụrụ Eròn, ekwesighị ibjaro Onyenwe anyị nso isure aja nsure okụ nye ya, ka ihe mere Kora na ndị sonyere ya ghara ime ha. 41 Ma n'ütütu echi ya, nzuko Izrel niile malitere itamu ntamu megide Mosis na Eròn sị, “Unu egbuchaala ndị nke Onyenwe anyị.” 42 Ma mgbe ogbakọ Izrel zukotara imegide Mosis na Eròn, mgbe ha chere ihu n'ulọ nzute, na mberede, igwe ojii kpuchiri ulọ nzute ahụ, ebube Onyenwe anyị pütakwara ihe. 43 Mgbe ahụ, Mosis na Eròn gara n'ihu ulọ nzute ahụ. 44 Ma Onyenwe anyị gwara Mosis sị, 45 “Sinu n'etiti ogbakọ a pụo ka m bibie ha n'otu ntabianya.” Ha dara kpuo ihu n'ala. 46 Mgbe ahụ, Mosis sıri Eròn, “Ngwa, were ihe igü okụ ma site n'ebe ichu aja gunye ya okụ. Tinye ya ụda na-esi isi ụtọ. Burukwa ya gaa ngwangwa n'etiti nzuko Izrel ka i kpuchiere ha mmechie ha, n'ihi na iwe okụ Onyenwe anyị adakwasila ha. Nrịa nrịa na-efe efe amalitekwalarị ibibi ha.” 47 Eròn mere díka Mosis kwuru. O mere ngwangwa gbaba n'etiti ndị Izrel n'ihi na nrịa nrịa ahụ ebidola n'ezie ịdakwasị ha. Eròn mnyere ụda na-esi isi ụtọ ahụ okụ, si otu ahụ kpuchiere ha mmechie ha niile. 48 O guzokwara n'etiti ndị dí ndụ na ndị nwụrụ anwụ tutu ihe otiti ahụ akwusị. 49 Ma ihe otiti ahụ egbuolarị puku mmadụ iri, puku ano na narị asaa. A gunyeghi ndị niile ahụ so Kora nwụo n'ubochị gara aga. 50 Mgbe ahụ, Eròn laghachikwutere Mosis n'onụ uzor ụlọ nzute ahụ, n'ihi na nrịa nrịa ahụ na-efe efe akwusila.

17 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si ya, 2 “Gwa ụmụ Izrel okwu, sitekwa n'aka ha nata mkpanaka iri na abụo otu mkpanaka n'isi onyendu nke ebo ọbula. Dekwasị aha onyendu ọbula n'ahụ mkpanaka nke ya. 3 Ma n'elu mkpanaka Livayị

dekwasi aha Eròn. A ga-enwe otu mkpanaka maka onyendu ebo ọbula. 4 Tinye mkpanaka ndị a niile n'ime ulọ nzute, n'ihu ihe Ama ahụ, ebe m na-ezute gi. 5 Mkpanaka nke onye ahụ m hoputara ga-ama ifuru ndụ. M ga-evezugakwa ntamu niile nke ndị Izrel site n'ebé m nō, bụ nke ha na-atamu megide unu.” 6 Ya mere, Mosis gwara ndị Izrel okwu ndị a. Ndị ndu ha nyere ya mkpanaka iri na abụo, otu mkpanaka n'isi otu onyeisi maka onyeisi ebo ha n'otu n'otu. Mkpanaka Eròn dikwa n'etiti nke ha. 7 Mosis chijirị ha niile dozie ha n'ihu Onyenwe anyị n'ime ime ulọ nzute ihe Ama ahụ. 8 N'echi ya, Mosis banyere n'ulọ nzute ihe Ama ahụ choputa na ọ bughi naanị na mkpanaka Eròn, onye nochitere anya ebo Livayị, amaala ifuru, kama na ọ waala okoko ma miakwa mkpuru osisi chara acha a na-akpo alumond. 9 Mgbe ahụ, Mosis sitere n'ihu Onyenwe anyị wepüta mkpanaka ndị ahụ niile gosi ha ndị Izrel niile. Ha hụrụ ha, ma nwoke ọbula weghachiri mkpara osisi nke ya. 10 Onyenwe anyị gwara Mosis sị, “Tinye mkpanaka Eròn n'ihu ihe Ama ahụ, ka ọ digide n'ebé ahụ díka ihe ama nye ndị nnupu isi. Nke a ga-eme ka ntamu ndị a megide m kwusị, ka ha ghara ịnwụ.” 11 Ya mere, Mosis mezuru ihe niile díka Onyenwe anyị nyere ya n'iwu. 12 Ma ndị Izrel zara Mosis sị ya, “Ndị nwụrụ anwụ ka anyị bụ! Ofufu ka anyị furu. N'ezie anyị bụ ndị furu efu. 13 Onye ọbula bijaruru nso ebe obibi Onyenwe anyị ga-anwụ. Anyị niile ga-anwụ?”

18 Onyenwe anyị gwara Eròn sị, “Gi, na ụmụ gi ndị ikom gi, na ezinaulọ nna gi ga-ebu ahuhụ ajo omume metütara ebe nsọ ahụ. Gi na ụmụ gi ndị ikom naanị ka ọ dí n'aka ịsa ajụju ihe ojoo ọbula banyere orụ nchüaja. 2 Site n'ebu unu kpobata ụmụnna gi ndị Livayị ka ha sonyere gi ma nyere gi aka mgbe gi na ụmụ gi ndị ikom na-eje ozi n'ulọ nzute ihe Ama. 3 Ha ga-ano gi n'okpuru ije ozi niile n'ulọ nzute, ma ha agaghị abjaro nso ngwongwo e ji chọq ebe nsọ ahụ mma, maqbụ n'ebe ichu aja. Ma ọ bughi otu a, gi na ha ga-anwụ. 4 Ha ka ọ dirị, isonye gi n'ilekota ulọ ikwu ahụ, ya bụ, ihe niile metütara ulọ ikwu anya. O nweghi onye ozoz nke ga-abia nso ebe i nō. 5 “Gi ka ọ dirị ilekota ihe niile metütara ebe nsọ ahụ, na ebe ichu aja ahụ, ka oke iwe Onyenwe anyị ghara ịdakwasị onye ọbula n'ala Izrel ozoz. 6 Mu onwe m ahoputala ụmụnna gi ndị Livayị site n'etiti ndị Izrel, were ha nye gi díka onyinye, ka ha bürü ndị e doro nsọ nye Onyenwe anyị maka ịru orụ ulọ nzute. 7

Ma ọ bụ naanị gi, na ụmụ gi ndị ikom, ga-agà ozi díka ndị nchüaja, ozi metütara ebe ịchü aja, na ihe niile dí n'azụ akwa mgbochi ahụ. Ana m enye gi ọrụ nchüaja díka onyinye. Onye ọbula ọzọ bijara nso ebe nsø ahụ ga-anwụ.” 8 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Eròn okwu sị ya, “Mụ onwe m emeela gi onye nlekota onyinye niile a na-eche n'ihu m, onyinye niile dí nsø nke ụmụ Izrel wetara m ka m na-enye gi na ụmụ gi ndị ikom díka oke ruuru unu site n'ükpurụ ebighị ebi. 9 Unu ga-enwere akukụ aja ahụ kachasi nsø nke a na-edopụ iche site n'okụ. Site n'onyinye niile nke a na-ewetara m, bù onyinye mkpuru ọka maqbụ aja mmehie maqbụ aja ikpe ọmuma, ndị ahụ a na-edopụ iche díka ihe kachasi nsø, ha ga-abụ oke gi na ụmụ gi ndị ikom. 10 A ga-eri ha díka ihe dikarịri nsø. Nwa nwoke ọbula ga-eri ya. Unu ga-agụ ha díka ihe dí nsø. 11 “Nke a bükwa nke gi: Ihe ọbula nke ewezugara site n'onyinye nke aja mfufe niile nke ndị Izrel wetara. Mụ onwe m na-ewere nke a nye gi na ụmụ gi ndị ikom, na ụmụ gi ndị inyom díka oke unu n'ükpurụ ebighị ebi. Onye ọbula nke dooro onwe ya ọcha n'ezinaulọ nwere ike iri ya. 12 “Ana m enye gi mmanụ oliv nke kachasi mma, na mmanya ọhụrụ nke kachasi mma na ọka, bù mkpuru mbụ nke owuwe ihe ubi ha na-ewetara Onyenwe anyị. 13 Mkpuru mbụ nke ihe niile dí n'ala nke ha na-ewebatara Onyenwe anyị, ga-abụ nke gi. Onye ọbula nke dí ọcha n'ezinaulọ unu nwere ike isorie ya. 14 “Ihe niile e doro nsø n'ala Izrel niile nye Onyenwe anyị bù nke gi. 15 Ihe niile e bù ụzọ mọ, ma mmadụ ma anụ ụlo, nke e nyere Onyenwe anyị díka onyinye, bù nke gi. Ma unu aghaghị igbara ụmụ ndị ikom niile e bù ụzọ mọ, na ụmụ oke anụ ụlo niile e bù ụzọ mọ ndị na-adighị ọcha. 16 Mgbe ha dí otu ọnwa, a ga-eji shekel ọlaçcha ise, n'usoro shekel ebe nsø, nke bù iri ihe ọtụtụ gera abụgwa gbaputa ha. 17 “Ma a gaghị agbara nwa ehi mbụ, maqbụ nwa atụrụ mbụ maqbụ nwa ewu mbụ. Ha dí nsø. Fesa ọbara ha n'elu ebe ịchü aja ahụ, ma kpoo abụba ha ọkụ díka onyinye e nyere site n'okụ, nke na-esi isi ụtọ nye Onyenwe anyị. 18 Ozu anụ ndị a niile e gburu ga-abụ nke gi, díka obi anụ na apata ụkwụ aka nri anụ nke aja mfufe a na-eche n'ihu Onyenwe anyị n'ebi ịchü aja si bürü nke gi. 19 Ihe ọbula e dopurụ iche site n'onyinye nsø niile ụmụ Izrel chere n'ihu Onyenwe anyị ka m na-enye gi na ụmụ gi ndị ikom, na ụmụ gi ndị inyom díka oke ruuru unu n'ükpurụ ebighị ebi. O bụ ogbugba ndị nnu ebighị ebi n'ihu Onyenwe

anyị nye gi na ụmụ ụmụ gi.” 20 Onyenwe anyị gwara Eròn okwu sị ya, “Unu agaghị enwe ihe nketa nke ala, a gaghị ekenyekwa unu ala ọbula n'ala Izrel niile. N'ihi na mụ onwe m bù oke na ihe nketa unu nwere n'etiti ụmụ Izrel. 21 “Enyela m ndị Livayị, onyinye otu ụzọ n'ụzọ iri ahụ ụmụ Izrel niile na-akwubatara m. Nke a bù ihe nketa ha n'ihi ọrụ ha na-arụ n'ụlo nzute. 22 Site ugbu a gaa n'ihu, o nweghị onye Izrel ọbula kwasiri ịbjia nso ụlo nzute ahụ, ka ha ghara iwetara onwe ha ikpe ọmuma, mmehie na ọnwu. 23 O bụ naanị ụmụ Livayị ga-arụ ọrụ n'ụlo nzute ahụ. Ha ka o dirị ibu ahụ ajo omume ọbula banyere ejezighị ozi nke ụlo nzute. Ükpuru a ga-adị ebighị ebi ruo ogbọ niile dí n'ihu. Ndị Livayị agaghị enwe ihe nketa nke aka ha n'etiti ụmụ Izrel. 24 Kama, enyela m ndị Livayị onyinye otu ụzọ n'ime ụzọ iri ahụ niile ndị Izrel na-ewetara Onyenwe anyị ka ọ bürü ihe nketa ha. Ọ bụ nke a mere m ji kwuo sị, ‘Ha agaghị enweta ihe nketa n'etiti ụmụ Izrel.’” 25 Onyenwe anyị gwakwara Mosis okwu sị, 26 “Gwa ndị Livayị okwu sị, ‘Mgbe unu si n'aka ụmụ Izrel nata onyinye otu ụzọ n'ime ụzọ iri ahụ m nyere unu díka ihe nketa, unu aghaghị isite n'onyinye ahụ nye otu ụzọ n'ime ụzọ iri díka onyinye nye Onyenwe anyị. 27 A ga-agụ onyinye unu wetara díka ọ bụ onyinye ọka unu si n'ebe ịzocha ọka weta, maqbụ díka mmanya unu si n'ebe ịzocha mmanya weta. 28 N'ụzọ dí otu a, unu onwe unu ga-eche onyinye unu n'ihu Onyenwe anyị site n'onyinye otu ụzọ n'ime ụzọ iri unu si n'aka ụmụ Izrel nata. Site n'onyinye ndị a unu natara, unu ga-enye Eròn onye nchüaja onyinye ahụ ruuru Onyenwe anyị. 29 Onyinye unu ga-enye díka nke ruuru Onyenwe anyị ga-abụ akukụ onyinye ndị ahụ kachasi mma, na ndị kachasi ịdị nsø.’ 30 “Gwa ndị Livayị okwu sị ha, ‘Mgbe unu wetara akukụ onyinye ndị ahụ kachasi mma, a ga-agụnyere unu ya díka a ga-asị na ọ bụ onyinye unu si n'ebe ịzocha ọka, na n'ebe ịzocha mmanya vajinị unu weta. 31 Unu na ezinaulọ unu nwere ike iri ndị fofdụrụ n'ụlo unu, maqbụ n'ebe ọbula masirị unu, n'ihi na ha bù ugwo ọrụ unu n'ihi ozi niile unu jere n'ụlo nzute. 32 Ikpe ọmuma agaghị adịrị unu mgbe unu na-eri ya ma ọ bürü na unu chere onyinye ndị ahụ kachasi mma n'ihu Onyenwe anyị. Ma kpachapụnụanya hụ na unu e merughị onyinye ndị a dí nsø ụmụ Izrel webatara. Ọ bürü na unu emee nke a, unu ga-anwụ.’”

19

Onyenwe anyị gwara Mosis na Eron okwu sị ha, 2 “Ndị a bụ ụkpuru dị n’iwu ahụ Onyenwe anyị nyere. Gwa ụmụ Izrel ka ha wetara gị nwa nne ehi na-acha uhie nke na-enweghi ntụpọ, na nke ụdo yoku na-agabeghi n’olu ya. 3 Nye ya Elieza onye nchüaja, ka ọ kpuru ya pụo n’azụ ogige, ebe otu onye ga-egbu ya mgbe ọ nọ na-ele ya anya. 4 Elieza bụ onye nchüaja ga-arụrụ ụfodụ n’ime ọbara ya na mkpiṣiaka ya, fesa ya na ncherita ihu ụlo nzute ahụ ugboro asaa. 5 Mgbe ahụ, onye ozọ ga-akpo nwa nne ehi ahụ ọkụ mgbe Elieza nökwa na-ele ya anya. Ọ ga-akpo akpukpo ya, anụ ya, ọbara na mgbiri afọ ya okụ. 6 Onye nchüaja ga-ewere osisi sida, na osisi hisop, na ogho uhie, tuba ha n’etiti ebe ahụ a kpọro nwa nne ehi ahụ ọkụ. 7 Emesia, onye nchüaja ahụ ga-asacha uwe niile o yi; sakwaa ahụ ya. Ọ ga-aloghachikwa azụ n’ime ogige ahụ ebe ọ ga-anụ díka onye na-adighị ọcha ruo n’uhuruchi. 8 Onye ahụ kpọro nwa ehi ahụ ọkụ aghaghị ịsa uwe ya niile, sakwaa ahụ ya. Ọ ga-anokwa ọnọdụ onye na-adighị ọcha ruo anyasi. 9 “Mgbe ahụ, onye nke dị ọcha, ga-ekpokota ntụ ozu nwa nne ehi ahụ, wụnye ya n’ebẹ di ọcha n’azụ ogige ahụ. Ebe ahụ ka nzuko Izrel ga-edede ya maka ikporo wụnye na mmiri e ji asachapụ adighị ọcha. Ọ bụ maka nsacha pụo na mmehie. 10 Ma onye ahụ ga-ekpokota ntụ nsure ọkụ nwa nne ehi ahụ aghaghị ịsa uwe ya niile, sakwaa ahụ ya, nökwa díka onye na-adighị ọcha ruo n’uhuruchi. Iwu a ga-adigidere ndị Izrel na ndị ọbia binyere ha site n’ogbo ruo n’ogbo. 11 “Onye ọbula metụrụ ozu mmadụ aka ga-abụ onye na-adighị ọcha ụbochị asaa. 12 Ha aghaghị iji mmiri e ji asachapụ adighị ọcha saa ahụ ha n’ubochị nke ato na n’ubochị nke asaa. Mgbe ahụ, ha ga-adị ọcha. Ma ọ burụ na ha asaghị ahụ ha n’ubochị nke ato nakwa n’ubochị nke asaa, ha ga-anogide burụ ndị na-adighị ọcha ọ bulađi mgbe ụbochị asaa ahụ gafesiri. 13 Onye ọbula metụrụ ozu mmadụ aka ma ọ saghi ahụ ya díka usoro a si dị, o merụola ebe nso Onyenwe anyị. A ga-ewezuga onye dị otu a site n’etiti ndị Izrel. Ebe ọ bụ na a wusaghị ya mmiri nsacha ahụ; ọ ga-anogide burụ onye na-adighị ọcha. 14 “Mgbe mmadụ nwụrụ n’ulọ ikwu, ndị a ga-abụ iwuunu ga-eso. Ndị nọ n’ime ụlo ikwu ahụ mgbe ọ nwụrụ na onye ọbula banyere n’ulọ ikwu ahụ, ga-abụ ndị na-adighị ọcha ụbochị asaa. 15 Ihe ọbula nke ghore oghe, nke na-enweghi ihe mkpuchi eriri e ji kechie elu ya, ga-abụ ihe na-adighị ọcha. 16 “Onye gara n’ohịa metụ onye e gburu

n’agha aka, maobụ onye nwụrụ n’uzo ozọ dị iche, ma ọ bükwanụ metụ ọkpukpu, maobụ ili onye nwụrụ anwụ aka, ọ ga-abụ onye na-adighị ọcha ụbochị asaa. 17 “Ma banyere onye ahụ na-adighị ọcha, kporo ntụ site n’ime aja mmehie ahụ a kpọro ọkụ, tinye ya n’ime ite, wükwasị ya mmiri e si n’iyi na-eru eru kute. 18 Mgbe ahụ, nwoke nke nọ n’onodụ idị ọcha ga-ewere ụfodụ hisop, denye ya na mmiri ahụ fesaa ya n’ime ụlo ikwu ahụ, na ngwongwo niile e ji dozie ụlo ahụ, na ndị mmadụ nọ n’ebẹ ahụ. Ọ ga-efesakwa ya n’ahụ onye ọbula metụrụ ọkpukpu, maobụ onye e gburu egbu, maobụ onye nwụrụ anwụ ma ọ bükwanụ ili aka. 19 Nwoke ahụ dị ọcha ga-efesakwa ndị ahụ rürü arụ n’ubochị nke ato na n’ubochị nke asaa. N’ubochị nke asaa ka ọ ga-eme ka ha dị ọcha. Ndị ahụ a na-edo ọcha ga-asa uwe ha mmiri, saa ahụ ha, n’uhuruchi ụbochị ahụ ka ha ga-adi ọcha. 20 Ma ọ burụ na ndị ahụ merụrụ onwe ha e doghi onwe ha ọcha, aghaghị iwepu ha site n’etiti ogbakọ Izrel. N’ihii na ha merụrụ ebe nso Onyenwe anyị. E fesakwaghị ha mmiri nke idị ọcha n’ahụ, nke mere na ha adighị ọcha. 21 Nke a bụ ụkpuru ga-adigide mgbe ebighị ebi. “Nwoke ahụ na-efesa mmiri ahụ e ji edo mmadụ ọcha, aghaghị ịsacha uwe ya niile. Onye ọbula metụrụ mmiri nke idị ọcha ahụ aka, ga-abụ onye na-adighị ọcha ruo n’uhuruchi. 22 Ihe ọbula kwa onye na-adighị ọcha metụrụ aka, ga-agho ihe na-adighị ọcha, onye ọbula metükwarra ya aka ga-abụ onye na-adighị ọcha ruo n’uhuruchi.”

20 Ụmụ Izrel, bụ nzuko ahụ niile rutere n’ozara Zin n’onwa nke mbụ. Ha manyere ụlo ha na Kadesh. Ọ bükwa n’ebẹ ahụ ka Miriam nwụrụ. E lie ya. 2 Ma mmiri ọnụri adighị nye ndị nzuko ahụ. Ya mere na ha gbakotara imegide Mosis na Eron. 3 Ha sesiri Mosis okwu sị, “Ọ gaara akara anyị mma ma a sị na anyị nwụrụ mgbe ụmụnna anyị nwụrụ n’ihu Onyenwe anyị. 4 Gini mere i ji kpobata ogbakọ nke Onyenwe anyị n’ime ọzara a, ime ka anyị na anụ ụlo anyị niile nwụo n’ebẹ a? 5 Gini mere i ji si n’ala Ijipt kpoputa anyị, kpobata anyị n’ebẹ ojoo a? O nweghi mkpuru oghigha maobụ fiig, enweghi mkpuru vainị maobụ mkpuru pomegranet. Ọ díghị mmiri dị nke ha ga-anụ.” 6 Mosis na Eron si n’ebẹ ogbakọ ahụ nọ tugharja gaa n’onụ uzor ụlo nzute, daa kpụo ihu ha n’ala. E mee ka ha hụ ebube Onyenwe anyịanya. 7 Onyenwe anyị gwara Mosis sị, 8 “Were mkpara ahụ, gị na nwanne gị Eron kpokota nzuko Izrel niile. Gwa nkume ahụ okwu n’ihu ha, ọ ga-asoputa mmiri ya.

Unu ga-eme ka mmiri si na nkume ahụ sọpụta nye ọgbakó ahụ, ka ha na igwe anụ ụlo ha, nüo mmiri.” 9 Ya mere Mosis sitere n’ihu Onyenwe anyị weere mkpara ahụ díka iwu Onyenwe anyị nyere ya si dị. 10 Emesia, Mosis na Eròn kpokotara ụmụ Izrel niile n’ihu nkume ahụ. Mgbe ha bịa ruru nso, Mosis gwara ha okwu sị ha, “Geenụ ntị unu ndị nnupu isi! Ọ bụ site na nkume a ka anyị ga-enye unu mmiri?” 11 Mgbe ahụ Mosis weliri aka ya elu jiri mkpara ahụ tie nkume ahụ ugboro abụo. Mmiri sitere na ya sọpụta. Ọgbakó Izrel niile na igwe anụ ụlo ha nükwara mmiri. 12 Ma Onyenwe anyị gwara Mosis na Eròn okwu sị, “Ebe ọ bụ na unu jürü ikwenye n’okwu m, jükwa ido m nso n’ihu ndị Izrel niile, unu agaghị edubata ọgbakó ndị a n’ala ahụ m na-agà inye ha.” 13 A kpọrọ ebe ahụ mmiri Meriba, n’ihu na ọ bụ n’ebé ahụ ka Izrel wesoro Onyenwe anyị iwe. O gosikwara ha ịdị nsọ ya. 14 Mosis sitere n’ozara Kadesh, zìpụ ndị ozi ka ha gakwuru eze Edom, sị ya, “Otu a ka nwanne gi bụ Izrel na-ekwu: I nüla akukọ ihe nhujuanya niile dakwasiri anyị. 15 Nna anyị gara biri n’ala Ijipt. Anyị biri n’ebé ahụ otutu afọ. Ndị Ijipt mekpara anyị na nna nna anyị ha ahụ. 16 Ma mgbe anyị tikuru Onyenwe anyị mkpu akwa, ọ nüru akwa anyị, zitere anyị mmuo ozi ya, onye dupütara anyị site n’ala Ijipt. “Ugbu a, anyị nọ na Kadesh obodo dị nso n’oke ala gi. 17 Biko kwere ka anyị si n’ala gi gafee. Anyị ga-akpacharaanya hụ na anyị esiteghị n’ubi ihe ọkukụ gi maobụ n’ubi vajinị gi gafee. Anyị agaghị arụ mmiri ọbula site n’olulu mmiri gi. Anyị ga-anogide naanị n’okporouzo eze. Anyị agaghị ahapụ ya, chee ihu akukụ aka nri maobụ aka ekpe, tutu ruo mgbe anyị gafechara oke ala gi.” 18 Ma eze Edom zara sị, “Unu amanyela ụkwụ; ọ burụ na unu anwaa anwa bata n’ala m, aga m ejị ndị agha m zute unu.” 19 Ma ndị Izrel zara ozi o ziri sị ya, “Ọ bụ naanị n’okporouzo ka anyị ga-esi gafee. Ọ burụ na anyị maobụ anụ ụlo anyị a nüo mmiri dị n’ala gi, anyị ga-akwụ ọnụahịa ya. Naanị mkpa anyị bụ igafe. Ọ dighị ihe ozọ anyị chọro.” 20 Ma eze Edom araghị ntị, o gwaghore ha ọnụ sị, “Unu agaghị esite n’ala gabiga.” Edom chikötara otutu ndị agha dị ike duru ha pio iga izute ha. 21 Ebe ọ bụ na ndị Edom eweghi ka ndị Izrel si n’oke ala ha gafee, ndị Izrel tughariri azụ hapụ isi ụzọ ahụ. 22 Ọgbakó Izrel niile sitere na Kadesh bulie ije gagide rute n’ugwu Hor. 23 N’ugwu Hor, n’oke ala Edom, Onyenwe anyị gwara Mosis na Eròn okwu sị ha, 24 “Oge eruola mgbe Eròn ga-anwụ.

Ọ gaghị abanye n’ala ahụ m nyere ụmụ Izrel, n’ihu na unu abụo nupuru isi n’iwu m na mmiri Meriba. 25 Ugbu a, kpọrọ Eròn na nwa ya nwoke Elieza, duru ha gaa n’ugwu Hor. 26 N’ebé ahụ ka ị ga-eyipụ Eròn uwe onye nchüaja o yi, yikwasị ha Elieza nwa ya nwoke. Ọ bükwa n’ebé ahụ ka Eròn ga-anō nwụo.” 27 Ya mere Mosis mere díka Onyenwe anyị nyere ya iwu. Ha ato rigoro n’ugwu Hor mgbe nzukọ Izrel niile nọ na-ele ha anya. 28 Mgbe ha ruru n’elu ugwu ahụ, Mosis yipurụ Eròn uwe onye nchüaja ya yikwasị ha nwa ya nwoke Elieza. Eròn nökwa n’ebé ahụ, n’elu ugwu ahụ nwụo. Emesia, Mosis na Elieza tughariri site n’ugwu ahụ loghachi. 29 Mgbe ọgbakó Izrel nüru ihe banyere ọnwụ Eròn ha ruru uju n’ihu ya iri ubochị ato.

21 Mgbe eze Kenan, bụ Arad, onye bi na Negev nüru na ndị Izrel na-agbaso ụzọ ahụ na-agà obodo Atarim, o chikötara ndị agha ya, pükwuru ndị Izrel, lụso ha agha. Ọ dötara ụfodụ n’ime ha n’agha. 2 Mgbe ahụ, ndị Izrel kwere Onyenwe anyị nkwa sị, “Ọ burụ na ị ga-enyere anyị aka imeri eze Arad na ndị ya, anyị ga-ebibi obodo ha niile kpamkpam.” 3 Onyenwe anyị ńara ntị n’aririọ ha, nyere ha aka imeri ndị Kenan ahụ. Mgbe ahụ, ụmụ Izrel bibiri obodo ha niile, na ndị niile bi n’ime ya. Ya mere, aha a kpọrọ ebe ahụ niile bụ Homa. 4 Mgbe ahụ, ụmụ Izrel sitere n’ugwu Hor bilie ije ha, si ụzọ gawara Osimiri Uhie, ka ha nwee ike gaa gburugburu ala ndị Edom. Ma ndị Izrel enweghi ntachiobi oge niile ha nọ n’ije a. 5 Ha kwuru okwu megide Chineke na Mosis sị, “Gịnị mere i ji site n’ala Ijipt kpọpụta anyị ka anyị nwụsịa n’ozara a? Lee na nri ọbula adighị n’ebé a, mmiri ọnụnhị adighikwa, ike iri mánà a na-enweghi isi agwukwala anyị.” 6 Ya mere, Onyenwe anyị zitere agwọ ojọọ na-ata ata n’etiti ha. Agwọ ndị a tagbukwara otutu n’ime ụmụ Izrel. 7 Mgbe ahụ, ndị Izrel bịa kwtutere Mosis sị ya, “Anyị emehiela, n’ihu na anyị ekwuluola Onyenwe anyị, kwulukwaa gi onwe gi. Biko rịọrọ anyị Onyenwe anyị ka o wezugara anyị agwọ ojọọ ndị a.” Mosis rịọrọ aririọ n’ihu ha. 8 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, “Kpụ otu agwọ yiri agwọ ndị a. Kwuba ya n’onụ ogologo osisi nke ị ga-amanye n’ala ebe mmadụ niile ga-ahụ ya anya. Onye ọbula agwọ ojọọ a tara ga-adị ndụ ma ọ burụ na ọ ga-ewelite anya ya elu lekwasị agwọ ahụ ị kwubara n’elu osisi ahụ.” 9 Ya mere, Mosis ji bronz kpüta agwọ yiri otu n’ime agwọ ndị ahụ, tinye ya n’onụ osisi dị ogologo. Onye ọbula kwa agwọ ahụ tara nke welitere anya ya elu lee agwọ bronz

ahụ anya, díkwara ndụ. **10** Umụ Izrel biliri njem, manye ụlo ikwu ha na Obot. **11** Ha sikwa n'Obot bilie njem, maa ụlo ikwu ha na Iye Abarim, n'ozara ahụ nke chere ihu n'obodo Moab, n'uzo ọwụwa anyanwụ. **12** Ha si n'ebe ahụ bilie njem, manye ụlo ikwu ha na Ndagwurugwu Zered. **13** Ha sitekwa n'ebe ahụ bilie njem, maa ụlo ikwu ha n'ofe iyi Anọn nke dị n'ozara ruru n'oke ala ndị Amorait. Iyi Anọn bụ oke ala Moab, n'etiti ndị Moab na ndị Amorait. **14** N'ihi nke a, n'Akwukwọ Agha dị iche iche nke Onyenwe anyị na-asị, "Waheb n'ime Sufa ya na ndagwurugwu niile Anọn **15** na mgbadata ndagwurugwu ndị ahụ nke gbasapụru ruo n'ebe Ar dị, nke togboror n'oke ala Moab." **16** Mgbe ahụ, umụ Izrel niile biliri njem biajute Bịa bụ n'olulu mmiri ahụ Onyenwe anyị nyere Mosis iwu sị, "Kpokotaa ndị Izrel niile, n'ihi na m na-a ga inye ha mmiri." **17** Mgbe ahụ, umụ Izrel bürü abụ a. "Soputa gi olulu mmiri! Bụonụ abụ banyere mmiri a! **18** Olulu mmiri umụ ndị eze gwuru nke ndị ndu anyị doziri. Mkpara eze ha na mkpara ha, ka ha ji gwuo ya." Emesịa, ha hapụrụ ozara ahụ, gaa n'ihi ruo n'obodo Matana. **19** Ha si Matana jeruo Nahaliel, si Nahaliel jeruo Bamot. **20** Sitekwa Bamot rute na ndagwurugwu ahụ dị n'ohia Moab, ruo n'ugwu Pisga, nke chere ihu n'ala ahụ togboror n'efu. **21** Ndị Izrel zipụrụ ndị ozi ka ha jekwuru Sajhòn, eze ndị Amorait, sị ya, **22** "Biko, kwere ka anyị site n'obodo gi gafee. Anyị agaghị atugharị banye n'ime ala ubi gi maqbụ n'ubi vajinị, maqbụ riṇo mmiri site n'olulu mmiri ọbula dị n'ala gi. Anyị ga-eje n'okporouzo eze tutu ruo mgbe anyị ga-agabiga oke ala gi." **23** Ma Sajhòn ekweghị na umụ Izrel ga-esi n'oke ala ya gafee. O chikötara ndị agha ya niile, zopụ ije ibu agha megide ndị Izrel n'ime ozara ahụ. Mgbe o rutere Jehaz, o lusoro Izrel agha. **24** Ma Izrel jiri mma agha gbuo ya. Nwetara onwe ha ala ya, site n'iyi Anọn ruo n'iyi Jabok, gamiekwa rute n'oke ala ha na ndị Amon, ha kwusịrị n'ihi n'oke ala ndị Amon siri ike karịa. **25** Ndị Izrel lugburu obodo niile nke ndị Amorait bichie n'ime ha, tinyere Heshbòn na obodo nta niile gbara ya gburugburu. **26** Heshbòn bụ isi obodo Sajhòn, eze ndị Amorait onye busoro eze naara achị Moab agha dota ala ya niile n'aghị ruo Anọn. **27** O bụ nke a mere ndị na-arị abụ ji kwuo sị, "Bịa na Heshbòn ka e wukwaa ya, ka e mee ka isi obodo eze Sajhòn guzosie ike. **28** "N'ihi na okụ esitela na Heshbòn pụo. Ire okụ esitela n'obodo ukwu Sajhòn, rechapụ obodo Ar, nke dị na

Moab, ndị nwe ebe niile dị elu nke Anọn. **29** Ahụ dīgi Moab! Ndị a lara n'iyi ka unu bụ, unu ndị Kemosh. Umụ ya ndị ikom aghoşa ndị na-enweghi ebe obibi. A dotala umụ ndị inyom n'aghà, nye Sajhòn eze ndị Amorait. **30** "Ma anyị ebibielha, bibie Heshbòn ruo rị na Dibon, bibie ha ruo Nofa, ruokwa rị Medeba." **31** Ya mere, umụ Izrel bichiri n'ala ndị Amorait. **32** Emeşa, Mosis zipụrụ ndị nnyoputa ka ha ga nyochaa Jeza. Umụ Izrel tigburu obodo niile dị gburugburu ya chupukwà ndị Amorait bi n'ebe ahụ. **33** Mgbe ahụ, ha chigharịri gbagoo n'uzo gawara Bashan. Ma Og, eze Bashan, na ndị agha ya niile biliri chirị agha pụo izute ha na Edrei. **34** Ma Onyenwe anyị gwara Mosis okwu, sị, "Atụla ya egwu n'ihi na ewerela m ya na ndị agha ya niile, na ala ya, nyefee gi n'aka. Mee ya ihe i mere Sajhòn eze ndị Amorait onyeisi obodo ya bụ Heshbòn." **35** Ya mere, ha gburu ya, tinyere umụ ya na ndị agha ya niile, na-ahapughi onye ọbula ndụ nye ha. Ha nwetakwara ala ha, biri n'ime ya.

22 Ndị Izrel biliri njem biajute n'obosara ala Moab.

Manye ụlo ikwu ha n'akụkụ Jodan ebe chere ihu n'obodo Jeriko. **2** Ma Balak nwa Zipoa ahularị ihe niile Izrel mere ndị Amorait. **3** Oke ujo jidere ndị Moab n'ihi na ndị Izrel dị otutu. N'ezie, oke ujo dị ukwuu jidere ndị Moab n'ihi umụ Izrel. **4** Ndị Moab jekwuru ndị okenye Midia sị ha, "Igwe mmapadụ ndị a ga-erichapụ ihe niile gbara anyị gburugburu. Ha gareriapụ ha dika ehi si erichapụ ahijịa ndụ dị n'ala." Ya mere, Balak nwa Zipoa, onye bụ eze ndị Moab n'oge ahụ, **5** zigara ndị ozi ya ka ha jekwuru Belam, nwa Beoa onye bi n'obodo ya bụ Petoa, nke dị nso n'iyi ukwu Yufretis. O ziri ya sị, "Lee otu ndị sitere n'Ijipt püta. Lee ka ha si kpuchie elu ala a; ubgu a, ha bi n'akụkụ m. **6** Ugbu a, bịa ka i bụqorị m ha onụ, n'ihi na ha dị ike karịa m. Ma eleghị anya aga m enwe ike merie ha, ma chupukwà ha site n'ala m. N'ihi na amaara m na ndị ọbula i goziri bụ ndị a goziri agozi, ndị ọbula i bürü onụ ga-anogide bürü ndị a bürü onụ." **7** Ndị ozi o zigara bụ ndị okenye obodo Moab na Midia. Ha ji ego ijuta ase n'aka ha. Mgbe ha ruru, ha ziri Belam ozi Balak ziri. **8** Belam gwara ha okwu sị, "Nodunụ n'ebe a n'abalị a. Aga m ewetara unu ọsisa ọbula Onyenwe anyị nyere m." Ya mere, ndị ozi ahụ si Moab nonyeere ya. **9** N'abalị ahụ, Chineke bijakwutere Belam juo ya sị, "Ndị ikom ndị a bijara ileta gi, ha bụ ndị ole?" **10** Belam sịri Chineke, "Balak nwa Zipoa eze

Moab zitere m ozi sị m, **11** ‘Otu ndị esitela n’ala Ijipt puta, ndị dị ukwuu n’onuogugu. Achọrọ m ka i bịa buqoro m ha ọnụ. Ma eleghị anya aga m enwe ike luso ha agha, ma chupukwa ha.’’ **12** Ma Chineke siri Belam, ‘‘Esola ha aga! I gaghị abụ ndị a ọnụ, n’ihi na ha bụ ndị a goziri agozi.’’ **13** Mgbe chi boro, Belam biliri gwa ndị ozi Balak sị ha, ‘‘Laghachinu n’obodo unu n’ihi na Onyenwe anyị ekweghị ka m soro unu.’’ **14** Ya mere, ndị ozi Moab laghachikwuru Balak gwa ya sị, ‘‘Belam jürü iso anyị loghachi.’’ **15** Balak nwara ike ya ọzọ. N’oge a, o zipurụ ụmụ eze ndị dị otụtụ na ndị a maara aha ha karịa ndị mbụ. **16** Ha jiri ozi a biakwute Belam sị ya, ‘‘Ihe a ka Balak nwa Zipoa sị anyị zie gi, Ọ sị gi ekwela ka ihe ọbụla gbochie gi ịbịakwute m. **17** N’ihi na aghaghị ịsopuru gi n’ebe ọ dị ukwuu m, mekwaa ihe ọbụla i sị m mee. Naanị bịa ka i buqoro m ndị a ọnụ.’’ **18** Ma Belam zaghachiri sị, ‘‘Ọ bürü na Balak enye m ụloze ya nke juputara n’ołaçcha na ọlaedo, apughị m ime ihe ọbụla dị ukwuu maqbụ nke nta igabiga iwu Onyenwe anyị bụ Chineke m. **19** Ma otu ọ dị, noṇụn ka chí bọqo dika ndị ọzo ahụ mere ka m nwee ike chọputa ma ọ dị ihe Onyenwe anyị ga-atukwasị n’ihe o kwuru na mbụ.’’ **20** N’abalị ahụ, Chineke gwara Belam okwu sị ya, ‘‘Ebe ọ bụ na ndị a bijara ikpo gi oku, bilie soro ha gaa, kama jikere ikwu naanị okwu m ga-etylne gi n’ọnụ.’’ **21** Ya mere, mgbe chi echị ya boro, Belam rigooro n’elu ịnyinya ibu ya soro ụmụ eze Moab gaa. **22** Ma iwe were Chineke n’ihi na o na-agas, ma mmuq ozi Onyenwe anyị guzochiri ụzọ igbochi ya. Belam na ndị odibo ya abụ nọ na-elu ịnyinya ibu ya. **23** Mgbe ịnyinya ibu ahụ hụrụ mmuq ozi Onyenwe anyị ka o guzochiri n’uzo, jide mma a miputara amiputa n’aka ya, ịnyinya ibu ahụ chigharị onwe ya hapụ okporoụzọ, tnye isi n’ohịa. Ma Belam tiri ya ihe ichughachi ya n’uzo. **24** N’oge a, mmuq ozi Onyenwe anyị guzochiri n’uzo dị warawara, nke dị n’etiti mgibidi ogige ubi vajnị abụ. **25** Mgbe ịnyinya ibu ahụ hụrụ mmuq ozi Onyenwe anyị, o tnyere isi n’ahụ mgibidi ogige ubi ahụ, chọq isite n’ebe ahụ gafee. Mgbe o na-eme nke a, o mere ka mgibidi ahụ chihiapụ Belam ụkву. Ya mere Belam tiri ịnyinya ibu ahụ ihe ọzọ. **26** Mgbe ahụ, mmuq ozi Onyenwe anyị gakwara n’ihu n’okporoụzọ ahụ nochie ụzọ ahụ ebe dị nnqo mkpakte, ebe ịnyinya ibu ahụ na-agaghị enwe ike gafee, maqbụ ichigharị aka nri maqbụ aka ekpe. **27** N’ihi nke a, mgbe ịnyinya ibu ahụ hụrụ mmuq ozi Onyenwe anyị o dinara ala n’okporoụzọ. N’oke iwe,

Belam ji mkpara dị ya n’aka tie ya ihe ọzọ. **28** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị mere ka ịnyinya ibu ahụ kwuo okwu. Ọ jürü Belam ajuju sị, ‘‘Ginị ka m mere gi i ji tie m ihe ugboro ato?’’ **29** Belam zara ịnyinya ibu ahụ sị, ‘‘Ọ bụ n’ihi na i meela ka m dị ka onye nzuzu! N’ezie, a sị na m ji mma agha n’aka m, agaara m egbu gi.’’ **30** Ịnyinya ibu ahụ gwara Balam okwu ọzọ sị ya, ‘‘Ọ bụ na mụ onwe m abughị ịnyinya ibu gi nke i na-anị n’elụ ya ogologo oge ndị a niile? Ọ dìla mgbe m si otu a meso gi omume n’ime ndụ m niile?’’ Belam zara sị ya, ‘‘Ee.’’ **31** Mgbe ahụ ka Onyenwe anyị meghere anya Belam. Ọ hụrụ mmuq ozi Onyenwe anyị ka o ji mma agha ya guzochie ụzọ. Belam dara n’ala, gbatia onwe ya n’ala n’ihu ya. **32** Mmuq ozi Onyenwe anyị ahụ jürü Belam ajuju sị, ‘‘Ginị mere i ji tie ịnyinya ibu gi ihe ugboro ato? Abịara m igbochi gi ka ịla n’iyi dị na-eche gi ghara irute gi. **33** Ugboro ato ka ịnyinya ibu a hụrụ m, ma site n’ihu m wezuga onwe ya. A sị na ọ bughị ntughari ọ tugharị site n’ebe m nō, n’ezie, ugbu a, a gara m egbu gi ma hapụ ịnyinya ibu gi ndụ.’’ **34** N’oge a, Belam siri mmuq ozi Onyenwe anyị, ‘‘Emehiela m. Amaghị m na i guzo n’uzo igbochi m. Ọ bürü iwe na-eve gi, ejikeere m ịlaghachi azu.’’ **35** Ma mmuq ozi Onyenwe anyị siri Belam, ‘‘Soro ndị ikom a gaa, ma kwuo naanị ihe m sị gi kwuo.’’ Ya mere, Belam soro ndị ozi eze Balak gaa. **36** Mgbe Balak nṣrụ na Belam nō n’uzo na-abịa, ọ pụrụ gaa izute Belam n’otu obodo Moab nke dị n’onụ mmiri Anon, nke dị na ngwuchcha oke ala ya. **37** Mgbe ọ bjarutere, Balak jürü Belam ajuju sị ya, ‘‘Eziri m gi ozi ka i bịa ngwangwa, ginị mere i biaghị? Ọ bụ na m enweghị ike ịsopuru gi?’’ **38** Belam zaghachiri, ‘‘Lee, Abiakwutelam gi ugbu a, ma enweghị m ike ikwu ihe ọbụla dị m mma. Ọ bụ naanị ihe Chineke tnyere m n’ọnụ ka m ga-ekwu.’’ **39** Belam sooro Balak gaa Kiriat Huzot. **40** Balak jiri ehi na atụrụ chọq aja. O nyere Belam ụfodụ, nyekwa ma ndị ozi eze ndị ya na ha nō n’ebe ahụ. **41** N’utụtụ echị ya, Balak kpoqoro Belam, duru ya rigoo Bamot Baal. O sitere n’ebe ahụ hụ nsotụ ọmuma ụlo ikwu ndị Izrel.

23 Belam siri, ‘‘Wuoro m ebe ichụ aja asaa n’ebe a. Kwadokwaara m oke ehi asaa na ebule asaa.’’ **2** Balak mezuru dika Belam gwara ya. Ha abụ gburu otu oke ehi na otu nwa ebule n’ebe ichụ aja asaa ahụ n’otu na otu. **3** Mgbe ahụ, Belam gwara Balak sị, ‘‘Guzoro n’ebe a n’akụkụ aja gi ka m gaa n’ihu chọputa ma eleghị anya Onyenwe anyị ga-ezute m.

Aga m agwa gi ihe ọbula o kpughere m.” Ya mere, Belam rigooro n’ebé ọhia na-adighi. 4 Chineke zutere ya n’ebé ahụ. Belam gwara ya sị, “Edoziela m ebe ichu aja asaa, gbukwaa otu oke ehi na otu ebule n’elu ha niile n’otu na otu.” 5 N’oge a, Onyenwe anyị tinyere Belam ozi n’ọnụ sị ya, “Laghachi gaa zie Balak ozi a.” 6 Mgbe Belam loghachiri ọ hụrụ ya ka o guzoro n’akukụ ihe aja ya ndị ahụ, ya na ndịsị Moab niile. 7 Nke a bụ ozi Belam ziri: “Balak esitela n’obodo Aram kpota m. Eze Moab esitela n’owuwa anyanwu nke ugwu ahụ kpota m. Ọ sıri m, bịa buqorø m Jekob ọnụ bịa kwutqo Izrel. 8 M ga-esi añaas buq onye Chineke na-abughi ọnụ ọnụ? M ga-esi añaas kochaa onye Onyenwe anyị na-akochaghi? 9 Esitela m n’elu nkume ndị a hụ ha. Elegidere m ha anya site n’ugwu ahụ, hụ na ha bụ ndị biri onwe ha, ndị dị iche site n’etiti mba niile ọzø. 10 Onye pürü iguta ole uzuzu Jekob dị? Maqbụ guta ole otu ụzo n’ime nkewa anø nke Izrel dị. Ọ ga-atø m ụtø ịnwụ ụdị ọnwu ndị na-eme ezi omume. Ka ọgwugwu ndụ m bürü ihe nwere ike iyi nke hal!” 11 Balak sıri Belam, “Gịnjị bụ ihe a i mere m? Akpötara m gi ka i buqorø m ndị iro m ọnụ, ma ugbu a, ọ dighi ihe ọzø i mere karịa naanị ịgozi hal!” 12 Ma Belam zaghachiri sị ya, “Ọ bughị ihe Onyenwe anyị tinyere m n’ọnụ ka m ga-ekwu?” 13 Mgbe ahụ, Balak sıri ya, “Soro m bịa n’ebé ọzø ebe i ga-ahụ ha; ọ bụ naanị nsotụ ọmụma ụlọ ikwu ha ka i ga-ahụ, i gaghị ahụ na niile. Site n’ebé ahụ buqorø m ha ọnụ.” 14 Ya mere, eze Balak duuru Belam gaa n’ohia Zofim, n’elu ugwu Pisga, wuo ebe ichu aja asaa n’ebé ahụ. O jikwa otu oke ehi, otu oke ehi, na otu ebule, otu ebule, chụo aja n’ebé ichu aja ndị ahụ. 15 Belam sıri Balak, “Guzoro n’ebé a n’akukụ ihe aja gi, ebe mü onwe m ga-ezute ya n’ofe nke ọzø.” 16 Ma Onyenwe anyị zutere Belam gwa ya ihe ọ ga-ekwu sị ya, “Laghachikwuru Balak zie ya ozi a.” 17 Ya mere, ọ loğachiri azụ n’ebé ahụ Balak na ụmụ eze Moab guzoro n’akukụ ihe aja ha. Balak jụrụ ya sị, “Gịnjị ka Onyenwe anyị sıri?” 18 Ma Belam zaghachiri sị ya: “Bilie ọtọ Balak, nñrụ ozi. Naa ntị n’okwu m, gi nwa Zipoa. 19 Chineke agaghị agha ugħa, n’ihí na ọ bughị mmadu. Ọ gaghị agbanwe obi ya, n’ihí na ọ bughị nwa mmadu. O kwuola okwu, ma ghara ime ihe o kwuru? O kwela nkwa ma ghara imezu nkwa o kwere? 20 Chineke enyela m iwu sị m gozie ha. Ọ goziela ha, a pugħikwa igbanwe ya! 21 “O nwegħi ajo ihe nke ahħarū n’ime Jekob, ahħiġikwa mwutे ọbula n’Izrel. Onyenwe anyị Chineke ha nonyeere

ha. Iti mkpu nke Eze dikkwa n’etiti ha. 22 Chineke kpupotara ha site n’Ijipt. Ha dị ike dika ehi ọhia. 23 Ọ dighi mgbasij ga-emegide ha. Ọ dikkaghị igba afa a pürü iji megide Izrel. N’ihi na ugbu a, ihe dị otu a ka a ga-ekwu banyere Jekob na Izrel. ‘Lee, ihe Chineke mere ha.’ 24 Ha na-ebili ọtọ dika nne ọdum, ha na-enugharị onwe ha dika ọdum, nke na-adighi edina ala tutu o richaa ihe o għburu, ma ħnukwa əbara ihe ahụ o tigħburu!” 25 Mgbe ahụ, Balak sıri Belam, “Abula ha ọnụ ma qli, ma ọ bükwanu gozie ha ma qli.” 26 Ma Belam zaghachiri, “Ọ bụ na m agwagħi gi, ihe ọbula nke Onyenwe anyị ga-ekwu ka m ga-eme?” 27 Mgbe ahụ, Balak sıri Belam, “Bịa, aga m akporø gi gaa n’ebé ọzø. Eleghị anya ọ ga-amasi Chineke ka i si n’ebé ahụ buqorø m ha ọnụ.” 28 Ya mere, Balak duuru Belam gaa n’elu ugwu Peoa nke na-elegide ọzara ahụ anya. 29 Belam gwara Balak okwu sị ya, “Wuoro m ebe ichu aja asaa ọzø. Doziekwa ụmụ oke ehi asaa na ebule asaa e ji achu aja.” 30 Balak mere dika Belam gwara ya. O ji otu oke ehi na otu ebule chüo aja n’ebé ichu aja ahụ n’otu na otu.

24 N’oge a, Belam aghotala n’uche ya na ọ masiri

Onyenwe anyị ịgozi Izrel. Ya mere, ọ horogħi igba afa dika o mere n’oge ndị gara aga, kama o chere iħu ya n’ozara. 2 Mgbe Belam lepuru anya ọ hụrụ ụmụ Izrel dika ha si maa ụlọ ikwu n’ebø n’ebø. Mgbe ahụ kwa, Mmri nke Chineke dakwasiri ya. 3 O buru amumma ndị a sị, “Okwu si n’ọnụ Belam nwa Beoa puta, okwu onye ahụ anya ya saghère asagħe. 4 Okwu onye ahụ na-anu okwu Chineke onye na-ahụ qli site n’aka onye pürü ime ihe niile. Onye na-ada n’ala ma anya ya na-egħe ogħe. 5 “Lee ka ebe obibi gi si maa mma, gi Jekob, ebe obibi gi niile, gi Izrel! 6 “Dika ndagħwurugħu dị iche iħe ka ha għbasapru, dika ubi a għbarra ogige dī n’akukụ osimiri, dika osisi aloos nke Onyenwe anyị kürü, dika osisi sida dī n’akukụ mmiri. 7 Mmiri ga-esi n’ite mmiri ha na-eruputa, mķpuru ha ga-enwekkwa mmiri dī ukwuu. “Eze ha ga-adju ukwuu karịa Agag, a ga-ebulikwa alaeze ha elu. 8 “Chineke sitere n’ala Ijipt kpoputa ha. Ha nwere ike dika atu. Ha ga-eripja mba niile na-ebili imegide ha. Ha ga-anyajisi əkpukpu ha niile, jirikwa ətutu àku ha għbatu ha. 9 Ha na-amakpuru, dinara ala dika ọdum, dika nne ọdum, onye pürü ikpotè ha? “Ngħożi na-adirju onye ọ bula na-agozi gi, ma əbub ọnụ na-adirju onye əbula na-akochha gi.” 10 Iwe Balak dī əkku megide Belam n’oge a.

Ọ kükötara aka ya abụo n'iwe. Tie mkpu sị Belam, “Akporo m gi ka i bịa bụoró m ndị iro m ọnụ. Ma i goziela ha ugboro ato a. 11 Si n'ebe m nō wezuga onwe gi! Laghachi n'ulọ gi! Akwadobere m inye gi ọnọdu dì elu, ma Onyenwe anyị e gbochiela gi inweta ugwo oru a.” 12 Belam zara Balak sị, “O bụ na m agwaghị ndị ozi gi niile, bụ ndị i zitere m, 13 ‘na a sikharij na Balak enye m ọlaocha na ọlaedo niile nke dì n'ulọze ya, apughị m ime ihe ọbụla n'ike aka, maobụ ihe ọma maobụ ihe ojoo, i gabiga iwu Onyenwe anyị. O bükwa naanị ihe Onyenwe anyị na-ekwu ka m ga-ekwu?” 14 Ugbu a, ana m alakwuru ndị m, ma bia, ka m doo gi aka na ntị banyere ihe ndị a ga-eme ndị gi n'ubochị ndị a na-abịa n'ihu.” 15 Ya mere Belam kwuru okwu ndị a: “Amuma Belam nwa Beoa, amuma nke onye ahụ anya ya n'ahụ ụzo nke ọma, 16 amuma onye ahụ nke na-anụ okwu Chineke, onye ihe ọmụma ya si n'ebe Onye kachasị ihe niile elu na-abịa. Onye na-anụ ọhụ site n'aka Onye pürü ime ihe niile. Onye na-ada n'ala, ma anya ya abụo ghekwa oghe. 17 “Ana m ahụ ya, ma ọ buğhi ugbu a, ana m ele ya anya, ma ọ noghi nso. Otu kpakpando ga-esi n'ime Jekob zolie. Mkpara eze ga-esi n'etiti Izrel bilie. O ga-etipia egedege ihu ndị Moab, na okpokoro isi ndị ikom Shet niile. 18 A ga-emeri Edom, Sia, onye iro ya, ka a ga-emeri n'agha. Ma Izrel ga-eto, ghogho onye dì ike. 19 Otu onye ochichị ga-esi na Jekob puta. Bibie ndị niile fodurụ n'obodo ahụ.” 20 Mgbe ahụ, Belam lepurụ anya legide ulọ ndị Amalek niile, buo amuma banyere ha sị: “Amalek bụ mba mbụ n'etiti mba niile, ma ikpeazu ya bụ mbibi!” 21 O hụrụ ndị Ken anya, kwuo okwu ya: “E, i bi ugbu a n'ebe e wusiri ike, akwu gi dì n'ime oke nkume ahụ! 22 Ma, a ga-ebibi unu ndị Ken niile, mgbe Asho ga-adota unu n'agha.” 23 Ndị a bụ okwu o ji mechie amumma ya: “Onye ga-adị ndụ mgbe Chineke ga-eme ihe ndị a? 24 Ugbọ mmiri ga-esi n'ọnụ mmiri Saipros bịa. Ha ga-eji ike dobe ndị Eba na ndị Asho n'okpuru ha, ma a ga-ebibikwa ha onwe ha.” 25 Emesịa, Belam biliri laghachi n'ulọ ya, ma Balak gbasoro ụzo nke ya.

25 Mgbe Izrel bi na Shitim, ndị ikom ha malitere isoro ndị inyom Moab na-akwa iko. 2 Ndị inyom a kporo ha ka ha bịa soro na mmemme ichu aja nye chi ha niile. Ndị Izrel riri nri ihe aja ahụ, kpọkwa isiala nye chi ndị a niile. 3 Ya mere, ndị Izrel sonyere na-akporo isiala nye chi Baal nke Peoa. Nke a mere ka iwe Onyenwe anyị nwuru ọkụ megide ha. 4 Onyenwe

anyị gwara Mosis okwu sị ya, “Duru ndị ndu ebo niile nke Izrel gbuo ha ma kwunye ha n'osisi n'ihu Onyenwe anyị n'etiti ehihi, ka oke iwe Onyenwe anyị dì ọkụ ghara ịbjakwasị ndị Izrel.” 5 Ya mere, Mosis sịri ndị okaikpe Izrel, “Onye ọbụla n'ime unu aghaghị igbu ndị unu, bụ ndị jikötara onwe ha na Baal nke Peoa.” 6 Mgbe ahụ, otu nwoke onye Izrel kpobatara n'ime ulọ ikwu otu nwanyị onye Midia, n'ihu Mosis na nzukọ Izrel niile, mgbe ha niile nō na-akwa akwa n'ọnụ ụzo ulọ nzute ahụ. 7 Mgbe Finehaz na Elieza, nwa Eron, onye nchüaja hụrụ ihe a, o hapurụ ọgbakọ Izrel. O were ùbe n'aka ya, 8 soro nwoke ahụ baa n'ime ulọ, ebe ya na nwaagbogho ahụ dina. O mara ha ùbe ahụ, nke si n'ahụ nwoke ahụ gafee mikpuo n'afọ nwaagbogho ahụ. Nke a mere ka ihe otiti ahụ na-emegide ndị Izrel kwusi. 9 Ma tupu ihe otiti ahụ akwusi, ndị mmadụ ọnụogugu ha ruru iri puku abụo na anụ anwụolarị. 10 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, 11 “Finehaz nwa Elieza, nwa Eron, onye nchüaja, emeela ka iwe m megide Izrel dajụ. N'ihu na o nwere ịnụ ọkụ n'obi dika mü onwe m banyere idebe nsopuru m nsø n'etiti ha, ka m ghara isite n'ịnụ ọkụ nke obi m bibie ha. 12 Ya mere, gwa ya, na m na-eme ka ọgbugba ndụ udo m diriş ya. 13 Ya na ụmụ ụmụ ya ka ọgbugba ndụ ebighị ebi nke iru oru nchüaja ga-adịri, n'ihu na o nwere ịnụ ọkụ n'obi banyere nsopuru nke Chineke ya, si otu a chọqoro ndị Izrel aja ikpuchi mmechie.” 14 Aha nwoke Izrel ahụ e gburu ya na nwanyị onye Midia ahụ bụ Zimri, nwa Salu, onyendu otu ezinailo n'ebio Simiọn. 15 Aha nwanyị Midia ahụ e gburu bụ Kozbi, nwa nwanyị Zua, onye bụ otu n'ime ndịsi ezinailo na Midia. 16 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, 17 “Mesoo ndị Midia mmeso dika ndị iro. Gbukwaa ha. 18 N'ihu na ha mesoro unu mmeso dika ndị iro mgbe ha ji ụzo aghughị ghogbuo unu n'okwu Peoa, na n'okwu Kozbi nwanne ha nwanyị, bụ nwa nwanyị otu n'ime ndịsi Midia, onye e gburu mgbe ihe otiti ahụ bjara n'ihu okwu Peoa.”

26 Mgbe ihe otiti ahụ niile gasirị, Onyenwe anyị gwara Mosis na Elieza nwa Eron, onye nchüaja okwu sị ha, 2 “Gaanụ gụo, chọputa ọnụogugu nzukọ niile nke ụmụ Izrel dika ezinailo ha si dì; ndị niile gbara iri afọ abụo gafee. Chọputa ọnụogugu ndị nwere ike ije agha.” 3 Ya mere, na mbara ala Moab, n'akụkụ osimiri Jodan, na ncherita ihu Jeriko, ka Mosis na Elieza onye nchüaja nō gwa ha okwu sị ha, 4 “Gụonụ

ndị ikom gbara iri afọ abụọ gafee ọnụ, díka Onyenwe anyị nyere Mosis n'iwu." Ndị a bụ ndị Izrel si Ijipt pụta: 5 Umụ ụmụ Ruben, ọkpara Izrel, bụ ndị a: site na Hanok, ikuw Hanok, site na Palu, ikuw Palu, 6 site na Hezron, ikuw Hezron site na Kami, ikuw Kami 7 Ndị a bụ agburụ Ruben. Ọnụogugu ha dị iri puku anọ, puku ato na narị asaa na iri ato. 8 Nwa Palu bụ Eliab, 9 umụ Eliab bụ Nemuel, Daten na Abiram. Daten na Abiram bụ ndị ndu ogbakọ ahụ nupuru isi megide Mosis na Eron. Ha sonyere ndị ahụ so Kora mgbe ha nupuru isi megide Onyenwe anyị. 10 Ala meghere ọnụ ya, loo ha na Kora, ma oku rechapuru nari mmadụ abụọ na iri ise ndị ọzo ahụ sonyere ha. Ọnwụ ha ghoro ihe ịdo aka na ntị. 11 Otu ọ dị, ndị niile si n'ezinaulọ Kora anwuchaghị. 12 Umụ ụmụ Simiọn díka ikuw ha si dị bụ, site na Nemuel, ikuw Nemuel, site na Jamin, ikuw Jamin, site na Jakin, ikuw Jakin, 13 Site na Zera, ikuw Zera, site na Shaul, ikuw Shaul. 14 Ndị a bụ ndị agburụ Simiọn. Ọnụogugu ndị ikom ha dị iri puku abụọ, puku abụọ na nari abụọ. 15 Umụ ụmụ Gad díka ikuw ha si dị bụ ndị a: ikuw Zefon, site na Zefon, ikuw Hagi, site na Hagi, ikuw Shuni, site na Shuni, 16 ikuw Ozni, site na Ozni, ikuw Eri, site na Eri, 17 ikuw Arodi, site na Arodi, ikuw Areli, site na Areli, 18 Ndị a bụ agburụ Gad. Ndị a gurụ ọnụ dị iri puku anọ na nari ise. 19 Umụ ndị ikom Juda abụọ, ịa na Onan, nwụrụ n'ala Kenan. 20 Ma ụmụ ụmụ Juda ndị ọzo, díka ikuw ha dị iche iche si dị bụ ndị a: ikuw Shela, site na Shela, ikuw Perez, site na Perez, ikuw Zera, site na Zera. 21 Ikuw abụọ ọzo si n'agburụ Perez bụ ndị a: ikuw Hezron, site na Hezron, ikuw Hamul, site na Hamul. 22 Ndị a bụ agburụ Juda. Ndị a gurụ ọnụ dị iri puku asaa, puku isii na nari ise. 23 Umụ ụmụ Isaka díka ikuw ha si dị bụ ndị a: ikuw Tola, site na Tola, ikuw Pua, site na Pua 24 ikuw Jashub, site na Jashub, ikuw Shimron, site na Shimron. 25 Ndị a bụ agburụ Isaka. Ndị a gurụ ọnụ dị iri puku isii, puku anọ na nari ato. 26 Umụ ụmụ Zebulon díka ikuw ha si dị bụ ndị a: ndị Sered, site n'ikwu Sered, ndị Elon, site n'ikwu Elon, ndị Jaliil, site n'ikwu Jaliil. 27 Ndị a bụ agburụ Zebulon. Ndị a gurụ ọnụ dị iri puku isii na nari ise. 28 Umụ ụmụ Josef díka ha si dị n'agburụ Manase na Ifrem bụ ndị a: 29 Umụ ụmụ Manase bụ ndị a: ndị Makia, site n'ikwu Makia. Makia bụ nna Gilead. Ikuw Gilead, site na Gilead. 30 Ndị a bụ ụmụ ụmụ Gilead: ikuw Leza, site na Leza, ikuw Helek, site na Helek. 31 Ikuw Asriel, site na Asriel. Ikuw Shekem, site na Shekem. 32

ikwu Shemida, site na Shemida, ikuw Hefa, site na Hefa. 33 (Hefa mütara nwoke a na-akpọ Zelofehad. Ma Zelofehad amụtaghi nwoke ọbula kama ndị inyom ndị a ka ọ mütara, Mahla, na Noa, na Hogla, na Milka, na Tiaza.) 34 Ndị a bụ agburụ Manase. Ndị a gurụ ọnụ dị iri puku ise, puku abụọ na narị asaa. 35 Ndị a bụ ụmụ ụmụ Ifrem díka ikuw ha si dị: ikuw Shutela site na Shutela, ikuw Beka site na Beka, ikuw Tahan site na Tahan. 36 Ndị a bụ ụmụ ụmụ Shutela: ikuw Eran site na Eran. 37 Ndị a bụ agburụ Ifrem. Ndị a gurụ ọnụ dị iri puku ato, puku abụọ na narị ise. Ndị a bụ ụmụ ụmụ Josef díka ikuw ha si di. 38 Ndị a bụ ụmụ ụmụ Benjamin díka ikuw ha si dị: ikuw Bela site na Bela, ikuw Ashbel site Ashbel, ikuw Ahiram site na Ahiram. 39 Ikuw Shufam site na Shufam, ikuw Hufam site na Hufam. 40 Umụ ụmụ Bela site na Aad, na Naaman bụ, ikuw Aad site na Aad, ikuw Neeman site na Neeman. 41 Ndị a bụ agburụ Benjamin. Ndị a gurụ ọnụ dị iri puku anọ, puku ise na nari isii. 42 Umụ ụmụ Dan díka ikuw ha si dị bụ ndị a: ikuw Shuham, site na Shuham. Ndị a bụ naanị ikuw dī na Dan. 43 Ha niile si n'agburụ Shuham. Ndị a gurụ ọnụ dī iri puku isii, puku anọ na nari anọ. 44 Umụ ụmụ Asha díka ikuw ha si dī bụ ndị a: ikuw Imna site na Imna, ikuw Ishvi, site na Ishvi, ikuw Beriya, site na Beriya. 45 Ikuw e nwere site n'umụ ụmụ Beriya bụ ndị a: ikuw Heba, site na Heba, ikuw Malkiel, site na Malkiel. 46 Asha mütakwara otu nwa nwanyị aha ya bụ Sera. 47 Ndị a bụ agburụ Asha. Ndị a gurụ ọnụ dī iri puku ise, puku ato na nari anọ. 48 Umụ ụmụ Naftalị díka ikuw ha si dī bụ ndị a: ikuw Jaziil, site na Jaziil, ikuw Guni, site na Guni, 49 ikuw Jeza, site na Jeza, ikuw Shilem, site na Shilem. 50 Ndị a si n'agburụ Naftalị. Ndị a gurụ ọnụ dī iri puku anọ, puku ise na nari anọ. 51 Ya mere, Ọnụogugu ndị ikom niile tozuru ije agha n'Izrel dī nari puku isii, otu puku na nari asaa, na iri ato. 52 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, 53 "I ga-ekenye ha ala ahụ ka ọ bürü ihe nketa ha díka Ọnụogugu aha ha si dī. 54 Ndị dī ukwuu n'Ọnụogugu ga-eketa ala dī ukwuu, ma ndị dī nta ga-eketa ala dī nta. Ihe nketa nke onye ọbula ga-enweta ga-adị ka Ọnụogugu ahụ e dere. 55 Lezie anya hụ na e kesara ala ahụ site n'ife nza. Ala ndị ọbula ga-eketa ga-abụ díka aha nna ochie ebo ha si dī. 56 A ga-esite n'ife nza kenye ndị ọbula ihe nketa nke ha díka ịdị ukwuu maobụ ịdị nta ha si dī." 57 Ndị a bụ ndị Livaiị a gurụ ọnụ dīka ikuw ha si dī, ikuw Geshon, site na Geshon, ikuw Kohat, site na Kohat,

ikwu Merari, site na Merari. **58** Ndị a sikwa n'agbụrụ Livayị: ikwu Libni, ikwu Hebròn, ikwu Mahali, ikwu Mushi, na ikwu Kora. (Kohat bụ nna nna Amram. **59** Aha nwunye Amram bụ Jekobed, nwa nwa Livayị, onye a mұru n'agbụrụ ndị Livayị n'Ijipt. Ọ mұtaara Amram ұmụ ndị a: Eròn na Mosis, na Miriam, nwanne ha nwanyị. **60** Eròn mұtara Nadab, na Abihu, na Elieza, na Itama. **61** Ma Nadab na Abihu nwұrụ mgbe ha chere օkụ na-adighị nsq n'ihu Onyenwe anyị.) **62** Ӯnụogugu ұmụ ndị ikom Livayị niile dì otu օnwa gaa n'ihu dì iri puku abụo na puku ato. Ma a gunyekoghi Ӯnụogugu agbụrụ Livayị n'omuogugu ndị Izrel, n'ihu na agbụrụ Livayị enweghi oke օbụla mgbe e kenyere agbụrụ Izrel niile ihe nketa ha. **63** Ya mere, ndị a bụ nchoputa Ӯnụogugu ұmụ Izrel, dika Mosis na Elieza onye nchüaja kwadobere guo na mbara ala Moab, n'akukụ osimiri Jodan, na ncherita ihu obodo Jeriko. **64** Ma n'etiti ndị a, o nweghi otu onye օbụla Mosis na Eròn onye nchüaja gurụ n'Ӯnụogugu mgbe ha gurụ ndị Izrel օnụ n'ozara Sajnai. **65** N'ihu na Onyenwe anyị gwara ndị Izrel ahụ na ha ga-anwụ n'ime օzara ahụ. Naanị ndị a hapuru ndu bụ Caleb, nwa Jefune, na Joshua nwa Nun.

27 Ұmụ ndị inyom Zelofehad nwa Hefa, nwa Gilead, nwa Makia, nwa Manase bụ ndị si n'agbụrụ Manase nwa Josef. Aha ndị inyom ndị a bụ: Mahla, Noa, Hogla, Milka na Tjaza. Ha bijara, **2** n'onụ ұzo ұlo nzute, guzo n'ihu Mosis, na Elieza onye nchüaja, na ndị ndu niile na օgbakọ Izrel niile kwuo sị, **3** “Nna anyị Zelofehad nwұrụ n'ozara ma օ bughị otu n'ime ndị sonyere Kora, bụ ndị ahụ zukotara megide Onyenwe anyị. O nwұrụ օnụ n'ihu mmechie nke ya. Ma otu օ di, օ mұtagħi nwoke. **4** Gini ga-eme a ga-eji hichapụ aha nna anyị site n'agbụrụ ya n'ihu na օ mұtagħi nwoke? Ọ bụ uche anyị na e kwestiri ikenye anyị oke n'oge a na-enye ұmụnnne nna anyị oke.” **5** Ya mere, Mosis butere mkpa ha n'ihu Onyenwe anyị. **6** Ma Onyenwe anyị zaghachiri Mosis sị ya, **7** “Ihe ұmụ Zelofehad na-ekwu ziri ezi. I ghaghị ikenye ha oke n'etiti ұmụnnne nna ha, ma nyefekwa ha oke ruru nna ha. **8** “Gwa ndị Izrel sị ha, ‘O buru na nwoke օbụla anwụ na-amұtagħi nwoke, oke niile ruru ya ga-alara nwa ya nwanyị. **9** Ma օ buru na օ mұtagħi nwa nwanyị, oke ruru ya ga-alara ұmụnnne ya ndị nwoke. **10** A sikwa na o nweghi ұmụnnne ndị nwoke, mgbe ahụ oke ya ga-alara ұmụnnne nna ya ndị nwoke. **11** Օ burukwa na o nweghi ndị nwoke bụ ұmụnnne nna

ya, mgbe ahụ ihe nketa ya ga-alara onye díkariri ya nso n'ikwu ya, ka օ buru nke ya. Nke a bụ iwu díri ndị Izrel niile dika Onyenwe anyị si nye ya Mosis n'iwu.”” **12** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya: “Gaa rigorō n'ugwu Abarim site n'ebe ahụ lefee anya n'ofe mmiri Jodan leruo ala ahụ nke m nyere ұmụ Izrel anya. **13** Mgbe i lechasiri ya, i ga-anwụ dika nwanne gi Eròn nwұrụ. **14** N'ihu na unu nupuru isi nye okwu m n'ozara Zin, mgbe օgbakọ ұmụ Izrel sesiri m okwu. Unu abụo nupuru isi n'iwu m ido m nsq n'ihu ha.” (Ndị a bụ mmiri Meriba Kadesh, nke dì n'ozara Zin.) **15** Mosis zara Onyenwe anyi sị ya, **16** “Ka Onyenwe anyị, Chineke nwe mmuq nke mmadu niile, hopuṭa onyendu ga-elekota օgbakọ a. **17** Onye ga na-apụ na-abatakwa n'ihu ha, onye ga na-edu ha puo, duru ha batakwá, ka ndị Onyenwe anyi ghara idị ka aturu na-enweghi onye օzuzu.” **18** Ya mere, Onyenwe anyi sıri Mosis, “Kporo Joshua, nwa Nun, onye nwere mmuq Chineke n'ime ya, bikwasị ya aka gi. **19** Mee ka o guzo n'ihu Elieza onye nchüaja, nakwa n'ihu օgbakọ niile, nyefee ya օrụ nke ibile onyendu n'ihu ha. **20** Nyekwa ha үfodụ ikike gi, ka nzukọ niile nke ұmụ Izrel nwee ike rubere ya isi. **21** Ma ya onwe ya ga-eguzo n'ihu Elieza onye nchüaja, onye ga-ajurụ ya ase site na mkpebi Urim n'ihu Onyenwe anyi. Ọ bụ site n'okwu օnụ ya ka ha ga-apụ, site n'okwu օnụ ya ka ha ga-ana abata. Ma ya onwe ya, ma ndị Izrel niile, tinyekwara nzukọ niile.” **22** Ya mere, Mosis mere dika Onyenwe anyi nyere ya iwu. O duuru Joshua mee ka o guzo n'ihu Elieza onye nchüaja na օgbakọ niile. **23** Mosis bikwasiri aka ya abụo n'isi Joshua, rara ya nyefee maka ije ozi ahụ niile dika Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu.

28 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, **2** “Nye ndị Izrel iwu a sị ha, ‘Lezienụ anya hụ na unu na-eche n'ihu m, n'oge niile a kara aka, nri ahụ a na-enye maka onyinye m a na-enye site n'okụ, nke isisi ya na-adị m ezi mma.’ **3** Sị ha, ‘Nke a bụ onyinye unu na-enye site n'okụ nke unu na-eche n'ihu Onyenwe anyị: ұmụ aturu abụo gbara otu afo, nke na-enweghi ntupọ, ka e jiri ha chuo aja nsure օkụ kwa ұbочị niile. **4** Chuo otu nwa aturu n'oge ұtutu, chuo kwa nke օzq n'oge uhuruchi. **5** I ga-ejikwa lita ұtutu օka abụo a kwoziri akwozi nke a gwokotara n'otu lita mmanu oliv asurụ asụ, chuo aja mkpurụ օka. **6** Nke a bụ aja nsure օkụ ahụ Onyenwe anyi nyere iwu ya n'ugwu Sajnai

na a ga na-achürü ya mgbe niile, dika aja isisi ya dí ezi mma, aja nke a chürü site n'ökü nye Onyenwe anyi. 7 Mmanya ga-eso aja a ga-abu otu lita mmanya gbara ıkka n'isi otu atürü óbula, i ga-awusa aja ihe önünü n a'nebe nsö nye Onyenwe anyi. 8 N'oge anyasi, i ga-ewerekwa nwa atürü nke abu, ya na otu ıdji aja mkpuru ıka na aja ihe önünü dí ka i mere n'ututu, jiri chüo aja. Nke a bükwa aja e sitere n'ökü chüo, nke isisi ya dí ezi mma nye Onyenwe anyi. 9 “N'ubochi izuike, jiri ımu atürü abu gbara otu afö, otu afö, ndí na-enweghi ntüpo, ha na aja ihe önünü na aja mkpuru ıka e ji lita ıtu ıka anö na ıkara a kwöziri akwozi, nke a gwaziri mmanu mee. 10 Nke a bu aja nsure ıkü nke Ubochi Izuike, tinyere aja nsure ıkü na aja ihe önünü ndí ahü a na-achü n'oge ha. 11 “Ozö, n'ubochi mbü nke ınya óbula, a ga-achürü Onyenwe anyi aja nsure ıkü dí iche, nke a ga-eji ımu oke ehi abu, na otu ebule, na ımu ebule asaa gbara otu afö, otu afö, ndí na-enweghi ntüpo chüo. 12 Tinyere oke ehi óbula, i ga-eji lita ıtu ıka isii na ıkara a kwöziri nke ıma, nke a gwara mmanu chüo aja. Ma lita ıtu ıka anö na ıkara a kwöziri nke ıma, nke a gwakötara ya na mmanu ka a ga-eji chüo aja mkpuru ıka maka otu ebule óbula. 13 Ma n'isi otu nwa atürü óbula, o bu lita ıtu ıka abu a kwöziri nke ıma, nke a gwakötara ya na mmanu ka a ga-eji chüo aja mkpuru ıka. A ga-eji ha chüo aja nsure ıkü nke isisi ya ga-atökwa Onyenwe anyi ezi ıtu. 14 Aja óbula a chürü ga-enwe aja ihe önünü nke ga-eso ya, lita mmanya abu maka otu oke ehi, ihe ji ntakirị karịa otu lita mmanya n'isi otu ebule, na otu lita n'isi otu nwa atürü. Nke a ga-abu aja nsure ıkü nke a ga-achü n'oge ınya ıbüla, n'ime afö óbula, 15 n'agbanyeghi aja nsure ıkü na aja ihe önünü nke a na-achü dika mgbe ha si dí, a ga-eche otu mkpi n'ihu Onyenwe anyi dika aja mmehie. 16 “N'ubochi nke iri na anö nke ınya mbü, ka a ga-edebi Mmemme Ngabiga. Onyenwe anyi. 17 N'ubochi na-eso ya, bu abalị iri na ise nke ınya ahü ka a ga-eeme mmemme. N'ime abalị asaa ka a ga-eri achicha a na-ejighi ihe na-eko achicha mee. 18 N'ubochi mbü mmemme a bidoro, a ga-akpö nzukö dí nsö nke ndí Izrel niile. O dighi ıru siri ike a ga-aru n'ubochi ahü. 19 Unu ga-eji ımu oke ehi abu, na otu ebule, na ımu ebule asaa gbara naanı otu afö, otu afö, nke na-enweghi ntüpo óbula chüorö Onyenwe anyi aja nsure ıkü. 20 N'isi otu oke ehi óbula, a ga-achü aja mkpuru ıka nke a ga-eji lita ıtu ıka isii na ıkara a kwöziri

nke ıma, a gwakötara ya na mmanu chüo. N'isi ebule óbula, lita ıtu ıka anö na ıkara. 21 Ma n'isi otu nwa atürü óbula, a ga-enye lita ıtu ıka abu a kwöziri nke ıma. 22 Tinyere otu mkpi n'ihu ıchü aja mmehie maka ikpuchiri unu mmehie unu. 23 A ga-achü aja ndí a, tinyere aja ndí ozö niile a na-achü n'ubochi niile. 24 A ga-achü aja ndí a ıbüchü niile n'ime ıbüchü asaa nke mmemme ahü. Ha ga-abu aja nke isisi ha dí Onyenwe anyi ezi ıtu. A ga-achü ha, chükwaa aja nsure ıkü na aja ihe önünü nke a na-achü dika mgbe ha si dí. 25 N'ubochi nke asaa nweenü mkpokota dí nsö, unu arıkwala ıru nke ıbüchü ahü. 26 “N'ubochi mbü nke mkpuru mbü, mgbe unu na-eche onyinye ıka ıbülu unu n'ihu Onyenwe anyi n'oge mmemme Izu Asaa, nweenü mkpokota dí nsö. Unu arıkwala ıru nke ıbüchü ahü. 27 Unu ga-achü aja nsure ıkü, nke isisi ya di ezi mma nye Onyenwe anyi. O bu ımu oke ehi abu, na otu ebule, na ımu ebule asaa gbara otu afö, otu afö, ka a ga-eji chüo aja a. 28 Ihe unu ga-etinye n'ihе ndí a bu aja mkpuru ıka a ga-eji lita ıtu ıka isii na ıkara a kwöziri akwozi, nke a gwakötara ya na mmanu chüo, n'isi otu oke ehi. Lita ıtu ıka anö na ıkara, n'isi otu ebule, 29 na lita ıtu ıka abu, n'isi otu nwa atürü óbula. 30 Ozökwa, a ga-eji otu mkpi chüo aja maka mkpuchi mmehie unu. 31 Dozie aja ndí a tinyere aja ihe önünü ha, ya na aja nsure ıkü na aja mkpuru ıka ya na aja ahü so. Hükwanu na anu ılu e ji chüo aja ndí a bu ndí na-enweghi ntüpo óbula.

29 “Ubochi unu ga-egbu opi ike ga-adı n'abalị mbü nke ınya asaa n'afö óbula. N'ubochi ahü, a ga-enwe mkpokota dí nsö nke mmadu niile. Unu agaghị aru ıru óbula n'ubochi ahü. 2 N'ubochi ahü, unu ga-achü aja nsure ıkü a ga-eji otu oke ehi, na ebule, na ımu atürü asaa gbara otu afö, otu afö ndí na-enweghi ntüpo, chüo. Nke a bu aja na-adı Onyenwe anyi ezi mma, ma na-esi ya isi ıtu. 3 Aja mkpuru ıka ka a ga-eji lita ıtu ıka isii na ıkara a gwakötara ya na mmanu chüo, n'isi oke ehi ahü, lita anö na ıkara, n'isi ebule, 4 na lita abu, n'isi otu nwa atürü óbula. 5 Tinyere otu mkpi a ga-eji chüo aja maka mkpuchi mmehie unu. 6 Aja ndí a niile bu nke a ga-etinye nye n'aja nsure ıkü a na-achü kwa ınya, na aja nsure ıkü a na-achü ıbüchü niile, ha na aja mkpuru ıka, na aja ihe önünü dika e deputara. Ha bu aja ihe oriri a na-achürü Onyenwe anyi, aja nwere isisi dí ıtu. 7 “N'ubochi nke iri nke ınya asaa ahü, unu ga-enwekwa nzukö dí nsö. Unu ga-ebudata onwe unu n'ala. O nweghikwa

uledi ɔru ɔbulaunu ga-aru. 8 N'ubochi ahü, unu gachü Onyenwe anyi aja nsure okü, nke isisi ya na-atö ya uto. A ga-eji otu nwa oke ehi, na otu ebule, na ümü ebule asaa gbara otu afö, otu afö ndi na-enweghi ntüpo chüo aja a. 9 Aja mkpuru ɔka ga-esö ya. A ga-eji lita uto ɔka isii na ɔkara a gwakötara ya na mmanü chüo aja nwa oke ehi ahü. Jiri lita uto ɔka anö na ɔkara chüo aja ebule, 10 jirikwa lita uto ɔka abüo chüo aja n'isi otu n'ime nwa atüru ɔbula. 11 Tinyekwa otu mkpi a ga-eji chüo aja mmehie. A ga-atükwası nke a n'aja mkpuchi mmehie a na-achü, tinyere aja nsure okü a na-achü ubochi niile, na aja mkpuru ɔka, na aja ihe ɔnünü niile. 12 “N'ubochi iri na ise nke ɔnwa asaa, a ga-enwe mkpokota dì nsö nke ümü Izrel niile. N'ubochi ahü, onye ɔbula agaghị aru ɔru ɔbula, n'ihi na o bu mmalite mmemme abalı asaa n'ihu Onyenwe anyi. 13 Cheenü onyinye a na-enye site n'okü n'ihu Onyenwe anyi nke isisi ya na-atö ya uto, jirinü oke ehi iri na atö, na ebule abüo, na ümü ebule iri na anö ndi na-enweghi ntüpo, ndi gbara otu afö, otu afö, chüo aja nsure okü. 14 A ga-atükwasıkwa aja mkpuru ɔka nke e ji lita uto ɔka isii na ɔkara gwakötara ya na mmanü, n'isi otu n'ime oke ehi iri na atö ndi ahü niile. Lita anö na ɔkara n'isi otu ebule n'ime ebule abüo ndi ahü, 15 ma lita abüo n'isi otu n'ime nwa atüru ɔbula. 16 Tinyekwa otu mkpi maka ɔchü aja mmehie, ya na aja nsure okü a na-achü n'oge ha, tinyere aja mkpuru ɔka na aja onyinye ihe ɔnünü so ha. 17 “N'ubochi abüo nke mmemme a, a ga-eji oke ehi iri na abüo, ebule abüo, na ümü ebule iri na anö gbara otu afö, otu afö, ndi na-enweghi ntüpo chüo aja. 18 Ihe ga-esö aja oke ehi, na ebule na ümü atüru ndi ahü n'onüogugu ha, bu aja mkpuru ɔka, na aja ihe ɔnünü dika e si nye ya n'iwu. 19 Tinyekwa otu mkpi maka aja mmehie, ya na aja nsure okü a na-achü n'oge ha, na aja mkpuru ɔka, na aja ihe ɔnünü so ha. 20 “N'ubochi nke atö nke mmemme ahü, i ga-ewere ümü oke ehi iri na otu, na ebule abüo, na ümü ebule iri na anö ndi gbara otu afö, otu afö, ndi na-enweghi ntüpo, chüo aja. 21 Ihe ga-esö aja oke ehi na ebule na ümü atüru ndi ahü n'onüogugu ha bu aja mkpuru ɔka na aja ihe ɔnünü dika e si nye ya n'iwu. 22 Tinyekwa otu mkpi maka aja mmehie, ya na aja nsure okü a na-achü n'oge ha, na aja mkpuru ɔka, na aja ihe ɔnünü so ha. 23 “N'ubochi nke anö nke mmemme ahü, i ga-ewere ümü oke ehi iri, ebule abüo, ümü ebule iri na anö ndi gbara otu afö, otu afö, ndi na-enweghi ntüpo, chüo

aja. 24 Ihe ga-esö aja oke ehi, ebule na ümü atüru ndi ahü n'onüogugu ha bu aja mkpuru ɔka, na aja ihe ɔnünü dika e si nye ya n'iwu. 25 Tinyekwa otu mkpi maka ɔchü aja mmehie ya na aja nsure okü a na-achü n'oge ha, tinyere aja mkpuru ɔka, na aja onyinye ihe ɔnünü so ha. 26 “N'ubochi nke ise nke mmemme a, i ga-ewere ümü oke ehi itoolu, ebule abüo na ümü ebule iri na anö ndi gbara otu afö, otu afö, ndi na-enweghi ntüpo chüo aja. 27 Ihe ga-esö aja oke ehi, ebule na ümü atüru ndi ahü n'onüogugu ha bu aja mkpuru ɔka na aja ihe ɔnünü dika e si nye ya n'iwu. 28 Tinyekwa otu mkpi maka aja mmehie, ya na aja nsure okü a na-achü n'oge ha, na aja mkpuru ɔka, na aja ihe ɔnünü so ha. 29 “N'ubochi nke isii nke mmemme ahü, i ga-ewere ümü oke ehi asato, na ebule abüo, na ümü ebule iri na anö ndi gbara otu afö, otu afö, ndi na-enweghi ntüpo, chüo aja. 30 Ihe ga-esö aja oke ehi, na ebule, na ümü atüru ndi ahü n'onüogugu ha bu aja mkpuru ɔka, na aja ihe ɔnünü dika e si nye ya n'iwu. 31 Tinyekwa otu mkpi maka aja mmehie, ya na aja nsure okü a na-achü n'oge ha, na aja mkpuru ɔka, na aja ihe ɔnünü so ha. 32 “N'ubochi nke asaa nke mmemme ahü, were ümü oke ehi asaa, ebule abüo na ümü ebule iri na anö, ndi gbara otu afö, otu afö, ndi na-enweghi ntüpo, chüo aja. 33 Ihe ga-esö aja oke ehi, ebule na ümü atüru ndi ahü n'onüogugu ha bu aja mkpuru ɔka na aja ihe ɔnünü dika e si nye ya n'iwu. 34 Tinyekwa otu mkpi maka aja mmehie, ya na aja nsure okü a na-achü n'oge ha, na aja mkpuru ɔka, na aja ihe ɔnünü so ha. 35 “N'ubochi nke asato ndi Izrel niile ga-enwe oke nzukö. I gagħi aru ɔru ɔbula n'ubochi ahü. 36 Chüo aja nsure okü, nke isisi ya di Onyenwe anyi ezi uto. I ga-eji otu nwa oke ehi, otu ebule na ümü ebule asaa ndi gbara otu afö, otu afö, ndi na-enweghi ntüpo ɔbula, chüo ya. 37 Ihe ga-esö aja oke ehi, ebule na ümü atüru ndi ahü bu aja mkpuru ɔka na aja ihe ɔnünü dika e si nye ya n'iwu. 38 Tinyekwa otu mkpi maka aja mmehie ya na aja nsure okü a na-achü n'oge ha, na aja mkpuru ɔka, na aja ihe ɔnünü so ha. 39 “Tinyere onyinye a na-enye dika nkwa e kwere si di, na onyinye afö ofufu unu, unu ga-akwadoro Onyenwe anyi onyinye ndi a n'oge mmemme a kara aka unu: aja nsure okü unu, onyinye mkpuru ɔka na onyinye ihe ɔnünü na aja udo.” 40 Ya mere Mosis gwara ümü Izrel ihe niile Onyenwe anyi nyere ya n'iwu īgwa ha.

30 Mosis kpokotara ndị ndu ebo Izrel niile gwa ha si: “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị nyere n’iwu: 2 Mgbe nwoke ọbụla kwere Onyenwe anyị nkwa, maọbụ nịọ iyi ime ihe ọbụla, o gaghi emebi nkwa dị otu a. Kama o ga-emezu ihe niile dika o kwuru ya. 3 “O bürü na nwaagbogho no n’ịlo nna ya ekwe Onyenwe anyị nkwa maọbụ nịọ iyi ime ihe ọbụla, 4 o bürü na nna ya anụ mgbe o na-ekwe nkwa maọbụ nịọ iyi ime ihe ahụ, ma gba ya nkịtị, onye dị otu a aghaghi imezu nkwa niile ndị ahụ o kwere. 5 Ma o bürü na nna ya ajụ mgbe o nịrụ banyere ya na o gaghi emezu nkwa dị otu ahụ, mgbe ahụ, nkwa ahụ maọbụ iyi o nịrụ ga-abụ ihe efu. Onyenwe anyị ga-agbaghakwara ya, n’ihi na nna ya jụrụ na o ga-emezu nkwa ya. 6 “O bürü na o mesịa lụdị, mgbe o nịusirị iyi, maọbụ kwee nkwa nzuzu o kwesiri imezu, 7 di ya nụ banyere ya ma gba ya nkịtị n’ubochị ahụ o nịrụ ya, nkwa ahụ ga-eguzogide, o ga-emezu ya. 8 Ma o bürü na di ya ajụ ịnabata nkwa ahụ, maọbụ ọnụnụ iyi nzuzu ahụ, ojụjụ di ya jụrụ nkwa ahụ ga-ebe ka iyi ahụ maọbụ nkwa ahụ ghara idị ire. Onyenwe anyị ga-agbaghakwara ya. 9 “Ma nkwa ọbụla nke nwanyị di ya nwịrụ maọbụ nwanyị ya na di ya kewara, ihe ọbụla nke o ji ọnụ ya kwuo ka o ghaghị imezu. 10 “Ma o bürü na nwanyị ya na di ya bi e kwee nkwa maọbụ site na kwagide nịọ iyi, 11 di ya nụ ihe banyere ya, ma gba nkịtị maọbụ ogbochighị ya, mgbe ahụ, iñị iyi na nkwa ndị ahụ niile nke o kwere ga-eguzo. 12 Ma o bürü na di ya jụrụ ikwenye ka nkwa ahụ digide n’ubochị mbụ o nịrụ ya, nkwa ahụ maọbụ ọnụnụ iyi ahụ aghołla ihe efu. Onyenwe anyị ga-agbaghakwara ya. 13 Ya mere, di ya nwere ike iju, maọbụ mesie nkwa ahụ, maọbụ iyi ahụ o nịrụ ike. 14 O bürü na di ya ekwughị ihe ọbụla site n’otu ubochị ruo n’ubochị ozø, mgbe ahụ, o gosiri na o kwenyere ka nwunye ya mezuo nkwa maỌbụ iyi ndị ahụ niile. 15 O bürü na o mesịa jụ na nwunye ya agaghị emezu nkwa ahụ o kwere, ikpe ọmụma niile dị n’ihi emezughị nkwa ahụ dị ya n’isi.” 16 Ndị a bụ usoro iwu Onyenwe anyị nyere Mosis banyere mmekorịta nke nwoke na nwunye ya. O metụtakwara nna na nwa ya nwanyị onye bi n’ịlo ya.

31 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, 2 “Taa ndị Midia ahụhụ, ka i si otu a boqoro ndị Izrel ọbụ ihe ojoo ndị Midia mere ha. Mgbe i mesiri nke a, i ga-anwụ.” 3 Ya mere, Mosis gwara ndị Izrel okwu sị, “Kwadoonu ndị ikom unu ibuso ndị

Midia agha, maka ịbötara Onyenwe anyị ọbụ. 4 Sinu n’ebu ọbụla dị n’Izrel guputa puku ndị ikom puku ndị ikom.” 5 Ya mere, e sitere n’igwe ndị ikom niile no n’Izrel zipu puku ndị ikom iri na abụ, ka ha gaa buo agha. Ebo ọbụla zipuru otu puku ndị ikom. 6 Mosis zipuru ha ibu agha, otu puku, otu puku site n’ebu ọbụla. Finehaz nwa Elieza, onye nchüaja, du ha gaa agha ahụ. O bu ngwongwo si n’ebi nsø, tinyere opi ike nke a ga-afụ. 7 Ha busoro ndị Midia agha dika Onyenwe anyị nyere Mosis n’iwu. Ha gburu onye ọbụla bụ nwoke. 8 N’ime ndị ha gburu n’agha ahụ bụ ndị eze Midia ise a na-akpọ Evi, Rekem, Zua, Hua na Reba. Ha jikwa mma agha gbuo Belam nwa Beoa. 9 Ndị agha Izrel chikötara ndị inyom niile, na ụmụntakịri niile no n’ala Midia dika ndị ha dötara n’agha. Ha chikötara ngwongwo niile ndị Midia ji biri, tinyere igwe ehi, na igwe ewu na atụru ha niile, dika ihe ha dötara n’agha. 10 Emesịa, ha mụnyere ọkụ n’obodo ndị Midia niile na ebe ha mara ụlo ikwu, rechapụ ha n’okụ. 11 Ha chikötara ihe niile ha dötara n’agha, ma mmadụ ma anụ ụlo. 12 Ndị a niile ha dötara n’agha na ngwongwo niile ha lütara n’agha ka ha buteere Mosis, na Elieza onye nchüaja na ọgbakọ Izrel niile na mbara ala Moab, n’akukụ osimiri Jødan na ncherita ihu Jeriko. 13 Mosis na Elieza onye nchüaja na ndị ndu ọgbakọ Izrel niile pürü gaa zute ha n’azụ ebe ha mara ụlo ikwu ha. 14 Ma Mosis were iwe megide ndịsi agha, ya bụ ndị ahụ na-achị imerime puku ndị agha, na ndị ochiagha na-achị narị ndị agha, ndị si ibu agha lọta. 15 Mosis jụrụ ha sị, “Gịnị mere unu ji debe ndị inyom niile ndị a ndị? 16 O bụ ndị a bụ ndị gbasoro ndịmودu Belam, rafuo ndị Izrel mee ka ha ghọ ndị na-ekwesighị ntükwasị obi nye Onyenwe anyị n’ihe gbasara okwu Peoa. O bụ nke a mere ka nrịa nrịa ojoo ahụ na-efe efe dakwasị ndị nke Onyenwe anyị. 17 Ugbu a, gbuonu ụmụnta ndị nwoke niile, na ndị inyom niile matarala nwoke. 18 Naanị ụmụntakịri ndị nwanyị ha nke nwoke na-edinabeghi ka unu ga-ahapụ ka ha dịrị ndị. Unu nwere ike debere onwe unu ndị dị otu a. 19 “Ma ugbu a, unu niile bụ ndị soro gbuo mmadụ, maỌbụ bitụ ozu ha aka, unu abatala n’ime ogige Izrel tutu ubochị asaa agafee. N’oge a, doonu onwe unu ọcha, dokwaanu ndị niile unu dötara n’agha ọcha, n’ubochị nke ato na n’ubochị nke asaa. 20 Debekwanu uwe niile ọcha, ya na ihe niile e ji akpukpọ anụ na aji ewu, maỌbụ osisi, mee.” 21 Mgbe ahụ, Elieza onye nchüaja gwara ndị ikom niile ahụ jere agha okwu sị

ha, "Nke a bụ iwu Onyenwe anyị nyere Mosis. 22 Otu ọ dị ọlaedo, ọlaocha, bronz, igwe, gbamgbam na opu, 23 na ihe ọ bụla ọzọ bụ nke ga-anagide ọkụ, ka a ga-emem ka ọ gabiga site n'ọkụ, mgbe ahụ ọ ga-adịkwa ọcha. Ma aghaghị iga n'ihu ime ka ha dị ocha site n'ịsacha ha n'ime mmiri nke nsacha. Ma ihe ọbụla nke na-agaghị anagide ọkụ ka a ga-eji mmiri sachaa, maka ido ya ọcha. 24 N'ụbọchị nke asaa, unu aghaghị ịsacha uwe unu niile, bürü ndị dị ọcha. Mgbe ahụ, unu pürü ịloğhachị n'omumma ụlo ikwu ndị Izrel." 25 Ma Onyenwe anyị sıri Mosis, 26 "Gị na Elieza onye nchüaja, na ndịisi ezinaụlo nke ọgbakọ Izrel niile, ga-agukọ ihe niile unu dötara n'agha chọputa ọnụogugu mmadu na anụmanụ. 27 Mgbe ahụ, kee ihe ndị a niile ụzo abụo. Okara ya ga-abụ nke ndị ikom ahụ niile gara agha, ma ọkara nke ọzọ ka a ga-enye ọgbakọ Izrel niile. 28 Ma Onyenwe anyị nwere oke site n'oke ndị ahụ jere agha: mmadu, na ehi niile, na ịnyinaya ibu niile, na aturu na ewu niile. Oke Onyenwe anyị bụ otu ụzo n'ime narị ise ọbụla. 29 Nye Elieza onye nchüaja oke sitere n'aja a dịka ihe Onyenwe anyị ketara. 30 Otu aka ahụ kwa, site n'oke ndị Izrel ga-eketa, kee ụtụ. Otu ụzo n'ime iri ise, maqbụ mmadu, maqbụ ehi, maqbụ ịnyinaya ibu, maqbụ aturu, maqbụ ewu, maqbụ igwe anụ ụlo ụzo. Were ha nye ndị Livayị, ndị ọ dị n'aka ilekọta ụlo nzute Onyenwe anyị, ka ọ bürü oke nke ha." 31 Ya mere, Mosis na Elieza onye nchüaja mere dịka Onyenwe anyị nyere ha n'iwu. 32 Ihe nweta bụ nke fofdụrụ n'ihe ndị agha lütara n'agha bụ ndị a, bụ aturu dị narị puku isii, iri puku asaa na puku ise, 33 Ehi dị iri puku asaa na puku abụo, 34 ịnyinaya ibu dị iri puku isii na otu puku, 35 Umụ agbogho na-amatabeghi nwoke dị iri puku ato na puku abụo. 36 Ya mere, okara e nyere ndị gara lụg agha dị: Igwe ewu na aturu dị narị puku ato na iri puku ato na puku asaa na narị ise. 37 N'ime ya, ụtụ e nyere Onyenwe anyị site n'igwe aturu ahụ dị narị isii na iri asaa na ise. 38 Igwe ehi dị iri puku ato na puku isii. N'ime ya, ihe e nyere Onyenwe anyị bụ iri asaa na abụo. 39 Ịnyinaya ibu dị iri puku ato na narị ise. Nke e nyere Onyenwe anyị bụ iri isii na otu. 40 Ọnụogugu umụ agbogho dị puku iri na isii. Ndị e nyere Onyenwe anyị dị iri ato na abụo. 41 Mosis nyere Elieza bụ onye nchüaja Onyenwe anyị oke n'ihe ndị ahụ niile a türü n'ụtụ, dịka Onyenwe anyị nyere Mosis n'iwu. 42 Ma ọkara nke ahụ dịrị ndị Izrel, nke Mosis kewaputara site na nke ndị ikom lütü agha. 43 Ọkara nke nzukọ dị, igwe ewu na aturu, narị

puku ato, iri puku ato, puku asaa na narị ise, 44 igwe ehi, iri puku ato na isii, 45 ịnyinaya ibu, iri puku ato na narị ise, 46 umụ agbogho, puku iri na isii. 47 Site n'oke ndị Izrel Mosis hoputara otu ụzo n'ime iri ise, ma mmadu ma anụ ụlo dịka Onyenwe anyị nyere n'iwu. O nyere ha ndị Livayị na-elekọta ụlo nzute Onyenwe anyị mmadu na anụ ụlo ndị a. 48 Mgbe ahụ, ndịisi agha niile na ndị ọchịagha na-achị imerime puku ndị agha, na ndị na-achị narị ndị agha biakwutere Mosis, 49 sị ya, "Ndị ohu gi agho ndị niile gara agha nō n'okpuru anyị, chọputa na o nweghị onye ọbụla a na-achị acho. 50 Ya mere, anyị wetaara Onyenwe anyị onyinye site n'ihe anyị kwatara n'agha. Onyinye anyị bụ ihe onye ọbụla nwetara, ihe ọlaedo a na-agba n'ukwu na mgbaaka, na ọlaaka iike, na ọlantị na ihe iyi n'olu niile, i ji ha chọ aja mkpuchi mmehie n'ihi onwe anyị n'ihu Onyenwe anyị." 51 Mosis na Elieza onye nchüaja natara onyinye ọlaedo ndị ahụ bụ ihe a kpụrụ akpụ site n'aka ha. 52 Idị aro nke ihe ọlaedo niile nke ndị ọchịagha na-achị imerime puku ndị agha, na ndị na-achị narị ndị agha, nke Mosis na Elieza chere n'ihu Onyenwe anyị dịka onyinye, dị narị kilogram na iri itoolu. 53 Ndị ahụ lụrụ agha ahụ nwekwara otụtụ ihe ndị ọzọ ha debeere onwe ha. 54 Mosis na Elieza onye nchüaja natara onyinye ọlaedo ndị a dị iche site n'aka ndị ọchịagha na-achị otụtụ puku ndị agha na narị ndị agha. E webatara onyinye ndị a n'ụlo nzute, debe ha n'ihu Onyenwe anyị ka ọ bürü ihe ncheta nye Onyenwe anyị n'ihi ndị Izrel niile.

32 Mgbe ndị Izrel rutere ala Jeza na Gilead, ndị ebo

Ruben na Gad ndị nwere otụtụ igwe ehi, na igwe ewu na aturu chọputara na ala ahụ dị mma nke ukwu maka ịzụ anụ ụlo. 2 Ya mere, ha biakwutere Mosis na Elieza onye nchüaja, na ndị ndu nzukọ Izrel, sị ha, 3 "Ala ndị a: Atarot, Dibon, Jeza, Nimra, Heshbon, Eleale, Sebam, Nebo, na Beon, 4 bụ ala nke Onyenwe anyị meriri n'agha n'ihu nzukọ Izrel, dị mma maka ịzụ anụ ụlo. Anyị onwe anyị kwa nwere igwe ewu na aturu. 5 O bürü na anyị achọtala amara n'ihu unu, biko, kwerenụ ka akụkụ ala a bürü ihe nketa nke anyị bụ ohu unu. Unu emekwala ka anyị soro ndị Izrel gafee n'akụkụ nke ọzọ nke osimiri Jodan." 6 Mosis jürü ndị Gad na Ruben ajuju sị, "Unu na-ekwu na unu chọrọ ịnọ n'ebe a mgbe umunna unu ndị ikom niile ga-agafe osimiri Jodan ilụ agha niile ahụ dị na-eche ha? 7 O bụ

n’ihî gînî ka unu ji eme ka ndî Izrel daa mba ghara igafe banye n’ala ahû Onyenwe anyî nyerela ha? 8 Otu a ka nna unu ha mere mgbe m si Kadesh Banea zipü ha inyoche ala ahû. 9 Mgbe ha letasîri ala ahû si na Ndagwurugwu Eshkol lôghachi, ha mere ka obi ndî Izrel niile daa mba ibranye n’ala ahû Onyenwe anyî nyere ha. 10 N’ihî nke a Onyenwe anyî were iwe dî ıkû megide ha n’ubochî ahû. Ọ nruru iyî kwuo sî, 11 ‘N’ihî na unu jûrû jî obi unu niile gbasoo m, o nweghi onye ıbula n’ime ndî ahû o si n’ala Ijipt kpopputa, ndî gbara iri afô abu rigoo, ga-ahû ala ahû m kwere Ebraham na Aizik na Jekob nkwa inye ha.’ 12 Naanî ndî ıönüñi iyî a na-emegideghî bu Caleb, nwa Jefune onye Keniz, na Joshua nwa Nun, n’ihî na ha jiri obi ha niile sogide Onyenwe anyî. 13 Iwe Onyenwe anyî dîjîr ıkû megide Izrel, o mere ka ha wagharja n’ozara iri afô ano, tutu ruo mgbe ıgbô ahû niile nke mere ihe ojoq n’anya ya nwuchara. 14 “Ma lee unu ugbu a, agburû ndî mmehie, o bükwa otu ihe ahû ka unu na-eme! Unu na-achö ime ka iwe dî ukwuu wee Onyenwe anyî megide ndî Izrel. 15 Ọ buru na unu ajû iso Onyenwe anyî ugbu a, Onyenwe anyî ga-emekwa ka ndî Izrel nogide n’ozara. Mbibi na ila n’iyî nke ga-abıjkwasî ha ga-abükwa nke unu ji aka unu kpatara ha.” 16 Ma ha zara sî ya, “Ọ gaghi adî otu al Anyî ga-ewuru anu ılo anyî ılo, tinye igwe ewu na atûru anyî n’ime ha. Anyî ga-ewukwara ndî nwunye anyî na umuntakirî anyî obodo ebe ha ga-ano. 17 Ma anyî onwe anyî ga-eburu ngwa agha anyî, buru ndî Izrel niile ozô uzô gaa n’ihu ılu ogu, tutu anyî edubata ha n’ala nke ha ga-eketa. Ma ndî nwunye anyî na umuntakirî anyî ga-ano n’obodo e wusiri ike, ikpuchite ezinaulo anyî niile site n’aka ndî iro bi anyî gburugburu. 18 Anyî agaghî alota n’ılo anyî tutu onye Izrel ıbula enweta ihe nketa nke ya. 19 Anyî achoghî ihe nketa, n’ofe Jodan nke ozô, n’ihî na anyî ewerela oke nke anyî n’ebé a, n’akukû ıowuwa anyanwu Jodan.” 20 Mgbe ahû, Mosis zara sî ha, “Ọ dî mma, Ọ buru na unu ga-eme dîka unu kwuru, jikere onwe unu, n’ihu Onyenwe anyî, ibu agha. 21 Ọ buru na ndî agha unu ga-eso gafée n’ofe ozô nke osimiri Jodan, soro ndî ozô buo agha tutu ruo mgbe Onyenwe anyî chupuchara ndî iro ya niile, 22 mgbe ahû, e merichaa mba ndî ahû niile n’ihu Onyenwe anyî, unu nwere ike ıloghachi n’ebé a, buru ndî ikpe na-amaghî n’ebé Onyenwe anyî na ndî Izrel no. Ala dî n’ıowuwa anyanwu, ga-abu ihe nketa unu nwere site n’aka Onyenwe anyî. 23 “Ọ

bûrukwanu na unu ajû ime dîka unu kwuru, mgbe ahû, Ọ bu Onyenwe anyî ka unu na-emehie megide. Matakwani na unu ga-emesja nata ugwo oru mmehie unu. 24 Wuonu obodo ebe ndî inyom na ımu unu gabei, wuokwanu ılo anu maka igwe ewu na atûru unu, ma mezuokwanu ihe niile unu kweere na nkwa.” 25 Ndî ebo Gad na Ruben sıri Mosis, “Anyî bu ndî ohu gi ga-eme dîka onyenwe anyî nyere n’iwu. 26 ımu anyî niile, na ndî inyom anyî niile, na igwe ewu na atûru anyî, na ehi anyî niile, ga-ano n’ebé a, n’obodo ndî a anyî wuru n’ala Gilead. 27 Ma anyî, ndî ohu gi, ndî niile tozuru ije agha, ga-agafe osimiri Jodan ibu agha n’ihu Onyenwe anyî, dîka onyenwe anyî si kwuo.” 28 Mgbe ahû, Mosis nyere Elieza, bu onye nchüaja, na Joshua nwa Nun, na ndîsi ezinaulo nke ebo Izrel niile iwu banyere ha, 29 Ọ sıri ha, “Ọ buru na ndî ebo Gad na Ruben, onye ıbula nke jikere ıga agha, ga-eso unu gafée Jodan n’ihu Onyenwe anyî, mgbe ahû, oge unu lugburu ndî ala ahû niile, unu aghaghî inye ha ala Gilead dîka ihe nketa ha. 30 Ma Ọ buru na ha ajû iso unu, ha ga-eso ndî ozô keta oke n’ala Kenan.” 31 Ndî ebo Gad na Ruben zara sî, “Ihe ıbula Onyenwe anyî nyere n’iwu ka anyî ga-eme. 32 Anyî ga-ejikere soro Onyenwe anyî jee agha n’ala Kenan. Ma ihe nketa anyî ga-adî n’ebé a, n’akukû Jodan.” 33 Mosis nyere ndî ebo Gad, na Ruben, na okara Manase nwa Josef, alaeze niile Saıhon eze Amorî nakwa alaeze niile nke Ọg, eze ndî Bashan na-achî. O nyere ha ala ahû niile, na obodo niile dî n’ala ahû gburugburu. 34 Ndî ebo Gad wugharîrî ma wusiekwa obodo ndî a, Dibon, Atarot, Aroea 35 Atröt-Shofan, Jeza, Jogbeha, 36 Bet-Nimra na Bet-Haran bu obodo e wusiri ike, wukwaara igwe ewu na atûru ha ılo anu n’ime ya. 37 Ma ndî ebo Ruben wugharîrî obodo ndî a: obodo Heshbon, Eleale, Kiriatem, 38 Nebo na Baal-Meon (ma a gbanwere aha ha) na Sibma. Ha gbanwere aha obodo niile ndî ahû ha wugharîrî, guo ha aha ıohuru. 39 Ndî agburû Makia, nwa Manase gara n’obodo Gilead lugbuo ya, chupu ndî Amorait bi n’ebé ahû. 40 Ya mere, Mosis were obodo Gilead nye Makia, ımu Manase ka ha biri n’ebé ahû. 41 Jia, onye sikwa n’ebó Manase gara buso ıotutu obodo nta ndî ozô agha, lugbuo ha. Ọ gbanwere aha obodo nta ndî a, guo ha Havot Jaia. 42 N’oge a kwa, otu nwoke a na-akpo Noba duuru ndî agha gaa n’obodo Kenat, na n’obodo nta ndî ozô gbara ya gburugburu, lugbuo ha, bichie n’ime ha. Ọ gbanwere aha obodo ndî ahû niile bido ıkpô ha Noba, nke bu aha ya onwe ya.

33 Ndị a bụ usoro mbili ije ụmụ Izrel, site n'oge ha hapurụ Ijipt dika ha si nqo n'igwe n'igwe. O bụ Mosis na Erọn duuru ha n'ije ndị a. 2 Mosis, n'onwe ya, dere usoro ije ha ndị a n'akwukwo dika Onyenwe anyị nyere ya n'iwu. 3 Ha biliri njem site na Ramesis, n'ubochị nke iri na ise n'onwa nke mbụ, ubochị na-esota nke e mere Mmemme Ngabiga. Ha niile zopurụ ije n'atughị egwu n'ihi ndị Ijipt, 4 mgbe ndị ha nq na-eli ụmụ ha niile ndị e buru ụzo mọ, bụ ndị Onyenwe anyị tigburu n'etiti ha n'ihi na Onyenwe anyị kpere chi ha niile ikpe. 5 Ndị Izrel hapurụ Ramesis, bịa maa ụlo ikwu ha na Sukot. 6 Ha hapurụ Sukot bjaruo Etam, nke dì n'onụ onụ ozara ahụ. 7 Ha hapurụ Etam laghachi azu gaa Pi Hahirot, nke dì nso n'akukụ ọwụwa anyanwu Baal-Zefon, ebe ha manyere ụlo ikwu ha na ndịda ugwu Migdol. 8 Mgbe ha hapurụ Pi Hahirot, ha sitere n'etiti Osimiri Uhie gafee gaa ije ụbочị ato bata n'ozara Etam. Ha manyere ụlo ikwu ha na Mara. 9 Mgbe ha hapurụ Mara, ha batara Elim, ebe e nwere mmiri iri na abụo si n'ala na-asoputa, na iri osisi nkwu asaa. Ha nqo ọdu dì ukwuu n'ebe a. 10 Mgbe ha hapurụ Elim, ha wuru ụlo ikwu ha n'akukụ Osimiri Uhie. 11 Emesia, ha hapurụ Osimiri Uhie gaa maa ụlo ikwu ha n'ozara a na-akpọ Sin. 12 Ha hapurụ ozara Sin gaa maa ụlo ikwu ha na Dofka. 13 Emesia, ha hapurụ Dofka bjaruo Alush maa ụlo ikwu ha. 14 Mgbe ha hapurụ Alush, ha rutere Refidim, ebe ndị Izrel na-ahughị mmiri ọnụnụ. 15 Ha hapurụ Refidim bjaruo n'ozara Sajnai ebe ha mara ụlo ikwu ha. 16 Ha hapurụ ozara Sajnai bjaruo Kibrot Hataava ebe ha mara ụlo ikwu ha. 17 Ha hapurụ Kibrot Hataava bjaruo Hazerot ebe ha mara ụlo ikwu ha. 18 Ha hapurụ Hazerot bjaruo Ritma ebe ha mara ụlo ikwu ha. 19 Ha hapurụ Ritma bjaruo Rimon-Perez ebe ha mara ụlo ikwu ha. 20 Ha hapurụ Rimon-Perez bjaruo Libna ebe ha mara ụlo ikwu ha. 21 Ha hapurụ Libna bjaruo Rissa ebe ha mara ụlo ikwu ha. 22 Ha hapurụ Rissa bjaruo Kehelata ebe ha mara ụlo ikwu ha. 23 Ha hapurụ Kehelata bjaruo n'ugwu Shefa ebe ha mara ụlo ikwu ha. 24 Ha hapurụ ugwu Shefa bjaruo Harada ebe ha mara ụlo ikwu ha. 25 Ha hapurụ Harada bjaruo Makhelot ebe ha mara ụlo ikwu ha. 26 Ha hapurụ Makhelot bjaruo Tahat ebe ha mara ụlo ikwu ha. 27 Ha hapurụ Tahat bjaruo Tera ebe ha mara ụlo ikwu ha. 28 Ha hapurụ Tera bjaruo Mitka ebe ha mara ụlo ikwu ha. 29 Ha hapurụ Mitka bjaruo Hashmona ebe ha mara ụlo ikwu ha. 30 Ha hapurụ Hashmona bjaruo Moserot ebe ha mara ụlo

ikwu ha. 31 Ha hapurụ Moserot bjaruo Bene Jaakan ebe ha mara ụlo ikwu ha. 32 Ha hapurụ Bene Jaakan bjaruo Họ Hagidgad ebe ha mara ụlo ikwu ha. 33 Ha hapurụ Họ Hagidgad bjaruo Jotbata ebe ha mara ụlo ikwu ha. 34 Ha hapurụ Jotbata bjaruo Abrona ebe ha mara ụlo ikwu ha. 35 Ha hapurụ Abrona bjaruo Ezion Geba ebe ha mara ụlo ikwu ha. 36 Ha hapurụ Ezion Geba bịa maa ụlo ikwu ha na Kadesh, nke dì n'ozara Zin. 37 Ha hapurụ Kadesh bịa maa ụlo ikwu ha n'ugwu Hor n'oke ala ndị Edom. 38 Eron, bụ onye nchua ja gbagoro n'ugwu Hor site n'iwu Onyenwe anyị. N'ebe o nq nwụo, n'ubochị mbụ nke onwa nke ise, n'afo nke iri anō site na mgbe ụmụ Izrel si Ijipt püta. 39 Eron gbara narị afọ na iri afọ abụo na ato mgbe o nwụru n'ugwu Hor. 40 Onye Kenan bụ eze Arad, onye bi na Negev n'ime ala Kenan, nṣụ na ndị Izrel na-abịa. 41 Ha hapurụ ugwu Hor bjaruo Zalmona ebe ha mara ụlo ikwu ha. 42 Ha hapurụ Zalmona bjaruo Punon ebe ha mara ụlo ikwu ha. 43 Ha hapurụ Punon bjaruo Obot ebe ha mara ụlo ikwu ha. 44 Ha hapurụ Obot bjaruo Iye Abarim, n'oke ala ndị Moab. 45 Ha hapurụ Iye Abarim bjaruo Dibon Gad ebe ha mara ụlo ikwu ha. 46 Ha hapurụ Dibon Gad bjaruo Almon Diblataim ebe ha mara ụlo ikwu ha. 47 Ha hapurụ Almon Diblataim bjaruo n'ugwu Abarim nke dì nso na Nebo ebe ha mara ụlo ikwu ha. 48 Ha hapurụ ugwu Abarim bata n'obosara ala Moab n'akukụ osimiri Jodan, na ncherita ihu Jeriko, ebe ha mara ụlo ikwu ha. 49 Mgbe ha nq n'ebe a, ha manyere ụlo ikwu ha n'ebe dì iché iché n'akukụ osimiri Jodan, site na Bet-Jeshimot rute riị ebe a na-akpọ Ebel-Shitim, n'obosara ala Moab. 50 N'obosara ala Moab, n'akukụ Jodan, na ncherita ihu Jeriko ka Onyenwe anyị nq gwa Mosis okwu sị ya, 51 "Gwa ụmụ Izrel okwu sị ha, 'Mgbe unu gafere osimiri Jodan banye n'ala Kenan, 52 unu aghaghị ịchụpụ ndị niile bi n'ebe ahụ ma bibie chi niile ha na-efe, ndị ha ji nkume tuọ na ndị ha kpụrụ akpụ. Unu ga-ebibikwa ebe niile dì n'elu ugwu niile, ebe ha na-anq efe arusị ha niile ofufe. 53 Nwetanụ ala ahụ, birikwa n'ime ya, n'ihi na enyela m unu ala ahụ ka unu nwere ya. 54 Unu ga-eke ala ahụ site n'ife nza, dika agbụrụ unu niile si dì. Ndị bara ụba nye ha ihe nketa dì ukwuu, ndị dì ole na ole nye ha ihe nketa dì nta. Ihe o bụla ruuru agbụrụ obụla site n'ife nza ga-abụ nke ha. Kee ya dika ebo nna nna unu ha si dì. 55 "Ma ọ bụrụ na unu achupughi ndị niile bi n'ala ahụ, ndị unu hapurụ ga-abụrụ unu iberibe unyi n'anya unu. Ha ga-adịkwara

unu ka ogwu nke ga-adukasị unu ahụ. Ha ga-enye unu nsogbu n'ala ahụ unu na-agà ibi n'ime ya. **56** Mgbe ahụ kwa, aga m emeso unu ụdị mmeso ahụ m na-akwado imeso ha ugbu a.”

34 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, **2** “Nye ndị Izrel iwu sị ha, ‘Mgbe unu banyere n'ala Kenan, ndị a bụ oke ala ndị ahụ unu ga-enweta díka ihe nketa unu: **3** “Oke ala unu n'akụkụ ndịda ga-etinyetụ aka n'ozara Zin. Ala unu na ala ndị Edom ga-enweko oke ala. N'akụkụ ọwụwa anyanwụ, oke ala ndịda unu ga-ebido na ngwutchha Osimiri Nnu, **4** gafee ndịda Akrabim, gabiga ruo ozara Zin, gbada ndịda ruo Kadesh Banea. Site n'ebé ahụ ọ ga-aga ruo Haza Ada, gafee ruo Azmon, **5** ebe ọ ga-echigharị gbasoro iyi Wadi nke Ijipt ma kwusị n'osimiri Mediterenịa. **6** Oke ala unu n'akụkụ ọdịda anyanwụ ga-abụ ọnụ mmiri osimiri Mediterenịa. Nke a ga-abụ oke ala unu. **7** Oke ala unu n'akụkụ ugwu ga-amalite n'osimiri Mediterenịa ruo n'ugwu Hor. **8** Ọ ga-esitekwa n'ugwu Hor ruo Lebo Hamat, gbatjakwa ruo Zedad, **9** ruo Zifron tutu kwusị na Haza Enan. Nke a ga-abụ oke ala unu n'akụkụ ugwu. **10** Oke ala unu n'akụkụ ọwụwa anyanwụ ga-ebido na Haza Enan ruo Shefam. **11** Oke ala ahụ ga-agbada site Shefam ruo Ribla n'akụkụ ọwụwa anyanwụ Ain. Site n'ebé ahụ, ọ ga-agbasoro ndịda ọdịda anyanwụ Osimiri Galili. **12** Mgbe ahụ, ọ ga-aga ogologo ogologo, gbasoro osimiri Jodan, tutu kwusị n'Osimiri Nnu. “Nke a bụ ala unu, na oke ala ya n'akụkụ ọbụla.” **13** Mosis nyere ndị Izrel iwu sị, “Kesaanụ ala a díka ihe nketa site n'ife nza. Onyenwe anyị enyela iwu ka enye ya ebo itoolu na ọkara ndị ahụ fofdürü. **14** N'ihi na ebo Ruben na Gad tinyere ọkara ebo Manase, enwetalarị ala ihe nketa ha. **15** Ebo abụ n'okara ndị a enwetala ihe nketa nke ha n'akụkụ ọwụwa anyanwụ osimiri Jodan, na ncherita ihu obodo Jeriko.” **16** Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, **17** “Ndị a bụ aha ndị ikom m hoputara ihu na e kenyere unu ala ahụ díka ihe nketa unu. Elieza onye nchüaja, na Joshua nwa Nun. **18** Site n'ebó ọbụla hoputu otu onyendu ka ha nye aka ikesa ala nketa ahụ. **19** “Ndị a bụ aha ndị a hoputara: “Kaleb nwa Jefune, site n'ebó Juda. **20** Shemuel nwa Amihud, site n'ebó Simion **21** Elidad nwa Kislon, site n'ebó Benjamin. **22** Buki nwa Jogli, onyendu si n'ebó Dan. **23** Haniel nwa Efod, onyendu si n'ebó Manase, nwa Josef. **24** Kemuel nwa Shiftan, onyendu si n'ebó Ifrem,

nwa Josef. **25** Elizafan nwa Panak, onyendu si n'ebó Zebulon. **26** Paltiel nwa Azan, onyendu si n'ebó Isaka. **27** Abihu nwa Shelomi, onyendu si n'ebó Asha. **28** Pedahel nwa Amihud, onyendu si n'ebó Naftalị.” **29** Ndị a bụ ndị ikom Onyenwe anyị nyere iwu si ha kenyē ndị Izrel ihe nketa ha n'ala Kenan.

35 N'oge a, mgbe ndị Izrel ka nō n'akụkụ osimiri Jodan n'obosara ala Moab, na ncherita ihu Jeriko, ka Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, **2** “Nye ndị Izrel iwu ka ha nye ndị Livayị ụfodụ obodo ebe ha ga-ebi. Obodo ndị a ga-abụ ndị si n'ihe nketa ndị Izrel ketara. Nyekwa ha ala ebe anụ ụlo ha ga-anị na-akpa nri, nke ga-agba obodo ndị a gburugburu. **3** Obodo ndị a ga-abụrụ ha ebe obibi, ma ala niile gbara ha gburugburu ga-abụ ebe ịta nri nke igwe ehi na atụrụ, na anụ ụlo ha niile. **4** “Ala ebe ịta nri nke obodo niile nke unu ga-enye ndị Livayị ga-adị nari mita anọ na ọkara n'ogologo site na mgbidi obodo ga gburugburu mgbidi obodo ọbụla. **5** Ya mere n'obodo ndị Livayị ọbụla, ala iżu anụ ụlo ga-adị nari mita anọ na ọkara site na mgbidi ha ruo n'oke ala ha. Ọ ga-adị nari mita anọ na ọkara n'akụkụ ọwụwa anyanwụ, nari mita anọ na ọkara n'akụkụ ugwu, nari mita anọ na ọkara n'akụkụ ndịda. Obodo ha ga-adikwa n'etiti ala iżu anụ ụlo ndị a. **6** “Obodo isii n'ime obodo ndị ahụ unu na-enye ndị Livayị ga-abụ obodo mgbaba, ebe onye ọbụla gburu mmadụ na-amaghị ama nwere ike gbaga izere ndị ya. Tinyere obodo ndị a unu ga-enyekwasị ha iri obodo anọ na abụ ọzọ. **7** Ya mere obodo niile a ga-enye ndị Livayị ga-adị iri obodo anọ na asatọ, tinyere obosara ala iżu igwe ewu na atụrụ nke gbara obodo ndị a gburugburu. **8** Obodo unu na-enye ndị Livayị site n'ihe nketa ndị Izrel ga-abụ díka unu si keta oke unu. A ga-esite n'aka ebo nwere ọtụtu obodo wepụta ọtụtu obodo, ma site n'aka ebo obodo ha nwere na-ehighị nne wepụta ole na ole.” **9** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị ya, **10** “Gwa ndị Izrel sị ha, ‘mgbe unu gafere Jodan banye n'ala Kenan, **11** hoputu ụfodụ obodo ka ọ bụrụ obodo mgbaba ebe mmadụ nwere ike ịgbabanye ma ọ bụrụ na o gbuo mmadụ na-amaghị ama. **12** Obodo ndị a ga-abụ ebe mgbaba nye onye na-ezere ndị site n'aka onye ahụ chọro ịbọrọ ọbọ, ka a ghara ịgbu onye e boro ebubo ịgbu mmadụ tutu ruo mgbe e buru uzọ kpee ya ikpe n'ihu ọgbakọ. **13** Obodo isii ndị a unu wepütara ga-abụ

obodo mgbaba. **14** Hoputa obodo mgbaba ato n'akukwu զօ nke Jodan. Ka ato ndi զօ dırı na Kenan. **15** Obodo ndi a agaghị abu ebe izere ndu maka naani ndi Izrel, kama զ dikwara ndi զbi na ndi զօ bi n'etiti unu, ka onye na-akpachaghị anya gbu mmadu gbaga ebe ahụ izere ndu ya. **16** “O bürü na mmadu e jiri mkpirisi igwe tigbuo mmadu ibe ya, a ga-agu onye di otu a dikwa ogbu mmadu. A ga-egbukwa ya. **17** A sikhwa na mmadu ejide n'aka ya nkume nke o nwere ike iji tugbuo mmadu, զ bürü na զ tuq mmadu nkume ahụ tugbuo ya, զ bu ogbu mmadu. Ogbu mmadu ahụ aghawaghị յnw. **18** A sikhwa na mmadu ji ihe e ji osisi tuq n'aka ya, nke o nwere ike iji tigbuo mmadu, զ bürü na o tie mmadu ihe osisi ahụ, tigbuo ya, զ bu ogbu mmadu. A ghaghị ime ka ogbu mmadu ahụ յnw. **19** Onye na-abo զb զbara ga-egbu ogbu mmadu ahụ n'onwe ya mgbe զbula o zutere ya. **20** O bürü na mmadu esite n'ekworo nuo onye զօ aka, maqbụ kpachara anya tuq onye ahụ ihe nke mere ka զ nw. **21** Maqbụ na o sitere n'obi onuma jiri aka ya tie mmadu ihe nke mere ka զ nw, a ga-egbu onye ahụ, n'ihi na ogbu mmadu ka զ bu. Onye na-agwachite զch զga-egbu ogbu mmadu ahụ mgbe զbula o zutere ya. **22** “Ma զ bürü na mmadu ebughi iro n'obi nutuo mmadu ibe ya na mberede, maqbụ tuq ya ihe, **23** maqbụ tutuo nkume nke datara dagbuo mmadu ibe ya mgbe զna-ahughị ya, զ onye na-abughị onye iro ya, onye զna-ebughị n'obi imej, **24** mgbe ahụ, ndi զgbak զga-ekpe ikpe n'etiti onye e boro ebubo na onye na-agwachite զch զdika usoro iwu ndi a si di. **25** Nzuk զaghaghị ichewa onye e boro ebubo na o gburu mmadu site n'aka onye na-agwachite զch, zilaga onye ahụ e boro ebubo n'obodo mgbaba, զ ebe ha gbalagara. Onye ahụ e boro ebubo ga-anogide n'obodo mgbaba ahụ tutu ruo mgbe onyeisi nchua nwur, զ onye ahụ e tere mmanu nso. **26** “Ma զ bürü na ogbu mmadu a ahapu obodo mgbaba ahụ pio, զ bürükwa, **27** na onye ahụ na-abo զb զbara achota ya n'azụ obodo mgbaba ahụ, o nwere ike igbu onye ahụ e boro ebubo, ikpe igbu mmadu agaghị ama ya. **28** Onye ahụ e boro ebubo na o gburu mmadu aghaghị յn n'ime obodo mgbaba ahụ tutu ruo mgbe onyeisi nchua nwur. զ bu naani mgbe onyeisi nchua nwuchara, ka ha nwere ike յlaghachi n'ulø ya, n'ihe nketa ya. **29** “Ndi a bu usoro iwu ga-adigide nye unu site n'ogbo ruo n'ogbo, n'ebe obibi unu niile. **30** “Onye զbula gburu mmadu ga-anw. A ga-ama ya ikpe զnw naani mgbe

e nwere karja otu onye akaebe. զ dighi onye զbula a ga-egbu n'ihi akaebe nke otu onye gbar megide ya. **31** “Unu a narakwala ihe igbara isi n'onzdu ndu nke onye gburu mmadu, զ onye nke ikpe զnw mara. Aghaghị ime ka ha յnw. **32** “Unu a narakwala ihe mgba զta site n'aka onye զbula nke gbagara n'obodo mgbaba, site otu a kwere ka ha loghachite azu ga biri n'ala nke aka ha tupu onyeisi nchua anw. **33** “Unu emerukwala ala ahụ nke unu bi n'ime ya. զbara igbu զch na-emer զla. զ dikwaghị mkpuchi mmehie a ga-eme banyere ala a wufuru զbara n'ime ya, ma զ bughi naani զbara nke onye ahụ gburu զch ahụ. **34** Unu emerula ala ahụ unu na-ag զbi n'ime ya. N'ihi na mu onwe m bikwa n'ebe ahụ, mu զ Onyenwe anyi bi n'etiti չmu Izrel.”

36 N'oge ahụ, ndiisi ezi agburi Gilead, nwa Makia, nwa Manase, otu n'ime չmu Josef, biakwutere Mosis na ndi ndu, na ndiisi ezi չmu Izrel si ha: **2** “Mgbe Onyenwe anyi nyere unu onyenwe m iwu inye չmu Izrel ala ahụ n'ihe nketa site n'ife nza, onye nyekwara gi iwu iwere ihe nketa nwanne anyi nwoke Zelofehad nyefee n'aka չmu ya ndi inyom. **3** Ugbu a, զ bürü na ha aluq ndi ikom Izrel si n'ebi զօ, mgbe ahụ, ihe nketa ha ga-abu nke anapuru anyi, tukwasị n'ihe nketa nke ebo ebe ha luru di. N'uzo di otu a, ihe nketa anyi ga-abu nke e wepuru ihe site na ya. **4** Mgbe afq inwera onwe nye Izrel ruru, a ga-agunye ihe nketa ha n'ebi ebe ha luru di. A ga-esi otu a wepü ala ha site n'ihe nketa nke nna nna anyi ha ketara.” **5** Mgbe ahụ, Mosis nyere ndi Izrel ntziaka site n'iwu Onyenwe anyi si, “Ihe ndi ikom ebo Josef na-ekwu ziri ezi. **6** Ma nke a bu iwu Onyenwe anyi na-enye maka չmu ndi inyom Zelofehad. Ha nwere ike յlu onye զbula masri ha, ma onye ha ga-alu ga-aburiri onye si n'agburi ebo nna ha. **7** O nweghi ihe nketa զbula n'Izrel ga-esi n'aka otu ebo gafee n'ebi զօ. N'ihi na ihe nketa nke ebo զbula ga-adigidere ha dikta otu e siri kee ya nye nna nna ha. **8** Nwa nwanyi Izrel զbula ketara ala n'ebi Izrel զbula ga-alu di site n'agburi ebo nna ya. Ka ala ha ghara յgafere ebo զօ. **9** զ dighi ihe nketa զbula ga-esi n'otu ebo feere ebo զօ. N'ihi na ebo Izrel զbula ga-edebere onwe ha ala ha ketara.” **10** Ya mere, չmu ndi inyom Zelofehad mere dikta Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu. **11** Կmu Zelofehad ndi a: Mahla, na Tjaza, na Hogla, na Milka, na Noa, luru ndi ikom si n'ebi nna ha. **12** Ha luru di

n'agbụru ụmụ Manase, nwa Josef. N'uzo dị otu a, ihe nketa ha digidere n'ebo na agbụru nna ha. 13 Ndị a bụ iwu na ụkpuru Onyenwe anyị sitere n'aka Mosis nye ndị Izrel n'oge ha nọ n'obosara ala Moab, n'akụkụ osimiri Jodan, na ncherita ihu Jeriko.

Diuteronomi

1 Ndị a bụ okwu ahụ Mosis gwara Izrel niile mgbe ha nọ n'owụwa anyanwụ Jodan, n'ozara n'Araba, ebe chere ihu n'obodo Suf, n'etiti Paran na Tofel na Leban, na Hazerot, na Dizahab. **2** Site n'ugwu Horeb ruo Kadesh Banea, bụ njem abalị iri na otu ma e soro ụzo gawara ugwu Sia. **3** Ọ bụ n'abalị mbụ nke ọnwa iri na otu, nke afọ iri anọ ka Mosis gwara ụmụ Izrel ihe niile Onyenwe anyị nyere ya n'iwu banyere ha. **4** Nke mere mgbe ọ lugbuchara Saihōn, eze ndị Amorait, onye na-achị na Heshbōn, lugbukwaa Og, eze ndị Bashan na Edrei, onye na-achị n'Ashtarot. **5** N'owụwa anyanwụ Jodan, n'ala ndị Moab ka Mosis nọ kowaara ụmụ Izrel iwu ndị a sị ha, **6** Onyenwe anyị Chineke anyị gwara anyị n'ugwu Horeb sị, “Unu anoołla ọtụtụ oge n'ugwu a. **7** Ugbu a bilienụ ije, baa n'ala ugwu ugwu ndị Amorait. Gaakwanụ n'ala niile ndị agbataobi ha bụ Araba, n'ugwu niile na n'ebé dí ala ala na Negeb, n'onụ mmiri nke oke osimiri, garuokwanụ ala ndị Kenan na nke ndị Lebanon, gagidekwanụ ruo n'osimiri ukwu Yufretis. **8** Lee, enyela m unu ala ahụ niile! Baanụ n'ime ya, bichiekwanụ ala ahụ Onyenwe anyị ịnụrụ iyi na ọ ga-enye nna nna unu bụ Ebrahim, Ajizik, Jekob na ụmụ ụmụ ha niile ndị ga-esote ha.” **9** N'oge ahụ, agwara m unu ụmụ Izrel okwu sị, “Unu bùrụ m oke ibu arọ, apughịkwa m ibu unu naanị m. **10** Onyenwe anyị Chineke unu emeela ka unu mubaa díka kpakpando nke eluiigwe. **11** Ka Onyenwe anyị Chineke nna nna unu ha meekwa ka unu mubaa n'onuogogu, puku kwurụ puku, ya goziekwa unu díka o kwere na nkwa. **12** Ma olee otu naanị m ga-esi buo ibu unu, doziekwa ise okwu unu na nsogbu unu niile? **13** Hoputanụ ụfodụ ndị ikom nwe amamihe, nghoṭa, na ndị a na-akwanyere ụgwụ, site n'ebu niile unu n'otu n'otu, aga m emekwa ha ndịsi unu.” **14** Unu zara sị m, “Ihe ahụ i zubere ime dí mma.” **15** Ya mere, a kpoqo m ndịsi n'ebu dí iche iche, ndị ikom maara ihe, na ndị a na-asopụ, mee ka ha bùrụ ndịsi ọchichị unu, ụfodụ ha na-elekọta puku mmadụ, ụfodụ narị mmadụ, ndị ọzọ na-elekọta iri mmadụ ise, ndị ọzọ mmadụ iri, ka ha bùrụ ndị ndu ebo dí iche iche. **16** Adorọ m ndị ikpe unu a aka na ntị n'oge ahụ sị ha, “Nurunụ ikpe niile metutara esemokwu dí n'etiti ụmụnnna unu, ma kpeenụ ikpe ọbụla na-eleghị mmadụ anya n'ihu ma ikpe ahụ ọ dí n'etiti ụmụnnna unu ndị Izrel, maqbụ n'etiti ndị Izrel na ndị ọbia. **17** Kpeenụ

ikpe ziri ezi nye onye ukwu na onye nta. Elekwala ndị unu na-ekpe ikpe anya n'ihu, n'ihi na unu na-ekpe ikpe unu n'onodụ Chineke.” Enyekwara m ha iwu sị ha wetaranụ m ikpe niile siri unu ike ka m leba ha anya. **18** N'oge ahụ, agwara m unu ihe niile unu na-aaghaghị ime. **19** Emeṣịa, díka iwu Onyenwe anyị Chineke anyị nyere si dí, anyị hapurụ ugwu Horeb, chee ihu gawa n'ala ugwu ugwu ndị Amorait. Uzọ anyị si gafee ozara ukwu ahụ dí egwu nke unu ji anya unu hụ tutu anyị erute Kadesh Banea. **20** Mgbe ahụ agwara m unu okwu sị, “Unu erutela n'ala ugwu ugwu ndị Amorait, ala ahụ Onyenwe anyị Chineke anyị na-enye anyị. **21** Lee, Onyenwe anyị Chineke unu enyela unu ala ahụ. Gaanụ nweta ya ka ọ bùrụ nke unu díka Onyenwe anyị Chineke nna nna unu gwara unu sị, Unu atula egwu, ka obi unu gharakwa ịda mba.” **22** Ma unu niile biakwutere m sị m, “Ka anyị zipụ ndị nnyocha ka ha gaa mata ezi ụzo e si abanye n'ala ahụ. Anyị ga-ekpebikwa obodo ndị anyị ga-ebu ụzo banye.” **23** Ntuputa unu juru m afọ, n'ihi ya, esitere m n'etiti unu hoputa mmadụ iri na abụo, otu onye site n'ebu ọbụla. **24** Ndị a pürü, gbagoo ala ugwu ugwu ahụ tutu biaruo na Ndagwurugwu Eshkol. Ha legharịjị anya n'ala ahụ. **25** Ha ghötara ụfodụ n'ime mkpuru osisi mirị n'ala ahụ, bulatara anyị. Ha wetakwaara anyị ozi, sị, “Ala ahụ Onyenwe anyị Chineke anyị na-agà inye anyị dí mma.” **26** Ma unu ịjurụ iga n'ala ahụ, si otu a nupu isi megide iwu Onyenwe anyị Chineke unu nyere. **27** Unu nọ n'ụlo ikwu unu tamuo ntamu na-asị, “N'ezie Onyenwe anyị ahughị anyị n'anya. Lee ka o si site n'ala Ijipt duputa anyị were anyị nyefee n'aka ndị Amorait ka ha laa anyị n'iyi! **28** Ebee ka anyị nwere ike iga ugbu a? Umunnna anyị gara nyochaa ala ahụ emenyela anyị egwu. Ha sıri, ‘Na ndị bi n'ala ahụ toro ogologo karịa anyị bùrukwa ndị dí ike. Ha sìkwara na mgbidi e ji gbaa obodo ha gburugburu topuru ruo n'eluiigwe! Anyị hukwara ụmụ Anak n'ebe ahụ.’” **29** Ma agwara m unu sị, “Ka ụjọ ghara ịtụ unu, unu atula ndị ahụ egwu. **30** Onyenwe anyị Chineke unu, onye na-agà n'ihu unu, ga-aluru unu ọgu, díka o si lụora unu ọgu n'ihu anya unu, n'ala Ijipt, **31** nakwa n'ime ozara, ebe unu nọ hụ otu Onyenwe anyị Chineke unu si bulie unu elu díka nna si ebuli nwa ya elu, n'uzo niile unu gbasoro tutu unu erute ebe a.” **32** Ma agbanyeghị nke a, unu ekwenyeghị na Onyenwe anyị Chineke unu, **33** bụ onye gara n'ihu unu n'ije unu niile, ichoputara unu ebe unu ga-ama ụlọ ikwu unu, onye jikwa ọkụ duo

unu n'abalị, jiri igwe ojii duo unu n'ehihie, iji zi unu ụzo unu ga-agbaso. **34** Ma otu o si dị, mgbe Onyenwe anyị nṣuru ntamu unu, iwe dị ukwuu were ya, n'ihi ntamu unu, o nṣuru iyi sị, **35** “O nweghi otu onye n'ime ọgbọ ọjọ a ga-anọ ndu hụ ala ọma ahụ m nṣuru iyi inye nna nna unu, **36** karjakwa Kaleb, nwa Jefune. O ga-ahụ ala ahụ anya, aga m enye ya na ụmụ ụmụ ya ala ahụ ọ zökwasịrị uko ya, n'ihi na o ji obi ya niile sogide Onyenwe anyị.” **37** O bükwa n'ihi unu ka Onyenwe anyị ji weso m iwe, na-asị, “Gị onwe gị kwa, i gaghi aba n'ebe ahụ! **38** Kama Joshua, nwa Nun, onye na-enyere gị aka, ga-edu ha banye n'ebe ahụ. Gbaa ya ume n'ihi na o bụ ya ga-edu ndị Izrel inweta ala ahụ dika ihe nketa ha. **39** O bükwa ụmụntakiri ahụ na-amaghị ihe dị iche site n'ihe ọma na ihe ọjọ ka m gabenye ala ahụ. Ha ga-abanye n'ime ya, nweta ya dika ihe nketa. **40** Ma unu onwe unu, bilienụ, chigharia gawa n'ime ozara. Cheenụ ihu unu n'Osimiri Uhie.” **41** Mgbe ahụ, unu kwuputara mmehie unu sị, “Anyị emehielia megide Onyenwe anyị. Anyị ga-agbago n'ala ahụ gaa lụo ọgu, dika Onyenwe anyị Chineke anyị nyere anyị n'iwu.” Ya mere, onye ọbula n'ime unu yikwasịrị ihe agha ya na-eche na o dị mfe ịgbago n'obodo ndị ahụ dị n'ugwu. **42** Ma Onyenwe anyị sịri m, “Gwa ha, ‘Unu arigokwala, gaa buo agha, n'ihi na agaghị m anonyere unu. Ndị iro unu ga-emerikwa unu.’” **43** Ya mere, agwara m unu, ma unu ańaghị ntị. Unu nupuru isi n'iwu Onyenwe anyị, jiri nganga juru unu obi bilie, rigoo n'obodo ahụ dị n'ugwu. **44** Ndị Amorị bụ ndị bi n'ugwu ahụ pütara, ha chusasịrị unu dika ańu si eme, tidaa unu n'ala site na Sia ruo Homa. **45** Emesịa, unu loghachiri bija kwaakwa n'ihu Onyenwe anyị, ma o geghi ntị nye olu akwa unu, o nákwağı unu ntị. **46** N'ihi ya, unu nọrọ ọtụtu oge na Kadesh.

2 Anyị laghachiri azụ chee ihu n'ozara n'ụzọ gawara
Osimiri Uhie, dika Onyenwe anyị gwara m. Ọtụtu afo ka anyị nọ na-awaghari gburugburu ugwu Sia. **2** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị sịri m, **3** “Unu agbaala ala ugwu ugwu a gburugburu ogologo oge, cheenụ ihu n'akukụ ugwu. **4** Nye ụmụ Izrel iwu ndị a: ‘Unu ga-aga site n'ala ụmụnnna unu ndị Edom gafee. Ndị Edom bụ ụmụ ụmụ Isọ, onye biri na Sia. Ha ga-atụ egwu mgbe ha nṣuru na unu ga-esi n'ala ha gafee, ma kpachapunụ anya. **5** Unu akpasukwala ha ka ha lusoo unu ọgu, n'ihi na agaghị m enye unu ala ọbula sitere

n'ala ha, o büladi ebe ga-ezuru unu ịzökwasị uko unu. Enyela m Isọ ala niile nke ugwu Sia dika nke aka ya. **6** Jirinụ ọlaocha kwụ ha ugo nri ọbula unu riri, jirikwanụ ọlaocha kwụ ha ugo n'ihi mmiri ọbula unu nṣuru.” **7** Onyenwe anyị Chineke unu agoziela unu n'ihe ọbula bụ akaorụ unu. O cheela nzö uko unu nchē iri afo anọ ndị a niile unu wagharịrị n'ozara ukwuu a. Onyenwe anyị Chineke unu anonyerela unu, o díkwaghi ihe körö unu. **8** Ya mere, anyị sitere n'ala ụmụnnna anyị bụ ụmụ Isọ, ndị bi na Sia gafee. Anyị hapukwara ụzọ Araba nke si Elat na Eziọn Geba, tugharia gawa elu elu ụzọ ozara Moab. **9** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị dørọ anyị aka na ntị sị, “Unu esogbula maobụ luso ndị Moab ọgu n'ihi na unu enweghi oke n'ala ha, n'ihi na enyela m ụmụ ụmụ Lot ala Ar ka o bụru ihe nketa nke ha.” **10** (Ndị biri n'ebe ahụ na mgbe gara aga bụ ndị Emim, agbụru ha gbara dimkpa díkwa ọtụtu n'onụögögü. Ha toro ogologo dika ndị Anak. **11** A na-eche na ha bụ ndị Refaim, dika ndị Anak, ma ndị Moab na-akpọ ha ndị Emim. **12** Ma mgbe gara aga o bụ ndị Hor bi na Sia, ma ndị Edom, ụmụ Isọ, chupurụ ha. Ha bibiri ndị Hor bichikwaa ala ha, dika ụmụ Izrel si bichie n'ala ahụ Onyenwe anyị nyere ha dika ihe nketa.) **13** Onyenwe anyị gwara anyị okwu sị, “Ugbu a bilienụ, gafee Ndagwurugwu Zered.” Anyị bilikwara gafee. **14** Iri afo ato na asato gasiri, site na mgbe anyị hapurụ Kadesh Banea ruo mgbe anyị gafere Ndagwurugwu Zered! N'oge a, ọgbọ ndị ikom ahụ niile na-alu agha anwuchaala site n'omuma ụlo ikwu, dika Onyenwe anyị nṣuru ha n'iyi. **15** E, aka Onyenwe anyị dị megide ha, ruo mgbe o mere ka ha niile nwuchaa site n'omuma ụlo ikwu ahụ. **16** Mgbe onye nke ikpeazụ n'ime ndị niile a tozuru ije agha nwuchara, **17** Onyenwe anyị sịri m, **18** “Taa, ụmụ Izrel ga-esi na Ar gafee oke ala ndị Moab. **19** Mgbe unu bara n'ala ndị Amon, unu esogbula ha, unu alusola ha ọgu, n'ihi na agaghị m enye unu ala ndị Amon. Enyela m ụmụ ụmụ Lot ala ahụ dika ihe onwunwe ha.” **20** Ndị bi n'ebe a na mbụ bụ ndị Refaim, ma ụmụ Amon na-akpọ ha ndị Zamzum. **21** Ha bụ agbụru dị ukwuu n'onụögögü, siekwa ike nke ukwuu, ha toro ogologo dika ụmụ Anak. Onyenwe anyị sitere n'aka ndị Amon laa ha n'iyi, bụ ndị chupurụ ha ma bichie n'obodo ha. **22** Onyenwe anyị mekwara otu ihe ahụ nye ndị agbụru Isọ bụ ndị bi n'ugwu Sia mgbe o lara ndị Hor bụ ụzọ biri n'ebe ahụ n'iyi. Ha chupurụ ha, bichie ala ha ruo taa. **23** Ebe ọzökwa Onyenwe anyị

mere ihe dí otu a bù mgbe o mere ka ndí Kafto laa ndí Avim n'iyi. Ha bichiri obodo nta niile ndí Avim nwere nke dí gburugburu ebe ahú rukwaa Gaza. **24** Emesia, Onyenwe anyi sıri, “Gafeenü ndagwurugwu dí warawara nke Anon, baakwanu n'alaeze Sajhon, onye Amorji, eze obodo Heshbon. Lusonu ya agha, bichiekwanu n'ala ya n'ihi na enyefeela m ya bù eze na ala ya n'aka unu. **25** Site taa gaa n'ihi, aga m etinye egwu na ujò n'obi ndí niile bi n'okpuru mbara eluigwe. Ha ga-anu akukò unu tuò oke egwu, maakwa jijiji n'ihi unu.” **26** Esitere m n'ozara Kedemot zipu ndí ozi, ka ha jekwuru Sajhon, eze Heshbon, zie ya ozi na anyi chòrò udo, sı, **27** “Kwere ka anyi site n'obodo gi gafee. O bụ naanị n'okporożọ ka anyi ga-anò. Anyi agaghị atugharị gaa n'aka nri maqbụ n'aka ekpe. **28** Renye anyi ihe oriri anyi ga-eri na mmiri anyi ga-anu n'ọnụ ahịa ọlaçcha. Naanị kweere ka anyi gabiga n'ükwu ala, **29** díka ümụ Iso, bụ ndí bi na Sia, nakwa ndí Moab bi n'obodo Ar meere anyi, ruo mgbe anyi gafere Jodan banye n'ala ahú Onyenwe anyi Chineke anyi na-enye anyi.” **30** Ma Sajhon, eze Heshbon, ekweghi ka anyi si n'ala ya gafee. N'ihi na Onyenwe anyi Chineke unu mere ka mmuo ya sie ike, meekwa ka o mesie obi ya ike, ka o si otu a nyefee ya n'aka unu díka o mere ugbu a. **31** Mgbe ahú, Onyenwe anyi gwara m sı, “Lee, amalitela m iwere Sajhon na obodo a nyefee unu n'aka. Ngwanu, malitenü ibuso ya agha! Merienü ya, nwetakwanu ala ya.” **32** Mgbe Sajhon na ndí agha ya niile putara izute anyi n'aghà n'ebe a na-akpo Jehaz, **33** Onyenwe anyi Chineke anyi nyefere ya n'aka anyi. Anyi gburu ya, gbukwaa ümụ ya ndí ikom niile, na ndí agha ya niile. **34** N'oge ahú, anyi meriri obodo ya niile, bibiekwa ha niile kpamkpam, ma ndí ikom, ma ndí inyom, ma ụmuntakịri. Anyi ahapughị mmadụ onye ndu. **35** Ma ihe ndí anyi bukoqoro bụ naanị anu ụlọ, na ngwongwo ndí ozo dí iche iche anyi si n'obodo ndí anyi meriri kwata. **36** Anyi lugburu ndí niile bi n'obodo dí site n'Aroea ruo n'ọnụ ndagwurugwu dí warawara nke Anon, na site n'etiti ndagwurugwu ahú ruo Gilead. O nweghi obodo ọbula rara anyi ahú imeri, n'ihi na Onyenwe anyi Chineke nyefere ha niile n'aka anyi. **37** Ma díka usoro iwu Onyenwe anyi Chineke anyi si dí, anyi abanyeghi ala ndí Amon ọbula maqbụ ruokwa n'ala dí n'akukù iyi Jabok nso, maqbụ n'obodo ndí ahú niile dí n'ugwu.

3 Ihe ọzò bụ na anyi chigharị, gbagoo n'uzo gawara Bashan. Ma Og, eze Bashan, ya na ndí agha ya niile biliri chíri agha pütä izute anyi n'aghà na Edrei. **2** Ma Onyenwe anyi gwara m okwu, sı, “Atùla ya egwu, n'ihi na ewerela m ya na ndí agha ya niile, na ala ya, nyefee gi n'aka. Mee ya ihe i mere Sajhon eze ndí Amorait, onyeisi obodo Heshbon.” **3** Ya mere, Onyenwe anyi bụ Chineke anyi nyefere Og, eze Bashan na ndí agha ya niile n'aka anyi. Anyi gbuchapukwara ha niile, na-ahapughị onye ọbula ndu. **4** N'oge ahú, anyi lugburu obodo ya. O díghị obodo ọbula n'ime iri obodo isii ahú niile nke anyi na-anaraghị ha, ya bụ akukù Agob niile bụ alaeze Og n'ime Bashan. **5** Obodo ndí a bù obodo e wusiri ike, nwechara mgibidi dí elu nke ukwu, nwekwaas ọnụ ụzo na mkporo e ji akpochi ha. Anyi lugbukwara ọtụtu obodo nta ndí ozo, ndí na-enweghi mgbidi. **6** Anyi bibiri ihe niile dí n'obodo Bashan, díka anyi mere n'obodo Sajhon, eze Heshbon. Anyi gburu mmađu niile bi n'ime ha, nwoke, nwanyi, na ụmuntakịri. **7** Ma anu ụlọ ha niile, na ihe nkwtwa si n'obodo ha niile, bụ ihe anyi lütara n'aghà nye onwe anyi. **8** Mgbe ahú, anyi napuru ala ahú site n'aka eze abuò ndí Amorait, ya bụ ala ndí dí n'akukù ọwụwa anyanwụ osimiri Jodan. Ha dí site na ndagwurugwu Anon ruo n'ugwu Hemon. **9** (Aha ndí Saidon na-akpo ugwu Hemon bụ Sirion, ma ndí Amorait na-akpo ya Senia.) **10** Anyi meriri obodo ndí ahú niile dí n'ala dí larịj, meriekwa Gilead niile na Bashan, tutu ruo obodo Saleka na Edrei, obodo ndí dí n'alaeze Og, eze Bashan. **11** (Og, eze ndí Bashan bụ naanị onye foduru ndu n'agburu ndí Refaim. E ji igwe kwaa ihe ndina ya, nke ogologo ya dí mita anò, nke obosara ya bükwa mita abuò. Ihe ndina a dí ruo taa n'obodo Raba, otu n'ime obodo ndí Amon.) **12** Mgbe anyi nwetara ala ndí a, eweere m ya nye ndí Ruben, na Gad, ya bụ, oke ala dí n'ebe obodo ugwu Aroea, nke dí n'akukù ndagwurugwu Anon. Tinyekwara ọkara obodo ugwu Gilead, na obodo niile dí n'ime ya. **13** Ala foduru na Gilead nakwa Bashan niile na alaeze Og ka m nyere otu ọkara ebo Manase. Nke a bụ ala Agob niile dí na Bashan, bụ ndí amaara díka ala ndí Refaim. **14** Jaia, onye si n'ebu Manase, were ala niile dí n'Agob, ọ bùladị ruo n'oke ala ndí Geshua na ndí Maaka. O kporo ya n'aha ya, nke mere na ruo taa ihe a na-akpo Bashan bụ Havot Jaia, nke pütara, obodo Jaia. **15** Makia ka m nyere Gilead. **16** Ma Ebo Ruben na Gad ka m nyere ala niile dí site na Gilead ruo n'etiti ndagwurugwu Anon,

na site na ndagwurugwu a ruo n'iyi Jabok, nke bụ oke ala ụmụ Amọn. Etitị ndagwurugwu Anon bükwa oke ala ebo Ruben na Gad. **17** Oke ala ha n'akukụ ọdịda anyanwụ bụ osimiri Jodan nke dị n'Araba. Oke ala a sitere na Kineret gbatia ruo n'Osimiri Araba (ya bụ Osimiri Nnu), nke dị na mgbeda ugwu Pisga. **18** Enyekwara m unu iwu n'oge ahụ sị, “Onyenwe anyị Chineke unu enyela unu ala a ka unu nwere ya. Ma ndị unu niile, ndị bụ dimkpa, ndị jikeere maka agha, ga-agafe nōrō ndị Izrel ndị ọzọ n'ihi. **19** Otu ọ dị, ebe ọ bụ na unu nwere ọtụtụ anụ ụlo, ndị nwunye unu na ụmuntakirị unu ga-ebi n'obodo ndị m nyere unu, lekötaa anụ ụlo unuanya, **20** tutu ruo mgbe Onyenwe anyị ga-enye ụmụnna unu mmeri dika o nyere unu. Mgbe ha nwetara ala Onyenwe anyị Chineke anyị na-enye ha n'ofe Jodan, onye ọbụla n'ime unu nwere ike loghachi bịa biri n'ala unu.” **21** N'oge ahụ, agwara m Joshua okwu sị, “I jirilaanya gị hụ ihe Onyenwe anyị Chineke gị mere eze abụo ndị a. Otu a ka ọ ga-emekwa alaeze niile dị n'ofe Jodan ebe unu na-agà. **22** Atụla ha egwu, n'ihi Onyenwe anyị Chineke gị ga-aluru gị ọgụ.” **23** N'oge ahụ, arịriọ m Onyenwe anyị arịriọ sị ya, **24** “Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị i malitela igosi mị bụ ohu gị idị ukwuu gị na ike gị. O nweghi chi ọzọ dị n'eluigwe maobụ n'uwu puru ịru ọru ebube niile i rụrụ. **25** Kwere ka m gafee hụ ala ọma ahụ dị n'ofe ọzọ nke Jodan, ala ugwu ugwu ahụ mara mma, na Lebanon.” **26** Ma n'ihi unu, Onyenwe anyị wesoro m iwe ju ige m ntị! Onyenwe anyị gwara m okwu sị m, “O zuola! Agwakwala m ihe ọbụla banyere okwu a. **27** Gaa, rigoruo n'elu ugwu Pisga, site n'ebe ahụ lepụanya n'akukụ ugwu na ndida ma n'akukụ ọwụlwa anyanwụ na ọdịda anyanwụ. Ọ bụanya gị ka i ga-eji hụ ala ahụ, n'ihi na i gaghị agafe osimiri Jodan. **28** Nye Joshua ike ka ọnochie onodụ gị. Gbaakwa ya ume, n'ihi na ọ bụ ya ga-edu ndị a gafee Jodan iketa ala ahụ niile i ga-ahụ.” **29** Ya mere, anyị nödürü na ndagwurugwu ahụ dị nso na Bet-Peo.

4 Ugbu a, O Izrel, gee ntị n'ükpurụ na iwu niile m na-agà ikuziri unu ka unu na-eeme ma ọ bürü na unu chọro idị ndị banye, ma nwetakwa ala ahụ Onyenwe anyị Chineke mna nna unu ha na-enye unu. **2** Unu atukwasila iwu ọzọ n'elu iwu ndị a, ma ọ bükwanụ site na ha wepụ iwu ọbụla. Kama, meenụ ihe iwu ndị a na-ekwu, n'ihi na ha si n'aka Onyenwe anyị Chineke unu. **3** Unu ji anya unu hụ ihe Onyenwe anyị mere na Baal-

Peoa. Onyenwe anyị Chineke unu sitere n'etiti unu bibie ndị niile gbasoro Baal nke Peoa. **4** Ma unu niile noğidesirị ike soro Onyenwe anyị Chineke unu bụ ndị dị ndị taa. **5** Lee, ezila m unu ükpurụ na iwu niile Onyenwe anyị Chineke m sị m zi unu, iwu unu na-aghaghị idebe n'ala ahụ unu na-agà inweta. **6** Lezienụ anya hụ na unu debere ha, n'ihi na nke a ga-egosi mba gbara unu gburugburu na unu bụ ndị nwere nghoṭa na amamihe. N'ihi na mgbe ha nṛụ banyere ükpurụ ndị a, ha ga-ekwu okwu sị, “N'ezie, ndị juputara na mba ukwu a bụ ndị nwere nghoṭa na amamihe.” **7** Olee mba ọzọ dị ukwuu, nke e mere ka chi ha nō ha nso dika Onyenwe anyị Chineke anyị si na-anoyi anyị nso mgbe ọbụla anyị kpokuru ya n'ekpere? **8** Olee mba ukwu ọzọ díkwa nke nwere ükpurụ na iwu ziri ezi dika iwu ndị a m na-enye unu taa? **9** Naani kpachapunụ anya unu, ma cheenụ onwe unu nche mgbe niile, ka unu ghara ichefu ihe ndị a niile unu ji anya unu hụ, ka ha gharakwa isi n'obi unu püo ụbочị niile nke ndị unu. Kama kuziere ha ụmụ unu, na ụmụ ụmụ ndị ga-esote ha. **10** Cheta ụbочị ahụ unu bjara guzo n'ihi Onyenwe anyị Chineke unu n'ugwu Horeb, n'ụbочị ahụ ọ gwara m okwu sị m, “Kpokotaa ụmụ Izrel ka ha bịa n'ihi m, nṛụ okwu m, ka ha nwee ike mọta ịtụ m egwu ụbочị niile nke ha ga-ebi n'ala ahụ, ka ha nweekwa ike ikuziri ụmụ ha.” **11** Ọ bụ n'ala ugwu ahụ ka unu bjara nso, guzo, mgbe ọkụ si n'ugwu ahụ na-ere, na-alali elu iru eluigwe, ya na igwe ojii nakwa oke ochichiri. **12** Mgbe ahụ Onyenwe anyị sitere n'okụ ahụ gwa unu okwu. Unu nṛụ ụda olu ya, ma unu ahụghị oyiyi ọbụla anya, naani ụda olu. **13** O nyere unu ogbugba ndị ya, nke unu na-aghaghị idebe. Ha dị iwu iri. O dere ha na mbadamba nkume abụo. **14** E, ọ bụ n'oge ahụ ka Onyenwe anyị nyere m iwu sị m nye unu ükpurụ na iwu unu ga-agbaso mgbe unu banyere n'ala ahụ dị n'ofe Jodan, nke unu na-agà inweta. **15** Unu maara na unu ahụghị ụdị Onyenwe anyị anya n'ụbочị ahụ o sitere n'okụ gwa unu okwu n'ugwu Horeb. Ya mere kpachapunụ onwe unu anya **16** ka unu ghara imerụ onwe unu site n'ikpụ oyiyi ọbụla dika arusị, ụdị oyiyi ihe ọbụla, maobụ n'udị nwoke maobụ n'udị nwanyị, **17** maobụ n'udị anumanyị, maobụ n'udị nnụnụ na-efe efe, **18** maobụ n'udị anụ na-akpụ akpụ, ma ọ bükwanụ n'udị azụ bi na mmiri. **19** Mgbe unu lere anya na mbara eluigwe hụ anyanwụ, ọnwa, na kpakpando, dika ha si basaa na mbara eluigwe, unu ekwela ka unu bürü ndị

a na-arafu ikpo isiala nye ha na ife ha ofufe bụ ihe ndị a Onyenwe anyị Chineke unu kere nye mba niile bi n'okpuru eluigwe. **20** Ma banyere unu, Onyenwe anyị kpọqo unu, kpọputa unu site n'ime oku na-agbaze igwe, site n'Ijipt püta, ka unu bürü ihe nketa ya, dika unu dị ugbo a. **21** Onyenwe anyị wesoro m iwe n'ihi unu, o nñuru iyi na m agaghị agafe osimiri Jodan ịbanye n'ala ọma ahụ nke Onyenwe anyị Chineke gi na-enye gi dika ihe nketa gi. **22** Aghaghị m iñwụ n'ala a. Agaghị m agafe Jodan. Ma unu ga-agafe gaa nweta ala ọma ahụ. **23** Lezienụ anya ka unu ghara ichefu ogbugba ndụ unu na Onyenwe anyị Chineke unu nwekorö, unu emerela onwe unu arusi yiri ụdidi ihe ọbula, ndị ahụ iwu Onyenwe anyị Chineke unu nyere megidere. **24** N'ihi na Onyenwe anyị Chineke unu bụ oku na-erepiẹ erepiẹ. O bụ Chineke ekworo. **25** Mgbe i ga-amụ umụ, nwekwa umụ umụ, mgbe unu birila ọtụtụ oge n'ala ahụ, o bürü na unu emeruo onwe unu site n'imere onwe unu ụdị arusi ọbula, si otu a mee ihe dị njọ n'anya Onyenwe anyị Chineke unu, ma kpasuo ya iwe **26** ana m akpoko eluigwe na ụwa ka ha bürü ndị akaebe mị na unu taa, na a ga-alal unu n'iyi ngwangwa n'ala ahụ bụ nke unu na-agafe Jodan inweta. Unu agaghị ebi ogologo oge n'ebi ahụ, n'ihi na a ga-ekpochapụ unu. **27** Onyenwe anyị ga-emeka unu gbasasịa n'etiti mba ndị ozọ. O bükwa naani mmadụ ole na ole ga-afodụ ndụ n'etiti mba ndị ahụ Onyenwe anyị ga-achịga unu. **28** N'ebi ahụ, unu ga-efe chi ndị bụ ọrụ aka mmadụ nke e ji osisi tọ na nke e ji nkume piịa, nke na-adighị ahụ uzọ, nke na-adighị anụ ihe, nke na-apughị iri nri ma o bükwanụ inụ isisi. **29** Ma o bürü na unu anorọ n'ebi ahụ chọ Onyenwe anyị Chineke unu, unu ga-achotakwa ya, mgbe unu ji obi unu niile na mkpuruobi unu niile chọ ya. **30** Mgbe mkgagbu bjara, mgbe ihe ilu ndị a bjakwasịri unu n'oge dị n'ihi, unu ga-emesia loghachikwute Onyenwe anyị Chineke unu, unu ga-egekwa ntị n'ihe o ga-agwa unu. **31** N'ihi na Onyenwe anyị Chineke unu bụ Chineke na-emē ebere. O gaghiAGONARI unu maqbụ laa unu n'iyi, maqbụ chefuo ogbugba ndụ ya na nna nna unu ha gbara, nke o ji iyi o nñuru mesie ike. **32** Nyochaanụ ihe mere n'oge gara aga, tupu a muo unu, na tupu Chineke ekee mmadụ n'ụwa. Juonụ ajụju n'ụwa niile, juta ma ihe ukwu dị otu a o metuла mgbe ọbula. **33** O nweela ndị mmadụ nñuru olu Chineke mgbe o si n'oku gwa ha okwu dika unu mere, ma ha anwughị? **34** O nweela chi ozọ nwara

ka o site na mba ozọ nwetara onwe ya otu mba, site n'ihe nwalee, site n'ihe ịribama na ihe ebube dị iche iche, site n'agha, n'aka dị ike, na ogwe aka esetipụ esetipụ, maqbụ n'ihe dị oke egwu dị iche iche, dika ihe niile nke Onyenwe anyị Chineke unu mere n'ala Ijipt n'ihuanya o nwere n'ebi nna nna unu nọ na n'ihi nhoputa o hoputara umụ umụ ha, ka o ji si n'Ijipt duputa unu n'ihu ya. O bükwa ike aka ya ka o ji mezuo nke a. **35** Ka o site n'ihu unu chupụ mba dị ukwuu na ndị dị ike, ma kpobata unu n'ala ha, inye unu ala ahụ dika ihe nketa unu, dị ka o si dị taa. **36** Matanụ nke ọma, ma nabata okwu a n'obi unu na Onyenwe anyị bụ Chineke n'eluiigwe na n'ụwa. O nwekwaghị chi ozọ dị ma o bughị ya. **37** Debenụ ụkpuru ya na iwu ndị a nile m na-enye unu taa, ka ihe niile gaara unu na umụ unu nke ọma, ka unu biekwa n'ala ahụ Onyenwe anyị Chineke na-enye unu ruo mgbe niile. **38** Mgbe ahụ, Mosis hoputara obodo ato n'ofe ọwụwa anyanwụ nke osimiri Jodan, **39** ebe onye ọbula gburu mmadụ ga-agbaba ọso ndụ, ma o bürü na ha gburu onye agbataobi ha na-amaghị ama, na-akpoghi ya asị na mgbe gara aga. O ga-agbaba n'otu ime obodo ndị a ichebe ndụ ya. **40** Obodo ndị ahụ bụ, Beza, nke dị n'ugwu elu ya dị larịj n'ime ozara. A hoputara ya maka ebo Ruben. Ramot, nke dị na Gilead, maka ebo Gad, na Golan, nke dị na Bashan, maka ebo Manase. **41** Nke a bụ iwu Mosis chere n'ihu umụ Izrel. **42** Ndị a ihe ama, na ụkpuru, na iwu Mosis nyere umụ Izrel nke ha aghaghị idebe mgbe ha si n'Ijipt püta **43** na ndagwurugwu Bet-Peoa nke dị n'owụwa anyanwụ Jodan, n'ala Saihòn, eze ndị Amorait, onye na-achị na Heshbon, bụ onye Mosis na ndị Izrel meriri n'agha mgbe ha si n'Ijipt püta. **44** Ndị Izrel nwetaara onwe ha ala ya na ala Og, eze Bashan. Eze abụ ndị a bụ eze ndị Amorait ndị ala ha dị n'owụwa anyanwụ nke osimiri Jodan. **45** Ala a sitere n'Aroea, n'orụ mmiri Anon ruo n'ugwu Sirion (ya bụ ugwu Hemon), **46** ruo n'ala Araba niile, nke dị n'owụwa anyanwụ osimiri Jodan, ruokwa n'Osimiri Nnu, n'ala ala ugwu Pisga.

5 Mosis kpokötara Izrel niile gwa ha okwu sị, Geenụ ntị, unu Izrel, n'ükpurụ ndị a na iwu ndị a niile m na-aguputa na ntị unu taa, mütanụ ha, hukwanụ na unu debere hal! **2** Anyị na Onyenwe anyị Chineke anyị gbara ndụ n'ugwu Horeb. **3** O bughi Onyenwe anyị na nna nna anyị ha gbara ndụ, kama o bụ anyị na ya, anyị niile ndị dị ndụ taa. **4** Onyenwe anyị sitere n'etiti ọkụ gwa unu okwu ihu na ihu n'ugwu ahụ. **5** E guzoro m n'etiti unu na Onyenwe anyị mgbe ahụ, ikwuputara unu okwu Onyenwe anyị, n'ihi na unu türü egwu ọkụ ahụ, unu arigoghikwa n'ugwu ahụ. O sirị: **6** “Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị Chineke unu, onye kpoputara unu site n'Ijipt, bụ ala nke ịbụ ohu. **7** “Gị enwela chi ọzọ tnyere m. **8** Gị emerela onwe gi arusi a piri api, n'oyiyi nke ụdi ọbụla nke yiri ihe dị n'eluiwegwe maobụ nke yiri ihe dị n'ụwa, n'okpuru ya maobụ n'ime mmiri, n'okpuru ụwa. **9** Gị akpola isiala nye ha, efekwala ha ofufe, n'ihi na Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị Chineke gi, abụ m Chineke ekworo. Onye na-ata ụmụ na ụmụ ụmụ ahụ, n'ihi ajo omume nke ndị mürü ha, o bulađi ruo n'ogbo nke ato na nke ano, nke ndị ahụ kporo m asi. **10** Ma na-egosi ịhunanya nye puku ọgbo niile nke ndị hụrụ m n'anya, bụ ndị na-edebi ihe niile m nyere n'iwu. **11** Gị ejikwala aha Onyenwe anyị bụ Chineke gi eme ihe efu, n'ihi na Onyenwe anyị agaghị agụ onye ji aha ya eme ihe efu dika onye ikpe na-amaghị. **12** Debe ụbочị izuike site n'ido ya nsọ, dika Onyenwe anyị Chineke gi nyere gị n'iwu. **13** N'ime ụbочị isii ka i ga-eje ozi gi niile. O bükwa n'ime ha ka i ga-aruzu ọru gi niile, **14** ma ụbочị nke asaa bụ ụbочị izuike nke Onyenwe anyị Chineke gi. I gagħi aru ọru ọbụla n'ụbочị ahụ, gi onwe gi, nwa gi nwoke na nwa gi nwanyị, onye ọru gi nwoke, onye ọru gi nwanyị, ehi gi, inyinya ibu gi maobụ anụ ụlo gi ọbụla, o bulađi onye ọbia bi n'obodo gi, ka ohu gi nwoke na ohu gi nwanyị zuru ike dika gi onwe gi si ezu ike. **15** I ga-echetakwa na i bụ ohu n'ala Ijipt, ma Onyenwe anyị Chineke mere ka i si n'ohu puta. O bụ ike ya dị ukwu ka o ji naputa gi. O bụ ya mere Onyenwe anyị Chineke gi ji nye iwu na i ga-edebi ụbочị izuike nsọ. **16** Sopuru nne gi na nna gi, dika Onyenwe anyị Chineke gi nyere gị n'iwu, ka ụbочị ndụ gi dị ogologo, ka ihe dikwara gi mma n'ala ahụ nke Onyenwe anyị Chineke gi na-enye gi. **17** Gị egbula mmadụ. **18** Gị akwala iko. **19** Gị ezula ohi. **20** Gị agbala ama ụgha megide onye agbataobi gi. **21** Gị enwela anya ukwu n'ebe nwunye

onye agbataobi gi dị. Gị enwekwala agụ inwetara onwe gi ụlo onye agbataobi gi, maobụ n'ebe ala ya, maobụ ohu ya nwoke, maobụ ohu ya nwanyị, maobụ ehi ya, maobụ inyinya ibu ya, ma o bükwanụ n'ihe ọbụla nke onye agbataobi nwere di.” **22** Iwu ndị a ka Onyenwe anyị sitere n'olu ike kwuputa nye ọgbakọ unu niile n'elu ugwu ahụ, site n'okụ ahụ na igwe ojii ahụ na oke ọchichirị ahụ. O nweghị okwu ọzọ o tukwasirị n'elu ya. O mechara dee ha na mbadamba nkume abu, nye m ha. **23** Ma mgbe unu nṣụ oke olu ahụ kwuru okwu site n'oke ọchichirị ahụ, hukwa ire ọku ahụ di egwu na-enwu n'elu ugwu, ndịsi unu, ndị ndu ebo ọbụla na ndị okenyi unu bjakwutere m. **24** Unu sirị, “Onyenwe anyị bụ Chineke anyị egosila anyị ebube ya, na ịdị ukwu ya, anyị anukwala olu ya site n'ime ọku ahụ. Taa anyị ahụla na mmadụ pụrụ ịdị ndị ọbuladi ma Chineke kpanyere ha ụka. **25** Ma ugbu a n'ihi gịnị ka anyị ga-eji nwụo? Ọku a, nke na-enwusi ike ga-erechapụ anyị. Anyị ga-anwụ ma o bürü na anyị anụ olu Onyenwe anyị Chineke anyị gaa n'ihi. **26** N'ihi na onye dị n'etiti mmadụ, nke nṣụ olu Chineke dị ndị ka o na-ekwu okwu site n'etiti ọku, dika anyị nṣụ ma dịrị ndị. **27** Gaa nso nütara anyị ihe Onyenwe anyị Chineke anyị na-ekwu, mgbe ahụ, gwa anyị ihe ọbụla bụ nke o gwara gi, anyị ga-anụ, mekwa ya.” **28** Onyenwe anyị nṣụ olu okwu mgbe unu gwara m okwu, Onyenwe anyị sirị m, “Anụla m ihe ndị a gwara gi. Ihe niile ha kwuru ziri ezi. **29** Lee, o ga-adị nnqo mma ma mkpuruobi ha dị otu a, iṭụ egwu m, na idebe ihe niile m nyere ha n'iwu, ka ihe gaara ha na ụmụ ha nke ọma mgbe niile ebighị ebi. **30** “Gaa, gwa ha ka ha laghachi n'ụlo ikwu ha. **31** Ma gi onwe gi, guzo n'ebe a n'akụkụ m, ka m nye gi iwu m na ụkpuru m niile, i ga-akuziri ha idebe iwu m, ha aghakwaghị idebe ha n'ala ahụ m gaje inye ha ka ha nweta.” **32** Lezienụ anya ime ihe ndị ahụ niile Onyenwe anyị bụ Chineke unu nyere unu n'iwu. Unu esitela na ha wezuga onwe unu gaa n'aka nri maobụ n'aka ekpe. **33** Jegharjanụ ije n'uzo niile Onyenwe anyị Chineke unu nyere unu n'iwu, ka unu dịrị ndị, baa ụba, ma meekwa ka ndị unu dị ogologo n'ala ahụ unu na-agà inweta.

6 Ndị a bụ iwu, na ụkpuru, na ikpe niile nke Onyenwe anyị bụ Chineke unu, nyere m n'iwu ka a kuziere unu ka unu debe, n'ala ahụ unu na-agafe Jodan inweta. **2** Ihe e ji nye iwu ndị a bụ ka unu na ụmụ unu, na ụmụ ụmụ unu, tọọ egwu Onyenwe anyị bụ Chineke

unu, site n'idebe iwu ya, ogologo ndu unu niile. ३ O bụrụ na unu emee ya, unu ga-enwe ndu ogologo. ४ Nṣuru Izrel ma lezie anya n'irube isi, ka ihe gaara unu nke ọma, ka unu baa ụba nke ukwuu n'ala ahụ mmiri ara ehi na mmanụ ariụ na-eru n'ime ya, o bulađị díka Onyenwe anyị Chineke nna nna unu ha kwere unu na nkwa. ५ Nṣuru gi Izrel, Onyenwe anyị bụ Chineke anyị, Onyenwe anyị bụ otu. ६ Were obi gi niile, na mkpuruobi gi niile, na uche gi na ike gi niile, hụ Onyenwe anyị Chineke gi n'anya. ७ Iwu ndị a m na-enye gi taa ka i ga-eme ka ọ díri gi n'obi. ८ I ga-akuziri ya ụmu gi. Kwuo okwu banyere ha mgbe i na-anodụ ala n'ulọ gi, mgbe i na-agà n'okporoụzọ, mgbe i na-edina ala na mgbe i si n'ihe ndina bilie. ९ Keenụ ha díka ihe ịrịbama n'elu aka unu, kekwasikwa ha díka ihe ncheta n'egedege ihu unu. १० Dee ha n'elu ibo ọnụ ụzo ulọ gi na nke ọnụ ụzo ama gi. ११ Mgbe Onyenwe anyị Chineke ga-akpobata unu n'ala ahụ ọ ṙṣuru iyị nye nna nna unu ha, bụ Ebraham, na Ajizik, na Jekob, na inye unu, ala sara mbara nke juputara n'obodo unu na-ewughị, १२ na ulọ ihe ọma dí ihe ihe juputara n'ime ya nke unu na-azughị, na olulu mmiri unu na-egwughị n'onwe unu, na ubi vajinị na ọtụtu osisi oliv unu na-amaghị ndị kürü ha, mgbe unu riri ihe rijuo afo, १३ leroonu anya, ka unu ghara ichefu Onyenwe anyị, onye mere ka unu site n'ala Ijipt püta, bụ ala ebe unu bụ ohu. १४ Onyenwe anyị bụ Chineke gi, ka i ga-atu egwu, naanị ya ka i ga-efe ofufe, ọ bükwa aha ya ka i ga-eji ńuọ iyị. १५ Unu agbasola chi ndị ozø, bụ chi ndị niile a gbara unu gburugburu na-efe. १६ N'ihì na Onyenwe anyị Chineke unu, onye n'o n'etiti unu, bụ Chineke ekworo. O ga-eme ka iwe ya dí okụ megide unu, ọ ga-ekpochapukwa unu site n'elu ụwa. १७ Anwala Onyenwe anyị, bụ Chineke gi Ọnwụnwa, díka unu nwara ya na Masa. १८ Lezienụ anya hụ na unu debere iwu niile na ụkpuru niile, na ihe ama niile Onyenwe anyị Chineke unu nyere unu. १९ Meenụ ihe ziri ezi, na nke dí mma n'anya Onyenwe anyị, ka ihe niile gaara unu nke ọma, ka unu nweekwa ike ịbanye, ma nweta ezi ala ahụ Onyenwe anyị ji ịnụ iyị kwee nna nna unu ha na nkwa. २० Ka unu chüpukwa ndị iro unu niile site n'ala ahụ, díka Onyenwe anyị n'onwe ya kwuru. २१ N'oge na-abia, mgbe nwa nwoke gi ga-ajụ gi sị, "Gịnị bụ isi ihe ama ndị a, na ụkpuru ndị a, na iwu ndị a Onyenwe anyị Chineke anyị nyere unu?" २२ I ga-aza ya sị, "Anyị buri ndị ohu Fero n'ala Ijipt, ma site n'ike ya dí ukwuu, Onyenwe anyị kpoputara anyị site

n'ala Ijipt. २२ N'ihu anyị, Onyenwe anyị zipuru ọtụtu ihe ịrịbama dí ihe ihe na ihe ebube dí ihe ihe, dí ukwuu joqwa njø n'ahụ Ijipt na eze Fero nakwa ndị ulọ ya niile. २३ Ma o mere ka anyị site n'Ijipt püta, ikpobata na inye anyị ala ahụ o ji ịnụ iyị kwee nna nna anyị ha na nkwa. २४ N'ihì ya ka Onyenwe anyị ji nye anyị iwu ka anyị debe ụkpuru ndị a niile, na-atu Onyenwe anyị Chineke anyị egwu, ka anyị bụrụ ndị ihe ga-agara nke ọma ụboghị niile, ndị a na-edebé ndị, díka ọ dí taa. २५ O bụrụ na anyị elezie anya debe iwu ndị a niile Onyenwe anyị Chineke anyị nyere anyị, díka o nyere anyị n'iwu, anyị ga-abu ndị na-ejegharị n'ezi omume."

७ Mgbe Onyenwe anyị bụ Chineke unu ga-akpobata unu n'ala ahụ unu na-abanye inweta, mgbe o si n'ihì unu chüpuru ọtụtu mba ndị a n'ihì unu, bụ ndị Het, ndị Gigash, ndị Amorait, ndị Kenan, ndị Periz, ndị Hiv na ndị Jebus, bụ mba asaa ndị dí ike nke ukwuu, baakwa ụba karịa unu; ८ mgbe Onyenwe anyị bụ Chineke unu nyefere ha n'aka unu, unu meriekwa ha, lezienụ anya hụ na unu bibiri ha kpamkpam. Ka unu na ha ghara ịgba ndị, unu emekwarala ha ebere. ९ Unu na ha alırıtakwala di na nwunye, unu enyekwala ụmu ha ndị ikom ụmu unu ndị inyom ka ha lụ, maqbụ lütara ụmu unu ndị ikom ụmu ha ndị inyom. १० N'ihì na nke a ga-eme ka ụmu unu site n'iso m tugharja, malite ife chi ndị ozø. Mgbe ahụ iwe Onyenwe anyị ga-adị ọkụ megide unu, laakwa unu n'iyyi ngwangwa. ११ Kama otu a ka unu ga-eme: tikpöönü ebe ịchụ aja ha niile. Kurienu ogidi aruṣi ha niile ọkụ. १२ N'ihì na unu bụ ndị dí nsø nye Onyenwe anyị bụ Chineke unu. Onyenwe anyị bụ Chineke unu ahoputala unu site n'agbụru niile dí n'ụwa a, ka unu bürü ndị nke ya, ihe onwunwe ya dí oke ọnuaḥia. १३ Bughị n'ihì na unu dí ukwuu n'onuogugu karịa ndị mba ozø, ka Onyenwe anyị ji hoputa unu, hụ unu n'anya otu a, n'ezie unu díkarışırı nta n'onuogugu. १४ Kama, o bụ n'ihì Onyenwe anyị hụrụ unu n'anya, mezuokwa iyi ọ ṙṣuru nye nna nna unu ha, ka o ji site n'aka ya dí ike gbapta unu site n'ala ebe unu bụ ndị ohu, site n'ike nke Fero, bụ eze Ijipt. १५ Matanụ nke ọma na Onyenwe anyị bụ Chineke unu bụ Chineke. O bụ Chineke kwesiri ntukwasị obi, onye na-edebé ogbugba ndị iħunanya ya ruo puku ogbø, nye ndị niile hụrụ ya n'anya, ndị na-edebé ihe niile o nyere n'iwu.

10 Ma onye kporo ya asị, o na-eji mbibi kwughachi ya ugwo n'ihu ya, o gaghị egbu oge ikwughachi onye kporo ya asị ugwo n'ihu ha. **11** N'ihu ya, hụ na unu debezuru iwu na ụkpuru ndị a m na-enye unu taa. **12** O bụrụ na unu elezie anya, niaa ntị n'iwu ndị a, debe ha, ma mezuokwa ha, Onyenwe anyị bụ Chineke unu ga-emezuru unu ọgbugba ndị iħunanya ahụ díka o n̄ụrụ n'iyyi nye nna nna unu ha. **13** O ga-ahụ unu n'anya, gozie unu, meekwa ka unu baa ọba n'onuogugu. O ga-agozị unu n'omụmụ, gozie ihe ọkụkụ nke ala unu, ọka unu, na mmanya ọħurụ unu, na mmanụ unu, na ụmụ ehi unu mürü, na umu igwe aturu unu mürü, n'ala ahụ o n̄ụrụ nna nna unu ha iyị inye unu. **14** A ga-agozị unu karịa mba ndị ọzo niile dí n'uwa. O díghị onye ọbula n'ime unu, maqbụ nwoke maqbụ nwanyị ga-anị na-amụtaghị nwa, o díkwaghị anụ ụlo unu ga-agba aka nwa. **15** Onyenwe anyị ga-ewepuru unu ọriịa niile. O gaghị ekwe ka ọriịa ndị Ijipt ọbula, nke unu na-echeta nke ọma dakwasị unu, ọriịa ndị a niile ka o ga-eme ka o bjakwasị ndị iro unu! **16** Mba ọbula Onyenwe anyị bụ Chineke unu nyefere unu n'aka ka unu ga-alà n'iyyi. Unu emerela ha ebere, unu efekwala chi niile ha, n'ihu na nke a ga-aburụ unu ihe ịma n'onya. **17** Ma eleghị anya, unu ga na-eche n'ime onwe unu si, "Mba ndị a dị ike karịa anyị, olee otu anyị ga-esi chupụ ha?" **18** Ma unu atuла egwu! Naanị chetanụ ihe Onyenwe anyị bụ Chineke unu mere Fero na ndị Ijipt niile. **19** Unu ji anya unu hụ ọnwunwa ukwuu niile, ihe iribama niile na ihe ebube niile, n'aka ahụ dị ike na ogwe aka esetipuru esetipu, nke Onyenwe anyị bụ Chineke unu ji kpopọta unu. Onyenwe anyị bụ Chineke ga-emekwa otu ihe ahụ n'ebe ndị niile a unu na-atu egwu ugbu a. **20** Karışja, Onyenwe anyị bụ Chineke unu ga-ezipụ ebu n'etiti ha tutu ruo mgbe o buladi ndị fodụru ndị, ndị ahụ ga-ezo onwe ha site n'ebe unu nọ, ghoro ndị e bibiri. **21** Unu amala jijiji n'ihu ha, n'ihu na Onyenwe anyị bụ Chineke unu, onye nọ n'etiti unu bụ Chineke dí ukwuu, díkwa egwu. **22** Onyenwe anyị bụ Chineke unu, ga-achupụ mba ndị a ntakịri ntakịri. O gaghị ekwe ka unu chupụ ha otu ugboro, ma o buğhị ya, ụmụ anụ ọhia ojoo ga-amụba megide unu. **23** Onyenwe anyị Chineke unu ga-enyefe ha n'aka unu, o ga-etinye ha oke ọgbaaghara n'obi, tutu ruo mgbe ha lara n'iyyi. **24** Eze ha niile ka o ga-enyefe n'aka unu, unu ga-ehichapukwa aha ha n'elu ụwa. O díkwaghị onye pürü iguzo n'ihu unu, n'ihu na unu ga-ebibi ha niile. **25** Kpoṇụ aruṣi niile nke apiri

apị nke chi niile ha ọkụ. Unu enwela anya ukwu n'ebé ọlaočha maqbụ ọlaedo dí ha n'ahu di. Unu ewerela ya ka o bụrụ nke unu, ka unu ghara ịbụ ndị o matara n'onya, n'ihu na o bụ ihe aru nye Onyenwe anyị bụ Chineke unu. **26** Unu ewebatala ihe aru ọbula n'ulo unu, ka unu ghara ịbụ ihe e debere iche nye mbibi díka ya. Kpoṇụ ihe aru ahụ asị, ledakwanụ ya anya, n'ihu na ihe e debere iche nye mbibi ka o bụ.

8 Lezie anya hụ na i debezuru iwu ndị a niile m nyere gi taa. O bụrụ na i debe ha, o buğhị naanị na i ga-adị ndị, kama i ga-amụba, banyekwa inweta ala ahụ Onyenwe anyị kwere nna nna gi ha na nkwa. **2** Chetakwa otu Onyenwe anyị bụ Chineke gi si duo gi n'ime ọzara iri afọ anọ ndị a niile. O wedara mmuo gi ala, nwakwaa gi ọnwunwa ịmata ihe dí gi n'obi, ichoputa ma i ga-edebekwa iwu ya. **3** E, o wedatara mmuo gi ala mgbe o mere ka ihe oriri kọ gi, mgbe o mere ka i rie mánà, nri ahụ gi na nna gi na-amaghị ihe o bụ. O mere nke a igosi gi na izi gi na o buğhị naanị achịcha ka mmadụ ga-eji dí ndị, kama o bụ n'okwu niile nke si n'onụ Onyenwe anyị pütä. **4** Iri afọ anọ ndị a niile, uwe gi akaghị nka, ụkụ gi azakwaghị aza. **5** N'ihu ya, mata nke a n'obi gi, na díka nna si ado nwa ya aka na ntị, otu a ka Onyenwe anyị bụ Chineke gi si ado gi aka na ntị. **6** Debe iwu Onyenwe anyị Chineke gi. Na-ejegharị ije n'uzo ya, ma na-atükwa ya egwu. **7** N'ihu na Onyenwe anyị Chineke gi na-ewebata gi n'ala mara mma, bụ ala nwere iyi, na ọdụ mmiri, ala nwere mmiri nke si n'ime ya na-asoputa asoghari n'ugwu na ndagwurugwu, **8** o bụ ala na-epu ọka wiiti na ọka bali, na osisi vajinị, na osisi fiig, na osisi pomegranet, na mmanụ oliv, na mmanụ anị. **9** O bükwa ala juputara n'ihe oriri, ebe a na-agaghị enwe ụkọ nri. O bụ ala ebe igwe juputara n'ime ya dí ka ha bụ nkume, ala ebe ọla juputakwara n'ugwu ya niile. **10** Mgbe i riri rijuo afọ, too Onyenwe anyị Chineke gi n'ihu ala mara mma nke o nyere gi. **11** Ma lezie anya ka i ghara ichefu Onyenwe anyị Chineke gi, na-edebeghị iwu ya niile, na ikpe ya niile, na ụkpuru ya niile, nke m na-enye gi taa. **12** Ka o ghara i bụ, mgbe i riri rijuru afọ, mgbe i wuuru onwe gi ezi ụlo dí mma birikwa n'ime ha, **13** mgbe igwe ehi na igwe aturu gi mubara, mgbe ọlaočha na ọlaedo gi mubara, na mgbe ihe niile i nwere mubara. **14** Kpachara anya hụ na nganga abanyeghị gi n'obi, imē ka i chefuo Onyenwe anyị Chineke gi onye mere ka i site n'Ijipt, sitekwa n'ala ịbụ ohu pütä. **15** Onye

duuru gi n'ime ozara ukwu ahụ dí egwu, ebe agwo ọjọ na akpi juputara, ebe na-ekpo ọkụ, nke mmiri na-adighị. O sitere na nkume nye gi mmiri ọnụnhụ. 16 O ji mánà nyejuo gi afọ n'ozara, mánà ahụ nna gi ha na-amaghị ihe o bụ na mbụ. O mere ya n'ihi iweda mmuọ gi ala, na ịnwale gi, ka ihe si otu a gaara gi nke ọma. 17 I nwere ike kwuo sị, “Ọ bụ site n'ike aka m ka m ji baa ụba.” 18 Ma cheta Onyenwe anyị Chineke gi, n'ihi na o bụ ya onwe ya na-enye gi ike i ji apkata akụ, ime ka ogbugba ndụ ya guzosie ike, bụ nke ọ nñuru nna nna gi ha n'iyi, díka ọ dí taa. 19 Ma ọ bụrụ na i chefuo Onyenwe anyị bụ Chineke gi, gbasoo chi ndị ọzọ, fee ha ofufe ma kpokwá isiala nye ha, ana m agba ama megide gi taa na i ghaghị ịla n'iyi. 20 Ọ bụrụ na unu egeghị ntị n'olu Onyenwe anyị Chineke unu, ime ihe o chọrọ, o ga-ala unu n'iyi, díka o si bibie mba ndị a niile dí iche ihe o na-ebibi n'ihi unu.

9 Nñuru, Izrel! Taa ka i na-agà igafe osimiri Jodan
ịbanye ka inweta ala mba ndị dí ukwuu na ndị dí ike karịa gi, inweta obodo ndị dí ukwuu nke nwere mgbidi ha dí elu ruo n'eluiwge. 2 Ndị bi n'ime ha bụ ndị Anak, ndị gbara dimkpa, too ogologo nke ukwuu. I maara banyere ha. I nñkwaala ka e kwuru sị, “Onye pürü iguzo onwe ya n'ihi ụmụ Anak?” 3 Ma mata taa na Onyenwe anyị Chineke gi bụ onye na-agà n'ihi gi díka ọkụ na-erepià erepià. Ọ ga-ala ha n'iyi. Ọ bùkwa ya ga-eme ka unu lugbuo ha, chụpụ ha, bìbiekwa ha ngwangwa díka Onyenwe anyị kwere gi na nkwa. 4 Mgbe Onyenwe anyị Chineke gi sitere n'ihi gi chupụ ha, asila onwe gi, “Onyenwe anyị apkobatala m n'ebe a, ka m nweta ala a n'ihi ezi omume m.” Mba, o bụ naaniị n'ihi ajo omume nke mba ndị a bi n'alà ahụ ka Onyenwe anyị ji esite n'ihi gi chupụ ha. 5 Ọ bùghị n'ihi ezi omume gi, maqbụ izi ezi nke obi gi ka i ga-eji nweta ala ahụ, kama o bụ n'ihi ajo omume nke mba ndị a bi n'ime ya ka Onyenwe anyị Chineke gi ga-eji achupụ ha site n'ihi gi. Ọ na-emekwa ya n'ihi imezu nkwa ahụ o kwere nna nna gi ha bụ Ebrahim, Ażik, na Jekob. 6 Ya mere, ghota ya nke ọma na Onyenwe anyị Chineke gi anaghị enye gi ezi ala a ka inweta ya n'ihi ezi omume gi, n'ihi na unu bụ ndị isiike. 7 Chetakwa nke a ma echefukwala otu i si kpasuo Onyenwe anyị Chineke gi iwe, mgbe mgbe, n'ime ozara. Site n'ubochị i hapurụ Ijipt tutu ruo taa, ka i na-enupu isi n'ebe Onyenwe anyị no. 8 Unu kpasuru Onyenwe anyị iwe n'ugwu Horeb, ya mere o jiri were

iwe laa unu n'iyyi. 9 Mgbe m rigooro n'elu ugwu ahụ inata mbadamba nkume ndị ahụ bụ mbadamba nkume ogbugba ndụ dí n'etiti Onyenwe anyị na unu, anorø m n'elu ugwu ahụ iri ụbochị ano, ehihie na abalị, o dighị nri m riri, o dighikwa mmiri m nñuru. 10 Onyenwe anyị nyere m mbadamba nkume abuọ ndị ahụ, nke ejị mkpiṣiaka Chineke dee. Edekwasiři n'elu ha iwu niile nke Onyenwe anyị gwara unu n'ugwu ahụ site n'etiti ọkụ, n'ubochị mkpokota ahụ. 11 Mgbe iri abalị ano gwurụ Onyenwe anyị nyere m mbadamba nkume abuọ ndị ahụ, bụ mbadamba nkume ogbugba ndụ. 12 Mgbe ahụ ka Onyenwe anyị gwara m sị m, “Ridata ọsịsọ, n'ihi na ndị gi, ndị i si n'Ijipt duputa, emerụla onwe ha, ha emeela ngwangwa iwezuga onwe ha site n'iwu m nyere ha. Ha emeerela onwe ha nwa ehi a kpurụ apkụ, ka ọ bụrụ chi ha.” 13 Onyenwe anyị gwara m sị, “Ahụla m na ndị a bụ ndị isiike n'ezie. 14 Hapụ m, ka m kpochapụ ma hichapükwa aha ha site n'okpuru eluiwge. Aga m emekwa gi ka i ghogho mba dí ike karịa, díkwa otutu n'onuogogụ karịa ha.” 15 Ya mere, atugharịri m malite isi n'ugwu ahụ na-enwu ọkụ ridata, ejikwa m mbadamba nkume abuọ nke ogbugba ndụ ahụ n'aka m. 16 Mgbe m lepurụanya, ahụ m na unu emeela mmehie megide Onyenwe anyị Chineke unu. Unu akpuqlara onwe unu aruṣi n'udị nwa ehi. Unu esitel n'igbaso iwu Onyenwe anyị wezuga onwe unu ọsịsọ. 17 Mgbe ahụ, ewere m mbadamba nkume abuọ ahụ, tụpụ ha site n'aka m abuọ, kurié ha n'ihi unu. 18 Mgbe ahụ, adara m n'ala ọzọ n'ihi Onyenwe anyị. Iri ụbochị ano, ehihie na abalị, erighị m nri maqbụ ịnụ ihe ọnụnhụ ọbula, n'ihi mmehie niile unu mere. Unu mere ihe ojọ n'anya Onyenwe anyị si otu a kpasuo ya iwe nke ukwuu. 19 Atụrụ m egwu iwe na ọnụma nke Onyenwe anyị, n'ihi na iwe ya dí ukwuu megide unu ruo na ikpochapụ unu. Ma n'oge ahụ, Onyenwe anyị gere ntị n'arịriọ m. 20 N'oge ahụ, Eron n'onwe ya, nqoro n'oke nsogbu, n'ihi na Onyenwe anyị were iwe megide ya, chọq ibibi ya, ma arịqo m Onyenwe anyị arịriọ n'ihi ya. 21 Mgbe ahụ, eweere m ngwa orụ mmehie unu, ya bụ nwa ehi ahụ unu kpurụ, kpọ ya ọkụ, tipia ya, gwerie ya nke ọma díka ntụ, wụnye ntụ ya n'ime mmiri nke si n'ugwu na-asoputa. 22 Ozokwa, unu kpasuru Onyenwe anyị iwe na Tabera, na Masa, o bùladị na Kibrot Hataava. 23 Mgbe Onyenwe anyị si na Kadesh Banea zipụ unu o sị unu, “Gaanụ nweta ala ahụ m nyere unu.” Ma unu nupuru isi n'iwu Onyenwe anyị Chineke unu nyere

unu. Unu ekwenyeghi maqbü rubere ya isi. **24** Site n'ubochi m maara ndi unu bu, o djbeghi mgbe unu na-enupughî isi n'ebe Onyenwe anyi no. **25** O bu ya mere m jiri daa n'ala n'ihu Onyenwe anyi iri ubochi anö, ehihie na abali, n'ihi na Onyenwe anyi kwuru na o ga-alu unu n'iyi. **26** Ekpere m ekpere n'oge ahü nye Onyenwe anyi si ya, "Onye kachasî ihe niile elu, bu Onyenwe anyi biko, alala ndi gi n'iyi, n'ihi na ha bu ihe nketa gi, burukwa ndi i ji ike aka gi na ebube gi gbatu site n'Ijipt. **27** Elekwasila nnupu isi ha na isiike haanya, kama, cheta nkwa gi, nke i kwere ndi ohu gi, Ebrahim, Aizik, na Jekob. Biko, agunnyela ndu ojoo ha, na mmehie ha megide ha. **28** Ma o bughî otu a, ndi obodo ahü nke i si na ya kpoputa anyi ga-asî, 'O bu n'ihi na Onyenwe anyi apughî inye ha ala o kwere ha na nkwa ka o ji laa ha n'iyi. N'ihi na o kporo ha asî, ka o ji kpobata ha n'ime ozara mee ka ha nwuo n'ebe ahü.' **29** Ma ha bu ndi gi, ha bukwa ihe nketa gi. Ha bu ndi i sitere n'ike gi di egwu na ike nke aka gi kpoputa site n'Ijipt."

10 N'oge ahü, Onyenwe anyi gwara m, si, "Waputa mbadamba nkume abu dika nke mbu, were ha bjakwute m n'elu ugwu. Ozô, wuokwara onwe gi igbe osisi. **2** Aga m edekwasî n'elu mbadamba nkume ndi a, okwu niile nke di n'elu mbadamba nkume ndi mbu, bu nke i tupaşirî. I ga-etinyekwa ha n'ime igbe ahü." **3** Ya mere, ejî m osisi akashia kwaa igbe ahü. A waputakwara m mbadamba nkume abu yiri ndi nke mbu, were ha rigoro ugwu ahü. **4** Onyenwe anyi dere n'elu mbadamba nkume ahü ihe ndi ahü o dere na mbu, bu iwu iri ndi ahü o gwara unu n'elu ugwu site n'ime oku, n'ubochi mkipkoko ahü. Onyenwe anyi nyekwara m ha. **5** Mgbe m si n'ugwu ahü ridata, etinyere m mbadamba nkume abu ahü n'ime igbe ahü m kwara, dika Onyenwe anyi nyere m n'iwu. Ha dikwa n'ebe ahü ruo taa. **6** (Umü Izrel gara ije site n'olulu mmiri nke Bene Jaakan garuo Mosera, n'ebe ahü ka Erön nö nwuo, e lie ya n'ebe ahü. Elieza, bu ıkpara ya nochiri onodü ya dika onye nchüaja. **7** Site n'ebe ahü, ha gagidere ije ruo Gudgoda, sitekwa na ya ruo Jotbata, ala nke iyî na-asö asö juru n'ime ya. **8** N'oge ahü, Onyenwe anyi kewaputara ebo Livayî ibu igbe ögbugba ndu Onyenwe anyi, na iguzu n'ihu Onyenwe anyi ijere ya ozi na ikwuputa ngozi n'aha ya, dika ha si eme ruo taa. **9** O bu nke a mere ndi Livayî enweghi oke maqbü ihe nketa n'etiti ndi Izrel

ibe ha; Onyenwe anyi bu ihe nketa ha, dika Onyenwe anyi Chineke unu gwara ha.) **10** Ugbu a, anoola m n'elu ugwu ahü iri ubochi anö, ehihie na abali, dika m mere n'oge mbu, Onyenwe anyi gekwara m ntî n'oge ugbu a. O bughî ochichö Onyenwe anyi ibibi unu. **11** Onyenwe anyi gwara m, "Bilie, gaa ka i duru ndi a gaa na njem ha, ka ha banye, ma nwetakwa ala ahü nke m kwere nna nna ha na nkwa inye ha." **12** Ugbu a, Izrel, ginî ka Onyenwe anyi Chineke gi na-anâ n'aka gi ma o bughî ka i tûo egwu Onyenwe anyi bu Chineke gi, jee ije na nrube isi nye ya, ihü ya n'anya, na iwere obi gi niile na mmuo gi niile fee ya ofufe, **13** na ilezi anya debezuo iwu na ükpuru Onyenwe anyi, ndi m na-enye gi taa, n'ihi ođimma gi. **14** Üwa na eluigwe na ebe niile kachasî elu nke eluigwe, na ihe niile di n'ime ha, bu nke Onyenwe anyi Chineke gi. **15** Ma Onyenwe anyi nwere mmasi n'ahü nna nna unu ha, hukwa ha n'anya, o hqro unu, na naanî umu ha niile, site n'etiti mba niile dika o di taa. **16** N'ihi nke a, biekwanu obi unu ugwu, kwusîkwanu ibi ndu nke isiike. **17** N'ihi na Onyenwe anyi, bu Chineke unu bu Chineke kachasî chi niile, burukwa Onyenwe kachasî ndi nwenu niile. Chineke ukwu ahü, onye di ike dikwa egwu, onye nadighi ele mmadu anya n'ihu, o nakwaghî eri ngari. **18** O na-alurü ndi na-enweghi nna, na umu nwanyi na-enweghi di oğu. O na-ahü ndi obja n'anya, na-enyekwa ha nri na uwe. **19** Ya mere, unu onwe unu kwa, hñun ndi obja n'anya, n'ihi na unu onwe unu bururü ndi obja n'ala Ijipt. **20** Tûo Onyenwe anyi Chineke gi egwu, feekwa ya ofufe. Ya ka i ga-arapara n'ahü, o bukwa naanî n'aha ya ka i ga-anü iyi. **21** O bu ya bu onye i ga-eto otuto, o bu ya bu Chineke gi, onye ruru gi oru ndi ahü di oke egwu na ebube, nke gi onwe gi ji anya gi hñ. **22** Nna nna unu ndi gara n'Ijipt di naanî iri mmadu asaa, ma ugbu a, Onyenwe anyi Chineke gi emeela ka imübaa dika kpakpando nke mbara igwe.

11 Hñ Onyenwe anyi bu Chineke gi n'anya, na-ebebezukwa ikpe ya na ükpuru ya na ihe niile o nyere n'iwu. **2** Chetanu taa na o bughî umu unu, kama o bu unu onwe unu jiri anya unu hñ idö aka na ntî Onyenwe anyi Chineke unu. O bu unu hñur idî ukwuu ya, idî ike ya, irüşi oru ike nke ike ya, **3** ihe irübama ya niile na ihe niile o mere n'Ijipt, otu o si megide Fero eze Ijipt na ndi ala Ijipt niile. **4** Unu hñur ihe o mere ndi agha Ijipt na inyinya ha, na ugbo agha ha. Otu o si mee ka ha laa n'iyi n'ime Osimiri

Uhie, mgbe ha na-achu unu ọso, na otu Onyenwe anyị si wetara ha ila n’iyi ebighi ebi. 5 O bughị ụmụ unu hụrụ ihe o meere unu n’oge ahụ niile unu n’o n’ozara tutu unu erute n’ebé a, 6 na ihe o mere Datana Abiram, ụmụ Eliab, ndị si n’ebó Ruben, otu ala si meghee ọnụ ya loda ha, ha na ezināụlo ha, ụlọ ikwu ha na ihe ọbụla nke dị ndị ha nwere n’etiti Izrel niile. 7 Ma ọ bụ anya unu hụrụ oke ihe ịtụnanya ndị a niile Onyenwe anyị mere. 8 Lezienụ anya debe iwu ndị a m na-enye unu taa, ka unu nwee ike, baa bichikwaa ala ahụ unu na-agafe Jødan inweta, 9 ka unu bie ogologo ndị n’ime ala ahụ Onyenwe anyị n’ụrụ n’iyi inye nna nna unu ha, na ụmụ ụmụ ha, ala mmiri ara ehi na mmanụ ańu na-eru na ya. 10 N’ihí na ala a unu na-aga ịbanye n’ime ya inweta adighị ka ala Ijipt, ebe unu si püta, ebe i na-agha mkpuru gi, were ụkву tūwara mmiri ụzo, díka a na-eme n’ubi akwukwó nri. 11 Ma ala unu na-agafe Jødan inweta bụ ala nwere ugwu na ndagwurugwu, nke na-ańu mmiri ozozo si n’eluiwge. 12 O bụ ala nke Onyenwe anyị Chineke unu n’onwe ya na-elekọta! Site n’ubochị ruo n’ubochị, sitekwa na mbido afo ruo n’ogwugwu afo, anya ya adighị apụ na ya. 13 Ya mere, o bụru na unu ga-eji ntükwasị obi rube isi n’iwu ya niile, nke m na-enye unu taa, o bùrùkwa na unu ga-eji obi unu niile na mmuo unu niile hụ Onyenwe anyị Chineke unu n’anya, o bùrùkwa na unu ga-efe ya ofufe, 14 o ga na-ezite mmiri ozozo n’oge ya, mmiri ozozo nke mbụ na nke ikpeazụ, nke ga-eme ka ọka unu mịa mkpuru hiri nne, ka unu nwee ọtụtu vajinị, nweekwa mmanụ oliv. 15 O ga-eme ka anụ ụlo gi nwee ahịhịa ha ga-ata, gi onwe gi ga-enwekwa ihe oriri di ukwuu. Afo ga-ejukwa gi n’ihe i nwere. 16 Ma lezienụ anya, ka ahaụpị ịrafu obi unu mee ka unu wezuga onwe unu, bido ife chi ndị ọzọ ofufe, kpoókwa isiala nye ha. 17 Mgbe ahụ, iwe Onyenwe anyị ga-adị ọkụ n’ebé unu n’o, o ga-agbachi eluiwge, mmiri agaghi ezo, ala agaghi epuputakwa ihe ubi, unu ga-alakwa n’iyi n’otu ntabi anya, n’ezí ala ahụ Onyenwe anyị na-enye unu. 18 Meenụ ka okwu m’ndị a digide n’obi unu na n’ime mmuo unu. Keenụ ha díka ihe ịrịbama n’elu aka unu, kekwasikwa ha díka ihe ncheta n’egedege ihu unu. 19 Kuzierenụ ha ụmụ unu, na-ekwu ihe banyere ha mgbe i na-anodụ n’ulọ gi, na mgbe i na-aga n’okporouzọ, mgbe i na-edina ala na mgbe i si n’ihe ndina bilie. 20 Dee ha n’elu ibo ọnụ ụlo gi na nke ọnụ ụzo ama gi. 21 Ka ubochị ndị unu na nke ụmụ unu dị ogologo n’ala ahụ unu na-

aga ibi n’ime ya, nke Onyenwe anyị kwere nna unu na nkwa. Díka ogologo ubochị niile ha nke eluiwge dị n’elu, ụwa díkwa n’okpuru ya. 22 O bụru na unu elezie anya debe iwu niile m na-enye unu taa, na-ahukwa Onyenwe anyị Chineke unu n’anya, na-eso ụzo ya, na-adaberekwa na ya, 23 Onyenwe anyị ga-achupụ mba niile bi n’ala ahụ unu na-aga inweta, unu ga-anapukwa ha ala ahụ, o bulađi na ha buru ibu, siekwa ike karija unu. 24 Ebe ọbụla unu ụkvwere ụkvwu unu n’ala ahụ aghoşa nke unu, site na ndịda Negeb ruo Lebanon, sitekwa n’Osimiri Yufretis ruo Osimiri Mediterenia. Ha ga-abu nke unu. 25 O díghị onye ọbụla pürü imegide unu n’ihí na Onyenwe anyị Chineke unu ga-emenyé ha egwu na ụjọ n’afọ n’ụzo ọbụla unu na-aga, díka o kwere na nkwa. 26 Lee, taa, ana m eché n’ihu unu ngozi Onyenwe anyị na ọbụbu ọnụ. 27 Ngozi ga-adirị unu ma ọ bụru na unu edebe iwu Onyenwe anyị Chineke unu, nke m na-enye unu taa. 28 Nkocha ahụ ga-adị ma ọ bụru na unu ajụ irube isi nye iwu niile nke Onyenwe anyị, bụ Chineke unu, wezuga onwe unu n’ulọ ahụ nke m nyere unu n’iwu taa site n’igbaso chi ndị ọzọ, nke unu na-amaghị. 29 Mgbe Onyenwe anyị Chineke unu mere ka unu nweta ala ahụ, a ga-esite n’elu ugwu Gerizim kwuputa ngozi ga-adirị unu, a ga-esitekwa n’elu ugwu Ebal kwuputa ọbụbu ọnụ ga-adakwasị unu. 30 Gerizim na Ebal bụ ugwu dị n’ofe Jødan, n’akukụ okporouzọ dị n’odida anyanwụ. O dị nso n’ebé osisi ukwu ndị ahụ toro na More, n’ala ndị Kenan ahụ bi n’Araba, n’akukụ Gilgal. 31 N’ihí na unu na-aga igafe osimiri Jødan, ịbanye nweta ala ahụ Onyenwe anyị Chineke unu na-enye unu. Mgbe unu nwetara ya biri n’ime ya, 32 hụnụ na unu rubere isi debe iwu niile na ụkpuru niile m na-eché n’ihu unu taa.

12 Ndị a bụ iwu na ụkpuru niile unu na-agaghị idebe ogologo ubochị niile unu ga-ebi n’ala ahụ, Onyenwe anyị Chineke nna unu ha nyere unu, díka ihe nweta. 2 Tikpɔṇụ ebe niile nke dị n’elu ugwu niile dị elu na n’elu ugwu niile dị nta, nakwa n’okpuru osisi mgbasa ọbụla, bụ ebe mba niile unu na-anapụ ala ha fere chi niile ha ofufe. 3 Kwatuokwanụ ebe ichu aja ha niile, tijisie ogidi nso ha niile, kpoókwa osisi Ashera ha ọkụ, gbutukwaanụ aruṣi niile a apiri api nke chi niile ha. Kpochapukwanụ aha ha niile site n’ebé niile ahụ. 4 Unu agaghị efe Onyenwe anyị Chineke unu ofufe díka ndị ahụ na-efe aruṣi na-eme.

5 Kama unu chöputa ebe ahü Onyenwe anyị Chineke unu ga-ahoputa, site n'etiti ebo Izrel niile, ebe ọ ga-akpokwasị aha ya. N'ebe ahü ka unu ga-abịakwute ya. **6** O bükwa n'ebe ahü ka unu ga-ewetara Onyenwe anyị aja nsure ọkụ unu, na aja ndị ọzọ niile, na otu ụzo n'uzo iri unu, na onyinye pürü iche unu, bụ onyinye unu kwere nkwa inye, na onyinye afo ofufu unu, na onyinye ụmụ mbụ igwe ehi, na igwe ewu na atürü unu. **7** Unu na ezinaulọ unu ga-ançkwa n'ebe ahü, n'ihu Onyenwe anyị Chineke unu, rie oriri unu. N'ihu ya kwa ka unu ga-añjurikwa ọnụ, n'ihi ihe niile ahü unu setipuru aka unu ime, na n'ihi ngozi Onyenwe anyị Chineke unu goziri unu. **8** Unu agaghị emekwa ihe masiri unu, díka unu si eme taa, n'ihi na onye ọbula na-eme ihe ọbula o chere na o ziri ezi n'anya ya, **9** n'ihi na iwu ndị a ebidobeghi idị ire, ebe ọ bụ na unu abanyebeghi n'ebe izuike ahü, na ihe nketa ahü Onyenwe anyị Chineke unu na-enye unu. **10** Kama, mgbe unu gafere osimiri Jodan, birikwa n'ala ahü Onyenwe anyị Chineke unu na-enye unu díka ihe nketa, mgbe Onyenwe anyị nyere unu izuike, meekwa ka unu nwere onwe unu site n'ebe ndị iro unu no. **11** Mgbe ahü, unu ga-eweta ihe ndị ahü niile m nyere unu n'iwu: aja nsure ọkụ unu niile, na aja ndị ọzọ, na onyinye ahü pürü iche unu kwere nkwa inye, unu ga-eweta ya n'ebe ahü Onyenwe anyị Chineke unu hɔputara ebe o kpokwasị aha ya. **12** Unu na ụmụ unu ndị ikom, na ụmụ unu ndị inyom, na ndị odibo nwoke na nwanyị niile unu, na ndị Livayị bi n'obodo unu, ndị na-enweghi ihe nketa nke aka ha, ga-anị n'ebe ahü ńyịrịa ọnụ n'ihu Onyenwe anyị Chineke unu. **13** I gaghi achụ aja nsure ọkụ gi n'ebe ọbula masiri gi, **14** ọ bụ naanị n'ebe ahü Onyenwe anyị ga-ahoputa. O ga-ahoputa otu ebe, n'ala otu ebo. O bụ naanị n'ebe ahü ka i ga-esure aja unu niile, o bükwa n'ebe ahü ka i ga-eweta onyinye gi niile. **15** Otu ọ dị, i pürü ịnọ n'ebe ọbula gbuo anụ i ga-eri, díka ọ bụ ele maqbụ mgbada ugbu a. Rie anụ mgbe ọbula o gurụ gi agụ, na-erikwa ya mgbe ọbula i nwetara ya, díka ngozi Onyenwe anyị Chineke unu na-enye unu. Ma onye dí ọcha, ma onye na-adighị ọcha nwere ike iso rie ya. **16** Naanị iwu dị n'iri anụ ndị a bụ na i gaghi eri ọbara ya, wusa ọbara ya n'ala, díka mmiri. **17** Ma o nweghi onyinye ọbula a na-enye Onyenwe anyị i kwasiri ịnọ n'ulo gi rie. I kwesighị ịnọ n'ulo gi rie onyinye ndị a onyinye otu ụzo n'uzo iri nke ọka na mmanya ọhụrụ gi, na nke mmanụ oliv, na ụmụ mbụ nke igwe ehi

na igwe ewu na atürü gi, na ihe ọbula i kwere na nkwa, na onyinye afo ofufu gi, na onyinye ndị ọzọ pürü iche. **18** Kama unu ga-eri ha n'ihu Onyenwe anyị bụ Chineke unu, n'ebe ahü Onyenwe anyị Chineke unu ga-ahoputa, gi onwe gi, na ụmụ gi ndị nwoke na ụmụ gi ndị nwanyị, na ndị odibo nwoke na nwanyị niile unu, na ndị Livayị si n'obodo unu niile, unu ga-añjurikwa ọnụ n'ihu Onyenwe anyị bụ Chineke unu, n'ihe niile aka gi ruputara. **19** Echefukwala ndị Livayị, gi na ha ga na-enwekọ ihe ndị a niile, ogologo ubochị niile i biri n'ala ahü. **20** Mgbe Onyenwe anyị, bụ Chineke gi mere ka oke ala gi saa mbaraa, díka o kwere gi na nkwa, i nwhee oke agụ maka iri anụ nasasi, "Achoro m iri anụ," mgbe ahü, i nwere ike rie anụ díka i si choq. **21** O burụ n'ebe ahü Onyenwe anyị Chineke gi kpokwasị aha ya dí gi anya site n'ebe i no, i nwere ike gbuo anụ ụlo site n'igwe ehi maqbụ ewu na atürü nke Onyenwe anyị nyere gi, díka m si nyere gi n'iwu. Gbuo ha n'obodo ebe i bi, riekwa ha otu i chorop. **22** Rie ha díka i ga-esi rie ele maqbụ mgbada. Onye ọbula n'ime unu nwere ike rie ya, ma onye dí ọcha ma onye na-adighị ọcha. **23** Ma lezie anya hụ na i righị ọbara, n'ihi na ndị dí n'obara. I gaghi erikota anụ ọbula na ndị ya. **24** Erila ọbara, wusa ya n'ala díka mmiri. **25** Erila ya, ka ihe si otu a gaara gi na ụmụ ụmụ gi nke ọma, n'ihi na i na-eme ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyị. **26** Ma were ihe ndị ahü niile i doro nṣo, ya na ihe ọbula i kwere Onyenwe anyị na nkwa gaa n'ebe ahü Onyenwe anyị ga-ahoputa. **27** Chụo aja nsure ọkụ n'elụ ebe ịchụ aja Onyenwe anyị Chineke gi, ma anụ na ọbara. A ghaghị iwusa ọbara anụ ahü e ji chụo aja n'akukụ ebe nchujaja nke Onyenwe anyị Chineke gi. Ma i nwere ike rie anụ ahü e ji chụo aja. **28** Lezie anya, debe iwu ndị a niile m na-enye gi. O burụ na i mee ya, ihe ga-agara gi na ụmụ gi nke ọma, n'ihi na ọ bụ ihe dí mma n'anya Onyenwe anyị Chineke gi, na ihe ziri ezi ka i ga na-eme. **29** Onyenwe anyị Chineke gi ga-alà mba niile bi n'ala ahü i na-aga ibuso agha n'iyi. Ma mgbe i si n'ala ahü chupụ ha, i ga-ebichi n'ala ha. **30** Mgbe i lachara ha n'iyi, lezie anya ka i ghara ịma n'onya, site n'ijụ ajuju ka ijuputa otu ha si efe chi ha, na-asị, "Mba ndị a o si aña na-efe chi ha ofufe? Anyị ga-emekwa otu a." **31** Efekwala Onyenwe anyị bụ Chineke gi díka ha si efe chi ha, n'ihi na mgbe ha na-efe chi ha ofufe, ha na-eme ihe arụ dí iche ihe nke Onyenwe anyị kporo asị. O bùladị ụmụ ha ndị ikom na ndị inyom ka ha na-esure n'okụ

nye chi ha dī iche iche dīka aja. 32 Lezienü anya hū na unu na-eme ihe niile bū nke m nyere unu n'iwu. Unu etinyela ihe n'ime ya maqbū wepukwa ihe site na ya.

13

Q bürü na onye amūma, maqbū onye na-akowa
nro aputa n'etiti gi kwee nkwa na ihe ịribama
maqbū ihe dī ebube na-agā ime, 2 Q bürükwa na ihe
ịribama ahū maqbū ihe ebube ahū e kwuru maka ya
emezuo, emesia onye amūma ahū na-asī, "Ka anyi
gbaso chi ndī ozo dī iche, ka anyi feekwa ha," bū chi
ndī i na-amaghī, 3 egela okwu onye amūma maqbū
ořo nrō ahū ntī. N'ihi na Onyenwe anyi bū Chineke
unu na-ele unu ule ịmata ma unu jikwa obi unu,
na uche unu hū ya n'anya. 4 Q bū Onyenwe anyi bū Chineke
unu ka unu ga-eso, naanị ya ka unu ga-
atū egwu. Debenü iwu ya niile na-erubekwara ya
isi, na-ejere ya ozi, jidesiekwa ya ike. 5 A ga-egbu
onye amūma ahū maqbū onye ořo nrō ahū nke choro
iduhie unu, n'ihi na o choro iweta nnupu isi megide
Onyenwe anyi bū Chineke unu, onye kpoputara unu
site n'ala Ijipt, onye gbaputara unu site n'onodū ibū
ndī ohu. Ihe o choro ime bū iduhie gi, ka i ghara ibi
udī ndū ahū Onyenwe anyi Chineke gi choro ka i bie.
Qnwū ya ga-eme ka i wezuga ihe ojoo site n'etiti gi. 6
Q bürü na ezi enyi gi maqbū nwanne gi nwoke maqbū
nwa gi nwoke maqbū nwunye gi i hūru n'anya ejiri
aghugħo gwa gi okwu sī gi, "Bja ka anyi gaa fee chi
ndī ozo ofufe" (bū chi ndī i na-amaghī maqbū nke
nna gi ha na-amaghī, 7 chi nke ndī ala ahū gbara
unu gburugburu, ma ha bū ndī bi gi nso ma ha bū
ndī bi n'ebe dī anya, site n'otu nsotu nke ala ahū
ruo nsotu nke ozo), 8 ekwenyekwala maqbū raa ntī
n'ihe o na-ekwu. Enwekwala obi ebere n'ebe o no,
ekpuchikwala atumatu ojoo ya niile. 9 I ghaghī igbu
ha. Buru üz̄o setipu aka gi tuq ya nkume, ka ndī ozo
soro gi tugbuo ya. 10 Jiri nkume tugbuo ya, n'ihi na
o choro ime ka i site n'iso Onyenwe anyi Chineke,
wezuga onwe gi, ka i pūo, ma chigharja site n'iso ya,
bū Onyenwe anyi, onye mere ka i site n'ala Ijipt pūta,
ala ebe i no n'ime ya dīka ohu. 11 Izrel niile ga-anukwa
banyere ihe ojoo o mere, ha ga-atukwa ihe ojoo dī otu
a egwu, o dīkgaghī onye əbula n'etiti gi ga-achokwa
ime ihe ojoo dī otu ahū. 12 Mgbe i bi n'obodo ndī ahū
Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi, o bürü na akukō
esite n'otu obodo ndī a ruo gi ntī si, 13 na үfodū ndī
mmadu jogburu onwe ha eduhuela ndī obodo ha, na-
asī, "Ka anyi gaa fee chi ndī ozo ofufe" (bū chi ndī i

na-amaghī na mbū), 14 tupu i mee ihe əbula, i ga-
eburu üz̄o jūo ase, juputa nke oma, ma nyochaputa
ma okwu ahū o bū eziokwu. O bürü na o bū eziokwu
na-achoputakwara n'ihe arū dī otu a mere n'etiti unu,
15 i ghaghī ibuso obodo ahū agha jiri mma agha gbuo
ndī mmadu niile bi n'ime obodo ahū. I ghaghī ibibi
ya kpamkpam, ma ndī mmadu ma anu ül̄o ha. 16 Ihe
nkwata niile i si n'obodo ahū kwata ka i ga-ekpokota
n'otu ebe, n'ama dī n'etiti obodo ahū. A ga-akpokwa
ha niile əkū, gbaakwa obodo ahū niile əkū, dīka aja
nsure əkū nye Onyenwe anyi bū Chineke unu. Ruo
mgbe ebighi ebi, obodo ahū ga-abu mkpomkpo ebe, a
gaghī ewugharikwa ya ozo. 17 Q dighi ihe ndī ahū e
debere nye mbibi nke e kwasiri ıhū n'aka gi. Nke a ga-
emekwa ka iwe əkū Onyenwe anyi dajuo, ka o gosikwa
gi obi ebere. Q ga-enwekwā omjiko n'ahū gi, meekwa
ka i baa uba n'önüögogū, dīka o ji ıñū iyī kwee nna
nna gi ha na nkwa. 18 Onyenwe anyi Chineke gi ga-
eme ihe ndī a ma o bürü na i na-erubere ya isi, na-
edebuzukwa iwu ya niile, nke m na-enye gi taa, ma
na-eme ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi Chineke gi.

14

Unu onwe unu bū umentu Onyenwe anyi Chineke
unu, ya mere unu egbulu onwe unu mma, maqbū
kpuchapū agirī isi dī nso nso egedege ihu unu n'ihi
onye nwurū anwū. 2 N'ihi na onye dī nso ka i bū nye
Onyenwe anyi Chineke gi. Q bükwa gi ka Onyenwe
anyi hōqo site na ndī niile no n'elū əwa, i bū ihe
oke ənqahāja nye ya. 3 Erila ihe əbula m kwuru na
o bū ihe rūrū arū. 4 Ndī a bū anumānu unu ga-
eri: ehi, aturū, na ewu, 5 na ele nta, na mgbada, na
aturū əhja, na ewu əhja, ele ukwu, na anigō bi n'elū
ugwu. 6 Anumānu əbula ükwū ya wara njakpa, nke
na-atagħarji ənqū ka unu ga-eri. 7 Ma otu o dī, n'etiti
anu ndī ahū na-atagħarji nri maqbū ndī ükwū ha wara
njakpa, ndī a ka unu na-agaghī eri, īnjinja kamel,
na ewi maqbū ewi nkume, na anu ndī ozo yiri ha, o
bū ezie na ha na-atagħarji ənqū, ma ha enwegħi ükwū
wara njakpa. Ha bū ihe na-adighi əcha nye unu. 8 Ezi
bükwa anu na-adighi əcha; o bū ezie na o nwere ükwū
wara njakpa, ma o dīghī atagħarji nri. Unu agaghī
emetu ozu ha aka maqbū rie anu ha. 9 N'ime ihe
niile e kere eke, dī ndū, biri na mmirri, unu nwere
ike iri nke əbula nwere ntu na akpīrkpa, 10 ma ihe
əbula nke na-enwegħi ntu na akpīrkpa, unu erila ha,
n'ihi na ha rūrū arū. 11 Unu ga-eri nnunū əbula dī
əcha, 12 ma unu agaghī eri ndī a: ugo, na udele, na

udele ojii, 13 na ndagbü, na ogankwö, na ndagbü dì iche iche, 14 na ugoloma ọbula dì iche iche, 15 na enyi nnunụ, na egbe abalị, na nnunụ oke osimiri, na egbe dì iche iche, 16 na okwukwu nta, na okwukwu ukwu, na okwukwu nwere mpi, 17 na okwolo na udele, na komorant, 18 na ụgbala, na utù dì iche iche, na nnunụ ọdụ nta, na ụṣu. 19 Umụ ahụhụ niile na-efe efe rürü arụ nye unu, unu erila ha, 20 Ma unu nwere ike iri umụ ahụhụ ndị ahụ nwere nku, ndị dì ocha. 21 Unu erila anụ ọbula nwụrụ anwụ. Ma otu o si dì, onye ọbia n'etiti unu nwere ike rie ya. I nwere ike inye ya, maqbụ resi ya onye ahụ, ma erila ya, n'ihi na onye dì nsö nye Onyenwe anyị Chineke gi ka ị bụ. Esila nwa ewu maqbụ nwa atụrụ n'ime mmiri ara nne ya. 22 I ghaghị inye otu ụzọ n'ụzọ iri nke mkpuru ubi gi afo niile. 23 I ga-erikwa mkpuru ndị a n'ihu Onyenwe anyị, bụ Chineke gi, n'ebé ahụ ọ ga-ahoputa ka ọ burụ ebe obibi ya, i ga-anọ n'ebé ahụ rie otu ụzọ n'ụzọ iri nke ọka gi, na mmanya vajinị ọhụrụ gi, na mmantu oliv gi, na nwa mbụ nke igwe ehi gi, na igwe ewu na atụrụ gi. Ihe e ji eme nke a bụ ka ị mta ịtụ egwu Onyenwe anyị Chineke gi ụbochị ndị gi niile. 24 O burụ na ebe Onyenwe anyị hoputara dìanya, ọ burukwa na Onyenwe anyị Chineke gi agozielà gi ruo na i pughị ibu otu ụzọ n'ụzọ iri gi gaa n'ebé ahụ (n'ihi na ebe ahụ Onyenwe anyị hoputara dìanya), 25 mgbe ahụ, gbanwee otu ụzọ n'ụzọ iri nata ọlaçcha, were ọlaçcha ahụ jee n'ebé ahụ Onyenwe anyị Chineke gi hoputara. 26 Were ọlaçcha ahụ zuo ihe ọbula i chorø: ehi, na atụrụ, na mmanya, maqbụ mmanya siri ike na-aba n'anya maqbụ ihe ọbula ọzo nke i chorø. Mgbe ahụ, gi na ezinaulo gi ga-eri nri n'ihu Onyenwe anyị Chineke gi, riurịakwa ọṇu. 27 Echefukwala ime ka ndị Livayị soro gi rie ihe i kpatara, n'ihi na ha enweghi ihe nketa ọbula, maqbụ ihe ubi dika gi. 28 N'ogwugwụ afo ato ọbula, i ga-eweta otu ụzọ n'ụzọ iri nke ihe ubi gi, chikọta ha n'ebé a ga-echeba ha n'obodo gi, 29 ka ndị Livayị, ndị na-enweghi ihe nketa n'etiti gi, na ndị ọbia, na ndị inyom di ha nwụrụ anwụ, na umụ mgbe i niile nō n'obodo gi, bịa n'ebé ahụ were nri ha ga-eri, rijuokwa afo. N'ụzọ dì otu a, Onyenwe anyị Chineke gi ga-agozi gi, goziekwa ọṛu aka gi niile.

15 N'ogwugwụ afo asaa ọbula, i ga-akagbu ugwo niile mmadụ ji gi. 2 Otu a ka a ga-esi mee ya: Onye ọbula e ji ugwo ga-akagbu ugwo niile onye Izrel ibe ya ji ya. O gaghị elekwa anya na onye agbataobi ya maqbụ nwanna ya ga-akwụ ya ugwo ahụ, n'ihi

na oge a na-ekwusa mgbaghara ugwo Onyenwe anyị eruola. 3 Mgbaghara a erughị n'ebé ndị ọbia nō, ma ị ghaghị ikagbu ugwo ọbula nwanna gi ji gi. 4 Otu ọ dì, o kwasighị ka ndị ogbenye díri n'etiti gi, n'ihi n'ala ahụ Onyenwe anyị Chineke gi na-enye gi ka inweta díka ihe nketa gi, ọ ga-agozi gi nke ukwuu, 5 ma ọ burụ na i rube isi nye Onyenwe anyị Chineke gi, ma lezie anya debe iwu ndị a niile m na-enye gi taa. 6 Onyenwe anyị Chineke gi ga-agozi gi díka o kwere na nkwa. I ga-agbazinye ọtụtụ mba ego, i gaghị anō n'uko! I ga-achị ọtụtụ mba, ma ha agaghị achị gi. 7 Ma mgbe i banyere n'ala ahụ Onyenwe anyị Chineke unu na-enye gi, a sị na e nwee onye ogbenye n'etiti gi, nke bụ onye Izrel ibe gi, i gaghị emechi obi gi maqbụ kechie aka gi megide ya, 8 i ghaghị igbازinye ya ihe dì ka o si chorø. 9 Lezie anya ka ị ghara inwe ụdi echiche ojoo a n'obi gi sị, "Afọ mgbaghara ugwo na-abia nso," n'ihi ya, i kechie obi gi jụ ibinye nwanna gi nō na mkpa ihe ọ chorø. O burụ na onye ahụ nō na mkpa akwaa akwa kpokuo Onyenwe anyị, a ga-agụ gi díka onye ikpe mmehie mara. 10 I ghaghị inye ha site n'afọ ofufu, meekwa nke a na-enweghi obi ilu, mgbe ahụ, n'ihi nke a, Onyenwe anyị bụ Chineke gi ga-agozi gi n'orụ gi niile nakwa ihe niile nke i tinyere aka na ya. 11 A ghaghị inwe ndị ogbenye n'etiti unu, ọ bụ ya mere iwu a jiri dì mkpa. Gbasapụ aka n'ebé nwanna gi na n'ebé ndị ogbenye na ndị nō na mkpa nō. 12 O burụ na onye Hibru ibe gi, ndị nwoke maqbụ ndị nwanyị, eresi gi onwe ha, gbakwaara gi odibo afo isii, n'afọ nke asaa, i ghaghị ihapụ ha ka ha nwere onwe ha. 13 Mgbe ọ hapuru ulo gi, ezipükwalà ya n'aka efu! 14 I ga-esite n'igwe anu ulo gi, na n'ebé ịzocha ọka gi, na n'ebé ịzocha vajinị gi, nye ya onyinye pürü iche iji sị ya laa n'udo. Nye ya onyinye a díka Onyenwe anyị Chineke gi si gozie gi. 15 Cheta na ị burị ohu n'ala Ijipt ma Onyenwe anyị bụ Chineke gi gbatupara gi. Ọ bụ n'ihi ya ka m jì na-enye gi iwu a taa. 16 Ma ọ burụ na ohu gi asị gi, "Achoghi m ihapụ gi," n'ihi na ọ hụrụ gi na ndị ulo gi n'anya, hụkwa na ihe na-agara gi na ya nke ọma, mgbe gi na ya nō. 17 Were agiga kpopuo ntị ya n'onye ụzọ ulo gi. Ọ ga-abukwara gi ohu ogologo ndị ya niile. Otu aka ahụ kwa ka ị ga-eme ohu gi nwanyị. 18 Enwela obi mwute mgbe ọbula i na-ahapụ ohu gi ka o nwere onwe ya, n'ihi na ị ga-echeta na ọ rrurụ gi ọṛu afo isii, ihe i mefukwara erughị okara ihe i gaara ejị goo ndị ọṛu. Onyenwe anyị Chineke gi ga-agozikwa gi n'ihe niile i na-eme. 19 Nwa oke ehi ọbula

maqbü nwa aturu obula maqbü nwa ewu obula e bu uzo muq n'ime igwe anu ulo gi ka i ga-edo nsö nye Onyenwe anyi Chineke gi, ejila nwa mbü nke ehi gi e buru uzo muq aru oru ubi, akpachakwala aji nwa ewu maqbü nwa aturu obula e buru uzo muq di n'ime igwe ewu na aturu gi. 20 Gi na ezinaulö gi ga-eri anu ndi a n'ihu Onyenwe anyi Chineke gi afö obula n'ebé o hoputara. 21 Ma o buru na nwa anu obula e buru uzo muq nwere nkwaru, dika ngwurö maqbü isi maqbü nkwaru obula nke joro njo, i gaghü ejí ya achü aja nye Onyenwe anyi Chineke gi. 22 Kama, ka o buru ihe oriri nye ezinaulö gi n'ime ulo gi. Onye obula, ma ndi di ocha ma onye rürü aru n'oge ahü ga-eri ya, dika onye obula pürü iri anu ele maqbü anu mgbada. 23 Ma erila obara ya. Wusa ya n'ala dika mmiri.

16 Debe onwa Abib iche maka ime Mmemme

Ngabiga Onyenwe anyi Chineke gi, n'ihu na o bu n'onwa Abib ka Onyenwe anyi Chineke gi mere ka i si n'ala Ijipt püta n'abalı. 2 I ga-eji anu si n'igwe aturu na ehi gi chüorö Onyenwe anyi Chineke gi aja ngabiga n'ebé ahü Onyenwe anyi ga-ahoputa dika ebe obibi nye aha ya. 3 Erila ya na achicha e ji ihe na-eko achicha mee, kama ubochü asaa ka i ga-eri achicha na-ekoghi eko, ya bu, achicha ahuhü, iji cheta na i si n'ala Ijipt püta ngwangwa. Nke a ga-eme ka i nwée ike na-echeta mgbe i sitere n'ala Ijipt püta, ubochü niile nke ndü. 4 Ka ihe obula na-eko achicha ghara ibata n'ezinaulö gi abalı asaa ndi ahü. Unu ahapukwala anu obula unu chürü n'aja n'oge uhuruchi nke ubochü mbü, noq ruo ututu. 5 I gaghü achü aja ngabiga n'obodo obula Onyenwe anyi Chineke gi nyere gi, 6 kariakwa n'ebé ahü Onyenwe anyi Chineke gi hoputara dika ebe obibi nye ya ka i ga-anö chüö ya. N'ebé ahü ka i ga-achü aja ngabiga gi n'oge uhuruchi, mgbe anwu dachara, n'oge mgbe dika oge ubochü ahü i sitere n'Ijipt püta. 7 I ga-ahü ya n'okü riekwa ya n'ebé ahü Onyenwe anyi bu Chineke ga-ahoputa. N'ututu, i ga-alaghachikwa n'ulö ikwu gi. 8 Ubochü isii ka i ga-eri achicha na-ekoghi eko, n'ubochü nke asaa, nweenü mkpokota nye Onyenwe anyi Chineke gi, arukwala oru obula. 9 Gupüta izu asaa site na mgbe i malitere itinie mma iwe ihe ubi n'ukwu oka guzoro eguzo n'ubi gi. 10 Meenü Mmemme Izu Uka asaa nye Onyenwe anyi, bu Chineke gi, site na inye onyinye afö ofufu, n'usoro otutu ngozi Onyenwe anyi bu Chineke gi ji gozie gi. 11 O bu oge iñuri qñü nye gi

na ümü gi ndi ikom na ndi inyom, ndi ohu gi nwoke na nwanyi, ndi Livayi bi n'obodo gi, ndi obia, ndi na-enweghi nna na ndi inyom di ha nwurü bi n'etiti gi. Meenü nke a n'ihu Onyenwe anyi Chineke gi, n'ebé ahü o hoputara dika ebe obibi nye aha ya. 12 Cheta na i buri ohu n'ala Ijipt, n'ihu nke a, unu echefula iwu ndi a. 13 Mmenü mmemme ulö ikwu. Unu aghaghü ime ya ubochü asaa mgbe unu wechara ihe ubi, ya bu, mgbe unu chikötachara oka site n'ebé izocha oka, nakwa ebe izocha mmanya unu niile 14 O bu oge iñuri qñü, nye gi onwe gi, ümü ndi ikom na ndi inyom gi, ndi odibo nwoke na nwanyi unu niile, ndi Livayi, ndi obia, ümü mgbei na ümü nwanyi niile di ha nwurü anwu ndi bi n'obodo gi niile. 15 A ga-eme mmemme a nye Onyenwe anyi Chineke gi ubochü asaa n'ebé ahü Onyenwe anyi n'onwe ya hoputara. N'ihu na Onyenwe anyi Chineke gi ga-agozi ihe ubi gi niile, goziekwa akaorü gi niile, ime ka qñü gi zuo oke. 16 Ugboro atö n'afö ka ndi ikom unu niile aghaghü ibia chee onwe ha n'ihu Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi unu, n'ebé o ga-ahoputa: n'oge mmemme ndi a: Mmemme Achicha na-ekoghi eko, Mmemme Izu Uka asaa na Mmemme Ulö ikwu. O dighi onye obula gagagba aka efu bija n'ihu Onyenwe anyi. 17 Onye obula ga-eweta onyinye dika o nwere ike na dika Onyenwe anyi Chineke gi sì gozie ya. 18 I ga-ahoputa ndi ikpe, na ndiisi ozi n'ebu niile, na n'obodo obula Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi. Ha ga-eme ka ezi ikpe diri ndi mmadu niile. 19 Ekpekuala ikpe aghugho, maqbü kpe ikpe ile mmadu anya n'ihu. Erikwala ngari, n'ihu na iri ngari na-eme ka anya onye amamihe kpuo isi, meekwa ka okwu onye aka ya di ocha gbago agbago. 20 Gbasoo ikpe ziri ezi, mee ka ikpe ziri ezi digide, ka i diri ndü, nweta ala ahü Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi. 21 Amanyela oyiyi osisi chi Ashera obula gi n'akukü ebe ichü aja i wuru nye Onyenwe anyi Chineke gi. 22 Eguzokwala ogidi nkume obula n'ihu na ha bu ihe Onyenwe anyi Chineke gi kpöro asi.

17 Achurula Onyenwe anyi bu Chineke gi ehi

maqbü aturu nwere nkwaru obula maqbü ntupo. Onyinye di otu a bu ihe aru n'ebé o no. 2 O buru na i nü na onye obula n'ime obodo ndi ahü Onyenwe anyi nyere gi, nwoke maqbü nwanyi na-eme ihe di njö n'anya Onyenwe anyi Chineke gi ime ihe megidere ogbugba ndü ya, 3 o buru na onye ahü efee chi ndi ozö, maqbü kpöro isiala nye ha, maqbü fee anwu,

maqbụ ọnwa, maqbụ kpakpando nke mbara eluigwe bụ ihe m na-enyeghi n'iwu, 4 ọ burụ na e mere ka i maara n'ihe dị otu a dị maqbụ i nụ ya, i ghaghị ijụ ase, nyochaa ya nke ọma. Ọ burụ na ihe i nṣụ bụ eziokwu, ọ burụ n'ezie na e mere ihe arụ dị otu a n'ala Izrel, 5 kporo nwoke maqbụ nwanyị ahụ mere ihe ojọ di otu a, kpopụta ya n'onụ ụzo ama obodo, tọ ya nkume, tugbuo ya. 6 Ma otu o si dị, a gaghị eme ka onye ahụ nwụọ site naanị n'ama otu mmadụ, kama ọ ga-anwụ site n'ama mmadụ abụ maqbụ ato gbara. 7 Ndị ahụ gbara akaebe n'isi ya ga-eburu ụzo tọ ya nkume, tupu mmadụ niile esoro tugbuo ya. Site n'uzo dị otu a, unu ga-ekpochapụ ihe ojọ site n'etiti gi. 8 Ọ burụ na unu enwee okwu siri ike na mkpebi, dika igbu ochụ, maqbụ okwu na ụka metụtara mmadụ, maqbụ ilụ ogụ nke mmerụ ahụ dapütara n'ime ya, ihe unu ga-eme bụ iweta ikpe ahụ n'ebe obibi Onyenwe anyị Chineke gi hopütara, 9 n'ihi ndị nchüaja, bụ ndị Livayị na onye nō n'ochie ikpe n'oge ahụ ka ha gburie ikpe ahụ. 10 I ga-emekwa dika mkpebi ha nyere gi n'ebe ahụ Onyenwe anyị ga-ahopụta. Lezie anya hụ na i mezuru ihe niile dika ha si tuziere gi aka. 11 Mee dika iwu ha ziri gi si dị, na dika mkpebi ha nyere gi si dị. Ewezugala onwe gi site n'okwu ha nyere gi n'uzo ọbụla 12 Ma onye ahụ ledara onye nchüaja na onye ikpe ahụ a hopütara ije ozi nye Onyenwe anyị Chineke gi ga-anwụ. Unu ga-esi n'ala Izrel wezuga ihe ojọ di otu ahụ. 13 N'uzo dị otu a, mmadụ niile ganụ ihe mere onye ahụ nupuru isi, ha ga-atụ egwu ghara ibụ ndị mpako. 14 Mgbe i banyere n'ala ahụ Onyenwe anyị Chineke gi na-enye gi, merie ndị bi n'ime ya, biri n'ime ya, i nwere ike malite iche n'obi gi si, "Anyị kwesiri inwe eze dika mba ndị ọzọ niile dị anyị gburugburu." 15 O si otu a dịrị, lezie anya hụ na onye i ga-eme eze bụ onye ahụ Onyenwe anyị Chineke gi ga-ahopụta. Onye ahụ aghaghị ibụ onye Izrel n'ihi na i kwasighị ime onye mba ọzọ eze ka o chia gi. 16 Hụ na eze ahụ i hopütara enweghi ọtụtụ inyinya. Eze ahụ ekwesikwaghị izipụ ndị ga-agat Ijipt ịzupütara ya ọtụtụ inyinya ọzọ, n'ihi na Onyenwe anyị agwala gi si, "I gaghị alaghachi Ijipt ọzọ." 17 Eze ahụ agaghị enwe ọtụtụ nwunye, n'ihi na nke a ga-eme ka obi ya si n'ebe Onyenwe anyị nō pụo. Ọ gakwaghị ababiga ụba ọlaocha na ọlaedo oke. 18 Mgbe ọ nökwasirị n'ocheeze dika eze, ọ ga-esite n'akwukwọ iwu a ndị nchüaja bụ ndị Livayị na-edede, depütara onwe ya iwu a metụtara obibi ndị eze. 19 Ihe ahụ o depütara ka ọ ga-agu

mgbe niile na ndị ya. Nke a ga-eme ka ọ mọtaịtụ egwu Onyenwe anyị Chineke ya, na ịgbasị ihe niile dị n'iwu na ụkpuru ndị a. 20 Igu akwukwọ iwu a mgbe niile ga-eme ka ọ mata na o nweghi ụzo o si dị elu karịa umunna ya. Ọ ga-emekwa ka ọ ghara iwezuga onwe ya site n'iwu a n'uzo ọbụla. Mgbe ahụ, ya onwe ya, na ụmụ ụmụ ya ga-achị alaeze Izrel ogologo oge.

18 Ndị nchüaja bụ ndị Livayị, na ndị ebo Livayị niile agaghị enwe oke maqbụ ihe nketa ọbụla dika ebo ndị ọzọ n'Izrel. Ihe onyinye ịchụ aja niile e wetara n'ihi Onyenwe anyị site n'okụ bụ ihe nketa ha. 2 Ha agaghị enwe ihe nketa ọbụla n'etiti ụmụ Izrel ndị ọzọ, n'ihi na Onyenwe anyị aburụla ihe nketa nke ha dika o kwere ha na nkwa. 3 Nke ga-abụ oke ruuru ndị nchüaja n'ebé ndị mmadụ nō, n'ebé ndị na-achụ aja, site n'anụ ehi maqbụ atürü: a ga-enye onye nchüaja ubu aka ya, agba ya abụ na afọ ya. 4 Ha ga-enwetakwa mkpuru mbụ nke owuwe ihe ubi unu, ya bụ, ọka mbụ unu, mmanya vajin ohụrụ unu, mmanụ oliv unu na ajị mbụ a kpuchapütara site n'ahụ igwe atürü unu. 5 N'ihi na Onyenwe anyị Chineke unu ahopütala ebo Livayị na ụmụ ụmụ ha site n'ebu niile nke Izrel ka ha burụ ndị ga-eguzo jee ozi n'ihi Onyenwe anyị oge niile. 6 Onye Livayị ọbụla si n'ebé o bi kwapụ gaa biri n'obodo ọzọ n'Izrel nwere ike ije n'ebé ịchụ aja Onyenwe anyị hopütara, 7 ọ ga-eje ozi n'aha Onyenwe anyị bụ Chineke ya dika ụmụnna ya ndị Livayị na-eje ozi n'ihi Onyenwe anyị. 8 Ọ ga-esokwa keta oke a na-ekenye ndị Livayị bi n'obodo ahụ, n'agbanyeghi na ọ na-enweta ego site n'orire e rere ihe onwunwe ezinaulọ ya. 9 Mgbe i banyere n'ala ahụ Onyenwe anyị Chineke gi na-enye gi, amịtakwala ime omume arụ dika ndị mba bi n'ala ahụ. 10 Ka a hapụ ịchọta onye ọbụla n'etiti gi nke na-ewere nwa ya nwoke maqbụ nwanyị nye ka a kpoọ ya ọkụ n'ihi ịchụrụ chi ndị mba ọzọ aja. Ka onye Izrel ọbụla ghara ibụ onye na-ajụ mmụ ase maqbụ onye mgbaasi maqbụ na-agba aja, 11 maqbụ onye na-akụ mmadụ ibe ya ọgwụ, maqbụ onye na-ajụ mmụ ojọ ase, maqbụ dibia afa maqbụ onye na-ajụ ase site n'aka ndị nwụrụ anwụ. 12 Onye ọbụla na-eme ihe ndị a bụ onye Onyenwe anyị kporo asi. Ọ bükwa n'ihi ihe arụ ndị a ka Onyenwe anyị Chineke gi ji na-achụpụ ndị bi n'ala a. 13 I gaghị ibụ onye zuruoke n'uzo niile n'ihi Onyenwe anyị Chineke gi. 14 Mba ndị i na-agat inweta ala ha bụ ndị na-ajụ ase site n'aka ndị mgbaasi na ndị

na-agba aja, ma Onyenwe anyi Chineke gi anabataghị na i ga-eme ihe di otu ahụ. **15** Kama Onyenwe anyi Chineke gi ga-eme ka onye amụma nke di ka m biliere unu site n'etiti unu, site n'etiti ndị unu bu Izrel. O bụ ya ka unu ga-aña ntị. **16** N'ihi na nke a bụ ihe gi onwe gi riọọ Onyenwe anyi bụ Chineke gi n'ugwu Horeb, n'ubochị mkpokota ahụ. I kwuru sị, "Anyị achoghi inụ olu Onyenwe anyi maobụ hụ okụ ahụ di egwu anya ọzo, ka anyi ghara inwụ." **17** N'ihi ya, Onyenwe anyi gwara m okwu sị m, "Ihe ha kwuru dị mma. **18** Aga m eme ka onye amụma bilie n'etiti ha, onye Izrel dika gi. Aga m agwa ya ihe o ga-ekwu, okwu niile m tinyere n'ọnụ ya ka o ga-agwa ha. **19** Onye ọbụla jụrụ ige ntị n'okwu m niile nke onye amụma ga-agwa ha n'aha m ka mu onwe m ga-emesi ike. **20** Ma onye amụma ọbụla sitere na nganga obi ya kwuo okwu n'aha m, bụ okwu nke m na-ezighị ya ka o kwuo, ga-anwụ, maobụ onye amụma ọbụla nke kwuru okwu n'aha chi ndị ọzo, onye amụma ahụ ga-anwükwa." **21** I nwere ike ikwu n'obi gi sị, "Olee otu anyi ga-esi mata na okwu e kwuru si n'aka Onyenwe anyi n'ezie?" **22** Otu a ka unu ga-esi mata, o bụrụ na ihe onye amụma buru n'amụma n'aha Onyenwe anyi emezughị, okwu ahụ esighị n'ebe Onyenwe anyi nọ bịa. O bụ okwu onye amụma ahụ cheputara kwuo n'onwe ya. Unu atula ya ujọ.

19 Mgbe Onyenwe anyi Chineke gi bibiri mba ndị ahụ nwe ala ahụ o na-enye gi, mgbe i chọpụrụ ha bichie n'obodo ha nakwa ụlo ha niile, **2** mgbe ahụ, kewaputa obodo ato n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi inweta, doo ha iche. **3** Kewaa ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi dika ihe nketa ụzo ato ka otu obodo mgbaba dịrị n'otu akụkụ. Wuzie ụzo e si aga n'obodo ndị a ka o dịrị onye na-agba ọso mfe igbaje n'ebe ahụ. **4** Nke a bụ iwu banyere onye ọbụla gburu mmadụ gbaba n'ebe ahụ maka izere ndị. O bụrụ na mmadụ esite na-amaghị ama gbuo onye agbataobi ya, bụ onye o na-akpoghị asi n'oge gara aga, o ga-agbaba n'obodo ahụ n'ihi ize ndị ya. **5** O bụrụ na mmadụ na ibe ya agaa n'ohịa ịwa nkụ ma isi anyiuke ya esite n'osisi ya dapụ dagbuo nwoke ahụ so ya gaa ịwa nkụ, nwoke ahụ na-awa nkụ ga-agbala n'ime otu obodo ndị a ichebe ndị ya. **6** Ma o bughị otu a, onye ahụ na-agba ụgwọ ochụ ga-esite n'ọnụma juru ya obi chọ nwoke ahụ ọso, chukwute ya, gbuo ya ma o bụrụ na obodo mgbaba ahụ adịri

n'ebe di anya, o bụ ezie na nwoke ahụ abugị onye kwesiri onwụ, ebe o bụ na o siteghị n'ekworo gbuo onye o gburu. **7** O bụ nke a mere m ji nye unu iwu ka unu weputara onwe unu obodo mgbaba ato. **8** O bụrụ na Onyenwe anyi Chineke gi emee ka oke ala gi saa mbara dika o ńnụrụ nna nna gi ha n'iyi na o ga-eme, o bụrụkwa na o nye gi ala niile dika o kwere na nkwa, **9** n'ihi na i leziri anya gbasoo iwu ndị a m nyere gi taa ihụ Onyenwe anyi Chineke gi n'anya, na ije ije dika ụzo ya si dị, mgbe ahụ, i nwere ike hoputa obodo ato ọzo, nke ga-abụ obodo izere ndị. **10** N'ụzo dị otu a, i ga-erwe ike gbochie ọnwụ ndị aka ha di ocha. Obara onye na-adighị ihe o mere agaghị adikwa gi n'isi, n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi dika ihe nketa. **11** Ma o bụrụ na nwoke ọbụla echere onye o kpọro asị n'uzo, gbuo ya, mesia gbara ọso gaa n'ime otu obodo ndị a, **12** ndị okenyi obodo ya gaezi ndị mmadụ ka ha gaa kputa ya site n'ebe ahụ. Ha ga-ewerekwa ya nyefee n'aka onye ga-aborọ onye ahụ nwurụ anwu ọbo, ka o gbuo ya. **13** Emerela ya ebere. I ghaghị ikpochapụ site n'Izrel ikpe ọmụma nke so iwufu obara ndị aka ha dị ocha, ka ihe gaara gi nke ọma. **14** Mgbe i batara n'ala ahụ Onyenwe anyi Chineke gi na-aga inye gi dika ihe nketa, ehigarịla oke ala onye agbataobi gi n'ala ahụ enyere gi inweta. **15** Amala onye ọbụla ikpe mmehie n'ihi ama otu onye gbara. E kwesiri inwe ndị akaebe abụ, maobụ ato tupu a maa mmadụ ikpe. **16** O bụrụ na onye ọbụla achoqo imegide onye ọzo site n'igba ama ugha, **17** a gadeedu mmadụ abụ ahụ bịa n'ihu Onyenwe anyi na n'ihu ndị nchüaja na ndị ikpe na-arụ orụ n'oge ahụ. **18** Ndị ikpe ga-enyocha okwu ahụ nke ọma. O bụrụ na a chọpụta na onye akaebe ahụ gbara ama ugha, **19** o ga-ata ahụhụ ahụ nwoke ahụ o gbagidere akaebe gaara ata. N'ụzo dị otu a, i ga-ekpochapụ ndị ojọqo site n'etiti gi. **20** Ndị niile ńnụrụ ya ga-atụ egwu, ha agaghị emekwa ihe ojọqo dị otu ahụ ọzo. **21** Emekwala ebere ọbụla. Ndị laara ndị, anya laara anya, eze laara eze, aka laara aka, ụkwụ laara ụkwụ.

20 Mgbe i pürü ibuso ndị iro gi agha, o bụrụ na i lee anya hụ na ndị iro gi nwere otutu inyinya, ụgbọ agha na ndị agha dị ukwuu n'onuogugu karịa gi, unu atula egwu, n'ihi na Onyenwe anyi Chineke gi, onye ahụ mere ka i si n'ala Ijipt püta n'udo, nonyeere gi. **2** Tupu agha ebido, otu onye nchüaja ga-eguzo n'ihu ndị agha Izrel gwa ha okwu sị, **3** "Geenụ ntị, unu ndị

Izrel, taa, unu na-apụ ibuso ndị iro unu agha. Unu atula egwu. Unu atula ujo. Ka obi unu gharakwa jda mba. **4** N’ihi na Onyenwe anyị Chineke unu ga-eso unu gaa, o ga-aluru unu ogu imegide ndị iro unu, o ga-enyekwa unu mmeri.” **5** Mgbe ahụ, ndị ochiaghahesi otu a gwa ndị agha Izrel okwu sị ha, “O nwere onye ọbụla n’ime unu wuru ulọ ọhụrụ o na-edobeghi nsọ nye Onyenwe anyị? Ka onye dị otu a laghachini n’ulọ ya. Ka onye ahụ ghara ịnwụ n’aghahapụ ulọ ya, ka nwoke ozọ doo ya nsọ nye Onyenwe anyị! **6** O dị nwoke ọbụla kürü ubi vajinị ọhụrụ nke o na-esitebeghi n’ime ya ghøo mkpuru ọbụla? Ya laa, ka o ghara ịnwụ n’aghahapụ ya onye ozọ nke ga-eri mkpuru si na ya! **7** O dị nwoke nwere nwaagbogho o kwere nkwa na o ga-alu? Ya laa, gaa lụo nwanyi! N’ihi na o bürü na o nwụo n’aghahapụ, nwoke ozọ ga-alu ya.” **8** Mgbe ahụ, ndị ochiaghahapụ ahụ ga-ekwukwa sị, “O dị onye egwu na-atụ? O bürü na o nwere onye ujo na-atụ, ya laghachini n’ulọ ya ka itụ ujo ya hapụ ijide ndị ozọ.” **9** Mgbe ndịsi agha gwachara ndị agha ha okwu ndị a, ha ga-ahopụta ndịsi ga-achikota usuu ndị agha. **10** Mgbe i bjäruru obodo ọbụla nso ibuso ya agha, i ga-ebu ụzo kpoo ndị bi n’ime ya oku, maka ime udo. **11** O bürü na ha anabata ime udo, megheere gi ọnụ ụzo ama ha, ndị niile bi n’ime obodo ahụ ga-aburụ gi ndị ọru na-agbawara gi odibo. **12** Ma o bürü na ha ekweghi ime udo, luso gi agha, mgbe ahụ, ndị agha gi ga-agba ya gburugburu. **13** Mgbe Onyenwe anyị Chineke gi nyefere gi ya n’aka, were mma agha gbuo nwoke ọbụla n’ime ya. **14** Ma ụmụ nwanyi niile na ụmuntakirị niile, anụ ulọ niile na ihe nkwaita niile nke ndị obodo ahụ ka i ga-edebere onwe gi. I ga-ewerekwa ihe nkwaita nke Onyenwe anyị Chineke gi nyere site n’aka ndị iro gi mee ihe dị gi mma. **15** Iwu ndị a metütara naanị mmeso i ga-emeso obodo ndị tereanya. O metütaghi obodo ndị na-adighị n’ime mba ndị a dị nso. **16** Ma otu o dị, n’obodo niile ndị ahụ Onyenwe anyị Chineke na-enye gi dika ihe nketa, o nweghi ihe ọbụla na-eku ume i ga-ahapụ ndị. Laa ihe niile na-eku ume n’iyi. **17** Ighaghị ila obodo ndị a n’iyi: obodo ndị Het na nke ndị Amorait, nke ndị Kenan na nke ndị Periz, nke ndị Hiv na nke ndị Jebus, dika Onyenwe anyị Chineke gi nyere gi n’iwu. **18** Ma o bughị otu a, ha ga-akuziri gi ime ihe ndị ahụ niile rụrụ arụ ha na-eme mgbe ha na-efe chi ha dị iche iche, mee ka i mehie megide Onyenwe anyị Chineke gi. **19** Mgbe inochibidoro obodo ọbụla ogologo oge, na-ebu

aghahapụ megide ya maka iwere ya, ebibila osisi na-amị mkpuru dị n’ime ya site n’iji anyiuke gbutuo ha. N’ihi na i nwere ike rie mkpuru osisi ha, egbutula ha. Osisi dị n’ohia ha o bụ ndị mmadụ, na i ga-anochibido ha? **20** Naanị osisi na-adighị amị mkpuru ka i ga-egbutu, nke a na-adighị eri mkpuru ya eri. Jiri ha meere onwe gi ngwa ogu, dika ubibi, na nkwasara, na ihe unu ji etitu mgbidi obodo ahụ.

21 Mgbe i batara n’ala ahụ Onyenwe anyị Chineke gi na-enye gi inweta, biri n’ime ya, o bürü na i hụ otu onye e gburu egbu ka o togbo n’ime ọhia, ma i maghi onye gburu ya, **2** ndị okenye gi, na ndị ikpe ga-aputa, tuq ịdị anya nke obodo niile dị gburugburu ọhia ahụ, site n’ebe ahụ onye ahụ e gburu egbu togbo. **3** Ndị okenye obodo ahụ ga-ewere nwa nne ehi a na-ejibeghi rụo ọru, maobụ nyara yoku ọbụla **4** ha ga-eduru ya gaa na ndagwurugwu nke mmiri na-eru n’ime ya, ndagwurugwu a na-egwuzebeghi mgbe ọbụla ịru ọru ubi n’ime ya, nke a na-akughi mkpuru n’ime ya, gbajie olu nwaagbogho ehi ahụ n’ebe ahụ. **5** Ndị nchüaja, ụmụ Livayi, ga-abia, n’ihi na Onyenwe anyị Chineke gi ahopụtala ha ka ha bürü ndị na-ejere ya ozi. Ha ka o hopütakwara ikwuputa ngozi n’aha Onyenwe anyị, na ikpe niile metütara mmeru ahụ. **6** Mgbe ahụ, ndị okenye niile nke obodo ndị ahụ dikarişiri ozu ahụ nso, ga-akwọ aka ha n’elu nwaagbogho ehi ahụ, nke ahụ a gbajiri olu n’ime ndagwurugwu ahụ. **7** Ha ga-ekwuputa sị, “Aka anyị dị ọcha, o bughị anyị gburu nwoke a, anyị amakwaghi onye gburu ya. **8** Onyenwe anyị, kpuchiere ndị gi Izrel mmehie ha, bụ ndị gi i gbapütara. Agula ndị gi dika ndị ikpe mara n’ihi ọnwu nwoke a na-emeghi ihe ojoo.” Otu a ka a ga-esi kpuchie mmehie n’ihi mwụfụ ọbara ahụ. **9** N’uzo dị otu a, ka i ga-esi wezugara onwe gi ikpe ọmụma gaara abụ nke gi n’ihi ọbara onye ahụ nwụrụ anwụ, ebe o bụ na i meela ihe ziri ezi n’anya Onyenwe anyị. **10** Mgbe i pürü ibuso ndị iro gi agha, o bürü na Onyenwe anyị Chineke gi emee ka i merie ndị iro gi, dota ụfodụ n’ime ha n’aghahapụ, **11** o bürü na i hụ nwaagbogho mara mma nke masirị gi n’etiti ndị a dötara n’aghahapụ, i nwere ike iduru ya ka o bürü nwunye gi. **12** I ga-akpobata ya n’ulọ gi, mee ka o kpuchia agiri isi ya, bekwaa mbọ ya niile, **13** yipụ uwe ahụ o yi mgbe e jidere ya. O ga-anodụ n’ulọ gi ruo ụjụ n’ihi nna ya na nne ya otu ọnwa. Emesịa, i nwere ike ibakwuru ya għoq di ya, ya onwe ya ga-agħokwa nwunye gi. **14** O

bürü na ihe ya amasikwaghị gi, i ga-ahapụ ya ka ọ gaa ebe ọbụla ọ choro. I gaghi ere ya n'onu ego ọbụla maqbụ kpasi ya agwa dika ohu, ebe ọ bụ na i wedala ya n'ala site n'ihi ọtọ ya anya. 15 O bürü na nwoke luru ndị inyom abụo, ma hu otu n'ime ha n'anya karịa nke ọzo, o burukwa na ndị inyom abụo ahụ mtaara ya ụmụ ndị ikom, ma nwanyị ahụ ọ kporo asị buuru ụzọ mta nwa nwoke, 16 mgbe nwoke ahụ na-ekə ihe onwunwe ya, o gaghi ewere oke ruuru ọkpara ya, nke nwanyị ahụ ọ kporo asị mtaara kenye nwa nwoke nke nwanyị ahụ ọ hụrụ n'anya mṛụ. 17 O ga-anabata nwa nwoke nke nwanyị ahụ o na-ahaghị n'anya mtaara di ka ọkpara, nye ya, oke abụo site n'ihe niile o nwere. N'ihi na nwoke ahụ bụ mmalite ume ya, ọnqdụ nke i bụ ọkpara bükwa nke ya. 18 O bürü na nwoke amta nwa nwoke na-eme isiike, nke na-enupu isi, onye na-adighị ege nna ya na nne ya ntị, o bulađi mgbe ha doro ya aka na ntị. 19 Nne ya na nna ya ga-eduru ya gaa n'ihi ndị okenye, n'onu ụzọ ama obodo ha. 20 Ha ga-agwa ndị okenye obodo ahụ, "Nwa anyị nwoke a na-eme isiike, na-enupu isi, o dighị ege ntị n'olu anyị. O bụ onye mme fu na onye na-añubiga mmanya oke." 21 Ndị ikom niile nke obodo ahụ ga-ewere nkume tugbuo ya. N'uzo dị otu a, unu ga-ekpochapụ ihe ojoo ahụ n'etiti unu. Ndị Izrel niile ga-anụ ihe mere, ujo ga-atukwa ha. 22 O bürü na nwoke ọbụla emee ihe ojoo kwsiri ọnwu, o bürü na e kpee ya ikpe ọnwu, kwugbuo ya n'osisi, 23 unu agaghị ahapụ ozu ya ka ọ digide n'elu osisi abalị ahụ niile. Hụnụ na e liri ya n'otu ụbочị ahụ, n'ihi na onye ọbụla a kwubara n'elu osisi bụ onye Chineke bürü ọnụ. Emeruula ala ahụ Onyenwe anyị Chineke gi na-enye gi dika ihe nketa.

22 O bürü na i hü ehi, maqbụ aturụ nwanna gi ka o na-akpafu, emela dika a ga-asị na i hughị ya, jide ya, kpulaara ya onye nwe ya. 2 O bürü na i maghi onye nwe ya, maqbụ na nwanna gi ebighị nso, were ya laa n'uło gi, hapụ ya n'ebe ahụ tutu onye nwe ya achowa ya, mgbe ahụ ka i ga-ewere ya nyeghachi ya. 3 Otu a kwa ka i ga-eme ma i hü inyinya ibu nwanna gi, maqbụ uwe, maqbụ ihe ọbụla i ga-atutuṭa. Were ya debere onye nwe ya. 4 O bürü na i hü inyinya ibu, maqbụ ehi nwanna gi ka ha dara n'uzo, elela anya n'ebe ọzo, gaa nyere ya aka bulie ya. 5 Nwanyị ekwesighị iyi uwe ndị ikom, nwoke agaghị eyikwa uwe ndị inyom. N'ihi na ihe arụ ka ọ bụ n'anya Onyenwe anyị Chineke gi. 6 O bürü na i hü akwụ nnunụ togbo

n'ala, maqbụ nke dị n'elu osisi, o burukwa na ọ bụ nnunụ nke n'elu ụmụ ya, maqbụ n'elu akwa ya, ewerela nne na ụmụ nnunụ ya. 7 Hapụ nne nnunụ ka ọ laa, ma were naanị ụmụ ya. Ihe ga-agakwara gi nke ọma n'ihi ya, i ga-enwekwa ndụ ogologo. 8 Mgbe i wuru ụlo, wuokwa ihe mgbochi gburugburu elu ya, nke ga-eme ka onye ọbụla ghara isi n'elu ya dapụ, si otu a wetara ụlo na onye nwe ya ikpe ọmụma nke iwufu ọbara. 9 Akụla ụdị mkpụrụ abụo n'ubi vajinị gi. O bürü na i mee otu a, ihe ọkụkụ ndị a, na mkpụrụ ha miri ga-abụ ihe rụrụ arụ. 10 Ejikọla ehi na inyinya ibu maka ịdọ ihe e ji akọ ala ubi. 11 Eyila uwe e ji ụzọ ihe abụo kpaa, dika uwe aji anụ na ogwo ọcha kpaa. 12 I ga-akpanyere onwe gi ihe ogwo akpara akpa, n'akụkụ anụ nke uwe mgbokwasị gi. 13 O bürü na nwoke aluọ nwaagbogho, mesie mgbe o dinakwuru ya kpebie n'obi ya na ọ chọkwaghị ilụ ya ọzo, 14 O bürü na nwoke a ekwutoq nwaagbogho ahụ, mebie aha ya kwuo na nwaagbogho ahụ amatalari nwoke tupu ha abụo aluọ, 15 nne nwaagbogho ahụ, na nna ya, ga-ewere ihe ga-egosi na nwa ha amabeghi nwoke gaa n'ihi ndị okenye obodo ahụ, n'onu ụzọ ama. 16 Nna nwaagbogho ahụ ga-agwa ndị okenye, "Enyere m nwoke a nwa m nwanyị dika nwunye, ma ugbu a, o chọkwaghị ilụ ya. 17 Ugbu a, o boola ya ebubo ihere, sị, 'Achoputaghị m ihe ọbụla n'ahụ nwa gi nwanyị a ihe na-egosi na ọ maghi nwoke.' Ma nke a bụ ihe ngosi na ada anyị amaghị nwoke." Mgbe ahụ ndị mṛụ ya ga-agbasapụ akwa ahụ n'ihi ndị okenye obodo ahụ. 18 Ndị okenye obodo ahụ ga-akporo nwoke nyekwa ya ahụhụ. 19 Ha ga-emekwa ya ka ọ kwụ nna nwaagbogho ahụ nari shekel olaocha, n'ihi na o boro nwaagbogho Izrel na-amaghị nwoke ebubo ụgha. Nwaagbogho ahụ ga-anogide bürü nwunye nwoke ahụ. Nwoke ahụ agaghị achupukwa ya ụbочị ndụ ya niile. 20 Ma ọ bürü na ebubo nwoke ahụ bụ eziokwu, na achoputaghị ihe gosiri na nwaagbogho ahụ amaghị nwoke. 21 A ga-eduru nwaagbogho ahụ püta n'onu ụzọ ụlo mna ya, n'ebe ahụ ka ndị ikom obodo ya ga-anụ were nkume tugbuo ya. N'ihi na o mere ihe ihere jogburu onwe ya n'Izrel, site n'ibi ndụ akwụna mgbe ọ ka no n'uło nne ya na nna ya. I gaghị ikpochapụ ihe ojoo ahụ site n'etiti unu. 22 O bürü na e jide nwoke ebe ya na nwunye onye ọzo dina, ma nwoke ahụ dinara ya ma nwanyị ahụ o dinara aghaghị ịnwụ. N'uzo dị otu a, i ga-ekpochapụ ihe ojoo a site n'Izrel. 23 Ma ọ bürü na nwaagbogho na-amaghị nwoke a na-alụ alụ na nwoke

ozø edinakqø n'ime obodo, 24 ya na nwoke ahü ka a ga-eduru gaa n'önü üzø ama obodo, were nkume tugbuo ha n'ebé ahü, ka ha nwüø, nwaagbogho ahü ga-anwü n'ihi na o tighi mkpu, ma nwoke ahü ga-anwü n'ihi na o mebiela nwunye nwoke ibe ya na-achö ilü. Unu aghaghı ikpochapü ihe ojøo site n'etiti unu. 25 Ma o buru na nwoke ezute nwaagbogho na-amaghı nwoke a na-alü alü n'ohja, were ike mee ka ha abuø dina, o bu naanı nwoke ahü ga-anwü. 26 Aka nwaagbogho ahü dij ocha, o dighi mmechie o mere nke ikpe önüwü ji adırı ya, n'ihi na önüodu ya di ka önüodu mmapadu ahü onye iro ya biakwasırı na mberede gbuo ya. 27 A pürü i si na nwaagbogho ahü tiri mkpu ma o dighi onye nö ınapüta ya. 28 O buru na nwoke óbula ejiri ike jide nwaagbogho na-amaghı nwoke, nke nwoke óbula na-ekwebeghi nkwa ilü, mee ka ha abuø dinaa, 29 nwoke ahü ga-akwü nna nwaagbogho ahü iri shekel ôleaçcha ise. O ga-alükwa nwaagbogho ahü n'ihi na o mebiela ya. O gakwaghı achüpü ya üböchı niile nke ndü ya. 30 Nwoke óbula agaghı alü nwunye nna ya, n'ihi na o bu nwunye nna ya. Ime ihe di otu a bu imerü ihe ndina nna ya.

23 Nwoke óbula echipıjara mkpuru amü ya, maqbü nke e bipuru mkpuru amü ya, agaghı esonye na mkpokota Onyenwe anyi. 2 Nwa óbula a mutara site n'ıkwa iko agakwaghı esonye na mkpokota Onyenwe anyi, ümü ümü ya, ruo n'ögbo nke iri, agakwaghı esonye na mkpokota Onyenwe anyi. 3 Onye Amón, maqbü onye Moab, agaghı esonye na mkpokota Onyenwe anyi, o buladı ruo n'ögbo nke iri ha. 4 N'ihi na ha e jighı achicha na mmiri bia zute unu n'üzø mgbe unu si Ijipt püta, ha goro Belam, nwa Beoa, onye si Petö nke di na Aram Naharaim, ka o buø unu önü. 5 Ma Onyenwe anyi Chineke gi egeghı Belam ntı, kama Onyenwe anyi Chineke gi gbanwere ıbü önü ahü mee ka o ghøqø gi ngozi, n'ihi na Onyenwe anyi Chineke gi hürü gi n'anya. 6 Achola udo ndı Amón na Moab, na odemma ha üböchı ndü gi niile ruo mgbe ebighı ebi. 7 Ma eledala ndı Edom anya, n'ihi na ndı Edom bu ümünnna unu. Unu eledala ndı Ijipt anya, n'ihi na unu biri dika ndı óbija n'ime ala ha. 8 Ümü a ga-amurü ha n'ögbo nke atö ha nwere ike ıbata na mkpokota nke Onyenwe anyi. 9 Mgbe unu mara ılu ikuw unu maka ibu agha megide ndı iro unu, wezuganı onwe unu site n'ihe óbula na-adıghı ocha. 10 Nwoke óbula n'etiti gi nke na-adıghı ocha site

n'inyü mkpuru nwa n'ahü ya n'abalı, ga-apü gaa nodü n'azü omumma ılu ikuw. 11 O ga-anı n'ebé ahü ruo uhuruchi, emesıa, o ga-ası ahü ya loghachi n'ılu ikuw n'anyası. 12 I ga-enwekwa otu ebe ndı gi ga-anı jee n'ogwe ga-adı n'azü omumma ılu ikuw. 13 Onye óbula n'ime unu ga-enwe shövel dıka otu n'ime ngwa agha ya. Mgbe óbula kwa o jere n'ogwe, o ga-eji ya gwuo ala kpochie nsı o nyürü. 14 ılu ikuw gi ga-adı nsı, n'ihi na Onyenwe anyi Chineke gi na-ejegharı n'etiti gi ichebe gi, na ınapüta gi site n'aka ndı iro gi. Onyenwe anyi acohıihu ihe óbula na-adıghı mma n'anya, ka o ghara ilaghachi azı iso gi. 15 O buru na ohu esite n'aka onye nwe ya gbakwute unu, akwagidelal ya ka o loghachi, 16 hapü ya ka o biri n'etiti gi n'ime obodo óbula masırı ya, emebukwala ya. 17 O dighi nwoke maqbü nwanyı, onye Izrel ga-agı akwuna ılu arısı. 18 I gaghi ewebata n'ılu Onyenwe anyi Chineke gi, onyinye óbula site n'ego nwanyı na-agba akwuna kpatara, maqbü site n'ego nwoke ahü na-edibe onwe ya dıka akwuna nye ndı ikom ibe ya kpatara, iji mezuo nkwa óbula. N'ihi na ha abuø bu ihe rürü arı n'anya Onyenwe anyi Chineke gi. 19 A nakwala onye Izrel ibe gi omurunwa, n'ihe óbula i binyere ya, maqbü ego, maqbü nri, ma o bukwanı ihe óbula ozø nwere ike ımuta omurunwa. 20 Onye mba ozø ka i ga-ana omurunwa n'ihe i binyere ya, o bugıhi onye Izrel ibe gi. Ka Onyenwe anyi bu Chineke gi gozie gi n'ihe niile i tinyere aka gi ime n'ala ahü nke i na-aba inweta. 21 Mgbe i kwere Onyenwe anyi bu Chineke gi nkwa, alala azı n'ıkwıghachi ya, n'ihi na Onyenwe anyi Chineke gi chorı ka i kwıghachi nkwa gi ıssişo. O gababukwara gi mmechie ma i meghı ya. 22 Ma o gaghi aburı gi mmechie ma o buru na i kweghi nkwa óbula! 23 Ihe óbula nke i kwere na nkwa, jisie ike hı na i mezuru nke ahü dıka okwu gi si di, n'ihi na o bu onyinye afı ofufu nye Onyenwe anyi Chineke gi. 24 O buru na i banye n'ubi vainı onye agbataobi gi, i nwere ihe ghøqø mkpuru ıbü n'akpa gi. 25 Otu a kwa, i banye n'ubi ıka onye agbataobi gi, ghøqø mkpuru ıka óbula i chorı n'aka gi, noqwa n'ebé ahü taa ya, ma i gaghi etinye mma iwe ihe ubi n'ime ıka ha ndı guzoro eguzo.

24 O buru na nwoke akporø nwanyı, lıo ya, ma emesıa ihe nwanyı ahü amasıkwaghı ya n'ihi na o di ihe o chorıtara n'ahü ya nke na-adıghı mma,

9 ga-edē akwūkwo alukwaghī m nye nwanyi ahū n'aka, zilaa ya. 2 O bụrū na emesia, nwoke ozo alu o ya, 3 ma nwoke ahū ekpebiekwa īgbara ya akwūkwo achōkwaghī m, maqbū na nwoke a mesiri nwuo, 4 nwoke mbū ahū lürü nwanyi ahū agaghī alu ya ozo, n'ihi na nwanyi a aburūlā onye rürü arū nye nwoke ahū. O bükwa arū n'anya Onyenwe anyi ma di ya nke mbū lu ozo. Ihe dī otu a ga-eweta ihe ojō n'ala ahū Onyenwe anyi Chineke na-enye gi dīka ihe nketa. 5 Nwoke ọbula lürü nwunye ọhürü agaghī apū soro ndī agha, maqbū soro ruo orū ozo pürü iche, otu afō ka o ga-enwere onwe ya ino n'uło ya, ya na nwunye ya, ime onwe ha obi ụtō. 6 Mmadu agaghī ewere nkume ịkwō nri dīka ihe ebe, n'ihi na o bụ ihe onye nwe ya ji achōta nri ụbōchī ya. 7 O bụrū na onye ọbula ezuru nwanna ya onye Izrel n'ohi, mesoo ya mmeso dīka ohu, maqbū ree ya, onye ohī ahū ga-anwū. Nke a bụ ikpochapū ihe ojō n'etiti gi. 8 Gbalisie ike ihū na i na-eso iwu niile onye nchüaja, bụ onye Livayi nyere gi banyere ndī nwere ọri aekpenta, n'ihi na agwala m ya usoro ha ga-agbaso. 9 Chetakwa ihe Onyenwe anyi Chineke gi mere Miriam, mgbe i si n'Ijipt na-apuṭa. 10 O bụrū na i binye mmadu ihe ọbula, abanyekwala n'uło ya ịnata ihe a na-enye gi dī ka ihe ebe. 11 Guzo n'ezi! Ka onye ahū i na-ebinye ihe wetara gi ihe ibe ahū n'ezi. 12 O bụrū na o bụ onye ogbenye na-enweghī ihe, e jidela ihe ibe ya naba ụra abalị. 13 Weghachiri ya akwa ahū n'anyasi, ka onye agbataobi gi jiri ya hie ụra abalị. Mgbe ahū ha gaekele gi, Onyenwe anyi Chineke gi ga-agukwara gi ya n'ezi omume. 14 Emegbula nwa ogbenye mkpa na-akpa i goro ọrū, ma onye ahū o bụ nwa Izrel ma o bụkwanu onye ọbija bi n'obodo gi. 15 Kwuo ya ugwo ya ụbōchī niile tupu anwū adaa, n'ihi na ebe o bụ nwa ogbenye, obi ya dabeere n'ugwo ahū i ga-akwū ya. O bụrū na i meghị otu a, o ga-akwa akwa kpokuo Onyenwe anyi megide gi. A ga-agukwara gi ya dīka mmehie. 16 Agaghī eme ka ndī mürü ụmụ nwuo n'ihi ihe ụmụ ha metara, maqbū mee ka ụmụ nwuo n'ihi ihe ndī mürü ha metara, onye ọbula ga-anwū n'ihi mmehie nke aka ya. 17 Ikpe ziri ezi ga-adịrị, o bulađi onye ọbija na nwa mgbe, anarakwala nwanyi di ya nwurū anwū uwe ya dīka ihe ibe. 18 Cheta mgbe niile na i bürüri ohu n'ala Ijipt, ma Onyenwe anyi Chineke gi gbaputara gi, n'ihi nke a ka m ji enye gi iwu ndī a. 19 O bụrū na i lefuo ukwu ọka ụfodū anya mgbe i na-ewe ihe ubi n'ubi gi, alaghachila azu n'ubi gi ịchirị ha.

Hapuru ya ndī ọbija, na ndī inyom di ha nwurū anwū, na ụmụ mgbe, Onyenwe anyi Chineke gi ga-agozi gi, o ga-emekwa ka i baa ụba. 20 Mgbe i na-akütusi mkpurū osisi oliv gi, ejeghachila azu n'alaka ọbula inyochazi ya, ịchoputa ma i ọghatchala mkpurū niile miri n'elu ha. Hapuru ndī ọbija na ụmụ mgbe, na ndī inyom di ha nwurū mkpurū ọbula fodürü. 21 Otu a ka i ga-emekwa n'ihе banyere mkpurū ubi vajin gi. Atutukochala mkpurū niile miri n'elu ya. Hapuru ndī ọbija, na ndī mgbe, na ndī inyom di ha nwurū ihe niile fodürü. 22 Chetakwa na o nwere mgbe i bụ ndī ohu n'ala Ijipt. O bụ n'ihi ya ka m ji na-enye gi iwu a.

25 Mgbe esemokwu dī n'etiti ndī mmadu, ha gaebuga ikpe ha n'uloiķpe ebe ndī ikpe ga-elenye anya n'ikpe ahū, maa onye ajo omume ikpe, meekwa ka onye aka ya dī ọcha nwere onwe ya. 2 O bụrūkwa na onye ikpe mara kwasiri ka apia ya ụtarị, onye ọkaikpe ga-eme ka onye ahū dinaa ala n'ihi ya, ka apiākwa ya onuogugu ụtarị kwasiri ajo omume ya, 3 ma agaghī eti ya karịa ọnụ ụtarị iri anō. O bụrū na e tie onye ahū ikpe mara ọnụ ụtarị kariri nke a, o ga-abu onye e leliri anya n'ihi ndī Izrel ibe ya. 4 Mgbe ehi na-azocha ọka, ejila ihe kechie ya ọnụ. 5 O bụrū na nwoke anwū na-amutaghī nwa, nwunye ya ahū agaghī alu di n'ama, kama nwanne nwoke di ya ga-alurū ya, ha ga-edinakökwa. 6 Nwa nwoke mbū nwanyi ahū ga-amụ ga-aza aha nwoke ahū nwurū anwū, ka a ghara ihichapū aha ya n'ala Izrel. 7 Ma o bụrū na nwoke ahū ajū ilu nwunye nwanne ya nwurū anwū, nwanyi ahū ga-ejekwuru ndī okenye obodo ahū n'ọnụ ụzọ ama, gwa ha si, "Nwanne di m ajula imē ka aha nwanne ya nwoke digide n'Izrel. O kweghị ịru ọrū kwasiri nwanne di n'ebē m nō." 8 Ndī okenye obodo ga-akpō ya, duqo ya ọdụ. O bụrū na o nogide ju si, "Achoghị m ilu ya," 9 nwanyi ahū ga-ejekwuru ya n'ihi ndī okenye, tōpụ akpukpoukpuwū o yi n'ükwu aka nri ya, buo ya asu n'ihi, si ya, "Otu a ka a na-eme nwoke ọbula juru iwuli ulo nwanne ya nwoke." 10 A ga-ama ahirị ya n'Izrel dīka, "Ezinaulō nwoke ahū e sitere n'ükwu ya yipu akpukpoukpuwū ya." 11 Mgbe ndī ikom abu o na-alu oğu, o bụrū na nwunye otu n'ime ha abia ịnaputa di ya site n'aka onye na-eti ya ihe, ma nwanyi ahū esetiụpụ aka jide nwoke ahū n'amụ ya, 12 a ga-egbupụ aka nwanyi ahū. Ebere adighị ya. 13 Enwela ụzọ ihe otu abu o n'ime akpa gi, nke di aro, na nke na-adighị aro. 14 Enwela ụdị ihe

ötütü abuo n'ulo gi, nke ukwu na nke nta. **15** I ghaghị inwe ezi ihe ötütü na nke zuru ezu. Nke a ga-eme ka ndu gi dì ogologo, dıkwa mma n'ala ahụ Onyenwe anyị Chineke gi na-enye gi. **16** N'ihi na Onyenwe anyị Chineke gi kporo onye ọbula na-eme ihe ndị a asi, bụ onye ọbula na-aghọ aghughọ. **17** Cheta ihe ndị Amalek mere gi n'uzo mgbe i si n'Ijipt na-aputa. **18** Chetakwa na ha lusoro gi oğu mgbe ike gwurụ gi, mgbe i dara mba, tigbuo ndị niile ji nwayoq na-abia n'azụ. Ha atukwaghị egwu Chineke. **19** Mgbe Onyenwe anyị Chineke gi mere ka i nwere onwe gi site n'aka ndị iro gbara gi gburugburu, mgbe o mere ka i zuru ike n'ala ahụ Onyenwe anyị Chineke gi na-enye gi dika ihe nketa, ime ka i nweta ya, i ghaghị igbuchaṇu ndị Amalek, ka ha bürü ndị a na-agaghị echetakwa ozo n'okpuru eluigwe. Echefukwala ime otu a.

26 Mgbe i ga-aba n'ala ahụ Onyenwe anyị Chineke gi na-enye gi dika ihe nketa, mgbe i nwetara ya, birikwa n'ime ya, **2** i ga-ewere ụfodụ n'ime mkpuru niile si n'ala ahụ Onyenwe anyị Chineke gi na-enye gi, tanye ya n'ime nkata, were ya gaa n'ebe ahụ Onyenwe anyị Chineke unu ga-ahoputa, dika ebe a kpokwasiri aha ya. **3** i ga-agwakwa onye nchüaja nō n'orụ n'oge ahụ okwu sị: "Ana m ekwuputa taa nye Onyenwe anyị Chineke gi na abiala m n'ala ahụ Onyenwe anyị nñurụ nna nna anyị ha n'iyi inye anyị." **4** Onye nchüaja ahụ ga-anara nkata ahụ, doba ya n'ihu ebe ichu aja Onyenwe anyị Chineke gi. **5** Mgbe ahụ, i ga-ekwuputa n'ihu Onyenwe anyị Chineke gi sị, "Nna nna m bụ onye Aram na-awagharị awagharị, onye jere Ijipt izere ndu. Ha dì ole na ole mgbe ha gara Ijipt, ma n'Ijipt ha ghoro mba dì ukwu, ndị dì ike, na ndị bara ụba n'ọnugogugu. **6** Ma ndị Ijipt mejorò anyị, mee ka anyị taa ahuhụ n'ihu ọrụ dì ike nke ha bokwasiri anyị. **7** Mgbe ahụ, anyị tikuru Onyenwe anyị Chineke nna nna anyị. Onyenwe anyị nñurụ olu anyị, hukwa mmegbu a na-emegbu anyị, na ndøgbu anyị na-adøgbu onwe anyị n'orụ, na ọnodu ojoo anyị. **8** Onyenwe anyị ji aka dì ike na ogwe aka o setiri eseti, n'ötütü ihe oke egwu na ọrụ ịribama, na ihe ebube, si n'Ijipt kpoputa anyị. **9** O kpobatara anyị n'ebe a, nye anyị ala a, ala mmiri ara ehi na mmanụ anụ na-eru na ya. **10** Ya mere, ugbu a, Onyenwe anyị, lee, ewebatala m mkpuru mbụ sitere n'ala i nyere m." Doba nkata ahụ n'ihu Onyenwe anyị Chineke gi, kpokwa isiala nye ya n'ebe ahụ. **11** Mgbe ahụ, gi na ndị Livayị, na ndị mbijarambiá bi n'etiti unu,

ga-añuri ọnụ n'ihe oma niile Onyenwe anyị Chineke gi nyere gi na ezinaulo gi. **12** N'afọ nke ato ọbula, i ga-enye onyinye pürü iche, onyinye otu ụzọ n'uzo iri, nke ihe ubi gi. N'afọ ahụ, i ga-enye ndị Livayị, na ndị ọbia, na ụmụ mgbe, na ndị inyom di ha nwurụ, onyinye otu ụzọ n'uzo iri gi, ka ha rie ya n'obodo gi dì iche iche, ka afọ jukwa ha. **13** I ga-ekwuputa n'ihu Onyenwe anyị Chineke gi sị, "Esitele m n'ulo wepu oke ahụ dì nsọ, nye ha ndị Livayị, na ndị ọbia, na ụmụ mgbe, na ndị inyom di ha nwurụ, dika i nyere m n'iwu, enupughi m isi maqbụ chefuo iwu gi ọbula. **14** Erighi m ihe ọbula si n'ime ya mgbe m na-eru ụjụ maqbụ wepu ihe ọbula n'ime ya n'ọnodu adighị ọcha m, o díkwaghị nke m ji chọqoro ndị nwurụ anwụ aja. Egeela m ntị n'olu Onyenwe anyị Chineke m, meekwa ihe niile i nyere m n'iwu. **15** Site n'ebe obibi nsọ gi dì n'eluigwe ledata anya gi, gozie ndị gi Izrel na ala a i nyere anyị, ala mmiri ara ehi na mmanụ anụ na-eru na ya, dika i kwere nna nna anyị ha na nkwa."

16 Onyenwe anyị Chineke gi na-enye gi iwu taa si gi gbaso ụkpuru ndị a na iwu ndị a. Lezie anya hụ na i ji obi gi niile na mkpuruobi gi niile debe ha. **17** I kwuputala taa na Onyenwe anyị bụ Chineke gi, i kweekwala nkwa na i ga-ege ya ntị, debe iwu ya niile, na ụkpuru ya niile, na i ga-emekwa ihe niile o sị gi mee. **18** Taa kwa, Onyenwe anyị ekwuputala na unu bụ ndị nke aka ya, dika o kwere na nkwa, na i ga-edebekwa ihe niile o nyere n'iwu. **19** O kwuru na o ga-emekwa ka i karịa mba niile o kere elu, n'otuto, n'aha, nsopuru na ija mma. Na unu ga-abukwa mba dì nsọ nye Onyenwe anyị Chineke unu, dika o kwere na nkwa.

27 Mosis na ndị okenye Izrel nyere ndị Izrel iwu si, "Debenụ iwu ndị a niile m na-enye unu taa. **2** Mgbe i gabigara osimiri Jodan ruo n'ala ahụ Onyenwe anyị Chineke gi na-enye gi, bukotaanụ nkume buru ibu n'otu ebe, jirikwa ụrọ ọcha techie ha. **3** Deputa n'elù nkume ndị ahụ iwu na ụkpuru ndị a mgbe i batara n'ala ahụ mmiri ara ehi na mmanụ anụ na-eru n'ime ya, nke Onyenwe anyị Chineke nna nna gi kwere nkwa inye gi. **4** Mgbe i nökwa n'ofe ozo nke osimiri Jodan, doo nkume ukwu ndị a n'ugwu Ebal, dika m na-enye gi n'iwu taa. Jirikwa ụrọ ọcha techie ha. **5** Wuokwara Onyenwe anyị Chineke gi ebe ichu aja ya n'ebe ahụ. Ebe ichu aja ejị naanị nkume wuo, nke ejighị ihe ngwa ọrụ igwe ruo ihe bụla na ya. **6**

Jiri nkume a na-awaghị awa wuore Onyenwe anyị Chineke gị ebe ichu aja ahụ, chọkwa aja n'elu ya nye Onyenwe anyị Chineke gi. 7 Chụo aja udo n'ebe ahụ, rie ha, ma nñịakwa ọnụ n'ihu Onyenwe anyị Chineke gi. 8 Deputa iwu ndị a nke ọma, n'elu nkume ndị ahụ i guzobere.” 9 Mgbe ahụ, Mosis na ndị nchukwaja, bụ ndị Livayị, gwakwara ndị Izrel niile okwu sị, “Nøønụ jii, gi Izrel, gekwaa ntị! Taa, i ghøla ndị nke Onyenwe anyị Chineke unu. 10 N'ihi ya debe iwu niile Onyenwe anyị Chineke gi na ụkpuru niile ndị m nyere gi taa.” 11 N'otu ụbøchị ahụ ka Mosis nyere ha iwu sị, 12 Mgbe unu gafere Jodan, ebo ndị a: Simion, na Livayị na Juda na Isaka na Josef na Benjamin, ga-eguzo n'elu ugwu Gerizim gozie ụmụ Izrel 13 Agbụru Ruben, Gad, Asha, Zebulon, Dan na Naftalị ga-eguzo n'elu ugwu Ebal kwuputa ọbụbu ọnụ. 14 Ndị Livayị ga-eji olu dị elu guputa ya nye ụmụ Izrel niile, 15 “Onye a bürü ọnụ ka mmadụ ahụ bụ nke na-apị aruṣi maqbụ oyiyi ọbụla, akaorụ onye ሊka, nke bụ ihe arụ n'anya Onyenwe anyị, ma na-eguzobe ya na nzuzu.” Ndị mmadụ niile ga-aza sị, “Amen.” 16 “Onye a bürü ọnụ ka onye ahụ bụ, nke na-elelị nna ya na nne ya.” Ụmụ Izrel niile ga-aza, “Amen.” 17 “Onye a bürü ọnụ ka onye ahụ bụ nke na-ehigharị oke ala onye agbataobi ya.” Ụmụ Izrel niile ga-aza, “Amen.” 18 “Onye a bürü ọnụ ka onye ahụ bụ nke na-eduhie onye isị ụzọ.” Ụmụ Izrel niile ga-aza, “Amen.” 19 “Onye a bürü ọnụ ka onye ahụ bụ nke na-adighị ekpe ikpe ziri ezi nye ndị ọbịa, na ụmụ mgbe, na ndị inyom di ha nwvuru.” Ụmụ Izrel niile ga-aza, “Amen.” 20 “Onye a bürü ọnụ ka onye ahụ bụ nke na-abakwuru nwunye nna ya soro ya dinaa, n'ihi na o meruola ihe ndina nna ya.” Ụmụ Izrel niile ga-aza, “Amen.” 21 “Onye a bürü ọnụ ka onye ahụ bụ nke ya na anumamanụ ọbụla na-edina.” Ụmụ Izrel niile ga-aza, “Amen.” 22 “Onye a bürü ọnụ ka onye ahụ bụ, nke ya na nwanne ya nwanyị na-akwa iko, bụ nwanne ya nke nne ya mṛurụ, maqbụ nke nwunye nna ya mṛurụ.” Ụmụ Izrel niile ga-aza, “Amen.” 23 “Onye a bürü ọnụ ka onye ahụ bụ, nke ya na nne nwunye ya na-edina.” Ụmụ Izrel niile ga-aza, “Amen.” 24 “Onye a bürü ọnụ ka onye ahụ bụ, nke na-etigbu mmadụ ibe ya na nzuzu.” Ụmụ Izrel niile ga-aza, “Amen.” 25 “Onye a bürü ọnụ ka onye ahụ bụ, nke na-anara ngari maka itigbu onye na-emeghi ihe ojoo ọbụla.” Ụmụ Izrel niile ga-aza, “Amen.” 26 “Onye a bürü ọnụ ka onye ahụ bụ, nke na-adighị eme ka iwu

ndị a guzosie ike site na-edebeghi ha.” Ụmụ Izrel niile ga-aza, “Amen.”

28 Ọ bürü na i debezuo ma gbasookwa iwu ndị a niile Onyenwe anyị Chineke gi sitere n'aka m na-enye gi taa, Onyenwe anyị Chineke gi ga-eme ka i ghøq mba kachasi mba niile n'ụwa elu. 2 Ngozị ndị a niile ga-abịakwasị gi, zuo gi ahụ, ma ọ bürü na i rubere Onyenwe anyị Chineke gi isi. 3 Onye a goziri agozi ka i ga-abụ n'obodo, bùrùkwa onye a goziri agozi n'ala ubi. 4 Ihe a goziri agozi ka mkpuru nke afọ gi ga-abụ na mkpuru nke ala ubi gi na mkpuru nke anụ ụlo gi, ụmụ ehi gi mṛurụ na ụmụ igwe ewu na aturu gi. 5 Ihe a goziri agozi ka abo gi na ihe i ji agwo achicha ga-abụ. 6 Onye a goziri agozi ka i ga-abụ mgbe i na-abata na mgbe i na-apụ apụ. 7 Onyenwe anyị ga-eme ka ndị iro ọbụla buliri onwe ha elu imegide gi bürü ndị e meriri n'ihuanya gi. Ha ga-esite n'otu ụzọ buso gi agha, ma ha ga-esite n'ụzọ asaa si n'ihu gi gbalaga. 8 Onyenwe anyị ga-ezipụ ngozi ya ka o díkwasị n'elu ọba gi na n'elu ihe ọbụla i tiniyere aka gi. Onyenwe anyị Chineke gi ga-agozị gi n'ala ahụ ọ na-enye gi. 9 Onyenwe anyị ga-eme ka i guzosie ike díka ndị nsọ ya, díka o sitere n'ịnụ iyi kwee nkwa ime ma ọ bürü na i debe iwu Onyenwe anyị Chineke gi, ma jee ije n'ụzọ ya niile. 10 Mgbe ahụ, ndị niile nō n'ụwa ga-ahụta na ọ bụ aha Onyenwe anyị ka a kpokwasiri gi. Ha ga-atükwa gi egwu. 11 Onyenwe anyị ga-eme ka i babiga ụba oke na mkpuru nke afọ gi, na mkpuru nke anụ ụlo gi, na mkpuru nke ihe ubi gi, n'ala ahụ ọ nñurụ n'iyi nye nna nna gi na ọ ga-enye gi. 12 Onyenwe anyị ga-emeghepụ eluigwe ebe ụloakụ ya dị, zidata mmiri n'ala gi n'oge ya, ma gozire akaorụ gi niile. I ga-agbazinye ọtụtụ mba ihe, ma gi onwe gi agaghị esite n'aka onye ọbụla gbaziri ihe ọbụla. 13 Onyenwe anyị ga-eme ka i bürü isi, ọ bughị ọdụdu. Ọ bürü na i ሊaa ntị n'iwu ndị a Onyenwe anyị Chineke gi na-enye gi taa, lezie anya igbaso ha, i ga-anogide n'elu, i gaghi anọ n'okpuru. 14 Ewezugala onwe gi site n'iwu niile ndị a m na-enye gi taa, maqbụ gaa n'aka nri maqbụ n'aka ekpe, igbaso chi ndị ọzọ na ife ha ofufe. 15 Ma otu ọ dị, ọ bürü na i ju irubere Onyenwe anyị Chineke gi isi, jukwa ilezi anya, gbasoo iwu ya na ụkpuru ya niile, nke m na-enye gi taa, ọbụbu ọnụ ndị a ga-adakwasị gi. 16 I ga-abụ onye a bürü ọnụ n'obodo, bürü onye a bürü ọnụ n'ala ubi, 17 Abo gi na ihe igwo achicha gi ga-abụ ihe a bürü ọnụ. 18 Ihe a bürü ọnụ ka

mkpuru nke afø gi ga-abu, ihe a bürü onu ka m kpuru nke ala gi ga-abu, ya na ümü nke igwe anu ulø gi, na ümü ehi gi na nke igwe ewu na aturu gi mürü. 19 Onye a bürü onu ka i ga-abu mgbe i na-abata abata na mgbe i na-apu apu. 20 Onyenwe anyi ga-ezidata n'isi gi obubu onu, na ogbaaghara, tinyere nkocha n'ihe niile nke i tinyere aka gi, tutu ruo mgbe i ghorø onye e bibiri ebibi bürü onye lara n'iyi na mberede, n'ihi ihe ojoo niile i mere site n'ihapu m. 21 Onyenwe anyi ga-ezite ajo oria n'etiti gi tutu ruo mgbe a ga-ekpochapu gi site n'al'a ahü i gaje iba n'ime ya inweta. 22 Onyenwe anyi ga-eti unu oria na-eripia eripia, ahü oku na oria na-aza anu ahü, oke okpomoku na mma agha, ükö mmiri ozozo na oria na-eripia ihe ubi, na ümumua ebu ga-abjakwasí gi tutu ruo mgbe i lara n'iyi. 23 Mbara eluigwe nke i na-ahü anya ga-agho bronx, ala i na-azokwasí ükwu gi ga-agho igwe. 24 Onyenwe anyi ga-eme ka mmiri kwsiri izo n'al'a gi ghø uzuzu na aja. Ha ga-esi na mbara eluigwe na-ezodata n'al'a tutu ruo mgbe i lara n'iyi. 25 Onyenwe anyi ga-eme ka ndi iro gi merie gi n'agha. I ga-esi otu üzø püta ibuso ha agha, ma i ga-esi üzø asaa gbalaga. I ga-aghorø ndi ụwa ihe a na-asø oyi mgbe ha hñru ihe dakwasiri gi. 26 Ozu unu ga-aghorø ümü anu ufe niile na anu ohia niile ihe oriri. O nwekwaghị onye ga-anø menyé ha egwu chüpü ha. 27 Onyenwe anyi ga-ezite etuto ndi Ijipt ka ha bjakwasí gi, ya na onya, na agba, na okable. O díkwaghị ihe a ga-eji gwøø ha. 28 Onyenwe anyi ga-ezitere gi isi mgbaka, na ikpu isi, na ogbaaghara nke obi. 29 I ga-asogharị isi n'etiti ehhie díka onye kpuru lsì n'asogharị n'ochichiri. O díghị ihe obula ga-agara gi nke oma. Site n'ubochi ruo n'ubochi, i ga-abu onye a na-emegbu emegbu, na onye a na-anapu ihe ya n'ike oge niile, na-enweghi onye ga-anaputa gi. 30 Gi na nwanyi ga-enwe nkwekorita ilü di na nwunye, ma nwoke ozo ga-eduru ya dinaa ya n'ike. I ga-ewu ulø ma i gaghi ebi n'ime ya. I ga-akü ubi vajin ma i gaghi eri m kpuru si na ya. 31 N'ihu anya gi ka a ga-egbu ehi gi, ma i gaghi ata iberibe anu ya. A ga-anapu gi inyinya ibu gi n'ihu anya gi ma a gaghi eweghachiri gi ya. Aturu gi ka a ga-enye ndi iro gi. O díkwaghị onye ga-anaputa ha. 32 A ga-ewere ümü gi ndi ikom na ndi inyom nye ndi mba ozo. O ga-agü gi agü ogologo oge ka i hñ ha anya, ma i pughi inyere ha aka. 33 Mba nke i na-amaghị ga-eri m kpuru ubi i tara ahulü kuo n'al'a gi. I ga-abu naanị onye a na-emegbu emegbu na onye a na-akpagbu übuchi ndü gi niile. 34 Ihe ndi a

niile i ga-eji anya gi hñ ga-eme ka i nwe isi mgbaka. 35 Onyenwe anyi ga-eme ka etuto nke na-egbu oke mgbu a na-apughị igwota agwota too gi n'ikpere na ogwe ükwu gi abu, o ga-agbasa site n'obø ükwu gi abu ruo n'opi isi gi. 36 Onyenwe anyi ga-achupu gi na eze ahü i hoputara nye onwe gi, chüpü gi nye mba ozo, ebe gi na nna nna gi ha, na-amaghị. N'ebé ahü, i ga-efe chi ndi ozo nke e ji osisi na nkume kpuø. 37 I ga-abu ihe iju anya, na ihe e ji atü ilu, na ihe akukø, n'etiti mba ahü niile Onyenwe anyi ga-achupu gi. 38 I ga-akü otutu m kpuru n'ubi ma i ga-aghotà ntakiri m kpuru, n'ihi na igurube ga-ericha ihe i kuru n'ubi. 39 I ga-akö ubi vajin lekotakwa ya anya, ma i gaghi aracha m kpuru ya maobu n'uo mmanya si na ya, n'ihi na ikpuru ga-eri ha. 40 Osisi oliv ga na-eto ebe niile, ma mmamü oliv agaghị adi nke i ga-ete n'ahü n'ihi na m kpuru oliv ga-adasisi na-akaghị aka oge ha mara ifuru. 41 I ga-amüta ümü ndi ikom na ndi inyom ma ha agaghị adigide n'ihi na a ga-adøta ha n'agha. 42 Igwe igurube ga-erichasi osisi niile di n'ubi gi, ya na ihe i kuru n'ubi gi. 43 Onye obia bi n'etiti gi ga-aba uba karịa gi. Ihe ga na-agara ya nke oma, ma ihe ga na-ajorø gi njø. 44 O ga-ebinye gi ihe, o bukwaghị gi ga-ebinye ya! O ga-abu isi ma i ga-abu odemdu. 45 Obubu onu ndi a niile ga-abjakwasí gi. Ha ga-achuso gi oso, chukwute gi tutu ruo mgbe a lara gi n'iyi, naanị n'ihi na i jürü irubere Onyenwe anyi Chineke gi isi, na idebe iwu na ükpurü ndi a o nyere gi. 46 Ha ga-abu ihe iribama na ihe ebube nye gi, na m kpuru gi niile, ruo mgbe ebighị ebi. 47 N'ihu na i jürü iji onu na obi ütø fee Onyenwe anyi Chineke gi n'oge ihe na-agara gi nke oma. 48 Ya mere, n'onodu aguu na akpiri ikpo nkü, n'onodu igba otø na ükø ka i ga-efe ndi iro ahü Onyenwe anyi na-ezite imegide gi. O ga-anyakwasí yoku igwe n'olu gi ruo mgbe o lara gi n'iyi. 49 Onyenwe anyi ga-eme ka mba si n'ebe di anya na nsotu ụwa, bjakwasí gi, imegide gi. Mba a ga-adị gara gara díka ugo, o ga-abukwa mba i na-amaghị asusü ha, 50 Mba na-enweghi ihu ochi nke na-adighị asopuru okenye maobu were ihuoma leta ümuntakiri. 51 Ha ga-erichapu m kpuru nke anu ulø gi niile na m kpuru nke ihe ubi gi niile tutu ruo mgbe i ghorø ihe e bibiri ebibi. O nwekwaghị ihe ga-afoduru gi, maobu oka, maobu mmanya oħħru maobu mmamü oliv, maobu ümü ehi maobu ewu na aturu gi mürü, ruo mgbe e mere ka i laa n'iyi. 52 Mba ahü ga-anochigide obodo ndi ahü niile di n'al'a gi tutu ruo mgbe mgbidi ndi ahü

niile e wusiri ike, nke i na-atukwasij obi dara. O ga-anochigide ndi ahu niile di n'ala ahu niile Onyenwe anyi Chineke gi na-enye gi. 53 I ga-erikwa anu ahu umu gi ndi ikom na ndi inyom ndi Onyenwe anyi Chineke gi nyere gi n'ihi oke nnochigide nke ndi agha nochigidere gi na n'ihi oke mkgabu nke ndi iro. 54 O bulaadi nwoke ahu dikasiririj nwayoq na-enwekwa mmetuta mmadu n'etiti unu ga-agho onye afo tara mmiri nke ukwuu megide nwanne ya nwoke, maobu nwunye nke o huru n'anya, maobu umu ya, ndi ka di ndu. 55 O gaghij enye onye obula n'ime ha ufodu n'ime anu ahu umu ndi o na-eri, n'ihi na o bu naani ya bu ihe oriri foduru ya, n'ihi ahuhu nke nnochi ndi iro nochiri onu uzo obodo gi niile butere. 56 Nwanyi nke dikarisirij nwayoq na-enwekwa mmetuta mmadu n'etiti unu, nke di oke nwayoq, nke ihe na-emetu na o dighi amasi ya izogidesi obu ukwu ya ike n'ala, gajuj ikenye di ya o huru n'anya, nwa ya nwoke maobu nwa ya nwanyi, 57 o bulaadi akpanwa si n'etiti ukwu ya puta na umu ohuru o mru. N'onodu ojoo n'oke ukwo ya, o choro iri ha na nzuzo, n'ihi ahuhu nke ndi iro gi mere ka o bjakwasij gi n'oge nnochigide nke obodo gi niile. 58 O buru na i lezighi anya gbasoo okwu iwu niile e dere n'ime akwukwo a, o buru na i sopurughi aha a di ebube na nke di egwu, bu Onyenwe anyi Chineke gi, 59 Onyenwe anyi ga-ezitere gi na umu umu gi ihe otiti di oke egwu, oke mbibi nke ga-adij ogologo oge, na orija di oke nj oke na-adighi ala ala. 60 O ga-ezitere gi orija ndi ahu niile di n'ijipt, nke i na-atu ujo ha, ha ga-arapara gi n'ahu. 61 O bughi naanji nke al. Onyenwe anyi ga-eme ka udji orija obula, na udji ihe otiti obula, o bulaadi ndi na-adighi n'ime Akwukwo Iwu a, bjakwasij gi, tutu ruo mgbe a ga-ekpochapu gi. 62 O bu ezie na i di ukwuu n'onuogugu dika kpakpando nke eluigwe, maobu naanji mmadu ole na ole n'ime gi ga-afodu. Ihe ndi a niile ga-emezu n'ihi na i geghi ntji n'olu Onyenwe anyi bu Chineke gi. 63 Dika mmuba i mubara n'onuogugu, na jdi ukwuu nke akunyuba gi si buru ihe nyere Onyenwe anyi obi uto, otu a ka o ga-esi tokwaa ya uto ibibi gi, na ime ka i daa ukpa. O ga-esi n'ala ahu i na-agha inweta hopu gi. 64 N'ihi na Onyenwe anyi ga-eme ka i gbasasia n'etiti mba niile, site n'otu nsotu uwa ruo na nsotu nke oz. N'ebi ahu, i ga-efekwa chi ndi oz, nke gi, maobu nna nna gi ha, na-amaghij, chi e ji osisi na nkume kpu. 65 N'etiti mba ndi a, obi agaghij eru gi ala, obu ukwu gi agaghij enwe ebe izuike. N'ebi ahu,

Onyenwe anyi ga-enye gi mkpuruobi na-ama jijiji, anya nke ike gwuru n'ihi enweghi olileanya, na obi na-ada mba. 66 Ndum gi ga-ekonye n'elu n'ihi oke egwu. I ga-anoj n'egwu, ehihie na abalij, i gaghij ejikwa ndu gi n'aka. 67 N'ututu, i ga-asij, "Ewoo, a sikhwa na ugbu a bu uhuruchi!" N'uhuruchi i ga-asikwa, "Ewoo, a sikhwarai na ugbu a bu ututu!" I ga-ekwu ihe ndi a n'ihi ihe egwu juru gi obi, na n'ihi ihe ndi ahu niile anya gi na-ahu. 68 Onyenwe anyi ga-eme ka i soro ugbo mmiri loghachi n'ijipt, n'ije ahu m kwuru na i gaghij ejekwa oz. N'ebi ahu i ga-ewere onwe gi resi ndi iro gi dika ohu ndi ikom maobu ndi inyom, ma o dighi onye ga-achio izu gi.

29 Ndum a bu okwu nke ogbugba ndu ahu Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu ka ya na umu Izrel gbaa n'ala Moab na-agbanweghi ogbugba ndu ahu ya na ha gbara n'ugwu Horeb. 2 Mosis kpokotara umu Izrel niile gwa ha okwu sj, Unu ji anya unu huj ihe Onyenwe anyi mere n'ijipt megide Fero, na ndi ozi ya, na ala ya niile. 3 Anya unu huru oke nwale niile, na ihe iringbama ndi ahu, na oru ebube niile ahu. 4 Ma tutu ruo taa, Onyenwe anyi enyebeghi unu obi nwere nghota, na anya na-ahu uzo, maobu ntji na-anu ihe, nke ga-enyere unu aka ijnomi ihe ndi a niile. 5 Ma Onyenwe anyi na-asij, "N'ime iri afi anoj ndi ahu nke m duuru unu n'ime ozara, uwe unu emeghi ochie, akpukpojukwu unu akapughij n'ukwu unu. 6 O dighi achicha unu riri, o dikkaghij mmanya maobu ihe onyinu na-aba n'anya unu nhuru. E mere m ihe ndi a ime ka unu mata na mu onwe m bu Onyenwe anyi Chineke unu." 7 Mgbe unu rutere ebe a, Saihon, eze ndi Heshbon, na Og, eze ndi Bashan, putara ibuso anyi agha, ma anyi lugburu ha. 8 Anyi weere ala ha nye agburu Ruben, na Gad, na otu okara ebo Manase, dika ihe nketa ha. 9 N'ihi ya, lezie anya idebe ukpuru niile nke ogbugba ndu a, ka ihe niile unu na-eme gaara unu nke oma. 10 Unu niile, ndi ndu unu, na ndiisi unu, na okenye, na ndiisi ochichji, na ndi ikom niile nke Izrel, unu ndi guzo n'ihu Onyenwe anyi Chineke taa, 11 na umuntakirij unu, na ndi nwunye unu, na ndi obia bi n'etiti unu, ndi na-egburu unu nk, na ndi na-echukwara unu mmiri. 12 Unu guzo n'ebi a taa ka unu na Onyenwe anyi Chineke gbaa ndu. Unu guzokwa, maka ogbugba ndu a unu na Onyenwe anyi na-agba taa, nke e ji ijui iyi mesie ike, 13 ime ka o puta ihie nye unu taa na unu bu ndi nke ya, imekwa ka unu mata na o bu Chineke

unu, dika o kwere nna nna unu ha, Ebrahim, na Ajzik, na Jekob na nkwa. **14** Ogbugba ndu a nke ya na iñu iyi so nke m na-eme ka o díri abughí naaní n'ihi unu, **15** ndí soro anyí guzo n'ebe a taa, n'ihu Onyenwe anyí Chineke anyí, kama o búkwa n'ihi ndí ahú na-anoghi n'ebe a. **16** Unu onwe unu maara otu anyí si bie n'ala Ijipt, na otu anyí si gafee mba ndí ahú niile anyí gafere n'uzo. **17** Unu hñru n'etiti ha ihe arú ha niile, na aruñi niile e ji osisi, na nkume na olaøcha, na olaedo kpuø. **18** Lezienüanya ka unu hñ na obi onye òbùla n'ime unu, nwoke maøbuñ nwanyí, agburú maøbuñ ebo òbùla n'Izrel, esighí n'ebe Onyenwe anyí bu Chineke anyí no pùo, bido chewe echiche ife chi ndí mba ozó ndí a niile. Lezienüanya hñ na mgborogwu na-ewepüta nsi na-elu ilu dí otu a adighí n'etiti unu. **19** Mgbe onye dí otu a nñru okwu iñu iyi a, na ha ga-agozí onwe ha, na-eche, "Ihe ga-agara m nke òma, o bu ezie na m nogidere na-agbaso ùzo isiike m." Ha ga-eweta mbibi nye ala a gbara mmiri nke òma nyekwa ala ahú kporo nkü. **20** N'ihi na Onyenwe anyí agaghí agbaghara onye dí otu a! Iwe ya, na ekworo ya, ga-adí òkü megide nwoke ahú. Òbùbu ònu niile e dere n'ime akwukwò a ga-abìjakwasíkwa ya. Onyenwe anyí ga-ehichapukwa aha ya, ka a ghara iñukwa ihe banyere ya n'ùwa. **21** Onyenwe anyí ga-akpa oke n'etiti ya na ebo niile nke Izrel, maka iwtara ya mbibi, dí ka òbùbu ònu niile nke ogbugba ndu nke e dere n'ime Akwukwò Iwu a si dí. **22** Mgbe ahú, ùmuñ unu ndí ga-eso unu n'ogbo ndí dí n'ihi, na ndí obja si ebe dí anya bja, ga-ahú oke ihe otiti ojoø a bìjakwasírì ala a, ya na orja niile Onyenwe anyí mere ka o bìjakwasí ya. **23** Ala ahú niile ga-abu ala nnu, nke òkü repiara, ala nke a na-adighí akú ihe òbùla n'ime ya, ala na-adighí amí mkpuru, nke ahijha na-adighí epu n'elu ya. Ala dika ala Sodom na Gomora, na Adma, na Zeboiim, nke Onyenwe anyí sitere n'oke iwe ya mebie. **24** MBA niile ga-ajú si, "Giniñ mere Onyenwe anyí ji mee ihe dí otu a n'ala a? Giniñ kpatara oke iwe òkü a?" **25** Qɔisia ya ga-abu, "O bu n'ihi na ndí a hapuru idebe ogbugba ndu ha na Onyenwe anyí, Chineke nke nna nna ha gbara, ogbugba ndu ha na ya gbara mgbe o mere ka ha site n'Ijipt puta. **26** N'ihi na ha fere chi ndí ozó ofufe, kpoøkwa isiala nye ha, bu chi ndí nke ha na-amaghí, chi ndí nke o na-enyeghi ha. **27** O bu ya mere iwe Onyenwe anyí ji dí òkü megide ala a, meekwa ka o zidata n'isi ha òbùbu ònu niile e dere n'ime akwukwò a. **28** N'oke iwe ya na onuma ya ka Onyenwe anyí ji hopu ha site n'ala

ha, werekwa ha tuba n'ala ozó, dika o dí ugbu a." **29** Ihe niile e zoro ezo díri Onyenwe anyí Chineke anyí, ma ihe ndí ahú niile e kpughere ekpughe díri anyí, díkwara ùmuñ anyí ruo mgbe ebighí ebi, ka anyí nwee ike igbaso na imezu okwu niile nke iwu a.

30 Mgbe ihe ndí a niile ga-emezu n'ebe unu no, ya bu, ngozi niile na òbùbu ònu niile m guputara n'ihu unu, o buru na unu ga na-atughari uche na ha n'etiti mba ndí ahú Onyenwe anyí Chineke unu ga-achüba unu, **2** o burukwa na unu ekpebie n'obi unu n'oge ahú ilogachikwute Onyenwe anyí Chineke unu, o buru na unu, na ùmuñ unu ga-eji obi unu niile na mmuo unu niile mezuo iwu ndí a niile m nyere unu taa. **3** Mgbe ahú, Onyenwe anyí bu Chineke unu ga-anaputa unu. O ga-enwe obi ebere n'ebe unu no kpokotakwa unu site na mba niile ebe o chusasirì unu. **4** A sìkwarì na o bu n'ala dí na nsotu ùwa n'okpuru eluigwe ka a chugara unu, n'ebe ahú Onyenwe anyí bu Chineke gi ga-achikota unu, kpoghachitekwa unu. **5** Onyenwe anyí bu Chineke unu ga-akpolata unu n'ala ahú bu nke nna nna unu ha. Unu ga-enwetakwa ya, o ga-eme ka ihe gara unu nke òma, meekwa ka unu baa ùba karja nna nna unu ha. **6** Onyenwe anyí bu Chineke unu ga-ebi obi unu, na obi ùmuñ unu, na nke ùmuñ ùmuñ unu ugwu, ka unu were obi unu niile na mmuo unu niile, hñ ya n'anya, ma díkwa ndu. **7** Onyenwe anyí bu Chineke unu ga-eme ka òbùbu ònu ndí a bìjakwasí ndí iro unu, ndí kporo unu así na ndí na-akpagbu unu. **8** Unu ga-emesiakwa rubere Onyenwe anyí isi, gbasookwa iwu ya niile nke m na-enye unu taa. **9** Mgbe ahú, Onyenwe anyí bu Chineke unu ga-eme ka unu babiga ùba oke n'orù niile nke aka unu, n'ime mkpuru nke afø, n'ime mkpuru nke anu ulø gi, na mkpuru nke ala ubi gi. Obi ga-atökwa Onyenwe anyí ute ozo, ime gi ka i baa ùba díka o töro ya n'ebe nna unu ha no. **10** Ma o buru na unu erubere Onyenwe anyí bu Chineke unu isi, debekwa iwu ya na ükpuru ya niile nke e dere n'Akwukwò iwu a, jirikwa obi unu niile na mmuo unu niile biaghachikwute Onyenwe anyí bu Chineke unu. **11** Idebe iwu ndí a m na-enye unu taa abughí orù sıri ike, o búkwağı ihe karırı unu ike ime. **12** N'ihi na iwu ndí a adighí n'eluigwe nke i ga-eji si, "Onye ga-arigo n'eluigwe wedatara m ya ka m nü ihe o na-ekwu, ma debekwa ya." **13** Iwu a adighikwa n'ofe ozó nke oke osimirí, nke i ga-eji si, "Onye ga-agafe ga weta ya, kpøsaa ya nye anyí ka anyí

nü, ma debekwa ihe o na-ekwu?" 14 Mba, okwu ahü dij gi nso, o dí gi n'önü, dirjkwa n'obi gi, ka i nwee ike idebe ha. 15 Lee, edoola m n'ihu gi taa ndü na öganihu, önü na ila n'iyi. 16 Enyela m gi iwu taa, sị gi hụ Onyenwe anyị bụ Chineke gi n'anya, ana m asıkwa gi gbasoo üzə ya, ma debekwa iwu na ükpurụ ya niile, ka i dírij ndü, ghọqkwa mba buru ibu, ka Onyenwe anyị bụ Chineke gi gózie gi n'ala ahü i na-agwa inweta. 17 Ma o bürü na obi gi e si n'iso ya tuğharia, o bürükwa na i jụ ige ntị, o bürü na a dökpufo gi mee ka i fee chi ndị ozọ ofufe ma ikpó isiala nye ha, 18 agwala m gi hoohaa taa, na i ga-alal n'iyi, i gaghi enwe ogologo ndü n'ala ahü i na-agafe osimiri Jodan inweta. 19 Ana m akpoko eluigwe na ụwa taa ka ha bürü ndị akaebe m, na edebela m n'ihu gi önü na ndü, debekwa n'ihu gi ngozị na ọbụbụ önü. Ugbu a, hǫro ndü, ka gi na ụmụ gi dí ndü 20 ka i hụ Onyenwe anyị bụ Chineke gi n'anya, n'aa ntị n'olu ya, daberekwa na ya. N'ihi na Onyenwe anyị bụ ndü gi, o ga-enye gi ụbочi ndü gi niile n'ala ahü o kwere nkwa i nye nna nna gi ha Ebrahim, na Ażik, na Jekob.

31 Mgbe Mosis gwachara ụmụ Izrel okwu ndị a niile, 2 o gwakwara ha okwu ozọ sị, "Ugbu a, agbaala m otu narị afó na iri afó abu! Enwekwaghị m ike idu unu, n'ihi na Onyenwe anyị agwala m sị, i gaghi agafe osimiri Jodan. 3 Onyenwe anyị Chineke gi n'onwe ya ga-ebu gi üzə gabiga osimiri a. O ga-ebibi mba niile ndị a n'ihu gi. I ga-enwetakwa ala ha. Joshua ga-edu gi gabiga osimiri a, díka Onyenwe anyị kwuru. 4 Onyenwe anyị ga-emekwa ha ihe o mere Sajhòn na Qg, bụ eze ndị Amorait, ndị o kpochapuru ha na ala ha. 5 Onyenwe anyị ga-enye fe ndị bi n'ebe ahü n'aka unu, unu ga-ekpochapukwa ha díka m nyere unu n'iwu. 6 Dịnụ ike! Nweenụ obi ike! Unu atula ha egwu! N'ihi na Onyenwe anyị Chineke unu ga-anonyere unu. O gaghi agbakuta unu azụ, o gakwaghị ahapụ unu." 7 Mgbe ahü, Mosis kporo Joshua, gwa ya okwu n'ihu ụmụ Izrel, sị ya, "Dị ike! Nwee obi ike! N'ihi na o bụ gi ga-edu ndị a baa n'ala ahü Onyenwe anyị önü iyi inye nna nna ha, i ga-emekwa ka ha keta ala a díka ihe nketa ha. 8 Onyenwe anyị n'onwe ya ga-eburu gi üzə, o ga-anonyekwara gi, o gaghi ahapụ gi maobụ gbakuta gi azụ. Atula egwu, adala mba." 9 Mgbe ahü, Mosis depütara iwu ndị ahü niile n'akwukwö, were ya nye ndị nchüaja, ụmụ Livayị, ndị na-ebu igbe ọgbugha ndü Onyenwe anyị ahü. Mosis nyekwara ndị okenyé Izrel

akwukwö a e dere iwu niile. 10 Mgbe ahü, Mosis nyere ha iwu sị, "Na ngwucha afó asaa obula, n'afó ahü a na-akagbu ığwö niile, n'oge a na-eme Mmemme ulong iku, 11 mgbe Izrel niile ga-abia n'ihu Onyenwe anyị bụ Chineke unu, n'ebe ahü o ga-ahoputa, i ga-aguputa ihe a site n'akwukwö iwu a n'ihu mmadu niile ka ha önü ya. 12 Kpokota mmadu niile n'otu ebe, ndị ikom, na ndị inyom na ụmuntakirị, na ndị obia bi n'etiti obodo unu, ka ha önü, ma mta itu egwu Onyenwe anyị Chineke unu na ilezi anya igbaso okwu niile dí n'iwu a. 13 Ụmuntakirị ha, ndị na-amabeghi iwu ndị a, aghaghị inu na imata itu egwu Onyenwe anyị Chineke unu, ụbочi ndü unu niile n'ala ahü unu na-agafe Jodan inweta." 14 Onyenwe anyị gwara Mosis sị, "Lee, ụbочi önü gi na-abiaru nso. Kporo Joshua ka gi na ya soro bia n'ulọ nzute ebe m ga-anö nye ya oru o gararū." Mosis na Joshua sooro bia guzo onwe ha n'önü üzə ulong nzute. 15 Mgbe ahü, Onyenwe anyị gosiri ha onwe ya n'ime ogidi igwe ojii nke guzochiri önü üzə ulong nzute ahü. 16 Onyenwe anyị gwara Mosis okwu sị, "I ga-anwụ, jekwuru nna nna gi ha. Mgbe i nwüru, ndị a ga-amalite ife chi ozọ ofufe ndị dí n'ala ahü ha na-abanye. Ha ga-agbakuta m azụ, mebie ọgbugba ndü mụ na ha gbara. 17 N'ụbочi ahü, iwe m ga-adị ọkụ megide ha, aga m agbakuta ha azụ, zoo ihu m n'ebe ha nọ. A ga-alakwa ha n'iyi. Ọdachi na ahụhụ di iche iche ga-abia kwasi ha, nke ga-eme ka ha sị, 'Chineke anyị anokwaghị n'etiti anyị, o bụ ya mere ọdachi ndị a ji bjakwasị anyị.' 18 Aga m echeputu ihu m site n'ebe ha nọ n'ụbочi ahü, n'ihi ajo omume ha nke ife chi ozọ ofufe. 19 "Ugbu a, depütaranụ onwe unu abu a n'akwukwö, kuziekwara ya ụmụ Izrel, ka o bürü ihe akaebe m megide ha. 20 Mgbe m mere ka ha bata n'ala ahü m kwere nna nna ha na nkwa, ala ahü mmiri ara ehi na mmanụ ariụ na-erugharị n'ime ya, mgbe ha rijukwara afó, baakwa uba, ha ga-ebido ife chi ozọ ofufe, jụ m, ma mebikwaa ọgbugba ndü m. 21 Ma mgbe ọtụtu ihe ọdachi na ahụhụ ga-abia kwasi ha, abu a ga-eme ka ha cheta ihe mere nsogbu ha niile ji bjakwasị ha, n'ihi na abu a ga-adigide site n'ogbo ruo n'ogbo. Amaara m nke oma ugbu a, o buladị tupu ha abanye n'ala ahü m kwere nkwa inye ha site n'ịnụ iyi, ụdị mmadu ha bụ." 22 Ya mere, n'ụbочi ahü, Mosis dere abu ahü, kuziekwara ya ụmụ Izrel. 23 Mgbe ahü Onyenwe anyị nyere Joshua nwa Nun iwu sị ya, "Dị ike, nwee obi ike, i ghaghị ikpobata ụmụ Izrel n'ala ahü m sitere n'ịnụ iyi kwee ha na nkwa.

Mụ onwe m ga-anonyere gi.” 24 Mgbe Mosis dechara okwu niile nke iwu ndị a n’akwukwọ, site na mbido ruo n’ogwugwu, 25 o nyere ndị Livayị na-ebu igbe ọgbugba ndu Onyenwe anyị iwu sị ha, 26 “Werenụ Akwukwọ Iwu a tanye ya n’akukụ igbe ọgbugba ndu Onyenwe anyị Chineke unu, ka ọ bụrụ ihe ịgba ama megide unu. 27 N’ihi na amaara m na unu bụ ndị nnupu isi, na ndị isiike. Lee, ọ bulađi taa m nọ ndị n’etiti unu, unu na-enupu isi n’ebe Onyenwe anyị nọ, unu ga-esi ańaa ghara inupu isi mgbe m nwụrụ? 28 Kpokọtaanụ ndị okenye unu niile, na ndị ọchichị agbụru unu niile, ka m kwuputa okwu ndị a mgbe ha na-anụ ya. Ka m kpokuokwa eluigwe na ụwa ka ha gbaa ama megide ha. 29 N’ihi na amaara m na mgbe m nwụrụ, unu ga-agho ndị rurụ arụ nke ukwu, unu ga-ezewuga onwe unu site n’ebe iwu ndị ahụ m nyere unu dị. Amakwaara m na n’ubochị ndị ahụ na-abịa, ihe ojọq ga-adakwasị unu, n’ihi ihe ojọq niile unu mere n’ihu Onyenwe anyị nke unu ji kpasuo ya iwe site n’ihe ndị ahụ unu ji aka unu kpụo.” 30 Ya mere, Mosis gupputara okwu niile dị n’abụ a site na mbido ruo ogwugwu na ntị nzukọ ndị Izrel niile.

32 Gee ntị, gi eluigwe, nṣụrụ ihe m na-ekwu! Gee ntị, ụwa, nṣụrụ okwu si m n’onụ. 2 Ka okwu m daa dika mmiri ozozo ka okwu m daa dika igirigi, ka ọ daa dika nshansha mmiri n’elu ahịhịa, dika oke mmiri ozozo n’ahịhịa na-epuputa epuputa. 3 Aga m eto aha Onyenwe anyị toonu ịdị ukwu Chineke anyị! 4 Ọ bụ oke nkume ahụ, ọrụ ya zuruoke, uzọ ya niile ziri ezi. Chineke kwsiri ntukwasị obi, nke na-adighị eme ihe ojọq, onye ezi omume na onye ziri ezi ka ọ bụ. 5 Ha emerụola onwe ha, ha abukwaghị ụmụ ya, ha bụ ogbo gbagorø agbago, ndị ụdịdị ha gbanwere agbanwe 6 Ọ bụ otu a ka unu si emeso Onyenwe anyị unu ndị nzuzu, ndị na-enweghi uche? Onyenwe anyị ọ bughị nna unu, onye kere unu, onye kpuru unu mee ka unu guzosie ike? 7 Cheta ụbochị ochie ndị ahụ gara aga, tulee ogbo ndị ahụ gara aga juo nna gi, o ga-akorø gi. Juo ndị okenye gi, ha ga-eme ka o doo gi anya. 8 Mgbe Onye kachasi ihe niile elu nyere mba ọbụla ihe nketa nke ha, mgbe o kesara ụmụ mmadu, mgbe o guzobere oke ala nye ndị niile dika ọnụogugu ụmụ Izrel si dị. 9 N’ihi na oke Onyenwe anyị nwetara bụ ndị ya Jekob bụ ihe nketa e kenyere ya. 10 N’ala dị n’ozara ka ọ chọtara ya, n’ala tögborø n’efu, nke kpotor nkụ. O kpuchitere ya, lezie ya anya, o chebere

ya dika ọ bụ mkpuru anya ya, 11 dika ugo nke na-akpote ụmụ dị n’akwụ ya, nke na-erughari n’elu ụmụ ya, nke na-agbasapụ nku ya ijide ha, nke na-ebu ha na nku ya, 12 Onyenwe anyị naanị ya duru ya, chi ala ọzo esokwaghị ya. 13 O mere ka ọ rịkwasi n’ebe niile dị elu nke ala ahụ, jiri mkpuru na-amị n’ala ubi ahụ zụo ya. O ji mmanụ ańu si na nkume zụo ya, ya na mmanụ si n’oke nkume, 14 na mmiri ara rahụrụ arahụ nke igwe ehi, na mmiri ara rahụrụ arahụ nke igwe ewu na atụrụ, na ụmụ atụrụ na mkpi gbara abụba, na oke ebule Bashan dị ezi mma, tinyere ezi obi oka wiiti. I ntukwara mmanya na-agbo ụfufu, nke bụ ọbara mkpuru vajinị. 15 Ma Jeshurun mara abụba, ma gbagharịa ụkву ya, ebe nri juru ya ọnụ, o buru ibu, maa mma ile anya. Ọ hapụrụ Chineke kpuru ya, jụ oke nkume ahụ, bụ Onye Nzoputa ya. 16 Ha sitere na chi ndị ala ọzo ha kpasuo ekworo ya, meekwa ka iwe wee ya n’ihi ihe arụ nke aruṣi ha. 17 Ha chürü aja ne ụmụ mmuo, ndị na-abughị Chineke, bụ chi ndị ha na-amaghị, chi ndị ka pütara ọhụrụ, chi ndị ahụ nna nna ha na-atughị ujo ha. 18 I gbakutara Oke Nkume ahụ mṛu gi azụ, i chefuru Chineke ahụ mṛu gi. 19 Onyenwe anyị hụrụ ihe dị otu a, jụ ha, n’ihi na ụmụ ya ndị ikom na ndị inyom kpasuru ya iwe. 20 “Aga m ezo ihu m n’ebe ha nọ,” ka o kwuru, “ka m hụ ihe ọnụdụ ikpeazụ ha ga-abụ, n’ihi na ha bụ ogbo gbagorø agbago, ụmụ na-ekwesighị ntukwasị obi. 21 Ha esitela n’ihe na-abughị chi kpalié ekworo m, jiri aruṣi ha na-abaghị uru mee ka iwe wee m. Mụ onwe m ga-esite na ndị na-abughị ndị kpalié ekworo ha, sitekwa na mba na-enweghi nghọta kpalié iwe ya. 22 N’ihi na a mnyela ọkụ n’onụma m, ọkụ ga-enwu ruo ala mmuo n’okpuru ụwa. Ọ ga-erepià ụwa na mkpuruobi niile, ọ ga-amunye ọkụ na ntqala ugwu ukwu niile. (Sheol h7585) 23 “Aga m ekpokwasị mbibi n’elu ha, zipụ àkụ m niile megide ha. 24 Aga m eziga ọnụ na-eripià eripià megide ha, na ila n’iyi nke na-ebibi ebibi, na oria ojọq na-egbu egbu. Aga m eziga anụ ọhịa ndị ga-eji eze tapiasịa ha, na ajualà na-akpụ akpụ n’uzuzu, nke elo ọnụdụ dị n’onụ ya. 25 N’okporozi, mma agha ga-eme ka ha gbara aka ụmụ, n’ime ụlo ha, ihe oke egwu ga-abjikwasị ha. Ụmụ okorobia na agboghobia ga-ala n’iyi, ọ bulađi ụmuntakirị na ndị agadi isi awo. 26 Ekwuru m na m ga-achusasi ha, hichapụ ncheta ọbụla banyere ha n’etiti ụmụ mmadu. 27 Ma ihe banyere iňya isi onye iro tinyere m ujo n’obi, ka onye iro ghara ığhotahie kwuo si, ‘Aka anyị ewetarala anyị mmeri, ọ

bughị Onyenwe anyị mere ihe ndị a niile.” 28 Ha bụ mba na-enweghị uche, ndị na-enweghị mmadụ nghoṭa ọbula n’ime ha. 29 A sığwari na ha maara ihe, nwee uche nakwa iğhoṭa ihe ikpeazu ha ga-abu. 30 Kedụ ka otu onye ga-esi chüo otu puku mmadụ օso, kedụ ka mmadụ abu օga-esi chüo iri puku mmadụ օso, ma օ bughị na Oke Nkume ha erefuola ha, ma օ bughị na Onyenwe anyị echeputa ihu ya n’ebẹ ha no? 31 N’ihị na nkume ha adighị ka Nkume anyị, dika ndị iro anyị, n’onwe ha, jiri onu ha kwuo. 32 Osisi vajinị ha si n’osisi vajinị Sodom, na n’ubi dị na Gomora mkpuru vajinị ha juputara na nsi, uyoko vajinị ha juputara n’ili ilu. 33 Mmanya vajinị ha bụ elo agwo, elo ajuala na-ebute օnwụ. 34 “Nke a օ bughị ihe m doktarala chere oge, chezie ha nke օma n’ulọakụ m? 35 Օ bụ m ka ịbọ օbo dīri m, aga m akwughachi. Mgbe oge ruru ukkanị ha ga-agbuchapụ, ụboghị mbibi ha na-abia nso, ila n’iyi ha chị օso na-abjakuwaḥi ha.” 36 Onyenwe anyị ga-ekpe ndị ya ikpe, օ ga-enwe օmijiko n’ahụ ndị ohu ya, mgbe օ huru na ike ha nwere agwula, mgbe otu onye na-agaghị afodụ, ohu na onye nwe onwe ya. 37 Օ ga-asikwa, “Ugbu a, olee ebe chi niile ha no, bụ oke nkume ahụ ha gbabara izere ndị n’ime ya, 38 chi ndị ahụ riri abuba ihe iche aja ha, riukwa mmanya ha ji chüo aja ihe օnụnụ? Ha bilie bịa nyere unu aka! Ha bürü ulọ ndo nye unu!” 39 “Ugbu a, hụnụ na mụ onwe m abu m ya! Օ dighikwa chi օzo dị ma օ bughị m. Mụ onwe m na-eme ka a nwụ, mụ onwe m na-eme ka a dī ndị. Mụ onwe m na-etipụ mmadụ օnya, mụ onwe m na-agwo ya, mmadụ ọbula apughikwa ịnaputa onye m ji n’aka m. 40 Ana m eweli aka n’eluigwe na-ekwuputa n’inu iyi si, dika m na-adị ndị ruo mgbe ebighị ebi, 41 mgbe m mürü mma agha m na-egbu amụma, mgbe aka m jidere mma agha ahụ n’oñodụ ikpe ikpe, aga m abo օbo megide ndị iro, kwughachi ndị ahụ niile kporo m asị. 42 Aga m eme ka ákụ m riñuju օbara afo, ma mma agha ga-ebibi anu ahụ, օbara ndị e gburu egbu, na nke ndị a dötara n’agha, na isi ndị ndu ndị iro.” 43 N’urijanụ օriụ mba niile, unu na ndị ya, n’ihị na օ ga-abo օbo օbara ndị ohu ya, օ ga-abo օbo megide ndị iro ya, kpuchiere ala ya na ndị ya mmechie ha. 44 Mosis na Joshua nwa Nun soro bịa guputa mkpuru okwu abu a na ntị ndị Izrel. 45 Mgbe Mosis guputachara abu a nye ndị Izrel, 46 օ gwara ha okwu ndị a si, “Na-atugharịnụ uche n’okwu niile m kwuputara nye unu taa, ka unu si otu a nyefekwa ya n’aka ụmu unu, ka ha onwe ha lezie anya debe

okwu niile dị n’iwu ndị a. 47 N’ihị na okwu ndị a abughị okwu efu, ndị unu dabeeere na ha. Unu debe ha, unu ga-adị ndị ogologo n’ime ala ahụ unu na-agha inweta n’ofe օzo nke osimiri Jodan.” 48 N’otu ụboghị ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis okwu si, 49 “Bilie ga n’ugwu Nebo nke dị n’etiti ugwu Abarim, n’ala Moab, na ncherita ihu Jeriko, leekwa ala Kenan anya, bụ ala ahụ m na-enye ụmu Izrel dika ihe nketa ha. 50 Mgbe ị huşiri ala a, ị ga-anwụ n’ebẹ ahụ n’elu ugwu ahụ, lakwurukwa nna nna gi ha, dika Erən nwanne gi si nwụ n’ugwu Hor, lakwuru ha. 51 N’ihị na gi na Erən jürü irubere m isi n’ihu ụmu Izrel, na mmiri Meriba Kadesh, nke dị n’ozara Zin, unu edoghi m nsọ n’ihu ndị Izrel. 52 N’ihị ya, ị ga-esite n’ebẹ dị anya hụ ala ahụ m na-enye ụmu Izrel, ma ị gaghi aba n’ime ya.”

33 Nke a bụ ngozi Mosis, onye nke Chineke, jiri gozie ụmu Izrel, tupu օ nwụ. 2 Ọ sıri, “Onyenwe anyị si n’ugwu Sajnai bịa, օ waliteere ha site n’ugwu Sia, o nwuputara site n’ugwu Paran Ya na igwe ndị nsọ so bịa site n’akukụ ndịda, site n’ala ala ugwu ahụ. 3 N’ezie, օ bụ gi na-ahụ ndị mmadụ ahụ n’anya, ndị nsọ ahụ niile dì gi n’aka. N’ukkanị gi ka ha na-ada kporo isiala, gi na-akuziri ha ihe, 4 iwu ahụ Mosis nyere anyị, ihe onwunwe nke օgbakọ Jekob. 5 Օ bụ ya bụ eze na Jeshurun, mgbe ndị ndu ndị mmadụ zukorø ha na ebo niile nke Izrel. 6 “Ka ebo Ruben dīri ndị ghara ịnwụ, ma ka օnụogugu ndị ikom ya dīri ole na ole.” 7 Ihe a ka o kwuru banyere Juda, “N’uri, Onyenwe anyị, akwa Juda, kpolata ya n’ebẹ ndị ya no. Aka ya ka o ji aluru onwe ya օgụ ichebe ihe o bu n’uche. Bụlụrụ ya onye inyeaka megide ndị iro ya.” 8 Banyere Livayi o kwuru si, “Urim na Tumim gi dīri ohu gi ahụ kwsesi ntükwasị obi. I nwara ya օnụnwa na Masa, gi na ya sekware okwu na mmiri Meriba. 9 Onye ahụ lere nne na nna ya anya si, ‘Ejighị m ha kporo ihe.’ Օ gunyeghikwa ụmụnne ya dika ndị օ maara, օ nabatakwaghị ụmu nke aka ya. Ma o debere okwu gi, cheziekwa օgbugba ndu gi. 10 Օ na-akuziri Jekob ikpe gi, na-akuzikwara Izrel iwu gi. Օ na-achukwa aja ụda na-esi isi ụtọ n’ihu gi, na-achukwa aja nsure օkụ n’ebẹ iche aja gi. 11 Gozie akụnụba ya Onyenwe anyị, ka օru aka ya burukwa ihe na-atọ gi ụtọ. Tijie ukkanị ndị niile na-ebili imegide ya, tigbuo ndị iro ya ka ha ghara inwe ike ibili օzo.” 12 Mosis kwuru banyere ebo Benjamin si, “Ka onye ahụ Onyenwe anyị huru n’anya zuru ike na-atughị uje n’ime ya. N’ihị na օ ga-

ekpuchi ya ogologo ụbōchị niile. Ọ bükwa n'etiti ubu ya abụ ka onye Onyenwe anyị hụrụ n'anya na-anō.”

13 Banyere Josef o kwuru sị, “Ka Onyenwe anyị gozie ala ya, ya jiri igirigi dị oke ọnụahịa nke eluigwe dị n'elu, na ogbu mmiri dị n'okpuru ala, 14 na ihe ọma niile anyanwụ na-eweta, na ihe ọma niile ọnwa na-elepụta, 15 na onyinye ọma niile si n'ugwu ukwu ochie, na ịba ụba ugwu ebighị ebi ndị ahụ, 16 na onyinye ọma niile si n'ala na uju ya niile, na ihuoṃa onye ahụ na-ebi n'ohịa nta ahụ na-enwu oku. Ka ihe ndị a niile dịrị n'isi Josef, n'ikuanya onye bụ nwa eze, n'etiti umunna ya. 17 N'ima mma, o dị ka nwa oke ehi e bụ ụzọ muo, mpi ya dị ka mpi ehi ohịa. Ya ka ọ ga-eji sođa mba niile ọ bùladị mba ndị ahụ dị na nsotụ ụwa. Otu a ka iri puku kwurụ puku ndị Ifrem dị otu a ka imerime puku ndị Manase dị.” 18 Banyere Zebulon, o kwuru sị, “N'uri, gi Zebulon, n'opupụ gi, ma gi Isaka, n'uri n'ebe obibi gi. 19 Ha ga-apkọ ndị mmadụ oku n'elu ugwu ukwu, nō n'ebe ahụ chọ aja ezi omume, ha ga-eri site n'ịba ụba nke ihe dị n'osimiri, site n'akụ nzuzo dị n'aja.” 20 Banyere Gad, o kwuru sị, “Ngozi na-adịrị onye ahụ na-eme ka ebe obibi Gad saa mbara. Gad na-ebi dika ọdụm, na-adökapụ aka maobụ isi. 21 Ọ hoqoro ala nke kachasi mma nye onwe ya; oke ruuru onyendu ka e wepuru dobere ya. Mgbe ndị ndu ndị mmadụ zukoror, o mezuru ezi ihe dị Onyenwe anyị n'obi, na ikpe ya niile banyere Izrel.” 22 Banyere Dan, o kwuru sị, “Dan bụ nwa ọdụm, onye na-esi na Bashan mapuṭa.” 23 Banyere Naftali, o kwuru sị, “Naftali bụ onye njuputa nke ihuoṃa Onyenwe anyị dirị, o juputakwara na ngozi ya, o ga-eketa akukụ ndida nke iyi ukwu.” 24 Banyere Asha, o kwuru sị, “Onye a goziri karichasịa n'umụ ndị ikom ka Asha bụ, ka ihe banyere ya tọọ umunna ya ụtọ, ka o jirikwa mmamụ saa ụkwụ ya. 25 Ihe mkpochi nke ọnụ ụzo ama gi ga-abụ bronx na igwe, dika ụbōchị ndu gi niile si dị, otu a ka ịdị ike gi ga-adị. 26 “O nweghi onye dika Chineke Jeshurun, onye na-agba eluigwe dika ịnyinya ịbjia inyere gi aka, onye na-agba igwe ojii dika ịnyinya n'idi ukwu ya. 27 Chineke ebighị ebi bu ebe mgbabag gi. N'okpuru gi ka aka ebighị ebi ya dị. Ọ ga-esite n'ihu gi chupụ ndị iro gi, kwuokwa sị, ‘Bibie hal’ 28 Ya mere Izrel ga-ebi naani ya n'udo, isi iyi mmiri Jekob dị chịm, n'ala ahụ juputara na mkpuru ubi na mmanya ọhụrụ ebe igirigi nke eluigwe na-ada. 29 Onye a goziri agozi ka ị bụ, gi Izrel, onye dị ka gi ndị Onyenwe anyị zoputara? Ọ bụ ọta gi na onye inyeaka gi, na mma agha gi dị ebube.

Ndị iro gi ga-eji egwu daa n'ihu gi, i ga-azodakwa ebe ha niile dị elu.”

34 Mgbe ahụ, Mosis sitere na mbara ala Moab rigoruo n'elu n'ugwu Nebo, ruo n'elu Pisga, nke dị na ncherita ihu Jeriko. N'ebé ahụ Onyenwe anyị mere ka ọ hụ ala ahụ niileanya site na Gilead ruo Dan; 2 ya na ala Naftali niile n'oke ala Ifrem, na nke Manase, na ala Juda niile ruo n'osimiri Mediterenija. 3 Mosis hukwara ala Negev, na akukụ ala ahụ niile dị site na Ndagwurugwu Jeriko, obodo nkwo, ruo Zoa. 4 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Mosis sị ya, “Nke a bụ ala ahụ m sitere n'ịnjị iyi kwee Ebraham, Ajizik na Jekob nkwa mgbe m kwuru sị, ‘Aga m enye ya umụ umụ gi.’ Ugbu a emeela m ka i jirianya gi hụ ya ma i gaghị agabiga banye n'ime ya.” 5 Ya mere, Mosis, onyeozi Onyenwe anyị nwurụ n'ebe ahụ, n'ala Moab, dika Onyenwe anyị kwuru. 6 Onyenwe anyị liri ya na Moab, na ndagwurugwu chere ihu na Bet-Peo, ma ruo taa, o dighi onye obula maara ebe ili ya dị. 7 Mosis gbara narị afọ na iri afọ abụ mgbe o nwurụ, ma n'oge ahụ ike ka dị ya n'ahụ, anya ya na-ahukwa ụzọ nke ọma. 8 Umụ Izrel ruru uju n'ihi Mosis, iri ụbōchị ato n'obosara ala Moab, tutu ruo mgbe oge iru uju na ikwa akwa gasiri. 9 Joshua nwa Nun, juputara na mmuo amamihe, n'ihi na Mosis ebikwasila ya aka n'isi. Ya mere, umụ Izrel nara Joshua ntị, gbasookwa iwu niile Onyenwe anyị nyere ha site n'ọnụ Mosis. 10 Ọ dibeghi onye amumaa ozọ putarala n'ala Izrel niile, nke dika Mosis, onye ya na Onyenwe anyị kparitara ụka ihu na ihu, 11 onye mere ihe ịribama ndị a niile, rụokwa orụ ebube niile nke Onyenwe anyị ziri ya ka o mee n'ljipt, n'ihu Fero, na ndị ozi ya niile, nakwa n'ala ahụ niile. 12 N'ihi na o nwebekwaghị onye ozọ gosirila ike dị oke egwu, maobụ rụo orụ dị oke egwu ụdị nke Mosis rurụ n'ihu ndị Izrel niile.

Joshua

1 Mgbe Mosis, bù odibo Onyenwe anyị nwụrụ,

Onyenwe anyị gwara Joshua nwa Nun, onye na-enyere Mosis aka okwu sị, **2** “Mosis, odibo m anwụola. Ugbu a, jikere onwe gi, meekwa ka ndị m jikere ịgafe ofe ọzọ nke osimiri Jødan, ịbanye n’ala ahụ m na-agà inye ha, bù ndị Izrel. **3** Ana m agwa gi ihe m gwara Mosis mgbe o dì ndụ sị, Ebe ọbụla unu ga-azokwasị ụkwụ unu n’ala, ala ahụ ga-abụ nke unu. **4** Okeala unu ga-abụ site n’ozara dì na ndida ruo Lebanon, ma site n’iyi ukwu Yufretis, tinyere ala niile nke ndị Het, ruo n’osimiri ukwu ahụ dì n’odịda anyanwu. **5** O dighị onye ọbụla pürü iguzo imegide gi ụbочị niile nke ndụ gi. Aga m anonyere gi díka m si nonyere Mosis. Agaghi m ahaapụ gi aka. Agaghi m agbakutakwa gi azụ. **6** Dịrị ike, nweekwa ume, n’ihi na i ga-abụ onye ga-edu ndị a iketa ala ahụ m nṣụrụ n’iyi inye nna nna ha ochie. **7** “Naaniị dịrị ike, nweekwa ume. Lezieanyaime ihe niile Mosis bù odibo m nyere gi n’iwu. Ewezugala onwe gi na ya gaa aka nri maqbụ aka ekpe, ka ihe si otu a gaara gi nke ọma n’ebé ọbụla i na-agà. **8** Esitela n’ọnụ gi wezuga ihe dì n’Akwukwọ Iwu a. Kama na-atugharị uche gi na ya ehihie na abalị, ka i si otu a lezieanyaimezu ihe niile e dere n’ime ya. Mgbe ahụ i ga-aba ụba, ihe ga-agakwara gi nke ọma. **9** O bù na m enyebeghi gi iwu sị gi, Nwee obi ike, dírikwa ike! Wezuga ujọ niile na ịda mba nke obi. Cheta na mụ, bù Onyenwe anyị Chineke gi, nonyere gi ebe ọbụla i na-agà.” **10** Mgbe ahụ, Joshua nyere ndịsi Izrel niile iwu sị ha, **11** “Jegharjanụ n’etiti ebe obibi ụmụ Izrel gwa mmadụ niile okwu sị ha ‘Dozierenụ onwe unu ihe unu ga-eri n’uzo, n’ihi na n’ime ụbочị ato, anyị ga-agafe osimiri Jødan, imeri na inweta ala ahụ Onyenwe anyị bù Chineke na-enye unu.” **12** Joshua kpkotara ndịsi ebo Ruben, na Gad, na ọkara ebo Manase, gwa ha okwu sị, **13** “Chetanụ iwu ahụ Mosis odibo Onyenwe anyị nyere unu, mgbe o siri, ‘Onyenwe anyị Chineke unu na-enye unu izuike. O nyekwala unu ala a.’ **14** Kama ndị nwunye unu, na ụmụntakirị unu, na anụ ụlo unu, ga-anq n’ala a dì n’owụwa anyanwu nke Mosis nyere unu. Ma ndị agha unu, ndị jikeere ejike, ga-eduru ndị Izrel ndị ọzọ gafee osimiri Jødan inyere ụmụnna ha aka, **15** tutu ruo mgbe Onyenwe anyị Chineke unu nyere ha izuike, díka o si nye unu, na tutu ruo mgbe ha nwetara ala niile bù nke Onyenwe anyị Chineke unu ga-enye ha. Mgbe nke a mezuru,

unu ga-alaghachi azụ, nweta ala ahụ Mosis onyeozi Onyenwe anyị nyere unu n’akụkụ ọwụwa anyanwu osimiri Jødan.” **16** Mgbe ahụ, ha zara Joshua, “Ihe ọbụla nke i nyere anyị n’iwu anyị ga-eme ha, ebe ọbụla i zigara anyị ka anyị ga-agà. **17** Anyị ga-ege gi ntị díka anyị si gee Mosis ntị. Ka Onyenwe anyị Chineke gi nonyere gi díka o si nonyere Mosis. **18** Onye ọbụla nupuru isi n’iwu i nyere anyị, o ga-anwụ. Naaniị dīrị ike, nweekwa obi ike.”

2 Joshua nwa Nun sitere na Shitim zipụ ndị nnyoputa

abụo na nzuzo sị ha, “Gaanụ leta otu ihe si aga n’ala ahụ, karışa n’obodo Jeriko.” Ha gara n’obodo ahụ baa n’ulọ nwanyị akwụna aha ya bù Rehab noq ọnodu n’ebé ahụ. **2** Ma otu onye gwara eze Jeriko okwu sị, “Lee, ụfodụ ụmụ ndị ikom Izrel batara obodo a n’abalị inyochapta ala anyị.” **3** Mgbe eze Jeriko nṣụrụ okwu a, o zigaara Rehab ozi sị, “Kpopụta ndị ikom ahụ batara n’ulọ gi n’ihi na ha bijara iledo ala anyị.” **4** Ma nwanyị ahụ zoro mmadụ abụo ahụ. Mgbe ndị ahụ e ziri ozi bijarutere, o gwara ha okwu sị, “O bù eziokwu na ndị ikom ahụ bakwutere m, ma amaghị m ebe ha si bija. **5** Ma ha apuolarị. Ha hapurụ obodo a mgbe a na-achọ imechi ọnụ ụzo ama, n’oge ochichirị bidoro ịgbà. Amaghị m ebe ha gara. Ma, n’uche m, o bụrụ na unu achuso ha oso osiịso unu nwere ike ijide ha.” **6** (N’ezioke n’apuolarị. Ha hapurụ obodo a mgbe a na-achọ imechi ọnụ ụzo ama, n’oge ochichirị bidoro ịgbà. Amaghị m ebe ha gara. Ma, n’uche m, o bụrụ na unu achuso ha oso osiịso unu nwere ike ijide ha.) **7** Ya mere, ndị ikom ahụ pürü na-achụ ndị nnyoputa ahụ n’akụkụ ụzo gara ngabiga Jødan. Ma ngwangwa ha pürü, e mechiri ọnụ ụzo ama e si abata obodo ahụ. **8** Ma tupu ndị nnyoputa ahụ edina ala ịrahụ ụra n’abalị ahụ, Rehab rigokwuru ha, **9** gwa ha sị, “Ama m na Onyenwe anyị enyela unu ala a, marakwa na oke ujọ nke egwu unu adakwasila anyị, nke mere na ndị niile bi n’ime ala a na-agbaze n’egwu n’ihi unu, **10** n’ihi na anyị anụla otu Onyenwe anyị si mee ka mmiri dì n’Osimiri Uhietaa n’ihi unu, mgbe unu si n’ljipt püta. Anyị nukwara ihe unu mere Sajhòn, na Ọg, bù eze abụo ndị Amorị, ndị bi n’owụwa anyanwu osimiri Jødan, otu unu si bibie ha, gbuchapụ ndị niile bi n’ala ahụ. **11** Ma mgbe anyị nṣụrụ ihe ndị a, obi anyị gbazere n’ihi ujọ, mmuo onye ọbụla dara mba n’ihi unu, n’ihi na Onyenwe anyị Chineke unu bù Chineke n’eluigwe na n’uwa. **12** “Ugbu a, ebe o bù na m emeelara unu ebere, jirinụ Onyenwe anyị nṣuorø m iyi na unu ga-emere ezinaulø m ebere. Gosinụ m ihe ịribama n’ezioke, **13** na unu

ga-emekwa ka ndu nna m, na nne m, na umunne m ndi ikom na ndi inyom, na ndi ezinaulø ha niile dirj, na unu ga-anaputa anyi site n'onwu.” 14 Ndị ikom ahụ kwere ya nkwa sị, “Ndụ anyi lara ndu unu. Ọ bürü na i gbaghị anyi ama, anyi ga-egosi gi obi ebere na ikwesi ntukwasị obi mgbe Onyenwe anyi ga-enye anyi ala a.” 15 Ulọ Rehab dị n'akukụ mgbidi obodo ahụ. O ji ụdọ site na oghereikuku wedata ndi ikom abuọ ahụ. 16 Ọ gwakwara ha sị, “Gbalaganụ n'ugwu, zoonụ onwe unu n'ebe ahụ ụbochị ato, tutu ndi ahụ na-achị unu alaghachi azu. Mgbe ahụ, unu nwere ike ipuṭa laghachi ebe unu si bia.” 17 Ndị ahụ gwara ya sị, “Iyi a i mere ka anyi n'ụo agaghị adị ire megide anyi, 18 ma ọ bürü na n'ubochị ahụ anyi ga-abata ala a, i wereghị ụdọ ahụ na-acha uhie uhie kenyé ya na oghereikuku i si wedata anyi, ma ọ burukwa na ikpobataghị n'ulọ gi nna gi, na nne gi, na umunne gi ndi ikom, na ndi ezinaulø gi niile. 19 Ọ bürü na onye ọbula esite n'ulọ gi puo n'ezi, ọbara ya agaghị adị anyi n'isi, anyi agaghị abukwa ndi ikpe mara. Ma ikpe omumma dirị anyi ma ọ bürü n'ihe ọbula emee onye ọbula gi na ya so nođu n'ime ulọ. 20 Ma ọ bürü na i gbaa anyi ama, ọ dikwaghị iwu ji anyi imezu iyi a i mere ka anyi n'ụqoro gi.” 21 Rehab zara sị ha, “Dịka okwu niile unu kwuru si di, otu a ka ọ ga-adị.” O zilagara ha. Ha pükwarra gaara onwe ha. Ma Rehab kekwasiri ụdọ uhie ahụ n'ọnụ oghereikuku ulọ ya. 22 Ndị ikom abuọ ahụ gara zoo onwe ha n'ugwu ahụ. Ha n'ọro ụbochị ato n'ebe ahụ dika Rehab gwara ha, tutu ndi ahụ na-achị ha laghachiri n'obodo Jeriko. Ndị a choqoro ha gaa ebe niile, n'okporoụzö niile, ma ha ahughị ha. 23 Emesịa, mmadụ abuọ ahụ e zipurụ iledo ala ahụ anya sitere n'ebe ha zoro onwe ha rịpuṭa, gafee osimiri Jodan, laghachi n'ebe ụmụ Izrel n'o. Ha bijara kqoro Joshua nwa Nun otu ha si gaa ije ha. 24 Ha gwara Joshua sị, “N'ezie, Onyenwe anyi enyela anyi ala ahụ niile, n'ihi na ndi niile bi n'ala ahụ na-atu anyi ujō.”

3 N'isi ụtutu, Joshua na ụmụ Izrel niile hapurụ Shitim bijaruo n'akukụ osimiri Jodan, maa ulọ ikwu ha n'ebe ahụ. N'ebe a ka ha n'o chere tutu ruo mgbe ha ga-agafe. **2** Mgbe ụbochị ato gasiri, ndịsi ụmụ Izrel gabigara jegharia n'etiti omumma ulọ ikwu ahụ, **3** nye ha iwu sị, “Mgbe unu hụrụ igbe ọgbugba ndu Onyenwe anyi Chineke unu, ka ndi nchua, ụmụ Livayị, bulitere ya, unu onwe unu ga-esi n'ebe unu n'o bilie soro ha n'azụ. **4** Ma a ga-enwe oke n'etiti unu na ha, ihe dika otu kilomita site n'ebe igbe ọgbugba ndu ahụ dị. Unu

agaghị abjaro ya nso. Nke a bụ maka i mara ụzọ unu ga-eso, n'ihi na unu esibeghi n'uzo a gaa ije mbụ.” **5** Joshua gwara ndi Izrel sị, “Dooṇu onwe unu nso, n'ihi na echi ka Onyenwe anyi ga-eme oke ihe ebube di iche iche n'etiti unu.” **6** Joshua gwara ndi nchua, “Bulienụ igbe ọgbugba ndu ahụ, gabiga n'ihu ndi Izrel.” Ha bulirị igbe ọgbugba ndu ahụ, bido iga n'ihu ụmụ Izrel. **7** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi gwara Joshua sị, “Taa, ka m ga-amalite ime ka i di ukwuu n'anya ụmụ Izrel niile, ka ha niile mata na dika m si nonyere Mosis, otu a ka m ga-esi nonyere gi. **8** I ga-enye ndi nchua, bu ndi na-ebu igbe ọgbugba ndu iwu si, ‘Mgbe unu ruru n'ọnụ mmiri osimiri Jodan, banyekwanụ gaa guzo n'ime osimiri ahụ.’” **9** Mgbe ahụ, Joshua gwara ụmụ Izrel niile sị, “Bianụ nso, bianụ n'uru okwu niile nke Onyenwe anyi Chineke unu. **10** Otu a ka unu ga-esi mata n'ezie na Chineke dị ndu n'o n'etiti unu, unu ga-amatakwa na ọ ghaghị inapụ ndi Kenan, na ndi Het, na ndi Hiv, na ndi Periz, na ndi Gigash, na ndi Amorait, na ndi Jebus ala ha n'ihu unu. **11** Lee, igbe ọgbugba ndu Onyenwe anyi, Onyenwe ụwa niile ga-agabiga n'ihu unu banье n'ime Jodan. **12** Ugbu a sitenụ n'ebu Izrel niile hopuṭa ndi ikom iri na abuọ, site n'ebu ọbula otu onye. **13** Ngwangwa ndi nchua, bu igbe ọgbugba ndu Onyenwe anyi, Onyenwe ụwa niile zonyere ụkwụ na Jodan, mmiri Jodan nke si n'ebe elu ya na-aridata ga-akwusi isọ, guzoro dika mgbidi.” **14** Ya mere, mgbe ndi Izrel sitere n'ulọ ikwu ha bilie njem igabiga osimiri Jodan, ndi nchua, bu igbe ọgbugba ndu buuru ha ụzọ na-aga ha n'ihu. **15** N'oge owuwe ihe ubi ọbula, osimiri Jodan na-etoju etoju, sojukwaa akukụ ya niile. Ma ngwangwa ndi nchua, bu igbe ọgbugba ndu a bijaruru nso zonye ụkwụ ha n'ọnụ mmiri Jodan, **16** mmiri si n'elu elu osimiri ahụ kwusiri isọ, ọ gara elu tükötä onwe ya dika mgbidi n'ebe di anya, n'obodo a na-akpọ Adam, nke di nso obodo Zaretan. Ebe mmiri nke na-eruda na-asobanye osimiri Araba, ya bụ, osimiri Nnu kwusiri isọ kpamkpam. Ya mere, ndi Izrel gabigara na ncherita ihu Jeriko. **17** Ndị nchua, bu igbe ọgbugba ndu Onyenwe anyi guzoro n'ala akoro n'etiti Jodan, Izrel niile gabigakwara tutu ruo mgbe mba ahụ niile gafesiri n'ala akoro.

4 Mgbe mba ahụ niile gafesiri osimiri Jodan, Onyenwe anyi gwara Joshua okwu sị ya, **2** “Site n'etiti ndi ụmụ Izrel hopuṭa ndi ikom iri na abuọ, otu onye site n'ebu ọbula, **3** ka onye ọbula n'ime ha site n'ebe ahụ ndi nchua, guzoro n'etiti osimiri Jodan buputa otu

nkume, otu nkume, gwa ha ka ha debe nkume ndị a ha buputara n'ebe unu ga-anq ọnodu abalị taa.”

4 Ya mere, Joshua kporo ndị ikom iri na abụ ndị ahụ, ndị o hoputara, site n'etiti ndị Izrel, otu onye site n'ebu ọbula, 5 O gwara ha si, “Sitenụ n'etiti osimiri Jodan, ebe ndị bu igbe ọgbugba ndụ Onyenwe anyị Chineke unu guzoro, buputa nkume. Onye ọbula n'ime unu ga-ebuputa otu nkume, tükwasị n'ubu ya, dika ọnugogugu ebo Izrel niile si dị, 6 ka ha bürü ihe ịribama n'etiti unu. N'oge dị n'ihu, mgbe ụmụ unu ga-ajụ unu ajụjụ si, ‘Ginị bụ isi ogidi nkume a dị n'ebe a?’ 7 Unu ga-asıkwa ha, ‘O bụ ihe na-echetara anyị otu osimiri Jodan si kwusị ịso, mgbe ndị bụ igbe ọgbugba ndụ Onyenwe anyị zonyere uko ha n'osimiri ahụ.’ Nkume a ga-abukwara ụmụ Izrel niile ihe ncheta ruo mgbe ebighị ebi.” 8 Ụmụ Izrel mere dika Joshua gwara ha. Ha buputara nkume iri na abụ site n'etiti osimiri Jodan, dika Onyenwe anyị si nye Joshua n'iwu sị na otu onye, n'ebu Izrel ọbula, ga-ebuputa otu nkume. Ha buuru nkume iri na abụ ndị ahụ gaa n'ebe ha nqro ọnodu abalị, debe ha n'ebe ahụ. 9 Joshua n'onwe ya kwa ji nkume iri na abụ ahụ nke si n'etiti osimiri Jodan wuo ogidi ịribama, n'ebe ahụ ndị nchüaja bu igbe ọgbugba ndụ ahụ guzoro. Ha díkwa n'ebe ahụ ruo taa. 10 Ndị nchüaja, ndị bụ igbe ọgbugba ndụ ahụ, guzoro n'etiti osimiri Jodan, tutu ruo mgbe e mezuru iwu ahụ niile Onyenwe anyị nyere Joshua site n'ònụ Mosis. Mgbe ahụ kwa, ndị Izrel mere ngwangwa gafee osimiri Jodan. 11 Ngwangwa ha niile gafetasiri, igbe ọgbugba ndụ Onyenwe anyị na ndị nchüaja gafetakwara n'akụkụ nke ozọ, ka ndị mmadụ na-ele ha anya. 12 Ndị agha ụmụ Ruben, na ụmụ Gad, na ọkara ebo Manase, buuru ụmụ Izrel niile ụzo gafee, idu ha n'agha, dika Mosis nyere ha n'iwu. 13 Ndị agha ọnugogugu ha ruru iri puku anq, ndị jikeere nke ọma ibu agha, duuru ebo ndị ozọ, gafere n'ihu Onyenwe anyị bata n'obosara ala Jeriko maka ibu agha. 14 Ụbọchị ahụ bụ ụbọchị Onyenwe anyị buliri Joshua elu nke ukwuu n'ihu na o mere Joshua ka o dị ukwuu n'anya ndị Izrel niile, si otu a mee ka ha tọ ya egwu nke ukwuu dika ha si tọ Mosis egwu, ma sọpukwara ya ụbọchị niile nke ndụ ya. 15 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Joshua okwu si, 16 “Nye ndị nchüaja, ndị bu igbe ọgbugba ndụ ahụ iwu ka ha si n'osimiri Jodan püta.” 17 Ya mere Joshua nyere ndị nchüaja iwu sị ha, “Sitenụ n'osimiri Jodan püta.” 18 Mgbe ndị nchüaja bu igbe ọgbugba ndụ Onyenwe

anyị ahụ si n'osimiri Jodan rịpüta, dika ọbu uko ha na-emetu n'ala akoro, mmiri osimiri ahụ soghachiri n'ọnodu ya ruchie akụkụ ya niile, ka o dị na mbụ. 19 Ihe ịribama a mere n'ubochị nke iri, n'onzwa nke mbụ. N'ubochị ahụ ka ndị Izrel niile gafere osimiri Jodan, gaa maa ulọ ikwu ha na Gilgal, ebe dị n'owuwa anyanwụ obodo Jeriko. 20 Nkume iri na abụ ahụ ha si n'osimiri Jodan buputa, ka Joshua guzobere na Gilgal. 21 O sıri ndị Izrel, “N'oge dị n'ihu, mgbe ụmụ unu ga-ajụ ndị bụ nna ha ajụjụ si, ‘Ginị ka nkume ndị a pütarra, Ginikwa ka ha na-egosi?’ 22 Gwa ha, ‘Izrel gafere osimiri Jodan n'ala akoro.’ 23 N'ihu na Onyenwe anyị bụ Chineke unu mere ka osimiri Jodan takpoq n'ihu unu tutu ruo mgbe unu gafesiri n'ofe nke ozọ. Onyenwe anyị Chineke unu mere osimiri Jodan ihe o mere osimiri Uhie mgbe o mere ka osimiri Uhie takpoq n'ihu anyị, tutu ruo mgbe anyị gafesiri n'ofe ya nke ozọ. 24 O mere ihe ndị a niile ka ndị niile bi n'elu ụwa mata na aka Onyenwe anyị dị ike. O mekwara ya ka unu onwe unu tọ egwu Onyenwe anyị Chineke unu, mgbe niile.”

5 Mgbe ndị eze ndị Amorait niile, ndị bi n'ofe ozọ nke osimiri Jodan, n'akụkụ ọdida anyanwụ, na ndị eze ndị Kenan niile bi n'akụkụ oke osimiri Mediterenia, nñru na Onyenwe anyị emeela ka osimiri Jodan takpoq n'ihu ụmụ Izrel, ruo mgbe anyị niile gafesiri, obi lọrha mmiri. O díkwaghị ike ọbula fodusuru ha iguzo n'ihu ụmụ Izrel. 2 Ma n'oge ahụ, Onyenwe anyị gwara Joshua okwu si ya, “Jiri nkume mee mma i ga-eji bie ụmụ Izrel niile ugwu ozọ.” 3 Ya mere, Joshua ji nkume mee mma ntakirị e ji bie ụmụ Izrel niile ugwu. Ebe a nọ bie ụmụ Izrel ugwu bụ ebe a na-akpo Gibiat Haaralot. 4 Nke a bụ ihe mere o ji mee otu a: Ndị ikom niile si n'Ijipt püta, ndị tozuru ije agha, nwurụ n'uzo, n'ime ozara, mgbe ha hapuchara Ijipt. 5 Mgbe ụmụ Izrel niile si Ijipt püta, e biri ndị nwoke niile nọ n'etiti ha ugwu. Ma n'ime iri afọ anq ahụ ha na-awaghari n'ozara, o nweghi ụmụ ha ndị nwoke a mñru n'oge a e biri ugwu. 6 Ndị Izrel niile awagharijalà n'ozara iri afọ anq tutu ruo mgbe ndị ikom niile toruru ije agha, bụ ndị hapurụ Ijipt nwuchara, ebe o bụ na ha jürü irubere Onyenwe anyị isi. N'ihu na Onyenwe anyị nñru iyı sị ha na ha agaghị ahụ ala ahụ anya, bụ ala ahụ o kwere nna nna ha na nkwa, inye anyị, ala mmiri ara ehi na mmanụ anụ na-eru na ya. 7 Onyenwe anyị mere ka ụmụ ndị nnupu isi a mñtara nochie anya ha.

Ọ bụkwa ndị a ka Joshua biri ugwu, n'ihi na tutu ruo ugbu a, e bibeghi ha ugwu. 8 Mgbe e bizuru mba niile ahụ ugwu, ha nōdụrụ n'ebe ahụ ha mara ụlo ikwu tutu ọnya obibi ugwu ha alaa. 9 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Joshua okwu sị, “Taa, ewezugala m site n'ebe unu nō ihe nkocha nke ya na Ijipt so.” N'ihi nke a, ha kporo ebe ahụ Gilgal. Ọ bụkwa aha ya ruo taa. 10 Mgbe ụmụ Izrel Mara ụlo ikwu ha na Gilgal n'ala ihe n'adighị nke Jeriko, ha mere Mmemme Ngabiga n'uhuruchi nke ụbọchị iri na anọ nke onwa ahụ. 11 N'ụbọchị sotere ụbọchị ngabiga, n'otu ụbọchị ahụ, ha riri ụfodụ ihe ubi nke ala Kenan. Ọ bụ achịcha a na-ejighị ihe na-eko achịcha mee, na ọka ahụrụ n'okụ ka ha tara. 12 Mánà kwusikwara n'echi ya mgbe ha riri nri sitere n'ala ahụ. Ụmụ Izrel ahụkwaghị mánà anya ọzọ, ma n'afọ ahụ ha riri ihe omume ubi si n'ala Kenan. 13 Mgbe Joshua nọ nso obodo Jeriko, o weliri anya ya elu hụ otu nwoke ka o guzo n'ihu ya. Nwoke a miputara mma agha ya jide ya n'aka ya. Joshua jekwuru ya jụo ya sị ya, “I dinyeere anyị ka i dinyeere ndị iro anyị?” 14 Nwoke ahụ zaghachiri ya sị, “O dighị onye m dinyeere, kama abịara m ugbu a díka ochiaghị usuu ndị agha Onyenwe anyị.” Joshua dara n'ala kpuo ihu ya n'ala kpọq isiala nye ya, sị ya, “Ejikerela m ime ihe ọbụla i nyere n'iwu. Onyenwe m, ginị ka i chorọ ka m mee?” 15 Ochiaghị usuu ndị agha Onyenwe anyị zara sị Joshua, “Yipu akpukpokwụ gi, n'ihi na ebe ahụ i guzo bụ ala dị nsọ.” Joshua mere díka ọ gwara ya.

6 Ma e mechiri ọnụ ụzo e si abata Jeriko nke ọma, n'ihi ụmụ Izrel. Ọ dighị onye ọbụla na-apụ n'ezi, ọ dighlikwa onye na-abata n'ime ya. 2 Ma Onyenwe anyị gwara Joshua sị, “Lee, enyefela m obodo a bụ Jeriko, ya na eze ya, na ndị dị ike ibu agha nọ n'ime ya, n'aka gi. 3 Gi na ndị agha gi zoonu ije gburugburu obodo a. Unu ga-ejegharị gburugburu mgbidi obodo a otu ugbo n'ụbọchị. Unu ga-esi otu a jegharia ụbọchị isii. 4 Ndị nchịaja asaa, ndị ga-eji opि mpi ebule asaa ga-ebu ụzo gawa n'ihu. Ndị nchịaja ndị ọzọ ga-ebu igbe ọgbugba ndị. N'ụbọchị nke asaa, unu ga-agba obodo ahụ gburugburu ugboro asaa. Mgbe unu na-eme nke a, ndị nchịaja asaa ahụ ga na-afụ opि mpi ebule ha. 5 Emesịa, ndị nchịaja ga-afụsi opि ahụ ike otu ugbo ọzọ, ha ga-afụ ya ka ọ daa ụda nke ukwu. Mgbe mmadụ niile nṣụrụ ụda opि a, ha niile ga-eti mkpu nke ga-adaa ezi ụda. Nke a ga-eme ka mgbidi obodo ahụ daa.

Mgbe ahụ, onye agha ọbụla ga-esite n'ebe ọbụla ọ nō banye n'ime obodo ahụ.” 6 Ya mere, Joshua nwa Nun kporo ndị nchịaja sị ha, “Burunu igbe ọgbugba ndị Onyenwe anyị ahụ, ka ndị nchịaja asaa n'ime unu werekwa opि mpi ebule buru ụzo na-agà n'ihu ya.” 7 Mgbe ahụ Joshua nyere ndị Izrel iwu sị ha, “Zolienu ije! Gbaanụ obodo a gburugburu, ka ndị agha na-agà n'ihu igbe ọgbugba ndị Onyenwe anyị.” 8 Mgbe Joshua gwachara ndị Izrel okwu, ndị nchịaja asaa ahụ bu opि ike n'aka ha, n'ihu Onyenwe anyị, gafere n'ihu na-afụ opि ike ha. Ndị bu igbe ọgbugba ndị Onyenwe anyị sochiri ha azu. 9 Ndị agha na-agà n'ihu ndị nchịaja bụ ndị na-afụ opि ike, ebe ndị agha ndị ọzọ na-esote igbe ọgbugba ndị n'azụ. N'oge a niile ha na-azọ ije, ndị na-afụ opि ike gara n'ihu na-eme nke a. 10 Ma Joshua nyere ndị Izrel iwu sị ha, “Unu emela mkpotụ agha ọbụla, maobụ kwee ka anụ olu unu, maobụ kwuo okwu ọbụla, tutu ruo ụbọchị m ga-asị unu tie mkpu. Mgbe m nyere unu iwu a, tienụ ezi mkpu.” 11 Ya mere, e buuru igbe ọgbugba ndị Onyenwe anyị ahụ jegharịa obodo ahụ gburugburu otu ugboro n'ụbọchị ahụ. Mgbe ha mesịri nke a, onye ọbụla laghachiri n'ebe ụlo ikwu ya di rahụ ụra abalị. 12 Joshua biliri n'isi ụtụtụ echị ya, ndị nchịaja bulikwara igbe ọgbugba ndị Onyenwe anyị. 13 Ndị nchịaja asaa ahụ bu opि ike asaa ndị ahụ, na-agà n'ihu igbe ọgbugba ndị Onyenwe anyị, na-afụ opि ike ha na-esepughi aka. Ndị agha nọ n'ihu ha, ebe ndị nche na-eso ndị bu igbe ọgbugba ndị Onyenwe anyị n'azụ, n'oge niile a na-afụ opि ike ndị a na-esepughi aka. 14 N'ụbọchị nke abụo, ha gbara obodo ahụ gburugburu otu ugboro, laghachikwa n'ulọ ikwu ha. Otu a ka ha mere ruo n'ụbọchị nke isii. 15 Ma n'isi ụtụtụ ụbọchị nke asaa, ha bilitere mgbe chi na-abogeghi, gbaa obodo ahụ gburugburu ugboro asaa díka ha na-eme. Ma ọ dị iche n'ụbọchị ahụ, bụ naanị na ha gbara obodo ahụ gburugburu ugboro asaa. 16 O ruo, n'oge njegharị nke ugboro asaa ahụ, mgbe ndị nchịaja asaa ndị a fusi opि ike asaa ndị ahụ ike karịa, ka Joshua gwara ndị Izrel sị ha, “Tienụ mkpu! N'ihi na Onyenwe anyị enyela unu obodo a! 17 Gbuonụ ihe niile na-eku ume ndị, n'ihi na obodo a na ihe niile dị n'ime ha bụ ihe e doro nsọ nye Onyenwe anyị. Ma ọ bụ naanị Rehab, nwanyị akwuna ahụ ka unu ga-ahapụ ndị, ya na ndị ọbụla nọ n'ulọ ya. N'ihi na o zoro ndị anyị zigara inyochapụta obodo ahụ. 18 Ma unu onwe unu, wezuganụ onwe unu pụo n'ebe ihe ndị

a kwadoro mbibi dì, ka unu gharakwa iweta ila n'iye nye onwe unu site na iwere ihe obula n'ime ha. Ma ọ bughị otu a, unu ga-eme ka mbibi dakwasị ụlo ikwu ụmụ Izrel niile. **19** Ma ihe niile e ji ọlaocha na olaedo kpụo, na ihe niile e ji bronz na igwe kpụo, ka a ga-edo iche nye Onyenwe anyị. A ga-ewebata ha n'ulọakụ Onyenwe anyị. **20** Mgbe ụda opị ike ahụ dasiri ike, ndị agha tiri mkpu, na ụda opị ike ahụ. Mgbe ndị ikom tiri oke mkpu, mgbidi ahụ dara dapiasịa, nke mere na onye obula chere ihu banye n'ime obodo ahụ, lugbuo obodo ahụ. **21** Ha debere obodo a iche nye Onyenwe anyị site n'iji mma agha ha gbuchapụ ihe niile dì ndị n'obodo ahụ, ma nwoke, ma nwanyị, ma nwantakịrị, ma okenye, ma ehi, ma atụrụ, ma ịnyinya ibu, ihe niile dì n'ime ya. **22** Mgbe ahụ, Joshua gwara ndị ikom abụo ahụ buru ụzo gaa nnyochapụta obodo ahụ anya sị ha, "Mezuonụ nkwa unu kwere. Gaanụ n'ulọ nwanyị akwụna, kpopụta ya na ndị niile dì n'ulọ ya." **23** Ya mere, ụmụ okorobia abụo ahụ bụ ndị mere nledo ala ahụ, bara n'ulọ ahụ, kpopụta Rehab na nna ya na nne ya na ụmụnne ya na ndị ikwu ya niile. Ha kpopụtara ndị ezinaulọ ya niile debe ha n'otu ebe nke dì n'azụ ọmụma ụlo ikwu ụmụ Izrel. **24** Ha kporo obodo ahụ ọkụ, ya na ihe niile dì n'ime ya. Ma ha weputara naani ọlaocha na olaedo, na ihe niile e ji bronz na igwe kpụo, tinye n'ulọakụ Onyenwe anyị. **25** Joshua mere ka Rehab, nwanyị akwụna ahụ, na ndị ezinaulọ ya niile dìri ndị. N'ihi na Rehab zoro ndị ikom abụo Joshua zigara, mee ka ha dì ndị, bụ ndị gara inyochapụta obodo Jeriko. Ya mere, o binyere ndị Izrel ruo taa. **26** Mgbe ahụ, Joshua gbara obodo Jeriko iyi sị, "Obụbụ ọnụ ka a na-abụ nwoke obula n'ihu Onyenwe anyị nke ga-ebili wuokwa obodo Jeriko ọzọ. "Ndị ọkpara ya ka ọ ga-eji tọọ ntọala ya niile, ndị nwa ya nke nta, ka ọ ga-eji guzobe ọnụ ụzo ama ya niile ọtọ." **27** Ya mere, Onyenwe anyị nonyeere Joshua. Akukọ a koro banyere ya gbasara nke ukwuu n'ala ahụ niile.

7 Ma ụmụ Izrel ekwesighị ntukwasị obi n'ihe gbasara ihe ndị ahụ e debere iche nye Onyenwe anyị. N'ihi na Ekan nwa Kami, nwa Zimri, nwa Zera, onye si n'ebo Juda gara were ụfodụ n'ime ihe ndị ahụ. Nke a mere ka iwe wee Onyenwe anyị nke ukwuu megide ụmụ Izrel. **2** Emesia, Joshua si Jeriko zipụ ụfodụ ndị mmadụ ka ha gaa Ai, obodo dì Bet-Aven nso, n'owoliwa anyanwu Betel. Ọ gwara ha sị ha, "Gaanụ nnyopụta akukọ ala ahụ niile." Ya mere, ndị ahụ gara nnyochapụta obodo Ai. **3** Mgbe ha loğhachiri azụ, ha gwara Joshua sị ya,

"Ai bụ obodo nta. Ọ gaghi ewe karịa puku mmadụ abụo maqbụ ato imeri obodo ahụ. Ọ bakwaghị uru ka anyị niile gaa tigbuo obodo a, n'ihi na ha dì mmadụ ole na ole." **4** N'ihi nke a, ihe dika puku ndị agha ato ka e zigara imeri obodo Ai. Ma ngwangwa, ndị agha obodo Ai meriri ndị agha ụmụ Izrel, chụo ha ọso. **5** Ihe dika iri mmadụ ato na isii n'etiti ndị agha Izrel ka e gburu n'agha ahụ. Ndị Ai chürü ha ọso site n'uzo ama obodo ruo n'ebé a na-awa nkume, gbuo ha na mgbada ugwu ahụ. N'ihi nke a, ndị agha Izrel dara mba, obi lókwarra ha mmiri. **6** Mgbe ahụ, Joshua na ndị okenye Izrel sitere n'obi mwute dowaue ha, daa n'ala kpuo ihu n'ala n'ihu igbe ọgbugba ndị Onyenwe anyị site n'utụtụ ruo n'anyasi. Ha wekwara ntụ wukwasị onwe ha n'isi igosi obi mwute ha. **7** Mgbe ahụ kwa, Joshua sịri, "Ewoo, Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị! N'ihi gini ka i ji mee ka ndị a gabiga osimiri Jodan, inyefe anyị n'aka ndị Amorait, ime ka ha tigbuo anyị? Ọ gaara adị anyị mma nke ọma ma ọ bụrụ na anyị nodụru n'ofe ọzọ nke Jodan. **8** Biko, Onyenwe m, Gini ka m ga-ekwu ugbu a ụmụ Izrel sitere n'ihu ndị iro ha gbaa ọso? **9** N'ihi na mgbe ndị Kenan na ndị bi n'akukọ ala ahụ ga-anụ maka mmeri e meriri anyị, ha ga-agba anyị gburugburu luso anyị agha, bipụ aha anyị n'ụwa. Ọ bụkwa gini ka i ga-eme banyere aha ukwu gị dì ebube?" **10** Ma Onyenwe anyị sịri Joshua, "Bilie ọtọ! Gini bụ nke a, na i dara kpuo ihu n'ala? **11** Izrel emehiela. Ha emebiela ọgbugba ndị m nyere ha n'iwu idebe, ha ewerela ụfodụ n'ime ihe ndị ahụ e doro iche nye Onyenwe anyị. Ọ bughị naani na ha zuru ohi, ha nökwa n'elu ya ghaa ugħa banyere ya. Ha ewerekwala ihe ndị ahụ tinyekota n'ihe nke aka ha. **12** Ọ bụ n'ihi nke a mere na ụmụ Izrel enwekwaghị ike iguzo n'ihu ndị iro ha. Ọ bụkwa nke a mere ha ji tugharia gbaa ọso, n'ihi na ha aghołla ndị kwasiri ka e bibie. Ya mere, agaghị m anonyere unu ọzọ, tutu ruo mgbe unu wezugara ma mebie site n'etiti onwe unu, ihe obula e debere iche maka mbibi. **13** "Bilie! Doo Izrel nsọ. Gwa ndị m okwu sị ha, 'Onye obula n'etiti unu ga-ejikere doo onwe ya nsọ maka echi. N'ihi na Onyenwe anyị, Chineke Izrel na-ekwu sị, Ihe ndị e doro nsọ dì n'etiti unu, Izrel. Unu apughijkwa iguzosi ike n'ihu ndị iro unu, tutu ruo mgbe unu ga-esite n'etiti onwe unu wezuga ihe ndị ahụ.' **14** "N'utụtụ echi, unu ga-apụta n'ebo n'ebo. Ebo obula Onyenwe anyị hopütara ga-apụta n'ikwu n'ikwu, ikwu obula Onyenwe anyị hopütara ga-apụta

bịa n'ezinaulò n'ezinaulò, ụlo ọbüla nke Onyenwe anyị hoqoro, ndi ikom ya ga-aputa n'otu n'otu. **15** Ma onye ọbüla e jidere ji ihe ndị ahụ e doro nsò ka a ga-akpọ ọkụ, ya onwe ya, na ihe niile ọ nwere, n'ihi o mebiela iwu ọgbugba ndụ Onyenwe anyị, meekwa ihe jogburu onwe ya na njọ n'Izrel.” **16** N'ihi nke a, Joshua biliri n'isi ụtụtu. O mere ka ebo niile di n'Izrel bjario nso n'ebo n'ebo, ebo Juda ka a hoqoro. **17** Mgbe ahụ, e mere ka ikwu niile dì n'ebo Juda bjario nso, ikwu Zera ka ahopütara. Mgbe e mere ka ikwu Zera püta n'ezinaulò ha niile n'otu n'otu, ezinaulò Zimri bụ nke ahopütara. **18** Joshua mere ka ndị ikom niile dì n'ezinaulò Zimri püta n'otu n'otu, ma e jidere Ekan, nwa Kami, nwa Zimri, nwa Zera onye ebo Juda. **19** Mgbe ahụ, Joshua sı́rị Ekan, “Nwa m, nye Onyenwe anyị, Chineke Izrel otuto, nyekwa ya nsopụrụ. Gwa m ihe i mere. Ezonarịkwala m ihe ojọq i mere.” **20** Mgbe ahụ, Ekan zara Joshua sı́ ya, “Ọ bụ eziokwu! Emehiela m megide Onyenwe anyị, Chineke Izrel. Lee ihe m mere. **21** Mgbe m hụru n'etiti ihe ndị a kwatera n'agha, otu uwe mwụda Babilon mara mma, na narị Shekel ọlaocha abụo, na mkpirisi ọlaedo ịdị arọ ya ruru iri shekel ise. E nwere m anya ukwu n'ebé ihe ndị a dị, chịrị ha. Lee, ezoro m ha n'ime ala n'ulọ ikwu m, ọlaocha ahụ dikwa n'okpuru ya.” **22** Ya mere, Joshua zigara ụfodụ ndị ikom ka ha gaa chọp ihe ahụ Ekan zoro. Ndị a gara n'ulọ ikwu ahụ, chọpụta ihe ahụ ezuru n'ohi. Dịka Ekan kwuru, ihe ikpeazụ ha hụru bụ ọlaocha ahụ. **23** Ha chikötara ha niile chíjara ha Joshua. Mgbe ha bjariuru ebe Joshua na ndị Izrel niile nọ, ha chisara ya n'ala n'ihu Onyenwe anyị. **24** Mgbe ahụ, Joshua na ndị Izrel niile, duuru Ekan, nwa Zera, chikorökwa ọlaocha ahụ, na uwe mwụda ahụ, na mkpirisi ọlaedo ahụ, na ụmụ ya ndị ikom na ụmụ ya ndị inyom, na ehi na ịnyinya ibu ya, na igwe ewu na atürü ya, na ulọ ikwu ya, na ihe niile o nwere, gaa na Ndagwurugwu Ako. **25** Mgbe ahụ, Joshua sı́rị, “Gịní mere i ji wetara anyị nsogbu ndị a? Onyenwe anyị gaeme ka nsogbu dakwasíkwa gi onwe gi taa.” Ndị Izrel niile weere nkume tugbu ha n'ebé ahụ. Emesia, a kpọro ha ọkụ. **26** Ha tükötara ọtụtu nkume tükwasí ya n'elù Ekan. Nkume ndị a dị n'ebé ahụ ruo taa. Ọ bụkwa n'uzo dị otu a ka iwe ọkụ Onyenwe anyị ji daju. Ya mere, e ji akpọ ebe ahụ Ndagwurugwu Ako ruo taa.

8 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị sı́rị Joshua, “Atula egwu, adakwala mba. Chịrị ndị agha gi niile gaa Ai, n'ihi

na ugbu a, unu onwe unu ga-emeri ha. Aga m eme ka i merie eze ndị Ai, na ndị ya na obodo ya, na ala ya. **9** I ga-emekwa obodo Ai na eze ya ihe i mere Jeriko na eze ya. Ma ihe dị iche na nke a bụ na unu gadebere onwe unu ihe niile unu kwatara n'agha, ya bụ anụ ụlo niile na ngwongwo obodo ahụ niile. Jikerenụ ibuso ha agha. Ọ bụkwa n'azụ obodo ha ka unu gae-si lịuso ha agha.” **10** Mgbe ahụ, Joshua na ndị agha ya niile, biliri gaa ibuso Ai agha. Joshua hopütara iri puku ndị agha ato zipụ ha n'abali **11** o nyere ha iwu a, “Lee! Unu ga-aga zoo onwe unu n'ohịa dì n'azụ obodo Ai. Unu ezola onwe unu n'ebé di anya site n'obodo ahụ, kama nọṇụ nso, nọkwanụ na njikere. **12** Mgbe ha ga-aputa ịlịuso anyị ogu dika ha mere na mbụ, anyị ga-agbakwa ọsọ n'ihu ha, **13** Ha ga-achụ anyị ọsọ, tutu ruo mgbe anyị mere ka ha niile hapụ n'obodo ha püta. N'ihi n'uche ha, ha ga-asị, ‘Ha na-agbara anyị ọsọ dika ha mere na mbụ, bịaị ka anyị chọp ha ọsọ gbuo ha.’ Ya mere, dika anyị na-agbapụ site n'ebé ha nọ, **14** unu ga-esite n'ebé unu zoro onwe unu bilie, nweta obodo ahụ, n'ihi na Onyenwe anyị Chineke unu ganyefye ya n'aka unu. **15** Mgbe unu weere obodo ahụ, unu ga-esunye obodo ahụ ọkụ. Meenụ ihe Onyenwe anyị nyere n'iwu. Hunụ na unu mezuru ihe ndị a m nyere unu n'iwu.” **16** Mgbe Joshua nyesirị ha iwu ndị a, o zipụrụ ha. Ha hapukwara n'abali ahụ gaa zoo onwe ha n'ohịa dì n'etiti Betel na ọdịda anyanwụ Ai. Ma Joshua na ndị agha ndị ọzọ fodụrụ nödürü n'abali ahụ n'etiti ndị Izrel. **17** N'isi ụtụtu echị ya, Joshua chikötara ndị agha ya, ya na ndị ndu Izrel gara n'ihu ha, ruo Ai. **18** Ndị agha niile ha na ya so, chere ihu ha gaa nso obodo ruo n'ihu ya. Ha mara ulọ ikwu ha n'akụkụ ugwu obodo Ai, ndagwurugwu bụ ihe kewara ha na obodo ahụ. **19** Joshua chịrị ihe ruru puku ndị agha ise, zoo ha n'akụkụ ọdịda anyanwụ obodo ahụ, n'etiti Betel na Ai. **20** Ya mere, ndị agha were ọnụdụ ha n'usoro, ndị ga-ebu agha nọ n'akụkụ ugwu, ndị niile zoro onwe ha n'akụkụ ọdịda anyanwụ nke obodo ahụ. Ma n'abali ahụ, Joshua gara nödụ na ndagwurugwu ahụ. **21** Mgbe eze Ai hụru nke a, ya na ndị ikom obodo ahụ niile mere ngwangwa puo n'isi ụtụtu izute ndị Izrel n'otu ebe, nke chere ihu n'Araba. Ma ọ mataghị na o nwere ndị agha Zubere imegide ya ndị zoro onwe ha n'ohịa dì n'azụ obodo. **22** Joshua na ndị Izrel niile mere ka ha chughachi ha azụ site n'ihu ha, ha gbara ọsọ na-agbapụ ozara ahụ niile

dika ndị e meriri emeri. **16** N'ihi nke a, a kpokuru ndị ikom niile nō n'ime obodo Ai sị ha pütä bija chüo ümụ Izrel ọsọ, ha chüru Joshua na-agà, e si otu a rapütä ha n'ebe dì anya site n'obodo ahụ. **17** O díkwaghị otu onye nwoke nke fodürü na Ai maqbụ na Betel. Ha hapükwara obodo ahụ ka o ghore oghe, gaa ichu ndị Izrel ọsọ. **18** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị kpörö Joshua sị ya, “Setipụ ùbe dì gi n'aka n'uzo Ai, n'ihi na aga m enye gi obodo a.” Joshua mere dika Onyenwe anyị gwara ya. **19** Mgbe ndị agha ahụ zoro onwe ha n'ime ọhia lere anya hụ na Joshua setiri aka ya, ngwangwa, ha wüputara site n'ebe ha zoro onwe ha, gbara oso gbaba n'obodo Ai, merie ya, munye ya okụ. **20** Ma mgbe ndị agha Ai lere anya n'azụ, hụ ka anwụrụ okụ si n'obodo ha na-alali elu, ha dara mba n'ime onwe ha. Ohere ọbụla adighikwa nye ha igbalaga gaa otu uzo maqbụ uzo ọzo. N'ihi na ndị Izrel ahụ buurụ uzo gbaa ọsọ, ndị ahụ gbara na-agà n'ozara, chigharịrị bido iłuso ndị agha Ai ahụ na-achụ ha ọsọ ọgu. **21** N'ihi na mgbe Joshua na ndị agha Izrel so ya lepürü anya hụ ka anwụrụ okụ si n'obodo Ai na-arigo elu, ha matara na ndị ha zoro onwe ha n'ohia abanyela obodo Ai, lugbuo ya. Ya mere, Joshua na ndị agha so ya tuğharịrị bido igbu ndị agha obodo Ai. **22** Ndị agha Izrel ahụ gara kpoo obodo ahụ okụ pütakwara, site n'obodo ahụ, bido iłuso ndị agha Ai ọgu. Nke a mere ka ndị agha Ai nodu n'etiti uzo ndị agha Izrel abu. Otu n'ihi ha, ndị nke ọzo n'azụ ha. Ya mere, ndị agha Izrel menyürü ha anya, gbuo ha, ruo na o díkwaghị otu onye fodürü n'ime ha, maqbụ onye gbatapurụ agbatapụ. **23** Naanị eze Ai ka e jidere na ndị. A kpotakwara ya bijaruo n'ebé Joshua nō. **24** Mgbe ndị agha Izrel gbusirị ndị agha Ai niile nō n'ohia na n'ozara, ha loğhachiri azụ gbuo ndị niile fodürü n'ime obodo ahụ. **25** Ndị niile e gburu n'ubochị ahụ, ma nwoke ma nwanyị dì puku iri na abu. O bụkwa ndị niile nō n'obodo ahụ ka e gburu. **26** N'ihi na Joshua nogidere setipụ ùbe o ji n'aka ya, megide obodo Ai, tutu e bibie ndị niile nō n'obodo ahụ kpamkpam. **27** Ma ndị Izrel kwaara anu ụlo, na ihe nkwata n'agha nke obodo ahụ, dika okwu Onyenwe anyị nyere Joshua n'iwu si dì. **28** Ya mere, Joshua kpörö obodo Ai ọku, mee ya ka o għoq m kpomkpoo ebe nke togborö n'efu ruo taa. **29** Ma Joshua kwubara eze ndị Ai n'elu osisi site n'ütutu ruo n'anyasị. Mgbe anyanwu dara, Joshua nyere iwu ka e wedata ozu eze Ai site n'osisi ahụ, tħusa ya n'ihi onu ọzø e si abata obodo ahụ. Emesja, ha tükötara ɔtutu nkume n'elu ya.

Nkume ahụ ha tükötara díkwa n'ebe ahụ ruo taa. **30** Mgbe ahụ, Joshua wuuru Onyenwe anyị, Chineke Izrel ebe ichu aja n'elu ugwu Ebal, **31** dika Mosis onyeozi Onyenwe anyị nyere ndị Izrel n'iwu. O wuru ya dika ihe e dere n'akwukwö iwu Mosis si dì, ebe ichu aja a na-ejighi nkume a wara awa wuo, nkume a na-ejighi ngwa ọru igwe waa. N'elu ebe ichu aja a ka ha chüru Onyenwe anyị aja nsure ọku na aja udo. **32** Ma mgbe ndị Izrel nō na-ele anya, Joshua depütara iwu ndị ahụ Mosis nyere ha n'elu nkume. **33** Izrel niile, ha na ndị okenye ha, na ndị ọchịaghah, na ndị ikpe ha, guzo n'akukụ abu. Nke igbe ọgbugba ndị Onyenwe anyị, na ncherita ihu ndị nchüaja, bụ ndị Livayị ndị na-ebu ya. Ma ndị ọbia bi n'etiti ha, ma ndị amuru n'ala ahụ nō n'ebe ahụ. Okara n'ime ha gara guzo n'akukụ ugwu Gerizim, okara ndị ọzo guzoro n'akukụ ugwu Ebal, dika Mosis onyeozi Onyenwe anyị nyere n'iwu na mbụ, na ha ga-agozi ndị Izrel. **34** Emesja, Joshua gupütara na ntị ha, okwu niile nke iwu ahụ, ya na ngozi na ọbụbụ onu so ya, dika ihe niile e dere n'Akwukwö Iwu si dì. **35** Iwu niile Mosis nyere ha ka Joshua gupütara na ntị ndị Izrel niile. Ndị inyom na umuntakiri, na ndị ọbia niile bi n'etiti ụmu Izrel so nököö n'oge a ndị Izrel niile zukorö.

9 Mgbe eze ndị niile bi n'akukụ odida anyanwu osimiri Jodan, nṣṣu banyere ihe ndị a, ya bụ, ndị niile bi n'ala ugwu ugwu n'odida anyanwu ndagwurugwu, na ndị bi ogologo akukụ osimiri Mediterenja ruo Lebanon, eze ndị Het na nke ndị Amorait na nke ndị Kenan na nke ndị Periz na nke ndị Hiv na nke ndị Jebus, **2** ha niile zukötara ibu agha megide Joshua na ụmu Izrel. **3** Ma mgbe ndị Gibion nṣṣu ihe Joshua mere Jeriko na Ai, **4** ha sitere n'aghugħo chöq ụzo ha ga-esi zopütä onwe ha. Ha zipürü ndị ozi, ndị bokwasiri īnyinya ibu ha akpa mere ochie, na karama akpukpoo mere ochie, nke a duchiri ebe dì iċhe iċhe n'ahụ ha. **5** Ndị ahụ yikwasirị n'ukwu ha akpukpoukwu kara nka nke a kwachiri akwachi, na uwe mere nnqoż ochie. Achijcha niile ha ji bụ nri ha, kpörö nkụ maakwa ebu. **6** Mgbe ha bijaruru n'ebe ndị Izrel mara ụlo iku ha na Gilgal, ha jekwuuru Joshua, gwa ya na ndị Izrel okwu sị ha, “Anyi si n'ala dì anya bịa. Ugbu a, biko anyị chörö ka anyị na unu gbaa ndị.” **7** Ndị ikom Izrel zaghachiri sị ndị Hiv ahụ, “Olee otu anyi si amata na unu ebighi anyi nso? Ma eleghị anya unu bi anyi nso, anyi na unu o ga-esi

añaa gbaa ndu?" 8 Ha zara Joshua si ya, "Anyi bu ndi ohu unu." Ma Joshua juru ha ajuju si, "Olee ndi unu bu? Ebee ka unu si bia?" 9 Ha zara ya si, "Ala anyi, ebe ndi ohu gi si bia di anya nke ukwuu. Anyi biara n'ihi na anyi anula akukọ banyere Onyenwe anyi Chineke unu, na ihe niile o mere n'Ijipt. 10 Anyi anukwala ihe niile o mere eze abu ndi Amorait, ndi no n'owuwa anyanwu Jodan, Sajhon eze Heshbon, na Qg eze Bashan, onye chirri n'Ashtarot. 11 Ndị okenyen anyi na ndi niile bi n'ala anyi siri anyi, 'Werenu ihe unu ji aga njem, jekwurunụ ndi Izrel si ha, "Anyi bu ndi ohu unu, kwerenụ ka anyi na unu gbaa ndu.'" 12 Lee achijcha ndi a bu nke anyi ji mgbe anyi hapurụ ala anyi. Ha di ọkụ mgbe anyi hapurụ ulo anyi ibia njem a, n'ihi na e si n'ebe a na-eghe ya weputa ya, ma ugbu a, dika unu hụrụ, ha akpoqla nkụ, bidokwa ịma ebu. 13 A gbajuru karama akpukpok anyi ndi a mmanya ọhụrụ mgbe anyi hapurụ, ma ugbu a, karama ndi a adowaala. Uwe anyi, na akpukpo kwụ anyi, emeela ochie n'ihi iga ije di anya." 14 Ndị ikom Izrel rituru ụfodụ n'ime ihe oriri ha ji bia, ma ha ajutaghị ihe bu uche Onyenwe anyi. 15 Mgbe ahụ, Joshua na ndi ahụ gbara ndu udo ikwe ka ha di ndu. Ndịsi nzukọ Izrel mesiri ogbugba ndu ahụ ike site n'iñu iyi. 16 Mgbe ubochị ato gasiri site na mgbe ụmụ Izrel na ndi Gibion gbara ndu, ndi Izrel nñru na ndi Gibion bu ndi agbataobi ha, ndi bi ha nso. 17 Ya mere, ndi Izrel buliri ije gaa ichoputa ebe ndi a si bia, si otu a bjario obodo ha niile n'ubochị nke ato. Aha obodo ha bu Gibion, Kefira, Beerot na Kiriat Jearim. 18 Ma ndi Izrel ebusoghị ha agha n'ihi na ndịsi nzukọ Izrel ejirila aha Onyenwe anyi, Chineke Izrel nñuo iyi idebe ha ndu. Ma nzukọ Izrel niile tamuru ntamu megide ndịsi ha n'ihi ogbugba ndu a. 19 Ma ndịsi Izrel kwuru si, "Anyi anuola iyi n'ihu Onyenwe anyi, Chineke Izrel si, na anyi agaghi emetụ ha aka, ugbu a kwa anyi agaghi eme ha ihe obula. 20 Ma nke a ka anyi ga-eme. Anyi ga-ekwe ka ha di ndu, n'ihi na ọ burụ na anyi emezughị iyi anyi nrurụ, iwe Onyenwe anyi gadakwasị anyi niile." 21 Ya mere, ndịsi kwukwara si, "Anyi ga-ahapụ ha ka ha dirị ndu, kama ha ga-agho ohu ndi Izrel, ndi ga na-aware anyi nkụ na ndi ga na-ekutere anyi mmiri." N'uzo di otu a, e mere ka ha dirị ndu. 22 Emesia, Joshua ziri ozi kpoo ndịsi obodo Gibion juo ha ajuju si, "Gini mere unu ji ghogbu anyi site n'igwa anyi, 'Anyi bi n'ebe dipurụ anya, site n'ebe unu bi,' ebe ọ bu na unu bi anyi nso? 23 Ugbu a, unu

ga-abu ndi a burụ onu. Site n'ubochị taa gaa n'ihi, unu aghooola ndi ohu anyi, ndi ga na-aware anyi nkụ mgbe niile, na ndi ga na-ekutere anyi mmiri nke anyi ga-eji rụq ọrụ n'ulonṣ Chineke m." 24 Ha zara Joshua si, "Anyi mere nke a n'ihi na agwala anyi na Onyenwe anyi Chineke gi nyere Mosis iwu si ya merie ala ndi a niile, ma kpochapụ ndi niile bi n'ime ya. Ọ bu nke a mere ụyo ji tuo anyi. Ọ bụkwa ya mere anyi ji mee ihe di otu a, n'ihi ichebe ndu anyi. 25 Ma ugbu a, anyi di unu n'aka. Unu nwere ike ime anyi ihe di unu mma."

26 N'ihi nke a, Joshua ekweghị ka ndi Izrel gbu ha. 27 Joshua mere ha ndi ọwa nkụ na ndi ose mmiri nye ụmụ Izrel, na iħukwa banyere ihe ndi di mkpa n'ebi ịchụ aja Onyenwe anyi, n'ebe ahụ Onyenwe anyi ga-ahoputa. Ọ bụkwa nke a ka ha bu ruo taa.

10 Mgbe Adoni-Zedek, eze Jerusalem nñru na Joshua emeriela Ai, laa ya n'iyi, gbukwaa eze ya, dika ọ lara Jeriko na eze ya n'iyi, mgbe ọ hukwara na ndi Gibion na ndi Izrel emeela udo, na ha bikwa nso ndi Izrel, 2 ọ turụ egwu nke ukwuu, ya na ndi ya. N'ihi na Gibion bu obodo a ma ama, dika otu n'ime obodo ndi eze, ndi ikom ya bụkwa ndi di ike, n'ihi na ọ dikwa ukwuu karịa Ai. Ndị ikom ya niile maara otu e si ebu agha. 3 Ya mere, Adoni-Zedek, eze Jerusalem ziri ozi zigara eze ndi a: Homa, eze Hebron, Piram, eze Jamut, Jafia, eze Lakish, na Debja, eze Eglon, na-asị, 4 "Bianu nyere m aka, ka anyi gaa tigbuo Gibion, n'ihi na ha na Joshua na ụmụ Izrel emeela udo." 5 Mgbe ahụ, eze ise ndi Amorait ndi a, eze Jerusalem, na eze Hebron, na eze Jamut, na eze Lakish na eze Eglon chikötara ndi agha. Ha na ndi agha ha gara were onodụ ha imegide Gibion, ha lusokwara ha ogo. 6 Ma ndi Gibion mere ngwangwa zigara Joshua ozi n'ulọ ikuw di na Gilgal si ya, "Bia nyere ndi ohu gi aka. Bia ngwangwa zoputa anyi, n'ihi na eze niile nke ndi Amorait, ndi bi n'ugwu, abiala n'ebe a, ha na ndi agha ha ibuso anyi agha." 7 Joshua na ndi agha ya niile, tinyere ndi ahụ niile ibu agha were anya, hapurụ Gilgal gawa ịzoputa Gibion. 8 Ma Onyenwe anyi gwara Joshua okwu si ya, "Atula ha egwu! N'ihi na ha bu ndi e meriri emeri. Enyela m ha n'aka unu ila ha n'iyyi. Ọ dikwaghị otu onye n'etiti ha nwere ike iguzo n'ihu unu." 9 Joshua bijakwutere ha na mberede, n'ihi na ogologo abalị niile ka o si Gilgal gaa njem. 10 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi tinyere ha n'onodụ ogbaaghara mgbe ha zutere ndi Izrel. Nke a mere ka ndi agha Izrel lugbu ha na Gibion.

N'ezie, Ọnuogugu ndị ha tigburu na Gibion dì nnogu ukwuu. Ma ha chukwara ndị foduru oso churuo ha Bet-Horon, na Azeka, na Makeda, na-egbu ha n'uzo. 11 Mgbe ha si n'ihi Izrel gbatu oso n'uzo nrida Bet-Horon na-agu Azeka, Onyenwe anyi sitere n'elu natudakwasị ha otutu mkpuru mmiri. Ọnuogugu ndị mkpuru mmiri ndị a dagburu dì ukwuu karịa ndị ụmụ Izrel ji mma agha ha gbuo. 12 N'ubochị ahụ, Onyenwe anyi mere ka ndị Izrel lugbuo ndị Amorait. Joshua gwara Onyenwe anyi okwu n'ihi ndị Izrel niile si, "Gi, anyanwu, guzo n'otu ebe na mbara eluigwe Gibion. Gi, ọnwa, guzokwa n'otu ebe na mbara eluigwe na Ndagwurugwu Ajalon" 13 Anyanwu guzoro, ọnwa guzokwa. Ha abụ adaghị tutu ruo mgbe ndị agha mba ahụ gbuchasị ndị iro ha. Ihe banyere akukọ agha a ka e dere n'akwukwọ Jasha. Ya mere, anyanwu guzoro n'otu ebe n'etiti mbara eluigwe. Ọ nökwa n'otu ebe ihe dika otu ubochị zuru ezu. 14 O nweghi ubochị ozo dika ubochị ahụ n'oge niile gara aga. Ọ díbekwaghị ubochị yiri ubochị ahụ ruo taa. Ọ bu ubochị Onyenwe anyi mere ka anyanwu na ọnwa kwusị, n'ihi naanị ekpere otu nwoke. N'ihi na Onyenwe anyi na-eburu Izrel agha. 15 Joshua na ndị Izrel niile laghachiri n'omuma ulọ ikuw dì na Gilgal. 16 Ma n'oge ahụ a na-alụ agha ahụ, ndị eze ise ahụ si n'ogbo agha gbatu, zoo onwe ha n'ime ogba nkume dì na Makeda. 17 Mgbe ozi ruru Joshua ntị, na a chọtala eze ise ndị ahụ, ebe ha zoro onwe ha n'ime ogba nkume dì na Makeda, 18 Joshua nyere iwu si, "Werenu nkume buru ibu mechie ọnụ ogba nkume ahụ. Debekwanu ndị nche n'ebi ahụ, ka ha chee ndị eze ahụ nche. 19 Ma unu eguzola n'ebi ahụ n'onwe unu, chusonu ndị iro unu, na-egbukwanu ha site n'azụ. Unu ekwela ka ha gbaba n'obodo ha dì iche iche, n'ihi na Onyenwe anyi Chineke unu enyefela ha n'aka unu." 20 Ya mere, Joshua na ndị Izrel tigbuchara ha kpamkpam n'uzo dì egwu, ọ bu naanị mmadu ole na ole n'ime ha nwere ike gbaba n'ime obodo ha e wusiri ike. 21 Ndị agha niile laghachikwuru Joshua n'omuma ulọ ikuw ha dì na Makeda n'udo. Ọ díkwaghị onye ọbula nwara anwa kwuo okwu megide ndị Izrel n'ala ahụ. 22 Mgbe ahụ Joshua siri, "Megheenu ọnụ ogba nkume ahụ, weputanu ndị eze ise ahụ." 23 Ya mere, ha kpoputara ndị eze ise ahụ site n'ogba nkume ahụ, ha bụ eze Jerusalem, na eze Hebron, na eze Jamut, na eze Lakish, na eze Eglon. 24 Mgbe a kputara ha n'ihi Joshua, ọ kpọrọ ndị ikom Izrel niile ka ha zukọta, ọ gwara ndịsi

aghị bụ ndị so ya jee, "Bjanu nso, zokwasinu ụkwụ unu n'olu eze ndị a." Ya mere, ha bijara zokwasị ụkwụ ha n'olu ha. 25 Joshua siri ha, "Unu atula egwu, maobụ daa mba. Dịnụ ike, nweekwanu ume, n'ihi na otu a ka Onyenwe anyi ga-eme ndị iro unu niile bụ ndị naebuso unu agha." 26 Emesia, Joshua ji mma agha ya gbuo eze ise ndị a. Ọ kwubara ha n'elu osisi ise, ebe ha nọ ruo n'oge anyasị. 27 Ma mgbe anwụ bidoro ịda, Joshua nyere iwu ka e site n'osisi wedata ozu ndị eze ise ahụ, tuba ha n'ime ogba nkume ahụ, ebe ha zoro onwe ha. Ha ji nkume dì ukwuu mechie ọnụ ogba nkume ahụ. Nkume ukwuu ahụ díkwa n'ebi ahụ ruo taa. 28 N'otu ubochị ahụ, Joshua lara obodo Makeda n'iyi, jiri mma agha gbuo eze ya, na onye ọbula bi n'ime ya. Ọ díkwaghị onye ọbula nọ n'ime obodo ahụ ọ hapurụ ndị. Otu ihe ahụ o mere eze Jeriko ka o mere eze Makeda. 29 Joshua na ndị Izrel niile so ya sitere na Makeda gaa na Libna luso ya agha. 30 Onyenwe anyi nyekwara obodo a na eze ya n'aka Izrel. Joshua weere mma agha ya tigbuo mmadu niile dì n'ime ya. O nweghi onye ọbula nke ọ hapurụ ndị n'ebi ahụ. O mekwara eze obodo a ihe o mere eze Jeriko. 31 Site na Libna, Joshua na ndị Izrel gara ruo Lakish, luso ha agha. 32 Ma Onyenwe anyi nyefere Lakish n'aka ụmụ Izrel. Joshua lugburu ya n'ubochị nke abụ ya. Ha weere mma agha ha tigbuo mmadu niile bi n'ime ya, dika ha mere Libna. 33 Ma mgbe a na-alụ agha na Lakish, Horam eze Gaza, duuru ndị agha ya bịa inyere ndị obodo Lakish aka, ka ha si otu a gbochie ndị agha Izrel ịbata n'ime ya. Ma ndị agha Joshua gburu ya, laa ndị agha ya niile n'iyi, ruo na ọ fodughị otu onye. 34 Emesia, n'ubochị ahụ kwa, Joshua na ndị Izrel hapurụ Lakish gaa Eglon lugbuo ya. 35 Ha were obodo ahụ n'otu ubochị ahụ, jiri mma agha ha tigbuo mmadu niile dì n'ime obodo ahụ, dika ha mere na Lakish. 36 Mgbe Joshua na ndị Izrel sitere n'Eglon pụ, ha gara Hebron buso ya agha. 37 Ha weere obodo ahụ, jiri mma agha gbuo eze ha, na obodo nta niile gbara ya gburugburu. Ha gburu ndị mmadu niile bi n'ime ya dika ha mere n'Eglon. Ọ díkwaghị otu onye a hapurụ ndị. 38 Joshua na ndị Izrel niile ya na ha so laghachiri azụ gaa busoo Debja agha. 39 Ha meriri obodo a, na obodo nta niile gbara ya gburugburu, na eze ya, jiri mma agha gbuchapụ ha niile, mmadu niile nọ n'ime ya ka ha gburu kpamkpam. Ha ahapughị onye ọbula ndị, ha mere Debja na eze ya dika ha mere Libna na eze ya, na Hebron kwa. 40 Ya mere, Joshua na ndị agha

ya meriri obodo ahü niile, na ala ahü niile. O meriri eze niile nke obodo ugwu ahü, na ndị bi na Negeb, na mgbada ala ugwu dị n'odịda anyanwụ, na mgbada ala ugwu ugwu ahü. O gbuchara mmađu niile bi n'ala ahü, dika Onyenwe anyi, Chineke Izrel si nye ya iwu. **41** Joshua tigburu ha niile site na Kadesh Banea ruo Gaza, sitekwa na Goshen ruo Gibion. **42** Eze ndị a niile, na ala ha niile, ka Joshua meriri n'otu oge ibu agha, n'ihi na Onyenwe anyi, Chineke Izrel na-alụrụ Izrel agha. **43** Emesia, Joshua na ndị Izrel niile laghachiri n'omumua ụlo ikwu ha dị na Gilgal.

11 Mgbe Jabin eze Hazo nṣuru nke a, o ziri ozi zigara Jobab eze ndị Madon, zigakwara ndị eze obodo Shı̄mrın na Akshaf, **2** na ndị eze bi n'obodo ugwu ugwu, na ndị bi n'ime Araba, na ndịda Kineret, na ndagwurugwu ọdịda anyanwụ, na n'ime Nafqot Doa, nke dị n'odịda anyanwụ, **3** zigakwara eze ndị Kenan ndị bi n'owụwa anyanwụ, na ọdịda anyanwụ, zigakwara eze ndị Amorait, na eze ndị Het, na eze ndị Periz, na nke ndị Jebus nke dị n'ala ugwu. O zigakwara eze ndị Hiv ndị bi na ndịda Hemon, na mpaghara Mizpa. **4** Ndị eze a niile kwekorịtara chikötaa ndị agha ha niile n'otu. Ndị agha ha chikötara dị ukwuu dika aja dị n'akukụ osimiri. Ha ji ọtụtụ ịnyinya na ọtụtụ ụgbọ agha. **5** Eze ndị a niile zukorị maa ụlo ikwu ha n'akukụ mmiri Merom, maka ibuso Izrel agha. **6** Ma Onyenwe anyi sịrị Joshua, "Atula ha egwu, n'ihi na echị, n'oge dika ubgu a, aga m ewere ha niile n'ọnodụ ndị egburu egbu nyefee ha n'aka Izrel. I ga-ebipụ nkwonkwo ụkwụ ịnyinya ha niile, kpọkwa ụgbọ agha ha niile ọkụ." **7** Ya mere, Joshua na ndị agha ya niile bịa runu akukụ mmiri Merom na mberede, luso ha agha. **8** Onyenwe anyi nyefere ndị agha ha n'aka ndị Izrel, ndị lugburu ha, chụo ha oso ruo n'oke ala Sajdön, ruokwa ebe a na-akpọ Mizrefot Maim, na ruo n'akukụ ọwụwa anyanwụ, n'ime Ndagwurugwu Mizpa. Ya mere, o nweghi ọ bụladi otu onye iro a hapurụ ndị n'aghah. **9** Joshua na ndị agha ya mere ha ihe Onyenwe anyi kwuru na a ga-eme ha. Ha gburụpụ nkwonkwo ụkwụ ịnyinya ha niile, surekwaa ụgbọ agha ha niile n'okụ. **10** Mgbe ahü, Joshua laghachiri azu busoo Hazo agha merie ya, were mma agha gbuo eze ya, n'ihi na Hazo buriị isi obodo alaeze ahü niile. **11** Ha ji mma agha gbuo ndị niile bi n'obodo ahü, bibie ha kpamkpam, ọ dighị onye a hapurụ nke na-eku ume. O sukwara Hazo ọkụ. **12** Joshua weere obodo niile nke ndị eze

ahü na ndị eze ha niile, jiri mma agha gbuchapụ ha. O lakwara ha niile n'iyi, dika Mosis onyeozi Onyenwe anyi nyere n'iwu. **13** Ma ndị Izrel esughị obodo ọbụla n'ime ndị ahü niile e wuru na mkputamkpu ala ọkụ, kariakwa obodo Hazo, nke Joshua kpọrọ ọkụ. **14** Ihe niile a kwaitara n'aghah n'obodo ndị a, na anu ụlo ha niile, ka ndị Izrel weere. Ma ha gburu mmađu niile. Ha ahapughị ọ bụladi otu onye ndị. **15** N'ihi na nke a bụ iwu Onyenwe anyi nyere Mosis onyeozi ya. Mosis nyekwara Joshua otu iwu a. Ugbu a Joshua emeela dika a gwara ya. O mezuru ihe ndị a niile, bụ nke Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu. **16** Ya mere, Joshua meriri ala ahü niile, bụ ala ugwu ugwu ahü, na ala Negeb, na ala Goshen, na obosara ala ọdịda anyanwụ ahü niile, na ala Araba, na ala ugwu ahü niile, na ala ahü dị na mgbada ugwu Izrel. **17** N'ihi nke a, ala ndị Izrel nwere gbasara n'uzo niile site n'ugwu Halak, nke dị nso na Sia, ruo Baal-Gad nke dị na Ndagwurugwu Lebanon, na ndịda ugwu Hemon. Joshua jidere ma gbukwaa ndị eze ndị ala ahü niile. **18** O were Joshua ogologo oge imeri obodo ndị a niile na eze ha n'aghah. **19** O dikwaghị obodo ọzọ e mere ka ha na ụmụ Izrel dị n'udo karịa naanị ndị Hiv, ndị bi na Gibion. Obodo ndị ọzọ niile ka a lara n'iyi. **20** N'ihi na ọ bụ Onyenwe anyi, n'onwe ya, mere ka ndị eze ahü nyichie obi ha, ka ha luso Izrel agha, ka o si otu a laa ha n'iyi, kpochapukwa ha niile, na-emereghị ha amara, dika Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu. **21** N'oge ahü kwa, Joshua gara kpochapụ ndị Anak ahü bi n'ala ugwu ugwu, ya bụ, na Hebron, na Debija, na Anab, na ala ugwu ugwu Juda, na ala ugwu ugwu Izrel. O gburu ha niile, laa obodo ha n'iyi. **22** O dikwaghị otu onye Anak a hapurụ ndị n'oke ala Izrel niile, kariakwa ndị fofdụrụ na Gaza, na Gat, na n'ime Ashdod. **23** Ya mere, Joshua meriri ala ahü niile dika Onyenwe anyi si nye ya Mosis n'iwu. O nyekwara ndị Izrel ala ahü dika ihe nketa ha. O kenyere ha ala ahü dika ebo ha si di. Site n'oge ahü gaa n'ihi, ala ahü dara juụ. Ibu agha adighikwa n'ime ya ọzọ.

12 Ndị a bụ ndị eze ala ndị ahü ndị Izrel lara n'iyi, bụ ala ndị ahü ha nwetara n'akukụ ọwụwa anyanwụ osimiri Jodan. Obodo niile a lara n'iyi bụ ndị dị site na ndagwurugwu iyi Anon ruo n'ugwu Hemon ha na akukụ ọwụwa anyanwụ Araba. **2** Sajhòn, eze ndị Amorait, onye bi na Heshbòn. Ala ya gbatiri site n'Aroea, n'akukụ ndagwurugwu Anon, na n'etiti

ndagwurugwu iyi Anon, ruo iyi Jabok, nke bu oke ala umu Amon. Okara ala Gilead, nke di n'ugwu iyi Jabok bükwa ala ya. 3 O bükwa Sajhon na-achị akukụ ọwụwa anyanwu Araba site n'osimiri Kineret ruo n'osimiri Araba (ya bu, Osimiri Nnu), ruo Bet-Jeshimot, gbadaakwa akukụ ndida ndida ruo na mgbada ugwu Pisga. 4 Ha merikwara Og, eze Bashan, onye bu otu n'ime ndị eze ikpeazu ndị agburu Refaim. Isi alaeze ya di n'Ashtarot na Edrei. 5 O chirị n'ugwu Hemon, Saleka, ala Bashan niile ruo n'oke ha na ndị Geshua na Maaka nwere, nakwa okara nke Gilead, bu oke ala Sajhon, bu eze Heshbon. 6 O bu Mosis onyeozi Onyenwe anyi, na umu Izrel, lara eze abu ndị a n'iyi. Mosis nyekwara ebo Ruben, na ebo Gad, na okara ebo Manase ala ha. 7 Ndị a bu aha ndị eze niile Joshua na umu Izrel meriri, n'ofe osimiri Jodan, n'akukụ odida anyanwu, site na Baal-Gad nke di na ndagwurugwu Lebanon, ruo n'ugwu Halak nke di na mgbago n'uzo Sia. Joshua nyere ebo Izrel niile ala ha ndị a dika ihe nketa, n'usoro dika ebo ha si di. 8 Ala ndị ozø bükwa ala ugwu ugwu ahụ, na ala di na mgbada ugwu odida anyanwu, na ala Araba, na ala ndị di na mgbada ugwu, na ozara, nakwa Negev. Ndị a bu ala ndị Het, na ndị Amorait, na ndị Kenan, ndị Periz, na ndị Hiv, na ndị Jebus. Ndị a bu ndị eze ahụ: 9 Eze Jeriko, otu eze Ai (nke di nso na Betel), otu 10 eze Jerusalem, otu eze Hebron, otu 11 Eze Jamut, otu eze Lakish, otu 12 eze Eglon, otu eze Gaza, otu 13 eze Debja, otu eze Gedea, otu 14 eze Homa, otu eze Arad, otu 15 eze Libna, otu eze Adulam, otu 16 eze Makeda, otu eze Betel, otu 17 eze Tapuoa, otu eze Hefa, otu 18 eze Afek, otu eze Lasharon, otu 19 eze Madon, otu eze Hazo, otu 20 eze Shimron Meron, otu eze Akshaf, otu 21 eze Teanak, otu eze Megido, otu 22 eze Kedesh, otu eze Jokneam, n'ime Kamel, otu 23 eze Doa, (n'ime obodo Naftod), otu eze Goiim, n'ime Gilgal, otu na 24 eze Tiaza, otu. Ha niile di ndị eze iri ato na otu.

13 N'oge a, Joshua aghoala agadi nwoke, Onyenwe anyi kporo ya si ya, "Ugbu a, i ghoala agadi, ubochi ogwugwu ndu gi abiala nso, ma ọtụtụ ala fodusu ndị a ga-emeri. 2 "Ndị a bu ala nke foduru unu ga-enweta: "ala ndị Filistia niile na ala ndị Geshua niile, 3 site n'osimiri Shajho di n'onu Ijipt ruo n'oke ala Ekron, n'akukụ ugwu ya, nke a gunyere ndị Kenan, na ndị ise ndị Filistia: ndị Gaza, ndị Ashdod, ndị Ashkelon, ndị Gat, na ndị Ekron; nakwa ala ndị Ava, 4 site na ndida ala ahụ niile di n'ugwu; n'ala ndị Kenan,

na Meara, nke bu ala ndị Sajdon, ruo n'Afek, na oke ala ndị Amorait; 5 na ala ndị Gebal niile; na Lebanon niile ruo n'owuwa anyanwu, site Baal-Gad n'okpuru ugwu Hemon ruo na mbata Hamat. 6 "Ndị niile bi n'ala ugwu site na Lebanon ruo Mizrefot Maim, ya bu, ndị Sajdon niile, Mu onwe m ga-achupu ha site n'ihu umu Izrel. Ihe dirị gi bu ike ala ahụ ka ọ buru ihe nketa nye ndị Izrel, dika mu onwe m nyere gi iwu. 7 Ya mere, kere ebo itoolu, na okara Manase, ala ndị a niile, ka ọ buru ihe nketa ha." 8 Okara ebo Manase, na ebo Ruben, na Gad, enwetala ihe nketa ha n'ofe ozø nke Jodan, n'akukụ ọwụwa anyanwu, dika Mosis onyeozi Onyenwe anyi nyere ha. 9 Ala ha gbatirị site n'Aroea nke di na ndagwurugwu Anon, na site n'obodo di n'etiti ndagwurugwu ahụ, ruo n'ala di larị ike gbatirị site na Medeba ruo Dibon. 10 O gbatikwara ruo n'oke ala ndị Amon, tinyere obodo niile nke Sajhon, eze ndị Amorait na-achị mgbe o bi na Heshbon. 11 O gunyekwara Gilead, n'oke ala ndị Geshua, na ndị Maaka, na ugwu Hemon niile, na Bashan niile, ruokwa Saleka. 12 Ya bu, obodo niile nke Og eze ndị Bashan na-achị, mgbe isi alaeze ya di n'Ashtarot na Edrei. (O bu eze ikpeazu n'agburu ndị Refaim.) Mosis busoro Sajhon na Og agha, tigbuo ha, napukwa ha ala ha. 13 Ma ndị Izrel achupughi ndị Geshua na ndị Maaka, ya mere, ha nogidere na-ebi n'etiti umu Izrel ruo taa. 14 O nweghi ala o kenyere ebo Livayi. N'ihı na Onyenwe anyi kwere ha nkwa na ihe nketa ha ga-abu ihe aja onyinye niile e si n'okụ na-ewetara Onyenwe anyi Chineke Izrel. 15 Nke a bu ala Mosis nyere ebo Ruben dika agburu ha si di, ka ọ buru ihe nketa ha. 16 Ala ha gbatirị site n'Aroea, na ndagwurugwu iyi Anon, sitekwa n'obodo di n'etiti ndagwurugwu ahụ na ala di larị gabiga gafee Medeba, 17 ruo Heshbon, na obodo ndị ozø di n'ala larị ahụ, tinyere obodo Dibon, na Bamot Baal, na Bet-Baal-Meon, 18 na Jahaz, na Kedemot, na Mefaat, 19 na Kiriatem, na Sibma, na Zeret Shahar, nke di n'ugwu nta di na ndagwurugwu ahụ; 20 na Bet-Peo, na Bet-Jeshimot, nke di n'ebi di na mgbada ugwu Pisga; 21 na obodo niile di n'ala larị ahụ, na ala Sajhon niile, onye bu eze ndị Amorai nke chirị na Heshbon. Mosis lugburu ya, lugbukwaa ndịsi Midia bu Evi, na nke Rekem, na nke Zua, na nke Hua, na nke Reba, umu ndị eze ha na Sajhon jikotara aka buo agha. 22 Tinyere ndị ha gburu n'ogbo agha, umu Izrel ji mma agha gbuo Belam nwa Beoa, onye na-agba aja. 23 Ya mere, oke

ala ebo Ruben dī n'önü mmiri osimiri Jōdan. Obodo ukwu na obodo nta ndī a bū ihe ha nwetara dīka ihe nketa ha. Ezinaulo ọbula nwetakwara oke nke ha dīka ikwu ha si dī. **24** Mosis nyekwara ebo Gad ala nke ha site n'ala ahū ha lugburu, dīka ikwu ha si dī. **25** Ndī a bū ala ebo Gad nwetara: ala ahū niile dī na Jeza, na obodo Gilead niile, na ọkara ala ndī Amon nke ruru Areoa, n'akukụ Raba. **26** Na ala sitere Heshbon ruo Ramat Mizpa, na Betonim, na sitekwa Mahanaim ruo oke ala Debja. **27** N'ime ndagwurugwu ala ha bū Bet-Haram, na Bet-Nimra, na Sukot, na Zafon, na ala fōdūru n'alaeze Saiphon eze Heshbon, nke dī n'akukụ ọwuwā anyanwụ osimiri Jōdan n'oke ala ya ruokwa nsotu osimiri Galili. **28** Obodo ndī a na obodo nta ndī ọzo bū ihe nketa ụmụ Gad dīka agburu ha si dī. **29** Mosis nyekwara ikwu ọbula dī n'okara ebo Manase ala nke ha, dīka mkpa ha si dī. **30** Ala ha ketara gbatirị ruo Mahanaim. Ọ bū ha nwekwa ala Bashan niile, na ala niile Og, eze Bashan, na-achi, tinyere iri obodo nta isii dī na Bashan, nke Jaia wuru. Ha nwetakwara **31** ọkara Gilead, na Ashtarot, na Edrei bū isi obodo alaeze Og n'ime Bashan. Ala ndī a niile ka e nyere ọkara ebo Manase, ya bū ikwu niile e nwere site n'umụ Makia, ọkpara Manase. **32** Ndī a bū otu Mosis si keere ụmụ Izrel ala dī n'akukụ ọwuwā anyanwụ osimiri Jōdan, mgbe ụmụ Izrel mara ulọ ikwu ha n'obosara ala Moab, na ncherita ihu obodo Jeriko. **33** Ma Mosis enyeghi ebo Livayị ala ọbula, n'ihi na ọ gwara ha na Onyenwe anyi, Chineke Izrel bū ihe nketa ha nwere, dīka o kwere ha na nkwa.

14 Otu a ka esi kenyē ndī Izrel ala Kenan, bū nke Elieza onye nchüaja, na Joshua, nwa Nun, na ndī ndu ikwu niile dī n'ebō Izrel kere. **2** Ebo ọbula n'ime ebo itoolu na ọkara ahū fōdūru nwetara ihe nketa ha site n'ife nza, dīka Onyenwe anyi nyere ya Mosis n'iwu. **3** Ma Mosis enyelari ebo abuọ na ọkara ala nke ha n'ofo ọzo nke osimiri Jōdan, n'akukụ ọdida anyanwụ. Ma o kenyeghi ndī Livayị ihe nketa ọbula n'etiti ha. **4** N'ihi na ụmụ Josef dī ebo abuọ, ya bū Manase na Ifrem. Enyeghi ndī Livayị oke n'ala ahū, karịa obodo ụfodū ebe ha ga-ebi na ebe ịta nri nke amụ ulọ ha. **5** Ndī Izrel keere ala ahū n'usoro dīka iwu Onyenwe anyi nyere Mosis si dī. **6** N'oge a, ụmụ Juda zipurụ ndī ozi ndī jekwuuru Joshua na Gilgal. Caleb, nwa Jefune, onye Keniz so ha n'ije a. Mgbe ha bijarutere, Caleb gwara Joshua okwu sị ya,

"I chetakwara okwu ahū Onyenwe anyi gwara Mosis onye nke Chineke banyere gị na banyere mū onwe m, mgbe anyi nō na Kadesh Banea? **7** Agbara m iri afō anō n'oge ahū Mosis onyeozi Onyenwe anyi si na Kadesh Banea zipu anyi iga iledo ala ndī Kenan anya. Mgbe anyi loghachiri, agwara m ya okwu, kowaara ya ihe m chere n'obi m bū eziokwu. **8** Ma ụmụnna anyi, ndī anyi na ha so gaa, menyere ụmụ Izrel egwu, mee ka obi ha daa mba ịchọ ịbanye n'ala ahū e kwere anyi na nkwa. Ma ebe m nogidere jiri obi m niile soro Onyenwe anyi Chineke m, **9** Mosis n̄n̄ru iyi sị m, 'Ebe o bū na i ji obi gi niile soro Onyenwe anyi Chineke m, ala ahū i jegharị ije n'elu ya ga-abụ ihe nketa nye gi na ụmụ gi ruo mgbe ebighị ebi.' **10** "Ugbu a, dīka Onyenwe anyi kwere na nkwa, o meela ka m dī ndū. Nke a bū iri afō anō na ise kemgbe Onyenwe anyi gwara Mosis okwu ndī a, mgbe Izrel na-awaghari n'ozara. Ma ugbu a, lee, agbaala m iri afō asaṭo na ise taa. **11** M dī ike taa dīka m dī n'ubochị ahū Mosis zipurụ m. Dīka ike m dī mgbe ahū, adịkwa m ike ugbu a, ịpụ buo agha ma batakwa. **12** Ya mere, nye m ala ugwu ugwu ahū Onyenwe anyi kwere m nkwa n'ubochị ahū. Gị onwe gi n̄n̄ru n'oge ahū na ụmụ Anak bi n'ebe ahū, na obodo ha bukwara ibu, na e jikwa mgbidi e wusiri ike gbaa ha gburugburu. Ma site n'inyeaka Onyenwe anyi, aga m achupụ ha dīka Onyenwe anyi kwuru." **13** N'ihi nke a, Joshua goziri Caleb nwa Jefune. O nyere ya obodo Hebron ka ọ burụ ihe nketa ya. **14** Ya mere, obodo Hebron għorġ ihe nketa Caleb nwa Jefune onye Keniz bido mgbe ahū, n'ihi na o ji obi ya niile soro Onyenwe anyi, Chineke Izrel. **15** Tupu oge a, aha a na-akpo Hebron bū Kiriat Aaba, nke pütara Obodo Aaba. Aaba bükwa aha nwoke kachasi ịdī ukwuu n'etiti ndī Anak niile. Site n'oge a gaa n'ihi, e nwere udo n'ala ahū niile.

15 Ala ndī a ka e nyere ndī Juda dīka ikwu dī n'ebō ahū si dī. Ikwu ọbula ketara ala nke ha site n'ife nza. Ala Juda gbatirị nnqo ruo n'oke ala Edom, gbatjakwa ruo n'ozara Zin, kwusi n'önü önü ndīda ọzara a. **2** N'akukụ ndīda, oke ala ha malitere n'önü önü ndīda osimiri Nnu. **3** Site n'ebe akukụ ndīda nrigo Akrabim, gafee ruo n'ozara Zin, ma rigoo n'akukụ nke ndīda Kadesh Banea, gafee Hezron rigoruo na Aada, gba gburugburu gaa Kaka; **4** site n'ebe ahū ruo Azmon, puo gbasoro iyi dī n'oke ala ndī Ijipt gagide ruo n'osimiri Mediterenia. Nke a bū oke ala n'ebe ndīda. **5**

Oke ala ha n'owuwa anyanwu bu oke osimiri Nnu, ruo n'onu mmiri osimiri Jodan. Oke ala ha n'akuku ugwu bidoro n'onu mmiri osimiri Jodan, 6 gbatirị rwo Bet-Hogla, ma ruo n'ugwu Bet-Araba, rukwaa na nkume Bohan, nwa Ruben. 7 Site n'ebe ahụ, o gbatirị rwo na Ndagwurugwu Ako na Debja, tugharija gbatirikwa rwo Gilgal, na ncherita ihu ala ala Adumim nke di n'akuku ndida ndagwurugwu ahụ. Site n'ebe ahụ o gbatirị rwo na mmiri En-Shemesh, kwusi na En-Rogel. 8 Oke ala ahụ gbagoro Ndagwurugwu nke Ben Hinom, rukwaa n'akuku ndida Jebus n'ebe e wuru obodo Jerusalem. Oke ala ahụ sitekware ebe ahụ gbagoo rwo n'elu di n'akuku odida anyanwu nke Ndagwurugwu Hinom, na nsotu ugwu nke Ndagwurugwu Refaim. 9 Site n'elu ugwu ebe ahụ, oke ala ahụ gbatirị rwo na mmiri ime ala Neftoa, püta site n'ebe ahụ rwo obodo niile di nso ugwu Efron. Site n'Efron, oke ala ahụ gbadara rwo Baala (nke aha ya ozu bụ Kiriat Jearim). 10 Oke ala ahụ mere dika o ga-agba Baala gburugburu n'akuku odida anyanwu, site n'ebe ahụ püta n'ugwu Sia, sitekwa n'ebe ahụ rwo n'akuku ugwu Jearim (ya bụ Kesalon), gbatia rwo na ndida Bet-Shemesh, gafee rwo n'odida anyanwu oke ala Timna. 11 O sikwara ebe ahụ rwo ndida ugwu Ekrön, tugharija rwo Shikeron, gafee ya, rwo n'ugwu Baala, sitekwa n'ebe ahụ rwo Jabneel, oke ala ahụ kwusiri n'osimiri. 12 Oke ala ha n'akuku odida anyanwu bu onu mmiri osimiri Mediterenia. Ndị a bụ oke ala gbara ndi Jude gburugburu dika ikwu ha niile si di. 13 Dika iwu Onyenwe anyi nyere si di, Joshua nyere Caleb nwa Jefune oke n'etiti ndi Jude. O kenyere ya Kiriat Aaba, ya bụ, Hebron. Aaba bụ nna nna Anak. 14 Caleb sitere n'obodo Hebron chupu ndi ikom ato, bụ Sheshai, na Ahiman, na Talmai, ụmụ Anak n'ala ha. 15 O si n'ebe ahụ bilie iluso ndi bi na Debja oğu. Nke a na-akpo Kiriat Sefa n'oge mbu. 16 Caleb siri, "Nwoke obula ga-agba busoo Kiriat Sefa agha ma merie ya ka m ga-akponye Aksa, bụ nwa m nwanyi ka o bụru nwunye ya." 17 Ya mere, Otniel, nwa Kenaz, nwa nwanne Caleb, lugburu obodo ahụ n'agha. N'ihi nke a, Caleb kponyere ya Aksa, bu nwa ya nwanyi ka o bụru nwunye ya. 18 Otu ubochi, mgbe Aksa bjakwutere Otniel, o kwagidere ya ka o riqo ala ubi site n'aka nna ya. Mgbe Aksa si n'elu inyinya ibu ya rịdata, Caleb jürü ya si, "Gini ka i chorọ ka m mere gi?" 19 O zaghachiri, "Nyem onyinye puru iche. Ebe o bụ na i nyela m ala Negev, biko nyekwa m isi mmiri ụfodụ." N'ihi nke a, Caleb nyere ya isi mmiri mgbagu na isi mmiri nke

ndida. 20 Nke a bụ ihe nketa ebo Juda dika ikwu ha niile si di. 21 Obodo niile nke ndi ebo Juda di na Negev, n'akuku ndida n'oke ala Edom bụ ndi a: Kabzeel, Eda, Jaguo, 22 Kina, Dimona, Adada, 23 Kedes, Hazo, Itnan, 24 Zif, Telem, Bealot, 25 Hazo Hadata, Keriot Hezron (ya bụ Hazoa), 26 Amam, Shema, na Molada, 27 Haza Gada, Heshmon, Bet-Pelet, 28 Haza Shual, Biasheba, Biziota, 29 Baala, Iyim, Ezem, 30 Eltolad, Kesil, Homa, 31 Ziklag, Madmannna, Sansanna, 32 Lebaot, Shilhim, Ain na Rimon. Ọnụogugu obodo ndi a di iri abuọ na itoolu. Obodo nta ndi ozu gbara ha niile gburugburu. 33 Obodo niile ndi a di na ndida ugwu ka e nyekwara ebo Juda. Obodo ndi a bụ, Eshtao, Zora, Ashna, 34 Zanoa, En-Ganim, Tapuqa, Enam, 35 Jamut, Adulam, Soko, Azeka, 36 Shaaraim, Aditaim na Gedera (maqbụ Gederotaim). Ha niile di obodo iri na anọ. Obodo nta ndi ozu gbakwara ha gburugburu. 37 Ebo Juda ketara Zenan, Hadasha, Migdal Gad, 38 Dilean, Mizpa, Jekteel, 39 Lakish, Bozkat, Eglon, 40 Kabon, Laamam, Kitlish, 41 Gederot, Bet-Dagon, Naama na Makeda. Obodo ndi a di iri na isii, tinyekwara obodo nta ha. Ndị Jude ketakwara: 42 Libna, Eta, Ashan 43 Ifta, Ashna, Nezib, 44 Keila, Akzib na Maresha. Ha niile di obodo itoolu, tinyekwara obodo nta ha niile. 45 Ha ketakwara Ekrön, na obodo nta ya niile. 46 O bụ ha nwekwara obodo niile di n'akuku odida anyanwu Ekrön, ndi di nso nso Ashdod, na obodo nta niile di ha nso. 47 Ma Ashdod n'onwe ya, na ụmụ obodo nta ya niile, na Gaza na obodo nta ya niile, rwo n'iyi Ijipt, na rwo n'oke osimiri Mediterenia. 48 Ha nwetakwara ala ndi di n'ugwu ugwu bụ, Shamia, Jatja, Sokoh, 49 Dana, Kiriat-Sana (ya bụ Debja), 50 Anab, Eshtemo, Anim, 51 Goshen, Holon na Gailo, ha niile di obodo iri na otu tinyere obodo nta ha niile. 52 Obodo ndi ozu bụ Arab, Duma, Eshan, 53 Janim, Bet-Tapuqa, Afeka, 54 Humta, Kiriat Aba nke bụ Hebron na Zior, obodo itoolu tinyere obodo nta ha niile. 55 Maon, Kamel, Zif, Juta, 56 Jezril, na Jokdeam, Zanoa, 57 Kain, Gibea na Timna, obodo iri tinyere obodo nta ha niile. 58 Halhaul, Bet Zoa, Gedoa, 59 Maarat, Bet-Anot na Eltekon, obodo isii tinyere obodo nta ha niile. 60 Kiriat Baal, ya bụ, Kiriat Jearim na Raba, obodo abuọ tinyere obodo nta ha niile. 61 Obodo ha ndi di n'ozara bụ ndi a: Bet-Araba, Midin, Sekaka, 62 Nibshan, Obodo Nnu na En-Gedi, obodo isii tinyere obodo nta ha niile. 63 Ma ebo Juda enweghi ike ichupu ndi Jebus bi n'ime Jerusalem; rwo taa ndi Jebus bi na Jerusalem, n'etiti ụmụ Jude.

16 Ala e kenyere ümụ ümụ Josef bidoro n'osimiri Jodan n'akukụ ọwụwa anyanwu Jeriko gbatịri ruo n'ozara. O sitere na Jeriko gbagoo ala ugwu ugwu ahụ, ruokwa Betel. 2 O sitekwa Betel (ya bụ Luz), gafee ruo Atarot, ebe ndị Akai bi. 3 Site n'ebe ahụ, o gbatịri n'akukụ ọdịda anyanwu rute ala ndị Jaflet, ruo ala mgbada mgbada Bet-Horon. O si n'ebe ahụ ruo Gaza, tutu kwusị n'osimiri Mediterenija. 4 Ümụ Josef bụ Ifrem, na Manase nwetara ihe nketa ha. 5 Ndị a bụ ala nke ikwu dì iche iche dì n'ebu Ifrem nwetara. Oke ala ha n'akukụ ọwụwa anyanwu malitere n'Atarot-Ada. Site n'ebe ahụ, o ruru n'akukụ elu elu Bet-Horon; 6 sitekwa n'ebe ahụ ruo n'osimiri Mediterenija. Oke ala ha n'akukụ ugwu malitere na Mikmetat, gafee n'akukụ ọwụwa anyanwu ruo Taanat Shailo, gafee ya ruo na Janoa. 7 O sitere na Janoa gbadaa ruo Atarot, na Naara, bịa rwoo Jeriko, gafee, kwusị n'osimiri Jodan. 8 Oke ala ahụ n'akukụ ọdịda anyanwu sitere na Tapuṣa gaa ruo iyi Kana, na ruo n'osimiri Mediterenija. Nke a bụ ala ebo Ifrem ketara, dika ikwu ha si dì. 9 E tinyere obodo ukwu na obodo nta niile ekeputara iche n'ihi ebo Ifrem n'etiti ihe nketa ümụ Manase. 10 Ma ha achupughi ndị Kenan ndị bi na Gaza. N'ihi nke a, ndị Kenan binyere ndị Ifrem ruo taa, ma e mere ka ha bürü ndị orụ ngo.

17 Nke a bụ oke e kenyere ndị ebo Manase, bụ ọkpara Josef, ya bụ Makia ọkpara Manase, onye bụ nna nna ndị Gilead. Onye natara ala Gilead na Bashan, n'ihi na ndị agbụrụ Makia bụ dike n'aghị. 2 Ya mere, oke a dijiri ndị fôdụrụ n'ebu Manase dika ezinaulọ ha si dì. Agbụrụ Abieza, Helek, Asriel, Shekem, Hefa na Shemida. Ndị a bụ ümụ ndị ikom agbụrụ Manase, nwa Josef, dika ikwu ha si dì. 3 Ma Zelofehad, nwa Hefa, nwa Gilead, nwa Makia, nwa Manase, amütaghi ümụ ndị ikom kama ọ mütara naanị ümụ ndị inyom, ndị aha ha bụ nke a: Mahla, Noa, Hogla, Milka na Tjaza. 4 Ndị inyom ndị a bịa kwtutere Elieza, onye nchüaja na Joshua nwa Nun, n'ihi ndị ndu ümụ Izrel niile sị ha, "Onyenwe anyị gwara Mosis sị ya kenyé anyị ala nke anyị, dika o si kenyé ümụ ndị ikom ikwu anyị." Ya mere, dika Onyenwe anyị nyere ya Mosis n'iwu, Joshua nyere ha ihe nketa ruuru ha n'etiti ümünne nna ha, dika ndị ọzọ si keta. 5 Manase chitara ala oke iri, tinyere Gilead, na Bashan nke dì n'akukụ ọwụwa anyanwu Jodan, 6 n'ihi na e mere ka ndị inyom Manase keta oke n'etiti ndị ikom ebo

Manase. Ala fôdụrụ na Gilead bụ ndị ikom ebo Manase nwe ya. 7 Oke ala ebo Manase gbatịri site n'Asha ruo na Mikmetat, nke dì n'akukụ ọwụwa anyanwu Shekem. Ọ gbatikwara n'akukụ ndịda site n'ebe ahụ tinyere ndị bi n'alà En-Tapuṣa. 8 Ala dì gburugburu Tapuṣa bụ ala ebo Manase, ma obodo Tapuṣa n'onwe ya, nke dì n'oke ala ebo Manase, bụ obodo ebo Ifrem. 9 Oke ala ümụ Manase gbatịri ga ndịda ruo na mmiri iyi Kana. Ụfodụ obodo ndị Ifrem dì n'ebe ahụ, n'etiti obodo ndị Manase, kama oke ala ndị Manase n'akukụ ugwu iyi ahụ kwusịri n'osimiri Mediterenija. 10 Ala di na ndịda bụ nke e kenyere Ifrem, ma ala mgbago ugwu bụ nke Manase. Ala ndị Manase gbatịri ruo n'osimiri Mediterenija ma ha na ndị Asha nwekoro oke ala n'akukụ ugwu, ebe ha na ndị Isaka nwere oke ala n'akukụ ọwụwa anyanwu. 11 Manase ka e nyere obodo ndị a, nke dì n'alà e nyere Isaka na Asha: obodo Bet-Shan, na Ibleam, na Doa, na Endoa, na Teanak, na Megido, na obodo nta niile gbara ha gburugburu. Obodo nke ato bụ Nafot. 12 Ma ümụ Manase enweghi ike ichupụ ndị Kenan bi n'obodo ndị ahụ, n'ihi na ndị Kenan nogidere bichie obodo ndị a. 13 Ma n'ikpeazu, mgbe ümụ Izrel ghoro ndị dì ike, ha achupughi ndị Kenan niile bi n'obodo ndị a kpamkpam, kama ha mere ka ha bürü ndị na-ejere ümụ Izrel ozi, dika ndị ohu ha. 14 Ma ümụ ümụ Josef sịri Joshua, "Gini mere i ji nye anyị naanị otu ụzo ala ka ọ bürü ihe nketa anyị? I hịrụ na Onyenwe anyị ọziri anyị mee ka ọnụogugu anyị baa ụba." 15 Joshua zara sị ha: "Ọ bürü na ala ugwu ugwu Ifrem agaghị ezuru unu n'ihi na unu bara ụba n'ọnụogugu, gaanụ n'oke ọhịa súchaasia ala, n'ime ala ndị Periz, na nke ndị Refaim." 16 Ümụ Josef zara Joshua sị, "Ala ugwu ugwu a agaghị ezuru anyị. Ozo, ndị Kenan niile bi n'alà dì lariị nwere ụgbọala igwe, ma ndị niile bi na Bet-Shan, na ümụ obodo nta ha na ndị bikwa na Ndagwurugwu Jezril." 17 Ma Joshua zara ümụ Josef, ya bụ, Ifrem na Manase, sị ha, "Unu dì ukwuu n'ọnụogugu, bùrùkwa ndị dì ike, ọ bughị naanị otu oke ka unu ga-eketa, 18 n'ihi na ala ugwu ugwu oke ọhịa ahụ bùkwa nke unu. Súchaanụ ya, ruo na nsotụ ya, ka ọ bürü nke unu. Ọ bụ ezie na ndị Kenan bi n'ime ya nwere ụgbọ agha igwe, bùrùkwa ndị sịri ike, unu nwere ike ichupụ ha."

18 Ọgbakọ Izrel niile zukötara na Shailo maa ụlo nzute n'ebe ahụ. N'oge a, ala ahụ niile bijara n'okpuru ochichị ndị Izrel, 2 ma e nwekwara ebo Izrel

asaa a na-ekenyebeghi ala nke ha dika ihe nketa. **3** Ya mere, Joshua jürü ümū Izrel ajuju sị ha, “Ruo ole mgbe ka unu ga-eche tupu unu ekpochapụ ndị niile bi n’ala a, inweta ala Onyenwe anyị Chineke nna nna unu nyere unu? **4** Hoputanụ ndị ikom ato site n’ebu ọbụla, ndị m ga-eziga ka ha gaa jegharịa n’ala niile ahụ, dee ya n’akwukwọ nkowa otu ihe nketa ọbụla si dị, n’akukụ ya niile. Mgbe ahụ, ha ga-alögachikwute m. **5** Ha ga-eka ala ahụ fodurụ uzo asaa. Ma ebo Juda ganogide n’ala ha n’akukụ ndịda, ümū ümū Josef kwa ga-anogide n’ala ha n’akukụ ugwu. **6** Unu depütachaa uzo asaa ndị a n’akwukwọ, werenụ ya biakwute m ka m feere unu nza n’ihu Onyenwe anyị Chineke anyị ichoputa ebo ga-eketa akukụ ọbụla n’ala ahụ. **7** Ma ndị Livayi agaghị eketa ala ọbụla n’etiti unu, n’ihi na ihe nketa ha bụ ọru nchüaja ha na-arụ n’ihu Onyenwe anyị. Ebo Gad, na Ruben, na ọkara ebo Manase agaghi enwetakwa oke ozọ, n’ihi na ha anarala ihe nketa nke ha n’ofe Jodan, n’akukụ ọwụwa anyanwu, ebe Mosis onyeozi Onyenwe anyị kwere ha na nkwa na ha gaebi.” **8** Ya mere, mgbe ndị ikom nledo ahụ gawara ijegharị n’ala ahụ niile, Joshua gwara ha okwu sị, “Jeenụ jegharịa n’ala ahụ niile. Depütakwanụ otu unu chere a ga-esi kee ya n’akwukwọ. Mgbe unu lötara aga m anọ n’ebu a bụ Shaïlo jüta Onyenwe anyị ase site n’ife nza, choputa ala nke ebo ọbụla gaeke.” **9** Ndị ikom ahụ gabigara ala ahụ, depütä ya n’akwukwọ, n’obodo n’obodo dika o si dị n’oke asaa. Mgbe ha mesịri nke a, ha loghachikwutere Joshua n’omuma ụlo ikwu n’ime Shaïlo. **10** Joshua feere ha nza na Shaïlo n’ihu Onyenwe anyị, n’ebu ahụ ka ọ no keere ndị Izrel ala ahụ dika ebo ha si dị. **11** Ndị mbụ e kenyere ala site n’ife nza bụ ebo Benjamin dika ikwu ha si dị. Ala niile e kenyere ebo Benjamin bụ nke dị n’etiti ala e nyere ebo Juda na Josef. **12** Oke ala ha n’akukụ ugwu sitere n’osimiri Jodan ruo n’akukụ ugwu Jeriko. N’odịda anyanwu o sitere na Jeriko ruo ala ugwu ugwu ahụ niile, ruokwa n’ozara Bet-Aven. **13** Oke ala ahụ sitekwara n’akukụ ndịda ruo n’akukụ Luz (ebe a na-akpokwa Betel), ruokwa Atarot-Ada, nke dị n’akukụ ndịda ugwu dị na mgbada Bet-Horon. **14** Site n’ugwu ahụ chere Bet-Horon ihu n’akukụ ndịda, oke ala ahụ gbadara ndịda gbasoro akukụ ọdịda anyanwu püta na Kiriat Baal, ya bụ, Kiriat Jearim, otu n’ime obodo ndị Juda. Nke a bụ oke ala ahụ n’odịda anyanwu. **15** Oke ala ha na ndịda sitere na nsotu akukụ Kiriat Jearim rute n’isi iyi mmiri Neftoa.

16 O sitekwara n’ebu ahụ gbada ruo na ndịda ugwu ahụ nke chere ihu na Ndagwurugwu nke Ben Hinom, n’akukụ ugwu Ndagwurugwu nke Refaim. O sitekwara n’ebu ahụ gafee ruokwa n’akukụ ndịda ugwu obodo ndị Jebus, ruo En-Rogel. **17** Site n’En Rogel oke ala ahụ gbatırı ruo En-Shemesh, gafee ruo Gelilöt, nke chere ihu na nrigo ugwu Adumim. O si n’ebu ahụ ruo na nkume Bohan, nwa Ruben. **18** O sitere n’ebu ahụ gafee n’akukụ ugwu Bet-Araba gbadata rute n’Araba, **19** ọ gafere gbatırı ruo n’akukụ Bet-Hogla na mgbago ugwu, püta n’akukụ ugwu nke osimiri Nnu, nke bụ n’akukụ ndịda ọnụ mmiri osimiri Jodan. Nke a bụ oke ala ha n’akukụ ndịda. **20** Oke ala ha n’akukụ ọwụwa anyanwu bụ osimiri Jodan. Ndị a bụ ihe nketa ümū Benjamin, dika oke ala ya niile si dị gburugburu, dị ka ikwu ya niile si dị n’akukụ niile. **21** Ndị a bụ obodo e kenyere ebo Benjamin, dika ikwu ha si dị: Jeriko, Bet-Hogla, Emek Keziz, **22** Bet-Araba, Zemaraim, Betel, **23** Avim, Para, Ofra, **24** Kefa Amoni, Ofni, Geba, obodo iri na abụ na obodo nta ha ndị ozọ. **25** Na Gibion, Rema, Beeröt, **26** Mizpa, Kefira, Moza, **27** Rekem, Iapeel, Tarala, **28** Zela, Haelaf na obodo ndị Jebus, nke aha ya bụ Jerusalem, Gibeon na Kiriat Jearim, obodo iri na anọ na obodo nta niile gbara ha gburugburu. Ndị a bụ ihe nketa ümū Benjamin maka ikwu ya niile.

19 Ndị nke abụ sitere n’ife nza nweta oke ha bụ ebo Simion dika ikwu ha si dị. Ala ha ketara dị n’ime ala e kenyere ndị Juda. **2** Ihe nketa ümū Simion bụ ndị a: Bışsheba (maçbu Sheba), Molada, **3** Haza Shual, Bala, Ezem, **4** Eltolad, Betul, Homa, **5** Ziklag, Bet-Makabot, Haza Susa, **6** Bet-Lebaot na Sharuhen, obodo iri na ato na obodo nta ndị ozọ gbara ha gburugburu. **7** Na Ain, Rimon, Eta na Ashan, obodo anọ na obodo nta ha, **8** tinyekwara obodo nta ndị ozọ niile gbara obodo ukwu ndị a gburugburu, ruo obodo Baalat-Bia, ya bụ (obodo Rema dị na Negev). Nke a bụ ihe nketa ebo Simion dika ikwu ha si dị. **9** E sitere n’oke ümū Juda weputa oke ümū Simion, n’ihi na ihe ümū Juda ketara dị ukwu karịa ihe ha kwesiri iketa. Ọ bụ nke a mere ümū Simion ji nweta ihe nketa site n’etiti ala ndị Juda. **10** Ebo nke ato nwetara ihe nketa ha site n’ife nza bụ ebo Zebülon dika ikwu ha si dị. Ala ha nwetara gbatırı ruo Sarid. **11** Site n’ebu ahụ, oke ala ahụ gbatırı gaa n’akukụ ọdịda anyanwu, ruo Marala na Dabeshet, rukwaa iyí dị n’ihu Jokneam. **12** O si na Sarid chigharịa ihu n’akukụ ọwụwa anyanwu,

oke ala ahụ ruru n'oke ala Kislot Teboa, gbagorokwa ruo Daberat, ruokwa Jafia. **13** O gbatikwara n'akukụ ọwụwa anyanwu ruo Gat Hefa, Et Kazin na Rimon, tugharija n'uzo e si aga Nea. **14** N'ebe ahụ, o gara gburugburu n'akukụ ugwu ruo Hanaton, ruokwa na Ndagwurugwu Ifta El ebe o sotürü. **15** Obodo ndị a niile dıkwa n'ime ihe nketa ụmụ Zebulon: Katat, Nahalal, Shımrın, Idala na Betlehem. Obodo niile ndị a dị iri na abụo, tinyere obodo nta niile gbara ha gburugburu. **16** Obodo ndị a niile na obodo nta ha, so n'ala ụmụ Zebulon nwetara dika ihe nketa ha, dika ikwu ha si dị. **17** Ebo nke ano sitere n'ife nza nweta ihe nketa ha bụ ụmụ Isaka dika ikwu ha si dị. **18** Ala na obodo ha ketara bụ ndị a: Jezril, Kesulot, Shunem, **19** Hafaraim, na Shıyon, Anaharat, **20** Rabbit, Kishiòn, Ebez na **21** Remet, En-Ganim, En-Hada na Bet-Pazez. **22** Oke ala ha ruru na Taboa, Shahazuma na Bet-Shemesh, ma kwusị n'osimiri Jodan. Obodo ndị a niile dị iri na isii, tinyere obodo nta niile gbara ha gburugburu. **23** Ya mere, obodo ukwu ndị a na obodo nta ha dị n'ala ahụ ebo Isaka nwetara dika ihe nketa ha, dị ka ikwu ha si dị. **24** Ebo nke ise e kenyere ala site n'ife nza bụ ụmụ Asha dika ikwu ha si dị. **25** Ala na obodo ha ketara bụ ndị a: Helkat, Hali, Beten, Akshaf, **26** Alamelek, Amad na Mishal. Oke ala ha n'akukụ ọdịda anyanwu gbatirị rwo Kamel na Shihoa-Libnat. **27** O sitere n'ebé ahụ tugharija n'akukụ ọwụwa anyanwu gawa Bet-Dagón, ma ruokwa Zebulon na Ndagwurugwu Ifta El, ma gbagoro ruokwa Bet-Emek na Neiel. O sikwa n'ebé ahụ gafee, rwo Kabul, n'akukụ aka ekpe. **28** O gara rwo Ebron, Rehob, Hamon na Kana, ruokwa ebe obodo Saidon gbasapuru. **29** Oke ala ahụ mere dika o na-alaghachi azu bjaruo Rema, ruokwa obodo e wusiri ike bụ Taịa, tugharijka gawa Hosa püta n'ọnụ mmiri osimiri Mediterenia nke dị n'akukụ Akzib **30** na Umma, Afek na Rehob. Ọnụogugu obodo ndị a niile bụ iri abụo na abụo tinyere obodo nta ha niile. **31** Obodo ndị a na obodo nta ha niile dị n'ala ahụ ebo Asha nwetara dika ihe nketa, dika ikwu ha si dị. **32** Ebo nke isii e nyere ihe nketa site n'ife nza bụ ebo Naftali, dika ikwu ha si dị. **33** Oke ala ha malitere na Helef rwo n'osisi ukwu dị na Zaananim, Adami Nekeb na Jabneel, gafee rwo Lakum, kwusị n'osimiri Jodan. **34** Site n'ebé ahụ oke ala ha gara n'akukụ ọdịda anyanwu rwo Aznot Tabo, site n'ebé ahụ rwo Hukok, rute Zebulon na ndịda, na Asha n'odịda anyanwu, ruokwa Juda n'akukụ ọwụwa anyanwu Jodan. **35**

Obodo niile e wusiri ike e kenyere ha bụ ndị a: Zidim, Zea, Hamat, Rakat, Kineret, **36** Adama, Rema, Hazo, **37** Kedesh, Edrei, En-Hazoa, **38** Iron, Migdal El, Horem, Bet-Anat na Bet-Shemesh. Ya mere, Ọnụogugu obodo ndị a niile bụ iri na itoolu, tinyere obodo nta niile gbara ha gburugburu. **39** Obodo ndị a na obodo nta ha niile ka ebo Naftali dika ikwu ha si dị, nwetara dika ihe nketa ha. **40** Site n'ife nza ebo Dan, bụ ebo nke asaa nwetara ihe nketa dika ikwu ha si dị. **41** Oke ala ihe nketa ha bụ ndị a: Zora, Eshtael, Ia-Shemesh, **42** Shaalabin, Ajalon, Itla, **43** Elon, Timna, Ekron, **44** Elteke, Gibeton, Baalat, **45** Jehud, Bene-Berak, Gat Rimon, **46** Me-Jakon na Rakon, obodo dị n'oke ala, na ncherita ihu Jopa. **47** Mgbe oke ala ụmụ Dan ketara sitere n'aka ha pụo. Ha gara buso obodo Leshem agha merie ha, were mma agha tigbuo ndị niile bi n'ime ya, bichie ya. Ha kpọro obodo ahụ Dan, nke bụ aha nna nna ha ochie. **48** Obodo ndị a na obodo nta ha bụ ihe nketa ebo Dan nwetara dika ikwu ha si dị. **49** Mgbe e kechara ala ahụ niile, nye ebo ọbụla ala dika Ọnụogugu ha niile si dị, ụmụ Izrel nyere Joshua, nwa Nun ihe nketa ha n'etiti ha. **50** N'ihi na Onyenwe anyị ekwuola na Joshua nwere ike iwere ala ọbụla o chọro. Ya mere, ha nyere Joshua obodo Timnat Sera nke dị n'ugwu Ifrem. Joshua wughariji obodo ahụ biri n'ime ya. **51** Ndị a bụ oke ala nke Elieza onye nchüaja, Joshua nwa Nun na ndiisi ụlo ebo ụmụ Izrel, kere na Shaïlo site n'ife nza n'ihu Onyenwe anyị, n'ọnụ uzọ ụlo nzute. Ha si otu a kebie ala ahụ.

20 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Joshua okwu sị ya, **2** "Gwa ụmụ Izrel okwu sị ha hoputara onwe unu obodo mgbabu dika m gwara unu site n'aka Mosis. **3** Ka obodo ndị a bürü ebe onye gburu mmadu n'oghom na-amaghị ama ga-agbaga n'ihi izere ndị ya site n'aka onye ahụ ga-acho iborø obø ochu. **4** Mgbe onye gburu mmadu ahụ na-amaghị ama gbabara n'ime otu obodo ndị a, o ga-eguzo n'ọnụ uzọ ama obodo ahụ gwa ndị okenyé obodo ahụ ihe niile mere. Ndị okenyé ahụ ga-akpobata ya n'ime obodo ahụ, nye ya ebe o ga-ebi n'etiti ha. **5** O burukwa na onye ikwu onye ahụ nwụrụ anwụ abịa iborø obø ochu ahụ, ndị okenyé obodo ahụ agaghị ekwe ka e gbuo onye ahụ gburu mmadu na-amaghị ama, n'ihi na onye ahụ akpachaghịanya mee ihe o mere. **6** Onye ahụ gburu mmadu na-amaghị ama ga-anogide n'obodo ahụ rwo mgbe o ga-akwuru n'ihu nzuko maka ikpe ruokwa

mgbe onyeisi nchüaja nō n'oge ahü nwürü. Mgbe ahü, o nwere ike laghachi n'ülö nke aka ya na n'obodo ya bụ ebe o si gbatu ọso." 7 Obodo ndị ha kewaputara iche dika obodo mgbaba bụ, Kedesh, nke dị n'ime Galili, n'ala ugwu ugwu ndị Naftali; na Shekem, nke dị n'ala ugwu ugwu Ifrem na Kiriāt Aba, nke a na-akpokwa Hebron. Ọ dị n'ala ugwu ugwu Juda. 8 Ha kewaputara obodo ato ọzọ n'ihi otu ihe ahü, n'akụkụ ọwụwa anyanwu osimiri Jodan n'ofe Jeriko. Obodo ato ndị a bụ, Beza, nke dị n'ozara, n'ala larij ahü e nyere ebo Ruben, na Ramot; nke dị n'ime Gilead bụ ala ebo Gad; na Golan, n'ime Bashan, nke e si n'ala ebo Manase weputa. 9 Obodo mgbaba ndị a a hoputara bụ maka ndị ọbia bi n'etiti ụmụ Izrel, na maka ụmụ Izrel. Ọ bụ ebe onye ọbula gburu mmadu na-amaghị ama ga-agbaga. Onye na-aborọ ọbọ ochu agaghị egbukwa onye ahü tupu e kpee ya ikpe n'ogbakó ndị Izrel.

21 Emesja, ndị ndu ezinaulọ Livayị bjakwutere

Elieza, onye nchüaja, na Joshua, nwa Nun, na ndịisi ebo Izrel, 2 na Shailo, n'ime ala Kenan, sị ha, "Onyenwe anyị nyere iwu site n'aka Mosis ka enye anyị obodo ụfodụ ebe anyị ga-ebi, na ala ebe anụ ụlo anyị ga na-ata ahijịa." 3 N'ihi nke a, dika iwu Onyenwe anyị si dị, ụmụ Izrel sitere n'ihe nketa ha nye ndị Livayị obodo ụfodụ, nyekwa ha ala ebe anụ ụlo ha ga-anọ taa nri. 4 Ndị buru ụzo nweta oke site n'ife nza bụ ikwu Kohat dika ikwu ha si dị. E sitere n'ala ndị Juda, na Simion, na Benjamin nye ha obodo iri na ato, ka ọ bụrụ ihe nketa ụmụ Kohat ndị si n'ebu Livayị, ndị bükwa ụmụ ụmụ Eron onye nchüaja. 5 Ma ndị fodurụ n'umụ Kohat ka e nyere obodo iri site n'obodo nke ikwu ndị ebo Ifrem, na Dan, na ọkara ebo Manase. 6 Ụmụ Geshon nwetara obodo iri na ato site n'ife nza. Obodo ha nwetara dị na Bashan. Ha sikwa n'ala ndị ikwu ebo Isaka na Asha, na Naftali, na ọkara ebo Manase nweta oke ahü. 7 Ụmụ Merari dika ikwu ha si dị ketara obodo iri na abuọ site n'ala ndị ebo Ruben, na Gad, na Zebulon. 8 Ya mere, ụmụ Izrel mezuru iwu niile Onyenwe anyị nyere Mosis site n'ikenyre ndị Livayị obodo ha ga-ebi, nakwa ebe anụ ụlo ha ga-ata nri. 9 Ha sitere n'ebu Juda na Simion, keputa obodo ndị a akporo aha 10 kenyre ndị ikwu Kohat, ndị bụ ụmụ ụmụ Eron, bùrükwa ụmụ ụmụ Livayị. Ọ bụ ha ka e bụ ụzo kenyre ihe nketa site n'ife nza. 11 E kenyere ha obodo Kiriāt Aaba, nke a na-akpokwa Hebron. Obodo a dị n'ala ugwu ugwu Juda,

ya na ala gbara ya gburugburu ka ọ bụrụ ebe ita nri anụ ụlo. (Aaba bụ nna nna ndị Anak.) 12 Ma eburularị ụzo nyе Kaleb nwa Jefune obodo ukwu na obodo nta niile, na ala ubi niile dị n'akụkụ ya ka ọ bụrụ ihe nketa ya. 13 Ya mere, ụmụ ụmụ Eron, onye nchüaja, ka e kenyere obodo Hebron, nke bükwa obodo mgbaba, kenyekwa ha obodo ndị a: Libna, 14 Jatja, Eshtemoa, 15 Holoṇ, Debja, 16 Ain, Juta na Bet-Shemesh. E nyekwara ha ala niile gbara obodo ndị a gburugburu ka ọ bụrụ ebe anụ ụlo ha ga-anọ taa nri. Ya mere, ọ bụ obodo itoolu ka e si n'ala ebo Juda na Simion kenyere ha. 17 Ebo Benjamin nyere ha obodo anọ ndị a, Gibion, Geba, 18 Anatot, Almon na ala dị ya gburugburu ebe anụ ụlo ha ga-anọ taa nri, bụ obodo anọ. 19 Ya mere, obodo niile e nyere ndị nchüaja, ụmụ ụmụ Eron dị iri na ato, tinyere ebe anụ ụlo ha ga-anọ taa nri. 20 Ụmụ Kohat ndị fodurụ, ndị agbụrụ Livayị ka e kenyere obodo anọ ndị a site n'aka ebo Ifrem. 21 E sitere n'ala ugwu ugwu Ifrem nyе ha: Shekem, nke bụ obodo mgbaba na Gaza, 22 Kibzaim na Bet-Horon, tinyere ebe ita ahijịa nke anụ ụlo ha, bụ obodo anọ. 23 Ha sitere n'ala ndị ebo Dan keta obodo anọ ndị a: Elteke na Gibeton, 24 Ajialon na Gat Rimon, tinyere ebe ita nri nke anụ ụlo ha, bụ obodo anọ. 25 Okara ebo Manase nyere ha obodo abuọ, Teanak, Gat Rimon na ebe ita ahijịa nke anụ ụlo ha. 26 Ya mere, obodo niile na ebe ita ahijịa nke anụ ụlo e nyere ndị fodurụ n'ikwu Kohat dị iri. 27 Ụmụ Geshon, ndị agbụrụ Livayị, ketara obodo abuọ ndị a, ya na ebe ita nri nke anụ ụlo ha. Okara ebo Manase nyere: Golan, n'ime Bashan, nke bụ obodo mgbaba, na Be Eshtera. 28 Ebo Isaka nyere ha obodo anọ. Obodo ndị a bụ, Kishion, Daberat, 29 Jamut na En-Ganim, tinyere ebe ita nri nke anụ ụlo ha, obodo anọ. 30 Ebo Asha nyekwara ha obodo anọ. Ha bụ, Mishal, Abdon, 31 Helkat na Rehob, tinyere ebe ita nri nke anụ ụlo ha, obodo anọ. 32 Ebo Naftali nyere ha obodo ato, nyekwa ha ala ebe anụ ụlo ha ga-anọ taa nri. Obodo ndị a bụ, Kedesh, n'ime Galili, nke bükwa obodo mgbaba, Hamot Doa na Katan. 33 Obodo iri na ato, na ebe ita ahijịa nke anụ ụlo ka e nyere ikwu Geshon. 34 Ndị ikwu Merari, bụ ụmụ ụmụ Livayị fodurụ nwetara site n'aka: Ebo Zebulon, Jokneam, Kata, 35 Dimna na Nahalal, obodo anọ tinyere ebe ita nri nke anụ ụlo ha. 36 Ebo Ruben nyere ha obodo anọ: Beza, Jahaz, 37 Kedemot, Mefaat na ala ebe anụ ụlo ha ga-anọ kpaa nri. 38 Ebo Gad nyere ha obodo anọ. Obodo ndị a bụ, Ramot, n'ime Gilead nke bụ obodo

mgbaba, Mahanaim, **39** Heshbon na Jeza, tinyere ebe ita nri nke anu ulo ha, bu obodo anō. **40** Oñuogugu obodo niile e kenyerē agbūru Merari bu obodo iri na abuō, ha bu ndi fođurū na ndi Livayi. **41** Oñuogugu obodo niile na ebe ita nri nke anu ulo e sitere n'ala ụmụ Izrel nye ndi Livayi dī iri anō na asato. **42** Obodo ọbula nwere ala gbara ya gburugburu ebe anu ulo ga-anō kpaa nri. **43** Ya mere, Onyenwe anyi nyere ụmụ Izrel ala ahụ o ñuru iyi inye ndi mma ha. Ha nwetara ya, biri n'ime ya. **44** Onyenwe anyi nyere ha izuike n'akukụ niile, dika o ñuru n'iyyi nye ndi nna nna ha. O dikwaghị otu n'ime ndi iro ha ọbula guzogidere ha, n'ihi na Onyenwe anyi nyefere ndi iro ha niile n'aka ha. **45** O nweghi otu n'ime nkwa ọma niile Onyenwe anyi kwere Izrel nke na-emezughị. O mezuru nkwa niile o kwere ha.

22 Emesia, Joshua kpokotara ndi agha si n'ebو Ruben, na Gad, na ọkara Manase, gwa ha okwu si: **2** “Unu emeela ihe niile Mosis onyeozi Onyenwe anyi nyere unu n'iwu. Unu egeela ntị n'olu m, mee ihe niile m nyere unu n'iwu. **3** E, unu arazuola ọrụ ahụ Onyenwe anyi Chineke unu nyere unu. Unu ahapughị ụmụnnuna unu n'ogbo agha ogologo ụboghị ndi a niile. **4** Ugbu a, Onyenwe anyi Chineke unu enyela ụmụnnuna unu mmeri. O meekwala ka ha zuru ike dika o kwere nkwa na o ga-eme. Ugbu a, laghachinu n'ulō unu, laghachikwanu n'ala unu, ala ahụ Mosis onyeozi Onyenwe anyi nyere unu n'ofe ozq nke osimiri Jodan. **5** Ma lezienụanya nke ọma idebe iwu na ụkpuru niile nke Mosis onyeozi Onyenwe anyi nyere unu: nke bujụ Onyenwe anyi Chineke unu n'anya, iga ije n'irube isi nye ya, irube isi n'iwu ya niile, idabere na ya, na iji obi unu niile na mkpuruobi unu niile fee ya ofufe.” **6** Ya mere, Joshua goziri ha, zipu ha, ha lakwara n'ulō nke aka ha. **7** Ọkara ebo Manase ka Mosis nyere ihe nketa nke ha n'ime ala Bashan, ma ọkara ebo Manase nke ozq nwetara ihe nketa nke ha n'akukụ ọdida anyanwu osimiri Jodan. Mgbe Joshua na-ezilaga ha n'ulō ha, o goziri ha, gwa ha okwu si, **8** “Werenụ otutu akụ unu lütara n'agha laa. Mgbe unu ruru, kenyenụ ndi ikwu unu ụfodụ ihe site n'ime akụ ndi iro unu a.” N'ihi na ihe ha kwatara n'agha dī ukwuu: igwe anu ulo, na ọlaçcha, na ọlaedo, na bronz, na igwe, na uwe dī iche iche. **9** Ya mere, ndi agha Ruben na Gad, na ọkara ebo Manase, hapuru ndi agha Izrel na Shaïlo, n'ime ala Kenan, n'ofe osimiri Jodan, laghachi

n'ala nke ha dī na Gilead, nke ha nwetara dika iwu Onyenwe anyi nyere Mosis si dī. **10** Mgbe ha rutere Gelilot dī n'akukụ Jodan, n'ala ndi Kenan, ụmụ Ruben, ndi Gad na ọkara ebo Manase wuru ebe iche aja dī ukwu n'ebe ahụ n'akukụ Jodan. **11** Mgbe ndi Izrel nñru na ha e wuola ebe iche aja n'oke ala Kenan, na Gelilot, n'ebe di nso Jodan, n'ofe ala ndi Izrel, **12** ọgbakó Izrel niile zukötara na Shaïlo, jikere iga ibuso ụmụnnuna ha ahụ agha. **13** Ya mere, ụmụ Izrel zigara Finehaz, nwa Elieza, bu onye nchüajá ka o ga n'ala Gilead, ya bu ijekwuru ụmụ Ruben, na ụmụ Gad, na ọkara ebo Manase. **14** Ndi so Finehaz n'ozi a bu ndi ndu iri. Otu onyendu sitere n'otu ebo, n'ime ebo iri nke ụmụ Izrel. **15** Mgbe ndi a rutere n'ala Gilead, ha kpokotara ụmụ Ruben, na ụmụ Gad, na ọkara ebo Manase gwa ha okwu si, **16** “Otu a ka ọgbakó niile nke Onyenwe anyi sirị, ‘Olee ụdị njehie dī nke a, nke unu mere megide Chineke? Olee otu unu si wezuga onwe unu site n'ebe Onyenwe anyi nō, gaa wuore onwe unu ebe iche aja, si otu a nupu isi megide ya?’ **17** O pütara na mmehie Peoa ezubereghị anyi? Ruo taa anyi asachapubeghi onwe anyi site na mmehie ahụ, o bu ezie n'orja na-efe efe dakwasiri nzuko nke Onyenwe anyi. **18** Ugbu a, unu na-achökwa isite n'ebe Onyenwe anyi nō chigharia. “O bụrụ na unu enupu isi megide Onyenwe anyi taa, matakwanu na echị ya, o ga-eweso nzuko Izrel niile iwe. **19** O bụrụ na unu wuru ebe iche aja ahụ n'ihi na ala unu rürü arụ, bijakwutenu anyi n'akukụ nke ozq, nke osimiri a, ebe Onyenwe anyi bi n'etiti anyi, n'ime ulo nzute obibi ya. Anyi ga-ekenyelekwa unu ala anyi. Ma unu enupula isi megide Onyenwe anyi site n'iwu ebe iche aja ozq, ebe o bu na e nwere otu ebe bu ezi ebe iche aja nye Onyenwe anyi Chineke anyi. **20** Mgbe Ekan, nwa Zera, zipütara onwe ya dika onye na-ekwesighị ntükwasị obi n'ihe metütara ihe e doro nsq, o bu na nzuko Izrel niile esoghị keta oke n'ahụlụ dakwasiri ya? O bughi naanị ya nwụrụ n'ihi mmehie ahụ.” **21** Nke a bu nzaghaci ụmụ Ruben, na ụmụ Gad na ọkara ebo ụmụ Manase, nyere ndi ndu ụmụ Izrel niile; **22** “Chineke onye kachasi chi niile, bu Onyenwe anyi! Chineke onye kachasi chi niile, bu Onyenwe anyi! Ya onwe ya maara, ka Izrel niile matakwa. A sị na nke a bu nnupu isi, a sịkwarị na o bu enweghi ntükwasị obi nye Onyenwe anyi, unu ahapula anyi ka anyi dirị ndu. **23** O bụrụ na anyi sitere na nnupu isi wuo ebe iche aja a maka iche aja udo maobu aja mkpuru ọka, ka

Onyenwe anyị n'onwe ya taa anyị ahụhụ. 24 “Ma nke ahụ abughi ihe anyị bu n'obị! Anyị wuru ya n'ihi na anyị türü ujọ na n'oge dị n'ihu, ụmụ unu ga-agwa ụmụ anyị okwu sị, ‘Gini ka unu na Onyenwe anyị, Chineke Izrel nwekorọ? 25 Onyenwe anyị e jirila osimiri Jodan kpaa oke n'etiti anyị na unu, unu ụmụ Ruben na Gad. Unu enweghi oke n'ime Onyenwe anyị! N'uzo dị otu a, ụmụ unu nwere ike ime ụmụ anyị ka ha kwusị itu egwu Onyenwe anyị. 26 “O bụ nke a mere anyị ji kpebie sị, ‘Ka anyị jikere wuo ebe ichu aja, ma ọ bughị ebe ichu aja nsure ọkụ maqbụ aja ndị ozọ,’ 27 Kama, ọ bụ ebe ichu aja ihuba ama n'etiti unu na anyị, nakwa ogbo ndị nke ga-esote anyị, na anyị ga-efe Onyenwe anyị ofufe n'ulonso ya, site na ichurụ ya aja nsure ọkụ, na aja udo. Mgbe ahụ, n'oge dị n'ihu, ụmụ ụmụ unu agaghị asị ụmụ ụmụ anyị, ‘Unu enweghi oke n'ime Onyenwe anyị Chineke.’ 28 “Echiche obi anyị bụ na ọ bụrụ na ụmụ ụmụ unu ekwuo ihe dị otu a, ụmụ anyị ga-azaghachi ha sị, ‘Lee ebe ichu aja nna anyị ha wuru, nke yiri ebe ichu aja Onyenwe anyị. E wughị ya maka ichu aja nsure ọkụ, kama e wuru ya dika ihe ama na-egosi nnwekọ dị n'etiti anyị na unu.’ 29 “Anyị agaghị enupu isi n'ebé Onyenwe anyị nọ; anyị agaghị esitekwa n'iso Onyenwe anyị Chineke wezuga onwe anyị, site n'iwuru onwe anyị ebe ichu aja nke aja nsure ọkụ, na aja mkpuru ọka maqbụ ụdị aja ozọ dị iche iche. Ebe ichu aja anyị maara bụ ebe ichu aja Onyenwe anyị Chineke anyị, nke guzo n'ihu ulọ nzute ya.” 30 Mgbe Finehaz onye nchüaja, na ndị ndu nzukọ ahụ, bụ ndịsi ezinaulọ ndị Izrel nñurụ ihe ụmụ Ruben, na ụmụ Gad, na ụmụ Manase kwuru, ọ masirị ha. 31 Ya mere, Finehaz nwa Elieza, bụ onye nchüaja, sıri Ruben, na Gad, na Manase, “Taa ka anyị maara na Onyenwe anyị nọ n'etiti anyị, n'ihi na unu emehieghị megide Onyenwe anyị dika anyị chere. Ya mere, unu azoputala ndị Izrel site na mbibi gaara abjawkasi ha site n'aka Onyenwe anyị.” 32 Mgbe ahụ Finehaz, nwa Elieza, onye nchüaja, na ndị ndu ahụ laghachitere Kenan site na nzukọ ha na ụmụ Ruben na Gad na ọkara Manase mere n'ala Gilead kporo Izrel ihe ha gataro. 33 Okwu a tọrọ ụmụ Izrel ụtọ. Ha nñurịri ọnụ, too Chineke otuto. Ha ekwukwaghi okwu ibu agha megide ụmụ Ruben, ụmụ Gad na ụmụ Manase, banyere ibibi ala ha bi n'ime ya. 34 Ya mere, ụmụ Ruben na ụmụ Gad kporo ebe ichu aja ha wuru, “Ebe ichu aja akaebe,” n'ihi na ha sıri, “O bụ ihe akaebe

igosi mmadu niile na Onyenwe anyị bükwa Chineke anyị.”

23 Ma mgbe ọtụtu oge gasiri, site n'oge Onyenwe anyị mere ka Izrel nweezumike n'ebe ndị iro gbara ha okirikiri nọ, Joshua aghoqla agadi, gbaa ọtụtu afọ. 2 Ya mere, Joshua kporo ndị Izrel niile, ndị okenye ha, ndị ndu ha, ndị odozi okwu ha na ndịsi ha, sị ha, “Emeela m agadi gbaakwa ọtụtu afọ. 3 Unu onwe unu ejirila anya unu hụ ihe niile Onyenwe anyị Chineke unu mere mba ndị a niile, n'ihi unu. Ọ lụlụrụ unu oğu, nyere unu aka imeri ndị iro unu. 4 Unu hụrụ na ekekwarala m unu ala mba ahụ niile nke fodurụnụ ka ha bụrụ ihe nketa ebo unu, site na Jodan, tinyekwara mba niile ndị ahụ m kpochapuru n'akụkụ osimiri Mediterenija dị na mpaghara ọdịda anyanwụ. 5 Onyenwe anyị bụ Chineke unu ga-akwụpụ ndị bi n'ime ha n'ihi unu. Ọ ga-achụpụ ha n'ihu unu, mee ka unu nweta ala ha, dika Onyenwe anyị Chineke unu kwere unu nkwa. 6 “Ya mere, dịnụ ike, lezienụ anya idebezu na irube isi n'ihe niile e dere n'Akwukwọ Iwu Mosis. Unu esila n'ime ya wezuga onwe unu n'uzo ọbula. 7 Lezienụ anya ka unu na mba ndị a fodurụ n'ala a ghara inwe mmekọ ọbula. Unu akpotukwala chi ha niile aha. Unu ańlukwala iyi n'aha ha, maqbụ fee ha ofufe, maqbụ kporo isiala nye ha. 8 Kama raparanụ n'ahụ Onyenwe anyị Chineke unu dika unu mere ruo taa. 9 “Onyenwe anyị achụpụla mba dị ukwuu na mba siri ike site n'ebé unu nọ. O nwekwaghi otu mba n'ime ha o kwere ka ha merie unu. 10 Otu nwoke n'ime unu achụpụla puku ndị ikom ndị iro unu ọsọ. N'ihi na Onyenwe anyị Chineke unu alıçılara unu oğu, dika ya onwe ya kwere nkwa. 11 N'ihi ya, lezienụ onwe unu anya nke ọma ka unu hụ Onyenwe anyị Chineke unu n'anya. 12 “Ma ọ bụrụ na unu alaghachi azụ, ma kwere ka e jikọ unu na mba ndị a fodurụ n'etiti unu. Ọ bụrụ na unu na ha ebido ilurita di na nwunye, na-emekorita ihe ọnụ, 13 maranụ nke ọma, na Onyenwe anyị Chineke unu agaghị achụpuru unu mba ndị a site n'ala unu. Kama ha ga-abụrụ unu igbudu na ọnụ. Ha ga-abukwara unu apipiịa n'akụkụ unu, na ogwu n'anya unu, ruo mgbe unu ga-ala n'iyi n'ezi ala a, nke Onyenwe anyị Chineke unu nyere unu. 14 “Mgbe na-adighị anya, mụ onwe m ga-agbaso ụzọ ahụ ndị niile bi n'ụwa na-agaghị igbaso. Unu niile maara n'ime obi unu na n'ime mkpuruobi unu na o nweghi otu n'ime nkwa ọma Onyenwe anyị Chineke unu kwere

nye unu nke na-emezughị. E mezuola nkwa ndị a niile; o nweghi nke ọbüla a na-emezughị. **15** Ma dika ezi nkwa niile Onyenwe anyị Chineke unu kwere si bürü ihe e mezuru emezu, otu a kwa ka Onyenwe anyị ga-esi mee ka ihe ojọọ niile ọ bara mba ya mezuo n'isi unu, tutu ruo mgbe o mere ka unu laa n'iyi n'ezí ala ahụ ọ na-enye unu. **16** O bürü na unu emebie ọgbugba ndü Onyenwe anyị Chineke unu, nke o nyere unu iwu idebe, tugharija malite ịgbasø na ife chi ndị ọzø na ịkpø isiala nye ha, iwe Onyenwe anyị ga-adị ọku megide unu, unu ga-alakwa n'iyi ngwangwa n'ala ọma ahụ o nyere unu.”

24 Joshua kpokötara ebo Izrel niile na Shekem. O kpọro ndị okenye Izrel na ndịsi ha na ndị ikpe ha na ndị nlekota ha. Ha niile bijara chee onwe ha n'ihu Chineke. **2** Mgbe ahụ, Joshua gwara ndị Izrel niile sị, “Otu a ka Onyenwe anyị, Chineke nke Izrel kwuru, ‘Nna nna unu ochie ha, nke bụ Tera, nna Ebrahim, na Nahø, bikwara n'akukụ ọwụwa anyanwu nke ofe osimiri Yufretis, ebe ha nọ fee chi ndị ọzø ofufe. **3** Ma mụ onwe m kpopütara nna nna unu Ebrahim site n'ala ahụ dị n'ofe osimiri dubata ya n'ala Kenan, nye ya ọtụtụ ụmụ ụmụ, site na nwa ya bụ Aizik. **4** Ụmụ m nyere Aizik bụ Jekob na Iso. Iso ka m nyere ala ugwu ugwu Sia, ka o nweta ma Jekob na ezinaulø ya gara n'ala Ijipt. **5** “Emesịa, ezigara m Mosis na Eròn, ma wetara ndị Ijipt ihe otiti ojọọ niile dị iche iche site n'ihe m mere n'ebe ahụ. N'ikpeazu, akpopütara m ndị m site n'ala Ijipt. **6** Ma mgbe unu rutere n'Osimiri Uhie, ndị agha Ijipt gbapütara chịrị ụgbọ agha ha na ndị agha na-agba inyinaya ha chịwa unu ọzø. **7** Mgbe ndị Izrel hụrụ ha, ha tiri mkpu kpokuo Onyenwe anyị. O tinyere oke ochichịrị n'etiti unu na ndị Ijipt. O mere ka oke osimiri kpuchie ha, mee ka ha mikpue n'osimiri ahụ. Unu niile hukwara ihe m mere ndị Ijipt. Emesịa, unu bikwara n'ozara ọtụtụ afọ. **8** “Ma emesịa, emere m ka unu bata n'ime ala ndị Amorait, ndị bi n'akukụ ọwụwa anyanwu osimiri Jodan. Ha lusoro unu ọgu, ma eweere m ha nyefee unu n'aka. E bibiri m ha n'ihu unu, ma unu nwetara ala ha. **9** Mgbe Balak nwa Zipoa, eze Moab, jikeere ibuso Izrel agha, o zigaara Belam, nwa Beoa ozi ka ọ bịa buo unu ọnụ. **10** Ma egeghị m Belam ntị. Kama emere m ya ka ọ gozie unu. Anapütara m unu site n'aka ya. **11** “Emesịa, unu gafere osimiri Jodan bjario Jeriko. Ndị ikom Jeriko busoro unu agha, otu a kwa ka ndị Amorait, na ndị

Periz, na ndị Kenan, na ndị Het, na ndị Gigash, na ndị Hiv, na ndị Jebus. Ma eweere m ha niile nyefee unu n'aka. **12** E zigara m ebu n'ihu unu nke chupurụ ha n'ihu unu, bụ eze abụo ndị Amorait. O bụghị mma agha na ụta unu ka unu ji mee nke a. **13** Ya mere enyere m unu ala ahụ, nke unu na-adogbughi onwe unu n'ihi ya, nyekwa unu ọtụtụ obodo nke unu na-ewughị, bụ ala ndị a unu bi n'ime ya ugbu a. Enyere m unu ubi vañị na ubi oliv nke unu na-akughị, nke unu na-eri mkpuru ha.” **14** “Ya mere ugbu a, tügen egwu Onyenwe anyị, feekwanụ ya ofufe n'uzo ikwesi ntukwasị obi na n'eziokwu. Wezukanụ chi ndị ahụ niile nna nna unu ha fere ofufe n'ofe osimiri Yufretis ahụ, na n'Ijipt. Feenụ naanị Onyenwe anyị ofufe. **15** O burukwanụ na ọ masighị unu ife Onyenwe anyị, hopütaranụ onwe unu taa onye unu ga-efe. Ma ọ bụ chi ndị ahụ nna nna unu ha fere n'ofe ọzø nke osimiri, maqbụt chi ndị Amorait, ndị unu bi n'ala ha. Ma n'ebe mụ onwe m na ezinaulø m nọ, anyị ga-efe Onyenwe anyị.” **16** Ndị Izrel niile zara sị ya, “O nweghi ihe game ka anyị hapụ Onyenwe anyị fee chi ndị ọzø! **17** O bụ Onyenwe anyị Chineke anyị, ya onwe ya si n'ala Ijipt, ebe anyị bụ ndị ohu, kpoputa anyị na nna anyị ha. O rụrụ orụ ịrịbama ndị ahụ niile dị oke egwu n'ihu anyị. O chebere anyị n'ije anyị niile n'etiti mba ndị ahụ niile anyị si n'ala ha gafee. **18** O bụ Onyenwe anyị chupurụ ndị Amorai na ọtụtụ mba ndị ọzø bi n'ala a. E, anyị onwe anyị ga-efe Onyenwe anyị, n'ihi na ọ bụ Chineke anyị.” **19** Joshua zaghachiri ndị Izrel sị, “Unu apughị ife Onyenwe anyị ofufe; n'ihi na ọ bụ Chineke dị nsø, burukwa Chineke ekworo. O gaghi agbaghara unu nnupu isi unu na mmehie unu niile. **20** O bürü na unu agbaküta Onyenwe anyị azụ, fee chi ala ọzø ofufe, ọ ga-echigharị laa unu n'iyi, n'agbanyeghi na ọ nonyerela unu ụbochị ndị a nile.” **21** Ma ndị Izrel sịri Joshua, “Mba, kama Onyenwe anyị ka anyị ga-efe ofufe.” **22** Mgbe ahụ, Joshua sịri, “Unu bụ ndị ama megide onwe unu na unu ahọrọla ife Onyenwe anyị ofufe.” Ha zara sị, “E, anyị bụ ndị akaebe.” **23** Joshua sịri, “Ugbu a, wezukanụ chi ndị mba ọzø niile dị n'etiti unu. Werekwanụ obi unu nye maka irubere Onyenwe anyị Chineke Izrel isi.” **24** Ndị ahụ sịri Joshua, “Anyị ga-efe Onyenwe anyị Chineke anyị ofufe. Anyị ga-egekwa ntị n'olu ya, mee ihe o nyere n'iwu.” **25** Ya mere, Joshua na ndị Izrel gbara ndü n'ụbochị ahụ na Shekem. O nyere ha iwu na ụkpuru ha ga-ededebe. **26** Joshua dere iwu ndị a ụmụ Izrel kwere na ha ga-

eme n'Akwukwọ Iwu Chineke. Emesịa, o bụpütara otu nkume buru ibu guzo ya n'okpuru osisi ukwu ook dị n'akukụ ebe nsọ Onyenwe anyị. **27** Joshua sıri ndị ahụ niile, “Lee, nkume a ga-abụ ihe ama megide anyị. N'ihi na ọ nüla okwu niile nke Onyenwe anyị gwara anyị. Ọ ga-abükwa ihe ama megide unu, ma ọ bürü na unu mee ihe mmekpu megide Chineke unu.” **28** Emesịa, Joshua zilara onye ọbüla, ka ha laa n'ihe nketa nke aka ha. **29** Ọ dighị anya, mgbe ihe ndị a gasiri, Joshua nwa Nun, odibo Onyenwe anyị nwụrụ, mgbe ọ gbara narị afọ na iri. **30** E liri ya n'oke ala nke ihe nketa ya, na Timnat Sera, n'ime ala ugwu ugwu Ifrem, n'akukụ ugwu dị n'ala Gaash. **31** Ndị Izrel fere Onyenwe anyị ofufe ụbочị niile nke ndụ Joshua, na nke ndụ ndị okenye ahụ, bụ ndị gara n'ihu bie ndụ mgbe ọ nwusiri, ndị maakwara ihe niile nke Onyenwe anyị rụrụ ndị Izrel. **32** Okpukpụ Josef ndị Izrel chítara mgbe ha si n'ala Ijipt püta, ka ha liri na Shekem, n'ime ala ahụ Jekob zurụ narị mkpurụ ọlaocha n'aka ụmụ Hamo nna Shekem. Ala a ghorọ n'ihe nketa ụmụ Josef. **33** Elieza nwa Eròn, nwukwara. E liri ya n'ala ugwu ugwu ndị Ifrem, na Gibeal, obodo e nyere nwa ya bụ Finehaz.

Ndị Ikpe

1 Mgbe Joshua nwuru, ụmụ Izrel jürü Onyenwe anyị si, “Olee ebo ga-ebu uzo gaa luso ndị Kenan agha n’ihī anyị?” **2** Onyenwe anyị zara, “Ọ bụ ebo Juda. Enyefela m ala ahụ n’aka ha.” **3** Ndị Juda gwara ụmụ nwanne ha ndị ebo Simiòn si, “Soronu anyị banye n’ala ahụ anyị ketara site n’ife nza, ka anyị ga luso ndị Kenan agha. Anyị ga-esokwara unu banye n’ala nke unu.” Ya mere, ndị ebo Simiòn soro ha gaa. **4** Mgbe Juda busoro ha agha, Onyenwe anyị nyefere ndị Kenan, na ndị Periz n’aka ha, mee ka ha gbuo puku ndị agha iri n’ime obodo Bezek. **5** N’ebe ahụ ka ha zutere Adomi-Bezek, buso ya agha, tigbukwaa ndị Kenan na ndị Periz. **6** Ma Adoni-Bezek gbaṇụrụ ọso zoo onwe ya, ma ha chugidere ya, jide ya, gbuṇụ ya isi mkpuru aka ya abụo na isi mkpuru ükwu ya abụo. **7** Mgbe ahụ, Adoni-Bezek sıri, “Iri ndị eze asaa ka m mesoro ụdi mmeso a unu mesoro m, o bụkwa nri si na tebul m dapụ ka ha riri. Ugbu a Chineke akwugachila m ụgwọ ọru ojọ m.” Ha kpuru ya gaa Jerusalem, ebe ọ nọ nwụo. **8** Ndị Juda busoro obodo Jerusalem agha, were mma agha gbuchapụ mmadụ niile bi n’ime ya, ma gbaakwa obodo ahụ niile ọku. **9** Mgbe nke a gasirị, ndị agha Juda busoro ndị Kenan bi na ndịda ala ugwu ugwu ahụ, bụ Negev, ya na akyụ ọdịda anyanwu n’ebe dì ala ala. **10** Ha jekwuru ndị Kenan bi n’obodo Hebron (nke a na-akpọ Kiriat Aaba na mbụ) merie Sheshai, na Ahiman, na Talmai. **11** Site n’ebe ahụ, ha jekwuru ndị bi na Debja (nke a na-akpọ Kiriat Sefa, n’oge mbụ). **12** Caleb sıri, “Nwoke ọbụla ga-agaa busoo Kiriat Sefa agha ma merie ya ka m ga-akponye Aksa bụ nwa m nwanyị ka ọ burụ nwunye ya.” **13** Otniel nwa Kenaz, nwanne nta Caleb, lugburu obodo ahụ n’aghị. N’ihī nke a, Caleb kponyere ya Aksa, bụ nwa ya nwanyị ka ọ burụ nwunye ya. **14** Otu ụbọchị, mgbe Aksa bjakwutere Otniel, ọ kwagidere ya ka ọ riọọ ala ubi site n’aka nna ya. Mgbe Aksa si n’elu ịnyinyia ibu ya riidata, Caleb jürü ya si, “Gini ka ị chọro ka m mere gi?” **15** Ọ zaghachiri, “Nyem onyinye pürü iche. Ebe ọ bụ na i nyela m ala Negev, biko nyekwa m isi mmiri ụfodụ.” N’ihī nke a, Caleb nyere ya isi mmiri mgbagu na isi mmiri nke ndịda. **16** Umunna nwunye Mosis, onye Ken, si n’obodo nkwo nkwụ soro ndị Juda, gaa biri n’etiti ndị ahụ bi n’ozara Juda, na Negev, nke dì nso n’Arad. **17** Ndị ikom Juda sooro ndị ikom Simiòn, umunna ha, luso ndị Kenan bi

na Zefat agha, bibie obodo ahụ kpamkpam. N’ihī nke a, a gugharị obodo ahụ, kpoo ya Homa. **18** Ndị agha Juda lugbukwara obodo Gaza, na Ashkelon, na Ekrон, tinyere ala niile gbara ha gburugburu. **19** Onyenwe anyị nonyeekwara ndị Juda mee ka ha kpochapụ ndị niile bi n’obodo niile dì n’ala ugwu ugwu ahụ. Ma ha enweghi ike ichupụ ndị bi n’ala ndagwurugwu ahụ, n’ihī na ndị ahụ nwere ụgbọ agha igwe dì iche iche. **20** E nyekwara Caleb obodo Hebron, dika Mosis kwere ya na nkwa. Caleb chupuru ụmụ Anak ato site n’ala ahụ. **21** Ndị ebo Benjamin enweghi ike chupụ ndị Jebus bi na Jerusalem. N’ihī nke a, ha soro ụmụ Benjamin biri ruo taa. **22** Ma ndị sitere n’ebu Josef busoro obodo Betel agha. Onyenwe anyị nonyeere ha. **23** Mgbe ha zipuru ndị ikom iga nyochapụta obodo Betel, nke a na-akpọ Luz, **24** ndị nnyopụta ahụ hụrụ otu nwoke sị n’obodo ahụ na-apụta. Ha gwara ya okwu sị ya, “Zi anyị ụzo anyị ga-esi banye n’ime obodo a, anyị ga-ahụ na e mesoro gi mmeso dì mma.” **25** Ya mere, nwoke ahụ gosiri ha ụzo, ha ji mma agha gbuo mmadụ niile bi n’ime obodo ahụ, ma ha hapuru nwoke ahụ na ezinailo ya ndị. **26** Emesịa, nwoke ahụ kpọrogo ezinailo ya gaa biri n’ala ndị Het wuoro onwe ya otu obodo n’ebe ahụ. Ọ kpọro aha obodo ahụ Luz, nke bụkwa aha obodo ahụ ruo taa. **27** Manase achupughi ndị Bet-Shan na obodo nta ya ndị ọzọ, maqbụ Teanak na obodo nta ya ndị ọzọ, maqbụ Doa, maqbụ Ibleam, maqbụ Megido, tinyere obodo nta niile ndị ọzọ gbara ha gburugburu. N’ihī na ndị Kenan bigidere n’ebe ahụ. **28** Mgbe ụmụ Izrel dirị ike karịa, ha manyere ndị Kenan i rürü ha ọru, ma ha achupughi ha site n’ala ahụ. **29** Ifrem enwekwaghị ike chupụ ndị Kenan bi na Gaza. Ndị Kenan gara n’ihī biri n’etiti ha n’ebe ahụ. **30** Otu a kwa, ebo Zebulon achupughi ndị Kenan bi n’ala Kitron, maqbụ na Nahalol, kama ha mere ha ndị ohu na-arụ ọru ike. **31** Ozokwa, ndị ebo Asha achupughi ndị niile bi n’Akọ, na Sajdon, na Ahlab, na Akzib, na Helba, na Afik, maqbụ Rehob. **32** Ndị Asha binyere n’etiti ndị Kenan bụ ndị bi n’ala ahụ, n’ihī na ha achupughi ha. **33** Ndị ebo Naftali achupughi kwà ndị bi na Bet-Shemesh, maqbụ ndị bi na Bet-Anat. Kama ndị Naftali binyere ndị Kenan bi n’ala ahụ. Ma ndị bi na Bet-Shemesh, na Bet-Anat ghoro ndị ohu ndị Naftali. **34** Ma banyere ndị ebo Dan, ndị Amorait chupuru ha chubà ha n’elu ugwu. Ha ekwenyeghi ka ha riidata na ndịda ugwu ahụ. **35** Ma ndị Amorait nogidesirị ike n’ugwu Heres, na Ajalon, na Shaalbim,

ma mgbe ike ebo Josef bara ụba, ha meriri ha, mee ha ndị ohu ha. **36** Oke ala ụmụ ndị Amorait malitere na mgbago Akrabim ruo, ma gafeekwa ebe a na-akpọ Sela.

2 Mmụo ozi Onyenwe anyị sitere na Gilgal bịa Bokim gwa ndị Izrel okwu sị ha, “Mụ onwe m kpoputara unu site n’Ijipt, kpobata unu n’ala a dika m kwere nna unu ha na nkwa. Asirị m, ‘Agaghị m ala azụ imezu ọgbugba ndụ mụ na unu, **2** unu na ndị bi n’obodo ahụ agbakwala ndụ ọbụla, kama unu ga-etitu ebe ichu aja ha.’ Ma unu erubeghi isi n’okwu a, gịnị mere unu emeghi nke a? **3** Agwara m unu, na ‘agaghị m esite n’ihu unu chụpụ ha; ha ga-adịrị unu dika ọnya n’akụkụ niile, ebe chi niile ha ga-abukwara unu ihe na-eweta ọnwụnwa.’” **4** Mgbe Mmụo ozi Onyenwe anyị ahụ kwusiri okwu ndị a, ụmụ Izrel niile kwara akwa nke ukwuu. **5** N’ihu nke a, ha kpọro ebe ahụ Bokim. Ha chụpụ Onyenwe anyị aja n’ebe ahụ. **6** Mgbe Joshua zilagasịri ndị Izrel niile, onye ọbụla n’ime ha gara n’ihe nketa ya, inweta ya, dika ebo ọbụla dị n’Izrel si dị. **7** Ndị Izrel fere Onyenwe anyị ofufe ụbuchi niile nke ndụ Joshua, na nke ndụ ndị okenye ahụ, bụ ndị gara n’ihu bie ndụ mgbe ọ nwusiri, bukwa ndị hụrụ ọru ukwuu niile nke Onyenwe anyị rụrụ ndị Izrel. **8** Ma Joshua, nwā Nun, onyeozi Onyenwe anyị nwụrụ, mgbe ọ gbara otu narị afo, na afo iri. **9** E liri ya n’oke ala nke ihe nketa ya, n’obodo Timnat Heres, n’ala ugwu ugwu nke ebo Ifrem, n’uzo mgbago ugwu Gaash. **10** Emesịa, ọgbọ ahụ niile nwụrụ dika ndị nna nna ha, ọgbọ ọzo tolitere, ndị na-amaghị Onyenwe anyị maqbụ ihe ndị nke o mere nye ụmụ Izrel. **11** Mgbe ahụ, ndị Izrel mere ihe ọjọọ n’anya Onyenwe anyị site n’ife Baal ofufe. **12** Ha gbakutara Onyenwe anyị azụ, bụ Chineke ahụ, nna ha fere ofufe, onye kpoputara ha site n’ala Ijipt. Ma ha malitere ife na isopụrụ, na ikpọ isiala nye ọtụtụ chi dị iche iche, bụ chi nke ndị bi ha gburugburu. Ha si otu a kpasuo Onyenwe anyị iwe. **13** Ha gbakutara Onyenwe anyị azụ, fee chi Baal na Ashtoret ofufe. **14** Ya mere, Onyenwe anyị were iwe megide Izrel, rara ha nye n’aka ndị ji aka ike pùnara ha ihe ha nwere. O weere ha resi ndị iro ha gbara ha gburugburu, bụ ndị ha enwekwaghị ike iguzogide. **15** Dika ọ n̄uru ya n’iyi nye ha, mgbe ọbụla ụmụ Izrel pürü ibu agha, aka Onyenwe anyị megidere ha ime ka ha bürü ndị e meriri emeri. Ọnọdụ ha joro njọ nke ukwuu. **16** N’ihu ọnọdụ ọjọọ

a, Onyenwe anyị mere ka ndị ikpe sị n’etiti ha pụta, inapụta ha site n’aka ndị a ji ike na-apụnara ha ihe ha nwere. **17** Ma ụmụ Izrel egeghị ndị ikpe ahụ ntị, kama ha nogidere na-akpọ isiala nye ma na-agbasokwa chi ndị ọzo. Dịka nna nna ha na-emeghi, ha mere ngwangwa wezuga onwe ha site n’uzo Onyenwe anyị, bürü ndị na-enupu isi n’ebe iwu Onyenwe anyị dị. **18** Ma mgbe ọbụla Onyenwe anyị nyere ụmụ Izrel onye ikpe, ọ na-anonyere onye ikpe ahụ ogologo ụbuchi niile nke ndụ ya. Ọ na-esitekwa n’aka onye ikpe a napụta ụmụ Izrel n’aka ndị iro ha n’ihu na Onyenwe anyị nwere obi ebere n’ahụ ụmụ Izrel, mgbe ha na-asụ ude, n’ihu mmegbu na mkpagbu niile ndị iro ha na-emegbu ha, ma na-akpagbukwa ha. **19** Ma mgbe ọbụla onye ikpe a nwụrụ, ụmụ Izrel na-alaghachi azụ biwe ndụ ọjọọ karịa nke nna nna ha ochie. Ha na-agbaso chi ndị ọzo, na-akpọ isiala nye ha, na ife ha ofufe. Ha jụrụ iwezuga agwa ọjọọ ha ndị a ma ọ bụkwa ụzụ isiike ha. **20** N’ihu nke a, Onyenwe anyị were iwe dị ọkụ megide Izrel, ma sị, “N’ihu na mba a emebielo ọgbugba ndụ ahụ m nyere nna ha n’iwu, jukwa ige m ntị, **21** agaghị m achüpükwa site n’ihu ha mba ndị ahụ Joshua hapurụ mgbe ọ nwụrụ. **22** Aga m ejị ha nwalee Izrel, ịchopụta ma ha ga-elezianya idebe ụzọ Onyenwe anyị, gaakwa ije n’ime ya dika nna nna ha mere m.” **23** Onyenwe anyị hapurụ mba ndị ahụ niile ka ha nogide. Ọ chupughị ha ngwangwa site na inyefe ha n’aka Joshua.

3 Ndị a bụ aha mba dị iche ihe Onyenwe anyị hapurụ n’ala ahụ iji nwapụta ndị Izrel ahụ niile na-esoghị mgbe e buru agha n’ime ala Kenan. **2** O mere nke a naani ka ọ kuziere ọgbọ niile ndị Izrel ibu agha, bụ ndị ahụ na-amabeghi ihe agha bụ n’oge gara aga. **3** Ndịsi ise nke ndị Filistia, na ndị Kenan niile, ndị Saidon na ndị Hiv, ndị bi n’elu ugwu Lebanon, site n’ugwu Baal-Hemon ruo na mbata obodo Hamat. **4** A ga-esite na ndị a nwapụta okwukwe ụmụ Izrel ma imata ma ha ga-edede iwu Onyenwe anyị sitere n’onụ Mosis nye nna nna ha ochie. **5** N’ihu nke a, ụmụ Izrel biri n’etiti ndị Kenan, ndị Het, ndị Hiv, ndị Periz, ndị Amorait, na ndị Jebus. **6** Ha lutaara onwe ha ụmụ ha ndị inyom na nwunye, werekwa ụmụ ha ndị inyom nye ụmụ ha ndị ikom, feekwa chi ha niile ofufe. **7** Ụmụ Izrel mere ihe joro njọ n’anya Onyenwe anyị. Ha chefuru Onyenwe anyị Chineke ha, malite ife chi Baal, na Ashera ofufe. **8** N’ihu ya, iwe ọkụ Onyenwe anyị kpalarị megide ụmụ Izrel. Ọ raara ha nye n’aka

eze Kushan Rishataim, eze Aram Naharaim, onye ndị Izrel nqoro n'okpuru očhichị ya afo asato. **9** Ma mgbe ụmụ Izrel kpokuru Onyenwe anyị, o mere ka Otniel, nwa Kenaz, bilie n'etiti ha. Otniel bụ nwa nwanne Caleb nke nta. Ọ bụkwa ya naputara ụmụ Izrel site n'aka ndị iro ha. **10** Mmụ Onyenwe anyị bịa kwasịri ya, nke mere ka ọ burụ onye ikpe ndị Izrel, ọ purụ ibu agha. Onyenwe anyị nyefere Kushan Rishataim bụ eze ndị Aram n'aka Otniel, onye ike ya karịri nke ya. **11** Sitekwa n'oge ahụ gaa n'ihu, udo díjirị n'ala niile iri afo anō, mgbe Otniel na-ekpe Izrel ikpe. N'ikpeazụ, Otniel, nwa Kenaz nwurụ. **12** Ụmụ Izrel bidoro ime ihe ojoo n'anya Onyenwe anyị. Ya mere, Onyenwe anyị nyefere ha n'aka Eglon, eze Moab. **13** Ọ kpotara ndị Amon na ndị Amalek ka ha dinyaere ya. Eglon bijara buso ndị Izrel agha, nweta obodo Nkwụ, ya aburuzia nke ha. **14** Afo iri na asato site n'oge ahụ ka ụmụ Izrel nqoro n'okpuru očhichị Eglon, eze Moab. **15** Ma mgbe ụmụ Izrel tikuru Onyenwe anyị banyere ọnodu ojoo ha, o zitere ha onye nzoputa. Aha nwoke ahụ bụ Ehud, nwa Gera, onye sitere n'agburụ Benjamin. Ọ bụ onye na-eme aka ekpe. Ya onwe ya bụkwa onye na-ebugara Eglon, eze Moab, ego ụtụ niile ụmụ Izrel na-atụ kwa afo. **16** Tupu ọ malite ije ya, o buru ụzọ kwadebere onwe ya mma agha nwere ihu abụo na nzuzo. Ogologo mma ahụ ga-eru ihe dika site n'ọnụ mkpisiaka ruo n'isi mbụ aka. Ehud kekwasịrị mma ahụ n'apata ụkwụ aka nri ya, yikwasị ya uwe mwuda ya. **17** O bonyere Eglon, eze Moab ego ụtụ ahụ. Eglon bụ nwoke buru oke ibu. **18** Mgbe Ehud nyesirị eze Eglon ego ụtụ ahụ o ji bịa, o zilagara ndị butere ego ahụ. **19** Mgbe ọ bjaruru nso n'obodo Gilgal, ebe aruṣị dí iché iché a piri apí dí, ọ laghachiri azụ jekwuru eze Eglon sị ya, "Enwere m ozi m ga-ezi gi, ma ọ ga-abụ na nzuzo." Mgbe ahụ, eze zipuru ndị so ya nodu, ka ya na Ehud naanị nwее ike ino kparia ụka ha na nzuzo. **20** Ehud bịa kwutere ya mgbe o nqo naanị ya n'onuulọ dí n'ime n'elu ụloze ya, sị, "Enwere m ozi Chineke sị m zie gi." Dika eze ahụ si n'oche ya bilite qto, **21** Ehud tinyere aka ekpe ya n'ime uwe ya, miptu mma ahụ nwere ihu abụo nke o kegidere n'apata ụkwụ aka nri ya. O weere ya mapuo eze Eglon afo. **22** Ọ bulađi isi mma ahụ sooro ihu mma ahụ mibanye n'ime afo ukwu eze Eglon. Ọnụ mma ahụ pütakwara n'azụ eze ahụ. Ehud amiputaghị mma ahụ, kama abuba di n'afọ eze ahụ kpuchiri ya. **23** Ya mere, Ehud purụ n'ezi, mechibido ya ọnụ ụzọ niile e si abanye n'onuulọ elu ahụ, kpochie ha. **24** Mgbe ọ

puchara, ndị na-ejere eze ozi bijara choq ịbanye n'ulọ ahụ. Ma mgbe ha hụru na a kpochiri ọnụ uzọ ulọ ahụ akpochi, ha kwuru n'onwe ha sị, "O ga-abụ na ọ na-anyụ nsị n'ulọ mposi." **25** Ma mgbe oge dí anya gasiri ma eze aputaghị, ha enweghi ike ijide onwe ha ozo. Ha weere ọtughe uzọ tughee ọnụ uzọ ahụ, hụ ebe eze ha togborọ n'ala, nwụ. **26** Mgbe ahụ ha nq na-eche, Ehud gbapuru. O sitere n'ebé ahụ aruṣị ndị ahụ a piri apí dí gbafee, gbaga Seira. **27** Mgbe o ruru n'ebé ahụ, ọ furu opí ike n'ala ugwu ugwu Ifrem, ndị Izrel sooro ya site n'ugwu ahụ rịda, ya onwe ya na-edu ha. **28** Ọ siri ha, "Soronu m n'azụ, n'ihi na Onyenwe anyị enyela ndị Moab ndị iro unu n'aka unu." Ya mere, ha sooro ya gbadaa, gaa nochie ụzọ niile ndị Moab nwere ike isi gafee osimiri Jodan. Ha ekwekwaghị ka onye Moab ọbụla si n'ebé ahụ gafee. **29** N'ubochị ahụ, ha gburu puku ndị agha Moab iri, ha niile siri ike burukwa dimkpa. O nweghi otu onye gbapuru. **30** N'ubochị ahụ, e mere ka Moab nodu n'okpuru ndị Izrel. Ala ahụ nwere ozuzu ike na udo, iri afo asato. **31** Mgbe Ehud chisirị, Shamga, nwa Anat rigotara ichị. O tigburu narị ndị Filistia isii. Ọ bụ ndudu e ji achị ehi ka o ji tigbuo ha. Ya onwe ya kwa, zoputara ndị Izrel.

4 Mgbe Ehud nwusirị, ụmụ Izrel mekwara ihe ojoo megide Onyenwe anyị. **2** N'ihi ya, Onyenwe anyị renyere ha n'aka Jabin, eze Kenan, onye chirị n'obodo Hazo. Aha onyeisi ndị agha ya bụ Sisera, onye bi n'obodo a na-akpo Heroshet Hagoyim. **3** N'ihi na o nwere narị ụgbọ agha igwe itoolu, ma megbukwaa ụmụ Izrel nke ukwu iri afo abụo, ha tikuru Onyenwe anyị mkpu akwa, ka o nyere ha aka. **4** N'oge a, Debora, bụ nwanyị na-ebu amuma, nwunye Lapidot bụ onyendu ụmụ Izrel. **5** Ọ na-anq n'okpuru osisi nkwụ a na-akpo Nkwụ Debora, nke dí n'agbata Rema na Betel, bụ n'ala ugwu ugwu Ifrem na-ekpe ikpe. N'ebé ahụ ka ụmụ Izrel na-ejekwuru ya ka o doziere ha okwu ha niile. **6** O ziri ozi kpoo Barak, nwa Abinoam, onye bi n'obodo Kedesh, nke dí n'ime Naftali, ọ siri ya, "Onyenwe anyị Chineke ụmụ Izrel na-enye gi iwu, 'Gaa chikötaa puku ndị agha iri bụ ndị sitere n'ebó Naftali na Zebülon, duru ha jeruo ugwu Taboa. **7** Aga m edute Sisera, ochiaghị ndị agha Jabin, mee ka ọ bjaruo nso iyi ukwu Kishon, ya na ụgbọ agha ya niile na ndị agha ya niile ma nyefee ha n'aka gi.'" **8** Barak siri ya, "Ejikeere m iga ma ọ burụ na i ga-eso m. Ọ burukwanụ na i ju iso m, agaghị m agha." **9** Debora siri, "Aghaghị m isoro gi jee ma n'ihi mkpebi gi n'ihe a,

nsopuru agaghị abụ nke gi, n'ihi na Onyenwe anyị ga-enyebe Sisera n'aka nwanyị." Ya mere, Debora biliri soro Barak jee obodo Kedesh. **10** Barak sitere n'ebu Zebulon na Naftali kpokotaa ndị ikom ga-eso ya jee agha ahụ, puku ndị agha iri ndị dinyere ya. Debora sokwa ya jee. **11** N'oge a, Heba, onye Ken, ahapula ndị Ken ndị ozø, ndị bụ ụmụ ụmụ Hobab, nwanne nwunye Mosis gaa maa ụlo ikwu ya n'okpuru osisi ukwu di na Zaananim, nke di nso Kedesh. **12** Mgbe ha gwara Sisera na Barak nwa Abinoam arigorola n'elu ugwu Taboa, **13** Sisera kpokotara ndị agha ya niile, tinyere nari ugbo agha itoolu ya, site na Haroshet Haroyim gaa n'ihi ukwu Kishon. **14** Mgbe ahụ, Debora sıri Barak, "Gaa n'ihi! Taa bụ ụboghị nke Onyenwe anyị nyefere Sisera n'aka gi. O bụ na Onyenwe anyị apubeghi jee n'ihi gi?" N'ihi nke a, Barak duuru puku ndị agha iri ahụ gbada ndịda ugwu Taboa. **15** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị jiri mma agha ya chusaa Sisera na ndị agha ya na ugbo agha igwe ha n'ihi Barak. Sisera n'onwe ya hapuru ugbo agha ya jiri uko gbatu oso. **16** Barak na ndị agha ya churụ ndị agha ahụ oso, ha na ugbo agha igwe ha niile, churuo ha Haroshet Hagoyim. Ha ji mma agha tigbuo ndị agha Sisera niile. O díkwaghị otu onye n'ime ha fofduru ndu. **17** Ma Sisera gbapurụ oso gaa zoo onwe ya n'ulo ikwu Jael, nwunye Heba, onye Ken. N'ihi udo di n'etiti eze Jabin, onye Hazo, na ndị ezinaulọ Heba, onye Ken. **18** Jael purụ ije zute Sisera si ya, "Bia Onyenwe m, bakwute m. Atula uyo." Ya mere na o bara n'ime ulo ikwu ya, o weere akwa ichu oyi kpuchie ya. **19** Mgbe ahụ, o sıri ya, "Akpiri na-akpo m nkụ, nyetụ m mmiri ka m n'uo." O meghere karama akpukpọ mmiri ara ehi, nye ya ihe ọnụni, jirikwa akwa ahụ sachie ya. **20** Sisera gwara nwanyị ahụ bụ Jael okwu si, "Guzo n'ọnụ ụzø ulo a. O bụru na onye ọbula abia juo gi, 'O nwere onye gbabatara n'ebe a?' si ya, 'Mba.'" **21** Ike gwurụ nnọ Sisera. Mgbe ahụ, o malitere irahụ ụra, Jael, nwunye Heba, weputara otu ntu e ji a kpogide ulo ikwu ahụ n'ala, werekwa mkpirisi igwe n'aka ya. O jiri nwayo jekwuuru Sisera ebe o dina na-arahụ ụra, kpoqo ya ntu ahụ n'egedege ihu ya. Otu a ka Sisera si nwuo. **22** Mgbe Barak bijara icho Sisera, Jael jekwuuru ya si, "Bia ka m gosi gi nwoke ahụ i na-achọ." Barak sooro ya jee, ma lee, Sisera anwụolarị site na ntu ahụ a kporo ya n'isi. **23** N'uboghị ahụ, Chineke meriri Jabin, eze ndị Kenan n'ihi ụmụ Izrel. **24** Aka ụmụ Izrel bụ nke

dị ike na-adıkwa ike nke ukwu megide Jabin bụ eze Kenan ruo mgbe ha lara ya n'iyi.

5 N'uboghị ahụ, Debora na Barak nwa Abinoam bụrụ abụ si, **2** "Mgbe ndị ndu na-edu n'Izrel, mgbe ndị mmadụ jikwa afọ ofufu nye onwe ha, toonu Onyenwe anyị! **3** "N'urụnụ nke a, unu ndị eze, Geenụ ntị, unu ndịsi! Mu onwe m, o bùladị mu onwe m, ga-abụku Onyenwe anyị abụ. Aga m abụ abụ otuto nye Onyenwe anyị, bụ Chineke Izrel. **4** "Onyenwe anyị, mgbe i si Sia püta, mgbe i sitere n'ala Edom gabiga, ụwa mara jijiji, mmiri ozozo di ukwu sikwa na mbara eluigwe zodata. **5** E, o bùladị ugwu ukwu niile mara jijiji n'ihi Onyenwe anyị. Ugwu Sajna makwara jijiji n'ihi Onyenwe anyị, Chineke Izrel. **6** "N'uboghị Shamga, nwa Anat, n'uboghị Jael, ndị inyinya ibu na-azụ ahịa n'ozara kwusiri, ndị ije niile na-esi n'akụkụ ụzø gbagorø agbagø na-agha. **7** O díkwaghị ihe gara aga n'obodo Izrel, tutu ruo mgbe m bjara, ee, mgbe m bụ Debora bijara dika nne nye Izrel. **8** Mgbe ụmụ Izrel hør ife chi ndị ọzø ofufe, mgbe agha bijara n'ọnụ ụzø ama niile, ahughị o bùladị otu ụta maobụ übe. E, o bùladị n'etiti iri puku ndị agha anọ, a hughị otu ngwa agha ọbula. **9** Ma ubgu a, ana m anụri ọnụ banyere ndị na-achị ụmụ Izrel. Ndị ji obi ha niile were onwe ha nye n'etiti ndị Izrel. Toonu Onyenwe anyị! **10** "Kwuputamụ ya, unu ndị na-agba inyinya ibu di ocha, unu ndị na-anokwasị n'elu akwa di oke ọnụahịa n'elu inyinya unu, na unu ndị na-eji ukwu na-agaghịar n'okporo ụzø. Tuleenụ **11** olu abụ igwe mmadụ ndị no n'akụkụ olulu mmiri niile. Ha na-akọ akụkọ mmeri niile nke Onyenwe anyị, ya bụ, mmeri nke obodo nta ya niile n'Izrel. "Mgbe ahụ, ndị nke Onyenwe anyị ridara gaa n'ọnụ ụzø ama niile e si abata n'obodo. **12** 'Teta, teta, gi Debora! Teta, teta, biọ abụ. Bilie, gi Barak nwa Abinoam, bilie! Duru ndị ahụ niile i dötara n'agha.' **13** "Ndị fofduru na ndị a na-asopuru rịdatara, ndị nke Onyenwe anyị bìakwutere m imegide ndị di ike. **14** Ufodụ si Ifrem bija, bụ ndị ahụ nwere mgborogwu n'ala ndị Amalek, ndị Benjamin sokwa püta, ndị ndu sikwa Makia bija, ndị na-eso ndị ndu sikwa Zebulon püta. **15** Ndị ndu ebo Isaka pükwutekwara Debora. E, Isaka sokwara Barak na ndagwurugwu ahụ ka ezigara ha n'okpuru ya. Ma n'etiti ndị Ruben, ha no na-atugharị uche. **16** Gini mere unu ji nödụ n'etiti ọgbà aturu, inụ ụda oja a na-egburu igwe aturu? N'etiti obodo niile nke Ruben, ka

e nwere otutu ntughari uche. 17 Ndị Gilead nogidere n'ofe ozø nke osimiri Jodan. Ndị Dan nogidekwara n'ime ụgbø mmiri ha. Ndị Asha nogidere n'ahụ udo n'akukụ onu mmiri. 18 Ma ndị Zebulon na Naftali jiri ndu ha chuo aja, puo n'ozara ibu agha ahụ. 19 “Ndị eze ala Kenan bijara ogu na Teanak, n'akukụ mmiri ala Megido. Ma ha enweghi mmeri obula. Ha akwataghi ọlaucha maqbụ ihe nkwatera ozø n'aghị. 20 O bulađi kpakpando niile di na mbara eluigwe lürü ogu megide Sisera. 21 Mmiri na-achị ọkụ nke iyi ukwu Kishon bupuru ha niile. Ya mere, mkpuruobi m gaa n'ihi, zo ụkwu gi n'ala, di ike dikা odum! 22 Gee nti nru uda nzø ụkwu nke inyinya ndị iro. Leekwa mwuli elu nke ụkwu inyinya ahụ! 23 Ma Mmụo ozi Onyenwe anyị siri, ‘Buo Meroz onu.’ ‘Buo ndị bi na ya onu ebe o di ukwuu, n'ihi na ha abịaghị nyere Onyenwe anyị aka imeri ndị iro ya.’ 24 “Onye a goziri karichasịa ka Jael, nwunye Heba onye Ken bụ, e, onye a goziri karichasịa ndị inyom niile na-ebi n'ulọ ikwu. 25 Nwoke ahụ rịorø mmiri, ma o nyere ya mmiri ara ehi, o ji iko kwesiri ndị a na-asopuru nye ya mmiri ara ehi raharụ arahụ. 26 O setipuru aka ya were ntu ji ulọ ikwu ahụ, aka nri ya welitere mkpirisi igwe nke onye oru ji aru oru. O kporo ya Sisera otu mkpo, kporie ya isi, o kpowasi, ma kpomie ntu ahụ n'egedege ihu ya. 27 N'ukwu ya ka o milara n'ala, n'ebe ahụ o dara, ka o dinara. N'ukwu ya ka o milara n'ala, n'ebe o dara, n'ebe ahụ o milara n'ala, n'ebe ahụ o dara nwụo. 28 “Nne Sisera si na oghereikuku lepụ anya n'azụ oghere ịnata ikuku, o tiri mkpu, ‘Gini mere ụgbọala igwe ya ji an odu ibia? Gini ji na mkpotu ụkwu ụgbọala ya adawabeghi?’ 29 Ma otu n'ime ndị inyom na-ejere ya ozi, nke makarisiri ibe ya n'ihe. E, ya onwe ya kwukwara si, 30 ‘O bụ na ha adighị achọta ma na-ekewa otutu ihe a kwatara n'aghị: onye agha obula ga-eketa otu nwaagbogho, maqbụ abụ. Sisera ga-enweta uwe nwere otutu agwa di ihe iche, uwe nwere otutu agwa ndị a kpara nke ọma uwe ndị akpaziri nke ọma maka inya n'olu m, ihe ndị a niile dikা ihe nkwatera n'aghị?’ 31 “Onyenwe anyị, biko, ka ndị iro gi niile si otu a laa n'iyi. Ka ndị niile huru gi n'anya nwuputa ihe dikা anyanwu mgbe o biliri n'ike.” E nwere izuike n'ala ahụ iri afo anō.

6 Ozokwa, ụmụ Izrel mere ihe ojọ n'anya Onyenwe anyị, n'ihi ya, Onyenwe anyị nyefere ha n'aka ndị Midia afo asaa. 2 N'ihi na ndị Midia mekpara ha ahụ nke ukwuu, ụmụ Izrel meere onwe ha ebe obibi n'ugwu, n'ime ogba nkume, na n'ebe e wusiri ike di

iche iche. 3 Mgbe obula ndị Izrel ghasirị mkpuru n'ubi ha, ndị Midia, ndị Amalek na ụfodu ndị ozø si n'owuwa anyanwu na-abia buso ha agha. 4 Ha na-ebichi ala ahụ, bibie ihe niile a kuru n'ubi n'ala ahụ niile ruo na Gaza. O nweghi ihe obula di ndu ndị Izrel nwere, ma atụrụ, ma ehi, ma inyinya ibu, ha na-ahapụ. 5 Dịka usuu igurube ka ha na-abia, ha na anụ ụlo ha niile, na ụlo ikwu ha niile. Ọnụogugu ha di ukwuu ruo na-apughi iguta ole ha di, maqbụ inyinya kamel ha. Ha na-abata n'ala ahụ n'ihi ibibicha ya. 6 Site n'omume ojọ n'dị a, e mere ka ụmụ Izrel bürü ndi dara ubiam nke ukwuu n'ihi ochichị ndị Midia. N'ikpeazu, ụmụ Izrel tikuru Onyenwe anyị ka o nyere ha aka. 7 Mgbe ụmụ Izrel tikuru Onyenwe anyị n'ihi mkpagbu ndị Midia na-akpagbu ha, 8 Onyenwe anyị zitere onye amụma, onye gwara ha okwu si, “Ihe a bụ ihe Onyenwe anyị Chineke nke Izrel kwuru, Esi m n'ala Ijipt, ala ahụ unu bụ ndị ohu n'ime ya, kpopụta unu. 9 Anaputara m unu site n'aka ike ndị Ijipt na site n'aka ndị niile kpagburu unu, chupụ ha site n'ihi unu, ma nye unu ala ha. 10 Agwara m unu si, ‘Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị Chineke unu. Unu efela chi niile nke ndị Amorait, ndị unu bi n'ala ha.’ Ma unu jụrụ ige m ntị.” 11 Mmụo ozi Onyenwe anyị bijara nodu odu n'okpuru osisi ukwu ook di n'Ofra, n'ala ubi Joash, onye obodo Abieza, ebe nwa ya a na-akpọ Gidiọn nọ na-azocha mkpuru ọka wiiti n'ime ebe ịzocha mkpuru vajin n'ihi na o na-ezo onwe ya ka ndị Midia hapụ ihụ ya anya. 12 Mmụo ozi Onyenwe anyị putara ihe n'ebe ahụ gwa ya okwu si, “Gị dike na dimkpaa n'aghị, Onyenwe anyị nonyeere gi.” 13 Gidiọn zara si, “Biko onyenwe m, ma o bürü na Onyenwe anyị nonyeere anyị, ginị mere ihe ndị a niile ji na-adakwasị anyị? Ebeekwanụ ka ihe ịribama ahụ niile di nke nna anyị ha gwara anyị si, ‘O bughị site n'Ijipt ka Onyenwe anyị siri gbatu anyị?’ Ma ugbu a, Onyenwe anyị ajula anyị, hapụ anyị n'aka ndị Midia ka ha laa anyị n'iyi.” 14 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị nyere ya iwu si ya, “Ngwa, jiri ike gi di ukwuu puo, gaa ka i gbatu ụmụ Izrel site n'aka ndị Midia. Mụ onwe m na-ezigakwa gi.” 15 Ma Gidiọn siri ya, “Biko, Onyenwe m, olee otu m ga-esi zoputa Izrel? Lee, esi m n'ikwu dikarisiri nta n'ime Manase pütä. Mụ onwe m bükwa onye dikarisiri ala n'ezinaulò m.” 16 Ma Onyenwe anyị zara si ya, “Mụ onwe m ga-anonyere gi. ! ga-ebibikwa ndị Midia niile.” 17 Gidiọn zagħachiri si, “O bürü na m achotala ihuoma n'anya gi, nye m ihe ịribama nke ga-egosi

na ọ bụ gị n'ezie na-agwa m okwu. **18** Biko esikwala ebe a pụo ruo mgbe m loghachiri weta onyinye m ga-eche n'ihi gị." Onyenwe anyị zara sị ya, "Aga m eche ruo mgbe i loghachiri." **19** Gideon mere ngwangwa laa n'ulọ ya, gbuo otu nwa ewu, sie ya. O jikwa utu ọka mee achịcha, nke ihe na-eko achịcha na-adighị n'ime ya. Emesịa, o tinyere anụ ahụ n'ime nkata, wụnyekwa ofe n'ime ite, buru ha jekwuru Mmụo ozi ahụ, ebe ọ nọ na-eche ya n'okpuru osisi ook ahụ. **20** Mmụo ozi nke Chineke sıri ya, "Were anụ a na ogbe achịcha ahụ na-ekoghi eko, tükwasị ha n'elu nkume a, wụnyekwa ofe ahụ." Gideon mere otu a. **21** Mgbe Mmụo ozi Onyenwe anyị ahụ metụrụ ọnụ mkpanaka ahụ nke dị n'aka ya n'elu anụ na achịcha ahụ na-ekoghi eko. Ọkụ sitere n'oke nkume ahụ nwuru, rechapụ anụ ahụ na achịcha n'ekoghi eko ahụ. Mmụo ozi nke Onyenwe anyị ahụ gbara bariị site n'ihi ya. **22** Mgbe Gideon għotara na ọ bụ Mmụo ozi nke Onyenwe anyị, o tiri mkpu akwa sị, "Ewoo! Onyenwe m Onyenwe anyị! Ahula m Mmụo ozi Onyenwe anyị ihu na ihu!" **23** Ma Onyenwe anyị sıri ya, "Udo dịrị gị, atula egwu! I gaghi anwụ." **24** Ya mere, Gideon wuuru Onyenwe anyị ebe ichu aja n'ebé ahụ, kpoo ya, Onyenwe anyị bụ Onye Udo. Ulọ nchịaja ahụ díkwa n'ime obodo Ofra n'ala ndị Abieza ruo taa. **25** N'abalị ụboghị ahụ, Onyenwe anyị gwara Gideon okwu sị ya, "Were oke ehi nna gị, bụ oke ehi nke abụo, nke gbara afọ asaa. Dotuo ebe ichu aja nna gị wuru maka Baal, gbutukwaa ogidi osisi Ashera dị n'akụkụ ya. **26** Mgbe ahụ, wuoro Onyenwe anyị bụ Chineke gi ebe ichu aja, n'elu ebe a dị oke elu. Jiri osisi Ashera ahụ nke i gbüturu kwanye ọkụ, chọ oke ehi nke abụo ahụ díkwa aja nsure ọkụ." **27** Ya mere, Gideon duuru mmadụ iri site na ndị na-ejere ya ozi, ndị nyere ya aka imezu ihe niile díkwa Onyenwe anyị nyere ya n'iwu. Kama, site n'egwu maka ndị ikwu nna ya, na ndị bi n'obodo ahụ, o mere ihe ndị a niile n'ime abalị. **28** Mgbe chi boro, mgbe ndị obodo ahụ malitere ijeghari, ha hụrụ na a kwatuola ebe ichu aja Baal, hụkwa na e gbutuola ogidi osisi Ashera dị n'akụkụ ya, ma werekwa oke ehi nke abụo chọ aja n'elu ebe ichu aja ọhụrụ ahụ! **29** Ha juritara onwe ha ajụjụ sị, "Onye mere ihe dị otu a?" Mgbe ha ji nwayojudu ajuju, a gwara ha sị, "O bụ Gideon nwa Joash mere ya." **30** Ndị obodo ahụ sıri Joash, "Kpuputa nwa gị. O ga-anwurịrị, n'ihi na ọ kwadala ebe ichu aja Baal, gbutuo ogidi osisi Ashera, nke dị n'akụkụ ya." **31** Ma Joash tinyere ọnụ juo ha ajụjụ sị ha, "Baal, o gwara unu na ọ

chopọ ka unu nyere ya aka? Unu na-achọ ịzoputa ya? Onye ọbula weputara onwe ya maka iluru Baal oğu ga-anwụ tupu chi echị abo. Ọ bürü n'ezie na Baal bụ chi, hapụnụ ya ka o tigbuo onye ahụ mebirị ebe ichu aja ya." **32** Ya mere, n'uboghị ahụ, ha malitere ikpo Gideon "Jerub-Baal." Ha kwuru sị, "Ka Baal lụqo onwe ya oğu," n'ihi na ọ kwadara ebe ichu aja Baal. **33** Mgbe na-adighị anya, usuu ndị agha Midia, na ndị Amalek, na obodo niile gbara ha gburugburu jikötara onwe ha n'otu, bịa ibu agha megide ụmụ Izrel. Ha niile gafere osimiri Jodan, bjaruo na Ndagwurugwu Jezril ebe ha mara ulọ ikwu. **34** Mgbe ahụ, Mmụo Nso Onyenwe anyị bjakwasịrị Gideon. Ọ furu opo ike nke o ji kpokota ndị agha ka ha zukọ. Ndị agha niile si n'ikwu Abieza pukwutere ya. **35** Otu aka ahụ, o zipuru ndị ozi ka ha jekwuru ndị agha ndị Manase, na nke ndị Asha, na nke ndị Zebulon, na nke ndị Naftali, ikpo ha ka ha bịa soro ya gaa ibu agha. Ha niile kwenyere pukwute ya maka agha ahụ. **36** Gideon sıri Chineke, "O bürü n'ezie na i ga-azoputa Izrel site n'aka m díka i kwere na nkwa, **37** lee, aga m edebe aji anụ n'ebe izocha ọka. Ọ bürü na igirigi adakwasị naanị n'elu aji anụ ahụ ma ala ebe ọ togbo gbakọ agbakọ, mgbe ahụ aga m amata na i ga-anaputa Izrel site n'aka m, díka i kwuru." **38** Ihe a mezukwara díka Gideon si riọp ya. Mgbe chi boro, o gara welite aji anụ ahụ choputa na o juputara na mmiri. Mmiri o si na ya piputa juru otu efere miri emi. **39** Mgbe ahụ, Gideon sıri Chineke, "Ka iwe gi ghara idị ọkụ megide m. Ka m riọkwuo naanị otu ihe ozo. Kwere ka m jiri aji anụ a nwalee otu ugboro ozo, kama n'oge a, mee ka mmiri ghara idị n'ajị anụ ahụ, ma ka igirigi juputa n'ala ebe ọ togbo." **40** N'abalị ahụ, Chineke mere otu a. Ala niile gbaa gburugburu dere mmiri site n'igirigi, ma mmiri ọbula adighị n'ajị anụ ahụ.

7 Jerub-Baal, onye bükwa Gideon, na ndị agha ya niile biliri n'isi ụtụtụ, maa ulọ ikwu ha n'isi iyi Harod. Ma ndị agha Midia mara ulọ ikwu nke ha n'akụkụ ugwu ebe ndị Izrel nọ, n'ime ndagwurugwu nke dị nso n'ugwu nta More. **2** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Gideon okwu sị ya, "Lee, ndị ikom gị dị ọtụtụ. Agaghị m enyefe ndị Midia n'aka ha, ma ọ bughị otu a, Izrel ga-anwa isi megide m, sị, 'Ike aka m azopatala m.' **3** Ugbu a, maa ọkwa nye ndị agha sị ha, 'Onye ọbula ujọ na-atụ, ya hapụ ugwu Gilead laghachi azụ.' N'ihi nke a, iri puku ndị agha abụo na abụo laghachiri azụ

n'ülö nke aka ha. Ma ndị agha dí puku iri n'onuogugu fodürü. 4 Ma Onyenwe anyị gwara Gidion, sị ya, "Lee, ndị agha gi ka dí ọtụtụ. Duru ha gbada na mmiri ala, m ga-anwale ha ma webilatara gi onuogugu ha n'ebe ahụ. O bürü na m sị, 'Onye nke a ga-eso gi jee,' o ga-eje, ma ọ bürü na m sị, 'Onye nke a agaghị eso gi jee,' ọ gaghiị eso jee." 5 Ya mere, Gidion duuru ha bija na mmiri ala ahụ. N'ebe ahụ, Onyenwe anyị gwara ya okwu sị ya, "Kewapụ ndị ji ire ha rachara mmiri díka nkita, site na ndị ahụ gburu ikpere n'ala iñu mmiri." 6 O bụ naanị nari ndị agha ato ji ọbu aka ha kwolite mmiri ha riñu. Ma ndị agha fodürü gburu ikpere ha abụ n'ala tiney onu ha na mmiri, n'uo mmiri. 7 Onyenwe anyị sıri Gidion, "O bụ nari ndị ikom ato ndị a raara mmiri ka m ga-eji zoputa gi, ma rarawka ndị Midia nye gi n'aka. Zilaga ndị fodürü ka ha laa n'ülö nke aka ha." 8 Gidion zilagara ndị Izrel ndị a n'ülö ikwu ha ma hapụ naanị nari mmadu ato ndị naputara ndị ahụ na-alà ala ngwongwo niile ha ji ebu agha, na opo ike. Ndị Midia mara ulong ikwu ha na ndagwurugwu, n'ebe na-adighị anya site n'ebe Gidion no. 9 N'abalị ahụ, Onyenwe anyị gwara Gidion okwu sị ya, "Bilie, gaa luso ọmụma ulong ikwu ahụ agha, n'ihi na ana m aga inyefe ha n'aka gi. 10 Ma ọ bürü na ujo na-atu gi ibuso ha agha, duru Pura onyeozi gi gaa nso n'omụma ulong ikwu ahụ, 11 n'aa ntị, n'urụ ihe ha na-ekwu. Emesịa, i ga-abụ onye a gbara ume ibu agha megide ọmụma ulong ikwu ahụ." Ya mere, ya na Pura onyeozi ya gara n'ebe dí nso, n'ebe ndị nche ọmụma ulong ikwu ahụ no. 12 Ma lee, usuu ndị agha Midia, na ndị Amalek, na ndị obodo ndị ozo ahụ si n'owuwa anyanwu bija juputara na ndagwurugwu ahụ dí ka igurube. N'ezie, iñyinaya kamel ha dí ọtụtụ, díka aja dí n'akukụ oke osimiri. 13 Gidion rutere mgbe otu onye no na-akorọ enyi ya banyere nrø o rorø. O na-asị, "Arorø m nrø, ebe otu ogbe achichcha dí gburugburu, e ji ọka balị mee dabatara n'ime ulong ikwu ndị Midia. O ji ike dí egwu tie ulong ikwu a, nke mere na ulong ikwu a dajiri, kpuo ihu n'ala." 14 Onye ibe ya zara sị, "Nke a abughị ihe ozo karịa mma agha Gidion nwà Joash, onye Izrel na-agaijikwute anyị n'ebe a. Chineke enyefela ndị Midia na ulong ikwu ya niile n'aka ya." 15 Mgbe Gidion n'urụ nrø ahụ, na nkowa ya, ọ kporo isiala kelee Chineke. O laghachiri na ọmụma ulong ikwu ndị Izrel sị ha, "Bilien ọtø! N'ihi na Onyenwe anyị enyefela unu ọmụma ulong ikwu ndị Midia n'aka." 16 O kewara ndị agha ya uzø ato, nyekwa onye ọbula n'ime ha opo ike, na ite

aja nke iheokụ dí n'ime ya. 17 O sıri ha, "Unu na-ele m anya, meekwa ihe m na-eme. Mgbe anyị bijaruru nso na mpata ebe ulong ikwu ahụ dí, meenụ ihe ọbula unu hụru m mere. 18 Mgbe ọbula mu na ndị so m n'azụ furu opo ike anyị, unu niile ga-afukwa opo ike unu n'akukụ ọbula unu no, tie mkpu, sị, 'Anyị dinyere Onyenwe anyị, dinyekwara Gidion.'" 19 N'abalị ahụ, mgbe etiti abalị ahụ gabigasiri, Gidion na nari ndị agha ya gbeere egbere ruo na mpata ebe ndị agha Midia mara ulong ikwu ha. N'oge a, ha ka gbanwere ndị agha na-eche nche. 20 Uzø ndị agha Gidion ato ahụ furu opo ike ha, tiwakwaa ite aja ha. Ha ji owaoku ndị ahụ n'aka ekpe ha na opo ike ha gaje igbu n'aka nri ha, ha tiri mkpu sị, "Mma agha Onyenwe anyị, na mma agha Gidion!" 21 Onye ọbula n'ime ha guzoro n'ebe o kwesiri iñø gburugburu ọmụma ulong ikwu ahụ. Ndị Midia niile malitere igba oso, na-etikwa mkpu akwa mgbe ha na-agbalaga. 22 Mgbe ha furu nari opo ike ato ndị ahụ, Onyenwe anyị mere ka ndị ikom niile no n'akukụ niile nke ọmụma ulong ikwu ahụ tugharia were mma agha gburita onwe ha. Ndị agha ahụ gbaþurụ oso gbara gaa Bet-Shita n'uzø Zerera, gbarukwaa nke oke ala Ebel-Mehola, nke dí nso Tabat. 23 A kpoputara ndị Izrel si Naftali, na Asha na Manase niile ka ha püta chuso ndị Midia oso. 24 Gidion ziri ozi n'ala ugwu ugwu Ifrem sị ha, "Pütanụ gbochue uzø niile ndị Midia si agbafe. Cheenụ onu mmiri Jodan niile nche ruo na Bet-Bara." Ya mere, a kpoputara ndị ikom niile no na Ifrem, bụ ndị gbochiri mmiri Jodan ruo na Bet-Bara. 25 Ha jidekwara ochiajha ndị Midia abụ, ndị aha ha bụ Oreb na Zeeb. Ha gburu Oreb n'elu nkume nke na-aza aha ya ruo taa. E gburugburu Zeeb n'ebe a na-azoch'a vajinj. Ebe ahụ na-azakwa aha Zeeb ruo taa. Ha bipurụ Oreb na Zeeb isi buru ha jekwuru Gidion n'akukụ osimiri Jodan.

8 Ndị Ifrem jürü Gidion ajuju sị ya, "Gini mere i ji meso anyị mmeso dí otu a? O bụ gini mere i zighị ozi kpọ anyị mgbe i gara ibuso ndị Midia agha?" Ha tara ya ụta nke ukwu. 2 Ma Gidion zaghachiri ha sị, "Gini ka m rüputara e ji atunyere nke unu. O bụ na ntütükọta ihe ubi Ifrem adighị mma karịa owuwe ihe ubi nke Abieza? 3 Chineke nyefere unu Oreb na Zeeb, ndị ndu Midia, n'aka. Gini ka m rüputara a ga-eji tunyere nke unu?" Okwu a mere ka ọmụma ha n'ebe ọ no daju. 4 N'oge a, Gidion gabigara, gafee osimiri Jodan, ya na nari ndị agha ato so ya. Ike gwurụ

ha nke ukwuu ma ha nogidere na-achhusi ndị iro ha ọso ike. 5 O sıri ndị ikom Sukot, “Nyetunụ ndị agha m achichacha n’ihi na ike gwurụ ha. Ana m na-achhuso Zeba na Zalmuna, ndị eze Midia ọso.” 6 Ma ndịsi Sukot sıri, “Anyị ga-esi ariaa nye ndị agha gi achicha? Ijidela Zeba na Zalmuna n’aka gi?” 7 Mgbe ahụ, Gideon zaghachiri, “N’ihi nke a, mgbe Onyenwe anyị nyefere m Zeba na Zalmuna n’aka, aga m ejị ogwu na ụga na-epu n’ozara dökasịa unu ahụ.” 8 O sitere n’ebé ahụ gaa Peniel rịọkwaadị obodo ahụ otu arịrịo ahụ. Ma otu ụdị ọsisa ahụ ndị Sukot nyere ka ndị Peniel nyekwara. 9 Ya mere, o gwara ndị ikom Peniel sı, “Mgbe m nwere mmeri lọta, aga m akwatu ụlo elu a.” 10 N’oge a, Zeba na Zalmuna na puku ndị agha iri na ise fofodụrụ ha no na Kako. Ndị a bụ naanị ndị agha fofodụrụ n’ime usuu ndị agha ndị Midia niile. N’ihi na ọnugogugu ndị agha e gburu egbu dị narị puku na iri puku abụo. 11 Gideon rigorō site ụzọ ndị na-achị anụ ụlo nke dị n’owụwa anyanwụ obodo Noba na Jogbeha, bịa kwasi ndị agha ahụ na mberede n’ihi na ha no n’atughị egwu ihe ọbula ime ha. 12 Zeba na Zalmuna, eze abụo ndị Midia, gbagurụ ọso, ma Gideon na ndị agha ya chugidere ha ọso, jide ha. Ha gweriri ndị agha ha niile. 13 Emeşa, Gideon nwa Joash, sitere n’okporouzo Heres lọta agha ahụ. 14 N’ebé ahụ ka Gideon nọ jide otu nwokorobịa onye Sukot. O jụrụ ya ajuju, nwokorobịa ahụ deputztakwaara ya aha ndịsi obodo Sukot. Ha dị iri asaa na asaa, ndị okenye obodo ahụ. 15 Mgbe Gideon bjaruru obodo Sukot, o gwara ha okwu sı, “Ngwa leenụ Zeba na Zalmuna ndị unu kparịri m maka ha, kwuo sı, ‘Ijidela Zeba na Zalmuna n’aka gi ugbu a nke mere na anyị ga-enye ndị ikom gi ike gwurụ achicha?’” 16 O jidere ndị okenye obodo ahụ, were ogwu na ụga taa ndị ikom Sukot ahụlụ imē ka ha mara ihe. 17 O kwaturu ụlo elu Peniel gbukwaa ndị ikom obodo ahụ niile. 18 Mgbe ahụ, o jụrụ Zeba na Zalmuna, “Ndị ikom dị ariaa ka unu gburu na Taboa?” Ha zara sı ya, “Ha nwere ụdịdi ka gi onwe gi, onye ọbula nwere ụdịdi dika nwa eze.” 19 Gideon zaghachiri sı, “Ndị ahụ bụ ụmụnne m ndị ikom, ndị nke nne m mürü. Ugbu a, Onyenwe anyị n’onwe ya maara na a sı na unu egbughi ha, agaraghi m egbu unu.” 20 O chigharịri gwa Jeta, ọkpara ya, sı ya, “Gbuo ha!” Ma Jeta amịputaghị mma, n’ihi na o bụ naanị nwokorobịa. O tịrụ egwu igbu ha. 21 Zeba na Zalmuna, gwara Gideon okwu sı, “Jiri aka gi gbuo anyị. A hụ dimkpa, a hụ ike ya.” N’ihi nke a, Gideon

were aka ya gbuo ha, chikorokwa ihe olu niile ha nyakwasirị inyinşa kamel ha n’olu. 22 Mgbe ahụ, ndị Izrel gwara Gideon sı ya, “Bịa ka ị bụrụ eze anyị! Gi na ụmụ gi ndị ikom, na ezinaulọ gi niile, ga-abụ ndị ga-achị, n’ihi na i gbatupala anyị site n’aka usuu ndị agha Midia.” 23 Ma Gideon gwara ha okwu sı, “Mụ onwe m na ụmụ m agaghị abụ eze unu, n’ihi na Onyenwe anyị Chineke bụ eze unu.” 24 O sıri, “Enwere m otu arịrịo m ga-arịo unu. Onye ọbula n’ime unu nye m ọlantị site n’oke unu nwetara site n’ihe nkwatera n’aghị.” (O bụ omenaala ndị Ishmel niile iyi ọlantị ọlaedo.) 25 Ha jiri obi ụtọ kwene, gbasaa akwa n’ala, tinyechaa ọlantị ha n’ime ya. Onye ọbula n’ime ha mere nke a. 26 Ịdị arọ nke ọlantị ọlaedo ndị a bụ otu puku na nari shekel asaa, na-agụnyeghi ihe ichọ mma ndị ozo, na ihe olu, na uwe odo odo ndị eze Midia na-eyi, na ihe olu dị n’olu inyinşa kamel ha. 27 Gideon jiri ọlaedo ahụ niile kpụo efọqd debe ya n’Ofra, n’obodo nke aka ya. Ma mgbe na-adighị anya, ụmụ Izrel niile malitere ịgbasoo na ife ihe ahụ ofufe. N’ụzọ dị otu a, o ghoro Gideon na ezinaulọ ya ihe ịma n’onya. 28 Otu a ka Midia si ghogho ndị Izrel meriri emeri. Midia eweliteghị isi ya ozo. N’ihi nke a, Izrel biri n’udo iri afọ anọ, n’ubochị niile Gideon dị ndụ. 29 Jerub-Baal, nwa Joash laghachiri n’ụlo nke aka ya, biri n’ebé ahụ. 30 O mọtakwara iri ụmụ ndị ikom asaa, n’ihi na o lụrụ ọtụtụ ndị inyom. 31 O nwekwara iko nwanyị n’obodo Shekem, onye mọtaara ya nwa nwoke aha ya bụ Abimelek. 32 Mgbe ihe ndị a gasiri, Gideon nwa Joash, nwurụ, mgbe o kasiri nka nke ukwu. E liri ya n’ili nna ya Joash n’obodo Ofra, n’ala Abieza. 33 O dighi anya ka Gideon nwusirị, ụmụ Izrel laghachiri azụ bido ife chi Baal. Ha guzobere Baal-Berit ka ọ bụrụ chi ha. 34 Ma ụmụ Izrel echetaghị Onyenwe anyị Chineke ha, onye napütara ha site n’aka ndị iro ha niile gbara ha gburugburu. 35 Ha ekwesighikwa ntukwasị obi nye ezinaulọ Jerub-Baal (ya bụ Gideon) dika ezi ihe niile o mere ha si dị.

9 Otu ubochị, Abimelek nwa Jerub-Baal jekwuuru ụmụnne nne ya ndị ikom bi na Shekem, na ndị ikwu nne ya niile sı ha, 2 “Jekwurunụ ndị Shekem jụo ha, ‘Kedụ nke kara unu mma: o bụ ka ụmụ iri ndị ikom asaa Jerub-Baal mürü chia unu, ka o bụ ka otu onye chia unu?’ Chetakwanụ na mụ na unu bụ otu anụ ahụ na obara.” 3 Mgbe ụmụnne nne ya ndị ikom gwara ndị Shekem ihe Abimelek kwuru, ha

kwekoritara iso ya n'ihi na ha kwuru si, "Nwanne anyi ka ọ bụ." 4 Ha sitere n'ulo arusi Baal-Berit nye ya iri shekel olaedo asaa. Abimelek ji ego ndị a goo ndị efulefu jogburu onwe ha, ndị na-akpoghị ndị ha ihe ọbụla, ndị kwenyere ma gbasoro ya. 5 Ọ gara n'ulo nna ya n'obodo Ofra. N'ebé ahụ, o gburu iri ndị ikom asaa ahụ bụ ụmụnna ya n'elu otu nkume. Kama Jotam, bụ ọdụdu nwa Jerub-Baal, zoro onwe ya gbapụ. 6 Mgbe ahụ, ndị Shekem na ndị Bet Milo kpọrọ nzukọ n'okpuru osisi ukwu dị n'obodo ahụ n'akukụ ogidi e guzobere ọtọ na Shekem. N'ebé ahụ ka ha n'o mee Abimelek eze Izrel. 7 Mgbe Jotam nñru ya, o rigooro n'ugwu Gerizim guzo n'ebe ahụ tikuo ndị Shekem niile mkpu si ha, "Geeṇu m ntị ka Chineke nwe ike gee unu ntị. 8 Otu mgbe, osisi niile pürü ije iga tee otu onye mmanụ ka ọ bụrụ eze ga-achị ha. Ha sịrị osisi oliv, 'Bụrụ eze anyi.' 9 "Ma osisi oliv jürü ha ajụjụ si, 'O kwasiri ka m hapụ iwepuṭa mmanụ m a nke a na-esite na ya sopuru Chineke na ụmụ mmadụ, noq ọnodụ ifegharị alaka m n'elu osisi ndị ọzọ?' 10 "Ozokwa, ha rịorọ osisi fiig ka ọ bụrụ eze ha. 11 "Ma osisi fiig sịrị, 'O bụrụ na m ekwere na m ga-abụ eze unu, ọ pütara na m ga-akwusi ịmịpụta mkpuru osisi na-atọ ụtọ, noq ọnodụ ifegharị alaka m n'elu osisi ndị ọzọ?' 12 "Ozokwa, ha rịorọ osisi vajinị ma ọ ga-ekwenye ịbụ eze ha. 13 "Ma osisi vajinị ahụ zara sị ha, 'O bụrụ na m ekwere ịbụ eze unu, ọ pütara na m ga-akwusi ịmịpụta mkpuru osisi e ji eme mmanyia nke na-enye Chineke na ụmụ mmadụ obi ụtọ, noq ọnodụ ifegharị alaka m n'elu osisi ndị ọzọ?' 14 "N'ikpeazụ, osisi niile jekwuuru ogwu ọhịa, 'Bịa ka ị bụrụ eze anyi.' 15 "Ogwu ọhịa sịrị osisi niile, 'O bụrụ n'ezie na unu chorọ ite m mmanụ ka m bụrụ eze unu, bịa zere ndị n'okpuru ndo m kpokwanụ isiala nye m. Ọ bụrụ na unu ajụ ime nke a, ka ọkụ si n'ogwu ọhịa pütara rechapụ sida niile dị na Lebanon!' 16 "Ugbu a, omume unu o ziri ezi ma sitekwa n'ezi obi na unu mere Abimelek eze? Mmeso unu mesoro Jerub-Baal na ezinaulọ ya o ziri ezi? Unu omesoro ya dikà o kwasiri ya? 17 Chetakwanụ na nna m lụrụ ọgu maka unu, kpọrọ ndị ya ihe efu, n'ihi ịnapütä unu site n'aka ndị Midia. 18 Ma taa, unu enupula isi megide nna m na ezinaulọ ya, gbuo iri ụmụ ndị ikom asaa ya n'elu otu nkume, meekwa Abimelek nwa ya nwoke nke ohu nwanyị ya mọtara eze ga-achị ndị Shekem niile, n'ihi na ọ bụ onye nke unu. 19 Nke a o gosiri na omume unu ziri ezi, sitekwa n'obi ọcha n'ebe Jerub-

Baal na ezinaulọ ya n'o taa? Ọ bụrụ na unu mere otu a, ka Abimelek bụrụ onye ga-ewetara unu ọnụ ka unu bükware ndị ga-ewetara ya ọnụ. 20 Ma ọ bụrụ na omume unu ezighị ezi, ka ọkụ si n'Abimelek pütä repia unu, ndị Shekem na Bet Milo, ka ọkụ sitekwa n'ebe unu bụ ndị Shekem na Bet Milo, pütä repia Abimelek." 21 Emesịa, Jotam gbapuru, gbaga Bịa, biri n'ebe ahụ n'ihi egwu Abimelek bụ nwanna ya. 22 Mgbe ọ gasirị afọ atọ Abimelek bidoro ịchị Izrel, 23 Chineke kpaliri iro dị ukwuu n'etiti Abimelek na ndị nwe obodo Shekem, nke bụ na ha mere omume ihu abụ megide Abimelek. 24 Chineke mere nke a n'ihi na ọ chorọ ịbota ọbo ọbara iri ụmụ Jerub-Baal asaa ahụ n'isi Abimelek, na ndị Shekem ahụ bụ ndị nyere ya aka gbuo ụmụnne ya. 25 N'ọnodụ imegide ya, ndị Shekem doro ndị ikom ụfodụ n'elu ugwu niile, ndị zoro n'ebe ahụ na-apụnara ndị ọbụla na-esite n'ebe ahụ agafe ihe ha nwere. E mere ka Abimelek mata na ihe dị otu a na-eme. 26 N'oge ahụ, Gaal, nwa Ebed, chikötara ụmụnne ya ndị ikom gaa biri na Shekem, ndị Shekem nwere ntukwasị obi n'ebe ọ no. 27 Mgbe ha pürü baa n'ubi, chikötä mkpuru vajinị, zočhaa ha, ha mere mmemmem n'ulo chi ha. Mgbe ha n'o na-eri na-ańụ, ha kochara Abimelek. 28 Mgbe ahụ, Gaal nwa Ebed sịrị, "Onye bụ Abimelek? Gini mere na anyi bụ ndị Shekem ga-eji nörö n'okpuru ya? Ọ bughị nwa Jerub-Baal? Ọ bükwaḥị Zebul bụ onye na-esote ya? Ọ bụ ka anyi fee ezinaulọ Hamo, nna Shekem ofufe. Ọ bụ maka gini ka anyi ga-eji fee Abimelek ofufe? 29 A sịkwarị na ndị a n'o okpuru ochichị m, mgbe ahụ, m ga-ewezuga Abimelek. Aga m asị ya, 'Kpopuṭa ndị agha gi niile.'" 30 Mgbe Zebul onye na-achị obodo ahụ nñru ihe Gaal nwa Ebed kwuru, o were nnqo oke iwe. 31 O zigara Abimelek ndị ozi na nzuzo ka ha sị ya, "Gaal nwa Ebed na ndị ikwu ya abiala obodo Shekem. Ha akpalielia obi ndị obodo a niile ka ha megide gi. 32 Ugbu a, gi na ndị agha gi, bịa n'abalị zoo onwe unu n'ọhịa. 33 N'ütütu, mgbe anwụ wara, busonụ obodo a agha. Mgbe Gaal na ndị ya pütara iluso gi agha, mee ha ihe dị gi mma." 34 Ya mere, Abimelek na ndị agha ya dị n'otu anq, jiri abalị bilie jeruo Shekem zoo onwe ha na nso obodo ahụ. 35 Gaal nwa Ebed pürü guzo n'ọnụ ama obodo ahụ mgbe Abimelek na ndị ya sitere n'ebe ha zoro onwe ha pütä. 36 Mgbe Gaal hụrụ ha, ọ kpọrọ Zebul si ya, "Lee ndị mmadụ sị n'elu ugwu ndị a na-arịdata." Zebul zara si ya, "Ọ bughị mmadụ ka ị na-ahụ, kama ọ bụ onyinyo ugwu

ka ì na-akpo mmadu.” 37 Gaal kwukwara okwu si, “Lee ndi mmadu si n’etiti ala ahụ na-aridata, ndi ozo sikwa n’akukụ uzọ ebe osisi iju ase di.” 38 Mgbe ahụ, Zebul siri ya, “Olee uru ọ bara na ị turu onu, gi onye na-asi, ‘Onye bụ Abimelek na anyị ga-efe ya ofufe?’ Ọ bụ ndi a abughi ndi ahụ i kochara? Pukwuru ha gaa luso ha ogu.” 39 Ya mere, Gaal duuru ndi nwe Shekem pụo ịluso Abimelek ogu. 40 Ma Abimelek chupuru ya ọso ruo mbata onu uzọ ama, ọtụtụ bükwa ndi egburu ka ha na-agba ọso. 41 Abimelek nogidere n’Aruma n’oge ahụ. Ma Zebul chupuru Gaal na ndi ikwu ya site na Shekem. 42 N’echi ya, ndi Shekem pütara baa n’ohịa. E mere ka Abimelek mara nke a. 43 N’ihî ya, Abimelek kere ndi agha ya uzọ ato. Ha niile zokwara onwe ha n’ohịa. Mgbe ọ hụru ka ndi mmadu si n’ime obodo ahụ na-apuṭa, o biliri buso ha agha. 44 Abimelek na usuu ndi agha so ya mapuṭara, gbara ọso were ọnọdu n’onu uzọ ama obodo ahụ. Emeṣia, uzọ abu n’ime uzọ ato nke ndi agha na-esu ya chere ihu n’ohịa gbuo ndi ahụ niile nō n’ebe ahụ. 45 Ubochi ahụ niile, Abimelek busoro obodo ahụ agha tutu ruo mgbe o meriri ya, gbuo ndi niile bi n’ime ya. Emeṣia, ọ lara obodo ahụ niile n’iyi, fesaa nnu n’ala ya niile. 46 Mgbe ndi nwe ala nō n’ulọ elu Shekem nṣuru ihe mere, ha gbabanyere n’ebe e wusiri ike nke ulọ aruṣi El Berit. 47 Mgbe Abimelek nṣuru na ha ezukotala n’ebe ahụ, 48 ya na ndi agha ya rigoro ugwu Zalmon. O ji anyuike gbutuo ụfodụ ngalaba osisi nke ọ tukwasiri n’ubu ya. O nyere ndi agha ya iwu si, “Ngwa, meenụ ihe unu hụru na m mere.” 49 Ya mere, ndi agha ya niile gbuturu alaka osisi buru ha soro Abimelek. Ha tukotara alaka osisi ndi a niile n’akukụ ebe ahụ e wusiri ike munye ha ọkụ ka o regbuo ndi mmadu nō n’ime ya. Ya mere, ndi mmadu niile nō n’ulọ elu Shekem, nwoke na nwanyi, ndi onuogugu ha ruru otu puku nwurụ. 50 Ọzọ, Abimelek gara obodo Tebez luso ya agha, merie ya. 51 Ma e nwere n’ime obodo ahụ, otu ulọ elu e wusiri ike, ebe ndi obodo ahụ niile, nwoke na nwanyi, gbabanyere. Ha kpochidoro onwe ha uzọ, rigoro n’elu ulọ ahụ. 52 Abimelek gara n’ulọ elu ahụ ibuso ya agha. Ma mgbe ọ na-abiaru onu uzọ ama ulọ elu ahụ isunye ya ọkụ, 53 otu nwanyi tūdara nkume igwe nri n’isi ya, nke tiwara okpokoro isi ya. 54 Ngwangwa, Abimelek kpọrọ onye na-ebu ihe agha ya sị ya, “Sepụta mma agha gi jiri ya gbuo m, ka ndi mmadu ghara i sị banyere m, ‘Ọ bụ nwanyi gburu ya.’” Ya mere nwokorobia ahụ were mma agha ya dugbuo

ya, ọ nwukwara. 55 Mgbe ndi Izrel hụru na Abimelek anwụola, ha niile lara n’ulọ ha. 56 Otu a ka Chineke si kwugħachi Abimelek ihe ojọ o mere megide nna ya site n’igbu iri ụmụnna ya asaa. 57 Chineke mekwara ka ndi Shekem nata ugwo ọru ihe ojọ ha. Obụbụ onu Jotam nwa Jerub-Baal mezukwara n’isi ha.

10 Mgbe Abimelek nwusirị, Tola nwa Pua, nwa nwa Dodo, biliri ịzoputa Izrel. O si n’ebu Isaka püta. Ọ bükwa n’obodo Shamia ka o bi, n’ime obodo e wukwasiri n’elu ugwu Ifrem. 2 O kpere Izrel ikpe iri afọ abu n̄ ato. Mgbe ọ nwurụ, e liri ya na Shamia. 3 Onye ikpe ozo nochiri ya bụ Jaia, onye si Gilead püta. O kpere Izrel ikpe iri afọ abu n̄ ato. 4 O nwere ụmụ ndi ikom iri ato, ndi na-agba ịnyinaya ibu iri ato. Ha nwekwara obodo iri ato nke aka ha na Gilead, nke a na-akpokwa Havot Jaia ruo taa. 5 Ma mgbe Jaia nwurụ, e liri ya na Kamon. 6 Ozokwa, ụmụ Izrel mere ihe jorọ nịo n’ihî Onyenwe anyị, ha fere chi Baal na Ashtoret, chi ndi Aram, chi ndi Saïdòn, nke ndi Moab, nke ndi Amon, na chi ndi Filistia ofufe. Ndị Izrel hapurụ Onyenwe anyị, ha efekwaghị ya ofufe. 7 Nke a mere ka Onyenwe anyị wee iwe megide ha. O nyefere ha n’aka ndi Filistia na ndi Amon, 8 ndi mekpara ha ahụ, chie ha onu n’ala. Afọ iri na asato ka ndi Filistia megburu ndi Izrel bi n’akukụ ọwụwa anyanwụ osimiri Jodan, n’ime ala ndi Amorait, ya bụ na Gilead. 9 Ndị Amon gafekwara osimiri Jodan ibuso ndi Juda, ndi Benjamin na ndi Ifrem agha. Ihe ndi a mere ka ọnọdu ụmụ Izrel dì mnọq nịo nke ukwu. 10 N’ikpeazu, ụmụ Izrel tikuru Onyenwe anyị mkpu akwa, riọq ya ka ọ gbaputa ha. Ha kwuputara si, “Anyị emehiela megide gi, anyị ahapula gi Chineke anyị, fee aruṣi Baal ofufe.” 11 Ma Onyenwe anyị siri ndi Izrel, “Mgbe ndi Ijipt, ndi Amorait, ndi Amon, ndi Filistia, 12 ndi Saïdòn, ndi Amalek na ndi Maon kpagburu unu; unu tikuru m mkpu akwa inyere unu aka, ọ bụ na m anaputaghị unu site n’aka ha? 13 Ma unu nogidere na-agbakuta m azu oge niile, na-efe chi ndi ozo ofufe. Ya mere, gawaranụ onwe unu, agaghị m anaputakwa unu ọzo. 14 Kpokoṇu chi ndi ahụ bụ ndi unu hoputaara onwe unu, ka ha zoputa unu mgbe ọbụla nsogbu dakwasiri unu!” 15 Ma ndi Izrel siri Onyenwe anyị, “Anyị emehiela. Mee anyị ihe ọbụla i chere dì gi mma, ma biko, zoputa anyị taa.” 16 Ha sitere n’etiti ha wezuga chi ala ozo niile dì iché iché, fee Onyenwe anyị ofufe. O nweghịkwa ike nagide

onodu ojoo ndi Izrel gaa n'ihu. 17 Mgbe a kpokotara ndi Amon maka ibu agha, ha mara ulo ikuwa ha na Gilead, ndi Izrel zukotakwara maa ulo ikuwa nke ha na Mizpa. 18 Ndị ndu obodo Gilead gwaritara onwe ha sị, “Onye ọbụla ga-amalite agha megide ndi Amon ga-abu onyeisi ndi niile bi na Gilead.”

11 Otu ọ di, Jefta, onye Gilead, bụ dimkpa n'agha.

Nna ya bụ Gilead; nne ya bụ akwuṇa. 2 Nwunye Gilead mtaara ya ọtụtụ ụmụ ndi ikom ozø. Mgbe ha tolitere, ha chupurụ Jefta site n'obodo ahụ, sị ya, “I gaghị eketa ihe ọbụla n'ezi nna anyị, n'ihi na nwanyị ozø ka i bụ.” 3 N'ihi nke a, Jefta gbapuru site n'ulø nna ya, gaa biri n'obodo Tob. Mgbe na-adighị anya, ọtụtụ ndi isi na-anụ ọkụ bjara nonyere ya ma sorokwa ya. 4 O ruo mgbe ọtụtụ oge gasirị, ndi Amon busoro ụmụ Izrel agha. 5 Ndị okenyé Gilead jere ikpopụta Jefta site n'ala Tob. 6 Ha sıri ya, “Bia buru onyeisi agha anyị ka anyị nwee ike ibuso ndi Amon agha.” 7 Jefta sıri ha, “Unu apkoghị m asị, ma chupukwa m site n'ulø nna m? Gịnị mere unu ji na-achọ m ugbu a unu nō n'oke nsogbu?” 8 Ndị okenyé Gilead sıri ya, “na-agbanyeghi nke a, anyị abiaghachikwutela gị ugbu a, bia ka anyị na gị luso ndi Amon agha. I ga-abukwa onyeisi anyị niile bi na Gilead.” 9 Jefta zara, “A sìkwari na m esoro unu gaa luso ndi Amon agha, ọ burụ na Onyenwe anyị enyefee ha n'aka m, m ga-abu onyeisi unu n'ezie?” 10 Ndị okenyé Gilead zara, “Onyenwe anyị bụ onye akaebe, na anyị aghaghị ime dijka i kwuru.” 11 Ya mere, Jefta sooro ndi okenyé Gilead, ha mekwara ya onyeisi ha na ochiaha ha. O kwughachikwara okwu ya niile n'ihi Onyenwe anyị n'obodo Mizpa. 12 Mgbe ahụ, Jefta zipurụ ndi ozi ka ha jekwuru eze ndi Amon juo ya ajuju sị, “Gịnị bụ ihe i nwere megide anyị i ji ebuso ala anyị agha?” 13 Eze ndi Amon zaghachiri ndi ozi Jefta, “Mgbe ụmụ Izrel si n'ala Ijipt püta, ha ji aka ike napụ anyị ala anyị, site n'osimiri Anon ruo na Jabok, rukwaa n'osimiri Jodan. Ugbu a nyeghachinụ anyị ala ahụ niile n'udo.” 14 Jefta zaghachiri ndi ozi ka ha jekwuru eze ndi Amon, 15 na-asị, “Ihe ndị a ka Jefta sıri: Izrel esiteghị n'aka ike napụ Moab maobụ Amon ala ha. 16 Kama, mgbe ha si Ijipt rigopụta, Izrel sitere n'ozara bjario Osimiri Uhie, sikwa n'ebé ahụ ruo Kadesh. 17 Mgbe ahụ, Izrel zipurụ ndi ozi ka ha jekwuru eze Edom sị ya, ‘Kwere ka anyị si n'ala gi gafere,’ ma eze Edom jürü aju. Ha zipukwara ozi nye

eze Moab, ma o kwenyeghi. N'ihi ya, Izrel nogidere na Kadesh. 18 “Ozø, ha sitere n'ozara gaa gburugburu Edom na Moab, site n'akukụ ọwụwa anyanwụ ala Moab, maa ulo ikuwa ha n'ofe Anon. Ha abaghị n'oke ala Moab, n'ihi na Anon bụ oke ala ya. 19 “Mgbe ahụ, ụmụ Izrel zigara ndi ozi ka ha jekwuru Sajhòn eze ndi Amorait, onye bi na Heshbon, sị ya, ‘Biko, ka anyị site n'ala gi gafee ruo n'ala nke anyị.’ 20 Ma eze Sajhòn atukwasighị Izrel obi isite n'oke ala ya gabiga. N'ihi nke a, ọ chikotara usuu ndi agha ya, ma ulo ikuwa na Jahaz, buso ụmụ Izrel agha. 21 “Mgbe ahụ, Onyenwe anyị, Chineke Izrel nyere Sajhòn na ndi agha ya niile n'aka Izrel. Ha merikwara ha. Izrel nwetara ala niile nke ndi Amorait, bụ ndị bi n'ala ahụ. 22 Ha nwetara ala niile ahụ, site n'Anon ruo Jabok, sitekwa n'ozara ruo Jodan. 23 “Ma ubgu a, Onyenwe anyị, Chineke Izrel achupula ndi Amorait n'ihi ndị ya bụ Izrel. Olee iki ke nwere iwere ala ahụ? 24 O buğhị ihe chi gi, Kemosh, nyere gị ka i ga-enweta? Otu aka ahụ kwa, ihe ọbụla Onyenwe anyị Chineke anyị nyere anyị ka anyị ga-enweta. 25 I dị mma karịa Balak nwa Zipoa, eze Moab? O nwere mgbe ọ chorɔ Izrel okwu, maobụ luso ha agha? 26 O bụ narị afọ ato kemgbè ụmụ Izrel malitete ibi na Heshbon na Aroea, na n'ime obodo ndi ozø gbara ha gburugburu ruo n'iyi Anon. O buğkwa gini mere na ịnaputaghị ala ndị a n'oge ndị ahụ? 27 Emegideghị m gi, kama ọ bụ gi na-emejọ m, site n'ibuso m agha. Ka Onyenwe anyị, onye na-ekpe ikpe ziri ezi kpebie ikpe a taa n'etiti ndi Izrel na ndi Amon.” 28 Ma eze Amon egeghị ntị n'ozı Jefta ziri ka e zie ya. 29 N'oge ahụ, mmuo Onyenwe anyị dakwasiri Jefta. Site n'ike mmuo ahụ, o duuru ndi agha Izrel gafee obodo Gilead na Manase, gafeekwa Mizpa, nke dị n'ime Gilead, gaa luso ndi Amon agha. 30 Jefta kwere Onyenwe anyị nkwa sị ya, “O burụ na i ga-enyefee ndi Amon n'aka m, 31 ihe ọbụla sitere n'onụ uzø ulo m püta izute m mgbe m loğhachiri n'qonodu mmeri megide ndi Amon, ga-abu nke Onyenwe anyị. Aga m ejị ya chuo aja nsure ọkụ.” 32 Jefta duuru ndi agha ya gaa ibuso Amon agha. Onyenwe anyị nyekwara ya mmeri dị ukwuu. 33 O bibiri iri obodo abụ site n'Aroea ruo nso nso Minit, ruokwa Ebel-Keramim. Otu a ka Izrel si merie ndi Amon. 34 Mgbe Jefta loğhachiri n'ulø ya na Mizpa, ma lee ada ya nwanyị onye ji iti egwu na ite egwu püta izute ya. O bụ naanị ya ka nna ya mütara. Ewezuga ya, nna ya amütagħi nwa nwoke maobụ nwa nwanyị ozø. 35 Mgbe Jefta huru ya, ọ

dowara uwe ya, tie mkpu sị, "Ewoo, nwa m nwanyị! I wetarala obi m ihe mgbu, n'ihi na ekwela m Onyenwe anyị nkwa, nke m na-agaghị imezu." 36 O zara, "Nna m, lee, i ghaghị imezu ihe i kwere Onyenwe anyị na nkwa. Jiri m mee ihe i kwere Onyenwe anyị na nkwa, n'ihi na o nyela gị immesi dị ukwuu n'ebé ndị Amọn, ndị iro gị nọ. 37 Ma ọ dị otu ihe m chorọ iriọ gị, biko kwere ka m soro ụmụ agbogho ibe m gaa wagharịa n'ugwu ndị a, ka mị na ha kwaakwa akwa ọnwa abụo, n'ihi na agaghị m alu di." 38 Nna ya zara sị ya, "E, nwa m, i nwere ike iga." O pürü gaa, jegħarija, kwaakwa akwa, ya na ụmụ agbogho ndị enyi ya, ruo mgbe ọnwa abụo ahụ zuru. 39 Mgbe ọnwa abụo gasiri, o lagħachikwutere nna ya, onye ji ya mezuo nkwa ahụ o kwere. O bụ nwaagbogho na-amatabegħi nwoke. Malite n'oge ahụ ka ọ ghorġo omenaala ndị Izrel, 40 na ụmụ agbogho na-apu kwa afo, gaa, n)o abalị ano n'ihi icheta ada Jefta, onye Gilead.

12 Mgbe ahụ, ndị Ifrem kpokötara ndị agha ha na Zafon zigara Jefta ozi sị ya, "Gịnị mere i kpogħi anyị ka anyị bia nyere gị aka iluso ndị Amón agha? Anyị na-abja iwere oku irechappu gị na eżinauļo gị." 2 Jefta zaghachiri ha sị, "Akporo m unu mgbe mū na ndị m na ndị Amón na-ese okwu dī ukwu ma unu juri jibja. Unu azoputaghị m site n'aka ha. 3 Mgbe m huru na unu achogħi inyere anyị aka, e tinyere m ndu m n'aka m, gabiga n'ofe nke ọzqo ibuso ndị Amón agha. Ma Onyenwe anyị nyeere m aka imeri ha. Ugbu a, n'ihi gịnị ka unu ji bia iluso m oqù taa?" 4 Jefta kpokötara ndị ikom Gilead püo buso ndị Ifrem agha. Ndị Gilead tidara ha n'ala n'ihi na ndị Ifrem siri, "Ndị gbapuru agbapu site n'Ifrem na Manase ka unu bù." 5 O nochiri akukuj Jodan dī ndị agha Ifrem n'azu, ebe ndị agha Ifrem nwere ike isi għapu. Mgbe əbula onye agha Ifrem əbula gbapuru qoso chiqi ċigafe osimiri ahụ, ndị agha Gilead ga-ejide ya juo ya sị, "I bụ onye Ifrem?" O bürü na onye ahụ ekwuo na ya abuġħi onye Ifrem, 6 ha siri, "O dī mma, kpoq, 'Shibolet.'" O bürü na onye ahụ akpo, "Sibolet," n'ihi na ọ kpoputaghị m kpuru okwu ahụ nke əoma, ha na-akpuru ya għbu ya na ngabiga mmirri Jodan. O bụ ənqoġġu iri puku ano, na puku abuġħi ndị Ifrem ka e għburu mgbe ahụ. 7 Jefta duuru ndị Izrel afo isii. Mgbe ọ nwur, e liri ya n'otu obodo Gilead. 8 Onye ikpe ọzqo Izrel nwere bụ Izban onye bi na Betlehem. 9 O nwere iri ụmụ ndị ikom ato na iri ụmụ ndị inyom ato. O kenyere ndị

ikom ikwu օzqo ụmụ ya ndị inyom. Otu a kwa, o sikwa n'ikwu օzqo luttara ụmụ ya ndị ikom iri ndị inyom ato. O kpere Izrel ikpe afo asaa. 10 Izban nwur, e lie ya na Betlehem. 11 Onye օzqo kpere Izrel ikpe bụ Elon, onye Zebulon. O kpere Izrel ikpe afo iri. 12 Emesia, Elon nwur, e lie ya n'Ajalon, n'ime ala Zebulon. 13 Onye օzqo kpere Izrel ikpe bụ Abdon nwa Hilel, onye Piraton. 14 O nwere iri ụmụ ndị ikom ano na iri ụmụ ụmụ ato ndị na-agħba iri īnyiha ibu asaa. O kpere ụmụ Izrel ikpe afo asato. 15 Mgbe ahụ, Abdon nwa Hilel nwur, e lie ya na Piraton ala dī n'Ifreml, n'obodo ugħu ndị Amalek.

13 Ndị Izrel mehiekwara օzqo n'iħu onyenwe anyị. N'ihi nke a, Onyenwe anyị kwenyere ka ndị Filistia merie ha. Ndị Izrel noro n'okpuru ochħiha ha iri afo ano. 2 N'oge ahụ, o nwere otu nwoke onye Zora aha ya bụ Manoa. Nwoke a si n'agħbi Dan, nwunye ya bụ nwanyi aga nke mere na օ mħażagi nwa. 3 Otu übħoħi, mmuq ozi Onyenwe anyị gosiri nwanyi a onwe ya, gwa ya okwu sị, "O bụ ezie na i bụ nwanyi aga nke mere na i mħażagi nwa ma na mgbe na-adighi anya, i ga-atrur imē mħuta nwa. 4 Ma site ubgu a, gaa n'iħu, aħnejkwa ihe ənqinu əbula na-aba n'anya. Erikwala ihe əbula rurū aru. 5 I ga-atrur imē, mukwaa nwa nwoke, onye agħuba agħġi aba n'isi ya, n'ihi na օ ga-abu onye e kewapuru nye Chineke site n'ime akpanwa. 6 Qa-ebute үzo n'igħaputa Izrel site n'aka ndị Filistia." 6 Nwanyi ahụ għara qoso għbalaa għwa diya sị ya, "Otu onye nke Chineke egosila m onwe ya. O dokwara m anya na օ bụ mmuq ozi Chineke, n'ihi na օ dī oke ebube n'ile anya. Ma ajugħi m ya ebe o siri bia, օ gwakwaghị m aha ya. 7 Kama o siri m, 'I ga-adji imē, mħuta nwa nwoke. Ma ubgu a, i għażi anu mmanya vaini maqbū ihe əbula na-aba n'anya, maqbū rie ihe əbula rurū aru, n'ihi na nwantakirji ahụ ga-abu onye e doro nsqo nye Chineke, site n'ime akpanwa ruo n'onwu ya." 8 Mgbe ahụ, Manoa kpere ekpere riċo Onyenwe anyị arirju sị, "Biko, Onyenwe anyị, ka onye nke Chineke ahụ i ziteere anyị biċċagħiwa օzqo, kuziere anyị otu anyị ga-esi zulile nwa nwoke a ga-amħuta." 9 Chineke zara ekpere ya. Mmuq ozi ahụ biċċawtekkwa nwunye Manoa mgħe օ no n'ubi; maqbū naanji ya no, di ya anogħi ja. 10 Ya mere, nwanyi ahụ għara qoso għa għidha di ya sị, "Lee, nwoke ahụ biċċawtere m übħoħi a, abjala օzqo!" 11 Manoa biliri, soro nwunye ya. Mgħe o bijarutere ebe nwoke

ahụ nọ, o jürü ya ajuju sị, “O bụ gị bụ nwoke ahụ gwara nwunye m okwu n’oge gara aga?” O zara sị ya, “E, o bụ m.” 12 Manoa gwara ya okwu sị, “Mgbe okwu gị mezuru, gịnị bụ iwu banyere ndụ na orụ nwa nwoke a?” 13 Mmụo ozi Onyenwe anyị zaghachiri, “Nwunye gị aghaghị imezu ihe niile m nke m gwara ya. 14 Ka ọ ghara iri ihe ọbụla si n’osisi vainị, maqbụ ṙụo mmanya ọbụla maqbụ ihe ọbụla na-abà n’anya, maqbụ rie ihe rụrụ arụ ọbụla.” 15 Manoa riọọ Mmụo ozi Onyenwe anyị si ya, “O ga-amasi anyị ma ị nodu chere ka anyị kwadoro gị nwa ewu.” 16 Ma Mmụo ozi Onyenwe anyị zara ya, “A sikhari na i mee ka m nọq, agaghị m eri nri gị ọbụla. Ma ọ burụ na i kwadoo aja nsure ọkụ, were ya chụqo Onyenwe anyị aja.” Ma Manoa aghotaghị na onye ahụ bụ Mmụo ozi Onyenwe anyị. 17 Mgbe ahụ, Manoa jürü Mmụo ozi Onyenwe anyị ahụ, sị, “Biko, gịnị bụ aha gị, ka anyị nye gị nsopurụ dịri gị mgbe okwu gị mezuru?” 18 O zara, “N’ihi gịnị kwa ka ị na-ajụ banyere aha m? O bụ ihe karịri nghọta.” 19 Mgbe ahụ, Manoa weere nwa ewu, ya na ụfodụ mkpuru ọka, jiri ha chụqo Onyenwe anyị aja n’elu nkume. Mgbe ahụ kwa, Onyenwe anyị mere ihe dị ebube nke ukwuu mgbe Manoa na nwunye ya guzo na-ele anya: 20 Mgbe ire ọkụ ahụ sitere n’ebé ịchụ aja ahụ na-arigo na-agà elu, Mmụo ozi Onyenwe anyị wụliri elu soro ire ọkụ ahụ rigoro gawa n’eluiwegwe! Mgbe Manoa na nwunye ya hụrụ ka nke a na-eme, ha kpuru ihu ha n’ala. 21 Mgbe Mmụo ozi Onyenwe anyị na-egosighị onwe ya ọzọ nye Manoa na nwunye ya, ka Manoa ghotara na ọ bụ Mmụo ozi Onyenwe anyị ka ha hụrụ. 22 Manoa gwara nwunye ya sị, “Anyị aburula ndị nwụrụ anwụ, n’ihi na anyị ahụla Chinekel!” 23 Ma nwunye ya zara sị ya, “O burụ na Onyenwe anyị chọro igbu anyị, ọ garaghị anara aja nsure ọkụ, na aja mkpuru ọka anyị chürü nye ya. Ozokwa, ọ garaghị egosi anyị ihe ndị a niile maqbụ gwa anyị ihe ndị a.” 24 Emesia, nwanyị ahụ mürü nwa nwoke, onye ha gürü Samsin. Onyenwe anyị gozikwara nwantakiri ahụ mgbe ọ na-etolite. 25 Mmụo Onyenwe anyị bidokwara na-agba ya ume n’oge niile, mgbe ọ nọ Mahane Dan, nke dị n’etiti Zora na Eshtao.

14 Samsin gbadara n’obodo Timna ebe ọ hụrụ otu nwaagbogho onye Filistia. 2 Mgbe ọ lọtara n’ulọ, o gwara nne na nna ya, “Ahụrụ m otu nwanyị n’ime Timna sitere n’umụ ndị inyom Filistia; ugbu a, lütara m ya na nwunye.” 3 Nne na nna ya zara ya, “O bụ

na ọ dighị nwanyị dị n’etiti ndị inyom umunne gi, maqbụ n’etiti ndị anyị niile? Gịnị mere o ji bürü n’etiti ndị Filistia a na-ebighị ugwu ka i si lütara onwe gị nwunye?” Ma Samsin sıri nna ya, “Gaa lütara m ya. N’ihi na o ziri ezi n’anya m.” 4 (Nne na nna ya aghotaghị na aka Onyenwe anyị dị n’olulụ nwunye a Samsin chọro ịlu. N’ihi na Onyenwe anyị na-achọ ụzo ọ ga-esi megide ndị Filistia, ndị na-achị ụmụ Izrel n’oge ahụ.) 5 Samsin na nne na nna ya gawara obodo Timna maka olulụ nwanyị a. Mgbe ha na-erute ubi vainị dị obodo Timna nso, otu nwa ọdụm sitere n’ohia maputa, gborogbo na-abiakwute Samsin. 6 N’otu oge ahụ, Mmụo Onyenwe anyị bjakwasịri Samsin n’ike. O jekwuuru ọdụm ahụ, were aka ya abụ dowaayaa ya ọnụ, dika a ga-asị na ọ bụ nwa ewu. Ma Samsin agwaghị nne na nna ya ihe mere. 7 Ma mgbe ha bijaruru Timna, Samsin na nwaagbogho ahụ kparitara ụka. Ihe banyere nwaagbogho ahụ dị Samsin ezi mma. 8 O laghachiri mgbe ụboghị ole na ole gasirị ka ọ kporo ya. Ma mgbe o tugharị ka ọ hụ ozu ọdụm ahụ, ọ hụrụ na igwe aňu bizi n’ime ozu ọdụm ahụ, na-emepütakwa mmanụ aňu. 9 O kopyutara mmanụ aňu ahụ tiniye n’aka ya, malite iracha ka ọ na-agà n’uzo. Mgbe ọ bjakwutere nne na nna ya, o nyebinyere ha ụfodụ, ha onwe ha rachakwara ya. Ma ọ gwaghị ha na o wetara ya site n’ozu ọdụm. 10 Nna ya gara iħu nwanyị ahụ ma Samsin kpokötara ụmụ okorobịa obodo ahụ meere ha oriri dika omenaala ha sị di. 11 Mgbe Samsin rutere, a kponyere ya ndị bijara mmemme ọnụogugu ha dị iri ato. 12 Mgbe ahụ, Samsin gwara ha okwu sị ha, “O nwere ajuju, gwa m, gwa m, gwa m, m chọro ka unu kowaara m. O burụ na unu enwee ike kowaa ya, site taa ruo n’uboghị asaa nke mmemme a, aga m enye unu iri uwe mwụda ato, nyekwa unu iri uwe mwụda ato ọzọ akpara akpa. 13 O burukwanụ na unu enweghi ike kowaa ya, unu ga-enye m iri uwe mwụda ato, na iri uwe mwụda ato akpara akpa.” Ha niile kwenyere sị, “O dị mma. Kwo ka anyị nụ.” 14 O gwara ha sị, “Ihe oriri si n’ime onye na-eri eri na-apuṭa, ozokwa, ihe dị ụtọ si n’ime onye dị ike püta.” Mgbe ụboghị ato gasirị, ha enwebeghikwa ike kowaa ya. 15 Ma n’uboghị nke ano, ha jekwuuru nwunye Samsin gwa ya okwu sị, “Chọro ụzo rafuta di gị ọnụ, ka ọ gwa gị ihe okwu a pütara. Ma ọ bughị ya, anyị ga-akpọ gị na ezinaulọ nna gị ọkụ. Ọ bụ inapụ anyị ihe anyị nwere ka unu ji kpoo anyị oku bịa n’ebé?” 16 Mgbe ahụ nwunye Samsin buuru onwe ya tọ n’elu ahụ ya, n’ebé akwa,

sị, “I kporo m asị! N’ezie, i hughị m n’anya. I tüturu ndị m ilu, ma i gwaghị m ọsisa ya.” O sıri ya, “Lee, agwaghị m nne na nna m, o bükwa gi ka m ga akowara ya?” 17 Ma nwanyị ahụ kwagidere akwa abalị asaa ha no na mmemme ahụ. N’ikpeazu, n’ubochị nke asaa, Samsin kowaara ya okwu ahụ n’ihị na ọ nogidere na-enye ya nsogbu. Nwanyị ahụ gakwara kowaara ụmụ okorobịa obodo ihe okwu ahụ pütara. 18 Ma tupu anwụ adaa n’ubochị nke asaa ahụ, ndị ikom obodo ahụ sıri ya, “Olee ihe dị ụtọ karịa mmanụ anị? Gịnị dikwa ike karịa ọdụm?” Ma Samsin zara sı ha, “A sị na unu enyeghi nwa ehi m nsogbu, unu agaraghi enwe ike kowaa ya.” 19 Otu mgbe ahụ kwa, Mmụ Onyenwe anyị bịa kwasiři ya. O sitere n’ebe ahụ pụo, gaa n’obodo Ashkelon. N’ebe ahụ ka ọ nọ tigbuo iri mmadụ ato, napụ ha uwe ha niile, chíri ha chínye ndị ahụ kowaara ya ilu ahụ. Ma site n’oke iwe, o laghachiri n’ulọ nna ya. 20 E duuru nwunye Samsin dunye enyi Samsin ka ha abụo bürü di na nwunye.

15 Mgbe oge nta gasiri, n’oge owuwe ihe ubi, mgbe a na-aghị ọka, Samsin weere nwa ewu nta, gaa ileta nwunye ya. O gwara nna nwunye ya sı, “Ana m’aga n’onuulọ nwunye m.” Ma nna nwunye ya ekweghi ka ọ banye. 2 Nna ya sıri, “O doro m’anya na i kporo nwa m nwanyị asị, o bụ n’ihị nke a ka m jiri kenyē ya enyi gi nwoke ka ọ bürü nwunye ya. Nwanne ya nwanyị nke nta, o maghị mma karịa ya? Kporo ya ka ọnochie anya ya.” 3 Samsin sıri ha, “N’oge a, o ziri m ezi i bokwara ọbọ n’ebe ndị Filistia nō.” Aghaghị m imesi ha ike. 4 Ya mere, Samsin pürü gaa jide narị nkita ọhịa ato, wetakwa ọwa ụfodụ. O kekötara ọdudu ha abụo abụo. O kenyere ọwa n’agbata otu nkita ọhịa na ibe ya. 5 Emesịa, o munnyere ọkụ n’owá ahụ niile. O mekwara ka nkita ọhịa ndị ahụ dokpuru ọwa a munnyere ọkụ baa n’ubi ọka ndị Filistia, si otu a rechapụ ọka niile guzoro eguzo n’ubi, na ubi vajinị niile, ha na osisi oliv niile ọkụ. 6 Mgbe ndị Filistia chọputara ihe mere, ha jüru sı, “Onye mere ihe dị otu a?” A gwara ha, “O bụ Samsin ọgọ onye Timna, n’ihị na a kponyere enyi ya nwunye ya.” N’ihị nke a, ndị Filistia niile zukotara kpoputa nwaagboğho ahụ na nna ya kpoo ha ọkụ. 7 Ma Samsin gwara ha okwu sı, “Ebe o bụ na unu mere ihe dị otu a, agaghị akwusi tutu m boro ọbọ ihe ojoo unu mere.” 8 Ya mere, o pukwuru ha ọzọ, site n’oke iwe, gbuo ọtụtụ mmadụ n’ime ha. Mgbe nke a gasiri, o gara biri n’ime otu ọgba

nkume nke Etam. 9 Ndị Filistia gara maa ụlo ikuwa ha n’ala Juda, gbasaa n’ala ahụ ruo obodo Lehi. 10 Ndị Juda jüru ajụju sı ha; “O bụ gini mere unu ji bịa n’ebe a ibuso anyị agha?” Ha zara sı, “Anyị na-achị ijide Samsin, ka anyị megwara ya ihe ojoo o mere anyị.” 11 N’ihị nke a, ndị Juda zipürü puku ndị agha ka ha gaa jide Samsin n’ogba nkume ahụ nke Etam. Ndị a bijara juo Samsin ajụju sı ya, “Gini bụ ihe a i mere anyị? O bụ na i maghị na ndị Filistia na-achị obodo anyị?” Samsin zara sı ha, “Ihe m mere bụ imegwata ha ihe ha mere m.” 12 Ha sıri ya, “Anyị abịala ka anyị kee gi agbu, dokpuru gi, nye n’aka ndị Filistia.” Samsin sıri ha, “N’uoronu m iyi na unu agaghị ejị aka unu gbuo m.” 13 Ha zara sı ya, “Anyị agaghị egbu gi kama anyị ga-ekē gi agbu.” Ya mere, ha kere ya agbu, duru ya jekwuru ndị Filistia. 14 Mgbe ọ na-abịaru Lehi, ndị Filistia tiiri mkpu, bia izute ya. Mmụ Onyenwe anyị bịa kwasiři Samsin n’ebe ọ dị ukwuu. Nke a mere ka eriri ahụ e kere ya n’aka dịrị ka eriri ogho flakisi erere ọkụ, sitekwa n’aka ya dapusiā. 15 Mgbe ahụ Samsin lere anya gburugburu, hụ ọkpukpụ agba ịnyinaya ibu nke togboror n’ala n’ebe ahụ. O tutuilitere ya, were ya tigbuo puku ndị agha Filistia. 16 Mgbe ahụ, Samsin kwuru sı, “E ji m agba ịnyinaya ibu mee ka ha dị ka ịnyinaya ibu. E ji m agba ịnyinaya ibu tigbuo puku ndị ikom.” 17 Mgbe o kwuchara ihe ndị a, o tufuru ọkpukpụ agba ịnyinaya ibu ahụ; a kpokwara ebe ahụ Ramat Lehi. 18 N’oge a, akpịri kporo Samsin nkụ nke ukwuu, n’ihị ya, o kpokuru Onyenwe anyị n’ekpere sı, “Lee, i nyela ohu gi mmeri a dị ukwuu! Ma ugbu a, i ga-ekwe ka m nwụo n’ihị akpịri ikpọ nku, si otu a daba n’aka ndị a na-ebighị ugwu?” 19 Chineke gbawara olulu ahụ nke dị n’ime Lehi, mee ka mmiri si na ya nuputa. Mgbe Samsin n’uñru mmiri ahụ, ike ya loghachiri, mmụ ya bịa ghachikwara. Ya mere, o kporo isi iyi ahụ En-Hakkore. Mmiri ala ahụ ka dikwa na Lehi n’ebe ahụ ruo taa. 20 Ya mere, Samsin kpere ụmụ Izrel ikpe iri afọ abụo n’oge ndị Filistia.

16 Otu ubochị, Samsin gara n’otu obodo ndị Filistia a na-akpo Gaza, soro otu nwanyị akwuna bi n’ebe ahụ hie ụra abalị. 2 A gwara ndị Gaza sı, “Samsin nō n’obodo a.” N’ihị ya, ha gbara ebe ahụ gburugburu ma nödụ na-eche n’onu ụzo ama obodo ahụ abalị niile. O dighị ihe ha mere n’abalị ahụ n’ihị na ha zubere sı, “Mgbe chi boro, anyị ga-egbu ya.” 3 Ma Samsin dinara n’ulọ nwanyị akwuna ahụ ruo n’etiti

abalı ahụ. Mgbe o pütara, o gara ruo n'ọnụ ụzọ obodo ahụ, foro ibo ọnụ ụzọ obodo ahụ, ya na ibo ya abụ, bukwasị ya n'ubu ya, buru ha gaa n'elu ugwu chere obodo Hebron ihu. 4 O dighị anya, Samsin hụrụ otu nwaagbogho, onye o hụrụ n'anya. Aha nwaagbogho a bụ Delaịa, onye si n'obodo dị na Ndagwurugwu Sorek. 5 Ndị eze ndị Filistia, bịakwutere Delaịa rịo ọ ya sị, “Gbalia lee ma i ga-enwe ike chọputa ebe ike Samsin si abịa, ka anyị nwee ike ịmata ụzọ anyị gagesi jide ya, kee ya agbü. O bụrụ na i mere anyị nke a, anyị na-ekwe nkwa na onye ọbụla n'ime anyị gabenye gi puku shekel na narị shekel ọlaocha.” 6 N'ihi nke a, Delaịa gwara Samsin okwu sị ya, “Gwa m ebe ike gi si abịa. Gwakwa m otu mmadụ pürü isi kee gi agbü, merie gi.” 7 Mgbe ahụ, Samsin zara sị ya, “O bụrụ na mmadụ e jiri akwara eriri asaa di ọhụrụ, ndị a na-amıkpoghị amıkpo kee m, m ga-abükwa onye na-adighị ike dika mmadụ ọbụla ozo.” 8 Ngwangwa, ndịsi ndị Filistia wetara ya eriri asaa di ọhụrụ ndị a na-amibeghi n'anwụ, o weere ha kee Samsin. 9 Ma o mere ka ụfodụ ndị ikom Filistia zoo onwe ha n'otu akukụ ulo ya. O tiri mkpu sị, “Samsin, lee, ndị Filistia abịala ijide gi!” Otu mgbe ahụ kwa, Samsin biliri dobisie eriri ahụ dika o bụ eriri e ji ogbo mee nke bijara ọkụ nso. Ya mere, a chọputaghị ebe ike Samsin si abịa. 10 Emeşa, Delaịa gwara Samsin sị ya, “Lee, i kwaala m emo, ghaara m ụgha. Biko, gwa m ụzọ a ga-esi kee gi agbü.” 11 Samsin zara sị ya, “Lee, o bụrụ na e jiri ụdọ ọhụrụ nke a na-ejibeghi kee ihe mgbe ọbụla, kee m, aga m adikwa dika ndị ozo.” 12 Ya mere, Delaịa chikötara ụdọ ọhụrụ jiri ya kee ya nke oma. Ma ụfodụ ndị ikom Filistia zokwara onwe ha n'ime ime ulo ahụ. Ozokwa, Delaịa tiri mkpu sị, “Samsin, lee, ndị Filistia abịala ijide gi.” Ma Samsin biliri dobisie eriri ahụ e ji kee ya ka a ga-asị na o bụ ogbo ka e ji mee ha. 13 Mgbe ahụ, Delaịa gwara ya sị, “Lee, i na-eme ka abụ m onye nzuzu, ghaara m ụgha. Gwa m eziokwu, otu a ga-esi kee gi agbü.” Samsin zara sị ya, “Lee, e kewara agiri isi dị m n'isi ụzọ asaa, i were ụzọ nkekota asaa e kekötara agiri isi m, kpanyekötaa ha n'ihe i ji ekwe akwa, were ntu osisi i ji akpachi akwa kpachie ya, mgbe ahụ, aga m adikwa ka ndị ozo.” Mgbe Samsin rahụrụ ụra, Delaịa weere agiri isi Samsin kpanyekötaa ya n'ihe o ji ekwe akwa. 14 O jikwa ntu osisi o ji akpachi akwa, kpachikötasie agiri isi Samsin ike. Ọzọ, Delaịa sịri ya, “Samsin, ndị Filistia abịala ijide gi.” Ma Samsin bilitere n'ike fokorọ

ntu osisi ahụ, na ihe ejị akpa akwa, na akwa akpara akpa. 15 Mgbe ahụ, Delaịa gwara ya okwu sị, “Olee ka i si kwuo na i hụrụ m n'anya, ebe o bụ na i nweghi ike ịgwa m ihe dị gi n'obi? Lee, ugbo ato ndị a, i mere m ka m dika onye nzuzu, ma i gwabeghi m ebe ike gi dị ruo ugbu a.” 16 Delaịa sikwara otu a nyegide Samsin nsogbu tutu ruo mgbe Samsin na-enweghịkwa ike ịnagide nsogbu ya. 17 Ya mere, o gwara ya ihe niile, “O dībeghi mgbe aguba ọbụla gara n'elu isi m, n'ihi na abụ m onye Nazirait, onye e doro nsọ nye Chineke ka m bụ, site n'afọ nne m. O bùrukwa na a kpuchapụ agiri isi m, mgbe ahụ, ike niile dị m n'ahụ ga-apu. Mgbe ahụ, aga m adikwa ka ndị ozo.” 18 Mgbe Delaịa matara na o gwala ya ihe niile, o ziri ozi kpọọ ndịsi ndị Filistia ahụ, sị, “Bịaghachinụ otu ugbu a, n'ihi na o gwara m ihe niile.” Ya mere, ndịsi ndị Filistia loghachiri jiri ego ọlaedo ahụ n'aka ha. 19 Ma Delaịa mere ka o dinaa n'apata ụkwụ ya rahụ ụra. Mgbe ahụ, o kpobatara nwoke na-akpucha isi, ka o kpuchapụ agiri isi niile dị Samsin n'isi, si otu a mee ka ike ghara ịdikwa ya. Ike ya hapurụ ya. 20 O tiri mkpu sị, “Samsin, lee, ndị Filistia abịala ijide gi.” Ma mgbe Samsin bilitere site n'ụra, o chere n'obi ya, “Aga m apụ ka m si mee na mbụ megharịa arụ ma nwere onwe m.” Ma ọ maghi na Onyenwe anyị ahaپula ya. 21 Ndị Filistia jidere ya, ghụpụ ya anya ya abụ, duru ya gbadata Gaza. N'ebe ahụ, ha jiri ụdọ bronz kee ya agbü, nye ya ọru ịnyaghari igwe na-akwụ ọka n'ulọ mkporo ha tinyere ya. 22 Mgbe na-adighị anya, agiri isi ya malitekwara ito ozo. 23 Ugbu a, ndịsi ndị Filistia niile zukotara ịchụrụ chi ha bụ Dagón, aja dị ukwu, na iñürü ọnụ, na-asị, “Chi anyị enyela Samsin bụ onye iro anyị n'aka anyị.” 24 Mgbe ndị mmadụ hụrụ ya, ha toro chi ha sị, “Chi anyị enyela onye iro anyị n'aka anyị, onye mere ka ala anyị togborọ n'efu gburkwaas ọtụtụ ndị anyị.” 25 Mgbe ha ka n'o n'obi ụtọ, ha tiri mkpu sị, “Dupütara anyị Samsin, ka o kpaa anyị ochị.” Ya mere, e dupütara Samsin site n'ulọ mkporo ka o mere ha ihe egwuregwu. Ha mere ka o guzo n'etiti ebe ogidi e ji wuo ulo ahụ dị. 26 Mgbe ahụ, Samsin sịri onye na-eji ya n'aka sị, “Debe m n'ebe m ga-emetụ ogidi ndị ụlọ a na-eguzo na ha aka, ka m nwe ike dabere na ha.” 27 N'oge a, mmadụ ejupütala n'ime ụlọ ahụ, nwoke na nwanyị; ndịsi ọchịchị ndị Filistia nökwa n'ebe ahụ. Ndị ozo ọnuogugu ha ruru puku ato, nwoke na nwanyị, n'o n'elu ụlọ ahụ na-ele Samsin, ebe o na-emere ha ihe ochị. 28 Mgbe ahụ, Samsin kpere

ekpere rịoọ Onyenwe anyị aririọ sị, “Ol! Onyenwe m Onyenwe anyị, biko cheta m naanị otu ugbu a. Biko, Chineke, nye m ike n’otu ohere a m nwere, ka m nwee ike ịborọ ọbọ n’ahụ ndị Filistia n’ihi, o bụladị, mkpuru anya m abụo.” 29 Mgbe ahụ, Samsin jidesiri ogidi abụo dị n’etiti ụlo ahụ aka ike, aka nri ya n’otu, aka ekpe ya na nke ọzo. 30 Samsin kpere ekpere sị, “Ka m soro ndị Filistia nwụo!” O ji ike ya niile nuo ogidi ahụ aka. Otu mgbe ahụ kwa, ụlo aruṣi ahụ dara, dakwasị ndịsi ochichị Filistia ndị ahụ, na ndị niile no n’ime ụlo ahụ. Ya mere, ndị niile so Samsin nwụo n’oge ahụ dị ọtụtụ karịa ndị Samsin gburu mgbe o dị ndu. 31 Mgbe ihe ndị a gasirị, ụmunnna ndị ikom Samsin, na ndị ezinaulọ nna ya bijara n’ebé ahụ, buru ozu ya. Ha liri ya n’agbata Zora na Eshtaoł, ebe e liri nna ya Manoa. Samsin kpere ụmụ Izrel ikpe iri afọ abụo.

17 E nwere otu nwoke si n’ala ugwu ugwu Ifrem, aha ya bụ Majka. 2 Otu ụbōchị, Majka gwara nne ya okwu sị ya, “I chetara puku na narị ego ọlaocha shekel ndị ahụ funarịri gi, nke i ji n’ihi ya bụ onye zuru ya ọnụ n’oge gara aga? Ejị m ọlaocha ahụ. O bụ m weere ya.” Nne ya sıri, “Ka Onyenwe anyị gozie gi nwa ml!” 3 Mgbe o nyeghachiri nne ya puku na nari ego ọlaocha shekel ahụ, nne ya gwara ya si, “Ana m edo ọlaocha ndị a nsọ nye Onyenwe anyị n’ihi nwa m nwoke maka iji ya mee oyiyi a piri apị na aruṣi a kpuru akpụ. Aga m emesia nyeghachi gi ya.” 4 Ya mere, o nyeghachiri nne ya ọlaocha ahụ, Nne ya weere narị ego ọlaocha shekel abụo wegara okpụ ụzụ ọlaocha, onye jiri ya mee oyiyi a piri apị na ihe a kpuru akpụ. E tinyere ha n’ulọ Majka. 5 Nwoke ahụ bụ Majka nwere ụlo aruṣi, o mere efọd na aruṣi ezinaulọ dị iche iche, mee otu n’ime ụmụ ya ndị ikom ka o bụrụ onye nchüaja ya. 6 N’ubochị ndị a, Izrel enweghi eze na-achị ha. N’ihi nke a, onye ọbula na-eme ihe ọbula o chọro, na ihe ọbula di ya mma n’anya. 7 Otu nwokorobia onye Livayị, sitere n’obodo Betlehem nke dị na Juda, bụ onye binyere ndị agburụ Juda, 8 hapurụ obodo ahụ, bụ Betlehem Juda icho onodụ n’ebé ọzo. Mgbe o na-agà, o bijaruru n’ulọ Majka n’ala ugwu ugwu Ifrem. 9 Majka juru ya, “Ebee ka i si bija?” O sıri “Abụ m onye Livayị si Betlehem dị na Juda. Ana m achọro onwe m ebe m ga-anò.” 10 Mgbe ahụ, Majka sıri ya, “Soro biri n’ulọ m, ghokwara m nna na onye nchüaja, aga m akwụ gi mkpuru ego ọlaocha shekel iri kwa afọ, nyekwa gi uwe, na ihe oriri.” 11

Ya mere, onye Livayị ahụ kwere n’ihe o gwara ya, nwokorobia ahụ sooro ya biri ka otu n’ime ụmụ ya ndị ikom. 12 Mgbe ahụ, Majka nyere onye Livayị ahụ ọru, nwokorobia ahụ ghọqoro ya onye nchüaja, birikwa n’ulọ ya. 13 Mgbe ahụ, Majka kwuru, “Ugbu a, amaara m na Onyenwe anyị ga-agozi m nke ukwu, n’ihi na onye Livayị aaghọla onye nchüaja m.”

18 N’oge ahụ kwa, ụmụ Izrel enweghi eze ọbula na-achị ha. Ebo Dan na-achokwara onwe ha ebe obibi nke ga-abụ ala nke aka ha, n’ihi na ruo ugbu a, ha enwebeghi ike chupụ ndị bi n’ala ahụ e kenyere ha díka ihe nketa nke ha. 2 N’ihi nke a, ebo Dan sitere n’ikwu ise dị n’ebø ha hoputu mmadụ ise. Ndị a bụ dimkpa, na dike n’agha, bùrùkwa ndị si n’obodo Zora na Eshtaoł. Ha zipuru mmadụ ise ndị a ka ha gaa nyochaa ala ahụ ha na-achọ ibi n’ime ya. Mgbe ndị ahụ jeruru obodo ugwu ugwu Ifrem, ha gara nödụ ọdụ abalị n’ulọ Majka. 3 Mgbe ha no nso ulọ Majka, ha nürü asusụ nwokorobia onye Livayị ahụ bụ onye nchüaja. Ha kpoputara ya n’otu akụkụ juo ya ajụjụ sị, “Onye kpötara gi ebe a? Gịnị ka i na-eme n’ebé a? Gịnị mere i ji bija n’ebé a?” 4 Nwokorobia ahụ kowara ha ihe Majka meere ya. O gwara ha, “O nyere m ọru, abukwa m onye nchüaja ya.” 5 Ha sıri ya, “O dì mma! Biko, juṭa Chineke ase, chọputa ma ije anyị a o ga-agakwa nke ọma.” 6 Onye nchüaja ahụ zara sị ha, “Gaa n’udo. Ije unu nwere ngozi Onyenwe anyị.” 7 Ya mere, ndị ikom ise ndị ahụ biliri ije bijaruo n’obodo Laish, ebe ha hụrụ na ndị ahụ na-ebi n’udo, na-enweghi nsogbu ọbula. Ha díka ndị obodo Saídòn, ndị onwe ha juru afọ, ndị na-adighị atụ anya ihe egwu ọbula. Ha bụ ndị bara ụba, ebe o díghị ihe ọbula koro ụko n’ala ahụ. Ọzo, ha bi n’ebé dị anya site n’obodo ndị Saídòn. O dikwaghị ihe ha na mmadụ ọbula nwekoro. 8 Mgbe ndị nnyocha ahụ laghachiri n’obodo Zora na Eshtaoł, ndị ebo Dan ibe ha jürü ha, sị, “Unu si ańaa jee? Gịnị ka unu chọputara?” 9 Ha zara sị, “Bianu, ka anyị gaa buso ha agha. Anyị ahula ala ahụ, o díkwa mma nke ukwu. Gịnị ka unu na-agbara nkịtị? Unu egbulia oge ịba n’ebé ahụ nweta ya. 10 Mgbe unu ruru ebe ahụ, unu ga-ahụ ndị na-adighị atụ anya ihe egwu ọbula, na ala sara mbaraa nke Chineke na-etiyye unu n’aka. Ala nke ihe ọbula na-adighị akọ n’ime ya.” 11 Ya mere, nari ndị agha isii ndị si n’ebø Dan biliri gaa ibuso obodo ahụ agha. Ha sikwa Zora na Eshtaoł pụo. 12 Mgbe ha na-agà, ha rutere Kiriat Jearim, nke dị

na Juda, maa ụlo iku ha n'ebe ahụ. O bụ ya mere e ji akpọ ebe ahụ dị n'akukụ ọdịda anyanwụ Kiriat Jearim Mahane Dan ruo taa. 13 Emesịa, ha pürü n'ala ugwu ugwu Ifrem, bìarute n'ulọ Majka. 14 Mmadụ ise ndị ahụ gara nnyochapta ala (ya bụ ala Laish) ahụ gwara ụmụnna ha sị, “Unu maara na n'ime otu ụlo ndị a na e nwere efọd, n'ufodụ arusi ezinaulọ ndị dị iche iche, na oyiyi a kpürü akpụ nke ejị ọla wuo? Ugbu a, maranụ ihe unu ga-eme.” 15 Ya mere, ha gara n'ebe ahụ, banye n'ulọ nwokorobia Livayị ahụ, ebe o bi n'ulọ Majka, jụo ya maka ọdịmma ya. 16 Narị ndị ikom Dan, ndị jikere ibu agha, guzo n'ọnụ uzọ ama. 17 Mgbe ahụ, ndị nnyocha ise ahụ banyere n'ime ụlo ahụ buru arusi ọla ahụ, na efọd ahụ, na arusi ezinaulọ ndị ahụ, ma onye nchüaja ahụ na narị ndị agha isii ndị ji ngwa agha guzo n'ọnụ uzọ ama. 18 Mgbe ndị ikom ahụ banyere n'ulọ Majka buru arusi ọla ahụ, efọd ahụ na arusi ezinaulọ ndị ọzọ ahụ, onye nchüaja ahụ sịrị ha, “Gịnjị ka unu na-eme?” 19 Ha zara sị ya, “Mechie ọnụ gi! Ekwukwala okwu ọbụla. Soro anyị bịa bùrụ nna anyị na onye nchüaja anyị. O ga-abara gị uru karịa ịbụ onye nchüaja nke naanị otu nwoke n'ime ezinaulọ ya.” 20 Mgbe ahụ, obi toro nwokorobia onye nchüaja ahụ ụtọ isoro ha gaa. O buuru efọd ahụ, arusi ezinaulọ ndị ọzọ ahụ na oyiyi ahụ a piri apị soro ndị ahụ gawa. 21 Ha malitekwarị ihe ha, ụmụntakirị ha, na igwe anụ ụlo ha, na ngwongwo ha ka ha tinyere n'ihu ha. 22 Mgbe ha gamitụrụ nke nta site n'ulọ Majka, ndị ikom ndị bi nso ụlo Majka kpkotara onwe ha chuso ndị Dan, gafee ha. 23 Majka na ndị so ya na-etikwa mkpu na-akpoku ha sị ha kwụsi ihe ha. Ma ndị ebo Dan jụrụ Majka ajụjụ sị ya, “Gịnjị na-eme gị iji kpopụta ndị gị ka ha bịa luso anyị agha?” 24 O zaghachiri, “Unu chijịri chi ndị m mere, kpọrọ onye nchüaja m pụo. Gịnjị ọzọ ka m nwekwara? Olee otu unu si aju, ‘Gịnjị na-eme gị?’” 25 Ndị ikom Dan zara sị ya, “Lezie anya kpachara anya banyere ụdi okwu i na-ekwu. N'ihu na i kwuo ụdi okwu a gaa n'ihu, ufodụ ndị ikom isi na-anụ ọkụ ga-abia luso gị agha gbuo gị na ndị ezinaulọ gị.” 26 Ya mere, ndị ebo Dan gbara ya nkịtị na-agị ebe ha na-agị. Mgbe Majka hụrụ na ha dị ọtụtụ karịa ya, o hapürü ha, tugharịa laghachi n'ulọ ya. 27 Ụmụ Dan chijịri arusi ahụ niile Majka mere, durukwa onye nchüaja ya gawa n'obodo Laish, obodo nọ n'udo, nke na-adịghị atu anya ihe egwu ọbụla. Ha busoro ndị

obodo ahụ agha, suo obodo ahụ ọkụ. 28 O dighị onye ọbụla nwere ike bịa inyere ndị obodo ahụ aka n'ihi ha bi n'ebe dị anya site n'obodo Saïdòn. O nwekwaghi obodo ọbụla ha na ha na-emekorịta. Obodo a dị na ndagwurugwu dị nso na Bet-Rehab. Emesịa, ndị ebo Dan wughachiri obodo ahụ ọzọ, biri n'ime ya. 29 O bụ nke a mere e ji kpọrọ aha obodo ahụ Dan, nke bụ aha nna ha ochie, onye bụ nwa Izrel. Ma tupu ebo Dan ebibie ya, aha obodo a n'oge gara aga bụ Laish. 30 N'ebe ahụ ndị Dan guzobeere onwe ha aruṣi, Jonatan, nwa Geshom, nwa Mosis, na ụmụ ya ndị ikom niile ghoorị ndị nchüaja nke ebo Dan ruo n'oge a dotara ala ahụ n'aghị. 31 Ndị ebo Dan nogidere na-efe aruṣi ndị ahụ Majka mere oge ahụ niile ụlo nzute Chineke dị na Shaïlo.

19 N'oge a, Izrel enweghi eze na-achị ha. N'oge ahụ kwa, o dị otu nwoke, onye Livayị bi n'ebe dị anya n'ala ugwu ugwu Ifrem. Nwoke a gara Betlehem, n'ime Juda, kpọrọ otu nwaagbogho ka o bùrụ iko ya nwanyị. 2 Ma iko ya nwanyị ahụ kwara iko megide ya. O hapürü ya laghachi n'ezinaulọ nne na nna ya na Betlehem, Juda. O nọrọ ọriwa anị n'ebe ahụ. 3 Nwoke ahụ kpebiri iga n'ulọ nna nwaagbogho ahụ ịriọ ya ka o loghachi. O kpọrọ otu n'ime ndị ohu ya, duru inyinya ibu abụ. Mgbe nwoke ahụ bìaruru n'ulọ ahụ, iko ya nwanyị kpobatara ya n'ulọ nna ya. Mgbe nna nwaagbogho ahụ hụrụ ya, o jiri ọnụ kelee ya ekele. 4 Nna nwanyị ahụ rịọrọ ya ka o nonyere ha ụfodụ oge. N'ihi nke a, o nonyere ha ụbọchị ato. Ha niile nọrọ ọnọdụ obi ụtọ abalị ato ahụ niile, rie ịnụkwa. 5 N'ubọchị nke anị, nwoke ahụ na iko ya jikeere n'isi ụtụtụ ilaghachi. Ma nna nwanyị ahụ rịọrọ ha sị ha, “Jirinụ ihe oriri gbaanụ onwe unu ume. Emesịa unu nwere ike ịlawa.” 6 Ya mere, ha abụ nođdurụ ala rie ihe, ịnụkwa ihe ọriṇụ. Mgbe e mesiri, nna nwaagbogho ahụ sịrị ha, “Biko, nođlunụ rahụ ụra n'abalị taa, meekwanụ onwe unu obi ụtọ.” 7 Ma mgbe nwoke ahụ biliri ka o laa, nna nwaagbogho ahụ, nogidere ya, nke a mere ka o kwenye ịnọ ruo echị ya. 8 N'isi ụtụtụ ụbọchị nke ise, ha bilikwara ngwangwa jikere ịhapụ ma ilaghachi. Ọzokwa, nna nwaagbogho ahụ rịokwara ha sị ha, “Biko, nogidenu n'ụtụtụ taa, ma n'oge ehihi e unu nwere ike laa.” N'ihi nke a, ha nogidekwarị rie, ịnụ. 9 Mgbe nwoke ahụ na iko ya nwanyị, na ohu ya, jikeere ịhapụ, nna nwaagbogho ahụ rịokwara ha sị ha, “Biko, lee chi ebidola iji ugbu

a, abalị adıkwala nso. Biko, nogide n'ulọ m naanị abalị taa. Anyị ga-emekwa onwe anyị obi ụtụtụ echị. Mgbe ahụ, unu ga-alà n'udo.” 10 Ma nwoke ahụ ekweghi ịnọ ọnodụ abalị ozo, o hapurụ gawa n'uzo ije Jebus (ya bụ Jerusalem), ya na ịnyinaya ibu ya abuo akwadoro maka njem nakwa iko ya nwanyị. 11 Ha rutere ebe ahụ oge chi na-akwado iji. Ohu ya sıri nna ya ukwu, “Bịa, ka anyị kwusi n'obodo ndị Jebus a, nọ ọnodụ abalị.” 12 Ma nna ya ukwu zaghachiri, “Mba! Anyị agaghị aba n'obodo ndị na abughị ụmụ Izrel. Anyị ga-agị n'ihu ruo Gibea.” 13 O kwukwara sị, “Bịa ka anyị gbalia iru Gibea maqbụ Rema, nọ ọnodụ abalị n'otu n'ime ebe ndị a.” 14 Ya mere, ha gara n'ihu n'ije ha. Anwụ dara dika ha na-eru Gibea dị na Benjamin. 15 N'ebe ahụ ka ha kwusirị ịnọ ọnodụ abalị. Ha gara nọro na mbara ama obodo ahụ, ma o nweghi onye ọbula kpobatara ha ka ha rahụ ụra n'ulọ ya. 16 N'anyasi ahụ, otu agadi nwoke zutere ha ka o si ịrụ ọrụ n'ubi na-aloghachi, onye si n'obodo ugwu ugwu Ifrem, ma o bi ka onye ọbia na Gibea (ndị bi n'ebe a bụ ndị Benjamin). 17 Mgbe agadi nwoke a hụrụ ndị ije ahụ na mbara ama obodo ahụ, o jụrụ ha ajụjụ sị, “Ebee ka unu si bịa? Ebee ka unu na-ag?” 18 Nwoke ahụ zara sị ya, “Anyị si Betlehem dị na Juda na-aloghachi n'ulọ anyị dị n'ebe dị anya n'ala ugwu ugwu Ifrem. Esi m ebe ahụ gaa Betlehem dị na Juda, ma ugbu a, ana m aga n'ulọ Onyenwe anyị. O nweghi onye kpobatara anyị n'ulọ ya. 19 Anyị nwere ihe oriri nke ịnyinaya ibu anyị gageri, achicha na mmanya nke anyị bụ ndị ohu gi ga-eri, ya bụ, mụ onwe m na ohu gi nwanyị na nwokorobia so anyi. Anyị achoghi ihe ọbula n'aka onye ọbula.” 20 Agadi nwoke ahụ sıri ha, “Batanụ n'ulọ m dika ndị ọbia nke m. Ka m nye unu ihe niile bụ mkpa unu. Naanị unu anụla ọnodụ abalị n'ama.” 21 N'ihi nke a, o kpobatara ha n'ulọ ya. O duuru ịnyinaya ibu ha, nye ha ihe oriri. Emesịa, ha sara ulkwụ ha mmiri, nodu ala rie ma riụqkwa. 22 Ma mgbe ha risiri nri, nọro na-ezu ike, na-apakorita ụka, na mberede, ndị ikom ụfodụ sitere n'obodo ahụ, ndị jogburu onwe ha n'omume gbara ụlo ahụ gburugburu. Ha malitekwara iti aka n'uzo ahụ na iti mkpu na-apokwu agadi nwoke ahụ, sị ya, “Kpoputa onye ọbia ahụ nọ n'ime ụlo gị ka anyị mara ya.” 23 Agadi nwoke ahụ bụ onyenwe ụlo ahụ pukwuuru ha n'ezi, sị ha, “Biko ụmụnnna m, unu emela ihe ojoo dị otu a. Nwoke a nọ n'ulọ m dika ọbia. Unu emela ihe ihere dị otu a. 24 Ka m kpopütara unu nwa m nwanyị

na-amaghị nwoke, na iko nwanyị nwoke a ka unu jiri ha mee ihe ọbula unu chọrọ ma hapunụ nwoke a. Unu emela ihe ihere dị otu a.” 25 Ma ndị ikom ahụ egeghị ya ntị. Ya mere, nwoke ahụ kpopütara iko ya nwanyị zipürü ha ya n'ezi. Ha niile n'otu na otu, dinakwuru nwanyị ahụ abalị ahụ niile. Mgbe chi na-achọ ịbọ, ha hapurụ ya ka ọ laa. 26 N'isi ụtụtụ, nwanyị ahụ biliri laghachị azụ n'ulọ ahụ iko ya nwoke nọ. Ma ọ dara n'ala n'ihu ọnụ uzo ụlo ahụ togborọ n'ebe ahụ tutu chi abozie. 27 Mgbe nwoke ahụ biliri n'ụtụtụ, meghee uzo ka ọ malite ije ya, ọ hụrụ iko ya nwanyị ahụ ka ọ togborọ n'onụ uzo ahụ. Aka ya abuo díkwa n'onụ uzo mbata ụlo ahụ. 28 Nwoke ahụ kpokuru ya sị ya, “Ngwa, bilie ka anyị laa.” Ma nwaagbohị ahụ ekwughị okwu ọbula. Nwoke ahụ buliri ya, tükwasị ya n'elu ịnyinaya ibu ya, buru ya laa n'obodo nke aka ya. 29 Mgbe ọ bijaruru obodo ya, ọ banyere n'ulọ ya wepụta mma jiri ya bọwaa ozu iko ya nwanyị ahụ uzo iri na abuo. O zigaara ebo iri na abuo niile dị n'Izrel otu uzo, otu uzo. 30 N'ihi nke a, Onye ọbula hụrụ ihe ojoo a kwuru sị, “O nwebeghi onye ọbula mere ụdị ajo omume dị otu a kemgbe ụmụ Izrel si n'obodo Ijipt püta. Chee echiche banyere ihe a. Tulee ya ma gwa anyị ihe anyị ga-eme?”

20 Mgbe ahụ, ndị Izrel niile ndị si n'ala Dan ruo

Biasheba, tinyere ndị si n'ala Gilead, pütara dika otu mmadụ, bịa zukọ n'ihu Onyenwe anyị na Mizpa. 2 Ndị ndu ebo Izrel niile weere ọnodụ na nzukọ nke ndị Chineke, ọnụögügị ha bụ narị puku ndị agha anō, ndị na-ebu mma agha. 3 Mgbe na-adighị anya, nzukọ ụmụ Izrel niile na Mizpa ruru ụmụ Benjamin ntị. Mgbe ahụ, ndịsi Izrel niile kpörö nwoke ahụ e gburu iko ya nwanyị sị ya, “Koporị anyị otu ihe ojoo a si mee.” 4 Ya mere, onye Livayị ahụ, di nwanyị ahụ e gburu kwuru sị, “Mụ na iko m nwanyị bijaruru obodo Gibea, obodo nta ndị Benjamin, kwusi n'ebe ahụ ịnọ ọnodụ abalị. 5 N'oge abalị, ndị ikom Gibea bijara gba ụlo anyị nọ n'ime ya gburugburu. Nzube ha bụ igbu m. Ma ha jidere iko m nwanyị, dinakwuru ya n'ike, tutu ruo mgbe o nwürü. 6 N'ihi ya, abowasirị m ahụ iko m nwanyị uzo iri na abuo, zisa ya n'akukụ niile nke ihe nketa ndị Izrel niile n'ihi na ndị ikom Gibea ndị ahụ emeela ihe ojoo na ihe ihere n'ala Izrel. 7 Ugbu a, unu ụmụ Izrel niile, unu onwe unu tüleenen okwu a, nyekwanụ ndumodụ ihe a ga-eme ebe a.” 8 Ndị mmadụ niile kulitere dika otu onye, sị, “O nweghi

onye ọbüla ga-alà na be ya. O nweghi onye ọbüla ga-esi n'ebe a laa n'ülö ya. **9** Ma ubgu a, nke a bụ ihe anyi ga-eme ndị Gibe. Anyị ga-efe nza chọputa ndị ga-agà lụso ndị Gibe agha. **10** Anyị ga-esite n'ebo niile nke Izrel hoputa mmadu site na narị mmadu, hoputa narị mmadu site na puku mmadu, hoputakwa puku mmadu site n'iri puku mmadu, ka ha hụ maka iwetara ndị agha ihe oriri. Mgbe ndị agha a rutere Geba dị na Benjamin, anyị puru ikwughachi ha ugwo ruru ha dika ihe ihere niile ha mere n'ala Izrel si dì.” **11** Ya mere, ndị Izrel niile jikötara onwe ha ọnụ ibu agha ahụ dika otu onye, megide obodo ahụ. **12** Ndị ebo Izrel zipürü ndị ozi ka ha gazuo ebo Benjamin niile, sị ha, “Gịni bụ ihe ojọq nke a jogburu onwe ya emere n'etiti unu? **13** Ugbu a, kpoputara anyị ndị ikom ojọq dì a si n'obodo Gibe ka anyị gbuo ha. Anyị ga-esikwa otu a hichapụ ihe ojọq a site n'Izrel.” Ma ụmụ Benjamin egeghị ndị Izrel ibe ha ntị. **14** Ha sitere n'obodo ha dì iche iche zukotaa na Gibe maka ibuso ndị Izrel agha. **15** N'ubochị ahụ, ndị Benjamin sitere n'obodo ha dì iche iche kpokota iri puku ndị ikom abụo na puku isii bụ ndị na-amiputra mma agha, tinyere narị ndị ikom asaa ahụ zuruoke site na ndị bi na Gibe. **16** N'ime ndị agha ndị a, e nwere narị ndị agha asaa, ndị a maara nke ọma dika ndị na-agbata ụta nke ọma. Ha bụ ndị na-eme aka ekpe, onye ọbüla n'ime ha nwere ike iji okwute mata otu agirị isi, ghara imahie ya. **17** Ma ọnugogugu ndị agha ụmụ Izrel, ma ọ bürü na e wezuga ụmụ Benjamin, dì narị puku anq. **18** Ma tupu agha ahụ ebido, ndị agha Izrel buru ụzo gaa Betel ijuta Chineke ase. Ha jụrụ ya sị, “Olee ebo ga-edu anyị ibuso ndị agha Benjamin agha?” Onyenwe anyị zara sị ha na ọ bụ Juda ga-ebu ụzo. **19** N'ihi nke a, n'isi ụtụtụ echị ya, ndị agha ụmụ Izrel niile buliri ihe agha ha pụo, maa ụlo ikwu ha nso nso Gibe. **20** Emesia, ndị Izrel pürü izute ndị Benjamin, doo onwe ha n'usoro ibu agha na Gibe. **21** Ma n'ubochị ahụ, ndị Benjamin si Gibe nuputa n'igwe gbuo ndị agha Izrel ọnugogugu ha dì iri puku abụo na puku abụo. **22** Ndị agha Izrel gbaritara onwe ha ume, ma werekwa ọnodu ibu agha dika ha mere n'ubochị mbụ. **23** Ndị agha Izrel kwara akwa nke ukwuu n'ubochị ahụ n'ihu Onyenwe anyị site n'utụtụ ruo anyasi. Ha jụrụ Onyenwe anyị ase ọzo sị ya, “Anyị ga-agà n'ihu iluso ụmụnna anyị ndị Benjamin ogu?” Onyenwe anyị zara sị ha, “Gaanụ ga-luso ha agha.” **24** N'ihi nke a, ndị Izrel jegħachikwara ọzo ibuso ụmụ Benjamin agha n'ubochị nke abụo

ya. **25** N'oge a kwa, ndị agha Benjamin si n'obodo Gibe puta ibuso ha agha. Ha gburu ndị agha Izrel ọnugogugu ha dì puku iri na asatọ. Ndị a niile bükwa ndị ji mma agha ebu agha. **26** Mgbe ahụ, ndị Izrel niile gara Betel, nodu n'ebe ahụ, kwaaw akwa n'ihu Onyenwe anyị Ha erighi nri ọbüla n'ubochị ahụ site n'utụtụ ruo n'anyasi. Ha chere n'ihu Onyenwe anyị onyinye aja udo, ma chüökwa aja nsure ọkü. **27** Ndị Izrel jụrụ ase site n'aka Onyenwe anyị. (N'oge ndị ahụ, igbe ọgbugba ndụ Chineke dì n'ebe ahụ. **28** Finehaz nwa Elieza, nwa nwa Eron na-eje ozi nchüaja n'ebe ahụ.) Umụ Izrel jụrụ Onyenwe anyị ase sị ya, “Ọ bụ anyị gaakwa ọzo ibuso ụmụnna anyị ndị Benjamin agha, ka ị sị anyị agala?” Onyenwe anyị zara sị ha, “Gaanụ, n'ihi na aga m ahụ na unu meriri ndị agha Benjamin echị.” **29** N'ihi nke a, ụmụ Izrel kewapütara ndị zoro onwe ha n'ohịa, gburugburu obodo Gibe. **30** N'ubochị nke ato ya, ha puru gaakwa izute ndị Benjamin, ha were ọnodu ha imegide ndị Gibe dika ha mere n'oge gara agha. **31** Ndị Benjamin pütara izute ha, e mere ka ha site n'obodo pụo. Ha malitere igbu ndị Izrel dika ha mere na mbụ, nke mere na ndị ikom iri ato dara nwụo n'ohịa ma na ụzo, otu nke gawara obodo Betel, na nke ọzo gawara obodo Gibe. **32** Ya mere, mgbe ndị agha Benjamin malitere na-asi, “Lee, anyị emeriela ha dika anyị mere na mbụ,” ndị Izrel nə na-ekwu sị, “Ka anyị gbara ọso na-agà ruo mgbe ha ganan ebe dì anya site n'obodo ha.” **33** Ndị ikom niile nke Izrel sitere n'onodu ha bilie, doo onwe ha n'usoro na Baal-Tama, ndị Izrel ndị zoro onwe ha wapütara site n'onodu ha n'odida anyanwụ nke Geba, si n'ohịa maputa. **34** Iri puku ndị ikom Izrel ahụ zuruoke gara na ncherita ihu Gibe busoo ya agha. Agha ahụ dì ike nke ukwuu nke mere na ndị Benjamin amataghị na oke mbibi na-abiākwasị ha. **35** Onyenwe anyị meriri ndị Benjamin n'ihu Izrel, n'ubochị ahụ; ndị Izrel gburu ndị agha Benjamin ọnugogugu ha dì iri puku abụo, na puku ise, na otu narị. Ha niile bükwa ndị na-eji mma agha aga agha. **36** Mgbe ahụ, ndị Benjamin n'onwe ha, hụru na e emeriela ha. Ugbu a, ndị ikom Izrel nyere ndị Benjamin ohere iجا n'ihu, n'ihi na ha dabere na ndị ha zoro n'ohịa n'akukụ Gibe. **37** Ndị ahụ zoro n'ohịa gbatara ọsịṣo gbaba n'obodo Gibe, kesaa onwe ha, were mma agha gbuchapụ ndị niile nə n'obodo ahụ. **38** Ndị Izrel na ndị zoro n'ohịa kwekötara na ha ga-eme ka anwurụ ọkü dì ukwuu nala elu elu site n'obodo ahụ, **39** ma mgbe ahụ, ndị Izrel

ga-ebido ịbọ ọbọ obugbugu egburu ha. Ndị Benjamin egbuolarị iri ndị Izrel ato, n'ihi ya ha sıri, "Anyị na-emeri ha dika anyị mere n'agha mbụ." 40 Ma mgbe anwụrụ ọkụ malitere ịla elu site n'obodo ahụ, ndị Benjamin lere anya n'azụ hụ ka anwụrụ ọkụ na-alal elu site n'akụku niile nke obodo ahụ. 41 Mgbe ahụ, ndị Izrel bidoro igbu ha, oke egwu jidere ndị Benjamin n'ihi na ha għotara na ịla n'iyi adakwasila ha. 42 Ha si n'ihi ndị Izrel gbaa ọso, gbaga n'uzo gawara n'ozara, ma ha enwegħi ike igbanarị agħha ahụ. Ndị Izrel si n'obodo Gibeal għaputa għburu ha n'ebe ahụ. 43 Ha għbarra ndị Benjamin għburugħburu n'akuk ɻuwa anyanw Gibeal, għbu ot-tu n'ime ha n'ebe ahụ. 44 Ndị agħha Benjamin e ġħġibru n'agħha uboċhi ahụ dì puku iri na asato. 45 Mgbe ha chigharīri na-agħala n'uzo ozara na-aga n'ebe oke nkume Rimon dì, ndị Izrel għburu puku ndị agħha ise n'ime ha n'uzo ahụ. Ha chugidere ndị Benjamin ọso ruo Gidom, għukwaa puku ndị agħha ha abu. 46 Ya mere, ndị Benjamin e ġħibru n'agħha n'ubochi ahụ dì iri puku abu, na ise. Ndị a bù ndị agħha mma agħha, dike na dimkpa n'agħha. 47 Naanji nari ndị agħha isii n'ime ha tħuġħarīri għapu ọso għbalaga n'ozara, n'ebe nkume Rimon dì. Ha noġidere n'ebe ahụ ɻonwa ano. 48 Mgbe ahụ, ndị agħha Izrel hapurū ha, lagħach iż-żu, għadha n'obodo ndị Benjamin niile għbu ndi niile no n'ime ha, igwe anu үlo, na ihe ndị օzø niile di n'ime ha. Obodo niile ha ruru, ha kporo ha oku.

21 Mgbe ndị ikom Izrel niile zukotara na Mizpa, ha
nịrụ iyi si, “O nweghi onye ọbụla n’ime anyị ga-
ekwe ka nwoke ọbụla si n’ebu Benjamin lụo ụmụ anyị
ndị inyom.” 2 Ndị Izrel niile gara Betel, nodu ebe
ahụ ruo mgbede n’ihu Chineke. Ha welitere olu bee
akwa dara ụda. 3 “Ha sıri, Onyenwe anyị, Chineke
Izrel, gini mere ihe dị otu a ji dakwasị Izrel? Gini
mere a ga-eji na-achọ otu ebo Izrel achọ taa?” 4 N’isi
ütütu echi ya, ha biliri ngwangwa rụo ebe ichu aja. Ha
chürü aja nsure oku, na aja udo n’ebu ahụ. 5 Emesia,
ha juriñtara onwe ha ajuju sị, “O nwere ebo Izrel na-
enweghi onye nochiri anya ha n’ihu Onyenwe anyị
anyị mgbe anyị zukorø na Mizpa?” N’ihu na ha nịrụ
iyi kwuo na onye ọbụla jụrụ ibia n’ihu Onyenwe anyị
na Mizpa aghaghị ịnwụ. 6 Ma oke iru ujụ dị n’ala
Izrel dum n’ihu ihe dakwasịrị ụmụnna ha, bụ ndị
Benjamin. Ha niile kwuru sị, “Taa, otu ebo Izrel alala
n’iyi, e kpochapụla ya. 7 Olee otu anyị ga-esi nwetara
ndị fodụrụ nwunye ha ga-alụ ebe anyị nịrụ iyi site

n'aha Onyenwe anyị na anyị agaghị enye ha ụmụ anyị ndị inyom?" 8 Mgbe ahụ, ha jürü ajuju sị, "O nwere ebo Izrel na-esoghị anyị zukota mgbe anyị zukotara n'ihi Onyenwe anyị na Mizpa?" Ha chọputara na o nweghị onye ọbụla si na Jebesh Gilead bịa. 9 N'ihi na mgbe ha gurụ ndị zukorị ọnụ, ha chọputara na o nweghị ndị si Jebesh Gilead bịa. 10 Ya mere, nzuko ahụ zipuru puku ndị agha iri na abuo, ndị dị ike n'etiti ha, ka ha gaa jiri mma agha gbuchapụ mmadụ niile bi na Jebesh Gilead, ndị nwoke, na ndị nwanyị, na ụmuntakirị. 11 Nke a bükwa ihe unu ga-eme, "Gbuonụ ndị ikom niile na ụmụ nwanyị niile matarala nwoke." 12 Ọnụogugu ụmụ agbogho na-amabeghi nwoke ha chọtara na Jebesh Gilead dị narị anọ. Ndị agha ahụ kpotara ha na Shaịlo, n'ime Kenan, ebe ndị Izrel mara ụlo ikuwa ha. 13 Emesịa, ha zigara ufodụ mmadụ ka ha jekwuru ndị agha Benjamin na nkume Rimọn maka ime udo. 14 Mgbe ndị Benjamin loghachiri, e dunyere ha narị ndị inyom anọ, ndị Jebesh Gilead, bụ ndị e mere ka ha dị ndụ. Ma ụmụ agbogho ndị a ezughị ọnụogugu ha niile. 15 Oge ahụ bụ nnọg oge iru ujụ dị ukwu n'ala Izrel maka ọnọdụ ndị Benjamin, n'ihi na Onyenwe anyị emeela ka ebo ndị Izrel hapụ izu ezu. 16 Ndị okenye Izrel juriṭara onwe ha sị, "Gịnjị ka anyị ga-eme ilütara ụmụnnna anyị nwunye ebe ọ bụ na ụmụ agbogho ndị Benjamin anwuchaala? 17 Ndị Benjamin fodurụ ndụ aghaghị inweta ndị ga-anochi anya ha," bụ ihe ha kwuru, "ka otu n'ime ebo Izrel ghara ịbụ ndị e kpochapụrụ ekpochapụ. 18 Ma anyị enweghị ike inye ha ndị nwunye site n'umụ anyị ndị inyom, n'ihi na ụmụ Izrel nñürü iyi sị, 'Onye aburụ ọnụ ka ọ bụ, bụ onye ọbụla nke nyere onye Benjamin nwunye.' 19 Ma lee, e nwere mmemme Onyenwe anyị a na-eme afo niile na Shaịlo, n'akụkụ ugwu Betel, na mpaghara ọwụwa anyanwụ nke ụzọ ahụ sitere Betel gaa Shekem, na n'akụkụ ndịda Lebona." 20 Ya mere, ha gwara ndị ikom Benjamin, bụ ndị chọro nwunye okwu sị ha, "Gaanụ zoo onwe unu n'ubi vajinị dị n'agbata ụzọ ahụ, 21 ma na-elepụ anya. Mgbe ụmụ agbogho Shaịlo ga-apuṭa ite egwu ha, sitenụ n'ubi vajinị gbaپtanụ jide ha, ka onye ọbụla n'ime unu jide otu nwaagbogho kpürü ya laa n'ala Benjamin, ka ha bürü nwunye unu. 22 Ọ bürü na nna ha maobụ ụmụnnne ha abịakwute anyị ijụ ajuju banyere ha, anyị ga-agwa ha okwu sị, 'Biko, gosiṇụ anyị amara, site n'ihapụ ha ka ha lụo ụmụ agbogho ahụ, n'ihi na anyị achotaghi umu agbogho ga-ezuru ha niile mgbe anyị

gburu ndị niile bi na Jebesh Gilead. O nwekwaghị ụzo ọzọ unu gaara esi nye ha ụmụ unu ndị nwanyị ghara i bụ ndị ikpe mara.” **23** Ya mere, ndị Benjamin mere dika ndumodụ e nyere ha si dị. Onye ọbuła n’ime ha jidere otu nwaagbogho n’ike mgbe ha na-ete egwu n’oge mmemme ahụ ka ọ bürü nwunye ya. Ha lara n’ihe nketa ha, wughachi obodo ha, biri n’ime ya. **24** Mgbe ihe ndị a gasirị, ụmụ Izrel laghachiri n’obodo ha, n’otu n’otu, onye ọbuła kwa laghachiri n’ebو ya, n’ikwu ya, n’ihe nketa nke aka ya. **25** N’ubochị ndị a, Izrel enweghị eze na-achị ha. N’ihı nke a, onye ọbuła na-eme ihe ọbuła o chorø, na ihe ọbuła dị ya mma n’anya.

Rut

1 N'oge ndị ahụ, mgbe ndị ikpe na-achi, oke ụnwụ dara n'ala Izrel. N'ihi ụnwụ a, otu nwoke, onye Betlehem, obodo dị na Juda, kwakóqorø ihe ya niile, duru nwunye ya, na ụmụ ya ndị ikom abụ, hapụ obodo ya gaa biri díka ọbịa n'ala Moab. **2** Aha nwoke a bụ Elimelek. Aha nwunye ya bụ Naomi, ma aha ụmụ ya ndị ikom abụ bụ Mahlon na Kiliçon. Ha bụ ndị Efrat si Betlehem nke dị na Juda. Ha bịa runtere n'ala Moab biri n'ebe ahụ. **3** Ma Elimelek di Naomi nwurụ, hapụ naanị Naomi, na ụmụ ya ndị ikom abụ. **4** Ha lürü ndị nwunye site n'etiti ndị inyom Moab. Aha nke mbụ bụ Opa, ebe aha nke abụ bụ Rut. Ha biri n'ebe ahụ ihe dị ka afọ iri. **5** Mahlon na Kiliçon mechara nwụ. Ya mere, Naomi ghorø onye gba aka di, na onye gba aka ụmụ. **6** Mgbe Naomi nọ n'ala Moab nụ na Onyenwe anyị eletala ndị Izrel site n'inye ha ihe oriri, Naomi na ndị nwunye ụmụ ya abụ kwadoro ilaghachi azu n'ala Izrel. **7** Ya mere, Naomi na ndị nwunye ụmụ ya abụ hapurụ ala Moab ebe ha bi kemgbe, malite igbaso ụzø ha ga-esi laghachi n'ala Juda. **8** Mgbe ahụ, Naomi gwara ndị nwunye ụmụ ya abụ okwu sị ha, "Ngwa, onye ọbula n'ime unu laghachi n'ulø nne ya. Ka Onyenwe anyị gosi unu obiomma díka unu si gosi mụ onwe m, na ndị unu nwurụ anwụ. **9** Ka Onyenwe anyị nyekwa unu di ọzø ma meekwa ka unu chọta udo n'ezinatụlø ọzø." Mgbe ahụ Naomi suturu ha ọnụ, ha niile kwara akwa. **10** Ma Opa na Rut zara Naomi sị ya, "E, anyị agaghị ala. Anyị ga-esoro gi laghachikwuru ndị gi." **11** Naomi zara sị ha, "Laghachinụ ụmụ m, ọ bụ n'ihì gini ka unu ga-eji soro m laa? E nwere m ike ịmụta ụmụ ndị ikom ọzø ndị ga-abụ di unu? **12** Laghachinụ azu ụmụ m. Emeela m agadi ilụ di ọzø. A sìkwari na olileanya fofidụrụ m ilụ di na ịmụta ụmụ ndị ikom n'abalị taa, **13** unu ga-echere ruo mgbe ha tolitere? Unu ga-anị na-alughị di ọzø? Mba, ụmụ m ndị inyom, ọnodụ m dị ilu karịa nke unu, n'ihì na Onyenwe anyị esepütala aka ya imegide m." **14** Ha welitere olu ha kwaakwa akwa ọzø. Mgbe ahụ Opa suturu nne di ya ọnụ ma Rut kwusirị ike n'ebe ọ nọ. **15** Ma Naomi gwara ya sị, "Lee, nwunye nwanne di gi alaghachikwurula ndị nwe ya na chi ya niile, soro ya laa." **16** Ma Rut zara, "Akwaigidela m ka m hapụ gi, maɔbụ ime ka m site n'iso gi chigharịa. Aga m esorka gi gaa ebe ọbula i na-agà. Aga m esokwa gi biri n'ebe ọbula i ga-ebi; ndị gi ga-abụ ndị m, Chineke gi ga-

abükwa Chineke m, 17 ebe i nwurụ ka m ga-anwụ, ebe ahụ kwa ka a ga-eli m. Ka Onyenwe anyị mesoo m mmeso, otu ọbula mmeso ahụ si dị njọ, ma ọ bụrụ na m ekwere ka ihe ọzø, ma ọ bughi ọnwụ, kewaa mụ na gi." **18** Mgbe Naomi hụrụ na Rut ekpebiela n'ime onwe ya iso ya, ọ kwusirị ığwa ya okwu ọzø. **19** Ya mere, ha abụ gagidere ije rute Betlehem. Mgbe ha batara Betlehem, obodo ahụ mere mkpötü, n'ihi nlota ha. Ndị inyom jürü sị, "O bụ Naomi bụ nke a n'ezie?" **20** Ma Naomi zara ha sị, "Unu akpokwala m Naomi, kama kpọonụ m Mara, n'ihi na Onye pürü ime ihe niile emeela ka ndụ m juputa n'ihe ilu. **21** Aka m juru eju mgbe m si n'ebe a pụo, ma Onyenwe anyị emeela ka m gbara aka lọta. Gini mere unu ji akpọ m Naomi ebe ọ bụ na Onyenwe anyị gbakutara m azụ, ebe ọ bụ na Onye pürü ime ihe niile mere ka nsogbu dakwasị m." **22** Otu a ka Naomi na Rut onye Moab bụ nwunye nwa ya si laghachi n'ala Juda. Oge ha ji lòbata n'obodo Betlehem bụ oge a na-amalite ığho ọka bali.

2 Ma Naomi nwere otu nwanne di ya, onye bara ụba, bùrukwa onye a maara nke ọma, onye si n'agbụrụ Elimelek. Aha nwoke a bụ Boaz. **2** Rut onye Moab, gwara Naomi okwu sị ya, "Kwere ka m gaa n'ubi ebe a na-aghọ ọka, ka m lee ma m ga-achọta ihuoma n'ihü ndị na-aghọ ọka, ndị ga-ekwere ka m tutukọta ọka ndị ha hapurụ." Naomi zara sị ya, "O dị mma nwa m, gaa." **3** Ya mere, Rut pürü gaa na-atụtụ ọka n'azụ ndị na-ewe ihe ubi. Ma díka ihe si dị, Rut chọpütara na ubi ọ na-atụtụ ọka bụ ubi Boaz, onye si n'agbụrụ Elimelek. **4** N'oge ahụ, Boaz n'onwe ya si na Betlehem bịa runtere n'ubi ahụ, kelele ndị ahụ na-aghọ mkpürü n'ubi sị ha, "Onyenwe anyị nonyere unu." Ha niile zakwara sị ya, "Onyenwe anyị gozie gi." **5** Mgbe Boaz hụrụ Rut, ọ jürü onyeisi ndị ọrụ ubi ya sị, "Onye ka nwanyị a bụ?" **6** Onye nlekota ọrụ ubi ahụ zaghachiri, "O bụ onye Moab ahụ so Naomi lọta. **7** O sıri, 'Biko kwere ka m soro ndị ọrụ n'azụ tutukọtaa ukwu ọka ha hapurụ.' Kemgbe utụtụ ọ biara, ọ kwusibeghi ọrụ ya kariakwa naanị nwa mgbe nta o zuru ike n'okpuru ndo." **8** Ya mere, Boaz gwara Rut okwu sị ya, "Nwa m nwanyị, gee m ntị. Agakwala itụtụ ọka n'ubi ọzø, esitekwala n'ebe a pụo. Soro ụmụ agbogho na-ejere m ozi ọnodụ n'ebe a. **9** Lezie anya n'ubi ebe ndị ikom na-ewe ihe ubi, ma soro ụmụ agbogho ndị a. Enyela m ndị ikom ndị a iwu ka ha ghara ịmetụ gi aka. Mgbe ọbula aghụ mmiri gurụ gi, gaa n'ite mmiri ndị ahụ ndị ikom gbanyere

mmiri kuru mmiri n̄uọ.” 10 Mgbe Boaz na-agwa ya okwu, Rut hulatara isi ya ala. Emesịa o kwuru sị, “Gini mere m ji chọta ụdị amara dị otu a n’ebé i n̄o, na i hütara m, ebe i maara na m bù naanị onye mba oz̄o?” 11 Boaz zara sị ya, “Anula m ihe niile i meere nne di gi site n’oge di gi nwurụ, na otu i si hapu nne gi na nna gi, na ala ebe amurụ gi, bia n’ebé a ibi n’etiti ndị i na-amaghị na mbụ. 12 Ka Onyenwe anyị kwughachi gi ụgwọ ihe oma ndị a i mere. Ka Onyenwe anyị onye bụ Chineke Izrel, onye i gbabara n’okpuru nku ya izere ndị kwughachi gi nkweghachi dị ukwu n’ihi ezi ọru gi niile.” 13 Rut zara sị ya, “Ka m gaa n’ihu na-achọta amara n’ebé i n̄o, onyenwe m. N’ihi na i kasjela m obi, gwakwa m, odibo nwanyị gi, okwu dị nro. O bụ ezie na m abughị otu n’ime ndị odibo nwanyị gi.” 14 Mgbe oge iri nri ruru, Boaz siri ya, “Bia nso n’ebé a, were ụfodụ nri rie, sunyekwa achicha gi n’ime mmanya viniga.” Mgbe o soro ndị ahụ na-ewe ihe ubi nnodu ala iri ihe, o nyere ya ụfodụ ọka a hụrụ n’okụ. O riri, rijuo afọ ma nri e nyere ya foduru. 15 Mgbe o biliri ichikotakwa ọka, Boaz nyere ụmụ okorobịa ya iwu, “Hapunụ ya ka o chikọta ọka o bulađi n’etiti ukwu ọka ndị guzo eguzo, unu agwala ya okwu ihere ọbụla. 16 Unu sitekwa n’ukwu ọka mijutara ya ụfodụ tüsara ya n’ala ka o tutuřu. Unu abarala ya mba.” 17 Ya mere, Rut tutuřu ọka n’ubi ahụ ruo oge anyasi. Mgbe o fuchasirị ọka balị niile o tutuřtara, o nwetara ihe nwere ike iru otu bushel. 18 O buuru ya baa n’ime obodo, bunye ya nne di ya, nyekwa ya nri o riforọ mgbe o rijuchara afọ. 19 Nne di ya jürü ya, “Ebee ka i tutuřu ọka taa? Ebee ka i rürü ọru? Ka nwoke ahụ hütara gi bürü onye a goziri agozi.” Rut koqo nne di ya banyere onye ahụ o rürü ọru na nke ya. O sịrị, “Aha nwoke mü na ya rürü ọru bụ Boaz.” 20 Mgbe ahụ Naomi zara nwunye nwa ya sị, “Onye Onyenwe anyị goziri ka o bụ, onye na-ahapubeghi igosi ebere ya nye ndị dị ndị na ndị nwurụ anwụ. Nwoke a bụ otu n’ime ndị agburụ anyị, otu onye n’ime ndị onye mgbaputa anyị.” 21 Mgbe ahụ Rut, onye Moab siri, “Ihe o sìkwara m bụ, ‘Nonyere ndị ọru m tutu ruo mgbe ha ghochara ọka niile dị n’ubi m.’” 22 Naomi siri Rut, nwunye nwa ya, “Nwa m nwanyị, o kaara gi mma ime dika o kwuru. Soro ụmụ agbogho nō n’ubi ya n’azu tutuř ọka i na-atütu, n’ihi na n’ubi onye oz̄o, e nwere ike imerụ gi ahụ.” 23 Ya mere, Rut sogidere ụmụ agbogho Boaz na-atütu ọka, tutu ruo ọgwugwụ igho ọka balị na wiiti. Ya na nne di ya bigidekwaro.

3 Otu ubitchi, Naomi, nne di Rut, gwara ya okwu sị, “Nwa m nwanyị, o bụ na o rubeghi mgbe m gachotara gi ụlo nke aka gi, ebe a ga-anị lekotazie gi anya nke oma? 2 O bụ na Boaz, onye gi na ụmụ agbogho ya so rụo ọru ichikọta ọka abughị onye agburụ anyị? Lee, n’abalị taa ka o ga-afuchịa ọka balị n’ebé ịzocha ọka. 3 Ugbu a, gaa saa ahụ gi, teekwa mmanụ isi ụtọ, yirikwa uwe mara mma. I mesịa, gaa n’ebé ịzocha ọka, ma ekwekwala ka o hụ gi, tutu ruo mgbe o risiri nri n̄uokwa ihe ọnụnụ. 4 Leziekwa anya chọputa ebe o ga-edina rahụ ụra. Mgbe i maara na o rahula ụra nke oma, gaa kpughepụ akwa o ji kpuchie ụkụ ya, dinaakwa ala n’ebé ahụ. O ga-agwa gi ihe i ga-eme.” 5 Rut zara sị, “Aga m eme ihe ọbụla i sị m mee.” 6 Ya mere, Rut pürü n’abalị ahụ gaa n’ebé ịzocha ọka ahụ, meekwa dika nne di ya gwara ya. 7 Mgbe Boaz risiri nri ma n̄uokwa ihe ọnụnụ, mmụọ ya dıkwa mma, o gara ka o dinaa ala na nsotụ ebe atukötara akpa ọka. Rut jiri nwayọ gaa n’ebé ahụ, kpughepụ akwa o ji kpuchie ụkụ ya abuo, dina n’akukụ ụkụ ya. 8 N’etiti abalị Boaz kujara teta na mberede, tugharija, ma lee o nwere nwanyị dina n’ala ala ụkụ ya. 9 O jürü ya sị, “I bụ onye?” Rut zara ya sị, “Abụ m Rut, ohu gi nwanyị, onyenwe m. Were ọnụ ọnụ akwa gi kpukwasị m, n’ihi na i bụ onye agburụ mgbaputa m dị nso.” 10 Boaz zara sị ya, “Onyenwe anyị gozie gi, nwa m nwanyị. Ihunanya i gosiri ugbu a akarịala nke i gosiri na mbụ, n’ihi na i gbasoghị ụmụ okorobịa, ma ha bụ ogaranya maqbụ ogbenye. 11 Ma ugbu a, nwa m nwanyị, atula ujo. Aga m emezuru gi dika i si riqo, n’ihi na mmadụ niile maara na i bụ onye nwere ezi agwa. 12 O bụ ezie na m bù onye mgbaputa dị nso nke ezinaulị anyị, ma o nwere onye oz̄o dị ezi nso karịa m. 13 Nnodu n’ebé a n’abalị a. N’utuř, o bürü na onye ahụ ekwere imezu ọru ya dika onye mgbaputa, ya ruzuо ya. O bürü na o kwere, o dị mma, o bürükwani na o kweghi, dika Onyenwe anyị na-adị ndị, aga m emezu ya. Ugbu a, dinara ala ruo utuř.” 14 Ya mere, Rut dinara n’ukụ ya ruo utuř. Ma chi abozibeghi nke oma mgbe o si n’ebé ahụ bilie n’ihi na Boaz siri ya, “Ekwela ka onye ọbụla mata na nwanyị bjara n’ebé ịzocha ọka.” 15 O gwakwara Rut okwu sị ya, “Chịta akwa mgbokwasị gi, gbasaa ya.” Ya mere Rut gbasara akwa ya, Boaz manyere ya otuř ọka balị isii, bokwasị ya Rut, onye buuru ya banye n’ime obodo. 16 Mgbe Rut bijakwutere nne di ya, Naomi jürü ya sị, “Nwa m nwanyị, olee otu ihe si gaa?” Rut

gwara ya ihe niile Boaz meere ya, sị, 17 “Ọ manyeere m ọtutu ọka balị isii ndị a si m, ‘O kwesighị ka ị gbara aka lakwuru nne di gi.’” 18 Naomi zara si ya, “Chere, nwa m nwanyị, ruo mgbe ị ga-ahụ otu okwu a ga-esi bie. Nwoke a agaghị ezu ike tutu ruo mgbe o kwubiri okwu a taa.”

4 Ya mere, Boaz pürü gaa n’onụ ụzọ ama obodo ahụ, nodule ala n’ebe ahụ. Ọ dighị anya onye mgbaپta ahụ dị nso nke Boaz kwuru okwu banyere ya si n’ebe ahụ na-agafe. Boaz kporo ya sị, “Enyi m bịa nodule ala.” Ọ bijara nodule ala. 2 Boaz kporo immadụ iri, ndị bụ ndị okenye obodo ahụ, gwa ha, “Nodule ala n’ebe a.” Ha mere otu ahụ. 3 Mgbe ahụ, ọ gwara nwoke onye mgbaپta ahụ dị nso sị, “Naomi, onye si n’ala ndị Moab lọta, na-achọ ire ala nwanna anyị nwoke Elimelek. 4 Ahụrụ m na o kwesiri ka m buru ụzọ gwa gi ka ị ụzọ ya n’ihu ndị a nō ọdụ n’ebe a, na n’ihu ndị okenye obodo anyị. Ọ bürü na ị ga-agbara ya, gwa m, ọ bürükwani na ị gaghi agbara ya, gwa m, ka m mara ihe m ga-eme. N’ihu na o bụ gi ka ị dīri igbaپta ya. Mụ onwe m na-esote gi.” 5 O zara sị, “Aga m agbaپta ya.” 5 Mgbe ahụ, Boaz sị, “N’ubochị ị ga-azurụ ala ahụ site n’aka Naomi ka ị ga-enwetakwa Rut onye Moab bụ nwunye onye ahụ nwurụ anwụ, ime ka aha onye ahụ nwurụ anwụ na ihe nketa ya na-adigide.” 6 Na nke a, onye nchekwa mgbaپta ahụ sị, “Apughị m igbaپta ya n’ihu na e nwere m ike itinye ihe nketa m na nsogbu. Gi onwe gi gbaپta ya. Nke a agaghị ekwe m omume.” 7 Na mgbe ochie n’ala Izrel, ime ka mgbaپta ihe na iwefe ihe site n’aka baa n’aka zuo oke, otu onye ga-eyipụ akpukpoçkụ ya were ya nye onye nke ọzọ. Otu a ka e si ekpebi okwu gbasara orire na ọzuzụ, na-ime ka ihe ndị ọzọ guzosie ike n’ala Izrel. 8 N’ihu ya, mgbe nwoke ahụ gwara Boaz sị ya, “Zurụ ala ahụ n’onwe gi,” o yiputara akpukpoçkụ ya. 9 Mgbe ahụ, Boaz kwupütara na ntị ndị okenye ndị ahụ na ndị immadụ nō n’ebe ahụ sị ha, “Unu bụ ndị akaebe na esitela m n’aka Naomi zurụ ala niile Elimelek, na Kiliọn na Mahlọn nwere. 10 Azurukwala m Rut onye Moab, nwunye Mahlọn ka ọ bürü nwunye m, ime ka aha onye nwurụ anwụ na ihe nketa ya na-adigide, ka aha ha hapụ ifu n’etiti ndị ikwu ya maqbụ site n’obodo ebe amurụ ya. Taa unu niile bụ ndị akaebe m.” 11 Mgbe ahụ, ndị okenye na ndị niile nō n’onụ ụzọ ama kwuru sị, “Anyị bụ ndị akaebe. Ka Onyenwe anyị mee nwanyị a na-abata n’ezinaulị gi ka ọ dīri ka Rechel na

Lịa, ndị ebo Izrel niile sitere na ha püta! Ka ị bürükwia ṡgaranya n’agbụrụ Efrata, għoqwa onye a ma ama na Bethlehem. 12 Site n’ümụ Onyenwe anyị ga-enye gi site na nwanyị a, ka ezinaulị gi dīri ka nke Perez onye Tama mūrụ Juda.” 13 Boaz kporo Rut ka ọ bürü nwunye ya. Mgbe ya na Rut dinakorø, Onyenwe anyị nyeere ya aka itṣuru ime. Ọ mukwara nwa nwoke. 14 Mgbe ahụ, ndị inyom obodo ahụ bijakwutere Naomi sị ya, “Onye a goziri agozi ka Onyenwe anyị bụ, onye na-agbawaghị gi aka onye agbụrụ mgbaپta dị nso. Ka aha ya bürü ihe ga-ada ụda n’ala Izrel niile. 15 Ya wetakwara gi ntute na ndị gi ma bürükwia onye ga-azụ gi n’isi awo gi. N’ihu na nwunye nwa gi, onye hụrụ gi n’anya, onye baara gi uru karja ndị ikom asaa, amuqrala gi nwa nwoke.” 16 Naomi kuuru nwantakirị ahụ, jikqo ya n’apata ya, leköttaa ya. 17 Ndị inyom ndị agbataobi ya sị, “Ugbu a, n’ikpeazụ, Naomi enwetala nwa nwoke ọzọ!” Ha gürü ya Obed. Ọ bükwa onye ahụ bụ nna Jesi, onye bụ nna Devid. 18 Nke a bụ usoro ndị a mūrụ site na Perez. Perez mūrụ Hezron 19 Hezron mūrụ Ram Ram mūrụ Aminadab 20 Aminadab mūrụ Nashon Nashon mūrụ Salomon 21 Salomon mūrụ Boaz Boaz mūrụ Obed 22 Obed mūrụ Jesi Jesi mūrụ Devid.

1 Samuel

1 O nwere otu nwoke onye Zuf, si na Ramataim, n'ala ugwu ugwu Ifrem. Aha ya bụ Elkena nwa Jeroham, nwa Elihu, nwa Tohu, nwa Zuf, onye Ifrem. **2** Elkena lürü ndị inyom abụo, aha nke mbụ bụ Hana, ebe aha nke abụo bụ Penina. Penina nwere ụmụ, ma Hana enweghi nwa. **3** Kwa afọ, nwoke a na-esi n'obodo ya gaa Shaịlo ife ofufe na ichụrụ Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile aja. Ọ bụ n'ebé ahụ ka ụmụ ndị ikom abụo Elayị a na-akpọ Hofni na Finehaz, bụ ndị nchüaja Onyenwe anyị nọ. **4** N'ubochị obụla Elkena na-achụ aja ya, o na-ekenye Penina na ụmụ ya ndị ikom na ndị inyom ọtụtụ oke site n'anụ o ji chụo aja. **5** Ma o na-enye Hana oke mmadụ abụo, n'ihi na ọ hụrụ ya n'anya, o bụ ezie na Onyenwe anyị mechiri akpanwa ya. **6** Ma Penina na-eme ka obi jọ Hana nịo karịa, site n'ikpasu ya iwe, n'ihi na Onyenwe anyị mechiri akpanwa ya. **7** Ihe ndị a na-eme kwa afọ. Penina na-akwa Hana emo, na-achị ya ọchị oge niile ha gara n'ulọ Onyenwe anyị, si otu a na-eme ka ọ na-akwa akwa, gharakwa iri nri. **8** Mgbe Hana bidoro ikwà akwa otu a, Elkena na-ajụ ya sị, "Hana, o bụ gịnị mere i ji na-akwa akwa? Gịnị mere i naghi eri nri? Gịnị mere obi ji ajo gị nịo? O bụ na mụ adighị gị mma karịa ụmụ ndị ikom iri nye gi?" **9** Otu ubochị mgbe ha risiri nri, ṙụokwa ihe ọnụnụ na Shaịlo, Hana biliri ọtọ. N'oge a, Elayị onye nchüaja nödürü ala n'oche ya n'akukụ ọnụ uzọ ulọ Onyenwe anyị. **10** N'önödụ obi mwute Hana kwara akwa, kpee ekpere, kpokuo Onyenwe anyị. **11** O kwere nkwa sị, "O! Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, o bürü na i ga-elekwasị anya na nhịju anya nke ohu gi nwanyị ma cheta m, ghara ichefu ohu gi nwanyị, ma nye ya nwa nwoke, mgbe ahụ, aga m enyeghachi ya Onyenwe anyị ogologo ubochị niile nke ndụ ya. Aguba agakwaghi aga n'isi ya mgbe obụla." **12** Mgbe o nogidere na-ekpe ekpere nye Onyenwe anyị, Elayị nọ na-ele ya anya n'ọnụ. **13** Ka Hana nọ na-ekpe ekpere n'obi ya, naani ebugbugbere ọnụ ya na-emegharị emegharị, ma enweghi onye na-anụ olu ya. Mgbe ahụ, Elayị chere n'obi ya na ọ bụ nwanyị mmanya na-egbu. **14** Elayị sịrị ya, "Ruo ole mgbe ka i ga-akwụsi ṙụnbiga mmanya oke? Si n'ebé mmanya dị wezuga onwe gi!" **15** Ma Hana zara sị ya, "Mba, onyenwe m, ariughi m mmanya obụla! Kama abụ m nwanyị obi ya dị ilu nke ukwuu. Anọ m na-ekwupütara Onyenwe anyị ihe dị m n'obi. **16** Biko

agula ohu gi nwanyị dika onye ajo omume. Esi m n'obi mwute na-akwasara Onyenwe anyị ụwa m." **17** Elayị zara sị ya, "Laa n'udo, ka Chineke Izrel mezuoro gi dika arirịo gi niile si dị." **18** Hana zara sị, "Ka m bürü onye si n'aka gi nata ihuoma." O jiri obi ụtọ laghachi, malitekwa iri nri ya. Ihu ya agbarulkwaghị ọzọ. **19** N'isi ọtụtụ echị ya, ha biliri kpọq isiala n'ihu Onyenwe anyị, mgbe ahụ, ha laghachiri n'ulọ ha dị na Rema. Mgbe ha laruru, Elkena bakwuru nwunye ya Hana, Onyenwe anyị chetakwara ya. **20** Mgbe oge ruru, o mere ka Hana tịrụ ime, mịọ nwa nwoke. O gurụ ya Samuel, n'ihi na ọ sịrị, "Arirịo m Onyenwe anyị maka ya." **21** Mgbe di ya, bụ Elkena na ndị ezinaulọ ya gara Shaịlo ichụrụ Onyenwe anyị aja nke afọ ahụ, na ichükwa aja metütara nkwa dị iche nke o kwere Onyenwe anyị, **22** Hana esoghi ha, ọ gwara di ya, "Mgbe nwantakirị a kwusịri ịnụ ara, ka m duru ya ga chee ya n'ihu Onyenwe anyị, o ga-ebikwa n'ebé ahụ ruo mgbe ebighị ebi." **23** Elkena bụ di ya sịrị ya, "Mee ihe obụla i chere kwasiri ekwesi. Nodụ ruo mgbe o hapụrụ ịnụ ara, ma ka Onyenwe anyị mezuo okwu ya." Hana nogidere n'ulọ tutu ruo mgbe o zuilitere nwantakirị ahụ, kwusị ya ịnụ ara. **24** Mgbe o kwusịri nwantakirị ahụ ịnụ ara, nwantakirị ahụ ka dị ntakirị. Ma o duuru ya, jiri oke ehi gbara afọ ato, na iri lita ụtụ ọka abụo na abụo, na otu karama mmanya, gaa n'ulọ Onyenwe anyị dị na Shaịlo. **25** Mgbe ha ji oke ehi ahụ chüşia aja, ha kpotaara Elayị nwantakirị ahụ. **26** Mgbe ahụ, ọ sịrị, "Onyenwe m, dika i si na-adị ndụ, o bụ m bụ nwanyị ahụ guzoro onwe ya nso n'ebé i nọ kpee ekpere nye Onyenwe anyị. **27** N'ihi nwa a ka m kpere ekpere, Onyenwe anyị emelara m ihe m riọrọ n'aka ya. **28** Ma ugbu a, ana m enyeghachi ya Onyenwe anyị ka ọ bürü nke ya ndụ ya niile." O fere Onyenwe anyị ofufe n'ebé ahụ.

2 Mgbe ahụ Hana kpere ekpere sị: "Obi m na-añụri ọnụ n'ime Onyenwe anyị; n'ime Onyenwe anyị ka e buliri mpi m elu. Ọnụ m na-anya isi megide ndị iro m, n'ihi na-enwere m mmasị na nzoputa gi. **2** "O nweghi onye dị nsọ dika Onyenwe anyị; o nweghi onye dị karịa gi, o nweghi nkume ọzọ yiri Chineke anyị. **3** "Anogidela na-ekwu okwu site na mpako, ekwekwala ka ọnụ gi kwuputa okwu nganga. N'ihi na Onyenwe anyị bụ Chineke maara ihe niile, ya bụ onye na-anwale ọru niile. **4** "Uta ndị na-ebu agha agbajielia ma ndị ahụ dara mba ka e nyere ike. **5** Ndị na-eriju

afo e meela onwe ha ndị ọrụ ngo maka nri, ma ndị na-adighi eriju afo na mbụ aghoolla ndị agụụ adighi agukwa. Nwanyị aga amụtala ụmụ asaa ma nwanyị ahụ mịrụ ọtụtụ ụmụ adighi amụtakwa. **6** “Onyenwe anyị na-eweta ọnwụ, ya na-emekwa ka a dị ndị, o bụ ya na-eme ka mmadụ daa n’ura ọnwụ, na-emekwa ka ha dị ndị ozo. (**Sheol h7585**) **7** Onyenwe anyị na-ezite ụbijam na akụnụba; o na-eweda n’ala, ma na-ebulikwa elu. **8** O na-esite na ntụ welite onye ogbenye na-ebuli ndị mkpa na-akpa site n’ikpo ntụ. O na-eme ka ha soro ụmụ eze nọdụ, na-emekwa ka ha keta ocheeze nsopụrụ. “N’ihî na ntọala ụwa bụ nke Onyenwe anyị n’elü ya ka o dökwasirị ụwa. **9** O ga-echebe ükwu ndị nso ya ma ndị ajo omume ka o ga-eme ka ha dere duu n’ime ochichiri. “O bughị site n’idị ike ka mmeri si abịa. **10** Ndị ahụ na-ebuli onwe ha imegide Onyenwe anyị ka a ga-etipia. Onye kachasi ihe niile elu ga-ebigbo site n’eluigwe megide ha. Onyenwe anyị ga-ekpe nsọtụ niile nke ụwa ikpe. “O ga-enye eze ya ike bulikwaa idị ike nke onye ya e tere mmanu.” **11** Mgbe ahụ, Elkena na Hana laghachiri Rema, ma ha hapụrụ Samuel n’eve ahụ. Nwata ahụ għor onyeozi Onyenwe anyị, n’ihî na o no na-enyere Elayi onye nchüajaka aka. **12** Ụmụ Elayi bụ ndị omume ha jogburu onwe ya; ha na-eleli Onyenwe anyịanya. **13** Dika mmeso ndị nchüajaka n’eve ndị mmadụ si dì: mgbe onye ọbụla bijara ịchụ aja, onyeozi onye nchüajaka na-abịa mgbe a na-esi anụ, jiri ndudu nwere eze ato n’aka ya. **14** O na-adunye ya n’ime efere anụ maqbụ ite, maqbụ iko e ji esi anụ. Ihe ọbụla ndudu ahụ dùputara ka onye nchüajaka na-ewere. Otu a ka ha si emeso ndị Izrel niile na-abịa na Shaiilo. **15** Mgbe ụfodụ, tupu e suree abuba anụ n’eve ịchụ aja, ndị ozi onye nchüajaka na-abịa gwa onye wetara anụ ịchụ aja sị ya, “Nye onye nchüajaka ndu nke o ga-ahụ n’okụ, n’ihî na o choghi iri anụ e siri esi, kama anụ ndị ka o choro.” **16** O burụ na onye ji anụ ahụ bija ịchụ aja agwa onyeozi ahụ okwu sị, “Chere ka anyị buru ụzọ suo abụba ndị a okụ tupu i were ihe i choro,” onyeozi ahụ na-aza sị, “Nye m anụ ahụ ugbu a, o burụ na i nyeghi m ya aga m ejị ike were ya.” **17** Mmehie ụmụ okorobịa ndị a na-eme dì ukwu n’anya Onyenwe anyị, n’ihî na ha na-eleda onyinye a na-ewetara Onyenwe anyịanya. **18** N’oge a, Samuel na-agakwa ozi ya n’ihu Onyenwe anyị. O bụ ezie na o bụ naanị nwantakiri, o na-eyi akwa ọcha efoqd dika ndị nchüajaka. **19** Afo ọbụla, nne ya na-akwara ya uwe mwụda, nke o na-ewetara ya mgbe ya na di ya bijara

ịchụ aja. **20** Tupu ha alaa, Elayi na-agozi Elkena na Hana sị, “Ka Onyenwe anyị nye gi ụmụ ozo, ndị ga-anochi anya onye a i riþo maka ya, nke i nyeghachiri Onyenwe anyị.” **21** Onyenwe anyị gosiri Hana amara. O turụ ime mta ụmụ ndị ikom ato, na ụmụ ndị inyom abụo. Ma Samuel tokwara n’ije ozi ya n’ihu Onyenwe anyị. **22** N’oge a, Elayi aburula mnqo agadi. O nokwa na-anụ ihe ojoo niile ụmụ ya ndị ikom na-eme ndị Izrel niile, ya na otu ha si edinakwuru ụmụ nwanyị na-eje ozi n’onụ ụzọ ebe ịchụ aja ụlo nzute. **23** Ya mere, Elayi gwara ụmụ ya sị, “Anụla m site n’onụ ndị Onyenwe anyị, banyere ihe ojoo niile dị iche iche unu na-eme. Gịnị mere unu ji na-eme ihe ojoo dị otu a?” **24** O bughị akụkọ oma ka m na-anụ site n’onụ ndị Onyenwe anyị banyere unu. **25** O burụ na mmadụ emehie megide mmadụ, Chineke nwere ike gbooro ya oğu. Ma o burụ na mmadụ emehie megide Onyenwe anyị, onye ga-egboro ya oğu?” Ma ụmụ ya ndị ikom egeghị nna ha ntị, n’ihî na Onyenwe anyị na-akwado ila ha n’iyi. **26** Nwata ahụ bụ Samuel na-eto, na-agba dimkpa, burukwa onye ihe ya dị Onyenwe anyị na mmadụ mma. **27** Otu onye nke Chineke bijara gwa Elayi okwu sị ya, “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru: O bụ na m ezipuþtaghị ike m n’uzo pütara ihe mgbe nna nna gi ha bụ ohu n’ala Ijipt n’okpuru Fero? **28** Ahopütara m nna nna unu ochie site n’etiti ebo niile nke Izrel mee ya ka o burụ onye nchüajaka m, ka o chuo aja n’eve ịchụ aja m, isure ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ, na iyi uwe efoqd ndị nchüajaka n’ihu m. Enyere m ezinaulọ nna nna gi onyinye niile Izrel ji chuo aja nsure ọkụ. **29** Gịnị mere unu ji na-eleli aja a na-achürü m, na onyinye a na-ewetara m n’usoro dika m si nye ya n’iwu anya? Gịnị mere i ji na-asopuru ụmụ gi karịa m, ime onwe unu ka unu gbaa abụba site n’idebere onwe unu akụkọ kachasi mma nke onyinye niile ụmụ Izrel, ndị m, na-ewetara m. **30** “N’ihî ya, otu a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel, kwuputara, sị, ‘Ekwere m nkwa na ndị ezinaulọ gi na nke nna gi ga-eje ozi n’ihu m ruo mgbe ebighị ebi,’ ma ugbu a, otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya, ‘O gaghi adịkwa otu a n’eve m no! N’ihî na ndị na-asopuru m ka m ga-asopuru, ma ndị niile na-eleda m anya, ka a ga-akpo ihe efu. **31** Oge na-abịa mgbe m ga-ebipụ ike gi na ike ezinaulọ nna gi, wezuga ha ka nwoke ọbụla n’ezinaulọ gi hapụ ito għoq agadi. **32** I ga-ahụ mkpagbu n’eve obibi m; a ga-emere Izrel ihe oma nke ga-eme ka i nwee anya ụfụ, ma o dighi onye ga-eme agadi n’ezinaulọ gi. **33** Onye

obia n'ime unu nke m na-ebipughị site n'ebi ịchụ aja m ga-adị ndị naanị n'onodị anya mmiri akwa nke ga-ekpučhi ya anya, na iru uju nke obi. Umụ umụ gi niile ga-anwụ tupu ha eruo agadi. 34 “Ihe ga-adakwasị umụ gi ndị ikom, bù Hofni na Finehaz, ga-aburụ gi ihe ama. Ha abuči ga-anwụ n'otu ubochi. 35 Aga m akpolite nye onwe m, onye nchüaja kwsiri ntukwasị obi, onye ga-eme ihe dì m n'uche na n'obi. Aga m eme ka ezinaulø ya guzosie ike. O ga-eje ozi n'ihu Onye m e tere mmanu oge niile. 36 Mgbe ahụ, ndị niile foduru n'ezinaulø gi ga-abia kpoo isiala nye ya, riqo ya ego na ihe oriri. Ha ga-asi, “Biko, nyetü m oru m ga-arụ n'etiti ndị nchüaja, ka m hụ ihe m ga-eri.””

3 Nwata ahụ bù Samuel nökwa na-ejere Onyenwe anyị ozi n'ihu Elayi. N'ubochi ndị ahụ okwu Onyenwe anyị di ukọ, adighikwa ahụ otutu ọhụ. 20 Ruru n'otu abalị, ka Elayi dinara ala n'onodị ya irahụ ụra, ebe ọ bụ na anya ya akala nka nke bù na ọ dighị ahuzikwa ụzọ nke ọma. 3 Mgbe ahụ, orionà Chineke anyubeghi, Samuel dinara n'ulonṣo Onyenwe anyị, n'ebi ahụkwa ka igbe ọgbugba ndị Chineke di. 4 Onyenwe anyị kporo Samuel oku, Samuel zara si, “Lee m n'ebi a.” 5 O biliri jekwuru Elayi, si ya, “Lee m abjala m.” Ma Elayi siri ya, “Mba, akpoghi m gi, laghachi gaa dinaa ala.” Samuel gara dina ala. 6 Ozokwa, Onyenwe anyị kporo ya si, “Samuel!” Samuel gbaara ọso jekwuru Elayi si ya, “Lee m, gini ka m ga-eme?” Ma Elayi zara si ya. “Mba akpoghi m gi oku, nwa m. Laghachi gaa dinaa ala.” 7 Ma Samuel amatabeghi onye Onyenwe anyị bụ, ekpughebeghi okwu Onyenwe anyị nye ya. 8 Onyenwe anyị kporo ya oku nke ugbo ato; ozokwa Samuel biliri jekwuru Elayi si ya, “Lee m, gini ka i chorop ka m mee?” Mgbe ahụ, Elayi għotara na ọ bụ Onyenwe anyị na-akpo nwantakirị ahụ, 9 n'ihii ya ọ gwara Samuel okwu si, “Laghachi, dinaa ala. Ọ buru na ọ kpoo gi ozø, si ya, ‘Lee m, kwuo, Onyenwe anyị, n'ihii na ohu gi na-ege ntị.’” Ya mere Samuel laghachiri gaa dinaa ala. 10 Onyenwe anyị bijara guzo onwe ya n'ebi ahụ, kpoo ya ozø dika o si kpoo ya na mbu si, “Samuel! Samuel!” Samuel zara si, “Lee m, kwuo, n'ihii na ohu gi na-anu.” 11 Onyenwe anyị gwara Samuel si, “Lee, ana m aga ime ihe n'Izrel nke ga-eme ka ntị nṛu ya zuq wuruwuru. 12 N'oge ahụ aga m emezu ihe niile m kwuru megide Elayi na ezinaulø ya, site na mmalite rroq ogwugwu. 13 N'ihii na agwara m ya na m ga-ekpe ezinaulø ya ikpe, rroq mgbe ebighi ebi, n'ihii mmechie

ahụ ọ maara ihe banyere ya. N'ihii na umu ya mere onwe ha ndị a na-elelị anya, ma o meghị ihe obula ikwusị ha. 14 Ya mere, ariṇḍola m iyi nye ụlo Elayi si, ‘Ikpe ọmuma díkwasirị ụlo Elayi bù nke a na-agaghị ejị onyinye maobu ịchụ aja kpuchie.’ 15 Samuel dinara ala tutu ruo ụtụtụ. Mgbe chi borog, o meghere ọnụ ụzo ụlo nzute Onyenwe anyị dika ọ na-eme. Ma egwu türü ya īgwa Elayi ọhụ ahụ. 16 Ma Elayi kporo ya si, “Samuel, nwa m.” Samuel zara si, “Lee m n'ebi a.” 17 Elayi jürü ya si, “Gini ka ọ gwara gi? Ezola ihe obula n'ebi m nọ. Ka Chineke mesoo gi mmeso, otu obula mmeso ahụ si dì njø, ma ọ buru na i zoo ihe obula ọ gwara gi n'ebi m nọ.” 18 Ya mere, Samuel gwara ya ihe niile, o zokwaghi ihe obula. Mgbe ahụ Elayi kwuru okwu si, “Ya onwe ya bụ Onyenwe anyị, ya meekwa dika o si dì ya mma n'anya.” 19 Onyenwe anyị nonyeere Samuel mgbe ọ na-eto, meekwa ka amumा niile Samuel buru mezuo. 20 Ndị Izrel niile, site na Dan ruo Bjasheba, matara na Samuel bù onye amumा Onyenwe anyị kwsiri ntukwasị obi. 21 Onyenwe anyị gakwara n'ihu na-egosi onwe ya na Shaïlo. N'ebi ahụ o gosiri onwe ya nye Samuel site n'okwu ya.

4 Okwu Samuel rutere ndị Izrel niile ntị. Mgbe Izrel pürü izute ndị Filistia n'agha, ha mara ụlo ikwu ha na Ebeneza, ma ndị Filistia mara nke ha n'Afek. 2 N'agha a lürü n'ubochi ahụ, ndị Filistia doro onwe ha n'usoro izute ndị Izrel, dika agha na-agbasa, ndị Filistia lugburu umu Izrel, gbkwaa puku mmadu anō n'ime ha. 3 Mgbe ndị agha Izrel foduru laghachiri n'ulo ikwu ha, ndị okenyere Izrel juriṭara onwe ha si, “Gini mere Onyenwe anyị ji kwe ka ndị Filistia merie anyị taa. Ka anyị gaa Shaïlo buputa igbe ọgbugba ndị Onyenwe anyị, ka o soro anyị jee agha, ka ọ naputa anyị site n'aka ndị iro anyị.” 4 Ya mere, ha zigara ndị mmadu ka ha gaa Shaïlo. Ha sitere n'ebi ahụ bute igbe ọgbugba ndị Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, onye ahụ na-anokwasị n'oché ebere n'etiti cherubim. Umụ ndị ikom Elayi abuči, bù Hofni na Finehaz, nonyeere igbe ọgbugba ndị Chineke ahụ. 5 Mgbe e bubatara igbe ọgbugba ndị Onyenwe anyị ahụ n'ebi ndị agha Izrel mara ụlo ikwu ha, ndị Izrel tiri mkpu mere ka ala maa jijiji. 6 Mgbe ndị Filistia nṛu ụda mkpu a, ha jürü si, “Gini na-eme? Ọ bụ gini kpatara oke iti mkpu a n'ulo ikwu ndị Hibru?” Mgbe a gwara ha na ọ bụ n'ihii na igbe ọgbugba ndị Onyenwe anyị erutela, 7 ujọ türü ndị Filistia. Ha siri,

"Chi abatala n'omuma ulo ikwu ahü. Ahuhu diri anyi n'ihi na ihe di otu a emetübeghi n'oge gara aga. 8 Ahuhu diri anyi! Onye ga-anaputa anyi site n'aka chi ndi a di ike? N'ihi na o bụ chi ndi a ji ihe otiti di iche iche tie ndi Ijipt mgbe ụmụ Izrel nō n'ozara. 9 Unu di ike, unu ndi Filistia, burukwanu ndi ikom, ma o bụghị otu a, unu ga-agho ohu ndi Hibrū dika ha bùyàru unu ndi ohu. Bùrunu ndi ikom, lụg agha!" 10 Ndị Filistia lürü ogu dika dike, lugbuo ndi Izrel. Ndị agha ji ụkву eje ogu onuogugu ha di iri puku ato nwụrụ n'otu ụbọchị ahü. Ma ndi fodurụ gbalara n'ulọ ikwu ha. 11 Ndị Filistia dötara igbe ọgbugba ndu Chineke n'agha, ma gbukwaa Hofni na Finehaz ụmụ Elayi. 12 Ma otu nwoke onye Benjamin gbatụrụ ọso site n'ogbo agha ahü, gbara ruo Shailo n'otu ụbọchị ahü, o yi uwe dowa adowa, aja díkwa ya n'isi. 13 Mgbe o rutere, Elayi nō n'oche ya n'akukụ uzø, na-eche, n'ihi na obi ya na-ama jijiji, n'ihi igbe ọgbugba ndu Chineke. Mgbe nwoke ahü batara n'ime obodo, kọ ihe mere, mkpu akwa dara n'obodo ahü niile. 14 Elayi nñuru iti mkpu ahü juo sị, "Ginị bụ isi üzü a?" Onyeozi ahü mere ngwangwa bata gwa Elayi okwu. 15 Elayi agbaala iri afọ itoolu na afọ asato n'oge a, nke mere na o naghi ahukwa üzø. 16 Nwoke ahü gwara Elayi sị, "Esi m n'ihi agha gbalata. Ano m n'ebé ahü taa hụ ka agha si gaa." Elayi jürü sị, "Nwa m, o bụ ginị mere?" 17 Onyeozi ahü zara sị, "Izrel sitere n'ihi ndi Filistia gbaa ọso. E tigbukwara ọtụtụ n'ime ndi agha ha. Ọzø, ụmụ gi abụ, Hofni na Finehaz nwụrụ. E burukwara igbe ọgbugba ndu Chineke." 18 Mgbe onyeozi ahü kwutere maka igbe ọgbugba ndu Chineke. Elayi sitere n'oche ya dalaa azu n'akukụ onu üzø ama, dajie olu ya, nwụlọ! N'ihi na o meela nnọq agadi. O bụkwa onye buru ibu. Ya onwe ya kpekwarra ụmụ Izrel ikpe iri afọ ano. 19 Nwunye nwa ya, bụ nwunye Finehaz, dí ime, noqwa nso oge imu nwa ya. Mgbe o nñuru maka obubu e buuru igbe ọgbugba ndu Chineke, nükwa maka onwụ nna di ya na di ya, o muputara nwa ya n'ike. Ma o nwụrụ n'ihi ihe mgbu nke afọ ime. 20 Ma mgbe o na-anwụ, ndi inyom na-eji ya ime, sịri ya, "Atula egwu, adala mba, i muola nwa nwoke." Ma o zaghi ha ihe ọbula. O nákaghị ha ntị. 21 O gurụ nwantakirị aha, kpọ ya lkabodụ, kwuo sị, "Ebube esitela n'Izrel pụo," n'ihi obubu e buuru igbe ọgbugba ndu Chineke, na n'ihi onwụ nna di ya na di ya. 22 O kwuru sị, "Ebube esitela n'Izrel pụo, n'ihi na e buuru igbe Chineke."

5 Mgbe ndi Filistia buuru igbe ọgbugba ndu Chineke, ha si Ebeneza buru ya buga Ashdod. 2 Ha butere igbe ọgbugba ndu Chineke, buba ya n'ime ulo Dagón, doba ya n'akukụ Dagón. 3 Mgbe ndi Ashdod tetara n'isi ụtụtụ echị ya, ma lee, Dagón adaala, kpuo ihu ya n'ala n'ihi igbe ọgbugba ndu Onyenwe anyi. Ha bulikwara Dagón elu doghachi ya n'ọnodu ya. 4 Ma n'ụtụtụ echị ya, Dagón adakwala kpuo ihu n'ala n'ihi igbe ọgbugba ndu Onyenwe anyi. Isi ya na aka ya abụ dakapụrụ, togboror na mbata onu üzø, O bụkwa naanị ogwe ahü ya fodurụ. 5 O bụ nke a mere, site mgbe ahü ruo taa, ndi nchuaaja Dagón na ndi niile na-abata n'ulọ Dagón, adighị azo ụkву ha n'ọnụ üzø mbata ulo Dagón dì n'Ashdod. 6 Aka Onyenwe anyi malitere ịdi arø n'ahü ndi Ashdod, ha na obodo ndi ọzo gbara ya gburugburu, o ji etuto di iche iche menye ha egwu ma bibiekwa ha n'Ashdod n'oke ala ya niile. 7 Mgbe ndi Ashdod hụrụ ihe na-eme, ha sịri, "Anyi achoghi ka igbe ọgbugba ndu Chineke nke Izrel diri n'etiti anyi, n'ihi na aka ya di ike n'ahü anyi, otu aka ahukwa na chi anyi Dagón." 8 Ya mere, ha ziri ozi kpokota ndịsi ndi Filistia niile, juo ha sị, "Ginị ka anyi ga-eme igbe chi ndi Izrel?" Ha zara, "Ka e buru igbe chi ndi Izrel buga ya n'obodo Gat." Ya mere ha buuru igbe Chineke nke Izrel buga Gat. 9 Ma mgbe ha bubatara ya na Gat, aka Onyenwe anyi malitere imegide obodo ahü. O tinyere ndi obodo ahü n'ọnodu oke egwu. O tiri ndi bi n'obodo ahü ihe otiti, ma nwantakirị ma dimkpa, etuto di iche iche toro ha n'ahü. 10 Ya mere, ha zilara igbe ahü Ekròn. Ma mgbe igbe ahü na-abata Ekròn, ndi Ekròn kwara akwa sị, "Ha e burula igbe ọgbugba ndu chi ndi Izrel butere anyi, ka anyi na ndi anyi nwusia!" 11 Ya mere, ha kpokotara ndịsi ndi Filistia niile sị ha, "Sinu n'obodo zipụ igbe chi ndi Izrel, maqbụ zighthchinu ya n'obodo e si bute ya na mbụ, ka o hapụ ighbuchapụ anyi na ndi anyi." N'ihi egwu maka onwụ ejidela ndi niile bi n'obodo. Aka Chineke díkwa ike nke ukwuu megide obodo ahü. 12 Ndị na-anwughị ka e mere ka etuto juputa ha n'ahü, mkpu akwa nke ndi obodo ahü ruru eluigwe.

6 Igbe ọgbugba ndu Onyenwe anyi ahü nören n'obodo ndi Filistia onwa asaa. 2 Emesịa, ndi Filistia kporo ndi nchuaaja ha na ndi na-ajụ mmụo ase juo ha sị, "Ginị ka anyi ga-eme banyere igbe ọgbugba ndu Onyenwe anyi? Gwa anyi otu anyi ga-esi zilaga ya n'ala ya." 3 Ndị ahü zara sị, "O bùrụ na unu ezighachi

igbe ọgbugba ndu chi ndị Izrel, unu ezighachila ya n'aka efu, kama jirinu onyinye aja ikpe ọmụma zilaga ya. Unu mee nke a, ihe otiti ndị a ga-ala. Unu ga-amatakwa ihe mere o ji na-ata unu ahụ ndị a.” **4** Ha jürü, “Olee ụdị onyinye aja ikpe ọmụma anyị ga-enye.” A gwara ha, “Dịka ọnụogugu ndịsi obodo Filistia si dị ise, unu ga-eziga onyinye oyiyi etuto ise nke e jiri ọlaedo kpụo na oyiyi oke ise nke e jikwa ọlaedo kpụo, n'ihi na ọ bụ otu ụdị ihe otiti ahụ ka o ji tie unu na ndịsi obodo unu niile. **5** Jiri ọlaedo kpụo oyiyi etuto na oke ndị ahụ na-emebi ala unu, si otu a nye chi ndị Izrel nsopuru. Ma eleghị anya o ga-ezewuga aka ike ya site n'ebe unu na chi unu dị iché iche na ala unu no. **6** Gịnị mere unu ga-eji nyichie obi unu dịka ndị Ijipt na Fero mere? Mgbe Chineke mesiri ha ike, ọ bụ na ha ahaughi ndị Izrel ka ha laa? **7** “Wuonu ugboala ọhụrụ, werekwanụ nne ehi abụ na-enye ụmụ ara kegide n'ugbo ahụ. Ehi ndị a ga-abụ ndị a na-ejibeghi kọ ọrụ ubi mbụ. Mgbe unu kegidere ehi ndị a, chirịnụ ụmụ ha chubà ha n'ebe a na-edede ehi. **8** Werenụ igbe ọgbugba ndu Onyenwe anyị tiniye n'ugboala ahụ, tiniyekwa ihe ọlaedo ndị ahụ unu na-enye ka ọ bụrụ aja ikpe ọmụma unu n'ime igbe nta unu ga-etinye n'akukụ ya. Zilaganụ ya n'uzo ọ ga-agbaso. **9** Ma guzonu na-ele ya anya. Ọ bụrụ na ọ gafee oke ala anyị banye Bet-Shemesh, unu ga-amata na ọ bụ Onyenwe anyị mere ka ihe ọjoo ndị a dakwasị anyị. Ma ọ bụrụ na o meghị otu a, ọ bụrụ na ọ loghachi, anyị ga-amata na ihe otiti a bụ naanị ihe ndaba nke dakwasị anyị, o sikwaghị n'aka Onyenwe anyị.” **10** Ha were dịka okwu ndị a si dị. Ha weere nne ehi abụ na-enye ụmụ ara kegide ha n'ugboala ahụ, werekwa ụmụ ha kpochie n'ogba anụ. **11** Igbe ọgbugba ndu Onyenwe anyị na igbe nta ahụ e tinyere oke na oyiyi etuto ọlaedo ndị ahụ a kpụru akpụ ka ha dokwasịri n'elu ugboala ahụ. **12** Ehi ndị ahụ dokpụru ugbo ahụ gawa n'uzo Bet-Shemesh. Ha na-ebekwa muuu mgbe ha na-agà. Ha sogidere ụzọ ahụ na-agà. Ha echigharighị gaa aka nri mạgbụ aka ekpe. Ndị eze ndị Filistia sogidekwara ha n'azụ tutu rute n'oke ala Bet-Shemesh. **13** N'oge a, ndị Bet-Shemesh nō n'ubi na-ewe ihe ubi nke ọka wiiti na ndagwurugwu ala ahụ. Mgbe ha lepụrụ anya hụ igbe ọgbugba ndu Onyenwe anyị, ọniụ juru ha obi. **14** Mgbe ugboala ahụ batara n'ubi nwoke a na-akpọ Joshua na Bet-Shemesh, ọ kwusịri n'akukụ otu nkume ukwu dị n'ebe ahụ. Ngwangwa, ndị nō n'ebe ahụ gbuwasịri

osisi e ji mee ụgbọ ahụ, gbukwaa ehi abụ ahụ, were ha chọqoro Onyenwe anyị aja nsure oku. **15** Ndị ikom Livayị nō n'ebe ahụ buliri igbe ọgbugba ndu Onyenwe anyị na igbe nta ahụ dị n'akukụ ya nke ọlaedo niile a kpụru akpụ dị n'ime ya, dokwasị ha n'elu nkume. Ndị Bet-Shemesh chürü ọtụtu aja nsure oku na aja ndị ozọ nye Onyenwe anyị n'ubochị ahụ. **16** Mgbe ndị eze ise obodo ndị Filistia hụrụ ihe mere, ha laghachiri n'Ekròn n'ubochị ahụ. **17** Onyinye etuto ọlaedo ise a kpụru akpụ nke ha nyere Onyenwe anyị dị ka aja ikpe ọmụma n'ihi ihe mere ha bụ maka obodo ndị Filistia ndị a, Ashdod, Gaza, Ashkelon, Gat na Ekron. **18** Ha wetakwara oke ọlaedo a dịka ọnụogugu obodo ndị Filistia si dị, bụ nke ndịsi ise ahụ nwere, obodo ndị e wusiri ike, na obodo nta niile ha. Nkume ukwu ahụ ebe a dokwasịri igbe ọgbugba ndu Onyenwe anyị, bụ ihe akaebe n'ubi Joshua, onye Bet-Shemesh ruo taa. **19** Ma Onyenwe anyị tigburu iri ndị ikom asaa n'etiti ndị Bet-Shemesh n'ihi na ha nyobara anya n'ime igbe ọgbugba ndu Onyenwe anyị ahụ. N'ihi ya ndị Bet-Shemesh ruru uju n'ihi ndị ahụ niile Onyenwe anyị tigburu. **20** Ndị Bet-Shemesh jürü sị, “Onye pürü iguzu n'ihu Onyenwe anyị, bụ Chineke a dị nsọ? Olee ebe anyị ga-ezigakwa igbe ọgbugba ndu a?” **21** Ha zipuru ndị ozi ka ha gaa gwa ndị Kiriati Jearim sị ha, “Ndị Filistia ezighachila igbe ọgbugba ndu Onyenwe anyị. Bịanụ buru ya gaa n'obodo unu.”

7 Ya mere, ndị ikom Kiriati Jearim bijara buru igbe ọgbugba ndu Onyenwe anyị bubata ya n'ulo Abinadab nke dị n'elu ugwu. Ha doro Elieza, ọkpara Abinadab nsọ, ka ọ bụrụ onye na-elekọta igbe ọgbugba ndu Onyenwe anyị. **2** Igbe ahụ digidere na Kiriati Jearim ogologo oge, iri afọ abụ zuruoke. Ma n'oge a niile, ndị Izrel nō na-eru uju n'ihi Onyenwe anyị. **3** Ya mere, Samuel gwara ezinaulọ Izrel niile sị, “Ọ bụrụ na unu ji obi unu niile na alaghachikwute Onyenwe anyị, mgbe ahụ, wezuganụ chi niile nke ndị ala ọzo, na arụsi Ashtoret site n'etiti unu. Kpebienụ n'obi unu iibiajkwute Onyenwe anyị, feekwa naanị ya ofufe. Ọ ganaputakwa unu site n'aka ndị Filistia.” **4** Ya mere, ndị Izrel wezugara arụsi Baal na Ashtoret ha, bido ife naanị Onyenwe anyị. **5** Samuel gwara ha sị, “Unu ndị Izrel, zukọtaanụ na Mizpa, ka m rịo Onyenwe anyị arịriọ n'isi unu.” **6** Mgbe ha niile zukorọ n'ebe ahụ, ha kuuru mmiri wupụ ya n'ala n'ihu Onyenwe anyị. N'ubochị ahụ kwa, ha buru ọnụ, kwuputa mmehie

sí, “Anyí emehiela megide Onyenwe anyí.” O bụ na Mizpa ka Samuel malitere ikpe ụmụ Izrel ikpe. 7 Mgbe ndị Filistia nṣuru na ụmụ Izrel zukoró na Mizpa, ndị eze ndị Filistia chikotara ndị agha ha, bịa ibuso Izrel agha. Mgbe ụmụ Izrel nṣuru na ha na-abia nso, ha türü ujọ nke ukwuu. 8 Ha siri Samuel, “Akwušíla itiku Onyenwe anyí Chineke anyí mkpu akwa n’ihí anyí, kpeekwa ekpere ka ọ zoputa anyí site n’aka ndị Filistia.” 9 Mgbe ahụ, Samuel weere nwa atụrụ na-añu ara jiri ya chukoró Onyenwe anyí aja nsure oku, rịokwa Onyenwe anyí ka o nyere Izrel aka. Onyenwe anyí zara ekpere ya. 10 N’oge ahụ, mgbe Samuel nō na-esure aja nsure oku ahụ, ndị Filistia bịa runu nso ibuso Izrel agha, ma Onyenwe anyí sitere n’eluigwé were oke olu egbe eluigwé nke dara oke ụda chusasịa ha. O mere ka ọgbaghara bata n’etiti ndị Filistia. Nke a mekwara ka ụmụ Izrel kpocharapu ha, 11 Ndị ikom Izrel si na Mizpa püta chuso ndị Filistia ọso, na-etigbu ha n’uzo ruo na ndịdà Bet-Ka. 12 Mgbe ahụ, Samuel weere otu nkume doo ya n’agbata Mizpa na Shen, kpoo ebe ahụ, Ebeneza, nke pütarà, “Nkume inyeaka,” n’ihí na ọ siri, “N’ezie, Onyenwe anyí enyerela anyí aka ruo ugbu a.” 13 Ya mere, mmeri a e meriri ndị Filistia mere ka ha ghara ibuso Izrel agha ọzo, n’ihí na Onyenwe anyí kwusíri ha ime nke a ụbuchi niile nke ndị Samuel. 14 E nyeghachiri ndị Izrel obodo niile ndị Filistia dötara n’agha na mbụ, nke di site n’Ekròn ruo Gat. Ndị Izrel napütara oke ala ndị a site n’aka ndị Filistia. N’uzo di otu a, e mere ka udo di n’etiti ndị Izrel na ndị Amorait. 15 Samuel nogidere díka onye ikpe ndị Izrel ụbuchi niile nke ndị ya. 16 Afọ niile, ọ na-ejegharị site n’otu obodo ruo n’obodo ọzo, site n’obodo Betel ruo Gilgal, ruokwa Mizpa. Ọ na-anokwa n’obodo ndị a na-ekpe ndị Izrel ikpe. 17 Ma ọ na-aloghachi na Rema, n’ihí na ọ bu n’ebé ahụ ka ụlo ya di. O kpekwara ndị Izrel ikpe n’ebé ahụ, wuokwara Onyenwe anyí ebe ichu aja n’ebé ahụ.

8 Mgbe Samuel ghoro agadi, o mere ụmụ ya ndị ikom ka ha bürü ndị ikpe ndị Izrel. 2 Juel, ọkpara ya, na Abija, nke na-eso ya ka ọ hopütara. Ha nökwa na Bìasheba na-ekpe ndị Izrel ikpe. 3 Ma ụmụ ya esoghị ụzo ya. Ha na-agbaso naanị ihe ga-abara ha. Ha na-erikwa ngari, na-ekpe ikpe na-ezighị ezi. 4 N’ihí ya, ndị okenyé ụmụ Izrel niile zukotara, bịa kwute Samuel na Rema sị ya, 5 “I meela agadi, ụmụ gi ndị ikom adighikwa eso ụzo gi. Ugbu a hopütara anyí onye ga-abụ eze anyí, onye ga na-edu anyí, díka mba ndị

ozó.” 6 Ma obi adighị Samuel ụtọ mgbe ha rijoró sị, “Nye anyí eze ga-edu anyí.” N’ihí ya, Samuel kpokuru Onyenwe anyí n’ekpere. 7 Onyenwe anyí gwara ya, “Gee ntí n’ihe niile ndị a na-agwa gi; ọ bughi gi ka ha jürü, kama ọ bu mụ onwe m ka ha jürü ibu eze ha. 8 Site n’ubochị m mire ka ha si n’ijipt püta ruo taa, ha na-agbaküta m azu, na-efe chi ndị ọzo. Ọ bükwa otu a ka ha na-eme gi ugbu a. 9 Mee díka ha rijoró, ma echefula igwa ha ụdị omume eze ahụ ga-achị ha ga-emeso ha.” 10 Samuel gwara ndị Izrel na-ariọ ka e nye ha eze ihe Onyenwe anyí kwuru. 11 Ọ zara sị ha, “Ihe ndị a bu ụdi mmeso eze ahụ ga-achị unu ga-emeso unu: Ọ ga-eduru ụmụ unu ndị ikom mee ha ndị na-agba ọso n’ihí ụgbọ agha ya na inyinya ya. 12 Ụfodụ ka ọ ga-eme ochiaghị, ndị ga-elekota otụtụ puku ndị agha, maobụ iri ndị agha ise; ndị ụfodụ ga-abụ ndị ga-akọ ubi ya, ndị ọzo ga-ewebatakwa ihe owuwe ubi ya, ma ndị ọzo ga-akpuru ya ngwa agha na ihe niile e ji anya ụgbọ agha ya. 13 Ọ ga-eduru ụmụ unu ndị inyom mee ka ha bürü ndị na-esiri ya mmanụ otite na-esi isi ụtọ, na ndị na-esiri ya nri, na ndị na-eghere ya ihe oghighe. 14 Ọ ga-anarakwa unu ubi unu, na ubi vajinị unu, na ubi oliv unu ndị kachasi mma, were ha nye ndị na-ejere ya ozi. 15 Ọ ga-ewere otu ụzo n’ime ụzo iri nke mkpuru ubi unu na ubi vajinị unu nye ndị ọru ya na ndị na-ejere ya ozi. 16 Ọ ga-akwagidekwa unu ka unu nye ya ndị ohu unu, ndị ikom n’ime ha, na ndị inyom n’ime ha, ya na anu ụlo unu ahụ di ezi mma, na inyinya ibu unu. 17 Ọ ga-ewerekwa otu ụzo n’uzo iri nke igwe anu ụlo unu, meekwa ka unu onwe unu burukwa ndị ohu ya. 18 Mgbe ụbuchi ndị ahụ biara, mgbe ihe ndị a bidoro imezu, unu ga-akwa akwa, rịo ka e wezugara unu eze ahụ unu hopütara onwe unu, ma Onyenwe anyí agaghị aña unu ntí n’ubochị ahụ.” 19 Ma ndị Izrel jürü ige Samuel ntí. Ha siri, “Anyí choro eze ga-achị anyí. 20 Mgbe ahụ, anyí onwe anyí ga-adị ka ndị mba niile ọzo, anyí ga-enwe eze ga na-edu anyí, na-aga n’ihí anyí na-ebukwa agha anyí.” 21 Samuel gwara Onyenwe anyí ihe niile ha kwuru. 22 Ma Onyenwe anyí zara ya ọzo sị, “Mee ihe ha kwuru, nye ha eze.” Mgbe ahụ, Samuel gwara ndị ikom Izrel okwu sị ha, “Laanụ, nwoke ọbula n’obodo ya.”

9 E nwere otu nwoke si Benjamin aha ya bụ Kish nwa Abiel, nwa Zeroa, nwa Bekorat, nwa Afia, onye Benjamin, burukwa oke mmađu a maa ama. 20 nwere

nwa nwoke aha ya bụ Sol, onye bụ okorobia nō n'uju ya. O nweghi nwoke ọzọ e ji atunyere ya n'Izrel niile. O toro ogologo karịa onye ọbụla site n'ubu ruo n'isi. 3 Otu ụbочị, ụfodụ n'ime ịnyinya ibu Kish nna Sol nwere kpafuru. N'ihi ya, Kish kporo Sol gwa ya okwu sị, "Duru otu odibo ka gi na ya soro ga chogharịa ịnyinya ibu ndị a." 4 Ha chororo ịnyinya ndị ahụ gaa n'ala ugwu ugwu Ifrem, na n'akukụ Shalisha, ma ha ahughị ha. Ha chokwara ha gaa n'akukụ Shaalim, ma ha ahughị ha n'ebe ahụ. Emesia, ha chororo ịnyinya ibu ndị ahụ gaa n'ala niile nke ndị Benjamin, ma ha ahughị ha ebe ọbụla. 5 N'ikpeazụ, mgbe ha chororo ha rute n'ala Zuf, Sol gwara onyeozi ahụ ya na ya so, sị, "Ka anyị laghachi, n'ihi na ọ burụ na nna m elee anya anyị ma ọ hughị anyị, ọ ga-amalite iche echiche banyere anyị karịa ịnyinya ibu ndị a." 6 Ma odibo ahụ zara ya sị, "Lee, e nwere otu onye nke Chineke bi n'obodo a; ọ bükwa onye mmadụ niile na-asopụrụ n'ihi na ihe ọbụla o kwuru na-emezu. Ka anyị gaa hụ ya, ma eleghị anya ọ ga-agwa anyị ụzọ anyị ga-esi." 7 Sol sıri odibo ya, "Ọ burụ na anyị agaa, gịnị ka anyị ga-enye nwoke ahụ? Nri dị na-apka anyị agwula, ọ díkwaghị onyinye anyị nwere nke anyị ga-enye onye nke Chineke. Gịnị ka anyị nwere?" 8 Onyeozi ahụ zara ya ọzọ sị, "Lee, enwere m otu mkpuru shekel ọlaocha. Aga m enye ya onye Chineke a ka ọ gwa anyị ụzọ anyị ga-esi." 9 (Na mgbe gara aga n'Izrel, ọ burụ na mmadụ agaa iju Chineke ase, ọ na-asị, "Bịa ka anyị jekwuru onye ọhụ ụzọ," n'ihi na onye a na-apkọ onye amuma taa, ka a na-apkọ onye ọhụ ụzọ n'oge ahụ). 10 Sol sıri odibo ya, "Ọ dị mma, Bịa ka anyị gaa." Ha biliri gawa n'obodo ebe onye Chineke ahụ nō. 11 Mgbe ha na-arigo ugwu ịbanye obodo ahụ, ha zutere ụfodụ ụmụ agbogho ka ha na-aputa iseta mmiri, juo ha ajuju sị, "Onye ọhụ ụzọ ahụ ọ nō n'ebe a?" 12 Umụ agbogho ahụ zara ha sị, "E, ọ nō ya. Lee ya ka ọ na-aga n'ihu unu. Unu jesie ike unu ga-ahụ ya. Ugbu a ka ọ batara obodo anyị, n'ihi na ọ na-aga iso ndị mmadụ gaa ichụ aja n'ebe dị elu. 13 Ngwangwa unu banye n'obodo, unu ga-ahụ ya tupu o gaa n'ebe dị elu iri ihe. N'ihi na ndị mmadụ agaghị ebido iri ihe tutu ruo mgbe o rutere, n'ihi na ọ ghaghị igozi ihe aja ahụ tupu ndị a kporo oku ebido iri ihe. Gbagoonụ unu ga-ahụ ya n'oge díka nke a." 14 Ya mere, ha mere ngwangwa, baa n'ime obodo ahụ. Díka ha na-abata n'ime obodo, lee Samuel ka ọ na-abjakuwute ha; ọ na-aga n'ebe ahụ dị elu. 15 Ma n'ubochị bororo tupu ụbochị Sol na-

abịa, Onyenwe anyị kpughere nke a nye Samuel. 16 "Díka mgbe a echị, aga m ezitere gi otu nwoke sị n'ala Benjamin. I ga-ete ya mmanụ nke ga-eme ya ka ọ burụ onyendu Izrel ndị m. Ọ ga-azoputa ha site n'aka ndị Filistia, n'ihi na ahụla m ahụlụ nke ha nō n'ime ya; anukwala m ịkwa akwa ha." 17 Mgbe Samuel hụru Sol, Onyenwe anyị gwara ya sị, "Lee nwoke ahụ m gwara gi ihe banyere ya! Ọ bụ ya ga-achị ndị m." 18 Ma Sol bijaruru Samuel nso juo ya sị, "Biko, zi m ebe ụlo onye ọhụ ụzọ dị." 19 Samuel zara sị ya, "Mụ onwe m bụ ọhụ ụzọ ahụ. Gaanụ n'ihi m rigoruo n'ebe dị elu, n'ihi na mụ na unu ga-eso rikoo nri taa. N'utụtụ echị aga m agwa gi ihe dị gi n'obi. Aga m ezilagakwa gi. 20 Enyela obi gi nsogbu maka ịnyinya ibu ndị ahụ furu efu n'abalị ato gara aga, n'ihi na a chọtalà ha. Ma, onye ka mmadụ ahụ bụ, onye ndị Izrel niile na-achosi ike? Ọ bughị gi na ezinaulọ nna gi." 21 Ma Sol zara sị, "Ọ bughị onye Benjamin ka m bụ, onye sitere n'ebo kachasi nta n'Izrel; ọ bughị agburụ m díkarisirị nta n'etiti agburụ niile ọzọ dị n'ebo Benjamin? Ginị mere i ji agwa m ụdị okwu dị otu a?" 22 Mgbe ahụ, Samuel duuru Sol na onyeozi ya kpobata ha n'ime ụlo ukwu, nye ha ọnọdu n'isi oche n'etiti iri mmadụ ato ọ kporo oriri. 23 Samuel gwara onyeisi ndị na-esi nri okwu sị, "Weta anụ ahụ m nyere gi, nke ahụ m sị gi ka ị debe iche." 24 Onye na-esi nri weere ụkwụ anụ ahụ na ihe ndị so ya debe ya n'ihu Sol. Samuel sıri, "Lee, ihe ndị e wepuru ka e debere gi. Rie, n'ihi na e debere gi ya maka oge akara aka, site n'oge ahụ m kwuru si, 'Akporo m ndị mmadụ oku nri.'" Sol sooro Samuel rie nri n'ubochị ahụ. 25 Mgbe ha sitere n'ebe ahụ di elu rịdata n'obodo. Samuel kpanyere Sol ụka n'elu ụlo ya. 26 N'isi ụtụtụ mgbe ha biliri, Samuel kporo Sol n'ụlo elu sị, "Jikere, ka m zilaga gi." Mgbe Sol kwadoro, ya na Samuel sooro puo n'ezì. 27 Ka ha na-arida na-abjäu nṣọtụ obodo ahụ, Samuel sıri Sol, "Gwa onyeozi ahụ ka ọ gafee n'ihu anyị." Onyeozi ahụ mekwara otu a, ma, "Gi onwe gi chere ntakirị oge n'ebe a ka m mee ka i nṛụ ozi sitere n'aka Chineke."

10 Mgbe ahụ, Samuel weere karama mmanụ wükwasị ya n'isi, sutukwa ya ọnụ n'agba sị ya, "Ọ bụ na Onyenwe anyị etebeghi gi mmanụ ime gi onyendu ihe nketa ya? 2 Mgbe i ga-ahapụ m n'ebe a, i ga-ahụ ndị ikom abụo n'akukụ ili Rechel na Zelza, n'ala Benjamin, ha ga-agwa gi, 'A chọtalà ịnyinya ibu ndị ahụ furu efu, ugbu a, nna gi akwusila iche ihe

gbasara iñyinya ibu ya, ma ọ nokwa na-echegbu onwe ya n'ihi gi, ọ na-ajụ, “Olee ihe m ga-eme banyere ọkpara m?” **3** “Mgbe i ruru n'osisi ukwu Taboa, i ga-ezute ndị ikom ato ndị na-agha ife Chineke ofufe na Betel. Otu n'ime ha ga-ebu ụmụ ewu ato, nke ozọ ga-eji ogbe achịcha ato, ma nke ato ga-eji otu karama mmanya. **4** Ha ga-ajụ gi banyere ọdịmmma gi, nyekwa gi ogbe achịcha abu, nke i ga-anara site n'aka ha. **5** “Emesia, i ga-agha Gibeal nke Chineke, ebe ndị agha ndị Filistia mara ụlo ikwu nche. Mgbe i na-abata obodo ahụ, i ga-ezute ndị amụma, ndị si n'ebe dì elu ahụ na-aridata. Ha ga na-akpo une, na egwu otiti, na oja, na ụbo akwara. Ha ga na-ebukwa amụma. **6** N'oge ahụ, mmuo Onyenwe anyi ga-abịakwasị gi, i ga-esorokwa ha buo amụma. I ga-abükwa onye a gbanwere, onye dì iche. **7** Mgbe ihe ịrịbama ndị a mezuru i ga na-eme ihe ọbụla i cheputara n'obi gi, n'ihi na Chineke nonyeere gi. **8** “I ga-agha Gilgal chere m n'ebe ahụ abalị asaa, n'ihi na ana m abịa ichu aja nsure ọkụ na aja udo. Aga m agwa gi ihe i ga-eme mgbe m bijara.” **9** Mgbe ọ na-atịgharị ka ọ si ebe Samuel nọ pụo, Chineke gbanwere ya, nye ya obi ọhụrụ, ihe ịrịbama ndị ahụ mezukwara n'ubochị ahụ. **10** Mgbe ya na onye na-ejere ya ozi rutere Gibeal, ndị amụma nō n'ahịri zutere ha. Mmuo nke Chineke bijakwasịri ya n'ebe ọ dì ukwu, o sooro ha malite ibu amụma. **11** Mgbe ndị niile maara Sol hụrụ ya ka o so ndị a na-ebu amụma, ha jụrụ onwe ha ajụju si, “Gịnị mere nwa Kish? Sol, ọ ghoqala otu n'ime ndị amụma?” **12** Otu n'ime ndị bi n'ebe ahụ jụrụ si, “Onye ka nna ha bụ?” Nke a bụ mmalite okwu ahụ a na-ekwu si, “Sol ọ ghoqala otu n'ime ndị amụma?” **13** Mgbe Sol buchara amụma, o rigooro gaa n'ebe ichu aja ahụ dì n'elu ugwu. **14** Mgbe nwanne nna ya hụrụ Sol, ọ jụrụ ya ajụju si, “Olee ebe i gara?” Sol zara ya si, “Anyị gara ịchọ iñyinya ibu ndị ahụ furu efu, ma anyị achọtaghị ha, n'ihi ya anyị gara n'ebe onye amụma a na-akpo Samuel ijuta ase ebe ha nō.” **15** Ma nwanne nna Sol siri, “Gwa m ihe Samuel gwara gi.” **16** Sol zara ya si, “Ọ gwara anyị na a chọtalà iñyinya ibu ndị ahụ.” Ma okwu gbasara alaeze, dika Samuel siri kwuo ya, ọ gwaghị ya ihe ọbụla. **17** Emesia, Samuel kpọro nzuko ndị Izrel niile na Mizpa, ka ha bịa zute Onyenwe anyi. **18** Ọ gwara ha si, “Otu a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel kwuru, ‘Mụ onwe m si n'ala Ijipt kpọputa Izrel ma naputakwa unu site n'aka ike ndị Ijipt, na site n'aka alaeze niile bụ ndị kpagburu unu.’” **19** Ma ugbu a, unu ajula Chineke unu onye na-azoputa unu site n'ihe

ndakwasị na nhuju anya unu niile. Unu kwukwara si, ‘Mba, nye anyị eze ga-achị anyị.’ Ugbu a, doonu onwe unu n'usoro n'ihi Onyenwe anyị dika ebo unu na ikwu unu niile si dì.” **20** Samuel mere ka ebo Izrel niile bijaruo nso n'ebu n'ebu, nza mara ebo Benjamin. **21** O mere ka ebo Benjamin bijaruo nso n'agbụru n'agbụru, nza mara agbụru Matri. N'ikpeazụ nza ahụ mara Sol, nwa Kish. Ha chogharịri ya ma ha ahụghị ya. **22** Ha jụrụ Onyenwe anyị ase ozọ, “Nwoke ahụ ọ bijala n'ebe a?” Onyenwe anyị siri, “E, Lee, o zoro onwe ya n'etiti akpa ndị ahụ.” **23** Ha gbaara gaa n'ebe ahụ kpọputa ya. Mgbe ọ putara guzoro n'etiti ha, ha hụrụ na o toro ogologo karịa onye ọbụla site n'ubu ruo n'isi. **24** Samuel gwara ndị ahụ niile okwu si, “Onye a bụ nwoke ahụ Onyenwe anyị hoputara ka ọ bürü eze unu. Ọ dighị onye ozọ dika ya n'Izrel!” Mgbe ahụ, mmadụ niile tiri mkpu si, “Ka eze di ogologo ndị gaa n'ihi!” **25** Ozokwa, Samuel gwara ndị Izrel ihe bụ ọrụ eze, na ihe ruuru ya. O dekwara ihe ndị a n'akwụkwọ, debe akwụkwọ ahụ n'ihi Onyenwe anyi. Emesia, Samuel mechiri nzuko ahụ. Onye ọbụla laghachikwara n'ulọ ya. **26** Mgbe Sol laghachiri n'obodo ya, bụ Gibeal, ndị ikom ndị Chineke metụrụ aka n'obi sooro ya. **27** Ma ụfodụ ndị efulefu jogburu onwe ha kwuru si, “Olee otu nwoke a ga-esi zoputa anyị?” Ha lelirị ya anya, jukwa iwtara ya onyinye ịnata ihuoma. Ma Sol gbachitere ha nkịtị.

11 N'oge ahụ, Nahash, eze ndị Amon, duuru ndị agha ya bilie imegide ndị Izrel bi n'ala Jebesh Gilead. Ma ndị Jebesh riọrọ ya si, “Ka anyị na gi gbaa ndị, anyị ga-anị n'okpuru ọchichị gi.” **2** Ma Nahash, onye Amon zara si ha, “Mụ na unu ga-agba ndị ma ọ bürü na unu ekwenye ka m ghụputa anya aka nri nke onye ọbụla n'ime unu, si otu a wetara Izrel niile ihe nkocha.” **3** Ndị okenye obodo Jebesh zara si, “Nye anyị abalị asaa ka anyị ziga ndị ozi n'ala Izrel niile. Ọ bürü na o nweghi onye kwere ịbia zoputa anyị, anyị ga-ewere onwe anyị nyefee gi n'aka.” **4** Mgbe ndị ozi ha zipụrụ bijaruru Gibeal, nke bụ obodo Sol, ha koọrọ ndị mmadụ ihe ndị a, ha niile dapụrụ n'akwa. **5** Ma n'oge a, Sol si n'ubi na-alọta, soro ụmụ ehi ya n'azụ, ọ jụrụ, “Ọ bụ gịnị na-eme onye ọbụla? Gịnị mere na ha ji ebe akwa?” Ha koọrọ ya ihe banyere ozi e si Jebesh zite. **6** Mgbe Sol nṣụrụ ozi a, Mmuo nke Chineke bijakwasịri ya n'ike, iwe wekwara ya nke ukwuu. **7** Ọ kpuputara ehi abu bokasịa ha, zipụ ndị ozi ka ha

buru ha ga obodo niile dì n'Izrel. Ozi ha ga-ezi ndì obodo ọbula bụ nke a. “Ọ bụ ihe e mere ehi ndì a ka a ga-eme ehi onye ọbula jụrụ iso Sól na Samuel jee ọgu.” Onyenwe anyị mere ka egwu jide ndì Izrel niile. N’ihi ya, ha niile biakwutere Sól díka otu mmadu. 8 Mgbe Sól kpokötara ha na Bezek, ọnụogugu ndì ikom Izrel dì narị puku ato, tinyekwara iri puku mmadu ato, ndì sitere na Juda. 9 Ha gwara ndì zitere ozi ahụ okwu sị ha, “Zienụ ndì ikom Jebesh Gilead, ‘Echi, tupu anyanwụ achaa n’uju ya, a ga-anapuata unu.’” Mgbe ndì ozi a gara zie ndì ikom Jebesh Gilead ozi a, ha n’uriri ọnụ nke ukwuu. 10 Ndì ikom Jebesh ziri ozi gwa ndì Amọn sị ha, “Echi, anyị ga-enye unu onwe anyị, ka unu mee anyị ihe masırı unu.” 11 Ma n’ütütu echi, Sól na ndì agha ya bıaruru. O kewara ndì agha ya ụzo ato, buso ụmụ Amòn agha na mberede n’isi ütütu. O gbugidere ha ütütu niile ruo mgbe anyanwụ chara n’uju ya, chüşasja ndì fodürü n’ime ha. Nke a mere na o nweghi ebe a ga-ahụ ka ndì agha Amòn abụo nökötara. 12 Ndì Izrel niile biakwutere Samuel juo ya sị, “Olee ndì ahụ sị na Sól agaghị abụ eze anyị? Kpopütara anyị ha ka anyị gbuo ha!” 13 Ma Sól zara sị, “O nweghi onye ọbula a ga-egbu taa, n’ihi na taa, Onyenwe anyị anapütala Izrel!” 14 Samuel gwara ha sị, “Bianụ ka anyị gaa Gilgal mee ịbụ eze a ka ọ dì ọhụru ọzọ.” 15 Ya mere, mmadu niile gara Gilgal. Na mmemme pürü iche, ha mere Sól eze n’ihu Onyenwe anyị. Ha chükwara aja udo nye Onyenwe anyị n’ebe ahụ. Ọnụ juputakwara n’obi Sól na ndì Izrel niile.

12 Mgbe ahụ, Samuel gwara ụmụ Izrel sị, “Lee, emeela m unu ihe unu rịorø, Enyela m unu eze. 2 Ugbu a, unu enweela eze, onye bụ onyendu unu. Ma n’ebe mụ onwe m nọ, aburụla m agadi isi awo, ụmụ m ndì ikom so nörökwa n’etiti unu. Abụ m onyendu unu site na mgbe m bụ okorobia ruo taa. 3 Lee m ka m guzo n’ihu unu. Gbaanụ ama megide m n’ihu Onyenwe anyị na n’ihu onye ya o tere mmanụ. Onye ka m zuuru ehi ya? Onye ka m zuuru ịnyinşa ibu ya? Ọ dì onye m ghogburu? Ọ dì onye m megburu? Ọ dì onye m si n’aka ya nara ego aka azụ ime ka m ghara ikpe ikpe ziri ezi? Gwanụ m ma ọ bụrụ na m mere ihe ndì a, aga m emezi ya.” 4 Ha zara sị, “Mba ọ dibeghi mgbe i ghogburu anyị, maobụ kpabuo anyị, n’uzo ọbula. O nweghikwa onye i si n’aka ya were ihe ọbula.” 5 Samuel zara sị ha, “Onyenwe anyị bụ onye akaebe megide unu. Otu a kwa, onye ya o tere

mmanụ bụ onye akaebe taa, na unu achotaghị ihe ọbula n’aka m.” Ha zara sị, “E, ọ bụ onye akaebe!” 6 Samuel gakwara n’ihu n’okwu ya sị, “Ọ bụ Onyenwe anyị hopytara Mosis na Eron. Ọ bükwa ya mere ka nna nna unu ha si n’Ijipt püta. 7 Ugbu a, guzonu jụ n’ebé a n’ihu Onyenwe anyị ka m chetara unu ihe ọma niile Onyenwe anyị meere unu na nna nna unu ha. 8 “Mgbe ụmụ Jekob batara Ijipt, ha kpokuru Onyenwe anyị ka o nyere ha aka. Onyenwe anyị zitere Mosis na Eron, ndì kpopütara nna nna unu ha site n’Ijipt, mee ka ha bịa biri n’ebé a. 9 “Ma ha chefuru Onyenwe anyị bụ Chineke ha, n’ihi ya o nyefere ha n’aka Sisera, bụ ochiagha eze Hazo, nakwa n’aka ndì Filistia, na eze ndì Moab, bụ ndì lusoro ha ọgu. 10 Ha tikuru Onyenwe anyị mkpu akwa, sị ya, ‘Anyị emehiela, anyị agbakutala Onyenwe anyị azụ, fee arusi Baal na Ashtoret. Ma ugbu a, naputa anyị site n’aka ndì iro anyị, anyị ga-efekwa gi.’ 11 Onyenwe anyị zitere Jerub-Baal, na Barak, na Jefta, na Samuel, ka ha zopütä unu site n’aka ndì iro nọ unu gburugburu, mee ka unu biri n’udo. 12 “Ma mgbe unu hụrụ na Nahash, eze ndì Amòn na-acho ibuso unu agha, unu türü egwu biakwute m sị m, ‘Mba, anyị chorø eze ga-achị anyị,’ n’agbanyeghi na Onyenwe anyị Chineke unu bụ eze unu. 13 Ugbu a, leenụ eze unu hopytara, n’ihi na ọ bụ unu rịorø Onyenwe anyị ka o nye unu ya; Onyenwe anyị azakwala aririø unu. 14 Ugbu a, ọ bụrụ na unu ga-atụ egwu Onyenwe anyị, fee ya, rubere ya isi, hapụ inupu isi n’ebé iwu ya dì, ọ bụrükwa na unu na eze unu ga-esogide Onyenwe anyị Chineke unu, ihe niile ga-adị mma. 15 Ma ọ bụrụ na unu enupu isi n’iwu Onyenwe anyị, ju ige ya ntị, aka ya ga-abiajwasị unu n’oke iwe, ọ ga-emekwa unu ihe o mere nna nna unu ha. 16 “Ugbu a, na-elenụanya ka unu hụ ọrụ itünanya niile Onyenwe anyị na-agà iрю. 17 Unu maara na ugbu a bụ oge a na-aghọ mkpuru ọka wiiti, ma aga m ekpe ekpere ka Onyenwe anyị zite egbe eluigwe na mmiri ozuzo taa, ka unu ghota ụdị ihe ojọ unu mere n’anya Onyenwe anyị mgbe unu rịorø ya sị ya nye unu eze.” 18 Mgbe ahụ Samuel kpokuru Onyenwe anyị, Onyenwe anyị zidatakwarra egbe eluigwe na mmiri ozuzo n’ubochị ahụ. Nke a mere ka mmadu niile tọ Onyenwe anyị na Samuel egwu. 19 Ndì ahụ rịorø Samuel aririø sị ya, “Biko kpeere anyị ekpere nye Onyenwe anyị Chineke gi ka anyị bụ ndì ohu gi ghara ịnwụ. N’ihi na, n’ezie, anyị ejirila aka anyị mee ka mmechie anyị mọbaa site n’iriø ka e nye anyị eze.”

20 Samuel zara sị, “Unu atụla egwu. Unu emeela ihe ojọọ ndị a niile, ma hụkwanụ na unu ji obi unu niile fee Onyenwe anyị ofufe. Unu agbakutakwala ya azụ n’uzo ọbụla. **21** Unu agbasola chi ndị ọzo, n’ihi na ha abaghị uru. Ha agaghị enyere unu aka maobụ napuṭa unu site n’aka ndị iro unu. **22** Onyenwe anyị agaghị ahapụ ndị ya ọ hoputara, n’ihi na-ime ihe dị otu a bụ iwgetara aha ya dị ukwuu ihere. Ọ tọọ Onyenwe anyị ụtọ ime unu mba pürü iche nye onwe ya. **23** Ma banyere mụ onwe m, ọ ga-aburụ m ihe arụ ma a sị na m ga-emehie megide Onyenwe anyị site n’ikwusi ikpere unu ekpere. Aga m anogidekwa na-ezi unu ihe ndị ahụ dị mma, na ihe ndị ahụ kwasiri ekwesi. **24** Naanị tọonụ egwu Onyenwe anyị, werekwanụ obi unu fee ya ofufe n’ikwesi ntukwasị obi; chetanụ ihe ukwuu niile o meere unu. **25** Ma ọ bürü na unu anogide na-eme ihe ojọọ, unu na eze unu ka a ga-ekpochapụ.”

13 Sọl gbara iri afọ ato mgbe e mere ya eze. Ọ chikwara dika eze n’ala Izrel iri afọ anọ na abụo. **2** Sọl sitere n’etiti ụmụ Izrel hopuṭa puku ndị ikom ato ka ha bürü ndị agha ya. Sọl na puku abụo nọ na Mikmash n’ala ugwu ugwu Betel. Otu puku nonyeere Jonatan na Gibeal, n’ala Benjamin. Ndị ikom ndị foḍụ ka o zighthachiri, onye ọbụla n’ụlo ha. **3** Ma Jonatan busoro ndị agha Filistia nọ na Geba agha. Ndị Filistia nukwara ihe banyere ya. Mgbe ahụ, Sọl nyere iwu ka e gbuo opi ike n’ala Izrel niile, kwuo sị, “Unu ndị Hibru niile, geenụ ntị.” **4** Ya mere, ụmụ Izrel niile nṣụ akukọ ahụ nke kwuru sị, “Sọl ebusola omumaa ụlo ikwu ndị agha Filistia agha, n’ihi nke a, ndị Izrel niile aburụla ndị a kpörö asị ugbu a n’etiti ndị Filistia.” Ya mere, ndị agha Izrel niile pütakwara soro Sọl gaa Gilgal. **5** Ndị Filistia n’onwe ha chikötara ndị agha ha ibuso ndị Izrel agha. Ọnụogugu ugbọ agha ha dị puku ato, ndị na-agba inyinaya ha nwere dị puku isi; ndị agha ha ndị ọzo dị ukwu n’onụogugu. N’ezie, ha dị ukwuu dika aja dị n’onụ osimiri. Ha manyere ụlo ikwu ha na Mikmash n’owụwa anyanwu Bet-Aven. **6** Mgbe ndị agha Izrel hụrụ na ọnọdu ha dị njo nke ukwuu, hụkwa na ndị iro na-emegide ha, ha zoro onwe ha n’ogba nkume, n’ime oke ọhịa, n’etiti nkume, n’ime olulu na n’ime oghere ọbụla. **7** Ndị Hibru ụfodụ gafere Jōdan ruo n’ala Gad na Gilead. N’oge a, Sọl nọ na Gilgal, ndị agha niile ya na ha nọ na-amakwa jijiji n’ihi ujọ. **8** Samuel gwarajị Sọl ka o chere ya ruo abalị asaa, ma mgbe abalị asaa zuru Samuel abiaghi

Gilgal. N’oge a, ndị agha Sọl malitere na-agbasasi. **9** Ya mere, Sọl kwuru sị, “Wetaranụ m ihe aja nsure ọkụ na nke aja udo.” Sọl chukwara aja nsure ọkụ ahụ. **10** Ngwangwa ọ na-achụcha aja ndị ahụ, Samuel rutere, Sọl pürü izute ya, na ikele ya. **11** Samuel sịri, “Gini bụ ihe a i mere?” Sọl zara, “Mgbe m hụrụ na ndị a na-agba aghara aghara, na-esite n’ebé m nọ na-agbapụ, mgbe m lere anya lee, ma ahụghị m ka i na-abịa dika i kwuru, mgbe m hụkwarra ndị Filistia ka ha nọ na Mikmash, na-akwado ibuso anyị agha, **12** echeere m, ‘Ugbu a, ndị Filistia ga-arịdakwute m ibuso m agha na Gilgal, ma arịobeghi m ihuoma Onyenwe anyị.’ Ya mere m, m jisie ike chọọ aja nsure ọkụ ahụ.” **13** Samuel sịri Sọl, “I kpara agwa onye nzuzu. I debeghi ihe Onyenwe anyị Chineke gi nyere gi n’iwu idebe. A si na i mere nke a, ọ gaara eme ka alaeze gi guzosie ike n’ebé Izrel nọ ruo mgbe niile. **14** Ma ugbu a, alaeze gi agaghị adigide. Onyenwe anyị achopütala otu nwoke dika ochichọ obi ya si dị, ọ hoputakwala ya ịbụ eze nke ndị ya; n’ihi na i debeghi ihe Onyenwe anyị nyere gi n’iwu.” **15** Samuel biliri hapụ Gilgal gaa Gibeal n’ala Benjamin. Mgbe Sọl gurụ ndị agha so ya, ọ chopütara na ha dị naanị narị isii. **16** Sọl na nwa ya nwoke Jonatan, na narị mmađu isii ndị soo ha nọ na Geba n’ala Benjamin, ebe ndị Filistia mara ụlo ikwu ha na Mikmash. **17** Ufodụ n’ime ndị agha Filistia kere onwe ha ụzo ato site n’ụlo ikwu ndị Filistia püta; otu ụzo chere ihu n’ụzo Ofra n’akukụ Shual, **18** nke ọzo chere ihu iga Bet-Horon, nke ato chee ihu n’uzo oke ala dị na Ndagwurugwu Zeboiim, nke dị ọzara nso. **19** N’oge ahụ, e nweghi ike icheṭa otu ọkpụ ụzụ n’ala Izrel, n’ihi na ndị Filistia sịri, “Ma ọ bughi otu a, ndị Hibru ga-akpütara onwe ha mma agha maobụ ube.” **20** Izrel niile na-ejekwuru ndị Filistia maka ịmụ ogụ igwuze ala ha, maobụ mma oge ha, maobụ anyuike ha, maobụ mma ha ji ewe ihe ubi. **21** Ihe ha na-akwụ maka ịmụ ogụ igwuze ala, na mma oge ha bụ ụzo abụo nke shekel e kere ụzo ato, maka ịmụ anyuike, na ndụdu, ya na ipi ndụdu e ji achị ehi bụ, otu ụzo nke shekel e kere ụzo ato. **22** Nke mere na ahụtaghi mma agha maobụ ube ọbụla n’aka ndị agha Izrel n’ubochị agha ahụ, ma ọ bughi naanị nke dị n’aka Sọl na Jonatan. **23** Ugbu a ndị Filistia e kewapütara iche a püla gaa n’uzo warawara dị na Mikmash.

14 Otu ụbochị, Jonatan nwa Sọl, kpörö nwokorobịa na-ebu ihe agha ya sị, “Bịa, ka anyị gafee

ndagwurugwu jeruo n'ulø ikwu ndi Filistia." Ma ọ gwaghị Søl nna ya. 2 Søl na narị ndi ikom isii ya na-anodụ n'ebe dì anya site na Gibeal, n'okpuru osisi pomegranet dì na Migròn. 3 Otu n'ime ndi so Søl bụ Ahija onye nchüaja, onye yi efod. Ọ bụ nwa Ahitub, onye bụ nwanne ıkabodu. Ahitub bụ nwa nwa Finehaz, onye bụ nwa Elayi, onye nchüaja Onyenwe anyị na Shaile. Ọ dìkwaghị onye ma na Jonatan apuola. 4 Tupu Jonatan eruo ebe ndi Filistia no, ọ ghaghị isite na nwa uzo warawara dì n'agbata nkume abụo, a na-akpø Bozez na Sene gabiga. 5 Nkume nke dì n'akukụ elu elu, dì n'ihu Mikmash, nke dì n'akukụ ndida dì n'ihu Geba. 6 Jonatan gwara nwokorobịa na-ebu ihe agha ya sị, "Bịa, ka anyị gafee ga n'ebe nguzo ndi ahụ a na-ebighị ugwu, ma eleghị anya Onyenwe anyị ga-alurụ anyị ogu. N'ihi na ọ dighị ihe purụ igbochi Onyenwe anyị izoputa, site n'otụtụ mmadụ, maobụ ole na ole." 7 Nwokorobịa ahụ zara sị ya, "Gaa n'ihu, ejị m obi m na mmuo m na-eso gi díka ochichọ gi si dì." 8 Jonatan gwara ya sị, "Bịa ka anyị ga, lee ihe anyị ga-eme. Anyị ga-apukwuru ndi agha ahụ mee ka ha hụ anyị anya. 9 Ọ bürü na ha asị, 'Guzonu ebe ahụ ruo mgbe anyị bjakwutere unu,' anyị ga-echere ebe anyị no, anyị agaghị agakwuru ha. 10 Ma ọ bürü na ha sị, 'Rigokwutenu anyị,' anyị ga-emekwa otu ahụ, n'ihi na ọ ga-aburụ anyị ihe ama na Onyenwe anyị enyela ha n'aka anyị." 11 Ya mere, ha abụo guzoro ebe ndi Filistia ga-ahụ ha. Mgbe ndi Filistia hụrụ ha, ha tiri mkpu sị, "Lee, ndi Hibru esitela n'onụ ebe ha zoro na-ariputa." 12 Ndị ikom ndi na-anị n'ebe nguzo ndi nche tikuru Jonatan na onye ahụ na-ebu ngwa agha ya sị, "Rigokwutenu anyị, ka anyị mee unu ihe." Jonatan gwara onye ahụ na-ebu ngwa agha, "Soro m n'azụ rigota, n'ihi na Onyenwe anyị ewerela ha nyefee n'aka Izrel." 13 Ya mere, Jonatan ji ikpere ya na aka ya rigoruo n'ebe ahụ; onye na-ebu ihe agha ya sokwa ya n'azụ. Ma ndị agha Filistia daghachiri azụ mgbe Jonatan na onye na-ebu ihe agha ya bidoro igbu ha. 14 Na ogbogbu mbụ ahụ, Jonatan na onye ahụ na-ebu ngwa agha ya gburu onuogugu ndi Filistia dì iri abụo. Ọ bụ n'ihe ha ka nketa ala ruru otu ọkara n'ekaa n'otụtụ. 15 Oke oma jijiji dakwasiri ndi agha niile, na ndị no n'omuma ulø ikwu, ma ndị no n'ohịa, ma ndị no n'ebe dípurụ adípụ, ma ndị na-ejegharị ejegharị ibu agha. Ala ahụ niile mara jijiji. Ọ bụ oma jijiji nke Chineke zitere. 16 Ndị nche Søl, bụ ndị no na Gibeal n'ime Benjamin, lepuru anya hụ igwe ndi

aghị ka ha malitere igba barịj n'ihu na-azụ. 17 Mgbe ahụ, Søl gwara ndi agha ya na ha so, "Gzonu ndi agha ọnụ, chọpụta onye na-anoghị n'ebe a." Mgbe ha mere nke a, ha chọpụtara, na Jonatan na onye na-ebu ihe agha ya anoghị n'ebe ahụ. 18 Søl sıri Ahija, "Bute igbe ogbugba ndu Chineke." (N'oge ahụ igbe ogbugba ndu dì n'aka ụmụ Izrel.) 19 Mgbe Søl na-agwa onye nchüaja okwu, üzü na iti mkpu nke na-ada n'ulø ikwu ndi Filistia dara karịa, n'ihu ya, Søl gwara onye nchüaja ahụ okwu sị ya, "Sepụ aka gi." 20 Mgbe ahụ, Søl na ndi niile ya na ha nọ jikötara onwe ha baa n'aghị ahụ, ma lee, ndi Filistia ji mma agha na-egburita onwe ha. Ogbaghara díkwa n'ebe niile. 21 Ma ndi Hibru, ndị so ndi Filistia na-alụ ọgu, tugharịrị dínyere ndi Izrel soro Søl na Jonatan. 22 Emesia, ndi ikom Izrel niile, ndi ahụ zoro onwe ha n'ala ugwu ugwu Ifrem pütara, mgbe ha hụrụ na ndi Filistia na-agba ọso. Ha gbatupara soro ndi ọzo ichu ndi Filistia ọso. 23 Ya mere, Onyenwe anyị naputara ndi Izrel n'ubochị ahụ. E buru agha ahụ gabiga Bet-Aven. 24 Ma ndi ikom Izrel nọ ọnodụ nhiju anya n'ubochị ahụ, n'ihi na Søl jiri iñu iyi kechie ha, mgbe o kwuru sị, "Onye a bürü ọnụ ka nwoke ahụ bụ onye ga-eri nri ọbụla site ubgu a ruo anyasi, tutu ruo mgbe m boşarı ọbo megide ndi iro m!" N'ihi ya, o nweghị onye ọbụla n'etiti ndi agha ya detürü ihe oriri ọnụ. 25 Ndị agha ahụ niile banyere n'ohịa ebe mmanụ ariụ dì n'ala. 26 Mgbe ha banyere n'ohịa, ha hụrụ mmanụ ariụ ebe ọ na-asoputa, ma o nweghị onye metürü aka n'onụ ya, n'ihi na ha türü egwu iyi ahụ ha riñuru. 27 Ma Jonatan anughị na nna ya mere ka ndị ahụ riñu iyi, ya mere, o setipụrụ ọnụ ọnụ mkpanaka di ya n'aka rüta mmanụ ariụ na ugbogbo ya, tiniye n'onụ ya rachaa. Nke a mere ka ike ya laghachite. 28 Ma otu onye agha gwara ya sị, "Nna gi ji iñu iyi gbaa ndi agha niile iwu, sị, 'Onye a bürü ọnụ ka nwoke ahụ bụ, onye riri nri taa. Ọ bụ nke a mere ndi mmadụ ji ada mba.'" 29 Jonatan zara sị, "Nna m esitela n'iwu dì otu a wetara ala anyị nsogbu. Lee ka m si nweta ike site na mmanụ ariụ nta m rachara. 30 Ọ garaghị aka mma ma a sị na ndị ikom riri ihe ha si n'aka ndị iro ha kwata n'aghị? Ọ bụ na ogbogbu a gaara egbu ndi Filistia agaraghị adị ukwuu karịa?" 31 Ma ndị agha Izrel bu aghụ tigbuo ndi Filistia, chụçkwa ha ọso site na Mikmash ruo Ajalon. Ha dakwara mba karịa. 32 Ha dakwasiri ihe a kwatara n'aghị, gbuo atürü na ehi na ụmụ ehi, bido iri anụ ha na ndu n'ihi aghụ. 33 Ma otu onye gwara Søl sị, "Ndị ikom Izrel na-

emezie megide Onyenwe anyi site na iri anu obara ya di n'ahu ya." Mgbe ahu, o siri, "Ihe dij otu a jogburu onwe ya. Nutenu nkume ukwuu n'ebe a ugbu a." 34 Sol siri, "Gaa n'etiti ndi ikom a gwa ha, 'Ka onye obula weta ehi na aturu ha choro igbu n'ebe a, ka e gbu ha n'ebe a, rie anu ha. Unu emehielo megide Onyenwe anyi site n'iri anu obara di n'ime ya.'" Ya mere, onye obula wetara ehi ya n'abalil ahu, gbu n'ebe ahu. 35 Emesia, Sol wuu Onyenwe anyi ebe ichu aja. Nke a bu ebe ichu aja nke mbu o wuru. 36 Mgbe ahu, Sol gwara ndi agha ya si, "Ka anyi gaa chuo ndi Filistia oso n'abalil a niile, ma gbkwaa onye obula fodurun'i me ha." Ndi agha ya zara si, "O di mma, mee dikai kwuru." Ma onye nchua siri, "Ka anyi buru uzo juta ihe bu uche Chineke." 37 Mgbe ahu, Sol juru Chineke si, "O bu m rida gaa chuso ndi Filistia? I ga-enyefe ha n'aka ndi Izrel?" Ma Chineke enyeghi ya osisa obula n'ubochi ahu. 38 Sol gwara ndisi agha Izrel okwu si, "Ihe emebielal! Anyi aghaghi ichoputa udji mmehie anyi mere taa, nke mere Onyenwe anyi ji ju inye anyi osisa. 39 N'ezie dikai Onyenwe anyi, onye na-azoputa Izrel na-adji ndu, a sikkari na o bu nwa m Jonatan ka a choptara na o bu ya ka ikpe mara, o ga-anwụ!" Ma o dighi onye gwara ya ihe obula. 40 Mgbe ahu, Sol gwara ndi Izrel niile okwu si ha, "Guzonu onwe unu n'ebe ahu, mu na nwa m Jonatan ga-eguzo onwe anyi n'ebe a." Ndi ahu zara si, "Mee ihe obula di gi mma." 41 Mgbe ahu, Sol kpere ekpere nye Onyenwe anyi, bu Chineke Izrel, "Gjinji mere na i zabeghi ohu gi taa? O bürü na ikpe mara m maobu nwa m Jonatan, zaa site n'Urim, ma o bürü ndi ikom Izrel ka ikpe mara, nye osisa site na Tumim." Nza ahu mara Jonatan na Sol, ma ikpe amaghị ndi ikom Izrel. 42 Mgbe ahu, Sol kwuru si, "Ugbu a feenụ nza n'etiti mu na Jonatan, nwa m nwoke." Nza ahu mara Jonatan. 43 Sol gwara Jonatan okwu si ya, "Gwa m ihe i mere." Jonatan zara si ya, "O bu naanji mmanu arin ntakirji ka m ji onu mkpanaka m rürü rachaa. O pütara na m ga-anwụ n'ihi ya?" 44 Mgbe ahu, Sol zara si, "N'ezie Jonatan, i ghaghị iñwụ. Ka Chineke meso m mmeso, otu obula mmeso ahu si sie ike, ma o bürü na i nwughi n'ihi ihe a i mere." 45 Ma ndi ikom ahu siri Sol, "Jonatan o ganwụ, bu onye a wetara nzoputa a di ukwuu n'Izrel? Nke a apughị ime! Dikai Onyenwe anyi na-adji ndu, o buladi otu agirị isi agaghị esi n'isi ya dapu, n'ihi na Chineke ejirila ya ruo oru itunanya di ukwuu taa." Ya mere, ndi agha ahu zoputa Jonatan, e gbkwaghị ya.

46 Emesia, Sol kwusiri ndi agha ya ichu ndi Filistia oso. Ndị Filistia n'onwe ha lakwara n'ala nke ha. 47 Site n'oge Sol malitere ichi n'Izrel, o buru agha megide ndi iro ha n'akuku niile, ndi Moab, ndi Amor, ndi Edom, ndi eze Zoba na ndi Filistia. Ebe obula o chere ihu o na-alugbu. 48 O buru agha di ukwuu, lugbuo ndi Amalek; ma zoputa ndi Izrel site n'aka ndi niile na-emegbu ha site n'ipunari ha ihe ha nwere. 49 Sol mutara ndi ikom ato; Jonatan, Ishvi na Malkishua. O mutakwara umu agbogho abuo, Merab na Mikal. 50 Aha nwunye Sol bu Ahinoam, ada Ahimaaz. Ochiagha Sol bu Abna, nwa Nea, nwanne nna Sol. 51 Nea, nna Abna, na Kish, nna Sol bu umunne. Ha bu umu Abiel. 52 Ndị Izrel na ndi Filistia no n'aghị di egwu ubochi niile Sol bu eze. Mgbe obula Sol huru nwoke di ike, maobu dimkpa, o na-eduru ya mee ya ka o bürü otu n'ime ndi agha ya.

15 Samuel siri Sol, "Mu ka Onyenwe anyi zitere ite gi mmanu ka i bürü eze ndi ya, bu Izrel. Ya mere, gee ntị n'ozu sitere n'aka Onyenwe anyi bịa. 2 Ihe a ka Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile kwuru. 'Aga m ata ndi Amalek ahuhu n'ihi ihe ojoo niile ha mere Izrel, mgbe ha nochiri ha n'uzo oge ha si Ijipt püta. 3 Ugbu a, gaa buso ndi Amalek agha. Gbuchapu ihe niile ha nwere. Enwekwala omijiko n'ahu ha. Gbua ndi ikom niile, ndi inyom niile, umuntakirji niile na umu na-anu ara, igwe ehi na aturu, inyinya kamel na inyinya ibu ha niile." 4 Ya mere, Sol chikötara ndi agha ya mee ka ha zukotaa n'obodo Telaim. Onuogugu ha di narị puku abuo, ndi agha ji ükwụ, tinyere puku ndi ikom iri si na Juda. 5 Sol duuru ndi agha ya gaa zo o n'akuku iyi tara ata di nso n'obodo ndi Amalek. 6 Sol zigaara ndi Ken ozi si ha, "Sitemu n'etiti ndi Amalek wezuga onwe unu ka m ghara ibibikota unu na ha. N'ihi na unu gosiri ndi Izrel obiomma mgbe ha si n'ljipt püta." Ya mere, ndi Ken sitere n'etiti ndi Amalek wezuga onwe ha. 7 Sol busoro ndi Amalek agha site na Havila ruo Shua, nke di n'owuwa anyanwu Ijipt. 8 O jidere Agag, eze ndi Amalek na ndu, ma jiri mma agha gbuchapu ndi ya niile. 9 Ma Sol na ndi agha ya debere Agag ndu, debekwa aturu na ehi kachasi mma, na umu ebule na aturu gbara abuba, na ihe ndi ozu niile mara mma. N'ezie, ihe obula di mma n'anya ka ha juru ibibi. Ma ihe ndi ozu niile nke namasighi ha, na nke na-abaghị uru, ka ha bibiri. 10 Mgbe ahu, okwu Onyenwe anyi rutere Samuel ntị, 11

“O na-ewute m na m mere Sol ka o bürü eze, n’ihi na o nupuru isi site n’okwu m, ju ime ihe m nyere ya n’iwu.” O wutere Samuel nke ukwuu mgbe o nüru ihe Onyenwe anyi kwuru. Ya mere, o tikuru Onyenwe anyi mkpu akwa abalị ahụ niile. 12 N’isi ụtụtụ echị ya, Samuel pürü gawa iche Sol. Otu onye gwara ya si, “Sol agaala n’ugwu Kamel iwuru onwe ya ihe ncheta. O ga-esitekwa ebe ahụ gaa Gilgal.” 13 N’ikpeazụ, mgbe Samuel hürü ya, Sol ji oke ọnu kelee Samuel si, “Onye Onyenwe anyi goziri agozi ka i bụ. Lee, emeela m ihe niile Onyenwe anyi kwuru!” 14 Ma Samuel jürü ya si, “Gini bu ube aturu ndị a m na-anụ? Ebee ka ube igwe ehi ndị a si na-adá?” 15 Sol zara si, “Ndị agha m si n’etiti ndị Amalek chịta ụfodụ n’ime aturu na ehi ndị mara mma nke ha choro iji choro Onyenwe anyi Chineke gi aja. Ma anyi bibiri ihe ndị ozo fofurunụ.” 16 Mgbe ahụ Samuel gwara Sol si, “Ekwukwala ozo! Gee ntị nüru ihe Onyenwe anyi gwara m n’abalị!” Sol zara ya si, “Kwuo, gini ka o gwara gi?” 17 Samuel gwara ya si, “O bughị ezie n’agbanyeghi na i drijị ntakirị n’anya gi onwe gi, ma i bürü onyeisi ndị ebo Izrel niile? Onyenwe anyi tere gi mmanụ ibu eze ndị Izrel. 18 Onyenwe anyi ziri gi ijere ya ozi, gwa gi si, ‘Gaa, laa ndị ajo omume ahụ, bu ndị Amalek n’iyi; buso ha agha ruo mgbe i kpochapuru ha niile.’ 19 Gini mere i gegrí ntị n’okwu Onyenwe anyi ime ihe o kwuru? Gini mere i ji chürü ihe nkwwata gaa, si otu a mee ihe di njo n’anya Onyenwe anyi?” 20 Ma Sol sıri ya, “Ma erubeere m Onyenwe anyi isi. Ejere m ozi ahụ Onyenwe anyi zigara m. Anwütara m Agag eze Amalek na ndị, ma gbuchapụ ndị Amalek niile. 21 Ndị agha sitere n’ihe a kwwatara n’aghị were ụfodụ aturu na ehi, bu ndị kachasị mma n’etiti ihe ndị ahụ e debere iche maka ila ha n’iyi, iji ha choro Onyenwe anyi Chineke gi aja na Gilgal.” 22 Ma Samuel sıri, “Ihe na-atọ Onyenwe anyi ụtọ o bụ onyinye na aja nsure ọkụ dika nrube isi nye ihe si n’onu Onyenwe anyi püta? Nrube isi di mma karịa iche aja jña ntị di mma karịa abuba ebule. 23 N’ihi na nnupu isi dika mmehie igba afa, mpako díkwa njo dika ikpere arusi. N’ihi na i jula okwu Onyenwe anyi ya onwe ya ajukwala gi dika eze.” 24 Sol zara Samuel si ya, “Emehiela m. N’ezie, enupula m isi na ndumodụ gi na n’iwu Onyenwe anyi. O bụ n’ihi na m türü egwu ndị Izrel ka m ji mee ihe ha choro. 25 Biko, gbaghara m mmehie m ugbu a, bịa kwara soro m ka m gaa fee Onyenwe anyi ofufe.” 26 Ma Samuel sıri ya, “Agaghị m

eso gi laghachi azu. Ebe i jürü okwu Onyenwe anyi, Onyenwe anyi ajukwala gi dika eze ndị Izrel!” 27 Mgbe Samuel tugharị ka o si n’ebé ahụ pụo, Sol jidere ya n’onu ọnu uwe ya ime ka o loğhachi azu, ma uwe ahụ dowera. 28 Mgbe ahụ, Samuel zara si ya, “Taa Onyenwe anyi adowapula alaeze Izrel site n’aka gi were ya nyefee otu n’ime ndị agbataobi gi, onye ka gi mma. 29 Chineke, onye bụ Ebube Izrel, anaghị agha ugha; o nakwaghị agbanwe obi ya, n’ihi na o bughị mmadụ efu!” 30 Ma Sol malitekwara iriọ aririọ ozo si, “Emehiela m. Ma, soperu m ugbu a n’ihi ndị okenyne ndị m, na n’ihi ndị Izrel. Loghachi soro m ka m gaa fee Onyenwe anyi Chineke gi ofufe.” 31 Ya mere, Samuel kwenyere soro Sol laghachi, Sol kpokwara isiala nye Onyenwe anyi. 32 Mgbe ahụ, Samuel gwara ya okwu si ya, “Kpopütara m Agag, eze ndị Amalek.” Agag ji ihu ochi bịakwute ya, n’ihi na o chere si, “N’ezie oge ọnwụ agaala.” 33 Ma Samuel kwuru si, “Dika mma agha gi si gbawa ndị inyom aka ụmu otu a ka nne gi ga-esi bürü onye na-enweghi nwa n’etiti ndị inyom.” Samuel gburu Agag n’ihi Onyenwe anyi na Gilgal. 34 Emesia, Samuel lara n’ułọ ya na Rema. Ma Sol laghachikwara na Gibeä, obodo nke aka ya. 35 Site n’oge ahụ rwoo mgbe Samuel nwuru, o hukwaghị Sol anya ozo. Ma o rugidere uju n’ihi Sol oge ndị a niile. O wutekwara Onyenwe anyi na o mere Sol eze ndị Izrel.

16 Emesia Onyenwe anyi sıri Samuel, “Ruo ole mgbe ka i ga-anogide na-eru uju n’ihi Sol, ebe o bụ na m ajula ya dika eze ndị Izrel? Ugbu a, gbajuo mmanụ na mpi gi, bilie ije. Ana m eziga gi ka ijekwuru Jesi onye Betlehem, ahorqola m otu onye ga-abụ eze site n’etiti ụmu ya ndị ikom.” 2 Ma Samuel zara si, “Oleekwanụ otu m ga-esi gaa n’ebé ahụ? O bürü na Sol anu ya, o ga-egbu m.” Onyenwe anyi sıri, “Were nwaagbogho ehi, jiri ya n’aka, si, ‘Abjara m ichehụ Onyenwe anyi aja.’ 3 I ga-akpọ Jesi ka o bịa soro n’ochuchụ aja ahụ. Mgbe ahụ, aga m egosi gi ihe i gaeeme. I ga-etekwara m ya mmanụ, bu onye m nke ga-egosi gi.” 4 Samuel mere ihe Onyenwe anyi kwuru. Mgbe o rutere na Betlehem, ndị okenyne obodo ahụ ji ima jijiji püta izute ya. Ha jürü ya si “O díkwa mma? Udo o díkwa?” 5 Ma Samuel zara ha si “E, udo di, Abjara m ichehụ Onyenwe anyi aja. Doonụ onwe unu nsø bịa soro m gaa iche aja ahụ.” O dokwara Jesi na ụmu ya ndị ikom nsø, gwakwa ha ka ha soro gaa. 6 Mgbe ha ruru, Samuel hürü Eliab kwuo n’obi ya

sị, “N’ezie, onye nke Onyenwe anyị tere mmanụ na-eguzo n’ihu Onyenwe anyị.” 7 Ma Onyenwe anyị zara Samuel sị ya, “Ejila ihu mmadụ maqbụ ito ogologo ya ekpebi, n’ihu na onye a abughị ya. Onyenwe anyị adighị ahụ ihe dika mmadụ si ahụ. Mmadụ na-ele anya n’elu ahụ, ma Onyenwe anyị na-ele anya n’obi.”

8 Jesi kpọrọ Abinadab ka o gafee n’ihu Samuel. Ma Samuel sịri, “Onyenwe anyị ahoroghi onye a.” 9 Jesi mere ka Shama bịa gafee, ma Samuel sịri, “Mba Onyenwe anyị ahoroghi onye a.” 10 Umụ ndị ikom Jesi asaa si otu a gafee n’ihu Samuel, ma Samuel sịri ya, “Onyenwe anyị ahoroghi ndị a.” 11 O jürü Jesi sị, “Ndị a o gwuchaala umụ ndị ikom i mütara?” Jesi zara sị “O fodụru ọdụdu nwa m, ma o no n’ohia na-azụ aturu.” Samuel sịri, “Ziga ozi kpolata ya, anyị agaghị anodụ ala tutu ruo mgbe o bijara.” 12 O zigara ozi ka akpọq ya, mee ka o bijara. O nwere ụcha ahụ pürü iche, nwee anya mara mma, díkwa mma ile anya. Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara Samuel okwu sị ya, “O bụ onye a, bilie tee ya mmanụ.” 13 Ya mere, Samuel weere mpi ahụ mmanụ dì tee ya n’ihu umunne ya. Site n’ubochị ahụ Mmụo Onyenwe anyị bjakwasịri Devid n’ebẹ o dì ukwuu. Emesịa, Samuel laghachiri na Rema. 14 Ugbu a, Mmụo Onyenwe anyị esitela n’ime Sol pụo, Onyenwe anyị zitekwara mmụo ojoo nke bijara na-esogbu Sol. 15 Ndị na-ejere Sol ozi gwara ya okwu sị, “Lee, mmụo ojoo si n’ebẹ Chineke nọ bịa na-enye gi nsogbu. 16 Biko, ka onyenwe anyị nye ndị ohu ya no n’ebẹ a ike, ka ha gaa chọta onye maara akpo ụbọ akwara nke oma. O ga-akpọ ụbọ akwara mgbe ọbula mmụo ojoo si n’ebẹ Chineke nọ bịa bjakwasịri gi, ime ka ahụ dì gi mma.” 17 Sol kwenyere sị ha, “O dì mma, gaanụ chọta ma kpotara m nwoke na-akpọ ụbọ akwara nke oma.” 18 Otu onye n’ime ndị na-eje ozi kwuru sị, “Lee, ahụla m otu n’ime umụ ndị ikom Jesi, onye Betlehem, onye maara akpọ ụbọ akwara nke oma. O bụ dike na ọka n’agha. O bụ onye na-ekwu okwu nke oma, na nwoke mara mma ile anya. Onyenwe anyị nonyekwara ya.” 19 Sol zipurụ ndị ozi ka ha jekwuru Jesi sị ya, “Zitere m nwa gi nwoke Devid, onye na-azụrụ gi aturu.” 20 Ya mere Jesi zipurụ Devid ka o jekwuru Sol. O mekwara ka Devid duru otu inyinaya ibu nke o bukwasịri achịcha, na otu karama akpukpọ mmanya, na otu nwa ewu, onyinye a na-enye Sol. 21 Devid bjakwutere Sol, banye n’orụ ijere ya ozi. Sol hụrụ ya n’anya nke ukwuu, n’ihu ya, Devid ghoro otu n’ime ndị na-ebu ihe agha Sol. 22

Mgbe ahụ, Sol ziri Jesi ozi sị ya, “Biko, kwere ka Devid bürü otu n’ime ndị agha m, n’ihu na ihe ya na-atọ m ụtọ.” 23 Mgbe ọbula mmụo ojoo ahụ si n’ebẹ Chineke nọ bịa malitere inye Sol nsogbu, Devid na-akpọ ụbọ akwara ya. Ahụ Sol na-adajukwa, mmụo ojoo ahụ na-esitekwa n’ebẹ o no wezuga onwe ya.

17 N’oge a, ndị Filistia chikötara ndị agha ha onụ, zukotaa n’obodo Sokoh nke dì na Juda maka ibu agha. Ha mara ụlọ ikuwa ha n’Efes Damim, nke dì n’agbata Sokoh na Azeka. 2 Mgbe ahụ, Sol na ndị Izrel niile zukotara maa ụlọ ikuwa nke ha na ndagwurugwu ila. Ha doro onwe ha n’usoro agha izute ndị Filistia. 3 Ndị Filistia doro onwe ha n’elu ugwu n’otu akụkụ, ma ndị Izrel dokwara onwe ha n’elu ugwu n’akụkụ nke ozo. Ndagwurugwu díkwa n’etiti ha. 4 Mgbe ahụ, otu onye ọka agha aha ya bụ Golaiat, onye obodo Gat, sitere n’etiti ụlọ ikuwa ndị Filistia püta. Nwoke a toro ogologo nke ukwuu; idị ogologo ya ga-erukwa mita ato. 5 O kpu okpu agha e ji bronz kpọ, ma yiri uwe agha nke idị arọ bronz e ji kpọ ya ga-erukwa iri kilogram ise na asaa. 6 O yikwa ihe agha o ji kpuchie ụkwụ ya abuọ nke e ji bronz kpọ, nyakwasịkwa n’ubu ya übe e ji bronz kpọ. 7 A kpurụ übe ya ka o dírị ka osisi e ji ekwe akwa, jiri igwe idị arọ ya ga-eru kilogram asaa kpọ onụ onụ übe ahụ. Onye na-ebu ota o ji ekpuchi obi ya nökwa n’ihu ya. 8 Golaiat guzoro kpokuo ndị agha Izrel sị ha, “Gịnị mere unu ga-eji püta guzo n’usoro ibu agha. O bụ na m abughị onye Filistia? O bükwa na unu onwe unu otu nwoke, ka o bjakwute m. 9 O bürü na onye ahụ unu hopütara etigbuo m, anyị ga-abụrụ unu ndị ohu, ma o burułkwanụ na m etigbuo ya, unu ga-abụrụ anyị ndị ohu!” 10 Mgbe ahụ, onye Filistia ahụ sịri, “Taa, ana m ama usuu ndị agha Izrel aka n’ihul! Kpoputaranụ m otu nwoke ka mụ na ya lụo oğu.” 11 Mgbe Sol na ndị agha Izrel nṣuru ihe onye Filistia a kwuru, ha mara jijiji tükowka oke egwu. 12 Ma Devid bụ nwa Jesi, onye Efrat nke Betlehem dì na Juda. Jesi mütara ndị ikom asato. N’oge nke Sol, o ghọla agadi nwoke. 13 Ato n’ime umụ ndị ikom Jesi, ndị bụ okenye, soro Sol gaa agha. Aha ha bụ Eliab, okpara ya, Abinadab, nwa nke abuọ na Shama, nwa nke ato. 14 Devid bụ ọdụdu nwa. Umunne ya ndị okenye ato na-eso Sol. 15 Ma Devid na-apụ jekwuru Sol, ma na-alaghachikwa n’ulọ iżu aturu nna ya na Betlehem. 16 Golaiat, onye Filistia na-abiaru nso

ütütü na uhuruchi, na-eguzo onwe ya otu a iri ụbочи an. 17 Otu ụbочи, Jesi gwara Devid okwu si, “Bia ka i wevara ụmụnne gi otu akpa ọka ndị a e ghene eghe. Chirikwa ogbe achicha iri ndị a chilara ha. 18 Wegakwara onyeisi usuu ha, iri chiizi, ndị a. Choputa otu ihe si agara ụmụnne gi natakwa ha ihe i ga-egosi anyị na ha dị ndu.” 19 Ha na Söl na ndị ikom Izrel niile, nọ na ndagwurugwu ịla, na-ebuso ndị Filistia agha. 20 Devid biliri njem n’isi ütütü, hapu igwe atụrụ ya n’aka onye na-elekota atụrụ, buru onyinye ndị ahụ gawa dika Jesi nyere ya n’iwu. O bjarutere ụlo ikwu ndị Izrel mgbe ha na-apụ n’ihu agha, ha na-etikwa mkpu agha. 21 Ndị Izrel na ndị Filistia dokwara onwe ha n’usoro izute onwe ha n’aghá, ndị agha megide ndị agha. 22 Devid hapurụ ihe ndị ahụ n’aka onye na-elekota akpa niile, gbara ọso gaa n’usoro ndị agha juo ụmụnne ya banyere udo ha. 23 Ma mgbe ha na ya nọ na-akparita ụka, onye mmeri n’ogbo agha, onye Filistia nke Gat, Golaiat bụ aha ya, sitere n’usoro ndị agha Filistia püta, kwuokwa okwu niile ahụ dika o na-ekwu na mbụ. Devid nñürü ihe o kwuru. 24 Mgbe ndị Izrel niile hñürü nwoke a, ha gbara ọso puo n’ihu ya ma tñökwa oke egwu. 25 Ndị Izrel sịri, “Unu hñürü nwoke a na-eguzo onwe ya? O bụ ka o kparia nnqo ndị Izrel ka o ji aputa? Eze kwere nkwa inye onye ọbula ga-etigbu ya akụ n’ebé o bara ụba. O ga-akponyekwa ya nwa ya nwanyị ka o bñru nwunye ya, meekwa ka ndị ezinaulị onye ahụ gharakwa ịtụ ụtụ taks ọzo n’Izrel!” 26 Devid jñru ndị ikom nọ ya nso, “Ginị ka a ga-emere nwoke ga-etigbu onye Filistia a, meekwa ka mkpari a ghara idiri Izrel ọzọ? Onye ka onye Filistia a a na-ebighi ugwu bụ, na o ga-aputa na-akpari ndị agha Chineke dì ndu?” 27 Ha gwara ya otu ihe ahụ ha kwuru na mbụ sị ya na o bụ ihe ahụ ka a ga-emere onye gburu ya. 28 Mgbe Eliab, nwanne Devid nke okenyé, nñürü ka ya na ndị ikom ahụ na-ekwu okwu, o were iwe dì ọkụ megide ya, juo ya si, “Ginị ka i bñara ime n’ebé a? Onye kwa ka i hapurụ atụrụ ole na ole ndị ahụ n’ozara? Amaara m ụdi nganga dì n’ime gi na echiche ojoojuru gi obi. Ihe iji bia n’ebé a bụ naanị ka iñchata ihe na-eme n’aghá.” 29 Ma Devid zara sị ya, “Oleekwanụ ihe m mere ugbu a? Adara m iwu n’ihu na m jñru ajuju?” 30 Devid chigharikwara jekwuru onye ọzo juo ụkwa ya otu ajuju ahụ. O natakwara otu ụdi osisa ahụ. 31 N’ikpeazụ, mgbe a matara ihe bụ uche Devid, e mere ka Söl mara ihe banyere Devid. Söl zikwara ozi ka a kpoo ya. 32 Devid sịri Söl, “Ka

obi onye ọbula ghara ịda mba n’ihu onye Filistia a; ohu gi ga-agà luso ya ogu.” 33 Ma Söl zaghachiri, “I pughi ibuso onye Filistia a agha, megide ya, n’ihu na i bụ naanị nwantakiri, ma ya onwe ya bu onye na-ebu agha siteri na mgbe o bụ okorobia.” 34 Ma Devid gwara Söl si, “Ohu gi bụ onye na-elekota atụrụ nna ya. Mgbe ọdụm maobụ anụ ọhia bia bjara buru atụrụ site n’igwe atụrụ ahụ, 35 achụnụ m ya, tigbuo ya ma naputakwa atụrụ ahụ site n’onu ya. Mgbe o biliri imegide m, ejidere m ya n’ajị ya, tie ya ihe, gbuo ya. 36 Etigburu m ọdụm na anụ ọhia bia ahụ, ubu a, apukwara m ime onye Filistia a na-amaghị Chineke otu ihe ahụ, n’ihu na o kpariala usuu ndị agha Chineke dì ndu! 37 Onyenwe anyị ahụ naputara m site n’aka ọdụm na anụ ọhia bia ga-anaputakwa m site n’aka onye Filistia al!” N’ikpeazụ, Söl sịri Devid, “Gaa, ka Onyenwe anyị nonyere gi.” 38 Mgbe ahụ, Söl yinyere Devid uwe ime ahụ nke ya, yikwasikwa ya uwe agha igwe, ma kpukwasị ya okpu bronz n’isi. 39 Devid fanyere mma agha n’ime uwe ahụ, malite ijegharị ije, n’ihu na o maghị otu e si eyi uwe ndị ahụ ejegharị. O dighị anya, o gwara Söl okwu si, “Agaghị m eyi uwe ndị a n’ihu na o doghi m ahụ.” Ya mere, Devid yipurụ ha. 40 Emesịa, o were mkpanaka ya n’aka ya, site n’iyi hoputa nkume ise di mürümürü tnye ha n’akpa nta di n’ime akpa onye ọzuzu atụrụ ya. O jidere ebe ya n’aka ya, malite ipukwuru onye Filistia ahụ. 41 Onye Filistia ahụ, na-abia nso na-apukwute Devid, onye ahụ na-ebu ota ya na-agakwa n’ihu ya. 42 O lere Devid anya hụ na o bụ naanị nwantakiri nwoke, onye ahụ di mma, onye mara mma ile anya. N’ihu ya, o ledara Devid anya. 43 O sịri Devid, “Abu m nkita, na iji mkpanaka na-abjawkwute m?” Onye Filistia ahụ ji aha chi niile ya bñu Devid ọnụ. 44 O sịri, “Bia n’ebé a ka m were anụ ahụ gi mere anụ ufe nke eluigwe na anụ ọhia niile ihe oriri!” 45 Ma Devid sịri onye Filistia ahụ, “I ji mma agha na ùbe igwe na ùbe osisi, na-abjawkwute m, ma ejị m aha Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, Chineke nke usuu ndị agha Izrel ahụ i kpariri, na-abjawkwute gi. 46 Taa ka Onyenwe anyị ga-enyefe gi n’aka m. Aga m etigbu gi, bepükwa gi isi. Taa aga m ewere anụ ahụ ndị agha Filistia niile nyefee n’aka ụmụ anụ ufe niile nke eluigwe, na ụmụ anụ ọhia niile nke ụwa. Ụwa niile ga-amatakwa na Chineke nọ n’Izrel. 47 Ndị niile guzokwa n’ebé a ga-amata na Onyenwe anyị adighị ejị mma agha maobụ ùbe azoputa. N’ihu na agha a bụ nke Onyenwe anyị, o ga-ewerekwa unu

niile nyefee anyị n'aka." 48 Mgbe onye Filistia ahụ na-abịa nso ibuso ya agha, Devid jiri ọso gbara gaa n'ihi agha izute ya. 49 O manyere aka n'ime akpa ya wepụta otu nkume, maa ya mata onye Filistia ahụ n'egedege ihu. Nkume ahụ mikpuru n'egedege ihu ya, ọ dakwara kpuo ihu n'ala. 50 Otu a ka Devid si jiri ebe na nkume merie onye Filistia ahụ. O gburu onye Filistia ahụ ma o jighị mma ọbụla n'aka ya gbuo ya. 51 Devid gbaara ọso jeruo n'ebe Golajat dara, mịjịrị mma agha ya site n'obo, jiri ya gbuo ya. O ji ya bepukwa isi ya! Mgbe ndị Filistia hụru na onye ọka agha ha adaala nwuo, ha tuğharirị gbawa oso. 52 Mgbe ahụ, ndị agha Izrel na Juda tiri mkpu ọnụ, biliekwa, malite ịchụ ndị Filistia ọso. Ha chụru ha ọso chürüo ha n'ọnụ ụzo ama Gat, na n'ọnụ ụzo ama Ekròn. Ndị Filistia nwụrụ anwụ dara nnqo aghara aghara n'ụzo Shaaraim nke gawara Gat na Ekròn. 53 Emesịa, ndị Izrel loğhachiri bịa kwakorị ihe niile dị n'ụlo ikwu ndị Filistia, nke ha hapurị gbaa ọso. 54 Devid buuru isi onye Filistia bulata na Jerusalem. Ma dobe ngwa agha onye Filistia ahụ n'ime ụlo ikwu nke ya. 55 Mgbe Söl nọ na-ele Devidanya ka o na-apụ izute onye Filistia ahụ, o sịri Abna, ochiajaghya ya, "Abna, nwa onye ka nwokorobia ahụ bụ?" Abna zara sị, "Dịka i si adị ndụ, eze, amaghị m." 56 Eze zara sị, "Choputa onye mürü nwokorobia a." 57 Mgbe Devid si n'igbu onye Filistia ahụ loğhachi, Abna duuru ya, dute ya n'ihi Söl. Isi onye Filistia a díkwa n'aka Devid. 58 Söl jụrụ ya sị, "Nwokorobia, nwa onye ka i bụ?" Devid zara sị, "Abụ m nwa ohu gi nwoke Jesi onye Betlehem."

18 Mgbe Devid gwasịri Söl okwu, iħunanya dị ukwuu malitere n'etiti Jonatan na Devid. Jonatan hụru Devid n'anya dika o si hụ onwe ya. 2 Söl mere ka Devid nogide n'ulözeze. O kwekwaghị ka o laghachi n'ụlo nna ya. 3 Jonatan na Devid gbara ndụ n'ihi na Jonatan hụru Devid n'anya dika o si hụ onwe ya. 4 Jonatan yipütara uwe o yi n'ahụ nye ya Devid, nyekwa ya uwe ime ahụ ya, na o bùladị mma agha ya, ma ụta ya na eriri ukwu ya. 5 Devid jeziri ozi niile Söl ziri ya, o mere ihe niile nke ọma nke a mere na Söl nyere ya ọkwa dị elu n'etiti ndị agha ya. Ọnqdụ a dị mma n'anya ndị Izrel nakwa n'anya ndị agha Söl. 6 Mgbe ndị agha ahụ na-aloghachite, mgbe Devid gbusịri onye Filistia ahụ, ndị inyom sitere n'obodo niile nke Izrel putu izute eze Söl. Ha na-abụ abụ na-ete egwu ọnụ, nke ha ji ụbọ akwara na ihe egwu ndị

ozọ na-eti. 7 Dịka ha na-ete egwu, ha bürü abụ sị, "Söl egbuola ọtụtu puku ndị agha ma Devid egbuola iri puku kwụrụ puku ndị agha." 8 Nke a were Söl iwe nke ukwuu. O kwuru n'ime onwe ya sị, "Gini ọzọ fodurị ya ubgu a, ma ọ bughị naanị inweta alaeze?" 9 Site n'ubochị ahụ gawa, Söl malitere ile Devidanya ojoo. 10 N'echi ya, mmuọ ojoo Chineke zitere bịa dakwasị Söl, o malitekwara ibu amụma n'ulọ ya. Ma Devid kporo ụbọ akwara dika o na-eme mgbe ọbụla. Ma n'oge a, o nwere ube dị Söl n'aka. 11 O türü ube ahụ, kwuo n'obi ya sị, "Aga m atugide Devid n'aja ụlo ahụ." Ma Devid wezugara onwe ya, ugboro abụ ndị a. 12 Söl na-atụ Devid egwu, n'ihi na Onyenwe anyị ahapula Söl, ma nonyere Devid. 13 Emesịa, Söl mere ihe ga-eme ka o ghara iħukwa Devidanya ọzo. O mere Devid ka o bürü onye na-elekota puku ndị agha, ndị o na-edu na-agha ibu agha. 14 Ma ihe niile o na-eme na-agara ya nke ọma, n'ihi na Onyenwe anyị na-anonyere ya. 15 Mgbe Söl hụru na o bụ onye nwere uche nke ọma, o türü ya ụjọ. 16 Ma Izrel na Juda niile hụru Devid n'anya, n'ihi na o na-edu ha n'agha. 17 Söl gwara Devid okwu sị ya, "Lee ada m nwanyị Merab. Aga m akponye gi ya, ka i lụo ya. Naanị jeere m ozi, lụokwa agha Onyenwe anyị." N'ihi na Söl kwuru n'ime obi ya sị, "Agaghị m ewelite aka m megide ya. Ka ndị Filistia mee nke ahụ." 18 Ma Devid sịri Söl, "Onyekwanụ ka m bụ, ginikwa bụ ezinaulo m maqbụ agbụru m n'Izrel, nke m ga-eji bürü ọgo nwoke eze?" 19 O ruo, na mgbe a ga-eduru Merab, ada Söl dunye Devid, akporo ya nye Adriel, onye Mehola ka o lụo. 20 N'oge a, a choputara na Mikal, ada Söl hụru Devid n'anya, mgbe e mere ka Söl mata nke a, obi toro ya ụtọ. 21 O kwuru n'obi ya sị, "Aga m akponye ya nwa m nwanyị, ka o bürü ihe ịma n'onya nye ya, ka aka ndị Filistia si otu a megide ya." Ya mere, Söl gwara Devid sị ya, "Ugbu a i nwekwara ohere ozọ igho ọgo m nwoke." 22 Söl nyere ndị ohu ya iwu sị, "Gwanụ Devid okwu na nzuzu sị ya, 'Lee, ihe banyere gi masiri eze, ndị niile na-ejere ya ozi hukwara gi n'anya. Ugbu a, kwerenụ ịbụ ọgo ya.'" 23 Ha gwara Devid okwu ndị a niile. Ma Devid zara sị, "O bụ ihe nta ịbụ ọgo eze? Mụ onwe m bụ onye ogbenye, onye a na-amaghị ama." 24 Mgbe ndị ohu Söl gwara Söl ihe Devid kwuru, 25 o gwara ha sị, "Gwanụ Devid, 'Eze achoghị ihe ozọ dika

ugwo isi aku ọbụla karịa naanị nari apị ndị Filistia. Ka ọ bụrụ ọbọ ọ ga-aborọ m n'isi ndị iro m.” Ma ihe Sọl bu n'obi bụ na a ga-egbu Devid n'ogu ahụ. **26** Mgbe ndị ohu eze gwara Devid ihe eze kwuru, ọ tọro ya ụtọ, n'ihi ya, o kwenyere ịbụ ogó eze. Tupu oge ahụ a kara aka eruo, **27** Devid na ndị agha ya pürü gbuo nari ndị Filistia abụo, werekwa apị ha gosi eze. Sọl kpónyere Devid Mikal, nwa ya nwanyị, ka ọ bụrụ nwunye ya. **28** Mgbe Sọl hụrụ na Onyenwe anyị na-anonyere Devid, hụkwa na Mikal nwa ya nwanyị hụrụ Devid n'anya, **29** ọ turụ Devid ujọ karịa na mbụ. Sọl kpókware Devid asi, guo ya dika onye iro ubochị ndù ya niile. **30** Ndiisi agha Filistia na-apụta ibu agha dika ha na-eme mgbe ọbụla, ma Devid na-eme nke ọma karịa ndị ochiaghà Sọl ndị ozọ niile. Nke a mere ka Devid ghogho onye a mara aha ya n'ala ahụ niile.

19 Sọl gwara ndị ohu ya na ọkpara ya, Jonatan, ka ha gbuo Devid. Ma n'ihi na ihe banyere Devid masirị Jonatan, **2** ọ dorọ ya aka na ntị, “Nna m Sọl na-achọ ohere igbu gi. Lezie anya chee ndụ gi nche, ụtụtụ echị, gaa n'ebé i ga-ezo onwe gi nödụ n'ebé ahụ. **3** Mụ na nna m ga-esø bia n'akukụ ọhịa ebe ahụ i zoro onwe gi. Aga m agwa ya okwu banyere gi. Ihe ọbụla m chọpụtara, aga m agwa gi.” **4** Jonatan kwuru okwu ọma banyere Devid nye Sọl nna ya sị ya, “Ka eze ghara ime ihe ojoo megide Devid bụ ohu ya. O nwebeghi ihe ojoo o mere gi. N'ezie, ihe niile o mere bụ ihe baara gi uru nke ukwuu. **5** Ọ kpọrọ ndụ ya asị mgbe o gburu onye Filistia ahụ. Onyenwe anyị nyekwara ndị Izrel niile mmeri dị ukwuu. Obi díkwa gi ụtọ mgbe i hụrụ nke a. Gịnị mekwaranụ i ga-eji mejoq nwoke aka ya dì ocha dika Devid, site n'igbu ya ebe ọ bụ na ikpe amaghị ya?” **6** Sọl nara Jonatan ntị n'ügokwa iyi sị, “Dika Onyenwe anyị na-adị ndụ, agaghị egbu ya.” **7** Emesịa, Jonatan kpọrọ Devid gwa ya ihe mere. Jonatan duuru Devid gaa n'ihu Sọl. Ihe niile dizikwara dika ọ dì na mbụ. **8** Agha ozọ dakwara. N'oge a, Devid duuru ndị agha ya pụo ibuso ndị Filistia agha. O gburu otụtụ n'ime ha, chükwa ndị agha Filistia oso. **9** Ma mmuo ojoo Onyenwe anyị zitere biakwasiri Sọl dika ọ nọ n'ime ụlo ya, übe ya díkwa ya n'aka. Mgbe Devid na-akpọ n'ubọ akwara, **10** Sọl turụ übe ahụ ka ọ tugbuo Devid n'ahụ aja, ma ọ gbapụtụ site n'ihu Sọl, ma übe ahụ manyere n'aja ụlo ahụ. Devid gbapụtụ oso zoo onwe ya n'abalị ahụ. **11** Sọl zipụtụ ndị agha ka ha chee ụlo Devid nche, gbuo ya mgbe ọ pütara n'ụtụtụ.

Ma Mikal nwunye Devid gwara ya sị, “Ọ bụrụ na i gbagughi, zoo onwe gi n'abalị a, onye nwuru anwụ ka i ga-abụ n'ụtụtụ echị.” **12** Ya mere, Mikal sitere na oghereikuku wetuo Devid, ebe o si gbagapụ. **13** Emesịa, Mikal kwagħarịri ihe ndina Devid, were ihe a kpuru akpụ tükwasị n'elu ya, werekwa akwa kpuchie ya, tinye ihe ajị ewu n'ebé isi ya. **14** Mgbe ndị agha ahụ bjaruru ijide Devid na ikpugara ya Sọl, Mikal gwara ha sị, “Ahụ esighị ya ike.” **15** Mgbe ahụ, Sọl zighthachiri ndị ahụ azụ n'ebé Devid nọ si ha, “Bute ya na ihe ndina o dina n'elu ya, ka m gbuo ya.” **16** Mgbe ndị ikom ahụ batara, ha hụrụ ihe a kpuru akpụ ka o dì n'elu ihe ndina, hụkwa ajị ewu ka ọ dì n'akukụ ebe isi nke ihe ndina ahụ. **17** Sọl jụrụ Mikal sị, “Gịnị mere i ji ghogbu m otu a, mee ka onye iro m gbalaga?” Mikal zara, “Ọ bụ ya sıri m, ‘Hapụ m ka m pụo, n'ihi gịnị ka m ga-eji gbuo gi?’” **18** Mgbe Devid gbara oso gbalaga, ọ gakwuru Samuel na Rema, körö ya ihe niile Sọl mere ya. Ya na Samuel gara biri na Najot. **19** Ozi ruru Sọl ntị, “Devid nọ na Najot n'ime Rema,” **20** ya mere, o zipụtụ ndị ikom ka ha gaa jide ya. Ma mgbe ha rutere, ha hụrụ otu ndị amumà ka ha na-ebu amumà, hụkwa Samuel ka ọ na-eguzo n'ebé ahụ dika onyeisi ha. Mmụo nke Chineke biakwasiri ndị ozi Sọl ahụ, mee ka ha malitekwa ibu amumà. **21** Mgbe Sọl n'ügokwa ihe mere, o zipükware ndị agha ozọ, ma ha onwe ha bukwara amumà! Otu ihe ahụ mekwara ndị o zipụtụ nke ugboro ato. **22** N'ikpeazụ ya onwe ya pürü gaa Rema, ruo n'olulu mmiri Seku. Ọ jụrụ, “Ebee ka Samuel na Devid nọ?” Ha sıri, “Ha nọ na Najot nke Rema.” **23** Ya mere, Sọl gara Najot nke dì na Rema. Ma Mmụo nke Chineke biakwasiri ya, dika ọ na-agà n'uzo ọ malitere ibu amumà tutu ruo mgbe ọ bjaruru Najot. **24** O yipụtụ uwe ya buo amumà n'ihi Samuel. Ọ gba ọtọ dinara ala n'ebé ahụ ehihie ahụ, na abalị ahụ niile. Ọ bụ nke a mere ndị immadụ ji sị, “Sọl ọ ghooola otu n'ime ndị amumà?”

20 Devid sitere na Najot n'ime Rema gbagapụ oso, choṭa Jonatan, sị ya, “Ọ bụ gịnị ka m mere? Gịnị bükwa ihe ojoo m mere? Olee ụzọ m si mejoq nna gi, mere o ji na-achosi ike ka ọ napụ m ndù m?” **2** Jonatan sıri ya, “Nke a abughi eziokwu. I gaghi anwụ! Ihe dì otu a adighị nna m n'obi, n'ihi na ọ na-agwa m ihe ọbụla ọ na-ezube ime, ọ buladị ihe ukwu maobụ ihe ntakirị. Amakwaara m na ọ gaghi ezonarị m ihe dì otu a. Mba, ọ bughị eziokwu.” **3** Devid n'ügokwa iyi sị, “Nna gi maara nke ọma na m anatala amara n'ebé i no,

n’ihi ya, o kwuola n’ime onwe ya sị, ‘Agaghị m agwa Jonatan, ka ọ ghara iwute ya.’ Ma ejị m Onyenwe anyị na mkpụrụobi gi na-añụ iyi na-asị na ọ bụ naanị otu nzọ ụkwụ dị ubgu a n’etiti mụ na ọnwụ.” 4 Jonatan sịri Devid, “Ihe ọbula i chorọ ka m mee, aga m emere gi ya.” 5 Devid sịri ya, “Lee echị ga-abụ mmememe ọnwa ọhụrụ, e kwesiri m iso eze rie nri. Ma hapụ m ka m ga zoo onwe m n’ohịa tutu ruo uhuruchi nke nwanne echị. 6 Ọ bụrụ na nna gi ajụo ase m, sị ya, ‘Devid rịosiri m arịrị ike ka m hapụ ya ka ọ gbaga Betlehem, bụ obodo ya, n’ihi a na-achụ aja nke dịrị agburụ ya kwa afo.’ 7 Ọ bụrụ na ọ sị, ‘O dị mma,’ mgbe ahụ, udo ga-adịrị ohu gi. Ma ọ bụrụ na o wee iwe nke ukwuu, mara n’ezie na o zubere ime m ihe ojọ. 8 Ma gi onwe gi, meere ohu gi ebere, n’ihi na i meela ka o sooro gi baa n’ogbugba ndụ n’ihu Onyenwe anyị. Ọ bụrụ na ikpe mara m, gi onwe gi gbuo m. N’ihi ginị ka i ga-eji nyefee m n’aka nna gi?” 9 Jonatan sịri, “Agaghị m eme ya, lee, a sikwa na m maara na nna m na-achọ igbu gi, ọ bụ na m agaghị agwa gi?” 10 Devid jụrụ ya, “Onye ga-agwa m ma ọ bụrụ na nna gi aza gi okwu ike ike?” 11 Jonatan sịri ya, “Bịa ka anyị pụo gaa n’ohịa.” Ya mere, ha abụo pụrụ jee n’ohịa. 12 Jonatan gwara Devid sị, “Eji m aha Onyenwe anyị, Chineke Izrel na-ekwe nkwa na-asị gi, n’oge ubgu a echị, maqbụ nwanne echị, aga m akpanyere nna m ụka banyere gi, meekwa ka i mata ihe ọ na-eche banyere gi. Ọ bụrụ na obi dị ya mma n’ebé i nọ, aga m eme ka i mata. 13 Ma ọ bụrụ na nna m na-achọ imerụ gi ahụ, ka Onyenwe anyị mesoo Jonatan mmeso, otu ọbula o si dị njọ, ma ọ bụrụ na m abịaghị gwa gi, zilaga gi ka i laa n’udo. Ka Onyenwe anyị nonyere gi dika o si nonyere nna m. 14 Chetakwa, i ghaghị igosi m iħunanya na obi ebere Onyenwe anyị, ma ọ bụrụ na m anwụo. 15 E wezugakwala iħunanya gi na obi ebere gi site n’ebé ezinaulọ m dị, ọ buladị mgbe Onyenwe anyị bipuchara ndị iro Devid niile site n’elu ụwa.” 16 Jonatan na ụlo Devid gbara ndụ. O kwuru sị, “Ka Onyenwe anyị kpee ndị iro Devid niile ikpe.” 17 Jonatan mere ka Devid site n’iħunanya o hụrụ ya n’uqra ya iyi. N’ihi na Jonatan hụrụ Devid n’anya dika ọ hụrụ onwe ya. 18 Mgbe ahụ, Jonatan sịri Devid, “Echi bụ mmememe ọnwa ọhụrụ. A ga-ele anya gi, n’ihi na ọnọdu gi ga-atogboror n’efu. 19 Nwanne echị ya, n’oge uhuruchi, gaa n’ebé ahụ i zoro onwe gi mgbe nsogbu a malitere, chere n’ebé ahụ, n’akukụ nkume Ezel. 20 Aga m abịa gbaa àkụ ato n’akukụ ya dika a ga-

asị na o nwere ihe m chorọ iji ụta m gbata. 21 Emesịa, aga m ezipu otu nwantakirị sị ya, ‘Gaa chota àkụ ndị ahụ.’ Ọ bụrụ na i nụ ka m na-agwa ya okwu sị, ‘Lee àkụ ndị a dị n’akukụ azụ gi, chita ha ebe a,’ mgbe ahụ, pụta n’ihi, dika Onyenwe anyị na-adị ndụ, udo dịrị gi, egwu ọbula adighị. 22 Ma ọ bụrụ na m agwa nwantakirị ahụ okwu sị ya, ‘Lee, àkụ ahụ dị n’ihu gi,’ ọ pütara na i ghaghị isi n’ebé a pụo, n’ihi na Onyenwe anyị ezipula gi. 23 Ma ihe banyere okwu ahụ anyị kwuru, cheta na Onyenwe anyị bụ onye akaebe, n’etiti mụ na gi ruo mgbe ebighị ebi.” 24 Ya mere, Devid gara zoo onwe ya n’ohia. Mgbe oge mmememe ọnwa ọhụrụ ruru, eze Sol nodürü ala iri nri. 25 Ọ nodürü ọdu n’akukụ aja ụlo, bụ ebe ọ dị mbụ anọ, na ncherita ihu Jonatan. Abna nodürü n’akukụ Sol, ma oche Devid na-anọ enweghi onye nọ ya. 26 Sol ekwughị ihe ọbula banyere ya n’ubochị ahụ, n’ihi na o chere na ọ dị ihe ndaba mere, nke tinyere Devid n’onodụ adighị ocha. Sol kwuru n’obi ya sị, “E, o ghaghị ịbụ ihe kpataraya.” 27 Ma n’echi ya, bụ abalị nke abụo nke ọnwa ọhụrụ, ọnọdu Devid tögboror n’efu ozọ. Mgbe ahụ, Sol sịri nwa ya Jonatan, “Ginị mere nwa Jesi abịaghị iso rie nri, ma ụnyaahụ ma taa?” 28 Jonatan zara sị, “Devid rịorị sị m nye ya ike ka ọ gaa Betlehem. 29 Ọ sịri m, ‘Kwere ka m gaa n’ihi na ndị ezinaulọ anyị nwere aja mmememe ha na-eme n’obodo. Nwanne m nwoke nyere m iwu sị m na m aghaghị ịbia. Ọ bụrụ na m ahụta amara n’ebé i nọ, biko kwere ka m gaa hụ ụmụnne m.’ Ọ bụ nke a mere ọ biaghị na tebul eze.” 30 Iwe were Sol nke ukwuu. Ọ gwara Jonatan okwu n’iwe sị ya, “Gị nwa nke nwanyị na-enupu isi, nke uche ya gbagoro agbago. I na-eche na m amaghị na i dinyere nwa Jesi si otu a wetara onwe gi na nne gi ihe ihere? 31 N’ihi na ụbochị niile nwa Jesi dị ndụ n’uwa a, ọnọdu gi na alaeze gi agaghị eguzosi ike. Ugbu a, pụo, zipụ ozi kpötara m ya ka m gbuo ya!” 32 Jonatan jụrụ nna ya Sol sị, “Ginị ka o mere? N’ihi ginị ka a ga-eji mee ka o nwụo?” 33 Ma Sol türü übe o ji n’aka ya ka o jiri ya tugbuo Jonatan, ma Jonatan zere ya. Nke a mere ka Jonatan mata n’ezie na nna ya na-achọ igbu Devid. 34 Jonatan si na tebul ahụ bilie n’oke iwe pụo, o righikwa nri n’ubochị nke abụo nke mmememe ahụ, n’ihi na omume ihere nna ya mesoro Devid wutere ya hie nne. 35 N’ütütu echị ya, dika ha kara aka, Jonatan gara n’ohịa, ya na nwantakirị nwoke so gaa. 36 Ọ sịri nwantakirị nwoke ahụ, “Gbara ọso gaa chọta àkụ ndị ahụ niile m na-agba.” Mgbe nwantakirị

ahü na-agba qos na-agaa, Jonatan gbapuru akü, gbafee ya n'ihu nwantakir ahü. **37** Mgbe nwokorobia ahü na-ejeru nso ebe àkü ahü Jonatan gbara di, Jonatan kpokuru ya si ya, “Àkü ahü di n'ihu gi.” **38** Mgbe ahü, o tiri mkpu si, “Mee ngwangwa! Gawa qosiso! Eguzokwala!” Nwokorobia ahü chikötara àkü ndi ahü niile gbagachikwute nna ya ukwu. **39** Ma nwantakir nwoke ahü aghotaghị ihe Jonatan mere; ma Jonatan na Devid maara ihe gara. **40** Jonatan nyere nwokorobia ahü ụta ya na àkü ndi ahü ka ọ chighachi ha n'obodo. **41** Mgbe nwokorobia ahü lara, Devid biliri site n'akukü ndida nkume ahü ebe o zoro onwe kpuo ihu ya n'ala, kpoo isiala ugboro ato, n'ihu Jonatan. Ha suritere onwe ha ọnụ, bekökwa akwa. Ma Devid kwara akwa karịa. **42** N'ikpeazu, Jonatan gwara Devid okwu si, “Gaa n'udo, n'ihu na anyị ejirila aha Onyenwe anyị n'uo iyi ibu enyi n'etiti onwe anyị, na-asị, ‘Onyenwe anyị bụ onye akaebe n'ebe mü na gi, na n'ebe ụmụ ụmụ m, na ụmụ ụmụ gi n'o ruo mgbe ebighị ebi.’” Ha kewara. Devid malitere ipu, ma Jonatan tugharirị baa n'obodo.

21 Devid jere n'obodo Nob ihu Ahimelek, onye nchüaja. Ahimelek mara jijji mgbe ọ hụrụ Devid. O sıri Devid, “Ginị mere naanị gi ji bia? Ginị mere o nweghi onye so gi?” **2** Devid zara Ahimelek, onye nchüaja si, “Eze ziri m ozi dì mkpa, ma si m, ‘Ka onye ọbułla ghara ịma ihe ọbułla banyere ozi a m na-eziga gi.’ Ma banyere ụmụ okorobia m, agwala m ha ebe ha ga-ezute m. **3** Ugbu a, olee ihe oriri i nwere? Nye m ogbe achịcha ise maqbụ ihe ọzo i nwere.” **4** Onye nchüaja ahü zara Devid si, “Enweghi m achịcha ana edoghi nso n'ebe a. Ma otu ọ di, e nwere ụfodụ achịcha e doro nso n'ebe a, ma ọ burụ na ụmụ okorobia gi na ha so debere onwe ha ọcha, na-emetughị nwanyi ahü.” **5** Devid zara si ya, “N'ezie, anyị ekwebeghi ka ụmụ nwanyị bia anyị nso, dika anyị dì mbụ eme ma anyị na-eje ozi. Ndị ikom ndi a na-edo onwe ha nso ọ bulađi mgbe njem anyị na-adighị nso ka ọfoduzie njem nke taa.” **6** Ebe nri ọzo na-adighị, onye nchüaja ahü nyere Devid achịcha nso, bụ achịcha nke iche n'ihi Onyenwe anyị, nke ewepütara site n'ihu Onyenwe anyị n'ime ebe ịchụ aja, debekwa achịcha ọhụrụ nke e ji gbanwee nke ochie dì n'ebe ahü. **7** Ma otu onye odibo Sol n'o n'ebe ahü n'ubochi ahü, onye e jigidere n'ihi Onyenwe anyị. Ọ bụ Doeg, onye Edom onyeisi ndi na-azụ anụ ụlo Sol. **8** Devid jürü Ahimelek

ajuju si ya, “I nweghi ùbe maqbụ mma agha n'ebe a? Ewetaghi m mma agha m maqbụ ngwa agha ọzo, n'ihu na ozi eze ziri anyị dì oke ngwangwa.” **9** Onye nchüaja zaghachiri, “Mma agha Golajat, onye Filistia, onye ahü i tigburu na ndagwurugwu !la dì n'ebe a, a fuchiri ya n'akwa n'azụ efqod. Ọ burụ na i chọro ya, were ya, n'ihu na o dighị mma agha ọzo dì n'ebe a ma ọ bughi nke ahü.” Devid sıri, “O dighị nke dika ya, nye m ya.” **10** N'ubochi ahü, Devid gbapuru qos site n'ebe Sol no gbakwuru Akish eze ndi Gat. **11** Ma ndi ozi Akish sıri ya, “Onye a ọ bughi Devid, eze nke ala ahü? Ọ bughi ya bụ isi abụ ha na-abụ mgbe ha na-ete egwu na-asi: “Soł egbuola ọtụtu puku ndi iro ya, Devid egbukwaala iri puku kwụrụ puku ndi iro nke ya?” **12** Mgbe Devid nuru okwu ndi a, ọ tịrụ egwu ihe Akish eze Gat game ya. **13** N'ihu ya ọ gbanwere omume ya, bido ime dika onyeisi na-adighị mma. O bidokwara ika akara n'ibo, bidokwa na-agusasi ọnụ mmiri n'ahụnụ ya. **14** Akish gwara ndi ozi ya okwu si ha, “Leenụ nwoke al! Ọ bụ onyeisi mebir! Ginị mere unu ji kpotara m ya? **15** Ndị na-ayị ara ha kọrọ m, nke mere unu ji kpotara m nwoke a n'ebe a ka ọ bia na-eme ka onye na-ayị ara n'ihu m? Ọ kwesiri ka onye di otu a bata n'ulọ m?”

22 Devid hapuru Gat gbaba n'ogba nkume Adulam. Mgbe ụmụnne ya ndi ikom na ndi ezinaulọ nna ya nuru nke a, ha jekwuru ya n'ebe ahü. **2** Ndị ọzo malitekwarị ịbjakwute ya n'ebe ahü, ndi niile n'o na mkgpagbu dì iche iche, ndi ji ugwo, na ndi ochichị Sol na-adighị mma. Ha niile jekwuru ya. Ọ dighị anya Devid għoqro onyendu ha. Ihe ruru narị mmađu ano so ya. **3** Devid sitere n'ebe ahü jee Mizpa dì na Moab riqo eze obodo ahü si, “Biko, i ga-ekwe ka nna m na nne m püta bia biri n'etiti unu tutu ruo mgbe m matara ihe Chineke na-agaa imere m?” **4** Ya mere, ọ hapuru ha ka ha nödụ na nke eze Moab. Ha na ya nögidere oge niile Devid bi n'ebe ahü e wusiri ike. **5** Ma Gad onye amụma sıri Devid, “Anogidela n'ebe ahü e wusiri ike, kama laghachi n'ala Juda.” Ya mere, Devid biliri gaa n'oke ọhịa Heret. **6** Ugbu a Sol nuru na achotala ebe Devid na ndi ikom na-eso ya nö. Sol, onye ji ùbe ya n'aka nödürü ala n'okpuru osisi tamarisk nke dì n'ugwu dì na Gibe. Ndị ozi ya guzokwa gburugburu ya. **7** Sol gwara ha si, “Geenụ ntị unu ndi ikom Benjamin! Ọ bụ unu niile ka nwa Jesi ga-enye ala ubi na ubi vajini? Ọ bụ unu niile ka ọ game ndi ochiaghị na-achị ọtụtu puku ndi agha, na ọchiaghị na-achị ọtụtu narị ndi agha? **8** Ọ bụ ya mere

unu ji dinyaere ya imegide m? O dighi onye ọbụla n'ime unu gwara m na nwa m na nwa Jesi gbara ndu. O dighi onye ọbụla n'ime unu ihe gbasara m na-emetu n'obi ịgwa m na nwa m nwoke akpaliela ohu m imegide m, ichebiri m n'uzo, dika o mere n'ubochi taa.” 9 Ma Doeg onye Edom, onye so ndị ozi Söl guzo n'ebé ahụ kwuru sị, “Ahụ m mgbe nwa Jesi biakwutere Ahimelek, nwa Ahitub na Nob. 10 Ahimelek jütaara ya ase site n'aka Onyenwe anyị, ma nyekwa ya ihe oriri na mma agha Golajat onye Filistia.” 11 Mgbe ahụ, eze Söl zipurụ ozi nye Ahimelek nwa Ahitub na ndị ezinaulọ nna ya niile, ndị bụ nди nchüaja na Nob. Ha niile bijara guzo n'ihi eze. 12 Söl gwara ha okwu sị, “Gee ntị, gi nwa Ahitub.” Ahimelek zara sị, “Ana m ege ntị, onyenwe m.” 13 Söl jüru ya sị, “Gịnị mere gi na nwa Jesi ji gbaa izu imegide m? Gịnị mere i ji nye ya nri na mma agha, jükwaara ya ase site n'aka Chineke? Gịnị mere i ji na-agba ya ume ka o nupu isi n'ebé m nọ, na ka o bjakwa n'ebé a imegide m taa?” 14 Ahimelek zara eze sị, “Onye n'etiti ndị ohu gi niile bụ onye kwasiri ntukwasị obi dika Devid, ogo eze, na onyeisi ndị agha na-eche gi nche; o bụkwa onye a na-enye nsopurụ dị ukwuu n'ezinaulọ gi? 15 Nke a o bụ ubochi mbụ m na-ajurụ ya ase n'aka Chineke? O bughị! Ka eze ghara ibo ohu ya na ezinaulọ nna m ebubo, n'ihi na ohu gi amaghị ihe ọbụla banyere okwu a niile.” 16 Ma eze kwuru sị, “I ga-anwụ. Ahimelek gi na ezinaulọ nna gi niile!” 17 O nyere ndị na-eso ya iwu sị ha, “Gbuonụ ndị nchüaja ndị a, n'ihi na ha na Devid agbaala izuzu; ha makwa na o si n'ihi m na-agbapụ, ma ha agwaghị ml!” Ma ndị agha eze jüru isetipụ aka ha megide ndị nchüaja Onyenwe anyị. 18 Mgbe ahụ eze nyere Doeg iwu sị ya, “Gị onwe gi, chigharị tigbu ha.” Ya mere, Doeg onye Edom chigharị tigbu ha. N'ubochi ahụ, o gburu iri ndị nchüaja asato na ise, ndị yi uwe akwa ọcha efọd. 19 O ji mma agha jee Nob, obodo ndị nchüaja, gbuo ezinaulọ ndị nchüaja niile, nwoke na nwanyị, na ụmuntakirị, na ụmụ na-añụ ara. O gbukwara ehi na iñyinya ibu na atụrụ ha niile. 20 Otu n'ime ụmụ Ahimelek nwa Ahitub, aha ya bụ Abiata gbagpuru, gbawuru Devid. 21 O gwara Devid na Söl egbuola ndị nchüaja Onyenwe anyị. 22 Mgbe ahụ, Devid sịri Abiata, “N'ubochi ahụ, mgbe Doeg onye Edom nō n'ebé ahụ, amaara m na o ghaghị ịgwa Söl. Mu onwe m kpatarra ọnwụ ndị niile nke ndị ezinaulọ nna gi. 23 Soro m nödụ n'ebé a, atụla ujọ, n'ihi na

onye na-achọ ndu gi na-achokwa ndu nke m. Mmekpa ahụ ọbụla agaghị adakwasị gi ma mu na gi nödụ.”

23 Otu ụbочи, ozi rutere Devid ntị na ndị Filistia na-ebuso ndị obodo Keila agha na-apunara ha ihe niile ha nwere nke dị n'ebé ijocha ọka ha niile. 2 Devid jüru Onyenwe anyị ase sị, “O bụ m jee buso ndị Filistia a agha?” Onyenwe anyị zara ya, “Gaa, buso ndị Filistia agha, zoputa Keila.” 3 Ma ndị agha Devid sịri ya, “Lee, anyị onwe anyị na-atụ egwu ihe a gáeme anyị, o bụladị n'ime Juda, oleekwanụ otu anyị ga-esi jee buso ndị Filistia niile agha na Keila?” 4 Devid jüru Onyenwe anyị ozo, ma Onyenwe anyị zara ya nke ugboro abuọ sị, “Jee, rịdaruo Keila, n'ihi na aga m anonyere gi; i ga-emerikwa ndị Filistia.” 5 Ya mere, Devid na ndị agha ya gara Keila buso ndị Filistia agha. Ndị agha Devid gburu ọtụtụ ndị Filistia kpokorọ igwe anụ ụlo ha. Ha zoputakwara ndị Keila. 6 (Ugbu a, Abiata nwa Ahimelek chikwa efọd n'aka gbadaa, mgbe o gbawujere Devid na Keila). 7 Mgbe a gwara Söl na Devid nō na Keila, o kwuru sị, “Ahaa! Chineke enyefela ya n'aka m, n'ihi na Devid e jirila aka ya kee onwe ya agbu site n'ibanye n'obodo nwere ibo ọnụ ụzo na mkporo e ji akpochi ha.” 8 Söl chikötara ndị agha ya iga Keila ịnochibido Devid na ndị ikom ya. 9 Mgbe Devid nüru ihe Söl na-achọ ime, o gwara Abiata onye nchüaja sị ya, “Chịta efọd ahụ.” 10 Devid sịri, “O! Onyenwe anyị, Chineke Izrel, anụla m na Söl na-achọ ịbịa laa Keila na obodo a n'iyi n'ihi m nō n'ebé a. 11 Ndị nwe Keila ha ga-arara m nye n'aka Söl? O bụ ezie na Söl na-abịa dika m nüru? O! Onyenwe anyị, Chineke Izrel, biko gwa ohu gi.” Ma Onyenwe anyị sịri, “O ga-abịa.” 12 Ozokwa, Devid jüru sị, “Ndị nwe Keila ha ga-arara m na ndị ikom m nye n'aka Söl?” Onyenwe anyị sịri, “Ha ga-eme otu a.” 13 N'ihi ya, Devid na ndị ikom ya ọnụogugu ha dị narị ndị ikom isii, hapuru Keila pụo na-awaghari site n'otu ebe gaa n'ebé ozo. Mgbe Söl nüru na Devid esitela na Keila pụo, o jekwaghị ebe ahụ ozo. 14 N'oge a, Devid nogidere n'ebé e wusiri ike dị n'ozara, na n'ala ugwu ugwu nke ozara Zif. Ubochi niile, Söl chogharị ya ma Chineke enyefeghi Devid n'aka ya. 15 Mgbe Devid nō na Horesh, nke dị n'ozara Zif, o natara ozi na Söl na-abịa igbu ya. 16 Jonatan, nwa Söl pürü ịchọ Devid. Mgbe o hụrụ ya na Horesh, o gbara ya ume, nyere ya aka iguzosi ike n'ime Chineke. 17 Jonatan sịri ya, “Atula egwu, nna m Söl apughi ịchọta gi. I ga-

abu eze Izrel. Aga m abukwa onye na-eso gi dika Sol nna m maara nke oma.” 18 Ha abuo gbara ndu n’ihu Onyenwe anyi. Devid nogidere na Horesh, ma Jonatan laghachiri n’ulo ya. 19 Ma ndi Zif biliri jekwuru Sol na Gibe si ya, “Devid o zoghi onwe ya n’etiti anyi n’ogba nkume di n’ohia Horesh, n’ugwu Hakila, na ndida Jeshimor. 20 Ugbu a, eze anyi, bia mgbe obula i chororo, ka anyi gaa jidere gi ya. I ga-emekwa ya dika obi gi si choqo.” 21 Sol zara ha si, “Onyenwe anyi gozie unu n’ihii mmetuta onodu m na-emetuta unu n’obi. 22 Gaanu choputu nke oma ebe o na-ezo onwe ya, na onye huru ya, n’ihii na agwara m na o bu onye aghugho. 23 Choputanu ebe o na-ezo onwe ya ma loghachikwanu bia gwa m ihe unu choputara. Mgbe ahu, aga m eso unu jee. O buru na o no n’ala ahu, aga m achoputa ya; e, aga m enyobanye anya choqo ya n’ikwu niile nke Juda.” 24 Ha biliri buru Sol uzor gawa Zif. N’oge a, Devid na ndi agha ya no n’ozara Maon, n’ime Araba, na ndida Jeshimor. 25 Sol na ndi agha ya bijarutere ebe ahu malite chowa Devid. Mgbe a gwara Devid na Sol na-achyo ya, o duuru ndi agha ya gbanda gaa n’oke nkume ahu ma nogide n’ozara Maon. Mgbe Sol n’uru nke a, o chugidekwara Devid qos gaa n’ebi ahu. 26 Mgbe ha ruru n’ebi ahu, Sol na ndi agha ya no n’otu akukwu ugwu ahu, Devid na ndi agha ya nokwa n’akukwu nke ozor, na-eme ngwa ka ha gbanari Sol. Ma Sol na ndi agha ya na-abia nnos nso ijide Devid. 27 Ma n’otu mgbe ahu, onyeozi bjakwutere Sol si ya, “Mee ngwangwa, lota, n’ihii na ndi Filistia apatala ibuso Izrel agha.” 28 Ngwangwa, Sol sitere n’ichu Devid chigharia azu, lota ibuso ndi Filistia agha. Site n’oge ahu, a kporo ebe ahu Devid no, Sela Hamahlekot, nke putara, Nkume Nkewa. 29 Devid si n’ebi ahu puo gaa biri n’ebi e wusiri ike nke En-Gedi, ebe o zoro onwe ya.

24 Mgbe Sol sitere n’iluso ndi Filistia agha lota, a gwara ya si, “Devid no n’ozara En-Gedi.” 2 Sol chijiri puku ndi agha ato a zuru nke oma site n’Izrel niile, puo iche Devid na ndi ikom ya n’etiti ogba nkume, na n’akukwu uzor di warawara nke Ewu Ohia. 3 Mgbe o bijaruru nso n’ogba aturu nke di n’uzor ahu, otu ogba nkume di n’ebi ahu, Sol banyere n’ime ya, iga mposi. Devid na ndi ikom ya no n’ime ime ogba nkume ahu. 4 Ndji ikom Devid siri ya, “Ahaa ugbu a bu oge gi! Taa bu ubochi ahu Onyenwe anyi kwuru okwu ya, mgbe o siri, ‘Aaghaghị m inyefe gi onye iro

gi n’aka, ka i mee ya dika o si masi gi.’” Ma Devid ji nwayo gaa nso ebe Sol no bipu onu onu uwe mwuda ya. 5 Emesia, obi Devid malitere ima ya ikpe n’ihii na bipurụ onu onu uwe mwuda Sol. 6 O gwara ndi ya na ha so okwu si, “Onyenwe anyi ekwela na m gemeso nna m ukwu, onye Onyenwe anyi tere mmanu mimeso di otu ahu, maobu na m ga-eweli aka imegide ya. N’ihii na onye Onyenwe anyi tere mmanu ka o bu.” 7 Devid sitere n’okwu ndi a o kwuru baara ndi so ya mba. O nyeghi ha ohere ibuso Sol agha. Emesia, Sol hapurụ ogba nkume ahu. 8 Mgbe Sol si n’ogba nkume ahu puo iga n’ihu n’ije ya, Devid sitere n’ime ogba nkume ahu puta, kpoo Sol oku si ya, “Onyenwe m, ezel!” Sol tughariri ma Devid kporo isiala nye ya, daa n’ala kpuo ihu ya n’ala. 9 Mgbe ahu Devid gwara Sol okwu si, “Gini mere i ji na-aña ntj n’okwu ndi mmadu na-ekwu, ndi ahu na-asị Devid na-achyo uzor o ga-esi meru o gi ahu? 10 Taa, i jirila anya gi hụ na o bughi eziokwu. Onyenwe anyi nyere gi n’aka m n’ime ogba nkume ahu i banyere, ufodu ndi mu na ha so gwara m ka m gbuo gi, ma ahapurụ m gi ndu n’ihii na m siri, ‘Agaghị m eweli aka m megide nna m ukwu n’ihii na o bu onye Onyenwe anyi tere mmanu.’ 11 Lee, nna m, lee iberibe uwe mwuda gi n’aka m. Ebiputara m onu onu uwe gi, ma ebughi m gi. Jiri nke a ghota ma matakwa na ikpe nnupu isi na ajo omume megide gi amaghị m. O nweghi uzor m si mejor gi, ma i no na-achosikwa m ike iwere ndu m. 12 Ka Onyenwe anyi kpebie n’etiti mu na gi, ka Onyenwe anyi boqo boqo ihe ojor niile i mere. Ma agaghị m emetu gi aka. 13 Dika ilu ndi mgbe ochie si di, ‘Ihe ojor na-esi n’aka ndi na-eme ihe ojor,’ ma agaghị m emetu gi aka. 14 “Ma onye kwanu ka eze Izrel na-achyo ijide? Onye ka o na-atufu oge ya ichogharị? O bu ozu nkita? Ka o bu akpi? 15 Ka Onyenwe anyi buru onye ikpe n’etiti mu na gi, ya kpebiekwa okwu anyi. Ya leba okwu m anya kpeputa m, ya gosi na m bu onye ikpe na-amaghị site n’inaputa m n’aka gi.” 16 Mgbe Devid kwuchara okwu ndi a, Sol zara si ya, “O bu olu Devid nwa m di nke ahu?” O malitekwara ikwa akwa. 17 O siri Devid, “I bu ezi mmadu karịa m, n’ihii na i jirila ezi omume kwughachi m ajo omume m. 18 E, i gosila m oke obi ebere taa, n’ihii na mgbe Onyenwe anyi nyefere m n’aka gi, i gbughi m. 19 Ebee ka onye ahu no n’uwa niile, nke puru ihapu onye iro ya mgbe o mara n’onya ya? Ka Onyenwe anyi kwughachi gi ezi ihe n’ihii obi ebere i gosiri m taa. 20 Ugbu a, amatala m na i ghaghị

ịbü eze, i ga-achikwa alaeze Izrel. **21** Biko, nụọra m iyi n'aha Onyenwe anyị na mgbe oge ahụ ruru, na i gaghi egbu ụmụ m, maọbu hichapụ aha m site n'ezinaulo nna m.” **22** Devid nụurụ Söl iyi. Emesịa, Söl laghachiri n'ụlo ya, ma Devid na ndị ikom ya laghachiri n'ogba nkume ha.

25 Emesịa Samuel nwụrụ. Izrel niile chikötara onwe ha ọnụ zukota ruo ụjụ n'ihi ọnwụ ya. Ha liri ya n'ụlo ya dị na Rema. Emesịa, Devid gara n'ozara Paran biri n'ebe ahụ. **2** Otu nwoke dị, onye obodo Maon, onye ikwu Caleb, nke nwere akụnụba. O nwere igwe aturụ dị puku ato, na otu puku ewu, ndị ọ no n'ubi n'oge a na-akpuchapụ aji ha n'obodo Kamel. **3** Aha nwoke a bụ Nebal. Nwunye ya kwa, onye bụ nwanyị mara mma, na onye nwere akonuche, ka a na-akpo Abigel. Nwoke a nwere omume ojoo; ọ kwara obi n'azụ, afọ takwara ya mmiri. **4** Mgbe Devid no n'ozara nụ na Nebal na-akpucha aji igwe ewu na aturụ ya, **5** o zipurụ ndị ikom iri sị ha. “Jekwurunụ Nebal n'obodo Kamel, juo ya otu ihe si aga n'aha m. **6** Sịnụ ya, ndị gị, ndị ogologo, udo na ahụ ike nye gị na ezinaulo gị, udo na ahụ ike nye ihe niile i nwere. **7** “Anụla m na i na-akpacha aji igwe ewu na aturụ gị. Oge ndị ozuzu aturụ gị no n'etiti anyị, anyị emejoghị ha, o nweghi ihe ọbula funarịri ha oge ahụ niile ha nọrọ n'obodo Kamel. **8** Jụkwa ndị ikom gị, ha ga-agwa gị ma ihe m kwuru ọ bụ eziokwu. Ya mere gosi ụmụ okorobia ndị a ihuoma, ebe ọ bụ na ha na-abịakwute gị n'oge mmememe. Biko, nyetụ ndị ohu gị ndị a, na mụ bụ Devid nwa gị, ihe ọbula aka gị ruru.” **9** Ụmụ okorobia Devid zipurụ bịañtere zie Nebal ozi Devid ziri ha. Ha nogidekwara chere ka onye ha ọsisa. **10** Ma Nebal jụrụ ha sị, “Onye bụ Devid? Onye bükwa nwa Jesi a? Ọtụtụ ndị ohu dị taa bụ ndị na-esi n'aka nna ha ukwu na-agbapụ. **11** M ga-ewere achicha m, na mmiri m, na anụ m gburu n'ihi ndị na-akpachara m aji anụ nye ndị m na-amaghị ebe ha sị pụta?” **12** Ndị ikom Devid tugharịri azụ laghachi ebe ha si bịa. Mgbe ha bịañtere, ha koro akụkọ banyere okwu niile Nebal kwuru. **13** Devid sịrị ndị ikom ya, “Onye ọbula nyara mma agha!” Ha mere ihe o kwuru. Devid n'onwe ya nyanyekwara mma agha nke ya. Ihe dị ka narị ndị ikom anụ sooro Devid pụo, ebe narị mmadụ abụo ndị ọzọ nödürü na-eche ụlo ha nche. **14** Ma otu n'ime ndị ikom Nebal gara koro Abigel, nwunye Nebal sị ya, “Lee, Devid esitela n'ozara zite ndị ozi ka ha nye

onyenwe anyị ekele ya, ma ọ kparirị ha, baakwara ha mba. **15** Ma ndị ikom ndị a mesoro anyị mmeso ọma, ha emejoghị anyị. Oge ahụ niile anyị no ha nso n'ohịa ọ dighị ihe funarịri anyị. **16** Ehihie na abalị, ha bụrụ anyị mgbidi, ichebe anyị na aturụ anyị, mgbe ha na-akpa nri n'akụkụ ebe ha no. **17** Ọ dị mma ka i mata ma marakwa ihe i ga-eme ngwangwa; n'ihi nsogbu dị njo nke na-agà idịri nna anyị ukwu na ezinaulo ya niile. N'ihi ọ bụ nwoke jogburu onwe ya, na ọ dighị onye pürü igwa ya okwu.” **18** Abigel mere ngwangwa chikötä narị ogbe achicha abụo, karama akpukpo mमanya abụo, aturụ ise e doziri edozi, otu bushel ọka e ghore eghe, otu narị ụyọkọ mkpuru vajinị a mịkporo amịkpọ na narị achicha fiig abụo, bukwasị ihe ndị a niile n'elu ịnyinya ibu. **19** Ọ sịrị ụmụ okorobia na-ejere ya ozi, “Na-aganụ n'ihu, ana m abia n'azụ.” Ma ọ gwaghị di ya Nebal ihe ọ na-agà ime. **20** Mgbe ọ no n'elu ịnyinya ibu na-agbada ụzọ nke ugwu ahụ ọ hụrụ Devid na ndị agha ya ka ha na-abịa. O zutere ha **21** ma Devid nɔrij na-ekwu na-asị, “Ọ bụ n'efu ka anyị nyeere nwoke a aka. Anyị chebere igwe ewu na aturụ ya n'ozara; o dìkwaḥị otu furu efu, o dìkwaḥị otu nke e zuru ezu, ma o jirila ajo omume kwugħħaci m ihe ọma m meere ya. **22** Ka Chineke mesoo Devid mmeso, otu ọbula mmeso ahụ si dị njo, ma ọ bụrụ na m ahapụ otu mkpuru nwoke ndị n'etiti ihe niile o nwere na-eku ume, mgbe chi echị borọ.” **23** Mgbe Abigel hụrụ Devid, o mere ngwangwa si n'elu ịnyinya ibu ya rida, kpuo ihu n'ala, kpoq isiala nye Devid. **24** Ọ dara n'ala n'ụkwụ ya, sị, “Ka ajo omume ahụ dìkwasị n'isi ohu gị, onyenwe m. Biko, kwere ka ohu gị gwa gị okwu, gekwaa ntị n'ihe ohu gị nwere ikwu. **25** Nebal bụ nwoke nwere obi ojoo, biko ka onyenwe m ghara iğụ ihe ọbula o kwuru n'ihe. Ọ bụ onye nzuzu, dika aha ya na-egosi. Aha ya pütara nzuzu, nzuzu na-esokwa ya. Ma ahughị m ndị ozi ahụ i zitere, n'ezie ohu gị ahughị ndị ikom onyenwe m zitere. **26** Ugbu a, onyenwe m, dika Onyenwe anyị na-adị ndị ma gi onwe gị na-adịkwa ndị, ebe ọ bụ na Onyenwe anyị gbochiri gị ka i ghara ịba n'ikpe ọmuma nke iga mmađu, na iji aka gị borọ onwe gị ọbọ, ka ndị ndị iro gị na ndị niile na-achọ ime onyenwe m ihe ojoo, dika Nebal. **27** Ma kwerekwa ka onyinye a, nke ohu gị nwanyị wetaara nna m ukwu, bụrụ nke a ga-enye ndị ikom na-eso gị. **28** “Biko, gbaghara njehie ohu gị nwanyị, n'ihi na Onyenwe anyị Chineke gị aghaghị imere onyenwe m alaeze nke ga-adigide, n'ihi na ọ

bü agha Onyenwe anyi ka i na-alu, agaghị ahụta ajo omume n'ime gi ogologo ụbochị ndu gi niile. **29** O bụ ezie na mmadu pürü i na-achu gi ịnapụ gi ndu gi, ma ndu onyenwe m ga-abu ihe Onyenwe anyi Chineke gi ga-ekechi na ngwungwu ndị di ndu. Ma ndu ndị iro gi ka o ga-atufu dika nkume esi n'akpa e ji efe ebe. **30** Mgbe Onyenwe anyi mezuru nye onyenwe m ihe ọma niile nke o kwere na nkwa, meekwa ya onyendu ndị Izrel, **31** onyenwe m agaghị enwe akonuche nke ga na-esogbu ya n'ihi na o ji aka ya boqor onwe ya obu, maqbụ nke iwufu Ọbara. Mgbe Onyenwe anyi Chineke gi mere ka ihe gaara onyenwe m nke ọma, chetakwa ohu gi nwanyi.” **32** Devid zara Abigel si ya, “Otuto dīri Onyenwe anyi, Chineke nke Izrel onye zitere gi taa ka i bia zute m. **33** Ka ngozi dīri gi n'ihi ezi uche gi, na n'ihi na i gbochiri m iwufu Ọbara taa, gbochiekwa m iji aka m boror onwe m obu. **34** Ma o buğhi otu a, dika Onyenwe anyi Chineke nke Izrel na-adị ndu, bụ onye jidere m site n'imeru gi ahụ, o buru na i putaghị ngwa izute m, o dighi otu nwoke gaara adị ndu n'ulọ Nebal n'lhe ụtutu echı.” **35** Devid naara ya ihe ndị ahụ niile o wetara si ya, “Laghachi n'ulọ gi n'udo. Anula m ihe i kwuru ma meekwa ihe i riqoro.” **36** Mgbe Abigel batara n'ulọ, o jekwuru Nebal ebe o no n'oriri o kporo, oriri dika oriri a na-enwe n'uloeze. O n'ñókwa mmanya n'ubigawa ya oke; n'ihi ya o gwaghị ya ihe obụla tutu ruo n'ututu. **37** N'ututu, mgbe mmanya pürü Nebal n'anya, nwunye ya gwara ya ihe ndị a niile. Nke a mere ka obi ya nwuo, ka o togboror dika nkume. **38** Mgbe abalị iri gafere, Onyenwe anyi tiri Nebal ihe otiti, nke mere ka o nwuo. **39** Mgbe Devid n'urụ na Nebal anwụola, o siri, “Otuto dīri Onyenwe anyi, onye kpechitete m okwu m megide Nebal n'ihi nleli anya o leliri m. O gbochiela ohu ya site n'ime ihe ezighi ezi, ma kwughachi Nebal ugwo mmehie ya.” Mgbe ahụ Devid zigara ndị ozi ka ha gaa juo Abigel ma o ga-ekwe i ghøo nwunye ya. **40** Ndị ozi Devid bjakwutere Abigel na Kamel zie ya ozi si, “Devid zitere anyi bjakwute gi ịluta gi ka i ghøo nwunye ya.” **41** Abigel kpuru ihu n'ala si ya, “Lee ohu gi nwanyi, ejikeere m ijere gi ozi, na ịsacha ulkwụ ndị na-ejere onyenwe m ozi.” **42** Abigel mere ngwangwa jikere, kporo umu agbogho ise na-ejere ya ozi, n'okwasị n'elu ịnyinya ibu, soro ndị ahụ Devid zitere lakwuru Devid. Otu a ka Abigel si ghøo nwunye Devid. **43** Devid lükwara nwanyi ozoaha ya bụ Ahinoam, onye Jezril. Ha abu bụkwa ndị nwunye ya. **44** N'oge a, Söl ewerela nwa ya nwanyi

Mikal, onye bụ nwunye Devid kpone Palti, nwa Laish, onye obodo Galim, dika nwunye.

26 Ndị Zif jekwuru Söl na Gibeal gwa ya na Devid na-ezo onwe ya n'ugwu Hakila nke chere ihu n'ozara. **2** N'ihi ya, Söl biliri chirị puku ndị agha ato o leziri anya hoputa n'etiti ndị agha Izrel, duru ha gaa n'ozara Zif ịchọ Devid. **3** Söl mara ulo ikwu ya n'akukụ ụzo ugwu nta Hakila na ncherita ihu Jeshimọn nke no n'okporozi. Ma ka Devid n'onwe ya no n'ime ozara, o hụru na Söl chụpụrụ ya bata n'ime ozara, **4** Devid zipürü ndị nledo, matakwa na Söl bijara n'ezie. **5** Emeシア, Devid pürü jeruo ebe Söl mara ulo ikwu ya. O hụru ebe Söl na Abna nwa Nea, onyeisi agha dinara ala. Söl dina n'ime ogige ulo ikwu ahụ, ndị agha ya dinakwara gburugburu ya. **6** Devid siri Ahimelek onye Het, na Abishai, nwa Zeruaya onye bụ nwanne Joab, “Onye ga-eso m gaa n'ogige ebe Söl na ndị agha ya mara ulo ikwu ha?” Abishai zara si, “Aga m eso gi gaa.” **7** Ya mere, n'abalị, Devid na Abishai jiri nwayojeruo ebe ndị agha Söl mara ulo ikwu ha. Ha hụru Söl ebe o dinara ala na-arahụ ụra. Übe ya ka o manyekwara n'ala n'akukụ ebe isi ya di. Abna, na ndị agha ndị ozor dina gburugburu Söl na-arahụ ụra. **8** Abishai siri Devid, “N'ezie, Chineke enyefela gi onye iro gi n'aka taa. Ugbu a, kwere ka m gaa were übe megide ya n'ala otu ugboro; agaghị m atu ya ugboro abu.” **9** Ma Devid siri Abishai, “Mba egbulaya. Onye gaseeti aka ya megide onye Onyenwe anyi tere mmanụ, ghara i bụ onye ikpe na-amaghị?” **10** O siri, “N'ezie dika Onyenwe anyi na-adị ndu, o bụ Onyenwe anyi ya onwe ya ga-etida ya, maqbụ oge ya ga-eru mgbe o gananwu, ma o bụkwani o gaa agha, o nwufuo. **11** Ma Onyenwe anyi ekwela ka m setipụ aka megide onye Onyenwe anyi tere mmanụ. Ugbu a, weta übe na ihe iñụ mmiri nke di n'akukụ isi ya, ka anyi si n'ebé a puo.” **12** Devid weere übe ya na ite mmiri di n'akukụ isi Söl, ha sitere n'ebé ahụ puo. O díkwaghị onye hụru ha. O díkwaghị onye tetara, n'ihi na Onyenwe anyi mere ka ha daba n'oke ụra. **13** Mgbe ahụ, Devid pürü gafee n'ofe nke ozor, guzo onwe ya n'elu ugwu ebe di anya, ebe mbara di n'etiti ya na ha. **14** Devid kporo Abna nwa Nea na ndị agha oku si, “Abna, za m oku!” Abna jụru ya si, “Onye ka i bụ i ji si otu a na-eti mkpu ikpote eze?” **15** Devid siri, “N'ezie, o buğhi nwoke ka i bụ? Onye díkwa ka gi n'Izrel niile? Gịnj mere i ji hapu ichezi onyenwe gi eze nke ọma? Otu onye

bijara igbu onyenwe gi, bu eze. **16** Ihe a i mere adighi mma. N'eziokwu, dika Onyenwe anyi na-adị ndu, gi na ndị ikom gi kwasiri ɔnwụ, n'ihi na gi na ndị gi echebeghi onyenwe unu, bu onye Onyenwe anyi tere mmanu. Ebee ka ùbe eze, na ihe mmiri ɔnụni ya, nke di n'akukụ isi ya di?" **17** Mgbe ahụ, Sol matara na o bụ olu Devid, o sịrị, "O bụ gi nwa m, Devid?" Devid zara sị ya, "E, o bụ olu m, onyenwe m, eze." **18** O sịkwa, "N'ihi gịnjị ka onyenwe m ji na-achugharị ohu ya? Gịnjị ka m mere? Gịnjịka bụ ihe ojoojị chtara n'aka m? **19** Ugbu a ka onyenwe m eze gee ntị n'okwu ohu ya: O buru na Onyenwe anyi kpaliri gi imegide m, mgbe ahụ arịriọ m bụ ka Onyenwe anyi nara onyinye ịnata ihuoma. Otu o di, a si na o bụ ndị mmađu na-akpali gi imegide m, ka ndị di otu a buru ndị a buru ɔnụ n'ihi Onyenwe anyi. N'ihi na ha esitela n'oke m nwere n'ihe nketa Onyenwe anyi chupụ m, sị m, 'Gaa fee chi ndị ozo ofufe.' **20** Ugbu a, ekwela ka Ọbara m buru ihe a wufuru n'ala di anya, na-abughi n'ihi Onyenwe anyi. Eze Izrel apụtala ịchọ akpi dika m, otu dinta si achogharị ọkwa n'elu ugwu." **21** Mgbe ahụ, Sol zara sị, "Emehiela m. Loghachi n'ulo nwa m Devid. N'ihi na i gurụ ndu m taa dika ihe di oke ɔnụahịa. Agaghị m emejo gi ozo. N'ezie, a kpaala m agwa dika onye nzuzu, meekwa ihe nke ukwuu na-amaghị ama." **22** Devid zara ya sị, "Lee ùbe eze, Zie otu n'ime ndị ikom gi ka o bija were ya. **23** Onyenwe anyi na-akwughachi nwoke Ọbula ezi omume ya na ikwesi ntukwasị obi ya. Onyenwe anyi nyere gi n'aka m taa ma ajula m igbu onye ya o tere mmanu. **24** Ugbu a, ka Onyenwe anyi zoputa ndu m, o buladi dika m sị zoputa ndu nke gi taa. Ka o naputakwa m site na mkpagbu m niile." **25** Sol sịrị Devid, "Onye a goziri agozi ka i bụ nwa m, Devid. I ga-eme oke ihe, bùryukwa onye na-emeri n'agha." Devid sitere n'ebe ahụ pụo. Sol laghachikwara n'ulo ya.

27 Devid chere n'ime onwe ya sị, "Otu ụbochị Sol ga-enweta m, bibie m. Ihe ka mma m ga-eme bu igbaga n'ala ndị Filistia. Nke a ga-eme ka Sol kwusị ịchogharị m ebe Ọbula n'Izrel. Aga m esikwa otu a, nwere onwe m site n'aka ya." **2** Ya mere, Devid na narị ndị ikom isii ya, na ezinaulọ ha, biliri jekwuru Akish nwa Maok, eze ndị Gat. **3** Devid na ndị agha ya sooro Akish biri na Gat. Onye Ọbula du ezinaulọ ya. Devid n'onwe ya du ndị inyom abuọ ya: Ahinoam onye Jezril, na Abigel onye Kamel, nwunye ochie Nebal. **4** O

dighị anya, Sol nṣuru na Devid agbalaala Gat, n'ihi ya o kwusịrị ịchuso ya. **5** Devid gwara Akish sị ya, "O buru na m anatala amara n'ebe i nọ, o ga-adị mma ka enye m otu obodo n'ime obodo nke ala a, ka m biri. N'ihi gịnjị ka ohu gi ga-eji soro gi biri n'obodo eze?" **6** Akish nyere ya Ziklag, n'ihi ya, Ziklag bụ obodo ndị eze Juda rwoo taa. **7** Devid biri n'oke ala ndị Filistia otu afo na ɔnwa ano. **8** Devid na ndị ikom ya nogidere oge ahụ niile na-emegeide ndị Geshua, ndị Gizi na ndị Amalek. (Site na mgbe ochie ndị a bi n'ala ahụ gbatirị rwoo Shua na Ijipt) **9** Mgbe Ọbula Devid wakporo akukụ Ọbula, o dighị ahapụ nwoke maqbụ nwanyị ndu. Ma o na-akpuru atụru ha, na ehi ha, na ịnyinaya ibu ha, na ịnyinaya kamel ha, nakwa uwe ha. Emesịa, o na-aloghachikwuru Akish. **10** O buru na Akish ajuo Devid ajuju sị, "Ndị ole ka unu busoro agha taa?" Devid gaza sị, "O bụ ndị bi na ndịda Juda", maqbụ "ndị ndịda Jerahmel", maqbụ "ndị ndịda Ken." **11** Ma o dighị nwoke maqbụ nwanyị onye o hapurụ ndu, nke a ga-akpota na Gat, n'ihi na o chere n'obi ya sị, "Ha nwere ike ịbjia kwuo megide anyi, sị, 'Otu a ka Devid mere.'" Otu a ka o na-emekewa ọtụtụ oge ahụ niile o bi n'etiti ndị Filistia. **12** Akish kwenyere Devid, kwuo n'obi ya sị, "Devid abụrula ihe a kpọrọ asị n'ebe ndị nke ya bụ ndị Izrel nọ. O ga-abukwara m ohu rwoo mgbe niile."

28 N'oge ahụ, ndị Filistia chikötara ndị agha ha jikere iluso ndị Izrel agha. Akish eze Gat gwara Devid okwu, "Għotakwa na gi na ndị agha gi ga-eso mu na ndị agha m gaa ibu agha." **2** Devid zara ya sị, "I ga-eji anya gi hụrụ ihe ohu gi ga-eme." Akish zara sị, "O di mma aga m eme gi onye nche m ụbochị ndu gi niile." **3** N'oge a Samuel anwụola, ndị Izrel niile rukwara ụjụ n'ihi ya, lie ya n'obodo ya bụ Rema. Sol achupusiajkwala ndị niile na-ajụ mmụọ ndị nwurụ anwụ ase na ndị dibija afa site n'ala ahụ. **4** Ndị Filistia zukötara, bija maa ụlo ikwu ha na Shunem, ebe Sol na ndị Izrel niile zukötakwara maa ụlo ikwu ha na Gilboa. **5** Mgbe Sol hụrụ igwe ndị agha ndị Filistia, oke ujọ jidere ya. **6** O jụrụ Onyenwe anyi ase, ma Onyenwe anyi azaghị ya. O zagħi na nrø, maqbụ site n'Urim, maqbụ site n'ɔnụ ndị amumra. **7** Mgbe ahụ, Sol sịrị ndị na-ejere ya ozi, "Chtara m nwanyị onye na-ajụ mmụọ ndị nwurụ anwụ ase, ka m gakwuru ya juta ya ase." Ha sịrị, "E nwere otu nwanyị di otu a n'Endoa." **8** Ya mere, Sol nwogħarjirị onwe ya, yiri uwe ozo, o rwoo n'abalị, ya na ndị ikom abuọ gakwuru nwanyị ahụ. O

siri, "Jutara m mmuo ase, kpolitekwara m onye m ga-akpo aha ya." 9 Ma nwanyi ahu siri ya, "N'ezie gi onwe gi maara ihe Sol mere. O kwusila ndi niile na-aju mmuo ndi nwuru anwu ase, na ndi dibia afa site n'ala a. N'ihi gini ka iji a gbara ndu m onya, ime ka m nwuo?" 10 Ma Sol jiri Onyenwe anyi nwora ya iyi, "Dika Onyenwe anyi na-adu ndu, agaghị ata gi ahuhu n'ihi ihe a." 11 Mgbe ahu, nwanyi ahu juru, "Onye ka i chorò ka m mee ka o rigokwute gi?" Sol siri, "Mee ka Samuel rigokwute m." 12 Mgbe nwanyi ahu huru Samuel, o tiri mkpu si, "Gini mere iji ghogbuo m? Gi onwe gi bu Sol!" 13 Eze siri ya, "Atula egwu! Gini ka i na-ahu?" Nwanyi ahu siri, "A huru m chi ka o si n'ala na-arigoputa." 14 Sol juru, "Gini ka onye ahu yiri n'odidi?" O siri, "O bu agadi nwoke na-arigota, e ji uwe mwuda kpuchie ahu ya." Mgbe ahu, Sol matara na o bu Samuel. O kpuru ihu n'ala, kpoekwa isiala. 15 Samuel siri Sol, "Gini mere i ji esogbu m, site na ikpolite m?" Sol zara, "Ano m n'oke nsogbu. Ndị Filistia na-ebuso m agha, ma Chineke esitekwa na n'ebe m no wezuga onwe ya. O naghi azakwa m ozø, maobu site na ndi amuma, maobu site na nrø. N'ihi ya ka m ji kpoo gi, iju gi ihe m ga-eme." 16 Samuel siri, "N'ihi gini ka i ji na-aju m, ebe o bu na Onyenwe anyi ewezugala onwe ya site n'ebe i no, ghokwara gi onye iro? 17 Onyenwe anyi emeela ihe o si na o ga-eme. O napula gi alaeze gi were ya nye Devid. 18 Ihe ndi a niile na-agu idakwasị gi n'ihi na i gehi ntì na ndumodu Onyenwe anyi, mgbe o were iwe di oku megide ndi Amalek. 19 Onyenwe anyi ga-arara gi na ndi Izrel nyefee n'aka ndi Filistia, echị gi na umu gi ndi ikom ga-abia nonyeere m n'ebe a. Onyenwe anyi ga-ararakwa ndi agha Izrel nye n'aka ndi Filistia." 20 Ngwangwa, Sol dara n'ala, gbatia onwe ya n'oke egwu, n'ihi okwu ndi a niile Samuel kwuru. Ike adighikwa n'ime ya n'ihi aguu, ebe o bu na o ribeghi nri obula ubochi ahu niile. 21 Mgbe nwanyi a huru onodo Sol, o gwara ya okwu si ya, "Onyenwe m, lee, ohu gi rubere isi mee ihe i si m mee. O bukwa ndu m ka m ji chuo aja imezu ihe i rioro m. 22 Ugbu a, biko, gee ntì n'ihе ohu gi na-agu igwa gi. Kwere ka m nye gi nri ka i rie, ka i nweta ihe i ga-eji laghachi." 23 Ma Sol juru iri nri obula. Ma ndi ikom ya na ha so malitere iro ya tutu ruo mgbe o kwenyere bilie, nodu ala n'elu ihe ndina. 24 Nwanyi ahu mere ngwangwa gbuo nwa ehi gbara abuba o nwere n'ujo ya. O jikwa utu ọka mee achicha nke etinyeghi ihe na-eko achicha n'ime ya, 25 O doziri

nri n'ihi Sol na ndi ikom ya. Ha rikwara ya. Ha biliri laa n'abal ahu.

29 Ndị Filistia chikotara ndi agha ha bijaruo Afek, ma ndi agha Izrel zukotara n'akukwu isi iyi Jezril. 2 Mgbe ndiisi agha ndi Filistia malitere igafesi ha na ndi agha ha, ụfodù n'ime ha du otutu narị ndi agha, ụfodù, otutu puku ndi agha, Devid na ndi agha ya so n'azu, ha na Akish, eze ndi Filistia. 3 Ndisi agha ndi Filistia juru eze Akish ajuju si, "Gini ka ndi Hibrud i na-emē n'ebe a?" Akish gwara ha si, "Onye a o bughi Devid, onyeozi si n'aka Sol eze ndi Izrel gbaapu? Mu na ya ebiela ihe kariri otu afo, ma achoputaghị ihe obula di njo n'ebe o no, site n'ubochi ahu o hapurul Sol ruo ugbu a." 4 Ma ndiisi agha ndi Filistia were iwe megide ya. Ha siri ya, "Zilaga nwoke a, ka o laghaci n'onodu ozi ebe i mere ya onye nlekota. Anyi na ha agaghị eso jee n'ihi ogu, ma o bughi ya o ga-atughari megide anyi n'agha. Olee uzor ozor o ga-esi mee ka ya na nna ya ukwu di na mma ma o bughi site n'igbu ndi agha anyi ndi a?" 5 Onye a o bughi Devid ahu ndi inyom Izrel ji guo egwu si, "Sol egbuola otutu puku ndi iro ya, ma Devid egbuola iri puku kwuru puku ndi iro?" 6 Ya mere, Akish kpotor Devid si ya, "Dika Onyenwe anyi na-adu ndu, i bu onye kwasiri ntukwasị obi. O gaara ato m utu ka i soro m buo agha. Site na mgbe i biakwutere m tutu ruo ugbu a, o nweghi mmejø obula m choputara n'ime gi. Ma ndiisi anyi anabataghị gi. 7 Ugbu a, laghachinu azu, laa n'udo. Unu emeela ihe obula ga-akpasu ndiisi ndi Filistia iwe." 8 Devid juru Akish, "Ma gini ka m mere? Gini kwa ka i hutara megide ohu gi site n'ubochi m biakwutere gi ruo taa? Gini ga-eme ka m ghara iluso ndi iro onyenwe m, bu eze agha?" 9 Akish zaghachiri, "Ama m n'onye di mma ka i bu n'anya m, dika mmuo ozi nke Chineke. N'agbanyeghi nke a, ochiaghị ndi Filistia asila, 'O gaghi eso anyi jee n'agha.' 10 Ya mere, bilie n'isi ụtutu, gi na ndi oru onyenwe gi ndi soro gi bia, bilienu n'isi ụtutu laghachi mgbe ihediri unu." 11 Devid na ndi ikom na-eso ya biliri n'isi ụtutu ilaghachi n'ala ndi Filistia. Ma ndi agha ndi Filistia gara n'ihi jeruo Jezril.

30 Mgbe Devid na ndi ikom ya rutere obodo Ziklag n'ubochi nke ato, ha huru na ndi Amalek abiala wakporo bi n'akukwu ndida Negev na Ziklag. Ha buru agha megide Ziklag, gbaa obodo ahu oku, 2 dötakwa ndi inyom na ndi niile bi n'ime ya n'agha, ma okenye

ma ümuntakiri. Ha egbughị ha egbu, kama ha buuru ha laa. 3 Mgbe Devid na ndị ikom ya ruru Ziklag, ha hụrụ na-esuola ya ọkụ, dökpuru ndị inyom ha, na ụmụ ndị ikom na ndị inyom n'agha. 4 Ya mere, Devid na ndị ikom ya kwara akwa ruo mgbe ike akwa gwụrụ ha. 5 Ndị inyom abụo Devid, Ahinoam onye Jezril na Abigel, nwunye ochie Nebal onye Kamel, sokwa na ndị a dötara n'agha ahụ. 6 Ihe a wetaara Devid oke nsogbu, n'ihi na ndị ikom ya nọ na-ekwu okwu jiji nkume tugbuo ya; ha niile nọ n'obi ilu n'ihi ụmụ ha ndị ikom na ndị inyom. Ma Devid chọtara ike n'ime Onyenwe anyị Chineke ya. 7 Devid sịrị Abjata, bụ onye nchụaja, nwa Ahimelek, "Chịtara m efọd ahụ." Ya mere, Abjata chịtara ya nye ya 8 Mgbe ahụ, Devid jụrụ Onyenwe anyị ase sị, "Ọ bụ m chusọ ndị a na-apụnara ndị mmadụ ihe? Ọ bürü na m achụso ha, aga m ejide ha?" Onyenwe anyị zara, "E, chusọ ha ọsọ, i ga-achükwute ha, ma nataghachikwa ihe niile ha were." 9 Mgbe ahụ, Devid na nari ndị agha isii ya bjarutere n'odị mmiri Beso, ebe ha hapurụ ụfodu ndị 10 nari ndị ikom abụo n'ime ha enwekwaghị ike igafe ndagwurugwu Beso n'ihi ike ogwugwu, ma Devid na nari anō ndị ọzọ chüşoro ha. 11 Ha hụrụ otu nwokorobia onye Ijipt n'ohịa, duuru ya bịa_kwute Devid. Ha nyere ya mmiri ka ọ riṇo, nyekwa ya nri ka o rie. 12 Ihe ha nyere ya bụ achicha fiig, na ụyoko mkpuru vajin abụo nke a mikporo amikpọ. Mgbe o richara ha, o nweghachiri onwe ya, n'ihi na o ribeghi nri obụla, maobụ riṇo mmiri obụla ubochi ato, ehihie na n'abalị. 13 Mgbe ahụ, Devid jụrụ ya sị, "I bụ onye? Ebeekwa ka i si bịa?" Ọ zara Devid sị, "Abụ m onye Ijipt, bürükwa ohu onye Amalek. Onyenwe m hapurụ m n'ebe a abalị ato gara aga n'ihi na ahụ adighị m ike. 14 Anyị si obodo ebe anyị gara lụo agha na-aloghachi mgbe ha hapurụ m n'ebe a. Anyị gara lugbuo obodo ndị Keret, nke dị n'ime Negeb, na obodo dị na ndịda ala Juda na ala Kaleb. Anyị gbakwara obodo Ziklag ọkụ." 15 Devid jụrụ ya sị, "I nwere ike duru m gaa ebe ha nọ." Nwokorobia ahụ zara ya sị, "Ọ bürü na i ga-anị iyi n'aha Chineke na i gaghi egbu m maobụ were m nyeghachi onyenwe m, aga m eduru gi gaa ebe ha nọ." 16 O duuru ha jee n'ebe ndị Amalek nọ. Mgbe ha ruru ebe ahụ, ha hụrụ ha ebe ha tüsara onwe ha n'ala na-eri na-anị, na-eteckwa egwu ọnị, n'ihi ihe dị ukwuu ha kwatera n'agha site n'ala ndị Filistia, na n'ala Juda. 17 Devid na ndị agha ya bịa_kwasiри ha na mberede gbuo ha site n'abalị ahụ ruo anyasi echị

ya. Ọ díkwaghị otu nwoke n'ime ha fofdụrụ ndị ma ọ bughị narị ndị ikom anō makwasiri n'elu inyinya kamel ha gbalaga. 18 Devid nwetaghachiri ihe niile ndị Amalek kwatera n'agha, tinyere ndị inyom ya abụo. 19 O nweghị ihe furu efu, ma nke ukwu ma nke nta, ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom, ihe a kwatera n'agha, maobụ ihe obụla ọzọ ndị Amalek dötara n'agha. Devid nwetaghachiri ihe niile. 20 Ozokwa, Devid chikotara igwe ehi na igwe ewu na atụrụ. Ndị ikom ya chijiri ha, tinyere anu ulọ ndị ọzọ, na-agà, na-asi, "Ndị a bụ ihe Devid kwatera n'agha." 21 Emesịa, Devid bjarutere ebe nari ndị ikom abụo ndị ahụ nọ na Ndagwurugwu Beso. Ndị a bụ ndị ahụ na-enweghị ike iso Devid n'ihi na ike gwụrụ ha. Ha pütara zute Devid na ndị so ya. Mgbe Devid na ndị ikom ya bijara ha nso, o jụrụ ha otu ha mere. 22 Ma ndị ikom ojoo ahụ niile, na ndị okwu na ụka nọ n'etiti ndị na-eso Devid sịrị, "N'ihi na ndị a esoghị anyị jee, ya mere ha agaghị eso anyị keta ihe ndị a anyị kwatera n'agha. Nyeghachi ha naanị nwunye ha na ụmụ ha; gwakwa ha ka ha laa." 23 Ma Devid sịrị, "Mba, ụmụnna m, unu ekwesighị isi otu a kee ihe ndị ahụ Onyenwe anyị nyere anyị. O chebere anyị, nyefee n'aka anyị ndị agha ahụ niile bijara imegide anyị. 24 Unu chere na ọ dị onye ga-ege unu ntị mgbe unu na-ekwu okwu dị otu a? Anyị niile ga-eketa oke; oke ndị jere agha na ndị chebere ihe anyị ga-abụ otu." 25 Site n'ubochị ahụ, Devid mere ka nke a bürü iwu nye ndị Izrel niile ruo taa. 26 Mgbe ha rutere Ziklag, Devid weere ụfodu ihe ha kwatera n'agha zigara ndị okenye Juda, ndị bụ ndị enyi ya, na-asi, "Lee onyinye ewetaara unu site n'ufodu n'ime ihe anyị kwatera site n'aka ndị iro Onyenwe anyị." 27 O zigara ha nye ndị bi na Betel, Ramot Negev na Jatịa, 28 nyekwa ndị nọ Aroea, Sifmot, Eshtemoa 29 na Rakal, nyekwa ndị bi n'obodo ndị Jerameel na nke ndị Ken, 30 nyekwa ndị bi na Homa, Bo Ashan, Atak 31 na Hebron na ndị nọ n'ebe niile ndị ahụ ebe Devid na ndị ya wagharịri.

31 N'oge a, ndị Filistia lusoro ndị Izrel agha, ndị Izrel si n'ihi ha gbaa ọsọ, ma otutu n'ime ha nwụrụ n'ugwu Gilboa. 2 Ndị Filistia ji ike chusọ Sol na ụmụ ya. Ha gburu ụmụ ya ndị ikom, Jonatan, Abinadab na Malkishua. 3 Agha ahụ siri ike nke ukwuu megide Sol, mgbe ndị na-agba ụta chükwutere ya ha mererụ ya ahụ n'ebe ọ dị ukwuu. 4 Sol gwara onye na-ebu ngwa agha ya, sị, "Miputa mma agha gi, were ya magbuo m

ka ndị a a na-ebighị ugwu ghara ịbia jiri m mee ihe egwuregwu.” Ma onye na-ebu ngwa agha ya ekweghi, n’ihi ọnọdu oke egwu. N’ihi ya, Sὸl were mma agha nke ya, dakwasị n’elu ya. **5** Mgbe onye na-ebu ihe agha Sὸl hụrụ na ọ nwụọla, ya onwe ya dakwasịkwara n’elu mma agha nke ya, soro Sὸl nwụọ. **6** Ya mere, Sὸl na ụmụ ya ndị ikom ato, onye na-ebu ihe agha ya na ndị agha ya niile, nwụrụ n’otu ụbọchị ahụ. **7** Mgbe ndị Izrel nọ n’ofe ọzọ nke ndagwurugwu, na ndị nọ n’ofe Jødan, hụrụ na ndị agha Izrel agbaala ọso, na Sὸl na ụmụ ya ndị ikom anwụọla, ha hapụrụ obodo ha niile gbaṇụ ọso. Ndị Filistia bịakwara bichie n’ime ha. **8** N’echi ya, mgbe ndị Filistia bijara iyipụ ndị nwụrụ anwụ ihe ha ga-achịkọrọ, ha hụrụ ozu Sὸl na nke ụmụ ya ndị ikom ato ka ha togbo n’ugwu Gilboa. **9** Ha bipụrụ Sὸl isi, yipükwa ya ihe agha ya. Ha zipükwara ndị ozi gara n’ala ndị Filistia niile ikwusa akụkọ ihe mere n’ulọ aruṣị ha nakwa n’etiti ndị ha niile. **10** Ha tiniyere ihe agha Sὸl n’ulọ Ashtoret, kpogidekwa ozu ya n’aja ụlo mgbidi obodo Bet-Shan. **11** Mgbe ndị obodo Jebesh Gilead nụrụ ihe ndị Filistia mere Sὸl, **12** ndị ikom ha niile bụ ndị dimkpa, gara njem ogologo abalị ahụ niile jeruo Bet-Shan. Ha sitere n’elu mgbidi obodo Bet-Shan tọda ozu Sὸl na nke ụmụ ya ndị ikom buru ha laa Jebesh ebe ha nọ kpọq ozu ha ọkụ. **13** Ha liri ọkpükpụ ha n’okpuru osisi Tamarisk dị na Jebesh, buo ọnụ ụbọchị asaa.

2 Samuel

1 Mgbe Söl nwüsiri, Devid si ebe ọ gara tigbuo ndị Amalek loghachi. Devid nɔrø ụbочị abuø na Ziklag. **2** O ruo, n'ụbочị nke ato, otu nwoke si n'omumma ụlo ikwu Söl bịakwutere ya. Uwe nwoke a yi n'ahụ dowa adowa. Isi ya díkwa aja aja. Ọ batara daa n'ala n'ihi Devid n'ọnodụ inye ya nsopuru. **3** Devid jürü ya sị, "Ebee ka i si bịa?" Nwoke ahụ zara sị, "Esi m n'omumma ụlo ikwu ndị Izrel gbaapta." **4** Devid jürü ya sị, "Gini mere? Biko gwa m." Nwoke ahụ zara sị, "Ndị agha Izrel niile agbaala ọso. Ọtụtu n'ime ndị agha Izrel anwụokwala. Söl na Jonatan nwa ya nwükwara!" **5** Devid jürü ya sị, "Olee otu i si mata na Söl na Jonatan anwụołla?" **6** Nwokorobịa ahụ sịri ya, "Ọ dapütara na m nọ n'ugwu Gilboa hụ Söl mgbe ọ dabeere n'ube ya. Mgbe ahụ ugbo agha ndị iro na ndị na-agba inyinaya agha na-esosi ya ike. **7** Mgbe ọ hụru m, ọ kporo m ka m bịakwute ya. Azara m ya sị, 'Gini ka m nwere ike ime?' **8** "Ọ jürü m sị, 'I bụ onye?' 'Azara m ya sị, 'Abu m onye Amalek.' **9** "Ọ sị m, 'Biko, bịa guzo n'akukụ m ka i gbuo m, n'ihi na ọ bụ ezie na m dị ndụ, ma anọ m nnög n'oke ihe mgbu nke ọnwụ.' **10** "Ya mere, eguzoro m n'akukụ ya, gbuo ya, n'ihi na amaara m na ọ gaghi adị ndụ tee anya. Ọ bükwa mgbe m gbusirị ya ka m kpupuru ya okpueze di ya n'isi, gbaapatakwa ya mgbakaaka dị n'ogwe aka ya, chíri ha, ka m chítarị gị ha, onyenwe m." **11** Mgbe Devid na ndị ikom ya nñru ihe ndị a. Ha dowa uwe ha. **12** Ha ruru uju. Kwaakwa. Bukwaa ọnụ ruo oge anyasi n'ihi Söl na Jonatan nwa ya nwoke, na n'ihi ndị agha Onyenwe anyị na ụlo Izrel. N'ihi na ha dara site na mma agha. **13** Mgbe ahụ, Devid jürü nwokorobịa ahụ wetara ozi ahụ ajụjụ sị, "Olee ebe i si bịa?" Ọ zara sị ya, "Abu m onye obịa, onye Amalek." **14** Devid jürü ya sị, "Gini mere i ji setipụ aka gi, na-atughị ujọ, tigbuo onye Onyenwe anyị tere mmanụ?" **15** Devid kporo otu n'ime ndị ikom ya sị ya, "Gbuo ya!" Nwoke ahụ weere mma agha gbuo ya. **16** Mgbe ahụ Devid sịri ya, "Obara gi laa gi n'isi, n'ihi na i ji ọnụ gi kwuputa sị, 'Egburu m onye Onyenwe anyị tere mmanụ.'" **17** Emesia, Devid depütara abụ akwa a n'ihi Söl na Jonatan. **18** O nyere iwu ka akuziere ndị Juda, abụ ùta a. E dere ya n'ime akwukwo Jesha. **19** "Ebube gi, gi Izrel, aburula ihe e gburu n'ebe gi niile dì elu. Lee ka ndị bụ dike si daa! **20** "Ekwutela ya na Gat. Ekwusala ya n'okporo ọzø Ashkelon. Ka ada ndị Filistia ghara iññuri ọnụ. Ka ụmụ inyom ndị a

na-ebighị ugwu ghara iti mkpu ọnụ. **21** "Unu ugwu Gilboa, ka igirigi maqbụ mmiri ozozo ghara iñbiakwasị unu. Ka mmiri ozozo gharakwa izokwasị n'aja mbuli elu unu. N'ihi na n'elu unu ka a nō meruø ọta ndị dì ike. E, ọta Söl, nke a na-adighị etekwa mmanụ. **22** "Site n'obara ndị e gburu egbu, site n'anụ ahụ ndị dì ike. Ọta Jonatan aloghachighị azụ. Mma agha Söl agbaghıkwa aka lögħachi. **23** Söl na Jonatan, na ndụ ha bụ ndị a hụru n'anya. Ndị juputara n'amara. Ma n'ọnwụ, nkewa obula adighị n'etiti ha. Ha dì gara gara karịa ugo. Ha dì ike karịa ọdụm. **24** "Umudada Izrel, kwaaranu Söl akwa. Onye na-eji uwe uhie uhie choq unu mma. Onye ji uwe na ihe icho mma olaedo choq unu mma. **25** "Lee ka ndị dì ike si daa n'etiti ọgbø agha. E gbuola Jonatan n'elu ugwu; **26** ana m eruru gi uju, gi Jonatan, nwanne m n'ihi na ihe dì oke ọnụnụha ka i bùrụ m. Iññunanya i nwere n'ebe m nọ dì omimi karịa iññunanya ndị nwanyị. **27** "Lee ka ndị dì ike si daa! Ngwa agha niile aburula ihe lara n'iyi!"

2 Díka oge na-agà, Devid jürü Onyenwe anyị ase sị, "M ga-ebili gbagoo n'otu obodo dì na Juda?" Onyenwe anyị sịri, "Gbagoo." Devid jukwara, "Olee ebe m ga-agbagó?" Onyenwe anyị zara, "Hebron." **2** Devid na nwunye ya abuø, Ahinoam onye Jezril, na Abigel nwunye ochie Nebal onye Kamel gara n'ebe ahụ. **3** Devid kpokwaara ndị ikom ahụ ya na ha so, onye obula n'ime ha durukwaara ezinaulø ya, ga biri na Hebron na obodo ndị ọzø gbara ya gburugburu. **4** Ndị ikom Juda bịakwutere Devid na Hebron. Tee ya mmanụ ibụ eze ebo Juda niile. Mgbe Devid nñru na ọ bụ ndị ikom Jebesh Gilead liri Söl, **5** o zigaara ha ndị ozi ka ha sị ha, "Ka Onyenwe anyị gozie unu n'ihi obiomma unu gosiri site n'ili Söl, nna unu ukwu, n'uzo kwasiri ekwesi. **6** Ka Onyenwe anyị gosikwa unu obiomma na ikwesi ntukwasị obi. Mü onwe m gagegosikwa unu otu ụdị amara a, n'ihi ihe a unu mere. **7** Ma ugbo a, bürümụ dike na dimkpa, n'ihi na Söl nna unu ukwu anwụołla. Ozokwa, ndị Juda niile eteela m mmanụ ibụ eze ha." **8** Ma Abna nwa Nea, ochiajaghị ndị agha Söl edurularị Ishboshet, nwa Söl, dubata ya n'obodo Mahanaim. **9** Ọ nɔrø n'ebe ahụ mee ya eze ndị Gilead, ndị Ashuri na ndị Jezril; na ndị Ifrem, ndị Benjamin na Izrel niile. **10** Ishboshet nwa Söl gbara iri afø anọ mgbe ọ ghoro eze ndị Izrel. Ọ chíkwara afø abuø. Ma otu ọ dì, ndị Juda niile nogidere n'okpuru Devid. **11** Ogologo oge niile Devid chíri díka eze ndị

Juda na Hebron bụ afọ asaa na ọnwa isii. **12** Otu ụbochị, Abna nwa Nea, duuru ndị agha Ishboshet nwa Sól site na Mahanaim jee Gibion. **13** Ma Joab, nwa Zeruaya dukwaara ndị agha Devid pụo izute ha n'odo mmiri Gibion. Otu ndị nodürü ala n'otu akukụ ọdo mmiri, ndị nke ozo n'akukụ ozọ nke ọdo mmiri ahụ. Ha cheritara onwe ha ihu. **14** Abna gwara Joab sị, “Ka ụfodụ ụmụ okorobịa püta n'ihu anyị maa aka mgba.” Joab siri, “Ka ha püta.” **15** Ha pütar ka a güpütachara ha. Ha dị mmadụ iri na abụo site n'etiti ndị agha Benjamin na Ishboshet nwa Sól, mmadụ iri na abụo site n'etiti ndị agha Devid. **16** Nwoke ọbüla jidere ibe ya n'isi were mma agha ya manye ya n'akukụ, si otu a wetara onwe ha ọnwụ. Ọ bụ nke a mere e ji kpọọ ebe ahụ dị na Gibion, Helkat Hazurim, nke pütarala Ala mma agha. **17** Agha siri ike dara n'ubochị ahụ. Ma ndị agha Devid lugburu Abna na ndị agha Izrel. **18** Ụmụ Zeruaya ato no n'ebe ahụ, ya bụ, Joab, na Abishai na Asahel. Asahel bụ nwoke na-agba ọso dika mgbada. **19** Ọ chüwara Abna ọso, ọ dighị mgbe ọ tugharịrị gaa n'aka nri maqbụ n'aka ekpe mgbe ọ no na-achụ ya ọso. **20** Mgbe Abna lere anya n'azụ hụ ya ka ọ na-abịa, ọ kpọọ ya oku sị ya, “O bụ gi Asahel?” Asahel zara sị, “O bụ m.” **21** Abna gwara ya okwu sị ya, “Tugharịa n'akukụ aka nri maqbụ aka ekpe, jide otu n'ime ụmụ okorobịa ndị a. Napụ ya ngwa agha ya niile.” Ma Asahel akwusighị ịchụ ya ọso. **22** Abna gwara Asahel ọzo sị, “Laghachi azụ. Kwusị ịchụ m ọso! Gịnjị mere m ga-eji tigbuo gi? Olee otu m ga-esi lekwasị nwanne gi Joab anya n'ihu ma m gbuo gi?” **23** Ma Asahel jürü ilaghachi azụ. N'ihi ya, Abna weere isi ûbe ya mapuo ya afọ. Ùbe ahụ sikwa ya n'azụ püta. Ọ dara n'ala, nwụ otu mgbe ahụ. Ndị niile biajuru ebe ahụ ọ dara nwụo kwusirị. Ha agakwaghi n'ihu ịchụ ndị ọzo. **24** Ma Joab na Abishai chugidere Abna ọso. Anwụ adaala mgbe ha biajutere n'ugwu nta Ama, nke dị Gia nso, n'uzo e si aga n'ozara Gibion. **25** Ndị ikom Benjamin chikötara onwe ha ọnụ dinyere Abna. Ha niile guzoro n'elu otu ugwu dika otu usuu ndị agha. **26** Mgbe ahụ, Abna kpọọ Joab oku sị ya, “O bụ ruo ole mgbe ka anyị ga na-eji mma agha na-egburita onwe anyị? Olee mgbe i ga-akpoghachi ndị gị ka ha hapụ ịchụ na igbu ụmụnne ha? I maghị na ihe dị otu a ga-eweta obi ilu?” **27** Joab zara sị, “Eji m aha Chineke nịọ iyi na-asị na ọ burụ na i gbara nkịti, ndị a gaara achuso ụmụnna ha ọso na-akwusighị ruo n'ütütu echi.” **28** Mgbe ahụ, Joab fürü opị ike ya. Nke

a mere ka ndị ya kwusị ịchụ ndị Izrel. Ha kwusikwara ibu agha. **29** N'abalị ahụ, Abna na ndị ikom ya jere ije gafee ndagwurugwu Jōdan, gabigakwa osimiri Jōdan, jee ije n'ütütu echi ya tutu ha eruo Mahanaim. **30** Joab kwusirị ịchụ Abna ọso, ọ chikötara ndị agha niile. Mgbe ọ gurụ ha ọnụ, ọ chöputara na mmadụ iri na itoolu n'ime ndị ikom Devid, tinyere Asahel nwanne ya, bụ ndị na-alotaghị agha. **31** Ma ndị ikom Devid gburu narị ndị agha Benjamin ato na iri isii, bụ ndị so Abna. **32** Emesia, Joab na ndị agha ya buuru ozu Asahel gaa lie ya na Betlehem, n'ilí nna ya. Ha jere ije abali ahụ niile tutu ha erute Hebron mgbe chi bidoro iþo.

3 Agha dị n'etiti ndị ụlo Sól na ụlo Devid díjirị ruo oge toro ogologo. Ma ka Devid na-agà n'ihu naesiwanye ike, ụlo Sól na-agà azụ na-ada ada. **2** A mtaara otütu ụmụ ndị ikom nye Devid mgbe ọ no na Hebron. Okpara ya bụ Amnon nke, Ahinoam bụ nwanyị Jezril mürü. **3** Nke abụo bụ Kiliab, nke Abigel, nwunye ochie Nebal, onye Kamel mürü. Nke ato bụ Absalom, nke Maaka nwa nwanyị Talmai, bụ eze Geshua mürü. **4** Nke ano bụ Adonaija, nwa nwoke Hagit. Nke ise bụ Shefataya nwa Abital; **5** nke isii bụ Itream, nwa nwoke Eglə nwunye Devid. Ndị a ka a mtaara Devid na Hebron. **6** O ruo, mgbe agha na-agà n'ihu n'etiti ụlo Sól na ụlo Devid, na Abna no na-emē ka ọnodu ya sie ike n'ụlo Sól. **7** Ma Sól nwererị otu iko nwanyị aha ya bụ Rizpa, nwa Aja. Ishboshet jürü Abna ajuju sị, “Gịnjị mere gị na iko nwanyị nna m ji dinaa?” **8** Iwe were Abna nke ukwu n'ihi ihe Ishboshet kwuru. Ya mere, ọ zara, “O bụ isi nkịta nke ụlo Juda ka m bụ? Taa ka m ji obi m niile na-ejere ụlo nna gi, bụ Sól, na ezinatụlọ ya, na ndị enyi ya ozi. Ewerebeghi m gị nyefee n'aka Devid. Ma lee, ugbu a i na-ebo m ebubo ajo omume n'ihe metütarị nwanyị a. **9** Ka Chineke mesoo Abna mmeso, otu ọbüla mmeso ahụ si dị nịo, ma ọ burụ na m emereghị Devid ihe ndị ahụ niile Onyenwe anyị sitere n'ịnụ iyi kwee nkwa inye ya. **10** Inapụ ụlo Sól alaeze ahụ, na ime ka ocheeze Devid guzosie ike n'ebe Izrel niile na Juda niile no, site na Dan ruo Bìasheba.” **11** Ishboshet ekwughi ihe ọbüla n'ihi na ọ na-atụ Abna egwu. **12** Ngwangwa, Abna zipürü ndị ozi ka ha jekwuru Devid sị ya, “Onye nwee ala a? Ka mụ na gị gbaa ndụ. Aga m enyere gị aka kpoghachite ndị Izrel ka ha dinyeere gị.” **13** Devid siri, “O dị mma. Mụ na unu ga-agba ndụ. Ma ọ dị otu

ihe m choro n'aka unu. Unu agaghị ahụ ihu manya ma o bụrụ na unu eduteghi Mikal, nwa Söl, mgbe unu ga-abia jħu m.” 14 Devid ziri Ishboshet nwa Söl ozi si ya, “Dulatara m nwunye m Mikal, n'ihi na o bụ nari apि ndị Filistia ka m ji lütara ya onwe m.” 15 Natufughi oge, Ishboshet nyere iwu ka e site n'aka di ya bụ Paltiel, nwa Laish, kpoputa ya. 16 Mgbe ha du ya na-agà, Paltiel sogidere ya n'azụ na-akwa akwa tutu ha eruo Bahurim. N'ebé ahụ ka Abna no sị ya, “Laghachi ubgu a.” O tugharirị laa. 17 Abna na ndị okenyi Izrel kparitara ụka. O chetaara ha sị ha, “O dila anya kemgbe unu na-achọ ka Devid buru eze unu. 18 Ugbu a meenụ ya, n'ihi na Onyenwe anyị kweere Devid nkwa, ‘Site n'aka ohu m bụ Devid ka m ga-esi zoputa ndị m bụ Izrel site n'aka ndị Filistia, nakwa site n'aka ndị iro ha niile.’” 19 Abna gwakwara ndị Benjamin okwu. Emesia, o jere Hebron igwa Devid ihe niile ndị Izrel na ndị Benjamin zubere ime. 20 Abna, ya na iri ndị ikom abuọ so gakwuru Devid na Hebron. Mgbe ha ruru, Devid meere ha oke oriri. 21 Mgbe ahụ, Abna sıri Devid, “Ka m gaa ngwangwa ga kpokotaa ndị Izrel niile, nye onyenwe m bụ eze, ka gi na ha gbaa ndị, ka i bụrụ eze ndị niile mkpuruobi gi na-achosi ike.” Ya mere Devid zilara Abna. O laa n'udo. 22 N'otu mgbe ahụ, ndị ikom Devid na Joab si n'ebé ha gara ipūnara ndị mmadụ ihe lọta, bukoro ọtụtu ihe nkwwata. Ma Abna anoghiķwa na Hebron ya na Devid, n'ihi na Devid ezipula ya, o pụoła n'udo. 23 Mgbe Joab na ndị agha ya lötara, a koro ya na Abna, nwa Nea, bijara hụ eze, na o laakwala n'udo. 24 Ya mere Joab jekwuuru eze sị ya, “Gini ka i mere? Lee, Abna bjakwutere gi. Gini mere i ji hapụ ya ka o laa? Lee ya ubgu a, o laala! 25 I maara onye Abna nwa Nea bụ? O bijara iğho gi aghuğho, na inyochari njeghari gi, ichoputa ihe niile i na-eme.” 26 Mgbe Joab si n'ihi Devid püta, o zipurụ ndị ozi ka ha sochie Abna azụ, gwa ya ka o laghachi. Ha huru ya n'olulu mmiri Sira. O sokwara ha laghachi, ma Devid amaghị ihe banyere nke a. 27 Mgbe Abna loghachiri na Hebron, Joab duuru ya gaa n'akukụ onu uzor ama, dika o choro ka ha kparitaa ụka. Ngwangwa, o mijputara nwa mama ya, jiri ya magbuo Abna, n'ihi ịbo ọbo Ọbara nwanne ya, bụ Asahel. 28 Mgbe emesiri, Devid n'uru banyere ya, o sıri, “Aka m dị ọcha, ya na nke alaeze m n'ihi Onyenwe anyị banyere Ọbara Abna, nwa Nea. 29 Ka ikpe ọmuma a dakwasị Joab n'isi, nakwa ezinaulo nna ya niile, ka a gharakwa jħu n'ulø Joab onye na-adighi

aria ọri ahụ ihe ntokasị, maobu ọri ekpenta, maobu onye ji mkpara ejị akpa akwa, maobu onye ga-anwụ site na mma agha, maobu onye ụkọ nri adighị akọ.” 30 Ya mere, Joab na Abishai nwanne ya gburu Abna, n'ihi na Abna gburu nwanne ha Asahel n'aghia Gibion. 31 Emesia, Devid kporo Joab na ndị niile so ya sị ha, “Dowaanụ uwe unu, yikwasị onwe unu akwa mkpe, jegharakwanụ n'onodụ iru ụjụ n'ihi Abna.” Eze, bụ Devid n'onwe ya so ndị bu ozu Abna n'azụ. 32 Ha liri Abna na Hebron. Eze na ndị Izrel niile kwara akwa n'akukụ ili ahụ n'ihi Abna. 33 Eze buru abu akwa n'ihi Abna, sị, “O kwasiri ka Abna nwuọ dika onye nzuzu? 34 E kekwaghi aka gi abuọ ihe. E kekwaghi ụkwu gi abuọ agbu. I nwụrụ dika onye ndị ajo omume gburu.” Mmadụ niile bekwara akwa ozọ n'ihi ya. 35 Mgbe ahụ, ndị mmadụ bjakwutere Devid rịoọ ka o ritu ihe, mgbe ihé ụboghị ka di, ma Devid n'uru iyi sị, “Ka Chineke mesoo m mmeso, otu ọbụla mmeso ahụ si dị njọ, ma o bụrụ na m edetụ achicha maobu ihe ọbụla ozọ onu tutu ruo mgbe anyanwụ dara.” 36 Ndị mmadụ n'uru ihe o kwuru, okwu ahụ tókwarra ha ụtọ. N'ezie, ihe niile eze mere tọro ha ụtọ. 37 N'uboghị ndị mmadụ niile nọ ebe ahụ ka Izrel niile matara na eze amaghị ihe banyere ọnwụ Abna, nwa Nea. 38 Devid jürü ndị ikom ya ajuụ sị, “Unu ghɔtakwara na onye a dara n'Izrel taa bụ nwa eze na onye dị mkpa? 39 O bụ ezie na m bụ onye Onyenwe anyị tere mmanụ ịbu eze, ma o nweghi ihe m pürü ime ụmụ ndị ikom Zeruaya ndị a, n'ihi na ha di ike karịa m. Ka Onyenwe anyị kwuğhachị onye ojoo ihe ojoo o mere.”

4 Mgbe Ishboshet nwa Söl n'uru na Abna anwụoła na Hebron. O türü egwu. Ndị Izrel tükwarra egwu hie nne. 2 N'oge a, nwa Söl nwere mmadụ abuọ ndị bụ ndịsi ndị na-agà apūnara ndị mmadụ ihe. Aha otu onye bụ Baana, aha onye nke ozọ bụ Rekab. Ha abuọ bụ ụmụ Rimòn onye Beerot, nke di n'ebi Benjamin. A na-agà ndị Beerot dika ndị Benjamin, 3 n'ihi na ndị Beerot gbara ọso agha gbalaa Gitaim, obodo ndị Benjamin. Ha bikwa n'ebé ahụ ruo taa dika ndị ọbia. 4 (Jonatan nwa Söl nwere otu nwa nwoke dara ngwụrọ n'ukwu ya abuọ. O gbara afọ ise mgbe akukọ banyere Söl na Jonatan si Jezril bijarute ha. Nwanyị na-eku ya kuuru ya bido igbaipụ ọso, ma dika o na-agba ọso, nwantakirị nwoke ahụ dara n'ala għo onye ngwụrọ. Aha ya bụ Mefiboshet.) 5 N'oge a, Rekab na Baana ụmụ Rimòn, onye Beerot bijaruru n'ulø Ishboshet n'oge

ehihie, mgbe ọ nō na-ezu ike. 6 Ha banyere n'ime ime ụlo, dika a ga-asị na ha na-agà iburu ọka wiiti. Mgbe ha banyere n'ebé ahụ, ha mara Ishboshet mma n'afo. Emesịa, Rekab na nwanne ya Baana si n'ulọ ahụ zopu onwe ha. 7 Ha abatala n'ulọ mgbe Ishboshet dinara n'elù ihe ndina ya, n'ime ụlo ndina ya. Mgbe ha machara ya mma, gbuo ya, ha bipurụ ya isi. Buru isi ya gbalaga. Jee ije abalị ahụ niile gafee ọzara. 8 Ha buuru isi Ishboshet butere Devid na Hebron, si eze, "Taa ka Onyenwe anyị bọqo onyenwe m eze ọbo megide Söl na mkpurụ ya. Nke a bụ isi Ishboshet, nwa onye iro gi Söl, onye chosirị ike iwepụ ndu gi." 9 Ma Devid zara Rekab na Baana ụmụ Rimòn onye Beerot okwu si ha, "Dịka Onyenwe anyị si adị ndu, onye naputara m site na nsogbu m niile, 10 mgbe otu onye biakwutere m gwa m na Söl anwụola, na-eche n'obi ya na o wetaara m oziomà. Egburu m ya na Ziklag, si otu ahụ kwụ ya ụgwọ oziomà ahụ o chere na ọ wetaara m. 11 Ọ bụladi karịa nke a, mgbe ndị ikom ajo omume gburu nwoke onye aka ya dị ọcha n'ulọ ya, n'elù ihe ndina ya? M ga-ahapụ iþotara onye e gburu egbu ọbo, si otu a kpochapụ unu n'ulwa!" 12 Devid nyere ụmụ okorobia ya iwu ka ha gbuo mmadụ abuọ ahụ. Ha gbukwara ha. Emesịa, ha bipurụ aka ha na ụkwụ ha. Were ozu ha kwuba ya n'akụkụ ọdo mmiri Hebron. Ha wekwaara isi Ishboshet, lie ya n'ilí Abna na Hebron.

5 Mgbe ahụ, ndị ebo Izrel niile biakwutere Devid na Hebron, sị ya, "Lee, ọkpukpu gị na anụ ahụ gị ka anyị bụ. 2 N'oge gara aga, mgbe Söl bu eze na-achị anyị, ọ bụ gị duuru ndị agha Izrel n'ogụ niile, ma ọpụpụ ma mbata. Onyenwe anyị sıri gị, 'I ga-azụ ndị m, bụ Izrel, i ga-abükwa onye ga-achị ha.'" 3 Mgbe ndị okenye Izrel niile biakwutere Devid na Hebron, ha na eze Devid gbara ndu n'ihi Onyenwe anyị na Hebron. Ha tere Devid mmanụ ịbụ eze Izrel. 4 Devid gbara iri afọ ato mgbe ọ malitere ịbụ eze. Ọ chikwara iri afọ anọ. 5 Ọ chíri ndị Juda niile na Hebron afọ asaa na ọnwa isii. Chikwara ndị Izrel na Juda niile mgbe ọ nō na Hebron na mgbe ọ nō na Jerusalem iri afọ ato na ato, 6 Eze na ndị ikom ya zoqo ije garuo Jerusalem ibuso ndị Jebus bi n'ebe ahụ agha. Ndị Jebus gwara Devid sị, "I gaghị abata n'ebe a, ọ bụladi ndị isi na ndị ngwụrọ nwere ike ichüghachi gị azụ." Ha na-eche sị, "Devid agaghị abata n'ebe a," 7 n'agbanyeghi okwu ndị a, Devid dötara ebe ahụ e wusiri ike nke Zayon n'agha, ya bụ obodo Devid. 8 N'ubochị ahụ,

Devid kwuru sị, "Onye ọbụla ga-emeri ndị Jebus ga-esite n'ọnụ warawara ebe mmiri si abanye n'obodo a banyekwuru ndị ngwụrọ na ndị isi a bụ ndị iro Devid." Ọ bụ nke a mere ha ji ekwu okwu sị, "Ndị isi na ndị ngwụrọ agaghị abata n'uloeze ahụ." 9 Devid biiri n'ebé ahụ e wusiri ike, kpoo ya obodo Devid. O wuru akukụ ebe di gburugburu ya, site na Milo baa ruo n'ime ya. 10 Ma ọ gara n'ihi na-adị ukwu karịa, n'ihi na Onyenwe anyị, Chineke, Onye purụ imē ihe niile nonyeere ya. 11 Hiram bụ Eze Taija, zitere Devid osisi sida e ji ewu ụlo, na ndị ńka osisi, ndị na-ewu ụlo. Ha wuuru Devid uloeze. 12 Mgbe ahụ, Devid ghötara na Onyenwe anyị emeela ka o guzosie ike dika eze ndị Izrel. Bulikwa alaeze ya elu n'ihi ndị ya Izrel. 13 Mgbe Devid sitere na Hebron kwabata na Jerusalem; ọ lürü ndị inyom ọzọ, nwetakwara onwe ya ọtụtụ ndị iko nwanyị. Ọ mọtakwara ọtụtụ umụ nwoke na ụmụ nwanyị. 14 Ndị a bụ aha ụmụ a mụmụrụ ya na Jerusalem: Shamua, Shobab, Netan, Solomon, 15 Ibha, Elishua, Nefeg, Jafia, 16 Elishama, Eliada na Elifelet. 17 Mgbe ndị Filistia nṣụ na eteela Devid mmanụ i bụ eze ndị Izrel, ha purụ ka igwe ha niile ha ịchọ ya. Ma Devid nṣụ maka ya, gbadaa n'ime ebe ahụ e wusiri ike. 18 Ma ndị Filistia bijara, gbasaa onwe ha na Ndagwurugwu Refaim niile. 19 Mgbe ahụ, Devid jụrụ Onyenwe anyị ase sị, "Ọ bụ m gaa buso ndị Filistia agha? I ga-enyefe ha n'aka m?" Onyenwe anyị zara sị ya, "Gaa, n'ihi na aghaghị m inyefe ndị Filistia n'aka gi." 20 Ya mere, Devid gara Baal-Perazim, meriekwa ha n'ebe ahụ. O kwuru sị, "Onyenwe anyị enupula megide ndị iro m n'ihi m, dika idee mmiri si enupu." N'ihi ya, a kporo ebe ahụ Baal-Perazim. 21 Ndị Filistia hapurụ arusi niile ha n'ebe ahụ. Devid na ndị ikom ya chikötara ha chipụ. 22 Ma ndị Filistia loghachiri ọzo, gbasaa onwe ha na Ndagwurugwu Refaim. 23 N'ihi nke a, Devid jụrụ Onyenwe anyị ase, ọ zara sị, "Esitekwala n'ihi ha gaa, kama gaa gburugburu ruo n'azụ ha, buso ha agha na ncherita ihu osisi balsam ndị ahụ. 24 Ngwangwa i nṣụ ụda ikiri ụkwụ n'elù osisi balsam ndị ahụ, mee ngwa malite ogu, n'ihi na nke a pütara na Onyenwe anyị eburula unu ụzo pụo, itigbu ndị agha Filistia." 25 Devid mere dika Onyenwe anyị nyere ya n'iwu. O tigburu ndị Filistia, site na Geba ruo Gaza.

6 Emesịa, Devid chikötara iri puku ndị agha Izrel ato a zuziri azuzi, 2 Ya na ndị ikom ya niile gara Baala

n'ime Juda, isi n'ebe ahụ bugota igbe ọgbụgba ndu Chineke, nke akpokwasiri Aha ya, bụ aha Onyenwe anyị. Onye pürü ime ihe niile, onye na-anokwasị n'etiti cherubim. 3 Ha dökwasiri igbe Chineke ahụ n'elu ụgbọala ọhụrụ ehi na-adokpụ, buputa ya site n'ulọ Abinadab nke dị n'elu ugwu nta. O bụ Uza na Ahio, ụmụ Abinadab, na-edu ụgbọala ọhụrụ ahụ, 4 nke igbe ọgbụgba ndu Chineke dị n'elu ya, Ahio butere ụzo na-agà n'ihu igbe ahụ. 5 Devid na ndị Izrel weere ike ha niile na-arụ ọnụ n'ihu Onyenwe anyị. Ha ji abụ, ụbọ akwara, opि, une na ogene na ihe egwu dị iché iche, dika ịgbà na ekwe na-eti egwu. 6 Mgbe ha rutere n'ebé ịzocha ọka nke Nakon, Uza setipurụ aka ya, jide igbe ọgbụgba ndu Chineke ahụ, n'ihi na ehi ahụ zohipre uko. 7 Ma iwe Onyenwe anyị dị ọkụ megide Uza, n'ihi omume enweghi nsopurụ o mere. Ya mere, Chineke tigburu ya. O nwụo n'ebé ahụ n'akukụ igbe Chineke. 8 Mgbe ahụ, iwe were Devid, n'ihi ọnụma Onyenwe anyị dakwasiri Uza. Ruo taa, a na-akpọ ebe ahụ Perez Uza. 9 Devid tịrụ egwu Onyenwe anyị n'ụbochị ahụ. O kwuru sị, "Igbe ọgbụgba ndu Onyenwe anyị ọ ga-esi ainaa bjawkute m?" 10 O kweghi ebubata igbe ọgbụgba ndu Onyenwe anyị ahụ n'ime obodo Devid, kama o bugara ya n'ulọ Obed-Edom, onye Git. 11 Igbe ọgbụgba ndu Onyenwe anyị nɔrọ n'ulọ Obed-Edom, onye Git ọnwa ato. Onyenwe anyị gozikwara ya na ezinaulọ ya niile. 12 Mgbe a gwara eze bụ Devid sị, "Onyenwe anyị agoziela ezinaulọ Obed-Edom na ihe niile o nwere, n'ihi igbe ọgbụgba ndu Chineke." N'ihi nke a, Devid ji oke ọnụ gaa n'ulọ Obed-Edom, n'ihi ibugote igbe ọgbụgba ndu Chineke, buga n'obodo Devid. 13 Mgbe ndị bu igbe ọgbụgba ndu Onyenwe anyị ahụ zorọ nzọ uko. 14 Devid ji ike ya niile na-ete egwu n'ihu Onyenwe anyị. O yi uwe efọd e ji akwa ọcha duọ n'ụbochị ahụ, 15 mgbe ya na ndị Izrel niile ji iti mkpu na ụda ifu opि ike na-ebubata igbe ọgbụgba ndu Onyenwe anyị. 16 Mgbe ha bu igbe ọgbụgba ndu Onyenwe anyị na-abata n'obodo Devid, Mikal, nwa Sol lepurụ anya site na oghereikuku ulọ. Mgbe ọ hụrụ eze Devid ka ọ na-awụlị elu na-etekekwa egwu n'ihu Onyenwe anyị, o ledara ya anya n'ime obi ya. 17 Ha bubatara igbe ọgbụgba ndu Onyenwe anyị ahụ, guzobe ya n'ọnodụ ya n'ime ulọ ikwu nke Devid manyere maka ya. Devid chürü aja nsure ọkụ na aja udo n'ihu Onyenwe anyị. 18 Mgbe ọ chüsiri aja nsure ọkụ na aja udo ndị a, ọ goziri ndị Izrel n'aha Onyenwe

anyị, Onye pürü ime ihe niile. 19 O nyekwara onye ọbụla n'etiti igwe ndị Izrel niile ahụ, ma nwoke ma nwanyị, otu ogbe achicha, okpuruukpụ anụ na achicha mkpuru osisi a mịkpọro amịkpọ. Ndị a niile lara, onye ọbụla n'ulọ nke ya. 20 Mgbe Devid lotara ka ọ gozie ndị ulọ ya, Mikal, ada Sol pütara izute ya, sị, "Lee ka eze Izrel si mee onwe ya onye dị ukwuu taal! O gbara onwe ya ọtọ na mbara, n'ihu ndị ohu nwanyị nke ndị odibo ya dika mmadu efu." 21 Ma Devid zara Mikal sị ya, "O bụ n'ihu Onyenwe anyị onye hoputara m karịa nna gi maqbụ onye ọbụla ọzọ sitere n'ulọ ya ka m tere egwu. E, Onyenwe anyị ahụ hoputara m ibụ onyendu Izrel, ndị nke ya. N'ezie, aga m aga n'ihu ịkpà agwa dika onye nzuzu n'ihi ịsopurụ Onyenwe anyị. 22 E, aga m aga n'ihu igho onye na-enweghi uche, na onye e weturu ala n'anya onwe m. Ma ụmụ agbogho ndị ahụ i kwuru okwu ha, ha ga-asopurụ m!" 23 Mikal, ada Sol amụtaghi nwa ọbụla ruo n'oge ọnwụ ya.

7 O ruo mgbe eze nosara ahụ n'ulöeze ya, mgbe

Onyenwe anyị mekwara ka o site n'aka ndị iro ya nọ gburugburu zuru ike, 2 o sıri Netan, bụ onye amụma, "Lee, mü onwe m na-ebi n'ulọ sida, ma igbe ọgbụgba ndu Chineke dị n'ime ulọ ikwu." 3 Netan zaghachiri eze sị, "Ihe ọbụla dị gi n'obi gaa n'ihu mee ya, n'ihi na Onyenwe anyị nonyeere gi." 4 Ma n'abalị ahụ, okwu Onyenwe anyị rutere Netan ntị, na-asi, 5 "Gaa gwa ohu m Devid sị ya, 'Otu a ka Onyenwe anyị kwuru, O bụ gi ga-ewuru m ulọ ebe m ga-ebi? 6 N'ihi na ebibeghi m n'ulọ site n'ụbochị m si n'Ijipt kpopuña ndị Izrel ruo taa. Kama ana m ejegharị site otu ebe gaa ebe ọzọ, were ulọ ikwu mere ebe obibi m. 7 N'ebé ọbụla m na-ejegharị n'etiti ndị Izrel niile, o dị mgbe m sıri onye ọbụla n'ime ndị ọchichị ha, ndị m nyere iwu ka ha zụ ndị m Izrel, sị, "Gịnj mere unu ewubereghị m ulọ sida?" 8 "Ma ugbu a, gwa Devid bụ ohu m, sị, 'Otu a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru: Mü onwe m sitere n'ohịa ebe ita nri nke ụmụ anụ ulọ, sikwa n'ebe i na-azụ igwe ewu na aturu kpopuña gi. Mee gi onye na-achị ndị m Izrel. 9 Anonyekwara m gi n'ebe ọbụla i gara, kpopchapu ndị iro gi niile site n'ihu gi. Ugbu a, aga m eme ka aha gi dị ukwuu, dika aha ndị ikom díkarisiri ukwuu n'üwa. 10 Aga m ahoputa otu ebe n'ihi ndị m Izrel, kükwa ha dika osisi ka ha biri n'ebe obibi nke aka ha; ka ha ghara i bụkwa ndị a na-esogbu ọzọ. Ndị ajo mmadu agaghị emegbukwa ha dika ha mere na mbụ, 11 dika

ha na-emekwa siteri na mgbe m hoputara ndi ndu nye ndi m Izrel. Aga m enyekwa gi ezumike site n'ebi ndi iro gi niile no. “Onyenwe anyi na-ekwuputara gi, na Onyenwe anyi ya onwe ya, ga-eguzobere gi ụlo. 12 Mgbe ụbochị gi n'ụwa zuru, mgbe i ga-esoro nna nna gi ha dinaa n'onwu, aga m eme ka otu mkpuru gi bilie nochie onodu gi, onye bu anu ahu na obara gi, aga m emekwa ka alaeze ya guzosie ike. 13 O bu ya ga-ewuru m ụlo. Aga m eme ka ocheeze nke alaeze ya guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi. 14 Mu onwe m ga-aburụ ya nna. Ya onwe ya ga-abukwara m nwa. O buru na o jehie, aga m ejị mkpanaka mmadu taa ya ahuhu. Werekwa ihe otiti si n'aka ndi mmadu duoy ya ọdu. 15 Ma agaghị ewezuga iñunanya m site n'ebi o no, dika m si wezuga ya site n'ebi Sol no, bu onye m wezugara site n'ihu gi. 16 Ụlo gi na alaeze gi gadaigide ruo mgbe ebighi ebi n'ihu m. A ga-eme ka ocheeze gi buru ihe guzosiri ike ruo mgbe ebighi ebi.” 17 Netan ziri Devid ozi dika okwu niile nke ohu ahu si di. 18 Mgbe ahu, eze Devid banyere nodu ala n'ihu Onyenwe anyi, si: “Onye ka m bu, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, ginikwa ka ezinaulo m bu, na i mere ka m biaruo n'ogogo ha otu a? 19 Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, dika a ga-asị na nke a bu ihe di nta n'anya gi. Ugbu a, i kwuola banyere ọdinihu nke ụlo ohu gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, nke a bukwa ükpurụ metutara mmadu efu. 20 “Ma gini ọzo ka Devid gagwa gi? O, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi. N'ihu na i maara ohu gi nke ọma. 21 N'ihu okwu gi na dika ochichọ obi gi si di, i meela ihe a di ukwuu, meekwa ka ohu gi mata ha. 22 “Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, lee ka i si di ukwuu! O dighi onye dika gi. O dikwaghị Chineke ọzo di ma ọ bughi gi, dika anyi n奴 ya na ntị anyi. 23 Olee ndi dika ndi gi, bu Izrel, bu otu mba n'elu ụwa nke Chineke gara igbaputa dika otu ndi nye onwe ya, na iji mere onwe ya aha, rụokwa ọru iñunanya di egwu dikwa ukwuu n'ihu ha, site n'ichipụ mba di iche na chi niile ha site n'ihu ndi gi, bu ndi i gbaputara site n'ljipt? 24 I meela ka ndi gi Izrel guzosie ike, dika ndi nke gi ruo mgbe ebighi ebi. Ma gi onwe gi kwa, Onyenwe anyi, aburula Chineke ha. 25 “Ugbu a, Onyenwe anyi Chineke, debe nkwa a nke i kwere banyere ohu gi na ụlo ya ka ọ dirị ruo mgbe ebighi ebi. Mezukwaa ihe niile dika nkwa gi si di. 26 Ka aha gi buru ihe di ukwuu ruo mgbe ebighi ebi. Mgbe ahu, ndi mmadu ga-asị,

‘Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile, bụ Chineke na-achi Izrel’ A ga-emekwa ka ụlo ohu gi bụ Devid guzosie ike n'anya gi. 27 “O Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile, Chineke Izrel, n'ihi na i kpugheerela ohu gi ihe a, na-asị, ‘Aga m ewuru gi ụlo.’ Ya mere, ohu gi ji nwesi obi ike ikpere gi ekpere a. 28 O, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi, i bụ Chineke n'ezie. Okwu gi kwasiri ntukwasị obi. I kweekwala ohu gi nkwa ihe ọma ndi a. 29 Ugbu a biko, ka ọ masi gi igozi ụlo ohu gi, ka ọ digide n'ihu gi ruo mgbe ebighi ebi. N'ihi na gi, o Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ekwuola ya, sitekwa na ngozi gi, ụlo ohu gi ga-abukwa ihe a goziri agozi ruo mgbe ebighi ebi.”

8 Mgbe ihe ndi a gasiri, Devid meriri ndi Filistia.

Mee ka ha nodu n'okpuru ochichị ya. Ọ naara obodo Meteg-Amaa site n'ochichị ndi Filistia. 2 Devid merikwara ndi Moab. O mere ka ha dinaa n'ala. O jikwa ụdo otutu tya ha. Otutu abuọ ọbu n'ime ha ka egburu. Otutu nke ato ka a hapurụ ka ha dirị ndu. Ya mere, ndi Moab ghoro ndi ohu Devid, na-ebutakwara ya ụtu kwa afọ ọbu. 3 Devid merikwara Hadadeza nwa Rehob, eze Zoba. Mgbe ọ gara inweghachita ogidi e jiri mara ya, n'akụkụ osimiri Yufretis. 4 Devid nwudere otu puku iñyinya ya na-adokpu ugbo agha, puku ndi agha asaa ndi na-agba ugbo agha, tinyere ndi agha ji ụkwu eje di iri puku abuọ. O bipurụ akwara ụkwu iñyinya ndi ahu niile ọ dotara n'agha, ma hapu naanị narị iñyinya. 5 Mgbe ndi Aram nke Damaskos bijara inyere Hadadeza eze Zoba aka, Devid gburu iri puku ndi agha abuọ na abuọ n'ime ha. 6 O wuru ogige ndi agha n'alaeze ndi Aram nke Damaskos. Ndị Aram ghoro ndi ohu Devid, na-ewetakwa ụtu iñata ihuoma. Onyenwe anyi nyere Devid mmeri ebe ọbu ọ gara. 7 Devid chikötara ọta ọlaedo ndiisi agha Hadadeza ji luo agha webata ha na Jerusalem. 8 Site na Teba nakwa Beirota, bu obodo Hadadeza na-achi. Eze Devid weere otutu bronz di ukwuu. 9 Mgbe Tou, eze Hamat, n奴 na Devid emerieila ndi agha Hadadeza niile, 10 o zipurụ Joram, nwa ya nwoke, ka ọ gaa kelee Devid, n'ihu mmeri o meriri Hadadeza n'agha, bu onye ya na Tou no n'agha. Joram ji otutu akurungwa nke ọlaochwa, nke ọlaedo na nke bronz bịa. 11 Eze Devid doro akurungwa ndi a niile nsị nye Onyenwe anyi, dika o si mee ọlaochwa na ọlaedo si na mba niile ndi o lugburu. 12 Mba ndi a bu: Edom, Moab, ndi Amon, ndi Filistia na Amalek. O dokwara nsị nye Onyenwe

anyi ihe o kwatera n'agha site n'aka Hadadeza nwa Rehob, bu eze Zoba. 13 Devid meere onwe ya aha, mgbe o si n'itigbu puku ndi ikom Edom iri na asato na Ndagwurugwu Nnu loghachite. 14 O wuru ogige ndi agha n'ala Edom niile, ndi Edom niile ghoro ndi naejere Devid ozi. Onyenwe anyi nyere Devid mmeri ebe obula o gara. 15 Devid chirji ndi Izrel niile, na-emere ndi ya ihe di mma na ihe ziri ezi. O mesokwaghị onye obula mmeso ojọ. 16 Onyeisi ndi agha ya bu Joab nwa Zeruaya; ode akwukwo obodo bu Jehoshafat, nwa Ahilud. 17 Zadok nwa Ahitub, na Ahimelek nwa Abiata, bu ndi nchua; Seraya bu ode akwukwo eze. 18 Benaya, nwa Jehoiada, bu onyeisi ndi Keret na Pelet. Umụ ndi ikom Devid bükwa ndi nchua.

9 Otu ubochi, Devid juru ajuju si, "O nwere onye foduru ndu n'ezinaulø Sol? Achoro m igosi onye ahụ obi ebere n'ihi Jonatan." 2 O nru ihe banyere otu nwoke aha ya bu Ziba, onye bu otu n'ime ndi ohu Sol. O ziri ozi ka a kpoo ya. Mgbe o bjara n'ihi Devid, eze juru ya si, "O bu gi bu Ziba?" O zara si, "E, onyenwe m, o bu m ohu gi." 3 Eze juru ya si, "O di onye foduru ndu n'ezinaulø Sol? O buru na o di onye foduru, achoro m igosi ya udị obiomma Chineke na-egosi." Ziba zara ya si, "Otu nwa nwoke Jonatan, nke dara ngwuro no ndu." 4 Eze juru, "Ebee ka o no?" Ziba zaghachiri, "O no na Lo Deba, n'ulø Makia, nwa Amiel." 5 Ya mere eze Devid ziri ka e site n'obodo Lo Deba, n'ulø Makia nwa Amiel kpota ya. 6 Mgbe Mefiboshet nwa Jonatan, nwa Sol, bjara n'ebe Devid no, o hulatara isi, kpotoro ya aha si, "Mefiboshet," Mefiboshet zara si ya, "A bu m ohu gi." 7 Ma Devid siri ya, "Atyla egwu, n'ezie, aga m egosi gi obiomma n'ihi nna gi Jonatan. Aga m enyeghachi gi ala niile nna nna gi Sol nwere. Ma i ga-eso soro m na-eri nri na tebul m oge niile." 8 Mefiboshet dara n'ala n'ihi eze si, "Eze, onye ka m bu i ji egosi nkita nwuru anwu dika m obi ebere?" 9 Eze kpotoro Ziba ohu Sol ahụ si ya, "Enyeghachila m nwa nwa nna gi ukwu ihe niile Sol na ulø ya nwere. 10 Gi na umu gi ndi ikom na ndi ozi gi ga-aru oru n'ubi ya iruputa nri. Ma Mefiboshet, nwa nwa nna gi ukwu ga na-eri ihe na tebul m." Ziba, nwere umu ndi ikom iri na ise, na iri ndi ozi abu. 11 O siri eze, "Onyenwe m, ohu gi ga-eme ihe niile eze nyere m n'iwu." Site n'oge ahụ, Mefiboshet riri nri na tebul Devid dika o bu otu n'ime umu ndi ikom eze. 12 Mefiboshet nwekwara otu nwa nwoke aha ya bu Mika. Ziba na ndi niile bi n'ulø ya

niile ghoro ndi ohu Mefiboshet. 13 Ma Mefiboshet biri na Jerusalem n'ihi na o bu na tebul eze ka o na-eri nri mgbe niile. O bu onye dara ngwuro n'ukwu ya abu.

10 Mgbe ihe ndi a gasiri, eze ndi Amon nwuru.

Hanon nwa ya ghoro eze n'onodu ya. 2 Mgbe ahụ, Devid chere si, "Aga m egosi Hanon nwa Nahash obi ebere dika nna ya si gosi m obi ebere." Ya mere, Devid zipuru ndi ozi ka ha gaa kasie ya obi n'ihi onwu nna ya. Mgbe ndi ikom Devid rutere n'ala ndi Amon, 3 ndisi ala Amon siri Hanon bu onyenwe ha, "I na-eche na Devid na-akwanyere nna gi ugwu site na izite ndi ozi ya ka ha bia kasie gi obi? O bu na Devid eziteghị ha ibjakwute gi, naamị ka ha bia mee nledo n'obodo a, nyochapta ya ma kwatero ya?" 4 N'ihi nke a, Hanon jidere ndi ozi Devid n'ike, kpuchapu otu mpaghara afuonu nwoke obula, bipukwa uwe mwuda ha n'etiti ike ha, zilaga ha. 5 Mgbe a gwara Devid ihe mere, o zipuru ndi ozi ka ha gaa zute ndi ikom ahụ, n'ihi na e mere ha ihe ihere n'ebe o di ukwuu. Eze siri, "Nodun na Jeriko ruo mgbe afuonu unu tolitere, mgbe ahụ unu ga-alota." 6 Ma mgbe ndi Amon choputara na ha aburyula ihe işo oy় n'ebe Devid no, ha gara goo iri puku ndi agha abu ji ukwu eje site n'Aram, Bet-Rehob nakwa Zoba. Ha gokwara eze Maaka ya na puku ndi ikom, tinyekwara iri puku ndi ikom na puku abu ozo site n'ala Tob. 7 Mgbe Devid nru nke a, o zipuru Joab na ndi agha ya niile bu dike na dimkpa n'agha. 8 Ndị Amon pütara doo onwe ha n'usoro ibu agha, n'onu uzor ama nke obodo ha. Ma ndi Aram, ndi si Zoba na Rehob, na ndi ikom Tob na Maaka, noperu onwe ha na mbara ala. 9 Mgbe Joab huru na agha di megide ya n'ihi na azu, o hoputara ufodu ndi ọkachamara site n'etiti ndi agha Izrel, doo ha n'usoro izute ndi Aram. 10 O tinyere ndi ikom foduru n'okpuru ochichị Abishai, nwanne ya, zipukwa ha izute ndi Amon n'agha. 11 Joab siri, "O buru na ndi agha Aram akarịa m ike, püta bia nyere m aka; ma o burukwanu na ndi Amon akarịa gi ike, aga m apüta bia napüta gi. 12 Nwee obi ike, ka anyi luo ogo a dika ndi di ike, n'ihi ndi anyi, na obodo niile nke Chineke anyi. Ka Onyenwe anyi meekwa ihe di mma n'anya ya." 13 Mgbe ahụ, Joab na ndi agha so ya bjara nso ibuso ndi Aram agha, ha sitere n'ihi ha gbapu oso. 14 Mgbe ndi Amon huru ka ndi Aram na-agbapu oso, ha onwe ha gbakwara oso n'ihi Abishai, gbaba n'ime obodo. Ya mere, Joab sitere n'iluso ndi Amon agha

loghachi, bịa na Jerusalem. **15** Mgbe ndị Aram hụrụ na ndị Izrel tigburu ha; ha lara, chikötaa onwe ha ọnụ. **16** Hadadeza mere ka a kpota ndị Aram site n’ofe ozo nke Osimiri Yufretis. Ha gara Hilam, ha na ochiagha ndị agha Hadadeza, a na-akpo Shobak, onye na-edu ha. **17** Mgbe a gwara Devid banyere nke a, o chikötara ndị Izrel niile, gafee Jōdan, jeruo Hilam. Ndị Aram doro usoro agha ha izute Devid, lụsokwaa ya agha. **18** Ma ha sitere n’ihu ndị Izrel gbaa ọso, Devid gburu nari ndị ikom asaa na-anya ụgbọ agha nke inyinya nadokpu. Gbukwaa iri puku ndị agha anọ na-eji ụkwu eje. O tidara Shobak, bụ ochiagha ndị agha ha, o nwụo n’ebẹ ahụ. **19** Mgbe ndị eze niile nọ n’okpuru ochichị Hadadeza hụrụ na Izrel etigbuola ha, ha mere ka ha na ndị Izrel dīri n’udo, bùrukwa ndị nọ n’okpuru ha. Ya mere, ndị Aram tịrụ egwu inyere ụmụ Amọn aka ozo.

11 N’oge ọkochị, mgbe ndị eze na-apụ ibu agha, Devid zipụrụ Joab ochiagha ya, na ndị agha Izrel. Ha bibiri ndị Amọn,nochibidokwa Raba. Ma Devid nödürü na Jerusalem. **2** N’otu uhuruchi, Devid sitere n’ihe ndina ya bilie, gagharịa n’elu ụloze ya. O sitere n’elu ụlo ahụ hụ otu nwanyị na-asा ahụ. Nwanyị ahụ mara mma nke ukwu n’ile anya. **3** Devid ziri ozi ka a juta onye nwanyị ahụ bụ, ma a gwara ya na o bụ Batsheba, nwa Eliam, nwunye Ụraya onye Het. **4** Devid ziri ka a gaa kpota ya. Mgbe o bjara, ya na Devid dinara. (Ka o ghuchasịri onwe ya site n’adighị ocha ya nke ọnwa ahụ.) O laghachiri n’ụlo ya. **5** Nwanyị a mechara dị ime, bịa ziga ozi ka agwa Devid. O sıri, “Adị m ime.” **6** Mgbe Devid nṣụ ya, o zigaara Joab ozi sı ya, “Zitere m Ụraya, onye Het.” **7** Mgbe Ụraya bjakwutere ya, Devid jụrụ ya otu Joab mere, na otu ndị agha Izrel dī na otu agha si aga. **8** Devid sıri Ụraya, “Laa n’ụlo gi gaa saa ụkwu gi.” Ụraya si n’uloeze puo. E zipükware onyinye nke ndị na-ejere eze ozi ji sochie ya azụ. **9** Ma Ụraya agaghị n’ụlo ya. Kama o so ndị na-ejere eze ozi dinaa n’onụ ụzo e si abata ụloze. **10** Mgbe a gwara Devid na Ụraya alaghị n’ụlo ya, Devid kporo Ụraya, juo ya ajụju sı, “O bughị ije dị anya ka i si lọta? Gịnị mere i larughị n’ụlo gi?” **11** Ụraya zara Devid, “Lee, igbe ọgbụgbà ndụ Onyenwe anyị, na Izrel na Juda niile nọ n’ụlo ikwu. Nna m ukwu Joab na ndị agha nna m ukwu nọ n’ohịa. M ga-esi ainaa laa n’ụlo m, iri na ijụ ihe ọnụnụ na isoro nwunye m dinaa? Ana m ańu iyi na agaghị m eme ihe dị otu a.” **12** Devid

gwara ya sı, “O dị mma, nödụ n’ebẹ a taa, echị i galaghachikwa n’ogbọ agha.” Ụraya kwenyere nödụ na Jerusalem ụbочị ahụ, nakwa ụbочị na-eso ya. **13** Emesia, Devid kporo ya oriri, meekwa ya ka o ịnụbiga mmanya oke, ma nke a emeghi ka o laa n’ụlo ya n’abali ahụ, kama o bụkwa n’onụ ụzo e si abata ụloze ka o dinara n’etiti ndị na-ejere eze ozi. **14** N’utụtụ echị ya, Devid degaara Joab akwukwọ, zighthachikwa ya site n’aka Ụraya. **15** Ihe o dere n’akwukwọ ahụ bụ nke a, “Tinye Ụraya n’ihu agha ebe ọgụ siri ike. Mgbe ndị iro na-apukwute unu, laanụ azụ, ma hapụnụ Ụraya n’ihu ọgụ ka ndị iro gbuo ya.” **16** Ya mere, mgbe Joab gbara obodo ahụ gburugburu, o tinyere Ụraya n’ebẹ o maara na ndị dị ike n’etiti ndị iro ha nọ. **17** Ndị ikom obodo ahụ pütara buso Joab agha. Ụfodụ ndị agha Devid nwụrụ. Ụraya onye Het, so na ndị egburu. **18** Mgbe ahụ, Joab zigara ozi gwa Devid otu agha si na-ag-a, **19** O gwara onyeozi ahụ sı, “Mgbe i gwachara eze akụkọ ihe gbasara otu agha si gaa. **20** Iwe nwere ike iwe eze nke ukwu, na o nwere ike juo gi sı, ‘Gịnị mere unu ji gaa mgbidi obodo ahụ nso iłụ agha? O bụ na unu amaghị na a ga-esi n’elu mgbidi ahụ gbaa àkụ? **21** Onye gburu Abimelek nwa Jeru-Beshet? O bughị na mgbidi obodo ka nwanyị nọ tūdaaka nkume dagburu ya na Tebez? Gịnị mere unu ji jeruo mgbidi ahụ nso? O bürü na o juo gi ihe dị otu a, gwa ya, ‘Ohu gi bụ Ụraya, onye Het anwụokwala.’” **22** Onyeozi ahụ biliri ije, mgbe o rutere, o gwara Devid ihe niile Joab ziri ya ka o zie. **23** Onyeozi ahụ sıri Devid, “Ndị ikom ahụ ji ike karịri anyị, ha pütara i buso anyị agha na mbaraa ma anyị chughachiri ha azụ. Chụruo ha n’onụ ụzo ama obodo ahụ. **24** Mgbe ahụ, ndị ogba ụta sitere n’elu mgbidi malite igba ndị ohu gi àkụ, ụfodụ n’ime ndị ikom eze nwụrụ. Ohu gi Ụraya, onye Het, sokwa na ndị nwụrụ.” **25** Devid sıri onyeozi ahụ, “Otu a ka i ga-agwa Joab, ‘Ka ihe a ghara iwute gi n’obi, n’ihu na mma agha na-egbu otu onye dika o si egbu onye ozo. Lụsie ọgụ ike, lugbukwaa obodo ahụ.’ Jiri okwu ndị a gbaa ya ume.” **26** Mgbe nwunye Ụraya nṣụ na di ya anwụola, o ruru uju n’ihu ya. **27** Mgbe oge iru uju ya gabigara, Devid ziri ka a kpota ya n’uloeze. O ghokwara nwunye ya. Muoṛa ya nwa nwoke. Ma ihe Devid mere jorø njø n’anya Onyenwe anyị.

12 Ya mere, Onyenwe anyị zigara Netan ka o jekwuru Devid. Mgbe Netan bjakwutere Devid, o kooro ya akụkọ a, “E nwere ndị ikom abụo bi n’otu obodo, otu

bü ogaranya ma nke ozo bü ogbenye. 2 Onye ogaranya a nwere otutu igwe aturu na igwe ehi. 3 Ma nwoke ogbenye ahụ enweghi ihe ọbụla karịa otu nwa nne aturu nta nke o zutara. O zilitere ya, o tolite n'etiti ya na umu ya. O na-eri nri site na ihe oriri ya, na-anu mmiri site n'iko mmiri ya, n'obi ya ka o na-edinakwa. O no ọnodụ dika nwa nwanyị nye ya. 4 “Otu ụbочи, onye ọbịa bjara n'ulọ onye ọgaranya ahụ. Ma kama ọgaranya ahụ ga-ewere otu aturu maobu ehi nke ya siere onye ọbịa ya nri, o gara were nne aturu ogbenye ahụ, gbuo ya, jiri ya siere ọbịa ya nri.” 5 Devid were oke iwe megide nwoke ahụ, o sirị Netan, “Ana m anu iyi n’aha Onyenwe anyị dị ndụ na onye mere ihe dị otu a aghaghị ịnwụ! 6 O ga-ejikwa nwa aturu okpukpu anq kwughachi ogbenye ahụ ugwo otu aturu ahụ o weere, n’ihı na onye ọgaranya ahụ egosighị na o nwere obi ebere ọbụla.” 7 Mgbe ahụ, Netan sirị Devid, “O bụ gi bụ nwoke ahụ! Otu a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel sirị, ‘Mụ onwe m tere gi mmanụ ibu eze Izrel, mụ onwe m naputakwara gi site n’aka Sol.’ 8 Enyere m gi ulọ nna gi ukwu, nyefekwa ndị inyom nna gi ukwu n’aka gi, na alaeze Izrel na Juda, ka ha bürü nke gi. Ma ọ bürü na nke a ezughị, agaara m atukwasiri gi ihe ndị a niile okpukpu okpukpu. 9 Gini mere i ji leleja okwu Onyenwe anyịanya, mee ihe a jogburu onwe ya? N’ihı na i jirila mma agha gbuo Uraya onye Het, zurukwa nwunye ya n’ohi. O bükwa mma agha ndị Amọn ka i ji gbuo ya. 10 Ya mere, n’ihı ihe a i mere, mma agha agaghị esi n’ezinaulō gi pụo, n’ihı na i ledara m anya kporo nwunye Uraya onye Het ka ọ bürü nwunye gi.” 11 “Ihe a ka Onyenwe anyị kwuru, ‘Aga m eme ka ihe ojoo si n’ezinaulō gi bilie megide gi. N’ihu gi ka m ga-eduru ndị nwunye gi dunye otu onye di gi nnqo nso, ya na ha ga-edinako n’ehihie ọcha, n’ihu ndị Izrel niile. 12 I mere mmechie gi na nzuko, ma aga m eme nke a na mbara, n’ihu Izrel niile.” 13 Mgbe ahụ, Devid sirị Netan, “Emehielia m megide Onyenwe anyị.” Netan zara si ya, “Onyenwe anyị n’onwe ya agbagharakwala gi mmechie gi, i gaghi anwu. 14 Ma n’ihı na i meela ka ndị iro Onyenwe anyị nwe ohere ikwulu na ileli ya anya, nwa nwoke ahụ amụru gi ga-anwu.” 15 Mgbe Netan lara, Onyenwe anyị mere ka nwantakirị ahụ nwunye Uraya mụnụ Devid daa ọri. 16 Devid rịorị Chineke arịrị banyere nwantakirị ahụ. O buru ọnụ, dinaa n’ala efu abalị ahụ niile n’ihu Onyenwe anyị. 17 Emesia, ndị okenyen ụlọ ya rịorị Devid ka o bilie rie nri, ma ọ juru iri ihe

obula. 18 N’ubochi nke asaa, nwantakirị ahụ nwụru. Mgbe ahụ, ndị na-ejere Devid ozi turu egwu otu ha ga-esi gwa ya na nwantakirị ahụ anwụola. N’ihı na ha kwuru n’ime onwe ha si, “Mgbe nwantakirị ahụ ka dị ndụ, anyị gwara ya okwu ma o geghi anyị ntị. Anyị ga-esi ahaa gwa ya na nwantakirị ahụ anwụola? O nwere ike imerụ onwe ya ahụ.” 19 Mgbe Devid hụru na ha na-ekwurịta okwu n'etiti onwe ha na nzuko; o matara na nwa ahụ anwụola. O juru ha si, “Nwata ahụ ọ nwụola?” Ha zara si ya, “E, ọ nwụola!” 20 Mgbe ahụ, Devid sitere n’ala ebe o dina, bilie, saa ahụ, gbanwee uwe ya, baa n’ulọ Onyenwe anyị, kpoko ya isiala. O loghachiri n’ulọ ya nye iwu ka e wetara ya ihe oriri. O rikwara nri. 21 O juru ndị na-ejere ya ozianya, n’ihı ya ha juru ya ajụjụ si, “Gini mere i ji eme omume dị otu a? Mgbe nwantakirị ahụ no ndụ, i buru ọnụ, kwaakwa akwa, ma ubgu a, nwa ahụ anwụola, i kwusila iru uju. Ugbu a, i biliela na-erikwa nri.” 22 Devid zara ha si, “Eburu m ọnụ, kwaakwa akwa mgbe nwa ahụ no ndụ, n’ihı na ekwuru m si, ‘ma eleghị anya, Onyenwe anyị ga-enwe omijiko n’ebi m no mee ka nwa ahụ dị ndụ.’ 23 Ma ubgu a ọ nwụru, ginjikwa ka m nwere dika uru ibu ọnụ ozo? M pürü ime ka ọ dị ndụ ozo? Aga m alakwuru ya, ma ọ gaghi alaghachikwutekwa m.” 24 Devid kasiri Batsheba nwunye ya obi, emesia, mgbe ya na ya dinakoro, o tütürü ime ozo mọ nwa nwoke onye ha kporo aha ya Solomon. Ma Onyenwe anyị hụru nwantakirị ahụ n’anya. 25 O zigara ozi site n’aka Netan, onye amụma, ka a guo ya Jedidaya n’ihı Onyenwe anyị. 26 N’oge a, Joab busoro Raba obodo ndị Amọn agha dota isi obodo eze ha n’agha. 27 Joab zigara Devid ozi si ya, “Ebuola m agha megide Raba dota isi mmiri ọnụnu ya n’agha. 28 Ugbu a chikötaa ndị agha fofdụrị bịa lụpuchaa agha a, ka i dota obodo a n’agha. O bürü na i megħi otu a, aga m adota obodo a n’agha, a ga-akpokwasikwa ya aha m.” 29 N’ihı nke a, Devid duuru ndị agha Izrel jeruo Raba, buso ya agha, meriekwa ya. 30 Devid kpupuru okpueze nke dị n’isi eze ha, e kpunye ya n’isi nke ya onwe ya. Idi aro nke okpueze ahụ ruru kilogram olaedo iri ato na ano, nke e ji nkume ndị dị oke ọnụahịa chọp mma. Devid sitekwara n’obodo ahụ kwakoro otutu ihe nkwata n’agha. 31 O kpoputara ndị no n’ebi ahụ, manye ha n’iru ọru nke e ji mma nkwo e ji awa osisi, na igwe e ji egwu ala na anyuike n’arụ. O mere ka ha rụo ọru n’ebi a na-akpụ blok brik. Devid mekwara otu ihe a

n'obodo niile nke ümü Amnçon. Emesia, ya na ndị agha ya niile laghachiri na Jerusalem.

13 Absalom nwa Devid nwere otu nwanne nwanyị

mara mma, aha ya bụ Tama. Ma Amnçon, otu n'ime ümü ndị ikom Devid, hụrụ nwaagboghị a n'anya. 2 Ma iħunanya a Amnçon hụrụ Tama nwanne ya nwanyị mere ya ka ọ daa ɔriịa, n'ihi na ọ bụ ihe rara Amnçon ahụ icheoputa ụzọ ya na Tama ga-esi nwee mmekọ, ebe ọ bụ na Tama bụ nwaagboghị na-amaghị nwoke. 3 Ma Amnçon nwere otu enyi dị aghughị, onye aha ya bụ Jonadab, nwa Shimea, nwanne Devid. 4 Otu ụboghị, Jonadab biakwutere Amnçon juo ya si, “Gini mere, gi bụ nwa eze ji na-ata ahụ ụtụtụ niile? Ọ bụ na ị gaghị akorọ m?” Amnçon gwara ya si, “Ahụrụ m Tama n'anya, bụ nwanne Absalom, nwanne m nwoke.” 5 Jonadab gwara ya si, “Ọ dị mma. Lee ihe ị ga-eme. Gaa dinaa ala, dika a ga-asị na ahụ adighị gi. Mgbe nna gi bijara ileta gi, gwa ya okwu si ya, ‘Achoro m ka nwanne m nwanyị bụ Tama bịa nye m ihe oriri. Achoro m ka ọ nnodụ n'ihu m sie nri ahụ, mgbe m na-ele ya anya, ka o jirikwa aka ya nye m nri ahụ.’” 6 Amnçon mere otu a. Mgbe eze bijara ileta ya, Amnçon rioro ya si, “Biko, ka Tama bịa ebe a gheere m achịcha ole na ole ebe m ga-ahụ ya anya. Ka o jirikwa aka ya dozie ya n'ihu m ka m rie ya.” 7 Devid kwenyere, zie Tama ka ọ gaa n'ulọ Amnçon gaa siere ya nri. 8 Tama gara n'ulọ Amnçon, banyakewa n'ime ulọ ebe o dinaa, ka Amnçon na-ele ya anya mgbe ọ na-agwoğharị ụtụ ọka. Emesia, Tama gheere ya achịcha mara mma. 9 Mgbe o cheziri achịcha ahụ n'ihu Amnçon, Amnçon juru iri ya. Ihe o mere mgbe ahụ bụ inye ndị na-ejere ya ozi n'o n'ebe ahụ iwu si ha niile puo ngwangwa. Ha niile pukwara. 10 Mgbe ahụ, Amnçon gwara Tama okwu si, “Ugbu a, wetara m nri ahụ n'ime ulọ ndina m, bịa jiri aka gi nye m ya.” Tama bugaara ya achịcha ahụ n'ime ulọ ebe ihe ndina ya di. 11 Ma mgbe Tama guzo n'ihu ya, Amnçon jidere ya n'ike si ya, “Bịa, soro m dinaa, nwanne m nwanyị.” 12 Tama zara si ya, “Mba! Nwanne m nwoke. Emerula m. Ihe dị otu a ekwesighị ime n'ala Izrel. Emela ihe ojọqo dị otu a. 13 Olee ihe ga-abụ ọnodụ m? Oleekwanụ ihe ga-abụ ọnodụ gi? Olee ebe m ga-agbala izo onwe m n'ihi ihe ihere ga-adịri m ma i mee ihe dị otu a? I ga-adị ka otu n'ime ndị nzuzu ojọqo dị n'Izrel. Biko, gwa eze, ọ ga-ekwe ka ị lụo m.” 14 Ma Amnçon egeghị ntị. Ebe ọ bụ na ọ ka Tama ike, o jidere ya dinaa ya n'ike merụo ya. 15 Emesia,

Amnçon kporo Tama asị. N'ezie, ọ kporo ya asị ugbu a karịa iħunanya ọ hụrụ ya na mbu. Ọ gwara Tama okwu si ya, “Bilie si n'ebe a puo ọsiiṣo!” 16 Ma Tama kwara akwa si ya, “Mba! Ijụ m otu a ka njo karịa ihe ojọqo i mere m.” Ma Amnçon egeghị ya ntị. 17 Ọ kporo nwokorobịa na-ejere ya ozi si ya, “Chụpụ nwanneyi a n'ezi, kpachiere m ụzọ n'azụ.” 18 Onyeozio ya chupurụ ya n'ezi, kpachie ụzọ n'azụ ya. Uwe mwụda nwere aka ogologo ka Tama yi, n'ihi na ọ bụ ụdị nke ümụ ndị inyom eze na-amaghị nwoke na-eyi. 19 Tama dowaara uwe mwụda ahụ o yi n'ahụ, werekwa ntụ kpokwasị onwe ya n'isi, buru aka ya n'isi na-eti mkpu akwa dika ọ na-alà. 20 Nwanne ya nwoke, Absalom juru ya si, “Amnçon, nwanne gi nwoke, o dinakwuuru gi? Ma ugbu a, nwanne m, gba nkịtị, nwanne gi nwoke ka ọ bụ. Etinyela ihe a mere n'obi.” Tama nɔrọ dika onye mmadụ niile juru ajụ n'ulọ nwanne ya nwoke, bụ Absalom. 21 Mgbe eze Devid nṣụrụ ihe ndị a niile, iwe were ya nke ukwuu. 22 Absalom agwaghị Amnçon okwu ọbụla, maqbụ nke dị mma, maqbụ okwu ojọqo. Ma ọ kporo Amnçon asị nke ukwuu n'ihi ọnodụ iweda n'ala o wedara nwanne ya Tama, mee ya ihe ihere. 23 Mgbe afo abụgasịri, mgbe ndị na-akpuchara Absalom aji ümụ aturụ ya n'o na Baal-Hazq, n'oke ala Ifrem, ọ kpokotara ümụ ndị ikom eze niile ka ha bịa n'ebe ahụ. 24 Absalom jekwuuru eze si ya, “Ndị na-akpucha aji ümụ aturụ ohu gi bijara. Eze na ndịsi ozi ya, ha ga-abia sonyere m?” 25 Ma eze zara si ya, “Mba, nwa m, anyị niile agaghị abịa, anyị ga-abụ ibu dị aro nye gi.” N'agbanyeghi na Absalom rugidere ya ma o kweghi aga, kama ọ goziri ya. 26 Mgbe ahụ, Absalom rioro nna ya si, “O di mma, ọ burụ na ị gaghị abịa, i ga-emekwa ka nwanna m nwoke Amnçon, na ümụ eze ndị ozo bịa?” Eze juru ya si, “N'ihi gini ka Amnçon ga-eji soro gi gaa?” 27 Ma Absalom rugidere ya, ya mere o zipuru Amnçon na ümụ eze ndị ozo ka ha soro ya gaa. 28 Mgbe ahụ, Absalom nyere ndị na-ejere ya ozi iwu banyakere Amnçon si, “Cherenụ ruo mgbe mmanya bidoro igbu ya, mgbe m sịkwara unu tigbuo ya, unu atula egwu, tigbuonụ ya. Ọ bụ m na-ekwu ihe ga-eme n'ebe a. Nweenụ obi ike, meekwanụ ya.” 29 Mgbe oge ruru, ndị ozi Absalom tigburu Amnçon. Mgbe ahụ, ümụ eze niile biliri makwasị n'inyinya ha gbalaga. 30 Mgbe ha ka n'o n'uzo na-agbaga Jerusalem, ozi eruolarị Devid ntị si, “Absalom egbuchaala ümụ eze niile, ọ díkwaghị otu onye n'ime ha fofdụrụ ndị!” 31 Eze biliri ọtọ, dowaaw uwe ya, daa n'ala, gbatia onwe ya n'ihi obi ojọqo. Ndị

na-ejere ya ozi dōwakwara uwe ha n'ihi egwu na obi ojoo. **32** Ma Jonadab, nwa Shimea, nwanne Devid, siri, "Onyenwe m, echekwala na e gburu ụmụ ndị ikom eze niile, kama ọ bụ naanị Amnọn! Nke a bụ ihe Absalom jikere ime site mgbe Amnọn wakporo nwanne ya nwanyị bụ Tama, dina ya. **33** Ma ubu a, ka onyenwe m bụ eze ghara itinye akukọ banyere ọnwụ ụmụ ndị ikom eze niile, n'obi ya. Ọ bụ naanị Amnọn nwụrụ." **34** Ma Absalom gbara ọso gbalaga. Ọ dighịanya nwoke na-anọ n'elu mgbidi Jerusalem na-echenche, lepuru anya hụ ndị mmadụ ka ha si n'uzo dị n'akukọ ugwu nta na-abia. Nwoke ahụ gara gwa eze si ya, "Ahụ m ndị si n'akukọ Horonaim, n'akukọ ugwu na-abia." **35** Jonadab gwara eze sị, "Lee, ọ bụ ụmụ ndị ikom eze na-alota dika m kwuru." **36** Mgbe ha llobatara, ha bidoro ikwu akwa nke ukwuu. Eze na ndị na-ejere ya ozi sokwa kwaakwa. **37** Absalom gbara ọso gbakwuru Talmai nwa Amihud, eze Geshua. Ma eze Devid ruru uju nke ukwuu maka ọnwụ Amnọn. **38** Mgbe Absalom gbara ọso gbaga Geshua, o noro n'ebe ahụ afo ato. **39** Ọ gurụ eze bụ Devid agu igakwuru Absalom, n'ihi ọ kaşela obi maka ọnwụ Amnọn.

14 Joab, nwa Zeruaya matara na obi eze di n'ebe

Absalom no. **2** Joab zigara ozi na Tekoa, si n'ebe ahụ kpota otu nwanyị maara ihe. Mgbe nwanyị ahụ bịa runu, Joab gwara ya sị, "Mee onwe gi dika onye na-eru uju. Yiri akwa mkpe, etekwala mmanụ otite. Kpaa agwa dika nwanyị no n'iru uju ogologo oge. **3** Emesia, jekwuru eze, gwa ya okwu ndị a m na-agwa gi." Joab tinyere okwu ndị ahụ n'onụ ya. **4** Mgbe nwanyị ahụ si Tekoa gara na nke eze, ọ dara n'ala kpuo ihu ya n'ala ịsopuru eze. Ọ siri, "Biko nyere m aka, gi onye a na-asopuru!" **5** Eze jürü ya ajuju sị, "Giniị bụ mkpa gi?" Ọ zara sị, "Abụ m nwanyị isi mkpe, di m anwụola. **6** Enwere m ụmụ ndị ikom abụ ndị gara lụo ogu n'ohia. Mgbe ha na-alụ ogu ahụ, o nweghi onye pütara gboo ha. N'ihi ya, otu n'ime ha tigburu ibe ya. **7** Ma ubu a, ndị ikwu di m na-esogbu m na-asị 'Kpoputa onye ahụ gburu nwanne ya ka anyị gbuo ya n'ihi ndị nwanne ya o wepuru, ka anyị si otu a memilaa onye nke fofdụru ga-erita oke ezinaulọ.' Ha chorọ isi otu a menyụ icheku ọkụ nke fofdụru m, nke bụ na di m agaghị enwezikwa aha maqbụ onye fofdụru ya n'elu ụwa." **8** Eze siri nwanyị ahụ, "Laa n'ulọ gi, aga m ahụ na o nweghi onye meturu ya aka." **9** Ma nwanyị ahụ si Tekoa siri ya, "Ka onyenwe m, bụ eze, gbaghara

mụ na ezinaulọ m, ka ikpe ọmụma ọbula ghara idirị eze na ocheeze ya." **10** Eze zara ya, "Enyela onwe gi nsogbu maka nke ahụ. Ọ bụrụ na onye ọbula agwa gi okwu ọbula, kpötara m ya. Onye di otu a agaghị enyekwa gi nsogbu ozo." **11** Mgbe ahụ ọ zara, "Biko, ka eze kpokuo aha Onyenwe anyị Chineke ya ka ọ kwusi onye na-agwa ochu, ka ọ ghara igbu onye ozo, ka a gharakwa ila nwa m nwoke n'iyi." Ọ siri, "Dika Onyenwe anyị na-adị ndị, otu agiri isi agaghị esi n'isi nwa gi dapụ n'ala." **12** Mgbe ahụ, nwanyị ahụ siri, "Biko kwere ka ohu gi nwanyị gwa onyenwe m eze otu mkipuru okwu ozo." Ọ siri, "Gaa n'ihi kwuo." **13** Nwanyị ahụ siri, "Ọ bụ n'ihi gini ka i chere ihe di otu a megide ndị nke Chineke? Mgbe eze na-ekwu otu a, ọ bụ na ọ dighị ama onwe ya ikpe, n'ihi na eze a juła ikpoghachi nwa ya a chupuru achupụ? **14** Anyị niile ga-anwụ. Anyị dıkwa ka mmiri a wusara n'ala, nke a na-apụghị ichikötakwa ozo. Ma Chineke adighị anapụ mmadụ ndị ya, ma ọ na-emeghepụ uzor ga-eme ka onye ọ chupuru achupụ loghachikwutekwa ya. **15** "Ma ubu a, ebe m biara ịgwa onyenwe m bụ eze, okwu a, n'ihi na ndị mmadụ emenyela m egwu. Ohu gi chere n'obi ya, 'Aga m agwa eze okwu; ma eleghi anya, ọ ga-emezuru ohu ya nwanyị ihe o riɔrɔ. **16** Ma eleghi anya eze ga-anapụta ohu ya nwanyị site n'aka nwoke ahụ na-agbalị ibipụ mụ na nwa m nwoke site n'ihe nketa nke Chineke.' **17** "Ugbu a, ohu gi nwanyị na-asị, 'Ka okwu onyenwe m eze kwuru wetara m izuike, n'ihi onyenwe m eze na-enyochapụta ihe ọma maqbụ ihe ojoo dika mmụ ozi Chineke. Ka Onyenwe anyị Chineke gi nonyere gi.'" **18** Mgbe ahụ, eze gwara nwanyị ahụ okwu sị, "Achoro m ka i gwa m eziokwu n'ajuju a m na-aga iju gi." Nwanyị ahụ zara sị, "Ka onyenwe m, bụ eze kwuo ihe di ya n'obi." **19** Devid jürü ya sị, "Aka Joab o di n'okwu ndị a niile?" Nwanyị ahụ zara sị ya, "Dika i na-adị ndị, onyenwe m, bụ eze, ọ dighị onye ọbula ga-esi n'ihe onyenwe m bụ eze kwuru, chee ihu n'aka nri maqbụ n'aka ekpe. E, ọ bụ ohu gi Joab nyere m iwu ime nke a, ya gwakwara ohu gi nwanyị okwu niile ndị a. **20** Ohu gi bụ Joab mere ihe a ka ọ gbanwe otu onodụ ihe di ugbu a. Onyenwe m nwere amamihe dika ndị mmụ ozi Chineke. Ọ maakwara ihe niile na-eme n'ala." **21** Eze siri Joab, "O di mma, aga m eme ya. Gaa kpoghachite nwokorobia ahụ bụ Absalom." **22** Joab dara n'ala kpuo ihu ya n'ala, kpoo isiala, gozie eze. Joab siri, "Taa ka ohu gi maara na ahūtala m amara n'ihu gi, onyenwe m bụ eze, n'ihi

na eze e merela ohu ya ihe ọ rịọro.” 23 Joab biliri gaa Geshua, kpolata Absalom na Jerusalem. 24 Mgbe ha bịa runu, eze gwara Joab okwu sị, “Gwa ya ka ọ laa n’ulọ ya. Ọ gaghi abia n’ihu m, n’ihu na-achoghi m ihu ya anya.” Ya mere, Absalom lara n’ulọ ya. Ọ hukwaghị eze anya. 25 Ọ dighị nwoke mara mma dika Absalom n’ala Izrel niile. Ọ díkweghị onye na-adighị ekwu okwu banyere ịma mma ya. N’ihu na ntụpọ ọbula adighị ya n’ahụ site n’opi isi ya ruo n’obọ ụkwụ ya. 26 Mgbe ọbula o kpuchara ntutu isi ya, n’ihu na ọ bụ otu ugboro n’afọ ka ọ na-akpuchacha agiri isi mgbe o bidoro ịnyi ya aro. Ọ na-atu agiri isi a na-akpuchapta ya n’isi, idị aro ya na-eru narị shekel abuọ ma a tọọ ya n’ihe ọtụtụ eze. 27 Absalom mịtara ụmụ ndị ikom ato, na otu nwanyị, aha ya bụ Tama. Nwaagboghị a mara mma nke ukwuu. 28 Mgbe Absalom nọrọ afọ abuọ na Jerusalem na-ahughị eze anya, 29 o ziri ozi ka Joab bịa, ka ọ gaa ziere ya eze ozi, ma Joab abiaghị. Absalom zigakwara ozi ọzọ ka ọ bịa ma Joab ekweghị ịbia. 30 N’ikpeazụ, Absalom gwara ndị na-ejere ya ozi okwu sị ha, “Gaanụ sunye ubi ọka balị Joab dị n’akukụ nke m ọkụ.” Ha mekwara dika a gwara ha. 31 Mgbe ahụ, Joab biliri jee n’ulọ Absalom, ma sị ya, “Gịnị mere ndị na-ejere gi ozi ji gbaa ubi m ọkụ?” 32 Absalom sıri ya, “Lee ezitere m gi ozi, sị, ‘Bịa n’ebe a ka m ziga gi na nke eze ka i-juta, “N’ihu gịnị ka m ji site na Geshua loghachita? Ọ gara a kara m mma ma a sị na m nọ n’ebe ahụ ruo ugbu a.” Ugbu a, achọrọ m ka mụ hụ ihu eze, ọ burụ na onwe ajo omume dị n’ime m, ya mee ka m nwụo.” 33 Joab gakwuru eze, gwa ya ihe Absalom kwuru. Mgbe ahụ, eze kporo Absalom, onye batara ma kporo isiala n’ihu eze. Eze sutukwara ya ọnụ.

15 Mgbe nke a gasirị, Absalom zutaara onwe ya ụgbọ agha na inyinya na-adokpu ya. O nwetakwaara onwe ya iri ndị ikom ise ndị na-agba ọsọ n’ihu ya. 2 N’isi ụtụtụ, ọ na-ebili gaa guzo n’akukụ ọnụ ụzọ e si abata Jerusalem. Ọ burụ na ọ hụ onye ọbula nwere okwu ọ chọrọ ka eze mara ihe banyere ya, Absalom na-akpọ onye ahụ juo ya sị, “Olee obodo i si bịa?” Onye ahụ na-aza sị, “Ohu gi si n’otu n’ime ebo dị n’Izrel.” 3 Absalom na-agwa onye ahụ sị, “Ahụrụ m na okwu gi niile bụ eziokwu. Ma ọ na-ewute m na eze enweghị onye na-enyere ya aka ịnụ okwu ndị a niile.” 4 Absalom na-ekwukwa sị, “Asị na m bụ onye ikpe n’ala Izrel, onye ọbula nwere okwu na ụka gaara

abiakwute m ka m mee ka ikpe ziri ezi rute ya aka.” 5 Mgbe onye ọbula bịa ịkpọ isiala nye ya n’onodụ nsopuru, ọ na-eseti aka ya, jide onye ahụ sutu ya ọnụ. 6 Otu a ka Absalom sị na-akpaso ndị Izrel agwa, bụ ndị ahụ niile na-abiakwute eze na-ariọ maka ikpe ziri ezi. O si otu a zuru obi ndị Izrel niile n’ohi. 7 Mgbe afọ anọ gasirị, Absalom biakwutere eze rịọ ya sị, “Biko kwere ka m jee Hebron mezuoro Onyenwe anyị nkwa m kwere ya. 8 Mgbe ohu gi bi na Geshua n’ime Aram, ekweere m nkwa a, ‘Ọ burụ na Onyenwe anyị ga-eme ka m loghachi ọzọ na Jerusalem, aga m efe ya ofufe na Hebron.’” 9 Eze sıri ya, “Gaa n’udo.” Ya mere, ọ purụ gaa Hebron. 10 Mgbe ahụ, Absalom zigara ndị ozi na nzuzo, ka ha gaa n’ebو niile nke ala Izrel. Nke a bụ ihe o ziri ha, “Mgbe unu nṣụrụ ụda opị ike, tienụ mkpu sị, ‘Absalom aburụla eze na Hebron.’” 11 Narị mmadụ abuọ si Jerusalem soro Absalom gaa dika ndị ọ kpọro oku oriri ma ha amaghị ihe ọbula. 12 Mgbe Absalom nökwa na-achụ aja ahụ, o ziri ozi ka a kpọro Ahitofel onye Gailo, otu n’ime ndị na-adụ Devid ọdụ, ka o si Gailo bịa nke bụ obodo ya. Nke a mere ka nkwekorịta nzuzo ojoo ahụ na-esi ike karịa, ndị dinyere Absalom na-amụbanyekwa. 13 Ọ dighị anya, onyeozi bịa runu Jerusalem gwa Devid na ndị Izrel niile kwagidere Absalom. 14 Mgbe ahụ, Devid gwara ndị ọrụ ya niile ndị ya na ha nọ na Jerusalem, sị, “Bilienụ! Anyị aghaghị igbapụ, ma ọ bughị otu a, ọ dighị onye n’ime anyị ga-agbanarị Absalom. Anyị ga-ahapụ ugbu a, ma ọ bughị ya, ọ ga-eme ngwa gafee anyị wetara anyị mbibi, werekwa mma agha gbuchapụ ndị niile nọ n’obodo a.” 15 Ndị na-ejere ya ozi zara sị ya, “Anyị dinyere gi! Anyị jikekwara ime ihe ọbula onyenwe anyị eze kwuru.” 16 Ya mere, eze na ndị ulọ ya niile si na Jerusalem pụo. Ọ dighị onye ọ hapurụ karịakwa ndị iko ya nwanyị iri n’ihu ilekota obieze ahụ. 17 Eze biliri pụo, ya na ndị niile so ya, ha kwusịri n’oke ala nke obodo ahụ. 18 Ndị niile na-ejere ya ozi, gafere n’akukụ ya, ha na ndị Keret na Pelet, na narị ndị ikom isii ndị Git, bụ ndị so ya site na Gat, gafekwara nọrọ n’ihu eze. 19 Mgbe ahụ, Devid tugharịrị kpọro Itai, onye Git, ochiaghị narị ndị agha isii ahụ sị ya, “Gịnị mere i ji eso m? Laghachi azụ soro eze Absalom, n’ihu na i bụ ọbịa n’Izrel, onye gbatara ọsọ ndụ. 20 Ọ díbeghi anya kemgbé i bjara. M ga-esi ańaa kwere ka i soro m na-awaghari, ebe ọ bụ na m amaghị ebe m na-aga. Chirị ndị agha gi laghachi. Ka obiomà na ikwesi ntukwasị obi dinyere unu.” 21 Ma Itai zara eze

sí, “Díka Onyenwe anyí na-adí ndú, onyenwe m na-adíkwa ndú, ebe ọbüla onyenwe m bù eze ga-anó, ma ọ pütara ndú maobù ọnwú, n’ebe ahú ka odibo gi ga-anókwa.” 22 Devid sırı Itai, “Gaa n’ihu, gabiga.” Ya mere Itai, onye Git gabigara ya na ndí ikom ya niile, na ezináuló niile ndí so ya. 23 Obodo niile tiri mkpu akwa mgbe ndí ahú niile na-agabiga. Eze gafere ọdó mmiri Kidrón, ya na ndí mmadú niile chere ihu n’uzo ọzara. 24 Zadök bìakwara, ya na ndí Livayí niile, ndí bu igbe ọgbugba ndú Chineke. Ha dòbara igbe ọgbugba ndú Chineke n’ala. Abjata chügidere aja tutu ruo mgbe mmadú niile sitere n’obodo ahú gabigasíri. 25 Mgbe ahú, eze sırı Zadök, “Bughachi igbe Chineke a n’ime obodo. Ọ burú na m ahúta amara n’anya Onyenwe anyí, ọ ga-akpoghachi m mee ka m hú ya, na ebe obibi ya anya ọzó. 26 Ma ọ burú na ọ sı, ‘Ihe banyere gi adighí atókwa m útò,’ lee m, ya mee m otu o si dí ya mma n’anya.” 27 Mgbe ahú, eze gwara Zadök bù onye nchüaja sı, “Okwa i bụ onye ọhụ uzó? Laghachi n’obodo n’udo, kpóro Ahimaaz nwa gi nwóke, na Jonatan nwa Abjata. Gi na Abjata kpóro ụmú unu ndí ikom abu ndí a laghachi n’obodo. 28 Aga m akwusí chere n’ebé e si akwofe osimiri Jódan, ruo mgbe ozi ga-esi n’ebé i nō bịa.” 29 Mgbe ahú, Zadök na Abjata bughachiri igbe Chineke na Jerusalem. Ha nódíkwará n’ebé ahú. 30 Ma Devid na ndí so ya chere ihu irigo Ugwu Oliv. Mgbe ọ na-agá, Devid nō na-akwa akwa. O yikwaghí ihe ọbüla n’ukwú ya, ma o ji ihe kpuchie isi ya. Ndí niile so ya kpuchikwara isi ha na-akwakwa akwa ka ha na-arígo. 31 Mgbe a gwara Devid na Ahítófel onye na-adú ya odu dínyere Absalom, Devid kpere ekpere sı, “O Onyenwe anyí, biko, tughariá ndumodú Ahítófel ka ọ burú ndumodú nzuzu.” 32 Mgbe Devid bìaruru n’elu Ugwu Oliv, ebe ndí mmadú na-anó na-efe Chineke ofufe, Hushai, onye Akai nō n’ebé ahú na-eche izute ya. Uwe ya dòwakwara adówa, aja dikwa ya n’isi. 33 Ma Devid sırı ya, “O burú na i soro m, i ga-abu ibu aró nye m. 34 Ma ọ burú na i laghachi n’obodo, sı Absalom, ‘Aga m abu ohu gi, eze. Abu m ohu nna gi n’oge gara aga, ugbu a aga m abu ohu gi.’ N’uzo dí otu a i ga-enyere m aka mebie ndumodú Ahítófel. 35 Ọ bụ na Zadök na Abjata ndí nchüaja agaghí eso gi nódú n’ebé ahú? Gwa ha ihe ọbüla i ga-anúta n’ulöze. 36 Umú ha ndí ikom, Ahimaaz nwa Zadök na Jonatan nwa Abjata so ha nódú n’ebé ahú. Zitere m ha ka ha gwa m ihe ọbüla i nütara.” 37 Ya mere Hushai, enyi

Devid, bìarutere Jerusalem mgbe Absalom na-abata obodo ahú.

16 Mgbe Devid gafechara elu ugwu ahú na-agbada n’akukú nke ọzó ya, Ziba, onye na-elekóta akú Mefiboshet, guzo na-eche ya. Ọ chí inyinya ibu bu narí ogbe achícha abu, na otu narí ụyókó mkpuru väiní a míkpóro amíkpó na narí ụyókó mkpuru osisi ndí ọzó, na karama akpükpo buru ibu mmanya juru n’ime ya. 2 Eze júru Ziba sı, “Gini mere i ji bute ihe ndí a?” Ziba zara sı, “Inyinya ibu ndí a bụ nke ndí ulöze ga-anókwasí. Achícha na mkpuru osisi ndí a bụ nke ndí ikom gi ga-eri. Mmanya a bụ nke ndí na-ada mba n’ozara ga-ańu.” 3 Eze júru ya sı, “Ebeekwanú ka nwa nna gi ukwu nō?” Ziba zara ya sı, “O nō na Jerusalem n’ihu na ọ sırı, ‘Taa ụlo Izrel ga-enyeghachi m alaeze nna nna m.’” 4 Eze gwara Ziba sı ya, “N’ihu ya, enyela m gi ihe niile Mefiboshet nwere, ha ga-abükwa nke gi.” Ziba sırı, “Ka m húta amara n’ihu eze, bụ onyenwe m.” 5 Díka eze bụ Devid na-abjáru obodo Bahurim, lee, otu nwóke sitere n’agburú ụlo Sól sitere n’ebé ahú püta. Ọ bụ Shimei nwa Gera. Ọ na-akocha mgbe ọ na-apüta ya. 6 Ọ chíjírí nkume na-atú Devid na ndí ozi eze niile. Ọ bụ ezie na ndí agha Izrel na ndí na-eche Devid nche gbara ya gburugburu n’aka nri na aka ekpe. 7 Ma díka Shimei na-akocha, ọ sırı, “Si n’ebé a püo, si n’ebé a püo, gi ogbu mmadú, gi onye ojoo! 8 Onyenwe anyí akwúghachila gi ụgwó ọbara niile i wüsiri n’ezináuló Sól, onye i nochiri onodú ya díka eze. Onyenwe anyí anapüla gi alaeze ahú, were ya nye Absalom nwa gi! Ugwu a, ihe i metara abjála gi ụgwó, gi ogbu mmadú.” 9 Abishai, nwa Zeruaya gwara eze okwu sı, “N’ihu gini ka nkíta a nwírú anwú ga-eji na-akocha onyenwe m bụ eze? Biko, ka m gafee gaa bipü ya isi.” 10 Ma eze zara sı, “Gini jikoró mü na unu, unu ụmú ndí ikom Zeruaya. Ọ burú na ọ na-akocha m n’ihu na Onyenwe anyí sı ya ‘Kochaa Devid,’ onye püru iju ajuju sı, ‘Gini mere i ji na-eme ihe dí otu a?’” 11 Mgbe ahú, Devid gwara Abishai na ndí ozi ya okwu sı, “Nwa m nwóke, onye si n’ahú m na-agbalí inapú m ndú m. Gini ga-eme ka onye Benjamin a ghara ime karíja? Hapü ya, ya kochaa, n’ihu na Onyenwe anyí agwala ya ka ọ kochaa m.” 12 Ma eleghí anya, Onyenwe anyí ga-ahú onodú ahuhú m, nyeghachikwa m ngozi n’onodú nkocha ndí a.” 13 Ya mere, Devid na ndí ya gakwara n’ihu ije ha n’uzo ahú ma Shimei sokwara ha na-aga n’akukú ugwu ahú na-akocha ha.

Ọ nogidekwara na-atụ Devid nkume, na-ekpolikwa aja elu ka ọ na-awusa ha n'ahụ. **14** Ya mere, eze na ndị niile so ya gagidere bịa ruru n'akukụ Jodan n'onođu ike ọgwugwu. N'ihi ya, ha nōdụrụ n'ebe ahụ zuo ike. **15** Ma Absalom na ndị Izrel abatalarị Jerusalem. Ahitofel sokwa ya. **16** Mgbe Hushai, enyi Devid, onye Akai bịa ruru, ọ gara hụ Absalom sị ya, “Ka eze dị ogologo ndụ, ka eze dị ndụ.” **17** Absalom sịrị Hushai, “Ọ bụ otu a ka i si egosi iħunanya i nwere na-ebe enyi gi no? Gini mere i soghi ya?” **18** Hushai zara Absalom sị, “Mba! Onye ahụ Onyenwe anyị na ọha mmadụ na ndị Izrel niile hoputara, nke onye ahụ ka m ga-abụ. Ọ bụkwa onye ahụ ka m ga-adịnyere. **19** Ma onye kwanụ ka m kwasiri ijere ozi? Ọ bụghị nwa eze? Ejeere m nna gi ozi, ugbu a anokwa m jikere ijere gi ozi!” **20** Absalom tugharirị gwa Ahitofel okwu sị, “Gini ozo ka m ga-eme? Nye anyị ndumodụ gi. Gini ka anyị kwasiri ime?” **21** Ahitofel zara, “Ga dinaa ndị iko nwanyị nna gi ndị ahụ ọ hapurụ ka ha lekötaa ụlo. Mgbe ahụ, Izrel niile ga-anụ na i meela onwe gi ihe na-aso oyin n'ebe nna gi no, aka ndị niile nonyere gi ga-akwukwa chịm.” **22** Ya mere, ha manyeere Absalom ụlo ikwu n'elu ụlo; ọ kpokwa ndị iko nwanyị nna ya dinaa ha n'otu n'otu, n'ihi ndị Izrel niile. **23** N'oge ahụ, ndumodụ ọbu Ahitofel dürü dị ka a ga-asi na ọ bụ ozi si n'ọnụ Chineke n'onwe ya bia. Ọ bụladị n'ebe Devid no, na n'ebe Absalom nokwa, otu a ka esi bulie ndumodụ ọbu Ahitofel nyere elu.

17 Ahitofel gwara Absalom sị ya, “Kwere ka m hoputa puku ndị ikom iri na abụ ka m duru ha chuso Devid oso n'azụ n'abalị taa. **2** Aga m abịakwasị ya mgbe ike gwurụ ya, mgbe obi ya na-ada mba. Aga m emenyenya egwu nke ga-eme ka ọ maa jijiji. Mgbe ahụ, ndị niile so ya ga-agbasasịkwa. Ọ bụ naanị eze ka m ga-egbu **3** Aga m eme ka ndị ya niile loghachikwute gi. Ọnwụ nke otu nwoke a i na-achosi ndụ ya ike ga-eme ndị ozo niile iloghachikwute gi, onye ọbu a ga-anị n'udo.” **4** Atumatụ ahụ ziri ezi n'anya Absalom na ndị okenyenye niile nke Izrel. **5** Ma Absalom kwuru sị, “Kpoq Hushai onye Akai ka anyị juo ya ihe ọ chere banyere okwu a.” **6** Mgbe Hushai bịa kwutere ya, Absalom sịrị ya, “Ahitofel nyere ndumodụ dị otu a. Gini ka i chere? Anyị ga-eme ihe o kwuru? Ọ bụrụ na anyị agaghị eme ya, gi onwe gi kwuo nke gi.” **7** Hushai zara Absalom sị, “Ndumodụ Ahitofel dürü n'oge a adighị mma. **8** O sịrị, Gị onwe gi maara nna gi na ndị ikom ya; ha bụ ndị dike n'agha, mkpuruobi ha

dịkwa ilu ugbu a dika anụ ọhịa bia a gbabara aka nwa n'ohia. Nna gi bụ onye ihe banyere agha doro anya. Ọ gaghị eso ndị ya nọq ọnọdụ abalị. **9** O bụladị ugbu a, o zoola onwe ya n'ime otu olulu maobụ n'ime ọgba nkume. Ọ bụrụ na ọ pụta buru uzọ buso ndị agha gi agha, onye ọbu a nịrụ ya ga-ekwu sị, ‘Etigbuola ndị agha Absalom oke ntigbu.’ **10** Mgbe ahụ, ọ bụladị dimkpaa n'agha ndị nwere obi ọdụm, ujo ga-atukwa ha. Ha agaghị ekwekwa iga n'ihi ogu. N'ihi na Izrel niile maara na nna gi bụ dike. Ha maakwara na ndị agha ya bụkwa ndị obi kara aka. **11** “Ndumodụ m na-enye bu nke a: chikotaa ndị Izrel niile, site na Dan ruo Biasheba, ha dika aja nke dị n'akukụ oke osimiri. Ọ bụkwa gi ga-edu ha n'agha ahụ. **12** Mgbe ahụ, anyị ga-ebuso ya agha ebe ọbu a anyị hụrụ ya; anyị ga-abịakwasị ya dika igirigi si adakwasị ala. Anyị ga-egbu ya, gburukwa ndị niile so ya. Otu onye agaghị afodukwa n'ime ha. **13** Ọ burukwa na o zoo onwe ya n'otu obodo, mgbe ahụ Izrel niile ga-eweta ụdọ n'obodo ahụ, anyị ga-adotu ya dobanye ya na ndagwurugwu, ruo mgbe ọ bụladị otu nkume ga-afodụ n'ebe ahụ.” **14** Absalom na ndị ikom Izrel niile sịrị, “Ndumodụ Hushai, onye Akai dị mma karịa nke Ahitofel.” Ma Onyenwe anyị ekpebielarị imebi ezi ndumodụ Ahitofel ka o si otu a wetara Absalom ihe ndakwasị ojọ. **15** Hushai gwara Zadok na Abiata, ndị nchüaja, “Otu a na ihe ndị a ka Ahitofel dürü Absalom na ndị okenyenye Izrel n'odu ka ha mee, ma otu a na nke a ka mụ onwe dukwaranụ n'odu.” **16** Ugbu a, meenụ ngwa, ziga ozi gwa Devid sị, ‘Anokwala ọnọdụ abalị n'uzo ngabiga nke osimiri n'ime ozara, kama gabiga na-atufughi oge, ma ọ bụghị otu a, ma eze ma ndị niile ya na ha sooo ga-abụ ndị elodara.’” **17** Jonatan na Ahimaaz nọ n'akukụ En-Rogel ka a ghara ihu ha mgbe ha na-abata n'obodo. Otu nwaagbogho na-eje ozi na-aga zie ha ozi, ha onwe ha agaa zie eze Devid. **18** Ma otu nwoke onye Bahurim, onye nwere olulu mmiri n'ogige ya, ha rịdara n'ime olulu ahụ. **19** Nwunye nwoke ahụ weere ihe mkpuchi ya tịsa n'ọnụ olulu mmiri ahụ gbasakwa mkpuru ọka n'elu ya. Ọ dighị onye maara maka ya. **20** Mgbe ndị ozi Absalom bịa ruru juo nwanyị ahụ, “Olee ebe Ahimaaz na Jonatan nọ?” Nwanyị ahụ zara, “Ha agafeela mmiri iyı.” Ndị ozi Absalom chọro ha ma ha ahughị ha. Ha laghachiri na Jerusalem. **21** Mgbe ha lawara, mmadụ abụo ahụ sitere n'olulu mmiri ahụ rigoputa, gaa gwa

eze Devid. Ha siri ya, "Bilie gafeenū mmiri ngwangwa, n'ihi na Ahitofel aduola Absalom ọdụ otu a na otu a megide gi." 22 Nke a mere Devid na ndị niile so ya biliри gafee osimiri Jodan. Mgbe chi ụtụtụ na-abo, ha niile nō n'ofe nke ọzọ Jodan. 23 Mgbe Ahitofel hurụ na-emeghị ndumodụ ya, o biliř jikwaa ịnyinjya ibu ya, laa n'ulọ ya n'obodo ya. Mgbe o ruru n'ulọ ya, o doziri n'ezinaulọ ya n'usoro, were ụdọ kwugbuo onwe ya. O nwụrụ. E lie ya n'ili nna ya. 24 Devid batara Mahanaim oge Absalom gabigara Jodan, ya na ndị ikom Izrel so ya. 25 Absalom hoputakwara Amasa mee ya onyeisi ndị agha, n'onodụ Joab. Amasa bụ nwa nwoke Itra, onye Ishmel, onye lürü Abigel, nwa nwanyị Nahash, onye bükwa nwanne nwanyị Zeruaya nne Joab. 26 Absalom na ndị agha Izrel mara ụlọ ikuwa ha n'ala Gilead. 27 Mgbe Devid bijarutere Mahanaim, Shobi nwa Nahash onye obodo Raba nke dị n'ala ndị Amọn, na Makia nwa Amiel onye si Lo Deba, na Bazilai, onye Gilead si Rogelim 28 wetara ute e ji edina ala, na ite isi nri, na efere e ji eri nri bụ ọru onye ọkpụ ite. Tinyere ọka wiiti na ọka balị, ụtụ ọka na ọka a riara n'okụ, akidị na lentil. 29 O wetakwara mmanụ ari, na bota, aturu na chiizi nke sitere na mmiri ara ehi nye Devid na ndị so ya ka ha rie. N'ihi na ha siri, "Ike agwụla ndị mmadụ, agụ na-agụ ha, akpíri na-akpokwa ha nkụ, n'ime ozara."

18 Devid gükötara ndị ya na ha so ma hopụta ndịsi agha. Doo ụfodụ ka ha chịa ọtụtu puku ndị agha, ụfodụ ka ha chịa ọtụtu narị ndị agha. **2** Devid zipuru ndị agha ya, otu ụzo n'ime ụzo ato n'okpuru Joab, Ọ hopütakwara Abishai, nwanne Joab, nwa Zeruaya, ka ọ chịa otu ụzo. Ma otu ụzo nke fodurụ ka o tinyere n'aka Itai orye Gat. Eze gwara ndị agha ahụ si, "Mụ onwe m ga-edu unu gaa agha." **3** Ma ndị ikom ahụ siri, "I gaghi apukwa ọzọ n'ihi na ọ bürü na anyị atugharja bido igba ọso, ọ bürükwa na otu ọkara n'ime anyị anwụọ, nke ahụ agaghị emetu ha n'obi. Naanị gi ka ha na-achọ. I díkwa mkpa karịa puku ndị agha iri. Ọ ga-akara anyị mma ubgu a ka i na-ezitere anyị inyeaka site n'ime obodo." **4** Eze zara n'ikpeazu si, "Ihe ọbula dì mma n'anya unu ka m ga-eme." Ya mere, eze guzoro n'akukụ ọnụ ụzo ama díka ndị ikom ya niile na-apụ n'usu nke ọtụtu narị, nakwa n'usu nke ọtụtu puku. **5** Eze nyere ndịsi agha ya, bụ Joab, Abishai na Itai, iwu sị ha, "Bikonu, n'ihi m, werenu nwayo n'ebi nwokorobia ahụ bụ Absalom no." Ndị

agha niile nukwara mgbe eze nyere ndisi niile iwu a banyere Absalom. **6** Ndị agha Devid si n'obodo pụo izute ndị Izrel n'agha. Alurụ agha a n'ohia Ifrem. **7** Ndị agha Devid tigbukwara ndị agha Izrel. Ha gburu iri puku ndị agha abuo n'ubochi ahụ. **8** Agha ahụ gbasara n'elu ala ahụ niile. Ndị nwuru n'ohia n'etiti umu Izrel karịrị ndị e gburu egbu. **9** Absalom zutere ndị agha Devid. O na-anokwasị n'elu ịnyinya ya n'oge a, dika ịnyinya ahụ sitere n'okpuru osisi ook ukwu di n'ohia ahụ na-agbafee, agiri isi ya konyere n'alaka osisi ahụ, tukhikotaakwa, nke mere na o kwuru n'etiti eluigwe na ala. Ma ịnyinya ya gbaara na-aga. **10** Otu n'ime ndị ikom ahụ hụrụ ya, koro Joab, "Lee, ahụ m Absalom ebe o kwu n'elu osisi ook." **11** Joab siri nwoke ahụ onye gwara gi, "Gini, i hụrụ ya? Gini mere i tigbughi ya ka o ruo n'ala n'ebe ahụ? Mgbe ahụ, agaara m enye gi shekel ọlaocha iri, na belịt a na-enye onye bụ dike n'agha." **12** Ma nwoke ahụ zara sị, "A sikwarị na e nyere m puku ọlaocha n'aka m a, agaraghị m egbu ya. N'ihi na anyị niile nụrụ mgbe eze na-agwa gi na Abishai na Itai sị, 'Lezienụ anya banyere nwokorobia bụ Absalom, n'ihi m.' **13** A sị na m gburu ya, o ga-abụ imegide eze. O ga-emesiekwa chọputa onye mere ya. Ma gi onwe gi agaraghị apụta kwuchite ọnụ m." **14** Joab siri, "O buğhi otu a ka m ga na-eche n'ihi gi." Ya mere, o chijịrị ube ato n'aka ya, dubaa ha n'obi Absalom, mgbe Absalom ka di ndị makwuru n'elu osisi ook. **15** Umụ okorobia iri ndị na-ebu ihe agha Joab gbara Absalom gburugburu, tigbuo ya. **16** Emesia, Joab fürü opि ike nke mere ka ndị agha Devid na-achụ ndị Izrel kwusị iche ha ọso, n'ihi na Joab kwusịrị ha. **17** Ha buuru ozu Absalom tuba ya n'olulu ukwu di n'oke ohia ahụ, werekwa nkume tọọ ya n'elu. Ndị agha Izrel niile gbalara n'ulọ ha. **18** N'oge Absalom di ndị, o wuuru onwe ya ogidi ncheta. O wuru ogidi a na Ndagwurugwu Eze, n'ihi na o chere n'ime onwe ya sị, "Enweghi m nwa nwoke ga-aza aha m." Ya mere, o gurụ ogidi ahụ aha nke ya onwe ya. O bükwa Ogidi Absalom ka a na-akpo ya ruo taa. **19** Mgbe ahụ, Ahimaaz, nwa Zadok, bịakwutere Joab sị ya, "Biko, ka m gbara ọso gaa zie eze ozioma a, na Onyenwe anyị azopatala ya site n'aka ndị iro ya." **20** Ma Joab zara sị ya, "O buğhi gi ga-ezi eze ozi taa. I nwere ike ime ya mgbe ọzo, ma o buğhi taa, n'ihi na nwa eze nwuru." **21** Joab gwara otu nwoke onye Kush sị ya, "Gaa gwa eze ihe i hụrụ." Nwoke ahụ kporo isiala, gbaapu oso. **22** Ahimaaz nwa Zadok riokwara

Joab ọzọ sị ya, "Otu ọbụla o si dị, biko kwere ka m gbaso onye Kush a." Ma Joab zara sị, "Nwa m nwoke, gịnị mere i ji chọq i ga? I nweghi ozi ọbụla i ga-ezi nke ga-ewetara gi ụgwọ orụ." 23 O rịjorị sị, "Otu ọbụla o si dị, hapụ m ka m gaa." N'ikpeazu Joab kwenyere sị ya, "O dị mma, gbara ọso gaa." Ahimaaz sitere n'uzo dị mkpumkpụ nke gafere obosara ala Jōdan buru nwoke Kush ahụ uzo gbaruo. 24 Devid nō n'ọnụ uzo ama n'oge a. Mgbe onye nche rigoruru n'elu mgbidi ebe ọ na-anọ, ọ hụrụ otu nwoke ka ọ na-agba ọso naanị ya. 25 Onye nche ahụ kpọrọ Devid oku gwa ya na o nwere onye na-abịa. Ma eze zara ya sị, "O bürü naanị ya, o nwere ozioma." Mgbe onyeozi ahụ na-abịarụ nso, 26 onye nche ahụ lepükwara anya hụ otu nwoke ọzọ ka o ji ọso na-abịa naanị ya. Ọ kpokwara oku ọzọ sị, "Onye ọzọ na-abịakwa." Eze zara sị, "Onye ahụ ga-enwekwa ozioma." 27 Onye nche ahụ zara sị, "Onye nke mbụ na-abịa dị ka Ahimaaz, nwa Zadök," Eze zara sị, "Ọ bụ ezi mmadụ, ọ bükwa ozioma ka o ji na-abịa." 28 Mgbe ahụ, Ahimaaz kpọrọ eze oku sị, "Udo!" Ọ kpọrọ isiala nye eze. Kpuokwa ihu ya n'alà sị, "Ngozi na-adịrị Onyenwe anyị Chineke gi. Onye nke mebiru nzube ndị ahụ niile weliri aka imegide onyenwe m bụ eze." 29 Eze jürü ya sị, "Oleekwanụ maka nwokorobia ahụ bụ Absalom? Ọ nökwa n'udo?" Ahimaaz zara sị, "Mgbe Joab zipụrị ohu eze, na mụ onwe m, oke üzü dị, ma amaghị m ihe kpatara ya." 30 Eze gwara ya sị, "Chere n'ebe a." Ahimaaz chigharịri chere. 31 Mgbe ahụ, onye Kush ahụ bịañtere sị, "Onyenwe m bụ eze, nṛụ ozioma a. Taa Onyenwe anyị ekpepūtala gi site n'īnapūta gi n'aka ndị niile biliri imegide gi." 32 Eze jürü onye Kush ahụ, "Nwokorobia ahụ bụ Absalom, ọ nökwa n'udo?" Onye Kush ahụ zaghachiri, "Ka ndị iro onyenwe m bụ eze na ndị niile na-ebili imejọ gi dị ka nwokorobia ahụ!" 33 Okwu a metụrụ eze n'ahụ nke ukwuu, o biliri rigoo n'ulọ nke dị n'ọnụ uzo ama, nodu n'ebe ahụ kwaa akwa. Ọ nọ na-akwa akwa mgbe ọ na-agà, na-eti mkpu akwa na-asị, "O, nwa m, Absalom! O nwa m, nwa m, Absalom. A sikhwarzị na m nwụrụ n'ọnodu gi! O, Absalom nwa m, nwa m oo!"

19 Ọ dighị anya ozi ruru Joab ntị sị, "Lee, eze na-akwa akwa, na-eru ụjụ n'ihi Absalom." 2 Mgbe ndị agha ya nṛụ na eze nō n'oke iru ụjụ n'ihi nwa ya, mmeri ha ghօrọ ha ihu mgbarụ n'ubochi ahụ. 3 Ndị agha Devid niile zobatasirị onwe ha n'ime obodo dika a ga-asị na ha bụ ndị ihere na-eme dika ndị e meriri

n'agha. 4 Eze kpuchiri ihu ya nogidekwa na-akwa akwa na-asị, "O, nwa m Absalom! O! Absalom nwa m, nwa ml!" 5 Emesia, Joab jekwuuru eze n'ulọ sị ya, "Anyị zopütara ndụ gi, na ndụ ụmụ gi ndị ikom na ndị inyom, na ndị nwunye gi, na ndị iko gi nwanyị taa, ma lee ka ị si emeso anyị. I na-eme ka ihere mee anyị, dika a ga-asị na anyị mere ihe ojoo. 6 I hụrụ ndị iro gi n'anya, ma na-akpọ ndị hụrụ gi n'anya asị. I meela ya ka ọ puta lhè taa na o nweghi ihe ndị ochijaghị gi na ndị agha gi bụ n'anya gi. Ahụrụ m na ọ gaara abụ ihe ziri ezi n'anya gi ma a sikhwarzị na Absalom dị ndụ taa, ma anyị niile anwụo. 7 Ugbu a, pụo gaa kelee ndị agha gi. Eji m aha Onyenwe anyị na-añu iyi na-asị na ọ bürü na i pughi n'ezi kelee ha, otu onye n'ime ha agaghị afodụ n'ebe a mgbe chi taa jiri, mgbe ahụ ihe ga-ajorị gi njọ karịa ihe niile i jirila anya gi hụ na ndụ gi." 8 Ya mere, eze biliri nodụ odu n'ọnụ uzo ama. Mgbe ndị agha nṛụ na eze nō n'ọnụ uzo ama, ha niile pütara guzo n'ihi ya. Ma n'oge a, ndị Izrel niile agbalaala, onye ọbụla n'ulọ ya. 9 N'etiti ebo Izrel niile, ndị mmadụ nō na-arụ ụka na-asị, "Eze napütara anyị site n'aka ndị iro anyị. Ọ bụ ya napütara anyị site n'aka ndị Filistia. Ma ugbu a, o sitela n'alà a gbatụ n'ihi Absalom." 10 Absalom, onye anyị tere mmanụ ka ọ chịa anyị anwụola n'agha. Gịnị mere, unu a gaghi ekwu okwu i kpoghachite eze anyị? 11 Eze Devid zigaara Zadök na Abiata, ndị nchukwia ozi a, "Juonụ ndị okenye Juda sị, 'N'ihi gịnị ka unu ga-eji bürü ndị ikpeazu ime ka eze loghachi n'obi ya, ebe ọ bụ na ihe a na-ekwu n'alà Izrel niile eruola eze ntị n'ebe o bi? 12 Umunne m ka unu bụ, ọkpukpụ m na anụ ahụ m. Gịnị mere unu ga-eji bürü ndị ikpeazu ga-akpolata eze n'ulọ ya?" 13 Gwakwanụ Amasa sị ya, "Ọ bụ na i bughị ọkpukpụ m na anụ ahụ m? Ka Chineke mesoo m mmeso otu ọbụla mmeso ahụ si dị njọ, ma ọ bürü na i bughị ochijaghị m malite taa n'ọnodu Joab." 14 Amasa mere ka obi ndị okenye Juda rulata, dika otu mmadụ. Ha zigara eze ozi, sị, "Loghachikwute anyị, gi na ndị ohu gi niile." 15 Mgbe ahụ, eze loghachitire na Jōdan. Ndị ikom Juda bịañtere Gilgal izute eze, na ikpofeta ya Jōdan. 16 Shimei, nwa Gera, onye Benjamin, nwoke ahụ sitere na Bahurim, mere ngwangwa soro ndị ikom Juda pütä izute eze Devid. 17 Ya na puku ndị ikom Benjamin sokwa. Ziba, onyeozi Söl, na ụmụ ya ndị ikom iri na ise, na iri ndị ozi abụ ndị ozi ya, mekwara ngwangwa ịbịarute Jōdan tupu eze erute n'ebe ahụ. 18 Ha gabigara mmiri n'ebe ọ dị nta ikwofe

ndị ụloze n'ugbọ mmiri, na ime ihe ọbụla dì mma n'anya ya. Mgbe Shimei nwa Gera gafere Jodan, ọ dara n'ala n'ihu eze, 19 sị ya, “Ka Onyenwe m, ghara ịgukọro m njehie m nye m. Echetakwala otu ohu gi si mee ihe n'ezighị ezi n'ubochị onyenwe m hapurụ Jerusalem pụo. Ka eze ghara itinye ya n'obi ya, 20 n'ihị na mụ bụ ohu gi maara na m mehiere, ma taa abịara m díka onye mbụ site n'agburụ Josef, ịbjia zute onyenwe m, bụ eze.” 21 Abishai nwa Zeruaya juru eze sị ya, “Ọ bụ na Shimei agaghị anwụ n'ihị ihe a? N'ihị nkocha ọ kochara onye Onyenwe anyị tere mmanụ bụ eze.” 22 Ma Devid siri, “Ginj jikotara mụ na unu ụmụ ndị ikom Zeruaya, nke mere na taa unu aghoqla ndị na-emegide m? O kwesiri ka e gbuo onye ọbụla n'ala Izrel taa? Ọ bụ na m amaghị na taa, abụ m eze Izrel?” 23 Ya mere eze gwara Shimei sị, “I gaghị anwụ. Eze jiri iñu iyi kwee ya nkwa a.” 24 Mefiboshet, nwa nwa Söl bjarukwara izute eze. Site n'ubochị eze hapurụ Jerusalem, ọ sabeghi ụkwụ ya, ma uwe ya, ọ kpughikwa afuonụ ya tutu ruo mgbe eze lotara n'udo. 25 Mgbe o si Jerusalem püta izute eze, eze juru ya ajuju sị, “Mefiboshet, ginj mere i soghi m gaa?” 26 Ọ zara ya sị, “Onyenwe m, eze, agwara m Ziba ohu m ka o doziere m ịnyinya ibu m, ka m soro eze, ma ebe m bụ onye ngwurụ, ọ ghogburu m. 27 O kwuluru ohu gi n'ebé onyenwe m bụ eze nọ. Ma onyenwe m bụ eze díka mmuo ozi Chineke, n'ihị ya mee m ihe masirị gi. 28 N'agbanyeghi na ụlo nna m niile díka ndị nwurụ anwụ n'ebé onyenwe m bụ eze nọ, ma i nyere ohu gi ọnodo n'etiti ndị na-eri nri n'elü tebul gi. Ginj bụ ikiike ọzọ m nwere iji rịo eze aririọ?” 29 Eze siri ya, “N'ihị ginj ka ị ka na-ekwuru okwu? Enyela m gi na Ziba iwu ka unu kee ala ahụ n'etiti onwe unu.” 30 Mefiboshet siri eze, “Ka o were ihe niile ebe onyenwe m bụ eze loghachiri n'ulọ ya n'udo.” 31 Bazilai onye Gilead sikwa na Rogelim bịa iso eze kwofee osimiri Jodan, na izilaga ya site n'ebé ahụ. 32 N'oge a, Bazilai bụ agadi nwoke, onye gbara iri afọ asato. Ọ lekotara eze mgbe eze nọ na Mahanaim, n'ihị na ọ bụ ogaranya. 33 Eze gwara Bazilai sị ya, “Soro m gafee osimiri ka i soro m biri na Jerusalem. Aga m elekotakwa gi.” 34 Ma Bazilai zara eze sị ya, “Afọ ole ka ọ fodurụ m ịdị ndị m ga-eji soro eze gaa Jerusalem? 35 Agbaala m iri afọ asato. Enwere m ike ikwà ihe dì iche n'etiti ihe dì mma na nke na-adighị mma. O nwere ụzo ohu gi si anụ ụto ihe oriri na ihe ọnụnụ? O nwere ụzo m si anụ olu ndị ikom na ndị inyom na-abụ abụ? Ginj mere ohu gi ga-

eji buru ibu arọ nye onyenwe m na eze? 36 Ohu gi gaseo eze gafee osimiri Jodan, maqbụ n'ihi ginj ka eze ga-eji nye m onyinye ọzọ dì iche. 37 Biko, ka ohu gi laghachi, ka m nwee ike nwụọ n'obodo m, n'akụkụ ili nna m na nne m. Ma lee ohu gi bụ Kimham, ka o soro onyenwe m, bụ eze gafee. Gi mekwara ya ihe ọbụla dì mma n'anya gi.” 38 Eze zara sị ya, “Ọ dì mma, Kimham ga-eso m gafee, aga m emekwara ya ihe ọma niile i riọqo m.” 39 Ya mere, ndị ahụ niile gabigara Jodan, mgbe ahụ eze gabigakwara. Eze suturu Bazilai ọnụ, goziekwa ya, Bazilai laghachiri n'ulọ ya. 40 Mgbe eze gabigara ruo Gilgal, Kimham sokwa ya gafee. Ndị agha Juda niile na otu ọkara ndị agha Izrel niile mere ka eze gabiga. 41 Ọ dighị anya, ndị ikom Izrel niile nọ na-abịakwute eze na-asi ya, “Ginj mere ụmụnna anyị, ndị ikom Juda, jiri zopu eze kpofeta ya na ezinaulọ na ndị ikom ya niile osimiri Jodan?” 42 Ma ndị ikom Juda zara ndị ikom Izrel, “Anyị mere nke a n'ihị na eze bụ onye metụtara ahụ anyị. Ginj mere iwe ji ewe unu maka nke a? Anyị eriela ihe ọbụla site na nri eze? Ka anyị anarala ihe ọbụla dobere onwe anyị?” 43 Ma ndị ikom Izrel zara sị, “Anyị di ebo iri n'Izrel, n'ihị ya, anyị nwere oke iri n'ime Devid karịa unu. Ginj mere unu ji lelija anyị anya? Chetakwanụ na ọ bụ anyị bu ụzo kwuo okwu maka nlọta ya ịbü eze anyị ọzọ.” Ma ndị ikom Juda ejighị olu ọma nye ndị Izrel ọqisা.

20 Mgbe ahụ, otu onye okwu na ụka, aha ya bụ Sheba, nwa Bikri, onye Benjamin nọ n'ebé ahụ n'oge a. Ọ fürü opị ike ya tie mkpu sị, “Anyị enweghi oke n'ime Devid, anyị enwekwaghị ihe nketa n'ime nwa Jesi. Ndị Izrel, onye ọbụla laa n'ulọ ikwu ya!” 2 Ya mere, ndị ikom Izrel niile tugharịrị hapụ Devid, soro Sheba nwa Bikri. Ma ndị ikom Juda nogidere soro eze ha site na Jodan ruo Jerusalem. 3 Mgbe Devid loghachitere n'ulọ ya na Jerusalem. O nyere iwu ka ndị iko ya nwanyị iri ndị ahụ ọ hapurụ ilekota ụlo, ndị ahụ ha na Absalom dinara, nọrọ n'ulọ dì iche, ebe a nọ na-eche ha nche. Eze abakwurughi ha ọzọ. Ha bụ ndị emechibidoro ụzo, ha na-ebi ndị díka ndị di ha nwurụ anwụ tutu ruo ubochị ọnụwụ ha. 4 Mgbe ahụ, eze gwara Amasa okwu sị, “Kpokota ndị agha Juda ka ha bjäkwute m n'ime abalị ato. Gi onwe gi kwa gaseo ha bịa n'oge ahụ.” 5 Amasa püru jee ikpokota ndị Juda; ma o were ya ọtụtụ oge karia abalị ato. 6 Devid siri Abishai, “Lee nwoke a bụ Sheba nwa Bikri na-agá ime ihe ojoo ga-adị nịo karịa nke Absalom mere. Chirị

ndị agha nna gi ukwu chuso ya, ma o bughị ya, o ga-achọta obodo e wusiri ike gbaba, ebe anyị na-apughị inweta ya.” 7 Ya mere ndị agha Joab, na ndị Keret na Pelet, na ndị niile bụ dike na dimkpa n’aghị pürü n’ikike ọchichị Abishai. Ha si Jerusalem pụo ịchuso Sheba nwa Bikri. 8 Mgbe ha rutere n’oke nkume ahụ dị na Gibion, Amasa pütara izute ha. Joab yi uwe agha ya n’oge a; o fanyekwara mma agha ya n’obọ n’ukwu ya. Mgbe o gara n’ihu, mma ahụ si n’obọ ya daputa. 9 Joab kelere Amasa si ya, “Kedụ ka ị dị nwanna m.” Mgbe ahụ, Joab ji aka nri ya jide Amasa n’ahụonu isutu ya onụ, 10 Amasa elezighị anya hụ na mma agha nta dị n’aka Joab. Joab mabanyere ya n’ime afọ

Amasa, mee ka mgbiri afọ ya sọsikwaa n’ala. O maghi ya mma ahụ uboro abụo, n’ihu na otu uboro ahụ mere ka Amasa nwụọ. Mgbe ahụ, Joab na nwanne ya Abishai chusoro Sheba nwa Bikri n’azụ. 11 Mgbe ahụ, otu n’ime ndị agha Joab guzo n’akụkụ Amasa si, “Onye ọbula dinyeere Joab na Devid ya bịa soro Joab n’azụ.” 12 Ma Amasa tögbo n’ala n’etiti uzo. Ọbara sikwa ya n’ahụ na-asoputa. Mgbe nwoke ahụ hụrụ na otụtụ ndị agha na-agbakọ ile Amasa, o bupurụ ozu ya n’uzo, were uwe kpuchie ya n’ohịa. 13 Mgbe e bupusirị ozu Amasa n’uzo, ndị agha niile sooro Joab gaa ijide Sheba, nwa Bikri. 14 Sheba gabigara ebo niile nke Izrel ruo Ebel-Bet-Maaka, gabigakwa oke ala ndị Bikri, bụ ndị zukotara soro ya. 15 Ndị agha Joab bịa rgochie ya na Ebel-Bet-Maaka. Ha wuru ihe mgbochi ruo obodo ahụ, nobbyie mgbidi dị ya gburugburu. Ebe ha nọ na-akụ mgbidi ahụ ihe, ka ha kwatuo ya. 16 Otu nwanyị maara ihe si n’obodo ahụ kpoọ oku si, “Geenụ m ntị, geenụ m ntị, gwanụ Joab ka o bịa n’ebé a. Achọro m igwa ya okwu.” 17 Joab pütara gaa ya nso. Nwanyị ahụ jụrụ si, “O bụ gi bụ Joab?” O zara si, “E, o bụ m.” Mgbe ahụ, o gwara ya, “Gee ntị, ka i nụ ihe ohu gi nwere ikwu.” Joab sıri ya, “Ana m ege ntị.” 18 O gara n’ihu si, “N’oge ochie a na-ekwu si, ‘Gaa juta ase n’Ebel,’ n’uzo dị otu a ka ha si ekwubi okwu. 19 Anyị bụ ndị udo na ndị kwesiri ntükwasị obi n’Izrel. I na-achọ ibibi obodo bụ nne n’Izrel. Gịnị mere i ji choọ iloda ihe nketa nke Onyenwe anyị?” 20 Joab zara si, “Mba! O bughị uche m ịla obodo a n’iyi. 21 O bughị otu a ka okwu ahụ dị. Otu nwoke a na-akpo Sheba nwa Bikri, nke si n’obodo ugwu Ifrem e welielaka ya imegide eze, bụ Devid. Nyefee nwoke a ọsịsị n’aka m, aga m esi n’obodo a pụo.” Nwanyị ahụ sıri Joab, “A ga-atüpütara gi isi ya site na mgbidi.” 22

Nwanyị ahụ ji ndümødụ nke amamihe ya gakwuru ndị obodo. Ha bipuru Sheba nwa Bikri isi, tüpütara ya Joab. Ya mere na o füru opị ike ya, ndị ikom ya sitere n’obodo ahụ lasaa, onye ọbula lara n’ulọ nke ya. Joab laghachikwuru eze na Jerusalem. 23 O bụ Joab ka e mere onyeisi agha na-achị ndị agha niile nke Izrel. Benaya nwa Jehoiada bụ onye na-achịkọta ndị Keret na ndị Pelet na-eche eze nche. 24 Adoniram na-ahụ maka ihe banyere ndị orụ mmanye. Jehoshafat nwa Ahilud bụ onye na-edekọta ihe niile na-eme n’obodo. 25 Sheva bụ ode akwụkwọ eze, Zadok na Abiata bụ ndị nchuaaja. 26 Ira, onye si n’obodo Jaia, bụ onye nchuaaja eze Devid.

21 Ụnwụ dara afọ ato n’oge Devid na-achị, afọ kwa afọ. Devid chọro ihu Onyenwe anyị. Mgbe ahụ, Onyenwe anyị sıri, “O bụ maka Sol na ọbara ulọ ya kwafuru, n’ihu na o gburu ndị Gibion.” 2 Eze kpọrọ ndị Gibion, gwa ha okwu. (Ndị Gibion abughị ndị Izrel, kama ha bụ ndị fodụrụ n’ime ndị Amorait, ndị bi n’ala Kenan mgbe ụmụ Izrel batara. Mgbe ahụ ha batara, ndị Izrel ịnụrụ iyi nye ndị Gibion na ha agaghị egbu ha, ma Sol sitere n’inụ ọkụ nke obi n’ihu Izrel na Juda chọ ikpochapụ ha.) 3 Devid jụrụ ndị Gibion ajụjụ si, “Gịnị ka m ga-emere unu? Gịnị ka m ga-eji kpuchie mmehie a e mere megide unu, ime ka unu gozie ihe nketa Onyenwe anyị?” 4 Ndị Gibion zara ya si, “Nsogbu anyị na Sol na ndị ulọ ya abughị ihe a ga-eji ọlaocha maọbụ ọlaedo mezie. Anyị achọkwaghị ka onye ọbula n’Izrel nwụọ n’ihu anyị.” Devid sıri ha, “Gịnị ka unu chọro ka m meere unu?” 5 Ha zara eze si, “Kwere ka anyị wezuga nwoke ahụ wetaara anyị mbibi na ila n’iyi, onye ahụ mere ka anyị ghara inwe ebe obibi ọbula n’ala Izrel. 6 Ka akponye anyị ndị ikom asaa site n’umụ ya, ka anyị kwụgbuo ha nye Onyenwe anyị na Gibeal Sol, onye Onyenwe anyị hopütara.” Eze zara si, “Aga m akponye unu ha.” 7 Ma eze nwere omijiko n’ahụ Mefiboshet nwa Jonatan, nwa Sol, n’ihu igba ndị dị n’etiti ya na Jonatan n’ihu Onyenwe anyị. 8 Ma eze kpọrọ Amoni na Mefiboshet, ụmụ ndị ikom abụ nke Rizpa, nwa nwanyị Aja, bụ ndị o mọtaara Sol. Nakwa ụmụ ndị ikom ise nke Merab nwa Sol mọtarị mgbe o bụ nwunye Adriel, nwa Bazilai onye Mehola. 9 O nyefere ha niile n’aka ndị Gibion; ndị Gibion kwụbakwara ha n’ugwu n’ihu Onyenwe anyị. Ha asaa nwụrụ n’otu ụbuchi na mmalite owuwe ihe ubi nke ọka balị. 10 Ma Rizpa, nwa nwanyị Aja were akwa

mkpe gbasara onwe ya n'elu nkume. O kweghıkwa ka anu ufe bekwası ha n'ehihie, maobu anu oħja n'abalı. Q nogidere n'ebə ahü site n'oge mmalite owuwe ihe ubi tutu ruo mgbe mmiri bidoro izokwası anu ahü ha.

11 Mgbe a gwara Devid ihe Rizpa, nwa nwanyi Aja, iko nwanyi Sol mere, **12** o gara chiköttaa ɔkpukpü Sol na nke nwa ya Jonatan site n'aka ndi nwe obodo Jebesh Gilead. Ha gara na nzudo zuru ozu Sol na Jonatan site n'ama dì na Bet-Shan, ebe ndi Filistia kwubara ha, oge ha gburu Sol na Gilboa. **13** Devid sitere n'ebə ahü chiköttaa ɔkpukpü Sol na nke nwa ya nwoke Jonatan, chiköttaakwa ɔkpukpü ndi ahü akwugburu. **14** Ha liri ɔkpukpü Sol na nke nwa ya nwoke Jonatan n'obodo Zela n'ala Benjamin, n'ime ili Kish nna Sol, meekwa ihe ndi ozo niile eze nyere n'iwu. Mgbe nke a gasiri, Chineke zara ekpere n'ihi ala ahü. **15** Emesia, ndi Filistia busokwara Izrel agha ozo. Devid na ndi agha ya pükware iłuso ha oğu. N'oge ha na-alu oğu a, ike gwurụ Devid nke ukwuu. **16** Mgbe ahü, Ishibi-Benob, otu onye agburu Rafa, onye idj arø nke bronz dì n'onu übe ya ruru kilogram ato na ɔkara, onye jikwa mma agha oħħur, bjaruru Devid nso choq igbu ya. **17** Ma Abishai nwa Zeruaya bħara nyere Devid aka, tigħbu onye Filistia ahü. Site n'oge ahü, ndi ikom Devid lħun iyi sì ya, “I għagħi esokwa anyi gaa ibu aghha ozo! Ka a ghara imenju oriġona Izrel.” **18** Mgbe oge għaturu, ha na ndi Filistia lħun aghha ozo na Gob. N'oge a, Sibekai, onye Husha, għburu Saf, otu n'ime ndi agburu Rafa. **19** N'aghha ozo ha na ndi Filistia lħun na Gob, Elhanan nwa Jaia onye Betlehem għburu nwanne Golajat onye Gat, onye übe ya nwere osisi dì ogologo dika nke onye na-ekwe akwa ji ekwe akwa. **20** N'aghha ozokwa, bu nke a lħun na Gat, e nwere otu nwoke għara oke dimkpa, nke nwere mkpijsiaka isii n'aka ya qbula, nweekwa mkpijsukw isii n'ukwu ya qbula, ya bu, a għuköttaa ha niile, iri mkpijsiaka na mkpijsukw abuq na anq. Q bükwa onye amurū n'agħburu Rafa. **21** Mgbe o kochħara Izrel, Jonatan nwa Shimei, nwanne nwoke Devid, għburu ya. **22** Mmadu anq ndi a bu ndi agħburu Rafa dì na Gat. Devid na ndi aghha ya għburu ha niile.

22 Devid buuru Onyenwe anyi okwu niile nke abu a mgħe Onyenwe anyi naputara ya site n'aka ndi iro ya niile, nakwa n'aka Sol. **2** O sı̍ri: “Onyenwe anyi bu oke nkume m. Q bu ebe mgbaba m e wusiri ike, na onye nnapu ta m. **3** Chineke m bu oke nkume m, onye m għabara n'ime ya. Q bu qta m, na mpi nżopu ta m. Ya

bu oke nkume m nke onye qbula na-apughij ċiba n'ime ya, ebe mgbaba m, na onye nżopu ta m, site n'aka ndi na-eme ihe ike. **4** “Akpoķuru m Onyenwe anyi; onye e kwsiri inye otuto. Azopputara m site n'aka ndi iro m. **5** Ebili mmiri nke onw qbara m għburugħru; Ichi oku nke mbibi ojop kpuchiri m. **6** Ưđo niile nke ili kere m agħbi, Qnya nke onw guzogidere m. (**Sheol h7585**)
7 “N'onodu oke mkpagħbu m, akpoķuru m Onyenwe anyi, akpoķuru m Chineke m. Akwa m ruru ya ntij. O sitekwara n'ülönü ukwu ya nnu olu m. **8** Uwa mere mkpotu maa jijji, n tqala eluigwe makwara jijji, ha mara jijji n'ihi iwe nke na-ewe ya. **9** Anwurū oku sitere ya n'imi pūta; Oku na-erepija erepija sikwa n'onu ya pūta. Ickeuk oku na-ere oku sitekwara n'ebə ahü nwupu ta. **10** O kewara mbarra eluigwe, riċdata; oke igwe ojji dikkwa n'okpuru unctioni ya. **11** O nōkwasir n'el cherubim felie elu, O feliri elu n'el nku nke ifufe. **12** O mere oħċiċiżi ihe mkpuchi nke għara ya għburugħru, bu oħċiċiżi mmiri igwe ojji nke mbarra eluigwe. **13** Site n'ihha nke na-enwupu ta n'ahü ya, amuha egħiex eluigwe nwupu tħara ire oku. **14** Onyenwe anyi sitere n'eluigwe bigbqo. Olu Onye kachas ihe niile elu dara unction. **15** O għara àkku ya, mee ka ndi iro għbasasha. O jikwa oke amuha nke egħiex eluigwe chusaa ha. **16** E kpugħdere ala ala nke oke osimri. Għakwa n tqala niile nke unction, site n'ibba mba nke Onyenwe anyi, na nkumme si n'imi ya pūta. **17** “O sitere n'elu setipu aka ya, jidesie m aka ike, o dopputara m site n'ogħbi mmiri niile. **18** O napu tħara m site n'aka ndi iro m dì ike, bu ndi kporo m asj, ndi dikkwa ike karja m. **19** Ha guzogidere m n'ubħoċi ihe ndakwas i m. Ma Onyenwe anyi bħru m ihe ndabere. **20** O kpopputara m għa n'ebə sara mbarra, O napu tħara m n'ihi na ihe m na-atu ya unction. **21** “Onyenwe anyi mesoro m dika ezi omume m si dì, Q kwuġħachiri m dika idj oħcha nke aka m si dì. **22** N'ihi na edebezuola m użo niile nke Onyenwe anyi; ikpe amaghji m n'ihi igħbakuta Chineke azu. **23** Iwu ya niile dì n'ihi m, esibekwagħi m n'ukpuru ya wezuga onwe m. **24** Abu m onye na-enwiegħi ita uṭa n'ihi ya, edebekwara m onwe m pux na mmeħie. **25** Onyenwe anyi kwuġħachiri m dika ezi omume m si dì, dika idj oħcha m si dì n'anya ya. **26** “N'ebə onye kwsiri ntukwas i obi no, i na-egosi onwe gi onye kwsiri ntukwas i obi, n'ebə onye zuruoke no, i na-egosi onwe gi onye zuruoke. **27** N'ebə onye dì oħcha no, i na-egosi onwe gi onye dì oħcha, ma nye ndi użo ha na-ezighi ezi, i na-egosi onwe gi dika onye

dị aghughọ. 28 I na-azoputa ndị dị umeala n'obi, maanya gị dị n'ahụ ndị mpako, I mee ka ha dị ala. 29 Ọ bụ gị, Onyenwe anyị, bụ oriọnma m, Onyenwe anyị na-eme ka ochichirị m ghọ ihe. 30 Site n'inyeaka gị, apuru m iluso igwe ndị agha ogu; sitekwa na Chineke m apukwara m iwuife mgbidi ọbula. 31 “Ma banyere Chineke, uzọ ya zuruoke; okwu ọnụ Onyerwe anyị bụ ihe a nuchara anucha. Ọ bụ ọta nke onye ọbula na-ezo onwe ya n'okpuru ya. 32 N'ihi na onye bụ Chineke, ma ọ bughị naanị Onyenwe anyị? Onye bükwa Oke Nkume ahụ, ma ọ bughị naanị Chineke? 33 Ọ bụ Chineke na-enye m ike, na-echebekwa uzọ m n'izuoke. 34 Ọ na-eme ka ụkwụ m dị gara gara, dika nke nne ele Ọ na-emekwa ka m kwụrụ chịm n'ebe niile dị elu. 35 Ọ na-azụ aka m abụo ibu agha, ogwe aka m abụo pürü iroji ụta bronz. 36 I na-eme ka inyeaka nke nzoputa gị bürü ọta m, inyeaka gị emeela m ka m dị ukwuu. 37 I na-edozi uzọ sara mbara nye ụkwụ. Ka nkwonkwo ụkwụ m ghara igbuchiapụ. 38 “Achịrụ m ndị iro m ọso, kpočhapụ ha. Alaghachighị m azụ tutu ruo mgbe ha niile lara n'iyi. 39 Etidara m ha n'ala kpamkpam. Ha enwekwaghi ike ibilite. Ha dara n'okpuru ụkwụ m abụo. 40 Ọ bụ gị nyere m ike ibu agha. I wedara ndị niile na-emegide m n'ala n'ihi m. 41 I meela ka ndị iro m tugharịa gbalaga. Ebibiekwala m ha niile. 42 Ha bere akwa maka enyemaka, ma ọ dighị onye na-azoputa ha. Ha kpokuru Onyenwe anyị, ma ọ zagħi ha. 43 Egwepiịa m ha nke ọma, mee ka ha dīri ka ntụ nke ala. Asurụ m ha akwụ, zotqo ha dika apitị nke okporouzo. 44 “I naputala m site n'aka ndị niile na-aluso m ogu. I chebere m dika onyeisi nke ọtụtụ mba. Ndị m na-amaghị na mbụ na-ejekwara m ozi. 45 Ndị ala ozo na-ehulata n'ihi m n'ihi egwu, ngwangwa ha nṣụ olu m, ha na-erube isi nye m. 46 Obi na-ada ha mba. Ha na-ama jijiji mgbe ha na-esite n'ebe niile ha e wusiri ike na-aputa. 47 “Onyenwe anyị na-adị ndụ. Otuto dīri oke nkume m. Mboli elu dīri Chineke m, bụ oke nkume ahụ, Onye nzoputa m. 48 Ọ bụ Chineke ahụ, onye na-aborọ m qbo. Onye na-emeekwa ka mba dī iche iche nqoro n'okpuru m. 49 Onye na-anaputa m site n'aka ndị iro m. I mere ka m dī elu karịa ndị iro m. Naputakwa m site n'aka nwoke na-eme ihe ike. 50 N'ihi nke a, Onyenwe anyị, aga m eto gị n'etiti mba niile dī iche iche. Aga m abụku aha gị abụ otuto. 51 “Chineke na-enye eze ya mmeri dī ukwuu. Ọ na-egosikwa onye ya o tere mmanụ obi ebere. Ihe ndị a

ka ọ na-emere Devid na ụmu ụmu ya, ruo mgbe niile ebighị ebi.”

23 Ndị a bụ okwu ikpeazụ Devid kwuru: “Okwu pürü iche si n'ọnụ Devid, nwa Jesi, ihe si n'ọnụ nwoke ahụ Chineke Onye kachasi ihe niile elu buliri elu. Nwoke ahụ onye Chineke nke Jekob tere mmanụ, onye bụ ọka n'ibụ abụ n'ala Izrel. 2 “Mmụ Onyenwe anyị kwuru okwu site n'ọnụ m, okwu ya díkwa m n'ire. 3 Chineke Izrel kwuru okwu, Oke nkume Izrel sịrị m, ‘Mgbe mmadụ na-achị ndị ozo site n'ezì omume, mgbe ọ na-achị site n'egwu Chineke. 4 O dī ka ihe nke ụtụtụ, mgbe anyanwụ na-achawaputa n'ụtụtụ nke igwe ojii na-adigraphi. Dika ihe na-acha mgbe mmiri zochara nke na-eme ka ahijịa ndụ na-epuputa n'ala.’ 5 “Ọ bürü na ihe banyere ụlo m ezighị ezi n'ebe Chineke nọ. N'ezie, ọ garaghị ekwe ka ogbugba ndụ ebighị ebi dīri n'etiti mụ na ya, Ogbugba ndụ e doro n'usoro nke e mere ka o guzosie ike n'uzo niile. N'ezie, ọ garaghị eme ka nzoputa m zuo oke. Ma mezukwaara m ochichị obi m niile. 6 Ma ndị ajo mmadụ ka a ga-atufu n'akụkụ dika ogwu, nke mmadụ anaghị ejị aka ekpokota. 7 Onye ọbula metụrụ ogwu aka, bụ onye nwere ngwa ọru igwe maqbụ osisi ùbe. A na-esure ha ọkụ n'ebe ha togborọ.” 8 Ndị a bụ aha ndị dike n'agha Devid nwere: Josheb-Bashebet, onye Takemon, bụ onyeisi nke mmadụ ato. O weliri ùbe ya megide narị ndị ikom asatọ, bụ ndị o gburu n'otu mgbe ibu agha. 9 Onye nke na-eso ya bụ Elieza, nwa Dodai, onye Ahohi. Dika otu n'ime ndị dike ato ahụ, ya na Devid nọ mgbe ha na-akwa ndị Filistia emo, bụ ndị zukorọ na Pas Damim ibu agha. Mgbe ahụ, ndị Izrel lara azụ, 10 ma Elieza guzoro na-alaghị azụ. O gbugidere ndị Filistia ruo mgbe ike gwuru aka ya. Aka ya rapakwaara na mma agha. Onyenwe anyị nyekwara ha mmeri dī ukwuu n'ubochị ahụ. Ndị agha ahụ laghachikwutere Elieza, maqbụ naanị ka ha yipusiịa ndị ahụ e gburu egbu ihe ha yi n'ahụ. 11 Onye nke ato bụ Shama, nwa Agee, onye Hara. Mgbe ndị Filistia chikötara onwe ha n'otu ebe, nke e nwere otu ubi juputara na lentil, ma ndị agha Izrel niile sitere n'ebe ha nọ gbapụ. 12 Ma naanị Shama guzoro n'etiti ubi lentil ahụ. Ọ naputara ya, tigbuo ndị Filistia niile ahụ. Onyenwe anyị nyere mmeri dī ukwuu. 13 N'oge owuwe ihe ubi, mmadụ ato n'ime iri ndị dike ato ahụ, jekwuru Devid n'ogba nkume Adulam, mgbe otu ndị Filistia mara ụlo ikwu ha na Ndagwurugwu Refaim. 14 Ma Devid nọ

n'ebé ahú ewusiri ike n'oge ahú, ma ɔnqdú ndí agha Filistia dí na Betlehem. 15 Aguu mmiri gurú Devid nke ukwuu. O sì, “O ga-amasi m ma ɔ búru na o nwere onye ga-ekunye m mmiri ɔnūnù, site n'olulu mmiri dí nso n'onu üzø ama Betlehem!” 16 Ya mere, ndí dike n'agha ató ahú wakpuru ɔmúma ulø ikwu ndí Filistia, seta mmiri site n'olulu mmiri ahú dí n'akukú ɔnu üzø ama Betlehem, bulatara ya Devid. Ma Devid júru iñu ya, kama ɔ wufuru ya n'ala n'ihu Onyenwe anyi. 17 O sıri, “Ya búru m ihe aru, Onyenwe anyi, na m ga-eme nke a. Nke a ɔ bughi ɔbara ndí ikom a, ndí ji ndú ha chüo aja n'ihi ikute mmiri a?” Devid ekweghi anu ya. Nke a bu udit ike dike ató ahú kpára. 18 Abishai, nwanne Joab, nwa Zeruaya, bu onyeisi ndí ikom ató ahú. O weliri ùbe ya megide narí ndí ikom ató, tigbukwaa ha niile. N'ihi nke a ɔ ghoro onye a ma ama diká mmadú ató ndí a. 19 Ma anaghị asopuru ya n'ebé ɔ dí ukwuu karịa iri ndí ikom ató ahú? O ghoro onyeisi ha. O bu ezie a na-agunyeghi ya diká otu onye n'ime ha. 20 Benaya, nwa Jehoiada, onye si Kabzeel, bu dike n'agha nke kpára ike dí ukwuu. O tigburu dimkpa abu ndí Moab, ndí bu ɔkaka n'agha. O rjidakwukwara ɔdum n'ime olulu na-amí amí n'ubochi mkpuru mmiri na-ezo, gbuo ya. 21 O tigburu otu nwoke onye Ijipt, gbara dimkpa. O bu ezie na onye Ijipt ahú ji ùbe n'aka ya, ma Benaya ji naaní mkpó jekwuru ya. Pùnara onye Ijipt ahú ùbe di n'aka ya. Jiri ya magbuo ya 22 Nke a bu udit ike Benaya nwa Jehoiada kpára. Ya onwe ya nwekwara aha diká ndí dike ató mbu. 23 A na-asopuru ya n'ebé ɔ dí ukwuu karịa onye ɔbula n'etiti iri dike ató ndí ahú, ma o rughi ogugo ndí dike ató mbu ahú. Devid mere ya onyeisi ndí na-eche ya ncbe. 24 N'etiti iri ndí ikom ató ahú bu: Asahel, nwanne Joab, Elhanan nwa Dodo, onye Betlehem 25 Shama, onye Harod, Elika, onye Harod, 26 Helez onye Palti, Ira, nwa Ikesh, onye Tekoa, 27 Abieza, onye Anatot, Mebunai, onye Husha, 28 Zalmon, onye Ahohi, Maherai, onye Netofa, 29 Heled, nwa Baana, onye Netofa, Itai, nwa Ribai, nke Gibeä ümä Benjamin, 30 Benaya, onye Piraton, Hidaj, nke si n'akukú iyi dí na Gaash, 31 Abi-Albon, onye Arba, Azmavet, onye Bahurim 32 Eliaba, onye Shaalbon, Ümä Jashen, Jonatan 33 nwa Shama, onye Hara Ahiam, nwa Shara nke Hara, 34 Elifelet, nwa Ahasbai, onye Maaka, Eliam, nwa Ahitofel, onye Gailo, 35 Hezro, onye Kamel, Parai, onye Aaba, 36 Igali nwa Netan, onye Zoba, nwa Hagri, 37 Zelek, onye Amón, Naharai, onye Beeröt, onye na-ebu ihe agha Joab nwa

Zeruaya, 38 Ira, onye Itra, Gareb, onye Itra 39 na Uraya, onye Het. Ha niile dí iri ndí ikom ató na asaa.

24 Ozokwa, Onyenwe anyi were iwe dí oku megide Izrel. O kpaliri Devid imegide ha, sì, “Gaa gü Izrel na Juda ɔnu.” 2 Ya mere, eze gwara Joab na ndíji ɔchiagha ya ha so, “Jegharja n'ebó niile nke Izrel, site na Dan ruo Bìasheba, gükötäa ndí tozuru ije agha n'Izrel niile ka m nwee ike mata ole ɔnuogugu ha dí.” 3 Joab zaghachiri eze, “Ka Onyenwe anyi bụ Chineke gi, mee ka ndí agha muba, otu onye narí üzø, otu onye narí üzø karịa. Kaanya onyenwe m, bu eze, hukwa ya. Ma n'ihi gini ka onyenwe m bụ eze ji choq ime ihe dí otu a?” 4 Ma okwu eze dí ike karịa nke Joab na nke ndí ɔchiagha ahú. Ya mere, ha hapurụ ihu eze puo igu ndí agha Izrel ɔnu. 5 Mgbe ha gabigachara Jodan, ha manyere ulø ikwu ha na nso Aroea, n'aka nri obodo ahú dí n'etiti ndagwurugwu Gad na-eru Jeza, 6 ha gara Gilead ruokwa n'ala Taatim Hodshi, bjarukwaa Dan Jaan, jee gburugburu jeruo Saidon. 7 Ha jere ruokwa n'ebé e wusiri ike nke Taja, na obodo niile nke ndí Hiv, na nke ndí Kenan. N'ikpeazu, ha gaara ruo Bìasheba n'ime ndída Juda. 8 Mgbe ha jegharichara n'ala ahú niile; ha lögachitere na Jerusalem na ngwucha ɔnwa nke itoolu na iri abalị abu ya. 9 Joab nyere eze ngükota ɔnuogugu nke ndí agha Izrel. N'Izrel, ha dí narí puku asatö, bu ndí ikom ndí tozuru iji mma agha buo agha, na Juda ha dí narí puku ise. 10 Ma obi Devid bidoro ita ya ute mgbe o gúchara ndí ikom na-alü agha ɔnu. O sıri Onyenwe anyi, “Emehiela m nke ukwuu n'ihi ihe m mere. Ma ugbu a, Onyenwe anyi biko, ariø m gi, wezuga ikpe ɔmúma nke dijirị ohu gi; n'ihi na emeela m ihe nzuzu dí ukwuu.” 11 N'ütütü echí ya, tupu Devid na-eteta n'ura, okwu Onyenwe anyi eruola Gad onye amúma, bu onye ɔnu üzø Devid, sì, 12 “Gaa gwa Devid, ‘Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu: Uzø ihe ató ka m na-eche gi n'ihu. Horo otu n'ime ha nke m ga-eme ka o biákwasí gi.’” 13 Ya mere, Gad jekwuuru Devid sì ya, “O bu ka oke ünwü ida n'ala gi afó ató? Ka ɔ bu na i ga-agbalaga site n'ihu ndí iro gi ɔnwa ató, ka ha na-achü gi ɔsø? Ka ɔ bu ka ajo ɔrià na-efe efe daa n'ala gi mkpuru ubochi ató? Ugbu a, chee echiche, kpebie ɔsişa i choqo ka m weghachiri onye ahú zitere m.” 14 Devid sıri Gad, “Anó m n'oke nsogbu, o ka mma ka anyi daba n'aka Onyenwe anyi karịa ʃdaba n'aka mmadú, n'ihi na obi ebere ya bara üba.” 15

N’ihî ya, Onyenwe anyî zitere ajo ɔrìa na-efe efe n’ala Izrel, site n’ütütu ahû ruo oge akara aka. O bụ iri puku mmadu asaa nwuru site na Dan ruo Bìasheba. **16** Mgbe mmuo ozi ahû setipuru aka ya ibibi Jerusalem, o wutere Onyenwe anyî n’ihî oke mbibi ahû. O sıri mmuo ozi ahû nke na-eweta nhiju anya nye ndî mmadu, “O zuola. Seghachi aka gi.” Mgbe ahû, mmuo ozi Onyenwe anyî nô n’ebé ịzocha ọka Arauna onye Jebus. **17** Mgbe Devid hụru mmuo ozi ahû na-etida ndî mmadu, o sıri Onyenwe anyî, “O bụ mụ onwe m mehiere; mụ bụ onye ọzuzu atürü, mere ajo omume. Ma ndî a bụ naanị umu aturu, ginị kwanu ka ha mere? Ka aka gi digide naanị n’ahû m, digidekwa n’ahû ndî ụlo m.” **18** N’ubochi ahû, Gad bijara n’ulô Devid gwa ya si, “Gaa, wuore Onyenwe anyî ebe ịchụ aja n’ebé ịzocha ọka Arauna, onye Jebus.” **19** Ya mere, Devid rubere isi gaa mee dika iwu Onyenwe anyî nyere site n’ọnụ Gad. **20** Mgbe Arauna weliri anya hụ eze na ndî ɔrụ ya ka ha na-abia n’ebé o nô, o putara kpoo isiala nye eze. Kpudokwa ihu ya n’ala. **21** Arauna sıri, “Gịnị mere onyenwe m, bụ eze ji bjakwute ohu ya?” Devid zaghachiri, “Abijara m ịzuru ebe ịzocha ọka gi, ka m nwee ike wuore Onyenwe anyî ebe ịchụ aja; ka akwusi ɔrìa a na-efe efe dakwasiri ndî mmadu.” **22** Arauna sıri Devid, “Ka onyenwe m, bụ eze were ihe ọbula o chorø, werekwa chüo aja. Lee ehi maka iji chüo aja nsure ọkụ, leekwa ihe igwe ịzocha ọka niile, na osisi ndî ahû niile a na-anyanye ehi n’olu, ka ha bürü nkü.” **23** Eze, ihe ndî a niile ka mụ bụ Arauna na-enye eze, ka Onyenwe anyî Chineke gi nabatakwa gi.” **24** Ma eze zaghachiri Arauna, “Ee, aghaghị m ịkwuzu gi ugwu ya, n’ihî na agaghi m achuru Onyenwe anyî, bụ Chineke m aja nsure ọkụ nke na-agaghi efu m ihe ọbula.” Ya mere, Devid zürü ebe ịzocha ọka ahû na ehi ahû niile, kwuọ Arauna iri shekel ọlaochcha ise, n’ihî ha. **25** Devid wuru ebe ịchuru Onyenwe anyî aja n’ebé ahû. Chüökwa aja nsure ọkụ na aja udo. Mgbe ahû, Onyenwe anyî zara ekpere o kpere n’ihî ala ahû. Nrịa nrịa ahû na-efe efe nke dakwasiri Izrel kwusikwara.

1 Ndị Eze

1 Mgbe eze Devid ghoro agadi, n'agbanyeghi na-eji otutu uwe kpuchie ya, ahụ ya ekpoghị ọku. **2** Ya mere, ndị na-ejere ya ozi siri ya, “Ka anyị chotara eze otu nwaagbogho na-amaghị nwoke, onye gakwụ n'ihu eze ma bùrụkwa onye ga-elekota ya. O nwere ike idina n'akụkụ onyenwe anyị bụ eze ime ka ahụ kpo ya ọku.” **3** Ha gagharịrị n'ala Izrel niile chọp nwaagbogho mara mma, chọta otu nwaagbogho onye Shunem, aha ya bụ Abishag, kpotaara ya eze. **4** Nwaagbogho a mara mma nke ukwuu; ọ lekötakwara eze, jekwaara ya ozi ma ya na eze enweghi mmekekọ ọbu. **5** N'oge a, Adonaija onye nne ya bụ Hagit, weputara onwe ya, kwuo sị, “Aga m abụ eze.” N'ihu nke a, ọ kwadooro onwe ya ụgbọ agha na otutu ịnyinya, kpotakwa iri ndị ikom ise, ndị ga-agba ọso n'ihu ya. **6** Na ndị Adonaija niile, o nweghi oge nna ya baara ya mba site n'ijụ ya, “Gịnị mere i ji akpa agwa di otu a?” Ọ bụ nwokorobịa mara mma nke ukwuu; ọ bụ ya na-esotekwa nwanne ya Absalom. **7** Adonaija na Joab, nwa Zeruaya tinyere Abjata onye nchüaja, kparitara ụka. Ha kwenyere inyere ya aka ka ọ ghoro eze. **8** Ma Zadok onye nchüaja, Benaya nwa Jehoiada, Netan onye amumma, Shimei, Rei na ndị agha niile na-eche Devid nche esonyeghi Adonaija. **9** Adonaija chijri aturu, ehi na ụmụ ehi gbara abuba, gaa n'akụkụ En-Rogel chọp aja na Nkume Zohelet. Ọ kpọro ụmụnne ya niile bụ ụmụ ndị eze na ndịsi Juda niile, ndị na-ejere eze ozi oku, **10** ma ọ kpoghị Netan onye amumma, maqbụ Benaya, maqbụ ndị agha niile na-eche Devid nche. Ọ kpokwaghị Solomon nwanne ya. **11** Mgbe ahụ, Netan onye amumma jụrụ Batsheba nne Solomon ajuju sị, “I nügħi na Adonaija nwa Hagit aghołla eze ugbu a, ma onyenwe anyị bụ Devid amaghị ihe ọbu banyere ya? **12** Ma ugbu a, ka m duọ gi ọdu otu i gasei zoputa ndu gi na ndu nwa gi Solomon. **13** Bakwuru eze Devid sị ya, ‘Onyenwe m bụ eze, ọ bụ na i kweghi m bụ ohu gi nkwa sị: “N’ezie, Solomon nwa gi ga-abụ eze n’onodụ m, ọ ga-anodụ n’ocheeze m?” Ma gịnị mere Adonaija ji bùrụ eze? **14** Mgbe i ka nọ na-akpanyere eze ụka, mụ onwe m ga-abjakuwute gi gbaa okwu niile i na-ekwu ume.” **15** Batsheba bakwuru eze n’ime ulọ. Eze emeela nnqo agadi nke ukwuu. Abishag onye Shunem nökwa na-elekota ya. **16** Batsheba gburu ikpere n’ala, kpọro isiala nye eze. Mgbe ahụ, eze jụrụ ya sị, “Gịnị ka i na-achọ?” **17** Batsheba zara sị ya,

“Onyenwe m, i jiri Onyenwe anyị Chineke gi ńuqoro m iyi, kwee m nkwa sị na nwa m Solomon ga-abụ eze, nodukwa n’ocheeze gi. **18** Ma ugbu a, Adonaija aghołla eze, ma gi onyenwe m bụ eze amaghị ihe banyere nke a. **19** O jirila otutu igwe ehi na ụmụ ehi gbara abuba, na aturu chọp aja. Ọ kpokwara ụmụ ndị ikom eze niile na Abjata onye nchüaja, na Joab onyeisi agha. Ma ọ kpoghị Solomon bụ ohu gi. **20** Ma ugbu a, onyenwe m eze, ndị Izrel niile na-ele gi anya isi n’onu gi nụta onye ga-anochi anya gi, inokwasị n’ocheeze eze gi. **21** Ma ọ bughi otu a, ngwangwa onyenwe m bụ eze ga-esoro ndị nna nna ya ha dina n’onwụ, mụ onwe m na nwa m Solomon ka a ga-emeso mimeso dika ndị mmebi iwu.” **22** Mgbe Batsheba nọ na-akpanyere eze ụka, Netan onye amumma batara. **23** A gwara eze okwu sị, “Netan onye amumma nọ n’ebé a.” Ya mere, ọ gara n’ihu eze kpọro isiala nye ya. **24** Netan sịrị, “Onyenwe m, bụ eze, ọ bụ gi onwe gi sịrị Adonaija ga-abụ eze mgbe i nwurụ, na ọ ga-anokwasikwa n’ocheeze gi? **25** Taa, ọ gaala jiri otutu igwe ehi, na ụmụ ehi gbara abuba, na ụmụ aturu chọp aja. Ọ kpokwala ụmụ ndị ikom eze niile. Ọ kpokwara ndịsi agha, na Abjata onye nchüaja. Ha na ya na-eri ihe oriri, na-añukwa ihe ọñuñu, na-eti mkpu na-asị, ‘Eze Adonaija ga-adị ruo mgbe ebighị ebi.’ **26** Ma ha akpoghị mụ bụ ohu gi na Zadok, onye nchüaja, na Benaya nwa Jehoiada, na ohu gi bụ Solomon. **27** Ọ bụ site n’aka onyenwe m bụ eze ka ihe nke a siri mee, ma i meghị ka ndị ohu ya mata onye ga-anodụ n’ocheeze onyenwe m eze, mgbe ọ nogħikwa ya?” **28** Mgbe ahụ, Devid kwuru okwu sị, “Kpoqronu m Batsheba.” Batsheba batara, guzo n’ihu eze. **29** Mgbe ahụ, eze ńuru iyi sị ya, “Dika Onyenwe anyị na-adị ndu, Onye ahụ naputara m site na nsogbu m niile, **30** otu ahụ m siri ńuru gi iyi n’aha Onyenwe anyị, Chineke Izrel, sị, na Solomon nwa gi ga-abụ eze n’onodụ m, ọ bụ ya ga-anochi anya m, nodukwa n’ocheeze m. Otu ahụ ka m ga-eme n’ubochị taa.” **31** Mgbe ahụ, Batsheba kpọro isiala, gbukwaa ikpere n’ihu eze sị ya, “Ka onyenwe m eze Devid dirị ndu ruo mgbe ebighị ebi.” **32** Mgbe ahụ, Devid nyere iwu sị, “Kpoqro m Zadok onye nchüaja, na Netan onye amumma, na Benaya, nwa Jehoiada.” Mgbe ha niile bijara n’ihu eze, **33** ọ sịrị ha, “Duru ndị ozi onyenwe unu, tinyere unu onwe unu, mee ka Solomon nwa m nökwasị n’elu ịnyinya muul nke mụ onwe m, kpoqronu ya gbada Gaihọn. **34** N’ebé ahụ, ka Zadok onye nchüaja, na Netan onye amumma, tee ya

mmanụ ịbü eze Izrel. Fükwaanụ opi, tiekwanụ mkpu sị, ‘Eze Solomon ga-adị ndu ruo mgbe ebighị ebi.’ 35 Mgbe ahụ, unu na ya ga-esokwa gbagota, ọ ga-abia nökwasị n’ocheeze m ịchị n’onodụ m. N’ihi na ọ bụ ya ka m hoputara ịchị eze n’Izrel na Juda.” 36 Benaya nwa Jehoiada zara eze sị, “Amen, ka Onyenwe anyị Chineke onyenwe m na eze, kwuputa ya ka ọ dị otu a. 37 Dịka Onyenwe anyị si nonyere onyenwe m bụ eze, biko, ka o si otu a nonyere Solomon ime ka ocheeze ya dị ukwuu karia ocheeze onyenwe m bụ eze Devid.” 38 Ya mere, Zadok, onye nchüaja, na Netan onye amumá, na Benaya, nwa Jehoiada, na ndị Keret na ndị Pelet, duuru Solomon mee ya ka ọ nökwasị n’elu ịnyinya muul nke eze Devid. Emesịa, ha duuru ya gaa Gaihọn. 39 N’ebe ahụ, Zadok onye nchüaja weputara mpi mmanụ ahụ dị n’ulọ nzute Chineke, were tee Solomon n’isi. Ha fükwaar opi. Mgbe ahụ, ndị mmadụ niile tiri mkpu sị, “Ka eze Solomon dịrị ndu ruo mgbe ebighị ebi.” 40 Ndị Izrel niile sooro ya rigoo, na-afụ oja na-anıurıkwa oke ọnụ, ruo n’ala mara jijiji n’ihi oke üzü. 41 Adonaija na ndị ọbia ya niile nṣrụ mkpu ọṇụ ahụ mgbe ha onwe ha na-erisi nri. Mgbe Joab nṣrụ opi ike ka ọ na-ada, ọ juru sị, “Gịnị mere oke üzü dị otu a ji na-ada n’ime obodo.” 42 Ma mgbe ọ ka kpụ okwu ahụ n’ònụ, lee Jonatan nwa Abiata onye nchüaja, ka ọ batara. Adonaija sịrị, “Bata! N’ihi na i bụ ezi mmadụ amaara m na ọ bụ ozioma ka i ji bịa.” 43 Jonatan zara ya sị, “Mba, ọ dighị otu ahụ! Onyenwe anyị eze Devid emeela Solomon eze. 44 Eze e zigala ya na Zadok onye nchüaja, na Netan onye amumá, na Benaya nwa Jehoiada, ndị Keret na ndị Pelet sokwa duru ya gaa. Ha mere ka ọ nökwasị n’elu ịnyinya muul eze. 45 Zadok onye nchüaja na Netan onye amumá eteela ya mmanụ na Gaihọn ịbü eze. Ha esitekwala n’ebe ahụ nṣrụ ọṇụ na-alaghachikwa, ndị obodo niile nökwa ubgu a na-eme mkpottedu, na-anıurıkwa ọṇụ. Ọ bükwa üzü ọṇụ ha ka unu nṣrụ. 46 Solomon na-anıurıkwa n’ocheeze ubgu a. 47 Ọzokwa, ndị na-ejere eze ozi abịala ikele onyenwe anyị eze Devid ekele, nasi, ‘ka Chineke gị mee ka aha Solomon bụru aha a ma ama karịa nke gi, ka ocheeze Solomon díkwa ukwuu karịa nke gi.’ Eze nökwa n’elu ihe ndina ya kpoo isiala ofufe, 48 sị, ‘Otuto dịrị Onyenwe anyị, Chineke Izrel onye mere ka m jiri anya m hụ onye nochiri anya n’ocheeze m taa.’” 49 Mgbe ahụ, Adonaija, na ndị ọbia ya si n’ebe ha na-eri ihe malie. Onye ọbuła sìkwa n’ebe ahụ gbaapụ ọso, n’ihi ujọ. 50 Ma Adonaija türü egwu

nke ukwuu ihe Solomon ga-eme ya, n’ihi ya, ọ gara jide mpi dị n’ebe ịchị aja aka. 51 Mgbe ahụ, a gwara Solomon sị, “Adonaija na-atụ egwu ihe Solomon ga-eme ya, n’ihi ya ọ na-ejide mpi ebe nchüaja aka. Ọ nasi, ‘Ka eze Solomon nṣorà m iyi taa sị na ọ gaghi ejị mma agha gbuo ohu ya.’” 52 Solomon zara sị, “Ọ bụru na o gosi onwe ya dika onye kwsiri ntükwasị obi, otu agiri isi dị ya n’isi agaghi ada n’ala, ma ọ bụru na a hụta ihe ojoo na n’aka ya, ọ ga-anwụ.” 53 Mgbe ahụ, eze Solomon, zigara ndị ozi mere ka o site n’ebe nchüaja rịdata. Adonaija bijara kpoo isiala nye eze Solomon. Mgbe ahụ, Solomon sirị ya, “Laa n’ulọ gi.”

2 Mgbe ụbochị ọnwụ eze Devid na-abịaru nso, o nyere nwa ya Solomon iwu sị ya, 2 “Oge ọnwụ m eruola,” ka ọ siri, “Ya mere, dị ike, meekwa dika nwoke. 3 Debe iwu niile Onyenwe anyị bụ Chineke gị nyere, bie ndu n’uzo ya niile. Debekwa ụkpuru na ihe niile o nyere n’iwu, na ntuziaka ya niile dika e dere ya n’akwukwó iwu Mosis. Mee nke a ka ihe niile i ga-eme gaara gị nke ọma, n’ihe niile i na-eme, n’ebe ọbuła i na-eche ihu gị. 4 Ka Onyenwe anyị mezuo nkwa o kwere banyere m, sị ‘Ọ bụru na ụmụ gị na ụmụ ụmụ ha elezie anya n’otu ha si ebi ndu, ọ bụru na ha ejegharịa n’uzo ikwesi ntükwasị obi n’ihu m, jiri obi ha niile na mkpuruobi ha mee nke a, i gaghi acho onye ga-anıurıkwa n’oche eze Izrel acho.’ 5 “Ugbu a, gị onwe gị maara ihe Joab nwa Zeruaya mere m, ya bụ ihe o mere mmadụ abụo bụ ndịsi agha Izrel, Abna nwa Nea, na Amasa nwa Jeta. O gburu ha, wufuo ọbara ha n’oge udo, dika a ga-asị na ọ bụ ihe e mere n’agha. O jikwa ọbara ahụ meruọ ihe okike o kere n’ukwu na akpukpokwụ o yi n’ukwu. 6 I bụ nwoke maara ihe, i makwaara ihe i ga-eme. Ekwela ka Joab, n’agbanyeghi isi awo ya, nwụo n’udo. (**Sheol h7585**) 7 “Ma meere ụmụ Bazilai onye Gilead ebere. Meekwa ka ha bụru ndị na-eso gị rie ihe na tebul gị n’ihi na ha ji obi ha zute m mgbe m na-agba ọso ndu n’ihi nwanne gị Absalom. 8 “Cheta Shimei, nwa Gera, onye Benjamin ahụ bi n’obodo Bahurim, onye kochara m nkocha jogburu onwe ya n’ubochị ahụ m jere Mahanaim. Mgbe ọ bijara izute m na Jødan, ejị m aha Onyenwe anyị nṣorọ ya iyi sị ya, ‘Agaghi m ejị mma agha gbuo gi.’ 9 Ma achoghi m ka i hapụ ya dika onye ikpe na-amaghị. I bụ nwoke maara ihe. I makwaara ihe i ga-eme ya. Mee ka o jiri isi awo ọbara juru baa n’ili.” (**Sheol h7585**) 10 Emesịa, Devid sooro ndị nna nna ya ha

dina n'önwu. E liri ya na obodo Devid. **11** Ma ọ chíri Izrel iri afọ anọ; ọ chíri afọ asaa na Hebron, chjاكwa iri afọ ato na ato na Jerusaleм. **12** Solomون nödürü n'ocheeze nna ya Devid dika eze. Alaeze ya guzosiri ike nke ukwuu. Ochichị ya gakwara nke oma. **13** Otu ụbочị, Adonaija nwa Hagit, bjakwutere Batsheba, nne Solomون. Mgbe Batsheba hụru ya, ọ jụru ya ajuju si, “O bükwa ọbịbia udo ka i bjara?” Adonaija zara si ya, “E, abjara m n'udo.” **14** O kwuru si, “O nwere ihe m nwere igwa gi.” Nne Solomون zara si ya, “Kwuo.” **15** Ọ zara si, “Dika i maara, ọ bụ m nwe alaeze a. Ndị Izrel niile lekwara anya na m ga-abu eze ha. Ma otu ọ di, ihe niile adighịkwa ka ọ di na mbụ, alaeze a aghoqla nke nwanne m, n'ihi na o si n'aka Onyenwe anyị rute ya aka. **16** Ugbu a, enwere m otu ihe m na-arịo n'aka gi. Biko ajukwala imere m ya.” Batsheba sıri ya, “Gịnj bu arịrịo gi? Kwuo ihe ọ bụ.” **17** Ọ zaghachiri ya si, “Biko rịọro m Solomون eze, n'ihi na amaara m na ọ ga-eme ihe ọbula i rịọro ya, ka ọ kponye m Abishag, nwanyị Shunem ahụ, ka ọ bürü nwunye m.” **18** Batsheba zara si ya, “O dì mma, aga m agwara gi eze okwu.” **19** Emesịa, Batsheba bjakwutere eze Solomون igwa ya okwu banyere Adonaija. Mgbe ọ na-abata, eze sitere n'ocheeze ya bilie gaa izute ya, kpokwaa isiala nye ya nödụ ala n'ocheeze ya. O mere ka e butere nne eze ocheeze, ọ nödükware ala n'aka nri ya. **20** Ọ sıri, “Enwere m arịrịo nta m chọro ịriọ gi. Ajukwala i mere m ya.” Eze zaghachiri, “Rịọro ya nne m. Agaghị m aju i mere gi ya.” **21** Ya mere ọ sıri, “Biko, kwere ka enye nwanne gi nwoke Adonaija Abishag nwanyị Shunem, ka ọ bürü nwunye ya.” **22** Eze Solomون zara nne ya si, “Gịnj mere i ji rịọro m ka m nye Adonaija naanị Abishag nwanyị Shunem ka ọ bürü nwunye ya? I gaara arịökwa m sị m nye ya alaeze m. N'ihi na ọ bụ ya tọro m” I gaara arịökwa n'ihi Abiata onye nchüaja ma Joab nwa Zeruaya. **23** Mgbe ahụ, eze Solomون ji Onyenwe anyị nịọp iyi si, “Ka Chineke mesoo m mmeso, otu ọbula mmeso ahụ si di njọ, ma ọ bürü na Adonaija ejighị ndị ya kwụo ugwo n'ihi arịrịo a. **24** Ugbu a, dika Onyenwe anyị na-adị ndị, bụ onye ahụ mere ka m nogidesie ike n'ocheeze nna m Devid, onye mere ka ochichị eze m malite dika o kwere na nkwa, a ga-eme ka Adonaija nwụo taa.” **25** Eze Solomون zigara Benaya nwa Jehoiada ka ọ gaa gbuo Adonaija. Benaya gakwara tigbuo Adonaija. **26** Eze kpokwara Abiata onye nchüaja si ya, “Laghachi azu n'ubi gi n'Anatot. I kwesiri ịnwụ ọnwu ma ọ bughị ugbu a ka a ga-egbu gi

n'ihi na i buru igbe ọgbugba ndị Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị n'oge nna m Devid di ndị. I sokwa ya hụ ahụ n'oge ahụ niile o nwere nsogbu.” **27** Ya mere, Solomون chüpürü Abiata ka ọ ghara ịbụ onye nchüaja Onyenwe anyị ozọ. Otu a ka o si mezuo bụ okwu ahụ Onyenwe anyị kwuru banyere ezinälu Elayị na Shailo. **28** Ma mgbe Joab nṣrụ na Adonaija anwụola, ọ gbaara ọsọ gaa n'ulọ nzute Onyenwe anyị jigide mpi di n'akụkụ ebe ịchụ aja aka. Ọ bụ ezie na Joab so Adonaija gbaa izu imegide Solomون, ma o soghi Absalom gbaa izu imegide Devid. **29** Mgbe a gwara eze Solomون, na Joab a gbabala n'ulọ ikwu Onyenwe anyị, nödụ n'akụkụ ebe ịchụ aja. Solomون nyere Benaya, nwa Jehoiada iwu si, “Gaa, tituo ya n'ala.” **30** Benaya banyere n'ime ụlo nzute Onyenwe anyị, si Joab, “Eze si gi, ‘puṭa ezi!’” Ma ọ zara, “Mba, aga m anwụ n'ebe a.” N'ihi nke a, Benaya jekwuru eze gwa ya ihe Joab kwuru. **31** Mgbe ahụ, eze nyere Benaya iwu si ya, “Gaa mee dika o kwuru. Gbuo ya, liekwa ya. Nke a ga-eme ka ikpe ọmụma ghara ịdirị mị na ezinälu nna m Devid n'ihi ikpe ọmụma ịdirị Joab maka ọbara ndị aka ha di ọcha o wusiri. **32** Onyenwe anyị ga-emekwa ka ọbara ọ wusiri laa ya n'isi, n'ihi na o ji mma agha gbuo ndị ikom abụo, ma nna m Devid amaghị maka ya. Ha abụo, ya bụ Abna nwa Nea, ochiaghị ndị Izrel, na Amasa nwa Jeta, ochiaghị ndị Juda, ndị di mma ma bürükwa ndị ezi omume karịa ya. **33** Ka ikpe ọmụma di n'ihi igbu ọchụ ndị a díkwasị Joab na ụmụ ụmụ ya n'isi ruo mgbe ebighị ebi. Ma n'ebe Devid na ụmụ ụmụ ya, na ụlo ya, na ocheeze ya di, ka udo Onyenwe anyị díkwasị ha ruo mgbe ebighị ebi.” **34** Benaya nwa Jehoiada gara gbuo Joab. E liri ya n'ala nke ya di n'ozara. **35** Mgbe ahụ, eze hoputara Benaya, nwa Jehoiada ka ọ bürü onyeisi ndị agha ya niile, ma mee Zadok onye nchüaja n'önödụ Abiata. **36** Emesịa, eze ziri Shimei ozi si ya, “wuoro onwe gi ụlo na Jerusaleм, biri n'ebé ahụ, esitekwala n'ebé ahụ pụo jee ebe ọbula. **37** N'ihi na ụbочị i ga-apụ gafee iyi di na Ndagwurugwu Kidron, mara nke oma na i ghaghị ịnwụ. Ọbara gi ga-adịkwa gi n'isi.” **38** Shimei zara eze, “Okwu gi di mma. Ohu gi ga-eme dika onyenwe m bụ eze kwuru.” Shimei biiri n'ime Jerusaleм, noqwa ọtụtụ ụbочị. **39** Ma n'ogwugwu afọ ato, ndị ohu abụo Shimei nwere gbaپürü ọsọ gbakwuru Akish, nwa Maaka, eze Gat. Ndị mmadụ bjara gwa Shimei si ya, “Lee, ndị ohu gi n'o na Gat.” **40** Nke a mere ka o bilie, ríkwasị n'elu ịnyinya ibu ya, gaa Gat, jekwuru Akish

n’ihî içhö ndî ohu ya. Shimei gara mee ka ndî ohu ya soro ya laghachite azû. **41** Mgbe a gwara Solomon na Shimei hapurû Jerusalem gaa Gat ma loghachikwa azû, **42** eze ziri ozi kpôq Shimei sî ya, “O bụ na m adoghi gi aka na ntî, jiri aha Onyenwe anyi n’uqo iyi si, ‘Mara nke oma n’ubochi obula i ga-esi n’ebe a puq gaa n’ebe obula ozô, na i ga-anwû?’ N’oge ahû, i zara m sî m, ‘Okwu gi dî mma. Aga m emekwa ya.’ **43** O bụ gini mere i ji mebie iyi i n’luru nye Onyenwe anyi, jukwa idebe ihe m nyere gi n’iwu?” **44** Eze gwakwara Shimei okwu sî ya, “I maara ihe ojôq niile i mere megide nna m Devid. Ugbu a Onyenwe anyi ga-akwughachi gi ụgwô n’ihî omume ojôq gi. **45** Ma eze Solomon ga-abu onye a goziri agozi. Ocheeze Devid ga-eguzosikwa ike n’ihî Onyenwe anyi ruo mgbe ebighi ebi.” **46** Mgbe ahû, eze nyere Benaya, nwa Jehoiada iwu ka o gbuo Shimei. O pukwara tituo ya, o nwuqo. Sitekwa n’oge ahû, alaeze Solomon guzosiri ike n’aka ya.

3 Solomon na Fero eze Ijipt jikötara onwe ha n’otu, o luru nwa nwanyi Fero. O kpobatara ya n’obodo Devid ruo mgbe o wusiri uløeze ya na ụlonsô Onyenwe anyi, na mgbidi gbara Jerusalem gburugburu. **2** N’oge ahû, ndî Izrel ka na-achu aja ha n’ebe dî elu niile, n’ihî na ewubeghi ụlonsô ukwu nye aha Onyenwe anyi. **3** Ma Solomon gosiri ihunanya n’ebe Onyenwe anyi no, site na igbaso ntuziaka niile nke Devid nna ya nyere ya, o bụ naanî na o chürü otutu aja dî iché iché, na ihe nsure ọkú na-esi isi uto n’ebe dî elu dî iché iché. **4** Eze gara Gibion n’ihî içhü aja, n’ihî na ebe ahû bụ ebe kachasi mkpa, dî elu. Solomon chürü otu puku aja nsure ọkú n’elu ebe içhü aja ahû. **5** Na Gibion, Onyenwe anyi mere ka Solomon hû ya anya na nrô nke abalî, Chineke sîri ya, “Riqo ihe obula i chorô ka m nye gi.” **6** Solomon zara sî, “I gosila ohu gi bụ nna m Devid obi ebere dî ukwuu, n’ihî na o bụ onye kwasiri ntukwasî obi nye gi, onye ezi omume nakwa onye obi ya ziri ezi. I nogidelâ na-egosi ya obi ebere dî ukwuu, nyekwa ya nwa nwoke ga-anokwasî n’ocheeze ya n’ubochi taa. **7** “Ugbu a, Onyenwe anyi bụ Chineke m, i meela ohu gi eze n’onodû nna m, bụ Devid. Ma abu m naanî nwantakirî na-amaghî otu esi apu ma na-abatakwa. **8** Ohu gi nô n’ebe a, n’etiti ndî gi i hoputara, ndî bara uba nke ukwuu, ndî a na-adighi aguta onu n’ihî n’onuogugu ha babigara uba oke. **9** Ya mere, nye ohu gi uche nghota nke m ga-eji chia ndî gi, na ighota ihe dî iché n’etiti ezi ihe na ajo

ihe. N’ihî na onye puru içhikota ndî gi a dî ukwuu?” **10** O masirj Onyenwe anyi na Solomon riþor nke a. **11** Ya mere, Chineke zara sî ya, “N’ihî na i riþor amamihe na nghota i ga-eji chia ndî m, ma i riþohi m ka m nye gi ndû ogologo, maobu akunuba, maobu onwu nye ndî iro gi. **12** Aga m eme dîka ihe i riþor si dî. Aga m enye gi obi maara ihe na uche ighota ihe ziri ezi, nke ga-abu na o dighi onye obula dîka gi, o dighikwa onye obula ga-adî ka gi. **13** Ozokwa, aga m enyekwa gi ihe ndî ahû i na-arioghi m, akunuba, na nsopuru, ka o ga-abu n’ubochi niile nke ndû gi, i gaghi enwe onye obula ga-adî ka gi n’etiti ndî eze niile. **14** O burukwa na i jee ije n’uzo m niile, debe iwu m, meekwa ihe m gwara gi, dîka nna gi Devid mere, aga m enye gi ogologo ndû.” **15** Mgbe ahû, Solomon si n’ura teta, ghotakwa na o bụ nrô ka o na-arô. O lotara na Jerusalem bata guzo n’ihî igbe ögbugba ndû Onyenwe anyi, chüo aja nsure ọkú na aja udo. Emesia, o meere ndî na-ejere ya ozi oke oriri. **16** Mgbe ihe ndî a gasiri, umu nwanyi akwuna abu bjakwutere eze, guzo n’ihî ya. **17** Otu n’ime ha gwara ya sî, “Onyenwe m, mu na nwanyi a bi n’otu ulo. Anyi abu dîkwa ime. Ma ebura m ya uto muo nwa nke m. **18** Mgbe ubochi ato gasiri ka m müşiri nwa, ya onwe ya mukwara nwa nke ya. Naanî anyi abu bi, o nweghi onye ozô binyere anyi. **19** “Ma n’otu abalî, nwa ya nwuru mgbe o dinakwasîri ya n’oge o na-arahu ura. **20** Mgbe o biliri n’etiti abalî, chöputara na nwa ya anwula, o kuuru ya nibe ya n’akukû m, kurukwanu nwa nke m dî ndû nibe n’akukû ya onwe ya. **21** N’isi ute, mgbe m tetara n’ura chöp inye nwa m ara, achöputara m na o nwula. Ma mgbe m leziri ya anya nke oma ka chi borô, ahuru m na nwa mu na ya dina abughi nwa nke m mürü.” **22** Mgbe ahû, nwanyi nke ozô kwuru sî, “Mba, nwantakirî ahû dî ndû bụ nwa m, ma nke nwuru anwu bụ nke gi, ma nke dî ndû bụ nke m.” Nwanyi nke mbu zara sî, “Mba, o bughî eziokwu; nwa nke nwuru anwu bụ nke gi, ma nke m bụ nke dî ndû.” **23** Eze kwuru sî, “Onye nke a na-asî, ‘Nwa m bụ nke dî ndû, ma nke gi bụ nke nwuru anwu,’ mgbe onye nke ozô na-asî, ‘Mba! Nwa gi bụ nke nwuru anwu, ma nke m bụ nke dî ndû.’” **24** Mgbe ahû, eze sîri, “Wetara m mma agha.” Ya mere, ha wetaara eze mma agha. **25** Eze nyere iwu sî, “Kpowa nwa ahû dî ndû uto abu, were otu ọkara nye otu onye, werekwa nke ozô nye onye nke ozô.” **26** Nwanyi ahû nwa ya dî ndû juputara n’omiko n’ebe nwa ya no, o gwara eze sî, “Biko, onyenwe m, kunye

ya nwantakirị ahụ dị ndụ. Egbukwala ya.” Ma onye nke ọzo siri, “Kpawaa ya abụo. Nwa a agaghị abụ nke gi, ọ gaghị abükwa nke m.” 27 Mgbe ahụ, eze kpebiri ikpe sị, “Kuru nwantakirị a dị ndụ kunye ya nwanyị ahụ chọrọ ka ọ dị ndụ. Egbula ya, n’ihi na nwanyị ahụ bụ nne ya.” 28 Mgbe ndị Izrel niile nṣụ otu eze si kpebie ikpe a, ha sitere n’ịtụ egwu nye eze nsopurụ, n’ihi na ha hụrụ na o si n’aka Chineke nweta amamihe ikpe ikpe ziri ezi.

4 Ya mere Solomon ghorọ eze ndị Izrel niile. 2 Ndị a bụ aha ndịsi ọchichị obodo eze Solomon hopütara inyere ya aka. Azaraya, nwa Zadök bụ onye nchüaja. 3 Elihoref na Ahija, ụmụ ndị ikom Shisha, bụ ndị ode akwukwọ. Jehoshafat, nwa Ahilud bụ onye na-edekọ akukọ. 4 Benaya, nwa Jehoiada bụ onyeisi agha ndị Izrel. Zadök na Abjata, bụ ndị nchüaja. 5 Azaraya nwa Netan bụ onyeisi na-elekọta ndị na-ejere eze ozi. Zabud nwa Netan bụ onye nchüaja na onye ndumodụ nye eze. 6 Ahisha, bụ onyeisi na-elekọta n’ulọze. Adoniram nwa Abda bụ onyeisi na-elekọta ndị ọru mmanye. 7 Eze Solomon hopütara ndị ikom iri na abụo ndị o mere ndịsi ga-elekọta akukụ iri na abụo nke o mere ka Izrel dịrị. Mmadụ iri na abụo ndị a nwekwa ọru iwtetara eze ihe oriri. Nwoke ọbụla n’ime ha nwe iwtetara eze na ezinaulọ ya ihe oriri otu onwa n’afọ. 8 Nke a bụ aha ndị ikom iri na abụo ahụ. Ben-Hua, onye na-achị ala ugwu ugwu Ifrem. 9 Ben-Deka, onye na-achị Makaz, na Shaalbim na Bet-Shemesh, na Elon Bethanan. 10 Ben-Hesed, onye na-achị Arubot, na Soko, na Ala Hefa niile. 11 Ben-Abinadab, onye na-achị ala elu elu Doa. Nwoke a lụrụ Tafat, nwa nwanyị Solomon. 12 Baana, nwa Ahilud, onye na-achị Teanak, na Megido n’akukụ Bet-Shan niile, nke dị n’akukụ Zaretan na ndịda Jezril, sitekwa na Bet-Shan ruo Ebel-Mehola gafee ma ruokwa Jokmeam. 13 Ben-Geba, onye na-achị Ramot Gilead, na obodo niile nke ikwu Jaịa, nwa Manase nwere n’ime Gilead, na akukụ Agob niile nke dị na Bashan, na iri obodo ukwu isii e ji mgbedi gbaa gburugburu, nke nwekwaru mkporo bronz e ji kpụo uzọ ya. 14 Ahinadab nwa Ido, onye na-achị Mahanaim. 15 Ahimaaz, onye na-achị Naftalị (ọ lụkwara nwa nwanyị Solomon a na-akpọ Basemat). 16 Baana nwa Hushai, onye na-achị Asha na Alot. 17 Jehovah nwa Parua onye na-achị Isaka. 18 Shimei nwa Ela onye na-achị Benjamin. 19 Gebea nwa Uri, onye na-achị Gilead (ala Sajhọn eze ndị Amorait, na nke Ọg eze Bashan). Naanị ya ka e

doro dika góvanọ ala ahụ. 20 N’oge a, ndị Juda na Izrel bara uba n’onuogugu dika aja dị n’akukụ osimiri. Ha díkwa ukwuu n’onuogugu. Ha na-eri na-aḥụ, na-emekwa onwe ha obi ụtọ. 21 Ala niile Solomon na-achị sitere n’oke osimiri Yufretis ruo ala ndị Filistia, rukwaa n’oke ala ndị Ijipt. Ndị niile a lugburu n’agha n’obodo ndị a na-atụta ụtụ ha na-enye Solomon. Ha nogidekwara n’okpuru Solomon ụbочị niile nke ndụ ya. 22 Ihe oriri a na-ewebata n’ulọ Solomon ụbочị niile bụ otu narị bushel ụtụ ọka na iri bushel asatọ, na iri akpa ọka a kworọ akwọ isii, 23 na ehi iri mara abụba, na iri ehi abụo a zuru n’ebé a na-azụ anụ, na narị atụrụ na ewu. A gụnyeghi anụ ele na mgbada na oke ele na ọkụko ọma a na-ewebata. 24 N’ihi na ọ chirị alaeze niile a ruo n’akukụ ọdịda anyanwụ nke osimiri Yufretis, site na Tifsa ruo na Gaza. O nwekwaru udo n’akukụ niile. 25 N’oge ndị Solomon niile, Juda na Izrel site na Dan ruo Biṣasheba bi n’udo. Nwoke ọbụla nọ n’okpuru osisi vajinị na n’okpuru osisi fig nke ya. 26 Ọnụogugu ụlo a na-etiinye ụgbọ agha inyinyya na-adokpụ nke Solomon nwere dị puku anọ. Ọnụogugu inyinyya a na-agba agba o nwere dị puku iri na abụo. 27 N’onwa ọbụla, ndị ahụ a hopütara ịchị Izrel na-ewetetara eze Solomon na ndị ụlo ya ihe oriri. Ha adighị ekwekwa ka otu ihe kọ n’ulọ ya. 28 Ha na-ewetakwa ọka balị na ahịhịa ọka n’ebé o kwasiri, maka inyinyya na-adokpụ ụgbọ agha na inyinyya ụkwụ ọso ndị ọzo dika ihe ha ketara n’utụ si dị. 29 Chineke nyere Solomon amamihe, na uche nghọta, na mmuo ịmụta ọtụtụ ihe nke bara uba dika aja dị n’akukụ osimiri. 30 Amamihe Solomon di ukwuu karịa amamihe ndị si ọwụwa anyanwụ. N’ezie, ọ dị ukwuu karịa amamihe ndị maara ihe n’Ijipt. 31 Ọ maara ihe karịa onye ọbụla, karịa Etan onye Ezra, na Heman, na Kalkol, na Dada, ụmụ ndị ikom Mahol. Ihe banyere idị ukwuu ya gbasara na mba niile gbaraa ha gburugburu. 32 Ọ turụ puku ilu ato, deekwa abụ ọnụogugu ha dị otu puku na ise. 33 O kwuru okwu banyere osisi, site na osisi sida nke Lebanon ruo n’ahịhịa hisop nke na-eto na mgbedi aja, na ihe banyere ụmụ anụmanụ na anụ ufe, na anụ na-akpugharị n’ala nakwa azụ. 34 Ndị eze niile dị n’uwà bụ ndị bijara ịnụrụ banyere amamihe ya zitere ndị si na mba niile dị iche iche ịnụrụ okwu amamihe Solomon.

5 Mgbe Hiram eze Taịa nñuru na eteela Solomon mmanu jbü eze n'önodu nna ya Devid, o zipurü ndi ozi ya ije kwuru Solomon, n'ihi na ya na Devid bü enyi, dírikwa na mma. **2** Mgbe ahü, Solomon zigara Hiram ozi, si ya: **3** “I maara na Devid nna m enweghi ike iwu ülönso ukwuu nye Aha Onyenwe anyi Chineke ya, n'ihi agha niile o lñru mgbe o dí ndü. O nokwa na-eche ka Onyenwe anyi nye ya udo. **4** Ugbu a, Onyenwe anyi Chineke m enyela m udo n'akükü obüla. Enwe kwaghi m ndi iro, ma o búkwanü ihe ndakwası ojø oþüla. **5** N'ihi ya, ana m achø iwu ülönso ukwu nye Aha Onyenwe anyi Chineke m, dika Onyenwe anyi gwara nna m Devid mgbe o sıri ya, ‘Nwa gí nwóke, onye m ga-eme ka o nodu n'ochéeze gí, ga-ewu ülönso ukwu nye Aha m.’ **6** “Ya mere, nye iwu ka e gbutuoro m osisi sida nke Lebanon. Ndí örü m ga-esoro ndi nke gí n'örü a. Aga m akwü gi ihe obüla i kpebiri bú ugwo örü ha. I maara na anyi enweghi ndi oka igbutu osisi díka ndi Sajdon.” **7** Mgbe Hiram nñuru ozi Solomon ziri, obi tòro ya útø nke ukwuu. O kwuru si, “Otuto díri Onyenwe anyi taa, n'ihi na o nyela Devid nwa nwóke nwere amamihe ichi mba ukwuu a.” **8** Ya mere, Hiram zigaara Solomon ozi si, “Anúla m ozi i ziteere m. Aga m emekwa ihe niile díka i kwuru banyere i budatará gí osisi sida na osisi junipa. **9** Ndí ohu m ga-esi n'ugwu Lebanon budaruo ha n'osimiri Mediterenja. A gáekékota ha önù, zitere gí ha n'ebé i chórø inò buru ha. Mgbe ha sere n'elü mmiri rute ebe i chórø, anyi gáatosakwara gí ha, ka i buru ha. Ma gí onwe gí ga-eme ihe bu ochichø m, site na-inye ndi úlo m ihe oriri.” **10** N'uzo dí otu a, Hiram nogidere na-ezitere Solomon osisi sida na junipa niile o chórø. **11** Solomon nyere Hiram na ezinaúlo ya narí puku bushel, na iri puku bushel oka wiiti abü, ka o bürü ihe oriri nye ezinaúlo ya, tinyekwara narí puku galonu, na iri puku galonu abü nke mmanu oliv asürü asü. Solomon nogidere na-enye Hiram ihe ndi a kwa afö. **12** Onyenwe anyi nyere Solomon amamihe dí ukwuu díka o kwere ya na nkwa. Hiram na Solomon nwere mmekö udo, ha abü gbakwara ndü. **13** Eze Solomon, sitere n'akükü Izrel niile kpobata ndi örü mmanyé onuogugu ha dí iri puku atö. **14** N'otu onwa, o na-eziga puku mmadü iri n'ime ndi a ka ha gaa Lebanon íru örü. N'ónwa ozó, o na-ezigakwa puku mmadü iri ka ha gaa gbanwee ndi buuru uzø gaa. N'uzo dí otu a, otu uzø n'ime iri puku mmadü atö ndi a na-anö na Lebanon otu onwa maka íru örü, ma ha na-alöta zuo ike onwa abü. Adoniram

bü onyeisi ndi örü mmanyé a. **15** Solomon nwere ndi örü ozó onuogugu ha dí iri puku asaa na-ebu ibu, nweekwa ndi na-awa nkume n'ugwu onuogugu ha dí iri puku asatö. **16** N'agünyeghi ndi a, o nwekwara ndiisi, ndi na-elekota ndi örü ndi a, onuogugu ha dí puku atö na narí atö. **17** Díka iwu eze si dí, ha na-esite n'ebé a na-awa nkume ebuputa nkume dí mma buru ibu nke e ji ewu ntóala ülönso ukwu ahü. **18** Ndí ikom si Gebal, nyere ndi örü Solomon na ndi örü Hiram aka, igbutu osisi na iwa ha. Ha nyekwara aka ikwado nkume e ji ewu úlo ahü.

6 Solomon bidoro iwu ülönso ukwu Onyenwe anyi ahü n'ónwa Zif, bu önwa nke abü n'afö nke anö nke jbü eze ya. O búkwa n'afö nke mere ya narí afö anö na iri afö asatö site n'oge ndi Izrel si n'ala Ijipt püta. **2** Ülönso nke eze Solomon wuuru Onyenwe anyi dí iri mita abü na asaa n'ogologo, mita itoolu n'obosara, ebe ila elu ya díkwa mita iri na anö. **3** Mpüta önù úlo nke dí n'ihu úlo ezumezu nke ülönso ahü dí mita itoolu n'ogologo nke gbawunyere ihe n'obosara ülönso ahü, dírikwa mita anö na okara n'obosara ya. **4** O meere ülönso ahü oghereikuku kpara nkpa n'ime ma saa mbara n'ezí, n'ebé elu elu mgbidi úlo ahü. **5** N'akükü mgbidi úlo ezumezu ahü nakwa mgbidi nke ime ebe nsø ahü, o wuru okpukpu gburugburu úlo ahü, nke nwere otütü úlo nta dí iche iche gbaa gburugburu. **6** Obosara okpukpu úlo nke díkarışırı ala bu mita abü na okara, obosara okpukpu nke úlo etiti dí mita atö, otu a kwa, obosara okpukpu úlo nke atö dí mita atö na okara. Mgbe e wuru mgbidi gbara ülönso ukwu ahü gburugburu, e wukwara ihe díka aka n'akükü mgbidi ahü niile. O bu n'elü ihe ndi a díka aka ka e dokwasırı osisi e ji wuo önuoló nta ndi ahü. N'uzo dí otu a, ka e ji gbochie imanye ihe obüla n'aja ülönso ukwu ahü. **7** Mgbe a na-ewu ülönso ukwu ahü, o bu naanı nkume awara nke oma n'ebé a nö gwuputa ha ka ejí wuo ya. O nweghi onye nñuru uzø itipia nkume, maobü uzø iwa osisi, maobü üdi mkpötü ahü ngwa örü mkpirisi igwe na-eme, n'ebé a nö wuo ülönso ukwu ahü, mgbe a na-ewu ya. **8** Önù uzø e si abata n'ónu úlo ndi dí n'okpukpu úlo elu nke mbü dí n'akükü aka nri nke ülönso ukwu ahü. E nwekwara uzø nrigo e wuru e si abanye n'ónu úlo ndi dí n'okpukpu ndi dí n'etiti. A na-esitekwa na nke a rigoro ruo na nke atö. **9** Mgbe o wusiri ülönso ukwu a, Solomon jiri ibe osisi na osisi dí obosara e si

n'osisi sida meputa, wuo ihe mgbachị elu ụlo ahụ. 10 O wuru ọtụtu ọnụlo nta n'akukụ mgbidi gbara ụlọnso ukwu ahụ gburugburu. Ọ bükwa osisi sida ka e ji jikota mgbidi ụlo ahụ na ọnụlo nta ndị ahụ. Ịdi elu nke ọbula n'ime ha bụ mita abụo na ọkara. 11 Okwu Onyenwe anyị rutere Solomon ntị, 12 “Banyere ụlọnso ukwu a i na-ewu, o bụrụ na i mee ihe m gwara gi, gbasoo ihe niile m nyere gi n'iwu, ma mezuo okwu m niile, aga m esite na gi mezuo nkwa ahụ m kwere mna gi Devid. 13 Aga m ebikwa n'etiti ndị Izrel, agaghị m ahaپukwa ndị m, Izrel.” 14 Emesịa, Solomon wusiri ụlọnso ukwu ahụ. 15 O ji osisi sida dị obosara machie ahụ ime ụlọnso ukwu ahụ site n'akukụ ala ruo n'elu ya. E jikwa osisi junipa machie ala ụlo ahụ niile. 16 O ji osisi sida kewaputa ihe ruru mita itoolu n'azụ ụlọnso ukwu ahụ, site n'ala ụlo ahụ ruo n'elu, n'ihi iweputa site n'ulonso ahụ, ime ime ebe nsọ, nke bụ Ebe Kachasi Nsọ. 17 Ụlo ezumezu nke dị n'ihi ọnụlo a dị iri mita na asato. 18 Ahụ ime ụlọnso ukwu ahụ bụ osisi sida, nke a türü ihe ọtụtu nke oyiyi afufa ọhịa na okoko osisi wasara awasa n'elu ya. Ihe niile dị n'ime ụlo ahụ bụ osisi sida, adighị ahụ nkume ọbulaanya. 19 Ọ kwadokwara ebe nsọ ahụ, ebe dị n'ime ime ụlo ahụ, maka idebe igbe ogbugba ndị Onyenwe anyị n'ebe ahụ. 20 Ime ime ebe nsọ ahụ, dị mita iri n'ogologo, obosara ya dıkwa mita iri, ịdi elu ya dıkwa mita iri. O ji ọlaedo a nuchara anucha machie ahụ ime ụlo a niile, jiri osisi sida machie ebe nchüaja ya. 21 Solomon ji ọlaedo a nuchara anucha machie ahụ ime ụlọnso ukwu ahụ. Ọ gbatịri ụdo ọlaedo gafere n'ihi ime ime ebe nsọ ahụ, nke e jikwa ọlaedo machie. 22 Ya mere, o ji ọlaedo machie ime ya niile. O jikwa ọlaedo machie ebe ichu aja nke díjirị ime ime ebe nsọ ahụ. 23 O mere cherubim abụo, nke e ji osisi oliv tügen n'ime ime ebe nsọ ahụ, ịdi elu nke ọbula bụ mita ise. 24 Cherub nke mbụ nwere nku abụo, otu nku dị mita abụo na ụma ato n'ogologo, nku nke ọzo dıkwa mita abụo na ụma ato n'ogologo. Ya bụ, mita ise site na ụma isii, site n'ọnụ otu nku ruo n'ọnụ nku nke ọzo. 25 Cherub nke abụo dıkwa iri mita na ụma isii, n'ihi na cherubim abụo ndị a bụ otu n'otụtu nakwa n'ibu ibu. 26 Ịdi elu nke cherub ọbula ruru mita ise na ụma isii. 27 O tinyere cherubim ndị a nke gbasapụrụ nku ha n'ime ime Ebe Nsọ Kachasi Nsọ nke ụlọnso ukwu. Ọnụ ọnụ nke nku cherub ọbula na-emetu otu akukụ ahụ ụlo ahụ, ebe ọnụ ọnụ nke nku cherub ọbula na-emetu na nke ibe ya n'etiti ọnụlo ahụ. 28 O jiri ọlaedo machie

cherubim ndị ahụ. 29 N'ahụ aja ụlọnso ukwu ahụ gbaa gburugburu, ma n'ime ọnụlo nke dị n'ime na ndị dị na mpata, ka ọ píkwasíri oyiyi cherubim, osisi nkụ na okoko osisi wara awa. 30 O jikwa ọlaedo machie ala ụlo nke ọnụlo niile dị n'ime ụlo, na ọnụlo ndị dị na mpata ụlọnso ukwu ahụ. 31 O ji osisi oliv mee ibo ọnụ uzo mbata nke ime ime ebe nsọ ahụ, osisi ndị a bụ otu uzo n'uzo ise nke obosara ebe nsọ ahụ. 32 N'ahụ ibo abụo ahụ nke si n'osisi oliv, o tñyere oyiyi cherubim abụo, igu nkụ na okoko osisi wara awa. O ji ọlaedo etipíara etipíara machie oyiyi cherubim na igu nkụ ndị ahụ. 33 Otu a kwa, o ji osisi oliv mee mbudo ibo ọnụ uzo e si abata n'ụlo ezumezu ahụ, nke bụ otu uzo na nkewa anọ nke obosara ụlo ezumezu ahụ. 34 O jikwa osisi junipa mee ibo abụo a na-emechikota n'otu. 35 O píri oyiyi cherubim na oyiyi nkụ, na oyiyi okoko osisi wara awa, jiri ọlaedo techie ibo ndị ahụ na oyiyi a píkwasíri ha. 36 O wuru ogige n'ime ụlọnso ukwu ahụ. Ọ bụ ahírị nkume ato e doziri edozi na otu ahírị osisi sida a kwachara nke ọma ka e ji wuo ogige a. 37 O bụ n'ọnwa Ziv, n'afọ nke anọ, nke ịbü eze Solomon ka a tọro ntọala ụlọnso ukwu Onyenwe anyị. 38 O bụ n'ime afọ iri na otu, n'ọnwa Bul, ya bụ ọnwa nke asato, ka e wusiri ụlọnso ukwu ahụ, n'ihe niile ya díka ntuziaka e nyere si dì. Ọ bụ afọ asaa ka o weere ya i ji ruchaa ụlọnso ukwu ahụ.

7 Solomon ji afọ iri na ato wuo ụlo nke ya, bia ruchakwaa ụlo ya niile. 2 O wuru ụlọze ukwu aha ya bụ Oke Ọhịa Lebanon, nke ogologo ya dị iri mita ise, obosara ya dị iri mita abụo na ise. Otu a kwa, ịdi elu ya dị mita iri na ise. Osisi sida ukwu e ji rụo elu ya ka e mere ka ha nökwasí n'elu ogidi e doro n'ahírị n'ahírị. Ahírị ogidi ndị a dıkwa anọ. 3 O bükwa osisi sida ka e ji machie elu ụlo ahụ. A kükwasírị osisi ndị a n'elu osisi sida ukwu ndị a a wara awa, ndị e mere ka ha nökwasí n'ogidi ndị ahụ. Ọnụogugu osisi ndị ahụ bụ iri anọ na ise. Ọ bükwa iri na ise ka e nwere n'ahírị ọbula. 4 Oghereikuku ya dıkwa n'uzo ahírị ato, otu n'elu ibe ya. E mere ka oghereikuku ndị dị n'elu n'otu akukụ chee oghereikuku ndị dị n'akukụ nke ọzo ihu. 5 Ọnụ uzo niile nwere mbudo ọnụ uzо anọ. Ha dị ato ato cherítara ibe ha ihu n'ebe mpata ya. 6 O wuru ọnụ uzo mbata nke ogidi, nke ruru iri mita na anọ n'obosara, rukwaa iri mita anọ na ise n'ịdi ogologo. N'ihi ya, e nwere mpata ọnụ ụlo, n'ihi ya, e nwekwara ogidi na elu ebe kpuchiri ekpuchi. 7 E

nwekwara ọnụ ụlo ọzo a na-akpọ, Ụlo Ocheeze, maobụ Ụlo Ikpe ziri ezi ebe Solomon na-anị ekpe ikpe. E ji osisi sida machie ahụ ya niile, site n'ala ruo n'elu. 8 Ụlo obibi Solomon díkwa n'ogige dí n'azụ ụlo ikpe a. E wukwara ya díka e si wuo ụlo ndị ọzo. Solomon wukwara nwunye ya ụlo yiri nke ya. Nwanyị a bụ nwa Fero, eze ndị Ijipt, nke Solomon na-alụ. 9 E ji nkume dí mma ma díkwa oke ọnụahịa nke a wara awa na nke a kwadoro nke ọma n'ime na n'ezi díka ọtụtụ si dí, wuo ụlo ndị a. Site na ezi ruo n'ogige ukwu ahụ ma sitekwa na ntọala ruo n'elu ya. 10 Nkume e ji tọo ntọala ụlo ndị a bụ nkume buru ibu, ndị dí ezi mma. Ụfodụ n'ime nkume ndị a ruru mita anị na ọkara n'ogologo, ndị ọzo dí mita ato na ụma isii. 11 N'elu nkume ndị a ka e doro nkume ndị ọzo, ndị dí ezi mma, a waziri awazi díka ọtụtụ si dí. Emesịa, e dokwara osisi sida n'elu ha. 12 Ogige ukwu ahụ bụ nke ejị ahịrị nkume ato a wara awa díkwasịri n'elu ibe ya gbaa gburugburu, otu ahịrị bụ nke sida a wara awa díka ọ dí n'ime ime ogige ụlọnso ukwu Onyenwe anyị ahụ, ya na mpụta ọnụ ụlo ya. 13 Eze Solomon zigara ozi na Taja, ka a kpota Huram. 14 Nne Huram bụ nwanyị si n'ebو Naftalị nke di ya nwụrụ anwụ, ma nna ya bụ onye Taja, onye maara እka dí n'ikpụ bronz. Huram juputara n'amamihe na nghọta n'ihe ọmụma ịru ọru ọbụla metụtara bronz. Ọ bịakwutere eze bụ Solomon, rụokwa ọru niile enyere ya ịru. 15 Ọ kpụrụ ogidi bronz abụo, nke ọtụtụ ya ruru mita asatụ na otu ụma n'ogologo, na mita ise na ụma anị gburugburu ya. 16 Ọ kpükwarai ihe ọkpükpu bronz, nke isi ya yiri ọnụ ite mmiri. A díkwasịri ha n'elu ogidi ọla abụo ahụ. Otu n'ime ihe ọkpükpu bronz abụo ndị a dí ihe ruru mita abụo na ụma ato n'ogologo. 17 E nwekwara ihe e ji chọọ ha mma. Ọ bụ ọla akpara akpa, nke yiri ụdọ a tịrụ atụ ka e ji chọọ ha mma. Asaa dí n'otu ihe ọkpükpu ọla. 18 Ọ kpụrụ ihe yiri mkpụrụ pomegranet, nke dí n'ahịrị abụo, nke o ji gbaa ihe ịchọ mma ndị ahụ gburugburu, maka iji ha chọọ ihe ọkpükpu ọla ndị ahụ dí n'elu ogidi ndị ahụ mma. O mere otu ihe a maka ihe ọkpükpu ọla ọbụla. 19 Ihe ọkpükpu ọla ndị dí n'elu ogidi dí na mgbe ụlo ka o mere ka ha yie okoko osisi lili. Ịdị elu ha ruru otu mita na ụma asato. 20 N'elu ihe ọkpükpu ọla dí n'ogidi abụo ahụ, n'elu elu ha, ebe ahụ yiri ọnụ ite mmiri nke dí n'akụkụ ihe ọkpükpu ọla ahụ, e nwere ihe yiri narị mkpụrụ pomegranet abụo e doro n'ahịrị n'ahịrị gburugburu ha. 21 O guzobere ogidi abụo ndị ahụ na mgbe ọnụ

uzo ụlọnso ukwu ahụ. Ogidi nke dí na ndịda ka ọ kporo Jakin, ma nke dí n'ugwu ka ọ kporo Boaz. 22 Ihe ọkpükpu ọla dí n'elu ogidi ndị a bụ nke yiri okoko osisi lili. Ọ bụ n'uzo dí otu a ka e si rụzuo ọru niile metụtara ogidi ndị ahụ. 23 O mekwara Oke osimiri nke ọla awụrụ awụ, nke dí gburugburu n'udidị. Ọtụtụ ya bụ mita abụo na ụma ato n'ogologo, díkwa mita ise na ụma ato, site n'otu ọnụ ruo n'omụ nke ọzo. Ọ bụ eriri e ji atụ ihe ruru ihe díka mita iri na anị ka e ji tọo ya gburugburu. 24 N'okpuru ọnụ ya, oyiyi ọba gbara ya gburugburu, iri dí na mita anị na ọkara ọbụla. Ọba ndị a dí n'ahịrị abụo, awukötara ha na Oke osimiri ahụ otu mgbe. 25 E mekwara ka Oke osimiri ahụ guzo n'elu ehi iri na abụo. Ato na-eche ihu n'akụkụ ọwụwa anyanwụ; ato na-eche ihu n'akụkụ ndịda, ato na-eche ihu n'akụkụ ugwu. Oke osimiri ahụ díkwasịri ha n'elu, ebe azu ha niile dí n'ime n'etiti. 26 Ịdị arọ ya ha ka otu ọtụtụ ntuka dimkpa. E mere ọnụ ya ka ọ dí ka ọnụ iko mmiri, díkwa ka okoko lili na-awapụta awapụta. Ọ na-erite puku galonụ iri na abụo. 27 O mekwara ihe ndókwasị bronz iri, nke e nwere ike ịkpugharị akpugharị. Mita abụo ka ogologo nke otu ihe ndókwasị ọbụla dí, mita abụo ka obosara ya díkwa; ịdị elu ya dí otu mita na ọkara. 28 Ihe ndókwasị ahụ nwere ihe e ji jikọta ya dí n'etiti ya. Otu a ka e si mee ihe ndókwasị ahụ. 29 N'elu ihe njikọta ahụ ka a wụrụ oyiyi dí iche iche, díka ọdum, na oke ehi, na ndị mmụo ozi cherubim nwere nku. N'elu, na n'okpuru ọdum, na oke ehi ndị ahụ, a wukwara ahịhịa na okoko osisi dí iche iche. 30 Otu ihe ndókwasị ọbụla nwere ụkwụ bronz anị dí gburugburu, nweekwa okporo bronz ebe ụkwụ ndị a na-agbagharị. N'akụkụ anị nke ihe ndókwasị ndị a, a rụnyere ebe a na-adókwasị efere. E ji oyiyi okoko osisi na ahịhịa chọọ ihe ndị a mma. 31 N'ime ihe ndókwasị ahụ, e nwere oghere nke nwere ọnụ dí gburugburu nke ịdị omimi ya bụ sentimita iri anị na ise. Oghere a dí gburugburu, nwee ebe ndókwasị n'okpuru ya nke dí sentimita iri isii na asatụ n'otụtụ. Oyiyi ihe apiri apiri dikwa gburugburu ọnụ ya. Ihe njikọta ha niile nwere ụkwụ anị nke ha n'otu, ha adighị gburugburu. 32 A na-adókpuhgarị ihe ndókwasị a n'ukwụ anị o nwere. A dunyekötakwara ụkwụ anị ndị a n'ime okporo ọla e mekötara ya na ihe ndókwasị ahụ. Ịdị elu nke ụkwụ ọbụla bụ iri sentimita isii na asato. 33 E mekwara ụkwụ ndị a díka ụkwụ ugboala nke ịnyinşa na-adókpu. Ọ bükwa ọla ka e ji kpụo ụkwụ ihe ndókwasị ahụ niile,

ma okporo igwe ukwu, ma okporo igwe nta, na ihe niile jikotara ha. **34** Ükwu ola nta anō dıkwa n'okpuru ihe ndokwası ahı, n'akukı ıtula. A wukotakwara ha na ihe ndokwası ahı. **35** E nwere ihe a magidere gburugburu n'elu ihe ndokwası ıtula, nke omimi ya dı iri sentimita abu ıt na ıuma ato. Ola a, na ıkwu ya, ka a wukotara na ihe ndokwası ahı otu mgbe. **36** Ebe ıtula ohere dı, o gburugburu oyisi cherubim nwere nku, na oyiyi ıtum, na oyiyi osisi nkwy, n'ahı ibo ola ahı e mere ka o dırı gburugburu elu ihe ndokwası ola ahı. **37** Ihe ndokwası ola iri ndı ahı ha otu. Ha yikwara ibe ha, n'ihi na e mere ka ha nwee otu ıdı. **38** Huram jikwa bronz kpu ıt efere ısa ihe iri. Ogbu efere ıtula dı mita abu ıt na otu ıuma, otu efere maka ihe ndokwası ıtula. Mmiri na-eju otu n'ime ha bu nari galonu mmiri abu ıt na iri anı. **39** O donyere ihe ndokwası ola ise n'akukı ndıda ılonso ukwu ahı, donyekwa ihe ndokwası ola ise nke ıt ozi n'akukı ugwu. O dobbara ihe ichenyi mmiri ukwu ahı n'akukı ndıda, n'ihu ıwuya anyanwu nke ılonso ahı, n'ebi chere ihu na ndıda. **40** O kpukwara ite dı iche iche, shovet niile, na efere ıkwosa mmiri niile. N'ikpeazu, o ruchara ıru niile dı n'ılonso Onyenwe anyi, nke eze Solomon tinyere ya n'aka ıru. **41** Ogidi abu ıt ahı; ihe okpukpı abu ıt dıka efere dı n'elu ogidi abu ıt ahı; ihe okpukpı yiri ıdo a tıru atı nke e ji choq ihe okpukpı abu ıt ahı dıka efere mma. **42** Nari anı nke mkpuru pomegranet a kpuru akpı maka ahıri ihe abu ıt ahı a kpuru akpı, ya bu, ahıri pomegranet abu ıt n'ihi otu ihe okpukpı, iji choq ihe okpukpı ahı yiri efere dı n'isi elu ogidi ahı mma. **43** Ihe ndokwası iri na efere ısa mmiri iri nke dökwasıri n'elu ha; **44** na Oke osimiri ahı na oke ehi iri na abu ıt ahı dı ya n'okpuru; **45** ite niile, shovet niile na efere ıkwosa mmiri. Ihe ndı a niile nke Huram meere eze Solomon n'ihi ılonso Onyenwe anyi, bu bronz na-egbu maramara ka ejı mee ha. **46** O bu n'ala ıro, n'obosara ala Jıdan, n'etiti Sukot na Zaretan ka eze mere ka a norı kpı ıt ihe ndı a. **47** Ma Solomon atughı ihe ndı a niile a kpı ıhe otutu, n'ihi na ha dı otutu n'ıonuogugu, achoputaghııkwa idı arı nke bronz ahı. **48** Solomon mekwara ngwongwo niile dı n'ime ılonso Onyenwe anyi, ya bu: ebe ichı aja e ji ıtlaedo kpı, tebul ıtlaedo nke a dökwasıri achıcha nke iche n'ılu Onyenwe anyi. **49** E jikwa ıtlaedo a nuchara anucha kpı ihe idıokwası oriona, ise n'akukı aka nri, ise n'akukı aka ekpe, n'ihu imı ebe nsı; tinyere ihe ıcho mma oyiyi okoko osisi, na oriona niile, na ihe

iguta ihe niile; **50** na efere ıtlaedo a nuchara anucha dı iche iche, na ihe ikpakepı oku niile, na efere ikwosa mmiri, na ngaji na ihe igu oku; na ihe ikonye ibo n'ihi ibo ıonu ılo ndı dı n'ime ime, bu Ebe Kachası Nsı, nakwa ibo ndı dı n'ıonu ızo ılo ezumezu nke ılonso ukwu. **51** Mgbe a rızzuru ıru niile nke eze Solomon nwere ıru maka ılonso ukwu Onyenwe anyi ahı, o webatara ihe niile Devid bu nna ya doro nsı n'ime ya, ya bu ıtlaocha, ıtlaedo na ngwongwo ndı ıt ozi niile. O tinyere ha n'ılo ıakı dı n'ılonso Onyenwe anyi.

8 Mgbe ahı, eze Solomon kpokotara ndı okenye

Izrel, na ndısi ebo niile, na ndısi ezinaqlı Izrel niile, ka ha bıakwute eze na Jerusalem, maka i site na Zayon bu obodo Devid bugota igbe ıgbıgba ndı Onyenwe anyi. **2** Ndı Izrel niile gbakotara bıakwute eze Solomon n'oge a na-eme mmemme n'ıonwa Etanim nke bu ıonwa asaa n'afı. **3** Mgbe ndı okenye Izrel niile bıarutere, ndı nchıaja bulırı igbe ıgbıgba ndı ahı. **4** Ha bugotara igbe ıgbıgba ndı Onyenwe anyi, ya na ılo nzute, na ngwongwo niile dı nsı dı n'ime ya. Ndı nchıaja na ndı Livayı bulırı ha elu. **5** Eze Solomon na ıgbakı Izrel niile, bu ndı zukotara n'ebi o no, no n'ihu igbe ıgbıgba ndı ahı, na-achı aja otutu atıru na otutu ehi nke a na-apıghı iguta ıonu maıbıgbakota onuogugu ha n'ihi jıba ıuba. **6** Ndı nchıaja bubatarı igbe ıgbıgba ndı Onyenwe anyi ahı n'ime ime ılonso ukwu ahı, n'ime Ebe Kachası Nsı, dobı ya n'okpuru nku cherubim ahı. **7** Cherubim ndı ahı gbasara nku ha n'elu igbe ıgbıgba ndı ahı, zochie igbe ıgbıgba ndı ahı na okporo osisi ndı e ji ebu ya. **8** Okporo osisi ndı a dı oke ogologo, na e nwere ike i site n'Ebe Nsı, dı n'ihu imı ebe nsı ahı hı isi ha anya, ma onye na-anoghi n'Ebe Nsı ahı adıghı ahı ha. Ha ka dıkwa n'ebi ahı ruo taa. **9** O nweghi ihe dı n'ime igbe ıgbıgba ndı ahı, kariakwa mbadamba nkume abu ıt ahı Mosis tinyere n'ime ya n'ugwu Horeb, n'ebi Onyenwe anyi na ıumı Izrel gbara ndı, mgbe ha si n'ala Ijıpt pıta. **10** Mgbe ndı nchıaja si n'Ebe Nsı ahı pıta, igwe ojı juputara ılonso ukwu Onyenwe anyi ahı. **11** Ndı nchıaja enwekwaghi ike jee ozi ha, n'ihi igwe ojı ahı, n'ihi na ebube Onyenwe anyi juputara n'ime ılonso ya. **12** Mgbe ahı, Solomon şırı, "Onyenwe anyi ekwuola na o ga-ebi n'oke igwe ojı. **13** Ma n'ezie, ewuola m ılonso pıru iche, maa mma nye gi, ebe i ga-ebi ruo mgbe ebıghı ebi." **14** Dıka ıgbakı Izrel niile na-eguzo n'ebi ahı, eze chıgharıri

onwe ya chee ha ihu, gozie ha. **15** Mgbe ahụ, o sịri, “Otuto dịrị Onyenwe anyị, bụ Chineke Izrel, onye ji aka ya mezuo nkwa nke o sitere n’ọnụ ya kwee nna m Devid. N’ihị na o kwuru sị, **16** ‘Site n’ubochị ahụ m si n’ala Ijipt kpoputa ndị m, ahoputaghị m obodo ọbụla n’ebu ọbụla nke Izrel, ka e wuru m ulọnṣo ka Aha m dịrị n’ebu ahụ. Ma a horọla m Devid i bụ onye ga-achị ndị m Izrel.’ **17** ‘Nna m, Devid bu n’obi iwu ulọnṣo ukwu nye Aha Onyenwe anyị, bụ Chineke nke Izrel. **18** Ma Onyenwe anyị sịri nna m, Devid, ‘I mere nke oma ibu n’obi iwu ulọnṣo ukwu nye Aha m. **19** Ma otu o dị, o bughi gi ga-ewu ulọnṣo ukwu ahụ, kama o bụ nwa gi nwoke, anụ ahụ gi na ọbara gi; o bụ ya ga-ewu ulọnṣo ukwu nye Aha m.’ **20** ‘Ugbu a, Onyenwe anyị emezuola nkwa ahụ o kwere. Anochielia m nna m Devid, ugbu a, ana m anodụ n’ocheeze nke Izrel dika Onyenwe anyị kwere na nkwa. Ewuokwala m ulọnṣo ukwu nye Aha Onyenwe anyị, bụ Chineke nke Izrel. **21** Edoziekwala m ọnodụ ebe igbe ọgbugba ndị ahụ gagadi, n’ime ya ka ọgbugba ndị Onyenwe anyị dị, bụ nke ya na nna nna anyị ha gbara, mgbe o mere ka ha si n’ala Ijipt pütä.’ **22** Mgbe ahụ, Solomon guzoro n’ihu ebe ịchụ aja Onyenwe anyị, na n’ihu ọgbakọ ụmụ Izrel niile, gbasapụ aka ya abụọ chilie ha elu, **23** kwuo sị, “Onyenwe anyị, Chineke nke Izrel, o dighị Chineke dika gi n’eluiwge nke dị n’elu, maqbụ n’uwu, n’okpuru eluiwge. Gi onye na-edede ọgbugba ndị ihunanya gi na ndị ohu gi, bụ ndị ji obi ha niile na-eso ụzọ gi. **24** I mezuokwala nkwa niile i kwere nna m Devid, bụ ohu gi. I ji onụ gi kwee nkwa a ma taa, i jirila aka gi mezuo ya. **25** ‘Ugbu a, O! Onyenwe anyị, Chineke nke Izrel, mezukwaa nkwa niile i kwere Devid nna m, mgbe i sịri, ‘O bürü na ụmụ ụmụ gi elezie anya bie ndị n’uzo kwasiri ntụkwasị obi n’ihu m, n’ihe niile ha na-eme, dika gi onwe gi mere, agaghị achọ onye ga-anị n’ihu m n’ocheeze Izrel n’ime ha.’ **26** Ma ugbu a, Chineke nke Izrel, ka okwu gi, bụ nkwa nke i kwere ohu gi, bụ nna m Devid, bịa na mmezu. **27** ‘Ma o bụ ezie na gi Chineke ga-ebi n’elu ụwa? Lee, eluiwge ọbụladị ebe kachasị elu nke eluiwge, ezughị ịba gi. Olee otu ụlo a nke m wuru ga-esi bata gi? **28** Ma Onyenwe anyị Chineke m, nāa ntị n’ekpere ohu gi, na arịrị o na-arịo maka ebere. Nuru akwa na ekpere nke ohu gi na-ekpe n’ihu gi taa. **29** Biko, mee ka anya gi abụọ ghore oghe n’ebu ulọnṣo ukwu a dị, abalị na ehihie, bụ ebe a i kwuru banyere ya, sị, ‘Aha m ga-adị n’ebu ahụ,’ ka i si otu a nuru ekpere nke ohu gi ga-ekpe banyere ebe

a. **30** Nuru kwara arịrị ohu gi na nke ndị gi Izrel niile, mgbe ọbụla ha chere ihu ha n’ebu a n’ekpere. Biko, site n’eluiwge bụ ebe obibi gi nuru, mgbe i nuru biko, gbaghara kwara. **31** “Mgbe onye ọbụla mehiere mmadụ ibe ya, a kpoqị ya oku ka o bịa riụo iyi, onye dị otu a bịa, guzo n’ebu a, n’ihu ebe ịchụ aja gi a, riụo iyi ahụ. **32** Mgbe ahụ, nuru olu ya n’eluiwge ma mee ihe ziri ezi. Kpeekwa ikpe n’etiti ndị ohu gi, maa onye mejorị ikpe site n’itụkwasị n’isi ha ihe o metara, meekwa ka onye aka ya dị ọcha nwere onwe ya, site n’imeso ha dika ezi omume ha si dị. **33** “Mgbe ndị iro meriri ndị gi Izrel, n’ihị na ha mehiere megide gi, o bürü na ha alaghachikwute gi, too aha gi, na-ekpe ekpere, na-arịo gi arịrị n’ulọnṣo ukwu a, **34** biko, site n’eluiwge nuru ekpere ha, gbaghara mmehie ndị gi Izrel. Meekwa ka ha loghachita n’ala ahụ nke i nyere nna nna ha. **35** “Mgbe e gbochiri eluiwge, mee na mmiri adighị ezokwa, n’ihị na ndị gi emehiela megide gi, o bürü na ha echee ihu n’ebu a kpee ekpere, too aha gi, si na mmehie ha chegharia, n’ihị na itaala ha ahụ. **36** Biko, site n’eluiwge nuru ma gbaghara kwara mmehie ndị ohu gi, bụ ndị gi Izrel. Kuziere ha ezi ụzọ ha ga-esi bie ndị ma zidata mmiri ozozo n’ala ahụ nke i nyere ndị gi ka o bürü ihe nketa ha. **37** “Mgbe ụnwụ maqbụ ajo ọria na-efe efe ga-adakwasị ala a, maqbụ ọria na-eripịa ihe ubi maqbụ ọmụma ebu, maqbụ igurube maqbụ ükpana, maqbụ mgbe onye iro nochibidoro ha n’obodo ha niile, ihe mbibi niile maqbụ ọria ọbụla, **38** ekpere ọbụla maqbụ arịrị nke onye ọbụla n’etiti ndị gi Izrel kpere ma riọqị, n’ihị ighota ihe otiti niile nke obi ha, ha gbasapụ aka ha, ma chee ihu ha n’ebu ulọnṣo ukwu dị, **39** mgbe ahụ, site n’eluiwge bụ ebe obibi gi nuru arịrị ha. Gbaghara ma meekwa; mesoo onye ọbụla dika ihe niile ha na-eme si dị, ebe o bụ na i maara obi ha niile, n’ihị na naanị gi maara obi mmadụ ọbụla, **40** ka ha tọqị egwu gi oge niile nke ha na-ebi n’ala ahụ nke i nyere nna nna anyị ha. **41** “Ma banyere onye mba ọzọ, onye na-esonyeghi na ndị gi Izrel, kama o si n’ala ebe dị anya bịa n’ihị Aha gi, **42** n’ihị na ha ga-anị ihe banyere aha ukwu gi, n’aka gi dị ike na ogwe aka gi e setipụrụ esetipụ. Mgbe ha bijara kpee ekpere n’ulọnṣo a, **43** mgbe ahụ, site n’eluiwge ebe obibi gi nuru arịrị ha. Mekwaa ihe niile nke onye mba ọzọ ahụ na-arịo n’ekpere, ka ndị niile nke ụwa mara aha gi, tọqwa egwu gi, dika ndị nke gi bụ Izrel na-eme, ka ha matakwa na-akpokwasị Aha gi n’ulọ a nke m wuru. **44** “Mgbe ndị

gi ga-agá ibu agha megide ndí iro ha, n'ebé ọbúla i na-eziga ha, mgbe ha chere ihu ha n'uzo obodo a nke i hoputara na n'ulonso ukwu a m wuru nye Aha gi, kpee ekpere nye Onyenwe anyi, **45** mgbe ahü, site n'eluiwé nñru ekpere na aríriø amara ha, mezukwa ihe ha na-aríø (dinyekwara ha). **46** “Mgbe ha mehiere megide gi, n'ihi na o dighi mmadu ọbúla na-adighi emehie, i wee iwe megide ha, rara ha nyefee n'aka ndí iro ha, ndí dökpurú ha n'agha gaa n'obodo ozø, maøbü obodo dí anya maøbü nke dí nso; **47** o bùrù na ha anorø n'ala ahü a dökpurú ha gaa, chegharja n'obi ha, norø n'ala ebe ahü ejí ha riø gi, si, ‘Anyi emehielà, anyi emeela ihe n'adighi mma, anyi emekwala ajo omume’; **48** o bùrù na ha ejiri obi ha na mmuo ha niile chegharja, n'ala ebe ndí iro ha, bu ndí dòro ha n'agha, ma kpee ekpere nye gi chee ihu ha n'uzo ala a nke i nyere nna nna ha, n'obodo a nke i hoputara, ya na n'ulonso ukwu a m wuru nye Aha gi; **49** mgbe ahü, site n'eluiwé, ebe obibi gi, nñru ekpere ha na aríriø ha, nyekwara ha aka. **50** Gbaghara ndí gi, bu ndí mehiere megide gi, gbaghara njehie niile ha mere megide gi, ma meekwa ka ndí dòtara ha n'agha gosi ha obi ebere. **51** N'ihi na ha bu ndí gi na oke gi, ndí i mere ka ha si n'ala Ijipt püta, ala oke ita ahuhü nke nhujuanya. **52** “Ka anya gi ghore oghe n'aríriø mu bu ohu gi, nakwa n'aríriø ndí gi Izrel, biko, na-egekwa ha ntí mgbe ọbúla ha bekuru gi akwa. **53** N'ihi na gi onwe gi kewapütara ha site na mba niile nke ụwa ka ha bùrù gi ihe nketa, díka i kwupütara site n'onu ohu gi bu Mosis, mgbe gi bu Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi mere ka nna nna anyi ha si n'ala Ijipt puta.” **54** Mgbe Solomon kpechara ekpere ndí a ya na aríriø o riøgi Onyenwe anyi o si n'ihu ebe ichü aja Onyenwe anyi, bu ebe o gburu ikpere n'ala, bilie, gbasapu aka ya abuø chilie ha elu. **55** O guzoro gozie ọgbakó Izrel niile, gwa ha okwu n'oke olu si ha, **56** “Onye a goziri agozi ka Onyenwe anyi bu, onye nyere ndí ya, Izrel izuike díka o kwere na nkwa. O díkgwaghị okwu ọbúla nke na-emezughị n'ime ezi nkwa ahü niile o kwere site n'onu Mosis ohu ya. **57** Ka Onyenwe anyi Chineke anyi dinyere anyi, díka o si dinyere nna nna anyi ha. Ka o gharakwa ịhapu anyi, maøbü gbaküta anyi azu. **58** Ya nyekwa anyi mmuo ime ihe niile o chorø, díka uche nso ya si dí, na mmuo ijeki ije n'uzo ya niile, na idebe ükpurú na iwu niile nke o nyere nna nna anyi ha. **59** Ka okwu m ndí a niile, nke m ji riø amara n'ihu Onyenwe anyi díkwa Onyenwe anyi

Chineke anyi nso ehihie na abalí. Ka o nyekwara ohu ya na ndí Izrel niile aka, díka mkpa ụbochi ọbúla si di. **60** Ka ndí niile bi n'uwá mara na Onyenwe anyi bu Chineke, marakwa na o nweghi chi ozø dí karja ya. **61** Ya mere, werenu obi unu nyechasía Onyenwe anyi bu Chineke anyi, kpamkpam, na-ebinu ndú n'ükpurú ya, rubenü isi n'iwu ya, díka o dí taa.” **62** Mgbe ahü, eze ya na ndí Izrel niile chürü aja dí iche ihe n'ihu Onyenwe anyi. **63** Solomón chürü aja udo, bu nke o chürü nyé Onyenwe anyi. Ehi dí puku iri abuø na abuø, na ewu na aturu dí narí puku na iri puku abuø. Ya mere, eze na ndí Izrel niile si otu a doo ụlonsó Onyenwe anyi nso. **64** N'otu ụbochi ahü kwa, eze doro etiti ogige dí n'ihu ụlonsó Onyenwe anyi ahü nso. N'ebé ahü ka o no chüo aja nsure oku, aja onyinye mkpürü ọka na aja abuba udo. O mere nke a n'ihi na ebe ichü aja bronz nke na-eguzo n'ihu Chineke dí oke nta ibata aja nsure oku niile, aja mkpürü ọka niile nakwa aja abuba udo niile ahü. **65** Ya mere, Solomón ya na ndí Izrel niile mere mmemme a n'oge ahü, o bu nzukó dí ukwuu. Ndí mmadu bijara sitere na Lebo Hamat ruo na mmiri iyi Ijipt. Ha mere mmemme a n'ihu Onyenwe anyi Chineke anyi, ụbochi asaa tinyere ụbochi asaa ọzokwa, ya bu agukota ha ụbochi iri na ano. **66** N'ubochi nke na-esø ya, o zilagara ndí ahü niile. Ha goziri eze, laakwa n'ulo ha, n'inñri ọnu na obi uto n'ihi ihe ọma niile nke Onyenwe anyi meere ohu ya Devid, na ndí ya Izrel.

9 Mgbe Solomón rüchara ụlonsó ukwu Onyenwe anyi, na ụlozeze, rüzukwaa ihe niile bu nke o bu n'obi ime, **2** Onyenwe anyi mere ka o hụ ya anya nke ubgoro abuø díka o mere ka o hụ ya anya na Gibion. **3** Onyenwe anyi sıri ya, “Anula m ekpere gi, na aríriø gi, nke i riøgi n'ihu m. Edoola m ụlonsó a nke i wuru nso, site n'itinye Aha m n'ebé ahü ruo mgbe ebighi ebi. Anya m na obi m abuø ga-adíkwa n'ebé ahü ụbochi niile. **4** “Ma gi onwe gi, o bùrù na i jiri obi zuruoke na omume ziri ezi, bie ndú n'ikwesi ntukwası obi n'ihu m díka Devid nna gi mere, na-eme ihe niile m nyere n'iwu, debe ükpurú m na iwu m niile, **5** mgbe ahü, aga m eme ka ocheeze ọchichí gi n'Izrel guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi, díka m kwere nna gi Devid nkwa, mgbe m sıri, ‘I ghaghị inwe onye nnochite anya n'ocheeze Izrel.’ **6** “Ma o bùrù na unu, maøbü ümụ ümụ unu alaghachi azu, site n'ebé m nö, jü idebe iwu na ükpurú niile bù nke m nyere unu, püø gbasoro chi ndí ozø ife ha ofufe na ikpo isiala nye

ha, 7 mgbe ahụ, aga m esite n'ala ahụ nke m nyere ha wezuga Izrel. Aga m ajukwa ụlọnsø a m doro nsø nye Aha m. Izrel ga-aghø ihe ejí atụ ilu na ihe ikpa ọchị n'etiti ndị niile. 8 O bụ ezie na ụlọnsø ukwu a kachasi elu ugbu a, ma ọnọdu ya ga-eju ndị niile gáesi n'akukụ ya gafee anya. Ha ga-emi ọnụ, sị, ‘Gini mere Onyenwe anyị ji mee ala a na ụlọnsø a, ihe dí otu a?’ 9 Ndị mmadụ ga-aza, ‘N’ihí na ha gbakutara Onyenwe anyị Chineke ha azụ, onye kpópútara ha site n'ala Ijipt azụ, makụo chi ndị ọzo, na-akpø isiala na-efekwa ha ofufe. O bụ n’ihí nke a ka O ji mee ka ihe ojoo niile ndị a biákwasí ha.’’ 10 N’ogwugwu iri afø abụo, mgbe Solomon ji wuo ụlo abụo ndị a, ya bụ ụlọnsø Onyenwe anyị na ụlọze. 11 Eze Solomon nyere Hiram, eze Taja, iri obodo abụo dí na Galili, n’ihí osisi sida, na osisi junipa, na ọlaedo niile Hiram butere ya díka o si chọqo ya. 12 Ma mgbe Hiram si Taja gaa ihi obodo ndị a nke Solomon nyere ya, ha amasighị obi ya. 13 Ya mere, o jụrụ sị, ‘Nwanne m nwoke, ụdi obodo dí ańaa bụ ihe a i nyere m?’ N’ihí ya, o kporo ha Kabul, aha ọ na-aza ruo taa. 14 Hiram zigaara eze ọlaedo dí puku kilogram anọ na iri asato. 15 Nke a bụ akukọ banyere ndị ọru mmanye niile eze bụ Solomon chikötara maka ịrụ ụlọnsø ukwu Onyenwe anyị, na ụlọze nke ya, na ebe e wusiri ike nke Milo, na mbidi Jerusalem, Hazo, Megido nakwa Gaza. 16 Fero eze Ijipt buru agha na mbụ merie Gaza, kpoo ya ọkụ, gburkwa ọtụtu ndị Kenan bi n’obodo ahụ, were ya nye nwa ya nwanyị, bụ nwunye Solomon, ka ọ burụ ihe o ji duo ya ụlo. 17 Solomon wugharịrị obodo Gaza, wuokwa ndịda Bet-Horon, 18 Baalat na Tadmø nke dí n’ozara n’ime ala ya. 19 O wukwara ọtụtu obodo ebe nchikoba ihe, obodo ebe idebe ụgbø agha na ịnyinya ya niile. O wuru ihe ọbụla gurụ obi ya aghụ iwu na Jerusalem, Lebanon na n’oke ala ahụ niile ọ na-achị. 20 Ndị niile fôdụru ndụ n’etiti ndị Amorait, ndị Het, ndị Periz, ndị Hiv na Jebus (ndị ahụ abughị ndị Izrel), 21 ndị ụmụ ụmụ ha niile fôdụru n’ala ahụ, ndị ahụ ndị Izrel na-enweghị ike egbuchapụ, ndị a ka Solomon mere ndị ọru mmanye na ndị ohu, nke a bükwa ọnọdu ha ruo taa. 22 Ma Solomon emeghị ka onye Izrel ọbụla burụ ohu. Kama ha bụ ndị ikom agha, ndiisi ọru n’ochichị, ndiisi ndị ochiaghà, ndiisi ụgbø agha na ndị na-agba ịnyinya agha ya. 23 Ndị a bükwa ndiisi na-ahụ ihe banyere ọru niile nke Solomon ji n’aka. Ndị Izrel dí narị ise na iri ise, ka e mere ndiisi na-elekóta ndị ọru Solomon. 24 Emesịa, ada Fero sitere n’obodo

Devid püta gbagoo n’ulọze nke Solomon wuuru ya. Solomon wukwara ebe mpüta nke ụlo ahụ. 25 Ugboro ato n’afø, ka Solomon na-achụ aja nsure ọkụ, na aja udo n’elu ebe ịchụ aja o wuru nye Onyenwe anyị, tinyere aja nsure ọkụ ihe na-esi isi ụtọ ọ na-achụ n’ihu Onyenwe anyị. O si otu a wuchaa ụlọnsø ukwu Onyenwe anyị. 26 Eze Solomon wukwara ọtụtu ụgbø mmiri n’Eziọn Geba, bụ nke dí n’akukụ Elat, n’ọnụ mmiri Oke osimiri Uhie n’ala Edom. 27 Hiram zigaara ndị ikom ya na-anya ụgbø, ndị maara ihe banyere ime njem osimiri nke ọma, ka ha soro ndị ikom Solomon jee ozi n’ime ụgbø ndị a. 28 Ha nyaara ụgbø gaa Ofia, site n’ebé ahụ bulatara eze Solomon ọlaedo nke ịdị arọ ya ruru puku kilogram iri na anọ na nari abụo na asato.

10 Mgbe eze nwanyị Sheba nṣuru akukọ Solomon, na ịdị na mma nke dí n’etiti ya na Onyenwe anyị, ọ bijara ka o were ọtụtu ajuju siri ike nwalee Solomon. 2 O bìarutere Jerusalem, ya na ọtụtu ndị ozi n’ebé ha bara ụba, ndị so ya, tinyere ọtụtu ịnyinya kamel ndị bu ụda dí iche iche, ọtụtu ọlaedo na nkume dí oke ọnụahịa dí iche iche. Ọ bijakwutere Solomon, ya na ya kparịtarà ụka banyere ihe niile nke dí ya n’obi. 3 Solomon zara ya ajuju ya niile; ọ dikwaghị ihe siiri eze ike ikowara ya. 4 Mgbe eze nwanyị Sheba hụru amamihe niile nke Solomon, hụkwa ụlọze o wuru, 5 na ihe oriri a na-adökwasí n’elu tebul ya, usoro ọnọdu nke ndiisi ọchichị ya, na ndị guzo na-ejere ya ozi n’uwe ha yi, onye na-ebu iko ihe ọnụnụ ya, na aja nsure ọkụ niile ọ na-achụ n’ulọnsø Onyenwe anyị, ọ dikwaghị ihe ọzọ ọ maara ọ ga-eme, maobụ kwuo. 6 O siri eze, ‘Akukọ niile m nọ n’ala m nụ banyere ihe niile i rụpütara na amamihe gi bụ eziokwu. 7 Ma ekwenyeghị m akukọ ndị a tutu ruo mgbe m bijara jiri anya m abụo hu ha. N’ezie, ihe m nṣuru erughị ọkara; n’amamihe nakwa n’iba ụba gi, i tükwasila ihe n’akukọ m nṣuru. 8 Lee, ụdi ọnụ ndị gi na-enwe. Lee, ụdi ọnụ nke ndị ozi na-enwe, bụ ndị na-eguzo n’ihu gi mgbe niile na-anụ okwu amamihe gi. 9 Ngozị dírị Onyenwe anyị Chineke gi, onye nwere mmasị n’ebé i nọ, o debere gi n’ocheeze Izrel. N’ihí iñhunanya nke Onyenwe anyị na-adị ruo mgbe ebighị ebi n’ebé Izrel nọ, o meelee gi eze, ka i debe ikpe ziri ezi na ezi omume.’’ 10 O nyere Solomon onyinye ọlaedo ịdị arọ ya di puku kilogram anọ, nyekwa ya ọtụtu ụda na-esi isi ụtọ dí iche iche, na ọtụtu nkume dí oke

onuahia. O nwebeghi oge ozø ewebatara otutu uda na-esi isi ụtø dika ndi ahụ eze nwanyi Sheba nyere eze Solomon. 11 (Ozokwa, otutu ugbo mmiri nke eze Hiram bubatara olaedo site n'Ofia bulatara Solomon. Ha sitekwara n'ebe ahụ bute osisi almuñ n'ebe ọ bara ụba, na otutu nkume di oke onuahia di iche iche. 12 Eze ji osisi almuñ ndi a wuo ogidi ndabere di n'ulonso ukwu Onyenwe anyi na nke ụløeze. O jikwa ya meere ndi na-abu abu ugbo akwara na une. O dibeghi mgbe ọbula ahụrụ maobu tħabata osisi almuñ ha otu a site n'ubochi ahụ ruo taa.) 13 Eze Solomon nyekwara eze nwanyi Sheba ihe niile ọ chorø na ihe niile bụ nke ọ rjorø, na-agunyeghi onyinye niile Solomon nyere ya dika eze ọ bụ. Emesia, ọ hapurụ laghachị n'ala nke aka ya, ya na ndi na-ejere ya ozi. 14 Otutu ịdi arø nke olaedo Solomon na-enweta kwa afø bụ puku kilogram iri abuø na ato, 15 na-agunyeghi uru nke na-esi n'aka ndi na-atu mgbereahia na ndi nazu ahịa na nke sitekwara n'aka ndi eze Arebjia niile, nakwa n'aka ndişi na-achị obodo niile nke ala ahụ. 16 Eze Solomon kpuru narị ọta olaedo ukwu abuø site n'olaedo etipiara etipia. Ọ bụ olaedo nke ịdi arø ya ruru kilogram isii na ụma itoolu ka ejị kpụo ọta ọbula. 17 Ọ kpukwara narị ọta nta ato, nke sitere na olaedo etipiara etipia. Ọ bụ olaedo ịdi arø ya ruru kilogram ato na ọkara ka ejị kpụo ọta ọbula. Eze debere ha n'uløeze n'Oke Ohia Lebanon. 18 Eze mekwara ocheeze di ukwu nke e ji ọdu enyi na olaedo a nuchara anucha machie. 19 Ocheeze ahụ nwere ihe nrigo isii, o nwere elu di gburugburu n'azụ ya. E nwere ebe ntukwasị aka n'akukụ abuø ya, nke nwere oyiyi ọdum abuø guzo n'akukụ nke ọbula n'ime ha. 20 Ọdum iri na abuø na-eguzo n'elu ihe nrigo isii ahụ, otu n'akukụ isi abuø nke ihe nrigo ọbula. Ọ dikwaghị alaeze ozø di nke e mere ihe di otu a nye. 21 Ihe niile Solomon nwere nke e ji arñ ihe bụ olaedo ka e ji mee ha. Ngwongwo niile nke di n'ime ụløeze n'Oke Ohia Lebanon bùkwa olaedo a nuchara anucha ka e ji kpụo ha. Ọ dighị ihe e ji olaocha kpụo, n'ihi na-agunyeghi olaocha dika ihe ọbula n'oge Solomon. 22 Eze nwere otutu ugbo mmiri e ji azu ahịa n'oke osimiri, tinyere ugbo nke Hiram. Otu ugbo n'afø ato, ka ugbo mmiri ndi a na-alota, buru olaedo, olaocha na ọdu enyi, enwe na adaka di iche iche bata. 23 Eze Solomon bara ụba n'akụ, nwekwara amamihe karia ndi eze niile di n'ụwa. 24 Ụwa niile na-abia ichø ihu Solomon ka ha nñta okwu amamihe nke Chineke tinyere n'obi ya. 25 Onye ọbula

bjakwutere ya na-ebutere ya onyinye inata ihuoma, ya bụ ngwa olaocha na olaedo, uwe di iche iche, ngwa agha, ụda di iche iche, inyinya na inyinya muul, nke a bụ kwa afø, kwa afø. 26 Solomon chikobara otutu ugbo agha na inyinya di iche iche. O nwere ugbo agha di otu puku na narị anø na inyinya agha di puku iri na abuø n'onuogugu, ndi o debere ụfodụ n'ime ha n'obodo ugbo agha ya ma ndi ozø di na Jerusalem ebe ya onwe ya no. 27 Eze mere ka olaocha baa ụba dika nkume efu na Jerusalem. O mekwara ka osisi sida di otutu dika osisi sikamø nke di n'ala ala ugwu di iche iche. 28 A na-esite n'Ijipt nakwa ala Kue atubatara Solomon inyinya. Ndị ahịa eze na-azụta ha site na Kue n'omu ahịa a na-ere ha n'oge ahụ. 29 Ha sitere n'Ijipt tħabata otu ugbo agha n'onu ahịa narị shekel olaocha isii, jirikwa otu narị shekel na iri shekel ise zuta otu inyinya. Ha zipukwara ha nye ndi eze niile nke ndi Het na ndi Aram.

11 Ma eze Solomon huru otutu ndi inyom mba ozø n'anya, tinyere nwa nwanyi Fero, ha bụ ndi inyom ndi Moab, ndi Amon, ndi Edom, ndi Saidon na ndi Het. 2 Ha bụ ndi sitere na mba ndi ahụ Onyenwe anyi gwara Izrel si, "Unu na ha agaghị aluriatkwa di na nwunye, n'ihi na ha aghaghị ime ka obi unu gbasoo chi niile ha." Ma, n'agbanyeghi nke a, Solomon rapara ha n'ahụ n'ihi iħumanya. 3 Onuogugu ndi inyom Solomon luru di narị asaa, bụ ndi amuru n'obi ndi eze. O nwekwara ndi iko nwanyi, onuogugu ha di narị ato. Ndị inyom ya duhiere obi ya. 4 Mgbe Solomon għorġi agadi, ndi inyom ndi a duhiere obi ya mee ka ọ gbasoo chi ndi ozø, nke mere na o jikwaghị obi ya niile gbasoo Onyenwe anyi Chineke ya, dika Devid bụ nna ya mere. 5 Ọ gbasoro Ashtoret, bụ chi ndi Saidon na Molek, bụ chi rurụ aru nke ndi Amon. 6 N'uzo di otu a, Solomon mere ihe ojoo n'anya Onyenwe anyi. O soġħi üzø Onyenwe anyi dika nna ya Devid si mee n'ubochi niile nke ndu ya. 7 N'elu ugwu di n'owwua anyanwü Jerusalem, Solomon wuru ebe di elu nye Kemosh, chi rurụ aru nke ndi Moab, wuokwara Molek chi rurụ aru nke ndi Amon. 8 O mekwara otu ihe ahụ nye ndi nwunye ya niile si mba ozø, bụ ndi na-achu aja nsure okable ihe na-esi isi ụtø, na-achukwa aja nsure okable di iche iche nye chi niile ha. 9 Onyenwe anyi were iwe di ukwuu megide Solomon, n'ihi na obi ya esitela n'ebe Onyenwe anyi Chineke Izrel no pøo, bụ onye mere ka ọ hụ ya anya ugboro abuø. 10 Ọ bụ ezie na o

nyere Solomon iwu ka ọ ghara ịgbaso chi ndị ọzọ, ma Solomon erubeghi isi n'iwu a Onyenwe anyị nyere. **11** Ya mere, Onyenwe anyị gwara Solomon okwu sị, “Ebe ọ bụ na i mere ihe dị otu a, jụ idebe ọgbugba ndị m na ụkpuru m, nke m nyere gị idebe, aghaghị m isite n'aka gị dökapụ alaeze a, were ya nye otu n'ime ndị na-ejere gị ozi. **12** Ma n'ihi nna gi Devid agaghị m eme ihe ndị a mgbe i dị ndị. Aga m anapụ nwa gị nwoke alaeze Izrel. **13** Ma agaghị m anapucha ya alaeze Izrel niile, kama aga m eme ka ọ bürü eze otu ebo Izrel, n'ihi Devid, na n'ihi Jerusalem, obodo m hoputara nye onwe m.” **14** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị mere ka onye iro bilie megide Solomon. Onye a bụ Hadad onye Edom, onye sikwa n'ezinaulọ ndị eze Edom. **15** N'oge gara aga, mgbe Devid na-ebuso ndị Edom agha, Joab, onyeisi ndị agha, onye gara ili ndị agha e gburu egbu, tigburu ndị ikom niile nọ n'Edom. **16** Joab na ndị agha Izrel niile nogidere n'ebé ahụ ọnwa isii, tutu ruo mgbe ha gbuchapuru ndị ikom niile nọ n'Edom. **17** Ma Hadad, onye bụ nwantakirị n'oge ahụ, gbapurụ ọso gbaga Ijipt, ya na ụfodụ ndịsị ochichị Edom, ndị jeere nna ya ozi. **18** Ha sitere n'ala Midia gaa Paran. Site na Paran, ha duuru ụfodụ ndị mmadụ, ndị sooro ha gaa Ijipt, jekwuru Fero eze Ijipt, onye nyere Hadad ụlo obibi na ala, nyekwa ya ihe oriri. **19** Hadad hütara amara n'ihu Fero, nke mere na ọ kponyere ya nwanne nwanyị Tapenes bụ nwunye eze ka ọ bürü nwunye ya. **20** Nwanne Tapenes mütara ya nwa nwoke aha ya bụ Genubat, onye Tapenes zülitete n'ulqoze. Genubat biri n'etiti ụmụ Fero. **21** Mgbe Hadad nọ n'Ijipt, ọ nñụ na Devid sooro ndị nna nna ya ha dina n'onwụ na Joab ochiagha ndị agha anwụokwala, ọ riọrọ Fero aririọ ka o kwenye ka ọ laghachi n'Edom. **22** Fero jụrụ ya ajụjụ sị ya, “Gịnị mere i ji chọqị ịla? O nwere ihe i chọqị nke i na-adighị enweta n'ebé a?” Hadad zara sị ya, “O nweghị ihe kọrọ m, kama kwere ka m laghachi.” **23** Nwoke ọzọ Chineke mere ka ọ bürü onye iro Solomon bụ Rezon nwa Eliada, onye gbapurụ site n'aka nna ya ukwu bụ Hadadeza, eze Zoba. **24** Devid lara ndị agha Zoba n'iyi, Rezon chikötara ndị ikom gbara ya gburugburu, ghọ onyendu ha, ndị nnupu isi a gara Damaskos biri n'ebé ahụ, na-achikwa n'ebé ahụ. **25** Ogologo ụboghị niile nke ndị Solomon, Rezon bụ onye iro Izrel, tinityekwara nsogbu nke Hadad wetaara Izrel. Rezon bụ eze ndị Aram, bùrukwa onye na-emegide Izrel. **26** Jeroboam nwa Nebat, onye Ifrem nke Zereda, otu n'ime ndị ozi Solomon, biliri megide eze. Nne

ya bụ Zerua, nwanyị di ya nwurụ anwụ. **27** Nke a bụ akukọ banyere otu o siri bilie imegide eze: Solomon wugharịri Milo, wuziekwa ntipu dị na mgbidi obodo Devid bụ nna ya. **28** Ugbu a Jeroboam, n'onwe ya, bụ dimkpa. Mgbe Solomon hụrụ otu nwokorobia a si arụzi ọru ya nke ọma, o mere ya onye nlekota ndị ọru niile si n'ezinaulọ Josef. **29** Ma otu ụboghị, mgbe Jeroboam si Jerusalem na-apụ, o zutere Ahija onye amuma, onye Shilo, n'uzo, ebe o yi uwe ọhụrụ. Ọ bụkwa naanị ha abụo no n'ohịa mgbe ahụ. **30** Mgbe ahụ, Ahija yipurụ uwe ọhụrụ nke o yi n'ahụ dowaşa ya ụzo iri na abụo. **31** Mgbe ahụ, o gwara Jeroboam sị, “Chịri iberibe iri nye onwe gị, n'ihi na otu a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel sịri, ‘Lee, aga m anapụ Solomon alaeze a, ma aga m enyekwa gị ebo iri n'ime ha. **32** Ma aga m ahapurụ ya otu ebo, n'ihi ohu m Devid na n'ihi Jerusalem obodo m hoputara site n'ebو niile nke Izrel. **33** N'ihi na ha ahapula m malite ikpo isiala nye Ashtoret, chi nwanyị ndị Saïdọn; na nyekwa Kemosh, chi ndị Moab; na nye Molek, chi ụmụ Amon. Ha agbasoghị ụzo m, ha emekwaghị ihe ndị ahụ m gụru dika ezi ihe. Ha edebeghi iwu m na ụkpuru m niile dika Devid nna Solomon mere. **34** “Ma agaghị m anapụ alaeze ya ubgu a, n'ihi ohu m Devid, onye m hoputara, na onye mere ihe tọrọ m ụtọ. Aga m ahapurụ Solomon ka ọ nogide dika eze ụboghị ndị ya niile. **35** Ma aga m anapụ alaeze ya site n'aka nwa ya, nye gị ebo iri. **36** Nwa ya ka m ga-enye otu ebo, n'ihi na achọrọ m ka Devid ohu m nogide ibụ eze Jerusalem, obodo m hoputara nye onwe m, ebe m mere ka Aha m dīri. **37** Ma otu ọ dị, gị ka m ga-ewere. I ga-abukwa onye ga-achị ebe ahụ niile obi gị chọrọ; i ga-abụ eze Izrel. **38** Ọ bürü na i gee ntị mee ihe niile m ga-enye gi n'iwu, jekwa ije n'irubere m isi, mee ihe ziri ezi n'anya m, site n'idebe ụkpuru niile na iwu niile, dika ohu m Devid mere, aga m anonyere gị. Aga m ewuru gị ụlo ga-adigide dika m siri wuoro Devid. Aga m enyekwa gị Izrel. **39** Aga m eweda agburụ Devid n'ihi ihe a, ma ha agaghị abụ ndị e wedara n'ala ruo ebighị ebi.” **40** Solomon gbalịri igbu Jeroboam, ma Jeroboam gbaara ọso gbawuru eze Shishak nke Ijipt. Ọ nökwarra n'Ijipt ruo mgbe Solomon nwurụ. **41** Ma banyere ihe ndị ọzọ mere n'oge ochichị Solomon, nke bụ, ihe niile o mere na amamihe o gospitara, ọ bụ na-edeghi ha n'akwukwọ akukọ nke Solomon? **42** Solomon chịri Izrel niile iri afọ anọ na Jerusalem. **43** O sooro nna

nna ya ha dina n'onzwu, e lie ya n'obodo Devid bu nna ya. Rehoboam nwa ya, ghokwara eze n'onzodu nna ya.

12 Rehoboam gara Shekem, n'ihi na Izrel niile zukorø ebe ahü ime ya eze. **2** Mgbe Jeroboam nwa Nebat nñru nke a (o ka no n'Ijipt ebe o gbagara oso ndu site n'aka eze Solomon), o sitere Ijipt lota. **3** Ya mere, ha ziri ozi kpoo Jeroboam, ya na ogbakó Izrel niile jekwuru Rehoboam si ya: **4** “Nna gi boro anyi ibu arø, ma ubgu a mee ka ibu arø na iyagba arø a nke o bokwasirị anyi, di mfe, anyi ga-ejere gi ozi.” **5** Rehoboam zara ha si, “Laanụ, ụbuchi ato gasia unu biaghachikwutenu m.” N'ihi ya ndi ahü lara. **6** Mgbe ahü, eze Rehoboam gara ịnata ndumodù n'aka ndi okenyé, bu ndi jeere nna ya Solomon ozi n'oge o di ndu, si ha, “Olee ndumodù unu ga-enye m maka mu inye ndi a ọsisa?” **7** Ha zara ya, “O buru na i ga-abu odibo nye ndi a taa, jeere ha ozi, nyekwa ha ọsisa di mma, ha ga-anogide buru ndi ohu gi mgbe niile.” **8** Ma o nabataghị ndumodù ndi okenyé nyere ya, o gakwuru umu okorobia ndi ya na ha tokorø, bukwá ndi na-ejere ya ozi, ka ha nye ya ndumodù. **9** Rehoboam jürü ha si, “Gini bu ndumodù unu? Gini bu ọsisa anyi ga-enye ndi a na-asị, ‘Mee ka ibu arø nna gi bokwasirị anyi di mfe?’” **10** Umụ okorobia ahü, bu ndi ya na ha tokorø, zaghachiri si, “Gwa ndi ahü siri gi, ‘Nna gi bokwasirị anyi ibu arø, ma mee ka ibu anyi di mfe,’ i ga-agwa ha, si, ‘Mkpisiaka nta di n'aka m gbara okpotokpo karịa ukwu nna m.’ **11** Nna m boro unu ibu arø; aga m atukwasí ihe n'ibu ahü mee ka o di arø karịa. Nna m ji apipià dòò unu aka na ntí, maobu akpi ka m ga-eji mekpaa unu ahü.” **12** Mgbe ụbuchi ato gasirị, Jeroboam na ndi Izrel niile biaghachiri inyurụ ọsisa Rehoboam, díka eze kwuru, si, “Laghachitenu n'ubochi nke ato.” **13** Eze sara ndi a okwu n'olu di ike. O jürü ndumodù nke ndi okenyé nyere ya, **14** ma gbasoro ndumodù nke umu okorobia nyere. O siri, “Nna m mere ka ibu unu di arø, aga m eme ka ibu unu di arø karịa. Nna m ji apipià dòò unu aka na ntí, aga m ejì akpi mekpaa unu ahü.” **15** Ya mere, eze ariaghị ndi ahü ntí, n'ihi mgbanwe nke onzodu niile a sitere n'ebé Onyenwe anyi nō, ka e mezuo okwu ahü Onyenwe anyi gwara Jeroboam nwa Nebat site n'onzu Ahija onye Shilo. **16** Mgbe Izrel niile hñru na eze jürü ige ha ntí, ha zaghachiri ya si, “Olee oke anyi nwere n'ime Devid? Olee ihe nketa anyi nwere n'ime nwa Jesi? Ndí Izrel, laanụ n'ulø ikwu unu! Gi

Devid lekotakwa ulø nke gi.” Ya mere, ndi Izrel lara n'ulø ha. **17** Ma banyere ndi Izrel bi n'obodo niile nke Juda, Rehoboam gara n'ihu buru eze ha. **18** Eze Rehoboam zipurụ Adoniram, onyeisi na-elekota ndi oru mmanyé, ma ndi Izrel niile ji nkume tugbu ya. Ma eze Rehoboamjisiri ike gbaba n'ime ugbo agha ya, gbalaga laa Jerusalem. **19** Ya mere, Izrel no na nnupu isi megide ulø Devid ruo taa. **20** Mgbe ndi Izrel nñru na Jeroboam alaghachitala, ha ziri ya ozi si ya puta n'ihu oha mmadu. N'ebe ahü ka ha no mee ya eze Izrel. O dighi ebo ọbula kwenyere iso ulø Devid, karịakwa ebo Juda. **21** Mgbe Rehoboam biarutere Jerusalem, o kpokotara ndi ulø Juda niile na ndi ebo Benjamin, ha di narị puku na iri asato n'onzogugu, umu okorobia ndi tozuru iga agha, ka ha gaa buso ulø Izrel agha ma weghachitekwa alaeze n'okpuru ochichị Rehoboam, nwa Solomon. **22** Ma okwu Chineke rutere Shemaya onye nke Chineke ntí, si, **23** “Gwa Rehoboam, nwa Solomon eze Juda, na ndi Juda niile, na Benjamin na ndi ozø niile, si ha, **24** Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, ‘Unu agakwala gaa buso umunna unu, bu ndi Izrel agha. Laghachinu, nwoke ọbula n'ulø ya, n'ihi na o bu m na-emē nke a.’” Ya mere, ha rubere isi n'okwu Onyenwe anyi, onye ọbula n'ime ha laghachikwara n'ulø ya díka Onyenwe anyi nyere n'iwu. **25** Mgbe ahü, Jeroboam wusiri Shekem di n'ala ugwu Ifrem ike, biri n'ebe ahü. N'ebe ahü ka o si puo, gaa wuo obodo Peniel. **26** Ma Jeroboam chere n'obi ya, si “Ugbu a, ka alaeze nwere ike laghachikwa n'aka ulø Devid. **27** N'ihi na o buru na ndi mmadu gaa ịchü aja n'ulonsø ukwu Onyenwe anyi nke di na Jerusalem, obi ha nwere ike laghachikwuru onyenwe ha, bu Rehoboam eze Juda. Ha ga-egbu m, laghachikwuru eze Rehoboam.” **28** Mgbe o natachara ndumodù, eze kpuru umu ehi ọlaedo abu. O siri ndi mmadu, “O bu oke oru nye unu igbagó Jerusalem. Leenü chi unu, ndi Izrel, ndi sitere n'Ijipt kpoputa unu.” **29** Otu n'ime ha ka o guzobere na Betel, tinyekwa nke ozø na Dan. **30** Ihe a ghorø mmehie diri ha, n'ihi na ndi mmadu na-abia kpoo isiala nye nke di na Betel ma gaakwa ebe di anya, díka Dan, n'ihi ife ehi ọlaedo nke di n'ebe ahü ofufe. **31** Jeroboam wuru ebe ịchü aja n'ebe di elu di iche iche. O hoputara ndi nchüaja site n'etiti ndi Izrel niile, n'agbanyeghi na ha abughi ndi Livayi. **32** O hiwere mmemme a na-emē n'ubochi nke iri na ise n'onzwa nke asato, díka mmemme a na-emē na Juda. O chukwara aja n'ebe ịchü aja. O mere nke a na Betel,

chụoọ ụmụ ehi ọlaedo ahụ ọ kpuru aja. O tinyere ndị nchüajị n'orụ n'ebe niile dị elu nke o mere ka ha dịrị na Betel. 33 N'ubochị nke iri na ise, n'onwa asatọ, bụ ọnwa nke ya onwe ya cheputara, ọ chürü aja dị iche iche n'elu ebe ịchụ aja o wuru na Betel. Ya mere, o hiwere mmemme a ka ọ dịrị ndị Izrel niile; ya onwe ya kwa gara chụo aja onyinye dị iche iche n'elu ebe ịchụ aja.

13 Otu onye nke Chineke si Juda bịa Betel, site

n'okwu nke Onyenwe anyị oge Jeroboam guzo n'ebe ịchụ aja ka ọ chụo aja. 20 Tiri mkpu n'oke olu megide ebe ịchụ aja ahụ dika okwu Onyenwe anyị sị dị, “Ebe ịchụ aja, ebe ịchụ aja! Otu a ka Onyenwe anyị na-ekwu: ‘A ga-amụ otu nwa nwoke n'ụlo Devid, aha ya ga-abụ Josaya. Ọ ga-eji ndị nchüajị niile nke ebe dị elu, bụ ndị na-achụ aja n'elu gi, chụo aja n'elu gi. A ga-esurekwa ọkpukpụ ndị mmadụ ọkụ n'elu gi.’” 3 N'ubochị ahụ, onye nke Chineke ahụ kwuru okwu banyere ihe ịribama ga-emezu. O kwuru sị, “Nke a bụ ihe ịribama Onyenwe anyị ji emesi okwu ya ike: Ebe ịchụ aja a ga-agbawa ụzọ abụo. Ntụ dị n'elu ya ga-awuasasi n'ala.” 4 Mgbe eze Jeroboam nṣụ ihe onye nke Chineke ahụ kwuru megide ebe ịchụ aja Betel, o setipuru aka ya site n'ebe ịchụ aja ahụ sị, “Jidenu nwoke al!” Ma aka ahụ ọ setipuru tüğide nwoke ahụ kpọnwurụ na o nwekwaghi ike iweghachi ya azụ ozo. 5 Ozokwa, ebe ịchụ aja ahụ gbawara abụo, ntụ dị n'elu ya wusikwara n'ala dika ihe ịribama nke onye amuma Chineke nyere, site n'okwu Onyenwe anyị. 6 Mgbe ahụ, eze sıri onye nke Chineke ahụ, “Biko, rịọ Onyenwe anyị Chineke gi, kpekwarị m ekpere ka e nyeghachi m aka m.” Ya mere, onye nke Chineke ahụ rịọ Onyenwe anyị site n'ekpere, emekwara ka aka eze dighachi díkwa ka ọ dị na mbụ. 7 Emesia, eze gwara onye nke Chineke ahụ okwu sị, “Soro m gaa n'ụlo m. Aga m enye gi ihe oriri, nyekwa gi onyinye.” 8 Ma onye nke Chineke ahụ zara eze sị, “Ọ bürü na i nye m ọkara ihe niile i nwere, agaghị m eso gi baa n'ime ụlo gi. Agaghị m erikwa nri gi maobụ nụo mmiri n'ebe a. 9 N'ihi na-enyere m iwu site n'okwu Onyenwe anyị, sị, ‘Erila nri, aňukwala mmiri, esitekwala ụzọ i si gaa laghachi.’” 10 Ya mere, o sitere n'uzo ozọ lawa, nke na-abughi ụzọ o si bịa Betel. 11 Ma o nwere otu onye amuma bụ agadi bi na Betel. Onye ụmụ ya bijara kọrọ ihe niile onye nke Chineke ahụ mere n'ubochị ahụ na Betel, ha kókwaara nna ha ihe niile ọ gwara eze. 12

Nna ha jụrụ ha, “Olee ụzọ ọ gara?” Ụmụ ya ndị ikom ziri ya ụzọ nke onye nke Chineke ahụ si Juda gara. 13 Mgbe ahụ, ọ sıri ụmụ ya ndị ikom, “Jikekwaranụ m ịnyinya ibu m.” Ha jikekwara ya ịnyinya ibu, ọ nökwasirị n'elu ya. 14 Ọ gbasoro onye nke Chineke n'azụ, ọ hụrụ ya ka ọ nọ ala n'okpuru osisi ook, Ọ sıri ya, “Ọ bụ gi bụ onye nke Chineke ahụ si Juda bịa?” Ọ zara, “E, ọ bụ mụ onwe m.” 15 Onye amuma ahụ sıri ya, “Soro m ka anyị gaa n'ụlo m, ka i rie nri.” 16 Ma ọ sıri, “Apughị m iso gi laghachi azụ, maobụ rie nri, ma ọ bükwa nụo mmiri ọbula n'ebe a. 17 N'ihi na a gwara m site n'okwu Onyenwe anyị sị, ‘Erikwala nri maobụ nụo mmiri n'ebe ahụ, maobụ soro ụzọ i si gaa lọtakwa.’” 18 Ma onye nke ozọ sıri ya, “Mụ onwe m bükwa onye amuma dika gi, mmụo ozi zikwara m ozi site n'okwu Onyenwe anyị sị, ‘Kpọrọ ya ka o soro gi laghachi n'ụlo gi, ka o rie nri, nụo kwara mmiri.’” (Ma ọ gwara ya okwu ugha.) 19 Ya mere, nwoke nke Chineke ahụ soro ya laghachi rie nri, nụo kwara mmiri. 20 Ma mgbe ha abụo nnodu na-eri ihe na tebul, okwu Onyenwe anyị rutere onye amuma agadi ahụ ntị, bụ onye mere ka ọ lögħachi azụ. 21 Ọ kpọrọ onye nke Chineke ahụ si Juda bịa sị ya, “Otu a ka Onyenwe anyị na-ekwu, ‘N'ihi na i nupula isi n'okwu ọnụ Onyenwe anyị, hapụ idebe iwu Onyenwe anyị Chineke gi nyere gi.’ 22 I lagħachikwara n'ebe a, rie nri, nụo kwara mmiri, bụ ebe ọ gwara gi sị gi, erila nri, aňukwala mmiri. Ya mere, agaghị eli ozu gi n'ala ili nna gi ha.” 23 Mgbe onye nke Chineke ahụ risiri nri, nụo kwara ihe oňuňu, ha kwadooro ya ịnyinya ibu nke onye amuma ahụ kpogħachiri ya azụ. 24 Dika ọ na-alaghachi, otu odata zutere ya n'uzo, dogbuo ya. Ma ọ hapuru ozu ya ka ọ togborö n'okporożo, ma ịnyinya ibu ya ma odata ahụ dogburu nwoke ahụ guzokwa n'akukụ ozu ya. 25 Ndị mmadụ na-agafe hụrụ ozu ahụ ka ọ togborö n'uzo, hukwa ka odata ahụ guzo n'akukụ ya. Ndị a gara kọ akukụ ihe ha hụrụ n'uzo n'obodo ebe onye amuma agadi ahụ bi. 26 Mgbe onye amuma ahụ mere ka ọ laghachi azụ nṣụ ihe mere, ọ sıri, “Ọ bụ onye nke Chineke ahụ nupuru isi n'okwu Onyenwe anyị. Onyenwe anyị enyefela ya n'aka odata, nke dogburu ma gbukwaa ya, dika okwu Onyenwe anyị doro ya aka na ntị.” 27 Mgbe ahụ, ọ sıri ụmụ ya ndị ikom, “Jikekwaranụ m ịnyinya ibu.” Ha mere otu a. 28 Ọ pürü gaa chọta ozu nwoke ahụ ka ọ togborö n'uzo. Ịnyinya ibu ya na odata ahụ guzokwa n'akukụ ozu ahụ. Ọdum erighị anụ nwoke ahụ, ọ dogbukwagħi

inyinya ibu ahụ. **29** Onye amumaa agadi ahụ buliri ozu onye nke Chineke ahụ dokwasị ya n'elu inyinya ibu ya, buru ya bughachi ya n'obodo, n'ihi iruru ya ụjụ, nakwa ili ya. **30** O liri ozu onye nke Chineke ahụ n'ili nke aka ya. Mgbe o liri ya, o kwara akwa si, "Ewoor nwanna m!" **31** Mgbe o lisiri ya, o gwara ụmụ ya ndị ikom si, "Mgbe m nwụrụ, lienu m n'otu ili a e liri onye nke Chineke; doonu ọkpukpụ m ka o dịrị n'akukụ ọkpukpụ ya. **32** N'ihi na ozi ahụ niile o ziri site n'okwu Onyenwe anyị megide ebe ichu aja dị na Betel, na megidekwa ebe ụlo aruṣi niile dị n'ebe dị elu n'obodo Sameria aghaghị imezu." **33** N'agbanyeghi ihe ndị a niile, Jeroboam esiteghị n'uzo ojoo ya tugharja. Kama o gara n'ihi hoputa ndị nchüaja maka ebe niile dị elu site n'etiti ndị mmadụ efu. Onye ọbụla chọro i bụ onye nchüaja ka o doro nsọ maka ije ozi n'ebe niile dị elu. **34** Nke a bụ mmehie ezinaulo Jeroboam. O bụ ya mere alaeze Jeroboam ji daa, meekwa ka e kpochapụ ya n'elu ụwa.

14 N'oge a, Abija nwa Jeroboam nō n'oria nke di ukwuu. **2** N'ihi ya, Jeroboam sịrị nwunye ya, "Gaa, jikwaa onwe gi n'uzo mmadụ na-enweghi ike ịmata na iị bụ nwunye Jeroboam. I ga-ejekwa Shaịlo, Ahija onye amumaa nō n'ebe ahụ, bụ nwoke ahụ gwara m okwu na m ga-abụ eze ndị nke a. **3** Chirikwa ogbe achịcha iri, na achịcha nta ole na ole, na otu karama mmanụ anụ, jekwuru ya. O ga-agwa gi ihe ga-eme banyere nwantakịrị a." **4** Nwunye Jeroboam mere ihe o kwuru, o biliri jee n'ulọ Ahija na Shaịlo. Ahija bụ agadi nwoke n'oge a. O naghi ahụkwa ụzo n'ihi nka o kara. **5** Ma Onyenwe anyị agwalarị Ahija okwu sị ya, "Nwunye Jeroboam na-abịa ijutu ase n'aka gi banyere nwa ya nwoke ahụ na-adighị ike, ọsisa dị otu a ka i ganye ya. Mgbe o ga-abịa iħụ gi o ga-eme onwe ya dika o bughị nwunye Jeroboam." **6** Mgbe Ahija nṣịrụ ụda nzọ ụkwụ ya ka o na-abata n'ọnụ ụzo, o kpọro ya oku sị ya, "Bata, nwunye Jeroboam. Gịnị mere i ji jie ejiji dika onye ozo? Enwere m akukọ ojoo m ga-akorọ gi. **7** Ga gwa Jeroboam sị ya, Otu a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel kwuru, 'Esi m n'etiti ndị m welie gi elu, mee gi ka i buru onye ga-achị ndị m, bụ Izrel. **8** Adowapuru m alaeze Izrel site n'ulọ Devid nye gi ya, ma i gegrị ntị n'iwu m, maobụ debe ha dika ohu m Devid debere ihe niile m nyere ya n'iwu. Onye echiche obi ya na ihe na-atọ obi ya ụtọ mgbe niile bụ idebe iwu m, na ime ihe ziri ezi n'anya m. **9** Ma ihe ojoo i

mere adịla ukwuu karię nke ndị niile bu gi ụzo buru eze mere. I kpọlara onwe gi chi ndị ozo, chi ndị e ji ọla kpọ, si otu a kpasuo m iwe, gbakuta m azu gi. **10** "N'ihi ihe ndị a, aga m eme ka ihe ojoo biakwasị ezinaulo Jeroboam. Aga m ekpochapukwa ụmụ ndị ikom gi niile, ma ndị ohu, ma ndị nwe onwe ha nō n'ala Izrel. Aga m ekpochapukwa ụlọ Jeroboam dika mmadụ si ekpochapụ nsị anụ, ruo mgbe e kpochapụ ha niile. **11** Nkita ga-eri ozu ndị nke Jeroboam ndị nwụrụ n'ime obodo, ma ndị nwụrụ n'ohia ka anụ ufe nke eluigwe ga-eri ozu ha. Onyenwe anyị ekwuola ya." **12** "Ma gi onwe gi, Laa n'ulọ gi. Mgbe i na-azobanye ụkwụ gi n'obodo, nwokorobia ahụ ga-anwụ. **13** Ndị Izrel niile ga-akwa akwa n'ihi ya lie ya. O bụ naanị ya bụ onye a ga-eli eli, n'ihi na n'ime ezinaulo Jeroboam, o bụ naanị n'ime nwokorobia a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel chọtarị ihe dị mma. **14** "Ma Onyenwe anyị ga-emekwa ka eze ọzo bilie n'Izrel, onye ga-ekpochapụ ezinaulo Jeroboam niile. O bidola taa, e, ma ugbu a kwa! **15** Onyenwe anyị ga-eti Izrel ihe, mee ka o maa jijiji dika osisi achara nke ikuku na-ebugharị n'ime mmapiri. O ga-ehopu Izrel site n'ezị ala o nyere nna nna ha, fesaa ha n'ofe osimiri Yufretis, n'ihi na ha akpasuola iwe Onyenwe anyị site n'iguzobe ogidi ofufe Ashera. **16** O ga-agbakuta Izrel azu n'ihi mmehie Jeroboam mere, ma meekwa ka Izrel niile soro ya mehie." **17** Mgbe ahụ, nwunye Jeroboam biliri laghachi Tịaza. Ma nwokorobia ahụ nwụrụ mgbe o na-azobata ụkwụ ya n'ọnụ ụzo ụlo ha. **18** Ha liri ya, ndị Izrel niile rukwara ụjụ n'ihi ya, dika okwu Onyenwe anyị si dị, nke o kwuru site n'ọnụ Ahija, onye amumaa. **19** Ihe niile ọzo Jeroboam mere, na ihe niile banyere ibu agha ya niile, na ọtụtụ ihe ọzo dị iche iche banyere ọchichị ya, ka e dere n'akwụkwọ akụkọ ihe ndị eze Izrel mere. **20** Jeroboam chirị Izrel iri afọ abụ na abụ. O sooro ndị nna nna ya ha dina n'ọnụ, nwa ya Nadab ghorọ eze n'ọnodu ya. **21** N'oge a, Rehoboam nwa Solomòn, bụ eze Juda. O gbara iri afọ anụ na otu mgbe o malitere iħụ eze. O chirị afọ iri na asaa na Jerusalem, bụ obodo ahụ Onyenwe anyị hoqoro site n'etiti ebo niile nke Izrel, bụ ebe o ga-akpokwasị Aha ya. Aha nne ya bụ Naama, onye Amon. **22** Mgbe ahụ, ndị Juda mehiekwara megide Onyenwe anyị. Ha sitere n'otụtụ mmehie ha mere, nke karịri mmehie nke ndị nna nna ha ochie mere, kpasuo ekworo ya. **23** Ha wukwara nye onwe ha ebe ichu aja na ogidi aruṣi n'elu ugwu niile, na ogidi chi Ashera, na n'okpuru osisi

obia akwukwo ndu di n'elu ya. 24 E nwere ndi ikom akwuna n'ala ahu, ndi no n'uło arusi ha di iche iche. Ndị mmadụ mere ụdi ihe arụ ahu nke ndi mba niile ndi ahu na-eme, bu mba ndi ahu Onyenwe anyi sitere n'ihi ndi Izrel chupu. 25 N'afọ nke ise, nke ọchichị eze Rehoboam, Shishak, eze Ijipt, busoro Jerusalem agha. 26 O bukoror akụ niile di n'ime ụlo Onyenwe anyi, na akụ niile díkwa n'uløeze. Ọ kwakoror ihe niile, werekwa ota olaedo niile ndi ahu Solomon kpuru. 27 Ma eze Rehoboam kpuru ota bronz i ji dochie ndi ahu, nyefee ha n'aka ndisi ndi nche, bu ndi na-eche n'onu ụzo uløeze nche ka a lekota ha anya. 28 Mgbe obula eze na-agu n'ulønso ukwu Onyenwe anyi, ndi nche na-ebu ota ndi ahu, emesia, ha na-ebughachikwa ha n'ime ụlo ndi nche. 29 Ma banyere ihe ndi ozø niile mere n'oge ọchichị Rehoboam, na ihe niile o mere, o bu na e deghị ha n'akwukwo akụkọ ndi eze Juda? 30 Agha digidere n'etiti Rehoboam na Jeroboam ụboc'hị niile nke ndu ha. 31 Rehoboam sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'ebe e liri ha n'obodo Devid. Aha nne ya bu Naama, onye Amon. Abija nwa ya ghørø eze n'onodụ ya.

15 Abija malitere ịbü eze Juda, n'afọ iri na asato nke ọchichị eze Jeroboam nwa Nebat. 2 O chíri afọ ato na Jerusalem. Aha nne ya bu Maaka, nwa nwanyị Abishalom. 3 O mere mmehie niile nna ya mere n'ihi ya; o jighị obi zuruoke gbasoo Onyenwe anyi Chineke ya, díka obi nna nna ya Devid di. 4 Ma n'ihi Devid, Onyenwe anyi Chineke ya nyere ya oriona na Jerusalem, site na-ime ka nwa ya nwokenochie ọnоду ya nakwa ime ka Jerusalem guzosie ike. 5 N'ihi na Devid mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi, o díghikwa iwu Onyenwe anyi obula nke o na-edebeghi n'ubochi ndu ya niile, ma o bughị naanị ihe banyere okwu Uraya, onye Het. 6 Agha di n'etiti Abija na Jeroboam n'ubochi niile nke ndu Abija. 7 Ma banyere ihe ndi ozø niile mere n'oge ọchichị Abija, o bu na e deghị ha n'akwukwo akụkọ ndi eze Juda? Agha digidere n'etiti Abija na Jeroboam. 8 Abija sooro nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'obodo Devid. Asa, nwa ya nwoke ghørø eze n'onodụ ya. 9 N'afọ nke iri abuọ nke ọchichị Jeroboam eze Izrel, ka Asa ghørø eze Juda. 10 O chíri iri afọ anoy na otu na Jerusalem. Aha nne nne ya bu Maaka, nwa nwanyị Abishalom. 11 Asa mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi díka Devid nna ya mere. 12 O sitere n'ala ahu niile chupu ndi

ikom akwuna ụlo arusi niile, wezugakwa arusi niile nke ndi nna nna ya ha mere. 13 O chudakwara obuladi nne nne ya bu Maaka, site n'onodụ ya díka nne eze, n'ihi na o kpuru ihe arụ, ogidi Ashera maka iji fee ya ofufe. Asa gbutteru ya kpoo ya oku na ndagwurugwu iyi Kidron. 14 O bu ezie na o wezugaghị ugwu niile di elu, ma Asa ji obi zuruoke jere Onyenwe anyi ozi n'oge ndu ya niile. 15 O webataro n'ime ụlønso Onyenwe anyi olaocha na olaedo na ihe niile nke nna ya na ya onwe ya doro nsø. 16 Ma agha digidere n'etiti Asa na Baasha, eze Izrel ụboc'hị ọchichị ha niile. 17 Baasha eze Izrel, busoro Juda agha, wuchie Rema igbochi onye obula na-apụ apụ maobụ onye na-abata abata n'oke ala Asa, eze Juda. 18 Mgbe ahu, Asa chíri olaocha na olaedo niile di n'uløakụ ụlønso Onyenwe anyi, na ndi di n'uløeze ya, nyefee ya n'aka ndi ozi ya ka ha chíri ha zigara Ben-Hadad, nwa Tabrimom, nwa Hezion, bu eze Aram, onye na-achị na Damaskos, si, 19 "Biko, ka anyi gbaa ndi díka nna m na nna gi mere. Lee, ana m ezitere gi onyinye olaocha na olaedo. Ugbu a, mebie ogbugba ndu di n'etiti gi na Baasha, bu eze Izrel, ka o si n'ebe m nō wezuga onwe ya." 20 Ben-Hadad kwenyerere eze Asa, zipụ ndi ọchigaghị ndi agha ya ka ha gaa buso obodo Izrel niile agha. O lugburu Ijon, Dan, Ebel-Bet-Maaka na ala Kineret niile, tinyere ala niile nke ndi Naftali. 21 Mgbe Baasha nṣuru nke a, o kwusirị iwu Rema, laghachi biri na Tjaza. 22 Mgbe ahu, eze Asa nyere iwu zigara ndi Juda niile, na o díghị onye iwu ahu hapuru, ha bjara bupusia nkume na osisi niile di na Rema, nke Baasha ji na-ewu ihe n'ebe ahu. Eze Asa ji ihe ndi a wulie Geba nke Benjamin, wuokwa Mizpa. 23 Ma banyere ihe ndi ozø niile mere n'oge ọchichị Asa, na ihe niile o rüputara na obodo niile ndi o wuru, o bu na e deghị ha n'akwukwo akụkọ ihe e mere n'oge ndi eze Juda? Ma o rijara oriya nke metutara ụkwụ ya abuọ, mgbe o mere agadi. 24 Asa sooro ndi nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'ebe e liri ha, n'obodo Devid, bu nna ya. Jehoshafat nwa ya ghørø eze n'onodụ ya. 25 Nadab, nwa Jeroboam, malitere ịbü eze Izrel, n'afọ nke abuọ nke Asa, eze Juda. O chíri Izrel afọ abuọ. 26 O mere ihe di njo n'anya Onyenwe anyi. O gbasoro uzo niile nke nna ya ma na-emekwa otu mmehie ahu nke nna ya ji duba Izrel n'ime mmehie. 27 Baasha nwa Ahija, onye si n'ebu Isaka gbara izu ojoo megide ya. O tidara ya na Gibeton, n'otu obodo ndi Filistia, mgbe Nadab na ndi Izrel niile nochibidoro ya. 28 Baasha

gburu Nadab, nochie ɔnɔdụ ya dika eze, n'afø nke ato nke ɔchichị Asa, eze Juda. **29** Ngwangwa, mgbe ɔ malitere ɔchichị ya, o gburu ndị ezinaulọ Jeroboam niile. O kweghi ka onye ɔbula na-eku ume fodù, kama ɔ lara ha niile n'iyi, dika okwu Onyenwe anyị kwuru site n'ọnụ onyeozi ya, bụ Ahija onye Shilo. **30** Ihe ndị a mere n'ihi mmehie niile Jeroboam mere, nke o mere ka Izrel mee, nakwa n'ihi na ɔ kpasuru Onyenwe anyị, bụ Chineke Izrel iwe. **31** Ma banyere ihe ndị ɔzq niile mere n'oge ɔchichị Nadab, o bụ na e deghị ha n'akwukwò akụkọ ihe mere n'oge ndị eze Izrel? **32** Ma agha digidere n'etiti Asa na Baasha, eze Izrel, ubechị ɔchichị ha niile. **33** N'afø nke ato nke Asa, eze Juda, Baasha nwa Ahija ghoro eze ndị Izrel niile na Tjaza. Ọ chirị iri afø abụ na abụ. **34** O mere ọtụtụ ihe dị njo n'anya Onyenwe anyị. Ọ gbasoro ụzq ojoo niile nke Jeroboam, jeekwa ije n'ime otu mmehie ahụ nke Jeroboam dubara ndị Izrel ime.

16 Mgbe ahụ, ozi Onyenwe anyị sitere n'ọnụ Jehu, nwa Hanani banyere Baasha, eze Izrel sị ya, **2** “Esi m n'aja welie gi elu, mee gi onye ɔchichị ndị m Izrel. Ma i jela ije n'ụzq ojoo niile nke Jeroboam. I meela ka ndị m bụ Izrel mmehie, si otu a kpasuo m iwe site na mmehie ha. **3** Ya mere, aga m ekpochapụ Baasha na ezinaulọ ya, m ga-emekwa ụlo gi ka o dika ụlo Jeroboam, nwa Nebat. **4** Onye ɔbula nke metutara Baasha nke nwụrụ n'ime obodo ka nkita ga-eri ozu ya, ma ndị nwụrụ n'ohia ka anu ufe nke eluigwe ga-eri ozu ha.” **5** Akụkọ niile banyere ɔrụ Baasha rürü, na ibu agha ya niile, e deghị ha n'akwukwò akụkọ ɔrụ ndị eze Izrel? **6** Baasha sooro ndị nna nna ya ha dina n'ọnwụ, e lie ya na Tjaza. Ela, nwa ya nwoke, nochiri ɔnɔdụ ya dika eze. **7** Ma ozi Onyenwe anyị si n'ọnụ Jehu onye amumà, nwa Hanani bjara Baasha na ndị ezinaulọ ya n'ihi ihe ojoo niile o mere, si otu a kpasuo Onyenwe anyị iwe. Ọ bụ ezie na ɔ maara na Onyenwe anyị kpochapụrụ ezinaulọ Jeroboam n'ihi ihe ojoo o mere, ma Baasha gara n'ihi mee ihe ojoo. **8** Ela, nwa Baasha, malitere ịbü eze Izrel n'iri afø abụ na isii nke ịbü eze Asa, eze Juda. Ma naanị afø abụ ka ọ chirị dika eze na Tjaza. **9** Mgbe ahụ, Zimri, ɔchiaghagha na-achị ɔkara ugbọala agha eze, gbara izuzu megide ya. N'oge a, Ela nə na-anu mmanya na Tjaza, n'ulọ Aza, onye na-elekọta ụlọeze dị n'obodo ahụ. Ọ nukwara mmanya ahụ nụbiga ya oke. **10** Zimri batara kudaa ma gbukwaa ya. Ọ bụ n'iri afø abụ na asaa nke ɔchichị

Asa, eze Juda. Ọ bụurụ eze n'ònɔdụ ya. **11** Ngwangwa ɔ ghoro eze, nökwasị n'ocheeze ya, o gburu mmadu niile nə n'ezinaulọ Baasha. Ọ hapughị ɔ buladị otu nwoke. O gburu ikwu na ibe Baasha, na ndị enyi ya niile. **12** Ya mere, Zimri kpochapụrụ ndị ezinaulọ niile Baasha, n'usoro okwu Onyenwe anyị kwuru megide Baasha site n'ọnụ onye amumà ya bụ Jehu. **13** N'ihi mmehie niile nke Baasha na nwa ya Ela mere, na nke ha ji mee ka Izrel mehie, bjakwa kpasuo iwe Onyenwe anyị bụ Chineke Izrel, site n'arusi ha niile na-abaghị uru. **14** Akụkọ banyere ɔchichị Ela, na ihe niile o mere e deghị ha n'akwukwò ɔchichị ndị eze Izrel? **15** N'afø nke iri abụ na asaa nke ɔchichị Asa, eze Juda, ka Zimri chirị ubechị asaa na Tjaza. N'oge a, ndị agha Izrel mara ụlo ikwu na Gibeton, obodo ndị Filistia na-ebu agha. **16** Mgbe ha nwụrụ na Zimri egbuola eze ha, ha niile kwekötara mee Omri eze ɔhụrụ ha. Omri bụ onyeisi agha ndị agha Izrel niile. **17** N'ihi nke a, Omri duuru ndị agha ahụ nə na Gibeton bịa ibuso Tjaza, isi obodo Izrel agha. **18** Mgbe Zimri hụrụ na-adotala obodo ahụ n'aghị, ɔ banyere n'ulọ elu dị n'ulọeze, sunye onwe ya na ụlọeze ahụ ɔkụ. O si otu a nwụo, **19** n'ihi na Zimri n'onwe ya mere ihe ojoo n'anya Onyenwe anyị dika Jeroboam. Ọ kporo isiala nye arusi, dubakwa ụmụ Izrel n'ime mmehie. **20** Akụkọ banyere Zimri na ihe ojoo niile o mere e deghị ha n'akwukwò akụkọ ɔchichị ndị eze Izrel? **21** Ma n'oge a, ndị Izrel kere onwe ha ụzq abụ maka onye ga-abụ eze ha. Otu ụzq dinyeere Omri, ndị nke ɔzq dinyeere Tibni, nwa Ginat. **22** Ma ndị dinyeere Omri dị ike karịa ndị dinyeere Tibni, nwa Ginat. Ya mere, Tibni nwụrụ. Omri ghokwara eze Izrel. **23** Asa, eze Juda anoola iri afø ato na otu dika eze mgbe Omri malitere ịbü eze Izrel. Omri chirị Izrel afø iri na abụ, afø isii n'ime afø ndị a na Tjaza. **24** Omri zürü ala ugwu ugwu a na-akpo Sameria site n'aka Shema, kwụo ya talenti ọlaocha abụ. O wuru obodo ɔhụrụ n'ugwu ahụ ɔgụ aha ya Sameria, n'ihi na aha onyenwe ala ahụ na mbụ bụ Shema. **25** Ma Omri mere ihe ojoo n'anya Onyenwe anyị karịa ndị eze Izrel niile buru ya ụzq. **26** Ọ kporo isiala nye arusi, dika Jeroboam nwa Nebat mere. O dubakwara ndị Izrel n'ime mmehie. N'ihi nke a o mere ka iwe wee Onyenwe anyị, Chineke Izrel, n'ihi arusi nzuzu ha. **27** Akụkọ ihe niile Omri mere, Ọ bụ na e deghị ha n'akwukwò akụkọ ɔchichị ndị eze Izrel? **28** Omri sooro ndị nna nna ya ha dina n'ọnwụ, e lie ya na Sameria. Ehab, nwa ya ghoro eze n'ònɔdụ ya. **29** N'afø

nke iri ato na asatō nke əchichị eze Asa na Juda, ka Ehab, nwa Omri, malitere iche dika eze n'Izrel. O chiri ndị Izrel iri afó abuọ na abuọ na Sameria. **30** Ehab nwa Omri mere ihe ojọ n'anya Onyenwe anyị karịa ndị eze niile buru ya uzo. **31** O buğhi naamị na o gurụ mmehie niile Jeroboam nwa Nebat mere dì ka ihe dì nta, kama ọ gara n'ihu lụ Jezebel, nwa nwanyị Etbaal, eze ndị Saídòn. O bidokwara ikpo isiala nye aruṣi Baal, na ife ya ofufe. **32** O guzobere ebe iche aja nye Baal, n'ulo aruṣi Baal nke o wuru na Sameria. **33** Ehab manyere ogidi chi Ashera, si otu a kpasuo Onyenwe anyị bụ Chineke nke Izrel iwe karịa otu ndị eze Izrel niile bu ya uzo chia si mee. **34** Mgbe Ehab na-achị, ka Hiel, onye Betel, wughachiri obodo Jeriko. Okpara ya bụ Abiram nwanyị, mgbe o tọro ntọala obodo ahụ, ka ọ guzobere ọnụ uzo ama ya oto, nwa ya nwoke nke nta aha ya ya bụ Segub nwanyị, imezu okwu Onyenwe anyị kwuru site n'ọnụ Joshua nwa Nun.

17 Ugbu a, Ilaija onye Tishbe, onye si obodo Tishbe, nke dì n'ala Gilead, sıri Ehab, "Eji m aha Onyenwe anyị Chineke Izrel dì ndị, onye m na-efe na onye m na-ejere ozi na-agwa gi na igirigi agaghi ada, mmiri agaghi ezo ozọ n'afó ndị a na-abia karịa ma ọ buğhi naanị site n'okwu ọnụ ml!" **2** Okwu Onyenwe anyị rutere Ilaija ntị, sı ya, **3** "Si n'ebé a pụo. Soro uzo ọwụwa anyanwụ, gaa zoo onwe gi n'akukụ iyi Kerit, n'akukụ ọwụwa anyanwụ ya, nke bụ n'ihu Jodan. **4** Nodụ n'ebé ahụ rịnụ mmiri si n'iyi ahụ, riekwa nri əbula ümụ ugologoma ga-ebutere gi, n'ihi na enyela m ha iwu ka ha nye gi nri." **5** O mere ihe Onyenwe anyị gwara ya ka o mee. Ọ gara n'akukụ iyi nta Kerit n'akukụ ọwụwa anyanwụ Jodan nọr n'ebé ahụ. **6** Ugologoma na-ebutere ya achichà na anụ, ụtụtụ na anyasi niile. Ọ na-añukwa mmiri site n'iyi ahụ. **7** Ma mgbe ubechị ụfodụ gasiri, mmiri ahụ tara, n'ihi na mmiri adighị ezokwa n'ala ahụ. **8** Okwu Onyenwe anyị biákutere ya, **9** "Bilie, jee Zarefat, obodo dì Saídòn nso, biri n'ebé ahụ. O nwere otu nwanyị di ya nwanyị, onye m nyere iwu ka o nye gi nri." **10** Ilaija biliri jee Zarefat. Mgbe o ruru ọnụ uzo ama e si abanye obodo ahụ, ọ huru otu nwanyị di ya nwanyị ka ọ no na-achikota nkụ. Ilaija kpọrọ ya oku sı ya, "Biko, kutere m ntakirị mmiri n'iko ka m rịnụ." **11** Mgbe nwanyị ahụ na-aga ikute mmiri ahụ, Ilaija kpọrọ ya oku ozọ sı ya, "Biko, wetara m otu iberibe achichà ka m taa." **12** Ma nwanyị ahụ zara sı ya, "Dika Onyenwe

anyị Chineke na-adị ndị, enweghi m achichà əbula n'ulo m. Naanị ihe m nwere bụ otu njuaka utu ọka dì n'ite, na mmanụ ntakirị dì na karama. Ugbu a, ana m achikota nkụ ka m baa ga siere onwe m siekwara nwa m nri, ka anyị rie, chere ọnwu ga-abia egburu anyị." **13** Ilaija sıri ya, "Atula egwu! Gaa mee dika i kwuru. Ma naanị buru uzo meere m ogbe achichà ntakirị site n'he i nwere, wetara m ya. Emesia, mee nke gi na nwa gi ga-eri. **14** N'ihi na nke a bụ ihe Onyenwe anyị, Chineke Izrel kwuru, 'Utu ọka dì n'ite ahụ agaghi agwụ, mmanụ ahụ dì n'ite ahụ agakwaghị akò tutu ruo ubechị ahụ Onyenwe anyị ga-ezite mmiri ozozo n'ala a.'" **15** Nwanyị ahụ mere dika Ilaija kwuru. Sitekwa n'ubechị ahụ gaa n'ihu, ihe oriri akokwaghị Ilaija na nwanyị ahụ, na ezinaulọ ya. **16** N'ihi na ụtụ ọka ahụ agwughị, mmanụ akokwaghị nwanyị ahụ, dika okwu Onyenwe anyị kwuru site n'ọnụ Ilaija, onye amuma. **17** Mgbe ihe ndị a gasiri, nwa nwanyị ahụ nwe ụlo rijara oria. Oria a bijara sie ike nke ukwuu na ume afodughị n'ime ya. **18** Mgbe ahụ, nwanyị ahụ kwaara akwa bijakwute Ilaija sı ya, "Ewoo, onye nke Chineke, gini ka i nwere megide m? I bijara ka i chetara m mmehie m, na igbu nwa m nwoke?" **19** Ilaija zara sı ya, "Kunye m nwa gi nwoke." Ilaija kuuru ya site n'aka nne ya rigoo n'ulo elu ebe ya onwe ya na-edina, nibe ya n'elu ihe ndina ya. **20** O kpokuru Onyenwe anyị sı ya, "Onyenwe anyị Chineke m, gini mere i ji wetara nwanyị a m bi n'ulo ya ihe mgbu site n'ikwe ka nwa nwoke ya nwụo?" **21** Ilaija gbatiri onwe ya n'ahụ nwantakirị ahụ ubgoro ato, kpokuo Onyenwe anyị, sı, "Biko, Onyenwe anyị Chineke m, kwere ka mkpuruobi nwantakirị a laghachikwute ya."

22 Onyenwe anyị nụrụ ekpere Ilaija, ndị nwantakirị ahụ laghachikwutere ya, ọ dikwara ndị ozọ. **23** Mgbe ahụ, Ilaija kuuru ya si n'ulo elu ahụ rịdata, kunye ya nne ya, gwa ya okwu sı, "Lee, nwa gi dì ndị!" **24** Nwanyị ahụ sıri Ilaija, "Ugbu a, amatala m na i bụ onye nke chineke, na okwu Onyenwe anyị si n'ọnụ gi apụta bụ eziokwu."

18 Mgbe ọtụtụ oge gasiri, n'afó nke ato, okwu Onyenwe anyị rutere Ilaija ntị, "Bilie, gaa gosi Ehab onwe gi. Aga m emekwa ka mmiri zoookwa n'ala a." **2** Ya mere, Ilaija pürü gaa igosi Ehab onwe ya. Ma ụnwụ dì na Sameria n'oge a siri nnọq ike. **3** O nwere otu nwoke na-elekota ihe dì n'ezinaulọ Ehab. Aha ya bụ Obadaya. (Ọ bụ nwoke ji obi ya niile kwere na

Onyenwe anyị. 4 Mgbe eze nwanyị bụ Jezebel na-egbu ndị amụma Onyerwe anyị chọq igbuchaṛapu ha, ọ bụ Ọbadaya zoro nari ndị amụma n'ime ha n'ime ọgba nkume. O zoro iri ndị amụma ise n'otu ọgba nkume, zookwa iri ndị amụma ise fodurụ n'ime ọgba nkume ọzọ. Emesịa, ọ na-ewegara ha nri na mmiri n'ebe ahụ.) 5 Ehab kpọrọ Ọbadaya sị ya, “Jegharia n'ala a niile nyochapta na ndagwurugwu na isi iyi niile, ebe ahijia ndụ dị. Gbutere ịnyinya na ịnyinya muul m ahijia ahụ ka ha taa ghara ịnwụ, ka anyị gharakwa igbu ha.” 6 Ha kere ala ahụ n'etiti onwe ha. Ehab sitere otu akukụ, ma Ọbadaya sitere akukụ nke ọzo. 7 Ọ dighị anya, na mberede, Ọbadaya hụru ॥laija ka ọ na-abịa izute ya. Ọbadaya matara na ọ bụ ya. N'ihi ya, ọ dara n'ala kpuo ihu ya n'ala sị, “Ọ bụ gi ka m hụru n'ezie, onyenwe m, ॥laija?” 8 ॥laija zara sị ya, “E, ọ bụ m. Ugbu a gaa gwa onyenwe gi, ‘mụ bụ ॥laija nō n'ebe a.’” 9 Mgbe ahụ, Ọbadaya jụru ॥laija sị, “Gịnị bụ ihe m mejorọ, nke mere i ji na-achọ inyefe ohu gi n'aka Ehab ka o gbuo ya? 10 Dịka Onyenwe anyị Chineke gi sị adị ndụ, o nwebeghi mba maqbụ alaeze dị nke nna m ukwu na-ezigaghị mmadụ ịchị gi. Ebe obụla o gara a na-akorọ ya na ॥laija anoghi n'ebe ahụ. Ehab na-eme ka eze obodo ahụ ṣuṇo iyi na ihe ọ na-ekwu bụ eziokwu. 11 Ma ugbu a, i na-asị m gaa gwa Onyenwe m na, ‘॥laija nō n'ebe a.’ 12 Ọ buruṅkwanụ na m esite n'ebe a pụo, onye ma ebe Mmụo Onyenwe anyị ga-ebuga gi. Mgbe ahụ, ọ buru na Ehab abịa hapụ ihụ gi, ọ ga-egbu m. N'ihi na mụ bụ ohu gi bụ onye na-efe Onyenwe anyị ofufe siterị na mgbe m bụ okorobịa. 13 Ọ bụ na onyenwe m anughị ihe m mere mgbe Jezebel nō na-egbu ndị amụma Onyenwe anyị? E zoro nari ndị amụma Onyenwe anyị n'ime ọgba nkume abụo, iri ise n'ime otu ọgba nkume, iri ise n'ime otu ọgba nkume ka m zoro ha, jirikwa nri na mmiri ọriṇụ zuo ha. 14 Ma ugbu a i na-agwa m sị m, ‘Gaa gwa onyenwe gi na ॥laija abiala.’ Ọ ga-egbukwa m!” 15 Ma ॥laija zara sị ya, “Dịka Onyenwe anyị Chineke Onye pürü ime ihe niile na-adị ndụ, onye m na-ejere ozi, ana m agwa gi na agaghị m esi n'ebe a pụo tutu ruo mgbe m gosiri Ehab onwe m taa.” 16 Mgbe ahụ, Ọbadaya pürü gaa koqoro Ehab na ॥laija abiala. Emesịa, Ehab pütara izute ॥laija. 17 Mgbe ọ hụru ॥laija, Ehab sịrị ya, “Ọ bụ gi onwe gi bụ nke a, gi onye na-emekpa Izrel ahụ?” 18 ॥laija zara sị Ehab, “O nweghi mgbe m ji butere Izrel nsogbu. Ọ bụ gi onwe gi na ezinailo nna gi na-ebutere Izrel nsogbu. Unu agbakutala iwu Onyenwe anyị azụ, gbasoro chi

Baal dị iche iche. 19 Ugbu a, kpokota ndị Izrel niile ka ha zute m n'ugwu Kamel. Kpoputakwa ndị amụma Baal ọnụögugu ha dị nari anọ na iri mmadụ ise, na ndị amụma Ashera, ndị dị nari anọ, bụ ndị na-eso eze nwanyị Jezebel erikọ ihe na tebul ya.” 20 Ehab zigara ozi kpokota ndị Izrel niile, na ndị amụma ahụ niile. Ha niile biakwara n'ugwu Kamel. 21 ॥laija gara n'ihi ndị a, sị ha, “Ọ bụ ruo ole mgbe ka unu ga-akwụsi inwe obi abụo? Ọ buru na Onyenwe anyị bụ Chineke unu, soronu ya! Ma Ọ buruṅkwanụ na unu ekpebie na Baal bụ chi unu, soronu ya.” Ma ndị zukorọ n'ebe ahụ ekwughi ihe obụla. 22 Mgbe ahụ ॥laija sịrị ha, “Leenụ! Ọ bụ mụ onwe m, naanị m, bụ onye amụma Onyenwe anyị fodurụ, ma ndị amụma Baal dị nari anọ na iri ise n'ọnụögugu. 23 Ugbu a wetanụ oke ehi abụo ka ndị amụma Baal hǫro otu oke ehi, nke ha chọro. Ha ga-egbujasi ya, tükwasị ya n'elu nkụ dị n'ebe ịchị aja, ma ha agaghị amụnye ọkü ọbụla n'okpuru ya. Mụ onwe m ga-akwado oke ehi nke ọzọ tükwasị ya n'elu nkụ ma agaghị m amụnyekwa ọkü n'okpuru ya. 24 Emesịa, unu ga-akpoku chi Baal unu, mụ onwe m kwa ga-akpoku aha Onyenwe anyị. Ọ ga-erukwa na chi ga-eji ọkü za, chi ahụ bụ Chineke.” Ndị Izrel niile zara sị, “Okwu gi dị mma.” 25 ॥laija gwara ndị amụma Baal, sị, “Ebe unu dị ọtụtu, burunu ụzọ hǫro otu oke ehi n'ime ehi abụo a dozie ya. Unu amụnyekwala ya ọkü n'okpuru, kama kpokoṇu chi unu.” 26 Ya mere, ndị amụma Baal weere oke ehi ahụ e nyere ha doziekwa ya. Mgbe ahụ, ha kpokuru aha Baal, chi ha. Site n'ütütu tigide mkpu ruo n'etiti ehihiie na-asị “O Baal, biko, zaa anyị.” Ma o nweghi ihe ha nṣụ site n'ọnụ Baal. Ọ díkwaghị onye zara ha. Ha malitere ite egwu gburugburu ebe ịchị aja ahụ ha kwadoro. 27 N'ihe dị ka n'etiti ehihiie, ॥laija malitere ịchị ha ọchị, na ịkwa ha emo. Ọ gwara ha okwu sị ha, “Tisienụ mkpu ike ka Baal nwe ike iṇu aririọ unu. N'ezie, ọ bụ chi! Ma eleghị anya ọ nō n'oke echiche, maqbụ o ji oru n'aka, maqbụ o gara njem. Ma eleghị anya ọ na-arahụ ụra. Ọ chọro onye ga-akpote ya.” 28 Ndị amụma a tiri mkpu n'oke olu dịka ha si eme. Haji mma na ube na-egbukasị onwe ha ahụ, tutu ruo mgbe ọbara malitere isite ha n'ahụ na-agbapta. 29 Ma mgbe etiti ehihiie gasiri, ha nogidekwarwa na-ebu amụma ruo mgbe oge ịchị aja uhuruchi ruru, ma o nweghi onye zara ha, o nwekwaghị olu a nṣụ. Ọ díkwaghị onye iara ha ntị. 30 Mgbe ahụ, ॥laija kporo ndị Izrel sị ha, “Bịaruenụ m nso.” Ha niile bijaruru ya nso, o doziri ebe ịchị aja Onyenwe anyị, bụ ndị ahụ a

kwaturu n'ala na mbụ. **31** ॥laija chijri nkume iri na abu, nke otu n'ime ha nochiri anya otu ebo Jekob, onye okwu Onyenwe anyi rutere si ya, "Aha gi ga-abu Izrel." **32** Oji nkume ndị a wuzie ebe ichu aja Onyenwe anyi. Emesia, o gwuru olulu miri emi, nke gbara ebe ichu aja ahụ gburugburu. **33** O tukwasiri nkụ n'elu ebe ichu aja ahụ, tukwasikwa otu oke ehi o gbusasiri n'elu nkụ ndị ahụ. Emesia, o nyere ndị n'o ebe ahụ iwu si ha, "Gbajouṇ ite anō mmiri. Butekwanu mmiri ahụ bịa wukwasị ya n'elu aja nsure oku a, na n'elu nkụ ndị a." Mgbe ha mesiri nke a, ॥laija gwara ha okwu si, **34** "Gbajukwaṇ ite mmiri ndị ahụ, bute ha bịa wukwasị mmiri ahụ nke uboro abu n'elu aja nsure oku a." Ha mere dika ॥laija kwuru. ॥laija nyekwara ha iwu si, "Gbajukwaṇ ya nke uboro ato, bịa wukwasị ya." Ha mekwara otu a. **35** Mmiri juputakwara n'ebé ichu aja ahụ, na olulu ahụ di ya gburugburu. **36** Mgbe oge e ji achu aja anyasi ruru, ॥laija, onye amuma bijara ebe ichu aja ahụ nso kpee ekpere si, "O, Onyenwe anyi Chineke Ebrahim, na Ajizik, na Izrel, biko gosi taa na o bụ gi onwe gi bụ naanị Chineke n'Izrel, na mu onwe m bükwa ohu gi. Gosikwa na m bụ onyeozi gi, na o bụ ihe i nyere m n'iwu ka m mere oge ndị a niile. **37** Biko, Onyenwe anyi m, zaa m ekpere m, zaa m ya, ka ndị Izrel niile mata na gi onwe gi, Onyenwe anyi bụ Chineke, na gi onwe gi na-atugharikwa obi ha ॥laghachikwute gi." **38** Mgbe ahụ, na mberede, oku Onyenwe anyi sitere n'eluiwge daa, rechapu oke ehi ahụ, na nkụ ahụ, na nkume, na ntụ, ma rechapukwa mmiri niile di n'ime olulu ahụ di gburugburu ebe ichu aja ahụ. **39** Mgbe ndị mmadu ahụ niile huru ihe a mere, ha niile dara n'ala kpuo ihu n'ala, na-eti mkpu na-asị, "Onyenwe anyi, ya onwe ya bụ Chineke! Onyenwe anyi ya onwe ya bụ Chineke!" **40** Mgbe ahụ, ॥laija nyere ha iwu si, "Jidenụ ndị amuma Baal niile. Unu ekwekwala ka otu onye n'ime ha laa." Ha jidekwara ha niile. ॥laija dukwaara ha niile gaa na ndagwurugwu iyi Kishon, gbuo ha n'ebé ahụ. **41** Emesia, ॥laija gwara Ehab okwu si, "Gaa rie nri, riukwa ihe oñiñi; n'ihi na anụru m uzu oke mmiri ozuzu ka o na-ada." **42** N'ihi nke a, Ehab sitere n'ebé ahụ puo gaa iri nri na iñu ihe oñiñi ma ॥laija rigoro n'elu ugwu Kamel gbuo ikpere n'ala, kpuokwa ihu ya n'ala n'etiti ikpere ya abu ikpe ekpere. **43** N'oge a, o gwara nwokorobia na-ejere ya ozi si ya, "Gaa lee anya n'uzo oke osimiri." O rigoro lee anya, si, "O dighi ihe obula m huru." ॥laija

gwakwara ya otu a, uboro asaa, si ya, "Jeghachi." **44** O ruo na nke uboro asaa, nwokorobia ahụ biaghachiri si ॥laija, "Onyenwe m, ahụ m igwe ojii di nta dika obu aka mmadu ka o si n'oke osimiri na-aputa." Ya mere, ॥laija siri, "Gaa gwa Ehab, 'dozie ugbo agha gi, gbadaa tupu mmiri ozuzu egbochi gi ॥la.'" **45** O dighi anya, eluigwe gbajikotara nnqo oji. Oke ifufe bidokwara ife. Mmiri di ukwu bidokwara izo. Mgbe ahụ, Ehab gbaara ugbo agha ya laa Jezril. **46** Ma ike Onyenwe anyi biakwasiri ॥laija. O fanyere onu uwe mwuda ya na belit o kere n'ukwu, gbaapu oso buru Ehab ụzo gbaruo obodo Jezril.

19 Ehab koqo Jezebel ihe niile ॥laija mere, na otu o si jiri mma agha gbuo ndị amuma Baal niile. **2** N'ihi nke a, Jezebel zigara onyeozi ka o ga zie ॥laija si, "Ka chi ndị a mesoo m mmeso, n'agbanyeghi otu mmeso ahụ si di njø, ma o bụru na oge dika oge a echí, egbughị gi dika i si gbuo ndị amuma Baal." **3** ॥laija turu egwu, gbaapu oso, n'ihi ichebe ndu ya. Mgbe o bijaruru Biasheba, di na Juda, o hapuru nwokorobia na-ejere ya ozi n'ebé ahụ. **4** Ma ya onwe ya pukwara jee ije otu ụboghị n'ozara naanị ya. N'ikpeazu, o kwisiri nodu ala n'okpuru otu osisi brum, kpee ekpere riqo ka a napu ya ndu ya. Ekpere o kpere n'oge a bụ, "O zuorela m Onyenwe anyi, biko napu ndu m. O nweghi ụzo m si di mma karja nna nna m ha." **5** O dinara n'okpuru osisi brum rahu ụra. Ma lee, otu oge ahụ, mmuo ozi metu ya aka, si ya, "Bilie, rie nri." **6** ॥laija biliri legharia anya, hụ ogbe achicha na ite mmiri nta nke di n'akukụ ebe o tukwasiri isi ya. O riri ogbe achicha ahụ a huru n'icheku oku, riukwa mmiri ahụ. Emesia, o dinakwara ozo. **7** Mmuo ozi nke Onyenwe anyi biaghachikwara nke uboro abu, si ya, "Bilie rie ihe, n'ihi na ije di gi n'ihi di ukwu." **8** ॥laija biliri rie ihe, riukwa mmiri. Nri ahụ nyere ya ike ije ije iri ụboghị anō ozo, ehihie na abalị, tutu ruo mgbe o bijaruru n'ugwu Horeb nke bụ ugwu Chineke. **9** N'ebé ahụ, o banyere n'otu ogba nkume rahu ụra abalị n'ime ya. Ma okwu Onyenwe anyi rutere ya si, "॥laija, ginji ka i na-eme n'ebé a?" **10** O zaghachiri si, "Eji m iñu oku n'obi na-ejere Onyenwe anyi Chineke Onye pürü ime ihe niile ozi. Ndị Izrel ajula ogbugba ndu gi, tidasikwa ebe ichu aja gi, were mma agha gburukwaa ndị amuma gi niile, ugbu a, o bụ naanị mu onwe m bụ onye fodụ, ma ha na-achokwa iwepu ndu m." **11** Onyenwe anyi siri ya, "Puo gaa guzo n'elu ugwu, n'ihi

Onyenwe anyị, n'ihi na Onyenwe anyị na-ag a isite n'ebe ahụ gafee." Mgbe ahụ, oke ifufe dị ike gbawara ugwu ahụ, tipiasia nkume ndị ahụ n'ihi Onyenwe anyị, ma Onyenwe anyị anoghi n'ime ifufe ahụ. Mgbe ifufe ahụ gasiri, e nwere oke ala ọma jijiji n'ugwu ahụ, ma Onyenwe anyị anokwaghị n'alal ọma jijiji ahụ. **12** Mgbe ala ọma jijiji ahụ gasiri, oku nwuuру, ma Onyenwe anyị anoghi n'ime ọku ahụ. Ma mgbe ọku ahụ gasiri, nwa olu nta dị nwayo dara. **13** Mgbe ॥laija nñru ya, o ji uwe mwüda ya kpuchie ihu ya, pụo gaa guzo n'onụ uzø ọgba nkume ahụ. Mgbe ahụ, o nñru olu jürü ya si, "॥laija, gịnị ka i na-eme n'ebe a?" **14** O zaghachiri si, "Eji m inụ ọku n'obi na-ejere Onyenwe anyị Chineke Onye pürü ime ihe niile ozi. Ndị Izrel ajula ọgbugbua ndu gi, tidaşakwa ebe ịchụ aja gi, were mma agha gbukwaa ndị amumaa gi niile, ugbu a ọ bụ naanị mụ onwe m bụ onye fofdụrụ, ma ha na-achokwa iwepụ ndu m." **15** Onyenwe anyị sịri ya, "Sikwa uzø i si bịa laghachi, gaa n'ozara Damaskos. Mgbe i ruru ebe ahụ, tee Hazael mmanụ ibụ eze Aram. **16** Teekwa Jehu, nwa Nimshi mmanụ ibụ eze Izrel. I ga-eteekwa ॥laisha nwa Shafat, onye Ebel-Mehola mmanụ ibụ onye amumaa n'onodụ gi. **17** Onye ọbułla gbanarịri Hazael ga-anwụ n'aka Jehu. Otu a kwa, ndị niile gbanarịri mma agha Jehu ka ॥laisha ga-egbu. **18** Ma ghọta na ọ dị puku mmadụ asaa nō n'Izrel, ndị na-egbubeghi ikpere ha n'alal nye Baal, maqbụt suatu ya onụ, ife ya ofufe." **19** ॥laija sitere n'ebe ahụ pụo gaa chọta ॥laisha nwa Shafat ebe ọ nō na-akọ ala ubi. Iri ehi abụo na anō e jikötara abụo abụo dị ya n'ihi, ma ya onwe ya ji ehi abụo e jikötara onụ, nke iri na abụo ya na-akọ ala ubi. ॥laija jekwuru ॥laisha wükwasị ya uwe mwüda ya n'ubu ya. **20** Mgbe ahụ, ॥laisha hapurụ ehi ndị ahụ ebe ha guzoro n'ubi ahụ gbara ọso gbakwuru ॥laija si ya, "Biko, kwere ka m gaa suatu nna m na nne m onụ, si ha nñdu nke ọma. Emesia, aga m esokwa gi." ॥laija zara si ya, "Laghachi azụ, ọ bụ gịnị ka m mere gi?" **21** ॥laisha laghachiri azụ, gbuo ehi abụo ahụ e jikötara n'otu, kpọq ihe ahụ e ji arụ orụ n'ubi oku, were ha sie anụ ahụ nye ndị mmadụ, ha rie. Mgbe ahụ, o biliri ije pụo ga soro ॥laija, bürü nwaodibo ya.

20 Ugbu a, Ben-Hadad, bụ eze ndị Aram, chikötara ndị agha ya niile. Iri ndị eze ato na abụo sonyere ya, ha na inyinaya ha na ugbo agha ha. O rigooro nochibido obodo Sameria buso ya agha. **2** Mgbe ahụ, eze ndị Siria zigaara Ehab, eze Izrel ozi n'ime obodo si

ya, "otu a ka Ben-Hadad sịri, 3 'Olaçcha na ọlaedo gi, nkem ka ha bụ, ndị nwunye gi na ụmụ gi, bụ ndị dị mma karışia nke m ka ha bụ." **4** Ehab eze Izrel, zighachiri ozi si, "O dị mma, onyenwe m, mụ onwe m, na ihe niile m nwere bụ nke gi." **5** Ngwangwa ndị ozi Ben-Hadad biaghachiri zie Ehab ozi ozø si ya, "Otu a ka Ben-Hadad sịri, 'O bụ ezie na m ziteere gi ozi, si, ọlaçcha gi na ọlaedo gi na ndị nwunye gi na ụmụ gi ka i ga-enye m." **6** Ma ugbu a, n'oge dị ka nke a, echi, aga m ezite ndị ozi m ka ha bịa nyochaa ulø gi niile na ulø ndị ozi gi niile. Ihe ọbułla dị oke ọnụahịa n'anya gi ka ha ga-ewere." **7** Eze Izrel kporo ndị okenye niile nke ala ahụ, si ha, "Leenụ ugbu a, hukwanụ otu nwoke a si acho nsogbu. Mgbe o zitere m ozi inye ya ndị nwunye m, na ụmụ, na ọlaçcha m na ọlaedo m, ekwenyere m ya inye ya ihe ndị a." **8** Ndị okenye na ndị Izrel zara si ya, "Añala ya ntị! Enyela ya ihe ọbułla." **9** Mgbe ahụ, o sịri ndị ozi Ben-Hadad, "Gwanụ onyenwe m, bụ eze, 'M bụ odibo gi jikeere ime ihe niile i buru uzø kwuo na m ga-enye gi. Ma ekwenyeghi m n'ozi nke ugboro abụo a.'" Ndị ozi ahụ laghachiri kɔqo Ben-Hadad ihe niile Ehab kwuru. **10** Ma Ben-Hadad zigakwaara Ehab ozi ozø si, "Ka chi ndị a mesoo m mimeso, otu ọbułla mimeso ahụ si dị njo, ma ọ burụ na aja Sameria ga-afodụ inye onye ọbułla n'etiti ndị ikom m otu njuaka." **11** Ma eze Izrel zaghachiri, "Gwa ya, 'Onye na-ebu agha na-anaya isi naanị mgbe a luchara agha, ọ bughi tupu a lụo agha.'" **12** Ben-Hadad nñru ozi Ehab ziri mgbe ya na ndị eze ndị ozø ahụ nō na-añụ mmanya n'ulø ikwu ha manyere n'ogbo agha ahụ. Ben-Hadad nyere ndị agha ya iwu si ha, "Jikerenụ, buso ndị Izrel agha." Ya mere, ha kwadoro ibuso obodo ahụ agha. **13** N'oge a, otu onye amumaa biakwutere Ehab, bụ eze Izrel si, "Otu a ka Onyenwe anyị sịri, 'I hụrụ oke igwe ndị agha a? Aga m enyefe ha n'aka gi taa, mgbe ahụ i ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị.'" **14** Ma Ehab jürü si, "Onye ga-eme nke a?" Onye amumaa zara, "Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, 'O bụ ụmụ okorobịa bụ ndịsi agha nō n'okpuru ndị ochiajaghị na-achị akukụ ala Izrel.'" Ehab juıkwara ozø, "Onye ga-amalite agha a?" Onye amumaa ahụ zara, "Gị onwe gi." **15** Mgbe ahụ, Ehab kpokötara ụmụ okorobịa bụ ndịsi agha si n'akukụ obodo ya. Ọnuogugu ha di narị abụo na iri ato na mmadụ abụo. Ọnuogugu ndị agha Izrel ndị ozø dị puku asaa. **16** N'etiti ehihe, mgbe Ben-Hadad na iri ndị eze ato na abụo ahụ, bụ ndị ahụ bijara inyere ya aka nō na-añụ mmanya, na-

añübiga ya oke, 17 ụmụ okorobịa, bụ ndị agha, ndị nō n'okpuru ndị ochiagha na-achi akukụ ala Izrel buru ụzo pụo ibu agha. Ma Ben-Hadad, n'onwe ya ezipularị ndị nledo, ndị loghachiri bịa gwa ya si, "Ndị agha si Sameria na-abịa." 18 O sıri, "O bụrụ na ha abịa n'ihi udo, jidenu ha na ndụ; o bụrụ na ha bijara maka ibu agha, jidenu ha na ndụ!" 19 Ma ụmụ okorobịa ndị ochichị a bụ ndị nō n'okpuru ndịsi, na-achi akukụ ala ahụ sitere n'obodo zolie ije ebe ndị agha so ha n'azụ, pụo ibu agha. 20 Onye ọbụla n'ime ha gburu onye agha Siria ọbụla lụsoro ya ọgu. Nke a mere ka ndị agha Siria gbaṇụ ọso, ndị agha Izrel chusokwara ha. Ma Ben-Hadad, eze Aram, na ndị agha na-agba ịnyinya, sitekwara n'ihi ọgbọ agha ahụ gbaṇukwaa ọso. 21 Ma eze ndị Izrel pukwuru ya, nwude otụtu ịnyinya na ụgbọ agha, butere ndị Aram oğhom dị ukwuu. 22 Emesịa, onye amụma ahụ bijakwutere eze Izrel sı̄ ya, "Mee onwe gi ka i dị ike nke ọma, mara ihe e kwasiri ka e mee, n'ihi n'etiti ọkochị na udu mmiri nke afọ n'abịa, eze Aram ga-abịa ibuso gi agha ọzo." 23 Ma otu o dị, ndịsi agha eze ndị Aram dürü ya ọdụ sı̄, "Chi ha bụ chi ugwu. N'ihi ya ka ha ji dị ike karịa anyị. Ma o bụrụ na anyị ebuso ha agha n'obosara ala dị larịjị, anyị aghaghị iđị ike karịa ha. 24 Mee ihe a, wepụ ndị eze a niile site n'ebe ha nō, jiri ndị na-achi ala gbanwee ha. 25 Kpokotaakwa ndị agha ọzọ, ndị dị ukwuu n'önüögugu, dika ndị agha i du gaa agha na mbụ. Nyekwa anyị ịnyinya na ụgbọ agha ga-ezuru anyị. Anyị ga-apukwa buso ndị Izrel agha n'obosara ala dị larịjị. O díkwaghị ihe ga-egbochi anyị imeri ha n'oge a." Ben-Hadad, eze Aram, kwenyere, meere ha dika ha riọro ya. 26 Mgbe otu afọ gasirị, Ben-Hadad chikotakwara ndị Aram niile duru ha gaa Afek ibuso Izrel agha. 27 Mgbe a kpokotara ndị agha niile nō n'Izrel nye ha ngwa agha, ha pụru izute ha. Ndị agha Izrel mara ụlo ikwu ha na ncherita ihu ndị agha Siria, dika igwe ewu nta abụo, ebe ndị Aram jupütara ala ahụ niile. 28 Onye nke Chineke bijara gwa eze ndị Izrel, "Otu a ka Onyenwe anyị sıri, 'N'ihi na ndị Aram na-eche na Onyenwe anyị bụ chi nke ugwu, na o bughị chi ala ndagwurugwu, aga m arara igwe ndị agha a nyefee gi n'aka, ka gi na ndị gi mata n'eziokwu na m bụ Onyenwe anyị!'" 29 O bụ ụboghị asaa ka ha mara ụlo ikwu ha na ncherita ihu ibe ha. Ma n'ụboghị nke asaa ahụ, ndị agha malitere ibu agha. Ndị Izrel merụrụ narị puku ndị agha Aram ahụ n'otu ụboghị. 30 Ma ndị fofodụrụ n'etiti ndị agha Aram gbaṇụ ọso

gbalaga n'obodo Afek. Ebe ahụ ka mgbidi obodo Afek nō dagbuo iri puku ndị agha abụo na asaa n'ime ha. Ma Ben-Hadad n'onwe ya gbalagara, gbaba n'ime obodo ahụ, gaa zoo onwe ya n'ime ime otu ụlo. 31 Mgbe ahụ, ndịsi agha ya bijakwutere ya sı̄ ya, "Lee, anyị nṣụ nra na ndị eze Izrel bụ ndị obi ebere. Ka anyị yiri akwa mkpe n'ukwu anyị, kee ụdọ n'olu anyị, gaa riọo eze Izrel. Ma eleghị anya o ga-edede gi ndụ." 32 Ya mere, ha yikwasịri onwe ha akwa mkpe, nyarakwa ụdọ n'olu ha, jekwuru eze Izrel sı̄ ya, "Ohu gi bụ Ben-Hadad na-asị, 'Biko, kwee ka m dịrị ndụ.'" Eze jụrụ ha si, "O bụ ezie na o ka dị ndụ ugbu a? Nwanne m ka o bụ." 33 Okwu a mere ka ndị ozi eze Aram nwee olileanya. Ha mere ngwangwa kwugharịakwa ihe ahụ o kwuru. Ha sıri, "E, Nwanne gi bụ Ben-Hadad." Mgbe ahụ, eze Ehab nyere ha iwu sı̄, "Gaanụ kpopuṭa ya, dutekwanụ ya n'ebə a." Mgbe Ben-Hadad bijara, Ehab mere ka o rigota n'ugbọ agha nke ya. 34 Mgbe ahụ, Ben-Hadad gwara Ehab sı̄, "Obodo niile nke nna m naara nna gi, ka m ga-enyeghachi gi. I nwere ike iwuru onwe gi ọdụ ahịa n'ama obodo Damaskos dika nna m wuru n'ime Sameria." Ehab kwuru, "O bụrụ na anyị agbaa ndụ, aga m eme ka i nwere onwe gi." Ya mere, ha abụo gbara ndụ. Ehab hapukwara ya ka o laa n'udo. 35 Emesịa, okwu Onyenwe anyị rutere otu onye n'etiti ụmụ ndị amụma. O gwara otu nwoke n'ime ụmụ ndị amụma ahụ nō ya nso sı̄ ya, "Jiri ngwa agha dị gi n'aka tie m ihe." Ma nwoke ahụ jụrụ ime ihe onye amụma ahụ kwuru. 36 N'ihi nke a, onye amụma gwara nwoke ahụ okwu sı̄, "Ebe o bụ na i jurụ ime ihe Onyenwe anyị nyere n'iwu, lee ihe ga-adakwasị gi. Mgbe i si n'ebə a na-alà n'ulọ gi, ọdụm ga-ezute gi n'uzo dogbuo gi." Amụma a mezukwara, n'ihi na mgbe nwoke ahụ tugharịri si n'ebə ahụ na-alà, ọdụm lụsoro ya ọgu n'uzo gbuo ya. 37 Onye amụma ahụ pukwara chọta onye ọzọ sı̄ ya, "Biko, tie m ihe." Nwoke ahụ tiri ya ihe tihiya ya ahụ. 38 Mgbe ahụ, onye amụma ahụ e tiri ihe jiri akwa kechie ihi ya, ka mmadụ ọbụla ghara ịmata onye o bụ. O pụru gaa guzo n'akukụ ụzo ebe eze Izrel ga-esi gafee. 39 Mgbe eze na-agafe, onye amụma ahụ tiri mkpu sı̄, "Onyenwe m, biko gee m ntị. Lee, otu onye agha bijakwutere m mgbe m nō n'ihi agha sı̄ m, 'Lee nwoke a a dotara n'aghə; chee ya nche. Ekwekwala ka o gbanari gi. N'ihi na o bụrụ na o site n'aka gi gbaṇụ, i ga-anwụ, maobụ i jiri otu talenti olaöcha gbara isi gi.' 40 Ma mgbe m nō na-arụ ọrụ ọzọ, nwoke ahụ a dotara n'aghə gbaṇụ. Ahụkwaḥị

m ya anya ozo.” Mgbe ahụ, eze Izrel zara sị ya, “I jirila ọnu gi maa onwe gi ikpe. I ghaghị ịnata ahụhụ dịrị gi.” 41 Mgbe ahụ, onye amụma ahụ mere ngwangwa wepụ akwa ahụ o ji kechie anya ya abụo. Eze Izrel matakwara na o bụ otu onye n’ime ndị amụma. 42 Onye amụma ahụ gwara eze okwu sị ya, “Otu a ka Onyenwe anyị kwuru, ‘Ebe i mere ka nwoke a laa, bụ onye m nyere gi n’aka ime ka ọ nwụo, ugbu a, i ghaghị ịnwụ n’onodụ ya. A ga-alakwa ndị gi n’iyi, n’onodụ ndị nke ya.’” 43 N’ihi okwu a, eze Izrel ji we na ihu mgbarụ laa n’ulọ ya dị na Sameria.

21 Mgbe nwaoge nta gasịri, Nebot, onye Jezril, nwere ubi vajinị dị na Jezril, n’akukụ ụlọeze Ehab bụ eze Sameria. 2 Ehab sịri Nebot, “Nye m ubi vajinị gi ka ọ burụ ubi a gbara ogige, ebe m ga-akụ akwụkwō nri, ebe ọ dị nso n’ulọeze m. Aga m enye gi ubi vajinị ozo dị mma karja ya, ma ọ burukwa na i chọro, aga m akwụ gi ego ọbụla o ruru n’omụ ahịa ya.” 3 Ma Nebot zara sị Ehab, “Ala a bụ ihe nketa ruuru m site n’aka nna nna m ha. M ga-esi ańaa nye gi ya. Onyenwe anyị ekwela na m ga-ewere ihe nketa nke nna nna m ha nye gi.” 4 Ehab jiri obi ụfụ na ihu mgbarụ laa n’ulọ ya n’ihi okwu a Nebot, onye Jezril gwara ya, sị, “Agaghị m enye gi ihe nketa nna nna m ha.” O dinara n’ihe ndina ya, chee ihu ya n’ajá ụlo, jụ iri ihe ọbụla. 5 Ma nwunye ya bụ Jezebel, bịa kputere ya juo ya sị, “Gini mere i ji jụ iri ihe? Gini mere i ji nogide n’obi ojoo na iwe?” 6 Ehab zara sị ya, “Agwara m Nebot, nwoke onye Jezril okwu sị ya, ‘Resi m ubi vajinị gi, ma ọ burụ na i chọro, aga m enye gi ala ubi ozo mara mma n’onodụ ya.’ Ma ọ jürü jiuwaa isi inye m ubi ahụ.” 7 Mgbe ahụ, nwunye ya Jezebel jürü ya ajụjụ sị ya, “O bughi gi bụ eze na-achị Izrel? Bilie, rie nri, enyela obi gi nsogbu, n’ihi na aga m enyefe gi ubi vajinị Nebot onye Jezril n’aka.” 8 Ya mere, Jezebel dere akwụkwō n’aha Ehab, were mgbaaka akara eze kaa n’akwụkwō ndị ahụ, zigara ha ndị okenye obodo na ndị a na-asopurụ bi n’obodo ebe Nebot bi. 9 N’ime akwụkwō ozi ndị a, o dere sị, “Nyenu iwu ka mmadụ niile buo ọnu. Kpokotaanụ ndị Jezril niile, ka ha zukọta. Mgbe unu zukorọ, nyenụ Nebot ọnodụ n’oche dị mkpa. 10 Hopyutanụ ndị ikom abụo, ndị na-abaghị uru ka ha püta n’ihu nzuko unu guzo gbaa ama ugħa megide Nebot sị na ha nñuru mgbe ọ kochara Chineke na eze. Maanụ ya ikpe ọnwụ, kpupụ ya n’azụ obodo, jiri nkume tugbuo ya, ka ọ nwụo.” 11 Ndị okenye na ndị a na-asopurụ ndị bi n’obodo

ahụ mere dika Jezebel nyere n’iwu n’akwụkwō ahụ o deagaara ha. 12 Ha nyere iwu maka ibu ọnu, kpoqkwa nzuko ndị obodo ahụ niile, meekwa ka Nebot nñodu n’oche dị mkpa. 13 Mgbe ahụ, ndị ikom abụo na-abaghị uru pütakwara, nñodu na ncherita ihu ya, ha gbara ama ugħa megide Nebot, n’ihu ndị mmadụ, sị, “Nebot kochara Chineke na eze.” N’ihi nke a, ha dökpuṇṇu ya gaa n’azụ obodo jiri nkume tugbuo ya. 14 Emesia, ndị okenye na ndị a maara aha ha nke obodo Jezril, ziri ozi zigara Jezebel gwa ya na Nebot anwụola. 15 Ngwangwa Jezebel natara ozi na a tüğbola Nebot, o sịri Ehab, “Bilie, gaa nwetara onwe gi ubi vajinị Nebot, nwoke onye Jezril. Ubi ahụ ọ jürü inye gi n’ego aburula nke gi ugbu a n’ihi na Nebot anwụola. Ọ dīkwaghị ndụ ozo!” 16 Mgbe Ehab nñuru na Nebot anwụola, o biliru puo, gaa ībanye n’ubi ahụ, inwetara onwe ya ubi vajinị Nebot, onye Jezril. 17 Ma okwu Onyenwe anyị rutere ॥laija, onye Tishbe, sị ya, 18 “Bilie, gaa zute Ehab, eze Izrel onye bi na Sameria. Ọ nø ugbu a n’ime ubi vajinị Nebot inwetara ya onwe ya. 19 Gwa ya sị ya, ‘Ihe a ka Onyenwe anyị kwuru: I gbuola ɔchụ mmadụ si otu a nwetara onwe gi ihe nketa? Ebe ahụ nkita nø rachaakwa ọbara gi. E, ọbara gi onwe gi.’” 20 Mgbe ahụ, Ehab jürü ॥laija ajụjụ sị ya, “Onye iro m, i chọrokwa m bia?” ॥laija zara sị ya, “E, achọrọla m gi bia n’ihi nnyefe i nyefere onwe gi ime ihe dị njo n’anya Onyenwe anyị. 21 Ọ sịri, ‘Aga m eme ka ihe ojoo dakwasị gi. Aga m ekpochapụ ndị agburu gi, site n’ezinaulọ Ehab bipụ nwoke ọbụla, maobụ ohu maobụ onyenwe onwe ya n’Izrel. 22 Aga m eme ka ulo gi dịrị ka nke Jeroboam nwa Nebat, na dika nke Baasha nwa Ahija, n’ihi na i kpasuola m iwe, meekwa ka Izrel mehie.’ 23 “Ma banyere Jezebel, Onyenwe anyị sịri, ‘Umụ nkita ga-eri anụ ahụ Jezebel n’akukụ mgbidi aja ulo dị n’obodo Jezril.’ 24 “Nkita ga-eri anụ onye ọbụla si n’ezinaulọ Ehab nke nwurụ n’ime obodo, ma anụ ufe nke eluigwe ga-eri anụ ndị ọbụla nwurụ n’ohịa.” 25 (N’ezie, o nwegħi onye ọbụla ozo dì ka Ehab, onye rere onwe ya nye ime ihe ojoo dì ukwuu n’anya Onyenwe anyị, onye Jezebel nwunye ya kwagidere ime ihe ojoo dì iche iche. 26 Ehab bụ onye mere mmehie dì oke njo nke iġbaso na ife aruṣi dì iche iche ofufe dika ndị Amorait mere, bụ ndị ahụ Onyenwe anyị sitere n’ala a chupụ ime ka ndị Izrel nweta ala ha.) 27 Mgbe Ehab nñuru okwu amụma ndị a, o dōwara uwe ya, yikwasị onwe ya akwa mkpe,

buo ọnụ, dinaa n'akwa mkpe ahụ, jeghariakwa n'idi umeala. **28** Ma okwu Onyenwe anyị rutere llaija, onye Tishbe ozo, sị ya, **29** “I hụrụ otu Ehab si weda onwe ya ala n'ihi m? N'ihi ihe a o mere, iweda onwe ya ala n'ihi m, agaghị m eme ka ihe ojọ ndị a m kwuru okwu banyere ha rute ya n'oge ọ dị ndụ. Kama aga m eme ka ihe ndị a dakwasị ezinailo ya mgbe nwa ya ga-achi dịka eze.”

22 Agha ozo adaghị n'etiti Aram na Izrel afọ ato. **2**

Ma n'afọ nke ato, Jehoshafat, eze Juda, gara ileta Ehab eze Izrel. **3** Eze Izrel sıri ndị ozi ya, “Unu amaghị na ala Ramot Gilead bụ nke anyị, ma lee na anyị gbara nkịtị iga napuṭa ya site n'aka eze Aram?” **4** Ya mere, ọ jụrụ Jehoshafat, “I ga-eso m gaa buso Ramot Gilead agha?” Jehoshafat zaghachiri eze Izrel, sị, “Otu m dị ka gị onwe gi dị, ndị m bükwa ndị gị, ịnyinaya m bükwa nke gị.” **5** Ma Jehoshafat gwakwara eze Izrel, sị, “Buru ụzo chọpụta ihe bụ ntụziaka Onyenwe anyị.” **6** Ya mere, eze Izrel kpokötara ndị amumma, onluogugu ha ruru narị ndị ikom ano, juo ha sị, “O bụ m gaa buso Ramot Gilead agha, ka ọ bụ m hapụ iga?” Ha zara, “Gaa, n'ihi na Onyenwe anyị ga-enyefe ha n'aka eze.” **7** Ma Jehoshafat jụrụ, “Ọ bụ na e nwekwaghị onye amumma Onyenwe anyị nō n'ebe a, onye anyị nwere ike ijuta ase n'aka ya?” **8** Eze Izrel zaghachiri Jehoshafat, sị, “A ka nwere otu onye amumma, onye anyị nwere ike isite n'aka ya juo Onyenwe anyị ase, ọ bụ Maikaya nwa Imla, ma akporo m ya asị, n'ihi na o nweghi oge ọ na-ebu amumma ihe ọma n'ebe m nō, kama ọ bụ naanị nke ojoo.” Jehoshafat sıri, “Eze ekwesighị ikwu okwu dị otu a.” **9** Mgbe ahụ, eze Izrel kpotor otu onye najere ya ozi sị ya, “Mee ọsiịṣo kpota Maikaya nwa Imla n'ebe a.” **10** Ehab eze Izrel na Jehoshafat eze Juda, onye ọbula yi uwe eze ya, na-anókwasị n'ochieze ya n'ebe izocha ọka n'ònụ ụzo ama e si abata obodo Sameria. Ndị amumma ahụ niile nökwa na-ebu amumma n'ihi ha. **11** Zedekaya nwa Kenaana, mere mpi igwe, ọ kwuputara sị, “Nke a bụ ihe Onyenwe anyị na-ekwu, ‘Ihe ndị a ka i ga-eji sogide ndị Aram, ruo mgbe a galalha ha n'iyi.’” **12** Ndị amumma ndị ozo niile na-ebu otu ihe ahụ n'amumma, na-asị, “Gaa, busoo Ramot Gilead agha, i ga-enwekwa mmeri, n'ihi na Onyenwe anyị ga-enyefe ya n'aka eze.” **13** Onyeozi ahụ nke gara ikpo Maikaya sıri ya, “Lee, ndị amumma ndị ozo na-agupughi onye ọbula na-ebu amumma oganihi nye eze. Mee ka okwu gi na ha dakota. Kwuokwa ihe ga-adi eze mma.”

14 Ma Maikaya sıri, “Dika Onyenwe anyị na-adi ndụ, aga m agwa ya naanị ihe Onyenwe anyị gwara m.” **15** Mgbe ọ bịaertere, eze jụrụ ya, “Maikaya, ọ bụ anyị gaa buso Ramot Gilead agha, ka ọ bụ anyị hapụ?” Ọ zara, “Gaa, ma nwekwa mmeri, n'ihi na Onyenwe anyị ga-enyefe ya n'aka eze.” **16** Eze sıri ya, “Ugboro ole ka m ga-eme ka i nụo iyi na i gaghị agwa m ihe ozo, karịa naanị eziokwu n'aha Onyenwe anyị?” **17** Mgbe ahụ Mikaya zara, “Ahụrụ m Izrel niile ka ha gbasasịrị n'elu ọtụtụ ugwu dika atụrụ na-enweghi onye ozuzu atụrụ, ma Onyenwe anyị sıri, ‘Ndị a enweghi onyendu. Ka onye ọbula laghachi n'ulọ ya n'udo.’” **18** Eze Izrel, sıri Jehoshafat, “Ọ bụ na m agwaghị gị na ọ dighị mgbe o na-ebu amumma ihe ọma banyere m, kama naanị ihe ojoo?” **19** Mikaya gara n'ihi, sị, “Ya mere, nūrunụ okwu Onyenwe anyị. Ahụrụ m Onyenwe anyị ka ọ nökwasịrị n'ochieze ya, hukwa usuu nke eluigwe ka ha na-eguzo n'akukụ ya, n'aka nri ya nakwa n'aka ekpe ya. **20** Onyenwe anyị sıri, ‘Onye ga-aga rafuo Ehab ka ọ gaa buso Ramot Gilead agha, gaa nwụo n'ebe ahụ?’ “Otu onye tüpütara aro nke a, ebe onye ozo tüpütara nke ozo.” **21** N'ikpeazụ otu mimụo putara, guzo n'ihi Onyenwe anyị sị, ‘Mụ onwe m ga-arafu ya.’ **22** “Onyenwe anyị jụrụ sị, Olee otu i ga-esi mee nke a?” “Aga m apụ gaa bürü mmụo nrafu n'ònụ ndị amumma ya niile,’ ka ọ zara. “Onyenwe anyị sıri, ‘I ga-enwe ike ịrafu ya. Gaa mee otu a.’” **23** “Ma ubu a, Onyenwe anyị etinyela mmụo okwu ụgha n'ònụ ndị amumma gị niile ndị a. Onyenwe anyị ekwubiela n'ihe ojoo ga-adakwasị gị.” **24** Mgbe ahụ, Zedekaya nwa Kenaana, gara nso, maa Maikaya aka na nti, juo ya, “Olee ụzo ka mimụo ahụ sitere na Onyenwe anyị gara, mgbe ọ hapụru m bịa ịgwa gi okwu?” **25** Maikaya zaghachiri, “I ga-achopụta nke a n'ubochị i ga-agbabा n'ime ime ulọ izo onwe gi.” **26** Mgbe ahụ, eze Izrel nyere iwu sị, “Jidenu Maikaya kpugara ya Amon onye na-achi obodo a, na Joash nwa eze **27** i ga-asikwa, ‘Otu a ka eze sıri: Tinye nwoke a n'ulọ mkporo, nye ya naanị achịcha na mmiri ọnụri tutu ruo mgbe m loghachiri n'udo.’” **28** Maikaya kwuputara sị, “Ọ bürü na i loghachiri n'udo, ọ pütara na ọ bughị Onyenwe anyị si n'ònụ m kwuo okwu.” O kwukwara sị, “Unu niile hụbakwanụ okwu m ndị a niile amal!” **29** Ya mere, eze Izrel na Jehoshafat eze Juda, pürü gawa Ramot Gilead. **30** Eze Izrel gwara Jehoshafat, sị, “Aga m ejikere onwe m dika m bụ onye ozo banye n'ogbo agha, ma gi onwe gi yiri uwe eze gi.” Ya mere, eze

Izrel nwoghariri onwe ya ka onye ọzọ baa n'ogbo agha. **31** Ma eze Aram enyelari ndị ochiagha ndị na-agba ugbo agha, onuogugu ha dị iri ato na abụ, iwu si, "Unu ebusola onye obụla agha, maobu onye ukwu maobu onye nta, kariakwa naanị eze Izrel." **32** Mgbe ndị ochiagha, na-achi ugbo agha hụrụ Jehoshafat, ha chere n'obi ha, "N'ezie, onye a bụ eze Izrel." N'ihi ya ha tughariri ibuso ya agha, ma Jehoshafat tiri mkpu, **33** ndị ochiagha, na-achi ndị na-agba ugbo agha hụrụ na o bughi eze Izrel, ma kwusi ichusọ ya. **34** Ma otu onye doro ụta ya gbaṇu ya na-ebughi onye obụla n'obi, gbata ya eze Izrel n'etiti njikọ nke uwe agha ya. Eze gwara onye ọkwuo ugbo agha ya, si, "Tugharịa, si n'ebi a bupu m, n'ihi na emerụola m ahụ." **35** Agha ahụ siri ike n'ubochi ahụ niile, e ji ihe mee ka eze kwuru ọtọ n'ime ugbo agha ya na-eche ndị Aram ihu. Obara si n'onya ahụ sojuru n'ala ugbo agha ahụ, o nwụrụ n'uhuruchi ubochi ahụ. **36** Mgbe anyanwụ na-adà, e tiri mkpu nke gazuru n'ogbo agha ndị Izrel, si, "Nwoke obụla laa n'obodo ya, onye obụla laakwa n'ala nke aka ya!" **37** Ya mere, eze nwụrụ, e buta ozu ya n'obodo Sameria, ebe a no lie ya. **38** Ha sachara ugbo agha ya n'odò mmiri dì na Sameria (ebe ndị akwuna na-asu ahụ). Umụ nkịta rachara obara ya, dika okwu Onyenwe anyị kwubiri. **39** Ma banyere ihe ndị ọzo niile mere n'oge ochichị Ehab na ihe niile o mere, ụlọze o wuru nke o ji ọdụ choq mma, na obodo niile o wusiri ike, o bụ na e deghị ha n'akwukwọ akukọ ihe mere n'oge ndị eze Izrel? **40** Ehab sooro ndị nna nna ya ha dina n'onwụ. Ahazaya nwa ya ghoro eze n'ọnodu. **41** Jehoshafat nwa Asa ghoro eze Juda, n'afọ nke ano, nke ochichị Ehab eze Izrel. **42** Jehoshafat gbara iri afọ ato na ise mgbe o malitere ịbu eze. O chirị iri afọ abụ na ise na Jerusalem. Aha nne ya bụ Azuba, nwa Shilhi. **43** N'ihe niile o jere ije n'uzo Asa bụ nna ya, o sitekwaghị n'ime ha wezuga onwe ya, o mekwara ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyị. Naanị na o wezugaghị ebe dì elu niile, nke mere na ndị mmadụ gara n'ihi na-achị aja, na-esurekwa ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ n'ebi ahụ niile. **44** Jehoshafat mere ka udo dì n'etiti ya na eze Izrel. **45** Ma banyere ihe ndị ọzo niile mere n'oge ochichị Jehoshafat, ihe niile ndị ọ rụputara, ike o kpara n'otụtu agha nke o buru, o bụ na e deghị ha n'akwukwọ akukọ ihe mere n'oge ndị eze Juda? **46** O kpochapuru ndị ikom akwuna ulọ arusi, bụ ndị nke fodurụ, mgbe nna ya bụ Asa chichara ochichị. **47** N'oge a, eze adighị n'ala Edom, kama o bụ onye

nnochite anya eze bụ onye na-achi. **48** Jehoshafat wuuru otụtu ugbo mmiri ejị azu ahia, maka ije n'ala Ofia iga bute ọlaedo ma ugbo mmiri ndị a agaghị ebe obụla, n'ihi na ha mikpuru n'Eziyon Geba. **49** N'oge ahụ, Ahazaya nwa Ehab siri Jehoshafat, "Kwere ka ndị ikom m soro ndị orụ gi n'ugbo gi," ma Jehoshafat ekweghi. **50** Mgbe ahụ, Jehoshafat sooro nna nna ya ha dina n'onwụ, e lie ya n'ebi e liri ha n'obodo Devid, nna ya. Jehoram nwa ya ghoro eze n'ọnodu ya. **51** Ahazaya nwa Ehab, malitere ịbu eze Izrel na Sameria, n'afọ iri na asaa nke ochichị Jehoshafat, eze Juda. Ma o chirị Izrel naanị afọ abụ. **52** O mere ihe dì njo n'anya Onyenwe anyị, n'ihi na o sooro ụzọ ojọ niile nke nna na nne ya, na ụzọ ojọ nke Jeroboam nwa Nebat, onye mere ka Izrel mee mmehie. **53** O fekwara arusi Baal ofufe, kpokwa isiala nye ya, si otu a kpasuo Onyenwe anyị, Chineke Izrel iwe, dika nna ya mere.

2 Ndị Eze

1 Moab nupuru isi megide Izrel mgbe Ehab nwuru.

2 N'oge a, Ahazaya sitere na mgbe ụlo elu ya dị na Sameria daa, meruọ ahụ nke ukwu. N'ihi ọrịa a, o zigara ndị ozi, sị ya, "Gaa juta ase n'aka Baal-Zebub, bụ chi Ekròn, ma m ga-adịrị site n'ihe mm̄eru ahụ a."

3 Ma mm̄o ozi Onyenwe anyị gwara ॥laija onye Tishbe okwu sị ya, "Gaa zute ndị ozi eze Sameria zipuru, juo ha sị, 'Ginị mere unu ji aga Ekròn ijụ ase? O bụ na Chineke anoghị n'Izrel mere unu ji aga ijụ Baal-Zebub ase jmata ma eze ọ ga-adị ndụ?' 4 N'ihi nke a, otu a ka Onyenwe anyị kwuru, 'I gaghị esite n'elu ihe ndina ahụ bilie. I ghaghị inwụ!' Ya mere ॥laija puru gaa zie ndị ozi eze ozi ahụ. 5 Ndị ozi ahụ laghachiri azu. Ma mgbe eze hụrụ ha, o jụrụ ha sị, "Ginị mere unu ji loghachị?" 6 Ha zara ya, "Otu nwoke zutere anyị n'uzo sị anyị, 'Laghachi ga zie eze ahụ zitere unu sị ya: 'Ihe ndị a, ka Onyenwe anyị kwuru, O bụ n'ihi na Chineke anoghị n'Izrel ka i ji zipụ ndị mmadụ ka ha gaa juta ase site n'aka Baal-Zebub, chi ndị Ekròn? N'ihi nke a, i gaghị esite n'ihe ndina gi bilie. Ya doo gi anya na i ghaghị inwụ!'" 7 Eze jụrụ ha sị, "Onye bụ nwoke a zutere unu n'uzo gwa unu okwu ndị a? Olee ụdị mmadụ o bụ?" 8 Ha zaghachiri ya, "O bụ nwoke yi uwe e ji aji anụ kpaa; o kere ihe okike akpukpọ anụ n'ukwu ya." Eze sịri, "O bụ ॥laija, onye amumà si Tishbel!" 9 Mgbe ahụ, eze zigara otu onyeisi agha ya, na iri ndị agha ise ka ha gaa jide ॥laija. Mgbe ndị agha ahụ bịa runtere hụ ॥laija ka ọ nọ ala n'elu ugwu, onyeisi agha ahụ kporo ॥laija sị ya, "Onye nke Chineke, eze sị gi, 'rituo!'" 10 ॥laija zara sị ha, "O bürü na m bụ onye nke Chineke dika i kwuru, ka ọkụ si n'eluigwe daa rechapụ gi na iri ndị agha ise so gi." Otu mgbe ahụ, ọkụ sitere n'eluigwe daa rechapụ iri ndị agha ise ahụ na onyeisi ha. 11 Ozokwa, eze zigara otu onyeisi agha na iri ndị agha ise ozọ ka ha gaa jide ॥laija. Mgbe ha bịa runtere hụ ॥laija, onyeisi agha ahụ kpokuru ya sị ya, "Onye nke Chineke, eze sị gi, 'rituo, bịa ngwangwa!'"

12 ॥laija zara sị ya, "O bürü na m bụ onye nke Chineke dika i kwuru, ka ọkụ si n'eluigwe daa rechapụ gi na iri ndị agha ise gi na ha so." Ngwangwa, ọkụ Chineke si n'eluigwe daa rechapụ ha. 13 Ozokwa, eze zigara otu onyeisi agha na iri ndị agha ise ozọ ka ha gaa jide ॥laija. Mgbe ndị agha a bịa hụ ॥laija, onyeisi agha ahụ rigoro n'elu ugwu gbuo ikpere n'ala n'ihu ॥laija riọọ ya amara sị ya, "Onye nke Chineke, biko, meere

ohu gi na iri ndị agha ise mü na ha so ebere. 14 Lee, ọkụ esitelə n'eluigwe rechapụ ndisi agha abụ ahụ buru ụzo, ha na ndị agha ha. Ugbu a, biko, arịo m gi, chebe ndụ anyị." 15 Mgbe ahụ, mm̄o ozi Onyenwe anyị gwara ॥laija okwu sị ya, "Atula egwu! Soro ya gaal!" Ya mere, ॥laija sooro onyeisi agha ahụ gaa n'ihu eze. 16 Mgbe ॥laija ruru n'ihu eze, ọ gwara eze okwu sị ya, "Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, ọ bụ n'ihi na Chineke anoghị n'Izrel ka i ji zipụ ndị ozi ka ha gaa juta ase site n'aka Baal-Zebub, chi ndị Ekròn? Ebe ọ bụ na i mere ihe dị otu a, i gaghị esite n'ihe ndina gi bilie. I ga-anwurirị!" 17 O nwuru dika okwu Onyenwe anyị nke ॥laija kwuru si dị. N'ihi na Ahazaya enweghi nwa nwoke ọbụla, Jehoram nochirianya ya dika eze, n'afo nke abụ nke ịbụ eze Jehoram nwa Jehoshafat, bụ eze Juda. 18 Akụkọ banyere ịbụ eze nke Ahazaya, na ihe niile o mere, e deghị ha n'akwukwọ akụkọ ndị eze Izrel?

2 O ruo mgbe Onyenwe anyị chọro i kporo ॥laija laa

n'eluigwe site n'oke ifufe, ॥laija na ॥laisha nō n'uzo sitere Gilgal. 2 ॥laija sịri ॥laisha, "Nodụ n'ebe a, n'ihi na Onyenwe anyị ziri m ozi ka m gaa Betel." Ma ॥laisha zara sị ya, "Dika Onyenwe anyị na-adị ndụ, na dika gi onwe gi nökwa na-adị ndụ, agaghị m ahaapụ gi." Ya mere, ha abụ sooro gaa Betel. 3 N'ebe ahụ, ụmụ okorobịa ndị amumà nō na Betel pütara zute ha abụ. Ndị amumà ahụ bịa kwttere ॥laisha sị ya, "I maara na Onyenwe anyị ga-esi n'ebe i n wepụ onyenwe gi ॥laija taa?" ॥laisha sịri, "Mụ onwe m maara, ma unu nören nwayoq." 4 Mgbe ahụ, ॥laija sịri ya, "॥laisha, nodụ n'ebe a, n'ihi na Onyenwe anyị ziri m ozi ka m gaa Jeriko." Ma ọ zara, "Dika Onyenwe anyị na-adị ndụ, na dika gi onwe gi nökwa na-adị ndụ, agaghị m ahaapụ gi." Ya mere ha abụ sokwaara ruo Jeriko. 5 Ndị otu ndị amumà nō na Jeriko bịa kwttere ॥laisha nso juo ya, "I maara na Onyenwe anyị ga-ewepụ onyenwe gi taa?" Ọ zara, "E, amaara m, ya mere nōnụ nwayoq." 6 Mgbe ahụ, ॥laija sịri ya, "Nodụ n'ebe a, n'ihi na Onyenwe anyị ziri m ka m jee Jodan." Ma ọ zara, "Dika Onyenwe anyị na-adị ndụ, na dika gi onwe gi nökwa na-adị ndụ, agaghị m ahaapụ gi." Ya mere, ha abụ sooro na-eje. 7 Iri ndị amumà ise sitere n'etiti ndị amumà sooro ha guzoro n'ebe dị anya na ncherita ihu ebe ॥laija na ॥laisha kwusịri n'akukụ Jodan. 8 Mgbe ahụ, ॥laija chíri uwe mwuya ya, piakötaa ya, tie ya n'elu osimiri ahụ. Mmiri ahụ kewara ụzo abụ,

ala akorø pütakwara. N'ebé ahü ka İlaija na İlaisha si gafee n'ofe ɔzø nke osimiri ahü. 9 Mgbe ha abuø gafesirị, İlaija juru İlaisha ajuju si ya, "Gini ka i choro ka m meere gi tupu e site n'ebé i nö wepu m?" İlaisha rioro si ya, "Biko, mee ka m nweta ụdi mmuø i nwere okpukpu abuø." 10 İlaija zara si ya, "Ihe i rioro bu ihe siri ike omume. Ọ buru na i hụ m mgbe a na-ewepu m site n'ebé i nö, i ga-enweta ihe i rioro. Ma ọ buru na i hughị m, i gaghị erweta ihe i rioro." 11 Mgbe ha na-agà n'ihi n'ije ha na-akparia ụka, na mberede, ugbo ọkụ nke ịnyinaya ọkụ na-adokpu pütara ihe kewaa ha abuø. Mgbe ahü kwa oke ifufe buuru İlaija rigorø n'eluigwe. 12 İlaisha huru ya, lelie anya elu tie mkpu akwa si, "Nna m! Nna m! Usuu ugbo agha na usuu ndị na-agba ịnyinaya Izrel!" Ọ hukwaghị İlaija anya ɔzø. O jidere uwe o yi n'ahü dowaay aibe abuø. 13 Emesja, ọ chíliri uwe mwuda İlaija nke dapuru mgbe e weliri ya elu, laghachi bia guzo n'akukụ osimiri Jodan. 14 O tiri akwa ahü n'elu mmiri ahü juo si, "Olee ebe Onyenwe anyi, Chineke İlaija nö?" Mgbe o tiri mmiri ahü ihe, o kewakwara otu ụzo n'aka nri nke ɔzø n'aka ekpe, İlaisha gafere n'ofe nke ɔzø. 15 Mgbe ndị amụma ahü si Jeriko n'ele anya, huru ihe mere, ha siri, "Mmụo İlaija adakwasila İlaisha." Ha gara zute ya, kpoo isiala n'ihi ya. 16 Ha siri ya "Lee, anyị bu ndị ohu gi nwere iri ndị ikom ise ahü siri ike. Kwere ka ha ga chogharịa nna gi ukwu. Ma eleghị anya mmuø Onyenwe anyi eburula ya tudemakwa ya n'otu ugwu, maqbụ n'otu ndagwurugwu." İlaisha zaghachiri, "Unu ezigala ha." 17 Ma mgbe ha nogidere riosie ya aririo ike, ruo mgbe o nwekwaghị ike igbochi ha. Ọ gwara ha si, "Ọ di mma, zigani mmadu ka ha gaa choq ya." Ha zigara iri ndị ikom ise, ndị gara chogharịa İlaija ụbochị ato, ma ha achotaghị ya. 18 İlaisha nö na Jeriko mgbe ndị a loghachiri bia koro ya otu ha si gaa. Mgbe ahü, ọ gwara ha si, "Ọ bu na m agwaghị unu si unu ejela?" 19 Ndị obodo ahü siri İlaisha, "Lee, onyenwe anyi, obodo anyi di n'ebé di mma, dika gi onwe gi na-ahü, ma mmiri di n'ime ya joro njo, ala ya adighị amiputa mkpuru dika o kwesiri." 20 İlaisha zara si ha, "Ọ di mma, gaanụ tinye nnu n'ime efere ọhụru wetara m ya." Ha gara weta efere ọhụru nke nnu juru n'ime ya. 21 İlaisha buuru nnu ahü gaa n'ebé mmiri ahü si asoputa, wụnye nnu ahü n'ime ya. Mgbe ọ na-eme nke a, o kwuru okwu si, "Ihe ndị a ka Onyenwe anyi kwuru, 'Agwọla m mmiri a. Ọnwụ maqbụ amighị mkpuru nke ala agaghị adikwa.'" 22 Site n'ubochị

ahü gaa n'ihi, mmiri ahü díjị ọcha ruo taa, dika İlaisha kwuru. 23 Emesja, İlaisha sitere na Jeriko püo ilaghachi Betel. Mgbe ọ na-aga n'uzo, ụfodụ ụmu okorobia nta sitere n'ime obodo püta, bidoro jiri ya na-eme ihe ochi, si ya, "Onyeisi nkwocha, site n'ebé a püo! Onyeisi nkwocha, site n'ebé a püo!" 24 İlaisha tuğhariri lee ha anya, buø ha ọnụ n'aha Onyenwe anyi. Otu mgbe ahü, nne anu ọhịa abuø, a na-apko bia, sitere n'ohịa püta, dogbuo iri ụmu okorobia anø na abuø n'ime ha. 25 Emesja, İlaisha sitere n'ebé ahü püo jeruo n'ugwu Kamel. Emesjakwa, o sitere n'ebé ahü laghachi na Sameria.

3 Jehoram nwa Ehab, malitere ibu eze ndị Izrel na Sameria n'afø nke iri na asato nke ochichị Jehoshafat na Juda. Afø iri na abuø ka ọ chirị dika eze. 2 O mere ihe ojoo n'anya Onyenwe anyi, ma ọ buğhi dika nna ya na nne ya mere. O wezagara nkume ahü e doro nsø nye Baal nke nna ya kpuru. 3 Otu ọ di, ọ nogidere na mmehie Jeroboam nwa Nebat, onye mere ka Izrel baa n'ime mmehie ife arusi. Joram esiteghị na ha wezuga onwe ya. 4 Eze ndị Moab, bu Misha, na ndị ya, bu ndị na-azụ aturu. N'afø niile, ọ na-aturu eze Izrel otu narị puku aji ebule, na otu narị puku aturu. 5 Ma mgbe Ehab eze Izrel nwuru, eze Moab nupuru isi megide eze Izrel, jukwa ịno n'okpuru ya ɔzø. 6 Ya mere, eze Joram sitere na Sameria püo ga kpokota ndị Izrel niile. 7 O zigara Jehoshafat eze Juda ozi si ya, "Eze Moab enupula isi megide m. I ga-abia soro m iga buso ndị Moab agha?" Ọ zaghachiri, "Aga m eso gi gaa. Mü na gi bu otu, ndị m bu ndị gi, ịnyinaya m bükwa ịnyinaya gi." 8 "Ma olee ụzo anyi ga-esi gaa ibu agha ahü?" Joram zara, "Anyi ga-esi ụzo ɔzara Edom." 9 Ya mere, eze Izrel na eze Juda, na eze Edom, na ndị agha ha niile, zukötara site ụzo ɔzara Edom iga ibuso Moab agha. Ha gara ije abalị asaa n'ɔzara. Ma mmiri ọnụnụ ha nwere gwusiri. Ọ díkaghị mmiri díjị anu ụlo ha, na ndị agha ha. 10 Mgbe ahü, eze Izrel tiri mkpu si, "Gini ka anyi ga-eeme? Ọ ga-abu na Onyenwe anyi kpoputara anyi bu eze ato ndị a, n'ebé a, inyefe anyi n'aka ndị Moab, ka ha merie anyi?" 11 Ma Jehoshafat, eze Juda, juru ajuju si, "Ọ bu na o nweghi onye amụma Onyenwe anyi nö n'ebé a, onye anyi ga-esi n'aka ya juta Onyenwe anyi ase, site na ya?" Otu onyeisi agha ndị Izrel si ha, "İlaisha, nwa Shafat, onye jeere İlaija ozi, nö n'ebé a." 12 Jehoshafat zara si, "Okwu Onyenwe anyi di n'onụ

ya.” Ya mere, eze Izrel na Jehoshafat, na eze Edom, gakwuru ya. **13** İlaisha zara eze Izrel sı, “GİNİ KA MUNA GI NWEKORÖ? Jekwuru ndi amuma nne gi na nna gi, juta ha ase.” Eze Izrel zara sı ya, “Mba, n’ihi na o bụ Onyenwe anyi kpoputara anyi bụ eze ato n’ebé a, ka o were anyi nyefee n’aka ndi Moab.” **14** İlaisha sıri, “Ebe Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile nadị ndu, bụ onye m na-efe, a si na o bughị nsopurụ m nwere n’ebé Jehoshafat eze Juda no, agaraghị m atupurụ gi ọnụ maqbụ lee gi anya n’ihu. **15** Ma ugbu a, kpötaranụ m onye na-akpọ ubo.” Mgbe ıkporo ubo ahụ maliterie ikpọ ubo ya, aka Onyenwe anyi biakwasiri İlaisha. **16** O sıri, “Ihe a ka Onyenwe anyi kwuru, aga m eme ka ndagwurugwu a juputa n’olulu mmiri. **17** N’ihi na otu a ka Onyenwe anyi kwuru, Unu agaghị ahụ ifufe maqbụ mmiri ozuzo, ma ndagwurugwu a ga-ejuputa na mmiri, unu onwe unu ga-añi, na ehi unu, na anymanụ ndi ozo unu ga-añukwa mmiri. **18** Ma nke a bụ ihe di nta n’ebé Onyenwe anyi no, n’ihi na o ga-enyefekwa ndi Moab n’aka unu. **19** Unu ga-etigbu obodo ọbula e wusiri ike, na obodo ukwu niile. Unu ga-egbudakwa ezi osisi ha na-amị mkpuru, kpochie isi mmiri ha niile, werekwa nkume mebikwaa ezi ala ubi ha niile.” **20** O ruo, n’ütütu, n’oge e ji achụ aja nsure ọkụ ütütü, lee na mmiri sitere uez Edom soro bia n’ebé ahụ ha gwuru olulu na ndagwurugwu ala ahụ sojuo ala ahụ niile. **21** Mgbe ndi Moab n’uru na ndi eze ahụ na-abia imegide ha, ha kpokotara ndi ikom ọbula nwere ike ilu agha, ma okenye ma okorobia, püta bia guzo n’oke ala ha. **22** Mgbe chi boro n’isi ütütü, anyanwụ wara mukwası mmiri ahụ. Site n’ebé ha no, ndi Moab lepuru anya hụ mmiri ahụ ka o na-acha obarabara. **23** Mgbe ahụ, ha sıritara onwe ha, “Leenụ obarabara! O ga-abu na ndi agha eze ato ndi a etigbuola onwe ha. Pütanụ, unu ndi Moab, ka anyi gaa kwakorö ihe nkwata na-agha!” **24** Mgbe ha gbaara ọso bijaruo n’ulọ agha ndi Izrel, ndi agha Izrel biliri malite itigbu ha. Ya mere, ndi agha Moab sitere n’ihu ha gbalaga. Ma ndi agha Izrel banyere n’ime obodo ndi Moab, gbuo ihe niile ha huru n’uzo. **25** Ha tidara obodo ndi Moab niile, tanye nkume n’ala ubi ọma ndi Moab niile. Ha kpochiri isi mmiri niile, gbusasjakwa ezi osisi niile na-amị mkpuru n’ala ahụ. N’ikpeazụ, o bụ naanị otu obodo ndi Moab fodurụ, isi obodo a na-akpo Kia Hareset. Ndi ji uto na-ama nkume gbara obodo a gburugburu, bido ibuso ya agha. **26** Mgbe eze Moab huru na agha ahụ anaghị agaziri ya nke

oma, o chijri narị ndi agha asaa, ndi ji mma agha ebu agha, gbalịa isi n’etiti ndi agha Izrel tikaputa, na ncherita ihu ebe eze Edom no, ma ha enweghi ike. **27** Ya mere, o weere ıkpara ya, onye gaara abu eze n’onodụ ya, gbuo ya, dika aja n’elu mgbidi gbara obodo ahụ gburugburu nye chi Moab. Iwe di ukwu di n’ubochị ahụ megide Izrel. Ha kwüsirị ibu agha, laghachi n’obodo nke aka ha.

4 Otu ubechị, otu nwanyị n’ime ndi inyom ndi amuma biakwutere İlaisha riyo ya sı, “Ohu gi, bụ di m anwula. I matara na o na-atu egwu Onyenwe anyi. Ma ugbu a, onye o ji ugwo na-abia ıkporo ụmụ m ndi ikom abuojime ka ha bürü ndi ohu ya.” **2** İlaisha jürü ya ajuju sı, “GİNİ KA M GA-EMERE GI? GWA M, GİNİ KA I NWERE N’ULỌ?” Nwanyị ahụ zara sı, “O nweghị ihe ọbula ohu gi nwanyị nwere n’ulọ karịa naanị ntakirị mmanụ.” **3** İlaisha sıri, “Jegharịa na-ezi, gaa nata ndi agbataobi gi niile ite nke ihe ọbula na-adighị n’ime ya. Ha abukwala ole na ole. **4** Mgbe ahụ, baa n’ime ulo, gi na ụmụ gi, mechibido onwe unu uzo. Malite igbanye mmanụ ahụ n’ime ite ahụ niile, mgbe nke ọbula juru, bupụ ya n’otu akukụ.” **5** Nwanyị ahụ hapurụ ya, ga mechibido onwe ya na ụmụ ya ndi ikom uzo. Ha na-ebutere ya ite niile ahụ nso, ebe ya onwe ya na-agbanye agbanye n’ime ha. **6** Mgbe o gbajuru ite ndi ahụ niile, o sıri nwa ya, “Butere m ite ozo.” Ma o zara, “O nweghị ite ozo fodurụ.” Mgbe ahụ, mmanụ ahụ kwüsirị igbaputa. **7** O gara gwa onye nke Chineke ahụ, onye sıri, “Gaa, ree mmanụ ahụ, kwukwaa ugwo unu ji. Gi na ụmụ gi ndi ikom were nke fodurụ mee mkpa diri unu.” **8** Otu ubechị, İlaisha gara n’obodo Shunem. Otu nwanyị nwere ugwu bi n’ebé ahụ. Nwanyị ahụ riösiri ya ike ka o rie nri. N’ihi ya, mgbe ọbula İlaisha si n’ebé ahụ gafee, o na-akwusi n’ebé ahụ rie ihe. **9** Ma nwanyị ahụ gwara di ya okwu sı, “O doro m anya nke ọma na nwoke a na-akwusi n’ulọ anyi mgbe niile bụ onye nsø nke Chineke. **10** Biko, ka anyi doziere ya otu onyulọ nta n’ime ulo elu anyi, ka anyi tinyere ya ihe ndina na tebul, na oche, na orionà, ka o nwee ebe o ga na-anị mgbe ọbula o biakwutere anyi.” **11** Otu ubechị, mgbe İlaisha biakwara n’ebé ahụ, o bara n’onyulọ ahụ, dinaa n’ebé ahụ. **12** O sıri Gehazi onye na-ejere ya ozi, “Gaa kporo onye Shunem a,” Ya mere, o kporo ya, o bijara guzo n’ihu ya, **13** İlaisha gwara Gehazi, “Gwa nwanyị ahụ, sı, ‘Lee, otu i si enye onwe gi nsogbu niile ndi a maka anyi. Ugbu a, gini ka a ga-

emere gi? O bụ ka anyị gwa eze okwu banyere gi, ka ọ bụ igwa onyeisi ndị agha?”” O zara, “Ebi m n’etiti ndị m.” 14 ॥laisha jürü, “Gịnkwà ka anyị ga-emere nwanyị a?” Gehazi sıri, “N’ezie, o nweghi nwa nwoke, di ya emeekwala agadi.” 15 ॥laisha sıri, “Kpo ya.” Ya mere, Gehazi kporo ya, ọ bijara guzo n’ọnụ ụzọ. 16 ॥laisha sıri, “Na mgbe dị otu a n’afọ ọzọ, i ga-eku nwa nwoke n’aka gi abuọ.” O sıri, “Mba, onyenwe m, biko, gi onye nke Chineke, agwala ohu gi nwanyị okwu ụgha.” 17 Ma dika ॥laisha si kwuo, nwanyị ahụ tụtụrụ ime, na mgbe ahụ n’afọ ọzọ ya, ọ mịrụ nwa nwoke. 18 Nwata ahụ toputara, otu ubochi o puru jekwuru nna ya n’ubi, ebe ha nọ na-aghọ ọka. 19 O tikuru nna ya sı ya, “Isi m o, isi m o!” Nna ya sıri otu n’ime ndị ohu ya, “Kuru ya kulaara nne ya.” 20 O kuuru ya, kulaara ya nne ya, nwantakirị nwoke ahụ nóstürü n’apata nne ya ruo etiti ehiihe, mgbe o nwurụ. 21 Nne ya kuuru ya rigoo n’elu ụlo ahụ, tögbo ya n’elu ihe ndina ahụ onye nke Chineke ahụ na-edina, mechie ụzo pụo. 22 O ziri ozi kpọ di ya sı ya, “Biko, zitere m otu okorobịa na otu iñyinya ibu, ka m jekwuru onye Chineke ahụ. Aga m alotakwa osiiso.” 23 O sıri, “Gini mere i ji ejekwuru ya taa? O bughị Ọnwa ọhụrụ, o bughikwa ubochi izuike.” O zara sı, “Udo dì.” 24 Mgbe ahụ, ọ nökwasiri n’elu iñyinya ibu ahụ, nye nwokorobịa ahụ iwu sı ya, “Gbasie ọsọ ike. Akwusikwala igba ọsọ ma o bughị mgbe m gwara gi kwusi.” 25 Ya mere, o buliri ije, gakwuru onye nke Chineke n’ugwu Kamel. Mgbe o lepuru anya hụ ya ka ọ na-abịa, onye nke Chineke sıri odibo ya bụ Gehazi, “Lee nwanyị Shunem ahụ. 26 Gbara ọsọ gaa zute ya juo ya sı ya, ‘O díkwa mma? Dị gi ọ nokwa n’udo? Nwa gi ọ nokwa n’udo?’” Mgbe Gehazi zutere ya juo ajụju ndị a, nwanyị ahụ zara Gehazi sı ya, “E, anyị niile nọ n’udo, ihe niile na-a nke ọma.” 27 Ma mgbe o bjakwutere onye nke Chineke, ọ dara n’ala n’ihu ya, jide ya n’ukwụ ya abuọ. Gehazi bijaruru nso inupu ya, ma onyeozi Chineke sıri ya, “Hapụ ya aka, n’ihì na ọ dì ihe na-enye ya nsogbu n’ime mmuo ya, ma Onyenwe anyị zonariji m ya, o gwaghịkwa m ihe mere.” 28 Nwanyị ahụ sıri, “Onyenwe m, arịorị m gi nye m nwa nwoke? O bụ na m asighị gi, ‘emeela m ka m nwee olileanya?’” 29 ॥laisha sıri Gehazi, “Ngwa, were ihe ike n’ukwu jikota uwe mwüda gi, werekwa mkpanaka m n’aka gi, bilie gaa Shunem. Mgbe i na-agà ekelekwa onye ọbụla ekele. O burukwa na onye ọbụla ekelee gi, azala ekele ya. Gaa n’ụlo ahụ. I ruo, tükwasị mkpanaka m

n’ihu nwantakirị nwoke ahụ.” 30 Ma nne nwantakirị ahụ zara sı, “Dika Onyenwe anyị na-adị ndị, na dika gi onwe gi nokwa na-adị ndị, agaghi m aha bụpị gi laa.” ॥laisha biliri soro ya bido ॥la n’ụlo ya. 31 Ma Gehazi butere ụzo rute n’ụlo ahụ, were mkpanaka ahụ tükwasị n’ihu nwantakirị nwoke ahụ, ma nke a emeghi ka nwantakirị ahụ teta ma ọ bükwanụ kuo ume. Ya mere, Gehazi laghachiri izute ॥laisha, gwa ya sı, “Nwata ahụ etetaghị.” 32 Mgbe ॥laisha rutere n’ụlo ahụ, ọ hụrụ ka nwantakirị ahụ nwurụ anwụ dina n’elu ihe ndina ya. 33 O banyere n’ime ọnụlo ahụ, mechibido ha abuọ ụzọ, kpee ekpere, kpokuo Onyenwe anyị. 34 Emesịa, o makpuuru n’elu nwantakirị ahụ, tükwasị ọnụ ya n’ọnụ nwantakirị ahụ, na anya ya abuọ na nke nwantakirị ahụ, na aka ya abuọ na nke ya. Mgbe o si otu a dinara n’elu nwantakirị ahụ, ahụ nwantakirị ahụ malitere ikpo ọkụ ọzọ. 35 ॥laisha biliri jegħarja n’ime ụlo ahụ ugboro ole na ole, lagħachikwa makpuru n’elu nwantakirị ahụ ọzọ. Emesịa, nwantakirị ahụ zere uzere ugboro asaa, megħe anya ya abuọ. 36 ॥laisha kporo Gehazi sı ya, “Kpo nwanyị Shunem.” Ya mere, o kporo ya. Mgbe ọ bijakwutere ya, ọ sıri, “Kuru nwa gi.” 37 O batara, daa n’ala n’ukwụ ya, kpọ isiala. Emesịa, o kuuru nwa ya nwoke pụo. 38 ॥laisha logħachiri na Gilgal, mgbe ụnwụ dì n’ala ahụ. Otu ubochi, mgbe ya na ụfodụ ndị amumà nọ na-enwe nzukọ, o gwara onye na-ejere ya ozi okwu sı ya: “Sikwasị ite ukwu ahụ n’okụ, siere ndị a mụ na ha nọ ihe oriri.” 39 Otu onye n’ime ha pürü banye n’ohia ichikota akwukwọ nri. O hụrụ osisi vaini toro n’ohia, chikotaa ụfodụ afufa ọhịa, nke o kpojuru n’uwe mwüda ya dika o ga-ejideli. Mgbe o logħachiri, o għbuijsaři afufa ọhịa ndị a, wunye ha n’ime ite ahụ si n’okụ, ọ bụ ezie na o nwegħi onye maara ihe ha bụ. 40 Mgbe o ghare, a wuputara ya nye ndị ikom ndị ahụ. Ma mgbe ha bidoro iri ya, ha tiri mkpu akwa sı, “Onye nke Chineke, lee, Ọnwụ di n’ite nri a.” Ha enwekwaġħi ike iri ya. 41 ॥laisha kwuru okwu sı, “Kpotanu ụtu ọka.” O ghanyere ya n’ime ite ahụ sı, “Kunyerenū ha nri ka ha rie.” Ha riri ya. O nwekkwaghị ihe na-egbu egbu dì n’ite ahụ. 42 Otu nwoke si Baal-Shalisha bija, butere onye nke Chineke ogbe achicha iri abuọ nke e ji ọka balị mbu a għotara n’ubi mee. O butekwaara ya isi ọka ole na ole n’akpa. ॥laisha sıri, “Were ihe ndị a nye ndị anyị ka ha rie.” 43 Onye na-ejere ya ozi jürü, “Olee otu m ga-esi chee ihe a n’ihu narị mmadu?” Ma ॥laisha zara, “Chiri ya nye ndị mmadu a ka ha

rie, n'ihi na otu a ka Onyenwe anyị kwuru, 'Ha ga-eriju afọ ha, nwekwa ndị ga-afodukwa.'" 4 Ya mere, o chere ya n'ihu ha, ha rikwara, nri ahụ fōdūkwara dīka okwu Onyenwe anyị si dì.

5 N'oge a, Neeman bụ očhiagha ndị agha eze Aram,

Ọ bụ onye dị ukwuu n'anya nna ya ukwu, bùrụkwa onye a na-enye nsopụrụ n'ihi na Onyenwe anyị sitere n'aka ya nye ndị agha Aram mmeri n'ogbo agha dī iche iche. Ọ bụ dike na dimkpà n'aghà, maɔbu onye ekpenta. 2 Otu mgbe, ụfodụ n'ime ndị agha Aram na-apunara ndị mmadụ ihe pürü ga dota otu nwaagbogho nta site n'Izrel, onye na-ejere nwunye Neeman ozi. 3 Ọ sịrị nne ya ukwu, "Ọ gaara ato m ụtọ ma a sị na nna m ukwu ga-agà hụ onye amụma nō na Sameria. Ọ ga-agwọ ya ọrija ekpenta a." 4 Neeman nṣụ nke a, bilie gaa kɔrɔ eze Aram ihe niile nwaagbogho a si Izrel kwuru. 5 Eze Aram sịrị, "Bilie, gaa, aga m ezigakwara eze Izrel akwükwo ozi." Ya mere Neeman gara, ọ chijịri talenti ọlaocha iri, na puku shekel ọlaedo isii, na uwe ọma dī iche iche, nke dī iri n'ọnụogugu. 6 Nke a bùkwa ihe dī n'ime akwükwo ahụ eze Aram degaara eze Izrel: "Nwoke a ji akwükwo a bjakwute gi bụ Neeman, onyeisi ndị agha m. Biko, achọrọ m ka ị gwọ ya ọrija ekpenta dī ya n'ahụ." 7 Ngwangwa eze Izrel gurụ akwükwo ahụ, ọ dowara uwe ya sị, "Abụ m Chineke? A pürü m ime ka mmadụ nwụ na ime ka mmadụ dī ndụ? Gimị mere nwoke a ji ezitere m onye m ga-agwọ ọrija ekpenta? Lee ka o si na-achọ ụzo anyị ga-eji nwee esemokwu." 8 Mgbe Ịlaisha onye Chineke nṣụ na eze Izrel dòwara uwe ya, o ziri ozi a zigara ya sị, "Gimị mere i ji dòwaa uwe gi? Zitere m Neeman. Ọ ga-amatakwa na e nwere onye amụma n'Izrel." 9 Ya mere, Neeman bjarutere guzo n'onụ ụzo ụlo Ịlaisha, ya na ịnyinya ya, na ụgbọ agha ya. 10 Ịlaisha zigara onyeozi ya nke bjara zie sị ya, "Jee saa ahụ gi ugboro asaa n'osimiri Jodan. I mee nke a, ekpenta ahụ ga-esi n'akụkụ ahụ gi niile puo. I ga-adịkwa ọcha." 11 Ma Neeman were iwe nke ukwuu tugharia bido ilaghachi ebe o si bịa. Mgbe ọ na-ala, ọ na-ekwu na-asị, "Echere m na ọ ga-apukwute m, guzo, kpokuo aha Onyenwe anyị Chineke ya, fufee aka ya n'ebe ahụ ọrija m dī, gwọ m ọrija ekpenta m. 12 Abana na Fapa, bụ osimiri dī na Damaskos, ha adighị mma karja mmiri Izrel niile? Ọ bụ na m enweghị ike ịsa ahụ n'ime ha ma dī ọcha." Ọ tugharịjị jiri ọnụma puo. 13 Ma ndị ozi Neeman jekwuru ya sị ya, "Nna anyị, a sị na ọ bụ ihe

sịrị ike nke ukwuu ka onye amụma ahụ gwara gi sị gi mee, i garaghị eme ya? Ma ihe ọ sị gi mee bụ naanị 'Gaa saa ahụ gi ka i dī ọcha.' 14 Ya mere, ọ gara sunye onwe ya n'ime osimiri Jodan ugboro asaa, dīka onye nke Chineke gwara ya. Anụ ahụ ya lögachiri dī ọcha ka anụ ahụ nwantakirị. 15 Mgbe ahụ, Neeman na ndị niile ya na ha so laghachikwutere onye nke Chineke. O guzoro n'ihu ya sị, "Ugbu a amatala m na ọ dighị Chineke ọzọ dī n'ụwa niile ma ọ bughi naanị n'Izrel. Ya mere, biko, nara onyinye a site n'aka ohu gi." 16 Ma Ịlaisha zara sị ya, "Dīka Onyenwe anyị na-adị ndụ, bụ onye m na-ejere ozi, agaghị m ana gi ihe ọbula." Ma Neeman rịjorị ya arịjorị ka ọ nara ya, ma ọ jụrụ aju. 17 Mgbe ahụ Neeman sịrị, "Ọ bürü na ị gaghi anara, biko, kwerenụ ka m kporo aja nke ịnyinya abụ nwere ike ibu. N'ihu na site ugbu a gaa n'ihu, agaghị m achịrụ chi ọzọ aja nsure ọkụ, ma ọ bughi naanị Onyenwe anyị. 18 Ma ka Onyenwe anyị gbaghara ohu gi naanị otu ihe a. Mgbe mna m ukwu banyere n'ụlo aruṣi Rimọn ikpọ isiala, mgbe ọ na-adabere n'aka m, nke ga-eme ka mụ onwe m kpokwa isiala. Mgbe m si otu a kpoo isiala n'ụlo aruṣi Rimọn, ka Onyenwe anyị gbaghara ohu gi n'ihu nke a." 19 Ịlaisha zara sị ya, "Ọ dī mma, laa n'udo." Mgbe Neeman lawara, o jerubeghi ebe dīanya, 20 Gehazi, bụ onyeozi Ịlaisha onye nke Chineke, sịrị n'obi ya, "Nna m ukwu emezighị ikwere ka Neeman onye Aram laa na-anataghị ya ihe o ji bịa. Dīka Onyenwe anyị na-adị ndụ, aga m ejị ọso gbakwuru ya naputa ya ụfodụ ihe ahụ." 21 Ya mere, Gehazi gbara ọso gbakwuru Neeman. Mgbe Neeman hụrụ ya ka ọ gba ọso na-abịa, o si n'elụ ụgbọ agha ya wudata gaa zute ya, juo ya sị: "Udo ọ díkwa?" 22 "E, udo dī," ka Gehazi zara, "Onyenwe m zitere m ka m gwa gi, 'Lee, ụmụ okorobịa abụ ọ n'etiti ndị amụma si n'ugwu Ifrem bjakwute m. Biko nye ha otu talenti ọlaocha na uwe mgbanwe abụ ọ.'" 23 Ma Neeman zara sị ya, "Biko, were talenti abụ ọ." Ọ kwagidere Gehazi ka ọ nara ha. O kechiri talenti ọlaocha abụ ahụ n'akpa abụ ọ, tinyere uwe mgbanwe abụ ọ. O bunyere ndị ohu ya ka ha buru ya na-agà n'ihu Gehazi. 24 Ma mgbe ha rutere n'ugwu, Gehazi naara ndị ohu Neeman ihe ndị ahụ, sị ha laghachikwa. O zoro ihe ndị ahụ n'ime ụlo. 25 Mgbe ọ batara n'ụlo guzo n'ihu nna ya ukwu, Ịlaisha jụrụ ya sị, "Ebee ka i si na-abịa Gehazi?" Ọ zara, "Ohu gi ejeghi ebe ọbula." 26 Mgbe ahụ Ịlaisha zara ya, "Ọ bụ na mmụo m esoghi gi mgbe nwoke ahụ si n'ugbọ ya rịdata izute gi? Oge a ọ bụ oge inara ego,

na ìnara uwe, na ìnara ubi oliv, na ubi vajin, na igwe ehi, na igwe aturu, na ndi ohu ndi ikom, na ndi ohu ndi inyom na-eje ozi? 27 N’ihî nke a, ekpenta ahû dì Neeman ga-abijakwasî gi, na umu umu gi, ruo mgbe ebighi ebi.” Ya mere, Gehazi ghoro onye ekpenta si n’ihu ya pwo. Anu ahû ya bidokwara icheha ocha dikha ogo ocha.

6 Umu ndi amuma gwara Ilaisha okwu si, “Lee, ebe a anyi bi n’ihu gi dì oke nta karja. 2 Ya mere, ka anyi gaa n’akukwu Jodan gbute osisi anyi ga-eji wuo ulo ebe anyi ga-ebi.” O siri ha, “Meenü ka unu kwuru.” 3 Ma otu onye n’ime ha riqoro ya si, “Biko, nna anyi ukwu, soronu anyi.” O kwenyere na o ga-eso ha. 4 O sonyekwara ha. Mgbe ha bjaruru n’akukwu Jodan, ha malitere igbutu osisi. 5 Ma mgbe otu n’ime ha no na-egbutu otu osisi, anyuike ya dabara n’ime mmiri. O tiri mkpu si, “Ewoo, onyenwe m. O bukwanu ihe a riötara arı̄cta.” 6 Mgbe ahû, onye nke Chineke jiru ya si, “Ebee ka o dabara?” Mgbe o ziri ya ebe o dabara, Ilaisha gbutere osisi tuba ya n’abe ahû, mee ka anyuike ahû segolite na-erughari n’elu mmiri. 7 O siri, “Tutulite ya.” O setiri aka ya weputa ya. 8 N’oge a, eze ndi Aram na ndi Izrel no n’agha. Mgbe ya na ndiisi agha ya kparitachara, o siri, “Aga m eguzobe omuma ulo iku m n’abe di otu a na n’abe di otu a.” 9 Ngwangwa, onye nke Chineke zigaara eze Izrel ozi si, “Lezie anya, unu ejekwala nso n’abe ahû, n’ihî na eze Aram na ndi agha ya no n’abe ahû.” 10 N’ihî nke a, eze Izrel mere nchoputa banyere ebe ahû onye nke Chineke gwara ya. Otutu mgbe Ilaisha doro eze aka na ntí, n’ihî ya, ha nörö na nche n’abe ahû niile. 11 Ihe ndi a mere ka iwe wee eze ndi Aram. O kpokotara ndiisi oru ya nye ha iwu si, “Gwanu m, onye n’ime anyi dinyere eze Izrel?” 12 Otu onye n’ime ndi ochiaghya ya siri, “O nweghi onye obula n’ime anyi, onyenwe m bụ eze. O bụ Ilaisha, onye amuma Izrel, bụ onye na-agwa eze Izrel okwu niile i na-ekwu n’ime ebe ndina gi.” 13 Ya mere, eze Aram nyere ha iwu si ha, “Gaanu, chroputa ebe o no, ka m ziga ndi agha ga-agha jide ya.” Ha gara lota, kqorø ya na Ilaisha no na Dotan. 14 N’ihî ya, n’otu anyasi eze Aram zigara otutu ndi agha ya, ndi ji inyinya na ugbo agha gbaa obodo ahû gburugburu. 15 Mgbe onye na-ejere onye nke Chineke ozi biliri oto n’isi ı̄tutu pwo, o huru otutu ndi agha na inyinya na ugboala, ka ha gbara obodo ha no gburugburu. O tiri mkpu si, “Ewoo, onyenwe m, gini ka anyi ga-

eme ugbu a?” 16 Ma Ilaisha zara si ya, “Atula egwu, n’ihî na ndi nonyere anyi dì otutu karja ndi nonyeere ha.” 17 Mgbe ahû, Ilaisha kpere ekpere si, “Onyenwe anyi, biko, sagheeanya ya abuq ka o hû.” Onyenwe anyi meghereanya ohu Ilaisha, mee ka o hû inyinya oku, na ugboala oku juputara n’ugwu dì gburugburu ebe ahû niile. 18 Mgbe ndi iro ahû na-abiaru ya nso, Ilaisha kpokuru Onyenwe anyi n’ekpere si, “Mee ka isi kpuo ndi agha niile.” O mekwara ka isi kpuo ha, dikha Ilaisha riqoro. 19 Ilaisha putara si ha, “Nke a abughi uzô, nke a abukwaghî obodo unu na-achø. Soronu m, ka m gosi unu nwoke unu na-achø.” O duuru ha jee Sameria. 20 Mgbe ha bjaruru Sameria, Ilaisha kpere ekpere si, “Biko, Onyenwe anyi, ugbu a megheeanya ha, ka ha hû uzô.” Onyenwe anyi meghereanya ha dikha Ilaisha kpere n’ekpere; ha matakwarana ha no na Sameria. 21 Mgbe eze Izrel huru ha, o jiru Ilaisha ajuyi si, “Nna m, i chorø ka m gbu ha?” 22 Ilaisha zara si ya, “Egbula ha. I ga-egbu ndi i ji mma agha na ı̄ta gi dota n’agha? Nye ha nri na mmiri, zilaga ha ka ha lakwuru onyenwe ha.” 23 Ya mere, o kwadooro ha oke oriri dì ukwuu, mgbe ha riri, inukwaa, o zilagara ha, ha lakwuru nna ha ukwu. Site n’oge ahû gaa n’ihu, ndi otu Aram na-apunara mmadu ihe kwusiri inye nsogbu n’oke ala ndi Izrel. 24 Ma mgbe ufodù oge gasiri, Ben-Hadad, eze Aram, chikötara ndi agha ya niile puta bia gbaa Sameria gburugburu. 25 N’ihî nke a, oke ı̄nwü dara n’obodo Sameria. Nri kqorø n’ala ahû ruo na e bidoro ire otu isi inyinya ibu iri shekel ı̄laocha asato. E rekwara nsî nduru shekel ise. 26 Mgbe eze Izrel na-agafe n’elu mgbidi gbara obodo ahû gburugburu, otu nwanyi kpokuru ya si ya, “Nyere m aka, onyenwe m eze.” 27 Ma eze zara si ya, “O buru na Onyenwe anyi ekweghi inyere gi aka, ebee ka m ga-esi nwetara gi inyeaka? O bu site n’abe ı̄zocha oka? Ka o bụ n’abe ı̄zocha mmanya vajin?” 28 Mgbe ahû, eze jiru ya si, “Gini na-eme?” O zara, “Nwanyi a siri, ‘Nye nwa gi nwoke ka anyi rie ya taa, echî anyi garei nwa m nwoke.’ 29 Ya mere, na anyi siri nwa m rie ya. N’ubochi nke so ya asiri m ya, ‘Weputa nwa gi nwoke ka anyi rie ya,’ ma o zoola ya.” 30 Mgbe eze nru okwu nwanyi a, o dòwara uwe ya. Ma dikha o na-agabiga n’elu mgbidi ahû, ndi mmadu lereanya hû n’okpuru uwe, akwa mkpe dì n’ime ahû ya. 31 O siri, “Ka Chineke mesoo m mmeso, otu obula mmeso ahû si dì njø, ma o buru na isi Ilaisha nwa Shafat anogide n’ahû ya taa.” 32 N’oge a, Ilaisha nodurø ala n’ulø ya,

ndị okenye sokwa ya nōdụ. Eze zipurụ onyeozi, ma tupu o rute, Ilaisha gwara ndị okenye ahụ okwu sị ha, “Unu ahula na ogbu mmadụ a ezitela mmadụ ka ọ bịa gburụ m isi. Mgbe onyeozi ya bjaruru, mechienụ uzo hapụ ya n’ezị, n’ihi na eze n’onwe ya ga-eso ya n’azụ bịa.” 33 Mgbe Ilaisha nō na-agwa ha okwu, lee onyeozi ahụ ka ọ na-abịakwute ya. Eze sokwa ya n’azụ na-ekwu okwu na-asị, “Onyenwe anyị emeela ka ihe ojọ dì otu a dakwasị anyị. Gịnjị mere m ga-eji lee anya inyeaka site n’aka Onyenwe anyị ọzo?”

7 Ilaisha zara sị ya, “Nurụ okwu Onyenwe anyị. N’ihi na otu a ka Onyenwe anyị na-ekwu, N’oge dika mgbe a echị, a ga-ere otu akpa nta ụtụ ọka otu shekel, rekwa akpa nta ọka balị abụo otu shekel n’ọnụ uzo ama obodo Sameria.” 2 Ochiaghị ahụ, nke eze na-adabere n’aka ya, sịrị onye nke Chineke, “Lee, a sịkwarị na Onyenwe anyị emeghee oghere idee nke eluigwe, nke a ọ purụ ime?” Ma Ilaisha zara ya, “I ga-eji anya gi abụo hụ ya, ma i gaghi eri site n’ime ya.” 3 N’oge a, e nwere ndị ekpenta anō nō n’ezị mgibidi gbaria Sameria gburugburu, n’akụkụ ọnụ uzo e si abata obodo ahụ. Ha sıritara onwe ha, “Gịnjị ka anyị nō n’ebé a na-eme? Ọ bụ ka anyị nōrọ n’ebé a tutu anyị anwụ? 4 Ọ burụ na anyị asị, ‘Anyị ga-abanye n’ime obodo,’ unwu dì n’ebé ahụ, anyị ga-anwükwa. Ọ burukwanụ na anyị anogide n’ebé a anyị ga-anwụ. Ya mere ka anyị gafeenụ banye n’omumma ụlọ ikwu ndị agha Aram, were onwe anyị nyefee ha n’aka. Ọ burụ na ha edebe anyị ndị, anyị ga-adị ndị, ọ burụ na ha egbuo anyị, anyị ga-anwükwa.” 5 N’oge uhuruchi, ha biliri gaa n’omumma ụlọ ikwu ndị agha Aram. Mgbe ha bjarutere n’ọnụ ụlọ ikwu ahụ, o nwekwaghi onye nō n’ebé ahụ, 6 n’ihi na Onyenwe anyị mere ka ndị Aram nụ ụzụ ugbo agha na nke inyinnya, na nke usuu ndị agha. Nke a mere ka onye obula gwa ibe ya sị, “Lee, eze ndị Izrel egoola ndị agha ndị Het, na ndị eze Ijipt ibuso anyị agha.” 7 Ha biliri gbaṇụ osɔ n’abalị ahụ, hapụ ụlọ ikwu ha niile, na inyinnya ha niile, na inyinnya ibu ha niile, na ihe niile otu o si dịrị, ma gbaṇụ osɔ ndị. 8 Mgbe ndị ekpenta ahụ rutere ogige ndị agha ndị Siria, ha banyere n’ime otu ụlọ rie ihe, riukwaa ihe ọnụnụ dì n’ime ya. Ha chijiri ọlaocha na ọlaedo na uwe ọma niile dì n’ime ya gaa zoo ha. Ozokwa, ha loghachiri banye n’ulọ ozọ kwakorị ụfodụ ihe dì n’ime ya gaa zoo. 9 Ma mgbe ahụ ha sıritara onwe ha, “Ihe anyị na-eme ezighị ezi. Taa bụ ụbochị ozioma, ma lee ka anyị

na-agba nkịtị. Ọ burụ na anyị echere ruo ihe ụtụtụ, a ga-achoputa ajọ omume anyị. Ugbu a bijanụ, ka anyị gaa gwa ndị nō n’uloeze, ihe anyị hụrụ.” 10 Ya mere, ha gara kpokuo ndị nche ọnụ uzo obodo ahụ, gwa ha sị, “Anyị banyere n’ogige ndị agha Aram, o nweghi mmadụ obula nō n’ebé ahụ, ọ dighị olu mmadụ anyị nru n’ebé ahụ, naani inyinnya na inyinnya ibu elibere n’osisi, na ụlọ ikwu ha a hapurụ dika ha dì.” 11 Ndị na-eche nche tiri mkpu kɔqoro ndị nō n’uloeze ihe mere. 12 Eze biliri n’abalị ahụ gwa ndịsi ọru ya sị, “Ka m gwa unu ihe ndị Aram mere anyị. Ha maara na anyị nō n’oke agụ, n’ihi ya, ha akpacharala anya hapụ ọmumma ụlọ ikwu ha gaa zoo onwe ha n’ime ọhịa. Echiche ha bụ, ‘Ndị a ga-aputariri, mgbe ahụ, anyị ga-ejide ha na ndị, banyekwa n’ime obodo ha.’” 13 Ma otu onye n’ime ndịsi agha ya zara sị ya, “Ka ụfodụ mmadụ duru inyinnya ise ndị ahụ fodurụ n’obodo. Ọ burụ na ndị a alotaghị ọnụdụ ha ga-adị ka nke ndị Izrel niile fodurụ n’ebé, e, ha ga-adị ka ndị Izrel niile a gurụ dika ndị nwurụ anwụ. Ya mere, ka anyị zipu ha ka ha gaa choputa ihe mere.” 14 Ya mere, ha hoputara ugbo agha abụo na inyinnya ndị na-adokpụ ha. Eze zipurụ ha ịchuso ndị agha Aram, O nyere ndị na-agba ha iwu sị, “Gaanụ choputa ihe mere.” 15 Ha sogidere ha ruo n’osimiri Jodan. N’akụkụ uzo niile juputara n’uwe na ngwa agha ndị agha Aram tufuru mgbe ha na-eme ngwangwa. Ndị ahụ e zipurụ loghachiri bịa kɔqoro eze ihe ha hụrụ. 16 Ndị Izrel niile pürü gaa kwakorị ihe dì n’omumma ụlọ ikwu ndị Aram. Nke bụ na e rere otu akpa nta ụtụ ọka a kworị nke ọma otu shekel, rekwa akpa ọka balị abụo otu shekel dika Onyenwe anyị si kwuo. 17 Eze hoputara ochiaghị ahụ, nke ọ na-adabere n’aka ya, nye ya ọru ilekọta ọnụ uzo obodo ahụ. Ma ndị si n’obodo na-enuputa nuturu ya, zoq ya ụkву, zoqbu ya mgbe ha na-agbaputa. Ọ nwurụ dika Ilaisha onye nke Chineke kwuru mgbe eze biakwutere ya ünyayaḥ, ijide ya. 18 Ihe niile mezuru dika onye nke Chineke gwara eze okwu sị ya, “A ga-ere akpa nta ọka balị abụo otu shekel na otu akpa nta ụtụ ọka otu shekel, n’ọnụ uzo ama Sameria.” 19 N’oge ahụ, ochiaghị ahụ na-ejere eze ozi zara sị ya, “Ihe dì otu a agaghị eme, ọ buladị na Onyenwe anyị emeghee eluigwe mee ka nri zoo, nke a ọ ga-eme?” Ma onye nke Chineke zara ya, “I ga-eji anya gi hụ ya, ma i gaghi eso rie ya.” 20 Ọ bukwa otu a ka o si mee, n’ihi na ndị mmadụ zoqburu ya n’ukwu n’ọnụ uzo ama, ebe ọ nō nwụo.

8 İlaisha gwara nwanyị ahụ o mere ka nwa ya si n'onwụ bilie okwu sị ya, "Bilie, gi na ezinaulọ gi, gaa n'obodo օzo ebe unu ga-anو dika obịa n'ihi na Onyenwe anyị ekwuola na oke ụnwụ ga-adakwasị ala Izrel afo asaa." **2** Nwanyị ahụ mere dika onye nke Chineke gwara ya, o biliři, ya na ezinaulọ ya gaa biri n'ala ndị Filistia afo asaa. **3** Mgbe ụnwụ ahụ gwusirị n'afọ nke asaa, o si n'ala ndị Filistia lọta n'Izrel. Mgbe ọ lötara, o jekwuuru eze ka o nyere ya aka inwetaghachi ulo ya na ala ya. **4** Mgbe nwanyị ahụ biákutere eze, eze no na-agwa Gehazi bụ onye na-ejere onye nke Chineke ozi okwu sị ya, "Biko, kɔoro m akukọ ihe ukwu niile İlaisha mere." **5** Mgbe Gehazi na-akorọ eze otu İlaisha si mee ka nwantakiri nwụrụ anwụ dị ndụ օzo, nwanyị ahụ, onye bụ nne nwantakiri ahụ, batara n'ime uloze. Mgbe ahụ, Gehazi kwuru sị, "Onyenwe m eze, onye a bụ nwanyị ahụ, leekwa nwa ya nwoke, onye İlaisha mere ka ọ dị ndụ օzo." **6** Eze jurụ nwanyị ahụ ajụjụ sị ya, "O bụ eziokwu?" Nwanyị ahụ kɔoro eze akukọ ihe niile mere. Mgbe ahụ, eze dunyere ya otu onyeisi n'ime ndị ozi ya ka o nyere ya aka inwetaghachi ihe ya niile, ya na ugwo ruru ya n'ihi mkpụrụ ubi ya niile ha ghorọ mgbe ahụ o bi n'ala ndị Filistia. **7** Mgbe ihe ndị a gasiri İlaisha gara Damaskos, isi obodo ndị Siria. N'oge a, Ben-Hadad eze Aram, na-aria օrija. "A gara gwa eze na onye nke Chineke abịjalạ n'ebe ahụ." **8** Mgbe eze nṣụrụ ya, օ kporo Hazael sị ya, "Were onyinye ịnata ihuoma n'aka gi wegara onye nke Chineke, site n'aka ya juta Onyenwe anyị ase. Jụo ya, 'M ga-esi n'օrija a bilie?'" **9** Hazael weere iri ịnyinya kamel ano buru ezi ihe niile si n'ala Damaskos, wetara İlaisha onyinye ndị a sị ya, "Nwa gi Ben-Hadad, eze Aram, zitere ka m jụo gi sị, 'M ga-esi n'օrija a bilie?'" **10** İlaisha zara sị ya, "Laa, gaa gwa ya sị ya, 'I ga-esi n'օrija bilie.' Ma Onyenwe anyị egosila m na, n'ezie, օ ga-anwụ." **11** Mgbe İlaisha no na-ekwu okwu a, o legidere Hazael anya n'ihi tutu ruo mgbe ihere mere ya. Mgbe ahụ, onye nke Chineke kwara akwa. **12** Mgbe ahụ, Hazael jurụ İlaisha ajụjụ sị, "O bụ ginị mere onyenwe m ji akwa akwa?" İlaisha zara sị ya, "N'ihi na amaara m ihe ojo ị ga-eme ụmụ Izrel n'oge dị n'ihi. I ga-akpọ obodo niile ha e wusiri ike օkụ, jiri mma agha gbuo ụmụ okorobia ha. I ga-atupia ụmuntakiri na-añu ara, bɔwakwaa afo ndị inyom dị ime." **13** Hazael sịri, "Olee otu օru gi, bụ nkita efu, ga-esi nwee ike imezu ihe ukwuu a?" İlaisha zara, "Onyenwe anyị egosila m na ị

ga-abụ eze Aram." **14** Mgbe Hazael, si n'ebe İlaisha no laa, օ biákutere nna ya ukwu. Mgbe Ben-Hadad jurụ ya sị, "Gịnjị ka İlaisha gwara gi?" Hazael zara sị, "O gwara m na ị ga-esi n'օrija bilie." **15** Ma n'echi ya, Hazael chíri akwa na-egbo oyı, banye ya na mmiri jiri ya baa n'ebe eze dina, gbasaa ya n'ihi eze, tutu ruo mgbe օ nwụrụ. Emesia, Hazael ghorọ eze n'önodu ya. **16** N'afọ nke ise nke ochichị Joram nwa Ehab eze Izrel, mgbe Jehoshafat bụ eze Juda, ka Jehoram nwa Jehoshafat malitere ochichị ya dika eze Juda. **17** O dị iri afo ato na abụo mgbe օ malitere ịbü eze, օ chíri afo asato na Jerusalem. **18** O soro uzo ndị eze Izrel dika ulo Ehab mere, n'ihi na օ lụrụ ada Ehab. O mere ihe dị njo n'anya Onyenwe anyị. **19** Ma n'agbanyeghi nke a, n'ihi ohu ya bụ Devid Onyenwe anyị achoghi ibibi Juda. N'ihi na o kwere nkwa ime ka oriona dịri Devid na ụmụ ụmụ ruo mgbe ebighị ebi. **20** N'oge Jehoram bụ eze, ka Edom si n'okpuru Juda nupu isi, hoputara onwe ha eze. **21** Ya mere, Jehoram duuru ugbọ agha ya niile gaa n'obodo Zaija. O biliři n'abalị tigbuo ndị Edom ahụ gbara ya na ndị ochiaghị ugbo agha ya gburugburu; ma ndị agha ya gbaghachiri azụ, laa n'ulo ha. **22** Ya mere, Edom ka na-enupu isi megide Juda, ruo taa. Obodo Libna nupukwara isi n'otu oge ahụ. **23** Akukọ ihe niile Jehoram mere, e deghị ha n'akwukwọ akukọ ihe ndị eze Juda mere n'ubochị ndụ ha? **24** Joram sooro ndị nna nna ya ha dina n'önwụ, e lie ya n'ebe e liri nna ya ha n'obodo Devid. Ahazaya nwa ya ghorọ eze n'önodu ya. **25** N'afọ nke iri na abụo nke ochichị Joram nwa Ehab, bụ eze Izrel, ka Ahazaya nwa Jehoram, bụ eze Juda malitere ichi. **26** Ahazaya gbara iri afo abụo na abụo mgbe օ malitere ịbü eze, օ chíri otu afo na Jerusalem. Aha nne ya bụ Atalaya, nwa nwa Omri, eze Izrel **27** O soro uzo niile nke ndị ezinaulọ Ehab, mee ihe dị njo n'anya Onyenwe anyị dika ezinaulọ Ehab mere, n'ihi na օ lụrụ nwanyị si n'ezinaulọ Ehab. **28** Ahazaya sooro Joram nwa Ehab, gaa ibuso Hazael eze Aram agha na Ramot Gilead. Ndị Aram merürü Joram ahụ. **29** Ya mere, eze Joram loghachitere na Jezril, ka a gwọ ya mmerụ ahụ ndị Aram merürü ya na Ramot, n'agha nke ya na Hazael eze Aram lụrụ. Mgbe ahụ, Ahazaya nwa Jehoram eze Juda, gara Jezril ileta Joram nwa Ehab, n'ihi na e merürü ya ahụ.

9 Emesia, İlaisha onye amụma, kporo otu onye n'ime ụmụ ndị amụma sị ya, "Jikere, fanye օnu uwe

mwüda gi n'eriri ikere n'ukwu gi, werekwa karama mmanu oliv a n'aka gi, bia ka i gaa Ramot Gilead. **2** I jeruo ebe ahü, jee hü Jehu nwa Jehoshafat, nwa Nimshianya. Mee ka o bilie site n'etiti ndi ha na ya no. Mekwaa ka gi na ya naanị baa n'ime ulo. **3** Were karama mmanu wükwasiri ya n'isi gwa ya okwu si, 'Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, eteela m gi mmanu ibu eze Izrel.' I mesịa, meghe ụzo ọsịsọ, sitekwa n'ebi ahü gbatu ọso." **4** Nwokorobia onye amuma ahü gara Ramot Gilead. **5** Mgbe o jeruru, o hụrụ ebe ochiaghah ahü nodürü n'ala n'etiti ndisi agha ibe ya. O kwuru si, "Enwere m ozi m ga-ezi gi, ochiaghah." Jehu jürü, "O bu onye n'ime anyi ka i chorop izi ozi?" O zara, "O bu gi ochiaghah." **6** Jehu biliri baa n'ime ulo. Nwokorobia onye amuma ahü wükwasiri ya mmanu n'isi, si ya, "Otu a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel siri, 'Eteela m gi mmanu ibu eze ndi nke Onyenwe anyi, bu Izrel. **7** I ga-ekpochapụ ezinaulọ Ehab, nna gi ukwu, aga m esit u a boṭara onwe m obio, n'ihi obara ndi ohu m, bu ndi amuma na obara ndi ozi Onyenwe anyi niile Jezebel wufuru. **8** Ezinaulọ Ehab ga-abu ihe lara n'iyi. N'ala Izrel, m ga-esite n'ezinaulọ Ehab bipu ndi ikom niile, maqbụ ohu maqbụ onye nwe onwe ya. **9** M gala ulo Ehab n'iyi, ka m si laa ezinaulọ Jeroboam nwa Nebat n'iyi, na dika m si lakwaa ezinaulọ Baasha, nwa Ahija n'iyi. **10** Nkita ga-erikwa anu Jezebel nwunye Ehab na Jezril. O dikwaghị onye ga-eli ya." Mgbe o kwuchara okwu ndi a, onye amuma ahü meghere ụzo gbatu ọso. **11** Jehu jekwuuru ndisi agha ibe ya. Otu onye n'ime ha jürü ya si, "Gini ka onye ara ahü chorop biịa? Udo o dikwa?" Jehu zara, "Unu maara onye o bu, marakwa ụdi okwu ga-esi ya n'onu pütä." **12** Ha siri, "Ihe i kwuru abughi eziokwu, gwa anyi ihe o kwuru." Jehu siri, "Ihe ndi a ka o gwara m, 'Otu a ka a Onyenwe anyi kwuru, Eteela m gi mmanu ibu eze Izrel.'" **13** Ngwangwa ha chiripi uwe mgbokwasị ha niile doo ha n'usoro n'ala ebe ahü ka Jehu zokwasị ha ụkwu. Ha fürü opu ike tie mkpu si, "Jehu bu ezel!" **14** Otu a ka Jehu nwa Jehoshafat, nwa Nimshi, si gbaa izu megide Joram. (N'oge a, Joram na ndi Izrel niile na-echi Ramot Gilead nche, n'ihi Hazael eze Aram.) **15** Ma Joram bu eze, laghachitere na Jezril ebe o no ka ahü di ya mma maka ahü ndi Aram merürü ya mgbe ya na Hazael, eze Aram lürü agha. Ya mere, Jehu siri, "O bürü na nke a bu uche unu, ime m eze unu, unu ekwela ka onye obula si n'obodo a gbatu, gaa Jezril kọ akukọ a." **16** Mgbe ahü, Jehu wükwasiri n'elu ugbo

agha ya gbaga Jezril, n'ihi na Joram no n'ebi ahü na-ezu ike. Ma Ahazaya, bu eze Juda gakwara ileta ya. **17** Mgbe onye nche no n'ulọ elu Jezril hụrụ Jehu na ndi agha ya ka ha na-abia, o tiri mkpu si, "Lee, o nwere ndi agha na-abia." Joram eze Izrel nyere iwu si, "Zipu otu onye na-agba inyinya ka o gaa zute ha juo ha si, 'Udo o dikwa?'" **18** Onye ọgbainyinya ahü nokwasiri n'elu ya gbatu izute Jehu, si, "Otu a ka eze siri, 'Udo o dikwa?'" Jehu zara, "Gini ka gi na udo nwekoro? Tuğharıa gaa soro m n'azu." Onye nche ahü ziri ozi si, "Onyeozi ahü ezutela ha, kama o naghi alota." **19** Eze zipuru onye ọgbainyinya nke abu. Mgbe o biakwutere ha o siri, "Otu a ka eze siri, 'Udo o dikwa?'" Jehu zara, "Gini ka gi na udo nwekoro? Chigharìa soro m n'azu." **20** Onye ahü no na-echi nche siri, "O garuola ha nso, ma o dighi aloghachitekwa azu. Ma ọgbugba inyinya dikha o bu Jehu nwa Nimshi, n'ihi na o na-agba inyinya ya dikha onye na-ayi ara." **21** Joram nyere iwu si, "Kwadooro m ugbo agha m." Mgbe a kwadooro ya, Joram eze Izrel, na Ahazaya, eze Juda, pütara nokwasiri n'ugbo agha, onye obula na nke ya, puo iga izute Jehu. Ha zutere ya n'oke ala ubi Nebot, onye Jezril. **22** Mgbe Joram hụrụ Jehu, o jürü, "I bijara n'udo? Udo o dikwa, Jehu?" Jehu zara, "Olee otu udo ga-esi diri, ebe o bu na ihe ojoo niile nke ikpere arusi na mgbaasi nke Jezebel nne gi, juputara n'ebi niile." **23** Joram chighariri ugbo agha ya bido igba ọso. Mgbe o na-agba ọso, o tiri mkpu kpokuo Ahazaya si ya, "Ahazaya, Aghugho di, ọgbagbara di!" **24** Jehu jiri ike ya niile dotia ụta o ji n'aka ya gba ya Joram. O gbatara Joram àkü ahü n'azu. Àkü ahü sikwa ya n'obi pütä. Nke a mere ka Joram daa n'ime ugboala ya nwuo. **25** Mgbe ahü, Jehu siri Bidka, bu onyeisi agha ya, "Bulie ya, tuba ya n'ubi Nebot onye Jezril. Chetakwa na mu na gi nokwasiri n'elu inyinya, anyi abu, na-eso nna ya Ehab, mgbe Onyenwe anyi kwuru okwu amuma a megide ya. **26** 'N'ezie, ahurụ m obara Nebot na obara umu ya ndi ikom ụnyaahụ, otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, n'ihi ya, aghaghị m ime ka i kwughachi ugwo obara ha n'ala ubi a.' Ugbu a, bulie ya tuba ya n'ala ubi a di ka okwu Onyenwe anyi si di." **27** Mgbe Ahazaya eze Juda, hụrụ ihe mere, o gbaara ọso na-agbagoo n'uzo Bet Hagan. Ma Jehu chusoro ya, na-eti mkpu si, "Gbukwuonu ya." Ha merürü ya ahü ka o no n'ugbo agha ya, n'uzo iga Gua, nso Ibleam, o gbara ọso ga Megido ebe o no nwuo. **28** Ndị ohu ya ji ugbo agha bija buru ozu ya bubata ya na Jerusalem, lie ya n'ebi e

liri nna nna ya ha, n'obodo Devid. **29** N'afo iri na otu nke ọchichị Joram nwa Ehab, ka Ahazaya malitere ịbü eze Juda. **30** Mgbe Jezebel nṣuru na Jehu abiaruola Jezril, ọ banyere n'ulọ ya, tee uri n'anya abụo, dozie agirị isi ya, püta bia nódụ ala n'akukụ oghereikuku, site n'ebé ahụ na-elepụ anya n'ezi. **31** Mgbe Jehu batara n'onụ ụzo e si abata ulöeze, Jezebel kpokuru ya sị, “I bijara n'udo, gi Zimri, gi onye gburu nna gi ukwu.” **32** Jehu leliri anya elu lee anya na oghereikuku tie mkpu si, “Onye dinyeere m?” Onozi abụo maobụ ato na-eje ozi n'ulöeze leputara anya lee ya anya. **33** Jehu nyere ha iwu sị ha, “Tudanụ ya n'ala.” Ya mere, ha si n'elu ebe ahụ tuda ya n'ala. Mgbe ọ daruru ala, ọbara ya fesasiri n'ahụ mgbidi ulọ na n'ahụ ịnyinaya ndị ji ụkwụ ha zojaa ya. **34** Jehu banyere no n'ime ulöeze rie ihe, ሊukwaa ihe ọriṇụ. Emesịa, o nyere iwu sị, “Leenụ nwanyị a a bürü ọnụ; burunu ya gaa lie ya, n'ihi na ọ bụ ada eze.” **35** Mgbe ha pütara ili ya, ọ bụ naanị okpokoro isi ya na ọkpukpu ụkwụ ya abụo, na aka ya abụo ka ha hụru. Ha ahukwaghị anụ ahụ ya. **36** Ha laghachiri gwa Jehu ihe ha hụru. O zara sị ha, “Nke a bụ okwu Onyenwe anyị, nke o kwuru site n'onụ ohu ya Ilaija onye Tishbe sị: ‘N'ala ubi dị na Jezril ka nkita ga-anụ rie anụ ahụ Jezebel. **37** Ozu Jezebel ga-adị ka unyi n'ala ubi dị na Jezril, ruo na mmadu enweghi ike ikwuputa sị, Nke a bụ Jezebel.”

10 Ugbu a, e nwere ụmụ Ehab ndị ikom ọnụogugu ha dị iri asaa ndị no na Sameria, Jehu dere akwukwọ ozi ziga Sameria, zigara ndiisi obodo Jezril, zigakwara ndị okenye na ndị na-elekota ụmụ Ehab ndị ahụ. O sıri, **2** “Ugbu a, mgbe akwukwọ a rutere unu aka, ebe unu na ụmụ ndị ikom nna unu ukwu no, ebe unu nwekwara ụgbọ agha na ịnyinaya, na obodo e wusiri ike na ngwa agha, **3** hoputanụ onye kachasi inwe ugwu ma kwesikwa n'ime ụmụ ndị ikom nna unu ukwu, mee ka ọ nökwasị n'ocheeze nna ya. Mgbe ahụ, buo agha chebe ulọ nna unu ukwu.” **4** Ma ha tütü egwu n'ebe ọ dị ukwuu, sị, “Lee, eze abụo enweghi ike iguzogide ya, anyị onwe anyị ga-esi ańaa guzogide ya?” **5** Ya mere, onye ọ dị n'aka ilekota ezinaulọ eze, onyeisi obodo, ndị okenye na ndị niile na-elekota ụmụ Ehab, dere akwukwọ a zigara Jehu, sị ya, “Jehu, anyị niile bụ ndị ohu gi. Anyị jikeere ime ihe niile i gwara anyị. Anyị agaghi ahoputa onye ọbula dika eze; gi onwe gi mee ihe ọbula i chere na ọ bụ ya kachasi mma.” **6** Mgbe ahụ, Jehu degaara

ha akwukwọ nke ugboro abụo sị ha, “O bürü na unu dinyeere m, ọ burukwa na unu ga-erube isi nye m, chirişịn ịsi ụmụ ndị ikom nna unu ukwu, biakwute m n'otu oge a echi na Jezril.” N'oge ahụ, ụmụ eze iri ndị ikom asaa no n'aka ndiisi obodo ahụ, ndị na-azülite ha. **7** Mgbe akwukwọ ozi ahụ rutere ha, ndị ikom ahụ kpörö ụmụ ndị ikom eze dị iri asaa n'onụogugu gbuo ha niile, chiriş ịsi ha tinye na nkata zigara ya Jehu na Jezril. **8** Mgbe onyeozi bjarutere, o gwara Jehu sị, “Ha ebutala isi ụmụ ndị ikom eze.” Mgbe ahụ, Jehu nyere iwu sị, “Tükəbanụ ha ọnụ n'oke abụo, n'ọnụ ụzo e si abata obodo, tutu ruo ụtutu.” **9** N'ụtutu ya, Jehu pürü, guzoro n'ihu ndị niile gbakorö n'ebé ahụ gwa ha okwu sị, “Ndị Izrel, unu bụ ndị ezi omume. O bụ mu onwe m gbara izu ojoo megide nna m ukwu, gbuo ya, ma onye gburu ndị a niile? **10** Matanụ nke ọma na o nweghi okwu ọbula Onyenwe anyị kwuru megide ezinaulọ Ehab nke na-agaghị emezu. Onyenwe anyị emeela ihe o kwere nkwa na ọ ga-eme site n'onụ ohu ya Ilaija.” **11** Emesịa, Jehu gburu ndị ikwu Ehab foduru n'obodo Jezril, ha na ndiisi niile, na ndị enyi ya niile, na ndị nchüaja ya niile. O dikwaghị otu onye ikwu Ehab ọ hapurụ ndụ. **12** Emesjakwa, Jehu hapurụ Jezril gaa Sameria. Mgbe ọ na-agà n'uzo, ọ bjaruru ebe a na-akpọ Ebe Izuike Ndị ọzuzu atụrụ. **13** N'ebe ahụ, o zutere ndị ụmụnna Ahazaya, eze Juda, juo sị, “Olee ndị ka unu bụ?” Ha zara, “Anyị bụ ndị ikwu Ahazaya, eze Juda, anyị bijara ka anyị juo maka ọdịmmma ndị ezinaulọ eze na nne eze.” **14** O nyere iwu sị, “Jidenu ha na ndụ.” Ha jidere ha na ndụ, gbukwaa ha niile n'akukụ olulu miri nke Bet-Eked. Ọnụogugu ha dị iri anō na abụo. O nweghi onye ọbula ọ hapurụ ndụ. **15** Mgbe o si n'ebe ahụ puo, o zutere Jehonadab nwa Rekab, ka ọ na-abia izute ya. Jehu kelere ya, sị, “Obi gi, o ziri ezi nwee nkwekorita, dika obi m dị n'ebe i no?” Jehonadab zara sị ya, “E.” Jehu sıri, “O bürü na o si otu a dirị, kwe m n'aka.” Jehonadab kwere ya n'aka. Jehu n'onwe ya nyere ya aka ka ọ rigota n'ugbọ agha ya. **16** Mgbe ahụ, Jehu sıri ya, “Ugbu a, soro m bia lee ụdi ịnụ ọkụ n'obi m nwere maka ọru Onyenwe anyị.” Ha abụo sooro n'ugbọ agha Jehu. **17** Mgbe ha bjaruru Sameria, Jehu gburu ndị enyi na ndị ikwu Ehab niile, ndị foduru site n'ikwu Ehab, o bibiri ha dika okwu Onyenwe anyị kwuru site n'onụ onye amuma Ilaija. **18** Emesịa, Jehu kpokotara ndị obodo ahụ niile sị ha, “Ehab fere Baal ofufe nke nta, Jehu ga-efe ya ebe ọ dị ukwuu. **19** Ugbu a, kpokotaanụ ndị amuma Baal

niile, ndị niile na-efe ya, na ndị nchüaja ya niile. Hụnụ na onye ọbụla n'ime ha bijara, n'ihi na a ga-eme oke mmemme ichu aja nye Baal. Onye ọbụla e lere anya ya n'ebe ahụ, ma a hughị ya, agaghị adị ndụ." Ma Jehu ji aghughogho n'ihi ka ọ laa ndị a na-efe Baal n'iyi. 20 Jehu siri, "Kposaanụ na a ga-enwe oke mkpokota dị nsọ nye Baal." Ya mere, ha kwusara ya. 21 O zipurụ ozi nye ndị bi n'akukụ Izrel niile. Ndị niile na-efe Baal bijazuru. O digħi onye fodurụ nke na-abjaghị. Ha juputara n'ulonṣo ukwu Baal site n'otu isi ya ruo n'isi nke ozọ. 22 Jehu siri onye na-elekota ụlo ebe a na-edebé uwe ndị na-efe ofufe na-eyi, "Chiputa uwe nye ndị niile na-efe Baal." Ya mere, ọ chipuṭaara ha uwe. 23 Mgbe ahụ, Jehu na Jehonadab nwa Rekab, banyere n'ebe nzukọ Baal. Jehu siri ndị n'efe Baal, "Chozienụ nke ọma ka unu hụ na o nweghi onye ọbụla na-efe Onyenwe anyị nọ n'ebe a, karjakwa naanị ndị na-efe Baal." 24 Mgbe ha malitere ichu aja na isure ihe nsure ọkụ, Jehu emeelialị ka iri ndị agha asato gbaa ụlo ahụ niile gburugburu. O nyelari iwu sị, "Ọ burụ na unu ekwere ka otu onye si n'ime ụlo a gbapụ, unu gaeji ndị unu kwugaghachi ugwo onye dị otu ahụ." 25 Ngwangwa Jehu chuchasiri aja nsure ọkụ, ọ pürü gwa ndị agha ya, na ndịsi ha okwu sị, "Baanụ n'ime ụlo gbuo ndị niile nọ n'ebe ahụ. Unu ekwela ka otu onye n'ime ha gbapụ." Ha jiri mma agha gbuo ndị ahụ nọ n'ime ụlo Baal, tупута ozu ha n'ezi. Emesia, ndị agha Jehu banyere n'ime ime ụlo ebe ichu aja Baal, 26 ha buputara ogidi nsọ e ji efe Baal, kpoo ha ọkụ. 27 Ha kwataturu ogidi nsọ Baal, kwatukwaa ụlo ichu aja ya. Ya mere e meghariri ya ka ọ burụ ebe ọha mmadụ na-agà ogwe ruo taa. 28 Jehu kpochapuru ofufe Baal n'ala Izrel niile. 29 Ma otu ọ dị, o siteghị na mmehie Jeroboam nwa Nebat wezuga onwe ya. Mmehie nke Jeroboam mere ka Izrel mehie, ya bụ, mmehie nke ife aruṣi ụmụ ehi e ji ọlaedo kpụo, dị na Betel na Dan. 30 Onyenwe anyị gwara Jehu sị, "N'ihi na i mere nke ọma mezuo ihe niile ziri ezi n'anya m, n'ebe ezinaulọ Ehab nọ, n'usoro ihe niile dị n'uche m ime, ụmụ ụmụ gi ga-anokwasị n'ocheeze Izrel, ruo n'ogbo nke anō ha." 31 Ma Jehu akpachapughị anya iji obi ya niile debe iwu Onyenwe anyị, Chineke Izrel. O siteghị na mmehie Jeroboam wezuga onwe ya, bụ mmehie ahụ o mere ka Izrel mee. 32 N'oge ahụ, Onyenwe anyị malitere ime ka ndị Izrel bido idị nta. Hazael eze Aram, buru agha merie otutu akukụ Izrel, 33 nke dị n'owuliwa anyanwụ osimiri Jodan, na ala niile nke Gilead (n'oke ala ndị

Gad, na nke ndị Ruben, na Manase), site n'Aroea nke dị n'akukụ ndagwurugwu Anon, ruo Gilead na Bashan. 34 Akukọ gbasara ọchichị eze Jehu, na ihe niile o mere, na ikpa ike ya niile, e degħi ha n'akwukwọ akukọ ndị eze Izrel? 35 Jehu sooro ndị nna nna ya ha dina n'owu, e lie ya na Sameria. Nwa ya bụ Jehoahaz nochiri anya ya diķa eze. 36 Ma ụboghị niile Jehu bụ eze Izrel n'ime Sameria dị iri afọ abuọ na asato.

11 Mgbe Atalaya nne Ahazaya hụrụ na nwa ya nwoke anwụola, ọ gara n'ihi bido igbu ndị niile a mṛu n'ulọ eze. 2 Ma Jehosheba, bụ nwa nwanyị eze Jehoram, ma bùrulkwa nwanne nwanyị Ahazaya, kuuru Joash nwa Ahazaya, zopu ya site n'etiti ụmụ ndị ikom eze, bụ ndị a chọro igbu egbu. O zoro ya na nwanyị na-elekota ya anya n'ime ụlo ndina, ka Atalaya hapụ iħu ya, nke a mere na-egbugħi ya. 3 Ya na nwanyị na-elekota ya anya nogidere na nzuzo n'ime ulonṣo Onyenwe anyị, afọ isii, oge ahụ niile Atalaya na-achị n'ala ahụ. 4 N'afọ nke asaa, Jehoiada, ziri ozi kpoo ndị ọchihagha na-achị narị ndị agha, ndị Karị na ndị nche oku, mee ka ha bjakwute ya n'ulonṣo ukwu Onyenwe anyị. Ya na ha gbara ndụ, o mekwara ka ha nṛu iyi n'ulonṣo ukwu Onyenwe anyị. Mgbe ahụ, o gosiri ha nwa eze. 5 O nyere ha iwu, sị, "Nke a bụ ihe unu ga-eme, unu bụ ndị nọ n'otu ato ga-abia ọru n'uboghị izuike, nke otu ụzo n'ime unu na-eche ụloze nche, 6 otu ụzo n'ime ụzo ato ga-anọ n'ọnụ ụzo Sua, ebe otu ụzo ga-anọ n'ọnụ ụzo ama, n'azụ ndị na-eche nche n'ulonṣo ukwu Chineke. 7 Ma unu bụ otu abuọ ndị kwesiri iga ezumike site n'ọru unu n'uboghị izuike, ga-eguzo na nche n'ulonṣo ukwu n'ihi eze. 8 Doonụ onwe unu gburugburu eze, onye ọbụla n'ime unu jide ihe agha n'aka ya. Onye ọbụla nke na-abia nso ahịri unu, ka e gbuo ya. Nörtṇụ eze nso ebe ọbụla o gara, mgbe ọ na-apụ n'ezu na mgbe ọ na-abu n'ime." 9 Ndị ọchihagha ndị a na-achị narị ndị agha mere diķa Jehoiada, onye nchüaja nyere n'iwu. Onye ọbụla kpoo ndị ikom ya, ma ndị na-emechi ọru, ma ndị na-abata ịṛụ ọru n'uboghị izuike, bjakwute Jehoiada, bụ onye nchüaja. 10 O nyere ndị ọchihagha ahụ übe na ọta niile, ndị burijị nke eze Devid, ndị dị n'ulonṣo ukwu Onyenwe anyị. 11 Onye ọbụla na ndị nche ahụ ji ngwa agha n'aka ya, ha guzoro onwe ha, nọdụ eze gburugburu, na nso ebe ichu aja na ulonṣo ukwu, site n'akukụ ndida ruo n'akukụ ugwu nke ulonṣo ukwu ahụ. 12 Jehoiada kpoputara nwa eze, kpube

ya okpueze n'isi, o nyere ya otu akwukwó nke ihe ogbugba ndú ahú, chie ya eze. Ha tekwara ya mmanú ịbú eze. Ndí niile nō n'ebe ahú kúrú aka, tie mkpu, sì, "Ka eze dírì ndú ruo mgbe ebighí ebi!" 13 Mgbe Atalaya nūrú mkpotú nke ndí nche na ndí mmadú na-eme, o gakwuru ndí ahú nō n'ulónṣo ukwu Onyenwe anyí. 14 O lepuru anya, ma lee eze, ka o guzo n'ákukú ogidi, díka omenaala mmememe ịchí eze si dí. Ndíjísi na ndí na-afú opí nō n'ákukú eze. Ndí niile nke ala ahú nokwa na-añúrị ọnụ na-afú opí. Atalaya dòwara uwe ya, sì, "Nnupu isi megide eze! Nke a bù nnupu isi megide ochichí!" 15 Jehoiada, bù onye nchüaja nyere ndíjísi ochiagha na-achí narí ndí agha, bù ndí na-elekóta usuu ndí agha, iwu sì ha, "Sitemu n'ebe ahú kpóputa ya n'etiti ahírị unu, onye ọbula nke gbasoro ya, werenu mma agha gbuo onye ahú." N'ihi na onye nchüaja sıri, "Agaghí egbu ya n'ime ulónṣo Onyenwe anyí." 16 Ya mere, ha jidere ya, mgbe o rutere n'uzo ebe ịnyinya si abata n'ogige ụlózeze, ebe ahú ka ha nō gbuo ya. 17 Jehoiada mere ka ogbugba ndú dí n'etiti Onyenwe anyí na eze, na ndí mmadú, na ha ga-abú ndí nke Onyenwe anyí. O mekwara ka ogbugba ndú dírì n'etiti eze na ndí ahú. 18 Ndí niile nke ala ahú gara n'uló nchüaja Baal kwatuo ya. Ha tidasíri ebe nchüaja na arusi niile dí n'ebe ahú mee ka o darisia, gbukwaa Matan onye nchüaja Baal n'ihu ebe ịchú aja ahú. Mgbe ahú, Jehoiada onye nchüaja, debekwara ndí nche ka ha lekóta ulónṣo ukwu Onyenwe anyí. 19 O kpóropo ndí ochiagha na-achí narí ndí agha, ha na ndí Kari, na ndí nche, ha na ndí ala ahú niile, ha niile dupütara eze site n'ulónṣo Onyenwe anyí site n'onu uzo ndí nche banye n'ulózeze. Eze were onodú ya n'elu ocheeze. 20 Ndí ala ahú niile nñiríri ọnụ nke ukwuu, obodo ahú dakwara jụp, n'ihi na e ji mma agha gbuo Atalaya n'ulózeze. 21 Joash gbara afó asaa mgbe o malitere ịbú eze.

12 N'afó nke asaa, nke ochichí Jehu n'Izrel, ka Joash malitere ịbú eze na Juda. Iri afó anó ka o chíri díka eze na Jerusalem. Aha nne ya bù Zibia onye Bìasheba. 2 Joash mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyí ụbóchí niile nke Jehoiada onye nchüaja ziri ya ihe. 3 Ma naaní na o wezugaghí ebe ịchú aja niile dí n'ugwu. Ndí Juda nogidere na-achú aja dí iché ihe n'ebe ahú, na-esurekwa ihe nsure ọkú na-esi isi ụtọ. 4 Joash sıri ndí nchüaja, "Nakótaanu ego niile a na-ewebata díka onyinye dí nsó n'ulónṣo ukwu Onyenwe

anyí, ya bù, ego a na-anakóta n'oge igú mmadú ọnú, na ego e webatara maka imezu nkwa ndí mmadú kwere, na ego e webatara n'ulónṣo ukwu díka onyinye afó ofufe. 5 Ka onye nchüaja ọbula site n'aka otu n'ime ndí na-eche ego nara ego, a ga-eji mezie ihe ọbula a choputara na o mebirí n'ulónṣo ukwu ahú." 6 Ma n'afó nke iri abúo na ató nke ochichí eze Joash, o choputara na ndí nchüaja ahú emezibeghi ihe mebirí n'ulónṣo. 7 Ya mere, eze Joash kpóropo Jehoiada, onye nchüaja, kpókwaadá ndí nchüaja ndí ọzo juo ha, "Gini mere unu emezibeghi ulónṣo a? Site ubgu a gaa n'ihu, unu esitekwala n'aka ndí na-eche ego anara ego ọzo, kama, nyefeenu ya maka iji dozie ulónṣo ukwu ahú." 8 Ndí nchüaja ahú kwenyere sì, "Anyí agaghí esitekwá n'aka ndí mmadú nara ego ọbula. Otu a kwa, anyí agaghí emezikwa ulónṣo ukwu a n'onwe anyí." 9 Mgbe ahú, Jehoiada wetara otu igbe mepoo oghere n'elu ya, debe ya n'ákukú ebe ịchú aja, n'aka nri díka mmadú na-abata n'ulónṣo ukwu Onyenwe anyí. Ndí nchüaja niile na-eche nche n'onu uzo ulónṣo ahú na-etinye ego niile e webatara n'ulónṣo Onyenwe anyí n'ime igbe ahú. 10 Mgbe ọbula ha húru na igbe ego ahú ejuputala n'ego, onye ode akwukwó ụlózeze na onyeisi nchüaja na-abia, ụgọ ego ahú e webatara n'ulónṣo Onyenwe anyí, tine ha n'akpa. 11 Ha na-ewere ego ahú a gurú ọnú, nyefee n'aka ndí ikom ahoputara maka ilekóta ndí orú na-emezi ụló Onyenwe anyí. Ndí ahú na-eji ya kwúo ndí ọkwa ńka osisi na ndí na-ewu ụló, 12 na ndí na-edo nkume, na ndí na-awa nkume ugwo. O bù sitekwa n'ego ahú ka a na-azúta osisi na nkume a wara awa iji dozie ulónṣo Onyenwe anyí, na ịkwu ugwo ihe ndí ọzo e ji emezi ihe niile ekwesiri imezi n'ulónṣo ukwu ahú. 13 E jikwaghí ego ahú e webatara n'ulónṣo kpúta efere ọlaocha, ihe e ji akpakepú ọkú, efere ịkwosa mmiri, opí maobú ihe ndí ọzo nke e ji ọlaedo maobú ọlaocha kpúta maka ulónṣo ukwu nke Onyenwe anyí. 14 O bù ndí na-eje ozi, ndí ji ya rúzie ulónṣo ukwu Onyenwe anyí ka e nyere ya. 15 O nwéghí onye a sıri ka o guzie otu e si jiri ego ahú rúo orú, bù ndí e nyere ego ahú maka ịkwu ndí orú ugwo, n'ihi na ha bù ndí kwesiri ntukwasí obi. 16 E webataghí ego niile sitere n'aja ikpe ọmuma nakwa aja mmehie n'ime ulónṣo ukwuu Onyenwe anyí. O bù ndí nchüaja nwe nke ahú. 17 N'oge ahú, Hazael eze Aram, gara buso Gat agha, lugbuo ya, dota ya n'agha. Emesia, o chere ihu n'uzo Jerusalem imégide ya. 18 Ma Joash, bù eze Juda, chíkötara ihe niile ahú bù nke Jehoshafat,

Jehoram na Ahazaya nna ya, ndị bụ eze Juda doro nsø nye Chineke, chirjkwa onyinye nke ya onwe ya dokwara nsø, na ọlaedo niile, na akụ niile e nwere ike ịchọta n'ulonṣo Onyenwe anyị, na nke dị n'uloeze, zigara Hazael, bụ eze Aram. N'ihi ihe ndị a, ọ lara, hapụ ibuso Jerusalem agha. 19 Akụkọ gbasara ochichị eze Joash, na ihe niile o mere, e deghị ha n'akwukwọ akụkọ ihe ndị eze Juda niile mere n'oge ha. 20 Ndị ozi ya gbara izu ojọ megide Joash, gbukwaa ya na Bet Milo, n'uzo e si aga Sila. 21 Ndiisi ozi ahụ gburu ya bụ Jozabad nwa Shimeat, na Jehozabad nwa Shomea. Ọ nwuru, e lie ya na ndị nna nna ya ha n'obodo Devid. Amazaya nwa ya, ghoro eze n'onodụ ya.

13 N'afọ nke iri abụ na ato nke ochichị eze Joash nwa Ahazaya na Juda, ka Jehoahaz nwa Jehu malitere ịbụ eze n'Izrel n'obodo Sameria. Ọ chikwara na Sameria afọ iri na asaa. 2 Kama Jehoahaz bụ eze ojọ. O mere ihe jorō njo n'anya Onyenwe anyị. O soro ụzo ojọ niile nke Jeroboam nwa Nebat, onye dubara ndị Izrel na mmehie. 3 N'ihi nke a, iwe were Onyenwe anyị nke ukwu megide Izrel. O mere ka ha nọrọ n'okpuru ochichị Hazael eze Aram na Ben-Hadad nwa ya ogologo oge. 4 Ma Jehoahaz kpere ekpere rịoọ Onyenwe anyị n'oge a ka o nyere ya aka, Onyenwe anyị gere ya ntị, n'ihi na Chineke hụrụ mmegbu nke eze Aram na-emegbu ndị Izrel. 5 Onyenwe anyị hopyutaara Izrel onye nzoputa, ha sitere n'aka ike ndị Aram nwere onwe ha. Izrel biri n'ulọ nke aka ha díka ha biiri n'oge gara aga. 6 Ma ha esighị na mmehie niile nke ụlo Jeroboam wezuga onwe ha, bụ nke o jiri mee ka Izrel mehie, kama ha nọ na-ejegharị n'ime ha. Ọzökwa, ogidi Ashera ka guzoro na Sameria. 7 O díghị ihe fodurụ na ndị agha Jehoahaz ma ọ bughi naanị iri ndị agha ise na-agba inyinya, na ugbo agha iri, na puku ndị agha iri. N'ihi na eze Aram alala ndị nke fodurụ n'iyi, meekwa ka ha dirị ka uzu mgbe a nazochacha mkpuru. 8 Akụkọ gbasara ochichị Jehoahaz, na ihe niile o mere, na ihe ọ rụputara, e deghị ha n'akwukwọ akụkọ ihe ndị eze Izrel mere n'oge ha? 9 Jehoahaz sooro ndị nna nna ya ha dina n'onzwụ, e lie ya na Sameria. Nwa ya Jehoash nochiri anya ya. 10 N'afọ iri ato na asaa nke ịbụ eze Joash na Juda, ka Jehoash nwa Jehoahaz malitere ị bụ eze Izrel na Sameria. Ọ chíri afọ iri na isii. 11 O mere ihe jorō njo n'anya Onyenwe anyị. O siteghị na mmehie Jeroboam nwa Nebat wezuga onwe ya, mmehie nke Jeroboam

dubara Izrel ime, Jehoash nogidere n'ime ha. 12 Akụkọ gbasara ochichị Jehoash, na ihe niile o mere, na ihe ọ rụputara, tnyere agha o buru megide Amazaya eze Juda, e deghị ha n'akwukwọ akụkọ ihe ndị eze Izrel mere n'oge ha? 13 Jehoash soro nna nna ya ha dina n'onzwụ, Jeroboam anochie n'ocehee ya. E liri Jehoash na Sameria, n'ebé e liri ndị eze Izrel ndị ibe ya. 14 N'oge a, Ilaisha nọ n'orịa nke ọ ga-esite na ya anwụ. Jehoash, bụ eze Izrel gara ihụ ya, ọ kwara akwa mgbe ọ hụrụ ya sị, "Nna m, nna m, usuu ugbo agha na usuu ndị na-agba inyinya Izrel!" 15 Ilaisha gwara ya okwu sị, "Weputa ụta na àkụ ufodụ." O mere díka Ilaisha gwara ya. 16 Ilaisha gwakwara eze Izrel okwu sị ya, "Jide ụta ahụ n'aka gi abụ." Mgbe o jidere ụta ahụ Ilaisha tukwasirị aka nke ya n'aka eze. 17 Ilaisha gwara ya sị, "Meghee oghereikuku ahụ chere ihu n'owuwà anyanwụ." O meghere ya. Mgbe ahụ Ilaisha gwara ya sị, "Gbapụ àkụ." Eze gbapụrụ àkụ. Ilaisha kwuru sị, "Àkụ mmeri Onyenwe anyị, àkụ mmeri megide Aram. I ga-ebibi ndị Aram kpamkpam n'Afek." 18 O siri, "Chilite àkụ ndị ahụ," ọ chilitere ha. Ilaisha gwara eze Izrel, "Gbaa ha n'ala." O gbara ha n'ala ugboro ato, ma kwuṣi. 19 Ma onye nke Chineke ahụ were iwe sị ya, "I gaara apia ya n'ala ugboro ise maqbụ isii. Mgbe ahụ, i gaara enwe ike merie ndị Aram bibie ha kpamkpam. Ma ubgu a, ọ bụ naanị ugbo ato ka i ga-emeri ha." 20 Ya mere, Ilaisha nwuru. E likwara ya. N'oge ahụ, ọtụtụ ndị na-apụnara mmadụ ihe n'ike na-esi n'ala ndị Moab na-abịa n'ala Izrel izu ohi site n'onzwa nke ato n'afọ oħurụ obụla. 21 Otu ụbочi, mgbe ufodụ ndị ikom na-eli otu nwoke nwuru anwụ, ha hụrụ ndị a na-apụnara mmadụ ihe n'ike. N'ihi nke a, ha mere ngwangwa site n'ujọ tħbanye nwoke ahụ n'il Ilaisha. Mgbe ozu nwoke ahụ dara metụ ɔkpukpụ Ilaisha ahụ, nwoke ahụ nwuru anwụ megharịrị ahụ bilie, guzo n'ukwụ ya abụ. 22 Hazael, eze Aram, busoro Izrel agha ụbочi niile nke ndị Jehoahaz eze Izrel. 23 Ma Onyenwe anyị meere ha amara, nwee ɔmịkọ n'ebé ha nọ, ma gosikwa ha na ihe banyere ha na-emetu ya n'obi n'ihi ogbugba ndị ya na Ebrahim na Ajizik na Jekob. Ruo taa, o kweghi ka e bibie ha, maqbụ ka e site n'ihu ya chupụ ha. 24 Emesịa, Hazael eze Aram nwuru, Ben-Hadad nwa ya nochikwara n'onodụ ya. 25 Jehoash nwa Jehoahaz, weghachitete obodo niile nke ọ naara n'aka nna ya Jehoahaz site n'aka Ben-Hadad nwa Hazael. Ugboro ato ka Jehoash meriri ya, site otu a weghachi obodo niile nke Izrel.

14

N'afọ nke abụọ nke ịbụ eze Jehoash nwa Jehoahaz n'Izrel, ka Amazaya nwa Joash eze Juda malitere ọchichị ya. **2** Amazaya gbara iri afọ abụọ na ise mgbe ọ malitere ịbụ eze. Ọ bụ eze na Jerusalem iri afọ abụọ na itoolu. Aha nne ya bụ Jehoadin, onye Jerusalem. **3** O mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyị, ma o meghị díka nna nna ya bụ Devid mere. N'ihe niile, ọ gbasoro nzọ ụkwụ nna ya Joash. **4** Ọ wezugaghị ebe ịchụ aja niile dị n'ugwu. Ndị Juda gara n'ihu na-achụ aja na-esurekwa ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ n'elu ugwu ahụ niile. **5** Mgbe alaeze ahụ siri ike n'ochichị ya, o gburu ndị ozi ahụ gburu eze, bụ nna ya. **6** Ma o meghị ka ụmụ ndị ogbu mmadụ ahụ nwụọ, n'usoro ihe e dere n'akwukwọ iwu Mosis, ebe Onyenwe anyị nyere iwu si: "Agaghị eme ka ndị mürü ụmụ nwụọ n'ihi ihe ụmụ ha metara, maobụ mee ka ụmụ nwụọ n'ihi ihe ndị mürü ha metara, onye ọbụla ga-anwụ n'ihi mmehie nke aka ya." **7** Amazaya bụ onye gburu puku ndị agha Edom iri na Ndagwurugwu Nnu, dọtakwa obodo Sela n'agha, gugharia ya Jekteel, nke bụ aha a na-akpo ya ruo ụbочị taa. **8** Mgbe ahụ, Amazaya zigara ndị ozi ka ha jekwuru Jehoash nwa Jehoahaz nwa Jehu, eze Izrel, zie ya ozi ịma aka, sị, "Bịa, ka dimkpa na ibe ya zute ihu na ihu n'agha." **9** Ma Jehoash eze Izrel zighachiri ozi nye Amazaya eze Juda sị ya, "Uke dị na Lebanon zigaara osisi sida nke dị na Lebanon ozi, sị ya, 'Nye nwa m nwoke nwa gi nwanyị ka ọ bürü nwunye ya.' Mgbe ahụ, anụ ọhịa nke dị na Lebanon gafetere ebe ahụ, zopịa uke ahụ. **10** I meriela Edom, n'ezie. Ugbu a, mpako abatala. Nüria ọnụ n'ihi mmeri nke i nwetara, ma nọdụ n'ulọ gi. N'ihi gini ka i ga-eji kpaliere onwe gi nsogbu, si otu a wetara onwe gi na Juda ọdịda?" **11** Ma otu ọ dị, Amazaya egeghị ntị. Ya mere, Jehoash bụ eze Izrel buliri agha, ya na Amazaya eze Juda zutere ihu na ihu n'agha na Bet-Shemesh, dị n'ala Juda. **12** Ndị Izrel meriri ndị Juda, mee ka ha gbalaga, nwoke ọbụla n'ulọ ya. **13** Jehoash bụ eze Izrel nwudere Amazaya bụ eze Juda, nwa Joash, nwa Ahazaya na Bet-Shemesh. Mgbe ahụ, Jehoash gara Jerusalem kwada mgbidi Jerusalem, site n'Onụ uzọ ama Ifrem ruo n'onụ uzọ ama Nkuku, nke ogologo ya ruru narị nzọ ụkwụ isii. **14** Ọ chikọro ọlaedo na ọlaucha niile na ngwongwo niile ahütara n'ulọnso ukwu Onyenwe anyị, na nke dị n'ulọakụ nke ụlōeze. Ọ dötara ọtụtụ ndị mmadụ n'agha, kporo laghachi na Sameria. **15** Ihe banyere akụkọ ndị ozọ gbasara ọchichị Jehoash, na ihe o mere, na ihe ọ rụputara, tinyere

aghị ọ lụrụ megide Amazaya eze Juda, ọ bụ na-edeghi ha n'akwukwọ akụkọ ihe ndị eze Izrel mere n'oge ha? **16** Jehoash sooro nna nna ya ha dinaa n'onzwụ, e lie ya na Sameria, ebe e liri eze ndị Izrel ndị ozọ. Jeroboam nwa ya ghoro eze n'onzodụ ya. **17** Amazaya nwa Joash, eze Juda nɔrɔ ndị afọ iri na ise, mgbe Jehoash nwa Jehoahaz, eze Izrel nwusirị. **18** Ma banyere ihe ndị ozọ niile mere n'oge ọchichị Amazaya, ọ bụ na e deghị ha n'akwukwọ akụkọ ihe mere n'oge ndị eze Juda? **19** Ha gbara izuzu imegide ya n'ime Jerusalem, ọ gbatụrụ gbalaga Lakish. Ma ha zipurụ ndị ikom chụpụrụ ya gaa Lakish, gbuo ya n'ebe ahụ. **20** Ha bulatara ozu ya n'elu ịnyinya, e lie ya na Jerusalem n'ebe e liri ndị nna nna ya ha, n'obodo Devid. **21** Mgbe ahụ, ndị Juda niile duuru Azaraya onye aha ya bükwa Uzaya, onye gbara afọ iri na isii, mee ya eze n'onzodụ nna ya Amazaya. **22** Ọ bụ ya wugharịrị obodo Elat, nyeghachi ya Juda, mgbe Amazaya eze sooro ndị nna nna ya ha dina n'onzwụ. **23** N'afọ nke iri na ise nke Amazaya nwa Joash, eze Juda, Jeroboam nwa Jehoash eze Izrel ghoro eze na Sameria. Ọ chíri iri afọ anọ na otu díka eze. **24** Ma o mere ihe ojoo n'anya Onyenwe anyị n'ihi na o wezugaghị onwe ya site na mmehie Jeroboam nwa Nebat, onye ahụ dubara ndị Izrel na mmehie. **25** Ọ bụ ya wegħachitara oke ala Izrel site na Lebo Hamat ruo n'osimiri Araba, díka okwu Onyenwe anyị, Chineke nke Izrel si dị, nke o kwuru site n'onz Jona nwa Amitai, onye amumà si Gat Hefa. **26** Onyenwe anyị hụrụ onzodụ ojoo nke ndị Izrel nq n'ime ya; onye ọbụla n'ime ha, ohu na onye nwe onwe ya, nq n'oke ahụhụ. Ọ díkgwaghị onye inyeaka ọbụla ha nwere. **27** Ma ọ bughị uche Onyenwe anyị ila Izrel n'iyi kpamkpam n'okpuru eluigwe, n'ihi ya ka o mere ka Jeroboam nwa Jehoash naputa ha site n'aka ndị iro ha. **28** Akụkọ niile gbasara ihe niile Jeroboam mere, na ike ya niile, na agha niile o buru, na otu o si nwetaghachiri ndị Izrel obodo Damaskos na Hamat, bụ obodo ndị Juda, ọ bụ na e deghị ha n'akwukwọ akụkọ ihe ndị eze Izrel mere n'ubochị ndị ha? **29** Jeroboam sooro ndị nna nna ya ha dina n'onzwụ, e lie ya n'ebe e liri ndị eze Izrel nwurụ anwụ. Ma Zekaraya nwa ya ghoro eze Izrel n'onzodụ ya.

15 N'afọ nke iri abụọ na asaa nke ọchichị Jeroboam n'Izrel ka Azaraya nwa Amazaya bidoro ịchị díka eze na Juda. **2** Ọ gbara afọ iri na isii mgbe ọ malitere ị bụ eze. Ọ chikwara na Jerusalem iri afọ ise na abụọ. Aha nne ya bụ Jekolaya, onye Jerusalem. **3** O soro nzọ

ükwu nna ya bụ Amazaya, mee ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyị. 4 Kama dika eze ndị ozo, o wezugaghị ebe ichu aja dị n'elu ugwu; ndị mmadụ gara n'ihu na-achu aja nsure ọkụ na aja na-esi isi ụtọ n'ebe ahụ. 5 Onyenwe anyị tiri eze ihe otiti ọriịa ekpenta ruo ụbochị ọnwụ ya. O biri n'ulọ ewupurụ iche. Jotam nwa nwoke eze ghoro onye nlekota ụlọeze na-achikwa ndị ala ahụ. 6 Ma banyere ihe ndị ozo niile mere n'oge ochichị Azaraya, na ihe niile o mere, o bụ na e deghị ha n'akwukwọ akụkọ ihe mere n'oge ndị eze Juda? 7 Azaraya soro ndị nna nna ya dina n'ònwụ, e lie ya nso n'ebe e liri ha, n'ime obodo Devid. Jotam nwa ya ghoro eze n'ònodu ya. 8 N'afọ nke iri ato na asatọ nke ochichị eze Azaraya bụ eze Juda, ka Zekaraya, nwa Jeroboam ghoro eze Izrel na Sameria. O chirị onzwa isii. 9 Dika ndị nna ya bu ya ụzọ si mee, Zekaraya mere ihe jorọ njọ n'anya Onyenwe anyị. O mekwara dika Jeroboam nwa Nebat, onye dubara ndị Izrel na mmehie ikpo isiala nye chi ozo. 10 Shalum nwa Jebesh, na ndị ozo, gbara izu ojoo megide ya, tigbuo ya n'ihu ndị Izrel niile. O ghokwara eze mgbe Zekaraya nwurụ. 11 Akụkọ metutara ihe ndị ozo mere mgbe Zekaraya bụ eze, e deghị ha n'akwukwọ akụkọ ihe ndị eze Izrel mere n'ubochị ndụ ha. 12 Ya mere, okwu ahụ Onyenwe anyị gwara Jehu mezuru, nke bụ: "Umụ umụ gi ga-anókwasị n'ocheeze Izrel ruo n'ogbo nke anọ ha." 13 Shalum nwa Jebesh malitere ịbü eze n'afọ nke iri ato na itoolu nke ochichị Uzaya eze Juda. O chirị otu onzwa na Sameria. 14 Menahem nwa Gadi sitere n'obodo Tiaza bijaruo Sameria gbuo Shalum nwa Jebesh ghoro eze n'ònodu ya. 15 Akụkọ ndị ozo gbasara Shalum na izu ojoo ya, e deghị ha n'akwukwọ ihe mere n'oge ndị eze Izrel na-achị. 16 N'oge ahụ, Menahem sitere na Tiaza buso obodo Tipsa agha, na onye ọbụla bi n'obodo ahụ na gburugburu ya n'ihi na ha ekweghị emeghe ọnụ ụzọ ama ha. O tigburu Tifsa kwakorọ ihe niile, bowakwaa afọ ndị inyom niile dị ime. 17 N'afọ iri ato na itoolu nke Azaraya, eze Juda, Menahem nwa Gadi ghoro eze ọhụrụ ndị Izrel. O chirị afọ iri dika eze na Sameria. 18 O mere ihe jorọ njọ n'anya Onyenwe anyị. N'oge ochichị ya, o sighị na mmehie Jeroboam nwa Nebat wezuga onwe ya, bụ nke o mere ka Izrel mehie. 19 Mgbe ahụ, Pul eze Asiria busoro ala ahụ agha. Menahem nyere ya otu puku talenti olaocha, ime ka Pul kwagide ochichị ya, na ime ka aka ya siekwa ike n'alaeze Izrel. 20 Menahem si n'aka ndị Izrel nweta ego a. Onye ọgaranya ọbụla

turu iri shekel olaocha ise nke e nyere eze Asiria. Mgbe eze Asiria natachara olaocha ndị a, o si n'ala ahụ puo, o nogidekwaghị n'ala ahụ. 21 Akụkọ banyere Menahem na ihe niile o mere, e deghị ha n'akwukwọ akụkọ ihe ndị eze Izrel mere n'ubochị ndụ ha? 22 Menahem sooro ndị nna nna ya ha dina n'ònwụ, Pekahaya nwa ya ghoro eze n'ònodu ya. 23 N'afọ nke iri ise, nke ochichị eze Azaraya na Juda, ka Pekahaya nwa Menahem bidoro ichi dika eze n'Izrel. Afọ abụ ka o chirị n'ime Sameria. 24 Ma Pekahaya mere ihe ojoo n'anya Onyenwe anyị. O sighị na mmehie niile nke Jeroboam nwa Nebat wezuga onwe ya, bụ nke o jiri mee ka Izrel mehie. 25 Ma Peka nwa Remalaya, otu n'ime ndịsi agha eze na iri ndị ikom ise ozo si Gilead gbara izu megide ya, gbuo ya n'ulọeze dị n'ime Sameria. Ha gbukwara Agob na Arie n'oge a ha gburu Pekahaya. Emesịa, Peka ghoro eze n'ònodu ya. 26 Akụkọ banyere Pekahaya na ihe niile o mere ka e dere n'akwukwọ akụkọ ihe ndị eze Izrel mere n'ubochị ndụ ha. 27 N'afọ nke iri ise na abụ nke ochichị Azaraya eze Juda ka Peka nwa Remalaya ghoro eze Izrel n'obodo Sameria. O chirị dika eze iri afọ abụ. 28 O mere ihe jorọ njọ n'anya Onyenwe anyị. O fere chi ozo ofufe, o sighị na mmehie Jeroboam nwa Nebat wezuga onwe ya, bụ mmehie nke o dubara ndị Izrel n'ime ya. 29 N'oge Peka bụ eze Izrel, ka Tiglat-Pilesa, eze Asiria bijara were Ijon, Ebel-Bet-Maaka, Janoa, Kedesh, Hazo, Gilead, Galili na ala ndị Naftali niile. O chupurụ ndị mmadụ niile mee ka ha gaa biri n'Asiria. 30 N'oge ahụ, Hoshea nwa Elaa gbara izu ojoo megide Peka nwa Remalaya gbuo ya, bürü eze n'ònodu ya. O malitere ịbü eze n'afọ nke iri abụ nke ochichị eze Jotam nwa Uzaya. 31 Akụkọ banyere Peka na ihe niile o mere, e deghị ha n'akwukwọ akụkọ ihe ndị eze Izrel niile mere n'ubochị ndụ ha? 32 N'afọ nke abụ nke ochichị Peka nwa Remalaya eze Izrel ka Jotam nwa Uzaya eze Juda malitere ochichị ya. 33 O gbara iri afọ abụ na ise mgbe o ghoro eze. O chirị afọ iri na isii na Jerusalem. Aha nne ya bụ Jerusha, nwa Zadok. 34 O mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyị dika nna ya Uzaya mere. 35 Kama, o wezugaghị ebe ichu aja dị n'elu ugwu, ndị mmadụ gara n'ihu na-achu aja nsure ọkụ dị iche iche na aja na-esi isi ụtọ n'ebe ahụ. Jotam wugharịri Ọnụ Uzọ ama nke dị Elu nke ulonṣo ukwu Onyenwe anyị. 36 Ma banyere ihe ndị ozo niile nke oge ochichị Jotam na ihe o mere, o bụ na e deghị ha n'akwukwọ akụkọ ihe mere n'oge ndị eze Juda? 37

(N'ubochị ndị ahụ, Onyenwe anyị malitere izite Rezin eze ndị Aram na Peka nwa Remalaya, imegide ndị Juda.) 38 Jotam sooro ndị nna nna ya ha dina n'onzwụ, e lie ya n'ebé e liri ha, n'obodo Devid, bụ obodo nna ya. Ehaz nwa ya nwoke ghoro eze n'onzodu ya.

16 Ehaz nwa Jotam, malitere ịbü eze Juda n'afọ nke iri na asaa nke ochichị eze Peka nwa Remalaya eze Izrel. 2 Ehaz gbara iri afọ abụo mgbe ọ malitere ịbü eze. Afọ iri na isii ka ọ chikwara n'ime Jerusalem, ma o meghị ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyị bụ Chineke ya, díka nna ya Devid mere. 3 Ọ gbasoro uzọ niile nke ndị eze Izrel, ọbụladi i ji nwá ya nwoke chụo aja n'okụ. Ọ gbasoro omenaala niile rürü arụ nke ndị mba ozọ, ndị ahụ Onyenwe anyị chupuru site n'ihi ndị Izrel. 4 Ọ churụ aja surekwaa ihe nsure okụ aja na-esi isi ụtọ n'ebé niile dí elu, n'elü ugwu niile, na n'okpuru osisi ndị ọbula. 5 Mgbe ahụ, Rezin eze Aram na Peka nwa Remalaya, eze Izrel rigooro iga buso Jerusalem agha, gbakwaa Ehaz gburugburu. Ma ha emerighị ya n'agha. 6 N'oge ahụ, Rezin eze Aram dotaaghachiri obodo Elat nye onwe ya, site na i chupụ ndị Juda bi n'Elat. Ndị Edom bara n'obodo Elat, ha bikwa n'ebé ahụ ruo taa. 7 Ehaz zigara ndị ozi ka ha gaa zie Tiglat-Pilesa, eze ndị Asırıa ozi, sị ya, "Abụ m ohu gi, onyenwe m ka i bụ. Bia naputa m site n'aka eze ndị Aram na eze ndị Izrel, ndị na-ebuso m agha." 8 Ehaz weere ọlaedo na ọlaocha ahütara n'ime ụlọnsö ukwu Onyenwe anyị, na nke dí n'akụ niile dí n'ulọzeze zigara eze Asırıa díka onyinye. 9 Eze ndị Asırıa ṣara ya ntị site n'ibuso obodo Damaskos agha na imeri ya. O gburu Rezin, bulaa mmadụ niile bi n'ime ya n'ike ka ha gaa biri n'obodo Kia. 10 Mgbe eze Ehaz gara Damaskos izute Tiglat-Pilesa bụ eze Asırıa. Ọ hụrụ otu ebe nchüaja nke dí na Damaskos. O zigaara Uraya onye nchüaja oyiyi ebe ịchụ aja ahụ. O dekwara ihe gbasara ya n'akwukwo, nke ga-akowa otu e si ewu ya. 11 Ya mere, Uraya onye nchüaja, wuru ebe ịchụ aja nke dí ka nke ahụ Ehaz hụrụ na Damaskos. O wuchara ya tupu eze aloṭa. 12 Mgbe eze si Damaskos lọta na Juda, ọ hụrụ ebe ịchụ aja ahụ, biaruo ya nso, doo onyinye ịchụ aja ya n'elü ya. 13 Ọ churụ aja nsure okụ, na aja ihe nsure okụ na-esi isi ụtọ, na aja onyinye mkpuru ọka. Ọ wükwasịri onyinye ihe ọnụnụ n'elü ebe ịchụ aja ahụ, fesakwa ọbara aja udo ya niile n'elü ebe ịchụ aja ahụ. 14 O wepuru ebe ịchụ aja bronz nke dí n'ihi Onyenwe anyị, o sitere n'ebé ọ dí n'ihi ụlọnsö ahụ,

n'etiti ebe ịchụ aja ọhụrụ na ụlọnsö ukwu Onyenwe anyị, bute ya n'akukụ ugwu nke ebe ịchụ aja ọhụrụ ya. 15 Eze Ehaz nyere Uraya, bụ onyeisi nchüaja iwu, sị, "Ọ bụ n'elü ebe ịchụ aja ọhụrụ a ka i ga na-esure aja nsure okụ ụtụtu niile, na onyinye mkpuru ọka nke uhuruchi niile, na aja nsure okụ eze, na onyinye mkpuru ọka nke eze, na aja na onyinye nke ndị niile n'ala a, ya na onyinye mkpuru ọka ha niile na onyinye ihe ọnụnụ ha niile. Fekwasị ọbara niile e ji chụo aja nsure okụ na aja ndị ozọ n'elü ebe ịchụ aja ahụ. Ma ebe ịchụ aja ọla ahụ ga-adịrị m iji juta ase." 16 Uraya onye nchüaja mere ihe niile díka eze Ehaz nyere ya n'iwu. 17 Eze bụ Ehaz wepuru ihe njikọ niile jikorị ihe ndokwasị ahụ niile a na-ebugharị ebugharị. O wepuru efere ukwu ịdoba mmiri a dökwasịri n'elü ehi ọla ahụ dí n'okpuru ya, ma dökwasị ya n'elü nkume. 18 N'ihi imekwa ka obi tọq eze Asırıa ụtọ, o wepuru uzọ a na-esite maka ụbochị izuike nke e wuru n'ime ụlọnsö, na uzọ mbata eze si abanye n'ulọnsö ukwu Onyenwe anyị. 19 Ma banyere ihe ndị ozọ niile mere n'oge ochichị Ehaz, na ihe ndị o mere, ọ bụ na e degħi ha n'akwukwo akukụ ihe mere n'oge ndị eze Juda? 20 Ehaz soro nna nna ya ha dina n'onzwụ, e lie ya n'ebé e liri ha n'obodo Devid. Hezekaya nwa ya ghoro eze n'onzodu ya.

17 N'afọ nke iri na abụo nke ochichị Ehaz, bụ eze Juda, ka Hoshea nwa Elaa ghoro eze Izrel n'obodo Sameria. Ọ chíri díka eze afọ itoolu. 2 O mere ihe ojọ n'anya Onyenwe anyị mgbe ọ bụ eze. Ma ọ bugħi díka ndị eze Izrel ndị ozọ bu ya uzọ. 3 Shalmanesa eze Asırıa bijara buso Hoshea agha, n'ihi na Hoshea nọ n'okpuru ochichị eze Asırıa, burulkwa onye natu ụtụ nye ya kwa afọ. 4 Ma eze Asırıa chọpụtara na Hoshea abugħi onye kwesiri ntukwasị obi n'ihi na Hoshea eze Izrel zipụrị ndị ozi ya ka ha jekwuru So, eze Ijipt, maka enyemaka. Ozokwa, Hoshea kwusirị ịtụ ụtụ nye eze Asırıa díka ọ na-eme kwa afọ. N'ihi ya Shalmanesa nwuċħiri ya, tinye ya n'ulø mkporo. 5 Eze Asırıa wakporo ala ahụ niile n'agħa, gbagoo imegide Sameria, nočhibido ya gburugburu, afọ ato. 6 N'afọ itoolu nke ochichị Hoshea, eze Asırıa dötara Sameria n'agħa, dökpurị ndị Izrel niile buga ha n'ala Asırıa. O mere ka ha biri n'obodo Hala, n'ime Gozan nke dí n'osimiri Hoboa, na n'ime obodo ndị Midia. 7 Ihe ndị a niile mere n'ihi na ndị Izrel mehiere megide Onyenwe anyị, bụ Chineke ha, onye ahụ mere ka ha

site n'okpuru ike Fero, eze Ijipt püta. Ha kporo isiala nye chi ndị ọzọ 8 gbasoro omenaala niile nke ndị mba ahụ Onyenwe anyị chupurụ site n'ala ha. Ha gbasokwara omenaala ojoo ndị ahụ niile ndị eze ha webatara. 9 Ndị Izrel mere ihe ndị ahụ niile Onyenwe anyị Chineke ha na-adighị anabata na nzuzo. Ha wuru ebe ịchụ aja nye chi di iche iche n'obodo ha niile, e, n'obodo ukwu ma n'obodo nta ọbula. 10 Ha manyeere onwe ha ogidi nkume, na ogidi chi Ashera n'elu ugwu ọbula, na n'okpuru osisi ọbula nwere ndo. 11 Ha chürü aja nsure ọkụ na-esi isi ụtọ n'elu ugwu ọbula díka mba ndị naara ebi n'ala ahụ si eme, bụ ndị Onyenwe anyị chupurụ site n'ala ha, mgbe Izrel bijara biri n'ebe ahụ. Ha mere ihe ojoo dí iche iche, nke mere ka iwe wee Onyenwe anyị nke ukwuu. 12 E, ha fere aruṣi dí iche iche ofufe, lefuo anya na Onyenwe anyị doro ha aka na ntị sị ha, "Unu emela ihe di otu a." 13 Mgbe niile ka Onyenwe anyị na-eziga ndị amụma ya, na ndị ọphụ ụzọ, ido Izrel na Juda aka na ntị, sị ha, "Sitenu n'ajo ihe unu na-eme chegharịa. Debenụ iwu na ụkpuru m, díka iwu ahụ niile m nyere nna unu ha ka ha debe si di, nke m sikwa n'ọnụ ndị ozi m bụ ndị amụma nye unu." 14 Ma ndị Izrel jürü ige ntị. Kama ha kpachara anya kwasie olu ha ike díka nna nna ha mere, bụ ndị na-ekwenyeghi na Onyenwe anyị Chineke ha. 15 Ha jürü ụkpuru ya niile na ọgbugba ndị ya, nke ya na ndị bụ nna nna ha gbara na iwu nke ọ doro ha aka na ntị ka ha debe. Ha gbasoro chi aruṣi bụ ihe efu, ha onwe ha ghokwara ihe efu. Ha ńomiri mba dí iche iche ndị ahụ bi ha gburugburu, n'agbanyeghi na Onyenwe anyị nyere ha iwu sị, "Unu emela díka ha." 16 Ha jürü idebe iwu niile Onyenwe anyị Chineke ha nyere ha. Ha meere onwe ha ogidi aruṣi Ashera, kpúoró onwe ha oyiyi ụmụ ehi abụo. Ha kporo isiala nye Baal, na anyanwụ, na ọnwa, na kpakpando. 17 Ha jiri ụmụ ha ndị ikom na ụmụ ha ndị inyom chụo aja nsure ọkụ nye chi ndị mba ọzọ. Ha gakwara n'aja iju ase, na ịgba aja, si otu a nyefee onwe ha n'aka ime ihe jorọ njọ n'anya Onyenwe anyị, si otu a kpasuo ya iwe. 18 Ya mere, Onyenwe anyị wesoro Izrel iwe nke ukwuu, wezuga ha site n'ihu ya. Ọ dikwaghị onye o kwere ka ọ fofu, kariakwa naanị ebo Juda. 19 Ma ndị Juda jukwara idebe ihe niile Onyenwe anyị bụ Chineke ha nyere ha n'iwu. Ha sooro omume ojoo ndị Izrel webatara. 20 N'ihii nke a, Onyenwe anyị jürü ndị Izrel niile. Ọ tara ha ahụsị site n'inyefe ha n'aka ndị na-apunara mmadụ ihe n'ike

tutu ruo mgbe o mere ka e site n'ihu ya wezuga ha. 21 Mgbe Onyenwe anyị mere ka ndị Izrel dowaپ onwe ha site n'alaез Devid, ha mere Jeroboam nwa Nebat, eze ha. Ma Jeroboam mere ka Izrel site n'iso Onyenwe anyị wezuga onwe ha. O mere ka ha mee mmehie dí ukwuu. 22 Ọ dikwaghị mgbe ụmụ Izrel sitere n'ime mmehie ahụ Jeroboam dubara ha püta, 23 tutu ruo mgbe Onyenwe anyị kpochapuru Izrel niile site n'ihu ya, díka o kwuru na ọ ga-eme, site n'ọnụ ndị amụma na-ejere ya ozi. Ọ bụ nke a mere ndị Izrel ji gaa biri n'Asırıa díka ndị a dotara n'agha ruo taa. 24 Eze Asırıa sitere n'ala Babilon, Kuta, Ava, Hamat na Sefavaim kpoṭa ndị mmadụ bijara biri n'obodo Sameria ịnchohi anya ndị Izrel niile e sitere n'ebe ahụ bupụ. N'uzo dí otu a, ha nwetara Sameria birikwa n'obodo ya niile. 25 Ma mgbe ndị Asırıa malitere ibi n'ebe ahụ, ha atughị egwu Onyenwe anyị, maqbụ fee ya ofufe. N'ihii ya, Onyenwe anyị zitere ọdum ndị batara n'etiti ha gbuo ụfodụ mmadụ n'ime ha. 26 Ya mere, e zigara eze Asırıa ozi sị ya, "Ndị ahụ i dotara n'agha mee ka ha bija biri n'obodo Sameria amaghị ihe chi nwe ala ahụ chorò. O zitere ọdum n'etiti ha, nke na-egbu ha, n'ihii na ndị ahụ amaghị ihe ọ chorò." 27 Eze Asırıa nyere iwu sị: "Ka otu onye n'ime ndị nchüaja e si na Sameria dota n'agha laghachi gaa biri n'ebe ahụ, izi ndị bi n'obodo ahụ ihe chi ala ahụ chorò." 28 Ya mere, otu n'ime ndị nchüaja ebuuru site na Sameria gaa ala ọzọ, bijara biri na Betel, kuziere ha otu ha ga-esi na-atụ egwu Onyenwe anyị. 29 N'agbanyeghi nke a, ndị mba ọbula meere onwe ha chi nke aka ha n'obodo ahụ niile ebe ha bi n'ime ya. Ha guzobere chi ndị a n'ulọ aruṣi nke ndị Sameria wuru n'ebe niile dí elu. 30 Ndị si Babilon mere chi ha a na-akpó Sukot Benot; ndị si Kut emee Neagal, ebe ndị si Hamat mekwara Ashima. 31 Ndị si Ava mekwara Nibaz, na Tatak, ma ndị si Sefavaim na-esure ụmụ ha n'okụ díka aja nye Adramelek na Anamelek, bụ chi ndị Sefavaim. 32 Ha turụ egwu Onyenwe anyị, ma ha hoputara ụdị mmadụ dí iche site n'etiti onwe ha, ndị na-ejere ha ozi díka ndị nchüaja n'ulọ chi ha dí n'ebe niile dí elu. 33 Ha na-atụ egwu Onyenwe anyị ma ha gara n'ihu na-efei chi nke aka ha díka omenaala mba ebe ndị e si dota ha n'agha si dí. 34 Ruo taa, ha na-anogidesi ike n'ife ofufe díka ụzọ ochie ha si dí. Ha adighị atụ egwu Onyenwe anyị, maqbụ mee díka ụkpuru na iwu niile, maqbụ díka ntuziaka na ihe niile enyere n'iwu si dí, bụ nke Onyenwe anyị nyere ụmụ Jekob, onye ọ kporo

Izrel. 35 Mgbe Onyenwe anyị na ndị Izrel gbara ndụ, o nyere ha iwu sị, “Unu atukwala chi ozọ ọbụla egwu, maọbụ kpoqị isiala nye ha. Unu efela ha ofufe maọbụ chuo aja nye ha. 36 Ma Onyenwe anyị, onye ji ike dị ukwuu, na aka dị ike e setipurụ esetiụ kpoputa unu site n’ala Ijipt, bụ naanị onye unu ga-atụ egwu. Ya ka unu ga-akpo isiala nye, ya ka unu ga-achịrụ aja. 37 Unu ga-elezi anya hụ na unu debere ụkpuru na iwu niile, ntụziaka na ihe niile enyere n’iwu ndị a e depurata n’akwukwọ nye unu. Unu atukwala egwu chi ndị ozọ. 38 Unu echefula ọgbugba ndụ ahụ mụ na unu gbara. Unu akpokwala isiala nye chi ndị ozọ n’ihi egwu. 39 Kama, tuonu egwu ma fee Onyenwe anyị Chineke unu. Ọ bụ ya ga-anapuṭa unu site n’aka ndị iro unu niile.” 40 Ma ndị Izrel egeghị ntị, kama, díka ụzo ojọḥa ha si dị, ha fere chi ozọ ofufe. 41 Ọ bụ ezie na ndị a na-efe Onyenwe anyị ofufe, ma ha nogidekwara na-ejere arʊsi niile ha ozi. Ruo taa, ụmụ ha, na ụmụ ụmụ ha, gara n’ihu na-emekwa ihe nna nna ha mere.

18 N’afọ nke ato nke ọchichị Hoshea nwa Elaa eze

Izrel ka Hezekaya nwa Ehaz eze Juda malitere ọchichị nke ya. 2 Ọ gbara iri afọ abụo na ise mgbe ọ malitere i bụ eze. Ọ chíri iri afọ abụo na itoolu na Jerusalem. Aha nne ya bụ Abija, ada Zekaraya. 3 O mere ihe ziri ezi n’anya Onyenwe anyị, díka nna nna ya Devid. 4 O wepuru ebe niile dị elu, kurisie ogidi nsọ niile, gbutukwa ogidi Ashera niile. O tipiakwara agwo bronz ahụ Mosis mere, n’ihi na ruo n’oge ahụ, ụmụ Izrel na-esure aja nsure ọkụ na-esi isi ụtọ nye ya. (A kporo ya Nehushtan.) 5 Hezekaya tükwasirị Onyenwe anyị, Chineke Izrel obi ya. N’ezie, o nwekwaghị onye ozọ dị ka ya n’etiti ndị eze Juda niile, ndị bu ya ụzọ chia, na ndị so ya. 6 Ọ gbasoro Onyenwe anyị n’uzo niile. O sitekwaghị n’uzo Onyenwe anyị wezuga onwe ya. O debere ihe niile Onyenwe anyị nyere Mosis n’iwu. 7 Onyenwe anyị nonyeere ya n’ebé ọbụla ọ gara, ihe niile o mere gaara ya nke ọma. O nupuru isi jụ ịnökwa n’okpuru eze ndị Asırịa, o fekwaghị ya ofufe. 8 O tigburu ndị Filistia n’ala ha niile ruo na Gaza, na obodo dị ya gburugburu. Ọ lara obodo ahụ niile n’iyi, obodo ukwu niile e wusiri ike na obodo nta niile a na-ewusighị ike. 9 N’afọ nke anq nke ọchichị Hezekaya, nke bükwa afọ nke asaa nke ọchichị Hoshea nwa Elaa, bụ eze Izrel, Shalmanesa, eze Asırịa gbagoro imegide Sameria,nochibido ya gburugburu. 10 Mgbe afọ ato gasiri, n’afọ nke isii nke ọchichị Hezekaya, na

afọ nke itoolu nke ọchichị Hoshea, bụ eze Izrel, ndị agha Asırịa dötara Sameria n’agha. 11 Ọ bụ n’oge ahụ ka eze Asırịa búpuru ndị Izrel niile bulaa ha Asırịa n’ime obodo Hala, na Gozan n’akukụ iyi ukwu Hoboa, na n’obodo ndị Midia. 12 Nke a mere n’ihi na ha jụrụ ige ntị n’olu Onyenwe anyị bụ Chineke ha, jukwa ime ihe ọ choro ka ha mee. Ha edebeghi ọgbugba ndụ ya na iwu niile Mosis onyeozi Onyenwe anyị nyere ha. Ha jụrụ ige ntị n’iwu ndị a, maọbụ debe ha. 13 N’afọ nke iri na anq nke ọchichị eze Hezekaya, Senakerib bụ eze Asırịa, busoro obodo Juda niile e wusiri ike agha, merikwaa ha. 14 Mgbe ahụ, Hezekaya choro ụzo ọ gasee mee udo, zie ozi zigara eze Asırịa n’obodo Lakish sị ya, “Emehiela m, biko, site n’ala m pụo. Aga m akwụ gi ihe ọbụla i choro n’aka m.” Eze Asırịa sitere n’aka Hezekaya eze Juda nara narị talenti ọlaocha ato, na iri talenti ọlaedo ato. 15 Hezekaya chíri ọlaocha niile ọ chotara n’ulonṣo ukwu Onyenwe anyị, na akụ niile dị n’ulœze, nye ya eze Asırịa. 16 N’oge ahụ, Hezekaya bụ eze Juda, nyakaputachara ọlaedo niile o ji techie ibo na ibo ọnụ ụzo ulonṣo ukwu Onyenwe anyị, chíri ihe ndị a niile nye eze Asırịa. 17 Eze Asırịa sitere na Lakish zipụ ọchịaghị onye ọkwa ya kasị ukwuu, onyeisi ndị na-eje ozi na ọchịaghị ya na usuu ndị agha ka ha jekwuru Hezekaya na Jerusalem. Ndị agha a bıaruru Jerusalem kwusi n’akukụ olulu warawara e gwuru ebe Ọdọ mmiri dị elu si n’asofe, n’uzo e si aga obosara ala ndị na-asụ akwa. 18 Mgbe ha kporo eze oku ka ọ bịa, Eliakim nwa Hilkaya, onye nlekọta ulœze, na Shebna, ode akwukwọ eze, na Joa nwa Asaf, onye ndekọ akukụ ihe mere, pürü jekwuru ha. 19 Ọchịaghị ahụ sirị ha, “Gwanụ Hezekaya: “Otu a ka eze ukwu ahụ, bụ eze Asırịa na-ekwu, Ọ bụ na gini ka ntukwasị obi gi dabere? 20 I na-ekwu na i nwere ndumodụ na ike ibu agha, maọbụ naanị egbe ọnụ ka i na-agba. Ọ bụ onye ka i na-atukwasị obi mere i ji enupu isi n’okpuru m? 21 Lee, amatara m na i na-atukwasị obi n’Ijipt, mkpanaka achara ahụ gbajiri agbaji, nke na-aduwà aka onye ọbụla na-adabere na ya. Otu a ka Fero, eze Ijipt dị nye ndị niile na-atukwasị ya obi. 22 Ma ọ burụ na unu asị m, “Anyị na-atukwasị Onyenwe anyị bụ Chineke anyị obi.” Ọ bughi ya ka Hezekaya wezugara ebe ya niile dị elu na ebe ichu aja ya niile, na-asị Juda na Jerusalem, “Unu aghaghị ikpo isiala n’ebé ichu aja dị n’ime Jerusalem?” 23 “Ma ugbu a, bịa kwee nna m ukwu, bụ eze Asırịa nkwa. Aga m enye gi puku inyinşa abụo ma ọ burụ na i nwere ike ichota ndị ga-

agba ha. **24** I ga-esi ańaa jü otu onyeisi nke díkarışırı nta n'ime ndíji օru onyenwe m, na-agbanyeghíkwa na i na-atükwası obi n'ljipt maka inweta ugbo agha na ndí na-agba իnyinya? **25** Tinyere nke a, abjara m ibuso ala a agha na ibibi ya ma enweghi okwu sitere na Chineke bia? Օ bu Onyenwe anyi ya onwe ya gwara m ka m bilie megide obodo a, lakwaa ya n'iyi.” **26** Mgbe ahü, Eliakim nwa Hilkaya, Shebna na Joa sıri օchiagha ahü, “Biko, gwa ndí ohu gi okwu n'asusụ Aramaik, ebe օ bu na anyi na-aghota ya. Agwala anyi okwu n'asusụ Hibru, ebe ndí nō n'elu mgbidi ga-anu.” **27** Ma ochiagha ahü zaghachiri, “O bu n'ihi naanị nna unu ukwu na nye unu onwe unu ka nna m ukwu ji zite m, ka m kwuo ihe ndí a? Օ bughi n'ihi ndí mmapadu ahü na-anodú n'elu mgbidi, ndí, díka unu, ha gaseo rie nsí ha nyurú, ḥuokwa mamíri ha nyurú?” **28** Mgbe ahü, օchiagha ahü guzoro were oke olu kwuo n'asusụ Hibru, sì, “Nurunụ okwu eze ukwu ahü, bu eze Asırıa. **29** Nke a bu ihe eze sıri, unu ekwela ka Hezekaya duhie unu. Օ pughi չzoputa unu site n'aka m. **30** Unu ekwela ka Hezekaya mee ka unu tükwası Onyenwe anyi obi. Mgbe օ na-ası, ‘N'ezie, Onyenwe anyi aghaghí իnaputa anyi, a gaghi enyefe obodo a n'aka eze Asırıa.’ **31** “Unu ańakwala Hezekaya ntı. Ihe a ka eze Asırıa kwuru: Pukwutenu m, bijanu ka mü na unu mee udo. Mgbe ahü, onye օbuła n'ime unu gageri mkipuru si n'ubi vajin ya na nke si n'osisi fiig ya, ḥuokwa mmiri nke si n'ihe icheta mmiri ya: **32** ruo mgbe m ga-abja duru unu gaa n'ala díka nke unu, bu ala mkipuru օka na nke mmanya օhürü, ala achichcha na ubi vajin, ala mmanu ańu na osisi oliv juputara n'ime ya. Horonu ndu ka unu ghara inwü. “Unu egela Hezekaya ntı, n'ihi na օ bu nrifu ka օ na-arafu unu mgbe օ na-ası, ‘Onyenwe anyi ga-anaputa anyi.’ **33** O nwere chi mba օbuła nke naputara ha site n'aka eze Asırıa? **34** Olee ebe ka chi ndí Hamat na Apad nō? Olee ebe ka chi ndí Sefavaim, Hena na Iva nökwa? Ha anaputala Sameria site n'aka m? **35** Olee chi n'ime chi mba ndí a niile bu nke zoputarala ala ya site n'aka m? Unu si ańaa chee na Onyenwe anyi püru չzoputa Jerusalem site n'aka m?” **36** Ma ndí ahü niile gbara nkıti, ha ekwughi ihe օbuła, n'ihi na eze nyere ha iwü sì, “Unu azaghachila ya.” **37** Mgbe ahü, Eliakim nwa Hilkaya, onye na-elekota վloze, na Shebna ode akwukwo eze, na Joa nwa Asaf ode akwukwo, ha yi uwe ha dówara adowa, bıakwute Hezekaya gwa ya ihe niile onyeisi agha ahü kwuru.

19 Mgbe eze Hezekaya, nüru nke a, օ dówara uwe ya, yikwası akwa mkpe, baa n'ime վlonso ukwu Onyenwe anyi. **20** zipurı Eliakim onye nlekoṭa վloze, Shebna ode akwukwo eze na ndí okenye n'etiti ndí nchüaja, bu ndí yikwa akwa mkpe, ka ha jekwuru Aızaya onye amıma, nwa Emoz. **3** Ha sıri ya, “Otu a ka Hezekaya sıri, Սbochı taa bu սbochı ahıhu, na ıba mba na nke ihe ihere. Սbochı jogburu onwe ya díka սbochı nwanyi nō n'oke ihe mgbu nke չmu nwa ma ike adıkwaghı o ji amuputa nwa ya. **4** Ma eleghı anya Onyenwe anyi Chineke gi, ga-anu okwu ahü niile nke Rabashaka bu օchiagha, onye nna ya ukwu bu eze Asırıa, zitere կwa Chineke dí ndü emo. Eleghı anya Onyenwe anyi Chineke gi ga-abara ya mba n'ihi okwu ndí a niile o kwuru, bu ndí օ nüru. Ya mere, kpeere anyi ekpere, anyi bu ndí foduru ndü.” **5** Mgbe ndí ozi eze Hezekaya bıakwutere Aızaya, **6** o sıri ha, “Otu a ka unu ga-ası nna unu ukwu, ‘Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, Atıla egwu n'ihi okwu niile nke յ nüru, bu nke ndí na-ejere eze Asırıa ozi ji kwuluo m. **7** Gee ntı, mgbe օ nüru akıko dí ańaa, aga m eme ka օ choq լaghachi n'obodo nke aka ya. N'ebe ahü ka m ga-emekwa ka e jiri mma agha gbuo ya.” **8** Mgbe օchiagha ahü nüru na eze Asırıa e sitela n'obodo Lakish püa, օ laghachiri hı na eze Asırıa na-ebuso obodo Libna agha. **9** N'oge ahü, Senakerib natara ozi na Tiahaka, eze Kush, na-aputa յbia ibuso ya agha. Ya mere, o zipurı ndí ozi ka ha ga zie Hezekaya ozi, sì, **10** “Gwanu Hezekaya, eze Juda, Ekwela ka Chineke onye յ na-atükwası obi duhie gi, mgbe օ na-ası, ‘Agaghí enyefe Jerusalem n'aka eze Asırıa.’ **11** N'ezie a, յ nüla ihe ndí eze Asırıa mere obodo niile ha busoro agha, otu ha si bibie ha kpamkpam. Ma a ga-anaputakwa gi onwe gi? **12** Chi niile nke mba niile ndí ahü nna nna m ha lara n'iyi, ha naputara ha, bu chi ndí Gozan, Haran, Rezef na nke ndí Eden, ndí nō na Tel Asa? **13** Olee ebe eze ndí Hamat maqbı eze Apad nō? Olee ebe eze obodo Lair, Sefavaim, Hena na Iva nökwa?” **14** Mgbe Hezekaya natara akwukwo ozi a site n'aka ndí ozi ahü, գю ya, o weere ya gaa n'ime վlonso Onyenwe anyi, gbasaa ya n'ihi Onyenwe anyi. **15** Hezekaya kpere ekpere nye Onyenwe anyi, sì, “O, Onyenwe anyi, Chineke nke Izrel, onye ocheeze ya dí n'etiti ndí cherubim, naanı gi bu Chineke na-achı alaeze niile nke ւwa. Օ bukwa naanı gi kere eluigwe na ւwa. **16** Tօo ntı gi n'ala, o Onyenwe anyi ma nüru; meghee anya gi abuօ Onyenwe anyi, ka յhu; gee ntı nükwa okwu ndí

ahụ Senakerib zitere, nke o ji ekwulu Chineke dị ndụ. 17 “N’eziokwu, Onyenwe anyị, ndị eze Asirịa alala mba niile a dị iche iche na ala ha n’iyi, mee ka ha togborọ n’efu. 18 Ha atụnyekwala chi ha niile n’ime oku, repiakwa ha, n’ihì na ọ bughi chi ka ha bụ, kama ha bụ naanị ihe a kpuru akpụ, nke mmadụ ji osisi na nkume pia. 19 Ugbu a, Onyenwe anyị Chineke anyị, biko, zoputa anyị site n’aka ya, ka alaeze niile nke ụwa mata na naanị gi Onyenwe anyị, naanị, bụ Chineke.” 20 Mgbe ahụ Aizaya nwa Emoz zigaara Hezekaya ozi sị, “Otu a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel sıri, Anụla m ekpere i kpere banyere Senakerib, eze Asirịa. 21 Nke a bụ okwu nke Onyenwe anyị kwuru megide ya: “Nwaagbogho na-amaghị nwoke, bụ Ada Zayon na-eleli gi anya, ma jirikwa gi na-eme ihe očhi. Nwaada Jerusalem na-efufekwa isi ya mgbe i na-agbapụ ọso 22 Onye ka i kpariri ma kwulukwaa? Ọ bụ onye ka i sitere na nganga gi welie olu okwu gi na anya gi elu megide? Ọ bụ megide Onye Nsọ nke Izrel? 23 I sitere n’aka ndị ozi gi kparia Onyenwe anyị, kwuluo ya, i sịkware, “Eji m ọtụtụ ugboala m rigoruo ebe dị elu nke n’elu ugwu niile, n’ebe kachasị elu nke ugwu Lebanon. Egbudasịala m osisi sida ya niile toro ogologo, na osisi junipa ya niile kachaşı mma. Ejeruola m na nsotụ niile ya, bụ ebe kachasị maa mma n’oke ọhia ya niile. 24 Egwuola m ọtụtụ olulu mmiri n’ala ndị mba ozọ, riukwa mmiri dị n’ebe ahụ. Ọ bụ ọbu uko wụ m ka m ji mee ka isi iyi niile dị n’ljipt takpọ.” 25 “Ọ bụ na i n’ubeghi? Na mgbe ochie ka m kpebiri ya. N’ubochị ndị ahụ gara aga ka m nọ pia opipiạ ya; ugbu a, emeela m ka ọ bịa na mmezu, na i meela ka obodo nke mgbidi gbara gburugburu, ghoq mokpokota nkume. 26 Ndị bi n’ime ha, ndị a napụru ike ha nwere bụ ndị dara mba, ndị e tinekyewara n’onodụ ihere. Ha dika ahịhịa ndị puru n’ala ubi na ome na-epupụta epupụta nakwa ahịhịa na-etopụta n’elu ụlo nke anwụ na-achakpọ tupu o tolite. 27 “Ma amaara m ebe i nọ ọnodụ marakwa ọpụpụ gi na mbata gi marakwa oke iwe gi megide m. 28 N’ihì ọnuma dì gi n’obi megide m, n’ihì na mkparị gi eruola m ntị, aga m etinye nko m n’imi gi werekwa mkpumkpu igwe m kpachie egbugbere onu gi mee ka i laghachi site n’uzo ahụ nke i siri bịa.” 29 “Ma nke a ga-abụ ihe ịribama, nye gi, Hezekaya: “N’afọ a unu ga-eri ihe na-epu n’onwe ya, n’afọ nke abụ unu ga-eri ihe ubi si na nke ahụ pupụta. Ma n’afọ nke ato ghaanụ mkpuru ubi, weenụ ihe ubi; kụo vajinị n’ubi vajinị, riekwanụ mkpuru ha. 30

Ozökwa, ndị fodụrụ n’alaeze Juda ga-agba mgborogwu n’okpuru ala, mịkwa m kpuru n’elụ. 31 N’ihì na ọ bụ site na Jerusalem ka ndị fodụrụ ga-esi pütä; otu ndị fodụrụ ndụ ga-esitekwa n’ugwu Zayon pütä. “Ọ bụ site n’ịnụ oku n’obi nke Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile ga-emezu nke a. 32 “Ya mere, nke a bụ ihe Onyenwe anyị kwuru banyere eze Asirịa, sị, “Ọ gaghị azobata uko wụ ya n’ime obodo a maobụ gbaa ọ buladi otu àkụ n’ebe a. Ọ gaghị ejị ọta jegharịa n’onu ụzo ama ya, maobụ wuo mgbidi nnochibido megide ya. 33 Ụzo o si bịa ka ọ ga-esi laghachi; ọ gaghị abanye n’obodo a. Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya. 34 Aga m echebe obodo a, zoputakwa ya n’ihì aha m, na n’ihì Devid, bụ ohu m.” 35 N’abalị ahụ, mmuoj ozi Onyenwe anyị pürü gaa tigbuo otu puku narị na puku iri asato na ise n’ulọ ikwu ndị Asirịa. Mgbe ndị mmadụ tetara n’isi utụtụ, lee, ozu ka ha juputara ebe niile. 36 Ya mere, Senakerib, eze Asirịa biliri ije, laghachiri n’ala ya. Ọ laghachiri biri n’obodo Ninive. 37 Otu ụbочị, mgbe ọ nọ na-akpọ isiala n’ulọ chi ya a na-akpọ Nisrök, ụmụ ya ndị ikom aha ha bụ Adramelek na Shareza were mma agha gbuo ya. Ha gbapụrụ ọso gbaga n’ala Ararat. Isahadon, bụ nwa ya nwoke, ghoro eze n’onodụ ya.

20 N’oge ahụ, Hezekaya rijara oria ruo na o gaara anwụ. Aizaya onye amụma nwa Emoz bjakwutere ya sị ya, “Otu a ka Onyenwe anyị sıri, Dozie ezinaulọ gi, n’ihì na i ga-anwụ. I gaghị esite n’ute ọrịa a bilie.” 2 Hezekaya tughariri chee ihu ya n’aja ụlo, kpee ekpere nye Onyenwe anyị, sị, 3 “Chetakwa, Onyenwe anyị, otu m si jegharịa n’ihu gi n’ikwesi ntukwasị obi, jiri obi m niile fee gi ofufe, ma meekwa ihe dị mma n’anya gi.” Hezekaya bekwara akwa nke ukwuu. 4 Tupu Aizaya esite n’etiti ogige uløeze pụo, okwu nke Onyenwe anyị rutere ya ntị, sị ya: 5 “Gaghachi azụ, gaa gwa Hezekaya, onye na-achị ndị m, ‘Otu a ka Onyenwe anyị bụ Chineke nna gi Devid, kwuru: Anụla m ekpere gi, ahụkwalà m anya mmiri akwa gi, aga m agwọ gi. Aga m eme ka ahụ dị gi ike n’ubochị nke ato site taa, mgbe ahụ i ga-agba n’ulonso ukwu Onyenwe anyị. 6 Aga m atukwasị afọ iri na ise n’ubochị ndụ gi. Aga m anaputakwa gi na obodo a site n’aka eze Asirịa. Aga m echebe obodo a n’ihì mụ onwe m, na n’ihì Devid, bụ ohu m.’” 7 Mgbe ahụ, Aizaya sıri, “Kwadoonụ mmanụ ffig di oku.” Ha mere nke a, teekwasị ya n’elu etuto ahụ, ahụ dıkwara ya mma. 8 Mgbe ahụ, Hezekaya jurụ

Aizaya sị, “Gịnị ga-abụ ihe ịribama na Onyenwe anyị ga-agwọ m, na m ga-aga n’ulonṣo ukwu Onyenwe anyị n’ubochị nke ato na-abịa n’ihu?” 9 Aizaya zara, “Nke a bụ ihe ama Onyenwe anyị nye gị na Onyenwe anyị ga-emezu ihe o kwere na nkwa. I choro ka onyinyo a gaa n’ihu ihe nrigo iri, ka ọ bụ ka ọ laa azụ ihe nrigo iri?” 10 Hezekaya zara sị, “Ọ dị mfe ka onyinyo gaa n’ihu nzọ ụkwụ iri. Ma mee ka onyinyo a laa azụ ihe nrigo iri.” 11 Mgbe ahụ, Aizaya, onye amụma rioro Onyenwe anyị ka o meree Hezekaya nke a. Onyenwe anyị mekwara ka onyinyo laghachi azụ ihe nrigo iri dika o si gbada n’ihe nrigo ulo Ehaz. 12 N’oge ahụ, Merodak-Baladan, nwa Baladan, bụ eze Babilon zigaara Hezekaya akwukwọ ozi ekele na onyinye, n’ihu na ọ nṣụ na Hezekaya rijara ọrịa. 13 Hezekaya nabatara ndị ozi ahụ gosi ha ihe niile dị n’ulọakụ ya, ọlaocha, na ọlaedo, ụda dị iche iche na-esi isi ụtọ na ezigbo mmanụ oliv, ulo ebe ngwa agha ya niile dị, na ihe niile bụ akụ o nwere. Ọ dighị ihe dị n’ulöeze ya maqbụ n’alaeze ya niile nke ọ na-egosighị ha. 14 Mgbe ahụ, Aizaya onye amụma jekwuru eze Hezekaya juo ya sị, “Gịnị ka ndị ikom ndị ahụ kwuru? Ebeekwa ka ha si bijakwute gi?” Hezekaya zara sị, “Ọ bụ n’ala dị anya ka ha si, ha si Babilon.” 15 Onye amụma jụrụ, “Gịnị ka ha hụrụ n’ulö gi?” Hezekaya zara sị, “Ihe niile nke dị n’ulö m ka ha hụrụ. Ọ dighị ihe niile dị n’ulọakụ m nke m na-egosighị ha.” 16 Mgbe ahụ, Aizaya sịri Hezekaya, “Gee ntị nṣụ okwu Onyenwe anyị. 17 Lee, oge na-abịa mgbe a ga-eburu ihe niile dị n’ulöeze gi, na ihe niile nke nna nna gi ha debere n’ulọakụ ruo taa, buru ha bulaa Babilon. Ọ dìkwaghị ihe ga-afodụ, otu a ka Onyenwe anyị kwuru. 18 A ga-ebupụ ufodụ n’ime ụmụ gi, ndị bụ ahụ na ọbara gi, ndị a ga-amutara gi, buru ha pụo n’ebe dị anya, ha ga-abụ ndị onozi n’ulöeze nke eze Babilon.” 19 Hezekaya zaghachiri, “Okwu Onyenwe anyị nke i kwuru dị mma.” N’ihu na o chere n’obi ya sị, “Ọ bụ na udo na nchekwa agaghị adị n’oge ndị m?” 20 Ma banyere ihe ndị ọzo niile mere n’oge ochichị Hezekaya, örụ niile ọ rürü, tinyere ọdị mmiri o gwuru, na olulu ọwa mmiri na-aga o gwuru, nke o ji webata mmiri n’ime obodo, ọ bụ na e deghị ha n’akwukwọ akukọ ihe mere n’oge ndị eze Juda? 21 Hezekaya sooro ndị nna nna ya dinaa n’onwu. Manase nwa ya ghoro eze n’onodụ ya.

21 Manase gbara afọ iri na abụ mgbe ọ malitere ịbụ eze. Ọ chirị iri afọ ise na ise na Jerusalem.

Aha nne ya bụ Hefziba. 20 mere ihe dị njọ n’anya Onyenwe anyị, site n’igbaso ihe arụ niile nke ndị mba ọzọ bi n’ala ahụ na mbụ mere, bụ ndị Onyenwe anyị chupurụ n’ihu ndị Izrel. 30 wughariri ebe dị elu niile nke nna ya Hezekaya lara n’iyi. O wukwara ebe ịchụ aja dị iche iche nye Baal, piakwa ogidi Ashera, dika Ehab eze Izrel mere. Ọ kporo isiala nye usuu ihe niile nke dị na mbara eluigwe, feekwa ha ofufe. 40 wuru ebe ịchụ aja dị iche iche, n’ime ulonṣo Onyenwe anyị, nke Onyenwe anyị, kwuru okwu banyere ya sị, “Ọ bụ na Jerusalem ka m ga-etinye Aha m.” 50 wuru ebe ịchụ aja nye usuu ihe niile dị na mbara eluigwe, n’ogige abụo nke n’ulonṣo Onyenwe anyị. 60 O jikwa nwa ya nwoke chọ aja n’ime ọkụ, ọ gbara aja, chọ ọsịa n’aka ndị mgbaasi, juta ase n’aka ndị na-ajụ mmụo ojọo ase, ya na ndị dibịa afa mekokwara ihe. O mere ihe dị njọ n’ebe ọ dị ukwuu n’anya Onyenwe anyị, si otu a kpasuo ya iwe. 70 were chi Ashera a piri api, bụ nke o mere, debe n’ime ulonṣo ahụ, nke Onyenwe anyị gwara Devid na nwa ya Solomon okwu, sị, “N’ulonṣo a na n’ime Jerusalem, nke mụ onwe m hoputara site n’ebu niile nke Izrel, ka m ga-akpokwasị Aha m ruo mgbe ebighị ebi. 8 Ma agaghị emekwa ka ụkwụ ndị Izrel wagharịa ọzo site n’ala ahụ nke m nyere ndị nna nna ha, naanị ma ọ buru na ha elezie anya debe ihe niile m nyere ha n’iwu ma debekwa iwu niile nke ohu m bụ Mosis nyere ha.” 9 Ma ha egeghị ntị, Manase duhiere ha, mee ka ha mee ihe dị njọ karịa nke ndị mba niile ndị Onyenwe anyị lara n’iyi site n’ihu ndị Izrel. 10 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị kwuru okwu site n’onụ ndị amụma ya, sị, 11 “N’ihu na Manase, eze Juda emeela ihe arụ ndị a, o meela ihe dị njọ karịa nke ndị Amorait, bụ ndị bụ ya ụzọ, o werela arʊsi ya duba Juda n’ime mmehie. 12 Ya mere, nke a bụ ihe Onyenwe anyị, bụ Chineke nke Izrel, sịri: Lee, ana m aga iweta mbibi dị ukwuu nke gadakwasị Jerusalem na Juda, nke ntị ọbụla nṣụ ya ga-azụ wuruwuru. 13 Aga m esetipụ eriri itụ otụtụ nke m ji megide Sameria na ihe itụ mgbidi nke m ji megide ulo Ehab, n’elu Jerusalem. Aga m ehichapụ Jerusalem dika mmadụ si ehichapụ efere, hicha ya ihu na azụ ma kpuo ya ihu n’ala. 14 Aga m agbakutakwa ndị fofdụrụ n’ihe nketa m azụ, were ha nyefee n’aka ndị iro ha. Ha ga-aghị ihe anaara n’ike, għoqwa ihe nkwata n’agħha nye ndị iro ha niile, 15 n’ihu na ha emeela ihe dị njọ n’anya m, kpasukwaa m iwe, site n’ubochị nna nna ha si Ijipt pūta ọbụladị ruo taa.” 16 Nke ka nke,

Manase gbukwara oṭutu ndi aka ha di ọcha, ruo na ọ wusaara ọbara ha site n'otu akukụ Jerusalem ruo n'akukụ nke ozo ya, nke a agunyeghi mmechie ahụ nke o dubara ndi Juda ime, nke mere ka ha mee ihe di njo n'anya Onyenwe anyi. 17 Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichị Manase na ihe niile o mere, tinyere mmechie niile nke o mere, ọ bu na e deghị ha n'akwukwo akukụ ihe mere n'oge ndi eze Juda? 18 Manase soro ndi nna nna ya ha dina n'orwu, e lie ya n'ime ubi a gbara ogige n'uloeze ya, bu ubi Uza a gbara ogige. Amọn nwa ya ghoro eze n'onodu ya. 19 Amọn gbara iri afo abuọ na abuọ mgbe o malitere ibu eze. O chirị afo abuọ na Jerusalem. Aha nne ya bu Meshulemet, ada Haruz onye Jotba. 20 O mere ihe di njo n'anya Onyenwe anyi dikà nna ya Manase mere. 21 Ọ gbasoro uzo ahụ niile di iche nke nna ya gbasoro. O fere arusị niile nke nna ya fere, kpokwa isiala nye ha. 22 Ọ jürü iso Onyenwe anyi, bu Chineke nna nna ya ha, jukwa ibi ndu irube isi nye ya. 23 Ndị na-ejere Amọn ozi gbara izu megide ya, ha gburu eze n'ime uloeze ya. 24 Mgbe ahụ, ndi ala ahụ gburu ndi niile ahụ gbara izu megide eze Amọn. Ha mere Josaya nwa ya nwoke eze n'onodu ya. 25 Ma banyere ihe ndi ozo niile mere n'oge ochichị Amọn na ihe ndi o mere, ọ bu na e deghị ha n'akwukwo akukụ ihe mere n'oge ndi eze Juda? 26 E liri ya n'ili nke aka ya, di n'ogige Uza. Josaya nwa ya ghoro eze n'onodu ya.

22 Afọ asatọ ka Josaya gbara mgbe o malitere ibu eze Juda. Iri afọ ato na otu ka ọ chirị na Jerusalem. Aha nne ya bu Jedida, nwa Adaya onye Bozkat. 2 O mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi, gbasookwa uzo niile nke nna nna ya Devid kpamkpam, o sighị n'uzo a wezuga onwe ya gaa n'aka nri maqbụ n'aka ekpe. 3 N'afọ nke iri na asatọ nke ochichị ya, eze Josaya, zigara ode akwukwo bu Shefan nwa Azalaya, onye bükwa nwa nwa Meshulam, ka ọ gaa n'ulonso Onyenwe anyi. Ọ sıri ya, 4 "Gakwuru Hilkaya onyeisi nchüaja, sı ya, gükota ego nke e webatara n'ulonso ukwu Onyenwe anyi, bu nke ndi na-eche onụ uzo nakötara site n'aka ndi mmadu. 5 Gwa ha ka ha nyefee ya n'aka ndi ikom ahopütara maka ilekota oru n'ulonso ahụ. Ka ndi ikom a kwuọ ndi oru narazi ulonso Onyenwe anyi ugwo oru, 6 ya bu, inye ya ndi okpo ntu, ndi na-ewu ulo, na ndi na-edo nkume ulo. Ha jirikwa ego ahụ zuta osisi na nkume a wara awa, maka i ji dozie ulonso ahụ. 7 Ọ dighị mkpa ka

ha güzie otu ha si mefuo ego nke e nyefere ha n'aka, n'ihi na oru ha egosila na ha kwesiri ntukwası obi." 8 Hilkaya onyeisi nchüaja, sıri Shefan ode akwukwo, "Achotala m Akwukwo Iwu n'ime ulonso Onyenwe anyi." O nyere ya Shefan, onye nke gükwarayya. 9 Mgbe ahụ, Shefan, bu ode akwukwo, bjakwutere eze, gwa ya sı, "Ndị ozi gi enyefela ego niile nke di n'ulonso Onyenwe anyi n'aka ndi oru na n'aka ndi nlekota no n'ulonso Onyenwe anyi." 10 Mgbe ahụ, Shefan bu ode akwukwo, gwara eze sı, "O nwere akwukwo Hilkaya, onye nchüaja nyere m." Shefan gupütara ihe di n'akwukwo a n'ihi eze. 11 Mgbe eze nüru okwu niile di n'ime Akwukwo Iwu ahụ, o dowara uwe ya. 12 O nyere Hilkaya bu onyeisi nchüaja, Ahikam nwa Shefan, Akboa nwa Mikaya, Shefan ode akwukwo na Asaya, bu onye oru eze, iwu, sı ha, 13 "Gaanu juta Onyenwe anyi ase, n'isi m na n'isi ndi m, na Juda niile, banyere ihe niile e dere n'akwukwo a nke a chötara. N'ihi na onuma Onyenwe anyi di ukwu bu nke na-ere ọku megide anyi, n'ihi na ndi bu anyi uzo erubeghi isi n'okwu nke akwukwo iwu a, ha agbasoghị ihe niile e dere n'ime ya banyere anyi." 14 Hilkaya onye nchüaja, Ahikam, Akboa, Shefan na Asaya, jekwuuru Hulda, bu onye amuma nwanyi. Onye bu nwunye Shalum, nwa Tikva, nwa Hahas, o bu onye na-elekota uwe. Hulda na-ebi na mpaghara Jerusalem e wuru ọhụrụ. 15 Ọ sıri ha, "Otu a ka Onyenwe anyi bu Chineke nke Izrel kwuru: Gwanu nwoke ahụ ziri unu ka unu bjakwutem, sı, 16 'Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu: Ana m aga iweta mbibi ga-adakwası ebe a na ndi niile bi n'ime ya, dikà ihe niile e dere n'ime akwukwo nke eze Juda gurui, si di. 17 N'ihi na ha ajula m, gbakuta m azu, chuo aja nsure ọku na-esi isi ụtọ nye chi ndi ozo, kpasuo m iwe site na arusị niile nke aka ha meputara. Iwe m ga-adị ọku megide ebe a, o gaghi akwusıkwa.' 18 Gwanu eze Juda, onye ahụ zitere unu ijuta ase site n'onu Onyenwe anyi sı ya, 'Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel na-ekwu banyere okwu ndi ahụ i nüru. 19 N'ihi na o wutere gi n'obi, na i wedakwara onwe gi n'ala n'ihi Chineke, mgbe i nüru ihe m kwuru megide ebe a na ndi bi n'ime ya, na ha ga-abu ihe a bürü onụ, na ihe togborog n'efu, n'ihi na i dowara uwe gi, bekwaa akwa n'ihi m, mü onwe m anukwala, otu a ka Onyenwe anyi kwupütara. 20 Ya mere, aga m achikota gi nye nna nna gi ha, a ga-eli gi n'udo. Anya gi agaghi ahụ mbibi nke m ga-eme ka ọ bjakwası ebe a." Ha laghachiri inye eze osisa ya.

23 Mgbe ahụ, eze zigara ozi kpokota ndị okenye

Juda na Jerusalem. 2 O gara n'ulonṣo ukwu Onyenwe anyị, ya na ndị ikom Juda niile, ndị niile bi na Jerusalem, na ndị nchüaja, na ndị amụma niile, na ndị mmadụ niile, site n'onye nta ruo na onye ukwu. O guputara na ntị onye ọbula okwu niile si n'akwukwo ogbugba ndụ ahụ, bụ nke achotara n'ime ulonṣo Onyenwe anyị. 3 Eze guzoro n'akụkụ ogidi, kwee nkwa n'ihi Onyenwe anyị, igbaso Onyenwe anyị, na iji obi ya niile, na mkpuruobi ya niile, debe ihe niile o nyere n'iwu, n'ihe ama ya niile na ükpuru ya niile. O si otu a mee ka okwu niile nke ogbugba ndụ ahụ e dere n'akwukwo guzosie ike. Mgbe ahụ, ndị mmadụ niile kwekwara nkwa idebe ogbugba ndụ ahụ. 4 Eze nyere Hilkaya onyeisi nchüaja na ndị nchüaja na-esote n'okwa, na ndị na-eche ọnụ ụzo mbata, iwu ka ha site n'ulonṣo Onyenwe anyị kwaputasia ngwongwo niile e mere nye Baal, na Ashera, na usuu ihe niile nke mbara eluigwe. O sunyere ha niile ọkụ n'azụ Jerusalem, n'ohịa dị na Ndagwurugwu Kidron, buru ntụ ha bulaa Betel. 5 O chüdara ndị nchüaja arʊsi ndị ahụ niile, bụ ndị eze Juda hoputara isure ihe na-esi isi ụtọ n'elu ebe dị elu nke obodo Juda nakwa ebe dị ọkụ. N'ihi na ndị nchüaja ndị a achüola aja, surekwaa ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ n'ebé iche aja dị n'elu ugwu niile dị n'obodo dị iche iche na Juda, nakwa ndị dị gburugburu Jerusalem. Ha bụ ndị surere ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ nye Baal, na anyanwụ, ọnwa na kpakpando, nyekwa usuu niile nke mbara eluigwe. 6 O sikwa n'ulonṣo Onyenwe anyị bupu ogidi chi Ashera, wezuga ya n'azụ Jerusalem, na Ndagwurugwu Kidron. Ebe ahụ ka o no suo ya ọkụ, supia ya ka o ghọ́ ntụ, fesaa ya n'ebé a na-eli ndị mmadụ efu. 7 O kwadakwara ụlo obibi ụmụ ndị ikom na-agba akwuna dị no n'ulonṣo Onyenwe anyị. N'ebé ndị inyom na-anó na-akpara Ashera akwa. 8 O mere ka ndị nchüaja niile site n'obodo Juda niile bịa, o merükwarra ebe iche aja niile nke dị elu, site na Geba ruo Bjasheba, ebe ndị nchüaja ndị a nọrō suree ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ. O kwatürü ọnụ ụzo ama nke dị n'ebé ọnụ ụzo ama Joshua, onye bụ govanị obodo, nke dị n'akụkụ aka ekpe nke ọnụ ụzo ama obodo. 9 Ma e kweghi ka ndị nchüaja ahụ jee ozi n'ulonṣo Onyenwe anyị dị na Jerusalem, ma o nyere ha ike iso ndị nchüaja ndị ozo rie achicha a na-ejighị ihe na-eko achicha mee. 10 Josaya merụtụ Tofet, laa ya n'iyi. Tofet bụ ebe iche aja dị na Ndagwurugwu

nke Ben Hinom. O mere nke a igbochi mmadụ ọbula iji nwa ya nwoke, maqbụ nwa ya nwanyị chọrọ chi Molek aja nsure ọkụ. 11 O sitere n'ọnụ ụzo ulonṣo ukwu Onyenwe anyị wepụ ịnyinya ndị ahụ ndị eze Juda doro nsø nye anyanwụ. Inyinya ndị a dị n'ogige ulonṣo Onyenwe anyị n'ebé dị nsø n'ulọ onyeozi aha ya bụ Netan-Melek. Josaya kporo ụgbọ agha ndị a niile e doro nsø nye anyanwụ ọkụ. 12 Josaya kwadara ebe iche aja niile nke ndị eze Juda wukwasịri n'elu ụlọze, n'elu elu ụlọ Ehaz. O kwadakwara ebe iche aja niile nke Manase wuru n'ime ogige abụ nke ulonṣo ukwu Onyenwe anyị, kporo ha kpofuo n'ime Ndagwurugwu Kidron. 13 Eze merükwarra ebe iche aja niile dị n'akụkụ ọwụwa anyanwụ obodo Jerusalem n'akụkụ ndịda nke Ugwu Mbibi, nke Solomon eze Izrel wuru nye chi Ashtoret, ihe arụ ndị Sajdon, na chi Kemosh, ihe arụ ndị Moab, na chi Molek, ihe arụ ụmụ Amon. 14 Josaya kwadakwara ogidi nkume niile, gbutuo ihe arusi Ashera niile, werekwa ọkpukpụ ndị mmadụ wusa n'elu ala ahụ niile. 15 Josaya kwadakwara ogidi niile dị na Betel, nke Jeroboam nwa Nebat wuru mgbe o dubara ndị Izrel na mmehie. O kwadara ebe iche aja dị n'ebé ahụ, kujisie nkume e doro n'ebé ahụ, gwerie ha dika ntụ. O kpokwara arusi Ashera ọkụ. 16 Josaya legharikwaraanya gburugburu hụ ọtụtụ ili dị n'elu ugwu. O ziri ndị ohu ya ka ha gaa chiputasia ọkpukpụ dị n'ilí ahụ niile, kpọ́ ha ọkụ n'elu ebe iche aja imeru ya, dika okwu Onyenwe anyị si dị, nke onye nke Chineke kwaputara mgbe o buru amụma banyere ihe ndị a. 17 Josaya jụrụ ndị guzo n'ebé ahụ ajụjụ si, "O bụ ili onye bụ nke a?" Ndị ikom obodo ahụ zara si, "O bụ ili onye nke Chineke ahụ si Juda bịa buo amụma megide ebe iche aja Betel. O buru amụma na ihe ndị a i na-eme ebe iche aja a ga-emezu." 18 Mgbe ahụ, Josaya zara si ha, "Hapụnụ ya ka o guzoro onwe ya. Ka nwoke ọbula gharakwa icheputa ọkpukpụ ya." Ha hapụnụ ọkpukpụ ya, hapukwa ọkpukpụ onye amụma ahụ si Sameria bịa. 19 Dika o mere na Betel, otu a ka Josaya wepuru ma merükwarra ebe iche aja niile dị n'ebé niile dị elu nke ndị eze Izrel wuru n'obodo niile nke Sameria, bụ ebe iche aja kpasuru Onyenwe anyị iwe. 20 O gburu ndị nchüaja chi ndị a niile n'elu ebe iche aja ha, suo ọkpukpụ ha ọkụ n'elu ebe iche aja ha. Mgbe o mesiri ihe ndị a, o laghachiri na Jerusalem. 21 Eze nyere ndị Juda niile iwu sị ha, "Meerenụ Onyenwe anyị Chineke unu Mmemme Ngabiga, dika e dere ya n'akwukwo ogbugba ndụ a."

22 O nwebeghi mgbe e mere ụdị Mmemme Ngabiga dika nke a n'oge ọbụla, site n'ubochị ndị ikpe bụ nди duru Izrel maqbụ n'ubochị ndị eze Izrel na eze niile chíri Juda, ọ dighị nke yiri Mmemme Ngabiga a. **23** Ma ọ bụ n'afo nke iri na asatọ nke ọchichị eze Josaya, n'ime Jerusalem ka a nọ mee Mmemme Ngabiga a nye Onyenwe anyị. **24** Ozokwa, Josaya gara n'ihu kpochapụ ndị niile na-ajuta mmuo ojoo ase, na ndị dibia afa, na arusi ezinaulọ dị iche iche, na arusi a piri api, na ihe aru niile nke a hụrụ n'ime Juda na Jerusalem niile. O mere nke a ka e mezuo ihe niile e dere n'ime akwukwọ ahụ Hilkaya onye nchua ja chotara n'ulo Onyenwe anyị. **25** Ọ dighị eze ozo n'ime ndị niile buru ya ụzo chịa nke dika Josaya, onye chigharikwutere Onyenwe anyị. Onye ji obi ya niile, na mmuo ya niile na ike ya niile debe iwu niile e nyere Mosis. Ọ díkwaaghị eze ozo dika ya, onye biliri mgbe o nwusirị. **26** Ma ihe ndị a emeghi ka iwe ọkụ Onyenwe anyị na-ewe megide Juda dajuq, bụ iwe a kpasuru ya n'ihi ihe ojoo niile nke Manase mere. **27** Ya mere, Onyenwe anyị sịrị, "Aga m ekpochapụ Juda niile site n'ihu m, dika m si kpochapụ Izrel niile. Aga m ajukwa obodo ahụ m hopütara, bụ Jerusalem, jukwa ulosọ ukwu a nke m kwuru banyere ya sị, 'N'ime ya ka Aha m ga-adị.'" **28** Ma banyere ihe ndị ozo niile mere n'oge ọchichị Josaya na ihe niile o mere, ọ bụ na e deghị ha n'akwukwọ akụkọ ihe mere n'oge ndị eze Juda? **29** N'oge Josaya bụ eze, Fero Neko, eze Ijipt, gbagoro gaa n'akụkụ osimiri Yufretis inyere eze Asiria aka. Eze Josaya pükwarra izute ya n'agha, ma Neko zutere ya n'agha, gbuo ya na Megido. **30** Ndị na-ejere Josaya ozi sị na Megido buru ozu ya n'ime ugbo agha bulata ya na Jerusalem, lie ya n'ilii nke aka ya. Ndị ala ahụ kpọqụ Jehoahaz nwa nwoke Josaya, tee ya mmanụ, mee ya eze n'önodu nna ya. **31** Jehoahaz gbara iri afọ abụ na ato mgbe o bidoro ichị, ma ọ chíri na Jerusalem ọnwa ato. Aha nne ya bụ Hamutal, nwa Jeremaya onye Libna. **32** O mere ihe di nịo n'anya Onyenwe anyị dika ndị eze buru ya ụzo. **33** Ma Fero Neko keere ya agbü na Ribla n'ala Hamat, ime ka ọ ghara ichikwa na Jerusalem. Neko kwagidere ndị Juda ka ha tọqoro ya ụtụ narị talenti ọlaocha, na otu talenti ọlaedo. **34** Fero Neko mere Eliakim nwa nwoke Josaya, eze, n'önodu Josaya bụ nna ya. Ọ gugharịrị aha Eliakim ka ọ bürü Jehoakim. Ma o duuru Jehoahaz gaa Ijipt, ebe ọ no nwụo. **35** Jehoakim kwürü Fero Neko ọlaocha na ọlaedo ahụ ọ nara n'aka ya. Ka o nwee ike mee nke a, o kere ụtụ

n'ala ahụ, werekwa ike nara ndị ala ahụ ọlaocha na ọlaedo, dika mkpebi ha si dị banyere ihe onye ahụ gakwụ. **36** Jehoakim gbara iri afọ abụ na ise mgbe ọ malitere ịbü eze. Ọ chíri afọ iri na otu na Jerusalem. Aha nne ya bụ Zebida nwa Pedaya, onye Ruma. **37** O mere ihe di nịo n'anya Onyenwe anyị, dika ihe niile nna ya ha ndị bu ya ụzo mere.

24 N'oge Jehoakim na-achị, Nebukadneza eze

Babilon ji ike bata n'ala ya, mee ka Jehoakim ghọ ohu ya afọ ato. Ma o mesiri tugharija megide Nebukadneza, nupukwa isi n'okpuru ya. **2** Onyenwe anyị zigara ndị na-apụnara mmadụ ihe site na Kaldia, Aram, Moab na ndị Amon, ka ha ga bibie Juda. Ọ bụ n'usoro okwu Onyenwe anyị kposara site n'ọnụ ndị amụma ya. **3** N'ezie, ihe ndị a bjakwasirị Juda dika Onyenwe anyị si nye ya n'iwu, ka o si otu a kpochapụ ha site n'ihu ya n'ihi mmehie niile Manase mere, na dika ihe niile o mere si dị, **4** tinyere ọbara ndị aka ha dị ọcha nke ọ wusiri. N'ihi na o mere ka ọbara ndị aka ha dị ọcha jupụta na Jerusalem. Onyenwe anyị ekwekwaghị agbaghara ajo omume dị otu a. **5** Akụkọ ọzo niile gbasara ọchichị Jehoakim na ihe niile o mere, e deghị ha n'akwukwọ akụkọ ihe e mere n'ubochị ndị ndị eze Juda? **6** Jehoakim sooro ndị nna nna ya ha dina n'onwu. Jehoakin nwa ya għorø eze ọhụrụ n'önodu ya. **7** Ma eze Ijipt esiteghị n'ala ya püta ọzo, n'ihi na eze Babilon nochiri oke ala ya niile, site na mmiri iyi Ijipt ruo n'oke Osimiri Yufretis. **8** Jehoakin gbara afọ iri na asatọ mgbe ọ malitere ịbü eze. Ọ chíri naanị ọnwa ato na Jerusalem. Aha nne ya bụ Nehushta, nwa Elnatan, onye Jerusalem. **9** O mere ihe jorø nịo n'anya Onyenwe anyị, dika nna ya ha mere. **10** N'oge ọ bụ eze, ndịsi Nebukadneza, eze Babilon bijara, gbaa Jerusalem gburugburu ma nochibido obodo ahụ n'agha. **11** Nebukadneza, eze Babilon n'onwe ya, bijara n'obodo ahụ mgbe ndị agha ya gbara ya gburugburu. **12** Jehoakin, bụ eze Juda, na nne ya na ndị ọru ya niile na ndịsi niile na ndịsi ozi ya niile were onwe ha nyefee Nebukadneza n'aka. N'afo asatọ nke ọchichị eze Babilon ka ọ kpụrụ Jehoakin dika onye mkporo. **13** Ọ kwakoqoro akụ niile dị n'ulosọ ukwu Onyenwe anyị, na ndị nke dị n'uloeze, o gburugburu ihe ọlaedo niile Solomon eze Izrel tinyere n'ulosọ ukwu Onyenwe anyị buru ha bulaa Babilon, ihe a niile mere dika Onyenwe anyị kwururị. **14** O bụpukwara puku ndị ikom iri site na

Jerusalem bulaa ha Babilon dika ndi a dotara n'agha. Ndji so n'ime ndi a bu ndjisi niile na ndi agha niile. O bupukwara ndi na-akwa nka niile na ndi okpu uzu. Naanji ndi na-enweghi ike, na ndi ogbenye ka o hapur n'ala ahu. **15** Nebukadneza kpüürü Jehoiakin ka o ga biri na Babilon. O sikwa na Jerusalem kpöro nne eze, na ndi nwunye eze, ndi ozi ya, na ndi niile a ma ama n'ala ahu gaa Babilon. **16** Eze Babilon bupukwara ndi ikom niile di ike ma tozukwaa ibu agha, ndi onuogugu ha di puku asaa, tinyere otu puku ndi oru aka, na ndi oru nka, bulaa ha Babilon. **17** O mere nwanne nna Jehoiakin, bu Matanaya, eze n'onodu ya. O gughariri ya aha, kpoo ya Zedekaya. **18** Iri afö abu o na otu ka Zedekaya gbara mgbe o malitere ibu eze n'ime Jerusalem. Aha nne ya bu Hamutal, nwa Jeremaya onye Libna. O chirri dika eze na Jerusalem afö iri na otu. **19** Ma o mere ihe jorö njö n'anya Onyenwe anyi dika Jehoiakim mere. **20** O bu n'ihi iwe Onyenwe anyi ka ihe ndi a niile ji bjakwasí Jerusalem na Juda. N'ikpeazu, o sitere n'ihu ya chüpü ha. N'oge a, Zedekaya nupuru isi n'okpuru eze Babilon.

25 N'afö nke itoolu nke ochichí ya, n'onthwa nke iri, n'ubochi nke iri, Nebukadneza, eze Babilon duuru ndi agha ya niile bia ibuso Jerusalem agha. O mara ulo ikwu n'azü obodo ahu, wukwaa mgbidi nnöchibido gburugburu obodo ahu. **2** Anochibidoro obodo a n'agha ruo n'afö nke iri na otu nke ochichí eze Zedekaya. **3** N'ubochi nke itoolu nke ontha anö n'afö ahu, oke ounwü siri ike di n'obodo ahu ruo na o dikwaghí nri di nke ndi mmadu ga-eri. **4** Mgbe ahu, e tipuru oghere n'aja mgbidi obodo ahu, ndi agha niile ji abalí gbaapu site n'önü uzö ama nke di n'etiti mgbidi abu o n'akukü ubi eze a gbara ogige, n'agbanyeghi na ndi Kaldja no obodo ahu gburugburu. Ha gbaapuru chee ihu n'uzö Araba. **5** Ma ndi agha Kaldja chüsoro eze n'azü, chükwute ya na mbara ala Jeriko. Ndji agha ya niile sitere n'ebe o no gbasasia, hapu ya, **6** e jide ya. Ha kpugara ya eze Babilon, n'obodo Ribla, ebe a no maa ya ikpe. **7** Ha gburu ümu ndi ikom Zedekaya n'ihu ya. Ha ghüpüru anya ya abu o, jiri ụdö bronz kee ya agbu, kpöro ya gaa Babilon. **8** N'ubochi nke asaa, n'onthwa nke ise nke afö iri na itoolu nke ochichí eze Nebukadneza na Babilon, Nebuzaradan, ochiaghá ndi nche, onyeisi n'oru eze Babilon, bjärutere Jerusalem. **9** O sunyere ulonso Onyenwe anyi oku, ulöze na ulo niile di na Jerusalem, ulo obula bu nke di mkpa ka o

surere oku **10** Ndji agha Kaldja niile bu ndi no n'okpuru onyeisi ndi nche eze kwaturu mgbidi niile gbara Jerusalem gburugburu. **11** Nebuzaradan, ochiaghá ndi nche eze, buuru ụfodü mmadu ndi fodürü n'obodo, na ndi niile fodukwara, ha na ndi ozö ahu ji aka ha gbawuru eze bulaa ha Babilon, ka ha ga biri n'ala ozö. **12** Ma ochiaghá ahu, hapur ụfodü na ndi ahu bu nnöq ndi ogbenye onu ntü, ka ha na-elekota ubi vajinji niile a gbara ogige na ala ubi niile. **13** Ma ndi Babilon tipiara ogidi bronz niile, ha na ihe ndökwasí niile na oke osimiri bronz ndi ahu di n'ulonso Onyenwe anyi, buru bronz ndi ahu bulaa Babilon. **14** Ha chiköro ite niile, na shövel niile, na ihe ikpakepu oku, na ngaji ukwu niile na ngwa bronz niile nke e ji eze ozi n'ime ulonso ahu. **15** Ochiaghá ndi nche eze, chirri ihe igunye oku niile, efere ikwosa mmiri niile, ya bu ihe ndi ahu niile e ji ọlaedo a nüchara anucha maqbü ọlaocha kpüo. **16** O bukwarra bronz sitere n'ogidi abu o ahu, oke Osimiri ahu na ihe ndökwasí ya niile, nke eze bu Solomon mere n'ihi ulonso Onyenwe anyi. Ha kaririş ihe a ga-eji ihe otütü tọ. **17** I di elu nke otu n'ime ogidi abu o ndi a bu mita asato na ụma n'otütü. Isi bronz nke e kpkwasirí n'otu ogidi di otu mita na ọkara n'idi elu. O bukwa ihe yiri mkpüru pomegranet e ji bronz kpaa, ka e ji choq ya mma gburugburu ya niile. Ogidi nke abu o nwekwara pomegranet, yiri ibe ya. **18** Ochiaghá ndi nche eze ahu, kpüürü Seraya, onyeisi nchüaja, na Zefanaya, bu onye nchüaja na-esote ya n'okwa, na ndi nche ato na-eche onu uzö mbata. **19** O sitere n'etiti ndi ahu fodürü n'obodo kpüürü otu onyeisi na-ahu maka ndi agha, na ndi ikom ise na-enye eze ndümödu. O kpkwaara ode akwükwo, onye isi oru na-ahu maka imanye ndi gagaga agha, jidekwa iri ndi ikom isii ndi oru mmanye, ndi a hụrụ n'ime obodo ahu. **20** Nebuzaradan, bu ochiaghá kpüürü ha niile dute ha n'ihu eze Babilon na Ribla. **21** N'ebé ahu, na Ribla di n'obodo Hamat, ka eze no nye iwu ka e gbuo ha niile. Ya mere, a doqro Juda n'agha, mee ka o ga biri n'ala ozö. **22** Emesia, Nebukadneza eze Babilon hoputara Gedaliya nwa Ahikam, nwa nwa Shefan, ka o buru onye na-elekota ndi fodürü na Juda, **23** Mgbe ndjisi agha na ndi ikom ha nüru na eze Babilon emeela Gedaliya onye na-achí ala ahu, ha bjakwutere Gedaliya na Mizpa. Ndji bjakwutere ya bu, Ishmel nwa Netanaya, Johanan nwa Kariya, Seraya nwa Tanhumet, onye Netofa, na Jaazaraya nwa onye Maaka, na ndi ikom

ha. **24** Gedaliya nüqorø ha iyi, nükwaara ndị ikom ha, sj,
“Unu atụla egwu n’ihì ndiisi ọrụ Babilon. Birinụ n’ala
a, feekwa eze Babilon, ihe ga-agara unu nke ọma.”
25 Ma n’onwa nke asaa, Ishmel nwa Netanaya, nwa
Elishama, onye ya onwe ya si n’agbụrụ eze, duuru
mmadụ iri bịa Mizpa, tigbuo Gedaliya, na ndị ikom
Juda na ndị Kaldia niile, bụ ndị ya na ha nọ. **26** Nke
a mere ka ndị Juda niile, site n’onye nta ruo n’onye
ukwu, ha na ndiisi agha ndị ahụ biliri gaa Ijipt, n’ihì
na ha tịrụ ndị Kaldia egwu. **27** N’afọ nke iri ato na
asaa, site na mgbe e mere ka Jehoiakin eze Juda gaa
biri n’ala ọzo, n’afọ Awel-Maduk ghoro eze Babilon, o
mere ka Jehoiakin si n’ulọ mkporo püta nwere onwe
ya. Ọ bụ n’ubochị nke iri abụo na asaa nke ọnwa iri na
abụo ka o mere nke a. **28** Ọ gwara ya okwu ọma, nye ya
oche ọnodụ ya dị elu karịa nke ndị eze ndị ọzo ya na
ha nọ na Babilon. **29** N’ihì nke a, Jehoiakin gbanwere
uwe mkporo ya, wezuga ya. Sitekwa n’oge ahụ, tutu
ruo mgbe ọ nwụrụ, ya na eze na-erikọ nri. **30** Site
n’ubochị ruo n’ubochị, eze Babilon na-enye Jehoiakin
oke ihe ruru ya kwa ụbochị niile nke ọ dị ndụ.

1 Ihe E Mere

1 Adam, Set, Enosh, **2** Kenan, Mahalalel, Jared, **3** Enok, Metusela, Lamek, na Noa. **4** Umụ Noa bụ Shem, Ham, na Jafet. **5** Umụ ndị ikom Jafet bụ: Goma, Magog, Madai, Javan, Tubal, Meshek na Tiras. **6** Umụ ndị ikom Goma bụ Ashkenaz, na Rifat, na Togama. **7** Umụ ndị ikom Javan bụ: Elisha, Tashish, Kitim, na Rodanim. **8** Umụ ndị ikom Ham bụ: Kush, Ijipt, Put na Kenan. **9** Umụ ndị ikom Kush bụ: Seba, Havila, Sabta, Raama, na Sabteka. Umụ ndị ikom Raama bụ: Sheba na Dedan. **10** Kush bụ nna Nimrød, onye mesirişi bụrụ dike n'agha n'uwa. **11** Ijipt bụ nna ndị Lud, ndị Anam, ndị Lehab, ndị Naftuh, **12** ndị Patrus, na ndị Kasluh (onye ndị Filistia sitere na ya) na ndị Kafto. **13** Kenan bụ nna Sajdòn, okpara ya, na ndị Het, **14** ndị Jebus, ndị Amorait, ndị Gigash, **15** ndị Hiv, ndị Aka, ndị Sini, **16** ndị Avad, ndị Zema na ndị Hamat. **17** Umụ ndị ikom Shem bụ Elam, Ashua, Apakshad, Lud na Aram. Umụ Aram bụ Uz, Hul, Geta na Meshek. **18** Apakshad bụ nna Shela; Shela bụrụ nna Eba. **19** Eba mûtara umụ ndị ikom abụo: Aha otu n'ime ha bụ Peleg, n'ihi na ọ bụ n'oge ndị ya ka e kewara uwa; aha nwanne ya nwoke bụ Joktan. **20** Joktan bụ nna Almodad, Shelef, Hazamavet, Jera, **21** Hadoram, Uzal, Dikla, **22** Obal, Abimael, Sheba, **23** Ọfia, Havila na Jobab. Ndị a niile bụ umụ ndị ikom Joktan. **24** Shem, Apakshad, Shela, **25** Eba, Peleg, Reu, **26** Serug, Nahor, Tera **27** na Ebram, ya bụ Ebraham. **28** Umụ Ebraham mürü bụ Ajizik na Ishmel. **29** Ndị a bụ umụ umụ ha: Nebaiot (okpara Ishmel), Keda, Adbel, Mibsam, **30** Mishma, Duma, Masa, Hadad, Tema, **31** Jetua, Nafish na Kedema. Ndị a bụ umụ ndị ikom Ishmel. **32** Ketura, iko nwanyị Ebraham, mûtaara ya Zimran, Jokshan, Medan, Midian, Ishbak na Shua. Jokshan mûtara ndị a: Sheba na Dedan. **33** Umụ ndị ikom Midian bụ: Efaa, Efe, Hanok, Abida na Eldaa. Ndị a niile bụ umụ umụ Ketura. **34** Ebraham mûtara Ajizik. Umụ ndị ikom Ajizik bụ Iso na Izrel. **35** Iso mürü ndị a: Elifaz, Reuel, Jeush, Jalam na Kora. **36** Umụ Elifaz bụ Teman, Qmaa, Zefi, Gatam na Kenaz, na Amalek, site na Timna. **37** Umụ ndị ikom Reuel bụ: Nahat, Zera, Shama, na Miza. **38** Umụ ndị ikom Sia bụ Lotan, Shobal, Zibion, Ana, Dishon, Ezra na Dishan. **39** Umụ ndị ikom Lotan bụ Hori na Homam. Timna bükwa nwanne nwanyị Lotan. **40** Umụ ndị ikom Shobal bụ Alvan, Manahat, Ebal, Shefo na Onam. Zibion mürü Aja na Ana. **41** Ana mürü

Dishon. Umụ Dishon bụ Hamran, na Eshban, na Itran, na Keran. **42** Umụ ndị ikom Ezra bụ Bilhan, na Zaavan, na Akan. Umụ ndị ikom Dishan bụ Uz na Aran. **43** Ndị a bụ ndị eze chirị n'Edom tupu ndị Izrel enwee eze nke ha. Bela nwa Beoa, onye aha obodo ya bụ Dinhaba. **44** Mgbe Bela nwịrụ Jobab nwa Zera, onye Bozra nochiri ya dika eze. **45** Mgbe Jobab nwịrụ, Husham onye si n'ala Teman nochiri ya dika eze. **46** Mgbe Husham nwịrụ, Hadad nwa Bedad, onye meriri ndị agha Midia n'ozara Moab, ghoro eze. Isi obodo ya bụ Avit. **47** Mgbe Hadad nwịrụ, Samla onye Masrika nochiri ya dika eze. **48** Mgbe Samla nwịrụ, Shaul onye sitere na Rehobot dī n'akukụ osimiri nochiri ya dika eze. **49** Mgbe Shaul nwịrụ, Baal-Hanan nwa Akboa, nochiri ya dika eze. **50** Mgbe Baal-Hanan nwịrụ, Hadad nochiri ya dika eze. Akporo isi obodo ya Pai. Aha nwunye ya bụ Mehetabel, nwa Matred, nwa nwa Mezahab. **51** Hadad mesirişi nwịrụ. Ndịsi ọnụmara n'Edom bụ Timna, Alva, Jetet, **52** Oholibama, Elaa, Pinon, **53** Kenaz, Teman, Mibza, **54** Magdiel na Iram. Ndị a bụ ndịsi ọnụmara n'Edom.

2 Izrel mürü umụ ndị ikom ndị a: Ruben, Simion, Livayi, Juda, Isaka, na Zebulon, **2** Dan, Josef, Benjamin, Naftali, Gad na Asha. **3** Juda mûtara umụ ndị ikom ato site na nwunye ya Bat-shua, onye Kenan. Aha ha bụ ịa, Onan na Shela. Ma ịa okpara Juda bụ nnqo mmađu ojoo n'ihi Onyenwe anyị, n'ihi ya, Onyenwe anyị gburu ya. **4** Juda mûtakwara umụ nwoke abụo ozø, Perez na Zera, site na Tama nwunye nwa ya nwoke. Umụ ndị nwoke niile Juda dī ise. **5** Umụ ndị ikom Perez bụ, Hezron na Hamul. **6** Zera mürü: Zimri, na Etan, na Heman, na Kalkol, na Dara. Ha dī ndị ikom ise n'önüogugu. **7** Ekan nwa Kami, bụ onye ahụ tinyere ndị Izrel na nsogbu, site n'ihe o mere nke gbasara ihe e doro nsø. **8** Etan mürü Azaraya. **9** Hezron mûtara Jerameel, Ram na Caleb. **10** Ram mürü Aminadab, Aminadab amuq Nashon onyendu a maara ama na Juda. **11** Nashon mürü Salma, Salma amuq Boaz. **12** Boaz amuṭa Obed, Obed amuq Jesi. **13** Nwa nwoke mbụ Jesi mürü bụ Eliab; nke abụo bụ Abinadab, nke ato bụ Shimea. **14** Nke anqo bụ Netanel, nke ise bụ Radai, **15** nke isii Ozem, nke assaa Devid. **16** O mukwara umụ nwanyị abụo site n'aka nwunye ya, ndị aha ha bụ Zeruaya na Abigel. Zeruaya mürü Abishai, na Joab, na Asahel. **17** Abigel, nwunye Jeta onye Ishmel mürü Amasa. **18** Caleb nwa Hezron lürü

ümü nwanyị abụo, Azuba na Jeriöt. O mürü ümü ndị ikom ndị a Jesha, Shobab na Adon. **19** Mgbe Azuba nwürü, Caleb lürü nwunye ozo. Aha ya bụ Efrat, onye mūtaara ya Hua. **20** Hua mürü Uri, Uri mūtara Bezalel. **21** Mgbe Hezron gbara iri afọ isii, o lürü ada Makia onye mūtaara ya Segub. Makia bụ nna Gilead. **22** Segub mürü Jaja, onye chírị iri obodo abụo na ato na Gilead. **23** Ma Geshua na Aram dötara obodo Jaja n'agha, dötakwa Kenat n'agha, ya na iri obodo nta isii ndị ozo gbara ya gburugburu. Ndị a niile bụ ümü Makia nna Gilead. **24** Mgbe Hezron nwürü n'obodo Caleb Efrata, Abija nwunye Hezron mūtaara ya Ashua, onye bụ nna Tekoa. **25** Jerameel okable ya gburugburu. Ndị a niile bụ ümü Ram, onye bụ okable ya, mukwana Buna, na Oren, na Ozem, na Ahija. **26** Nwunye Jerameel nke abụo, aha ya bụ Atara, mūtara Onam. **27** Ram okable Jerameel mūtara ümü ndị ikom ndị a: Maaz, na Jamin, na Eka. **28** Ümü Onam mürü bụ Shamai, na Jada. Shamai mukwara Nadab, na Abishua. **29** Abishua na nwunye ya Abihail mürü Aban, na Molid. **30** Ümü Nadab mürü bụ Seled, na Apaim. Seled nwürü na-amütaghi nwa ọbula. **31** Ma Apaim mūtara Ishi. Ishi mürü Sheshan, Sheshan amütagwa Alai. **32** Jada nwanne Shamai mūtara ümü ndị ikom abụo, Jeta na Jonatan. Jeta amütaghi nwa ọbula, **33** ma Jonatan mūtara ümü ndị ikom abụo: Pelet na Zaza. Ndị a bụ ümü Jerameel. **34** Sheshan mūtara ọtụtụ ümü nwanyị, ma o nweghi nwa nwoke. O nwere otu ohu bụ onye Ijipt, aha ya bụ Jaha. **35** O weere ada ya nwanyị nye odibo ya bụ Jaha, ka o bụru nwunye ya. O mūtara ya otu nwa nwoke aha ya bụ Atai. **36** Atai mürü Netan, Netan mürü Zabad, **37** Zabad amụo Eflal. Nwa Eflal bụ Obed, **38** ma Obed mürü Jehu. Jehu amụo Azaraya. **39** Azaraya bụ nna Helez, Helez mürü Eleasa. **40** Eleasa mürü Sismai, Sismai amụo Shalom. **41** Shalom bụ nna Jekamaya, ebe Jekamaya mürü Elishama. **42** Ümü ndị ikom Caleb nwanne Jerameel bụ Mesha onye bụ okable ya, nna Zif, onye mürü Maresha nna Hebron. **43** Hebron mürü ndị a: Kora, Tapuo, Rekem na Shema. **44** Shema mürü Raham, onye bụ nna Jokean. Rekem mürü Shamai. **45** okable Shamai bụ Maon, onye mürü Bet Zoa. **46** Efaa, iko nwanyị Caleb, mūtaara ya Haran, Moza na Gazez. Haran mūtakwara nwa o kpọro aha ya Gazez. **47** Jadia mūtara ndị ikom ndị a: Regem, Jotam, Gesham, Pelet, Efaa na Shaaf. **48** Maaka, iko nwanyị ozo Caleb nwere mūtaara ya ndị a: Sheba na Tiahana, **49** o mūtakwara Shaaf, onye bụ nna Madmanna, Sheva nna Makbena,

tinyere Gibe. Aha nwa nwanyị Caleb mūtara bụ Aksa. **50** Ndị a bụ ümü Caleb. Ümü Hua, okable Efrata mürü bụ, Shobal, nna Kiriat Jearim, **51** Salma nna Betlehem, na Haref, nna Bet-Gadea. **52** Ümü Shobal nna Kiriat Jearim mürü bụ Haroe, onye mürü okable ndị ikwu Menuhot. **53** Ya mūtakwara ndị ikwu Kiriat Jearim, ndị Itra, ndị Put, ndị Shumat na ndị Mishra. N'ime ndị a ka ndị Zorat na ndị Eshtao si pụta. **54** Salma mūtara ikwu ndị a: Betlehem, ndị Netofa, ndị Atrot Bet Joab, ụfodụ ndị Manaha na ndị Zoa. **55** Ụfodụ ha bụ ikwu ndị ode akwukwọ, ndị bi n'obodo Jabez: ndị Tirait, na ndị Shimea, na ndị Suka. Ndị a niile bụ ndị Ken, ndị sitere n'agbụrụ Hamat, nna ndị ikwu Rekab.

3 Ndị a bụ ümü ndị ikom Devid, ndị amüterü ya mgbe o nọ na Hebron. okable ya bụ Amnon, nke Ahinoam bụ nwanyị Jezril mürü. Nwa ya nke abụo bụ Daniel, onye nne ya bụ Abigel onye Kamel. **2** Nke ato bụ Absalom, nwa Maaka, nwa nwanyị Talmai, bụ eze Geshua. Nke anọ bụ Adonaija, nwa nwoke Hagit **3** Nke ise bụ Shefataya, nwa Abital. Nke isii bụ Itream, nke nwunye ya bụ Egla mürü. **4** Ümü ndị ikom isii ndị a ka a mūtaara Devid na Hebron, ebe o nọ chia dika eze afọ asaa na ọnwa isii. Devid chírị na Jerusalem iri afọ ato na ato. **5** Ndị a bükwa ümü a müterü ya n'ebe ahụ: Shamuia, Shobab, Netan na Solomon. Mmadu anọ ndị a bụ ndị Batsheba nwa nwanyị Amiel mürü. **6** Ndị ozo bükwa Ibha, Elishua, Elifelet, **7** Noga, Nefeg, Jafia, **8** Elishama, Eliada na Elifelet. Ha niile dị itoolu n'önüögugu. **9** Ndị a niile bụ ümü ndị ikom Devid, na-agụnyeghi ümü ndị ikom ndị iko ya nwanyị mūtara. Tama bụ nwanne ha nwanyị. **10** Ndị a bụ ümü Solomon: Rehoboam, na Abija, na Asa, na Jehoshafat, **11** na Joram, na Ahazaya, na Joash, **12** na Amazaya, na Azaraya, na Jotam, **13** na Ehaz, na Hezekaya, na Manase, **14** na Amnon, na Josaya. **15** Ümü ndị ikom Josaya: Johanan nwa mbụ ya, na Jehoiakim nwa ya nke abụo, na Zedekaya nwa ya nke ato, na Shalom nwa ya nke anọ. **16** Ümü Jehoiakim bụ ndị a, Jehoiakin nwa ya, na Zedekaya. **17** Ndị a bụ ümü ndị ikom Jehoiakin, eze ahụ a dötara n'agha: Shealtiel, nwa ya, **18** Malkiram, Pedaya, Shenaza, Jekamaya, Hoshama na Nedabaya. **19** Ümü ndị ikom Pedaya bụ Zerubabel na Shimei. Ümü ndị ikom Zerubabel bụ ndị a: Meshulam na Hananaya. Shelomit bụ nwanne ha nwanyị. **20** E nwekwara ndị ikom ise ozo aha ha bụ Hashuba, Ohel, Berekaya, Hasadaya na Jushab-Hesed. **21** Ümü

Hananaya mürü bu Pelataya na Jeshaya. Jeshaya mürü Refaya; Refaya mürü Anan na Əbadaya, Əbadaya mürü Shekanaya. **22** Umü Shekanaya bu ndị a: Shemaya na umü ya ndị ikom: Hatush, Igal, Bariya, Nearaya na Shafat. Ha dí isii n'önüogugu. **23** Umü Nearaya bu ndị a, Elioenai, Hezekaya na Azrikam. Ha dí ato n'önüogugu. **24** Ndị Elioenai mürü bu ndị a: Hodavaya, Eliashib, Pelya, Akub, Johanan, Delaya na Ananı. Ha niile di asaa n'önüogugu.

4 Ndị ikwu Juda bụ Perez, Hezron, Kami, Hua na Shobal. **2** Shobal mürü Reaya, onye bụ nna Jahat. Jahat bụ nna Ahumai na Lahad, ndị a bụ ndị ikwu Zorat. **3** Ndị a bụ ụmụ Etam: Jezril, na Ishma, na Idbash, aha nwanne ha nwanyị bụ Hazelelponi. **4** Penuel bụ nna Gedoa, Eza bụ nna Husha. Ndị a bụ ụmụ Hua, bụ ọkpara Efrata, nna Betlehem. **5** Ashua nna Tekoa lụrụ ndị nwunye abụo: Hela na Naara. **6** Naara mọtaara ya Ahuzam, na Hefa, na Temeni, na Haahashitari. Ndị a bụ ụmụ ndị ikom Naara. **7** Ụmụ ndị ikom Hela mọtarịa bụ Zeret, Zoha, Etnan **8** na Koz, onye bụ nna Anub na Hazobeba, nakwa nke ikwu Ahahel, nwa Harum. **9** Jabez bụ nwoke a na-asopụrụ karịa ụmụnne ya ndị ikom niile. Nne ya kporo aha ya Jabez, sị, “A mürü m ya n’ihe mgbu.” **10** Jabez tikuru Chineke Izrel mkpu akwa sị ya, “Biko gozie m, mee ka oke ala m saa mbara. Kwere ka aka gi díkwasị m, ma wezuga m site n’ihe mmerụ ahụ ọbụla, ka m si otu a gbanarị ihe mgbu.” Chineke zara ekpere ya meere ya ihe ọ rịọrọ. **11** Kelub, nwanne nwoke Shua mürü Mehia, nna Eshton, **12** Eshton mürü Bet-Raafa, na Pasea, na Tihina. Tihina mürü Ir Nahash. Ndị a niile bụ ndị ikwu Reka. **13** Ụmụ ndị ikom Kenaz mọtarịa bụ, Otniel na Seraya. Otniel amụta Hatat na Meonotai. **14** Meonotai bụ nna Ofra. Seraya bụ nna Joab, Joab bụ nna Ge Harashim. A kporo ha Ge Harashim n’ihi na ha bụ ndị ịnka. **15** Kaleb nwa Jefune mürü Iru, Elaa na Naam. Ma Elaa mürü Kenaz. **16** Ụmụ ndị ikom Jehalelele mürü bụ ndị a: Zif, Zifa, Tiria na Asarel. **17** Ụmụ Ezra bụ Jeta, Mered, Efaa na Jalon. Otu n’ime ndị nwunye Mered lụrụ mọtarịa Miriam, Shamai na Ishba, bụ nna Eshtemoa. **18** Ndị a bükwa ụmụ ndị ikom Bitaya, bụ nwa nwanyị Fero, nke Mered lụrụ. Nwunye ya nke si n’ebu Juda mürü Jered bụ nna Gedoa, Heba nna Soko na Jekutiel nna Zanoa. **19** Ụmụ ndị ikom nwunye Hodia, nwanne nwanyị Naham, bụ nna Keila onye Gam na Eshtemoa onye Maaka. **20** Ụmụ ndị ikom Shimon muru bu Amnon, Rina, Ben-Hanan na Tilon.

Ishi mürü Zohet na Ben-Zohet. **21** Umü Shela nwa Juda mürü bu Ia, nna Leka, Laada, nna Maresha, na ikwu ndi ɔru ikpa ezi akwa ɔcha nö na Bet Ashbea **22** na Jokim, ndi ikom Koziba, na Joash na Saraf, ndi chirji na Moab na Jashubi Lehem. Aha ndi a sitere n'akwükwo akükö mgbe ochie. **23** Ha bu ndi okpü ite, ndi biri na Netaim ya na Gedera. Ha biri n'ebé ahü n'ihi ịrụrụ eze ɔru. **24** Simiɔn mürü Nemuel, Jamin, Jarib, Zera na Shaul. **25** Shaul mürü Shalum nna Mibsam. Mibsam bükwa nna Mishma. **26** Umü Mishma mürü bu Hamuel nwa ya, Zakua nwa ya na Shimei nwa ya. **27** Shimei mürü ndi ikom iri na isii, na ndi inyom isii. Umunne ya ndi ikom enweghi ọtụtụ umü dika ya onwe ya. N'ihi ya, ndi ikwu ya adighị ukwu n'onuogugu dika ndi ozø na Juda. **28** Ha biri na Biasheba, Molada, Haza Shual, **29** Bilha, Ezem, Tolad, **30** Betuel, Homa, Ziklag, **31** Bet-Makabot, Haza-Susim, Bet-Biri na Shaaraim. O bụ ha bi n'obodo ndi a niile tutu ruo n'oge ochichị Devid. **32** Obodo gbara ha gburugburu bụ Etam, Ain, Rimòn, Token na Ashan, obodo ise, **33** tinyere obodo nta niile gbara obodo ndi a gburugburu ruo na Baalat. Ndị a bụ ebe obibi ha. Ha nwekwara akwükwo usoro ọmụmụ. **34** Meshobab, Jamlek, Josha nwa Amazaya, **35** Juel, Jehu nwa Joshibaya, nwa Seraya, nwa Asiel, **36** nakwa Elioenai, Jaakoba, Jeshohaya, Asaya, Adiel, Jesimiɛl na Benaya, **37** na Ziza nwa Shifi, nwa Alon, nwa Jedaya, nwa Shimri, nwa Shemaya. **38** Ndị ikom ndi a e deputara aha ha bụ ndi ndu ikwu ha. Ezinaulo ha mübara nke ukwuu, **39** ha gakwara na mpüta Gedoa n'akükü ọwụwa anyanwụ ndagwurugwu ịchoro igwe anụ ụlo ha ebe ịta nri. **40** Ha chötara ebe ịta ahijia anụ ụlo mara mma, nke sara mbara, nke di juụ, burukwà ebe nsogbu na-adighị. Ufodù n'ime umü Ham ebiela n'ebé ahü na mbụ. **41** Ndị ikom ndi a e dere aha ha n'akwükwo usoro ọmụmụ bijara n'oge Hezekaya na-achị dika eze Juda. Ha busoro umü Ham agha n'ebé obibi ha, busokwa ndi Meunim bi n'ebé ahü agha, bibie ha kpamkpam, dika o di ruo taa. Emesia ha bichiri ebe ahü n'ihi na ebe ịta ahijia nke igwe anụ ụlo ha n'ebé ahü. **42** Ozokwa, narị ndi ikom ise n'ime ndi a si n'obo Simiɔn, ndi ndu ha bụ Pelataya, Nearaya, Refaya na Uziel, umü Ishi busoro obodo ugwu ugwu Sia agha. **43** Ha gburu ndi Amalek fofdụrụ ndu n'ebé ahü, bichie ala ahu ruo taa.

5 Okpara Izrel bu Ruben. Ma n'ihi na o meru ihe ndina nna ya site na idinakwuru nwunye nna

ya, a napurụ ya ọnọdụ ọkpara ya were ya nye ụmụ nwanne ya Josef mütara. N’ihı ya, akwukwó akükó usoro ọmụmụ ụmụ Izrel akpoghị Ruben ọkpara. 2 Ọ bụ ezie na Juda dí ike karịa ụmụnna ya, bùrụkwa eziokwu na onyendu si na Juda püta, maqbụ Josef ka e nyere oke ruuru ọkpara. 3 Ruben, ọkpara Izrel mürü ndị ikom ndị a: Hanok, na Palu, na Hezron, na Kami. 4 Juel mürü Shemaya, nna Gog, Gog mürü Shimei. 5 Shimei mürü Majka, Majka amuọ Reaya. Reaya amuọ Baal. 6 Baal mürü Beera, onye Tiglat-Pilesa eze ndị Asırıa dotara n’agha. Beera bùkwa onyendu ndị Ruben. 7 Ndị ụmụnna ha díka agburụ niile ha si dí, bụ ndị e depütara aha ha díka usoro ọmụmụ ha si dí; Jeiel onyeisi, na Zekaraya, 8 na Bela nwa Azaz nwa Shema, nwa Juel. Ha nwere ebe obibi ha site n’Aroea ruo n’ugwu Nebo, rukwaa Baal-Meon. 9 Ha bụ ndị ozuzu aturu, nwekwa otutu igwe anu ulo. Ọ bùkwa n’akükü ọwụwa anyanwụ, n’onu ọzara rwoo n’osimiri Yufretis ka ha na-azụ ha, n’ihı na anu ulo ha nwere bara ụba na Gilead. 10 N’oge Sol bụ eze Izrel, ụmụ Ruben meriri ndị Haga n’agha, bichie ala ha niile dí n’owụwa anyanwụ Gilead. 11 Umụ Gad bi n’akükü ha site na Bashan ruo Saleka. 12 Juel bụ onyendu na Bashan, Shafam na-esote ya, ya na Janai na Shafat. 13 Ụmụnna ha, ndị bụ ndị ndu ikwu asaa a bụ, Maikel, na Meshulam, na Sheba, na Jorai, na Jakan, na Zia, na Eba. 14 Ndị a bụ ụmụ ndị ikom Abihail, nwa Huri, nwa Jaroa, nwa Gilead, nwa Maikel, nwa Jehishai, nwa Jado, nwa Buz. 15 Ahi nwaa Abdiel, nwa Guni bụ onyeisi n’etiti ụmụnna ya. 16 Ndị Gad nwere ebe obibi na Gilead n’ime Bashan, na n’obodo nta niile gbara ya gburugburu. Ha bikwa n’ebé ahijahia anu ulo na-ata juputara na Sharòn ruo n’ebé oke ala ha kwusirị. 17 E deniere aha ndị a niile n’akwukwó usoro ọmụmụ n’oge Jotam bụ eze Juda, na n’oge Jeroboam bụ eze Izrel. 18 Ndị Ruben na ndị Gad, na ọkara ebo Manase nwere iri puku mmadụ ano na ano na narị asaa na iri isii ndị jikeere ije agha, ndị dí ike, ndị a zụrụ iji ọta na mma agha, na ụta ibu agha. 19 Ha busoro ndị Haga, na Jetua, na Nafish na ndị Nodab agha. 20 E nyere ha aka ibuso ha agha, Chineke nyefere ndị Haga na ndị niile na-enyere ha aka n’aka ha, n’ihı na ha kpokuru ya n’oge ọgu ahụ. Ọ zara ekpere ha n’ihı na ha tükwasirị ya obi. 21 Ha ji ike chikorọ anu ulo ndị Haga, dí iri puku ịnyinya kamel ise, narị puku aturu abuọ na iri puku ise, puku ịnyinya ibu abuọ. Ha dökpukwara narị puku ndị mmadụ n’agha. 22 E

gbukwara otutu ndị mmadụ n’ihı na agha ahụ bụ nke Chineke lürü n’onwe ya. Ha bichiri ala ahụ tutu rwoo mgbe a dörper Izrel niile n’agha. 23 Ọkara ebo Manase dí ukwuu n’onuogugu; ha nwere ebe obibi ha site n’ala Bashan ruo Baal-Hemon, ya bụ, rwoo Senia, ugwu Hemon. 24 Ndịsi ikwu ha niile bụ ndị a: Efaa, Ishi, Eiel, Azriel, Jeremaya, Hodavaya na Jadiel. Ndị a niile bụ dimpka n’agha, ndị a ma ama na ndịsi ezinaulọ. 25 Ma ha bụ ndị na-ekwesighị ntukwasị obi nye Chineke nna nna ha. Kama ha merụrụ onwe ha site n’ife chi niile nke ndị bi n’ala ahụ na mbụ, bụ ndị Chineke lara n’iyi n’ihı ha. 26 N’ihı nke a, Chineke nke Izrel kpaliri mmụpụ Pul, bụ eze Asırıa (ya bụ Tiglat-Pilesa eze ndị Asırıa), ka o bilie megide ndị Ruben, ndị Gad na ọkara ebo Manase, dota ha n’agha, buru ha gaa Hala, na Hoboa, na Hara na osimiri Gozan, ebe ha nọ rwoo taa.

6 Livayı mürü ndị a: Geshon, Kohat na Merari. 2 Kohat mürü Amram, Izha, Hebron na Uziel. 3 Amram mürü Erón, Mosis na Miriam. Erón mürü Nadab, Abihu, Elieza na Itama. 4 Elieza mürü Finehaz; Finehaz abụrụ nna Abishua 5 Abishua bụ nna Buki, Buki abụrụ nna Uzi. 6 Uzi mürü Zerahaya, Zerahaya amuọ Meraiot. 7 Meraiot mürü Amaraya, Amaraya amuọ Ahitub. 8 Ahitub mürü Zadok, Zadok amuọ Ahimaaz. 9 Ahimaaz mürü Azaraya, Azaraya amuọ Johanan. 10 Johanan mürü Azaraya ọ bụ ya bụ onye ahụ bụ onye nchukwu ukwu ahụ Solomon wuru na Jerusalem. 11 Azaraya mürü Amaraya, Amaraya amuọ Ahitub. 12 Ahitub mürü Zadok, Zadok amuọ Shalum. 13 Shalum mürü Hilkaya, Hilkaya amuọ Azaraya. 14 Azaraya mürü Seraya, Seraya amuọ Jehozadak, 15 A dotara Jehozadak n’agha mgbe Onyenwe anyị mere ka Nebukadneza dökpuṇu ndị Juda na Jerusalem n’agha. 16 Umụ ndị ikom Livayı bụ, Geshon, Kohat na Merari. 17 Geshon mürü Libni na Shimei. 18 Umụ Kohat bụ Amram, Izha, Hebron, na Uziel. 19 Merari mütara Mahali na Mushi. Ndị a bụ ikwu Livayı ndị e depütara díka aha nna ha si dí. 20 Ikwu Geshon bụ Libni, Jahat, Zima, 21 Joa, Ido, Zera na Jeaterai. 22 Ikwu Kohat bụ Aminadab, Kora, Asja, 23 Elkenna, Ebiasaf, Asja, 24 Tahat, Uriel, Uzaya na Shaul. 25 Umụ ụmụ Elkenna bụ Amasai na Ahimot. 26 Umụ ụmụ Ahimot bụ Elkenna, Zofai, Nahat, 27 Eliab, Jeroham, Elkenna na Samuel. 28 Umụ Samuel bụ Juel, ọkpara ya, na Abija nke abuọ. 29 Umụ ụmụ Merari bụ Mahali, Libni, Shimei, Uza, 30 Shimea, Hagiya na Asaya. 31 Ndị a bụ ndị ikom Devid

hoputara nye ɔru ilekota ndi ɔbu abu n'ulø Onyenwe anyi mgbe e bubatara igbe ogbugba ndu n'ebe ahü. **32** Ha jere ozi ịbü abu ha n'ihi ulø ikwu, ya bụ, ulø nzute, tutu ruo mgbe Solomon wuchara ulonso Onyenwe anyi na Jerusalem. Ha jere ozi ha dikä usoro ije ozi ha si di. **33** Ndị a bụ ndi ikom ahü jere ozi, ha na ụmụ ha ndi ikom: Site n'ikwu Kohat: Heman, ɔbu abu. Ndị a bụ nna nna ya ochie: Juel, nwa Samuel, **34** nwa Elkena, nwa Jeroham, nwa Eliel, nwa Toa, **35** nwa Zuf, nwa Elkena, nwa Mahat, nwa Amasai, **36** nwa Elkena, nwa Juel, nwa Azaraya, nwa Zefanaya, **37** nwa Tahat, nwa Asia, nwa Ebiasaf, nwa Kora, **38** nwa Izha, nwa Kohat, nwa Livayi, nwa Izrel. **39** Asaf onye na-enyere Heman aka, na-eje ozi n'akukụ aka nri ya. Ndị bụ nna nna ya ochie bụ ndi a: Berekaya, nwa Shimea, **40** nwa Maikel, nwa Baaseya, nwa Malkija, **41** nwa Etni, nwa Zera, nwa Adaya, **42** nwa Etan, nwa Zima, nwa Shimei, **43** nwa Jahat, nwa Geshom, nwa Livayi. **44** Onye օzօ na-enyere Heman aka bụ Etan, onye ikwu Merari. Ọ na-anø n'aka ekpe ya. Ndị bụ nna nna ochie Etan bụ ndi a, Kishi, nwa Abdi, nwa Maluk, **45** nwa Hashabaya, nwa Amazaya, nwa Hilkaya, **46** nwa Amzi, nwa Bani, nwa Shema, **47** nwa Mahali, nwa Mushi, nwa Merari, nwa Livayi. **48** Umunna ha ndi Livayi ụfodụ ka e tinyere n'orù dì iche iche n'ulø ikwu, bụ ulø Chineke. **49** Ma Eròn na ụmụ ụmụ ya bụ ndi chürü aja onyinye n'elu ebe ịchụ aja nke aja nsure ɔkü, nakwa n'elu ebe ịchụ aja ihe na-esi isi ụtø, nke metutara ɔru ije ozi niile n'ime Ebe ahü Kachasị Nso, na-ekpuchikwara Izrel mmehie niile ha, n'usoro dikä ihe niile si dì nke Mosis ohu Chineke nyere n'iwu. **50** Umụ ụmụ Eròn bụ Elieza, na Finehaz, na Abishua, **51** na Buki, na Uzi, na Zerahaya, **52** na Meraiot, na Amaraya, na Ahitub, **53** na Zadök, na Ahimaaz. **54** Ndị a bụ ala na obodo dì iche iche umụ Eròn ketara, nke e nyere ikwu Kohat, umụ ụmụ Eròn, n'ihi na ọ bụ ha ka e bu uzø kenyé oke site n'ife nza. **55** Hebròn, n'ime Juda, ya na ala ịta nri anụ ulø niile dì ya gburugburu. **56** Ma ala ubi na obodo nta niile gbara Hebròn gburugburu ka e nyere Caleb nwa Jefune. **57** Ya mere e nyere umụ ụmụ Eròn Hebròn (obodo mgbabä), na Libna, na Jatia, na Eshtemoa, **58** na Hilen, na Debia, **59** na Ashan, na Juta, na Bet-Shemesh, tinyere ebe ịta nri nke anụ ulø ha. **60** Site n'ebu Benjamin e nyere ha obodo Gibion, Geba, Alemet, na Anatot, tinyere ebe ịta nri nke anụ ulø ha. Obodo ndi a, nke e kere n'etiti ndi ikwu Kohat, dì iri na otu n'önüogugu. **61** E fere nza tupu e nye ndi

fodurụ n'ime ikwu Kohat obodo iri site n'ala okara ebo Manase. **62** E fekwara nza nye agburụ niile dì n'ikwu Geshom obodo iri na ato na Bashan, site n'ala ebo Isaka, na Asha, na Naftalị, na agburụ niile dì n'ikwu Manase. **63** E fekwara nza nye ikwu Merari obodo iri na abuọ site n'ala ebo Ruben, na Gad, na Zebulon. **64** Otu a ka ndi Izrel si nye ndi Livayi obodo ndi a na ebe ịta nri nke anụ ulø dì. **65** Site n'ebu Juda, na Simion, na Benjamin ka e si kenyé ha obodo ndi ahü a kpörö aha ha na mbu. **66** E sitere n'ala ndi ebo Ifrem kenyé ụfodụ n'ime ndi agburụ Kohat obodo ụfodụ. **67** N'ala ugwu ugwu Ifrem e kenyere ha Shekem (obodo mgbabä), na Gaza, **68** na Jokmeam, na Bet-Horon, **69** na Ajalon, na, Gat Rimon, tinyere ebe ịta nri nke anụ ulø gbara ya gburugburu. **70** Site n'okara ebo Manase, ndi Izrel nyere ndi ikwu Kohat fodurụ obodo ndi a: Anea na Bileam, tinyere ala ebe ịta nri anụ ulø ha. **71** Ndị Geshom natara obodo ndi a: Site n'agburụ okara ebo Manase ha natara Golani, nke di na Bashan, na Ashtarot, tinyere ebe ịta nri nke anụ ulø ha. **72** Ebo Isaka nyere ha Kedesh, Daberat, **73** Ramot na Anem, tinyere ebe ịta nri anụ ulø niile dì ha gburugburu. **74** Ebo Asha nyere ha Mashal, Abdon, **75** Hukçok na Rehob, tinyere ebe ịta nri anụ ulø niile dì ha gburugburu. **76** Ebo Naftalị nyere ha Kedesh n'ime Galili, Hamon na Kiriatem, tinyere ebe ịta nri nke anụ ulø ha. **77** Ndị ebo Zebulon nyere ụmụ Merari ndi Livayi fodurụ ala ndi a: Jokneam, Kata, Rimon na Taboa, tinyere ebe ịta nri anụ ulø ha. **78** Ma n'ofe osimiri Jodan, n'owuwa anyanwu obodo Jeriko, ndi ebo Ruben nyere ha obodo Beza dì n'ozara, nyekwa ha Jahaz, **79** Kedemot na Mefaat, tinyere ebe ịta nri nke anụ ulø ha niile. **80** Ndị ebo Gad nyere ha Ramot nke Gilead, Mahanaim, **81** Heshbon na Jeza, tinyere ebe ịta nri nke anụ ulø ha niile.

7 Isaka mürü ụmụ anō: Tola, na Pua, na Jashub, na Shimron. **2** Umụ Tola ndi ghoro ndiisi ezi bụ ndi a: Uzi, na Refaya, na Jeriel, na Jamai, na Ibsam, na Samuel. N'oge Devid bụ eze, ọnụogugu ndi agha sitere n'etiti ha dì iri puku abuọ na abuọ, na narị isii. **3** Uzi mürü Izrahaya. Izrahaya amüta ndi a: Maikel, Obadaya, Juel na Ishaya. Ha niile bükwa ndiisi ikwu ha. **4** Ndị bụ ndi agha n'etiti ụmụ ụmụ ha n'oge Devid bụ eze ruru iri puku ato na isii, n'ihi na ha niile lürü ọtụtụ ndi inyom, muo ọtụtụ ụmụ. **5** Umunne ha bụ ndi na-alụ agha bụ ndi agburụ Isaka dì iri

puku asato na asaa n'önüögugu, dika e depütara aha ha n'akwükwo usoro ümümü. **6** Benjamin mürü ndi ikom ato: Bela, Beka na Jediael, **7** Bela mürü ümü ise: Ezbon, Uzi, Uziel, Jerimot na Iri. Ha niile bu ndjisi ezi. Önüğugu ndi agha ha di iki puku abuo na abuo na iri ato na anö. E dekwara aha ndi a niile n'akwükwo usoro ümümü. **8** Ümü ndi ikom Beka mürü bu Zemira, Joash, Elieza, Elionai, Omri, Jeremot, Abija, Anatot na Alemet. **9** Akwükwo ebe e dere usoro ümümü ha depütara aha ndjisi ezinaulö, na iri puku ndi agha abuo na narı abuo. **10** Jediael mürü otu nwa nwoke: aha ya bu Bilhan. Ümü Bilhan bu Jeush, Benjamin, Ehud, Kenaana, Zetan, Tashish na Ahishaha. **11** Ümü ndi ikom Jediael ndi a bu ndjisi ezinaulö. E nwere n'etiti ha ndi agha önüögugu ha di puku iri na asaa na narı abuo, ndi no na njikere ibu agha. **12** Ndji Shupim na ndi Hupim bu ümü ümü Er ebe ndi Hushim bu ümü ümü Aha. **13** Ümü Naftalı mütara bu Jaziel, Guni, Jeza na Shalom bu ümü Bilha. **14** Ümü Manase: Asriel, onye iko ya nwanyi bu onye Aram mütara, na Makia. Makia bu nna Gilead. **15** Makia sitere n'etiti ndi Hupim na Shupim luo nwunye. Aha nwanne ya nwanyi bu Maaka. Otu onye ozö si n'agburu Manase bu Zelofehad, onye mütara naanı ümü ndi inyom. **16** Maaka nwunye Makia mütara otu nwa nwoke o gürü Peresh. Aha nwanne ya bu Sheresh, onye mütara Ülam na Rakem. **17** Nwa nwoke Ülam mütara bu Bedan. Ndji a bu ümü Gilead, nwa nwa Makia, nwa Manase. **18** Hamoleket, nwanne nwanyi Makia mürü Ishod, Abieza na Mahla. **19** Shemida mürü ümü ikom ndi a: Ahian, Shekem, Liiki na Aniam. **20** Ümü Ifrem bu Shutela, Bered, Tahat, Eleada, Tahat **21** na Zabad nwa ya, na Shutela nwa ya. Eza na Elead bu ndi gara içikorö anu ulö ndi Gat, ndi ikom nwe obodo ahü jidere ha gbuo ha n'ebé ahü. **22** Ifrem nna ha ruru üju nke ukwu n'ihi önwu ha, ma ümünnna ya kasiri ya obi. **23** Mgbe nwunye ya mürü nwa nwoke ozö, o kpörö aha ya Beriya, nke pütara, Ihe ndaba ojö, n'ihi önwu Elead na Eza. **24** Aha nwa Ifrem nke nwanyi bu Sheera. Sheera bu onye wuru akükü ugwu na ndjida Bet-Horon, wuokwa Uzen-Sheera. **25** Ndji a bükwa ümü Ifrem: Refa, nna Reshef, onye bu nna Tela. Tela bu nna Tahan, **26** onye bu nna Ladan, Ladan bu nna Amihud, onye bu nna Elishama. **27** Elishama bu nna Nun, onye bu nna Joshua. **28** Betel na obodo ndi ozö gbara ya gburugburu, ya bu Naaran, n'akükü ównwu anyanwu, na Gaza na obodo nta ya, ndi di n'odjida anyanwu, na

Shekem, na obodo ndi ozö, tutu ruo Aya, na obodo nta ya niile, so n'ala ha. **29** Ümü Manase, nwa Josef, nwa nwa Izrel, bikwa n'obodo ndi a di n'oke ala ha: Bet-Shan, na Teanak, na Megido, na Doa, tinyere obodo nta ha niile. **30** Asha mürü ndi a: Imna, Ishva, Ishvi na Beriya. Nwa ya nwanyi bu Sera. **31** Beriya amüta ndi a: Heba na Malkiel, onye bu nna Biazait. **32** Heba bu onye mürü Jaflet, Shoma na Hotam. Nwanne ha nwanyi bu Shua. **33** Ümü Jaflet mürü bu Pasak, Bimhal na Ashvat. Ndji a bu ümü Jaflet. **34** Shoma amüa Ahi, Roga, Huba na Aram. **35** Nwanne ya nwoke Helem mürü Zofa, Imana, Shelesh na Amal. **36** Zofa amüta ndi a: Sua, Hanefa, Shual, Beri, Imra, **37** Beza, Hod, Shama, Shilsha, Itran na Beera. **38** Jeta mütara Jefune, Pispa na Ara. **39** Ula amüta Ara, Haniel na Rizia. **40** Ümü ümü Asha ndi a niile bu ndjisi ezi, ndi a sara anya na mmiri hopüta, ndi bu dimkpa n'agha, ndi ndu a ma ama. Önüğugu ndi ha tozuru ije agha di puku iri abuo na isii, ndi e depütara aha ha n'akwükwo usoro ümümü.

8 Benjamin mütara ümü ndi ikom ise. Aha ha n'usoro dika e si müo ha bu: Bela nke mbu, nke abuo Ashbel, nke ato Ahara, **2** nke anö Noha, na nke ise Rafa. **3** Ndji ikom Bela mürü bu Aada, Gera, Abihud, **4** Abishua, Neeman, Ahoa, **5** Gera, Sheufan na Huram. **6** Ümü Ehud ndi bu ndjisi ezinaulö na Geba, ndi bükwa ndi e si na Geba chüpü mee ka ha gaa biri na Manahat bu ndi a: **7** Neeman, Ahija na Gera, onye chüpü ha na onye bükwa nna Uza na Ahihud. **8** A mütara Shaharaim ümü ndi ikom na Moab mgbe o gbachara ndi nwunye ya abuo bu Hushim na Baara alükwaghị m. **9** Nwunye ya Hodesh mütara Jobab, Zibja, Mesha, Malkam, **10** Jeuz, Sakia na Miama. Ndji a bu ümü ya ndi ikom, ndi bükwa ndjisi ezi. **11** Tupu o chüpü nwunye ya Hushim, o mutaara ya Abajtub, na Elpaal. **12** Elpaal mürü ndi a: Eba, Misham, Shemed (onye wuru obodo Ono na Lod, na obodo nta gbara ha gburugburu). **13** Ümü ya ndi ozö bu Beriya, na Shema, ndi bu ndjisi ezinaulö ndi bi n'Aijalon. O bu ha chüpü ndi Gat site n'obodo ahü. **14** Beriya mürü Ahio, Shashak, Jeremot, **15** Zebadaya, Arad, Eda, **16** Maikel, Ishpa na Joha, ndi a bu ümü ndi ikom Beriya. **17** Zebadaya, Meshulam, Hizki, Heba, **18** Ishmerai, Izlaya na Jobab bu ümü Elpaal. **19** Jakim, Zikri, Zabdi, **20** Elenai, Zileta, Eliel, **21** Adaya, Beraya na Shimrat bu ümü Shimei. **22** Ishpan, Eba, Eliel, **23** Abdon, Zikri, Hanan,

24 Hananaya, Elam, Antotija, **25** Ifdeya na Penuel bù ụmụ ndị ikom Shashak. **26** Jeroham mürü Shamsherai, Sheharaya, Atalaya, **27** Jaareshaya, Ilajia na Zikri bù ụmụ ndị ikom Jeroham. **28** Ndị a niile bù ndịsi ezi, ndị ndu, ndị bi na Jerusalem, ndị e depütara aha ha n'akwukwò usoro ọmụmụ. **29** Jeiel nna Gibion biri na Gibion. Aha nwunye ya bù Maaka. **30** Ọ mürü Abdon, ọkpara ya, Zua, Kish, Baal, Nea, Nadab, **31** Gedoa, Ahio na Zeka **32** na Miklot, onye bù nna Shimea. Ha onwe ha bikwa ndị ụmụnna ha nso na Jerusalem. **33** Nea mürü Kish, nna Söl. Ma Söl mürü Jonatan, Malkishua, Abinadab na Esh-Baal. **34** Jonatan mürü nwa nwoke a na-apkọ Merib-Baal, nna Maiķa. **35** Ụmụ Maiķa mürü bù, Piton, Melek, Tarea na Ehaz. **36** Ehaz amụọ Jehoada nna Alemet, Azmavet na Zimri. Zimri mürü Moza. **37** Moza mürü Binea, nna Rafa, nna Eleasa, nna Azel. **38** Azel mürü ụmụ ndị ikom isii ndị a: Azrikam, Bokeru, Ishmel, Shearaya, Ọbadaya na Hanan. Ndị a bù ụmụ ndị ikom Azel. **39** Eshek nwarne nwoke Azel mürü ndị ikom ato: UrlParser, ọkpara ya na Jeush, na Elifelet. **40** ỤmụUrlParser bù dike na dimkpa ndị a zùrụ igba ụta. Ọnụogugu ụmụ ha na ụmụ ụmụ ha dì otu narị na iri mmadu ise, 150. Ha niile sikwa n'ebu Benjamin.

9 E dere usoro ọmụmụ ụmụ Izrel niile n'ime akwukwò ndị eze Izrel na Juda. Emesia, a dotoro ha n'aghaburu ha gaa Babilon n'ihi ekwesighị ntukwasị obi ha. **2** N'ime ndị a, ndị bù ụzọ lọta bịa birikwa n'ihe onwunwe ha n'obodo nke aka ha bù ụfodụ ndị Izrel, na ndị nchüaja, na ndị Livayı, na ndị na-eje ozi n'ulonṣo ukwu. **3** Ndị si n'ebu Juda, na Benjamin, na Ifrem na Manase lọta bịa biri na Jerusalem bù ndị a: **4** Utai nwa Amihud, nwa Omri, nwa Imri, nwa Bani, onye ikwu Perez, nwa Juda. **5** N'ezinaulö Shilo: Asaya nwa mbụ ya na ụmụ ya ndị ikom. **6** Ụmụ Zera, Jeuel so n'ime ha. Ọnụogugu ndị Juda niile lötara dì narị isii na iri itoolu. **7** Ụmụ Benjamin: Salu nwa Meshulam, nwa Hodavaya, nwa Hasenua; **8** na Ibneia nwa Jeroham; Elaa nwa Uzi, nwa Mikri; na Meshulam nwa Shefataya, nwa Reuel, nwa Ibniya. **9** Ha niile bù ndịsi ezi. Ọnụogugu ndị Benjamin niile lötara ndị e dere aha ha n'akwukwò usoro ọmụmụ ha, dì narị itoolu na iri ise na isii. **10** Ndị nchüaja: Jedaya, Jehoiarib na Jakin; **11** Azaraya nwa Hilkaya, nwa Meshulam, nwa Zadök, na Meraiot, nwa Ahitub. Azaraya bù onye na-elekota ulonṣo ukwu Chineke. **12** Ndị nchüaja ọzọ lötaranụ bù Adaya nwa Jeroham, nwa Pashua, nwa Malkija. Onye ọzọ bù Maasai nwa Adiel, nwa Jazera, nwa Meshulam nwa

Meshilemit, nwa Imea **13** Ọnụogugu ndị nchüaja lötaranụ bù otu puku na narị asaa, na iri isii. Ha niile bükwa ndịsi ezinaulö, ndị tozuru etozu iрю oru ha, ndị oru ha bù ije ozi n'ulonṣo Chineke. **14** Ndị Livayı: Shemaya nwa Hashub, nwa Azrikam, nwa Hashabaya onye ikwu Merari. **15** Bakbaka, Heresh, Galal, na Matanaya nwa Mika, nwa Zikri, nwa Asaf; **16** Ọbadaya nwa Shemaya, nwa Galal, nwa Jedutun; na Berekaya nwa Asa, nwa Elkena onye biri n'obodo nta ndị Netofa. **17** Ndị nche ọnụ ụzọ ulonṣo si n'ebu Livayı: Shalum, onyeisi ha, Akub, Talmon, Ahiman na ụmụnna ha. **18** Ha nō ruo ugbu a n'onụ ụzọ ama Eze, n'akụkụ ọwụwa anyanwu. Ha bù ndị nche ọnụ ụzọ ama si n'omụma ụlo nke ndị Livayı. **19** Shalum bù nwa Kore, na nwa nwa Ebiasaf na Kora. Ya na ụmụnna ya ka ọ bù oru ha ilekota ebe a na-eje ozi, na ọnụ ụzọ ulonṣo ukwu ahụ díka nna nna ha lekötara, cheekwa ụlo nzute Onyenwe anyị nche. **20** Finehaz nwa Elieza bù onyeisi ndị mbụ rürü oru a na mgbe ochie, Onyenwe anyị nonyekwaara ya. **21** Mgbe ahụ, Zekaraya nwa Meshelemaia bù onye na-elekota ọnụ ụzọ e si abata n'ime ụlo ikwu. **22** Ọnụogugu ndị na-eche ọnụ ụzọ nche n'oge ahụ bù narị abụo na iri na abụo. E depütara aha ha n'akwukwò usoro ọmụmụ nke obodo nta ha. Ndị nche ọnụ ụzọ ama ndị a bù ndị Devid na Samuel onye amụma hopyutara nye ha ọnodu a n'ihi na-atukwasiri ha obi. **23** Ha na ụmụ ụmụ ha ka e tinyere ya n'aka iché ụlo nzute Onyenwe anyị nche. **24** Ha na-eche akụkụ anọ ya niile, ọwụwa anyanwu, ọdịda anyanwu, ugwu na ndịda. **25** Ubochi asaa ka ha na-anọ n'orụ a. Emesia, ụmụnna ha na-abia gbanwe ha. Ya mere, ha na-agbanwe onwe ha ubochi asaa asaa. **26** Ma ndịsi nche ọnụ ụzọ ama anọ ndị ahụ bù ndị Livayı ka esitere n'itukwasị obi nyefee oru ilekota ime ụlo niile nakwa ụloakụ niile dì n'ime ụlo Chineke n'aka. **27** Ha na-eche nche gburugburu ulonṣo Chineke abalị niile, n'ihi na ọ bù ha ka ọ dì n'aka iché ya nche. Ọ bükwa ha ka e nyefere oru imeghe ya ụtụtụ niile. **28** Ụfodụ n'ime ha ka ọ dì n'aka ilekota ngwongwo e ji achu aja. Ha na-agụ ya ọnụ mgbe ọbula e webatara ya, na mgbe ọbula a na-ewepụ ya. **29** Ndị ọzọ na-elekota ihe niile e ji chọgo ulonṣo ahụ mma, ya na utu oka, na mmanya, na ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ, na ụda dì iché iché. **30** Ma ọ bù ndị nchüaja ndị ọzọ ka e nyere oru ịsu, igwakota na ikpukota ụda na ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ. **31** Matitaia, onye Livayı, ọkpara Shalum, onye ikwu Kora, ka esitere na ntukwasị obi

nyefee ya ɔrụ ime achịcha onyinye. **32** Ụfodụ n'ime ndị ikwu Kohat ka ọ dị n'aka ime achịcha purụ iche, a na-adokwasị n'elu tebul, n'ubochị izuike niile. **33** Ndị ọbu abụ, ndị bụ ndịsi ezinailo ndị Livayị na-anogide n'ime ọnụlo ndị dị n'ulonṣo ukwu n'ihi na e kweghi ka ha rụo ɔrụ ọzọ ebe ọ bụ na ha na-arụ ɔrụ ibụ abụ ehihie na abalị niile. **34** Ha niile bụ ndịsi ezinailo n'ebو Livayị. Ndị ndu dịka e deputztakwara aha ha n'akwukwọ usoro ọmụmụ. Ha bikwa na Jerusalem. **35** Jeiel nna Gibion bụ na Gibion ka o bi, Aha nwunye ya bụ Maaka. **36** O mṛu Abdon, ọkpara ya, Zua, Kish, Baal, Nea, Nadab, **37** Gedoa, Ahio, Zekaraya na Miklot. **38** Miklot bụ nna Shimeam. Ha onwe ha sokwa ụmụnna ha biri na Jerusalem. **39** Nea mṛu Kish nna Sol, onye bụ nna Jonatan, Malkishua, Abinadab na Esh-Baal. **40** Jonatan mṛu Merib-Baal nna Maiķa. **41** Maiķa mṛu Piton, Melek, Tahrea na Ehaz. **42** Ehaz mṛu Jada. Jada bụ nna Alemet, Azmavet na Zimri. Zimri mṛu Moza. **43** Moza mṛu Binea, nna Refaya, nna Eleasa, nna Azel. **44** Azel mṛu ụmụ isii: Azrikam, Bokeru, Ishmel, Shearaya, Obadaya na Hanan. Ndị a bụ ụmụ ndị ikom Azel.

10 N'oge a ndị Filistia lịsoro ndị Izrel agha, ndị Izrel si n'ihi ha gbaa ọso, ma ọtụtụ n'ime ha nwụru n'ugwu Gilboa. **2** Ndị Filistia ji ike chuso Sol na ụmụ ya. Ha gburu ụmụ ya ndị ikom, Jonatan, Abinadab na Malkishua. **3** Agha ahụ siri ike nke ukwu megide Sol, mgbe ndị na-agba ụta chukwutere ya ha merụrụ ya ahụ. **4** Sol gwara onye na-ebu ngwa agha ya, sị, "Mịputa mma agha gi, were ya magbụo m ka ndị a na-ebighị ugwu ghara ịbia jiri m mee ihe egwuregwu." Ma onye na-ebu ngwa agha ya ekweghi, n'ihi ọnọdu oke egwu. N'ihi ya, Sol were mma agha nke ya, dakwasị n'elu ya. **5** Mgbe onye na-ebu ihe agha Sol hụrụ na ọ nwụola, ya onwe ya dakwasikwara n'elu mma agha nke ya, nwụoķwa. **6** Ya mere, Sol na ụmụ ya ndị ikom ato nwụru, ndị niile si n'ulọ ya nwụkwarra n'otu mgbe ahụ. **7** Mgbe ndị Izrel niile nọ na ndagwurugwu hụrụ na ndị agha agbaala ọso, na Sol na ụmụ ya ndị ikom anwụola, ha hapụrụ obodo ha niile gbaapụ ọso. Ndị Filistia bịa kware bichie n'ime ha. **8** N'echi ya, mgbe ndị Filistia bịara iyipụ ndị nwụru anwụ ihe ha ga-achikorop, ha hụrụ ozu Sol na nke ụmụ ya ndị ikom ka ha tögbo n'ugwu Gilboa. **9** Ha iyipụrụ ya ihe niile oyị, buru isi ya na ihe agha ya, zipükwa ndị ozi gara n'ala ndị Filistia niile ikwusa akụkị ihe

mere nye ndị ha niile na arụsi ha niile. **10** Ha tinyere ihe agha ya n'ulọ chi ha, kwubakwa okpokoro isi ya n'ulọ Dagon. **11** Mgbe ndị Jebesh Gilead niile nṣuru ihe ndị Filistia mere Sol, **12** ndị ikom ha niile bụ ndị dimkpa, biliri gaa buru ozu Sol na ụmụ ya, bulata ha na Jebesh. Ha liri ọkpukpụ ha n'okpuru osisi ukwu di na Jebesh, buo ọnu ubochị asaa. **13** Sol nwụru n'ihi ekwesighị ntukwasị obi ya nye Onyenwe anyị, o debeghi okwu Onyenwe anyị, karisịa, ọ gara na nke onye na-ajụ mmụo ojọq ase, n'ihi ijụta ya ase, **14** ma ọ jughị ase site n'ọnụ Onyenwe anyị. Ọ bụ nke a mere Onyenwe anyị ji gbuo ya, were alaeze ya nyefee Devid nwa Jesi n'aka.

11 Ndị Izrel niile gbakötara bịa kware Devid na Hebron si ya, "Lee, ọkpukpụ gi na anụ ahụ gi ka anyị bụ. **2** N'oge gara aga, ọ bùladị mgbe Sol bụ eze, ọ bụ gi duuru ndị agha Izrel n'ogu niile, ma ọpụpụ ma mbata. Onyenwe anyị bụ Chineke gi, sịrị gi, 'I gazaru ndị m, bụ Izrel, i ga-abukwa onye ga-achị ha.'" **3** Mgbe ndị okenye Izrel niile bịa kware eze Devid na Hebron, ya na ha gbara ndị n'ihi Onyenwe anyị na Hebron. Ha tere ya mmanụ ịbü eze Izrel, dịka Onyenwe anyị kwere na nkwa site n'ọnụ Samuel. **4** Devid na ndị Izrel zoqo ije garuo Jerusalem nke bụ Jebus. Ma ndị Jebus bi n'ebe ahụ, **5** gwara Devid sị, "I gaghị abata n'ebe a." N'agbanyeghi okwu ndị a, Devid dotara ebe ahụ e wusiri ike nke Zayon n'agha, ya bụ obodo Devid. **6** Devid ekwuolarị sị, "Onye ọbụla buru ụzo buo agha megide ndị Jebus ga-abụ onyeisi ọchịaghị ndị agha." Joab nwa Zeruaya bụ onye mbụ gara, n'ihi ya, o nwetara ike ịbü ọchịaghị. **7** Devid biiri n'ebe ahụ e wusiri ike. Ọ bụ nke a mere e ji akpo ya obodo Devid. **8** O wuru obodo gburugburu ya, site na Milo ruo na mgbidi gbara ya gburugburu. Ma Joab wuzikwara akụkụ obodo ahụ nke fofurụ. **9** Ma Devid gara n'ihi na-adị ukwu karịa, n'ihi na Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, nonyeere ya. **10** Ndị a bụ ndịsi ndị dike n'etiti ndị agha Devid. Ha na ndị Izrel niile nyere ịchị eze Devid ezi nkwoado ime ka ọchịchị ya ruo n'akụkụ niile nke ala ahụ, dịka Onyenwe anyị kwere na nkwa. **11** Nke a bụ ndekọ ọnụogugu ndị dike n'agha Devid nwere: Jashobeam, onye Hakmon, bụ onyeisi n'etiti ndịsi ndị ọzọ. O weliri ube ya megide narị ndị ikom ato, bụ ndị o gburu n'otu mgbe ibu agha. **12** Onye nke na-eso ya bụ Elieza nwa Dodayi, onye Ahohi, onye bụ otu n'ime ndị dike ato ndị ahụ. **13**

Ya na Devid nō na Pas Damin mgbe ndī Filistia zukorō n'ebē ahū ibu agha. N'otu ebe, nke e nwere otu ubi juputara n'ōka balī, ma ndī agha Izrel si n'ōgbō agha gbatu qos n'ihi ndī Filistia. **14** Ma ha were onodū ha n'etiti ubi ahū, ha naputara ya, tigbuo ndī Filistia niile ahū. Onyenwe anyi nyere mmeri dī ukwuu. **15** Mmadu ato n'ime iri ndiisi agha ato ahū jekwuru Devid na nkume dī n'ogba Adulam, na mgbe otu ndī Filistia mara ụlo ikuw ha na Ndagwurugwu Refaim. **16** Ma Devid nō n'ebē ahū ewusiri ike n'oge ahū, ma onodū ndī agha ndī Filistia dī na Betlehem. **17** Aguu mmiri gurū Devid nke ukwuu, o sị, "O ga-amasi m ma ọ buru na o nwere onye ga-ekunye m mmiri ọnụnụ site n'olulu mmiri dī nso n'ọnụ ụzo ama Betlehem!" **18** Ya mere, ha ato wakpuru ọmụma ụlo ikuw ndī Filistia, seta mmiri site n'olulu mmiri ahū dī n'akukụ ọnụ ụzo ama Betlehem, bulatara ya Devid. Ma Devid juri iñu ya, kama ọ wufuru ya n'ala dika onyinye nye Onyenwe anyi, kwuo sị, **19** "Chineke ekwela ka m mee nke a. M ga-añu ọbara ndī ikom a, bụ ndī ji ndu ha chọ aja n'ihi ikute mmiri a?" N'ihi na ha ji ndu ha chọ aja iga kute ya, Devid ekweghi añu ya. Nke a bụ ụdi ike dike ato ahū kpara. **20** Abishai, nwanne Joab bụ onyeisi ndī ikom ato ahū. O weliri ube ya megide narị ndī ikom ato, tigbukwaa ha niile. N'ihi nke a, ọ ghoro onye a ma ama dika mmadu ato ndī a. **21** N'etiti mmadu ato ahū, a na-asopuru ya karja, ọ ghoro onyeisi ha. Ọ bụ ezie na-agunyeghi ya dika otu onye n'ime ha. **22** Benaya, nwa Jehoiada, onye si Kabzeel, bụ dike n'aghā, kpara ike dī ukwuu. O tigburu dimkpa abu n'ebē Moab, ndī bụ ọkaka n'aghā. O rịdakwukwara ọdum n'ime olulu na-ami ami n'ubochi mkpuru mmiri na-ezo, gbuo ya. **23** O tigburu otu nwoke onye Ijipt, nke ogologo ya dī mita abu n'okara. Ọ bụ ezie na onye Ijipt ahū ji ube buru ezigbo ibu n'aka, nke okporo ya dika nke onye na-ekwe akwa ji ekwe akwa, ma Benaya ji naanị mkpō jekwuru ya, pūnara onye Ijipt ahū ube dī ya n'aka, jiri ya magbuo ya. **24** Nke a bụ ụdi ike Benaya nwa Jehoiada kpara. Ya onwe ya nwekwara aha dika ndī dike ato ahū. **25** A na-asopuru ya n'ebē o dī ukwuu karja onye ọbula n'etiti iri dike ato ndī ahū, ma o rughi ogugo ndī dike ato mbu ahū. Devid mere ya onyeisi ndī na-eche ya nche. **26** Ndī bụ dike n'aghā bụ ndī a: Asahel nwanne Joab, Elhanan nwa Dodo onye Betlehem, **27** Shamot onye Haroa, Helez onye Pelon, **28** Ira nwa Ikesh, onye Tekoa, Abieza onye Anatot, **29** Sibekai onye Husha, Ilai onye Ahohi, **30** Maherai

onye Netofa, Heled nwa Baana, onye Netofa, **31** Itai nwa Ribai, nke Gibeä ụmụ Benjamin, Benaya onye Piraton, **32** Hurai onye si n'akukụ iyi dī na Gaash, Abiel onye Arba, **33** Azmavet onye Baharum, Eliaba onye Shaalbon, **34** Ụmụ Hashem onye Gizon, Jonatan nwa Shagee, onye Hara, **35** Ahiam nwa Saka, onye Hara, Elifal nwa Ọq, **36** Hefä onye Mekerat, Ahija onye Pelon, **37** Hezro onye Kamel, Naarai nwa Ezbai, **38** Juel nwanne Netan, Miba nwa Hagri, **39** Zelek onye Amon, Naharai onye Beerot, onye na-ebu ngwa agha Joab, nwa Zeruaya, **40** Ira onye Itra, Gareb onye Itra, **41** Ụraya onye Het, Zabad nwa Alai, **42** Adina nwa Shiza, onye Ruben, onye bụ onyeisi ebo Ruben na iri mmadu ato ahū na-eso ya. **43** Hanan nwa Maaka, Joshafat onye Mitna, **44** Uzia onye Ashterat, Shama na Jeiel ụmụ Hotam, onye Aroea, **45** Jedael nwa Shimri, Joha nwanne ya, onye Tiza, **46** Eiel onye Mahavi, Jeribai na Joshavia ụmụ Elnaam, Itma onye Moab, **47** Eiel, Obed, na Jaasiel onye Mezoba.

12 Ndī a bụ ndī ikom bjakwutere Devid na Ziklag, mgbe e si n'ihi Sôl nwa Kish chupụ ya. (Ha so n'ime ndī ọka agha nyere Devid aka ibu agha. **2** Ngwa agha ha bụ ụta, ha nwere ike iji aka nri maobu aka ekpe gbatu àkụ maobu fee ebe; ndī a bụ ndī ikuw Sôl si n'ebô Benjamin.) **3** Onyeisi ha bụ Ahieza na Joash, bụ ụmụ Shema onye Gibeä. Ndī ọzo bụ, Jeziel na Pelet ụmụ Azmavet, Beraka, Jehu onye Anatot, **4** Ishmaya onye Gibion, dimkpa n'etiti iri mmadu ato ndī ahū, onye bụ onyendu iri mmadu ato ahū, Jeremaya, Jahaziel, Johanan, Jozabad onye Gedera, **5** Eluzai, Jerimot, Bealia, Shemaraya, na Shefataya onye Haruf, **6** Elkena, Ishaya, Azarel, Joeza na Jashobeam, ndī Kora; **7** Juela na Zebadaya ụmụ Jeroham onye Gedoa. **8** Ndī a bükwa dike n'aghā sitere n'ebô Gad gbasoo Devid n'ebē e wusiri ike ya dī n'ozara. Ha bükwa ndī ọka n'iji ube na ọta alu agha. Ha dikwa gara gara dika ele n'elu ugwu, ihu ha dikwa ka ihu ọdum. **9** Eza, bụ onyeisi ha. Obadaya bụ onye na-eso ya, tupu Eliab esoro. **10** Onye nke anō bụ Mishmana. Ndī ọzo n'usoro ha bụ, Jeremaya, **11** na Atai bụ nke isii, na Eiel bụ nke asaa, **12** na Johanan bụ nke asato, na Elzabad bụ nke itoolu, **13** na Jeremaya onye nke iri, nakwa Makbanai onye nke iri n'otu. **14** Ndī a, ndī sitere n'ebô Gad bụ ndiisi agha. Onye na-adighị ike n'ime ha dī ike dika narị ndī agha, ma onye dī ike n'ime ha dī ike dika puku ndī agha. **15** Ọ bụ ha

gafere osimiri Jōdan n'udu mmiri, mgbe Jōdan tofere akukü ya niile, chusaa ndi niile bi na ndagwurugwu, n'akükü ọwụwa anyanwụ na ọdịda anyanwụ. 16 Ndị ọzo sitekwara n'ebu Benjamin na Juda bjakwute Devid n'ebe ya e wusiri ike. 17 Mgbe ahụ, Devid pürü iga zute ha, sị ha, “Ọ bürü na unu bjara n'udo inyere m aka, ejikeere m ịnabata unu ka unu dinyere m. Kama ọ burukwanụ na unu bjara ịrara m nye n'aka ndi iro m, ebe aka m dị ọcha, ka Chineke mna mna anyị hụ ihe dị unu n'obi kpee unu ikpe.” 18 Mgbe ahụ, Mmụo Nso dakwasıri Amasai, onyendu iri ndi ikom ato ahụ, mee ka ọ gwa Devid okwu sị ya, “Anyị bụ ndi gi, Devid! Anyị so gi n'azụ, gi nwa Jesil! Udo, udo ga-abụ nke gi, udo ga-abụkwa nke ndi na-enyere gi aka, n'ihi na Chineke gi na-enyere gi aka.” Ya mere, Devid nabatarha mee ha ndịsi agha na-apụnara ndi mmađu ihe. 19 Ụfodụ n'ime ndi ebo Manase gbasoro Devid, mgbe ọ gara sonyere ndi Filistia n'iluso Sol ọgu. Ma ya na ndi agha ya enyereghị ndi Filistia aka, n'ihi na mgbe ndi Filistia gbachara izu, ndi ndu ndi Filistia zilagara ya. Ha kwuru sị, “Isi anyị ka anyị ga-atụfụ ma ọ bürü na Devid ahapụ anyị n'ogbo agha gbakwuru nna ya ukwu bụ Sol.” 20 Mgbe Devid gara Ziklag, ndi a bụ ndi ikom si n'ebu Manase ndi gbasoro ya: Adna, Jozabad, Jediael, Maikel, Jozabad, Elihu na Zileta. Ndị a niile bụ ndịsi agha na-achị puku ndi agha n'ebu Manase. 21 Ha nyere Devid aka imegide ndi agha nkwata ahụ, n'ihi na ha niile bụ dike n'aghị, burukwa ndịsi agha. 22 Site n'ubochị rwoo n'ubochị, otutu ndi ikom na-agbafeta soro Devid, tutu rwoo mgbe ha ghoro igwe ndi agha, ndi agha nke Chineke. 23 Ndị a bụ ndi jikeere ibu agha, ndi chikwa ngwa agha bjakwute Devid na Hebron, n'ihi na ha chorọ ka ọ bịa bürü eze ha n'onodụ Sol, dika Onyenwe anyị kwuru. 24 Ndị sitere n'ebu Juda, ndi bu ọta na ùbe ha dị puku isii na narị asatọ. 25 Ndị Simiòn a maara aha ha n'ibu agha dị puku asaa na otu narị. 26 Ndị Livayị dị puku anọ na narị isii, 27 tiniye Jehoiada, onyendu n'ezinaulọ Eron na puku ndi ikom ato na narị asaa, 28 na Zadok, nwokorobia bụ dike na dimkpa n'aghị, onyendu ndịsi agha iri abụ na abụ ndi si n'ezinaulọ ya. 29 Ụmụ Benjamin, ndi ikwu Sol, dị puku ato, n'ihi na n'oge a, otutu ha nonyeere Sol. 30 Ụmụ Ifrem dị iri puku abụ na narị asatọ, ndi dị ike n'aghị, ndi a makwaara aha ha n'ikwu ha. 31 Site n'okara ebo Manase, ndi ọnụögü ha dị puku iri na asatọ ka a hopütara iga inyere Devid aka ịbụ eze. 32 Ụmụ Isaka; narị ndịsi

abụ, na ndi ha na-edu. Ndịsi a bụ ndi nwere nghọta oge ha n'o n'ime ya marakwa ihe Izrel kwesiri ime n'oge ahụ. 33 Ụmụ Zebulon dị iri puku ise. Ha enweghi obi abụ ọbụla iso Devid. A zukwara ha n'iji ụdị ngwa agha ọbụla na-ebu agha. 34 Ọnuögü ha ndi ndu ụmu Naftalị dị otu puku, tinyere ndi agha dị puku iri ato na asaa, ndi ji ube na ọta. 35 Ụmụ Dan dị iri puku abụ na asatọ, na narị isii. Ha bükwa ndi agha jikeere ibu agha. 36 Ụmụ Asha dị iri puku anọ. Ha bụ ndi ibu agha doror nnoq anya. 37 Sitekwara n'owụwa anyanwụ Jōdan, site n'ebu Ruben na Gad, na ọkara ebo Manase bi, ndi agha ọnụögü ha dị narị puku na iri abụ, ndi ji ụdị ngwa agha ọbụla pütara soro Devid. Ha bukwa ngwa agha ha pütä. 38 Ndị a niile bụ ndi agha na-eje ozi n'usoro ndi ji obi ha pütä. Ha nwekwara mkpebi mgbe ha si ebe ọbụla ha si pütä ịbịa Hebron ime Devid eze. Ndị Izrel niile jikwa otu obi pütä ime Devid eze Izrel. 39 Mgbe ha pükwutere Devid, ha so ya rie, nụo, abalị ato. O bükwa ihe ndi ezinaulọ ha kwadoro ha ji bịa ka ha riri. 40 Ndị Isaka, na Zebulon, na Naftalị si ebe dịanya bute nri. İnyinya ibu, na ịnyinya kamel, na ịnyinya muul na ehi ka ha ji bute nri ndi a. O bükwa nri dị iche iche ka ha butere, dika ụtụ ọka, na achịcha e ji mkpuru fiig mee, na achịcha ndi ọzo dị iche, na mmanya, na mmanụ, na igwe ehi, na igwe atụrụ. Ha si otu a bute nri ndi a n'ihi na oke ọnụ jupütara n'ala Izrel niile.

13 Devid na ndịsi agha ya na-achị imerime puku ndi agha, na otutu narị ndi agha, zukoro gbaa izu. 20 gwara ọgbakọ Izrel niile ahụ sị, “Ọ bürü na ọ dị unu mma, ọ burukwa na ọ bụ ọchichọ Onyenwe anyị Chineke anyị, ka anyị ziga ozi zie ụmụnna anyị niile bi n'akükü niile nke ala Izrel, na ndi nchịaja na ndi Livayị niile, bi n'obodo ha na ndi bi n'ebi ịta nri nke anụ ụlo ha, ka ha bịa, soro anyị. 3 Ka anyị gaa bulata igbe ọgbuğba ndu Chineke n'ihi na e lefur ya anya n'oge ahụ niile Sol bụ eze.” 4 Ha niile kwekorịtarা ime nke a n'ihi na okwu ahụ dị ndi niile zukoro mma. 5 Mgbe ahụ, Devid kporo ndi Izrel niile oku ka ha zuo ezuo site n'ebi niile ha bi, site n'oke ala ha na ndi Ijipt, ya bụ iyi Shihoko, rwoo n'oke ala dị n'ugwu, ya bụ Lebo Hamat, ka ha gaa bulata igbe ọgbuğba ndu Chineke site na Kiriat Jearim. 6 Devid na ndi Izrel niile jere Baala n'ime Juda, ya bụ Kiriat Jearim, i si n'ebi ahụ bugota igbe ọgbuğba ndu Chineke, bụ Onyenwe anyị, onye na-anokwasị n'etiti cherubim, igbe ahụ

nke akpokwasiri aha ya. 7 Ha ji ụgbọala ọhụrụ ehi na-adokpu buru igbe ogbugba ndu Chineke site n'ulọ Abinadab, Ụza na Ahio na-eduzi ụgbọala ahụ uzọ. 8 Devid na ndị Izrel niile weere ike ha niile na-añu ọñu n'ihi Chineke, jiri abụ, ụbọ akwara, opị, une na ogene na iti egwu na-eteikwa egwu. 9 Mgbe ha rutere n'ebe ịzocha ọka nke Kidon, Ụza setipuru aka ya ijide igbe ọgbugba ndu ahụ, n'ihi na ehi ahụ zoñiere uko. 10 Ma iwe Onyenwe anyị dị ọkụ megide Ụza, o tigburu ya n'ihi na o meturụ igbe ogbugba ndu ahụ aka. Ya mere, ọ nwụrụ n'ebe ahụ n'ihi Chineke. 11 Mgbe ahụ, iwe were Devid n'ihi ọnụma Onyenwe anyị dakwasiri Ụza, ruo taa, a na-akpo ebe ahụ Perez Ụza. 12 Devid turụ egwu Chineke n'ubochị ahụ, o kwuru sị, "M ga-esi añaab bubataro onwe m igbe ogbugba ndu a?" 13 O bubataghị igbe ọgbugba ndu ahụ n'ime obodo Devid, kama o bugara ya n'ulọ Obed-Edom, onye Git. 14 Igbe ọgbugba ndu Chineke ahụ nɔrọ n'ezinaulọ Obed-Edom n'ulọ ya ọnwa ato. Onyenwe anyị gozikwara ezinaulọ ya na ihe niile o nwere.

14 Hiram bụ eze Taịa zitere Devid ndị ozi, na ndị ọkwa ńka osisi na ndị na-edo nkume, ka ha nyere Devid aka iwu ụloze ya. O nyekwara ya osisi sida o ji ewu ụlo ahụ. 2 Devid ghotara na Onyenwe anyị emeela ka o guzosie ike dika eze ndị Izrel, na ebuliela alaeze ya elu nke ukwuu n'ihi ndị ya Izrel. 3 Devid lụrụ ndị inyom ọzọ mgbe o jere biri na Jerusalem. Nke a mere ka ọ muo ọtụtụ ụmụ nwoke na ụmụ nwanyị. 4 Ndị a bükwa aha ụmụ a ụmụrụ ya n'ebe ahụ: Shama, Shobab, Netan, Solomon, 5 Ibha, Elishua, Elpelet, 6 Noga, Nefeg, Jafia, 7 Elishama, Beeliada na Elifelet. 8 Mgbe ndị Filistia nṣụ na eteela Devid mmmanụ i bụ eze ndị Izrel niile, ha pụrụ n'igwe ha iche ya. Ma Devid nṣụ maka ya, jikere pụo izute ha. 9 Ma ndị Filistia bjara, bukoror ihe niile dị na Ndagwurugwu Refaim. 10 Devid jụrụ Chineke ase sị, "O bụ m gaa buso ndị Filistia agha? I ga-enyefe ha n'aka m?" Onyenwe anyị zara sị ya, "Gaa, aga m enyefe ha n'aka gi." 11 Ya mere, Devid na ndị ikom ya gara Baal-Perazim, meriekwa ha n'ebe ahụ. O kwuru sị, "Chineke enupula megide ndị iro m site n'aka m, dika idee mmiri si enupu." N'ihi ya, a kpọrọ ebe ahụ Baal Perazim. 12 Ndị Filistia hapụrụ chi niile ha n'ebe ahụ, Devid nyere iwu ka e suo ha niile ọkụ. 13 Ndị Filistia bukwara agha bija na ndagwurugwu ahụ ọzo. 14 N'ihi nke a, Devid jụrụ Chineke ase ọzo. Chineke sịri ya, "Esitekwala

n'ihi buso ha agha, kama gbaa ha gburugburu, buso ha agha na ncherita ihi osisi balsam ndị ahụ. 15 Ngwangwa i nṣụrụ ụda ikiri uko n'elụ osisi balsam ndị ahụ, mgbe ahụ ka unu ga-apụ ibu agha, n'ihi na nke a pütara na Chineke eburula unu uzọ pụo, itigbu ndị agha Filistia." 16 Devid mere dika Chineke nyere ya n'iwu. Ha tigburu ndị agha Filistia site na Gibion ruo Gaza. 17 Ya mere, aha Devid bidoro na-ewu ewu; Onyenwe anyị tinyekwara ujọ ya n'obi mba niile.

15 Mgbe Devid wuchara ụlo obibi ya n'obodo Devid, o doziri ebe a ga-adosa igbe ọgbugba ndu Chineke. Ọ mara ụlo ikwu maka ya. 2 Devid kwuru sị, "O nweghi onye ọbula ga-ebu igbe Chineke karịakwa ndị Livayị, n'ihi na Onyenwe anyị hoputara ha ibu igbe Onyenwe anyị na ije ozi n'ihi Onyenwe anyị ruo mgbe ebighị ebi." 3 Ya mere, Devid kpokotara ndị Izrel niile, na Jerusalem ibubata igbe Onyenwe anyị n'ebe ahụ ọ kwadoro na a ga-adosa ya. 4 Ọ kpokotara ụmụ Eròn na ndị Livayị: 5 Ndị Kohat na ụmụnna ha dị otu narị na iri abụo. Uriel bụ onyeisi ha. 6 Ụmụ Merari na ụmụnna ha dị narị abụo na iri abụo. Asaya bụ onyeisi ha. 7 Ụmụ Geshom na ụmụnna ha dị otu narị na iri ato. Juel bụ onyeisi ha. 8 Ụmụ Elizafan na ụmụnna ha dị narị abụo. Shemaya bụ onyeisi ha. 9 Ụmụ Hebron na ụmụnna ha dị iri asato. Eliel bụ onyeisi ha. 10 Ụmụ Uziel na ụmụnna ha dị otu narị na iri na abụo. Aminadab bụ onyeisi ha. 11 Devid kpọrọ Zadok na Abiata, ndị nchukwara na Uriel, Asaya, Juel, Shemaya, Eliel, na Aminadab ndị Livayị sị ha, 12 "Unu bụ ndịsi ezinaulọ dị iche iche, n'ebu Livayị. Doonụ onwe unu nsọ unu na ụmụnna unu ibulata igbe ọgbugba ndu Onyenwe anyị, Chineke Izrel n'ebe a m doziri n'ihi ya. 13 Na mbụ, Onyenwe anyị Chineke tara anyị ahụhụ n'ihi na anyị esoghiomenala ime ka unu bụ ndị Livayị buru ya. Anyị ajutaghị ya ase otu a ga-esi bulata ya n'uzo o kwesiri." 14 Ya mere, ndị nchukwara na ndị Livayị mezuru omenala ido onwe ha nsọ maka ibulata igbe ọgbugba ndu Onyenwe anyị, Chineke Izrel ahụ. 15 Ndị Livayị jiri osisi ogologo buru igbe Chineke ahụ n'isi ubu aka ha dika Mosis nyere n'iwu n'usoro dika okwu Onyenwe anyị si dị. 16 Devid nyekwara ndị ndu Livayị iwu sị ka ha hoputa site n'etiti ụmụnna ha ndị abụ na ndị egwu, ndị ga-abụ abụ ọñu, nke ya na ngwa egwu ndị a ga-eso: ụbọ akwara, une na ogene. 17 Ndị Livayị hoputara Heman nwa Juel; ma site n'etiti ụmụnna Juel ha hoputara Asaf, nwa Berekaya. Sitekwa n'etiti ụmụnna ha ndị Merari

ha hɔp̄tara Etan nwa Kushaya, **18** tinyere ndi a, ha hɔp̄tara ụmụnna ha ndi a, ndi na-esote ha n'ókwa: Zekaraya, Jaaziel, Shemiramot, Jehiel, Unni, Eliab, Benaya, Maaseia, Matitaia, Elifelehu, Mikneya, Obed-Edom na Jeiel bụ ndi na-eche ọnu uzo. **19** Heman, Asaf na Etan ka a hɔp̄tara maka iku ogene bronz. **20** Zekaraya na Aziel, Shemiramot, Jehiel, Unni, Eliab, Maaseia na Benaya bụ ndi na-akpo ụbø akwara díka usoro abu alamot, si di. **21** Matitaia, Elifelehu, Mikneya, Obed-Edom, Jeiel na Azazaya bükwa ndi na-akpo une díka usoro abu Sheminit si di. **22** Onyeisi ndi na-abu abu a hɔp̄tara bụ Kenaniya, onye bükwa onyeisi ndi Livaij. A hɔp̄tara ya n'ihi na o bụ onye nwere nghota banyere abu. **23** Berekaya na Elkena bụ ndi na-eche ọnu uzo ebe igbe ahu di. **24** Shebanaya, Joshafat, Netanel, Amasai, Zekaraya, Benaya na Elieza, ndi bụ ndi nchua ja bụ ndi na-afu opi n'ihi igbe ɔgbugba ndu Chineke. Obed-Edom na Jehaya ga-esokwa ndi ga-eche ọnu uzo ebe igbe ahu di nche. **25** Devid na ndi okenyé Izrel, na ndiisi agha na-achi puku ndi agha, ji oke ọnu gaa n'ülo Obed-Edom n'ihi ibugote igbe ɔgbugba ndu Onyenwe anyi ahu. **26** N'ihi na Chineke nyeere ndi Livaij na-ebu igbe ɔgbugba ndu Onyenwe anyi aka, o bụ oke ehi asaa na ebule asaa ka a chürü n'aja. **27** O bụ ezi akwa ọcha ka e ji kee Devid ekike, díka ndi Livaij niile bụ ndi bu igbe ɔgbugba ndu ahu, na ndi obu abu, na Kenaniya, bụ onyeisi otu ndi na-abu abu yi akwa ọcha n'ahu ha. Devid yikwa uwe efod e ji akwa ọcha duq. **28** Ya mere, ndi Izrel niile ji iti mkpu, na-ifu opi mpi ebule na-ifu opi ike, ikpo ụbø akwara, iku ogene na une, bulata igbe ɔgbugba ndu Onyenwe anyi. **29** Mgbe ha bu igbe ɔgbugba ndu Onyenwe anyi na-abata n'obodo Devid, Mikal nwa Sol, lepurụ anya site na oghereikuku ülo. Mgbe o hürü eze Devid ka o na-ayorị egwu na-añurị ọnu, o ledara ya anya n'ime obi ya.

16 Ha bubatara igbe ɔgbugba ndu Chineke ahu
guzobe ya n'ime ülo ikwu nke Devid manyere
maka ya. Ha chekwara aja nsure ọkụ na aja udo n'ihi
Chineke. **2** Mgbe Devid chüsiri aja nsure ọkụ na aja
udo ndi a, o góziri ndi Izrel n'aha Onyenwe anyi. **3** O
nyekwara onye ọbula n'Izrel, ma nwoke ma nwanyi,
otu ogbe achicha, okpuruksu anu na achicha mkipuru
osisi a mkiporo amikpø. **4** O hɔp̄tara ufodụ ndi Livaij
ka ha nödụ n'ihi igbe ɔgbugba ndu Onyenwe anyi
ahu inye Onyenwe anyi, Chineke Izrel ekele na otuto
na ịriọ ya ngozị n'isi ndi ya Izrel. Ndị a bụ ndi o

nyere ije ozi a: **5** Asaf bụ onyeisi ndi a. Ndị ozø bụ Zekaraya, Jeiel, Shemiramot, Jehiel, Matitaia, Eliab, Benaya, Obed-Edom na Jeiel. Ọrụ ha bụ ikpo ụbø akwara, na une, ma ọrụ Asaf bụ onye na-akụ ogene ọla na-ada ụda. **6** Benaya na Jahziel, ndi nchua ja, ketara ọrụ ifu opi n'ihi igbe ɔgbugba ndu Chineke kwamgbé kwamgbé. **7** N'ubochi ahu ka Devid buru uzo hɔp̄ta Asaf na ndi otu ya ka ha nye Onyenwe anyi otuto n'usoro di otu a: **8** Nyenü Onyenwe anyi otuto, kwuputakwa aha ya, meenü ka amata n'etiti mba niile banyere ihe niile o rürü. **9** Bukuonu ya abu, bukuonu ya abu otuto; kwuputaranu mba niile ọrụ ebube ya niile. **10** Nürianu n'ime aha nsø ya; ka obi ndi niile na-achø Onyenwe anyi nürja ọnu. **11** Na-achonu Onyenwe anyi na ike ya, chonu ihu ya mgbe niile. **12** Chetanu ọrụ ebube niile nke o rürü, ihe ịribamä ya niile na ikpe ziri ezi niile nke si n'onu ya puta. **13** Unu, umu Izrel, bụ ohu ya umu Jekob, ndi o hɔp̄tara. **14** Ya onwe ya bụ Onyenwe anyi Chineke anyi; ikpe ya di n'uwä niile. **15** O na-echeta ɔgbugba ndu ya ruo mgbe ebighi ebi; bụ nkwa o kwere nye puku ɔgbø. **16** ɔgbugba ndu ahu nke ya na Ebrahim gbara, na iyi o hürü nye Ajizik. **17** O mere ka o guzoro nye Jekob díka ụkpuru, ma n'ebe Izrel n'o díka ɔgbugba ndu ebighi ebi: **18** Sị, "Aga m enye gi ala Kenan ka o bürü ihe nketa gi." **19** Mgbe ha di ole na ole n'önüogugu, n'ezie, ole na ole, burukwa ọbia n'alà ahu. **20** Ha wagharị site n'otu mba gaa mba ozø, sitekwa n'otu alaeze gaa na alaeze ozø. **21** O kweghi ka onye ọbula mekpaa ha ahu; o baara ndi eze mba n'ihi ha, sị: **22** "Unu emetukwala ndi m e tere mmanu aka, unu emekpawala ndi amụma m ahu." **23** Bukuonu Onyenwe anyi abu, unu ụwa niile; kwuputanu nzoputa ya site n'otu ubochi ruo n'ubochi nke ozø. **24** Kwusaanu ebube ya n'etiti mba niile, kosaikanu banyere oke ọrụ ya niile n'etiti ndi niile di iche iche. **25** N'ihi na Onyenwe anyi di ukwu, o bükwa onye kachasi ka e nye otuto. Onye a na-atu egwu karịa chi ozø niile ka o bükwa. **26** N'ihi na chi niile nke mba niile di iche iche bụ arusi efu, maqbụ Onyenwe anyi kere eluigwe niile. **27** Ịma mma na ebube di n'ihi ya; ike na ọnu di n'ebe obibi ya. **28** Nyenü Onyenwe anyi, unu ezinayo nke mba niile di iche iche, nyenü Onyenwe anyi nsopuru ruuru aha ya, werenü onyinye bia n'ihi ya. Kpoonu isiala nye Onyenwe anyi n'ima mma nke idị nsø ya. **29** E, nyenü Onyenwe anyi nsopuru ruuru aha ya, werenü onyinye bia n'ihi ya. **30** Maa jijiji n'ihi ya, unu ụwa niile. Elu ụwa niile kwụ chüm, a pughị

iwezuga ya n'önodu ya. **31** Ka eluigwe nürija, ka ụwa nwekwa obi uto; ka ha kwuputa n'etiti mba niile sị, "Onyenwe anyị na-achị." **32** Ka osimiri bigbọ, na ihe niile dị n'ime ya, ka ala ubi niile na ihe niile dị n'ime ha juputa n'obi uto. **33** Ka osisi niile nke oke ọhia bụ abụ, ka ha bụ ọ abụ ọnụ n'ihu Onyenwe anyị, n'ihi na ọ na-abịa ikpe ụwa ikpe. **34** Keleenụ Onyenwe anyị, n'ihi na ọ dị mma, n'ihi na iħunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi. **35** Tikuonụ ya mkpu sị, "Zoputa anyị, gi Chineke, Onye nzoputa anyị; chikota anyị, ma naputakwa anyị site n'aka mba dị iche iche, ka anyị nwee ike nye aha nso gi ekele; ma nyaakwa isi n'ime otuto gi." **36** Otuto dịrị Onyenwe anyị, bụ Chineke nke Izrel, site n'ebighị ebi ruo ebighị ebi. Mgbe ahụ, mmadụ niile sịri, "Amen" na "Toonu Onyenwe anyị." **37** Devid hapụrụ Asaf na ndị Livayị ibe ya n'ihu igbe ọgbugba ndị Onyenwe anyị ahụ ụbочị niile ije ozi mgbe niile, dika ọrụ ụbочị ọbula si dị. **38** Obed-Edom nwa Jedutun so n'ime ha, ya na Hosa, na iri mmadụ isii na asato ozo. Obed-Edom nwa Jedutun na Hosa bụ ndị na-eche ọnụ uzọ. **39** Devid nyefekwara Zadok, onye nchukaja, na ndị nchukaja ibe ya, orụ ịnọ n'ihu ụlo nzute Onyenwe anyị, n'ebe dị elu nke Gibion. **40** N'ihi ịchụ aja nsure ọkụ mgbe niile n'elu ebe ịchụ aja nke aja nsure ọkụ nye Onyenwe anyị, ututu na anyasi niile n'usoro dika e si dee ya n'akwukwo iwu Onyenwe anyị, nke o nyere ndị Izrel. **41** Devid hoputakwara Heman, na Jedutun, na ndị ozo a kporo aha hoputa inye Onyenwe anyị ekele, "n'ihi iħunanya ya na obi ebere ya nke na-adị ruo mgbe ebighị ebi." **42** Heman na Jedutun bụ ndị ọ dīrị ifu opị, na ịkụ ogene ọla, na ihe egwu ndị ozo ejị na-enye Chineke otuto. Umụ ndị ikom Jedutun bụ ndị no nche n'ònụ uzọ ama. **43** Mgbe mmemme ahụ gwusiri, onye ọbula lara n'ulọ ya. Devid lakwara igozi ezinaulọ ya.

17 Mgbe Devid nösara ahụ n'uloeze ya, ọ sịri Netan onye amụma, "Lee, mü onwe m na-ebi n'ulọ sida, ma igbe ọgbugba ndị Onyenwe anyị dị n'okpuru ụlo ikwu." **2** Netan zaghachiri Devid, "Ihe ọbula dị gi n'obi, mee ya, n'ihi na Chineke nonyeere gi." **3** Ma n'abalị ahụ, okwu Chineke rutere Netan ntị, na-asị, **4** "Gaa gwa ohu m Devid sị ya, 'Otu a ka Onyenwe anyị kwuru: Gi onwe gi agaghị ewuru m ụlo ebe m ga-ebi, **5** n'ihi na ebibeghi m n'ulọ site n'ubochị m si n'ljipt kpoputa Izrel ruo taa. Kama e sitela m n'otu ọmụma ụlo ikwu baa na nke ozo, sitekwa n'otu ebe obibi gaa

ebe nke ozo. **6** N'ebe ọbula m na-ejegharị n'etiti ndị Izrel niile, ọ dị mgbe m sịri onye ọbula n'ime ndị ndu ha, ndị m nyere iwu ka ha zụo ndị m, sị, "Gini mere unu ewubereghị m ụlo sida?" **7** "Ma ugbu a, gwa Devid bụ ohu m, sị, 'Otu a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru: Mü onwe m sitere n'ohia ebe ịta nri nke umụ anụ ụlo, sikwa n'ebe i na-azụ igwe ewu na atụrụ kpoputa gi, mee gi onye na-achị ndị m Izrel. **8** Anonyekwara m gi n'ebe ọbula i gara, kpopchapụ ndị iro gi niile site n'ihu gi. Ugbu a, aga m eme ka aha gi dika aha ndị ikom dikkariṣiri ukwuu n'uwā. **9** Aga m ahoputa otu ebe n'ihi ndị m Izrel, kükwa ha dika osisi ka ha biri n'ebe obibi nke aka ha, ka ha ghara i bükwa ndị a na-esogbu ozo. Ndị ajo mmadụ agaghị emebukwa ha dika ha mere na mbụ, **10** dika ha na-emekwa siterị na mgbe m hoputara ndị ndu nye ndị m Izrel. Aga m eme ka ndị iro gi niile nören n'okpuru gi. "Ana m ekwuputara gi na Onyenwe anyị ga-ewuru gi ụlo. **11** Mgbe ụbочị gi n'uwā zuru, mgbe i gakwuru ndị nna nna gi ha, aga m eme ka otu mkpuru gi bilie nochie ọnodu gi, ọ ga-abụ otu n'ime umụ ndị i mürü. Aga m emekwa ka alaeze ya guzosie ike. **12** Ọ bụ ya onwe ya ga-ewuru m ụlo, aga m emekwa ka ocheeze ya guzosie ike ruo mgbe ebighị ebi. **13** Mü onwe m ga-abụrụ ya nna, ya onwe ya ga-abukwara m nwa. Agaghị m ewezuga iħunanya m site n'ebe ọ nö, dika m mere onye bu gi ụzo chịa. **14** Aga m eme ka ọ chịa ụlo m na n'alaeze m ruo mgbe ebighị ebi. A ga-emekwa ka ocheeze ya burụ ihe guzosiri ike ruo mgbe ebighị ebi." **15** Netan ziri Devid ozi dika okwu niile nke ọhụ ahụ si dị. **16** Mgbe ahụ, eze Devid banyere ọnodu ala n'ihu Onyenwe anyị, sị: "Onye ka m bụ, Onyenwe anyị Chineke, giniķwa ka ezinaulọ m bụ, na i mere ka m bjaruo n'ogogo ha otu a? **17** O Chineke m, dika a ga-asị na nke a bụ ihe dị nta n'anya gi, ugbu a, i kwuola banyere ọdinihi nke ụlo ohu gi. Ma gi onwe gi Onyenwe anyị Chineke na-ele m anya dika a ga-asị na m bụ onye ọnodu ya dị elu karichasịa nke umụ mmadụ niile. **18** "Gini ozo ka Devid ga-agwa gi, n'ihi nsopụrụ i nyere ohu gi? N'ihi na i maara ohu gi nke oma, **19** O Onyenwe anyị, n'ihi okwu gi na dika ochichị obi gi si dị, i meela ihe a dị ukwuu, meekwa ka ọ mata nkwa ndị a niile dị ukwuu. **20** "Onyenwe anyị, ọ dīghị onye dika gi, ọ dīkwaghị Chineke ozo dị ma ọ buğhi gi, dika anyi nuru ya na ntị anyị. **21** Olee ndị dika ndị gi, bụ Izrel, bụ otu mba n'elu ụwa ndị Chineke ha gara igbapütara onwe ya ka

o bürü otu ndị, na iji mere onwe gi aha, rụokwa ọru ịtunanya di egwu díkwa ukwuu n'ihi ha, site n'ichupụ mba dí iche iche na chi niile ha site n'ihi ndị gi, bụ ndị i gbapütara site n'ljipt? 22 I mere ka ndị gi Izrel bürü ndị nke gi ruo mgbe ebighị ebi. Gi onwe gi kwa, Onyenwe anyị, aburụla Chineke ha. 23 "Ma ugbu a, Onyenwe anyị, mee ka nkwa a nke i kwere banyere ohu gi na ụlo ya bürü nke ga-eguzosie ike ruo mgbe ebighị ebi. Mezukwaa ihe niile díka nkwa gi si dí, 24 ka o nwee ike guzosie ike. Ka aha gi bürü ihe dí ukwuu ruo mgbe ebighị ebi. Mgbe ahụ ndị mmadụ ga-asị, 'Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, Chineke nke na-achi Izrel, bụ Chineke Izrel.' A ga-emekwa ka ụlo ohu gi Devid guzosie ike n'ihi gi. 25 "Gi onwe gi, Chineke m, e kpugheerela ohu gi na i ga-ewuru ya ụlo. Ya mere, ohu gi ji nwee obi ike ikpere gi ekpere. 26 Gi onwe gi, Onyenwe anyị, bụ Chineke. I kweekwala ohu gi nkwa ihe ọma ndị a. 27 Ugbu a, o masiri gi igozi ụlo ohu gi, ime ka o díri na-agà n'ihi gi ruo mgbe ebighị ebi, n'ihi na gi Onyenwe anyị, agoziela ya. O ga-abükwa ihe a goziri agozi ruo mgbe ebighị ebi."

18 Mgbe nke a gasiri, Devid meriri ndị Filistia, mee ka ha nödụ n'okpuru ochichị ya. O naara obodo Gat na obodo nta ndị ọzo gbara ya gburugburu site n'aka ndị Filistia. 2 Devid merikwara ndị Moab, ha ghoro ndị ohu ya, na-ebutakwara ya ụtu kwa afọ ọbula. 3 Devid merikwara Hadadeza eze Zoba, na nso Hamat, mgbe o na-agà iguzobe ogidi ejị mara ya n'akụkụ osimiri Yufretis. 4 Devid nwudere otu puku ịnyinya ya na-adokpụ ụgbọ agha, puku ndị agha asaa ndị na-agba ụgbọ agha, tinyere ndị agha ji ụkwụ eje dí iri puku abụ. O bipürü akwara ụkwụ ịnyinya ndị ahụ niile o dötara n'aghà, ma hapụ naanị nari ịnyinya. 5 Mgbe ndị Aram nke Damaskos bjara inyere Hadadeza eze Zoba aka, Devid gburu iri puku ndị agha abụ na abụ n'ime ha. 6 O wuru ogige ndị agha n'alaeze ndị Aram nke Damaskos, ndị Aram ghoro ndị ohu Devid, na-ewetakwara ya ụtu ịnata ihuomà. Onyenwe anyị nyere Devid mmeri ebe ọbula o gara. 7 Devid chikötara ọta ọlaedo nke ndịsi agha Hadadeza na-ebu na Jerusalem. 8 Site na Tibhat nakwa Kun, bụ obodo ndị Hadadeza na-achi, Devid weere ọtụtụ bronzi ukwuu, nke Solomon ji kpuo Osimiri bronzi ahụ, ogidi niile na ngwongwo ndị ọzo niile nke e ji bronzi kpuo. 9 Mgbe Tou eze Hamat nüṛu na Devid emeriela ndị agha niile nke Hadadeza, eze Zoba, 10 o zipürü

Hadoram nwa ya nwoke, ka o gaa kelee eze Devid n'ihi mmeri o meriri Hadadeza n'aghà, bụ onye ya na Tou nō n'aghà. Hadoram ji ọtụtụ akurungwa nke ọlaedo, nke ọlaocha na nke bronzi dí iche iche bija. 11 Eze Devid doro akurungwa ndị a niile nsò nye Onyenwe anyị, díka o mere ọlaocha na ọlaedo o wetara na mba ndị a: Edom, Moab, ndị Amon, ndị Filistia na Amalek. 12 Abishai nwa Zeruaya gburu puku ndị Edom iri na asato na Ndagwurugwu Nnu. 13 O wuru ogige ndị agha n'Edom, ndị Edom niile ghoro ndị na-ejere Devid ozi. Onyenwe anyị nyere Devid mmeri ebe ọbula o gara. 14 Devid chirị ndị Izrel niile, na-emere ndị ya ihe dí mma na ihe ziri ezi. 15 Joab nwa Zeruaya bụ onyeisi agha ya; Jehoshafat nwa Ahilud bụ onye na-edekota akukọ. 16 Zadok nwa Ahitub, na Ahimelek nwa Abijata, bụ ndị nichuaja. Shavsha bụ ode akwukwó eze. 17 Benaya nwa Jehoiada bụ onyeisi ndị Keret na Pelet. Umụ ndị ikom Devid bükwa ndịsi n'orụ eze.

19 Mgbe ihe ndị a gasiri, Nahash eze ndị Amon nwụrụ, nwa ya ghoro eze n'ọnodụ ya. 2 Mgbe ahụ, Devid chere sị, "Aga m egosi Hanon nwa Nahash obi ebere n'ihi na nna ya gosiri m obi ebere." Ya mere, Devid zipürü ndị ozi ka ha gaa kasie ya obi n'ihi ọnwụ nna ya. Mgbe ndị ozi Devid bjakwutere Hanon n'ala ndị Amon ikasị ya obi, 3 ndịsi ala Amon siri Hanon, bụ onyenwe ha, "I na-eche na Devid na-akwanyere nna gi ugwu site na izite ndị ozi ya ka ha bija kasie gi obi? O bụ na ndị ozi ya abjaktuteghi gi, naanị ka ha mee nledo, nyochapụta otu obodo a dí ma kватуо ya?" 4 N'ihi nke a, Hanon jidere ndị ozi Devid n'ike, kpuchapụ ha aji, bipükwa uwe mwuda ha n'etiti ike ha, zilaga ha. 5 Mgbe otu onye bjara zie Devid ihe banyere ndị ikom ahụ, o zipürü ndị ozi, ka ha gaa zute ha, n'ihi na e mere ha ihe ihere n'ebe o dí ukwuu. Eze siri, "Nödün na Jeriko tutu ruo mgbe afuonu unu tolitere, mgbe ahụ unu ga-alota." 6 Ma mgbe ndị Amon chopütara na ha aburụla ihe işo oyi n'ebe Devid nō, Hanon na ndị Amon zipürü otu puku talenti ọlaocha iji gbazite ụgbọ agha na ndị na-agba ụgbọ agha site na Aram Naharaim, na Aram Maaka, nakwa Zoba. 7 Ha goro ụgbọ agha ọnụogugu ya dí iri puku ato, na puku abụ. Ha gokwara eze Maaka na ndị agha ya, ndị bjara maa ụlo ikwu agha ha na nso Medeba, ebe ndị Amon sikwa n'obodo ha niile chikota onwe ha püta ilu agha. 8 Mgbe Devid nüṛu nke a, o zipürü Joab na ndị agha ya niile bụ dike na dimkpa n'aghà.

9 Ndị Amọn pütara doo onwe ha n'usoro ibu agha, n'ọnụ ụzo ama obodo ha. Ma ndị eze ahụ bjara agha, n'opụrụ onwe ha na mbara ala. **10** Mgbe Joab hụrụ na agha dị megide ya n'ihi na azụ, o hopütara ụfodụ ndị ọkachamara site n'etiti ndị agha Izrel, doo ha n'usoro izute ndị Aram. **11** O tinyere ndị ikom fofdụrụ n'okpuru ochichị Abishai, nwanne ya, e zipurụ ha izute ndị Amọn n'aghị. **12** Mgbe Abishai na-apụ, Joab gwara ya okwu sị ya, “O bürü na ndị Aram esie ike karịa m, mgbe ahụ, i ga-abịa napüta m. O burükwanụ na ndị Amọn adịrị ike karịa gi, aga m abịa napüta gi. **13** Nwee obi ike, ka anyị luo ogu a dika ndị di ike, n'ihi ndị anyị na obodo niile nke Chineke anyị. Ka Onyenwe anyị meekwa ihe dị mma n'anya ya.” **14** Mgbe ahụ, Joab na ndị agha so ya bjara nso ibuso ndị Aram agha, ha sitere n'ihi ha gbapụ ọsọ. **15** Mgbe ndị Amọn hụrụ ka ndị Aram na-agbapụ ọsọ, ha onwe ha gbakwaara ọsọ n'ihi Abishai, gbaba n'ime obodo. Ya mere, Joab laghachiri na Jerusalem. **16** Ma mgbe ndị Aram hụrụ na ndị Izrel tigburu ha, ha zipurụ ndị ozi gara kpota ndị Aram site n'ofe ọzọ nke Osimiri Yufretis. O bụ Shofaka ochiagha ndị agha Hadadeza na-edu ha. **17** Mgbe a gwara Devid banyere nke a, o chikötara ndị Izrel niile, pụo gafee Jødan. O gara nso imegide ha, o doro usoro agha ya na ncherita ihu ha. Devid doro usoro ndị agha ya izute ndị Aram n'aghị, ha lusokwara ya agha. **18** Ma ha sitere n'ihi ndị Izrel gbaa ọsọ. Devid gburu puku asaa n'ime ndị ikom na-anya ụgbọ agha, gbukwaa iri puku ndị agha anọ ndị na-eji ụkwụ eje. O gbukwara Shofaka, bụ ochiagha agha ha. **19** Mgbe ndị eze niile nọ n'okpuru ochichị Hadadeza hụrụ na Izrel etigbuola ha, ha mere ka ha na Devid dịrị n'udo, burükwa ndị nọ n'okpuru ya. Ya mere, ndị Aram adighịkwa njikere inyere ụmụ Amọn aka ọzo.

20 N'oge ọkochị, mgbe ndị eze na-apụ ibu agha, Joab duuru ndị agha pụo ibu agha. O bibiri ala ndị Amọn niile, gaa Raba nochibido ya, ma Devid n'odịrụ na Jerusalem. Joab busoro Raba agha, mee ka o ghọq m kpomkpọ ebe. **2** Devid kpupuru okpueze nke dị eze ha n'isi, ahụtara n'ịdị arọ nke okpueze ahụ ruru kilogram ọlaedo iri atọ na anọ, nke e ji nkume ndị dị oke ọnụahịa chọq mma, e kpunyere ya Devid n'isi. O sitekwara n'obodo ahụ kwakorọ ọtụtụ ihe nkwwata n'aghị. **3** O kpopütara ndị nọ n'ebe ahụ, manye ha n'iru ọrụ nke e ji mma nkwo e ji awa osisi, na igwe e ji

egwu ala, na anyuike na-arụ. Otu a ka Devid mekwara obodo niile nke ndị Amọn. Emesịa, Devid na ndị agha ya niile laghachiri na Jerusalem. **4** Mgbe oge gatụrụ, agha ọzọ daara ha na ndị Filistia, na Gaza. Mgbe ahụ, Sibekai, onye Husha, gburu Sipai, otu n'ime ndị agbụrụ Refaim. Nke a mere ka ndị Filistia chilie aka ha elu, bürü ndị a lugburu n'aghị. **5** N'aghị ọzọ ha na ndị Filistia lụrụ, Elhanan, nwa Jaịa, gburu Lami nwanne Golajat, onye Gat. Onye ube ya nwere osisi dị ogologo díka nke onye na-ekwe akwa ji ekwe akwa. **6** N'aghị ọzokwa, bụ nke a lụrụ na Gat, e nwere otu nwoke gbara oke dimkpa, nke nwere mkpisiaka isii n'aka ya ọbula, nweekwa mkpisiukwu isii n'ukwu ya ọbula, ya bụ, a gukotaa ha niile, iri mkpisiaka na mkpisiukwu abụo na anọ. O bụkwa onye amụrụ n'agbụrụ Rafa. **7** Mgbe o kɔchara Izrel, Jonatan nwa Shimea, nwanne Devid gburu ya. **8** Ndị a bụ ndị agbụrụ Rafa dì na Gat. Devid na ndị agha ya gburu ha niile.

21 Ekwensi biliri megide Izrel, mgbe o kpalarị Devid ka o guo Izrel ọnụ. **2** Ya mere, Devid gwara Joab na ndịsi agha okwu si, “Gaa guo ụmụ Izrel niile ọnụ, site na Biasheba ruo Dan. Emesịa, bịa gwa m ihe i gütara ka m mata ole ọnụogugu ha dị.” **3** Ma Joab zaghachiri, “Ka Onyenwe anyị mee ka ndị agha ya muba, otu onye nari ụzo karịa. Ma onyenwe m eze, o bụ na ndị a niile abughị ndị nọ n'okpuru ochichị onyenwe m? N'ihi ginị ka onyenwe m ji na-achọ ime ihe a? N'ihi ginị ka o ga-eji wetara Izrel ikpe ọmụma?” **4** Ma okwu eze dị ike karịa nke Joab. Ya mere, Joab pürü gagharịa n'Izrel niile, mechaa loghachikwa na Jerusalem. **5** Joab nyere Devid ngukota ọnụogugu nke ndị agha Izrel niile. N'Izrel niile, ha dị otu nde, na nari puku ndị ikom ndị tozuru iji mma agha buo agha, tinyekwara nari puku ndị ikom anọ na iri asaa n'ala Juda ndị na-amipüta mma agha. **6** Ma Joab agunyeghi ndị Livayi, na ndị Benjamin n'ọnụogugu ahụ, n'ihi na iwu eze amasighị ya n'obi n'uzo ọbula. **7** Iwu banyere ọnụogugu a adighịkwa Chineke mma n'anya. Ya mere, o tara ndị Izrel ahụlụ n'ihi ya. **8** Mgbe ahụ, Devid sịri Chineke, “Emehiela m nke ukwuu site n'ihe a m mere. Ma ugbu a, biko, ariọ m gi, wezuga ikpe ọmụma dịrị ohu gi; n'ihi na emeela m ihe nzuzu dị ukwuu.” **9** Onyenwe anyị gwara Gad, onye ọhụ ụzo Devid, si, **10** “Gaa gwa Devid, ‘Otu a ka Onyenwe anyị na-ekwu: Ụzọ ihe atọ ka m na-eche gi n'ihi. Hẹrọ otu n'ime ha nke m ga-eme ka o biakwasị gi.’” **11** Ya mere Gad

jekekwu Devid sị ya, “Ihe a ka Onyenwe anyị kwuru, Horo nke dị gi mma. 12 Oke ụnwụ nke ga-adị afọ ato, ka ọ bụ ọnwa ato nke mkpochapụ n’ihu ndị iro unu, site na mma agha ha ga-eru unu ahụ, ka ọ bụ ụbuchi ato nke mma agha Onyenwe anyị, bụ ajo ọriịa na-efe efe ịda n’ala a, nke mmụo ozi Onyenwe anyị ga-eme ka ọ bjakwasị ala Izrel niile. Ugbu a, chee echiche, kpebie ọsịsa i chọro ka m weghachiri onye ahụ zitere m.” 13 Devid sịri Gad, “Anọ m n’oke nsogbu. Ọ ka mma ka m daba n’aka Onyenwe anyị karịa ịdaba n’aka mmadụ. N’ihì na obi ebere ya bara ụba nke ukwuu.” 14 N’ihì ya, Onyenwe anyị zitere ajo ọriịa na-efe efe n’ala Izrel, iri puku ndị ikom asaa dara nwụo. 15 Chineke zipurụ mmụo ozi i ga bibie Jerusalem, ma dịka mmụo ozi ahụ na-eme nke a, Onyenwe anyị hụrụ ya, o wutere ya n’ihì mbibi ahụ. Ọ sịri mmụo ozi ahụ nke na-ebibi ndị mmadụ, “O zuola! Seghachi aka gi.” Mgbe ahụ, mmụo ozi Onyenwe anyị na-eguzo n’ebe izocha ọka Arauna onye Jebus. 16 Mgbe Devid leliri anya elu ụmụ ozi Onyenwe anyị ka o guzo n’etiti mbara eluigwe na ụwa, hukwa mma agha o ji, nke o chere ihu ya na Jerusalem, ya na ndị okenye Izrel yi akwa mkpe, dara n’ala kpuo ihu n’ala. 17 Devid sịri Chineke, “Ọ bughị m nyere iwu ka a gụo ndị tozuru ibu agha ọnụ? Ọ bụ mụ onwe m, mụ bụ onye ọzuzu atụrụ, mehiere mee ajo omume. Ma ndị a bụ naanị ụmụ atụrụ, gịnị kwanụ ka ha mere? Onyenwe anyị Chineke m, biko ekwela ka ọriịa a na-efe efe nögide n’ahụ ndị gi, ka aka gi digide naanị n’ahụ m, digidekwa n’ahụ ndị ụlo m.” 18 Mgbe ahụ, mmụo ozi Onyenwe anyị nyere Gad iwu ka ọ gwa Devid, ka ọ gaa wuore Onyenwe anyị ebe ịchụ aja n’ebe izocha ọka Arauna, onye Jebus. 19 Ya mere, Devid rubere isi gaa dịka okwu ahụ Gad kwuru n’aha Onyenwe anyị. 20 Mgbe Arauna nọ n’ebe izocha ọka, o tugharịri ụmụ mmụo ozi ahụ, ụmụ ya ndị ikom anọ ndị so ya guzo n’ebe ahụ zoro onwe ha. 21 Mgbe Devid bjakwutere Arauna, Arauna weliri anya ụya, o hapurụ ebe izocha ọka ahụ, bịa kpọ isiala nyere Devid, kpudokwa ihu ya n’ala. 22 Devid sịri ya, “Nye m ebe a, bụ ala ebe izocha ọka gi, ka m nwee ike wuore Onyenwe anyị ebe ịchụ aja, ka akwụsi ọriịa a na-efe efe dakwasịri ndị mmadụ. Resi m ya n’onụ ahịa o ruru.” 23 Ma Arauna zara sị Devid, “Were ya ka onyenwe m eze mee ihe ọbụla dị ya n’obi. Aga m enye ehi maka iji chọ aja nsure ọkụ, ihe nzocha ọka niile ka ha bürü nkụ na ọka wiiti maka ịchụ aja mkpụrụ ọka. Aga m enye ha niile.” 24 Ma eze Devid zaghachiri

Arauna, “ee, aghaghị m ịkwụzu gi ọnụahịa ya. N’ihì na agaghị m ewere ihe bụ nke gi nye ya Onyenwe anyị, maobụ chọ aja nsure ọkụ nke na-agaghị efu m ihe ọbụla.” 25 Ya mere, Devid kwụrụ Arauna narị shekel olaedo isii iji zụrụ ebe ahụ. 26 Devid wuru ebe ịchụ Onyenwe anyị aja n’ebe ahụ, chukwua aja nsure ọkụ na aja udo. Ọ kpokuru Onyenwe anyị, Onyenwe anyị zakwara ya, site n’okụ nke si n’eluwigwe daa n’elu ebe ịchụ aja nke aja nsure ọkụ ahụ. 27 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị nyere mmụo ozi ahụ iwu ka o tinyekwa mma agha ya n’obọ ya. 28 Mgbe Devid hụrụ na Onyenwe anyị azala ekpere ya n’ebe izocha ọka nke Arauna onye Jebus, ọ chukwara aja ọzọ nye Onyenwe anyị. 29 Ụlo ikwu Onyenwe anyị na ebe ịchụ aja nke aja nsure ọkụ ahụ Mosis wuru n’ozara dị n’ebe dị elu Gibion, n’oge ahụ. 30 Ma Devid ejerughị ebe ahụ ijuta Chineke ase, n’ihì na ujọ türü ya mgbe ọ hụrụ mma agha ahụ dị n’aka mmụo ozi Onyenwe anyị.

22 Mgbe ahụ, Devid sịri, “Ebe a ka a ga-ewuru

Onyenwe anyị Chineke ụlo, nakwa ebe ịchụ aja nke aja nsure ọkụ nye Izrel.” 2 Ya mere, Devid nyere iwu ka a kpokota ndị ọbjia niile bi n’Izrel, site n’etiti ha ọ hopütara ndị ga-edozi nkume a wara awa nke e ji wuo ụlo Chineke. 3 Devid wetara ọtụtụ igwe dị ukwuu, nke ha ji akputa ịtụ maka ibo ọnụ ụzo ama niile, na nke ịkpụ ihe njikota niile. O wetakwara bronz a na-apughị ịkpowa ịdị aro ya. 4 O webatakware osisi sida n’apughị ịguta ọnụogugu ha, n’ihì na ndị Taja na Sajdon butere ha n’onụogugu riri nne nye Devid. 5 Mgbe ahụ, Devid kwuru, “Solomon nwa m bụ nwantakiri, onye na-amachabeghi ihe. Ma ụlọnsa a ga-ewuru Onyenwe anyị ga-abụ ụlo dị ukwuu, nke ga-enwe aha a ma ama, na nke mara ezi mma n’anya mba niile dị n’ụwa. N’ihì ya, aga m akpakoba ihe niile e ji ewu ya.” Ya mere, tupu Devid anwụo, ọ kwakötara ngwongwo riri nne. 6 Ọ kpọro Solomon, bụ nwa ya, nye ya iwu iwuru Onyenwe anyị, bụ Chineke nke Izrel ụlo. 7 Devid gwara Solomon sị, “Nwa m, ọ dị m n’obi iwu ụlo maka aha Onyenwe anyị bụ Chineke m, 8 ma okwu Onyenwe anyị ndị a ruru m ntị sị m, ‘I wusiala ọtụtụ ọbara, bukwaa ọtụtụ agha. I gaghi ewu ụlo nye Aha m, n’ihì na i wusiala ọtụtụ ọbara n’elü ala n’ihì m. 9 Ma i ga-amụta otu nwa nwoke onye ga-abụ mmadụ udo, na onye ga-enwe izuike n’oge ya. Aga m enye ya izuike site n’aka ndị iro ya n’akukụ niile. Aha ya ga-abụ Solomon. Aga m enye

Izrel udo na ahụ dị jụụ n'oge ọchichị ya. **10** Ya onwe ya ga-ewuru m ụlo ahụ. O ga-abụrụ m nwa, mụ onwe m ga-abukwara ya nna. Aga m emekwa ka ocheeze alaeze ya n'Izrel guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi.' **11** "Ya mere, ubgu a nwa m, ka Onyenwe anyị nonyere gi mgbe i ga-ewu ụlo Onyenwe anyị Chineke gi, dika o kwuru na i ga-eme. **12** Onyenwe anyị nyekwa gi amamihe na nghọta nke i ga-eji chịa ezi ọchichị mgbe i ghoro eze Izrel, ka i si otu a debe iwu Onyenwe anyị Chineke gi. **13** Mgbe ahụ, i ga-enwe oganihu, ma ọ burụ na i lezie anya idebe iwu na ụkpurụ niile nke Onyenwe anyị nyere Mosis maka Izrel. Dị ike, nwee obi ike. Atụla ụjọ, maqbụ daa mba. **14** "Ejisiela m ike chikötaa ihe maka ụlọnṣo Onyenwe anyị, narị puku talenti ọlaedo na nde talenti ọlaocha, na igwe, na bronz, nke a na-apughị ịguta idị arọ ha, na osisi, na nkume. I nwere ike itinyekwa ihe ndị ọzo n'ime ha. **15** Lee, i nwekwara ọtụtu ndị ọru ndị na-awa nkume, na ndị na-edo nkume, na ndị ọka osisi, na ndị a maara aha ha n'ihe gbasara ńka n'ọru dị iche ihe, **16** ọlaedo, na ọlaocha, na bronz, na igwe, ndị ọru n'enweghi ọnụogugu. Onyenwe anyị aghaghị inonyere gi. Bilie, rụo ọru díjirị gi." **17** Devid nyere ndịsi Izrel iwu ka ha nyere nwa ya Solomon aka, mgbe ọ ga-ewu ụlo ahụ. **18** O gwara ha okwu sị, "O bụ na Onyenwe anyị Chineke anonyereghị unu? O bụ na o nyebeghi unu udo n'akụkụ niile? N'ihi na o nyela m mmeri n'ebe ndị iro m nọ. Ugbu a, ala a díkwa n'aka Onyenwe anyị na n'aka ndị ya. **19** Ya mere, tinyenụ obi unu na mmuo unu n'igbaso Onyenwe anyị Chineke unu. Malitekwanụ iwu ụlọnṣo Onyenwe anyị Chineke, ka unu nweekwa ike ibubata igbe ogbugba ndu Onyenwe anyị, na ihe nsọ ndị ọzo n'ime ụlọnṣo ukwu ahụ a ga-ewu n'ihi Aha Onyenwe anyị."

23 Mgbe Devid ghoro nnco agadi, ubochị ndu ya jukwara ya afọ, o mere Solomon nwa ya, eze Izrel. **2** N'oge a, o kpokötara ndị ndu Izrel niile, tinyekwara ndị nchüaja na ndị Livayị. **3** A gurụ ndị Livayị niile ọnụ, bụ ndị gbara iri afọ ato gbagoo, chọpụta na ha dị iri puku ndị ikom ato na asato n'onụogugu. **4** Devid siri, "N'ime ndị a, ka iri puku ndị ikom abụo na anọ burụ ndị ga-ahụ maka ọru ụlọnṣo ukwu Onyerwe anyị, puku ndị ikom isii a burụ ndịsi na ndị ikpe, **5** puku ndị ikom anọ abụrụ ndị nche ọnụ ụzo ama, ebe puku ndị ikom anọ ndị ọzo ga-eji ihe egwu dị iche ihe nke m kwadobere maka ito Onyenwe anyị, na-eto

ya." **6** Devid kewara ndị Livayị n'oke, n'oke dika ụmụ ndị ikom Livayị si dị: Geshon, Kohat na Merari. **7** E kekwara ikwu Geshon ụzo abụo dika ụmụ ya si dị, Ladan na Shimei. **8** Ndị sitere n'ezinaulọ Ladan dị ndị ikom ato: Jehiel, onyeisi ha, Zetam na Juel. **9** Ụmụ Shimei bụ, Shelomot, Haniel na Haran, ha dị ndị ikom ato. Ndị a niile bụ ndịsi ezinaulọ n'ikwu Ladan. **10** Ụmụ Shimei bụ, Jahat, Ziza, Jeush na Beriya. Ha dị ndị ikom anọ. **11** Jahat bụ onye mbụ, Ziza onye nke abụo. Ma Jeush na Beriya amụtaghi ọtụtu ụmụ ndị ikom. N'ihi ya, a gụnyekötara ha dika otu ezinaulọ, kenyé ha otu oru. **12** Ụmụ ndị ikom Kohat bụ Amram, Izha, Hebron na Uziel. Ha dị ndị ikom anọ. **13** Ụmụ ndị ikom Amram bụ, Eron na Mosis. Eron ka e kewapuru iche, ido ya nsọ ya na ụmụ ya ruo ebighi ebi, maka ido ihe niile kachasi nsọ nsọ, ịchụ aja n'ihi Onyenwe anyị, ije ozi n'ihi ya nakwa ikwuputa ngozi n'aha ya ruo ebighi ebi. **14** Ụmụ Mosis, onye nke Chineke ka a gụnyekötara dika ndị si n'ebio Livayị. **15** Ụmụ ndị ikom Mosis bụ, Geshom na Elieza. **16** Ụmụ ndị ikom Geshom bụ Shubuel, onye mbụ. **17** Ụmụ ụmụ Elieza bụ Rehabaya onye mbụ. Elieza amụtaghi ụmụ ndị ikom ọzo, ma ụmụ ndị ikom Rohabaya dị ọtụtu. **18** Ụmụ ndị ikom Izha bụ Shelomit onye mbụ. **19** Ụmụ ndị ikom Hebron bụ Jereaya onye mbụ, na Amaraya, onye nke abụo, Jahziel onye nke ato, na Jekameam, onye nke anọ. **20** Ụmụ ndị ikom Uziel bụ Maiķa, onye mbụ, na Ishaya, onye nke abụo. **21** Ụmụ ndị ikom Merari bụ Mahali na Mushi Ụmụ ndị ikom Mali bụ Elieza na Kish **22** Elieza nwụrụ na-amụtaghi ụmụ ndị ikom. O bụ naani ụmụ ndị inyom ka ọ mọtarị. Ụmụ nwanne nna ha, ụmụ ndị ikom Kish, lürü ha. **23** Ụmụ ndị ikom Mushi bụ Mahali, Eda na Jeremot. Ha dị ndị ikom ato. **24** Ndị a bụ ụmụ ụmụ Livayị dika ezinaulọ ha si dị, ndịsi ezi, dika e si debanye aha, na dika e si gụo ha ọnụ n'otu n'otu, ya bụ ndị na-arụ ọru n'ulọnṣo ukwu Onyenwe anyị, ndị gbara iri afọ abụo gbagoo. **25** N'ihi na Devid kwuru sị, "Ebe ọ bụ na Onyenwe anyị, Chineke Izrel enyela ndị ya udo, ebe ọ bükwa na ọ ga-ebi na Jerusalem ruo ebighi ebi. **26** Ugbu a, o díkweghi mkpa ọ dí na ndị Livayị ga na-ebugharị ụlo ikwu, maqbụ ngwongwo ọbula nke ije ozi niile ya." **27** Igụ ndị Livayị ọnụ bụ otu n'ime ihe ikpeazu Devid mere tupu ọ nwụo. A gurụ ndị Livayị gbara iri afọ abụo gbagoo ọnụ. **28** Ọru e nyere ndị Livayị niile bụ inyere ụmụ Eron ndị nchüaja aka n'ofufe n'ulọnṣo ukwu Onyenwe anyị: ilekota ogige, na ọnụulọ nta ndị

dị n'akukụ ya niile, na ime ka ihe nsø niile dị ọcha, na ịrụ օru օbụla e nyere ha n'ulọ Chineke. **29** O bụkwa օru ha iwebata achịchà a na-eche n'ihu Chineke, na ụtụ օka e ji enye onyinye mkpuru օka, na achịchà mbadamba a na-ejighị ihe na-eko achịchà mee. Օru ha bụkwa igwakọta ihe e ji eme achịchà, na ighe ya, na ilekọta ihe ọtụtụ niile e ji atụ ihe. **30** Ưtụtụ օbụla, na anyasi օbụla, օ bụ օru ha iguzo n'ihu Onyenwe anyị jibụ abụ otuto, na ekele. **31** Ha na-enyekwa aka n'ihe gbasara aja nsure օkụ a na-achụ n'ubochị izuike, na n'oge mmemme օnwa օhụrụ, na mmemme ndị օzo niile a kara aka. Mgbe niile ka ha ga-eje ozi ha n'ihu Onyenwe anyị dika usoro ha na օnụogugu ha si dị. **32** Ya mere, e tinyere օru ilekọta ulọ nzute Onyenwe anyị, na ụlọnsö ukwu ahụ n'aka ha. Ha ka օ dıkwara inyere ndị ikwu ha, bụ ndị nchüaja ahụ, ụmụ Eron, aka n'orụ ha niile n'ulọnsö ukwu ahụ.

24 Ndị a bụ otu e si kenye ụmụ Eron օru ije ozi ha: Umụ ndị ikom Eron bụ Nadab, na Abihu, na Elieza, na Itama. **2** Ma Nadab na Abihu nwụrụ tupu nna ha anwụo. Ha amụtaghi ụmụ ndị ikom, ya mere, Elieza na Itama jere ozi dika ndị nchüaja. **3** Devid kewara ha dika usoro ije ozi ha ga-esi dị. Օ bụ Zadok onye ikwu Elieza, na Ahimelek onye ikwu Itama nyeere Devid aka ime nke a. **4** Օnụogugu ndị ndu a chọtara n'ikwu Elieza karịri օnụogugu ndị ndu a chọtara n'ikwu Itama. N'ihi ya, e sitere n'ikwu Elieza nweta ndịsi ezinaulọ iri na isii, sitekwa n'ikwu Itama n'etiti ndị iku Elieza na Itama. **6** Ode akwükwo Shemaya, nwa Netanel, onye Livayị, dekotara aha ndị a niile n'ihu eze, na ndịsi ozi eze, ya bụ, Zadok onye nchüaja, na Ahimelek nwa Abjata, na ndịsi ezi ndị nchüaja, na nke ndị Livayị. E sitere n'ikwu Elieza, horo otu ezinaulọ, sitekwa n'ikwu Itama horo otu ezinaulọ. **7** Nza nke mbụ mara Jehoiarib nke abụo a maa Jedaya **8** nke ato, Harim nke ano, Seorim **9** nke ise, Malkija nke isii, Mijamin **10** nke asaa, Hakoz nke asato, Abija **11** nke itoolu, Jeshua nke iri, Shekanaya **12** nke iri na otu, Eliashib nke iri na abụo, Jakim **13** nke iri na ato, Hupa nke iri na ano, Jeshebeab **14** nke iri na ise, Bilga nke iri na isii, Imea **15** nke iri na asaa, Hezia nke iri na asato, Hapizez **16** nke iri na itoolu, Petahaya nke iri abụo, Jehezekel **17** nke iri abụo na otu, Jakin nke iri

abụo na abụo, Gamul **18** nke iri abụo na ato, Delaya nke iri abụo na ano, Maazaya. **19** Otu a ka e si keere ha usoro ije ozi ha mgbe ha batara n'ulọnsö ukwu Onyenwe anyị. E mere ya dị ka ukkanpuru nna nna ha Eron nyere ha si dị, dika Onyenwe anyị, Chineke Izrel si nye ya n'iwu. **20** Ndị a bụkwa ndị ndu a hopütara n'ebu Livayị: Site n'umụ Amram, a hopütara Shubuel. Site n'umụ Shubuel a hopütara Jehdeia. **21** Site n'umụ Rehabaya, onye mbụ a hopütara bụ Ishaya. **22** Site na ndị Izha a hopütara Shelomot. Sitekwa n'umụ Shelomot a hopütara Jahat. **23** Site n'umụ Hebron a hopütara Jeraya, nwa mbụ ya, Amaraya nwa nke abụo ya, Jahziel nwa nke ato ya na Jekameam nwa nke ano ya. **24** A hopütara Maika nwa Uziel, sitekwa n'umụ Maika hopüta Shamia. **25** A hopütara nwanne Maika nke nwoke aha ya bụ Ishaya, sitekwa n'umụ Ishaya hopüta Zekaraya. **26** Site n'umụ Merari e nwere Mahali na Mushi. A hopütakwara Beno nwa Jaazia. **27** Sitekwa n'umụ Merari a hopütara ụmụ Jaazia ndị a: Beno, Shoham, Zakua na Ibri. **28** Site n'umụ Mahali a hopütara Elieza, ma Elieza n'onwe ya amụtaghi nwa nwoke. **29** Site n'umụ Kishe a hopütara Jerameel. **30** Site n'umụ Mushi, a hopütara Mahali, na Eda na Jerimot. Ndị a niile bụ ndị Livayị dika ezinaulọ ha si dị. **31** Dika e mere mgbe a na-ahopüta ụmụ Eron, e ji ife nza kenye ha niile օru ha kwesiri ịrụ n'otu n'otu, onye ukwu ha na onye nta ha. E mere ya n'ihu eze Devid, na Zadok, na Ahimelek, na ndịsi ezinaulọ ndị nchüaja na ndị Livayị niile. Mgbe a na-efe nza a, e mesoro ndị ikom niile otu mmeso, ma okenye ha ma ndị na-etolite etolite.

25 Devid na ndịsi agha ndị Izrel hopütara ndị ga na-ebu amụma mgbe ndị ji ụbọ akwara, une na ogene na-eti egwu. Ha sitere n'umụ Asaf, Heman na Jedutun, hopüta ha. Ndị a bụ aha ndị rürü օru nke a: **2** Ndị amụma na-ebu amụma, ndị nke bụ ụmụ Asaf: Zakua, Josef, Netanaya na Asarela bụ ụmụ Asaf nō n'okpuru Asaf, onye nō n'okpuru eze bụ onyeisi ha. **3** Ma nye Jedutun, ụmụ ndị ikom ya: Gedaliya, Zeri, Jeshaya, Shimei, Hashabaya na Matitaia. Ha dị isii n'onụogugu nörö n'okpuru nna ha bụ Jedutun, onye na-ebu amụma, na-eji une na-enye Onyenwe anyị ekele na otuto. **4** Ma nye Heman, ụmụ ndị ikom ya: Bukaya, Matanaya, Uziel, Shubuel, Jerimot, Hananaya, Hanani, Eliata, Gidalti, Romanti-Eza, Joshbekasha, Maloti, Hotia, na Mahaziot. **5** Ndị a niile bụ ụmụ

Heman, onye bụ ọ bụ ụzọ eze. Dịka nkwa Chineke kwere maka ibuli ya elu, Chineke nyere ya ụmụ ndị ikom iri na anọ, na ụmụ ndị inyom ato. 6 Ụmụ ndị ikom ndị a niile nō n'okpuru nna ha, maka ịbụ abụ n'ụlọ Onyenwe anyị na-eji ikpọ ụbọ na une na iti ola na-ada ụda, n'ihi ofufe ụlọ Chineke. Asaf, na Jedutun, na Heman nökwa n'okpuru nlekötä eze. 7 Ọnụogugụ ha tinyere ụmụ nne ha ndị e nyere ozuzụ n'ihe gbasara abụ, bụ ndị nwere nghota n'ihe banyere abụ a na-abụku Onyenwe anyị, dị narị abụ, na iri asatọ na asatọ. 8 Ha ji ife nza kee ọrụ ha, ma onye ukwu ma onye nta n'ime ha, ndị nwere nghota ma ndị a na-azụ azụ, n'otu aka ahụ. 9 Nza nke mbụ e fere mara Josef nwa Asaf, ya na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụ. Nke abụ, Gedaliya na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụ. 10 Nke ato, Zakua na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụ. 11 Nke anọ, Izri na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụ. 12 Nke ise, Netanaya na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụ. 13 Nza nke isii mara Bukaya, na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụ. 14 Nke asaa, Jesarela na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụ. 15 Nke asatọ, Jeshaya na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụ. 16 Nke itoolu, Matanaya na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụ. 17 Nke iri, Shimei na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụ. 18 Nke iri na otu, Azarel na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụ. 19 Nza nke iri na abụ mara Hashabaya, na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụ. 20 Nke iri na ato, Shubuel na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụ. 21 Nke iri na anọ, Matitaia na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụ. 22 Nke iri na ise, Jeremot na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụ. 23 Nke iri na isii, Hananaya na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụ. 24 Nke iri na asaa, Joshbekasha na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụ. 25 Nza nke iri na asatọ mara Hanani, na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụ. 26 Nke iri na itoolu, Maloti na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụ. 27 Nke iri abụ, Eliata na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụ. 28 Nke iri abụ na otu, Hotia na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụ. 29 Nke iri abụ na abụ, Gidalti

na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụ. 30 Nke iri abụ na ato, Mahaziot na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụ. 31 Ebe nza nke iri abụ na anọ mara Romamti-Eza, na ụmụ ya ndị ikom na ụmụnne ya. Ha niile dị iri na abụ.

26 Usoro otu ndị nche ọnụ ụzọ ụlọnsö ahụ. Site na ndị Kora: Meshelemaia, nwa Kore, otu n'ime ụmụ Asaf. 2 Meshelemaia nwekwara ụmụ ndị ikom: nke mbụ bụ Zekaraya, na Jediael nke abụ, Zebadaya, bụ nke ato, Jatniel, nke anọ 3 Elam, nke ise na Jehohanan, bụ nke isii na Eliehoenai bụ onye nke asaa. 4 Obed-Edom nwekwara ụmụ ndị ikom. Ha bụ ndị a: Shemaya, nwa mbụ ya, Jehozabad, osote ya, Joa, nke ato, Saka, bụ onye nke anọ Netanel, nke ise, 5 Amiel, nke isii Isaka, nke asaa na Peuleitai, onye bụ onye nke asatọ. N'ihi na Chineke goziri Obed-Edom. 6 Shemaya, nwa ya mütakwara ụmụ ndị ikom, ndị bụ ndị ndu n'ezinaụlọ nna ha, n'ihi na ha bụ dike na dimkpa. 7 Ụmụ ndị ikom Shemaya bụ, Otni, Refael, Obed na Elzabad; ụmụnne ya bụ Elihu na Semakaya bükwa dike na dimkpa. 8 Ndị a niile bụ ụmụ ụmụ Obed-Edom; ha na ụmụ ha ndị ikom, na ndị ikwu ha niile bụ dimkpa ndị nwere ike ịrụ ọrụ ahụ. Ha niile bụ ụmụ ụmụ Obed-Edom. Ha dị iri isii na abụ n'onụogugụ. 9 E sitekwara n'ezinaụlọ Meshelemaia hoputa ndịsi iri na asatọ ndị bükwa ezi ndị ndu. 10 Hosa, nwa Merari nwekwara ụmụ ndị ikom: Shimri onye nke mbụ (ọ bụ ezie na ọ bughị ọkpara ya ma nna ya hoputara ya ka ọ bụru onye mbụ). 11 Hilkaya, nke abụ, Tebalaya, nke ato na Zekaraya onye nke anọ. Ụmụ ndị ikom na ụmụnne Hosa nwere dị iri na ato. 12 E kere ndị nche ụlọnsö ukwu niile n'otu n'otu. Otu ndị a nwekwara ndịsi. E kenyekwara otu ọbụla ọrụ díka e si kenyé ụmụnna ha ọrụ ha n'ulọnsö ukwu Onyenwe anyị. 13 E sitere n'ife nza kenyé ma nwantakirị ma okenyé, ọnụ ụzọ ha gaeche nche, díka ezinaụlọ ha si dị. 14 Site n'ife nza, Shelemaya ketara iché ọnụ ụzọ dí n'akụkụ ọwụwa anyanwụ nche. Zekaraya nwa ya, onye ndumodụ nwere uche, sitekwara n'ife nza keta iché ọnụ ụzọ dí n'akụkụ ugwu, ya na ndị otu ya. 15 Obed-Edom na ndị otu ya na-eche ụzọ dí na ndịda. Ụmụ ya bụ ndị na-eche ụlọ ebe a na-achikötä ihe. 16 Shupim na Hosa na-eche ọnụ ụzọ dí n'odida anyanwụ ya na ọnụ ụzọ ama Shaleket nke dí n'uzo elu elu. Ndị nche na-esota ndị nche ibe ha. 17 Ya mere, ọ bụ ndị Livayị isii na-eche nche n'onụ ụzọ dí n'akụkụ ọwụwa anyanwụ ụbочị

niile. Mmadu anō na-anō n'ugwu, anō na ndjida, abuō n'ebe a na-achikobata ihe. **18** N'ogige nke dī n'odjida anyanwụ e nwere ndj iuche anō n'uzo, ndj iuche abuō ozō n'ime ogige n'onwe ya. **19** A hoputara ndj iuche ndj a site n'ikwu Kora na Merari. **20** Ufodu ndj Livayi ka e nyefere oru ilekota uloakụ, na ulo a na-echekota onyinye niile e doro nsq nke e webatara n'ulonso ukwu Chineke. **21** Ndj agburu Ladan, ndj si n'ikwu Geshon, ndj bu ndjisi ezinaulō ma ha Ladan, bu onye Geshon, bu Jehieli, **22** na umu ndj ikom Jehieli, Zetam na nwanne ya nwoke Juel. Ndj a bu ndj na-elekota uloakụ niile dī n'ulonso Onyenwe anyi. **23** Site na ndi Amram, na ndj Izha, na ndj Hebron, na ndj Uziel. **24** Shubuel nwa Geshom, na nwa nwa Mosis ka e nyere oru ibu onyeisi uloakụ dī n'ulonso ahụ. **25** Umunna ya site na Elieza bu ndj a, Rehabaya nwa ya nwoke, Jeshaya nwa nwoke Rehabaya, Joram nwa nwoke Jeshaya na Zikri nwa nwoke Shelomit. **26** Shelomit na umunna ya ka o dī n'aka ilekota uloakụ nke ihe nsq niile, nke Devid bu eze, na ndjisi ezinaulō niile, ndj bu ndjisi agha na-achị otutu puku ndj agha, na ndjisi agha na-achị otutu narị ndj agha, na ndjisi agha ndj ozō, doro nsq. **27** Ufodu ihe agha na ihe sitere n'ihe a kwatera n'agha ka ha doro nsq maka idozi ulonso ukwu Onyenwe anyi. **28** Ya na ihe niile nke Samuel, bu onye ohu uzo, na Söl, nwa Kish na Abna, nwa Nea na Joab, nwa Zeruaya na ihe niile ndj ozō e doro nsq. O bu n'aka Shelomit na umunna ya ka o dī ilekota ha. **29** Site n'ikwu Izha, Kenaniya, na umu ndj ikom ya ka ozi diri puo n'ulonso, dika ndjisi na ndj ikpe nye ndj Izrel. **30** Site na ndj Hebron, Hashabaya na umunna ya ndj bükwa dimkpa, onuogugu ha dī otu puku na narị asaa, ka e mere ndjisi ala Izrel dī n'akukwu ọdịda anyanwụ osimiri Jodan. Ihe niile banyere oru Onyenwe anyi, na ijere eze ozi dī ha n'aka. **31** Jeraya bu onyendu ndj Hebron, dika akwukwó e dekorọ usoro ọmụmụ si gosi. N'ihi na n'afo nke iri anō nke ochichị eze Devid n'Izrel, ka e mere nnyocha n'akwukwó usoro ọmụmụ chọputa na e nwere ndj dī ike oru n'etiti ndj Hebron. A chọputara ndj a n'obodo Jeza nke dī na Gilead. **32** Jeraya nwere ndj ikwu ya, ndj bu dimkpa, na ndj dī ike oru, onuogugu ha dī puku abuō na narị asaa. Ndj a niile bükwa ndj ndu ezinaulō dī iché iché. Ya mere, Devid, eze Izrel, mere ha ndjisi ebo Ruben, na ebo Gad, na ọkara ebo Manase. Oru ha bu ilekota ihe banyere ofufe Chineke na ije ozi niile metutara eze.

27 Nke a bu usoro ndj Izrel, dika onuogugu ha si dī, ndjisi ezinaulō, na ndj ochiaghị na-achị otutu puku ndj agha, ndj ochiaghị na-achị otutu narị ndj agha, na ndjisi ozi ha, bu ndj na-ejere eze ozi n'ihe niile gbasara nkewa e kewara ndj agha dika iru oru ha si dī n'onwa n'onwa n'ime onwa niile nke afo. Nkewa obula nwere ndj agha onuogugu ha dī iri puku ndj agha abuō na anō. **2** Ndj a bu aha ochiaghị na-achị ndj agha n'onwa obula. Onyeisi nkewa nke mbu, maka onwa nke mbu bu Jashobeam nwa Zabdiel. Onuogugu ndj agha dī na nkewa ya bu iri puku abuō na anō. **3** O si n'ikwu Perez nke di n'ebu Juda, o bu onyeisi ndjisi agha nke onwa mbu. **4** Onyeisi nkewa nke abuō, maka onwa nke abuō bu Dodai, nwa Ahohi bu onyeisi agha nkewa nke abuō. Miklot bu onyendu otu a, onuogugu ndj agha dī na nkewa a bu iri puku abuō na anō. **5** Onyeisi nkewa nke ato, maka onwa nke ato bu Benaya nwa Jehoiada, onye nchüaja. O bu onyeisi, onuogugu ndj agha dī na nkewa ya bu iri puku abuō na anō. **6** Nke a bu Benaya ahụ bu dike n'agha n'etiti iri ndjisi agha ato, ma burukwa onye na-achị iri ndj agha ato ahụ. Amizabad nwa ya ka e tinyere ilekota nkewa nke ato a. **7** Onyeisi nkewa nke anō, maka onwa nke anō bu Asahel, nwanne Joab. Zebadaya nwa bu onye nnochiri anya ya. Onuogugu ndj agha dī na nkewa ya bu iri puku abuō na anō. Zebadaya nwa ya, nochiri anya ya mgbe o nwurụ. **8** Onyeisi nkewa nke ise, maka onwa nke ise bu Shamhat onye Izha. Onuogugu ndj agha dī na nkewa ya bu iri puku abuō na anō. **9** Onyeisi nkewa nke isii, maka onwa nke isii bu Ira nwa Ikesh, onye Tekoa, bu onyeisi agha nkewa nke isii. Onuogugu ndj agha dī na nkewa ya bu iri puku abuō na anō. **10** Onyeisi nkewa nke asaa, maka onwa nke asaa bu Helez onye Pelon. Onye sitere n'ikwu Ifrem. Onuogugu ndj agha dī na nkewa ya bu iri puku abuō na anō. **11** Onyeisi nkewa nke asato, maka onwa nke asato bu Sibekai onye Husha. Onye sitere n'ikwu Zera. Onuogugu ndj agha dī na nkewa ya bu iri puku abuō na anō. **12** Onyeisi nkewa nke itoolu, maka onwa nke itoolu bu Abieza onye Anatot. Onye sitere n'ikwu Benjamin. Onuogugu ndj agha dī na nkewa ya bu iri puku abuō na anō. **13** Onyeisi nkewa nke iri, maka onwa nke iri bu Maharai onye Netofa, site n'ikwu Zera. Onuogugu ndj agha dī na nkewa ya bu iri puku abuō na anō. **14** Onyeisi nkewa nke iri na otu, maka onwa nke iri na otu bu Benaya onye Piraton, nke ikwu Ifrem. Onuogugu ndj agha dī na nkewa ya bu iri puku

abuo na anō. **15** Onyeisi nkewa nke iri na abuo, maka ọnwa nke iri na abuo bụ Heldai onye Netofa. Onye sitere n'ezinaulọ Otniel. Ọnụogugu ndị agha dịa na nkewa ya bụ iri puku abuo na anō. **16** Ndị a bụ ndị ndu ebo Izrel niile: Elieza nwa Zikri bụ onyendu ndị Ruben; Shefataya nwa Maaka bụ onyendu ndị Simion; **17** Hashabaya nwa Kemuel bụ onyendu ndị Livayi; Zadok bụ onyendu ụmụ Eron; **18** Elihu nwanne Devid bụ onyendu ndị Juda; Omri nwa Maikel bụ onyendu ndị Isaka; **19** Ishmaya nwa Obadaya bụ onyendu ndị Zebulon; Jerimot nwa Azriel bụ onyendu ndị Naftali; **20** Hoshea nwa Azazaya bụ onyendu ndị Ifrem; Juel nwa Pedaya bụ onyendu ọkara ebo Manase; **21** Ido nwa Zekaraya bụ onyendu ọkara ebo Manase nke ọzọ dịa na Gilead; Jaasiel nwa Abna bụ onyendu ndị Benjamin; **22** Azarel nwa Jeroham bụ onyendu ndị Dan. Ndị a niile bụ ndị ndu ebo Izrel niile. **23** Mgbe Devid gurụ ụmụ Izrel ọnụ. Ọ gughi ndị gbara site n'iri afọ abuo gbadaa ala, n'ihi na Onyenwe anyị kwere nkwa ime ka ọnụogugu ụmụ Izrel baa ube dika kpakpando eluigwe. **24** Joab nwa Zeruaya, aguchaghị mmadụ niile ọnụ n'ihi na Chineke tara Izrel ahụlụ n'ihi iğu ọnụ a. Ya mere, e denyeghi ọnụogugu mmadụ ole a gütara n'akwukwọ akukọ Devid eze Izrel nwere. **25** Azmavet nwa Adiel, bụ onye na-elekọta ụlo ichikọta ihe eze. Ma Jonatan nwa Uzaya bụ onyeisi ndị na-ahụ maka ụlo nchikọta ihe dịa n'akukụ ala ahụ niile, ma n'obodo ukwu, ma n'obodo nta, ma n'ụlọ nche ndị Izrel niile. **26** Ezri nwa Kelub bụ onye na-elekọta ubi eze na ndị na-arụ ọrụ n'ime ya. **27** Shimei onye Ramat na-elekọta ubi vajin niile. Otu a kwa, Zabdi onye Sifma ka ọ dịa n'aka imepụta mmanya na ichekwa ha. **28** Baal-Hanan onye Gedera na-elekọta ubi oliv na osisi sikamọ eze, nke dịa n'oke ala ndị Filistia na Izrel. Joash ka ọ dịa n'aka iweta mmanụ oliv. **29** Shitrai onye Sharon na-elekọta igwe ehi eze ndị na-ata nri na Sharon. Shafat nwa Adlai na-elekọta igwe ehi ndị nke dịa n'ala ndagwurugwu. **30** Obil onye Ishmel nwe ilekọta ịnyinya kamel eze. Jehdeia onye Meronot na-elekọta ịnyinya ibu. **31** Jaziz onye Haga bụ onyeisi na-elekọta igwe atụrụ. Ndị a niile bụ ndịsi na-elekọta akụ niile nke eze Devid nwere. **32** Jonatan nwanne nna Devid bụ onye ndumodụ na nwoke nwere ezi nghọta. Ọ bụkwa ode akwukwọ. Jehiel nwa Hakmoni bụ onye na-elekọta ụmụ eze ndị ikom. **33** Ahitofel bụ onye na-adụ eze odu. Hushai onye Akai bụ enyi eze. **34** Mgbe Ahitofel

nwuru, Jehoiada nwa Benaya na Abjata nochirianya ya. Joab bu ochiaghha igwe ndi agha eze.

28 Devid kpokötara ndjisi ozi niile nke Izrel, ka ha zukọ na Jerusalem, bụ ndị ndu ebo Izrel niile, na ndị ochiaghị nke otu ndị agha nō n'orụ eze. Ndị ọzo bụ ndjisi agha na-achị ọtụtu puku ndị agha, na ndjisi agha na-achị ọtụtu narị ndị agha, na ndjisi ozi na-elekọta ihe niile na anụ ụlo niile nke eze na ụmụ ya ndị ikom nwere, tinyere ndị ozi niile nō n'uloeze, na ndị bụ dimkpa na ndị niile bụ dike n'aghị. **2** Eze Devid biliri kwuru ọtọ si, “Geenụ m ntị, unu ụmụnna m, na ndị m. O bụrị ihe dị m n'obi iwu ụlo nke ga-abụ ebe izuike nye igbe ọgbugba ndụ Onyenwe anyị, nke ga-abụ ebe mgbakwasị ụkwụ nye Chineke anyị. Edokotachaala m ihe e ji ewu ya, **3** ma Chineke siri m, ‘O bughi gi ga-ewu ụlo nye Aha m, n’ihi na i bụ onye na-ebu agha, onye wufuru ọbara site n’igbu ọtụtu mmadụ n’aghị.’ **4** “Ma otu o dị, Onyenwe anyị, Chineke Izrel esitela n’etiti ikwu m hoputa m, mee m eze Izrel ruo ebighị ebi. O hoṇo ebo Juda dika onyendu. O bükwa site n’ebo Juda ka o si hoṇo ụlo nna m, sitekwa n’etiti ụmụnne m ndị ikom hoṇo m. Mee m eze Izrel. **5** Onyenwe anyị enyela m ọtụtu ụmụ ndị ikom, ma site n’ime ha o hoputara Solomon nwa m ka o nökwasị n’ocheeze nke alaeze Onyenwe anyị dika eze Izrel. **6** O gwara m, ‘Solomon nwa gi, bụ onye ga-ewuru m ụlo m, na ogige m niile, n’ihi na ahoputala m ya i bụrụ m nwa, aga m abukwara ya nna. **7** O bụrukwa na o debe ihe niile m nyere n’iwu, mezuo ha dika o si eme n’oge a. Aga m eme ka alaeze ya digide ruo ebighị ebi.’ **8** “Ya mere, ugbu a ana m enye unu iwu n’ihi ndị Izrel niile, na n’ihi ọgbakọ ndị nke Onyenwe anyị, na n’ihi Chineke anyị. Kpachapụnụ anya chọpụta ma debekwa iwu niile nke Onyenwe anyị Chineke unu, ka unu nwee ike nweta ezi ala nke a; ma nyefekwa ya dika ihe nketa n’aka ụmụ ụmụ unu ruo ebighị ebi. **9** “Ma gi, Solomon nwa m, mara Chineke nke nna gi, jiri obi zuruoke, na mmuo nwere nijikere mgbe niile fee Onyenwe anyị ofufe, n’ihi na Onyenwe anyị na-enyocha obi mmadụ niile. O na-aghotakwa ihe niile anyị bu n’obi na echiche niile. O bụrụ na i chosie ụzọ ya ike, i ga-achọta ya, ma o bụrụ na i jụ ya, o ga-ajụ gi ruo ebighị ebi. **10** Kpachapụ anya, n’ihi na Onyenwe anyị ahọrọla gi iwuru ya ulonso ya. Dị ike, rụokwa ọrụ a e tinyere gi n’aka.” **11** Mgbe ahu, Devid nyere Solomon nwa ya ihe e sere gbasara

otu o ga-esi wuo ụlọnsó ukwu Onyenwe anyị ahụ, na nke ulo ndị ozo niile ga-adị n'ime ya, na n'akukụ ya; ụlọkụ ya niile, na ime ulo elu ya, na ime ulo ya, na ulo ebe ikpuchi mmehie. 12 O nyekwara ya ihe osise gosiri ihe niile nke Mmụo Nso tinyere ya n'uche banyere ogige ụlọnsó ukwu Onyenwe anyị ahụ, na ọnụulọ niile di ya gburugburu, maka ulo nchikọta akụ nke ụlọnsó Chineke nakwa akụ niile nke e doro nsø. 13 Devid nyekwara Solomon iwu otu o ga-esi kewaa ndị nchüaja na ndị Livayi, na iwu metütara orụ ije ozi niile nke ụlọnsó ukwu Onyenwe anyị, na iwu metütara ngwongwo niile e ji eje ozi. 14 O weputara ọlaedo dí ukwuukan maka iji ya kpuo ngwongwo ọlaedo a ga-eji jee ozi dí iche iche. O weputakwara ọlaocha dí ukwu maka iji ya kpuo ngwongwo ọlaocha a ga-eji jee ozi dí iche iche. 15 O weputara ọlaedo nke e ji akpụ iheokụ na ihe ịdoba iheokụ. Weputakwa ọlaocha ga-ezu ịkpụ oriona ọlaocha, na ihe ịdoba ha. 16 O weputara ọlaedo e ji akpụ tebul achicha nsø, na ọlaedo e ji akpụ tebul ndị ozo, na ọlaocha e ji akpụ tebul ọlaocha. 17 O weputara ọlaedo a nuchara anucha a ga-eji kpuo ndudu e ji adurụ anụ e ji chuo aja, efere ikwosa mmiri na ite mmiri; ọlaedo zuru nke e ji akpụta efere ọlaedo obụla, na ọlaocha zuru nke e ji akpụta efere ọlaocha obụla, weputakwa ọlaocha na ọlaedo. 18 N'ikpeazụ, o weputara ọlaedo a nuchara anucha a ga-eji kpuo ebe ichu aja ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ. O nyere ya ihe osise gosiri otu a ga-esi wuo ugbo agha, ya bu, mmụo ozi cherubim ndị ahụ e ji ọlaedo kpuo, ndị gbasapụrụ nku ha n'elu igbe ogbugba ndị Onyenwe anyị. 19 Devid kwuru sị, "E deela ihe niile gbasara osise ụlọnsó ukwu a n'akwukwo nke m sitere na ntuziaka Onyenwe anyị nweta. Onyenwe anyị nyekwara m nghọta banyere ihe niile metütara osise ụlọnsó ukwu a." 20 Devid gwakwara nwa ya Solomon okwu sị, "Dị ike, nwee obi ike, rụo orụ a. Atula ujọ, adakwala mba, n'ihi na Onyenwe anyị Chineke, bu Chineke m, nonyeere gi. O gaghi ahapụ gi, maobụ gbakụta gi azụ. O ga-ahụ na ihe niile gaara gi nke oma, tutu ruo mgbe orụ iwu ụlọnsó Onyenwe anyị gwusiri. 21 Ndị nchüaja ndị a niile, na ndị Livayi jikeere iru orụ niile metütara ụlọnsó ukwu Chineke ahụ. Ndị ozo bu ndị oka orụ dí iche iche ndị o metụrụ n'obi ga-abiajwa inyere gi aka, ma ndị ozi, ma ndị Izrel niile; ha ga-emeze iwu obụla i nyere ha."

29 Mgbe ahụ, Devid gwara ọgbakọ Izrel niile okwu sị ha, "Nwa m Solomon, onye Chineke hoputara ibu eze n'ọnodụ m, bụ nwantakirị na-amachabeghi ihe. Ma orụ o nwere iru dí ukwu, n'ihi na ulo ukwu a abughị mmadụ ka o díri, kama o bụ nye Onyenwe anyị Chineke. 2 Ma n'ike m niile, agbaliala m wetachaa ihe niile a ga-eji wuo ụlọnsó ukwu Chineke m ebe ha dí ukwu: ọlaedo a ga-eji kpuo ihe ọlaedo niile, ọlaocha a ga-eji kpuo ihe ọlaocha niile, bronz a ga-eji kpuo ihe bronz niile, igwe a ga-eji kpuo ihe igwe niile, na osisi a ga-eji rụo ihe osisi niile, nkume dí oke ọnụahịa oniks, a ga-ahionye ahionye, na nkume dí oke ọnụahịa tıkwoisi, na nkume ndị ozo ụcha ha dí iche iche, na nkume ndị ozo mara mma, tinyere mabul. 3 Ugbu a, n'ihi mmasi m n'ebé ụlọnsó Chineke m dí, ana m enye akụ nke aka m niile, ya bụ ọlaedo na ọlaocha m, iji ya nye aka, maka iwu ụlọnsó ukwu Chineke m. Ihe ndị a ka m na-enye, tükwasıkwa n'elu ihe ndị ozo niile bụ nke m nyerela, n'ihi ụlọnsó ukwu a: 4 bụ puku talenti ọlaedo ato (ọlaedo e si Ofia bubata), na puku talenti ọlaocha asaa nke a nuchara anucha, nke a ga-eji machite ahụ ulo niile nke ulo ndị ahụ. 5 Maka orụ niile a ga-eji ọlaedo rụo, na nke a ga-eji ọlaocha rụo, na orụ niile ndị ńka ga-arụ. Ugbu a, onye jikeere iwere onwe ya nyechasị Onyenwe anyị n'aka taa?" 6 Mgbe ahụ, ndịsi ezinailo, na ndịsi ozi nke ebo Izrel niile, na ndịsi agha na-achị otụtụ puku ndị agha, na ndịsi agha na-achị otụtụ narị ndị agha, na ndịsi ozi na-elekọta orụ eze, jiri obi ha niile nye onyinye. 7 Ha nyere maka orụ ụlọnsó ukwu Chineke. Ha nyere puku talenti ọlaedo ise, na puku darik ọlaedo iri, nyekwa puku talenti ọlaocha iri, na puku talenti bronz iri na asato, na narị puku talenti igwe. 8 Ndị niile nwere nkume dí oke ọnụahịa dí iche iche webatara ya tinye ha n'ulọkụ dí n'ulọ nso ukwu Onyenwe anyị, nke Jehiel onye Geshon na-elekọta. 9 Ndị Izrel niile ńuriri ọnụ n'ihi otu ndịsi ha jiri weputa obi nye onyinye, n'ihi na ha ji ọnụ na obi ha niile nye Onyenwe anyị onyinye. Eze Devid n'onwe ya ńurirkwara ọnụ nke ukwu. 10 N'ihi oha Izrel niile, Devid kelere Onyenwe anyị ekele sị, "Otuto díri gi Onyenwe anyị Chineke nna anyị Izrel site n'ebighị ebi ruo ebighị ebi. 11 Gi onwe gi, Onyenwe anyị nwe ịdị ukwu, na ike, na ịma mma, na ugwu eze, na ebube, n'ihi na ihe niile n'eluiwge na n'ụwa bụ nke gi. Gi onwe gi, Onyenwe anyị nwe alaeze. Gi kwa ka e buliri elu díka onye na-achị isi n'elu ihe niile. 12 Akunụba na nsopuru na-

esite n'ebe i no abia. Gi onwe gi na-achikwa ihe niile. O bükwa n'aka gi ka ume na ike di ibuli ihe niile elu, na inye ihe niile ike. **13** Ugbu a, Chineke anyi, anyi na-enye gi ekele na-etokwa aha gi di ebube. **14** "Ma onye ka m bu, ole ndi kwa ka umu Izrel bu, na i kweere ka anyi gbasapu aka anyi nye gi onyinye. Ihe niile anyi nwere sitere n'aka gi bia, ha kwa ka anyi na-enyeghachi gi. **15** Anyi bu ndi obia na ndi mbijarambia n'ihu gi, dika mna mna anyi ha. Ubochi ndu anyi n'uwa di ka onyinyo, nke olileanya na-adighi n'ime ya. **16**

O, Onyenwe anyi Chineke anyi, ihe niile ndi a anyi bukoro maka iji ruora gi ulonso si n'aka gi bia. Ha niile bükwa nke gi. **17** Amaara m, Chineke m, na i na-anwale obi, na i na-enweka mmasi n'ihe ziri ezi. Ihe ndi niile ka m onwe m nyere site n'afø ofufu nakwa obi ziri ezi. Ma ugbu a, ahula m oñu ndi gi, bu ndi no n'ebe a, ji were afø ofufu nye gi onyinye ha. **18** Ya mere, gi Onyenwe anyi, Chineke nna anyi Ebrahim na Ajizik, na Izrel, biko, mee ka udí ochichø a digide n'ime obi ndi gi ruo ebighi ebi, meekwa ka ha jiri obi ha niile gbasoo gi mgbe niile. **19** Nye nwa m Solomøn obi zuruoke nke o ga-eji debe iwu gi niile, ochichø gi niile na ükpurü gi niile, ya na mmuo imezu ihe niile metutara owuwu ülönsö ukwu a nke m kwadooro ihe niile ndi a." **20** Mgbe ahü, Devid gwara ndi Izrel okwu si, "Toonu Onyenwe anyi Chineke unu!" Ha niile toro Onyenwe anyi Chineke nna ha, kpø isiala nye Onyenwe anyi na eze. **21** N'echi ya, ha wetara otu puku oke ehi, na otu puku ebule, na otu puku umu ebule jiri ha chiqoro Onyenwe anyi aja nsure oku. Tinyere aja ihe oñuñu na oñutu aja ndi ozo n'ebe o bara uba n'ihi umu Izrel niile. **22** Emesia, ha jiri oñu rie oriri, nukwaa ihe oñuñu n'ihu Onyenwe anyi. Ha nokwa n'ebe ahü nabata Solomøn, nwa Devid dika eze nke ugboro abuø, teekwa ya mmanu n'ihu Onyenwe anyi ka o buru onye ochichø. Ha mekwara Zadok onye nchajaja. **23** Ya mere, Solomøn nokwasiri n'ochheeze Onyenwe anyi dika eze, n'onodu nna ya Devid. O bara uba nke ukwuu. Ndj Izrel rubekwaara ya isi. **24** Ndjisi ochichø niile, na ndjisi Izrel niile, na umu ndi ikom eze Devid niile kwuputara nrube isi ha nye Solomøn, eze oñurü. **25** Onyenwe anyi mere ka Solomøn di ukwuu hie nne n'anya ndi Izrel niile. O yikwasiri ya ebube nke alaeze n'udí o dibeghi eze obula buru ya uez chia n'Izrel nweturula. **26** Devid nwa Jesi bu eze ndi Izrel niile. **27** O chirí Izrel iri afø anø. O chirí afø asaa na Hebron, chjakwa iri afø atø na atø na Jerusalem. **28** O

nwurü mgbe o ghørø ezigbo agadi. O bükwa onye biri ogologo ndu, onye nwekwara akunuba na nsopuru. Solomøn nwa ya nwoke nochiri ya dika eze. **29** Ihe niile gbasara ochichø eze Devid, site na mmalite rø n'ogwugwu, ka e dere n'akwukwø akukø Samuel, onye oñu uez, na n'akwukwø Netan, onye amuma, na n'akwukwø Gad onye oñu uez. **30** Akukø ndi a gosiri ihe gbasara ochichø eze ya, na idí ike ya, na ihe niile mere ya, na ihe mere ndi Izrel, na ndi eze ndi mba ozo bi ha gburugburu.

2 Ihe E Mere

1 Solom̄n nwa Devid mere onwe ya ka o guzosie ike n'alaeeze ya, n'ihi na Onyenwe anyi Chineke ya nonyeere ya, meekwa ka ọ di ukwuu hie nne. **2** Mgbe ah̄, Solom̄n gwara nd̄ Izrel niile okwu, ya b̄, nd̄isi agha na-ach̄i ọt̄tu puku nd̄i agha, na nd̄isi agha na-ach̄i ọt̄tu nar̄i nd̄i agha, na nd̄i ikpe, na nd̄i ndu niile n̄ n'Izrel, na nd̄isi ezinaul̄o niile. **3** Solom̄n ya na ọgbak̄o ah̄ niile, gara n'ebe di elu nke Gibion, n'ihi n'ebe ah̄ ka ụlo nzute Chineke di, b̄u nke Mosis onyeozi Onyenwe anyi wuru n'ozara. **4** Ma Devid esitelar̄ na Kiriāt Jearim buputa igbe ọgbugba nd̄u Chineke ah̄, bulaa ya n'ul̄o ikwu nke o wuru maka ya na Jerusalem. **5** Ebe iche aja bronz ah̄ Bezalel nwa Uri, nwa Hua wuru d̄ikwa na Gibion, n'ihi ụlo nzute Onyenwe anyi. Solom̄n na ọgbak̄o ah̄ na-aj̄ta ya ase n'ebe bronz ah̄. **6** Solom̄n jere n'ebe iche aja ah̄ e ji bronz kp̄o, nke di n'ihi Onyenwe anyi, n'ime ụlo nzute, jiri anu ụlo ọn̄uogugu ha di otu puku ch̄o aja nsure ọk̄u n'elu ya. **7** N'abal̄i ụbōch̄i ah̄ na Gibion, Onyenwe anyi mere ka Solom̄n h̄u ya anya, s̄i ya, "R̄iøq ihe ọbula i chorø ka m nye gi." **8** Ma Solom̄n zara Chineke, s̄i, "I gosila nna m b̄u Devid obi ebere di ukwuu. Ugbu a, i meekwala m eze n'onod̄u ya. **9** Ugbu a, Onyenwe anyi b̄u Chineke, ka nkwa gi nke i kwere nna m, b̄u Devid, b̄ur̄u ihe e mezuru, n'ihi na i meela m eze nd̄i a bara ụba n'onuogugu d̄ika aja nke ala. **10** Biko, nye m amamihe na nghøta, nke m ga-eji edu nd̄i a nap̄u na-abata, n'ihi na onye p̄uru icheik̄ota nd̄i gi a dij ukwuu?" **11** Chineke zara Solom̄n s̄i ya, "Ebe ọ b̄u na i riøgh̄i m ka m nye gi akunuba, maob̄u ogologo nd̄u; ebe ọ b̄ukwa na i riøgh̄i m ka m mee ka i nwee nsop̄uru kar̄a, kama mkpa na-akpa gi b̄u ka m nye gi amamihe na nghøta i ga-eji duzie nd̄i m, nke m mere gi eze ha. **12** Ya mere, enyela gi amamihe na nghøta d̄ika i riøro. Aga m enyekwa gi akunuba na nsop̄uru di ukwuu, nke eze ọbula nke buru gi uz̄o na-enwebeghi. Ọ d̄ikwagh̄i onye nke ga-eso gi ga-enwe ụdi ya." **13** Mgbe ah̄, Solom̄n sitere n'ebe di elu nke Gibion, site n'ihi ụlo nzute ah̄, loghachi na Jerusalem. Ọ chir̄i d̄ika eze n'Izrel. **14** Solom̄n ch̄ikobara ọt̄tu ugbo agha na inyinya di ihe iche. O nwere ugbo agha di otu puku na nar̄i an̄o na inyinya agha di puku iri na abuø n'onuogugu, nd̄i o debere ụfod̄u n'ime ha n'obodo ugbo agha ya ma nd̄i oz̄o di na Jerusalem ebe

ya onwe ya n̄o. **15** Eze mere ka ọlaøcha na ọlaedo baa ụba na Jerusalem, d̄ika nkume efu. O mekwara ka osisi sida di ọt̄tu d̄ika osisi sikam̄o nke di n'ala ala ugwu di iche iche. **16** A na-esite n'Ijipt nakwa ala Kue atubatara Solomon inyinya. Nd̄i ah̄ia eze na-az̄ta ha site na Kue n'oni ah̄ia a na-ere ha n'oge ah̄. **17** Ha sitere n'Ijipt tubata otu ugbo agha n'oni ah̄ia nar̄i shekel ọlaøcha isii; jirikwa otu nar̄i shekel na iri shekel ise zūta otu inyinya. Ha zipukwara ha nye nd̄i eze niile nke nd̄i Het na nd̄i Aram.

2 Solom̄n nyere iwu ka e wuo ụlo nso ukwu nye

Aha Onyenwe anyi, ka e wuokwara ya b̄u Solom̄n ụloze. **2** O manyere nd̄i ọru ọn̄uogugu ha di iri puku asaa na-ebu ibu, na nd̄i na-awa nkume n'ugwu ọn̄uogugu ha di iri puku asato, na nd̄i o doro d̄ika nd̄isi ha, ọn̄uogugu ha di puku ato na nar̄i isii. **3** Solom̄n zigara Hiram eze Taja ozi s̄i ya, "Zidatara m osisi sida d̄ika i mere n'oge nna m Devid wuru ụloze nke ya. **4** Ugbu a, ana m akwado iwu ụl̄onṣo ukwu nye Aha Onyenwe anyi Chineke m, na ido ya ns̄o nye ya maka iche aja nsure ọk̄u na-esi isi ụto n'ihi ya, na idebe n'ebe ah̄ achich̄a ns̄o a na-edo n'usoro mgbe niile. Na isure aja nsure ọk̄u ụt̄tu na anyasi, na n'uboch̄i izuike niile, na n'oniwa ọh̄ur̄u na n'oge mmemme nd̄i oz̄o niile a kara aka nke Onyenwe anyi Chineke anyi. Nke a b̄u ụkp̄ur̄u na-adigide nye ụm̄u Izrel ruo ebighi ebi. **5** "Ul̄onṣo m ga-ewu ga-ad̄i ukwuu n'ihi na Chineke anyi di ukwuu kar̄a chi nd̄i oz̄o niile. **6** Ma onye p̄uru iwu ụl̄onṣo nye ya, ebe ọ b̄u na eluigwe, ọbulađi ebe kachas̄ elu nke eluigwe, ezughi ība gi? Onye ka m̄ onwe m b̄u, na m ga-ewu ụl̄onṣo nye ya, ma ọ bughi naan̄i ebe a ga-an̄o ch̄o aja di ihe iche n'ihi ya? **7** "Zitere m, onye n̄ka, onye maara otu e si ej̄i ọlaedo na ọlaøcha, na bronz, na igwe aru oru. Onye b̄ukwa onye maara ọru n̄ka metutara akwa di ihe iche, akwa ngwak̄ota an̄un̄ na uhie, na nke uhie uhie, na nke an̄un̄ an̄un̄. Ọ ga-abukwa onye ighbunye akara n'ihe doro anya, onye ga-ar̄u ọru na Juda na n'ime Jerusalem, ebe ọ ga-eso nd̄i n̄ka m, b̄u nd̄i nna m Devid hoputara r̄u ọru. **8** "Zitekwara m osisi sida, na osisi junipa, na osisi algum, nd̄i sitere n'oh̄ia Lebanon, n'ihi na nd̄i gi b̄u okachamara n'or̄u īwa osisi. Aga m ezitekwa nd̄i m ga-abia soro ha r̄u ọru, **9** imē ka osisi ha ga-egbutere m d̄i ukwuu, n'ihi na ya b̄u ụl̄onṣo ga-ebu ibu, maakwa mma. **10** Aga m enye nd̄i ọru gi, b̄u nd̄i na-awa osisi, nar̄i puku bushel

na iri puku bushel ọka wiiti abụo a kworó akwọ, na nari puku bushel na iri puku bushel ọka balị abụo, na nari puku galonu ite mmanya vajin na iri galonu abụo, nakwa nari puku galonu mmanu na iri galonu mmanu oliv abụo.” 11 Hiram, eze Taịa zighachiiri Solomon akwukwọ ozi sị ya. “Ọ bụ n’ihí na Onyenwe anyị hụrụ ndị ya n’anya ka o ji mee gị eze ha.” 12 Hiram kwukwara sị, “Otuto dịrị Onyenwe anyị, bụ Chineke Izrel. Onye kere eluigwe na ụwa. Onye nyere Devid, bụ eze, nwa nwere nghota na akonuche dị otu a, iwuru Onyenwe anyị ebe obibi, na iwukwa ụlozeze nke aka ya. 13 “Ana m ezitere gi Huram-Abi, onye oka maara ọru ya nke ọma. 14 Onye nne ya si n’ebø Dan nke dị n’Izrel, ma nna ya bụ onye Taịa. Ọ bụ onye a zuru n’ọru ikpụ uzụ nke ọma, n’ihe gbasara ọlaedo, na ọlaocha, na bronz, na igwe, na nkume, na osisi. Ọ makwa otu e si ejị akwa odo odo, na akwa anunụ anunụ, na akwa uhie uhie na ezi akwa ọcha arụ ọru. Igburue ụdi akara ọbụla n’ihe nakwa ichepụta ihe ọ ga-eji ihe ọbụla enyere ya mee doro ya anya nke ọma. Ọ ga-esonye ndị ሊka gị, na ndị nke onyenwe m Devid, bụ nna gị. 15 “Ugbu a, ka onyenwe m zitere ndị ohu ya ọka wiiti ahụ, na ọka balị, na mmanya vajin, na mmanu oliv, dika ọ kwere na nkwa. 16 Anyị ga-egbutu osisi niile i chorọ site n’ugwu Lebanon, sitekwa n’osimiri budata ha obodo Jopa, ebe i nwere ike isite buruо ha Jerusalem.” 17 Emesia, Solomon gurụ ndị ọbia niile bi n’ala Izrel ọnụ, dika Devid mere, achoputara na ha dị nari puku iri ise na ato, na nari isii. 18 O mere iri puku ndị ọru asaa n’ime ha ka ha bürü ndị na-ebu ibu, na ọnụogugu dị iri puku asatọ ka ha bürü ndị ga-awa nkume, meekwa puku ndị ikom ato na nari isii, ndị ga-abụ ndịsi ọru imē ka ọru na-a ga nke ọma.

3 Mgbe ahụ, Solomon malitere iwu ụlọnsö ukwu Onyenwe anyị. Ọ bụ n’ugwu Morià, nke dị na Jerusalem, ka e wukwasirị ya, n’ebe ahụ Onyenwe anyị mere ka Devid bụ nna ya hụ ya anya. Ọ bụ n’ala ebe ịzocha ọka Arauna, onye Jebus, ebe ahụ Devid hoputara. 20 bidoro iwu ụlo ahụ n’abali nke abụo, nke ọnwa abụo, n’afọ nke anọ, nke ọchichị eze ya. 3 Ntọala Solomon tọrọ maka iwu ụlọnsö Chineke dị iri mita abụo na asaa n’ogologo, mita itoolu n’obosara. (Nke a bụ ma ejiri ihe ọtụtụ ochie). 4 İdi ogologo mputa ọnụ ụlo nke ụlọnsö ukwu ahụ di mita itoolu, dika ịdi ogologo obosara ụlo nso ahụ n’onwe ya. Ịdi

elu ya dikwa mita itoolu. O jikwa ọlaedo a nuchara anucha machie ime ya. 5 O ji osisi junipa machie ahụ ime ụlo ezumezu ahụ, jirikwa ọlaedo a nuchara anucha techie osisi ndị ahụ niile. Emesia, e sere oyiyi nkwu dị iche ihe, na oyiyi ụdo igwe n’ahụ ụlo ahụ iji chọp ya mma. 6 O ji nkume dị oke ọnụahịa dị iche ihe chọp ime ụlọnsö ahụ mma, ya na ọlaedo nke e si na Pavaim bute. 7 Ogidi osisi silin niile, na ibo ọnụ ụzo niile, na aja ụlo niile, na ọnụ ụzo niile dị n’ulọnsö ukwu ahụ ka o ji ọlaedo techie. O gbukwara egbugbu oyiyi cherubim na mgbidi ya niile. 8 O wuru Ebe ahụ Kachasi Nsø; nke ogologo ọnụ ụlo ya dị mita iri, otu a kwa, obosara ya dị mita iri. O ji ọlaedo dị ezi mma nke ọnụahịa ya ruru nari talenti isii techie ahụ ime ụlo ahụ niile. 9 Ịdi arọ ọlaedo e ji kpuo ntù e ji wuo ya dị iri shekel ise. E jikwa ọlaedo techie ịkụkụ elu elu nke imē ọnụ ụlo a. 10 Solomon tinyere oyiyi mmụo ozi cherubim abụo ọ kpụrụ n’ime Ebe ahụ Kachasi Nsø, werekwa ọlaedo machie ha. 11 Ịdi ogologo nku cherubim ndị a ruru mita iri. Ịdi ogologo otu nku cherub nke mbụ ruru mita abụo na ọkara. Ọnụ nku a na-emetu ahụ ime ụlo nke ụlọnsö ukwu, ma ọnụ ọnụ nku nke ọzọ, nke ịdi ogologo ya ruru mita abụo n’okara, na-emetu ọnụ otu nku cherub nke ọzọ. 12 N’otu aka ahụ, otu nku cherub nke abụo ruru mita abụo na ọkara n’ogologo. Ọnụ nku ya na-emetu ịkụkụ nke ọzọ nke ahụ ime ụlọnsö ukwu, ma nku ya nke ọzọ, nke rukwara mita abụo na ọkara n’ogologo, na-emetu ọnụ ọnụ otu nku cherub nke mbụ. 13 Nku cherubim ndị a gbasapụrụ ruo mita iri n’ogologo. Ha guzo ọtọ n’ukwu ha, na-eché ihu n’onụ ụlo ezumezu ahụ. 14 O ji akwa na-acha anunụ anunụ, na uhie uhie, na odo odo, na ezi akwa ọcha, mee akwa mgbochi, nke a kpanyekwara oyiyi cherubim n’ime ya. 15 O wuru ogidi abụo dị n’ihu ụlọnsö ahụ, nke ịdi elu ya ruru mita iri na asaa. O kpukwara ihe a dokwasirị n’elu ogidi ndị a, nke ịdi elu ha dị mita abụo na ọkara. 16 Ọ kpukwara ihe yiri ụdo igwe a tịrụ atụ, nke e kokwasirị n’elu ogidi abụo ndị ahụ. Kpuo kwara nari mkpụrụ pomegranate, nke a gankekotara ya na ụdo igwe ahụ. 17 O guzobere ogidi abụo ndị ahụ n’ihu ụlọnsö ukwu ahụ, otu n’akụkụ ugwu nke ọzọ n’akụkụ ndida. Ogidi nke dị na ndida ka ọ kpọro Jakin, ma nke dị n’ugwu ka ọ kpọro Boaz.

4 Solomon wukwara ebe ịchụ aja bronz. Ogologo ya ruru iri mita na ọkara. Obosara ya rukwara iri mita

na ọkara; ma ịdị elu ya dị mita ise na ụma ato. 2 O mekwara Oke osimiri nke ọla awụrụ awụ, nke dị gburugburu n'udidị. Ọtụtụ ya bụ ihe ruru mita abụọ na ụma ato n'ogologo, díkwa mita ise na ụma ato, site n'otu ọnụ ruo n'ọnụ nke ọzo. Ọ bụ eriri e ji atu ihe nke ruru ihe díka mita iri na anọ ka e ji tọọ ya gburugburu. 3 N'okpuru ọnụ ya, oyiyi ụmụ oke ehi gbara ya gburugburu, iri dị na mita anọ na ọkara ọbula. Ehi ndị ahụ dị n'ahịrị abụọ. A wukötara ha na Oke osimiri ahụ otu mgbe. 4 E mekwara ka Oke osimiri ahụ guzo n'elu ehi iri na abụọ. Ato na-eche ihu n'akụkụ ọwụwa anyanwu; ato na-eche ihu n'odida anyanwu; ato na-eche ihu n'akụkụ ndịda, ato na-eche ihu n'akụkụ ugwu. Oke osimiri ahụ díkwasịri ha n'elu, ebe azu ha niile dị n'ime n'etiti. 5 Ịdị arọ ya ha ka otu ọtụtụ ntu-aka dimkpa. E mere ọnụ ya ka ọ dị ka ọnụ iko mmiri, díkwa ka okoko lili na-apapụta apapụta. Ọ na-erite puku galọnụ iri na asato. 6 A kpukwara efere ukwu iri nke e ji asacha ihe e wetara maka ịchụ aja nsure ọkụ. Ise n'ime ha dị n'akụkụ ndịda olulu mmiri ahụ, ise n'akụkụ ugwu. Ndị nchüaja na-esite naanị na olulu mmiri ahụ ekuru mmiri ha ji asacha ihe. 7 Ọ kpurụ ihe ịdoba oriọnà ọlaedo iri n'usoro díka Chineke nyere ya n'iwu. O debere ha n'ime ụlọnsö ukwu ahụ, ise n'akụkụ ndịda ụlo ahụ, ise n'akụkụ nke ugwu. 8 O mekwara tebul iri donye n'ulọnsö ukwu ahụ, ise n'akụkụ ndịda, ise n'akụkụ ugwu. Ọ kpukwara otu narị efere ọlaedo maka ịkwosa mmiri. 9 O mere ogige ndị nchüaja, mekwa otu ogige ukwuu, na ibo ọnụ ụzọ maka itinye n'ogige ahụ. O jiri bronz machie ibo ọnụ ụzọ ndị ahụ. 10 Oke osimiri ahụ ka o dobara n'akụkụ ndịda, na ncherita ihu ọwụwa anyanwu nke ụlọnsö ahụ. 11 Huram kpukwara ite dị iche iche, shovel niile, na efere ịkwosa mmiri niile. N'ikpeazu, o ruchara oru dị n'ulọnsö Chineke, nke eze Solomon tinyere ya n'aka ịru. 12 Ogidi abụọ ahụ; ihe ọkpukpụ abụọ díka efere dị n'elu ogidi abụọ ahụ; ihe ọkpukpụ yiri ụdọ a tịrụ atụ nke e ji chọọ ihe ọkpukpụ abụọ ahụ díka efere mma; 13 narị anọ nke mkpuru pomegranet a kpuru akpụ maka ahịrị ihe abụọ ahụ a kpuru akpụ, ya bụ, ahịrị pomegranet abụọ n'ihi otu ihe ọkpukpụ, iji chọọ ihe ọkpukpụ ahụ yiri efere dị n'isi elu ogidi ahụ mma; 14 ihe ndíkwasị na efere ịsa mmiri ha, 15 na Oke osimiri ahụ na ehi iri na abụọ ahụ dị ya n'okpuru, 16 na ite niile, shovel niile, ihe ịguru anụ niile na ihe ngwongwo ndị ọzo ya na ha so. Ihe niile nke Huram-Abi mere eze Solomon n'ihi

ulonṣo Onyenwe anyị, bụ bronz e hichaziri nke ọma. 17 Ọ bụ n'ala ụrọ, n'obosara ala Jōdan, n'etiti Suköt na Zaretan, ka eze mere ka a nɔrọ kpụọ ihe ndị a. 18 Ihe ndị a niile nke Solomon mere dị ukwu nke ukwu; nke bụ na-enweghi ike igukota ihe ịdị arọ nke bronz ahụ bụ. 19 Solomon mekwara ngwongwo niile dị n'ime ụlọnsö Chineke, ya bụ, ebe ịchụ aja e ji ọlaedo kpụọ, na tebul niile nke a díkwasịri achịcha nke iche n'Ihu Onyenwe anyị, 20 ihe ịdókwasị oriọnà niile nke ọlaedo a nuchara anucha, ha na oriọnà ha niile, ka ọ na-enwu n'Ihu ime ime ebe nsọ, díka e nyere n'iwu, 21 ihe ịchọ mma oyiyi okoko osisi, na oriọnà niile na ihe ịguta ihe niile. E ji ọlaedo a nuchara anucha kpụọ ha niile. 22 Ọ kpukwara ihe ịkpakepụ ọkụ niile nke ọlaedo a nuchara anucha, na efere ịkwosa mmiri niile, na ngaji niile, na ihe ịgụ ọkụ niile, na ibo ọlaedo niile nke ụlọnsö, ya bụ, ibo ọnụ ụzọ ime ime niile nke dírị Ebe ahụ Kachasi Nsọ, na ibo ndị dị n'ọnụ ụlo ezumezu.

5 Mgbe a rüzuru ọrụ niile nke eze Solomon nwere ịru maka ụlọnsö ukwu Onyenwe anyị ahụ, o webatara ihe niile Devid bụ nna ya doro nsọ n'ime ya, ya bụ ọlaochcha, ọlaedo na ngwongwo ndị ọzo niile. O tinyere ha n'ulọakụ dị n'ulọnsö Chineke. 2 Mgbe ahụ, Solomon kpokötara ndị okenye Izrel niile, na ndịsi ebo Izrel niile, na ndịsi ezinaqlı Izrel niile na Jerusalem, maka i site na Zayon, bụ obodo Devid bugota igbe ọgbugba ndị Onyenwe anyị. 3 Ndị Izrel niile gbakötara bjakwute eze n'oge a na-eme mmemme n'onwa Etanim, nke bụ onwa asaa n'afọ. 4 Mgbe ndị okenye Izrel niile bjarutere, ndị Livayı buliri igbe ọgbugba ndị ahụ. 5 Ha bugotara igbe ọgbugba ndị Onyenwe anyị, ya na ụlo nzute, na ngwongwo niile dị nsọ dị n'ime ya. Ndị nchüaja bụ ndị Livayı buliri ha elu. 6 Eze Solomon na ọgbakö Izrel niile, bụ ndị zukötara n'ebé ọ nq, nq n'Ihu igbe ọgbugba ndị ahụ, na-achụ aja ọtụtụ atụrụ na ọtụtụ ehi nke a na-apaghị ịguta ọnụ maqbụ gbakota ọnụogugu ha n'ihi ịba ụba. 7 Ndị nchüaja bubatara igbe ọgbugba ndị Onyenwe anyị ahụ n'ime ime ụlọnsö ukwu ahụ, n'ime Ebe Kachasi Nsọ, doba ya n'okpuru nku cherubim ahụ. 8 Cherubim ndị ahụ gbasara nku ha n'elu igbe ọgbugba ndị ahụ, kpuchie ya na okporo osisi ndị ahụ e ji ebu ya. 9 Okporo osisi ndị a dị oke ogologo, na isi ha sitere n'igbe ọgbugba ndị ahụ na-apapụta, na e nwere ike i site n'Ihu ime ime ebe nsọ ahụ hụ ha anya, ma onye na-anoghị n'Ebe Nsọ ahụ adighị ahụ ha. Ha

ka díkwa n'ebé ahú ruo taa 10 O nwéghí ihe dí n'ime igbe ogbugba ndú ahú, karíkwa mbadarba nkume abú ahú Mosis tinyere n'ime ya n'ugwu Horeb, n'ebé Onyenwe anyí na ụmụ Izrel gbara ndú, mgbe ha si n'ala Ijipt púta. 11 Mgbe ndí nchúaja sitere n'Ebe Nso Kachási Ebe Nso púta, n'ihi na ndí nchúaja ahú niile doro onwe ha nsó n'agbanyeghí usuu nke onye obúla n'ime ha si púta. 12 Ma ndí Livayí bù ndí obú abú, ya bù Asaf, Heman, Jedutun na ụmụ ha ndí ikom na ndí ikwu ha guzoro onwe ha n'akukú ọwúwa anyanwú nke ebe ichú aja. Ha yi uwe ezi akwa ọcha ma na-akpó ubó akwara, na-akukwa ogene ola. Ndí nchúaja di otu narí na iri abú n'onuogugu. Ndí na-afú opí sokwa ha. 13 Ndí obú abú ahú na ndí na-afú opí jikoró onwe ha ọnú were otu olu búkuo Onyenwe anyí abú ekele na otuto. Ndí na-afú opí, na ndí na-akú ọla na-ada ụda, na ndí ji ngwa egwu ndí ọzo sonyeere ha, welie olu ha elu too Onyenwe anyí n'abú sì: "N'ihi na Ọ dí mma ịhunanya ya na-adí ruo ebighí ebi." Mgbe ahú igwe ojii jupútara n'ulonṣo ukwu Onyenwe anyí, 14 nke mere na ndí nchúaja enwekwaghí ike jee ozi ha, n'ihi igwe ojii ahú, n'ihi na ebube Onyenwe anyí jupútara n'ime ulonṣo Chineke.

6 Mgbe ahú, Solomón sıri, "Onyenwe anyí ekwuola na o ga-ebi n'oke igwe ojii. 2 Ma ewuola m ulonṣo púru iche, maa mma nye gi, ebe i ga-ebi ruo mgbe ebighí ebi!" 3 Díka ogbakó Izrel niile na-eguzo n'ebé ahú, eze chigharíri onwe ya chee ha ihu, gozie ha. 4 Mgbe ahú o sıri, "Otuto díri Onyenwe anyí, bù Chineke Izrel. Onye ji aka ya abú mezuo nkwa ahú o ji ọnú ya kwee nna m Devid. N'ihi na o kwuru sì, 5 'Site n'ubochí ahú m si n'ala Ijipt kpopúta ndí m, ahopútaghí m obodo obúla n'ebó obúla nke Izrel, ka e wuru m ulonṣo ka Aha m díri n'ebé ahú, maobú hopúta onye obúla ka o burú onyendu ndí m Izrel. 6 Ma ugbu a, a hóròla m Jerusalem ka o burú ebe Aha m ga-adí, ahorókwala m Devid i bù onye ga-achí ndí m Izrel.' 7 "Nna m, Devid bu n'obi iwu ulonṣo ukwu nye Aha Onyenwe anyí, bù Chineke nke Izrel. 8 Ma Onyenwe anyí sıri nna m, Devid, 'I mere nke ọma ibu n'obi, iwu ulonṣo ukwu nye Aha m. 9 Ma otu o dí, o bughi gi ga-ewu ya, kama nwa gi nwóke nke si n'ahú gi púta ga-ewu ulonṣo ahú nye Aha m.' 10 "Ugbu a, Onyenwe anyí emezuola nkwa ahú o kwere. A nochiela m nna Devid, ana m anodú n'ocheeze nke Izrel díka Onyenwe anyí kwere na nkwa. Ewuokwala m ulonṣo ukwu nye Aha Onyenwe anyí, bù Chineke

nke Izrel. 11 N'ebé ahú ka m dobrara igbe ogbugba ndú, n'ime ya ka ogbugba Onyenwe anyí dí, bù nke ya na ụmụ Izrel gbara." 12 Mgbe ahú, Solomon guzoro n'ihu ebe ichú aja Onyenwe anyí, na n'ihu ogbakó ụmụ Izrel niile, gbasapú aka ya abú. 13 Solomon ji bronz kpúo ihe nrígoro ino gwa ọha mmadú okwu. Ogologo ihe nrígoro ahú, obosara ya ruru mita abú na okara mita abú na okara. İdí elu ya ruru otu mita na okara. O debere ya n'etiti ebe mputa nke ogige ulonṣo ukwu ahú. O guzoro n'elu ihe nrígoro ahú, n'ihu ogbakó Izrel niile, gbuo ikpere n'ala, gbasaa aka ya abú chilie ha elu. 14 O sıri, "Onyenwe anyí, Chineke nke Izrel, o díghí Chineke díka gi n'eluiwge maobú n'uwá. Gi onye na-edébe ogbugba ndú ịhunanya gi na ndí ohu gi, bù ndí ji obi ha niile na-eso ụzo gi. 15 I mezuokwala nkwa niile i kwere nna m Devid, bù ohu gi. I ji ọnú gi kwee nkwa a, ma taa, i jirila aka gi mezuo ya. 16 "Ugbu a, O! Onyenwe anyí, Chineke nke Izrel, mezukwaa nkwa niile i kwere Devid nna m, mgbe i sıri, 'O burú na ụmụ ụmụ gi elezie anya bie ndú díka iwu m si dí n'ihu m, n'ihe niile ha na-eme, díka gi onwe gi mere, agaghí achó onye ga-anó n'ihu n'ocheeze Izrel n'ime ha.' 17 Ma ugbu a, Onyenwe anyí bù Chineke nke Izrel, ka okwu gi, bù nkwa nke i kwere ohu gi Devid bija na mmezu. 18 "Ma o bù ezie na Chineke ga-ebinyere ụmụ mmadú n'elu ụwa? Lee, eluiwge, obúladí ebe kachási elu nke eluiwge ezughí ịba gi. Olee otu ụlo a nke m wuru ga-esi bata gi! 19 Ma Onyenwe anyí Chineke m, ńaa ntí n'ekpere ohu gi, na aríriọ o na-aríriọ maka ebere. Núrụ akwa na ekpere nke ohu gi na-ekpe n'ihu gi. 20 Biko, mee ka anya gi abú ghore oghe n'ebé ulonṣo ukwu a dí, ehhiehie na n'abalí, bù ebe a i kwuru sì, na i ga-akpókwasi Aha gi n'ebé ahú. Biko, ka i núrụ ekpere ohu gi ga-ekpe banyere ebe a. 21 Núrükwa aríriọ niile nke ohu gi na nke ndí gi Izrel niile, mgbe obúla ha chere ihu ha n'ebé a n'ekpere. Biko, site n'eluiwge bù ebe obibi gi núrụ, mgbe i núrụ biko, gbagharakwa. 22 "Mgbe onye obúla mehiere mmadú ibe ya, a kpóo ya oku ka o bija ńuọ iyi, onye dí otu a bija guzo n'ebé a, n'ihu ebe ichú aja gi a, ńuọ iyi ahú, 23 mgbe ahú, núrụ olu ya n'eluiwge ma mee ihe ziri ezi, kpeekwa ikpe n'etiti ndí ohu gi. Maa onye mejoró ikpe site n'ítükwasí n'isi ha ihe o metara, meekwa ka onye aka ya dí ọcha nwere onwe ya, site n'imeso ha díka ezi omume ha si dí. 24 "Mgbe ndí iro meriri ndí gi Izrel, n'ihi na ha mehiere megide gi, o burú na ha aloghachite, too aha gi, na-ekpe ekpere, na-aríriọ aríriọ

n'ihu gi n'ulonṣo ukwu a, 25 biko, site n'eluigwe nṣuru ekpere ha, gbaghara mmehie ndị gi Izrel. Meekwa ka ha loğhachita n'ala ahụ nke i nyere ha na nna nna ha. 26 “Mgbə e gbochiri eluigwe, mee na mmiri adighị ezokwa, n'ihi na ndị gi emehielia megide gi, o bụru na ha echee ihu n'ebe a kpee ekpere, too aha gi, si na mmehie ha chegharja, n'ihi na itaala ha ahụ, 27 biko, site n'eluigwe nṣuru ma gbagharakwa mmehie ndị ohu gi, ndị gi Izrel. Kuziere ha ezi ụzọ ha ga-esi bie ndị ma zidata mmiri ozuzu n'ala ahụ nke i nyere ndị gi ka o bụru ihe nketa ha. 28 “Mgbə ụnwụ, maqbụ ajo orịa na-efe efe ga-adakwasị ala a, maqbụ orịa na-eripịa ihe ubi, maqbụ ọmụma ebu; maqbụ igurube, maqbụ ụkpana, maqbụ mgbe ndị iro ga-anochibido ha n'obodo ha niile, ihe mbibi niile maqbụ orịa ọbụla, 29 ekpere ọbụla maqbụ arịriọ nke onye ọbụla n'etiti ndị gi Izrel kpere ma rịqo, n'ihi ighota ihe otiti na ihe mgbu niile, ha gbasapụ aka ha, ma chee ihu ha n'ebe ulonṣo ukwu di; 30 mgbe ahụ, site n'eluigwe bụ ebe obibi gi nṣuru arịriọ ha. Gbaghara ma meekwa; mesoo onye ọbụla díka ihe niile ha na-eme si di, ebe o bụ na i maara obi ha niile (n'ihi na naani gi maara obi ụmụ mmadụ), 31 ka ha tọo egwu gi, jeekwa ije n'irubere gi isi n'oge niile ha na-ebi n'ala ahụ nke i nyere nna nna anyị ha. 32 “Ma banyere onye mba ọzọ, onye na-esonyeghi na ndị gi Izrel, kama o si n'ala ebe di anya bịa n'ihi ukwu gi, n'aka gi di ike na ogwe aka gi e setipuru esetipu. Mgbə ha bijara kpee ekpere n'ulonṣo a, 33 mgbe ahụ, site n'eluigwe ebe obibi gi nṣuru arịriọ ha. Mekwaa ihe niile nke onye mba ọzọ ahụ na-ariọ n'ekpere, ka ndị niile nke ụwa mara aha gi, tuokwa egwu gi, díka ndị nke gi bụ Izrel na-eme. Ka ha matakwa na-akpokwasị Aha gi n'ulọ a nke m wuru. 34 “Mgbə ndị gi ga-agà ibu agha megide ndị iro ha, n'ebe ọbụla i na-eziga ha, mgbe ha chere ihu ha n'uzo obodo a nke i hopütara na n'ulonṣo ukwu a m wuru nye Aha gi, kpee ekpere, 35 mgbe ahụ, site n'eluigwe nṣuru ekpere na arịriọ amara ha, mezukwa ihe ha na-ariọ. 36 “Mgbə ha mehiere megide gi, n'ihi na o díghị mmadụ ọbụla na-adighị emehie, i weewiwe megide ha, rara ha nyefee n'aka ndị iro, ndị ga-adokpuru ha n'aghị gaa n'obodo ọzọ, maqbụ obodo di anya maqbụ nke di nso; 37 o bụru na ha anorọ n'ala ahụ a dökpuru ha gaa, chegharja n'obi ha, n'orọ n'ala ebe a dotara ha n'aghị, rịqo gi, si, ‘Anyị emehielia, anyị emeela ihe n'adighị mma, meekwa ajo omume.’ 38 O bụru na ha ejiri obi ha na mmuọ

ha niile chegharja, n'ala ebe ndoṭa n'aghị ha, bụ ebe a kporo ha gaa, ma kpee ekpere nye gi chee ihu ha n'uzo ala a nke i nyere nna nna ha, n'obodo a nke i hopütara, ya na n'ulonṣo ukwu a m wuru nye Aha gi 39 mgbe ahụ, site n'eluigwe, ebe obibi gi, nṣuru ekpere ha na arịriọ ha niile, nyekwara ha aka. Gbaghara ndị gi, bụ ndị mehiere megide gi. 40 “Ugbu a, Chineke m, biko ka anya gi na ntị gi ghore oghe n'ekpere niile a na-ekpe n'ebe a. 41 “Ma ugbu a, bilie, O Onyenwe anyị Chineke, bata n'ebe izuike gi, 42 O Onyenwe anyị Chineke, agbakutala onye gi e tere mmanụ azu.

7 Ngwangwa, mgbe Solomon kpesiri ekpere a, oku sitere n'eluigwe daa repia aja nsure ọkụ ahụ na aja ahụ niile. Ebube Onyenwe anyị jupütakwara n'ulonṣo ukwu ahụ, 2 Ndị nchüaja enweghi ike ịbanye n'ime ulonṣo ukwu Onyenwe anyị n'ihi ebube Onyenwe anyị nke jupütara ulonṣo ahụ. 3 Mgbə ọha ndị Izrel niile hụrụ ọkụ ahụ si n'elu daa, hụkwa ebube Onyenwe anyị ka o guzo n'elu ulonṣo ukwu ahụ, ha dara n'ala kporo isiala nye Onyenwe anyị, kelele ya ekele si: “N'ihi na O di mma iħunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi.” 4 Mgbə ahụ, eze na ndị a niile chürü aja di iche nke n'ihi Onyenwe anyị. 5 Eze Solomon chürü aja ehi nke di puku iri abụo na abụo, na ewu na atụrụ di narị puku na iri abụo. Ya mere, Eze na ndị ahụ niile si otu a doo ulonṣo Chineke nso. 6 Ndị nchüaja guzo n'ihi ọrụ ha, ha na ndị Livayị. Ha jiri ngwa egwu Onyenwe anyị nke eze Devid mere maka i na-eto Onyenwe anyị, bükwa nke o ji mgbe o nyere ekele, na-asị, “Iħunanya ya na-adị ruo ebighị ebi.” Na ncherita ihu ndị Livayị, ndị nchüaja fūrụ opị ike ha mgbe ndị Izrel guzooro oto. 7 Mgbə ahụ, Solomon doro etiti ogige di n'ihi ulonṣo Onyenwe anyị ahụ nso. N'ebe ahụ ka o no chüo aja nsure ọkụ, aja onyinye mkpuru ọka na aja abụba udo. O mere nke a n'ihi na ebe ičhụ aja bronz nke o rürü enweghi ike ịbata aja nsure ọkụ niile, aja mkpuru ọka niile nakwa aja abụba ndị ahụ. 8 Ya mere, Solomon mere mmemme a n'oge ahụ, ụboc'hị asaa, ya na ndị Izrel niile. O bụ nzukọ di ukwu. Ndị mmadụ bijara sitere na Lebo Hamat ruo na mmiri iyi Ijipt. 9 N'uboc'hị nke asato, ha nwere ogbakọ, n'ihi na ha mere mmemme nke ido ebe ičhụ aja nso n'ime uboc'hị asaa, meekwa mmemme ahụ abalị asaa ọzọ. 10 Ya mere, n'uboc'hị nke iri abụo na ato n'ọnwa nke asaa, o zilagara ndị ahụ niile n'ulọ ha, n'ịnụrị ọnụ na obi ụtọ n'ihi ihe ọma niile nke Onyenwe anyị Devid na

Solomon na ndị ya Izrel. **11** Mgbe Solomon ruchara ụlọnsø ukwu Onyenwe anyị, na ụlọze, mezukwaa ihe niile bụ nke o bu n'obi ime n'ulọnsø Onyenwe anyị nakwa n'ulọze nke ya onwe ya. **12** Onyenwe anyị mere ka ọ hụ ya n'ohụ abalị sị ya, "Anụla m ekpere gi, ahorokwala m ebe a nye onwe m, ka ọ bürü ebe ichu aja. **13** "Mgbe ọbụla m mere ka mmiri ghara izo, maqbụ zidata igurube ka ha bịa bibie ihe ubi unu, maqbụ zidata ọrija n'etiti unu, **14** ọ bürü na ndị m ndị a kpokwasịrị aha m, ewedata onwe ha n'ala, kpee ekpere, chosie ihu m ike, sitekwa na mmechie ha chigharia, aga m esite n'eluiwge za ekpere ha, gbaghara ha mmechie ha, mee ka ala ha dịrị ndu. **15** Anya m ga-eghere oghe mgbe niile; otu a kwa, ntị m ga-egherekwa oghe ihu na iṇu ekpere niile a na-ekpe n'ulọnsø a. **16** Edoola m ụlọnsø a nsø nye onwe m, ka Aha m dị n'ebe ahụ ruo ebighị ebi; anya m abụo na obi m ga-adịkwa n'ebe ahụ ụbочị niile. **17** "Ma gị onwe gi, bie ndị n'ikwesi ntukwasị obi n'ihu m dika Devid nna gi mere, na-eme ihe niile m nyere n'iwu, debe ükpuru m na iwu m niile. **18** Aga m eme ka ocheeze ochichị gị guzosie ike, dika mμ na nna gi Devid gbara na ndị, mgbe m sịri, 'I ghaghị inwe onye nnochite anya n'ocheeze nke ga-achị Izrel.' **19** "Ma ọ bürü unu alaghachi azụ, gbakuta ükpuru na iwu niile, bụ nke m nyere unu azụ, puo gbasoro chi ndị ozọ ife ha ofufe, na ikpo isiala nye ha, **20** mgbe ahụ, aga m esite n'ala m, bụ nke m nyere ha, hopu Izrel. Aga m ajukwa ụlọnsø a m doro nsø nye Aha m, meekwa ka ọ ghọq ihe e ji atụ ilu na ihe ikpa ochị n'etiti ndị niile. **21** O bụ ezie na ụlọnsø ukwu a kachasi elu ugbu a, ma ọnodu ya ga-eju ndị niile ga-esi n'akukụ ya gafee anya, ha ga-asị, 'Gịnị mere Onyenwe anyị ji mee ala a na ụlọnsø a, ihe dị otu a?' **22** Ndị mmadụ ga-aza, 'O bụ n'ihi na ha gbakutara Onyenwe anyị, Chineke nna nna ha, onye kpopütara ha site n'ala Ijipt azụ, makụ chi ndị ozọ, na-akpo isiala na-efekwa ha ofufe. O bụ n'ihi nke a ka O ji mee ka ihe ojọq niile ndị a biakwasị ha."

8 N'ogwugwu iri afọ abụo, mgbe Solomon ji wuo ụlọnsø Onyenwe anyị na ụlọze nke ya onwe ya, **2** Solomon wugharịrị obodo ndị ahụ Hiram nyere ya, mee ka ndị Izrel biri n'ime ha. **3** Solomon gara Hamat-Zoba, merie ha. **4** O wuru obodo Tadmọ nke dị n'ozara na ọtụtụ obodo nchikoba ihe na Hamat. **5** O wugharikwara obodo Bet-Horon nke dị n'elu elu, wuokwa Ndịda Bet-Horon ka ọ ghọq obodo e wusiri

ike nke nwere mgbidi, ibo ọnụ ụzo ama na mkporo e ji kpochie ha. **6** O wukwara obodo Baalat na obodo niile nke ebe ichikoba ihe, na obodo niile ebe idebe ugbo agha na iṇyinya ya niile. O wuru ihe ọbụla gurụ obi ya agụ iwu na Jerusalem, Lebanon na n'oke ala ahụ niile ọ na-achị. **7** Ndị niile fofdụrụ ndị n'etiti ndị Het, ndị Amorait, ndị Periz, ndị Hiv na Jebus (ndị a abughi ndị Izrel), **8** ndị ụmụ ụmụ ha fofdụrụ n'ala ahụ, ndị ahụ ndị Izrel na-ebibighị, ndị a ka Solomon mere ndị orụ mmanye na ndị ohu, nke a bükwa ọnodu ha ruo taa. **9** Ma Solomon emeghị ka onye Izrel ọbụla bürü ohu, maka orụ ya, kama ha bụ ndị ikom agha, ndịsi ndị ochiagha ya, ndịsi ugbo agha na ndị na-agba iṇyinya agha ya. **10** Ha bükwa ndịsi ozi nke eze Solomon, narị ndị ikom abụo na iri ise bụ ndịsi na-elekọta ndị mmadụ. **11** Solomon kpopütara ada Fero site n'obodo Devid, gaa n'ulọze nke o wuuru ya, n'ihi na o sịri, "Nwunye m agaghị ebi n'ulọze Devid, bụ eze Izrel, n'ihi na ebe ọbụla igbe ogbugba ndị Onyenwe anyị banyere aburụla ebe dị nsø." **12** Emesịa, Solomon chürü aja nsure ọkụ nye Onyenwe anyị, n'elu ebe ichu aja Onyenwe anyị, nke o wuru n'ihu mpụta ọnụ ụlo ụlọnsø ukwu ahụ, **13** ọbụladị dika iwu metụtara aja e kwesiri ichu kwa ụbочị si dị, bụ nke Mosis nyere n'iwu. Aja ndị a bụ maka Ụbочị Izuike, Ọnwa Ọhụru na ụdị mmemme ato a na-eme n'afọ, ndị bụ mmemme achichà ekoghị eko, mmemme izu ụka asaa na mmemme ụlo lkwu. **14** O sitere n'usoro ije ozi nke Devid, hopütara otu ndị nchüaja orụ dị iche iche ha na-arụ ụbочị niile. O nyekwara ndị Livayị orụ idu n'otuto a na-enye Chineke na iṇyere ndị nchüaja aka ime ihe ụbочị ọbụla n'ubochị ya. Kenyekwa ndị na-eche ọnụ ụzo ụlọnsø ahụ niile nche oke orụ ha n'otu n'otu, n'ihi na nke a bụ ihe Devid, onye nke Chineke nyere n'iwu. **15** Ha ewezugaghị onwe ha n'iso iwu niile eze nyere ndị nchüaja maqbụ ndị Livayị banyere ihe ọbụla na ihe gbasakwara ụloakụ niile. **16** A ruzuru orụ niile Solomon zubere ịru, site n'ubochị a toro ntqala ụlọnsø ukwu Onyenwe anyị tutu ruo mgbe ewuchara ya. Ya mere, e wuchara ụlọnsø ukwu Onyenwe anyị. **17** Mgbe ahụ, Solomon gara Ezion Geba na Elat nke dị n'onụ osimiri, n'ala Edom. **18** Hiram zigaara ya ọtụtụ ugbo mmiri nke ndị ikom ya na-anya ugbo mmiri na-edu, bụ ndị maara ihe banyere ime njem n'osimiri nke oma. Ndị a, ha na ndị ikom Solomon nyaara ugbo gaa Ọfia site n'ebe ahụ bulatara eze Solomon, olaedo idị arọ ya ruru puku kilogram iri na ise na narị ato.

9 Mgbé eze nwanyị Sheba nṣuru akukọ Solomon, o biara Jerusalem ka o were otutu ajuju siri ike nwalee ya. O du otutu ndị ozi bara uba bia, tnyere otutu inyinaya kamel ndị bu ụda dí iche iche, otutu olaedo na otutu nkume dí oke onuahịa dí iche iche. O biakwutere Solomon, ya na ya kparitara ụka banyere ihe niile nke dí ya n'obi. **2** Solomon zara ya ajuju ya niile. O díkweghi ihe siiri ya ike ikowara ya. **3** Mgbe eze nwanyị Sheba hụru amamihe Solomon, ma hukwa ulozeze o wuru, **4** na ihe oriri a na-adokwasí n'elu tebul ya, usoro onodú nke ndisi ochichị ya, na ndị guzo na-ejere ya ozi n'uwe ha yi, ndị na-ebu iko ihe onuñu n'uwe ha, na aja nsure oku niile o na-achụ n'ulonṣo Onyenwe anyị. O díkweghi ihe ozø o maara o ga-eme, maobu kwuo. **5** O sıri eze, "Akukọ niile m no n'ala nụ banyere ihe niile i ruputara na amamihe gi bụ eziokwu. **6** Ma ekwenyeghi m ihe ha kwuru tutu ruo mgbe m bijara jirianya m abu hụ ha. N'ezie, ihe m nṣuru erughi ọkara nke idí ukwuu amamihe gi. I tukwasila ihe n'akukọ m nṣuru. **7** Lee, ụdi onu ndị gi na-enwe. Lee, ụdi onu nke ndị ozi na-enwe, bụ ndị na-eguzo n'ihu gi mgbe niile na-anu okwu amamihe gi. **8** Ngoozị díri Onyenwe anyị Chineke gi, onye nwere mmasi n'ebe i no. O debere gi n'ocheeze ya dika eze ichi n'aha Onyenwe anyị bụ Chineke gi. N'ihi ihunanya nke Chineke gi nwere n'ebe Izrel no, na mmasi ya ime ka ha guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi. O meela gi eze ha, ka i debe ikpe ziri ezi na ezi omume." **9** Emesia, O nyere Solomon onyinye olaedo idí arø ya di puku kilogram ano, nyekwa ya ụda dí iche iche, na nkume oke onuahịa dí iche iche. Enwebeghi ụdi ụda dika ndị ahụ eze nwanyị Sheba nyere eze Solomon. **10** Ndị ohu Hiram na ndị ohu Solomon bubataro olaedo site n'Oafia. Ha butekwara osisi algum, na nkume dí oke onuahịa dí iche iche. **11** Eze ji osisi algum ndị ahụ mee nkwasara nrigo n'ulonṣo Onyenwe anyị, na nke ulozeze. O jikwa ya meere ndị na-abu abu ụbo akwara na une. O nwebeghi oge ozø e nwere ụdi ngwa egwu e ji osisi oma dí otu a kwa'a n'ala Juda niile. **12** Eze Solomon nyekwara eze nwanyị Sheba ihe niile o chorø na ihe niile bụ nke o riørø. O nyere ya karja ihe niile o wetaara ya. Emesia, o hapurụ laghachi n'ala nke aka ya, ya na ndị na-ejere ya ozi. **13** Otutu idí arø nke olaedo Solomon na-enweta kwa afø bụ puku kilogram iri abu na ato, **14** na-agunyeghi uru nke na-esi n'aka ndị na-atu mgbereahịa na ndị na-azụ ahịa. Ozokwa, ndị eze niile nke dí Arebia na

ndisi na-achị obodo niile nke ala ahụ, na-enwetara Solomon olaocha na olaedo. **15** Eze Solomon kpuru narị ota olaedo ukwu abu site n'olaedo etipịara etipia. O bụ olaedo idí arø ya ruru kilogram isii ka e ji kpuo ota ọbula. **16** O kpukwara narị ota nta ato, nke sitere na olaedo etipịara etipia. O bụ olaedo idí arø ya ruru kilogram ato na ọkara ka ejị kpuo ota ọbula. Eze debere ha n'ulozeze n'Oke Ochia Lebanon. **17** Eze mekwara ocheeze dí ukwu nke e ji ọdu enyi na olaedo a nuchara anucha machie. **18** Ocheeze ahụ nwere ihe nrigo isii na ihe itukwasí ụkwu ejị olaocha rụo nke ejikotara n'ahụ ya. E nwere ebe ntukwasí aka n'akukọ abu ya, nke nwere oyiyi ọdum abu guzo n'akukọ nke ọbula n'ime ha. **19** Ọdum iri na abu na-eguzo n'elu ihe nrigo isii ahụ, otu n'akukọ isi abu nke ihe nrigo ọbula. O díkweghi alaeze ozø dí nke e mere ihe di otu a nye. **20** Ihe niile Solomon nwere nke e ji ańu ihe bụ olaedo ka e ji mee ha. Ngwongwo niile nke dí n'ime ulozeze n'Oke Ochia Lebanon bükwa olaedo a nuchara anucha ka e ji kpuo ha. O dighị ihe e ji olaocha kpuo, n'ihi na-agunyeghi olaocha dika ihe ọbula n'oge Solomon. **21** Eze nwere otutu ugbo mmiri e ji azu ahịa nke ndị ohu Hiram na-elekota. Otu ugbo n'afø ato, ka ugbo ndị a na-alọta buru olaedo, olaocha na ọdu enyi, enwe na adaka dí iche ihe bata. **22** Eze Solomon bara ụba n'akụ, nweekwa amamihe karịa ndị eze niile dí n'uwá. **23** Ndị eze niile nke ụwa na-achị ihu Solomon, ka ha nụta okwu amamihe nke Chineke tinyere n'obi ya. **24** Onye ọbula biakwutere ya na-ebutere ya onyinye ịnata ihuoma, ya bụ ngwa olaocha na olaedo, na uwe dí iche iche, ngwa agha, ụda dí iche iche, inyinaya na inyinaya muul, nke a bụ kwa afø, kwa afø. **25** Solomon nwere ulo anumān dí puku anø maka inyinaya na ugbo agha, nweekwa puku inyinaya iri na abu ndị o dobere n'obodo ugbo agha dí iche iche, na n'ebe eze no na Jerusalem. **26** O chirị ndị eze niile site n'osimiri Yufretis ruo n'ala ndị Filistia, rukwaa oke ala ndị Ijipt. **27** Eze mere ka olaocha baa ụba na Jerusalem, dika nkume efu. O mekwara ka osisi sida dika osisi sikamø nke dí n'ala ala ugwu dí iche iche. **28** A na-esite n'ljipt na n'ala ndị ozø dí iche atubatara Solomon inyinaya. **29** Ma banyere ihe ndị ozø mere n'oge ochichị Solomon, site na mmalite ruo n'ogwugwụ, o bụ na-edeghi ha n'akwukwø Netan onye amuma, n'ime akwukwø amuma Ahija, onye Shilo, nakwa n'ohụ Ido onye ohụ uzø, banyere Jeroboam nwa Nebat? **30** Solomon chirị Izrel niile iri afø anø na

Jerusalem. **31** O sooro nna nna ya ha dina n'önwü. E lie ya n'obodo Devid bù nna ya. Rehoboam nwa ya ghokwara eze n'önodu ya.

10 Rehoboam gara Shekem n'ihi na Izrel niile zukoro ebe ahụ ime ya eze. **2** Mgbe Jeroboam nwa Nebat nñuru nke a (o no n'Ijipt ebe o gbagara osó ndú site n'aka eze Solomon) o sitere Ijipt lọta. **3** Ya mere, ha ziri ozi kpoo Jeroboam, ya na ndí Izrel niile jekwuru Rehoboam sì ya: **4** “Nna gi boro anyi ibu arø, ma ugbu a mee ka ibu arø na iyagba arø a nke o bokwasiri anyi dí mfe, anyi ga-ejere gi ozi.” **5** Rehoboam zara ha sì, “Biaghachikwutenu m mgbe ubochi ato gasiri.” N'ihi ya ndí ahụ lara. **6** Mgbe ahụ, eze Rehoboam gara ịnata ndumodú n'aka ndí okenye, bu ndí jeere nna ya Solomon ozi n'oge o dí ndú ya, sì ha, “Olee ndumodú unu ga-enye m maka mµ inye ndí a ọsisa?” **7** Ha zara ya, “Ọ búru na i ga-emere ha ihe ọma, mee ihe ga-atò ha ụtø, nyekwa ha ọsisa dí mma, ha ga-anogide búru ndí ohu gi mgbe niile.” **8** Ma o nabataghị ndumodú ndí okenye nyere ya, o gakwuru ụmụ okorobia ndí ya na ha tokorø, bükwa ndí najere ya ozi, ka ha nye ya ndumodú. **9** Rehoboam jürü ha sì, “Gini bụ ndumodú unu? Gini bụ ọsisa anyi gabenye ndí a na-asị, ‘Mee ka ibu arø nna gi bokwasiri anyi dí mfe?’” **10** Umụ okorobia ahụ, bu ndí ya na ha tokorø, zaghachiri sì, “Gwa ndí ahụ siri gi, ‘Nna gi bokwasiri anyi ibu arø, ma mee ka ibu anyi dí mfe,’ i ga-agwa ha, sì, ‘Mkpisjaka nta dí n'aka m gbara okpotokpo karịa ukwu nna m.” **11** Nna m boro unu ibu arø; aga m atukwasí ihe n'ibu ahụ mee ka o dí arø karịa. Nna m ji apipia døø unu aka na ntí, maobu akpi ka m ga-eji mekpaa unu ahụ.” **12** Mgbe ubochi ato gasiri, Jeroboam na ndí Izrel niile biaghachiri ịnürü ọsisa Rehoboam, díka eze kwuru, sì, “Laghachitenu n'ubochi nke ato.” **13** Eze sara ha okwu n'olu dí ike. O jürü ndumodú ndí okenye **14** ma gbasoro ndumodú nke ụmụ okorobia nyere, o siri, “Nna m mere ka ibu unu dí arø, aga m eme ka ibu unu dí arø karịa. Nna m ji apipia døø unu aka na ntí, aga m ejí akpi mekpaa unu ahụ.” **15** Ya mere, eze anaghị ndí ahụ ntí, n'ihi mgbanwe nke ọnodu niile a sitere n'ebe Chineke nö, ka e mezuo okwu ahụ Onyenwe anyi gwara Jeroboam nwa Nebat site n'önü Ahija onye Shilo. **16** Mgbe Izrel niile hñru na eze jürü ige ha ntí, ha zaghachiri ya sì, “Olee oke anyi nwere n'ime Devid? Olee ihe nketa anyi nwere n'ime nwa Jesi? Ndí Izrel, laanu n'ulø ikwu

unu! Gi Devid lekötakwa ulø nke gi.” Nke a mere, ka ndí Izrel niile laa n'ulø ha. **17** Ma banyere ndí Izrel bi n'obodo niile nke Juda, Rehoboam gara n'ihu búru eze ha. **18** Eze Rehoboam zipürü Adoniram onyeisi na-elekota ndí ọrụ mmanye ma ndí Izrel ji nkume tugbuo ya. Ma eze Rehoboamjisiri ike gbaba n'ime ugbo agha ya, gbalaga laa Jerusalem. **19** Ya mere, Izrel no na nnupu isi megide ulø Devid ruo taa.

11 Mgbe Rehoboam bìarutere Jerusalem, o kpokotara ndí ulø Juda niile na ndí ebo Benjamin, ha dí nari puku na iri asatø n'önüogugu, ụmụ okorobia ndí tozuru iga agha, ka ha gaa buso ulø Izrel agha ma weghachitekwa alaeze n'okpuru ochichị Rehoboam. **2** Ma okwu Onyenwe anyi rutere Shemaya, onye nke Chineke ntí: **3** “Gwa Rehoboam, nwa Solomon eze Juda, na Izrel niile nö na Juda na Benjamin, **4** Otu a ka Onyenwe anyi kwuru, ‘Unu agakwala gaa buso ndí Izrel ibe unu agha. Laghachinu, nwoke ọbula n'ulø ya, n'ihi na o bụ m na-eme ihe ndí a.’” Ya mere, ha rubere isi n'okwu niile nke Onyenwe anyi. Ha tugharị laghachi azu n'iga megide Jeroboam. **5** Rehoboam bigidere na Jerusalem wusie obodo ndí dí na Juda ike n'ihi nchedo. **6** Obodo ndí a bụ Betlehem, Etam, Tekoa, **7** Bet Zoa, Soko, Adulam, **8** Gat, Maresha, Zif, **9** na Adoram, Lakish, Azeka **10** Zora, Aijalon na Hebron. Obodo ndí a bükwa obodo ndí Juda na Benjamin e wusiri ike. **11** O wusiri ha ike timye ndísi agha n'ime ha, tinyekwa ihe oriri na mmanu oliv na mmanya. **12** O tinyere ọta na ùbe n'ebé niile a na-edede ngwa agha n'obodo niile, n'ihi iche obodo ya nke ọma, ebe o bụ naanị Juda na Benjamin nö n'okpuru ya. **13** Ma ndí nchüaja niile na ndí Livayı ndí sitere n'akukụ niile nke Izrel dinyere ya. **14** Ndí Livayı hapuçchara ebe ita nri anu ulø ha na ihe niile ha nwere bia biri na Juda na Jerusalem, n'ihi na Jeroboam na ụmụ ya ndí ikom jürü ha díka ndí nchüaja Onyenwe anyi. **15** O hopuçchara ndí nchüaja nke aka ya, maka ebe niile dí elu, nakwa ife aruṣi ewu na nwa ehi ndí ahụ o kpürü. **16** Ndí si n'ebó niile nke Izrel, ndí kpebiri n'obi ha ịchø Onyenwe anyi, Chineke Izrel sooro ndí Livayı bia Jerusalem ịchü aja nye Onyenwe anyi Chineke nna nna ha. **17** Ha mere ka alaeze Juda sie ike. Ha kwagidekwara Rehoboam nwa Solomon afo ato, na-agbasokwa n'uzo niile nke Devid na Solomon n'oge a. **18** Rehoboam, lñru Mahalat, bụ nwa nwanyị Jerimot nwa Devid, na Abihail, nwa nwanyị Eliab, nwa

19 O m̄taara ya ȳm̄ nd̄ ikom at̄o nd̄ a: Jeush, na Shemaraya, na Zaham. **20** Emes̄a, o l̄ukwara nwunye Ƚo aha ya b̄u Maaka, nwa nwanyi Absalom. Ȳm̄ ha m̄tara b̄u Abija, na Atai, na Ziza, na Shelomit. **21** Rehoboam h̄ru Maaka nwa nwanyi Absalom n'anya kar̄a nd̄ nwunye ya na nd̄ iko ya nwanyi niile. O nwere nd̄ nwunye iri na asat̄o, nweekwa iri nd̄ iko nwanyi isii. O m̄tara iri nd̄ ikom abūo na asat̄o, na iri Ȳm̄ nwanyi isii. **22** Rehoboam mere Abija nwa Maaka onyeisi n'etiti Ȳm̄ eze niile n'ihi na o ch̄oro ime ya eze. **23** O ji ezi uche zipuchaa Ȳm̄ ya nd̄ ikom gaa n'ala nd̄ Juda na Benjamin, nakwa n'obodo nd̄ ah̄u e wusiri ike. O nyere ha ihe e ji elek̄ta nd̄ n'ebe o bara ȳba ma l̄ukwara ha ȶtutu nd̄ inyom.

12 Ma mgbe e mere ka alaeze Rehoboam guzosie ike, mgbe o d̄ikwa ike, o hapur̄u iwu Onyenwe anyi ya na nd̄ Izrel niile. **2** N'ihi na ha ekwesighi ntukwas̄i obi nye Onyenwe anyi, Shishak eze Ijipt busoro Jerusalem agha n'afo nke ise nke ochich̄i eze Rehoboam. **3** O ji otu puku ugbo agha na nari abūo, na nd̄ agha na-agba ȶnyinyā d̄i puku iri isii, na nd̄ agha Ȳkw̄ ala, nd̄ a na-apughi iguta Ȳn̄u, nd̄ agha si Libia, Sukim na Kush, nd̄ sooro ya site n'ala Ijipt. **4** O merikwara obodo niile e wusiri ike nke Juda ma b̄iarukwaa Jerusalem. **5** Mgbe ah̄u, Shemaya onye amum̄a b̄iakwutere Rehoboam na nd̄isi Juda niile, nd̄ zuk̄tara na Jerusalem n'ihi egwu Shishak, s̄i ha, “Otu a ka Onyenwe anyi s̄i, ‘Unu ahaپula m, n'ihi ya, ahaپukwala m unu, nyefee unu n'aka Shishak.’” **6** Nd̄ ndu Izrel na eze wedara onwe ha n'ala s̄i, “Onye ezi omume ka Onyenwe anyi b̄u.” **7** Mgbe Onyenwe anyi h̄ru otu ha si weda onwe ha n'ala, okwu Onyenwe anyi b̄iakwutere Shemaya, s̄i, “Ebe o b̄u na ha ewedala onwe ha n'ala, agakwagh̄i m ebibi ha kama aga m eme ka ha nwe nzoputa ngwangwa. Agakwagh̄i m ej̄i Shishak gosi Jerusalem oke iwe m. **8** Ma otu o d̄i, ha ga-abur̄u ya ohu, ka ha nwe ike mata o d̄i ich̄e d̄i n'etiti ijere m ozi na ijere nd̄ eze ala Ƚo d̄i ich̄e iche ozi.” **9** Mgbe Shishak eze Ijipt busoro Jerusalem n'agha; o buk̄or̄ ak̄u niile d̄i n'ime ȶlo Onyenwe anyi, na ak̄u niile d̄ikwa n'ul̄oeze. O kwak̄or̄ ihe niile, werekwa ota olaedo nd̄ ah̄u Solomon kpuru. **10** Ma eze Rehoboam kpuru ota bronz i ji dochie nd̄ ah̄u, nyefee ha n'aka nd̄isi nd̄ nche, b̄u nd̄ na-eche n'on̄u Ƚo ul̄oeze nche ka a lek̄ta ha anya. **11** Mgbe ȶbula eze na-aga n'ul̄os̄o ukwu Onyenwe anyi, nd̄ nche na-es̄o ya buru ota nd̄ ah̄u, emes̄a, ha na-

ebughachikwa ha n'ime ȶlo nd̄ nche. **12** Mgbe eze wedara onwe ya n'ala, iwe Onyenwe anyi na-eweso ya daj̄r̄u, O laghikwa ya n'iyi kpamkpam. N'ezie, ezi ihe f̄odukwara na Juda. **13** Eze Rehoboam mere onwe ya ka o d̄i ike na Jerusalem na-achikwa ka eze. O gbara iri af̄o an̄o na otu mgbe o malitere ȶbu eze, o chir̄i af̄o iri na asaa na Jerusalem, b̄u obodo ah̄u Onyenwe anyi hoq̄ site n'etiti ebo niile nke Izrel, b̄u ebe o gakpokwas̄i Aha ya. Aha nne ya b̄u Naama, onye Am̄on. **14** O mere ihe oj̄o, n'ihi na o dighi mgbe ȶbula o kpebiri n'obi ya ȶch̄o Onyenwe anyi. **15** Ma banyere ihe nd̄i Ƚo niile mere n'oge ochich̄i Rehoboam, site na mmalite ruo ȶgwugw̄u, o b̄u na e deḡi ha n'akwukw̄o ak̄uk̄o nke Shemaya onye amum̄a na nke Ido onye Ƚu Ƚuzo, nke na-ah̄u maka ihe banyere usoro ȶmum̄u niile? Agha digidere n'etiti Rehoboam na Jeroboam ȶboc̄hi niile nke nd̄ ha. **16** Rehoboam sooro nd̄ nna nna ya ha dina n'on̄w̄, e lie ya n'obodo Devid. Abija nwa ya gh̄or̄ eze n'on̄odu ya.

13 Abija malitere ȶbu eze Juda, n'afo iri na asat̄o nke ochich̄i eze Jeroboam. **2** O chir̄i af̄o at̄o na Jerusalem. Aha nne ya b̄u Maaka, otu n'ime Ȳm̄ nwanyi Uriel, onye Gibe. Agha digidere n'etiti Abija na Jeroboam. **3** Abija hoputara nd̄i ya d̄i ike n'agha b̄u nd̄ ȶn̄uogugu ha d̄i nari puku an̄o, ma Jeroboam eze Izrel hoputara nd̄i agha ȶn̄uogugu ha d̄i nari puku asat̄o doo ha n'usoro. **4** Abija guzoro n'ugwu Zemaraim n'ala ugwu ugwu Ifrem jiri oke olu s̄i “Jeroboam na nd̄ Izrel niile geen̄ m nt̄! **5** Unu amatagh̄i na Onyenwe anyi Chineke nke Izrel esitela n'ogbugba nd̄ nnu nyefee ochich̄i ala Izrel niile n'aka Devid na Ȳm̄ Ȳm̄ ya ruo ebigh̄i ebi? **6** Ma Jeroboam, nwa Nebat, b̄u onye ȶru Solomon nwa Devid, nupuru isi megide onyenwe ya. **7** Nd̄i efu niile na-abagh̄i uru ch̄ikotara onwe ha gbaa ya gburugburu guzogide Rehoboam nwa Solomon, mgbe o b̄u nwantak̄ri na onye na-enweghi ike inwe mkpebi, onye n'adighikwa ike iguzogide ha. **8** “Ma ugbu a, unu ejikerela imegide alaeze Onyenwe anyi nke d̄i n'aka Ȳm̄ Ȳm̄ Devid. N'ezie, unu bu igwe nd̄i agha bara ȳba, n'etiti unu ka Ȳm̄ ehi olaedo ah̄u d̄ikwa, b̄u nke Jeroboam mere ka ha buru chi unu. **9** Ma unu ach̄upughi nd̄i nch̄aja Onyenwe anyi, b̄u Ȳm̄ Er̄on, ch̄upukwa nd̄i Livayi ma meere onwe unu nd̄i nch̄aja d̄ika nd̄i mba Ƚo na-eme? Onye ȶbula ji nwa oke ehi na ebule asaa b̄ia ido onwe ya ns̄o na-agh̄or̄ unu onye nch̄aja

nye ihe ndị ahụ na-abughị chi. 10 “Ma banyere anyị, Onyenwe anyị bụ Chineke anyị, anyị ahapubeghi ya. Ndị nchüaja na-ejere Onyenwe anyị ozi bụ ụmụ Eron, ndị Livayị bükwa ndị na-enyere ha aka. 11 Ha na-achụ aja nye Onyenwe anyị kwa ụtụtụ na anyasi niile, na-esurekwa ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ; ma na-edobekwa achịcha edoro nso n’elu tebul ahụ dị ocha. Ha na-amụnyekwa ọkụ n’iheökụ ndị ahụ dị n’elu ihe ịdoba oriøna ọlaedo kwa abalị niile. N’ihı na anyị onwe anyị na-edede iwu Onyenwe anyị Chineke anyị; ma unu onwe unu ahapula ya, gbakuta ya azụ. 12 Chineke nonyeere anyị. O bükwa onyendu anyị. Ndị nchüaja ya ga-eji ifu opı ike tie mkpu agha megide unu. Unu ndị Izrel, unu alıṣokwala Onyenwe anyị bụ Chineke nna unu ha ogu n’ihı na mmeri agaghị abu nke unu!” 13 Ma Jeroboam ezipularị ụfodụ ndị agha ya ka ha ga ndị agha Juda n’azụ. Mgbe Jeroboam nọ n’ihu ndị Juda, ụfodụ ndị agha ya nökwa ndị Juda n’azụ. 14 Mgbe ndị agha Juda tughariri hụ na agha dị ha n’ihu dıkwa n’azụ, ha tikuru Onyenwe anyị mkpu nzopụta, ndị nchüaja fükwarị opı ike ha. 15 Ndị Juda tiri oke mkpu agha. Mgbe ha na-eti mkpu a, Chineke mere ka Abija na ndị Juda merie Jeroboam na ndị Izrel. 16 Ndị agha Izrel gbara ọso n’ihu ndị Juda, Chineke nyefere ha n’aka ndị Juda. 17 Abija na ndị agha ya gburu nari puku ndị Izrel ise n’ubochị ahụ. 18 Ya mere, ntukwasị obi nke Juda nwere n’ime Onyenwe anyị Chineke nna ha mere ka ha merie Jeroboam na ndị Izrel. 19 Abija chükwarị Jeroboam na ndị agha ya ọso dota obodo ndị a n’agha: Betel, na Jeshana, na Efron, na obodo niile gbara ha gburugburu. 20 Jeroboam enwetakwaghi ike ya ọzọ oge niile Abija nọ dika eze. Ma ọ dighị anya Onyenwe anyị tidara ya tigbuo ya. 21 Ma Abija gara n’ihu bürü onye dị ike, ọ lürü nwunye iri na anị, müo iri ụmụ nwoke abu na abu, na ụmụ ndị nwanyị iri na isii. 22 Akukọ niile banyere ochichị Abija, ihe o mere na ihe o kwuru, dị n’akwukwo akukọ nke Ido onye amumua dere.

14 Abija sooro nna nna ya ha dina n’onwu, e lie ya n’obodo Devid. Asa, nwa ya nwoke ghoro eze n’onodu ya. Udo dıkwa afọ iri n’ubochị ibu eze ya. 2 Asa mere ihe dị mma na nke ziri ezi n’anya Onyenwe anyị bụ Chineke ya. 3 O wezugakwara ebe ichu aja nke chi ọzọ niile dị n’ugwu, tipia ogidi nso niile, gbujasiakwa ogidi Ashera. 4 O nyere Juda iwu ka ha chọ Onyenwe anyị Chineke nke nna ha, ka ha

debekwa iwu ya na ụkpuru ya niile. 5 O wezugakwara ebe niile a na-efe arusị n’elu ugwu, bibiekwa ebe niile a na-esure ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ n’obodo Juda. Alaeze ahụ nwekwara udo n’okpuru ochichị ya. 6 O wuru ọtụtụ obodo e ji mgbedi gbaa gburugburu n’ala Juda niile. O nweghi onye busoro ya agha, n’ihı na Onyenwe anyị nyere ya udo. 7 N’ihı nke a, ọ gwara ndị Juda sị ha, “Ugbu a ka anyị kwesiri iwu obodo ndị a. Ka anyị wuokwa mgbedi gburugburu ha, wuokwa ụlo elu nche, tinesia ha niile ibo ọnụ ụzo ama, na mkporo e ji akpochi ya, ala a bụ nke anyị, n’ihı na Onyenwe anyị Chineke onye anyị ji obi anyị chosie ike enyela anyị udo.” Ya mere, ha wuru ihe ndị a niile nwekwara ọganihu. 8 Ọnụogugu ndị agha Asa ndị si Juda n’oge ahụ bụ nari puku ato. Ngwa agha ha ji bụ ọta ukwu na ube. Ndị agha ya ọzọ si Benjamin dị nari puku abu na iri puku mmadụ asatọ. Ndị a jikwa ọta na ụta. Ndị agha ndị a niile bụ ndị a zuziri azuzi, bürükwa ndị dị ike. 9 Zera, bụ onye Kush duru puku kwürü puku, na nari ugbo agha ato, bijaruo Maresha ibuso Juda agha. 10 Asa pürü izute ya. Ha doro onwe ha n’usoro ibu agha na Ndagwurugwu Zefata nke dị Maresha nso. 11 Mgbe ahụ, Asa kpokuru Onyenwe anyị Chineke ya, si, “Onyenwe anyị ọ dighị onye dika gi n’inyere onye na-adighị ike aka n’ihu onye dị ike nke ukwuu. Nyere anyị aka, O Onyenwe anyị Chineke anyị, n’ihı na anyị dabere na gi. O bükwa n’aha gi ka anyị na-apụ ibuso igwe a agha. O Onyenwe anyị i bụ Chineke anyị. Ekwela ka ọ bürü na mmadụ efu meriri gi.” 12 Onyenwe anyị tigbukwara ndị Kush niile ahụ n’ihu Asa na Juda. Ndị Kush gbakwara ọso. 13 Asa na ndị agha ya chürü ha ọso chürü ha obodo Gera ebe ọtụtụ ndị Kush dara, ruo na o nwekwaghi onye fodurụ ndị n’ime ha. E tigburu ha n’ihu Onyenwe anyị na ndị agha ya. Ndị Juda bukọrọ ọtụtụ ihe nkwata n’agha dị iche iche. 14 Ha bibiri obodo niile gbara Gera gburugburu, n’ihı na egwu Onyenwe anyị dakwasịrị obodo ndị ahụ niile, Ndị Juda bukọrọ ọtụtụ ihe nkwata n’ihı na ọtụtụ ihe dị n’obodo ndị ahụ. 15 Ha busokwara ebe obibi ndị na-azụ anụ ụlo agha, chikọrọ igwe atụrụ na ewu na ịnyinya kamel. Emesia ha laghachiri Jerusalem.

15 Mgbe ahụ, Mmuo nke Chineke dakwasịrị Azaraya nwa Oded. 2 O pürü jekwuru Asa sị ya, “Geenụ m ntị, gi Asa na ndị Juda niile na Benjamin. Onyenwe anyị ga-anonyere unu oge niile unu na-emē okwu ya. Unu ga-achọta ya mgbe ọbula unu chọrọ ya. Ma ọ ga-

agbakuta unu azu oge ọbụla unu nupuru isi n'iwu ya. 3 Ma ọtụtu oge dì anya ndị Izrel nō na-enweghi Chineke nke ezie, ha enweghikwa onye nchüaja ga-ezi ihe, ha enweghikwa iwu Chineke 4 Ma mgbe ọbụla ha chigharikwutere Onyenwe anyi, Chineke Izrel tikuo ya n'ime mkpagbu ha, ọ na-enyere ha aka. 5 N'oge ahụ, ọ dighị udo dirị onye ọbụla na-apụ apụ igaghari n'obodo, maka na ndị niile bi n'ala ahụ nō n'onodụ oke ogbaaghara. 6 Otu obodo na-azopịa obodo ọzọ ebe otu mba na-emegidekwa mba ọzọ n'ihi na Chineke ji nsogbu dì iche iche megide ha. 7 Ma unu ndị Juda, unu adala mba n'orụ ọma unu, n'ihi na a ga-akwụ unu ụgwọ ọrụ unu." 8 Mgbe Asa nñuru okwu ndị a, bụ amụma Azaraya nwa Oded, ọ bụ onye a gbara ume. O wepuru ihe arụ niile dì n'ala Juda na Benjamin na nke dì n'obodo niile ahụ o meriri n'agha ndị dì n'ugwu Ifrem. Ọ wuziri ebe ịchụ aja Onyenwe anyi, nke dì n'ihi mpụta onụ ụlo ụlọnsö ukwu nke Onyenwe anyi. 9 Mgbe ahụ, Asa kporo ndị Juda na Benjamin niile oku, ha na ndị ọbia niile si Izrel, n'ihi na ọtụtu sitere n'ala Ifrem na Manase, na Simion gbafeta Juda, mgbe ha hụru na Onyenwe anyi Chineke nonyeere Asa. 10 Ha niile zukorọ na Jerusalem n'ọnwa nke ato n'afo nke iri na ise nke ọchichị eze Asa. 11 N'oge ahụ, ha ji narị ehi asaa na puku aturu na ewu asaa, chukorọ Onyenwe anyi aja n'ubochị ahụ. Anumanyị ndị a so n'ihe ha kwatara n'agha. 12 Emesia, n'ubochị ahụ, ha gbara ndị, kpebie na ọ bụ naanị Onyenwe anyi Chineke nna ha ka ha ga-efe. 13 Ha kpebikwara na onye ọbụla nke na-agaghị efe Onyenwe anyi, Chineke Izrel ga-anwụ, ma onye ahụ ọ bụ nwoke maobụ nwanyị, nwantakirị maobụ okenye. 14 Ha niile ji oke olu na iti mkpu na opị na opị ike, nñoror Onyenwe anyi iyi. 15 Ndị Juda niile nñurịri ọnụ n'ihi na ha ji obi ha niile nñọ iyi a. Ha jikwa obi ha niile chọp Chineke. O mere ka ha chọta ya. Onyenwe anyi nyekwara ha udo n'akụkụ niile. 16 Eze Asa chudakwara nne nne ya bụ Maaka, site n'onodụ ya díka nne eze, n'ihi na ọ kpuru ihe arụ, ogidi Ashera maka iji fee ya ofufe. Asa gbuturu ya, sụpia ya, kpọọ ya ọkụ na ndagwurugwu iyi Kidron. 17 Ọ bụ ezie na o wezugaghị ugwu niile dì elu site n'Izrel, ma Asa ji obi zuruoke jere Onyenwe anyi ozi n'oge ndị ya niile. 18 O webataro n'ime ụlọnsö ukwu Chineke, ọlaocha na ọlaedo na ihe niile, nke nna ya na ya onwe ya doro nsø. 19 Ọ díkwaghị agha ọzọ a lụru tutu ruo n'afo iri ato na ise nke ọchichị eze Asa na Juda.

16 N'afo nke iri ato na isii nke ọchichị Asa, Baasha eze Izrel, busoro Juda agha, wuchie Rema igbochi onye ọbụla na-apụ apụ maobụ onye na-abata abata n'oke ala Asa, eze Juda. 2 Mgbe ahụ, Asa chijri ọlaocha na ọlaedo niile dì n'ulọakụ ụlọnsö Onyenwe anyi, na ndị dì n'ulọze ya, zigara Ben-Hadad, eze Aram, onye na-achị na Damaskos, sị, 3 "Biko, ka anyị gbaa ndị díka mna m na nna gi mere. Lee, ana m ezitere gi ọlaocha na ọlaedo. Ugbu a, mebie ọgbugba ndị dì n'etiti gi na Baasha, bụ eze Izrel, ka o si n'ebe m nō wezuga onwe ya." 4 Ben-Hadad kwenyere eze Asa, zipụ ndị ọchigaghị ndị agha ya ka ha gaa buso obodo Izrel niile agha. Ha lugburu Ijon, Dan, Ebel-Maim na obodo niile a na-achikobata ihe dì na Naftali. 5 Mgbe Baasha nñuru nke a, ọ kwusiri iwu Rema, hapukwa ọrụ ya. 6 Mgbe ahụ, eze Asa chijri ndị ikom niile nke Juda. Ha bijara bupusia nkume na osisi niile dì na Rema, nke Baasha ji na-ewu ihe. O ji ihe ndị a wulie Geba na Mizpa. 7 N'oge ahụ Hanani, bụ onye ọhụ ụzọ bjakwutere Asa, bụ eze Juda sị ya, "Ebe ọ bụ na i hapuru Onyenwe anyi Chineke gi, tükwasị eze Aram obi, lee na usuu ndị agha Siria esitela n'aka gi wezuga onwe ha. 8 Ndị Kush na ndị Libja, ha abughị usuu ndị agha ji ọtụtu ụgbọ agha, na ndị na-agba ịnyinya? Ma mgbe i dabeere na Onyenwe anyi, o nyefere ha n'aka gi. 9 N'ihi na anya Onyenwe anyi na-agazu ụwa niile, igba ha ume bụ ndị obi ha zuruoke n'ebe ọ nq. I meela omume nzuzu na nke a, site ugbu a gaa n'ihi i ga na-enwe agha." 10 Iwe were Asa megide onye ọhụ ụzọ a n'ihi nke a; iwe were ya nke ukwuu nke mere na ọ tñyere Hanani n'ulọ mkporo. Sitekwa n'oge ahụ, Asa bidoro imekpa ụfodụ n'ime ndị ya ahụ. 11 Ihe banyere ihe ọzọ niile n'oge ọchichị Asa, site na mmalite ruo ọgwugwu ka e dere n'ime akwíkwọ ndị eze Juda na Izrel. 12 N'ime iri afọ ato na itoolu nke ọchichị ya, eze Asa rịara ọria nke metütara ụkwụ ya abụo. Ọ bụ ezie na ọria a siri nqo ike ma n'ime ọnодụ ya ọ choghị enyemaka site n'aka Onyenwe anyi kama ọ bụ naanị ndị dibia ka o jekwuru. 13 Asa nwñuru n'iri afọ ano na otu nke ọchichị eze ya, sooro ndị nna nna ya ha dina n'ọnwụ. 14 Ha liri ya n'ili nke ọ waara onwe ya n'obodo Devid. Ha dobere ya n'elu ihe idoba ozu nke juputara na ụda dì iche iche, na mmanụ na-esi isi ụto nke a gwókotara nke ọma, surekwara ya ihe nsure ọkụ n'ebe ọ dì ukwuu iji kwanyere ya ugwu.

17 Jehoshafat nwa ya ghoro eze n'onodu ya, o mere onwe ya ka o di ike imegide Izrel. **2** O tinyere ụfodụ ndị agha ya n'obodo niile dì na Juda e wusiri ike, tinyekwa ụfodụ n'obodo ndị ozọ dì n'lrem, na ebe ndị ozọ niile nke nna ya, Asa meriri n'agha. **3** Onyenwe anyị nonyere Jehoshafat n'ili na o sooro nzọ ükwu nna ya, bụ Devid, onye buuru ya ụzo chịa. O jughi ase site n'aka Baal, **4** kama o choro Onyenwe anyị, Chineke nna ya, dobekwa iwu ya niile, o bughikwa dika omume ndị Izrel si di. **5** N'ili nke a Onyenwe anyị mere ka ochichị ya guzosie ike. Ndị Juda niile tukwara utu ha dika o kwesiri wetara Jehoshafat, nke a mere ka o nwée akunuba ebe o di ukwuu, nwekwa nsopurụ. **6** O ji obi ya niile gbasoo ụzo Onyenwe anyị. Ozokwa, o sitere na Juda wezuga ebe niile di elu nakwa ogidi Ashera niile. **7** N'afọ nke ato nke ochichị ya, o zipurụ ndịsi ochichị alaeze ya ndị a, Ben-Hail, Obadaya, Zekaraya, Netanel na Mikaya ka ha gaa zie ndị mmadụ ihe n'obodo niile nke Juda. **8** Ụfodụ ndị Livayị ndị a sokwa gaa: Shemaya, Netanaya, Zebadaya, Asahel, Shemiramot, Jehonatan, Adonaija, Tobaija, Tob-Adonaija na ndị nchukwu ụfodụ, ndị di ka Elishama na Jehoram. **9** Ha ji akwukwó iwu Onyenwe anyị, zie ihe na Juda. Ha jere gburugburu obodo niile nke Juda na-ezi ndị mmadụ ihe. **10** Egwu Onyenwe anyị dakwasiri alaeze niile di gburugburu Juda, n'ili ya, ha ebukwaghị agha megide Jehoshafat. **11** Ụfodụ n'ime ndị Filistia wetaara ya onyinye na ọlaucha kwa afọ n'uzo ikwanyere ya ugwu, ma ndị Arab, wetaara ya igwe anụ ulọ di puku ebule asaa na narị asaa, na puku mkpi asaa na narị asaa. **12** Ya mere, Jehoshafat ghoro eze di ike. O wusiri obodo ndị di na Juda ike, wukwaa obodo ichikoba ihe. **13** O nwekwara ihe ndị o chikobara n'otutu obodo Juda. O debekwara ndị agha ibu agha doro anya n'ime Jerusalem. **14** Ngukota ha dika e si deko ọ ya n'ezinaulọ si di: Ndị si Juda, ndịsi agha na-achị puku ndị agha, Adna, onyeisi agha, na-achị narị puku ndị agha ato, **15** onye na-eso ya bụ Jehohanan, onyeisi agha, na-achị narị puku ndị agha abu ọ na iri puku asato, **16** ozọ, Amasiya nwa Zikri, onye ji afọ ofufu nye onwe ya maka oru Onyenwe anyị, na-achị narị puku ndị agha abu ọ. **17** Ndị si Benjamin, Eliada, dimkpaa n'agha, na-achị narị puku ndị agha abu ọ, ndị ji akụ na ụta, na ọta ebu agha. **18** Onye ozọ bụ Jehozabad, onye na-achị narị puku ndị agha na iri puku asato, ndị jikeere ibu agha. **19** Ndị a bụ ndị ikom

na-ejere eze ozi, n'agunyeghi ndị ahụ o tinyere ka ha nodu n'obodo niile e wusiri ike di n'ime Juda.

18 Ugbu a, Jehoshafat nwere akunuba na ugwu buru ibu, bjakwa ghoro ogó Ehab. **2** Mgbe afọ ole na ole gasiri, Jehoshafat gara Sameria ileta Ehab. Ehab gbuuru ya na ndị ya na ha yi otutu aturu na ehi, o kporo oriri kwagide ya ka o buso Ramot Gilead agha. **3** Ehab eze Izrel jürü Jehoshafat eze Juda, sị, “I ga-eso m buso Ramot Gilead agha?” Jehoshafat zaghachiri, “Otu m di ka gi onwe gi di, ndị nke m bükwa ndị gi. Anyị ga-eso gi gaa agha.” **4** Ma Jehoshafat gwakwara eze Izrel, sị, “Buru ụzo chropu ntuziaka Onyenwe anyị.” **5** Ya mere, eze Izrel kpokötara ndị amuma di narị ndị ikom anq n'onuogugu juo ha, sị, “Anyị a gaebuso Ramot Gilead agha, ka o bụ m hapu?” Ha zara, “Gaa, n'ili na Chineke ga-enyefe ha n'aka eze.” **6** Ma Jehoshafat jürü, “O bụ na e nwekwaghị onye amuma Onyenwe anyị nō n'ebe a, onye anyị nwere ike ijuta ase n'aka ya?” **7** Eze Izrel zaghachiri Jehoshafat, sị, “A ka nwere otu onye amuma, onye anyị nwere ike isite n'aka ya juo Onyenwe anyị ase, o bụ Maikaya nwa Imla, ma akporo m ya asi, n'ili na o nweghi oge o na-ebu amuma ihe ọma n'ebe m nō, kama o bụ naani nke ojoo.” Jehoshafat siri, “Eze ekwesighị ikwu okwu di otu a.” **8** Mgbe ahụ, eze Izrel kporo otu onye na-ejere ya ozi sị ya, “Mee ọsịso kpo Maikaya nwa Imla n'ebe a.” **9** Ehab eze Izrel na Jehoshafat eze Juda, onye ọbula yi uwe eze ya, na-anokwasị n'ocheeze ya n'ebe ịzocha ọka n'onu ụzo ama e si abata obodo Sameria. Ndị amuma ahụ niile nökwa na-ebu amuma n'ihu ha. **10** Zedekaya nwa Kenaana, mere mpi igwe, o kwuputara sị, “Nke a bụ ihe Onyenwe anyị na-ekwu, ‘Ihe ndị a ka i ga-eji sogide ndị Aram, ruo mgbe a galala ha n'iyi.’” **11** Ndị amuma ndị ozọ niile na-ebu otu ihe ahụ n'amuma, na-asi, “Gaa, busoo Ramot Gilead agha, i ga-enwekwa mmeri, n'ili na Onyenwe anyị ga-enyefe ya n'aka eze.” **12** Onyeozi ahụ nke gara ikpo Maikaya siri ya, “Lee, ndị amuma ndị ozọ na-agupughi onye ọbula na-ebu amuma organihu nye eze. Mee ka okwu gi na ha dakota. Kwuokwa ihe gadị eze mma.” **13** Ma Maikaya siri, “Dịka Onyenwe anyị na-adị ndụ, aga m agwa ya naani ihe Chineke m kwuru.” **14** Mgbe o bijarutere, eze jürü ya, “Maikaya, o bụ anyị gaa buso Ramot Gilead agha, ka o bụ m hapu?” O zara, “Gaa, ma nwekwa mmeri, n'ili na a ga-enyefe ha n'aka gi.” **15** Eze siri ya, “Ugboro ole ka

m ga-eme ka i n̄uo iyi na i gaghị agwa m ihe ozo, karịa naanị eziokwu n'aha Onyenwe anyi?" 16 Mgbe ahụ, Mikaya zara, "Ahụru m Izrel niile ka ha gbasasirị n'elu otutu ugwu dika aturu na-enweghi onye ozuzu aturu ma Onyenwe anyi siri, 'Ndị a enweghi onyendu, ka onye obula laghachị n'ulọ ya n'udo.'" 17 Eze Izrel siri Jehoshafat, "O bụ na m agwaghị gi na ọ dighị mgbe ọ na-ebu amuma ihe ọma banyere m, kama naanị ihe ojoo?" 18 Maikaya gara n'ihi si, "Ya mere, n̄urunụ okwu Onyenwe anyi: Ahụru m Onyenwe anyi ka ọ n̄okwasirị n'ocheeze ya, hukwa usuu nke eluigwe ka ha na-eguzo n'aka nri ya nakwa n'aka ekpe ya. 19 Ma Onyenwe anyi siri, 'Onye ga-agà rafuo Ehab, eze Izrel, ka ọ gaa buso Ramot Gilead agha, gaa nwụo n'ebé ahụ?' "Otu onye tūputara aro nke a, ebe onye ozo tūputara nke ozo. 20 N'ikpeazu, otu mmuo pütara guzo n'ihi Onyenwe anyi si, 'Mụ onwe m ga-arafu ya.' "Onyenwe anyi jürü ya si, 'Olee otu i ga-esi mee nke a?' 21 "O zara, 'Aga m apụ bürü mmuo nrafu n'onu ndị amuma ya niile.' "Onyenwe anyi siri, 'I ga-enwe ike irafu ya. Gaa mee otu a.' 22 "Ma ubgu a, Onyenwe anyi etinyela mmuo okwu ụgha n'onu ndị amuma gi niile ndị a. Onyenwe anyi ekwubiela n'ihe ojoo ga-adakwasị gi." 23 Mgbe ahụ, Zedekaya nwa Kenaana, gara nso maa Maikaya aka na ntí, juo ya, "Olee ụzo ka mmuo ahụ sitere na Onyenwe anyi gara, mgbe ọ hapụru m bia igwa gi okwu?" 24 Maikaya zaghachiri, "I ga-achoputa nke a n'ubochi i ga-agbaba n'ime ime ulo izo onwe gi." 25 Eze Izrel nyere iwu si, "Jidenu Maikaya kpugara ya Amon, onye na-achị obodo a, na Joash, nwa eze. 26 I ga-asikwa, 'Otu a ka eze siri: Tinye nwoke a n'ulọ mkporo, nye ya naanị achicha na mmiri ọnụnụ tutu ruo mgbe m loghachiri n'udo.'" 27 Maikaya kwuputara si, "O bürü na i loghachị n'udo, ọ putara na ọ bughị Onyenwe anyi si n'onu m kwuo okwu." O kwukwara si, "Unu niile, hübakanu okwu m ndị a niile ama." 28 Ya mere, eze Izrel na Jehoshafat eze Juda pürü gawa Ramot Gilead. 29 Eze Izrel gwara Jehoshafat, si, "Aga m ejikere onwe m dika m bụ onye ozo banye n'ogbo agha, ma gi onwe gi yiri uwe eze gi." Ya mere, eze Izrel nwogharị onwe ya ka onye ozo baa n'ogbo agha. 30 Ma eze Aram enyelari ndị ọchịagha, ndị na-agba ugbo agha iwu si, "Unu ebusola onye obula agha, maqbụ onye ukwu maqbụ onye nta, kariakwa naanị eze Izrel." 31 Mgbe ndị ọchịagha na-achị ugbo agha hürü Jehoshafat, ha chere n'obi ha, "Onye a bụ eze Izrel." N'ihi ya, ha tugharị ibuso ya

agha, ma Jehoshafat tiri mkpu, nke mere na Onyenwe anyi nyere ya aka. Chineke wezugara ha site n'ebé ọ nō, 32 n'ihi na mgbe ndị ọchịagha, na-achị ndị na-agba ugbo agha hürü na ọ bughị eze Izrel, ha kwusirị ichuso ya. 33 Ma otu onye doro ụta ya gbaṇu ya na-ebughị onye obula n'obi, gbata ya eze Izrel n'etiti njikọ ihe ikpuchi obi na uwe agha ya. Eze gwara onye ọkwụ ugbo agha, si, "Tugharịa, si n'ebé a bupụ m n'ihi na emeruṇla m ahụ." 34 Agha ahụ siri ike n'ubochi ahụ niile. Eze Izrel guzobere onwe ya ka ọ kwuru ọtọ n'ime ugbo agha ya na-eche ndị Aram ihu ruo uhuruchi. Ọ nwuru mgbe anyanwu dara.

19 Mgbe Jehoshafat, eze Juda, laghachiri n'ulọ ya na Jerusalem n'udo. 2 Jehu nwa Hanani, onye ọhụ ọhụ, pürü gaa izute ya; ọ siri eze Jehoshafat, "O kwasiri ka i nyere onye ojoo aka? Ọ bükwa ndị na-akpọ Onyenwe anyi asị ka i na-ahụ n'anya? N'ihi nke a iwe ọkụ Onyenwe anyi adakwasila gi. 3 Ma otu ọ dị, achoṭara ezi ihe n'ime gi, i sitela n'ala a wezuga ogidi Ashera niile, dozieekwa obi gi ịchọ Chineke." 4 Jehoshafat biri na Jerusalem. Ọ pürü gagharia n'etiti ndị ya site na Bìasheba ruo n'obodo ugwu Ifrem, laghachikwutekwa Onyenwe anyi, bụ Chineke nke nna nna ha. 5 Ọ hoputara ndị ikpe n'ala ahụ, n'otu n'otu n'obodo ndị ahụ niile e wusiri ike nke Juda. 6 Ọ gwara ha si, "Lezienụ anya ihe unu na-eme n'ihi na ọ bughị mmadụ ka unu na-ekpere ikpe kama ọ bụ Onyenwe anyi, onye na-anonyere unu mgbe unu na-ekpebi ikpe. 7 Ugbu a, kwenụ ka egwu Onyenwe anyi dịrị n'ime unu. Kpeenụ ikpe ziri ezi, n'ihi na n'ebé Onyenwe anyi Chineke anyi nō, ikpe ikpe na-ezighị ezi, maqbụ ile mmadụ anya n'ihi maqbụ iri ngari adighị ya." 8 Ozokwa, n'ime Jerusalem, Jehoshafat hoputara ufodụ ndị Livayị, na ndị nchukwu, na ndịezin aulò Izrel ka ha bürü ndị na-ahazi iwu nke Onyenwe anyi na-edozikwa esemokwu. Ha bikwa na Jerusalem. 9 O nyere ha iwu ndị a, "Jirinụ ikwesi ntukwasị obi, na itụ egwu Onyenwe anyi rụq ọrụ unu. 10 Mgbe obula ụmụnnu unu ndị bi n'obodo unu dị iche iche buteere unu ikpe igbu mmadụ maqbụ ikpe mmebi iwu obula, maqbụ ihe megidere ihe e nyere n'iwu, maqbụ nke megidere ụkpuru, ma ọ bükwanu megide iwu na usoro ime ihe, unu ga-adị ha aka na ntí ka ha ghara imehie megide Onyenwe anyi. Ọ bürü na unu emeghi otu a, iwe Onyenwe anyi ga-adakwasị unu na ụmụnnu unu. Ma ọ bürü na unu aruṇ ọrụ unu nke ọma, unu

agaghị emehie. 11 “Amaraya, onyeisi nchua ja, ga-abu onyeisi unu n’ihe obula metutara Onyenwe anyị. Zebadaya nwa nwoke Ishmel, onyeisi nke ebo Juda ga-abu onyeisi unu n’ihe o bụla metutara eze. Ndị Livayị ga-abu ndịsi ozi n’ihu unu. Bùrukwanụ ndị di ike, unu atukwala ujọ, ka Onyenwe anyị nonyere ndị na-eme nke ọma.”

20 Mgbe oge nta gasiri, eze ndị Moab na nke ndị

Amọn, na ndị ọzokwa, bijara ibuso Jehoshafat na ndị Juda agha. 2 Ufodụ ndị mmadụ bijara gwa Jehoshafat sị, “Lee, igwe usuu ndị agha na-abia imegide gi site n’Edom, nakwa n’ofe osimiri Nnu (osimiri nwịrụ anwụ). Ha erutela Hazezon Tama, ebe a na-akpokwa En-Gedi.” 3 Jehoshafat tütü egwu nke ukwuu, kpebiekwa jchọ inyeaka Onyenwe anyị. N’ihi nke a, ọ kpọsara obubu ọnụ nye ndị Juda niile. 4 Ndị Juda zukotara jchọ inyeaka Onyenwe anyị; n’ezie, ha sitere n’obodo niile nke Juda bịa jchọ ihu Onyenwe anyị. 5 Mgbe ahụ, Jehoshafat guzoro n’etiti nzukọ ndị Juda na Jerusalem n’ulonṣo Onyenwe anyị n’ihu ogige ọhụrụ ahụ, 6 sị; “O Onyenwe anyị, Chineke nna nna anyị ha, ọ bughị gi bụ Chineke onye bi n’eluiwge? Ọ bükwa gi na-achị alaeze niile nke mba dị iche iche. Ike na ume dị n’aka gi, ọ díkwaghị onye puru iguzogide gi. 7 O Chineke anyị, ọ bughị gi onwe gi chupurụ ndị bi n’ala, site n’ihu ndị gi Izrel, were ya nye ụmụ ụmụ Ebrahim, bụ enyi gi nwoke? 8 Ha ebiela n’ime ya wukwaa ebe nsọ n’ime nye n’Aha gi na-asi, 9 ‘Ọ bürü na ihe ojọ adakwasị anyị, maqbụ mma agha, ma nke ikpe ọmụma, maqbụ ajọq ọrịa na-efe efe, maqbụ oke ụnwụ, anyị ga-eguzo n’ihu gi n’ulonṣo a nke a kpokwasirị Aha gi, kpokuo gi n’ime nsogbu anyị, gi onwe gi ga-aza anyị, zoputakwa anyị.’ 10 “Ugbu a lee, ndị ikom si Amọn, na Moab, na n’ugwu Sia, ndị i na-ekweghi ka ndị Izrel banye n’oke ala ha mgbe ha si n’ljipt püta, kama ha sitere n’akụkụ ọzọ gabigasị otu a chebe ndị a ndị. 11 Lee ihe ha ji akwụ anyị ụgwọ bụ jchọ ka ha chupụ anyị n’ala a i nyere anyị ka ọ bürü ihe nketa anyị. 12 O Chineke anyị, ọ bụ na i gaghị ekpe ha ikpe? N’ihi na ike adighị n’ime anyị iguzogide igwe mmadụ ndị a bara ụba na-abia ịlụso anyị ọgụ. Anyị amakwaghị ihe anyị ga-eme, kama ọ bụ na gi ka anya anyị na-adikwasị.” 13 Ndị ikom Juda niile, ha na ndị nwunye ha, na ụmụ ha, na ụmụntakirị ha guzoro n’ihu Onyenwe anyị. 14 Mgbe ahụ, mmuọ Nsọ Onyenwe anyị dakwasirị Jahaziel nwa

Zekaraya, nwa Benaya, nwa Jeiel, nwa Matanaya, bụ onye Livayị, onye si n’ikwu Asaf, dika o guzo n’etiti mkpokọta ahụ. 15 O sıri, “Geenụ m ntị, unu ndị Juda niile na ndị bi na Jerusalem, na gi eze Jehoshafat. Nke a bụ ihe Onyenwe anyị na-asi unu. ‘Unu atula ujọ, maqbụ daa mba, n’ihi usuu ndị agha a niile di unu n’ihu. Ọ bughị unu ka agha a dijirị, kama ọ bụ Chineke nwe ya. 16 Echi püonụ izute ha. Ha ga arigota site n’uzo warawara nrigo Ziz, unu ga-ahụ ha na nsotụ ndagwurugwu dị tupu e ruo n’ozara Jeruel. 17 Ọ bughị unu ka ọ dīri ilụ agha a, kama werenu ọnodu unu, guzosienụ ike ka unu jiri anya unu hụ nzoputa Onyenwe anyị bụ Chineke unu ga-enye unu, unu ndị Juda na Jerusalem. Unu atula egwu, unu adakwala mba. Pukwuru ha n’ihu agha mgbe chi echị borọ, Onyenwe anyị ga-anonyekwara unu.” 18 Mgbe ahụ, Jehoshafat, na ndị Juda na ndị Jerusalem niile dara n’ala kele Onyenwe anyị, kpọ isiala nye ya. 19 Mgbe ahụ kwa, ndị Livayị si n’agbụrụ Kohat na Kora jiri ike ha niile too Onyenwe anyị Chineke Izrel n’abụ. 20 N’isi ụtụtụ, ha püru gawa n’ozara Tekoa. Ma mgbe ha na-apụ, Jehoshafat guzoro ọtụ sị, “Geenụ m ntị, unu ndị Juda na ndị bi na Jerusalem. Nweenụ okwukwe n’ime Onyenwe anyị bụ Chineke unu, nwekwani ntukwasị obi na ige ndị amuma ya ntị, ka ihe gaara unu nke ọma.” 21 Mgbe ya na ndị ya gbasirị izu, Jehoshafat hoputara ndị ikom ndị ga-eji abụ too Onyenwe anyị n’ihi ebube ya na ịdị nsọ ya. Mgbe ha na-agà n’ihu ndị agha, ha na-abu abu na-asi: “Nyenụ Onyenwe anyị ekele, n’ihi na iħunanya ya na-adigide ruo ebighị ebi.” 22 Mgbe ndị Juda malitere ịbü abu na ito otuto, Onyenwe anyị cheere ndị agha Amọn na nke ndị Moab, na ndị nke si n’ugwu Sia n’uzo, merie ha. 23 Ma ndị agha Amọn na Moab buru uez luso ndị agha si n’ugwu Sia ọgu. Mgbe ha lakwara onwe ha n’iyi, ọgu dakwara n’etiti ndị Moab na Amọn. 24 Mgbe ndị agha Juda rutere ebe ha ga-esi lepụ anya hụ ihe na-eme n’ozara ahụ, ha lepuru anya iħu usuu ndị agha ahụ, ma ihe ha hụrụ bụ ozu ndị agha gbaþpuru na ndị. 25 Ya mere Jehoshafat na ndị agha ya banyere n’ogbo agha ahụ kwakorị ihe nkwata n’agha. Ha butere ọtụtụ ngwa agha, na uwe na ihe ndị ọzọ dị oke ọnụahịa ma ha enweghi ike ibutecha ihe niile. Ihe nkwata n’agha hiri nne ruo na o were ha ụbocḥi ato ibutecha ha. 26 N’ubocḥi nke anọ ha zukotara na Ndagwurugwu Beraka ebe ha nọ too Onyenwe anyị otuto. Ọ bụ nke a

mere e ji akpo ebe ahu Ndagwurugwu Beraka ruo taa.

27 Emesia, Jehoshafat duuru ndi Juda na Jerusalem niile laghaci na Jerusalem n'onu, n'ihi na Onyenwe anyi emeelara ha ihe ha kwasiri iji nruri onu n'ebe ndi iro ha no. **28** Ha ji une, na ubo akwara, na opo ike bata Jerusalem, gaa n'ulonsø Onyenwe anyi. **29** Egwu Chineke dakwasirji alaeze niile bi gburugburu, mgbe ha nruru otu Onyenwe anyi si luo ogu megide ndi iro Izrel niile. **30** Ya mere, udo diri n'alaeze Jehoshafat, n'ihi na Chineke nyere ya udo. **31** Jehoshafat ghoro eze juda. O gbara iri afø atø na ise mgbe o malitere ibu eze Juda. O chirji iri afø abuø na ise na Jerusalem. Aha nne ya bu Azuba, nwa Shilhi. **32** O jere ije n'uzø niile nke Asa bu nna ya, o sitekwaghị n'ime ha wezuga onwe ya, o mekwara ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi. **33** Naanị na o wezugaghị ebe di elu niile, nke mere na ndi mmadu ka no na-ejighi obi ha niile tukwası na Chineke nke nna nna ha. **34** Ihe banyere ihe ndi ozo niile mere n'ochichị Jehoshafat, site na mbido ruo na ngwucha, ka e dere n'akwukwo ihe mere nke Jehu nwa Hanani, nke e debanyere n'ime akwukwo akuko ndi eze Izrel. **35** Mgbe ihe ndi a gasirji, Jehoshafat, bu eze Juda jikorø onwe ha na Ahazaya, eze Izrel, onye ahu omume ya joro njø. **36** Ha kwekoritara ka ha na ya wuo otutu ugbo mmiri e ji azu ahia. Emesia, ha wuru ugbo ndi a n'Ezion Geba. **37** Elieza nwa Dodavahu, onye Maresha buru amuma megide Jehoshafat, na-asị, "N'ihi na i kwenyere ka gi na Ahazaya na-azukọ ahia, Onyenwe anyi ga-emebi ihe ndi a i ruru." Ugbo mmiri ahu niile kpuru, ha enwekwaghị ike ijero Tashish zuo ahia.

21 Mgbe ahu, Jehoshafat sooro nna nna ya ha dina n'onwu, e lie ya n'ebe e liri ha n'obodo Devid. Jehoram nwa ya ghoro eze n'onodu ya. **2** Umunne Jehoram, ndi bukwa umu Jehoshafat bu ndi a: Azaraya, Jehiel, Zekaraya, Azarayu, Maikel na Shefataya. Ndị a niile bu umu Jehoshafat, bu eze Izrel. **3** Nna ha nyere onye obula n'ime ha otutu onyinye nke olaocha, na olaedo, na ihe ndi di oke onuahia, tinyere obodo e wusiri ike n'ime Juda. Ma o mere Jehoram eze, n'ihi na o bu okpara ya. **4** Mgbe Jehoram mere onwe ya ka o guzosie ike n'ebe alaeze nna ya di, o weere mma agha gbuo umunne ya ndi ikom niile, tinyere ufodu n'ime ndiisi Izrel. **5** Jehoram gbara iri afø atø na abuø mgbe o malitere ibu eze. O chirji afø asato nwuo. Onwu ya abughị ihe mwute nye onye obula. E liri ya n'obodo Devid ma o bughi n'ime ili a na-eli ndi eze.

o luru ada Ehab. O mere ihe di njø n'anya Onyenwe anyi. **7** Ma n'agbanyeghi nke a, Onyenwe anyi achoghi ibibi ulø Devid, n'ihi ogbugba ndu ahu Onyenwe anyi na Devid nwere. N'ihi na o kwere ya nkwa ime ka oriona dijirị ya na ụmụ ụmụ ya ruo mgbe ebighị ebi. **8** N'oge Jehoram bu eze, ka Edom si n'okpuru Juda nupu isi, hoputara onwe ha eze. **9** Ya mere, Jehoram duuru ndiisi agha ya na ugbo agha ya niile gaa n'ebe ahu. O biliri n'abalị tigbuo ndi Edom ahu gbara ya na ndi ochiaghị ugbo agha ya gburugburu. **10** Ya mere, Edom ka na-enupu isi megide Juda, ruo taa. Obodo Libna nupukwara isi n'otu oge ahu, n'ihi na Jehoram gbakutara Onyenwe anyi Chineke nna nna ya ha azu. **11** O wukwara otutu ebe di elu n'otutu ugwu nke Juda, mee ka ndi bi na Jerusalem were onwe ha nye ife arusi. O si otu a duhiekwa Juda. **12** Jehoram natara akwukwo ozi site n'aka Ilaija onye amuma, nke siri: "Otu a ka Onyenwe anyi Chineke nke nna gi Devid, kwuru, 'N'ihi na i soghi uzø niile nke nna gi, bu Jehoshafat, maobu nke Asa bu eze Juda, **13** kama i sooro uzø niile nke ndi eze Izrel, meekwa ka ndi Juda na ndi Jerusalem fee chi ozo, dikà ulø Ehab mere. I gbuola ụmụnne nke gi, ndi bu ndi si n'ezinuø nke gi onwe gi, ndi ikom bu ndi di mma karja gi. **14** Ya mere, ubu a, Onyenwe anyi ga-eji ihe otiti nke orija tie ndi gi, ụmụ gi ndi ikom, na ndi nwunye gi, na ihe niile i nwere. **15** Gi onwe gi kwa ga-ada n'oke orija, orija afø nke na-agaghị ekwe ngwota. Orija a ga-eme ka eriri afø gi na-enuputa kwa ụbochi." **16** Onyenwe anyi mekwara ka ndi Filistia, na ndi Arab, ndi bi nso ndi Kush, bia luso Jehoram agha. **17** Ha ji ike bata Juda, buru ihe niile di mma ha huru n'uloeze, tinyere ụmụ nwoke ya niile na ndi nwunye ya niile. O bu naanị Ahazaya, nwa ya nwoke nke nta ka ha hapuru. **18** O bu mgbe nke a gasirji ka Onyenwe anyi mere ka orija afø nke a na-apughị igwota agwota bijakwası Jehoram. **19** Mgbe afø abuø gasirji, eriri afø ya nuputara n'ihi orija ahu. O nwukwara n'oke ihe mgbu. Mgbe e liri ya, e meghị omenala ikwanye oku olili dikà a na-eme n'oge a na-eli ndi eze. **20** O gbara iri afø atø na abuø mgbe o malitere ibu eze Jerusalem. O chirji afø asato nwuo. Onwu ya abughị ihe mwute nye onye obula. E liri ya n'obodo Devid ma o bughi n'ime ili a na-eli ndi eze.

22 Ndị Jerusalem mere Ahazaya, nwa Jehoram nke nta, eze n'onodu ya, n'ihi na ndi na-apunara

mmadu ihe n'ike, bu ndi ha na ndi Arab so bata n'ulø ikuwa ha, egbuolari umeunne ya ndi okenye. Ya mere Ahazaya, nwa Jehoram bu eze Juda malitere ichi. **2** Ahazaya gbara iri afø abuø na abuø mgbe ø malitere ibu eze. O chirø otu afø na Jerusalem. Aha nne ya bu Atalaya nwa Omri eze Izrel. **3** Ya onwe ya sokwara uezø niile nke ndi ezinaulø Ehab, n'ihi na nne ya gbara ya ume ime ajø omume. **4** O mere ihe di njø n'anya Onyenwe anyi dika ezinaulø Ehab mere n'ihi na ha ghøro ndi ndumodø ya mgbe nna ya nwusiri, nke a wetara odata ya. **5** O gbasokwara ndumodø ha, mgbe o sooro Joram nwa Ehab, bu eze Izrel, iga buso Hazael eze Aram agha na Ramot Gilead. Ndì Aram merurø Joram ahù, **6** ya mere, o loghachitere na Jezril ka a gwøø ya mmeru ahù ha merurø ya na Ramot, n'agha nke ya na Hazael eze Aram lürü. Mgbe ahù, Ahazaya nwa Jehoram, eze Juda gara Jezril ileta Joram nwa Ehab, n'ihi na e merurø ya ahù. **7** O bu site na nleta Ahazaya gara leta Joram, ka Chineke si weta odata Ahazaya. Mgbe Ahazaya bjarutere, ya na Joram pürü iga zute Jehu nwa Nimshi, onye ahù Onyenwe anyi tere mmanu ka o laa ezinaulø Ehab n'iyi. **8** Mgbe Jehu nø na-emezu ihe e kpebiri n'ikpe banyere ezinaulø Ehab, o zutere ndi ozi Juda na umu ndi ikom umunne Ahazaya, ndi na-ejere Ahazaya ozi, gbuo ha niile. **9** O pürü ichø Ahazaya. Ndì ozi ya jidere ya ebe o zoro onwe ya na Sameria. Ha kpütaara ya Jehu onye gburuya. Ha liri ya, n'ihi na ha kwuru sị, "Nwa Jehoshafat ka o bu, onye jiri obi ya niile gbasoo Onyenwe anyi." Ya mere, o nwekwaghị onye di ike n'ulø Ahazaya ijide alaeze ahù. **10** Mgbe Atalaya, nne Ahazaya hürü na nwa ya nwoke anwuøla, o gara n'ihi bido igbu ndi niile a mürü n'ulø eze, bu ndi ezinaulø eze Juda. **11** Ma Jehosheba, bu nwa nwanyi eze Jehoram, kuuru Joash nwa Ahazaya zopu ya site n'etiti umu eze, bu ndi a chøro igbu egbu. O zoro ya na nwanyi na-elekøta ya anya n'ime ulø ndina. N'ihi na Jehosheba, bu nwa nwanyi eze Jehoram, bu nwanne Ahazaya, ma bürükwa nwunye Jehoiada onye nchüaja, ya mere o jiri zonari Atalaya nwantakirø ahù, ka o ghara igbu ya. **12** Ya na ha nogidere na nzuzo n'ime ulønso Chineke, afø isii, oge ahù niile Atalaya na-achì n'alà ahù.

23 N'afø nke asaa, Jehoiada gosiri idì ike nke obi ya. Ya na ndi ochiaghø na-achì narì ndi agha gbara ndu. Ndì a bu: Azaraya nwa Jeroham, Ishmel nwa Jehohanan, Azaraya nwa Obed, Maaseia nwa Adaya na Elishafat nwa Zikri. **2** Ha pürü gaa akükø niile nke ala

Juda kpokøta ndi Livayı na ndisi ezinaulø Izrel site n'obodo niile. Mgbe ha bjarutere Jerusalem, **3** ogbakø ahù niile na eze gbara ndu n'ulønso ukwu Chineke. Mgbe ahù, Jehoiada sıri ha, "Nwa eze ga-achì dika Onyenwe anyi kwere na nkwa banyere agburø Devid. **4** Ugbu a, nke a bu ihe unu ga-eme: Otu uzø n'ime uzø ato nke ndi nchüaja na ndi Livayı, bu ndi ga-abia oru n'ubochi izuike ga-abu ndi ga-eche onu uzø niile nche. **5** Otu uzø n'ime uzø ato nke ozø ga-anø n'uløze, ebe otu uzø ga-anø n'onu uzø Ntoala. Ndì ozø niile ga-anø gburugburu mpüta ulønso Onyenwe anyi. **6** O dighi onye obula ga-abata n'ulønso ukwu Onyenwe anyi karịa naanì ndi nchüaja na ndi Livayı ndi nø oru, ha ga-abata n'ihi ha bu ndi edoro nsø, ma ndi ozø niile ga-edede iwu Onyenwe anyi, ghara ibata. **7** Ndì Livayı ga-edo onwe ha gburugburu eze, onye obula ga e jide ihe agha n'aka ya. Onye obula batara n'ime ulønso ahù ka a ga-egbu. Nørønø eze nsø, ebe obula o gara, mgbe o na-apu n'ezi na mgbe o na-abø n'ime." **8** Ndì Livayı na ndi ikom Juda niile mere dika Jehoiada, onye nchüaja nyere n'iwu. Onye obula kpoorø ndi ikom ya, ma ndi na-abata iрю oru n'ubochi izuike ma ndi na-emechi oru. N'ihi na Jehoiada onye nchüaja ezipughị otu obula n'ime ndi oru ahù niile. **9** O nyere ndi ochiaghø ahù na-elekøta narì ndi agha, übe na ota ukwu na qta nta niile, ndi bürìj nke eze Devid, bu ndi di n'ulønso Chineke. **10** O guzobere ndi ikom niile ahù, onye obula ji ngwa agha ya n'aka ya, noðu eze gburugburu na nso ebe ichü aja na ulønso ukwu ahù. Site n'akükø ndida ruo n'akükø ugwu nke ulønso ukwu ahù. **11** Jehoiada na umu ya ndi ikom kpuputara nwa eze, kpube ya okpueze n'isi, ha nyere ya otu akwükwo nke ihe ogbugba ndu ahù, chie ya eze. Ha tekware ya mmanu ibu eze, tie mkpu sị, "Ka eze diri ndu ruo mgbe ebighi ebi!" **12** Mgbe Atalaya nürü mkpotu ndi mmadu, ndi na-agba oṣo na-eto eze, o gakwuru ha n'ulønso ukwu Onyenwe anyi. **13** O lepuru anya, ma lee eze, ka o guzo n'akükø ogidi ya di na mbata. Ndisi na ndi na-afu opo nø n'akükø eze, ndi niile nke ala ahù noķwa na-añuri oñu na-afu opi. Ndì obu abu jikwa iti egwu na-edu n'abu otuto. Mgbe ahù, Atalaya dòwara uwe ya, si, "Nke a bu nnupu isi megide eze! Nke a bu nnupu isi megide ochichil!" **14** Jehoiada, bu onye nchüaja zipuru ndi ochiaghø na-achì narì ndi agha, bu ndi na-elekøta usuu ndi agha, sị ha, "Sitenu n'etiti ahiri ahù kpuputa ya n'etiti ahiri unu, onye obula nke gbasoro ya, werenu mma agha gbuo onye

ahü.” N’ihî na onye nchüaja sîri, “Ka egbulâ ya na ụlônsô ukwu Onyenwe anyi.” 15 Ya mere, ha jidere ya mgbe o rutere na mbata nke ọnu ụzo ịnyinya n’ogige ụlōzeze, ebe ahü ka ha gburu ya. 16 Jehoiada mere ka ogbugba ndü dî, na ya, na ndî mmadu, na eze, ga-abu ndî nke Onyenwe anyi. 17 Ndî niile ahü gara n’ulô nchüaja Baal kwatuo ya. Ha tidasirî ebe nchüaja na arûsi niile dî n’ebe ahü, gbukwaa Matan onye nchüaja Baal n’ihî ebe ichu aja ahü. 18 Mgbe ahü, Jehoiada nyefere nlekota nke ụlônsô ukwu Onyenwe anyi n’aka ndî nchüaja bụ ndî Livayî, bụ ndî Devid nyere oru ichu aja nsure ọkú nke Onyenwe anyi n’ime ụlônsô, dika e dere ya n’iwu Mosis, n’iji ọnụ na ibu abu dika Devid nyere n’iwu. 19 O debekwara ndî nche n’onu ụzo ama ụlônsô ukwu Onyenwe anyi, igbochi ka onye ọbula nke na-adighi ocha n’uzo ọbula ghara ịbanye. 20 O kpoqorô ndî ochiaghâ na-achî narî ndî agha, na ndî a na-asopuru, na ndî na-achî achî, na ndî ala ahü niile, duputa eze site n’ulônsô Onyenwe anyi. Ha bara n’ulözeze site n’onu ụzo ama nke dî Elu, mee ka eze nökwasí n’elu ocheeze. 21 Ndî ala ahü niile ñurîrî ọnụ nke ukwu, obodo ahü dakwara juu, n’ihî na e ji mma agha gbuo Atalaya n’ulözeze.

24 Joash gbara afô asaa mgbe e mere ya eze, o chirî iri afô ano na Jerusalem. Aha nne ya bu Zibia onye Biasheba. 2 Joash mere ihe ziri ezi n’anya Onyenwe anyi n’afô niile nke Jehoiada bụ onye nchüaja, dî ndü. 3 Jehoiada lutaara ya ndî inyom abu, ndî mutaara ya ụmụ ndî ikom na ụmụ ndî inyom. 4 Mgbe ihe ndî a gasirî, Joash kpebiri ime ka ụlônsô ukwu Onyenwe anyi dî ọhụrû. 5 O kpokotara ndî nchüaja na ndî Livayî niile sî ha, “Gaanu n’obodo Juda niile nakota ego ụtû afô n’aka ndî Izrel niile, maka iwazi ụlônsô Chineke umu. Meenü ya ugbu a.” Ma ndî Livayî emeghi ya ngwangwa. 6 Ya mere, eze kpôro Jehoiada bụ onyeisi nchüaja sî ya, “Ginjî mere i mebeghi ka ndî Livayî gaa nakotaa, site n’aka ndî bi n’obodo Juda niile, na n’obodo Jerusalem, ego ụtû nke Mosis ohu Onyenwe anyi na ogbakô ụmụ Izrel nyere n’iwu maka ụlo ikwu nke iwu ogbugba ndü?” 7 N’oge a ụmụ ndî ikom Atalaya, nwanyi ojoo ahü tipuru ụlônsô Chineke, bukoro ihe nsô niile e ji efe Onyenwe anyi dî n’ime ya maka Baal. 8 Ya mere, eze nyere iwu ka e wuo igbe onyinye, nke a ga-adobâ n’onu ụzo e si abanye ụlônsô ukwu Onyenwe anyi. 9 A kposara ya na Juda na Jerusalem niile sî ka ha wetara Onyenwe anyi ụtû nke Mosis ohu Chineke kwagidere ụmụ Izrel n’ozara

na ha ga na-atu. 10 Ndîsi na ndî mmadu niile jiri obi ụtô tutu ụtu ha. Ha jiri onyinye ha bia tunye ha n’igbe onyinye ahü, tutu rûo mgbe o juru n’onu. 11 Mgbe ọbula ndî Livayî bubataara ndî ozi eze igbe ahü, ha hû na-atujuola ya ego, ode akwukwo eze ya na onyeozi nke onyeisi nchüaja ga-awuputa ihe dî n’igbe, ma bughachi okpokoro igbe ahü n’onodû ya. Otu a ka ha mere ọtutu oge ruo mgbe ha nwetara ọtutu ego dî ukwu. 12 Eze na Jehoiada weere ego ahü niile nyefere ha n’aka ndî ọru ụlo Onyenwe anyi dî n’aka, ha chötara ndî ọka na-edo nkume, na ndî ọkpô ntu. Ha tinyere ọru ime ka ụlônsô ahü dî ọhụrû n’aka ndî a. Ha gokwara ndî ụzú bjara kpô ihe niile gbasara bronz na igwe e ji rûo ọru ahü. 13 Ndî e nyefere ọru ahü n’aka ji obi ha niile rûo ọru nke mere na ọru ahü gara n’ihî nke ọma. Ha rûziri ụlônsô ukwu Chineke dika atumatu ya mbu si dî, meekwa ya ka o sie ike karja. 14 Mgbe ha rûsiri ọru niile, ha wegachitere ego fôduru, nye ya eze na Jehoiada, ha were ya rûta ngwa ije ozi maka ụlônsô Onyenwe anyi, ngwa ije ozi na ihe isure aja nsure ọkú, na ngaji, ya na efere dî iche iche, na ihe olaocha na ọlaedo. A na-achu aja nsure ọkú n’ulônsô nye Onyenwe anyi ụboghî niile Jehoiada dî ndü. 15 Ma Jehoiada mere nnôq agadi, juputakwa n’otutu afô, o nwûrû mgbe o gbara narî afô na iri afô ato. 16 E liri ya n’ebe a na-eli ndî eze n’obodo Devid n’ihî ihe ọma niile o meere Izrel na Chineke na ụlônsô ya. 17 Mgbe Jehoiada nwusiri, ndîsi Juda bjara ikwanyere eze Joash ugwu. O gekwara ha ntî. 18 Ha hapuru ụlônsô ukwu Onyenwe anyi Chineke nna nna ha, fee ogidi Ashera na arûsi ndî ọzø. N’ihî ikpe omuma ha wetaara onwe ha, iwe Chineke dakwasiri Juda na Jerusalem. 19 Onyenwe anyi zitere ọtutu ndî amuma, ndî bjara buo amuma maka ikpoghachi ha azu, ma ha mesiri obi ha ike, jü ige ntî. 20 Mgbe ahü, Mmø nke Chineke biakwasiri Zekaraya nwa Jehoiada onye nchüaja. O guzoro n’ihî ọha na eze gwa ha okwu sî; “Otu a ka Chineke sîri, ‘Ginjî mere unu ji enupu isi n’iwu Onyenwe anyi? Ihe agaghî agara unu nke ọma. Unu agbakutala Onyenwe anyi azu, ugbu a, ya onwe ya agbakutakwala unu azu.’” 21 Ma ndîsi Juda niile gbara izu megide ya, sitekwa n’iwu eze nyere ha ji nkume tugbuo ya n’ogige ụlônsô ukwu Onyenwe anyi. 22 Eze Joash echetaghî ebere nke nna Zekaraya bụ Jehoiada meere ya kama o gburu nwa ya. Ma mgbe o na-anwu, o sîri, “Ka Onyenwe anyi hûkwa mmeso ojoo a ma kwuokwa unu ugwo ajo omume unu niile.”

23 O ruo ka ọ gbara otu afọ, ndị agha Aram bijara imegide Joash, ha wakporo Juda na Jerusalem gbuo ndị ndu niile site n'etiti ndị mmadụ. Ha zigaara eze ha nọ na Damaskos ihe niile ha kwatara n'ike. **24** N'agbanyeghi na ndị Aram kpoo naanị ndị ikom ole na ole bịa, Onyenwe anyị raara igwe ndị agha dị ukwuu ranye ha n'aka. N'ihî na Juda gbakutara Onyenwe anyị azụ, bụ Chineke nke nna nna ha, e mezuru ihe niile e kpere n'ikpe n'ahụ Joash. **25** Mgbe ndị agha Aram lara, hapụ Joash n'onodụ mmerụ ahụ dị ukwuu, ndịsi ozi ya gbara izu gbuo ya, n'ihî ogbugbu o gburu nwa Jehoiada, onye nchuaaja. Ha gburu ya mgbe o dina n'ihe ndina ya. Emesia, ha liri ya n'obodo Devid, ma ọ bughị n'ebe a na-eli ndị eze. **26** Ndị gbara izu gbuo ya bụ Zabad, onye nne ya bụ Shimeat onye Amon, na Jehozabad, onye nne ya bụ Shimrit onye Moab. **27** Ihe niile gbasara Joash na ụmụ ya, na amụma niile e buru banyere ya, na otu e si wuzie ụlọnsö ukwu Chineke, ka e dere n'akwukwọ akụkọ ndị eze Izrel niile. Mgbe Joash nwụrụ, Amazaya nwa ya ghoro eze Juda.

25 Amazaya gbara iri afọ abụo na ise mgbe e mere ya eze, o chịri dịka eze iri afọ abụo na itoolu na Jerusalem. Nne ya bụ Jehoadin onye Jerusalem. **20** mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyị, ma o jighị obi ya niile mee nke a. **3** Mgbe alaeze guzosiri ike n'okpuru ochichị ya, o gburu ndị ozi ahụ gburu eze, bụ nna ya. **4** Ma o meghị ka ụmụ ha nwụo, kama ọ gbasoro usoro ihe e dere n'akwukwọ iwu Mosis, ebe Onyenwe anyị nyere iwu sị: “Ndị mürü ụmụ agaghị anwụ n'ihî ihe ụmụ ha metara, maobụ mee ka ụmụ nwụo n'ihî ihe ndị mürü ha metara, onye ọbụla ga-anwụ n'ihî mmehie nke aka ya.” **5** Amazaya kpokötara ndị Juda, guzo ha dịka ezinaulọ ha si dị, kenyé ha n'okpuru ndị ochiaghị na-achị ọtụtu puku ndị agha, na ndị na-achị ọtụtu narị ndị agha, bụ ndị Juda na ndị Benjamin niile. Mgbe ọ gurụ ndị dị afọ iri abụo maobụ karịa ọnụ, ọ choputara na ha dị narị puku ndị ikom ato ndị tozuru iji ûbe na ọta buo agha. **6** O ji narị talenti ọlaçcha gota narị puku ndị agha site n'ala Izrel. **7** Ma otu onye nke Chineke bjakwutere ya, sị ya; “Eze, ka ndị agha a si Izrel ghara isonyere gi, n'ihî na Onyenwe anyị anonyereghị ndị Izrel, ọ nonyereghị onye ọbụla sitere n'Ifrem. **8** A sikhwarzị na i jiri obi dimkpa ga agha a, Chineke ga-eme ka ndị iro gi merie gi, n'ihî na Chineke bụ onye nwere ike inyere mmadụ aka maobụ ime ka ọ suọ ngongọ.” **9** Amazaya sịrị onye

nke Chineke ahụ, “Gịnị kwanụ ka anyị ga-eme banyere narị ego talenti m kwụrụ maka ndị agha Izrel?” Onye nke Chineke ahụ zara, “Onyenwe anyị pürü inye gi karịa nke ahụ.” **10** Amazaya zighthachiri ndị agha Izrel ahụ azụ ka ha laa, bụ ndị a si n'Ifrem bjakwute ya. Ha were iwe nke ukwuu megide Juda, jirikwa oke iwe laghachi n'ulọ ha. **11** Amazaya duuru ndị agha ya gaa na Ndagwurugwu Nnu, ebe o gburu ndị ikom Sia dị puku iri. **12** Ndị agha Juda nwudoro puku ndị ikom iri ozọ na ndụ, duru ha gaa n'elu nkume dị elu, si n'ebe ahụ tuda ha niile, nke mere na ha niile küpjasirị. **13** Ma ndị agha ahụ Amazaya zilagara, ka ha ghara iso ya gaa agha, wakporo ọtụtu obodo ndị Juda site na Sameria ruo Bet-Horon. Ha gburu puku mmadụ ato n'ime ha, bukorokwa ọtụtu ihe nkwwata n'aghị, buru ha laa. **14** Mgbe Amazaya sitere n'aghị ebe o gburu ọtụtu ndị Edom lọta, o bulatara chi nke ndị Sia. O guzobere ha dịka chi ndị nke aka ya, kpoo isiala nye ha ma surekwa aja nsure ọkụ na-esi isi ụtọ nye ha. **15** Iwe Onyenwe anyị dị ukwuu megide Amazaya. O zigaara ya onye amụma, onye sịrị, “N'ihî gịnị ka iji ajụ ase site n'aka chi nke ndị ahụ, bụ ndị na-enweghi ike ịzopụta ndị ha site n'aka gi?” **16** Mgbe ọ ka kpụ okwu n'ọnụ ya, eze sịrị ya; “Mechie ọnụ! I choro ịnwụ? Ole mgbe ka anyị mere gi onye na-adụ eze odu?” Ya mere, onye amụma ahụ kwusiři, ma sị, “Amaara m na Chineke ekpebiela ila gi n'iyyi, n'ihî na i mere nke a ma jukwa ige ntị na ndumodụ m.” **17** Emesia, mgbe Amazaya, eze Juda gbachara izu ya na ndị ndumodụ ya, o zigara Jehoash nwa Jehoahaz, nwa Jehu, eze Izrel ozi ịma aka, sị, “Bia ka dimkpa na ibe ya zute ihu na ihu n'aghị.” **18** Ma Jehoash eze Izrel, zighthachiri ozi nye Amazaya eze Juda, sị; “Uke dị na Lebanon zigaara osisi sida nke dị na Lebanon ozi sị ya, ‘Nye nwa m nwoke nwa gi nwanyị ka ọ burụ nwunye ya.’ Mgbe ahụ, anụ ọhịa nke dị na Lebanon gafetere ebe ahụ zopia uke ahụ. **19** I na-asị onwe gi, na i meriela Edom, ubgu a, mpako abatala, isi a na-ebu gi. Ma nodu n'ulọ gi. N'ihî gịnị ka i ga-eji kpaliere onwe gi nsogbu, si otu a wetara onwe gi na Juda ọdịda?” **20** Ma Amazaya egeghị ntị, n'ihî na Chineke na-akwado inyefe ya n'aka Jehoash onye iro ha, n'ihî na ha choro chi ndị Edom gawa. **21** Ya mere, Jehoash bụ eze Izrel buliri agha. Ya na Amazaya eze Juda zutere ihu na ihu n'aghị na Bet-Shemesh, dị n'ala Juda. **22** Ndị Izrel meriri ndị Juda, mee ka ha gbalaga, nwoke ọbụla n'ulọ ya. **23** Jehoash, bụ eze Izrel nwudere Amazaya eze Juda,

nwa Joash, nwa Ahazaya na Bet-Shemesh. Mgbe ahü, Jehoash duuru ya bija na Jerusalem, kwada mgbidi Jerusalem, site n'Onu uzo ama Ifrem ruo n'onu uzo ama Nkuku, nke ogologo ya ruru narị nzọ ụkwu isii. **24** O chikorø olaedo na ọlaocha niile na ngwongwo niile ahutara n'ulonṣo ukwu Chineke, nke e tinyere n'aka Obed-Edom ilekota, tinyekwara akü niile dí n'uloeze. O dotoro ọtụtu ndí mmadu n'agha, kporo laghachi na Sameria. **25** Amazaya nwa Joash, eze Juda nqoro ndu afö iri na ise, mgbe Jehoash nwa Jehoahaz, eze Izrel nwusiri. **26** Ma banyere ihe ndí ozo niile mere n'oge ọchichị Amazaya, site na mmalite ruo ogwugwu, o bụna e deghị ha n'akwukwó akukọ ndí eze Juda na Izrel? **27** Site n'oge Amazaya gbakutara Onyenwe anyị azu, ha gbara izuzu imegide ya n'ime Jerusalem. O gbatupuru gbalaga Lakish, ma ha zipurụ ndí ikom chhụrụ ya gaa Lakish, gbuo ya n'ebé ahü. **28** Ha bulataro ozu ya n'elu ịnyinya, e lie ya n'ebé e liri nna nna ya ha n'obodo Juda.

26 Mgbe ahü, ndí Juda mere Uzaya eze n'onzodù Amazaya nna ya, mgbe o dí naanị afö iri na isii. **2** O bụ Uzaya wughariri obodo Elat, nwetaghachi ya nye Juda mgbe eze bụ Amazaya sooro ndí nna nna ya dinaa n'onzwu. **3** Uzaya dí afö iri na isii mgbe o malitere ichi dika eze. O chirị iri afö ise na abuọ na Jerusalem. **4** O soro nzọ ụkwu nna ya bụ Amazaya mee ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyị. **5** Uzaya choṣiri Chineke ike ụbochị niile nke Zekaraya na-adị ndu, bụ onye mere ka o ghøta itu egwu Chineke. Mgbe niile, dika o na-achị Onyenwe anyị, Chineke nyere ya ọganihu. **6** O busoro ndí Filistia agha, ma kudakwa mgbidi niile nke Gat, Jabna, na Ashdod. Emesịa, o wuziri ọtụtu obodo dí n'akukụ Ashdod na n'ebé ndí ozo n'obodo Filistia. **7** Chineke nonyeere ya n'ogu niile o lusoro ndí Filistia, na ndí Arab bi na Gua Baal na ndí Meunim. **8** Ndí Amon na-atutara ya ụtụ afö niile, ude aha ya ruru o bùladị ala Ijipt n'ihi na o ghøro onye dí ike nke ukwuu. **9** O wuru ọtụtu ụlo elu nche na Jerusalem na nkuku Onu Uzo Ama, n'Onu Uzo Ama Ndagwurugwu, na nkuku mgbidi, wusie ha ike. **10** O wukwara ọtụtu ụlo elu nche siri ike n'ozara, gwuokwa ọtụtu olulu mmiri n'ihi na o nwere ọtụtu anu ụlo na ndagwurugwu, na n'ala dí lariị. O hụru iru oru ubi n'anya, n'ihi ya, o nwere ọtụtu ndí na-aru oru n'ubi na ubi vajin ya dí n'ala ugwu ugwu, na n'ala ndí dí na ndagwurugwu. **11** Uzaya nwere ndí agha

onuogugu ha dí ukwuu, ndí a zuziri azuzi, na ndí no na njikere mgbe niile ipu ibu agha dika onuogugu e kewaputara ha si dí. O bụ Jeiel, ode akwukwó na Maaseia, onyeisi ozi no n'okpuru Hananaya, otu n'ime ndiisi ozi eze, ka o dí n'aka iguputa ndí agha ga-apu ibu agha. **12** Ndí agha a nwekwara puku ndiisi agha abuọ na narị isii, ya bụ 2,600. **13** Onuogugu ndí agha ahü niile dí narị puku ato na asaa, na narị ise, ya bụ, 307,500. Ha bụ ndí a zuziri nke oma, ndí dí mnqo ike iguzo n'azu eze ibu agha megide ndí iro ya. **14** Uzaya nyere ndí agha niile, ọta, na ube, na uwe agha, na okpu igwe, na uwe agha igwe, ụta na nkume na-akwó murumuru, nke ndí na-atu iche ji alu ogo. **15** O meputakwara ihe nccheputa ọhụrụ na Jerusalem, nke ndí nwere amamihe cheputara, bụ nke a ga-eguzobe n'ulọ elu nche nakwa n'elu nkuku mgbidi, ka ndí agha nwee ike jiri ha gbaa akụ maqbụ tọ nkume ukwu site n'elu mgbidi ahü niile. Ude aha ya gbasara ruo ebe dí anya, n'ihi na-enyeere ya aka n'uzo dí ukwuu ruo mgbe o ghøro onye dí ike. **16** Ma mgbe Uzaya ghøro onye dí ike, nganga wetaara ya ọdida. O bụ onye na-ekwesighị ntukwasị obi nye Onyenwe anyị bụ Chineke ya, o banyere n'ime ulonṣo Onyenwe anyị ka o chhù aja ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ n'elu ebe ichu aja. **17** Azaraya onye ncchaja na ndí ncchaja Onyenwe anyị iri asato ozo bụ dimkpà jekwuru ya n'ebé ahü. **18** Ha guzogidere eze bụ Uzaya, sị ya, "Uzaya, i kwestighị ịbata n'ebé a jiri aka gi suree ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ nye Onyenwe anyị. Nke a bụ oru díri naanị ndí ncchaja ndí bụ ụmụ Eròn, ndí a hoputara doo ihe maka oru a. Site n'ebé nsø a pụo, n'ihi na i gosila onwe gi dika onye na-ekwesighị ntukwasị obi. Ozo i gaghị enwekwaa nsopụru site n'aka Onyenwe anyị Chineke gi." **19** Uzaya onye ji ihe igu ọkụ nke e ji esure ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ ahü n'aka, were iwe nke ukwu megide ndí ncchaja ahü. Mgbe o no na-abara ndí ncchaja mba n'ihi ebe ichu aja nke dí n'ulonṣo ukwu Onyenwe anyị, lee ekpenta pütara ya n'egedege ihu. **20** Mgbe Azaraya onyeisi ncchaja, na ndí ncchaja ozo niile lere ya anya, ha hụru na ekpenta agbaala ya n'egedege ihu ya, ha mere ka o site n'ebé ahü pụo ngwangwa. Ya onwe ya kwa chokwara isite n'ebé ahü pụo ngwangwa, n'ihi na Onyenwe anyị tiri ya ihe otiti. **21** Eze Uzaya bụ onye ekpenta ruo ụbochị ọnwu ya. O biri n'ulọ ewupụru iche, ebe o bụ onye ekpenta, na onye amapụru site n'ulonṣo Onyenwe anyị. Jotam nwa ya ghøro onye nlekota ụlœze, na-achikwa ndí

ala ahü. 22 Ihe ndị ọzo niile mere n'oge ọchichị Uzaya, site na mmalite ruo ogwugwu, onye amuma Ajazaya nwa Emoz deturu ha n'akwukwó. 23 Uzaya soro ndị nna nna ya dina n'ọnwụ, e lie ya nso n'ohia ebe a na-eli ozu nke dijirị ndị eze, maka na ndị mmadu siri, “Ọ bụ onye ekpenta.” Jotam nwa ya, għorø eze n'ònqdú ya.

27 Jotam għara iri afq abuq na ise mgħe e mere ya eze. Q chirri afq iri na isii na Jerusalem. Nne ya bu Jerusha nwa Zadok. 20 mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi dika nna ya Uzaya mere, ma o meghi dika nna ya, ọ banyegħi n'im uloñs Onyenwe anyi. Ma ndị mmadu gara n'ihu na-eme omume ha r魯ru aru. 3 Jotam wugharrij Ọnụ Uzo Ama nke dī Elu nke uloñs ukwu Onyenwe anyi, r舅kwa otutu ɔrū n'elu mgbidi nke ugwu Ofel. 40 wuru otutu obodo n'ala ugwu ugwu Juda, wuokwa otutu ebe e wusiri ike na ulo elu nche n'oke ohja. 5 Jotam busoro eze ndị Amon agha, meriekwa ha. N'afq ahü, ndị Amon bonyere ya narị talenti ọlaċcha, na bushel ɔka iri puku na puku abuq, na bushel ɔka balij iri puku na puku abuq. 6 Jotam għorø eze dī ike n'ihi na ọ kpachara anya debe iwu Onyenwe anyi Chineke ya. 7 Ihe ndị ọzo niile n'oge ọchichị Jotam, tinyere ihe għasara agha niile ọ luru, na ihe ndị ọzo niile nke o mere, e deturu ha n'akwukwó akukko ndị eze Izrel na Juda. 8 Ọ għara iri afq abuq na ise mgħe e mere ya eze. Q chirri afq iri na isii na Jerusalem. 9 Jotam sooro ndị nna nna ya dina n'ònwụ, e lie ya n'obodo Devid. Ehaz nwa ya nwoke għorø eze n'ònqdú ya.

28 Ehaz għara iri afq abuq mgħe ọ malitere ċbu eze. Q ċikkwara afq iri na isii n'ime Jerusalem, ma o meghi ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi, dika nna ya Devid mere. 2 Ọ għasoro üzö niile nke ndị eze Izrel, kpuqqwa aruși dī iċhe iċhe maka ofufer aruși Baal. 3 0 surere ihe nsure ɔkų na-esi isi uto dī iċhe iċhe n'ime Ndagwurugwu nke Ben Hinom, surekkwa umatu ya n'oku. Ọ għasoro omenaala niile r魯ru aru nke ndị mba ɔzo, ndị ahü Onyenwe anyi chupurū site n'ihu ndị Izrel. 4 Ọ churū aja surekkwa ihe nsure ɔkų aja na-esi isi uto n'ebi niile dī elu, n'elu ugwu niile, na n'okpuru osisi ndu ɔbula. 5 N'ihi ya, Onyenwe anyi Chineke ya nyefere ya n'aka eze ndị Aram. Ndị Aram l-ġibburu ya, kporo otutu n'etiti ndị ya dika ndị mkporo kpota ha n'Damaskos. E nyefekwara ya n'aka eze Izrel, onye għburu otutu ndị agha ya. 6

N'otu ubechji, Peka nwa Remalaya għburu narī puku ndị aghha Juda na iri puku abuq. Ihe ndị a mere n'ihi na ha għakxtara Onyenwe anyi Chineke nna nna ha azu. 7 Zikri onye Ifrem, onye bu dike n'agħha, għburu Maaseia, nwa eze, na Azrikam onye na-elekta ułoeze. O għukwara Elkena onye na-esota eze. 8 Ndị Izrel sitere n'etiti umunne ha ndị Juda dōta ndị inyom, na umat okorobja, na umat agħboġħobja ɔnluogġu ha dī narī puku abuq n'agħha. Ha bukċkwaara otutu ihe ndị ọzo ha kwatarha n'agħha lagħachi na Sameria. 9 Ma Oded, onye amuma Onyenwe anyi, no na Sameria n'oge a. Q pūru jekwuru ndị aghha ahü na Sameria si ha, “Onyenwe anyi Chineke nna nna unu ha mere ka unu merie ndị Juda n'ihi na ha na-efe aruṣi. Ma unu ji ɔnnuma għbuha, nke mere na үżu tħru ruo n'eluigwe. 10 Ugbu a, unu na-achċokwa ime ndị ikom na ndị inyom Juda na Jerusalem ndị ohu unu? Ma unu abuġħi ndị ikpe mmehie mara n'ebi Onyenwe anyi Chineke unu no? 11 Ugbu a, geenū ntī n'ihe m na-ekwu. Kpoghachinu umunna unu ndị a unu dōtara n'agħha n'ulø ha, n'ihi na ugbu a Onyenwe anyi na-ewe oke iwe megide unu.” 12 Ưfodu ndijsi ndị Ifrem, buż Azaraya nwa Jehohanan, na Berekaya nwa Meshilemot, na Jehizkaya nwa Shalum, na Amasa nwa Hadlai, biliri guzogide ndị ahü si aghha na-alota. 13 Ha siri, “Unu akpobatakwala ndị a unu dōtara n'agħha n'ebi a, n'ihi na unu mee ya, anyi ga-abu ndị ikpe maara n'ihu Onyenwe anyi. Unu chorġ itħukwas ihe na mmehie na ikpe ɔmumma anyi? N'ihi na ikpe ɔmumma anyi adiļa ukwuu, iwe ya dī ɔkų na-adikkwasikwa n'ahü Izrel.” 14 Ya mere, ndị aghha ahü hapurū ndị mkporo ahü na ihe niile ha bulatara, n'ihu ndị ozi na igwe mmadu ahü niile. 15 Mgħe ahü, ndị ikom ahü akporo n'aha n'aha duuru ndị mkporo ahü, manye aka n'ihe ahü niile a dōtara n'agħha wepħuta uwe, na nri, na mmanya na akpukpoukku, na mmanu, nyegħachi ha ndị ahü niile a dōtara n'agħha. Ha bulitere ndi orja no n'etiti ndị ahü a dōtara n'agħha kukwasij ha n'elu iñjixxha ibu. Emesja, ha duuru mmadu ahü niile dugħachiri ha ndị ha no na Jeriko, obodo nkwi. Emesjakwa, ha lagħachikwara azu na Sameria. 16 N'oge ahü, eze Ehaz zigara ndị eze Asirja ozi ka օ bja nyere ya aka. 17 Ndị Edom biara ɔzo buso Juda agha, ma dōrakwa otutu n'ime ha n'agħha. 18 Ndị Filistia na-ebusokwa Ưfodu obodo Juda dī na mgbada ugwu, na Negeb agha. Ha meriri ma bichikwaa obodo ndị a; Bet-Shemesh, na Ajalon, na Gederot, na Soko, na Timna, na Gimzo, na obodo

nta niile gbara ha gburugburu. **19** Ma Onyenwe anyi wedara Juda n'ala n'ihi Ehaz, eze Izrel onye mere ka ihe ojọ baa ụba na Juda, na-ekwesighị ntukwasị obi ya nye Onyenwe anyi. **20** Mgbe Tiglat-Pilesa eze ndị Asiria bijara, o wetaara Ehaz nsogbu kama enyemaka. **21** Ehaz weere ụfodụ ihe dị n'ulonṣo Onyenwe anyi, na nke dị n'uloeze, sitekwa na n'ulọ ndịsi obodo, were ha nye eze Asiria, ma ihe ndị a enyereghị ya aka. **22** N'oge nsogbu ya, eze Ehaz gakwara n'ihu bürü onye na-ekwesighị ntukwasị obi nya Onyenwe anyi. **23** O chürü aja nya chi niile nke Damaskos, bụ ndị meriri ya n'agha. O siri, "N'ihi na chi nke ndị eze Aram nyere ha aka, ha ka m ga-achürü aja, ka ha nwee ike nyere m aka." Ma ha bụ ihe wetaara ya ọdịda, bùrụkwa ọdịda nye Izrel niile. **24** Ehaz chikötara ngwongwo niile dị n'ulonṣo ukwu Chineke, gbujaşa ha. O mechiri ọnụ uzọ niile e si abanye n'ulonṣo ukwu Onyenwe anyi, ma wuo ọtụtụ ebe ịchü aja na nkuku uzọ niile n'ime Jerusalem. **25** N'obodo niile ọbula na Juda, o wuru ebe dị elu maka ịchü aja dị iché iché nye chi ndị ọzọ, si otu a kpasuo Onyenwe anyi, bụ Chineke nna nna ya ha iwe. **26** Ma banyere ihe ndị ọzọ niile mere n'oge ochiaji ya, site na mmalite ruo ögwugwu, o bụ na e deghị ha n'akwukwọ akukọ ihe mere n'oge ndị eze Juda na Izrel? **27** Ehaz soro nna nna ya ha dina n'ọnwụ, e lie ya n'obodo Jerusalem, ma ọ bughị n'ime ili ebe a na-eli ndị eze Izrel. Hezekaya nwa ya, ghoro eze n'ọnodụ ya.

29 Hezekaya gbara iri afọ abụ na ise mgbe ọ malitere i bụ eze. O chirị iri afọ abụ na itoolu na Jerusalem. Aha nne ya bụ Abija, ada Zekaraya. **20** mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyi dika nna nna ya Devid mere. **3** N'ọnwa mbụ nke afọ ahụ e mere ya eze ka o meghere ulonṣo Onyenwe anyi, mezie ime ya. **4** O kpọrọ ndị Livayị, na ndị nchüaja niile oku n'akukụ ọwụwa anyanwụ nke ulonṣo ukwu Chineke, **5** gwa ha okwu sị ha, "Geenụ m ntị unu ndị Livayị, doonụ onwe unu nsọ, dokwaanụ ulonṣo ukwu Onyenwe anyi Chineke nna nna unu nsọ. Wezuganụ ihe arụ niile dị n'ebi nsọ nke ulonṣo ahụ. **6** N'ihi na nna anyi ha bụ ndị na-ekwesighị ntukwasị obi; ha mere ihe joro njọ n'anya Onyenwe anyi bụ Chineke anyi, hapụ ya. Ha wepurụ ihu ha site n'ebi obibi Onyenwe anyi, gbakütakwa ya azụ. **7** Ha mechikwara uzọ ndị e si abanye na mpụta ọnụ ulọ ahụ, menyukwaa oku dị n'ime ya. E sureekwaghị ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ, ọ dikwaghị aja nsure ọkụ ọbula a chürü nya Chineke

nke Izrel. **8** N'ihi nke a ka iwe Onyenwe anyi ji dakwasị Juda na Jerusalem. O meela ka ha buru ihe oke egwu, na oke ihere na oke ụjọ, dika unu jirila anya unu hụ. **9** E gburu nna anyi ha n'agha, dọtakwa ndị nwunye anyi na umụ okorobịa na umụ agboghobia anyi n'agha n'ihi ya. **10** Ma ubgu a, achọrọ m ka anyi na Onyenwe anyi Chineke nke Izrel gbaa ndị, ka iwe ya jurụ n'ebe anyi no. **11** Umụ m, o kwasighị ka unu gbaküta ọru unu azụ ọzọ, n'ihi na Onyenwe anyi hoputara unu iguzo n'ihu ya, na ijere ya ozi, na ịrụ ọru n'ihu ya, na ichürü ya aja ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ." **12** N'oge a ndị Livayị ndị a malitere ọru: site n'ikwu Kohat: Mahat na Amasai, na Juel nwa Azaraya; n'ikwu Merari: Kish nwa Abdi, na Azaraya nwa Jehalelel; n'ikwu Geshon: Joa nwa Zima, na Eden nwa Joa; **13** n'ikwu Elizafan: Shimri, na Jeiel; n'ikwu Asaf: Zekaraya, na Matanaya; **14** n'ikwu Heman: Jehiel, na Shimei; n'ikwu Jedutun: Shemaya, na Uziel. **15** Mgbe ha kpokötara ụmụnna ha bụ ndị Livayị, dokwaa onwe ha ọcha, ha bara ido ulonṣo Onyenwe anyi nsọ, dika eze nyere n'iwu, n'usoro okwu Onyenwe anyi si dị. **16** Ndị nchüaja banyere n'ime ebe nsọ ahụ ido ya nsọ. Ihe niile na-adighị ọcha ha hụrụ n'ime ya ka ha weputasirị n'ogige ulonṣo ukwu Onyenwe anyi ahụ. Ndị Livayị buuru ha gaa bufuo na Ndagwurugwu Kidron. **17** Ha bidoro mmememe ido nsọ a n'abalị mbụ n'ọnwa nke mbụ. N'abalị nke asatọ ha ruru na mpụta ọnụ ulọ nke ulonṣo Onyenwe anyi. Ma o were ha abalị asatọ ọzọ idochasi ulonṣo ahụ nsọ maka ofufe, ha jezuru ozi niile n'abalị iri na isii nke ọnwa mbụ ahụ. **18** Mgbe ahụ, ha bakwuru eze bụ Hezekaya kọrọ ya sị, "Anyị emeela ebe niile n'ulonṣo Onyenwe anyi ka ọ dị nsọ, ebe ịchü aja nke aja nsure ọkụ na ngwongwo ya, na tebul ịdoba achicha e doro nsọ, na ihe niile dị n'ime ya. **19** Ozọ, anyi edoziela ma dokwaa ngwongwo ahụ niile nsọ, bụ nke eze Ehaz wepurụ n'ihi ekwesighị ntukwasị obi ya mgbe ọ bụ eze. Ha díkwa ubgu a n'ihu ebe ịchü aja nke Onyenwe anyi." **20** N'utụtụ echị ya, eze bụ Hezekaya kpokötara ndịsi obodo niile, gaa n'ulonṣo ukwu Onyenwe anyi ahụ. **21** Ha wetara oke ehi asaa, na ebule asaa, na umụ ebule asaa, na mkpi asaa, maka ịchü aja mmehie n'ihi alaeze ahụ, maka ulonṣo ukwu ahụ, na ala Juda. Eze nyere ndị nchüaja bụ umụ Eron iwu sị ha gbuo anụ ulọ ndị ahụ n'ebi ịchü aja nya Onyenwe anyi. **22** Ya mere, ha gburu oke ehi ahụ niile. Ndị nchüaja fesara ọbara ha n'elu ebe ịchü aja. Ha gbukwara ebule ndị ahụ fesa ọbara ha n'ebi ịchü aja, gbukwaa umụ

atürü ndi ahü fesakwa obara ha n'ebé ichü aja. **23** Ha wetara mkpi ndi ahü ejí achü aja mmehie n'ihi eze na ogbakö ahü, ha bikwasikwara ha aka n'elu. **24** Ndí nchüaja gburu mkpi ndi ahü, chee obara ha n'elu ebe nchüaja maka ikpuchi mmehie ndi Izrel niile. N'ihi na eze nyere iwü ka a chüö aja nsure okü na aja mmehie n'ihi ndi Izrel niile. **25** O mere ka ụfodü ndi Livayi nödö n'ülönsö ahü, dika ndi na-abü abü. O nyere ha ogene, na une, na ụbø akwara. O mere nke a n'usoro dika Devid na Gad, bu ọhü ụzö eze, na Netan, bu onye amüma, nke a bu dika Onyenwe anyi nyereriị n'iwu site n'aka ndi amüma ya. **26** Ya mere, ndi Livayi ji ihe egwu Devid ndi ahü niile guzoro na njikere, ma ndi nchüaja jikwa opí ha nke ha na-afü. **27** Hezekaya nyere iwü ka a chüö aja nsure okü ahü n'elu ebe ichü aja. Mgbe a malitere isure aja ahü okü, a malitekwara ibü abü nye Onyenwe anyi, na ifü opí na iti ihe egwu niile nke Devid, eze Izrel. **28** N'oge mmemme očhüchü aja ahü, mmadü niile kporo isiala nye Chineke, mgbe ndi abü na-abü abü, ndi opí na afükwa opí ha. Ihe niile a nö na-eme tutu ruo mgbe a chüsirị aja niile ahü. **29** Mgbe ha chüchara aja ndi ahü, eze na ndi niile nö n'ebé ahü gburu ikpere n'ala, kpokwaa isiala. **30** Eze Hezekaya na ndísi ozi ya nyere iwü ka ndi Livayi buo ụfodü n'ime abü oma Devid, na nke Asaf onye amüma, maka iji ya too Onyenwe anyi. Ha mere otu a, kpokwaa isiala nye Chineke. **31** Emesịa, Hezekaya siri, "Ugbu a unu edoola onwe unu nsö nye Onyenwe anyi, bjanu nso, webatanü aja na onyinye ekele n'ime ülönso Onyenwe anyi." Ya mere, nzukö ahü niile wetaara aja na onyinye ekele ha, ndi niile nwere mkpebi n'obi ha wetara aja nsure okü. **32** Ọnụögügü anü ụlo niile ha wetara bu ndi a: iri oke ehi asaa, na narị ebule, na narị ụmụ ebule abü, ka e wetara maka aja nsure okü nye Onyenwe anyi. **33** Anü ndi e doro nsö maka ichü aja di narị oke ehi isii na atürü na ewu di puku atö. **34** Ma ndi nchüaja di ole na ole, ha apughikwà igba akpukpö anü niile ahü maka aja nsure okü, n'ihi ya, ụmụnné ha bu ndi Livayi nyeere ha aka tutu ruo mgbe ozi ahü gwusirị, ruokwa mgbe e doro ndi nchüaja ndi ọzö nsö. N'ihi na ndi Livayi nwere obi ziri ezi karia ndi nchüaja ido onwe ha nsö. **35** Aja nsure okü bara ụba, tinyere abüba nke aja udo niile, na aja ihe ọnụñü nke so aja nsure okü ndi a. Ọ bu n'uzö di otu a ka e si weghachite ije ozi na ichü aja nke na-adị n'ülönsö ukwu Onyenwe anyi. **36** Hezekaya na ndi Juda niile ńnırırị ọnụ n'ihi

ihe Chineke doziri nye ndi ya, n'ihi na ihe niile ndi a mere ngwangwa.

30 Hezekaya zigaara ndi Izrel na Juda niile ozi, degakwara ndi Ifrem na Manase akwükwo ịkpö oku ka ha bia n'ülönso ukwu Onyenwe anyi di na Jerusalem maka ime Mmemme Ngabiga nye Onyenwe anyi, bu Chineke Izrel. **2** Eze na ndísi ya, na ndi nkpoköta niile na Jerusalem kpebiri na Mmemme Ngabiga a ga-adị n'onwa nke abü. **3** Ha enweghi ike ime ya n'oge e kwesiri ime ya n'ihi na ọtütü ndi nchüaja enwebeghi ike doo onwe ha nsö n'onwa ahü. Otu a kwa, ndi Izrel enwebeghikwa ike zukötaa na Jerusalem. **4** Eze na Izrel niile nwere otu mkpebi ime ya otu a. **5** Ha kpebiri ka e kwusaa n'ala Izrel niile site na Dan ruo na Bjasheba ka onye ọbula bia na Jerusalem maka ime Mmemme Ngabiga nye Onyenwe anyi, Chineke Izrel. Ọtütü mmadü n'Izrel esobeghi mee mmemme a dika e nyere ya n'iwu. **6** Ndí ọgba ọsö weere akwükwo ozi sitere n'aka eze na ndi ozi ya jegharịa n'Izrel na Juda niile dika ihe eze nyere n'iwu si: "Unu ndi Izrel, loghachikwutenu Onyenwe anyi Chineke Ebrahim, na Ajizik, na Jekob, ka ọ laghachikwute unu bu ndi eze Asırịa na-emeribeghi. **7** Unu adıjkwala ka nna unu ha, na ụmụnné unu ndi Izrel, ndi na-ekwesighị ntükwasị obi nye Onyenwe anyi, bu Chineke nna nna ha, nke a mere o jiri were ha mee ihe ijuanya, dika unu hụrụ ya. **8** Unu abüla ndi isiike dika ha, kama werenü onwe unu nye Onyenwe anyi. Bjakwanu n'ülönso ya nke o doro nsö ruo ebighị ebi. Fee Onyenwe anyi Chineke unu ofufe, ime ka iwe ya jürü n'ebé unu nö. **9** Ọ bürü na unu aloghachikwute Onyenwe anyi, ọ ga-eme ka e gosi ụmụnné unu na ụmụ unu a dötara n'agha obi ebere, meekwa ka ha site n'ebé e bugara ha loghachikwa. N'ihi na Onyenwe anyi Chineke unu bu onye obi ebere, na onye obiomaa; ọ gakwaghị agbaküta unu azü, ma ọ bürü na unu echegharịa, loghachikwute ya." **10** Ya mere, ndi ọgba ọsö ozi ahü sitere otu obodo gaa obodo ọzö n'Ifrem, na Manase, ọ büladi ruo Zebülön. Ma ndi mmadü chíri ha ochi, kwaakwa ha emo. **11** Ma otu ọ di, ụfodü ndi si n'ebó Asha na Manase, na Zebülön wedataro onwe ha ala, bia Jerusalem. **12** Ma aka Chineke dijnyere ndi Juda inye ha otu obi, ime ihe eze na ndísi ya nyere n'iwu, site n'okwu Onyenwe anyi. **13** Ya mere, ọtütü mmadü bijara Jerusalem n'onwa nke abü nke afö ahü, maka mmemme achicha ekoghi eko. **14** Ha niile jiri otu obi

bibie ụlo arụsi Baal niile dí na Jerusalem, kütukwa ebe ịchụ aja na-esi isi ụto niile, buru ha niile bufuo ha na Ndagwurugwu Kidron. **15** N'abalị nke iri na anọ nke ọnwa abụ ahụ, ndị mmadụ ahụ niile gburu aturu Mmemme Ngabiga ha. Nke a mere ka ihere mee ndị nchüaja na ndị Livayị. Ha mekwara ngwangwa doo onwe ha nsø were aja nsure ọkụ bịa n'ulonṣo ukwu Onyenwe anyị. **16** Ha niile guzokwara n'ọnodụ ha dika e dere ya n'iwu Mosis, onye nke Chineke. Ndị nchüaja fesara ọbara nke ndị Livayị bunyere ha n'aka, n'elu ebe ịchụ aja. **17** Ebe ọ bụ na ọtụtụ ndị so n'igwe mmadụ ahụ edobeghi onwe ha nsø, ndị Livayị gbuuru ha aturu Mmemme Ngabiga n'ihi na ha adighị ọcha, ha apughịkwa ido aturu ha nsø nye Onyenwe anyị. **18** Ọ bụ ezie na ọtụtụ ndị sitere n'Ifrem, na Manase, na Isaka, na Zebulon edoghi onwe ha ọcha, ma ha sokwarie oriri ngabiga ahụ, si otu a mebie ihe e dere n'iwu. Ma Hezekaya kpeere ha ekpere sị, "Ka Onyenwe anyị onye dí mma gbaghara onye ọbula **19** bụ ndị ji obi ha na-achọ Onyenwe anyị Chineke nke nna nna ha, ọ bụladị ma ọ burụ na ha adighị ọcha dika iwu nke ebe nsø si dị." **20** Onyenwe anyị nñuru ekpere Hezekaya gwoökwa ha. **21** Ya mere, ndị Izrel ahụ niile ji ọṇụ mee mmemme achịcha ekoghi eko ahụ na Jerusalem ụbочị asaa. Ma ndị nchüaja na ndị Livayị ji abụ na ngwa egwu Onyenwe anyị too ya otuto ụbочị ahụ niile. **22** Hezekaya ji okwu dí mma gbaa ndị Livayị ume n'ihi ezi nghọta ha nwere n'ijere Onyenwe anyị ozi. N'ime ụbочị asaa ahụ niile, ha chürü aja udo, riekwa ihe ha ketara site n'aja niile a chürü. Ha tokwara Onyenwe anyị Chineke nna nna ha otuto. **23** N'ihi oke ọṇụ ha niile nwere, ha kpebiri ime mmemme ahụ gaa n'ihi ụbочị asaa ọzo. **24** Hezekaya eze Juda, nyere nzukọ ahụ otu puku oke ehi, na puku aturu asaa. Ndị ozi eze niile nyekwara ha, otu puku oke ehi na puku aturu iri. Ọtụtụ ndị nchüaja dooro onwe ha nsø. **25** N'oge ahụ kwa, oke ọṇụ juputara n'obi ndị Juda niile, na n'obi ndị nchüaja na ndị Livayị, na n'obi ndị ọbia, na ndị sitere ala Izrel bịa. **26** Oke ọṇụ juputara na Jerusalem n'ihi na site n'oge Solomon nwā Devid, eze Izrel ruo n'oge a, e mebeghi mmemme dí otu a na Jerusalem. **27** Mgbe ahụ, ndị nchüaja na ndị Livayị guzoro gozie ọha mmadụ ahụ niile. Chineke nukwara ekpere ha site n'ebe obibi ya dí nsø nke eluigwe.

31 Mgbe ihe niile a gwusirị, ndị Izrel bụ ndị no n'ebe ahụ purụ gaa n'obodo niile dí na Juda,

kurisie ogidi nsø niile, gbutukwa ogidi Ashera niile. Ha kwatürü ebe niile dí elu na ebe ịchụ aja niile dí na Juda, Benjamin, Ifrem na Manase. Mgbe ha lachara ha niile n'iyi, ndị Izrel niile laghachiri n'obodo nke aka ha nakwa n'ihe onye ọbula nwere. **2** Hezekaya nyekwara ndị nchüaja na ndị Livayị n'usoro ịru ọru ha n'ulonṣo ukwu Chineke ụbочị niile, maka ọru ịchụ aja nsure ọkụ na aja udo, na inye ekele, na ito Onyenwe anyị n'oni ụzọ ama ebe obibi ya. **3** Eze nyekwara ụtụ nke ya site n'ihe nweta ya maka iji chụo aja nsure ọkụ, nke ụtụtụ na abalị, ya na aja nsure ọkụ nke ụbочị izuike niile na ọnwa ọhụrụ, na nke mmemme niile a kara aka a na-eme dika ọ dí n'iwu Onyenwe anyị. **4** O nyekwara ndị bi na Jerusalem iwu ka ha na-ewebatara ndị nchüaja na ndị Livayị oke nke ruuru ha, ka ha nwee ike lebanyeanya nke ọma n'iwu Onyenwe anyị. **5** Ngwangwa e kwusara okwu a, ụmụ Izrel niile wetara onyinye ha n'ebe ọ bara uba. Ha wetara mkpụrụ mbụ nke ọka ha, na mmanya vajin ọhụrụ ha, na mmanụ oliv, na mmanụ arụ, na ihe omume niile nke ubi. Ha wetakwara n'uba otu ụzọ n'ụzọ iri nke ihe niile ọzo ha nwere. **6** Ndị Izrel na Juda niile bi n'obodo Juda bubatakwara otu ụzọ n'ime ụzọ iri nke igwe ehi, na igwe ewu na aturu, na otu ụzọ n'ụzọ iri nke ihe nsø niile edoro nsø nye Onyenwe anyị bụ Chineke ha. Ha doro ha niile n'ukwu n'ukwu **7** Ha bidoro iwebata ihe ndị a site n'ònwa nke ato n'afọ ruo n'ònwa nke asaa. **8** Mgbe Hezekaya na ndịsi ya bjara hụ ukwu ihe ndị ahụ niile, ha toro Onyenwe anyị, goziekwa ndị ya bụ Izrel. **9** Hezekaya jụrụ ndị nchüaja na ndị Livayị banyere onyinye ndị ahụ e bubatara. **10** Azaraya, onyeisi nchüaja, onye sitere n'ikwu Zadok zara sị ya; "Lee, kemgbe ndị mmadụ malitete iwebata onyinye ha n'ulonṣo ukwu Onyenwe anyị o nwebeghi ihe koro anyị. N'ezie, anyị nwere karịa, n'ihi na Onyenwe anyị agoziela ndị ya. Leekwa ihe dí ukwu ka fodurụ." **11** Hezekaya nyere iwu ka e edozie ụlo ịchịkoba ihe n'ime ulonṣo ukwu Onyenwe anyị ahụ. Ha mekwara otu a. **12** Emesịa, ha jiri ikwesi ntukwasị obi bubata onyinye ndị ahụ, na onyinye nke otu ụzọ n'ime ụzọ iri, na onyinye e doro nsø, tifee ha n'aka Konanaya, onye Livayị. Shimei nwanne ya nwoke bụ onye na-esote ya. **13** Jehiel, Azazaya, Nahat, Asahel, Jerimot, Jozabad, Eliel, Ismakaya, Mahat na Benaya, bụ ndị nlekota ọru ndị n'okpuru Konanaya na Shimei nwanne ya. Ndị a niile bụ ndị eze Hezekaya na Azaraya onye nlekota

ụlọnsö ukwu Chineke hopütara. **14** Kore nwa Imna, onye Livayi, onye bükwa onye na-elekota onu ụzo ama di n'owuwa anyanwu, ka e tinyere oru ilekota onyinye afø ofufu niile e wetaara Chineke. O bụ ya nwekwa oru ikesa onyinye ndị ahụ niile e bubataara Onyenwe anyị ha na onyinye ndị ọzø e doro nsø. **15** Ndị na-enyere ya aka bụ Eden, Miniamin, Jeshua, Shemaya, Amaraya na Shekanaya. Ha na-eke onyinye ahụ nye ndị nchüaja niile n'obodo ahụ, onye ukwu na onye nta, dika usoro ịru oru ha si di. Ha ji ikwesi ntükwasị obi na-enyere ya aka. **16** Ozökwa, ndị ikom niile si n'ezinaulø ndị nchüaja, ndị gbara site n'afø ato gbagoo, ndị aha ha di n'akwukwø usoro ọmụmụ, bụ ndị na-arụ oru n'ulọnsö ukwu Onyenwe anyị, na-eketa oke ihe oriri ha na-eri mgbe ọbuła ha bijara ịru oru dika usoro oru ha si di. **17** Ha na-ekenyenye ndị nchüaja niile e dere aha ha n'akwukwø usoro ọmụmụ, kenyekwa ndị Livayi niile gbara site iri afø abụo gbagoo ihe oriri dika usoro oru ha si di. **18** Ndị na-esokwa keta oke ndị a bụ ụmuntakirị, na ndị inyom, na ụmu ndị ikom na ndị inyom na-etolite etolite, bụ ndị niile e depütara aha ha n'akwukwø usoro ọmụmụ. Ndị a bụ ndị kwesiri ntükwasị obi n'ido onwe ha nsø. **19** A hopütara ụfodụ ndị ikom ndị oru ha bụ ike nri nye ndị nchüaja niile bụ ụmu ụmu Eron. Ndị nchüaja a na-ekwu ihe banyere ha n'ebe a bụ ndị ahụ bi n'ala ubi nke gbara obodo ndị nchüaja gburugburu, maqbụ ndị bi n'obodo ndị ọzø. Ndị a bükwa ndị e dere aha ha niile n'akwukwø usoro ọmụmụ ndị Livayi. **20** Ndị a bụ ihe ndị Hezekaya mere n'ime Juda niile, o na-eme ihe di mma, na nke ziri ezi, n'ikwesi ntükwasị obi n'ihu Onyenwe anyị bụ Chineke ya. **21** N'ime ihe niile o mere, nke metütara ije ozi nke ụlo ukwu Chineke, na idebe iwu niile na ụkpuru niile Onyenwe anyị nyere, Hezekaya ji obi ya niile gbasoo Chineke. O jikwa obi ya niile jee ozi niile o jere. Nke a mekwara ka ihe gaara ya nke ọma.

32 Mgbe Hezekaya ji ikwesi ntükwasị obi rüchaa oru ndị a niile, Senakerib bụ eze Asiria, bijara n'ime Juda megide ya. O nochibidoro obodo niile nke e wusiri ike, na-eche na ọ ga-emeri ha nye onwe ya. **2** Mgbe o doro eze anya na Senakerib bijara ka o buo agha megide Jerusalem, **3** Hezekaya mere ngwangwa kpokota ụmu eze niile na ndịsi agha ya. Mgbe ha zukötara, ha kpebiri iwuchi isi iyi ahụ niile na-esi n'azụ obodo na-asoputa. Ha mekwara otu a. **4** Ha kpokötara ọtụtụ ndị oru, ndị gara gbochie isi iyi niile,

mee ka mmiri gharakwa isoputa n'ala ahụ niile. Ha mere nke a n'ihi na ha achoghi ka eze ndị Asiria na ndị agha ya nweta mmiri ha ga-anụ mgbe ha bijaruru ibuso Jerusalem agha. **5** Hezekaya wuzikwara mgbidi obodo ahụ, wusie ha ike n'ebe niile ọ na-ada ada. O wukwara mgbidi ọzø gburugburu mgbidi nke ochie ahụ. O wusikwara ebe siri ike nke Milo di n'obodo Devid ike, kpụçkwa ọtụtụ ngwa agha na ọta. **6** O tinyere ndị agha niile n'obodo ahụ n'okpuru ndịsi agha na-achị ha, mee ka ha niile zukota n'onụ ụzo ama nke obodo. N'ebe ahụ ka ọ n'gwa ha okwu si ha, **7** "Dịrinụ ike, unu adakwala mba. Unu atula ujọ maqbụ daa mba n'ihi eze Asiria na usuu ndị agha ya, n'ihi na onye dinyere anyị ka ya ike. **8** Ihe nonyere ya bụ ogwe aka nke anụ ahụ, ma nke nonyere anyị bụ Onyenwe anyị, Chineke anyị, inyere anyị aka na ibu agha anyị niile." Okwu a, nke Hezekaya bụ eze Juda kwuru, mere ka ndị Juda nwee agbamume. **9** Mgbe e mesiri, mgbe Senakerib eze Asiria na ndị agha ya niile nochibidoro Lakish, o zipurụ ndị oru ya gaa Jerusalem, ka ha jiri ozi a gaa maka Hezekaya, bụ eze Juda na ndị Juda niile ndị n'ebé ahụ: **10** "Nke a bụ ihe Senakerib, bụ eze Asiria siri: O bụ na gini ka ntükwasị obi gi dabere, mere i ji nogidesie ike na Jerusalem n'onodu nnochibido a? **11** Mgbe Hezekaya na-asi, 'Onyenwe anyị bụ Chineke anyị ga-azoputa anyị site n'aka eze Asiria,' ọ bụ aghaghị ka ọ na-aghị unu. O na-eduhie unu, na-achọ ka unu nwụo n'agụụ nakwa akpiri ikpo nkụ. **12** O bughị Hezekaya na onwe ya wezugara ebe ya niile di elu na ebe ichu aja ya niile, na-asi Juda na Jerusalem, 'Unu aghaghị ikpo isiala n'otu ebe ichu aja, chukwaa aja n'elu ya?' **13** "Unu amaghị ihe mü na nna m ha bụ ndị bu m ụzø chịa mere ndị ala ọzø? Chi niile nke mba ndị ahụ niile ha nwere ike zoputa ala ha site n'aka m? **14** O bụ onye n'etiti chi niile nke mba ndị a niile, bụ ndị nna nna m ha bibiri, naputarala ndị ya site n'aka m? Añaa ka chi unu ga-esi zoputa unu site n'aka m? **15** Unu ekwela ka Hezekaya duhie unu, rafuokwa unu otu a. Unu ekwenyekwarala ya, n'ihi na ọ dighị chi ọbuła maqbụ nke mba ọbuła maqbụ alaeze ọbuła pürü ịnaputa ndị ya site n'aka m maqbụ n'aka nna m ha. Ka ọ buruzie chi unu ga-abụ nke ganaputa unu site n'aka m!" **16** N'uzo di otu a ka ndị ozi Senakerib ahụ ji ledä Onyenwe anyị Chineke, na Hezekaya anya kwuokwa okwu mkparị megide ha. **17** Emesia, Senakerib dekwara akwukwø mkparị ndị

özö, nke o no n'ime ya kwuluo Onyenwe anyị Chineke Izrel, na-asị, “Dịka chi ndị ala özö niile enweghi ike zoputa ndị ha site n'aka m, otu a kwa, Chineke nke Hezekaya apughikwa ịzoputa ndị ya site n'aka m.”

18 Mgbe ahụ, ha ji oke olu kpokuo ndị Jerusalem, bụ ndị no na mgbidi ahụ n'asusụ Hibrū, imenye ha egwu nakwa ime ka ujọ tuq ha, ka ha nwее ike were obodo ahụ. 19 Ha kwuru okwu ojọ dị iche iche banyere Chineke nke Jerusalem, dika ha si kwuo megide chi niile nke ndị özö dị n'ụwa, bụ ọrụ aka mmadụ. 20 Mgbe ahụ, Hezekaya bụ eze, na Aizaya onye amụma, nwa Emoz, kpokuru Chineke nke eluigwe n'ekpere. 21

Onyenwe anyị zipụrụ otu mmuq ozi, onye gara tigbuo ndị agha niile bụ dike, ndị ọchịaghị na ndịsi niile no n'omụma ụlo ikwu nke eze Asiria. Ya mere, Senakerib ji oke ihere laghachi n'ala ya. Ma mgbe o gara n'ụlo chi ya, ụfodụ n'ime ụmụ ya ndị ikom, ndị bụ anụ ahụ na ọbara ya, were mma agha gbuo ya n'ebe ahụ. 22 Otu a ka Onyenwe anyị si zoputa Hezekaya na ndị Jerusalem, site n'aka Senakerib eze Asiria, na sitekwa n'aka ndị iro ya ndị özö. Udo díkwara n'ala ya niile. 23 Site n'oge ahụ, Hezekaya għorø eze a maara aha ya na mba niile dì Juda gburugburu. Ọtụtụ mmadụ bidokwara ibutere Onyenwe anyị onyinye dì iche iche na Jerusalem. Hezekaya n'onwe ya nwetakwara onyinye nke ya. 24 Ma n'oge ahụ, Hezekaya rịara ọrija, ruo na ọ gaara anwụ. Ma o kpere ekpere rịo Onyenwe anyị ka ọ gwọ ya. Ọ zara ekpere ya, gosikwa ya ihe ịribama dì ebube. 25 Ma Hezekaya ejighị obi ya niile kele Chineke ekele n'ihi na nganga batara ya n'obi. Nke a mere ka iwe wee Onyenwe anyị megide ya na ndị Jerusalem na Juda. 26 Mgbe Hezekaya na ndị Jerusalem wedara onwe ha n'ala, iwe Onyenwe anyị dajurụ n'ebe ha no, ọ takwaghi ha ahụhụ n'oge niile ahụ Hezekaya dì ndị. 27 Ya mere, Hezekaya għorø eze bara ḥagaranya, bùrukwa onye a na-asopụrụ. O wuru ụloqák maka ichebe ọlaocha ya na ọlaedo, na nkume dì oke ọnụhịa, na ụda na-esi isi ụtọ, na ọta na efere ọlaedo ya. 28 O wukwara ọtụtụ ụlo özö ebe a na-echebe ọka, na mmanya vajinị ọhụ, na mmantu oliv. O wukwara ụlo anụmanụ maka ọtụtụ igwe ewu na aturu ya. 29 O wukwara ọtụtụ obodo nta dì iche iche, nweekwa ọtụtụ igwe anụ ụlo, na igwe ehi, n'ihi na Chineke mere ka ọ baa ụba. 30 Hezekaya bükwa onye gbochiri mmiri iyi Gaihọn n'akukụ elu elu ya, gwo olulu ebe mmiri ahụ si sôgharja na-asobata n'akukụ ọdida anyanwụ nke obodo Devid. Ihe niile o mere

gaara ya nke ọma. 31 Ma mgbe ndị ozi nke ndị na-achị Babilon zitere ka ha juo ya banyere ihe ebube ahụ nke mere n'ala ahụ, Chineke hapụrụ ya i nwalee ya, ka ọ mara ihe niile dì ya n'obi. 32 Ma banyere ihe ndị özö niile mere n'oge ọchichị Hezekaya, na ọrụ ebere niile nke ọ rürü ka edere n'akwukwọ ọhụ onye amụma bụ Aizaya, nwa Emoz, díkwa n'akwukwọ akukụ ndị eze Juda na Izrel niile. 33 Hezekaya sooro ndị nna nna ya dinaa n'onzwụ, e lie ya n'ugwu n'ebe ili ndị nna nna Devid dì. Ndị Juda niile na ndị niile bi na Jerusalem kwanyere ya ugwu n'onzwụ ya. Manase nwa ya għorø eze n'onzwụ ya.

33 Manase għara afq iri na abuq mgbe ọ malitere ċiġi iri afq ise na ise na Jerusalem. 2 O mere ihe dì njø n'anya Onyenwe anyị, site n'igbaso ihe aru niile nke ndị mba özö bi n'ala ahụ na mbu mere, bụ ndị Onyenwe anyị chupurụ n'ihu ndị Izrel. 3 O wugharir ebe dì elu niile nke nna ya Hezekaya kwadara, o wukwara ebe icheb aja dì iche iche nke Baal, piakwa ogidi Ashera dì iche iche. O kporo isiala nye usuu ihe niile nke dì na mbara eluigwe feekwa ha ofufe. 4 O wuru ebe icheb aja dì iche iche, n'ime ụlönü Onyenwe anyị, nke Onyenwe anyị, kwuru okwu banyere ya, sj, “Aha m ga-adigide na Jerusalem ruo mgbe ebighi ebi.” 5 O wuru ebe icheb aja nye usuu ihe niile dì na mbara eluigwe n'ogige abuq dì n'ulönü Onyenwe anyị. 6 O jikwa ụmụ ya chiq aja n'ime ọku na Ndagwurugwu nke Ben Hinom. O għara aja, taa amus, chiq ọsisa n'aka ndị mgħbaasi, juta ase n'aka ndị na-aju mmuq ojọ ase, ya na ndị dibja afa mekőkvara ihe. O mere ihe dì njø n'ebe ọ dì ukwuu n'anya Onyenwe anyị si otu a kpasuo iwe ya. 7 O were oyiyi apriżi apि nke o mere debe n'ime ụlönü Chineke, nke Chineke gwara Devid na nwa ya Solomon okwu sj, “N'ulönü a na n'ime Jerusalem, nke mū onwe m hoputara site n'ebu niile nke Izrel, ka m ga-akpokwas! Aha m ruo mgbe ebighi ebi. 8 Ma agaghị emekwa ka ücken ndị Izrel hapü ala ahụ nke m kenyere nna nna unu, naanji ma ọ buru na ha elezie anya debe ihe niile m nyere ha n'iwu banyere iwu niile, ukkanpuri niile na ntuziaka niile m nyere site n'aka Mosis.” 9 Ma Manase duhiere Juda na ndị Jerusalem, mee ka ha mee ihe dì njø karja nke ndị mba niile ndị Onyenwe anyị lara n'iyi site n'ihu ndị Izrel. 10 Onyenwe anyị gwara Manase na ndị ya okwu, ma ha egeghị ntị. 11 N'ihi ya, Onyenwe anyị mere ka ndị ọchīaghha nke eze

ndị Asiria bija buso ha agha, bu ndị jidere Manase, gbande ya nko igwe n'imí, were ụdọ bronz kee ya agbü, kpɔrɔ ya laa Babilon. 12 N'oge ahụ kaanya doro Manase. O wedara onwe ya ala nke ukwuu, rịọ amara site n'aka Onyenwe anyị Chineke nna nna ya. 13 Onyenwe anyị nṛụ aririọ ya mee ya ka o lọtakwa n'alaeze ya na Jerusalem. Mgbe ahụ, Manase matara na Onyenwe anyị bụ Chineke n'ezie. 14 O bụ n'oge a ka o wughachiri mgbidi nke abụ gburugburu obodo Devid, na mgbidi dị n'odịda anyanwụ iyi Gaihọn na ndagwurugwu Kidron. Site n'ebé ahụ, o wuru ya ruo n'ọnụ ụzo ama Azu, na gburugburu ugwu Ofel ebe o wuliri ya elu. O dokwara ndịsi agha ya n'obodo niile e wusiri ike dị na Juda. 15 O wezugara chi ndị mba ọzọ niile, wepükwa oyiyi ahụ o tinyere n'ulonṣo ukwu Onyenwe anyị, kütuokwa ụlo aruṣi o wuru n'ugwu ulonṣo, na ndị nke o wuru na Jerusalem. O sitere n'obodo bufuo ha. 16 Emesịa, o wugharịrị ebe ichu aja Onyenwe anyị dị n'ulonṣo ukwu Chineke, chọ aja udo na aja ekele n'elu ya. O nyekwara ndị Juda niile iwu sị ha fee Onyenwe anyị Chineke nke Izrel ofufe. 17 Ma ụfodụ ndị Juda nogidekwara na-achụ aja n'ugwu, maqbụ naanị Onyenwe anyị Chineke ha ka ha na-achịrụ aja ndị a. 18 Ma banyere ihe ndị ọzọ niile mere n'oge ochichị Manase na ekpere nke o kpeere Chineke ya, na okwu niile ndị ọhụ gwara ya n'aha Onyenwe anyị, bụ Chineke nke Izrel, ka e dere n'akwukwọ akụkọ ihe e mere n'oge ndị eze Izrel niile. 19 Ekpere ya, na ọsịsa Chineke zara ya, na mmechie ya niile, na-ekwesighị ntukwasị obi ya, na ebe niile o wuru ụlo aruṣi n'elu ugwu, na ebe ọ manyere ogidi aruṣi Ashera, na aruṣi ndị ọzọ, tupu o weda onwe ya ala, ka e dere n'akwukwọ akụkọ ndị amụma. 20 Manase sooro ndị nna nna ya ha dina n'ọnwụ, e lie ya n'uloeze ya. Amọn, ọkpara ya, nochiri ya. 21 Amọn gbara iri afọ abụ na abụ mgbe ọ malitere ibụ eze. O chirị afọ abụ na Jerusalem. 22 O mere ihe dị njọ n'anya Onyenwe anyị dika nna ya Manase mere. Amọn kpɔrɔ isiala, chukwa aja nye aruṣi niile, nke Manase mere. 23 Ma o wedaghị onwe ya ala n'ihu Onyenwe anyị dika Manase nna ya mere. Kama Amọn gara n'ihu mee ka ikpe ọmụma ya mubaa. 24 Ndị na-ejere Amọn ozi gbara izu megide ya, ha gburu ya n'ime uloeze ya. 25 Mgbe ahụ, ndị ala ahụ gburu ndị niile ahụ gbara izu megide eze Amọn. Ha mere Josaya nwa ya nwoke eze n'ọnodụ ya.

34 Josaya gbara afọ asatọ mgbe e mere ya eze. O chirị iri afọ ato na otu na Jerusalem. 2 O mere ihe ziri ezi n'anya Onyenwe anyị, gbasookwa ụzo niile nke nna nna ya Devid, o sigị n'uzo a wezuga onwe ya gaa n'aka nri maqbụ n'aka ekpe. 3 N'afọ nke asatọ nke ochichị ya, mgbe ọ ka bụ okorobịa, o bidoro iji obi ya niile na-achọ Chineke nke nna ya Devid. N'afọ iri na abụ nke ochichị ya, ọ malitere ime ka Juda na Jerusalem dị ọcha site n'iwezuga ebe ichu aja niile dị elu, na ogidi Ashera niile, na aruṣi a piri api na nke a kpuru apkụ niile. 4 N'ihu ya o mere ka a kwatuo ebe ichu aja Baal n'ike. O kudara ebe ichu aja ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ dị n'elu ebe ichu aja Baal ndị ahụ, tijisie ogidi Ashera niile, na aruṣi na oyiyi niile. O kujasịrị ha niile, kpokɔrɔ ha ghasaa ha n'elu ili ndị na-efe ha. 5 O kpɔrɔ ọkpukpụ ndị nchuaaja ahụ ọkụ n'elu ebe ichu aja aruṣi ha, si otu a mee ka Juda na Jerusalem dị ọcha. 6 N'obodo ndị Manase, na Ifrem na Simion, ruo na Naftali, na mkpomkpọ ebe ha niile gburugburu. 7 O titurụ ebe ichu aja nke aruṣi niile na ogidi aruṣi Ashera, gwepia aruṣi ndị a niile dika ntụ. Otu a ka o mere n'ala Izrel niile tupu o laghachi Jerusalem. 8 N'afọ nke iri na asatọ nke ochichị Josaya, mgbe o mere ka ala ahụ na ulonṣo dị ọcha, o zigara Shefan nwa Azalaya, Maaseia onye na-achị obodo, na Joa nwa Joahaz, onye na-edekọ akụkọ, ka ha wuzie ulonṣo Onyenwe anyị, bụ Chineke ya. 9 Ha jekwuru Hilkaya onyeisi nchuaaja nye ya ego nke e webataro n'ulonṣo Chineke, nke ndị Livayị bụ ndị na-eche ọnụ ụzo nakötara site n'aka ndị Manase na Ifrem, na ndị niile fodụrụ n'Izrel, na sitekwa n'aka ndị Juda na Benjamin, na ndị niile bi na Jerusalem. 10 Mgbe ahụ, ha nyefere ya n'aka ndị ikom ahoputara maka ilekota ọrụ n'ulonṣo Onyenwe anyị. Ndị ikom a kwuru ndị ọrụ ruziri ma mezie ulonṣo ahụ ugwo. 11 Ha nyekwara ndị ọkpọ ntụ na ndị na-ewu ụlo ego iji zuta nkume a wara awa, osisi iji mee ihe njikota na osisi ikwado ụlo, maka iji ruzie ụlo a nke ndị eze Juda hapurụ ka ọ dakasi. 12 Ndị ọrụ a rurụ ọrụ ha n'ikwesi ntukwasị obi. Ndị nlekota ha bụ ndị Livayị ndị a: Jahat na Obadaya ndị si n'ikwu Merari, na Zekaraya na Meshulam ndịsi n'ikwu Kohat. Ndị Livayị ndị ọzọ, ndị bụ ndị nwere nghọta n'iti ngwa egwu dị iché iché 13 ka e mere ndị nlekota ndị na-ebu ibu. Ha lekotakwara ndị niile rurụ ọrụ dị iché iché. Ụfodụ n'ime ndị Livayị ndị a bụ ndị ode akwukwọ na ndị na-edekọ ihe, na ndị na-eche ọnụ ụzo nche. 14 Mgbe ha na-ewepụta

ego anabatara n'ulonso Onyenwe anyi, Hilkaya onye nchua ja chotara akwukwo Iwu Onyenwe anyi, bu nke o nyere site n'aka Mosis. **15** Hilkaya siri Shefan ode akwukwo, "Achotala m Akwukwo Iwu n'ime ulonso ukwu Onyenwe anyi." O nyere ya Shefan. **16** Mgbe ahu, Shefan buuru akwukwo ahu wegara ya eze, gwa ya si, "Ndị ozi gi na-eje ozi ha dika ihe niile i tinyere ha n'aka si di. **17** Ha enyefela ego niile nke di n'ulonso Onyenwe anyi n'aka ndị nlekota oru, na ndị oru." **18** Emesia, Shefan ode akwukwo gwara eze okwu ozo si ya, "O nwere akwukwo Hilkaya nyere m." Shefan weputara ya guo ya na ntị eze. **19** Mgbe eze nñru ihe niile e dere n'akwukwo iwu ahu, o dowa uwe ya. **20** O nyere Hilkaya, Ahikam nwa Shefan, Abdon nwa Maika, Shefan ode akwukwo na Asaya, bu onye oru eze, iwu, si ha, **21** "Gaanu juta Onyenwe anyi ase, n'isi m na n'isi ndị fodurụ n'Izrel na Juda, banyere ihe niile e dere n'akwukwo a bu nke achotara. N'ihi na onumma Onyenwe anyi di ukwuu bu nke a wukwasiri anyi, n'ihi na ndị bu anyi uzø edebeghi okwu nke Onyenwe anyi, ha agbasoghị ihe niile e dere n'ime akwukwo a banyere anyi." **22** Ya mere, Hilkaya na ndị ahu eze zipurụ ya na ha, jekwuuru Hulda, onye amuma nwanyi, onye bu nwunye Shalum, nwa Tokhat, nwa Hasra. Onye nlekota ebe a na-edede uwe. Hulda na-ebi na mpaghara Jerusalem e wuru oħħur. **23** O siri ha, "Otu a ka Onyenwe anyi, bu Chineke nke Izrel, kwuru: Gwanu nwoke ahu ziri unu ka unu bjakwutem, si. **24** 'Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu: Ana m aga iweta mbibi ga-adakwasị ebe a na ndị niile bi n'ime ya, obubu ḥonu niile e dere n'ime akwukwo a, bu nke a guputara n'ihu eze Juda. **25** N'ihi na ha ajula m, gbakuta m azu, chuo aja nsure oku na-esi isi uto nye chi ndị ozo, kpasuo m iwe site na ihe niile nke aka ha meputara, a ga-awukwasị iwe m n'ebi a, o gaghi akwusikwa.' **26** Gwanu eze Juda, onye ahu zitere unu ijuta ase site n'onu Onyenwe anyi si ya, 'Ihe ndị a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel na-ekwu banyere okwu ndị ahu i nñru. **27** N'ihi na o wutere gi n'obi, na i wedakwara onwe gi n'ala n'ihu Chineke, mgbe i nñru ihe o kwuru megide ebe a na ndị bi n'ime ya, n'ihi na i wedara onwe gi n'ala n'ihu m, ma dowaakwa uwe gi, bekwaa akwa n'ihu m. Mu onwe m anula, otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **28** Ugbu a, aga m achikota gi nye nna nna gi ha, a ga-eli gi n'udo. Anya gi agaghi ahu mbibi nke m ga-eme ka o bjakwasị ebe a na ndị bi n'ime ya.'" Ha laghachiri inye eze ɔsisa ya. **29** Mgbe

ahu, eze kporo ndị okenye Juda na Jerusalem niile. **30** O gara n'ulonso ukwu Onyenwe anyi, ya na ndị ikom Juda niile, ndị niile bi na Jerusalem, na ndị nchua ja, na ndị Livayi, na ndị mmadu niile, site n'onye nta ruo na onye ukwu. O guputara na ntị onye ɔbula okwu niile si n'akwukwo ɔgbugba ndu ahu, bu nke achotara n'ime ulonso Onyenwe anyi. **31** Eze guzoro n'akukụ ogidi, kwee nkwa n'ihu Onyenwe anyi, igbaso Onyenwe anyi, na idebe iwu ya na ɔkpuru ya niile, na iji obi ya niile, na mkpuruobi ya niile rube isi n'okwu ɔgbugba ndu ahu e dere n'akwukwo ahu. **32** O mekwara ka ndị niile nō na Jerusalem na Benjamin kwee Onyenwe anyi otu nkwa ahu. Ndị niile bi na Jerusalem mezukwara ihe ndị a dika ɔgbugba ndu Chineke, bu Chineke nna nna ha si di. **33** Josaya sitere n'ala niile bu nke ndị Izrel wezuga ihe aru niile bu arusi, o mere ndị niile nō n'Izrel n'oge ahu ka ha fee Onyenwe anyi bu Chineke ha. N'ubochi ndu ya niile, ha esiteghị n'iso Onyenwe anyi, bu Chineke nke nna nna wezuga onwe ha.

35 Josaya mere Mmemme Ngabiga Onyenwe anyi na Jerusalem n'ubochi iri na anō nke onwa mbu n'afq. Ha gburu aturu Mmemme Ngabiga n'ubochi ahu. **2** O debekwara ndị nchua ja n'ime ulonso ukwu Onyenwe anyi, gbaa ha ume ka ha bidokwa iżu oru ha. **3** O siri ndị Livayi, bu ndị e doro nsø nye Onyenwe anyi, ndị na-emekwa ka ndị Izrel ghota ihe, "Donyenụ igbe nsø ahu n'ulonso ukwu ahu Solomon, nwa Devid, bu eze Izrel wuru. Unu ekwesikwaghị i na-ebugharị ya n'ubu unu ozo. Ugbu a jeerenụ Onyenwe anyi Chineke unu, na ndị ya Izrel ozi. **4** Kwadoonu onwe unu n'usoro ezinaqlu unu n'otu n'otu, dika ntuziaka ihe Devid, eze Izrel dere n'akwukwo si di, ya na nke Solomon nwa ya si dikwa. **5** "Werenụ ḥonodụ n'ebi nsø unu na otu ndị Livayi, maka nkewa nke ezinaqlu nna nna unu ha si di, bu ikwu ndị Izrel, ndị na-abughi ndị nchua ja. **6** Gbuonu aturu ngabiga ndị ahu, doonu onwe unu nsø, doziekwaranụ umunna unu ndị Izrel aja ha, ime dika ihe Onyenwe anyi nyere Mosis n'iwu si di." **7** Josaya nyere ndị niile nō n'ebi ahu onyinye igwe ewu na aturu ḥonogugu ya di iri puku ato, nke ha ga-eji chuo aja Mmemme Ngabiga. O nyekwara ha puku oke ehi ato site n'akukụ eze. **8** Ndịsi ya nyekwara ndị nchua ja na ndị Livayi onyinye afq ofufu. Otu a kwa, Hilkaya na Zekaraya, na Jehiel, ndị na-elekota ulonso Chineke nyere ndị nchua ja puku ewu na aturu

abu na narị isii, nyekwa ha narị oke ehi ato, maka iji chuo aja Ngabiga. **9** Ndị bu ndị ndu n'ebu Livayị aha ha bu Konanaya, na Shemaya, na Netanel, na nwanne ya Hashabaya, na Jeiel, na Jozabad, nyere ndị Livayị puku ewu na aturu ise, na narị oke ehi ise maka iji ha chuo aja Ngabiga. **10** Mgbe e dozichara usoro ije ozi ahụ niile, ndị nchüaja weere ọnodụ ha, ha na ndị Livayị n'oke orụ ha n'usoro dika eze nyere n'iwu. **11** Mgbe ahụ ndị Livayị gburu aturu ngabiga ahụ niile, were obara ha nye ndị nchüaja. Ha fesara ya n'ebi ichu aja mgbe ndị Livayị n'o na-agba anụ ndị ahụ akpukpo. **12** Ha kenyere ezinaulo ọbüla anụ ndị ahụ niile ka ha jiri nke ha ketara chuo aja nsure ọkụ nye Onyenwe anyị n'usoro dika e dere n'ime akwukwo Mosis. Otu a ka ha mekwara banyere ehi ndị ahụ. **13** Otu a kwa, dika e dere ya n'iwu Mosis, ha hụrụ anụ aja ngabiga ahụ n'okụ, sie aja ndị di nsọ n'ite, buputa ha ngwangwa kee ha ndị mmađu niile. **14** Emesịa, ha kwadooro onwe ha ihe, ma kwadokwara ndị nchüaja, n'ihi na ndị nchüaja, bu ụmụ Eron, noqri na-achụ aja nsure ọkụ na abuba anụ ruo abalị. Ya mere, ndị Livayị ji kwadoro onwe ha ma kwadokwara ndị nchüaja, bu ụmụ Eron ihe. **15** Ndị ikwu Asaf ndị a, bu ndị na-abụ abụ, noqwa n'ọnodụ ha n'usoro dika ihe Devid, na Asaf, na Heman, na Jedutun onye amumụ eze nyere n'iwu. Ndị na-eché nche n'ọnụ ụzo ama ahaughi ọnodụ ha, n'ihi na ndị Livayị ibe ha doziri ihe debere ha. **16** Ya mere, e doziri ofufe niile nke Onyenwe anyị n'otu ụbuchi ahụ, maka ime Mmemme Ngabiga na ichu aja nsure ọkụ niile n'ebi ichu aja Onyenwe anyị, dika eze Josaya nyere n'iwu. **17** Ndị Izrel bu ndị n'o n'ebi ahụ mere Mmemme Ngabiga n'oge ahụ, meekwa mmemme achịcha ekoghi eko ụbuchi asaa. **18** E mebeghi Mmemme Ngabiga n'udị a n'Izrel, site n'ubochi Samuel onye amumụ, o nwebekwaghị eze Izrel ọbüla nke merela mmemme a dika Josaya mere, ya na ndị nchüaja, ndị Livayị na ndị Juda niile na ndị Izrel niile bu ndị n'o n'ebi ahụ ttinyere ndị Jerusalem. **19** O bu n'afo nke iri na asatọ nke ọchichị Josaya, ka e mere Mmemme Ngabiga a. **20** Emesịa, mgbe Josaya hazisiri ihe n'ulonṣo ahụ, Neko eze Ijipt gbagoro iga buo agha na Kakernish, nke di n'akukọ osimiri Yufretis. Mgbe ahụ, Josaya pukwara izute ya n'agha. **21** Ma Neko zipürü ndị ozi bjara zie Josaya ozi, sị ya, "Olee esemokwu di ugbu a n'etiti mü na gi, gi eze Juda? O bughị ibuso gi agha ka m bjara, kama o bu naani ụlo mü na ha n'o n'agha. Chineke sịri m ka

m mee ngwa; ya mere, egbochikwala Chineke onye nonyeere m, ka o ghara iji iwe bibie gi." **22** Ma Josaya esiteghị n'ebe o n'o chigharịa, kama o nwogharị onwe ya, ka a ghara ịmata onye o bu, maka iga buso ya agha. O gegríkwa ntị na okwu ahụ eze Neko kwuru nke si n'aka Chineke bịa, kama o pürü ibuso ya agha n'ala Megido. **23** Ma mgbe ndị n'agba uta gbatara eze, bu Josaya ụta, eze gwara ndị ozi ya sị, "Bupunu m, n'ihi na emeruọla m ahụ n'ebe o di ukwuu." **24** Ya mere, ha sitere n'ugbọ agha ya bulie ya bubanye ya n'ime ugbo agha ozo, bulata ya na Jerusalem, ebe o n'o nwuo. E liri ya n'ilí nna nna ya ha, ndị Juda na Jerusalem niile ruuru ya uju. **25** Jeremaya bùrụ Josaya abụ akwa, ruo taa ndị ikom na ndị inyom na-abụ abụ a iji na-echeta Josaya. Nke a għorġ omenaala n'Izrel, e dekwara ya n'akwukwo abụ akwa di iċhe iċhe. **26** Ihe ndị ozo niile Josaya mere, na orụ ebere niile o rurụ n'usoro ihe e dere n'iwu Onyenwe anyị, **27** na akukọ ndụ ya site na mmalite ruo n'ogwugwụ, ka e depütara n'akwukwo akukọ ndị eze Izrel na Juda.

36 Ndị ala ahụ kpopo Jehoahaz, nwa nwoke Josaya mee ya eze na Jerusalem, n'ọnodụ nna ya. **2** Jehoahaz gbara iri afò abu na ato mgbe o bidoro ichi, ma o chirị na Jerusalem onzwa ato. **3** Eze Ijipt chħudara ya site n'ochichị na Jerusalem, kwagide ndị Juda ka ha tuqra ya uthu narị talenti əlaqcha na otu talenti əlaedo. **4** Eze Ijipt mere Eliakim, otu nwanne Jehoahaz, eze ndị Juda na Jerusalem. O għuġħarị aha Eliakim ka o buri Jehoiakim. Ma Neko duuru Jehoahaz nwanne nwoke Eliakim gaa Ijipt. **5** Jehoiakim gbara iri afò abu na ise mgbe o malitete ịbu eze. O chirị afò iri na otu na Jerusalem. O mere ihe di njø n'anya Onyenwe anyị Chineke ya. **6** Nebukadneza eze Babilon busoro ya agha, jiri ụdò bronz kee ya agbụ, n'ihi i duru ya gaa Babilon. **7** Nebukadneza bukokwaara efere na iko əlaedo di n'ulonṣo ukwu Onyenwe anyị, buru ha gaa buba ha n'uloeze ya di na Babilon. **8** Akukọ ozo niile o basara əchichị Jehoiakim, na banyere ihe aru niile o mere, na ihe niile a chopqtara megide ya, ka e dere n'akwukwo akukọ ndị eze Izrel na Juda. Jehoiakin nwa ya għorġ eze n'ọnodụ ya. **9** Jehoiakin gbara afò iri na asatọ mgbe o malitete ịbu eze, o chirị naanị onzwa ato na abalị iri na Jerusalem. O mere ihe jorġi njø n'anya Onyenwe anyị. **10** Emesịa, n'afo nke ozo ya, Nebukadneza ziri ozi mee ka akporo ya, na oħtut ihe ndị di oke ənqħajha sitere n'ulonṣo ukwu Onyenwe

anyị, bulaa ha Babilon n'oge a. O mere nwanne nna Jehoiakin bụ Zedekaya, eze Juda na Jerusalem. 11 Zedekaya gbara iri afọ abụ na otu mgbe e mere ya eze. Ọ chíri afọ iri na otu na Jerusalem. 12 O mere ihe joro njo n'anya Onyenwe anyị Chineke ya, o wedaghị onwe ya ala nara ndumodụ Jeremaya bụ onye amumma, onye na-ekwu okwu nke Onyenwe anyị. 13 Ozokwa, o nupuru isi megide eze Nebukadneza, onye mere ka ọ riụo iyi n'aha Chineke. Ọ ghoro onye isiike, onye mechiri obi ya, ju ichigharikwute Onyenwe anyị, Chineke Izrel. 14 N'ime ka ihe dì njo karịa, mmadu niile, tinyere ndị ndu n'etiti ndị nchịaja, nogidere bürü ndị na-ekwesighị ntukwasị obi, site n'igbaso omenaala rürü arụ nke mba niile gbara ha gburugburu. Ha merurụ ulonso Onyenwe anyị, nke o doro nsq n'ime Jerusalem. 15 Onyenwe anyị, Chineke nna nna ha, sitere n'ọnụ ndị amumma ya gwa ha okwu mgbe na mgbe, ido ha aka na ntị. O mere nke a n'ihi na o nwere obi ebere n'ebe ha nq, na n'ebe ulonso ukwu ya dì. 16 Ma ha kwara ndị amumma Chineke ndị a emo, lelia okwu Chineke ha wetara anya, chịa amumma ha buru ochị, tutu ruo mgbe ha kpasuru ọnuma Onyenwe anyị megide ndị ya, ruo mgbe ihe ọbụla na-adighikwa nke pürü igbochi ngosiputa oke ọnuma a. 17 Ya mere, o welitara eze Kaldia imegide ha, bụ onye ji mma agha gbuchapụ ụmụ okorobia ha n'ulọ ebe nsq ha. O nweghikwa ọmijiko n'ebe ụmụ okorobia, maobụ ụmụ agbogho dì, ndị okenye maobụ ndị nrịa nrịa. Chineke weere ha niile nyefee ha n'aka Nebukadneza. 18 O sitere n'ulonso ukwu Chineke kpokorọ ihe niile dì n'ime ya, ma ihe ukwu ma ihe nta, tinyere akụ niile dì n'ime ulonso Onyenwe anyị, na n'uloeze, na n'ulọ ndịsi ozi eze buru ha gaa Babilon. 19 Ha sunyere ulonso Chineke ọkụ, kwatukwa mgbidi Jerusalem. Ha sunyere ụloze niile ọkụ, mebikwaa ihe niile ndị bara uru dì n'ime ya. 20 Ha buuru ndị fofdürü, bụ ndị niile gbanarịri mma agha, gaa Babilon, ha ghoro ya, ghokwara ụmụ ya ndị nochiri anya ya, ndị ohu, tutu ruo mgbe ehiwere alaeze Peshja. 21 Ala ahụ nwere ụbochi izuike niile kwasiri ya n'ebe o zuruoke, n'oge niile nke itogbo n'efu ya, o zuru ike, ruo mgbe iri afọ asaa ahụ zuru, n'imezu okwu Onyenwe anyị kwuru site n'ọnụ Jeremaya onye amumma. 22 Ma n'afọ mbụ nke ochichị Sairos eze Peshja, ime ka okwu Onyenwe anyị nke sitere n'ọnụ Jeremaya mezuo, Onyenwe anyị kpaliri mmuq Sairos, eze Peshja ka o mee mkposa n'alaeze ya niile, ma denyekwa ya n'akwukwọ iwu,

sị, 23 "Otu a ka Sairos, eze Peshja kwuru: "Onyenwe anyị, Chineke nke eluigwe, e nyela m alaeze niile nke dì n'ụwa. O nyekwala m ọrụ iwuru ya ulonso na Jerusalem, nke dì na Juda. Ya mere, onye ya ọbụla n'etiti ndị ya nwere ike iga, ka Onyenwe anyị Chineke ha nonyekwara ha."

Ezra

1 N'afô mbü nke ọchịchị Sairos, eze Peshia, ime ka okwu Onyenwe anyị nke sitere n'onụ Jeremaya mezuo, Onyenwe anyị kpaliri mmuọ Sairos, eze Peshia ka o mee mkposa n'alaeze ya niile, ma denye kwa ya n'akwukwo iwu, sị, **2** "Otu a ka Sairos, eze Peshia kwuru, "Onyenwe anyị Chineke nke eluigwe, e nyela m alaeze niile nke dị n'ụwa, o nyekwala m ọrụ iwuru ya ụlọnsö na Jerusalem, nke dị na Juda. **3** Ya mere, onye ya ọbụla n'etiti ndị ya nwere ike iga Jerusalem nke dị na Juda, gaa wuo ụlọnsö Onyenwe anyị, Chineke Izrel, bụ Chineke nọ na Jerusalem. Ka Chineke ha nonyekwara ha. **4** Ma n'obodo ọbụla ebe ndị fofuri ndị bi, ka ndị nọ n'ebe ahụ nye ha onyinye ọlaocha na ọlaedo, na akụ na anụ ụlo n'uzo enyemaka, tinyere onyinye afọ ofufu maka ụlọnsö ukwu Chineke nke dị na Jerusalem." **5** Mgbe ahụ, Chineke tinyere ọchịchị ịlaghachi Jerusalem n'obi ndịsi ezinaụlo Juda na Benjamin na ndị nchụaja, na ndị Livayị. Ha kwadokwara ịlaghachi maka ịrụ ọrụ ụlọnsö Onyenwe anyị ahụ na-atufughi oge. **6** Ndị Juu bi na gburugburu Peshia nyere ndị nke na-alaghachi Jerusalem onyinye ihe ọlaocha na ọlaedo, na anụ ụlo na ihe ndị ọzọ, na onyinye dị oke ọnụahịa dị iche iche, tinyere onyinye afọ ofufu ha. **7** Nke ka nke, eze Sairos chiputara ọtụtụ ngwongwo nke ụlọnsö Onyenwe anyị nke Nebukadneza sitere na Jerusalem bukọrọ gaa debe n'ulọ chi ya. **8** Sairos bụ eze Peshia, chiputara ha site n'aka Mitredat, onye bụ odozi akụ, onye gurụ ha ọnụ nye Sheshbaza, onye bụ onyeisi ndị Juu ahụ na-alaghachi Jerusalem na Juda. **9** Nke a bụ ọnụogugu ngwongwo ndị ahụ: efere ọlaedo iri ato, efere ọlaocha otu puku, efere ọlaocha iri abụ na itoolu, **10** efere nta ọlaedo iri ato, efere ọlaocha nta nari anọ na iri, ngwongwo ndị ọzọ otu puku. **11** N'ime ihe ndị a niile, ọnụogugu ihe e ji ọlaocha na ọlaedo kpụo dị puku ise na nari anọ. Sheshbaza bulatara ihe ndị a mgbe ya na ndị ahụ a dọọrọ n'agha hapụrụ Babilon na-alota Jerusalem.

2 Ugbu a, ndị a bụ ndị obodo niile a na-achị achị, bụ ndị sitere na ndọta n'agha nke Nebukadneza, eze Babilon, onye dötara ha n'agha buru ha laa Babilon. Ha loghachitere na Jerusalem nakwa Juda, onye ọbụla n'obodo nke ha. **2** Ndịsi ha na Zerubabel soo, bụ Jeshua, Nehemaya, Seraya, Reelaya, Môdeka,

Bilshan, Mispa, Bigvai, Rehum na Baana. Ihe ndepụta ọnụogugu ndị ikom Izrel bụ nke a: **3** Ndị agbụrụ Parosh, puku abụ, otu nari na iri asaa na abụ. **4** Umụ Shefataya, nari ato na iri asaa na abụ. **5** Umụ Ara, nari asaa na iri asaa na ise. **6** Umụ Pahat-Moab (site n'umụ Jeshua na Joab), dị puku abụ na nari asato na iri na abụ. **7** Umụ Elam, otu puku na nari abụ na iri ise na anọ. **8** Umụ Zatu, nari itoolu na iri anọ na ise. **9** Umụ Zakai, nari asaa na iri isii. **10** Umụ Bani, nari isii na iri anọ na abụ. **11** Umụ Bebai, nari isii na iri abụ na ato. **12** Umụ Azgad, otu puku na nari abụ na iri abụ na abụ. **13** Umụ Adonikam, nari isii na iri isii na isii. **14** Umụ Bigvai, puku abụ na iri ise na isii. **15** Umụ Adin, nari anọ na iri ise na anọ. **16** Umụ Atea, site na Hezekaya, iri itoolu na asato. **17** Umụ Bezai, nari ato na iri abụ na ato. **18** Umụ Jora, otu nari na iri na abụ. **19** Umụ Hashum, nari abụ na iri abụ na ato. **20** Umụ Giba, iri itoolu na ise. **21** Ndị ikom Betlehem, otu nari na iri abụ na ato. **22** Ndị ikom Netofa, iri ise na isii. **23** Ndị ikom Anatot, otu nari na iri abụ na asato. **24** Ndị ikom Azmavet, iri anọ na abụ. **25** Ndị ikom Kiriat Jearim, Kefira na Beerot, nari asaa na iri anọ na ato. **26** Ndị ikom Rema na Geba, nari isii na iri abụ na otu. **27** Ndị ikom Mikmash, otu nari na iri abụ na abụ. **28** Ndị ikom Betel na Ai, nari abụ na iri abụ na ato. **29** Ndị ikom Nebo, iri ise na abụ. **30** Ndị ikom Magbish, otu nari na iri ise na isii. **31** Umụ Elam nke ọzọ, otu puku, nari abụ na iri ise na anọ. **32** Umụ Harim, nari ato na iri abụ. **33** Umụ Lod, Hadid na Ono, nari asaa na iri abụ na ise. **34** Umụ Jeriko, nari ato na iri anọ na ise. **35** Umụ Senaa, puku ato, nari isii na iri ato. **36** Ndị nchụaja: ndị agbụrụ Jedaya (site n'ezinaụlo Jeshua), nari itoolu na iri asaa na ato **37** ndị Imea, otu puku na iri ise na abụ **38** ndị Pashua, otu puku na nari abụ na iri anọ na asaa **39** ndị Harim, otu puku, otu nari na asaa. **40** Ndị Livayị: Ndị agbụrụ Jeshua na Kadmiel (nke umụ Hodavaya), iri asaa na anọ. **41** Ndị ọbu abụ: Ndị agbụrụ Asaf, otu nari, na iri abụ na asato. **42** Ndị nche ọnụ uzo ụlọnsö ukwu: Ndị agbụrụ Shalum, Atea, Talmon, Akub, Hatita na Shobai. Ha dị otu nari, na iri ato na itoolu. **43** Ndị na-eje ozi n'ulọnsö: Ndị agbụrụ Ziha, Hasufa na ndị Tabaot, **44** Keros, Siah, Padon, **45** Lebana, Hagaba, Akub, **46** Hagab, Shalmi, Hanan, **47** Gidel, Gaha, Reaya, **48** Rezin, Nekoda, Gazam, **49** Uza, Pasea Besai, **50** Asna, Meunim, Nefusim, **51** Bakbuk, Hakufa, Hahua, **52** Bazlüt, Mehida, Hasha, **53** Bakos,

Sisera, Tema, **54** Nezaya na Hatifa. **55** Agburu ndị na-ejere eze Solom̄n ozi, ya bụ ndị agburu Sotai, Hasoferet, Peruda, **56** Jaala, Dakon, Gidel **57** Shefataya, Hatil, na Pokeret-Hazebaim na Ami. **58** Ndị na-eje ozi n'ulonso, na ụmụ ndị na-ejere eze Solom̄n ozi, dị narị ato na iri itoolu na abu. **59** Ndị a bụ ndị ọzo sitere n'obodo Tel Mela, Tel Hasha, Kerub, Adon na Imea, nke dị n'alà Peshja lota. Ma ha enweghi ike igosi ezinaulø ebe agburu ha si n'Izrel. **60** Ndị agburu Delaya, Tobaya na Nekoda, narị isii na iri ise na abu. **61** Sitekwa n'etiti ndị nchuaaja: Ndị agburu Hobaya, Hakoz na Bazilai, nwoke luru ada Bazilai onye Gilead, a kpoo ya aha n'aha ha. **62** Ndị a chorø ebe e depütara usoro ọmumụ ha n'akwukwo, ma ha achøtaghi ha, n'ihi ya, e wepuru ha n'orụ nchuaaja dika ndị na-adighi ocha. **63** Onyeisi ochichị nyere iwu ka ha ghara iri ihe dikarişiri nsø tutu ruo mgbe e nwere onye nchuaaja na-eji Urim na Tumim ajuta ase. **64** Nkpokota ọnuogugu ndị niile lötara dì iri puku anø na abu, na narị ato, na iri isii, **65** nke a agunyeghi ndị ohu ndị ikom na ndị inyom dì puku asaa na narị ato na iri ato na asaa, ndị ikom na ndị inyom, ndị ọbu abu dì narị abu. **66** Iñyinya dì narị asaa na iri ato na isii, ebe iñyinya muul dì narị abu na iri anø na ise. **67** Iñyinya kamel ha dì narị anø na iri ato na ise, ebe iñyinya ibu dì puku isii, na narị asaa, na iri abu. **68** Mgbe ha bjarutere n'ulø Onyenwe anyi dì na Jerusalem, ụfodù n'ime ndisi ezinaulø nyere onyinye afø ofufu maka i ji ruzie ulø Chineke ka o guzo n'qonodu ya. **69** Onye ọbu n'ime ha webatara n'uløakụ ihe o nwere ike inye n'ihi oru a. Ha nyere darik ọlaedo dì puku iri isii na otu, maiṇa ọlaøcha dì puku ise na onyinye uwe ndị nchuaaja, otu narị. **70** Ndị nchuaaja, ndị Livayı, ndị ọbu abu, ndị na-eche ọnu ọzo ama, na ndị na-eje ozi n'ulonso, tinyere ụfodù ndị mmadu ozokwa, ha na ndị Izrel niile fodurụ gara biri n'obodo nke aka ha.

3 Mgbe o ruru ọnwa asaa n'afø, ndị Izrel nökwa n'obodo ha niile, ndị mmadu zukötara n'otu na Jerusalem. **2** Mgbe ahụ, Jeshua, nwa Jozadak na ndị nchuaaja ndị ọzo, na Zerubabel nwa Shealtiel na ndị na-enyere ya aka malitere iwugharị ebe ichu aja Chineke Izrel maka ichu aja nsure ọku n'elu ya dika Mosis onye nke Chineke si nye n'iwu. **3** N'agbanyeghi oke egwu maka ndị niile gbara ha gburugburu, ha gara n'ihu wughachikwa ebe ichu aja ahụ na ntøala ya chüökwa aja n'elu ya nye Onyenwe anyi, bụ aja nsure ọku nke

ütütu na nke uhuruchi. **4** Ha mekwara mmemme ulø ikwu dika e dere ya n'iwu Mosis, chüökwa aja nsure ọku dì iche iche n'ubochi niile nke mmemme ahụ. **5** Mgbe ihe ndị a gasiri, ha chüru aja nsure ọku nke a na-achu mgbe niile, na nke aja maka ọnwa ọhuru, na aja ndị ọzo maka mmemme ndị ọzo dì nsø a kara aka nke Onyenwe anyi. Ha chükware aja onyinye nke ha ji nye Onyenwe anyi onyinye afø ofufu. **6** Ndị nchuaaja bidoro ichu aja nsure ọku nye Onyenwe anyi n'abalị mbu nke ọnwa nke asaa. O bụ ezie na a töbeghi ntøala ulonso ukwu Onyenwe anyi. **7** Ha nyere ndị oru na-edo nkume na ndị ọkpø ntu ego, nyekwa ndị Saidon na ndị Taịa ihe oriri, na ihe ọnụri na mmanụ oliv, ka ha nwee ike isite n'osimiri Lebanon budata osisi sida ndị ahụ rute Jopa, dika ikike Sairoş bụ eze Peshja si kwadoo ya. **8** N'onwa nke abu nke afø abu site mgbe ha bjarutere n'ulø Chineke na Jerusalem. Mmadu niile ahụ lötara Juda so ruo oru. Zerubabel nwa Shealtiel, Jeshua nwa Jozadak na ndị fodurụ na ụmụnne ha, bụ ndị nchuaaja na ndị Livayı, na ndị niile si na ndøta n'agha lota Jerusalem, malitere ịru oru ahụ. Ha hopütara ndị Livayı niile gbara iri afø abu rigoo ka ha lekota ihe banyere oru ulø Onyenwe anyi. **9** Jeshua na ụmụ ya ndị ikom, na ụmụnne ya, Kadmiel na ụmụ ya, ndị si n'ikwu Hodavaya, ha na ụmụ Henadad na ụmụ ha, na ụmụnna ha, ha niile bụ ndị Livayı, jikötara aka na-elekota ndị na-arụ ulonso ukwu Chineke ahụ. **10** Mgbe ndị na-ewu ulø tøro ntøala ulonso Onyenwe anyi ahụ, ndị nchuaaja ahụ niile yii uwe ha jide opi n'aka. Otu a kwa ndị Livayı, ụmụ ndị ikom Asaf jikwa ogene ha na-eto Onyenwe anyi dika usoro iwu Devid, eze Izrel nyere ha si di. **11** Ha ji abu otuto na ekele bükue Onyenwe anyi abu si: "O dì mma, iħunanya ya n'ebé Izrel nō na-adị ruo ebighi ebi." Mmadu niile jiri oke olu too Onyenwe anyi n'ihi ntøala ulonso ukwu ahụ ha tøro. **12** Ma ụfodù ndị merela agadi n'etiti ndị nchuaaja, na ndị Livayı, na ndị ndu nke ikwu dì iche iche, bụ ndị chetara ulonso ukwu ahụ Solom̄n wuru, kwara akwa hie nne, mgbe ndị ọzo nō na-eti mkpu ọnụ. **13** Ya mere, e sitere n'ebé dì nnqo anya nü üzü ọnụ na ụda akwa ndị mmadu ahụ. Ma o nweghi onye nwere ike ikowata nke bụ mkpu akwa maobu mkpu ọnụ, n'ihi na üzü ahụ dì ukwuu.

4 Mgbe ndị iro Juda na Benjamin nṣụ na ndị ahụ a dötara n'agha alotala, nükwa na ha na-

ewugharị ụlọnsó ukwu Onyenwe anyị, Chineke Izrel, 2 ha bịakwutere Zerubabel na ndịisi ezinaulọ sị ha, “Kwerenụ ka anyị nyere unu aka n’orụ iwu ụlo a, n’ihi na anyị hụrụ Chineke unu n’anya dika unu onwe unu si hụ ya n’anya. Lee na kemgbe Isahadon eze Asirịa butere anyị n’ebe a, anyị alabeghi azu ichehụ ya aja.” 3 Ma Zerubabel, na Jeshua na ndịisi ozọ zara sị ha, “Unu enweghi oke ọbula n’orụ iwuru Chineke anyị ụlọnsó. Naanị ndị anyị ga-ewuru Onyenwe anyị, Chineke Izrel ụlo ukwu a dika Sairos eze Peshia nyere n’iwu.” 4 Ya mere ndị niile nọ ha gburugburu malitere ime ihe ga-ewetara ndị Juda ịda mba n’obi, na ihe ga-eme ka ujọ tọ ha iga n’ihu n’orụ iwu ụlo ahụ. 5 Ha ji ngari gota ụfodụ ndịisi ka ha megide ha, mebikwaa atumatu ha niile n’oge niile Sairos bụ eze Peshia, ruokwa n’oge Daraios ghoro eze ọhụrụ Peshia. 6 Na mmalite ochichị Sekses, ha deere ya akwukwọ ebubo megide ndị Juda na Jerusalem. 7 N’ubochị niile ahụ Ataksekses bụ eze ndị Peshia, ka Bishlam, na Mitrdat, na Tabeel, na ndị otu ya fofdụrụ degaara Ataksekses akwukwọ. E dere akwukwọ ozi ahụ n’odide akwukwọ ndị Aramaik, a sugharikwara ya n’asus Aramaik. 8 Ndị ozọ soro ha gbaa ajo izu a bụ Rehum onyeisi ochichị, na Shimshai ode akwukwọ. Ha deere Ataksekses akwukwọ megide ndị Jerusalem sị ya: 9 “Akwukwọ ozi a si n’aka Rehum, onyeisi agha na Shimshai ode akwukwọ, na ndị otu anyị ndị ozọ, na ndị ikpe, na ndịisi obodo na-elekota ndị ahụ niile si Tripolis, na Peshia, na Erek, na Babilon, na Susa nke dị n’Elam, 10 na otutu ndị ozọ ahụ onye ukwu ahụ na onye a na-asopụrụ bụ Ashobanipal si n’ala ha bupụ bute na Sameria, na obodo ndị ozọ dị n’odida anyanwu Yufretis.” 11 Nke a bụ ihe ha dere n’akwukwọ ha zigaara Eze Ataksekses. Ọ bụ gi, eze ukwu Ataksekses, ka ndị ohu gi bi n’akụkụ ọdịda anyanwu Yufretis na-edetara akwukwọ a. 12 Nke a bụ ime ka ị mata na ndị Juu si Babilon lọta Jerusalem ọhụrụ a ebidola iwughachi obodo ojoo nke nnupu isi ahụ. Ha ewuolarị mgbidi ya, tókwaan ntọala ya. 13 Anyị choro ka o doo gi anya na ọ burụ na ha ewuchaa ya, ọ ga-abụ nsogbu nye alaeze gi, n’ihu na ndị Juu agaghị ekwekwa iturụ gi ụtụ isi ha. 14 Ebe anyị na-asopụrụ gi dika nna anyị ukwu, anyị achoghi ka ihe ojoo mee n’alaeze gi, ya mere anyị ji kpebie idere gi akwukwọ a. 15 Anyị choro ka i leba anya n’akwukwọ akụko nke mgbe ochie, ka ị choputa na ọ dighị mgbe Jerusalem na-ejighị burụ obodo nnupu isi. N’ezie, ọ bụ n’ihi nnupu isi a na nkulu nke ha na-

ekwulu ndị eze dị iche iche, ka e ji bibie ya na mbụ. 16 Anyị choro ka ị mata na ọ burụ na e wuchaa mgbidi obodo a, ọ ga-esi ike ka akụkụ alaeze gi a, nke dị ruo n’osimiri Yufretis, burukwa nke gi ọzọ. 17 Eze ahụ si otu a saa akwukwọ ahụ, Ọ sirị ha, Rehum onyeisi ochichị, na Shimshai ode akwukwọ, na ndị otu ha bi na Sameria ruo n’odida anyanwu nke osimiri Yufretis. Ndeewonu. 18 Akwukwọ ozi ahụ unu zitere anyị, aguola ma tapiakwaa ya n’ihu m. 19 Enyere m iwu ka e nyochaa choputa, e mere nyochaa, a choputakwara ya n’akwukwọ na obodo a siterị n’oge gara aga bụ obodo na-ebuli onwe ya megide otutu ndị eze, burukwa ebe na-akpalii nnupu isi na okwu na-eweta ogbaaghara. 20 Jerusalem e nweela ụfodụ ndị eze nke chirị n’Izrel, ndị dị ike a maara aha ha, ndị alaeze ha gbasara rute n’osimiri Yufretis, ndị a na-atukwara ụtụ dị iche iche. 21 Ugbu a, nye iwu ka ndị ikom ndị ahụ kwusi ọrụ, ka a ghara iwuzi obodo a tutu ruo mgbe m ga-enye iwu. 22 Lezienụ anya ka unu ghara i lepurụ okwu a anya. Gini ga-eme ka a hapụ ihe iyi egwu a ka ọ gaa n’ihu, ime ka ihe joro alaeze a njọ karịa? 23 Ngwangwa a gụru akwukwọ ozi si n’aka eze Ataksekses, nye Rehum na Shimshai bụ ode akwukwọ, na ndị otu ha, ha mere ọsịṣo gakwuru ndị Juu na Jerusalem jiri ike kwagide ha ka ha kwusi ịrụ ọrụ ahụ. 24 Ya mere, ha kwusiri ịrụ ọrụ n’ulọnsó ukwu Chineke na Jerusalem tutu ruo n’afọ abụ nke ochichị Daraios eze Peshia.

5 Ugbu a, ndị amuma, bụ Hegai, na Zekaraya nwa Ido buru amuma nye ndị Juu nọ na Juda nakwa Jerusalem. Ọ bụ n’aha Chineke nke Izrel, onye na-achị ha ka ha buru amuma ahụ. 2 Mgbe ahụ, Zerubabel nwa Shealtiel, na Jeshua nwa Jozadak malitekwara iwu ụlọnsó Chineke n’Jerusalem. Ndị amuma Chineke ahụ nonyeere ha na-enyekwara ha aka. 3 Ma Tatenai, onye na-achị mba niile dị n’odida anyanwu Yufretis, na Sheta Bozenai, na ndị enyi ha, gara Jerusalem jụo ndị Juu sị; “Onye nyere unu ike ibido iwuzi ụlọnsó a na mgbidi Jerusalem?” 4 Ha jukwara ha ajuuị sị: “Gini bụ aha ndị na-arụ ụlo a?” 5 Ma anya Chineke ha díkwasiri n’ahụ ndị okenye ndị Juu, ha akwusighị ha ọrụ ruo mgbe akwukwọ ozi ruru Daraios, na mgbe ọsisa ya bijara site n’akwukwọ ozi. 6 Nke a bụ akwukwọ ozi Tatenai, onye na-achị ala dị n’odida anyanwu Yufretis, na Sheta Bozenai, na ndịisi ozọ degara eze Daraios: 7 Ha zigara ya akwukwọ ozi, nke e si otu a dee, Daraios bụ eze nwe akwukwọ a, Anyị ekelee gi.

8 O dì mma ka eze mata na anyị jeruru mpaghara ala Juda, n'ebé ahụ ulonṣo ukwu Chineke dì. Anyị chọpụtara na ndị ahụ ji nkume a wara awa na-ewu ya, na-edokwa osisi na-elu mgbidi ya. Ọrụ ahụ na-agakwa n'ihi nke ọma na-esepughi aka n'okpuru nlekota ha.

9 Anyị jụrụ ndị okenye ajuụ sị: Onye nyere unu ike ibido iwuzi ulonṣo a na mgbidi Jerusalem? **10** Anyị jukwara ha aha ha, ka anyị si otu a mee ka ị mata aha ndị ndu ha. **11** Ma nke a bụ ihe ha zaghachiri anyị: "Anyị onwe anyị bụ ndị ohu Chineke nke eluigwe na ụwa. Anyị na-ewugharị ulonṣo nke otu eze ukwu ndị Izrel wuru n'oge gara aga. **12** Ma n'ihi na nna nna anyị ha mere ka iwe wee Chineke nke eluigwe, o weere ha nyefee n'aka Nebukadneza, onye Kaldia, bụ eze Babilon, onye bibiri ulonṣo a ma doro ndị bi n'ala ahụ n'agha laa Babilon. **13** "Ma otu ọ dì, n'afọ mbụ nke ọchichị Sairoş, eze Babilon, eze Sairoş nyere iwu ka e wugharịa ulonṣo Chineke a. **14** O sikwa n'ulonṣo dì na Babilon weputa ngwongwo olaocha na olaedo si n'ulonṣo Chineke nke Nebukadneza si n'ulonṣo Chineke dì na Jerusalem bupụ bulaa n'ulonṣo dì na Babilon. Mgbe ahụ eze Sairoş nyefere ha n'aka otu nwoke a na-akpọ Sheshbaza, onye ọ hopụtara dika gowanọ. **15** O gwara ya sị, 'buru ngwongwo ndị a bulaa ha n'ulonṣo dì na Jerusalem, wugharịakwa ulonṣo Chineke n'ọnodụ ya mbụ.' **16** "Ya mere, ọ bụ Sheshbaza a bijara tọọ ntọala ulonṣo dì na Jerusalem. Sitekwa n'oge ahụ rwoo ugbu a, ha nọ na-arụ ya ma ha aruchabeghi ya." **17** Ugbu a, ọ burụ na ọ dì eze mma n'obi, ya nye iwu ka e nyochaa n'ulọ a na-echebe akwụkwọ ochie nke ndị eze Babilon, ichopụta maqbụ eziokwu na eze Sairoş nyere iwu dì otu a iwigbarị ulonṣo Chineke dì na Jerusalem. Ka eze gwakwa anyị ihe bụ mkpebi ya banyere okwu a.

6 Ya mere, Daraios nyere iwu ka a chọputa n'ulọ a na-echebe akwụkwọ ochie nke ndị Babilon ma ọ dì akwụkwọ obụla dì otu ahụ. **2** Emesia, a chọpụtara otu akwụkwọ n'uloeze dì na Ekbatana n'ala Midia. Nke a bụ ihe e dere n'ime akwụkwọ ahụ: Akwụkwọ ozi eze; **3** N'afọ mbụ nke Sairoş bụ eze, o nyere iwu banyere ulonṣo ukwu Chineke dì na Jerusalem ebe ndị Juu na-eze Chineke. A ga-ewughachi ulonṣo ukwu ahụ ka ọ burụ ebe ịchụ aja, ka a tọsiekwaa ntọala ya ike. Ịdị elu ya ga-adị iri mita ato, obosara ya ga-abukwaa otu ihe ahụ. **4** Ahịrị ato nke oke nkume ka a ga-eji tọọ ntọala ya, tinyere otu ahịrị osisi. A ga-esi n'ulọaku

eze Sairoş kwụo ụgwọ ihe ndị a niile. **5** Ozokwa, a ga-ebughachikwa ngwongwo olaedo na olaocha niile nke ụlo Chineke, ndị Nebukadneza sitere n'ulonṣo ahụ dì n'Jerusalem buru gaa Babilon, doghachikwa ha n'ulọ Chineke. **6** Mgbe a gusirị ya, Daraios zighachiri Tatenai onye na-achị Yufretis, na Sheta Bozenai, na ndịsi ọzo nọ n'odịda anyanwu Yufretis ozi sị ha, Unu hapụ ha ka ha rụo ọrụ ha. **7** Unu egbochila owuwu ụlo Chineke ahụ. Kwerenụ ka onyeisi ndị Juu na ndị okenye Juu wughachi ụlo Chineke a n'ebé e wuru ya na mbụ. **8** Ọzo, ana m enye iwu na nke a bụ ihe unu na-aghaghị imere ndị okenye, na ndị Juu niile na-ewugharị ulonṣo Chineke ahụ. Ka unu site n'utu isi a na-atụru m kwụo ụgwọ e ji ewu ụlo ahụ na-atụfughi oge obụla. **9** Unu nye ha ihe obụla díkwa ha mkpa, umu oke ehi na ebule, umu atụru, ha ga-eji chukwu Chineke nke eluigwe aja. Nyekwanụ ha ọka wiiti, na mmanya, na nnu, na mmanụ oliv, dika ndị nchua ja riọ, bụ ndị nọ na Jerusalem, aghaghị inye ha ihe ndị a kwa ubochị niile na-esepughi aka. **10** Ka ha nwee ike ịchụ ezi aja nye Chineke nke eluigwe, kpeekwaara mu na umu m ekpere. **11** Ana m enye iwu na onye obụla ga-agbanwe okwu a, ka ehopụta osisi n'ulọ ya jiri kwugbuo ya. A ga-emekwa ụlo ya ka ọ burụ ebe ikpofu ahịhịa. **12** Chineke ahụ, onye mere Jerusalem ebe obibi ya, ga-ebibi eze obụla maqbụ mba obụla gbanwere iwu a, maqbụ bibie ulonṣo ahụ ọzo. Ọ bụ Daraios na-enye iwu a. Ka onye obụla were ike ya niile debe ya. **13** Ya mere, n'ihi iwu ahụ eze Daraios zitere, Tatenai, onyeisi ọchichị n'ala ofe mmiri, na Sheta Bozenai, na ndị otu ha, mere ihe niile dika ozi ahụ si dì na-atụfughi oge obụla. **14** N'ihi ya, ndiisi Juu gara n'ihi n'orụ, ihe na-agakwara ha nke ọma site na nkwsa onye amuma, bụ Hegai, na Zekaraya, nwa Ido. Ha wuchara ulonṣo ahụ dika iwu Chineke Izrel nyere si dì, nakwa dika Sairoş, na Daraios, na Atakses, ndị eze Peshja, nyekwara n'iwu. **15** Ha wusiri ya n'abalị nke ato n'ona isii (dì ka ọgugu afọ ndị Juu si dì) n'afọ nke isii nke ọchichị Daraios. **16** Umụ Izrel, bụ ndị nchua ja na ndị Livayị, na ndị fodurụ n'ime ndị e mere ka ha ga biri n'ala ọzọ, ji ọnụ mee mmemme nke ido ụlo nke Chineke ahụ nsø na gbaghee ya. **17** N'ihi ido ụlo ahụ nsø, ha ji oke ehi dì otu narị n'ọnugugu, na narị ebule abụo, na narị atụru anị chụo aja, werekwa mkpi iri na abụo chụo aja mmehie n'ihi ndị Izrel niile, dika ebo niile nke Izrel si dì. **18** Ha guzobere ndị nchua ja na nkewa ha, ndị Livayị n'otu ha maka ije ozi

nke Chineke na Jerusalem, dika e dere ya n'akwukwo iwu Mosis. **19** Ndị ahụ emere ka ha gaa biri n'alà ọzọ, mere Mmemme Ngabiga n'abalị iri na anō nke ọnwa mbụ. **20** Ndị nchüaja na ndị Livayị edoola onwe ha ọcha, ha niile díkwa ọcha. Ndị Livayị n'onwe ha gburu ọtụtu aturu Mmemme Ngabiga maka ndị nchüaja, na ndị Livayị ndị ọzọ, na ndị ahụ niile lötara aloṭa site na mba ọzọ. **21** Ya mere, ndị Izrel niile bụ ndị ahụ lötara site n'ebe e mere ka ha gaa biri riri ihe ahụ, ha na ndị ahụ niile kewapụru onwe ha juu ibi ajọq ndu nke ndị mba ọzọ bi n'alà ahụ na-ebi, n'ihi ịchọ Onyenwe anyị, Chineke nke Izrel. **22** Ha sokwa mee mmemme achịchà na-ekoghị eko, nke ha mere ụbochị asaa. Oke ọnụ juputara n'alà Izrel niile n'ihi na Onyenwe anyị mere ka eze Asirịa nwee obioma n'ebe Izrel nq, nyere ha aka iwugharị ụlonsó ukwu Chineke, onye bụ Chineke Izrel.

7 Mgbe nke a gasiri, n'oge ọchichị Ataksekses bụ eze

Peshja. Ezra bụ nwa Seraya nwa Azaraya, Azaraya nwa Hilkaya, **2** bụ nwa Shalum, nwa Zadok, nwa Ahitub, **3** nwa Amaraya, nwa Azaraya, nwa Meraiot, **4** Meraiot nwa Zerahaya; Zerahaya nwa Uzi, Uzi nwa Buki; **5** Buki nwa Abishua, Abishua nwa Finehaz; Finehaz nwa Elieza, Elieza nwa Eron onyeisi nchüaja. **6** Ezra a si Babilon bjarute. Ọ bụ onye ọka n'ihe gbasara iwu ahụ Onyenwe anyị, Chineke Izrel nyere Mosis. Eze nyere ya ihe niile nke ọ riqoro, n'ihi na aka Onyenwe anyị Chineke ya díkwasirị n'ahụ ya. **7** Ufodụ ndị Izrel, ndị nchüaja, ndị Livayị, ndị ọbu abụ, ndị nche na ndị na-eje ozi n'ulonsó, soro ya jee Jerusalem n'afo asaa nke ọchichị eze Ataksekses. **8** Ezra bjaruru Jerusalem n'ọnwa nke ise, nke afò asaa nke ọchichị eze. **9** Ọ hapurụ Babilon n'abalị mbụ nke ọnwa mbụ, rute Jerusalem n'abalị mbụ nke ọnwa ise n'ihi na Chineke nonyeere ya. **10** Nke a mere n'ihi na Ezra kpebiri n'obi ya ịmụ, na idebe iwu Onyenwe anyị, na ịbü onye ozizi nke okwu Chineke nye ụmụ Izrel. **11** Nke a bụ ndeputa akwukwo ozi eze, bụ Ataksekses degaara Ezra onye nchüaja, na onye ozizi, na onye ọka n'ihe gbasara iwu na ụkpuru nke Onyenwe anyị nyere Izrel: **12** Ataksekses, eze na-achị ndị eze ọzọ, na-edegara Ezra akwukwo, bụ onye nchüaja, bùrulkwa onye nkuzi okwu Chineke nke eluigwe. Ndeewo! **13** Ugbu a, ana m enye iwu ka onye Izrel ọbu bi n'alaeze m, ma ndị nchüaja, na ndị Livayị, ndị weputara onwe ha i soro gi gaa Jerusalem, ha nwere ike iga. **14** Eze na mmadụ

asaa ndị na-adụ ya ọdụ na-eziga gi Juda na Jerusalem ka i gaa leba anya n'iwu Chineke nke dì gi n'aka. **15** Ozokwa, iga e were onyinye ọlaedo na ọlaocha ndị a eze na ndị ndümodu ya ji afò ofufu nke Chineke nke Izrel, onye ebe obibi ya dì na Jerusalem. **16** Tinyere ọlaedo na ọlaocha nke i nwere ike ịnata n'alà ahụ niile n'akukụ niile nke Babilon, tinyekwara onyinye ihuoma si n'aka ndị mmadụ, na ndị nchüaja niile, maka ụlonsó ukwu Chineke ha dì na Jerusalem. **17** I ga-eji ego niile ndị a ụzo oke ehi, na ebule, na aturu, na onyinye mkpuru ọka, na onyinye ihe ọriṇụ, e ji achu aja n'ebe ịchụ aja nke ụlonsó Chineke di na Jerusalem. **18** Ọ bụrụ na ego amaputa n'ime ya, gi na ụmụnne gi ga-eji ya mee ihe unu maara bụ uche Chineke unu. **19** Ngwongwo niile e bunyere gi maka ije ozi n'ulonsó Chineke, buru ha buruo n'ihu Chineke nke Jerusalem. **20** Ma ihe ndị ọzọ nke fofidụ n'ihi ụlonsó Chineke gi, nke kwesiri na i mere, i nwere ike site n'ulɔkụ eze mee ha. **21** Mu, bụ Ataksekses, na-eziga iwu a nye ndị na-elekọta ego n'odidà anyanwụ osimiri Yufretis sị ha, ihe ọbu Ezra, onye nchüaja, na onye nkuzi okwu Chineke nke eluigwe chọro site n'aka unu, unu nye ya. **22** Ọ buladị ruo ọlaocha dì otu narị talenti, ya na narị akpa ọka wiiti ise, na narị galonụ mmanya vajin isii, na narị efa nke mmanụ oliv na nnu n'otụtu ọbu, dika ọ chọro ya. **23** Ihe ọbu ọzọ, nke Chineke nke eluigwe chọro, ka e mee ha n'uzo kwesiri nye maka owuu ụlonsó Chineke nke eluigwe. N'ihi ginị ka iwe Chineke ga-eji dakwasị eze na ụmụ ya ndị ikom? **24** Ana m enyekwa iwu na ndị nchüaja niile, ndị Livayị niile, ndị ọbu abụ niile, ndị nche niile, ndị ozi ụlonsó niile, na ndị ọzọ niile na-arụ Chineke ọru, agaghị atu ụtụ ọbu. **25** “Ugbu a, Ezra, i ga-eji amamihe Chineke gi nyere gi hoputa ndị ikpe, na ndiisi, ndị ga-achị obodo niile dì n'odidà anyanwụ nke osimiri Yufretis. Ọ bụrụ na ha amazighị iwu Chineke nke ọma, i ga-akuziri ha. **26** Ahụ ga-adịrị onye ọbu jụrụ idebe iwu Chineke, na iwu eze, ga-abụ ọnwụ, maqbụ nchupụ site n'alà ya gaa mba ọzọ, maqbụ ịnakorị ya ihe niile o nwere, maqbụ ituba ya n'ulọ mkporo.” **27** Otuto dírị Onyenwe anyị Chineke nna nna anyị ha, onye mere ka eze kpebie ime ka ụlonsó Onyenwe anyị dì na Jerusalem dì mma ile anya. **28** Keleekwa Chineke onye nyere m ihuoma n'ihu ndị ndümodu ya, na n'ihu ụmụ eze, bụ ndịsi ọchichị dì ike. N'ihi na aka Onyenwe anyị Chineke m

nonyeere m. Eji m obi ike chığota ndjisi site n'Izrel ka ha soro m gaa.

8 Ndị a bụ usoro ọmụmụ ndjisi ezinaulọ ahụ niile sooro m site na Babilon laghachi mgbe Ataksekses bụ eze: **2** Ndị ikwu Finehaz, Geshom; ndị ikwu Itama, Daniel; ndị ikwu Devid, Hatush **3** ndị ikwu Shekanaya; ndị ikwu Parosh, Zekaraya na narị mmadụ na iri ise ndị so ya denye aha ha n'akwukwọ. **4** Ndị ikwu Pahat-Moab, Eliehoenai nwa Zerahaya dị narị mmadụ abụo, **5** ndị ikwu Zatu, Shekanaya nwa Jahziel na narị mmadụ ato so ya. **6** Ndị ikwu Adin, Ebed nwa Jonatan na iri mmadụ ise so ya. **7** Ndị sitere n'ikwu Elam, Jeshaya nwa Atalaya, na iri ndị ikom asaa, **8** ndị sitere n'ikwu Shefataya, Zebadaya nwa Maikel, na iri ndị ikom asato. **9** Ndị sitere n'ikwu Joab, Obadaya nwa Jehiel na narị ndị ikom abụo na iri na asato, **10** ndị sitere n'ikwu Bani, Shelomit nwa Josifaya na narị ndị ikom na iri isii. **11** Ndị sitere n'ikwu Bebai; Zekaraya nwa Bebai na ndị ikom iri abụo na asato, **12** ndị sitere n'ikwu Azgad, Johanan nwa Hakatan na narị ndị ikom na iri. **13** Ndị sitere n'ikwu Adonikam, ndị ikpeazu, ndị aha ha bụ Elifelet, na Jeuel na Shemaya na iri ndị ikom isii bụ ndị so ha, **14** ndị sitere n'ikwu Bigvai, Utai na Zakua na iri ndị ikom asaa bụ ndị so ha. **15** Akpokötara m ha n'akukụ osimiri na-erubanye n'Ahava, anyị noro n'ebe ahụ ụbочị ato. Mgbe m leruru anya n'etiti ndị mmadụ zukorону, ha na ndị nchüaja bjara, a choputara m na o nweghi ọ buladi otu onye Livayị no n'ebe ahụ. **16** Mgbe ahụ, ezigara m ozi kpoo Elieza, Ariel, Shemaya, Elnatan, Jarib, Elnatan, Netan, Zekaraya na Meshulam, ndị bụ ndjisi. Ezikwara m ozi kpoo Joiarib na Elnatan, bụ ndị maara ihe. **17** Enyere m ha iwu ka ha gakwuru Ido, onyendu no na Kasifia. Agwara m ha ihe ha ga-agwa Ido na ndị Livayị ibe ya, bụ ndị na-eje ozi n'ulonṣo dị na Kasifia, ka ha zite ndị ga-eje ozi ka ha bjakwute anyị maka ulonṣo Chineke. **18** Chineke gosikwara anyị obiomma zitere anyị nwoke a na-akpo Sherebaya na umụ ya, na umunne ya, ndị ọnugugu ha dị iri na asato. Sherebaya bụ nwa Mahali, nwa Livayị nwa Izrel, bùrukwa nwoke nwere ezi uche. **19** Chineke sitere n'ikwu Merari zite Hashabaya, na Jeshaya, tinyere umunne ya na umụ ha ndị ikom, ndị ọnugugu ha dị iri ndị ikom abụo. **20** Ha zitekwara narị abụo na iri abụo site na ndị na-eje ozi n'ulonṣo. Otu nke Devid na ndjisi ya hoputara hiwee, maka inyere ndị Livayị aka. E deturu aha ha

niile n'otu n'otu. **21** N'ebe ahụ, ka m nọ kposa obubu ọnụ n'akukụ osimiri Ahava, n'ihi iweda onwe anyị ala n'ihi Chineke anyị, na ịriọ ya ka o duo anyị, ụmụ anyị na akụ anyị niile, n'uzo ziri ezi n'ije anyị, ma nonyekwara anyị. **22** N'ihi na ihere ekweghi m rịo eze ka o dunyere anyị ndị agha, na ndị na-agba ịnyinya ga-edu anyị, ichebe anyị n'uzo, site n'aka ndị iro. N'ihi na anyị agwalarị eze na Chineke, onye anyị na-efe, na-echube ndị niile na-efe ya; gwakwa ya na oke iwe ya na-adakwasị ndị niile gbakutara ya azu. **23** Ya mere, anyị buru ọnụ, kpee ekpere, rịo Chineke ka o chebe anyị. O chebekwara anyị. **24** Ahoputara m ndị nchüaja iri na abụo ndị a: Sherebaya, Hashabaya na mmadụ iri ndị ọzọ bụ ụmụnna ha ka ha hụ maka ọlaocha, na ọlaedo, na efere ọlaedo ahụ, na ihe ndị ọzọ ahụ eze na ndị na-adụ ya ọdụ, na ndjisi ọchichị ya, na umụ Izrel niile nyere maka ulonṣo ukwu Chineke anyị. **25** Eji m ihe ọtụtụ tọọ onyinye ọlaocha na ọlaedo na ihe ndị ọzọ eze, na ndị ndumodụ ya, na ndjisi ozi ya, na ndị Izrel nyere maka ulonṣo ukwu Chineke. **26** E jiri m ihe ọtụtụ tụnye ha ọlaocha dị narị talenti isii na iri ise (ya bụ 650), na ngwongwo ọlaocha dị otu narị talenti (ya bụ 100), na ọlaedo dị otu narị talenti (ya bụ 100). **27** Iri efere ọlaedo abụo nke ọnugha ya bụ puku darik, tinyere efere bronz abụo e hichaziri nke ọma, nke dị oke ọnugha dị ka efere ọlaedo. **28** Emesịa, agwara m ha okwu sị ha, "Lee, unu onwe unu na ihe ndị a niile bụ ihe dị nsọ nye Onyenwe anyị. Ọlaocha na ọlaedo ndị a bükwa onyinye afọ ofufu e nyere Onyenwe anyị Chineke nna nna unu ha. **29** Chenụ ha nche, debekwa ha nke ọma, tupu ruo mgbe unu ga-atụ ha n'ihi ndjisi nchüaja, na ndjisi Livayị, na ndjisi ụlo nke Izrel n'ime Jerusalem, n'ime ụlọkụ nke ụlo Onyenwe anyị." **30** Ya mere, ndị nchüaja na ndị Livayị kwenyere ibu ọlaocha na ọlaedo, na ngwongwo ihe nsọ ndị ahụ, buga ha n'ulonṣo ukwu Chineke dị na Jerusalem. **31** Anyị hapurụ osimiri Ahava n'ubochị nke iri na abụo nke ọnwa mbụ, chee ihu anyị iجا Jerusalem. Chineke nonyekwara anyị, doppata anyị site n'aka ndị iro ọbu, na n'aka ndị ohi. **32** N'ikpeazu, anyị rutere Jerusalem n'udo, zukwaa ike ụbочị ato. **33** N'ubochị nke ano, site n'oge anyị ruru, e jiri ihe ọtụtụ tọọkwa ọlaocha na ọlaedo ahụ, ha na ngwongwo ihe nsọ ndị ọzọ ahụ. E mere nke a n'ulonṣo ukwu Chineke. Ndị türü ha bụ Meremot nwa Ụraya onye nchüaja, na Elieza nwa Finehaz, Jozabad nwa Jeshua, na Noadaya nwa Binui, ndị Livayị, sokwa tọọ ha. **34** Ihe niile zuru

ezu dika idji arø ha si di. E dekwara onuogugu ihe a tøputara n'akwukwo n'oge ahü. **35** Emesia, onye obula n'ime anyi si esi lota chüürü Chineke Izrel aja nsure okü. E ji oke ehi iri na abuø chüø aja maka ebo Izrel niile, ya na iri ebule itoolu na isii, na iri ümø ebule asaa na asaa. Ma e ji mkpi iri na abuø chüø aja mmehie. E jichakwa ha niile chüø aja nsure okü nye Onyenwe anyi. **36** E nyere ndjisi örü eze niile, na ndjisi ochichü niile di n'ofe ödida anyanwu osimiri Yufretis akwukwo iwu ahü eze nyere. Ndjisi a nyekwara aka n'örü iwughachi ulonso Chineke ahü.

9 Mgbe e mesiri ihe ndj a, ndjisi biakwutere m si,

“Ndj Izrel na ndj nchüaja, na ndj Livayi, ekewapughi onwe ha site n'etiti ndj agbataobi ha, na omume arü ha niile, dika nke ndj Kenan, na ndj Het; na ndj Periz, na ndj Jebus, na ndj Amon, na ndj Moab, na ndj Ijipt, na ndj Amorait. **2** Ha alütarala onwe ha nwunye site n'ümü ndj inyom mba ozo ndj a, lütakwara ümü ha ndj ikom. Ha agwakotala mkpuruñ nsø na ndj di iche iche nö ha gburugburu. O bụ ndj ndu na ndjisi ochichü ha bụ ndj butere uez n'ibi ndj ekwesighi ntükwası obi a.” **3** Ma mgbe m nüry nke a, adowara m uwe ahü m na uwe mwüda m, dopukwa ufodü agirí isi nke isi m, na aji afionu m, nödükwa ala n'önodu mgbagwoju anya. **4** Mgbe ahü, ndj niile mara jijiji n'okwu Chineke nke Izrel, gbakötara m gburugburu n'ihü ekwesighi ntükwası obi nke ndj ahü e mere ka ha jee biri na mba ozo lötaranu. Mü onwe m nökwa n'önodu mgbagwoju anya ruo oge ichü aja nsure okü nke anyasi. **5** N'ikpeazu, n'oge aja uhuruchi, esitere m n'iweda onwe m ala bilie, ejí m uwe na uwe mwüda dokara adoka daa n'ala n'ikpere m, chilie aka m abuø elu, tikuo Onyenwe anyi Chineke m **6** n'ekpere si, “Ihere na-eme m, Chineke m, amaghị otu m ga-esi lelie anya m lekwası gj n'ihu, n'ihü na mmehie anyi babigara uba oke, ikpe ömuma dí na-eche anyi díkwa ukwuu, n'ezie o ruola eluwigwe. **7** Site n'ubochi nna nna anyi ha ruo taa, ikpe ömuma anyi adíla ukwuu. N'ihü mmehie anyi, anyi na ndj eze anyi, na ndj nchüaja anyi ka enyefere n'aka mma agha, na ndota n'agha, na ipunara anyi ihe n'ike na nweda n'ala n'aka ndj eze ala mba ozo, díka o di taa. **8** “Ma ubgu a, na nwa oge nta a, gi bụ Onyenwe anyi Chineke anyi egosila anyi amara, mee ka ole na ole foduru anyi. O nyeela anyi önodu siri ike n'ime ebe nsø ya. Chineke anyi na-enye anya anyi lhè, mee ka anyi kurutu ume ndj n'oge

a site n'önodu ibu ohu anyi. **9** N'ihü na ndj ohu ka anyi bụ, ma n'ihü obiomu na obi ebere gi, i gbakutaghị anyi azu n'önodu ibu ohu anyi. Kama i mere ka ndj eze Peshia gosi anyi obi ebere. Ha enyekwala anyi ndj oħürü, nke anyi ga-eji nwee ike wughachi ulonso Chineke anyi, ma wuziekwa ebe ya niile dakporo adakpø. Ozokwa, o nyekwala anyi ebe ize ndj site na mwugharị nke mgbidi Juda na Jerusalem. **10** “Ugbu a, Chineke anyi, gjinkwa ka anyi nwere ikwu banyere ihe ndj a niile mere? Lee na anyi ahabapula gi ozo, hapükwa igbaso iwu gi, **11** nke i ji døq anyi aka na ntí site n'önündj amuma, bụ ndj ohu gi. N'ihü na i si n'önü ha kwuo si, ‘Ala ahü unu na-abanye inweta bụ ala nke ndj bi n'ime ya mere ka o rüq arü. N'ihü na ndj bi n'ime ya esitela n'omume ojoø ha mee ka akükü ala ahü niile rüq arü. **12** Ya mere, unu enyekwala ümü ha ndj ikom ümü unu ndj inyom ka ha lürü, maqbü kwenye ka ümü unu ndj ikom lüq ümü ha ndj inyom. Unu achökwa udo nke ođimma obula n'etiti unu na ha n'oge obula, ka unu di ike, rie ezi ihe nke ala ahü, hapükwa ya ümü unu díka ihe nketa ha ruo mgbe ebighi ebi.’ **13** “Ma ihe niile dakwasır anyi bụ maka ajo omume anyi, n'ihü ikpe ömuma dí ukwuu anyi. Ma lee, Chineke anyi ataghị anyi ahüdü díka idji ukwuu nke mmehie anyi si di, kama, o mekwara ka ole na ole n'ime anyi fodu. **14** Ma anyi o ga-emebi iwü gi ozo, site n'ilü ndj a rüq arü n'omume ha? ! gaghi eweso anyi iwe ruo na i ga-ebibi anyi kpamkpam, naafodughị otu onye? **15** Ma gi, Onyenwe anyi, Chineke Izrel, i bụ onye ezi omume. Lee anyi ka anyi guzo n'ihu gi n'önodu ikpe ömuma anyi, o bụ ezie na o nweghi onye obula n'ime anyi kwsiri iguzu n'ihu gi n'ihü nke a.”

10 Mgbe Ezra na-ekpe ekpere, na-ekwuputa mmehie ndj a, na-akwa akwa, na-atü onwe ya n'ala n'ihu ülo Chineke, igwe ndj Izrel dí ukwuu, bụ ndj nwoke, na nwanyi, na ümuntakiri gbara ya gburugburu soro ya na-akwa akwa dí ilu. **2** Mgbe ahü, Shekanaya nwa Jehiel, onye agbürü Elam, sıri Ezra, “Anyi emehiela megide Chineke anyi, n'ihü n'ilü ndj inyom mba ozo ndj gbara anyi gburugburu. Ma otu o di, olileanya ka diri ndj Izrel. **3** Ugbu a ka anyi gbaa ndj n'ihu Chineke anyi, izilaga ndj inyom ndj mba ozo ndj a na ümü ha díka ndümödu onyenwe m Ezra, na ndj na-atü egwu iwü Chineke anyi si di. Ka e mee ihe ndj a díka iwü si di. **4** Biko, bilie gwa anyi uez anyi ga-esi dozie ihe niile

mebiri emebi. Anyị ga-eme ihe i kwuru.” 5 Mgbe ahụ, Ezra biliri juo ndịjisi ndị nchüaja na ndị Livayị, na Izrel niile, ma ha ga-eme ihe Shekanaya kwuru. Ha niile ńlụrụ iyi kwenye na ha ga-eme ya. 6 Mgbe ahụ, Ezra si n’ihu ụlo Chineke puo banye n’ime ọnụlo Jehohanan, nwa Eliashib. Mgbe o nō n’ebe ahụ, o righị nri ọbụla, o ńughi mmiri ọbụla, n’ihi na o nogidere na-eru uju n’ihi ekwesighị ntukwasị obi nke ndị si n’ebe a dötara ha n’aghị lọta. 7 E zisara ozi na Juda na Jerusalem niile na a chọro iħu ndị niile si esi lọta na Jerusalem. 8 Ndịjisi na ndị okenye kpebiri na onye ọbụla nke na-abịaghị n’ubochị ato, dika atumatu ha si dị, na a ga-anara onye ahụ akụ niile o nwere, kewapukwa onye ahụ site na mkpokota ndị Izrel e mere ka ha gaa biri n’ala ọzọ. 9 Mgbe ụbochị ato ahụ zuru, ndị ikom Juda na Benjamin niile zukorọ na Jerusalem. N’ubochị nke iri abụo nke ọnwa itoolu, mmadụ niile zukorọ nödụ n’ama dị n’ihu ụlọnsọ Chineke. Mmiri dị ukwuu zoro n’ubochị ahụ. Ujo tükwarịa ndị ahụ niile zukorọ n’ihi oke mmiri ozuzu ahụ na n’ihi okwu ahụ. 10 Mgbe ahụ Ezra onye nchüaja, biliri ọtọ, sị ha, “Unu emehiela, n’ihi na unu lürü ndị inyom mba ọzọ, si otu a tükwasị ihe n’ikpe ọmụma dịrị Izrel. 11 Ugbu a, soperunụ Onyenwe anyị, bụ Chineke nna nna unu ha, meeekwanụ ihe bụ nzube ya. Kewapunu onwe unu site n’ebe ndị mba ọzọ nō, nakwa ebe nwunye ndị unu si mba ọzọ luta.” 12 Nzuko niile ahụ zara n’otu olu sị. “Okwu gị ziri ezi, Anyị aghaghị ime dika i kwuru.” 13 Ma ha zakwara sị, “Nke a abughị ihe anyị ga-eme n’otu ụbochi maqbụ n’ubochị abụo, n’ihi na aka ọtụtụ mmadụ n’ime anyị dị na mmechie ahụ. Mmiri na-ezosikwa ike, anyị enwekwaghị ike ịnogide ruo oge dịanya. 14 Ka ndịjisi anyị guzobe mkpokota niile. Ka ndị niile nō n’obodo anyị ndị lürü nwanyị site na mba ọzọ bịa n’oge a kara aka, ha na ndị okenye na ndị ikpe nke obodo ọbụla, ruo mgbe oke iwe Chineke banyere okwu a sitere n’ebe anyị nō puo.” 15 Ma ndị na-ekweghị ka e mee ya otu a bụ naanị Jonatan nwa Asahel na Jazeia nwa Tikva, na Meshulam na Shabetai onye Livayị. 16 Ya mere, ndị ahụ niile si esi lọta, mere dika mkpebi ahụ si dị. Ezra hoputara ufodụ ndị ikom, ndị bụ ndịjisi ezinaulọ, e si n’ezinaulọ ọbụla hoputa otu onye. E dekwara aha ndị niile a hoputara n’akwukwọ. Ya mere, n’ubochị mbụ nke ọnwa iri, ndị a malitere inyocha okwu ndị a. 17 Mgbe ọnwa ato gasiri, ya bụ, n’abalị mbụ nke ọnwa mbụ n’afọ, ha ruchara ọru banyere ndị ikom

lürü ndị inyom mba ọzọ. 18 A choputara n’etiti ụmụ ndị nchüaja, na ndị a lürü ndị inyom si na mba ọzọ. Ndị si n’ikwu Jeshua nwa Jozadak na ụmụnne ya bụ, Maaseia, Elieza, Jarib na Gedaliya. 19 Ha niile jikorọ aka kpebiekwa na ha ga-ezila ndị nwunye ha. Onye ọbụla wetara ebule site n’igwe atụrụ dika ihe ikpe ọmụma. 20 Ndị si n’ikwu Imea bụ Hanani, na Zebadaya. 21 Ikwu Harim: Maaseia, Ʉlaija, Shemaya, Jehiel na Uzaya. 22 Ndị si n’ikwu Pashua: Elioenai, Maaseia, Ishmel, Netanel, Jozabad, na Eleasa. 23 N’ime ndị Livayị: Jozabad, Shimei, Kelaya (onye a na-akpokwa Kelita), Petahaya, Juda na Elieza. 24 N’ime ndị na-abụ abụ, Eliashib. N’ime ndị nche ọnụ uzọ: Shalum, Telem, na Uri. 25 N’etiti ndị Izrel ndị ọzọ: Site n’ikwu Parosh: Ramaya, Izaya, Malkija, Mijamin, Elieza, Malkija na Benaya. 26 Site n’ikwu Elam: Matanaya, Zekaraya, Jehiel, Abdi, Jeremot na Ʉlaija. 27 Site n’ikwu Zatu: Elioenai, Eliashib, Matanaya, Jeremot, Zabad na Aziza. 28 Site n’ikwu Bebai: Jehohanan, Hananaya, Zabai, na Atlai. 29 Site n’ikwu Bani, Meshulam, Maluk, Adaya, Jashub, Sheal na Jeremot. 30 Site n’ikwu Pahat-Moab, Adna, Kelal, Benaya, Maaseia, Matanaya, Bezalel, Binui, na Manase. 31 Site n’ikwu Harim: Elieza, Ishija, Malkija, Shemaya, Shimeon, 32 Benjamin, Maluk na Shemaraya. 33 Site n’ikwu Hashum, Matenai, Matata, Zabad, Elifelet, Jeremai, Manase na Shimei. 34 Site n’ikwu Bani, Maadai, Amram, Uel, 35 Benaya, Bedeia, Keluhi 36 Venaya, Meremot, Eliashib 37 Matanaya, Matenai na Jaasu. 38 Site n’ikwu Bani: Binui na Shimei, 39 Shelemaya, Netan, Adaya, 40 Maknadebai, Shashai, Sharai, 41 Azarel, Shelemaya, Shemaraya, 42 Shalum, Amaraya na Josef. 43 Site n’ikwu Nebo: Jeiel, Matitaia, Zabad, Zebina, Jadai, Juel na Benaya. 44 Ndị a niile lürü ndị inyom site na mba ọzọ. Ha zilagara ha na ụmụ ha.

Nehemaya

1 Nke a bụ okwu Nehemaya nwa Hakalaya: N'ọnwa Kislev, nke afọ ahụ mere ya iri afọ abụọ nke ọchichị Ataksekses mgbe m nọ n'uloeze dị na Susa, 2 otu nwanne m nwoke aha ya bụ Hanani, na ụfodụ ndị ọzọ sitere Juda bịa ria ileta m. Ajụrụ m ha ajụjụ otu ihe si agara ndị Juu ahụ fofdụ, ndị si ebe dị iche iche lọta, juukwa ha maka Jerusalem. 3 Ha zara si: "Ndị ahụ niile lọtarị nọ n'oke nsogbu na ihere. A kudara mgbidi Jerusalem; e sukwara ọnụ ụzo ama ya niile ọkụ." 4 Mgbe m nṣụ okwu ndị a, anodụ m ala kwaan nnoq akwa. N'ezie, ajụrụ m iri ihe ọbụla ọtụtụ ụbочи, n'ihi na ejị m oge m niile kpee ekpere rịo Chineke nke eluigwe arịriọ, 5 si ya: "Gị, Onyenwe anyị Chineke nke eluigwe, onye dị ukwu na onye díkwa egwu; gi onye na-edede ọgbugba ndị jħunanya nke ndị ahụ hūrụ ya n'anya na-edebekwa iwu ya niile. Biko nṣụ arịriọ m. 6 Leda anya ebere gi ka ị nṣụ arịriọ m bụ ohu gi na-arịọ gi ehiihe na n'abalị. Ana m ewkuputa mmehie anyị bụ ụmụ Izrel, ma nke m na ezināṣlụ nna m mere megide gi. 7 Anyị emela ihe jorọ njọ megide gi. Anyị edebeghi iwu gi na ụkpuru gi nke i nyere ohu gi Mosis. 8 "Chetakwa ntuziaka inyere Mosis bụ ohu gi, na-asị, 'O bürü na unu emehie, mụ onwe m ga-achusa unu n'etiti mba dị iche iche. 9 Ma ọ bürü na unu alaghachikwute m, debe ihe niile m nyere unu n'iwu, a sikwa na a chusara unu mee ka unu gbasaa ga n'akukụ niile nke ụwa, aga m achikta unu mee ka unu laghachi na Jerusalem bụ obodo m hoputara nye Aha m.' 10 "Anyị bụ ndị ohu gi, bürükwa ndị i ji aka gi dị ike zoputa. 11 Biko, Onyenwe anyị, nṣụ ekpere m bụ ohu gi, nṣrukwa ekpere ndị ohu gi niile ọ na-atọ ụtọ iṭu egwu aha gi. Mee ka ihe gara ohu gi nke ọma taa site n'imere ya ebere n'ihi nwoko a." N'oge ahụ abụ m onye na-ebu ihe ọnụnụ eze.

2 N'ọnwa Nisan, n'iri afọ abụọ nke ọchichị eze Ataksekses, mgbe e wetaara eze mmanya. E buru m mmanya ahụ bugara ya eze. Ugbu a, o nwebeghi mgbe ọbụla m jirila ihu mgbarụ bịa n'ihi eze. 2 Ya mere, eze jụrụ m, "Gịnị mere ihu gi ji gbaruo mgbe ọ dighị ọriịa ji gi? Nke a na-egosi naanị na obi jorọ gi njọ." Ujọ türü m nnqo nke ukwu. 3 Azara m eze sị, "Onyenwe m, ka ọchichị eze dị ogologo ndụ. Gịnị gage me ka obi dị m ụtọ ebe ọ bụ na obodo ahụ e liri nna nna m ha aghoqla mkpomkpo ebe, nke a kpokwara

ọnụ ụzo ama ya niile ọkụ?" 4 Eze sịrị m, "O bụ gịnị ka ị chọrọ?" Mgbe ahụ ekpere m ekpere n'obi m nye Chineke, 5 ma zaa eze sị, "O bürü na ọ ga-amasi eze, biko, ọ bürükwa na ohu gi achọta ihuoma n'anya gi, ana m arịọ ka ị ziga m Juda, bụ obodo nna nna m ha, ka m gaa wugharjakwa ya." 6 Eze sịrị m, ebe nwunye ya nökwa n'akukụ ya, "Ije gi ọ ga-abụ ruo olee mgbe, olee mgbe i ga-aloghachitekwa?" O masịri eze i ziga m. Ya mere, enyere m ya oge. 7 Mgbe ahụ, asịri m ya, "O bürü na ọ ga-amasi eze, aga m achọ ka i nye m akwukwọ nke m ga-enye ndịsi ọchichị niile no n'akukụ ọdida anyanwụ osimiri Yufretis, ka ha kwere ka m site n'obodo ha gafee ruo mgbe m garenu na Juda. 8 Nyekwa m akwukwọ ozi m ga-enye Asaf, onye na-elekota ọhịa eze, ka o nye m osisi nke a ga-eji ruzie ọnụ ụzo dị n'akukụ ulonso, na nke a ga-eji ruo mgbidi obodo ahụ, na nke m ga-eji ruo ụlo nke aka m." Eze meere m ihe ndị a niile, n'ihi na aka ebere Chineke dinyaere m. 9 Mgbe m rutere obodo ndị a dị n'akukụ ọdida anyanwụ osimiri Yufretis, enyere m ndịsi ọchichị niile akwukwọ ahụ eze dere nye m. Eze dunyere m ndịsi agha na ndị agha na-agba ịnyinya ka ha chebe m n'ije m. 10 Ma mgbe Sanbalat, onye Horonaim, na Tobaya, onye Amon bụ onyeisi ọru ọchichị, nṣụ ihe banyere ọbịa m, iwe were ha nke ukwu ịnụ na o nwere onye na-achọ ịnyere ndị Izrel aka. 11 E rutere m Jerusalem, nödükwa ebe ahụ mkpuru ụbочи ato, 12 ejị m abalị puo kporo mmadụ ole na ole. O nwebeghi onye ọbụla m gwara ihe Chineke tinyere m n'obi ime na Jerusalem. O dighị ịnyinya ọzọ anyị ji ma ọ bughị nke ahụ m na-agba. 13 N'abalị a pürü m site n'Ọnụ ụzo ama Ndagwurugwu ruo n'isi iyi mmiri Nkita ọhịa, sitekwa n'ebé ahụ ruo n'Ọnụ ụzo ama ebe ikpofu ahijia. Anyị jegharị ihi ebe niile mgbidi Jerusalem dara ada, na ọnụ ụzo ama ya niile nke ọkụ rere. 14 Emesịa, ejeruru m ọnụ ụzo nke dị n'ebé isi iyi dị, ruokwa n'odò mmiri eze, ma ịnyinya ibu m enweghi ike isite n'ebé ahụ gafee. 15 Ya mere, ejiri m n'abalị jeruo ndagwurugwu ahụ, leruo mgbidi ahụ anya. Emesịa, atugharị m loghachi site n'ọnụ ụzo Ama ndagwurugwu. 16 Ndịsi obodo amaghị ebe m gara maqbụ ihe m na-eme, n'ihi na agwabeghi m onye Juu ọbụla ihe m bu n'obi, maqbụ ndị nchüaja, maqbụ ndị a na-asopurụ, maqbụ ndị ọchichị obodo, maqbụ onye ọzọ ọbụla ndị ga-arụ ọru ahụ. 17 N'ikpeazu, agwara m ha sị, "Unu maara nke ọma ihe dakwasịrị obodo anyị. Lee otu mgbidi ya

si dakaşa, na otu ɔṇu üzə ama ya si rechapü ɔkü. Ka anyi wuzienü mgbidi Jerusalem, si otu a wepü ihe ihere a díjir anyi.” 18 Akóqor m ha ɔchichö ahü Chineke tinyere m n’obi na ihe mü na eze kwuru, na otu o si kwadoo ihe m gwara ya. Ha zara m si, “O dí mma, ka anyi wugharjanü mgbidi ahü.” Өrү ahü bidokwara na-atufughi oge. 19 Ma mgbe Sanbalat, onye Horon, na Tobaya, onyeozi ndi Amón, na Geshem onye Arab, nṛṣu ya, ha kwara anyi emo si, “Gini bù ihe nke a unu na-eme? O bụ eze ka unu na-enupu isi megide?” 20 Ma azara m ha si, “Chineke nke eluigwe ga-eme ka ihe gara anyi nke oma. Anyi onwe anyi bù ndi ohu ya ga-amalite iwughachi mgbidi a, ma unu onwe unu, unu enweghi oke maqbü ɔnqdü ziri ezi maqbü ihe ncheta ɔbula n’ime Jerusalem.”

3 Mgbidi ahü, Eliashib onyeisi nchüaja na ndi nchüaja ibe ya wuru mgbidi ahü ruo n’ulø elu Narị na ulø elu Hananel. Ha wukwara Өnụ Uzø ama Atṣur, kwuba ibo ya, doo ya nsø. 2 Ndị sitere obodo Jeriko rükwara ɔṛu n’akükü ha. Ma Zakua nwa Imri, rṛṣu ɔṛu nke ha n’akükü ndi ɔṛu si Jeriko. 3 Umụ ndi ikom Hasena wuru Өnụ Uzø ama Azu, dobe osisi ya, kwuba ɔṇu üzə ya, kpükwa ihe mkpochi ya niile, na ihe ntuchi ya niile n’onqdü ha. 4 Meremot, nwa Ӯraya, nwa Hakoz, rüziri akükü mgbidi nke ozø. Onye na-eso ya bụ Meshulam, nwa Berekaya, nwa Meshezabel, rüziri mgbidi, onye na-esota ya bụ Zadök nwa Baana, onye rüzikwara mgbidi. 5 Akükü nke ozø ka ndi ikom Tekoa rüziri, ma ndi ha a na-asopuru ekweghi ehudata ubu ha nye ɔṛu ahü n’okpuru ndi nlekota ha. 6 Joiada nwa Pasea na Meshulam nwa Besodeia wuru Өnụ Uzø Ama Jeshana. Ha tinyere osisi ya niile, kwuba ibo ɔṇu üzə ya, ihe mkpochi ya na ihe ntuchi ya niile n’onqdü ha. 7 Ndị ozø rṛṣu ɔṛu n’akükü ha bụ Melataya, onye Gibion, na Jadon onye Meronot, na ndi si Gibion na Mizpa. Obodo ndi a dí n’okpuru onyeisi ɔchichö akükü ɔdida anyanwu Yufretis. 8 Uziel nwa Hahaya, bụ ɔkpü üzə ɔlaedo, doziri otu akükü. Onye na-eso ya bụ Hananaya, otu onye n’ime ndi na-eme mmanụ otite na-esi isi oma, doziri nke na-esote nke ahü. Ha doziri Jerusalem ruruo ya na Mgbidi Obosara. 9 Onye na-eso ha bụ Refaya nwa Hua onyeisi ɔchichö otu akükü Jerusalem. 10 Onye na-eso ya bụ Jedaya nwa Harumaf, onye rṛṣu akükü mgbidi ahü chere ihu n’ulø nke aka ya. Onye na-eso ya n’ɔṛu a bụ Hatush nwa Hashabneia. 11 Onye ozø bụ Malkija nwa Harim, na Hashub nwa

Pahat-Moab, ndi wughariri ulø elu ɔkü, na otu akükü mgbidi ahü. 12 Shalum nwa Halohesh na umu ya ndi inyom meziri akükü mgbidi nke na-esota. Ө bụ onyeisi ɔchichö otu akükü Jerusalem nke ozø. 13 Hanun duuru ndi obodo Zanoa wuo Өnụ Uzø Ndagwurugwu. Ha wuziri ya, tanye ibo ya, ihe mkpochi ya na ihe ntuchi ya niile n’onqdü ha. Ha wuzikwara mpaghara ahü nke idj ogologo ya ruru narị mita ise, ruo n’onu üzə ama dí n’ebé a na-ekpofu ahijia. 14 Malkija nwa Rekab, onyeisi ɔchichö ala nke dí Bet-Hakerem gburugburu, bụ onye wuziri Өnụ Uzø ama dí n’ebé ikpofu ahijia. O tinyere ibo ya, ihe mkpochi ya na ihe ntuchi ya niile n’onqdü ha. 15 Shalum nwa Kol-Hoze, onyeisi ɔchichö ala dí Mizpa gburugburu, wuziri Өnụ Uzø ama isi iyi, kpuchie elu ya, tanye ya ibo Өnụ Uzø ya, ihe mkpochi na ihe ntuchi ya niile n’onqdü ha. O mezikwara mgbidi ahü site n’odø mmiri Siloam ruo n’ubi eze a gbara ogige, na ruokwa na nkwasara nrída dí site n’obodo Devid ma e site Jerusalem na-aputa. 16 Onye na-eso ya bụ Nehemaya nwa Azbuk, onyeisi ɔchichö ɔkara n’ime Bet Zoa. O wuziri mgbidi ahü ruo ncherita ihu ebe ili Devid, ruokwa ɔdø ebe emere maka ichekota mmiri, na n’Ulø ndi Dike n’agha. 17 Ndị na-eso ya bụ ndi Livayi, ndi nke Rehum nwa Bani na-achikota. Onye ozø bụ Hashabaya onyeisi ɔchichö ɔkara ndi bi na Keila. Ө rürü ɔṛu e kenyere ndi ya. 18 Onye ozø na-eso ya bụ Binui nwa Henadad onye bụ onyeisi ɔchichö ɔkara akükü Keila nke ozø. O du ndi Keila ibe ya ruo ɔṛu ha ketara. 19 Onye na-eso ya bụ Ezra nwa Jeshua onyeisi ɔchichö obodo Mizpa. Ya na ndi otu ya rüziri akükü mgbidi ahü dí na mgbago ebe ulø nchikota ngwa agha ruo na nkuku ya. 20 Onye ozø na-eso ya bụ Baruk, nwa Zabai, onye ji nnqo ḥinu ɔkü n’obi rüzie mgbidi ahü site na nkuku ya ruo n’onu üzə e si abata ulø Eliashib, bụ onyeisi nchüaja. 21 Onye na-eso ya bụ Meremot nwa Ӯraya, nwa Hakoz. Ө sitere n’onu üzə ulø Eliashib rüziri ruo na ngwucha ya. 22 Ndị nchüaja si n’akükü Jerusalem wuziri akükü nke na-esote ya. 23 Isonye ha, Benjamin na Hashub wuziri akükü ahü dí n’ihu ulø ha. Azaraya nwa Maaseia, onye bükwa nwa nwa Ananaya wuziri nke na-esote ya, nke dikwa n’akükü ulø ya. 24 Binui nwa Henadad wuziri akükü nke ozø, nke sitere n’ihu ulø Azaraya ruo na nkuku mgbidi ahü. 25 Palal nwa Uzai wuziri akükü nke na-eso ya site na nkuku mgbidi ahü ruo n’ulø elu dí n’akükü elu elu uløze n’ebé dí nso n’ogige ndi nche. Nke so ya bụ Pedaia nwa Parosh, 26 na ndi na-eje ozi

n'ülönsö ahü bü ndi bi n'elu ugwu Ofel, wuziri akükü nke na-esote ruo n'ebé dí n'akükü ọwụwa anyanwu nke Ọnụ Uzo Ama Mmiri, ruokwa n'ülö elu nche nke ụlo ukwu ahü. 27 Ndị ikom Tekoa wuru akükü nke ọzọ na-esote ya. Ha sitere n'ebé chere ụlo elu nche nke ụlōnsö ukwu ahü ihu, wuzie mgbidi ahü ruo na mgbidi dí Ofel nso. 28 Ụfodụ ndị nchüajá wuziri akükü na-esote, nke dí n'ugwu, site n'Ọnụ Uzo Ama Ịnyinya. Onye ọbula wuziri mgbidi nke dí n'ihi ụlo ya. 29 Zadök nwa Imea wuziri nke na-esota, bu akükü mgbidi ahü chere ihu n'ülö ya. Shemaya nwa Shekanaya onye na-eche Ọnụ Uzo Ama Ọwụwa Anyanwu wuziri akükü nke na-esota. 30 Hananaya nwa Shelemaya na Hanun nwa Zalaf nke isii, wuziri akükü mgbidi nke ọzọ. Meshulam nwa Berekaya wuziri akükü mgbidi na-esota, bükwa nke dí n'ihi ụlo obibi ya. 31 Malkija ọkpụ ụzụ ọlaedo wuziri akükü na-esota ruo n'ülö ahü ndị na-eje ozi n'ülönsö, na ndị na-azụ ahịa na-anokọ. Ụlo a dí na ncherita ihu Ọnụ Uzo Ama Nnyocha. Malkija sitekwara n'ebé ahü wuzie mgbidi ahü ruo n'onụlo ahü dí n'elu nkuku mgbidi ahü. 32 Ndị ọkpụ ụzụ ọlaedo na ndị ahịa rüchara ọrụ iwazi akükü mgbidi nke fodürü, site n'etiti onụlo ahü dí n'elu nkuku mgbidi ahü ruo n'Ọnụ Uzo Ama Aturu.

4 Iwe were Sanbalat nke ukwuu mgbe o nürü na anyi na-ewuzigharị mgbidi ahü niile. O were iwe dí ọkụ, ọnụma jukwara ya obi. Ọ chírij ndị Juu ọchị, kwaakwa ha emo. 2 N'ihi ndị otu ya na ndịsi agha Sameria, o kwuru si, “Gịní ka ndị Juu ole na ole a na-adighị ike na-eme? Ha na-achọ iwugharị mgbidi obodo a? Ha gagachị aja? Ha ga-arücha ọrụ niile n'otu ụbochị? Ha gagesita n'aja a kùpiasịrị aküpia mee ka nkume ndị a dí ndị, ka ọ bụ site na nkume ochie ndị a akporo ọkụ?” 3 Tobaya onye Amón, onye nọ ya n'akükü mgbe ahü, kwukwara okwu si; “Leenụ ụdị mgbe ha na-ewu! Ọ bürü na nkịta ọhịa arıkwasị ya n'elu ọ ga-ada!” 4 Mgbe ahü, e kpere m ekpere si, “Chineke, biko nürü emo a na-akwa anyi. Ka ịkwa emo ha laghachikwa ha n'isi; ka a dọtakwa ha n'agha buru ha jee mba ọzọ. 5 Elefula mmehie ha anya, agbagharakwala ha, n'ihi na ha ledara gi anya, ledakwa anyi anya, bụ ndị na-ewuzi mgbidi gi.” 6 Ya mere, anyi wuziri mgbidi ahü ruo mgbe ha niile ruru ọkara n'ídị elu ya, n'ihi na onye ọbula wepütara obi ya ịrụ ọrụ. 7 Ma mgbe Sanbalat, Tobaya, ndị Arab, ndị Amón na ndị Ashdod nürü na ọrụ iwazi mgbidi Jerusalem na-agà n'ihi, nükwa na-

emechichala ebe niile puru epu, iwe were ha nke ukwuu. 8 Ha niile gbara izu ịchịrij ndị agha bija imegide Jerusalem, ime ka ọgbaaghara dí n'obodo ahü. 9 Ma anyi kpere ekpere nye Chineke, kwübäkwa ndị nche iguzogide ha ehihie na abalị. 10 Mgbe ahü, ndị Juda bidoro itamu ntamu na-asị, na ike ebidola igwụ ndị ọrụ ha, na mkpomkpọ ihe fodürü ka buru ibu, na naanị anyi apụghị ịrụcha mgbidi ahü. 11 Ma n'otu oge ahü kwa, ndị iro anyi na-agba izu n'akükü, na-achọ ịgbu anyi mgbe anyi na-eleghị anya ha maobụ mara ka ọrụ ahụ kwüsị. 12 Ndị Juu ndị bi ha nso bijara ọtụtụ mgbe gwa anyi, “Ebe ọbula unu gbagara, ha ga-ebuso unu agha.” 13 N'ihi ya, eguzobere m ndị ụfodụ n'ebé niile díkarịsịri ala n'azụ mgbidi ahü, n'ebé niile ghere oghe, e guzobere ha, kpanye ha mma agha, übe na ụta n'aka díka ezinaulọ ha sị dí. 14 Mgbe m lezichara ihe niile anya, eguzooro m ọtọ sị ndị ahụ a na-asopuru, na ndị ọchichị niile na ndị ọzọ n'obodo ahü, “Unu atyla ha egwu. Chetanụ na Onyenwe anyi, nke dí ukwuu na-eyikwa egwu, ma bukwaaranụ ezinaulọ unu, ụmụ unu ndị ikom ndị inyom, ndị nwunye unu na ụlo unu agha.” 15 Mgbe ndị iro anyi chọpütara na anyi amatala izu ojọq ha, na Chineke emebiekwala atumatụ ha, anyi onwe anyi laghachiri n'ọrụ anyi nke iwazi mgbidi ahü. 16 Sitekwa n'oge ahụ gaa n'ihi, anyi kere onwe anyi ụzọ abụo. Ụfodụ ndị ji übe, ọta na ụta na-anọ na nche mgbe ndị ọzọ na-arụ ọrụ. Ndịsi niile pütakwara guzo n'azụ ndị Juda niile ebe ha nọ n'ihi ọrụ ha. 17 Ndị na-edo nkume na ndị ọrụ ọbula debere ngwa ọgu ha n'ebé ọ ga-eru ha aka mgbe ọbula ha na-arụ ọrụ. 18 Ndị ọzọ tinyere mma agha ha n'ukwu ha. Ndị na-egbu opि nokwa m n'akükü mgbe niile maka ifu opि mgbe a chọrọ ya. 19 Mgbe ahü, asịrị m ndị niile a na-asopuru, ndị ọchichị na ndị mmadụ ọzọ ahụ niile, “Ọrụ anyi nwere ịrụ dí ukwuu, gbasapukwa, anyi anokötahị ọnụ n'otu ebe, ekewakwara anyi ebe dí iche iche na mgbidi. 20 Ya mere, mgbe ọbula unu nürü ụda opि, gbaranụ ọsọ bija n'ebé m nọ. Chineke galalukwara anyi ọgu.” 21 Ya mere, anyi nogidere n'ọrụ anyi site n'ihé mbụ nke ụtụtụ rụo mgbe kpakpando pütara. Ọkara n'ime ndị ọrụ jikwa übe nöro na nche. 22 Agwara m ndịsi ọrụ niile okwu si ha na onyeisi ọrụ ọbula na ndị na-enyere ya aka n'ọrụ ga na-anọ na Jerusalem n'abalị niile. N'uzo dí otu a, ndị ọrụ ga-arụ ọrụ ha n'oge ihe dí, ma ha ga-anokwa na nche n'abalị. 23 N'oge ndị a niile, eyipughị m uwe m yi n'ahụ. O nwekwaghị onye ọbula ọzọ, maobụ nwanne m nwoke,

maqbụ ndị nche na-eso m onye yipurụ uwe ya ma onye ukwu ma onye nta. Mma agha anyị na-adikwa anyị n'ukwu mgbe niile, ọbụladị mgbe anyị chọro mmiri.

5 N'oge ahụ, ụfodụ ezinaụlo bidoro itamu ntamu megide ndị Juu ibe ha. **2** Ụfodụ na-atamu na-asi, “Anyị na ụmụ anyị dị ukwuu n'onuogugu. O bụrụ na anyị ga-eri nri dị ndụ, o kwesikwara ka anyị nwee ike ịzurụ ọka.” **3** Ndị ọzọ na-asịkwa, “Anyị agbaala ubi anyị, ubi vajinị anyị na ụlo anyị n'ibe ka anyị nweta mkpuru ubi n'oge ụnwụ.” **4** Ma ndị ọzokwa na-asi, “Lee na anyị gbazitere ego anyị ji tọọ ụtụ isi eze maka ubi anyị na ubi vajinị anyị. **5** N'agbanyeghi na ọ bụ otu anụ ahụ na ọbara ka anyị na ndị Juu ọzọ nwere, díka ụmụ ha dị ka ụmụ anyị díkwa, ma anyị emeela ka ụmụ anyị ndị ikom na ndị inyom burụ ndị ohu. Ụfodụ n'ime ụmụ anyị ndị inyom aburụlari ndị ohu, ma anyị enweghi ike nke aka anyị, n'ihi na ndị ọzo bụ ndị nwezi ala ubi anyị na ubi vajinị anyị niile.” **6** Iwe were m nke ukwuu mgbe m nṣụ mkpu akwa ha na mkpesa ndị a. **7** Ya mere, mgbe m chesiri echiche banyere ya, e boro m ndị a na-asopuru na ndị ochichị ebubo. A gwara m ha, “Unu na-anara ụmụnna unu ọmụrụnwa ego unu enyere ha.” Ya mere, a kpọrọ m nzukọ oha mmadụ maka imegide ha. **8** N'ụbochị nzukọ ahụ, agwara m ha okwu sị, “Otụtụ n'ime anyị na-agbalị n'uzo niile iħụ na anyị zutaghachiri ụmụnna anyị ndị Juu bu ndị e resiri ndị mba ọzọ. Ma unu nọ n'ebe a na-agbalị ime ha ka ha għoq ndị ohu unu. Ruo ole mgbe ka anyị ga-anogide na-agbaputa ha site n'onodụ ibu ohu?” Ma ha niile ekwughị okwu ọbula, n'ihi na ha enweghi ihe ha gae-kwu. **9** Agwakwara m ha okwu ọzo sị, “Ihe unu na-eme jorọ njọ. O kwestighị ka unu tọọ egwu Chineke si otu a gbanari nkocha nke ndị iro anyị, bụ ndị mba ọzọ?” **10** Mụ onwe m na ụmụnna m na ndị na-ejere m ozi na-agbazine ụmụnne anyị ego na ọka. Ma ka anyị kwusi ĩnara ọmụrụnwa. **11** Nyeghachinu ha ala ubi ha niile ngwangwa, ma ubi vajinị ha niile, ubi oliv ha niile, ụlo ha niile na ọmụrụnwa nke unu na-anara ha nke bụ otu ụzo n'ime narị nke ego, ọka, mmanya ọhụrụ na mmamụ. **12** Ha siri, “Anyị ga-enyeghachi ha. Anyị agakwaghị anara ha ihe ọzọ. Anyị ga-emezu ihe i kwuru.” Mgbe ahụ, akpokötara m ndị nchüaja, mee ka ndị ndu na ndịsi ozi riñọ iyi imezu nkwa ha. **13** Ayogharirị m ọnụ ọnụ uwe mwuda m sị, “Otu a ka

Chineke ga-esi yochapụ site n'ulọ ha na ihe nweta ha onye ọbula nke na-agaghị edebezu nkwa a.” Ndị niile zukorọ kwere sị, “Amen.” Ha tokwara Onyenwe anyị: Ha niile mekwara ihe ha kwere na nkwa. **14** Ọzọ, n'ime afọ iri na abụ ahụ a hoputara m i bụ onyeisi ochichị na Juda, site n'iri afọ abụ nke iħụ eze Ataksekses ruo n'afọ iri ato na abụ ya, mü na ụmụnne m esiteghị na nri a na-atukorọ onyeisi ochichị were ihe oriri ọbula. **15** Ma ọ bughị otu a ka o si dị na mbụ, n'ihi na ndịsi ochichị niile buru m ụzọ chịa boro ndị ahụ ibu aro dị ukwuu. Ha na-anakota site n'aka onye ọbula iri mkpuru ọlaocha ano, tinyere ihe oriri na mmanya ha na-ewebatakwa. Ọbụladị ndị na-enyere ha aka mekpakwara ndị mmadụ ahụ. Ma emeghi m otu a, n'ihi iħu egwu Chineke. **16** Kama, anogidesiri m ike n'orụ iwugharị mgibidi ahụ, achikötara ndị ikom m niile n'ebe ahụ n'ihi ije ozi a. Ọ dighikwa ala anyị zurụ. **17** Ma otu ọ dị, ndịsi Juu ọnugugu ha dị otu narị na iri na ise na-eri nri na tebul m, tinyere ndị na-abjawkwute anyị site na mba ndị dị anyị gburugburu. **18** Ihe na-ezu nri a na-eri n'ulọ m kwa ụbочị bụ otu ehi na aturu isii gbara abuba, na otutu ọkukụ, na ụdị mmanya dị iche iche a na-ebubata kwa ụbочị iri ọbula. N'agbanyeghi nke a, ọ dighị mgbe ọbula m nara site n'aka ha ụtụ ihe oriri nke onye na-achị ala kwesiri inweta, n'ihi na ha onwe ha nọ na mkpa dị ukwuu. **19** Chineke m biko, echefula ihe m meere ndị a, gozie m n'uzo nke gi.

6 Mgbe a gwara Sanbalat, na Tobaya, na Geshem onye Arab, na ndị iro anyị ndị ọzo na m ewuzichaala mgbidi ahụ, na ọ díkwağhi ntipu fodürü na ya, ọ bụ ezie na n'oge ahụ, etinyebeghi m ibo n'ony ụzọ ama ya niile, **2** Sanbalat na Geshem zitere m ozi a, “Bia ka anyị zukọta n'otu obodo nta nke dị n'obosara ala Ono.” Ma ha na-achị ụzo imeru m ahụ. **3** Ya mere, azara m ha site n'aka ndị ozi sị, “Ana m arụ orụ dị oke mkpa, agaghị enwe ike iřidata. N'ihi gini ka orụ a gajeji kwusi mgbe m ga-ahapụ ya iħia n'ebe i nọ?” **4** Ha zitere ozi ahụ ugboro ano, ma enyere m ha otu oṣisa ahụ ugboro ano. **5** Na nke ugboro ise, Sanbalat ziteere m onye na-ejere ya ozi, ya na akwukwọ ozi nke e mechighi emechi o ji bija. **6** Nke a bụ ihe e dere n'ime ya; “Anula ya na mba niile, Geshem kwukwara otu ihe ahụ, na għi na ndị Juu na-akwado inupu isi. Ọ bụ ya mere i ji na-ewu mgbidi ahụ. Ozi ahụ na-ekwukwa na għi onwe għi na-achị iħụ eze ha, **7** na i hoputala ndị amumha ndị ga-ekwuputa na Jerusalem na iħu eze

ndị Juda. Ugbu a, ozi a ga-eru ntị eze, ya mere, bịa ka mụ na gi kparitaa ụka n'etiti onwe anyị.” 8 Ma eziri m ya ozi sị, “O nweghi eziokwu ọbułla dị n'ihe i na-ekwu, n'ihi na ha bụ ihe i cheputara n'obi gi.” 9 Nzube ha bụ ime ka ujọ tọọ anyị. Ha na-echekwa sị, “Ha ga-ada mba n'orụ a ma hapukwa irucha ya.” Ma akpokuru m Chineke sị ya, “Biko gbaa aka m ume.” 10 Otu ụboghị, a gara m n'ulọ Shemaya, nwa Delaya, nwa Mehetabel, onye e mechibidoro uzo n'ulọ ya. Ọ sịri m, “Ka anyị zukota n'ulọ Chineke, n'ime ulonso, ka anyị mechiekwa uzo niile nke ulonso ahụ, n'ihi na ndị ikom na-abia igbu gi, e, n'abalị ka ha na-abia igbu gi.” 11 Ma azara m si; “O kwesiri ka mụ onwe m bụ onyeisi ochichị gbaa ọso? O kwesiri ka mmadu dika m gbaa ọso gbaba n'ulonso Chineke ịzoputa ndị ya? Agaghị m aga.” 12 Mgbe ahụ ka o doro m anya na Chineke agwaghị ya okwu ọbułla, kama na ọ bụ Tobaya na Sanbalat zürü ya. 13 E goro ya ọrụ ka o yinye m egwu, ka m site na-ime otu a mehie, mgbe ahụ, ha gagahụ ihe ha ga-eji nye m aha ojoo, kwaaw m emo. 14 “Chineke m, cheta Tobaya na Sanbalat, n'ihi ihe ndị a niile ha mere, chetakwa Noadaya, bụ onye amuma nwanyị, na ndị amuma ndị ọzo niile fodụrụ, bụ ndị ahụ chorọ ime ka m tọọ egwu.” 15 E wuchara mgbidi ahụ n'uboghị iri abụo na ise nke ọnwa Elul, n'ime iri ụboghị ise na abụo. 16 Mgbe ndị iro anyị niile nñrụ ya, mba niile ndị nọ anyị gburugburu tñrụ ujọ, obi jukwara ha oyi, n'ihi na ha matara na-arụrụ ọrụ a site n'inyeaka Chineke. 17 Ozq, n'uboghị ndị ahụ ndị Juda a na-asopurụ na e zigara Tobaya ọtụtụ akwukwọ ozi, akwukwọ ozi Tobaya na-erutekwa ha aka. 18 N'ihi na ọtụtụ ndị Juda nñrụ iyi ino ya n'ukwu, n'ihi na ogó ya nwoke n'ala Juda bụ Shekanaya nwa Ara. Ọzokwa, Jehohanan nwa nwoke Tobaya na-alụ nwa nwanyị Meshulam, nwa Berekaya. 19 Ha niile nogidere na-agwa m otu Tobaya si bñrụ ezigbo mmadu. Ma ha na-apukwa gaa kqoro ya ihe niile m kwuru. N'ihi ya Tobaya zitere ọtụtụ akwukwọ ozi ime ka ujọ tọọ m.

7 Mgbe e wuzichara mgbidi ahụ, na mgbe m guzobesiị ibo n'onụ ụzo ya niile n'onodụ ha, hoputakwa ndị ọbu abụ na ndị nche, na ndị Livayị. 2 Enyefere m ọrụ ilekota Jerusalem n'aka nwarne m nwoke bụ Hanani, ya na Hananaya onye bụ onyeisi ulọ ukwu ahụ e wusiri ike, n'ihi na ọ bụ nwoke na-ekwu eziokwu, burukwa onye na-atụ egwu Chineke karịa ọtụtụ ndị ọzo. 3 Agwara m ha, “Na-emeghenụ onu

uzo ama naanị mgbe chi boziri nke ọma. Kpochiekwa ha mgbe ndị nche ka nọ na nche. Hoputakwanu ndị bi na Jerusalem ka ha bñrụ ndị nche. Ụfodụ ga-eche n'ebé a hoputara ha, ụfodụ ga-eche n'akụkụ ulọ nke aka ha.” 4 N'oge a obodo ahụ buru ibu dikwa mbara, ma ndị bi n'ime ya dị ole na ole n'onuogugu, ulọ ndị di n'ime ya bñkwa ihe ewugharibeghi. 5 Ya mere Chineke m tinyere ya n'obi m ka m chikota ndị niile a na-asopurụ, ndị ochichị, na ndị niile bi n'obodo, maka idebanye aha n'akwukwọ ezinaulọ n'ezinaulọ. Achotara m ebe e depütara usoro ndị mmadu niile bụ ụzo lọta Juda n'oge gara aga. Nke a bụ ihe m choputara edere n'ime ya: 6 Ndị a bụ ndị obodo niile a na-achị achị, bụ ndị sitere na ndqta n'agha nke Nebukadneza, eze Babilon, onye dötara ha n'agha buru ha laa n'ala ọzo. Ha lögachitite na Jerusalem nakwa Juda, onye ọbułla n'obodo nke aka ya. 7 Ndịsi ha na Zerubabel soo, bụ Jeshua, Nehemaya, Azaraya, Raamaya, Nahamani, Môdekai, Bilshan, Misperet, Bigvai, Nehum na Baana. Ihe ndepütä onuogugu ndị ikom Izrel bụ nke a: 8 Ndị agbñrụ Parosh, puku abụo, otu narị na iri asaa na abụo, 9 nke Shefataya, narị ato na iri asaa na abụo, 10 nke Ara, narị isii na iri ise na abụo, 11 nke Pahat-Moab site n'ümü Jeshua na Joab, puku abụo, na narị asato na iri na asato, 12 nke Elam, otu puku, na narị abụo na iri ise na ano, 13 nke Zatu, narị asato na iri ano na ise, 14 nke Zakai, narị asaa na iri isii, 15 nke Binui, narị isii na iri ano na asato, 16 nke Bebai, narị isii na iri abụo na asato, 17 nke Azgad, puku abụo, na narị ato na iri abụo na abụo, 18 nke Adonikam, narị isii na iri isii na asaa, 19 nke Bigvai, puku abụo, na iri isii na asaa, 20 nke Adin, narị isii na iri ise na ise, 21 nke Atea (site na Hezekaya), iri itoolu na asato, 22 nke Hashum, narị ato na iri ato na asato, 23 nke Bezai, narị ato na iri abụo na ano, 24 nke Harif, otu narị na iri na abụo, 25 nke Gibion, iri itoolu na ise. 26 Ndị ikom Betlehem na Netofa, otu narị na iri asato na asato, 27 ndị Anatot, otu narị na iri abụo na asato, 28 ndị Bet-Azmavet, iri ano na abụo, 29 ndị Kiriat Jearim, Kefira na Beerot, narị asaa na iri ano na ato, 30 ndị Rema na Geba, narị isii na iri abụo na otu, 31 ndị Mikmash, otu narị na iri abụo na abụo, 32 ndị Betel na Ai, otu narị na iri abụo na ato, 33 ndị Nebo nke ọzo, iri ise na abụo, 34 ndị agbñrụ Elam nke ọzo, otu puku, narị abụo na iri ise na ano, 35 ndị Harim, narị ato na iri abụo, 36 ndị Jeriko, narị ato na iri ano na ise, 37 ndị Lod, Hadid, na Ono, narị asaa na iri abụo

na otu, **38** ndị Senaa, puku ato, na narị itoolu na iri ato. **39** Ndị nchüaja: ndị agbūru Jedaya site n'ezinaulò Jeshua, narị itoolu na iri asaa na ato, **40** ndị Imea, otu puku, na iri ise na abụ, **41** ndị Pashua, otu puku, na narị abụ na iri anọ na asaa, **42** ndị Harim, otu puku, na iri na asaa. **43** Ndị Livayı: ndị agbūru Jeshua site na Kadmiel nke ụmụ Hodavaya, iri asaa na anọ. **44** Ndị ọbü abụ: ndị agbūru Asaf, otu narị, na iri anọ na asato. **45** Ndị nche ọnụ uzo ulonṣo ukwu: ndị agbūru Shalum, Atea, Talmon, Akub, Hatita na Shobai otu narị, na iri ato na asato. **46** Ndị na-eje ozi n'ulonṣo: ndị agbūru Ziha, Hasufa na ndị Tabaot, **47** Keros, Sia, Padon, **48** Lebana, Hagaba, Shalmai, **49** Hanan, Gidel, Gaha, **50** Reaya, Rezin, Nekoda, **51** Gazam, Ụza, Pasea, **52** Besai, Meunim, Nefusim, **53** Bakbuk, Hakufa, Hahua, **54** Bazlut, Mehida, Hasha, **55** Bakos, Sisera, Tema, **56** Nezaya na Hatifa. **57** Agbūru ndị na-ejere eze Solomon ozi, ya bụ ndị agbūru Sotai, Soferat, Perida, **58** Jaala, Dakon, Gidel, **59** Shefataya, Hatil, Pokeret-Hazebam na Amモン. **60** Ndị na-eje ozi n'ulonṣo na ụmụ ndị na-ejere eze Solomon ozi, dị narị ato na iri itoolu na abụ. **61** Ndị a bụ ndị ọzọ sitere n'obodo Tel Mela, Tel Hasha, Kerub, Adon na Imea, nke dị n'ala Peshja lọta. Ma ha enweghi ike igosi ezinaulò ebe agbūru ha si n'Izrel. **62** Ndị agbūru: Delaya, ndị Tobaya na ndị Nekoda, narị isii na iri anọ na abụ. **63** Sitekwa n'etiti ndị nchüaja: Ndị agbūru: Hobaya, Hakoz na Bazilai (nwoke lürü ada Bazilai onye Gilead a kpọ ya aha n'aha ha). **64** Ndị a chọro ebe e deputara usoro ọmụmụ ha n'akwukwo, ma ha achọtaghi h n'ihi ya e wepuru ha n'orụ nchüaja dika ndị na-adighị ocha. **65** N'ihi nke a, onyeisi ọchichị nyere iwu ka ha ghara iri ihe aja dikarışırı nsö, tutu ruo mgbe a ga-enwe onye nchüaja na-eji Urim na Tumim ajuta ase. **66** Nkpokota ọnuogugu ndị niile lötara dị iri puku anọ na abụ, na narị ato na iri isii, **67** nke a agụnyeghi ndị ohu ndị ikom na ndị inyom dị puku asaa, na narị ato na iri ato na asaa, ndị ikom na ndị inyom, ndị ọbü abụ dị narị abụ, na iri anọ na ise. **68** İnyinya dị narị asaa na iri ato na isii, ịnyinya muul narị abụ na iri anọ na ise, **69** ịnyinya kamel dị narị anọ na iri ato na ise, ebe ịnyinya ibu dị puku isii, na narị asaa na iri abụ. **70** Ma ụfodụ n'ime ndịsi ezinaulò nyere onyinye maka ọrụ ahụ. Onyeisi ọchichị tinyere n'ulqakụ otu puku darik ọlaedo, iri efere ọlaedo ise na uwe ndị nchüaja narị ise na iri ato. **71** Ụfodụ ndịsi ezinaulò tinyere n'ulqakụ maka ije ozi ahụ, darik ọlaedo puku iri abụ, na ọtụtụ

minas ọlaocha puku abụ na narị abụ. **72** Nkpokota ọnuogugu nke ndị mmadụ fodürü nyere bụ, darik ọlaedo puku iri abụ, na minas ọlaocha puku abụ, na uwe ndị nchüaja iri isii na asaa. **73** Ndị nchüaja, na ndị Livayı, na ndị nche ọnụ uzo, ndị ọbü abụ na ndị na-eje ozi n'ulonṣo, tinyere ụfodụ ndị mmadụ na ndị Izrel niile fodürü, gara birikwa n'obodo nke ha. Mgbe ọnwa asaa ruru, n'oge a ndị Izrel niile e birila n'obodo nke aka ha,

8 Ndị mmadụ niile zukorø dika otu onye na mbara ala dị n'Qnụ Uzo Ama Mmiri. Ha gwara Ezra onye nkuzi ka ọ weta akwukwo Mosis, nke Onyenwe anyị nyere ndị Izrel n'iwu. **2** Ya mere, Ezra, onye nchüaja weputara akwukwo Iwu ahụ n'ubochi mbụ nke ọnwa asaa n'ihi mkpokota ahụ bụ nke ndị ikom na ndị inyom na onye ọbụla ga-aghota ihe mejupütara. **3** O chere ihu n'Qnụ Uzo Ama Mmiri were oke olu guo ya site n'utụtu ruokwa ehiehie n'ihi ndị nwoke, ndị nwanyị na ndị ọzọ nwere ike ığhota ihe o na-agụ. Mmadụ niile gekwara ntị na nguputa nke akwukwo iwu ahụ. **4** Ezra onye ode akwukwo, rigor n'elu ihe mgbakwasị ükwu ha mere maka nke a. Ndị guzo n'aka nri ya bụ, Matitaia, Shema, Anaia, Ụraya, Hilkaya na Maaseia. Ndị guzo n'aka ekpe ya bükwa ndị a: Pedaia, Mishael, Malkija, Hashum, Hashbadana, Zekaraya na Meshulam. **5** Ezra meghere akwukwo ahụ mgbe mmadụ niile na-ahụzu ya n'ihi na o guzoro n'ebé dí elu mgbe ọ na-agụ ya. Mmadụ niile guzoro ọtọ mgbe ọ na-agụ ya. **6** Mgbe ahụ, Ezra goziri Onyenwe anyị Chineke ukwu ahụ, mmadụ niile zakwara sị; "Amen! Amen!" Ha chijili aka ha abụ elu, kpọ isiala nye Onyenwe anyị. **7** Ndị Livayı aha ha bụ Jeshua, Bani, Sherebaya, Jamin, Akub, Shabetai, Hodia, Maaseia, Kelita, Azaraya, Jozabad, Hanan na Pelia, kuziri ndị mmadụ ihe dī n'iwu mee ka ha ghota ya dika ha guzo n'ebé ahụ. **8** Ha gupütara site n'akwukwo iwu Chineke ahụ, suğharịa ya, kowazie ọkpurukpu okwu niile dī n'ihe a gupütara, mee ka ndị mmadụ ghota ihe a na-aguputa nke ọma. **9** Mgbe ahụ, Nehemaya, onyeisi ọchichị, na Ezra, ode akwukwo na onye nchüaja, na ndị Livayı ahụ na-atuziri ndị mmadụ ihe, gwara ndị ahụ niile sị: "Taa bụ ubochi dī nsö nye Onyenwe anyị, Chineke unu. Unu erula uju maobụ bee akwa." N'ihi na ha niile na-akwa akwa mgbe ha na-ege ntị n'okwu niile nke iwu ahụ. **10** Nehemaya gwakwara ha sị; "Laanụ n'ulọ unu gaa mee mmemme oriri na ọnụnụ nyekwanụ ndị na-enweghi nke ha ga-eri. Ubochi taa

dị nsø nye Chineke anyị. Unu erukwala ụjụ, n'ihi na ọṇu Onyenwe anyị bụ ike unu.” 11 Ndị Livayị mere ka ndị mmadụ ahụ nōrō nwayoq, na-asị, “Nōrōnụ nwayoq, n'ihi na taa bụ ụbōchị dị nsø, o bughi ụbōchị iru ụjụ na anya mmiri.” 12 Ya mere, ha niile lawara i ga rie ma ńuq, na ikenye ndị ọzọ site n'ihe ha nwere. Ha gakwara ime mmemme nke oke ọṇu, n'ihi na ha għotara okwu agwara ha. 13 N'ụbōchị nke abụo nke ọnwa ahụ, ndịsi ezinaqlö niile na ndị nchħajja, na ndị Livayị, zukorō n'ebi Ezra, bụ onye nkuzi nō, maka itinye uche n'akwukwọ iwu ahụ. 14 Mgbe ha na-agụ ya, ha choputara ebe Onyenwe anyị gwara Mosis si ya na ụmụ Izrel kwesiri ibi n'ulọ ikwu mgbe ọbula a na-eme mmemme ụlọ ikwu nke a ga-eme n'ọnwa ahụ. 15 O kwukwara na ha ga-ekwusa okwu a n'obodo niile nke Juda na Jerusalem si; “Gaanu n'ala ugwu ugwu gbute alaka osisi oliv ụlọ, na alaka oliv əhija, na alaka osisi mietul, na alaka nkụ, na alaka osisi ndị ọzọ na-enye ndo nke a ga-eji wuo ebe unu ga-ebi tutu ruo mgbe mmemme ahụ ga-agwusi, dika e dere ya n'akwukwọ iwu.” 16 Ya mere, ndị ahụ pürü gaa weta alaka osisi, jiri ha wuore onwe ha ụlọ ahijha ha ga-ebi nwa mgbe nta n'elu ụlọ ha, na n'ogige ụlọ nke aka ha, nakwa n'ogige ụlọ Chineke, na mbara ala Ọnụ Ụzọ Ama Mmiri, na n'akukụ Ọnụ Ụzọ Ama Ifrem. 17 Ndị ahụ niile si na ndota n'agha lötä wuuru onwe ha ụlọ ikwu biri n'ime ya ụbōchị asaa ahụ niile e mere mmemme ahụ. Oke ọṇu juputara obi mmadụ niile, n'ihi na site n'oge Joshua nwa Nun ruo n'oge a, o nwebeghi mgbe ụmụ Izrel mere mmemme a n'uzo dị otu a. 18 Ezra na-agputa site n'akwukwọ iwu Chineke kwa ụbōchị, site n'ụbōchị mbụ ruo n'ụbōchị ikpeazu. Ha mere mmemme ahụ ụbōchị asaa ma n'ụbōchị nke asatọ ha nwere ọgbakọ ofufe mmechi dika e dere ya n'iwu.

9 N'ụbōchị nke iri abụo na anọ nke otu ọnwa ahụ, ndị Izrel niile zukokwara na obubu ọṇu, yiri uwe iru ụjụ, kpokwasikwa onwe ha ntụ n'isi. 2 Ndị si n'agbụrụ Izrel wezugakwara onwe ha site n'ebi ndị mba ọzọ niile nō. Ha guzoro n'önodụ ha kwuputa mmechie ha na ajo omume nke nna nna ha. 3 Ha guzokwara n'ebi ahụ ha nō gụo site n'akwukwọ iwu nke Onyenwe anyị, bụ Chineke ha ruo awa ato. Ha jikwa awa ato nke ọzọ kwuputa mmechie ha, na ife Onyenwe anyị Chineke ha ofufe. 4 Mgbe ahụ Jeshua, Bani, Kadmiel, Shebanaya, Buni, Sherebaya, Bani na Kenani rigoro guzo n'elu ihe

nguzo ndị Livayị. Ha jiri oke olu kpokwo Onyenwe anyị bụ Chineke ha. 5 Ndị Livayị ndị a, Jeshua, Kadmiel, Bani, Hashabneia, Sherebaya, Hodia, Shebanaya na Petahaya siri, “Bilienụ ọtọ, too Onyenwe anyị Chineke unu, onye na-adị site n'ebighi ebi ruo ebighi ebi.” Ka aha gị dị ebube bürü ihe a goziri agozi, ka ọ bürü ihe e buliri elu karja ngozi niile na otuto niile. 6 Gị onwe gi, naanị gị bụ Onyenwe anyị. Gị kere eluigwe, o büladi eluigwe kachasị elu, na kpakpando niile nke mbara eluigwe, ụwa na ihe niile dị n'ime ya, oke osimiri niile na ihe niile dị n'ime ha. Ọ bụ gị na-enye ihe niile ndụ, usuu niile nke eluigwe na-akpokwa isiala nye gi. 7 “Gị, onwe gi bụ Onyenwe anyị Chineke ahụ, onye hoputara Ebram site n'obodo Ụọ nke ndị Kaldja, kpopputa ya, gugharja aha ya ka ọ bürü Ebrahim. 8 I hukwara n'obi ya kwesiri ntukwasị obi nye gi, gị na ya gbakwara ndụ na i ga-enye ụmụ ya ala ndị Kenan, nke ndị Het, nke ndị Amorait, nke ndị Periz, nke ndị Jebus na nke ndị Gigash. I mezuola nkwa gi n'ihi na i bụ onye ezi omume. 9 “I hụrụ nsogbu na iru ụjụ niile nke nna nna anyị ha n'ala Ijipt; i nukwara akwa ha n'akukụ Osimiri Uhie. 10 I gosiri Fero na ndịsi ọchichị ya na ndị ya niile ọtụtụ ihe ịribama na ọru ebube n'ihi na i hụrụ otu ha siri site na nganga juru ha obi mesoo ndị gi mmeso ojọ. Uwa niile maara aha gị taa n'ihi ọru ebube ndị a niile i rürü. 11 I kewara Osimiri Uhie abụo mee ka ndị gi site n'ala akorọ gafee. Ma i mere ka ndị iro ha na-achụ ha ọso nwụ n'ime oke osimiri ahụ. Ha mikpuru dika nkume danyere n'ime mmiri, nke oke osimiri. 12 I ji ogidi igwe ojii duo nna nna anyị ha n'ehihie, ma were ogidi ọkụ duo ha n'abalị, inye ha iħe ka ha ghara ijehie ụzọ. 13 “I sitere n'eluiwge gwa ha okwu, i rịdatara n'ugwu Sajnai, i nyere ha iwu na ntuziaka niile ziri ezi, nyekwa ha ükpurụ na ihe niile dị mma nke enyere n'iwu. 14 I mere ka ha mata ụbōchị izuike gi dị nsø, nyekwa ha iwu site n'onụ ohu gi Mosis, ka ha debe iwu gi na ükpurụ gi niile. 15 I sitere n'eluiwge nye ha achicha mgbe agụ gurụ ha, sitemwa na nkume nye ha mmiri mgbe akpíri kpörö ha nkụ. I sìkwara ha baa n'ime ala ahụ inweta ala ahụ bụ nke i weliri aka gi ńuq iyí inye ha. 16 “Ma nna nna anyị ha erubeghi isi n'okwu gi, n'ihi isiike ha na nganga ha. 17 Ha egeghị ntị ọbula, ha echetakwaghị ihe ịribama niile i meere ha. Kama ha nupuru isi hoputara onwe ha onyeisi geduru ha ilaghachi Ijipt. Ma i bụ Chineke onye na-eme ebere, onye na-agbaghara mmechie ndị gi mgbe ọbula.

I bụ onye obiomma, onye iwe na-adighị ewe ọsịịso. I juputara n'ihunanya na amara mgbe niile. N'ihi ya, i gbakutaghị ha azu, **18** o bulađi mgbe ha meere onwe ha nwa ehi ha kpuru akpụ kwuo sị, ‘Nke a bụ chi unu. O bụ ya si n'ala Ijipt duputa anyị,’ maobụ mgbe ha mehiere megide gi n'uzo niile. **19** “Ma n'ihi obi ebere gi nke dị ukwuu, i hapughị ha ka ha nwuọ n'ozara. Ogidi igwe ojii ahụ duuru ha ụboghị niile, ma ogidi ọkụ ahụ dukwara ha abalị niile. **20** I zitere ezi Mmụo nke gi ime ka ha nwee uche. I gbochikwaghị mánà gi iru ha ọnụ, i nyekwara ha mmiri n'ihi akpíri ikpó nkụ ha. **21** Iri afọ anọ ka i debere ha ndụ n'ozara. O dighi ihe körö ha n'oge ahụ. Uwe ha akaghị nka, ukwu ha azaghị. **22** “I nyere ha alaeze na mba dị iche iche, kenyé ha ọbuładị ebe ndị díkarisịri anya. Ha nwetara ala Sajhọn bụ eze Heshbon, na ala Og bụ eze Bashan. **23** I mere ka ụmụ Izrel műbaa díka kpakpando nke eluigwe, i kpobatara ha n'ala ahụ i gwara ndị bụ nna ha ka ha baa nweta. **24** Ụmụ ha banyere nweta ala ahụ. I meriri ndị Kenan n'ihi ha, bụ ndị bi n'ala ahụ. I weere ndị Kenan ahụ nyefee n'aka ha, ha na ndị eze ha, na ndị niile bi n'ala ahụ ka ndị gi jiri ha mee ihe ọbułha kpebiri n'obi ha. **25** Ndị gi nwetara ala mara mma, na ọtụtu obodo e wusiri ike; ha nwetakwara ọtụtu ụlo nke ihe ọma juru n'ime ha, na olulu mmiri e gwuru nke ọma, na ubi vajnị mkpuru dị, na ubi oliv, na ọtụtu osisi ọma ndị ọzọ na-amị mkpuru. Ha rijuru afọ, ahụ ha mara mma ile anya, ha ńṣirikwara ọnụ n'ihi ngozi i goziri ha. **26** “Ma ha nupuru isi n'okwu gi, jụ iwu gi, gbuo ndị amumा türü ha mmehie ha n'ihi, meekwa ọtụtu ihe ọjọq ndị ọzọ dị iche iche. **27** N'ihi nke a, i nyefere ha n'aka ndị iro ha, ndị kpagburu ha. Ma n'ime mkpagbu ha, ha kpokuru gi, i nökwa n'eluigwe nụ ekpere ha, sitekwa n'obi ebere gi zigara ha ndị bjara zoputa ha, na ndị napütara ha site n'aka ndị iro ha. **28** “Ma mgbe ihe bidoro ığara ha nke ọma, ha mekwara ihe jorö njọ n'ihi gi. Ozokwa, i nyefere ha n'aka ndị iro ha ka ndị iro ha merie ha. Ma mgbe ọbułha ndị gi chegharịkwutere gi, kpokuo gi ka i nyere ha aka, i na-anụ arırı̄o ha, sitekwa n'obi ebere gi gbaputa ha. **29** “I dørö ha aka na ntị sị ha loghachi debe ihe i nyere n'iwu. Ma ha sitere na nganga juru ha obi jụ idebe iwu gi. Ha mehiere megide ihe niile i nyere n'iwu, o bụ ezie na ha maara na idebe ya ga-ewetara ha ndụ. Ma site n'isiike ha, ha gbakutara gi azụ, bùrụ ndị isiike na ndị juru ige ntị. **30** Ma i sitere na ntachiobi gi nye ha ogologo oge icheghari; i dørö

ha aka na ntị site n'ọnụ ndị amumा gi, ma ha egeghị ntị. Ya mere, i kwenyekwara ka ndị iro ha merie ha ọzo. **31** Ma n'ihi obi ebere gi i bibighị ha kpamkpam; i gbakutakwaghị ha azu n'ihi na i bụ Chineke onye dị ebere na onye amara. **32** “Ugbu a, Chineke anyị, Chineke dị ukwuu, onye dị ike díkwa ebube, onye na-edede ọgbugba ndụ iħunanya ya, ka ọnọdụ ihe isi ike a ghara ịbụ ihe nta n'anya gi. Ntaramahuhụ nke dakwasịri anyị, ndị eze anyị na ndị ndu anyị, ndị nchüaja anyị, ndị amumा anyị, nna nna anyị ha na ndị gi niile, site n'oge ndị eze Asırịa buru uzọ lugbugo anyị n'agha tutu ruo taa. **33** Ma gi onwe gi bụ onye ezi omume, n'ihe niile bjakwasịri anyị; I mere ihe kwasiri, ebe anyị onwe anyị mere ajo omume. **34** Ndị eze anyị, ndị ndụ anyị na ndị nchüaja na nna nna anyị edebeghi iwu gi; ha aňagħiġwa ntị n'ihe niile i nyere n'iwu maobụ ihe ama gi nke i dørö ha aka na ntị idebe. **35** O bulađi mgbe ha nō n'alaize nke aka ha na-ekpori ndụ, nke oke idị mma gi nke i mere ka o rute ha aka, n'ala ọma ahụ sara mbara nwere ume i nyere ha, ha efeğhi gi ofufe, ha esitekwegħi n'uzo ọjọq ha chigharja. **36** “Ma lee, anyị bụ ndị ohu taa, e, anyị bụ ndị ohu n'ala ahụ i nyere nna nna anyị ha, ka ọ búrụ ebe ha ga-esi rie mkpuru o mipütara na ihe ọma ọ na-amiputa. **37** N'ihi mmehie anyị, mkpuru ọma niile a na-esi na ya wepütä ka ndị eze ahụ niile i mere ka ha na-achị anyị na-ewere. Ha nwere ike n'ahụ anyị, na n'ebe anụ ụlo anyị dị ka o si dị ha mma. Anyị na-ahujukwa anya. **38** “N'ihi ihe ndị a niile, anyị na-ekwe gi nkwa ugbu a na anyị ga-efe gi. Anyị, ndịsi anyị, ndị Livayị na ndị nchüaja, na-etinye aha anyị n'ogbugba ndụ a.”

10 Ndị tinyere aka, n'akwukwọ ahụ bụ: Onyeisi ọchịchi: Nehemaya nwa Hakalaya. Zedekaya, **2** Ndị ọzọ bụ Seraya, Azaraya, Jeremaya, **3** Pashua, Amaraya, Malkija, **4** Hatush, Shebanaya, Maluk, **5** Harim, Meremot, Obadaya, **6** Daniel, Gineton, Baruk, **7** Meshulam, Abija, Mijamin, **8** Maazaya, Bilgai na Shemaya. Ndị a bụ ndị nchüaja. **9** Ndị Livayị so tinye aka ha n'akwukwọ bụ, Jeshua nwa Azanaya, Binui otu n'ime ụmụ Henadad, Kadmiel, **10** ndị so ha na-arụ ọru: Shebanaya, Hodia, Kelita, Pelaia, Hanan, **11** Mika, Rehob, Hashabaya **12** Zakua, Sherebaya, Shebanaya, **13** Hodia, Bani na Beninu. **14** Ndịsi ọchịchi tinyere aka ha bụ, Parosh, Pahat-Moab, Elam, Zatu, Bani, **15** Buni, Azgad, Bebai, **16** Adonaija, Bigvai, Adin, **17** Atea, Hezekaya, Azoa, **18** Hodia, Hashum, Bezai, **19** Harif,

Anatot, Nebai, 20 Magpiash, Meshulam, Hezia, 21 Meshezabel, Zadok, Jadua, 22 Pelataya, Hanan, Anaia, 23 Hoshea, Hananaya, Hashub, 24 Halohesh, Pilha, Shobek, 25 Rehum, Hashabna, Maaseia, 26 Ahaya, Hanan, Anan, 27 Maluk, Harim na Baana. 28 “Ndị ọzọ fofodụ bụ ndị nchüaja, ndị Livayı, ndị nche, ndị ọbu abụ, ndị na-eje ozi n’ulonṣo na ndị ahụ niile sitere n’irube isi n’iwu Chineke wezuga onwe ha site n’ebe ndị mba ọzọ ahụ bi ha gburugburu nọ, ha na ndị nwunye ha na ụmụ ha ndị ikom na ndị inyom, bụ ndị niile tozuru ighoṭa ihe. 29 Ndị a niile sooro ụmụnne ha ndị Izrel a na-asopuru, jikotaa onwe ha n’obụbụ ọnụ na ijiụ iyi igbaso iwu Chineke, nke o nyere site n’aka Mosis, bụ ohu Chineke; na ilezi anya rube isi n’ihe niile enyere n’iwu, ntuziaka niile na ụkpuru niile nke Onyenwe anyị bụ Onyenwe anyị. 30 “Anyị kpebikwara na ụmụ anyị ndị ikom na ndị inyom agaghị alụ di maqbụ nwunye site na mba ọzọ. 31 “Anyị kpebikwara na ọ bürü na ndị mba ọzọ eburu ngwa ahịa ha maqbụ mkpuru ubi ha bịa ire ya n’ubochi izuike, maqbụ n’ubochi ọzọ dị nsọ, anyị agaghị azụ ihe ọbula. Anyị na-ekpebikwa na anyị agaghị arụ ọrụ ọbula n’afọ nke asaa niile, kwekọqkwa na anyị ga-agbaghara ụmụnna anyị niile ji anyị ụgwọ n’afọ ahụ. 32 “Anyị kwekoritakwara na anyị ga-atụ ụtụ otu ụzo n’ime ụzo ato nke otu shekel afọ niile maka iji kwadoo ọrụ ulonṣo ukwu Chineke, 33 maka ime ka ihe ndị a dịrị n’ulonṣo ukwu ahụ: achicha nsọ, onyinye ọka nke ụbочi niile, aja nsure ọkụ na onyinye nke ụbочi izuike, mmemme ọnwa ọhụrụ niile, ha na mmemme ndị ọzọ niile a kara aka, maka aja dị nsọ niile na aja ikpuchi mmehie ndị Izrel, maka ozi niile a na-aşa n’ulonṣo Chineke anyị. 34 “Anyị bụ ndị nchüaja, ndị Livayı na ndị ọzọ, ejirila ife nza chọpụta mgbe ezinaulọ ọbula n’etiti anyị ga-eji bubata nku n’ulọ Chineke anyị n’oge ya kwa afọ, maka ebe iche aja nke Onyenwe anyị Chineke anyị dika e dere ya n’iwu. 35 “Anyị kpebikwara na mmadụ niile n’otu n’otu ga na-ewebata mkpuru mbụ nke ihe ubi ya n’ulonṣo Onyenwe anyị, na mkpuru osisi ọbula, maqbụ ihe ubi ndị ọzọ. 36 “Dika e dere ya n’Iwu, anyị ga-ewebata ụmụ ndị ikom mbụ anyị, na nwa mbụ nke igwe ehi, na igwe ewu na atụrụ anyị niile, n’ulọ Chineke anyị. A ga-enye ha ndị nchüaja na-eje ozi n’ebe ahụ. 37 “Karışja, anyị ga-ewebata n’ulọ ichikoba ihe nke ulonṣo Chineke anyị, nyekwa ha ndị nchüaja, ụtụ ọka mbụ anyị kworō, ya na onyinye ndị ọzọ nke mkpuru ubi mbụ anyị,

dika mmanya vajinị mbụ, mmanụ oliv mbụ na mkpuru osisi ndị ọzọ. Anyị kpebikwara inye ndị Livayı otu ụzo n’ime ụzo iri nke niile anyị nwetara n’ubi anyị, n’ihi na ọ bụ օrụ ndị Livayı ịnakoṭa otu ụzo n’ulonṣo iri site n’obodo niile ebe anyị na-arụ օrụ. 38 Ndị nchüaja bụ ụmụ ụmụ Eròn ga-eso ndị Livayı mgbe ha na-anakoṭa onyinye otu ụzo n’ime ụzo iri ndị a. Ha ga-ewekota ihe ndị a niile webaa ha n’ulọ Chineke anyị, ruo n’ime ọnụulọ ichikoba ihe, nke ụlọakụ. 39 Ndị Izrel na ndị Livayı, kwasiri iweta onyinye ọka ha, na mmanya vajinị ọhụrụ, na mmanụ oliv n’ime ụlọ ichikoba ihe, n’ebe a na-edede ngwongwo niile e ji eje ozi n’ulọ ukwu ahụ, nke ndị nchüaja na-eje ozi, ndị nche na nke ndị ọbu abụ. “Anyị agaghị agbakutakwa ụlọ Chineke anyị azụ.”

11 Ugbu a, ndịisi Izrel bi n’obodo nsọ Jerusalem n’oge a, ma e sitere n’ife nza hoputa otu ụzo n’ime ụzo iri nke ndị bi n’obodo ndị ọzọ niile ka ha bịa biri na Jerusalem, bụ obodo nsọ ahụ, ebe ụzo itoolu fofodụ bikwa n’obodo nke aka ha. 2 Ndị mmadụ toro ndị niile jiri afọ ofufu hǫro ibia soro biri na Jerusalem. 3 Ndị a bụ ndịisi ala ahụ a na-achị achị ndị bịa biri na Jerusalem (ma ọtụtụ ndị Izrel, ndị nchüaja, ndị Livayı, ndị na-eje ozi n’ulonṣo na ụmụ ndị na-ejere Solomon ozi biiri n’obodo Juda, onye ọbula n’ihe onwunwe ya n’obodo ha dị iche iche. 4 Ebe ndị ọzokwa bụ ndị sitere na Juda na Benjamin, biiri na Jerusalem). Ndị sitere n’agburu Juda bụ ndị a: Ataia nwa Uzaya, nwa Zekaraya, nwa Amaraya, nwa Shefataya, nwa Mahalale, nwa Perez; 5 na Maaseia nwa Baruk, nwa Kol-Hoze, nwa Hazaia, nwa Adaya, nwa Joiarib, nwa Zekaraya, nwa onye Shilo. 6 Ọnụogugu ụmụ Perez niile bi na Jerusalem dị narị ano, na iri isii na asato. Ha bụ ndị ikom gbara dimkpa. 7 Ndị sitere n’agburu Benjamin bụ, Salu nwa Meshulam, nwa Joed, nwa Pedaia, nwa Kolaya, nwa Maaseia, nwa Itiel, nwa Jeshaya, 8 ya na ndị na-eso ya bụ ụmụ Gabai na Salai. Ọnụogugu ha dị narị itoolu na iri abụ na asato. 9 Juel nwa Zikri bụ onyeisi ha. Juda nwa Hasenua bụ onye na-eso ya, na onye na-achị akụkụ ọhụrụ nke obodo ahụ. 10 Ndị sitere n’etiti ndị nchüaja bụ, Jedaya nwa Joiarib, na Jakin, 11 na Seraya nwa Hilkaya, nwa Meshulam, nwa Zadok, nwa Meraiot, nwa Ahitub onye na-elekota ụlọ ukwu Chineke. 12 Ọnụogugu ndị ikom ha na ha na-aruko օrụ n’ulọ ukwu ahụ bụ nari asato na iri abụ na abụ. Adaya, nwa Jeroham, nwa

Pelalaya, nwa Amzi, nwa Zekaraya, nwa Pashua nwa Malkija, **13** na ndị ikom bụ ndịsi ezinaulo ndị so ya ruo ɔru dị narị abụ na iri anō na abụ n'önüogugu, Amashai nwa Azarel, nwa Ahazai, nwa Meshilemot, nwa Imea, **14** na ndị otu ya n'ɔru ndị bükwa dimkpa, dị otu narị na iri abụ na asatō n'önüogugu. Onyeisi ha bụ Zabdiel nwa Hagedolin. **15** Site na ndị Livayị: Shemaya nwa Hashub, nwa Azrikam, nwa Hashabaya, nwa Buni, **16** na Shabetai, na Jozabad, mmaadụ abụ na ndị ndu ndị Livayị, ndị o bụ ha na-arụ ɔru dị n'ezi nke ụlo Chineke; **17** Matanaya nwa Mika, nwa Zabdi, nwa Asaf, bụ onyendu nke duru n'ekpere na ofufe ekele. Bakbukaya onye nke abụ n'etiti ndị otu ya, na Abda nwa Shamua, nwa Galal, nwa Jedutun, bụ ndị na-enyere ya aka. **18** Önüogugu ndị Livayị niile no na obodo nsô ahụ dị narị abụ na iri asatō na anō. **19** Ndị nche ọnụ ụzọ ama, Akub, Talmon na ndị otu ha dị otu narị na iri asaa na abụ n'önüogugu, ha bụ ndị na-eche nche n'ònụ ụzọ ama niile. **20** Ndị fođurụ n'Izrel, ha na ndị nchuaaja, na ndị Livayị, no n'obodo Juda niile, onye ọbụla n'ihe nketa ya. **21** Ndị ahụ niile na-eje ozi n'ülönsö bi n'ugwu Ofel. Ndịsi ha bụ Ziha na Gishpa. **22** Onye na-elekta ndị Livayị bi na Jerusalem bụ Uzi, nwa Bani, nwa Hashabaya, nwa Matanaya, nwa Matanaia, nwa Mika. Uzi bụ otu onye si n'ikwu Asaf, ndị ọbu abụ maka ije ozi nke ụlo Chineke. **23** Eze hopütara ndị ọbu abụ nyekwa ha ɔru ha kwasiri ịrụ ụbочи niile. **24** Petahaya nwa Meshezabel, onye bụ otu n'agburụ Zera, nwa Juda, bụ onyeozi eze banyere ihe niile gbasara ndị mmaadụ ahụ. **25** Obodo ụfodụ ebe ndị Juda bi bụ ndị a: Kiriat Aba, Dibon, Jekabzeel na obodo nta ndị di ha gburugburu, **26** Jeshua, Molada, Bet-Pelet, **27** Haza Shual, Bịasheba na obodo ya niile, **28** Ziklag, Mekona na obodo ya niile, **29** En-Rim'on, Zora, Jamut, **30** Zanoa, Adulam na obodo nta dị ha gburugburu, Lakish, ala dị ya gburugburu, Azeka na obodo ya niile. Nke a pütara na ndị mmaadụ bi site na Bịasheba ruo na Ndagwurugwu Hinom. **31** Ndị agburụ Benjamin biri na Geba, Mikmash, Ajja, Betel na obodo dị ya gburugburu, **32** Anatot, Nob, Ananaya, **33** Hazo, Rema, Gitaim, **34** Hadid, Zeboim, Nebalat, **35** Lod, Ono na Ge Harashim. **36** Ụfodụ n'otu ndị Livayị, ndị ebe obibi ha dị na Juda ka e zigara isoro biri n'ebu Benjamin.

12 Ndị a bụ ndị nchuaaja na ndị Livayị ndị so Zerubabel nwa Shealtiel na Jeshua lọta. Seraya,

Jeremaya, Ezra, **2** Amaraya, Maluk, Hatush, **3** Shekanaya, Rehum, Meremot, **4** Ido, Gineton, Abija **5** Mijamin, Maadaya, Bilga, **6** Shemaya, Joiarib, Jedaya, **7** Salu, Amok, Hilkaya na Jedaya. Ndị a niile bụ ndị ndu ndị nchuaaja na ndị na-enyere ndị ndu aka n'ubochi Jeshua. **8** Ndị Livayị so ha bụ ndị a: Jeshua, Binui, Kadmiel, Sherebaya, Juda nakwa Matanaya, onye ya na ndị otu ya na-elekta ofufe ekele. **9** Bakbukaya, na Unni, ndị otu ha nọ na ncherita ihu n'ofufe ahụ. **10** Jeshua mürü Joakim, Joakim mürü Eliashib, Eliashib mürü Joada, **11** Joada mürü Jonatan, ebe Jonatan mürü Jadua. **12** Ndị a bụ ndịsi ikwu ndị nchuaaja n'oge ndu Joakim. Meraia bụ onyeisi ụmụ Seraya, Hananaya bụ onyeisi ụmụ Jeremaya, **13** Meshulam bụ onyeisi ụmụ Ezra, Jehohanan, onyeisi ụmụ Amaray; **14** Jonatan, onyeisi ụmụ Maluk; Josef bụ onyeisi ụmụ Shekanaya; **15** nke Harim, Adna, nke Meremot, Helkai; **16** Zekaraya, onyeisi ụmụ Ido; Meshulam, onyeisi ụmụ Gineton **17** Zikri, onyeisi ụmụ Abija; Piltai, onyeisi ụmụ Modaya na Miniamin **18** Shamua, onyeisi ụmụ Bilga, Jehonatan, onyeisi ụmụ Shemaya; **19** Matenai, onyeisi ụmụ Joarib; Uzi, onyeisi ụmụ Jedaya; **20** Kalai, onyeisi ụmụ Salu; Eba, onyeisi ụmụ Amok, **21** Hashabaya, onyeisi ụmụ Hilkaya; Netanel, onyeisi ndị Jedaya. **22** E dekotara aha ndịsi ezinaulo ndị Livayị niile n'ubochi Eliashib, Joada, Johanan na Jadua, nakwa nke ndị nchuaaja n'akwukwọ n'oge ịchichị Daraios bụ eze Peshia. **23** E dekwara aha ndịsi ndị Livayị niile n'akwukwọ tutu ruo n'oge Johanan nwa Eliashib dị ndu. **24** Ndị a bụ ndịsi ndị Livayị n'oge ahụ: Hashabaya, Sherebaya, Jeshua, nwa Kadmiel na ndị otu ha. Ha kere onwe ha ụzọ abụ. Uzo abụ ndị a na-eguzokwa na-eche ibe ha ihu mgbe ọbụla ha na-abụku Chineke abụ otuto na ekele. Otu ụzọ na-amalite nke ọzo azaghachi, dika Devid onye nke Chineke si nye ya n'iwu. **25** Ndị nche na-eche ọnụ ụzọ ụlo ịchichịka ihe nke ülönsö bụ ndị a: Matanaya, Bakbukaya, Ọbadaya, Meshulam, Talmor na Akub. **26** Ha jere ozi ha n'oge Joakim nwa Jeshua, nwa Jozadak, dị ndu, na n'oge Nehemaya bụ onyeisi ịchichị, na n'oge Ezra bükwa onye nchuaaja, na onye nkuzi okwu Chineke. **27** Mgbe a na-edo mgbidi Jerusalem ọhụru ahụ nsô, e sitere n'obodo niile ndị Livayị bi kpọ ha ka ha bịa nye aka iji ọnụ mee mmemme ido nsô ahụ. Ha bijakwara jiri abụ ekele na ihe egwu dị iche dika ụbọ akwara, igba na une kelee Chineke. **28** Ndị ọbu abụ sitekwara n'obodo niile dị gburugburu Jerusalem bịa, ọ buladị

site n'obodo niile ndị Netofa, 29 na Bet-Gilgal, na akukụ Geba na Azmavet, n'ihi na ha ewuorola onwe ha obodo nta dị iche iche gburugburu Jerusalem. 30 Mgbe ndị nchüaja na ndị Livayị dochara onwe ha ọcha, ha dokwara ndị Izrel niile, na ọnụ uzọ ama niile, na mgbidi ahụ ọcha. 31 E mere m ka ndị ndu Juda niile rigoro n'elu mgbidi ahụ. N'ebe ahụ ka m kenyere otu ndị ọbu abụ abụ inye ekele. Otu uzọ gara akukụ aka nri nke elu mgbidi ahụ ruo n'Ọnụ Uzọ Ama Ikpofu Ahijah. 32 Hoshaya na ọkara ndị ndu Juda na-eso ha n'azụ, 33 ha na Azaraya, Ezra, Meshulam, 34 Juda, Benjamin, Shemaya, Jeremaya 35 na ndị nchüaja ndị a ndị na-afụ opि, tinyere Zekaraya nwa Jonatan, nwa Shemaya. Ndị bụ nna nna Zekaraya bụ Matanaya, Mikaya na Zakua, ndị ikwu Asaf. 36 Ndị otu ya, bụ Shemaya, Azarel, Milalai, Gilalai, Maai, Netanel, Juda na Hanani. Ha niile ji ngwa egwu ha, ụdi ngwa egwu ndị ahụ Devid onye nke Chineke nyere n'iwu na ndị ọbu abụ ga-eji. Ezra, bụ ode akwükwo nọ n'ihu na-edu ha. 37 Mgbe ha rutere n'Ọnụ Uzọ ama Isi Iyi, ha rigoro n'elu nkwasara nrigo ụlo elu e si abata n'obodo Devid, si ebe ahụ gafee ụlọze Devid, gaakwa lögħachi n'Ọnụ Uzọ Ama Mmiri, nke dị n'akukụ ọwụwa anyanwụ obodo ahụ. 38 Ndị ọbu abụ nke ozọ bụ ndị na-enye ekele gara uzọ aka ekpe. Mü onwe m sooro ha n'elu mgbidi ahụ, tinyere ọkara ndị mmadụ ahụ, gafee Ụlo elu Ite Okụ jeruo Mgbidi Sara Mbara. 39 Anyị sitekwara n'ebe ahụ gafee Ọnụ Uzọ Ama Ifrem, Ọnụ Uzọ ama Jeshana, Ọnụ Uzọ Ama Azụ, Ọnụ Uzọ Ama Ụlo Elu Hananel, ruokwa n'Ọnụ Uzọ Ama Ụlo Elu Narị na ruo n'Ọnụ Uzọ Ama Aturu, kwusị n'Ọnụ Uzọ Ama Ndị Nche. 40 Ya mere, uzọ ndị mmadụ abụ na-abụ abụ ekele nye Chineke zukötara bata n'ụlonsö ukwu. Esokwa m ha bata, mü na ọkara ndị ndu, 41 tinyere ndị nchüaja ndị a: Eliakim, Maaseia, Miniamin, Mikaya, Elionai, Zekaraya na Hananaya. Ndị a niile ji opि ha. 42 Ndị ozọ sokwa bata bụ ndị a: Maaseia, Shemaya, Elieza, Uzi, Jehohanan, Malkija, Elam na Eza. Onyendu ndị ọbu abụ ahụ niile bụ Jezrahaya. 43 Ha chürü otụtụ aja n'ubochị ahụ n'ihi na Chineke nyere ha oke ọnụ. Umunta na ndị inyom sokwa riurịa ọnụ. Ha nukwara ụda ọnụ ndị Jerusalem site n'ebe dị anya. 44 N'oge ahụ ka a hopütara ndị ikom na-elekötä ụlo ichikọba ihe, ebe a na-achikọba onyinye mkpuru mbụ, na onyinye otu uzọ n'uzo iri. A na-esite n'obodo gbara Jerusalem gburugburu na-ewebata n'ụlo ichikọba ihe onyinye niile e nyere n'iwu

maka ọdịmmma ndị nchüaja na ndị Livayị. E si otu a na-ewebata ya n'ihi na ọrụ ndị nchüaja na ndị Livayị na-arụ na-atọ ndị Juda ụtọ nke ukwuu. 45 N'ihi na ha na-arụ ọrụ Chineke ahụ ha ketara ịrụ, ya na ọrụ ido ndị mmadụ na ihe ọbu abụ nsö. Otu a kwa ka ndị ọbu abụ, na ndị na-eche nche sị arükwa ọrụ a dika iwu Devid na Solomon nwa ya nyere si di. 46 O bụ n'oge Devid na Asaf ka e bidoro inwe ndị ndu abụ ito na ikele Chineke. 47 Ya mere, n'oge Zerubabel na Nehemaya, ndị Izrel niile na-ewebata onyinye e ji akwagide ọrụ ndị ọbu abụ, na ndị nche, na ndị Livayị. Ha kewapütakwara oke ruru ndị Livayị ndị ozọ iche, ndị Livayị n'onwe ha kwa, kewapütara oke ruru ụmu Eròn n'ime ihe e nyere ha dika e si nye ya n'iwu.

13 N'ubochị ahụ, a gupütara okwu Chineke na ntị ndị Izrel site n'akwükwo iwu Mosis. Mgbe a na-aguputa ya, a chöpütara na o megidere iwu na onye Amon, maqbụ onye Moab, ga-eso n'ofufe ụlonsö ukwu Chineke. 2 N'ihi na ha bụ ndị iro ụmu Izrel. Ha enyeghi ha ihe oriri na ihe ọnụnụ kama ha zụrụ Belam ka ọ buo ụmu Izrel ọnụ. (Ma Chineke anyị gbanwere ịbü ọnụ ahụ mee ka ọ ghogho ngozi.) 3 Mgbe a gupütara iwu a, ndị Izrel chupupụ ndị mba ozọ niile nọ n'ogbakó ha. 4 Ma tupu ihe ndị a niile emee, Eliashib onye bụ onye nchüaja, onye e doro n'isi ilekota ime ụlo a na-achikọba ihe n'ụlo Chineke anyị, ya na Tobaya nwee ezi mmekorita, 5 o weere otu ọnụlọ buru ibu a na-achikọba ihe nye ya. Na mbụ, o bụ ọnụlọ ebe a na-achikọba onyinye ọka na ụda na-esi isi ụtọ, na ngwongwo ụlonsö, na efere mmanya ọhụru, na mmanụ oliv. Mosis enyelari ya n'iwu na ọ bụ ndị Livayị na ndị ọbu abụ na ndị nche nwe onyinye ndị ahụ. Ndị nchüaja nwekwa oke n'ihe ndị a. 6 Mgbe ihe ndị a na-eme, anoghị m na Jerusalem, n'ihi na n'iri afọ atọ na abụ nke ọchichị Ataksekses, eze Babilon, a lögħachikwutere m eze. Ma e mesirị m nata ya ike 7 lagħachikwa na Jerusalem. N'ebe a ka m nō mata banyere ihe ojọ ahụ Eliashib mere, inye Tobaya otu ọnụlọ nke dị n'ogige ụlo Chineke ka ọ buru ebe izuike ya. 8 Iwe were m nke ukwuu, nke mere na m sitere n'ọnụlọ ahụ tupsuṣja ngwongwo Tobaya niile n'ezı. 9 Enyere m iwu ka e doo ọnụlọ ndị ahụ niile ọcha, a chighachikwara m ngwongwo ụlo Chineke niile n'ime ha, ha na onyinye mkpuru ọka, na ụda na-esi isi ụtọ ndị ahụ. 10 A chopütakwara m na-enyebeghi ndị Livayị oke ihe ruru ha, nke mere na ndị ọbu abụ, na ndị nche ndị ọ bụ ọrụ ha i doo ofufe,

alaghachila n'ubi ha dì iche iche. **11** N'ihi ya, abaara m ha mba juo ha si: "Gini mere unu jiri gbakuta ulonso ukwu Chineke azu?" Mgbe ahü akpoghachiri m ndị Livayị nyekwa ha oru ha n'ulonso. **12** Ndị Juda niile bidokwara iweta ụtu ha, na onyinye ọka, na mmanya vajinị na mmanụ oliv ha n'ulọ ichikoba ihe dì n'ulonso. **13** E tinyere m Shelemaya onye nchuaaja, na Zadok ode akwukwo, na Pedaia onye Livayị, ka ha bürü ndị na-elekota ulọ ichikoba ihe niile ahü. Emekwara m Hanan nwa Zakua, nwa Matanaya, onye ga na-enyere ha aka, n'ihi na a gurụ ha dika ndị kwesiri ntukwasị obi. Oru ha bụ ikere ndị Livayị ibe ha niile oke. **14** Chineke m, biko cheta m n'ihi nke a, ehichapukwala ihe niile m ji obi m niile rụo n'ulonso gi na ije ozi niile ya. **15** N'ubochi ndị ahü, ka m hụru na Juda ndị na-azocha mmanya vajinị n'ubochi izuike, ndị ji ịnyinya ibu na-ebubata ogbe ọka, na-ebokwasị ha n'elu ịnyinya ibu, tinyekwara mmanya, na mkpuru vajinị na ffig, na ibu niile ọbula. Ha na-ebubatakwa ha n'ime Jerusalem n'ubochi izuike. Nke a mere m ji dọ ha aka na ntị megide ire nri n'ubochi ahü. **16** Ndị si obodo Taịa, bụ ndị birila na Jerusalem nō na-ebubata azu na ngwa ahịa ndị ozo dì iche iche, na-ere ha na Juda, nakwa na Jerusalem n'ubochi izuike. **17** A baara m ndị a na-asopuru na Juda mba, si ha, "Gini bụ ihe ojoo nke a unu na-eme, na-emerụ ubochi izuike? **18** O bughị otu ihe a ka nna nna unu ha mere, nke mere na Chineke wetara ọdachi a tükwasị anyị nakwa obodo a? Ugbu a, unu na-akpalı ọnụma tükwasị na nke dì megide Izrel site n'imerụ ubochi izuike?" **19** N'ihi nke a, enyere m iwu na a ga-emechi ọnụ ụzo ama Jerusalem n'uhuruchi tupu ubochi izuike, ruo mgbe ubochi izuike gafesiri. Emere m ka ụfodụ ndị ohu m na-anị na nche n'ebe ahü, ihu na ọ dighị onye ahịa ọbula ga-abata n'ime obodo Jerusalem n'ubochi izuike. **20** Ya mere, ndị na-azụ ahịa na ndị na-ere ụdị ngwa ahịa dì iche iche, na-anị ọnọdu abalị n'azụ Jerusalem, otu gboro maqbụ ugboro abụo. **21** Ma a doro ha aka na ntị, si, "Gini ka unu ji na-anị ọnọdu abalị n'akụkụ mgibidi a? O bürü na unu eme ya ozo, aga m enye iwu ka e jide unu." Site n'ubochi ahü gaa n'ihi, ha abjäkwaḥgi ọzo n'ubochi izuike. **22** Mgbe ahü, enyere m ndị Livayị iwu ka ha doo onwe ha ọcha, nqökwa na nche n'onụ ụzo ama, ihu na onye ọbula doro ubochi izuike nsø. Chineke m, biko, cheta m n'ihi ihe ọma ndị a niile, nwee amara n'ebe m nq, dika ịba ụba nke obi ebere gi si dì. **23** Ozø, n'ubochi

ndị ahü a hụru m ndị ikom Juda ndị lütara ndị inyom site n'etiti ndị Ashdod, na ndị Amon, na ndị Moab, **24** chọputakwa na ọkara n'etiti ụmụ ha na-asụ naanị asusụ ndị Ashdod, maqbụ otu asusụ nke ndị mba ozø, ma ha amaghị asusụ Juda ma ọli. **25** Ya mere, abaara m ha mba, bükwa ha ọnu. Ụfodụ ha ka m tiri ihe, dögwa ha n'agirị isi. Emesịa, emere m ka ha n'ụo iyi n'aha Chineke si: "Unu agaghị ekwekwà ka ụmụ ndị ikom na ndị inyom unu lụo ndị mba ozø ma unu onwe unu agakwaghị alütara ụmụ unu, maqbụ onwe unu, ndị inyom ndị mba ozø. **26** O bughị ọlụlụ di na nwunye dì otu a wetara ọdida Solomon? O nweghi eze ọzo dì na mba ọbula a pürü iji tñyere Solomon, n'ihi na Chineke ya hụru ya n'anya mee ya eze ndị Izrel niile. Ma ọ bụ ndị nwunye mba ozø ọ lụrụ dubara ya na mmechie ikpere arụsi. **27** Ugbu a, ọ bụ ka anyị gere na ntị na unu onwe unu na-emekwa ajọ ihe dì otu a, na unu ekwesighị ntukwasị obi nye Chineke anyị, site n'ilụ ndị inyom ndị mba ozø?" **28** Ya mere, esitere m n'ebe m nq ọchụpụ otu n'ime ụmụ ndị ikom Joiada, nwa Eliashib, onyeisi nchuaaja, onye bụ ọgo Sanbalat onye Hor. **29** Cheta ha, Chineke m, n'ihi na ha merụrụ oru nchuaaja, na ọgbugba ndị oru nchuaaja, na nke ndị Livayị. **30** Ya mere, e doro m ndị nchuaaja, na ndị Livayị ọcha, wezugakwa ihe ọbula nke na-ekwesighị n'ebe ha nq. E kenyere m ha oru, onye ọbula n'ije ozi ya. **31** Emekwara m ka a na-ebubata nkụ nke ebe ịchụ aja n'oge kwesiri, meekwa ka a na-ewebata onyinye mkpuru mbụ niile n'oge ha. Cheta m Chineke, gosi m ihuoma gi.

Esta

1 Nke a bụ ihe mere n'oge ochichị eze Sekses, bụ Sekses nke chiri alaeze nwere mpaghara dị iche ichε nke karịri otu narị na iri abụ na asaa, nke gbasakwara site n'India rụo Kush. **2** N'oge ahụ, isi ochichị obodo eze Sekses bụ Susa ebe ocheeze ya díkwa. **3** N'afọ nke ato nke ochichị ya, o mere mmemme oke oriri nye ndịisi orụ ya niile. Ndị ozọ o kpokwara bụ ndịisi agha nke Peshịa na Midia, na ụmụ eze, na ndị ochichị sitere na mba dị iche ichε ọ na-achị. **4** Mmemme a were otu narị na iri ụbочị asatọ. Eze jikwa oge a gosi akụnyuba, na ịma mma na ebube nke alaeze ya. **5** Mgbe ụbочị ndị a gafesiři, eze kporo oke oriri nɔrọ ụbочị asaa n'ubi a gbara ogige dị n'uløeze, nye ndị niile nō na Susa, site n'onye ukwu ruo n'onye nta. **6** Ihe ịchọ mma e ji dozie ogige ahụ bụ ezi akwa mgbochi dị ọcha, nke e ji ogho ọcha kpaa na nke e jikwa ogho na-acha anụnụ anụnụ kpaa. E jikwa eriri ogho dị ezi ọcha na nke na-acha odo odo kekọtaa akwa mgbochi ndị ahụ, n'ihe mgbaaka ọlaocha dị n'ogidi nkume dị oke ọnụahịa e wuru n'ebé ahụ. A dobrakwara oche ọlaocha na ọlaedo ndị ahụ n'ebé e wulitụrụ elu, nke e ji nkume mabụl na nkume ndị ozọ dị oke ọnụahịa, ndị na-acha ezi ọcha, ndị na-acha odo odo na nke na-eji oji wuo ala ya. **7** E jikwa iko ọlaedo n̄uọ ihe ọnụnụ. Iko ọlaedo ọbuła e weputara n'ubochị ahụ dị iche n'iche. O nweghi nke yiri ibe ya. E mekwara ka mmanya eze baa uba dika afọ ọma aka eze si dị. **8** E nyeghikwa iwu ọbuła banyere iko mmanya ole mmapadụ kwesiri iñu kama ndị chọro ga-anụ dika o si masi ha. N'ihì na eze agwalarị ndịsi ozi ya na onye ọbuła kwesiri iñu dika o si chọ. **9** N'otu oge ahụ, eze nwanyị Vashti, kpokwara oke oriri nye ụmụ nwanyị niile nō n'uløeze, Sekses. **10** N'ubochị nke asaa, mgbe obi dị eze Sekses mma n'ihì mmanya o iñu, o nyere ndị onozi asaa ndị a na-ejere ya ozi iwu, ha bụ, Mehuman, na Bizta, na Habona, na Bigta, na Abagta, na Zeta, na Kakas, **11** sị ha gaa kpoo Vashti nwunye eze ka ọ biakwute ya. Eze nyekwara iwu ka Vashti kpuru okpueze n'isi ya, maka igosi ndị mmapadụ niile na ndị a na-asopuru nō n'ebé ahụ ịma mma ya. N'ihì na Vashti mara mma. **12** Ma mgbe e mere ka ozi eze ruo ya ntị, eze nwanyị, bụ Vashti jürü ịbia. Nke a mere ka iwe wee eze nke ukwu. **13** Díka eze Sekses na-eme, o kpokwara ndị ọkachamara n'ihe gbasara iwu na ikpe ziri ezi. Eze na ndị a mara ihe, bụ ndị maara ihe ụbочị nyere kparitara ụka. **14** Ha

bukwa ndị na-anokarị eze nso. Aha ha bụ Kashena, na Sheta, na Admata, na Tashish, na Meres, na Masena, na Memukan. A maara aha mmapadụ asaa ndị a n'ala Midia na Peshịa. Ha bụ ndị na-agà n'ihi eze mgbe ọbuła ha chọro, burukwa ndị dikarisiri elu n'alaeze ahụ. **15** Eze jürü sị, "Díka iwu si dị, ginị ka a ga-eme Vashti bụ nwunye eze n'ihi na o nupuru isi n'ihi eze Sekses nyere nke o zigaara ya site n'onụ ndị onozi ya?" **16** Memukan kwuchitere ọnụ ndị ozọ sị, "Ihe Vashti nwunye eze mere joró njọ. O mehiela eze, mehiekwa ndị ochichị niile, na ndị niile bi n'akukụ niile nke alaeze Sekses. **17** N'ihì na ndị inyom niile ga-amata ihe eze nwanyị mere, malite ilelị ndị di ha anya, ma na-ekwu sị, 'Eze Sekses nyere Vashti nwunye ya iwu ka ọ bịa n'ihi ya, ma ọ jürü ịbia.' **18** N'ubochị taa ka ndị inyom ndịsi nke Peshịa na Midia, bụ ndị nñru banyere omume nwunye eze mere, ga-azakwa ndịsi ochichị alaeze gi n'uzo dị otu a. A ga-enwe nleda anya na esemokwu n'ala a mgbe niile. **19** "Ya mere, o bụru na o masi eze, ya nye iwu, nke a ga-edeputa, ka ọ bụru iwu n'ala Peshịa na Midia, nke na-agaghị agbanwe, na Vashti agaghị abatakwa n'ihì eze Sekses ozọ. Ka eze werekwa ọnodu eze nwanyị ahụ nye onye ozọ ka ya mma. **20** O ga-erukwa na mgbe a guputara iwu a eze nyere n'akukụ alaeze a niile, ndị inyom niile ga-asopuru ndị di ha site n'onye dikarisiri nta n'etiti ha ruo n'onye dị ukwu." **21** Eze na ndịsi ochichị ya nabatara ndumodụ a, n'ihì ya, eze mere ihe Memukan kwuru. **22** O zipuru akwukwọ ozi a nye akukụ niile a na-achị achị nke alaeze ahụ. E dekwara akwukwọ ozi ahụ n'asusu dị iche ichε, na-ekwuputa n'asusu ọbuła na nwoke ọbuła kwesiri iñu onye na-achị ezinaulo ya.

2 Mgbe ihe ndị a gasiri, ka iwe eze Ahasueros dajuru, o malitere iche echiche banyere Vashti. O chetara ihe Vashti mere, chetakwa ihe e kpebiri banyere ya. **2** Mgbe ahụ, ndị na-ejere eze ozi sıri ya, "Ka anyị gaa chọtara eze ụmụ agbogho na-amaghị nwoke mara mma ile anya. **3** Ka eze hoputa ndị nchikọta n'isi obodo niile, ndị ga na-ahoputa, ma na-akpobatakwa ụmụ agbogho ndị a niile mara mma, n'uløeze dị na Susa. Ka Hegai, onozi eze burukwa onye ga-elekota ndị inyom ndị a. Ka e jirikwa ihe ịchọ mma niile chọ ha mma dika o si kwesi. **4** Emesia, nwaagbogho ahụ ihe ya masiri eze karịa ga-abụ nwunye eze n'odondu Vashti." Ntuputa a tọro eze ụtọ nke ukwu. O nyere ha ike ka ha malite na-atufughị mgbe. **5** N'oge a,

enwere otu onye Juu nō n'obodo Susa nke ewusiri ike, a na-akpō Mōdeka nwa Jaja, nwa Shimeī, nwa Kish, onye Benjamin. 6 O bụ onye a dōtara n'aghā mgbe Nebukadneza bibiri Jerusalem. N'oge ahū, e mere ka ọ hapū obodo ya gaa biri na Babilon bükwa oge a dōtakwara Jekonaya eze ndī Juda na oṭutu ndī ọzō n'aghā. 7 Mōdeka nwere nwa nwanne nna ya, aha ya bụ Hadasa, ma a na-akpokwa ya Esta, onye mara mma n'ahū dīkwa mma ile anya. Nne ya na nna ya anwụọla, ma Mōdeka kpobatara ya n'ulọ ya zuo ya dīka nwa ya nwanyị. 8 Ya mere, n'ihi iwu ahū eze nyere, e mere ka oṭutu umu agboghoobia bia na Susa, n'ime ulọ ukwu eze. O bükwa Hegai na-elekota ha niile. A kpobatakwara Esta n'uloeze nyefee ya Hegai n'aka, onye na-elekota ebe obibi ndī iko nwanyị eze. 9 O masirị ya, ọ natakwara ihuoma n'ebi ọ nō. Ngwangwa ọ malitere inye ya nri pürü iche, na ihe ndī ahū niile e ji edozi ahū na icho mma. O sitere n'etiti umu agbogho nō n'uloeze hoputa umu agbogho asaa ndī na-ejere Esta ozi. O duuru ya na ndī na-ejere ya ozi dubaa n'ebi kachasị mma n'ogige ebe ndī inyom eze bi. 10 Ma Esta agwabeghi onye ọbula obodo ya maqbū ihe banyere ezinaulọ ya, n'ihi na Mōdeka nyere ya iwu ka ọ ghara ịgwa onye ọbula. 11 Ụbочi niile, Mōdeka na-abia n'ogige ulo ndī inyom na-ajụ ase otu Esta mere, n'ichoputa otu ihe si agaraya. 12 Tupu o ruoro nwaagbogho ọbula ibakwuru eze Sekses, ọ ga-anozu ọnwa iri na abu ọ n'ebi a na-acho ya mma dīka iwu e nyere banyere icho mma ndī inyom si dī. A ga-eji mmanụ māa choq ya mma ọnwa isii, werekwa mmanụ isi ụtō dī iche iche, na ihe icho mma ndī ọzo kwadoo ya n'ime ọnwa isii nke ọzo. 13 N'uzo dī otu a, ka nwaagbogho ọbula ga-adị gakwuru eze, bụ Sekses. A na-enye ya ihe ọbula ọ choro site n'ebi obibi ha nke o ji aba n'uloeze. 14 A na-eme ka ọ banye n'uloeze n'anyasi, ma n'utu, ọ na-aloghachi n'ulọ ọzo nke dī n'ebi umu nwanyị eze bi. N'ebi ahū ka Shashgaz, onozi eze nō na-elekota ndī iko nwanyị eze. O gakwaghị aloghachi n'ebi eze ọzo karịkwa ma ihe ya ọ masirị eze, eze akpō ya ka ọ bijaghachi ọzo. 15 Mgbe oge Esta (ada Abihail, onye bụ nwanne nna Mōdeka, onye kpoqo nwantakiri nwaagbogho a ka ọ bụru nwa nke ya) ga-eji gaa n'ihu eze ruru, ọ nabatara ndumodụ Hegai, onozi ahū na-elekota ndī inyom. O hütara amara n'ihu mmadu niile ndī hütü ya. 16 E mere ka Esta bakwuru eze n'onzwa nke iri n'afō nke asaa nke ọchichị eze Ahasueros. 17

Eze hütü Esta n'anya karịa umu agbogho ndī ọzō niile. O natara amara na mmasi eze karịa umu agbogho na-amaghị nwoke ndī ọzō. Ya mere, o weere okpueze kpukwasị ya n'isi mee ya eze nwanyị n'onzodu Vashti. 18 Eze kpoqo oke oriri, n'ihi Esta, nye ndiisi ọchichị ya niile na ndī ozi ya niile. O kpọsara ezumike nye ndī ọrụ niile n'alaeze ya, ma kesaakwa onyinye nye oṭutu ndī mmadu dīka eze pürü ime. 19 Mgbe a chikotara umu agbogho ndī a na-amaghị nwoke nke ugboro abu, Mōdeka nō ala n'onzu ụzọ ama eze. 20 Ma Esta emebeghi ka onye ọbula mara ihe banyere ezinaulọ ya maqbū obodo ya, dīka Mōdeka nyere ya n'iwu, nke ọ na-emeri mgbe a na-azulite ya. 21 Otu ụbочi, mgbe Mōdeka nō n'orụ n'onzu ụzọ ama ulo ukwu eze, ndī onozi abu eze nwere, aha ha bụ Bigtan na Teresh, ndī na-eche onzu ụzọ uloeze nche, were iwe megide eze. Ha gbara izu kpebie na ha ga-egbu eze Sekses. 22 Ma Mōdeka chọputara nzube ojọ a gwa ya Esta, nwunye eze, onye gwara eze, meeckwa ka eze mata na ọ bụ Mōdeka gwara ya. 23 Mgbe e nyochara kwu a, chọputa na ọ bụ eziokwu, e jidere mmadu abu ahụ kwugbu ha n'osisi. E dekwara ihe ndī a niile n'ihu eze n'ime akwukwọ akụkọ ihe e mere.

3 Mgbe ihe ndī a gasiri, eze bụ Ahasueros mere Heman nwa Hamedata onye Agag ka ọ bụru onye ukwu, o nyere ya ugwu site n'inye ya oche dī elu karịa nke ndī ọzō niile a na-asopuru. 2 Ndiiisi ọchichị eze niile na-egbu ikpere n'ala nye Heman nsopuru mgbe ọbula o si n'onzu ụzọ ama uloeze na-agafe, n'ihi na ọ bụ otu a ka eze nyere n'iwu. Ma Mōdeka ekweghi egbu ikpere nye ya, ọ kwekwaghị enye ya nsopuru. 3 Mgbe ahū, ndī ozi eze ndī nō n'onzu ụzọ ama eze jurụ Mōdeka ajuju si ya, "Gịnị mere i ji na-enupu isi n'iwu eze nyere?" 4 Ha na-agwa ya okwu kwa ụbочi kwa ụbочi, ma o gegrị ha ntị. N'ihi nke a, ha gwara Heman ihe banyere ya, iħu ma ọ ga-anabata omume Mōdeka, ebe ọ gwara ha na ya bụ onye Juu. 5 Ihe a were Heman iwe nke ukwuu mgbe ọ chọputara na Mōdeka jurụ igbu ikpere n'ihu ya, maqbū ịsopuru ya. 6 Mgbe ọ matara ndī Mōdeka ha bụ, ọ dī ya ka ihe ileda anya ma o gbuo naanị Mōdeka. Kama Heman choro ụzọ ọ ga-esi laa ndī Mōdeka niile, bụ ndī Juu nō n'alaeze niile nke Sekses n'iyi. 7 N'onzwa mbu, nke bụ onzwa Nisan, n'afō nke iri na abu nke ọchichị eze Ahasueros. Ha fere nza (nke bụ Pua) n'ihu Heman iji hoputa ụbочi na onzwa. Ma nza ahū danyere n'ubochi nke iri na ato n'onzwa nke iri na abu, nke bụ onzwa

Aada. 8 Mgbe ahụ Heman sıri eze Sekses, “O nwere otu ndị gbasara ebe niile, n’etiti ndị bi n’obodo dị iche iche niile nke alaeze gi, ha kepuru onwe ha iche. Iwu ha dị iche site n’iwu nke ndị mba ọzọ. Ha adighị edebekwa iwu eze, ọ gaghị abara eze uru i hapụ ha ka ha nódürü onwe ha. 9 O bụrụ na ọ masırı eze, ya nye iwu ka a laa ha n’iyi, aga m akwụnye puku talenti ọlaocha iri n’aka ndị nlekota n’ihi ụloakụ eze.” 10 Ya mere, eze gbaputara ọlaaka ike ya nye ya Heman nwa Hamedata onye Agag, onye iro ndị Juu 11 Eze gwara Heman, “Enyela m gị ọlaocha ahụ, ya na ndị a. Mee ha dika o si dị gi mma.” 12 N’abalị iri na ato nke ọnwa mbụ, a kpokorị ndị ode akwükwo eze niile. Ha depütara n’akwükwo isi obodo dị iche iche, nakwa n’asusụ ndị ọbułla, ihe niile Heman nyere n’iwu nye ndị nnochị anya eze niile, ndị ochichị nke ala niile ha na-achi, na ndịsi nke ndị ọbułla nọ n’ime alaeze a. E ji aha Ahasueros dee akwükwo ndị ahụ, werekwa mgbaaka eze n’onwe ya kaa ya akara. 13 E zipuru ndị ọgba ọsọ ozi eze ka ha gaa n’isi obodo ọbułla n’alaeze ahụ, na-enye iwu a edere n’akwükwo ka a laa n’iyi, gbuo, ma kpochapukwa ndị Juu niile, ma nwantakirị ma okenye, ma nwanyị, ma ụmuntakirị, n’otu ụbuchi, n’abalị iri na ato nke ọnwa iri na abụo, nke bụ ọnwa Aada, nakwa ipunara ha akunụba ha n’ike. 14 Ihe ndepütara nke otu akwükwo ahụ bụ nke a ga-enye díka iwu n’obodo niile ọbułla site na nkwpuputa, mee ka ndị mba niile mara maka ya, nökwa na nijkere n’ihi ụbuchi ahụ. 15 O bụ ndị ozi eze na-agba ọsọ nke ọma ka e nyere ozi ahụ, ka ha jiri ya jee n’obodo niile. E mekwara ka iwu ahụ baa mmapadụ niile bi na Susa ntị. Emesia, eze na Heman nódürü ala iñu ihe oñuñu n’oge ndị niile bi na Susa nọ n’egwu n’ihi okwu ibibi ndị Juu ahụ.

4 Mgbe Môdekai nñru ihe mere, o dowera uwe ya, yikwasị onwe ya akwa mkpe, werekwa ntụ kpokwasị onwe ya, pụo baa n’ime obodo, na-eti mkpu akwa. 2 O bịaaruru n’onụ ụzọ ama nke ụlozeze guzo n’ebé ahụ, n’ihi na ọ díghị onye a na-ekwe ka o yiri akwa mkpe banye n’ogige ụlozeze. 3 N’alaeze ahụ ndị Juu niile, nọ n’iru uju na ibu ọnụ na ịkwa akwa na iti aka n’obi n’ihi iwu eze ahụ. Ọtụtụ yikwa akwa mkpe ha, dinarakwa na ntụ. 4 Mgbe ụmụ agbogho na ndị onozi Esta gwara ya ihe banyere Môdekai, o wutere ya nke ukwuu. O zigaara Môdekai uwe, ka o nwhee ike gbanwee uwe mkpe ahụ o yi, ma ọ naraghị ha. 5

Mgbe ahụ, Esta ziri ka a kpoo Hatak, otu n’ime ndị onozi eze, onye nke ọ bụ օru ya ijere Esta ozi, gwa ya ka o jekwuru Môdekai juo ya ihe kpatara nke a, na ihe mere o ji na-eme otu a. 6 Hatak jere n’ama obodo ahụ ebe ọ huru Môdekai n’onụ ụzọ ụlozeze. 7 Môdekai kporo ya ihe niile, na otu Heman si kwee nkwa ịkwụnye ego n’uloaķụ eze ka e were laa ndị Juu n’iyi. 8 O nyekwara ya akwükwo iwu eze ebe e dere maka iļa ha n’iyi, bụ nke akposara na Susa, ka o gosi ya Esta, kowaakwa ya nye ya. O gwara ya ka o nye ya iwu ka ọ bakwuru eze rịo ya aririọ amara, rịoķwa ya ebere n’ihi ndị ya. 9 Hatak loğachiri zie Esta ihe niile Môdekai kwuru. 10 Ma Esta gwara Hatak ka o jeghachi gwa Môdekai sị, 11 “Uwa niile maara nke ọma na onye ọbułla, maqbụ nwoke maqbụ nwanyị, banyere n’ime ime ụlozeze mgbe eze na-akpoghi ya, ga-anwụ, karịakwa ma eze o setipuru mkpara ọlaedo ya gosi onye ahụ na ọ nabatara ọbijia ya. Ugbu a, o meela ihe dị ka otu ọnwa kemgbé eze na-ezibeghi ozi ka a kpoo m.” 12 Mgbe ha gwara Môdekai ihe Esta zara, 13 o zighachiri ọsisa a, “Echela n’ihi na i bi n’uloeze na naanị gị ga-afodụ ndị n’etiti ndị Juu niile. 14 O bụrụ na i gba nkịtị n’oge a, oghere na napuṭa ndị Juu ga-esite n’uzo ọzọ bịa, ma gị onwe gị na ụlo nna gị ga-ala n’iyi. Onye makwanụ ihe mere iji nɔrɔ n’uloeze n’oge dị otu a?” 15 Mgbe ahụ, Esta zara Môdekai sị; 16 “Gaa kpokotaa ndị Juu niile bi na Susa, bukwaaranu m onụ. Unu erila ihe ọbułla, maqbụ nịo ihe ọbułla abalị ato, ehhie na abalị. Mü orwe m kwa, na ụmụ agbogho na-ejere m ozi, ga-emekwa otu ihe ahụ. Emesia, o bụ ezie na ọ bụ ihe megidere iwu, ma aga m aga hụ eze anya. Ihe o putara ya püta. O püta m ọnwụ, ka m nwụo!” 17 Môdekai püru, gaa mee díka Esta gwara ya.

5 N’abalị nke ato ya, Esta yiri uwe eze nwanyị ya, guzo n’ime ime ogige ụlozeze, nke chere ihu n’ulø nzukọ ukwu dị n’uloeze, ebe eze nódụ n’ocheeze ya chee ihu n’onụ ụzọ. 2 Mgbe ọ huru Esta bụ nwunye eze ka o na-eguzo n’ogige ahụ, ihe ya masırı ya, ọ nabatakwara ya site na i setipuru ya mkpara ọlaedo nke dị n’aka ya. Ya mere, Esta bịaaruru nso metükwa isi mkpara ọlaedo ahụ aka. 3 Eze jüru ya sị, “Gịnị ka i chọrọ, eze nwanyị Esta? Gịnị bụ mkpa gi? Aga m emere gi ya, ọ bùladi ma ọ bụrụ inye gị otu ọkara alaeze m.” 4 Esta zara sị, “O bụrụ na ọ masırı eze, achọrọ m ka gị na Heman bịa rie oriri m kwadooro unu taa.” 5 Eze tüğharịri gwa ndị ozi ya sị, “Gwanụ

Heman ka o mee ngwangwa bịa ka anyị gaa mee ihe Esta rịọro.” Emesia, eze na Heman bijara n’oriri Esta. **6** Mgbe ha na-aḥụ mmanya, eze sıri Esta, “Ugbu a, gwa m ihe ị chọro, aga m enye gi ya, o bụladị ma o bụru otu ọkara alaeze m.” **7** Esta zara si, “Arịrịo m na mkpa m bụ nke a, **8** o bụru na m ahụtala amara n’ihu eze n’ezie, o burukwa na o masırị eze imere m ihe m na-arịo, na ime ihe m na-achọ, ka ya na Heman sorokwa bịa echị n’oriri ọzọ m ga-akwado. Echi ka m ga-akokwara gi ihe niile.” **9** Heman hapurụ ebe oriri ahụ n’oke obi ụtọ. Ma mgbe o hụrụ Môdekai n’onụ ụzo ama eze, hükwa na o bilighị maobụ maa jijiji n’ihu ya, iwe were ya nke ukwuu. **10** N’agbanyeghi nke a, Heman jisiri onwe ya ike, laa n’ulọ ya. O kpokotara ndị enyi ya niile na Zeresh, nwunye ya, **11** o nyara ha isi n’ihu oke akụnụba ya, na ọtụtu ụmụ ndị ikom ya, n’uzo niile nke eze si nye ya nsopuru ma bulikwaa ya elu karịa ndị ọzọ ọkwa ha dị elu na ndị ọrụ eze niile. **12** Heman kwukwara si, “Nke a abughị dị okwu, o bụ naanị mụ ka Esta nwunye eze, kporo ka m soro eze bịa n’oriri nke o kwadooro. Echi ka o kporo m ka m soro eze bịa. **13** Ma ihe ndị a niile bụ ihe efu mgbe ọbụla m na-aḥụ Môdekai onye Juu ahụ ka o na-anodụ ala n’onụ ụzo ama ụlọze.” **14** Mgbe ahụ, Zeresh nwunye ya na ndị enyi ya niile, dürü ya ọdụ si ya, “Ihe ị ga-eme bụ nke a: Kwadoo osisi e ji akwụgbu mmadụ, nke idị elu ya ga-adị iri mita abụo na ato. N’utụtu echị, rịo eze ka o nye gi ike ịkwụgbu Môdekai n’elụ ya. Mgbe e mere nke a, ọrụ gi ga-ezukwa oke, mgbe i ga-esorokwa eze gaa rie oriri a kporo unu.” Okwu a masırị Heman nke ukwuu. O nyere iwu ka a kwadoo osisi ahụ ngwangwa.

6 N’abalị ahụ, ụra abjaghị eze n’anya ma ọlı. N’ihu ya, o metụrụ ya n’obi ịgụ akwụkwọ ihe ncheta. Ya mere, o nyere iwu ka e wetara ya akwụkwọ a nadekọta ihe niile e mere n’oge ochichị ya. **2** N’ime ya, o gütara ihe e dere banyere Môdekai, otu o si kpughee izuzu ojọọ Bigtan na Teresh, ndị onozi eze na-eché nche n’onụ ụzo ụlọze, gbara igbu eze Sekses. **3** Mgbe ahụ eze jurụ ajuju si, “Gịnị bụ ihe ọma e meerela Môdekai n’ihu ihe a o mere?” Ndị ozi ya zara, “O nwebeghi ihe ọbụla e meere ya!” **4** Eze sıri, “Onye n)o n’ogige?” Ma Heman ka batachara na mbata ogige ụlọze, ịgwa eze banyere mwugbu Môdekai n’elụ osisi nke o guzobere n’ihu ya. **5** Ndị na-ejere ya ozi zara, “Heman na-eguzo n’ogige.” Eze sıri, “Kpobata

ya.” **6** Mgbe Heman batara, eze jurụ ya ajuju si, “Gịnị bụ ugwu m kwesiri inye onye mere ihe na-atọ m ụtọ?” Heman chere n’ime onwe ya si, “Oleekwanụ onye ọzọ eze ga-achọ inye ugwu karịa mụ onwe m?” **7** Ya mere o zara eze, “Banyere nwoke ahụ o masırị eze ịkwanyere ugwu, **8** nye iwu ka e wepụta uwe gi, nke gi bụ eze yitürula, na ịnyinya gi, nke eze gbaarala, nke e kpukwasırị oyiyi okpueze n’isi ya. **9** Ka enye uwe ahụ na ịnyinya ahụ n’aka otu onye kachasi nwee ugwu n’ime ụmụ eze, ka ha yikwasị nwoke ahụ nke eze chọro ịsopuru uwe ahụ, ka ịnyinya buru ya dika ha dokpu ya na-ejegharị n’okporouzo niile n’obodo, nakewusa n’ihu ya na-asị, ‘Otu a ka a na-emere nwoke ahụ o masırị eze inye nsopuru!’” **10** Mgbe ahụ eze nyere Heman iwu, si; “Ahaa! Ntupuṭa gi dị mma nke ukwuu! Mee ngwangwa, were uwe ndị a, na ịnyinya m, meekwara Môdekai onye Juu ahụ na-anodụ n’onụ ụzo ama ụlọze ihe niile ndị a i kwuru. Hükwa na i mechaśırị ihe ndị a niile i kwuru.” **11** Ya mere, Heman chijịrị uwe eze ahụ yikwasị ya Môdekai n’ahụ. O meekwara ka o nodu n’elu ịnyinya eze. Emesia, o duuru ya jegharia n’akụkụ obodo ahụ niile na-eti mkpu na-asị, “Otu a ka eze ga-esi sọpuru nwoke ahụ ihe ya dị ya mma.” **12** Emesia, Môdekai loghachiri n’onụ ụzo ama eze. Ma Heman mere ngwangwa laa n’ulọ ya, kpuchiekwa isi ya n’iru ụjụ, **13** o kporo Zeresh nwunye ya, na ndị enyi ya niile ihe niile nke mere ya. Ndị ndumodụ ya na nwunye ya Zeresh sıri ya, “Ebe o bụ na Môdekai, onye ị bidoro ịda n’ihu ya, bụ onye Juu, ị gaghi enwe ike emegide ya, ị ghaghị ịla n’iyi.” **14** Mgbe ha na ya n)o na-akparita ụka, ndị onozi eze biaruru duru Heman ngwangwa maka iga n’oriri ahụ Esta kwadoro.

7 Eze na Heman gara iri oriri ahụ Esta nwunye eze kporo ha, **2** mgbe ha n)o na-aḥụ mmanya, n’ubochị nke abụo ahụ, eze jurụ Esta ajuju si, “Gịnị bụ arịrịo gi, Esta, eze nwanyi? Gịnị ka ị chọro? Ihe ọbụla o bụ, aga m enye gi ya, o bụladị otu ọkara alaeze m.” **3** N’ikpeazụ, Esta nwunye eze zara si, “Eze biko, o bụru na m ahụtala amara n’ihu gi, o burukwa na o masırị gi, zopụta ndị m na ndị ndị m. **4** N’ihu na mụ na ndị m aburula ndị erere ere n’aka ndị ga-alà anyị n’iyi. Anyị aburula ndị a ga-egbu, na ndị agaghị ịla n’iyi. A sị na e rere anyị dika ndị ohu nwoke na nwanyị, agaara m agba nkịtị, hapụ inye gi nsogbu, ma n’ihu n’odighị ihe ga-akwụ ụgwọ isogbu eze.” **5** Eze, bụ Sekses, jurụ Esta,

bü nwunye eze, "Onye ka mmadu ahụ bụ, olee ebe ọ nō, bụ onye na-ezube ime ihe ojoo dì otu a?" 6 Esta zara, "O bụ onye iro na onye mmegide. O bụ Heman, nwoke ojoo al!" Mgbe ahụ, ujọ dì ukwu jidere Heman n'ihi eze na nwunye eze. 7 Eze biliri ọtọ n'iwe, hapu mmanya ya site n'ebe oriri ahụ pụo, gaa n'ime ubi ya a gbara ogige dì n'uløeze. Ma Heman nósturu irię eze nwanyị, bụ Esta arirị maka ndu ya, n'ihi na ọ maara na eze ekpebiela ila ndu ya n'iyi. 8 Mgbe eze sitere n'ubi a gbara ogige loghachita n'ulø oriri ahụ, lee ka Heman türü onwe ya n'elu oche ahụ Esta na-adabere n'elu ya. Eze siri, "O choro iwedakwa nwunye eze n'ala n'ihi m n'ulø m?" Ngwangwa okwu a si n'ọnụ eze püta, ha kpuchiri Heman akwa n'ihi. 9 Mgbe ahụ kwa, Habona otu n'ime ndị ozi eze gwara eze sị, "Onyenwe m, lee na Heman enyela iwu ka a kwadoo osisi nke idị elu ya bụ iri mita abụo na ato, ebe ọ chororị ino kwugbuo Môdekai, nwoke ahụ mere ka a ghara igbu eze. Osisi ahụ guzokwa ugbu a n'ihi ulø Heman." Eze siri, "Kwugbuonu ya n'osisi ahụ!" 10 Ya mere, ha kwugburu Heman n'osisi ahụ ọ kwadoro maka Môdekai. Iwe eze dajukwara.

8 N'otu ụbочij ahụ, Ahasueros bụ eze, nyefere Esta nwunye eze akunuba niile Heman onye iro ndị Juu nwere. E mekwara ka Môdekai bija n'ihi eze, n'ihi na Esta agwala eze na ọ bụ nwanne nna ya. 2 Mgbe ahụ, eze weputara olaaka iike ya, nke a gbaputara site n'aka Heman nye ya Môdekai. Esta mekwara Môdekai onye nlekota akunuba Heman. 3 Ozokwa, Esta bijara n'ihi eze daa n'ala n'ukwu eze riọ ya arirị n'anya mmiri ka ọ kwusi echiche ojoo ahụ Heman onye Agag, chere megide ndị Juu. 4 Eze setipurụ mkpara olaedo ya nye Esta. Esta biliri, guzo n'ihi eze, 5 o siri, "Ọ burụ na ọ dì eze mma, ọ burukwa na m hütara amara n'ihi ya, burukwa ihe ziri ezi n'anya eze, ọ burukwa na ihe m masịrị ya, ka ede iwu n'akwukwo ikagbu ozi Heman nwa Hamedata, onye Agag, nke o cheputara dee ime ka a laa ndị Juu n'iyi n'ala niile eze na-achị. 6 N'ihi na m ga-esi aiaa nagide ya, iħu ka a na-egbu ndị m, na-alakwa umunna m n'iyi?" 7 Mgbe ahụ, eze bụ Ahasueros gwara Esta nwunye eze na Môdekai onye Juu okwu sị ha, "Enyela m Esta akunuba Heman, ha akwugbukwaala Heman n'osisi, n'ihi na ọ chorò ila ndị Juu n'iyi. 8 Ugbu a, deenu akwukwo ozi banyere ndị Juu niile, dee ihe ọbula dì mma n'anya unu n'aha eze. Werekwa olaaka iike eze kaa ya akara, n'ihi

na ọ dighị akwukwo ọbula e dere n'aha eze, kaakwa ya akara mgbaaka eze nke a pürü imegharị." 9 Otu mgbe ahụ, akporo ndị ode akwukwo eze. O bụ n'iri abalị na ato nke ọnwa ato n'afọ nke bụ ọnwa Sivan ka ihe ndị a mere. Ha dere iwu niile Môdekai nyere banyere ndị Juu, ndịsi ochichị niile na ndị ochichị niile na-elekota mpaghara alaeze niile site n'India ruo Kush. Ọnugogugu ha niile dì otu narị na iri abụo na asaa. E deputasiri iwu ahụ n'odide akwukwo nke ala ọbula a na-achị achị si dì, na dika asusụ ndị ọbula si dì, ma nyekwa ndị Juu dika odide akwukwo na asusụ ha si dì. 10 Môdekai dere akwukwo ahụ n'aha eze, bụ Ahasueros, werekwa olaaka iike eze kaa ya akara, zipụ akwukwo ndị a site n'aka ndị ọgba ọso ndị inyinya na-ebu, bụ ndị na-agba inyinya uko ọso nke e leziri anya nke ọma zuo maka ije ozi dīri eze. 11 Akwukwo nke iwu eze a, nyere ndị Juu niile nō n'obodo ọbula ike izukọta n'otu maka ịzọ ndu ha, nyekwa ha iike ibibi, gbuo ma laa n'iyi ndị agha nke mba ọbula, maobu ala ndị ahụ a na-achị achị bụ ndị nwere ike ila ha, ndị inyom ha na umuntakirị ha n'iyi, na ipunara ha akunuba ha. 12 Ụbochị a akara aka maka ndị Juu ime ihe ndị a n'obodo niile n'alaeze eze Ahasueros bụ n'abalị iri na ato nke ọnwa Ada. 13 E kwukwara n'akwukwo iwu ahụ na a ghaghị inabata iwu eze ahụ n'obodo ọbula dì n'alaeze ya. E kwukwara na a ga-aguputara ya mmadu niile, kowazie ya ime ka ndị Juu niile nodu na nijkere imeri ndị iro ha. 14 Ndị ahụ na-agba ọso, bụ ndị na-ebu akwukwo ozi, nökwasirị n'elụ inyinya eze mee ngwangwa pụo, ebe iwu eze kwaliri ha. E nyekwara iwu a na Susa. 15 Mgbe Môdekai si n'ihi eze pụo, o yi uwe ndị eze nke na-acha ọcha, na nke na-achakwa anụnụ anụnụ, kpurukwa okpueze olaedo dì ukwuu, na uwe mwụda e ji ezi akwa nke na-acha odo odo duọ n'ahụ ya. Obodo Susa tiri mkpu n̄yirakwa ọnụ. 16 Nye ndị Juu n'onwe ha, ọ bụ oge inyiri ọnụ, obi uto na nsopụrụ. 17 Na mpaghara alaeze ahụ niile, na n'obodo ọbula nke iwu eze ahụ bijaruru, e nwere ọnụ na obi uto n'etiti ndị Juu niile, nweekwa oke oriri na ọnunụ. Ọtụtụ mmadu n'ime ndị si mba dì iche iche ghoro ndị Juu, n'ihi egwu ndị Juu dakwasirị ha.

9 N'abalị iri na ato nke ọnwa iri na abụo, nke bụ ọnwa Ada, bụ ụbочij a gaara emezu iwu ahụ eze nyere. N'ubochị a, ndị iro ndị Juu lere anya na ha ga-ekpochapụ ha. Ma ugbu a, a tugharịala iwu ahụ, mee ya ka ọ burụ ihe megidere ndị ahụ kporo ndị

Juu ası. 2 Ndị Juu chikötara onwe ha onu n'obodo niile di n'alaeze eze Sekses, maka iżo ndu ha. Ma o nweghi onye obula pürü imegide ha, n'ihi na egwu ha dakwasiri ndi obodo niile di iche iche. 3 Ndịsi ọchichị obodo niile, ndi na-anochite anya eze, na ndịsi, na ndi ozi eze, nyeere ndi Juu aka, n'ihi na ha türü egwu Môdekai. 4 N'ihi na Môdekai bu onye a ma ama n'uløeze, o bükwa onye a maara aha ya n'alaeze ahụ niile, n'ihi na ike ọchichị ya na-abawanye ụba karia ụbocḥi niile. 5 Nke a mere, na ndi Juu ji mma agha gbuo, ma bibie ndi iro ha niile. Ha mesoro ndi kpørø ha ası immeso obula masiri ha. 6 N'ime obodo ahụ e wusiri ike bu Susa, ndi Juu gburu narị ndi ikom ise laa ha n'iyi. 7 Ha gbukwara Pashandata, Dalfon, Aspata, 8 Porata, Adalia, Aridata, 9 Pamashta, Arisai Aridai na Vaizata, 10 ha bükwa ụmụ ndi ikom iri Heman nwa Hamedata, onye iro ndi Juu mütara. Ma ha emetuğhi akunụba ha aka. 11 N'ubocḥi ahụ, a gwara eze ọnụogugu ndi e gburu n'obodo Susa. 12 Eze sıri Esta bu nwunye eze, "Ndị Juu egbuola narị mmadụ ise n'obodo Susa, gbukwaa ụmụ ndi ikom Heman iri. Ebe ha mere otu a n'ebe a, onye ma ihe ha mere n'obodo di iche iche n'alaeze m? Ugbu a, gini ọzo bu aririę gi? A ga-emezuru gi ya. Gini ọzo bu ihe i chorɔ? A ga-emekwa ya." 13 Esta sıri, "O buru na o di eze mma, ka ndi Juu bi na Susa mekwa ihe ha mere taa echị, ka a kwubakwa ụmụ ndi ikom iri Heman n'elu osisi." 14 Ya mere, eze kwenyere, a kükwaraya dika ekwe na Susa, a kwubara ụmụ iri Heman n'elu osisi. 15 Ndị Juu bi na Susa chikötakwara onwe ha onu n'ubocḥi iri na anò nke ọnwa Ada, gbuo narị mmadụ ato ọzo n'obodo Susa. Ma ha emetuğhi akunụba ndi ahụ aka. 16 Ma ndi Juu ndi ọzo bi n'obodo ndi ọzo di iche iche eze na-achị, jikötakwara onwe ha onu iżo ndu ha, site otu a nwere onwe ha pụo n'aka ndi iro ha. Ha gburu iri puku mmadụ asaa na ise bu ndi kpørø ha ası, ma ha emetuğhi akunụba ha aka. 17 E mere ihe ndi a n'abalị iri na ato nke ọnwa Ada, ha zukwara ike n'ubocḥi so ya bu abalị iri na anò. Ha mere ụbocḥi ahụ, ụbocḥi ọnụ na nke oriri na ọnụnụ. 18 Ma ndi Juu nō na Susa zukötara n'ubocḥi nke iri na ato, na n'ubocḥi nke iri na anò. Emesịa, n'ubocḥi nke iri na ise ha zuru ike, mekwa ya ụbocḥi ọnụ na nke oriri na ọnụnụ. 19 O bu nke a mere ndi Juu niile bi n'ime ime obodo ji eme mmemme ọnụ na nke oriri na ọnụnụ n'abalị iri na anò nke ọnwa iri na abuọ nke afo obula. Ha mere ụbocḥi ahụ ka o búrukwa ụbocḥi

inyerita onyinye. 20 Emesịa, Môdekai dere ihe ndi a niile n'akwukwø, zigakwara ndi Juu niile nō n'okpuru ọchichị eze Sekses, ma ndi nō nso ma ndi nō n'ebe dianya, 21 ka ha na-eme mmemme a kwa afo n'ubocḥi nke iri na anò na nke iri na ise nke ọnwa Ada obula. 22 Nke a bu iji gosi mgbe ndi Juu nweere onwe ha site n'aka ndi iro ha, na iji cheta mgbe iru uju ha ghørø ọnụ, na mgbe ikwa akwa ha ghørø ubocḥi mmemme ọnụ. O deere ha ka ha debe ubocḥi ndi a dika ubocḥi mmemme ọnụ na oriri na ọnụnụ, na inyerita onwe ha onyinye ihe oriri na inye ụmụ ogbenye onyinye di iche iche. 23 Ya mere, ndi Juu kwenyere iجا n'ihi imē mmemme a nke ha malitere imē, dika Môdekai si deere ha ya, 24 n'ihi na Heman nwa Hamedata, onye Agag, onye iro ndi Juu niile, kpebiri ila ha n'iyi n'ubocḥi ahụ o tüpüftara site n'ife nza. 25 Mgbe izu ojøq a ruru eze ntị, o nyere iwu nke e debanyere n'akwukwø si, ka echiche ojøq nke Heman megide ndi Juu tugharja n'isi ya, o kwukwara ka akwugbuo ya na ụmụ ndi ikom niile n'elu osisi. 26 Ya mere, a kpørø ubocḥi ndi ahụ Purim nke sitere na mkpuru okwu Pur. N'ihi ihe niile e dere n'akwukwø ahụ na nke ha hükwaraya na nke mekwaara ha. 27 Ndị Juu niile kwekorıtara idebe mmemme a, na imekwa ka ụmụ ha, na ndi niile kwenyere iso ha, na-emekwa ya. Ha kpebiri na ha ga-edede ụbocḥi abuọ ndi ahụ kwa afo, n'uzo nakwa oge e zubere ka o buru. 28 Aga na-echeta ụbocḥi ndi a, na-eme kwa ya n'ogbo niile obula, n'ezinaulọ obula, n'ala obula a na-achị nakwa obodo obula. Ndị Juu aghaghị idebe mmemme ụbocḥi Purim, ma o bükwanụ ncheta ụbocḥi ndi a apu o n'obi ogbo ha niile. 29 N'oge a, Esta nwunye eze, nwa Abihail, na Môdekai onye Juu jikötara aka dee akwukwø ọzo nke e ji mesie akwukwø ahụ Môdekai dere ike, maka ịmalite mmemme Purim. 30 Môdekai zipuru akwukwø ozi nke okwu udo na eziokwu di n'ime ya, nye ndi Juu niile bi n'ime mpaghara alaeze Sekses, nke di otu narị na iri abuọ na asaa. 31 E ji akwukwø a mesie okwu ahụ ike na a ga-edede ụbocḥi ndi ahụ kwa afo maka mmemme Purim dika Môdekai onye Juu na Esta nwunye eze nyere n'iwu. Ndị Juu niile na ụmụ ụmụ ha ga-eme mmemme a n'oge a kara aka, dika ha si edebe iwu ndi ọzo metütara oge ibu ọnụ na oge iru uju. 32 Iwu a Esta nyere mesirị ukpuru mmemme Purim ike. E dekwara ya n'akwukwø.

10 Eze bụ Ahasueros na-anakọta ụtụ site n'aka ndị niile bi n'alaeze ya tutu ruo n'onu mmiri osimiri ebe alaeze ahụ sotụrụ. **2** Ma ọrụ ukwu na ọrụ niile ọ rụrụ, ya na ihe niile gbasara ịdị ukwuu nke Môdekai, na ugwu niile eze nyere ya, ha niile ka e dere n'ime akwukwó akụkọ ihe ndị eze Midia na Peshja mere n'oge ọchichị ha. **3** Môdekai, onye Juu, bụ onye na-esote eze Ahasueros n'okwa. Ọ bụ onye dị ukwuu n'etiti ndị Juu, na onye ndị Juu ibe ya na-asopukwara, n'ihi na ọ na-elenye anya n'ihe gbasara udo ndị Juu. Ọ bükwa onye na-ekwuchite ọnụ n'ihe banyere ọdịmmma nke ndị Juu niile.

Job

1 Otu nwoke aha ya bụ Job bi n'obodo Uz. Nwoke a bụ Job bụ onye na-enweghi ita ụta ọbula, bùrùkwa onye ezi omume nke na-atu egwu Chineke ma na-agbara mmechie ọsọ. **2** O mürü ụmụ ndị ikom asaa na ụmụ agboğho ato. **3** O nwere puku aturu asaa, na puku ịnyinya kamel ato, na ehi ọnụogugu ha dí otu puku e jikorø abụo abụo, na narị ịnyinya ibu ise, na ọtụtụ ndị na-ejere ya ozi. O bụ nwoke dí ukwuu karịa ndị niile bi n'owụwa anyanwu. **4** Umụ ya ndị ikom na-eme mmemme oriri na ọnụmụ n'ubochi omumụ ha n'ulọ ha, nke ọbula n'ime ya n'usoro. Mgbe ha na-eme nke a, ha na-akpokwa ụmụnne ha ndị nwanyị ato ka ha bịa soro ha rie ma ńukwaa. **5** Mgbe oge mmemme ndị ahụ gwusirị, Job na-akpokota ụmụ ya doo ha nso. N'isi ụtụtụ ya, o na-achụ aja nsure ọkụ n'ihi onye ọbula n'etiti ụmụ ya. Echiche ya bụ, "Ma eleghị anya, ụmụ ya emehielia kochaa Chineke n'ime obi ha." Nke a bụ ihe Job na-eme mgbe niile. **6** Otu ubochi ụmụ Chineke bìara igosi onwe ha n'ihi Onyenwe anyị ma ekwensu sonyekwara ha bịa. **7** Onyenwe anyị sıri Ekwensu, "Ebee ka i si abịa?" Ekwensu zara Onyenwe anyị, "Site n'iwaghari n'ụwa na site n'igaghari ihu na azụ n'ime ya." **8** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị sıri Ekwensu, "I leziela ohu m nwoke Job anya? O dighị onye ọzọ n'ụwa nke díka ya. O bụ nwoke zuruoke, onye na-emekwa ihe ziri ezi. O bụ onye na-atu egwu Chineke, na-adighị etinye aka ya n'ihe ojoo ọbula." **9** Ekwensu zara Onyenwe anyị sıri, "Job o na-atu Chineke egwu n'efu? **10** O bụ na i gbaghi Job na ezinaulọ ya na ihe niile o nwere ogige gburugburu n'akụkụ niile? I goziela ọrụ aka ya, nke mere na igwe ewu na aturu ya na igwe ehi ya juputara ebe niile. **11** Ngwa, setipụ aka gi metụ ihe niile o nwere aka, ka i hụ ma ọ gaghi abụ gi ọmụ." **12** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị zara ekwensu sıri ya, "Lee Job, jiri niile o nwere mee ihe ọbula i chọro, kama emetükwala ndụ ya aka." Emesia, ekwensu sitere n'ihi Onyenwe anyị pụo. **13** Otu ubochi, mgbe ụmụ Job ndị nwoke na ụmụnne ya ndị nwanyị zukorø iri ihe oriri na ịnjị ihe ọnụmụ n'ulọ nwanne ha nwoke nke okenyi. **14** Otu onye n'ime ndị na-eje ozi bìakwutere Job sı, "Mgbe ehi anyị na-akọ ọrụ na mgbe ịnyinya ibu anyị na-ata nri n'ebe di nso, **15** ndị Sheba bìara lusoo anyị ọgụ ma chikorø ha laa. Ha ji mma agha gbuo ndị ọghụ gi, maɔbụ naanị m bụ onye gbaputara igwa gi." **16** Mgbe o ka kpụ okwu

n'onụ, onyeozi ọzọ gbabatara kwuo sı, "Ọkụ Chineke zitere sitere na mbara eluigwe daa rechapụ igwe aturu na ndị ohu niile. O bụ naanị m bụ onye gbaputara igwa gi ihe mere." **17** Mgbe onye nke ahụ nō na-ekwu okwu, onyeozi ọzọ batara kwookwa sı, "Ndị agha ndị Kaldia kere onwe ha ụzọ ato bìakwasị ịnyinya kamel gi niile, dota ha n'agha, kpuru ha laa. Ha ji mma agha gbuo ndị ohu gi niile gbalaa. O bụ naanị m bụ onye gbaputara igwa gi ihe mere." **18** Mgbe o kpụ okwu ya n'onụ, onyeozi ọzọ batakwarra kwuo sı, "Umụ gi ndị ikom na ndị inyom nō n'ulọ nwanne ha nke okenyi na-eri na-anụ, **19** na mberede, oke ifufe dí ukwuu nke si n'ozara feere tie akụkụ ano nke ulọ ahụ, mee ka ọ dakwasị ha. Ha niile nwurụ, ma ọ bùkwa naanị m gbaputara igwa gi ihe mere." **20** Mgbe Job n'uru ihe ndị a, o sitere n'ebe o nō bilie ọtọ, dowaaw uwe ya, kpuchaa agiri isi ya, o dara n'ala ma kpọs isiala, **21** kwuo sı: "Ọtọ ka m gba mgbe m si n'afọ nne m pụta n'onodụ igba ọtọ ka m ga-eji laghachikwa. Onyenwe anyị nyere ihe niile, Onyenwe anyị ewerekwala ihe niile, ka aha Onyenwe anyị bùrụ ihe a goziri agozi." **22** N'ime ihe ndị a niile, Job emehieghị site n'ibo Chineke ebubo ime ihe ojoo.

2 Ubochi ọzokwa, ụmụ Chineke bìakwara igosi onwe ha n'ihi Onyenwe anyị. Ekwensu sonyekwaara ha ọzọ bìakwa igosi onwe ya n'ihi ya. **2** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị jukwara ekwensu ajụjụ sı, "Ebee ka i si abịa?" Ekwensu zara onyenwe anyị, "Site n'iwaghari n'ụwa na site n'igaghari ihu na azụ n'ime ya." **3** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị sıri ekwensu, "I leziela ohu m nwoke Job anya? O dighị onye ọzọ dí n'ụwa nke díka ya. O bụ nwoke zuruoke, onye na-emekwa ihe ziri ezi. O bụ onye na-atu egwu Chineke, na-adighị etinye aka ya n'ihe ojoo ọbula. O ka jidekwara izuoke ya, n'agbanyeghi na i kpaliri m imegide ya ka m laa ya n'iyi mgbe o na-adighị ihe o mere." **4** Ekwensu zagħachiri Onyenwe anyị, "Akpukpọ anụ ahụ lara akpukpọ anụ ahụ; mmadu ga-enye ihe niile o nwere n'onodụ ndụ ya. **5** Setipụ aka gi metụ akpukpọ anụ ahụ ya na ọkpukpụ ya, o ghakwaghị i bụ gi ọnụ n'ihi gi." **6** Onyenwe anyị sıri ekwensu, "Lee, o nō n'aka gi. Kama i ghaghị idebe ndụ ya." **7** Mgbe ahụ, ekwensu sitere n'ihi Onyenwe anyị pụo. O were ọnya ojoo na-egbu mgbu tie Job, site n'obø ụkwụ ya ruo n'opi isi ya. **8** Job tutụtụ mpekele ite wara awa, jiri ya na-akọ onwe ya ọkọ n'ahụ, ma dinara n'ebe e kpokotara ntụ. **9** Nwunye ya sıri ya, "I ka na-eguzo n'izuoke gi?

Buọ Chineke ọnụ, nwụo.” 10 Ma ọ zara, “I na-ekwu okwu dika otu n’ime ndị inyom nzuzu. Anyị ga-anata ihe ọma site n’aka Chineke, hapụ ịnata ihe ojoo?” Ma n’ime nsogbu a niile, Job emehieghị site n’ikwu okwu ojoo ọbụla. 11 Mgbe ndị enyi Job ato, Elifaz onye Teman, Bildad onye Shua na Zofa onye Neama, nṣụ banyere nsogbu niile dakwasịri ya, ha biliri ije site n’ulọ ha, ha zukotara site na nkwekorịta iga nonyere ya na ikasi ya obi. 12 Mgbe ha hụrụ ya site n’ebe di anya, ha amataghị ya, ha weliri olu bido iti mkpu akwa, dọkaa uwe ha yi n’ahụ ha, kporo aja kpokwasị onwe ha n’isi. 13 Ha sooro Job nodu n’ala ụbochị asaa, ehihe na abalị. O dighị onye gwara ya okwu n’ihı na ha hụrụ otu ihe mgbu ya si di ukwuu.

3 N’ikpeazu, onye kwuru okwu bụ Job n’onwe ya. O

kwuru okwu buo ụbochị a mürü ya ọnụ. 2 Job siri:

3 “Ka ụbochị ahụ amürü m bürü ụbochị lara n’iyi; ya na abalị ahụ e kwuru si, ‘Atụrụ ime nwa nwoke.’ 4 Ụbochị ahụ, ka ọ ghọg ọchichịri: ka Chineke site n’elu ghara ijụ ase ya; ka ihè gharakwa ịmụkwasị ya. 5 Ka ọchichịri na onyinyo ọnụ gbara ụbochị ahụ dika ụbochị nke aka ya, ka igwe ojii kpuchigidekwa ya, ka ọchichịri kpuchie ya n’ebe ọ di ukwuu. 6 Abalị ahụ, ka oke ọchichịri kpuchie ya, ka a kachapụ ya, ka ọ hapụ ịbukwa ụbochị a ga-agukọ ya na ụbochị ndị ozọ n’afọ, ka ọ ghara dika otu ụbochị nke na-adị n’onwa. 7 Ka abalị ụbochị ahụ bürü ụbochị togborọ n’efu, ka a ghara ijụ mkpu ọnụ ọbụla n’ime ya. 8 Ka ndị ahụ na-abụ ụbochị ọnụ buo ụbochị ahụ ọnụ, bụ ndị ahụ jikeere ikpote Leviatan. 9 Ka kpakpando ụtụtụ ya gbaa ọchichịri, ka o lee anya ihè na-efu, ka ọ ghara ihu mgubbere anya nke chi ọbụbụ, 10 n’ihı na o mechighị akpanwa nne m, i zonarịkwa anya m nsogbu. 11 “Gịnị mere m ji hapụ ịnwụ mgbe ahụ nne m muputara m, kubie ume mgbe m si n’ime akpanwa pụta? 12 Gịnị mere ikpere ji dịrị ịnabata m? Gịnị mere ara ji dịrị i ji zuo m? 13 N’ihı na ubgu a, agara m idina n’udo; agaara m anọ n’ura na izuike, 14 mụ na ndị eze na ndị ọchichịri nke ụwa, ndị rükwaara onwe ha ebe obibi di iche iche nke togbororọ n’efu ubgu a, 15 mụ na ụmụ ndị ikom eze, ndị nwere ọlaedo, ndị jikwa ọlaochacha kpojuo ulọ ha. 16 O bụ gịnị mere e zofughị m n’ala dika nwantakịri a mukworo amukwo, dika nwa ọhụrụ nke na-ahughi ihè nke ụbochị anya? 17 N’ebe ahụ ka ndị na-emebi iwu na-akwusi iweta ogbaaghara, n’ebe ahụ ka ndị ike gwụrụ na-ezu ike. 18 Ebe ahụ ka ndị n’agbụ na-enwere onwe ha, ha adighị anukwa ịba

mba nke ndị na-eji aka ike achị ha. 19 Ebe ahụ ka ndị ukwu na ndị nta no; ebe ahụ kwa ka ohu na-enwere onwe ya kpamkpam site n’aka onye nwe ya. 20 “N’ihı gịnị ka e ji enye ndị n’oñodụ nhujuanya ihè? Gịnị bụ uru ndị nye onye mkpuruobi ya juputara n’ihe ilu? 21 Gịnị bụ uru ya nye ndị na-echere ọnụ ma ọ dighị abia, ee, ndị na-achosi ọnụ ike karịa akụ e zoro ezo, 22 ndị juputara n’oñu, na-añurị oñu mgbe ha riadaruru n’ili? 23 Gịnị mere e ji enye mmadụ ndị; bụ onye ahụ uzọ ya zoro ezo, onye Chineke mechibidoro uzọ? 24 N’ihı na ịma ọṣu aghoqla ihe oriri m kwa ụbochị; iṣu ude m na-awụputakwa dika mmiri. 25 Ihe m tịrụ egwu ya abịakwasila m, ihe m tịrụ ujọ ya bụ ihe biakwasiri m. 26 Enweghị m udo, anókwaaghị m juu, enweghị m izuike, naanị ogbaaghara.”

4 Mgbe ahụ, Elifaz onye obodo Teman zara Job sị:

2 “Iwe o ga-ewe gi ma ọ bürü na mmadụ agwa gi okwu? Onye kwanụ nwere ike ino n’ebe a hapụ ikwu okwu? 3 Lee ka i siri nye otụtụ mmadụ ndumodụ, na ka i si mee ka ndị na-ada mba nwee ume. 4 Okwu ọnụ gi aburula ihe igbaume nye otụtụ mmadụ, i bürüla igbaume nye ndị ikpere ha na-ama jijiji. 5 Ma leenụ ubgu a, nsogbu abịakwasila gi, i bürüla onye na-ada mba; nsogbu etiela gi aka, i na-ama jijiji. 6 Egwu i na-atụ Chineke o gaghi abụ ihe igbaume nye gi, izi ezi nke ndị gi aburukwa olileanya gi? 7 “Chee echiche ubgu al Onye, bụ onye aka ya di ọcha, nke a larala n’iyi? Ebee ka i hụrụ ka e bibiri ndị na-eme ihe ziri ezi? 8 Dika m si hụ ya, ndị na-agha ajo ihe dika mkpuru na ndị na-akụ okwu na ụka na-aghọta ya dika ihe ubi. 9 Chineke na-alà ha n’iyi site n’ume ọ na-ekuputa. Ọ na-esitekwa n’oke iwe ya repịa ha. 10 Ọdụm nwere ike gbo ụja, maobụ bigbo, ma eze ọdụm di ike ka a gbajisiri. 11 Oke ọdụm na-alà n’iyi site na-enweghị ihe o dogbutara, ụmụ nne ọdụm niile ka a na-achusa. 12 “E mere ka okwu rute m n’uzo nzuzu, ntị m nṣụ ya n’igba izu. 13 N’ime nkụja nke oke nrọ nke abalị, mgbe oke ụra na-adakwasị ụmụ mmadụ, 14 oke ujọ na ahụ ịma jijiji dakwasiri m, meekwa ka ọkpukpụ niile di n’ahụ m maa jijiji. 15 Otu mmụọ sitere n’ihu m gafee. Ọ bụladị aji di m n’ahụ guzochara otọ n’ihı ujọ. 16 Ọ kwusiri; ma apughị m ikọ ihe ọ bụ. Onyinyo guzoro n’anya m, anụrụ m olu di nro, nke kwuru sị: 17 ‘Mmadụ efu ọ nwere ike bürü onye ezi omume karịa Chineke? Ọ bụladị nwoke di ike, o pürü idị ocha n’obi karịa Onye kere ya? 18 Ọ bürü na Chineke adighị

atukwasí ndí ozi ya obi, o búru na o na-ebó ndí mmúo ozi ya ebubo imejó ihe, 19 o ga-esí aíaa ghara ibo ndí bi n'ülö ụró ebubo karíja, bú ndí ntóala ha dí n'aja, ndí nke a na-azopíja ngwangwa díka nla. 20 Site n'ütütu ruo n'anyasi, a na-etípiasi ha: ha na-alá n'iyyi ruo mgbe ebighi ebi, ihe niile a na-agakwa díka o si aga. 21 O bú na-eholiteghí eriri ülö ikwu ha elu, mee ka ha nwüo na-enweghi amamihe?

5 “Kpoq̄ oku ma i ch̄oq̄, ma onyekwanu ga-aza gi?

Ole ndị dị nsọ i ga-agbakwuru? 2 Oke iwe na-egbu onye nzuzu, ekworo na-egbu onye na-enweghi uche. 3 Mụ onwe m ahụla onye nzuzu ka ọ na-agba mgborogwu, mana mberede, abụru ulọ ya ọnụ. 4 Umụ ya na-anopụ anya site n'ebe nchebe dị, a na-azopịa ha n'ọnụ ụzọ ama, ọ dikwaghị onye na-anaputa ha. 5 Onye agụụ na-agụ na-eripiịa ihe o wetara n'ubi; ọ na-ewere ihe ubi ndị a ọ bụladị site n'etiti ogwu; akunụba ya ka onye akpiri na-akpọ nkụ ga-achuso. 6 N'ihi na ọnodụ ojoo adighị esite n'ala puputa, ma ọ bụkwanụ nsogbu adighịkwa esite n'ala walite. 7 Kama, a mürü mmadụ nye nsogbu, dika ire ọkụ si esite n'okụ a kwanyere na-amali elu. 8 "Ma ọ burụ na m bụ gi, m ga-ekpesara Chineke; ya ka m ga-akosara ihe niile. 9 N'ihi na Chineke na-arụ ọrụ itụnanya karịri nghọta, ọrụ ebube nke a na-apughị iguta ọnụ. 10 Ọ bụ ya na-enye elu ụwa mmiri ozozo, ma na-ezigakwa mmiri n'ubi niile. 11 Ọ na-ebuli ndị dị ala elu, na-emekwa ka ndị na-eru uju nō n'ebe a na-echebe ha. 12 Ọ na-emebi nzube niile nke ndị aghugho, ka aka ha ghara imezu ihe ha zubere. 13 Ọ na-ejide ndị oke amamihe n'aghugho ha niile, mee ka atumatu ndị aghugho burụ ihe e kpochapuru. 14 Ochichiri na-abịakwasị ha n'oge ehihie, n'etiti ehihie ha na-aso lsị dika ndị nō n'ochichiri nke abalị; 15 Ọ na-azoputa ndị mkpa na-akpa, site na mma agha dị ha n'ọnụ, ọ na-anaputakwa ha site n'aka ndị dị ike. 16 Ya mere, ndị ogbenye na-enwe olileanya, ikpe ezighị ezi na-emechikwa ọnụ ya. 17 "Ngozị na-adịrị mmadụ ahụ Chineke na-adị aka na ntị; ya mere, ajula ịdị aka na ntị nke Onye puru ime ihe niile. 18 N'ihi na ọ na-etihịa mmadụ ahụ ma na-ekechikwa ọnụ ha; Ọ na-eti mmadụ ihe, ma aka ya na-agwokwa. 19 Ọ ga-anaputa gi site n'uzo nsogbu isii, mee ka ihe ojoo hapụ irute gi na nsogbu nke asaa. 20 Ọ ga-echebe gi ka i hapụ ịnwụ n'oge ụnwụ; chebekwa gi ka mma agha hapụ ịmetụ gi n'oge agha. 21 I ga-abu onye a na-echebe site na nkwo nke ire ndị ga-

ekwuto gi. 1 gaghị atukwa egwu mgbe mbibi bijara.
22 I ga-achị ọchị n'oge ụnwụ na n'oge mbibi, i gaghị
atukwa egwu ajo anụ ọhịa dị iche iche. 23 N'ihi na
gi na nkume niile dị n'ohịa ga-agba ndụ, gi na anụ
ohịa ga-anokwa n'udo. 24 I ga-amata na ụlo ikwu gi
dị n'udo; i ga-agukọ ihe niile i nwere choputa na o
nweghi nke na-efu efu. 25 I ga-amata na umu gi ga-adị
otụtu, matakwa na umu umu gi dị ukwuu n'omugogugu
dịka ahijia dị n'ala. 26 I ga-aba n'ili gi mgbe i mere
nnqo ezigbo agadi, dịka oka a ghoro mgbe oge ya
ruru. 27 “Anyị enyochaala ihe a, hụ na o bụ eziokwu.
Ya mere nñru ya, ma jiri ya rụo orụ na ndụ gi.”

6 Mgbe ahụ, Job zara sị: 2 “A sịkwari na a pürü ịtụ

ihe mgbu m ya na nhujuanya m niile n'elu n'ihe otutu! **3** O ghaghị idị arọ karịa aja dị n'önụ mmiri otutu osimiri, nke mere okwu m ji ada ike ike. **4** Àkụ Onye pürü ime ihe niile gbara dị n'ihe m; mmuo m na-anukwa nsi dị na ha; ihe egwu Chineke edoola onwe ha n'usoro imegide m. **5** Iñyinya ibu ohịa ọ na-akwa akwa mgbe o nwere ahilhịa ọ na-ata, ka oke ehi ọ na-akwa akwa mgbe ihe oriri ya dị? **6** A na-eri nri na-adighị ụtọ ma e etinyeghi ya nnu, ka o nwere ụtọ dị na eso okwuru? **7** A jürü m ịmetụ ya aka, n'ihi na nri dị otu a na-eme ka m daa ọriịa. **8** “O, asị nnuo na a ga-emere m ihe m na-arịo, na Chineke ga-enye m ihe m na-atụanya ya. **9** Obuladị ka Chineke kwe igwepia m ka ọ topụ aka ya, bipụ ndụ m. **10** Mgbe ahụ, aga m enwe nkasiobi a, wulikwaa elu n'ihe ihe mgbu na-adigide, na o nwebeghi oge ọbula m gonariri okwu nke Onye ahụ dị nso. **11** “Ike gini ka m nwere, na m ga-anogide na-enwe olileanya ndụ? Oganihu gini dị, na m na-anogide na-enwe ndidi? **12** O ga-abụ na m nwere ike nkume? Ka anụ ahụ m ọ bụ bronz? **13** O ga-abụ na m nwere ike inyere onwe m aka, ugbu a, e siterela n'ebé m nọ wezuga nzube? **14** “Onye ọbula n'ejichi ebere site n'ebé enyi ya nọ na-agbakuta egwu Onye pürü ime ihe niile azu. **15** Ma umunna m bụ ndị a na-ekwesighị idabere na ha, díka iyi mmiri na-akọ, díka iyi nke na-etofe ọnụ ya, **16** nke na-eji ojii n'ihi mkpuru mmiri oyi, nke unyi juputara n'ihi mgbase nke mkpuru mmiri oyi. **17** Nke na-akwusi ịsoputa n'oge okochi, nke na-ata ata n'ihi okpomokụ. **18** Ndị ije na-atughari site n'okporouzo ije ha. Ha na-arigo n'ala akorọ si otu a laa n'iyi. **19** Ndị ije si Tema na-eleanya mmiri, otu a kwa ndị ahịa Sheba na-eleanya n'olileanya. **20** Obi mgbu na-ejide ha n'ihi na

ha nwere ntukwası obi, ha bjarutere ebe ahü, bürü ndi emenyere ihere. 21 Ma ubgu a, unu egosila na unu abaghı uru, unu ahıla ihe na-eyi egwu ma ujo ejidela unu. 22 O nweela mgbe m sıri unu, ‘Nyenı ihe ıbula n’onodu m, sitenı n’akunuba unu kwuo ugwo igbaپta m, 23 gbaپtanı m n’aka ndi iro, maqbı naputanı m n’aka ndi na-enweghi obi ebere?’ 24 “Zienı m ihe ga-eme ka m mechie ıonu, gosi m ebe m si mejoo. 25 Eziokwu na-egbu mgbu n’obi! Ma gını ka ırı ıka unu na-eweputa? 26 I chorö idozi okwu ıonu m? Si otu a mee ka okwu onye ike gwurı ghı ikuku efu? 27 Unu nwere ike ife nza n’isi onye na-enweghi nna, ma refukwaa enyi unu. 28 “Lezie m anya nke ıoma, ı di unu ka m nwere ike ilegide unu anya gwa unu okwu ıgha? 29 Kwusınu ihe unu na-eme. Unu abula ndi na-eme ihe na-ezighı ezi, tuleenı ihe unu na-eme, n’ihi na ezi omume m ka guzosiri ike. 30 ı di ihe ıqıo si n’egbugbere ıonu m abu ıputa? ı bu na ıonu m apughi ıchoputa nzube iro?

7 “Ndı mmadu n’ıwa ı bugı ıogu na mgba? ıbochı ya ı dıghı ka ıbochı onye e goro ıoru? 2 Dıka ıohı na-echı mgbe anyanwu ga-ada, maqbı dıka onye e goro ıoru si ele anya ugwo ıoru ya, 3 otu a ka e si kenyı m ıotu ıonwa nke obi ıuto na-adıghı n’ime ya, nakwa abalı nhıju anya di n’ime ya. 4 Mgbe m na-edina ala, ana m ası, ‘Olee mgbe m ga-ebili?’ Abalı na-eseti onwe ya, n’ihi ya, m na-anı na-atıgharı onwe m tutu chi aboq. 5 Lee na anı ahı m juputara n’ikpuru, na akpukpo; anı ahı m etiwasıala juputa n’ıonya. 6 “ıbochı nke ndı m na-agabiga ngwangwa karıa ihe ejı akpa akwa nke ıokpa akwa, ha na-agwuchı na-enweghi olileanya ıbula. 7 O Chineke cheta na ndı m bu naanı otu nkue; anya m abu ıagaghi ahıkwıa ıonu ıozo. 8 Anya na-ahı m ugbu a agaghi ahıkwıa m ıozo; unu ga-achı m ma unu agaghi a hı m ıozo. 9 Dıka igwe ojıi si efefusi ma na-agbasa, otu a ka ı dirı onye na-arıda n’ime ili ı naghi arıputakwa. (Sheol h7585) 10 E, ı naghi aloghachikwa n’ılo ya ıozo; ebe ya agaghi amakwa ya ıozo. 11 “Ya mere agaghi m emechi ıonu; aga m ekwuputa n’ihi ihe mgbu di m n’ime mmıo. Aga m eme mkpesa n’ihi ihe ilu di m n’obi. 12 A bu m oke osimiri, maqbı anı ukwu di n’ogbu osimiri, nke mere i ji eche m nche? 13 Mgbe m chere na ihe ndina m ga-akası m obi, maqbı na oche izuike m ga-ewepu ntamu m, 14 n’agbanyeghi na ı na-eji nrı menye m egwu werekwa ıhı ıohı mee ka m maa jijiji, 15 ya

mere, ahıro m ı bu onye a togburu atıgbu na ıonwu, karıa inwe ıdı ahı m nke a. 16 Ana m ası ndı m oyı; agaghi m adı ndı ruo ebıghı ebi. N’ihi ya, hapı m ka m noqı onwe m, n’ihi na ıbochı ndı m enweghi isi. 17 “Gını ka mmadu bu i ji na-agu ya dıka ihe, i ji na-elenye anya n’ihe gbasara ya, 18 i ji na-enyocha ya ıutıtu niile, ma na-anwale ya mgbe mgbe? 19 I gaghı elepı anya gi site n’ebe m no, maqbı hapı m ka m noqı onwe m loda ası mmıri? 20 O bürü na m emehiela, gını ka m mere megide gi, gi onye na-ahı ihe niile anyı na-eme? Gını mere i ji elekwasi m anya? Aburula m ibu arı nye gi? 21 O bu na i nweghi ike igbaghara m njehıe m, ma bupı mmehıe m? N’ihi na oge ıonwu m eruola nso, e, oge a ga-eliba m n’aja, ma m nwıo. Mgbe ahı ı ga-achı m, ma ı gaghı ahıkwıa m anya ıozo, n’ihi na agaghi m adıkwıa.”

8 Mgbe ahı, Bildad onye Shua zaghachiri sı: 2 “Ruo ole mgbe ka i ga na-ekwu okwu di otu a? Okwu ıonu gi bu naanı ifufe di ike. 3 Chineke ı na-ekpe ikpe na-ezighı ezi? Onye pıru ime ihe niile ı na-eme ka ihe ziri ezi gbagıo agbagı? 4 Mgbe ıumı gi mehıere megide ya, o weere ha nyefee n’ikpe ıomıma kwesiri mmehıe ha. 5 Ma ı bürü na i ga-achıosi Chineke ike, rıo Onye pıru ime ihe niile, 6 ı bürü na ı bu onye di ıocha n’obi na onye ızo ya ziri ezi, ı buladı ugbi a, ı ga-agbachitere gi weghachi gi n’onodu ıbu ıgaranya gi. 7 O bu ezie, na mmalite gi nwere ike ıdı ala, ma ıbochı ikpeazı gi ga-adı elu. 8 “Juı ıgbı ndı gara aga ma choputa ihe ndı bu nna ha choputara. 9 N’ihi na anyı onwe anyı bu ndı a mırı naanı ıunyaahı, ndı ı dıghı ihe ha maara. ıbochı ndı anyı n’ıwa dıka onyinyo. 10 O bu na ha agaghi ıgwa gi ma kuziekwara gi ihe? O bu na ha agaghi esite na nghıta kwuo okwu? 11 Ahıhıja papıroş o nwere ike ito n’ebe apıtı na-adıghı? Ahıhıja riidi ı ga-eto n’ebe mmıri na-adıghı? 12 N’ihi na mgbe ha ka na-etoputa etoputa, mgbe a na-egbubibeghi ha, ha na-ebu ahıhıja ndı ıozo ıkorınwıo. 13 Nke a bu oke ndı na-echefu Chineke, otu a kwa ka olileanya nke onye na-amaghi Chineke si ala n’iyı. 14 Ihe ı tıukwasırı obi bu ihe na-awa awa; ihe mgbakwası ıukwu ya bu akwu udide. 15 O bürü na ı dabere na ya, ı ga-etibı; o bürü na o jide ya aka, ı ga-adıbıkwa. 16 ı di ka ahıhıja ubı a na-agba mmıri nke ıoma n’ubi a gbara ogige, nke anwı na-amılkwası, nke ome ya na-awasa ruo akıkuı niile nke ogige ahı. 17 Mgborıgwı ya tıuhırı gburugburu nkume ndı di

n'ubi ahụ, ma na-achokwa ọnọdụ n'etiti nkume ndị a. 18 Ma mgbe e si n'ọnodụ ya hopu ya, ebe ahụ na-agonarikwa ya, na-asị, 'Ahụtụbeghi m gi.' 19 N'ezie, ndụ ya na-akponwụ, site n'ala ahụ ahijia ndị ọzọ na-etoputakwa. 20 "N'ezie Chineke anaghị agbakuta onye ụzo ya ziri ezi azụ, maobụ gbaa aka onye ajo omume ume. 21 O ga-eme ka ọnụ gi juputa n'ochị. O ga-eme ka mkpu ọnụ si n'egbugberie ọnụ gi pụta. 22 Ndị iro gi ka a ga-eyikwasị ihere dị ka uwe, ebe obibi nke ndị na-emebi iwu agaghị adịkwa."

9 Job zara sị: 2 "N'ezie, amaara m na ihe ndị a bụ eziokwu. Ma mmadụ di ndụ ọ ga-esi ariaa gosi na ya bụ onye aka ya dị ocha n'ihi Chineke? 3 O buru na Chineke ekpebie ijụ mmadụ ajụjụ, ebee ka mmadụ ahụ no nke nwere ike jza ọ buladi otu n'ime ajuju dị iche iche Chineke ga-ajụ ya? 4 Amamihe ya dị ukwuu, ike ya sara mbara, onye guzogidere ya ma hapụ imerụ ahụ? 5 O na-enugharị ugwu ukwu ma ha adighị ama nke a, na-akwatụ ha n'iwe ya. 6 O na-enugharikwa ụwa site na ntọala ya, mee ka ogidi ya maa jiji. 7 O na-agwa anyanwụ okwu mee ka ọ kwusị ịcha; ọ na-emenu ihe kpakpando na-enye. 8 Naani ya gbasara mbara eluigwe, ọ na-agakwa ije n'elu ebili mmiri nke oke osimiri. 9 O bụ ya mere kpakpando Biaa, na Orion na Pleiades, na kpakpando niile nke ndịda eluigwe. 10 O na-arụ ọtụtụ ọrụ ebube nke mmadụ na-enweghi ike igho, ihe ịribama nke ọnụ na-enweghi ike iguta. 11 Mgbe ọ na-esi n'akukụ m agafe, enweghi m ike ịhụ ya, mgbe ọ na-agabiga, adighị m amata na ọ bụ ya. 12 O buru na ọ punara ihe, onye na-akwusị ya? Onye kwa pürü ijụ ya si, 'Gịnị ka i na-eme?' 13 Chineke adighị eme ka iwe ya laghachi, ọbụladi ndị inyeaka Rehab, ruru ala n'ukwụ ya. 14 "Onye kwanụ ka m bụ, m ga-eji nwee ike iguzo n'ihi ya ijụ ya ajuju, maobụ mụ na ya irurita ụka? 15 N'agbanyeghi na aka m dị ocha, apughị m ịsa ya okwu; kama m ga-arịo onye ikpe m ka o mere m ebere. 16 A sịkwarị na m kpoo ya oku, ọ za m, ekwenyeghi m na ọ ga-ege m ntị. 17 O ga-eji oke ifufe tirie m, meekwa ka ihe mgbu m baa ụba na-enweghi ihe butere ya. 18 O gaghị ekwe ka iku ume m loghachi kama ọ ga-eji iru ụjụ kpuchie m. 19 O buru ihe e ji ike eme, lee na ọ dị ike nke ukwuul Ọzọ ọ buru n'ikpe ziri ezi, onye pürü iguzogide ya. 20 A sịkwarị na aka m dị ocha, ọnụ m ga-ama m ikpe; ọ buru na abụ m onye na-enweghi ita uta, o ga-agu m n'onye ikpe mara. 21 "O bụ ezie na abụ m onye ikpe na-amaghị

ejighị m onwe m kporo ihe; n'ezie ana m eleda ndụ manya. 22 Otu ihe ahụ ka ọ bụ; n'ihi ya ka m ji asị, 'O na-alà ndị ezi omume na ndị ajo omume n'iyi.' 23 Mgbe ipịa ụtarị wetara ọnwụ mberede, ọ na-achị enweghi olileanya nke ndị na-enweghi ihe ha mere ochị. 24 Mgbe ala dabara n'aka ndị na-emebi iwu, ọ na-ekpuchi ndị ọkaikpe anya. Ọ buru na ọ bughi ya na-eme ya, onye kwanụ bụ onye ahụ na-eme ya? 25 "Uboshi ndụ m dị gara gara karịa onye ogba ọso; ha na-agafe dikà ụgbọ mmiri papirós, dikà mgbe ugo na-efeda ngwangwa ijide anụ ọ ga-eri. 27 O buru na m sị, 'Agà m echeju mkpesa m, aga m agbanwe ihu m, nwee ihu ochị.' 28 Nsogbu m niile ka na-atụ m egwu n'ihi na amara m na ị gaghị ewere m dikà onye aka ya dị ocha. 29 Ebe m burijị onye ikpe mara, n'ihi gịnị ka m ji nadogbu onwe m n'efu? 30 A sịkwarị na m jiri ncha saa ahụ m werekwa soda saa aka m abụ, 31 i ga-enuba m n'olulu apịtị nke pürü ime ka uwe m yi n'ahụ m kpoo m asị. 32 "O bughi mmadụ efu dikà m nke m ga-aza ya, ka anyị abụ kporịtaa onwe anyị ikpe n'uloiķipke. 33 A sịkwarị na e nwere onye odozi okwu n'etiti mụ na gi, onye ga-ebikwasị anyị abụ aka ya, 34 onye ga-elepụ mkpara Chineke site n'ebi m nọ, ka oke egwu ya gharakwa ịtụ m ọzọ. 35 Mgbe ahụ ka m ga-ekwu okwu na-atughị ya egwu; ma ka ọ dị ugbu a ọ dighị ihe m nwere ike ime.

10 "Ike idị ndụ agwụla m. Hapụnụ m ka m kwuo ihe dị m n'obi, kwuputa ya dikà obi ilu nke mkpuruobi m si dị. 2 Ihe m ga-agwa Chineke bụ nke a: Apatala maa m ikpe, kama gwa m ihe mere i ji ama m ikpe. 3 O dị gị mma n'obi imegbu m, si otu a ledä ọrụ aka gị anya, mgbe i na-anabata atumatu nke ndị na-emebi iwu? 4 I nwere anya nke anụ ahụ? I na-ahụ ụzo dikà mmadụ si ahụ? 5 Uboshi nke gi, ha dikà nke ndị nwere anụ ahụ, ka afọ nke gi, ha dikà nke mmadụ dị ike? 6 Nke ga-eme na i na-achoputa ikpe ọmụma m ma nyochaa mmechie m? 7 O bụ ezie na ị maara na ikpe amaghị m, na ọ dighị onye pürü ịnaputa m site n'aka gi. 8 "O bụ aka gị kpuru m kee m. O ga-atugharia ugbu a bibie m? 9 Cheta na ị kpuru m dikà ụrọ. I ga-eme ka m laghachi n'aja ọzọ? 10 O bụ na i wupughị m dikà mmiri ara ehi mee ka m kpukọta dikà mmiri ara raharị arahụ? 11 Yikwasị m akpukpo ahụ na anụ ahụ, werekwa ọkpukpu na akwara kpaa m dikà uwe? 12 I nyere m ndụ gosikwa m obiomaga gi,

n'idi mma gi chebekwara mmuo m. 13 “Ma nke a bụ ihe i zoro n'ime obi gi, amakwa m na o bụ ihe di gi n'uche. 14 O bụrụ na m mehiere, i ga na-ele m anya, i gaghị ekwe ka m ghara ita ahụ n'ihi mmehie m. 15 O bụrụ na ikpe mara m, ahụ n'a-adiị m! A sikhari na aka m dị ocha, apughi m iweli isi m elu n'ihi na ejuputara m n'ihere, bùrùkwa onye e mibara n'ime nsogbu m. 16 O bụrụ na m welie m isi elu, dika ọdum i ga-eji nwanyo na-eso m n'azụ ma werekwa ike gi dị egwu megide m. 17 I na-eweta ndị ama ọhụrụ megide m, mee ka iwe gi baa ụba n'ebe m nō; i na-eme ka ndị agha gi na-abiakwute m, otu n'elu ibe ya dika ebili mmiri. 18 “Gịnjị mere i ji wepüta m site n'afọ nne m? O gaara aka m mma ịnwụ tupu anya ọbụla ahụ m. 19 A sikhari na amuputaghị m maobụ na e sitere n'afọ nne m buba m n'ime ili! 20 Ụboghị ndị m o dighị ole na ole? Si n'ebe m nō wezuga onwe gi ka m nwetu ọnụ nwa mgbe nta, 21 tupu m hapụ laa n'ala ọchichiri na onyinyo nke ọnwụ ebe m na-agaghị esi pütakwa. 22 N'ala nke oke ọchichiri, ala nke onyinyo ọnwụ, nke usoro na-adighị, ebe ọbụladị ihe díkwa ka ọchichiri.”

11 Mgbe ahụ, Zofa onye Neama zara si: 2 “O dighị nzaghachi díjiri otụtụ okwu niile ndị a? A ga-agu onye ekwurekwu a dika onye ikpe na-amaghị? 3 Okwu efu gi ndị a ha ga-eme ka mmadụ gba nkịti? O bụ na o dighị onye ga-abara gi mba mgbe i na-akwa emo? 4 I na-asị Chineke, ‘Okwukwe m enweghi ntupọ, adikwa m ocha n'anya gi.’ 5 O ga-adị m nnuo mma ma a si na Chineke ga-ekwu okwu, na o ga-asaghe ebuggbere ọnụ ya imegide gi. 6 Kpugheere gi ihe nzuzo niile nke amamihe, n'ihi na ezi amamihe nwere akukụ abụo. Mara nke a: Chineke echefuola ụfodụ mmehie gi. 7 “I nwere ike ichopüta ihe omimi Chineke? I nwere ike ịnwapüta nsotu nke Onye puru ime ihe niile? 8 Ha dị elu karịa eluigwe, gịnjị ka i puru ime? Ha dị ogbu karịa ala ili, gịnjị ka i puru ima? (*Sheol h7585*) 9 Otụtụ ha dị ogologo karịa ụwa, dị obosara karịa oke osimiri. 10 “O bụrụ na o bịa tuba gi n'ime ụlo mkporo, kpokota ndị ikpe, onye ga-egbochi ya? 11 N'ezie, ya onwe ya na-amata ndị nduhie, mgbe o hụrụ ajo ihe, o bụ na o dighị amatakwa ya? 12 Onye nzuzu ga-aghị onye maara ihe naanị mgbe nwa ịnyinya ibu ọhia mürü ghogho mmadụ. 13 “Ma o bụrụ na i were obi gi nye ya, setipụ aka gi abụo nye ya, 14 o bụrụ na i wezuga mmehie nke dị gi n'aka, ghara ikwe ka ihe ojoo díjiri n'ulọ ikwu gi 15 mgbe ahụ, ihere

agaghị eme gi iwelite ihu gi, i ga-eguzokwa chịm na-atughị egwu. 16 N'ezie i ga-echefukwa nsogbu gi, na-echeta ya dika mmiri gabigara agabiga. 17 Ndị gi gamuke karịa etiti ehihie, ọchichiri ya ga-adikwa ka ụtụtụ. 18 I ga-anokwa n'udo n'ihi na olileanya di; i ga-elegharikwa anya gburugburu gi zuo ike na-atughị ujo. 19 I ga-edina ala na-atughị egwu onye ọbụla, ọtụtụ ndị mmadụ ga-achọ ịnata amara n'ihi gi. 20 Ma anya ndị na-emebi iwu ga-ada, ha agaghị achota ụzo mgbaṇụ; olileanya ha ga-abu nkubi ume nke ọnwụ.”

12 Mgbe ahụ, Job zara: 2 “N'ezie, naanị unu bụ ndị maara ihe, unu na amamihe ga-anwukọ n'otu. 3 Ma enwere m mmuo iche uche dika unu; abughi m onye na-erughị eru n'ebe unu nō. Onye bụ onye na-amaghị ihe ndị a unu na-ekwu? 4 “Abuzi m ihe ọchị n'ebe ndị enyi m nō, n'agbanyeghi na m kpokuru Chineke, ọ za, onye ezi omume, onye na-enweghi ita ụta buzikwa ihe ejị akpa ọchị! 5 Ndị na-enweghi nsogbu na-eleda ndị ọdachi dakwasiri anya dika nsogbu si eche ndị ụkwụ ha na-amichapụ amichapụ. 6 Ụlọ ikwu nke ndị na-apụnara mmadụ ihe na-adị juụ; ndị na-akpasu Chineke iwe na-adị n'udo, bụ ndị na-ebugharị chi ha n'aka ha. 7 “Ma juo ụmu anumamụ, ha ga-akuziri gi, maobụ ụmu mnụnụ, ha ga-agwa gi. 8 Ma o bukwanụ gwa ala okwu, o ga-akuziri gi, maobụ kwere ka azụ nō na mmiri kɔoro gi. 9 Olee otu n'ime ihe ndị a nke na-amaghị na o bụ aka Onyenwe anyị mere nke a? 10 N'aka ya ka ndị ihe niile e kere eke dị, ya na ndị ụmu mmadụ 11 O bụ na ntị adighị anwale okwu, otu ire si anwale ihe oriri? 12 O bụ na-adighị ahụ amamihe n'etiti ndị okenye? Ogologo ndị, o dighị eweta nghoṭa? 13 “O bụ Chineke nwe amamihe na ike, ndumodụ na nghoṭa bükwa nke ya. 14 Ihe o tidara enweghi mwugharị ozọ; mgbaṇụ adighị nye onye o tubara n'ulọ mkporo. 15 O bụrụ na o gbochie mmiri, ebe niile atakorochaa. O bụrụ na o zipu ha, ha erikpuo ala niile. 16 N'aka ya ka ike na nzube ihe dị; ndị a ghogburu na ndị na-aghogbu bükwa nke ya. 17 O na-anapụ ndị ndumodụ ọkwa ha chupụ ha, ma ndị ikpe ka o na-eme ka ha ghogho ndị nzuzu. 18 O na-atopụ mkporo igwe ndị eze kere, ma were akwa mgbochi kee ha n'ukwu. 19 O na-agbawa ndị nchüaja ọtọ chupụ ha, kwatuokwa ndị ọnọdụ ha sirila ike ogologo oge gara aga. 20 O na-emechi ọnụ ndị ndumodụ a tükwasirị obi, wepukwa nghoṭa nke ndị okenye. 21 O na-eji ndị ọgaranya eme ihe ọchị,

napukwa ngwa agha nke ndị dí ike. 22 O na-ekpughe ihe omimi nke ochichirị meeckwa ka oke ochichirị puta ihiè. 23 O na-eme ka mba dí ukwuu, o na-emekwa ka ha laa n'iyi; O na-eme ka mba baa ụba, ma chusakwaa ha. 24 O na-anapụ ndị ndu nke ụwa amamihe ha, zipukwa ha ka ha na-awaghari n'ozara ebe ụzo na-adighị. 25 Ha na-asogharị isì n'ochichirị na-enweghi ihiè. O na-eme ha ka ha na-adaghari díka ndị mmanya na-egbu.

13 "Anyia m abụ ahụla ihe ndị a niile, ntị m anụla

ma ghøtakwa ha. 2 Mụ onwe m makwa ihe unu maara; abughị m onye dí ala n'ebe unu nọ. 3 Ma ọ bụ Onye pürü ime ihe niile ka m chorọ igwa okwu, ka mụ na Chineke rụo kwaa ụka banyere okwu m. 4 Ma otu o dí, unu ji okwu ugha etechi m díka ọ bụ mgba ulo; unu niile bụ ndị dibịa na-abaghị uru. 5 O bürü nnqo na unu ga-agba nkịti, nke a gaara egosi na unu bụ ndị nwere amamihe. 6 Ugbu a, nṣụrụnị ịru ụka m; geekwanụ ntị nṣụrụ okwu si m n'ọnụ na-apuata. 7 Unu ga-ekpelara Chineke ikpe mmegide? Unu ga-esite n'okwu aghaghị kwuchitere Chineke ọnụ ya? 8 Unu ga-egosi ya na unu na-ekpelara ya ikpe? Unu ga-ekwuchite ọnụ Chineke? 9 O ga-adịri unu mma ma ọ bürü na o nyochaa unu? Unu pürü ighogbu ya díka unu si aghogbu ndị mmadụ? 10 O ghaghị ịbara unu mba ma ọ bürü na unu ejiri okwu ugha choq inyere ya aka. 11 O ga-abụ na ebube na ịdi ukwuu ya adighị eme ka unu maa jijiji? Egwu ya ọ dighị atu unu? 12 Okwu amamihe unu niile díka ilu nke ntị; okwu ngopụ unu díka ihe ngopụ ụro. 13 "N'oqonụ juụ ka m kwuo okwu; ihe ọ pütara ya pütara. 14 N'ihi gini ka m ga-eji ttiny onwe m na nsogbu, werekwa ndị m ttinye n'obụaka m? 15 A sìkwarị na ọ ga-etigbu m aghaghị m itụkwasi ya obi m. Aga m ekwuchite ọnụ m gwa ya na ụzo m dí ọcha. 16 N'ezie, nke a ga-aghoro m nzoputa maka na ọ dighị onye ajo omume obụla pürü ibia n'ihi ya. 17 Geenụ ntị nke oma n'okwu m. Kwerenụ ka ihe m na-ekwu baa unu ntị. 18 Ugbu a, edoziela m ikpe m n'usoro, amatala m na ikpe agaghị ama m. 19 O dí onye pürü ibo m ebubo? O bürü na o nwere, aga m emechi ọnụ m ma nwụo. 20 "Meere m naanị ihe abụ ndị a, O Chineke, mgbe ahụ agaghị m ezo onwe m n'ihi gi. 21 Wepụ aka gi i ji emegide m, meekwa ka ha dí anya n'ebe m nọ. Kwisi imē ka oke egwu gi mee ka m maa jijiji. 22 Mgbe ahụ, kpoko m oku, aga m azakwa gi. Maqbụ, kwerekwa ka m kwuo okwu, ka i zaa m. 23 Ole ka ha dí bụ mmejọ na mmehie m mere? Gosi m

ajọ omume m na mmehie m. 24 Gini mere i ji gbakuta m azu? Gini mere i ji guo m díka onye iro gi? 25 I ga-enye ahịhịa ikuku na-ebugharị ntaramahuhụ? I ga-achụ ahịhịa kporo nkụ ọso? 26 N'ihi na i na-edetu ihe ndị dí ilu megide m, na-emekwa ka m ghoro mkpuru mmehie m mere n'oge okorobia m. 27 I na-eji mkporo igwe kegide ụkwụ m abụ; na-enyochakwa nzo ụkwụ m niile site n'itinye akara n'ebe obụla obụ ụkwụ m zo. 28 "Ya mere, mmadụ n'ala n'iyi díka ihe rere ere, na díka akwa nke nla riri.

14 "Mmadụ nke nwanyị mürü nwere ụbochị ole na

ole nke juputara na nsogbu. 2 O na-awalite díka okoko osisi, ma kpónwụokwa mgbe na-adighị anya, díka onyinyo, o na-agabiga agabiga. 3 I na-elegide onye dí otu a anya? I ga-akpo ya ikpe n'ihi gi? 4 Onye pürü iweputa ihe dí ọcha site n'ihe na-adighị ọcha? O dighị onye ọ bụ. 5 I kpebiela ụbochị ndị nke mmadụ; i kabiela ọnụogugu nke ọnwa ya niile, kpaakwa oke ebe o na-agaghị agabiga. 6 N'ihi nke a, wepụ anya gi n'ebe ọ no, hapụ ya ka ọ noqor onwe ya ruo mgbe ụbochị ya ga-ezu díka onye e goror ọrụ. 7 "Ma olileanya díri osisi; n'ihi na ọ bürü na e gbutuo ya, ọ ga-epuchikwa, alaka ọhụrụ ya aghaghị iwaputakwa. 8 A sìkwarị na mgborogwu ya emeela ochie n'ala, maqbụ na ogwe ya anwụo n'aja, 9 mgbe obụla mmiri zokwasiri ya, o na-epuputa díka ihe a kuru akụ. 10 Ma mmadụ na-anwụ, e lie ya; ọ na-ekubikwa ume si otu a gabiga. 11 Díka mmiri dí n'oke osimiri si ata, maqbụ ka mmiri dí n'iyi si ata n'oge ọkochị, 12 otu a ka mmadụ si e dinaa ma ọ dighị etetakwa ọzo; tutu ruo mgbe eluigwe na-agaghị adíkwa; mmadụ obụla apụghị i si n'ura kpotee ya, agaghị akpotekwa ha site n'ura ha. 13 "A sì na i ga-ezo m n'ala mmuo, na i ga-ezobe m tutu ruo mgbe iwe gi gabigara. A sì na i ga-akanyere m oge ma mesia cheta m. (Sheol h7585) 14 O bürü na mmadụ anwụo, ọ ga-adị ndị ọzo? Ụbochị niile nke ọru ahụhụ m, aga m echere mgbe nnaputa m ga-abịa. 15 I ga-akpo, aga m azakwa gi, agụ ọru aka gi ga-agụ gi. 16 N'ihi mgbe ahụ i ga-agụ nzo ụkwụ m niile ọnụ, ma i gaghi agukọ mmehie m. 17 A ga-ekechi njehie m n'akpa, i ga-ekpuuchi mmehie m. 18 "Ma díka ugwu si erichasi daa, na díka a na-enupu oke nkume n'önodu ya, 19 díka mmiri si akwóchasi nkume, na díka oke mmiri ozuzu si akwazekwa aja ala, otu a ka i si eme ka olileanya mmadụ laa n'iyi. 20 I na-egosi ya na i kariri ya ike, ma ha na-agabiga; i na-eme ka ihu ya gbanwee,

ma zilaga ya. **21** O bürü na a na-asopuru ụmụ ha, ha adighị amata nke a; o bürükwa na a na-eweda ha n'ala, ha o dighị ahụ ya. **22** Ihe mgbu nke anụ ahụ ya ka o na-ama ma na-erukwara naanị onwe ya uju."

15 Mgbe ahụ, Elifaz onye Teman zara sị: **2** "Onye maara ihe o ga-eji okwu na-abaghị uru zaghachị? O ga-emeju afọ ya n'ifufe na-ekpo ọkụ nke si n'owụwa anyanwu? **3** O ga-eji okwu na-abaghị uru rụo ụka, maọbụ kwuo okwu na-enweghi isi? **4** Ma i na-eleda ezi omumeanya na-egbochikwa ịsopuru Chineke. **5** Mmehie gi na-eme ka ọnụ gi kwuo okwu ngwangwa; o bụkwa ire ndị aghughọ ka i nwere. **6** Ọnụ gi na-ama gi ikpe, o bughị mụ onwe m, ebugberekwue ọnụ gi na-ekwu okwu megide gi. **7** "I bụ mmadụ mbụ a mṛụ? A mṛọla gi tupu e kee ugwu niile? **8** O getula ntị n'izu nzuzo nke Chineke? Amamihe niile o bụ n'ime gi ka ha juru? **9** Gịnị ka i maara nke anyị na-amaghị? Udi nghota dị ańaa ka i nwere nke anyị na-enweghi? **10** Ndịsi awo na ndị kara nka nọ n'etiti anyị, ndị ikom mere agadi karịa nna mṛụ gi. **11** O ga-abụ na nkasiobi Chineke bürü gi ihe nta, ka o bụ okwu dị nro nke o gwara gi? **12** Gịnị mere obi gi ji duhie gi, gịnị mekwaraanya gi abụo ji chagharia, **13** nke mere iwe gi jiri dị ọkụ megide Chineke, meekwa ka okwu ojoo ndị a niile si n'ọnụ gi puta? **14** "Gịnị ka mmadụ efu bụ, o ga-eji dị ọcha n'obi, gịnị ka mmadụ nwanyị mṛụ bụ, na ha nwere ike i bụ ndị ezi omume? **15** O bürü na Chineke atụkwasighị ndị nsọ ya obi, o bürükwa na eluigwe adighị ọcha n'anya ya, **16** o ga-esi ańaa tükwasị mmadụ efu onye rürü arụ obi, bụ onye na-ańu ajo omume dika mmiri. **17** "Gee m ntị ka m kowaara gi; kwerekwa ka m gwa gi ihe m hụrụ, **18** bụ ihe ndị amamihe kwuru, ndị na-ezobeghi ihe ha natara n'aka nna nna ha, **19** bụ ndị e nyefere ala ndị a n'aka ha mgbe o dighị onye ọbia gabigara n'etiti ha. **20** Ụbochị ndị ya niile, onye ajo omume na-ata ahụhụ mmekpa ahụ, bụ nke e debere ogologo afọ nye nwoko ahụ na-eme ihe ike. **21** Ụzụ na-eweta oke egwu na-eju ya ntị, mgbe o dì ka ihe niile na-agam nke ọma, ndị na-apunara mmadụ ihe na-abịakwasị ya. **22** O nweghi olileanya igbanarị ochichiri; mma agha nọ na-echere ya. **23** O na-akpagharị na-achọ ebe nri dika udele; o makwara na ụbochị ochichiri nọ nso. **24** Ahụhụ na mkpagbu na-eme ka o tọ oke egwu, nsogbu na-abịakwasị ya dika eze nke nọ na njikere ibuso ndị iro ya agha. **25** N'ihị na o na-atụ Chineke aka n'ihị,

dokwaa onwe ya imegide Onye pürü ime ihe niile. **26** O ji ikwesi olu ike, dika ọta siri ike, na-emegide Chineke. **27** "O bụ ezie na abuba kpuchiri ihu ya, abuba nke dij n'ukwu ya na-eme ka anụ ahụ nuputakwa, **28** o ga-ebi n'obodo e bibiri ebibi, n'ụlọ nke mmadụ na-ekwesighị ibi n'ime ha, ụlọ nke na-adakasi adakasi. **29** Ma o gaghị aga n'ihu i bụ ögäranaya, akụ ya agaghị adigidekwa. Ihe o nwere agakwaghi agbasapụ n'ala niile ahụ. **30** O gaghị agbanarị ochichiri, ire ọkụ ga-eme ka ome ya kpọnwụo, iku ume nke ony Chineke ga-ebufu ya. **31** Ka onye di otu a hapụ iğhogbu onwe ya site n'ịtukwasị uche n'ihe efu, n'ihị na o dighi ugwo oru obula o ga-enweta. **32** Tụpụ oge ya eruo, o ga-anata ugwo oru ya n'uju, ọzo, alaka ya ga-akpọnwụ. **33** O ga-adị ka osisi vajinị nke mkpuru ya dapusirị na-achaghị acha, dika osisi oliv nke akwukwọ ya kpọnwuru akpọnwụ. **34** N'ihị na ndị na-amaghị Chineke ga-adị ka nwanyị aga, ọkụ ga-erepiịa ụlọ ikwu niile nke ndị hụrụ iri ngari n'anya. **35** Ha na-atụrụ ihe ojoo dika ime, ma mṛọka ajo omume; naanị aghughọ ka akpanwa ha na-arupụta."

16 Mgbe ahụ, Job zara sị: **2** "Anụla m ọtụtu ihe dika ndị a; ndị nkasiobi na-eweta onodụ ojoo ka unu niile bụ. **3** Ogologo okwu efu ndị a niile unu na-ekwu, o naghị akwusi? Gịnị bụ nsogbu unu nke mere unu ji aga n'ihu na-arụ ụka niile ndị a? **4** Mụ onwe m nwekwara ike ikwu okwu dika unu, ma o bürü na unu nọ n'ondụ m; enwere m ike kwuo okwu dị ụtọ na ntị megide unu, ma fufekwaa isi m megide unu. **5** Ma ọnụ m ga-agba unu ume; nkasiobi si n'ebugberekwue ọnụ m ga-emekwa ka ihe mgbu unu daju. **6** "Ma o bürü na m ekwuo, adighị egbochi ihe mgbu m, o bürü na m ahapụ ikwu okwu, ọdighị esi n'ahụ m pụo? **7** N'ezie o Chineke, i meela ka ike gwụ m, i tidakwala ezinaulọ m. **8** I keela m agbü; agbü m abürüla ihe akeabe megide m; ita ahụ m ebiliela ığba akeabe megide m. **9** Chineke na-eweso m iwe, jiri iwe ya na-adowasị m, o na-atakwa ikitere eze ya megide m; onye iro m na-achichapuru m anya ya. **10** Umụ mmadụ na-asaghe ọnụ ka ha chịa m ọchị, ha ji iti m aka n'ọnụ na-akwa m emo, jikotakwa onwe ha megide m. **11** Chineke ewerela m nyefee n'aka ndị ajo omume, tübakwa m n'aka ndị na-emebi iwu. **12** Ihe na-agara m nke ọma, ma Chineke tipiara m. O jidere m n'olu ma tiwasia m. O meela m ihe ığba ụta ya; **13** ndị ọgba ụta ya agbaala m gburugburu. O na-agbawa akurụ m na-enweghi

omjiko mee ka oluulu m wusia n'ala. **14** Mgbe niile, o na-emegide m; o na-achuso m dika dike n'agha. **15** "Adukotala m akwa mkpe were ya kpuchie anu ahu m, liekwa ikuanya m n'ime ntu. **16** Ihu m na-acha obara obara site n'akwa nke m na-akwa, onyinyo nke onwu dikwa gburugburu egbugbere anya m abuo; **17** ma aka m emeghi ihe ike obula, ozu ekpere m dikwa ocha. **18** "Ala, biko, ezokwala obara m; mee ka akwa m ghara ibu ihe lara n'iyi! **19** O bulaadi ugbu a, onye akaebe m no n'eluigwe, onye nkwichite onu m no n'ebe di elu. **20** Onye na-arioro m arioro bu enyi m, dika m na-awusara Chineke anya mmiri m. **21** N'onodu mmadu ka o na-arioro Chineke dika mmadu na-arioro n'ihi enyi ya. **22** "Naani afi ole na ole ga-agabiga tupu m ga n'uzo nke nloghachi m na-adighi.

17 Mmug m tiwara etiwa, ubochi m niile di mkpumkpü, ili na-echere inabata m. **2** N'ezie ndi na-akwa emo gbara m gburugburu; anya m na-elekwasikwa mkpasu iwe ha. **3** "Debere m ihe ebe n'ebe gi Chineke no. Olee onye ozu puru inara m n'akaabe? **4** I mechiela uche ha ka ha ghara inwe nghota; ya mere, i gaghi ekwe ka ha nwetwa uru di n'ime ya, anya umu ya ga-ada mba. **5** "Chineke emeela ka m buru okwu ilu nye onye obula, meekwa ka m buru onye ha na-agbusa aso mmiri n'ihu. **7** Anya m na-ahu inyogho inyogho n'ihi iru uju; ahu m aghọla onyinyo nke ihe m bu na mbu. **8** Ndị na-eme ihe ziri ezi na-akuja mgbe ha huru nke a; ndi aka ha di ocha na-enwe mkpalị megide ndi ajo omume. **9** Ma otu obula o di, ndi ezi omume ga-aga n'ihu n'iso uzo ha, ndi aka ha di ocha ga-aga n'ihu n'idi ike. **10** "Ma bianu, unu niile, bidonu okwu unu ozu! Agaghị m achota onye maara ihe n'etiti unu. **11** Ubochi m niile agafeela, atumatu m aburula ihe lara n'iyi. Ma ochichiri nke obi m **12** na-edo abalị n'onodu ehiihe; n'ihu ochichiri ka ihedidi nso. **13** O buru na ebe obibi m na-ele anya ya bu ili, o buru na m agbasaa ihe ndina m n'elu ochichiri, (Sheol h7585) **14** a sikwa na m asi ire ure, 'Nna m ka i bu,' maobu si ikpuru 'Nne m' maobu 'Nwanne m nwanyi,' **15** ebeekwa ka olileanya m di? Onye puru ihu ma m nwere olileanya? **16** Olileanya m o ga-ariada rwo n'onu uzo ama nke onwu? Anyi gasokota rjdaruo n'uzuzu?" (Sheol h7585)

18 Mgbe ahu Bildad onye Shua zara si: **2** "Ruo ole mgbe ka i ga-ekwubi okwu ndi a i na-ekwu?

Nwee ezi uche ka anyi kparitaa uka. **3** Gini mere i ji were anyi dika anu ohia, guo anyi dika ndi na-enweghi uche n'anya gi? **4** Gi onye na-eji iwe adokasi onwe gi, a ga-ahapu uwa n'ihi gi? Ka a ga-enupu oke nkume n'onodu ha? **5** "A na-afunyu oriona nke onye na-emebi iwu; ire oku ya ga-akwusikwa inwu enwu, **6** ihedidi n'ime ulo ikwu ya na-abu ochichiri, oriona nke di n'akukwu ya na-anyukwa. **7** Ike agakwaghị adi na nzogukwu ya; atumatu ya onwe ya ga-atuda ya n'ala. **8** Ukwu ya na-eduba ya n'onya; o na-akpagharai na-adaba n'ime oghere. **9** Onya na-ejide ikiri ukwu ya, onya ahu na-ejidesi ya ike. **10** E zobere ya udio onya ighbudu n'ala, ihe e ji ejide ya na-echere ya n'uzo ya. **11** Ihe egwu na-emenyenye ya ujo n'akukwu niile, na-agbasokwa nzogukwu ya niile. **12** Ila n'iyi na-achosi ya ike; mbibi nokwa na njikere na-echere mgbe o ga-ada. **13** Mbibi na-eripia akukwu anu ahu ya; okpara onwu na-eripia ahu ya niile. **14** Esi na-nchekwa nke ulo ikwu ya doputa ya duru ya jekwuru eze nke ihe egwu niile. **15** Oku na-ebi n'ime ulo ikwu ya; a ga-efesasi nkume na-enwu oku n'eme obibi ya. **16** Mgborogwu ya na-akpo nkpu n'ime ala, alaka ya ga-akporwu n'elu. **17** A gaghi echeta echiche ya n'uwu ozu, o nweghi onye obula na-echetakwa aha ya. **18** A na-esite n'ihedidu chubu ya n'ochichiri, otu a kwa, a na-achupukwa ya site n'uwu. **19** O nweghi umu, o nwekwaghị umu umu n'etiti ndi ya, o dighi onye foduru n'eme obibi ya. **20** N'onodu ya na-eju ndi si n'odida anyanwu anya; oke egwu na-ejideka ndi si n'owuwa anyanwu n'ihi ya. **21** N'ezie, otu a ka ebe obibi nke onye ajo omume di, ee, bu onye ahu nke na-amaghị Chineke."

19 Job zara si: **2** "Ruo ole mgbe ka unu ga-anogide na-ata m ahuhu? Ruo ole mgbe ka unu ga-ewere okwu onu unu zopia m? **3** Ugboro iri ndi a ka unu kocharala m, ihere adighi eme unu na unu na-ebuso m agha? **4** A sikhari na m bu onye mmechie, o bu naani mu onwe m ka o gbasara. **5** O buru na unu na-ebuli onwe unu elu karja m, ma were onodu idu ala m megide m, **6** mgbe ahu, maranu na Chineke emejooola m, were ugbu ya tuo m gburugburu. **7** "O bu ezie na m na-eti mkpu akwa si: 'A na-emejor m.' Ma o dighi osisa m na-anata; o bu ezie na m na-eti mkpu ka e nyere m aka ma ikpe ziri ezi adighi. **8** O nochielu uzogu m ka m ghara igafe; o jirila ochichiri kpuchie uzogu m. **9** O yipula m ugwu m, wepukwa okpueze m kpu n'isi. **10** O na-eti m ihe otiti n'akukwu niile, rwo mgbe m gabigara;

o na-ehopu olileanya m dika osisi. **11** Iwe ya dì oku megide m; o na-agunyekwa m dika onye iro ya. **12** Ndị agha ya ji ike na-abia; ha ewuola mgbidi were nnochibido m ha agbaala ụlo ikwu m gburugburu imegide m. **13** “O meela ka umunne m na ndị enyi m si n’ebi m n’o pio. **14** Ndị ikwu m anaghị etinyekwa uche n’ihe banyere m; ndị ezi enyi m niile echefuola m. **15** Ndị obia n’o ụlo m na ndị odibo m nwanyị na-agu m dika onye ala ozø; adị m ka onye mba ozø n’ebi ha no. **16** Ana m akpo odibo m oku ma o dighị aza m, o buladi mgbe m jiri onu m riọ ya. **17** Iku ume m aburula ihe nwunye m apughị inagide; aburula m ihe aru nye umunne m. **18** O buladi umuntakirị nwoke na-akwa m emo; ha na-ejikwa m eme ihe ọchị mgbe ọbuła m pütara. **19** Ndị ahụ m kporo ndị enyi ọma m na-ele m anya dika m bu ihe aru; ndị ahụ niile m hụru n’anya echigharịakwala megide m **20** Abụ m naanị ọkpukpu ọkpukpu; ihe m ji gbanarị ọnwụ adighị ukwuu. **21** “Meerenụ m ebere, ndị enyi m, meerenụ m ebere, n’ihi na aka Chineke na-emegide m. **22** Gini mere unu ji achụ m dika Chineke si achụ m? O ga-abụ na ahụhu m ejubeghi unu afọ? **23** “O gaara ato m ụtọ ma a sị na e dekorọ okwu m n’akwukwo, **24** na e ji mkpisi igwe dee ha, maobu kakwasị ha n’elu mbadamba nkume ruo mgbe ebighị ebi. **25** Amara m na onye mgbaputa m na-adị ndị, amakwaara m na o ga-eguzo n’elu ụwa n’oge ikpeazụ. **26** Mgbe e mebisikwara akpukpo ahụ m, ma n’anụ ahụ m aga m ahụ Chineke. **27** Mu onwe m ga-eji anya m abuọ hụ ya, mu onwe m, o bughi onye ozø. Lee ka obi m si anụ oku n’ime m maka nke a! **28** “O bürü na unu asị, ‘Anyị ga-emegide ya n’ihi na nsogbu a si n’aka ya,’ **29** unu onwe unu kвесiri ịtụ egwu mma agha; n’ihi na iwe ga-ebute ita ahụhu nke mma agha, mgbe ahụ, unu ga-ama na ikpe di.”

20 Mgbe ahụ, Zofa onye Neama zara si: **2** “Enweghi udo nke echiche m na-akpali m izaghachi n’ihi na anụ m na mwute dì ukwuu. **3** Anụla m okwu mkparị nke ileda anya nye m, ma nghoṭa m na-akpalite m izaghachi gi. **4** “N’ezie, i maara otu o dì site na mgbe ochie, ya bu kemgbe e debere mmadu n’ụwa. **5** Obi ụtọ nke onye na-emebi iwu na-adị nwa mgbe nta, onu nke ndị na-amaghị Chineke na-anụ naanị nwa oge. **6** N’agbanyeghi na ịnya isi ya ga-eru eluigwe, na isi ya ga-emetükwa igwe ojii; **7** o ga-ala n’iyi ebighị ebi, dika nsị ya onwe ya nyürü; ndị maara ya ga-ajụ, ‘Olee ebe o nọ?’ **8** O ga-efelaga dika nrọ, agaghị achotakwa ya

mgbe ọbuła, dika ọhụ abalị nke e chefuru echefu. **9** Anya hụru ya na mbụ agaghị ahụkwa ya ozø, ebe obibi ya agaghị elegidekwa ya anya ozø. **10** Umụ ya ga-acho ihuoma site n’aka ndị ogbenye; aka ya abuọ kwa ganyeghachi akụ ya. **11** Ọkpukpu ya nke juputara n’ike okorobia ga-eso ya bürü ihe a ghanyere na ntụ. **12** “O bụ ezie na ihe ojoo na-ato ya ụtọ n’onụ, na o na-ezokwa ya n’okpuru ire ya; **13** o bụ ezie na o pughị n’ihapụ ya, o na-edede ya n’onụ ya, **14** ma nri o na-eri ga-aghọ ihe gbara ụka n’afọ ya, o ga-aghlokwa elo agwo n’ime afọ ya. **15** O ga-agboputa akụnụba niile o lodara; Chineke ga-eme ka o si n’afọ ya gboputachaa ha. **16** O ga-amịcha elo agwo, eze agwo ajualà gagebu ya. **17** O gaghị anụ ụtọ mmiri si n’iyi, bụ iyi nke na-aso aso nke juputara na mmanụ aru na mmiri ara ehi rahụru arahụ. **18** Ihe o ruputara ka o ga-eji kwughachi ugwo o ji na-erighị ma otu. Uru o zutura n’ahịa agaghị aburụ ya ihe ọnụ. **19** N’ihi na o kpaburu ndị ogbenye, hapụ ha na-enweghi olileanya ọbuła, o nakotakwara ụlo nke o na-ewughi. **20** “N’ezie, o gaghị enwe izuike site n’oke ọchichọ ya; o gaghị azoputakwa onwe ya site n’ulọakụ ya. **21** O dighị ihe fodusuru ya iripiịa, ogaṇihi ya agaghị adigide. **22** N’etiti ihe niile o nwere ka mkpagbu ga-abịakwasị ya, oke ita ahụhu ga-adakwasị ya. **23** Mgbe o rijuru afọ ka Chineke gareme ka iwe ya dì oku megide ya, iti aka Chineke ga-adakwasị ya dika mmiri ozozo. **24** O bürü na o si na ngwa agha e ji igwe kpuo gbalaga, àkụ nke e ji ọla bronz kpuo onu ya ga-amapu ya ahụ. **25** N’azụ ya ka o na-esi miputa ya, site n’umeju ya ka a ga-esi miputa onu ya na-egbu amụma. Oke egwu dì iche iche ga-abịakwasị ya. **26** Oke ọchichirị nọ na-echere akụnụba ya, oku nke a na-afụnwughi afunwu ga-erepia ya o ga-erechapukwa ihe niile fodusuru n’ulọ ikwu ya. **27** Eluigwe ga-ekpughe ikpe ọmụma ya ụwa niile gabili megide ya. **28** Idee mmiri ga-ebupu ụlo ya; oke mmiri okwukwo n’ubochị iwe Chineke. **29** Nke a bụ oke nke Chineke debeere ndị na-emebi iwu, ya bükwa ihe nketa nke Chineke kwadooro ha.”

21 Mgbe ahụ, Job zara si: **2** “Gee ntị nke ọma n’okwu m; ka nke a bürü nkasiobi i ga-enye m. **3** Nwee ndidi ka m kwuchaa okwu m, mgbe m kwuchara, gaa n’ihu ịkwa m emo. **4** “O bụ mmadu ka m na-ekpesara? Gini ka m ga-eji ghara ịbụ onye na-enweghi ndidi? **5** Lee m anya ka ahụ maa gi jijiji; were aka gi kpuchie onu gi. **6** Mgbe m chere echiche maka nke a, egwu

turu m meekwa ka ahu m maa jijiji. 7 Gjinj mere ndi ajo omume ji enwe ndu ogologo, ghoq okenye, baakwa uba n'idi ike? 8 Ha na-ahu umu ka ha na-akwusike ike gburugburu ha, umu ha ka ha ji anya ha ahu. 9 Ha na-ebi ndu udo n'ezinaulo ha na-atughi egwu na ihe ojoo obula ga-adakwası ha; mkpara Chineke adighikwa adakwası ha. 10 Oke ehi ha na-agba nne ehi ha na-esepuhı aka; nne ehi ha na-amu umu, ha adighi ekwo ime. 11 Ha na-ezipu umu ha dika igwe aturụ; umuntakirị ha na-etegeharị egwu. 12 Ha na-abu abu n'uda egwu otiti na ubo akwara; ha na-anırıkwę oñu n'uda nke oja. 13 Ha na-anq uboichi ndu ha niile n'oganihu, ha na-arıdakwa n'ili ha n'udo. (Sheol h7585) 14 Ma ndi a na-ası Chineke, 'Hapu anyi aka, o dighi anyi mkpa ımata uzı gi. 15 Onye ka Onye pürü ime ihe niile bu, anyi ga-eji jeere ya ozi? Uru gjinj ka ırıq ya arıq ga-abara anyi?' 16 Ma oganihu ha adighi n'aka ha ya mere ana m ewezuga onwe m site na ndumodu ndi na-emebi iwu. 17 "Ma ugboro ole ka a na-emenyu oku oriona nke ndi na-emebi iwu? Ugboro ole ka nhuju anya na-adakwası ha, bu nke Chineke kenyere ha n'iwe ya? 18 Ugboro ole ka ha dika ahıhıa kporo nkı n'ihu ikuku, maobu dika igbugbo oka nke ikuku siri ike na-esesi? 19 A na-ası, 'Chineke na-akpaketara umu ha ntaramahıhu nke njehie ha.' Ka a kwıghachi ha ya, ka ha nwhee ike mata ya. 20 Ka anya ha hı mbibi nke onwe ya, ka ha nıuo onuma nke Onye pürü ime ihe niile dika mmiri. 21 Gjinj gbasara ha banyere ezinaulo ha hapuru mgbe onwa ndi e kenyere ya bijara na ngwucha? 22 "O di onye pürü izi Chineke ihe oñuma, ebe o bu ya na-ekpe ndi kachasi elu ikpe? 23 Otu onye na-anwu mgbe o juputara n'ike na ume, mgbe o no na nchekwa na udo, 24 mgbe ahı ya bu nke ejı ezi nri zuo nke oma, okpukpu ya juputakwara n'umı. 25 Onye ozı na-anwu n'ihe ilu nke mkpurıobi, n'ihı na o nweghi mgbe o riri ezi ihe obula. 26 Nke obula n'ime ha dina n'akukı ibe ya n'ime aja, ikpuru kpuchikwara ha abu. 27 "Amaara m nke oma ihe bu echiche unu na nzube unu ji emegide m. 28 Unu gajı m ajuu si, 'Ugbu a, ole ulı oke mmadu ahı. Ulı ikwu ndi ahı ebe ndi na-emebi iwu biiri?' 29 O bu na unu ajubeghi ndi njem ajuu? O bu na unu ejighi ihe ha koro mere ihe, 30 na a na-echeba ndi ojoo pıuo n'uboichi nhuju anya, na a na-anaputa ha site n'uboichi oke iwe? 31 Onye na-atu ha mmehie ha n'ihu? Onye kwa na-akwıghachi ha ugwo ihe ha mere? 32 A na-eburu ha gaa n'ili, a na-echekwa ili ha nche. 33 Aja

dı na ndagwurugwu na-atı ha ıto; Mmadu niile na-eso ha n'azı, na otutu a na-apughı ıguta onu na-ebu ha uzı n'aga. 34 "Ya mere, olee otu unu ga-esi were okwu na-enweghi isi kasıe m obi? O dighi ihe fodusı n'osıisa unu ma o bugı naanı okwu ugħa."

22 Mgbe ahı, Elifaz onye Teman zara si: 2 "Mmadu o pürü ıbara Chineke uru? O bıladı onye nwere uche o pürü ıbara Chineke uru? 3 O nwere oñu o ga-enye Onye pürü ime ihe niile ma a sı na i bu onye ezi omume? Uru gjinj ka o ga-enweta ma o buru na uzı gi niile enweghi ita ıta? 4 "Chineke o na-abara gi mba na-ebo gi ebubo n'ihı na i na-atu egwu ya? 5 O bu na mmebi iwu gi adighi ukwuu? Mmehie gi o nwere ogwugwu? 6 I naara umunne gi ihe ebe n'efu; i yipuru ndi mmadu uwe ha gbawa ha oto. 7 I nyeghi ndi ike gwuru mmiri, i nyeghıkwa ndi agu na-agu ihe oriri. 8 O bu eziokwu na i bu nwoke di ike na onye nwere ala, burukwa onye a na-asopuru bi n'ala ya, 9 I na-agbabı umu nwanyi di ha nwıru aka, zipu ha, I na-anyaji ogwe aka nke umu na-enweghi nna. 10 O bu ya mere onya jiri gbaa gi gburugburu, burukwa ihe mbibi ji eyi gi egwu. 11 O bukwa ya mere ıchichiri ji gbaa gi gburugburu ka i ghara ıhı uzı, meekwa ka idee mmiri kpuchie gi. 12 "O bu na Chineke anoghı n'ebi di elu nke eluigwe? Lee ka idı elu nke kpakpando di elu si di. 13 Kama i na-ası, 'Gjinj ka Chineke maara? O na-esite n'oke ıchichiri di otu a ekpe ikpe? 14 Oke ıchichiri kpuchiri ya, nke mere na o nagħi ahı anyi mgbe o na-agħarha n'ebi di elu nke eluigwe.' 15 I ga-agbaso uzı ochie nke ndi na-eme ihe ojoo zoro ije na ya? 16 Ebupuru ha tupu oge ha eruo. Ntqala ndu ha ka idee mmiri sachapurı. 17 Ha sırı Chineke, 'Hapu anyi aka! Gjinj ka Onye pürü ime ihe niile ga-eme anyi?' 18 Ma o bu ya ji ihe di mma di iche iche mejuputa ulı ha, ya mere ana m ewezuga onwe m site na ndumodu ndi na-emebi iwu. 19 Ndı ezi omume na-ahı mbibi ndi di otu a ma nıura; ndi aka ha di ıcha na-akwa ha emo si: 20 'N'ezie, e bibiela ndi iro anyi, oku erepijalıa akınuuba ha.' 21 "Doo onwe gi n'okpuru Chineke ka gi na ya noq n'udo, n'uzı di otu a, ıganihu ga-abıjara gi. 22 Gee ntı, nabata ndumodu si ya n'onu, doo okwu ya niile n'obi gi. 23 O buru na ılagħachikwute Onye pürü ime ihe niile, o ga-ewegħachi gi n'onodu gi; o buru na iwezuga ihe mmebi iwu mee ka o di anya site n'ebi ulı ikwu gi di, 24 togħo okpukpu ılaedo gi n'aja, tıpukwa ılaedo nke Qfia gi n'elu nkume di

n'ime odo mmiri nta. **25** Mgbe ahụ, Onye pürü ime ihe niile ga-aburụ gi ọlaedo, bükwara gi ọlaocha kachasị mma. **26** N'ezie, mgbe ahụ kwa, ihe nke Onye pürü ime ihe niile ga-ato mkpuruobi gi ụtọ, i ga-ewelikwa ihu gi nye Chineke. **27** I ga-ekpe ekpere, ọ ga-azakwa gi ekpere gi, i ga-emezukwa nkwa i kwere. **28** Ihe i kpebiri ga-emezukwa, ihè ga-amukwasị n'uzo gi niile. **29** Mgbe a na-eweda ndị mmadụ ala, ọ burukwa na i sj, 'Bulienụ ha elu,' mgbe ahụ ọ ga-azoputa ndị e wedara n'ala. **30** Ọ ga-azoputa ọ bùladị onye ahụ nke aka ya na-adighị ọcha, bụ onye nke a ga-azoputa site n'idi ọcha nke aka gi."

23 Mgbe ahụ, Job zara sj: **2** "Ọ bùladị taa, mkpesa m dị ilu; aka ya dị arọ megide m n'agbanyeghi ịṣu ude m. **3** A sìkwa na m maara ebe m ga-achọta ya; a sìkwa na m nwere ike ijenu ebe obibi ya! **4** Aga m edozi mkpesa m n'usoro n'ihu ya were ịrụ ụka mejuo ọnụ m. **5** Aga m achoputa ihe o ga-aza m ma tuleekwa ihe o ga-agwa m. **6** Ọ ga-eji ike dị egwu megide m? Mba, ọ gaghị ebo m ebubo. **7** N'ebe ahụ, onye ziri ezi ga-eme mkpesa n'ihu ya. N'ebe ahụ, a ga-anaputakwa m site n'aka onye ikpe m rụo mgbe ebigị ebi. **8** "Ma ọ bùrụ na m agaa n'owuwà anyanwụ ọ noghị n'ebe ahụ; ọ bùrụ na m gaa n'odịda anyanwụ, agaghị m achọta ya. **9** Mgbe ọ n'o n'orụ n'ugwu anaghị m ahụ ya, mgbe ọ loghachiri na ndida anaghị m ahụkwa ya. **10** Ma ọ maara ụzọ m na-aga, mgbe ọ nwaputasịri m, aga m apụta dika ọlaedo, **11** ụkwụ m abụo na-agbaso nzọ ụkwụ ya; ana m eso ụzọ ya na-atugharighị n'aka nri maqbụ aka ekpe. **12** Esibeghi m n'iwu nke si n'onụ ya püta wezuga onwe m; a na m eche kwa okwu ọnụ ya karịa nri nke m na-eri kwa ụbochị. **13** "Ma o guzo naanị ya, onye pürü iguzogide ya? Ọ na-eme ihe ọbula masịri ya. **14** Ọ na-emezu ụkpuru ya niile o Zubere megide m, o ka nwekwara nzube ndị ọzọ yiri nke a o dobere imegide m. **15** N'ihu ya ka obi ji ama m jijiji n'ihu ya; mgbe m chetara banyere ihe ndị a niile, ana m atụ egwu ya. **16** Chineke emeela ka obi m daa mba; Onye pürü ime ihe niile emeela ka m maa jijiji. **17** Ma ọchichịri emeghi ka m mechie ọnụ m, bụ oke ọchichịri nke kpuchiri ihu m.

24 "Gini mere Onye pürü ime ihe niile adighị ahoputa oge maka ikpe? Gini mere ndị maara ya ga-eji na-ele anya n'efu maka oge ndị a? **2** Ụfodụ ụmụ mmadụ na-ewezuga nkume oke ala, na-elekota igwe atụrụ ha zutere n'ohi. **3** Ha na-apụnara

inyinya ibu nke nwa mgbei, ha na-anarakwa ehi nke nwanyị di ya nwuru n'ihe ebe. **4** Site n'okporouzo ka ha na-akwapa ndị nọ na mkpa. Ha na-ejikwa aka ike mee ka ndị ogbenye dị n'ala ahụ zoo onwe ha. **5** Dika inyinya ibu ọhia nọ n'ozara, otu a ka ndị ogbenye si agaghari na-achogharị ihe oriri, ala na-adighị epuputa ihe na-enye ụmụ ha nri. **6** Ha na-ekpokota ahijịa anụ ụlo na-ata n'ubi, na-atutuksötakwa mkpuru vajinị nke fođuru n'ubi ndị ajo omume. **7** N'ihu enweghi uwe, ha na-agba ọtọ n'abali, ha enwekwaghi akwa iji kpuchie onwe ha oyi. **8** Oke mmiri ozozo nke ugwu na-edē ha ahụ, ha na-amaku nkume n'ihi enweghi ebe mgbabá. **9** Nwa na-enweghi nna ka a na-eji ike napụ ara. Nwa ọhụrụ nke onye ogbenye ka a na-anara n'ihe ebe. **10** N'ihu enweghi akwa ha na-agba ọtọ na-agaghari, ha na-ebu ukwu ọka ma nqoro n'agụ. **11** Ha na-asuputa mmanụ oliv n'elu ebe e mebere maka ya, ha na-azochaputa mmanya vajinị ma akpịri na-akpo ha nkụ. **12** Uzụ ịṣu ude ndị na-anwụ si n'obodo na-ebili, mkpuruobi nke ndị e merụrụ ahụ na-eti mkpu enyemaka. Ma ọ dighị onye Chineke na-ahụta ka onye ikpe mara n'ihi ihe ndị a. **13** "O dị ndị na-enupu isi megide ihè, ndị na-amaghị ụzọ ya maqbụ na-anogide n'uzo ya. **14** Mgbe ihè nke ụbochị gafere, ogbu mmadụ na-ebili, gbu onye ogbenye na onye nọ na mkpa; n'abali kwa, ọ na-ezoba dika onye ohi. **15** Anya onye na-akwa iko na-ele anya chi ojiji; ọ na-eche n'obi ya sj, 'O dighị onye ọbula ga-ahụ m,' ọ na-ekpuchikwa ihu ya. **16** N'ochichịri, ndị ohi na-egbuka ụlo ndị mmadụ baa, ma n'ehiihe ha na-emechibido onwe ha ụzọ n'ime ụlo; o nweghi ihe ha na ihè jikqoro. **17** N'ebe ha niile nọ, etiti abali bu ụtụtụ ha, ha na ihe egwu nke ọchichịri bụ enyi. **18** "Ma ha bụ ụfufụ dị n'elu mmiri; ala ha ketara bụ ihe a bùrụ ọnụ, nke mere na ọ dighị onye na-agakwa n'ubi vajinị ha. **19** Dika okpomokwu na ọkochị si eme ka mkpuru mmiri oyi gbazee, otu a ka ala ili si ewere ndị mehiere n'ike. (*Sheol h7585*) **20** Akpanwa na-echefu ha, ikpuru na-eji ha mere ihe oriri; anaghị echetakwa ndị ajo omume kama a na-eti ha dika osisi. **21** Ha na-akpagbu nwanyị aga na nwanyị na-enweghi nwa, ha adighị elekota nwanyị di ya nwuru. **22** Ma Chineke na-eji ike ya dokpuru ndị dị ike nke ukwuu pụo, ọ bụ ezie na ha bụ ndị ihe na-agara nke ọma, ma ha enweghi nkwa nke ndị. **23** Ọ nwere ike ime ka ha dabere na ntukwasị obi na o nweghi ihe pürü jmetụ ha, ma anya ya díkwasịri ụzọ ha niile. **24** A na-ebuli ha elu nwa mgbe nta, ma e

mesịa, ha anókwaghị, a na-eweda ha n'ala chikotakwa ha dika ndị ozo, a na-ebipụ ha dika ukwu ọka. 25 "Ọ bụrụ na ọ bughị otu a, onye pürü i sị na ihe m kwuru bụ okwu ugħha si otu a mee ka okwu m bụrụ ihe efu?"

25 Mgbe ahụ, Bildad onye Shua zara sị: 2 "Ike ochichị na oke egwu bụ nke Chineke; Ọ bụ ya na-eme ka udo dīri n'eluigwe. 3 Onye pürü iguta usuu ndị agha ya ọnụ? Onye kwa ka ihè ya na-adighị enwukwasị? 4 Mmadụ ọ ga-esi ariaa bürü onye ezi omume n'ihi Chineke? Mmadụ nwanyị mürü ọ ga-esi ariaa dī ocha? 5 Lee, o bulađi ọnwa adighị achawapuṭa, ọzọ kpakpando adighị ocha n'anya ya, 6 ka ọfoduzie nwa mmadụ efu mürü, nke bụ naanị ikpuru, mmadụ, nke bụ naanị idide."

26 Mgbe ahụ, Job zaghachiri: 2 "Lee ka i si nyere onye na-adighị ike aka! Leekwa ka i si zopuṭa ogwe aka nke onye ume na-adighị! 3 Lee ụdị ndümödụ i nyerela onye na-enweghi amamihe! Leekwa ụdị oke nghoṭa nke i gosipütara. 4 Ọ bụ onye nyeere gi aka ikuw okwu ndị a? Mmụo onye si n'ọnụ gi kwuo okwu? 5 "Ndị nwürü anwụ no n'oke ihe mgbu, ha na ndị no n'okpuru mmiri na ndị bi n'ime ya. 6 Ala mmụo gba ọtọ n'ihi Chineke; mbibi tögökowara na-enweghi ihe kpuchiri ya. (*Sheol h7585*) 7 Ọ na-agbasapụ elu elu nke mbara eluigwe n'elu ebe tögborọ n'efu. O nweghi ihe o kokwasịr ụwa n'elu ya. 8 Ọ na-ekechi mmiri n'ime igwe ojii, ma ịdị arọ ya adighị eme ka igwe ojii gbawaa. 9 Ọ na-ekpuchi ihu ọnwa nke dī n'uju ya, na-agbasakwa igwe ojii ya n'elu ya, 10 Ọ kewapütara oke n'elu ogbu mmiri, ka ọ bürü oke dī n'etiti ihè na ochichiri. 11 Ogidi niile nke eluigwe na-ama jijiji, tükowka oke egwu n'ihi ịba mba ya. 12 N'ike ya ka o ji kpalie oke osimiri; ọ bụ amamihe ya ka o ji tigbuo Rehab. 13 Ọ bụ site na nkumee ya ka mbara eluigwe ji maa mma; aka ya dupuru agwọ na-agba ọso. 14 Ihe ndị a bụ ọnụ ọnụ oramaka ya; lee ka o si dī nta bụ okwu ntakwu anyị na-anụ gbasara ya! Onye pürü ighoṭacha ịda ụda nke ike ya?"

27 Ma Job gakwara n'ihi n'okwu ya sị: 2 "N'ezie, dika Chineke na-adị ndị, onye jüru ikpere m ikpe ziri ezi, Onye pürü ime ihe niile, onye mere ka m hụ ihe ilu nke mkpuruobi. 3 Ogologo mgbe m nwere ndị n'ime m, mgbe iku ume Chineke díkwa n'imị m, 4 ebugbure ọnụ m agaghị ekwu ihe ojoo, ire m agakwaghị ekwu okwu aghugħo. 5 Agaghị m ekwenye

na ihe unu kwuru ziri ezi; ruo mgbe m ga-anwụ, agaghị m agonarị izuoke m. 6 Aga m ejigidesi ezi omume m aka ike, agaghị m ahapụ ya; o nwekwaghị mgbe obi m ga-ata m ụta ogologo übuchi niile nke ndị m. 7 "Ka ndị iro m dīri ka ndị ajo omume, ka ndị na-ebili imegide m dīri ka ndị na-emebi iwu. 8 N'ihi nke a, gini bụ olileanya onye na-amaghị Chineke nwere mgbe e bipürü ya, mgbe Chineke wepürü ndị ya? 9 Chineke ọ na-anụ ịkwa akwa ya mgbe nsogbu dakwasịr ya? 10 Ọ ga-achota ihe ụtọ n'ime Onye pürü ime ihe niile? Ọ ga-akpoko Chineke mgbe niile? 11 "Aga m akuziri unu maka ike nke Chineke; agaghị m ezo ihe banyere ụzọ Onye pürü ime ihe niile. 12 Unu onwe unu ahula ihe ndị a, gini mere unu ji ekwu okwu ndị a na-enweghi isi? 13 "Nke a bụ oke Chineke na-ekenye ndị ajo omume, nke a bükwa ihe nketa nke onye ahụ na-adighị eme ebere na-anata site n'aka Onye pürü ime ihe niile. 14 N'agbanyeghi ọnụogugu ụmụ ya, oke ha bụ mma agha; ụmụ ya agaghị enwe ihe oriri ga-ezuru ha. 15 Ọrịa na-efe efe ga-egbu ndị ya fofor ndị; ọzọ, ụmụ nwanyị ha hapürü nwụo agaghị akwa akwa n'ihi ha. 16 Ọ bürü na ọ kpakota ọlaočha dika uzuzu, ma tükötakwa uwe dika aja ụro, 17 ihe ndị ọ kpakotara bụ onye ezi omume ga-eyi ha, ndị aka ha dī ocha ga-ekekwa ọlaočha ya. 18 Ụlo o wuru dī ka ụlo nla, díkwa ka ụlo ntu nke onye nche wuru. 19 Ọ na-edina ala dika ọgaranya ma ọ gaghi edinakwa dika ọgaranya ọzọ; mgbe ọ saghere anya ya abụo, ihe niile efuola. 20 Oke egwu na-adakwasị ya dika idee mmiri; oke ebili mmiri na-ebufu ya n'abalị. 21 Ifufe si n'owiuwa anyanwụ na-ebufu ya, agaghị ahukwa ya anya ozoz; ọ na-azachapụ ya site n'onodụ ya. 22 Ọ na-atufu ya na-enweghi ebere mgbe ọ na-eme ngwangwa ịgbapụ site n'ike ya. 23 Ọ na-akukota aka ya n'ikwa emo, were ịma ọsu wezuga ya n'onodụ ya."

28 Olulu e si egwuputa ọlaočha dī; ebe a na-anucha ọlaedo díkwa. 2 E si n'ime ala eweputa igwe, ọlanchara na-agbazeputa site nkume na-agħo ọla. 3 Mmadụ na-eme ka ochichiri nwee ɔgwugwụ; ọ na-enyochapụta ihe dī ebe dī anya, na-achọ igwe n'ime oke ochichiri. 4 Ọ na-egwu olulu n'ebi dī anya site n'ebi mmadụ bi, n'ebi ukkan mmadụ na-adighị eru, n'ebi ahụ dī anya site n'ebi mmadụ bi ka ha na-akwufegħarji. 5 Ala ahụ e si na ya enweta nri, aburūla ihe e ji okable għanwee n'okpuru ya. 6 Safaia bụ nkume dī oke ọnuaħja dī na nkume ya; aja ya nwekwara mkpuru

olaedo. 7 O dighi anu ufe nke na-eri anu maara uzor ahu zoro ezo; anya agu nkwo obula ahutubeghi ya. 8 Anu ojia di nganga anaghị azonye ụkwu n'elu ya, ọdum obula adighi awaghari n'ebe ahu. 9 Ndị mmadu na-eji aka na-etiwasị nkume ahu na-enwu oku mee ka mgborogwu ugwu ahu püta ihé. 10 Ha na-awapütä owa uzor n'etiti nkume ahu, anya ha na-ahukwa akunyuba ya niile. 11 Ha na-achopütä isi mmiri niile ma meekwa ka ihe nzuzu püta ihé. 12 Ma olee ebe ka a ga-achotaa amamihe? Olee kwa ebe ngho ta bi? 13 Mmadu apughị igho ta onuahia ya, agaghị achotakwa ya n'ala ndị di ndu. 14 Ogbu mmiri na-asị, "O dighi n'ime m," osimiri na-asị, "O dighi n'aka m." 15 A gaghị ejị olaedo a nuchara nke ọma züta ya, apughị itu ihe bụ onuahia ya n'olaocha. 16 A gaghị ejị olaedo nke Ofia züta ya, a gaghị ejikwa nkume dara oke onuahia nke ọniks maobu safai züta ya, 17 A gaghị ejị olaedo maobu kristal tñyere ya, maobu iji ejiji olaedo nweta ya. 18 Koral na jaspa erughị ihe a na-akpotu aha n'ebe o di; onuahia nke amamihe karịrị otutu rubi. 19 A gaghị ejị ola topaazi nke Kush tñyere ya; a pughị iji olaedo a nuchara anucha züta ya. 20 Olee ebe amamihe si abia? Olee ebe ngho ta bi? 21 E zoro ya ezo site n'anya ihe niile di ndu, e kpuchikwara ya nye o bùladị anu ufe nke eluigwe. 22 Mbibi na ọnwụ na-asị; "Naani akuko ya ruru anyị ntị." 23 Chineke ghötara uzor ya, naani ya makwara ebe obibi ya di. 24 N'ihi na o na-ahu nsotu nke ụwa, na-ahukwa ihe niile di n'okpuru eluigwe. 25 Mgbe o hiwere ike nke ikuku, tükwa mmiri n'ihe otutu, 26 mgbe o nyere mmiri ozozo iwu meekwa uzor nye egbe eluigwe na oke ikuku, 27 mgbe ahu, o lere amamihe anya, nyochasia ya, meekwa ka o guzosie ike, ma nwapütakwa ya. 28 O sịri mmadu, "Itu egwu Onyenwe anyị, nke ahu bụ amamihe; ozo, i sị n'ihe ojoo wezuga onwe bụ ngho ta."

29 Job gakwara n'ihu n'okwu ya si: 2 "O gaara adị m no ọmma ma a sị na m ga-adị dika m di n'onwa ole na ole gara aga, dika ụbøchị ndị ahu mgbe Chineke na-elekota m, 3 mgbe orionya ya na-achakwasị m n'isi ihé ya ka m jee ije n'ochichiri. 4 Ewoo, otu ihe dijiri n'ubochi ihe na-agara m nke ọma, mgbe mmekorita mu na Chineke mere ka ulo m bürü ebé a goziri agozi, 5 mgbe Onye pürü ime ihe niile nonyeere m na mgbe ụmụ m nokwa m gburugburu, 6 mgbe uzor m jupütara na mmiri ara ehi raharü arahü, mgbe nkume na-awapütara m mmanu oliv dika mmiri na-asị aso. 7

"Mgbe m na-apu n'onu uzor ama obodo were onodu m n'ama. 8 Umụ okorobia na-ahu m wezuga onwe ha, ndị okenye na-ahukwa m ma guzo n'ukwu ha; 9 ndịsi ochichị obodo na-akwusi iku okwu ma were aka ha kpuchie ọnụ ha; 10 olu ndị a na-asopuru na-adakwa juụ, ire ha na-araparakwa ha n'akpo ọnụ. 11 N'oge ahu, onye obula nñru olu m na-ekwu ihe di mma banyere m, ndị hukwara m na-agba ama ọma maka m. 12 N'ihi na anapütara m ndị ogbenye na-eti mkpu enyemaka, napütakwa ndị mgbe na-enweghi ndị enyemaka. 13 Onye no n'onu ọnwụ goziri m; emekwara m ka obi nwanyi di ya nwurụ buo abu. 14 Ana m eyikwasị ezi omume dika uwe, ikpe ziri ezi bu uwe mwüda m na akwa okike nke isi m. 15 Abu m anya nye onye isị, burukwa ụkwu nye onye ngwuro. 16 Abu m nna nke onye no na mkpa; burukwa onye gbalirị ihu na ndị obia natara ikpe ziri ezi. 17 Etijiri m ikiri eze nke ndị ajo omume, si otu a naputa ndị ha na-achị idogbu. 18 "Echere m si, 'Aga m anwụ n'ulọ nke aka m, na ụbøchị m ga-abakwa uba dika aja di n'ala. 19 Mgborogwu m ga-eto rida na mmiri, na igirigi ga-adakwasikwa n'alaka m abalị niile. 20 Nsopuru m ga-adigide ọhụrụ n'ime m, ụta m ga-adigidekwa ọhụrụ n'aka m." 21 "Umụ mmadu na-eji oke olileanya na-ege m ntị, ha na-ederekwa duu inurụ ndumodu m. 22 Mgbe m kwusirị okwu, ha anaghị ekwukwa ozo. Okwu m na-ada juu na ntị ha. 23 Ha na-echerekwa m dika e si echere mmiri ozozo, na-añukwa okwu m dika ala si ariñ mmiri ozozo n'okochi. 24 Mgbe m miiri ha ọnụ ochi, ha adighị ekwenye ya; ihé nke ihu m di oke mkpa nye ha. 25 O bụ m na-ahopütara ha uzor, na-anodu dika onyeisi ha; ebiri m dika a ga-asị na m bụ onye eze n'etiti ndị agha ya; na dika onye na-akași ndị na-eru ụjụ obi.

30 "Ma ugbu a, ha na-akwa m emo bụ ndị bụ umuntakirị n'ebe m no, bụ ndị nna ha na-atorughị ndị m na-ezipu ka ha na nkita na-eso atürü m noko. 2 Uru gini ka ike aka ha ga-abara m, ebe o bụ na ha adighikwa ike? 3 Ha bụ ndị ike gwurụ site n'uko na agụ, ha na-agaghari n'ala kporo nkụ na-awaghari kwa n'ime ọzara n'abalị. 4 N'ala ojia ka ha na-aturi ahijia nnu, mgborogwu osisi brum bükwa nri ha. 5 A chüpuru ha site n'etiti ndị mmadu ibe ha, a na-etiso ha mkpu dika ha bụ ndị ohi. 6 A chüpuru ha ka ha gaa biri n'ala iyi mmiri na-adighi. Ha bi n'etiti ọgba nkume na ọnụ a turụ n'ime ala. 7 Ha na-eme

uzu n'ohịa dika ụmụ anumamanu, na-ejikota onwe ha n'ahijia toro n'okpuru osisi. 8 Ha bụ ndị e ledara anya, ndị na-enweghi aha, e sitere n'ala ahụ chupu ha. 9 "Ma ugbu a, aburulà m ihe ụmụ okorobịa ji abụ abụ ikwa emo; aburukwala m okwu ha ji anopuru ụbochi. 10 Abụ m ihe ịṣọ oyi nye ha, ha adighị abịakwa m nso; ha anaghị egbu oge igbu m aso mmiri n'ihi. 11 Ma ugbu a, ebe ọ bụ na Chineke atopula eriri ụta m ma kpagbuo m, o nwewaghị ihe ha na-adighị eme n'ihi m. 12 N'aka nri m mba ndị a na-ebuso m agha. Ha na-esiri ụkwụ m ọnụ, ha na-ewuli mgbidi ha nochibido m. 13 Ha na-etiwasị ụzo m, ha kwadoro mmekpa ahụ m. 'O nwewaghị onye ga-enyere ya aka,' ka ha na-ekwu. 14 Ha na-abịakwasị m dika ndị sitere ebe e tipuru mgbidi; n'etiti mbibi ya ha na-enu onwe ha enute n'ebe m nọ. 15 Oke egwu abịakwasila m; ugwu m adjila ka ihe ifufe buuru, nchekwa m agabigala dika igwe ojii. 16 "Ugbu a, ndị m ji nwanyoqo nwayoqo na-agabiga; ụbochi ahụhụ ejidela m. 17 Abalị na-esewasi ọkpukpu m, ihe mgbu m nke na-ata ata enweghi ezumike. 18 N'oke ike ya, Chineke na-adịrị m ka uwe; ọ na-ekechi m dika olu uwe m. 19 Ọ na-atuba m n'ime apitị, mee ka m ghọ ntụ na aja. 20 "Chineke m, anam etiku gi ma i dighị aza m; anam eguzo ọtọ, ma naanị anya ka i lere m. 21 I na-emegide m na-enweghi obi ebere; i ji aka gi dị ike megide m. 22 I na-ejide m n'ike welie m elu chuba m n'oke ifufe, i na-eme ka m bürü onye na-akwufegharị n'oke ifufe nke mmiri. 23 Amara m na i ga-eweda m ruo ọnwy; ruo n'ebe e debeere mmadu niile dị ndị. 24 "N'ezie, ọ dighị onye na-emegide onye e tidara n'ala; mgbe ọ na-eti mkpu n'ọnodụ nhiju anya ya na-achị enyemaka. 25 Ọ bụ na m akwaghị akwa n'ihi ndị nọ na nsogbu; ọ bụ na mmuo m erughị ụjụ n'ihi ndị ogbenye? 26 Ma mgbe m lere anya ihe oma, ihe ojoo bjara; mgbe m lere anya ihè, mgbe ahụ ka ochiajịri bjara. 27 Obi m anaghị ezu ike n'ime m; ụbochi ahụhụ na-ezute m. 28 Ana m agaghari na-eji nji ma ọ bughị n'ihi oke anwụ. Eguzola m ọtọ n'ogbakọ ndị mmadu tikuo ha ka ha nyere m aka. 29 Aburulà m nwanne nkita ohịa; onye ya na ikwighi kwighị na-esogharị. 30 Akpukpọ ahụ m na-eji nji na-ekpe iwere; anụ ahụ m na-anụ ọkụ dika ihe a kwanyere ọkụ. 31 Uda ụbọ akwara m bụ uda iru ụjụ; uda ọja m bükwa ụda iti mkpu akwa.

31 "Mụ na anya m gbara ndị kpebie na o nwewaghị mgbe m ga-ele nwaagboğho ọbula anya n'ihi

aguụ ikwa iko. 2 N'ihi na, ginị bụ oke mmadu ketara n'aka Chineke onye bi n'elu; ginị bükwa ihe nketa ya site n'aka Onye pürü ime ihe niile nọ n'elu? 3 Ọ bughị mbibi nye ndị ajo omume, nhiju anya nye ndị na-eme ihe ojoo? 4 Ọ bụ na ọ naghị ahụ ụzo m niile, gụokwa nzô ukwu m niile ọnụ? 5 "O bürü na m gara ije n'uzo ugha maqbụ na ụkwụ m mere ngwangwa gbasoro ụzo aghugho, 6 ka Chineke were ihe ọtụtụ ziri ezi tọ m, ọ ga-amata na m bụ onye na-enweghi ita ụta. 7 Ọ bürü na nzô ụkwụ m si n'uzo wezuga onwe ya, ọ bürü anya m na-edu obi m, ma ọ bükwanụ na aka m abụ ọ bụ ihe e merụrụ emerụ, 8 ọ bürü otu a, ka onye ozọ rie ihe m kụru n'ubi, ka e hopuchakwa ihe niile m kụru n'ubi. 9 "O bürü na ọ gụola obi m agụụ ijekwuru nwanyị ozọ, maqbụ na m ezoola n'ọnụ ụzo onye agbataobi m, 10 mgbe ahụ, ka nwunye m kwọqoro nwoke ozọ nri, ka ndị ikom ozọ dinaa ya. 11 N'ihi na nke ahụ ga-abụ ihe ihere, bürükwa mmehie kwasiri ka e kpee ya ikpe. 12 Ọ bụ ọkụ na-ere ruo n'ebe ila n'iyi; nke pürü ihopu ihe owoye ubi m niile. 13 "O bürü na m jụru ikpe ikpe ziri ezi nye nwoke maqbụ nwanyị ọbula na-ejere m ozi mgbe ha nwere mkpesa megide m, 14 ginị ka m ga-eme mgbe Chineke bịakwutere m? Ginị ka m gaza ya mgbe ọ jụru m ajụjụ? 15 Ọ bụ na ọ bughị onye kpuru m n'afọ nne m mekwara ha? Ọ bughị ya kpuru anyị abụ ọ n'afọ nne anyị? 16 "O bürü na m ajụ inye ndị ogbenye ihe dị ha mkpa, ma ọ bürükwa na m eme ka anya nwanyị di ya nwurụ dala ya n'isi, 17 ọ bürü na m dobere ihe oriri m maka naanị m, ma ju inye ya ụmụ mgbe; 18 ma site n'okorobịa m, azulitere m ha dika nna kwasiri, ọ bükwa site na nwantakirị ka m bụ onyendu nye nwanyị di ya nwurụ. 19 Ọ bürü na ọ dị mgbe m hụrụ onye na-alà n'iyi n'ihi enweghi akwa, maqbụ onye nọ n'ukọ nke na-enweghi uwe, 20 ma obi ha agozighị m n'ihi iji ajị sitere n'umụ aturu m mee ka o nwee okpomokụ n'ahụ ya. 21 Ọ bürü na m eweliela aka m megide onye nna ya nwurụ, n'ihi na m mara na m nwere nkluwa okwu n'uloiķpe, 22 mgbe ahụ, ka aka m si n'ubu m dapụ, ka e tijiekwa ogwe aka m site na nkwonkwo ya. 23 N'ihi na aturu m egwu mbibi na-esite n'aka Chineke, n'ihi egwu ebube ya, enweghi m ike ime ihe ndị a. 24 "O bürü na ntukwasị obi m dị n'olaedo, maqbụ na m sị ọlaedo a nucharị anucha, 'I bụ ebe ndabere m.' 25 Ọ bürü na m nuriịrị ọnụ n'ihi oke akụ m, ihe nnweta nke aka m ritere n'uru, 26 ọ bürü na m legidere anyanwụ anya n'ebube ya, maqbụ ọnwa n'ike nchawa ya, 27 nke ga-

eme ka obi m bürü ihe a rafuru na nzozo, maobü aka m abürü ihe e weliri ife ha ofufe, **28** mgbe ahü, ihe ndị a ga-abü mmehie nke a ga-ekpe ikpe, n'ihi na m gaara abü onye na-ekwesighị ntükwasị obi nye Chineke, Onye bi n'elu. **29** “Ọ bürü na m nüriŋị ọnụ n'ihi ọdachi nke dakwasıri onye iro m maobü chịa ọchị n'ihi nsogbu nke dakwasıri ya, **30** ekwebeghị m ka ọnụ m mehie megide ha site n'ịbụ ndị ha ọnụ. **31** Ọ bürü na o nwebeghị oge ndị n'ezinailo m kwuru okwu si. ‘Onye ka ọ bụ nke na-erijubeghị afọ site n'ihe oriri Job na-enye?’ **32** Ma ọ dighị onye ọbia na-anị ọnodu abalị n'ama, n'ihi ụzo m na-eghe oghe mgbe ọbula nye ndị ije. **33** Ọ bürü na m na-ezo mmehie m díka ndị ọzọ, site n'izobe mmehie m n'ime obi m, **34** n'ihi na m tñru egwu igwe mmadụ, si otu a, tñq oke egwu n'ihi nledaanya nke ndị agbürü dí iche iche, nke mere ka m gbaa nkịtị ghara ipu n'ezi. **35** (“O, a sì na o nwere onye ga-ege m ntị! Ana m ebinye aka m n'okwu ngopu m, ka Onye pürü ime ihe niile za m, ka onye na-ebo m ebubo depüta ihe o nwere megide m n'akwukwø. **36** N'ezie, aga m eyiri ya n'ubu m, aga m eyinyekwa ya díka okpueze. **37** Aga m agukorø ya nzø ụkwụ m niile, aga m ejekwuru ya díka ọkpara eze.) **38** “Ọ bürü na ala m etie mkpu megide m, ọ bürü na olulu dí na ya ejupüta n'anya mmiri, **39** ọ bürü na m eripia ihe o meputara na-akwughị ụgwø, maobü mee ka mmadụ ndị bi n'ime ya daa mba, **40** ka ogwu pupüta n'ọnodu ọka wiiti, ka ahijia na-esi isi ojoo puputakwa n'ọnodu ọka balí.” Okwu Job agwula.

32 Mgbe ahü, ndị ikom ato ndị a kwusirị ịsa Job okwu ọbula ọzọ n'ihi na ọ hñru onwe ya díka onye ezi omume. **2** Ma oke iwe were Elihu nwa Barakel onye obodo Buz, si n'ikwu Ram megide Job n'ihi na ọ gurụ onwe ya díka onye ezi omume karịa Chineke. **3** Iwe wekwara ya n'ebé mmadụ ato ndị enyi Job no, n'ihi na ọ dighị ebe ha hñtara Job díka onye ụzo ya na-ezighị ezi, ma ha gara n'ihi ịma ya ikpe. **4** Ma ruo ugbu a, Elihu agwaghị Job okwu ọbula n'ihi na ndị ọzọ bụ okenye n'ebé ọ no. **5** Ma mgbe ọ hñru na ndị ikom ato ndị a enweghị okwu ọzọ ha ga-ekwu, nke a kpasuru ya iwe. **6** Ma Elihu nwa Barakel onye obodo Buz zara si: “Abụ m nwantakirị n'onyogugu afọ m gbara, ma unu bụ ndị okenye; ọ bụ nke a mere m ji gbaa nkịtị n'ujø, hapu ịgwa unu ihe m maara. **7** Echere m n'obi m si, ‘Onyogugu afọ ga-ekwu okwu; ọtụtụ afọ ka ọ díkwara ikuzi amamihe.’ **8** Ma ọ bụ

mmadụ dí n'ime mmadụ, nkuumē nke Onye pürü ime ihe niile na-enye nghota. **9** Ọ bughị naanị ndị okenye bụ ndị mara ihe, ọ bükwaghị naanị ndị gbara ọtụtụ afọ bụ ndị na-aghotà ihe ziri ezi. **10** “Ya mere m na-asị, Geenụ m ntị; mụ onwe m ga-agwa unu ihe m ma. **11** Echeere m oge niile unu na-ekwu okwu, egere m ntị na ntúgharị uche unu, oge niile unu na-achoputa okwu unu ga-ekwu. **12** Egere m nnqo unu ntị, ma ọ dighị onye n'ime unu nwrela ike gosi Job ụzø o si jehie; ọ dighị onye n'ime unu zaghachiri ịru ụka ya. **13** Unu ekwula sị, ‘Anyị achotala amamihe; ka Chineke na-abughị mmadụ gosi ya mmehie ya.’ **14** Ma Job edozighị okwu ya n'usoro megide m, ya mere agaghị m ejị ịru ụka unu zaghachiri ya. **15** “Ha adaala mba na-enweghị ihe ọzọ ha ga-ekwu; ike okwu agwula ha. **16** M ga-echere, ugbu a ha deere duu, ugbu a ha guzo ebe ahü na-enweghị ọsisa? **17** Mụ onwe m ga-ekwu uche m; ihe m maara ka mụ onwe m ga-ekwu, **18** n'ihi na okwu juru m ọnụ, ọ bükwa mmadụ dí n'ime m na-akwagide m. **19** N'ime m, adị m ka mmanya na-agbø ụfufu a kwuchiri na karama, díka karama akpukpø ọhñru dí njikere ịgbawa. **20** Aga m ekwuriri okwu ka m sị n'uzo dí otu a chọta izuike; aga m emeghe ebugbere ọnụ m ma zaghachiri. **21** Agaghị m ekpe mmadụ ọbula ikpe mmegide maobü jaa mmadụ ọbula mma n'uzo na-ezighị ezi. **22** N'ihi na ọ bürü na m bụ ọka nwere ire ụtø n'ija ihe na-ezighị ezi mma, Onye kere m ga-elepụ m n'oge na-adighị anya.

33 “Ma ugbu a, Job, gee ntị n'okwu m; ńaakwa ntị nke ọma n'ihe niile m ga-ekwu. **2** Ejikerela m imeghe ọnụ m ikwu okwu; okwu m díkwa n'ọnụ ire m. **3** Okwu m sitere n'izi ezi nke obi m; ebugbere ọnụ m na-ekwu naanị eziokwu nke m ma. **4** Ọ bụ Mmụ nke Chineke mere m, nkuumē nke Onye pürü ime ihe niile na-enye m ndị. **5** Zaghachiri m ma ọ bürü na i nwere ike; jikere onwe gị ka anyị ruriataa ụka. **6** Mụ onwe m dí ka i si dí n'ihi Chineke; mụ onwe m bükwa ihe esitere n'ujø kpuo. **7** Egwu m ekwesighị ime ka i tñq oke ụjø, ma ọ bükwanụ ogwe aka m idị arø n'ahụ gi. **8** “Ma ị kwuola ya na ntị m, anụrụ m okwu ndị ahụ niile, **9** ‘Mụ onwe m dí ọcha n'obi m, o nweghị ihe na-ezighị ezi m mere; adị m ọcha na-enweghị mmehie ọbula. **10** Ma Chineke chọtara ezughị oke n'ebé m no; ọ na-ahụta m díka onye iro ya. **11** Ọ na-eji mkporø kechie ụkwụ m abụ; ọ na-enyocharakwa ụzø m niile.’ **12** “Ma ana m agwa gi, na nke a i meghị nke ọma, n'ihi na Chineke dí elu karịa mmadụ. **13** Gini

mere i ji na-ekpesara ya na o dighi azaghachi mmadu obula okwu? **14** Ma Chineke na-ekwu okwu, ugbu a n'otu uzor, ugbu a kwa n'uzo ozor, o bu ezie na mmadu nwere ike ghara ighota ya. **15** Na nrø maobu n'ohu nke abali, mgbe umu mmadu na-ada n'oke ura, mgbe ha na-atughari n'elu ihe ndina ha. **16** O nwere ike kwunye ha okwu na ntì ma mee ka egwu tuò ha site n'otutu ido aka na ntì; **17** ka mmadu si n'ajø omume ya chegharia, ka o si na nganga ya wezuga onwe ya, **18** ka o chebe mkpuruobi ya site n'olulu, chebekwa ndu ya site n'ila n'iyo nke mma agha. **19** “Ozokwa, a nabarabara mmadu mba site n'ihe mgbu nke na-eme ka o dinara n'elu ihe ndina, ebe okpukpokpø niile di ya n'ahu na-anogide na-egbu ya mgbu. **20** Nke na-eme ka ndu ya na-asø ihe oriri oyì, ozo, mkpuruobi ya na-ajukwa nri dikarjsiri uto. **21** Anu ahu ya na-abu ihe na-ala n'iyo, ma okpukpø ya; nke bu ihe zoro ezo na mbu, na-aputa ihe ugbu a. **22** Mkpuruobi ya na-abiaru ili nso, ndu ha na-anokwa nso n'aka ndi na-ejere onwø ozi. **23** Ma a si na e nwere mmuo ozi no ya n'akukwu, dika onye nkuchite onu, otu onye n'etiti puku mmadu, onye ga-agwa mmadu ihe ziri ezi nye ya, **24** o na-emere onye ahu amara, na-asikwa Chineke, ‘Naputa ya, ekwela ka o gbadaa n'ime olulu ili; achotala ihe mggaputa n'ihi ya. **25** Ka ahu ya nwoghařa dika nke nwantakirji, ka a eweghachi ike ya dika o di n'ubochi okorobia ya.’ **26** Mgbe ahu, onye ahu ga-arior Chineke arior ma chotakwa ihuoma ya, ha ga-ahu ihu Chineke ma tiekwa mkpu oñu, o na-enyeghachi ha ezi ihe n'ihi ezi omume ya. **27** Mgbe ahu, o na-abiakwute umu mmadu si ha: ‘Emehiere m, mee ihe ziri ezi ka o buru ajo omume, ma anataghị m ihe kwesiri ibu ugwo oru m; **28** o gbatutara mkpuruobi m ka m ghara irida n'olulu ili, ya mere aga m adi ndu hukwa ihè nke ndu.’ **29** “Ihe ndi a niile ka Chineke na-emere mmadu uboro abu, obuladi uboro ato. **30** Ka o doghachite mkpuruobi ya site n'olulu ili, ka ihè nke ndu si otu a mukwasị ya. **31** “Gee ntì, Job, ma nñru okwu m; dere jii ka m kwuo okwu. **32** O buru na i nwere ihe i chorø ikwu, zaghachi m; kwupu okwu, n'ihi na achorø m igu gi n'onye ezi omume. **33** Ma o bughi otu a, gee m ntì; dere jii, ka m zi gi amamihe.”

34 Mgbe ahu Elihu siri: **2** “Nñru okwu m, unu ndi amamihe; gee m ntì unu ndi ikom nwere mmu. **3** Ntì na-anwale okwu dika ire si anu uto ihe oriri. **4** Ka anyi choptutara onwe anyi ihe ziri ezi; ka anyi nokota muta ihe di mma. **5** “Job na-asì, ‘Abu m onye ezi

omume, ma Chineke na-anapu m ikpe ziri ezi. **6** O bu eziokwu na aka m di ɔcha ma a na-ahuta m dika onye ugha; o bu eziokwu na ikpe amaghị m ma onya na-enweghi ngwota ka àkụ ya na-enye m.’ **7** Olee nwoke dika Job, nke na-aiñ ikwa eme dika mmiri? **8** Ya na ndi na-eme ajo ihe bu enyi, ya na ndi ajo omume na-emekokwa ihe. **9** N'ihi na o na-asì, ‘O dighi uru di ya na mmadu na-achø ime ihe na-atò Chineke uto.’ **10** “Ya mere, geenù m ntì, unu ndi ikom nwere nghota. Ya buru ihe di anya n'ebi Chineke no, bu ime ajo omume, burukwa ihe di anya n'ebi Onye puru ime ihe niile no, bu ime ihe na-ezighi ezi. **11** O na-akwughachi onye obula dika ihe o mere si di, o na-ewetara mmadu dika omume ya kwesiri. **12** O bu ihe a na-ekwesighi iche n'uche na Chineke puru ime ihe na-ezighi ezi, na Onye puru ime ihe niile ga-ekpe ikpe n'ezighi ezi. **13** Onye hoputara ya ichi uto? Onye mere ya onye nlekota uto niile? **14** O buru na o bu ebunnuche ya iweghachi mmuo ya na nkumue ya, **15** mmadu niile ga-alakota n'iyo, mmadu niile ga-alaghachikwa n'aja. **16** “O buru na i nwere nghota, nñru nke a; gee ntì n'okwu m. **17** O puru ichi bu onye ahu kporo ikpe ziri ezi asì? I ga-ama Onye ezi omume na onye di ike ikpe? **18** O bughi ya na-agwa ndi eze okwu si, ‘Unu abaghị uru,’ ma na-agwakwa ndi a mara aha ha si, ‘Unu bu ndi ajo omume.’ **19** Onye na-adighi ekpe ikpe mmegide nye umu ndi ikom eze, onye na-adighi emenyere ndi ogaranya, ma megbuo ndi ogbenye, n'ihi na ha niile bu oru aka ya. **20** N'otu ntabi anya, ha na-anwø n'ime etiti abali; ndi ahu na-ama jijiji ma gabiga; a na-ewezugakwa ndi di ike ma o bughi site n'aka mmadu. **21** “Anya ya na-elekwasị uzor niile nke umu mmadu; o na-ahukwa nzor ukwu ha niile. **22** O dighi ochichiri di, o dighijkwa oke ochichiri di, ebe ndi na-eme ajo ihe puru izo. **23** O dighi mkpa o díjiri Chineke iga n'ihu inyocha umu mmadu, nke mere na ha ga-abia n'ihu ya maka ikpe ikpe. **24** Na-ajughị ajuju Chineke na-akutu ndi a maara aha ha ma were ndi ozo dochie n'onodu ha. **25** N'ihi na o na-agukø oru ha niile, o na-achupu ha n'abalị mee ka ha għoq ndi e għepiara egwepia. **26** N'ebi mmadu niile ga-ahu ha ka o na-ata ha ahuhu n'ihi ajo omume ha, **27** n'ihi na ha sitere n'iso ya wezuga onwe ha, ha enwegħikwa uche ilebanye anya n'uzo ya obula. **28** Ha mere ka iti mkpu akwa nke ndi ogbenye ruo ya ntì, nke mere na o nñru akwa ndi no na mkpa. **29** Ma o buru na o għan-kitħi, onye ga-ama ya ikpe? O buru na o zoo iħu ya,

onye pürü iħu ya? Ma ya onwe ya na-achj isi n'ebé mmadu na mba no, 30 igbochi nwoke na-adighi atu egwu Chineke īħi obodo, ka ő għarawka īħu ihe őnya nye ndi mmadu. 31 “O bürü na mmadu a sì Chineke, ‘Abu m onye ikpe mara ma agaghij m emehie kwa ozo. 32 Biko, zi m ihe ndi ahu m na-apuġħi iħu; ő bürü na m emehiela, agaghij m emekwa ya ozo.’ 33 Chineke ő ga-akwugħachi gi ugwō őru site na mkpebi gi mgħbe ġi-jurū ichegħarji? Gi onwe gi ga-ekpebi, ő buġħi mu; ya mere għwa m ihe ġi mara. 34 “Ndj ikom ndi nwere ngħoġta na-ekwu si, ndi amamiha nrū okwu m na-as i m, 35 ‘Job na-ekwu okwu dika onye na-amaghij ihe; okwu ya dī ka nke onye na-enwiegħi uche.’ 36 ő ga-adi nnqo mma ma a sì na a nwaa Job ruo nsqotu maka ősisya ya dika nke ajo mmadu! 37 ő na-atukwas i nnupu isi n'elu mmeħie ya; na-akū aka n'etiti anyi n'uzo īkwa emo, ma werekwa okwu nkwlulu bara ɻuba megide Chineke.”

35 Mgħe ahu, Elihu sirj: 2 “I na-eche na nke a ziri ezi? I sirj, ‘Na m ziri ezi ő buġħi Chineke.’ 3 N'agħbanyegħi ihe ndi a, ġi-na-aġju ya si, ‘Uru ginji ka ő baara m, ginji bū uru m ma ő bürü na emeħieghi m?’ 4 “Q ga-amasi m iżagħachi gi, zaghachikwa ndi enyi gi na ha no. 5 Lelie anya na eluigwe ma hukwa. Legide mbara igwe na igwe oji niile, nke dī anya karja gi. 6 ő bürü na i meħie, olee üzø nke a si metu ta ya? ő bürü na mmeħie gi bara ɻuba, ginji ka nke a pürü ime ya? 7 ő bürü na ġi-bu onye ezi omume, ginji ka ġi-na-enye ya, maqbū ginji ka ő na-anata site n'aka gi? 8 Ajo omume gi na-emetu naanji mmadu dika gi, ma ezi omume gi na-emetu naanji umu ndi mmadu. 9 “Umum mmadu na-eti mkpu akwa n'ihi ība ɻuba nke mmegħbu, ha na-arīq arīq enyemaka site n'aka ndi dī ike. 10 Ma ő dighi onye na-asj, ‘Olee ebe Chineke onye kere m no, onye na-enye abu n'ime abali, 11 onye na-akuziri anyi ihe karja ka ő na-akuziri umu anu őħia nke ɻuba, onye na-eme ka anyi bürü ndi maara ihe karja umu nnunju nke igwe? 12 ő dighi azaghħachi mgħe umu mmadu na-eti mkpu akwa, n'ihi ċinna isi nke ndi ajo omume. 13 N'ezie, Chineke adiġi aħna ntij n'arīq efu ha; Onye pürü ime ihe niile a dighi elebара ya anya. 14 Ma ya bürüzie nke a ġi-na-ekwu, ő ga-esi aħħaa gee ntij mgħbe ġi-na-ekwu na ġi-dighi ahu ya anya, na i burula ikpe gi bija n'iħi ya na ġi-a-nokwa na-eche ya! 15 Ozo, n'ihi na iwe ya adiġi eweta ntaramahu, n'ihi na ő dighi arība ama ajo omume ő buladji nke dikarijsi nta. 16

Ya mere, Job sagħere őnja ya kwuo okwu dika onye na-amaghij ihe; ka onye na-enwiegħi uche ő na-ekwu okwu nkukwa efu.”

36 Elihu gara n'iħu si: 2 “Nyetu m nwa oge nta, ka m gosi gi na ő ka dī otutu ihe e nwere ikwu nyere Chineke. 3 Ana m enweta amamiha m site n'ebé dī anya; aga m enye Onye kere m ezi omume. 4 Ya doo gi anya na okwu m abuġħi okwu ughha; onye zuruoke n'iħe őmuma noneyere gi. 5 “Chineke dī ike ma ő dighi eleda mmadu őbula anya; ő dī ike, burukwa onye na-eme ihe őbula o zubere ime. 6 ő nagħi edebe ndi ajo omume ndu, kama ő na-enye ndi a na-akpagħbu akpagħbu ihe ruuru ha. 7 ő dighi ewepu anya ya n'ebé ndi ezi omume no, kama ő na-eme ka ha na ndi eze noqwas i'n-oħċeze, bürü ndi e buliru elu ruo mgħbe ebighi ebi. 8 Ma ő bürü na e kechie umu mmadu n'agħbi igwe, jirikwa agħbi nke mkpagħbu jidesie ha ike, 9 ő na-agwa ha ihe ha mere, na ha sitere na nganga ha meħie. 10 ő na-eme ka ha ħna ntij nteżżeż, na-enyekwa ha iwu ka ha chegharja site n'ajjox ihe ha na-eme. 11 ő bürü na ha erube isi, jekwaara ya ozi, ha ga-abu ndi ga-ebi oge ndu ha fodur u n'akunuba, biekwa ogologo ndu ha niile n'afu oju. 12 Ma ő bürü na ha egegħi ntij, ha ga-alà n'iyyi site na mma aghha, ha ganawu na-enwiegħi őmuma ihe. 13 “Ndj ajo omume na-ebu iro n'obi ha. Ha adiġi echeġħarji kpokku ya ő buladji mgħe o kere ha agħbi. 14 Ha na-anw u n'oge okorobja ha, n'etiti ndi ikom na-agħba akwuna n'uljaro aruși dī iċhe iċhe. 15 Ma ndi na-ahħus anya ka ő na-azoputa site n'ahħuha; na-agwa ha okwu site na mkpagħbu ha. 16 “Q na-achosi ike ċinapputa gi site n'oni mkpagħbu, baa n'ebé sara mbara, ebe mkpagħbu na-adighi, baa na tebul nke juputara na nri dī ezi ɻu. 17 Ma uġbu a, ikpe őmuma dijjri ndi ajo omume na-anġiġbu gi; ikpe őmuma na ikpe ziri ezi abjakkasila gi. 18 Lezie anya ka mmadu őbula ghara iji akunuba rafuo gi; ekwekkala ka ihe ngarib bara ɻuba wezuga gi n'oni qed gi. 19 Akunuba gi maqbū idj ike gi ha pürü ċinapputa gi ka ġi-ghara ċiġi na mkpagħbu? 20 Anola na-eħċere ka abali bja, mgħe a na-adopkpuru ndi umu mmadu site n'uljaro ha pugħi. 21 Lezie anya, ka i ghara iċhe iħu nye ajo ihe, bū nke ő dī ka ġi-na-ahħor karja mkpagħbu. 22 “E buliela Chineke elu n'ikke ya, onye bū onye ozizi dika ya? 23 Onye hoputaara ya użo ő ga-agħbaso, maqbū si ja ‘I meela ajo ihe?’ 24 Cheta ka i bulie őru aka ya elu, bū nke umu mmadu torola

site n'abụ. 25 Mmadụ niile ahuzuola ya; ụmụ mmadụ no n'ebe dị anya na-eme ya anya. 26 Lee, Chineke dị ukwuu, karịa nghọta anyị. Ọnụogugu afọ ya karịri mmadụ ịchọpụta. 27 “Ọ bụ ya na-eme ka ukuru mmiri rigor n'elu mgbe anwụ na-acha, nke a na-agho mmiri ozuzo nye iyi niile. 28 Igwe ojii na-awụdata mmiri dị n'ime ya mee ka mmiri ozuzo dị ukwuu zokwasị ụmụ mmadụ. 29 Onye pürü ighọta ka o si gbasaa igwe ojii, ka o si ebigbo site n'ebe obibi ya? 30 Lee, o gbasala amụma ya gburugburu ya na-ekpuuchi ebe niile díkarịsíri omimi nke oke osimiri. 31 Nke a bụ ụzo o si achị mba niile na-enyejukwa ha nri afo. 32 O ji amụma nke egbe eluigwe kpojuo aka ya, ma na-enye ya iwu itida ihe ọbụla ọ chọro. 33 Ịda ụda nke egbe eluigwe na-akowa ọbịbịa nke oke ifufe mmiri; oぶuladị ehi na-eme ka a mara na o n'o nso.

37 “N'ihi nke a, obi m na-ama jijiji, na-amali elu site n'ọnodụ ya. 2 Gee ntị! Gee ntị nñuru ụda olu ya, na ụzụ nke si n'onụ ya apụta. 3 Ọ na-atopụ amụma ya ka o na-ejeru n'okpuru eluigwe niile, o na-ezisakwa ya ebe niile ụwa soturụ. 4 Nke a gasịa, ihe ọzọ na-eso ya bụ mbigbo nke olu ike ya; ụda olu ya na ada ụda dika egbe eluigwe, mgbe olu ahụ dara dakwasị, o naghi egbochi amuma igbu egbu. 5 N'uzo dị ebube ka olu Chineke si ada dika egbe eluigwe; o na-eme ọtụtụ ihe ukwuu nke anyị na-apughị ighọta. 6 N'ihi na o bụ ya na-agwa snoo okwu sị: ‘Daa n'elu ala,’ na-agwakwa mmiri ozuzo okwu sị, ‘Zoo nnukwu mmiri ozuzo.’ 7 Ka mmadụ o kere mata akaorụ ya; o na-emekwa ka mmadụ ọbụla kwusị ịdögbu onwe ya n'orụ. 8 Ụmụ anụmanụ bi n'ohịa na-agbaba zoo onwe; ha na-anogide n'ebe obibi ha. 9 Oke ifufe na-esite n'ulọ ya na-abịa, oyi na-esitekwa n'ikuku na-agbasa agbasa. 10 Iku ume Chineke na-emepụta mkpuru mmiri, ogbu mmiri na-apukọtakwa. 11 Ọ na-eme ka igwe ojii jupụta na mmiri; na-eme ka amụma gbuo n'ime igwe ojii. 12 Site na ntụziaka ya ka ha na-echigharị onwe ha gburugburu imezu ihe ọbụla ọ chọro ka ha mee n'elu ụwa niile. 13 Ọ na-ewebata igwe ojii maka ịta ndị mmadụ ahụhụ, na-eweta ya maka ime ka mmiri zokwasị elu ala igosi iħunanya ya. 14 “Job, gee ntị. Tulee orụ ebube niile Chineke na-arụ. 15 I maara otu Chineke si achikọta igwe ojii na-eme ka amụma gbuo? 16 I maara otu Chineke si kwụba igwe ojii na mbara eluigwe, nke bụ orụ ebube onye ihe ọmụma ya zuruoke? 17 Gi onye uwe i yi n'ahụ na-ekpo gi

okụ mgbe ụwa dere jii n'ihi ifufe na-esite na ndịda na-abịa, 18 i pürü iso ya tʊsaa mbara eluigwe nke dị ike dika enyo bronz a wuru awụ? 19 “Gwa anyị ihe anyị ga-azaghachi ya; ebe o bụ na anyị apughị ido okwu anyị n'usoro n'ihi ochichiri nke anyị n'o n'ime ya. 20 A ga-agwa ya na m nwere okwu? O dị mmadụ ọbụla ga-achọ ka e loda ya? 21 Ugbu a, o dighị mmadụ ọbụla pürü ilekwasị anyanwụ anya ka o na-achake na mbara igwe, mgbe ifufe ji ngwangwa gabiga mee ka o nwuo ọcha. 22 N'ugwu ka ebube na-enwu dika olaedo si apụta; Chineke na-eji ebube dị egwu na-abịa. 23 Onye pürü ime ihe niile bụ onye anyị na-enweghi ike chọta. Ike ya dị ukwuu, n'ikpe ikpe ya ziri ezi na ezi omume ya bara ụba, o naghi emegbu mmadụ. 24 Ya mere, ụmụ mmadụ na-atụ egwu ya, o bụ na o nweghi nsopụrụ nye ndị niile obi ha maara ihe?”

38 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị sitere n'oke ifufe gwa Job okwu sị: 2 “Onye bụ onye a nke ji okwu ihe ọmụma na-adighị na ya na-eme ka atumatu m ghara ipụta ihè? 3 Ugbu a, jikere onwe gi dika dimkpa n'ihi na enwere m ajụjụ m ga-ajụ gi nke m chọro ka i nye m ọsịsa ha. 4 “Ebee ka i n'o mgbe m tọrọ ntqala ụwa? Gwa m ma o bürü na i ghötara. 5 Onye kpebiri ihe ụwa ga-aha ka ya? N'ezie i maara, onye setịrị ihe ọtụtụ e ji tọrọ ya n'elu ya? 6 N'elu gịnj ka a tọrọ ntqala ya, onye doro nkume mbụ e ji tọrọ ntqala ya? 7 Mgbe kpakpando nke isi ụtụtụ zukorọ bụ abụ, ụmụ Chineke niile tisikwara mkpụ ṽnụ ike? 8 “Onye kara akara nye osimiri iwu ebe o ga-ejedebe mgbe o nupütara dika a ga-asị na o si n'akpanwa pụta, 9 mgbe m yikwasiri ha igwe ojii dika uwe, werekwa ochichiri meere ya akwa okike, 10 mgbe m kpaara ya oke ebe o ga-akwusi, tinye ibo ḥnụ ụzo na mkpørø e ji apköchi ya, 11 mgbe m sịrị, ‘Ruo ebe a ka i ga-asorute, i gaghi agabiga ya, n'ebe a ka a ga-akwusi ebili mmiri mpako gi?’ 12 “O nweela oge i nyere ụtụtụ iwu, maɔbụ mee ka chi ọbụbụ maara ọnodụ ya, 13 ka o jide akụkụ niile nke ụwa aka ma site n'ụwa yopụ ndị mmebi iwu? 14 Ụwa na-ewere ụdịdị ya dika ụrọ a kakwasiri akara; ụdịdị ya na-egosipụta dika uwe. 15 A na-eme ka ndị na-emebi iwu ghara inwe ihè, meekwa ka aka e weliri elu bürü nke a nyajiri. 16 “I jeruola n'isi iyi mmiri dị n'osimiri, ka i jegħarjalà n'ebe miri emi nke ogbu mmiri? 17 O nweela onye gosiri gi ḥnụ ụzo ḥnụ? Ka i jirila anya gi hụ ḥnụ ụzo nke onyinyo ḥnụ? 18 I ghötara ịdị ukwu nke ụwa na otu o si gbasapụ? Gwa

m, ma ọ bụrụ na ị maara ihe ndị a niile. **19** “Olee ụzọ e si aga ebe ihè bi? Olee ebe ọchichirị bi? **20** I nwere ike iduru ha jee n’ebe ha bi? I maara ụzọ e si ejé ebe obibi ha? **21** N’ezie ị maara, n’ihi na a mọṣla gi tupu e kee ihe ndị a! I bikwaala ọtụtu afo. **22** “I banyela n’ulọ niile ebe a na-achikọba snoo, ka ị hụla ulọ niile ebe a na-achikọba mkpuru mmiri igwe, **23** nke m chekwara nye oge nsogbu, n’oge ọgu na n’oge agha? **24** Kedụ ụzọ e si ejeru ebe a na-anị ekésasi amúma egbe eluigwe, ebee ka e si ekésasi ifufe ọwụwa anyanwụ n’elu ụwa? **25** Onye wara ụzọ maka oke mmiri ozuzu, onye kwa waara amúma na egbe eluigwe ụzọ? **26** Si otu a mee ka mmiri zokwasị ebe mmadụ na-ebighị, ala ọzara ebe ọ dighị onye nō n’ime ya, **27** ka mmiri ozuzu mee ka ala kporo nkụ nweta mmiri iji mee ka ahijịa puputa n’ime ya. **28** Mmiri ozuzu o nwere nna? Onye mịrụ igirigi? **29** Site n’akpanwa onye ka mkpuru mmiri si apụta? Onye kwa bù nne oke oyi nke eluigwe, **30** nke na-eme ka mmiri kpukọtaa dirị ike díka nkume, meekwa ka ihu ogbu mmiri kpukọta? **31** “I pürü ikechi agbụ niile nke Pleiades? I pürü ịtọpụ ihe nkechikọta Orion? **32** I pürü ime ka igwe kpakpando pütä n’oge ha maqbụ duputa anụ ndögbi Bia na ụmụ ya ndị ọzọ? **33** I maara iwu na-achị ihe niile dị na mbara eluigwe? I pürü inye ha ike ichị ụwa? **34** “I pürü iti mkpu ruo igwe ojii si otu a mee ka idee mmiri kpuchie gi? **35** I pürü izipụ amúma egbe eluigwe n’ulọ ha? Ha na-asị gi, ‘Ebe a ka anyị nō?’ **36** Onye na-etinye amamihe n’obi mmadụ, maqbụ na-enye oke ọkpa nghota? **37** Onye nwere amamihe igu igwe ojii niile dị na mbara eluigwe ọnụ? Onye kwa pürü ịhulata karama mmiri niile nke eluigwe niile, **38** mgbe aja dị n’ala siri ike, mgbe ọkpurukpụ aja dị n’ala na-akpukọta n’ahụ ibe ha? **39** “O bụ gi na-achütara nne ọdum ihe oriri, mee ka afọ ju ụmụ ọdum **40** mgbe ha makpuru n’ime ọgba ha, maqbụ mgbe ha zoro onwe ha na-eche anụ n’ohịa? **41** Onye na-edoziri ugologma ihe oriri ya, mgbe ụmụ ya na-etiku Chineke mkpu aghị, mgbe ha na-akpagħarị na-achị ihe oriri?

39 “I maara mgbe ewu ọhịa bi n’elu ugwu ji amụ nwa? O nweela mgbe ị ji hụ nne ele ka ọ na-amuputa nwa ya? **2** I na-agukọ ọnwa ole afọ ime ha na-adị tupu ha amụọ nwa ha. I maara oge ha na-amụ ụmụ ha? **3** Ha na-amakpuru ala muputa nwa ha. Ihe mgbu nke omumụ nwa ha ebiekwa. **4** Umụ ha na-eto n’ohịa gbasiekwa ike. Ha na-apụ, ha adighị

alaghachikwute ha ọzọ. **5** “Onye na-eme ka ịnyinaya ibu ọhịa nwere onwe ya? Onye na-atopụ agbụ e kere ya? **6** Nke m nyere ala ihe na-adighị ka ọ bụrụ ebe obibi ha, ala nnu ahụ ka ọ bụrụ ulọ ha. **7** Uzụ dị n’obodo adighị emetüta ya, ọ nagħi anūkwa mbigbo nke onye na-achị ya. **8** Elu ugwu niile bụ ebe ikpa nri ya, ebe ahụ ka ọ na-achoputa ahijịa ndị ọbula. **9** “I nwere ike ime ka atụ jeere gi ozi? I nwere ike ime ka ọ nodu n’abali n’ulọ ebe ị na-azụ anụ ulọ gi nri? **10** I nwere ike ime ka atụ rụora gi ọru n’ubi gi? Ọ ga-akpugħariri gi ọgu i ji akò ala? **11** I ga-atükwası ya obi n’ihi na ike ya hiri nne? I ga-ahapuru ya ọru ndị ahụ siri ike ka ọ rụo? **12** I nwere ike itükwası ya obi ka o gaa bulatara gi ọka site n’ebi ịzocha ọka gi? **13** “Enyi nnunụ na-eji ọnụ gbasapụ nku ya, ma a pugħi iji nku ya tħixxer nku na abuba nke ugħala. **14** O na-eyi akwa ya n’ala ma hapu ha ka uzuzu kpoo ha okable. **15** Ọ nagħi emetü ya n’obi na ukkanu nwere ike ịzopja ha maqbụ na anụ ọhịa nwere ike zorje ha. **16** O na-emeso ụmụ ya ihe ike díka a ga-asị na ha abugħi nke ya, ọ dighi emetüta ya na ndögbi n’orụ ya nwere ike i bụ n’efu, ma ọ dighi atụ egwu. **17** N’ihi na Chineke ekenyegħi ya amamihe maqbụ kenyé ya oke na inwe uche. **18** Ma ọ na-agbalite ọso. Mgbe ọbula ọ għasara nku ya igba ọso, ọ na-achị ịnyinaya na onye na-agba ịnyinaya oħċi. **19** “O bụ gi na-enye ịnyinaya ike ya, ka ọ bụ gi mire ka aji ogologo ahụ o nwere dirị n’olu ya? **20** I na-eme ya ka ọ wugharja díka igurube, were ebube nke ċimpa imi ya na-eyinie ihe oke egwu? **21** O na-azō ukkanu gam gam n’ala, ọ na-añurị ọnụ n’ihi ike ya, ọ na-apụ izute agha na-atugħi egwu. **22** O na-achị ihe egwu oħċi, үjo ọbula anaghżi atu ya; ọ nagħi esi na mma agha wezuga onwe ya. **23** Akpa àkụ na-ayogħarji n’akukụ ya, ya na ûbe na aruha na-egbu maramara. **24** Mgbe ụzụ agha bara ya n’isi, ọ na-eripja ala. Mgbe ọ nru ɻida op ike, ọ nagħi eguzo otu ebe. **25** Mgbe ụzụ agha bara ya n’isi, ọ na-eti mkpu si, ‘Aħħa!’ Site n’ebi dì anya ka ọ na-anụ isisi agha. Ọ na-añurikwa ọnụ maka iti mkpu nke ndị oħċiagħa n’oge agha. **26** “O bụ site n’amamihe gi ka egbe ji efeġo n’elu, għasaakwa nku ya gaa n’ebi ndidja? **27** O bụ gi nyere ugo iwu ifeli elu ma wuo akwụ ya n’ebi dì elu? **28** N’elu nkume dì elu ka ọ na-ebi nqokwa ọnodu abali; ọwara nkume dì elu bụ ebe e wusiri ike ya. **29** O bụ site n’ebi ahụ ka ọ na-esi enyochapta ihe ọ ga-eburu. **30** Umụ ya na-amīchakwa ọbara, n’ihi na ebe ọ na-aga bụ ebe ọbula ọ ga-ahụ ihe e għburu egħbu.”

40

Onyenwe anyi zara Job si: **2** “Onye ahụ na-aruso
Onye pürü ime ihe niile ụka o pürü ịdọ ya aka na-
ntị? Ka onye ahụ na-ebo Chineke ebubo zaghachi ya.”
3 Mgbe ahụ, Job zaghachiri Onyenwe anyi si: **4** “Abụ m
onye na-erughị eru. Oleekwanụ ka m ga-esi zaghachi
gi? Eji m aka m kpuchie ọnụ m. **5** Ekwuola m mbụ,
ma enweghi m ọsisa ọzo kwuokwa ubgoro abụo, ma
agaghị m ekwukwa ọzo.” **6** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi
sitere n’oke ifufe gwa Job okwu si: **7** “Kwadoo onwe gi
dika dimkpa; enwere m ajụjụ m ga-ajụ gi, achokwara
m ka i nye m ọsisa. **8** “I ga-aga n’ihu ikwuojị ikpe
ziri ezi m? I ga-aga n’ihu maa m ikpe ka i si otu a
burụ onye ikpe gaara? **9** Ogwe aka gi o dị ike dika nke
Chineke? Olu gi o pürü ịda ụda dika nke ya? **10** Were
ebube na ịdị ukwuu chọp onwe gi mma, yikwasịkwa
onwe gi nsopurụ na ugwu dika uwe. **11** Wusa iwe gi
dị ọkụ n’ebé ndị mpako niile nō, weda ha n’ala, **12**
lekwasiakwa ndị mpako niile anya mee ha ihe ihere,
ma tiriekwa ndị na-emebi iwu ebe ha guzo. **13** Likota
ha niile n’otu n’aja, kpuchie ihu ha niile n’ala ili. **14**
Mgbe ahụ, mü onwe m ga-ekwenyere gi, na aka nri
nwere ike ịzoputa gi. **15** “Lee enyi mmiri anya, bụ nke
m kere dika m si kee gi, ma ihe o na-eri bụ ahijịa dika
ehi. **16** Lee ike dị n’ukwu ya, leekwa ike dị n’ime afọ ya.
17 Ọdụdu ya ka o na-efegharị dika osisi sida; akwara dì
ya n’ahụ ka e jikötara nke ọma. **18** Okpukpụ ya niile
dika ogidi bronz nwere ụmị, okpukpụ ụkwụ na aka ya
dika okporo igwe. **19** Ya onwe ya bụ otu n’ime ọrụ aka
mbụ nke Chineke, ma naanjị onye kere ya nwere ike iji
mma agha bịa ya nso. **20** Ugwu na-enye ya ihe o na-
eri. N’ebé ahụ kwa ka ụmụ anụ ọhịa ndị ọzo na-anụ
egwuri egwu. **21** O na-edina n’okpuru ahijịa na-eto
n’akukụ mmiri, zookwa onwe ya n’etiti ahijịa riidi
n’apịtị. **22** Ahijịa lotus na-eji ndo ya kpuchie ya, osisi
popla nke dị n’akukụ mmiri gbara ya gburugburu. **23**
O bulađị mgbe ebili mmiri na-ama, o dighị atụ egwu;
o na-anụ nwayo, n’agbanyeghi na mmiri Jodan na-
asoputa na-asaju ya n’onụ. **24** Onye pürü ijide ya mgbe
o na-ele anya, maqbụ were ọnya jide ya mapuo ya
imi?

41 “I pürü iji nko azu jide Leviatan maqbụ jiri ụdo
kegide ire ya bịa da ya? **2** I pürü ikenye eriri n’imi
ya maqbụ were ngu igwe mapuo agba ya? **3** O ga-ariọ
gi aririọ ka i meere ya ebere? O ga-eji olu dị nro gwa
gi okwu? **4** O ga-ekwe ka gi na ya baa n’ogbugba ndu
ka i were ya dika ohu gi ogologo ndu ya niile? **5** I ga-

eji ya gwurie egwu dika nnunu? Maqbụ kee ya eriri
nye ya ụmụ agbogho no n’ulọ gi? **6** Ndị ahịa ha ga-eji
ya ụzo ahịa? Ha ga-eke ya n’etiti ndị mgbereahịa? **7** I
pürü iji igwe nko mejuo akpukpọ ahụ ya maqbụ iji
ube ndị ọkụ azu dupuo isi ya? **8** O burụ na i tükwasị
ya aka, i gaghi echefu ọgu o ga-aluso gi. I gakwaghi
anwa ya ọzo. **9** O bụ imē ihe nzuzu bụ mmadụ igbalị
ijide ya. Naanjị ilekwasị ya anya na-eyi egwu. **10** N’ihị
nke a, o nweghi onye nwere obi ike ikpasu ya iwe. O
bu onye pürü iguzogide m? **11** Olee onye m ji ugwo
nke m na-agbaghi ịkwụ? Ihe niile dị n’okpuru eluigwe
bu nke m. **12** “Agaghị m akwusi ikwu ihe banyere
uko na aka Leviatan, na ike ya, na ụdidi ya mara
mma. **13** Onye nwere ike ikpughepụ ihe e ji kpuchie
ya ahụ? Onye nwekwara ike ịbanye n’agba ya apiajiri
okpukpu abụo? **14** Onye pürü imeghe ụzo nke ọnụ ya,
nke eze di oke egwu gbara gburugburu? **15** Azu ya
nwere ọta ndị e doro n’usoro nke e mechisirị ike ka
ha rapara n’ahụ ibe ha, **16** nke ọbula dị ibe ya nso,
na ikuku enweghi ike gafee n’etiti ha. **17** E jikötara
ha ọnụ nke ọma, ha na-ejisi onwe ha ike, enweghi
ike ikewa ha. **18** Ihè na-enwuputa mgbe ọbula o zere
uzere; anya ya abụ na-achakwa dika anwu ụtụtụ.
19 Ire ọkụ na-asoputa site n’onụ ya, icheku ọkụ na-
ekeputakwa n’onụ ya. **20** Anwurụ ọkụ na-esi n’imi
ya na-apuata, dika ukuru ọkụ nke na-esi n’ime mmiri
na-agbọ n’elụ osisi achara. **21** Ume o na-ekuputa na-
afunwu ọkụ icheku. Ire ọkụ na-esitekwa n’onụ ya na-
amapụ dika àkụ. **22** Ike nwere ọnọdu n’olu ya, obi ilo
mmiri na-agba ya n’ihu. **23** Akpukpọ anụ ahụ ya bu ihe
jikötara ọnụ nke ọma, ha siri ike na-apughi inugharị
ha. **24** Obi ya di ike dika nkume, dika nkume e ji akwọ
ihe. **25** Mgbe o bilitere ọtọ, ndị dike na-atụ oke ujọ;
ha na-alaghachi azu n’ihu mmaghari ya. **26** O nweghi
mma agha ọbula pürü igbochi ya, o nwekwaghi ube
igwe, maqbụ àkụ maqbụ ihe ọbula a piri ọnụ ya apि
nke pürü igbochi ya. **27** N’ebé o nō, igwe dị ka ahijịa;
bronz díkwa ka osisi rere ure n’ebé o nō. **28** Àkụ adighị
eme ka o gbalaga, itụ ya nkume di ka itụ ya igbugbo
oka. **29** Mkpoporị osisi na-adị ya ka ahijịa ọka, o na-
achi ọchị na mkpotu arụa na-eme. **30** Okpuru afọ ya dị
ka ejuju dị nkọ, nke na-ahapụ ụzo n’apịtị dika igwe ejị
azocha mkpuru ọka site n’ogbe ya. **31** O na-eme mmiri
dị ogbu ka o gbo dika ite; o na-akpagharị oke osimiri
ka o dị ka mmanụ otite dị n’ite. **32** O na-ahapụ ụfufu
n’azụ mgbe o na-agba; mmadụ ga-eche na o osimiri
nwere isi awo. **33** O nweghi ihe ọzo dị n’uwà yiri ya,

o nweghi ihe na-emenyenye ya ujo. **34** O na-eleda ndi mpako niile anya. O bukwa eze n'ebi ndi na-anaya isi no.”

42 Mgbe ahụ, Job zara Onyenwe anyị si: **2** “Amara m

na i puru ime ihe niile; o dighi atumatu gi nke a puru ikposa. **3** I juru si, ‘Onye bu onye nke a ji okwu ihe ọmụma na-adighi na ya na-eme ka atumatu m ghara iputa ihe?’ N'ezie, ekwuru m banyere ihe ndi m na-aghotaghị, ihe ndi di oke ebube karịa m ịmata. **4** “I sirị, ‘Gee ntị ubgu a, aga m ekwu okwu; m ga-ajụ gi ajuju, gi onwe gi ga-azakwa m.’ **5** Ntị m nṣru ihe banyere gi ma ubgu a, ejirila manya abuọ hụ gi. **6** Ya mere, ana m akpọ onwe m asị, na echegharịkwa n'ime ntụ na uzuzu.” **7** Mgbe Onyenwe anyị gwasiri Job okwu, o tugharịri gwa Elifaz onye Teman okwu si ya, “Ana m ewesa gi na ndi enyi gi abuọ iwe, n'ihi na ihe unu kwuru banyere m ezighị ezi dika nke ohu m Job kwuru. **8** Ugbu a, werenụ oke ehi asaa na ebule asaa, jekwuru ohu m bụ Job ka o jiri ha chọro unu aja nsure ọkụ, ohu m bụ Job ga-ekpekwaru unu ekpere. Aga m anabatakwa ekpere ọ ga-ekpe n'ihi unu. Agaghị m alakwa unu n'ihi n'ihi okwu nzuzu unu. Unu ekwughị ihe ziri ezi banyere m dika ohu m Job si kwuo.” **9** Ya mere, Elifaz onye Teman, na Bildad, onye Shu, na Zofa, onye Naaman mere dika Onyenwe anyị si nye ha n'iwu. Onyenwe anyị nabatakwaru ekpere nke Job kpere n'ihi ndi enyi ya. **10** Mgbe Job kpesiri ekpere maka ndi enyi ya, Onyenwe anyị mekwara ka ọ baa ụba ọzo. O nyekwara ya okpukpo abuọ nke ihe niile o nwere na mbụ. **11** Mgbe ahụ, ụmụnne ya ndi ikom na ụmụnne ya ndi inyom, na ndi enyi ya niile bijara soro ya rie oriri n'ulọ ya, na-akasi ya obi n'ihi iru ujụ ya niile. Ha kasikwara ya obi n'ihi ọnwụnwà niile Onyenwe anyị mere ka ọ biakwasị ya. Ha niile n'otu n'otu nyere ya onyinye olaçcha na mgbaaka ọlaedo. **12** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị goziri Job n'oge ikpeazu nke ndu ya karịa ka o si gozie ya na mbụ. Job nwere puku atụrụ iri na anọ na puku ịnyinya kamel isii na puku ehi abuọ na otu puku ịnyinya ibu. **13** Chineke mekwara ka ọ mọta ụmụ ndi ikom asaa, na ụmụ ndi inyom ato ọzo. **14** Ndị a bụ aha ụmụ ya ndi inyom: nke mbụ bụ Jimaima, nke abuọ bụ Kezaya, ebe nke ato bụ Kerin-Hapuk. **15** N'ala ahụ niile, o nweghi ụmụ agbogho mara mma dika ụmụ ndi inyom Job ndi a. Job mekwara ka ha bụrụ ndi ga-eso ụmụ ya ndi ikom keta oke n'ihe niile o nwere. **16** Job nogidekwara

ndu narị afọ na iri afọ anọ ọzo. O hụrụ ụmụ ya, na ụmụ ha ruo ogbọ nke anọ. **17** Job nwụrụ mgbe o mere ezigbo agadi, ụboghị ndu ya jukwara ya afọ.

Abu Qoma

1 Onye ihe na-agara nke oma ka mmadu ahụ bụ, onye na-adighị aga ije na ndumodụ ndị na-emebe iwu; onye na-adighị eguzokwa n'uzo ndị mmehie maqbụ soro n'otu ndị nkwtu. **2** Kama ihe na-atọ ya ụtọ bụ ime ihe niile dì n'iwu Onyenwe anyị. O na-atugharikwa uche ya n'iwu Onyenwe anyị ehihie na abali, **3** O dì ka osisi a kürü n'akukụ iyi, nke na-amipu mkpuru ya n'oge ya, nke ahijia ya na-adighị akponwụ akponwụ. Ihe niile o na-eme na-agara ya nke oma. **4** Ma ndị ajo omume adighị otu a. Ha dì ka ighbogbo ọka nke oke ifufe na-efesasi. **5** Ya mere, ndị ajo omume agaghị eguzosi ike n'ubochị ikpe; ndị mmehie agaghị eguzokwa na nzukọ ndị ezi omume. **6** N'ihi na Onyenwe anyị na-eche ụzọ ndị ezi omume nche. Ma ụzọ ndị ajo omume ga-eduba ha n'ila n'iyi.

2 Gịnj mere mba niile ji agba izu nzuzo? Gịnj mere ndị mmadu ji na-apia ọpípiịa nke na-abaghị uru? **2** Ndị eze nke ụwa na-eguzokwa onwe ha, ndị na-achị achị na-agbakotakwa imegide Onyenwe anyị na imegide Onye ya e tere mmanụ. **3** Ha na-asị, “Ka anyị tijie mkporo igwe niile ha kere anyị ma tufukwaa ha, nwere onwe anyị.” **4** Onye na-anodụ n'eluwigwe na-achị ochị. Onyenwe anyị na-akwa ha emo. **5** Mgbe ahụ, o na-eji iwe baara ha mba mee ka ujọ juputa ha obi n'ihi oke iwe ya. **6** “Mụ onwe m eguzobela m eze m na Zayon, ugwu m dì nsọ.” **7** Aga m ekwusa iwu Onyenwe anyị: O sıri m, “I bụ Ọkpara m; taa aburulà m nna gi. **8** Rịoq m, aga m enye gi mba niile nke ụwa ka ha burụ ihe nketa gi. **9** I ga-eji mkpara igwe chia ha, tipia ha dika onye na-akpu ite si etiopia ite ndị o kpuru na-adighị mma.” **10** N'ihi nke a, unu ndị eze, burunụ ndị nwere uche; ka nke a burukwa ihe ido aka na ntị nye ndị na-achị achị n'ụwa. **11** Jirinụ itu egwu fee Onyenwe anyị ofufe; jirikwanụ ịma jijiji nñuria ọnụ n'ihu ya. **12** Sutukwanụ Ọkpara ahụ ọnụ ka iwe ghara iwe ya, ka unu ghara i bụ ndị a lara n'iyi n'uzo unu. N'ihi na iwe ya pürü ịmalite n'otu ntabianya. Ndị niile na-eme ya ebe mgbabaa ha bụ ndị a goziri agozi.

3 Abu Qoma Devid. Nke o dere mgbe o si n'ihu Absalom gbapụ oso ndu. O Onyenwe anyị, onuogugu ndị iro m dì ọtụtụ. Ọtụtụ ndị mmadu na-ebili imegide m. **2** Ọtụtụ n'ime ha na-ekwu banyere m sị, “Chineke agaghị azopu ya.” (Sela) **3** Ma gi, Onyenwe anyị bụ ọta na-ekpuchi m; I na-ebuli isi m elu na-eme ka

m burụ onye nwere nsopuru. **4** Etikuru m Onyenwe anyị mkipu akwa, o nukwara olu m, sitekwa n'ugwu nsọ ya za m. (Sela) **5** Edinara m ala, hie ụra, ma bilikwa n'ütütu n'udo, n'ihi na Onyenwe anyị na-eche m nche. **6** A sikhwa na iri puku kwuru puku ndị iro agbaa m gburugburu, agaghị m atụ egwu ọbula. **7** Bilie Onyenwe anyị! Zopu m Chineke m! Tie ndị iro m niile aka n'agba; tipukwa ndị ajo omume eze n'ọnụ. **8** N'ihi na nzopu na-esite n'ebe Onyenwe anyị nọ na-abia. Ka ngozi gi dijirị ndị gi niile. (Sela)

4 Abu Qoma nke dirị onyeisi abu. Abu Qoma Devid nke a na-eji ụbọ akwara akpo. Zaa m mgbe m na-akpoku gi Chineke m, gi onye ezi omume; Napu m site n'ihe mgbu m, meere m ebere, nñryukwa ekpere m. **2** Unu umu mmadu, ruo ole mgbe ka unu ga-atugharia ebube m, mee ka o burụ ihe ihere? Ruo ole mgbe ka unu ga-ahụ ihe efu n'anya na-achọ chi ndị ahụ na-abaghị chi n'ezie? (Sela) **3** Matanụ nke oma na Onyenwe anyị ahoputala ndị ezi omume nye onwe ya; o ga-egekwa ntị n'olu m mgbe ọbula m kpopuru ya. **4** Maanụ jijiji, unu emehiekwala; mgbe unu nọ n'elu ihe ndina unu; nqonu juụ na-enyocha obi unu. (Sela) **5** Tükwasinụ Onyenwe anyị obi unu, chukwaranụ ya aja ezi omume. **6** Ọtụtụ ndị mmadu na-ajụ, “Onye pürü imere anyị ihe oma?” Ma Onyenwe anyị, biko mee ka ihè nke ihu gi mukwasị anyị. **7** Were ọnụ mejupu obi m karịa mgbe mkpuru ubi, ya na mmanya ọhụrụ ha bara ụba nke ukwuu. **8** Aga m edina ala ma rahụ ụra n'udo, n'ihi na o bụ naanị gi Onyenwe anyị, na-eme ka m nqo na-enweghi ihe egwu ọbula.

5 Abu Qoma. Abu Qoma nke dirị onyeisi abu. O bụ opipia ka e ji abu ya. Abu Qoma nke Devid. Onyenwe anyị, biko, nñryukwa ekpere m tulee işu ude m. **2** Geekwa ntị n'akwa aririọ m, gi Chineke onye bụ eze m. N'ihi na o bụ naanị gi ka m na-akpoku. **3** Ututụ ụbochị niile, O Onyenwe anyị, i ga-anụ olu m; aga m ekwuputara gi ihe niile na-akpa m mkpa. Aga m elekwaanya osisa gi. **4** I bụ Chineke, onye ihe ojọq ọbula anaghị ato ụtọ; gi na ndị ajo omume apaghị ibikota. **5** Ndị mpako agaghị eguzo n'ihu gi. I kporo ndị niile na-eme ihe ojọq asị. **6** I ga-alà ndị niile na-agha ugħa n'iyyi; Onyenwe anyị kporo ndị ogbu mmadu niile na ndị aghugħo niile asị. **7** Ma mụ onwe m, aga m abata n'ime ulo gi, site n'oke iħunanya gi; aga m ejikwa itu egwu kpqqo isiala n'ebi uloqso ukwuu gi dì. **8** Onyenwe anyị, biko, duo m n'ime ezi omume gi n'ihi ndị iro m; mee ka ụzọ gi

zie ezi n'ihi m. **9** Obi ha juputara n'echiche ila n'iyi, a pughi itukwasí okwu obula si ha n'onu puta obi. Akpíri ha bu ili ghore oghe; ha ji ire ha ekwu okwu ugha. **10** Maa ha ikpe, Chineke. Mee ka nzube ojoo ha niile buru odida ha. Chupu ha n'ihi iba uba nke otutu mmehie ha, n'ihi na ha enupula isi megide gi. **11** Ma mee ka onye obula na-agbaba n'ime gi n'uria; mee ka ha novide na-eti mkpu onu. Were aka ncbebe gi kpuchie ha, ka ndi niile hury aha gi n'anya n'uria onu n'ime gi. **12** N'ezie, O Onyenwe anyi, i na-agozi onye ezi omume. I na-eji ihuoma gi gbaa ha gburugburu dika ota.

6 Abu Qma nke diri onyeisi abu. Nke e ji ubo akwara abu. N'usoro Sheminit. Abu Qma Devid. O Onyenwe anyi, abarala m mba mgbe i na-ewe iwe. Atala m ahuhu n'oge onuma gi. **2** Biko, meere m ebere Onyenwe anyi, n'ihi na adighi m ike. Gwo o m, n'ihi na okpukpu m niile no n'ihe mgbu. **3** Mkpuruobi m no n'onodu ihe mgbu. Ruo ole mgbe, O Onyenwe anyi, ka i ganogide na-agba m nkiti? **4** Onyenwe anyi, biko, bia zoputa m; n'ihi ihunanya gi na-enweghi ogwugwu, naputa m. **5** N'etiti ndi nwurụ anwu o dighi onye na-ekwuputa aha gi. O nwere onye na-eto gi site n'ala ili? (*Sheol h7585*) **6** Ike agwula m n'ihi isu ude. Abalị niile, ana m ejị ikwa akwa mee ka ihe ndina m juputa na mmiri, ana m ejị anya mmiri dee ihe ndina m. **7** Anya m adighi ahuzikwa uzor nke oma n'ihi ihe mwute; o kaala nka n'ihi mmeso ndi iro m. **8** Sitenu n'ebe m no wezuga onwe unu, unu ndi na-eme ajo ihe, n'ihi na Onyenwe anyi anula akwa m niile. **9** Onyenwe anyi anula akwa m; o nula ariri o nke m na-ariri ya ka o meere m ebere. O nabatala ekpere m. **10** Ka ndi iro m niile buru ndi ihere ga-eme. Ha ga-ada mba, burukwa ndi ga-eji ihere laghachi ebe ha si bia.

7 Abu Shiggaiion nke Devid, nke o bukuru Onyenwe anyi banyere Kush, onye Benjamin. Onyenwe anyi Chineke m, n'ime gi ka m gbabara; zoputa m, ma naputa m site n'aka ndi niile na-achu m osu, **2** ma o bu ha adokaa m dika odum, ha ga-adosa-sikwa m ebe mmadu obula enweghi ike inaputa m. **3** O Onyenwe anyi Chineke m, o buru na m mere ihe di otu a; o burukwa na aka m adighi ocha. **4** O buru na m jiri ihe ojoo kwughachi onye mu na ya no n'udo ugwo, maobu site n'uzor na-ezighi ezi zuo ihe onye iro m. **5** Mgbe ahu, ka onye iro m chuo m qos, jide m; ka o tuo m n'ala zopia ndu m, mee ka m buru onye a ga-ahapu

n'uzuzu n'onodu odindu-onwukamma. (Sela) **6** Bilie, Onyenwe anyi, n'iwe gi, bilie megide oke iwe ndi iro m; tetu Chineke m, kpee ikpe ziri ezi. **7** Ka nzuko niile chikotara onwe ha onu gbaa gi gburugburu, ebe i na-anokwasikwa n'ebe di elu na-achị ha. **8** Ka Onyenwe anyi kpee umu mmadu niile ikpe. Kpee m ikpe, O Onyenwe anyi, dika ezi omume m si di, na dika izuoke m si di, gi Onye kachasi ihe niile elu. **9** O Chineke onye ezi omume, onye na-enyochaputa echiche na obi mmadu, mee ka ihe ike ndi ajo omume bia na njedebe meekwa ka ndi ezi omume guzosie ike. **10** Chineke nke kachasi ihe niile elu, bu ota m, o na-azoputa ndi niile obi ha ziri ezi. **11** Chineke bu onye na-ekpe ikpe ziri ezi, Chineke, onye na-eziputa oke iwe ya kwa ubochi. **12** O buru na onye ahu echegeharighi, o ga-amu mma agha ya ka o diri nkoi, o ga-arogo uta ya, kwadokwa igba ya. **13** O kwadoola ngwa agha niile nke onwu; o na-eme ka akụ ya buru nke na-ere oku. **14** Onye obula di ime ajo ihe, na-aturu ime okwu na ukpa muputakwa ngharipu nke ugha na-eweta. **15** Ma onye ahu na-egwu olulu na-adaba n'ime olulu ahu o gwuru. **16** Nsogbu ahu o kpaliri na-abia-kwasị ya ihe ike ahu o kwadooro na-alaghachikwa azu dakwasị ya n'isi. **17** Aga m enye Onyenwe anyi ekele n'ihi ezi omume ya, aga m abuku aha Onyenwe anyi, Onye kachasi ihe niile elu abu otuto.

8 Abu Qma diri onyeisi abu. Abu Qma Devid n'usoro gittit. O Onyenwe anyi Onyenwe anyi, lee ka idji ukwuu nke aha gi si juputa ụwa niile! I meela ka ebube gi di elu n'ime eluigwe. **2** Site n'otuto ụmuntakirị na umu na-anu ara, i toqla ntọala siri ike megide ndi iro gi, ka e si otu a mechie onu onye iro na onye ahu na-abo obio. **3** Mgbe obula m lere anya na mbara eluigwe, hụ oru niile nke aka gi ruru, mgbe m lere anya n'elu hụ onwa na kpakpando i tinyere n'onodu ha, **4** ginị ka mmadu bu i ji na-eche banyere ha? Gini-kwa ka mmadu bu iji na-elekota ha? **5** I mere ka ha di ala nwantakirị n'ebe ndi mmuo ozi no, I jikwa ebube na nsopuru kpube ya n'isi dika okpueze. **6** I mekwaala ya ka o buru onyeisi nke ihe niile i kere eke, tinyekwa ihe niile n'okpuru ụkwu ya. **7** O na-achị igwe ewu na aturu, na ehi, na umu anu ohia ndi ozor niile, **8** na nnunu niile, na azu niile, na anu ndi ozor na-ebi n'ime mmiri. **9** O Onyenwe anyi, Onyenwe anyi, lee ka idji ukwuu nke aha gi si juputa ụwa niile.

9 Abū Qoma. Abū Qoma nke dīrī onyeisi abū. N'usoro olu abū “Ọnwụ nke Ọkpara.” Abū ọma Devid. O Onyenwe anyị, aga m esite n'ala ala obi m too gi, aga m agwakwa onye ọbụla ihe ọma niile i na-eme. **2** Obi ga-atō m ụtọ; obi m ga-ejuputa n'ọnụ n'ihi gi, aga m aburụ gi abū otuto, gi Onye kachasi ihe niile elu. **3** Ndị iro m na-alaghachi azụ, ha na-aso ngongo na-alakwa n'iyi n'ihu gi. **4** I kpeela ikpe m n'uzo ziri ezi, n'ocheeze gi ka i nödürü na-ekpe ikpe ziri ezi. **5** I baarala mba niile mba ma laa ndị ajo omume n'iyi, hichapukwa aha ha ruo mgbe ebighị ebi. **6** Mbibi nke na-enweghi ogwugwu adakwasila ndị iro m, I hopukwala obodo ha niile. Ọ dighị onye na-echetakwa ha ozo. **7** Onyenwe anyị bụ eze ruo mgbe ebighị ebi. Ọ kwadoola ocheeze ya maka ikpe ikpe ziri ezi. **8** Ọ ga-eji ezi omume kpee mba niile ikpe; jirikwa ikpe ziri ezi chịa mba niile. **9** Onyenwe anyị bụ ebe mgbabanya ndị niile a na-emegbu emegbu. Ọ büluru ha ebe mgbabaa e wusiri ike n'oge nsogbu. **10** Onyenwe anyị, ndị niile maara aha gi ga-atukwasị gi obi, n'ihi na ọ dighị mgbe i na-agbakuta ndị niile na-atukwasị gi obi azụ. **11** Bukanon Ọnyenwe anyị abū otuto, bụ onye n'ocheeze ya na Zayon. Kwusaaranu mba niile ihe banyere ọru ebube ya. **12** N'ihi na onye ahụ na-aborọ ndị e gburu egbu ọbo anaghị echefu ihe; ọ dighị elefu mkpu akwa nke ndị a na-apkagbu anya. **13** O Onyenwe anyị, lee ka ndị iro m si apkagbu m! Meere m ebere ma naputa m site n'ọnụ Ọnwụ, **14** ka m nwee ike ikwusa banyere otuto gi n'ọnụ uzo ama niile nke ada Zayon, norokwa ebe ahụ nrurịa ọnụ n'ime nzoputa gi. **15** Ndị mba niile adabala n'ime olulu ahụ ha gwuru; onya ahụ ha siri, zoo, amaala ha. **16** Ihe e ji mara Onyenwe anyị bụ ikpe ya ziri ezi; ọru aka ndị na-emebi iwu na-ama ha dika onya. (Sela) **17** Ndị niile na-eme ajo omume na-alaghachi n'ili; nke a bukwa ọnodu mba niile na-echefu Chineke. (*Sheol h7585*) **18** Ma ọ bughi ruo mgbe ebighị ebi ka a ga-echefu ndị nọ na mkpa; olileanya ndị a na-apkagbu agaghị abukwa nke efu. **19** O Onyenwe anyị, bilie! Ekwela ka mmadụ nwee mmeri ọbụla n'ebe i nọ; ka e kpee mba niile ikpe n'ihu gi. **20** O Onyenwe anyị! Mee ka ha maa jijiji n'oke egwu; mee ka mba niile ghota na ha bụ naanị mmadụ. (Sela)

10 Onyenwe anyị, gini mere i ji na-eguzoro onwe gi n'ebe di anya? Gini mere i na-ezo onwe gi n'oge nsogbu? **2** Site na mpako, onye ajo omume na-emegbu ndị na-adighị ike, ndị mpia mpia aghugho ya mara dika onya. **3** Ọ na-anya isi banyere ọchichọ niile nke

obi ya, ọ na-eleli Onyenwe anyị anya ma na-agozi ndị oke ọchichọ. **4** N'ọnodu mpako ya, onye ajo omume anaghị achọ Chineke, n'echiche ya niile, ọ naghị eche banyere ya. **5** Ma ihe niile ọ na-eme na-agara ya nke ọma; ọ bụ onye na-ebuli onwe ya elu, iwu gi niile dıkwa anya site n'ebé ọ nọ; ọ na-eleli ndị iro ya niile. **6** N'ime obi ya, ọ na-asị, “Ọ dighị ihe ga-emetu m. Aga m anọ n'ọnodu ọnụ mgbe niile. Nsogbu ọbụla agaghị adakwasị m.” **7** Ọnụ ya juputara n'okwu ugha na ịba mba ime ihe ojoo, n'okpuru ire ya ka nsogbu na ajo ihe dıkwa. **8** Ha na-ezo onwe ha n'obodo nta dị iche iche, n'ebe zooro ezo ka ha na-anị, na-eche itigbu ndị aka ha dị ọcha. **9** Dika ọdum, ha anaghị eme mkpotu ọbụla, ọ na-eche ịdakwasị ụmụ ogbenye. Dika ndị bụ dinta si ejide ụmụ anumamanu n'onya ha siri, otu a ka ha si ejide ụmụ ogbenye. **10** Ụmụ ogbenye ndị a na-adà n'ala n'ihi idị ike ya, ọ na-azpiakwa ha. **11** N'ime obi ya, ọ na-asị, “Chineke echefuola. O zofuola ihu ya, ọ dighị mgbe ọ hụrụ ya.” **12** Bilie O Onyenwe anyị! O Chineke welie aka gi, echefukwala ndị na-enweghi onye inyeaka. **13** Gini mere onye ajo omume ji na-eleda Chineke anya? Gini mere o ji na-asị n'ime obi ya, “Ọ gaghị akpo m ka m zaa ajuijụ banyere omume m”? **14** Ma gi, O Chineke, i na-ahụ nsogbu na ihe mwute, i na-atule ihe i ga-eme banyere ha. Ndị a na-emegbu na-atukwasị gi obi, n'ihi na i bụ onye inyeaka ndị na-enweghi nna. **15** Gbajie aka onye ajo omume a na-eme ihe ojoo, kpoo ya ka o zaa ajuijụ banyere ajo omume ya niile nke a na-apughị ịchoputa. **16** Onyenwe anyị bụ eze ruo mgbe ebighị ebi. Ọ ga-esite n'ala ya kpochapu mba niile. **17** O Onyenwe anyị, i maara ọchichọ obi ndị niile a na-apkagbu; i na-ege ntị na mkpu akwa ha ma kasiekwa ha obi, **18** I na-echedo ndị na-enweghi nna na ndị niile a na-emegbu emegbu, ka mmadụ efu, onye e kere eke, ghara imenye ha egwu ozo.

11 Abū Qoma nke dīrī onyeisi abū. Abū ọma Devid. N'ime Onyenwe anyị ka m mere ebe mgbabanya. Gini mere i ji na-agwa m okwu si, “Felagaa n'elu ugwu gi dika nnunụ.” **2** N'ihi na ndị ajo omume ekweela ụta ha; ha edoziela àkụ n'elu eriri ụta ha, zoo onwe ha n'akukụ uzo, ịnọ n'ochichiri, gbaa ndị obi ha ziri ezi ụta. **3** Mgbe a na-ebibi ntọala niile, gini ka ndị ezi omume pürü ime? **4** Onyenwe anyị nọ n'ulonso ukwuu ya; Onyenwe anyị nökwa n'elu ocheeze ya di n'eluiwge. Ọ na-ahụzu ihe niile ụmụ mmadụ na-eme; anya ya na-anwalekwa uzo ha. **5** Onyenwe anyị na-ele

onye ezi omume ule, ma onye ajo omume na ndị niile hụru imebi iwu n'anya, ka ọ na-akpo asị nke ukwuu. **6** O ga-eme ka nkume ọkụ zokwasị ndị ajo omume dika mmiri ozuzu; oke ifufe di ọkụ ga-abụ ihe nketa ha. **7** N'ihi na Onyenwe anyị bụ onye ezi omume, ọ hụkwara ikpe ziri ezi n'anya; ndị ezi omume niile ga-ahukwa ihu ya anya.

12 Abu Ọma nke dịa onyeisi abụ. N'usoro Sheminit.

Abu Ọma nke Devid. Onyenwe anyị, nyere anyị aka! N'ihi na ndị ezi omume agwula! Ndị kwasiri ntukwasị obi anokwaghị n'etiti ụmụ mmadu. **2** O nwekwaghị onye eziokwu dị n'ọnụ ya nye onye agbataobi ya. Ebugbere ọnụ onye ọbula na-ekwukwa okwu ire ụtọ, maobụ aghughị dị n'obi ha. **3** Ka Onyenwe anyị wezuga ebugbere ọnụ niile na-ekwu okwu ire ụtọ na ire niile na-ekwu okwu ịnụa isi. **4** Ndị na-asị, “Ọ bụ site n'ire anyị ka anyị ga-enwe mmeri; ebugbere ọnụ anyị ga-echebe anyị, ọ bụ onye na-achi anyị?” **5** “N'ihi na a na-apunara ndị ogbenye ihe n'ihi ndị nọ na mkpa na-asụ ude, aga m ebili ugbu a, ka Onyenwe anyị kwuru. Aga m zopuha ha pụo n'aka ndị ahụ ji iwe ekwulu ha.” **6** Okwu ọnụ Onyenwe anyị niile zuruoke, ha dika ọlaçcha a nuchara n'okụ, nke a nuchara ubgoro asaa. **7** O Onyenwe anyị, i ga-edede anyị n'udo ma sitekwa n'aka ndị dị otu a chebe anyị ruo mgbe ebighị ebi. **8** Ndị ajo omume na-ejegharị n'ebi niile mgbe a na-eto ihe ojoo n'etiti ụmụ mmadu.

13 Abu Ọma nke dịa onyeisi abụ. Abu ọma Devid.

Ruo ole mgbe ka i ga-echefu m Onyenwe anyị? Ruo ole mgbe ka i ga-ezonari m ihu gi? **2** Ruo ole mgbe ka mụ na mmuo m ga na-agba mgba nödükwa na-eru ụju kwa ụbochị n'ime mkpuruobi m? Ruo ole mgbe ka ndị iro m ga-anogide na-emeri m? **3** Lekwasị m anya, ma zaa m, O Onyenwe anyị Chineke m. Nyeghachi m ihè nke anya m ka m ghara ịnwụ; **4** mgbe ahụ onye iro m ga-asị, “Emerieela m ya,” mgbe m ga-ada, ndị kpọrọ m asị ga-anlurikwa ọnụ. **5** Ma atukwasịri m obi n'ihunanya gi nke na-enweghị ọgwugwu; mkpuruobi m na-anluri ọnụ na nzopuha gi. **6** Aga m abụku Onyenwe anyị abụ, n'ihi na o mesoro m mmeso ọma.

14 Abu Ọma nke dịa onyeisi abụ. Abu ọma Devid.

Onye nzuzu na-asị n'ime obi ya, “O dighị Chineke ọbula dị.” Ha bụ ndị ajo omume riri ahụ, ọrụ aka

ha niile bükwa ihe arụ; ọ dighị onye ọbula na-eme ezi ihe. **2** Onyenwe anyị sitere n'eluiwe na-eme ụmụ mmadu anya ihu ma ọ ga-achota onye ọbula nwere nghọta onye nke na-achọ Chineke. **3** Mmadu niile ewezugala onwe ha, ha niile aburula ndị ajo omume riri ahụ; ọ dighị onye ọbula na-eme ihe ziri ezi, ọ dighị ọ buladị, otu onye. **4** Ndị niile na-eme ajo ihe, ha amaghị ihe? Ha na-eripịa ndị m dika mmadu si eri nri, ha adighị akpokukwa Onyenwe anyị. **5** Ma n'ebe ahụ ka ha nọ, n'ọnodu oke egwu, n'ihi na Chineke nọ n'etiti ndị ezi omume. **6** Unu ndị ajo omume na-emebi atumatu ndị ogbenye, ma Onyenwe anyị bụ ebe mgbaba ha. **7** A sikhwarzị na nzopuha Izrel ga-esi na Zayon pütä! Mgbe Onyenwe anyị ga-akpoghachite ndị ya n'ọnodu ha, ka Jekob ịnụra ọri, ka Izrel nwekwaa obi ụtọ!

15 Abu Ọma Devid. Onyenwe anyị, onye pürü inogide n'ulonso ukwu gi? Onye pürü ibi n'ugwu nso gi? **2** Onye na-ebi ndị nke na-enweghị ita ụta, onye na-arụ ọrụ ezi omume, onye na-ekwu eziokwu site n'obi ya. **3** Onye jụrụ ikwutosi ndị ọzø, onye na-adighị eme onye agbataobi ya ihe ojoo, na onye na-adighị ekwulu mmadu ibe ya, **4** onye na-eleda onye ajo omume anya, ma na-asopuru ndị ahụ na-atụ egwu Onyenwe anyị, onye na-adighị aghbarwe nkwa ọbula o kwere, ọ buladị mgbe nkwa ahụ na-emegide ya, **5** onye na-agbazinye mmadu ego na-anaghị ụma, onye na-adighị a nara ngarị imegide onye aka ya dị ọcha. Onye na-eme ihe ndị a agaghị ama jijiji n'ọnodu ya, mgbe ọbula.

16 Abu miktam nke Devid. Chebe m, O Chineke,

n'ihi na n'ime gi ka m gbabara izere ndị. **2** A gwara m Onyenwe anyị, “I bụ Onyenwe m, e wezuga gi, enwekwaghị m ọdịmmma ọbula.” **3** Ana m asị maka ndị nsø bụ ndị nọ n'ala a, “Ha bụ ndị a na-asopuru, ndị ihe ha n'atọ m ụtọ.” **4** Iru ụju nke ndị ahụ na-agbaso chi ndị ọzø ga-aba ụba. Agaghị m eso ha wusa aja ihe ọnụnụ ọbara nye chi ndị a, maobụ were ebugbere ọnụ m kpọ aha ha. **5** Onyenwe anyị, i nyeela m oke m na iko m; i na-elekota ihe niile bụ nke m site n'ife nza. **6** Ọtụtụ oke ala niile dabara m n'ebi dị ezi mma; n'ezie, e nwere m ihe nketa nke na-enye m ọri. **7** Aga m eto Onyenwe anyị, onye na-adu m ọdu; ọ buladị n'abali, obi m na-agwa m ihe m ga-eme. **8** Ana m elekwasi Onyenwe anyị anya mgbe niile. Ebe ọ nọ n'aka nri m, agaghị m ama jijiji. **9** N'ihi nke a, obi dị m ụtọ, ire

m juputakwara n'önü; aga m anokwa n'udo. **10** N'ihi na i gaghi ahapu m n'ala mmuo, i gaghi ekwekwa ka Onye gi kwsiri ntukwasí obi hú ire ure. (*Sheol h7585*) **11** I gosila m ụzo ndü; i ga-eji öñü menjuputa obi m n'ihi gi; ya na ihe ụto ndü dí n'aka nri gi ruo ebighi ebi.

17 Ekpere Devid. O Onyenwe anyi, nñru aririo m ziri ezi, nñrukwa mkpu akwa m. Gee ntí n'ekpere m n'ihi na o siteghí n'egbugbere öñü na-ekwu okwu aghughi. **2** Ka mkpeputa m si n'aka gi bija; kaanya gi hú ihe ziri ezi. **3** O bụ ezie na i nyochaala obi m, i letala m n'abalí, nwalekwa m, i ga-achoputa na o nweghi ihe o qjoo búla m zubere, na öñü m ekwuhiebeghi. **4** Ndí mmapadu agbaliala inye m ngari ma anaghí m ekwe ka mu na ndí na-eme ihe ike nwee mmekorita n'ihi iwu sitere n'egbugbere öñü gi. **5** Nzó ükwu m akpafubeghi site n'uzo gi, ükwu m agbuchiapughíkwa site n'önodu ya. **6** Ana m akpoku gi, O Chineke, n'ihi na amaara m na i ga-aza m; gee m ntí ma nñru ekpere m. **7** Ziputa ihunanya gi dí oke ebube; gi onye na-eji aka nri gi dí ike azoputa ndí niile gbabara na gi site n'aka ndí iro ha. **8** Chebe m díka mkpuru anya gi; zo m na ndo nke nku gi, **9** site n'aka ndí ajo omume gbara m gburugburu, o bùladí ndí iro m, ndí choro igbu m. **10** Ha anaghí eme ebere, ha bụ ndí afó tara mmiri, okwu inya isi juru ha öñü. **11** Ha achoputala ebe m no, ugbu a, ha gbara m gburugburu, ha ji anya nkó, jikerekwa ịtụ m n'ala. **12** Ha ka ọdum agu na-agu nke zoro onwe ya n'ohja, díka ọdum dí ike na-eche ihe o ga-adogbu. **13** Onyenwe anyi, bilie guzogide ha, tigbuo ha. Jiri mma agha gi zoputa m site n'aka ndí ajo omume. **14** O Onyenwe anyi, zoputa m site n'aka ndí dí otu a, site n'aka ndí ugwo öru ha bụ n'uwá a. Ka ihe ikpakobara debere ndí ajo omume juputa afó ha, ka afó jukwa ümu site n'ihe ndí a, ka ha hapurú ihe fodurú nye ümuntakirí ha. **15** Ma mu onwe m gahanu ihu gi site n'ezi omume; mgbe m ga-ebili, afó ga-eju m nke qma, n'ihi na aga m ahü gi ihu na ihu.

18 Abú oma Devid. Abú Devid ohu Onyenwe anyi. O bùluru Onyenwe anyi okwu niile nke abú a mgbe Onyenwe anyi napütara ya site n'aka ndí iro ya niile, nakwa n'aka Sol. O sıri: O Onyenwe anyi, ahuru m gi n'anya, gi bụ ike m. **2** Onyenwe anyi bụ oke nkume m, na ebe mgbabá m e wusiri ike, na onye nnaputa m. Chineke m bụ oke nkume m, onye m gbabara n'ime ya. O bụ ọta m, na mpi nzoputa m, na oke nkume m nke onye ọbula na-apughí ịba

n'ime ya. **3** Akpokuru m Onyenwe anyi, onye e kwsiri inye otuto, o zopütara m site n'aka ndí iro m. **4** Udo niile nke öñwu kere m agbü; ichi ọkú nke mbibi qjoo kpuchiri m. **5** Udo nke ili kere m gburugburu, onya nke öñwu guzogidere m. (*Sheol h7585*) **6** N'önodu oke mkpagbu m, akpokuru m Onyenwe anyi; etiri m mkpu akwa, kpokuo Chineke m ka o nyere m aka; akwa m rutekwara ya ntí, o sitekwara n'ülönsö ukwu ya nü olu m. **7** Uwa mere mkpotu, maa jijiji, ntqala niile nke ugwu niile makwara jijiji, ha mara jijiji n'ihi iwe nke na-ewe ya. **8** Anwürü ọkú sitere ya n'imí püta, ọkú na-erepia erepia sikwa n'önü ya püta; icheku ọkú na-ere ọkú sitekwara n'ebé ahü nwuputa. **9** O kewara mbara eluigwe, rídata; oke igwe ojii dikwa n'okpuru ükwu ya. **10** O nökwasíri n'elu cherubim felie elu, o feliri elu n'elu nku nke ifufe. **11** O mere ọchichiri ebe nzozo ya, ihe mkpuchi nke gbara ya gburugburu, bụ ọchichiri mmiri igwe ojii nke mbara eluigwe. **12** Site n'ihé nke na-enwuputa n'ahü ya, igwe ojii ji mkpuru mmiri na amuma egbe eluigwe gabiga. **13** Onyenwe anyi sitere n'elugwe bigbo; olu Onye kachasi ihe niile elu dara ụda. **14** O gbara àkú ya, mee ka ndí iro gbasafia, o jikwa oke amuma nke egbe eluigwe chusaa ha. **15** E kpughere ala ala nke oke osimiri, gbakwa ntqala niile nke uwá ọtø, site n'iba mba gi, O Onyenwe anyi, na nkuume si gi n'imí püta. **16** O sitere n'elu setipu aka ya, jidesie m aka ike, o dopütara m site n'ogbu mmiri niile. **17** O napütara m site n'aka ndí iro m dí ike, bụ ndí kporo m así, ndí dikwa ike karja m. **18** Ha guzogidere m n'ubochi ihe ndakwasí m, ma Onyenwe anyi bùru m ihe ndabere. **19** O kpopütara m gaa n'ebé sara mbara, o napütara m n'ihi na ihe m na-atò ya ụto. **20** Onyenwe anyi mesoro m díka ezi omume m si dí; o kwúghachiri m díka ịdí ọcha nke aka m si dí. **21** N'ihi na edebezuola m ụzo niile nke Onyenwe anyi, ikpe amaghí m n'ihi ịgbaküta Chineke azu. **22** Iwu ya niile dí n'ihu m, esibekwaghí m n'ükpuru ya wezuga onwe m. **23** Abú m onye na-enweghi ịta ụta n'ihi ya, edebekwara m onwe m pü na mmehie. **24** Onyenwe anyi kwúghachiri m díka ezi omume m si dí, díka ịdí ọcha nke aka m abu si dí n'anya ya. **25** N'ebé onye kwsiri ntukwasí obi no, i na-egosi onwe gi onye kwsiri ntukwasí obi, n'ebé onye zuruoke no, i na-egosi onwe gi onye zuruoke. **26** N'ebé onye dí ọcha no, i na-egosi onwe gi onye dí ọcha, ma nye ndí ụzo ha nazighi ezi, i na-egosi onwe gi díka onye dí aghughi. **27** I na-azoputa ndí dí umeala n'obi, ma i na-eme ka

ndị nwereanya mpako dī ala. 28 O bụ gị, Onyenwe anyị, na-eme ka orionna m na-enwu, Chineke m na-eme ka očhichirị m ghọq ihe. 29 Site n'inyeaka gị, apurụ m iluso igwe ndị agha ogu, sitekwa na Chineke m, apukwara m iwufe mgbidi obụla. 30 Ma banyere Chineke, uzọ ya zuruoke, okwu ọnụ Onyenwe anyị bụ ihe a nuchara anucha; o bụ ọta nke onye obụla na-ezo onwe ya n'okpuru ya. 31 N'ihi na onye bụ Chineke, ma o bughi naanị Onyenwe anyị? Onye bükwa oke Nkume ahụ, ma o bughi naanị Chineke anyị? 32 O bụ Chineke na-enye m ike, na-echebekwa uzọ m n'izuoke. 33 O na-eme ka ụkwụ m dī gara gara, dika nke nne ele; O na-emekwa ka m kwụrụ chịm n'ebe niile dī elu. 34 O na-azụ aka m abụo ibu agha, ogwe aka m abụo pürü iroji ụta bronz. 35 I na-eme ka inyeaka nke nzoputa gi bürü ọta m, aka nri gị na-akwagidekwa m, inyeaka gi emeela m ka m dī ukwuu. 36 I na-edozi uzọ sara mbaraa ye ụkwụ, ka nkwonkwo ụkwụ m ghara iğbuchiapụ. 37 Achịrụ m ndị iro m ọso, jidekwa ha; alaghachighị m azụ tutu ruo mgbe ha niile lara n'iyi. 38 Etidara m ha n'ala ebe ha enwekwaghị ike ibilite. Ha dara n'okpuru ụkwụ m. 39 O bụ gị nyere m ike ibu agha, i wedara ndị niile na-emegide m n'ala n'ihi m. 40 I mere ka ndị iro m tugharia gbaṇụ ọso. Ebibikwara m ndị kporo m asị. 41 Ha bere akwa maka enyemaka, ma o dighị onye na-azoputa ha. Ha kpokuru Onyenwe anyị, ma o zaghị ha. 42 Egwejiara m ha nke ọma dika ntụ nke ikuku na-ebufu; a zotor ḡ m ha dika apitị nke okporouzọ. 43 I naputala m site n'aka ndị na-aluso m ogu i meela m onyeisi nke ọtụtụ mba; ndị m na-amaghị na mbụ na-ejekwara m ozi. 44 Ndị ala ọzo na-ehulata n'ihi m n'ihi egwu, ngwangwa ha nñuru olu m, ha na-erube isi nye m. 45 Obi na-ada ha mba; ha na-ama jijiji mgbe ha na-esite n'ebe niile ha e wusiri ike na-apuṭa. 46 Onyenwe anyị na-adị ndụ! Otuto dīrị oke nkume m! Mboli elu dīrị Chineke, Onye nzoputa m. 47 O bụ Chineke ahụ onye na-aborɔ m ọbø, onye na-emekwa ka mba dī iche iche nñorø n'okpuru m, 48 onye na-anaputa m site n'aka ndị iro m. I mere ka m dī elu karịa ndị iro, naputakwa m site n'aka nwoke na-eme ihe ike. 49 N'ihi nke a, Onyenwe anyị, aga m eto gị n'etiti mba niile dī iche iche, aga m abuku aha gị abụ otuto. 50 O na-enye eze ya mmeri dī ukwuu; O na-egosikwa onye ya onye e tere mmanụ ihunanya na-adighị ada ada, nye Devid na ndị agburụ ya rwoo mgbe ebighị ebi.

19 Abụ Ọma nke dīrị onyeisi abụ. Abụ ọma Devid. Eluigwe na-eziputa ebube Chineke; mbara eluigwe na-egosikwa ọru aka ya. 2 Ụbōchị niile, ha na-ekwuputa okwu, ehihie na abalị, ha na-egosiputa ihe ọmuma. 3 Ha nweghi asusụ, ha nweghi okwu, ma a na-anụ ụda ha. 4 N'ụwa niile ka olu ha na-apụ gazuo, okwu ọnụ ha niile erukwaala n'ebe ụwa sotụrụ. O bụ na mbara eluigwe ka Chineke maara ụlo ikwu nye anyanwụ. 5 O dī ka nwokorobia lụrụ nwunye ọhụrụ mgbe o si n'ulọ ndina ya na-apuṭa, dika ọgba ọso nke o na-anụ ọkụ n'obi iga ọso ịso mpi. 6 O na-esite n'otu nsotụ nke mbara eluigwe, bido ije ya, gafee ruo na nsotụ nke ọzo. O díkwaghị ihe obụla na-ezonarị onwe ya site n'okpomokụ ya. 7 Iwu Onyenwe anyị zuruoke; o na-eweghachi mkpuruobici. Ụkpuru Onyenwe anyị niile kwesiri ntukwasị obi; o na-eme ka onye na-enweghi uche mara ihe. 8 Iwu Onyenwe anyị ziri ezi, o na-enye mkpuruobici ọnụ. Iwu Onyenwe anyị na-amukpe amukpe, o na-enye anya ihe. 9 Itụ egwu Onyenwe anyị dī ocha, o na-adigide ruo mgbe ebighị ebi; ụkpuru niile nke Onyenwe anyị na-eguzosi ike, ha niile bükwa ihe ziri ezi. 10 Ha dī oke ọnụ karịa ọlaedo, karịa ọlaedo a nuchara anucha; ha na-atokwa ụtọ karịa mmanụ ańu, karịa mmanụ ańu si n'ububọ ańu. 11 O bụ site na ha ka a na-adị ohu gị aka na ntị; ugwo ọru dī ukwuu dī n'idebe ha. 12 Onye pürü ighota amaghị ama ya niile? Bghagara m ihe niile zoro ezo nke adighị ike m. 13 Chebe m, ka m ghara ilezi anya mehie megide gi. Ekwela ka ha na-achị achị na ndụ m. Mgbe ahụ ka m ga-abụ onye zuruoke, onye nwere onwe ya site n'ebe ihe ojoo niile nke mmehie di. 14 Kwere Onyenwe anyị, Onye mgbaputa m, na Oke nkume nchebe m, ka okwu ọnụ m niile, na echiche obi m niile, bürü ihe na-atọ gị ụtọ, na nke i na-anabata.

20 Abụ Ọma nke dīrị onyeisi abụ. Abụ Ọma Devid. Ka Onyenwe anyị zaa gị n'ubochị nsogbu gị; ka aha Chineke nke Jekob chebe gị. 2 Ya sitekwa n'ebe nsø ya zitere gị inyeaka, ma site na Zayon kwagide gị. 3 Ya chetakwa aja niile i chürü, ma nabata aja nsure ọkụ niile i chürü nye ya. (Sela) 4 Ya mezukwara gị ihe niile nke obi gị na-achị, mekwa ka atumatu gị niile gaa nke ọma. 5 Anyị ga-eti mkpu ọnụ maka mmeri i meriri, buliekwa ọkolotọ anyị elu n'aha Chineke anyị. Ka Onyenwe anyị mezuo arịrị gị niile. 6 Ugbu a, amaara m na Onyenwe anyị na-azoputa onye ya o tere mmanụ; o na-esite n'ebe nsø ya n'eluigwe jiri aka

nri ya, zoputa ma zakwaa ya. 7 Ufodu na-atukwasí obi ha na iñinyiña, ndí ozo n'ugbo agha; ma anyi na-atukwasí aha Onyenwe anyi, Chineke anyi, obi. 8 Ha na-egbu ikpere n'ala ma daa, ma anyi ga-ebili, kwuru chim. 9 O Onyenwe anyi, zoputa eze! Zakwaa anyi mgbe anyi kpokuru gi!

21 Abu Qoma nke diri onyeisi abu. Abu Qoma Devid. O Onyenwe anyi, lee na eze na-añürü oñu n'ike gi. Obi na-atokwa ya ùtø nke ukwu n'ihi mmeri niile i nyere ya! 2 I nyela ya ihe obi ya chorò; i mekwaara ya ihe niile o riþoro gi! (Sela) 3 I ji ngozi bara uba nabata ya, o bukwa okpueze e ji olaedo a riñchara nke qoma kpuo ka i kpukwasiri ya n'isi. 4 O riþoro ka i nye ya ndu, i zara ekpere ya mekwa ka o nwee ogologo ndu nke ga-adigide ruo mgbe ebighi ebi. 5 Nsopuru ya di ukwu site na mmeri niile i nyere ya, ebube na jma mma bu onyinye i nyere ya. 6 N'ezie, i nyela ya ngozi na-adigide ruo mgbe ebighi ebi, i mere ka o nwee obi ùtø nke na-esite n'óñu nke nonyere gi. 7 N'ihi na eze na-atukwasí Onyenwe anyi obi, agaghị ewezuga ya n'ónodú ya site n'ihunanya nke Onye kacha ihe niile elu nke na-enweghi ogwugwu. 8 I ga-anwuchi ndí iro gi niile; aka nri gi ga-ejideka ndí kporo gi asì. 9 Mgbe i pütara ilu ogu, i ga-erepiha dika oku nke na-enwu ajo onwunwu. N'oke iwe ya, Onyenwe anyi gaelo ha, oku ya ga-erepiakwa ha. 10 I ga-esite n'elu ụwa laa agburu ha niile n'iyi, ụmu ha kwa site, n'etiti ụmu mmadu. 11 N'agbanyeghi na ha nwere ike ipia opipia ojoo megide gi, maobu tupta atumatu ojoo, ha agaghị emezu ebumnuche ha. 12 N'ihi na i ga-eme ka ha gbagachchi azu mgbe i kwere ụta gi tugide ha n'ihi. 13 O Onyenwe anyi, ka e bulie gi elu n'ihi ike gi; anyi ga-abu abu ma tokwaa ike gi.

22 Abu Qoma diri onyeisi abu. N'usoro olu abu nke "Nne ele nke ütütü." Abu Qoma Devid. Chineke m, Chineke m, ginj mere i jiri hapu m? Ginj mere i ji no ebe di anya izoputa m, n'ebé di anya site n'isü ude m niile? 2 O Chineke m, ana m akpoku gi n'ehihi, ma i dighi aza m, n'abalí kwa, ma o dighi izuike m nwere. 3 N'ezie, i no n'ocheeze gi dika Onye ahü di Nso; i bu otuto ndí Izrel. 4 Nna anyi ha tukwasiri gi obi; ha tukwasiri gi obi, i zoputakwara ha. 5 Ha kpokuru gi si otu a bürü ndí a zoputara; ihere emeghi ha n'ihi na ha tukwasiri gi obi. 6 Abu m idide, abughị m mmadu; onye ndí ozo na-akwa emo, onye ndí mmadu na-eleda anya. 7 Ndí niile huru m na-achị m ochji; na-emiri m

onu ikwa emo, na-efufekwa isi ha na-asị. 8 "O na-atukwasí Onyenwe anyi obi; ka Onyenwe anyi bia gbaputa ya. Ya naputa ya ebe o bu na ihe ya masiri ya." 9 Ma Onyenwe anyi, o bu gi weputara m site n'afo nne m. O bu gi mere ka m tukwasí gi obi, o buladi mgbe m ka na-añü ara. 10 Site n'oge amurụ m ka e nyefere m n'aka gi. Site n'afo nne m, ka gi onwe gi bu Chineke m. 11 Anola m ebe di anya, n'ihi na nsogbu di nso. O dikwaghị onye inyeaka nō nso. 12 Otutu oke ehi gbara m gburugburu; oke ehi di ike nke Bashan gbara m gburugburu. 13 Odum ndí na-agbó ụja mgbe ha nadogbu anu ohia asaghepula onu ha megide m. 14 A wupula m dika mmiri, okpukpụ m niile apukwaala n'ónodú ha. Obi m agbazela dika mmanu, obi ilo mmiri ewerela onodú n'ime m. 15 Ike ọbulu adighikwa m n'ahụ, dika a ga-asị na m bu ụrọ nke anwụ mikoror mmiri di ya n'ime. Ire m na-araparakwa m n'ónu, n'ihi na i tögboror m n'ónu onwụ. 16 Otutu nkita agbaala m gburugburu; otù ndí na-eme ihe ojoo agbaala m gburugburu, ha adupuola m aka m na ukwu m. 17 A puru iguta okpukpụ m niile onu; ndí mmadu na-ele m anya na-emikwa onu ochi 18 Ha na-eke uwe m n'etiti ha, ha sitere n'ife nza kee uwe m. 19 Ma gi, Onyenwe anyi, anola m ebe di anya; gi Onye bu ike m, mee ngwangwa bia nyere m aka. 20 Naputa ndu m site na mma agha, site n'ike ụmu nkita, naputa ndu m nke di oke onuhịa. 21 Gbaputa m site n'ónu odum ndí a, zoputa m site na mpi atu ndí a. 22 Aga m ekwuputa aha gi nye ụmụnna m; n'etiti oha mmadu aga m enye gi otuto. 23 Toonu Onyenwe anyi! Unu niile bu ndí na-atu egwu ya; unu bu ndí agburu Jekob, sopurunu ya! Tuonu ya egwu, unu agburu Izrel! 24 N'ihi na o ledaghị aluhụ onye a na-akpagbu anya maobu kwa ya emo; o lefughị ya anya kama mgbe o kpokuru ya, o nñuru olu akwa ya. 25 Isiokwu otuto m n'etiti oha mmadu sitere na gi; aga m emezukwa nkwa niile m kwere gi n'ihi ndí ahụ na-atu egwu gi. 26 Ndí ogbenye ga-eri nri, riju afó ha, ndí niile na-achị Onyenwe anyi ga-eto ya ka mkpuruobi unu di ndu ruo mgbe ebighi ebi. 27 Nsotu elu ụwa niile gacheta, ma laghachikwute Onyenwe anyi. Ezinaulo nke mba niile di iche iche ga-akpó isiala n'ihi ya. 28 N'ihi na ike ochichị bu nke Onyenwe anyi, o na-achikwa mba niile. 29 Ndí ogaranya niile nke elu ụwa ga-eri oriri ma fee ya; ihe niile na-anwụ anwụ ga-akpó isiala n'ihi ya; ndí na-apughị idebe onwe ha ndu. 30 Agburu anyi ga-ejere ya ozi; a ga-akoror ogbo

ndị na-abịa n'ihu ihe banyere onyenwe anyị. 31 Ha ga-ekwusa ezi omume ya nye ogbọ niile na-abịa n'ihu, bụ ndị a na-amụbeghi n'ihu na o meela ya.

23 Abu Qma Devid. Onyenwe anyị na-azụ m díka aturu, o dighị ihe akoro m. 2 O na-eme ka m dinaa ala n'ebe ahịhịa ndị na-eto, o na-edugharị m n'akukụ mmiri dí juụ, 3 o na-atute mkpuruobi m. O na-edu m n'uzo niile nke ezi omume n'ihu aha ya. 4 A sịkwari na m na-agị ije, na ndagwurugwu nke ochichiri ọnwu, agaghị m atu egwu ihe ojoo ọbula; n'ihu na i nonyeere m, mkporo gi na mkpanaka gi na-akasi m obi. 5 ! na-akwado tebul n'ihu m, n'anya ndị iro m. I tere isi m mmanụ iko m na-ejubiga oke. 6 N'ezie, idị mma na ebere ga-agbaso m ogologo ụbuchi niile nke ndị m, m ga-ebikwa n'ulọ Onyenwe anyị mgbe niile ebighị ebi.

24 Abu Qma Devid. Ụwa na ihe niile dí n'ime ya bụ nke Onyenwe anyị; ụwa na ndị niile bi n'ime ya. 2 O tọrọ ntọala ya n'ime oke osimiri niile, o mekwara ka o guzosie ike. 3 Onye bụ onye ahụ nwere ike irigo n'elu ugwu Onyenwe anyị? Onye nwere ike ịbata guzo n'ime ụlọnsọ ya? 4 O bụ onye aka ya emeghi ihe ojoo, obi ya díkwa ọcha, onye na-adighị atukwasị obi na chi arusi, maobụ n'ụọ iyí aghugho. 5 Ha ga-anata ngozi site n'aka Onyenwe anyị, natakwa mkpeputa site n'aka Chineke Onye nzoputa ha. 6 Otu a ka o ga-adịri ọgbọ ndị ya, bụ ndị na-achọ ihu gi, Chineke nke Jekọb. (Sela) 7 Welitenụ isi unu, unu ọnụ uzo ama, meenụ ka isi unu bürü ihe e welitere, unu ọnụ uzo ama ochie, ka eze ebube nwee ike ịbata. 8 Onye bụ eze ebube a? O bụ Onyenwe anyị, onye bụ dimkpa na dike. O bụ Onyenwe anyị, onye bụ dike n'agha. 9 Welitenụ isi unu, unu ọnụ uzo ama, buliekwanụ ha elu, unu ọnụ uzo ama ochie, ka Eze ebube nwee ike ịbata. 10 Onye bụ eze ebube a? O bụ Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, o bụ ya bụ Eze ebube! (Sela)

25 Abu Qma Devid. O bụ na gi Onyenwe anyị ka m tükwasịri obi m. 2 O Chineke m, o bụ gi ka m tükwasịri obi m. Ekwela ka ihere mee m, ekwekwala ka ndị iro m merie m. 3 Ihere agaghị eme onye ọbula olileanya ya dí na gi, ma ihere ga-eme ha bụ ndị niile igho aghugho jurụ ahụ. 4 O Onyenwe anyị, zi m uzо gi niile, kuzikwaara m uzо gi niile. 5 Duo m n'eziokwu gi, kuzikwaara m ihe, n'ihu na i bụ Chineke, onye Nzoputa m, ụbuchi niile, olileanya m dí na gi. 6 Cheta,

Onyenwe anyị, oke obi ebere na iħunanya gi, n'ihu na ha na-adị siterị na mgbe ochie. 7 Echetala mmezie m mere n'okorobia m, ya na nnupu isi m niile. Kama site n'iħunanya gi cheta m, Onyenwe anyị, n'ihu na onye dí mma ka i bụ. 8 Onye dí mma na onye ezi omume ka Onyenwe anyị bụ; o bụ ya mere o na-ezi ndị mmezie ụzọ ya. 9 O na-edu ndị dí umeala n'obi n'uzo ziri ezi, na-ezikwa ha ụzọ nke ya. 10 Uzọ niile nke Onyenwe anyị juputara n'iħunanya na ikwesi ntukwasị obi, nye ndị niile na-edede iwu ọgbugba ndị ya. 11 N'ihu aha gi, O Onyenwe anyị, gbaghara m ajo omume m n'agbanyeghi na ha dí ukwuu. 12 Olee mmapadu ahụ nke na-atu egwu Onyenwe anyị? O ga-ezi ya ihe n'uzo ahụ a hoputaara ya. 13 O ga-ebi ogologo ụbuchi nke ndị ya n'ime ịba ụba, ndị agbụrụ ha ga-eketa ala ahụ. 14 Onyenwe anyị na-eme ka ndị ahụ na-atu egwu ya mara ọgbugba ndị ya na izu nzozo ya. 15 Anya m abụ na-elegide Onyenwe anyị mgbe niile; n'ihu na o bụ naanị ya ga-eme ka ụkwụ m abụ site n'onya püta. 16 Chee m ihu ma gosi m ebere gi, n'ihu na abụ m onye nọ na nsogbu, naanị m nökwa. 17 Ihe mgbu nke obi m abaala ụba, naputa m site n'obi mwute. 18 Lekwasị nsogbu m na ihe mgbu manya. Biko, gbaghara m mmezie m niile. 19 Lee ka ndị iro m si muba, ha ji oke iwe kpoo m asi. 20 Chebe ndị m ma gbaputa m; ekwela ka m bürü onye ihere ga-eme, n'ihu na n'ime gi ka m gbabarai izere ndị. 21 Kwere ka ezi omume na izuoke bürü ihe ga-agba m gburugburu, n'ihu na olileanya m dí n'ime gi. 22 O Chineke, Ggaputakwa Izrel, site na nsogbu ya niile.

26 Abu Qma Devid. Onyenwe anyị, biko kpeputa m, n'ihu na ebiela m ndị zuruoke; atukwasịri m Onyenwe anyị obi, na-eleghị anya n'azụ. 2 Tulee m, O Onyenwe anyị, ma nwakwaa m, nyochaa obi m na echiche m. 3 N'ihu na ejirila m iħunanya gi mere ihe nlere anya nye onwe m. Ana m ejegharikwa n'ime eziokwu gi. 4 Mụ na ndị na-aghọ aghugho adighị enwe mmeke ọbula. Otu a kwa, nnwekọ ọbula adighikwa n'etiti mụ na ndị ihu abụ. 5 Akporo m otu ndị na-emebi iwu asi. Mụ na ndị ajo omume agaghị anokokwa. 6 Ana m asacha aka m abụ n'onodụ emeghi ihe ojoo, na-eje ozi n'ebi iħču aja gi ife gi ofufe, o Onyenwe anyị. 7 Ana m abukwa abụ ekele, jiri iti mkpu na-ekwusa otuto gi, na orụ ebube gi niile. 8 O Onyenwe anyị, ahụrụ m ụlo obibi gi n'anya, ụlo ahụ ebe ebube gi na-adigide n'ime ya. 9 Ebibikotala mụ na

ndị mmehie, ewezugakotala ndị m na nke ndị na-awụfụ Ọbara, 10 ndị aka ha juputara n'atumatu ojoo, aka nri ha juputakwara na ngari. 11 Ma m bụ onwe m na-ebi ndị zuruoke; gbaputa m ma meere m ebere. 12 Ụkwụ m na-egozo n'ala dì lariji; aga m eto Onyenwe anyị n'etiti ọha mmadụ.

27 Abụ Qoma Devid. Onyenwe anyị bụ ihe m na nzoputa m, onye ka m ga-atụ egwu ya? Onyenwe anyị bụ ebe siri ike nke ndị m, ọ bụkwa onye ka m ga-atụ egwu? 2 Mgbe ndị na-eme ihe ojoo busoro m agha ka ha ripia anụ ahụ m, ọ bụ ndị iro m na ndị kporo m asị, bụ ndị ga-aso ngong'o ma dakwaa. 3 Ọ bürü na usuu ndị agha agbaa m gburugburu, obi m agaghị atụ ujọ ọbula; ọ bụladị na agha adaa imegide m, n'oge ahụ, ka m ga-enwe ntukwasị obi. 4 Naanị otu ihe ka m rịorị n'aka Onyenwe anyị, nke ahụ bụkwa ihe m na-achosi ike; ka m biri n'ulọ Onyenwe anyị ụbochị niile nke ndị m, na ka m lekwasị ịma mma Onyenwe anyị, na ka m chọọ ya n'ime ụlọnsö ukwuu ya. 5 N'ihi na n'ubochị nsogbu, ọ ga-echebe m n'ime ebe obibi ya; ọ ga-ezo m n'ime ulọ ikwu ya; ma bulie m elu, debe m n'elu oke nkume. 6 Mgbe ahụ, a ga-eweli isi m elu karịa ndị iro m gbara m gburugburu; aga m ejị iti mkpu ọnụ, chọọ aja n'ulọ ikwu ya; aga m abụ abụ, kụo egwu nye Onyenwe anyị. 7 Gee ntị mgbe m na-akpoku gi Onyenwe anyị. Meere m ebere, zaa m. 8 Obi m na-ekwu banyere gi, "Chọọ ihu ya!" Ihu gi, Onyenwe anyị, ka m ga-achọ. 9 Ezonariịa m ihu gi, agbakutala ohu gi azụ n'iwe; n'ihi na i buriị onye inyeaka m. O Chineke, Onye nzoputa m, ahaپukwala m. 10 Ọ bürü na nne na nna m ahaپ m, Onyenwe anyị ga-anabata m. 11 Zi m ụzọ gi, O Onyenwe anyị; duo m n'uzo kwesiri n'ihi ndị na-akpagbu m. 12 Ararala m nyefee n'aka ndị kporo m asị n'ihi ọchichọ ha, ọtụtu ndị ama ụgha ebiliela imegide m, ha na-ekupụ ihe ike dika ume. 13 Olileanya m bụ nke a: Aga m ahụ ịdị mma Onyenwe anyị n'ala ndị dì ndị. 14 Chere Onyenwe anyị; dìri ike, nwekwaa ume, ma chere Onyenwe anyị.

28 Abụ Qoma Devid. Gi Onyenwe anyị ka m na-akpoku; gi bụ Oke nkume m, agbala m nkịtị. Ọ bürü na i jụ iza m, aga m eyi otu n'ime ndị ahụ na-arịda n'olulu. 2 Nuru arịrị m maka ebere dika m na-akpoku gi maka enyemaka, mgbe m chiliri aka m abụo elu n'Ebe gi Kachași Nsọ. 3 Adokpuruula m tinyere ndị ajọ mmadụ, tinyekwara ndị na-eme ajọ ihe, ndị ji ire ụtọ agwa ndị agbataobi ha okwu udo,

ma ha bu iro n'ime obi ha. 4 Kwughachi ha dika ọru ojoo ha na omume ha kwesiri; kwughachi ha maka ihe aka ha mere, ka ihe ga-adakwasị ha bürü ihe ha kwesiri iketa. 5 N'ihi na ha adighị aghota ọru niile nke Onyenwe anyị, ha adighikwa aghota ihe aka ya abụo rürü, ọ ga-akwada ha n'ala, ọ gaghi ewulikwa ha elu ozọ. 6 Toonu Onyenwe anyị, n'ihi na o gere ntị n'arịrị m rịorị ya ka o meere m ebere. 7 Onyenwe anyị bụ ike m na ọta m; ana m atukwasị ya obi m, si otu a bürü onye a na-enyere aka. Obi m na-awuli elu n'ihi ọnụ, aga m ejikwa abụ m na-eto ya. 8 Onyenwe anyị bụ ike nke ndị ya, ebe mgbabaa e wusiri ike nke nzoputa dijirị onye ya etere mmanụ. 9 Zoputa ndị gi, gozikwaa ihe nketa gi; buuru ha onye ọzuzu atürü, na-ekukwa ha ruo mgbe ebighị ebi.

29 Abụ Qoma Devid. Toonu Onyenwe anyị, unu ndị bi n'eluiigwe, nyenụ Onyenwe anyị nsopụrụ n'ihi ebube na ike ya. 2 Nyenụ Onyenwe anyị nsopụrụ kwesiri aha ya; kporo isiala nye Onyenwe anyị n'ebube nke ịdị nsọ ya. 3 Olu Onyenwe anyị na-ada n'elu osimiri; olu Chineke dì ebube na-ada ike ike, olu Onyenwe anyị na-ada dika egbe eluiigwe n'elu oke osimiri. 4 Olu Onyenwe anyị dì ike, olu Onyenwe anyị juputakwara n'ebube. 5 Olu Onyenwe anyị na-etiwa osisi ukwu sida; Onyenwe anyị na-etiwasị osisi ukwu sida nke Lebanon. 6 Ọ na-eme ka Lebanon wulie elu dika nwa ehi, ọ na-eme ka Siriçon wulie elu dika nwa atụ. 7 Olu Onyenwe anyị na-agba dika egbe eluiigwe mgbe amụma na-egbu. 8 Olu Onyenwe anyị na-eme ka ọzara maa jijiji; Onyenwe anyị na-eme ka ọzara Kadesh maa jijiji. 9 Olu Onyenwe anyị na-eme ka osisi ook gbago na-agbuchapukwa akwukwọ niile nke oke ọhịa. N'ime ụlọnsö ukwuu ya mmadụ niile na-eti, "Ebube!" 10 Onyenwe anyị nọ n'ocheeze ya n'elu uju mmiri; Onyenwe anyị na-achi dika eze ruo mgbe ebighị ebi. 11 Onyenwe anyị na-enye ndị ya ike, ọ ga-ejikwa udo gozie ndị ya.

30 Abụ Qoma. Abụ nke ido obieze Devid nsọ. Aga m eto gi, O Onyenwe anyị, n'ihi na i sitere n'ebe dì omimi doputa m. I kweghi ka ndị iro m chia m ọchị. 2 O Onyenwe anyị Chineke m, akpokuru m gi, ka i nyere m aka, i gwokwara m. 3 O Onyenwe anyị, i si n'ala ili kpoputa m, i mere ka m dìri ndị. (Sheol h7585) 4 Büküonu Onyenwe anyị abụ, unu ndị nsọ ya, toonu aha nsọ ya. 5 Iwe ya adighị adigide tee anya, ma ime amara ya na-adị ruo ebighị ebi! Ịkwa akwa

nwere ike dīri ogologo abalī niile, ma iti mkpu ɔṇu ga-adị n'utụtụ. 6 Mgbe m nō n'udo, asirị m, "Ihe ọbula apughị ịnapụ m udo m." 7 O Onyenwe anyị, mgbe i gosiri m ihuoma, i mere ka m kwuru chịm dika ugwu; ma mgbe i zoro ihu gi site n'ebé m nō, adara m mba. 8 O bụ gi, Onyenwe anyị, ka m kpokuru; o bükwa onyenwe anyị ka m rịorị arịrị amara sị, 9 "Uru gini dī ma m laa n'iyi? Uru gini dī ma m rịda n'ili? Uzuzu aja o ga-enye gi otuto? O ga-ekwusa banyere ikwesi ntukwasị obi gi?" 10 O Onyenwe anyị, gee m ntị ma meere m ebere; O Onyenwe anyị, bùlù m onye inyeaka. 11 I meela ka iti mkpu akwa m ghọtite egwu; i napurụ m akwa mkpe m, ma yinye m ɔṇu dika akwa mmemme. 12 I mere nke a ka obi m buo maka otuto gi, ghara ịnọ nwayo. O Onyenwe anyị Chineke m, aga m eto gi ruo mgbe ebighị ebi.

31 Abu Qoma nke dīri onyeisi abu. Abu Qoma Devid.

Onyenwe anyị, n'ime gi, ka m gbabarai zere ndị, ekwela ka ihere mee m; site n'ezí omume gi gbaputa m. 2 Tọọ ntị gi n'ala nṣurụ olu m, bia ngwangwa gbaputa m; ghọtọ m oke nkume nke ebe mgbabaa, ebe mgbabaa e wusiri ike maka nzoputa m. 3 Ebe i bụ oke nkume m na ebe mgbabaa m e wusiri ike, n'ihi aha gi, duo m ma na-edukwa m. 4 Naputa m site n'onya nke e zobere n'ihi m, n'ihi na o bụ naani gi bụ ebe mgbabaa m siri ike. 5 N'aka gi ka m na-enye mmuo m; gbaputa m, o Onyenwe anyị, Chineke, onye eziokwu. 6 Akporo m ha asị bụ ndị niile na-efe chi mba ozo ndị na-abaghị uru; ana m atukwasị Onyenwe anyị obi m. 7 Aga m enwe obi ụtọ ma ṙurikwaa ɔṇu n'ime ịhunanya gi, n'ihi na i hụrụ nsogbu m marakwa ihe mgbu nke mmuo m. 8 I wereghị m nyefee n'aka ndị iro m, kama i nyela m ohere ijegharị ebe ọbula m chọrọ. 9 O Onyenwe anyị, meere m amara n'ọnodu ihe mgbu m. Anya m abuọ na-acha uhie uhie n'ihi ikwa akwa; ike adighikwa m. 10 Iru uju erielia m ahụ; ikwa akwa m ewepula ihe n'afo m; ihe mgbu m mere ka ike gwusia m ruo na ume adighikwa n'okpukpụ m. 11 N'ihi ndị iro m niile; ndị agbataobi m na-eleli m anya. Ndị enyi m na-atu uju ịbjakwute m, ndị hụrụ m n'okporo ụzo na-esite ụzo ozo gafee. 12 Agho.ola m onye e chefuru echefu, di ka a ga-asị na m nwurụ anwu. A pürü iji ite kụwara akwuwá tñyere m. 13 Anụla m nkulu ha megide m; oke egwu di n'akukụ niile; ha na-agba izu megide m, na-agba izu nzuzo iji napụ m ndu m. 14 Ma ana m atukwasị gi obi Onyenwe anyị. Ekwuola m ya

sị, "Naani gi bụ Chineke m." 15 Oge m niile di gi n'aka. Naputa m n'aka ndị iro m na n'aka ndị ahụ na-adighị ezu ike ịchụ m ọso. 16 Mee ka amara gi mukwasị ohu gi dika anyanwu; zoputa m n'ihi ịhunanya gi na-enweghi ogwugwu. 17 O Onyenwe anyị, ekwela ka ihere mee m, n'ihi na akpokoula m gi; kama mee ka ihere mee ndị na-eme ihe ojoo, ka ha togboror n'ala mmuo debe ɔṇu ha duu. (Sheol h7585) 18 Ka ɔṇu ahụ ha ji ekwu okwu ugħha mechie kpamkpam; n'ihi na o bụ site na mpako na nleli ka ha ji na-ekwu okwu megide ndị ezi omume. 19 Lee ka idị mma gi si baa uba, nke i na-edebere ndị niile na-atu egwu gi, nke i na-enye ndị na-agbaba n'ime gi, n'ihi oħa mmadu. 20 I na-ezobe ha n'ebé nzuzo gi püo n'izu nzuzo nke umu mmadu; i na-echebe ha n'ime ebe obibi gi; ka ha püo n'ebubo nke ire di iche iche. 21 Otuto dīri Onyenwe anyị n'ihi na o gosila m ịhunanya ya di ukwuu mgbe m nō n'obodo ndị iro gbara gburugburu. 22 Akujara m, kwuo okwu n'ujo si, "Ewezugala m site n'ihi ya!" Ma i nṣurụ arịrị m maka ebere mgbe m kpokuru gi ka i nyere m aka. 23 Hụnụ Onyenwe anyị n'anya, unu ndị ya niile kwsiri ntukwasị obi, n'ihi na Onyenwe anyị na-anaputa ndị niile kwsiri ntukwasị obi nye ya, ma o na-akwughachi ndị mpako oke zuru ezu. 24 Ya mere, dīriñ ike, ka obi siekwa unu ike, unu niile ndị olileanya ha di n'ime Onyenwe anyị.

32 Abu Qoma Devid. Abu Maskil. Onye a goziri agozi

ka mmadu ahụ bụ, onye a gbagħaara ajo omume ya niile, onye e kpuchikwaara mmehie ya niile. 2 Ngozi na-adịrị nwoke ahụ, onye Onyenwe anyị na-adighi agunyere mmehie ya, onye ahụ nke aghugħo ọbula na-adighikwa n'ime mmuo ya. 3 Mgbe m għabbari nkijiet, okpukpụ m rere ure site n'isu ude m ogologo übħochi niile. 4 Ehihiie niile na abalī niile, i tarra m ahħu, ume di m n'obi gwachara, dika mgbe okpomokụ nke okable. (Sela) 5 Mgbe ahụ, ekwuputara m mmehie m niile n'ihi gi, kwusikwa izo ha ezo. Agwara m onwe m okwu si, "Aga m ekwuputa mmehie m niile n'ihi Onyenwe anyị." I għagħakwaara m ikpe ɔmuma nke mmehie m niile. (Sela) 6 Ya mere, ka ndị niile bụ ndị ezi omume kpoko gi n'ekpere mgbe e nwre ike ịchotia gi; n'uzo di otu a, o bùrụ na uju mmiri abja, o gagħi erute ha. 7 Gi onwe gi bùlū m ebe nzuzo; i ga-echebekwa m ka nsogbu ọbula hapu irute m nso. O bükwa abu nzoputa ka i ji għaa m għburugħuru. (Sela) 8 Aga m eme ka i nwee uche,

zikwa gi ụzo i kwasiri īgbaso; Aga m adu gi ọdụ, anya m ga-adịkwasịkwa n'ahụ gi. 9 Adịkwala ka ịnyinaya maọbu ịnyinaya ibu nke na-enweghi akonuche, nke a na-aghaghị iji mkpumkpụ igwe na eriri kechie ọnụ ya, ijide ya, ma emeghi otu a, o gaghị abịakwute gi. 10 Ọtụtụ ihe mgbu na-abịakwasị ndị na-eme ihe ojọq, ma ịhụnanya Onyenwe anyị nke na-enweghi ọgwugwu, na-agba onye ahụ tükwasịrị ya obi gburugburu. 11 Nuriarụ ọnụ n'ime Onyenwe anyị, nwerekwanụ obi ụtọ, unu ndị ezi omume; bụo abụ, unu ndị obi ha ziri ezi.

33 Tienụ mkpu ọnụ nye Onyenwe anyị, unu ndị ezi omume; n'ihi na ọ bụ ihe ziri ezi ka ndị obi ha ziri ezi too ya. 2 Werenụ ụbọ akwara too Onyenwe anyị; werenụ une nke nwere akwara iri kpọqo ya egwu. 3 Bụkuonụ ya abụ ọhụrụ; were ịnka kpọqo ụbọ akwara ma tiekwa mkpu ọnụ. 4 N'ihi na okwu Onyenwe anyị niile ziri ezi bùrụkwa eziokwu; o kwasiri ntükwasị obi n'ọrụ ya niile. 5 Onyenwe anyị na-ahụ ezi omume na ikpe ziri ezi n'anya; ụwa niile juputara n'ịhụnanya ya nke na-enweghi ọgwugwu. 6 Ọ bụ site n'okwu ọnụ Onyenwe anyị ka e ji kee eluigwe niile, jirikwa nkumue nke ọnụ ya mee anwụ, na ọnwa na kpakpando niile. 7 Ọ bụ ya kekwara osimiri niile chikọta ha n'otu ebe, kpaa oke ebe ha ga-anụ dịka ulọakụ dị ukwuu. 8 Ka ụwa niile tọ Onyenwe anyị egwu; ka mmadụ niile bi n'ụwa sọpụrụ ya. 9 N'ihi na o kwuru okwu, okwu ahụ mezukwara; o nyere iwu, iwu ahụ guzokwara chịm. 10 Onyenwe anyị na-emebi atumatụ mba niile; o na-emebi ebumnobi ụmụ mmadụ. 11 Atumatụ Onyenwe anyị na-adịgide ruo mgbe ebighị ebi, ebumnobi ya ruo ọgbọ niile. 12 Mba a goziri agozi ka mba ahụ bụ, bụ ndị Chineke bụ Onyenwe anyị ha; bụ ndị o hoputara ka ha bürü ihe nketa ya. 13 Onyenwe anyị si n'eluigwe na-ele ndị mmadụ bi n'ụwa anya. O na-ahụzu ụmụ mmadụ niile anya. 14 O sitere n'ebe obibi ya na-ele onye ọbụla bi n'elu ụwa anya. 15 Ebe o bụ ya kpurụ obi mmadụ niile n'otu na otu; o na-ahụzu, na-amazukwa ihe niile ha na-eme. 16 Ọnụogugu ndị agha eze apughị ịzopụta ya; o nweghi onye agha ọbụla na-azopụta onwe ya, site n'idi ukwuu nke ike ya. 17 Ịnyinaya agha ezukwaghị iwetara ndị na-agba ha mmeri n'agha. O bụ ezie na ịnyinaya dị ike, ma ha apughị ịzopụta ndị nwe ha. 18 Ma Onyenwe anyị ji anya ya na-eche ndị niile na-atụ ya egwu nche, ya bụ ndị niile na-atükwasị obi ha n'ịhụnanya ya, nke na-adịgị agwụ agwụ. 19 O

ga-anapụta ha site n'aka ọnwu. Ọ ga-echebekwa ha ọ büladi n'oge uwụ. 20 Anyị ji olileanya eche Onyenwe anyị; o bụ ya bụ inyeaka anyị na ọta anyị. 21 Obi anyị na-añụri ọnụ n'ime ya; n'ihi na anyị tükwasịrị aha nso ya obi. 22 O Onyenwe anyị, ka ịhụnanya gi na-adigidere anyị, dika olileanya anyị dị na gi.

34 Abụ Qma Devid. Mgbe o gbanwere omume ya mee ka onye na-ayị ara n'ihi Abimelek, onye nke chupurụ ya, ya a pụo. Aga m eto Onyenwe anyị mgbe niile. Mgbe niile ka otuto ya ga-adị n'ọnụ m. 2 Mkpurụobi m ga-anyia isi na Onyenwe anyị; ka ndị niile a na-akpagbu gee ntị riuria ọnụ. 3 Soro m too Onyenwe anyị; ka anyị bulie aha ya elu. 4 N'ihi na etikuru m Onyenwe anyị mkpu akwa, o zakwara m, napụta m site n'aka ịtụ ujọ m niile. 5 Ihu ndị na-elekwasị ya anya na-enwu dịka ihe; ihere adịgị eme ha. 6 Onye ogbenye a kpokuru Onyenwe anyị, o zakwara ya; o zopütara ya site na nsogbu ya niile. 7 Mmụo ozi Onyenwe anyị na-agba ndị niile na-atụ egwu ya gburugburu na-anapụtakwa ha. 8 Jiri aka gi tulee ma hụkwa na Onyenwe anyị dị mma; onye a goziri agozi ka onye ahụ bụ, onye nke na-agbaba n'ime ya. 9 Tuonụ egwu Onyenwe anyị, unu ndị nso ya, n'ihi na ọ dighị ihe na-akọ ndị niile na-atụ egwu ya. 10 Aguụ nwere ike igụ ụmụ ọdụm, ike pükwarai ığwụ ha, ma ihe ọbụla bụ ihe ọma agaghị ako ndị niile na-achọ Onyenwe anyị. 11 Ụmụ m, bịaṇụ gee m ntị; aga m ezi unu ihe ịtụ egwu Onyenwe anyị bụ. 12 Onye ọbụla n'ime unu hụrụ ndị n'anya, ma nwee ọchịchọ ihu ọtụtụ ụbочị ndị dị mma, 13 chezie ire gi ka o ghara iku ihe ojọq, chezikwaa ebugbure ọnụ gi ka o gharakwa igha ığha. 14 Site n'ile ojọq wezuga orive gi ma mee ezi ihe, chọq udo ma gbasookwa ya. 15 Anya Onyenwe anyị dị n'ahụ ndị ezi omume, ntị ya gheekwa oghe nye mkpu akwa ha; 16 ma ihu Onyenwe anyị na-emegide ndị na-eme ihe ojọq, ime ka a hapụ ichetakwa ihe banyere ha n'ụwa. 17 Onyenwe anyị na-anụ olu ndị ezi omume, mgbe ha na-akpoku ya ka o nyere ha aka; o na-azopütakwa ha site na nsogbu ha niile. 18 Onyenwe anyị na-anụ ndị niile obi ha tiwara etiwa nso, o na-anapụta ndị niile olileanya ha gwụrụ. 19 Nsogbu na-adịkwasị ndị ezi omume na-adị ukwuu, ma Onyenwe anyị na-anapụta ha site na nsogbu ndị ahụ niile. 20 O na-anapụtakwa ha kpamkpam. O gaghị ekwe ka o büladi otu okpukpụ dị ha n'ahụ gbajie. 21 Ihe ojọq ga-eme ka onye ajo omume nwụọ; ndị na-

akpô onye ezi omume asî ka a ga-ama ikpe ọnwụ. **22** Onyenwe anyị na-agbaputa ndị ohu ya; o dighị onye ọbụla nke na-agbaba n'ime ya a ga-ama ikpe ọnwụ.

35 Abu Ọma Devid. O Onyenwe anyị, luso ha ogu

bụ ndị na-aluso m ogu; buso ha agha bụ ndị na-ebuso m agha. **2** Yikwasị uwe agha gi, werekwa ọta gi; bilie bịa nyere m aka. **3** Seputa ùbe gi na anyuike agha gi; bịa zute ndị na-achụ m ọso. Gwa mkpuruobi m, “Abu m nzoputa gi.” **4** Mee ka ihere mee ndị niile na-agbalịsị ike igbu m. Ka ndị na-agba izuzu igbu m bùrụkwa ndị a chughachiri azụ, na ndị ihere mere. **5** Ka ha dika ighbugbo ọka mgbe oke ifufe na-efe, ka mmuo ozi Onyenwe anyị bùrụ onye na-achụfu ha. **6** Mee ka ụzọ ha gbaa ochichiri, bùrụkwa ebe na-amị amị; ka mmuo ozi Onyenwe anyị bùrụ onye na-achụ ha ọso. **7** O bụ ezie na o dighị ihe ojoo ọbụla m mere ha, ma ha siere m ọnụ, gwukwaara m olulu n'uzo m. **8** Ka mbibi bìjakwasị ha na mberede, ka ụgbụ ha zobeere m kee ha; ka ha lakwaa n'iyi site n'idaba n'olulu ahụ ha gwuru. **9** Mgbe ahụ, mkpuruobi m ga-añurị ọnụ na Onyenwe anyị, o ga-enwekwa obi ụtọ n'ime nzoputa ya. **10** Ihe niile dí n'ime m ga-eti mkpu sị, “O Onyenwe anyị, o bụ onye dika gi? I na-agbaputa ndị na-adighị ike site n'aka ndị dí ike karịa ha, ma na-anaputa ndị ogbenye ndị choro enyemaka site n'aka ndị na-apunara ha ihe ha nwere n'ike.” **11** Ndị akaebe, ndị kwara obi n'azụ na-apụkwute m; ha na-ebو m ebubo ihe ndị m na-anụbeghi ihe banyere ha na mbụ. **12** Ana m emere ha ihe ọma, ma ha na-akwughachi m ihe ojoo. Nke a na-ewute mmuo m ruo n'onzwu. **13** Mgbe ha na-arịa ọrija, eyiri m akwa mkpe, site na ibu ọnụ weda onwe m n'ala. Mgbe ekpere m loghachikwutere m na-enweghi ọsisa, **14** ejeghariri m n'onzodu iru uju, dika a ga-asị na o bụ nwanne m, maqbụ enyi m, jegharịkwa n'obi ojoo dika a ga-asị na o bụ nme m na-arịa ọrija ahụ. **15** Ma mgbe m dahiere, ha zukotara na-añurị ọnụ; mgbe m na-adighị ele anya, ha biliri imegide m. Ha na-ekwulu m na-esepughi aka. **16** Dika ndị ajo omume, ha na-akwa m emo n'iwe, na-atakwara m ikitkere eze ha. **17** O Onyenwe anyị, o bụ ruo ole mgbe ka i ga-anọ na-ele ihe na-eme? Gbaputa ndị m site na mbibi ha niile, site n'aka ụmụ ọdum ndị a, gbaputa ndị m dí oke ọnụahịa. **18** Aga m enye gi ekele n'ihu oha mmadụ dí ukwuu, n'etiti oha kachasi ibe ya dí ukwuu, ka m ga-anọ too gi. **19** Ekwekwala ka ndị ahụ bụ ndị iro m, mgbe o nweghi

ihe m mere ha, chịa m ọchị; ekwekwala ka ndị ahụ kpọro m asị n'ihi iro, mgbe o nweghi ihe m mere ha nwee izuike. **20** N'ihi na o bughị okwu udo ka ha na-ekwu, kama ha na-echeputa ebubo ugha dí iche ihe megide ndị ahụ na-anorọ onwe ha jụụ n'ime ala ahụ. **21** N'iju anya, ha na-ele m anya na-eti mkpu na-asị, “Ewo! Ewo! Anya anyị abụo ka anyị ji hụ ya.” **22** O Onyenwe anyị, i hụla nke a, agbakwala nkịtị; anokwala m n'ebe dí anya, O Onyenwe anyị. **23** Teta, bilie bùrụ m onye mkpeputa m. Kpechitere m ọnụ m, Chineke m na onyenwe m. **24** O Onyenwe anyị Chineke m, kpeputa m n'ihi ezi omume gi; ekwekwala ka ha chịa m ọchị. **25** Ekwekwala ka ha sị, “Ahaa, o dí ka anyị türü anya ya!” Maqbụ sị, “Anyị eloola ya!” **26** Mee ka ihere na ogbaaghara bùrụ nke ndị na-achị m ọchị n'ime mkpagbu m; were ihere na nweda n'ala yinye ha dika uwe, bụ ndị niile na-ebuli onwe ha elu imegide m. **27** Ka ndị niile mkpeputa m dí mma were obi ụtọ tie mkpu ọnụ; ka ha na-asị mgbe niile, “Ka e bulie Onyenwe anyị elu, onye ọdịmmma nke ohu ya na-amasị.” **28** Ire m ga-ekwu banyere ezi omume gi na otuto gi niile ogologo ụboghị niile.

36 Abu Ọma dírị onyeisi abụ. Abu Ọma Devid, bụ ohu Onyenwe anyị. E nwere m ozi dí n'ime obi nke sitere n'aka Chineke banyere ndị mmehie nke ndị na-eme ajo ihe: O dighị itụ egwu Chineke dí n'anya ha. **2** N'ihi ha na-agwarịta onwe ha okwu ire ụtọ n'anya ha onwe ha, na o nweghi ụzọ a ga-esi nwe ike ịchoputa mmehie ha maqbụ kpọ ya asị. **3** Okwu ọnụ ha niile bụ ihe ojoo na aghughọ; ha adighị ejị uche eme ihe maqbụ mee ihe dí mma. **4** O bùladị mgbe ha n'o'elu ihe ndina ha, ha na-eche echiche ajo ihe; ha enyefela onwe ha n'aka ndị ajo omume, ha adighị ajukwa ihe na-ezighị ezi. **5** O Onyenwe anyị, iһunanya gi na-eru mbara eluigwe, ikwesi ntukwasị obi gi na-erukwa igwe ojii nke eluigwe. **6** Ezi omume gi dika ugwu dí ukwuu, ikpe ikpe ziri ezi gi dika omimi nke oke osimiri. O Onyenwe anyị, i na-echebe ụmụ mmadụ na anumānụ. **7** Lee ka iһunanya gi nke na-adighị agwụ agwụ si dí oke ọnụahịa, O Chineke! Ụmụ mmadụ na-agbaba n'okpuru ndo nke nku gi abụo. **8** Ha na-eri oriri site n'ibà ụba nke ụlọakụ gi; i na-enyekwa ha mmiri site n'iyi nke obi ụtọ gi. **9** N'ihi na mmiri na-enye ndị dí na gi; o bükwa n'ihè gi ka anyị na-ahụ ihè. **10** Mee ka iһunanya gi na-adigidere ndị maara gi, ka ezi omume gi na-adigidekwarra ndị

ziri ezi n'obi. **11** Ekwela ka ndị mpako a zoq m ụkwụ n'isi, ekwekwala ka aka ndị ajo omume nupu m n'ebe m guzo. **12** Lee ka ndị na-eme ajo ihe si daa n'ala, a kwatuola ha n'ala, ha apughikwa ibilate ozọ.

37 Abu Qma Devid. Echegbula onwe gi n'ihi ndị na-eme ihe ojọq, maqbụ kwosa ndị na-eme ihe ojọq ekworo; **2** n'ihi na mgbe na-adighị anya, ha ga-akponwụ dika ahijha, dika ahijha ndu, ha ga-anwukwa. **3** Tukwasị Onyenwe anyị obi meekwa ihe ziri ezi; biri n'ala na nchebe, rijuokwa afọ. **4** Ka ihe Onyenwe anyị tọq gi ụto. O ga-enyekwa gi ihe niile bụ ọchichọ nke obi gi. **5** Nyefee onwe gi n'aka Onyenwe anyị; tukwasị ya obi, o ga-emere gi nke a: **6** O ga-eme ka ezi omume gi püta ihé dika ihe nke chi ọbubo, meekwa ka izi ezi nke ikpe gi dika ihe nke anyanwu n'ehihie. **7** Dere duu n'ihu Onyenwe anyị, were ndidi chere ya; echegbula onwe gi mgbe ndị ozọ na-enwe oganihu, mgbe ha na-emezu atumatu ojọq ha niile. **8** Kwusị iwe iwe, kwusịkwa oke iwe; echegbula onwe gi, o na-eduba naanị n'ihe ojọq. **9** N'ihi na a ga-ala ndị ajo omume n'iyi, ma ndị niile olileanya ha dị na Onyenwe anyị ga-eketa ala ahụ dika ihe nketa ha. **10** O fodụrụ nwa oge nta, ndị ajo omume ga-agabiga; o bụ ezie na i ga-achọ ha, ma i gaghị achọta ha. **11** Ma ndị niile dị nwanyoq n'obi ga-eketa ala a dika ihe nketa ha, ha ga-enwekwa udo dị ukwu. **12** Ndị ajo omume na-agba izu ojọq megide ndị ezi omume, na-ata ikekere eze megide ha; **13** ma onyenwe anyị na-achi ndị ajo omume ochị, n'ihi na o maara na ụbocị ha na-abịa. **14** Ndị ajo omume amiputala mma agha ha, kwee ụta ha ime ka ndị nọ na mkpa na ndị ogbenye daa, igbu ndị ụzo ha ziri ezi. **15** Ma ha ga-ewere mma agha ha gbu onwe ha, kirisiekwa ụta ha. **16** Ihe ntakịri nke onye ezi omume nwere dị mma karịa akunụba otụtụ ndị ajo omume; **17** n'ihi na a ga-etiji ike niile nke ndị ajo omume, ma Onyenwe anyị ga-akwagide ndị ezi omume. **18** Ndị na-enweghi ita ụta na-ebi ndu ha n'okpuru nlekota Onyenwe anyị, ihe nketa ha ga-adigide ruo mgbe ebighị ebi. **19** N'oge ihe ndakwasị, ha agaghị akponwụ; ha ga-erijukwa afọ n'ubochị ụnwụ. **20** Ma ndị ajo omume ga-ala n'iyi. N'agbanyeghi na ndị iro Onyenwe anyị dika ịma mma nke ubi ahijha ndu, ha ga-agabigakwa ngwangwa n'anya dika anwurụ ọku. **21** Ndị na-eme ihe ojọq na-ebiri mmadụ ihe ma ha adighị akwughachi ya, ma onye ezi omume na-eme amara na-enye ndị ozọ ihe o nwere. **22** Ndị Onyenwe

anyị goziri agozi ga-eketa akụ nke ụwa, ma ndị o burụ ọnụ ka a ga-egbuchapụ. **23** O burụ na Onyenwe anyị nwere mmasi na ndị mmadụ, o ga-eme ka nzọ ụkwụ ya guzosie ike; **24** o burụ na o kpobie ụkwụ, o gaghi ada, n'ihi na Onyenwe anyị na-eji aka ya ejigide ya. **25** Abu m nwantakịri na mbụ, ugbu a, abụ m agadi, ma ahụbeghi m ebe e chefuru ndị ezi omume, maqbụ ebe ụmu ha na-arịo nri. **26** Mgbe niile, ha na-eme amara jiri obi ha na-agbazinye ndị mmadụ ihe, ụmu ha ga-abụ ngozi. **27** Site n'ihe ojọq puo, mee ezi ihe, mgbe ahụ, i ga-ebi n'ala a ruo mgbe ebighị ebi. **28** Onyenwe anyị na-ahụ onye ezi omume na ikpe ziri ezi n'anya. O gaghi ahapukwa ndị ya kwasiri ntukwasị obi. A ga-echebe ha ruo mgbe ebighị ebi, ma ụmu ndị ajo omume ka a ga-egbuchapụ; **29** ndị ezi omume ga-eketa ala ahụ dika ihe nketa ha, ha ga-ebikwa n'ime ya ruo mgbe ebighị ebi. **30** Okwu amamihe na-esi n'ọnụ onye ezi omume püta, ire ya na-ekwukwa ihe ziri ezi. **31** Iwu Chineke ya dị ya n'obi; nzọ ukwu ha adighị agbuchapụ. **32** Ndị ajo omume na-echere ndị ezi omume na nzuzo, na-achọ ịnapụ ha ndu ha; **33** ma Onyenwe anyị agaghị ahapụ ha n'aka ha, o gaghi ekwe ka a maa ha ikpe mgbe a na-ekpe ha ikpe. **34** Chere Onyenwe anyị, debekwa ụzo ya. O ga-ebuli gi elu ka i nweta ala ahụ dika ihe nketa; mgbe a na-egbuchapụ ndị ajo omume, i ga-eji anya gi hụ ya. **35** Ahụla m onye ajo omume na nwoke na-eme ihe ike, ka o na-eto, na-awasa, dika osisi dị ndu n'ezu ala, **36** ma o dighị anya, o nwurụ, n'agbanyeghi na m chogharịrị ya, o dighị ebe ọbula a hụrụ ya. **37** Ma tugharịa uche banyere ndị ezi omume, rịbaa ndị ụzo ha ziri ezi ama; oganihu diirị onye udo. **38** Ma a ga-ala ndị mmehie niile n'iyi; o dighị olileanya diirị ndị ajo omume. **39** Nzoputa nke ndị ezi omume si n'aka Onyenwe anyị bija; o bụ ebe ha e wusiri ike n'oge nsogbu. **40** Onyenwe anyị na-enyere ha aka, na-anapütakwa ha ma na-azopütakwa ha site n'aka ndị ajo omume, n'ihi na ha mere ya ebe mgbabaha.

38 Abu Qma Devid. Arịriọ. Biko, Onyenwe anyị, abarala m mba n'iwe, maqbụ taa m ahụ mgbe iwe gi dị ọku. **2** N'ihi na ịkụ gi niile amapuola m ahụ, aka gi adakwasịkwa m, dika o bụ ọkpọ. **3** N'ihi oke iwe gi, o dighị izuoke dị n'ime anụ ahụ; enweghikwa m udo n'ime ọkpükpu m niile n'ihi mmehie m. **4** Mmetuha ikpe omuma m na-adakwasị m dika ibu arọ nke dị arọ karịa m. **5** Ọnya m na-ere ure na-aso

oyi n'ihi mmehie enweghi uche m. 6 Abu m onye a nyidara ma kwatukwaa n'ala ogologo ụboghị niile, ana m agagharị n'iru ụjụ. 7 Azụ na-egbu m mgbu nke ukwu ahụ adighikwa m. 8 Ume ọbụla adighikwa n'ime. Adị m ka onye e gwepiara egwepiạ. Ana m asụ ude n'ihi oke ihe mgbu nke obi. 9 O Onyenwe m, i maara agụ nniile nke na-agụ obi m; ịṣu ude m ezokwaghị ezo n'ebe i no. 10 Obi na-alọ m mmiri, ike na-agwukwa m, ihé esitekwala n'anya m puo. 11 Ndị m hụru n'anya na ndị enyi m na-asọ m oyi n'ihi onya m, ndị agbataobi m na-anọ m ebe di anya. 12 Ndị na-acho igbu m na-esiri m onya, ndị ahụ chorō imeru m ahụ na-ekwu maka ihe dakwasịrị m; ogologo ụboghị niile ha na-agba izuzu aghuğhọ. 13 Adị m ka onye ntị chiri, onye na-apughị ịnụ ihe ọbụla, dika onye ogbu, onye na-apughị imeghe ọnụ ya. 14 Adịla m dika onye na-anaghị anụ ihe, onye ọnụ ya apughị ịsa okwu. 15 O Onyenwe anyị, ana m eche gi; o Onyenwe m Chineke m, i ga-aza. 16 N'ihi na asịri m, "Ekwela ka ha ńürüa ọnụ n'isi m; maqbụ bulie onwe ha elu n'ebe m nọ mgbe ükwu m na-agbuchapụ." 17 N'ihi na lee, ana m acho jda ada. Anokwa m n'oṇodụ oke mgbu. 18 Ana m ekwupụta mmehie m; mmehie m na-ewute m. 19 Ndị iro m, ndị na-eme ihe ike di ọtụtụ, ndị na-akpọ m asị, na-enweghi ihe m mere, bara ụba. 20 Ndị na-eji ihe ojọ akwughachi m ezi ihe, na-ebu ebubo megide m n'agbanyeghi na m na-achọ ime naanị ezi ihe. 21 O Onyenwe anyị, ahapukwala m; O Chineke m, anokwala m ebe di anya. 22 Bịa ọsịṣọ inyere m aka Onyenwe m na Onye nzopụta m.

39 Abu Qma nke dirị onyeisi abụ maka Jedutun. Abu Qma Devid. Asịri m, "Aga m elezi anya n'uzo m niile ma debe ire m ka m ghara ikwuhie; aga m ejị ihe kechie ọnụ m mgbe m nọ n'etiti ndị ajo omume." 2 Ma mgbe m mechiri ọnụ m ma nörö duu, jụ ikwu ọ bùladi ihe ọbụla di mma, oke ihe mgbu m mubara. 3 Obi m kporo ọkụ n'ime m, ma mgbe m na-atugharị ihe ndị a n'uche, ọkụ ahụ nọ na-ere; mgbe ahụ ekwuru m okwu sị: 4 "O Onyenwe anyị, gosi m ögwugwụ nke ndụ m na ọnuogugu ụboghị m niile; mee ka m mara na ndụ m na-agafe ngwangwa. 5 I meela ka ụboghị m niile bùru naanị ihe di nta; ogologo afọ m niile adighị ka ihe ọbụla n'ihi gi. Ndụ onye ọbụla bụ naanị otu nkumee ọbụladi ndị dika ha guzosirike. (Sela) 6 "N'ezie onye ọbụla na-ejegharị dika onyinyo n'efu ka ha na-ekwogharị n'otu ebe na nke ọzọ, na-akpakoba

akụ, na-amaghị onye o ga-abụ nke ya n'ikpeazụ. 7 "Ma ugbu a, Onyenwe m, ginị ka m na-ele anya ya? Olileanya m dị n'ime gi. 8 Zopụta m site na mmehie m niile; ekwela ka m bùru ihe ochị nye ndị nzuzu. 9 Agbachiri m nkịti, ajurụ m ikwu okwu, n'ihi na o bụ gi mere ihe a. 10 Kwuṣị iti m ihe; ihe otiti nke aka gi ezuola m ahụ. 11 I na-abara ndị mmadụ mba ma nata ha ahụ n'ihi mmehie ha; i na-eripịa akụnụba ha dika nla, mmadụ ọbụla bụ naanị otu nkumee. (Sela) 12 "O Onyenwe anyị, nụrụ ekpere m, gekwaa ntị n'akwa m maka enyemaka; emechila ntị gi nye ibe akwa m. N'ihi ana m ebinyere gi dika onye obia, dika onye ije, dika nna nna m ha mere. 13 Lepụ anya na-ebe m nọ, ka m nwee ike kporie ndụ ọzọ, tupu m hapụ ebe a laa, a gaghị ahukwa m ọzọ."

40 Abu Qma nke dirị onyeisi abụ. Abu Qma Devid. Eji m ndidi chere Onyenwe anyị, o tugharikwutere m, o nukwaara akwa m. 2 O sitere n'olulu na-amị amị, nke apịtị na ụro juru, sepụta m; o guzobere ükwu m abụ n'elụ oke nkume, nyekwa m ebe siri ike ka m guzo. 3 O tinyere abụ ọhụrụ n'ọnụ m, abụ otuto nye Chineke anyị. Ọtụtụ ga-ahụ ya ma tuo egwu, ha ga-atughasị obi ha n'ime Onyenwe anyị. 4 Onye a goziri agozi ka onye ahụ bụ, onye na-eme Onyenwe anyị ebe ntukwasị obi ya; onye na-adighị ele ndị mpako anya maqbụ ndị na-atugharị gbasoo arusi. 5 O Onyenwe anyị Chineke m, ọrụ ebube i rụrụ di ọtụtụ, o dighị onye pürü igukọta ihe niile i kwadooro maka inye anyị; a sìkwarị na aga m ekwu ma kɔsaa ihe banyere ha, ha karịri ihe ọnụ pürü ikwu. 6 Aja na onyinye abughị ihe i chorō ma i megheela ntị abụ; aja nsure ọkụ na aja a chürü maka mmehie abughị ihe i chorō. 7 Mgbe ahụ, ekwuru m sị, "Lee m, abịala m, e dere banyere m n'ime akwukwọ mpiakọta. 8 O Chineke m, o bụ ochichọ m ime ihe i na-acho, iwu gi di n'ime obi m." 9 Ana m anọ n'etiti ọgbakọ ukwuu na-ekwusa ihe ziri ezi; dika i maara, o Onyenwe anyị, anaghị m emechi ọnụ m. 10 Ekpuchighị m ezi omume gi n'ime obi m, ana m ekwupụta maka ikwesi ntukwasị obi gi na nzopụta gi. Adighị m ekpuchi iħunanya na eziokwu gi, n'ebe ọgbakọ ukwuu nọ. 11 O Onyenwe anyị, ezonariłla m ebere gi, ka iħunanya gi na eziokwu gi chebe m oge niile. 12 N'ihi na ọtụtụ nsogbu a na-apughị ịguta ọnụ gbara m gburugburu; mmehie m niile akarijalà m, apughikwa m iħu uzо: ha kariri agiri isi di m n'isi, obi m na-adakwa mba n'ime m. 13 O

Onyenwe anyị, ya masị gị ịzopụta m; O Onyenwe anyị, bịa ngwangwa inyere m aka. **14** Ka ndị niile na-achọ ịnapụ m ndị m, bürü ndị a ga-etinye n'onodụ ihere na ogbaaghara; ka ndị niile o na-amasi iħu ĩla n'iyi m, laghachi azu n'ihere. **15** Ka ndị ahụ na-asị m, "Ehee! Ehee!" kuja n'ihi ihere onwe ha. **16** Ma ka ndị niile na-achọ gị ńnurịa օṇu, nweekwa obi uto n'ime gị; ka ndị ahụ hürü nzopụta gị n'anya na-ekwu mgbe niile, "Onyenwe anyị dị ukwuu." **17** Ma mụ onwe m bụ m ogbenye na onye nō na mkpa; ka Onyenwe anyị cheta m. I bụ onye inyeaka m na onye mgbabapụta m; I bụ Chineke m, anola օdu ibia.

41 Abu Qma nke dīri onyeisi abu. Abu Qma Devid.

Ndị a goziri agozi ka ha bụ ndị nwere uche na-eleta ndị ogbenye; Onyenwe anyị na-azopụta ha n'oge nsogbu. **2** Onyenwe anyị ga-echebe ha, debekwa ha ndị; o ga-eme ka ihe na-agara ha nke ọma n'ala ahụ, o gaghi arara ha nye n'ochichọ ndị iro ha. **3** Onyenwe anyị na-elekota ha mgbe ahụ na-esighị ha ike, meekwa ka ahụ dị ha mma. **4** Ekwuru m sị, "O Onyenwe anyị, meere m ebere; gwo ọ m, n'ihi na emehielo m megide gi." **5** Ndị iro m na-esite n'iro ha ekwu okwu megide m na-asị, "Olee mgbe o ga-anwụ ka aha ya laa n'iyi?" **6** Mgbe otu n'ime ha bjara iħu m, o na-ekwu okwu ugha, ma obi ya na-achikota ihe nkwalu; mgbe ahụ o na-apụ, ga kosa ya. **7** Ndị niile kpọrọ m asị na-agbarita izu megide m; ha na-echekwa echiche ojoo banyere m, na-asirita onwe ha: **8** "Ọrija ojoo adakwasila ya; o gaghi esite na ihe ndina ya bilie ọtọ ọzo." **9** O bulađi ezigbo enyi m, onye m tükwasiri obi, onye mụ na ya na-eso erikọ nri m, ebiliela imegide m. **10** Ma gi, O Onyenwe anyị, meere m ebere, mee ka ahụ sie m ike ọzo, ka m nwee ike kwighachi ha ugwo. **11** Amaara m na ihe banyere m na-atọ gị uto n'obi, n'ihi na i kwebeghi ka ndị iro m nwee mmeri n'ebe m nō. **12** N'ihi ikwesi ntükwasị obi m, i na-akwagide m, mee ka m nɔrọ n'iħu gị rwoo mgbe ebighị ebi. **13** Otuto dīri Onyenwe anyị, Chineke nke Izrel, site n'ebighị ebi rwoo ebighị ebi.

42 Abu Qma nke dīri onyeisi abu. Abu Maskil nke ụmụ Kora.

Dịka agu ịnụ mmiri si na-agụ nne ele, otu a ka agu ihe banyere gị si na-agụ m, O Chineke. **2** Akpíri nke ihe banyere Chineke, bụ Chineke ahụ dị ndị, na-akpọ m nkụ. Olee mgbe m pürü iga zute Chineke? **3** Anya mmiri m aghołłara m ihe oriri n'eħħie ma n'abalị, mgbe ndị mmadụ na-asị m

ogologo uboči niile, "Olee ebe Chineke gị nō?" **4** Ihe ndị a ka m na-echeta mgbe m na-ekwupụta ihe mgbu nke obi m: ma m cheta mgbe mụ na igwe mmadụ so aga, mgbe m ji iti mkpu օṇu na ekele na-edu ha n'etiti ọha kachasị ibe ya, ndị օṇu juru obi, na-agà n'ulo Chineke. **5** O mkpuryobu m, gini mere i ji daa mba? Gini mere i ji na-asu ude n'ime m? Nwee olileanya na Chineke, n'ihi na m ka ga-eto ya, Onye nzopụta m na Chineke m. **6** Mkpuryobu m na-ada mba n'ime m; ya mere, aga m echeta gị site n'ala Jodan, na ebe dị elu nke Hemon, na sitekwa n'ugwu Miza. **7** Ogbu mmiri na-akpoku ogbu mmiri mgbe olu ha na-ada ụda n'etiti nruda mmiri gị niile; ebili mmiri gị niile na mmali mmiri gị niile ekpuchieli isi m. **8** N'eħħie, Onyenwe anyị na-awukwasị m iħunanya ya, n'abalị abu ya dị m n'obi, ekpere nye Chineke nke ndị m. **9** Ana m asị Chineke, oke nkume m, "Gini mere i ji chefuo m? Gini mere m ga-eji na-ejegħarị n'iru uju n'ihi mmegbu nke onye iro?" **10** Okpukpu m na-agabiga oke ihe mgbu, mgbe ndị iro m ji m na-eme ihe ochi, ogologo uboči niile ha na-ajụ m, "Olee ebe Chineke gị nō?" **11** O mkpuryobu m, gini mere i ji daa mba? Gini mere i ji na-asu ude n'ime m? Nwee olileanya na Chineke, n'ihi na m ka ga-eto ya ọzq, Onye nzopụta m na Chineke m.

43 O Chineke, kpepụta m, kpechitere m ikpe m

n'ebe mba na-amaghị Chineke nō; gbaپta m site n'aka ndị ajo omume na ndị aghugħo. **2** I bụ Chineke, ebe m e wusiri ike. Gini mere i ji jụ m? Gini mere m ga-eji na-ejegħarị n'iru uju, n'ihi mmegbu nke onye iro? **3** Zipu iħe gị na eziokwu gị, ka ha duo m; ka ha kpobata m n'ugwu nsq gị, bụ ebe i bi. **4** Mgbe ahụ, aga m aga n'ebe iche aja Chineke, gakwuru Chineke, bụ օṇu m na obi uto m. Aga m ejị ubo akwara too gị, O Chineke, bụ Chineke m. **5** O mkpuryobu m, gini mere i ji daa mba? Gini mere i ji na-asu ude n'ime m? Nwee olileanya na Chineke, n'ihi na m ka ga-eto ya ọzq, onye Nzopụta m na Chineke m.

44 Abu Qma nke dīri onyeisi abu. Abu maskil nke ụmụ Kora.

O Chineke, anyị anuła; nna anyị ha agwakwala anyị ihe ndị i mere n'oge ha, n'oge gara aga. **2** I ji aka gị chupu ndị mba ọzq, ma kунye nna nna anyị ha dika osisi. I gwepiara ndị ahụ ma mee ka ndị nna anyị na-eto na-awasa. **3** O bughị site na mma agha ha ka ha ji merie nweta ala a, ha emerighị site n'ike nke aka ha; o bụ aka nri gị, aka gị, na iħe nke iħu

gị nyere ha mmeri, n'ihi na ị hụrụ ha n'anya. 4 I bụ eze m na Chineke m, onye na-ekpebi na Jekob aghaghị inwe mmeri. 5 N'ihi ọ bụ naanị site n'ike gi, ya na aha gi, ka anyị ji zoda ndị iro anyị n'okpuru ụkwụ anyị. 6 Atukwasighị m obi m n'uta m, mma agha m anaghị enye m mmeri; 7 ma i na-enye anyị mmeri n'ebé ndị iro anyị nō, ị na-eme ka ihere mee ndị na-eguzogide anyị. 8 N'ime Chineke ka jnyia isi anyị dị ogologo ụboghị niile, anyị ga-eto aha gi ruo mgbe ebighị ebi. (Sela) 9 Ma ubgu a, ị jụla anyị ma weda anyị n'ala; i naghị esokwa ndị agha anyị apụ ọzọ. 10 I mere ka anyị site n'ihi ndị iro anyị gbalaga, i meela ka ndị na-emegide anyị were aka ike napụ anyị ihe bụ nke anyị. 11 I gbakutara anyị azụ ka e ripia anyị dika atụru, ma chusasịa anyị n'etiti mba niile. 12 I rere ndị gi ọnụ ala, ihe i retara ha abaghị uru nye gi. 13 I meela ka anyị bürü nkocha nye ndị agbataobi anyị, anyị bụ ihe ikwa emo na ihe ochị nye ndị gbara anyị gburugburu. 14 I meela anyị ka anyị bürü ihe ịmaatụ ochị n'etiti mba niile, ndị obụla hụrụ anyị na-efufe isi na mkparị. 15 Ogologo ụboghị niile, ihere m dị m n'ihi, ihere m na-ekpuchikwa m ihu, 16 mgbe ndị nkvwulu na ndị nkocha na-eji m eme ihe ochị, n'ihi onye iro, onye kpebiri ịbọ ọbọ. 17 O bụ ezie na ihe ndị a adakwasila anyị, ma anyị echefubeghị gi. Anyị enupubeghị isi n'ogbụgbà ndị anyị na gi. 18 Obi anyị ahapubeghị gi! Anyị ahapubekwaghị iso ụzọ gi. 19 Ma i gwepiara anyị mee ka anyị bürü ebe nkita ọhịa na-akpaghاري, jirikwa oke ochichirị kpuchie anyị. 20 O bürü na anyị chefuru aha Chineke anyị, maqbụ na anyị gbaseara chi mba ọzọ aka anyị, 21 o bụ na Chineke agaraghị achoputa ya, ebe o maara ihe nzuzu niile dị n'obi? 22 O bụ n'ihi gi ka anyị na ọnwụ ji agba mgba, ogologo ụboghị niile. A na-ele anyịanya dika atụru a gaje igbu egbu. 23 O, Onyenwe m teta! Gịnjị mere i ji arahụ ụra? Kpötée onwe gi! Ajukwala anyị ruo mgbe ebighị ebi. 24 Gịnjị mere i ji ezopụ ihu gi, ma chefuo mmegbu na ịta ahụhụ anyị? 25 E tidala anyị n'ala, n'uzuzu, ahụ anyị rapara n'aja 26 Bilie ma nyere anyị aka; gbapụta anyị maka ijhunanya gi nke na-adighị agwu agwu.

45 Abu Qma nke dirị onyeisi abụ. N'usoro olu abụ
“Okoko osisi lili.” Abu maskil ụmụ Kora. Abu maka agbamakwukwọ. Isi okwu dị ebube na-akpalị mkpuruobi m, mgbe m na-agugharị abụ m nye eze; ire m bụ mkpisi akwukwọ dị n'aka ọka ode akwukwọ. 2 I bụ onye kachasi mma n'etiti ụmụ mmadu, e ji

amara tee ebugbære ọnụ gi mmanụ, ebe ọ bụ na Chineke agoziela gi ruo mgbe ebighị ebi. 3 Kenye mma agha gi n'ukwu gi, gi onye dị ike; yikwasị onwe gi ebube na ịma mma dika uwe. 4 N'ebube gi, gaa n'ihi n'ime mmeri, n'ihi eziokwu, na ịdị obi umeala, na ezi omume; ka aka nri gi gosipụta ọrụ gi niile nke na-eju anya. 5 Ka ịkụ gi niile dị nkó mapuo mkpuruobi ndị iro niile nke eze; ka mba niile na-adakwa n'okpuru ụkwụ gi. 6 O Chineke, ocheeze gi ga-adigide ruo mgbe ebighị ebi, mkpara omume ziri ezi ka mkpara alaeze gi ga-abụ 7 I hụrụ ezi omume n'anya, ma kpoq ihe ojoo asị; ya mere, Chineke, onye bụ Chineke gi, emeela ka ịdị elu karịa ndị ibe gi, site na ite gi mmanụ nke ọnụ. 8 Uwe gi niile juputara n'isisi ụtọ nke si na mmanụ máá na aloos na akashia; ha sitere n'uløeze niile, e ji ọdụ enyi choq mma. Egwu sitere n'ubø akwara na-eme ka i nwhee obi ụtọ. 9 Umụ agbogho eze nō n'etiti ndị inyom gi ka a na-asopụrụ; nwunye eze, onye yikwasiri ọlaedo nke Ọfia na-eguzo n'aka nri gi. 10 Gee ntị, gi nwaagbogho, tulee ma nṣrukwa ihe m na-ekwu: “Chefuo ndị gi na ezinailo nna gi. 11 N'ihi na ịma mma gi ga-eme ka eze chosie gi ike. Sopụr ya n'ihi na ọ bụ onyenwe gi.” 12 Ada Taja ga-eji onyinye bịa; ndị ọgaranya ga-achokwa ka i gosi ha ihuoma. 13 Adaeze, lee ka o si maa mma dị ukwuu n'ime ụlo ya; o bụ akwa a kpanyere ọlaedo ka e ji dọ uwe mwụda ya. 14 Umụ agbogho ibe ya, ndị na-amaghị nwoke, naseo ya biakwute gi; o bụ uwe mwụda a kpanyere ihe ọkpukpa ka o yi mgbe e dubatara ya n'uløeze. 15 E ji ọnụ na obi ụtọ dubata ha; ha bara n'ime ụløeze. 16 Umụ gi ndị ikom ga-anochi anya nna nna gi; i ga-eme ka ha bürü ndịsi n'ala ahụ niile. 17 Aga m eme ka echeta ihe banyere gi ruo ọgbọ niile; n'ihi nke a, mba niile ga-eto gi ruo mgbe niile ebighị ebi.

46 Abu Qma nke dirị onyeisi abụ. Abu ụmụ Kora.
N'usoro olu abụ alamot. Otu Abu. Chineke bụ ebe mgbabanyere anyị, na ike anyị, onye inyeaka anyị ka ọ bụ n'oge nsogbu. 2 N'ihi ya, anyị agaghị atụ egwu, ọ buladị mgbe ụwa niile na-emebi, maqbụ mgbe a na-ewezuga ugwu n'onodụ ha, mee ka ha daba n'oke osimiri. 3 N'agbanyeghị na mmiri ya na-agba aghara, na-asukwa ụfufu, maqbụ na ugwu niile na-eme mkpötü site n'oke mbili elu ha. (Sela) 4 Otu iyi dị nke na-asobata na-eweta ọnụ n'ime obodo Chineke, n'ime ebe obibi dị nsọ nke Onye kachasi ihe niile elu. 5 Chineke bi n'ime ya, ọ gaghi ada; Chineke ga-

enyere ya aka mgbe chi bọrọ. 6 Mba niile na-agba aghara, alaezi niile na-adakwa; o welitere olu ya elu, ụwa na-agbaze. 7 Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile nonyere anyị; Chineke nke Jekọb bụ ebe mgbaba anyị e wusiri ike. (Sela) 8 Bia, hụrụ ihe ebube niile Onyenwe anyị mere, lee oke ila n’iyi niile o webatara n’elu ụwa. 9 O na-eme ka agha kwụsị ruo nsọtụ nke elu ụwa niile. O na-agbajị ụta, na-ebibi ṡibe, ma na-esu ọta agha niile ọkụ. 10 O na-asi, “Nqonụ juu! Maranụ na mụ onwe m bụ Chineke! A ga-ebuli m elu n’etiti mba niile, a ga-ebulikwa m elu n’ụwa.” 11 Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile nonyere anyị; Chineke nke Jekọb bụ ebe mgbaba anyị e wusiri ike. (Sela)

47 Abu Ọma nke dịrị onyeisi abụ. Abu ụmụ Kora.

Abu Ọma. Kụnụn aka unu, unu mba niile; jiri iti mkpu ọnụ tikuo Chineke. 2 N’ihī na Onyenwe anyị bụ Chineke kachasi ihe niile elu. O dị egwu! O bụ eze ukwu na-achị ụwa niile. 3 O wedara mba niile mee ka ha noq n’okpuru anyị; ndị mmadụ niile noq n’okpuru ụkwụ anyị. 4 O hoputaara anyị ihe nketa anyị, ihe ịnyia isi nke Jekọb, onye ọ hụrụ n’anya. (Sela) 5 Chineke ewerela iti mkpu ọnụ rigoro n’eluiwge. Onyenwe anyị ewerela olu opị ike rigoo. 6 Bụkuonụ Chineke abụ otuto, bụo abụ otuto; bụkuonụ eze anyị abụ otuto, bụo abụ otuto. 7 N’ihī na Chineke anyị bụ eze ụwa niile. Jirinụ abụ too ya. 8 Chineke bụ eze mba niile; ọ na-anókwasị n’ocheeze ya dị nsọ na-achị mba niile. 9 Ndị niile a ma ama na mba niile ezukọtaala, díka ndị Chineke nke Ebrahim, n’ihī na ndị eze niile dị n’ụwa bụ nke Chineke; ọ bụ onye e buliri elu n’ebi ọ dị ukwu.

48 Otu Abu. Abu Ọma nke ụmụ Kora. Onyenwe anyị

dị ukwu, bùrukwa onye kwesiri ịnata otuto, n’ime obodo Chineke anyị, n’ugwu nsọ ya. 2 O mara mma n’idị elu ya, bükwa ọnụ elu ụwa niile. Ugwu Zayon, obodo eze ahụ dị ukwu, díka ebe kachasi elu nke Zafon. 3 Chineke noq n’ime ebe ya e wusiri ike; o gosila onwe ya díka ebe mgbaba ha e wusiri ike. 4 Mgbe ndị eze jikötara ndị agha ha ọnụ, mgbe ha biákötara nso, 5 ihe ha hụrụ juru ha anya; n’ihī oke egwu, ha gbara ọsọ. 6 Ahụ ọma jijiji bidoro ha n’ebi ahụ, ihe mgbu ha díka nke nwanyị na-achị ịmụ nwa. 7 I lara ha n’iyi díka oke ifufe si n’owụwa anyanwụ si ala ụgbọ mmiri ukwu nke Tashish n’iyi. 8 Díka anyị n’urụ, otu a ka anyị hụrụ, n’ime obodo Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, n’ime obodo Chineke anyị:

Chineke na-eme ka o guzosie ike ruo mgbe ebighị ebi. (Sela) 9 O Chineke, n’ime ulọnṣo ukwu n’ihi, ka anyị no na-atugharị uche n’ihi n’ihi nke na-enweghi ọgwugwu. 10 O Chineke, díka aha gi, otuto gi na-eru na nsotụ ụwa niile; aka nri gi juputara n’ezị omume. 11 Ugwu Zayon na-añṣị ọnụ, obodo nta niile nke Juda nwere obi ụtọ n’ihi ikpe gi niile. 12 Gaanụ Zayon gburugburu, Jegharịa ya gburugburu, gụokwanụ ulo elu ya niile ọnụ. 13 Lezienụ mgbidi ya niile anya, nyochakwaṇu ebe ya niile e wusiri ike, ka unu nwee ike ikorọ ọgbọ na-abia n’ihu akukọ ndị a. 14 N’ihi na Chineke a, bụ Chineke anyị ruo mgbe niile ebighị ebi, ọ ga-abụ onyendu anyị, ọ bùladị ruo n’ogwugwu.

49 Abu Ọma dịrị onyeisi abụ. Abu ụmụ Kora. Abu

Ọma. N’urụnụ nke a, unu mmadụ niile! Geenụ ntị, unu ndị niile bi n’ụwa, 2 ma ndị dị ala ma ndị dị elu, ma onye ọgaranya ma onye ogbenye. 3 Aga m ekwu okwu amamihe, ihe sị n’obi m ga-enye nghoṭa. 4 Aga m aña ntị nye ilu, aga m e ji ụbọ akwara kowaa ilu m. 5 N’ihi ginị ka m ga-eji tọq egwu mgbe ụboghị ọjọọ bijara, mgbe ndị aghughogho ọjọọ gbara m gburugburu, 6 ndị na-atukwasị obi n’akunụba ha ma na-anyakwa isi n’ihi oke ụba ha. 7 O nweghi onye pürü igbaputa ndị onye ọzo, maqbụ nye Chineke ụgwọ e ji agbara onye ahụ, 8 n’ihi na ụgwọ e ji agbara ndị oke ọnụ, o nweghi ụgwọ a ga-akwụ nke ga-ezu, 9 nke ga-eme ka mmadụ dịrị ndị ruo ebighị ebi, ma hapụ ịnwụ. 10 N’ihi na mmadụ niile na-ahụ na ndị amamihe na-anwụ, ndị nzuzu na ndị na-enweghi uche na-anwukwa, si otu a hapurụ ndị ọzo akunụba ha. 11 Ili ha na-aghọ ulo ha ruo ebighị ebi, ebe obibi ha ruo ọgbọ niile n’agbanyeghi na ha gurụ ọtụtụ ala aha ha. 12 Ma mmadụ, n’agbanyeghi akunụba ya, aghaghị ịnwụ, díka anụ ọhịa, ọ ga-anwukwa. 13 Nke a bụ ihe na-adakwasị ndị na-atukwasị obi n’onwe ha, na ndị na-eso ụzo ha, ndị na-akwado okwu ha. (Sela) 14 Díka atụru, ọ bụ ala mmụọ ka a kwadooro ha, ọnụ ga-abụ onye na-azụ ha díka atụru, ma ndị na-eme ihe ziri ezi ga-emeri ha n’utụtụ. Ozu ha ga-erekasi n’ime ili n’ebi dị anya site n’ulöze ha. (Sheol h7585) 15 Ma Chineke ga-agbaputa ndị m site n’ili, n’ezie, ọ ga-akporo m nye onwe ya. (Sela) (Sheol h7585) 16 Amala jijiji mgbe mmadụ na-aba oke ụba, mgbe idị ebube nke ulo ya na-amụba, 17 n’ihi na ọ ga-agba aka laa ma ọ nwụo, idị ebube ya agaghị eso ya banье n’ili. 18 N’agbanyeghi na ọ gurụ onwe ya díka onye a goziri agozi mgbe ọ dị ndị, ọ bụ ezie na

ndị mmadụ na-eto gi mgbe i na-enwe öganihi, 19 o ga-eso ögbo ndị nna nna ya ndị na-agaghị ahukwa ihé ọzo. 20 Ndị bara uba nke na-enweghi ngho ta dika anu ọhia nke ga-alà n'iyi.

50 Abu Qma Asaf. Onyenwe anyi, Chineke, Onye kachasi chi niile, ekwuola okwu ma kpokota ụwa niile, site na ọwụwa anyanwu ruo na ọdida ya. 2 Chineke na-enwuputa dika ihé, site na Zayon, nke zuruoke n'ime ịma mma. 3 Chineke anyi na-abia, o gaghị emechikwa ọnụ; ọkụ na-erepiẹ erepiẹ dị n'ihu ya, oke ifufe na-esesi ike gbakwara ya gburugburu. 4 O na-akpoku eluigwe na ụwa ka o kpee ndị ya ikpe: O na-asị, 5 "Chikotaranụ m ndị m e doro nsø, bụ ndị mụ na ha ji ịchụ aja gbaa ndụ." 6 Eluigwe na-ekwuputa ezi omume ya, n'ihì na Chineke n'onwe ya bụ onye ikpe. (Sela) 7 "Nurunụ, ndị m, m ga-ekwukwa, Izrel, aga m agba ama megide unu, Abu m Chineke, Chineke unu. 8 Anaghị m abara unu mba n'ihì ịchụ aja unu, na aja nsure ọkụ unu nke na-adị m n'ihu oge niile. 9 Enweghi m mkpa maka oke ehi unu site n'ụlo anumānụ unu maqbụ mkpi site n'ogba igwe ewu na atụrụ unu, 10 n'ihì na ụmụ anumānụ niile nke oke ọhia bụ nke m, ha na ehi niile nō n'elu otu puku ugwu. 11 Amaara m ụmụ nnunụ niile nō n'elu ugwu niile, ihe niile e kere eke nō n'ohia bụ nke m. 12 O bürü na aguu aguọ m, agaghị m agwa gi ya, n'ihì na ụwa na ihe niile dị n'ime ya bụ nke m. 13 Ana m ata anụ oke ehi, ka o bụ obara mkpi ka m ga-aiñ? 14 "Chuorø Chineke aja ekele, mezuo nkwa i kwere Onye kachasi ihe niile elu, 15 ma kpokuo m n'ubochi nsogbu gi, aga m agbabuata unu, unu ga-enyekwa m nsopuru." 16 Ma Chineke na-agwa ndị na-eme ihe ojoo okwu sị, "Olee, nkwuwa okwu unu nwere igugharị iwu m, maqbụ kwuputa ögbugba ndụ m n'ọnụ unu? 17 Unu kpotor ndumodụ m asị, na-atufekwa okwu m n'azụ unu. 18 Mgbe unu hụrụ onye ohi, unu na ya na-ejikọta aka; unu na ndị na-akwa iko na-ekekókwa oke. 19 Ọnụ unu na-eme osiịso ikwu okwu ojoo, okwu aghughị na nke rere ure na-esikwa n'ọnụ unu na-asoputa dika iyi. 20 Unu na-ekwugide ụmụnnna unu mgbe niile, na-ekwutokwa nwanne unu nwoke. 21 Ihe ndị a ka unu mere ma agbachiri m nkịtị; unu chekwara na adị m ka unu. Ma aga m abara unu mba ma bokwaa unu ebubo unu n'ihu unu. 22 "Tugharja uche na nke a, unu ndị na-echefu Chineke, ma ọ bughi ya, aga m adorisi unu, o díkwaighị onye ga-agbabuata unu. 23 Onye na-eji ekele

achịrụ m aja, na-asopuru m, o bükwa onye na-edozi ụzo ya, ka m ga-eme ka ọ hụ nzoputa Chineke."

51 Abu diri onyeisi abu. Abu Qma Devid. Mgbe Netan bụ onye amuma bjakwutere Devid n'oge ya na Batsheba kwara iko. O Chineke, meere m ebere, n'ihi ijunanya gi nke na-adigide adigide; n'ihi oke ọmịkio gi, hichapụ njehie m niile. 2 Sachapụ mmehie m niile, ma mee m ka m dị ọcha. 3 N'ihi na amaara m njehie m niile, mmehie m díkwa n'ihu m mgbe niile. 4 O bükwa naanị gi ka m mehiere megide, mee ihe ahụ bụ ihe ojoo n'ihu gi, nke mere na i bụ onye na-ekpe ikpe ziri ezi mgbe i na-ekwu okwu, na onye ezi omume mgbe i na-ekpe ikpe. 5 N'ezie, onye mmehie ka m bụ site n'oge amuru m; bùrukwa onye mmehie site n'oge nne m tịrụ ime m. 6 N'ezie, i na-achọ eziokwu n'akụkụ niile zoro ezo; i na-akuziri m amamihe n'akụkụ niile zoro ezo. 7 Were hisop sachaa m, aga m adị ọcha; sachaa m ka m dị ọcha karịa snoo. 8 Mee ka m nṣụ olu obi ụtọ na ọnụ; ka okpukpu ndị i gwepiara nṣurikwaa. 9 Zopu ihu gi n'ebé mmehie m niile dị, hichapükwa mmehie m niile. 10 Kee obi dị ọcha n'ime m, O Chineke, nwogharia ezi mmụo n'ime m. 11 Achupula m n'ihu gi, anapükwa m Mmụo Nso gi. 12 Nyeghachikwa m ọnụ nke nzoputa gi, ma jiri ezi mmụo kwagide m. 13 Mgbe ahụ, aga m enwe ike izi ndị njehie ụzo gi, ndị mmehie ga-echegharị lögħachikwute gi. 14 O Chineke, zoputa m site n'ikpe ọmụma nke mwụfụ ọbara, Chineke, gi bụ Chineke Onye nzoputa m, ire m ga-abụ abụ banyere ezi omume gi. 15 O, Onyenwe m, meghee ọnụ m, ka m kwuputa otuto gi. 16 I naghi enwe mmasi n'aja, ma ọ bughi ya, agaara m eweta ya. I naghi enwe mmasi n'aja nsure ọkụ. 17 Aja Chineke choro bụ mmụo tiwara etiwa, O Chineke, i naghi elefu anya, n'obi tiwara etiwa na nke nwere ezi ncheghari. 18 Ka ọ masị gi inye Zayon öganihi; i wulie mgbidi niile nke Jerusalem. 19 Mgbe ahụ, a ga-enwe ezi aja, aja nsure ọkụ nke ga-atò gi ụtọ; mgbe ahụ, a ga-achükwa aja ọtụtụ oke ehi n'elu ebe ịchụ aja gi.

52 Abu Qma nke diri onyeisi abu. Abu maskil Devid. Nke o bürü mgbe Doeg onye Edom gara gwa Sol si, "Devid gara hụ Ahimelek n'ụlo ya." Gini mere i ji na-anaya isi n'ihe ojoo, gi nwoke dị ike? Gini mere na ogologo ubochi niile, i na-anaya isi, gi onye Chineke na-eleda anya? 2 Ire gi na-atụ atụmatu ila n'iyi; o dị ka aguuba dị nkọ, gi onye na-ebi ndụ aghughị. 3 I hụrụ ihe

ojoo n'anya karia ihe Ọma, i huru okwu ugha n'anya karia eziokwu. (Sela) 4 O onye ire aghughoh! I huru okwu obula nke na-emegide mmadu n'anya. 5 N'ezie, Chineke ga-akwatu gi ruo mgbe ebighi ebi. O ga-ejide gi, doppata gi site n'ulo ikwu gi, o ga-ehopukwa gi site n'ala ndi di ndu. (Sela) 6 Ndị ezi omume ga-ahụ ya tukwaa egwu; ha ga-achị ya ochị na-asị, 7 "Ugbu a, lee nwoke ahụ, onye jụrụ ime Chineke ebe mgbaba ya. O tukwasirị obi ya na akunuba ya nke di ukwuu. O sitekwara na ibibi ndi ozo ghogho onye di ike!" 8 Ma adị m ka osisi oliv, nke na-eto na-awasa n'ulonso ukwu Chineke. Ana m atukwasị obi m n'iħunanya Chineke, nke na-adigide ruo mgbe niile ebighi ebi. 9 Aga m eto gi ruo mgbe niile ebighi ebi n'ihi ihe i mere; aga m eto gi n'ihi ndi gi di nsø. Olileanya m ga-adị n'ime aha gi, n'ihi na aha gi di mma.

53 Abu Ọma nke dirị onyeisi abu. N'usoro Mahalat.

Abu maskil Devid. Onye nzuzu na-asị n'ime obi ya, "O dighị Chineke obula di." Ha bụ ndị ajo omume riri ahụ, uzø ha niile bükwa ihe arụ; o dighị onye obula na-eme ezi ihe. 2 Chineke sitere n'eluiwge na-ele ụmụ mmadu anya, ihụ ma o ga-achọta onye obula nwere nghoṭa, onye nke na-achọ Chineke. 3 Onye obula, n'otu n'otu ewezugala onwe ha, ha niile aburulà ndi ajo omume riri ahụ; o dighị onye obula na-eme ihe ziri ezi, o dighị o buladi otu onye. 4 Ndị niile na-eme ajo ihe, ha amaghị ihe? Ha na-eripi ndi m dika mmadu si eri nri, ha adighị akpokukwa Chineke. 5 Ma n'ebe ahụ ka ha no, n'ọnodụ oke egwu, ebe o dighị ihe egwu na-adighị. Chineke fesasirị ọkpukpụ ndi niile megidere gi; i mere ka ihere mee ha, n'ihi na Chineke ajula ha. 6 O, a sikhari na nzoputa Izrel ga-esi na Zayon puta! Mgbe Chineke ga-akpoghachite ndi ya n'ọnodụ ha, ka Jekob iñuriya ọnụ, ka Izrel nwekwaa obi ụtọ!

54 Abu Ọma Devid. Abu ejị ubo akwara akpo. Abu

maskil Devid. Mgbe ndi Zif gara si Sol, "Devid o dighị ezo n'etiti anyi?" O Chineke, jiri aha gi zoputa m; jirikwa ike gi kpeputa m. 2 O Chineke, n'uru ekpere m; gee ntị n'okwu ọnụ m. 3 Ndị m na-amaghị na-ebuso m agha; ndi na-eme ihe ike na-achọ ịnapụ m ndu m, ndi na-akpoghị Chineke ihe obula. (Sela) 4 N'ezie, Chineke bu onye inyeaka m; onyenwe m bu onye na-agba m ume. 5 Mee ka ihe ojoo loghachikwute ndi na-ekwulu m; n'ime ikwesi ntukwasị obi gi, laa ha n'iyi. 6 Aga m ejị onyinye afọ ofufu chukwu gi aja; O Onyenwe

anyi, aga m eto aha gi, n'ihi na o di mma. 7 N'ihi na o gbaputala m site na nsogbu m niile, o bụ anya mmeri ka m ji na-ele ndi iro m anya.

55 Abu Ọma nke dirị onyeisi abu. Abu ejị ubo akwara

akpo. Abu maskil Devid. O Chineke, n'uru ekpere m, agbakwala aririọ m nkịtị; 2 n'aa m ntị, zaakwa m. Echiche m na-esogbu m; ana m asukwa oke ude 3 n'ihi ihe onye iro m na-ekwu, n'ihi ịba mba nke ndi ajo mmadu, n'ihi na ha na-ewetara m ntaramahuhu, na-akpagbu m n'iwe ha. 4 Obi m no n'ọnodụ oke ihe mgbu n'ime m; oke ịjọ nke ọnwụ abiakwasila m. 5 Itu egwu na ahụ ịma jijiji abiakwasikwala m; oke egwu ekpuchiela m. 6 Agwara m onwe m okwu si, "A sikhari na m nwere nku dika nduru! Agaara m efelaga ebe ozo gaa zuru ike. 7 Agaara m efelaga ebe di anya, ga n'oror n'ozara; (Sela) 8 Agaara m eme ngwangwa gaa n'ebi mgbaba m, ebe di anya site n'ebi ifufe siri ike na oke ifufe di." 9 O Onyenwe anyi, gbagwojuo ndi ajo omume anya, mee ka ha ghara ighoṭa ihe ibe ha na-ekwu, n'ihi na ana m ahụ ihe ike na ilu ọgu n'ime obodo. 10 Ehiihe na abalị, ha na-ejegharị n'elu mgbidi ya; iro na mmegbu di n'ime ya. 11 A na-ahụta akaorụ ihe ila n'iyi n'ime obodo; ihe ike na ugha ewerela ọnodụ ha n'ime obodo. 12 A si na o bụ onye iro ji m eme ihe ochị, apurụ m inagide ya; a sikhwa na o bụ onye iro na-eweli onwe ya megide m, apurụ m izonarị onwe m site n'ebi o no. 13 Maobụ gi, nwoke dika m, onye mü na ya di na mma, enyi m ọma, 14 onye mü na ya na-enwe mmekorita di ụtọ na mbụ, n'ulo Chineke, ka anyi na-ejegharị n'etiti oha mmadu biara ife ofufe. 15 Ka ọnwụ biakwasị ndi iro m na mberede; ka ha rịdaa ala mmụ na ndu, n'ihi na ihe ojoo na-achọta ebe ọnodụ n'etiti ha. (Sheol h7585) 16 Ma akpokuru m Chineke, Onyenwe anyi na-azoputakwa m. 17 N'ututu, ma n'ehihie, ma n'abalị, ka m sitere n'oke ihe mgbu, na-akpoko ya ma o na-anukwa olu m. 18 O na-agbaputa m, mee ka m ghara imerụ ahụ, site n'agha niile e busoro m, n'agbanyeghi n'otutu biliri megide m. 19 Chineke, onye nökwasirị n'ocheeze ya ruo mgbe ebighi ebi, onye na-adighị agbanwe, gananị olu ha, taakwa ha ahụ, n'ihi na ha adighị atu egwu Chineke. (Sela) 20 Onye mü na ya di na mma na-emegide ndi enyi ya, o na-emeru ọgbugba ndu ya ka o ghara idị nsø. 21 Okwu ọnụ ya di mürümürü ka bota, ma ibu agha juru ya obi; okwu ya niile di nro karịa mmanụ, ma ha bụ mma agha e welitere maka

ibu agha. 22 Tükwası Onyenwe anyị mkpa gị niile, o ga-agba gị ume; o gaghi ekwe ka ewezuga onye ezi omume. 23 Ma gị, O Chineke, ga-adotu ndị ajo omume n'ime olulu nke juputara n'ire ure; ndị ogbu mmadụ na ndị aghugho agaghi ebi o buladị ọkara ndu ha. Ma mu onwe m, o bụ na gị ka m na-atükwası obi m.

56 Abụ Ọma nke díri onyeisi abụ. O bụ olu abụ

"Nduru nō n'osisi Ook dí ebe díanya." Abụ nke Devid ka ejị agu ya. Abụ miktam. Mgbe ndị Filistia nochibidoro ya n'obodo Gat. O Chineke, meere m ebere, n'ihi na ndị mmadụ ji ike na-achịso m; ogologo ụbочị niile, ha na-ebu agha imegide m. 2 Ogologo ụbочị niile ndị iro m na-achịso m; site na nganga ha, ọtụtu na-ebu agha megide m. 3 Ma mgbe ujọ na-atu m, o bụ na gị ka m na-atükwası obi m. 4 N'ime Chineke onye m na-eto okwu ya, n'ime Chineke ka m na-atükwası obi; ujọ agaghi atu m. Gini ka mmadụ efu pürü ime m? 5 Ogologo ụbочị niile, ha na-asụgharị okwu m kwuru isi; oge niile ka ha na-atu atumatu imerụ m ahụ. 6 Ha na-agba izu nzuzo na-ezokwa onwe ha, ha na-enyochapta nzo uko wụ m niile, díkwa njikere jnapu m ndu m. 7 N'ihi ajo omume ha, ekwekwala ka ha gbapụ; o Chineke, n'ime iwe gị, wedaa mba ndị a niile dí iche iche n'ala. 8 Deputa akwa arirị m; chekötasjaanya mmiri akwa m niile n'ime karama gị. O bụ na ha adighị n'akwukwo ndeputa gị? 9 Mgbe m ga-akpoko gị maka enyemaka, ndị iro m ga-agbaghachi azụ. Site n'uzo dí otu a, aga m amara na Chineke nonyeere m. 10 N'ime Chineke, onye m na-eto okwu ya, n'ime Onyenwe anyị, onye m na-eto okwu ya, 11 n'ime Chineke ka m na-atükwası obi; ujọ agaghi atu m. Gini ka mmadụ pürü ime m? 12 O Chineke m, n'isi m ka nkwa niile m kwere gị dí; aga m ewetara gị onyinye ekele m niile. 13 N'ihi na ị zoputala m site n'onwu, ma naputa uko wụ m site n'iso ngongo, ka m nwee ike jegharịa n'ihu Chineke, n'lhe nke ndu.

57 Abụ Ọma nke díri onyeisi abụ. Nke olu abụ "E

bibikwala" Devid. Abụ miktam. Mgbe o gbapụru ga biri n'ime ọgba nkume n'ihi Sọl. Meere m ebere, O Chineke, meere m ebere, n'ihi na o bụ gị ka m kpurụobi m ji mere ebe mgbabu. O bụ na ndo nke nku gị abuọ ka m ga-agbaba tutuu ihe mbibi ndị a agafesi. 2 Aga m akpoko Chineke nke kachași ihe niile elu, Chineke na-emezuru m ihe niile na-akpa m mkpa. 3 O na-esite n'eluigwe zidata inyeaka ma zoputa m na-abara

ndị ahụ ji ike na-achị m mba; (Sela) Chineke na-ezite ihunanya ya na ikwesi ntükwası obi ya. 4 Ano m n'etiti ọtụtu ọdụm; amanyere m ka m dina n'etiti ajo anụ ọhịa, ụmụ mmadụ ndị eze ha dí nkọ díka àkụ na ube, ire ha díkwa nkọ díka mma agha. 5 O Chineke, ka e bulie gị elu karịa eluigwe niile; ka ebube gi dí n'elụ ụwa niile. 6 Ha gbasara uko wụ m ụgbụ, ihe mgbu nyituru m. Ha egwuola olulu n'uzo m si agafe, ma ha onwe ha adabala n'ime ya. (Sela) 7 Obi m dí njikere, o Chineke, obi m dí njikere sikwaa ike; aga m abụ abụ, kükwaegwu. 8 Teta n'ura m kpurụobi m! Teta, ụbọ akwara na une! Aga m akpote chi ọbụbọ. 9 O Onyenwe anyị, aga m eto gị n'etiti mba niile; aga m abụ abụ banyere gị n'etiti ndị niile dí iche iche. 10 N'ihi na ihunanya gị dí ukwuu na-eru na mbara eluigwe; ikwesi ntükwası obi gị na-erukwa mbara eluigwe. 11 O Chineke, ka e bulie gị elu karịa eluigwe; ka ebube gi dí n'elụ ụwa niile.

58 Abụ Ọma nke díri onyeisi abụ. Nke olu abụ "E

bibikwala." Abụ Devid. Abụ miktam. Unu ndị na-achị achị, O nweela oge unu na-ekwu ihe ziri ezi? O nweela oge unu na-ekpe ikpe ziri ezi n'etiti mmadụ? 2 Mba, n'ime obi unu, unu na-echeputa mmegbu, aka unu na-emeputa ihe ike n'elụ ụwa. 3 O buladị site n'omụmu, ndị ajo omume na-akpafu; site n'ime afo, ha na-akpafu akpafu na-ekwusa okwu ụgha. 4 Ha na-agboputa nsi n'onụ ha díka agwọ, na-emechi ntị ha díka ajala ntị chiri, 5 nke na-adighị anụ olu onye mgbaasi na-akpoputa ya, n'agbanyeghi otu nka onye ahụ si dí. 6 O Chineke, tijie eze niile dí ha n'onụ; o Onyenwe anyị, doputa eze ọdụm ndị a! 7 Mee ka ha sofuo díka mmiri na-aso aso; mgbe ha na-eseti ụta ha, mee ka ọnụ àkụ ha gbajie. 8 Díka ejula nke na-agbaze mgbe o na-aga n'uzo ya; díka nwa nwuru n'afọ nne ya, ka ha ghara ihu anyanwu. 9 Tupu ite unu amata okpomokụ nke osisi ogwu, ma ha dí ndu, ma ha kponwurụ akponwu, a ga-azachapu ndị ajo omume. 10 Ndị ezi omume ga-enwe obi ụtọ mgbe a boqoro ha ọbọ, mgbe ha ga-asacha uko wụ ha n'ime ọbara ndị ajo omume. 11 Mgbe ahụ, ndị mmadụ ga-ekwu sị, "N'ezie, a na-akwughachi ndị ezi omume ụgwọ; n'ezie, e nwere Chineke onye na-ekpe ụwa ikpe."

59 Abụ Ọma nke díri onyeisi abụ. Abụ Devid. Abụ

miktam nke ejị olu abụ "E bibikwala," abụ. Mgbe Sọl zipụru ndị ikom ka e chee ụlo Devid nche n'ihi igbu ya. O Chineke, site n'aka ndị iro m gbaputa m,

chebe m site n'aka ndị na-ebili imegide m. 2 Gbaپta m site n'aka ndị na-eme ajo ihe, zoputakwa m site n'aka ndị ogbu mmadu. 3 Lee ka ha siri zoo onwe ha n'ihi ịnapụ m ndu! Ndị na-eme ihe ike na-agba izu megide m, o Onyenwe anyị, ma ọ bughị n'ihi ihe m mere maqbụ mmehie m. 4 Mgbe ọ na-adighị ihe ojoo m mere, ma lee ha dị njikere imegide m. Bilie, bịa nyere m aka; lee ihe ojoo dakwasirị m! 5 Gi, Onyenwe anyị Chineke Onye pürü ime ihe niile, gi onye bụ Chineke nke Izrel, kpotee onwe gi ịta mba niile dị iche iche ahụhụ; e gosikwala ndị na-ezube nzube ojoo obi ebere. (Sela) 6 N'anyasi, ha na-alaghachi, na-eme mkpottedị dika ụmụ nkita mgbe ha na-akpagharị n'ime obodo. 7 Lee ihe ha si n'onụ ha na-aghuputa, okwu si n'onụ ha na-agbuputa dị nkọ dika mma agha, ha na-asikwa, "Onye pürü ịnụ ihe anyị na-ekwu?" 8 Ma gi Onyenwe anyị, na-achị ha ochi; i na-akwa mba ndị a niile emo. 9 O, gi onye bụ ike m, ana m ele anya gi; gi, o Chineke, bụ ebe mgbabam e wusiri ike. 10 Chineke m, onye m tukwasirị obi. Chineke ga-ebutere m ụzo mekwaa ka m chia ndị niile na-ekwulu m očhi. 11 O Onyenwe anyị na ọta anyị, egbukwala ha, ma ọ bughị ya, ndị m ga-echefu. Were ike gi mee ka ha wağharja, wedakwaa ha n'ala. 12 Ka e jide ha n'ime nganga ha, n'ihi mmehie si ha n'onụ na-aputa, na n'ihi okwu onụ ha. N'ihi okwu ọbụbụ onụ ha na okwu ugha ha, 13 jiri iwe ọkụ repia ha, repia ha ruo mgbe ha ga-aghọ ntụ. Mgbe ahụ, a ga-amata ruo na nsotụ nke ụwa, na Chineke na-achị Jekọb. 14 N'anyasi ha na-alaghachi; na-eme mkpottedị dika ụmụ nkita, mgbe ha na-akpagharị n'ime obodo. 15 Ha na-awaghari na-achị nri, na-etikwa mkpu ma ọ buru na afọ ejughị ha. 16 Ma aga m abụ abụ banyere ike gi, n'ụtụtụ aga m abụ abụ banyere ịhunanya gi; i bụ ebe mgbabam e wusiri ike, ebe mgbabam n'oge nsogbu. 17 O, gi onye bụ ike m, ana m abụkụ gi abụ otuto; gi, o Chineke, bụ ebe mgbabam e wusiri ike, Chineke m, onye m na-adabere.

60 Abụ Ọma nke dīrị onyeisi Abụ. Ọ bụ olu abụ ejị ekwe "Okoko lili nke Ogbugba Ndụ." Abụ miktam nke Devid maka izi ihe. Mgbe ọ lusoro Aram Naharaim na Aram Zoba ọgu, nakwa mgbe Joab loğhachitara, tigbuo narị ndị Edom iri n'abụo na Ndagwurugwu Nnu. O Chineke, i jula anyị, i tịwawo anyị n'ike; i wesola anyị iwe, ugbu a, kpoghachi anyị. 21 meela ka ala a maa jijiji, i dōwakwala ya; mezie ntiwa ya niile,

n'ihi na ọ na-ama jijiji. 3 I meela ka ndị gi gabiga ọnodụ ihe isi ike; i nyela anyị mmanya nke mere ka anyị na-adaghari. 4 Ma nye ndị na-atụ egwu gi, i welielia otu ọkoloṭo nke a ga-agbasa n'ihi eziokwu imegide ụta nke ndị iro. (Sela) 5 Were aka nri gi zoputa anyị ma nyere anyị aka, ka a gbaپta ndị i huru n'anya. 6 Chineke esitela n'ịdị nsọ ya kwuo, sị, "N'ọnodụ ọnụ nke mmeri, aga m ekesa Shekem, tukwaa Ndagwurugwu Sukọt n'ihе otụtụ nyepu ya. 7 Gilead bụ nke m, otu a kwa, Manase bükwa nke m; Ifrem bụ okpu igwe m, Juda bụ mkpara eze m. 8 Moab bụ efere ịkwo aka m, aga m atusa akpukpoķkwu m n'elu Edom; n'elu isi Filistia, ana m eti mkpu mmeri." 9 Onye ga-akporo m gaa n'obodo e wusiri ike? Onye ga-edu m gaa Edom? 10 Ọ bughị gi, O Chineke? Gi onye jụrụ anyị, onye na-adighị esokwa ndị agha anyị aga agha? 11 Nyere anyị aka ka anyị puo n'aka ndị iro, n'ihi na inyeaka mmadu bụ ihe efu. 12 Site na Chineke, anyị ga-enwe mmeri, ọ ga-azopia ndị iro anyị niile n'ala.

61 Abụ Ọma nke dīrị onyeisi abụ. Abụ Ọma Devid nke ejị ụbọ akwara akpo. Nịru akwa m, O Chineke, gee ntị n'ekpere m. 2 Ana m akpoko gi site na nsotụ nke ụwa, ana m akpoko gi mgbe obi m na-ada mba; duru m gaa n'oke nkume ahụ nke karịrị m elu. 3 N'ihi na i buriị ebe mgbabam, na ụlo ahụ díkarịrị elu, sie ike imegide onye iro ahụ. 4 Ọ na-agu m ibi n'ụlo ikwu gi ruo mgbe ebighị ebi, ka m gbaba, zere ndụ n'okpuru nku gi abụo. (Sela) 5 N'ihi na gi onwe gi, Chineke, anụla nkwa niile m kwere; i nyela m ihe nketa nke ndị na-atụ egwu aha gi. 6 Tukwasị otụtụ ụbочị na ndụ eze, mee ka afọ ya ruo otụtụ ogbo. 7 Kwere ka ọ nörö n'ocheeze n'ihi Chineke ruo mgbe ebighị ebi; zidata ịhunanya gi na ikwesi ntukwasị obi gi, ka ha na-echezikwa ya. 8 Mgbe ahụ, aga m abụ abụ otuto nye aha gi, ruo mgbe ebighị ebi. Aga m emezukwa nkwa m kwere gi ụbочị niile.

62 Abụ Ọma nke dīrị onyeisi abụ. Maka Jedutun. Abụ Ọma Devid. Ọ bụ naanị n'ime Chineke ka mkpuruobi m na-achọta izuike. Nzoputa m na-esite na ya na-abia. 2 Naanị ya bụ oke nkume m na nzoputa m; ọ bụ ebe mgbabam e wusiri ike, agaghi m ama jijiji n'ọnodụ m. 3 Ruo ole mgbe ka unu ga-anogide na-ebuso agha megide nwoke a? Unu niile, unu chọro ịkwatu ya, ebe ọ bụ naanị mgbidi na-ada ada, mgbidi na-esighị ike e ji osisi wuo? 4 Ha ekpebiela isite

n'önodu ya dì elu k watuo ya; okwu ığha na-atò ha uto. Ha na-eji onu ha na-agozí, ma n'ime obi ha, ha na-abu onu. (Sela) 5 O mkpuruobi m, ch òta ezumike naaní n'ime Chineke; olileanya m na-esite na ya na-abia. 6 Naaní ya bu oke nkume m, na onye nzoputa m. Naaní ya kwa bu ebe mgbab a m e wusiri ike, agaghí m ama jijiji n'önodu m. 7 Nzoputa m na nsopuru m dabeere na Chineke, O bu oke nkume m, ebe mgbab a m. 8 Tukwasinu ya obi mgbe niile, unu ndí mmadu, kwuputaranu ya obi unu, n'ihi na Chineke bu ebe mgbab a anyi. (Sela) 9 Ndí nta n'etiti ụmụ mmadu bu naaní otu nkume, ndí ukwu bu naaní ığha; o buru na a tuò ha n'ihe ọtutu, ha bu ihe efu; ha niile bu naaní otu nkume. 10 Unu atukwasila obi unu n'iji aka ike kpata ego, maobu tukwasí olileanya unu n'ihe e zuru ezu; aku unu nwere ike mubaa, unu atukwasila ha obi. 11 Chineke ekwuola otu ihe, ihe abu ka m n'uru: "Na gi, O Chineke, dì ike, 12 na gi, Onyenwe anyi, juputara n'ihunanya. N'ezie, i ga-akwughachi onye obula dika oru ya si di."

63 Abu Qoma Devid, mgbe o no n'ozara Juda. O Chineke, i bu Chineke m, e ji m obi m niile na-achò gi; akpiri na-akpo mkpuruobi m nkü, anu ahú m na-achosi gi ike, n'ala kporo nkü na nke ịda mba ebe mmiri na-adighi n'ime ya. 2 Ahul a m gi n'ulonso gi, hukwa ike gi na ebube gi. 3 N'ihi na ihunanya gi di mma karja ndu, aga m ej iegbugbere onu m jaa gi mma. 4 Ogologo ubochi m niile ka m ga-eto gi, aga m eweli aka m abu elu kpokuo aha gi. 5 Mkpuruobi m ga-enwe afó ojuju dika onye ji ezi nri riju afó; aga m ej iegbugbere onu juputara n'abu too gi. 6 N'elu ihe ndina m, ana m echeta gi, ana m atughari uche n'ihe banyere gi, ogologo abalí niile. 7 N'ihi na i bu onye inyeaka m, ana m abu abu n'okpuru ndo nke nku gi. 8 Mkpuruobi m na-arapara gi n'ahú; aka nri gi na-ejigide m. 9 A ga-ala ndí na-achò ndu m n'iyi; ha ga-arida ruo ebe omimi nke ụwa. 10 A ga-eji mma ığha laa ha n'iyi, ha ga-abukwa nri nye nkita oğha. 11 Ma eze ga-anluri onu n'ime Chineke; ndí niile na-eji aha Chineke anu iyi ga-eto ya, ma a ga-eme ka onu ndí niile na-ığha ığha dere duu.

64 Abu Qoma dìri onyeisi abu. Abu Qoma Devid. N'uru olu m O Chineke, mgbe m na-akosara gi ihe na-esogbu m. Chebe ndu m site n'aka ndí iro m. 2 Zopu m püo n'izu nzuzo niile nke ndí ojoo, site n'atumatu ndí na-eme ajò ihe. 3 Ha na-amu ire ha dika e si

amu mma ığha, na-agbaru okwu dika àkú ojoo. 4 Ha na-agba onye na-enweghi ihe o mere àkú site n'ebé nzuzo, na mberede ka ha na-agba ya, na-atughí egwu. 5 Ha na-agbarita ibe ha ume na-atumatu ojoo, ha na-ekwu banyere isi onya ha na nzuzo, ha na-así, "Onye ga-ahú ya?" 6 Ha na-atuputa atumatu ojoo na-así, "Anyi echeputala atumatu zuruoke!" N'ezie, uche na obi mmadu dì aghughó. 7 Ma Chineke ga-agba ha àkú, na mberede ka a ga-etida ha. 8 O ga-atughari okwu onu ha megide ha, mee ka ha laa n'iyi; ndí niile hürü ha ga-efufe isi ha n'ikwa emo. 9 Mmadu niile ga-atu egwu, ha ga-ekwuputa oru niile nke Chineke, ma tugharja uche nke oma banyere ihe o mere. 10 Ndí ezi omume ga-anluri onu n'ime Onyenwe anyi, ha ga-agbabakwa n'ime ya; ndí niile obi ha ziri ezi ga-anyakwa isi n'ime ya.

65 Abu Qoma dìri onyeisi abu. Abu Qoma Devid. Otu Abu. I kwesiri otuto, O Chineke, n'ime Zayon; o bu gi ka anyi ga-emezuru nkwa anyi, 2 O gi onye na-anu ekpere, o bu gi ka mmadu niile ga-abijkwute, 3 Mgbe mmehie na-anyigbu anyi, i gbaghara anyi njehie anyi niile. 4 Ngózì na-adírì ndí ahú i hoputara, ka ha bijaruo nso, ibi n'ebé obibi gi! E ji ọtutu ezi ihe nke ụlo gi, nke ụlonsö ukwuu gi, mee ka afò ju anyi. 5 O Chineke, Onye nzoputa anyi, i ji oru ezi omume di oke egwu na-aza anyi, i bu olileanya ndí niile bi na nsotu nke ụwa, na osimiri niile dì ebe di anya, 6 onye ji ike ya kpü ugwu niile, ebe i yikwasirí onwe gi ike dika ngwa ığha, 7 onye mere ka ụda olu oke osimiri niile na ụda olu ebili mmiri, na ogbaaghara mba niile deere duu. 8 Ụwa niile juputara n'it'unanya n'ihi oru ebube gi niile, n'ebé chi na-abo, ebe anyanwu na-ada, ka i na-akpolite abu onu. 9 I na-elekota ala na-agba ya mmiri; i na-eme ka ọ buru ala di mma. Isi iyi Chineke adighi ata ata, n'ihi inye ndí mmadu mkpuru ubi, n'ihi na o bu otu a ka i chorò ka o dìri. 10 I na-eme ka mmiri juputa n'ala a koro akò mee ka elu aja a koro akò di larí; i na-eji mmiri ozozo eme ka o di nro, na-agozikwa ihe ndí akunyere na ya. 11 I na-eji owuwe ihe ubi bara uba kpu kwasí afó obula dika okpueze, ugbo na-ebu ihe owuwe ubi na-ejubiga oke. 12 Ala ebe ahijia na-epu n'ozara na-ejuputa n'ahijia ndu, e yikwasirí ugwu niile obi ụtò dika uwe. 13 E were igwe anu ụlo kpuchie n'elu ala niile ebe ahijia di ndu puru, oka kpuchikwara ndagwurugwu niile; ha na-eti mkpu onu na-abukwa abu.

66 Abụ díri onyeisi abụ. Otu Abụ. Abụ Ọma. Ụwa niile, jirinu ọṇu tikuo Chineke! 2 Bụo abụ banyere ebube aha ya; meenụ ka otuto ya bürü ihe dí ebube! 3 Gwa Chineke okwu sị ya, “Lee ka ọrụ gị niile si dí oke egwu! Ike gị dí nnopọ ukwu, ya mere ndị iro gị, nada n’ihu gị n’ihu ụjọ. 4 Ndị niile bi n’ụwa na-akpọ isiala nye gị; ha na-abụku gị abụ otuto, ha na-abụ abụ otuto nye aha gị.” (Sela) 5 Bịa lee ihe Chineke mere, ụdị ọrụ oke egwu ọ na-arụ n’ihu mmadụ! 6 O mere ka osimiri ghọq ala akorọ, ha ji ụkwụ si n’etiti osimiri gafee; bịańu ka anyị nūrịa n’ime ya. 7 O na-achị rwoo mgbe ebighị ebi site n’ike ya, anya ya na-elekwa mba niile, ka ndị nnupu isi ghara ifulị onwe ha elu megide ya. (Sela) 8 Toonu Chineke anyị, unu mmadụ niile, kwere ka a nụ ụda otuto ya; 9 O chebelà ndị anyị, ma mee ka ụkwụ anyị ghara imichapụ. 10 N’ihu na ọ bụ gị, O Chineke, nwara anyị; i nüchara anyị dika ọlaocha. 11 I kpobatara anyị n’ulọ mkporo, ma bokwasị ibu dí arọ n’azụ anyị. 12 I kwere ka ndị mmadụ rịa anyị elu; anyị esitela n’ime ọkụ na n’ime mmiri gafee. I kpobatala anyị ebe anyị nwezuru ihe niile. 13 Aga m e ji aja nsure ọkụ bata n’ime ụlọnsö ukwu gị, imezu nkwa m kwere gị 14 n’ihu na nke a bụ ihe m ji ọnụ m kwuo, ọ bụkwa nke a ka ebugbære ọnụ m kwuputara na m ga-eme n’oge nsogbu m. 15 Aga m ejị anụ ndị gbarà abuba chọqoro gị aja, ya na aja onyinye nke ọtụtụ ebule; Aga m achukwa aja onyinye nke ọtụtụ oke ehi na mkpi. (Sela) 16 Bịańu nūrịa, unu niile natu egwu Chineke; ka m kqoro unu ihe o meere m. 17 Ejị m ọnụ m kqokuo ya; otuto ya dí m n’ire. 18 O bürü na mmechie na-amasi m n’ime obi m, Onyenwe anyị agaraghị ege m ntị; 19 ma Chineke gere ntị n’ezie, nūrukwa olu aririọ m. 20 Otuto díri Chineke, onye na-ajughị ekpere m maqbụ ghara izi m iħunanya ya!

67 Abụ Ọma díri onyeisi abụ. Abụ ejị ụbọ akwara akpọ. Abụ Ọma. Otu Abụ. Ka Chineke meere anyị amara ma gozie anyị, ma mee ka ihu ya chakwasị anyị, (Sela) 2 Ka a mara ụzo gị niile n’ụwa, marakwa nzopụta gi n’etiti mba niile. 3 Ka mmadụ niile too gi, O Chineke; ka mmadụ niile too gi. 4 Ka mba niile nūrịa ma buo abụ ọnụ, n’ihu na i na-eji ikpe ziri ezi na-achị ndị mmadụ, na-edukwa mba niile nke ụwa. (Sela) 5 Ka mmadụ niile too gi, O Chineke; ka mmadụ niile too gi. 6 Mgbe ahụ, ala ga-amipụta ihe owuwe ubi ya, Chineke, onye bụ Chineke anyị, ga-agozikwa

anyị. 7 Chineke ga-agozị anyị, nsotụ niile nke ụwa ga-atu egwu ya.

68 Abụ Ọma díri onyeisi abụ. Nke Devid. Abụ Ọma. Otu Abụ. Ka Chineke bilie, ka ndị iro ya bürü ndị a chusasịri; ka ndị iro ya site n’ihu ya gbalaga. 2 Dịka ikuku si achusa anwurụ ọkụ, sikwa otu a chusaa ha. Dịka mmanụ na-ehi ụra si agbaze n’okụ, ka ndị na-eme ihe ojọq laa n’iyi n’ihu Chineke. 3 Ka ndị ezi omume bürü ndị nwere obi ụtọ, ma nūrịa n’ihu Chineke; ka ha bürü ndị nwere obi ụtọ, juputakwa n’ọnụ. 4 Bükuo Chineke abụ, bükouonụ aha ya abụ otuto, toonu onye na-agba igwe ojii dika inyinya, Onyenwe anyị bụ aha ya, nūrịa ọnụ n’ihu ya. 5 O bụ nna ndị nke na-enweghi nna, onye na-ekpechitere ndị di ha nwurụ anwụ ọnụ ha, onye a bụ Chineke, onye bi n’ebé ya dí nsọ. 6 Chineke na-eme ka ndị naanị ha nọ nwee ezinaulo, o na-eji ịbụ abụ duputa ndị nọ n’ulọ mkporo, ma ndị nnupu isi ka ọ na-eme ka ha biri, n’ala kporo nkụ. 7 Mgbe i buteere ndị gị ụzọ, O Chineke, mgbe i gabigara n’ala tögborọ n’efu, (Sela) 8 elu ụwa mara jijiji, eluigwe wupurụ mmiri ozuzo, n’ihu Chineke, Onye Sajnai, n’ihu Chineke, Chineke nke Izrel. 9 I nyere mmiri ozuzo n’ebé ọ di ukwuu, O Chineke, i tutere ihe nketa gị nke ike gwurụ. 10 Ndị gị biri n’ime ya, site n’oke akunụba gi, O Chineke, i ropuṭaara ndị ogbenye mkpa ha. 11 Onyenwe anyị kposara okwu ahụ, ọnuogogu ndị inyom kwusara ya bụ igwe dí ọtụtụ; 12 ndị eze na ndị agha ha ji ọsọ gbalaa; ndị mmadụ kere ihe a dotara n’agha, n’ime ọmụma ulọ ikwu. 13 O büladi mgbe i na-arahụ ụra n’etiti ogba aturu, nku abụ nke nduru m bụ ihe e ji ọlaocha kpuchie, jirikwa ọlaedo nke na-enwuke kpuchie abuba ya. 14 Mgbe Onye pürü ime ihe niile chusasịri ndị eze bi n’ala a, ọ dí ka snoo dara n’elu Zalmon. 15 Ugwu Bashan, ugwu mara mma nke ukwuu, ugwu Bashan, ugwu nwere n’elu ya ọtụtụ ugwu dí iche iche. 16 Gị ugwu nwere ọtụtụ ugwu, ginị mere i ji ele anya site n’ekworo n’ugwu Chineke hqoro i bụ ebe ọ ga-anọ chịa, ebe Onyenwe anyị n’onwe ya ga-ebi, ruo ebighị ebi? 17 Ọnuogogu ụgbọ agha Chineke dí iri puku kwurụ puku, a pughi iğuta ha; ha díkwa puku kwurụ puku; Onyenwe anyị sitere Sajnai bata n’ulọnsö ya. 18 Mgbe i rigoroo gaa n’elu, i duuru ndị a dotara n’agha; i natara onyinye dí iche iche n’aka ndị mmadụ, ọ büladi n’aka ndị na-enupu isi, ka gi, O Onyenwe anyị Chineke, biri n’ebé ahụ. 19 Otuto

dịrị Onyenwe anyị, Chineke anyị, na Onye Nzopụta anyị, Onye na-ebu ibu arọ anyị ụboghị niile. (Sela) 20 Chineke anyị bụ Chineke na-azopụta; mgba pụo n'ọnwụ na-esite n'aka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị. 21 N'ezie, Chineke ga-egwepia isi ndị iro ya niile, isi ndị niile na-agu n'ihi ibi ndị mmechie. 22 Onyenwe anyị kwuru si, "Aga m esite na Bashan kpolata ha, aga m adopụta ha site n'ebu omimi nke osimiri, 23 ka unu nwee ike saa ükwu unu n'ime ọbara ndị iro unu, ka ire nkita unu niile ketakwa oke nke ha." 24 O Chineke, ahụla igwe ahịri mmadụ ndị na-eso gi, bụ igwe ahịri mmadụ nke so Chineke m, na Eze m na-abu n'ebu nsọ ahụ. 25 Ndị na-abu abu n'o n'ihi, ndị na-eti egwu, na-eso ha n'azụ; ụmụ agbogho na-akpọ ụbọ sokwa ha. 26 Too Chineke n'etiti nzuko ukwuu ahụ; toonu Onyenwe anyị n'etiti nzuko ụmụ Izrel. 27 Lee Benjamin bụ agburụ dikarisịrị nta, ka ọ na-edu ha, lekwaa igwe ụmụ ndị eze Juda na nke Zebulon na Naftali. 28 O Chineke, kpolite ike gi; mee ka ike gi püta iħe, O Chineke, díka i mere na mbu. 29 N'ihi ulonṣo ukwu gi nke dí na Jerusalem, ndị eze ga-ewetara gi onyinye di iche iche. 30 Baara anụ ọhia ahụ zoro n'etiti riidi mba, igwe oke ehi n'o n'etiti ụmụ ehi nke mba niile. Site na nweda n'ala, ka o wetara gi ogbe ọlaocha. Chusasịa mba niile, bụ ndị na-enwe mmasị n'ibu agha. 31 Ndị mnocchi anya obodo, ga-esite n'ljipt bịa, Kush ga-etiniye onwe ya n'okpuru Chineke. 32 Bụkuo Chineke abu, unu alaeze niile nke ụwa, bụkuo Onyenwe anyị abu otuto, (Sela) 33 Bụo abu nye onye na-agba ịnyinaya n'eluiwge, e, o bụladi eluiwge nke dịrị site na mgbe ochie, onye olu ike ya díka egbe eluiwge. 34 Kwusaa ike Chineke, onye idị ukwuu nke ịma mma ya na-ekpuchi Izrel, onye ike ya dí n'eluiwge. 35 O Chineke, i dí oke egwu n'ime ulonṣo gi; Chineke nke Izrel na-enye ndị ya ume na ike. Toonu Chineke!

69 Abụ Ọma dịrị onyeisi abu. Eji olu abu "Okoko Lili." Abụ Devid. O Chineke, zopụta m, n'ihi na mmiri abjaroula m n'olu. 2 Ana m emikpu n'yrurụ ebe dí omimi, e nwekwaghị ebe ịzokwasị ükwu dí. Abiala m n'ebu mmiri dí omimi; uju mmiri na-achokwa ikpuchigide m. 3 Akpíri akpóola m nkụ; ike agwula m ebe m na-akpọ oku maka enyemaka. Anya m agbaala ọchichịri ebe m na-ele anya Chineke. 4 Ndị kporo m asị n'efu dí ukwuu karịa agirị isi dí m n'isi. Ndị na-achọ ila ndị m n'iyi dí ukwuu, bụ ndị hqoro ibu

ndị iro m, mgbe ọ na-adighị ihe ọbula m mere ha. Ha nogidesirị m ike mee ka m nyeghachi ihe m na-ezughị n'ohi. 5 Gi, Chineke, i maara enweghị uche m niile; ikpe ọmụma m abughị ihe zoro ezo n'ihi gi. 6 Ekwela ka ihere mee ndị na-atukwasị gi obi n'ihi m, O Onyenwe m, Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile; ka ndị na-achọ gi ghara ịbü ndị a ga-eme ihe ihere n'ihi m, O Chineke nke Izrel. 7 Ọ bụ n'ihi gi ka m na-anagide ikwa emo, ihere ekpuchiela m ihu. 8 Abụ m ọbịa n'ebu ụmụnna m nō, n'ebu ụmụnne nō, abụ m onye mba ọzọ. 9 N'ihi na ihe gbasara ụlo gi na-anụ m ọkụ n'obi, ita ụta niile nke ndị na-akparị gi adakwasila m. 10 Mgbe m na-ebe akwa na-ebukwa ọnụ, ha kparịri m n'ihi na m na-eme nke a. 11 Mgbe m yikwasịrị uwe iru ụju m, a ghoro m ihe ha ji eme ihe ọchị. 12 Ndị na-anụ ọnọdu ala n'ọnụ ụzọ ama, na-akwa m emo, na-akọ m ọnụ, abụ m isi abụ nke ndị na-añubiga mmanya oke na-abu. 13 O Onyenwe anyị, ana m akpoku gi n'ekpere, n'oge ihuoma gi; na oke iħunanya gi, O Chineke m, zaa m n'eziokwu nke nzopụta gi. 14 Dopụta m site n'yrurụ, ekwela ka m mikpuo; zopụta m site n'aka ndị kporo m asị, site na mmiri miri emi. 15 Ekwela ka uju mmiri kpuchie m, maqbụ ka ebe dí omimi loda m, ma ọ bụkwanụ ka olulu lomie m, kpuchie m n'ime ọnụ ya. 16 O Onyenwe anyị, zaa m, site n'idị mma nke iħunanya gi, n'ime idị ukwuu nke oke ebere gi, chee m ihu. 17 Ezonarịla mụ bụ ohu gi ihu gi. Ano m na nsogbu, mee ngwangwa zaa m! 18 Bịa m nso zopụta m. Gbapụta m site n'aka ndị iro m. 19 I maara ihe niile banyere ihe ọchị ha ji m mee, mweda n'ala m na ihe ihere: ndị iro m niile nökwa gi n'ihi. 20 Ọchị ha na-achị m etiwaala m obi, ma hapụ m n'ọnọdu enweghị inyeaka. Elere m anya onye ga-emere m ebere, ma ọ dighị onye ọbula m hụrụ; lee anya ndị ga-akasị m obi, ma ọ díkwaghị onye m chọtarị. 21 Ha tinyere oluilu n'ime nri m, nyekwa m mmanya gbara ụka ka m n'ụo. 22 Ka tebul e debere n'ihi ha ghoro ha ọnya; ka ọ bụrụ ha ihe ịbọ ọbọ mgbe ha n'o n'udo ya ghoro ha ọnya igbudu. 23 Ka anya ha gbaa ọchichịri, ka ha gharakwa ịbü ụzọ ọzọ, mekwa ka ükwu ha na-ama jijiji mgbe niile. 24 Wukwasị ha oke iwe gi, ka iwe gi dí ọkụ zute ha. 25 Ka ebe obibi ha togborọ n'efu, ka mmadụ ọbula gharakwa ibi n'ime ụlo ikwu ha. 26 Ha na-akpagbu ndị ahụ i merürü ahụ, na-ekwukwa banyere ihe mgbu ndị ahụ i kwohịara ahụ. 27 Boo ha ebubo ajo omume tükwasị n'elu ajo omume, ekwekwala ka ha keta oke na ezi omume gi. 28 Mee ka e hichapụ aha ha site

n'akwukwó nke ndú, ka a hapú idekóta aha ha na nke ndí ezi omume. 29 Anó m n'ufú na ihe mgbu, O Chineke, mee ka nzóputa gi kpuchie m. 30 Aga m ejí ibú abú too aha Chineke, jirikwa ekele bulie ya elu. 31 Nke a ga-ató Onyenwe anyí ụtó karia oke ehi, karja oke ehi, nke mpi ya na ükwu ya ka dí. 32 Ndí ogbenye ga-ahú ya ma nñúrakwa ọní; unu ndí na-achó Chineke, ka obi unu na-adí ndú. 33 Onyenwe anyí na-anú ekpere ndí nö na mkpa, o naghí eledakwa ndí ya a dótara n'agha anya. 34 Ka eluigwe na ụwa too ya, osimiri niile na ihe niile bi n'ime ha. 35 N'ihí na Chineke ga-azoputa Zayon; o ga-ewugharí obodo niile nke Juda. Mgbe ahú, ndí mmadú ga-ebí n'ime ya, mee ya ihe nweta ha. 36 Umú ndí na-ejere ya ozi ga-eketa ya, ndí húrú aha ya n'anya ga-ebikwa ebe ahú n'ime ya.

70 Abú Oma díri onyeisi abú. Nke Devid. Aríriò. O Chineke, gbata ọso bia zóputa m, O Onyenwe anyí, bia ngwangwa inyere m aka. 2 Ka ndí niile na-achó ịnapú m ndú m, bürü ndí a ga-etinye n'önödú ihere na ogbaaghara. Ka ndí o na-amasi iħu ila n'iyí m laghachi azú n'ihere. 3 Ka ndí ahú na-así m, "Ehee! Ehee!" laghachi azú n'ihí ihere ha. 4 Ma ka ndí niile na-achó gi nñúrja ọní, nweekwa obi ụtó n'ime gi, ka ndí ahú húrú nzóputa gi n'anya na-ekwu mgbe niile, "Onyenwe anyí dí ukwu." 5 Ma mü onwe m bụ ogbenye na onye nö na mkpa; O Chineke, mee ngwangwa bìákwyte m. I bụ onye inyeaka m na onye mgbaputa m; O Onyenwe anyí, anola ọdu ibia.

71 Onyenwe anyí, n'ime gi ka m gbabara izere ndú; ekwela ka ihere mee m. 2 Site n'ezí omume gi, gbaputa m, mee ka m nwere onwe m; tọ́ nti gi n'ala nñúru olu m ma zóputa m. 3 Għoqro m oke nkume nke ebe mgbabá, ebe m nwere ike igbabá mgbe ọbula; nye iwú maka nzóputa m, n'ihí na i bụ oke nkume m na ebe m e wusiri ike. 4 O Chineke m, site n'aka ndí ajo omume na ndí mmadú na-eme ihe ojoo, ndí afó tará mmiri, gbaputa m. 5 N'ihí na gi onwe gi bürü olileanya m, Onyenwe m Onyenwe anyí, ntükwasí obi m site na mgbe m bụ nwantakirí. 6 O bụ gi ka m tükwasíri obi, site n'oge amuru m; gi onwe gi weputara m site n'afó nne m. Aga m anogide na-eto gi. 7 Adíla m ka ihe anye ọtutu mmadú, ma i bụ ebe mgbabá m siri ike. 8 Ọnú m juputara n'otuto gi, o na-ekwuputa ịma mma gi ogologo ubočhi niile. 9 Agbakútalá m azú mgbe m mere agadi; ahapukwala m mgbe ike adighíkwa m.

10 N'ihí na ndí iro m na-ekwu okwu megide m; ndí ahú na-achó igbu m na-agbaríta izu nzuzo. 11 Ha nasí, "Chineke agbakútalá ya azú; chuo ya ọso, jidekwa ya, n'ihí na o nwegħi onye ọbula ga-agbaputa ya." 12 O Chineke, anola m ebe dí anya; O Chineke m, bia ngwangwa nyere m aka. 13 Ka e were ihere kpuchie ndí na-ebo m ebubo ughsa; ka ihere na nleda anya bürü ihe ga-ekpuchi ndí ahú na-achó imerū m ahú. 14 Ma mü onwe m ga-anogide na-enwe olileanya mgbe niile; aga m eto gi mgbe niile karja otu m toro gi na mbu. 15 Ọnú m ga-ekwu banyere ezi omume gi na nzóputa gi ogologo ubočhi niile, o bụ ezie na-amaghí m ọtutu ya. 16 Aga m abia kwusaakwa idí ukwu ọru gi niile, Onyenwe m Onyenwe anyí, aga m ekwusa ezi omume gi, e, naaní nke gi. 17 O Chineke, site na mgbe m bụ nwantakirí, i kuzielera m ihe, ruo taa, ana m ekwuputa banyere ọru ebube gi niile. 18 O Chineke m, o bùladí mgbe m mere agadi, mgbe isi awo juru m isi, ahapula m, tutu ruo mgbe m ga-ekwuputa ike gi nye ogbó nke na-abia, na idí ike gi nye ndí niile na-abia n'oge dí n'ihú. 19 O Chineke, ezi omume gi na-eru n'eluigwe, gi onye merela ọtutu ihe dí ukwu. O Chineke, onye dí ka gi? 20 N'agbanyegħi na i meela ka m gabiga ọtutu nsogbu nke dí ilu, i ga-atuté ndú m ọzo; site n'abe dí omimi nke ụwa, i ga-adokpuputa m ọzo. 21 I ga-eme m ka m díri ukwu karja ka m dí na mbu. I ga-akasikwa m obi ọzo. 22 O Chineke m, aga m ejí ubo akwara too gi, n'ihí ikwesi ntükwasí obi gi; aga m ejí une bükku gi abú otuto, gi Onye nsø nke Izrel. 23 Ebugbère Ọnú m ga-eti mkpu ọri mgbe m na-abuku gi abú otuto, mü, onye i gbaputara. 24 Ogologo ubočhi niile, aga m ekwuputa ọru ezi omume gi niile, n'ihí na ndí ahú choro imerū m ahú, ka e tinyere n'önödú ihere na ogbaaghara.

72 Abú nke Solomon. O Chineke, jiri ikpe ziri ezi mejuputa eze. Nyekwa nwa eze ezi omume gi. 2 O ga-eji ezi omume chiá ndí gi, jiri ikpe ziri ezi chiá ndí a na-emegbu. 3 Ka ugwu niile wetara ndí mmadú ịba ụba; ugwu nta niile wetakwara ha mkpuru ezi omume. 4 O ga-ekpeputa ndí a na-emegbu n'etiti ndí mmadú, zóputakwa umuntakirí ndí nö na mkpa; o ga-egwepia onye mmegebu. 5 Ka o digide ruo mgbe niile díka anyanwu na-adigide, díka ọnwa na-adigidekwa ruo ogbó niile. 6 O ga-adí ka mmiri na-ezokwasí ala ubi a suru asú, díka mmiri ozuzu na-edé elu ala. 7 N'oge ndú ya, ka ndí ezi omume too, na-awasa; ịba ụba

ga-ejuputa ebe niile ruo mgbe ounwa agaghị adikwa. 8 O ga-achị site n'osimiri ruo osimiri, na-esite n'iyi ukwu. ruo na nsotu niile nke ụwa 9 Ebo niile ndị bi n'ozara ga-akpo isiala nye ya, ndị iro ya niile ga-abu ndị e wedara n'ala. 10 Ndị eze Tashish na mba niile dị n'ebe dịanya, ga-atu ụtụ wetara ya; e, o bulađi ndị eze si Sheba na Seba, ga-ewetara ya ọtụtụ onyinye. 11 Ndị eze niile ga-akpo isiala nye ya, mba niile ga-ejekwara ya ozi. 12 N'ihi na o ga-azoputa ndị nō na mkpa mgbe ha kpokuru ya. O ga-azoputakwa ndị ogbenye na-enweghi onye ga-enyere ha aka. 13 O ga-enwe ọmịkọ n'ahụ ndị na-enweghi ike, na ndị nō na mkpa, o ga-azoputa ndị nō na mkpa site n'onwu. 14 O ga-azoputa ha site na mkpagbu na ihe ike, n'ihi na ndị ha dị oke ounyahia n'anya ya. 15 Ka o dị ogologo ndị! Ka e nye ya ọlaocha e wetara na Sheba. Ka ndị mmadụ na-ekpere ya ekpere mgbe niile, ma goziekwa ya ogologo ụbuchi niile. 16 Ka mkpuru ọka juputa n'ebe niile n'ala a; ka ha na-efufeghari n'elu ugwu niile. Ka mkpuru ubi ya wasaa diķa Lebanon; ka mmadụ juputa nke ọma n'obodo diķa ahịhịa ndị nke ọhịa. 17 Ka aha ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi; ka o na-adigide ruo mgbe niile diķa anyanwu si adigide. A ga-esite na ya gozie mba niile, a ga-akpo ya onye a goziri agozi. 18 Otuto dīri Onyenwe anyị Chineke, Chineke nke Izrel, onye naanị ya na-arụ orụ ebube dị iche iche. 19 Otuto dīri aha ya dị ebube ruo ebighị ebi; ka ụwa niile juputa n'ebube ya. 20 Nke a bụ ögwugwu ekpere Devid nwa Jesi.

73 Abu Ọma Asaf. N'ezie, Chineke dīri Izrel mma, dīkwara ndị obi ha dị ọcha. 2 Ma mụ onwe m, o fodurụ nwantị ka m zohie uko, o fodurụ nwantị ka uko m gbuchapụ. 3 N'ihi na e kwosara m ndị mpako ekworo; mgbe m hụrụ ịba ụba nke ndị ajo omume. 4 Ha anaghi adogbu onwe ha; ahụ ha gbara abuba, siekwa ike. 5 Nsogbu niile mmadụ ibe ha na-enwe adighị erute ha. Ha enweghi mkpa ọbula nke na-akpa ha diķa ndị ọzo nwere. 6 N'ihi nke a, nganga bụ ihe ịnya n'olu ha; ha jikwa ihe ike kpuchie onwe ha diķa uwe. 7 Mmehie na-esite n'obi ojọ ha apụta; echiche ojọ ha enweghi nguta. 8 Ha na-akwa emo, na-ejikwa iro ekwu okwu; n'ime mpako ha, ha na-abu mba imegbu ndị ọzo. 9 Ha ji ọnụ ha na-ekwu na eluigwe bụ nke ha, ha jikwa ire ha kwuo na ụwa niile bụ nke ha. 10 N'ihi nke a, ndị ha na-eso ha, na-anụrụ okwu ha ebe o bara ụba diķa mmiri. 11 Ha na-

asi, "Olee otu Chineke ga-esi mara? O dīkwanụ ihe Onye kachasi ihe niile elu maara?" 12 Otu a ka ndị ajo omume dị, ha na-ebi ndị na-enweghi nsogbu; akụnụba ha na-amụbakwa. 13 N'ezie, o bụ naanị n'efu ka m debere obi m ọcha, n'efu ka m kworị aka m abụ n'emeghi ihe ojọ. 14 Ogologo ụbuchi niile, anị m na nsogbu; utụtụ niile ka m na-anata ntaramahụ. 15 O bụrụ na m kwuru sị, "Nke a ka m ga-ekwu," agaara m abụ onye na-ekwesighị ntukwasị obi n'etiti ụmu gi. 16 Mgbe m gbaliri ighoṭa ihe ndị a niile, o ghoro m ihe mwute, 17 tutu ruo mgbe m bara n'ebe nsọ Chineke; mgbe ahụ ka m ghotoria ihe ga-eme ha n'ikpeazu. 18 N'ezie, i na-eguzo ha n'ala na-achị achị; i na-atuđa ha, laa ha n'iyi. 19 Lee, ka ha si laa n'iyi n'otu ntabi anya, bụrụ ndị ihe egwu dị iche iche kpochapuru kpamkpam! 20 Dịka nrọ, mgbe mmadụ na-eteta, otu a, O Onyenwe anyị, mgbe i tetara, i ga-eleda ha anya dīka echiche na-agaghị emezu. 21 Mgbe m nō n'obi mwute; mmuq m dara mba. 22 Abụ m onye nzuzu na onye na-amaghị ihe. Adị m ka anụ ọhịa n'ihu gi. 23 Ma ana m anonyere gi mgbe niile; i na-ejide m n'aka nri m. 24 I na-eji ndumodụ gi na-edu m, ma emesia, i ganabata m n'ebube gi. 25 Onye ka m nwere n'eluiwge ma o buğhi gi? O dīghị ihe ụwa a nwere nke m ga-achosi ike karịa gi. 26 Anụ ahụ m na mkpuruobi m nwere ike ịda mba, ma Chineke bụ ike nke obi m, na ihe nketa m ruo ebighị ebi. 27 Ndị niile nöpuru gi n'ebe dị anya ga-ala n'iyi. I ga-alakwa ndị niile na-ekwesighị ntukwasị obi, nye gi n'iyi. 28 Ma nye mu onwe m, o dī mma ịnọ Chineke nso. Emeela m Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị ebe mgbabu m. Aga m akọ banyere orụ gi niile di iche iche.

74 Abu maskil nke Asaf. Chineke, gịnj mere i ji jụ anyị ruo mgbe ebighị ebi? Gịnj mere iwe gi ji akwu anwụru megide igwe atụru ndị i na-azụ? 2 Cheta mba ahụ nke i zutara na mgbe ochie, ebo ahụ bụ ihe nketa gi, ndị i gbatara, n'ugwu Zayon ebe i biri. 3 Tugharja nzọ uko gi bija na mbibi ebighị ebi ndị a. O bụ onye iro wetara ịla n'iyi a niile n'ulonṣo a. 4 Ndị iro gi gborogoro ụja n'ebe i zutere anyị. Ha weliri ọkoloṭo ha diķa ihe ịrịbama. 5 Ha kpara agwa diķa ndị ikom ji anyuikie ha ga-eji gbutuo ọtụtụ osisi dị n'oke ọhịa. 6 Ha ji anyuikie na egbubugbu ha kujisie ihe niile ejị amachi ihe bụ nke egbunyere ihe. 7 Ha kpokwara ulonṣo gi ọku, mee ya ka o repịa. Ha merụrụ ulo obibi ahụ a kpokwasịrị aha gi. 8 Ha sıri n'obi ha, "Anyị ga-

etipia ha kpamkpam!" Ha kporo ebe niile a na-an o efe Chineke n'ala a oku. 9 Enyeghi anyi ihe iribama obula site n'aka Chineke. O dikwaghị ndị amuma fofuru. O dikwaghị onye obula n'etiti anyi onye maara, mgbe ihe a ga-agwu. 10 O Chineke, ruo ole mgbe ka ndị iro ga-anogide na-achị gi ochi? Onye iro, o ga-eleli aha gi ruo mgbe ebighị ebi? 11 Gini mire i na-eseghachi aka gi azu, e aka nri gi? Seputa aka gi laa ha n'iyyi! 12 Ma gi, O Chineke, buri eze m site na mgbe ochie. O bu gi na-aruputa nzoputa n'elu ụwa. 13 Site n'ike gi dị ukwuu i mere ka osimiri kewaa abu. O bu gi gwepiara isi anu ojoo ahụ a na-apko leviatan, mee ka o ghogho nri nye umu anumanyi bi n'ozara. 14 O bu gi mere ka isi iyi na mmiri iyi na-aso. I mere ka osimiri na-eru eru mgbe niile taa. 15 Ehihi na abalị bu nke gi. I mere ka anyanwu na ọnwa guzosie ike. 16 O bu gi kewaputara oke ala niile nke ụwa. O bu gi mere ka ọkochi na udu mmiri di. 18 O Onyenwe anyi, cheta otu onye iro si chia gi ochi, na otu ndị nzuzu si kwaa aha gi emo. 19 Ewerala ndu nduru gi nyefee anu ọhia ojoo n'aka. Echefukwala ndu ndị gi a na-apkagbu ruo mgbe ebighị ebi. 20 Chetakwa ogbugba ndu gi, n'ihi na ihe ike na-ejuputa ebe niile gbara ochichiri n'ala a. 21 Ekwela ka ndị a na-apkagbu gbaghachi azu n'ihere; ka ndị ogbenye na ndị no na mkpa too aha gi. 22 O Chineke, bilie, kpechitara onwe gi ikpe. Chetakwa otu ndị nzuzu si koyi gi ọnụ ogologo ụbuchi niile. 23 Elepula mkpotu nke ndị iro gi niile anya, olu mkpotu nke ndị iro gi na-agwa n'ihi na-ala elu.

75 Abū Qoma nke dīrị onyeisi abu. Nke olu abu "Ebibikwala." Abū Qoma Asaf. Otu Abu. Anyi na-eto gi, O Chineke. Anyi na-eto gi, n'ihi na aha gi dī nso. Ndị mmadu na-ekwu banyere ọru ebube gi dī iche iche. 21 Na-asị, "Ana m ahoputa oge a kara aka. O bu m na-ekpe ikpe ziri ezi. 3 Mgbe ụwa na mmadu niile bi n'ime ya na-ama jijiji, o bu m na-ejidesi ogidi ya ike ka o guzo chim. (Sela) 4 Nye ndị mpako, ana m asị, 'Unu etukwala ọnụ ozoo, nye ndị ajọ omume, ana m asị, Unu ewelila mpi unu elu. 5 Unu ewelila mpi unu megide eluigwe; unu ejila nnupu isi kwuo okwu.'" 6 O dīghị onye obula sitere n'owuwa anyanwu, maobu n'odida anyanwu, maobu n'ozara nke pürü ibuli mmadu elu. 7 Kama o bu Chineke, onye na-ekpe ikpe; o na-eweli otu onye elu, wedakwa onye ozoo ala. 8 Otu iko dī n'aka Onyenwe anyi nke juputara na mmanya na-agba ụfufu

nke a gwanyekotara ụda dī iche iche. O na-awupu ya, ndị ajọ omume niile nke ụwa na-ařu ya ruo mgbe o gwusiri. 9 Ma mu onwe m, aga m ekwuputa nke a ruo mgbe ebighị ebi. Aga m abuku Chineke nke Jekob abu otuto, 10 bu onye siri, "Aga m ebi ppi ndị ajọ omume niile, ma a ga-ebuli mpi ndị ezi omume elu."

76 Abū Qoma dīrị onyeisi abu. Nke ejị ụbọ akwara apkpo. Abū Qoma Asaf. Otu Abu. A maara Chineke n'obodo Juda; aha ya dī ukwuu n'obodo Izrel. 2 Ulo ikwu ya dī na Salem, ebe obibi ya dī na Zayon 3 Ebe ahụ ka o tijisiri àkụ niile na-egbu amuma, na ọta niile, na mma agha niile, na ngwa agha niile. (Sela) 4 I juputara n'lhe, i dī oke ebube karịa ọtụtụ ugwu nke anumanyi juputara. 5 A punariłla ndị nwere obi ike ihe ha, ha na-arahukwa ụra ikpeazu ha; o nweghi otu onye n'ime ndị dike n'agha ndị a pürü iweli aka ya abu elu. 6 N'ihi ịba mba gi, O Chineke nke Jekob, ịnyinya na ụgbọ agha na-an o juu. 7 O bu naanị gi ka e kwasiri ịtụ egwu. Onye pürü igozo n'ihi gi mgbe i na-ewe iwe? 8 I sitere n'eluigwe mee ka a nụ olu ikpe ikpe gi. Ụwa tükwara egwu, dere duu, 9 mgbe gi, O Chineke, biliri ikpe ikpe, ịzoputa ndị niile a na-apkagbu n'ala a. (Sela) 10 N'ezie, oke iwe gi megide umu mmadu na-ewetara gi otuto, ndị fofuru mgbe oke iwe gi gabigasiri, na-an o juu. 11 Kwenụ Onyenwe anyi Chineke nkwa ma mezuokwa ha; ka ndị ala niile bu agbataobi unu wetara onye ahụ e kwasiri ịtụ egwu onyinye dī iche iche. 12 O na-eweda ndị na-achị achị n'ala; ndị eze niile nke ụwa na-atu ya egwu.

77 Abū Qoma nke dīrị onyeisi abu. Maka Jedutun. Abū nke Asaf. Abū Qoma. Etikuru m Chineke n'oke olu maka enyemaka; etikuru m Chineke mkpu ka o nñru olu m. 2 Mgbe m no n'ihe mgbu, o bu Onyenwe anyi ka m chorø. N'anyasi, esetipuru m aka m abu, ike na-agwughi, mmuo m julkwara ka a akasie ya obi. 3 O Chineke, echetara m gi, sükwaa ude; echere m echiche, mkpuruobi m dakwara mba. (Sela) 4 I kweghi ka anya m abu mechie; n'ihi oke mwute m, enweghi m ike kwuo okwu. 5 Echere m echiche banyere ụbuchi niile gara aga, na afø niile ndị gara aga. 6 Echetara m abu niile m na-abu n'ime anyasi. Mkpuruobi m no n'ọnodu ntugharị uche, mmuo m julkwara ajuju. 7 "Onyenwe anyi o ga-agbakuta m azu ruo mgbe ebighị ebi? O pütara na o gaghi egosi ihuoma ya ozoo? 8 O pütara na iħunanya ya nke na-adigide ruo ebighị ebi agwula? O pütara na nkwa ya agaghị emezu ruo

ebighị ebi? 9 Chineke, o chefuola i mere anyị ebere? O jichiela ọmịjiko ya n'ihi iwe?" (Sela) 10 Mgbe ahụ, ekwuru m, "Lee ọnọdu ojọ m, afọ niile mgbe Onye kachasi ihe niile elu setipuru aka nri ya. 11 Aga m echeta oru niile Onyenwe anyị rürü; e, aga m echeta ihe ịribama niile i mere n'oge gara aga. 12 Aga m atugharia uche m n'oru gi niile, tuleekwa oru ukwuu gi niile dị iche iche." 13 O Chineke, uzor gi niile dị nsø. Olee chi dị ukwuu dika Chineke anyi? 14 I bụ Chineke onye na-arụ oru ebube dị iche iche; i na-egosiputa ike gi n'etiti ụmụ mmadụ. 15 I ji aka gi dị ike gbaپta ndị gi, bụ ụmu ụmu Jekob na Josef. (Sela) 16 Osimiri hụrụ gi, O Chineke, osimiri hụrụ gi, taa; ogbu mmiri mere mkpɔtụ. 17 Igwe ojii wupuru mmiri, mkpɔtụ egbe eluigwe juputara mbara eluigwe; àkụ gi gburu amumma ebe niile. 18 A nṣụrụ ụda egbe eluigwe gi n'oke ifufe, amumma gi nyere ụwa niile ihe; elu ụwa niile mara jijiji, tukwaa oke egwu. 19 O bụ n'osimiri ka nzọ ükwụ gi gara, uzor gi gara n'etiti oke osimiri, o bụ ezie na ahụghị m nzọ ükwụ gi anya. 20 I sitere n'aka Mosis na Eron duo ndị gi dika igwe aturu.

78 Abu maskil nke Asaf. Ndị m, nṣụrụ ihe m na-ezi; geenụ ntị n'okwu ọnụ m. 2 Aga m ejị ilu malite okwu m, aga m ekwu ọtụtụ ihe omimi, ihe ndị sitere na mgbe ochie; 3 ihe ndị anyị nṣụla, marakwa, ihe ndị nna nna anyị ha gwara anyị. 4 Anyị agaghị ezonarị ụmụ anyị ihe ndị a, kama anyị ga-akorọ ogbo nke na-abịa n'ihu akụkọ idị ike Onyenwe anyị, na oru ebube ya, na ihe ịtunanya niile o mere. 5 O nyere Jekob iwu banyere ükpuru ya, mekwaa ka iwu ahụ guzosie ike n'Izrel, bụ nke ọ doro nna nna anyị ha aka na ntị, ka ha kuziere ụmụ ha, 6 ka ogbo na-eso ha nwee ike mta ya, ọ bulađi ogbo nke a ka amụbeghi, ndị nke ga-agwakwa ha ụmụ ha. 7 Mgbe ahụ, ha ga-atukwasị Chineke obi ha, ma ghara ichefu oru ya niile dị iche iche. Ha ga-edebekwa iwu ya niile. 8 Ha agakwaghị adị ka ndị nna nna ha, ogbo ndị nnupu isi na ndị isiike; ndị obi ha na-adighị n'ebi Chineke ne, ndị mmuo ha na-ekwesighị ntukwasị obi nye ya. 9 Ndị ikom Ifrem, n'agbanyeghi na ha kwere ụta ha, chigharị azụ, gbaa ọsọ n'ubochị agha. 10 Ha edebeghi ọgbugba ndị Chineke. Ha jukwara ibi ndị dika iwu ya si dị. 11 Ha chefuru ihe o mere, oru ịtunanya o gosiri ha. 12 Chineke rürü oru ebube ndị a n'ihu nna nna ha n'ala ijipt na n'ohia Zoan. 13 O kewara oke osimiri, site n'etiti ya dufee ha. O mere ka mmiri ahụ guzo ọtọ dika

mgbidi. 14 O ji igwe ojii duo ha n'ije n'ehihie, jirikwa ihè sitere n'okụ ahụ, duo ha ogologo abalị niile. 15 O gbawara oke nkume dị n'ozara, si otu a nye ha mmiri hiri nne, dika a ga-asị na ọ bụ mmiri si n'otutu oke osimiri. 16 O mere ka mmiri iyi site na nkume gbaپta, mee ka mmiri rudata dika osimiri. 17 Ha nogidere na-emehie megide ya. Ha nupuru isi n'ozara megide Onye kachasi ihe niile elu. 18 Ha kpachara anya nwaa Chineke ọnwụnwa, mgbe ha riþo ya nri nke obi ha chorø. 19 Ha kwuhiere Chineke; juo ya ọnụ sị, "Chineke ọ pürü inye anyị ezi nri na mmiri ọnụnụ n'ozara a? 20 O bụ ezie na o tiri nkume ahụ ihe, mee ka mmiri sọpụta, mmiri iyi sọpụtara n'ebi o hiri nne, ma ọ pürü inye anyị nri? Ọ pürü inye ndị ya anụ?" 21 Mgbe Onyenwe anyị nṣụrụ ihe ha kwuru, iwe were ya; ọkụ ya repiara Jekob, iwe ọkụ ya biliri megide Izrel. 22 N'ihi na ha ekwenyeghi na Chineke, maobụ tukwasị obi na nzoputa ya. 23 N'agbanyeghi ihe ndị a, o nyere mbara eluigwe iwu meghekwa ọnụ uzor niile nke eluigwe. 24 O mere ka mánà zokwasị ndị mmadụ a dika mmiri, ka ha rie. O nyere ha mkpuru ọka nke si n'eluigwe. 25 Ndị mmadụ tara achicha ndị mmuo ozi. O zitere ha nri niile ha nwere ike iri. 26 O sitere n'eluigwe topụ ikuku nke ọwụwa anyanwụ, o jikwa ike ya duo ikuku nke ndịda. 27 O zidatara ha anụ dị ukwuu dika ọ bụ uzuzu, anụ ufe ọnụogugu ha dika ọnụogugu aja di n'ala ọnụ oke osimiri. 28 O mere ka ụmụ anụ ufe ndị a daara ha n'ala n'etiti ọmumma ulọ ikwu ha nakwa gburugburu ulọ ikwu ha. 29 Ha riri ihe tutu ruo mgbe ha enwekwaghị ike iri ozø, n'ihi na o nyere ha ihe obi ha chorø. 30 Ha erisibeghi nri ahụ obi ha chorø, anụ ụfodụ díkwa ha n'onụ, 31 mgbe iwe Chineke biliri imegide ha; o tigburu ndị kachasi ike n'etiti ha, tigbukwaa ụmụ okorobia ndị Izrel. 32 Ma na-eleghị ihe ndị aanya, ha gakwara n'ihu na mmehie ha, jukwa ikwere n'oru ebube niile Onyenwe anyị rürü. 33 O mere ka ubochị ndị ha bürü ihe efu. O mekwara ka afọ ha gwusia n'obi olulọ mmiri. 34 Mgbe ọbula Chineke tigburu ha, ha na-acho ya; ha na-alaghachi azụ, chosie ya ike. 35 Ha na-echeta na Chineke bụ Oke nkume ha, na Chineke nke kachasi ihe niile elu bürü ha Onye Mgbaپta. 36 Ma mgbe ahụ, ha ga-eji naanị okwu efu fee ya ofufe, were ire ha na-agħara ya ugħha. 37 Obi ha ekwesikwaghị ike nye ya. Ha ekwesighị ntukwasị obi nye ọgbugba ndị ya. 38 Ma o meere ha ebere. Ọ gbagħara ha mmehie ha. Ọ lagħi ha n'iyi. Ọtutu oge ka o jidere iwe ya. Ọ kpalikwaghị

oke iwe ya. **39** N'ihi na o chetara na ha bụ naanị anụ ahụ nke o kere eke, chetakwa na ha dika ikuku nke na-adighị aloghachi azụ mgbe ọ gabigasirị. **40** Ọtụtụ oge ka ha nupuru isi megide ya n'ozara; ha kpasuru ya iwe n'ala ahụ togborọ n'efu. **41** Mgbe mgbe, ha nwara Chineke; ha kpasuru Onye Nsọ nke Izrel iwe. **42** Ha echetaghị ike ya, ubochị ahụ ọ gbatupara ha site n'aka ndị na-emegbu ha; **43** n'ubochị o gosiputara ihe iribama niile n'ala Ijipt, ọrụ ebube ya niile n'ohịa Zoan. **44** O mere ka osimiri ha niile ghọq ọbara. Ha enwekwaghị ike iñu mmiri si na ha. **45** O zigakwara igwe ijiji n'etiti ha, nke tara ha, zitekwa awo n'ala ha, nke bibiri ha. **46** O zitekware ụmụ ükpana ndị tachapuru mkpuru a kuru n'ubi ha, zitekwa igurube nke ripiara ihe niile a gaara eweta dika ihe ubi. **47** O ji oke mkpuru mmiri mebie osisi vajinị ha, jirikwa igirigi jụru oke oyi bibie osisi sikamọ ha niile. **48** O weere ehi ha niile nyefee mkpuru mmiri, werekwa anụ ụlo ha nyefee amụma egbe eluigwe. **49** O zipuru iwe ọkụ ya n'etiti ha, oke iwe ya, na iwe ya, na mmeso nke iwe ya, ndị mmuo ozi na-ebibi ihe na-eleghị anya n'azụ. **50** O doziri ụzo nke iwe ya ga-eso; o gbochighị ka ha ghara iñwụ; kama o nyefere ndụ ha n'aka ọri a na-efe efe. **51** O tigburu nwa ọbụla e bụ ụzo muo n'ala Ijipt, mkpuru mbụ nke ndị ikom n'ime ụlo ikwu Ham. **52** Ma o duputara ndị nke ya dika igwe aturu; o duuru ha dika aturu gafee ozara. **53** O duuru ha n'udo, ujo atukwaghị ha, ma osimiri kpuchigidere ndị iro ha. **54** Otu a ka o si duru ha bjaruo n'oke ala nsọ ya, ala ugwu ugwu ahụ nke aka nri ya nwetara. **55** O chupuru mba niile n'ihu ha, tọq ala ha kesara ha dika ihe nketa; o mere ka ebo niile nke Izrel biri n'ulo nke aka ha. **56** Ma ha nwara Chineke ọnwunwa, nupu isi megide Onye kachasi ihe niile elu; ha edebeghi ükpuru ya. **57** Dika nna nna ha, ha bụ ndị na-ekwesighi ntukwasị obi, na ndị aghugho, ha dika ụta a na-ekweghi nke ọma. **58** N'ihi ebe nchüaja ha wuru, ha mere ka iwe wee ya; sitemwa n'arusi ha piri api, ha kpaliri ekworo ya. **59** Mgbe Chineke nṣụ ha, iwe were ya nke ukwuu. O jụru ndị Izrel kpamkpam. **60** O gbakutara ụlo nzute ya nke di na Shailo azụ, ụlo ikwu ahụ ọ mara n'etiti ndị mmadu. **61** O nyefere igbe ogbugba ndụ ike ya ka a dota ya n'agha, o nyefekwara onye iro ahụ ebube ya n'aka. **62** O kwere ka e gbuo ndị ya n'agha; iwe ya di ọkụ megide ihe nketa ya. **63** Ọkụ repiara ụmụ okorobịa ha, o díkwaghị onye a gụjurụ egwu ọlulụ di na nwunye, n'etiti ụmụ agbogho ha; **64** E gburu ndị nchüaja ha

n'agha; ndị inyom ha ndị di ha nwụrụ enwekwaghị ike iru ụju. **65** Mgbe ahụ, onyerwe anyị tetara dika onye si n'ura teta, dika dike si n'ura mmanya teta. **66** O chughachiri ndị iro ya azụ, mee ha ihe ihere nke ga-adigide ruo ebighị ebi. **67** O jụru ụlo ikwu Josef, ọ hoputaghị ebo Ifrem; **68** ma ọ hoqoro ebo Juda, na ugwu Zayon, nke ọ hụrụ n'anya. **69** O wuru ụlonsö ya ka ọ di ka ebe di elu, dika ụwa nke o mere ka o guzosie ike ruo mgbe ebighị ebi. **70** O hoputara Devid, ohu ya, kporo ya site n'ogba igwe aturu; **71** o si n'ebi ọ no na-azụ aturu kporo ya, ka ọ bịa bürü onye na-azụ ndị ya Jekob, na Izrel, ihe nketa ya dika aturu. **72** Devid ji izuoke nke obi ya zuo ha, aka nke maara ihe ọ na-eme ka o ji duo ha.

79 Abu Qoma Asaf. O Chineke, mba di iche iche abatala n'ihe nketa gi; ha emeruọla ụlonsö ukwuu gi, ha etikpoqla Jerusalem, mee ka ọ togborọ n'efu. **2** Ha ewerela ozu ndị ohu gi nye anụ ufe niile nke eluigwe ka ọ bürü ihe oriri nye ha, werekwa ozu nke ndị nsọ gi nye anụ ọhịa niile nke ụwa. **3** Ha awupula ọbara dika mmiri n'akukụ niile nke Jerusalem, ọ dighị otu onye fodurụ nke ga-eli ndị nwụrụ anwụ. **4** Anyị aghoqla ihe ịta ụta n'ebi ndị agbataobi anyị no, ghogokwara ndị gbara anyị gburugburu ihe ichejị ochi, na ihe ikwa emo. **5** O Onyenwe anyị, ruo olee mgbe? I ga-ewe iwe ruo mgbe ebighị ebi? Ruo olee mgbe ka ekworo gi ga na-ere dika ọkụ? **6** Wulkwasị mba niile ndị na-amaghị gi dika Chineke oke iwe gi, bụ alaeze niile ndị ahụ na-adighị akpoko aha gi; **7** n'ihi na ha eripiala Jekobmekwaa ka ebe obibi ya togborọ n'efu. **8** Atala anyị ahụmụ mmehie nke nna nna anyị mere; ka ebere gi bịa ngwangwa zute anyị, n'ihi na anyị no n'ọnodụ oke mkpa. **9** Nyere anyị aka, O Chineke, Onye Nzoputa anyị, n'ihi ebube nke aha gi; naputa anyị, gbaghara mmehie anyị niile n'ihu aha gi. **10** Ginị mere ndị mba ọzo ji na-ajụ ajụjụ sị, “Olee ebe Chineke ha no?” N'ihu anyị, mee ka a mara n'etiti ndị mba ọzo, na i na-abo ọbọ ọbara ndị ohu gi niile a wufuru. **11** Gee ntị n'isụ ude nke ndị no n'ulo mkporo; site n'ike nke aka gi chebe ndị niile a mara ikpe ọnwụ. **12** Bọq ọbọ ugboro asaa megide ndị agbataobi anyị n'ihi ụta ha tara gi, O Onyenwe anyị. **13** Mgbe ahụ, anyị bụ ndị gi, ụmụ igwe aturu gi ga-eto gi ruo mgbe niile ebighị ebi; anyị ga na-ekwuputa otuto gi, site n'ogbo ruo n'ogbo.

80 Abu Qoma nke dirị onyeisi Abu. O bụ olu abu ejị ekwe “Okoko lili nke Ogbugba Ndụ” Abu Qoma

nke Asaf. Nuru olu anyi, O Onye ozuzu aturu nke Izrel, gi onye na-edu Josef dika igwe aturu. Gi onye na-anodu dika eze, n'etiti cherubim, nwuputa lhè 2 n'ihu Ifrem, Benjamin na Manase. Kpotee idì ike gi, bia zoputa anyi. 3 O Chineke, kpoghachi anyi azu, mee ka ihu gi nwukwasí anyi, ka e nwee ike izoputa anyi. 4 O Onyenwe anyi, Chineke, Onye puru ime ihe niile rwo ole mgbe ka iwe gi ga-adì oku megide ekpere ndì gi? 5 I jirila anya mmiri dika a ga-asì na o bụ achichà zuo ha nri; i meela ka ha riuo anya mmiri n'ihe otutu. 6 I meela ka anyi buru ihe na-eweta esemokwu n'etiti ndì agbataobi anyi, ndì iro anyi na-achikwa anyi ochi. 7 O Chineke, Onye puru ime ihe niile, kpoghachi anyi azu, mee ka ihu gi nwukwasí anyi, ka e nwee ike izoputa anyi. 8 I sitere n'ala Ijipt weputa osisi vajin; i chupuru mba ndì ozo, kuo ya. 9 I súchaara ya ala, mgborogwu ya bara n'ime ala nke ọma, o juputakwara ala ahụ niile. 10 Ndo ya kpuchiri ugwu niile, alaka ya gbasara kpuchie osisi sida ukwu sida. 11 O wasaala alaka ya rwo oke osimiri wasaakwa ume ya rwo osimiri. 12 Gini mere i ji tiwasia mgbidi ya niile si otu a mee ka ndì niile na-agafe ghoro mkpuru ya? 13 Oke ezi si n'oke ọhia na-emebisi ya, ümụ ahụhụ si n'ohia di iche iche na-ejikwa ya emere ihe oriri. 14 Loghachikwute anyi, O Chineke, Onye puru ime ihe niile. Si n'eluijwe ledata anya ma hụ! Letakwa osisi vajin a, 15 mgborogwu nke aka nri gi kuru, ọkpara nke i zulitera nye onwe gi. 16 E gbutuola osisi vajin gi, e ji oku repia ya; mgbe i bara mba, ndì gi na-alal n'iyi. 17 Ka aka gi díkwasí nwoke ahụ nò n'aka nri gi, nwa nke mmadu onye i zulitera nye onwe gi. 18 Mgbe ahụ, anyi agaghi esikwa n'ebe i no laghachi azu; tutee anyi, anyi ga-akpokukwa aha gi. 19 Kpoghachi anyi azu, O Onyenwe anyi, Chineke, Onye puru ime ihe niile mee ka ihu gi nwukwasí anyi, ka e nwee ike zoputa anyi.

81 Abu Ọma nke dirị onyeisi Abu. Abu nke Asaf n'usoro gittit. Bùkuo Chineke bụ ike anyi abu ọnụ, tikusie Chineke Jekob mkpu ike! 2 Bidonu iti egwu, kuo ihe iti egwu, kpooṇu ubo akwara na-enye abu ụtọ na une. 3 Furonu opì ike n'oge ọnwa ọhụrụ, na mgbe ọnwa gbatutara n'uju ya, n'ubochi mmemme anyi; 4 nke a bụ iwu dirị Izrel, ụkpuru Chineke nke Jekob. 5 O mere ka o guzosie ike dika iwu nye Josef mgbe ọ puru imegide Ijipt. Anukwara m olu n'asusụ nke m na-amaghị, ka ọ na-asị: 6 "Ewezugala m ibu arọ site n'ubu ha; aka ha abu nwere onwe ha site n'iru

orụ. 7 N'ime ihe mgbu unu, unu kporo oku, anaputara m unu, azara m unu site n'egbe eluigwe; anwara m unu na mmiri nke Meriba. (Sela) 8 "Nurunụ, ndì m, aga m ado unu aka na ntì, a sikwarị na unu ga-ege m ntì, unu ndì Izrel! 9 Unu agaghị enwe chi ndì mba ozo n'etiti unu; unu agaghị akpokwa isiala nye chi si ala ozo. 10 Abu m Onyenwe anyi Chineke unu, onye kpolutara unu site n'ala Ijipt. Meghe ọnụ unu ka ọ saa mbara, aga m emeju ya. 11 "Ma ndì m eweghi ige m ntì. Izrel emekwaghị dika m gwara ha. 12 Ya mere, ahapuru m ha na ndù isiike ha, ka ha soro ncheputa nke echiche ha. 13 "Ewoo, a sì na ndì m gaara ege m ntì, a sikwa na Izrel ga-eso uzo m niile. 14 O gaghi adi anya mgbe m ga-eji ike m, wezuga ndì iro ya site n'onodu ha. Aga m eweli aka m, megide ndì iro ya niile. 15 Ndì niile kporo Onyenwe anyi asị, ga-ada n'ihu ya n'ujo. Ita ahụhụ ha ga-adigidekwa, rwo ebighị ebi. 16 Ma a ga-eji ụtụ ọka witi kachaş mma, nyejue unu afo; aga m ejikwa mmanu arụ nke sitere n'oke nkume, nyejue unu afo."

82 Abu Ọma Asaf. Chineke na-ewere ọnodu ichi isi n'etiti ọgbakọ di ukwuu; o na-ekpebi ikpe n'etiti chi niile. 2 Ruo ole mgbe ka unu ga-anogide na-ekpe ikpe na-ezighị ezi? Ruo ole mgbe ka unu ga na-egosi ndì ajo omume ihuoma? (Sela) 3 Kperenụ ndì na-adighị ike na ndì na-enweghi nna ikpe ziri ezi; hụnụ na ndì ogbenye na ndì a na-emegbu nwetara ihe ruuru ha. 4 Gbatutaranu ndì na-adighị ike na ndì nọ na mkpa; naputa ha site n'aka ndì ajo omume. 5 Ha amaghị ihe obula, ha aghotaghị ihe obula. Ha na-ejegharị n'ochichịri; ntọala niile nke ụwa na-ama jijiji. 6 "Asịrị m, 'Unu bu 'chi,' unu niile bu ümụ ndì ikom nke Onye kachaş ihe niile elu.' 7 Ma unu ganwanụ ọnwu dika mmadu ndì ozo; unu ga-ada dika ndì ochichị ozo." 8 O Chineke, bilie kpee ụwa ikpe, n'ihi na mba niile bu ihe nketa gi.

83 Abu, bụ Abu Ọma Asaf. O! Chineke agbachikwala nkịti. Biko, Chineke, ahapukwala ikwu okwu, anokwala jụ. 2 Lee na ndì iro gi nọ na-ebigbo, ndì kporo gi asị na-eweli isi ha. 3 Ha ji aghughị na-agba izu imegide ndì gi; ha na-atu atumatu ojọ megide ndì i hụnụ n'anya. 4 Ha na-asị, "Bianụ ka anyi laa mba a n'iyi, ka a ghara ichetakwa aha Izrel ozo." 5 Ha ji otu obi na-agbarịta izu; ha agbaala ndù imegide gi, 6 ụlo ikwu niile nke ndì Edom, na ndì Ishmel, na ndì Moab, na ndì Haga, 7 na ndì Gebal, na ndì Amon, na

ndị Amalek, na ndị Filistia, ha na ndị Taja. 8 O bùladị ndị Asirịa esorokwala ha, igba ndị agburụ Lot ume. (Sela) 9 Mee ha díka i si mee ndị Midia, na díka i mere Sisera na Jabin, n'ákukụ iyi Kishon, 10 ndị lara n'iyi n'Endoa ma ghøq ihe díka nsí anụ e kpofuru ekpofu n'ala. 11 Mee ka ndị oğaranya ha díka Oreb na Zeeb, ka ụmụ ndị ikom eze ha niile díka Zeba na Zalmuna, 12 ndị sịri, "Ka anyị nwetara onwe anyị, ebe ịta nri ụmụ anúmanụ niile nke Chineke." 13 O Chineke m, mee ha ka díka ahijha ifufe na-efegharị gburugburu, maqbụ díka ighbugbo ọka n'ebe ifufe dí. 14 Díka ọkụ na-erepia oke ohia, maqbụ nke na-ere n'elu uwwu, 15 si otu a were oke ifufe chụo ha ọso, jiri oke ifufe nke na-eso mmiri ozuzu mee ka ha nɔrọ n'ọnodụ obi oluło mmiri. 16 Were ihere kpuchie ha ihu, ka ndị mmadụ si otu a chọo aha gi, O Onyenwe anyị. 17 Ka ha nodụ n'ọnodụ ihere na ịda mba mgbe niile; ka ha laa n'iyi n'ọnodụ mweda n'ala. 18 Mee ka ha mata na gi, onye aha ya bụ Onyenwe anyị, na o bụ naanị gi bụ Onye kachasị ihe niile elu n'uwā niile.

84 Abu Qoma nke díri onyeisi Abu. Abu Qoma ụmụ

Kora n'usoro gittit. Lee ka ebe obibi gi sị maa mma, O Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile! 2 O na-agusị mkpuruobi m agụụ ike, e mkpuruobi m na-adakwa mba, ịbata n'ogige Onyenwe anyị; mkpuruobi m na anụ ahụ m na-eti mkpu na-achọ Chineke dí ndụ. 3 O bùladị ụmụ nnunụ nta nke eluigwe, achọtala ebe obibi; eleke achotakwarala onwe ya akwụ, ebe o ga na-edede ụmụ ya, n'ákukụ ebe ịchụ aja nso gi, O Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, Eze m na Chineke m. 4 Ndị a goziri agozi ka ndị bi n'ụlo gi bụ; ha na-eto gi mgbe niile. (Sela) 5 Ndị a goziri agozi ka ha bụ, bụ ndị ike ha nwere dí na gi, ndị kpebiri n'obi ha iga njem. 6 Mgbe ha na-esite na Ndagwurugwu Baka na-agafe, ha na-eme ya ka o bụrụ ebe isi iyi dí iché ihe na-asopụta; mmiri ozuzu mbụ na-ewere ngozi niile kpuchie ya. 7 Ike ha na-abawanye abawanye, tutu ha niile n'otu na otu, abịa guzo n'ihu Chineke na Zayon. 8 O Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, nṣụ ekpere m. Gee m ntị, gi Chineke nke Jekob. 9 Lekwasị anya n'ota anyị, O Chineke, jiri ihuoma lekwasị onye gi e tere mmari anya. 10 Otu mkpuru ụboghị a nɔrọ n'ime ogige gi, karịri puku ụboghị a nɔrọ ebe ọzọ; o ga-akara m mma ịbụ onye nche n'ọnụ ụzo ụlọnsø Chineke m, karịa ibi n'ụlo ikwu nke ndị ajo omume. 11 Onyenwe anyị Chineke bụ anyanwụ na qta; Onyenwe

anyị na-enye ihuoma na nsopụru; o naghi egbochi ihe ọma ọbula site n'ebe ndị na-eje ije n'izuoke nọ. 12 O Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, ngozi na-adịri ndị niile na-atükwasị gi obi.

85 Abu Qoma nke díri onyeisi Abu. Abu Qoma ụmụ

Kora. O Onyenwe anyị, i gosila ala gi ihuoma; i nyeghachila Jekob akunụba ya. 2 I gbaghara ajo omume ndị gi, kpuchikwaa mmehie ha niile. (Sela) 3 I kwuṣila iwe oke iwe gi, I sikwala n'ịdị ọkụ nke iwe gi chigharịa. 4 Kgoghachi anyị azụ, O Chineke, Onye Nzopụta anyị, wezuga iwe gi site n'ebe anyị nọ. 5 O bu ruo mgbe ebighị ebi, ka i ga na-eweso anyị iwe: I ga-eme ka iwe gi digide ruo ọgbọ niile? 6 I gaghi eme ka anyị díkwa ndị ọzọ ka ndị gi nṣụrịa ọnụ n'ime gi? 7 O Onyenwe anyị, gosi anyị iḥunanya gi nke na-adigide, nyekwa anyị nzopụta gi. 8 Aga m ege ntị mara ihe Chineke, onye bụ Onyenwe anyị ga-ekwu; o na-ekwe ndị ya, ndị nso ya nkwa udo, ma ka ha ghara iloghachi na nzuzu. 9 N'ezie, nzopụta ya dí nso ndị na-atụ egwu ya, ka ebube ya si otu a digide n'ala anyị. 10 Iḥunanya na ikwesi ntükwasị obi ezukotala; ezi omume na udo esutula ọnụ. 11 Ikwesi ntükwasị obi ga-esite n'ala puputa, ezi omume ga-esite n'eluigwé ledata anya. 12 N'ezie, Onyenwe anyị ga-enye ihe dí mma, ala anyị ga-amikwa mkpuru ubi ya. 13 Ezi omume ga-agà n'ihu ya, idoziri ya ụzọ o ga-esi gaa.

86 Ekperē Devid. Gee m ntị, O Onyenwe anyị, ma

zakwa m, n'ihi na abụ m ogbenye na onye nọ na mkpa. 2 Chebe ndụ m, n'ihi na m na-erubere gi isi; zopụta ohu gi onye nke na-atükwasị gi obi. I bụ Chineke m; 3 meere m ebere, O Onyenwe m, n'ihi na ana m akpoku gi ogologo ụboghị niile. 4 Wetara ohu gi ọnụ, n'ihi na o bụ gi, O Onyenwe m, ka m na-eweliri mkpuruobi m. 5 I bụ onye na-agbaghara ajo omume na onye dí mma, O Onyenwe m, i juputara n'iḥunanya nye ndị niile na-akpoku gi. 6 O Onyenwe anyị, nṣụ ekpere m; gekwaa ntị n'akwa arịriọ m maka ebere. 7 N'uboghị nsogbu m, aga m akpoku gi, n'ihi na i ga-aza m. 8 N'etiti chi niile, i nweghi oyiri, O Onyenwe m; o dighị orụ ebube ọbula a pürü i sị na o dí ka nke i na-arụ. 9 Mba niile i kere ga-abịa n'ihu gi, fee gi ofufe, O Onyenwe anyị; ha ga-ebutere aha gi ebube. 10 N'ihi na i dí ukwuu na-arukwa orụ ebube dí iché iche; o bụ naanị gi bụ Chineke. 11 Kuziere m ụzọ gi, O Onyenwe anyị, ka m dabere n'ikwesi ntükwasị obi gi; nye m obi na-adighị agba abụo, ka m nwee ike tọo egwu aha

gi. 12 Aga m eji obi m niile too gi, O Onyenwe anyi, na Chineke m; aga m ebukwia aha gi elu ruo mgbe niile ebighi ebi. 13 N'ihi na iħunanya gi n'ebe m nō dī ukwu; i sitela n'omimi nke dī ala site n'ala ndī nwurū anwū dōputa m. (Sheol h7585) 14 O Chineke, ndī mpako na-emegide m; otū ndī mmađu na-eme ihe ike na-achō igbu m, ha bū ndī na-ejighi gi kporo ihe obula. 15 Ma gi, Onyenwe anyi, i bū Chineke onye ɔmiko na onye amara, iwe adighi ewe gi ngwangwa, i juputara n'iħunanya na ikwesi ntukwasij obi. 16 Chee m ihu, mekwaara m amara. Nye ohu gi ike gi, zoputakwa nwa ohu gi nwanyi n'ihi na m na-ejere gi ozi. 17 Gosi m ihe īri'bama nke ga-egosiputa idī mma gi, ka ndī iro m hū ya si otu a būru ndī ihere ga-eme, n'ihi na gi, O Onyenwe anyi, nyere m aka ma kasiekwa m obi.

87 Abū Qoma umat Kora. Otu Abū. Chineke atoqola
ntqala ya n'elu ugwu nsō ahū; 2 Onyenwe anyi hūru ḥonu uzō ama Zayon n'anya, karja ebe obibi niile nke Jekob. 3 Ihe dī iche iche nke dī ebube ka a na-ekwu banyere gi, O obodo Chineke; (Sela) 4 “Aga m agunye Rehab na Babilon, dīka ndī na-asopuru m, aga m agunyekwa ndī Filistia, na ndī Taja, na ndī Kush, aga m asī, ‘A mūru nke a na Zayon.’” 5 N'ezie, a gae kwu okwu banyere Zayon sī, “A mūru nke a na nke ozō n'ime ya, ya onwe ya, bū Onye kachasi ihe niile elu, ga-eme ka o guzosie ike.” 6 Onyenwe anyi ga-edē n'ime akwukwo usoro nke ndī mmađu: “A mūru onye a na Zayon.” 7 Dīka ha na-eti egwu, ha ga-abū abū sī, “Isi iyi m niile dī na gi.”

88 Abū, bū Abū Qoma umat Kora, nke dīri onyeisi Abū.
N'usoro olu abū Mahalat leannot. Abū Maskil nke Heman onye Ezra. O Onyenwe anyi, Chineke onye na-azoputa m, n'ehihie na abali ka m na-eti mkpu akwa n'ihu gi. 2 Ka ekpere m bịa n'ihu gi. Chee ntī gi nrū akwa m. 3 N'ihi na oħtutu nsogbu ejuputala mkpuruobi m, anqo m nso n'omu uzō ḥonu. (Sheol h7585) 4 Agunyela m n'etiti ndī na-arida n'olulu. Adi m dīka onye na-enweghi ike. 5 A hoputara mu na ndī nwurū anwū iche, dīka ndī e gburu egbu na-edina n'ili, ndī i nakwaghij echeta ozō, ndī e kewapuru site na nlekoṭa gi. 6 ! tħabanyela m n'ime olulu dīkarirj omimi, olulu nke oħċiħiġi juputara n'ime ya. 7 Oke iwe gi na-anyigide m nke ukwu; i jirila ebili mmiri gi niile kpuchigide m. (Sela) 8 I napula m ndī enyi m, ndī m hūru n'anya, mee ka m būru ihe a na-asq oyi n'ebe ha no. Abū m onye emechibidoro uzō; nke n'enwegħi ike

ipu ezi; 9 anya m adighi ahukwa uzō n'ihi iru uju. O Onyenwe anyi, ubochi niile ka m na-akpoķu gi; ana m agbasa aka m abu n'ihu gi, 10 o bū ndī nwurū anwū ka i na-egosi oru ebube gi? Ndī nwurū anwū, ha na-ebili too gi? (Sela) 11 O bū n'ime ili ka a na-ekwuputa iħunanya gi? A na-ekwuputa ikwesi ntukwasij obi gi n'ebe iħla n'iyyi? 12 A na-amata banyere oru ebube gi n'ebe oħċiħiġi dī? Ma o bū oru ezi omume gi, na idī mma gi niile n'ala ndī e chezor qeħeq? 13 Ma Onyenwe anyi m, o bū gi ka m na-akpoķu. Utu niile ka ekpere m ga na-abia n'ebe i no. 14 O Onyenwe anyi, ginji mere i jiri ju m? Ginji mekwaara i jiri zonar i ihu gi? 15 Site na mgbe okorobia m, abu m onye a na-esogbu, onye noxwa ḥonu nso; ataala m ahħu oke ujo gi, anqo m n'qondi idha mba. 16 Oke iwe gi agabigala n'ahū m; ihe egwu gi alaala m n'iyyi. 17 Ha na-agba m gburugburu ubochi niile dīka idee mmiri; ha gbara m gburugburu n'akuk nniile. 18 I napula m ndī enyi m na ndī m hūru n'anya; oħċiħiġi bū enyi m noxarisirj m nso.

89 Abū maskil nke Etan, onye Ezra. Aga m abū abū banyere oke iħunanya Onyenwe anyi ruo mgbe ebighi ebi; aga m eji ḥonu m mee ka ogbo niile mara maka ikwesi ntukwasij obi gi, guzosie ike n'eluiġwe. 3 Onyenwe anyi sīr, “Mū na onye m hoputara agbaala ndū. Aħnukwala m iyi nye ohu m Devid sī, 4 ‘Aga m eme ka agbūru gi guzosie ike ruo mgbe ebighi ebi meekwa ka oħċeze gi digide ruo ogbo niile.’” (Sela) 5 O Onyenwe anyi, eluiġwe na-eto oru ebube gi niile, na ikwesi ntukwasij obi gi, n'etiti nzukō ndī dī nso. 6 N'ihi, o bū onye n'eluiġwe niile, ka a ga-eji tħunyere Onyenwe anyi? Onye yiri Onyenwe anyi n'etiti ndī mmuq ozi niile? 7 Na nzukō ndī nso, Chineke bū onye a na-atu oke egwu; o dī oke egwu karja ndī niile gbara ya gburugburu. 8 O Onyenwe anyi Chineke Onye pūru imē ihe niile, onye dīka gi? Gi, O Onyenwe anyi, dī ike nke ukwu, ikwesi ntukwasij obi gi na-agba gi gburugburu. 9 I na-achij osimiri nke ji ike na-aso; mgbe ebili mmiri ya na-amali elu; i na-eme ka ha dajuo. 10 I zopjara Rehab dīka otu n'ime ndī ahū e gburu egbu; jirila akas iħi dī ike chħusasja ndī iro gi. 11 O bū gi nwe eluiġwe; gi nwekkwa ɻuwa, o bū gi tqoġ nqoħala elu ɻuwa dum, na ihe niile dī n'ime ya. 12 O bū gi kere ugwu na ndiđa; Taboa na Hemon na-abū abū ḥonu n'ihi

aha gi. 13 Aka gi ka e mejuputara n'ike; aka gi dì ike, a na-ebuli aka nri gi elu. 14 Ezi omume na ikpe ziri ezi, bù ntóala ocheeze gi; ihunanya na ikwesi ntukwasí obi, na-agà n'ihu gi. 15 Ndí a goziri agozi ka ndí ahù bù ndí na-eji olu iti mkpu ɔní na-abùku gi abù, ndí na-ejegharíkwa n'ihè nke ihu gi, O Onyenwe anyì. 16 Ha na-añurì ɔní n'aha gi ogologo übochì niile; ha na-añurì n'ezi omume gi. 17 N'ihi na i bụ ebube na ike ha, site n'ihuoma gi, i na-ebuli mpi anyì elu. 18 N'ezie, ọta anyì bù nke Onyenwe anyì, eze anyì bùkwa nke Onye nsò Izrel. 19 I kwuru okwu otu mgbe site n'ohù, nye ndí gi kwesiri ntukwasí obi sì: "Enyela m otu onye dì ike agha ike; Ebulela m otu nwa okorobjà elu site n'etiti ndí m. 20 Achotala m Devid ohu m, were mmanu nsò m tee ya. 21 Aka m ga-agba ya ume; n'ezie, aka m ga-eme ka ọ dì ike. 22 Ọ dighì onye iro ga-abìjakwasí ya, na mberede; ọ dighì onye ajò omume ga-emegbu ya. 23 Aga m etigbu ndí iro ya niile n'ihu ya. Aga m emekwa ka ndí niile na-akpò ya aṣì laa n'iyi. 24 Ihunanya m kwesiri ntukwasí obi ga-adinyere ya, site n'aha m, a ga-ebuli mpi ya elu. 25 M ga-edo aka ya n'oke osimiri, dokwaa aka nri ya n'osimiri niile. 26 Ọ ga-akpò m sì m, 'I bụ Nna m, bùrùkwa Chineke m, na oke Nkume nzoputa m.' 27 Aga m eme ya nwa mbù m, onye kachasì dì elu n'ebé eze niile nke ụwa nò. 28 Aga m eme ka ihunanya m nwere n'ebé ọ nò digide ruo ebighì ebi, ogbugba ndù m Ṽ na ya ga-adigidekwa. 29 Aga m eme ka agburù ya guzosie ike ruo mgbe ebighì ebi, ocheeze ya ga-adigidekwa dìka eluigwe na-adigide. 30 "Ọ burù na ụmụ ya elefuo iwu m niile anya, gharakwa ijegharí n'uzo m niile, 31 ọ burù na ha elelia ükpurù m niile anya, hapukwa idebe ihe m nyere ha n'iwu, 32 aga m ejì mkporò taa ha ahuhù maka mmehie ha, tikwaa ha ụtarị maka njehie ha; 33 ma agaghì m ewezuga ihunanya m, n'ebé ha nò. Ma ọ bụ laa azú n'ikwesi ntukwasí obi m. 34 Agaghì m emerù ogbugba ndù m. Agakwaghì m agbanwe ihe ọbula siterela n'ònù m pùta. 35 Ejirila m ịdí nsò m ńuò iyì, kpebie na m apughì ighara Devid ugha, 36 na agburù ya ga-adigide ruo mgbe ebighì ebi, ocheeze ya ga-adigidekwa n'ihu m ka anyanwù na-adigide. 37 Ọ ga-adigide ruo ebighì ebi dìka onwa. E, dìka onwa ahù, onye akaebe m kwesiri ntukwasí obi na mbara eluigwe." (Sela) 38 Ma i jùla, i werela nleli jùkwa, i na-ewe iwe dì ukwu megide onye gi e tere mmanu. 39 I jùla ogbugba ndù gi na ohu gi gbara i meruòla okpueze ya n'ime ntù dì n'ala. 40 I kütuola mgbidi

gbara ya gburugburu, i meela ka ebe ya niile e wusiri ike bùrù ihe dapiara adapìa. 41 Ndí niile si ụzo ahù na-agafe, ezuruchaala ihe niile o nwere. Ndí agbataobi ya na-akwakwa ya emo. 42 I meela ka aka nri ndí iro ya dì elu; mekwaa ka ndí iro ya n'uria ɔní. 43 I meela ka aka o ji jide mma agha ya suò ngongò, i nyereghì ya aka mgbe agha dara. 44 I meela ka ịma mma ya gwusìa. I tündakwala ocheeze ya n'ala. 45 I meela ka übochì ndù nke okorobjà ya dì mkpumkpu. I ji ihere dìka akwa kpuchie ya. 46 Ruo ole mgbe Onyenwe anyì, ka i ga-ezonari onwe gi? Ruo ole mgbe ka iwe gi dì ukwu garegide dìka oku? 47 Cheta, na ndù m bụ ihe na-agafe ngwangwa. N'ihi ihe efu ọjin ka i ji kee mmadu niile! 48 Olee onye ahù nwere ike ịdí ndù ghara ihu ọnwù anya, maobù zoputa onwe ya site n'ike nke ili? (Sela) (Sheol h7585) 49 O Onyenwe anyì, olee ebe oke ihunanya mbù dì, nke i sitere n'ikwesi ntukwasí obi gi n'üqoro Devid n'iyi? 50 Onyenwe m, cheta otu e si leda ndí ohu gi anya, otu m si anagide n'ime obi m iche ochì niile nke ndí mba niile. 51 O Onyenwe anyì, iche ochì nke ndí iro gi ji akwa m emo, nke ha ji lelia nzò ükwu niile nke onye gi i tere mmanu. 52 Otuto dìri Onyenwe anyì ruo mgbe ebighì ebi.

90 Ekperé Mosis, bụ onyeozi Chineke. O Onyenwe anyì, ebe obibi ka gi onwe gi burii nye anyì n'ogbo niile. 2 Tupu e kee ugwu niile, na tupu a kpuo ụwa na elu ụwa, siteri na mgbe ebighì ebi ruo ebighì ebi, i bụ Chineke. 3 I na-eme ka mmadu laghachi bùrù aja mgbe i kwuru okwu sì, "Unu ụmụ mmadu, laghachi bùrù aja." 4 Puku afò dì n'anya gi dìka otu übochì; ha dìka ụnyahah gafere agafe maobù ka otu awa nke anyasi. 5 N'ime ọra nke ọnwù ka i na-ekpochapu mmadu; ha dìka ahīhia ọhụrụ nke na-epuputa n'isi ụtutu, 6 ọ bụ ezie na ọ na-agbawa üzari na-etokwa eto n'ụtutu, ma n'anyasi, ọ na-akponwù ma-achanwùkwa. 7 E meela ka anyì gwusìa n'ihi oke iwe gi megide anyì; anyì na-amakwa jijiji n'ihi ọnuma gi. 8 I gbasaala njehie anyì niile n'ihu gi. I na-ahuzukwa mmehie nzozo anyì niile. 9 Ogologo übochì anyì niile na-agabiga n'oke iwe gi; afò ndù anyì nke fòdụrụ ka anyì na-ebi dìka okwu e ji nwayø kwuo na mwute. 10 Ogologo übochì anyì niile nwere ike ruo afò iri asaa, maobù afò iri asato, ma ọ bùrù na ike anyì adigide, ma otu ọ dì, nke a ga-asi na ọ bụ ya kachasì mma na-ejuputa na nsogbu na isu ude, n'ihi na ha na-agabiga ọsisiø, anyì onwe anyì na-efelakwa. 11 Onye pürü ighota ịdí ike nke oke iwe gi?

N'hi na oke iwe gi dí ukwuu díka ítu egwu kwesiri gi si di ukwuu. **12** Kuziere anyi igu ubochi niile nke ndú anyi onu, ka anyi si otu a nweta obi amamihe juputara. **13** O Onyenwe anyi, nwee ntugharí obi! Tutu rwo ole mgbe ka o ga-adí? Meere ndí ohu gi ebere. **14** Jiri ihunanya gi nke na-adigide adigide, mejuputa anyi n'ututu, ka anyi nwee ike ibu abu onu ma nwekwaa obi utø ogologo ubochi ndú anyi niile. **15** Mee ka anyi nwee obi utø, nke onyogugu ubochi ya ga-adíkwa ka onyogugu ubochi niile i tara anyi ahuhu, ka onyogugu afó ya dikwa ka onyogugu afó niile anyi hurula nsogbu. **16** Kwere ka ndí ohu gi hñ oru gi dí iche iche, ka ümú ha hukwa ñma mma gi. **17** Ka ihuoma Chineke, Onyenwe anyi díkwasí anyi; mee ka oru aka anyi guzosie ike, e, mee ka oru aka anyi guzosie ike.

91 Onye ahü na-ebi n'ebe mgbaba Onye kachasi ihe niile elu ga-ezu ike n'okpuru ndo Onye pürü imé ihe niile. **2** Nke a ka m ga-ekwu maka Onyenwe anyi, "O bu ebe mgbaba m na ebe nchebe m e wusiri ike, Chineke m, onye m na-atükwasí obi m." **3** N'ezie, o ga-anaputa gi site n'onya nke onye osi onya na site n'aka ajo òri na-efe efe na-eweta ila n'iyi. **4** O ga-eji nku ya kpuchie gi. O bükwa n'okpuru nku ya abu, ka i gagababa zere ndú, ikwesi ntükwasí obi ya ga-echebe gi, ghökwaara gi òta. **5** I gaghi atu egwu ihe ítu oke egwu nke abali, maobu àkü na-efegharí n'ehihie, **6** maobu ajo òri na-efe efe, nke na-ejegharí n'ochichirí, ma o bükwanu ihe mbibi mberede na-eme n'ehihie. **7**

Puku mmadu pürü ìda n'akukú gi, iri puku mmadu nwekwara ike ìda n'akukú aka nri gi, ma ihe ojoo ndí a agaghí erute gi nso. **8** O bu naaní anya gi abu ka i ga-eji hñ ntaramahuhu nke ndí ajo omume. **9** O buru na i mee Onye kachasi ihe niile elu ebe obibi gi, o buladi Onyenwe anyi, onye bu ebe mgbaba m, **10** mgbe ahü, ihe ojoo obula enweghi ike idakwasí gi; ihe ike obula enweghi ike ibiaru ulø obibi gi nso. **11** N'hi na o gáenye ndí mmuo ozi ya iwu banyere gi, ka ha chebe gi n'uzo gi niile. **12** Ha ga-eji obu aka ha, bulie gi elu ime ka i ghara ikpobi ükwu gi na nkume. **13** I ga-azökwasí odata na ajuala ükwu, zogbukwaa odata na-akpa ike, na agwo ojoo. **14** "N'hi na o hñru m n'anya, Mu onwe m ga-agbaputa ya, ka Onyenwe anyi kwuru; aga m echebe ya, n'hi na o maara aha m. **15** O ga-akpoku m, aga m azakwa ya. Aga m anonyere ya n'ime nsogbu ya, aga m adoputa, ma sòpùrùkwa ya. **16** Aga m ejí

ogologo ndú mee ka afó ju ya, gosikwa ya nzoputa m."

92 Abü Qoma. Abü maka ubochi izuike. O bu ihe ziri ezi ito Onyenwe anyi, na iti egwu nye aha gi, gi Onye kachasi ihe niile elu, **2** ikwuputa ihunanya gi n'ututu, na ikwesi ntükwasí obi gi n'abalí, **3** jiri ihe iti egwu ubo akwara na une buqoró gi abu dí utø. **4** N'hi na i na-eme ka obi dí m utø, site n'orù gi niile, o Onyenwe anyi, O bu ya mere m ji na-abu abu onu. **5** Lee ka oru gi si dí ukwuu, Onyenwe anyi. Leekwa ụdi echiche miri emi i na-eche. **6** Ndí uche kóro amaghí nke a, ndí nzuzu enweghi nghota, **7** o bu ezie na ndí ajo omume na-etoputa díka ahijia ndí na-emekwa ajo ihe na-eto na-awasa, a ga-ala ha n'iyi ruo mgbe ebighi ebi. **8** Ma gi, O Onyenwe anyi, bu onye e buliri elu ruo mgbe ebighi ebi. **9** N'ezie, ndí iro gi niile, Onyenwe anyi, e ndí iro gi niile ga-ala n'iyi; ndí niile na-eme ajo ihe ka a ga-achusasi. **10** I meela ka mpi m dí elu díka oke ehi na-akpa ike; awusatla m mmanu di mma. **11** Ejirila m anya m abu hñ ka e meriri ndí iro m; ejirila m ntí m nü maka ila n'iyi nke ndí iro m afó tara mmiri. **12** Ma ndí ezi omume ga-awa igu díka osisi nkwu; ha ga-ebukwa ibu díka osisi ukwu sida nke Lebanon, **13** nke a kñru n'ime ulø Onyenwe anyi, ha ga-eto, wasaakwa n'ime ogige Chineke anyi. **14** Ha gami mkpuru, o buladi mgbe ha mere agadi. Ha ga-ejuputakwa n'ahijia ndú, **15** na-ekwuputa, "Onyenwe anyi bu Onye ziri ezi; o bu Oke Nkume m, o díkgwaghí ajo omume dí n'ime ya."

93 Onyenwe anyi bu eze, o na-eyikwasí ìma mma díka uwe; Onyenwe anyi na-eyikwasí ìma mma díka uwe, o díkwa ike nke ukwuu; n'ezie, ụwa niile na-eguzosikwa ike; apughíkwa iwezuga ya n'önodu ya. **2** Ocheeze gi eguzosiela ike siterí na mgbe ochie; i na-adíkwa site n'ebighi ebi ruo ebighi. **3** Oke osimiri niile amaliela elu, O Onyenwe anyi; oke osimiri niile eweliela olu ha elu; ebili mmiri niile nke oke osimiri na-amali elu na-eme mkpotu. **4** Onyenwe anyi onye n'elü, dí ukwuu karìa mkpotu nke oke osimiri niile na-eme, ma karìakwa ụda nke ebili mmiri nke oke osimiri. **5** Ukpuru gi niile, Onyenwe anyi na-eguzosi ike; idí nsø bu ihe e ji chøp ulø gi mma ruo ubochi na-enweghi ogwugwu.

94 O Onyenwe anyi, Chineke onye na-abo obø, o Chineke, onye na-abo obø, ziputa onwe gi. **2**

Bilie, o Onye Ikpe nke ụwa; kwúghachi ndí nganga ugwo ọrụ ruuru ha. 3 Onyenwe anyị, ọ bụ ruo ole mgbe? Ọ bụ ruo ole mgbe ka ndí na-eme ajo omume ga-anogide na-añürü ọnụ? 4 Ha na-ekwuwapụ okwu mpako; ndí niile na-eme ajo ihe jupütara n’itu ọnụ. 5 Ha na-azopịa ndí gi, O Onyenwe anyị; ha na-emegbu ihe nketa gi. 6 Ha na-egbu ndí di ha nwụrụ na ndí ọbia; ha na-egbu ndí na-enweghi nna. 7 Ha na-asị, “Onyenwe anyị anaghị ahụ ihe ndí a; Chineke Jekọb na-agba nkịtị.” 8 Lezienụ anya, unu ndí amamihie koro n’etiti ndí m; unu ndí nzuzu, olee mgbe unu ga-amụta ihe? 9 Ọ pütara na onye kpuru ntí anaghị anụ ihe? Ọ pütara na onye kereanya anaghị ahụ ụzo? 10 Ọ pütara na onye na-adó mba niile aka na ntí agaghị ata ha ahụhụ? Ọ pütara na onye na-ezi mmadụ ihe enweghi ihe ọmụma? 11 Onyenwe anyị maara echiche obi mmadụ; ọ maara na ihe mmadụ na-eche n’obi ya bụ naanị ihe na-enweghi isi. 12 Onye a goziri agozi ka mmadụ ahụ bụ, onye i na-adó aka na ntí, O Onyenwe anyị, onye ahụ i na-akuziri ihe site n’iwu gi; 13 i na-enye ya izuike site n’ubochị nsogbu; tutu ruo mgbe a ga-egwuru ndí ajo omume olulu. 14 N’ihı na Onyenwe anyị agaghị ajụ ndí ya; ọ gaghi agbaküta ihe nketa ya azụ. 15 Ezi omume ga-abu ntọala ikpe ikpe niile; ndí niile ndí ziri ezi n’obi ga-agbasokwa ya. 16 Onye ga-ebiliri m imegide ndí ajo omume? Onye ga-eguzo n’onodụ m imegide ndí na-eme ajo ihe? 17 A sị na Onyenwe anyị abịaghị nyere m aka, agaara m rịjị abụ onye nwụrụ anwụ. 18 Mgbe m kwuru si, “Ukwu m na-agbuchapụ,” ọ bụ iħunanya gi, O Onyenwe anyị, kwagidere m. 19 Mgbe oke nchekasi obi batara n’ime m, nkasiobi gi wetara mkipuruobi m ọnụ. 20 A ga-ejikota gi na ocheeze ọchichị ya rụrụ arụ, nke na-eweta mmekepa ahụ site n’iwu ya? 21 Ndí ajo omume na-ejikota onwe ha imegide ndí ezi omume na-amakwa ndí aka ha dí ọcha ikpe ọnwụ. 22 Ma Onyenwe anyị a bùrụla ebe mgbaba e wusiri ike nye m, na Chineke m na oke nkume ebe m na-ezere ndü. 23 Ọ ga-akwúghachi ha ụgwọ ọrụ kwasiri mmehie ha, lakwaa ha n’iyi n’ihı ajo omume ha; Onyenwe anyị Chineke anyị ga-alà ha n’iyi.

95 Bịanụ ka anyị jiri ọnụ bükoo Onyenwe anyị abụ; ka anyị tikuo oke nkume nzoputa anyị mkipu ọnụ. 2 Ka anyị jiri ekele bìakwute ya jirikwa iti egwu na ịbụ abụ jaa ya mma. 3 N’ihı na Onyenwe anyị bụ Chineke dí ukwuu, eze ukwuu kachasi chi niile elu.

4 Ebe niile michasịri emi nke ụwa dí n’aka ya, ebe kachasi elu nke ugwu niile bükwa nke ya. 5 Osimiri niile bụ nke ya, n’ihı na ọ bụ ya kere ha, aka ya kpuru ala akorọ niile. 6 Bịanụ ka anyị kpoo isiala n’ofufe, ka anyị gbuo ikpere n’ala n’ihu Onyenwe anyị, onye kere anyị; 7 n’ihı na ọ bụ Chineke anyị anyị bükwa ndí ọ na-azụ dika atụru, igwe atụru ọ na-elekọta anya. Taa, ọ bụrụ na unu anụ olu ya, 8 “Unu emela ka obi unu sie ike dika unu mere na Meriba, maqbụ dika unu mere n’ubochị ahụ na Masa n’ime ozara, 9 ebe nna nna unu ha nwara m, n’agbanyeghi na ha hụrụ ihe niile m mere. 10 Iri afọ anō ka m were iwe megide ogbọ ahụ; ekwuru m sị, ‘Ndí a bụ ndí obi ha na-akpafu akpafu site n’ebé m nọ, ha amatabeghi ụzo m niile.’ 11 N’ihı nke a, añürü m iyi n’iwe, sị, ‘Ha agaghị abanye n’izuike m ma oli.’”

96 Bükoonụ Onyenwe anyị abụ ọhụrụ, bükoonụ Onyenwe anyị abụ, unu ụwa niile. 2 Bükoonụ Onyenwe anyị abụ, toonu aha ya; kwuputau nzunga ya site n’otu ubochị ruo n’ubochị nke ozoz. 3 Kwusaanụ ebube ya n’etiti mba niile, kosaawanụ banyere oke ọrụ ya niile n’etiti ndí niile dí iche iche. 4 N’ihı na Onyenwe anyị dí ukwuu, bùrụkwa onye kwasiri ịnata otuto; onye a na-atụ egwu karịa chi ozoz niile ka ọ bükwa. 5 N’ihı na chi niile nke mba niile dí iche iche bụ arusi efu, maqbụ Onyenwe anyị kere eluigwe niile. 6 Ịma mma na ebube dí n’ihu ya; ike na otuto dí n’ebé nṣo ya. 7 Nyenụ Onyenwe anyị, unu ezinaulụ nke mba niile dí iche iche, nyenụ Onyenwe anyị nsopuru na ike. 8 Nyenụ Onyenwe anyị nsopuru ruuru aha ya; werenụ onyinye bata n’ime ogige ya. 9 Kpoonụ isiala nye Onyenwe anyị n’ima mma nke idị nṣo ya; maa jijiji n’ihu ya, unu ụwa niile. 10 Kwusaa n’etiti mba niile sị, “Onyenwe anyị na-achị.” Elu ụwa kwụ chịm, a pughi iwezuga ya n’onodụ ya; ọ ga-eji ikpe ziri ezi kipee ndí niile ikpe. 11 Ka mbara eluigwe ńurịa, ka ụwa nwekwa obi ụtọ; ka osimiri bigbọ, na ihe niile dí n’ime ya. 12 Ka ala ubi niile na ihe niile dí n’ime ha juputa n’obi ụtọ. Ka osisi niile nke oke ọhịa bụ abụ n’ihı ọnụ. 13 Ka ihe niile e kere eke ńurịa ọnụ n’ihu Onyenwe anyị, n’ihı na ọ na-abịa, ọ na-abịa ikpe ụwa ikpe. Ọ ga-eji ezi omume kipee elu ụwa ikpe, jirikwa ikwesi ntukwasị obi kipee ndí niile dí iche iche ikpe.

97 Onyenwe anyị bụ eze, ka ụwa niile nwee obi ụtọ; ka ndí niile bi n’ebé dí anya ńurịa. 2 Igwe ojii na oke ọchichiri gbara ya gburugburu; ezi omume

na ikpe ziri ezi bụ ntqala ocheeze ya. 3 Oku na-enwu enwu na-agu n'ihi ya ọ na-erepiasị ndị iro ya n'akukụ ya ọbụla. 4 Amumà ya na-acha chazu elu ụwa niile; ụwa niile na-ahụ ya na-ama jijiji. 5 Ugwu niile na-agbaze dika mmanụ n'ihi Onyenwe anyị, n'ihi Onyenwe ụwa niile. 6 Eluigwe na-ekwuwapta ezi omume ya; ndị niile bi n'ụwa na-ahụkwa ebube ya. 7 A na-eme ka ihere mee ndị niile na-efe aruṣi niile a piri apị ofufe, ndị na-anaya isi na chi niile e jiri aka mee feenụ ya ofufe, unu chi niile! 8 Zayon na-anụ ma na-aḥṣirikwa ọṇụ, obodo nta niile nke Juda na-enwekwa obi ụtọ n'ihi ikpe gi, O Onyenwe anyị. 9 N'ihi na gi, O Onyenwe anyị, bụ Onye kachasi ihe niile elu n'ụwa niile; i bụ onye e buliri elu karịa chi ndị ozọ niile. 10 Ka unu, ndị hụrụ Onyenwe anyị n'anụ, kpọq ihe ojoo asị, n'ihi na ọ na-echebe ndị ndị nke ya, ndị tükwasirị ya obi ma na-anaputakwa ha site n'aka ndị ajo omume. 11 Ìhè na-amükwasị onye ezi omume, ọṇụ na-adịkwa n'ime obi onye na-eme ihe ziri ezi. 12 Nürijanụ ọṇụ n'ime Onyenwe anyị, unu ndị ezi omume, tookwanụ aha nsọ ya.

98 Abu Qma. Bukuonụ Onyenwe anyị abu ọhụrụ, n'ihi na ọ rụqola otutu ọrụ dị ebube; aka nri ya na aka nsọ ya aruputarala ya nzoputa. 2 Onyenwe anyị emeela ka a mata nzoputa ya o kpugheela ezi omume ya nye mba niile. 3 O chetala ịhunanya ya na ikwesi ntükwasị obi ya n'ebe ụlọ Izrel dị; nsọt nke ụwa niile ahụla nzoputa Chineke anyị. 4 Tikusienụ Onyenwe anyị mkpu ọṇụ ike, ụwa niile jirinụ iti egwu tiwaa mkpu abu ọṇụ; 5 werenụ ụbọ akwara bükuo Onyenwe anyị abu, e, were ụbọ akwara na olu abu ọma, 6 jirinụ opि na opि ike, tisie mkpu ọṇụ ike n'ihi Onyenwe anyị, Onye bụ Eze. 7 Ka oke osimiri niile gbọo ụja, ya na ihe niile dị n'ime ya, ụwa na ndị niile bi n'ime ya. 8 Ka osimiri na iyi niile kụo aka ha, ka ugwu niile bükokwa ya abu n'ihi ọṇụ; 9 ka ha bụo abu n'ihi Onyenwe anyị, n'ihi na ọ na-abia ikpe ụwa ikpe. Ọ ga-eji ezi omume kpee ụwa ikpe. Ọ ga-eji ikpe ziri ezi kpee ndị niile ikpe.

99 Onyenwe anyị bụ eze, ka mba niile maa jijiji! O wuru ocheeze ya n'etiti cherubim, ka elu ụwa maa jijiji. 2 Onyenwe anyị dị ukwuu n'ime Zayon; ọ bụ onye e buliri elu karịa mba niile dị iche iche. 3 Ka ha too aha gị nke dị ukwuu, díkwa oke egwu, ọ dị nsọ. 4 Eze bụ onye dị ike, ọ hụrụ ikpe ziri ezi n'anụ, i meela ka ihe ziri ezi guzosie ike; n'ime Jekob ka i

mere ihe ziri ezi na ihe dị mma. 5 Bulienụ Onyenwe anyị Chineke anyị elu, feenụ ofufe n'ihi ebe ihe itükwasị ụkwụ ya; ọ dị nsọ. 6 Mosis na Eron so n'etiti ndị nchua ya, Samuel sokwa n'etiti ndị kpokuru aha ya; ha kpokuru Onyenwe anyị ọ zakwara ha. 7 Ọ gwara ha okwu site n'ogidi igwe ojii. Ha debere ụkpuru ya na iwu niile o nyere ha. 8 O Onyenwe anyị, Chineke anyị, i zara ha; i bụlụ Izrel Chineke onye na-agbaghara mmehie, n'agbanyeghi na i taro ha ahụnụ n'ihi mmehie ha. 9 Bulienụ Onyenwe anyị Chineke anyị elu; na-efe ya ofufe n'elu ugwu ya dị nsọ, n'ihi na onye dị nsọ ka Onyenwe anyị Chineke anyị bụ.

100 Abu Qma maka ikele ekele afọ ojuju. Tikusienụ Onyenwe anyị mkpu ọṇụ ike, ụwa niile. 2 Jiri obi ụtọ fee Onyenwe anyị ofufe; jirinụ ịbụ abu ọṇụ bịa n'ihi ya 3 Matañu na Onyenwe anyị bụ Chineke. Ọ bụ ya onwe ya kere anyị, ọ bükwa ya nwé anyị, anyị bụ ndị ya, igwe atụrụ nke ọ na-azụ. 4 Jirinụ ekele banye n'ọnụ ụzọ ama ya jiri otuto baa n'ogige ya; keleenụ ya, tookwa aha ya. 5 N'ihi na Onyenwe anyị dị mma, ịhunanya ya na-adịgide ruo mgbe ebighị ebi. Ruo ọgbọ niile ka ikwesi ntükwasị obi ya na-adịgidekwa.

101 Abu Qma Devid. Aga m abu abu banyere ịhunanya gi na ikpe gi ziri ezi; o Onyenwe anyị, ọ bụ gi ka m ga-abụku abu otuto. 2 Aga m enwe uche i hụ na m biri ndị na-enweghi ita ụta ọbụla, olee mgbe i ga-abịakwute m? Aga m ejikwa obi nke a na-agaghị ata ụta ọbụla jegharịa n'ime ụlọ m. 3 Agaghị m edo ihe jogburu onwe ya n'ihi m. Ana m akpo ọrụ ndị na-ekwesighị ntükwasị obi asị. Agaghị m enwekwa oke n'ime ya. 4 Ndị obi ha gbagorø agbagorø agaghị anō m nso. Agakwaghị m etinye aka n'orụ ojoo ọbụla. 5 Onye ọbụla na-ekwulu onye agbataobi ya na nzuzo, onye ahụ ka m ga-emechi ọṇụ; agaghị m anabata onye ọbụla dị mpako ma nwee obi nganga. 6 Aga m elekwasị ndị kwesiri ntükwasị obi n'alà a anya, ka mü na ha biri; onye ahụ na-eje ije na-enweghi ita ụta ọbụla ga-ejere m ozi. 7 Onye ọbụla na-aghọ aghugho agaghị ebi n'ulọ m; onye ọbụla na-ekwu okwu ugħa agaghị eguzokwa n'ihi m. 8 Ututu niile ka m na-eme ka ha dere duu bụ ndị ajo omume niile nō n'alà a; Aga m ebiп ndị niile na-eme ajo ihe site n'obodo Onyenwe anyị.

102 Ekpere nke onye nō na mmekpa ahụ na ọnqdụ ida mba, na-ekwuputa otu o si dīri ya n'ihi

Onyenwe anyị. Nuru ekpere m, O Onyenwe anyị; ka ikwaka m maka inyeaka ruo gi ntị. **2** Ezonariла m ihu gi n'ubochi nsogbu m. Gee ntị n'ekpere m, zakwaa m ngwangwa. **3** N'ihi na ubochi m niile na-agabiga, dika anwurụ oku; okpukpu m niile dıkwa ka oloko oku. **4** Mkpurụobi m etiwaala abuọ na-achanwukwa dika ahijia; ana m echefu iri nri m. **5** N'ihi oke işu ude m na-asu, enwekwaghị m anu ahụ obula n'ahụ m. Abu m naani okpukpu. **6** Adị m ka ikwighikwighị n'etiti ebe dakposiri adakposi. **7** Ana m amuanya abalị niile; adị m ka nwa mnunụ naani ya bekwasiri n'elu ulo. **8** Ubochi niile, ndị iro m na-eji m eme ihe ochi; ndị na-akwa m emo na-eji aha m mere ihe ibu onu. **9** N'ihi na ejirila m ntụ mere ihe oriri m, anya mmiri m na-agwakota n'iko ihe onụnụ m. **10** N'ihi oke iwe gi, i bulitela m, ma tụpụ m n'akukụ. **11** Ubochi m niile dika onyinyo nke a na-ahụ anya mgbe anwu na-adu. Ana m akponwụ akponwụ, dika ahijia. **12** Ma gi Onyenwe anyị, na-anogide n'ocheeze gi ruo mgbe ebighị ebi; aha gi ga-adigide site n'ogbo ruo n'ogbo. **13** I ga-ebili nwee ọmịkọ n'ebi Zayon no, n'ihi na oge izi ya ihuoma eruola; oge ahụ a kara aka eruola. **14** N'ihi na nkume ya niile di oke onuahịa nye ndị ohu gi; mgbe ha hụrụ uzuza ya, ha na-emere ya ebere. **15** Mba niile ga-atu egwu aha Onyenwe anyị, ndị eze niile nke ụwa ga-asopurukwa ebube gi. **16** N'ihi na Onyenwe anyị ga-ewugharị Zayon, o ga-aputa ihe n'ebube ya. **17** O ga-aza ekpere ndị no na mkpa; o gaghị eleda aririọ ha anya. **18** Ka e deputa ihe ndị a maka ogbo nke di n'ihi, ka ndị a na-amubeghi nwее ike too Onyenwe anyị: **19** "Onyenwe anyị sitere n'ebi nsø ya di elu ledata anya, o sitere n'eluiwge ledata anya ya n'ụwa, **20** inụ işu ude nke ndị a türü mkporo na ịgbaputa ndị a mara ikpe onwu." **21** N'ihi nke a, a ga-ekwuwaputa aha Onyenwe anyị na Zayon; a ga-eto ya na Jerusalem, **22** mgbe mba niile na alaeze niile, ga-ezukota n'otu ebe, ife Onyenwe anyị ofufe. **23** O meela ka ike gwụ m n'oge ndị m; o meela ka ndị m dırı m kpumkpụ. **24** N'ihi ya, ekwuru m si, "Anapula m ndị m, o Chineke m, ubgu a m ka di ndị; i na-adigide ndị site n'ogbo ruo n'ogbo. **25** Na mmalite, i tọrọ ntọala ụwa, eluiwge bükwa ọru aka gi. **26** Ha ga-ala n'iyi, ma i ga-adigide; ha ga-erichasi dika akwa ochie. I ga-agbanwe ha dika mmadu si agbanwe uwe ya, ha ga-abu ndị ewezugara ewezuga. **27** Ma gi onwe gi enweghi mgbanwe, onuogugu afo gi adighị agwukwa

agwụ. **28** Umụ ndị ohu gi ga-ebigide; umụ umụ ha ga-eguzosie ike n'ihu gi."

103 Abụ Ọma Devid. Mkpurụobi m, too Onyenwe anyị; ka ihe niile di n'ime m too aha nsø ya. **2** Mkpurụobi m, too Onyenwe anyị; echefukwala mmeso ọma ya niile, **3** o bụ ya na-agbaghara gi mmechie gi niile; na-agwokwa gi ọrịa gi niile, **4** onye na-agbaputa ndị gi site n'olulu werekwa iħunanya na ọmịkọ kpukwasị gi dika okpueze, **5** onye na-eji ezi ihe na-emejuputa ọchichọ gi niile, ka oge okorobia gi bürü ihe a gbanwere dika nke ugo. **6** Onyenwe anyị na-arụ ọru ezi omume, na-ekpe ikpe ziri ezi nye ndị a na-emegbu emegbu. **7** O mere ka Mosis mata ụzo ya, mekwa ka umụ Izrel mara ọru ya di iche iche: **8** Onyenwe anyị nwere obi ọmịkọ na-emekwa amara. O dighị ewe iwe ọsịṣo, o juputara n'iħunanya. **9** Iwe ya anaghị adigide ruo mgbe ebighị ebi, o bughị oge niile ka o na-anogide na-ata mmadu ụta; **10** o bughị dika mmechie anyị si di ka o na-emeso anyị, o dighị akwughachi anyị dika ajo omume anyị si di. **11** N'ihi na dika eluigwe si di elu karịa ụwa, otu a ka iħunanya ya si di ukwuu n'ebi ndị na-atu egwu ya no. **12** Dika ọwụwa anyanwu si di anya, site n'odida anyanwu, otu a ka o sirila mee ka mmechie anyị niile dırı anya site n'ebi anyị no. **13** Dika nna si enwe obi ebere n'ebi umụ ya no, otu a ka Onyenwe anyị si enwe obi ebere n'ebi ndị na-atu egwu ya no, **14** n'ihi na ya onwe ya maara otu e si kpuo anyị, o na-echeta na anyị bụ aja. **15** Ebe mmadu no, ubochi ya niile di ka ahijia, o na-etoputa, na-awasa dika okoko osisi ọhịa, **16** ifufe na-efesi ya ike, o na-adakwa, adighị echetakwa ya n'onodụ mbu ya. **17** Ma iħunanya Onyenwe anyị na-adigide site n'ebighị ebi ruo ebighị ebi n'etiti ndị na-atu egwu ya. Ezi omume ya na-adigidekwar ụmụ ụmụ ha, **18** nye ndị ahụ niile na-edede ọgbugba ndị ya na ndị na-echeta irubere ükpurụ ya isi. **19** Onyenwe anyị emeela ka ocheeze ya guzosie ike n'eluiwge, alaeze ya na-achị ihe niile. **20** Toonu Onyenwe anyị, unu ndị mmuọ ozi ya, unu ndị di ike ndị na-eme ihe o choro, na-erubere okwu ya isi. **21** Toonu Onyenwe anyị unu usuu ndị agha ya niile; unu ndị na-ejere ya ozi, ndị na-eme uche ya. **22** Toonu Onyenwe anyị, ọru aka ya niile n'ebi obula o na-achị. Mkpurụobi m, too Onyenwe anyị.

104 Mkpurụobi m, too Onyenwe anyị. O Onyenwe anyị na Chineke m, i di ukwu nke ukwuu; i na-

eyikwası īma mma na ebube dika uwe. 2 O na-eji lhè kpuchie onwe ya dika akwa; o na-agbasa eluigwe dika ụlo ikwu 3 na-atọ ntqala ụlo elu ya n'elu mmiri. O na-eji igii emere onwe ya ugbo agha na-ejirikwa nku nke ifufe felie elu. 4 O ji oke ifufe mere ihe na-ejere ya ozi, meekwa ka oku na-enwu enwu bürü ndị na-ejere ya ozi. 5 O bụ ya tọrọ ntqala ụwa; agaghị ewezugakwa ya site n'ọnodụ ya. 6 I gbokwasıri ogbu mmiri n'elu ya dika o bụ uwe ka i yikwasıri ya, mmiri tokpukwara ugwu niile. 7 Ma mgbe i bara mba, mmiri ahụ gbatapurụ, n'uda oke olu nke egbe eluigwe gi, ha gbatapurụ oso. 8 Ha sitere n'elu ugwu niile, soro gaa na ndagwurugwu, ruokwa n'ebe ahụ i kpara oke na ha ga-anọ. 9 I kpara oke nye ha, nke ha na-agaghị agafe, gbochie ha ikpuchi elu ụwa ozọ. 10 O na-eme ka mmiri, site n'ala na-asoputa na ndagwurugwu, meekwa ka iyi niile site n'etiti ugwu na-asofe. 11 Ha na-enye anụ ọhịa niile mmiri ọnụnụ bùryukwa ebe akpịri ikpo nkụ nke ịnyinya ibu ọhịa na-adajụ. 12 N'osisi di n'akukụ ha ka ụmụ anụ ufe nke eluigwe ga-anọ wuo akwụ ha; nörökwa n'alaka ha buo abụ. 13 O na-esite n'eluigwe na-ezidata mmiri ozuzu n'elu ugwu niile; ụwa niile na-ejuputakwa na mkpuru nke ọrụ aka ya. 14 O na-eme ka ahịhịa puputara anụ ụlo, na-emekwa ka ihe a kụru n'ala puoro mmadụ n'ubi ya, ime ka nri site n'ala puputa; 15 mmanya nke na-enye obi mmadụ anluri, mmanụ nke na-eme ka ihu na-egbupụ amumaa, na achịchha nke na-enye ya ume n'obi. 16 A na-agba osisi niile nke Onyenwe anyị mmiri nke ọma, osisi sida nke Lebanon nke o kụru. 17 Ụmụ nnunụ na-ewu akwụ ha; n'osisi fia ka ugbalia na-ewu akwụ ya. 18 Ugwu niile di elu dijiri ewu ọhịa; n'ogba di na nkume ka ewi nkume na-ezo onwe ha. 19 I mere ọnwa ka o bürü ihe a ga-eji na-agụ oge na mgbe di iche iche; anyanwụ makwaara mgbe o ga-eji daa. 20 I na-eme ka ochichiri bịa, o bürü abalị; ụmụ anụ ọhịa niile nke oke ọhịa na-akpagħarji. 21 Ụmụ ọdum na-agbọ ụja ha na-elegharị anya anụ ha ga-adogbu, ichorō onwe ha ihe oriri ahụ Chineke na-enye ha. 22 N'isi ụtụtụ mgbe anwụ wara, ha na-alaghachi zoo onwe ha n'ebe nzuzo ha. 23 Ụmụ mmadụ na-amalitekwa ọrụ ha n'isi ụtụtụ, kwusikwa n'anyasị mgbe ochichiri bidoro igba. 24 Onyenwe anyị, ọrụ aka gi di ọtụtụ. O bụ site n'amamihe ka i ji kee ha. Elu ụwa niile juputara n'ihe niile i kere eke. 25 Leenụ osimiri nke buru ibu saakwa mbara; juputara n'ihe e kere eke na-akpụ akpụ nke a na-apughị igutu ọnụ bi, anụ di ndị ma ndị ukwu ma ndị nta. 26 N'ebe

ahụ ka ugbo mmiri niile na-ejegharị, n'ime ya kwa ka leviatan, nke gi onwe gi kere, na-anọ egwuri egwu. 27 Ha niile na-adabere na gi, ka i nye ha nri n'otu n'otu, mgbe oge iri nri ha ruru. 28 I na-enye ha nri; ha na-erikwa ya. Mgbe i meghere ọbu aka gi nye ha nri, afọ na-eju ha nke ọma. 29 Mgbe i zonarịrị ha ihu gi, egwu na-eju ha obi. Mgbe i napukwara ha ume ndị i nyere ha, ha na-ekubi ume, nwụo, laghachikwa n'aja ebe ha siri püta. 30 Mgbe i zipurụ mmuo gi, a na-eke ha; i na-agbanwekwa ihu elu ụwa. 31 Ka ebube Onyenwe anyị digide site n'ebighị ebi ruo n'ebighị ebi; ka ọrụ aka Onyenwe anyị niile wetara ya oñụ, 32 onye na-ele ụwaanya, ụwa amaa jijiji, onye na-emetu ugwu niile aka, ha na-akwụ anwụrụ ọkụ. 33 Aga m abụku Onyenwe anyị abụ ogologo ubochị niile nke ndị m; aga m abụku Chineke m abụ otuto oge niile m na-adị ndị. 34 Ka ntugħarị uche m niile bürü ihe na-atọ ya ụto, dika m na-anluri ọnụ n'ime Onyenwe anyị. 35 Ka e kpochapu ndị mmeħie niile site n'ụwa. Ka ndị niile na-emebi iwu għarakwa idj ọz. Too Onyenwe anyị gi mkpurujobi m! Toonu Onyenwe anyị!

105 Nyenụ Onyenwe anyị otuto, kwuputakwa aha ya. Meenụ ka amata n'etiti mba niile banyere ihe niile o ruru. 2 Bükko ya abụ, bükko ya abụ otuto; kwuputanu ọrụ ihe iżibama ya niile. 3 Njuriānụ n'ime aha nsø ya; ka obi ndị niile na-achq Onyenwe anyị njuriā. 4 Na-achqonu Onyenwe anyị na ike ya, chiqonu ihu ya mgbe niile. 5 Chetanu ọrụ ebube niile nke o ruru, ihe iżibama ya niile na ikpe ziri ezi niile si n'onụ ya püta, 6 unu ụmụ ụmụ Ebrahim, bụ ohu ya, unu ụmụ ụmụ Jekob, ndị o hoputara. 7 Ya onwe ya bụ Onyenwe anyị Chineke anyị; ikpe ya di n' ụwa niile. 8 O na-echeta ọgbugba ndị ya ruo mgbe ebighị ebi, bụ nkwa o kwere nye puku ọgbogba, 9 ọgbugba ndị ahụ nke ya na Ebrahim għara na iyi o njurụ nye Ajizik. 10 O mere ka o guzoro nye Jekob dika ụkpuru, ma n'ebe Izrel no, dika ọgbugba ndị ebighị ebi: 11 “Aga m enye gi ala Kenan dika oke i ga-eketa.” 12 Mgbe ha di ole na ole n'onuogugu, n'ezie ha di ole na ole, bùryukwa obią n'ime ya. 13 Ha wagħarịrị site n'otu mba gaa na mba ozzo, sitekwa n'otu alaeze gaa alaeze ozzo. 14 O kwegħi ka onye ọbula mekpaa ha ahụ; o baara ndị eze mba n'ihi ha; 15 sì, “Unu emetukwala ndị m e tere mmanu aka; unu emekpkwala ndị amumaa m ahụ.” 16 O zitere ụnwụ n'ala ahụ, bibie ụzq niile ha si enweta ihe oriri; 17 o zipurụ otu nwoke ka o gaa n'iħu ha, Josef, onye e

refuru dika ohu. **18** Ha ji mkporo igwe meruo ya ahụ n'ukwu, nyanyekwa ya mkporo igwe n'olu, **19** tutu ruo mgbe ihe ahụ o kwuru na ọ ga-eme mezuru, tutu ruo mgbe okwu Onyenwe anyị nwaputara ya dika onye eziokwu. **20** Eze ahụ zipurụ ozi ka a topụ ya, onye ahụ na-achị ndị dị iche mere ka o nwere onwe ya. **21** O mere ya ka ọ bürü onyenwe ezinayo ya, onye na-achị ihe niile o nwere, **22** ikuziri ụmụ eze ndị ikom dika o si masị ya, na izi ndị okenye ya amamihie. **23** Mgbe ahụ, Izrel bara n'ala Ijipt; Jekob bikwara n'ala Ham dika onye si mba ozo bịa. **24** Onyenwe anyị mere ka ndị ya mubaak nke ukwuu; o mere ka ndị ya dị ukwuu n'onuogugu karịa ndị iro ha, **25** ndị ọ tugharịrị obi ha ka ha kpoo ndị ya asị, ka ha gbaa izu nzuzo megide ndị ohu ya. **26** O zipurụ Mosis, ohu ya, na Eròn, onye ọ hoputara. **27** Ha mere ọtụtụ ihe ịribama dị iche ihe n'etiti ha, ọrụ ebube ya dị iche ihe n'ala Ham. **28** O zipurụ ochichirị, mee ka ala ahụ gbaa ochichirị, n'ihi na ha nupuru isi megide okwu ya. **29** O mere ka mmiri ha niile ghọq ọbara, nke mere ka azụ niile dị n'ime ya nwusia. **30** Ala ha niile juputara n'awo ọ bụladị n'ime ọnụlo ndina nke ndị na-achị achị. **31** O kwuru okwu, igwe ijiji na anwụ nta dị iche ihe ejuputa n'ala ha niile. **32** N'onodụ mmiri ozuzo, o zitere ha mkpuru mmiri na amụma egbe eluigwe n'ala ha niile; **33** o tijisirị osisi vajinị na osisi fiig niile ha, kwatusiakwa osisi niile dị n'ala ha. **34** O kwuru okwu, igurube na ụkpana a na-apughi iguta ọnụ juputara ebe niile; **35** ha richapuru ihe niile bụ ahijia ndị dị n'ala ahụ, ripiakwa mkpuru niile ha kụru n'ubi ha. **36** Mgbe ahụ, o gburu ndị niile e buru ụzo mọ n'ala ahụ, mkpuru mbụ nke ndị ikom ha. **37** O kpoputara ụmụ Izrel, ndị chijri olaocha na olaedo, o dighị otu onye n'ime ebo ya niile nke ahụ na-esighị ike. **38** Obi dị Ijipt ụtọ mgbe ha pürü, n'ihi na oke egwu ndị Izrel dakwasirị ha. **39** O gbasara igwe ojii dika ihe mkpuchi, na ọkụ na-enye ihè n'abalị. **40** Ha rịqorị ya, o zitere ha ụmụ nnunụ kweel, jirikwa achichà si n'eluigwe nyejuo ha afo. **41** O tiwara nkume ahụ, mmiri sọputara; o sogharịrị n'ime ọzara dika iyi. **42** N'ihi na o chetara nkwa ya dị nsọ, nke o kwere ohu ya Ebrahim. **43** O ji ańṣirị duputa ndị ya, jirikwa ọnodụ iti mkpu oňu duputa ndị ya ọ hoputara; **44** o nyere ha ala niile nke mba dị iche ihe, ha ghoro ndị nnweta nke ihe ndị ozo ruputa, **45** ka ha nwee ike debe ụkpuru ya niile ma na-erubekwa isi n'iwu ya niile. Toonu Onyenwe anyị.

106 Toonu Onyenwe anyị. Keleenụ Onyenwe anyị n'ihi na ọ dị mma; Iḥunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi. **2** Onye pürü ikwuputasịcha ihe ukwu niile nke Onyenwe anyị na-arụ maqbụ kwuputa otuto ya niile? **3** Ndị a goziri agozi ka ha bụ, bụ ndị na-edede ikpe ziri ezi, ndị ahụ na-eme ezi ihe mgbe niile. **4** O Onyenwe anyị, cheta m mgbe ị ga-egosi ndị gi ihuoma, bịa leta m, mgbe ị na-azoputa ha, **5** ka m soro keta oke na ngozi ndị gi ị hoputara, ka m keta oke n'orụ ahụ dịrị mba gi sorokwa ihe nketa gi nye otuto. **6** Anyị emehielä, dika nna nna anyị ha mehiere; anyị emeela ihe ojoq, ruokwa ọrụ ajo omume. **7** Mgbe nna nna anyị ha nō n'Ijipt, ha echehị uche banyere ọrụ ebube gi niile; ha echetakwaghị ịba ụba nke ebere gi niile, kama ha nupuru isi n'akụkụ oke osimiri ahụ, bụ Osimiri Uhie. **8** Ma ọ zoputara ha n'ihi aha ya, ime ka a mara ike ya dị ukwuu. **9** O baara Osimiri Uhie mba, ọ tachaa; o dufere ndị ya site n'ebe dị omimi gafee dika ọ bụ ọzara. **10** O zoputara ha site n'aka ndị kporo ha asị; gbatatakwa ha site n'aka ndị iro ha. **11** Mmiri ahụ riri ndị iro ha niile; ọ dighị otu onye n'ime ha fodụrụ. **12** Mgbe ahụ, ha kweere okwu gi niile, ma bụkuo gi abụ otuto. **13** Ma o teghị aka, ha chefuru ihe niile ọ rürü, ha e chereghị ka ndumodụ ya püta ihè. **14** N'ozara, ha sooro ochichọ nke obi ha; n'ala tögborọ n'efu, ha nwara Chineke ọnwanwa. **15** N'ihi ya, o nyere ha ihe ha rịqorị ya, ma zite ọri;a na-efe efe ka ọ dakwasị ha. **16** N'etiti ọmụma ụlo ikwu ha, ha kworo ekworo megide Mosis na Eròn, ndị e doro nsọ nye Onyenwe anyị. **17** Ala meghere loda Datan, o likwara Abiram, na ndị otu ya. **18** Ọkụ repiara ndị niile sonyere ha; ire ọkụ repiara ndị ajo omume. **19** Na Horeb, ha kpuru nwa ehi, kpoo isiala nye aruṣi e jiri igwe pịa. **20** Ha jiri oyiyi oke ehi nke na-ata ahijia gbanwere Ebube ha. **21** Ha chefuru Chineke, onye zoputara ha, onye rürü ọtụtụ ọrụ dị ukwuu n'Ijipt, **22** ọtụtụ ihe ịribama n'ala Ham, na ọtụtụ ọrụ itunanya n'akụkụ Osimiri Uhie. **23** N'ihi ya, o kwuru na ọ ga-ala ha n'iyi, ma Mosis, onye ya ọ hoputara, guzoro n'etiti ndị ahụ na Chineke, ka oke iwe ya ghara ila ha n'iyi. **24** Emesịa, ha ledara ala ọma ahụ anya, ha ekwenyeghi na nkwa ya. **25** Ha tamuru ntamu n'ime ụlo ikwu ha; ha erubekwaghị isi nye Onyenwe anyị. **26** N'ihi nke a, o weliri aka ya elu riñqorị ha iyi na ọ ga-eme ka ha niile nwụo n'ozara, **27** mee ka agburụ ha daa n'etiti mba dị iche ihe, ma chusasịa ha n'ala niile. **28** Ha dinyeere ndị na-efe aruṣi Baal nke Peoa, riekwa ihe e

ji chüşorö chi na-enweghi ndü aja; **29** ha sitere n'ajö omume ha kpasuo Onyenwe anyi iwe, nke mere ka ɔrıa na-efe efe dakwası ha. **30** Ma Finehaz guzoro oto, mee ihe ziri ezi, ɔrıa ahü na-efe efe kwüsıkwara. **31** A gunyere nke a dika ezi omume nye ya site n'ogbo rwo n'ogbo. **32** N'akükü mmiri Meriba, ha kpasuru Onyenwe anyi iwe, n'ihi ha, nsogbu dakwasıri Mosis; **33** n'ihi na ha nupuru isi megide Mmụo nke Chineke, Mosis kwuru okwu, na-echeghi echiche banyere ihe o na-ekwu. **34** Ha egbuchapughı mba niile bi n'ala ahü dika Onyenwe anyi doro ha aka na ntı ka ha mee. **35** Kama ha gwakotara onwe ha na mba niile nke ala ahü, site otu a, mütä ime ka ha na-eeme. **36** Ha fere arusi ha ofufe, nke ghörö ihe ıma n'onya nye ha. **37** Ha gara n'ihi were ume ha ndi ikom na ndi inyom chüşorö chi na-abughi chi aja. **38** Ha na-awufu obarı ndi na-emeghi ihe ıtula, obarı ume ha ndi ikom na ndi inyom, bu ndi ha chürü dika aja nye arusi niile nke ala Kenan, si otu a jiri obarı ha meru ala ahü. **39** Ha sitere n'ihе ha na-eeme meru onwe ha; site n'aka oru ha, maka uru ha nyefere onwe ha n'aka ndi na-emeru ha. **40** N'ihi nke a, iwe were Onyenwe anyi megide ndi ya; o gükwara ihe nketa ya dika ihe ruru aru. **41** O raara ha nye n'aka ndi mba ozı dı iche iche, ndi kporo ha ası chikwara ha. **42** Ndị iro ha mekpara ha ahü chie ha onu n'ala n'okpuru ike ha. **43** ıtutu oge, o naputara ha, ma ha nogidesir ike n'inupu isi site na ndümodu ya, bürü ndi lara n'iyi n'ime mmehie ha. **44** Ma mgbe o nrurı mkpu akwa ha, onodu mkgabu ha metutara ya; **45** n'ihi ha, o chetara ogbugba ndü ya, sitekwa n'oke ihunanya ya, meere ha ebere. **46** O na-emekwa ka ndi ahü dötara ha n'agha nwee ɔmijiko n'ahü ha. **47** O Onyenwe anyi Chineke anyi, zoputa anyi, chikota anyi site n'aka mba dı iche iche, ka anyi nwee ike nye aha nsı gi ekele ma nyaakwa isi n'ime otuto gi. **48** Otuto dırı Onyenwe anyi, bu Chineke nke Izrel, site n'ebighı ebi ruo ebighı ebi. Ka mmadu niile si, "Amen!" Toonu Onyenwe anyi.

107 Keleenü Onyenwe anyi, n'ihi na o dı mma; ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighı ebi. **2** Ka ndi niile Onyenwe anyi gbatara kwuo otu a, ndi niile o gbaputara site n'aka onye kporo ha ası, **3** ndi o kpolatara site n'ala niile dı iche iche, site n'owuwa anyanwu na ɔdida anyanwu, site n'ugwu na ndida. **4** Ufodu waghari n'ozara, ala nke togborı n'efu, ha enweghi ike ıchota uezö nke ga-eduba ha n'obodo ebe

ha ga-ebi. **5** Aguụ gurı ha, akpirı kpökvara ha nkü, olileanya gwurı ha n'obi. **6** Mgbe ahü, ha kpökuru Onyenwe anyi, n'ime nsogbu ha, o naputakwara ha site na mkgabu ha niile. **7** O duuru ha n'uzo ziri ezi baa n'obodo ha ga-ebi. **8** Ka ha kelee Onyenwe anyi n'ihi ihunanya ya nke na-adighı agwu agwu na n'ihi oru ebube ya niile nye ume mmadu, **9** n'ihi na o jirila ıtutu ezi ihe nyejue ndi aguụ na-agu afö meekwa ka onye akpirı na-akpo nkü njuuo afö. **10** Ufodu nodurı ala n'ochichirı na n'onodu oke ihe mwute nke obi, ndi no n'ulö mkgporo na-ata ahuhı ndi e ji mkgporo igwe kee ha agbu, **11** n'ihi na ha nupuru isi megide okwu niile nke Chineke ma lelikwaa ndümodu niile nke Onye kachası ihe niile elu. **12** N'ihi ya, Chineke mere ka ha hujuo anya site n'ıdogbu onwe ha n'oru, ha sürü ngongo daa, ma o dighı onye ıtula nyeere ha aka ibilitate oto. **13** Mgbe ahü, ha kpökuru Onyenwe anyi n'ime nsogbu ha, o zoputara ha site na mkgabu ha niile. **14** O mere ka ha site n'ochichirı na oke ihe mwute nke obi püta. O tijikwara agbu ha niile. **15** Ka ha kelee Onyenwe anyi n'ihi ihunanya ya, nke na-adighı agwu agwu na n'ihi oru ebube ya niile nye ume mmadu, **16** n'ihi na o tijisiela onu uezı ama niile e ji bronz kpıo gbujiiekwa mkgporo ıkpochı uezı niile e ji igwe kpıo. **17** Ufodu ghörö ndi nzuzu site na nnupu isi taakwa ahuhı n'ihi njehie ha niile. **18** Ihe oriri ıtula ghörö ha ihe ruru aru ha bıjakwara onu uezı ama onwu nso. **19** Mgbe ahü, ha kpökuru Onyenwe anyi n'ime nsogbu ha o zoputara ha site na mkgabu ahü niile. **20** O zipuru okwu onu ya, gwo ha; o naputara ha site n'ili. **21** Ka ha kelee Onyenwe anyi n'ihi ihunanya ya nke na-adighı agwu agwu na n'ihi oru ebube ya niile nye ume mmadu. **22** Ka ha chü aja ekele nye ya jirikwa ıtutu abu onu kwuputa banyere oru ya niile. **23** Ufodu ji ugbo mmiri na-ejegharı n'elu oke osimiri; ha bu ndi na-azu ahıa ma na-ebugharıkwı ngwa ahıa n'elu oke osimiri. **24** Ha huru oru niile nke Onyenwe anyi, ıtutu oru ebube ya n'ogbu mmiri. **25** N'ihi na o kwuru okwu mere ka oke ifufe kuo nke buliri ebili mmiri elu. **26** Ha bu ndi e buliri nnıo ezigbo elu, ma budatakwa ruo ogbu mmiri niile; n'onodu ihe egwu ahü, obi loren ha mmiri. **27** Ha na-adaghari, na-anaghariıkwa dika ndi nübigara mmanya oke. Mmütä ha banyere ınya ugbo mmiri adighı enyekwara ha aka n'oge dı otu a. **28** Mgbe ahü, ha kpökuru Onyenwe anyi n'ime nsogbu ha, o mere ka ha püta na mkgabu ahü niile. **29** O mere ka oke ifufe

dere duu; o mekwara ka ebili mmiri nke oke osimiri dajuo. **30** Ha n'uririj ɔṇu mgbe ɔ dajuru, o duuru ha ruo ebe ha na-agha n'udo. **31** Ka ha kelee Onyenwe anyi n'ihi iħunanya ya nke na-adighi agwụ agwụ na n'ihi ɔṛu ebube ya niile nye ụmụ mmađu. **32** Ka ha bulie ya elu n'etiti ogbakó ukwu ụmụ mmađu ma tookwa ya na nzukó ndi okenyé. **33** O na-eme ka iyi għoq ɔzara; na-emekwa ka ebe mmiri si asoputa għoq ala kporo nkü. **34** O na-eme ka ala na-amj m kpuru hiri nne għoq ɔzara, n'ihi ajo omume nke ndi bi n'ime ya. **35** O na-eme ka ɔzara għoq ala nke ɔdoo mmiri juputara mee ka ala akoro għoq isi iyi nke na-asq aso; **36** ebe ahu ka ɔ kpobatara ndi aġu na-aġu ka ha biri, ebe ahu ka ha wuru obodo ebe ha ga-ebi. **37** Ha ghara m kpuru n'ubi ha dī iche iċhe, k uqwa ɔtutu ubi vajni ndi miri m kpuru dī ukwuu; **38** o gożiha ha, ɔnugħuha bakwara ɻuba, o mekwara ka anu ulongha mħabba. **39** Mgħeġ ahu, ɔnugħuha adiġi kwa ka ɔ dī na mbu, ha bu ndi e ji m kpagħbu na ihe ndakwasj na iru ujj wedata n'ala; **40** onye ahu na-eleda ndi na-achji achi anya mere ka ha wagħarja n' ɔzara, ebe үżo na-adighi. **41** Ma q na-anapta ndi m kpa na-akpa site na nhiju anya ha, mee ka eżina lu ɿha mħabba dika igwe anu ulong. **42** Ndji ezi omume na-ahu ya na-añur ɔṇu, ma ndi ajo omume na-emechi ɔṇu ha noq duu. **43** Onye ɔbula maara ihe ga-echezi echiche banyere ihe ndi a, ma tuleekwa ɔṛu iħunanya Onyenwe anyi nke dī ukwuu.

108 Abū, Abū Qma Devid. Obi m dī njikere, o Chineke; aga m eji m kpuru ɬobi m niile buo abu ma k uqwa egwu. **2** Teta! ɻu bokra na une! Aga m akpote chi ɔbub. **3** Aga m eto gi, O Onyenwe anyi, n'etiti mba niile; aga m abu abu banyere gi n'etiti ndi niile dī iche iċhe. **4** N'ihi na iħunanya gi dī ukwuu karja eluigwe; ikwesi ntukwasj obi għi na erukwa mbarra eluigwe. **5** Ka e bulie gi elu, o Chineke, karja eluigwe niile, ka ebube gi dī n'elu uwa niile. **6** Were aka nri gi zopputa anyi ma nyere anyi aka, ka a għapputa ndi iħru n'anya. **7** Chineke esitela n' idi nsu ya kwuo, sì, "N' ɔnqdou ɔṇu nke mmeri, aga m ekesa Shekem, t uqwa Ndagwurugwu Sukot n' ihe ɔtutu, nyepu ya. **8** Gilead bu nke m, Manase bukwa nke m; Ifrem bu opku igwe m, Juda bu m kpara eze m. **9** Moab bu efere i k w o aka m, aga m atusa akpukpo ukwū m n'elu Edom n'elu isi Filistia, ana m eti m kpu mmeri." **10** Onye ga-akporo m gaa n'obodo e wusiri ike? Onye ga-edu m gaa Edom? **11** O bughij gi, o Chineke? Gi

onye juri anyi, onye na-adighi esokwa ndi agha anyi aga agha? **12** Nyere anyi aka ka anyi puo n'aka ndi iro, n'ihi na inyeaka mmađu b u ihe efu. **13** Site na Chineke, anyi ga-enwe mmeri, o ga-azopia ndi iro anyi niile n'ala.

109 Abū Qma nke dīr onyeisi Abū. Abū Qma Devid.

O Chineke, onye m na-eto, anogidek wala na-aghba nkijiet, 2 n'ihi na ndi ajo omume na ndi aghuğħo emegħela ɔṇu ha megide m; ha aghaala ughha megide m. **3** Ha na-ejj okwu i kpo asj għbaa m għburugħbu; na-ebuso m agha n'efu. **4** N' ɔnqdou iħunanya m ħru ha, ha na-ebo m ebubo ma abu m nwoke onye ekpere. **5** Ha ji ihe ojqqo na-akw u m ugħw ihe qma m mere, i kpo asj n' ɔnqdou iħunanya. **6** H opu ta otu onye ajo omume ka o guzogide ya; ka onye na-ebo ebubo ughha guzokwa n'aka nri ya. **7** Mgħeġ a ga-ekpe ya ikpe, ka ɔ búru onye ikpe mara, ka ekpere ya maa ya ikpe ɔnvwu. **8** Ka ɻu bokra ndi ya dī ole na ole, ka onye ɔz o nara ya ɔkwa ya. **9** Ka umat ya għoq ndi na-enwiegħi nna, ka nwunye ya búru nwani na-enwiegħi di. **10** Ka umat ya għoq ndi arriżo na-enwiegħi ebe obibi, ndi e si na m kpom kpo ebe ha bi chupu. **11** Ka ndi o ji ugħw kwa krop ihe niile o nwere, ka ndi ɔbja baa bukrop ihe niile ɔ rupputaara onwe ya. **12** Ka onye ɔbula ghara igosi ya obiqoma; ka onye ɔbula għarakuwa imere umat ya ndi ɔ hapur ebere. **13** Kama ka umat umu umat ya niile nwusja, ka a ehichapukwa aha ha n' ogħo nke na-abja n' iħu. **14** Ka Onyenwe anyi chetakwa mmeħie niile nke nna nna ya ha, ka Onyenwe anyi hapukwa i ġibaghara mmeħie nne ya. **15** Ka Onyenwe anyi na-echeta mmeħie ha oge niile; ma ka o mee ka ha búru ndi a ga-echefu echefu n' ɔgħo niile. **16** N'ihi na ɔ dighi mgħeġ o chere echiche banyere imere onye ɔz o obi ebere, ɔ kpagħburu ndi ogbenye, ndi no na m kpa na ndi obi ha tiwara etiwa ruo n' ɔnvwu. **17** O ħru ibu ndi ɔz ɔnū n'anya, ka ɔbub ɔnū biakwasj ya; ɔ dighi ato ya үt o ħożi onye ɔbula, ka ngozi dī anya site n' ebe ɔ no. **18** O yikwasir iħru ɔnū dika uwe ya; ɔ barā n' īme ahu ya dika mmiri, bukwa n' īme ɔkprukp u ya dika mmanu. **19** Ka ɔ dīr ja ka uwe mwidha nke e kere ya għburugħbu dika akwa, dika beliż e kegidere ya għburugħbu ruo mgħbe ebighi ebi. **20** Onyenwe anyi, mee ka nke a búru uđi ugħw ɔṛu ndi iro m ga-anata, bu ndi ahu niile na-ekwu okwu ojqqo megide m. **21** Ma għi onwe gi, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi nyere m aka n'ihi aha gi, site n' idi mma nke iħunanya gi, napu ta m.

22 N’ihî na abû m ogbenye na onye nô na mkpa, obi m tiwakwara etiwa n’ime m. **23** Ana m efu dika onyinyo nke a na-ahû anya mgbe anwù dara; adîkwa m ka igurube nke onye m bekwasîrî n’ahû ya na-ezechapû. **24** Ike agwûla ikpere m, n’ihî ibu ọnù; ataa kwalla m ahû, bûrû naanî ọkpukpû. **25** Aghołla m onye e ji eme ihe ọchî nyê ndî na-ebô m ebubo, mgbe ha hûrû m, ha na-efufe isi ha. **26** Nyere m aka, o Onyenwe anyî Chineke m; zoputa m dika jhunanya gi si dî. **27** Ka ha mara na ọ bû aka gi, na ọ bû gi, o Onyenwe anyî, mere ya. **28** Ha nwere ike nogide na-abû ọnù, ma i ga-agozî; mgbe ha ga-abia ọgu, a ga-eme ha ihe ihere, ma ohu gi ga-anñûri ọnù. **29** A ga-eji ihere yikwasî ndî na-ebô m ebubo diķa uwe werekwa ihere kee ha gburugburu diķa uwe mwûda. **30** Aga m ejî ọnù m jaa Onyenwe anyî mma nke ukwu; n’etiti ọha mmadû dî ukwu, aga m eto ya. **31** N’ihî na ọ na-eguzo n’aka nri nke onye nô na mkpa, ịzoputa ya site n’aka ndî na-ama ya ikpe ọnwu.

110 Abû Oma Devid. Onyenwe anyî gwara Onyenwe m okwu sî ya: “Nodû ala n’aka nri m ruo mgbe m ga-eme ndî iro gi ihe mgbakwasî ulkwù nye ukwu gi.” **2** Onyenwe anyî ga-eme ka ike ọchichî gi site na Zayon ruo ala ndî ọzo; i ga-achî n’etiti ndî iro gi niile. **3** N’ubochî i ga-ebu agha, ndî agha gi niile ga-ahorô n’onwe ha i soro gi. Ndî yikwasîrî ịma mma nke idî nsô ka uwe, bû ụmû okorobia gi ga-abîkwtue gi diķa igirigi site n’afô ụtutu. **4** Onyenwe anyî anñûla iyi, o gaghî agbanwe uche ya: “Gî onwe gi bû onye nchüaja ruo mgbe ebighî ebi, n’usoro Melkizedek.” **5** Onyenwe anyî nô n’aka nri gi. O ga-egwepia ndî eze n’ubochî oke iwe ya. **6** O ga-ekpe mba niile ikpe, na-atukta ndî nwûrû anwù, ma gwepia ndî na-achî achî n’elu ụwa niile. **7** O ga-anñû mmiri site n’iyi nta nke dî n’akukû ụzo; n’ihî nke a, o ga-eweli isi ya elu.

111 Toonu Onyenwe anyî! Aga m ejî obi m niile jaa Onyenwe anyî mma n’ime nzuko ndî ụzo ha ziri ezi na n’ime ọgbakô ukwu. **2** Ọrû niile Onyenwe anyî na-arû dî ukwu; ndî niile na-enwe mmasi na ha na-atugharî uche n’ime ha. **3** Ọrû ya juputara n’ebube na ịma mma, ezi omume ya na-adigidekwa ruo mgbe ebighî ebi. **4** O meela ka e cheta ọrû ebube ya niile; Onyenwe anyî bû onye amara na onye ọmijiko. **5** O na-egborô ndî na-atû egwu ya mkpa ihe oriri; o na-echetakwa ọgbugba ndû ya ruo mgbe ebighî ebi. **6** O gosila ndî ya ike nke ọrû ya niile, site n’inye ha

ala niile nke ndî mba ọzo. **7** Ọrû aka ya niile bû ihe kwesiri ekwesi na ikpe ziri ezi; ụkpuru ya niile bû ihe kwesiri ntukwasî obi. **8** E hiwere ha idî ruo mgbe niile ebighî ebi, ha bû ihe e mere n’ikwesi ntukwasî obi na izi ezi. **9** O wetaara ndî ya mggaputa; o meela ka ọgbugba ndû ya guzosie ike ruo ebighî ebi, aha ya di nsô dikwa oke egwu. **10** Itu egwu Onyenwe anyî bû mmalite amamihe; ndî niile na-edede ụkpuru ya nwere ezi nghota. Otuto ya na-adî ruo mgbe ebighî ebi.

112 Toonu Onyenwe anyî. Onye a goziri agozi ka nwoke ahû bû onye na-atû egwu Onyenwe anyî; onye na-enwe oke mmasi idebe iwu ya niile. **2** Umû ya ga-abû ndî dî ike n’ala ahû; ọgbo ndî na-eme ihe ziri ezi ga-abû ndî a goziri agozi. **3** Akunuba na-adigide n’ulô ya; ezi omume ya na-adigidekwa ruo mgbe ebighî ebi. **4** Ihè na-enwuru ndî na-eme ihe ziri ezi, o buladî n’ime ọchichîri, nyekwa ndî na-eme amara, ndî obiomâna na ndî ezi omume. **5** Ihe ọma ga-abîjara onye ahû na-eme ebere na-ejikwa obi ya agbazinye ndî mmadû ihe, onye na-eji ikpe ziri ezi arû ọrû ya niile. **6** N’ezie, agaghî ewezuga ya n’onodû ya; a ga-echeta onye ezi omume ruo mgbe ebighî ebi. **7** O gaghî atû egwu akukô ojoo; obi ya na-eguzosi ike, na-atukwasî Onyenwe anyî obi. **8** Obi ya siri ike, o gaghî atû egwu ihe ọbula; n’ikpeazû, o ga-ele ndî na-akpô ya asî anya na mmeri. **9** O gbasapuru aka ya nye ndî ogbenye onyinye dî iche iche, ezi omume ya na-adigide ruo mgbe ebighî ebi; a ga-ewere nsopuru welie mpi ya elu. **10** Iwe ga-ewe onye ajo omume mgbe ọ ga-ahû ya, ọ ga-atagide ikitere eze tutu ọ nwûo; olileanya niile nke ndî ajo omume ga-alâ n’iyi.

113 Toonu Onyenwe anyî! Toonu Onyenwe anyî unu ndî ohu ya. Toonu aha Onyenwe anyî. **2** Ka aha Onyenwe anyî bûrû ihe a goziri agozi site ubga a ruo mgbe ebighî ebi. **3** Site n’owuwa anyanwû ruo n’odida ya, aha Onyenwe anyî ga-abû ihe a na-eto eto. **4** Onyenwe anyî dî elu karja mba niile, ebube ya dî elu karja eluigwe. **5** Onye dî ka Onyenwe anyî Chineke anyî, onye nökwasîrî ocheeze n’ebé dî elu, **6** onye na-eme onwe ya ka ọ dî ala ilekwasî eluigwe na ụwa anya? **7** O na-esi n’uzuzu bulie ogbenye elu sitekwa n’ebé ikpofu ahijia bulie onye nô na mkpa elu; **8** o na-eme ka ya na ụmû eze ndî ikom nökô, ọ na-eme ka o soro ndî a maara aha ha n’etiti ụmû mmadû nökô. **9**

Ọ na-eme ka nwanyị aga biri n'ụlọ nke ya díka nne mürü otutu ụmụ oñu juru obi. Toonu Onyenwe anyị.

114 Mgbe ụmụ Izrel si n'ala Ijipt püta, mgbe ezinaụlo Jekob sitekwara n'ebé ndí asusụ ha dí iche püta, **2** Juda ghoro ebe nsø Chineke, Izrel ghoro ala ọ na-achị. **3** Osimiri hụrụ ya, gbaa ọso, osimiri Jodan hukwara ya chigharịa laa azu; **4** Ugwu ukwu niile wuliri elu díka ebule; ugwu nta niile wulikwara elu díka ụmụ aturu. **5** Gịní mere gi oke osimiri, i ji na-agba ọso? Osimiri Jodan, gịní na-eme gi i ji chigharịa laa azu? **6** Gịní na-eme unu, ugwu ukwu niile unu ji na-awụli elu díka ụmụ ebule? Gịní na-emekwa unu, ugwu nta niile, unu ji na-awụli elu díka ụmụ aturu? **7** Ka ụwa niile maa jijiji n'ihu Onyenwe anyị, ka ọ maakwa jijiji n'ihu Chineke nke Jekob, **8** onye mere ka oke nkume ghogho ọdọ mmiri, onye mere ka ọmụ nkume ghogho isi iyi mmiri.

115 Ọ bughi anyị ka ọ diri, o Onyenwe anyị, o bughi anyị ka ọ diri, kama ọ bụ aha gi ka ebube nadirị, n'ihí ihunanya gi na ikwesi ntukwasị obi gi. **2** Gịní mere otutu mba niile nke ụwa ji na-ajụ sị, “Olee ebe Chineke ha nọ?” **3** Chineke anyị bi n'eluigwe. Ọ bükwa ihe toro ya ụtọ n'obi ka ọ na-eme. **4** Aruṣị ha niile bụ ọlaocha na ọlaedo ka e ji kpụo ha, ha bụ ọru aka mmađu. **5** Ha nwere ọnụ ma ha adighị ekwu okwu, ha nwere anya abụo ma ha adighị ahụ uzo; **6** ha nwere ntị ma ha adighị anụ ihe, ha nwekwara imi ma ha adighị anụ isisi ọbụla; **7** ha nwere aka, ma ha adighị emetu ihe ọbụla aka, ha nwere uko, ma ha adighị ejie ije; ha enweghi ike iji akpíri ha mee mkpottedu ọbụla. **8** Ndí na-eme ha ga-adíkwa ka ha. Ndí na-atukwasị ha obi ga-adíkwa ka ha. **9** Ụmụ Izrel, tukwasinụ Onyenwe anyị obi ọ bụ onye inyeaka ha na ọta ha. **10** Ezinaụlo Eron, tukwasinụ Onyenwe anyị obi. Ọ bụ ya bụ onye inyeaka ha na ọta ha. **11** Unu ndí na-atu egwu ya, tukwasinụ Onyenwe anyị obi ọ bụ onye inyeaka ha na ọta ha. **12** Onyenwe anyị na-echeta anyị, ọ ga-agozıkwa anyị, ọ ga-agozi ndí ya bụ Izrel, ọ ga-agozi ezinaụlo Eron, **13** ọ ga-agozi ndí niile na-atu egwu Onyenwe anyị, ma onye nta ma onye ukwu. **14** Ka Onyenwe anyị mee ka unu mýbaa, unu na ụmụ unu. **15** Ka Onyenwe anyị onye kere eluigwe na elu ụwa gozie unu. **16** Eluigwe niile bụ nke Onyenwe anyị, ọ bükwa ya nyere ụmụ mmađu elu ụwa niile. **17** Ọ bughi ndí nwürü anwụ na-eto Onyenwe anyị, ndí na-arịda n'ebé iñó duu; **18** ọ bụ anyị ga-aja Onyenwe

anyị mma, site ugbu a ruo mgbe ebighị ebi. Toonu Onyenwe anyị.

116 Ahụrụ m Onyenwe anyị n'anya, n'ihí na ọ nürü olu m; ọ nürü mkpu akwa m maka ebere. **2** N'ihí na o gere m ntị, aga m akpokwu ya oge ndú m niile. **3** Agbụ nke ọnwụ kekorö m, oke ihe mgbu nke ili biakwasirị m; nsogbu na iru uju dakwasirị m. (*Sheol h7585*) **4** Mgbe ahụ, akpokuru m aha Onyenwe anyị: “O Onyenwe anyị, zoputa m!” **5** Onyenwe anyị bụ onye na-eme ebere na onye ezi omume. Chineke anyị juputakwara n'omíiko. **6** Onyenwe anyị na-echebe ndí na-enweghi uche; mgbe m nọ n'onođu mkpa, ọ zoputara m. **7** Laghachi azu zuru ike, gi mkpuruobi m, n'ihí na Onyenwe anyị emesola gi mmeso oma. **8** N'ihí na gi, o Onyenwe anyị, naputara mkpuruobi m site n'onwu,anya m site na anya mmiri akwa, naputakwa uko m site n'iso ngongo, **9** ka m nwee ike jegharịa n'ihu Onyenwe anyị n'ime ala ebe ndí dí ndú bi. **10** Ekwenyere m na Onyenwe anyị mgbe m kwuru sị, “Abụ m onye nọ n'oke nsogbu,” **11** n'ime ịda mba m, ekwuru m sị, “Mmadụ niile bụ ndí ugha.” **12** Gịní ka m ga-enyeghachi Onyenwe anyị n'ihí mmeso oma niile o mesoro m? **13** Aga m eweli iko nke nzoputa m elu kpokuokwaaha Onyenwe anyị. **14** N'ihu ndí ya niile ka m ga-anụ mezuo nkwa m kwere Onyenwe anyị. **15** Ọnwụ nke ndí nsø ya dí oke ọnuahịa n'anya Onyenwe anyị. **16** O Onyenwe anyị, n'ezie, abụ m ohu gi; abụ m ohu gi, nwa nwoke nke ohu gi nwanyị; i zoputala m site na agbụ e kere m. **17** Aga m achụrụ gi aja ekele kpokuokwaaha Onyenwe anyị. **18** Ọ bükwa n'ihu ndí ya niile ka m ga-anụ kwughachi Onyenwe anyị nkwa m kwere, **19** n'ime ogige ulọ Onyenwe anyị, n'etiti gi, O Jerusalem. Toonu Onyenwe anyị.

117 Toonu Onyenwe anyị, unu mba niile dí iche iche. Jaakwa ya mma, unu ndí niile dí iche iche. **2** N'ihí na ihunanya ya n'ebé anyị nọ dí ukwu. Ikwesi ntukwasị obi Onyenwe anyị na-adíkwa ruo mgbe ebighị ebi. Toonu Onyenwe anyị!

118 Keleenụ Onyenwe anyị n'ihí na ọ dí mma; ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi. **2** Ka ụmụ Izrel kwuputa n'onwe ha sị, “Ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi.” **3** Ka ndí ezinaụlo Eron kwuokwa sị, “Ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi.” **4** Ka ndí niile na-atu egwu Onyenwe anyị kwuo sị, “Ihunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi.” **5**

N'ọnodu oke ihe mgbu m, akpokuru m Onyenwe anyị, ọ zara m, mee ka m nwere onwe m. 6 Onyenwe anyị nonyeere m, agaghị m atụ egwu. Gịnị ka mmadụ pürü ime m? 7 Onyenwe anyị nonyere m; ọ bụ onye na-enyere m aka. Aga m ele ndị iro m anya na mmeri. 8 Ọ kachasi mma igbaba n'ime Onyenwe anyị karịa ịtükwasị ụmụ mmadụ obi. 9 Ọ kachasi mma igbaba n'ime Onyenwe anyị karịa ịtükwasị ndị amara aha ha obi. 10 Mba niile gbara m gburugburu ma site n'aha Onyenwe anyị aga m ala ha n'iyi. 11 Ha gbara m gburugburu, ma site n'aha Onyenwe anyị ka m na-egbuda ha. 12 Ha gbara m gburugburu dika ari, ma e menyọla ha dika ogwu na-ere ọkụ; site n'aha Onyenwe anyị, ka m na-egbuda ha. 13 Akwaghachiri m azụ, agaara m ada, ma Onyenwe anyị nyere m aka. 14 Onyenwe anyị bụ ike m na abụ m; ọ ghọla nzopụta m. 15 Olu iti mkpu ọnụ na mmeri na-ada n'ime ụlo ikwu ndị ezi omume: "Aka nri Onyenwe anyị emeela ọtụtu ihe dị ukwuu! 16 Aka nri Onyenwe anyị bụ ihe e weliri elu; aka nri Onyenwe anyị emeela ọtụtu ihe dị ukwuu!" 17 Agaghị m anwụ, kama aga m adị ndị kwusaara ndị ọzo ọrụ ebube Onyenwe anyị rürü. 18 Onyenwe anyị tara m ahụnụ nke ukwuu, ma o nyefeghi m n'aka ọnwụ. 19 Megheere m ọnụ ụzo ama nke ezi omume; aga m abanye nye Onyenwe anyị ekele. 20 Nke a bụ ọnụ ụzo uloson Onyenwe anyị, ebe ndị ezi omume ga-esite na ya banyere. 21 Aga m enye gi ekele, n'ihi na i zara m; i ghọla nzopụta m. 22 Nkume ahụ ndị na-ewu ụlo jurụ, aghọla nkume isi ntọala ụlo; 23 nke a bụ ọrụ aka Onyenwe anyị, o bụkwá ihe ịtụnanya n'anya anyị. 24 Nke a bụ ubochị Onyenwe anyị anyị mere, ka anyị nñuria ọnụ, nweekwa obi ụtọ n'ime ya. 25 O Onyenwe anyị, zopụta anyị; o Onyenwe anyị, mee ka ihe gaara anyị nke ọma. 26 Onye a goziri agozi ka onye ahụ bụ, nke na-abia n'aha Onyenwe anyị. Anyị sitere n'ulọ Onyenwe anyị na-agozi gi. 27 Onyenwe anyị bụ Chineke, o bụ ya mere ka ihè ya mukwasị anyị. Chịrị igu nkwu n'aka gi, soro ndị ji ọnụ bata n'ogige Chineke bjaro n'ebe ichu aja. 28 I bụ Chineke m, aga m eto gi; i bụ Chineke m, aga m ebuli gi elu. 29 Keleenụ Onyenwe anyị n'ihi na ọ dị mma, iħunanya ya na-adigide ruo mgbe ebighị ebi.

119 Ndị a goziri agozi ka ha bụ, bụ ndị ụzo ha na-enweghi ihe ita ụta ọbula, ndị na-ejegharị dika iwu Onyenwe anyị si di. 2 Ndị a goziri agozi ka ha bụ, bụ ndị na-edede ụkpuru ya ma jirikwa obi ha niile na-achosi ya ike. 3 Ha adighị eme ihe ojoo ọbula; ha

na-ejegharị n'uzo ya niile. 4 I doola ụkpuru ndị a ga-erubekwara isi. 5 Ọ ga-adị m mma ma ọ bụrụ na m anogidesie ike na-erube isi nye iwu gi niile! 6 Mgbe ahụ, ihere agaghị eme m mgbe m tulere uche n'iwu gi niile. 7 Aga m ejị obi ziri ezi too gi dika m na-amụ ihe banyere iwu gi ziri ezi. 8 Aga m erubere iwu gi niile isi; biko ahapukwala m. 9 Olee ụzo nwa okorobịa gase bie ndị dị nsọ? Ọ bụ site n'ibì ndị dika okwu gi si di. 10 Ejị m obi m niile na-achosi gi ike. Ekwela ka m kpfauo site n'ihe niile i nyere n'iwu. 11 Ezoola m okwu gi niile n'obi m, igbochi m imehie imegide gi. 12 Otuto dirị gi, o Onyenwe anyị; kuziere m iwu gi niile. 13 Aga m ejị ebugberegbe ọnụ m gugharịa iwu niile nke si n'ọnụ gi. 14 Ana m ańụri ọnụ n'igbaso iwu gi niile dika mmađu si ańụri ọnụ n'ime oke ịba ụba. 15 Ana m atugharị uche n'ukpuru gi na-atulekwa uche n'uzo gi niile. 16 Iwu gi na-amasi m; agaghị m elefu okwu gi anya. 17 Meere ohu gi ihe ọma, ka m nwe ike di ndị; aga m erubere okwu gi isi. 18 Kpughee anya m abụ ka m hụ oke ihe ebube niile di iche iche di n'ime okwu gi. 19 Abụ m onye ọbịa n'elu ụwa; ezonariла m iwu gi niile. 20 N'oge niile, ihe banyere iwu gi niile na-agụ mkpuruobi m agụ. 21 I na-abara ndị mpako mba, ha bụ ndị a bụrụ ọnụ na ndị na-anaghị agbaso iwu gi. 22 Site n'ebe m nọ wepụ ichi ochi na nleli, n'ihi na m na-edede ụkpuru gi niile. 23 N'agbanyeghi na ndịsi nökörö na-ekwulu m, ohu gi ga-atugharị uche n'iwu gi. 24 Ụkpuru gi niile bụ ihe na-amasi m; ha bụ ndị ndumodụ m. 25 Mkpuruobi m na-arapara n'uzuzu; kpoghachite ndị m dika okwu gi si di. 26 Akowaara m gi ụzo m niile, i zakwara m; ugbu a, kuziere m iwu gi. 27 Mee ka m ghota ozisi ụkpuru gi; ka m nwe ike tugharịa uche n'orụ ebube gi niile. 28 Iru ụjụ emeela ka mkpuruobi m daa mba; gbaa m ume dika okwu gi si di. 29 Chebe m puo n'uzo aghugho niile; site n'iwu gi meere m amara. 30 Ahorola m ụzo ikwesi ntükwasị obi; e kpebiela m idebe obi m n'iwu gi niile. 31 O Onyenwe anyị, ana m ejigidesi iwu gi niile aka ike; ekwela ka ihere mee m. 32 Aga m agbaso iwu gi niile n'ihi na i meela ka obi m nwere onwe ya. 33 O Onyenwe anyị, zi m ụzo m ga-esi gbasoo iwu gi niile; mgbe ahụ, aga m edebe ha ruo n'ogwugwu. 34 Nye m nghọta, aga m edebe iwu gi ma jiri obi m niile rubere ya isi. 35 Duo m n'uzo nke iwu gi niile, n'ihi na ọ bụ n'ime ha ka m na-achota obi ụtọ. 36 Mee ka obi m chee ihu n'iwu gi niile ọ bughị nye uru na-esite n'ochichọ nke onwe. 37 Wepụ anya m site n'ihe

na-abaghị uru; chebe ndụ m díka okwu gi si dí. **38** Mezuo nkwa i kwere ohu gi, ka a tuò egwu gi. **39** Wepụ nkocha nke m na-atụ egwu ya, n'ihi na iwu gi niile ziri ezi. **40** Ụkpuru gi na-agusị m agusị ike! Chebe ndụ m site n'ezi omume gi. **41** O Onyenwe anyị, ka ịhunanya gi nke na-adigide bịakwasi m, nzoputa gi díka nkwa i kwere si dí; **42** mgbe ahụ, aga m azaghachi onye ahụ na-achị m ọchị, n'ihi na ana m atukwasị obi m n'okwu gi. **43** Esitela n'onụ m napụ okwu nke eziokwu, n'ihi na olileanya m dí n'iwu gi niile. **44** Aga m anogide na-erubere iwu gi isi ruo mgbe ebighị ebi. **45** Aga m ejegharị n'onodu inwerekere onwe n'ihi na achoputala m ụkpuru gi niile. **46** Aga m ekwuputa banyere ụkpuru gi n'ihi ndị eze ma ihere agaghị eme m, **47** n'ihi na iwu gi na-amasi m n'ihi na ahụrụ m ha n'anya. **48** Ana m eweliri iwu gi niile aka elu, bụ ndị m hụrụ n'anya, ana m atugharikwa uche n'iwu gi niile. **49** Cheta okwu i nyere ohu gi, n'ihi na i nyela m olileanya. **50** Nkasiobi m n'ime ịta ahụhụ m bụ nke a: nkwa gi na-echebe ndụ m. **51** Ndị mpako na-akwa m emo na-esepughi aka, ma anaghị m esite n'iwu gi wezuga onwe m. **52** O Onyenwe anyị, ana m echeta iwu gi niile, ndị dí site na mgbe ochie, ha na-ewetara m nkasiobi. **53** Ana m ewe iwe nke ukwu n'ihi ndị ajo omume, ndị gbakutara iwu gi azụ. **54** Iwu gi niile bụ isi okwu abụ m ebe ọbụla m na-anọ. **55** N'abalị, o Onyenwe anyị, ana m echeta aha gi, aga m edebekwa iwu gi. **56** Nke a buriị ihe m na-eme oge niile: ana m erubere ụkpuru gi isi. **57** O Onyenwe anyị, i bụ ihe nketa m; ekwela m nkwa irube isi nye okwu gi niile. **58** Ejirila m obi m niile chọp iwu gi; meere m ebere díka nkwa gi si dí. **59** Echeela m echiche banyere ụzo m niile, chighariakwa na-agbaso ụkpuru gi niile. **60** Aga m eme ngwangwa, agaghị atụfụ oge irubere iwu gi niile isi. **61** A sìkwarị na ndị ajo omume ejiri ụdọ kee m agbu, agaghị m echefu iwu gi. **62** N'etiti abalị, aga m ebili nye gi ekele n'ihi iwu gi niile ziri ezi. **63** Abụ m enyi ndị niile na-atụ egwu gi, ndị niile na-agbaso ụkpuru gi. **64** O Onyenwe anyị, ụwa niile juputara n'ihunanya gi; kuziere m iwu gi niile. **65** Meere ohu gi ihe ọma díka okwu gi si dí, o Onyenwe anyị. **66** Zi m ihe ọmụma na ikpe ziri ezi n'ihi na ekwenyere m n'iwu gi niile. **67** Tupu m nwee nsogbu, a kpafuru m, ma ugbu a, ana m erubere okwu gi isi. **68** I dí mma, ihe i na-eme ziri ezi; kuziere m iwu gi niile. **69** N'agbanyeghi na ndị mpako a gbasaala okwu ụgha techie m, ana m ejị obi m niile na-edede ụkpuru gi. **70** Obi ha siri ike, ọ dighị ihe na-

emetüta ha, ma ana m enwe mmasị n'iwu gi. **71** O di mma na m tara ahụhụ ka m nwerekere onwe ike mta iwu gi niile. **72** Iwu si n'onụ gi pütä dí oke ọnụahịa nye m karịa imerime puku ọlaochia na olaedo. **73** Aka gi kere m, kpụokwa m; nye m nghoṭa ka m mta iwu gi niile. **74** Ka ndị na-atụ egwu gi ńurịa mgbe ha hụrụ m, n'ihi na olileanya m dí n'okwu gi. **75** O Onyenwe anyị, amaara m na iwu gi niile ziri ezi, ọ bükwa n'ikwesi ntukwasị obi ka i tara m ahụhụ. **76** Ka ịhunanya gi nke na-adighị agwu agwu kasie m obi, díka nkwa i kwere ohu gi si dí. **77** Ka ọmịjiko gi bịakwasi m, ka m nwerekere onwe ike di ndị, n'ihi na iwu gi na-amasi m. **78** Ka ihere mee ndị mpako n'ihi ihe ọjọ ha mere m na-enweghi ihe m mere; ma aga m atugharị uche n'ukpuru gi. **79** Ka ndị niile na-atụ egwu gi bịakwute m, ndị na-aghoṭa ụkpuru gi niile. **80** Ka m were obi zuruoke na-agbaso ụkpuru gi niile, ka ihere ghara ime m. **81** Mkpuruobi m na-ada mba site n'ochichọ ya maka nzoputa gi, ma olileanya m dí n'okwu gi. **82** Anya na-egbu m mgbu ebe m na-ele anya nkwa gi; ana m asi, “Olee mgbe i ga-akasị m obi?” **83** N'agbanyeghi na adị m ka karama akpukpo nke dí n'anwụrụ oku, anaghị m echefu iwu gi niile. **84** Ruo olee mgbe ka ohu gi ga-anogide na-echi? Olee mgbe ka i ga-ata ndị na-akpagbu m ahụhụ? **85** Ndị mpako na-egwuru m olulu, bụ ihe nke na-adighị ka iwu gi si dí. **86** Iwu gi niile kwasiri ntukwasị obi; nyere m aka, n'ihi na ndị mmadụ na-akpagbu m ma o nweghi ihe m mere ha. **87** O foduru ntakiri ihe, ha gaara ala m n'iyi, ma agbakutaghị m ụkpuru gi azụ. **88** Site n'ihunanya gi nke na-adigide chebe ndụ m, ka m nwe ike rube isi n'iwu nke ọnụ gi. **89** O Onyenwe anyị, okwu gi na-adigide ruo mgbe ebighị ebi; o na-eguzosi ike n'eluigwe. **90** Ikwesi ntukwasị obi gi na-adigide site n'ogbo ruo n'ogbo; o bụ gi kere ụwa, o na-eguzosikwa ike. **91** Ruo taa, iwu gi niile na-eguzosi ike, n'ihi na ihe niile na-ejere gi ozi. **92** A sìkwarị na iwu gi anaghị amasi m, agaara m anwụ n'ime nsogbu m. **93** Agaghị m echefu ụkpuru gi niile, n'ihi na ọ bụ ha ka i ji chebe ndụ m. **94** Zoputa m, n'ihi na abụ m nke gi; achoputala m ụkpuru gi niile. **95** Ndị ajo omume na-echi ịla m n'iyi, ma aga m atugharị uche n'ukpuru gi. **96** Ana m ahụ nsotu ihe niile zuruoke, ma iwu gi niile enweghi nsotu. **97** O, otu m si hụ iwu gi n'anya! Ana m atugharị uche na ya ogologo ụboghị niile. **98** Iwu gi na-eme ka amamihe m karịa nke ndị iro m, ha na-anonyere m oge niile. **99** Enwere m nghoṭa karịa ndị na-ezi m ihe, n'ihi na ana m atugharịa uche n'iwu gi

niile. 100 Enwere m nghota karja ndi okenye n'ihi na ana m erubere ükpurü gi niile isi. 101 Ajurụ m ajụ ije ije n'uzo ojoo ọbu ka m nwee ike rubere okwu gi isi 102 Ewezugaghị m onwe m n'iwu gi niile, n'ihi na ọ bụ gi onwe gi ziri m ha. 103 Lee ka okwu gi niile si ato m ụtọ, ha dì ụtọ n'ọnụ m karja mmanụ ańu! 104 A na-enweta nghota site n'ükpurü gi niile; ya mere ana m akpo ụzo ojoo ọbu asị. 105 Okwu gi bụ oriona díri ükwu m bùrụkwa ihé n'uzo m. 106 Añiolà m iyi, mee ka o guzosie ike, na aga m agbaso iwu ezi omume gi niile. 107 Ataala m ahụhụ nke ukwuu; chebe ndu m, o Onyenwe anyị, dika okwu gi si di. 108 O Onyenwe anyị, nabata otuto afo ofufu niile nke si n'ọnụ m, kuziekwara m iwu gi niile. 109 Mkpuruobi m na-adị m n'obuaka m oge niile, ma echezoghị m iwu gi. 110 Ndị ajo omume esielera m onya, ma esitebeghi m n'ükpurü gi kpfauo. 111 Iwu gi niile bụ ihe nketa m ruo mgbe ebighị ebi; ha bụ ihe na-enye obi m ọnụ. 112 Obi m ekpebiela idebe ükpurü gi ruo na ngwucha. 113 Ana m akpo ndi na-enwe obi abu asị, ma ahụru m iwu gi n'anya. 114 ! bụ ebe mgbaba m na ọta m; olileanya m dì n'okwu gi. 115 Sitenụ n'ebi m no pio, unu ndi na-eme ihe ojoo, ka m nwee ike idebe iwu niile nke Chineke m! 116 Gbaa m ume dika nkwa gi si di, aga m adikwa ndu; ekwekwala ka olileanya m daa. 117 Kwagide m, aga m abu onye a gbapütara; aga m anogide na-asopuru iwu gi niile. 118 ! na-ajụ ndi niile na-adighị edebe iwu gi, nzube aghughọ ha niile bụ ihe na-enweghi isi. 119 ! na-ekpochapụ ndi ajo omume dika unyi a na-ekpofu ekpofu; n'ihi ya, ahụru m ükpurü gi niile n'anya. 120 Anụ ahụ m na-ama jijiji n'ihi itu egwu gi; ana m eguzo n'oke egwu n'ihi iwu gi niile. 121 Emeela m ihe dì mma na ihe ziri ezi; ahapukwala m n'aka ndi na-emegbu m. 122 Kwee ohu gi nkwa na i ga-elekota ya; ekwela ka ndi mpako kpabguo m. 123 Anya na-egbu m mgbu ebe m na-ele anya nzoputa gi ebe m na-ele anya nkwa gi ziri ezi. 124 Biko mesoo ohu gi mmeso dika iħunanya gi si di ma kuziekwara m ükpurü gi niile. 125 Abu m ohu gi, nye m nghota, ka m nwee ike mara ükpurü gi niile. 126 O Onyenwe anyị, oge eruola mgbe i ga-aru ɔrụ, n'ihi na a na-emebi iwu gi. 127 N'ihi na ahụru m iwu gi niile n'anya karja olaedo, e karja olaedo a nuchara anucha, 128 n'ihi na m na-ahụta ükpurü gi niile ka ihe ziri ezi, akporo m ụzo niile na-ezighị ezi asị. 129 Iwu gi niile di iħunanya; ya mere, ana m erubere ha isi. 130 Mkpughepụ na nkowa nke okwu gi na-enye ihè; ọ na-

eme ka ndi na-enweghi uche għo ta ihe. 131 Ana m asaghe ɔnụ m na-ekupu ume ike ike, na-achosi iwu gi niile ike. 132 Chee m ihu, meere m ebere, dika i si emere ndi niile hụrụ aha gi n'anya ebere. 133 Mee ka nzo ükwu m niile na-agha dika okwu gi si di; ekwela ka mmechie chia m. 134 Gbapütä m site n'aka ndi na-emegbu m, ka m nwee ike debe iwu gi. 135 Mee ka iħuoma gi díkwası n'ahụ ohu gi. Kuziere m ükpurü gi niile. 136 Anya mmiri akwa na-agba m nke ukwuu n'ihi na ndi mmadu adighi erube isi nye iwu gi. 137 O Onyenwe anyị, i bụ onye ezi omume, iwu gi niile zikwara ezi. 138 ükpurü gi niile ziri ezi; ha kwesiri ntükwası obi. 139 N'ihi na ndi iro m na-elefu okwu gi anya, iñu ɔkụ n'obi m na-ada mba. 140 Nkwa gi niile bụ ihe enyochara nke ɔma, ohu gi na-ahukwa ha n'anya. 141 Ọ bụ ezie na m bụ onye di ala, na onye a na-eleda anya, ma adighi m eleda ükpurü gi niile anya. 142 Ezi omume gi na-adị ruo mgbe ebighị ebi. Iwu gi niile bükwa eziokwu. 143 Nsogbu na ihe mgbu adakwasila m, ma iwu gi niile bụ ihe na-aması m. 144 Iwu gi niile bụ ezi omume ruo mgbe ebighị ebi; nye m nghota, ka m nwe ike di ndu. 145 Ejii m obi m niile na-akpo oku; zaa m o Onyenwe anyị, aga m erubekwa isi nye ükpurü gi niile. 146 Ana m akpoko gi; zoputa m aga m erube isi nye ükpurü gi niile. 147 Tupu chi na-abo, ana m ebili, na-akwa akwa maka enyemaka; olileanya m dì n'okwu gi. 148 Ana m amu anya abalị n'elu ihe ndina m, n'ihi iħtugħarj uche na nkwa gi niile. 149 Nuru olu m dika iħunanya gi si di; chebe ndu m, o Onyenwe anyị, dika iwu gi niile si di. 150 Ndị na-atuputa atumatu ojoo no nso ma ha no iwu gi niile n'ebi di anya. 151 Ma i no nso, Onyenwe anyị; ihe niile i nyere n'iwu bụ eziokwu. 152 Site na mgbe ochie ka m mħtara site n'ükpurü gi, na i mere ka ha guzosie ike ruo mgbe ebighị ebi. 153 Ledata anya ka i hụ īta ahụhụ m ma gbapütä m, n'ihi na echefughị m iwu gi. 154 Krepütä m, gbapütä m, chebe ndu m dika nkwa gi si di. 155 Nzoputa dì anya n'ebi ndi na-eme ihe ojoo no, n'ihi na ha anaghị agbaso ükpurü gi niile. 156 O Onyenwe anyị, omijiko gi di ukwuu; chebe ndu m dika iwu gi niile si di. 157 Ndị iro m na ndi na-akpagbu m dì ɔtutu, ma aga m anogide na-edede iwu gi. 158 Ana m aṣo ndi niile na-enweghi okwukwe n'ime gi oyi, n'ihi na ha anaghị erubere okwu gi isi. 159 Lee ka m si hụ ükpurü gi niile n'anya; chebe ndu m, o Onyenwe anyị, dika iħunanya gi si di. 160 Okwu gi niile bụ eziokwu; iwu gi niile ziri ezi na-adigide ruo mgbe ebighị ebi.

161 Ndjisi na-emegbu m na-enweghi ihe m mere, ma obi m na-ama jijiji n'ihi okwu gi. **162** Ana m aňurị oňu n'ime nkwa gi dika onye chötara oňutu ihe nkwata n'agha. **163** Akporo m okwu ugha asị, o búkwa ihe aru n'ebe m no, ma ahurụ m iwu gi n'anya. **164** Aga m eto gi uboro asaa n'ubochi, n'ihi iwu gi ziri ezi. **165** Ndị hürü iwu gi n'anya nwere udo dì ukwuu, o dighi ihe ga-eme ka ha suqo ngongo. **166** Ana m echere nzoputa gi, o Onyenwe anyi, na-agbasokwa iwu gi niile. **167** Ana m erubere ükpuru gi niile isi n'ihi na m hürü ha n'anya nke ukwuu. **168** Ana m erubere ükpuru na iwu gi niile isi, n'ihi na i maara uez m niile. **169** Ka akwa m ruo gi ntị, o Onyenwe anyi; nye m ngho ta dika okwu gi si di. **170** Ka aririọ m ruo gi ntị; gbatuta m dika nkwa gi si di. **171** Ka oňu m juputa n'otuto, n'ihi na i na-ezi m iwu gi niile. **172** Ka m jiri ire m buo abu banyere okwu gi, n'ihi na iwu gi niile ziri ezi. **173** Nqo na njikere oge niile inyere m aka, n'ihi na ahorola m ükpuru gi niile. **174** Ana m ele anya nzoputa gi, o Onyenwe anyi, iwu gi bu ihe na-amasi m. **175** Kwere ka m dirị ndu ka m nwee ike ito gi, ka iwu gi niile gbaa m ume. **176** Akpafuola m dika aturu nke furu efu, chọp ohu gi, n'ihi na echefubeghi m iwu gi niile.

120 Abu nrigo. Ana m akpoku Onyenwe anyi n'ime nsogbu m, o na-azakwa m. **2** O Onyenwe anyi, zoputa m site n'ebugbere oňu okwu ugha na ire na-ekwu okwu aghughọ. **3** Gini ka a ga-eme gi, o búkwa ginji ozø ka a gatukwasiri gi, gi ire aghughọ? **4** O ga-eji àkụ di nkø nke dike n'agha taa gi ahuhụ, ya na ichetu ıkü osisi brum na-ere ere. **5** Ahuhụ dirị m n'ihi na m bi na Meshek, n'ihi na m bikwa n'etiti ulø ikwu ndị Keda! **6** Ogologo oge ka m binyere ndị kporo udo asị. **7** Abu m onye udo; ma mgbe m kwuru okwu, okwu ha bụ okwu agha.

121 Abu nrigo. Aga m eweli anya m abuq elu, lee ha n'elu ugwu niile, olee ebe inyeaka ga-esi bijara m? **2** Inyeaka m na-esite n'aka Onyenwe anyi, onye kere eluigwe na ụwa bia. **3** O gaghi ekwe ka ükwu gi gbuchapu, onye na-eche gi nche na-amụ anya oge niile; **4** n'ezie onye na-eche Izrel nche adighi arahụ ụra, o dighi atukwa oru ụra. **5** Onyenwe anyi na-eche gi nche, Onyenwe anyi bụ ndo gi n'aka nri gi; **6** anyanwụ agaghị achagbu gi n'ehihie, ọnwa agaghị etigbukwa gi n'abalị. **7** Onyenwe anyi ga-edede gi ka ihe ojoo ọbula ghara idakwasị gi. O ga na-eche ndu gi nche mgbe niile. **8** Onyenwe anyi ga-echebe gi mgbe

i na-apụ na mgbe i na-abata abata, site ugbu a ruo mgbe niile ebighi ebi.

122 Abu nrigo, nke Devid. Aňurịri m oňu mgbe ha sị m, "Ka anyị gaa n'ulonso Onyenwe anyi." **2** Ukwu anyi eguzola ugbu a n'ónu uez ama gi niile, gi obodo Jerusalem. **3** E wuru Jerusalem dika obodo a chikotara oňu nke ọma. **4** O bụ ebe ahụ ka ebo niile na-arigo, bụ ebo niile nke Onyenwe anyi, iþuku aha Onyenwe anyi abu dika iwu o nyere ndị Izrel si di. **5** N'ebe ahụ ka ocheeze niile nke ikpe ikpe di, bụ ocheeze niile nke ezinaulø Devid. **6** Kpeenụ ekpere maka udo Jerusalem: "Ka ndị niile hürü gi n'anya noq n'udo. **7** Ka udo dirị n'ime mgbidi gi niile nchekwa dirijkwa n'ime ebe nche gi niile e wusiri ike." **8** N'ihi umunne m na ndị enyi m, ana m ekwu okwu si, "Udo dirị gi." **9** N'ihi ulø Onyenwe anyi, Chineke anyi, aga m acho ṽoganihi gi.

123 Abu nrigo. Ana m eweli anya m abuq elu ile gi, gi onye ocheeze ya di n'eluigwe. **2** Dika ohu si elekwaşı nna ya ukwu anya ya, na dika ohu nwanyị na-eje ozi si elekwaşı nne ya ukwu anya, ınata ozi ọ ga-eje, otu a ka anyi si na-elekwaşı Onyenwe anyi bụ Chineke anyi anya, ruo mgbe o ga-emere anyi ebere. **3** Meere anyi ebere, O Onyenwe anyi, meere anyi ebere, n'ihi na anyi aburulà ndị a na-akocha akocha. **4** N'ihi na nnagide anyi na-anagide ıchị ochi ndị nganga, na ileda anya ndị mpako adila ukwuu.

124 Abu nrigo. Nke Devid. A sị na Onyenwe anyi adinyereghị anyi, ka Izrel kwuo, **2** a sị na Onyenwe anyi adinyereghị anyi, mgbe ndị mmadụ biliri imegide anyi, **3** mgbe iwe ha rere dika ıkü megide anyi, ha gaara eloda anyi na ndu; **4** idee mmiri gaara iri anyi, oke mmiri gaara ebufu anyi, **5** ebili mmiri niile gaara ebufu anyi. **6** Ma otuto dirị Onyenwe anyi, onye na-ekweghi ka ha jiri eze ha dorie anyi. **7** Anyi agbanarịla ha dika nwa nmunụ si gbanarị onya osi onya choro iji jide ya; onya ahụ agbajielo, anyi ewezugakwala onwe anyi, nwere onwe anyi. **8** Inyeaka anyi di n'aha Onyenwe anyi, onye kere eluigwe na ụwa.

125 Abu nrigo. Ndị niile na-atukwasị Onyenwe anyi obi na-anogidesi ike di ka ugwu Zayon nke a na-apughị inughari, nke na-adigidekwa n'onođu ya ruo mgbe ebighi ebi. **2** Dika ugwu niile si gbaa obodo Jerusalem gburugburu, otu a ka Onyenwe anyi

na-agba ndị ya gburugburu ugbu a na ruo mgbe ebighị ebi. 3 Mkpara ochichị ndị ajo omume agaghị adigide n'ala ndị ezi omume ketara n'ife nza, n'ihi na ndị ezi omume nwere ike itinye aka ha na-ime ihe ojọ. 4 O Onyenwe anyị, meere ndị niile na-eme ezi omume ihe ọma, ya bụ, ndị niile obi ha ziri ezi. 5 Ma Onyenwe anyị ga-achupụ ndị niile na-agbaso ụzọ aghughọ na ndị niile na-eme ajo ihe. Ka udo dịrị Izrel.

126 Abụ nrigo. Mgbe Onyenwe anyị kpoghachitere ndị e mere ka ha lọta na Zayon, anyị dị ka ndị na-arọ nrọ. 2 Ochị juru anyị ọnụ, abụ ọnụ jukwara anyị ire. Mgbe ahụ, e kwukwara ya na mba niile sị, “Onyenwe anyị emeerela ha ọtụtụ ihe dị ukwuu.” 3 Onyenwe anyị emeerala anyị ọtụtụ ihe dị ukwuu, obi anyị juputakwara n'ọnụ. 4 Nyeghachi anyị akụnuba anyị, o Onyenwe anyị, dịka mmiri iyi na-asọ n'ala Negev. 5 Ndị niile na-eji anya mmiri na-arụ ọrụ ikụ mkpuru ga-emesia jiri abụ ọnụ wee ihe ubi ahụ. 6 Onye ji ikwa akwa buru mkpuru ubi ọ ga-agha na-aga, ga-emesia jiri abụ ọnụ na-aloghachi azụ, mgbe ha bu ukwu ọka ha.

127 Abụ nrigo, nke Solomon. Ọ bürü na Onyenwe anyị ewughị ụlo, ndị na-ewu ya na-adogbu onwe ha n'ọrụ n'efu. Ọ bürü na Onyenwe anyị echeghị obodo, n'efu ka ndị nche na-amụ anya. 2 O bụ n'efu ka ị na-ebili n'isi ụtụtụ na-adogbu onwe gi n'ọrụ ichọta ihe ị ga-eri ruo n'abalị, n'ihi na ọ na-eme ka ndị niile ọ hụrụ n'anya hie ụra n'udo. 3 Umuntakirị bụ ihe nketa si n'aka Onyenwe anyị, umuntakirị bụ ugwo ọrụ o na-enye. 4 Dịka àkụ n'aka dike n'agha, otu a, ka ụmụ a mtaara na mgbe okorobịa dị. 5 Onye a goziri agozi ka nwoke ahụ bụ onye kpojuru àkụ ndị a n'akpa àkụ ya. Ihere agaghị eme ha mgbe ha na ndị iro na-arurita ụka n'ama.

128 Abụ nrigo. Ngozi na-adịrị ndị niile na-atụ egwu Onyenwe anyị, ndị na-aga ije n'irube isi nye ya. 2 I ga-eri mkpuru ọrụ aka gi; ọtụtụ ngozi na ihe iga nke ọma ga-abụ nke gi. 3 Nwunye gi ga-adị ka osisi vajinị na-amị mkpuru n'ime ụlo gi; ụmụ gi ndị ikom ga-adịkwa ka ome osisi oliv gburugburu tebul gi. 4 Otu a ka a ga-esi gozie nwoke ahụ na-atụ egwu Onyenwe anyị. 5 Ka Onyenwe anyị gozie gi site na Zayon ụbochị niile nke ndụ gi; ka i hụkwa ọdịmmma Jerusalem, 6 ka ị dị ndụ hụ ụmụ ụmụ gi. Ka udo dịrị Izrel.

129 Abụ nrigo. Site na mgbe m bụ nwantakirị, ha kpagburu m ọtụtụ oge, ka Izrel kwuo. 2 “Site na mgbe m bụ nwantakirị, ha kpagburu m ọtụtụ oge, ma ha enweghị ike merie m. 3 Ndị ikom na-akọ ubi akogharịala azụ m dịka ala ubi, mee ebe ha koro akọ ka ọ dị ogologo. 4 Ma Onyenwe anyị bụ onye ezi omume; ọ topula m site n'agbu niile nke ndị ajo omume.” 5 Ka ndị niile kpọrọ Zayon asị bürü ndị galaghachi azụ n'ihere. 6 Ka ha niile dịrị ka ahijịa na-epu n'elu ụlo nke na-akponwu tupu o puputa; 7 nke onye na-ewe ihe ubi na-adighị ejị ha kpojuo aka ya abuo, maqbụ onye mkpokota e nwee ike kpojuo aka ya. 8 Ka ndị si n'uzo na-agafe hapụ i sị ha, “Ngozi Onyenwe anyị dịrị unu. Anyị na-agozi unu n'aha Onyenwe anyị.”

130 Abụ nrigo. O Onyenwe anyị, ọ bụ site n'ebe dị omimi ka m na-ebeku gi akwa. 2 Onyenwe anyị, nṣụrụ olu m. Ka ntị gi na-ahakwa ntị n'olu arịriọ m, maka amara. 3 O Onyenwe anyị, a sị na i detuo mmehie niile, Onyenwe anyị, onye pürü iguzo? 4 Ma ọ bụ n'aka gi ka mgbaghara mmehie dị; ime ka anyị tọọ gi egwu, ma jeere gi ozi. 5 Ana m echere Onyenwe anyị, mkpuruobi m na-echekwa ya, ọ bụ n'okwu ya ka olileanya m dị. 6 Mkpuruobi m na-echere Onyenwe anyị karịa ndị nche abalị na-echere chi ọbụbọ, e, karịa ndị nche abalị na-echere chi ọbụbọ. 7 Ndị Izrel, ka olileanya unu dịrị na Onyenwe anyị, n'ihi na iħunanya ya na-adigide adigide, n'aka ya ka nzoputa zuruoke dịkwa. 8 Ya onwe ya, ga-agbaputa Izrel site na mmehie ya niile.

131 Abụ nrigo, nke Devid. O Onyenwe anyị, nganga adighị n'obi m, ndị mpako abükwaḥi ochichị m; adighị m etinye onwe m n'okwu karịrị m maqbụ n'ihe ndị dị ukwuu karịa m. 2 Ma ana m edere duu, mkpuruobi m nökwa juụ; dịka nwantakirị a napürü ara, ya na nne ya nō, e, dịka nwantakirị a napürü ara, otu a ka mkpuruobi m nō n'ime m. 3 Ndị Izrel, ka olileanya unu dịrị na Onyenwe anyị ugbu a na mgbe niile ebighị ebi.

132 Abụ nrigo. O Onyenwe anyị, cheta Devid, n'ihe niile bụ ndị ọ gbakütara azụ. 2 O riṇụ iyi nye Onyenwe anyị, kwee nkwa nye Onye dị ukwuu nke Jekob: 3 “Agaghị m abanye n'ime ụlo m maqbụ rigoo n'ihe ndina m, 4 agaghị m arahụ ụra, egbugbere anya m agaghị atụ oru ụra, 5 tutu ruo mgbe m chọtaara Onyenwe anyị ọnọdu ebe obibi nye Onye dị ukwuu

nke Jekob.” 6 Anyi nñru ihe banyere ya n’Efrata, anyi chötara ya n’ubi niile nke Jearim. 7 “Ka anyi gaa na-ebe obibi ya; ka anyi kpôp isiala n’ebi ihe mgbakwasî ükwu ya. 8 ‘Bilie, Onyenwe anyi, bata n’ebi izuike gi, gi na igbe ogbugba ndu nke ike gi. 9 Ka ndi nchüaja gi yiri ezi omume gi dika uwe; ka ndi gi kwesiri ntukwasî obi buq abu n’ihi oñu.” 10 N’ihi ohu gi, bu Devid, agbakutala onye gi e tere mmanu azu. 11 Onyenwe anyi nñru Devid iyi n’eziokwu, bu iyi nke o gaghî esi na ya laghachi azu: “Otu n’ime umu gi, ka m ga-eme ka o nodu n’ocheeze gi, 12 o buru na umu ndi ikom gi edebe ogbugba ndu m na ükpuru niile m kuziri ha, mgbe ahû umu ha ga-anodu ala n’ocheeze gi ruo mgbe ebighi ebi.” 13 N’ihi na Onyenwe anyi ahorola Zayon, o bu ochichö obi ya ime ya ebe obibi ya; 14 “Ebe a bu ebe izuike m ruo mgbe ebighi ebi, ebe a ka ocheeze m ga-adikwa, n’ihi na o bu ihe m chorø. 15 Aga m ej iotüf nri di iche gozie ya; aga m ej iri mee ka afô ju ndi ogbenye ya. 16 Aga m ej nzoputa yinye ndi nchüaja ya niile dika uwe, ndi nsø ya ga-abu abu n’ihi oñu. 17 “N’abe a ka m ga-eme ka mpi puputara Devid ma debekwa orionta n’ihi onye m e tere mmanu. 18 Aga m eyikwasî ndi iro ya ihere dika uwe ma aga ej iokpueze mara mma choø isi ya mma.”

133 Abu nrigo, nke Devid. Lee ka o si buru ihe di mma na ihe oñu mgbe umunne na-ebiko n’otu! 2 O di ka mmanu di oke onyahia a wuru n’isi, nke na-asodata ruo n’ahlonu, e, nke na-asodata ruo n’ahlonu Erön, ruokwa n’olu uwe mwûda ya. 3 O di ka a ga-asî na igirigi si na Hemon na-ada n’elu n’ugwu Zayon. N’ihi na n’ebi ahû ka Onyenwe anyi na-enye onyinye ngozi ya, o buladi ndu na-adî ruo mgbe ebighi ebi.

134 Abu nrigo. Toonu Onyenwe anyi, unu ndi ohu Onyenwe anyi niile ndi na-eje ozi n’ime ulø Onyenwe anyi n’oge abalî. 2 Chilienü aka unu abuø elu n’ime ulønso ya ma toonu Onyenwe anyi. 3 Ka Onyenwe anyi, onye kere eluigwe na uwa site na Zayon gozie unu.

135 Toonu Onyenwe anyi. Toonu aha Onyenwe anyi, toonu ya, unu ndi ohu Onyenwe anyi niile, 2 unu ndi na-eje ozi n’ime ulø Onyenwe anyi, n’ime ogige ulø Chineke anyi. 3 Toonu Onyenwe anyi, n’ihi na Onyenwe anyi di mma; bukuo aha ya abu otuto, n’ihi na o bu ihe ziri ezi. 4 N’ihi na Onyenwe anyi ahopatala Jekob nye onwe ya, o hopatala Izrel ka

o buru ihe oke onyahia nke aka ya. 5 Amaara m na Onyenwe anyi di ukwuu, na Onyenwe anyi di ukwuu karja chi niile. 6 Onyenwe anyi na-eme ihe ögüla masırı ya n’elüigwe na elu uwa na n’oke osimiri na n’ime ogbu mmiri niile. 7 O bu ya na-eme ka igwe ojii na-apüta site n’akukü niile nke uwa. O bukwa ya na-ezite amuma nke na-eweta mmiri ozuzo. O na-ewepütakwa ifufe site n’ulø ifufe ya niile. 8 O tigburu umu niile e buru uzo muq n’ala Ijipt, umu mmadu buru uzo muq na umu anu ulø e buru uzo muq. 9 O zipüf ihe ırıbama ya di iche iche na oru ebube ya niile n’etiti unu, o Ijipt, megide Fero na ndi niile na-ejere ya ozi. 10 O tigburu otüf mba di ukwuu n’önüogugu, tigbukwaa ndi eze ha, ndi di ike n’agha. 11 Ufodu n’ime ha bu Saïhon, eze ndi Amorait, na Oq eze Bashan, na ndi eze niile di na Kenan. 12 O weere ala ndi obodo ahû niile nye ndi ya, nye ya umu Izrel dika ihe nketa ha. 13 O Onyenwe anyi, aha gi na-adigide ruo mgbe ebighi ebi a maara aha gi ruo ogbo niile. 14 N’ihi na Onyenwe anyi ga-ekpepüta ndi ya. O ga-enwekwa omïiko n’ahû ndi ohu ya. 15 Chi ndi mba ozø bu arusî e jiri aka kpüo, nke e ji olesaleha na olesaleha kpüo. 16 Ha nwere onu ma ha adighi ekwu okwu, ha nwere anya ma ha adighi ahû uzo. 17 Ha nwere ntî ma ha adighi anu ihe, o dikwaghî nkuume di n’ime onu ha. 18 Ndî na-eme ha ga-adî ka ha. O bukwa otu a ka ndi na-atukwasî ha obi ga-adî. 19 Ndî Izrel, toonu Onyenwe anyi. Unu ndi ulø Erön, toonu Onyenwe anyi. 20 Unu ndi ulø Livayı, toonu Onyenwe anyi; unu ndi na-atu egwu ya, toonu Onyenwe anyi. 21 Ka otuto diri Onyenwe anyi site na Zayon, nye onye ahû na-ebi na Jerusalem. Toonu Onyenwe anyi.

136 Keleenü Onyenwe anyi, n’ihi na o di mma. 2 Keleenü Chineke kachasî chi niile elu. 3 Keleenü Onyenwenü kachasî ndi nwenu niile. 4 Keleenü onye ahû naanî ya na-aru oru ebube di iche iche, 5 Keleenü onye ahû ji nghota ya kee mbara eluigwe niile, 6 Keleenü onye wuru uwa n’elu ogbu mmiri, 7 Keleenü onye ahû kere anyanwu na onwa, 8 Onye mere anyanwu ka o na-acha n’ehihie, 9 Onye mere ka onwa na kpakpando na-achî n’abali, 10 Onye ahû tigburu umu niile e buru uzo muq n’ijipt, 11 O duuru ndi Izrel site n’ijipt püta, 12 O ji aka ya di ike nke o setipüf esetipüf dupüta ha; 13 Onye ahû kewara Osimiri Uhie abuø, 14 Onye duuru ndi Izrel gafee n’etiti ya, 15 Ma Osimiri Uhie riri Fero na ndi agha ya

niile; **16** Keleenü onye duuru ndị ya gafee ọzara, **17** Onye ahụ tigburu ndị eze dị ukwuu, **18** O gburukwara ndị eze dị ike nke ukwuu, **19** O gburu Sajhọn eze ndị Amorait, **20** Na Og eze Bashan, **21** Were ala ha nyę dika ihe nketa, **22** O nyere ohu ya Izrel ala ahụ ka o bụrụ ihe nketa ha, **23** Onye chetara anyị mgbe anyị na-adighi ike, **24** Mee ka anyị nwere onwe anyị site n'aka ndị iro anyị, **25** O na-enye ihe niile dị ndụ nri, **26** Keleenü Chineke nke eluigwe ekele.

137 N'akụkụ iyi niile Babilon ka anyị nödürü ala kwaa akwa mgbe anyị chetara Zayon. **2** O bụ n'osisi popla ka anyị kokwasịri ụbø akwara anyị niile. **3** N'ebé ahụ ka ndị dötara anyị n'agha gwara anyị ka anyị buqorø ha abụ, ndị na-emekpa anyị ahụ riqorø anyị ka anyị buqorø ha abụ ọnụ; ha kwuru sị, "Buqorøn anyị otu abụ n'ime abụ Zayon!" **4** Ma, olee otu anyị ga-esi buq abụ Onyenwe anyị ebe anyị nō n'ala ọzọ? **5** O bụrụ na m echezoq gi, Jerusalem, ka aka nri m chefuo n'ka ya. **6** O bụrụ na m echezoq gi, o bùrukwa na m akwusị iche echiche banyere Jerusalem, oke ọnụ m, ka ire m rapara n'okpo ọnụ m. **7** Cheta, o Onyenwe anyị, ihe ndị Edom mere n'ubochị ahụ a dötara Jerusalem n'agha. "Tikposia ya," ka ha tiri, "Tikposia ya ruo na ntqala ya niile!" **8** Gi ada Babilon, onye a ghaghị ịla n'iyyi, ọnụ ga-abụ nke onye ahụ ga-akwughachi gi ụgwọ ọrụ ruru gi n'ihi ihe i mere anyị, **9** onye ahụ ga-achịrị ụmụ gi ndị na-añụ ara tütüpia ha n'elu nkume.

138 Abụ Qoma Devid. O Onyenwe anyị, aga m ejị obi m niile too gi; n'ihi chi niile dị iche iche ka m ga-abụku gi abụ otuto. **2** Aga m akpọ isiala n'ebé ulọnso ukwu gi dị aga m etokwa aha gi n'ihi iħunanya gi na ikwesi ntukwasị obi gi, n'ihi na i meela ka aha gi na okwu gi dị elu karịa ihe niile. **3** Mgbe m kpokuru gi, i zara m; i mere m ka m nwhee nkwwua okwu ma guzosiekwa ike. **4** O Onyenwe anyị, ka ndị eze niile nō n'ụwa too gi, mgbe ha nñrụ ihe niile i nyere n'iwu. **5** Ka ha buq abụ banyere ụzọ niile nke Onyenwe anyị, n'ihi na ebube Onyenwe anyị dị ukwuu. **6** N'agbanyeghi na Onyenwe anyị dị ukwuu, o na-elekwasị ndị dị umeala n'obi anya, ma o naghi ekwe ka ndị nganga bia ya nso. **7** A sikhwarị na m na-eje ije n'etiti nsogbu, i na-echeve ndụ m; i na-esetipụ aka gi megide iwe ndị kporo m asị, i na-eji aka nri gi zoputa m. **8** Onyenwe anyị ga-emezuru m ihe niile o kwadoro m; iħunanya gi, o Onyenwe anyị, na-adigide ruo mgbe ebighị ebi, ahapukwala ọrụ aka gi niile.

139 Abụ nke dīri onyeisi abụ. Abụ Qoma Devid. O Onyenwe anyị, i nyochaala m, i makwaara m nke ọma **2** l maara mgbe m na-anodụ ala na mgbe m na-eguzo qto; site n'ebé dị anya, i na-aghotà echiche obi m niile. **3** l na-ahuzu opupụ m na ndina ala m; i mazukwara ụzọ m niile. **4** O Onyenwe anyị, i maara ihe m gaje ikwu tupu m kwuo ya. **5** l na-anö m n'ihi, ma na-esokwa m n'azụ, i tükwasila m aka gi. **6** Ihe ọmụma dị otu a dị oke omimi nye m, o díkwa elu apughị m iru ya. **7** Ebee ka m ga-ezo onwe m si otu a zonarı Mmụgị gi? Ebeekwa ka m pürü igbagwa ka m si n'ihi gi zoo onwe m? **8** O bụrụ na m arigoro n'eluijwe i nō n'ebé ahụ. O bùrukwa na m arıda zoo onwe m n'ala mmụgị, i ọnkwa n'ebé ahụ. (*Sheol h7585*) **9** O bụrụ na m efepụ n'isi ụtụtụ dika nwa nnunu, felagaa n'ebé dị nnqo anya nke oke osimiri, **10** o buladị n'ebé ahụ ka aka gi ga na-edu m aka nri gi ga-ejidesi m ike. **11** O bụrụ na m asị, "N'ezie, ọchichirị ga-ekpuchi m ihè ga-aghị abalị gbaa m gburugburu." **12** O buladị ọchichirị agaghị abu ọchichirị n'ebé i nō; abalị ga-enye ihè dika ehhie, n'ihi na ọchichirị dị ka ihè n'ebé i nō. **13** O bụ gi kpuru akụkụ niile dị m n'ahụ. O bùlkwa gi jikotara ha niile ka ha bụrụ otu mmadụ n'ime afọ nne m. **14** Ana m eto gi n'ihi na abụ m onye e sitere n'oke egwu na ebube kee; ọrụ gi niile dị ebube; amaara m nke a nke ọma. **15** Uđidị m abughị ihe zoro ezo n'ebé i nō mgbe a kpuru m n'ebé nzuzo ahụ, mgbe a kpakötara m n'ebé omimi nke ụwa. **16** Anya gi abụ hụrụ ahụ m mgbe o na-enweghi ụđidị ọbula. E dere ubochị niile a kwadoro m n'ime akwukwø gi tupu otu n'ime ha adịri. **17** Lee ka echiche i na-echeve banyere m si dị oke ọnụahia, o Chineke! Leekwa ka ha si dị ukwuu. **18** O bụrụ na m agu ha ọnụ, ha ga-adị ukwuu karịa ọnụogugu aja dị n'ala. Mgbe m tetara, mụ na gi ka nō. **19** O Chineke, a sikhwarị na i ga-alà ndị ajo omume niile n'iyyi! Sitenụ n'ebé m nō pụo, unu ndị na-akwafu obara! **20** Site n'echiche ojoo, ha na-ekwu okwu banyere gi; ndị iro gi na-ekwutø aha gi. **21** O Onyenwe anyị, o bụ na m akpoghi ha asị bụ ndị kporo gi asị, na-asokwa ndị na-enupu isi megide gi oyi? **22** O bụ naanị ikpọ asị ka m nwere n'ebé ha nō? Ana m agunye ha dika ndị iro m. **23** O Chineke, nyochaa m, mara obi m. Nwaa m, matakwa echiche uche m niile. **24** Choputa ma o nwere ihe ojoo dị n'ime m, ma duo m n'uzo ebighị ebi.

140 Abụ nke díri onyeisi abụ. Abụ Ọma Devid. O Onyenwe anyị, doputa m site n'aka ndị na-eme ihe ojọọ. Chebe m ka m ghara ịdaba n'aka ndị na-eme ihe ike dí iche iche. 2 Ndị na-atu atumatu ime ihe ojọọ n'obi ha na-akpalı agha ụbочi niile. 3 Ha na-eme ire ha ka ha dí nkó díka nke agwọ; elo ajualà dí n'egbugbere ọnụ ha. (Sela) 4 Chebe m Onyenwe anyị, ka m ghara ịdaba n'aka ndị na-eme ihe ike, ndị na-eche echiche ọdịda m. 5 Ndị mpako esielera m onya igbudu; ha agbasaala ụgbụ ha na udo ha, siekwarা m onya dí iche iche n'uzo m na-agá. (Sela) 6 A siri m Onyenwe anyị, “Gị onwe gi bụ Chineke m.” Nuru, O Onyenwe anyị, olu arırıo m maka amara. 7 Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị Onye nzoputa m dí ike, i na-ekpuchi isi m n'ubochi agha. 8 Ekwewkala ka ndị ajo omume choṭa ihe ha na-achọ, o Onyenwe anyị, ekwekwala ka nzube ha mezuo. (Sela) 9 Ndị niile gbara m gburugburu na-ebuli isi ha elu na nganga ka ndị ojọọ nke egbugbere ọnụ ha rikpuo ha. 10 Ka ichetu ọkụ na-ere ere dakwası ha; ka a tuba ha n'ime ọkụ na-ere ere, n'ime olulu apitị juputara, nke ha na-enweghi ike isite n'ime ya püta ozo. 11 Ekwela ka ndị na-ekwu okwu nkwalu guzosie ike n'ala, ka ihe ojọọ chuda ndị na-eme ihe ike. 12 Amaara m na Onyenwe anyị ga-ekpe ikpe ziri ezi nye ndị ogbenye na-emekwa ka ndị no na mkpa nweta ihe ruuru ha. 13 N'ezie, ndị ezi omume ga-eto aha gi, ndị ziri ezi ga-ebikwa n'ihu gi.

141 Abụ Ọma Devid. O Onyenwe anyị, ana m akpoku gi; bjakwute m ọsịṣo. Nuru olu m mgbe m na-akpoku gi. 2 Ka ekpere m bịa n'ihu gi díka ihe na-esi isi ụtọ; ka nchili elu nke m chiliri aka m abuо díri ka aja a na-achụ n'anyasi. 3 Nyere m aka ka m mechie ọnụ m, o Onyenwe anyị; na-echekwa egbugbere ọnụ m nche. 4 Ekwela ka obi m nwhee mmasi n'ihe ojọọ, isonye ndị na-eme ihe ojọọ ruo ọru ajo omume niile dí iche ihe; ekwela ka m soro ha rikpo ihe ụtọ ha niile. 5 Ka onye ezi omume tie m ihe, nke a na-egosi obi ebere; ka ọ baara m mba, nke a bụ mmamụ n'elu isi m. Isi m agaghị ajụ ya. Otu ọ dí, ekpere m na-emegide ọru niile nke ndị na-eme ihe ojọọ. 6 A ga-esite n'elu nkume dí elu tuda ndị na-achị ha, mgbe ahụ, ndị ajo omume ga-amata na okwu m niile bụ eziokwu. 7 Ha ga-ekwu si, “Díka mmađu na-egburi, na-akogharị ala, otu a ka a ghasasirị ọkpukpu anyị n'onụ ili.” (Sheol h7585) 8 Ma olileanya m dí na gi, Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị n'ime gi ka m gbabara izere ndị, ararala m nyefee n'aka ọnwu. 9 Naputa m ka m ghara ịdaba n'ime onya igbudu niile nke ndị na-eme ajo ihe siiri, sitekwa n'onya niile ha siiri m. 10 Ka ndị ajo omume daba n'ime ụgbụ ha, ma mu onwe m ga-agabiga na-emerughị ahụ obụla.

142 Abụ maskil nke Devid. Mgbe ọ no n'ogba nkume. Ekpere. Etikuru m Onyenwe anyị mkpu akwa; ewelitarা m olu m rịo Onyenwe anyị ka o meere m ebere. 2 Ekwuputara m ihe na-esogbu m n'ihu ya, gwakwa ya ahuhụ nke m no n'ime ya. 3 Mgbe mmuọ m dara mba n'ime m, ọ bụ gi maara uzor m. N'uzo ebe m na-esi aga ka ndị mmađu siiri m onya. 4 Lee anya n'aka nri m ma hụ na ọ dighị onye ọbula na-eche ihe banyere m. Enweghi m ebe mgbabá. Ọ dighị onye ọbula ihe banyere m na-emetuta n'obi. 5 Ana m etiku gi mkpu akwa, o Onyenwe anyị, na-asị, “Gị bụ ebe mgbabá m, oke m n'ala ndị dí ndị.” 6 Gee ntị na mkpu akwa m, n'ihu na anọ m n'onodụ ihe isiike; gbatuta m site n'aka ndị na-achụ m ọso, n'ihu na ha siri ike karịa m. 7 Mee ka m nwere onwe m site n'ulọ mkporo, ka m nwee ike too aha gi. Mgbe ahụ ndị ezi omume ga-agba m gburugburu n'ihu ịdị mma gi n'ebe m no.

143 Abụ Ọma Devid. O Onyenwe anyị, nuru ekpere m, gekwaa ntị n'akwa arırıo m maka amara; n'ihu ikwesi ntukwası obi gi na ezi omume gi, bia nyere m aka. 2 Edubatala m n'onodụ ikpe m ikpe, n'ihu na ọ dighị onye ọbula dí ndị bụ onye ezi omume n'ihu gi. 3 Onye iro na-achụ m ọso, ọ na-azopia ndị m n'ala; na-emekwa ka m nodu n'ochichiri, díka ndị nwurụ anwụ n'ogologo oge gara aga. 4 Ya mere mmuọ m na-adama mba n'ime m ujo juputakwara m n'obi. 5 Ana m echeta ụbочi niile ndị ahụ gara aga; ana m atughari uche n'orụ gi niile na-echekwa echiche banyere ihe niile aka gi rürü. 6 Ana m agbasa aka m abuо nye gi; aguụ gi na-agụ mkpuruobi m díka aguụ mmiri ozuzu si agu ala kporo nkụ. (Sela) 7 O Onyenwe anyị, zaa m ọsịṣo; mmuọ m na-adama mba. Ezonarịla m ihu gi, ma ọ bughi ya, aga m adị ka ndị na-arịda ruo n'ilı. 8 Mee ka m nuru okwu iħunanya gi nke na-adighị agharipu n'isi ụtutu, n'ihu na ọ bụ gi ka m tukwasiri obi. Zi m uzor m kwesiri īgbaso, n'ihu na ọ bụ gi ka m na-eweli mkpuruobi m nye. 9 O Onyenwe anyị, gbatuta m site n'aka ndị iro m, n'ihu na ọ bụ n'ime gi ka m na-ezo onwe m. 10 Kuziere m ime uche gi, n'ihu na ị bụ Chineke m; ka ezi Mmuọ gi duo m n'ala dí lariji. 11 O Onyenwe anyị, n'ihu aha gi chebe ndị m; n'ime

ezi omume gi, naputa m site na nsogbu. 12 N'ime iñhunanya gi na-adighi agharipu, kpochapu ndi iro m; laa ndi niile kporo m asi n'iyi, n'ihi na abu m ohu gi.

144 Abu Qma nke Devid. Otuto diri Onyenwe anyi, onye bu oke nkume m, onye na-ezi aka m abuq ibu agha, na mkipisiaka m ilu ogu. 2 O bu Chineke m, onye juputara n'iñhunanya, burukwa ebe mgbabu m e wusiri ike, ebe m e wusiri ike na onye mgbaputa m, q bu ota m, onye m na-agbaba n'ime ya, onye ji aka ike mee ka ndi di iche ike noqd n'okpuru m. 3 O Onyenwe anyi, ginji ka mmadu bu i ji na-eche echiche banyere ya, ginji ka nwa nke mmadu bu ihe banyere ya ji na-emetu gi n'obi? 4 Mmadu di ka otu nkumene; ubochi ndu ya niile na-agafe ngwangwa dikha onyinyo. 5 O Onyenwe anyi, kewaa eluigwe rjdata; metu ugwu niile aka ka ha kwuo anwuru oku. 6 Zipu amuma ka o chusasija ndi iro niile; gbaa ha akwu gi niile ma chusasija ha. 7 Site n'elu setipu aka gi; gbaputa m, naputakwa m site n'oke osimiri, site n'aka ndi si mba ozoo, 8 ndi onu ha juputara n'ugha, ndi aka nri ha juputakwara n'aghughoh. 9 O Chineke, aga m abukwu gi abu oħħurū. Une e ji akwara iri mee ka m ga-eji kpoqoro gi egwu; 10 gi onye na-enye ndi eze mmeri, onye na-agbaputa ohu ya Devid. Site na mma agha di njo 11 gbaputa m; naputakwa m site n'aka ndi si mba ozoo ndi onu ha juputara n'ugha, ndi aka nri ha juputakwara n'aghughoh. 12 Mgbe ahu, umu ndi ikom anyi, n'oge okorobja ha, ga-adji ka ihe a kuru n'ala e lekotara anya nke oma, umu anyi ndi inyom ga-adji ka ogidi a piri api e ji acho uløeze mma. 13 Oba anyi niile ga-ejuputa n'ihe oriri di iche ihe si n'ubi anyi. Aturụ anyi ga-amuba n'otutu puku n'onuqogug, ha ga-adji iri puku kwurụ puku n'ubi anyi; 14 igwe ehi anyi ga-adokpu ibu di aro. A gaghij enwe ntipu na mgbidi anyi niile, a gaghij adota anyi n'agha gaa obodo ozoo, akwa ihe mgbu agaghij adi n'okporouzo anyi niile. 15 Ndị a goziri agozi ka ndi ahu bu, ndi ihe ndi a díjiri; ndi a goziri agozi ka ndi ahu bu, ndi Chineke bu Onyenwe anyi ha.

145 Abu Qma otuto, nke Devid. Aga m ebuli gi elu, Chineke m onye bu eze; aga m eto aha gi, site n'ebighi ebi ruo ebighi ebi. 2 Ubochi niile ka m ga-eto gi jaakwa aha gi mma site n'ebighi ebi ruo ebighi ebi. 3 Onyenwe anyi di ukwuu, burukwa onye kwsesiri ìnata otuto; idji ukwuu ya kariri ihe onye obula puru ighota. 4 Otu oqbo ga-eto oru gi niile n'ihu oqbo ozoo;

ha ga-ekwuputa maka oru ukwuu gi niile di iche iche. 5 Ha ga-ekwuputa ihe banyere idji ebube nke imma gi, aga m atugharikwa uche n'oru ebube gi niile. 6 Ha ga-ekwuputa ihe banyere ike nke oru itunanya gi niile, aga m ekwusakwa oru ukwuu gi niile. 7 Ha ga-eme mmemme n'ihi idji mma gi di ukwuu jirikwa onuq buq abu banyere ezi omume gi. 8 Onyenwe anyi na-eme amara nweekwa obi omijiko, q dighi ewe iwe osijsø, q bara uba n'iñhunanya. 9 Onyenwe anyi di mma n'ebi mmadu niile di; o nwere omijiko n'ebi ihe niile o kere eke di. 10 O Onyenwe anyi, ihe niile i kere eke ga-eto gi; ndi nso gi na-aja gi mma. 11 Ha ga-ekwuputa banyere ebube nke alaeze gi. Kwuputakwa maka idji ike gi, 12 ka mmadu niile mata ihe banyere oru ukwuu gi niile di iche ihe na ebube nke idji mma alaeze gi. 13 Alaeze gi bu alaeze na-adigide ruo mgbe ebighi ebi, ochichj gi na-adigidekwa site n'ogbo ruo n'ogbo. Onyenwe anyi na-emezu nkwa ya niile na-ahukwa ihe niile o kere eke n'anya. 14 Onyenwe anyi na-ekulite ndi niile dara ada na-akwagide ndi niile dara mba. 15 Olileanya ihe niile di na gi, i na-enye ha nri ha mgbe oge ya ruru. 16 I na-asaghepụ aka gi na-emezu ochichj ihe niile di ndu. 17 Uzo Onyenwe anyi niile ziri ezi; q na-ahukwa ihe niile o kere eke n'anya. 18 Onyenwe anyi na-anq nso ndi niile na-apokpo ya, bu ndi niile na-apokpo ya n'eziokwu. 19 O na-emezu ochichj niile nke ndi na-atu egwu ya; q na-anq akwa ha na-azoputakwa ha. 20 Onyenwe anyi na-echebe ndi niile huru ya n'anya, ma q ga-ala ndi ajo omume niile n'iyi. 21 Onu m ga-ekwuputa otuto Onyenwe anyi; ka ihe niile e kere eke too aha nso ya ruo mgbe ebighi ebi.

146 Toonu Onyenwe anyi. O mkipurubobi m, too Onyenwe anyi. 2 Aga m eto Onyenwe anyi ogologo ndu m niile; aga m abu abu otuto nye Chineke m mgbe m no na-adji ndu. 3 Atukwasila umu eze obi gi, ndi bu mmadu efu na-apughij izoputa. 4 Mgbe mmuq ha puru, ha na-alaghachii n'aja; n'ubochi ahu, atumatu ha na-agho ihe efu. 5 Onye a goziri agozi ka onye ahu bu, onye inyeaka ya bu Chineke nke Jekob, onye olileanya ya di na Onyenwe anyi, Chineke ya. 6 Onye kere eluigwe na ƿwa, na osimiri, na ihe niile di n'ime ha, Onyenwe anyi, onye ikwesi ntukwasí obi ya na-adigide ruo mgbe ebighi ebi. 7 O na-ekpe ikpe ziri ezi nye ndi a na-apagbu na-enyekwa ndi aguu na-agu nri. Onyenwe anyi na-eme ka ndi no n'ulø mkiporo

nwere onwe ha, 8 Onyenwe anyị na-emeghe anya ndị kpuru ịsi, Onyenwe anyị na-akwagide ndị niile dara mba, Onyenwe anyị hụrụ ndị ezi omume niile n'anya. 9 Onyenwe anyị na-echebe ndị ọbjia, na-elekotakwa ndị na-enweghi nna na ndị di ha nwụrụ anwụ, ma o na-eme ka ihe ghara igara ndị ajo omume nke ọma. 10 Onyenwe anyị na-achị ruo ebighị ebi, Chineke gi, o Zayon, site n'ogbo ruo n'ogbo. Toonu Onyenwe anyị.

147 Toonu Onyenwe anyị! O bụ ihe dị mma ịbụku

Chineke anyị abụ otuto. O bụ ihe na-eweta mmasị, bùrukwa ihe ziri ezi ito ya! 2 Onyenwe anyị na-ewu Jerusalem: o na-akpoghachita ụmụ Izrel ndị a dotoro n'agha gaa n'ala ọzọ. 3 O na-agwọ ndị niile obi ha tiwara etiwa na-ekechikotakwa ebe niile ha merụrụ ahụ. 4 O bụ ya na-ekpebi ọnụogugu kpakpando niile na-akpokwa ha n'otu na otu. 5 Onyenwe anyị dị ukwuu, ike ya dìkwa ukwuu; nghota ya enweghi nsọtụ. 6 Onyenwe anyị na-agba ndị dị umeala n'obi ume ma o na-atuda ndị ajo omume n'ala. 7 Jirinụ ekele bükuo Onyenwe anyị abụ; jirinụ ụbọ akwara kpօrọ Chineke anyị egwu. 8 O na-eji igwe ojii na-ekpuchi mbara eluigwe; o na-ewetara elu ụwa mmiri ozozo na-eme ka ahijịa puo n'elu ugwu niile. 9 O na-enye ehi niile nri na-enyekwa ụmụ ugołoma nri mgbe ha na-ebeku ya akwa n'ihị nri. 10 Mmasị ya adighị n'ike nke ịnyinya, maqbụ n'ike ụkwụ nke mmadụ. 11 Onyenwe anyị na-enwe mmasị n'ebé ndị na-atu egwu ya nō, ndị olileanya ha dị na ịhụnanya ya nke na-adighị agharịpụ. 12 O Jerusalem, jaa Onyenwe anyị mma; o Zayon, too Chineke gi. 13 N'ihị na o wusielia mkpօrọ ọnụ ụzo ama gi niile ike, na-agozikwa ndị niile bi n'ime gi. 14 O na-eme ka oke ala gi nwee udo, jirikwa ọka wiiti kachasị mma nyejue gi afọ. 15 O na-ezipụ iwu ya n'elu ụwa niile; okwu ya na-agbasa ngwangwa. 16 O na-atusa snoo n'ala dìka aji anụ, na-efesasi igirigi snoo dìka ntụ. 17 O na-atudata mkpuri mmiri ya dị ka mkpuri okwute. Onye pürü iguzogide oke ifufe oyị ya? 18 O na-ezipụ okwu ya na-agbaze ha; o na-akpalite ikuku ya mee ka mmiri bido ịsoğharị. 19 O kpugheela okwu ya nye Jekob, iwu ya na ụkpuri ya niile nye Izrel. 20 O mesobeghi mba ọzọ ụdị mmeso dị otu a. Ha amakwaghị iwu ya niile. Toonu Onyenwe anyị!

148 Toonu Onyenwe anyị. Toonu Onyenwe anyị site n'eluigwe, toonu ya n'ebé niile kachasị elu. 2 Toonu ya, ndị mmụo ozi ya niile, toonu ya, unu usuu ndị agha ya niile. 3 Toonu ya, anyanwụ na ọnwa

toonu ya, kpakpando niile. 4 Toonu ya, unu eluigwe kachasị elu na unu mmiri dị n'elu mbara eluigwe. 5 Ka ha niile too aha Onyenwe anyị, n'ihị na ha niile malitere ịdị site n'okwu ọnụ ya. 6 O doro ha n'onodụ ha ga-anị ruo mgbe ebighị ebi; o nyere iwu nke a na-agaghị agabiga. 7 Toonu Onyenwe anyị, site n'ụwa, unu oke anụ mmiri niile na ogbu mmiri niile, 8 na amụma, na mkpuri mmiri, na snoo na igwe ojii niile, na oke ifufe niile na-eme ihe o nyere n'iwu, 9 unu ugwu ukwu niile, na ugwu nta niile na osisi niile na-amị mkpuri na osisi sida niile 10 na anụ ọhịa, na anụ ụlo niile, na ihe niile na-akpụ akpụ n'ala na nnụnụ niile, 11 ndị eze niile nke ụwa na mba niile dị iche iche, unu ụmụ eze na ndị niile na-achị achị n'ụwa, 12 ụmụ okorobịa na ụmụ agbogho, ndị okenyne na ụmụntakịri. 13 Ka ha niile too aha Onyenwe anyị, n'ihị na o bụ naanị aha ya ka e buliri elu; ebube ya dị ukwuu karịa eluigwe na ụwa. 14 O meela ka mpi ndị ya dị elu, otuto ndị nsọ ya niile, nke Izrel ndị o hụrụ n'anya. Toonu Onyenwe anyị.

149 Toonu Onyenwe anyị! Bukuonụ Onyenwe anyị

abụ ọhụru. Bụonụ abụ ito ya n'etiti ndị nsọ ya. 2 Ka Izrel n'uriọ ọnụ n'ime onye kere ha; ka ndị bi na Zayon nwee obi ụtọ n'ime Eze ha. 3 Ka ha jiri ite egwu too aha ya ka ha jiri oyo na ụbọ akwara kpօrọ ya egwu. 4 N'ihị na ihe banyere ndị ya na-atọ Onyenwe anyị ụtọ. O na-eji nzoputa kpukwasị ndị dị umeala n'obi n'isi dìka okpueze. 5 Ka ndị nsọ n'uriọ ọnụ n'ime nsopụrụ a, bükwaabu n'ihị ọnụ n'elu ihe ndina ha. 6 Ka otuto Chineke dìrij n'onụ ha, ka mma agha ihu abụ dìrikwa n'aka ha, 7 iji boqoro mba niile ọbọ taakwa ndị niile dị iche iche ahụlụ, 8 iji mkpօrọ igwe kee ndị eze ha na ndị ha a na-asopụrụ agbụ igwe, 9 imezu ihe ahụ e kpebiri, depütakwa megide ha. Nke a bụ nsopụrụ dìrij ndị nsọ ya. Toonu Onyenwe anyị.

150 Toonu Onyenwe anyị. Toonu Chineke n'ime ulọnṣo ya. Toonu ya, na mbara igwe nke ike ya. 2 Toonu ya, n'ihị ọrụ niile o rụrụ site n'ike ya. Toonu ya, n'ihị ịdị ukwuu ya nke kachasị ịdị ukwuu niile. 3 Werenụ opi ike too ya, werekwanụ ụbọ akwara na une too ya, 4 jirinụ ihe iti egwu na ite egwu too ya, jirikwanụ ụbọ akwara dị iche iche na oja too ya, 5 werenụ ogene too ya, werekwanụ ogene na-ada oke ụda too ya. 6 Ka ihe niile na-eku ume too Onyenwe anyị. Toonu Onyenwe anyị.

Ilu

1 Ndị a bụ ilu Solomon nwa Devid, eze Izrel. **2** O bụ maka amamihe na ntuziaka, maka igho okwu niile kwesiri igho nke ọma, **3** n'ihi inweta ntuziaka n'inwe uche, ime ezi omume na ikpe ziri ezi nke aghugho na-adighị. **4** N'ihi ime ka ndị na-enweghi uche nwee ezi uche, ka ndị na-eto eto nweta ihe ọmụma na izuzu ọma. **5** Ka onye maara ihe gee ntị, tükwasikwa ihe n'ihe ọ maara, ka ndị nwere ngho na-wetakwa ezi ndumodụ. **6** Ka ha ghoto ilu niile na okwu niile na-esi n'ọnụ ndị maara ihe. **7** Itu egwu Onyenwe anyị bụ mmalite ihe ọmụma. Ọ bükwa naanị ndị nzuzu bụ ndị na-adighị anabata amamihe na ịdo aka na ntị. **8** Nwa m, na-aña ntị na ntuziaka nke nna gi ahapukwala ndumodụ nne gi. **9** N'ihi na okpu amara ka ha ga-aburụ isi gi, burukwa ihe ịnya n'olu nye gi. **10** Nwa m, ọ burụ na ndị mmehie ara gi ụra, ekwenyerela ha, Ekwela! **11** Ọ burụ na ha asị gi, "Bia soro anyị; ka anyị zoo onwe anyị, tigbu onye ọbula anyị hụrụ, bụ onye na-emeghi ihe ojoo ọbula. **12** Ka anyị loo ha na ndị, dika ala ili, loo ha kpampam dika ndị na-arjda n'olulu. (Sheol h7585) **13** Anyị ga-enwetakwa otutu ihe dị oke ọnuaḥịa, nke anyị ga-akwaju n'ụlo anyị. **14** Soro anyị fee nza gi ka anyị nwaa ike anyị, ihe ọbula kwa anyị nwetara, anyị na gi ga-ekekota ya ọnụ. " **15** Nwa m, ejela ije n'uzo ndị dị otu a, a zołkwała ụkву n'okporouzọ ha; **16** n'ihi na ụkву ha na-agba ọso imē ihe ojoo, na-emekwa ngwangwa iwufu obara. **17** Ọ bụ ihe abaghị uru igbasa ugbo, n'ebé nnunụ ọbula na-ahụ ya anya. **18** Ma ndị a na-esi ọnya nke na-ama ha. Ha onwe ha ka ọnya ahụ ga-ejide. **19** Otu a ka ọ na-adịkwa na ndị ọ na-agusi agụ ike inweta akụnụba n'uzo na-ezighị ezi. N'ihi na igbaso ụzo dị otu a na-ewetara ndị na-eso ya ọnwụ. **20** Amamihe na-eti mkpu n'ezi ka mmadụ nụ. Olu ya na-ada ụda n'ama. **21** Ọ bụ n'isi akukụ ụzo nke mkpotu díkarịsiri ka ọ na-akpọ oku, n'ọnụ ụzo ama obodo ka ọ na-anị ekwuputa okwu onyị ya niile. **22** "Unu ndị na-enweghi uche ruo ole mgbe ka unu ga-anogide burụ ndị ga-ahụ enweghi uche n'anya? Ruo ole mgbe ka ndị na-akwa emo ga-anogide na mmasị ijkwa emo? Ruo ole mgbe ka ndị nzuzu ga-anogide na-akpọ ihe ọmụma asị? **23** Ọ burụ na unu gere ntị na mba m na-abara unu, aga m awụpụ echiche niile nke obi m nye unu, aga m emekwa ka unu mara okwu m. **24** Ma ebe ọ bụ na unu egeghị ntị mgbe m kpọro oku, setipukwa

aka m nye unu ma ọ dighị onye ńara ntị, **25** ebe ọ bụ na unu akpola ndumodụ m asị, jukwa inabata ịba mba m nye unu, **26** ụboghị unu ga-adaba na mmeke ahụ, aga m achị ochị. Mgbe ihe egwu bijakwasiri unu, aga m akwa unu emo. **27** Mgbe oke ihe egwu ga-abijakwasiri unu díka ikuku dị ike, mgbe nhujuanya ga-erubiga n'elu unu díka oke ifufe, mgbe ita ahụhụ na nsogbu ga-agbagwoju unuanya. **28** "Agaghị m ege ntị n'akwa unu, ọ bụ ezie na unu ga na-akpọ m. Unu gachokwa m ma unu agaghị achoṭa m. **29** N'ihi na unu mechirianya unu n'ebé ihe ọmụma dị, unu atughị egwu Onyenwe anyị. **30** Unu ariaghị ntị na ndumodụ m. Unu lelịrị ịba mba m anya. **31** Ihe niile unu kuru ka unu ga-aghoto. Ọ bükwa ụzọ unu na ndumodụ unu ga-eju unu afọ. **32** N'ihi na ejezighị ije nke ndị na-enweghi uche na-egbu ha, ọ bükwa ọnọdụ afọ ojuju ndị nzuzu ga-alakwa ha n'iyi. **33** Ma onye na-ege ntị n'okwu m ga-ebi obi ntükwasị obi. Ọ ga-anị jụ na-enweghi ihe ọbula ga-atu ya egwu."

2 Nwa m, ọ burụ na i nabata okwu ọnụ m niile zobekwa iwu m niile n'ime obi gi, **2** töq ntị gi n'ala nye amamihe, weputa obi gi inwe ngho. **3** E, ọ burụ na ọ bụ ihe ọmụma ka i na-akpoku, ọ burukwa na ọ bụ ngho ka i na-eweliri olu gi, **4** ọ burụ na i na-achọ ya dika i si achọ olaočha maqbụ akụ nke zoro ezo, **5** mgbe ahụ, i ga-aghotakwa ihe bụ itu egwu Onyenwe anyị chotakwa ihe ọmụma nke Chineke. **6** N'ihi na ọ bụ Onyenwe anyị na-enye amamihe; n'ebé ọ nọ ka ngho na ihe ọmụma na-esi abịa. **7** O na-edebere ndị ụzọ ha ziri ezi nzube oganihu, ọ bụ ọta nye ndị na-eje ije n'izooke. **8** O na-echebekwa ụzọ nke ndị na-eme ezi ihe na-agbaso, na-elekötakwa ụzọ nke ndị hụrụ ya n'anya na-agbaso. **9** Mgbe ahụ ka i ga-aghotakwa ihe ziri ezi na ihe dị mma na ezi ụzọ niile. **10** N'ihi na amamihe ga-enwe onodụ n'ime obi gi, ihe ọmụma ga-adịkwa mkpuruobi gi ụtọ. **11** Izuzu zuruoke gachebe gi, ngho ga na-eche gi nche. **12** Amamihe ga-azoputa gi site n'uzo ndị mmehie, sitekwa na mmadụ ndị okwu ha jorō njo, **13** ndị hapurụ ụzọ niile ziri ezi nke Chineke na-agbaso ụzọ niile nke ochichiri, **14** ndị na-anlụri ọnụ n'ihe ojoo, n'ihi na mmehie ha na-atọ ha ụtọ. **15** Ihe ọbula ha na-eme gbagorø agbagorø, jołkwa njo. **16** Ọ bụ naanị amamihe ga-anaputa gi n'aka nwanyị akwuna, na nwanyị na-abughị nwunye gi nke na-ekwu okwu nrafu. **17** Onye na-ahapu di ọ lürü n'agbogho, nke chefuru ọgbugba ndị ọ gbara

n'ihu Chineke. **18** Ulo nwanyi di otu a di n'okporouzo nke na-eduba n'onwu na n'oku ala mmuo. (**questioned**)

19 Ndị ikom niile banyere n'ulo ha na-alal n'iyi. Ha adighi alo takwa n'okporouzo nke na-eduba na ndu. **20** N'ihi nke a, i ga-agas ije n'uzo ndi ezi omume, debekwa ukwu gi n'okporouzo niile nke ndi ezi omume, **21** n'ihi na o bu naanị ndi ziri ezi ga-ebi n'ala ahụ, ndi na-enweghi ita ụta ga-afodukwa n'ime ya. **22** Ma ndi na-emebi iwu ka a ga-ebipu site n'ala ahụ, o bükwa ndi na-ekwesighi ntukwasị obi ka a ga-ezewuga na ya.

3 Nwa m echezola ihe niile m ziri gi. Ma debe iwu m n'obi gi. **2** N'ihi na ha ga-eme ka ndu gi di ogologo ruo otụtụ afó, wetakwara gi udo na ṣoganihi. **3** Ekwela ka iħunanya na ikwesi ntukwasị obi hapu gi, kekwasị ha n'olu gi, deekwa ha n'elu mbadamba nkume, bu obi gi. **4** Mgbe ahụ, i ga-enwe ihuoma na ezi aha n'anya Chineke na n'ihu mmadu. **5** Tukwasị Onyenwe anyi obi gi niile, adaberekwala na nghota gi. **6** N'ihə obula i na-eme, ka Chineke bute uzor, o ga-eduzi gi, meekwa ka okporouzo gi niile gazie. **7** A bula onye maara ihe n'anya nke onwe gi. Tuo Onyenwe anyi egwu, kpoqwa ihe ojoo asị. **8** Nke a ga-eme ka i nwee ahụ ike gbaakwa ọkpukpu gi ume. **9** Sopurụ Onyenwe anyi site n'inye ya mkpurụ mbu nke akunuba gi, na mkpurụ mbu nke ihe ubi gi. **10** Mgbe ahụ ka o ga-eme ka ọba gi niile jubigakwa oke, ebe īnara mmanya gi ga-ejuputa na mmanya əhuru. **11** Nwa m nwoke ajula ido aka na ntị nke Onyenwe anyi, ike agwula gi īnagide ịba mba ya. **12** N'ihi na o bu ndi Onyenwe anyi əhuru n'anya ka o na-abara mba, díka nna si abara nwa ya nke ihe ya na-atọ ya ụtọ mba. **13** Onye a goziri agozi ka mmadu ahụ bu onye chọtara amamihe, onye nwetara nghota. **14** N'ihi na amamihe di mma karịa ọlaocha, o bakwara uru karịa ọlaedo. **15** O di oke ọnụahia karịa ọla rubi, o dighi ihe na-amasi gi e ji atunyere ya. **16** Ndị ogologo di n'aka nri ya; n'aka ekpe ya ka akunuba na nsopurụ díkwa. **17** Uzor ya bu uzor di mma bùrukwa uzor udo. **18** Amamihe bu osisi nke ndu nye ndi na-ejide ya aka, e, onye ahụ nke na-ejidesi ya aka ike ka ihe na-agara nke oma. **19** O bu site n'amamihe ka Onyenwe anyi ji tọo ntọala ụwa; o bükwa nghota ya mere ka eluigwe diri ebe o di. **20** Esitere n'ihe ọmuma ya kewaa ogbu mmiri niile, igwe ojii na-atudakwa igirigi. **21** Nwa m nwoke, ekwela ka ihe abuo ndi a site n'ihu gi wezuga onwe ha: amamihe na nghota nke ime ihe di mma n'izuzu zuruoke, **22** n'ihi na ha na-enye gi

ndu əhuru, ha bükwaara gi ihe iche mma amara n'olu gi. **23** Ha na-eme ka i na-agas ije n'uzo gi na-enweghi ihe egwu maobu ihe mkpobi ukwu. **24** Mgbe i gadeina ala, i gaghi atu egwu, i ga-edina ala ura gi gadadi ụtọ. **25** I gaghi atu egwu ihe mbibi mberede obula maobu tuo egwu ila n'iyi nke na-abjākwasị ndi ajo omume. **26** N'ihi na Onyenwe anyi bu ebe ndabere gi, o ga-echebekwa gi. **27** Ejigidele ihe ọma i pürü imere onye ozor mgbe o di gi n'aka ime ya. **28** A sikhala onye agbataobi gi laa, biaghachi azu echu mgbe i nwere ike ime ya taa. **29** Agbala izu ojoo megide onye agbataobi gi, n'ihi na o nwere ntukwasị obi n'ebe i no. **30** Ebola mmadu ebubo na-enweghi isi, mgbe onye ahụ na-emeghi gi ihe ojoo obula. **31** Ekwosola onye na-eme ihe ike ekworo maobu horo ụzo ya obula. **32** N'ihi na ndi di otu a bu ihe aru n'anya Onyenwe anyi, ma o na-emeso ndi na-eme ihe ziri ezi mmeso ọma. **33** Obubu ọnụ Onyenwe anyi di n'ulo ndi na-eme ajo omume, ma o na-agozi ulo ndi ezi omume. **34** Ndị mpako na-akwa ema ka ya onwe ya na-akwakwa ema, ma ndi di umeala n'obi ka o na-enye amara. **35** Ndị maara ihe na-enweta nsopurụ, ma ndi nzuzu na-enweta ihere.

4 Umụ m ndi ikom, geenụ ntị na ndumodụ nke nna unu, lezienụ anya ka unu nwee nghota. **2** Naanụ ntị, nwee uche, n'ihi na o bu ezi ozizi ka m na-ezi unu; ya mere, unu aha pukwala iwu m. **3** Mgbe m bu nwantakiri n'ulo nna m, mgbe m ka di ntakiri, bùrukwa naanị otu nwa nne m ji, **4** o ziri m ihe, sikhwa m, "Ka obi gi jidesie okwu m niile ike, debe n'iwu niile, i ga-adikwa ndu. **5** Nweta amamihe, nwetakwala nghota, echezokwala okwu m, maobu site na ya wezuga onwe gi. **6** Ahapula amamihe, o ga-echebe gi, hụ ya n'anya, n'ihi na o ga-eduzi gi. **7** Mmalite amamihe bu nke a, nweta amamihe, ihe obula o ga-efu gi, nweta nghota. **8** O buru na i bulie amamihe elu, o ga-ebulikwa gi elu. Jidesie ya ike, o ga-ewetara gi oke nsopurụ. **9** O ga-eji okpueze okoko osisi chọp isi gi mma nyekwa gi okpueze mara mma n'isi gi." **10** Nwa m, n'aa m ntị, meekwa ihe m gwara gi; i ga-enwekwa ndu ogologo. **11** M ga-edu gi n'uzo nke amamihe, duokwa gi n'uzo ziri ezi. **12** O buru na i bie ụdi ndu di otu a, ihe agaghị akpọ gi n'ukwu n'ije gi, i gaghi aşukwa ngongọ mgbe i na-agba oso. **13** Mee ihe niile m gwara gi, echefukwala ha, n'ihi na o ga-eduba gi na ndu zuruoke. **14** Emela díka ndi na-emebi iwu. Esokwala uzor ha. **15** Zeere ha, ejekwala n'uzor ha; chepu ihu gi n'uzor ahụ, **16** n'ihi na

ndị na-emebi iwu adighị arahụ ụra tutu ha emee arụ nke ụbochị ahụ. Ha anaghị ezu ike tutu ha emee ka otu onye maa n'onya. **17** Ha na-eri ihe oriri nke mmebi iwu, na-añukwa ihe oñuñu nke ọgbaaghara. **18** Ma ụzo ndị ezi omume dị ka anyanwụ na-awa n'isi ụtụtụ, nke na-enwuakwa díka ihè n'etiti ehihie ụbochị. **19** Ma ụzo onye na-emebi iwu dị ka itiri nke ochichịrị, ha anaghị ama ihe na-eme ka ha sụo ngongo. **20** Gee ntị nwa m, n'ihe m na-ekwu. Gee ntị nke ọma. **21** Doo ihe ndị a n'uche gi mgbe niile; ka ha bamiekwa n'ime obi gi, **22** n'ihi na ha bụ ndụ nye ndị chọtara ha, bùryukwa ahụ ike nye mmadụ. **23** Nke ka nke, lezie echiche uche gi niileanya, n'ihi na ha na-emetuña ndụ gi niile. **24** Ka ụgha ọbula ghara isi gi n'ọnụ pütä; kpoo ịgha ụgha niile na okwu rürü arụ nile asị. **25** Legide anya n'ihu imē ihe bụ eziokwu; atugharikwala isi gi ile ihe ọbula. **26** Leruo ije ukwụ gi anya, doziekwa ụzo gi niile ka ọ guzozie. **27** Ewezugala onwe gi site n'aka nri maobụ n'aka ekpe; si n'ihe ojoo wezuga ukwụ gi.

5 Nwa m, n'aa ntị n'okwu amamihe m, gee ntị n'okwu nghọta m ndị a. **2** Lezie anya, ka i debe izuzu dị iche iche, ka egbugbere ọnụ gi na-echebekwa ihe ọmụma. **3** N'ihi na egbugbere ọnụ nwanyị na-akwa iko na-atọ ka mmanụ añụ, okwu ọnụ ya na-akwọ mұrumuru karịa mmanụ. **4** Ma n'ikpeazụ, ọ na-elu ilu díka oluili díkwa nkọ ka mma agha ihu abụo. **5** Ukwụ ya abụo na-aridaru n'ònwụ, nzó uko ya abụo na-eje n'uzo okino ala mmuo. (*Sheol h7585*) **6** N'ihi na ọ dighị agbaso ụzo kwasiri ndụ; ụzo ya gbagorị agbagorị, ma ọ maghị nke a. **7** Ugbu a ụmụ m, geenụ m ntị, unu esikwala n'okwu niile nke ọnụ m wezuga onwe unu. **8** Gbaara nwanyị dī otu a ọso! Ejekwala ọnụ ụzo ụlo ya nso, **9** ka i ghara ire ugwu gi n'ebe ndị ọzo no, maobụ were ndụ gi tinye n'aka ndị na-enweghi obi ebere. **10** Ka ndị ọbija ghara inwe oke oriri n'elu akụ gi, ka ihe niile i dogburu onwe gi n'orụ ikpata gharakwa imejuputa ụlo onye ọzo. **11** Ka i gharakwa ịṣu ude n'ikpeazụ mgbe ọrià ga-eripià okpukpụ gi na anụ ahụ gi. **12** Mgbe i ga-asị, Lee ka m si kpoo ịdọ aka na ntị asị! “Leekwa ka obi m si leleja iba mba anya! **13** Egeghị m ntị n'ozizi nke ndị nkuzi m maobụ nabata ndumodụ nke ndị ndumodụ m. **14** N'ihi na ugbu a, abịaruo la m na mbibi n'ihu qha mmadụ niile.” **15** N'ụo naanị mmiri nke si n'ite mmiri gi; mmiri dī mma nke si n'olulu mmiri gi. **16** Gịnị mere i ga-eji kwe ka isi mmiri gi sọ n'okporozô, ka mmiri nke aka gi sọ n'ama? **17** Kwee ka ha bụru nke naanị

gi, nke onye ọbija na-agaghị enwe oke n'ime ya. **18** Kwere ka iþu nwoke gi bụru ngozi nye gi; n'ñịrakwa ọnụ n'ihi nwunye nke i lütara n'okorobia gi. **19** Nne anụ nke na-ahụ n'anya, díka ele mara mma, ka ara dí ya n'obi zuore gi, ka iñunanya ya na-enye gi obi ụto mgbe ọbula. **20** Gịnị ka i na-achọ n'ahụ nwanyị na-akwa iko? Gịnị mere i ji na-amaku nwunye onye ọzo obi? **21** N'ihi na Onyenwe anyị na-ele gi anya, ihe niile i na-eme ka ọ na-ahụ. **22** Onye na-emebi iwu na-esite na mmehie ya laa onwe ya n'iyi; mmehie ndị a bụ ụdo nke na-ejide ya. **23** Ọ ga-anwụ n'ihi na ọ nabataghị ịdọ aka na ntị; ọ bukwa nzuzu ya dufuru ya.

6 Nwa m, ọ bụru na i nara onye agbataobi gi n'ibe, ọ bụru na i nara aka i bụru onye obia onye akaebe, **2** i bụrula onye mara n'onya site n'ihé i kwuru, onye enwudere site n'okwu ọnụ ya. **3** Mee nke a, nwa m, si n'ime ya wepụ onwe gi; n'ihi na ịdabala n'aka onye agbataobi gi: Jee ọsịsị weda onwe gi n'alà rịoọ ya enyekwala ya izuike ọbula. **4** Ekwekwala ka ụra baa gi anya abụo, ekwekwala ka mbụbara anya gi ruo ụra. **5** Naputa onwe gi, díka mgbadà site n'aka dinta, maobụ díka nninụ site n'onya osi ọnụ. **6** Gaa mịta ihe site n'aka ndanda, gi onye umengwụ. Mịta ihe site n'uzo ya niile. **7** Ọ bụ ezie na o nweghi eze na-achikọta ha, maobụ onyendu, maobụ ochiaghị, **8** ma ọ na-apkakọta nri ya n'oge ọkochị ma na-ewebata nri ya n'oge owuwe ihe ubi. **9** Ọ bụ ruo ole mgbe ka i gadeina ala n'ebe ahụ, gi onye umengwụ? Olee mgbe ka i ga-esi n'ura bilie? **10** Nwa ụra nta, nwa iru ụra nta, nwa ịchikọba aka nta zuo ike, **11** ụbjam ga-abịakwasị gi díka onye ohi, ụkọ abịakwasikwa gi díka onye na-apụnara mmadụ ihe. **12** Onye okwu na ụka na onye omume ya jogburu onwe ya, onye na-ejegharị na-ekwu okwu aghugho, **13** onye ji iro na-egbu ikuanya ya, jiri uko ya na-ekwu okwu na mkpiṣiaka ya na-egosi ihe. **14** Onye obi ya na-echeputa ihe ojoo na aghugho, onye na-apkalikwa esemokwu mgbe niile. **15** N'ihi ya, mbibi ga-abịakwasị ya na mberede; n'otu ntabi anya ka a ga-ebibi ya, apughịkwa igwota ya. **16** Ọ dī ụzo ihe isii Onyenwe anyị kpọro asị, e, ha dī asaa bụ ihe arụ n'ebe ọ no. **17** Anya dī nganga, ire na-ekwu okwu ụgha, aka na-awụfụ ọbara ndị na-emeghi ihe ojoo. **18** Obi na-echeputa nzube ojoo; uko na-eme ngwangwa ighbaba n'ajo ihe, **19** onyeama ụgha na-awụpụ ụgha díka mmiri na onye na-agbasa esemokwu n'etiti ụmụnnna. **20** Nwa m, debe ihe nna gi nyere gi

n'iwu, ahapukwala iwu nke nne gi. **21** Ka ndumodu ha dīri gi n'obi mgbe niile, ka i ghara ichefu ha. **22** Mgbe i na-ejeghari, o ga na-edu gi; mgbe i na-arahu ụra, o ga na-eche gi. Mgbe i tetakwara, ha ga-akpaniere gi ụka. **23** N'ihi na iwu a bu oriona, Ihe ozizi a bukwa lhè, otu a kwa ido aka na ntị na ịba mba bu ụzo ezi ndu, **24** idebe gi ka i puo n'ebe nwunye onye agbataobi gi no, sitekwa n're ụtọ nke nwanyị ojọ. **25** Ekwela ka agu n'ezighị ezi guo gi n'ime obi n'ihi ịma mma ya, ma o bukwanu ka o jiri ile anya ya rata gi. **26** N'ihi na nwanyị akwuna ka enwere ike iji otu ogbe achicha nweta, ma nwunye nwoke ozo na-achu nta ndu gi ila ya n'iyi. **27** Mmadu o pürü igurụ oku tükwasị n'ahụ ya, ma uwe ya ereghị oku? **28** Mmadu o pürü ije ije n'elu icheku oku ma ụkwu ya ahapu igbucha? **29** Otu a ka o na-adịrị nwoke na-abakwuru nwunye mmadu ibe ya; o nweghi onye ọbula na-emetu ya aka nke a na-agaghị ata ahụ. **30** Ndị mmadu adighị eleda onye ohi anya ma o buru na o zuo ohi ka o were gboo mkpa agu nke na-agusị ya ike. **31** Ma o buru na ejide ya o ga-akwughachi ugwo ihe niile ahụ o zuru okpukpu asaa. N'agbanyeghi na nke a ga-eme ka o ree ihe niile o ji biri n'ulọ ya. **32** Ma nwoke ahụ na-akwa iko bu onye nzuzu, amamihe koro ya, n'ihi na o bu onwe ya ka o na-alal n'iyi. **33** A ga-eti ya ezi ihe otiti, a gaelelikwa ya anya, ihere ya agaghị ekwe ihichapu. **34** N'ihi na di nwanyị ahụ ga-esite n'ekworo wee iwe dị oku; o gakwaghị enwe obi ebere n'ebe o no n'ubochị o ga-abo ọbọ. **35** O gaghi anara ihe ọbula n'onodị ihe nkwichachi n'ihi ihe ojọ o mere ya. O nwewkaghị ihe a ga-enye ya pürü ime ka iwe ya daju.

7 Na-agboso okwu m nwa m, nogide na ya, dokwaa iwu m niile n'ime obi gi. **2** Debe iwu m ka i dì ndu, chee ozizi m nche dika o bu mkpuru anya gi. **3** Kee ha na mkpisiaka gi, deekwa ha n'elu mbadamba nkume, bu obi gi. **4** Hụ amamihe n'anya dika nwaagbogho i hụru n'anya; hụkwa inwe nghoṭa n'anya dika a ga-asi na o bu nwanne gi. **5** Kwee ka ha debe gi, ka i ghara ijekwuru nwanyị na-akwa iko, ka i gharakwa ịnà ntị n'okwu ire ụtọ ya. **6** N'ihi na otu ubochị, esi m na oghereikuku dī n'ulọ m lepụ anya, **7** hụ n'etiti ndị na-enweghi uche, ahụfara m otu nwokorobia n'etiti ha, onye amamihe koro, **8** ka o na-agu n'uzo dī nso ebe nkuku ulo n'akukụ ulo nwanyị ihere na-adighị eme, **9** n'oge anyasi, dika chi na-eji, mgbe ochichirị na-agbachị. **10** Mgbe ahụ, nwanyị ahụ pütara zute ya. O yi

uwe dika nwanyị akwuna, jiri aghughị na-abjawkwute ya. **11** (O na-eme ụzụ na-añaghị ntị ịnụ ihe ọbula. Ụkwu ya anaghị anogide n'ulọ ya. **12** O na-akwugharị ma n'okporouzọ ma n'ama; na-amigharị n'ebe nzuzo niile.) **13** O weere aka ya abu ịjikọ nwokorobia ahụ n'olu, sutu ya ọnụ, were ihu nke ihere na-adighị, sị: **14** "Emezuru m nkwa niile m kwere taa, enwekwara m nri nke sitere n'he aja udo m chürü n'ulọ m, **15** O bụ gi ka m na-achokwute, lee gi ka i na-abja. **16** Agbasaala m akwa mara mma n'elu ihe ndina m, bu akwa ọcha mara mma turu ọtụtụ agwa nke e ji ogoh ndi Ijipt kpaa. **17** Efesakwala m mmanụ isi ọma nke máá, aloos na sinamọn n'elu n'he ndina m. **18** Bịa, ka anyị were iħunanya nħuġħibiga afq anyị; ka anyị mee onwe anyị obi ụtọ site ugbu a ruo ụtụtụ echı. **19** N'ihi na di m anoghi n'ulọ o jeela njem dī anya. **20** O ji akpa ego juru gaa njem, abalị ole na ole ga-agafekwa tupu q lota." **21** Otu a ka o si jiri okwu ire ụtọ ya megharja nwokorobia ahụ isi tutu o kwenyere ya. O nwewkaghị ike ịnaputa onwe ya site n'okwu nrafu nke nwanyị ahụ. **22** O sooro nwanyị ahụ dika ehi a na-adokpụ na-agha ebe a ga-egbu ya, dika ele nke na-aba n'onya, **23** nke na-eche ka e were erekwa ya, dika ele nke na-aba n'onya, **24** nke na-eme obi gi chia gi; ejela nwanyị dī otu a nso; gbaara ya ọsọ, ka o ghara ịnwa gi nwetakwa gi. **25** Ekwela ka agu nke obi gi chia gi; ejela nwanyị dī otu a nso; gbaara ya ọsọ, ka o ghara ịnwa gi nwetakwa gi. **26** N'ihi na o mebiela ndu ọtụtụ mmadu, ọtụtụ mmadu amaala n'onya ya. **27** Ulo ya bu okporouzọ nke na-eduba n'ili, nke na-edubakwa n'ala Ọnwụ. (Sheol h7585)

8 O bụ na amamihe adighị eti mkpu? O bụ na nghoṭa anaghị eme ka olu ya daa ụda? **2** O na-eguzo n'elu ebe niile dī elu n'okporouzọ, n'agbata ụzo niile. **3** N'onụ ụzo nke obodo niile na n'onụ ụzo ulo niile ka o no na-eti mkpu, **4** o na-asị, "Umụ mmadu geenụ m ntị; o bụ unu ndị dī ndu ka m na-agwa okwu. **5** Unu ndị na-enweghi uche, nweenụ uche zuruoke; unu ndị nzuzu, nweenụ nghoṭa. **6** Geenụ m ntị, n'ihi na enwere m okwu dī mkpa m ga-agwa unu; Ihe ọbula m kwuru bụ ihe ziri ezi, **7** Ọnụ m na-ekwu eziokwu n'ihi na akporo m okwu ugha asị. **8** Ndumodu m zuruoke, o díkwa mma. Ihe ojọ ọbula adighị n'ime ya. **9** N'ebe onye nwetara nghoṭa no, okwu m doro anya; n'ebe ndị chotara ihe ọmuma no, okwu m ziri ezi. **10** Horo

ido aka na ntị m karịa ọlaçcha hօrōkwa ihe օmụma karịa օlaedo dì ezi mma.” 11 Amamihe dì mkpa karịa nkume rubi dì oke օnụahịa. O dìkwağıhi ihe a ga-eji tūnyere ya. 12 “Mụ onwe m bù amamihe na ezi nghoṭa na-agakọta. Enwere m օmụma ihe na ezi izuzu. 13 İtụ egwu Onyenwe anyị bù ıkpo ihe ojoo asị. Akporo m nganga na mpako, omume ojoo nakwa okwu gbagoro agbagó asị. 14 Ndumodụ na ezi nghoṭa bù nke m; enwekwara m օmụma ihe na ike. 15 Site na m ka ndị eze ji achị, o bù m na-eme ka ndị na-achị achị mee iwu ziri ezi. 16 Site na m ka ndị eze ji achị bù ndịsi niile na-achị n’uwa. 17 Ndị niile hūru m n’anya ka m na-ahụ n’anya. Ndị niile na-achị m aghakwaghị ıchọta m. 18 Ana m ekenye ụba na nsopuru, na ikpe ziri ezi na ezi omume. 19 Onyinye m na-enye dì mma karịa օlaçcha, o karikwara օlaedo. 20 Ana m aga ije n’uzo ezi omume, n’okporouzo ikpe ziri ezi. 21 Ndị niile hūru m n’anya, na-eketa akunụba. Ana m emejuputakwa uloakụ ha. 22 “Onyenwe anyị kpuru m dika mmalite ụzo ya, tupu o bido ike ihe օbula ozo. 23 Site n’ebighi ebi gara aga ka m dì; adíkwa m adị tupu e kee ụwa. 24 Ano m na-adị tupu e kee ogbu mmiri, tupu isi iyi օbula agbaputa mmiri n’elu ụwa, 25 tupu e kee ugwu ukwu na ugwu nta. 26 E, amuoła m rịj tupu Chineke ekee ụwa na osisi niile, na aja niile dì n’ime ya. 27 Ano m ya mgbe o doziri mbara eluigwe n’onodụ ya, mgbe o tūsara ha n’elu ogbu mmiri niile; 28 mgbe o hiwre mbara eluigwe, mgbe o mere ka isi iyi niile nke ogbu mmiri dì ike, 29 mgbe o kpara oke nye osimiri ebe o ga-akwusi, ka mmiri ya ghara igafe iwu ya, mgbe o kara akara ebe a tọrō ntqala nke ụwa. 30 Oge ahụ niile ka m na-ano n’akukụ ya dika onye n’ka. Ihe banyere m na-atokwa ya ụtọ; ana m egwuri egwu n’ihu ya. 31 Ihe niile o kere ٹökwa m ụtọ, ụwa niile na ụmụ mmadụ! 32 “N’ihì ya, ụmụ m ndị ikom, geenụ m ntị; n’ihì na ndị niile na-eso ụzo m na-enwe օnụ. 33 Gee ntị na ndumodụ m ka ị burụ onye maara ihe, agbakutakwala ndumodụ m azu. 34 Ngozị dìrị mmadụ ahụ na-ańa ntị n’okwu m, onye na-ano na nche n’onụ ụzo m ubočhi niile, onye na-ano na-echere m n’onụ ụzo ụlo m; 35 n’ihì na onye օbula chọtara m chọtara ndụ; o natakwala ihuoma n’ebé Onyenwe anyị no. 36 Ma onye na-enweghi ike chọta m na-emerụ onwe ya ahụ; ndị niile kporo m asị hūru օnwụ n’anya.”

9 Amamihe ewuola ụlo ukwu ya n’elu ogidi asaa. 20 doziela oriri ya n’usoro, o gbuola anụ ya, gwaakwa

mmanya. 3 O zipukwala ndị ozi ya ka ha gaa kpoo mmadụ niile, site n’ebé dì elu nke obodo ka ha nō na-akpo oku na-asị, 4 “Bianu n’uło m, unu ndị niile na-enweghi uche” Ma nye ndị amamihe koro, o na-asị, 5 “Bianu, rie nri m, nüçkwa mmanya m gwakotara. 6 Hapunu ụzo enweghi uche unu, ka unu were dì ndụ; gbasokwanu ụzo mmuo ighota ihe.” 7 Onye օbula na-adị onye na-akwa emo aka na ntị na-ewetara onwe ya nleli; onye na-abara mmadụ ojoo mba na-enweta nkocha. 8 Abarala ndị na-akwa emo mba, ma o buğhi ya, ha ga-akpo gi asị; baara ndị maara ihe mba, ha ga-ahụ gi n’anya. 9 Kuziere onye maara ihe ihe o kwsiri imüta, o ga-ama ihe karịa, kuziere onye ziri ezi ihe o ga-atükwasị ihe o mütara n’amamihe ya. 10 N’ihì na itụ egwu Onyenwe anyị bù mmalite amamihe, inwe ihe օmụma banyere onye Nso ahụ bükwa nghoṭa. 11 N’ihì na ọ bù site na amamihe, ka ubočhi gi ga-adị ogologo. A ga-etinyekwara gi ọtụtụ afọ na ndụ gi. 12 I burụ onye nwere amamihe, amamihe gi ga-abara gi uru, ma ị burụ onye na-akwa emo, naanị gi gata ahụhụ ya. 13 Nwanyị dì nzuzu na-eme mkpotu, o nweghi uche; ihere adighịkwa eme ya. 14 O na-ano օdụ n’onụ ụzo ụlo ya, n’elu oche n’ebé dìkarisịrị elu n’obodo, 15 na-akpo ndị na-aga n’uzo oku, bù ndị na-aga mkpa ha, 16 “Ka ndị niile amamihe koro bia n’uło m.” O na-asıkwa ndị na-enweghi uche, 17 “Mmiri e zutere n’ohi na-atö ụtọ, nri e riri na nzuzu na-atökariķwa n’uło.” 18 Ma ha adighị aghoṭa na ndị n’adighị ndụ no n’ebé ahụ, na ndị o kporo oku nri aghołarı ndị no n’ala mmuo. (Sheol h7585)

10 Ilu dì iche iche nke Solomon: Nwata maara ihe na-eme ka nna ya nürija օnụ; ma nwantakirị dì nzuzu na-ewetara nne ya n’iru ụju. 2 Akụ a kpatara n’uzo na-ezighị ezi adighị aba uru, ma ezi omume na-azoputa mmadụ site n’onwu. 3 Onyenwe anyị agaghị ekwe ka onye ezi omume nwụo n’agụ, o gakwaghị ekwe ka ihe nogide na-agara onye ajo omume nke օma. 4 Aka ndị umengwu na-eweta ogbenye, ma aka na-arusị օrụ ike na-eweta ụba. 5 Onye na-ekpokota n’oge օkochi bù nwa maara ihe, ma nwa ahụ nke na-arahụ ụra n’oge օrụ bù nwa na-eweta ihere. 6 Onye ezi omume na-anata ngozi, ma naanị nkocha juputara n’onụ onye ajo omume. 7 Aha onye ezi omume ka ejị enye ngozi, ma aha onye ajo omume ga-ere ure. 8 Onye obi ya maara ihe na-anabata ihe e nyere n’iwu, ma onye nzuzu ekwurekwu ga-ala n’iyi. 9 Onye ụzo

ya ziri ezi na-agá ije n'atúghí egwu, ma onye ụzo ya ezighí ezi ka a ga-achoputa. 10 Onye ọbula na-egbu ikuanya na-ebute ihe mwute, onye nzuzu ekwurekwu ga-abia n'ila n'iyi. 11 Ọnụ onye ezi omume bụ isi iyi nke ndu, ma naanị nkocha juputara n'onụ onye ajo omume. 12 Ikpo así na-akpalí esemokwu, ma ịhunanya na-ekpuchi mmehie niile. 13 Ndị nwere nghoṭa na-ekwu okwu nwere isi, ma ndị na-enweghi uche ka a na-eti ihe dika ohu. 14 Onye amamihe na-akpakoba ihe ọmuma, ma onye nzuzu na-eji ọnụ ya akpo ila n'iyi oku. 15 Akụ ndị ọgaranya bürü ha obodo e wusiri ike, ma ubiam bụ ila n'iyi nke ndị ogbenye. 16 Ugwo ọru onye ezi omume bụ ndu, ma ihe nweta nke onye ajo omume bụ mmehie na ọnwụ. 17 Onye na-ege ntí na ndumodú na-egosi ụzo nke ndu, ma onye na-adighi anabata ndumodú na-eme ka ndị ozo kpafuo. 18 Onye ji ebugbere ọnụ ugha ekpuchi ikpo así na onye na-agbasa okwu nkwtu bụ onye nzuzu. 19 N'otụtu okwu mmehie adighi akwasi ma ndị nwere uche na-ejide ire ha. 20 Ire nke onye ezi omume bụ ọlaocha kachasi mma, ma obi onye ajo omume bụ ihe ọnụahịa nta. 21 Ebugbere ọnụ onye ezi omume na-azuju otụtu mmadu afó, ma ndị nzuzu na-anwụ n'ihi amamihe nke koró ha. 22 Ngozị Onyenwe anyị na-eme mmadu ọgaranya, ọ naghi atukwasí ya nsogbu. 23 Ihe na-ató onye nzuzu ụtọ bụ izube nzube ojoo; ma ihe na-ató onye maara ihe ụtọ bụ inwe nghoṭa. 24 Ihe ahụ onye na-emebi iwu n'atụ ujọ ya ga-abijkwasí ya, ihe onye ezi omume na-achọ ka a ga-enye ya. 25 Mgbe oke ifufe na-emebi ihe, ndị na-emebi iwu ka ọ na-eburu; ma ndị ezi omume na-eguzosi ike ruo ebighi ebi. 26 Onye umengwụ na-abu ihe mgbu nye onyenwe ya; ọ dika anwuru ọkụ n'anya mmadu maqbụ dika mmanya gbara ụka nke na-ejiji eze. 27 Ịtu egwu Onyenwe anyị na-enye ogologo ndu, ma ọnuogugu afó nke onye ajo omume na-adị mkpumkpụ. 28 Olileanya ndị ezi omume ga-abu ọnụ; olileanya ndị na-emebi iwu bụ naanị ihe efu. 29 Uzo Onyenwe anyị bụ ebe mgbabu nye ndị na-enweghi ita ụta, maqbụ ila n'iyi nye ndị na-eme ajo ihe. 30 A pughị iwezuga onye ezi omume, ma onye na-emebi iwu agaghị anogide. 31 N'onụ onye ezi omume ka mkpuru amamihe si abia, ma ire na-ekwu okwu nduhie ka a ga-eme ka o dere duu. 32 Ebugbere ọnụ onye ezi omume mara ihe na-eweta ihuomma, ma ọnụ ndị ajo omume bụ naanị okwu nduhie.

11 Ihe otụtu aghughọ bụ arụ n'ihi Onyenwe anyị ma ihe otụtu zuru ezu na-anata ihuomma n'ebe ọ no. 2 Nganga bịa, nleli a na-esu ya, ma onye di umeala n'obi na-amụta ihe. 3 Eziokwu nke ndị ziri ezi n'obi na-edu ha; ma omume gbagorọ agbagorọ nke ndị aghughọ n'ala ha n'iyi. 4 Akụnụba gi agaghị azoputa gi n'ubochị ikpe; ọ bụ naanị ezi omume na-anaputa site n'onwụ. 5 Ezi omume nke ndị na-enweghi ita ụta na-eme ka ụzo ha zie ezi, ma ajo omume nke ndị na-emebi iwu na-akwada ha. 6 Ezi omume nke onye ziri ezi na-azoputa ya; ma ochichọ ojoo nke ndị na-agho aghughọ ka a ga-eji jide ha. 7 Mgbe onye ajo omume nwụrụ, olileanya ya niile alala n'iyi, ihe niile ọ na-ele anya inweta site n'ike ya alaakwala n'iyi. 8 Chineke na-azoputa ndị ezi omume site na nsogbu ha, ma ndị ajo omume ka ọ na-ahapụ ka ha daba n'ime ya. 9 Okwu ojoo ka onye ajo omume ji emebe onye agbataobi ya. Ma site n'ihe ọmuma ka onye ezi omume ga-eji doppata ndu ya. 10 Oganihu nke onye ezi omume na-ató mmadu niile ụtọ, otu aka ahụ kwa, ọnwụ onye ajo omume na-ató mmadu niile ụtọ. 11 A na-esite na ngozi nke ndị ziri ezi bulie obodo elu, ma a n'ala ya n'iyi site n'okwu ọnụ ndị ajo omume. 12 Ikwu okwu nleda megide onye agbataobi gi bụ nzuzu; ma onye ahụ nwere nghoṭa na-agba nkịtị. 13 Onye na-agba asirị na-ekpughe ihe nzuzo, ma onye kwesiri ntukwasí obi na-ekpuchi ihe nzuzo. 14 N'ihi enweghi ezi ndị ndu ka obodo ji ada, ma otụtu ndị ezi ndumodú na-eweta mmeri. 15 Onye ọbula na-ana onye obia n'akaebe ga-ata ahụ, ma onye juru ịkwụ ugwo onye ọzo ji, no na ntukwasí obi. 16 Nsopuru na-adiri nwanyị nwere obiomma, ma ndị na-adighi eme ebere bụ naanị akụnụba ka ha na-enweta. 17 Onye nwere obiomma baara onwe ya uru, ma onye nwere obi ojoo na-ewetara onwe ya nsogbu. 18 Onye ajo omume na-anata ugwo ọru aghughọ, ma onye na-agha ezi omume dika mkpuru na-anata ugwo ọru kwesiri ekwesi. 19 Onye na-eguzosi ike ime ihe ziri ezi ga-enwe ndu; ma onye na-agbaso ihe ojoo ga-ahụ ọnwụ. 20 Onyenwe anyị na-akpo ndị obi ha gbagorọ agbagorọ así ma ndị ụzo ha na-enweghi ihe ita ụta na-amasị ya. 21 Ọ bụ ihe doro anya na ndị na-emebi iwu ga-ata ahụ, ma ndị ezi omume ka a ga-anaputa. 22 Nwanyị mara mma, nke na-enweghi uche, dika ọlaedo a gbanyere ezi n'imí. 23 Olileanya onye ezi omume bụ ọnụ, ma onye na-emebi iwu na-ele naanị anya ihe ojoo. 24 Otu onye na-agbasapụ aka ya na-enye enye

ma na-enweta akü karja, ma onye ọzọ na-egbochi egbochi ma na-ada ogbenye. **25** E, onye na-agbasa aka ya ga-aba ṥagaranya; onye ọbula na-atute ndị ọzọ ka a ga-atutekwa. **26** Ndị mmadụ na-abụ onye na-achikọba mkpuru ọka na-ereghị ya ere ọnụ, ma ha na-ekpetara onye nke dị nijkere ire nke ya ngozi Chineke. **27** Onye na-achọ ihe ọma na-enweta ihuoṃma, ma ihe ojọq na-abịakwasị onye na-achọ ya. **28** Ndị tukwasirị obi n'akunuba ha ga-ada, ma onye ezi omume ga-epupuṭa dika akwukwo ndu. **29** Onye na-ewetara ezinauło ha nsogbu ga-eketa naanị ifufe, onye nzuzu ga-abụ ohu nke onye maara ihe. **30** Mkpuru nke ndị ezi omume bụ osisi na-enye ndu, onye na-erita m kpuruobi n'uru bụ onye maara ihe. **31** O bụrụ na a ga-akwụ ndị ezi omume ugwo ọrụ ha n'ụwa a; a ga-esi aiaa ghara ikwu ndị na-amaghị Chineke na ndị mmechie ugwo ọrụ.

12 Onye ọbula na-ahụ ịdọ aka na ntị n'anya na-ahụ

ihe ọmụma n'anya, ma onye na-akpọ ịba mba asị bụ onye na-enweghi uburụ isi. **2** Ezi mmadụ na-anata ihuoṃma site n'aka Onyenwe anyị, ma onye na-atupuṭa atumatu ojọq ka ọ na-ama ikpe. **3** Onye ajo omume agaghị anogide, ma apughị ihopu onye ezi omume. **4** Ezi nwanyị bụ ọnụ na okpueze di ya, ma nwanyị na-enweta ihere dika ire ure n'okpukpu di ya. **5** Echiche obi niile nke onye ezi omume bụ ihe ziri ezi, ma ndumodụ onye ajo omume juputara n'aghugho. **6** Okwu niile nke ndị ajo omume bụ ihe na-enweta ọnwụ, ma okwu ndị omume ha ziri ezi na-anapuṭa ha. **7** Ndị na-emebi iwu ga-ala n'iyi, ma ndị ezi omume ga-eguzosi ike. **8** Onye nwere uche zuruoke ka mmadụ niile na-achọ, ma onye uche ya gbagorị agbagorị ka mmadụ na-eleda anya. **9** O ka mma ịbụ onye a na-eleli anya ma i nwere ohu, karja ịbụ onye a na-asopuru ma bürü onye nri na-adighị n'ulọ ya. **10** Onye ezi omume na-elekota anụ ụlo ya, ma obi ebere kachasi nro nke onye ajo omume mere bụ enweghi obi ebere. **11** Onye na-arụ ala ubi ya ga-enwe nri n'ebe ọ bara ụba, ma onye na-agboso ihe efu dị iché iché, amamihe koro. **12** Ndị ajo omume na-enwekwa anya ukwu n'ihe ndị ajo omume ibe ha nwere, ma mgborogwu nke ndị ezi omume ga-eto eto. **13** A na-ejide onye ajo omume site n'okwu ọnụ ya, ma onye ezi omume na-esi na nsogbu wezuga onwe ya. **14** Ikwu eziokwu na-enye mmadụ obi ụtọ, inwe mgbalị na-ewetara ya ngozi. **15** Uzo ndị nzuzu n'uche ha onwe ha ziri ezi, ma onye maara ihe

na-aña ntị nye ndumodụ. **16** Ndị nzuzu na-egosipuṭa iwe ha ọsiịṣo, ma onye nwere uche na-elepuru mkparị anya. **17** Ezi onye akaebe na-ekwu eziokwu, ma ajo onye akaebe na-ekwu okwu ığha. **18** Okwu ojọq na-agbawa obi dika mma agha, ma ire onye maara ihe na-eweta ığwugwo. **19** Eziokwu na-eguzo ruo mgbe ebighị ebi, ma okwu ığha anaghị adigide. **20** Aghugho na-ejupuṭa n'obi na-eche ihe ojọq; ma ndị na-eme ka udo dị na-enwe ọnụ. **21** Ihe ojọq anaghị adakwasị onye ezi omume, ma ndị ajo omume enwetala nsogbu ebe o dị ukwuu. **22** Onyenwe anyị kporo ebugbure ọnụ n'aghị ığha asị, ma ihe ndị kwesiri ntukwasị obi na-amasi ya. **23** Onye nwere uche na-edede ihe ọmụma ha nye onwe ha, ma onye nzuzu na-agbasa enweghi uche ya n'anwu. **24** Aka na-arụsi ọrụ ike ga-achị achi, ma umengwu ga-akwusị naanị n'ọrụ mmanye. **25** Obi nke juputara na nchegbu na-ada mba, ma okwu ọma na-eme ka obi n'uriịa. **26** Onye ezi omume na-eduzi onye agbataobi ya, ma onye na-emebi iwu na-eduhie ha. **27** Onye umengwu adighị ahụ anụ o chütara na nta n'okwu, ma ndị na-arụsi ọrụ ike na-eri site n'akụ ha nwetara n'ichu nta. **28** Uzo nke onye ezi omume na-eduba na ndu, n'uzo ahụ, ọnwụ adighị ya.

13 Nwa maara ihe na-ege ntị na ndumodụ nna ya

ma onye na-akwa emo adighị ege ntị n'ịba mba.

2 Onye na-eme ezi ihe ga-esite n'okwu ọnụ ya nweta ugwo ọrụ, ma ndị na-aghogbu ibe ha ga-anata ihe ike dika ugwo ọrụ ha. **3** Mmadụ zuruoke bụ onye na-ejide ire ya aka! Ma onye ekwuruekwu na-ewetara onwe ya mbibi. **4** Ndị umengwu na-achọ otutu ihe ma o dighị ihe ha na-enweta; ma onye na-arụsi ọrụ ike na-enweta ihe niile o chorọ. **5** Onye ezi omume kporo ığha asị, ma okwu ọnụ onye na-emebi iwu na-ewetara ya ihere na nkocha. **6** Ezi omume mmadụ na-abara ya uru na ndu ya niile, ma ajo omume ndị mmechie na-alalha n'iyi. **7** O dị mmadụ na-eme ka ọ bụ ṥagaranya maobụ onye ükpa. Ma o díkwa mmadụ na-eme ka ọ bụ onye ükpa maobụ ṥagaranya. **8** Ṣagaranya nwere ike jiri ego ya gbagupu onwe ya, ma ogbenye adighị azaghachi mba banyere imerụ ya ahụ. **9** Ihe onye ezi omume na-enwupu enwupu, ma orionà onye mmebi iwu ga-anyu. **10** Nganga na-eweta esemokwu, ma a na-ahụ amamihe n'ime ndu ndị na-anata ndumodụ. **11** Akụ a kpatara ngwangwa na-emebikwa ngwangwa; ma akụ sitere n'iruṣi ọrụ ike na-eto eto. **12** Nchere a na-echere ogologo oge maka imezu olileanya e nwere na-egbu obi, mgbe ihe a na-eche mezuru, oke ọnụ na-

adị. **13** Onye na-eleli ntuziaka anya ga-akwụ ụgwọ n'ihi ya, ma onye na-atu egwu ihe enyere n'iwu ganata ụgwọ ọru ya. **14** Nkuzi nke onye maara ihe bụ isi iyi nke ndị, nke na-eme ka mmadu ghara ịma n'onya ọnwu. **15** Ezi nghoṭa na-eweta ihuoma, ma ụzo nke ndị na-ekwesighị ntukwasị obi na-eduba ha na mbibi. **16** Onye nwere uche na-eji ọmuma ihe n'arụ ọru, ma ndị nzuzu na-egosiputa enweghị uche ya. **17** Onyeozi ajo omume na-adaba na nsogbu, ma onyeozi kwasiri ntukwasị obi na-eweta ogwugwo. **18** Onye na-ajụ ịdo aka na ntị ga-anwụ n'ükpa na n'ihere; ma onye na-anabata ịdo aka na ntị ka a ga-asopuru. **19** Mgbe ihe a na-ele anya mezuru ọ na-atu mkpuruobi ụtọ, ma ndị nzuzu kpọro isite n'ajọ ihe wezuga onwe ha asị. **20** Na-eso ndị maara ihe ka i ghọọ onye mara ihe, n'ihi na onye na-eso ndị nzuzu na-aba na nsogbu. **21** Nsogbu bụ ihe na-esoghari ndị mmehie, ma ngozi na-esoghari ndị ezi omume. **22** Mgbe ezi mmadu nwurụ, ọ na-ahapuru ụmụ ya na ụmụ ụmụ ya akụ, ma mgbe onye mmehie nwurụ, akụ ya na-abụ nke ndị ezi omume. **23** Ubi onye ogbenye pürü inwe ọtụtụ ihe oriri, ma ikpe na-ezighị ezi na-azachapụ ya. **24** Onye ọbula na-adoghi ụmụ ya aka na ntị, na-egosi na ọ hughị ha n'anya; ma onye hụrụ ha n'anya, ga-adosi ha aka na ntị ike. **25** Onye ezi omume na-eri nri ruo na nriju afo onwe ya, ma nri na-akọ n'afo onye ajo omume.

14 Nwanyị maara ihe na-ewu ụlo ya, ma nwanyị nzuzu na-eji aka ya akwada ụlo ya. **2** Ime ihe ziri ezi bụ itụ egwu Onyenwe anyị; ma ndị na-ejehie n'uzo ha na-akpọ ya asị. **3** Ọnụ onye nzuzu na-ekwuputa okwu mpako, ma ebugbere ọnụ onye maara ihe na-echebe ha. **4** Mgbe ehi na-adighị, ụlo ebe a na-azụ anụ na-adị ọcha, ma site n'ike ehi ihe omume nke ubi na-ejuputa n'ụlo. **5** Onye akaebe eziokwu adighị aghogbu mmadu, ma onye akaebe ụgha na-agha ụgha mgbe ọbula. **6** Onye na-akwa emo na-achị amamihe ma ọ dighị achọta ya; ma ihe ọmuma na-abịara onye nwere nghoṭa ọsiịṣo. **7** Si n'ebi onye nzuzu wezuga onwe gi, n'ihi na i gaghị achọta ihe ọmuma n'ọnụ ya. **8** Amamihe nke onye nwere uche bụ ihe na-eme ka ọ mata ebe ọ na-agà, ma enweghị uche nke ndị nzuzu bụ aghughị. **9** Ndị nzuzu na-eji okwu idozi ihe mmehie mebiri akwa emo; ma obi ebere ka a na-achọta n'etiti ndị omume ha ziri ezi. **10** Ọ bụ naani onye ihe na-eme maara ụfụ ya, ọ dighị onye ọzọ ga-eso keta ọnụ ya. **11** A ga-alà ụlo onye ajo omume n'iyyi,

ma ụlo ikwu onye omume ya ziri ezi ga-awasa ka igu. **12** Ọ di ụzọ nke ziri ezi n'anya mmadu, ma n'ikpeazu ọ na-eduba n'onzwu. **13** Ọ bùladị n'ime ọchị obi mgbu na-adị, ma ọnụ nwere ike kwusị n'iru ụjụ. **14** Ndị na-ekwesighị ntukwasị obi aghaghị inweta ụgwọ ọru ha, ma ezi mmadu ga-enwetakwa ụgwọ ọru ya. **15** Onye na-enweghị uche na-ekwenye ihe niile a gwara ya; ma onye nwere uche na-atule mara ebe ọ na-eje. **16** Onye mara ihe na-atu egwu Onyenwe anyị na-ewezugakwa onwe ya n'ihe ojọq, ma onye nzuzu na-ewebiga iwe oke ma na-eche na ọ ka bụ onye kwasiri ntukwasị obi. **17** Onye iwe ọkụ na-eme ihe nzuzu, ma onye na-echepeputa nzube ojọq ka a na-akpọ asị. **18** Ndị na-enweghị uche na-enweta ụgwọ ọru nke uche gbagorø agbagorø, ma onye nwere uche na-enweta ihe ọmuma. **19** Ndị ojọq ga-akpọ isiala n'ihu ndị ezi mmadu, ndị ajo omume ga-ada n'onụ ụzo ama ndị ezi omume. **20** Ọ bùladị ndị agbataobi onye ogbenye na-akpọ ya asị, ma ọgaranya na-enwe ọtụtụ ndị enyi. **21** Onye na-eleda onye agbataobi ya anya na-emehie, ma onye na-emere ndị ogbenye ebere ka ihe ga-agara nke ọma. **22** Ndị na-ezube ihe ojọq, ha ọ naghị akpafu? Ma ndị na-ezube ihe ọma na-achọta ijhunanya na ikwesi ntukwasị obi. **23** Irusị ọru ike na-eweta uru; ma oke okwu na-eweta ụkpa. **24** Okpueze nke ndị maara ihe bụ akụnụba ha, ma enweghị uche nke ndị nzuzu na-emeputa naani ihe na-abaghị uru. **25** Onye na-agba akaebe eziokwu na-anaputa ndị mmadu, ma onye akaebe ụgha bụ onye aghughị. **26** Onye ọbula na-atu egwu Onyenwe anyị nwere ebe mgbabas; nye ụmụ ya ọ ga-abukwa ebe ize ndị. **27** Itụ egwu Onyenwe anyị bụ isi iyi nke ndị, nke na-eme ka mmadu ghara ịma n'onya ọnwu. **28** Otuto onye eze na-enwe dabeere n'ọnụogugu ndị ọ na-achị, e wezuga ndị ọ na-achị, eze enweghị ugwu ọbula. **29** Onye na-enwe ndidi nwere ọtụtụ nghoṭa, ma onye obi ọkụ na-egosi enweghị uche ya. **30** Ndị di jụn na-eme ka ụbochị mmadu di ogologo; ekworo na-eme ka o ree ure. **31** Onye ọbula na-emegbu onye ogbenye na-eleli Chineke kere ha anya, ma onye na-emere onye ogbenye ebere na-asopuru Chineke. **32** Ọ bùladị n'onzwu onye ezi omume nwere ebe mgbabas n'ime Chineke, ma ndị ajo omume na-ala n'iyyi, mgbe mbibi bijara. **33** N'obi onye nwere nghoṭa ka amamihe na-anogide, ma ọ bùladị n'etiti ndị nzuzu ọ na-eme ka amara ya. **34** Ezi omume na-ewuli mba elu, ma mmehie bụ ihe ihere nye ndị ọbula. **35** Eze na-anụri

önü n'ihi odibo maara ihe; ma odibo na-eweta ihere na-akpali oke iwe ya.

15 Osisa okwu dí nro na-eme ka iwe na önümua laa azu; ma okwu ike na-akpali iwe. **2** Ire onye maara ihe na-eme ka ihe önümua muba, ma önü onye nzuzu na-ekwuputa okwu enweghi uche. **3** Onyenwe anyi na-ahazu ihe niile, anya ya dikwa n'ahu ndí oma na ndí ojoo. **4** Okwu dí nwayo na-eweta ndú na ume; ma nkwo na-eweta ida mba. **5** Naanị onye nzuzu na-akpo ndumodú ndí mürü ya ihe efu; ma onye obula na-ege ntí nye mgbanwe na-eziputa ezi uche. **6** Ulo ndí ezi omume na-ejuputa n'otutu akú, ma akú ndí na-emebi iwu na-ewetara ha nsogbu. **7** Ebugbere önü onye maara ihe na-agbasa ihe önümua, ma obi ndí nzuzu ezighi ezi. **8** Onyenwe anyi na-akpo aja ndí ajo omume así, ma ekpere ndí ndú ha ziri ezi na-ató ya uto. **9** Onyenwe anyi kporo uto ndí na-emebi iwu así, ma ndí na-achuso ezi omume ka ọ na-ahu n'anya. **10** Oke ido aka na ntí na-echere ndí na-ahapu uto. Onye kporo iba mba así ga-anwu önü. **11** Onyenwe anyi mazuru ihe omimi niile nke önü na ıkü ala mmuo; ọ ga-esikwa ainaa ghara ıma obi ümü mmadu? (Sheol h7585) **12** O dighi ató onye na-akwa emo uto ma a baara ya mba, ya mere ọ dighi ejekwuru onye maara ihe. **13** Obi nke na-añuri önü na-eme ka ihu dí mma. Ihu gbaruru agbaru na-egosi obi nwere ihe mwute. **14** Obi nwere nghota na-achø ımatia ihe, ma önü onye nzuzu na-azu onwe ya n'okwu na-abaghị uru. **15** Ndú onye ogbenye juputara nnqo na mgbalị, ma ndí nwere udo n'obi na-eri oriri mgbe niile. **16** O dí mma inwe akunuba dí nta ma bürü onye na-atu egwu Onyenwe anyi, karịa inwe akú ma nqo na nsogbu. **17** O ka mma bu oke nri akwukwo nri nta nke nwere iñunanya, karịa ehi buru ibu a zuziri azizi nke ikpo así dí na ya. **18** Onye iwe ıkü na-amalite ögü; ma onye na-adighi ewe iwe osiiso na-eme ka ilü ögü kwisi. **19** Eji ogwu gbochie uto onye umengwu, ma uto onye omume ya ziri ezi bu uto dí larji. **20** Nwa nke maara ihe na-eme ka obi tọp nna ya uto, ma onye nzuzu na-eleda nne ya anya. **21** Onye na-enweghi uche na-añuri önü n'ime amaghị ihe ya, ma onye nwere nghota na-agaje n'uto ziri ezi. **22** Nzube na-enweghi ndumodú na-ama afó n'ala, ma ndí ndumodú diri otutu oganihu ga-adị. **23** Önü na-adị mgbe mmadu natara osisa dí mma, okwu e kwuru n'oge o kwasiri dí mma. **24** Uzo ndú na-agbago elu nye onye nwere uche, iwezuga ha

site na-igbada n'ala mmuo dí n'okpuru. (Sheol h7585) **25** Onyenwe anyi na-adotu ma na-adorisí ulo nke onye mpako, ma oke ala nke nwanyi di ya nwuru ka ọ na-elekota. **26** Echiche ojoo niile nke ndí na-emebi iwu ka Onyenwe anyi kporo así ma okwu ebere niile dí ıkü n'anya ya. **27** Onye anya ukwu na-ewetara ezinailo ya nsogbu. Ma onye kporo iri ngari así ga-adị ndú. **28** Obi onye ezi omume na-atule osisa ya ma önü nke onye ajo omume na-asoputa ihe ojoo dí ıkü iche. **29** Onyenwe anyi anoghị ndí na-emebi iwu nso; ma ọ na-anu ekpere ndí ezi omume. **30** Ihu ıkü na-eweta obi uto. Akukọ oma na-enyekwa okpukpu ndú. **31** Onye na-ege ntí nye iba mba nke na-ene ndú ga-esoro ndí amamihe nqo. **32** Onye jürü ido aka na ntí kporo onwe ya así ma onye obula naara ndumodú nwere nghota. **33** Itu egwu Onyenwe anyi bu amamihe na-abia site n'ido aka na ntí; onye dí umeala n'obi ganata ugwu na nsopuru.

16 Mmadu nwere ike pia ihe ọ choro ime, ma okwu ikpeazu ga-esi n'önü Onyenwe anyi. **2** Uzo niile nke mmadu dí ıkü n'anya ya, ma Onyenwe anyi na-atule ebumnobi niile nke mmadu. **3** Were oru gi niile nyefee n'aka Onyenwe anyi, ọ ga-eme ka ha gaa n'ihu. **4** Onyenwe anyi na-eme ka ihe niile ruputa ebumnuche ya, o buladi ndí mmebi iwu ka e debere maka ubeochi mbibi. **5** Onyenwe anyi kporo ndí nwere obi dí mpako así. Mara nke a nke oma: Ha aghaghị ita ahuhị. **6** O bu site n'ihunanya na eziokwu ka ejì ekpuchi mmebie; ọ bükwa site n'egwu Onyenwe anyi ka mmadu ji agbanarị mmebie. **7** Mgbe uto mmadu na-agbaso na-ató Onyenwe anyi uto, o na-eme ka mmadu ahụ na ndí iro ya dí n'udo. **8** O dí mma inwe ihe nta n'ezi omume karịa inwe otutu uru n'uto ikpe na-ezighi ezi. **9** Anyi nwere ike pia opipia n'obi anyi, maobu Onyenwe anyi na-edu ije anyi. **10** Ebugbere önü eze na-ekwu okwu sitere na-ezi nghota, önü ya adighi ekpe ikpe na-ezighi ezi. **11** Ihe otutu ziri ezi na ihe niile ha n'otu diri Onyenwe anyi, ihe niile e ji atu ihe dí n'ime akpa bu ya mere ha. **12** Ndí eze kporo ime ihe na-adighi mma así, n'ihi na site n'ezi omume ka ocheeze ji eguzosi ike. **13** Ndí eze na-enwe mmasi n'ebugbere önü na-ekwu eziokwu, ha na-agu onye na-ekwu eziokwu dí ka ezi mmadu. **14** Iwe eze bu onyeozi nke önü. Onye maara ihe ga-eme ka ọ daju. **15** Mgbe ıkü dí n'ihu eze ọ na-ewetara onye huru ya ndú, ihuoma ya dí ka igwe ojii na-eweta

mmiri ozozo. **16** O ka mma inwe amamihe na mmuo ighoṭa ihe karja inwe ọlaocha na ọlaedo. **17** Uzo dì lariji nke onye ziri ezi bu iwezuga onwe ya puo n'ihe ojoo, ndị na-echebe ụzọ ha niile na-echebekwa ndu ha. **18** Nganga na-eweta ila n'iyi, mpako na-ewetakwa ọdida. **19** O ka mma ibu onye ogbenye nwere obi umeala karja ibu onye nganga, na onye so ndị nganga keta oke n'ihe ha kwatarat n'agha. **20** Onye ọbula na-aña ntị na ndumodụ ka ihe na-agara nke oma, onye a goziri agozi bu onye ahụ nke na-atukwasị Onyenwe anyị obi. **21** A na-amata onye nwere uche site n'udị nghoṭa o nwere. Okwu dì ụtọ na-eme ka mmadụ muta ihe nke oma. **22** Inwe uche bu isi iyi ndu nye ndị niile nwere ya, ma enweghi uche na-ewetara ndị nzuzu ntaramahụ. **23** Obi onye maara ihe na-eme ka e tinye uche n'okwu ọnụ ya, ebugberekere ọnụ ha na-emekwa ka mmüta gaa n'ihu. **24** Okwu dì nro nata ụtọ ka mmanụ ahụ, o na-ataọ mkpuruobi ụtọ, na-enyekwa ọkpukpu ahụ ike. **25** O dì ụzọ nke ziri ezi n'anya mmadụ, ma n'ikpeazu o na-eduba n'onwu. **26** Agụụ ihe oriri nke onye ọrụ na-aruputara ya ọrụ; agụụ na-akpalii mmuo ya iga n'ihu. **27** Ndị ojoo na-atuputa echiche ojoo, ebugberekere ọnụ ha dì ka ọkụ nke na-ekpochapụ ahụ. **28** Onye na-emebi iwu na-agbasa ise okwu; ha na-akpalii nsogbu, na-ekewa enyi na enyi. **29** Ndị ojoo na-arafu ndị agbataobi ha, na-edubakwa ha n'uzo ga-ewetara ha mbibi. **30** Onye ji ikuanya ya ekwu okwu na-atu atumatu ojoo, onye na-atabi ebugberekere ọnụ ya abu ekpebiela ime mmehie. **31** Isi awo bu okpueze nke mara mma, a na-enweta ya n'uzo ezi omume. **32** Onye na-adighị ewe iwe ọsịṣo karịri onye a maara aha ya. Onye nwere ogologo ntachiobi karịri onye na-adota obodo n'agha. **33** A na-efe nza, n'ihi ịchoputa uche Onyenwe anyị, maobụ Chineke n'onwe ya na-ekpebi ihe a ga-efeta na nza ahụ.

17 O ka mma ita iberibe achicha kpọro nkụ ma ịnọ n'udo adị ya, karịa n'ulo juputara n'oke oriri na ilu ọgụ. **2** Ohu nwere uche ga-achị nwa nna ya ukwu na-eweta ihere ma ketakwa oke n'ihe nketa díka otu n'ime ndị ezinaulọ ahụ. **3** Ite ejị anucha ihe dírị ọlaocha, oke ọkụ díkwara ọlaedo ma Onyenwe anyị na-anwale obi. **4** Ajọ mmadụ na-aña ntị n'ebugberekere ọnụ na-eduhie, onye ığha na-añakwa ntị nye ire na-ekwu okwu ila n'iyi. **5** Onye ọbula na-akwa ogbenye emo o bu Chineke kere ha ka o na-eleli anya. Ndị niile na-añuri ọnụ n'ihi ihe ike dakwasirị ha aghaghị ita

ahụ. **6** Umụ ụmụ bu okpueze ndị okenye. Nne na nna bu ịnya isi nke ụmụ ha. **7** Ebugberekere ọnụ na-ekwu okwu dì mma abughi nke onye nzuzu, otu a kwa, ebugberekere ọnụ na-agha ığha ekwesighị ibu nke onye na-achị achị. **8** N'anya onye na-enye ngarị o na-ahụta ya díka ığwụ ịrata mmadụ, ha na-eche n'ebe ọbula ha chere ihe ga-aga nke oma. **9** Onye ọbula na-akwado iħunanya na-ekpuchi njehie, ma onye na-ekwu ihe mere mgbe na mgbe na-ekewa ezi enyi. **10** Iba mba ntakirị a baara onye nwere nghoṭa bara uru karịa nari ụtarị nke a piara onye nzuzu. **11** Onye ojoo na-ebi naanị ndu nnupu isi megide Chineke. O bükwa onyeozi nke ọnwu ka a ga-eziga imegide ya. **12** O ka mma izute nne Bia a napurụ ụmụ ya karịa izute onye nzuzu uche ya gbagorọ agbagorọ. **13** O bụrụ na i jiri ihe ojoo kwụ ığwụ ihe oma, ọbụbu ọnụ dírị ezinaulọ gi. **14** Esemokwu malite o na-esi ike imedo ya, n'ihi ya ekwela ka o malite. **15** Onye na-asị onye ikpe maara na ikpe amaghị ya na-amakwa onye aka ya dì ocha ikpe, Onyenwe anyị na-akpọ omume abuọ a asị. **16** Uru ginị ka ego bara n'aka onye nzuzu; ebe o bu na o nweghi ike ịchọ amamihe. **17** Ezi enyi na-egosi iħunanya ya n'oge ọbula. Otu a kwa, nwanne na-aba uru n'oge mkpa. **18** O bu uche ezughị oke ịnara ığwụ onye ọzọ ji, si otu a ghọ onye ji ığwụ. **19** Onye na-ahụ esemokwu n'anya hụrụ mmehie n'anya. Onye na-ewuli ọnụ ụzọ ama ya elu na-akpọ ntipiā oku. **20** O dighị aga n'ihu bu onye obi ya gbagorọ agbagorọ. Onye nwere ire nrafu gadanye na nsogbu. **21** O bu naanị iru uju na obi ojoo dírị nna nke nwa ya na-eme ihe nzuzu. **22** Obi nke na-añuri ọnụ na-eme ka ahụ sie ike, ma mmuo na-eru uju oge niile na-akpata ọria. **23** Onye ajọ omume na-anara ihe ngarị na nzuzu ka o suğharịa ikpe ziri ezi isi. **24** Onye nwere nghoṭa na-eche uche amamihe n'ihe o na-eme, ma anya onye nzuzu na-elegharị ruo na nsotu nke ụwa. **25** Nwa dì nzuzu na-ewetara nna ya mwute, bùrùkwa nne mürü ya ihe ilu. **26** O bụrụ na ịra onye ezi omume nra adighị mma, n'ezie, ipia ndị ọrụ ihe n'ihi ezi ọrụ ha ezighị ezi. **27** Nwoke ahụ na-adighị ekwu ọtụtụ okwu bu onye maara ihe, onye mmuo ya díkwa juụ bu onye nwere nghoṭa. **28** A ga-agusị onye nzuzu n'onye maara ihe ma o bụrụ na ha gba nkịtị, guğkwa ha na ndị nwere nghoṭa ma o bụrụ na ha e jide ire ha.

18 Onye ihe mmadụ na-adighị amasi na-agbaso naanị ọchichọ nke ya onwe ya, na-alusokwa ezi

nzube niile ọzọ ọgu. 2 Nghoṭa adighị ato onye nzuzu ụtọ. Naanị ihe ọ maara bụ ikwu uche ya. 3 Mgbe onye ajo omume na-abata, ka nleda anya na-abata, otu a kwa nkocha na-eweta ihere. 4 Okwu ọnụ niile bụ mmiri dí omimi, ma amamihe dí ka mmiri iyi na-aso aso. 5 O dighị mma ime ka ikpe gara onye mere ihe ojoo, si otu a gbochie onye aka ya di ocha inweta ikpe ziri ezi. 6 Ebugberekere ọnụ ndị nzuzu na-ebutere ha esemokwu, ọnụ ha na-ebutere ha ihe otiti. 7 Ọnụ onye nzuzu na-etinye ya na nsogbu, ebugberekere ọnụ ya bụ ọnya nye mkpuruobi ya. 8 Okwu niile nke onye na-agba asiri na-ekwu dika iberibe nri n'ato ezi ụtọ, ha na-agbadakwa n'ime ime ala afọ. 9 Onye dí umengwụ n'orụ ya bụ nwanne nke onye mbibi. 10 Aha Onyenwe anyị bụ ụlo elu e wusiri ike, ndị ezi omume na-agbaba n'ime ya izere ndụ. 11 Akụ ndị ọgaranya bürü ha obodo e wusiri ike, ọ bükwa mgbidi dí elu nke a na-apụghị ịmafe n'echiche ha. 12 Tupu mmadụ adaa obi ya na-ejuputa na nganga, ma inwe obi umeala na-eweta nsopụru. 13 Inye ọsisa okwu tupu mmadụ ege ntị bụ enweghi uche na ihe ihere. 14 Ọ bụ mmuo mmadụ na-akwado ya n'oge nrịa nrịa, ma mmuo e tipara etipiä, onye pürü ibili ya? 15 Obi onye nwere nghoṭa na-enweta ihe ọmụma, n'ihi na ntị onye maara ihe na-achoputa ya. 16 Onyinye mmadụ na-akwara ya ụzọ sara mbara, ọ na-edubakwa ya n'ihi ndị dí elu. 17 N'ikpe onye buru ụzọ kwuo ihe na-ese na-adị ka onye ikpe gaara, tutu ruo mgbe mmadụ bjara bido iju ya ajuju. 18 Ife nza na-akwusi esemokwu na ndorondorọ dí n'etiti mmadụ abụ ndị olu ha na-alal elu. 19 Ọ dí mfe ilugbụ obodo karịa ime ka obi nwanne e mehiere tugharia. Iwe ya na-adị ike dika ọnụ ụzọ e jiri igodo tuchie. 20 Site na mkpuru nke okwu ọnụ mmadụ mijutara ka afọ ga-eji ju ya. Sitekwa n'ihe owuwe ubi nke ebugberekere ọnụ ha ka ha ga-eji rijuo afọ. 21 Ike ọnwụ na ndị dí ire n'aka. Ndị hụrụ ya n'anya ga-eri mkpuru ya. 22 Nwoke ahụ chọtara nwunye chọtara ezi ihe. Ọ na-anatakwa ihuoma site n'aka Onyenwe anyị. 23 Onye ogbenye na-arịọ arịọ maka ebere; ma ọgaranya na-aso okwu ike ike. 24 Onye nwere ọtụtụ ndị enyi ndị na-ekwesighị ga-abia n'ila n'ihi mgbe na-adighị anya, ma ọ dí enyi nke na-arapara nso karịa nwanne.

19 Ọ ka mma ịbü ogbenye onye kwsiri ntukwasị obi karịa ịbü onye nzuzu na-ekwu okwu ugħa mgbe niile. 2 Arịọ nke na-enweghi ihe ọmụma adighị mma

otu a kwa onye ukkan ya na-eme ngwa na-ejehie ụzo. 3 Enweghi uche nke mmadụ na-eduba ha n'oghom, ma obi ha na-ewe iwe dí ukwu megide Onyenwe anyị. 4 Onye nwere ego na-enwe ọtụtụ ndị enyi, ma ọ na-ara ahụ ka ndị enyi onye ogbenye nogide. 5 Onye na-agba ama ugħa ga-ata ahuhu, ụzọ onye na-ekupu ugħa dika ume ka a ga-achoputakwa. 6 Ọtụtụ mmadụ na-achọ ihuoma n'ebi onye na-achị achị nq, otu a kwa, mmadụ niile na-agbalị ịbü enyi onye na-agbasa aka ya na-enye onyinye. 7 Ebe ọ bụ na umatunne onye ogbenye na-akpo ya asị, ginikwa ka ndị enyi ya ga-eme? Mgbali ya niile iriọ ha aririọ ezugħi ime ka ha nogide. 8 Onye na-enweta amamihe hụrụ ndu n'anya, onye na-edebekwa nghoṭa na-enweta ɔganihu. 9 Onyeama ugħa aghagħi ita ahuhu, onye əbula na-ekwupu okwu ugħa dika mmiri ga-ala n'ihi. 10 Onye nzuzu ekwesighi ibi dika ọgaranya; ohu ekwesiżwaghij iċhi umentu eze. 11 Ezi uche mmadụ nwere na-amuputa ndidi; ọ bükwa nkwanje ugwu nye onye n'adighi agu mkpari a na-akpari ya. 12 Iwe eze dí ka mbigbø nke odata. Ma obi ụtọ ya dí ka igirigi n'elu ahijah ndu. 13 Nwa nzuzu bụ ila n'ihi nke nna, nwunye na-ese okwu dí ka mmiri ọtụtụ na-atu kpom, kpom, mgbe niile n'elu ụlo puru epu. 14 Ụlo dí iche iche na akụ bụ ihe nketa a na-anata n'aka ndị nne na nna, ma nwunye nwere uche na nghoṭa na-esite naanị n'aka Onyenwe anyị. 15 Umengwụ na-akpata oke ịrahū ura, onye əfogori ka agu na-agu. 16 Onye na-edebi iwu Chineke na-enweta ndu, ma onye na-akpo ya asị na-anwụ. 17 Onye əbula na-egosi ndị ogbenye obi ebere na-ebinye Onyenwe anyị ihe, ọ ga-akwughachi ha n'ihi ihe ọma ha mere. 18 Doo nwa gi aka na ntị mgbe ọ ka dí na nwantakirị n'ihi na oge ahụ ka olileanya dí. Ma i meghị otu a, ọ bụ ndu ya ka i na-emebi. 19 Onye oke iwe ga-anata nra so ya, n'ihi na ọ bürü na i naputa ya, i ga-anaputakwa ya ọzọ. 20 Gee ntị na ndumodu a na-enye gi, nabata ido aka na ntị. N'ikpeazu, i ga-abụ onye maara ihe. 21 Ọtụtụ atumatu dí n'obi mmadụ, maqbụ uche Onyenwe anyị ga-emezu. 22 Obi ebere mmadụ na-eme ka a na-achosi ya ike. Ọ ka mma ịbü ogbenye karịa ịbü mmadụ nke eziokwu əbula na-adighị n'ọnụ ya. 23 Itu egwu Onyenwe anyị na-eweta ndu na ọnụ, na nchebe site n'ihe mmeru ahụ. 24 Onye umengwụ na-amanye aka n'efere nri, ọ gagħi ewegħachi ya ọ büladi tinxie n'ọnụ ya. 25 Tie onye na-akwa emo ihe, onye na-enweghi uche ga-agħo onye nwere ezi uche, baara onye nwere nghoṭa mba, ha ga-enweta ihe ọmụma. 26 Ọ bụ nwa

ahụ na-eweta ihere ga-ezu nne na nna ya ohi, maobụ chupụ ha site n'ulo ya. 27 Nwa m ọ bürü na i hapu ige ntị na ntụziaka m, i ga-esi n'okwu ihe ọmụma kpafulo. 28 Onyeama ugħha na-akwa ikpe ziri ezi emo. Ọnụ nke onye ajo omume na-eloda ajo ihe. 29 Ndị na-akwa emo na ndị nzuzu ga-ata ahħu; a ga-etikwa ha ihe.

20 Mmanya bù onye na-akwa emo. Onye mkpotted ka ihe ọnụnhu na-abu n'anya bù. Onye ọbula kwere ka ha duhie ya bù onye nzuzu. 2 Ọnụma eze na-emene oke ujọ n'ahụ dika mbigbo nke ọdụm; ndị na-akpasu ya iwe ga-atufu ndu ha. 3 Ọ bù ihe nsopurụ nye onye na-ezere okwu na ụka, ma onye nzuzu ọbula na-eme ngwa ise okwu. 4 Onye umengwụ adighị arụ ọrụ ubi n'oge ya. N'oge owuwe ihe ubi ọ pugħi īchotxa ihe oriri. 5 Nzube niile nke dì mmadu n'obi bù mmiri dì omimi, ma onye nwere nghotxa na-adoputa ha. 6 Otutu mmadu na-asị na ha nwere īħunanya na-adighị agharipu, ma onye kwasiri ntukwası obi, onye pürü īchotxa ya? 7 Onye ezi omume nke na-ejegħari n'izuoke, ndị ihe na-agara nke ọma ka umentu ga-anochi ya ga-abu. 8 Mgbe eze na-anokwası n'ocheeze ya ikpe ikpe, o na-eji anya ya abu afučchapu ihe ojoo niile. 9 Onye pürü i sị, "Emeela m ka obi m dì ọcha; Abu m onye dì ọcha, mmeħie adighijkwa n'ime m?" 10 Ihe otutu aghħuġo na ihe otutu nghogbu, ha niile bù ihe arụ n'ihi Onyenwe anyi. 11 Ọbulađi umentakirju ka a na-amata site n'omume ha niile, nke a ọ putara n'omume ha dì ọcha n'ezie a, buriukwa ihe ziri ezi? 12 Ntị nke na-anu ihe na anya nke na-ahụ uzo, ọ bù Onyenwe anyi mere ha abu. 13 Ahula īrahū uestas n'anya, ka i ghara īgħo onye unction. Bilie, mħru anya, rusej ọrụ ike, ka i nweekwa ihe oriri. 14 "Lee, ihe a jorop njo, ọ bagħi uru," ka onye na-azu ahja na-asị, ma mgħe pürü ọ na-anyia isi n'ihi ihe ọ zuṭara. 15 Ọlaedo dì, na otutu rubi n'ebe ọ bara uba, ma egbugbire Ọnụ nke na-ekwuputa ihe ọmụma bù ọla dì oke Ọnụahija. 16 Chiri uwe onye ahụ naara onye mba օzo n'aka mbe. Jieħieka ihe mbe ahụ o nyere n'ihi onye mba օzo ọ nara na mbe. 17 Nri e nweetara n'uzo aghħuġo na-atu mmadu uto. Ma n'ikpeazu aja ga-eju ya Ọnụ. 18 Buru uto nata ndumodu tupu i mee ihe ọbula i choro ime; ebula agha ma i bubeġi uto pia ɔpīpija. 19 Agħwala onye na-akpa asirij ihe nzuso għi, n'ihi na ọ ga-akụ ya n'ekwe nye uestas niile. 20 Oriona onye ahụ na-akċha nne ya na nna ya ka Chineke na-afuny. 21 Ihe nketa nke anatara n'oke ɔsijsi, agħażi agozi ya n'ikpeazu. 22

A sikkwala, "Aga m akwughachi għi n'ihi ihe ojoo a." Chere Onyenwe anyi, ọ ga-abroġi għi qbco. 23 Onyenwe anyi kporo ihe otutu għbari iċċe asi, ihe otutu aghħuġo adighi ato ya uto. 24 Onyenwe anyi na-eduzi nzo ükwu niile nke mmadu. Olee otu onye ọbula ga-esi għota uto ha? 25 Ime ngwangwa doo ihe nso, bù ļima n'onya ma mesie tħuġħar iwa uche banyere imēzu nkwa ahu. 26 Eze maara ihe na-afučchapu ndi ajo omume, ọ na-ejji wiċċu ifuċċa mkpuru għa n'elha. 27 Akonuċċe mmadu bù օkġi Onyenwe anyi ji enyocha mmuġġ ya, ọ na-egwuputa ala ala obi ya, igosi anyi ihe anyi bù. 28 Īħunanya na ikwesi ntukwas iobi na-eċċebe eze, site n'iħunanya ka oħċeże ya na-egużo chjim. 29 Ugwu a na-akwanyere umentu okorobja bù n'ihi idu ike ha, ma isi awo bù nsopurụ ndi okenye. 30 Ọkpo na mmeru ahu na-ehiħapu ihe ojoo, utarji na-asachapu ime ime nke ahu mmadu.

21 Iyi dì iċċe iċċe nke juputara na mmiri ka obi eze bù n'aka Onyenwe anyi, nke ọ na-ahazi n'uzo ọbula dì ya mma. 2 Ọrụ niile bù ihe ziri ezi n'anya onye na-aru ya, ma Onyenwe anyi bù onye na-eleba anya n'echiche obi anyi niile. 3 Ime ezi omume na ihe ziri ezi ka Onyenwe anyi na-anabata karja īchū aja. 4 Nganga na mpako na aguġi ihe ojoo nke bù Ọrụ ndi ajo omume, bù mmeħie. 5 Echiche niile nke onye na-arusij Ọrụ ike na-eweta uru, dika echiche onye ome ngwangwa na-enweta naanji unction. 6 Uru niile enwetara n'uzo na-egħiżi ezi adighi adigide, ha bù nkumme ifufe na-efesa, ndi na-achò ya na-achò Ọrụ. 7 N'ihi na ndi na-emebi iwu anaghji eme ihe ọma, ihe ojoo ha na-eme na-alaghħachi laa ha n'iyyi. 8 UTO onye na-emebi iwu bù ihe għbagor qedbagħi, ma omume onye aka ya dì ọcha ziri ezi. 9 Ọ ka mma ibi n'otu akyuk elu uto karja ibinyere nwanyi na-ese okwu. 10 Ihe na-ato onye ojoo uto bù imeru ndi օzo ahu; ọ magħi imire mmadu ibi ya ebere. 11 Mgħe a na-ata onye na-akwa emo ahħu, onye na-enwegħi uche na-enweta amamihe, ma mgħe a na-akżiżi onye maara ihe ihe ọ na-enweta ihe ọmụma. 12 Onye ezi omume na-amuha ihe site n'ile uto onye ajo omume anya na-emekwa ka ndi ajo omume laa n'iyyi. 13 Onye na-adighi ege ntị na mkpu onye ogbenye, ya onwe ya ga-akpokwa mkpu ma agħażi aza ja. 14 Onyinye enyere na nzuso na-eme ka iwe daju, otu a kwa, ngarji ezonyere n'ime uwe na-eme ka oke Ọnụ daju. 15 Onye ezi omume na-añur Ọnụ mgħe e kpere ikpe ziri ezi, ma bürü

ihe oke egwu dīri ndī na-eme ajō ihe. **16** Onye ọbula si n'uzo nghota wezuga onwe ya ga-eso n'otu ndī nwụrụ anwụ. **17** Nwoke hụrụ ibi ndū nganga n'anya na-ada ụkpà; iñu mmanyà na oke oriri abughi ụzo esi akpata akụ. **18** Onye ajō omume ga-abu ihe mgbaپta maka onye ezi omume, onye aghughogha ga-abukwa ihe mgbaپta maka onye ndū ya ziri ezi. **19** O ka mma ibi n'ozara karịa ibinyere nwanyị na-atamu ntamu na-esekwa okwu. **20** Onye maara ihe na-edede ezi ihe oriri na mmanụ oliv n'ułø ya, ma onye nzuzu na-eloda ihe niile n'ọnụ ya. **21** Onye na-achịso ezi omume na iñunanya ga-achota ndū, na ugwu na oganihu. **22** Onye maara ihe nwere ike megide obodo ndī dike, kwatuokwa ebe ewusiri ike nke ha tükwasiri obi ha. **23** Onye na-echekwa ire ya na ọnụ ya na-egbochiri onwe ya ọdachi. **24** Onye nganga na onye mpako, onye na-akwa emo bụ aha ya. O na-eji oke nganga eme ihe niile. **25** Oke ọchichị nke onye umengwụ na-ewetara ya ọnwụ n'ihi na o jụrụ ịru ọrụ. **26** Kwa ụboghị ka o na-acho inwe karịa, ma onye ezi omume na-enye na-akpaghị oke. **27** Chineke kpọrọ aja ndī na-emebi iwu asị, nke ka nke, ma o bụrụ na ha na-enye onyinye a site na nzube ojọq. **28** Onyeama ụgha ga-alà n'iyyi, ma onye ọbula na-ege ya ntị ka a ga-ebibi ruo ebighị ebi. **29** Ndī ajō omume na-ebi ndū atughị egwu, ma ndī omume ha ziri ezi na-atugharị uche n'uzo ha niile. **30** O nweghị amamihe dị, o nweghị nghota dị, o nwekwaghị atumatu ọbula, nke pürü iguzosi ike megide Onyenwe anyị. **31** E nwere ike jikere iñyinya, kwadokwaa maka agha, maqbụ naanị Onyenwe anyị na-enye mmeri.

22 Ihe nhorọ dī ezi mma ka aha ọma bụ karịa ọtụtụ akụ, ịnata amara ihuo.ma ka mma karịa ọlaocha na ọlaedo. **2** Ma ogbenye ma ogaranya bụ otu n'ihi Onyenwe anyị onye kere ha niile. **3** Onye nwere uche na-ahụ nsogbu nke na-abia n'ihi ma zobe onwe ya, ma onye na-enweghị uche anaghị ele anya, o na-adaba n'ime nsogbu ahụ taa ahụhụ so ya. **4** Obi umeala bụ egwu Onyenwe anyị, ụgwọ o na-akwụ bụ akunuba, na nsopurụ na ndū ogologo. **5** Ogwu na igbudu dī n'uzo onye na-emebi iwu; ma onye kpọrọ ndū ya ihe na-aso ya aso. **6** Kuziere nwantakirị ka o horọ ụzo ziri ezi, mgbe o tolitere o ga-anogide n'ime ya. **7** Dịka ogaranya si achị ogbenye, otu a kwa ka onye na-ebi ego si bụrụ ohu onye na-ebinye ya ego. **8** Onye na-agha ikpe na-ezighị ezi dika mkpuru, ga-ewe ajō ihe

dika ihe ubi, mkpanaka nke ikiike iwe ha ga-agbajikwa. **9** Onye na-agbasapụ aka enye onyinye ga-abu onye a goziri agozi, n'ihi na ha na ekenyetu ndī ogbenye nri. **10** Chụpụ onye na-akwa emo, ise okwu ga-akwusi, e, ịlu oğu na nleli ga-akwusi. **11** Onye na-ahụ ịdị ọcha nke obi n'anya, onye okwu ya juputara n'amara ga-abu enyi eze. **12** Anya Onyenwe anyị na-echebe ihe ọmuma, ma o na-emebi atumatu niile nke ndī aghughogha. **13** Onye umengwụ na-asị, "Odum nō n'ezi! A ga-egbu m n'ama oha mmadu!" **14** Onu nwanyị na-akwa iko bụ oke olulu, nwoke nō n'okpuru oke iwe Onyenwe anyị na-adaba n'ime ya. **15** Obi umuntakirị juputara n'enweghị uche, ma apipịa ịdị aka na ntị ga-achịpụ ya n'ebe dī anya. **16** Onye na-achị uru site n'imegbu onye na-enweghị ike, maqbụ onye na-enye ọgaranya onyinye ga-ebi n'oke ụkọ. **17** Lezie anya gee ntị n'okwu niile nke ndī maara ihe, tiniye uche gi n'ihe m na-akuzi. **18** O dī ụtọ ma idebe ha n'obi gi, ma ha dikwa n'egbugberie ọnụ gi mgbe niile. **19** O bụ ka ntükwasị obi gi dī n'ime Onyenwe anyị, ya ka m na-akuziri gi taa, ọbụladị gi onwe gi. **20** O bụ na m edeputabereghị gi iri ndumodụ ato ndī a, bụ okwu ndumodụ na ihe ọmuma? **21** Ha na-ezi gi ihe bụ ikwesi ntükwasị obi na ikwu eziokwu. Mgbe ahụ o bụrụ na-ezie gi sị gi gaa chọta eziokwu i ga-eji ezi ọsisa lögħachi. **22** Emegbula ogbenye n'ihi na o bụ ogbenye. Emegidekwała ya n'uzo ikpe. **23** N'ihi na Onyenwe anyị ga-ekwuchitire ha ọnụ ha ma bibiekwa ndī na-emegide ha. **24** Gi na onye na-ewe oke iwe abula enyi, gi na onye na-ewe iwe ọsijisọ emekokwała ihe, **25** ma o bughị ya, i nwere ike ịmụta ndū ha, si otu a tiniye ndū gi na nsogbu. **26** Abula onye otu n'ime ndī na-anara ndī mmadu akaebe maqbụ kwee nkwa ikwu ụgwọ onye ọzo ji. **27** N'ihi na o bụrụ na i nweghị ego i ga-eji kwụo ụgwọ ahụ, a ga-anapụ gi o ọbụladị ihe ndina gi. **28** Ehigariłla oke ala e tinyere site na mgbe ochie. Nke ndī nna ochie gi ha hiwere. **29** I hụrụ mmadu ahụ nke nwere ịnka n'ịru ọrụ ya nke ọma? O ga-eguzo n'ihi ndī eze, o gaghị eguzo n'ihi ndī a na-amaghị aha ha.

23 Mgbe gi na onye na-achị achị nödürü iriko nri, lezie ihe dī n'ihi gi anya, **2** tükwasị mma n'akpirị gi, ma o bụrụ na i bụ onye iri oke nri na-ato ụtọ. **3** Achosila nri ụtọ ya ike, n'ihi na nri ahụ bụ nri aghughogha. **4** Adögbulà onwe gi n'orụ maka ịbü ogaranya, atükwasila obi na nghota gi. **5** N'ihi na

akụ nwere ike ifu n'otu ntabi anya dika a ga-asị na ha nwere nku dika nnunụ ugo. 6 Erila nri onye aka ntagide na-enye gi. Nri ụtọ ya agukwala gi agu. 7 N'ihi na ọ bụ ụdị mmadụ ahụ na-eche ọnụahịa ihe ọ na-emefuru gi. Ọ na-asị gi, "Rie ihe, nụo kwà ihe ọnụni," ma obi ya adighị n'ebé i nọ. 8 I ga-agbokwa nke ntakiri ahụ i riri mgbe ahụ, okwu oma ahụ niile i kwuru banyere ya ga-abụ ihe efu. 9 Atufula ume gi igwa onye nzuzu okwu, n'ihi na ọ ga-eleda okwu i sitere n'ezí uche kwuo anya. 10 Anarala nwa na-enweghi nne na nna ala ya site n'ihigharị oke ala e gwunyere site n'oge gara aga, 11 n'ihi na onye mgbaputa ha di ike; ya onwe ya ga-ekwuchitere ha ọnụ ha. 12 Tinye uche gi n'ido aka na ntị; gekwaa ntị nṣụ okwu ihe ọmụma niile. 13 Ahapula ịdo ụmụ gi aka na ntị. Ha agaghị anwụ n'ihi na i tiri ha ihe. 14 Jiri mkpara tie ya ihe ma zoputa ndu ya site n'onzwu. (Sheol h7585) 15 Nwa m, aga m arinri ọnụ nke ukwuu ma ọ burụ na i ghọ onye maara ihe. 16 Mkpuruobi m ga-arinri ọnụ mgbe ebugbure ọnụ gi abụo kwuru ihe ziri ezi. 17 Ekwela ka obi gi kwosa ndị mmehie ekworo, kama noğide n'inụ oku n'obi n'itụ egwu Onyenwe anyị mgbe niile, 18 n'ihi na i nwere ọtụtụ ihe oma n'ihu gi. Olileanya di ukwuu dīri gi. 19 Nwa m, nwee uche, gbasookwa ụzọ Chineke. 20 Anola n'etiti ndị na-arinbiha mmanya oke, na ndị iri oke oriri na-atọ ụtọ, 21 n'ihi na ihe niile gagakọ ha. Ọ bükwa nkırinkra akwa ka onye oke ụra na-eyi n'ahụ. 22 Naa ntị n'ido aka na ntị nna gi, apkókwala ịdo aka na ntị nne gi bụ agadi nwanyị asị. 23 Züta eziokwu, erekwala ya, zütakwa amamihe, ntuziaka, na nghọta. 24 Nna onye ezi omume ga-arinri ọnụ. Ọ bükwa ihe oke ọnụ inweta nwa maara ihe. 25 Ka nne na nna gi nwee obi ụtọ. Ka onye mürü gi nürija. 26 Nwa m, nye m obi gi ka ụzọ m niile nyekwa anya gi ọnụ. 27 N'ihi na onye akwuna bụ olulu miri emi, nwanyị nwe di na-akwa iko bụ olulu mmiri di warawara. 28 Dika onye ohi ka ọ na-echere na-emekwa ka ndị na-ekwesighị ntukwasị obi baa ụba n'etiti ụmụ nwoke. 29 Onye ka obi ya juputara n'ahụ? Onye nọ na iru uju? Olee onye nwere esemokwu? Onye nwere ọtụtụ ihe mkpesa? Onye nwere mmerụ ahụ nke na-abaghị uru? Onye nwere anya nke na-acha ọbara ọbara, mgbe ọ na-eziputa ọdịdi ya n'iko mgbe ọ na-asugharị nke oma n'ime iko. 30 Ọ bụ ndị na-anị ogologo oge na-arinri mmanya, onye na-agị ịchoputa mmanya agwara agwa. 31 Elekwasila mmanya anya mgbe o na-acha ọbara ọbara, mgbe ọ na-eziputa ọdịdi ya n'iko mgbe ọ na-asugharị nke oma n'ime iko. 32 N'ikpeazu, ọ na-ata dika agwọ na-atukwa

dika ajualia. 33 Anya gi abụo ga-ahụ ihe i na-amaghị isi ya na ọdụ ya, obi gi ga-atulekwa ihe ndị na-agbagwoju anya. 34 I ga-adị ka onye na-edina n'etiti oke osimiri, nke na-edinakwa n'elu ụdọ n'ejide ugbo. 35 I ga-asị, "Ha tiri m ihe, ma emerughị m ahụ. Ha piara m ihe, ma amaghị m. Olee mgbe m ga-eteta, ka m pụo ga chọq mmanya ọzo?"

24 Ekwosola ndị ajo omume ekworo, ka ihe banyere ha ghara ịtọ gi ụtọ. 2 N'ihi na-atumatu obi ha niile bụ otu ha ga-esi mee ihe ike, ebugbure ọnụ ha na-ekwu naanị maka ọgbaaghara. 3 Ọ bụ amamihe ka e ji ewu ụlọ, ọ bükwa nghọta ka e ji eme ka o guzose ike. 4 Sitekwa n'ihe ọmụma ka akụ niile ji ejuputa n'ime ya, bụ akụ ndị pürü iche ma dıkwa oke ọnụahịa. 5 Onye maara ihe na-emeri site n'ido ike, ndị nwere ọmụma ihe na-akpalı ike ha. 6 Ejela ọgu ma ọ bughi na i nwetara ezi ndümødụ, n'ihi na nzoputa di n'ige ọtụtụ ndị ndümødụ ntị. 7 Amamihe di elu nke ukwuu nye ndị nzuzu, ha gaghi asaghe ọnụ ha n'ogbakọ ọnụ ụzọ ama. 8 Onye na-eche echiche ime ihe ojoo ka a ga-agu dika onye nzube ihe ojoo 9 Nzube niile nke onye na-enweghi uche bụ mmehie, ndị mmadụ na-akpo onye na-akwa emo asị. 10 Ọ burụ na i pughi iguzosi ike n'oge nsogbu, i bụ nnögụ onye ike ya di ntakiri. 11 Naputa ndị a na-eduba n'onzwu. Naputakwa ndị ahụ a mara ikpe ọnwu n'ụzọ na-ezighị ezi. 12 Ọ burụ na i sị, "Anyị amaghị banyere ihe ndị a," ọ bụ na onye na-enyocha obi aghotaghị ya? Ọ bụ na ọ gaghi akwughachi onye ọbula ugwo dika akaorụ ya siri di? 13 Nwa m nwoke, rachaa mmanụ anị n'ihi na ọ di mma. Mmanụ anị nke si n'ubugbo mmanụ anị na-adị gi ụtọ n'onzwu. 14 Marakwa na otu a ka amamihe kwesiri isi tọp obi gi ụtọ. Ọ burụ na i chọta ya i nwere olileanya nke ga-adigide. 15 Adila ka onye na-emebi iwu, onye echiche ya niile bụ imegide ụlọ onye ezi omume. A gakwala ga kwakorị ihe di n'ụlọ ya. 16 N'ihi na onye ezi omume nwere ike daa ugboro asaa ma o ga-ebilikwa ọzo. Ma ndị na-emebi iwu na-asị ngongị mgbe nsogbu bjakwasiri ha. 17 Arinri ọnụ mgbe onye iro gi dabara na nsogbu. Ka obi gharakwa ito gi ụtọ mgbe ọ dara. 18 N'ihi na Onyenwe anyị pürü iwe iwe n'ihi ya megide gi ma kwisi ịta ya ahụ. 19 Ekwosola onye na-emebi iwu ekworo, maobụ nwe anya ukwu n'ebé onye ajo omume nọ. 20 N'ihi na onye na-emebi iwu enweghi ọdinihu; a ga-afunyukwa

okụ onye ajo omume. 21 Nwa m, tuọ egwu Onyenwe anyị na onye bụ eze, esonyerela ndị ozi na-enupu isi megide nna ha ukwu. 22 N’ihị na ọ bụ na mberede ka i ga-eso ha daba na nhuju anya. Onye maara ihe ga-abụ ogwugwu ya? 23 Ndị a bükwa okwu ozọ ndị amamihe kwuru, iji gosi na ikpe ikpe na-akwughị ọtọ adighị mma. 24 Onye ọbula nke na-asị onye ikpe mara, “Onye ezi omume ka i bụ,” ga-anata ọbụụ ọnụ site n’ọnụ otuụ mmadụ, mba niile ga-eweso ya iwe. 25 Ma ọ ga-adịrị ndị ahụ na-abara onye ikpe mara mba na mma, ha ga-anatakwa ezi ngozi. 26 Ọsisa ziri ezi bụ ihe na-egosi ikwesi ntukwasị obi. 27 Ruchaa orụ gi di n’ezì. Dozie ala ubi gi. Emesịa wuoro onwe gi ụlo. 28 Agbala ama ụgha megide onye agbataobi gi n’efu. Ọ bụ ebugbure ọnụ gi abụọ ka i ga-eji ghọ aghughọ? 29 Asila, “Aga m emeso ha dika ha siri meso m. Aga m akwughachị ha ugwo ihe ha mere.” 30 Esitere m n’ubi otu onye umengwụ gafee, bụ ubi vajinị nke onye na-enweghi uche, 31 hụ na ogwu etochielā ya, ahijia etochiekwala ya; mgbidi dị ya gburugburu adaakwala. 32 Elegharịri m ya anya site na ya mọta otu ihe a: 33 Nwa ụra nta, nwa iru ụra nta, nwa ịchikọba aka nta zuo ike 34 ụbiam ga-abịakwasị gi dika onye ohi, ụkọ abịakwasikwa gi dika onye na-apụnara mmadụ ihe.

25 Ndị a bükwa ilu Solomon, nke ndị ozi Hezekaya eze ndị Juda dekötara n’akwukwọ. 20 bụ nsopụrụ Chineke izobe okwu, ma nsopụrụ ndị eze bụ ichopụta ala okwu. 3 Dika ịdị elu nke eluigwe, dika ịdị omimi nke ala, otu a ka obi ndị eze bụ ihe a na-apughị ichopụta. 4 Wepụ ihe ahụ niile na-ekpuhi mma olaocha, onye ọkpụ ụzụ ọla ga-arupụta efere; 5 wezugakwa ndịsi n’eme ajo ihe n’ihu eze, ocheeze ya ga-eguzosikwa ike site n’ezì omume. 6 Egosipūtala onwe gi n’ihu eze, ewerela ọnodu n’etiti ndị oke mmadụ, 7 ọ ga-aka mma ma ọ bụrụ na ọ si gi, “Rigota n’ebè a,” karja na o wedara gi ala n’ihu ndị oke mmadụ. Ihe iji anya gi abụọ hụ 8 e mekwala ngwangwa iga n’ulọkpe, n’ihu na ọ bụ gini ka i ga-eme n’ikpeazụ ma ọ bụrụ n’onye agbataobi gi etinye gi n’ondonu ihere? 9 Ọ bụrụ na gi na onye ozọ enwee esemokwu, dozienụ ya n’onwe unu, emekwala ka ndị ozọ mata okwu nzuzu gi na onye ozọ kwuru, 10 ma ọ bughi ya, onye nṣuru ya nwere ike menye gi ihere, agwa ojọq gi agaghị enwekwa ogwugwu. 11 Ndumodụ e nyere n’oge kwsiri ekwesi dị ka mkpurụ osisi apul olaedo e tinyere n’efere olaocha. 12 Dika ọlanti ọlaedo maqbụ ihe ịchọ mma

nke ọlaedo mara mma ka mba onye maara ihe bụ na ntị onye na-anụ ya. 13 Onyeozi kwsiri ntukwasị obi na-eweta ntute na ndị, dika mmiri oyi si eme ka ahụ dị juụ n’oge okpomokụ owuwe ihe ubi. 14 Onye ahụ na-adighị emezu nkwa o kwere dika igwe ojii nke na-adighị ezo mmiri. 15 Nwee ndidi, n’ikpeazu i ga-enwe mmeri, n’ihị na ire dị nro na-agbaji ọkpukpụ. 16 Mmanụ aňụ ọ na-atọ gi ụtọ? Arachala ya karịa, ka ọ ghara iwetara gi orịa. 17 Ejela ileta onye agbataobi gi mgbe mgbe, ka i ghara ire ugwu gi. 18 Onye na-agbagidé onye agbataobi ya ama ụgha, dika mkporo osisi maqbụ mma agha, maqbụ àkụ a piziri apizi. 19 Itukwasị onye aghughị obi n’oge nsogbu dị ka iji eze na-eme ndakapụ ata ihe, maqbụ iji ụkwụ jiri ejị agba ọso. 20 Dika onye e yipurụ uwe n’ubochị oyi ụguru, maqbụ iwere nnu tee n’elu ọnụ, otu a ka onye na-aburụ onye iwe na-ewe abụ dị. 21 Ọ bụrụ na agụ na-agụ onye iro gi, nye ya nri ka o rie, ọ bụrükwa na akpíri na-akpọ ya nkụ, nye ya mmiri ka ọ n̄u. 22 Mgbe i na-eme nke a, i na-agukwasị icheku ọkụ na-ere ere n’isi ya, Onyenwe anyị ga-akwughachikwa gi. 23 Dika ifufe si n’ugwu si eweta mmiri ozuzo, otu a ka ikwu mmadụ okwu azu si eweta iwe. 24 Ọ ka mma ibi n’otu akụkụ elu ụlo karịa ibinyere nwanyị na-ese okwu. 25 Ozioma e sitere na mba dị anya nata dị ka mmiri jụrụ oyi nye onye akpíri na-akpọ nkụ. 26 Onye ezi omume nke kwenyere n’ihe onye na-emebi iwu kwuru dị ka iyi a gwɔrụrụ n’isi ya. 27 Dika ịracha mmanụ aňụ hie nne si joq njo, otu a ka o si bụrụ ihe na-enweghi nsopụrụ, mmadụ ichopụta ihe ndị ezomiri ezomi. 28 Nwoke ọbula na-adighị achị mmuo ya di ka obodo na-enweghi ndị na-eche ya nche, nke e tikporo mgbidi ya etikpọ.

26 Ihụ onye nzuzu a na-enye nsopụrụ dika ihụ mkpurụ mmiri ka ọ na-ada n’oge ọkochị maqbụ mmiri na-ezo n’oge owuwe ihe ubi. 2 Dika nnunụ nta na-efegharị efegharị, maqbụ dika eleke na-awugharị otu a ka ọbụụ ọnụ na-ekwesighị agaghị ere. 3 Utari dirị iñyinya, iñyinya ibu ka a na-ekenye mkpumkpu igwe n’ònụ; otu a kwa ka apipia di nye azu ndị nzuzu. 4 A zaghachila onye nzuzu dika enweghi uche ya si dị, ma ọ bughi ya gi onwe gi ga-adị ka ya. 5 Zaa onye nzuzu dika enweghi uche ya si dị, ma ọ bughi ya ọ ga-abụ onye maara ihe n’anya onwe ya. 6 Iziga ozi site n’aka onye nzuzu dika mmadụ ibipụ ụkwụ ya maqbụ iñụ ihe ike dika mmiri. 7 Dika onye ngwuro si ejị ụkwụ

ya eje ije, otu a ka ilu si esite n'onu onye nzuzu apata. **8** O baghi uru inye onye nzuzu nsopuru, n'ihi na o gaghị anogide. O di ka iwu okukọ mmiri n'azụ. **9** Dika ogwu manyere n'aka onye na-arñubiga mmanya oke otu a ka ilu di n'onu onye nzuzu. **10** Dika ogba ụta si agba ụta ya na-enweghi onye o bụ n'obi, otu a ka o di bụ onye na-enye onye nzuzu maobụ onye o bula na-agafe n'uzo ọru ka o rụora ya. **11** Dika nkita laghachiri ọzo n'ihe o gborø, otu a ka ndị nzuzu di mgbe ha na-emekwa omume enweghi uche ha. **12** I hụru onye mara ihe n'anya nke onwe ya? Olileanya di nye onye nzuzu karịa ndị di otu a. **13** Onye umengwụ na-asị, “Ọdụm nō n'okporouzọ, ọdụm ji oke iwe na-awaghari nō n'ama niile!” **14** Dika ibo ọnụ ụzo si emegharị n'ihe nkonye ya, otu a ka onye umengwụ si na-atugharị onwe ya n'elu ihe ndina ya. **15** Onye umengwụ na-amanye aka n'efere nri ma oke umengwụ a naghi ekwe ka o weghachi ya ttinye n'onu ya. **16** N'uche ya, onye umengwụ na-eche na o maara ihe karịa ndị ikom asaa na-eji ezi uche azaghachi okwu. **17** Onye na-etinye onwe ya n'esemokwu na-agbasaghi ya di ka mmadụ na-apụ n'okporouzọ dokpuru nkita ọbuła o hụru na ntị. **18** Dika onye ara na-agba àkụ na-ere ọku nke na-eweta ọnwụ, **19** ka nwoke ahụ bụ nke na-aghögbi onye agbataobi ya ma si, “o bụ naanị egwuregwu ka m na-egwu.” **20** Ọku na-anyụ mgbe nkụ gwurụ, otu a kwa esemokwu na-akwusị mgbe a kwusịrị ikwu ndị ọzo okwu n'azụ. **21** Dika icheku si eme ka nkụ nwuru ọku, otu a ka onye na-eze okwu si eme ka ọgu nwuru ọku. **22** Okwu niile nke onye na-agba asirị na-ekwu dika iberibe nri n'atọ ezi ụtọ, ha na-agbadakwa n'ime ime ala afo. **23** Dika ite aja ụro nke ejị ọlaocha na-abaghị uru techie, ka ebugbère ọnụ di nro nke obi juputara n'ihe ojoo bụ. **24** Ndị iro na-eji ebugbère ọnụ ha gbanwe onwe ha, ma n'ime obi ha o bụ naanị aghughị di ya. **25** Okwu ọnụ ya nwere ike toq ụtọ na ntị ma ekwenyerela ha, n'ihi na ihe arụ asaa juputara n'ime obi ha. **26** O bụ ezie na o ga na-eme ka o hụru gi n'anya, ma iro ya gagaputa ihe, mmadụ niile ga-ahukwa ya. **27** Onye na-egwuru ibe ya olulu ga-adaba n'ime ya. Ozø, onye na-enuda nkume, ya ka nkume ahụ ga-adagbu. **28** Onye i kporo asị bụ onye i ga-achọ iwetara ihe mgbu site n'igba ugħha. Okwu ọma na-esighi n'obi mmadụ püta na-eweta ila n'iyi.

27 Anyala isi banyere echị, n'ihi na i magħi ihe echī ga-abu. **2** Ka onye ọzo too gi, o bugħi onu gi. Ka onye ọzo too gi, ka ebugbère ọnụ gi abu qarbi ito gi. **3** Nkume di arø, aja bükwa ibu arø, ma mkpasu iwe nke onye nzuzu di arø karịa ha abu. **4** Iwe na-emebi ihe, ma ekworo jorø njø karịa iwe. **5** Mba abara n'ihe ka mma karịa ċħunanya ezoro ezo. **6** Ihe kwesiri ntukwası obi ka mmeru ahụ nke sitere n'aka enyi bụ, ma onye iro na-eme ka isutu ọnụ mybaa. **7** Mmanu anu adiġhi ato onye rijiru afo ụtọ; ma mgbe aguji ja, o ga-eri o büladi ihe di ilu. **8** Nwoke na-akpafu site n'ulø ya di ka mnunụ na-amakwagħi akwụ ya. **9** Mmanu isi ụtọ na ihe nsure ọku na-esi isi ụtọ na-eme ka obi riuri, otu a ka ụtọ enyi di, site na ndumodu nke mkpuruobi ha. **10** Ahapula enyi gi maobụ ndị enyi nna gi. Mgbe i nqo na mkpa ariola nwanne gi ka o nyere gi aka. Onye agbataobi nō gi nso nwere ike inyere gi aka karịa nwanne gi nō ebe di anya. **11** Nwa m, obi ga-atọ m ụtọ nke ukwuu ma a sì na i gamuata ihe! Mgbe ahụ, aga m enwe ihe m ga-asa ndị na-akocha m. **12** Onye nwere uche na-ahụ nsogbu nke na-abja n'ihi ma zobe onwe ya. Ma onye na-enwegħi uche anagħi ele anya, o na-adaba n'ime nsogbu ahụ taa ahħu so ya. **13** Chiri uwe onye ahụ nke naara onye mba ọzo na mbe. E, chiri ya ma o bürü nwanyi na-abuġħi nwunye ya ka o nara na mbe. **14** O bürü na onye ọbuła e jiri oke olu gozie onye agbataobi ya n'isi ụtutu a ga-agu nke a dika ijbụ ọnụ. **15** Mmiri na-ata n'ime ulø mgbe mmiri na-ezo na nwanyi na-eso okwu bụ otu. **16** Onye nwere ike ikwusi ya nwere ike iji aka jide ifufe, maobụ were aka jide mmanu. **17** Dika e si ejị igwe amu igwe ọzo ka o di nkø, otu a ka mmadụ si enyere ibe ya aka idjì nkø. **18** Onye na-eche osisi fiig nche ga-eri mkpuru ya, onye na-echebekwa nna ya ukwu ka a ga-asopuru. **19** Dika e si ahụ ihu mmadụ n'ime mmiri otu a ka obi mmadụ si egosi ihe onye ahụ bụ. **20** Dika afo adiġhi eju ọnwụ na mbibi, otu a ihe na-agu anya mmadụ adiġhi agwū agwū. (Sheol h7585) **21** Ite ejị anuċha ihe diri ọlaocha, oke ọku dikkwara ọlaedo ma a na-anwale ndị mmadụ site n'otuto a na-enye ha. **22** N'agħbanyegħi na i ga-egwepja onye nzuzu n'ime ikwe, were aka odo gwee ha dika mkpuru ọka, i pugħi isite n'ahụ ha wepū enwegħi uche ha. **23** Lezie ọru gi anya nke ọma, marakwa ɔnqdù igwe ewu na aturu gi na anu ulø ndị ọzo, **24** n'ihi na akunuba adiġide. O büladi okpueze nke onye eze na-emesja gabiga. **25** Mgbe e gbupuchara ahiħja ochie, nke ጀħru

na-epupuṭa, mgbe ahụ ka a na-achikobata ahịhiịa sị n'ugwu. 26 Umụ aturu ga-enye gi uwe i ga-eyi, umụ ewu ga-enyekwa gi ego ọnụahịa ala ubi gi. 27 I ga-enwe mmiri ara ewu nke ga-ezuru gi na ndị ezinaulọ gi nri, na nke ga-edozi ahụ ndị odibo nwanyị gi.

28 Ndị ajo omume na-agba ọso mgbe onye ọbụla na-adighị achụ ha, ma ndị ezi omume na-enwe ntukwasị obi díka ọdum. 2 Mgbe njehie dí n'obodo dí ọtụtụ, o nwere ọtụtụ ndíjisi, ma onyeisi nwere ezi nghota na ihe ọmụma ga-eme ka udo na-adigide ogologo oge. 3 Onye na-achị achị nke na-emegbu ndị ogbenye, bụ mmiri ozuzu nke na-azachapụ ihe niile mee ka nri ghara idị. 4 Onye na-adighị asopụrụ iwu na-eto ndị ajo omume, ma ndị na-edede ihe iwu kwuru na-ebu agha megide ha. 5 Ndị ajo omume adighị aghota uru ikpe ziri ezi bara, ma ndị na-eso Onyenwe anyị na-aghota ihe bụ uru ya. 6 O kaara gi mma ịbụ nwa ogbenye na onye eziokwu karịa na i bụ ọgaranya na eze aghughọ. 7 Umụ okorobịa nwere nghota na-eme ihe iwu kwuru, ma nwa nke ya na ndị oke oriri bụ enyi na-emenyē nna ya ihere. 8 Onye na-eme ka akụ ya baa ụba site na ịnara ụma maqbụ ọmụrunwa n'aka onye ogbenye, na-ekpokota ya nye onye ọzọ, onye na-emere ndị ogbenye ebere. 9 Onye na-ewezuga ntị ya site n'ebe iwu m dí, o bùladi ekpere ha bụ ihe arụ. 10 Onye ọbụla na-eduhie ndị ziri ezi n'uzo ihe ọjọ, ga-adaba n'onya ahụ ha onwe ha gbara, ma ndị na-enweghi ịta ụta ga-anata ezi ihe nketa. 11 N'anya nke onwe ya, onye ọgaranya na-agu onwe ya díka onye maara ihe, ma n'ezie, onye ogbenye nwere nghota na-enyochapụta amaghị ihe nke onye ọgaranya. 12 Mgbe ihe na-agara ndị ezi omume nke ọma, onye ọbụla na-añurị ọnụ, ma onye ọbụla na-ezo onwe ya mgbe onye na-emebi iwu na-agu n'ihu. 13 Onye na-ezo mmehie ya agaghị enwe ọganihu na ndị ya. Ma onye na-ekwupuṭa mmehie ya hapukwa ha, ka a ga-emere ebere. 14 Ngozị na-adirị mmadụ ahụ na-atụ egwu Chineke, ma onye na-enupu isi na-etinye onwe ya na nsogbu. 15 Díka ọdum na-agbo uja maqbụ nne bịa na-achụ mmadụ otu a ka onye ochichị ọjọ nke na-achị ndị na-enweghi ike dí. 16 O bụ naanị eze na-amaghị ihe ga-akpabgu ndị ya; ma eze ga-achị ogologo oge bụ eze kpọrọ iri ngari asị. 17 Obi ogbu mmadụ ga na-ama ya ikpe ruo ala mmuq. Ka onye ọbụla ghara inyere ya aka. 18 Onye na-eje ije na-enweghi ịta ụta ka a na-echebe,

ma onye ụzọ ya gbagorọ agbagorọ ga-adaba n'olulu. 19 Onye na-arụ ala ubi ya ga-enwe nri n'ebe ọ bara ụba, ma onye na-agbaso ihe efu dí iché iché, ụbịam ga-eju ya afọ. 20 Onye ọbụla nke kwsiri ntukwasị obi ga-enweta ọtụtụ ngozi, ma nwoke ahụ na-achị ịbụ ọgaranya ngwangwa aghaghị inweta ntaramahụ. 21 Ile mmadụ anya n'ihu n'oge ikpe jogburu onwe ya. Ma ụfodụ ndị ikpe na-eme ihe na-ezighị ezi, ọ bùladi, n'ihi iberibe nri. 22 Onye aka ntagide ọ na-anụ ọkụ n'obi igho ọgaranya amaghị na ụkpà nō na-eche ya. 23 Onye ọbụla na-abara mmadụ mba, n'ikpeazụ ga-enweta amara karịa onye ahụ na-aja mmadụ ibe ya mma ire ụtọ. 24 Nwoke na-ezu nne na nna ya ohi ma na-asıkwa, "Olee ihe ọjọ dí na ya?" Onye dí otu a bụ nnqo enyi ndị mbibi. 25 Ndị oke ochichị na-akpalị ise okwu, ma ndị na-atukwasị Onyenwe anyị obi na-enwe ọganihu. 26 Nwoke ahụ na-atukwasị onwe ya obi bụ onye nzuzu! Ma ndị na-agbaso amamihe Chineke, aka adighị akpa ha. 27 O burụ na i nye ogbenye, a ga-egboror ọgi mkpa gi. Ma ọbụbu ọnụ dírị ndị ahụ na-ekpuchi anya ha n'ebe ndị ogbenye nō. 28 Mgbe ndị ajo omume na-agu n'ihu, ndị ezi omume na-ezo onwe ha, ma mgbe ha n'ala n'iyi, ndị ezi omume n'aba ụba.

29 Onye a na-abara mba mgbe niile ma ọ naghị anata ndumodu, n'otu ntabi anya ka a ga-etipia ya, ọ gaghi ekulikwa ọzọ. 2 Mgbe ndị ezi omume n'ochichị, ndị a na-achị na-añurị ọnụ, ma ha na-asụ ude mgbe onye ajo omume na-achị. 3 Nwoke hụrụ amamihe n'anya na-eme ka nna ñịrịa, ma onye bụ enyi ụmụ nwanyị akwụna, na-alà akunụba ya n'iyi. 4 Eze na-achị n'eziokwu na-ewetara obodo ya ọganihu, ma nke na-achị ngari na-ala ya n'iyi. 5 Onye ahụ ji ire ụtọ na-aja onye agbataobi ya mma bụ ọnya ka ọ na-esiri ya. 6 O bụ onye ajo omume siri ọnya ka ọnya ahụ na-ama. Ma ndị ezi omume na-anorọ onwe ha na-agu egwu ọnụ. 7 Onye ezi omume na-etinye anya n'ihe banyere ikpe ziri ezi nke ndị ogbenye, ma ụdi echiche ahụ adighị abata ndị ajo omume n'obi. 8 Ndị nzuzu na-amalite ọgụ ebe niile, ma ndị nwere uche na-agbalisị ike ime ka udo dí. 9 O burụ na onye maara ihe esoro onye nzuzu gaa n'uloiķe, onye nzuzu ga-ewe iwe ọkụ, mee mkpɔtụ, kwaawemo ma udo agaghị adị. 10 Ndị ndị ha na-ebi bụ ime ihe ike na-akpọ onye eziokwu asị, ha na-achosikwa ike ụzọ ha ga-esi gbuo onye ndị ya ziri ezi. 11 Onye nzuzu na-egosi oke iwe ya, ma onye nwere uche na-ejide onwe ya na-emekwa ka mmuq ya daju. 12 O burụ na onye na-

achi achị ańaa ntị n'okwu ụgha, ndị niile na-ejere ya ozi ga-agho ndị ajo omume. 13 Ogbenye na ogaranya bụ otu na nke a: ọ bụ Onyenwe anyị na-eme ka ha jiri anya ha na-ahụ ụzo. 14 O bürü na eze esite n'izi ezi kpee ndị ogbenye ikpe, a ga-eme ka ocheeze ya guzosie ike ruo mgbe ebighị ebi. 15 Ịba mba na iti nwantakịrị ihe na-enye aka mee ka ọ bürü ezi nwa, ma nwantakịrị a na-adighị adu ọdụ na-eme nne ya ihe ihere. 16 Mgbe ndị na-emebi iwu na-agha n'ihi, njehie na-aba ụba n'etiti ndị a na-achị achị, ma ndị ezi omume ga-eguzo hụ ọdịda ha. 17 Dọ nwa gi aka na ntị, ndụ ya ga-enye obi gi udo na ọriṇụ. O gaghi emekwa ka ihere mee gi. 18 Obodo na-adighị atu egwu Chineke bụ obodo na-adighị agazi n'usoro, ma ọnụ na-adịrị obodo ahụ na-edede ihe Onyenwe anyị nyere n'iwu. 19 O bughị naanị okwu ọnụ ka e ji ado ndị na-eje ozi aka na ntị, n'ihi na ha nwere ike ghọta ma ha ga-ajụ ime ihe ị chọro. 20 Olileanya dịrị onye nzuzu karịa onye ahụ na-adighị echezi echiche tupu o kwuo okwu. 21 I malite na mbụ na-emezi onye na-ejere gi ozi, ọ ga-emesịa chọro ka i meere ya díka nwa gi. 22 Onye na-ewe iwe na-akpali ọgụ, onye na-ewe iwe okụ na-eme ọtụtụ mmehie. 23 Nganga mmadụ na-eme ka ọ daa, ma mmadụ ahụ dí umeala n'obi ga-eweta nsopụrụ. 24 Ndị ọbụla na-enyere ndị ohi aka bu ndị iro nke ndụ ha, a na-edu ha n'iñụ iyı, ma ha adighị agba akaebe. 25 Ịtụ egwu mmadụ bụ ihe jma n'onya, ma onye ọbụla na-atükwasị Onyenwe anyị obi na-anọ n'udo. 26 Ị chọro ikpe ziri ezi? Elela onye ikpe anya n'ihi, kama gwa Onyenwe anyị maka ya. 27 Onye ezi omume na-akpọ ajo omume asị; ndị na-emebi iwu na-akpọ onye ndụ ya ziri ezi asị.

30 Ndị a bụ okwu Ago, nwa Jake, onye Masa, Okwu si n'ọnụ nwoke a zigaara Itiel na Ukal: “Ike agwụla m, Chineke ma a pürü imeri. 2 N'ezie, abụ m onye nzuzu karịa mmadụ ọbụla; Enweghị m ụdị nghọta ahụ mmadụ na-enwe. 3 Amụtabeghị m amamihe, maqbụ ruo ịmata maka Onye Nsọ ahụ. 4 Olee onye na-arigo n'eluigwe na-arịdatakwa? Onye ka ọ bụ, bụ onye jikötara ifufe n'aka ya? Onye kwa weere akwa kechikötaa osimiri niile n'aka ya? Onye hiwere oke nsotụ ụwa niile? Onye ka ọ bụ? O bürü na i ma onye ọ bụ, gịnị bụ aha ya? Gịnịkwa bụ aha nwa ya? 5 “Okwu ọnụ Chineke niile bụ ihe anụchara anụcha, Ọ bụ ọta nye ndị na-agbaba n'ime ya izere ndụ. 6 Atükwasịla ihe ọbụla n'okwu ya, ka ọ ghara ịbara gi mba, ka i

gharakwa igho onye ụgha. 7 “O Onyenwe anyị, naanị ihe abụ ka m na-arịo gi tupu m nwụo; ajukwala imere m ha: 8 Nke mbụ, mee ka okwu efu na okwu ụgha dí anya n'ebe m nọ. Nke abụ, e nyela m ọnọdu ogbenye maqbụ ọnọdu ogaranya, kama nye m naanị nri ga-ezuru m kwa ụboghị niile. 9 N'ihi na, ọ bụrụ na m aghoqụ ogaranya, ma eleghị anya, afọ ga-eju m, jubiga m oke, ruo na m ga-asị na m achọkwaghị gi ma kwuokwa si, ‘Onye ka Onyenwe anyị bụ?’ O bürükwa na m adaa ogbenye, ma eleghị anya, aga m ezu ohi, site n'ụzo dí otu a, wetara aha nso gi Chineke, ihe ihere. 10 “Ekwujoła ohu n'ihi nna ya ukwu, ka ọ ghara ịbu gi ọnụ, ikpe amaa gi. 11 “O dí ndị na-akocha nna ha, ha adighị agozikwa nne ha; 12 Ọgbọ ndị dí ọcha n'anya nke onwe ha ma asapụbeghị isisi n'uni ha ruru. 13 O dí ndị anya ha dí n'elụ, ndị ile anya ha juputara na nleli. 14 Ndị eze ha niile bụ mma agha ikirị eze ha bükwa mma maka irichapụ ndị ogbenye site n'ụwa na ndị n'ụkọ site n'etiti mmadụ. 15 “Etu nwere ụmụ nwanyị abụ ndị na-eti, ‘Nye, nye.’ “O dí ụzo ihe ato nke afọ na-adighị eju. E, anọ dí na-adighị asị, ‘O zuola.’ 16 Ala ili, akpanwa nwanyị na-adighị atu ime, ala nke mmiri na-adighị eju afọ, na okụ nke na-adighị asị, ‘O zuola.’ (Sheol h7585) 17 “Onye ahụ na-akwa nna ya emo, nke na-akpokwa irubere nne ya isi asị, ugołoma ga-atụrụ mkpurụ anya ya, udele ga-erikwa anụ ahụ ya. 18 “O dí ihe ato na-agbagwoju m anya, apụghị m ighọta ha; mbaa, ha dí anọ! 19 Otu ugo si efeğharị na mbara eluigwe; otu agwọ si akpụ n'elụ nkume, otu ụgbọ mmiri si achọta ụzo ya n'oke osimiri; na otu iħunanya si eto n'etiti nwoke na nwaagbogho. 20 “Nke bụ ụzo nwanyị na-akwa iko, O na-eri ma hichaa ọnụ ya, na-asị, ‘E megħi m ajo ihe ọbụla.’ 21 “O dí ihe ato na-eme ka ụwa maa jijiji, n'okpuru ihe anọ nke ọ na-apụghị īnagide, 22 Ohu ghoro eze, onye nzuzu ihe na-agara nke ọma, 23 nwanyị obi ilu mesiriş luta di, na odibo nwanyị ghoro nwunye nna ya ukwu. 24 “Ihe anọ dí nke dí nta n'elụ ụwa, ma ha maa ihe nke ukwu. 25 Ndanda bụ ndị na-enweghị ume, ma ha na-akpaktea nri ha, dozie nke ha ga-eri n'oge oyi. 26 Ewi nkume bụ ndị na-adighị ike, ma ha na-echebe onwe ha site n'ibи n'ogba nkume. 27 Igurube enweghị eze, ma ha na-agha n'igwe n'ahịri n'ahịri. 28 Ngwere dí mfe iji aka jide ya, ma i ga-achọta ha ọ bụladị n'ulọ ndị eze. 29 “Ha dí ihe ato na-ejegharị n'ụwa n'onodu idị oke ebube, mbaa, ha dí anọ: 30 Ọdum, eze ụmụ anụmanụ. Ọ nagħi atu onye ọbụla egwu, 31 na oke

okukọ na-ejegharị ejegharị, na mkpi, na eze ndị agha ya gbara gburugburu. **32** “O bùrụ na i meela ihe nzuzu site n’ifilu onwe gi elu maqbụ zube nzube ojọ, anyala isi n’ihi ya, were aka gi kpuchie ọnụ gi n’ihere. **33** A piaa mmiri ara ehi a na-ewepụta mmanụ ara ehi; iti mmadụ aka n’imi na-akpata ịgbà Ọbara, otu a kwa ikpali iwe na-eweta ise okwu.”

31 Ndị a bụ okwu si n’ònụ Lemuel, eze Masa. Ha

bụ okwu ndị ahụ nne eze Lemuel kuziri ya. **2** Gee ntị, nwa m, gee ntị, nwa nke afò m. Gee ntị, nwa m, nwa nke ọziza ekpere m niile. **3** Enyela ụmụ nwanyị ike gi, enyekwela idị ike gi n’aka ndị n’ala ndị eze n’iyi. **4** Lemuel nwa m, o bughị ihe kwesiri ekwesi na ndị eze ga-añụ mmanya. O kwesikwaghị ka agụ iñụ mmanya bùrụ ihe ga na-agụ ndị eze. **5** Ka ha ghara iñübiga mmanya oke si otu a chefuo ikpe ikpe ziri ezi díka iwu kwuru. Ka ha gharakwa isite n’iñübiga mmanya oke napụ ndị a na-emegbu emegbu ikpe ziri ezi ha kwesiri inweta. **6** Ndị e kwesiri inye mmanya bụ ndị ahụ na-alà n’iyi, ndị ahụ nọ n’ònqdụ oke ihe mgbu nke obi. **7** Ka ha iñqọ chefuo ọnqdụ ojọ ha, ka ha gharakwa icheta ọnqdụ nhiju anya ha. **8** Jisie ike kwuchite ọnụ ndị ahụ na-enweghi ike ikwuru ọnụ onwe ha; kwuchitekwa ọnụ ndị niile ọnqdụ ha dí ala. **9** Kwasie okwu ike, kpeekwa ikpe ziri ezi. Gbooro ndị ogbenye na ndị mkpa na-akpa ọgụ site n’aka ndị na-emegbu ha. **10** Nwanyị nwere uwu onye ga-achọtali ya? O dí oke ọnụ karịa nkume rubi. **11** Di nwanyị dí otu a na-atükwasị obi ya niile n’ime ya, o dighị ihe dí mkpa nke na-akọ ya. **12** Ihe nwanyị dí otu a na-ewetara di ya bụ naanị ihe ọma. Ihe ojọ ọbụla adighị esi n’aka ya abịakwasị di ya ụbocḥị niile nke ndụ ya. **13** O na-ahọrọ aji anụ na flakisi jiri ya na-arụ ọrụ na-atọ aka ya ụtọ. **14** O na-esite n’ebé dí anya na-ebubata ihe oriri n’ulọ ya díka a ga-asị na o bụ ụgbọ mmiri. **15** Tupu chi abozie, nwanyị a esitelari n’ihe ndina bilie kwadooro ezinaulọ ya ihe oriri, ma debekwara odibo ndị inyom na-ejere ya ozi oke ihe oriri nke ha. **16** O na-apụ nyochapụta idị mma ala ubi, ma zuputa ya. O bụ ego o rụpütara n’onwe ya ka o ji arụ ọrụ ubi vajinị. **17** Ike ịrụ ọrụ adighị agwụ ya. O dí nnqo ike, bùrulkwa onye na-arupụta ihe dí iche iche. **18** O na-elezi anya hụ na ihe ahịa o mepütara dí ezi oke ọnụahịa; o bụ nke a mere o ji na-arụ ọrụ ruo n’ime ime abalị. **19** N’obụaka ya ka o jidere osisi ịtụ ogbo akwa; mkpiṣiaka ya na-ejidesikwa ozele e ji na-ekwe akwa ike. **20** O na-

agbasapụ aka inyere ndị ogbenye na ndị mkpa na-akpa aka. **21** Udu mmiri maqbụ oge oke oyi adighị eche ya uche n’ihi na ndị niile n’ezinaulọ ya nwere uwe ha ga-eji chụo oyi. **22** O na-akpa akwa a na-agbasa n’elu ihe ndina, ma ya onwe ya na-eyikwa uwe e ji ezi akwa ọcha na akwa odo odo duọ. **23** Di ya bụ onye a na-asopụrụ n’ònụ ụzọ ama obodo ebe ọ na-ewere ọnqdụ n’etiti ndị okenyne nke ala ahụ. **24** O na-akpa ma na-adukwa akwa dí iche iche, ya na ihe ike n’ukwu, ndị ọ na-eresi ndị ahịa ndị ọzọ. **25** O bụ nwanyị dí ike, onye a na-asopụrụ asopụrụ. Ujo adighị atükwa ya maka ihe ga-eme n’oge dí n’ihu. **26** O na-eji amamihe na-ekwu okwu ntuziaka kwesiri díkwa n’ire ya. **27** O na-etinye uche n’ihe niile banyere ezinaulọ ya, o naghị arụ ọrụ umengwụ. **28** Ụmụ ya na-ebili gozie ya; otu a kwa di ya ga-eto ya ezi otuto. **29** O ga-asị; “E nwere otutu ndị inyom ndị bụ ezi nwunye nye di ha, ma gi onwe gi kachași ha niile mma.” **30** !ma mma nke elu ahụ adighị egosi ihe mmadụ bụ, n’ihi na jma mma adighị adigide ogologo oge. Ma nwanyị ọbụla nke na-atụ egwu Onyenwe anyị bụ onye e kwesiri ito. **31** E kwesiri ito ya n’ihi ọrụ ọma niile nke aka ya rụpütara. Ka ọrụ ya niile wetara ya otuto n’ònụ ụzọ ama nke obodo.

Ekiliziastis

1 Okwu onye ozizi, nwa Devid, onye bụ eze na Jerusalem. **2** Ihe efu, ihe niile bụ ihe efu ka onye ozizi na-ekwu. Ihe na-enweghi isi ka ihe niile bụ. Ihe niile bụ nnqo ihe efu. **3** Olee uru mmadu na-enweta site na ndogbu niile ọ na-adogbu onwe ya n'orụ n'okpuru anyanwu? **4** Otu ogbọ laa, ogbọ ozo abia, ma ụwa na-adigide ruo ebighị ebi. **5** Anyanwu na-awa, na-adakwa, ma mee ngwangwa laghachi ebe o si awaputa. **6** Ifufe na-efe gaa na ndida; feekwa gburugburu gaa n'ugwu, ọ na-efeghari gburugburu ebe niile; na-efe na-enweghikwa nsotu. **7** Mmiri dị n'iyi niile na-asobanye n'oke osimiri ma oke osimiri ejughị eju. Emesiakwa, mmiri ndị a na-aloghachi n'iyi ndị a, malitekwa ịsokwa na-agà n'osimiri. **8** Ihe niile n'o na-adogbu onwe ha n'orụ; ọnụ apughị ikọ ụdị ike ọgwugwu dịnụ. Otu obula anyị si lee anya, afọ adighị eju anya anyị. Afọ adighikwa eju ntị anyị inụ ihe, na ige ntị. **9** Ihe obula nke diriḷla na mbụ ga-adikwa ozo. Ihe ndị mmadu mere n'o ge gara aga ka a gamemeka ozo. Ọ dikwaghị ihe ohụrụ obula dị n'okpuru anyanwu. **10** Ọ dị ihe enwere ike ikwu sị, “Lee, ihe a bụ ihe ohụrụ”? Ọ bụ ihe dijirị n'o ge gara aga, n'o ge ndị garalarị tupu oge anyị. **11** Anaghị echeta ndị mgbe ochie, otu aka ahụ kwa, ogbọ na-abia abia ndị gaseo ha agakwaghị echeta ha. **12** Mụ onwe m bụ onye nkuzi, buriị eze Izrel n'ime Jerusalem. **13** Ekpebiri m, were onwe m nye, iji amamihe nnyochapta ihe m nwere ike ịmata banyere ihe niile a na-eme n'ime ụwa. Olee ụdị ibu arọ bụ nke a, nke Chineke bokwasiri ụmụ mmadu? **14** Enyochaala m ihe niile a na-eme n'ụwa chọpụta na ha enweghi isi. Ọ dị ka mmadu ichugharị ifufe. **15** Ihe gbagorị agbagorị, apughị ime ya ka ọ dizie. Ihe na-ezughị ezu, enweghi ike ijuta ha ọnụ. **16** Echere m n'ime obi m sị, “Lee anya! Aghoṇla m onye ukwu, bürü onye maara ihe karịa ndị eze niile chirịla na Jerusalem. Enweela m amamihe n'ebe ọ dị ukwu, babigakwa uba oke n'ihe ọmụma.” **17** N'ihi ya, agbalisiri m ike ịmụta ihe dị iche n'etiti ihe ọmụma, na iyị ara na nzuzu. Ma ihe m chọpụtara bụ na ọ baghị uru. Ọ dị ka itufu oge ịchọ ụzo ijide ifufe. **18** N'ihi na mgbe amamihe na-aba uba, mgbe ahụ ka iwe na ọnụma na-ejuputa, oke ihe ọmụma na-ewetakwa oke ihe mgbu.

2 Echere m n'ime obi m sị, Ugbu a, aga m ejị ihe na-enye obi anụri nwaa gi site otu a chọpụta ihe dị mma, ma nke a bükwa ihe efu. **2** “Ochi,” ka m siri na “o bụ ihe nzuzu. Ikpori ndị, uru gini ka ọ bara?” **3** Echere m n'obi ụtọ m ga-esite n'iñu mmanya. Agbasokwara m ụzọ ibi ndị nzuzu ma obi m n'o nnqo na-edu m site n'amamihe. Olileanya m bụ na m gaesi otu a chọta ụzọ kachaị mma ndị mmadu nwere ike iji bie mkpumkpụ ndị ha n'ụwa. **4** Arụpụtara m ọtụtụ ihe dị iche iche, ewuru m ụlo nye onwe m ma nweekwa ubi vajinị. **5** Ewuru m ubi a gbara ogige ebe izuike, ma kuoķwa osisi na-amị mkpuru dị iche iche n'ime ha, **6** wuore onwe m ọdọ mmiri ebe a ga-esi na-agba ubi m niile mmiri. **7** Agbatara m ndị ohu nwoke na nwanyị, nweekwa ndị ohu ozo a mürü n'ụlo m. Enwekwara m ọtụtụ igwe ehi na anụ ụlo karịa eze niile ndị bu m ụzọ chịa na Jerusalem. **8** Achikötara m ọlaocha na ọlaedo nye onwe m, na akụnụba nke ọtụtụ ndị eze na-achị ala ha na-atụtara m. E nwetakwara m nye onwe m ndị ikom na ndị inyom ndị na-abu abụ. Enwekwara ndị iko nwanyị n'ebe ọ bara uba. Ihe ụtọ niile ndị na-amasi obi nwa mmadu. **9** E, aghorị m onye dị ukwu karịa eze niile ndị burula m ụzọ chịa na Jerusalem. Ma n'ime ihe ndị a niile, anya doro m, ihe niile ka m ji amamihe tulee. **10** Ihe obula m chọro, ka m na-ewere; egbochighị m onwe m anụri obula. Obi m nūrịrị ọnụ site n'orụ niile, nke a bükwa oke m ketara na ndogbu niile m doğburu onwe m. **11** Mgbe m tulere ihe banyere ihe ndị a niile m tinityeturụ aka, otu m si dogbuo onwe m n'orụ banyere ha, mkpebi m bụ na ha niile bụ ihe efu, dika ịchọ ijide ifufe. N'ezie, ihe niile bụ ihe efu, ha abakwaghị uru. **12** Atughariri m bido ịmụ ihe banyere amamihe, na iyị ara na nzuzu. Olee ihe ozo nke onye ga-anochi anya eze ga-eme, karịa ihe ndị ahụ e merela na mbụ? **13** Achopụtara m na amamihe dị mma karịa nzuzu, dika ihè si dị mma karịa ochichiri. **14** N'ihi na onye maara ihe na ahụ ụzọ ma isi kpuru onye nzuzu. Ma achopụtakwara m na otu ihe ndaba na-adabara onye amamihe na onye nzuzu. **15** Agwara m onwe m okwu sị, “Dika onye nzuzu ga-anwu, otu ahụ kwa ka m ga-anwu. Gini bụ uru amamihe m niile bara?” Ekwuru m n'obi m sị, “Ihe a bükwa ihe efu. **16** N'ihi na onye maara ihe na onye nzuzu bụ ndị a na-agaghị echeta ihe banyere ogologo oge dị n'ihu. N'ubochị ndị na-abia n'ihu, a gaghị echeta ha. Onye amamihe na onye nzuzu aghaghị ịnwụ.” **17** Ya mere, akporo m ịdi ndị asị,

n'ihi na ɔrụ a na-arụ n'okpuru anyanwụ wutere m. Ihe efu ka ọ bụ; o dị ka ịchughari ifufe. **18** Ihe niile m gbalịri ịrụptụ ka m kporo asị, n'ihi na amaara m na emesịa, aga m ahapurụ ha onye օzọ na-abia n'azụ m. **19** Onye maara ma ọ ga-abụ onye maara ihe ma ọ ga-abukwanụ onye nzuzu? Ma ihe niile m ji amamihe ńka m na ike m rụptụ n'okpuru anyanwụ ga-abụ nke ya! Ihe a bụ ihe efu. **20** Ya mere, o wutere m n'obi na m dogburu onwe m n'orụ n'okpuru anyanwụ. **21** N'ihi na mmadụ nwere ike jiri amamihe, na ihe ọmụma na ńka dogbuo onwe ya n'orụ, emesịa, ha ahapurụ onye na-enweghị mgbe օ rürü oru obula ihe ndị ahụ niile. Nke a bükwa ihe efu, na oke ihe ndakwasị. **22** Gịnị bụ uru mmadụ na-enweta na ndogbu niile ọ na-adogbu onwe ya n'orụ n'okpuru anyanwụ? **23** N'ihi n'ubochị ha niile jupütara naanị n'ihe mgbu na iru uju, ọ bùladị n'abalị, obi ha anaghị ezu ike. Ihe ndị a bükwa ihe efu. **24** N'ihi ya, ekpebiri m na ọ dighị ihe օzọ ga-abara mmadụ uru karịkwa naanị ịnqdụ ala rie nri, riụkwa ihe ma chọta ojuju afọ n'orụ ya. Achopütakwara m na ọ bùladị nke a si n'aka Chineke. **25** Ọ dighị onye pürü iri maqbụ riụ ma o siteghị na Chineke? **26** N'ihi na ndị na-eme ihe na-atọ ya ụtọ, ka Chineke na-enye amamihe na ihe ọmụma, na օnụ; ma ọ na-enye onye mmehie օrụ ikpakoṭa na ịchikọba akunụba nke ọ ga-enye fe n'aka onye ahụ ihe ya dị Chineke mma. Nke a bükwa ihe efu; ichuso ifufe.

3 Ihe ọbụla nwere oge; mgbe díkwa ihe ọbụla a na-eme eme n'eluigwe. **2** Oge ịmụ nwa na oge ịnwụ anwụ, oge ịkụ ihe na oge ihopu, **3** oge igbu egbu; na oge igwọ օrịa, oge itikpọ na oge iwuzi ewuzi, **4** oge ịkwa akwa, na oge ịchị օchị, oge iru uju na oge ite egwu, **5** oge ikposa nkume na oge ịchikọta nkume, oge ịbakụ na oge ịkwụsị ịbakụ, **6** oge ịchọ ihe, na oge ntufu, oge ịchikọba, na oge ichifusi, **7** oge ndowasi, na oge ndukọta, oge igba nkịtị, na oge ikwu okwu, **8** oge ịhụnanya na oge ịkpọ asị, oge ibu agha, na oge ime udo. **9** Gịnị bụ nnqo ihe mmadụ na-enweta site na ndogbu niile nke n'orụ niile ọ na-arụ? **10** Ahụla m ibu arọ nke Chineke bokwasịri ndị mmadụ e kere eke. **11** O meela ka ihe niile maa mma n'oge nke ya. O tinyekwala ebighị ebi n'ime obi ndị mmadụ; ma o nweghị ka mmadụ ghota օrụ Chineke site na mmalite ruo n'ogwugwu. **12** N'ihi ya, ekpebiri m na ihe dijịri mmadụ ịchọ bụ obi ụtọ na inwe ańlịri na ndị ya niile. **13** Ihe օzọ bụ ka mmadụ rie, riụ, ma nwee afọ ojuju

na ndogbu niile ọ na-adogbu onwe ya, n'ihi na ha bụ onyinye si n'aka Chineke. **14** Amaara m na ihe niile Chineke mere na-adigidekwa. O nweghị ihe apụrụ itinye na ya, o nweghịkwa ihe apụrụ iwe pükwa site na ya. Chineke na-eme nke a ka ndị mmadụ tuq̄ egwu ya. **15** Ihe ọbụla dị ubgu a, adịlari na mgbe ochie, ihe ọbụla gaje ịdị dilarị na mbụ. Chineke na-eme ka ihe niile mere na mgbe gara aga megħarjakwa օzō. **16** Ozokwa, achopütara m otu ihe n'okpuru anyanwụ, na ọnqdụ ezi ikpe naanị mmebi iwu jupütara, n'ebe e kwesiri inwe ikpe ziri ezi ị ga-achopütara na ihe օjọ dikwa ya. **17** A gwara m onwe m, "Chineke ga-ekpe, ndị ezi omume na ndị ajo omume ikpe, n'ihi na a ga-enwe oge maka ihe ọbụla a na-eme eme, oge díkwa maka ikpe օrụ niile nke mmadụ ikpe." **18** Echere m n'obi sị, "Ebe mmadụ nō, Chineke na-anwale ya, ka mmadụ mata na ha dị ka anumānụ. **19** N'ihi na ihe na-eche mmadụ na anumānụ bụ otu. Ha abụ na-eku ume, ha abụ na-anwükwa anwụ. Ọ dighị ihe mmadụ ji karịa anumānụ. Ihe niile bụ ihe efu. **20** Ha niile na-alaghachi n'otu ebe; ọ bụ n'aja ka ha si püta, ebe ahụ kwa ka ha ga-alaghachi. **21** Onye pürü iguzo gbaa akaebe na mmuq mmadụ na-alà n'elù ma nke anumānụ na-alà n'aja?" **22** N'ihi ya, ahụrụ m na ọ dighị ihe օzọ ụmu mmadụ kwesiri ime kariakwa inwe օnụ n'orụ ha, n'ihi na nke ahụ bụ oke ha n'ebe a. Onye ga-eme ka ha biaghachị hụ ihe ga-eme n'azụ ha?

4 Ọzō, ahụrụ m mmegbu na obi ilu niile dị n'okpuru anyanwụ, anya mmiri akwa ndị a na-emegbu emegbu, ma ọ díkwa ghị ndị nkasiobi ha nwere, ma ike dị n'aka ndị mmegbu a, ma ha enwe kwa ghị ndị nkasiobi. **2** N'ihi ya, ekwuru m, na ndị nwụrụ anwụ, bụ ndị nwụrụ anwụ mgbe gara aga, ka ndị dị ndụ mma, bụ ndị nke dị ndụ ruo ubgu a. **3** Ma ọ dì mma karịa ha abụ bụ onye ahụ a na-amụbeghi, onye na-ahụbeghi ihe օjọ nke dị n'okpuru anyanwụ. **4** Achopütakwara m na ihe mere ndị mmadụ ji na-adogbu onwe ha n'orụ bụ n'ihi anya ụfụ ha nwere n'ebe ihe ndị agbataobi ha dị. Nke a bụ ihe efu, ichuso ifufe. **5** Onye nzuzu na-afanye aka abụ n'apata, na-eri anu ahụ onwe ya. **6** Ọ ka mma inwe ihe ntakirị na obi udo, karịa mmadụ inweju akụ site n'idoğbu onwe ya n'orụ, nke bụ naanị ịchuso ifufe. **7** Ọ díkwa ihe օzọ m hụrụ n'okpuru anyanwụ bụ naanị ihe efu. **8** Ọ dì otu nwoke nke naanị ya nō, o nweghị nwa, o nwekwaghị ụmụnnne. Mgbe niile, ọ na-adogbu onwe ya n'orụ, ma

nke a emeghi ka afọ ju ya n'akunuba o nwere. Ọ juru si, "Ọ bụ n'ihi onye ka m ji adogbu onwe m n'orū," "n'ihi ginị ka m ji anapụ onwe m ihe obi ariṇụ?" Ihe nke a enweghi isi, ihe efu na-eweta obi mgbawa ka ha bụ. 9 Mmadụ abụ ka mma karịa otu onye, n'ihi na ha ga-arüputa otütü ihe: 10 Otu onye n'ime ha daa, onye nke ozọ ga-apalite ya. Ma mgbe ọ bụ naanị otu onye, onye ga-apalite ya? Ọ nọ n'ime nsogbu. 11 Ozọ, ọ bụrụ na mmadụ abụ edinakọ, ahụ ga-ekpokwa ha okụ, ma olee otu onye naanị ya dina ga-esi nweta okpomokụ? 12 Ọ bụ ezie na e nwere ike merie onye naanị ya guzo, ma mmadụ abụ pürü iguzo zoq onwe ha. Udo e ji eriri ato tükötä n'otu, adighị adobi ya ngwangwa. 13 Ọ ka mma ịbü nwantakịri na onye ogbenye nwere nghota karịa ịbü agadi bụ eze ndị nzuzu, onye na-adighị aña ntị na ndumodụ ọbụla. 14 Nwata dị otu a, ma eleghịanya, ọ ga-esi n'ulọ mkporo püta bürü eze, ma ọ bükwanụ na a mürü ya ogbenye n'alaeze ahụ. 15 Ahụrụ m na mmadụ niile ndị bi n'okpuru anyanwụ na-eso nwantakịri ahụ onye nochiri anya eze. 16 A püghị iguta ndị dinyere ya, ma ndị ga-esota n'azụ agaghị enwe oṇụ n'ebe onye nochiri eze ahụ nọ. Ozokwa, nke a bụ ihe efu, naanị ichuso ifufe.

5 Mgbe i na-aba n'ulọ ukwu Chineke, lezie anya. Meghee ntị gi nke ọma, karịa ichu aja onyinye nke ndị nzuzu, ndị na-amaghị na ha na-eme ihe ojoo. 2 Abụla onye na-eme ọṣiṣo ikwu okwu maobụ imēngwangwa n'ime echiche obi gi, maobụ ikwe Chineke nkwa oṇụ efu. N'ihi na Chineke nọ n'eluiwe ma naanị n'uwá ka i nọ, n'ihi ya ka okwu oṇụ gi dị ole na ole. 3 Dị ka otütü nchekasi si eweta i rọq nrọ, otu a ka okwu onye nzuzu si dị mgbe otütü okwu dị ya n'oṇụ. 4 N'ihi ya, mgbe i na-ekwe Chineke nkwa, atufula oge imezu ihe ahụ, n'ihi na ihe banyere ndị nzuzu adighị ato Chineke ụtọ. Mezuo nkwa niile i kwere Chineke. 5 Ọ ka mma na i gbara nkịtị karịa na i ga-ekwe nkwa ma i gaghi emezu ya. 6 Ekwela ka oṇụ gi duba gi na mmehie. Azokwala onwe gi site n'igwa onyeozi Chineke, "na i kwere nkwa a na-amaghị ama." N'ihi ginị ka Chineke ga-eji wee iwe n'ihi ihe i kurwu, ma bibiekwa oṛu aka gi? 7 Aga m eme, aga m eme, ma e megħi ya bụ naanị okwu efu. Ya mere, tọo egwu Chineke. 8 Ọ bürü na i hụ ebe a na-emegbu ndị ogbenye, na-anapukwa ha ihe ruru ha site n'ikpe ikpe na-ezighị ezi na mpaghara obodo a na-achị achị, ya ejula gi anya, n'ihi na onyeisi ọbụla nwere onye na-atürü ya. Ndịsi na-atụ iwu nwekwara

ndị kachasi ha elu. Otu a kwa, ọ díkwa ndị dị elu karịa ha. 9 Mgbe ihe nnweta si n'ala ubi bara ụba, ọ na-abara onye ọbụla uru; ọ na-abakwara eze n'onwe ya uru. 10 Onye ọbụla hụrụ ego n'anya, ọ gaghi eju ya afọ. Onye ọbụla hụrụ akunuba n'anya adighị enwe afọ ojuju n'ihe ọbụla. Nke a bükwa ihe efu. 11 Akụ na-abawanye, ndị na-eri ya na-abawayekwa. Olee uru ha bara nye onyenwe ha karịa iji anya ya abụ na-ele ha? 12 Onye na-arusi ọrụ ike na-arahụ ụra nke ọma, ma o riri nri nta ma o rikwaranụ nke dị ukwu, ma oke iriju afọ onye ọgaranya anaghị ekwe ya rahụ ụra. 13 Ahụrụ m ihe ojoo ozọ n'okpuru anyanwụ, mmadụ debere akunuba ruo mgbe o wetara ya ihe mgbu, 14 ma akunuba ndị ahụ bụ ihe furu site n'odachi nke bụ na mgbe ha mütara ụmụ, o nwekwaghị ihe fodürü ụmụ ahụ iketa. 15 Díka mmadụ si gbara oto site n'afo nne ya bata n'uwá, otu a ka anyị ga-esi hapụ ya. O nweghi ihe ọ ga-ebu püo site na ndogbu niile ọ dogburu onwe ya n'orū. 16 Ma nke a bụ ihe ojoo nke na-egbu mgbu n'obi. Mmadụ na-ala díka o siri bija. Gịní bụ uru ya, mgbe ọ na-adogbu onwe ya n'orū nye ifufe? 17 Ụbọchị ndị ya niile, ọ na-eri ihe n'ochichịri, site oke mgbagwoju anya, na nsogbu na iwe. 18 Ma achoputara m na ọ bụ ihe dị mma na ihe kwestiri omume, ka nwoke rie ihe ma riękwa ihe oṇụnụ. Ka ọ chọtakwa afọ ojuju n'ime ndogbu niile nke ọrụ ọ ruru n'okpuru anyanwụ, n'oge mkpumkpụ ndị nke Chineke nyere ya. N'ihi na nke a bụ oke ya. 19 Ozokwa, ọ bürü na Chineke enye mmadụ akunuba na ihe nweta, ma nyekwa ya ike ọ ga-eji kporie ndị n'ime ihe ndị a, ya nabata nke a dị ka oke ya ma were oṇụ rụo ọrụ ya. Ha bụ onyinye si n'aka Chineke. 20 Ebe ọ bụ na Chineke enyela ya obi ụtọ, ụbọchị ndị ya ekwesighị iwetara ya oke echiche.

6 O dị ihe ojoo ozọ nke m hụrụ n'okpuru anyanwụ, nke na-anyido ụmụ mmadụ. 2 Chineke na-enye mmadụ akunuba, na ihe nnweta, na nsopuru, na-emekwa ka ha nwee ihe niile ha chọro, ma ọ dighị enye ha ike iṇu ụtọ ha; ma onye ozọ na-anụ ụtọ ha. Nke a bụ ihe efu, burukwa ihe jogburu onwe ya. 3 Mmadụ nwere ike mütä narị ụmụ, o nwekwara ike nwee ndị ogologo ruo agadi, ma ọ bürü na o nweghi ike iṇu ụtọ akunuba ya, ọ burukwa na o nwetaghị ụdị olili ruru ya, ana m asị, na nwa nwụrụ n'afo dị mma karịa ya. 4 Obijia ya e nweghi isi, n'ochichịri ka ọ na-alà, ọ bükwa ochichịri ka e kpuchiri aha ya. 5 Ọ bụ

ezie na o gaghị ahụ ihe anwụ anya, o makwaghị ihe ọbụla, o nwere izuike karịa nwoke ahụ. 6 A sịkwarị na o biri ndụ puku afo, okpukpu abụ, ma o nügħi ụtọ akunuba ya. O bughị n'otu ebe ka ha niile na-alà? 7 Ndögħbu niile mmadu na-adogbu onwe ya n'orū bụ ka o rijuo afo, ma o nwegħi onye na-enweta ihe na-ezuru ya. 8 Olee üzq onye maara ihe si dì mma karịa onye nzuzu? Gini bù uru dīrị onye ogbenye na o maara otu e si akpa ezi agwa n'iħu ndị dì ndu? 9 Ihe ejị anya hụ ka mma karịa oke oħċiħo! Nke a bükwa ihe efu na ċiħuso ifufe. 10 Ihe Ọbula dì ugħu a, ka akporo aha na mgħeġ gara aga. Amakwaara ihe mmadu bụ, mmadu Ọbula apuġħi iluso onye ka ya ike oġu. 11 Okwu na-abu ȫba, nghoħta na-adị nta. O nwere uru nke a bara? 12 Onye mara ihe dīrị mmadu mma na ndu, n'ubochi ole na ole nke na-abaghị uru o nwere īgabiga ndu a dīka onyinyo? Onye puru īgwa ya ihe ga-eme n'okpuru anyanwụ, mgħeġ o nwusir?

7 Ezi aha ka mma karịa mmanu isi ụtọ. Ụbōchị mmadu nwurū ka ụbōchị a mħurū ya mma. 2 O kaara gi mma ije n'ebé a na-eru ujji karia ebe a na-eri na-añu. N'iħi na ɔnwx dīrị mmadu Ọbula; ndị dì ndu kwesiri iburu nke a n'obi. 3 Iru ujji ka jci ɿchji mma, iħu għarburu agħbaru na-enyere obi aka. 4 Onye maara ihe na-eċċe echiche banyere ɔnwx, ma onye nzuzu na-eċċe naanji banyere ikpori ndu. 5 O ka mma ige ntij nyi mba onye maara ihe karịa ġiena ntij n'abu ndị na-enwiegħi uche na-abu. 6 ɿchji onye nzuzu dī ka mkpotu nke ogwu na-ere ɔkų na-eme n'okpuru ite. Ihe a bükwa ihe efu. 7 Iji anya ike nara mmadu ihe na-eme ka onye mara ihe ghop onye nzuzu, iri ngarji na-emeru obi mmadu. 8 Ǫgwugwụ ihe Ọbula dì mma karịa mmalite ya! Ogologo ntachiobi dì mma karịa mpako! 9 Abula onye na-ewe iwe ɔsijis, n'iħi na iwe bù oke ndị nzuzu. 10 Asjla, “Gini mere ụbōchị gara aga ji dì mma karịa ụbōchị ndị a?” N'iħi na o bughị amamihe iji ajju dì otu a. 11 Amamihe dīka ihe nketa, bù ihe dì mma. O na-abara uru nye ndị na-ahụ anyanwụ anya. 12 Amamihe bù ndo dīka ego si buriukwa ndo, ma üzq ihe ɔmumha ji dì mma karịa bù nke a: Amamihe na-eċċebe ndu ndị nwere ya. 13 Chee echiche banyere ihe Chineke na-eme. Mmadu o puru ime ka ɔ dīzże adizie, bù ihe Chineke mere ka ɔ għbagqoq agħbagħo? 14 Mgħe ihe na-agara gi nke ɔma, nħurija qnū, n'iħi ɔ dīrị gi mma, ma mgħe mmeekpa ahụ batara, mata nke ɔma na Chineke onye na-enye

onodu ɔma makwa ihe banyere onodu ojqq. Ya mere, o nwiegħi onye Ọbula nwere ike ċiħopputa odinhu ya. 15 Ndū m n'uxa a bù ihe efu, ahula m ihe abu ndi a; onye ezi omume na-anwụ n'ezi omume ya, ma onye na-emebi iwu na-ebi ogologo ndu na mmebi iwu ya. 16 N'iħi ya, abu bigala onye ezi omume oke, emekwala onwe gi onye mabigara ihe oke. Gini mire i ji aħċo igbu onwe gi? 17 Abu bigala onye na-emefe ajo omume oke, abu kwalla onye nzuzu! Gini ka i ga-eji nwu mgħe oge gi na-erubegħi? 18 O dì mma ijide otu na-esepugħi aka na nke ożo, onye na-atu egwu Chineke ga-enweta uru n'ime ha abu. 19 Amamihe na-eme ka otu onye dì ike karịa mmadu iri na-achji otu obodo. 20 Għażiex ɻa niile għburugħuru, o dighi otu onye bù onye ezi omume, o dighi onye na-eme ihe ziri ezi nke na-adigraphi eme mmeħiegi mgħe Ọbula. 21 Egela ntij n'iħe niile ndị mmadu na-ekwu, i puru īn nkocha nke ohu gi na-akċoħa gi. 22 Gi onwe gi maara na ɔtutu oge, i na-akċoħakwa ndi ożo. 23 Agħalijsiela m ike inwe nghoħta. Ekwuru m si, “Aga m abu onye amamihe,” ma nke a karjri m. 24 Amamihe adigraphi mfe inweta, o dì omimi nke ukwuu; o bù onye puru ċiħopputa ya? 25 A tħuġħarjiet uche m ka m ghota, iled na ċiħopputa amamihe na atumatu otu ihe niile si dì na ħiġotakwa nzuzu nke dì na ajo omume na iyi ara nke dì na enwiegħi uche. 26 Achopputara m na o dì ihe dì ilu karịa ɔnwx, ihe ahụ bù nwanyi. Obi ya dì ka ugħbu. Ottu a kwa, aka o ji ejikuj gi dì ka үd igwe. Onye ahụ na-eme ihe na-atu Chineke үtqo na-esi n'aka ya għapu, ma ndi mmeħie ka o na-enwude n'onya ya. 27 “Lee, Ihe a ka m choppitara,” ka onye nkuzi kwuru: “Site n'iħukwas iċċi iħi n'elu ibe ya ka m matara isi ihe niile. 28 Mgħe m ka na-achċo ma achotaghji m, n'etiti puku mmadu ndi ikom, achottara m otu onye aka ya dī ɿċha, ma o dighi otu nwanyi m chottara n'etiti ha. 29 Achopputara m naanji nke a, Chineke mere ndị mmadu ka ha burred ndi üzq ha ziri ezi, ma ha atuġħarjalalha chorġ ɔtutu ihe ncħepputa gawa.”

8 Onye dì ka onye amamihe? Onye maara nkowha ihe? Amamihe na-enyekwa iħu ya ihe, na-emejkwa ka mgħarburu nke iħu ya għbanwee. 2 Asj m, debe iwu eze, n'iħi iji iż-żurri n'iħu Chineke. 3 Emela ngwangwa isi n'iħu eze pugħi. Akwagħidela ihe ojqq n'iħi na o għam-ġe ihe masriż ja. 4 N'iħi na okwu eze nwere ike o dighi onye puru iju ya, Gini ka i na-eme? 5 Onye na-edebe iwu eze agħaqbi adaba na nsogbu. Onye maara

ihe na-ama mgbe kwesiri na ụzọ kwesiri ime ihe. 6 Ihe niile nwere oge kwesiri ya, ụzọ e si eme ha díkwa, ọ bụ ezie na nsogbu mmadụ dí ukwuu n'ahụ ya. 7 Ebe ọ bụ na o nweghi onye mara ihe na-agha ime, onye pürü igwa ibe ya ihe gaje ime? 8 O díghị onye nwere ike igbochi mmuo mmadụ mgbe ọ chọro. O díghị onye nwere ike igbochi ubochi ọnwụ ya. Díka o si sie ike izighachi mmadụ azu n'oge agha, otu a ka o si sie ike ajo omume itoghapu ndị na-eme ihe ojọ. 9 Ihe ndị a niile ka m hụrụ, mgbe m na-atugharị uche banyere ihe niile a na-eme n'okpuru anyanwu. Mgbe ụfodụ, mmadụ na-emegide ibe ya si otu a wetara onwe ya nsogbu. 10 Ozokwa, ahụ m ebe e liri ndị ajo omume, ndị na-abata na apukwa site n'ebe dí nsø, a na-etokwa ha n'obodo ebe ha mere ihe ndị a. Nke a bükwa nnqo ihe na-enweghi isi; ihe efu. 11 N'ihi na e nyeghi ntaramahụ mmechie mgbe o kwesiri, obi ndị mmadụ na-ejuputa n'atumatụ ime mmechie. 12 Onye ajo omume nwere ike mee narị mmechie bikwaa ogologo ndụ, ma amara m na ọ ga-adịrị ndị na-atụ egwu Chineke mma karịa, bụ ndị na-atụ egwu n'ihu Chineke. 13 N'ihi na ndị ajo omume adighị atụ egwu Chineke, ọ gaghi adịrị ha na mma, ubochi ndụ ha agaghi agbatikwa ogologo díka onyinyo. 14 O dí ihe ozø na-enweghi isi n'uwà: ndị ezi omume na-anata ntaramahụ dírị ndị na-emebi iwu. Ndị na-emebi iwu na-anata ụgwø ọru ruru ndị ezi omume. N'ezie, ihe ndị a niile bụ ihe efu, ha enweghi isi. 15 Ya mere, ana m ekwuputa, na ikpori ezi ndị dí mma, n'ihi na ọ díghị ihe ka mma nye mmadụ n'okpuru anyanwu, karịa iri, na ijụ, na inwe obi ụtø. Mgbe ahụ o ga-enwe obi ụtø n'orụ ọ na-arụ n'ubochi niile nke Chineke nyere ya n'okpuru anyanwu. 16 Mgbe m weputara obi m ịchọ amamihe na ighota ọru mmadụ n'okpuru anyanwu nke mere na ọ naghi elhi ụra ehihiie na abalị, 17 mgbe ahụ ka m chọputara ihe Chineke mere. O nweghi onye pürü ighota ihe na-agha n'okpuru anyanwu. Otu ọbụla mmadụ siri gbalia o nweghi ike ịchọputa ihe ọ putara. Onye maara ihe pürü i si na a amatala ya, ma n'ezie ọ maghi ya.

9 Ihe ndị a niile ka m tulere nke ọma n'obi m, kpebie na ihe ndị ezi omume na ndị maara ihe na-eme dí n'aka Chineke, ma ọ díghị onye maara ihe na-echere ha maqbụ iħunanya maqbụ ikpø asị. 2 Ihe niile nadakwasị mmadụ niile n'otu ụzọ ahụ, ma onye ezi omume ma onye ajo omume, ezi mmadụ na onye na-

abughi ezi mmadụ, onye dí ọcha na onye na-adighị ọcha, onye na-achụ aja na onye na-adighị achụ aja. Díka ọ dírị ezi mmadụ, otu a ka ọ dírị onye mmechie; díka ọ dírị ndị na-arụ iyi, otu a kwa ka ọ dí nye ndị na-adighị arụ. 3 Nke a bükwa ihe ojọ na-eme n'okpuru anyanwu. Otu ihe ndakwasị dírị mmadụ niile. Ozokwa, obi ụmụ mmadụ juputara n'ihe ojọ na iyí ara mgbe ha nọ na ndụ, emesịa ha alakwuru ndị nwurụ anwu. 4 Naanị ndị dí ndụ nwere olileanya. Ọ ka mma ibụ nkita dí ndụ karịa ibụ ọdụm nwurụ anwu. 5 N'ihi na ndị dí ndụ maara nke ọma na ha ga-anwụ, ma ndị nwurụ anwu amaghị ihe ọbụla; ha enwekwaghi ugwo ọru ọzo, n'ihi na ha bụ ndị echefurula echefu. 6 Iħunanya ha, na ikpø asị ha, na ekworo ha gabigara mgbe ha nwurụ. Ha agaghị enwekwawa oke n'ihe ọbụla na-eme n'okpuru anyanwu. 7 Ya mere, gaa n'ihu, jiri ọnụ rie nri gi, jirikwa ọnụ ụtø ihe ọnụnụ n'ihi na ọ bụ ugbu a ka Chineke nabatara ọru gi. 8 Yiri akwa dí ọcha mgbe niile, tee mmanụ na-esi isi ụtø n'isi gi. 9 Bie ndụ obi ụtø, gi na nwunye gi i hụrụ n'anya, ubochi niile nke ndụ ihe efu gi nke Chineke nyere gi n'okpuru anyanwu, n'ihi na nke a bụ oke dírị gi na ndụ ndogbu onwe gi n'orụ n'okpuru anyanwu. 10 Ihe ọbụla i na-eme, were ike gi niile mee ya, n'ihi na ịrụ ọru maqbụ iche echiche, maqbụ ihe ọmuma, maqbụ amamihe adighị n'ala ndị nwurụ anwu. Ebe ahụ kwa ka i na-agha. (Sheol h7585) 11 Ahụrụ ihe ozø n'okpuru anyanwu, ọ bughi ndị nwere ụkву ọso na-agbata ihe, ọ bükwaghi onye sikarị ike na-emeri n'aghị; ọ bughi ndị maara ihe ka nri dírị, ọ bughi ndị nwere nghota ka akunụba dírị, ozokwa, ọ bughi ndị nka ka amara na-adịrị; kama ọ bụ mgbe na ihe ndaba na-eme ka ihe ndị a dírị. 12 Nke ka nke, ọ díghị mmadụ ọbụla maara mgbe oge ya ga-eru: O dí ka mnụnụ nke mara n'onya, maqbụ azu e jidere n'ugbu. Díka ha, ụmụ mmadụ na-adaba n'onya nke ihe ojọ mgbe ha na-atughị anya ya. 13 Ahụkwara m ihe ozø n'okpuru anyanwu, nke a bụ ụdị amamihe nke metụrụ m n'obi n'ebe ọ dí ukwuu. 14 O dí obodo nke naanị mmadụ ole na ole bi n'ime ya, ma otu eze dí ike chijri ndị agha ya bija ibuso obodo nta a agha. Ndi agha ya gbara obodo a gburugburu na-achọ ikwatu mgbidi ya. 15 Ma ọ dí otu onye ogbenye bi n'obodo nta ahụ, onye maara ihe, ọ zoputara obodo ahụ site n'amamihe ya. Ma o nweghi onye chetara ihe banyere ya. 16 Nke a mere m ji si, inwe amamihe bara uru karịa idị ike, ma ọ burụ na onye amamihe ahụ bụ onye ogbenye, a ga-eleda ya anya, a gaghi akpokwa

okwu ya ihe. 17 Okwu nke onye maara ihe na-ekwu na nwayoqo ka a na-anu, karja iti mkpu nke onye na-achi achị n'etiti ndị nzuzu. 18 Amamihe ka ihe agha niile mma, ma otu onye mmehie na-ala otutu ezi ihe n'iyi.

10 Ijiji nwuru anwụ ga-eme ka mmanu isi ụtọ sie isi ojoo. Otu a kwa, nzuzu nta pürü ime ka amamiehi dí ukwuu ghara inwe nsopụru. 2 Obi onye maara ihe na-eme ka o mee ihe ziri ezi, ma obi onye nzuzu na-eduba ya na mmehie. 3 I ga-ama onye nzuzu site n'ije ụkwu ya, n'ihi na o maghi ihe. O bùladị onye ọbụla na-achopuuta onye nzuzu osijiso. 4 O bürü na iwe onye ọchichị ebilie megide gi, ahapula ọnodụ gi, n'ihi na mmuqo dí nwayoqo ga-eme ka mmehie ukwu dí iché iche daju. 5 O díkwa ihe ojoo ọzọ m hụrụ n'okpuru anyanwu, díka njehie nke ndị eze na ndị na-achi achị na-ejehie. 6 Ahụrụ m ka ndị nzuzu na-enweta ọkwa dí elu, ma ndị ọgaranya adighị enweta ọnodụ ruuru ha. 7 Ahula m ka ohu na-agba iñinyi, ma umu eze ji ụkwu na-agbà ụmụ ohu. 8 Onye gwuru olulu ga-adaba n'ime ya! Onye na-etida mgbedi ka agwo ga-atagbu. 9 Onye na-arụ ọru n'ebe a na-awa nkume ka nkume ga-adakwasị. Onye na-awa nkụ nō n'ize ndị site na ha. 10 O bürü na anyuikie adighị nkọ, o burukwa na-amughị ihu ya amu, a ga-etinye ike karja, ma ịma eme ihe na-eme ka ihe gazie agazi. 11 O bürü na agwo ataa mmadu tupu e kechie ya ọnụ, o díkaghị uru o bara na e kechiri ya ọnụ. 12 Okwu onye maara ihe na-ejupuuta n'amara, ma okwu onye nzuzu na-eduba ya n'ila n'iyi 13 N'ihi na mmalite okwu ya bụ nzuzu, ọgwugwu okwu ya bükwa naanị mmebi iwu na iyị ara. 14 Onye nzuzu na-ekwu otutu okwu. Ma o nweghi onye ma ihe na-agbà ime, onye pürü igwa ya ihe gaje ime mgbe o nwurui? 15 Ọru nke ndị nzuzu na-agwụ ya ike, ha makwaghị ụzo ijero obodo. 16 Ahụrụ ga-adịri ala nke eze ya bụ nwantakiri, nke ndị na-achi achị bụ ndị na-akpo oriri n'ututu. 17 Ngozi na-adịri ala ahụ nke eze ya bụ onye a na-asopụru, nke ụmụ eze ya na-eri ihe mgbe o kwesiri n'ihi inweta ike, o bughi maka iñubiga mmanya oke. 18 O bụ umengwu na-eme ka ụlo hie mmiri; o bükwa umengwu na-eme ka elu ụlo malite ize eze. 19 Ikpo oriri na-eweta ọnụ ọchị, mmanya na-enye obi ụtọ, ma ego bụ ọsisa nye ihe niile. 20 Akochala eze, o bùladị n'echiche obi gi; maobu bụ ọgaranya ọnụ n'ime ụlo ndina gi, n'ihi na anụ ufe nō n'elu nwere ike buru okwu gi nwa nnunụ nwere nku akop ihe i kwuru.

11 Gbasapụ aka gi n'inye onyinye n'ihi na mgbe otutu ụbuchi gasirị i ga-anata ụgwọ ọru gi. 2 Kee akụ gi ụzo asaa maobu ụzo asato n'ihi na i maghi ụdi ihe ndaba ojoo nwere ike ịbjakwasị gi n'obodo. 3 Mgbe eluigwe rujiri, mmiri ga-ezo; mgbe osisi dara, maobu n'ugwu maobu na ndida, ebe ahụ ka o na-atogbo. 4 Onye na-ele ikuku anya agaghi akụ mkpuru ọbụla, onye na-ele igwe ojii anya agaghi ewe ihe ubi. 5 Díka mmadu na-apughị imata ụzo ikuku si aga maobu otu ndị ọhụrụ si ebido n'ime afọ nwanyị dí ime, otu a ka o si díri ma mmadu apughị ighota ọru Chineke, onye mere ihe niile. 6 Ghaa mkpuru gi n'ututu, esepukwala aka n'anyasi, n'ihi na i maghi nke ga-eto, maobu nke a maobu nke ọzo, ha niile nwere ike too nke ọma. 7 Ihè dí ụtọ, o na-amasikwa anya ihụ ihè anyanwu. 8 O bürü na mmadu adị ndị otutu afọ, ya ịnuria n'ime ihe niile, ma ya cheta ụbuchi ọchichiri ga-adị otutu. Ihe niile ndị na-abịa bụ ihe efu. 9 Nwa okorobia, o bụ ihe oke ọnụ na i bụ okorobia. Ya mere, ka obi gi nye gi ọnụ n'ụbuchi niile nke okorobia gi. Mee ihe niile i chọro ime; gbasookwa ihe niile nke anya gi na-ahụ. Kama, għotakwa nke a, na i ghaghị iza ajuju n'ihu Chineke n'ihi ihe niile i mere. 10 Ya mere, wezuga nchegbu site n'obi, wezugakwa nsogbu nke ahụ gi, n'ihi na okorobia na idị ike bụ ihe efu.

12 Ya mere, cheta Onye kere gi mgbe i ka bụ okorobia, tupu ụbuchi ojoo ndị ahụ abia, na mgbe afọ aka abiarubeghi mgbe i ga-asi, "Ha anaghị atokwa m ụtọ." 2 Tupu anyanwu na ihè, ọnwa na kpakpando ga-agbà ọchichiri, na nlögħach i gwe ojji mgbe mmiri zosiri. 3 Mgbe ndị na-echebe ụlo ga-ama jijiji, mgbe ndị dimpka nwoke ga-ehulata, mgbe ndị na-akwo ihe kwusiri maka ha dí ole na ole, mgbe ndị na-elepụ anya site n'oghore ga-ebido ịgba ọchichiri, 4 mgbe e mechiri ọnụ ụzo nke pürü n'okporouzo, mgbe olu ịkwọ nri ga-adị ala, mgbe ụda olu abụ ụmụ nnunụ ga-akpote ndị mmadu, ma abụ ha niile na-alalala, 5 mgbe ndị mmadu ga-atu egwu ebe dí elu; na ihe egwu nke okporouzo, mgbe osisi alimond ga-ama ifuru mgbe ụkpana ga na-adokpu onwe ya n'uzo, agụ nhe ọbụla ga-akwusikwa. Mgbe ahụ, ndị mmadu ga-ala ụlo ebighị ebi ya, ndị na-akwa akwa ga na-agaghari n'okporouzo niile. 6 E, cheta ya, tupu e għibie ụd qlaçcha ahụ, tupu e tiwaakwa qlaedo, tupu ite adawaa n'isi iyi, tupu e tijje ụkwu igwe olulu mmiri. 7 Mgbe ahụ, anụ ahụ anyi ga-alaghachi n'aja

ebe o si püta; mmuo anyi ga-alaghachikwuru Chineke
onye nyere ya. **8** “Ihe efu! Ihe efu!” ka onye ozizi
kwuru. “Ihe niile bu ihe efu!” **9** O bughị naanị n’onye
ozizi ahụ bu onye maara ihe, o jegharịri na-ezi ndị
mmadụ ihe o maara. O tugharịri uche choputa otụtu
ilu, detuokwa ha n’usoro. **10** Onye ozizi chọputara
okwu ndị dabanyere n’usoro, ihe o depütara bu ihe
ziri ezi na eziokwu. **11** Okwu ọnụ nke onye maara ihe
dị ka ndụdu e ji achụ ehi. Nchikọta okwu amamihe ndị
a dị ka ሊtu a kumiri nke ọma, nke onye na-azụ atụru
nyere. **12** Ma nwa m nwoke lezie anya, atụkwasila ihe
Ọzọ n’elu ihe ndị a. Akwukwo a na-edede ede enweghi
ogwugwu, otụtu mmüta na-agwu ike. **13** Ugbu a anụla
ihe ndị a niile, ma nṣụ ihe bu nkwbib iku: Tuọ
egwu Chineke, debekwa iwu ya niile, n’ihi na nke a bu
orụ niile dịrị mmadụ. **14** N’ihi na Chineke ga-ekpe ọrụ
obula ikpe, ya na ihe nzuzo anyi niile, ma ha dị mma
ma ha dị njọ.

Abu nke Abu

1 Abu nke abu nke Solomon. **2** Ya were nsusu niile nke ọnụ ya susuo m ọnụ, n'ihi na iħunanya gi dị ụtọ karịa mmanya. **3** Mmanụ otite gi niile na-esi isi ọma, aha gi dika mmanụ isi ụtọ awuputara awuputa, ọ bughị ihe iħunanya na umat agbogħo huru gi n'anya. **4** Kporo m, ka mü na gi soro, ka anyị mee ngwangwa. Ka eze kpobata m n'ime ulong ya. Ndị Enyi Anyị ga-anjuri ọnụ nwekwa obi ụtọ n'ime gi. Anyị ga-eto iħunanya gi karịa mmanya. Onye a huru n'anya Lee n'izi ezi ka ha n'ahụ gi n'anya nke ukwuu. **5** Ana m ejị nji ma a maara m mma ile anya, unu umat agbogħo Jerusalem. Adị m nji dika ulong ikwu nke Keda dika akwa mgbochi dī n'ulong Solomon. **6** Unu elekwasiла m anya, maka na m na-eji nji. O bụ anwụ gbajiri m. Umunne m ndị ikom were iwe megide m, zipu m n'ezì ilekota ubi vajinị anyị, ma ubi vajinị nke m ka m na-elekotaghị. **7** Gwa m, gi onye m huru n'anya, ebee ka anụ ulong gi na-ata nri? Ebee ka aturụ gi na-ezu ike n'etiti ehihiie? N'ihi gi ka m ga-eji dika nwanyị e kpuchiriu ihu n'etiti igwe anụ ulong ndị enyi gi. **8** O buryu na i magħi, gi nwanyị kachasi mma, soro nzq ulkwū igwe aturụ meekwa ka umat ewu gi taa ahijha dī n'akukụ ulong ikwu ndị na-elekota aturụ. **9** Ana m atunyere gi, gi onye m huru n'anya dika nne iñyinya e kenyere n'otu ugbo agha Fero. **10** Agba nti gi ka e jiri olandị chọ mma, olu gi kwa ka e jiri nkume dī oke ọnụahija e doro n'ahijri chọ mma. **11** Anyị ga-emere gi olandị dī iche iche nke ọlaedo, nke e ji ọlaocha chọ mma. **12** Mgbe eze nō na tebul ya, mmanụ isi ọma m tere sijuru ebe niile. **13** Onye m huru dī m ka ụda máá e kechiri n'akpa nke dī n'etiti ara m abu. **14** Onye m huru n'anya dīri m ka ụyoko ukwu okoko henna nke sitere n'ogige ubi vajinị En-Gedi. **15** N'ezie, i mara mma, onye m huru n'anya. Leenü ka i si maa mma! Anya gi dika nduru. **16** Onye m huru n'anya, i mara mma nwoke. E, i mara mma. Ebe ndina anyị dika ahijha ndu. **17** Ogidi nke ulong anyị bu osisi sida, ntulie ya bükwa osisi fia.

2 Abu m okoko osisi ọhia nke Sharón, na okoko lili nke na-epu na ndagwurugwu. **2** E, dika okoko lili nke na-epu n'etiti ogwu, otu a ka ọmasiri m dī n'etiti umat agbogħo ndị oze. **3** Onye m huru n'anya dika osisi apul, n'etiti osisi na-amj mkipur ọhia, mgbe e ji ya tunyere umat okorobja ndị oze. O na-enye m obi ụtọ iño n'okpuru ndo ya, mkipur ọa dikkwa ulong n'ọnụ.

4 Ka ọ kporo m jee n'ulong oriri, ka ọkoloṭo ya n'ekpuči m bürü iħunanya. **5** Were mkipur osisi a mikpørø amikpø għabba m ume; werekwa mkipur osisi apul mee ka ahụ m dī ike, n'ihi na abu m onye iħunanya mere ka ike gwusja. **6** Aka ekpe ya dī n'okpuru isi m, aka nri ya na-ejik m. **7** Unu umat agbogħo Jerusalem, ejī m nne mgbada niile na nne ele ọhia niile na-agba unu iyi sī: Unu akpotela maqbū mee ka iħunanya teta, ruo mgbe ọ masirị ya. **8** Gee ntī! Onye m huru n'anya! Lee ya ka ọ na-abja, na-amali elu n'elu ugwu niile, na-amafekwa n'elu ugwu nta niile. **9** Onye m huru n'anya yiri mgbada, o yiri nwa ele. Lee ya ka ọ na-eguzo n'azu mgbidi anyị, ọ na-esikwa na oghereikuku na n'oghre dī ya na-elebata anya. **10** Onye m huru n'anya gwara m okwu sī m, "Bilie, onye ihe ya na-atō m ulong, onye m mara mma, soro m. **11** Lee, oge oyī agafeela, udu mmiri agabigakwala. **12** Okoko osisi epuputala n'ala; oge ejī agu egwu eruokwala, a na-anu abu nduru n'ala anyị niile. **13** Mkipur osisi fiig ebidola impiptu mkipur ọa nke mbu, isi osisi vaini na-amipputa okoko na-esiju ebe niile. Bilie, ma bja, ọmasiri m. Onye nke m mara mma! Bja ka i sooro m." **14** Nduru m nō n'ogba nkume, n'ebi nzuzo nke akukụ ugwu, gosi m iħu gi, mee ka m nü olu gi, n'ihi na olu gi dī ulong, iħu gi makwara mma. **15** Jidenü nkita ọhia, umat nkita ọhia niile na-emebir anyị ubi, ọ bulađi ubi vajinị anyị na-agbawa okoko. **16** Onye m huru n'anya bu nke m, mü onwe m bükwa nke ya. O na-azu igwe aturụ ya n'etiti okoko urodi, **17** tutu chi үtutu aboq mgbe onyinyo niile na-agabigakwa. Tugħarja, onye m huru n'anya, dī ka mgbada maqbū nwa ele nke nō n'elu ugwu.

3 Achorø m onye m huru n'anya n'elu ihe ndina m n'abalj, ma ahugħi m ya. Ebiliri m chọ ya ma ahugħi m ya. **2** Ugbu a, aga m ebili pju jegħarja n'ama niile na n'okporoużo niile nke obodo iċċo ya, m ga-achogħarị onye m huru n'anya. Ya mere, achorø m ya ma ahugħi m ya. **3** Ndī nche na-eche obodo huru m, mgbe ha na-agħarħi n'obodo, ma ajurū m ha sī, "Biko, unu huru onye ahụ m huru n'anya?" **4** O dighi anya mgbe m gafere ha, achotara m onye m huru n'anya, ejidesiri m ya ike, aħapugħi m ya aka tutu m duta ya n'ulong nne m, n'ime ulong nwanyi tħru ime m. **5** Unu umat agbogħo Jerusalem, ejī m nne mgbada niile na nne ele ọhia għabba unu iyi sī, unu akpotela, maqbū mee ka iħunanya teta ruo mgbe o masirị ya. **6** Onye

bü nke a na-esi n'özara na-abia dika anwurụ okụ, nke tere mmanụ máá na ụda na-esi isi ụtọ, ụda nke ndị ahịa na-ere? 7 Lee ọ bụ ụgbọ Solomon. Iri mmadụ isii ndị oka agha, ndị a maara aha ha karışa n'ala Izrel sokwa ya. 8 Ha niile ji mma agha; ha bụ ndị a zürü nke ọma ibu agha. Mma agha onye ọbụla díkwa n'ukwu ya, ịdị njikere maka ihe egwu abalị. 9 Eze Solomon rürü onwe ya ụgbọ a nke o ji osisi sitere Lebanon rụo. 10 Ogidi ya ka o ji olaocha mee; ala ya bükwa olaedo. Ebe ịnqdụ ọdụ ya ka e ji akwa odo odo kpaa, e ji ịhunanya dozie ebe ime ya. Ndị inyom Jerusalem, 11 pütanụ, bia hürü, unu ụmụ agbogho Zayon, biañu ka unu hụ Solomon bụ eze; lee ụdị okpueze nne ya kpunyere ya n'isi, n'ubochị agbamakwukwọ ya, n'ubochị obi ụtọ na ịhüri ọri n'a.

4 Leenụ ka i si maa mma, onye m hürü n'anya, e, i mara mma! Anya gi abụo nke dí n'azụ akwa mkpuchi ihu gi dí ka nduru. Agiri isi gi dí ka igwe ewu nke na-arjda n'akukụ ugwu Gilead. 2 Eze gi dí ka igwe atürü a ka kpachapụrụ aji ha ọhürü, nke si n'ebé a sapürü ha ahụ na-ariputa. Nke ọbụla chi ụmụ abụo, ọ díghikwa nke gba aka nwa n'etiti ha. 3 Ebugbère ọnụ gi abụo dí ka ogho uhie. Ọnụ gi dí mma ile anya. Agba nti gi abụo nke dí n'ime akwa mkpuchi gi dí ka pomegranet e kere abụo. 4 Olu gi dí ka ụlo elu Devid, nke e wuziri nke ọma. E konyere puku ọta na ya, ha niile bụ ọta nke ndị oka n'agha. 5 Ara gi abụo dí ka ụmụ mgbadà abụo, nke otu nne mṣru n'otu oge, ndị na-ata nri n'etiti okoko urodi. 6 Tutu chi ụtụtụ abo, tutu onyinyo agbalaga, aga m aga n'ugwu ụda máá na n'ugwu insensi. 7 I mara mma nke ukwuu, onye m hürü n'anya, ọ díkwaghị ntụpọ ọbula dí gi n'ahụ. 8 Si na Lebanon soro m, nwunye m lürü ọhürü. Si na Lebanon bia soro m; riidata site n'ugwu Amana, n'ugwu Senia, na n'ugwu Hemon, site n'ogba odum n'ugwu niile ebe agụ bi. 9 I riela m obi, nwanne m nwanyị, nwunye ọhürü m; i riela m obi, i werela ile anya gi na ihe olu i yi rie obi m. 10 Lee ka ịhunanya gi si dí ụtọ, nwanne m nwanyị, nwunye ọhürü m. Lee ka ịhunanya gi si dí mma nke ukwuu karịa mmanyà, isisi ụtọ nke mmanụ otite gi na-esi isi ọma karịa mmanụ ụda ọbula. 11 Ebugbère ọnụ gi dí ụtọ díkwa mmanụ ańu dí, nwunye ọhürü m, mmiri ara ehi na mmanụ ańu dí n'okpuru ire gi, isisi ụtọ nke uwe gi na-esi ka Lebanon. 12 Ubi a gbara ogige, ma gbachiekwa, ka nwanne m nwanyị, nwunye ọhürü bụ. I bụ isi iyi nke

a gbara ogige, rachiekwa. 13 Ihe ọkukọ dí n'ime ogige gi bụ pomegranet nwere ezi mkpuru dí oke ọnụahịa, nke nwere henna na naad, 14 naad na safron, kalamus na sinamòn, na osisi nke ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ, na ụda máá, na aloos na ụda kachasị mma dí iche iche na-esi isi ụtọ. 15 I bụ isi iyi nke ubi a gbara ogige, olulu mmiri dí ndị nke si na Lebanon asodata. 16 Teta n'ura gi ifufe si n'ugwu; biákwa gi ifufe si na ndịda, fekwasị ubi m a gbara ogige, ka isisi ụda ya dí ụtọ fesaa ebe niile, ka onye m hürü n'anya bia n'ubi ya a gbara ogige, ka ọ bia rie mkpuru dí iche iche dí n'ime ya nke di oke ọnụahịa.

5 Abatala m n'ubi m a gbara ogige, nwanne m nwanyị, nwunye ọhürü m. Achikötala m máá ya na ụda m, arachakwala m mmanụ ańu m na ugbugbo mmanụ ańu. Ańukwala m mmiri ara ehi na mmanyà m. Ndị Enyi Rie, nụọkwa, unu ndị bụ enyi; nụjuo afọ, unu ndị hürü onwe unu n'anya. 2 A rahürü m ụra, ma obi m mụ anya. Gee nti, onye ahụ m hürü n'anya na-akụ aka n'ibo ọnụ ụzọ. “Megheere m ụzọ, nwanne m nwanyị, onye m hürü n'anya, nduru m, onye na-enweghi ntụpọ. Igirigi ezokwasila m n'isi, agiri isi m juputara na mmiri nke abalị.” 3 Eyipularị m uwe m. Ọ bụ m yirikwa ha ozọ? Asaala m ụkву m, aga m eme ka ha ruo ụnyi ozọ? 4 Onye m hürü n'anya gbatirị aka ya imeghe ụzọ, mgbe ahụ, obi m chosikwara ya ike. 5 Mụ onwe m biliri imeghere onye m hürü n'anya ụzọ, ma aka m abụo juputakwara na mmanụ máá, mmanụ máá si na mkpiṣiaka m niile na-atapusi, n'elu ihe mkpochi nke ibo. 6 Mgbe m megheere onye m hürü n'anya ụzọ, ma lee, ọ nökwaghị ya, ọ laala. Obi fepurụ m mgbe ọ pụwara. Elegharị m anya chọp ya ma ahụghị m ya ebe ọbụla. Akporo m ya oku ma ọ zagħi. 7 Ndị nche hürü m mgbe ha na-agaghari n'obodo, ha tiri m ihe meruọ m ahụ. Ndị nche mgbidi obodo napuru m akwa mkpuchi m. 8 Unu ụmụ agbogho Jerusalem, ana m agba unu iyi, ọ burụ na unu ahụ onye m hürü n'anya, gini ka unu ga-agwa ya? Gwa ya na abụ m onye ịhunanya mere ka ike gwuchasja n'ahụ. 9 Gi nwanyị kachasị mma, olee otu onye i hürü n'anya si dí mma karịa ndị ozọ? Olee otu onye i hürü n'anya si dí mma karịa ndị ozọ nke i ji enye anyị iwu dí otu a? 10 Onye m hürü n'anya chapuru achapụ, dí mma ile anya. Ọ pürü iche n'etiti puku ndị nwoke iri. 11 Isi ya díka olaedo a nüchara anücha, agiri isi ya na-eruda díka igu nkwu, na-ejikwa nji díka ugoloma. 12

Anya ya abuo dika nduru no n'akukum mmiri iyi nke e jiri mmiri ara ehi sachaa, dika nkume di oke onuahia e doro n'ahiri. **13** Nti ya abuo di ka ihe ndina ụda nke juputara na mmanu isi ụtọ. Ebugbere onu ya di ka okoko urodi, nke na-agbu si mmanu máá. **14** Aka ya abuo di ka mkpara olaedo a kpuziri akpuzi, nke a hiọnonyere nkume oke onuahia beril n'ime ya. Ahụ ya na-akwo mürümürü dika ọdu nke e ji nkume di oke onuahia safaa chọp mma. **15** Ogwe uko wu ya abuo di ka ogidi e ji nkume mabul kpue, nke e ji olaedo a n'uchara anucha tọp ntqala ha. Ụdidi ya di ka Lebanon, díkwa oke onu dika osisi sida ya. **16** Onu ya bu ihe tókarisirị ụtọ n'onwe ya, ihe niile banyere ya di mma n'ile anya. Unu ụmụ agbogho Jerusalem, onye di otu a bu onye ahụ m huru n'anya, o bụkwa enyi m.

6 Gi onye mara mma n'etiti ndị inyom, ebee ka onye i huru n'anya jere? Olee ụzọ o sitere? Ka anyị sor gị chọp ya. **2** O gara n'ubi ya a gbara ogige, n'ebi ihe ndina ya nke e fesara ụda na-esi isi ụtọ, ijegharị n'etiti okoko urodi, na ichikota okoko lili. **3** Abụ m nke onye m huru n'anya, onye m huru n'anya bụkwa nke m. Q na-azụ igwe atụrụ ya n'etiti okoko urodi. **4** Onye m huru n'anya, i mara mma dika Tiaza, i mara mma nke ukwu dika Jerusalem, i di ebube ka usuu ndị agha ji okolo. I di mma ile anya dika Jerusalem; I di ka ndị agha bu okolo. **5** Wepụ anya gị n'ebi m nō, n'ihi na i jirila anya gị dota m. Agiri isi gị di ka igwe ewu nke na-arịdata site n'ugwu Gilead. **6** Eze gị di ka igwe atụrụ nke si n'ebi a sapurụ ha ahụ na-arịputa. Nke obula chi ụmụ abuo, o dighikwa nke nwa ya furu efu n'etiti ha. **7** Agba ntị gị abuo nke di n'ime akwa mkpuchi gị di ka pomegranet e kere abuo. **8** E nwere ike nwhee iri eze nwanyị isii, na iri ndị iko nwanyị asato, na ọtụtụ ụmụ agbogho a na-apughị iguta onu, **9** ma gị onwe gi, nduru m, ezigbo m zuruoke, puru iche n'etiti ha niile. Naani otu nwanyị nne ya nwere, o masiri onye mürü ya. Ụmụ agbogho huru ya kpo ọ ya onye a goziri agozi, ndị eze nwanyị na ndị iko nwanyị tooro ya. **10** Onye bu onye a, pütara ihe dika chi obubor, nke mara mma dika onwa, na-enwu dika anyanwụ, di ebube ka di usuu kpakpando na-agà n'ahiri n'ahiri? **11** Agara m n'ubi a gbara ogige ebe a kuru mkpuru osisi, ile ihe na-etoputa ọhụru na ndagwurugwu, ilekwa akwukwo ndị ọhụru ndị na-epuputa n'osisi vajin, na i mata ma n'osisi pomegranet o mara ifuru. **12** Tupu m mata ebe m nō, agu nke mkpuruobi m adotala m

tinye n'etiti ugbo agha nke ndị eze ala m. **13** Laghachi azu, gi onye Shulam, laghachi azu; laghachi azu, e, laghachi azu ka anyị lee gi anya. Onye huru ibe ya n'anya Maka ginị ka unu ga-eji lee onye Shulam anya dika o bụ ite egwu ndị Mahanaim?

7 Lee ka uko wu gi si di mma n'ime akpukpokwu gi ada nwa eze. Apata uko wu gi abuo di ezi mma dika nkume oke onuahia, ọru aka nke ezigbo onye ọkwa n'ka. **2** Otubo gi mara mma dika iko nke a gbajuru mmanya. Ukwu gi di ka ukwu ọka e ji okoko urodi gbaa gburugburu. **3** Ara gi abuo di ka ụmụ mgbada abuo nke otu nme mürü n'otu oge. **4** Olu gi guzo kwem di ka ụlo elu e ji ọdu wuo. Anya gi abuo di ka ọdo mmiri Heshbon nke di n'akukum onu ụzọ ama Bat-Rabim. Imi gi mara mma di ka ụlo elu Lebanon nke chere Damaskos ihu. **5** Isi gi guzo n'ahụ gi ka ugwu Kamel. Agiri isi nke isi gi díkwa ogho odo odo. Imma mma nke agiri isi gi emela eze onye a dotara n'aghị. **6** Lee ka i si maa mma nke ukwu, n'ezie, i mara mma. I díkwa ụtọ nke ukwu, gi onye m huru n'anya. **7** I di ogologo dika osisi nkwu; ara gi abuo díkwa ka ụyoko mkpuru osisi. **8** Ekwuru m si, "Aga m arigoro elu osisi nkwu ahụ, jidekwa mkpuru ya aka." Ugbu a, ka ara gi abuo díkwa ka ụyoko mkpuru vajin, ka isisi nke iku ume gi díkwa ka mkpuru osisi apul, **9** ka okpo onu gi díkwa mmanya makarisirị na mma. Onye a huru n'anya Ka mmanya ahụ gbadaa nwawayo nye onye m huru n'anya, na-asoda nwawayo n'elu ebugbere onu ya na eze ya. **10** Abụ m nke onye ahụ m huru n'anya, o bụkwa m ka o chorø. **11** Biịa, onye m huru n'anya, ka anyị gaa n'ime obodo, ka anyị nō ọnodi abalị n'obodo nta. **12** Ka anyị bilie ngwangwa n'isi ụtụtu puo jee n'ubi lee ma osisi vajin ha amaala ifuru, ma okoko ya agbawaala, ma osisi pomegranet agbawaala okoko. N'ebi ahụ ka m ga-egosi gi ihunanya m. **13** N'ebi ahụ ka i ga-anị nụ isi nke mandreki na-eweputa; mkpuru osisi niile na-atọ ụtọ ga-adíkwa n'onu ụzọ anyị, ma ndị ọhụru ma ndị ochie, n'ihi na edokotaala m ha maka onye m huru n'anya.

8 O, a sikwarị na i bu nwanne m nwoke; nke otu nne mürü mü na ya m gaara esutu gi onu mgbe anyị zutere n'okporo ụzọ ma o díkwa ghi onye obula gaeleda m anya. **2** Agaara m akporo gi baa n'ulọ nne m, ka i nodu n'ebi ahụ, n'ulọ onye ziri m ihe. Agaara m enye gi mmanya e tinyere ihe na-esi isi ụtọ, mmanya ụtọ nke pomegranet. **3** Aka ekpe ya di n'okpuru isi m,

aka nri ya na-ejikụ m. 4 Unu ụmụ agbogho Jerusalem, ana m agba unu iyi, unu agaghị akpote maqbụ mee ka iħunanya teta tupu ruo mgbe ọ masiri ya. 5 Onye bụ onye a si n'ozara na-abia, onye na-adabere n'ahụ onye ọ huru n'anya. Onye a huru n'anya N'okpuru osisi apul ka m kpotere gi; n'ebe ahụ ka nne gi tħru imi gi; n'ebe ahụ ka ọ no muq gi. 6 Tukwasi m dika mgbaka ihe a kara n'obi, dika mgbaka ihe a kara n'aka gi n'ihi na iħunanya dī ike dika ɔnwu, ekworo ya dikkwa ike dika ala mmuq. 7 Ọ na-enwuputakwa dika ọkụ na-ere ere, dika ọkụ nke dī ukwu. (Sheol h7585) 7 Otutu mmiri apughị imenyu iħunanya, osimiri niile enwekwagħi ike iri ya. 8 Ọ bürü na mmađu ga-enye akụ niile nke ulo ya n'ihi iħunanya, a ga-eleda ya anya nke ukwu. 8 Anyi nwekwara otu nwanne nwanyi nta ma ọ kpübeggħi ara. Għiñi ka anyi ga-emere nwanne anyi nwanyi, n'ubochi a ga-abja ilu ya? 9 Ọ bürü na ọ bụ mgbidi, anyi ga-ewukwasij ulo elu əlaqcha n'elu ya; ma ọ bürü na ọ bụ ɔnụ uzo, anyi ga-eji ibo e ji osisi sida wuo mechie ya, ichebe ya. 10 Abu m mgbidi, ara m abu guzokwa dika ulo elu. Otu a ka m siri dī n'anya ya dika onye na-ewetara ya afq ojuju. 11 Solomon nwere ubi vajin na Baal-Hamon, o nyefere ubi vajin ya n'aka ndi ɔrū nlekkota. Onye ɔbula n'ime ha ga-eweta puku shekel əlaqcha maka mkpuru ọ na-amita. 12 Ma ubi vajin m bụ nke aka m. Ana m enye ya onye m chiqo inye. Puku əlaqcha bụ nke Solomon, ndi ɔrū ubi ga-enwetakwa nar əlaqcha abu. 13 Gi onye bi n'ubi a gbara ogige, gi na ndi enyi gi, kwere ka m nü olu gi. 14 Soro m ka anyi puo, onye m huru n'anya, bjakwute m dika mgbada, maqbụ dika nwa ele na-awuġħar 15 n'elu ugwu ebe үda dī iċhe iċhe na-esi isi uto juputara.

Aızaya

1 Ohu Aızaya nwa Emoz, nke o hñru banyere Juda na Jerusalem n'oge oçhichí Uzaya, Jotam, Ehaz na Hezekaya, bu ndí eze Juda. **2** Gee ntí, gi eluigwe, gee ntí, gi uya! N'hi na Onyenwe anyí ekwuola okwu: "Azñru m ûmûntakíri, zulite ha, ma ha enupula isi megide m. **3** Ehi maara onyenwe ya, inyanya ibu makwaara ebe onyenwe ya na-anó azú ya nri, ma Izrel amaghí m, ndí m adighí aghotakwa." **4** Ahñlu dñrì mba ndí mmehie, ndí ajo omume riri ahü, ûmu ndí ajo omume, ûmu ndí nyefere onwe ha na mmeru! Ha agbakútalà Onyenwe anyí azú, ha elelala Onye dí Nso nke Izrel, ha agbakútalà ya azú ha. **5** Gñjí mere a ga-eji nogide na-eti unu ihe? Gñjí mere unu ji nogide na nnupu isi? Lee onya juru unu isi, leekwa na ɔrja na-arja obi unu. **6** O nweghí akukü ahü unu zuruoke, site n'obø ùkwü unu ruo n'opi isi unu; onya, na ntihia ahü, na onya mmerü ahü, juputara unu n'ahü; e kechikwaghí ha, e tekwaghí ha mmanü. **7** Ala unu tøgbørø n'efu, agbaakwala obodo unu økü. Ndí mbjarambjá ewerechaala ihe dí n'ubi unu n'ihu unu, ha emeela ka o tøgbørø n'efu díka mgbe onye obia kpochapuru ihe di n'ime ya. **8** Ada Zayon ka a hapuru díka ulø nche dí n'ubi vajinj, díka ulø nta dí n'ubi kukumba, díka obodo ndí iro gbara gburugburu. **9** O buru na Onyenwe anyí, Onye pürü ime ihe niile emeghí ka mmadu ole na ole fôdu ndú n'ime anyí, anyí gara adí ka Sôdøm, anyí gaara adíkwa ka Gomora. **10** Nûrunu okwu Onyenwe anyí, unu ndí na-achí Sôdøm; geenü ntí n'ozizi Chineke anyí, unu ndí Gomora. **11** "N'hi gñjí ka unu ji na-achñru m ôtñtu aja, gñjí ka ihe ndí a bu nye m?" ka Onyenwe anyí sîri. "Afø ejula m n'aja nsure økü niile nke ejí ebule na anumamanu e mere ka ha gbaa abûba chûo; Obara oke ehi na nke ûmu atûru na mkpi adighí atokwa m uto. **12** Mgbe unu na-abia ka ahü unu n'ihu m, onye chôro nke a n'aka unu? Kwusinu jzoto ogige m. **13** Kwusî iweta onyinye niile na-enweghí isi. Ihe nsure økü na-esi isi uto unu buru m ihe aru. Mmemme onya òhñru, na nke übôchí izuike, na nzukota unu niile, apûghî m ñagide mkpokota unu nke na-abaghî uru. **14** Mkpurubobi m kpôrø mmemme onya òhñru, na mmemme unu ndí ozo a kara aka asî. Ha bñrû m ibu arø, ike agwukwala m ibu ha. **15** Mgbe unu na-agbasa aka unu n'ekpere, agaghî m aña unu ntí; o buladî mgbe unu na-ekpe ôtñtu ekpere, agaghî m aña

ntí." N'hi na aka unu juputara n'obara! **16** Sachapunu onwe unu, díkwanu òcha. Wezuganu ajo omume unu niile site n'ihu m; kwusinu ime ihe na-adighí mma. **17** Mütanu otu e si eme ihe ziri ezi; chôgnu ikpe ziri ezi, nyerenu ndí a na-emegbu aka. Werenu onodu nna n'ebé ndí na-enweghí nna nô, ma kwuchitenu onu ûmu nwanyi di ha nwñru. **18** "Bianu ka anyí kparitaa ùka," bu ihe Onyenwe anyí na-asî. "A sîkwarî na mmehie unu dí ka uwe uhie, ha ga-adjí òcha díka akùmmiri igwe, a sîkwa na ha dí uhie uhie díka ogo ukie, ha ga-adíkwa ka aji anu òcha. **19** O buru na unu ga-ekwenye, o buru na unu ga-erubere m isi, aga m eme ka unu nwee ezi ihe nke unu ga-eri n'ala a. **20** Ma o buru na unu ajü ma nupu isi, o bu mma agha ka a ga-eji gbuchapu unu." N'hi na onu Onyenwe anyí ekwula ya. **21** Lee ka obodo ahü kwasiri ntükwasî obi aghoqla onye akwuna! O bu nke juputararî n'ikpe ziri ezi; ezi omume na-anobu n'ime ya, ma ubgu a, o buzi ndí ogbu mmadu. **22** Olaocha gi aghoqla unyi, ezi mmanya gi aghoqla nke a gwafere mmiri oke. **23** Ndí ndu gi niile bu ndí nnupu isi, ndí bükwa ndí enyi ndí ohi, onye obula n'ime ha hñru iri ngari n'anya, na-agbasokwa onyinye. Ha adighí echebe ndí na-enweghí nna ikpe gbasara ndí inyom di ha nwñru adighí abia n'ihu ha. **24** N'hi ya, Onye kachasî ihe niile elu, bu Onyenwe anyí, Onye pürü ime ihe niile, Onye dí ike nke Izrel, kwubiri sî, "Aga m abø øbo megide ndí iro m, ime ka unu gharakwa inye m nsogbu ozo. **25** Aka m ga-abjaksî unu. Aga m anucha unu díka e si anucha ôleedo, si otu a wepuchaa unyi niile dí n'ime unu. **26** Emesia, aga m enye unu ndí na-ekpe ikpe ziri ezi. Ndí na-adü unu odata ga-abûkwa ndí nwere uche díka ndí unu nwere na mbü. Ozo, a ga-akpø obodo unu Obodo Ezi Omume, Obodo kwasiri Ntükwasî Obi." **27** A ga-eji ikpe ziri ezi zoputa Zayon. O ga-ejikwa ezi omume zoputa ndí niile loghachikwutere ya. **28** Ma ndí mmehie niile na ndí niile na-enupu isi ka o ga-ala n'iyi; o ga-egbukwa ndí niile na-agbaküta Onyenwe anyí azú. **29** "Ihere ga-eme unu n'hi osisi ook nso ndí ahü niile obi unu na-enwe aññri n'ime ha. Ihere ga-eme unu n'hi ubi a gbara ogige ndí ahü unu jiri aka unu hñro. **30** Unu ga-ala n'iyi díka osisi ook na-akpónwü akpónwü maobü ka ubi a gbara ogige nke mmiri kñro. **31** Onye kachasî ike n'etiti unu ga-ala n'iyi díka ahîhja na-ere økü; oru ya ga-abü icheku økü nke ga-emenye økü ahü ga-erepiä unu. O díkwaaghí onye pürü imenyü ya."

2 Nke a bụ ihe Ajzaya nwa Emoz hụrụ banyere Juda na Jerusalem. **2** N'ubochi ikpeazu, ugwu nke ụlọnsø ukwu Onyenwe anyị, ga-abụ nke eguzobere dika ugwu dị elu karịa ugwu niile, a ga-ebuli ya elu karịa ugwu ntà niile, mba niile dị iche iche ga-eruba n'ime ya dika iyí. **3** Ọtụtụ ndị mmadụ ga-abia ma sìkwa, "Bianụ, ka anyị rigoruo ugwu Onyenwe anyị, ka anyị gaa n'ulọnsø ukwu Chineke nke Jekob. Ọ ga-akuziri anyị ụzo ya niile, ka anyị nwe ike jee ije n'okporo ụzo ya niile." Iwu ga-esi na Zayon püta, okwu Onyenwe anyị ga-esitekwa na Jerusalem püta. **4** Ọ ga-ekpe ikpe n'etiti mba niile, doziekwa esemokwu dị n'etiti ndị dị iche iche. Ha ga-akpugharikwa mma agha ha niile mee ka ha bürü mma oge; kpugharikwa übe ha mee ya ka ọ ghọ mma ikwacha osisi. Mba ọbụla agakwaghị ebuli mma agha megide mba ọzo, maobụ zuo onwe ha n'ilụ agha ọzo. **5** Unu ụlo Jekob, bianụ ka anyị na-agbaso ihè nke Onyenwe anyị anyị. **6** Gi, bụ Onyenwe anyị, I gbakutala ndị gi, bụ ụlo Jekob azụ. N'ihi na ha juputara n'ikpere arusi nke si n'owuwa anyanwu. Ha na-ajukwa ase dika ndị Filistia. Ha na ndị na-ekpere arusi na-ejikokwa aka. **7** Ala ha juputara n'olaocha na ọlaedo, ha bara uba nke ukwuu. Ala ha juputara n'inyanya. Ugbọ agha ha díkwa ukwuu. **8** Ala ha juputara n'arusi, ha na-akpo isiala nye ihe ndị ahụ ha ji aka ha kpụ, ihe ndị ahụ mkpisiaka ha kpuru. **9** N'ihi ya, a ga-eme ka mmadụ bürü ihe e wedara n'ala, meekwa ka mmadụ niile bürü ndị e wedara n'ala. Ya mere, agbagharala ha. **10** Gaanụ n'ime nkume, zoonụ n'ime ala n'ihi ihe egwu si n'ebé Onyenwe anyị, na n'ihi ịma mma ebube nke ịdị ukwuu ya. **11** Anya nke onye nganga ka a ga-eweda n'ala, mpako nke ndị mmadụ ka a ga-ewedakwa n'ala. Ọ bụ naanị Onyenwe anyị ka a ga-ebuli elu n'ubochi ahụ. **12** Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile, nwere ụbochi ọ kwadooro nye ndị mpako na ndị na-ebuli onwe ha elu, n'ihi na ihe niile e buliri elu (ka a ga-eweda n'ala), **13** nye osisi sida niile topuru ogologo ma maa mma nke Lebanon, na osisi ook niile nke Bashan, **14** nye ugwu ukwu niile nke dị elu, na ugwu ntà niile e buliri elu, **15** nye ụlo elu niile, na mgbidi niile e wusiri ike, **16** nye ugbo mmiri niile e ji azụ ahịa, na ugbo mmiri ndị ọzo niile buru ibu maa mma. **17** Onye nganga ka a ga-eweda n'ala, mpako nke ndị mmadụ niile ka a ga-eweda n'ala. Naanị Onyenwe anyị ka a ga-ebuli elu n'ubochi ahụ. **18** A ga-ala arusi niile n'iyi, mee ka ha ghara idíkwa. **19** Ndị mmadụ ga-agba ọso gbaba n'ọnụ dị na

nkume, na n'ọnụ e gwuru n'ala, n'ihi egwu Onyenwe anyị, na n'ihi ịma mma ebube nke ịdị ukwuu ya, mgbe ọ ga-ebili iyogharị ụwa. **20** N'ubochi ndị ahụ, ha gatafusị arusi ọlaedo na nke ọlaocha ha kpuru, nke ha kpuru ma na-efe, hapuru ha ụmụ oke, na ụmụ ụṣụ. **21** Mgbe ahụ, ha ga-ezo onwe ha n'oghore niile di n'oke nkume, na n'ime ọgba niile nke oke nkume n'ihi ịgbanarị iwe ọkụ Onyenwe anyị, na ịma mma ebube nke ịdị ukwuu ya, mgbe o biliri iyogharị ụwa. **22** Kwụsi itükwasị mmadụ efu obi. O nweghi ihe ọ bụ karịa naanị nkume ahụ dị ya n'ime, n'ihi gini ka e ji agunye ya?

3 N'ihi na, lee, Onyenwe anyị, bụ Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile, na-akwado isite na Jerusalem na Juda wezuga ihe nnweta na ihe nkwo nile, ya na ihe oriri nile na mmiri ọṇụnụ nile. **2** Ọ ga-ewezugakwa ndị bụ dike n'etiti ha, na onye agha, na onye ikpe, na onye amụma, na onye na-ajụ ase, na ndị okenye ha, **3** na onyeisi agha na-achị ndị agha iri ise, na onye a na-asopuru, na onye ndumodụ, na onye ọka maara ọru, na onye nwere ezi mmuo nghota ikọ mmadụ ibe ya ọgwụ. **4** "Aga m eme ka ụmụ okorobia ghọ ndị ozi ha, meekwa ka ụmụ na-arụ ara bürü ndị ịchị isi dị n'aka ha." **5** Ndị mmadụ ga-emegbu ibe ha, otu onye megide onye ọzo, onye ağbataobi megide onye ağbataobi ibe ya. Ụmụ okorobia ga-ebili megide ndị okenye, ndị a na-eleli ga-emegide ndị a na-asopuru. **6** Otu nwoke ga-ejide nwanne ya nwoke n'ulọ nna ya sị ya, "I nwere akwa mgbochi, bürü onyendu anyị; lekota mkpomkpọ ebe a anya." **7** Ma ọ ga-azaghachi n'ubochi ahụ sị, "O nweghi ihe m puru ime. Enweghi m nri maobụ akwa mgbochi n'ulọ m. Emela m onyendu ndị a." **8** Lee na Jerusalem na-asọ ngongo. Juda na-adakwa. N'ihi na ndị bi n'ime ya ekwujoła Onyenwe anyị. Ha na-elelikwa, ma na-enupu isi n'ebube Onyenwe anyị. **9** Ihu ha na-egosi ihe ha bụ. Ọ na-ezipüta ajo omume ha. Ha na-anya isi n'ime mmehie ha díkwa Sodom. Ihire adighijkwa eme ha. Ahụhụ ga-adịrị ha, n'ihi na ha ejirila aka ha kpatara onwe ha ahụhụ. **10** Zie ndị ezi omume niile ozi sị ha, na ihe ga-agara ha nke ọma, n'ihi na mkpuru sitere n'omume ha niile ka ha garei. **11** Ma gwa ndị na-emebi iwu na ahụhụ dírị ha. Mbibi adakwasila ha! Ha ga-eketa oke ruoru ha, n'ihi ihe aka ha kpataara ha. **12** Ụmụ okorobia na-emegbu ndị m, ụmụ nwanyị na-achikwa ha. Ndị m, lee na ndị na-achị unu na-eduhie unu ụzo. Ha na-eme ka unu

kpfuo; ha esitela n'ezi uzø wezuga unu. **13** Onyenwe anyị anyị ewerela ọnọdụ ya n'ülöikpe; ọ na-eguzo ikpe ndị ya niile ikpe. **14** Onyenwe anyị na-abा n'ikpe megide ndị okenye na ndị ndu nke ndị ya niile. Ọ bụ unu bụ ndị lara ubi vajinị m'n'iyyi; ihe unu ji aka ike pùnara ndị ogbenye juputara n'ulọ unu. **15** Gịnị mere unu ji azopịa ndị m, "Gịnị mere unu ji si otu a na-egwepịa ihu ndị ogbenye?" Otu a ka Onyenwe anyị, bụ Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuputara. **16** Ozokwa, Onyenwe anyị kwuru sị, "Ndị inyom Zayon bụ ndị mpako. Ha ji olu e setịri eseti, na anya na-achogharị ndị ikom ha ga-aghögbuta na-ejeghari. Ha na-ejegharịkwa na-arọ mma na-añaghärịkwa ukwu, na-emekwa ka ihe ịchọ mma ọla ụkwụ ha na-ada ụda. **17** N'ihi ya, Onyenwe anyị ga-eme ka ọnya juputa n'isi ndị inyom Zayon, Onyenwe anyị ga-emekwa ka ha gharakwa inwe agiri isi n'isi ha." **18** N'ubochị ahụ, Onyenwe anyị ga-anapụ ha ihe ịchọ mma ha niile, ma mgbaaka, ma ịchafo ịgbado isi, ma ihe olu nke dị n'udịdị ọnwa ọhụrụ, **19** ma ọlantị, ma mgbaaka, ma akwa e ji ekpuhi ihu, **20** ma akwa ha na-eyi n'isi, na ọla ụkwụ, ma ihe ha na-eke n'ukwu, ma karama mmanụ isi ụtọ, ma ogwụ dị iche iche; **21** ma ọlaaka ha niile na ọla imi ha niile, **22** ma uwe mmemme ha niile ma uwe mwüda niile, ma akwa akwa mgbochi, ma akpa nta niile, **23** ma enyo ha niile, ma akwa ọcha niile, ma okpu ọma niile, ma mgbokwasị ha niile. **24** N'ọnodụ ụda ọma, ha ga-esi ure ure; n'ọnodụ ihe ike n'ukwu, ha ga-ekewasị onwe ha eriri; n'ọnodụ agiri isi e doziri edozi, ha agaghị enwe ọ bùladị otu agiri isi; n'ọnodụ akwa ọcha, ọ bụ akwa mkpe ka ha ga-eyi; n'ọnodụ ima mma, anụ ahụ ha ga-achakposị. **25** Ndị ikom unu ka a ga-eji mma agha gbuo, ndị bụ dike ka a ga-egbu n'agha. **26** Ọnụ ụzø ama niile nke Zayon ga-eti mkpu akwa ruokwa ụju. Ọ ga-atogboror n'efu. Ọ ga-anodụ n'ala.

4 N'oge ahụ, ndị ikom ole na ole ga-afodụ ndụ. Nke a ga-eme ka ndị inyom asaa na-azọ otu nwoke. Ha ga-abìakwute ya sị ya "Kwere ka anyị niile bùrụ ndị nwunye gi! Anyị ga-akpara onwe anyị nri, zùora onwe anyị akwa. Naanị kwere ka anyị na-aza aha gi, ka a ghara ikọ anyị ọnụ." **2** N'ubochị ahụ, Onyenwe anyị ga-eme ka Alaka Onyenwe anyị mabiga mma oke, ma nwekwa ebube dị ukwuu. Ndị fodụrụ ndụ n'Izrel ga-enweta ihe ubi ga-enye ha ọri, na nke ga-ewetara ha obi nganga na mmuọ ịnyia isi. **3** Ndị ahaپurụ na

Zayon, ndị nọ na Jerusalem ka a ga-akpọ ndị dị nsọ, bụ ndị ahụ niile e dere aha ha n'etiti ndị bi n'ime Jerusalem. **4** Onyenwe anyị ga-asachapụ unyi niile nke ndị inyom Zayon, ọ ga-asachapukwa ọbara niile di na Jerusalem site na mmuọ nke ikpe, na mmuọ nke ọkụ. **5** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị ga-ewuru ugwu Zayon niile na ndị niile zukorị n'ebé ahụ ndo gae-kpuchi ha niile. Ihe ọ ga-eji mee ndo a bụ igwe ojii na anwurụ ọkụ nke ga-adịrị ha n'ehihie, na ọkụ na-enwu enwu, nke ga-adịrị ha n'abalị. Ebube ahụ ga-abụ ihe mkpuchi nye ha. **6** Ọ ga-aburụ ha ebe mgbaba na ndo ime ka okpomokụ nke ehihie hapụ ịchagbu ha. Ọ ga-abukwara ha ebe izere ndụ, na ebe nzozo pụo n'oke ifufe na mmiri.

5 Aga m abụ abụ nye onye m hụrụ n'anya, abụ banyere ubi vajinị ya. Onye m hụrụ n'anya nwere ubi ya n'elu ugwu nta nke bụ ezi ala. **2** O gwuzere ya, wepüşia okwute niile dị n'ime ya, werekwa mkpuru vajinị mara mma kụo n'ime ya. O wuru ulọ nche n'etiti ya, sitekwa na nkume wapütakwa ebe ịzocha mmanyà. Emesịa, ọ nödürü chere oge owoewe ihe ubi. Mgbe oge ahụ ruru, ọ choputara na n'ònodụ mkpuru vajinị mara mma, ọ bụ ndị joro njọ mịri. **3** "Ugbu a, ndị ikom Jerusalem na Juda, unu anụla ihe mere. Kpebienụ ikpe a dị n'etiti mü na ubi vajinị m. **4** Olee ihe ozo m gaara emere ya karịa ihe m mere? Gịnị mere ubi vajinị m ji mịara m mkpuru joro njọ n'ònodụ mkpuru na-ato ụtọ? **5** Ugbu a, lee, ihe m na-agà ime ubi vajinị m a. Aga m ewepụ ihe mgbochi a gbara ya, hapụ ya ka ọ ghoq ebe anụ ulọ na-ata nri. Aga m etida mgbidi ya hapụ ya ka ọ bùrụ ebe a na-azotọ ụkwụ. **6** Agaghị m akwachakwa ya ozo. Agakwaghị m egwuru ya ala, aga m ahaپurụ ya ka ogwu na uke too n'ime ya. Aga m enyekwa igwe ojii iwu ka mmiri ghara izokwasị ya ozo." **7** Ubi vajinị nke Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, bụ mba Izrel na ndị Juda, ha bụ vajinị ahụ nke n'atọ obi ya ụtọ. Ma o lere anya ikpe ziri ezi, ma ihe ọ hụrụ bụ iwusi ọbara. O lere anya ezi omume, ma ihe ọ nụrụ bụ mkpu akwa ndị a na-emegbu emegbu. **8** Ahụhụ dịrị unu ndị na-azükọta ala ma ndị ozo ahughị ebe ha ga-ebi, unu ndị na-ewu ulọ na-ewukwasị ulọ n'ala buru ibu, ime ka ọ bùrụ naanị unu bi n'ụwa. **9** Ma Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile ekwuola ihe banyere unu, na ọnọdụ unu. Ejị m ntị m abụ nụ mgbe ọ na-asi, "N'ezie, otutu ulọ mara mma ga-atogboror n'efu, ulọ ukwu mara mma ndị nwe ha agaghị anókwa. **10** Ubi vajinị ahụ a ga-eji

ehi abuq kqo ụbôchî iri ga-ewepüta naanî ihe nwere ike iru galooqun mmanya isii, ma ọka a koro, nke ruru akpa ọka ato ga-amipüta ihe ruru otu akpa n'okara.” 11 Ahuhu ga-adîri unu niile ndî na-ebili n'isi ụtutu igbaso mmanya. Ndî na-amugide anya abalî tutu ruo mgbe ha n'ubigara mmanya oke. 12 Unu na-eji ụbo akwara dî iche iche na une, na ihe iti egwu na opî, na mmanya na-eme onwe unu obi ụtô n'oge mmememe oriri unu, ma unu na-eleli Onyenwe anyi anya; unu adighikwa asopurû akaorû ya. 13 N'ihi ya, ndî m ga-eje biri na mba ozô, n'ihi amaghî ihe; ndî ọkwa ha dî elu ga-anwu n'ihi agu, ndî mmadu efu ga-abu ndî akpîri ga-akpo nkû n'ihi agu mmiri. 14 N'ihi ya, ala mmuo na-eme ka ochichî ya saa mbara, o na-asaghebigakwa onu ya oke; ndî ukwu na ndî nta bi n'ime ala a ka o ga-elo, tnyere ndî na-emebiga mkpotu oke, na ndî na-egwuribiga egwu ọnụ oke. (Sheol h7585) 15 N'ubochi ahû, a ga-eweda n'ala ndî dî elu, na ndî dî ala, ndî mpako ka a ga-eweda n'ala. 16 Ma Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile, nwee ọnodu dîkarîsirî elu, n'ihi ikpe ikpe ziri ezi ya, Chineke onye dî nsô na-egosikwa onwe ya na o dî nsô site n'ezi omume ya. 17 Mgbe ahû, ụmụ aturu ga-akpa nri ha dî ka o bụ n'ozara ka ha no, ehi na anu ụlo ga-akpa nri ha n'ulô ndî ogaranya niile e tikporo etikpo. 18 Ahuhu ga-adîri ndî ji aghugho na-adokpughari mmehie ha; ahuhu dîkwara ndî na-adokpughari ajo omume ha dîka ụdo ejî adokpughari ugboala. 19 Nye ndî ahû na-asî “Ka Chineke mee ngwa; ya rụo ọrụ ya osiiso, ka anyi hụ ya. Atumatu nke Onye nsô nke Izrel, ka o biaruo nso, ka o püta ihè, ka anyi nwe ike mara ihe o zubere.” 20 Ahuhu dîri ndî na-akpo ihe ojoo ezi ihe ndî na-akpokwa ezi ihe ojoo, ndî na-etinye ochichîri n'ọnodu ihè na ihè n'ọnodu ochichîri ndî na-etinye ihe di ilu n'ọnodu ihe ụto, na ihe ụto n'ọnodu ihe ilu. 21 Ahuhu ga-adîri ndî maara ihe n'anya nke onwe ha, ndî na-elekwa onwe ha anya na ha bụ ndî nwere nghota. 22 Ahuhu ga-adîri ndî bụ dike n'ịnụ mmanya, na ndî bükwa dimkpâ n'igwakota mmanya, 23 ndî na-asî onye ikpe maara n'ikpe amaghî ya n'ihi ịnata ngari, ma wezuga ikpe ziri ezi site n'ebé onye aka ya dî ọcha no. 24 N'ihi ya, dîka ire ọkú si erechapu ahijha ọka, na dîka ahijha kpôrô nkû si ada n'ime ọkú na-enwu enwu, otu a ka mgborogwu ha ga-ere ure okoko ha ka ikuku ga-ebufu dîka uzuzu; n'ihi na ha ajula iwu niile Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile nyere, lelijawka okwu nke Onye nsô Izrel. 25 N'ihi nke a, iwe

Onyenwe anyi dî ọkú megide ndî ya; o setipuru aka ya na-etiitü ha n'ala. Ugwu niile ga-ama jijiji, ozu ndî ahû dîka ihe na-abaghî uru n'okporouzo niile. Ma n'agbanyeghi ihe ndî a niile, iwe ya alaghachibeghi azu, aka ya ka setipukwara esetipu. 26 O ga-eweli ọklopô nye mba niile dî n'ebé dî anya, o na-akpokota ndî niile nô na nsotu ụwa. Ma lee, ka ha na-abja, ha na-eme ngwa bia ọsiiso. 27 O dîghî onye na-ada mba, o dîkwaghî onye n'asû ngongo n'ime ha, o dîghî onye n'atû oru ụra maobu rahu ụra, o dîghî ihe ike n'ukwu ha nke topuru atopu o dîghî ihe ikechi akpukpokpokwu nke dobiri adobi. 28 Akû ha niile dî nkô, ekweela ụta ha niile, ụkwu ịnyinya dî ka nkume ọkú, ụkwu ugbo agha ha dî ka oke ifufe. 29 Ha na-ebigbô dîka ọdum, ha na-ebigbokwa dîka ụmụ ọdum; ha na-asu mgbe ha wukwasîri n'elu ihe ndogbu. Ha na-ejide ndî m, kpuru ha laa, o dîkwaghî onye nnaputa ha nwere. 30 N'ubochi ahû, ha ga-ebigbô n'elu ya dîka mbigbô nke oke osimiri. A sîkwa na mmadu elegide ala ahû anya, o ga-ahû na ochichîri na ihe mgbu, o buladî anyanwu ka igwe ojii ga-eme ka o gbaa ochichîri.

6 N'afô ahû, mgbe eze bu Uzaya nwurû, ahurû m Onyenwe anyi ka o nô n'ocheeze ya dî oke elu. Ọnụ onu ala uwe ya juputara ụlonsô ukwu ya. 2 Ndî na-erughari n'elu ocheeze ya bu ndî mmuo ozi a na-akpo seraf, ndî nwere nku isii. Ha ji nku ha abu kpuchie ihu ha; abu ka ha ji kpuchie ụkwu ha, abu nke fôduru ka ha ji na-efegharî. 3 Ha na-abûritara onwe ha abu, si, “Nsô, Nsô, Nsô, ka Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile dî. Ụwa niile juputara n'ebube ya.” 4 N'ihi ụda olu ha, onu ụzô na mgbidi ụlonsô mara jijiji, ulo ahû juputara n'anwurû ọkú. 5 Etiri m mkpu akwa si. “Ewo! Onye nwurû anwu ka m bu, n'ihi na onye mmehie ka m bu, ebugbure ọnụ m bu ebugbure ọnụ ha rûrû aru; o bükwa n'etiti ndî ebugbure ọnụ ha rûrû aru ka m bi. Ugbu a, ejirila m anya m hû Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile, onye bu Eze ukwu ahû!” 6 Mgbe ahû, otu n'ime seraf ndî ahû sitere n'ebé o nô fekwute m, were nkpa guta otu ichetu dî ọkú site n'ebé ịchü aja. 7 O weere ichetu ọkú ahû sotu m n'omu, si m, “Ugbu a, a gôola gi dîka onye dî ọcha, n'ihi na ichetu a emetüla gi n'omu. A gbagharakwala gi mmehie gi niile.” 8 Mgbe ahû, anuru m olu Onyenwe anyi ka o na-ajû, “Onye ka m ga-eziga? Onye ga-ejekwara anyi?” Asirî m, “Lee m, ziga m.” 9 O siri, “Gaa gwa ndî a si, “Na-anunụ, ma

unu aghotala, na-eleñuanya maunu ahula.’ 10 Mee ka obi ndi a maa abuba, dikwa arø, mee ka ntì ha kpochie, mechiekwaanya ha. Ma o bughì otu a, ha nwere ike ijianya ha hù üzø, jiri ntì ha nü ihe, jirikwa obi ha ghøta, ma chigharìa bùru ndi a gworo.” 11 Ma ekwuru m sì, “Onyenwe m, o bu ruo ole mgbe?” O zara, “O bu ruo mgbe obodo ha togborø n’efu, mgbe o na-adighì onye ga-afodù n’ime ya; mgbe ulø obibi ha niile ga-atogborø n’efu, mgbe e bibisirì ala ubi ha niile. 12 O bu ruo mgbe Onyenwe anyi zigara onye óbula gaa ebe dijanya, ala niile atogbokwara n’efu. 13 Ma o burukwa na otu uzø n’ime üzø iri n’ime ha niile afodù n’ala a, a ga-eme ka o laa n’iyi. Ma dìka osisi terebint na osisi ook na-ahapù ogwe mgbe e gbjurìha, ya mere mkpurù nsò ahù ga-abù ogwe osisi n’ala ahù.”

7 Mgbe Ehaz, nwa Jotam, nwa nwa Uzaya bu eze na Juda, Rezin eze Aram, na Peka eze Izrel, nwa Remalaya, busoro Jerusalem agha. Ma ha emerighi ya; obodo ahù guzosiri ike. 2 Ma mgbe e mesiri, ozi ruru ulø Devid ntì sì, “Ndì Aram na Ifrem ejikøola onwe ha önü”; nke a mere ka uløeze, na obi ndi o na-achì maa jijiji, dìka osisi dij n’ohia si ama jijiji mgbe oke ifufe na-efe. 3 Mgbe ahù, Onyenwe anyi gwara Ajzaya okwu sì ya, “Jekwuru Ehaz bu eze. Mgbe i naaga, kpørø Shià-Jashub nwa gi nwoke. Unu ga-ahù Ehaz n’akukù Elu elu olulu odo mmiri nke dij n’üzø ahù gawara n’Ala ǫṣu akwa. 4 Gwa ya ka o ghara inye ndu ya nsogbu, ka o gharakwa itu egwu. Sì ya, ‘Lezie anya, nò juju, echegbula onwe ya banyere icheku ǫkù abuø ahù na-anyu anyu. Atula egwu n’ihi iwe Rezin nwa Aram, na iwe Peka nwa Remalaya. 5 E, Aram, na Ifrem, na nwa nwoke Remalaya, agbaala izu ibuso gi agha ila gi n’iyi. Ha ekwuola sì, 6 “Ka anyi wakpo Juda, ka anyi dòwaa ya ma kee ya n’etiti onwe anyi, mee nwa Tabeel ka o bùru eze ya.” 7 Ma otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, “O gaghi adì ire! O gaghi emezukwa. 8 N’ihi isi obodo Aram bu Damaskos. Onyeisi Damaskos bu naanì Rezin. Ma tupu afò iri isii na ise agafee a ga-etikpokwa Ifrem.

9 Isi obodo Ifrem bu Sameria. Onyeisi Sameria bu naanì nwa Remalaya. O bùru na unu eguzosighi ike n’okwukwe unu, unu agaghì eguzo ma olibi.” 10 O dìghì anya, Onyenwe anyi ziri Ehaz ozi ndi a sì, 11 “Juø m bu Onyenwe anyi Chineke gi, ka m meere gi ihe ijibama nke ga-egosi gi na m ga-ebibi ndi iro gi niile dìka m

kwuru. Rìøò m ihe masìri gi, n’ebè dij elu n’eluigwe maobù n’ebè kachasi omimi n’uwà.” (Sheol h7585) 12 Ma Ehaz zara sì, “Mba, agaghì arìø, agaghì m anwakwa Onyenwe anyi m otu a.” 13 Ma Ajzaya sìri, “Naanù ntì unu ulø Devid. O bu na o zurughì unu ime ka ike gwù mmadù? Unu ga-emekwa ka ike gwù Chineke n’onwe ya? 14 Ya mere, Onyenwe anyi n’onwe ya ga-enye gi ihe ijibama! Lee, nwaagbogho ahù na-amaghì nwoke ga-atürü ime, muø nwa nwoke. O ga-akpø aha ya Imanuel, nke pütara, Chineke nonyeere anyi. 15 Mmiri ara ehi rahüru arahù na mmanu ariñ ka nwantakirì ahù ga-eri mgbe o matara iju ihe ojoo na ihorø ezi ihe. 16 Tupu a zülite nwantakirì ahù imata ihorø ezi ihe na iju ajo ihe, ndi eze abuø ndi i na-atü egwu ha, ga-anwucha. 17 Onyenwe anyi ga-eme ka óbubù önü dij ukwuu bijakwasì gi na obodo gi, na ezinaulø gi. Ihe egwu ga-adıkwa, üdi nke a na-ahübeghi mbu, site n’oge e kewapuru Ifrem site na Juda. Eze Asırıga ga-edu ndi agha ya bja.” 18 N’ubochì ahù, Onyenwe anyi ga-akpoku ijiji site na nsotu Nail di n’ljipt nakwa ariñ sitere n’ala Asırıga. 19 Ha ga-abìa n’igwe, bichie ndagwurugwu ala gi niile, na n’ogba nkume niile, na n’ohia ogwu ogwu niile, na n’ozara niile, na n’ezí ala niile. 20 N’ubochì ahù, Onyenwe anyi ga-eji agüba e gotara n’ofe osimiri, nke bu eze Asırıga, kpuchapù unu agiri isi na aji ükwu, kpuchapukwa afuonu unu niile. 21 N’ubochì ahù, otu onye ga-edede otu nwa ehi na ewu abuø ndu. 22 Onye óbula kwa n’ala ahù ga-eri mmiri ara ehi rahüru arahù, ya na mmanu ariñ, n’ihi na mmiri ara ehi ga-aba uba nke ukwuu n’ala ahù. 23 N’ubochì ahù, ala óbula nke nwere otu puku osisi vajinì nke önüahì ya ruru otu puku shekel ǫlaçcha ga-abu naanì ogwu na uke. 24 Ndì dinta ga-achiri àkü na ùta gaa n’ebè ahù, n’ihi na uke na ogwu gakepuchi ala ahù. 25 Ma banyere ugwu ejì ogu kòø na mbu, i gaghi abakwa n’ebè ahù ǫzø n’ihi egwu uke na ogwu; ha ga-abu ebe a na-atopu ehi na ebe atürü na-agbaghari.

8 Onyenwe anyi sìri m, “Were otu mbadamba ihe dij ukwuu, were odee nke onye óbula na-eji ede ihe dekwasi ya Maha-shalal-Hash-Baz. 2 Aga m akpobata Uraya onye nchüaja na Zekaraya nwa Jeberekaya dìka ndi akaebe kwsiri ntükwasì obi.” 3 Emesìa, mu na nwunye m, bu onye amumà dinakorø, o tütürü ime, muoro m nwa nwoke. Ma Onyenwe anyi sìri m, “Guø ya Maha-shalal-Hash-Baz. 4 N’ihi na tupu nwantakirì

ahü etolite ikpo nne maqbü nna, eze ndi Asiria ga-ebuso Damaskos na Sameria agha, bukorokwa akü ha niile.” 5 Onyenwe anyi gwakwara m okwu ozö si, 6 “N’ihî na ndi a ajula mmiri Shiloa nke ji nwayoq na-aso ma na-anüri önù n’ihî Rezin na nwa nwoke Remalaya, 7 ya mere, Onyenwe anyi na-agà iweta iju mmiri nke osimiri Yufretis megide ha, bù eze ndi Asiria ya na ebube ya niile. O ga-erubiga oke, gafee uzö ya niile, o ga-erubiga ma tofeekwa önù ya niile, 8 wusiąkwa n’ala Juda niile. O ga-erikpu ala Juda niile, o ga-agabiga, kpuchiekwa oぶüladı n’olu ka o ga-eru. Nku ya ga-agbasa kpuchie obosara niile nke ala gi, O İmanuel.” 9 Tienü mkpu agha unu mba dì iche iche, ma a ga-etipia unu. Geenü ntì unu mba niile dì ebe dì anya. Kwadoonu maka agha ma a ga-etipia unu. Kwadoonu maka agha ka e tipia unu. 10 Tuqonu atumatu unu ma a ga-ekposa ya. Wepütanu atumatu unu ma o gaghi eguzo n’ihî na Chineke nonyere anyi. 11 Otu a ka Onyenwe anyi sıri m n’ike nke aka ya dì n’ahü, o doro m aka na ntì ka m ghara ije ije n’uzo ndi nke a, na-asị: 12 “Adinyerela ha n’ihe niile ha na-ezube ime na nzozo megide ochichị; ka ihe ha na-atü egwu hapü ibü ihe ga-eme ka i tuo egwu. 13 Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile, ya ka unu ga-edo nsø. Ya bù onye unu kвесiri itu ujo. Ya bù onye unu ga-atü egwu ma jijiji. 14 O ga-abükwa ebe nsø; nye ulø Izrel na Juda, o ga-aghorø ha nkume nke na-eme ka ndi mmadu sọq ngongo, oke nkume nke na-eme ka ha daa. O ga-abükware ndi Jerusalem igbudu na onya nke ha ga-adaba n’ime ya. 15 Otutu n’ime ha ga-aso ngongo; ha ga-ada bürü ndi e tipiara. Ha ga-abü ndi onya ga-ama, na ndi a ga-anwude.” 16 Kechie ihe igba ama nke iwu a kpuchie ntüziaka Chineke nke oma n’etiti ndi na-eso uzö ya. 17 Aga m echere Onyenwe anyi, onye na-ezonari ulø Jekob ihu ya ubgu a. Aga m atükwası obi m na ya. 18 Lee mü onwe m, na umu ndi Onyenwe anyi nyere m. Anyi bù ihe ırıbama na ihe iji cheta ihe nye ndi Izrel site na Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile, onye na-ebi n’ugwu Zayon. 19 Mgbe onye obufa sıri unu, jutuñu ndi na-ajü mmuo qjoo ase na ndi dibia afa ihe, bù ndi na-ekwu okwu n’olu dì nta nke mmadu na-adighi anu nke oma na ndi na-atamu atamu, ndi mmadu o gaghi aju Chineke ha ase? O bù n’ihî ginjì ka ejì juta ndi nwurü anwü ase n’ihî ndi dì ndü? 20 Lezienü okwu ntüziaka na nke ido aka na ntì Chineke anya. O bürü na ozi ha dì iche na nke a, o gosiri na ha enweghi ihè maqbü

eziokwu obufa n’ime ha. 21 Ndì a ga-awaghari n’ala a niile. Aguu ga-agü ha, ha ga-adakwa mba. N’önodu oke agü nke ga-agü ha, iwe dì ukwu ga-ewe ha, mee ka ha lelie anya ha n’elu, kochaa eze ha, na Chineke ha. 22 Mgbe ahü, o bürü na ha eledata anya ha n’ala o bụ naanị oke nsogbu na oke ihe mgbu ka ha ga-ahü. Ha ga-ahükwa oke ihe egwu na ochichiri. Uzo mgbapu agaghi adıkwara ha n’oge nsogbu a. A ga-achubanye ha n’ime ochichiri.

9 Ma otu obufa o siri dì, oge ahuhu na ochichiri na iru üju ahü agaghi adigide nye ndi ahü nö na nkpa. N’ihî na n’oge gara aga, o mere ka e lejia ala Zebyulon na ala Naftali anya, ma n’oge dì n’ihu, o ga-eme ka a asopuru Galili nke mba niile, nke dì n’akukụ osimiri, n’ofe Jodan. 2 Ndì nö na-agaghari n’ochichiri ahula ihè dì ukwu; ndi ahü bi n’ala nke onyinyo önwü ka ihè nwukwasiri. 3 I meela ka mba ahü baa uba diri ukwu, mee ka önù ha dıkwa ukwu, ha na-enwe önù n’ihu gi, dika önù nke ndi önù ubi n’oge owuwe ihe ubi, dika ndi agha na-etegeharı egwu önù mgbe ha na-ekesa ihe a kwatara n’agha. 4 N’ihî na dika n’ubochi nke Midia, i gbajisila ibu arø niile e bokwasiri ha, ihe mgbochi nke dì n’ubu ha, nke bụ mkpara ndi na-akpagbu ha. 5 N’ihî na akpukpokwụ nke ndi agha na-eyi, na uwe agha nke obara mechuru, ha ga-abü ihe a ga-agba oku, ha ga-abü ihe ndi ga-eme ka oku ree nke oma. 6 N’ihî na amuorala anyi otu nwa, e nyekwala anyi otu nwa nwoke. O ga-abükwa onye ga-achị anyi. Ndì a ga-abü aha ya, Onye Ndümødü dì Ebube, Chineke bù dike, Nna nke mgbe ebighi ebi, Eze Udo. 7 Alaeze ya ga-aba uba, ochichị eze ya ga-abü n’önodu udo nke na-enweghi ogwugwu. O bù n’ocheeze Devid ka o ga-anókwası, chıakwa n’alaeze ya. O ga-eme ka alaeze ahü guzosie ike; o bükwa ikpe ziri ezi na ezi omume ka o ga-eji chıa site n’oge ahü ruo mgbe ebighi ebi. Inu oku nke Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile, ga-emezukwa nke a. 8 Onyenwe anyi eziela ozi megide Jekob o ga-adakwasıkwà Izrel. 9 Ndì ahü niile ga-amatakwa ya, Ifrem na ndi bi na Sameria ga-amatakwa bù ndi na-eji nganga na mpako na-ekwu si, 10 “Nkume brik ndi ahü adakpɔṣıala ma anyi ga-eji nkume a waziri awazi wughachi ha; o bù ezie na e gbutusıala osisi sikamö niile anyi ji wuo ulø anyi, ma anyi ga-eji osisi oma sida dochie ha.” 11 Ma Onyenwe anyi a kpaliela ndi iro Rezin ka ha bilie megide ha, o kwaliekwala ndi iro ha. 12 Ndì Aram sitere n’owuwa anyanwu, na ndi Filistia sitere n’odıda anyanwu ha e

werele ọnụ ghere oghe richapụ Izrel. Ma n'agbanyeghi ihe ndị a niile, iwe ya alaghachibeghi azụ, aka ya ka setipukwara esetipụ. 13 Ma ọ bụ ezie na Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile ataala ha ahụhụ dị otu a, ndị Izrel echegharibeghi, ha ałoghachikwutebeghi ya. 14 N'ihi ya, n'otu ụbochị, Onyenwe anyị ga-ebibi ndịsi Izrel na ndị odata, o ga-ebibikwa alaka nkwo na osisi achara niile. 15 Ndị okenye na ndị a maara aha ha bụ ndịsi ha, ndị amụma ụgha bụ odata ha. 16 N'ihi na ndị ndu nke ndị ya eduhielo ha; ndị na-ezi ha ụzo emeela ka ha kpafuo. 17 Ya mere, Onyenwe anyị agaghi enwe mmasi n'umụ okorobịa ahụ, o gaghi enwekwa obi ebere n'ebe ụmụ ndị na-enweghi nna maqbụ n'ebe ụmụ nwanyị na-enweghi dị no, n'ihi na onye ọbụla n'ime ha adighị asopuru Chineke, bùrụkwa ndị ajo omume, ọnụ onye ọbụla na-ekwu ihe nzuzu. Ma n'agbanyeghi ihe ndị a niile, iwe ya alaghachibeghi azụ, aka ya ka setipukwara esetipụ. 18 N'ezie, ajo omume na-ere dị ka ọkụ: o na-erepiịa ogwu na uke, o na-emekwa ka oke ọhịa nwuru ọkụ, mee ka anwụrụ ọkụ si na ya rigoruo na mbara eluigwe. 19 N'ihi iwe ahụ Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile na-ewe, ahụhụ o ga-enye ga-adị ka ọkụ na-ere ere; o na-erepiịa ala ahụ niile na ndị bi n'ime ya; o díkwaghị onye ga-azoputa ibe ya. 20 N'ala ahụ niile, ma n'aka nri ma n'aka ekpe, onye ọbụla ga-agbalị ịdotara onwe ya ihe oriri. Ha ga-eri ma afọ agaghị eju ha; n'ezie, ha ga-eri o bùladị anụ ahụ ụmụ nke aka ha. 21 Ndị Manase ga-aluso ndị Ifrem ọgụ, ndị Ifrem ga-alusokwa ndị Manase ọgụ. Ha abụ kwa ga-ejikota aka luso Juda ọgụ. Ma n'agbanyeghi ihe ndị a niile, iwe ya alaghachibeghi azụ. Aka ya ka setipukwara esetipụ.

10 Ahụhụ na-adịrị ndị niile na-atuputa iwu na-ezighị ezi; ndị niile na-atuputa iwu mmegbu, 2 iji napụ ndị ogbenye ihe ruru ha nakwa ịnapụ ndị m a-na-emegbu emegbu ikpe ziri ezi, na-emekwa ka ụmụ nwanyị di ha nwụrụ bùrụ anụ oriri ha na izunara ụmụ na-enweghi nne na nna ihe ha nwere. 3 Gịnị ka unu ga-eme n'ubochị m ga-abịa iletuunu? Gịnị ka unu ga-eme n'ubochị m ga-eweta ịla n'iyi, nke ga-esi n'ebe dịanya biara unu? Onye ka unu ga-agbakwuru maka enyemaka? O bụ ebe ka unu ga-ahapụ akụ unu niile? 4 Mba, o díghị ihe ga-afodụ; karịa na a ga-egbu unu n'ihi ọgụ, maqbụ dökpurụ unu díka ndị mkporo. Ma n'agbanyeghi ihe ndị a niile, iwe ya alaghachibeghi azụ, aka ya ka setipukwara esetipụ. 5 "Ahụhụ ga-adịrị

Asırịa onye bụ mkpara nke iwe m. N'aka ya ka mkpo nke ọnụma m dị. 6 Ana m ezipu ya imegide mba a na-amaghị Chineke, m na-eziga ya imegide ndị na-akpasu m iwe, ka ha kwakorị ihe nkwa n'agha ha, punakwara ha ụfodụ n'ike, nakwa ịzotọ ndị ha niile n'ala díka aipiị nke okporo ụzo. 7 Ma ọ bụghị ihe a ka o zubere, nke a abughị ihe o na-eche n'obi ya; o zubere ịla ndị m n'iyi, na ibibi ọtụtụ mba dị iché iché. 8 O sıri, 'Ndị očhıagha m niile ha abughị ndị eze?' 9 'Onodụ Kalno o díghị ka nke Kakemish? Hamat o díghị ka Apad; Sameria o díghịkwa ka Damaskos? 10 Díka aka m si chikota alaeze dị iché iché nke ọtụtụ arusi, alaeze dị iché iché nke arusi aipiị apị ha karịrị nke Jerusalem na Sameria. 11 O bụ na m agaghị emekwa Jerusalem na arusi ya niile aipiị apị díka m mere Sameria na arusi ya niile?" 12 Mgbe Onyenwe anyị rusirị ọru ya niile megide ugwu Zayon na Jerusalem, o ga-asị, "Aga m ata eze ndị Asırịa ahụhụ n'ihi nganga nke obi ha, na ịnụ isi nke anya mpako ya. 13 N'ihi na o na-asị, "O bụ site n'ike aka m, ka m ji mee nke a, o bükwa na amamihe m, n'ihi na m nwere nghoṭa. Ewezugara m oke ala mba niile dị iché iché, apụnara m ha akụ ha niile; díka onye dị ike, e wedara m ndị eze ha niile n'okpuru m. 14 Díka mmadụ si agbatị aka n'ime akwụ nnunụ, otu a ka m chikotara akụnụba mba dị iché iché, díka mmadụ si achikotara akwa ahapụrụ ahapụ, otu a ka m chikotara mba ụwa niile; O díghị onye megharịrị otu nku, maqbụ saghee ọmụ ya ime mkpotu!" 15 Anyüke o ga-anyia isi sị na ya dị ukwuu karịa onye na-eji ya awa nkụ, ka o bụ mma nkwo, o ga-aja onwe ya karịa onye na-eji ya akpowa ihe? Díka a ga-asị na okporo igwe ga-ebuli onye na-eweli ya elu, maqbụ mkpo o ga-efegharị onye na-abughị osisi. 16 N'ihi ya, Onyenwe anyị, bụ Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, ga-ezitere ndị agha gi mara abuba ihe otiti; o ga-akwanye ọkụ n'okpuru ihe ngosiputa nke idị ebube ya díka ire ọkụ nke na-ere ere. 17 Ihè nke Izrel, ga-aghị ọkụ, Onye nsø ha, ga-aghịkwa ire ọkụ nke ga-ala ihe niile n'iyi. N'otu abalị ka o ga-erechapụ ogwu niile na uke niile ọkụ. 18 A ga-ala ịma mma nke oke ọhịa ya na ala ya na-amị ezi mkpuru n'iyi kpamkpam, díka mgbe orja na-alà mmadụ n'iyi. 19 Naanị osisi ole na ole ga-afodụ, ha ga-adị ntakirị ruo na nwantakirị nwere ike gụo ha ọnụ. 20 N'ubochị ahụ, ndị fodụrụ n'ala Izrel, na ndị fodụrụ ndu n'ulo Jekob, agaghịkwa adabere n'onye ahụ tidara ha, kama ha ga-adabere naanị na Onyenwe anyị, Onye nsø nke

Izrel. 21 Ndị foduru ga-aloghachi, bụ ndị Nke Jekob foduru ga-aloghachikwute Chineke dì ukwu. 22 O bụ ezie na ndị gi Izrel dì ukwu dika aja dì n'akukụ osimiri, o bụ naanị mmadu ole na ole ga-aloghachi. A kabiela ila n'iyi, nke dì oke ukwu ya na ezi omume. 23 E, Onyenwe anyị, Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, ekpebiela na o ga-ebibi ala ahụ niile. 24 Ya mere, ihe a ka Onyenwe anyị, bụ Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, siri, "Unu ndị m, ndị bi na Zayon, unu atukwala ndị Asiria egwu bụ ndị na-eti unu mkpara igwe, na-ewelikwa mkpọ megide unu dika ndị Ijipt mere. 25 N'oge na-adighi anya, iwe m ga-adajụ n'ebé unu nō, ma o ga-ebili megide ha, laakwa ha n'iyi." 26 Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, ga-eji ụtarị tie ha ihe dika o siri tie ndị Midia ihe na nkume Oreb. O ga-eweli mkpanaka ya n'elu oke osimiri, o ga-eweli ya dika o mere n'Ijipt. 27 N'ubochi ahụ, aga m eme ka unu nwere onwe unu site n'ebé ndị Asiria nō. Ụdo igwe ha kenyere unu n'olu ka m ga-adobisi, wezuga ibu arọ unu. 28 Ha erutela Ayiat; ubu a, ha nō na Migron. Ha na-edokota ngwa agha ha na Mikmash. 29 Lee ka ha na-agabiga uzor warawara; ha ekpebiela ino ọnodụ abalị na Geba! Ndị Rema na-ama jijiji, obodo Gibeal nke bụ obodo Sol agbapula ọso ndu. 30 Tienụ mkpu akwa unu ada Galim, geenụ ntị unu ndị Laisha! Leenụ ihe na-adanyere gi, gi Anatot! 31 Lee na Madmena nō n'osọ, ndị Gebim na-ezo onwe ha. 32 Ndị iro akwusila n'obodo Nob taa; ha na-atu ugwu Zayon na Jerusalem aka, na-ekwere ya n'isi. 33 Lee Onyenwe anyị, Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, ga-eji oke ike gbutuo ngalaba osisi niile. O ga-egbutukwa osisi ndị di elu, meekwa ka ndị toro ogologo di ala. 34 Ya onwe ya ga-egbutu ha niile ka e si ejị anyuike egbutu osisi di n'oke ọhịa. Lebanon ga-adakwa n'ihi Onye ahụ dì ike dika osisi di n'oke ọhịa si ada.

11 Ome ga-epuputa site n'ogwe osisi Jesi; otu Alaka ga-esitekwa na mgborogwu ya tolite ga-amikwa mkpuru. 2 Mmụ Onyenwe anyị ga-enwekwa ọnodụ n'ime ya, inye ya Mmụ amamihe na Mmụ ngho, Mmụ ndumodụ na ike, Mmụ ihe ọmụma na nke ịtụ egwu Onyenwe anyị. 3 Ihe ga-amasi ya bụ egwu Onyenwe anyị. O gaghi ekpe ikpe site naanị n'ihe o ji anya ya abu hụ, maqbụ gburgie ikpe site naamị n'ihe o nru na ntị ya. 4 Kama o bụ ezi omume ka o ga-eji kpe ndị ogbenye ikpe; o bükwa ikpe ziri ezi ka o ga-ekpere ndị na-adighi ike nke ụwa. Okwu ọnụ ka o ga-eji nye

ndị mmadu ahụ, o bụ okwu ọnụ ka o ga-eji maa ndị ajo omume ikpe ọnwu. 5 Ezi omume ya ga-adị ka ihe ike n'ume, ma ikwesi ntukwasị obi ga-abu ihe okike ukwu ya. 6 N'ubochi ahụ, nkita ọhịa na nwa aturu ga-ebikọ n'udo; agu na nwa ewu ga-amakpukokwa. Nwa ehi na ụmụ ọdụm na nwa inyinya mara abuba ga-anokotakwa, o bükwa nwantakirị ga na-edugharị ha. 7 Nne ehi na anụ ọhịa bịa ga-atakokwa ahijịa n'otu ebe, ụmụ ha ga-amakpukokwa n'udo n'otu ebe. Ọdụm ga-atakwaa ahijịa dika ehi. 8 Umuntakirị ga-egwugharị egwu n'akukụ ọnụ ajualà; nwantakirị ga-etyliekwa aka n'akwụ ibi. 9 Ha agaghị eme ihe mmerụ maqbụ bibikwa ihe, n'elu ugwu nsô m niile. N'ihi na ụwa niile ga-ejuputa na ihe ọmụma nke Onyenwe anyị dika mmiri si ekpuchi oke osimiri. 10 N'ubochi ahụ, mgborogwu Jesi ga-eguzo ka ọkolotọ nye ndị di iche iche. Mba niile ga-abịakwute ya; ebe izuike ya ga-ejuputakwa n'ebube. 11 N'ubochi ahụ, Onyenwe anyị ga-esetikwa aka nke ugboro abu inwetaghachiri onwe ya ndị ya foduru site na Asiria, sitekwa na ndị Ijipt, sitekwa na Mgbago Ijipt, sitekwa na Kush, sitekwa na Elam, sitekwa na Babilon, bụ Shaina, sitekwa na Hamat na obodo niile dì n'ala niile osimiri gbara gburugburu. 12 O ga-ebuliri mba niile ọkolotọ o ga-akpogachite ụmụ Izrel achupụrụ achupụ, o ga-esite na nsotu anụ nke ụwa kpokota ndị Juda niile site n'ebé a chusasirị ha. 13 Ekworo Ifrem ga-akwusi, a ga-ebipụ ndị iro Juda. N'ikpeazụ, ekworo ahụ nke di n'etiti Izrel na Juda ga-akwusi; ha agaghị alusokwa onwe ha ogo ozo. 14 Ha ga-ejikota aka ha buso ndị Filistia nō n'akukụ ọdịda anyanwu ala ha agha; ha ga-ebusokwa ndị bichiri n'akukụ ọwụwa anyanwu ala ahụ agha. Ha ga-emeri ndị Edom na Moab. Ndị Amor ga-erubekwara ha isi. 15 Onyenwe anyị ga-eme ka warawara ọnụ osimiri Ijipt taa. O ga-eji ifufe siri ike, nke na-ekpo ọkụ mikorọ mmiri di n'osimiri Yufretis. O ga-ekwera ya ka o bürü isi iyi asaa, nke mmadu nwere ike iji ụkwụ gafee. 16 O ga-esite n'Asiria kpawaa uzor n'ihi ndị ya foduru n'ebé ahụ, dika o si meere ndị Izrel n'oge gara aga, mgbe ha si n'Ijipt na-alota.

12 N'ubochi ahụ, i ga-ekwu si, "Aga m eto gi Onyenwe anyị. O bụ ezie na i wesara m iwe, ma ubu a, iwe gi adajuo; i kasikwara m obi. 2 N'ezie, Chineke bụ onye nzoputa m; aga m atukwasị ya obi, ujọ agaghị atukwa m. Onyenwe anyị, Onyenwe anyị ya onwe ya, bụ ike m bjurukwa abu m, o ghɔrɔla m

onye nzoputa.” 3 I ga-eji ɔṇu doro mmiri site n’olulu mmiri nke nzoputa. 4 N’ubochi ahu, i ga-ekwukwa si, “Nyену Onyenwe anyi otuto, Kwuputakwa aha ya; meenу ka amata n’etiti mba niile ihe niile o ruru; kwusaanу na aha ya bu ihe e buliri elu. 5 Bukanu Onyenwe anyi abu, n’ihi na o meela oke ihe di ebube. Meekwanu ka ụwa niile mara ihe o ruru. 6 Ka ndi niile bi na Zayon tie mkpu ɔṇu, bükwaabu. N’ihi na Onye nsø nke Izrel, di ukwu, e, o di ike nke ukwu, bu Onye ahu na-ebi n’etiti unu.”

13 Nke a bu amuma megide Babilon nke Aizaya nwa

Emoz huru. 2 Welienu okpolo agha n’elu ugwu togborø n’efu. Kpokuonu ndi agha. Feerenu ha aka, ka ha site n’ɔṇu uzø ama nke ndi a maara aha ha bata n’ime obodo ukwu ahu na-anya isi. 3 Enyela m ndi m kwadoro maka agha iwu; akpoolla m ndi ɔka agha m oku, bu ndi na-anlri ɔṇu na mmeri m, ka ha gosiputa oke iwe m. E, ndi m kporo bu ndi ahu na-anlri ɔṇu ihu na m meriri ndi iro m. 4 Gee ntì nrunu uzø na-ada n’ugwu niile; gee ntì nrunu uzø yiri uzø nke igwe mmadu na-eme. Gee ntì nrunu mkpotu na-ada n’etiti alaeze di iche iche. Dika mkpotu na-eme mgbe ọtutu mba na-ezukota n’otu ebe. O bu Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile na-achikota ndi agha ya n’ihi ibu agha. 5 Ha si n’obodo di iche iche, nke di anya na nke di na nsotu ụwa na-abia. Ha bu ngwa agha na-egosi oke iwe Onyenwe anyi na-abia imebi ala ahu niile. 6 Kwasienu akwa ike n’ihi na ubochi Onyenwe anyi di nso, ubochi ahu oke mbibi ga-esi n’aka Onye pürü ime ihe niile bijara unu. 7 N’ihi nke a, aka ndi mmadu ga-ada mba, obi ga-alokwa ndi mmadu mmiri. 8 Ha ga-ama jjiji n’ihi oke egwu. Ahu mgbu ga-abiajwası ha mee ka ha suø ude dika nwanyi ime na-eme. Ha ga-elerita onwe ha anya n’onodu mgbagwoju anya, ha agaghị amakwa ihe ha ga-eme. Onodu di otu a ga-aputa ihe n’ihu ha. 9 N’ihi na lee, ubochi Onyenwe anyi na-abia, ubochi nke obi ebere na-agaghị adikwa, ubochi iwe na oke ɔnụma. A ga-ekpochapu ala ahu, ya na ndi mmehie niile di n’ime ya. 10 N’ihi na kpakpando niile nke eluigwe na kpakpando ndi ozø gbara ha gburugburu agaghị egosiputa ihè ha. Anyanwu ga-agba ochichiri n’owuwa ya ɔnwa agakwaghị enye ihè ya. 11 Aga m ata ụwa ahuhu n’ihi mmehie ya, taakwa ndi na-emebi iwu ahuhu n’ihi mmehie ha. Inya isi nke onye mpako ka m ga-egwepia, ya na nganga onye na-adighị eme

ebere. 12 Aga m eme ka mmadu di uko karia olaedo a nuchara anucha, ha ga-akò uko karia olaedo si Ofia. 13 N’ihi na m ga-eme ka eluigwe maa jjiji, meekwa ka e wezuga ụwa site n’ɔnodu ya, n’ihi oke iwe ga-ewe Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile. Ha ga-emezu n’ubochi ahu o ga-eziputa oke iwe ya di ɔkụ. 14 O ga-erukwa na onye ɔbula n’ime ha ga-eche ihu ya n’uzo gawara ebe ndi ya no. Ha ga-agbarakwa ɔṣo laghachi n’ala nke aka ha dika mgbada na-agbanari ndi na-achu nta, maɔbu ụmụ aturu ndi na-enweghi onye na-azụ ha. 15 Onye ɔbula e jidere n’ime ha ka a ga-amapu afø, onye ɔbula nke e jidere ka a ga-eji mma agha gbuo. 16 A ga-etipia ụmụ ha na-anu ara n’ihu ha; a ganapu ha ụlo ha, merukwaa ndi nwunye ha. 17 N’ihi na lee, aga m eme ka ndi Midia puo imegide ha; o díkwaghị olaedo maɔbu ɔlaɔcha ha pürü iji megharja ha anya. 18 Ha ga-eji ụta ha gbatusia ụmụ okorobia; ha agaghị emekwara ụmụntakirị ebere, maɔbu gosi ụmụ na-etoputa etoputa obi ebere. 19 Babilon, bu ola mma nke alaeze niile, ịma mma na ebube ndi Kaldia, mgbe Chineke ga-akwatu ya o ga-adị ka Sodom na Gomora. 20 O gaghị abu ebe obibi ozø ruo mgbe ebighị ebi. Site n’otu ɔgbø ruo n’ɔgbø ozø ndi mmadu agaghị ebi n’ime ya. O dighị onye Arebi na-ejegharị ejegharị ga-ama ụlo ikwu ya n’ime ya; ndi ozuzu aturu agaghị ekwe ka aturu ha makpuru n’ebé ahu. 21 O ga-abu ebe obibi nye anu ɔhia niile bi n’ozara. Ụlo di n’ebé ahu ga-abukwa ebe obibi nye nkita ɔhia, na ikwighịkwighi, n’ebé ahu kwa ka ụmụ mkpi ɔhia ga na-awugharị. 22 A ga-anukwa ụda akwa anu ɔhia, na ịgbø uja nkita ɔhia n’ime ụlo ha niile e wusiri ike. Nkita ɔhia ga-ebikwa n’ime ụlo oma niile di n’ebé ahu. Lee na oge ha ji emezu adiła nso, a gaghị emekwara ka oge imezu ihe ndi a di anya.

14 Ma Onyenwe anyi ga-emekwara Jekob ebere;

o ga-ahoputakwa ndi Izrel ozø, meekwa ka ha loghachi bia biri n’ala nke aka ha. Ọtutu ndi obia di iche iche ga-adinyere ha, soro ezinaulø Jekob bikötaa ɔṇu. 2 Mba di iche iche ga-enyere ha aka iloghachi n’ala ha, nke Onyenwe anyi nyere ha. Mba ndi a ga-aghhokwa ndi di n’okpuru ụmụ Izrel, ghoqkwara ha ndi ohu nwoke na nwanyi. Ụmụ Izrel ga-adotakwa n’agha ndi ahu dötara ha n’agha na mbụ, ma chikwa ndi ahu kpagburu ha n’oge gara aga. 3 N’ubochi ahu, Onyenwe anyi ga-eme ka i puo site n’ihe mgbu na ihe mwute, sitekwa na ndogbu onwe unu n’orụ nke ibu

ohu unu wetaara onwe unu, **4** unu ga-achị eze Babilon əchị sị ya, Leenü gi. Ahaa, lee ka i si daa gi onye na-emegbu ndị mmadụ. Lee ka ikpa ike gi sị gwusị! **5** N'ihi na Onyenwe anyị anyajielo mkpara ndị na-eme ajo ihe, meekwa ka mkpara ndị na-achị achị, **6** nke sitere n'iwe tidasịa ndị mmadụ na-esepughi aka n'iti ha ihe, nke ji nrubiga oke nke iwe ya megbu mba dị iche iche ya na oke mmekpa ahụ na-enweghi nkwsı. **7** ɿwa niile adaala ju, ha enwekwaala izuike, ha na-etiụ olu ɿbụ abụ. **8** O bulađi osisi junipa na osisi sida niile nke Lebanon na-añurị ɔnụ megide gi na-asị, "Agbajielo ike gi; ubgu a ɔ dikwaghị onye ga-esogbu anyị ɔzọ." **9** Ala mmuo na-eme mkpotu, na-eche izute gi n'obibia gi; o na-akpote mmuo nke ndị nwụrụ anwụ ɿbia kelee gi, bu ndị niile bубurị ndị ndu n'uwá, o na-eme ka ha si n'ocheeze ha niile bilie bu ndị niile ahụ bu eze na mba niile dị iche iche. (**Sheol h7585**) **10** Ha niile ga-eji otu olu zaa, ha ga-asị gi, "Gi onwe gi adighikwa ike, dika anyị na-adighị ike; I ghoqla otu onye n'ime anyị." **11** Nganga ɿbụ eze gi niile, na oke uzú ɿbo akwara gi, ka a na-ekpoto n'aja. Ikpuru ga-aghoro anụ ahụ gi ebe ndina; o bükwa ikpuru ga-aghoro ihe mkpuchi ahụ gi. (**Sheol h7585**) **12** Lee ka i si site n'eluigwe daa, gi kpakpando ʉtʉtụ, nwa chi ɿbụbụ. O bụ ezie na i dị ukwu n'ebe mba niile nke ɿwa no na mbụ, ma lee ka e si mee ka ɿbụ onye a tʉdara n'ala. **13** N'ihi na i kwuru ya n'obi gi sị, "Aga m arigoro n'eluigwe, doo ocheeze m n'elu kpakpando niile Chineke kere; aga m anodukwa n'ugwu nzuko, na nsotu ugwu nsotu ahụ dị n'elu elu ugwu, tuq iwu. **14** Aga m arigo n'ebe kachasi elu nke eluigwe, mee onwe m ka m díri ka Onye kachasi ihe niile elu." **15** Ma a ga-ewedata gi ala ruo n'ili, ruo na nsotu ala mmuo. (**Sheol h7585**) **16** Ndị niile hʉru gi na-elegide gianya, na-atule banyere ndị gi, si, "O bụ nwoke a bụ onye ahụ mere ka ɿwa maa jijiji, onye mekwara ka alaeze mee mkpotu. **17** O bụ onye a bụ onye ahụ mebirị ɿwa mee ya ka ɔ dị ka ɔzara? O bụ ya tikporo obodo ukwu ya niile, jukwa ɿhapu ndị ɔ dötara n'agha ka ha laa?" **18** Ndị eze mba niile dị iche na-edina na nsopuru n'ime ili ha. **19** Ma ozu gi ka a tʉpuru dika alaka osisi rʉrụ arụ, nke gbajiri agbajiri. O bükwa ozu ndị niile e gburu n'agha, na ozu ndị e ji mma agha mapuo afo, ndị na-aridaru n'olulu nkume, ka e ji kpuchie gi n'ili gi. E, ozu gi dị ka ozu nke inyinnya zotoro ɿkwu. **20** A gaghị eli gi dika e si lie ndị eze ndị ɔzọ, n'ihi na i bibiliela ala gi. I gburkaala ndị gi. A gaghị akpottukwa aha ʉmụ ʉmụ ndị na-emebi

iwu ɔzọ. **21** Dozienụ ebe a ga-ano gbuo ʉmụ ya ndị ikom, n'ihi mmehie nke ndị bu mna ha. Ha agaghị ebili nweta ala ahụ, mee ka elu ɿwa juputa n'obodo ha niile. **22** N'ihi na mụ bu Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuputara sị, "Aga m ebili megide ha; aga m esitekwa na Babilon biþu aha ndị foduru, na ʉmụ ha na ʉmụ ʉmụ ha. Otu a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwubiri ya. **23** Aga m eme ka Babilon ghoq ʉlo obibi nye ikwighikwighi, na ebe mmiri ga na-adokọ. M ga-eji aziza ila n'iyi zachapu ha." Otu a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwubiri ya. **24** Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile añaqla iyi kwuo sị, "N'ezie, dika m si tuq ya n'obi m, otu a ka ɔ ga-emekwa. O ga-eguzosikwa ike dika m si zube ya. **25** M ga-etipia ndị Asiria n'ala m, n'elu ugwu m ka m ga-ano zopịa ha n'okpuru ɿkwu. A ga-ebupu ibu aro ya site n'ahụ ndị m, a ga-ewezugakwa ibu aro ya site n'ubu ha." **26** Nke a bụ nzube ahụ nke ezubere maka ɿwa niile; nke a bükwa aka ahụ esetipuru n'elu mba niile dị iche iche. **27** N'ihi na Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, bu dike n'agha, ezubela ime ya. Onye kwa pürü igbanwe nzube ya? O setipula aka ya, onye pürü ime ka o weghachi ya azụ? **28** Amuma a bijara n'afo ahụ eze Ehaz nwụrụ: **29** Unu añaqrla ɔnụ, unu ndị Filistia, maka na mkporo e ji eti unu ihe agbajielo; O bụ ezie na ɔ gbajielo, ma ihe ga-esite n'odudu agwo ahụ püta bu ajuala, mkpuru ya ga-abụ agwo ojoo, nke na-amaghari ebe niile. **30** Ndị bụ nnuo ogbenye ga-achota ihe oriri, ndị mkpa na-akpa ga-ebikwa n'udo. Ma aga m ejị aqụ na ʉnwụ laa ndị foduru ndị n'etiti unu n'iyi. **31** Kwasie akwa ike gi ɔnụ ʉzo ama! Tie mkpu gi obodo! Tuonu oke egwu unu ndị Filistia. N'ihi na lee, ndị agha a zuziri azuzi si n'ugwu na-abia imegide gi. O dighị onye na-aga ihe n'etiti ahịrị ha. **32** Osisa di aña ka anyị ga-enye ndị ozi si na mba ahụ? Gwa ha na Onyenwe anyị emeela ka Zayon guzosie ike. O bükwa n'ime ya ka ndị ya e wedara n'ala ga-achotara onwe ha ebe mgbaba.

15 Amuma megide Moab: Ar dị na Moab a laala n'iyi, a lara ya n'iyi naanị n'otu abalị. Kia dị na Moab a laala n'iyi, a lara ya n'iyi naanị n'otu abalị. **2** Ndị niile bi na Dibon na-aga n'ihu ʉlo mmuo ha ikwa akwa. Ndị Moab na-akwa akwa n'ihi Nebo na Medeba. Isi ha niile bu isi nkwocha, afuonụ ha niile ka akpuchakwara. **3** Ha na-eyi akwa mkpe na-agaghari n'ezi, mkpu akwa na-ada n'elu ʉlo, na n'ama. Ha niile ji iti mkpu na ikwa

akwa na-ada n'ala. **4** Heshbon na Eleale na-eti mkpu akwa, a na-anu olu akwa ha ọ bùladị rwo Jehaz. N'ihi nke a, ndị agha Moab na-eti mkpu akwa, mkpuruobi ha na-amakwa jijiji. **5** Ọ na-ewute mkpuruobi m n'ihi Moab, ndị ya na-agba ọso ruo ọ bùladị n'obodo Zoa na Eglat Shelishiya. Ha na-akwa akwa dika ha na-arigo Luhit. Mgbe ha na-agbago ụzọ Heronaim, ha na-ebe akwa mwute n'ihi mbibi bjakwasirị ha. **6** Mmiri Nimrim atachaala! Ahijah akponwọkwa; ahijah ndu niile agwukwala o nwewkaghị akwukwọ ndu nke fofo. **7** Ya mere akụnyaba ha kpakobara ndị ha chekwara ka ha buuru gafee ofe ndagwurugwu warawara nke ọdọ mmiri osisi popla niile. **8** Mkpu akwa ha na-ada ụda gburugburu oke ala Moab niile; akwa ha na-ebesi ike na-ada ruo obodo Eglaim; abụ akwa ha na-erukwa Bia-Elim. **9** Iyi Dibon juputara n'obara, ma aga m atukwasikwa ọ bùladị ọtụtụ ihe ndị ozọ n'elu Dibon! Ọdụm ka a ga-atukwasirị ndị Moab gbapuru tükwasikwara ndị fofdụrụ n'ala ahụ.

16 Ziganụ ụmụ atụrụ dika onyinye nye onye na-achị ala ahụ site na Sela, gafee n'uzo ọzara ruo ugwu nke Ada Zayon. **2** Ndị inyom Moab nökwa n'oni mmiri Anọn na-akwukharị dika ụmụ nnunu e si n'akwu ha ch bụpụ. **3** Moab na-asị, “Nwee mkpebi na mmuo gi,” “Kwubie okwu n'ihe ị kpebiri. Mee ka onyinyo gi díri ka abalị n'etiti oke ehihiie. Zobe ndị gbapuru ọso ndu, ekpugheela onye na-achọ ebe nchebe. **4** Ka ndị Moab achupuru achupụ nọro n'etiti unu, ghoro ha ebe nchebe puo n'aka onye mbibi ahụ.” Onye mmegbu ahụ nwere ogwugwu, mbibi ga-akwusikwa, onye ahụ na-azoda mmadụ ga-agwuchakwa site n'ala ahụ. **5** A ga-ehiwe otu ocheeze site n'iḥunanya; otu nwoke ga-anókwasị n'elu ya site n'ikwesi ntukwasị obi, otu onye sitere n'ulọ ikwu Devid, bụ, onye mgbe ọ na-ekpe ikpe, na-achọ ikpe ziri ezi, na-emekwa ngwa ime ezi omume. **6** Anyị anụla akụkọ banyere Moab, nükwa ihe banyere nganga ya na aghughọ ya niile. Obodo ahụ na-anaya isi, nke nganga juru obi? Ugbu a, lee na ịnya isi ha erijughị afo. **7** Ya mere, ndị Moab niile na-eti mkpu akwa, ha na-ebetara Moab akwa. Kwasie akwa ike, nwee mwute, n'ihi achichà e ji mkpuru osisi a mikporo amikporo mee nke Kia Hereset. **8** Lee ka ubi niile nke Heshbon si togboror n'efu; osisi vajinị ha niile dì na Sibma akponwusịala. E, ndị eze mba dì ihe iché azodala ọtụtụ osisi vajinị ọma ndị a niile n'ukwu. E, osisi vajinị ndị gbatiri ruo Jeza, ruokwa n'ozara, nke

mgborogwu ha gbasara ruo n'oni osimiri. **9** N'ihi ya, ana m akwa akwa dì ka ndị Jeza si akwa akwa n'ihi ubi vajinị Sibma. Anya mmiri akwa m ga-edè gi ahụ gi Heshbon, na gi Eleale, n'ihi na e meela ka üzü mkpu oni nke na-ada mgbe a na-ewe ihe ubi n'ime gi gharakwa idị ozọ. **10** Ewepula oni na obi ụtọ site n'ubi na-amị mkpuru ọma, ọ dighi onye na-abụ maobụ tie mkpu oni n'ubi vajinị a gbara ogige; ọ díkweghị onye na-azochaputa mmanya m vajinị n'ebe izocha mmanya; n'ihi na emeela m ka iti mkpu oni niile kwuṣi. **11** Mkpuruobi m na-enwe mwute n'ihi Moab dika ụbo akwara, ime mmuo m kwa n'ihi Kia Heres. **12** Mgbe Moab ga-egosiputa onwe ya n'ebe ya dì elu, ọ na-eme naanị ka ike gwu ya, mgbe ọ ga-agà ikpe ekpere n'ihi mmuo ya, o nweghi uru nke a ga-abara ha. **13** Ihe ndị a niile bụ okwu Onyenwe anyị kwuru banyere Moab na mbụ, **14** ma ugbu a Onyenwe anyị na-ekwu, si, “Tupu afo ato agachaa, dika onye e goro ọru si agu afo, a ga-eleli ugwu niile Moab nwere, ya na igwe mmadụ ya bara ụba. Ndị fofdụkwarra ndu ga-adị naanị mmadụ ole na ole bùrukwa ndị na-adighị ike.”

17 Nke a bụ amuma megide Damaskos, isi obodo Siria. “Lee, Damaskos agaghị adíkwa! O gaghi abukwa obodo ozọ, kama ọ ga-aghị mkpomkpọ ebe, nke zedara ezeda. **2** Ọ díkweghị onye ga-ebi n'ime n'obodo niile nke Aroea, ọ ga-adíri igwe atụrụ na ehi dì ihe iche, ndị ga-amakpu, ọ díkweghị onye ga-eme ka egwu tọ ha n'ebe ahụ. **3** Ebe e wusiri ike nke Ifrem agaghị adíkwa, ya na ike alaeze nke si Damaskos, ndị fofdụrụ nke Aram ga-adị ka ebube nke ndị Izrel,” otu a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwubiri ya. **4** “N'ubochị ahụ, a ga-eme ka nsopuru Jekob nwere bürü ihe e wedara n'ala. Abuba díkwa ya n'ahụ gaatalata. **5** Ọ ga-adị ka ubi e si n'ime ya wee ihe mkpuru site n'oka guzoro ọtọ, na-achikọta mkpuru n'ogwe aka ha dika mgbe mmadụ na-atutukọta mkpuru site n'igbo ọka n'ime Ndagwurugwu Refaim. **6** Ma ọ bụ ole na ole n'ime mkpuru ahụ ga-afodukwa, dika mgbe a kuchasirị osisi oliv, hapu mkpuru abụ maobụ ato, nke dì n'alaka kachasi elu, maobụ mkpuru anọ maobụ ise a hapuru n'oni onu alaka nke ahụ mịrị mkpuru.” Otu a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel kwubiri ya. **7** N'ubochị ahụ, ha ga-echeta onye kere ha, nweekwa nsopuru n'ebe Onye nsø nke Izrel nø. **8** N'ubochị ahụ, ha agaghị elekwasikwa chi ha dì ihe iche anya ka ha nyere ha aka. Ha agakwaghị efe ihe ndị ahụ ha ji

aka ha mee. Ha agakwaghị asopuru chi nwanyị ha bụ Ashera, maqbụ ebe ịchụ aja ụda na-esi isi ụtọ nke mkpisiakwa kpuru. 9 N'ụbochị ahụ, obodo ha niile e wusiri ike, nke ha hapuru n'ihi ndị Izrel, ga-adị ka ebe ahapuru ahapụ nye oke ọhịa na ahịhịa nke ọhịa. Ebe niile ga-abụ nnqo mkpomkpọ ebe. 10 N'ihi na i chezo la Chineke onye na-azoputa gi. I chetaghị Nkume ahụ, nke bụ ebe mgbaba gi. Ya mere, ọ masikwa gi kụo ihe ọkukụ dị iche iche nke dị ụtọ, maqbụ manye alaka osisi vajinị i si n'ala ozọ bubata, 11 ọ burukwa na i mee ka ha too n'ụbochị ahụ i kùnyere ha n'ala, maqbụ na ha mara ifuru n'ututu ụbochị ahụ i kùnyere ha n'ala, i gaghị agho ta mkpuru ọ mirị, n'ihi na ọ bụ naanị ọrịa na ihe mgbu ka ha ga-ewetara gi. 12 Ahaa, lee ụzụ nke ọtụtụ mmadụ na-eme, nke yiri mkpottedụ oke osimiri. Ọ bụ mkpottedụ nke mba dị iche iche; ha na-eme mkpottedụ dị ka nnugharị nke ọtụtụ osimiri. 13 Ọ bụ ezie na ha na-agbo uja dika mkpottedụ nke oke osimiri, ma Chineke ga-abara ha mba nke ga-eme ka ha gbaa ọso. A ga-achịsa ha dika ifufe si efesa igbugbo oka, na dika mpempe akwukwọ ifufe siri ike na-ebugharị gburugburu gburugburu. 14 N'anyasi, ha na-eme ka oke egwu dịrị, tutu ruo ụtutu, ha adighịkwa. Nke a bụ ihe nketa dịrị ndị ahụ na-apunara anyị ihe anyị nwere n'ike. E, ọ bụ ihe nza ruru ndị ahụ ji ike na-anakorị anyị ihe anyị nwere.

18 Ahụhụ ga-adịrị ala ahụ a na-anụ ụzụ ọtụtụ nku n'ime ya, ala ahụ dị n'ofe iyí ukwu niile nke Kush. 2 Ala nke na-ezipụ ndị ozi ya site n'osimiri, bụ ndị na-eji ụgbọ mmiri papirós n'aga n'elu mmiri. Gaanụ ngwangwa, unu ndị ozi dị nkọ gakwuru ndị toro ogologo nke ahụ ha na-akwọ mṛumurụ, gakwuru ndị a na-atụ egwu n'ebe niile, mba na-achị okwu na ụka, nke na-azopiąkwa azopia, ndị osimiri dị iche iche kewara ala ha. 3 Unu niile bi n'elu uwa dum, na unu ndị nwere ebe obibi n'ụwa, geenụ m ntị. Mgbe e buliri ọkolotọ elu n'elu ugwu niile, lee anya; mgbe a furi opị ike, gee ntị. 4 N'ihi na ihe ndị a bụ ihe Onyenwe anyị gwara m, "Aga m anị juụ na-elepụ anya site n'ebe obibi m, dika mgbe igirigi na-ada n'oge okpomokụ nke owuwe ihe ubi, na dika anyanwụ si acha n'oge okpomokụ." 5 N'ihi na tupu oge owuwe ihe ubi eruo, mgbe ifuru dapusiị, mgbe okoko na-agho mkpuru vajinị nke ka na-achata achata, o ga-eji mma oge gbuchapụ ụmụ alaka ya, ọ ga-egbutu ma wezugakwa alaka ndị ahụ na-awasa awasa. 6 A

ga-ahapụ ozu ndị agha ha ka anụ ufe nke ugwu na ụmụ anụ ọhịa rie ha. Umụ nnunu ga-eri anụ ha n'oge okpomokụ, ma ụmụ anụ ọhịa ga-eri ha n'oge oyi. 7 Ma mgbe ahụ, a ga-ewetara Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile onyinye dị iche iche, site na ndị toro ogologo, ndị ahụ na-akwọ mṛumurụ, site na ndị a na-atụ egwu n'ebe niile, bụ mba ndị okwu na ụka, nke na-azopiąkwa azopia, ndị osimiri dị iche iche kewara ala ha. A ga-eweta onyinye a n'Ugwu Zayon, n'ebe ahụ a na-akpokwu aha Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile.

19 Nke a bụ amụma megide Ijipt: Lee, Onyenwe anyị na-abịa imegide Ijipt, ọ na-anqkwasiakwa n'eluiwge ojii nke na-agba ọso. Arụsị ndị Ijipt niile na-ama jijiji n'ihi ya. Ozo, n'ihi ụyo obi ndị Ijipt na-agbaze n'ime onwe ha. Nwanne ga-emegide nwanne ya, onye agbataobi ga-emegidekwa onye agbataobi ya; obodo ga-emegide isi obodo; otu a kwa, alaeze ga-emegidekwa alaeze. 3 Ndị Ijipt ga-ada mba n'ime mmụọ ha, aga m eme ka nzube ha niile bürü ihe efu, ha ga-ajuta arụsị na mmụọ ndị nwụrụ anwụ ase, juo kwà ndị na-ajuta mmụọ ojoo ase na ndị dibịa afa. 4 Onyenwe anyị, bụ Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile ekwuola ya si, Ọ bụ n'aka eze afọ tara mmiri, nke na-adighị eme ebere, ka m ga-enyefe ndị Ijipt, ka ọ bürü onye ga-achị ha." 5 Mmiri dị n'osimiri ga-atada; ọ ga-atakwa takorokwa. 6 Uzo niile osimiri Ijipt ahụ si asogharị ga-atalata bido n'isi isi. Ahịhịa riidi niile na amị niile ga-akponwusikwa. 7 Ahịhịa ndị niile dị n'akukụ Naịl ga-akponwụ, ifufe ga-efesakwa ha. Mkpuru niile a kụrụ n'ebe ahụ ga-ala n'iyi, ihe niile ga-anwụ. 8 Ndị ọkụ azụ ga-asụ ude, kwaawaa ụwa, na ndị niile na-atuba nko azụ n'ime Naịl, ndị na-agha ụgbụ n'elu mmiri ga-ata ahụ. 9 Ndị n'arụ ọru flakisi etiri eti ga-eru ụjụ, na ndị na-akpa akwa ọcha ka olileanya ha ga-agharipu. 10 Obi ụtọ agaghị adikwara ndị na-esite n'ikpa akwa enweta ego, ha na ndị ọru dị iche iche a na-akwụ ụgwọ. 11 Naanị ndị nzuzu ka ndị Zi Zoan bụ, ndumodụ na-enweghi isi ka ndị na-adị eze Ijipt ọdu na-enye. I ga-esi ańaa gwa Fero, "Abụ m otu n'ime ndị maara ihe, onye si n'agbụrụ ndị eze ochie?" 12 Ebue ka ndị ikom gi ahụ maara ihe nọ ugbu a? Ka ha gosi gi ma meekwa ka i maara, ihe Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile zubere megide Ijipt. 13 Ndị Zi obodo Zi agho ọla ndị nzuzu, ndị Zi

obodo Memfis aghökwaala ndị e duhiere eduhie; ndị bụ nkume isi nkuku nke ndị ya niile eduhielia ndị Ijipt ụzọ. **14** Onyenwe anyị awụnyela n'ime ha mmuo nzuzu nke uche na-ezughị oke; nke mere ka Ijipt na-adaghari n'ihe niile ọ na-eme dika onye n'ubigara mmanyia oke si adaghari n'ihe ọ gbọrọ. **15** O dighị ihe Ijipt nwere ike ime, isi maqbụ ọdụ; alaka nkwu maqbụ osisi achara. **16** N'ubochị ahụ, ndị ikom Ijipt ga-adị ka ndị inyom, ha ga na-ama jijiji n'egwu n'ihị aka ahụ Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile weliri elu imegide ha. **17** Ala Juda ga-ewetara ndị Ijipt oke egwu, oke ujọ ga-atụ onye ọbula akpotaara aha Juda, n'ihị ihe Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile na-ezube megide ha. **18** N'ubochị ahụ, obodo ise n'imeala Ijipt ga-asụ asusụ Kenan, n'uo iyi irubere Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile isi. Otu n'ime obodo ndị a ka a ga-akpọ Obodo anwụ. **19** N'ubochị ahụ, ebe ịchụrụ Onyenwe anyị aja ga-adị n'etiti ala Ijipt. A ga-ewukwa otu ogidi ncheta nye Onyenwe anyị n'oke ala ha. **20** Nke a ga-abụ ihe ama na ihe ngosi, na Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile n'okwa n'Ijipt. Mgbe ha kpokuru Onyenwe anyị maka ndị na-emegbu ha, ọ ga-aza ha, ọ ga-ezitere ha onye nzoputa, onye ga-azoputa ha. **21** Ya mere, Onyenwe anyị ga-eme ka ndị Ijipt mara onye ọ bụ, n'ubochị ahụ, ha ga-amata Onyenwe anyị, jirikwa ịchụ aja na onyinye fee ya. Ha ga-ekwe Onyenwe anyị nkwa debekwa ya. **22** Onyenwe anyị ga-eti Ijipt ihe otiti, ma ọ ga-agwokwa ha. Ndị Ijipt ga-aloghachikwute Onyenwe anyị, ọ ga-añakwa ntị n'arịrị ha gwókwa ha. **23** N'ubochị ahụ, a ga-enwe okporoụ atuliri atulị nke ga-esite na Ijipt ruo Asiria. Ndị Asiria ga-aga Ijipt, ndị Ijipt ga-agakwa Asiria, ndị Ijipt na ndị Asiria ga-eso fee ofufe. **24** N'ubochị ahụ ka Izrel ga-abụ nke ato imezu Ijipt na Asiria, bürü ngozi n'uwá. **25** Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile gagagozi ha, na-asị, “Ka ngozi dịri Ijipt, ndị m, dịri Asiria nke bụ akaorụ m, na Izrel ihe nketa nke m.”

20 N'afọ ahụ, Sagon, eze Asiria, zipürü ochiaghạ onye ọkwa ya kasị ukwuu, ka ọ gaa buso Ashdód agha. Ọ gara meriekwa ya n'agha. **2** N'oge ahụ Onyenwe anyị kwuru okwu site n'onụ Ajzaya nwa Emoz. Ọ sịri ya, “Yipụ uwe mkpe iyi n'ahụ, ya na akpukpoṣukwu dị gi n'ukwu.” O mere otu a, ọ gbaara ọtọ, jegharịkwa n'ukwu efu. **3** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị sịri, “Dị ka ohu m Ajzaya si gbara ọtọ jegharịa n'ukwu efu afọ ato ndị a niile, ọ bụ ihe ama na ihe ịdọ aka na ntị na-egosi ihe gaje ibjakwasị ndị Ijipt na

ndị Kush. **4** N'ihị na otu a ka eze Asiria ga-esi kpuru ndị Ijipt na ndị Kush ọ dotara n'agha. Ha ga-agba ọtọ na-ejegharị n'ukwu efu, ma nwantakịri ma okenye. Otule ha gba ọtọ ga-abụrụ Ijipt ihe ihere. **5** Egwu ga-ejide ndị ahụ niile nwere nchekwbue n'ike Kush, na ndị ahụ niile jiri Ijipt nyaa isi ga-ada mba. Ihere ga-emekwa ha. **6** N'ubochị ahụ, ndị ahụ dinyaere ha, bụ ndị bi n'onụ mmiri ha ga-asị, ‘O bürü na ihe dị otu a dakwasịri ndị Ijipt anyị tükwasịri obi inyere anyị aka, na ịnapụta anyị site n'aka eze Asiria, ebeekwanụ ka anyị ga-agbagaa?’”

21 Amuma megide ozara nke di n'akụkụ oke osimiri: Dika oke ifufe si n'ozara Negeb na-efebiga, ka onye na-eme ihe ike ga-esi n'ozara bịa, site n'ala nke oke egwu. **2** Ahụrụ m ọhụ dị egwu, ọhụ oke mbibi, na ọhụ oke nrara nye n'aka ndị mbibi, n'ebé onye napunara mmađu ihe n'ike na-akwakota ngwongwo. Bilienụ unu ndị agha Elam, buonus agha! Unu ndị agha Midia, gbaanụ obodo gburugburu! Aga m eme ka işu ude na mmegbu niile kwusị. **3** N'ihị nke a, ahụ m niile n'oke ihe mgbu, oke ihe mgbu zuru m ahụ, dika ihe mgbu nke nwanyị ime na-eme. Amara m jijiji n'ihị ihe m n'uru, ihe m na-ahụ na-agbagwoju m anya. **4** Obi m anókweghị jụụ, oke ọma jijiji na-eme ka m tọ egwu; chi ojiji nke m na-ele anya ya aghọlara m ihe ịma jijiji. **5** Ha na-akwado tebul. Ha na-edozi ute ịnödụ ala, ha na-eri, ha na-ani. Bilienụ ndịsi agha, teekwanụ ọta niile mmanụ! **6** Ihe a ka Onyenwe anyị gwara m, “Gaa, guzobe onye nche, ka o kwuo ihe ọ na-ahụ. **7** Mgbe ọ hụrụ ugbo agha, na usuu ịnyinya, na ndị na-agba ịnyinya ibu, maqbụ ndị na-agba ịnyinya kamel ka ha na-abịa abụo abụo, gwa ya ka o lezie ha anya nke ọma, n'okwa na njikere.” **8** Onye nche na-elepụ anya tiri mkpu dika ọdum, sị, “Onyenwe m, n'ehihie ubochị niile ka m na-eguzo n'elu ụlo nche, n'onödụ nche m ka m na-eguzokwa abalị niile. **9** Lee, otu nwoke n'ime ugbo agha na-abịa, ya na ndị n'elu ịnyinya na-abịa abụo abụo. O nyeghachiri ọsisa ahụ, ‘Babilon adaala, e ọ daala, aruṣi niile apiri apị nke chi ya niile a kurisiela tögborọ n'ala.’” **10** O, ndị m, ndị a zochara azoch'a, dika ọka a zochara n'ebe izoch'a ọka, agwala m unu ihe Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile bụ Chineke Izrel kwuru. **11** Nke a bụ amuma megide Duma: Otu onye si na Sia na-akpọ m oku, “Onye nche, gini ka ọ fodurụ tupu chi aboq? Onye nche, gini ka ọ fodurụ tupu chi aboq?” **12** Onye

nche zara sị, "Chi ọbụbọ na-abịa, abalị na-abịakwa. Ọ bụrụ na i chorọ ijụ ajụju, juọnụ ajụju, ma laghachikwa ọzọ." 13 Amụma megide Arebjia: Unu ndị ije niile nke Dedan, ndị na-anọ ọnọdụ abalị n'oke ọhịa nke Arebjia, 14 kuterenụ ndị ahụ biakwutere unu akpíri na-akpo nkụ mmiri ọnụnụ; unu ndị bi n'ala Tema, buterenụ ndị gbakwutere unu ọsọ ndị nri. 15 N'ihi na ọ bụ site n'aghà nke e ji mma agha egbu ndị mmadụ, na agha e ji akụ agbatu mmadụ ka ha si na-agbapụ ọsọ. 16 Nke a bụ ihe Onyenwe anyị sıri m, "Tupu otu afọ agwu, dị ka esi agha afọ onye ohu e goro orụ, ịma mma Keda ga-agwusi. 17 Ndi fofoduru ndị n'ime ndị na-agba ụta, ndị bụ dike n'aghà na Keda, ga-adị mmadụ ole na ole." Onyenwe anyị, bụ Chineke Izrel ekwuola ya.

22 Amụma megide ndagwurugwu nke ọhụ. Ọ bụkwa
gịnjị na-eme unu ugbu a nke mere na unu
niile rigooro n'elu ụlo? 2 Gị obodo juputara n'oke
ogbaaghara, gị obodo oke ụzu na-anụri obi ụtọ?
Ndị unu niile nwụrụ anwụghị n'ime ogbọ agha, ma
ọ bụkwanụ site na mma agha. 3 Ndịsi unu niile
agbapuchaala. E jidechara ha niile na-enweghị àkụ
ọbụla a gbapụru. Unu niile e jidere ka a dökpuṇụ
n'otu dika ndị mkporo bụ ndị ahụ gbapụru ọsọ mgbe
ndị iro ka nɔrịjị ebe dị anya. 4 N'ihi nke a, asịri m,
"Lepunu manya ka m nɔqoro onwe m; ka m bee
akwa dị ilu. Unu anwakwala ikaṣị m obi, n'ihi mbibi
e bibiri ndị m." 5 Onyenwe anyị, bụ Onyenwe anyị,
Onye pürü ime ihe niile, nwee otu ụbọchị ụbọchị
ogbaaghara na nzoda na ihe nke igba mmadụ gharịjị,
n'ime ndagwurugwu nke ọhụ, ọ bụ ụbọchị itida mgbidi
na nke itiku ugwu niile mkpu akwa. 6 Elam bu akpa
àkụ, ya na ndị nɔkwasịrị n'elu ụgbọala na ịnyinyà
ha; Kia ewepütakwala ọta. 7 Ụgbọala juputara na
ndagwurugwu unu niile mara mma; ndị na-agba
ịnyinyà anochisiela ọnụ ụzu niile e si abanye n'obodo
unu. 8 Onyenwe anyị wezugara ihe nchedo niile nke
Juda, n'ụbọchị ahụ unu legidere anya na ngwa agha dị
n'Ulöeze dị n'Oke ọhịa. 9 Unu hụrụ na mgbidi obodo
Devid nwere ọtụtu mgbawa n'ebé dị iche iche na ya.
Unu chekötara mmiri n'odò mmiri nke ala ala. 10
Unu gürü ụlo dị na Jerusalem ọnụ, tiwaa ụfodụ ụlo
iji mee ka mgbidi sie ike. 11 Unu gwuru ọdò mmiri
n'etiti mgbidi abuọ maka ichekwa mmiri si n'odò
mmiri ochie, ma unu elekwasiaghị Onye ahụ kere ya
anya, unu ejikwaghị Onye ahụ tịrụ atumatụ ya site na
mgbe gara aga kpọro ihe. 12 Onyenwe anyị, Onyenwe
anyị, Onye pürü ime ihe niile, kpọro unu ụbọchị ahụ

ka unu kwaa akwa, ruo ụjụ, kpuchaa agịri isi unu ma
yirikwa akwa mkpe. 13 Ma lee, e nwere obi ụtọ, na-
egwuri egwu; igbu ehi na iga aturu, iri anụ nakwa
ịnụ mmanyà. Unu na-asị, "Ka anyị rienụ, ńuokwanụ,
n'ihi na echị ka anyị ga-anwụ." 14 Onyenwe anyị,
Onye pürü ime ihe niile, ekpugheerala m mee ka
m nṣụ, "N'ezie, agaghị ekpuchiri unu mmehie a
ruo ụbọchị unu ga-anwụ." Ọ bụ ihe Onyenwe anyị,
bụ Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru.
15 Otu a ka Onyenwe anyị, bụ Onyenwe anyị, Onye
pürü ime ihe niile, kwuru: "Gaa, gwa odozi akụ a bụ
Shebna, nke bụ onye na-elekọta ụlo ukwu eze: 16
Gịnjị ka i na-eme n'ebe a, onye nyekwara gị ikike na i
gwuwaara onwe gị ili n'ebe a, na-egwuwakwa ili gị
n'ebe dị elu na-akapütara onwe gị ebe izuike n'ime
nkume ahụ? 17 "Kpaccharaanya, Onyenwe anyị na-
aga ikpata gị aka, tufuo gị n'ebe dị anya, gị dike na
nwoke. 18 Ọ ga-afikọta gị okirikiri dika bolụ, tufuo
gị n'obodo sara mbara. N'ebe ahụ ka i ga-anọ nwụo,
n'ebe ahụ kwa ka ụgbọala gị nke i ji anya isi ga-aghị
ihe ihere nye ezinaulọ onyenwe gị. 19 Onyenwe anyị
ga-achüpükwa gị site n'okwa gị, na sitekwa n'onodụ gị
dị elu, doda gị n'ala. 20 "N'ụbọchị ahụ, aga m akpọ ohu
m, Eliakim, nwa Hilkaya. 21 Aga m eyikwasị ya uwe
orụ gị, kekwasiıkwa ya ihe ike n'ukwu, werekwa ike
ochichị ahụ i nwere na mbụ nyefee ya. Ọ ga-abuıkwarra
ndị Jerusalem na ndị Juda nna. 22 Aga m enyefekwa ya
n'aka ihe ntughe ụzọ nke ụlo Devid. A ga-emeghe ihe
niile ọ sị na a ga-emeghe, mechiekwa ihe niile ọ sị na
a ga-emechi, 23 Aga m eme ka o guzosie ike dika ntu a
kpogidere n'aja ụlo. Ocheeze ya ga-ewetara ụlo nna
ya nsopurụ. 24 A ga-ekokwasị ya ebube nke ezinaulọ
ya, ụmụ ya na ụmụ ụmụ ya, ihe niile nke dị nta, site
na ite na efere, sitekwa n'oba ruo na karama niile. 25
"N'ụbọchị ahụ," ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe
niile kwubiri, "N'oge ahụ, ntu ahụ a kpogidesịri ike
n'aja ụlo ga-apụ n'onodụ ya, a ga-akpajipụ ya ọ dapụ
n'ala. Ibu niile nke kokwasịrị n'elu ya ka a ga-egbuda
n'ala." N'ihi na Onyenwe anyị ekwuola ya.

23 Nke a bụ amụma megide Taịa: Tienụ mkpu akwa,
unu ụgbọ mmiri nke Tashish n'ihi na e bibliela
Taịa, ahaapula ya na-enweghị ụlo ọbụla maobụ ọnụ
mmiri mbata. Ozi erutela ha aka site n'obodo Saipros.
2 Derenụ duu, unu ndị bi n'ala ahụ osimiri gbara
gburugburu. Unu ndị na-azụ ahịa na Sajdon, ndị na-
ezipụ ụgbọ mmiri na-agà n'osimiri, kwaanụ akwa. 3

N'elu ọtụtu mmiri dì ukwuu, ka mkpuru ọkuku Shihoa si bia, owo we ihe ubi nke Naijị bụ ihe uru ahịa Taịa, ọ ghoro ọma ahịa nke mba dì iche iche. 4 Ka ihere mee gi, Sajdòn, na gi bụ ebe e wusiri ike nke osimiri, n'ihi na oke osimiri ekwuola okwu; "Ime emetubeghi m, nke m ji amuputa nwa; o nwebeghi mgbe m ji zuputa ụmu ndị ikom maobụ ụmu ndị inyom tozuru oke." 5 Mgbe ozi ga-abịara ndị Ijipt, ha ga-anị na mwute n'ihi ozi si Taịa. 6 Gabiganụ ruo Tashish tisienu mkpu akwa ike, unu ndị bi n'ala mmiri gbara gburugburu. 7 Nke a ọ bụ obodo ahụ ọnụ na-ejuputa n'ime ya oge niile? Obodo ahụ dirịla kemgbe oge gara aga? Nke a ọ bụ ihe fodụrụ n'obodo ahụ ndị ya na-esi n'ime ya pụo gaa n'ebé dì anya iwu obodo ọzọ? 8 Onye Zubere ihe dì otu a megide Taịa, bụ mba na-ekpube ndị ọzo okpueze, mba nke ndị ahịa ya bụ ụmu eze, nke ndị ọzụ ahịa ya bụ ndị a na-asopuru n'ụwa? 9 Ọ bụ Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile Zubere ya, n'ihi iweda n'ala mpako na ịma mma ya niile, na iwtara ndị niile a na-asopuru n'ụwa nleli. 10 Gaanụ kọ ala ubi unu dika ha na-eme n'akukụ Naijị, unu ụmuada Tashish, n'ihi na unu enwekwaghị ọnụ mmiri. 11 Onyenwe anyị esetipula aka ya n'elu osimiri mee ka alaeze ha niile maa jijiji. O nyela iwu banyere Fonia ka e bibie ebe ya niile nke wusiri ike. 12 Ọ siri, "I gaghi anluri ọnụ iñu mmanya n'oke oriri ọzo, gi ada Sajdòn na-amaghị nwoke, nke a na-emegbu emegbu. "Bilie, gafee garuo Saipros, ọ bùladị n'ebé ahụ, i gaghi enweta ezumike." 13 Lee anya n'ala ndị Kaldja, ndị a gupurula ugbu a na mmadụ! Ndị Asiria mere ya ka ọ buru ebe obibi nye anụ ọhịa na-ebi n'ozara. Ha wuliri ụlo nche ha niile dì elu gburugburu tikpo ebe ya niile e wusiri ike, mee ha ka ha togboror n'efu ghọ mkpomkpọ ebe. 14 Tienụ mkpu akwa, unu ụgbọ mmiri Tashish niile dì n'oke osimiri, n'ihi na e mebiela ebe unu niile e wusiri ike. 15 A gaghi echeta Taịa ọzo, tutu iri afọ asaa agafee, nke bụ ogologo ụbuchi ndị onye eze. Mgbe oge ahụ zuru, Taịa ga-adịkwa ka nwanyị akwuna e jiri rọ abụ dì otu a: 16 "Welite ụbọ akwara, jegharịa n'ime obodo, gi nwanyị akwuna e chefuru echefu; kpozie ụbọ gi nke ọma, buo ọtụtu abụ, ka e si otu a mee ka i buru onye e chetara echeta." 17 E, mgbe iri afọ asaa gasirị, Onyenwe anyị ga-eleta Taịa. Ọ ga-alaghachị n'orụ ya dika nwanyị akwuna, ya na alaeze niile dì n'ihi elu ụwa niile. 18 Ma uru ahịa ya niile, na ego niile ọ kpatara site n'izụ ahịa ka ọ ga-edo nsọ nyę Onyenwe anyị. Ha agaghị edokokwa ha n'otu ebe izo

ha, kama uru ahịa ha niile ga-adịri ndị niile na-ebi ezi ndị n'ihi Onyenwe anyị. Ha ga-ejikwa ego ahụ zụo ihe oriri na uwe dì mma.

24 Lee, na Onyenwe anyị na-agà igba ụwa oto. Ọ na-agà ime ka ọ togboror n'efu. Ọ na-agà ibibicha ihe di n'elu ụwa, mee ka ndị bi n'ime ya gbasasja. 2 Otu ihe ahụ ka ọ ga-eme mmadụ niile, nye ndị nchua ja ma ndị mmadụ, nye ụmụodibo na ndị nwe ha, nye ndị odibo nwanyị, na nne ha ukwu, nye ndị na-azụ ihe a na-ere ere, na ndị na-ere ihe orire; nye ndị na-ebinye ego, na ndị a na-ebinye ego; nye ndị ji ugwo, na ndị e ji ugwo. 3 O nweghi onye ọ ga-ahapụ. A ga-agba ala ahụ ọtọ kwakoror ihe niile dì n'ime ya. Nke a ka Onyenwe anyị kwuru. 4 Ala atakochaala, ma kpónwụ. Ụwa ahujuola anya ma kpónwụ. Eluigwe na n'ụwa so na-ahujukwa anya. 5 Ụwa bụ ihe e merụrụ emerụ site na ndị ya; ha enupula isi n'iwu niile, ha agbanweela ụkpuru ya, mebie ọgbugba ndị ebighị ebi ahụ. 6 Ya mere, ọbụụ ọnụ na-eripiạ ụwa; ndị bi n'ime ya aghaghị ịnatakwa ikpe ọmụma ha. Ya mere ndị niile bi n'ụwa na-ere ọkụ, ọ bükwa naanị mmadụ ole na ole fodụrụ. 7 Mmanya ọhụrụ atakorola, osisi vajinị akponwụqkwa, n'ihi ya, ndị ahụ niile ọnụ na-ejuputa n'obi ha na-asụ ude. 8 Egwu ụtọ niile akwusila, mkpotu nke ndị na-eri oriri dì iche iche akwusila. Ụda obi ụtọ nke ụbọ akwara adighịkwa. 9 Abu obi ụtọ nke ya na mmanya na-eso adighịkwa; mmanya dì ike na-akzui ilu n'ọnụ ndị na-añu ya. 10 Obodo atogbororla n'efu; a kpochichaala ọnụ uzọ e si abata ụlo ndị mmadụ ka onye ọbụla ghara inwe ike ịbata. 11 Igwe ndị mmadụ nọ n'okporouzọ na-eti mkpu n'ihi na mmanya adighịkwa. Ọnụ adighịkwa, otu a, ewezugakwala obi ụtọ site n'ụwa. 12 Obodo ahụ aghoqla mkpomkpọ ebe, e tikpoola ọnụ uzọ ya niile. 13 Otu a ka ọ ga-adị n'ụwa niile, nakwa n'etiti mba niile, dika mgbe a na-etitusi mkpuru dì n'elu osisi oliv, maobụ mgbe ahapuru ụfodụ mkpuru grepu n'elu osisi mgbe a ghochasiri ihe ubi. 14 Ma ndị niile fodụrụ ga-eti mkpu ọnụ; ndị nọ n'odida anyanwụ ga-eto idị ebube nke Onyenwe anyị. 15 Ndị nọ n'owuwa anyanwụ ga-enye Onyenwe anyị otuto. Ndị bi n'ala nta niile osimiri gbara gburugburu ga-ebuli aha Onyenwe anyị, Chineke Izrel elu. 16 Anyị ga-anị abụ ọma dì iche ihe site na nsotụ ụwa. Ha ga-abụ abụ na-asị, "Otuto díri Onye ezi omume ahụ." Ma n'ezie, o nweghi olileanya díri m. "Lee ka anụ ahụ m si na-akponwụ! Ahụhụ díri

ml! N'ihī na ndī ahū na-ekwesighī ntukwasī obi ereela anyī. Akpīrī ego ha ka ha ji refuo anyī.” 17 Ihe egwu, na olulu, na igbudu nke onye na-esi ọnya dī na-eche unu, unu ndī niile bi n'ụwa. 18 Onye ọbula n'ime unu nke gbara ọso n'ihī ihe egwu ga-adaba n'olulu; onye ọbula sitekwara n'olulu rịpụta ga-azonye ụkwụ ya n'onya. N'ihī na mmiri nke ịla n'iyi esitela na mbaraa eluigwe na-ezokwasī unu. Ntqala ụwa na-amakwa jjiji. 19 Ụwa adapiaşala; ụwa agbawasiala; e jirila oke ike nugharja ụwa. 20 Ụwa ga-adagbugharị dīka onye mmanya na-egbu. Ọ ga-añaghaghari kwa dīka osisi nke oke ifufe na-efeghari. Ọ daala, ọ pughikwa ibili ọzo, n'ihī na njehie ya dī arō na-anyidakwa ya. 21 N'ubochi ahū, Onyenwe anyī ga-ata ike usuu niile dī n'eluigwe ahuhu. Ọ ga-atakwa ndī eze niile n'ụwa ahuhu. 22 A ga-achikötä ha dīka ndī mkporo, kpochiekwa ha n'ülö mkporo n'ebē ahū ka ha ga-anogide, tutu ruo mgbe a ga-ekpe ha ikpe. 23 Ọnwa ga-ada mba, anwụ ka ihere ga-eme; n'ihī na Onyenwe anyī, Onye pürü ime ihe niile, ga-achị n'ugwu Zayon nakwa n'ime Jerusalem, o ga-eji oke ebube chịa n'ihī ndī okenyē ya.

25 Ọ Onyenwe anyī, i bụ Chineke m; aga m ebuli gi elu, nye aha gi otuto, n'ihī na site na ntukwasī obi zuruoke, i rụo la otutu ihe ịri'bama, nke i türü atumatu ha siterị n'oge gara aga. 2 N'ihī na i meela ka obodo ghọ m kpomkpọ ebe; mee ka obodo e wusiri ike ghọ ebe dakporo adakporo; meekwa ka ebe siri ike nke ndī mba ọzo ghọ ebe obodo na-adighizi, agaghị ewukwa ya ruo mgbe ebighi ebi. 3 N'ihī nke a, ndī niile dī ike ga-asopuru gi. Obodo ndī ahū na-emene ndī mba ọzo egwu ga-atụ gi egwu. 4 N'ihī na i bùrụ onye na-enweghi ike ebe mgbabaa; i bükwaara ndī ogbenye ebe mgbabaa n'oge mkpa ha, ebe ncbebe siri ike n'oge oke mmiri ozuzu, na ndo n'oge okpomokụ. N'ihī na nkumee nke ndī na-adighi emere mmadu ebere dī ka oke mmiri ozuzu nke na-amakwasī mgbidi, 5 díkwa ka okpomokụ nke na-adị n'ozara. I na-eme ka mkpoto nke ndī mba ọzo kwusi, dīka ndo nke igwe ojii na-eweta si eme ka okpomokụ dajuo, otu a ka abụ ọma nke ndī na-adighi eme ebere si kwusi. 6 N'elu ugwu a, ka Onyenwe anyī, Onye pürü ime ihe niile ga-anogwaadooro ụwa niile oke oriri. Ọ ga-abụ oke oriri nke ga-adịrị ndī niile. Oke oriri nke ezi anụ na mmanya dī mma ga-adị. 7 N'elu ugwu a, ka ọ ga-ewepụ ihe ndī ahū niile na-eweta ihu mgbarụ, nke dī ka akwa e ji kpuchie mmadu niile, nke kpuchikwara ihu ndī mba

niile. 8 Ọ ga-elomi ọnwụ ruo mgbe ebighi ebi. Onye kachaş ihe niile elu, bụ Onyenwe anyī ga-ehicha anya mmiri niile site n'ihī mmadu niile, ọ ga-evezuga ihe ịta ụta niile dakwasiri ndī ya site n'ụwa niile. Onyenwe anyī ekwuola ya. 9 N'ubochi ahū, ndī mmadu ga-asị, “Nke a bụ Chineke anyī n'ezie, anyī tükwasiri ya obi, ọ zoputakwara anyi. Nke a bụ Onyenwe anyī ahū, anyī tükwasiri ya obi, ka anyī nwee ọnụ ma nṣirịkwa na nzoputa ya.” 10 N'ihī na aka Onyenwe anyī ga-adigide n'elu ugwu a, ma a ga-azotọ ndī Moab n'onođu ha, dīka esi azoda ahijahị dī n'okpuru ụkwụ mmadu. 11 Ha ga-agbasa aka ha abụ n'ime ya, dīka onye na-egwu mmiri si agbasapụ aka ya, ma Chineke ga-eweda mpako ha niile, n'agbanyeghi ọrụ aghugho niile nke aka ha. 12 Ọ ga-akwatu mgbidi gi niile dī elu nke e wusiri ike, mee ka ha daruo ala, ọ ga-eme ka ha daruo ala, ruo mgbe ha ghoro uzuzu.

26 N'ubochi ahū, a ga-abụ abụ a n'ala Juda niile:

Anyi nwere obodo e wusiri ike. Chineke na-eme ka mgbidi ya na ebe ya niile e wusiri ike bùrụ nzoputa nye anyi. 2 Meghee ụzọ ama niile, ka mba ndī ahū na-eme ezi omume bata, e, bụ mba ahū kwesiri ntukwasī obi. 3 I na-eme ka ndī niile echiche uche ha guzosiri ike nwee udo zuruoke, n'ihī na ọ bụ na gi ka ha na-tukwasī obi ha. 4 Tükwasị Onyenwe anyī Chineke obi mgbe niile, n'ihī na Onyenwe anyī Chineke bụ oke nkume nke mgbe ebighi ebi. 5 Ndī na-akpa nganga ka ọ na-ewedata ala, na-emekwa ka obodo na-anaya isi kpoo ọnụ n'ala. Mgbidi ya ka ọ na-eme ka ọ daruo ala. 6 Ọ na-enyefe obodo ahū n'aka ndī a na-emegbu emegbu, na n'aka ndī ogbenye ka ha zotọ ya ụkwụ. 7 Uzọ nke onye ezi omume ha n'otu, gi, Onye ziri ezi, na-eme ka okporo ụzọ ndī ezi omume dī larị. 8 E, Onyenwe anyī, anyi na-agà n'uzo nke ikpe gi niile, na-ele anya gi. Aha gi na ihe niile e ji mara gi bụ ihe na-agusị obi anyi agu ike. 9 Abalị niile ka obi m na-achosi gi ike, n'ututu ejì m mmuo m niile na-achosi gi ike, n'ihī na ọ bụ naanị mgbe i bijara kpee ụwa ikpe ka mmadu ga-esi n'ajo omume tugharia ihe ezi ihe. 10 Obi ebere gi n'ebē ndī na-emebi iwu nō adighi eme ka ha gbanwee. Ọ bulađi n'ala a, ebe ndī ezi omume bi, ha na-anogide na-eme ihe ojoo. Ha adighi echeta ịdị ukwuu gi, Onyenwe anyī. 11 Onyenwe anyī ebubila aka ya elu, ha adighi ahū ya. Gosi ha ekworo gi banyere ndī gi, ka e si otu a mee ka ihere mee ha. E, ka ọkụ ahū i kwadooro ndī

iro gi rechapu ha. **12** Onyenwe anyi, i na-enye anyi udo; n'ihi na ihe niile anyi nwere sitere n'aka gi. **13** O, Onyenwe anyi Chineke anyi, o di mgbe anyi no n'okpuru ochichị ndị ozọ di iche iche, ma ubu a, o bụ naanị aha gi ka anyi na-efe. **14** Ndị niile anyi fere na mbụ anwuchala; ha adighikwa ndụ; mmuo ha agakwaghị aloghachi ozọ. N'ihi na i tara ha ahụ, laa ha n'iyi; e chefukwaala ha. **15** I meela ka mba a di ukwu, Onyenwe anyi; i meela ka mba a saa mbara. I wetarala onwe gi nsopuru, i meela ka oke ala ahụ niile gbatia. **16** Onyenwe anyi, n'ime mkpagbu ha, ha gbakwutere gi. Mgbe iwe gi biakwasiri ha, o bụ olu di nta ka ha ji kpeere gi ekpere. **17** Gi, Onyenwe anyi, emeela ka anyi kwaakwa akwa, di ka nwanyi ime na-eme si ata ikitere eze na akwa akwa n'ihi ihe mgbu. Otu a ka anyi no n'ihi gi. **18** Anyi anqola onodụ ihe mgbu, na ita ikitere eze, ma o nweghi ihe qma anyi nwetara n'ime ya. Mgbalị anyi niile emeghi ka nzoputa rute ụwa aka. O nwekwaghị ihe nwere isi anyi ruputara. **19** Ma ndị gi niile nwụrụ anwụ ga-adị ndụ, O Onyenwe anyi. Ozu ha ga-esite n'onwu bilie. Unu ndị niile bi n'aja tetanụ ma tie mkpu onụ. N'ihi na igirigi gi di ka igirigi nke ụtụtụ, ala ga-amuputakwa ndị ya niile nwụrụ anwụ. **20** Baanụ n'ülö, ndị m, kpochienụ ụzo unu! Zoonụ onwe unu naanị nwa oge nta, tutu ruo mgbe iwe Chineke ga-agabiga. **21** Leeanya! Onyenwe anyi si n'ebe obibi ya na-abia ikpe ndị bi n'ụwa ikpe n'ihi mmehie ha niile. Ụwa ga-ekpughepụ gosi ọbara niile a wusiri n'elu ya, o gaghi ezokwa ndị niile e gburu lie n'ime ya.

27 N'ubochị ahụ, Onyenwe anyi ga-eji mma agha ya iwe ya, di ukwu díkwa ezigbo ike, taa agwo ahụ na-apụ akpụ bụ Leviatan ahụ. Leviatan bụ agwo mgbakọ ahụ; o ga-egbukwa nnukwu anụ ojoqo ahụ nke bi na mmiri. **2** N'ubochị ahụ, abụ a ga-adị n'ọnụ ha, abụ ha ga-abụ banyere ubi vajinị nke na-amị ezi mkpuru. **3** “Mụ onwe m bụ Onyenwe anyi na-elekota ya, ana m agba ya mmiri ubochị niile, na-eché ya nc̄e ehiehie na abalị. Ka onye ọbula ghara iji ihe ojoqo leta ya. **4** Adighị m ewekwa iwe. Ọ buru na o bụ naanị ogwu na uke na-echere m aka mgba, aga m ebili buso ha agha, aga m esurekwa ha ọku. **5** Ma ọ bugnị otu a, ka ha biakwute m maka nchekwa, ha bija ka mụ na ha mee udo. E, ha bija ka mụ na ha mee udo.” **6** N'ubochị ndị na-abia, Jekob ga-agba mgborogwu. Izrel ga-agbawa okoko díkwa osisi, maakwa ifuru, jirikwa

mkpuru mejuputa ụwa niile. **7** Onyenwe anyi atabeghi Izrel ahụ díka o si taa ndị iro ya. O mebekwaghị ka e gbuo ndị ya dí ka e si gbuo ndị iro ha. **8** Onyenwe anyi tara ndị ya ahụ, mee ka a doro ha n'agha ma buru ha gaa mba ozọ. Ọ bụ ifufe ojoo nke si n'owuwa anyanwu ka o ji bupu ha. **9** Ọ bụ n'uzo di otu a ka a ga-esi bupu ikpe omuma díri Jekob, nke a bükwa iju eju nke mkpuru e ji wezuga mmehie ya: Mgbe ha gweriri nkume niile ha ji wuo ebe ịchụ aja arusi ha díka ntụ, mgbe ha wezugara ogidi arusi Ashera, na ebe ịchụ aja ihe nsure ọkü na-esi isi ụtọ niile. **10** Obodo ahụ e wusiri ike adakposiala. O ghoqala ozara nke ndị mmadu na-ebighị n'ime ya. O ghoqkwala ebe ụmụ ehi na-akpa nri, ebe ha na-amakpu na-ezu ike. Ha ga-attacha ahịhịa dí n'alaka osisi. **11** Mgbe alaka osisi ndị ahụ kpónwuru daa, ụmụ nwanyi ga-abia chikọtaa ha were ha kwanye ọkü. N'ihi na ndị a bụ ndị na-enweghi nghọta. Ọ bụ nke a mere Onye kere ha adighị emere ha ebere. Onye ahụ kpuru ha agakwaghị egosi ha obi ebere. **12** N'ubochị ahụ, Onyenwe anyi ga-ahochà site n'ebé mmiri na-eru eru Yufretis ruo na Wadi nke Ijipt, ma gi, bụ Izrel ka a ga-achikọta otu n'otu. **13** N'ubochị ahụ, opo ike ga-ada. Ndị ahụ na-alà n'iyi n'Asiria na ndị ahụ e mere ka ha gaa biri n'Ijipt díka ndị mba ozọ ga-abia fee Onyenwe anyi ofufe n'ugwu nsọ ya di na Jerusalem.

28 Ahụ ga-adịrị okpueze okoko ọhịa ahụ, nke bụ mpako Ifrem, obodo ahụ ndị ya na-arịbiga mmanya oke ji anya isi. Obodo ahụ e wukwasiri na mbara ala ndagwurugwu mara mma. Obodo ahụ ịma mma ya na-ada díka okoko osisi e krukwasiri ndị ndu ya mmanya na-egbu n'isi. **2** Lee, Onyenwe anyi nwere otu onye di ike, onye nwekwara ume, díka oke mmiri ozuzu nke akummiri igwe na díka oke ifufe na-eweta mbibi, díka oke mmiri ozuzu na-erubiga oke na díka oke mmiri ozuzu bu idee mmiri ji ike ekwo, o ga-eji ike tūpụ ya n'ala. **3** Okpueze okoko osisi, bụ mpako nke ndị Ifrem na-arịbiga mmanya oke, ga-abụ ihe a ga-azotokwa n'okpuru ụkwụ. **4** Okoko ọhịa nke na-akponwụ akponwụ, nke bụ ebube ịma mma ya, nke di n'isi ndagwurugwu na-emeputa ihe, ga-adị ka mkpuru fiig chara tūpụ oge owoye ihe ubi eruo, nke mgbe onye ọbula hụrụ ha na-ewere ha n'aka, timye n'ọnụ ya, loo ha. **5** N'ubochị ahụ, Onyenwe anyi, Onye pürü imē ihe niile n'onwe ya, ga-aghorọ ndị ya fođurụ n'ala ahụ okpueze mara mma, o ga-aghokwara ha okoko

mara mma. 6 O ga-abụ mmuo nke ikpe ziri ezi nye ndị ikpe. O ga-abukwa ike nye ndị na-achughachi ndị iro azu n'onụ ụzo ama. 7 Ndị a kwa na-adaghari site na mmanya sitekwa n'ihe oñuñu na-aba n'anya. Ndị nchua ja na ndị amumaa na-adaghari site na ihe oñuñu na-aba n'anya, mmanya emeela na ha amakwaghị ihe ha na-eme; ha na-adaghari site n'ihe oñuñu na-aba n'anya ha na-adaghari mgbe ha na-ahụ ọhu dị iche iche, ha na-aso ngongo mgbe ha n'ekpe ikpe. 8 N'ihi na tebul ha niile juputara n'ihe ogbugbọ ruru unyi. O nwekwaghị ebe dị ọcha. 9 “O bụ onye ka o na-acho ikuziri ihe? O bụ onye ka o na-acho ka o ghoṭa ozi ya? O bụ ụmunta ndị a kwusịri iñu mmiri ara, bụ ndị a ka napurụ ara? 10 N'ihi na o na-agbalị izi anyị ihe dika e si dee ya, ahịrị ime nke a, n'ahịrị ime nke ozo, n'usoro tükwasị n'usoro, nwantintị n'ebe a, nwantintị n'ebe ahụ.” 11 N'ezie, Chineke ga-eji ndị na-asu asusụ unu na-amaghị zi unu ihe. 12 N'ihi na o gwara unu okwu si, “Lee, nke a bụ ebe izuike ahụ, ebe onye ike gwurụ nwere ike ịnọ zuru ike; nke a bụ ebe igbaume ahụ.” Ma ha jụrụ ige ya ntị. 13 O bụ n'ihi ya ka e ji na-ezi unu okwu Onyenwe anyị n'ahịrị n'ahịrị, n'usoro n'usoro; nwantintị n'ebe a, nwantintị n'ebe ahụ, ka unu gaa suq̄o ngongo dalaa azu, ka unu bürü ndị e tihịara ahụ, ndị onya mara, ndị e jidekwara. 14 N'ihi nke a, n'rụnụ okwu Onyenwe anyị, unu ndị na-akwa emo, ndị ochichị Jerusalem dị n'aka. 15 N'ihi na unu ekwuola si, “Anyị na ọnwụ agbaala ndụ, anyị na ala mmuo enwekoqkwala otu mkpebi. Mgbe ịla n'iyi ahụ dị ukwuu ga-esi n'ebe anyị n'o gafee, o gaghị erute anyị, n'ihi na anyị emeela ka okwu ụgha bürü ebe mgbabaa anyị; o bükwa n'ime okwu ụgha ka anyị na-ezo onwe anyị.” (Sheol h7585) 16 Ma otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị siri, “Lee, ana m atogbọ na Zayon otu nkume, nke anwaputara. Nkume nkuku dị oke ọnụahịa, n'ihi ntoala siri ike. Onye nke kweere na ya egwu agaghị ejide ya. 17 Ikpe ziri ezi ga-abụ erirị ọtụtụ nke ji atu ihe, ezi omume ga-abukwa ihe ịtu mgbidi; akummiri nke oke mmiri ozozo, ga-ekpochapụ ebe mgbabaa unu, okwu ụgha unu, mmiri ga-etojukwa n'ebe nzozo unu. 18 Mgbe ahụ, a ga-akagbu ogbugba ndụ ahụ unu na ọnwụ gbara; mkpebi unu na ala mmuo agaghị eguzokwa. Mgbe oke ịla n'iyi ahụ si n'ebe unu n'o na-agafe, o ga-azoda unu. (Sheol h7585) 19 Mgbe ọbula o si n'ebe unu n'o na-agafe, o ga-eburu unu, maobụ n'ütutụ, ehiehie, maobụ n'abalị, oge niile, mgbe mgbe.” Mgbe

ahụ, obi unu ga-aghọta okwu Chineke; o ga-ewetara unu ahụ ima jijiji. 20 Ihe ndina dị mkpumkpụ, mmadụ enweghi ike esetiụ onwe ya n'elu ya; akwa mkpuchi dị oke warawara, mmadụ enweghi ike iji ya fuchizie ahụ nke oma. 21 Onyenwe anyị ga-ebili dika o mere n'ugwu Perazim, o ga-apalị onwe ya dika o mekwara na Ndagwurugwu Gibion, ịrụ ọru ya, ọru ya nke dị ike n'ikowà, na ịrụzụ ọru ya, ụdị nke a na-atughị anya ya. 22 Ugbu a, ya mere, kwusinụ ikwa emo, ka a ghara ime ka ahụhụ unu dị ukwuu karịa. N'ihi na Onyenwe anyị, Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile agwala m na o kpebiela ila unu n'iyi. 23 Geenụ ntị, n'rụnụ olu m, ńaanụ ntị n'ihe m na-agwa unu. 24 O bụ ụbocḥị niile ka onye ọru ubi na-akọ ala ubi ya hapụ ikunye ya mkpuru? O bụ mgbe niile ka o na-egwuze ala ubi ya ime ka o dị larị, ma o gaghị akunye ya mkpuru ọbula? 25 Mgbe o gwuzesịri ya, o naghị aghasa mkpuru karawɛ, ghasaakwa kumin? O bụ na o naghị akunye ọka wiiti n'ahịrị nke ya, ọka balị n'ebe o kwasiri, na spelti n'ebe o kwasiri? 26 O maara ihe o kwasiri ime, n'ihi na Chineke na-ezi ụzo ziri ezi. 27 N'ihi na ejighị igwe ejị azocha mkpuru ọka etichaputa mkpuru karawɛ, maobụ kporee ụkụwị igwe n'elu kumin, kama o bụ mkporo ka e ji etichaputa kumin, werekwa osisi nta kwasiri ekwesi kuputa karawɛ. 28 A na-akwò ọka e ji eme achicha akwò, o bughị ruo mgbe ebighị ebi ka a na-anogide na-etichaputa ya. E nwere ike jiri ụkụwị igwe ụgbọala ịnyinya na-adokpụ zochaa ha, ma o bughị ka a kwopiasja mkpuru ha. 29 Ihe ndị a niile na-esite n'aka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile na-abia, onye nzube ya dị ịtụnanya, onye amamihe ya di ebube.

29 Ahụhụ ga-adịrị gi, gi bụ Ariel, Ariel, gi obodo ebe Devid bi. Gbakonyenụ otu afọ n'afọ ozo nke unu ga-eji rie oriri, mee mmemme. 2 Ma aga m apkagbu Ariel, o ga-eru ụjụ, ma bee akwa, o ga-adị ka ala ebe ichu aja. 3 Aga m ama ụlo ịkwu m n'akụkụ gi niile gburugburu, aga m ejị ọtụtụ ụlo elu gba gi gburugburu dokwaa ihe nnochibido m niile megide gi. 4 N'onodụ mweda n'ala, i ga-ekwu okwu site n'ala, okwu ọnụ gi ga-esikwa n'uzuzu püta. Olu gi ga-ada ka nke onye mmuo site n'ala, o bụ site n'uzuzu ka okwu ọnụ gi na-ada ntakirị ntakirị ga-esi püta. 5 Ma igwe ndị iro gi ga-aghị ntị, igwe ndị na-adighị eme obi ebere ga-adịkwa ka igabugbo ọka nke ifufe na-ebufu. Mgbe ahụ, na mberede, 6 mu onwe m, bụ Onyenwe anyị,

Onye pürü ime ihe niile, ga-eji egbe eluigwe na ala ọma jijiji na oke ifufe na oke üzü, na ọkụ na-erepià erepià, bịakwute ha. 7 Mba niile ahụ, ndị na-ebuso Ariel agha, bụ ndị na-ebuso ya na ebe ya e wusiri ike agha, ga-efu dika nrọ, onye na-arahụ ụra n'abalị roro. 8 Dika mgbe onye agụụ na-agụ, nke na-arọ nrọ ebe ọ na-eri nri, ma agụụ nökwa na-agụ ya mgbe o si n'ura teta. Dika onye agụụ mmiri na-agụ, nke nọ na nrọ hụ mmiri ọ na-ańi, ma teta n'ura choputa na akpíri na-akposị ya nkụ ike, na-adakwa mba. E, otu a ka ọ ga-adị mgbe igwe ndị agha mba ahụ niile ga-ebuso ugwu Zayon agha. 9 Ka o gbagwojuo unu anya. Ka o jukwa unu anya. Kpuonụ onwe unu isì ka unu ghara iħu üzö. Nagharjanụ ma ọ bughi site na mmanya unu nħur, soñu ngongò ma ọ bughi site na mmanya na-abà n'anya. 10 N'ihi na Onyenwe anyị awükwasila unu mmuq nke oke ụra. O mechielia anya ndị amụma unu niile, kpuchie isi ndị niile na-ahụ ọhụ. 11 Ihe ndị a niile na-aga ime n'oge di n'ihu dika akwükwo a kara akara. Mgbe e weere ya nye onye ma akwükwo ka ọ guo, ọ ga-asị, "Enweghi m ike, n'ihi na a kaala ya akara." 12 Mgbe e weere ya nye onye na-amaghị akwükwo, ọ ga-asị, "Ewela iwe, amaghị m agụ." 13 Onyenwe anyị sıri, "Ndị a ji ọnụ ha na-abia m nso, ha ji egbugbere ọnụ ha na-asopụrụ m, ma obi ha di anya n'ebe m nọ. Ofufe ha na-efe m, bụ nke gbadoro ükwu n'ihe mmadu nyere n'iwu, bükwa nke a kuziiri ha. 14 Ya mere, otu ugboro üzö, aga m eme ndị a ihe oke iju anya jiri ihe itumanya tükwasị n'elu ihe itumanya, amamihe nke ndị maara ihe ga-ala n'iyi, nghọta nke ndị nwere nghọta ga-agba barịj." 15 Ahụhụ ga-adịrị ndị na-eche na ha na-ezonarị Onyenwe anyị nzube ha, ndị na-agbalisị ike ime ihe ha zubere na nzuzo, ma na-asirịta onwe ha, "Chineke agaghị ahụ anyị. Ọ maghi ihe anyị na-eme!" 16 Lee ka unu si ekpu ihe ihu n'ala, ka a ga-asị na ọkpụ ite di ka ụro e ji akpụ ite. Ihe mmadu kpuru o nwere ike itughari gwa onye kpuru ya, sı, "I kpughi m?" Ka ite o nwere ike i sị ọkpụ ite, "I ghotaghị ihe ọbula"? 17 Mgbe na-adighị anya o bụ na Lebanon agaghị agho ala ubi na-emepuata ihe, ala ubi ahụ na-emepuata ihe ga-adịkwa ka oke ọhia? 18 N'ubochị ahụ, ndị ntị chiri ga-anụ ihe a na-agupuata site n'akwükwo ahụ, ndị isì, ndị ahụ naara ejeghari n'ochichiri ga-emeghe anya ha, hükwa üzö üzö. 19 Ndị di umeala n'obi, na ndị ogbenye n'etiti ndị mmadu ga-achota ọnụ na obi ụtọ nke Onyenwe anyị Onye di nso nke Izrel na-enye. 20 Ndị na-adighị enwe obi

ebere agaghị adịkwa; ndị niile na-akwa emo agaghị adịkwa, ndị niile echiche ha bụ ime ajo ihe ka a ga-ebipụ ndị ha, 21 bụ ndị ahụ na-eme ka e site n'okwu ọnụ ha mee onye oze onye ikpe mara, ndị na-eme ka onye na-ekpechite ọnụ onye a na-emegbu emegbu maa n'onya, ndị na-eji igba akaebe ığha mee ka ikpe ziri ezi hapu irute ndị ezi omume aka. 22 Ya mere, nke a bụ ihe Onyenwe anyị onye gbagputara Ebrahim na-agwa ığlo Jekob, "Ndị m, a gaghị emekwa ka ihere mee unu oze. Ihu unu agaghị agbarukwa oze. 23 Mgbe ha hụru ụmụ ha, bụ ọru aka m abu, n'etiti ha, ha ga-edo aha m nso, ha ga-ekwuputa, nabatakwa idị nso nke Onye nso Jekob, ha ga-eguzokwa n'ihu Chineke Izrel n'egwu na n'ima jijiji. 24 Ndị na-akpafu n'ime mmuq ha ga-enweta nghọta, ndị ntamu ga-achokwa ka ha mta ihe."

30 "Ahụhụ ga-adịrị ụmụ ndị nnupu isi," otu a ka Onyenwe anyị kwuputara, "bụ ndị na-agbaso nzube nke na-esiteghị n'aka m, ndị ha na ndị oze na-agba ndị nke Mmuq m na-anabataghị, si otu a na-eme ka mmehie na-abia ọba n'elu mmehie. 2 Ndị na-aga Ijipt icho enyemaka ma ha ajutaghị ase site n'aka m. Ndị were obi ha tükwasị na Fero maka nchebe, chosiekwa ike ime Ijipt ebe mgbabu. 3 Ma nchekwa Fero ga-aghorọ unu ihe ihere, ndo ndị Ijipt ga-etinye unu n'ọnodụ mweda n'ala. 4 O bụ ezie na ha nwere ndị ozi na Zoan ndị nnöchi anya ha erutekwala Hans, 5 ihere ga-eme onye ọbula n'ihu ndị na-abaghị uru nye ha, ndị na-abughị ihe inyeaka maobu ihe iba uru, kama naanị ihe ihere na ita ụta." 6 Amụma banyere ụmụ anụmanụ bi na Negev. N'ala ahụhụ na mkpagbu, nke ọdum na nne ọdum, nke ajualala na agwọ ojọọ na-efe ka ọkụ, ndị nnöchite anya obodo na-ebu akụ ha niile n'elu inyinya ibu, na-ebukwa akunụba ha di oke ọnụahịa n'elu inyinya kamel, na-agakwuru mba ahụ na-abaghị uru, 7 bụ Ijipt, ndị inyeaka ha na-enye enweghi isi. N'ihi nke a, ana m agụ ya Rehab, onye na-enweghi ihe ọ na-arụ. 8 Gaa ugbu a, dekwasiři ha ya n'elu mbadamba nkume, detuokwa ha n'ime akwükwo, ka ọ dīri maka ubeochị na-abia dika ihe akaebe ruo mgbe ebighị ebi. 9 N'ihi na ndị a bụ ndị na-enupu isi, ụmụ aghughọ ndị kpachaara anya ju īnabata ozizi Onyenwe anyị na-ezi. 10 Ha na-agwa ndị ọhụ üzö, "Unu ahụkwalala ọhụ, o zuola," ma sikhwa ndị amụma, "Mechienụ ọnụ! Unu ahụtakwarala anyị ihe ziri ezi n'ọhụ unu. Gwanụ anyị ihe na-atọ ụtọ

na ntị, buonu amụma nduhie. **11** Unu na-anochiri anyị uzo, nyenụ anyị ohere. Anyị achọkwaghị inụ ihe ọbụla banyere onye ahụ unu na-apụ Onye dị nsọ nke Izrel.” **12** Ya mere, ihe a ka Onye dị nsọ nke Izrel na-ekwu, “N’ihị na unu kpọro okwu m na-agwa unu asị, ma dabere na mmegbu na-atukwasịkwa obi unu n’aghugho, **13** mmehie a ga-aghorọ unu ihe dika mgbidi dị elu, nke gbawara agbawa, nke ga-ada na mbere, n’otu ntabi anya. **14** O ga-etipiịa dika ite ajá, nke etipiịa na-enweghi obi ebere, nke a na-enweghi ike ichọta mpekele ejuju ọbụla n’etiti ya, iji guta oku site na-ekwu, maobụ kuputa mmiri site n’ite.” **15** N’ihị na otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị bụ Onye nsọ nke Izrel sịri, “O bụ na nchegharị na izuike ka a ga-azopụta unu, na ịnọ juu na ntukwasị obi ka ịdị ike unu ga-adị, ma unu ekwemhi na nke ọbụla. **16** Kama unu na-asị, ‘Anyị ga-arikwasị n’elu ịnyinya gbaṇụ.’ E, unu ga-agba ọṣo n’ezie. Unu sịri, ‘Anyị ga-arikwasị n’inyinya ndị na-efe ọṣo.’ Ya mere, ndị ga-achụ unu ga-adị ngwa. **17** Otu onye n’ime ndị iro unu ga-achụ puku mmadụ n’ime unu ọṣo. Mmadụ ise si n’ime ha ezuola ichusasi unu, ruo mgbe unu ga-adị ka osisi a manyere ọkolotọ debe n’elu ugwu, e, ka ọkolotọ a hapurụ n’elu ugwu nta.” **18** Ma Onyenwe anyị nökwa na-echere ka unu bịakwute ya, ka o gosi unu iħunanya ya. O jikeere imere unu ebere, n’ihị na Onyenwe anyị bụ Chineke na-ekpe ikpe ziri ezi. Ngozị na-adikwara ndị niile na-ele anya inyeaka ya. **19** Unu ndị Zayon ndị bi na Jerusalem, ndị nke m, unu agaghị ebekwa akwa ọzo, n’ihị na Onyenwe anyị bụ onye obi ebere. O ga-enyere unu aka mgbe ọbụla unu kpokuru ya. **20** N’agbanyeghi na Onyenwe anyị na-enye unu achichịa nke nhiju anya na mmiri nke ahụhụ, ndị ozizi unu agaghị abükwa ndị zoro onwe ha ọzo, kama unu ga-eji anya unu hu ha. **21** Ma unu tugharịrị n’aka nri ma ọ bụkwanụ n’aka ekpe, ntị unu ga-anụ otu olu n’azụ unu, nke na-asị, “Nke a bụ uez, Jeenị ije n’ime ya.” **22** Mgbe ahụ kwa, unu ga-emebi arụsi unu niile, nke e ji ọlaɔcha na ọlaedo kpuo. Unu ga-atufukwa ha dika ihe ruru unyi, nke na-asị oyị. Unu ga-asị ha, “Pụọnụ n’ebe a!” **23** O ga-ezitekwa mmiri ozuzu maka mkpuru unu kuru n’ala ubi unu, ihe omume nke ga-esite n’ala ahụ püta ga-ama abụba baakwa ụba. N’ubochị ahụ anụ ụlo unu ga-ata nri n’ebe ịta nri sara mbara. **24** Ehi na ịnyinya ibu ndị na-arụ ọru ubi ga-ata nri a gwara nke ọma nke nnu dị, nke ejị ngwa ọru ifucha ọka na shövel kpasa nke ọma. **25** N’elu

ugwu ọbụla dị elu na n’elu ugwu nta ọbụla dị elu, ka iyi na mmiri niile ga-eru, n’ubochị oke ogbugbu, mgbe ụlo elu niile ga-ada. **26** Ọnwa ga-amuke dika anwụ, ihe anyanwu ga-adịkwa okpukpu asaa dika ihe ụbochị asaa e mere ka ọ mọ n’otu ụbochị! Ihe ndị a ga-emezu n’ubochị ahụ Onyenwe anyị malitere ikechi na igwo onya o mere ka o rute ndị ya aka. **27** Lee, Aha Onyenwe anyị ka o si n’ebe dị anya na-abịa! O na-abịa n’oke iwé, anwụrụ oku gbakwara ya gburugburu. Iwe juputara n’egbugbere ọnu ya, okwu ya na-erechapụ dika oku. **28** Iku ume ya díkwa ka iyi rubigara oke, nke na-achị oku, nke na-otoru onye nō n’ime ya n’olu. O na-ayocha mba niile n’ime nyọ ịla n’iyi, ọ na-etylne n’agba ndị mmadụ eriri igwe nke na-edufu ha. **29** Ma unu ga-abụ abụ dika unu na-abụ n’abalị mmemme dị nsọ, obi unu ga-anlụri ọru dika mgbe ndị na-egbu opi na-arigo elu na-aga n’ugwu nsọ Onyenwe anyị, na-agakwuru Oke Nkume Izrel. **30** Onyenwe anyị ga-eeme ka ndị mmadụ nụ olu ya dị ebube, ọ ga-emekwa ka ha hụ aka ya na-aridata ala jiri ọnụma nke iwé ya na oku na-erepiịa erepiịa, jirikwa oke mmiri ozozo, na egbe eluigwe, na akummiri igwe. **31** Olu Onyenwe anyị ga-emenyē ndị Asiria egwu; ọ ga-eji mkpara igwe ya kudaa ha n’ala. **32** Ihe otiti ọbụla nke Onyenwe anyị na-eji mkpọ ya, tie ha n’ahụ ga-adị ka egwu ụbo akwara na une dị iche iche na-enye, mgbe ọ na-eweli aka ya na-eti ha oke ihe otiti dika ọ na-aluso ha oğu. **33** Edoolarị ihe niile n’usoro site n’oge gara aga. A kwadoola ebe a ga-akwanye oku nke ga-erechapụ eze ahụ. O bụ ebe sara mbara, nke dị omimi, na nke a kwajuru nkụ. O bụ iku ume Onyenwe anyị nke dika mwuputa nke nkume na-enwu oku ka a ga-eji munye ya oku.

31 Ahụhụ dírị ndị na-aga Ijipt ichọ enyemaka, ndị nchekwube ha dị n’ike ndị ha na-agba inyinya, ndị na-atukwasị obi ha n’ugboala ha, nke dị ọtụtụ, ndị na-atukwasịkwa obi ha n’idị ike nke ndị Ijipt na-agba inyinya. Ma ha adighị ele anya inyeaka site n’aka Onye Nsọ Izrel; ha adighị ariokwa ya ka Onyenwe anyị nyere ha aka. **2** Ma ya onwe ya maara ihe, ọ purụ iweta ịla n’iyi. O díkwaḥị agbanwe okwu ya. O ga-ebili megide ndị mba na-eme ihe ojoo; ha na ndị niile na-enyere ndị na-eme ajo ihe aka. **3** N’ihị na ndị Ijipt bụ naamị mmadụ, ha abụgħi Chineke! Ịnyinya ha nwekwara anụ ahụ, ha abụgħi mmuq. Mgbe Onyenwe anyị setipuru aka ya imegide ha, ha ga-asị ngongo;

ndị ha na-enyere aka ga-adakwa. Ha niile ga-alakokwa n’iyi. **4** Ma ihe ndị a ka Onyenwe anyi gwara m, “Dịka ọdum na-agbọ uja, na-ebigbo n’elu anụ ọ doğburu, n’agbanyeghi na-akpokötara igwe ndị ozuzu atụrụ imegide ya, ọ naghi atu egwu mkpu ha, mkpotu ụzu ha adighị enyekwa ya nsogbu, Otu a kwa, Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile ga-aridata ibu agha n’ugwu Zayon, na n’ugwu nta ya niile. **5** Dịka mnunụ si efeğharị n’elu akwụ ya icheba ụmu ya, otu a ka mụ bụ Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile gasei chebe Jerusalem, ọ ga-ekpuchi ya napuṭa ya, ọ ghaghị igabiga ya, gbaṇutakwa ya.” **6** Loghachitenụ azụ, unu bụ Izrel, laghachikwurunụ onye ahụ nke unu nupuru isi n’ebe ọdị ukwuu megide. **7** Amaara m nke ọma na ụboghị ahụ na-abịa, mgbe onye ọbụla n’ime unu ga-atụfụ arụṣi ọlaedo na olaçcha niile nke aka mmehie unu kpuru. **8** “Mgbe ahụ, Asirịa ga-ada, kama ọ bughị site na mma agha mmadụ, mma agha na-abughị nke mmadụ efu ga-erichapụ ha. Ha ga-esi n’ihu mma agha gbaa ọsọ, ma ụmu okorobịa ha ka a ga-akpuru tinity n’orụ mmanye. **9** Obodo ha niile e wusiri ike ga-ada n’ihii oke egwu, ndị ochiaghị ha ga-atukwa ujọ mgbe ha hụrụ ọkoloṭo agha.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. Onye ọkụ ya dị na Zayon, onye ekwu igwe ọkụ ya dị na Jerusalem.

32 Lee, eze ga-achị n’ezí omume na-abịa, ya na ndíjisi kwasiri ntükwasị obi, ndị ga-ekpe ikpe ziri ezi. **2** Onye ọbụla n’ime ha ga-aghaghị ndị mmadụ ebe a na-ezere ndị n’oge oke ifufe, na ebe mgbabaa n’oge oke mmiri ozuzu. Ha ga-adị ka mmiri na-aso n’ozara, maqbụ dika ndo nke nkume dị elu na-enye n’ebe okpomokụ na-eweta ike ogwugwụ dị. **3** Mgbe ahụ, agaghị emechikwa anya ndị niile na-ahụ ụzọ, agakwaghị eme ka ntị na-anụ ihe kwusị ịnụ ihe. **4** Ọ bùladi obi ndị nzuzu n’etiti ha ga-ejuputa n’akonuchne na nghọta, ndị ahụ na-asụ nsu ga-ekwukwa okwu nke ọma. **5** N’uboghị ahụ, a gaghi ahukwa onye nzuzu sị na ọ bụ onye maara ihe. A gaghi enyekwa onye aghughị nsopuru ọzọ. **6** N’ihii na ndị nzuzu na-ekwu okwu na-echeghi echiche, obi ha niile dị na-ime ajo ihe. Ọ na-ebi ndị asopurughị Chineke, na-ekwusakwa okwu njehie megide Onyenwe anyi; ndị aguṇu na-agu ka ha na-agbaba aka ndị akpịri na-akpọ nkụ, ha adighị enye ha mmiri ọnụṇu. **7** Ndị ojoo na-eji ụzo aghughị niile eme ihe ojoo, ha na-echeputa nzube ajo ihe niile, iji okwu ụgha laa onye ogbenye n’iyi, ọ bùladi mgbe

aririọ nke onye ahụ nō na mkpa bụ nke ziri ezi. **8** Ma onye a na-asopuru na-atuputa atumatụ dì ezi mma, ọ na-eguzokwa chịm nye ezi ihe. **9** Unu ndị inyom na-ebi ndị afọ juru, bilie ọtọ, gee m ntị; unu ndị ada ndị nwere ntükwasị obi, nṣrunụ ihe m nwere ikwu. **10** N’oge na-adighị anya, mgbe otu afọ na abalị ole na ole gasiri, unu bụ ndị nwere ntükwasị obi ga-ama jijiji; n’ihii na mkpuru ubi vajinị unu ga-emebi, owuwe mkpuru ihe ubi agaghị abịa. **11** Maanụ jijiji, unu ndị inyom afọ juru, tọq̄ egwu unu ndị ada ndị nwere ntükwasị obi. Yipunụ uwe ọma unu, kekwasinụ onwe unu akwa mkpe. **12** Tienụ aka n’obi n’ihii ubi unu na-enye afọ ojuju, n’ihii osisi vajinị na-amị mkpuru. **13** N’ihii na ogwu na uke ga-epuputa n’ala unu. Ruonụ uju, n’ihii na ụlo niile unu na-anụ n’ime ya enwe obi ụtọ, na obodo niile unu na-anụ n’ime ya na-eri, na-anụ agakwaghị adị. **14** N’ihii na a ga-ahapụ ebe niile e wusiri ike, gbahapukwa obodo ahụ ụzu na-adị n’ime ya; ụlo elu nche niile na ebe niile ewusiri ike ga-abụ ebe ga-atogborọ n’efu ruo mgbe ebighị ebi, ha ga-aghị ebe ịnyinụ ibu ọhịa ga na-enwe obi ụtọ, na ebe igwe anụ ụlo ga na-akpa nri ha. **15** Ha niile ga-adigide otu a tutu ruo mgbe a ga-esite n’eluiugwe wükwasị anyi Mmuo Nso. Mgbe ahụ ọzara ga-aghị ala ubi mara mma, ala ubi ọma ahụ ga-adıkwa ka ọhịa. **16** A ga-emekwa ka ikpe ziri ezi ga-ebi n’ozara, ezi omume ga-adıkwa n’ubi ọma ahụ. **17** Mkpuru nke ezi omume ahụ ga-abụ udo; ihe ga-esikwa na ya püta ga-abụ i nō juụ na ntükwasị obi mgbe niile ebighị ebi. **18** Ndị m ga-ebi n’ebe obibi nke udo, n’ụlo nwere ezi nchekwa, n’ebe izuikere nke nsogbu na-adighị. **19** A sikwa na mkpuru mmiri ezoo n’oke ọhịa niile, a sikwa na e bibie obodo niile, **20** ndị a goziri agozi ka unu ga-abụ, mgbe unu na-agha mkpuru unu n’akụkụ iyi, mgbe ehi unu na ịnyinụ ibu unu na-akpagharị na-agha ebe ọbụla ha chọro.

33 Ahuhụ dịrị gi, onye mbibi, onye bibiri ihe niile dị gi gburugburu, ma ọ dìbeghi mbibi rutere gi aka. Ahuhụ dịrị gi, onye nrafu, onye na-enwebeghi ndị rafuru gi. Mgbe i kwusịrị ibibi ihe ka a ga-ebibi gi, mgbe i kwusịkwara nrafu ka a ga-arafu gi. **2** Biko, Onyenwe anyi, nwee obi ebere n’ebe anyi nō, n’ihii na ọ bụ gi ka anyi na-ele anya. Bụrụ anyi ike n’ütụtụ ụboghị niile, bùrùkwarra anyi onye nzoputa mgbe niile anyi nō na mkpa. **3** Ndị iro na-agba ọsọ mgbe ha nṣrunụ olu gi. Mgbe i guzoro ọtọ, mba niile na-

agbalaga. 4 Dika igurube si attachapụ ihe dí n'ubi, otu a ka a ga-esi kwakorọ ihe niile unu nwere n'agha, unu mba dí iche iche. 5 Onyenwe anyị dí elu, n'ihi na o bi n'ebe dí elu. O ga-eji ikpe ya ziri ezi, na ezi omume menjuputa Zayon. 6 O ga-abụ ntoala guzosiri ike nke oge unu niile, ulqaku dí ukwu nke nzoputa, na amamihe na ihe ọmụma; egwu Onyenwe anyị bụ igodo nke akụ a. 7 Lee ndí ha dí ike ka ha na-eti mkpu akwa n'okporouzo niile; ndí na-anochite anya ha, ndí bijara ikwu otu udo ga-esi dirị na-akwa akwa. 8 O díkweghị onye a na-ahụ anya n'okporouzo ọbula. E meela ka ọgbugba ndú niile ghara idikwa ire. A na-elelì ndí e sitere n'akaebe ha mee ka ọgbugba ndú ahụ guzosie ike. O díkweghị onye a na-asopụru. 9 Ala ahụ niile na-eru uju. O togbokwara n'efu. Oke ọhịa Lebanon akponwụola bürü ihe ihere. Sharòn aghokwaala ọzara; osisi dí na Bashan na n'elu ugwu Kamel na-agbuchiakwa akwukwo ha. 10 Ma Onyenwe anyị na-asi, "Ugbu a, m ga-ebili." "Ugbu a, ka a ga-emē ka m dí elu; ubgu a, ka a ga-ebuli m elu. 11 Unu na-atụ ime ahịhiọ kpọro nkụ, unu na-amụputa ahịhiọ, nkumee unu na-ekuputa bụ ọkụ ga-erepija unu. 12 Ndí gi ga-ere ọkụ, dika osisi ogwu egbuturu egbutu tụnye n'okụ; ha ga-ere ọkụ dika avụvụ nkwụ." 13 Geenụ ntị nṣrụ ihe m mere, unu mba niile dí n'ebe dí anya! Unu ndí nō nso, kwerenụ n'ezie na m siri ike! 14 Ndí mmehie na ndí ajo omume nō na Zayon na-ama jijiji n'egwu, ha na-akwa akwa na-asi, "Onye n'ime anyị pürü ibi n'ebe a, n'etiti onye a bụ ọkụ na-erepija erepija, ọkụ nke na-ere ruo mgbe ebighị ebi?" 15 Ndí na-ejegharị n'ezí omume na-ekwu ihe ziri ezi, ndí na-ajụ uru sitere n'uzo n'ezighị ezi, ndí na-ezewuzaga aka ha site na ịnata ngari dí iche iche, ndí na-emechi ntị megide izu ịkwafu ọbara, na-amuchi anya ha abụ ka ha ghara ịtugharị uche n'ihe ojoo. 16 Ha bụ ndí ahụ ga-ebi n'ebe dí elu, ndí ebe mgbaba ha ga-abụ ebe e wusiri ike nke ugwu. A ga-enye ha nri, mmiri a gaghị akokwa ha. 17 Anya unu ga-ahụ eze n'ebube ya; unu ga-ahukwa alaeze ya nke nsọtụ oke ya dí n'ebe dí anya. 18 N'ime echiche obi unu, unu ga na-atule ihe oke egwu nke oge ndí ahụ gara aga. "Olee ebe onyeisi ọchichị ahụ no ubgu a? Ebee ka onye na-anakota ụtụ ahụ nō? Ebeekwa ka onyeisi ahụ nke ụlo elu nche niile dí n'aka ya nō?" 19 N'oge ahụ, unu agaghị ahukwa ndí nganga ahụ ọzo, bụ ndí ahụ na-asụ asusụ nke unu na-amaghị, nke unu na-adighị aghotakwa. 20 Lekwasinụ Zayon anya, obodo anyị na-anọ eme mmemme anyị

niile; anya unu ga-ahukwa Jerusalem, ụlo obibi di juụ, ụlo ikwu nke a na-apughị ibupụ ebupụ; apughikwa iholite ሊtu jidere ya, maobụ dōbie nke ọbula n'ime ụdo ji ya. 21 Ebe ahụ ka Onyenwe anyị ga-abụru anyị Onye dí ike. O ga-adıkwarra anyị ka osimiri na iyi dí obosara. O díghị ụgbọ amara maobụ ụgbọ ukwu ga-abia na mmiri ahụ. 22 N'ihi na Onyenwe anyị bụ onye ikpe anyị. Onyenwe anyị bụ onye na-enye anyị iwu. Onyenwe anyị bụ eze anyị, o bụ ya na-azoputa anyị. 23 A tọsaala ụdo niile: Ha adighị ejidesikwa okoloṭo gi ike, a gbasaghikwa akwa igbochi ifufe. Mgbe ahụ, a gakeesa ụba ihe a kwatara n'agha ọ bulađi ndí ngwuro ga-ebute ihe nkwata n'agha. 24 O díkweghị onye bi na Zayon ga-asi, "Ahụ esighị m ike," n'ihi na a ga-agbaghara ndí bi n'ime ya mmechie ha niile.

34 Biānụ nso, unu ndí mba niile, nnaa ntị. Geenụ ntị, unu mba niile nke ụwa. Ka ụwa na ihe niile dí n'ime ya, na ihe niile na-esi n'ime ya apụta nṣrụ. 2 N'ihi na Onyenwe anyị na-eweso mba niile nke ụwa iwe, iwe ya dí ọkụ megide ndí agha ha niile. O gala ha n'iyi kpamkpam, nyefee ha n'aka ndí ga-egbu ha. 3 Ndí ha e gburu egbu ka a ga-atupụ. Ozu ha ga-esikwa isi. Ugwu niile ga-ejuputa n'obara ha. 4 N'oge ahụ, kpakpando niile nke eluigwe ga-agbaze, a ga-apiajotakwa mbaraa eluigwe dika akwukwo, kpakpando niile ga-ada dika ahịhiọ osisi vailị kpọro nkụ, dika mkpụru osisi fiig chakporo achakporo. 5 N'ihi na mma agha m aruchaala ọrụ ya n'eluiigwe, lezie anya ihe gaje ime, o ga-adakwasị Edom, ndí m mara ikpe mbibi. 6 Mma agha Onyenwe anyị juputara n'obara, abụba kpuchikwara ya, ọbara ụmụ atụrụ na mkpi na abụba sitere n'akụru ebule n'ihi na Onyenwe anyị nwere ịchụ aja na Bozra. O nwekwara oke ọgbugbu ga-adị n'ala Edom. 7 Oke ehi ọhịa ga-esokwa ha daa, ha na oke ehi ukwu na oke ehi nta. Ala ga-ejuputa n'obara ha. Uzuzu nke obodo ahụ ga-amikorọ ọbara ha. 8 N'ihi na Onyenwe anyị nwere ụboghị ahụ bụ ụboghị ịbọ ọbọ. O bụ afọ ịkwughachi Edom ihe ha mere Zayon. 9 Isi iyi ndí Edom niile ga-agbanwe gbajie ojii, uzuzu dí n'ala ga na-ere ọkụ dika sọlfọ (ntụ ọkụ), ala ahụ niile ga-enwuru ọkụ dí ka unyi ojii. 10 O gaghị anyị anyị n'abali maobụ n'ehilie; anwurụ ọkụ ya ga na-ala n'elu ruo ebighị ebi. Ala ahụ ga-atoğboró n'efu site n'ogbo ruo n'ogbo; o díghị onye ga-esitekwa n'ebe ahụ gafee ọzo. 11 Ikwighikwighị nke ọzara na okwolo ga-enweta ya, ikwighikwighị ukwu na ugoloma ga-

akpa akwụ ha birikwa n'ebe ahụ. Chineke ga-eseti n'elu Edom, eriri ọtụtu nke ogbaghara, na ihe ịtụ mgbidi nke e tikpọọ etikpọ, togborọ n'efu. 12 Ndị ya a na-asopurụ agaghị ahụkwa ihe ọbụla n'ebe ahụ nke ha ga-akpọ alaeze. Otu a kwa, ụmụ ndị eze ya niile agaghị adịkwa. 13 Ogwu ga-etochi ụlo ukwu ya niile; ebe ya niile e wusiri ike ga-agho ahijia ogwu, o ga-abükwa ụlo nkịta ọhịa na nke ikwighịkwighi. 14 Anụ ọhịa niile nke ozara ga-ezute nkịta ọhịa n'ebe ahụ. Ụmụ mkpi ọhịa ga-awaghari n'ebe ahụ na-ebeku ibe ha akwa. N'ebe ahụ ka ụmụ anụ ọhịa na-akpaghara n'abali ga-ezo onwe ha, chọtakwara onwe ha onodụ ebe izuike. 15 Ikwighịkwighi ga-akpa akwụ ya n'ebe ahụ. Ọ ga-anokwa n'ebe ahụ yie akwa, zụo ụmụ ya, lekotaa ha site n'iji nku ya kpuchie ha. Ebe ahụ kwa ka ndagbü ga-ezukokwa, nke ọbụla na ibe ya. 16 Nyochaa akwükwo nsọ ka ị gụo ihe Onyenwe anyị gaje ime: Ọ dighị anụ ọhịa ọbụla ga-efu. Ọ dighị nke ọbụla ga-anụ n'ebe ahụ hapụ ikpọ ibe ya, n'ihi na ọnụ ya enyela iwu a. Mmụ ya ga-achikotakwa ha. 17 Ọ bụ ya onwe ya ga-ekewa ala ahụ, jiri ihe ọtụtu n'aka keere ha oke ahụ. Ha ga-enweta ya ruo mgbe ebighị ebi, nwewka ebe obibi n'ebe ahụ site n'ogbo ruo n'ogbo.

35 N'ubochị ahụ, ozara na ala kpọọ nkụ ga-enwe obi uto; okoko osisi mara mma ga-awapütakwa n'ozara. Dịka rozu, 2 ọ ga-agbawa ifuru juputa; ọ ga-añuri ọnụ nke ukwuu, tiekwa mkpu ọnụ. A ga-enye ya nsopurụ nke ugwu Lebanon, nyekwa ya ima mma nke ala ubi Sharòn na Kamel. Ha ga-ahụ ebube Onyenwe anyị n'ebe ahụ, ha ga-ahụkwa ịdị ukwuu nke Chineke anyị. 3 Meenụ ka aka ndị ahụ kudara akụda díkwa ike, gbaakwanụ ụkwụ ndị ahụ na-aṣo ngongo ume. 4 Gwanụ ndị ahụ na-atụ egwu sị ha, "Dirịnụ ike, unu atula egwu, n'ihi na Chineke unu na-abịa. Ọ ga-abịa ịbötara unu ọbọ, ikwughachi ndị iro unu ihe ruuru ha. Ọ ga-abịa ịzoputa unu." 5 Mgbe ọ bjara, ọ ga-emeghe anya ndị kpuru isi, meekwa ka ndị ntị chiri nụ ihe. 6 Ọ ga-eme ka onye ngwụro wulie elu díka ele, meekwa ka ndị na-adighị ekwu okwu tie mkpu ọnụ. Mmiri ga-agbawapta sọp n'ozara, mmiri iyi ga-ejupütakwa n'ala kpọrụ nkụ. 7 Elu ala ahụ na-ere ọkụ n'ukwu ga-agho ọdọ mmiri. Ala ahụ nke mmiri kọrọ ga-agho isi iyi nke mmiri ga-ejuputa. Ebe ahụ nkịta ọhịa naara ebi ga-agho ala mmiri mmiri; ahijia, na ahijia riidi, na ahijia papiros, ga-epuputa n'ime ya. 8 Okporouzo ga-adịkwa n'ebe ahụ, nke a ga-akpọ, Okporouzo ịdị Nso, Ọ ga-adịri naanị ndị ahụ na-agbaso Ụzọ ahụ. Ndị

na-adighị ọcha agaghị eje ije n'elu ya, ndị nzuzu ajo omume agaghị ejeghari n'elu ya. 9 Ọdụm agaghị anụ nso ụzọ ahụ. Ọ díkweghị anụ ọhịa na-egbu mmadu ga-aga n'elu ya. E, agaghị ahụ anụ dị otu a n'ebe ahụ. Kama, ọ bụ naanị ndị a gbapütara ga-eje ije na ya. 10 Ma ndị ahụ Onyenwe anyị gbapütara ga-alotakwa. Ha ga-eji abụ bata na Zayon; ọnụ na-adigide ga-adịkwasị n'isi ha. Oke ọnụ na obi ụtọ ga-ejuputa n'obi ha. Iru uju na ịṣụ ude ga-efelaga.

36 N'afọ nke iri na anụ nke ọchichị eze Hezekaya,

Senakerib, bụ eze Asiria, busoro obodo Juda niile e wusiri ike agha, meriekwa ha. 2 Mgbe ahụ, eze Asiria sitere na Lakish zipụ ọchịaghị ya, ya na usuu ndị agha ijekwuru Hezekaya na Jerusalem. Mgbe ọchịaghị ahụ kwusịri n'ụzọ mmiri nke ọdọ mmiri dì Elu, n'ụzọ jere n'ebe ọhịa Ọṣu akwa. 3 Eliakim, nwa Hilkaya, onye nlekota ụlọeze, na Shebna, bụ ode akwükwo eze, na Joa nwa Asaf, onye ndekọ akụkọ ihe mere, pürü jekwuru ya. 4 Ọchịaghị ahụ sịri ha, "Gwanụ Hezekaya: "Otu a ka eze ukwu ahụ, bụ eze Asiria, na-ekwu, Ọ bụ na gịnị ka ntükwasị obi gi dabere? 5 I na-ekwu na i nwere ndumodụ na ike ibu agha, maqbụ naanị egbe ọnụ ka ị na-agba. Ọ bụ onye ka ị na-atükwasị obi, mere i ji enupu isi n'okpuru m? 6 Lee, amatara m na i na-atükwasị obi n'ljipt, mkpanaka achara ahụ gbajiri agbaji, nke na-adịwu aka onye ọbụla na-adabere na ya. Otu a ka Fero, eze Ijipt dì nye ndị niile na-atükwasị ya obi. 7 Ma ọ bụrụ na unu asị m, "Anyị na-atükwasị Onyenwe anyị bụ Chineke anyị obi." Ọ bụghị ya ka Hezekaya wezugara ebe ya niile di elu na ebe iche aja ya niile, na-asị Juda na Jerusalem, "Unu aghaghị ikpọ isiala n'ebe iche aja a?" 8 "Ma ugbu a, bịa kwee nna m ukwu, bụ eze Asiria nkwa. Aga m enye gi puku ịnyinya abụ ma ọ bụrụ na i nwere ike iche ọtụta ndị ga-agba ha. 9 I ga-esi kwa ańaa ju otu onyeisi nke díkarisirị nta n'ime ndịsi orụ onyenwe m, na-agbanyeghịkwa na i na-atükwasị obi n'ljipt maka inweta ugbo agha na ndị na-agba ịnyinya? 10 Tinyere nke a, abịara m ibuso ala agha na ibibi ya ma ọ bụghị nkwoado Onyenwe anyị? Onyenwe anyị ya onwe ya gwara m ka m bilie megide obodo a, lakwaa ya n'iyi." 11 Mgbe ahụ Eliakim, Shebna na Joa sịri ọchịaghị ahụ, "Biko, gwa ndị ohu gi okwu n'asusụ Aramaik, ebe ọ bụ na anyị na-aghotra ya. Agwala anyị okwu n'asusụ Hibru, ebe ndị n'o n'elu mgbidi ga-anụ." 12 Ma ọchịaghị ahụ zaghachiri, "Ọ bụ n'ihi naanị nna unu ukwu na nye unu onwe unu ka nna m ukwu ji zite m, ka m kwuo ihe ndị a? Ọ bụghị

n’ihi ndị mmadụ ahụ na-anodụ n’elu mgbedi, ndị, dika unu, ha ga-eso rie nsị ha nyürü, riṇokwa mamiri ha nyürü?” 13 Mgbe ahụ, očhịaghị ahụ guzoro were oke olu kwuo n’asusụ Hibrụ, sị, “Nyürünụ okwu niile nke eze ukwu ahụ, bụ eze Asırıa. 14 Nke a bụ ihe eze sıri, Unu ekwela ka Hezekaya duhie unu. O pughi ịzoputa unu. 15 Unu ekwela ka Hezekaya mee ka unu tükwasị Onyenwe anyị obi, mgbe ọ na-asị, ‘N’ezie, Onyenwe anyị aghaghị ịnaputa anyị. A gaghị enyefe obodo a n’aka eze Asırıa.’ 16 “Unu anakwala Hezekaya ntị. Ihe a ka eze Asırıa kwuru: Pukwutenu m, bịaṇu ka mụ na unu mee udo. Mgbe ahụ, onye obụla n’ime unu gageri mkpuru si n’ubi vajinị ya na nke si n’osisi fiig ya, riṇokwa mmiri nke si n’ihe icheta mmiri ya: 17 ruo mgbe m ga-abia duru unu gaa n’ala dika nke unu, bụ ala mkpuru ọka na nke mmanya ọḥụrụ, ala achịcha na ubi vajinị juputara n’ime ya. 18 “Unu ekwela ka Hezekaya rafuo unu mgbe ọ na-asị, ‘Onyenwe anyị ga-anaputa anyị.’ O nweela chi niile nke ndị mba ọzo, nke naputarala ala ha site n’aka eze Asırıa. 19 Olee ebe ka chi ndị Hamat na Apad nō? Olee ebe ka chi ndị Sefavaim nökwa? Ha anapütala Sameria site n’aka m? 20 Olee chi n’ime chi mba ndị a niile, bụ ndị zoputarala ala ha site n’aka m? Unu si añaah chee na Onyenwe anyị pürü ịzoputa Jerusalem site n’aka m?” 21 Ma ndị ahụ niile gbara nkịtị, ha ekwughị ihe obụla, n’ihi na eze nyere ha iwu sị, “Unu azaghachila ya.” 22 Mgbe Eliakim nwa Hilkaya, onyeisi očhichị, na Shebna ode akwukwọ eze, na Joa nwa Asaf, ode akwukwọ akukọ eze laghachikwuuru Hezekaya, ha dowa uwe ha mgbe ha na-agà igosi ya ịda mba nke obi ha. Ha gwakwara ya ihe niile onyeisi agha ndị Asırıa kwuru.

37 Mgbe eze Hezekaya nyrụ nke a, ọ dowa uwe ya, yikwasị akwa mkpe, baa n’ime ulonso ukwu Onyenwe anyị. 2 O zipuru Eliakim, onye nlekota ụlọeze, Shebna ode akwukwọ na ndị okenye n’etiti ndị nchịaja, bụ ndị yikwa akwa mkpe, ka ha jekwuru Ajzaya onye amụma, nwa Emoz. 3 Ha sıri ya, “Otu a ka Hezekaya sıri, Ụboghị taa bụ ụboghị ahụhụ, ịba mba na nke ihe ihere. Ụboghị jogburu onwe ya dika ụboghị nwanyị nō n’oke ihe mgbu nke imụ nwa ma ike adịkwaghị o ji amuputa nwa ya. 4 Ma eleghị anya Onyenwe anyị Chineke gi, ga-anụ okwu ahụ nke Rabashaka, bụ očhịaghị, onye nna ya ukwu bụ eze Asırıa, zitere ikwa Chineke di ndị emo. Eleghị anya Onyenwe anyị Chineke gi ga-abara ya mba n’ihi okwu

ndị a niile o kwuru, bụ ndị ọ nyrụ. Ya mere, kpeere anyị ekpere, anyị bụ ndị fofdụrụ ndị.” 5 Mgbe ndị orụ eze Hezekaya biakwutere Ajzaya, 6 o sıri ha, “Otu a ka unu ga-asị nna unu ukwu, ‘Ihe a ka Onyenwe anyị kwuru: Atụla egwu n’ihi okwu niile nke ị nyrụ, bụ nke ndị na-ejere eze Asırıa ozi ji kwuluo m. 7 Gee ntị, mgbe ọ nyrụ akukọ dị añaah, aga m eme ka ọ chọq ilaghachi n’obodo nke aka ya. N’ebé ahụ ka m ga-emekwa ka e jiri mma agha gbuo ya.’” 8 Mgbe očhịaghị ahụ nyrụ na eze Asırıa e sitela n’obodo Lakish pụa, o laghachiri hụ na eze Asırıa na-ebuso obodo Libna agha. 9 N’oge ahụ, Senakerib natara ozi na Tiahaka, eze Kush, na-aputa ịbia ibuso ya agha. Mgbe ọ nyrụ nke a, o zipuru ndị ozi ka ha ga zie Hezekaya ozi, sị, 10 “Gwanụ Hezekaya, eze Juda: Ekwela ka Chineke onye ị na-atükwasị obi duhie gi, mgbe ọ na-asị, ‘Agaghị enyefe Jerusalem n’aka eze Asırıa.’ 11 N’ezie a, i nüla ihe ndị eze Asırıa mere obodo niile ha busoro agha, otu ha si bibie ha kpamkpam. Ma a ga-anapütakwa gi onwe gi? 12 Chi niile nke mba niile, ndị ahụ nna nna m ha lara n’iyi, ha naputarala ha, bụ chi ndị Gozan, Haran, Rezef na nke ndị Eden ndị nō na Tel Asa? 13 Olee ebe eze ndị Hamat maqbụ eze ndị Apad nō? Olee ebe eze obodo Lair, Sefavaim, Hena na Iva nökwa?” 14 Mgbe Hezekaya natara akwukwọ ozi a site n’aka ndị ozi ahụ, guo ya, o weere ya gaa n’ime ulonso Onyenwe anyị, gbasa ya n’ihi Onyenwe anyị. 15 Hezekaya kpere ekpere nye Onyenwe anyị, sị: 16 “O, Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, Chineke nke Izrel, onye ocheeze ya dị n’etiti ndị cherubim, naanị gi bụ Chineke na-achị alaeze niile nke ụwa. O bukwa naanị gi kere eluigwe na ụwa. 17 Too ntị gi n’ala, o Onyenwe anyị ma nyrụ; meghee anya gi abụ Onyenwe anyị, ka ịhu; gee ntị nükwa okwu niile ndị ahụ Senakerib zitere, nke o ji ekwulu Chineke di ndị. 18 “N’ezikwu, Onyenwe anyị, ndị eze Asırıa alala ndị a niile na ala ha n’iyi, mee ka ha togborọ n’efu, 19 ha atụnyekwala chi ha niile n’ime ọkụ, repiakwa ha, n’ihi na ọ bughi chi ka ha bụ, kama ha bụ naanị ihe a kpuru akpụ, nke mmadụ ji osisi na nkume pịa. 20 Ma ubgu a, Onyenwe anyị Chineke anyị, biko, zoputa anyị site n’aka ya, ka alaeze niile nke ụwa mata na naanị gi Onyenwe anyị bụ Chineke, na ọ díkweghị chi ọzo ma ọ bughi gi.” 21 Mgbe ahụ, Ajzaya nwa Emoz, zigaara Hezekaya ozi, sị, “Otu a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel, sıri, N’ihi ekpere gi niile nye m banyere Senakerib, eze Asırıa, 22 nke a bụ okwu Onyenwe anyị

kwuru megide ya. "Nwaagbogho na-amaghị nwoke, bù ada Zayon, na-elelì gị anya, jirikwa gị na-eme ihe ọchị, Nwaada Jerusalem na-efufekwa isi ya mgbe i na-agbagup ọso. 23 Onye ka i kparịri ma kwulukwaa? O bụ onye ka i sitere na nganga gị welie olu okwu gi na anya gị elu megide? O bụ megide onye Nso nke Izrel? 24 I sitere n'aka ndị ozi gị kparịa Onyenwe anyị, kwuluo ya, i sịkvara, 'Eji m ọtụtụ ugboala m rigoruo ebe dì elu nke n'elu ugwu niile, n'ebe kachasi elu nke ugwu Lebanon. Egbudasịala m osisi sida ya niile toro ogologo, na osisi junipa ya niile kachasi mma. Ejeruola m na nsotu ya kachasi n'idị elu, bụ ebe kachasi maa mma n'oke ọhịa ya niile. 25 Egwuola m ọtụtụ olulu mmiri n'ala ndị mba ọzo, nükwa mmiri di n'ebe ahụ. O bụ obụ ụkwụ m ka m ji mee ka isi iyi niile dì n'ljipt takpọ. 26 "O bụ na i nübeghi? Na mgbe ochie ka m kpebiri ya. N'ubochị ndị ahụ gara aga ka nọ pia ọpípiya ya, ugbu a, emeela m ka ọ bịa na mmezu, na i meela ka obodo nke mgbidi gbara gburugburu, ghọg mkkokota nkume. 27 Ndị bi n'ime ha, ndị a napurụ ike ha nwere, bụ ndị dara mba, ndị e tinyekwara n'ọnodụ ihere. Ha dika ahijịa ndụ puru n'ala ubi, na ome na-epuputa epuputa, nakwa ahijịa na-etoputa n'elu ụlo nke anwụ na-achakpọ tupu o tolite. 28 "Ma amara m ebe i n ọnodụ, marakwa ọpupụ gị na mbata gi, marakwa oke iwe gị megide m. 29 N'ihi ọnuma di gị n'obi megide m, n'ihi na mkparị gị eruola m ntị, aga m etinye nko m n'imị gi, werekwa mkpumkpụ igwe m kpachie egbugbere ọnụ gi, mee ka i laghachị site n'uzo ahụ nke i siri bịa. 30 "Ma nke a ga-abụ ihe ịrịbama nye gi, Hezekaya. "N'afo a, unu ga-eri ihe na-epu n'onwe ya, n'afo nke abụ unu ga-eri ihe si na nke ahụ puputa. Ma n'afo nke ato ghaanụ mkpuru ubi, weenụ ihe ubi, kụo vajinị n'ubi vajinị, riekwanụ mkpuru ha. 31 Ozokwa, ndị fofdụrụ n'alaeze Juda gagabga mgborogwu n'okpuru ala, mịkwa mkpuru n'elu. 32 N'ihi na ọ bụ site na Jerusalem ka ndị fofdụrụ ga-esi pütä, otu ndị fofdụrụ ndụ ga-esitekwa n'ugwu Zayon pütä. O bụ site n'inụ ọkụ n'obi nke Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile, ga-emezu nke a. 33 "Ya mere, nke a bụ ihe Onyenwe anyị kwuru banyere eze Asırịa. "O gaghi azobata ụkwụ ya n'ime obodo a maobụ gbaa ọ bụladị otu àkụ n'ebe a. O gaghi ejị ọta jegħarja n'onụ ụzo ama ya, maobụ wuo mgbidi nnochibido megide ya. 34 Uzo o si bịa ka ọ ga-esi laghachị; o gaghi abanye n'obodo a." Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya. 35 "Aga m echebe obodo a, zoputakwa ya n'ihi aha m, na

n'ihi Devid, bụ ohu m." 36 Mmụo ozi Onyenwe anyị pürü gaa tigbuo otu puku narị na puku iri asatọ na ise n'ulọ ikwu ndị Asırịa. Mgbe ndị mmadụ tetara n'isi ụtụtụ, lee, ozu ka ha juputara ebe niile. 37 Ya mere, Senakerib, eze Asırịa, biliri ije, laghachị n'ala ya. O laghachiri biri n'obodo Ninive. 38 Otu ụbochị, mgbe ọ nọ na-akpọ isiala n'ulọ chi ya a na-akpọ Nisrok, ụmụ ya ndị ikom aha ha bụ Adramelek na Shareza were mma agha gbuo ya. Ha gbatapurụ ọso gbaga n'ala Ararat. Isahadon, bụ nwa ya nwoke ghoro eze n'ọnodụ ya.

38 N'oge ahụ, Hezekaya rịara ọri a ruo na o gaara anwụ. Aizaya onye amụma, nwa Emoz, bjakwutere ya, sị ya, "Otu a ka Onyenwe anyị sị: Dozie ezinaulọ gị, n'ihi na i ga-anwụ. I gaghi esite n'ute ọri a bilie." 2 Hezekaya tuğhariri chee ihu ya n'aja ụlo kpee ekpere nye Onyenwe anyị sị, 3 "Chetakwa, Onyenwe anyị, otu m si jegħarja n'ihi gi n'ikwesi ntukwasị obi, jiri obi m niile fee gị ofufe, ma meekwa ihe dì mma n'anya gi." Hezekaya bekwara akwa nke ukwuu. 4 Mgbe ahụ, okwu nke Onyenwe anyị rutere Aizaya, 5 "Gaa, gwa Hezekaya, sị 'Otu a ka Onyenwe anyị, bụ Chineke nna gị Devid kwuru, anụla m ekpere gị, ahukwala m anya mmiri akwa gi. Aga m atukwasị afọ iri na ise n'ubochị ndụ gi. 6 Aga m anaputakwa gị na obodo a site n'aka eze Asırịa. Aga m echebe obodo a. 7 "Nke a bụ ihe ịrịbama site n'aka Onyenwe anyị nye gi, na Onyenwe anyị ga-emezu ihe a nke o kwere na nkwa. 8 Aga m eme ka anyanwụ laa azu nzọ ụkwụ iri n'ihe nrigo ụlo elu Ehaz." Ya mere, anyanwụ laghachiri azu nzọ ụkwụ iri. 9 Ederede Hezekaya eze Juda, mgbe ọriachara ọri, nwee ahụ ike: 10 Asırịa m, "O bụ n'oge m bụ okorobịa ka m ga-agabiga n'onụ ụzo nke ọnwụ, bürü onye anapuru oge ndụ m nke fofdụrụ afodụ?" (Sheol h7585) 11 Asırịa m, "O díkwa għi mgbe m ga-abụ Onyenwe anyị ọzo n'ala ndị di ndụ, m gagħi elegidekwa mmadu ibe m anya ọzo, maobụ bie n'etiti ndị bi n'ime ụwa a. 12 Esila n'ọnodụ ya bupụ ụlo m dika ụlo ikwu nke onye ozużu atur. Apiąkotala m ndụ m dika ọkpa akwa si apiąkota akwa o bipula ndụ site nkwe-akwa, ehihie na n'abalị, i mere ka ndụ m gwusja. 13 Enwere m ntachiobi chere chi ọbụb. Ma dika ọdum ka ọ na-agbaji ọkpükpu m niile. Ehihie na n'abalị ka i na-eme ka ndụ m gwusja. 14 Dika eleke maobụ ụgbala ka m na-ebe akwa. Ana m asu ude dika nduru na-eru uju. Ike gwurụ anya m

n’ihi ile anya n’eluigwe. Ano m n’onodu mkpagbu, Onyenwe anyi, bia nyere m aka.” 15 Ma gini ka m ga-ekwu? Ya onwe ya gwara m si na o bu ya mere nke a. M ga-eji obi umeala gagharja ubochi ndu m niile n’ihi ihe mwute nke obi m. 16 Onyenwe anyi, o bu n’ihi ihe ndi a ka mmadu ji adi ndu. Mmug m na-adikwa ndu n’ime ha. I nyeghachila m ahu ike, mee ka m di ndu. 17 N’ezie, o bu n’ihi odimma m, ka m ji taa ahuhu nke ihe mgbu di otu a. N’ihunanya gi ka i zoputara m site n’olulu nke ila n’iyi. I werela mmehie m niile wefee n’azu gi. 18 N’ihi n’ala mmug agaghi eto gi, onwu agakwaghị abuku gi abu otuto. Ndị na-arida n’olulu agaghị ele anya ikwesi ntukwasị obi gi. (Sheol h7585) 19 O bu ndi di ndu, e, naanị ndi di ndu ga-eto gi otuto, di ka m na-eme taa. O bu otu ogbo na-eme ka ogbo na-esu ha mata ihe banyere ikwesi ntukwasị obi gi. 20 Onyenwe anyi ga-azoputa m, anyi ga-abu abu kpoo ubo akwara n’ubochi niile nke ndu anyi, n’ime ulonso ukwu Onyenwe anyi. 21 Aizaya ekwuolarị si, “Kwadoonu mmanu ffig di oku tee ya n’elu etuto ahu, ahu ga-adikwa ya mma.” 22 Hezekaya juru si, “Gini ga-abu ihe iribama na m gaga n’ulonso ukwu Onyenwe anyi?”

39 N’oge ahu, Merodak-Baladan, nwa Baladan, bu eze Babilon zigaara Hezekaya akwukwo ozi ekele na onyinye, n’ihi na o nru na Hezekaya rjara orja ma nwe ahu ike. 2 Hezekaya nabatara ndi ozi ahu nke oma gosi ha ihe ndi di n’ulokau ya, olaocha, na olaedo, udu di iche ihe na-esi isi utø, ezigbo mmanu oliv, ulø niile ebe ngwa agha ya niile di, na ihe niile bu aku o nwere. O dighi ihe di n’uloeze ya maobu n’alaeze ya niile nke o na-egosighi ha. 3 Mgbe ahu, Aizaya onye amuma jekwuru eze Hezekaya juo ya si, “Gini ka ndi ikom ndi ahu kwuru? Ebeekwa ka ha si biakwute gi?” Hezekaya zara si, “O bu n’ala di anya ka ha si biakwute m, ha si Babilon.” 4 Onye amuma juru, “Gini ka ha huru n’ulø gi?” Hezekaya zara si, “Ihe niile nke di n’ulø m ka ha huru. O dighi ihe niile di n’ulokau m nke m na-egosighi ha.” 5 Mgbe ahu, Aizaya siri Hezekaya, “Gee ntì nru okwu Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile. 6 Lee, oge na-abia mgbe a ga-eburu ihe niile di n’uloeze gi, na ihe niile nke nna nna gi ha debere n’ulokau ruo taa, buru ha bulaa Babilon. O dikwaghị ihe ga-afodu, otu a ka Onyenwe anyi kwuru. 7 A ga-ebupu ufodu n’ime umu gi, ndi bu ahu na obara gi, ndi a ga-amutara gi, buru ha puo n’ebi di anya, ha ga-abu ndi onozi n’uloeze nke eze

Babilon.” 8 Hezekaya zaghachiri, “Okwu Onyenwe anyi nke i kwuru di mma.” N’ihi na o chere n’obi ya si, “Udo na nchekwa ga-adị n’oge ndu m.”

40 Kasienu ndi m obi, kasienu ha obi, ka Chineke gi kwuru. 2 Were nwayo gwa Jerusalem okwu, gwa ya; na ubochi ojo ya niile agwula, na a kwuzuola ugwo mmehie ya niile, na o sitela n’aka Onyenwe anyi nata ugwo oru kariri okpukpu abu nke mmehie ya niile. 3 Otu onye na-eti mkpu si, “Dozienu uzo nye Onyenwe anyi n’ime ozara, meenu ka uzo atuliri atuli guzozie kwem n’ime ozara nye Chineke anyi. 4 A gema ka ndagwurugwu obula di elu, ugwu obula na ugwu nta obula ka a ga-emekwa ka o di ala, ebe niile di mkputamkpu ka a ga-eme ka o guzo kwem, meekwa ka ebe niile di ndakoro ndakoro diri larii. 5 N’ihi na a ga-ekpughepụ ebube Onyenwe anyi, mmadu niile ga-ahukokwa ya n’otu. N’ihi na onu Onyenwe anyi ekwuola ya.” 6 Olu ahu siri, “Tie mkpu!” Ma ajuru m si, “Gini ka m ga-eti?” “Mmadu niile di ka ahijia, ikwesi ntukwasị obi ha niile dikwa ka okoko osisi ọhia. 7 Ahijia na-akponwụ, okoko osisi na-achanwụ, n’ihi n’okuku ume nke Onyenwe anyi na-ekukwasị ya. N’ezie, ahijia ka ndi mmadu bu. 8 E, ahijia na-akponwụ, okoko na-achanwukwa, ma okwu Chineke anyi na-eguzogide ruo mgbe ebighi ebi.” 9 Gi onye na-eweta ozioma nye Zayon, rigoro n’elu ugwu; gi onye na-eweta ozioma nye Jerusalem, welie olu gi elu tisie mkpu ike; e, tisie mkpu ike, atyla egwu. Gwa obodo niile nke Juda okwu si ha: “Chineke unu na-abia.” 10 Lee, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-abia n’ike, ike aka ya ka o ji achị. Lee, ugwo oru ya di ya n’aka, o na-abia ikwughachi ugwo. 11 O ga-azu igwe aturu ya dikwa onye ozuzu aturu. O na-achikota umu aturu. N’aka ya abu ka o ga-ekuru umu aturu n’obi ya. O ga-eji nwayo duo ndi na-enye umu ara. 12 Onye jirila obu aka ya tuq mmiri di n’oke osimiri? Maobu onye jiri ntu-aka ya tuq mbara eluigwe? Onye ka o bu jirila nkata kute uzuzu? Maobu jiri ihe otutu tuq ugwu ukwu? Onye kwa ji ihe otutu tuq ugwu nta? 13 Onye nwere ike ighoza Mmug nke Onyenwe anyi, maobu dikwa onye ndumodu Onyenwe anyi na-ezi ya ihe? 14 O bu onye ka Onyenwe anyi gakwuru gbaa izu ka o kowaara ya ihe, o bu onye ziri ya uzo bu nke di mma? Onye bu onye ahu kuziri ya ihe ọmuma, maobu gosi ya uzo nke nghoza? 15 N’ezie, mba niile di iche dikwa otu ntuputa mmiri

tanyere n'ime efere; a na-agunye ha dika uzuzu di n'elu ihe otutu e ji atu ihe; o na-atu ala ndị ahụ mmiri gbara gburugburu dika a ga-asị na ha bụ uzuzu ọma na-adighị aro. **16** Osisị niile di na Lebanon ezughị iji kwanye ọku e ji a chürü Chineke anyị aja. Otu a kwa, anumānụ niile di n'ohia Lebanon niile erughi iji chüqor Chineke anyị aja. **17** O nweghi ihe ọbuula mba niile di n'uwá bụ n'ihi ya; o na-agu ha ka ihe na-abaghị uru, dika ihe na-erughi ihe efu. **18** Onye kwanụ ka unu ga-eji tñyere Chineke? Olee ụdị oyiyi unu ga-eji kowaa ihe o yiri? **19** Ma gbasara arusị apiri api, nke onye na-akwa nka ọla turu, nke onye okpụ uzú ọlaedo na-eji ọlaedo techie ya, o bükwa ya ka o na-akpụrụ ọlaocha. **20** Ma onye ogbenye na-enweghi ịchụ aja di otu a na-ahorọ osisi nke na-agaghị ere ure. O na-akpotara onwe ya onye maara akwa ńka osisi nke ọma, onye ga-apitara ya oyiyi arusị nke na-agaghị ada ada. **21** O bụ na unu amaghị? O ga-abụ na unu anubeghi ya? O putara na a kobereghị unu ya site na mmalite? O bụ na unu aghotabeghi site na mgbe a tọro ntọala ụwa? **22** Na Chineke nọ n'elu ocheeze ya nke gbara ụwa gburugburu. Ndị nọ n'uwá díkwa ka ụmụ ükpana. O bụ ya tñsara eluigwe dika akwa, were ya mere ebe obibi ya. **23** O na-eweda ndị ukwu niile nke ụwa, mee ha ka ha ghọọ ihe efu. **24** Mgbe a na-ele haanya, ha na-adị ka ihe a kụru n'ubi nke na-epute epute. Mgbe a kụru ha, mgbe ha na-epute, mgbe ha na-amanyi mgborogwu n'ala, mgbe ahụ kwa ka Onyenwe anyị na-ezite ifufe nke na-akponwu ha, bufuo ha dika ahijịa kporo nkụ. **25** “Olee onye unu ga-eji tñyere m? Onye kwa ka mụ na ya ha?” Nke a bụ ihe Onye Nsô Izrel na-ajụ. **26** Lee anya n'eluigwe; onye kere kpakpando ndị a niile? Onye na-edu ha dika onye ọzụ aturu? Onye na-akpọ nke ọbuula aha ya? O bụ site n'amamihe na ike ya di ukwu, ka o ji eme ka ha ghara ikpafu. **27** O bụ n'ihi gini ka i ji na-asị, gi Jekob? O bükwa gini mere gi Izrel, i ji na-atamu ntamu na-asị, “Uzo m bụ ihe ezonarị Onyenwe anyị, Chineke adighị etinyekwa anya ya n'ihe metutara m?” **28** O bụ na i matabeghi? O ga-abụ na i nübeghi ya? Onyenwe anyị bụ Chineke nke mgbe niile ebighị ebi, Onye kere nsotu niile nke ụwa. O naghi ada mba; ike adighikwa agwụ ya. O nwekwaghi onye pürü ịmata idị omimi nke ngho ta ya. **29** O na-enye ndị na-ada mba ike, na-emekwa ka ndị na-enweghi ume nwee ume. **30** O bụlađi ụmụ okorobia na-ada mba, ike na-agwukwa ha. E, ụmụ okorobia na-aso ngongò daa, **31** ma ndị

niile olileanya ha di na Onyenwe anyị, ga-agbanwe ike ha, nweta ike ọhurụ. Ha ga-eji nku felie elu dika ugo. Ha ga-agba ọso, ma ike agaghị agwụ ha; ha ga-agha ije ma ha agaghị ada mba.

41 Nörönjuju n'ihi m, unu mba niile mmiri gbara gburugburu! Ka mba niile gbanwee ike ha. Ka ha pütä kwuo okwu. Ka anyị zukötaa n'ebé ikpe ikpe. **2** “Onye kpotere onye a sitere n'owuwá anyanwu na-abia, onye e sitere n'ezí omume kpoo ya ije ozi? O weere mba niile nyefee ya n'aka, meriekwa ndị eze n'ihi ya. O ji mma agha ya tie ha mee ka ha ghọọ uzuzu, jiri ụta ya mee ka ha ghọọkwa ighbugbo ọka nke ifufe na-ebugharị. **3** O na-achụ ha ọso, ma na-agakwa n'ihi na-enweghi mmerụ ahụ ọbuula. E, o na-agbasokwa ụzọ nke o na-agabeghi mbụ. **4** O bụ onye rụrụ oru di otu a mezukwa ya, na-akpọ ogbọ niile site na mmalite? O bụ mụ onwe m, bụ Onyenwe anyị, onye di siteri na mbido ihe niile, onye ga-adigidekwa ruo ọgwugwu ihe niile. O bụ mụ onwe m bụ onye ahụ.” **5** Mba niile bi n'ala mmiri gbara gburugburu ahụla oru m rụrụ. Ha hụrụ ya tọọ egwu; ndị niile bi na nsotu ụwa na-amakwa jijiji. Ha zukötara bia nso. **6** Onye ọbuula n'ime ha na-agba ibe ya ume na-asị, “Nwee obi ike.” **7** Onye okpụ uzú ọla na-agba onye okpụ uzú ọlaedo ume. Onye ji mkpirisi igwe eme ka ihe di mürümürü, na-agba onye na-akụ osiama ume. Otu onye na-ekwu banyere nkpuska ya, na-asị, “A kpuziri ya akpuzi.” Onye nke ọzo, na-eji ntu kpogidesie ihe ahụ apiri api ike ka o ghara ida. **8** “Ma gi onwe gi, Izrel, ohu m, Jekob, onye m hoputara, gi mkpuru Ebrahim, bụ enyi m. **9** Esitere m na nsotu niile nke ụwa kpoghachi unu, gwa unu na ohu m ka unu bụ, n'ihi na ahoputala m unu, agakwaghi m ahaapụ unu. **10** Ya mere, unu atula egwu n'ihi na anonyeere m unu. Ka obi ghara ilo unu mmiri n'ihi na abụ m Chineke unu. Aga m eme ka unu dirị ike; aga m enyere unu aka; aga m ejikwa aka nri nke ezi omume m kwagide unu. **11** “Lee! A ga-etinye ndị niile iwe ha di oku megide unu n'onodu ihe ihere, ihere ga-emekwa ha. Ndị niile na-eguzogide unu ga-aghọ ihe efu, bürü ndị lara n'iyi. **12** Unu ga-ele anya ha, chọp ha, ma o dighi onye ọbuula n'ime ha ga-afodụ ndụ. Ndị a na-ebuso unu agha ga-abụ naanị ihe efu. **13** N'ihi na mụ onwe m, bụ Onyenwe anyị Chineke gi, onye na-ejidesi aka nri gi ike bụ onye na-asị gi, ‘Atula egwu; aga m enyere gi aka.’ **14** Atula egwu, gi idide, bụ Jekob, unu Izrel di nta, atula egwu, n'ihi na mụ

onwe m ga-enyere gi aka,” otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, Onye mgbaputa gi, bu Onye nsq nke Izrel. 15 “Lee, aga m eme ka unu ghø igwe oħħru ej i azoħha mkpuru ɔka nke dì nkø, nwekwa oħħtu eze. Unu ga-azocha ugwu niile zopja ha, meekwa ka ugwu nta niile dika ighbugħo ɔka. 16 Unu ga-ayogħarji, fūchha ha; ikku ga-eburu ha bufuo, oke ikku ga-ekposas iha. Ma unu ga-aħħarji ɔnħu n’ime Onyenwe anyi, nyaakwa isi n’ime Onye dì nsq nke Izrel. 17 “Mgbe mmiri ɔnħu koro ndi ogbenye na ndi mkpa na-akpa, mgbe ha na-enwiegħi ike ċħonta mmiri ɔnħu mgbe akpīri na-akpo ha nkø n’ihi agu mmiri, mu onwe m bu Onyenwe anyi ga-aza ha. Mu onwe m, bu Chineke nke Izrel, agagħi agbakuta ha azu. 18 Aga m eme ka mmiri site n’ala kporo nkø nke ugwu niile na-erudatara ha. Aga m eme ka isi iyi na-asopuha na ndagħwurugħu niile. Aga m eme ka mmiri jupuha n’ozara, meekwa ka isi iyi mmiri site n’ala kporo nkø na-asopuha. 19 Aga m aku n’ozara, osisi sida, na osisi akashia, na osisi mietul, na osisi oliv. M ga-eji osisi junipa, na osisi saipres na osisi fja, kükota ha ɔnħu n’ala ahu tgħbqro n’efu, 20 ka ndi mmađu hū, matakwa, tuleekwa uche ma għoġa, na ɔ bu aka Onyenwe anyi mere nke a, na ɔ bu Onye nsq nke Izrel kere ya. 21 “Wepu tanu mkpesu unu,” ka Onyenwe anyi sirj, “Doo okwu unu n’usoro,” ka Eze nke Jekob na-asiċċwa. 22 “Ka ha bubata aruši ndi a, ma gwa anyi, ihe gaje ime. Ka ha gwa anyi ihe mere n’oge gara aga, ihe ha pħotara, ka anyi nwee ike tulee ha matakwa ihe ga-abu ikpeazu ha. Maqbūl kwuputara anyi ihe ndi ahu na-abja, 23 gwa anyi ihe odinju ji, ka anyi mara na unu bu chi. Meenū ezi ihe, maqbūl ihe oqoo, nke ga-eme ka anya għagħwoju anyi, ka anyi juputakwa n’egħu. 24 Ma unu dì nta karja ihe efu. Ərū unu niile bükwa ihe na-abagħi uru. Onye hoqro unu emeela onwe ya ihe aru. 25 “Akpoliela m otu onye site n’akukku ugwu, ən na-abjakkwa. Otu onye na-asopur aha m sikwa n’owlu anyanw. Ən na-azopja ndi oħħiċċi niile dika ha bu үro, ən ga-azopja ha dika onye na-akpu ite si azopja aja үro. 26 O kwuru maka nke a site na mmalite, ka anyi nwee ike mara, maqbūl mgbe o mebegħi, ka anyi nwee ike si, ‘Ihe o kwuru ziri ezi?’ O nwiegħi onye kwuru ihe banyere nke a, o nwiegħikwa onye mere ka amata ya, o nwekkwagħi onye si n’onu gi nü okwu obula. 27 Abu m onye mbu gwara Zayon, ‘Lee, n’ebi a ka ha di!’ Əbu m ziteere Jerusalem onyeozi ozioma. 28 Elegharirji m anya ma o nwiegħi onye m hħru. O nwiegħi onye no n’etiti chi ha

nke nwere ike inye ndumodju; o nwiegħi onye inye osisa ajju mgħe m jħru ha. 29 Lee, ha niile bu ughażi! Ərū ha niile pħotara ihe efu, aruši ha niile awru awu bu naanji ifufe na ogħbaaghara.

42 “Lee ohu m, onye m na-agba ume, onye m hoputara, onye ihe ya na-atop mkpuruobi m ütq. Aga m eme ka Mmøq m dırri n’ime ya. Ən ga-emekwa ka ikpe ziri ezi rute mba niile aka. 20 Għagħi eti mkpu maqbū welie olu ya kwaaw akwa, maqbū welie olu ya elu, ən għagħi eme ka a nü olu ya n’ezu. 30 Għagħi agħajji aħiħha riidi azopja azopja, maqbū menyu oħġo orionna na-enwu ntakirri ntakirri. Ən ga-esite n’ikwesi ntukwasj obi wepuxa ikpe ziri ezi. 4 Ən għagħi aso ngongo maqbū daa mba, ruo mgħe o hiwre ikpe ziri ezi n’elu ɻuwa. Ən bukwa n’ozizi ya ka agwa etiti niile ga-atukwasj olileancyha. 5 Nke a bu ihe Chineke bu Onyenwe anyi kwuru, onye ahu kere eluigwe niile, onye għasapukwara ha, onye għasapukwara ɻuwa n’ihe niile nke si n’ime ya apuha, onye na-enye ndi niile bi n’ime ya ume, na-enyekwa ndi na-agħarji n’ime ya ndu. 6 “Mu onwe m, bu Onyenwe anyi, apkola gi ka i-gosi ezi omume m. Aga m echebe gi, għba gi ume, n’ihi na ewwera m gi nye ndi m ka i bürü ihe imesi oħġiegħba ndu m ike. 1 ga-abukwa iħe nye mba niile. 7 1 ga-emegħe anya ndi kpuru isi, għapputakwa ndi no n’uļlo mkporo, meekwa ka ndi no n’uļlo mkporo għbarra oħħiċċi nwere onwe ha. 8 “Mu onwe m bu Onyenwe anyi! Nke a bukwa aha m. Agħagħi m enye onye ozo ugwu na nsopur m. Mu na aruši a piri apni agħakwagħi azo otuto m. 9 Lee ihe oħcie emeuola ma nke oħħru ka m na-ekwupuha. Tupu ha pūta iħe ana m apkosa ha nye unu.” 10 Bukiun Onyenwe anyi abu oħħru; tookwanu ya, unu ndi niile bi na nsotu niile nke ɻuwa, unu ndi na-aridha n’osimiri, na ihe niile bi n’ime ya. Toonu ya unu ndi bi n’ala ebe mmiri għbarra għburugħburu. 11 Ka ozara na obodo niile dì n’ime ya welie olu ha elu, ka ndi bi na Keda rħurja ɔnħu. Ka ndi bi na Sela tie mkpu ɔnħu, ka ha si n’elu ugwu niile tisie mkpu ɔnħu ike. 12 Ka ha nye Onyenwe anyi ebube, kpoşaakwa otuto ya n’ala niile mmiri għbarra għburugħburu. 13 Onyenwe anyi ga-apuha buo aghha dika dike. Əbu site n’iñu ɔkku n’obi nke onye aghha ka ən ga-eji buo aghha. Ən ga-eti mkpu aghha megide ndi iro ya, ma merie ha. 14 “O dħla anya kemgħe m għbarra nkijiet; ejidesirji m onwe m aka ike. Ma uġbu a, aga m egosi iwe m; aga m asu ude, kwaaw akwa dì ka nwanyi ime na-

eme. **15** Aga m eme ka ugwu ukwu na ugwu nta niile dì larijì, meekwa ka ihe ọkukù ha niile kpónwụo. Aga m eme ka osimiri ghøq' ozara, meekwa ka ọdò mmiri niile takpøq. **16** Aga m edu ndí kpuru isì, site n'uzo nke ha na-amaghị, n'okporouzø ha agatubeghi ka m ga-edu ha; Aga m eme ka ochichirị ghøq' ihè n'ihi ha, meekwa ka ebe niile gbagorø agbagø guzozie. Ihe ndí a niile ka m ga-eme. Agaghị m agbakuta ha azu. **17** Ma ndí niile na-atükwası aruṣi obi, ndí na-asì ihe ndí ahụ a píri api, 'Unu bụ chi anyị,' a ga-achughachi ha azu n'ọnodù ihere. **18** "Geenù ntì, unu ndí ntì chiri, leenù anya unu ndí isì kpuru, ma hụ uzø. **19** Olee onye kpuru isì dìka ohu m? Onye kwa ka ntì chiri dìka onyeozì nke eziokwu m? Q' dì onye ọzø kpuru isì dìka onye a m hopütara ka ọ burụ ohu Onyenwe anyị? **20** I húla otutu ihe, ma i dighị atükwası uche gị na ha. Ntì gi gheré oghe, ma i dighị ejì ya anu ihe." **21** Onyenwe anyị emeela ka iwu ya dì ukwuu, meekwa ka ọ dì ebube, n'ihi na o tòrø ya ụtø isite na ya mee ka ezi omume ya püta ihè. **22** Ma e meela ka ndí ya burụ ndí e zukporø ihe ha nwere n'oge agha. A kpochikwara ha n'olulu e gwuru n'ala, zoo ha n'ime ụlo mkporø dì iche iche. Ha aghołla ihe a kwatara n'agha, ma ọ dighị onye na-anapüta ha. Ha aghókwaala ihe e si n'aka mmadụ püñara ya n'ike, ma ọ dighị onye na-asì ndí iro ha, "Nyeghachikwa m ihe m i ji aka ike were." **23** Onye ka ọ bụ n'etiti unu nke ga-ege ntì n'ihe ndí a? Onye ga-aña ntì si otu a mata ihe na-agà ime n'oge dì n'ihi? **24** Onye weere Jekòb nyefee n'aka ndí na-ebibi ihe, onye were Izrel nyefee ndí ohi? Ọ bụ na ọ bughị Onyenwe anyị onye ha mehiere megide? N'ihi na ha ekweghi eso uzø ya niile, ha erubeghi isi nye iwu ya. **25** Ọ bụ ya mere o ji wükwası ndí ya iwe ọkụ ya, ihe ike nke agha. Ọ bụ ezie na iwe ya bìákwasıri ha dìka ọkụ na-erepià erepià, ma ha aghotaghị ihe kpatara ya; o repiàra ha, ma ha atügharìa uche ha banyere ya.

43 Ma ubu a, nke a bụ ihe Onyenwe anyị kwuru, bụ onye kere gi, Jekòb, na onye kpuru gi Izrel, "Atüla egwu, n'ihi na agbapütalà m gi. Akpołla m gi aha, i bükwa nke m. **2** Mgbe i si na mmiri dì omimi na-agafe, aga m anonyere gi. Mgbe i si na mmiri nke na-ekwo oke okwukwo, agaghị m ekwe ka o bufuo gi. Mgbe i na-eje ije n'ime ọkụ, o gaghi eregbu gi. Ire ọkụ ahụ agakwaghị erepià gi. **3** N'ihi na mü onwe m bụ Onyenwe anyị Chineke gi, Onye nzopüta gi, na Onye nsø nke Izrel. Ewerela m Ijipt na Kush na Seba nye ka

ha bürü ihe i ji gbara onwe gi. **4** Ebe i bụ ihe dì oke ọnuaḥia n'anya m, ebe ọ bükwa na m hụrụ gi n'anya, aga m ewere ndí mmadụ nye n'ihi igbapüta gi. Aga m ebibi ndù ndí mmadụ n'ihi ichébe gi ndù. **5** Atüla egwu n'ihi na anonyere m gi. Aga m esite n'owuwa anyanwụ na n'odida anyanwụ chikötaa ümụ gi. **6** Aga m enyekwa ugwu na ndída iwu sị ha, 'Hapụnụ ha ka ha laa, unu egbochikwala ha.' Hapụnụ ndí m ka ha site n'ala niile dì anya nke nsotu ụwa loghachi, **7** onye ọbụla nke a na-akpø aha m, onye m kere n'ihi otuto m, onye m kpuru, ma meekwa." **8** Kropütanụ ha, bụ ndí ahụ nwere anya ma ha adighị ahụ uzø, ndí nwere ntì ma ha adighikwa anu ihe. **9** Mba niile dì iche iche ezukötala, mmadụ niile agbakotakwala. Onye n'ime chi ha kwuru na ihe dì otu a ga-eme, onye kwa kwuru ihe ndí a mere n'oge gara aga? Ka ha kpobata ndí akaebe ha izipüta na ihe ha kwuru ziri ezi, ka ndí ọzø nụ ya ma sị na, "O bụ eziokwu." **10** "Unu bụ ndí akaebe m," ka Onyenwe anyị kwupütara, "burükwa ndí ohu m hopütara, ka unu mara m, ma kwerekwa na m, ghotakwa na Mü onwe m bụ onye ahụ. Q dighị chi a kpuru tupu m dirị, ọ dikwaghị nke ga-eso m n'azu. **11** Mü, ọ bụ na naanjì m, bụ Onyenwe anyị, ọ dikwaghị onye nzopüta ọzø dì ma ewezuga m. **12** Mü onwe m egosila, zopüta ma kwupütakwa ya, mee ka unu nüru ya, mü onwe m, ọ bughị chi ndí mba ọzø n'o n'etiti unu. Unu bükwa ndí akaebe m, na mü onwe bụ Chineke," otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya. **13** "E, site n'ebighị ebi ruo n'ebighị ebi, mü onwe m bụ Chineke. Q dighị onye pürü ịnapüta m ihe m ji n'aka. Mgbe m rürü ọrụ, onye pürü igbanwe ya?" **14** Nke a bụ ihe Onyenwe anyị kwuru, Onye mgbapüta unu na Onye nsø nke Izrel. "N'ihi unu, aga m eziga ozi na Babilon budata ndí Kaldja niile dìka ndí gbatpuru agbapü, n'ime ugbo mmiri ahụ niile ha ji anya isi. **15** Mü onwe m bụ Onyenwe anyị, Onye nsø gi, onye kere Izrel, Eze unu." **16** Otu a ka Onyenwe anyị kwuru, bụ onye ahụ kwara uzø n'ime osimiri, nke mere ka okporouzø dirị n'ime oke osimiri. **17** Nke na-eme ka ugbo ndí agha dì ukwuu, na ịnyinya püta, ndí agha na ụṣụ ha achikötara ọnụ, mee ha ka ha dinaa n'ebe ahụ, ghara ibilitekwa ọzø, dìka ha bụ ọkụ ogbo oriogwa e menyürü emenyü. **18** "Chefuonu ihe ndí ahụ niile mere n'oge gara aga; unu atügharìkwa uche unu na ha. **19** Kama leenù anya ihe ọhụrụ nke m na-agà ime. Leenù ya n'ihi na o bidolarị ipüta ihe. Ọ ga-abụ na unu adighị ahụ ya? N'ihi na ana m akwa okporouzø

n'ozara, na-emekwa ka mmiri juputa n'ala togborø n'efu. **20** Anu ohia niile na-asopuru m, nkita ohia, na enyi nnunu niile na-ekele m, n'ihi na emeela m ka mmiri juputa n'ozara, meekwa ka isi iyi na-asø n'ala ebe togborø n'efu, nye ndi nke m ihe oññu, bu ndi m hoputara. **21** Ndì m kpuru nye onwe m, ka ha kosaakukø otuto m. **22** "Ma unu akpokughì m, Jekob, kama ihe banyere m agwula gi ike, Izrel. **23** I kpurughì aturu wetara m maka aja nsure oku, maqbù jiri aja niile sòpuru m. O nweghi mgbe m kwagidere gi ka i wetara m onyinye mkpuru òka, maqbù mee ka ike gwù gi site n'ina gi ùda na-esi isi uto. **24** Unu ewetabereghì m uda kalamus na-esi isi uto, maqbù were abuba anu nke aja unu niile mee ka obi tøø m uto. Kama o bu naanì mmehie unu ka unu na-ebokwasì m, unu ejirila ajo omume unu mee ka ike gwùsìa m. **25** "Mụ onwe m, o bu naanì mu onwe m, bu onye na-ehichapù mmehie unu. Ana m emekwa ya n'ihi na o dì m mma n'obi ime ya. Agakwaghì m echeta mmehie unu ozø. **26** Chetara m ihe gara aga, ka anyì rurià ùka n'etiti onwe anyì, doo okwu gi n'usoro igosi na i bu onye ikpe na-amaghì. **27** Site na mmalite, nna nna unu ha mehieri megide m. Ndì m dunyere ka ha kuziere unu ihe nupukwara isi megide m. **28** Ya mere, m ji menye ndi a maara aha ha n'ülönsø ihere. Enyefere m Jekob ka o búru onye ewezugara nye mbibi, nyekwa Izrel ka o búru ihe mkparì.

44 "Ma ugbu a, gee ntì gi Jekob, bu ohu m, geekwanu ntì, unu ndi Izrel m hoputara. **2** Nke a bu ihe Onyenwe anyì na-ekwu, bu onye kere unu, onye kpuru unu n'ime n'afø, na onye ga-enyere unu aka: Atùla egwu, gi Jekob, ohu m, atùkwala egwu gi Jeshurun, onye nke m hoputara. **3** N'ihi na aga m eme ka ala ahù kpøro nkù nweta mmiri, mee ka mmiri na-asogharì n'ala ahù akpíri na-akpo nkù. Aga m awùkwasì umu umu unu Mmøø m, meekwa ka ngozi m dìri ha. **4** Ha ga-etoputa etoputa dìka ahìhìa a gbara mmiri, e, dìka osisi popla n'akukù iyi juputara na mmiri. **5** Ha ga-eji nganga si, 'Abu m nke Onyenwe anyì,' maqbù 'Abu m nwa nwa Jekob,' ebe ndi ozø ga-edeputa n'aka ha, 'Nke Onyenwe anyì ka m bu,' ha ga-agùkwa onwe ha Izrel. **6** "Nke a bu ihe Onyenwe anyì na-ekwu, onye bu Eze Izrel na Onye mgbaputa ya, Onyenwe anyì, Onye pürü ime ihe niile: Mụ onwe bu Mmalite na Ọgwugwù; o dìkwaghì Chineke ozø di ma ewezuga m. **7** O búkwa onye di ka m? Ya kwuputa ya. Ya kwuputa ya, doo

ya n'usoro ka ntì nñru! Ya kwuputa ihe niile mere kemgbe m mere ka ndi m guzosie ike. Ya kwuputakwa, ma dokwaa ha n'usoro, ihe niile na-agà ime n'oge di n'ihu. **8** Unu atùla egwu. Unu amakwala jijiji. O bu na m akoputaghì ihe ndi a ma kwuputa ha n'oge gara aga. Unu onwe unu bu ndi akaebe m. O dì chi ozo di ma e wezuga m? Mba! O nweghi Oke nkume ozo di, nke m maara ihe banyere ya." **9** Ndì a niile na-apì arusi bu ndi nzuzu. Chi ndi ahù niile ha na-agù di ka ihe ukwu búkwa ihe na-enweghi isi. Ndì niile na-akpo isiala nye chi ndi a bu ndi kpuru isì, na ndi amamihe korø, ndi ihere ga-emekwa. **10** O baghì uru mmadù ikpuru onwe ya arusi maqbù chi a piri apì, nke na-apughì inyere ya aka n'uzo obùla? **11** Lee ihere game ndi niile na-akpo isiala nye ya. Ndì kpuru ha bu naanì ndi mmadù. Ka ha niile chikòta onwe ha, guzo, nwee mkpebi ha, ha ga-anø n'onodù n'ihere, na n'oke egwu. **12** Okpù üzü na-ewere ngwa orù ya na-ahù ya n'ime icheku oku, o na-eji mkpirisi igwe onye òka tipia ya n'udidì arusi, o bu ike nke ogwe aka ya ka o ji akpù üzü. Agù na-agù ya, ike na-agwùsìkwa ya; o nñghì mmiri obùla, o na-adakwa mba. **13** Onye òka osisi na-esite n'eriri otutu tütüputa osisi were pensulù kaa ya; o na-ewere ngwa orù ya kpuchaa osisi ahù, were ngwa orù ika akara, kaa ya akara. O na-arù ya dìka oyiyì mmadù, oyiyì mmadù n'ima mma ya niile, maka ibi n'ime ülo arusi. **14** O na-egbutu osisi sida di iche iche, maqbù osisi saipres ma o búkwa osisi ook. O na-ahapù ya ka o too n'etiti osisi di iche iche nke oke ohia, maqbù kùo osisi fìa, nke mmiri ozozo na-eme ka o too nke òma. **15** O búkwa nkù ka ejì ya e mere; ufodù ka o na-ewere nya oku, o na-eji ya afunwu oku ghee achìcha. Sitekwa na ya pià chi, kpuo ihu n'ala nye ya; o na-emekwa arusi apiri apì, kpøo isiala nye ya. **16** Okara n'ime osisi ndi a ka o ji emenwu oku; n'elu ya kwa ka o na-esi nri ya, o na-ahùnye anu, were tajuo afò ya. Nkù ahù ka o ji anya oku na-asì, "Ahaa, ahù ekpolà m oku; ahùla m oku." **17** Ihe fòdùrù n'ime osisi ahù ka o na-ewere kwaara onwe ya arusi a piri apì; O na-ada n'ala n'ihu ya, fee ya ofufe. O na-ekpekwarà ya ekpere na-asì, "Biko, Zòputa m, n'ihi na chi m ka i bu!" **18** Ha amaghì ihe obùla; ha adighì aghòtakwa, n'ihi na-emechielaanya ha ka ha ghara iñu üzø, mechiekwa uche ha, ka ha ghara iñghòta. **19** O dìghì onye na-anodù chee echiche, o dìghìkwa onye nwere ihe òmuma maqbù nghòta i si, "Ufodù n'ime osisi a ka m ji kwanye oku, O buladì ghee achìcha n'elu

icheku ọkụ ya, ejikwa m ụfodụ n'ime ya hụo anụ m tara. M ga-esite na nke fodụrụ mepụta ihe rürü arụ? Ọ bụ ogwe osisi ka m ga-akpọ isiala nye?" 20 Onye na-adighị eche ụdị echiche a bụ onye nzuzu, nke na-eji ntụ si n'ebe a kwanyere ọkụ na-azụ onwe ya. Ọ pughi ịnapụta onwe ya, maqbụ juo onwe ya ajuju sị, "Ihe a m ji n'aka m, nke m na-akpọ chi, ọ bughị okwu ugha ka ọ bụ?" 21 "Cheta ihe ndị a, gị Jekob, n'ihi na gị bụ Izrel, i bụ ohu m. Ọ bụ m kpuru gi, i bụ ohu m; gị bụ Izrel, agaghị m echezo gi. 22 Ehichapula m njehie gi niile; dika igwe ojii, hichapukwa mmehie gi dika igirigi ututu. Loghachikwute m, n'ihi na akwụola m ugwo ịgbaputa gi." 23 Buonụ abụ oke ọnụ, unu eluigwe, n'ihi na Onyenwe anyị emeela ya; tienụ oke mkpu, unu ụwa dị n'ala. Tienụ mkpu ọnụ, unu ugwu niile, unu bụ oke ọhịa niile na osisi ọbụla nke dị n'ime gi, n'ihi na Onyenwe anyị ịgbapatala Jekob, na-egosikwa ebube ya n'Izrel. 24 "Otu a, Onyenwe anyị na-ekwu, Onye mgbaputa unu, onye ahụ kpuru unu n'ime afọ: Mụ onwe bụ Onyenwe anyị, Onye kere ihe niile, onye gbatipuru eluigwe, onye gbasara ụwa naanị mụ onwe m, 25 onye na-emebi ihe ịribama niile nke ndị amumà ugha na-emekwa ka ndị na-ajuta ase ghọq ndị nzuzu, onye na-ekpu ihe ọmụmụ ndị maara ihe ihu n'ala tugharia ya, ha ghọq ihe nzuzu, 26 onye na-eme ka okwu ndị ohu ya mezuo meekwa ka amumà ndị ozi ya buru mezuo, onye na-asị banyere Jerusalem, 'A ga-ebikwa n'ime ya ọzọ, na-asikwa banyere obodo niile nke Juda, 'A ga-ewughachi ha,' banyere mkpomkpọ ebe ha niile, 'Aga m ewulikwa ha.' 27 Onye ahụ na-asị, ogbu mmiri, 'Takorọ, aga m emekwa ka iyi ya niile takorosja,' 28 Onye na-asị banyere Sairoş, 'Ọ bụ onye ọzuzu atụru m, ọ ga-emezukwa ihe niile na-adị m mma; Ọ ga-asikwa banyere Jerusalem, "Ka ewugharja ya," ma banyere ulọnso, "Ka ehiwe ntọala ya."

45 "Nke a ka Onyenwe anyị na-ekwu nye ohu ya
nke o tere mmanụ, bụ Sairoş, onye m ga-eji aka
nri ya megide mba niile, mee ka ha nọrọ n'okpuru
ya, napukwa ndị eze ngwa agha ha niile, megheere
ya ọnụ ụzọ niile nke na ọ díkwaghị ọnụ ụzọ ama
a ga-emechibido ya. 2 Mụ onwe m ga-ebu ụzọ gaa
n'ihu gị kwazee ugwu ukwu niile, tiwasia ibo ọnụ ụzọ
bronz niile gbuwakwaa mkporo igwe dị iche iche. 3
Aga m enye gi akụ niile e zoro n'ebe ọchichirị gbarा,
akunuba niile e zoro n'ebe nzuzu dị iche iche. Ka
i mata na ọ bụ mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, bụ

Chineke nke Izrel, onye ahụ kporo gi aha, na-eme
ihe ndị a niile. 4 N'ihi Jekob bụ ohu m, n'ihi Izrel
onye m hoputara nye onwe m, ka m ji kporo gi aha gi
nyekwa gi aha nke nsopurụ, maqbụ ezie na i maghị
onye m bụ. 5 Ọ bụ m bụ Onyenwe anyị, ọ díkhịkwa
onye ọzọ dị; ewezuga m, ọ díkwaghị Chineke ọzọ dị.
Ọ bụ ezie na i maghị m, ma aga m eme ka i dịrị ike.
6 Mgbe ahụ, ụwa niile, site n'owuwa anyanwụ ruo
n'odịda anyanwụ, ga-amata n'ezie na Chineke ọzọ
adighị, karịa m. Abụ m Onyenwe anyị, ọ díkhịkwa
onye ọzọ dị. 7 Ọ bụ m kpuru ihé, keekwa ọchichirị. Ọ
 bụ m na-ezite oganihu, na-ekekwa ila n'iyi. Mu onwe
m, bụ Onyenwe anyị, na-eme ihe ndị a niile. 8 "Gị,
eluigwe, zodata ezi omume m ka mbara eluigwe na-
ezodakwa ya dika mmiri. Ka ala meghee onwe ya, ka
nzoputa puputa, ka ezi omume soro ya puokwa dika
ahijha. Ọ bụ mụ onwe m, bụ Onyenwe anyị kere ha
niile. 9 "Ahụ na-adịrị mmadụ ahụ nke na-aluso
onye kere ya ogu, mmadụ ahụ bụ otu mpekele ejuju
n'etiti mpekele ejuju niile dị n'ala. Ụrọ ọ na-ajụ onye
ji ya akpụ ihe ajuju sị, 'Gịnj ka i ji m akpụ?' Ka ọrụ gi ọ
ga-asị, 'Lee, ọ díghị aka abụ o nwere?' 10 Ahụ na-
adịrị nwantakirị ahụ gwara nna ya okwu sị, 'Gịnj ka i
mütara na nwa?' maqbụ sikhwa nne ya, 'Gịnj bụ ihe i
muputara?' 11 "Otu a ka Onyenwe anyị, Onye nsọ nke
Izrel, Onye kere Izrel na-ajụ ajuju sị; banyere ihe ndị
gaje ime i na-ajụ m ajuju banyere ụmụ m, maqbụ nye
m iwu banyere ọrụ aka m? 12 Ọ bụ mụ onwe m kere
ụwa, keekwa mmadụ ka o biri n'ime ya. Aka m abụ
ka m ji gbasaa mbara igwe, nyekwa kpakpando niile
iwu. 13 M ga-akpolite Sairoş n'ezie omume m: M ga-
eme ka ụzọ ya niile zie ezi. Ọ ga-ewughachi obodo m,
mee ka ndị m a dötara n'agha nwere onwe ha, ma
Ọ bughị n'ihi ọnụahịa maqbụ ihe nrite, ka Onyenwe
anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru." 14 Otu a ka
Onyenwe anyị sıri, "Ihe ndị Ijipt ruputara na ngwa
ahịa ndị Kush na ndị Saba ahụ toro ogologo, ha ga-
abiajkwute gi, ha ga-abụ nke gi; ha ga-esokwa gi n'azụ
dika ndị mkporo e kere agbü. Ha ga-akpọ isiala n'ihu
gi riọ gi arịri, na-asị, 'N'ezie, Ọ bụ naanị otu Chineke
dị, onye nonyere gi, Ọ díkwaghị chi ọzọ dị.'" 15 N'ezie,
gi onwe gi bụ Chineke, Onye nzoputa Izrel. I bụkwa
Chineke, onye na-ezonarị mmadụ onwe ya. 16 A ga-
eme ndị niile na-akpụ arụsi ihe ihere, e, ihere ga-eme
ha n'ihi na a ga-etinye ha n'ọnodụ oke ihere. 17 Ma
Onyenwe anyị ga-eji nzoputa nke ga-adị ruo mgbe
ebighị ebi zoputa Izrel. Ihere agaghị eme ha. A gaghị

etinyekwa ha n'önodu ihe ihere ruo mgbe ebighi ebi.

18 N'ihi na otu a ka Onyenwe anyi onye kere eluigwe siri, o bu ya dobekwara ihe niile n'önodu ha. O bu ya, bu Chineke, onye zubere ma kee ụwa, tókwaa ntóala ya. O keghị ụwa ka o togboror n'efu, kama o bu ka e biri n'ime ya ka o ji kee ya. O siri, "Mụ onwe m bụ Onyenwe anyi; o díkwaghị Chineke ozọ dì.

19 O bughi na nzuzu ka m kwuru okwu, site n'otu ebe n'ala nke ochichirị. Agwaghị m mkpuru Jekob 'Chọnụ m n'efu.' Mụ onwe m, bụ Onyenwe anyi na-ekwu eziokwu, Ana m ekwuputa ihe ziri ezi.

20 "Chikotaanụ onwe unu, gbakotanụ, bijanụ nso, unu ndị si na mba niile gbatapta ọso ndu. Ha amaghị ihe bu ndị a na-ebugharị chi osisi e ji aka mee, ndị na-ekpekwarra chi ndị ahụ na-enweghi ike ịzoputa ekpere.

21 Kwuputanụ ihe kwesiri ịdi, gosinụ ya, ka ha gbaakokwa izu. Onye buru ụzo kwuo ihe ndị a n'oge gara aga, onye kwuputara ya site na mgbe ochie? O bughi mụ onwe m, bụ Onyenwe anyi? O díkwaghị Chineke ozọ dì ma o bughi mụ onwe m, Chineke onye ezi omume na Onye nzoputa; o díghi onye ozọ dì ma ewezuga m.

22 "Laghachikwutenụ m, ka m zoputa unu. Laghachikwutenụ m, unu ndị bi na nsotu niile nke ụwa. N'ihi na o bu naanị m bụ Chineke, o díkwaghị chi ozọ dì.

23 Ejirila m onwe m n'uo iyi, onu m ekwupula okwu n'ezu omume, bụ okwu nke na-enweghi mgbanwe: N'ihu m ka ikpere niile ọbuła ga-egbu n'ala; mụ ka ire niile ọbuła ga-anlurị iyi.

24 E, ha ga-ekwuputa sị, 'O bu n'ime Onyenwe anyi naanị ka ezi omume na ike dì.' Ndị niile na-akpo ya asị ga-abjawkute ya. Ihere ga-emekwa ha.

25 Ma agbụru niile nke Izrel ga-achọta nnaputa ha n'ime Onyenwe anyi, o bükwa na ya ka ha ga-anyia isi.

46 Bel na Nebo, arusị ndị Babilon makpu amakpu. Lee, arusị niile ha ka ebukwasiri ha n'azụ iñyinaya ibu. Arusị niile apiri api bụ nke a na-ebugharị bụ ibu dì arọ, ibu arụ nye ụmụ anumana n'-ada mba!

2 Ha makpuuru, rudakokwa ala n'otu; ha enweghi ike iwezuga ibu ndị a n'onwe ha, ha onwe ha kwa, a dotala ha n'agha.

3 "Geenụ m ntị, unu ụmụ ụmụ Jekob, unu ndị fođlụ n'ülo Izrel, unu bụ ndị m na-elekota siterị na mgbe a mürü unu na-akpogharịkwa unu siterị na mgbe amuputara unu.

4 Mụ onwe m, bụ onye ahụ, o bu m ga-elekotakwa unu anya, o bùladị ruo mgbe isi awo juputara unu n'isi, n'agadi unu. N'ihi na o bu m kere unu, aga m elekotakwa unu.

5 "Onye agba unu ume, burukwa onye nzoputa unu.

ka unu ga-asị na o yiri m? Onye kwa ka mụ na ya ha? Onye ka unu ga-eji tñytere m?

6 Ufodụ mmadụ na-emeghe akpa ego ha wuputa ọlaedo dì n'ime ya, natuputakwa ọlaocha n'ihe ọtụtụ, were ya goo onye ọkpụ ụzu ọlaedo ka o jiri ya kpupor ha chi, emesịa, ha na-akpo isiala na-efe arusị ahụ ofufe.

7 Ha na-ebuli arusị ahụ buru ya n'ubu ha, buru ya debe ya n'önodu ya, n'ebé ahụ ka o na-akwụrụ. O díghi apụ site n'ebé ahụ jegharija. O buru na mmadụ e tikuo ya mkpu, o gaghịaza, o pughi ịzoputakwa ha puo na nsogbu ha niile.

8 "Chetanụ nke a, ma tuleekwa ya, ka o digidekwa unu n'obi, unu ndị na-enupu isi.

9 Chetakanụ ihe ndị ahụ niile mere n'oge gara aga, n'ihi na abụ m Chineke, chi ozọ adighịkwa. Naanị m bụ Chineke, o díkwaghị onye ozọ dì ka m.

10 O bụ m na-egosi ikpeazu site na mmalite, o bụ m na-ekwu site na mgbe ochie ihe ga-eme n'odinihi. Ana m asị, 'nzube m ga-eguzogide. O bükwa ihe dì m mma n'obi ka m ga-eme.'

11 Aga m esite n'owụwa anyanwu kpoo anụ ufe, e, sitekwa n'ala ebe dì anya kpoo nwoke ahụ ga-abịa mee nzube m. N'ihi na ihe m kwuru ya ka m ga-eme ka o mezuo; o bükwa atumatu m ka m ga-emekwa.

12 Geenụ m ntị, unu ndị isi ike, unu ndị nopụru ezi omume m n'ebé dì anya.

13 Ana m eweta ezi omume nso, o díghi n'ebé dì anya, nzoputa m agaghị anokwa ọdu. Aga m enye Zayon nzoputa, nyekwa Izrel ịma mma m.

47 "Rida n'ala, nödụ na uzuzu, gi nwaagbogho na-amaghị nwoke, bụ ada Babilon, nödụ n'ala na-ejighị ocheeze, gi eze nwanyị obodo ndị Babilon. Agaghị akpokwa gi onye dì nro, maobụ onye dì pekepeke.

2 Were nkume igwe nri gwee ọka, wepụ akwa ahụ i ji kpuchie ihu gi. Chilite uwe mwüda gi, kpughepụ ogwe ükwu gi, mgbe i na-agabiga iyi dì iche iche.

3 A ga-ekpughe ọtọ gi, tinyekwa gi n'önodu ihere. N'ihi na aga m abotara ndị m ọbo, agaghị m elekwa anya n'azụ."

4 Otu a ka Onye mgbatapta anyi kwuru, Onye ga-azoputa Izrel. Aha ya bụ Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile, Onye nsø Izrel.

5 "Nödụ duu, baa n'ime ochichirị, gi eze obodo nke ndị Kaldja; O díkwaghị mgbe ozọ a ga-akpo gi nwanyị nwe alaeze dì iche iche.

6 Ewesoro m ndị m iwe, mee ndị ahụ bụ ihe nketa m ka ha ghọp ihe na-adighị nsø. Eweere m ha tinye gi n'aka, ma i gosighị ha obi ebere. O bùladị ndị bụ agadi n'etiti ha ka i bokwasiri ibu arọ.

7 I kwuru sị, 'Abụ m eze nwanyị ruo mgbe ebighị ebi!'

Ma i cheghị echiche banyere ihe ndị a, i tugharighị uche banyere ihe pürü ime. **8** “Ugbu a gee ntị, gi onye na-eme dika o si ọọgi ụtọ. Gee ntị, gi onye na-anị n’udo, na-asị onwe gi, ‘O bụ naanị m dị, o nweghi onye ọzọ ka m n’ụwa. O nweghi mgbe m ga-adị ka nwanyị di ya nwụrụ, maobụ dika nwanyị ụmụ ya nwụrụ.’ **9** Ma lee anya! Ihe abụ ndị a na-aga ịbjakwasị gi na mberede. N’otu ụbочi di gi ga-anwụ, ụmụ gi ga-anwuchakwa. Mgbasị gi niile, na ịdị ike nke ogwu okike gi niile, agaghị egbochi ihe ndị a ịbjakwasị gi n’uju. **10** N’ihi na i werela obi gi tükwasị n’ajọ omume gi i na-asị, ‘O nweghi onye na-ahụ m.’ Ma amamihe gi na ihe ọmụma gi na-eduhie gi, mgbe i na-asị onwe gi, ‘O bụ naanị mụ onwe m, o digħikwa onye ọzọ ma ewezuga m.’ **11** Ihe ojoo ga-abịakwasị gi, i gaghị ama otu i ga-esi gbaa afa iwezuga ya. Oke mbibi ga-adakwasị gi nke i na-agaghị enwe ike iji ego gbara onwe gi; Ila n’iyi nke i na-atughị anya ya ga-abịakwasị gi na mberede. **12** “Dokotazie ogwu okike gi niile, na ihe mgbasị gi niile. Ihe ndị ahụ niile i jirila na-eche onwe gi siterị na mgbe i bụ nwantakiri. Ma eleghị anya ha pürü inyere gi aka n’oge dị n’ihu. I pürü iji ha menye ndị iro gi ụjọ, maobụ mee ka ha maa jijiji. **13** Ndumodụ niile a na-enye gi adighị enyere gi aka. Mee ka ndị ahụ ihe banyere ngagharị ọnwa na kpakpando doro anya bịa nso. Kpoputa ndị ahụ na-esite n’ihe ha hụrụ na kpakpando akowa ihe ga-eme site n’otu ọnwa ruo n’ònwa nke ọzọ. Kpokuo ha ka ha zoputa gi site na nsogbu nke na-aga ịbjakwasị gi. **14** Lee, ha bụ ihe efu dika ahịhịa kporo nkụ. Okụ ga-erechapukwa ha. Ha apughikwa ịzoputa onwe ha site n’okụ ahụ na-enwusi ike. N’ihi na okụ ahụ adighị ka okụ a na-akwanye, nke a na-anyia n’oge oyị. **15** Lee ihe ndị a na-enyocha kpakpando ga-emere gi, bụ ndị i na-ańa ntị na ndumodụ ha site na mgbe i bụ nwantakiri. Ha gahaapụ gi gaa n’uzo nke aka ha; i gaghị enwekwa onye ga-azoputa gi.

48 “Geenụ ntị na nke a, unu agburụ Jekob, unu ndị a na-akpo n’aha Izrel, ndị si n’agburụ Juda püta. Unu ndị na-eji aha Onyenwe anyị na-anị iyi, ndị na-akpoko aha Chineke nke Izrel, ma ọ bughi n’eziokwu maobụ n’ezị omume. **2** Unu ndị na-akpa nganga na unu bụ ndị bi n’obodo dị nsọ, ndị na-anyakwa isi na unu na-adabere na Chineke Izrel. Onye aha ya bụ Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile. **3** N’oge gara aga ka m kwuru ihe na-aga ime n’oge dị n’ihu. Mgbe m kwupurụ ya, emekwara m ka ihe ahụ m kwuru mezuo.

4 N’ihi na amaara m na unu bụ ndị isiike, matakwa na akwara dị unu n’olu bụ igwe a na-apughi ịroji aroji. Amakwaara m na egedege ihu unu bụ bronz. **5** O bụ ya mere m ji buru ụzọ gwa unu n’oge gara aga ihe m gaje ime, ka unu ghara i si, ‘O bụ aruṣi anyị mere ya. O bụ aruṣi anyị a piri apị na chi ọla m nyere iwu ka ha mee! **6** Unu anụla ama m na-agba, hukwa ka ha na-emezu, ma unu ajula ikwere na ọ bụ eziokwu. “Site ugbu a gawa, aga m agwa unu ihe ọhụrụ nke m na-agwabeghi unu na mbụ. **7** O bụ ugbu a ka e kere ya, ọ bughi na mgbe ochie. Unu anụtubeghi ihe banyere ya mbụ, ya mere, unu agaghị asị, ‘O bụ ihe maara ihe banyere ya.’ **8** E, i nübeghi, i magħikwa, site na mgbe ochie ntị gi eghiegħi ogħe. N’ihi na amaara m na i bụ onye aghħuġaq na-ekwesighi ntukwasị obi, onye a na-akpo onye nnupu isi site n’afq nne ya. **9** Ma n’ihi aha m, ka m na-eme ka Ọnụma m jụrụ n’ihi otuto m, a na m egbochi ya n’ebi i nō, ka a ghara ikpočapu unu kpamkpam. **10** Lee, anuċhaalam unu, ma ọ bughi dika e si anučha əlaqcha n’okụ. E, anwaleela m unu n’oke okụ nke ahħuħu. **11** N’ihi mụ onwe m, e, n’ihi mụ onwe m, ka m na-eme nke a. Aga m esi ańńa hapu ka m bürü onye emere ka aha m ghara ịdị nsọ? Agaghị m enye onye ọzọ otuto m. **12** “Geenụ m ntị, gi Jekob, na gi Izrel onye m kporo. Mụ onwe m bụ onye ahụ; Abụ m onye mbụ, bürükwa onye ikpeazu. **13** O bụ aka m tɔrɔ ntqala ụwa. O bükwa aka nri m għasara eluigwe. Mgbe m kporo ha oku ha na-abja guzo n’ihu m. **14** “Chikotaanụ onwe unu, unu niile, geenụ ntị. Onye n’etiti aruṣi ndị a gosiri ihe ndị a na-aga ime? Onye ahụ Onyenwe anyị hoqro ka ya na ya di na mma ga-emezu nzube ya megide Babilon, aka ya ga-emegide ndị Kaldja. **15** Mụ onwe m, o buladị mụ onwe m ekwuola ya; e, akpoqla m ya. Aga m eme ka əbja n’ije ya, ọ ga-agakwa nke ọma. **16** “Bjäkututenu m nso, geenụ ntị na nke a: “Site na mkposa mbụ ọ bughi na nzuzo ka m kwuru okwu; mgbe o mere anoj m n’ebi ahụ.” Ma ugbu a, Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị ezitela m, o mejupatala m na Mmuo ya. **17** Otu a ka Onyenwe anyị siri, Onye mgħapputa unu, bụ Onye nsọ Izrel, “Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị Chineke gi, onye na-ezi unu ihe n’ihi ədimmu unu, na-eduzikwa unu n’uzo unu kwasiri iso. **18** A sikkwar i na unu ńara ntị n’iwu m niile, udo unu gaara na-eru dika osimiri, ədimmu unu adikwa ka mmali nke ebili oke osimiri. **19** Mkpurụ gi gaara amuba dika aja, ụmụ unu gaara a dị ka mkpurụ əkukụ a na-enwegħi ike igħuta

onu, a gaghị ehichapukwa aha ha, maqbụ bibie n'ihu ha.” 20 Sitenụ na Babilon puo, gbanarịn ndị Kaldia! Werenu olu iti mkpu ọnụ kwusaa inwere onwe unu a. Meenụ ka ndị bi na nsotu niile nke ụwa nṣuru ya sịnụ, “Onyenwe anyị agbaputala ohu ya Jekob.” 21 Mgbe O duuru ndị ya jee ije n'ozara, ala kpọro nkụ, akpiri akpoghi ha nkụ. O mere ka mmiri si n'oke nkume sọputara ha, e, ọ kpowara oke nkume mee ka mmiri sọputa. 22 Onyenwe anyị sịri, “O dighị udo dịrị ndị na-emebi iwu.”

49 Geenụ m ntị, unu niile ndị bi n'ala mmiri gbara gburugburu, nṣrukwanu nke a, unu ndị no na mba dịanya. Onyenwe anyị kpọro m tupu amụo m. Ọ kpọro m aha m mgbe m ka no n'ime afọ nne m. 20 mere ka okwu si m n'onu dịrị nkọ dika mma agha. O zobere m n'aka ya kpuchie m. O mere m ka m dịrị ka àkụ dị nkọ nke o zoro n'ime akpa àkụ ya. 3 Ọ sịri m, “I bụ ohu m, Izrel. Ọ bükwa site na gi ka m ga-eji gosi ịma mma na ike m.” 4 Ma mụ onwe m sịri, “O bụ n'efu ka m doğburu onwe m n'orụ. Etufuola m ike m niile n'ihi ihe na-abughị ihe. Ma ihe ruru m dị n'aka Onyenwe anyị, ugwo ọrụ m dikwa n'aka Chineke m.” 5 Ma ubgu a Onyenwe anyị na-asị, Onye ahụ kpurụ m n'afọ nne m ka m bürü onye na-ejere ya ozi; ka ọ kpoghachite Jekob nye ya ka achikotakwa ndị Izrel nyekwa ya onwe ya, n'ihi na-abụ m onye nsopurụ dịrị n'anya Onyenwe anyị, Chineke m aghokwaarala m ike m. 6 Ọ sịri, “O bụ ihe dị nta karịa, gi i bürü m ohu, ikpoghachita ebo niile nke Jekob na ikpoghachita ndị Izrel ndị m chebere. Aga m emekwa ka i bürü ihè nye ndị mba ozọ, ka nzoputa m site n'aka gi ruo ndị bi na nsotu ụwa niile.” 7 Nke a bụ ihe Onyenwe anyị kwuru, Onye mgbaputa na Onye nsọ Izrel na-agwa onye ahụ a na-elelị anya, onye ahụ mba kpọro ihe arụ, e, onye ahụ ndị na-achị achị mere ka o ghoq ohu ha, “Ndi eze ga-eguzo ọtọ mgbe i na-agafe. Ndịsi na-achị achị ga-akpọ isiala nye gi, n'ihi na Onyenwe anyị, Onye kwasiri ntukwasị obi, Onye nsọ Izrel, ahoputala gi.” 8 Otu a ka Onyenwe anyị na-ekwu: “N'oge amara m, aga maza unu, n'ubochị nzoputa aga m enyere unu aka. Aga m echebe unu, mee ka unu bürü ogbugba ndị nye ndị mmadụ, iweghachite ala ahụ na Ikegharikwa ihe nketa ya nke togborọ n'efu; 9 na-asị ndị mkpọro, ‘Pütanụ,’ na-asıkwa ndị no n'ochichirị, ‘Pütanụ n'ihe.’ “Ha ga-adikwa ka aturu m, noo n'akukụ uzо, ndị na-ata ahijịa n'ebé ita nri nke ahijịa ndị, n'akukụ

ugwu nta niile. 10 Agụ agaghị agụ ha, akpiri agaghị akpokwa ha nkụ. Oke anwụ otiti nke ọzara agaghị acha ha ozọ. N'ihi na Onyenwe anyị ga-esite n'obi ebere ya duo ha n'akukụ isi iyi juputara na mmiri. 11 Aga m emekwa ka ugwu ukwu niile ghọ okporouzo, meekwa ka okporouzo niile guzozie. 12 Lee, ndị m ga-aloghachi, ha ga-esitekwa n'ebé dị anya, ụfodụ ga-esite n'ugwu, ụfodụ n'odịda anyanwụ, ndị ozọ ga-esite na mpaghara Aswan.” 13 Tienụ mkpu ọnụ, eluigwe niile; ka ụwa nṣurịa ọnụ. Ugwu ukwu niile, buonụ abụ, n'ihi na Onyenwe anyị akasiela ndị ya obi. O ga-enwekwa obi ebere n'ihi iru ụju ha. 14 Ma Zayon sịri, “Onyenwe anyị agbakutala m azụ; Onyenwe m echefuola m.” 15 “Nwanyị ọ pürü ichezo nwa ya na-anụ ara, hapụ inwe obi ebere n'ahụ nwa si n'afọ ya? Eleghị anya ọ pürü ichezo, ma agaghị m echezo unu. 16 Lee, edeela m aha gi n'obụaka m, n'ihi m kwa ka m debere foto mgbedi gi nke ga-adigide. 17 Umụ gi emeela ngwangwa loghachite, ndị ahụ mere ka i togborọ n'efu ga-esi n'ime gi puo. 18 Welie anya gi abụ lee gburugburu, legharịa anya, umụ gi niile na-ezukọta na-aloghachikwute gi. Dika m na-adị ndị,” ka Onyenwe anyị kwubiri. “I ga-eyi ha niile dika ọla ịchọ mma, i ga-ekewa ha dika nwanyị a na-alụ ọhụrụ si eme. 19 “O bụ ezie na e bibiri gi, mee ka i togborọ n'efu, ala gi abụrụ nkponkpọ ebe, ma ubgu a, i gaghị ezuru ndị gi, otu a kwa, ndị ahụ ripiara gi ga-anو gi n'ebé dị anya. 20 Umụ niile a mṛụ n'oge ọnwụ gbabara gi aka, ga-asıkwa na ntị gi, ‘Ebe a dịrị anyị oke ntakiri, nye anyị ebe sara mbara karịa nke anyị ga-ebi n'ime ya.’ 21 Mgbe ahụ, i ga-eche n'ime onwe gi si, ‘Onye mtaara m ọtụtu umụ ndị a niile? A dīrị m ka nwanyị na-amughị nwa maqbụ onye umụ ya nwuchara. Onye ajurụ ajụ na nke e mere ka ọ gaa biri n'ala ozọ. Mụ onwe m fofdụ, naanị m. Onye kwa mṛụ m umụ ndị a? Onye zulitere ha?” 22 Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru, “Lee, aga m akpoku ndị mba ozọ, weliere ha okoloṭo m, ha ga-ekulatara gi umụ gi ndị ikom n'aka ha. Umụ ndị inyom ka ha ga-ekukwasị n'ubu ha kulatakwa ha. 23 Ndị eze ga-abukwa ndị nna na-azụ umụ gi, ndị eze nwanyị ha ga-abukwa ndị inyom na-enye umụ gi ara. Ha ga-akpọ isiala nye gi, rachakwaa aja dị n'ukwụ gi abụ. Mgbe ahụ, i ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, matakwa na ihere agaghị eme ndị niile na-ele anya inyeaka m.” 24 A ga-anara dike n'agha ihe ọ lütara n'agha, maqbụ zoputa ndị a doperọ

n'agha site n'aka onye afọ tara mmiri? 25 Ma otu a ka Onyenwe anyị sıri, "N'ezie, a ga-esi n'aka ndị bụ dike n'agha püñara ha ndị ha dötara n'agha. A ga-esitekwa n'aka onye na-akpa ike napüta ya ihe ọ dötara n'agha. N'ihı na aga m ebuso ha agha bụ ndị niile na-ebuso gi agha. Aga m anapütakwa ümụ gi. 26 Aga m eme ka ndị na-apkgbu gi rie anụ ahụ onwe ha; ha gaañu obara onwe ha እubiga ya oke, díka mmanya. Mgbe ahụ, ihe niile bụ mmadụ n'ụwa ga-amata, na mü onwe m Onyenwe anyị, bụ Onye na-azopüta gi, Onye mgbaپüta gi, na Onye dì ike nke Jekob."

50 Otu a ka Onyenwe anyị sıri, "Olee ebe akwükwo m ji gbaa nne unu alukwaghị m dì bụ nke m ji chüpü ya? Ma ọ bụ onye n'ime ndị m ji ugwo ka m resiri unu? O bụ n'ihı mmechie unu ka e ji ree unu; n'ihı mmebi iwu unu ka e jiri chüo nne unu. 2 Gini mere o ji bürü na o nweghi onye nō ya mgbe m bijara? Gini mere o nweghi onye zara m mgbe m kporo oku? O pütara na aka m dì mkpumkpü ịzopüta unu? O gababu na m enwekwaghị ike ịzopüta? N'ihı na enwere m ike ịbara osimiri mba mee ya ka ọ ghøø ala akorø. Enwere m ike ime ka osimiri ghøø ozara, ka azu niile dì n'ime ya nwuø n'ihı enweghi mmiri. 3 O bụ mü bụ onye ahụ na-eme ka ochichiri kpuchie ihu eluigwe, ka ihu eluigwe dirị ka ihu onye na-eru ujụ." 4 Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị enyela m amamihe ya ka m nwee ike ịmata ihe m ga-agwa ndị a ike gwuru. Ututu niile ka ọ na-akpote mmuø m, meghee akpa uche m, ime ka m ghøø uche ya. 5 Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị emeghela ntị m abuo, ma enupughị m isi, a tugharikwaghị m azu. 6 Azu m ka m megheere ndị tiri m ihe; agba nti m abuo ka m hapụṣụ ndị hopusiri m afuonu m. Ezopughị m ihu m n'ebé ndị na-akwa emo, na ndị na-agbu onu mmiri nō. 7 Ebe ọ bụ na Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-enyere m aka, ihere agaghị eme m. N'ihı ya, ejikerela m onwe m ime uche ya; agaghị m elekwa anya n'azu, a maara m na ihere agaghị eme m. 8 N'ihı na onye na-agu m n'onye ezi omume nō nso. Onye ga-apüta ibo m ebubo? Ya püta ka anyị guzo ihu na ihu! Onye nwere ebubo megide m? Ya bija ka anyị kwuo ya. 9 Lee, Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị bụ onye na-enyere m aka. Onye püru ịma m ikpe? Lee, ha niile ga-aka nka dirị ka uwe, nla ga-erichapukwa ha. 10 Onye n'etiti unu bụ onye ahụ na-atu egwu Onyenwe anyị, na-egekwa ntị n'okwu

odibo ya? Ka onye ahụ na-eje ije n'ochichiri, nke na-enweghi ihè ọbụla, tükwasị obi n'aha Onyenwe anyị daberekwa na Chineke ha. 11 Ma lee, unu niile ndị na-amunye ọkụ, ndị meere onwe ha ọwaokụ, nke unu ji na-ejegharị n'ochichiri, gaanụ n'ihi na-ejegharị n'ihè ọkụ ahụ unu mnyeere onwe unu. Ihe unu ganata site n'aka Onyenwe anyị bụ ihe mwute nke ga-abiajkwasi unu.

51 Geenụ m ntị, unu ndị niile na-agbaso ezi omume, ndị na-achọ Onyenwe anyị! Legidenụ oke nkume ahụ e sitere na ya wapüta unu anya. E, legidenụ ọgba nkume ahụ e si n'ime ya gwupüta unu anya! 2 Legidenụ Ebrahim bụ nna unu na Sera anya, bụ ndị mürü unu. Ebrahim nō naanị ya mgbe m kporo ya, ma a goziri m ya, mee ka ọ ghøø oke mba. 3 Onyenwe anyị aghaghị ịkasị Zayon obi, werekwa obi ebere leta ebe ya niile e tikporø etikporø, ọ ga-eme ala ozara ya niile ka ọ díka Iden, ala ya nke niile ihe na-adighị ga-adıkwa ka ubi a gbara ogige nke Onyenwe anyị. Ọnụ na obi ụtọ ga-ejupüta n'ime ya, inye ekele na ụda abụ ụtọ dì iche ihe ga-adıkwa. 4 Ndị m, geenụ m ntị; niaa ntị, gi Izrel mba nkem, n'ihı na iwu m ga-esi n'ọnụ m puo; ikpe ikpe ziri ezi m ga-aghøkwara mba niile ihè. 5 Ezi omume m na-abjaro unu nso ọsiøø, nzopüta m na-adıkwa nso. Aga m achikwa mba niile. Mba dì anya ga na-ele anya obijia m; ha ga na-ele anya nzopüta nke m ga-azopüta ha. 6 Welienụ anya unu lee anya n'elu, leekwanụ anya n'ụwa, n'ihı na mbarra eluigwe ga-agba barijju tuo, díka anwurụ ọkụ; ụwa ga-aka nka díka akwa, ndị bi n'ime ya ga-anwukwa díka ijiji. Ma nzopüta m ga-adigide ruo mgbe ebighị ebi, ezi omume m ga-adigidekwa, ọ gaghi agwu agwu. 7 Geenụ m ntị, unu niile ndị maara ihe ọma, unu ndị na-anabata iwu m n'obi unu. Unu atula egwu ihe ndị mmadụ ga-asị unu, unu atukwala egwu nkwtu ha ga-ekwutu unu. 8 N'ihı na nla ga-eri ha díka o si eri akwa. Ikpuru ga-erichapụ ha díka o si eri ajị anụ. Ma ezi omume m, na obi ebere, ga-adị ruo mgbe ebighị ebi. Nzopüta m ga-adıkwa site n'ogbo ruo n'ogbo. 9 Teta, teta, yikwasị onwe gi ike, gi aka Onyenwe anyị, bilie, díka ụbøchị ndị gara aga, díka ọgbo nke mgbe ochie. Ọ bughi gi gburisiri Rehab ma dugbukwaa anụ ojoo ahụ? 10 Ọ bughi gi mere ka osimiri taa? Mmiri ahụ dì omimi. Ọ bughi gi mekwara ka okporouzø dirị n'etiti ya, ebe ndị ahụ i gbaputura si gafee? 11 Ndị ahụ Onyenwe anyị gbaputura ga-alotakwa. Ha ga-eji abụ bata na Zayon;

oñu na-adigide ga-adıkwası n'isi ha, oke oñu na obi uto ga-ejuputa n'obi ha, iru uju na işu ude ga-efelaga. 12 “Mụ, o büladi mü onwe m, bụ Onye ahụ na-akası unu obi. Onye ka i bụ, na i na-atụ egwu nwa mmadu nke ga-anwụ anwụ, i na-atụ egwu nwa mmadu nke bụ naanị ahịhịa, 13 na i na-echefu Onyenwe anyị bụ onye kere unu, onye na-esetipụ eluigwe, onye tókwarra ntọala niile nke ụwa; na-ebi ndu ịtụ oke egwu ụbочи niile n'ihi oke iwe nke onye mkpagbu ahụ, onye nke kpebiri ibibi unu? Ma olee ebe oke iwe nke onye mkpagbu ahụ dí? 14 N'oge na-adighị anya, a ga-agbapta ndị mkporo egwu mere ka ha rudata ala. Ha agaghị anwụ n'ime olulu, nri agakwaghị akọ ha. 15 N'ihi na abụ m Onyenwe anyị Chineke unu, onye na-akpalı oke osimiri mee ka ebili mmiri ya bigbọ, Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile bụ aha ya. 16 Etinyela m okwu m n'oñu gi, chebekwa gi n'obọaka m. O bụ m tinyere eluigwe n'oñodụ ya, dokwaa ntọala nke ụwa. O bụkwa m na-asị Zayon, ‘Ndị m ka unu bụ.’” 17 Teta, teta, bilie gi Jerusalem, gi onye nüren site n'aka Onyenwe anyị, bụ iko nke oke iwe ya. Gi onye nüren ihe niile dí n'ime iko ahụ nke na-eme ka ụmụ mmadu dagbugharịa. 18 O dighị otu nwa ya nke fodụrụ, nke ga-agwa ya ihe o ga-eme, maqbụ nke ga-edu ya n'uzo o kвесири igbaso. 19 Ihe abụ ndị a adakwasila gi. Onye ga-akası gi obi? Mbibi na ila n'iyi, ụnwụ na mma agha, onye ga-akası gi obi? 20 N'ihi na ụmụ gi ndị ikom adaala mba. Ha na-atögökwa n'akukụ okporouzo niile, dika mgbeda onya mara. Ha bụ ndị juputara n'oñuma Onyenwe anyị na ịba mba nke Chineke gi. 21 Ya mere, nüren nke a, unu ndị a na-akpagbu, ndị ihe na-egbu ma o buğhị mmanya. 22 Lee ihe Onyenwe anyị kwuru, bụ Chineke unu, onye ihe banyere ndị ya na-emetụ n'obi. “Lee, aga m esite n'aka gi wezuga iko ahụ mere ka i dagbugharịa, i gaghị anıukwa site n'iko ọñuma ahụ ozọ. 23 Ma m ga-etinye ya n'aka ndị ahụ na-akpagbu gi, bụ ndị sịrị gi, ‘makpuru n'ala ka anyi gaa ije n'elu ahụ gi.’ I mere azu gi ka o dí ka ala, dika okporouzo ebe ndị mmadu si aga ije.”

52 Teta, teta gi Zayon, yikwası onwe gi ike dika uwel Yikwası onwe gi uwe mara mma, gi Jerusalem, obodo dí nsø. Ndị a na-ebighi ugwu na ndị rürü arụ agaghị abata n'ime gi ozọ. 2 Kuchapụ aja dí n'ahụ gi, bilie ọtọ, gi Jerusalem, nödụ ala n'ocheeze gi. Topụ onwe gi site n'agbu igwe e kere gi n'olu, gi ada Zayon, a dötara n'agha. 3 N'ihi na otu a ka Onyenwe anyị sịrị,

“N'efu ka erere unu, anaghị ndị zürü unu ego ọbüla, o buğhıkwa ego ka a ga-eji gbapta unu.” 4 N'ihi na otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru, “Na mbụ, o bụ n'ala Ijipt ka ndị m gara biri, ugbu a, o bụ ndị Asiria na-akpagbu ha. 5 “Ma ugbu a, gini ka m nwere n'ebe a?” bụ ihe Onyenwe anyị kwuputara. “Ebe o bụ na e durula ndị m pụo n'efu, ndị na-achị ha na-akwakwa ha emo na-achị ha ọchị nleli,” ka Onyenwe anyị kwuputara. “Ha na-ekwulukwa aha m ogologo ụbочи niile. 6 N'ihi ya, ndị m ga-ama aha m; n'ihi nke a, ha ga-amarakwa n'ubochi ahụ na o bụ Mụ onwe m kwuru na o ga-eme. E, o bụ mụ onwe m.” 7 Lee ka ha si maa mma n'elu ugwu bụ ụkwụ ndị na-eweta ozioma, onye na-ekwusa okwu udo, e, onye na-eweta akukọ oma, onye na-agbasa akukọ banyere nzoputa, onye na-asị Zayon, “Lee, Chineke gi bụ eze!” 8 Geenụ ntị! Nürenun oli ndị nche unu, ndị na-eweli oli ha elu na-eti mkpu oñu. N'ihi na mgbe Onyenwe anyị ga-aloghachi Zayon, ha ga-ahụ ya anya. 9 Tienụ mkpu oñu unu mkpomkpọ ebe niile e tikporo etikpo na Jerusalem, n'ihi na Onyenwe anyị akasiela ndị ya obi. O gbapta Jezusalem. 10 Onyenwe anyị ga-eme ka mba niile hụrụ ike ya dí nsø; ebe niile ụwa soturu ga-ahıukwa nzoputa Chineke anyị. 11 Wezuganụ onwe unu, wezuganụ onwe unu, sinu n'ebe ahụ pụo. Unu emetükwalà ihe ọbüla rürü arụ aka. Sitenụ n'etiti ya pụta, dırinụ ọcha, unu ndị na-ebu ihe dí iche iche nke ụlo Onyenwe anyị. 12 Ma unu agaghị ejị ọkü ọkü pụo, unu agakwaghị agbapu ọso, n'ihi na Onyenwe anyị ga-ebutere unu ụzọ, o bụkwa ya, Chineke Izrel, ga-echebi unu n'azụ. 13 Lee, ohu m ga-enwe uche, a ga-ebulikwa ya elu, o ga-abükwa onye a na-asopurụ. 14 Dika ibubo si nwụ otütü ndị mmadu n'ahụ; otu a ka ihu ya bụ ihe e bibiri ebibi nke ukwu, nke mere na o díkweghị ka ihu mmadu ozọ, anụ ahụ ya ka ebibikwara n'uzo o na-agaghị eyikwa anụ ahụ mmadu. 15 Otu a ka o ga-esi fesaa otütü mba dí iche iche, ndị eze ga-emechikwa ọñu ha n'ihi ya, o bụ ihe a na-agwaghị ha ka ha ga-ahụ, ihe ha a ka anübeghi, ka ha ga-aghotakwa.

53 Onye kweere ozi anyị, o bụkwa n'ahụ onye ka e kpugheere ogwe aka Onyenwe anyị? 2 N'ihi na o tolitere n'ihu Onyenwe anyị dika ome, dika mgborogwu nke puputara n'ala kpọro nkụ. O nweghi ụdịdị oma maqbụ ịma mma nke ga-eme ka anyị lee ya anya. O nweghi ihe ọbüla dí n'udịdị ya nke ga-eme ka ihe banyere ya masi anyị, maqbụ mee ka anyị

chösie ya ike. 3 Ndị mmađu ledara ya anya, jukwa ya. Ọ bụ onye nwere ọtụtu ihe mgbu, burukwa onye hụrụ ọtụtu ahụhụ. Ma anyị gbakütara ya azu, ju ilenyé anya n'ebe ọ no. E, anyị ledara ya anya, ju igu ya dika ọ bụ ihe obula. 4 N'ezie, ihe mgbu niile anyị ka o buuru, burukwa ahụhụ nke ọrija anyị niile, ma anyị gurụ ya ka onye Chineke tara ahụhụ, onye o tiri ihe otiti, na onye o mekpara ahụ. 5 Ma e tipurụ ya ọnya n'ihi mmehie anyị: ọ bụkwa n'ihi ajo omume anyị ka e ji meruchaa ya ahụ. E mere ka anyị nwee udo n'ihi ahụhụ ọ hụrụ; ọ bụkwa ubiri ụtarị dí ya n'ahụ mere anyị ji buru ndị ahụ di ike. 6 Anyị niile akpafuola dika igwe aturụ; onye obula n'ime anyị etinyela isi ya n'uzo nke aka ya. Ma Onyenwe anyị ebokwasila ya ajo omume anyị niile. 7 A kpagburu ya, mesie ya ihe ike, ma otu mkpuru okwu esighi ya n'onu püta. E duuru ya puo dika aturụ a na-agà igbu egbu, dika aturụ a na-akpachapu aji ya si anq nwayo ọ nihu ndị na-akpacha ya aji, otu a ka o si nodu na-asagheghi ọnu ya. 8 Site na mmegbu na ikpe ka e ji wepu ya. Ma, onye n'etiti ndị ogbo ya weliri olu kwuo okwu? N'ihi na e bipuru ya site n'ala ndị dí ndụ; maka njehie ndị m ka e ji tie ya ihe. 9 E nyefere ya ka e lie ya dika onye na-emebi iwu, ọ bụkwa n'etiti ndị ogaranya ka e liri ya, ọ bụ ezie na o nweghi ihe ojoo ọbula o mere, ọ díkwaghị okwu aghughị si n'onu ya püta. 10 Ma ọ bụ ochichọ Onyenwe anyị ịzopịa ya, na ime ka ọ taa ahụhụ. N'ihi na ọnwụ ya bụ aja a chürü n'ihi ikpe ọmụma nke mmehie. Ọ ga-ahụ ọtụtu ụmụ na ụmụ ụmụ ya; ọ ga-adịkwa ndị ogologo oge. Nzube Chineke niile ga-emezukwa site na ya. 11 Mgbe ọ hustri ahụhụ, ọ ga-emesia hụ ihè nke ndụ, afo ga-ejukwa ya, site n'ihe ọmụma ya, ka onye ezi omume ahụ, bụ ohu m ga-eme ka a gụo ọtụtu mmađu dika ndị ezi omume, ọ ga-ebukwa mmehie ha niile. 12 N'ihi ya, aga m enye ya oke n'etiti ndị bara ụba, ọ ga-esokwa ndị bụ dike keta ihe nkwatera n'agha, n'ihi na ọ wüpurụ ndụ ya nye ọnwụ, a gükötara ya na ndị na-emebi iwu. Ma ya onwe ya buuru mmehie ọtụtu mmađu, riọkwarra ndị na-emebi iwu arịriọ.

54 “Bụo abụ, gi nwanyị aga, gi onye na-amụtaghi nwa; tie mkpu ọnụ, tiwakwa olu abụ, gi onye ime nwa na-emetübeghi; n'ihi na ụmụ nwanyị ahụ a hapuru naanị ya ga-adị ọtụtu karịa ụmụ nke nwanyị nwere di,” Otu a ka Onyenwe anyị kwuru. 2 “Mee ka ebe ụlo ikwu gi saa mbara, gbasapụ akwa mgbochi

ụlo ikwu gi, egbochila gbasapụ aka; mee ka ụdø gi di ogologo, meekwa ka o sie ike nke ọma. 3 N'ihi na n'aka nri na n'aka ekpe ka i ga-agbasa gaa; ụmụ gi ga-achüpụ mba dí iche iche site n'ala ha, bichikwaa n'obodo ha niile dakposirị adakposi, nke togborø n'efu. 4 “Atùla egwu, n'ihi na ihere agaghị emekwa gi ọzo. I gaghị abükwa onye e wedara n'ala. I gakwaghị echeta ihere mere gi mgbe i bụ nwantakiri, na ịta ụta díri gi n'ihi ọnwụ di gi. 5 N'ihi na onye kere gi ga-abụru gi di. Aha ya bụ Onyenwe anyị, Onye pürü imē ihe niile; Onye nsø Izrel bụ Onye mgbaپta gi, Chineke nke ụwa niile ka a na-akpọ ya. 6 N'ihi na Onyenwe anyị ga-akpoghachi gi dika a ga-asị na i bụ nwunye a hapuru ahapụ, nke ọ na-ewutakwa n'ime mmuø ya bụ nwunye alütara na nwantakiri, naanị ka ọ buru onye ajurụ aju,” ka Chineke gi na-ekwu. 7 “Naanị nwa mgbe nta ka m hapuru gi. Ma aga m ejị obi ebere ukwuu kpoghachikwa gi. 8 Na nwa oge, esitere m n'oke iwe na-ewe m zonari gi ihu m, ma site n'ihunanya m nke na-adigide ruo mgbe ebighị ebi, aga m enwe ọmijiko n'ahụ gi.” Otu a ka Onyenwe anyị, onye mgbaپta gi kwuru. 9 “Dika m si n'ụo iyi n'oge Noa sị na m agaghị ekwekwa ka mmiri kpuchie ụwa ọzo, bibie ndụ ndị dí n'ime ya, ana m ariñkwa iyi ugbu a na mụ agaghị ekwe ka iwe m biakwasị gi ọzo. Agakwaghị m abasiri gi mba ike. 10 N'ihi na a pürü iwezuga ugwu ukwu niile, wezugakwa ugwu nta niile site n'ondụ ha, ma obi ebere m agaghị esi n'ebe i no puo, agaghị ewezugakwa ogbugba ndụ nke udo m,” ka Onyenwe anyị, onye nwere ọmijiko n'ahụ gi, kwuru. 11 “Gi, onye a na-eme kpa ahụ, onye oke ikuku ụwa a na-ebughari, nke onye obula na-adighi akasi obi, lee, aga m e ji nkume tokwoisi wugharia gi, jirikwa nkume ọma safafia di oke ọnụahia tọọ ntọala gi niile. 12 Aga m ejị nkume rubi wugharia akụkụ ụlo gi niile, jiri nkume na-egbu nweghenweghe wuo ọnụ uzø ama gi niile. Aga m ejikwa nkume dí oke ọnụahia wuo mgbidi obodo gi. 13 Ụmụ gi niile ga-abụ ndị Onyenwe anyị ga-akuziri ihe. Udo ha ga-adịkwa ukwu. 14 N'ezie omume ka a ga-eme ka i guzosie ike. Mmegbu ga-adịkwa anya site n'ebe i no, n'ihi ya, i gaghị atụ egwu ihe ojoo ọbula. Ọ díghị ihe egwu ga-abịaru gi nso, n'ihi na a ga-ewezuga ha site n'ebe i no. 15 Ọ buru na onye obula abịa ịluso gi ọgu, ọ siteghị n'aka m; onye obula nke na-aluso gi ọgu ga-abụ onye e meriri emeri. 16 “Lee, ọ bụ mụ onwe m kere ọkpụ uzụ nke na-eji ichetu afụ ọkpụ o ji akpụ ihe agha nke mbibi. Ọ bụkwa

m kere ndị agha ahụ mbibi bụ ọrụ ha. 17 N'ubochị ahụ, ọ dighị ihe agha a kpuru megide gi nke ga-adị ire. Ozo, i ga-emeri ndị niile kporo gi ikpe mmegide. N'ihi na nke a bụ ihe nketa dịrị ndị ohu Onyenwe anyị. Mkpepụta ha na-esite na m." Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya.

55 Gee ntị, bịa onye ọbuła akpíri na-akpo nkụ, bịa nụ na mmiri, unu ndị na-enweghi ego bịa nụ zuo, riekwa. Bịa nụ, zuru mmanya na mmiri ara ehi na-ejighị ego na-arughị ọnụahịa ọbuła. 2 N'ihi gịnị ka i ji na-atụfụ ego gi ịzụ ihe na-abughị ezi nri? Gịnị mere i ji na-adogbu onwe gi n'orụ n'ihe na-apughị iju gi afo? Gee ntị, geenụ m ntị nke ọma, rie ezigbo nri mkpuruobi gi ga-enwe afo ojuju na nri dị ezi mma! 3 "TỌNỌN ntị unu n'ala, bịa nwute m! Gee ntị, ka inwe ike dị ndụ. Mụ na unu ga-aba n'ogbugba ndụ ebighị ebi, bụ iħunanya m kwasiri ntukwasị obi nke m kwere Devid na nkwa. 4 Lee, emere m ya ka ọ ghogho ndị niile dị iche iche onyeama, ka ọ bụrụ onyendu na onyeisi ọchichị nyę ndị niile dị iche iche. 5 N'ezie, gi onwe gi ga-akpoku mba dị iche iche na i maghi, mba ndị ahụ na-amaghị gi ga-ejikwa ọso gbakwute gi, n'ihi Onyenwe anyị Chineke gi, Onye nsọ nke Izrel, n'ihi na o meela ka ị bụrụ ihe dị oke mma." 6 Chọnụ Onyenwe anyị mgbe a ga-achọta ya. Kpokonụ ya mgbe ọ nọ nso. 7 Ka onye na-eme ihe ọjọ hapu ụzo ya, ka onye ajo omume hapu echiche ọjọ ya niile. Ka ha tugharịa bịa nwute Onyenwe anyị, ọ ga-emere ha ebere, ha bịa nwute Chineke anyị, n'ihi na ọ ga-agbaghara ha mmehie ha niile. 8 "N'ihi na echiche m ha abughị echiche unu, ụzo unu niile, ha abukwaghị ụzo m," ka Onyenwe anyị kwuputara. 9 "N'ihi na dika eluigwe si dị elu karịa ụwa, otu a ka ụzo m niile si dị elu karịa ụzo unu niile, otu a kwa ka echiche m niile si dị elu karịa echiche unu niile. 10 Dika mmiri na mkpuru mmiri si esi n'eluigwe ada n'ụwa na-alaghachighị n'eluigwe ma ọ bụrụ na o meghị ka mmiri dee ala, mee ka ihe ubi pupụta, too eto, meekwa ka ọ mịa mkpuru nye onye na-akụ ihe ọkukụ, bùrükwa ihe oriri nye onye na-eri nri. 11 Otu a ka okwu si m n'onụ puo si adị. Ana m ezipu ya, ọ gaghi aloghachikwute m n'efu. Ọ ga-emezu ihe niile m chọrọ ka o mee, baakwa ụba ebe ọbuła m zigara ya. 12 N'ihi na unu ga-eji ọnụ puo, a ga-esikwa n'ebe ahụ dupụta unu n'udo. Ugwu ukwu niile, na ugwu nta niile na osisi niile nke ubi, ga-eti mkpu ọnụ, kụokwa

aka n'obi ụtọ. 13 Ebe ogwu na-eto na mbụ, osisi junipa ga-eto na ya; ebe uke toro, osisi mietul ga-eto na ya. Ihe ndị a ga-aghorọ Onyenwe anyị aha dị ukwu, nke ga-abukwa ihe ịribama ga-adị ruo mgbe ebighị ebi."

56 Nke a bụ ihe Onyenwe anyị siri, "Debenụ ikpe ziri ezi, meekwanụ ihe ziri ezi. N'ihi na nzoputa m dị nso, ezi omume m ga-aputa ihe mgbe na-adighị anya. 2 Ngozi na-adịri onye na-eme nke a, bụ onye ahụ nke na-ejidesi ya aka ike, onye ahụ nke na-edebekwa ụbochị izuike m na-emerughị ya, nke na-edebekwa aka ya ka ọ ghara ime ihe ọjọ." 3 Ka onye ala ozọ bụ onye jikorọ onwe ya na Onyenwe anyị sị, "Onyenwe anyị aghaghị i site na ndị ya kewapụ m." Ka onye onozi ọbuła gharakwa i sị "Mụ onwe m bụ naanị osisi kponwurụ akponwụ." 4 N'ihi na otu a ka Onyenwe anyị kwuru: "Nye ndị onozi ahụ na-edebekwa ụbochị izuike m niile, ndị na-ahorọ ihe na-atọ m ụtọ, na ndị na-ejidesikwa ogbugba ndụ m ike. 5 Aga m enye ha n'ime ụlo m na n'etiti mgbidi ya, ihe ncheta na aha dị mma karịa ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. Aga m enye ha aha ga-adị ruo ebighị ebi nke a na-agaghị echezo ruo ebighị ebi. 6 Ma ndị mba ozọ ndị gbakwuru Onyenwe anyị ijere ya ozi, na iħu aha Onyenwe anyị n'anya, nakwa ị bụ ndị ohu ya, ndị niile na-edebekwa ụbochị izuike nsọ na-emerughị ya, na ndị jidesiri ogbugba ndụ m ike, 7 ndị a ka m ga-akpota n'ugwu nsọ m, meekwa ka ha nñurịa ọnụ n'ime ụlo ekpere m. Aga m anabata aja nsure ọkụ ha na onyinye niile ha nyere n'ebe ịchụ aja m. N'ihi na a ga-akpo ụlo m Ụlo Ekpere nye mba niile dị iche iche." 8 Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuputara, bụ onye ahụ na-eme ka Izrel si n'ebe ha gbapuru ọso lọta, "Aga m achikotakwa ndị ọzọ tinyere ha tinyekötara na ndị ya achikotarala." 9 Bịa nụ, unu ụmụ anumanyi niile nke oke ọhịa. Bịa nụ dogbuo, unu ụmụ anumanyi nke oke ọhịa. 10 N'ihi na ndị na-eche ndị m nche kpuru ịsi. Ha niile bụ ndị amamihe koro. Ha dị ka nkita dara ogbi, nke na-adighị agbo ụja. Ha hụrụ ịrahụ ụra na ịro nrọ, na idina ndina n'anya. 11 Ha bụ nkita na-eribiga nri oke; ha adighị enwe afo ojuju. Ha bụ ndị ọzuzu aturu na-enweghi nghọta, ha niile echela iħu n'uzo nke aka ha, onye ọbuła na-agbalisi ike ịchotia uru nke ya. 12 Onye ọbuła na-asị, "Bịa ka m weta mmanya, ka anyị nñujuokwa mmanya n'aba n'anya afo anyị. Echi ga-adikwa ka taa, ma ọ bukwani dị mma karịa."

57 Ndị ezi omume na-ala n'iyi, ma ọ dighị onye ọbụla na-etinye ya n'obi; a na-ewezuga ndị ji obi ha niile na-efe Chineke, ma ọ dighị onye na-agħoṭa, na-ewezugara onye ezi omume piq n'ihu ihe ojoo. **2** Ndị na-agazi agazi n'uzo ha na-abanye n'udo. Ha na-enwekwa izuike mgbe ha dinara n'onwu. **3** "Ma unu onwe unu, bịañu n'ebe a, unu ụmụ ndị mgbasị, unu ụmụ ndị na-akwa iko, na ụmụ ndị akwuna. **4** Onye ka unu na-akwa emo? Onye ka unu na-akocha, na-araputakwara ire unu? Unu ọ buġhi ụmụ ndị nnupu isi, mkpuru ndị na-ekwu okwu ugha? **5** Unu na-emejuputa ihe ojoo niile na-agụ obi unu agụ mgbe unu zukorø na-efe aruṣi unu n'okpuru osisi ook ọbụla. Unu na-ewerekwa ụmụ unu chuo aja na ndagwurugwu niile, na n'okpuru nkume niile dì elu. **6** Chi unu na-efe bụ nkume niile na-akwo mṛurumṛu, nke dì na ndagwurugwu niile, ha bụ ihe nketa nza unu fere. E, ọ bụ ha ka unu na-awupurụ onyinye mmanyia unu niile na onyinye mkpuru ọka unu niile. N'ihi ihe ndị a niile, m ga-esi ańaa dere duu? **7** Ọ bụ n'elu ugwu dì elu ka unu doziri onwe unu ihe ndina, n'ebe ahụ kwa ka unu gara chuo aja unu. **8** Ọ buġka n'azụ ọnụ uzo niile, na ibo uzo niile, ka i kwubara oyiyi aruṣi gi. I gbakutara m azụ, yipu uwe gi rịbanye n'ime ihe ndina gi, ebe gi na ndị ahụ i hụrụ n'anya dinakorø, imejuputa ihe ojoo ahụ na-agụ obi gi agụ. **9** I were mmanụ jekwuru Molek meekwa ka mmanụ otite gi na-esi isi ụtọ baa ụba. I zipuru ndị nnochite anya gi gaa na mba dì anya; i gbadara ruo n'ime ime ala mmuq. (*Sheol h7585*) **10** Oke mwagharij ndị a niile emeela ike gwusia gi, ma i dighị asị, 'Olileanya adighị.' I chotara ntute nye ndu gi, ya mere, na i daghi mba. **11** "Onye na-emenyenye gi ujo na egwu dì otu a? Nke mere na i dighị agwa m eziokwu? I nagħi echetakwa m, i nagħi atuġħarikwa ihe banyere m n'obi gi? Ọ bụ n'ihi na m gbara nkīti oge ndị a niile ka i ji hapu itu m egwu? **12** Lee, aga m ekpughe ezi omume gi na ɔru ɔma gi, igosi gi na ihe ndị a i għur dì ka ezi ihe agaghij enyere gi aka. **13** Mgbe i ga-eti mkpu akwa maka enyemaka, ka aruṣi niile ndị iċħikobara zopuṭa gi. Ikuku ga-eburu ha niile bufuo, naanji otu nkuum ga-ekutu ha. Ma onye ọbula għabbarha n'ime m izere ndu ga-eketa ala ahụ; ha ga-enwetakwa ugwu nsò m." **14** A ga-asjķwa, "Dozienu uzo! Dozienu uzo, mee ya ka ọ maa mma. Bupuṣjanu ihe iż-żaq ngongō niile n'uzo ndi m." **15** N'ihi ihe a ka onye dì elu, onye e mere ka ọ dì ukwuu, onye dì mgbe ebighi ebi, onye aha ya dì nsò

kwuru: "Ebi m n'ebe dì elu nke dikkwa nsò, ibinyere onye dì umeala n'obi, na onye wedara mmuq ya n'ala, itute mmuq nke onye e wedara n'ala, na iċpolite mmuq nke onye dì umeala n'obi. **16** N'ihi na ọ buġhi ruo ebighi ebi ka m ga na-emegide gi, maqbū na-egosi iwe m. Ọ bürü na m emee otu a, mmuq ndị mmađu umentha niile ga-ada mba, ya na mkpuru ọbula niile ahụ m ji aka m kpụ. **17** Ewesoro m ha iwe n'ihi mmehie ha na oke oħċiċċha ha. Ọ buġka n'ihi ya ka m ji taa ha ahħuħu, gbakutakwa ha azu. Ma lee, ha nogidesikwara ike na-eme mmehie, na-eme ihe ọbula nke na-atö obi ha uto. **18** Ahula m ihe niile ha mere ma aga m agwø ha. Aga m edu ha, kasjekwa ndị na-eru uestas n'Izrel obi. **19** Aga m eme ka abu otuto dì n'egbugbere ọnụ ha. Udo, udo, dırı ndị no nso na ndị no n'ebe dì anya," ka Onyenwe anyi kwuru. "Aga m agwokwa ha." **20** Ma ndị niile na-emebi iwu dì ka oke osimiri na-amaghari amaghari, nke na-adighi ezu ike mgbe ọbula. Ọ na-amaputakwa үro na apitj. **21** "Ọ dikkwagħi udo dırı onye na-emebi iwu," ka Chineke kwuru.

58 "Welie olu gi tie mkpu, egbochikwala iti mkpu. Welie olu gi dika opa ike. Gwa ndị m nnupu isi ha, gwakwa ulo Jekob mmehie ha. **2** Kwa uboħi ka ha na-achò m ha na-eme dika ọ na-agụ ha agu imara uzo m niile, dika a ga-asj na ha bụ mba na-eme ihe ziri ezi, ndị na-agbaktaghij iwu Chineke ha azu. Ha na-aju m maka ikpe ziri ezi, na-eme dika ọ na-agụ ha agụ ka Chineke bjaruo ha nso. **3** Ha na-asj, 'N'ihi ginj ka anyi ji ebu ọnụ, ma i dighi ahħta ya? N'ihi ginj ka anyi ji weda onwe anyi n'ala, ma i dighi ahħta nke a?' "Ma n'ubochi unu na-ebu ọnụ, unu na-eme ihe masirju unu, unu na-ejj anya ike nara ndị na-arüyü unu ɔru ihe ha ruputara. **4** N'oge ahụ, ọ bụ ise okwu na iļu ɔgu, ya na iti ibe unu ɔkpø n'ihi ajoq obi ka unu ji emechi uboħi ibu ọnụ unu. Unu apugħi ibu ọnụ otu unu si eme taa na-ele anya ka anu olu unu n'elu. **5** Nke a ọ bụ үdi obubu ọnụ nke m hoputara, naanji uboħi nke ndị mmađu ji eweda onwe ha n'ala? Ọ bụ naanji nke mmađu ji ehulata isi ya n'ala dika osisi achara, nke i dina n'akwa mkpe na nt? Ọ bụ nke a ka unu na-akpo obubu ọnụ, uboħi nke Onyenwe anyi nabatara? **6** "Nke a ọ buġhi үdi obubu ọnụ m hoputara: Itopu agħbi niile nke ikpe na-ezighi ezi, na itopu үdi niile nke mmeġbu, na ime ka ndị a na-emegħu nwere onwe ha na itiġi yoku ọbula? **7** Ka i kenne ndị agụ na-agụ ihe oriri gi, ka i kpobata n'ime үlo gi ndị na-enwegħi

onye inyeaka, ma ndị ogbenye. Ka i nye ndị na-agba ọtọ uwe, ka ị hapụ izo onwe gị n'ebé ndị ikwu gị chọrọ inyeaka gị nō. 8 O bụrụ na i mee ihe ndị a, aga m eme ka ihuoma m chakwasị gị dika ihè isi ụtụtụ. A ga-agwókwa ɔrià gi niile. Mgbe ahụ, ezi omume gi ga-edu gị, ebube Onyenwe anyị ga-echekwa gị n'azụ. 9 Mgbe ahụ, i ga-akpọ, Onyenwe anyị ga-azakwa, i ga-eti mkpu aka maka enyemaka, o ga-asị gị, Lekwa m n'ebé a. “O bụrụ na ị wezuga yoku mmegbu, o burukwa na ikwusiị ịtụ mkpisiaka, na igbasa okwu ikpo asị, 10 o bụrụ na inye ndị agụ na-agụ nri, nyere ndị nō na mkpa aka, mgbe ahụ, ihè gị ga-achawaputa, ọchichiri niile gbara gi gburugburu ga-aghọ ihè, na-achakwa ka ehihie. 11 Onyenwe anyị ga na-edu gi mgbe niile. O ga-eme ka afọ jụ gị n'ala kpọrọ nkụ, meekwa ka ị nqoro n'ahụ isiike. I ga-adịkwa ka ubi a gbara ogige nke a na-agba mmiri nke ọma, dika isi iyi na-adighị ata ata. 12 Ndị gị ga-edozi mkpomkpọ ebe ochie niile. Ha ga-ebulikwa ntọala nke mgbe ochie. A ga-akpọ unu ndị na-edozi mgbidi dara ada, ndị na-aruzikwa okporouzo nke ebe obibi. 13 “O bụrụ na i debe ụkwụ gị site na-edebeghị ụbochị izuike nsọ, sitekwa na-ime ihe ndị na-atọ gị ụtọ n'ụbochị nsọ m, o bụrụ na ikpo ụbochị izuike m ihe mmasị na ụbochị nsọ Onyenwe anyị ihe a na-akwanyere ugwu, o bụrụ na i sọpuru ya site na-emeghị ihe n'uzo nke gị, na-emeghị ọchichọ nke obi gị, maobụ ikwugheri ọnụ, 14 mgbe ahụ, i ga-achọta ọnụ gị n'ime Onyenwe anyị, m ga-emekwa ka inqwasị n'ebé dị elu niile nke ala ahụ, meekwa ka irie oriri na ihe nketa nke nna gi Jekọb.” N'ihi na ọnụ Onyenwe anyị ekwuola ya.

59 N'ezie, aka Onyenwe anyị adighị mkpumkpụ nke na o nweghị ike ịzopụta, ntị ya adighịkwa arọ nke na o nweghị ike inụ ihe. 2 Kama mmehie unu ekewapula unu site n'ebé Chineke unu nō; mmehie niile unu ezokwala ihu ya site n'ebé unu nō, nke mere na ọ chọkwaghị ige ntị ọzọ. 3 N'ihi na aka unu juputara na ntụpọ ọbara, mkpisiaka unu bükwa nke mmehie merürü. Egbugbere ọnụ unu ekwuola okwu ugha, ire unu na-atamukwa ihe ọjọ. 4 O dighị onye na-ekpe ikpe ziri ezi, o dikwaghị onye na-eji ikwesi ntükwasị obi kpee ikpe. Ha na-adabere n'iru ụka n'enweghị isi, ha na-ekwu okwu ugha, ha natüru ime okwu na ụka mọkwa ajo ihe. 5 Ha na-avụ akwa ajuala, na-akpakwa akwu udide. Onye ọbụla riri akwa ha ga-anwụ, mgbe ọbụla otu kụwara, o bụ agwo

ajuala na-esi n'ime ya apụta. 6 Akwụ udide ha abaghị uru iji mee uwe, ha enweghị ike iji ihe ha mepütara kpuchie onwe ha. Ọrụ ha niile bụ ajo ọrụ, omume ihe ike juputara ha n'aka. 7 Ụkwụ ha na-eme ngwangwa igbaba n'ime mmehie, ha na-emekwa ngwa ikwafu ọbara ndị o nweghị ihe ọjọ ha mere. Ha na-achuṣo echiche ajo ihe, ọrụ mbibi na ntipia bụ ejiri mara nke ụzọ ha niile. 8 Ha amaghị ihe ụzọ udo bụ, ikpe ziri ezi adighị n'uzo ha na-eso. Ha e mela ụzọ ha ka ha gbago ọgabago. Ndị niile na-eso ya anaghị enweta udo. 9 Ya mere ikpe ziri ezi dị anya n'ebé anyị nō, ezi omume adighị erute anyị nso. Anyị na-ele anya ihè, ma lee, ọchichiri ka anyị na-ahụ. Anyị na-ele anya mmụke ihè ma anyị na-ejegharị n'ime oke ọchichiri. 10 Anyị na-asogharị ịsi na mgbidi dika ndị na-enweghị anya, na-asogharị ịsi dika ndị na-enweghị anya; anyị na-ada na-akpobi ukwu n'etiti ehihie dika a ga-asị na o bụ oge chi ojiji, n'etiti ndị nwere ezi ndị, anyị nō ka ndị nwụrụ anwụ. 11 Anyị na-agbọ uja dika bịa; anyị na-akwasị akwa ike dika nduru n'eru uju. Anyị na-ele anya ikpe ziri ezi, ma o dighị eru anyị aka; anyị na-ele anya nzopụta, ma o dị anya n'ebé anyị nō. 12 N'ihi na mmehie anyị amubaala n'ihu Onyenwe anyị; o na-agbakwa ama megide anyị. E, anyị makwaara ụdị ndị mmehie anyị bụ, n'ihi na mmehie anyị díkwa n'ihu anyị mgbe niile. 13 Anyị maara nnupu isi anyị na ngonarị anyị gonarị Onyenwe anyị; anyị esitela n'iso Onyenwe anyị Chineke anyị wezuga onwe anyị, nogide na-akpalị mmegbu na nnupu isi. Okwu ọnụ anyị bụ okwu ugha, nke anyị si n'obi anyị tọpụta. 14 Ụlọ ikpe anyị niile adighị achọ onye ezi omume; anyị amaghị ihe a na-akpọ ikpe ziri ezi. Eziokwu asoola ngongọ n'ama niile, ihe ziri ezi apughị ibata. 15 E, eziokwu alaala; onye ọbụla kwa nke na-achọ ibi ndị ọma na-etinye onwe ya na nsogbu. Onyenwe anyị lere anya hụ ihe ọjọ ndị a niile, nke na-enyeghị ya obi ụtọ; o hukwara na ikpe ziri ezi adighị. 16 O hụrụ na anyị enweghị onye inyeaka ọbụla; o wutere ya na o dighị onye na-arịrọ anyị arịrọ. O bụ ya mere o ji bata site n'ike aka ya na n'ezi omume ya, bịa ịzopụta anyị. 17 O na-eyikwasị ezi omume dika ngwa agha ikpuchi obi ya. Okpu nke nzopụta ka o na-eyikwasikwa n'isi ya. O bükwa uwe ịbọ ọbọ na nke ekworo na ịnụ ọkụ na obi ka o ji kpuchie onwe ya. 18 O ga-akwughachi ndị iro ya dika ajo omume ha niile si dị. Iwe ọkụ ya ka o ga-eji megide ndị iro ya niile bi na mba dị anya. 19 Site n'ọdịda anyanwụ, ndị mmađu ga-asopuru aha

Onyenwe anyị, sitekwa n'owuwa anyanwụ, ha ga-atụ egwu ebube ya. N'ihi na o ga-abia dika idee mmiri nke nkume, Onyenwe anyị na-agba na-aga. 20 "Onye mgbapta ga-abia na Zayon; o ga-abıakwute ụmụ Jekob ndị na-esite na mmehie ha chegharịa." Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. 21 "Ma mụ onwe m, nke a bụ ọgbugba ndụ m nke dị n'etiti mụ na ha," ka Onyenwe anyị na-ekwu. "Mmụo m, nke dị n'ahụ gi, na okwu m niile nke m tinyere n'oni gi, agaghị apụ n'egbugbere ọnu gi, maqbụ n'egbugbere ọnu ụmụ gi, maqbụ n'egbugbere ọnu agburụ gi. Ha ga-adigide site ugbu a ruo mgbe niile ebighị ebi," ka Onyenwe anyị kwuru.

60 "Bilie, mukee, n'ihi na ihè gi abiala, ebube

Onyenwe anyị awaakwala n'ahụ gi dika anyanwụ. 2 Lee, ochichịri na-ekpuchi ụwa niile, oke ochichịri na-ekpuchi ndị niile bi n'ụwa, ma Onyenwe anyị gawa dika anyanwụ n'ahụ gi ebube ya ga-achakwa ka ihe n'ebi i nọ. 3 Mba niile dị iche iche ga-abıakwute ihè gi, ndị eze niile ga-abıaru mmụke nke ọwụwa gi. 4 "Welienuanya unu abụo elu legharịa gburugburu unu, ha niile na-ezukọta na-abıakwute gi; ụmụ gi ndị ikom na-esi n'ebi dị anya bịa, ụmụ gi ndị inyom ka a ga-ekukwa n'ükwu. 5 Mgbe ahụ, i ga-elepụ anya ma chakee, obi gi ga-atọ gi ụtọ, saa mbara n'ihi ọnụ, n'ihi na akụ niile nke osimiri ka a ga-ewebatara gi, akunụba nke ọtụtụ mba ga-abıara gi. 6 Ọtụtụ igwe ịnyinya kamel nke si Midia na Efaa ga-ejuputa n'ala gi, ma ndị sikwa n'obodo Sheba ga-ebutere gi ọlaedo na ụda na-esi isi ụtọ. Ha ga-ekwusakwa otuto Onyenwe anyị. 7 A ga-enye gi igwe ewu na atụrụ niile nke ndị Keda. Ebule niile nke Nebaiot ga-abụ nke gi. A ganabata ha dika onyinye n'elu ebe ichu aja m. Aga m edozi ụlọnsö m dị ebube, mee ya ka o maa mma karịa. 8 "Olee ndị bù ndị a na-efegharị dika igwe ojii, ndị na-efegharị dika ụmụ nduru na-efeba n'akwụ ha? 9 N'ezie, mụ ka ala ndị ahụ mmiri gbara gburugburu na-echere; ụgbọ niile nke Tashish ga-ebukwa ụzọ, na-ebughachi ụmụ gi site n'ebi dị anya, ha na ọlaọcha na ọlaedo ha niile. Inye Onyenwe anyị bù Chineke gi nsopụru, Onye nsọ nke Izrel, n'ihi na o jirila ịma mma gozie gi. 10 "Ndị mba ọzọ ga-abia wuziere unu mgbidi unu niile. Ndị na-achị achị na ndị eze ha niile ga-ejere unu ozi. O bụ ezie na m tikporo gi n'iwe m, ma site n'amara m, aga m emere gi ebere. 11 Ọnụ ụzọ ama gi ga-eghe oghe oge niile site n'utụtu ruo

n'utụtu, inabata akụ niile si na mba dị iche iche. A ga-edurukwa ndị eze dị iche iche bata n'ime ya n'oni odụ ndị a dotara n'agha. 12 Mba ọbụla jụrụ ijere gi ozi ga-alà n'iyi; a ga-ekpochapụ ha. 13 "Otuto niile na ịma mma niile nke Lebanon ga-abụ nke gi. Osisi junipa, na osisi fịa, na osisi junipa, na osisi saipres, ka a ga-eji chọq ụlọnsö m mma. Aga m emekwa ka ebube juputa n'ebi ahụ ükwu m na-adị mgbe niile. 14 Ụmụ ndị na-emegbu gi ga-abia kpọq isiala nye gi. Ndị ahụ niile na-eleli gi ga-abia daa n'ala n'ihi gi suju ükwu gi ọnu. Ha ga-akpọ Jerusalem, Obodo Onyenwe anyị, Zayon nke Onye nsọ Izrel. 15 "O bụ ezie na o dị mgbe i bụ onye a kpọro asị, onye a na-emegbu, onye mmadu niile na-eweda n'ala, ma ugbu a, i ga-ama mma ruo ebighị ebi; i ga-abụ ihe na-ewetara ọgbọ niile nke ụwa ọnụ, n'ihi na otu a ka m ga-eme gi. 16 I ga-akpọ mmiri ara nke mba dị iche iche, o bükwa ara ndị eze ka a ga-eji zuo gi. Mgbe ahụ, i ga-amata n'ezie na mụ onwe m, bụ Onyenwe anyị bụ Onye nzoputa gi na Onye mgbapta gi, Onye dị ike nke Jekob. 17 N'oni odụ bronz, aga m eweta ọlaedo, n'oni odụ igwe aga m eweta ọlaọcha. N'oni odụ osisi, o ga-abụ ọla, n'oni odụ nkume, o ga-abụ igwe. M ga-eme ka udo bürü ndị nlekọta gi ezi omume ga-abụ onye na-achị gi. 18 Ihe ike agaghị adịkwa n'ala gi ọzọ. Agha niile ga-akwusi, mbibi na ila n'iyi agaghị adịkwa. Mgbidi gi ga-agho Nzoputa, i ga-akpokwa ọnu ụzọ ama gi niile Otuto. 19 Anyanwụ agaghị abükwarra gi ihè n'ehihie ọzọ, maqbụ maramara nke ọnwa amükwasị gi ihe, n'ihi na Onyenwe anyị Chineke gi ga-aburụ gi ihè ruo ebighị ebi, Chineke gi ga-abükwa ebube gi. 20 Anwụ gi agaghị ada ada, ọnwa gi agaghị akwusikwa icha; n'ihi na Onyenwe anyị ga-aburụ gi ihè ụbọchị gi niile, iru ụjụ gi niile ga-agabigakwa. 21 Mgbe ahụ, ndị gi niile ga-abụ ndị ezi omume, ha ga-enwetakwa ala ahụ ruo ebighị ebi. Ha bụ ome nke m kürü, bụ ọru aka m, ime ka ịma mma m püta ihè. 22 Ezinaulò dị nta ga-aba ụba ghọ obodo, mba nta ga-agho obodo buru ibu. Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, ga-eme ka ha niile mezuo ọsisi oge ya."

61 Mmụo nke Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị dị n'ahụ m, n'ihi na Onyenwe anyị eteela m mmanụ ka m kwusaa ozioma nye ndị ogbenye. O zitela m ikaasị ndị obi ha tiwara etiwa obi, ikwuputa inwere onwe nye ndị a dotara n'agha, na ntoghapu site n'ochichịri nye ndị mkporo. 20 zitere m ikwuputa afọ

mgbe Onyenwe anyi ga-eji ihuoma leta ndi mmadu, na ubochi ibo obi nke Chineke anyi. O zitekwara m ikasi ndi niile na-eru uju obi, 3 na igboro ndi niile na-eru uju na Zayon ihe na-akpa ha. O zitere m inye ha okpueze mara mma n'onodu ntu, inye ha onu, n'onodu ikwa akwa, na iyikwasị ha mmuo otuto n'onodu mmuo ida mba. N'ihi na Chineke akwola ezi omume n'ime ha, dika osisi ook siri ike, igosi imma mma Onyenwe anyi. 4 Ha ga-ewugharikwa ebe niile e tikporo etikpo n'oge ochie, doziekwa ebe niile togboror n'efu site n'oge di anya; ha ga-emem ka obodo e tikporo etikpo di ohuru, bu ebe togboror n'efu nke otutu ogbo gara aga. 5 Ndị obia ga-azurụ gi igwe ewu na aturu unu; ndi mba ozu ga-akoror unu ala ubi unu, lekotakwa ubi vajinj unu niile. 6 A ga-akpo unu ndi nchukwu Onyenwe anyi, kpopka unu ndi ozi Chineke anyi. A ga-eji aku niile si na mba di iche iche zuo unu. O bokwu akunuba ha ka unu ga-eji nyaa isi. 7 N'onodu ihere dirri ha ugbu a, ndi m ga-enweta ngozi okpukpu abu, n'onodu nkocha dirri ha ha ga-anurui onu n'ihi ihe nketa ha nwetara. Ha ga-enweta okpukpu ihe nketa ala abu, ketakwa onu nke ga-adigidere ha ruo mgbe ebighi ebi. 8 "N'ihi na mu onwe m, Onyenwe anyi, na-ahu ikpe ziri ezi n'anya. Ma ana m akpo izu ohi na ajo omume niile asi. Aga m esite n'ikwesi ntukwasị obi m kwughachi ndi m n'ihi ahuhu ha tara, mu na ha ga-agbakwa ndu ebighi ebi. 9 Mkpurụ ha ga-abu ndi a ma ama, a ga-asopukwara ha n'etiti mba niile. Ndị niile huru ha ga-amata, kwuputakwa na ha bu ndi Onyenwe anyi goziri." 10 Obi na-atu m uto nke ukwu n'ime Onyenwe anyi, mkpuruobi m gategharikwa egwu onu n'ime Chineke m. N'ihi na o werela uwe nzoputa kpuchie m, werekwa uwe oke onu nke ezi omume ya yikwasị m n'ahu. Adi m ka nwoke na-alu nwanyi ohuru, onye na-emezi isi ya ka o dirri ka nke onye nchukwu. E, adi m ka nwaagbogho na-alu di, nke ji ola oma di iche iche choq onwe ya mma. 11 Dika aja di n'ubi si eme ka ihe a kuru n'ubi puputa, dika ubi a gbara ogige si eme ka mkpuru ubi too, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ga-esi mee ka ezi omume na otuto puputa n'ihu mba niile.

62 N'ihi Zayon agaghị m emechi onu, n'ihi Jerusalem agaghị m anoy jii, ruo mgbe ezi omume ya gabenwuwa dika ihe ututu; mgbe nzoputa ya kwa gabenwukwa dika owaokwu na-enwu enwu. 2 Mba niile ga-ahu ezi omume gi. Ndị eze niile ga-ahukwa ebube

gi. A ga-akpokwa gi aha ohuru ahu nke onu Onyenwe anyi ga-agu gi. 3 I ga-aghị okpueze nke imma mma n'aka Onyenwe anyi, ihe iyi n'isi nke ndi uloeze n'aka Chineke gi. 4 A gakwaghị akpo gi onye ahaburu ahaburu, maobu kpopka ala gi ala togboror n'efu. Ma a ga-akpo gi Hefziba, kpopka ala gi Beula, n'ihi na ihe gi ga-atu Onyenwe anyi uto, a ga-alukwa ala gi dika nwunye. 5 Dika nwokorobia si aluru nwaagbogho na-amaghị nwoke, otu a ka Onye na-ewu gi ga-alu gi, dika onye luru nwunye ohuru si anurui onu n'ebi nwunye ohuru ya no, otu a ka Chineke gi ga-anurui onu n'ihi gi. 6 Enyela m ndi nche onodu oru n'elu mgbidi gi niile, Jerusalem. Ha agaghị edebe onu ha duu mgbe obula, ma ehihie ma abali. Unu ndi na-akpokwu Onyenwe anyi, unu enyela onwe unu izuike. 7 Unu enyekwala ya izuike tutu ruo mgbe o ga-emem ka Jerusalem guzosie ike, meekwa ya ototo nke uwa niile. 8 Onyenwe anyi ewerela aka nri ya werekwa ogwe aka ya riyo iyi si, "O dighikwa mgbe m ga-enye mkpuru ubi gi ka o bury nri nye ndi iro gi ozu, o dighikwa mgbe ndi obia ga-anukwa mmanya ohuru ahu bu nke i dogburu onwe gi n'orui n'ihi ya. 9 Ma ndi were ya ka ihe ubi gari ya, tookwa Onyenwe anyi, ndi kpopoktara oroma grepua ga-anu ya n'ime ogige ebe nsu m." 10 Gabiganu! Gabiganu sitenụ n'onu uzor amma niile. Dozienu uzo maka ndi m. Wuzienụ uzor niile, wuzienụ okporouzo niile. Bupusianu nkume niile, weliekwanu ɔkolotu maka mba niile. 11 Onyenwe anyi ekwusaala okwu nye nsotu niile nke uwa si, "Gwanu Ada Zayon, 'Lee Onye Nzoputa gi na-abia! Lee, ugwo oru ya di ya n'aka, nkweghachasi nke o ga-akwughachi sokwa ya na-abia.'" 12 A ga-akpo ha Ndị Nso, ndi Onyenwe anyi gbaputara; a ga-akpokwa unu ndi a na-achosi ike, Obodo a na-agbakutaghị azu.

63 Onye bu onye a si n'Edom na-abia, onye si Bozra, nke uwe ya di obara obara? Onye bu onye a, yi uwe mara oke mma, onye na-azo ije dika iba uba nke ike ya si di? "O bu mu onwe m, onye na-ekwu okwu n'ezu omume, onye di ike izoputa!" 2 Gini mere uwe gi ji na-acha obara obara, dika uwe onye na-azochia mkpuru vajinj? 3 "Azochala m ebe izocha mkpuru vajinj, naani m zochara ya; o nweghi onye si na mba niile di iche ihe bija nyere m aka. Azochara m ha n'iwe m, zopiasiakwa ha n'ime oke onuma m; obara ha gbasasiru n'uwe m, ma metosia uwe m niile. 4 N'ihi na o bu ubochi m ji abo obi; afu mgbaputa m kwadoro

eruola. 5 Elere manya ma o nweghi onye bijara inyere m aka. O juru manya, jukwa m onu, na o nweghi onye pütara inyere m aka. N’ihî ya, aka m wetara m mmeri. O bükwa onuma juru m obi gbara m ume imezu ya. 6 N’iwe m, azopjara mba niile di iche iche; esitere m n’onuma juru m obi zopiasa ha. Emekwara ka obara ndu ha bürü ihe a wusiri n’ala.” 7 Aga m ekwuputa ihe banyere ihunanya Onyenwe anyi. Aga m eto ya n’ihî ihe niile o mere. Aga m alnri onu n’ihî idji mma ya n’ebi Izrel no, e, n’ihî otutu ihe oma o mere n’ihî mmeso oma niile o mesoro ulô Izrel, nke o na-emeso ha dika obi ebere ya na omjiko ya si di. 8 N’ihî na Onyenwe anyi siri, “Ndí a bu nke m; e, ha agakwaghî agonarı m ozô.” Ya mere, o ghôqor ha Onye nzoputa. 9 N’ime mkpagbu ha niile, a kpabukwara ya onwe ya, o bükwa mmuo ozi nke ihu ya zoputara ha. N’ime ihunanya ya na obi ebere ya, o gbaputara ha, bulie ha elu, kuru ha ogologo ubochi ndi a niile ndi gara aga. 10 Ma ha nupuru isi megide ya, meekwa ka obi joq Mmuo Nso ya njo. O bu ya mere o ji ghôq onye iro ha, lusokwa ha ogu n’onwe ya. 11 Mgbe ahû, ndi ya chetara ubochi ndi ahû gara aga, ubochi Mosis na ndi nke ya. Olee ebe onye ahû no nke mere ka ha si n’oke osimiri rigoputa, ya na onye ozuzu aturu nke igwe aturu ya? Olee ebe onye ahû tinyere Mmuo Nso ya n’etiti ha no. 12 Olee onye ahû ike ya mere ka osimiri kewaa abu n’ihî ha, mgbe Mosis weliri aka ya elu, meekwa ka aha ya digide ruo ebighi ebi? 13 Onye duuru ha gafee mmiri di oke omimi? Dika inyinya na-agba qos n’ozara, ike agwughi ha. 14 Dika ehi nata ahijia na ndagwurugwu, Mmuo Onyenwe anyi nyere ha izuike. Otu a ka i si duo ndi gi, ime ka aha gi bürü ihe a na-asopuru asopuru. 15 Onyenwe anyi, biko site n’eluigwe, ebe obibi nsô gi, lee anyi anya. Olee ebe n’inu oku n’obi na ike gi di? Olee ebe obi ebere gi na omjiko gi dikkwa? 16 Ma gi onwe gi, bu Nna anyi, a sîkwarî na Ebrahim amaghî anyi maqbû Izrel agonarı anyi, gi onwe gi, Onyenwe anyi, bu Nna anyi, onye Mgbaputa anyi ka i na-azakwa siteri na mgbe ochie. 17 Onyenwe anyi, ginj mere i ji na-eme ka anyi si n’uzo gi kpfau na-eme ka obi anyi sie ike otu a, na anyi adighi atu egwu gi? Lôghachi n’ihî ndi ohu gi, n’ihî ebo ndi ahû bu ihe nketa gi. 18 O bu naanî nwa oge nta ka ndi gi nwetara ebe nsô gi, ma ugbu a, ndi iro anyi azodala ebe nsô gi. 19 Anyi bu nke gi site na mgbe ochie, ma i naghi achî n’ebi ha no, ha bu ndi a na-akpokwasighikwa aha gi.

64 O gaara adi mma ma asî na i ga-adowa eluigwe ridata n’ala, ma asî n’ugwu ukwu niile ga-ama jijiji n’ihî gi! 2 Dika mgbe oku na-agba ümu osisi, na-eme ka mmiri e sikwasiri n’oku gbo. Si n’elü ridata bia mee ka ndi iro gi niile maara aha gi, meekwa ka mba niile di iche iche maa jijiji n’ihî gi. 3 N’ihî na o bu mgbe i mere otutu ihe egwu di iche iche nke anyi na-atughi anya ya ka i rîdatara mee ka ugwu ukwu niile maa jijiji n’ihî gi. 4 N’ihî na site na mgbe ochie, o dîbeghi onye nuru, o dîbeghi ntî ghotara, o nwebeghi anya hûru Chineke ozô karja gi, onye na-emejuputa ndi na-eme ezî ihe aka, bu ndi ji onu na-echeta uezô gi n’echiche uche ha. Ma mgbe anyi nogidere na-emehie megide ha, iwe were gi. A ga-esikwanu arâa zoputa anyi? 5 Anyi niile dika onye rûru aru, ezi omume anyi niile kwa dika nkirinaka akwa ruru unyi. Anyi akponwuola dika akwukwô osisi, mmechie anyi na-ebufukwa anyi dika ifufe. 6 O dighi onye n’ime anyi na-ariô gi aririo; o dîkwaghî onye na-akpoku aha gi. N’ihî ya, i zoola ihu gi site n’ebi anyi no, meekwa ka anyi bürü ndi gbazere agbaze n’ihî mmechie anyi. 7 Ma otu obula o si di, gi Onyenwe anyi bu Nna anyi. Anyi bu ûrø, ma i bu ıkpu ite. O bu aka gi kpuru anyi niile. 8 Biko, Onyenwe anyi, anogidelà na-eweso anyi iwe; echetakwala mmechie anyi ozô ruo mgbe ebighi ebi. Biko, lekwasî anyi anya n’ihî na ndi gi ka anyi bu. 9 Obodo nsô gi niile aghoqla ozara; o buladi Zayon aghoqla ozara, Jerusalem, ebe togborø n’efu. 10 Ulonso ukwu anyi ahû mara mma, nke dikwa nsô, ebe nna anyi ha no too gi, ma feekwa gi ofufe, abûrula ihe a gbara oku. Ihe niile mara mma n’ime ya alala n’iyi. 11 Mgbe ihe niile gasirî, Onyenwe anyi, i ga-ejisi onwe gi ike? I ga-agba nkîti, taa anyi ahû bu ebe o gafere oke?

65 “Ana m egosiputa onwe m nye ndi ahû na-adighi ajû ase m. O bükwa ndi ahû na-adighi achosi m ike na-achota m. Ana m agwa mba ahû nke na-adighi akpoku aha m, asirî m, ‘Lee m, anô m n’ebi a.’ 2 Ogologo ubochi niile ka m gbasapurû aka m abu nye ndi na-enupu isi, bu ndi na-agbaso uezô na-ezighi ezi ndi a na-agbaso ihe obula ha tûputara n’uche ha, 3 ndi na-anogide na-akpasu m iwe n’ihî m mgbe niile, ndi na-achu aja n’ubi ha a gbara ogige, n’ebi içchü aja ejî brik wuo, 4 ndi na-anodü n’etiti ili, ma na-anodukwa onodü abalî n’ebi nzuko di iche iche; ndi na-eri anu

ezi, ndị ite ofe ha juputara n'anụ na-adighị ọcha; 5 ndị na-asịriṭa onwe ha, 'Nodụ iche, Abjala m nso, n'ihi na ị ga-emeru m, adị m nsọ karịa gi!' Ma ndị dị otu a díka anwụrụ ọkụ n'imị m. Ha bụ ọkụ na-enwu ehihe na n'abalị. 6 "Lee, edeela ya rij n'ihi m sị: Agaghị m agba nkịti, aga m akwughachi n'uju. E, aga m akwughachi ha. 7 O bughị naanị maka mmehie ha, kama maka mmehie nna nna ha niile," Otu a ka Onyenwe anyị kwuru, "N'ihi na ha surere aja nsure ọkụ n'elu ugwu dị iche iche, kpariakwa m n'elu ugwu nta niile. Aga m akwughachi ha n'uju, n'ihi ihe ndị a niile ha mere n'oge gara aga." 8 Otu a ka Onyenwe anyị na-ekwu, "Díka a na-achọta mmanya site n'uyókọ mkpuru vajinị ndị mmadụ asị, 'Ebibia ya, n'ihi na ngozi ka dị n'ime ha,' otu a ka m ga-eme n'ihi ndị ohu m; Agaghị m ebibicha ha niile. 9 Aga m eme ka mkpuru site na Jekọ püta, sitekwa na Juda nweta ndị ga-enweta ugwu m niile. Ndị m hoputara ga-eketa ha, ndị ohu m ga-ebikwa n'ebe ahụ. 10 Sharon ga-aghokwa ebe ita nri nke igwe anụ ụlo; Ndagwurugwu Akọ ga-abukwa ebe izuike nke igwe ehi, na ndị m na-achosi m ike. 11 "Ma unu ndị wezugara onwe unu site n'ebe Onyenwe anyị nō, ndị chezorọ ugwu nsọ m, ndị na-edozi tebul maka lhuoma, ndị na-agbaju mmanya agwara ogwa n'iko maka Akara aka. 12 Aga m eme ka unu zute mma agha; unu niile ga-adakwa mgbe a na-egbu unu. N'ihi na akporo m unu ma unu azaghị; mgbe m gwara unu okwu, unu ańaghị ntị. Unu kpachapuruanya mehie megide m n'ihi, hɔrɔkwa ime ihe ndị ahụ unu maara nke ọma na m kporo asị." 13 Ya mere, nke a bụ ihe Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu, "Ndị ohu m ga-eriju afọ, ma unu ga-anọ agụ, apkiri ga-akpokwa unu nkụ, ma ha ga-ariń mmiri. Unu ga-anọ n'ọnụma na ihere, ma ha ga-anọ n'ọnụ. 14 Ndị ohu m ga-abụ abụ n'ihi ọnụ nke juputara n'obi ha, ma unu ga-akwa akwa, n'ihi ihe mgbu nke obi unu, tiekwa mkpuru akwa n'ihi obi ntiwa nke mmụo unu. 15 Unu ga-ahapụ aha unu nye ndị m hoputara nye onwe m ka ọ burụ ihe ha ji abụ ọnụ; n'ihi na Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị ga-etigbu unu, ma ọ ga-akpọ ndị ohu ya aha ozo. 16 Onye ọbula na-ekpe ekpere n'ala ahụ, ga-eme otu a n'aha Chineke nke eziokwu, onye ọbula na-ahụkwa iyi n'ime ala ahụ ga-ahụ iyi n'aha Chineke nke eziokwu. N'ihi na-echezolam nsogbu niile ndị gara aga, zokwa ha site n'anya m. 17 "N'ihi na lee, ana m eke eluigwe ọhụrụ na ụwa ọhụrụ. Ọ dighị onye ga-echetakwa ndị ochie

ahụ ọzo; ọ gaghi abatakwa n'echiche onye ọbula. 18 Ma nūrjanu ọnụ, tegharjäkwa mgbe niile n'obi ụtọ n'ihi ihe nke mụ onwe m na-ekwu, n'ihi na-agha eke Jerusalem ka ọ burụ ihe ọnụ ndị ya ga-abukwa ihe obi ụtọ. 19 Aga m arinri ọnụ n'ihi Jerusalem, nweekwa obi ụtọ n'ihi ndị m; a gaghi anukwa olu ịkwa akwa n'ime ya ọzo, maobụ olu iti mkpuru akwa. 20 "O dighikwa nwa ọhụrụ nwuchuru anwuchu ga-adị n'ebe ahụ ọzo, a gaghi ahụkwa agadi nwoke nke na-anozughi ụbocḥi ndị ya; n'ihi na a ga-agunye onye nwụrụ mgbe ọ gbara narị afọ tupu ọ nwụdị dì ka nwantakiri; a ga-agukwa onye na-anorughị nari afọ díka onye a burụ ọnụ. 21 Ha ga-ewu ụlo, biekwa n'ime ya; ha ga-akukwa ubi vajinị, riekwa mkpuru ha. 22 Ndị m agaghị ewukwa ụlo hapuru ya ndị ọzo, maobụ ghaa mkpuru n'ubi nke ndị ọzo ga-aghoro rie. N'ihi na díka osisi si adị ndị ogologo oge otu a ka ndị m ga-esi dikwa ndị ogologo oge. Ha ga-ańhurikwa ọnụ n'ihe ahụ ha ji aka ha ruputa. 23 Ha agaghị adogbu onwe ha n'orụ n'efu. Ha agaghị amụtakwa ụmụ ndị ga-emesia nwuchuo ọnwụ. N'ihi na ha ga-abụ ndị Onyenwe anyị goziri, ha na ụmụ ụmụ ha. 24 Tupu ha akpokuo m, aga maza ha. Mgbe ha ka nō na-agwa m banyere mkpa ha, aga m anụ, zakwa ekpere ha. 25 Nkita ọhịa na nwa aturu ga-atakọ nri n'otu ebe, ọdum ga-ata ahijịa díka ehi, ma agwọ ojọọ niile ga-ata aja! Ha agaghị emeru ihe ọbula ahụ, maobụ bibie ihe ọbula n'ugwu nsọ m." Ka Onyenwe anyị kwuru.

66 Ihe ndị a ka Onyenwe anyị na-ekwu, "Eluigwe bụ ocheeze m, ụwa bükwa ebe mgbakwasị ụkụ m. Ọ bụ ụdi ụlo gini ka i ga-ewuru m? Ebee ka ebe izuike m ga-adị?" 2 O bughị aka m mere ihe ndị a niile, mee ka ha ji dirị? Otu a ka Onyenwe anyị kwuputara. "Ma olee ndị ihe ha na-atụ m ụtọ, ọ bụ ndị ahụ nwere obi umeala, ndị na-adighị ebuli onwe ha elu, ndị na-amakwa jijiji n'okwu m. 3 Ma onye ọbula nke na-achị aja ehi díka nwoke na-egbu mmadụ, onye ọbula jikwa nwa aturu achị aja dì ka onye na-agbaji nkita olu, onye ọbula na-achị aja mkpuru ọka dì ka onye na-echi obara ezi, otu a kwa, onye ọbula na-esure ụda na-esi isi ụtọ nke ncheta dì ka onye na-efe aruṣi. Ha ahoputarala onwe ha ụzọ nke ha, ha na-enwekwammasị n'ihe aru ha niile. 4 Ya mere, aga m ezitere ha ahụhụ dì egwu, mee ka ihe ahụ ha na-atụ egwu ya biakwasị ha. N'ihi na mgbe m kporo ha okwu, ha azaghị, mgbe m gwara ha okwu, ha egeghị ntị. Kama ha mere ihe ojọọ n'ihi m, hɔrɔkwa ime ihe ndị ahụ ha maara

na m kporo asi.” 5 Nurenunu okwu Onyenwe anyi, unu ndi na-ama jijiji n’okwu ya, “Umunna unu, ndi kporo unu asi, ndi chupukwara unu n’ihi aha m, ekuola si, ‘Ka a soperu Onyenwe anyi! Ka anyi lee ụdi ọnu ga-abu nke unu!’ Ma a ga-etinye ha n’onodu ihere. 6 O bu gini bu mkpotu di n’ime obodo? Gini bu oke ụzu na-ada n’ime ulonsop ukwu Onyenwe anyi? O bu ụzu Onyenwe anyi na-eme. Onye ahụ na-akwughachi ndi iro ya ugwo ruuru ha. 7 “Tupu ime amalite ime ya, o muputalarị nwa ya. Tupu ihe mgbu ya ebido, o muputala nwa nwoke. 8 Onye jiri ntị ya nantu ihe di otu a mbụ? Onye kwa ji anya ya hụ ihe di otu a? A pürü imputa otu mba n’otu ubochi? Ka e nwere ike ime ka otu obodo malite idị n’otu ntabi anya? Lee na tupu ihe mgbu nke ọmụmụ nwa ya ebido Zayon amputala umụ ya. 9 Mụ onwe m, m ga-eme ka nwa rute n’oge ọmụmụ gharakwa ime ka a mọ ya?” ka Onyenwe anyi na-ekwu. “M ga-emechi akpanwa mgbe m na-eme ka a muputa ya?” ka Chineke gi jürü. 10 “Soronu Jerusalem nüri ọnu, soronu ya nwee obi ụtọ, unu ndi niile hụru ya n’anya; soronu ya nüri ọnu nke ukwuu, unu ndi ruru uju n’ihi ya. 11 N’ihi na ihe banyere Jerusalem ga-atọ unu ụtọ. Unu ga-anujukwa ara nkasiobi ya afọ, o bùladị dika nwantakiri si enwe obi ụtọ mgbe o na-arị ara nne ya nke na-agba nke ọma.” 12 N’ihi na ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, “Aga m eme ka udo bara ya uba dika osimiri, mee ka akunuba niile nke ndi mba ozọ dirị ka mmiri na-asobiga oke. O ga-elekota gi, kurukwa gi, makọkwa gi n’aka ya, wughariakwa gi n’ikpere ya. 13 Dika nne si akasi nwa ya obi, otu a ka m ga-esi kasie unu obi. O bu n’ime Jerusalem ka a ga-akasi unu obi.” 14 Mgbe i hụru ihe ndi a, obi gi ga-anuri ọnu, iجا awasa dika ahijia ọhụru; a ga-emekwa ka aka Onyenwe anyi püta ihè n’ebi ndi ohu ya no, ma a ga-egosi ndi iro ya oke iwe ya. 15 N’ihi na lee, Onyenwe anyi ga-eji ọkụ bịa. Ugboala ya ga-adikwa ka oke ifufe. O ga-eji ọnụma gosi iwe ya, werekwa ọkụ na-enwu enwu baa mba. 16 N’ihi na Onyenwe anyi ga-eji ọkụ na mma agha ya kpee ndi mmadu niile ikpe. O ga-egbukwa ọtụtu mmadu. 17 “Ndị ahụ niile na-edo onwe ha nsø, ndi na-eme onwe ha ka ha di ọcha n’ihi ibanye n’ubi a gbara ogige, ndi ahụ na-eso onye ahụ no n’etiti ndi ahụ na-eri anu ezi, na oke, na ihe ndi ọzọ ahụ niile rurụ arụ, ga-ezute ọnwụ nke no na-eche ha niile.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. 18 “Ma mụ onwe m, amaara m nke ọma ihe ha zubere ma meekwa, ana

m abia ichekota mba niile na-asu asusụ di iche iche. Ha niile ga-abiakwa hụ ebube m. 19 “Aga m edokwa ihe ịribama n’etiti ha, zipukwa ndi fofdụrụ ndu n’etiti ha ka ha gaa n’obodo Tashish, na Libiya, na Lidiya (ndi na-agba àkụ n’uta nke ọma) na Tubal, na Griis. E, ha ga-eje na mba niile nke di anya, n’ofe osimiri, ebe ndi bi n’ime ya na-anubeghi ihe banyere idị ukwuu nke m, maqbụ hụ ebube m. Ha ga-ekwusakwa ihe banyere ebube m n’etiti mba niile di iche iche. 20 Ha ga-akpoghachi umunne unu niile site na mba niile, bịa n’ugwu nsø m di na Jerusalem, dika onyinye a na-ewetara Onyenwe anyi. Ha ga-ebute ha n’elu inyinya, n’ugbo agha, n’elu ugboala a na-adokpu adokpu, n’elu inyinya muul na n’elu inyinya kamel,” ka Onyenwe anyi na-ekwu. “Ha ga-ebubata ha dika mgbe ndi Izrel na-ewebata onyinye mkpuru ha n’ulonsø Onyenwe anyi n’efere mmemme di ọcha. 21 Aga m ahorokwa ụfodụ ka ha bürü ndi nchüaja na ndi Livayi,” ka Onyenwe anyi kwuru. 22 “Dika eluigwe ọhụru na ụwa ọhụru ahụ nke m ga-eke ga-esi digide n’ihu m, otu a ka aha unu na agburu unu ga-adigide, ka Onyenwe anyi kwubiri. 23 O ga-abukwa na site n’otu Ọnwa ọhụru ruo nke ọzo, sitekwa n’otu ubochi izuike ruo na nke ọzo ya, anu ahụ niile bụ mmadu ga-abia, daa, kpoo isiala n’ihu m,” ka Onyenwe anyi kwuru. 24 “Ha ga-apụ, jee, lekwasị ozu ndi ahụ niile nwụrụ anwụ anya, bụ ndi ahụ niile nupuru isi megide m. N’ihi na ikpuru ha agaghị anwụ anwụ, ọkụ a kwanyere agakwaghị anyụ anyụ. Ha ga-abukwara mmadu niile ihe na-aso oyi.”

Jeremaya

1 Ndị a bụ okwu Jeremaya nwa Hilkaya, bụ otu onye n'ime ndị nchüaja, nō n'Anatot nke dī n'ala Benjamin. **2** Onye okwu nke Onyenwe anyị biakwutere n'afọ nke iri na ato n'oge ọchichị Amọn, eze Juda bụ nwa Josaya. **3** Ozi ndị ozo rukwara ya ntị n'oge Jehoiakim nwa Josaya, bụ eze Juda, ruokwa n'önwa nke ise n'afọ nke iri na otu nke Zedekaya nwa Josaya, bụ eze Juda kwusiri, mgbe a dokpụpụrụ ndị Jerusalem n'agha buru ha ka ha gaa biri na mba ozọ. **4** Okwu Onyenwe anyị biakwutere m, na-asị, **5** "Amaara m gị tupu a türü ime gị, tupu a muo gị, edoro m gi nsọ, ahopütakwara m gị dika onye amumma nye mba niile." **6** Asịri m, "Ewoo, Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị. Lee, amaghị m ekwu okwu. Abụ m naanị nwantakiri." **7** Ma Onyenwe anyị sıri m, "Asıkwala 'Abụ m naanị nwantakiri,' n'ihi na i ga-agakwuru onye obula m zigara gị, i ga-ekwukwua ihe niile m nyere gị n'iwu. **8** Atükwala egwu n'ihi ha, n'ihi na mụ onwe nonyere gị ịnaputa gị," ọ bụ ihe Onyenwe anyị kwupütara. **9** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị setipurụ aka ya metụ m n'önụ, sị m, "Lee, ewerela m okwu m tiniye gị n'önụ. **10** Lee, taa, ana m eme gị onye nlekọta mba dī iche iche na alaeze niile, ihopu na ikwada, ila n'iyi na itikpokwa ha, i wulite ma kụokwa." **11** Mgbe ahụ, okwu nke Onyenwe anyị biakwutere m, na-asị, "Jeremaya, gịni ka i na-ahụ?" Azara m si, "Ana m ahụ otu alaka osisi alumond." **12** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị sıri m, "I hụrụ nke oma, n'ihi na m na-eche okwu ọnụ ihu m na m mezuru ha." **13** Okwu Onyenwe anyị biakwutere m nke ugboro abụo na-asị, "Gịni ka i na-ahụ?" A sıri m, "Ana m ahụ ite mmiri okụ, nke na-agbọ agbọ, nke e mere ka o hulata chee ọnụ ya na ndịda." **14** Onyenwe anyị sıri m, "Ihe egwu ga-esite n'ugwu biakwasị ndị niile bi n'ala a. **15** Ma ubu a, ana m akpoko ndị niile bi n'alaeze dī n'ugwu," otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya. "Ndị eze ha ga-abịa doo ocheeze ha n' önụ uzọ ama e si abata Jerusalem, imegide ogologo mgbidi nke obodo ahụ gburugburu, na imegidekwa obodo niile nke Juda. **16** Aga m ekwupütua ikpe niile m megide ha, n'ihi ajo omume ha niile n'igbakuta m azụ, na isure ihe nsure okụ na-esi isi ụtọ nye chi ndị ozọ, nakwa ikpọ isiala nye ihe ndị ahụ niile ha ji aka ha kpụo. **17** "Bilie ọtọ, jikere onwe gi, ka i piọ gaa gwa ha ihe obula m nyere gị n'iwu. Atükwala ujọ ha, ma ọ

bughị ya, aga m emene gi egwu n'ihi ha. **18** N'ihi na lee, site taa gaa n'ihi emeela m gị ka i dịrị ka obodo e wusiri ike. I díkwa ka mgbidi e ji igwe kpụo, na díka ibo e ji ọla dī arọ kpụo, iguzogide ala ahụ niile. Iguzogide ndị eze Juda niile, ndịsi ala Juda niile, na ndị nchüaja niile, na ndị mmadụ ozọ. **19** Ha ga-agbalị ka ha megide gi, ma ha agaghị emeri gi. N'ihi na mụ onwe m nonyere gi, aga m anapütakwa gi." Otu ka Onyenwe anyị kwubiri ya.

2 Okwu nke Onyenwe anyị biakwutere m na-asị, **2**

"Gaa, kwupütua na ntị Jerusalem, "Otu a ka Onyenwe anyị kwuru, "Echetara m iṇụ okụ n'obi nke okorobịa gi n'oge gara aga ime ihe ga-ato m ụtọ, iħunanya gi dika onye a lụrụ ọhụrụ, echetakwara m otu unu si soro m n'ime ozara, ga n'ala togborọ n'efu nke a na-akughi mkpụrụ. **3** Izrel bụ ihe dī nsọ nye Onyenwe anyị, mkpụrụ mbụ nke owuwe ihe ubi ya. Ndị niile ripiara ya ka a gürü dī ka ndị ikpe mara. Ihe ojoo dakwasıkwara ha." Otu a ka Onyenwe anyị kwupütara. **4** Nürü okwu nke Onyenwe anyị unu ụlọ Jekob, na unu ndị bụ agburụ niile sitere n'Izrel. **5** Ihe a ka Onyenwe anyị kwuru, "Gịni bụ ihe ojoo nna unu ha chopütara n'ime m, mere ha ji si n'ebé m nọ kpafuo, nọro m ebe dī anya? Nke mere na ha ghoro ndị nzuzu site n'igbaso arusi? **6** Ha ajughị 'Olee ebe Onyenwe anyị ahụ nọ, bụ onye sitere n'ala Ijipt kpopütua anyị, duuru anyị gafee ozara togborọ n'efu, n'ala ozara na ala olulu jupütara, ala nke akpiri ikpọ nkụ na nke oke ọchichiri, ala ebe ọ dighị onye na-esi na ya agafee na nke mmadụ na-ebighị na ya?" **7** Ọ bụ m kpobataru unu n'ala na-amị ọtụtụ mkpụrụ, ka unu rie ihe dī ukwu na ihe dī mma si n'ime ya. Ma unu bara merụo ala m unu mere ihe nketa m ka ọ ghọ ihe aru. **8** Ndị nchüaja ajughị sị, 'Olee ebe Onyenwe anyị nọ?' Ndị ikpe ha amaghị m, ndị na-achị ha mehiere megide m, ndị amumma ha bükwa aha Baal ka ha ji ebu amumma, ha gbasoro ihe na-enweghị isi. **9** "N'ihi ya, aga m ebulite ebubo megide unu," Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya. "M ga-ebulikwa ebubo megide ụmụ ụmụ unu. **10** Gafee n'önụ mmiri Saipros lee anya, zie ozi gaa Keda ma leruo anya nke oma, ma i ga-ahụ ihe obula yiri nke a. **11** O nwerela mba gbanwere chi ndị ha na-efe? (Ọ bụ ezie na ha abughị chi.) Ma ndị m ewerela arusi na-enweghị isi gbanwere ebube ha. **12** Ka ibubo nwụo gi, gi eluigwe n'ihi nke a, maa jijiji, tükwa oke ụjọ." Otu a ka Onyenwe anyị kwupütara. **13** "N'ihi na ndị m emeela ihe ojoo abụo. Ha agbakutala

m azu, bu Isi iyi mmiri ndu, gwuoro onwe ha ebe ichebe mmiri nke tipuru etipu na-enweghi ike ịnagide mmiri ọbụla. **14** Izrel o bụ ohu, ka o bụ ohu a mürü n'ulo? Gịnjị mere o ji ghọq ihe nluta n'agha? **15** Ọdụm agbọqla uja, ha ebibielia obodo ya laa ya n'iyyi, suo ya ọkụ, nke mere na o nweghi onye bi na ha. **16** Ozokwa, ndị ikom Memfis na Tapanhis a kupuola gi isi. **17** O bughị unu onwe unu wetaara onwe unu ihe ojoo dì otu a site na ihapụ Onyenwe anyị bụ Chineke unu, mgbe o na-edu unu na-agà n'uzo? **18** Ugbu a, gịnjị bụ uru unu nwetara site n'iga Ijipt sitekwa n'ini mmiri nke osimiri Naij? Gịnjị bụ uru unu nwetara site n'iga Asiria, sitekwa n'ini mmiri si na Yufretis? **19** O bụ ajo omume unu ga-ewetara unu ahụhụ; ahụhụ soo ndaghachi azu unu bụ ihe ga-adò unu aka na ntị. Tulee ma matanụ n'onwe unu otu o si burụ ihe ojoo na ihe ilu nye unu bụ inupu isi na igbakụta Onyenwe anyị bụ Chineke unu azu na-enweghi egwu ọbụla n'ime unu banyere m,” nke a bụ ihe Chineke, Onye pürü ime ihe niile, kwuputara. **20** “N'oge gara aga, unu gbajiri yoku unu dökapụ agbu jikötara mü na unu, unu siri, ‘Agaghị m ejere gi ozi.’ N'ezie, o bụ n'elu ugwu ọbụla nakwa n'okpuru osisi na-agbasa agbasa, ka i na-edina dika onye akwuna. **21** Ma mü onwe m kụru gi dika osisi vajinị kachasi mma nke mkpuru ya dì ndu díkwa mma. Olee otu i siri tuğharia megide m, ghọq ihe rürü arụ, osisi vajinị ọhịa? **22** N'agbanyeghi na iji ncha sachaa onwe gi, maqbụ jirikwa ọtụtụ ntụ ncha, ntụpọ nke mmehie gi ka dì n'ihu m,” Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuputara. **23** “I gaesi ańaa na-asị, ‘A bughị m onye e mererụ emerụ; o nweweghi oge ọbụla m ji gbaso Baal?’ Leruo ụzọ gi anya na ndagwurugwu, tulee ihe ndị i mere. I bụ nne ịnyinya ibu dì nkọ, na-agbagharị ebe a n'ebe nke ozo. **24** Nne ịnyinya ibu ọhịa nke mara ụzọ ya nke ọma n'ozara, na-esi imi ma o ga-esichapụta oke ịnyinya ibu, onye pürü igbochi ya n'oge mmekọ ya na oke ịnyinya zuru? Oke ịnyinya ọbụla chọqo ya agaghị atụfu oge n'ichügharị ya, n'ihî n'oge ha chọqo mmekọ, ha ga-achọta ya. **25** Agbala oso ruo mgbe i ga-agbara ụkwụ efu, mgbe akpiri ga-akpọ gi nku. Ma i na-asị, ‘O nweweghi uru o bara. N'ihî na ahụrụ m chi ndị mba ozo n'anya, agaghị m igbaso ha.’ **26** “Dika a na-eme onye ohi ihe ihere mgbe e jidere ya, otu a ka a ga-eme ụlo Izrel ihere, ha onwe ha, ma ndị eze ha, ma ndịsi ha, ndị nchüaja ha na ndị amumua ha. **27** Ha na-asị

osisi, ‘Nna m ka i bụ,’ na-asıkwa nkume, ‘O bụ gi mürü m.’ Ha agbakutala m azu, ju iche m ihu. Ma mgbe ọbụla nsogbu bjakwasirị ha, ha na-asị, ‘Bịa, zopụta anyị.’ **28** Olee ebe chi ndị ahụ i meere nye onwe gi no? Ka ha bịa, ma o burụ na ha nwere ike ịzopụta gi, mgbe nsogbu bjakwasirị unu. N'ihî na gi, bụ Juda, nwere ọtụtụ chi dika i si nwee ọtụtụ obodo. **29** “Gịnjị mere unu ji ekwu okwu ebubo megide m? Unu niile enupula isi megide m,” ka Onyenwe anyị kwuputara. **30** “N'efu ka m tiri ụmụ unu ihe; ma nke a emeghi ka ha nabata ịdọ aka na ntị. Dika ọdụm na-adogbu anụ, mama agha unu eripiala ndị amumua unu. **31** “Unu ndị ọgbọ a, tuleenụ okwu nke Onyenwe anyị: “O nweela mgbe m bụ ọzara nye ndị Izrel ma o bụkwanụ ala gbara oke ọchichirị? Gịnjị mekwaranụ ndị m ji na-asị, ‘Anyị enwerela onwe anyị iwaghari, anyị agaghị abjakiwutekwa gi ozo?’ **32** Nwaagbogho o na-echefu ọla ịchọ mma ya, nwanyị a na-alụ ọhụrụ o na-echefu ngwa ịchọ mma ya? Ma n'ime ọtụtụ ụbочị nke a na-apughi iguta ọnụ, ndị m echefuola m. **33** Lee ka unu si burụ ndị ọka n'igbaso iłhunanya. Ọ bulađi ụmụ nwanyị dì njo karışta nwere ike ịmụta ihe site n'uzo unu. **34** N'uwe unu ka achotara ọbara ndị ogbenye na-enweghi ihe ojoo ha mere, n'agbanyeghi na unu ejideghị ha ka ha n'agbaka ụzọ. Ma unu gara n'ihu **35** na-asıkwa, ‘Emeghi m ihe ojoo, o dighị eweso m iwe.’ Ma aga m ekpe unu ikpe, n'ihî na unu na-asị, ‘Emeghi m mmechie.’ **36** Gịnjị mere unu ji na-akpagharị na-agbanwe ụzọ unu ọtụtụ mgbe? Ijipt ga-etinye unu n'onodụ ihere dika ndị Asiria mere unu. **37** Unu ga-ebu aka unu n'isi mgbe unu si ebe ahụ na-apụ, n'ihî na Onyenwe anyị ajula ndị ahụ unu tükwasirị obi. Ha agaghị enyere unu aka.

3 “O burụ na nwoke agbaara nwunye ya alukwaghi m, nwanyị ahụ ahapu ya pụg ga lürü nwoke ozo, di mbụ ya ahụ, o kwesiri iłaghachi ka o լուկա ya ozo? Ọ bụ na agaghị emerụ ala ahụ nke ukwu? Ma unu ebiela ndị dika ndị akwuna nwere ọtụtụ ndị iko, ọ bụ ugbu a ka unu ga-alaghachikwute m?” otu ka Onyenwe anyị kwuputara. **2** “Welie anya gi abụ ma lee ebe niile nke dì elu nke ọhịa na-adighị n'ala a, olee ebe gi na ndị ikom na-edinakobeghi n'ikwa iko? I na-anó n'akukụ ụzọ niile na-eche ndị iko, na-anokwa dika onye Arebia n'ozara. I werela iłkwa iko gi niile na ihe ojoo gi meruọ ala a. **3** O bụ nke a mere mmiri ji kwusị izokwara unu, ọbụla dì mmiri nke na-ezo n'oge

okochị. N’ihi na unu bụ ndị akwuna, ndị ihere nadighị eme. 4 O dibeghi anya mgbe unu kporo m, si m, ‘Nna m, i bụ enyi m kemgbem dị na nwantakirị. 5 Iwe gi o ga-adigide mgbe niile? Iwe gi dị ọkụ o ga-adigide ebighị ebi?’ Otu a ka unu si ekwu okwu, ma unu nogidesiri ike na-eme ihe ojoo niile unu nwere ike ime.’ 6 Ozi a, nke si n’onu Onyenwe anyi puta, rutere m aka n’oge eze Josaya na-achị. Lee ihe o gwara m. ‘I hyla ihe Izrel na-ekwesighị ntukwasị obi na-eme? O gaala n’elu ugwu obula dị elu nakwa n’okpuru osisi ndị obula, na-akwa iko n’ebe ahụ. 7 Echere m na mgbe o mesiri ihe ndị a niile na o ga-aloghachikwute m, ma o lọtaghị. Nwanne ya nwanyị bụ Juda, onye na-ekwesighị ntukwasị obi hukwara ya. 8 Enyere m Izrel na-ekwesighị ntukwasị obi akwukwo alukwaghị m, chupu ya n’ihi ndị ikwa iko ya, ma lee na nwanne ya nwanyị onye na-ekwesikwaghị ntukwasị obi bụ Juda atughị egwu. O gakwara n’ihi ikwa iko. 9 Ma nke a emeghi ka ihere mee ya. O meruola ala, o na-akwakwa iko site n’ife nkume na osisi. 10 N’agbanyeghi nke a, nwanne ya nwanyị nke na-ekwesighị ntukwasị obi, bụ Juda ejighị obi ya loghachikwute m, maobu naani nloghachi aghugho,’ otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 11 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi siri m, ‘Izrel na-adaghachi azu na-egosi onwe ya n’onye ezi omume karịa Juda onye na-agho aghugho. 12 Gaa, kwusaa ozi a n’uzo ugwu, na-asị, ‘Lota, gi Izrel nke na-ekwesighị ntukwasị obi,’ otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, ‘Agaghị m ewesokwa gi iwe ozq, n’ihi na abụ m onye obi ebere,’ otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, ‘Agaghị m ewe iwe ruo mgbe ebighị ebi. 13 Naanị nabata na i bụ onye ikpe mara, na i nupula isi megide Onyenwe anyi, bụ Chineke gi. Kwuputa na i werela onwe gi kesara ndị mba ozq dị iche iche n’okpuru osisi ndị niile, na i jukwara irubere m isi.’’ Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 14 ‘Loghachinu unu ndị na-ekwesighị ntukwasị obi,’ ka Onyenwe anyi kwuputara, si, ‘n’ihi abụ m di unu. M ga-ahorop unu, otu onye site n’otu obodo na mmadụ abụ site n’otu agburu. M ga-akpoghachi unu Zayon. 15 Mgbe ahụ, aga m enye unu ndị ozuzu atụrụ masiri m, ndị ga-eji amamihe na nghota duo unu. 16 N’ubochị ahụ, mgbe ọnụogugu unu mubara dị ukwuu n’ala ahụ,’ otu ka Onyenwe anyi kwubiri ya, ‘ndị mmadụ agaghị asikwa ozq, ‘igbe ogbugba ndị nke Onyenwe anyi.’ O gaghị abakwa ha n’obi maobu ha echeta ya; o gaghị adikwa ha mkpa maobu emeputakwa ozq. 17 Mgbe

oge ahụ ruru, aha a ga-akpọ Jerusalem bụ Ocheeze Onyenwe anyi. Mba niile kwa ga-ezukota n’ebi ahụ ife m ofufe. Ha agakwaghị agbaso echiche obi ojoo ha. 18 N’ubochị ahụ ndị Juda ga-adinyere ndị Izrel, ha abụ ga-ejikota aka site n’ala ahụ dị n’ugwu bia n’ala nke m nyere nna nna unu dika ihe nketa.” 19 “Mụ onwe m kwuru si, ‘Lee ka o ga-esi masị m imeso unu mmeso dika unu bụ ụmụ m ndị ikom, nye unu ala dị mma nke ga-ewetara unu ọnụ, nke bụ ihe nketa kachasi mma na mba niile.’ Ana m eche na unu ga-akpọ m ‘Nna’ ma hapu iwezuga onwe unu site n’igbaso m. 20 Ma dika nwunye na-ekwesighị ntukwasị obi, i gosila onwe gi, O Izrel na i bụ onye a na-ekwesighị itukwasị obi” Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 21 A na-anu ụzu mkpu akwa n’elu ugwu. O bụ ụzu akwa ụmụ Izrel ndị na-arịo arịri o n’ihi na ha ebiela ndị mmechie; ha echefuokwala Onyenwe anyi bụ Chineke ha. 22 ‘Loghachinu, unu bụ ndị na-adaghachi azu unu.’ Ma unu na-aza si, ‘E, anyi na-aloghachikwute gi n’ihi na gi onwe gi bụ Onyenwe anyi Chineke anyi. 23 N’ezie, aghugho, ka mkpotu ofufe nke arusị niile, n’elu ugwu nta dị iche iche na n’elu ugwu niile bụ, n’ezie, n’ime Onyenwe anyi, bụ Chineke anyi ka nzoputa Izrel dị. 24 Ma site mgbe anyi dị na nwantakirị, ihe ihere ahụ eripiala mkpuru sitere na ndogbu n’orụ nke nna nna anyi ha igwe anụ ụlo na ehi ha, ụmụ ha ndị ikom na ụmụ ha ndị inyom. 25 Ka anyi dinara ala n’ihere anyi, ka ọnodu oke ihere dirị anyi kpuchikwa anyi. Anyi na nna nna anyi ha emehiela megide Onyenwe anyi Chineke anyi; site mgbe anyi dị na nwantakirị ruo taa o nwebeghi mgbe anyi ji rube isi ime ihe Onyenwe anyi Chineke anyi nyere n’iwu.”

4 “O burụ na unu bụ Izrel, ga-alota, ka Onyenwe anyi kwubiri, mị ka i ga-aloghachikwute,” “O buru na unu ewezuga arusị ndị ahụ rürü arụ site n’ihi m, hapu isi ebe m nọ kpafuo, 2 o burukwa na unu ga-eji eziokwu, ikpe ziri ezi na ụzo ezi omume riụo iyi si, ‘Dika Onyenwe anyi na-adị ndị,’ mgbe ahụ mba niile ga-agozi onwe ha site na ya nyakwaa isi n’ime ya.” 3 Ihe ndị a ka Onyenwe anyi na-agwa ndị Juda na Jerusalem si, ‘Kozeenụ ala ubi unu nke unu na-akobeghi; unu akụnyela mkpuru ubi unu n’etiti ogwu. 4 Biẹn onwe unu ugwu nye Onyenwe anyi, biekwanụ mkpuruobi unu ugwu, unu ndị Juda na ndị bi na Jerusalem ma o bughi otu a, iwe m ga-abịakwasị unu

dika ɔkụ, n'ihi ihe ojọọ niile unu mere, ọ ga-ere ma ọ díkwağıhi onye ga-emenyü ya. 5 “Kwuputa ya na Juda, kwusaa ya na Jerusalem sị, ‘Fụonụ opị n'ala ahụ niile.’ Tienụ mkpu n'uzo mmadụ ga-aghota ya. Gwanụ ndị Juda na Jerusalem ka ha zukotaa gbaga n'obodo ndị ahụ niile e wusiri ike. 6 Bulie ihe i gosi uzor ị ga Zayon! Gbaganụ zoo onwe unu. Unu atufula oge! Lee na mụ onwe m na-ewebata mbibi na ịla n'iyi site n'akụkụ ugwu.” 7 Díka ọdum si n'ebe o zoro onwe ya amapụta, ka onye a na-ebibi mba niile si abịa. Ọ hapuла ebe obibi ya, na-abịa ịla Juda n'iyi. Ọ ga-etidași obodo niile nke Juda, o díkwağıhi onye ga-ebi n'ime ha. 8 Ya mere, yikwasinụ onwe unu uwe mkpe; kwaanụ akwa, tiekwanụ mkpu akwa, n'ihi na ọnụma Onyenwe anyị esitebeghi n'ebe Juda nọ wezuga onwe ya. 9 “N'ubochị ahụ,” ka Onyenwe anyị kwuputara, “Obi ndị eze na ndịsi očhichị ga-ada mba; ahụ ga-akponwụ ndị nchuaaja, otu a kwa, ihe ga-eme ga-eju ndị amụma anya.” 10 Mgbe ahụ ekwuru m si; “Ewoo, Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị lee na ị ghogbuola ndị a na Jerusalem site na ị sị, ‘Unu ga-enwe udo,’ mgbe mma agha di anyị n'olu.” 11 N'oge ahụ, a ga-agwa ndị a na Jerusalem, “Ifufe dí ɔkụ, nke sitere n'ebe dí elu ihe na-adighị si n'ozara na-efebata irute ndị m. Ma ọ bughị ifufe maka ifuchacha, maqbụ ime ka adị ocha, 12 ọ bụ ifufe nke dí oke ike karia nke na-esite na mụ. Ugbu a, ana m ekwuputa okwu ikpe m megide ha.” 13 Lee anya, ha na-abịa díka igwe ojii. Ugbopalà agha ya na-abịa díka oke ifufe, ịnyinya ha niile na-agbasikwa ọso ike karia ugo. Ahụlụ dirị anyị, anyị aburụla ndị e bibiri ebibi! Anyị aburụla ndị na-agb ịla n'iyi! 14 Jerusalem, sachapụ mmehie di gi n'obi, ka a zoputa gi. Ruo ole mgbe ka echiche mmehie ga-ejuputa gi obi? 15 Otu olu na-akposa site na Dan, ọ na-akposa ịla n'iyi site n'ugwu niile nke Ifrem. 16 “Gwa mba niile otu a, ha abịala, kpọsaa banyere Jerusalem: ‘Ndị agha ga-agba gi gburugburu na-abịa site n'ala di anya, na-eti mkpu agha megide obodo niile nke Juda. 17 Ha ga-agbakwa Jerusalem gburugburu díka ndị agha na-eché ubi a gbara ogige nche, n'ihi na ndị bi n'ime ya enupula isi megide m,’” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya. 18 “Uzor gi na omume gi niile buteere gi ihe ndị a. Nke a bụ ntaramahụgi. Lee ka o si dí ilu! Lee ka o si emibanye n'ime obi.” 19 Ihe mgbu a dí ukwuu. Lee na apughị m ịnagide ya. Obi m o, obi m ol Lee ka obi m si ada m gbim gbim gbim. Apughịkwa m ịno juu. Ana m anụ ụda opị ike, na-anukwa üzü agha.

20 Mbibi na-arị mbibi ibe ya elu, lee na a laala ala a niile n'iyi. Na mberede, e bibiela ụlo ikwu anyị niile; a dökasıkwala akwa mgbochi ha niile. 21 Ruo ole mgbe ka m ga-anogide na-ahụ ọkolotọ agha ndị a a na-alụ? Ruo ole mgbe kwa ka m ga-anogide na-anụ ụda opị ike? 22 “Ndị m bụ ndị nzuzu, ha amaghị m. Ha bụ ụmụntakirị ndị na-enweghi uche, ha enweghi nghọta ọbụla. Ha bụ ọkachamara n'ihe gbasara ajo omume, ma ha amaghị otu esi eme ezi ihe ọbụla.” 23 Elere m anya n'uwu hụ na ọ bụ ihe togborị n'efu, leekwa anya na mbara eluigwe, ma o nweghi ihè dì ya. 24 Elere m anya n'ugwu ukwu, hụ na ha na-ama jjiji, leekwa anya n'ugwu nta, hụ na ha na-añaghari añaghari. 25 Elere m anya ma ahughị mmadụ ọbụla, ụmụ nnụmụ niile dì na mbara eluigwe efefusịala. 26 Ala ọma ahụ aghoṇa ọzara, obodo niile aghoṇa mkputamkpu ebe n'ihu Onyenwe anyị, n'ihu oke iwe ya. 27 Ihe a ka Onyenwe anyị kwuru, “A ga-ebibi ala ahụ niile, ma agaghị m ebibicha ya kpamkpam. 28 Uwa ga-eru uju, mbara eluigwe ga-agbakwa očhichiri. N'ihi na ekwuola ya, agaghị m agbanwe obi m. Ekpebiela m ya, agaghị m alakwa azu n'ihe m zubere ime.” 29 Ndị mmadụ niile ga-agbapụ ọso site n'obodo ha mgbe ha nṣụrụ üzü ndị agha na-agba ụta nọ n'elụ ịnyinya na-abịa nso nso. Ha ga-ezo onwe ha n'ohịa; ndị ọzokwa ga-agbalaga zoo onwe ha n'ugwu ukwu. Obodo ha niile ga-atogborokwa n'efu, mgbe ndị mmadụ si n'ime ya gbatụ ọso n'ihi oke ihe egwu. 30 Gịnjị bụ nke a, gị onye na-enweghi olileanya? Gịnjị mere unu ji yiri uwe uhie, were olaolu olaedo dí oke ọnụ yiri n'olu? Gịnjị mere unu ji were ihe ịchọ mma tee n'anya unu? N'efu ka unu na-eme onwe unu ka unu di mma. Ndị iko unu na-eleli unu; ndị unu ka ha na-achokwa. 31 Ana m anụ olu iti mkpu akwa nke yiri olu akwa nwanyị ime na-eme, ọ dí ka ude nwanyị na-agbalị ịmụpụta nwa mbụ ya. Ma olu akwa m nṣụrụ bụ nke ada Zayon, ebe ọ nọ na-eku ume ike ike. Ọ dara n'ala gbasapụ aka ya, ma na-akwa akwa na-asị, “Onye nwụrụ anwụ ka m bụ! Lee, ndị m ka e nyere ndị ogbu mmadụ.”

5 “Jegharịa n'okporozi niile dí na Jerusalem, legharịa anya, ma mara, chọkwani gburugburu n'ama ya niile. Ma unu ọ ga-achopụta otu onye, bụ onye na-eme ihe ziri ezi, na onye na-achọ eziokwu. M ga-agbagharakwa obodo a 20 Ọ bụ ezie, na ha na-asị, ‘Díka Onyenwe anyị na-adị ndị,’ ma ha ka na-añu iyí n'okwu ụgha.” 3 Onyenwe anyị, anya gi abụo ọ bughị

eziokwu ka ọ na-acho? I tiela ha ihe, ma o metughị ha n'ahụ. I gwepiara ha, ma ha ekwego a nabata ịdọ aka na ntị. Ha emeela ka ihu ha sie ike karịa nkume, ha ajula ichigharị. 4 Mgbe ahụ, a siri, “Ndị a bụ naani ndị ogbenye na ndị na-enweghi uche, ha amaghị ihe ọbụla gbasara ụzọ Onyenwe anyị, na iwu nke Chineke ha. 5 Aga m ejekwuru ndị ndu, gwa ha okwu sị, n'ezie ha maara ihe gbasara ụzọ Onyenwe anyị, marakwa iwu niile nke Chineke ha.” Ma ha onwe ha n'otu obi agbajielo iyagba ahụ, tijiekwa agbu niile. 6 Ya mere, aga m eme ka ọdụm si n'oke ọhịa bịa luso ha ọgu; nkita ọhịa bi n'ozara ga-ebibi ha. Otu a kwa, agu ga-abia makpuru nso nso obodo ha ịdokasị onye ọbụla si n'ime obodo ahụ na-apụta. Ihe ndị a ga-emezu n'ihi na nnupu isi ha adịla ukwuu, na n'ihi na ndaghachi azụ ha site na iso ụzọ m adịla ukwuu. 7 “N'ihi gịnị ka m ga-eji gbaghara unu? Lee na ụmụ unu ahapụla m, na-agbaso, ma na-eji chi ndị na-abughị chi na-añu iyi. Ọ bụ m gbooro ha mkpa ha, ma ha nogidere na-akwa iko. Ha jikwa ulọ ndị akwuna mere ebe ha na-ezukọ. 8 Ha rijuru afọ, gbaa abuba dị ka oke ịnyinaya. Onye ọbụla n'ime ha kwa na-esigharị imi na-akpoku nwunye na-abughị nke ya. 9 Ma Onyenwe anyị na-ajụ ajuju sị, m ga-ahapụ ita ha ahụhụ n'ihi ihe ndị a niile? M ga-ahapụ ịbọtara mkpuruobi m ọbọ megide mba dị otu a?” 10 “Baanụ n'ime ubi vajinị ha a gbara ogige kposaa ihe dị n'ime ya, ma unu emebila ya kpamkpam. Gbajisienu alaka ya n'ihi na o nweghi oge ndị a ji bürü ndị nke Onyenwe anyị. 11 Onyenwe anyị ekwuola ya sị, Lee, ulọ Izrel na ulọ Juda egosila na ha abughị ndị e kwesti ịtụkwasị obi.” Otu a ka Onyenwe anyị kwupütara. 12 Ha ekwuola okwu ụgha megide Onyenwe anyị. E, ha ekwuola sị, “O nweghi ihe Ọ ga-eme! Ihe ojoo ọbụla agaghị adakwasị anyị; mbibi nke ụnwu na mma agha na-eweta agaghị erute anyị nso. 13 Ndị amụma ndị a niile dika ikuku, nke okwu nwere isi na-adighị n'ime ha. Ya mere, ka ihe ahụ niile ha buru n'amụma bịa kwasi ha.” 14 N'ihi ihe ndị a niile, ihe ndị a ka Onyenwe anyị Chineke Onye pürü ime ihe niile kwuru, “N'ihi na okwu ndị a esitelə n'ọnụ ndị a püta, aga m eme ka okwu m, nke si gị n'ọnụ na-apụta, ghogho oku. Aga m emekwa ka ndị a ghogho nkụ oku ahụ ga-erepija. 15 Unu bụ ndị Izrel,” otu a ka Onyenwe anyị kwubiri, “Aga m eme ka otu mba si n'ebe dị anya bia megide unu. Ọ bụ mba na-adị site na mgbe ochie, mba dị ike, nke unu na-adighị anụ asusụ ha, ndị unu na-adighị aghoṭa okwu ha. 16 Akpa àkụ ha dika ili

ghere oghe; ha niile bükwa ndị dike n'agha. 17 Ha ga-eripi ja ihe niile unu wetara n'ubi, ya na nri niile unu nwere. Ha ga-ebibi ụmụ unu ndị nwoke na ndị nwanyị. Ha ga-ebibi igwe ewu na atụrụ unu, na igwe ehi unu. Ha ga-ebibikwa osisi vainị na osisi fiig unu. Ọ bụ mma agha ha ka ha ga-eji bibie obodo unu niile e wusiri ike, bụ obodo ndị ahụ niile unu na-atukwasị uche. 18 “Ma ọ bụladi na n'uboghị ndị ahụ,” otu a ka Onyenwe anyị kwupütara, “Agaghị m ebibicha unu kpamkpam. 19 Ọ ga-erukwa, mgbe ndị mmadụ ga-ajụ ajuju sị, ‘Gịnị mere Onyenwe anyị Chineke anyị ji mee anyị ihe dị otu a?’ Unu ga-agwa ha sị, ‘Dịka unu si gbakuta ya azụ malite ife chi ndị mba ozọ n'ala nke aka unu, otu a ka unu ga-esi kpoq isiala nye ndị mba ozọ n'ala na-abughị nke unu.’ 20 “Kwupütara ihe a ka ulọ Jekob nṣụ ya, kwusaa ya na Juda. 21 Nṛurụnụ ihe ndị a, unu ndị nzuzu na ndị na-enweghi uche, unu ndị nwere anya nke na-adighị ahụ ụzọ, na unu ndị nwere ntị nke na-adighị anụ ihe. 22 Otu a ka Onyenwe anyị kwupütara, na-ajụ sị, o kwesti ọhịa ka unu tọ m egwu?” “O kwesti ọhịa ka unu maa jijii n'ihi m? Emeela m ka uzuzu bürü oke osimiri nwere. Ọ bükwa ükpurụ ebighị ebi nke ọ na-enweghi ike ịgafe. Ebili mmiri nwere ike magharịa, ma nke a apughị ime ka osimiri si n'ọnodụ ya wezuga onwe ya. Osimiri nwere ike bigbọq, ma ọ pughị ịgafe oke ahụ. 23 Ma ndị a nwere obi nke na-enupu isi, na obi nke na-adighị ekwe ekwe. Ha atụgharịala wezuga onwe ha. 24 Ha adighị asị onwe ha, ‘Ka anyị tọ egwu Onyenwe anyị Chineke anyị, onye na-enye anyị mmiri ozuzo n'oge ya, ọ bükwa ya na-eme ka anyị na-ewebata ihe ubi anyị n'oge ya.’ 25 Ajo omume unu emeela ka ihe ndị a hapụ irute unu aka. Mmehie unu anapụla unu ihe ọma gaara abụ nke unu. 26 “E nwere ndị ajo mmadụ n'etiti ndị m, ndị na-edo onwe ha dika ndị mmadụ na-esiri nnụnụ ọnya, dika ndị na-esi ọnya ka ha nwude mmadụ. 27 Dịka nkata a kpara nke nnụnụ jupütara n'ime ya, ulọ ndị dị otu a jupütara n'aghugho. N'ihi nke a, ha ghoro ndị ogaranya na ndị dị ike, 28 ha amaala abuba, anụ ahụ ha na-akwokwa murumuru. Ajo orụ ha enweghi nsotụ; ha adighị achokwa ikpe ziri ezi. Ha adighị ekwuchite ọnyi onye na-enweghi nna; ha adighị ekwuchitekwa ọnyi ndị ogbenye ime ka ha nweta ihe ruuru ha. 29 M ga-ahapụ ita ha ahụhụ n'ihi ihe ndị a niile?” ka Onyenwe anyị kwupütara, na-ajụ. “M ga-ahapụ ịbọrọ onwe m ọbọ megide mba dị otu a? 30 “Ihe ojoo nke jobigara njọ oke emeela n'ala a.

31 Lee, ndị amụma na-ebu naanị amụma ụgha, ndị nchụaja na-achikwa ndị m site n'ochichị nke n'aka ike, ma lee, ndị m hụrụ ndị otu a n'anya. Gịníkwa ka unu ga-eme n'oge ikpeazu."

6 "Gbalaganụ unu ụmụ Benjamin! Sitenụ na Jerusaleм gbaپ! Gbuonụ opị ike na Tekoa! Bulienụ ihe ngosi elu na Bet-Hakerem! N'ihi na lee, ihe ojọ si n'akukụ ugwu na-abịa, e, mbibi dị ukwuu na-abịa. **2** Aga m ebibi ada Zayon, onye mara ezi mma, na onye díkwa pekepeke. **3** Ndị na-azụ atụrụ ga-eduru igwe atụrụ bia megide ya. Ha ga-ama ụlo ikwu ha gburugburu ya. Onye obụla n'ime ha ga-elekotazi akukụ ala nke o ketara anya nke ọma. **4** "Jikerenụ ibu agha megide ya! Bilienụ, ka anyị buso ha agha n'ehiihe. Ma lee, anyanwụ ebidola ịda, onyinyo anyasi na-esetipukwa onwe ya. **5** Ya mere, bilienụ ka anyị buso ha agha, o bùladị n'abalị! Ka anyị bibie ebe ha niile e wusiri ike!" **6** Ihe ndị a bụ ihe Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, kwuru, "Gbatusienụ osisi niile, wuonụ nkwaswa ọgu gburugburu Jerusalem. A ghaghị ịta obodo a ahụhụ, n'ihi na mmegbu juputara n'ime ya. **7** Díka mmiri si esite n'olulu mmiri na-asopụta otu a ka ajo omume na-esite n'ime ya na-asopụta. Ihe ike na mbibi ka a na-anụ n'ime ya; orịa ya niile na ọnya ya niile ka a na-eche n'ihi m oge niile. **8** Nabata ịdo aka na ntị m, gi Jerusalem, ka m ghara igbakuta gi azụ, mee ka ala gi tögborø n'efu, ka mmadụ obụla hapukwa inwe ike ibi n'ime ya." **9** Nke a bụ ihe Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru, "Ka ha tutukötasiä ndị niile fodụrụ n'ala Izrel nke ọma, díka e si atutukötä mkpuru niile dị n'osisi vajinị; werenụ aka chogharịa n'alaka niile, díka onye ọgho mkpuru vajinị si eme." **10** Ma onye kwanụ ka m nwere ike īgwa okwu ma dọ aka na ntị? Onye ga-ege ntị īnụ ihe m na-ekwu? Ntị ha emechielu ruo na ha enweghi ike īnụ ihe obụla. Okwu Onyenwe anyị agħoqla ihe ha na-achogħi īnụ օz; nke na-adighi ewetara ha obi uto. **11** Ma onuma Onyenwe anyị juru m obi, apughị m īnagide ya n'ime m. "Wükwası ya n'ahụ ụmuntakirị ndị nō n'okporouzo; wükwasıkwa ya ụmụ okorobia ebe ha zukoro. O bùladị di na nwunye ga-anurụ ụfụ onuma ahụ, ndị agadi na ndị ahụ merela nnqo ezigbo agadi. **12** A ga-ewere ụlo ha nyefee n'aka ndị օz. A ga-ewerekwa ala ubi ha na ndị nwunye ha nye ndị օz, mgbe m setipuru aka m megide ndị ahụ bi n'ala ahụ." Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **13** "N'ihi

na site n'onye ukwu ruo n'onye díkarışırı nta, o bụ naanị akpírị uru na-ezighị ezi ka e ji mara ha. O bùladị ndị amụma na ndị nchụaja na-etinyekwa aka n'orụ aghuğho. **14** Ha na-ekechi ọnya ndị m, díka a ga-asi na ọ dighi ihe ọ bụ. Ha na-asi, 'Udo dị, udo dị,' mgbe udo na-adighi. **15** O nwere ូzo omume ha ndị a rụrụ arụ si eme ha ihere? Mba! Ihere adighi eme ha ma ọli. N'ezie, ha amakwaghị ihe a na-akpø inwe ihere! N'ihi ya, ha ga-ada n'etiti ndị dara ada. Ha ga-aso ngongo mgbe m tara ha ahụhụ." Otu a ka Onyenwe anyị kwuru. **16** Ihe ndị a kwa bụ ihe Onyenwe anyị kwuru, "Guzonu n'ebe niile ូzo gbara abụ. Lee anya. Juonu ajuju banyere okporouzo ochie ahụ. Jüpütanu ebe ូzo ọma ahụ dị, jeenụ ije n'ime ya. Unu gbaso ya, unu ga-achotara mkpuruobi unu ebe izuike. Ma ginị ka unu kwuru? Unu siri. 'Anyị agaghị agbaso ូzo ọma ahụ.' **17** Ahoputara m ndị nche doo ha ichebe unu. Agwakwara m unu okwu si, 'Naanụ ntị n'uda opị ike ha.' Ma unu kwuru si, 'Anyị agaghị ege ntị!' **18** Ya mere, nṛunụ, unu mba niile; lezienụ anya, unu ndị akaebe niile, ka unu hụrụ ihe na-aga ịbjakwası ha. **19** Nṛunụ, gi ụwa, lee, ana m aga iwetara ndị a ila n'iyi, nke bụ mkpuru atumatu ojọ ha niile, n'ihi na ha jụrụ ige ntị n'okwu m. Ha jukwara īnabatara onwe ha iwu m. **20** Ginị ka m ji ihe nsure ọkụ na-esi isi uto nke unu si n'obodo Sheba bubata, eme? Ginị ka m ji ụda kalamus ọma unu si mba dị anya bubata eme? Ajula m īnabata aja nsure ọkụ unu niile. Aja niile unu na-achụ adighi ato m uto." **21** Ya mere, ihe ndị a bụ ihe Onyenwe anyị kwuru, "Aga m etinye ihe ịso ngongo n'ូzo ndị a si agafe. Nna na nwa ya ga-aso ngongo n'elụ ya; otu a kwa, ndị agbataobi na enyi ha ga-ala n'iyi." **22** Otu a ka Onyenwe anyị kwuru, "Lee, ndị agha si n'ala dị n'ebe ugwu na-abịa; mba dị ukwuu ka a na-apolitekwa site na nsotu niile nke ụwa. **23** Ha ji ụta na ube, ha bụ ndị afọ tara mmiri, ndị na-adighi eme obi ebere. Ha na-ebigbo díka mbigbo nke osimiri, díka ha na-anókwası n'elụ īnyinya ha. Ha na-abịa díka ndị ikom e doro n'usoro ibu agha, ibuso gi agha, Ada Zayon." **24** Anyị anula akukụ banyere ude ha, ike agwula aka anyị abụ kpamkpam. Oke ihe mgbu na-ejide anyị dị ka nke nwanyị ime na-eme. **25** Ka onye obụla gharakwa īga n'ubi, maqbụ ijegħarị n'okporouzo, n'ihi na ndị iro ji mma agha na-agaghari, egwu díkwa n'ebe niile. **26** Unu ndị m, yikwasinụ onwe unu uwe mkpe. Turyonu onwe unu na ntụ, ruonu uju, ma kwaanụ akwa, díka nwanyị na-

eru uju n'ihi Ọnwụ otu nwa nwoke o mütara. N'ihi na onye mbibi ahụ ga-abịákwasị anyị na mberede. 27 “Emeela m gi ka i bụrụ onye na-anwapata ọla, ma ọla ahụ bùkwa ndị m. Achọrọ m ka i nyochaa ma nwaputakwa ụzọ ha niile. 28 Ha bụ ndị nnupu isi, ndị nwere obi n'azụ, ndị na-ejegharị na-ekwuто ibe ha. Ha bụ bronz na igwe; o bùkwa ndị rurụ arụ ka ha na-ebi. 29 Ngwa ọrụ ọkpụ uzu na-afunwu ọkụ ike ike, ime ka ọkụ rechapan akụkụ igwe ahụ na-enweghi isi, ma nnucha ahụ na-agat n'ihi abaghị uru, n'ihi na anuchapughi ndị ajo omume. 30 Ọlaocha a jürü ajụ ka akporo ha, n'ihi na Onyenwe anyị ajula ha.”

7 Ndị a bụ okwu nke sị n'ebe Onyenwe anyị no biakwute Jeremaya. 2 “Guzo n'ọnụ ụzọ ama nke ụlo Onyenwe anyị kwusaa ozi a n'ebe ahụ, “Nurụnụ okwu Onyenwe anyị, unu ndị Juda niile, ndị na-esi n'ọnụ ụzọ a niile na-abata ife Onyenwe anyị ofufe. 3 Ihe ndị a bụ ihe Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile, bụ Chineke Izrel na-ekwu. Mezienụ ụzọ unu na omume unu niile, m ga-ekwe ka unu biri n'ebe a. 4 Unu atukwasịla uche unu n'okwu aghughọ niile a na-agwa unu na-asị, “Nke a bụ ụlọnso ukwu Onyenwe anyị, ụlọnso ukwu Onyenwe anyị, ụlọnso ukwu Onyenwe anyị!” 5 Ọ bụrụ na unu emee ka ụzọ unu na omume unu guzozie, o bụrụ na unu emesoo ibe unu mmeso n'ụzọ ikpe ziri ezi, 6 o bụrụ na unu ahaụp imegbu ndị ọbịa, na ndị na-enweghi nna, maqbụ nwanyị di ya nwurụ; o bụrụ na unu ajụ iwufu ọbara onye aka ya dị ocha n'ebe a, o burukwa na unu ajụ igbaso chi ndị ọzọ nke na-ewetara unu nsogbu, 7 mgbe ahụ, aga m ekwere ka unu biri n'ebe a, n'ala a m nyere nna nna unu ha, ruo mgbe ebighị ebi. 8 Ma lee, ihe unu na-eme ubgu a bụ ițukwasị uche unu n'okwu aghughọ nke na-enweghi isi. 9 “Unu ga-agat n'ihi na-ezu ohı, na-egbu mmadụ ibe unu, na-akwa iko, ma na-eji chi ndị ọzọ na-añụ iyị? Unu ga-anogide na-achụ aja ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ nye Baal, ma na-agbaso chi ndị ọzọ unu na-amaghị? 10 Unu ga-emecha bia guzo n'ihi m n'ulọnso a, nke a kpokwasịri aha m, na-asị, “Anyị n'o na nchekwa,” o bụ iño na nchekwa maka ime ihe arụ niile ndị a? 11 Ọ pütara na ụlo a, nke a kpokwasịri aha m aghọla ogige nye ndị ohı? Ma anokwa m ya na-ele unuanya, ka Onyenwe anyị kwuputara. 12 “Otu o di, biko, Jeruonu ebe ahụ di na Shailo, ebe ahụ m buru ụzọ mee ka o bụrụ ebe a kpokwasịri aha m, ka unu chọpụta ihe m mere ya

n'ihi ajo omume ndị m, ụmụ Izrel. 13 Mgbe unu no na-eme ihe ndị a niile, ka Onyenwe anyị kwuputara, agwara m unu okwu mgbe mgbe, ma unu jürü ige ntị. Akporo m unu oku, ma unu jürü ịza. 14 N'ihi ya, ihe ahụ m mere na Shailo ka m ga-emekwa ọzọ megide ụlo ahụ a kpokwasịri aha m. E, aga m eme ya megide ụlọnso ukwu ahụ unu na-atukwasị obi unu n'ime ya, ụlọnso ukwu ahụ m nyere unu na nna nna unu ha. 15 A ga-esite n'ihi m wezuga unu, tufuo unu, dika m wezugara ma tufukwaa ụmụnna unu, bụ ndị Ifrem.’ 16 “Ya mere, unu ekperela m ekpere n'ihi ndị a; unu atufula oge unu ịriọ m aririo n'ihi ha. Agaghị m ege ntị n'ekpere na aririo unu. 17 Ọ bụ na unu adighị ahụ ihe na-eme n'obodo niile nke Juda, na ihe ha na-eme n'okporo ọzọ niile nke Jerusalem? 18 Ụmụ na-achikọta nkụ nke nna ha ji emenyé ọkụ, ebe nne ha na-eghe achicha ha na-eche n'ihi Eze nwanyị mbaraa Eluigwe. Ha na-awụpụrụ chi ndị ọzọ mmanya n'ihi ikpasu m iwe. 19 Ọ bụ m ka ha na-akpasu iwe? Otu a ka Onyenwe anyị kwuputara. Ọ buğhị onwe ha ka ha na-emesi ike, ka ihe ihere mee ha? 20 “Ya mere, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị sirị: Iwe m na ọnụma m ka a ga-awụkwasị n'ebe a, n'elu ndị mmadụ, na anụmanụ, na osisi dị n'ọhịa, na mkpuru nke ala ubi. Ọ ga-ere ọkụ ma agaghị emenyü ya. 21 “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pụrụ ime ihe niile, bụ Chineke Izrel kwuru, Gaanụ n'ihi, tükwasinu aja nsure ọkụ unu n'elu aja unu ndị ọzọ niile. Riekwanụ anụ ndị a n'onwe unu. 22 N'ihi na mgbe m si n'ala Ijipt kpopụta nna nna unu ha, gwa ha okwu, e nyeghi ha naanị iwu maqbụ gwa ha okwu banyere ịchụ aja nsure ọkụ na aja ndị ọzọ. 23 Ma iwu m nyere ha bụ nke a, ruberenụ m isi, aga m abụ Chineke unu, unu ga-abukwa ndị nke m. Bienụ ndị n'iwu niile m nyere unu, ka ihe gaara unu nke oma. 24 Ma ha jürü ige ntị, jukwa ilezi anya ime ihe ndị ahụ m nyere n'iwu. Kama ha gbasoro ọchichọ ojoo nke obi rurụ arụ ha. Kama iga n'ihi, ha daghachiri azụ. 25 Site na mgbe nna nna unu ha hapụrụ ala Ijipt, esepubeghi m aka izitere unu ndị amụma bụ ndị ohu m. 26 Ma ha jürü ige ntị, jukwa ilezi anya ime ihe m nyere n'iwu. Ha bụ ndị ntị ike, ndị nogidere na-eme ihe ojoo kariri nke nna nna ha mere.’ 27 “Mgbe i gwara ha ihe ndị a niile, ha agaghị ege ntị. Ọ burukwa na i kpoo ha oku ha agaghị aza. 28 Ya mere, ihe ndị a ka i ga-agwa ha, ‘Nke a bụ mba na-enwebeghi oge ha ji rubere Onyenwe anyị Chineke ha isi. O nwebekwaghị oge ọbụla ha ji nabata

ido aka na ntị ya. Eziokwu ọbụla adighịkwa; okwu ọnụ ha bụ naanị ugha ugha. 29 “Kpuchaanụ agiri isi unu, tufuo ya, nọnụ n’ebe dì elu nke togboror n’efu bulie abụ akwa, n’ihi na Onyenwe anyị esitela n’oke ọnụma ya jụ ogbo a. O gbakutala ha azu bụ ogbo nke a iwe ya na-adakwasị. 30 “Onyenwe anyị kwuputara sị, ndị Juda emeela ihe ojoo dì iché iché n’ihu m. Ha akpụoala arʊsi rụrụ arụ nke ha tinyere n’ime uloson ukwu ahụ a kpokwasirị aha m. Ha emerụola ya. 31 Ha ewuolara onwe ha ebe ịchụ aja dì elu na Tofet, nke dì na Ndagwurugwu nke Ben Hinom. Ebe ahụ ka ha na-anị na-esure ụmụ ha ndị ikom na ndị inyom ọkụ. Ihe dì otu a abukwaghị ụdị ihe m nyere ha n’iwu ka ha mee. O nwekwaghị oge ihe dì otu a batara m n’obi. 32 Ya mere, kpacharanụ anya, n’ihi na otu a ka Onyenwe anyị kwubiri, ụbочị ndị ahụ na-abịa, mgbe ndị mmadụ na-agaghị akpokwa ebe ahụ Tofet maobụ Ndagwurugwu nke Ben Hinom. Kama ha ga-akpọ ya ndagwurugwu ogbogbu mmadụ, n’ihi na ha ga-eli ọtụtu ndị ha na Tofet ruo mgbe ha na-agaghị ahụkwa ebe ha ga-eli ndị fôduru. 33 Mgbe ahụ, ozu ndị mmadụ ndị a ga-aghoro ụmụ anụ ufe na anụ ọhịa ihe oriri. O nwekwaghị onye ga-anị menye ha egwu chupụ ha. 34 Mgbe ahụ, aga m eme ka ụzụ ọnụ na obi ụtọ, na olu ndị ikom na ndị inyom na-alụ di na nwunye n’obodo niile nke Juda, na n’okporo ụzọ Jerusalem kwusi. Ala ahụ ga-aghokwa ebe togboror n’efu.

8 “Otu a ka Onyenwe anyị kwuputara, n’oge ahụ a ga-esi n’ili ha wezuga ọkpukpụ ndị eze, na ọkpukpụ ndịisi ọchichị Juda, na ọkpukpụ ndị nchüajị na ndị amụma, na ọkpukpụ ndị niile bi na Jerusalem. 2 A ga-agbasapụ ha nye anyanwụ, na ọnwa, na kpakpando niile nke mbaraa eluigwe, bụ ihe ndị ahụ niile ha hụrụ n’anya na ihe ha na-akpọ isiala nye. Bükwa ihe ndị ahụ ha na-agbaso, nke ha na-ajuta ase site n’aka ha, na-efekwa. A gaghi ekpokota ọkpukpụ ndị a niile, maobụ lie ha n’ala. Kama ha ga-aghasara n’ala díka unyi. 3 N’ebe niile nke m chusara ha, bụ ndị fôduru ndị site na mba ojoo a, ha ga-aghoro ọnụ karịa idị ndị. Otu a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwubiri.’ 4 “I ga-asikwa ha, ‘Otu a ka Onyenwe anyị kwuru: “Mgbe mmadụ dara ada, o dighị ebili ọtọ? Mgbe mmadụ daghachiri azu, ha o dighị alaghachi azu? 5 Gịnjikwa mere ndị a ji tugharịa site n’igbaso ụzọ ojoo ha? Gịnjikwa mere Jerusalem ji nogide na-agbaso ụzọ ojoo? Lee, ha na-ejidesi aghughị aka ike; ha jụrụ

ịtugharị. 6 Ahaala m ntị, ma anụbeghi m ka ihe ọma ọbụla si ha n’onụ na-apụta. O nweghi onye n’ime ha chegharị tie aka n’obi si, “Gịnjị bụ ihe a m mere?” Kama onye ọbụla na-agbaso ụzọ nke aka ya, díka ịnyinya nke na-agbaba n’ogbo agha. 7 O bulađi ụgbala na-efegharị na mbaraa eluigwe maara oge ya a kara aka. Nduru, na eleke, na okwolo makwaara mgbe ha kwasiri isite n’otu ebe obibi ha gafee n’ebi obibi ọzọ. Ma ndị m amaghị ihe Onyenwe anyị chọro site n’aka ha. 8 “Unu si ańaa kwuo, “Ndi maara ihe ka anyị bụ, n’ihi na iwu Onyenwe anyị dì n’aka anyị,” ebe ọ bụ na mkpisi akwukwọ aghughị ndị ode akwukwọ unu adighị akowaa iwu ya otu o kwasiri? 9 A ga-eme ka ihere mee ndị maara ihe; a ga-eme ka ụjọ junputa ha obi, meekwa ka ha maa n’onya. Ebe ọ bụ na ha ajula okwu Onyenwe anyị, ọ bụ ụdị amamihe dì ańaa ka ha nwere? 10 Ya mere, aga m akponye ndị ikom ọzọ nwunye ha, werekwa ubi ha nyefee n’aka ndị ọru ubi ọzọ. N’ihi na site n’onye ukwu ruo n’onye dikarişiri nta, ọ bụ naanị akpíri uru na-ezighị ezi ka e ji mara ha. O bulađi ndị amụma na ndị nchüajị na-etinyekwa aka n’orụ aghughị. 11 Ha na-ekechi onya ndị m díka a ga-asị na o dighị ihe ọ bụ. Ha na-asị, “Udo dì, udo dì,” mgbe udo na-adighị. 12 Ihere o mere ha n’ihi omume arụ ha niile? Mba! Ihere adighị eme ha ma oli; n’ezie, ha amakwaghị ihe a na-akpọ inwe ihere. N’ihi ya, ha ga-ada n’etiti ndị dara ada; ha ga-asị ngongo mgbe e nyere ha ntaramahịhụ. Otu a ka Onyenwe anyị kwuru. 13 “Aga m anapụ ha ihe owuwe ubi niile ha nwetara, otu a ka Onyenwe anyị kwuputara. Ha agaghị enwekwa mkpuru väinị, maobụ mkpuru osisi fiig n’elu osisi fiig ha. Akwukwọ osisi ndị a niile ga-akponwụ. A ga-anapukwa ha ihe niile m nyere ha.” 14 Gịnjị ka unu na-eme n’ebi a unu nödürü ala? Kwakotaanụ ihe unu niile. Ngwa, ka anyị gbaṇụ oso gaa n’obodo ndị ahụ niile e wusiri ike nödụ n’ebi ahụ nwụo! N’ihi na Onyenwe anyị Chineke anyị amaala anyị ikpe ọnwụ. O nyela anyị mmiri e tinyere nsi ka anyị ńuọ, n’ihi na anyị emehielia megide ya. 15 Anyị lere anya udo, ma o nweghi ihe ọma ọbụla anyị hụrụ. Anyị lere anya ogwugwọ ọrija anyị, maobụ naanị ihe egwu ka anyị hụrụ. 16 E sitere na Dan nụ ụda ịma imi ịnyinya ndị iro. Ala a niile mara jijiji mgbe ha nṣuru akwa nke ịnyinya ndị ahụ dì ike. Ha na-abịa ịla ala a na ihe niile dì n’ime ya n’iyi. O bukwa otu ihe ahụ ka ha na-abịa ime obodo a na ndị bi n’ime ya. 17 “Lee, ana m ezibata agwọ ojoo, ndị na-atagbu atagbu, n’etiti

unu. Ajūala nke o dīkwaghī ụra ga-arata ha. Ana m ezibata ha ka ha taa unu.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **18** O ga-adị mma ma o bụrụ na m hụrụ onye ga-akasị m obi n’ime ọnọdụ iru ujụ m, n’ihi na obi m na-ada mba n’ime m. **19** Gee ntị nṣuru akwa ndị m ka o na-ada site n’ebe dị anya. “Onyenwe anyị, o sitela na Zayon pụo? O pütara na Eze ha anókaghī n’ebe ahụ?” “Gịnj mere ha ji site n’oyiyi a tịrụ atụ, na aruṣi ndị mba ọzọ ha na-ebe kpasuo m iwe?” **20** “Oge owuwe ihe ubi agafeela, leekwa na ọkochị agabigakwala, ma a zopütabeghị anyị.” **21** Ebe o bụ na a zopịara ndị m, o bụkwa m ka azopịara. Anam eru ujụ, oke egwu jisikwara m aka ike. **22** O pütara na o nweghị mmanụ otite na-eme ka ọnya laa dị na Gilead? O bụ na e nwekwaghị dibịa nọ n’ebe ahụ? Gịnj mere o nweghị ọgwugwọ dịrị ndị m n’ihi mmerụ ahụ ha niile?

9 O gaara adị m mma ma a sị na isi m bụ isi iyị, ebe mmiri si asopụta; o gaara adị m mma ma a sịkwa na anya mmiri akwa jupütara m n’anya. Agaara m akwagide akwa ehihie na abalị n’ihi ndị m niile e gburu egbu. **2** O gaara adị m mma ma a sị na m nwere ụlo ndị ije e wuru n’ime ọzara. Ka m nwere ike hapụ ndị m site n’ebe ha nọ pụo. N’ihi na ha niile bụ ndị na-akwa iko, igwe ndị na-ekwesighị ntukwasị obi. **3** “Ha na-ekwe ire ha dika ụta, igbapụ okwu ụgha dika àkụ; O bughị site n’eziokwu ka ihe ji agarha nke ọma n’ala ahụ. Ha na-esite n’otu mmehie gaa n’ozọ; o dīkwaghị mgbe ha ji mara m,” otu a ka Onyenwe anyị kwupütara. **4** “Lezie anya, gbaara enyi gi ọso. Atukwasịkwa nwanne gi obi. N’ihi na nwanne ọbụla na-aghọ aghughọ. Ndị enyi niile bụkwa ndị nkwo. **5** Enyi na-aghögbu enyi ya, o dīkwaghị onye na-agwa ibe ya eziokwu. Ha azuola ire ha ikwu naanị okwu ụgha; ha emeekwala ka ike gwụ anụ ahụ ha ime mmehie. **6** I bi n’etiti aghughọ. Ha jukwara ịmara m n’ime aghughọ ha.” Otu a ka Onyenwe anyị kwupütara. **7** Ya mere, ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru, “Lee, aga m anuchha ha, nwaa ha ọnwunwa. Gịnj ọzọ ka m kwesiri ime n’ihi mmehie ndị m? **8** Ire ha na-egbu dika àkụ. O bụ naanị okwu aghughọ si na ya apụta. Ha ji ọnụ ha na-agwarịta ibe ha okwu udo, ma n’ime obi ha, ha na-esirịtara onwe ha ọnya igbudu.” **9** Otu a ka Onyenwe anyị kwupütara si, “M ga-aghara ịta ha ahụhụ n’ihi ihe ndị a niile? M ga-apapụ ịbọrọ onwe m ọbọ megide mba dị otu a?” **10** Aga m anị n’elu ugwu ukwu kwa

akwa. N’ebe ahụ ka m ga-anị kwaa ụwa m n’ihi ebe ita nri nke anumānụ ndị ahụ dị n’ozara. Ha togborọ n’efu. O dīghị onye na-ejegharị n’ime ya. A naghị anukwa olu anụ ụlo n’ebe ahụ. Umụ nnụmụ efefusịala. Otu a kwa, umụ anumānụ alaala. **11** “Aga m eme ka Jerusalem ghogho ebe a na-awụfụ unyi. O ga-aghọ ebe nkịta ọhia na-awaghị na-achọ nri. Aga m ekposa obodo niile nke Juda. O dīkwaghị onye ga-ebi na ya.” **12** Olee onye ahụ maara ihe, nke nwere ike ịghọta ihe ndị a niile? Onye ka Onyenwe anyị ziri ihe ndị a, nke ga-akowà ya? Gịnj mere e ji bibie ala a, kposaa ya, mee ka o togboror n’efu dika ozara mmadụ na-enweghị ike ịgafe? **13** Onyenwe anyị kwuru si, “O bụ n’ihi na ha agbakịtala iwu ahụ m nyere ha idebe azụ. Ha jụrụ irubere m isi, jukwa igbaso iwu m. **14** Kama, ha na-agbaso isiike nke obi ha, ha gbasoro chi Baal dika nna nna ha si kuziere ha.” **15** N’ihi ya, nke a bụ ihe Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, Chineke nke Izrel kwuru, “Lee, aga m eme ka ndị a rie nri na-akụ ilu. Ha ga-aiñukwa mmiri e tinyere nsi. **16** Aga m ekposa ha na mba niile nke ụwa. Ha ga-ebi na mba nke ha na nna ha na-amaghị. Aga m ejị mma agha chụo ha ọso tutu ruo mgbe m bibiri ha niile.” **17** Otu a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru, “Tugharianụ uche unu ugbu a. Kpoṇụ umụ nwanyị ndị ọru ha bụ ibụ abụ akwa. E, zienụ ozi ka ndị ọkachamara n’etiti ha bịa. **18** Ha bịa ngwangwa kwa akwa n’ihi anyị, tutu anya mmiri akwa ejupụta ha n’anya, tutu anya mmiri akwa esite anyị n’anya na-asọda ruo na ntị anyị. **19** Olu üzü ịkwa akwa ka a nṣuru site na Zayon ‘Lee ka anyị si laa n’iyi! Lee ka ihe ihere anyị si dị ukwuu! N’ihi na anyị hapurụ ala anyị, n’ihi na ha etikposịala ebe obibi anyị niile.” **20** Ugbu a, nṣuru okwu Onyenwe anyị, unu umụ nwanyị, megheenụ ntị unu nṣuru okwu si ya n’onụ. Kuzierenụ umụ unu ndị inyom otu e si eti mkpu akwa, kuziekwaranụ ibe unu abụ akwa. **21** N’ihi na onwu abatala n’etiti anyị, o si na oghereikuku niile nke ụlo anyị bata n’ebe niile e wusiri ike nke ala anyị. O gbuola ụmuntakịrị ndị na-ejegharị n’okporouzo, gburukwa umụ okorobịa ndị na-anị n’ama. **22** Gwa ha, sị, “Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri, “Ozu ndị nwụrụ anwụ ga-atogborọ dika unyi e kpofuru n’ohịa, dika ukwu ọka nke e gbuturu n’azụ onye na-aghọ mkpuru ubi, nke o dīghị onye ga-achikọta ha.” **23** Otu a ka Onyenwe anyị kwuru, “Ka onye maara ihe hapụ ịnyá isi n’ihi amamihe ya, ka onye dị ike ghara

inya isi n'ihi ịdị ike ya, ka ọgaranya hapukwa nya isi n'ihi jba ụba nke akụ ya, **24** kama, onye ọbụla na-anyi isi, ya nyaa isi n'ihi nke a: na o nwere uche ịghoṭa na mụ onwe m bụ, Onyenwe anyị nke na-eme obi ebere, na-ekpe ikpe ziri ezi na ezi omume n'ụwa. N'ihi n'ihe ndị a ka m na-enwe obi ụtọ,” ka Onyenwe anyị kwubiri. **25** “Lee, ụbochị ahụ na-abịa,” ka Onyenwe anyị kwuputara, “mgbe m ga-ata ndị ahụ niile nke e biri ugwu naanị n'anụ ahụ ha ahụhụ. **26** Ya bụ ndị Ijipt, Juda, Edom, Amon, na Moab, na ndị ahụ niile bi n'ozara n'ebe dị anya. N'ihi na, n'ezie, mba ndị a niile bụ ndị a na-ebighị ugwu. O buladị ulọ Izrel niile bụ ndị a na-ebighị ugwu n'ime obi ha.”

10 Nṣụṇụn ihe Onyenwe anyị na-agwa unu, ụmụ Izrel.

2 N'ihi na otu a ka Onyenwe anyị kwuru, “Unu amụtala ụzo ndị mba ọzọ, unu atukwala ujo ihe ịribama niile nke na-apuṭa ihe na mbara eluigwe, ọ bụ ezie na ndị mba dị iche iche na-atụ ha ujo. **3** N'ihi na omenala ndị mmadụ ahụ abaghị uru. Ha na-aba n'ohịa gbute osisi, nke onye ńka osisi na-eji anyụike pjara ha ihe. **4** Ha na-eji ọlaocha na ọlaedo chọp ihe ahụ a piri apị mma, jiri mkpirisi igwe na ńtu kụo ya ka o sie ike, ka ọ ghara ịda. **5** Aruṣi ha yiri osisi eguzobere n'ubi kukumba maka iji chọp anụ ufe ọso, ha adighị ekwu okwu. A na-ebugharị ha n'aka n'ihi na ha adighị eje ije. Unu atụla ha egwu, n'ihi na ha apughị imerụ unu ahụ, ha enwekwaghị ike imere unu ihe oma ọbụla.” **6** O nweghi onye dika gi, Onyenwe anyị. I dị ukwuu. Aha gi dị ukwuu, na-aruputakwa ihe dị ike. **7** Onye ka ọ bụ nke na-ekwesighị ịtụ gi egwu? Ọ bụ gi bụ eze mba niile. O bükwa gi ka e kwasiri ịtụ egwu. N'etiti ndị niile maara ihe na mba niile, na n'alaeze niile, ọ dighị onye dika gi. **8** Ha niile bụ ndị na-enweghi uche na ndị nzuzu. O bükwa aruṣi osisi na-abaghị uru na-ezi ha ihe. **9** A na-esite na Tashish bubata ọlaocha e tipiaziri nke oma, site na Ụfaz bubata ọlaedo. Ihe ahụ nke ọka osisi piri, nke ndị ọkpụ ụzụ ọlaedo chọp mma ka a na-eyikwasị uwe na-acha anụnụ anụnụ, na uwe na-acha odo odo. O bükwa ndị ńka dị iche iche na-eme ha niile. **10** Ma naanị Onyenwe anyị bụ Chineke n'ezie. Ọ bụ Chineke di ndụ, na Eze nke ebighị ebi. Mgbe iwe were ya, ụwa na-ama jijiji. Mba niile apughịkwa ịnagide iwe ya dị ọkụ. **11** “Ihe ndị a ka unu ga-agwa ha, ‘Chi ndị ahụ niile a na-esiteghị n'aka ha mee eluigwe na ụwa niile ga-ala n'iyi. A ga-ewezuga ha site n'ụwa na n'okpuru eluigwe

niile.’” **12** Ma Chineke sitere n'ike ya mee ụwa. O tọro ntọala ụwa mee ka o guzosie ike site n'amamihe ya, ọ jikwa nghoṭa ya setipụ eluigwe niile. **13** Mgbe o bigboró, mmiri niile nke dị n'eluiwgwe na-ebigbokwa. O na-eme ka igwe ojii site na nsọtụ niile nke ụwa kwulie. O na-ezipụ amụma mgbe mmiri na-ezo, na-esitekwa n'ulọ nkwalokwa ihe ya niile na-eweputa ifufe. **14** Onye ọbụla bụ onye na-enweghi uche nke ihe ọmụma koro. Emeela ka ihere mee onye ọkpụ ụzụ ọlaedo ọbụla site n'arushi ọ kpuru. N'ihi na oyiyi niile ọ na-akpụ bụ aghuḥgo; ha enweghi nkumue ọbụla n'ime ha. **15** Ha bụ ihe efu, na ihe ikwa emo, mgbe ikpe ọmụma ha bjakwasịri ha, ha ga-ala n'iyi. **16** Ma Onye ahụ bụ Oke Jekob adighị ka ihe ndị a, n'ihi na Ọ bụ ya na-ekwa ihe niile, tinyere Izrel bụ ebo nke ihe nketa ya. Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile bụ aha ya. **17** Chikötanaun ngwongwo unu niile; noqon na njikere ịhapụ ala a, n'ihi na lee, ndị iro gbara unu gburugburu. **18** N'ihi na ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, “N'oge a, aga m amafu ndị niile bi n'ala a. M ga-eme ka oke mkpagbu bjakwasịri ha, meekwa ka ndị iro ha jide ha.” **19** Ahụhụ díjirị m n'ihi mmerụ ahụ m merụ. Ọnya dị m n'ahụ enweghi ogwugwo. Ma ana m akasi onwe m obi na-asị, “N'ezie, ọri a dakwasịri m bụ ọri a, aga m edikwa ya.” **20** Ebibiela ulọ ikwu m, e tibisiala ụdọ ya niile. Ụmụ m ndị ikom esitela n'ebe m no pụo, ha anokwaghị ya. O díkwaghị onye fodurụ nke ga-enyere m aka isetipụ ulọ ikwu m, maobụ onye ga-edoziri m ebe m ga-anụ zuo ike. **21** N'ihi na ndị ọzuzu aturu a enweghi uche. Ha adighị ajuta ase site n'aka Onyenwe anyị, ya mere, na ihe adighị agara ha nke oma, igwe aturu ha niile agbasasiakwala. **22** Gee ntị, nṣụ! Lee ozi na-abịa, oke ụzụ nke ọgbaghara site n'ala dị n'ugwu, ime ka obodo niile nke Juda tögboró n'efu, għoqwa ebe obibi nye nkita ọhia. **23** O Onyenwe anyị, amaara m na ụzo mmadụ adighị n'aka ya, na ọ bughi mmadụ ka o díjirị ịtuziri onwe ya ụzo nke ọ ga-agbaso. **24** Ya mere, Onyenwe anyị, site n'ụzo nke ikpe ziri ezi dọo m aka na ntị, ma ọ bughi site n'ije gi, ma ọ bughi ya, i ga-eme ka m ghop ihe efu. **25** Wukwasị ọmụma gi n'elu mba niile dị iche ihe bụ ndị na-amaghị gi, wukwasikwa ya ndị ahụ niile na-adighị akpokwu aha gi. N'ihi na ha eripiala Jekob, ha eripiala ya kpamkpam, bibiekwa ebe obibi ya.

11 Nke a bụ okwu nke sị n'ebe Onyenwe anyị nọ bjakwute Jeremaya, **2** “Gee ntị n'ihe niile

metütara oğbugba ndü a, gwakwa ndü Juda, na ndü bi na Jerusalem. 3 Gwa ha na nke a bụ ihe Onyenwe anyị, Chineke Izrel kwuru, ‘Onye a bürü ọnụ ka mmadu ahụ bụ nke na-adighị edebe ihe niile banyere oğbugba ndü a, 4 bụ nke m nyere nna nna unu ha, mgbe m si n’Ijipt, site n’oke ọkụ e ji agbaze igwe, kpopuha.’ Ası̄r m, Ruberenü m isi, meekwa ihe niile m nyere unu n’iwu, unu ga-abu ndü m, mü onwe m kwa gababukwa Chineke unu. 5 ‘Mgbe ahụ, aga m emezu iyi ahụ m n’iṣụrụ nna nna unu ha, inye ha ala mmiri ara ehi na mmamụ ariṇu na-eru na ya,’ ya bụ, ala ahụ unu bi n’ime ya taa.” Azara m sị, “Amen, Onyenwe anyị.” 6 Onyenwe anyị sı̄rị m, “Kpəsaa okwu ndü a n’obodo Juda niile, na n’okporouzo Jerusalem niile, ‘Geenụ ntị n’iwu nke oğbugba ndü ahụ, ma mezuo ihe o kwuru. 7 Site n’oge ahụ m si n’ala Ijipt kpopuha nna nna unu ha ruo taa, adiołla m unu aka na ntị mgbe mgbe sị, “Ruberenü m isi.” 8 Ma ha jürü ige ntị. Ha akpokwaghị okwu m mkpa dırı ha. Kama ha jeghariị n’isiike nke obi ojoo ha. Ọ bụ nke a mere m ji mee ka ọbyụ ọnụ niile nke ya na oğbugba ndü ahụ so biakwasị ha, díka m buru uzo nye n’iwu, ma ihe ndü a emeghị ka ha jezie ije.” 9 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara m sị, “Achoputala na-enwere njikota na igba izu mmegide n’etiti ndü Juda na ndü bi na Jerusalem. 10 Ha alaghachila azu n’udị mmehie ahụ nna nna ha mehiere, bụ ndü ahụ jürü ige ntị n’okwu m. Ha agbasoola chi ndü ozo na-efe ha. Ulo Izrel na ụlo Juda adighị edebekwa oğbugba ndü ahụ mü na nna nna ha gbara. 11 N’ihi ya, nke a bụ ihe Onyenwe anyị kwuru, ‘Aga m eme ka mbibi, nke ha na-enweghị ike igbanari, biakwasị ha. Ọ burukwa na ha akpokuo m agaghi m aña ntị. 12 Ndü obodo Juda na ndü bi na Jerusalem ga-apụ kpokuo chi ndü ahụ niile ha na-achịrụ aja ihe nsure ọkụ na-esi isi uto, ma chi ndü a agaghị enyere ha aka mgbe mbibi a biakwasị ha. 13 Gị, bụ Juda, nwere ọtụtụ chi dí iche iche díka obodo dí n’ime gị si dí ọtụtụ. Ebe ịchụ aja i wukwara n’ihi ịchịrụ chi ahụ na-eweta ihere bụ Baal aja ihe nsure ọkụ na-esi isi uto, díkwa ọtụtụ díka okporouzo dí na Jerusalem.’ 14 “Ekperela ndü a ekpere, arịkwalal arịrịo ọbula n’ihi ha. N’ihi na agaghị m ege ntị mgbe ha ga-akpoku m n’oge ihe mgbu ha. 15 “Gịnị ka onye m hụrụ n’anya na-eme n’ime ulonṣo ukwuu m, mgbe ya na ọtụtụ ndü ozo na-ejikota onwe ha n’otu itu atumatu ihe ojoo? Anụ e doro nso apughị ime ka ahụhụ unu kwesiri ịnata hapu ibiakwasị unu. A sị na o si otu a dırı, mgbe

ahụ, unu pürü iñurị ọnụ mgbe unu na-eme ihe ojoo unu.” 16 Aha Onyenwe anyị nyere gị bụ Osisi oliv dí ndü, nke na-amị mkpuru mara mma. Ma ọ bụ olu mkpottedu nke oke mmiri ozuzu ka ọ ga-eji mukwasị gi ọkụ; alaka gị ga-agbajisikwa. 17 Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile bụ onye ahụ kụnyere gị n’ala, e nyela iwu na mbibi ga-abịakwasị gi, n’ihi na ndü Izrel na Juda emeela ihe ojoo, kpasuo m iwe site n’ichu aja ihe nsure ọkụ na-esi isi uto nye Baal. 18 O bụ Onyenwe anyị kpughere izuzu ojoo ha nye m; amatakware m ihe ha na-ezube, n’ihi na o gosiri m ya n’oge ahụ. 19 Mü onwe m dí ka nwa aturu dí nwayoq nke e du na-agà ebe a ga-egbu ya. Ma aghotaghị m na ọ bụ m ka ha zubereri nzube ojoo megide. Ha kwuru sị, “Bianụ ka anyị bibie osisi a na mkpuru ya. Ka anyị site n’ala ndü dí ndü wezuga ya, ka a hapu ichetakwa aha ya ozo” 20 Ma gi, Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, i bụ onye na-ekpe ikpe ziri ezi, na-anwaputakwa obi mmadu na mmuo ya. Mee ka m hụ mgbe i ga-abo ọbo megide ha, n’ihi na ọ bụ n’aka gị ka m na-etinye okwu a metütara m. 21 Ya mere, nke a ka Onyenwe anyị na-ekwu banyere ndü Anatot ahụ na-acho ịnapụ gi ndü gi, ndü ahụ na-asị gi, “Ebukwala amụma site n’aha Onyenwe anyị ka i ghara iñwụ n’aka anyị.” 22 N’ihi nke a Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru, sị, “Aga m ata ha ahụhụ. Ụmụ okorobia ha ganawụ site na mama agha, ụnwụ ga-egbukwa ụmụ ha ndü ikom na ndü inyom. 23 O nweghị ndü ga-afodụ ndü n’ime ha n’ihi na a ga-eme ka oke mbibi biakwasị ndü Anatot n’afọ ahụ m ga-ata ha ahụhụ.”

12 Onye ezi omume ka i bụ mgbe niile, gị Onyenwe anyị, mgbe ọbula m butere ikpe bịa n’ihu gi. Ma achọro m ịgwà gị okwu banyere ikpe ziri ezi gi: Gịnị mere ihe ji agarra ndü ajo omume nke oma? Gịnị mere ndü na-aghọ aghugho ji ebi ndü enweghị nsogbu ọbula? 21 kụoła ha ka osisi, ha agbaala mgborogwu; ha na-etokwa na-amị mkpuru. 1 no nso mgbe niile n’onụ ha, ma i no n’ebe dí anya n’obi ha. 3 Ma gi onwe gị maara m Onyenwe anyị; i na-ahụ m, na-anwaputakwa echiche niile m na-eché banyere gi. Dökpuṇu ha díka aturu a ga-egbu egbu. Doo ha iche nye ubochị ahụ a ga-egbu ha. 4 Ruo ole mgbe ka ala ga-eru uju? Ruo ole mgbe ka ahịhịa dí n’ubi ganogide na-akpọnwu? Ụmụ anumaman na nnunụ na-anwuchasị n’ihi na ndü bi n’ala ahụ bụ ndü na-emebi iwu. Ma ndü mmadu ahụ na-ekwu sị, “O gaghi ahụ ihe

ga-adakwası anyı.” 5 “O bürü na ndı ji ükwü ha agba ıso emerie gi n’ıso nke gi na ha gbara, i si añaas chee na gi na ndı ji inyinya agba ıso nwere ike igbakota ıso işo mpi? O bürü na i soq ngongö n’ala ebe udo di, i ga-esi ariaa ghara işo ngongö n’ohia di n’akukü osimiri Jodan? 6 Lee, o bülədị ümünne gi, ndı ezinaülo nke aka gi, ararala gi nye. Lee, ha eweliela oke olu iti mkpu megide gi. Atükwasıla ha obi, o bülədị mgbe ha na-ekwu okwu oma banyere gi. 7 “Aga m agbaküta ılo m na ihe nketa m hoptutara nye onwe m azu. Aga m ewere onye ahü m hıru n’anya nyefee ya n’aka onye iro ya. 8 Ihe nketa m aghorıqla m, ihe dika ıdum no n’ohia, O na-agbo ıuja megide m; ya mere, m ji kpoo ya ası. 9 O bu na ihe nketa m aghobeghi nnunu ugo tıru agwa nye m nke otutu ugo gbara gburugburu na-emegide ya? Gaanı, kpokota ümū anu ohia niile, mee ka ha zukqo bia dorie nri. 10 Otutu ndı ozuzu atıru ebibiela ubi vajın m. Ha azotqola ubi m n’okpuru ükwü, ha emeela ka ubi m mara mma ghoq ozara togborı n’efu. 11 Ha emeela ya ka o ghoq ebe togborı n’efu; e, o ghoqla ebe kpıroq nkı n’eve togborı n’efu n’ihı m. Ala ahı niile ga-atogborıkwa n’efu, n’ihı na o nweghı onye ıbuła ihe banyere ya na-emetu n’obi. 12 Ndı mbibi ga-ejuputa n’elu ebe niile di elu nke ızara, n’ihı na mma agha Onyenwe anyı ga-esite n’otu nsotu ala ahı ruo na nsotu nke ızo, ripia ndı niile di na ya. O nweghı onye ıbuła udo ga-adırı n’ala ahı. 13 Ha ga-agha mkpuru ıka wiiti, maqbı ogwu ga-epuru ha. Ha ga-adıgbu onwe ha n’orı ma ha agaghı enweta ihe ıbuła. Ya mere, ka ihe ihere unu ghotara dika ihe ubi dırı unu, n’ihı na ahıhu ndı a sitere n’iwe di oku nke Onyenwe anyı.” 14 Ihe ndı a ka Onyenwe anyı kwuru, “Ma banyere ndı agbataobi ojoq m ahı niile, bu ndı na-apıunara ndı m Izrel ihe nketa ahı m nyere ha. Aga m esite n’ala ha hopu ha. Aga m esitekwa n’etiti ha hopu ılo Juda. 15 Ma mgbe m hopuchara ha, aga m emesıa meere ha ebere, meekwa ka onye ıbuła n’ime ha laghachikwa n’obodo nke aka ya. Ha ga-enwetakwa ihe nketa ha niile. 16 O bürükwa na ha amıta ızo niile nke ndı m nke oma, na iji aha m ınuo iyi, na-ası, ‘Dıka Onyenwe anyı na-adı ndı,’ dıka ha si kuziere ndı m iji aha Baal na-anı iyi, aga m eme ka ha guzosie ike n’etiti ndı m. 17 Ma o bürü na mba ıbuła aju ige ntı, aga m ehopu ha kpamkpam, laa ha n’iyı.” Otu a ka Onyenwe anyı kwubiri.

13 Ihe ndı a ka Onyenwe anyı gwara m, “Gaa, zıta mbgado ukwu akwa ıcha nke a na-ekı n’ukwu. I zıtachaa ya, kekwası ya n’ukwu gi. Ma ekwekwala ka o metu na mmiri.” 2 Ejere m zıta aji ahı dıka Onyenwe anyı kwuru, kee ya n’ukwu m. 3 Mgbe ahı, okwu Onyenwe anyı biakwutere m nke ugboro abıo, sı m, 4 “Were aji ahı i zıtara, nke i kekwasırı n’ukwu gi, bilie, jee n’osimiri Yufretis. I ruo, zoo ihe okike ukwu ahı na mbawıa nkume di n’eve ahı.” 5 Ya mere, apıru m, jee, zoo ya na Yufretis dıka Onyenwe anyı gwara m. 6 Mgbe otutu ıbochi gasırı, Onyenwe anyı gwara m okwu sı m, “Bilie, jeghachi Yufretis. I jeruo, weputa aji ahı m sı gi zoo n’eve ahı.” 7 Ya mere,agara m Yufretis, gwuputa aji ahı site n’eve m zoro ya, ma mgbe m weputara ya, ahıru m na o mebiela, na o bakwagħı uru ıbuła. 8 Mgbe ahı, okwu Onyenwe anyı ruru m ntı, sı, 9 “Otu a ka Onyenwe anyı kwuru, ‘N’otu aka ahı, mü onwe m ga-ebibi mpako Juda na oke mpako Jerusalem. 10 Ndı ajo omume ahı, bu ndı jıru ige ntı n’okwu m, ndı ahı na-ejegħarı n’isıike nke obi ha na-agbaso chi ndı ızo na-efe ma na-apkıkwa isiala nye ha. Ha ga-adıka belıt a, nke na-abakwagħı uru ıbuła. 11 N’ihı na dıka belıt mmadu kere n’ukwu ya si arapara ya n’ukwu, otu a ka m si mee ka ılo Izrel niile, na ılo Juda niile rapara m ’ahı,’ ime ka ha ghoq ndı m, ndı a ga-esite na ha bulie aha m elu, nye m otuto na nsopurı. Ma ha ajula ige ntı.” Otu a ka Onyenwe anyı kwuputara. 12 Sı ha, “Otu a ka Onyenwe anyı, Chineke Izrel kwuru: A ga-agbaju karama apkükpo ıbuła mmanya. O bürü na ha sı gi, ‘O bu na anyı amaghı na a na-agbaju karama apkükpo ıbuła mmanya?’ 13 Mgbe ahı gwa ha, ‘Ihe ndı a ka Onyenwe anyı na-ekwu, Aga m eme ka ndı bi n’ala a ınbıga mmanya oke, ma onye eze na-anokwası n’ocheeze Devid, ma ndı nchıaja, na ndı amıma niile bi na Jerusalem. 14 Aga m atıpıakwa ha, otu onye n’elu ibe ya, nna na ümū ya n’elu ibe ha kwa. Agaghı m ekwe ka obi ıomıko, maqbı obi ebere gbochie m ibibi ha.” Otu a ka Onyenwe anyı kwubiri. 15 Nırunı, geekwanı ntı, unu ebulila onwe unu elu, n’ihı na Onyenwe anyı ekwuola ya. 16 Nyenı Onyenwe anyı Chineke unu nsopurı. Tupu o mee ka ıchichırı dakwası unu; tupu unu apkobie ükwü unu n’elu ugwu gbara ıchichırı. Unu na-ele anya iħe ma o ga-eme ka ihe ahı għoq unu oke ıchichırı. O ga-agbanwe ihe ahı, mee ka o għoq onyinyo ıqnwu. 17 Ma o bürü na unu aju ige ntı. O bu na nzuzo ka m ga-anı kwaa akwa

n’ihi mpako unu. Anya mmiri ga-esi m n’anya püta;anya mmiri ga-esi na ya na-eruda nke ukwuu n’ihi na igwe aturu Onyenwe anyi ka a ga-adota n’agha. **18** Gwanu eze na nne eze okwu si ha, “Sitenu n’ocheeze unu rjdata, n’ihi na okpueze oma unu ga-esi n’isi unu dapu.” **19** A ga-emechi obodo niile nke Negeb. O díkwağıj onye ga-emeghe ha. A ga-adotakwa Juda niile n’agha buru ha kpamkpam buga ha n’ala ozo. **20** Welienu anya unu ka unu huru ndi ahü si n’ugwu nabia. Ebee ka igwe ewu na aturu ndi ahü e tinyere unu n’aka no, igwe ewu na aturu ahü unu ji na-anyi isi? **21** Gini ka i ga-ası mgbe Onyenwe anyi mere ka ndi ahü i gurü dika ndi enyi gi bia buso gi agha? Ihe mgbu nke ga-abıakwası gi o gaghi adı ka ihe mgbu nabıakwası nwanyi ime na-eme? **22** Mgbe ahü, i ga-ajukwa obi gi ajuuji si, “Gını mere ihe ndi a ji dakwası m?” O bu n’ihi ıba uba nke mmehie gi ka e ji dowaaw uwe mwüda gi, meruo gi ahü n’akukü ahü gi niile. **23** Onye Kush o puru igbanwe akpukpo ahü ya? Agü o puru igbanwe akpukpo ahü ya türü agwa agwa? N’uzo di otu a kwa, unu ndi ihe ojoqo riri ahü apughi imē ezi ihe. **24** “Aga m efesasi unu dika ahijia ıka kporo nkü, nke oke ifufe si n’ozara na-ebughari. **25** Nke a bu ihe unu fetara na nza, oke nke m kwadoro si n’aka m inye unu.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. “N’ihi na unu echefuola m, tükwası obi unu na chi okwu ugħa di iċhe iċhe. **26** Ya mere, aga m ekpughep uwe i yi n’ahü, jiri ya kpuchie gi ihu, si otu a gbaa gi oto. Ihere ga-emekwa gi. **27** Mgbe ahü, ıkwa iko gi niile ga-aputa ihe ya na aguū ihe ojoqo niile na-agu gi, na ınođu enwegħi ihere nke ıgħa akwuna gi niile! N’ihi na ahula m omume ruru aru gi niile, nke i na-eme n’elu ugwu, na n’ime ıħija. Ahħu dırri gi, Jerusalem! Ruo ole mgbe ka i ga-anogide n’ime adighi ıħcha gi?”

14 Nke a bu okwu Onyenwe anyi, nke rutere Jeremaya banyere ıkkon mmiri. **2** “Juda na-eru ıjju, ndi bi n’obodo ya niile na-ahujukwa anya. Ha na-akwa akwa n’ihi ala ahü, ıda ıkwa akwa ha eruokwala Jerusalem. **3** Ndj a na-asopurū na-ezıpndi ohu ha īga chöta mmiri. Ha na-aga n’olulu mmiri ma o nwegħi mmiri ha na-achöta. Ha bu ite nke mmiri ıbula na-adighi n’ime ya na-alöta. Ha ji aka ha kpuchie isi ha n’ihi ıda mba nke obi na n’ihi ınođu obi ojoqo nke ha no n’ime ya. **4** Ala na-agbawa n’ihi enwegħi mmiri ozuzzo. Ndj ıorū ubi na-ekpuchikwa isi ha n’ihi obi ojoqo ha. **5** O buładji nne ele, nke no n’ıħija, na-

ahapu nwa ıħħarū ya, n’ihi na ahijia ndu adighi. **6** Inyinna ibu ıħja na-eguzokwa n’elu ebe dì elu nke ahijia na-adighi. Ha na-eku ume na-ekupu ngwangwa, ngwangwa, dika nkıta ıħja; anya ha adabamiela ha n’isi n’ihi ahħuġi ahijia ndu ha ga-ata.” **7** O bu ezie na mmehie anyi na-agbagide anyi ama, Onyenwe anyi, biko rüq ıoru gi n’ihi aha gi. Anyi emehiela megide gi. Ndaghachi azu anyi site n’ebi i no díkwa ukwuu. **8** Gi, onye bu olileanya Izrel. Onye Nzopu ta ya n’oge ahħuġi, gini mere i ji ınođu dika onye ıbja n’ala a, dika onye ije nke na-anq naanı ınođu otu abali? **9** Gini mere i ji ınođu dika onye ihe mere na mberede, dika dike nke na-enwegħi ike ıżopu? Onyenwe anyi, i no n’etiti anyi; o bułkwa aha gi ka a kpokwasir anyi. Aħapukwala anyi! **10** Ihe ndi a bu okwu Onyenwe anyi kwuru banyere ndi a, “Ha huru mwagħarji n’anya nke ukwuu. Ūkwu ha adighi anokwa n’otu ebe. N’ihi nke a, ihe banyere ha adighi atokwa Onyenwe anyi ıtqo. Ugbu a kwa ka o na-echeta ajo omume ha, o ga-atakwa ha ahħuġi n’ihi mmehie ha.” **11** Mgbe ahü, Onyenwe anyi sıri m, “Ekpela ekpere n’ihi ıqdimma ndi a. **12** O bu ezie na ha na-ebu ıqnun, agagħi m ege ntı n’akwa ha; o buṛukwa na ha achuqor m aja nsure ıqbu, maqbü aja mkpuru onyinye, agagħi m anabata ha. Kama, aga m eji mma agha na ıunwü, na ırija dì iċhe iċhe bibie ha.” **13** Ma asirı m, “Ewoo, Onye kachas ihe niile elu, bu Onyenwe anyi! Lee na ndi amuma na-ası ha, ‘Unu agagħi ahü mma agha anya, maqbü hu ahħuġi nke ıunwü na-eweta, n’ezio kwu, aga m enye unu udo nke na-adigide adigide n’ebi a.” **14** Mgbe ahü, Onyenwe anyi gwara m okwu si, “Ndj amuma ahü na-ebu amuma ugħa n’aha m. O buġħi m hoputara ha, o buġħi m gwara ha okwu, o buġħi m zireha, ma ha nogidere na-ası, ‘Mma agha na ıunwü enwegħi ike ıbjaru ala a nso.’ Ndj amuma a niile ka a ga-ebibi site na mma agha na ıunwü. **15** Ya mere, ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru banyere ndi amuma ahü na-ebu amuma n’aha m. O buġħi m ziteere ha, ma ha nogidere na-ası, ‘Mma agha na ıunwü enwegħi ike ıbjaru ala a nso.’ Ndj amuma a niile ka a ga-ebibi site na mma agha na ıunwü. **16** A ga-esitekwa n’ulø tħupu ndi ahü niile ha na-eburu amuma n’okporożu Jerusalem n’ihi ıunwü na mma agha. O nwegħi onye ga-eli ha, maqbü ndi nwunye ha, maqbü ıum ha ndi ikom na ndi inyom. N’ihi na aga m awħukwası ha ihe ojoqo ahü niile ruuru ha. **17** “Gwa ha okwu ndi a, “Ka anya mmiri si n’anya m na-eruda ehihie na abali, na-

akwusighi akwusi, n’ihi ndi m, n’ihi ada ndi m, nke na-amaghị nwoke, ndi huru la ahuhị di ukwu, ndi e tiputara onya joro njø. **18** O bürü na m apụta jee n’ime ime obodo ana m ahụ ndi e ji mma agha gbuo; O bürü na m abata n’obodo ukwu, ana m ahụ mbibi nke ụnwụ wetara. Ma onye amụma ma onye nchuaaja agaala n’ala nke ha amaghị.” **19** I jula Juda kpamkpam? O pütara na ihe banyere Zayon adighị atokwa gi ụtọ? Gịnị mere i ji tigbuo anyị ruo na ogwugwo adighikwa nye anyị? Anyị lere anya udo, ma o dighị ezi ihe bijara; anyị lere anya ogwugwo, ma lee, ihe anyị huru bụ oke egwu. **20** Onyenwe anyị, anyị nabatara ajo omume anyị, na ikpe mara nna nna anyị ha; n’ezie, anyị onwe anyị emehiekwala megide gi. **21** Elelila anyị anya, n’ihi aha gi. Ekwela ka ocheeze gi di ebube bürü ihe a na-adighị asopuru. Cheta ogbugba ndu nke anyị na gi gbara; emebikwala ya. **22** O di chi ihe efu nke ndi mba ọzọ nwere ike ime ka mmiri zoo? Mbara eluigwe ọ puru ime ka mmiri zoo site n’ike aka ya naani? Mba! O bụ gi, Onyenwe anyị Chineke anyị puru ime ihe ndi a. N’ihi nke a, olileanya anyị di n’ime gi, n’ihi na o bụ gi na-eme ihe ndi a niile.

15 Mgbe ahụ Onyenwe anyị gwara m okwu sị m, “O bürü na Mosis na Samuel apụta bịa guzo n’ihu m, ụdidi obi m agaghị agbanwe n’ebe ndi a no. Chupụ ha n’ihu m. Mee ka ha si n’ebe a pụo. **2** O bürü na ha ajụo gi si, ‘Ebee ka anyị ga-agà?’ Gwa ha na ihe ndi a ka Onyenwe anyị kwuru, “Ndị e debere n’ihi ọnwụ ga-anwụ, ndi e debere n’ihi mma agha ka mma agha ga-egbu; ndi e debere n’ihi ụnwụ ka ụnwụ ga-egbu, otu a kwa, ndi e debere n’ihi ịdota n’agha, ka a ga-adotaa n’agha buru ha gaa mba ọzọ.” **3** “Aga m ezite ụdi mbibi anị megide ha: mma agha nke ga-egbu ha, nkịta ga-adopurụ ozu ha pụo, ụmụ anụ ufe na ụmụ anụ ohia di iche iche ga-eripiha, ma bibiekwa ha.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **4** Aga m eme ka ha ghọ ihe a na-aso oyị n’alaeze niile nke ụwa, n’ihi ihe Manase nwa eze Hezekaya nke Juda mere na Jerusalem. **5** “Onye ga-enwe ebere n’ahụ gi, gi Jerusalem? Onye ga-eru uju n’ihi ihe ga-adakwasị gi? Onye ga-apụta guzo ijụ ajuju banyere otu ihe si agara gi? **6** Gi onwe gi ajula m,” ka Onyenwe anyị kwupütara. “I nogidela na-adaghachi azụ. Ya mere, aga m ebikwasị gi aka, bibie gi. Ike m ji akwusi gi ka i ghara ịdaghachi azụ agwula m. **7** Aga m ejị ihe e ji afuchaa ọka fuchaa ha n’onụ ụzọ ama nke ala ahụ. Aga

m eme ka mbibi bjakwasị ndi m, nke ga-eme ka ha gbara aka ụmụ, n’ihi na ha esitebeghi n’uzo ojoo ha chigharịa. **8** Aga m eme ka onuogugu ụmụ nwanyị di ha nwụrụ baa uba. Ha ga-ehi nne karịa aja di n’onụ oke osimiri. N’etiti ehihie ka m ga-eme ka onye mbibi bjakwasị ndi bụ nne ụmụ okorobia ha; na mberede ka m ga-eme ka nhiju anya na ihe oke egwu bjakwasị ha. **9** Nwanyị mṛu ụmụ asaa ga-ada mba, kubie ume. O ga-anwụ mgbe oge ya na-erubeghi, ihere ga-eme ya; o ga-abukwa onye e wedara n’ala. Ma ndi foduru ndu ka m ga-eme ka ha nwụo site na mma agha ndi iro ha.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **10** Ahuhụ díjirị m, nne m, na i mṛu m, onye ya na ndi niile bi n’ala a na-alụ ọgu, ma na-eze okwu. O nwebeghi onye m binyere ego, o dikwaghị onye binyere m ego, ma mmadu niile na-akocha m. **11** Onyenwe anyị kwuru sị, “N’ezie, aga m anaputa gi n’ihi ezi ihe, aga m eme ka onye iro gi riọ gi aririọ n’oge ihe ojoo na n’oge mkpagbu. **12** “Mmadu o nwere ike igbaji igwe, ya bụ igwe e si n’akukụ ugwu bubata, maqbụ bronz? **13** “Aga m ewere ihe niile i nwere, ya na akunụba gi, nye ya onye ga-akwata ha n’agha. O gaghi akwu gi ihe ọbụla. N’ihi na mmehie gi niile ejuputala n’ala a niile. **14** Aga m ewere gi nye ka i bürü ohu ndi iro gi. I ga-ebi n’ala i na-amaghị. N’ihi na a ga-esite n’iwe m mụnye ọkụ nke ga-eregbu gi.” **15** I maara O Onyenwe anyị, ya mere cheta m, lekotaakwa m. Boqor m ọbo megide ndi na-akpagbu m. Ewezugala m, biko, n’ihi na i bụ onye ogologo ntachiobi. Lee ka m si na-anata nkocha n’ihi na m na-asopuru gi. **16** Mgbe m chọputara okwu gi, eweere m ya rie dika nri. Ha ṙeqo obi m ụtọ, burukwa ihe na-enye m orụ, n’ihi na-akpokwasirị m aha gi, Onyenwe anyị Chineke Onye puru ime ihe niile. **17** O nwebeghi oge mü na ndi na-achị ọchị nke ukwuji nököq. Esokwaghị m ha riuriköq ọnụ. A nodụrụ m onwe m n’ihu na aka gi dikwasirị m. I mekwara ka iwe juputa m n’obi n’ihi ajo omume ha. **18** Gịnị mere ihe mgbu m adighị akwusi akwusi? Gịnị mekwara onya m ji di njo na-apughị igwota ya? I díjirị m dika mmiri iyị na-arafu mmadu, dika isi iyị nke na-ekwesighị ntukwasị obi. **19** Ya mere, ihe ndi a ka Onyenwe anyị kwuru, “O bürü na i chegharịa, aga m etinyeghachi gi n’onodụ gi, ime ka i guzokwa n’ihu m. O bürü na okwu si gi n’onụ abụrụ okwu kwasiri ntukwasị obi, okwu na-abughị okwu nzuzu i ga-abụ onye na-ekwuchitere m ọnụ m. Ndị a ga-alaghachikwute gi ma i gaghi alaghachikwuru ha. **20** Aga m eme ka i díjirị ka

mgbidi n'ebe ha no. I ga-abu mgbidi e wusiri ike, nke e ji bronz wuo. Ha ga-ebuso gi agha, ma ha agaghị emeri gi n'ihi na m nonyeere gi ịnapụta gi, nakwa ịzopụta gi," Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. 21 "Aga m anaputa gi site n'aka ndị ojọ. Gbapụtakwa gi site n'aka ndị na-enwegoḥị obi ebere."

16 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, sị, 2 "I gaghi alutara onwe gi nwunye, i gaghi amutakwa ụmụ ndị ikom na ndị inyom n'ebe a." 3 N'ihi na otu a ka Onyenwe anyị kwuru banyere ụmụ ndị ikom niile na ụmụ ndị inyom niile a mṛu n'ala a. Otu a ka ọ kwukwara banyere nne na nna ụmuntakirị ndị a. 4 "Ha ga-anwụ site n'ajọ ọrịa nke ga-egbu ha niile. O nwegoḥị onye ga-eru ụjụ n'ihi ha, a gaghi elikwa ha. Kama ha ga-adị ka unyi e kposara n'ala. Mma agha na ụnwụ ga-alalha n'iyyi, ozu ha ga-abukwa ihe oriri nye ụmụ anụ ufe na ụmụ anụ ọhia nke ụwa." 5 N'ihi na ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, "Abanyela n'ulọ ọbula a na-akwa ozu; abanyela maka iso ha ruo ụjụ, maqbụ maka igosi ha ebere, n'ihi na ewepụla m ngozi m n'iḥunanya m, na ọmịkọ m site n'ebe ha no," otu a ka Onyenwe anyị kwupütara. 6 "Ma ndị ukwu na ndị nta n'ime ha ga-anwụ n'ala a. O nwegoḥị onye gaeли ha, maqbụ ruo ụjụ n'ihi ha. O nwegoḥị onye ga-akpucha isi ya, maqbụ gbuo onwe ya mma n'ihi ha. 7 O nwegoḥị onye ga-eweta ihe oriri nye ndị zukoro maka ịkasị ndị na-eru ụjụ obi. Nri agaghị adị ọ bùladi nye ndị na-eru ụjụ, n'ihi ọnwụ nna ha maqbụ ọnwụ nne ha. Ọ dìkwaghị onye ga-enye ha ihe ọnụṇụ n'ihi ịkasị ha obi. 8 "Abanyekwala n'ulọ ebe e nwere oriri soro ndị no n'ebe ahụ nodu ala iri ihe na ijụ ihe ọriṇriụ. 9 N'ihi na otu a ka Onyenwe anyị, Onye puru imē ihe niile, onye bükwa Chineke Izrel kwuru, 'N'ihi gi, na n'oge ndị a niile i dị ndị, ka m ga-eme ka ụzụ ọnụ na obi ụtọ, na olu ndị ikom na nke ndị inyom na-alụ di na nwunye kwusi.' 10 "Mgbe i gwara ndị a ihe ndị a, ha ga-ajụ gi ajuju sị, 'Gini mere Onyenwe anyị ji kpebie izitere anyị ụdị oke ịla n'iyyi dị otu a? Gini bụ ihe ojọ anyị mere? Gini bụ mmehie anyị mere megide Onyenwe anyị Chineke anyị?" 11 Mgbe ahụ, i ga-asa ha sị ha, 'Ihe ndị a na-adakwasị unu n'ihi na nna nna unu ha gbakutara m azụ,' otu a ka Onyenwe anyị kwupütara, 'gbasoro, fee ma kpọkwa isiala nye chi ndị ọzọ. Ha jụrụ iso m, jükwa idebe ihe m nyere ha n'iwu. 12 Ma unu emesoola m mmeso ojọ karia ụdị mmeso nna unu ha mesoro m. Lee ka unu niile n'otu

n'otu si agbaso ụzọ isiike nke obi ojọ unu chepütara, kama irubere m isi. 13 Ya mere, aga m esite n'ala a tufuo unu. Aga m atubanye unu n'ala ahụ unu na nna unu ha na-amaghị. Ebe ahụ ka unu ga-anokwa fee chi ndị ọzọ ehie na abali. N'ihi na agaghị m emere unu amara.' 14 "Otu o dị, ubochị ndị ahụ na-abịa," ka Onyenwe anyị kwupütara, "mgbe ndị mmadụ na-agaghị asıkwa ọzọ, 'Dịka Onyenwe anyị na adị ndị, bụ onye ahụ sitere n'ala Ijipt kpopụta ụmụ Izrel.' 15 Ma a ga-asị, 'Dịka Onyenwe anyị na-adị ndị, bụ onye ahụ kpopütara Izrel site n'ala dị n'ugwu, na mba ahụ niile o chusara ha.' N'ihi na aga m akpolata ha n'ala ahụ m nyere nna nna ha. 16 "Ma ugbu a, aga m ezipu ọtụtụ ndị ọkụ azụ ka ha gaa jide ha." Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. "Mgbe nke ahụ gasiri, aga m ezipukwa ọtụtụ ndị na-achụ nta, ndị ga-esite n'elu ugwu ukwu niile na n'elu ugwu nta niile, na n'ọnụ mgławara dị na nkume niile, chọ nta ha. 17 Ana m ahụzu ụzọ ha niile. O nwegoḥị ihe zoro ezo n'ebe m no. Anya m na-ahuzukwa mmehie ha niile. 18 Aga m akwughachi ha okpukpu abụ n'ihi ajo omume ha, na mmehie ha, n'ihi na ha ejirila oyiyi ihe arụ a piri apị ha, nke na-enwegoḥị ndị n'ime ya, merụo ala m. Ha emeekwala ka arüşi bụ ihe arụ juputa n'ihe nketa m." 19 Onyenwe anyị, i bụ ike m na ebe m e wusiri ike, ebe mgbabu m n'oge nsogbu. Mba niile nke ụwa ga-esite na nsotụ ụwa niile bịakwute gi. Ha ga-abiajkwute gi sị gi, "Nna anyị ha enwegoḥị ihe ọbula karịkwa chi ndị na-abughị chi n'ezie. Ha bükwa chi na-abaghị uru, nke na-adighị ewetara ha ihe ọma ọbula." 20 Mmadụ o puru imere onwe ya chi? E, ma chi ndị ahụ abughị chi. 21 "Ya mere, aga m eme ka ha mata. N'oge a ka m ga-eme ka ha mata ike m, na ịdị ike m. Mgbe ahụ, ha ga-amata na aha m bụ Onyenwe anyị.

17 "E ji mkpisi igwe gbunye mmehie Juda, jikwa ọnụ nkume siri ike a piri ọnụ ya apị, depuṭa n'elu mbadamba nkume, bụ obi ha, nakwa n'elu mpi niile nke ebe ịchụ aja ha. 2 Ọ bùladi ụmụ ha na-echeta ebe ịchụ aja ha, na ogidi a manyere n'ala n'ihi arüşi Ashera, nke dị n'ebe ọtụtụ osisi ndị na-etokọ ọnụ, ma n'elu ugwu nta niile. 3 Ugwu m, nke dị n'ala ahụ, na ihe niile ha nwere, na akụnụba ha ka m ga-eweta nye ndị ga-adọta ha n'agha. Aga m enyekwa ha ihe niile ahụ dị n'elu ugwu, n'ihi mmehie gi, nke juputara n'ala gi niile. 4 Ihe nketa ahụ m nyere gi ga-efunari gi, n'ihi ihe i ji aka gi wetara onwe gi. Aga m emekwa

ka i bürü ohu ndị iro gi n'ala nke i na-amaghị, n'ihi na i kpasiula iwe m, o ga-adigidekwa ruo mgbe niile ebighị ebi.” 5 Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, “Onye a bürü ọnụ ka mmađu ahụ bụ nke na-atukwasị mmađu ibe ya obi, onye olileanya ya dị n'inyeaka gase n'aka mmađu rute ya aka, onye wezugara obi ya site n'ebe Onyenwe anyị no. 6 Onye ahụ ga-adị ka osisi na-eto n'ala togborog n'efu. O gaghị ahukwa mgbe o dímma na-abjara ya. O ga-ebi n'ebe niile kporog nkụ nke ozara, n'ala nnu nnu, ebe ndị mmađu na-ebighị. 7 “Ma ngozi na-adịri onye ahụ na-atukwasị Onyenwe anyị obi ya. Onye inya isi ya bụ n'ime Onyenwe anyị. 8 Onye dị otu a ga-adị ka osisi a kürü n'akukụ iyi, nke mgborogwụ ya na-awasa banye n'iyi ahụ. Ujọ adighị atụ ya n'oge okpomokụ, akwukwọ ndu na-adigidekwa n'elu ya. O díghị echegbu onwe ya n'afo ụnwụ dị. O dikwaghị mgbe o na-akwusị imị mkpuru.” 9 Obi mmađu dị aghughị karịa ihe niile, o nwekwaghị ngwota. Onye pürü ighota ya? 10 “Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị na-enyocha obi, na-anwuputa ihe dị n'ime mmụo, n'ihi ikwụ mmađu ụgwọ díka orụ ya si dị, na díka ihe ruuru ya si dị n'ihi orụ ya.” 11 Díka ọkwa si ekpokoşa akwa o na-eighị, otu a ka ndị na-akpakoşa akụ n'uzo na-ezighị ezi dị. N'etiti ụboghị ndu ha, akụ ndị a ga-efunari ha. N'ikpeazu ha gagaghị ndị nzuzu. 12 Ocheeze dị ebube, nke e mere ka o dì elu site na mmalite, ka ebe nsọ anyị bụ. 13 Onyenwe anyị, olileanya Izrel ka i bụ. A ga-emekwa ka ihere mee ndị na-agbaküta gi azụ. A ga-edekwa aha ndị ahụ niile si n'ebe i nọ wezuga onwe ha n'ala, n'ihi na ha ewezugala onwe ha site n'ebe Onyenwe anyị, isi iyị nke mmiri na-enye ndu, no. 14 Onyenwe anyị, o bürü na i mee ka ahụ sie m ike aga m adị ndu. O bürü na i zoputa m aga m abụ onye azoputara, n'ihi na o bu naamị gi ka m na-eto. 15 Ha nọ na-ajụ m ọnụ, na-asị m, “Olee ebe okwu Onyenwe anyị dị? Ya mezuonụ ubgu al!” 16 Ma esitebeghi m na i bụ onye onzuzu atụrụ gi wezuga onwe m. I maara na o bughị ochichọ obi m iħu ụboghị ahụ na-eweta jda mba. I maara udị okwu niile na-esite n'ọnụ m na-apụ. 17 A ghorołla m ihe na-eyi egwu, n'ihi na i bụ ebe mgbabu m n'uboghị mbibi. 18 Mee ka ihere mee ndị na-akpagbu m. Ekwekwala ka ihere mee m. Mee ka ha tọ ujo, ma chebe m site n'ihe egwu. Mee ka ụboghị mbibi bjakwasị ha, werekwa okpukpu ihe mbibi abuọ tipia ha. 19 Ihe a ka Onyenwe anyị gwara m, “Gaa, guzo n'ọnụ uzo ama obodo, ebe ndị eze Juda na-esi

apụ, ma na-abatakwa. Guzokwa n'ọnụ uzo ama ndị ozo niile dị na Jerusalem. 20 Gwa ha sị, ‘Nurunụ okwu Onyenwe anyị, unu ndị eze Juda na ndị Juda niile, na ndị niile bi na Jerusalem, ndị na-esi n'ọnụ uzo a apụ, na-abatakwa.’ 21 Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, ‘Lezienụ onwe unu anya iħu na unu ebighị ibu əbula n'uboghị izuike; lezienụ onwe unu anya iħu na unu esiteghị n'ọnụ uzo ama Jerusalem bufee ya. 22 Unu esitela n'ulọ unu buputa ihe əbula, unu arukwala orụ əbula n'uboghị izuike. Doonụ əboghị izuike nsọ díka m nyere nna unu ha n'iwu. 23 Ma ha egeghị ntị, maobụ kpoa ya mkpa ha. Ha bụ ndị ntị ike, ndị na-adighị aña ntị n'ido aka na ntị, maobụ nabata ya. 24 Ma otu a ka Onyenwe anyị kwubiri, o bürü na unu ga-elezi anya rubere m isi, hapụ isi n'ọnụ uzo ama obodo a bufee maobụ bubata ibu n'uboghị izuike, kama debe əboghị izuike nsọ, site na-arughị orụ əbula n'ime ya, 25 mgbe ahụ, ndị eze ndị ga-anokwasị n'ocheeze Devid ga-edu ndị na-ejere ya ozi na-agafe na-abatakwa site n'ọnụ uzo ama a. Ha na ndị na-ejere ha ozi ga-anokwasị n'inyinya ha, na n'ugbọ agha ha, mgbe ha sị n'ọnụ uzo ama a na-abata, ma na-apụ. Ndị Juda, na ndị bi na Jerusalem ga-esokwa ha n'azụ. Aga m emekwa ka ndị mmađu biri n'obodo a ruo mgbe ebighị ebi. 26 Ndị mmađu ga-esite n'obodo niile nke Juda, na n'obodo nta gbara Jerusalem gburugburu; ha ga-esitekwa n'ala ndị Benjamin, na n'ala ndagwurugwu nke ugwu ndị ahụ dị n'odida anyanwụ, sitekwa n'ala Negev, na-ewebata onyinye aja nsure əkụ, na aja dị iché iché, na onyinye əkụ, na onyinye ihe nsure əkụ na-esi isi uto, na onyinye ekele, n'ime ulọ Onyenwe anyị. 27 Ma o bürü na unu enupu isi jụ idebe əboghị izuike nsọ, o bürü na unu anogide na-ebubata ihe site n'ọnụ uzo ama Jerusalem n'uboghị izuike, aga m amunye ọnụ uzo ama niile dị na Jerusalem əkụ, nke a na-apughị imenụ emenyü. O ga-erepiakwa ebe niile e wusiri ike na Jerusalem.”

18 Nke a bụ okwu nke sị n'ebe Onyenwe anyị no bjakwute Jeremaya. 2 “Bilie, jee n'ulọ əkpụ ite, ebe ahụ ka m ga-anị zie gi ozi.” 3 Ya mere, ebiliri m jee n'ulọ əkpụ ite, bjakwute ya mgbe o nọ na-arụ orụ na nkume ikpụ ihe. 4 Ma ite ahụ o chọgo ikpụ aputaghị díka əkpụ ite si chọgo ya, n'ihi ya, o əkpükötara ụrọ ahụ ozo, malitekwa əkpugħarị ya. 5 Mgbe ahụ okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, 6 O sıri, “O bụ na m apughị ime unu díka əkpụ ite a mere, unu ụmụ Izrel?” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri, “Díka

urō si dī n'aka ọkpụ ite ahụ, otu a ka unu onwe unu si dīrị n'aka m, gị Izrel. 7 Mgbe ọbụla m kposara na a g-a-kwada maqbụ bibie, maqbụ si n'ọnodụ ya hopu mba maqbụ alaeze ọbụla, 8 o bụrụ na mba ahụ m dọrọ aka na ntị esite na mmehie ha chegharịa, a gaghi ebibi ya dika m si zube. 9 Ozọ, o bụrụ na m akposaa na a ga-ewuli mba ọbụla maqbụ alaeze ọbụla elu, kụokwa ya, 10 o bụrụ na o mee ihe jorọ njọ n'anya m, ju irubere m isi, agaghi m emere ya ihe ọma ahụ m Zubere imere ya. 11 “Ugbu a, gwa ndị Juda na ndị ahụ bi na Jerusalem, sị, ‘Otu a ka Onyenwe anyị siri: Lee, ana m akwado mbibi nke ga-abịakwasị unu; ana m echekwa echiche ojọọ megide unu. Ya mere, ka onye ọbụla n'ime unu site n'uzo ojọọ ya chegharịa, ya meekwa ka ụzo ya na omume ya zie ezi.’ 12 Ma ha ga-aza sị, ‘O nweghi isi! Anyị ga-anogide na-eme ihe ọbụla anyị cheputara n'echiche anyị, na-emekwa atumattu isiike nke obi ojọọ anyị tупutara.’” 13 N'ihi ya ka Onyenwe anyị ji kwuo sị, “Jutanụ ajụju n'etiti mba niile, onye nṣụrla ihe dī otu a? Ndị m, Izrel, bụ nwaagboghị na-amaghị nwoke emeela ihe jogburu onwe ya. 14 O nweela mgbe mmiri oyi m mere ka ọ kpukọtaa koro n'elu ugwu Lebanon? O nweela mgbe mmiri ya jụrụ oyi, nke si n'ebé dī anya na-asodata ji akwusi ịṣo aso? 15 Ma ndị m echezoala m. Ha na-achụ aja nsure okụ na-esi isi ụtọ nye aruṣị na-enweghi isi, bụ aruṣị ndị ahụ mere ka ha sọq ngongo n'uzo ha niile. Ha sụrụ ngongo hapụ igbasokwa ụzo ọma ahụ dī site na mgbe ochie. Kama ha na-eje ije n'uzo ọhia, nke na-enweghi ụkpuru, nke a na-ewuzighị ewuzi. 16 Ala ha ga-atogborị n'efu. O ga-aghị ihe iju anya ruo ebighị ebi. Ndị si n'akukụ ya na-agafe ga-efufe isi ha, n'ihi na ihe ha ga-ahụ ga-eju ha anya. 17 Aga m achus'a ha n'ihi ndị iro ha dika ifufe na-efe site n'owuwa anyanwu. Aga m agbakuta ha azụ. Ha agaghị ahụkwa ihu m anya n'ubochị ahụ mbibi ga-abịakwasị ha.” 18 Ha siri, “Bianụ ka anyị gbaa izu megide Jeremaya, n'ihi na izi iwu agaghị esite n'ebé ndị nchüaja nọ kwusi, maqbụ ndümodu n'ebé ndị maara ihe, ma ọ bükwanu okwu site n'ebé ndị amumaa nọ. Ya mere, bianụ ka anyị were ire anyị buso ya agha, gharakwa iňa ntị n'okwu ọbụla nke o na-ekwu.” 19 Gee m ntị, Onyenwe anyị. Nṣụrla ihe ndị na-ebu m ebubo na-ekwu megide m. 20 O kwesiri iji ajo omume kwughachi ihe ọma? Ma lee na ha egwuolara m olulu. Chetakwa na m guzoro n'ihi gị ma rịo gị arịriọ n'ihi ha. Arịriọ m bụ ka ị hapụ iweso ha oke iwe. 21 Ya mere, were ụmụ

ha nyefee n'aka ụnwụ. Werekwa ha onwe ha nyefee n'aka mma agha. Mee ka ndị nwunye ha ghogho ndị gba aka ụmụ na di. Meekwa ka e gbuo ndị ikom ha, ka mma agha gbukwaa ụmụ okorobịa n'ogbo agha. 22 Mee ka e site n'ulọ ha nụ mkpu akwa, mgbe i mere ka ndị iro ha buso ha agha na mberede. N'ihi na ha egwuola olulu ijide m, ha esiekwarala m ọnya nzuzo ijide m n'ukwu. 23 Ma gị onwe gị, Onyenwe anyị, maara nzube ojọọ ha niile igbu m. Agbagharala ha ajo omume ha; maqbụ hichapụ mmehie ha site n'ihu gị. Mee ka uko n'ukwu ha gbuchapụ ka ha daa n'ihu gị; mesie ha ike mgbe i na-ewe iwe.

19 Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, “Jee, zụta otu ite aja site n'aka ọkpụ ite. Duru ụfodụ n'ime ndị okenye na ndị nchüaja, 2 jee na Ndagwurugwu nke Ben Hinom, nke dī nso n'ọnụ ụzo ama Ejuju dī n'owuwa anyanwu. Nodụ n'ebé ahụ kwuputara ha okwu ndị m gwara gi. 3 Sị ha, ‘Nṣụrlu okwu Onyenwe anyị, unu ndị eze Juda, na ndị Jerusalem. Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, onye bụ Chineke Izrel kwuru. Geenụ ntị! Aga m eme ka ihe ojọọ bịa-kwasị ala a, ụdị ihe ojọọ ga-eme ka ntị ọbụla nṣụrla ya ụzo wuruwuru. 4 N'ihi na ha ahapula m, mee ka ebe a ghoq nke chi ndị mba ozo. Ha achụola aja nsure okụ n'ime ya nye chi ndị ahụ ha na mna mna ha, maqbụ ndị eze Juda, na-amaghị. Ha ejirila Ọbara ndị aka ha dī ọcha mejuputa ebe a. 5 Ha ewuola ebe ichu aja dī elu nye chi Baal. N'elụ ya kwa ka ha na-esure ụmụ ha dika aja nye Baal, bụ nke m na-enyeghi n'iwu, ekwughịkwa m ya, o nwekwaghị mgbe o ji bata m n'obi. 6 Ya mere, kpacharanụ anya, n'ihi na ụbochị ahụ na-abia, ka Onyenwe anyị kwubiri, mgbe ndị mmadụ agaghị akpokwa ebe a Tofet ma ọ bükwanu Ndagwurugwu nke Ben Hinom, kama a ga-akpọ ya Ndagwurugwu Ogbugbu. 7 “N'ebé a ka m ga-anọ laa nzube niile nke Juda na Jerusalem n'iyi. Aga m eme ka ha daa site na mma agha n'ihi ndị iro ha, n'aka ndị ahụ na-achosi ndị ha ike. Aga m enye ụmụ anụ ufe na anụ ọhia ozu ha dika nri. 8 Aga m ebibi obodo a mee ka ọ ghogho ihe iju anya na ihe ịma ọṣụ. Ndị niile na-esi n'akukụ ya agafe ga-anọ n'ọnodụ iju anya, ha ga-eledakwa ya anya n'ihi ọnya ya niile. 9 Aga m emekwa ka ha rie anụ ahụ nke ụmụ ha ndị ikom na ndị inyom. Ha ga-erikwa anụ ahụ ibe ha, n'ihi na ndị iro ha ga-agba ha gburugburunochibido ha n'ime oke mkpagbu ka ha bibie ndị ha.” 10 “Kụwaa ite ahụ mgbe ndị gị

na ha so no na-ele gianya. 11 Gwa ha si, ‘Otu a ka Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile sirị: Aga m etipia mba a na obodo a, dika ite aja nke ọkpụ ite a si daa tipiasia n’uzo a na-apughị imezikwa ya ozo. Ha ga-eli ndị nwụrụ anwu na Tofet tutu ruo mgbe ohere na-agaghị adịkwa ili ozu ozo. 12 Ihe di otu a ka m ga-eme n’ebi a, meekwa ndị bi na ya. Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. Aga m eme obodo a ka ọ dịri ka Tofet. 13 Ulo niile di na Jerusalem na ulo niile nke ndị eze Juda ka a ga-emeri dika ebe a, bụ Tofet, otu a ka a ga-esi meruokwa ulo niile a suree ihe nsure ọku na-esi isi uto n’elu ha nye usuu niile nke eluigwe, wusakwara chi ndị ozo ihe ọnụnụ dika onyinye.’’ 14 Mgbe Jeremaya si na Tofet, ebe ahụ Onyenwe anyi zigara ya ibu amuma lota, o guzoro n’ogige ulonso ukwu Chineke ahụ, gwa ndị mmadụ niile okwu si ha, 15 ‘‘Otu a ka Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile, onye bụ Chineke nke Izrel siri, ‘Geenụ ntị! Ana m aga imē ka ihe ojoo ahụ m kwuru okwu ya bjakwasị obodo a, na obodo nta niile gbara ya gburugburu, n’ihi na ha bụ ndị isiike, ndị jụrụ ige ntị n’okwu m.’’

20 Mgbe Pashua nwā Imea, bụ onye nchüaja, ma burukwa onyeisi na-elekota ulonso ukwu Onyenwe anyi, nñru amuma ndị a Jeremaya na-ebu, 2 o nyere iwu ka e tie Jeremaya, bụ onye amuma ihe, kee ya agbü, tanye ya n’onụ uzo ama Dị Elu nke Benjamin, nke di ulonso ukwu Onyenwe anyi. 3 N’echi ya, mgbe Pashua topụrụ ya site n’agbü ahụ, Jeremaya siri ya, ‘‘Onyenwe anyi akpoghị gi Pashua, kama aha gi bụ Mago-Misabib, nke pütara, Nwoke ihe egwu gbara gburugburu. 4 N’ihi na nke a ka Onyenwe anyi na-ekwu, ‘‘Aga m eme ka i ghogho onwe gi, ghogokwara ndị enyi gi niile ihe egwu. Anya gi abuọ ka i gaeji hụ ha mgbe mma agha ndị iro ha ga-egbuda ha. Aga m ararakwa ala Juda niile nyefee ha n’aka eze Babilon, onye ga-egbuda ha. Aga m ararakwa ala Juda niile nyefee ha n’aka eze Babilon, onye ga-eburu ndị niile bi n’ime ya gaa Babilon. O ga-egbu ndị foduru. 5 Aga m enyefe ndị iro ha akụ niile di n’obodo, na ihe niile ha rüputara, na ihe niile di oke ọnụahịa, na ngwongwo na akụ niile nke ndị eze Juda. Ha ga-eburu ya dika ihe a kwatara n’agha laa Babilon. 6 Ma gi onwe gi bụ Pashua, na ndị niile bi n’ulọ gi, ka a ga-adəta n’agha buru gaa Babilon. N’ebi ahụ ka i ganwu. Ebe ahụ kwa ka a ga-eli gi, gi na ndị enyi gi ndị a niile i na-eburu amuma ugħa.’’ 7 Onyenwe anyi,

i ghogla m aghuğħo, meekwa m ka m ghogħo onye a ghogħburu n’aghuğħo. I jidesiela m aka ike, mee ka uche gi mezuo m n’ahu. Lee na mmadu niile na-akpari m übōchị niile. Onye übula jikwa m na-eme ihe oħbi. 8 N’ihi na mgbe übula m meghere ɔnụ kwuo okwu, aghaghị m iti mkpu. Aga m akpo mkpu banyere ihe ike na ila n’iyi. N’ihi na okwu Onyenwe anyi ewetarala m mkpari na ikwa emo übōchị niile. 9 O burukwa na m ekwuo n’obi m si, ‘‘Agaghị m ekwute ihe übula metutara okwu ya maqbū aha ya ozo.’’ O dighi ekwe m. N’ihi na okwu ya na-enwu m ɔkü n’obi. O dikkwa ka ɔkü na-enwu enwu emechibidoro uzo n’ime okpukpu m. Ike agwula m ċinagide okpomokụ nke okwu ya. N’ezie, apughikwa m ċinagide ya. 10 Ana m anu ɔtutu akukọ nzuzo, ‘‘Oke egwu n’akukụ niile! Juunụ ya! Ka anyi juunụ ya!’’ Ndị enyi m niile no na-ecche mgbe m ga-azohie ulkwụ daa, na-asj, ‘‘Ma eleghị anya ọ ga-abu onye eduhiere, mgbe ahụ, anyi ga-emegide ya, boqro onwe anyi qbo n’ahu ya.’’ 11 Ma Onyenwe anyi nonyeere m dika dike n’agħa; n’ihi ya, ndị na-esogbu m ga-aso ngongo, ha agaghị emerikwa m. Ihe ha zubere agaghị emezuru ha, n’ihi ya, ihere ga-eme ha nke ukwuu; a gaghị echezqkwa ɔnqdù ihere ha ruo ebighi ebi. 12 Ma gi, Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile, gi, onye na-enyocha onye ezi omume, onye anya ya na-eru n’ihe di mmadu n’obi na n’ime echiche uche ya, biko, kwere ka m di ndu hụ mgbe i ga-aboqo onwe gi qbo megide ha, n’ihi na ọ bụ n’aka gi ka m tinyere ihe niile gbasara m. 13 Bükoonu Onyenwe anyi abu! Nyenụ Onyenwe anyi otuto! N’ihi na ọ na-anaputa ndu ndị mkpa na-akpa, site n’aka ndị ajo omume. 14 Ihe a buru ɔnụ ka übōchị ahụ a mṛu m bụ. Ka übōchị nne m mṛu m ghara inwe ngozi. 15 Onye a na-abu ɔnụ ka nwoke ahụ bụ nke wetara nna m akukọ ɔmumụ m, nke mere ka ọ riuria ɔnụ, na-asj ya, ‘‘A muolara gi nwa, ọ bụ nwa nwoke!’’ 16 Ka e meekwa nwoke ahụ ihe Onyenwe anyi mere obodo ndị ahụ o bibiri na-enwegħi ɔmijko. Ka nwoke ahụ nogidekwa na-anu iti mkpu akwa n’ututu, na akwa ibu agħa n’ehiħie. 17 N’ihi na ọ hapurị igbu m mgbe m no n’afq nne m, hapu ime ka afq nne m buru ili m, ka afq ya burukwa ihe buru ibu ruo mgbe ebighi ebi. 18 N’ihi ġinji ka m ji site n’afq nne m puta ċjhū ɔnqdù ojoo ndị a, na ċinogide n’obi mwute, na ċinu ɔnqdù ihere ogologo übōchị niile nke ndu m?

21 Ndị a bụ okwu Onyenwe anyị, nke ruru Jeremaya ntị mgbe eze Zedekaya zigara Pashua nwa Malkija, na onye nchüajị bụ Zefanaya nwa Maaseia, 2 sị, “Jutara anyị ase site n’aka Onyenwe anyị, n’ihị na Nebukadneza eze Babilon na-ebuso anyị agha. Eleghị anya Onyenwe anyị ga-emere anyị ihe itụnanya dika oge gara aga, nke ga-eme ka o si n’ebe anyị nō wezuga onwe ya.” 3 Ma Jeremaya zara sị ha, “Gwanụ Zedekaya sị ya, 4 ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel kwuru: Lee ejikerela m ubgu a ichigharị ihe agha niile dị unu n’aka, nke unu ji na-ebuso eze Babilon na ndị Kaldia gbara obodo unu gburugburu agha, e, ejikerela m ichigharị ha megide unu. Aga m akpobata ha n’ime obodo a. 5 Mụ onwe m ga-eji aka e setipurụ nke ọma, na aka dị ike, nke iwe na ọnuma dị ukwuu, buo agha megide unu. 6 Aga m etida ndị niile bi n’obodo a, ma mmadụ ma anụ ọhịa. Ha ga-anwükwa site n’oke ihe otiti, nke m ga-eme ka ọ bịakwasi ha. 7 Mgbe nke a mesiri, Otu a ka Onyenwe anyị kwuputara, aga m ewere Zedekaya eze Juda, na ndịsị ọchichị ya, na ndị niile bi n’obodo a, ndị mma agha na ụnwụ na ihe otiti ndị a na-egbughi, nyefee ha n’aka Nebukadneza eze Babilon, na n’aka ndị iro ha, ndị na-achosi ndị ha ike. Ọ ga-eji mma agha gbuo ha. Ọ gaghi emere ha ebere, ọ gaghi egosikwa ha ọmịkọ.” 8 “Tinycere nke a, gwanụ ndị mmadụ niile, ‘na ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru: Lee, ana m eche n’ihu unu ụzọ abụ, ụzọ na-eduba na ndị, na ụzọ na-eduba n’onwụ. 9 Onye ọbụla n’ime unu nogidere n’obodo a ka mma agha, maobụ ụnwụ, maobụ ihe otiti ga-egbu. Ma onye ọbụla n’ime unu pukwuru ndị Kaldia gbara obodo unu gburugburu, were onwe ya nyefee ha n’aka, ga-adi ndị; ọ ga-echebekwa ndị ya. 10 Ekpebiela m imesi obodo a ike; o nweghi ihe ọma ọbụla ga-esi n’aka m rute ha, otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. A ga-enyefe obodo a n’aka eze Babilon, onye ga-eji ọkụ laa ya n’iyi.” 11 “Karichasia, gwa ndị ezinaulọ eze Juda sị, ‘Nürunụ okwu Onyenwe anyị. 12 Unu ụlo Devid, otu a ka Onyenwe anyị siri, “Kpeenụ ikpe ziri ezi kwa ụtụtụ niile; napütanụ ndị a na-emegbu emegbu site n’aka ndị na-emegbu ha. Napütakwanụ ndị a na-apunara ihe ha nwere site n’aka ndị na-apunara ha ihe ndị a. Ọ bürü na unu emeghi otu a, iwe m ga-abịakwasi unu, dika ọkụ n’ihị ajo omume unu, ọ dikwaghị onye purụ ime ka ọ kwusi. 13 Edoola m onwe m megide gi, Jerusalem, gị onye bi n’ebe dị elu karịa ndagwurugwu a, onye bi n’ebe dị elu nke dị larịjị, Otu a ka Onyenwe

anyị kwubiri. Gị onye na-asị “Onye purụ ibuso anyị agha? Onye kwa purụ ịbata n’ebe anyị e wusiri ike?” 14 Aga m enye gị ahụ nke ruuru gị n’ihị ajo omume gi, otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. Aga m amụnye ọkụ n’oke ọhịa gị niile, nke ga-erechapụ ihe niile dị gị gburugburu.”

22 Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, “Jee n’uloeze Juda nödụ n’ebe ahụ kwusaa ozi ndị a. 2 ‘Nürụ okwu Onyenwe anyị, nye gi, gị eze Juda, gị onye na-anokwasị n’ocheeze Devid. Nürụ ya, gị na ndịsị ọchichị gị, na unu ndị niile na-esite n’onụ ụzọ ama ndị a na-apụ na-abatakwa. 3 Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, Meenụ ihe dị mma na ihe ziri ezi. Napütanụ onye ejị aka ike napụ ihe o nwere site n’aka onye ahụ na-emegbu ya. Unu emejokwala onye ọbia, maobụ mee ya ihe ike. Unu emekwala ndị na-enweghi nna, maobụ ndị inyom di ha nwürü ihe ojoo. Unu awusíkwalala ọbara ndị aka ha dị ọcha n’ebe a. 4 N’ihị na o bürü na unu elezie anya mee iwu ndị a niile, mgbe ahụ, ndị eze na-anokwasị n’elu ocheeze Devid ga-anogide na-esite n’onụ ụzọ ama ndị a na-apụta, na-abata n’elu ụgbọ agha ha, ma n’elu inyinya ha, ha na ndịsị ọchichị ha, na ndị ha na-achị. 5 Ma o bürü na unu ajụ irube isi nye iwu ndị a, otu a ka Onyenwe anyị kwubiri, ejị m onwe m na-anụ iyi na uloeze a ga-aghọ mkpomkpo ebe.” 6 N’ihị na ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru banyere uloeze Juda, “O bụ ezie na idị dika Gilead nye m, dika elu ugwu ukwu Lebanon, aghaghị m ime gị ka i dirị ka ebe ikpofu ahijịa, dika obodo ndị mmadụ na-ebighị n’ime ya. 7 Aga m ezite ndị mbibi ndị ga-abia megide gi. Onye ọbụla n’ime ha ga-eji ngwa agha ya. Ha ga-egbutusikwa osisi sida ọma gị niile, tụnye ha niile n’ime ọkụ. 8 “Otụtụ ndị si mba ọzọ bịa ga-agafe obodo a. Ha ga-ajuriṭa ibe ha ajụju sị, ‘Ginị mere Onyenwe anyị ji mee obodo ukwuu a ihe ojoo dị otu a?’ 9 Oṣisa ha ga-enweta ga-abụ, ‘O bụ n’ihị na ha gbakutara ogbugba ndị Onyenwe anyị Chineke ha azụ, malite ikpọ isiala na ife chi ndị ọzọ.’” 10 Unu akwala akwa n’ihị eze ahụ nwürü anwụ, maobụ ruo uju n’ihị na ọ gaghi abükwa eze unu, kama kwaanụ akwa n’ihị onye ahụ a dötara n’aghị buru gaa mba ọzọ. N’ihị na ọ gaghi aloghachi ọzọ; ọ gaghi ahụkwa ala ebe a mṛụ ya anya ọzọ. 11 N’ihị na ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru banyere Shalum nwa Josaya, onye nochiri anya nna ya dika eze Juda, bụ onye ahụ e si n’ebe a buru gaa mba ọzọ, “Ọ gaghi alotakwa ọzọ.

12 Ebe ahụ e buuru ya gaa ka o ga-anö nwụo. O gaghi ahụkwa ala nke aka ya anya ọzö.” 13 “Ahụhụ na-adịri onye ahụ na-ewu ụlọeze ya site n’uzo ajo omume, nke jikwa ikpe na-ezighị ezi na-ewu ime ụlo elu ya niile, onye ahụ nke na-eme ndị mmađu rụo ọru n’efu, nke na-adighị akwụ ha ụgwó ọbụla n’ihi ọru ha. 14 Onye na-asị, ‘Aga m ewuru onwe m ụlọeze buru ibu, nke ọnụlo dị n’ulọ elu ya sara ezi mbara.’ Ya mere, o tinyere oghereikuku sara mbara n’ulọ ahụ, jirikwa osisi sida machie elu ya, werekwa penti na-acha uhielie chọọ ya mma. 15 “I ga-abụ eze n’ihi na i nwere ọtụtu osisi sida karịa ndị ọzo? Nna gi o nweghi ihe oriri na ihe ọnụnụ? O mere ihe dị mma na ihe ziri ezi n’ihi ya ihe niile gaara ya nke ọma. 16 O kwuchitere ọnu ndị ogbenye na ndị nọ na mkpa, nke a mere na ihe niile gara nke ọma. O bụghị nke a bụ ihe o pütara bụ ịmara m? Ka Onyenwe anyị kwupütara. 17 Ma anya unu na obi unu adighị n’ihe ọzo ma o bụghị naanị n’uru n’ezighị ezi n’iwufu ọbara ndị aka ha dị ọcha, na imebu ndị mmađu, na iji aka ike püñara ha ihe ha nwere.” 18 Ya mere, ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru banyere Jehoiakin nwa Josaya eze Juda: “Ha agaghị eruru ya uju sị, ‘Ewoo nwanne m nwoke! Ewoo nwanne m nwanyị! Ha agaghị eruru ya uju sị, ‘Ewoo nna anyị ukwu! Ewoo ịma mma ya!’ 19 A ga-elie ya dịka e si eli ịnyinya ibu. A ga-adokpuru ozu ya n’ala tufuo ya n’azụ ọnu ụzo ama Jerusalem.” 20 “Gbatoruo na Lebanon tie mkpu akwa, meenụ ka a nụ olu unu na Bashan, sitekwanụ na Abarim tie mkpu akwa n’ihi na e gwerielia ndị niile unu na ha dị na mma. 21 Adorö m gi aka na ntị n’oge ahụ i nọ na-eche na i guzo chịm, ma i jürü ige ntị. Nke a bükwa omume gi site na mgbe i bụ nwantakiri. I jukwara irubere m isi. 22 Oke ifufe ga-ebufu ndị ọzuzu atụrụ gi niile, a ga-emekwa ka ndị gi na ha dị na mma gaa biri na mba ọzo. Mgbe ahụ, ihere ga-eme gi, i ga-aghokwa onye e wedara n’ala n’ihi ajo omume gi niile. 23 Gi onye na-ebi na Lebanon, onye ebe obibi ya dị n’ulọ e ji osisi sida wuo, lee ka i si na-asụ ude mgbe ihe mgbu bjakwasirị gi, ihe mgbu yiri nke nwanyị ime na-eme. 24 “Ma dịka m na-adị ndụ,” otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya, “a sịkwarị na gi, bụ Jehoiakin, nwa Jehoiakin eze Juda, bụ mgbaka akara m gbanyere na mkipisiaka dị n’aka nri m, aga m agbabụkwa gi, 25 were gi nyefee n’aka ndị ahụ na-achosi ndụ gi ike, bụ ndị ahụ i na-atụ ujọ ha. Aga m enyefei gi n’aka Nebukadneza eze Babilon na ndị Kaldja. 26 Aga m

atụfu gi na nne mürü gi, tuga unu na mba ọzo dị ihe site n’obodo a nō mọ unu. Ebe ahụ ka unu ga-anö nwụo. 27 Unu agaghị aloghachikwa n’ala ahụ na-agụ unu agụ ịlögħachi n’ime ya.” 28 Nwoke a bụ Jehoiakin, o bụ ite tiwara etiwa, nke e leliri eleli, ihe onye ọbụla na-achogħi? N’ihi gini ka a ga-eji tufuo ya na umu ya, tuga ha na mba ha na-amaghị? 29 Ala, ala, ala, nṣru okwu Onyenwe anyị. 30 Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru: “Detuo ya n’akwukwọ na nwoke a bụ onye gba aka nwa, nwoke nke ihe na-agaghị agarra nke ọma n’oge ndụ ya niile, n’ihi na o nweghi onye n’ime umu o mürü nke ihe ga-agara nke ọma, o nwekwagħi onye n’ime ha ga-anċkwasi n’ocheeze Devid, maqbụ chjakkwa ọzo na Juda.”

23 “Ahụhụ dirị ndị ọzuzu atụrụ ahụ na-achusasi, ma na-ebibi igwe atụrụ m ha kwasiri ilekötazi anya.” Otu a ka Onyenwe anyị kwupütara. 2 Ya mere, ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel na-agwa ndị ọzuzu atụrụ ahụ na-elekötä ndị m, “Ebe o bụ na unu apkasiasala igwe ewu na atụrụ m, chusaa ha, kama ilekötazi ha anya nke ọma, aga m ata unu ahụhụ n’ihi ihe ojoo ndị a unu mere.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. 3 “Mụ onwe m ga-eji aka m chikötä ndị m fodurụ n’igwe ewu na atụrụ m site na mba ahụ niile m chugara ha, kpoghachikwa ha n’ebi ita nri ha, ebe ha ga-anö muba, dị ukwuu n’onuogugu. 4 Aga m ahopütakwa ndị ọzuzu atụrụ, ndị ga-elekötazi ha anya. Egwu agaghị atụ ha, o dìkwagħi onye ga-emenye ha ujọ. O nwekwagħi onye ga-akpafu akpafu n’ime ha.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. 5 “Uböchị ndị ahụ na-abịa,” ka Onyenwe anyị kwupütara, “mgbe m ga-eme ka Ngalaba na-eme ezi omume bilie n’ezinaulö Devid. O ga-abụ Eze ga-eji amamihe chia ndị ya. O ga-eme ezi ihe, kpeekwa ikpe ziri ezi n’ala ahụ. 6 N’uböchị, ya ka a ga-azoputa Juda, Izrel ga-ebikwa n’udo. Nke a bụ aha a ga-akpö ya: Onyenwe anyị Onye Nzoputa, bụ Ezi omume Anyị. 7 “N’ihi nke a, uböchị ahụ na-abịa,” ka Onyenwe anyị kwupütara, “mgbe ndị mmađu na-agaghị asikwa ọzo, ‘Dịka Onyenwe anyị na-adị ndụ, bụ onye sitere n’ala Ijipt duputa ndị Izrel,’ 8 ma ha ga-asị, ‘Dịka Onyenwe anyị na-adị ndụ, bụ onye ahụ kpolatara agbụrụ Izrel site n’ala dị n’ugwu, na mba dị ihe ihe ebe o chugara ha.’ Mgbe ahụ, ha ga-ebi n’ala nke aka ha.” 9 Ma banyere ndị amuma, obi m na-agbawa n’ime m, okpukpụ m na-amakwa jijiji n’ihi ha. Adị m dịka nwoke mmanya na-egbu, dịka onye እብዳር迦 mmanya oke, n’ihi ihe na-eche ha site n’aka

Onyenwe anyị, na site n'okwu nsọ ya. **10** Ndị juputara n'ala a bụ ndị na-akwa iko. N'ihi ịbụ ọnụ ndị a niile ala a tögborog n'efu, ahịhịa niile dị n'ozara akponwụola. Ndị amụma na-agbasokwa ihe ojoo. Ha na-egosikwa ike ha n'uzo na-ezighị ezi. **11** "N'ihi na ndị amụma na ndị nchüaja aghoşa ndị na-amaghị Chineke. O bụladị n'ime ụlọnsö ukwu m ka m na-ahụ ajo omume ha." Otu a ka Onyenwe anyị kwuputara. **12** "N'ihi ya, ụzo ha na-agbaso ga-adi ka ebe na-amị ami; a ga-achubanye ha n'ochichirị ebe ahụ ka ha ga-anokwa daa. Aga m eme ka ihe mbibi bịakwasi ha n'afo ahụ, a ga-ata ha ahụhụ." Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya. **13** "Ahụrụ m ihe arụ n'etiti ndị amụma Sameria: Ha buru amụma site n'ike chi Baal, si otu a duba ndị m, bụ Izrel na mmehie. **14** Ahukwara m ihe jogburu onwe ya n'etiti ndị amụma nọ na Jerusalem. Ha na-ebi ndị ịkwa iko, na ikwu okwu ugha. Ha na-agba ndị ajo omume ume, si otu a na-egbochi ha isi n'ihe ojoo ha tugharịa. Ha niile dika ndị Sodom n'ebe m nọ; ndị Jerusalem dıkwa ka ndị Gomora n'ihu m." **15** N'ihi nke a, ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru banyere ndị amụma a, "Aga m eme ka ha rie nri na-akụ ilu, meekwa ka ha nụọ mmiri e tinyere nsi, n'ihi na mmụọ nke amaghị Chineke esitel n'aka ndị amụma nọ na Jerusalem gbasaa ruo ndị niile bi n'ala ahụ." **16** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru, "Unu ańala ntị n'ihe ndị amụma ahụ na-eburu unu n'amụma, n'ihi na oilleanya ha na-ewetara unu abughi ezi oilleanya. Ọhụ ha na-agwa unu na ha hụrụ bụ ihe ha cheputara n'obi ha, o sighthi n'ọnụ Onyenwe anyị rute ha. **17** Ha na-anogide na-agwa ndị ahụ na-eleli m anya na-asị ha, 'Onyenwe anyị kwuru sị, unu ga-enwe udo.' Ndị ahụ niile na-agbasokwa ụzo isiike nke obi ha tūputara, ka ha na-agwakwa okwu sị, 'O nweghi ihe ojoo ga-abiakwasị gi.' **18** Ma ole onye o bụ n'etiti ndị amụma a nke na-abịaru Onyenwe anyị nso, hụ ya anya maqbụ inụ ihe ọ na-ekwu? Onye kwa n'etiti ha nwerela ike niaa ntị nṣụ okwu ya? **19** Lee, Onyenwe anyị na-ezite oke ifufe na-efesi ike, ọ bụ oke ifufe nke iwe ya, nke ga-abịa bufuo ndị ajo omume a. **20** Onyenwe anyị agaghị akwusị iwe iwe ya tutu ruo mgbe o mezuru ihe niile dị ya n'obi. N'ubochị ndị ahụ na-abịa n'ihu, unu ga-aghoṭa ihe ndị a niile nke ọma. **21** Ọ bughi m zitere ndị amụma a, ma ha na-ekwu na ọ bụ okwu si m n'ọnụ ka ha na-ekwu. O nwебeghi oge m ji gwa ha okwu, ma ha nökwa na-ebu amụma. **22** A sị na ha abịala nso guzo n'ebe igba izu nzuzo m, ha

gaara ekwusara ndị m okwu m, nke gaara eme ka ha site n'ajo omume ha tugharịa, sitekwa n'uzo ojoo ha chigharịa. **23** "Abụ m naanị Chineke na-anị ha nso, ma adighị m anị n'ebe dị anya?" Otu a ka Onyenwe anyị kwuputara. **24** "O nwere onye puru izo onwe ya n'ebe nzuzo nke m na-enweghi ike ịhụ anya?" Otu a ka Onyenwe anyị kwuputara. "O bụ na m anoghị n'ebe niile n'eluiwe nakwa n'ụwa?" Otu a ka Onyenwe anyị kwuputara. **25** "Anụla m ka ndị amụma a, bụ ndị na-ebu amụma ugha n'aha m na-ekwu na-asị, 'Arorị m nrọ! Arorị m nrọ!' **26** Ruo ole mgbe ka ihe dị otu a ga-adigide n'obi ndị amụma ndị a, ndị na-ebu amụma aghugho dị ha n'obi? **27** Ha na-eche na nrọ ha na-akorịtara ibe ha ga-eme ka ndị mmađu chezo aha m, díka ndị nna nna ha si chezo aha m site n'ikpọ isiala nye Baal. **28** Ka onye amụma ahụ rorop nro kogharịa nro ọ rorop. Otu a kwa, ka onye ahụ okwu m dị n'ọnụ ya nogidekwa na-ekwusa ya n'ezioikwu. N'ihi na gini ka okporo ọka na mkpuru ọka nwekoro?" Otu a ka Onyenwe anyị kwuputara. **29** "Okwu m ọ dighị ka ọkụ? Otu a ka Onyenwe anyị kwuputara, Okwu m ọ díkwaḥgi ka okporo igwe nke na-etiwasị nkume?" **30** N'ihi ya, Onyenwe anyị kwubiri sị, "Ana m edo onwe m megide ndị amụma na-esite n'ọnụ ibe ha na-ezute okwu ha na-ekwu, ma na-asị na o bụ n'ọnụ m ka ha si nata ya. **31** E, otu a ka Onyenwe anyị kwubiri, Ana m edo onwe m megide ndị amụma ahụ ire ha na-ekwu ọtụtụ okwu, ndị ahụ na-asikwa, 'Ọ bụ ihe si n'ọnụ Onyenwe anyị puta.' **32** N'ezie, ana m edo onwe m megide ndị ahụ niile na-ebu amụma nro ugha." Otu a ka Onyenwe anyị kwuputara. "Ha ji okwu ugha ha na-agwa ndị m okwu, na-eduhie ha, ma ọ bughi m hoputara ha. Ọ bụkwaḥgi m zitere ha. Okwu ha adighikwa abara ndị m uru ọbụla." Otu a ka Onyenwe anyị kwuputara. **33** "Mgbe ndị a, maqbụ ndị amụma ha, maqbụ ndị nchüaja ha, jụrụ gị ajụjụ sị gị, 'Gini bụ ozi i si n'ọnụ Onyenwe anyị nata?' I ga-asà ha sị, 'Ozi nke ole? Aga m agbakuta unu azụ, ya bụ ihe Onyenwe anyị kwubiri.' **34** Ọ bürü na onye amụma maqbụ onye nchüaja maqbụ onye ọbụla ọzọ ekwo sị, 'Ihe dị otu a bụ ozi si n'ọnụ Onyenwe anyị,' aga m ata onye ahụ kwuru okwu ahụ na ndị ezinaulọ ya ahụhụ. **35** Ihe ndị a bụ ihe unu na-agwarịta onwe unu n'otu n'otu. Ọ bụ ihe enyi na-agwa enyi ya, na ihe nwanna na-agwa nwanna Izrel ibe ya. Unu na-asị, 'Gini bụ ọsisa Onyenwe anyị nyere?' maqbụ, 'Gini bụ okwu e si n'ọnụ Onyenwe anyị nata?' **36** Kwusinị ijugharị

ajuju banyere ihe Onyenwe anyi kwuru, n'ihi na okwu onye obula n'ime unu kwuru na-aghoror onye ahụ ihe si n'onu Onyenwe anyi pata. Site n'uzo di otu a unu na-agbanwe ma na-asugharikwa okwu Chineke di ndu isi, bu okwu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, onye bu Chineke anyi. **37** Ihe ndi a niile bu ihe unu na-ajukarị onye amuma, ‘Gini bu oṣisa Onyenwe anyi nyere gi? Maqbụ, gini ka Onyenwe anyi kwuru?’ **38** O bu ezie na unu na-ekwu si, ‘Ihe ndi a bu ozi si n'aka Onyenwe anyi,’ ma lee ihe Onyenwe anyi na-ekwu: Unu na-ekwu okwu ndi a, ‘Ihe a bu ozi si n'aka Onyenwe anyi,’ o buladi mgbe m gwarala unu si unu asikwala ‘Ihe ndi a bu ozi n'aka Onyenwe anyi.’ **39** Ya mere, mu onwe m ga-echezo unu kpamkpam ma sitekwa n'ihu m chupu unu na obodo a nke m nyere unu na nna nna unu ha. **40** Aga m eme ka ita ụta ebighi ebi biakwasị unu. Aga m etinyekwa unu n'ọnodụ ihere nke ga-adigide ruo ebighi ebi, e, ọnodụ ihere nke a na-agaghị echefu echefu.”

24 Emesia, Onyenwe anyi gosiri m nkata fiig abu, nke a dobarai n'ihu ulonso Onyenwe anyi. N'oge a, Nebukadneza eze Babilon esitelari na Jerusalem dokpuru Jehoiakin nwa Jehoiakim, eze Juda, na ndisi Juda, na ndi ọka, na ndi uzu, mee ka ha gaa biri na Babilon, nke di na mba ozø. **2** Otu nkata nwere mkpuru fiig mara mma, dikà ndi ahụ na-ebu uzø acha, nkata nke ozø nwere mkpuru fiig nke jorø njø, ha jorø njø na mmadu enweghi ike iracha ha. **3** Mgbe ahụ, Onyenwe anyi juri m ajuju si m, “Jeremaya, gini ka i huru?” Azara m si ya, “Ahuru m mkpuru fiig. Ufodụ di mnqo ezi mma, ma ndi ozø jorø njø. Ha adighikwa mma nracha.” **4** Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi ruru m ntị, si, **5** “Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, bu Chineke Izrel kwuru: Ndị ahụ m mere ka e si na Juda dota n'agha, ndi e buuru gaa n'ala Kaldia di m dikà mkpuru osisi fiig ndi a mara mma. **6** Anya m ga-adikwasị ha n'ahụ ihu na ihe gaara ha nke ọma. Aga m akpoghachitekwa ha n'ala a. Aga m ewulikwa ha elu ghara ikwada ha; Aga m akụ ha dikà osisi ghara ihopu ha. **7** Aga m enye ha ụdi obi ha ga-eji mata m, na m bu Onyenwe anyi. Ha ga-abu ndi m, mu onwe m ga-abukwa Chineke ha. N'ihi na obi ha niile ka ha ga-eji loghachikwute m. **8** “Ma dikà fiig ojø ndi a, bu ndi di njø nke ukwuu na-enweghi ike iri ha eri,” Onyenwe anyi siri, ‘otu a ka m gaa emeso Zedekaya, eze Juda, na ndisi ochichị ya, na ndi ahụ niile foduru ndu na

Jerusalem, ma ha bi n'ime ya, maqbụ biri n'Ijipt. **9** Aga m eme ka ha ghoqor alaeze niile nke ụwa ihe iso oy়, na ihe na-eweta obi ojø. Ha ga-agho ihe ita ụta, na ihe e ji akø akukø, na ihe nkocha na ihe ibu onu n'ebi obula m mere ka ha gaa biri. **10** Aga m ezigakwa mma agha na ụnwụ na oriya na-efe efe n'etiti ha, tutu ruo mgbe e mere ka ha gwusia n'elu ala ahụ nke m nyere ha, nyekwa ndi bu nna nna ha.”

25 Okwu ruru Jeremaya ntị banyere ndi Juda niile, n'afø nke anø nke ochichị eze Jehoiakim, nwa Josaya na Juda. O bukwa n'afø nke mbu nke ochichị eze Nebukadneza na Babilon. **2** Ya mere, ihe ndi a ka Jeremaya, bu onye amuma gwara ndi Juda na ndi niile bi na Jerusalem: **3** Kemgbe afø iri abuø na ato, sitekwa n'afø iri na ato nke ochichị eze Josaya nwa Amon, bu eze Juda ruo taa, ka okwu Onyenwe anyi ruru m ntị, a gwara m unu okwu, mgbe na mgbe, ma unu juri ige ntị n'ihe m gwara unu. **4** O bukwa ezie na Onyenwe anyi eziterela unu ndi ohu ya bu ndi amuma site n'oge ruo n'oge ma unu ajula ige ntị. Unu jukwara iña ntị n'ihe ha na-ekwu. **5** Ozi ha ziri unu bu nke a, “Unu niile n'otu n'otu sitenụ n'uzo ojø unu na ndu ojø unu tugharja, ka unu nwee ike ibigide n'ala a Onyenwe anyi nyere unu na nna nna unu ha ruo mgbe ebighi ebi. **6** Unu agbasola maqbụ fee, maqbụ kpoø isiala nye chi ndi ozø; unu ejila arusi unu ji aka unu mee kpasuo m iwe, ka m ghara imerụ unu ahụ. **7** “Ma unu juri ige m ntị,” otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. “Unu ejirila arusi unu ji aka unu mee kpasuo m iwe, si otu a wetara onwe unu mmerụ ahụ.” **8** Ya mere, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile na-asi, “Ebe o bu na unu ajula ige ntị n'okwu m. **9** Aga m akpoko ndi ahụ si n'ugwu, ha na ohu m bu Nebukadneza, eze Babilon.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, “Aga m eme ka ha bija megide ala a, na ndi bi n'ime ya. Ha ga-emegidekwa mba niile gbara ala a gburugburu. Aga m ebibi ha niile kpamkpam, mee ha ka ha ghoq ihe iju anya, na ihe a na-eleli. Ha ga-aghokwa mkpomkpo ebe ruo mgbe ebighi ebi. **10** Aga m emekwa ka olu obi ụto na ọnu, na olu ndi ikom na ndi inyom na-alu di na nwunye, na olu ndi na-akwo ọka, na ihè nke oriona na-enye, hapukwa idi n'ime ya. **11** Ala a niile ga-agho mkpomkpo ebe togborø n'efu, mba ndi a niile ga-ejere eze Babilon ozi iri afø asaa. **12** “Ma mgbe iri afø asaa zuru, aga m ata eze Babilon na mba ya, bu ala ndi Babilon, ahụhụ

n’ihi ajo omume ha,” otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, “Aga m emekwa ka ala ahụ għoq mķpmkpo ebe ruo mgbe ebighi ebi. **13** Aga m emekwa ka ihe niile m buru użo kwuo megide ala ahụ bjakwası ya, bu ihe niile e dere n’akwukwø a, na ihe niile Jeremaya buru n’amumä megide mba niile dì iċhe iċhe. **14** A ga-eme ka ha għoq ndi ohu nye mba dì iċhe iċhe na nk eze dì ukwu. Aga m akwughachikwa ha dika omume ha si dì, na dika akaqrū ha si dikkwa.” **15** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Chineke Izrel gwara m, “Nara m iko a dì m n’aka, nke a gbajuru mmanya ḥonu m, gaa mee ka mba niile m zigara gi ije kwuru riħuru site na mmanya ḥonu m dì n’ime ya. **16** Mgbe ha riħuru ya, ha ga-adaghari, malitekwa iżi ara n’ihi mma agha, nke m ga-ezite n’etiti ha.” **17** Ya mere, esi m n’aka Onyenwe anyi nara iko ahụ, meekwa ka mba ndi ahụ niile o ziri m ka m jekwuru riħuru ihe dì n’ime ya. **18** Jerusalem na obodo Juda niile, na ndi eze ha, na ndijsi ċċiċċi ha, si n’iko ahụ riħuru ihe dì n’ime ya, n’ihi imē ka e bibie ha, ka ha għoq ihe iju anya, na ihe nkōcha, na ihe a buru ḥonu, dika ha dì taa. **19** Fero, eze Ijipt, na ndi na-ejere ya ozi, na ndijsi ċċiċċi ya, na ndi ya niile, **20** na ndi mba őzo niile bi n’ebe ahụ; na ndi eze Uz; na ndi eze ndi Filistia niile, bu nke ndi Ashkelon, na Gaza, na Ekrön, na ndi fodurū n’ime Ashdod. **21** Ndī eze Edom, na Moab, na ndi Amon; **22** na ndi eze Taịa na Sajdòn, na ndi eze obodo ha dì n’akuk osimiri, nke dì n’ofe nke őzo; **23** na ala Dedan, na Tema, na Buz, na ndi niile bi n’ebe dì anya. **24** Na ndi eze Arebię, na ndi eze mba niile ndi ahụ bi n’őzara; **25** na ndi eze Zimri, na Elam, na Midia; **26** na ndi eze ala dì n’ugwu, na mba dì nso, na mba dì anya, ha niile n’otu n’otu, na alaeze niile dì n’uwa. Mgbe eze ndi a niile riħturu site n’ihe dì n’iko ahụ, eze Sheshak ga-esitekwa na ya riħuru. **27** “Mgbe ahụ, gwakwa ha sì, ‘Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye pūrū ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru: Nūqonu, riħibgħanu oke; għoqkwanu agħoq, daanu n’ala ebe unu na-agħiġi esi bilitekwa őzo, n’ihi mma agha m ga-ezite n’etiti unu.’ **28** O buru na ha aju īnara gi iko a site na ya riħtu ihe dì ya n’ime, gwa ha sì, ‘Unu ga-aħnurir ya, n’ihi na otu a ka Onyenwe anyi, Onye pūrū ime ihe niile kwuru. **29** Lee, ana m amalite ime ka mbibi bjakwası obodo ahụ a kpoċċasir aha m. Ma unu ga-esi aħħaa għbanarji ahħu? Unu agħiġi agħbanarji ahħu, n’ihi na ana m enye iwu ka e webata mma agha n’etiti ndi niile bi n’uwa. Otu a ka Onyenwe anyi, Onye pūrū ime

ihe niile kwubiri.’ **30** “Ugbu a buo amumä ndi a niile megide ha, sì ha, “Onyenwe anyi ga-esi n’elu bigħoq; o ga-esitekwa n’ebi obibi ya dì nsø mee ka olu ya daa uesta. O ga-ebigħo si ike megide ala ya Q ga-eti mkpu dika ndi ahụ na-azochha mkpuru vajni; o ga-eti mkpu megide ndi niile bi n’uwa. **31** uesta m kpotu ahụ ga-eru na nsotu niile nke uwa, n’ihi na Onyenwe anyi ga-ebu mba niile nke uwa ebubo. O ga-eme ka ikpe őmumä rute mma dudu niile, meekwa ka e jiri mma agha bibie ndi ajo omume.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **32** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye pūrū ime ihe niile kwuru, “Lee, mbibi na-agħasa site n’otu mba na-eru na mba őzo; oke ifu fe na-abjakkwa site na nsotu niile nke uwa.” **33** N’oge ahụ, ndi ahụ Onyenwe anyi ga-egħbu ga-atogħorop n’ebi niile, site n’otu nsotu nke uwa ruo na nke őzo. A għażi eli ha, o nwekkwagħi onye ga-akwa ha. Kama ha ga-atogħorop n’ala dika unyi. **34** Kwasienu akwa ike, unu ndi őzuzu atħru, tiekwanu mkpu akwa; tħruqonu onwe unu n’ala, unu ndi ndu nke igwe ewu na atħru. N’ihi na oge a ga-egħbu unu eruola, unu ga-adakwa tiwasja dika ite aja. **35** Ndī őzuzu atħru agħiġi enwe ebe ha ga-agħbagħa őso; ndi ndu igwe ewu na atħru agħiġi enwekkwa ebe ha ga-ezo onwe ha. **36** Geenū ntij ka unu riħuru iż-ka akwa ndi őzuzu atħru, geenū ntij riħuru mkpu akwa ndi ndu igwe ewu na atħru, n’ihi na Onyenwe anyi na-ebibi ebe ita nri ha. **37** Ebe mmakpu oma niile nke anu uł-ġo ga-aghokwa m kpomkpo ebe, n’ihi oke iwe nke Onyenwe anyi. **38** O ga-apukwute ha, dika qđum si esi n’ebe ndina ya na-apuuta iċħu anu oħra. O ga-eme ka ala ha għoq m kpomkpo ebe, n’ihi mma agha nke onye mmeġbu, na n’ihi oke iwe Onyenwe anyi.

26 Na mmalite oge ahụ, Jehoiakim nwa Josaya eze
Juda bidoro iċċi ndi Juda, Onyenwe anyi mere ka
okwu ya rute Jeremaya ntij. **2** Ihe ndi a ka Onyenwe
anyi kwuru, “Gozo n’ogige ulloson Onyenwe anyi.
Nodu n’ebe ahụ gwa ndi niile si n’obodo Juda bja iż-żep
isiala n’ulloson Onyenwe anyi okwu. Gwa ha ihe ahụ
niile m nyere gi n’iwu. Mee ka ihe ndi ahụ niile m
nyere gi n’iwu rute ha ntij, na-afodu ġiġi otu. **3** Ma
eleghji anya ha ga-anu, si na mmeħieha cheħarja.
Mgħiġi ahụ, mu onwe m ga-eme ka ihe oqo ahụ m na-
ezube na o ga-abjakkwas iha ghara iż-żiakwas iha. **4** Gwa
ha sì, ‘Otu a ka Onyenwe anyi kwuru: O buru na unu
aju ige m ntij, jukwa iġbaso iwu m, nke m nyere unu. **5**
O burukwa na unu aju ige ntij n’okwu ndi ohu m bu

ndị amuma ahụ m ziteere unu site n'oge ruo n'oge (ndị unu nogidekwaru ju ige ntị), 6 mgbe ahụ, aga m eme ka ụlọnsö a dịrị ka Shaịlo. Aga m emekwa ka obodo a bụru obodo a bụru ọnụ n'etiti mba niile dị n'ụwa.” 7 Ndị nchüaja, na ndị amuma, na ndị mmadụ ndị ọzọ nō n'ulọnsö Onyenwe anyị nṣrụ mgbe Jeremaya kwuru okwu ndị a niile. 8 Mgbe Jeremaya kwusiri okwu ndị ahụ Onyenwe anyị sị ya kwuo, ndị nchüaja ahụ, na ndị mmađu ndị ọzọ, na ndị amuma ahụ niile, jidere ya sị ya, “I ghaghị jnwụ! 9 Gịnị mere i ji buo amuma na ụlọnsö a ga-adị ka Shaịlo? Gịnịkwa mere i ji akwado na obodo a ga-agḥo mkpomkpọ ebe, nke onye ọbụla na-agaghị ebikwa n'ime ya?” N'oge ahụ, ndị mmađu ahụ niile gbara Jeremaya gburugburu n'ulọnsö Onyenwe anyị. 10 Mgbe ndịsi ọchichị Juda nṣrụ ihe ndị a na-eme, ha sitere n'ulọzeze bilie pụo, jee n'ulọnsö Onyenwe anyị. Mgbe ha ruru n'ebe ahụ, ha weere ọnọdu n'ọnụ ụzo ama ọhụrụ nke dị n'ulọnsö Onyenwe anyị. 11 Mgbe ahụ, ndị nchüaja na ndị amuma gwara ndịsi ọchichị ahụ okwu sị ha: “O kwesti ka a maa nwoke a ikpe ọnwụ, n'ihi na o buru amuma megide obodo a. Unu onwe unu ji ntị unu nṣrụ ihe o kwuru.” 12 Mgbe ahụ, Jeremaya gwara ndịsi ọchichị ahụ na mmađu niile nō n'ebe ahụ okwu sị ha, “O bụ Onyenwe anyị zitere m ibu amuma megide ụlọnsö a na obodo a. Okwu niile m kwuru, nke unu nṣrụ, bụ ihe Onyenwe anyị ziri m ikwu. 13 Ma ọ bụru na unu emee ka ụzo unu na omume unu zie ezi, ọ bụru na unu erube isi nye Onyenwe anyị Chineke unu, mgbe ahụ, Onyenwe anyị ga-eme ka ihe ojọ ahụ o zubere na ọ ga-abịakwasị unu ghara ịbịakwasị unu. 14 Ma n'ebe mụ onwe m nō, lee adị m unu n'aka, jirinụ m mee ihe ọbụla ziri unu ezi n'anya nke díkwa mma n'anya unu. 15 Ma ghɔtakwanụ nke ọma, na ọ bụru na unu emee ka m nwụo, unu ga-eweta ikpe ọmụma nke igbu onye aka ya dị ọcha n'isi unu. Ikpe ọmụma ga-adịkwara obodo a na ndị bi n'ime ya, n'ihi na eziokwu, Onyenwe anyị zitere m ikwupụta na ntị unu okwu ndị a niile.” 16 Mgbe ahụ, ndịsi ọchichị na ndị mmađu ahụ niile gwara ndị nchüaja na ndị amuma okwu sị ha, “O kwesti ka a maa nwoke a ikpe ọnwụ n'ihi na ọ gwara anyị okwu site n'aha Onyenwe anyị Chineke anyị.” 17 Ụfodụ n'ime ndị okenye nō n'ebe ahụ pütara n'ihi ọha mmađu ahụ gwa ha okwu sị, 18 “Maiķa onye Moreshet buru amuma n'oge Hezekaya, bụ eze Juda. Ọ gwara ndị Juda niile, sị ha, ‘Otu a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru: “A ga-

akogharị Zayon dika ala ubi. Jerusalem ga-agḥo ebe e kpokötara nkume na ngwongwo ụlo dakporo adakpo, ugwu nke ụlọnsö ukwu ahụ ga-agḥo ebe dị elu nke oke ọhịa tochiri.’ 19 “Hezekaya bụ eze Juda, na ndị Juda niile, ha mere ya ka o nwụo? Hezekaya ọ tughị egwu Onyenwe anyị, riọq amara na ihuoṃa ya? Ọ bụ na Onyenwe anyị atugharighị uche, mee ka ihe ojọq o kwuru megide ya gharakwa imezu? Ma anyị na-ačo iwtara onwe anyị ihe ojọq nke oke mbibi.” 20 (Uraya nwa Shemaya, onye si Kiriat Jearim pụta, bükwa onye ọzọ buru amuma site n'aha Onyenwe anyị. Amuma o buru megide obodo a na ala a bükwa ụdị amuma nke Jeremaya na-ebu. 21 Mgbe Jehoiakim bụ eze na ndịsi ọchichị nṣrụ amuma Uraya na-ebu, ha gbalırı ijide ya gbuo ya, ma Uraya nṣrụ ihe ha zubere ime. Ya mere, Uraya nṣrụ ya gbaṇụ ọsọ gbalala Ijipt n'ihi egwu. 22 Ma eze bụ Jehoiakim, zipụrụ Elnatan nwa Akboa na ụfodụ ndị ikom ọzọ ka ha gaa Ijipt jide Uraya. 23 Ha si n'Ijipt kpolata Uraya, duru ya gaa n'ihi Jehoiakim bụ eze, onye nyere iwu ka e jiri mma agha gbuo ya. A tụnyere ozu ya n'ebe a na-eli ndị mmađu efu n'ala ahụ.) 24 Ma otu ọ dị, Ahikam nwa Shefan, dinyeere Jeremaya, n'ihi ya a raraghị Jeremaya nye n'aka ndị mmađu ka ha gbuo ya.

27 Na mmalite ọchichị Zedekaya, nwa Josaya eze Juda, okwu ndị a si n'ọnụ Onyenwe anyị rute Jeremaya ntị. 2 Ihe ndị a ka Onyenwe anyị gwara m, “Jiri akpukpọ anụ dị warawara na ụfodụ okporo igwe, meere onwe gi ụdị agbụ ahụ a na-amanye ụmụ ehi n'olu, nyakwasị ya n'olu gi. 3 Mgbe ahụ, zigara ndị eze Edom, na Moab, na Amon, na Taịa, na Saịdịn ozi site n'ọnụ ndị ozi ha bijara Jerusalem iwtara Zedekaya eze Juda ozi. 4 Zie ha ozi ha ga-ezi ndị nwe ha, sị, ‘Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, bụ Chineke Izrel kwuru, sị, “Zienụ ndị nna unu ukwu ozi a, sị, 5 Ọ bụ site n'ike aka m, na site n'ogwe aka m, nke e setịri eseti, ka m ji mee ụwa, na mmađu, na anumanyi dị n'ime ya. Mụ onwe m ka ọ díkwa ikpebi itinye ha niile n'aka onye ọbụla m hopụtarị dika o si dị m mma. 6 Ugbu a, ana m ewere alaeze unu niile nyefee ya n'aka onye na-ejere m ozi bụ Nebukadneza eze Babilon; aga m emekwa ka ọ bulađi ụmụ ajo anụ ọhịa mee ihe o nyere n'iwu. 7 Mba niile ga-akpọ isiala nye ya; ha ga-akpokwa isiala nye nwa ya na nwa nwa ya, tutu ruo mgbe m kpebiri na oge ha ezuola. Mgbe ahụ, aga m eme ka ọtụtụ mba na ọtụtụ ndị eze merie

ya. 8 ““Ma ọ bürükwa na mba maqbụ alaeze ọbụla ajụ ife Nebukadneza, bụ eze Babilon, maqbụ ju ijere ya ozi dika ohu, aga m ejị mma agha na ụnwụ na ọriịa na-ebe efe, taa mba ahụ ahụhụ, tutu ruo mgbe m bibiri ya site n’aka ya. Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. 9 Ya mere, unu ańala ndị amụma unu, na ndị na-ajụ mmuo ase, na ndị na-akowara unu nrọ, na ndị mmuo ọjọ si n’onụ ha ekwu okwu, na ndị mgbaasi ntị. Unu ańala ha ntị mgbe ha na-asị unu, ‘Unu agaghị abụ ndị ohu eze Babilon.’ 10 N’ihị na ọ bụ naanị amụma ụgha ka ha na-eburu unu, okwu ụgha nke ga-eme ka e site n’ala unu wezuga unu, bulaa unu ala dianya. Aga m esi n’ala unu chusaa unu. Unu ga-alakwa n’iyi. 11 Ma ọ bürü na mba ọbụla ekwere ịbụ ohu eze Babilon, kwenyekwa ife ya ofufe, mba ahụ ka m ga-eme ka ọ nogide n’ala nke aka ya. Ọ ga-akọ ala ahụ, birikwa n’ime ya. Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri.””

12 Otu ozi ahụ ka m ziri Zedekaya, bụ eze Juda. Asịri m, “Were olu gị nyefee eze Babilon n’aka dika ohu, feekwa ya na ndị ya, i ga-adịkwa ndị. 13 N’ihị gini ka gị na ndị gị ga-eji nwụo site na mma agha, na site n’ụnwụ na ọriịa na-ebe efe, dika nke Onyenwe anyị kwurula banyere mba ọbụla nke na-agaghị efe eze Babilon? 14 Egela ntị n’okwu ndị amụma na-agwa gi si, ‘Unu agaghị efe eze Babilon,’ n’ihị na ọ bụ okwu ụgha ka ha na-agwa unu. 15 ‘Ọ bughị m zitere ha,’ otu a ka Onyenwe anyị kwuputara. ‘Ha ji aha m na-ebu amụma ụgha. N’ihị ya, aga m achụpụ unu, unu ga-alakwa n’iyi, unu na ndị amụma ahụ na-eburu unu amụma.’” 16 Mgbe ahụ, agwara m ndị nchüaja na ndị mmadụ niile okwu sị ha, “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru: Unu egela ndị amụma ahụ ntị, bụ ndị na-asị unu, ‘Na mgbe na-adịghị anya a ga-ebughachị ngwongwo ahụ e si n’ulonṣo Onyenwe anyị bulaa Babilon.’ Ọ bụ amụma ụgha ka ha na-eburu unu. 17 Unu egela ha ntị. Feenụ eze Babilon, n’ihị na ọ bụ naanị site n’uzo ahụ ka unu ga-esi dịrị ndị. N’ihị gini ka unu ga-eji kwenye ka obodo a ghọq m kpomkpọ ebe? 18 Ọ bürü n’ezie na ọ bụ okwu Onyenwe anyị si n’onụ ndị amụma a na-apụta, ha rịoṇụ Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile arirịọ ka ọ hapụ ikwe ka e bukoro ngwongwo fodụrụ n’ime ulonṣo nakwa ndị fodụrụ n’uloeze Juda, na n’ime Jerusalem bulaa Babilon. 19 N’ihị na ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru banyere ogidi niile ndị ahụ, na Oke osimiri bronzi ahụ, na ihe ndokwasị niile, na ihe niile fodụrụ n’obodo a, 20 nke Nebukadneza, bụ

eze Babilon na-eburughị mgbe o sitere na Juda na Jerusalem, dökpurụ Jehoiakin nwa Jehoiakim, bụ eze Juda, na ndị niile a na-asopurụ bulaa Babilon. 21 E, ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile bụ Chineke Izrel kwuru banyere ihe niile fodụrụ n’ulonṣo Onyenwe anyị, na ndị fodụrụ n’uloeze Juda na n’ime Jerusalem. 22 ‘A ga-eburu ha niile bulaa ha Babilon. Ebe ahụ ka ha ga-anokwa tutu ruo mgbe m ga-abịa leta ha,’ ka Onyenwe anyị kwubiri. ‘Mgbe ahụ, aga m ebulatakwá ha, kpogachitekwa ha n’ebe a.””

28 O ruo, n’onwa nke ise nke otu afọ ahụ, nke bụ afọ nke anō, na mimalite ochichị Zedekaya eze Juda, Hananaya, nwa Azoa, onye amụma si Gibion, gwara m okwu n’ulonṣo Onyenwe anyị n’ihu ndị nchüaja na ndị mmadụ si m. 2 “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, bụ Chineke Izrel kwuru, ‘Aga m agbaji agbụ nke eze Babilon. 3 Tupu afọ abụ agabiga, aga m esi Babilon bulata ihe ndị ahụ niile Nebukadneza eze Babilon si n’ulonṣo Onyenwe anyị bụpụ bulaa Babilon. 4 Aga m akpolatakwa Jehoiakin nwa Jehoiakim, na ndị niile ọzọ e si na Juda dota n’agha bulaa Babilon, n’ihị na aga m agbaji agbụ ahụ eze Babilon nyanyere ha n’olu.”” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. 5 Mgbe ahụ, Jeremaya onye amụma zara Hananaya onye amụma n’ihu ndị nchüaja na ndị mmadụ niile guzo n’ulonṣo Onyenwe anyị 6 Jeremaya onye amụma sịri, “Amen! Ka Onyenwe anyị mezuo okwu amụma a i buru site na ibughachite ngwongwo ụlo Onyenwe anyị na ikpogachite ndị niile e mere ka ha si n’ebe a gaa biri na Babilon. 7 Ma gee ntị nurụ ihe m ga-ekwu n’ihu gị na n’ihu ndị a niile guzo n’ebe a. 8 Site na mgbe ochie, ndị amụma ahụ bu mụ na gị uzọ ebuola amụma banyere agha na mbibi na ọriịa na-ebe efe megide ọtụtụ obodo dị iche iche, na ọtụtụ alaeze dị iche iche. 9 Ma ihe e ji amata na ọ bụ Onyenwe anyị n’ezie, zitere onye amụma buru amụma kwuo na udo ga-adị, bụ naanị ma ọ bürü na amụma ya emezuo.” 10 Mgbe ahụ, Hananaya bụ onye amụma yipurụ Jeremaya agbụ ahụ o yikwasịrị onwe ya n’olu gbajie ya. 11 Ọ sịri n’ihu oha mmadụ ahụ niile, “Nke a ka Onyenwe anyị kwuru: ‘Ọ bụ n’otu aka ahụ ka m ga-agbajipukwa agbụ iyagba Nebukadneza, eze Babilon nyanyere n’olu mba niile tupu afọ abụ agabiga.’” Mgbe o kwuru otu a, Jeremaya onye amụma hapurụ ebe ahụ laa. 12 Mgbe Hananaya bụ onye amụma gbajisiri iyagba ahụ Jeremaya, onye amụma nyanyere

onwe ya n'olu, okwu Onyenwe anyị ruru Jeremaya ntị sị ya, **13** “Gaa gwa Hananaya okwu sị ya, ‘Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru: I gbajela agbụ e ji osisi mee, ma n'qonodụ ya ihe i ga-enweta bụ agbụ igwe. **14** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, bụ Chineke Izrel, kwuru. Aga m anyanye mba ndị a niile agbụ igwe, i mee ka ha fee Nebukadneza eze Babilon. Ha gafelekwa ya. Aga m enyekwa ya ike o bùladị n'ebé ụmụ anụ ọhịa di.” **15** Mgbe ahụ, Jeremaya onye amumma sịri Hananaya onye amumma, “Gee ntị, Hananaya! O bụghị Onyenwe anyị zitere gi, ma i ghogbuola mba a mee ka ha tükwasị uche n'okwu ugħha. **16** N'ihi nke a, otu a ka Onyenwe anyị kwuru, ‘Ekpebiela m isite n'ụwa wepụ gi. I ga-anwụ n'afọ a, n'ihi na i kwusaala nnupu isi megide Onyenwe anyị.’’ **17** N'onwa asaa nke afọ ahụ Hananaya onye amumma nwurụ.

29 Ihe ndị a bụ ihe di n'akwukwọ ozi Jeremaya onye amumma si Jerusalem degaara ndị fodụrụ ndị n'etiti ndị okenye, na ndị nchukwara, na ndị amumma, na ndị Izrel Nebukadneza dötara n'aghà si na Jerusalem bulaa ha Babilon. **2** Nke a bụ mgbe eze Jehoiakin, nne eze, ndị ozi n'üløeze, ndị ndu Juda na Jerusalem, ndị ọka, na ndị üzü sitere na Jerusalem dota ha n'aghà buru ha gaa mba ọzọ. **3** Onye Jeremaya nyere akwukwọ ozi a ka o nyeruo ndị e deere ya bụ Eleasa nwa Shefan, na Gumaraya nwa Hilkaya, ndị Zedekaya eze Juda zigara Babilon izi Nebukadneza bụ eze ozi. **4** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, bụ Chineke Izrel na-agwa ndị niile m mere ka e si na Jerusalem dota n'aghà buru laa Babilon, **5** “Wuoronu onwe unu ụlọ, birikwanu n'ime ya; kaponu ihe n'ubi a gbara ogige, riekwa mkpụrụ si na ya; **6** laponu nwunye, mọkwanu ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom; lọkwaranu ụmụ unu ndị ikom nwunye, kwenyekwanu ka ụmụ unu ndị inyom lụ di, ka ha mọkwa ụmụ ndị ikom na ụmụ ndị inyom. Mubaanu n'ebé ahụ, unu ebilatakwa. **7** Choṇu udo nke obodo ahụ m mere ka unu gaa biri n'ime ya. Kpeekwanu ekpere nyе Onyenwe anyị banyere ya. N'ihi na o búru na ihe agaara obodo ahụ nke ọma, o ga-agakwara unu nke ọma.” **8** N'ihi na ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile bụ Chineke Izrel kwuru, “Unu ekwela ka ndị amumma ahụ nọ n'etiti unu, na ndị na-aị aruṣi ase rafuo unu; unu egela ntị n'akukọ ha na-akọ banyere nrọ ndị ahụ unu na-akwagide ha ka ha rọ. **9** N'ihi na amumma ha na-ebu n'aha m bụ amumma

ugħha. O bụkwaghị m zitere ha.” Otu a ka Onyenwe anyị kwuputara. **10** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, “Mgbe iri afọ asaa m kwadoro maka Babilon zuru, aga m abia mezuo nkwa ahụ m kwere. Aga m eme ka unu lotakwa n'ebé a. **11** N'ihi na mu onwe m maara echiche niile m na-eche banyere unu,” ka Onyenwe anyị kwubiri, “echiche ime ka ihe gaara unu nke ọma, o bụkwaghị echiche ime unu ihe ọjọ, echiche ime ka unu nwee ezi ọdinihu, na olileanya kwasiri ntukwasị obi. **12** Mgbe ahụ, unu ga-abịakwute m, unu ga-abia kpokoukwpa m n'ekpere, aga m egekwa unu ntị. **13** Unu ga-achosikwa m ike, chọta m ma o búru na unu ejiri obi unu niile chọp m. **14** Aga m emekwa ka unu chọta m,” otu a ka Onyenwe anyị kwubiri, “meekwa ka unu bụ ndị a dötara n'aghà lọta. Aga m esitekwa na mba ahụ niile m chugara unu chikotaa unu, kpogħachitekwa unu n'ebé ahụ m si chupu unu.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya. **15** Unu pürü i si, “Onyenwe anyị akpolite ndị amumma nye anyị na Babilon.” **16** Ma ihe ndị a ka Onyenwe anyị na-ekwu banyere eze ahụ na-anqwasị n'ochéeze Devid, na banyere ndị mmaadu niile fodụrụ n'obodo a, bụ ụmụnne unu ndị ahụ na-esoghị unu gaa ebe e mere ka ha ga biri na mba ọzọ. **17** E, ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru, “Aga m eziga mma agha n'etiti ha, zigakwa ụnwụ na ọrija na-efe efe. Aga m eme ha ka ha di ka mkpụrụ fiig jogburu onwe ya, nke mmaadu na-agaghị ata ata. **18** Aga m ejị mma agha, na ụnwụ, na ọrija na-efe efe, chọp ha ọso. Aga m eme ha ka ha búru ihe alaaze niile nke ụwa ga na-aso oyi. Ha ga-abu ihe ibu ọnụ, na ihe iju anya, na ihe nkocha, na ihe ita ụta n'etiti mba niile ebe m ga-achula ha ọso. **19** N'ihi na ha egeghị ntị n'okwu m, bụ okwu si n'onu ndị ohu m bụ ndị amumma, ndị m zigaara ha mgbe mgbe. Ma unu onwe unu, ndị bi na mba ọzọ egekwaghị ntị n'okwu m.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **20** Ya mere, n'urunụ okwu Onyenwe anyị, unu niile bụ ndị m mere ka e si na Jerusalem dota n'aghà gaa Babilon. **21** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, bụ Chineke Izrel na-ekwu banyere Ehab nwa Kolaya, na Zedekaya nwa Maaseia, ndị na-ebu amumma ugħha n'aha m, “Aga m ewere ha nyefee n'aka Nebukadneza bụ eze Babilon. O ga-etigbukwa ha n'ihu unu. **22** N'ihi ha, ndị niile e si Juda dota n'aghà buru gaa Babilon ga na-ekwu okwu nkocha si, ‘Ka Onyenwe anyị mesokwa gi ụdi mmeso o mesoro Zedekaya na Ehab, ndị eze Babilon tħunyere

n'okụ nke regburu ha.' 23 N'ihi na ha emeela ihe ndị jogburu onwe ya na njø n'Izrel; ha na nwunye ndị agbataobi ha akwaala iko; ha esitekwala n'aha m buo amụma ụgha, amụma nke m na-enyeghi ha iwu ibu. Amaara m na ihe ndị a bụ eziokwu, n'ihi na ahụrụ m ya." Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. 24 Gwa Shemaya onye Nehelam okwu sị ya, 25 Otu a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, bụ Chineke Izrel kwuru, "I dere akwükwo zigara ndị niile bi na Jerusalem, ha na Zefanaya nwa Maaseia onye nchüaja, na ndị nchüaja ndị ozo. I gwara Zefanaya okwu n'akwükwo ahụ sị ya, 26 'Onyenwe anyị ahoputala gi mee gi onye nchüaja ga-anochianya Jehoiada. N'ihi ya, i bùrụla onyeisi ụlọnsö ukwu Onyenwe anyị. Ya mere, o kwasiri ka i jide onye ara obula na-akpọ onwe ya onye amụma, manye ya agbu igwe n'ükwu, na n'olu ya. 27 Gịnị mere i ji hapụ ibasiri Jeremaya, onye Anatot mba ike, onye na-eme onwe ya onye amụma n'etiti unu? 28 O ziterela anyị ozi dì otu a na Babilon sị anyị, Unu gagan o n'ebe ahụ tee anya. Ya mere, wuorон onwe unu ụlọ, birikwanụ n'ime ya. Kuọn ihe n'ubi, riekwanụ ihe si n'ubi unu.'" 29 Zefanaya bụ onye nchüaja, gürü akwükwo ozi ahụ n'ihu Jeremaya, bụ onye amụma. 30 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyị bjakwutere Jeremaya, sị, 31 "Zigara ndị ahụ niile e mere ka ha gaa biri na mba ozo ozi sị ha, 'Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru banyere Shemaya onye Nehelam, Ebe ọ bụ na Shemaya ebuorola unu amụma mee ka unu tükwasị obi unu n'okwu ụgha ya, ma ọ bughi m ziri ya, 32 ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, Mü onwe m aghaghị ịta Shemaya onye Nehelam na mkpuru ya ahụhụ n'ihi mmechie ya. Ọ gaghi enwe nwoke obula ga-afodụ ndị n'etiti ndị ya niile. Ọ gaghi esokwa unu lekwasị anya n'ihe ọma ahụ niile m na-akwado imere ndị m, n'ihi na o kwusara nnupu isi megide Onyenwe anyị. Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri."

30 Ndị a bụ okwu nke sị n'ebe Onyenwe anyị no bjakwute Jeremaya. 2 "Otu a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel kwuru, 'Dee ihe niile m gwara gi n'ime akwükwo. 3 N'ihi na ụbочị ndị ahụ na-abịa,' ka Onyenwe anyị kwuputara, 'mgbe m ga-akpoghachite ndị m bụ Izrel na Juda si n'ebe e mere ka ha jee biri na mba ozo lọta. Aga m eme ka ha laghachi n'ala ahụ m nyere nna nna ha, ka ha nwetakwa ya.' Otu a ka Onyenwe anyị kwuru." 4 Ma ndị a bụ okwu Onyenwe anyị kwuru banyere Izrel na Juda. 5 "N'ihi na otu a ka

Onyenwe anyị kwuru, "A na-anụ mkpu akwa sitere n'egwu, nke oke egwu, ọ bughi udo. 6 Juonụ ajuju, ma hụ, nwoke ọ pürü ịmụ ụmụ? Gịnjika mere m ji na-ahụ ndị ikom dì ike ka ha tükwasịri aka ha n'ukwu ha dika nwanyị ime na-eme, ihu onye obula gbanwekwara dika nke onye na-anwụ anwụ? 7 Ụbочị dì oke egwu ka ụbочị ahụ ga-abụ. O nwekwaghi ụbочị ga-adị ka ya. Ọ ga-abụ oge oke nsogbu nye Jekob, ma a gananaputa ya site na ya. 8 "N'ụbочị ahụ, 'aga m agbaji ihe ịnya n'olu a nyakwasịri ha n'olu, tibisikwaa agbu niile e kere ha. Ha agaghị abükwa ndị ohu nye ndị mba ozo, ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwubiri. 9 Kama ha ga-efe Onyenwe anyị bụ Chineke ha, na Devid eze ha, onye m ga-esi n'etiti ha mee ka o biliere ha. 10 "Ya mere, atuła egwu, gi Jekob, ohu m. Atükwala ujọ gi Izrel,' Otu a ka Onyenwe anyị kwuputara. 'Aghaghị m ịzoputa gi site na mba ahụ dì anya, zopụtakwa ụmụ ụmụ gi site na mba ahụ e mere ka ha gaa biri n'ime ya. Jekob ga-emesiakwa biri n'udo na nchebe. Ọ díkgwaghi onye ga-eme ka ujọ tuọ ya ozo. 11 N'ihi na mü onwe m nonyeere gi, aga m azopụtakwa gi,' otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. 'A sịkwarị na m alaa mba ndị ahụ niile n'iyi, bụ mba ndị ahụ m chübanyere gi n'ime ha, agaghị m ebibi gi onwe gi kpamkpam. Aga m ado gi aka na ntị maobụ dika o kwasiri, i gaghi agbanari ịta ahụhụ.' 12 'Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwukwara, "Ọnya dì gi n'ahụ enweghi ngwota, mmerụ ahụ i merụrụ dì ukwuu, ọ pughi ila ala. 13 O nweghi onye na-ekpechitere gi ọnụ gi, o nweghi ogwu dì nke e ji eme ka ọnya gi laa. Olileanya adighị na a ga-agwọ gi. 14 Ndị niile gi na ha dì na mma e chezoola gi; ha adighị echetakwa gi n'echiche uche ha. E tieela m gi ihe dika onye iro gi ga-esi tie gi ihe; ataala m gi ahụhụ dika onye na-enweghi obi ebere ga-esi taa gi ahụhụ, n'ihi na ajo omume gi bara ụba nke ukwuu, mmechie gi díkwa ọtụtụ. 15 Gịnị mere i ji na-akwa akwa n'ihi ọnya dì gi n'ahụ? Gịnị mere i ji na-akwa akwa n'ihi ihe mgbu nke na-enweghi ogwugwo? Emere m ka ihe ndị a bjakwasị gi n'ihi ịba ụba nke ajo omume gi, na n'ihi ọtụtụ mmechie gi. 16 "Ma a ga-erepija ndị niile na-erepija gi; ndị iro gi niile, ha niile n'otu n'otu, ka a ga-adəta n'agha buru gaa mba ozo. Ndị na-apụnara gi ihe i nwere n'ike ka a ga-apụnarakwa ha ihe ha nwere n'ike. Ndị niile na-alütakwa ihe inwere n'agha ka a ga-enye ka ha ghəq ihe nlutura n'agha. 17 Ma aga m eme ka ahụ sie gi ike; aga m agwókwa ọnya gi niile,'

otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya. ‘N’ihi na a na-akpo gi onye a jürü aju. Gi Zayon, nke o nweghi onye na-elekọta ya.’ 18 “Otu a ka Onyenwe anyị kwuru, “Lee, ana m aga ime ka Jekob nwetaghachi ụlo ikuwa; aga m enwekwa obi ebere n’ebe obibi ya. A ga-ewugharị obodo ahụ n’elu mkpomkpọ ebe ya; ụlozeze ga-eguzokwa n’oṇođu kwasiri ya. 19 N’ebe ahụ ka a ga-esi na-anụ olu abụ ekele, na olu ndị na-añürü ọṇu. Aga m eme ka ha baa ụba n’oṇuogugu, ha agaghị adịkwa ole na ole. Aga m eme ka ha bùrụ ndị a na-asopụru, ndị a na-agaghị eledakwaanya. 20 Umụ ha ga-adịkwa ka ụmụntakiri ndị mgbe ochie ahụ, nzuko ha ga-eguzosikwa ike n’ihu m. Aga m atakwa ndị ahụ na-emegbu ha ahụhụ. 21 Onyendu ha ga-abụ otu onye n’ime ndị ha; onye ga-achị ha ga-esi n’etiti ha pụta. Aga m akpobata ya nso ebe m nọ, o ga-abịaru m nso, n’ihi na olee mmadụ ahụ nke pürü inyefe onwe ya kpamkpam, maka iబịarụ m nso?’ Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. 22 ‘N’uzo dị otu a unu ga-abụ ndị m, mụ onwe m kwa ga-abụ Chineke unu.’” 23 Lee, Onyenwe anyị ga-esite n’oṇuma ya mee ka oke ifufe ya fee. O ga-efekwasị ndị na-emebi iwu díka ifufe na-efesi ike. 24 Iwe ọkụ Onyenwe anyị agaghị akwusị tutu ruo mgbe o mezuru ihe ndị o bu n’obi. N’ubochị ndị ahụ na-abịa unu ga-aghọta ihe ndị a.

31 “N’oge ahụ,” otu a ka Onyenwe anyị kwupütara ya, sị, “Aga m abụ Chineke nke agbụrụ Izrel niile. Ha ga-abukwa ndị m.” 2 Otu a ka Onyenwe anyị kwuru, “Ndị ahụ gbanarịrị mma agha ga-ahụta ihuoma n’ozara. Aga m abịa iwtara Izrel izuike.” 3 Onyenwe anyị mere ka anyị hụ ya anya site n’ebe dị anya, na-asi, “O bụ iһunanya nke na-adịgide ruo mgbe ebighị ebi ka m ji hụ gi n’anya; O bụ ebere nke na-adịghị agbanwe ka m ji dota unu nso. 4 Aga m ewulikwa gi elu ozọ, e, aga m eme ka i bùrụ ihe e wugharịrị ozọ, gi Izrel bụ nwaagbogho na-amaghị nwoke. Mgbe ahụ, i ga-eji ihe iti egwu gi puo soro ndị ọṇu juru obi tee egwu. 5 Mgbe ahụ, i ga-akụkwa ubi vajinị a gbara ogige n’elu ugwu Sameria. Ndị ọṛụ ubi kürü ya ga-erikwa mkpụrụ si na ya. 6 Ụbochị ahụ ga-adị mgbe ndị nche ga-anị n’elu ugwu nta niile nke Ifrem tikuo ndị niile sị ha, ‘Bianụ ka anyị jeruo Zayon, ka anyị jee n’ihu Onyenwe anyị Chineke anyị.’” 7 Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, “Tienụ mkpu ọṇu n’ihu Jekob, tienụ mkpu ọṇu n’ihu onye ahụ kachasị mba niile n’idị ukwuu. Meenụ ka a nṣụrụ ya,

toonu ma na-asıkwanụ, ‘Onyenwe anyị, biko, zopụta ndị gi, bụ ndị Izrel fodurụ.’ 8 Lee, aga m esite n’ala ahụ dị n’ugwu kpota ha; aga m eme ka e si na nsotu niile nke ụwa chikọtaa ha. N’etiti ha ka a ga-ahụ ndị kpuru isị na ndị ngwuro, na ndị inyom dị ime, na ndị inyom ime na-eme. Ndị ga-alota ga-adị nnọq ukwuu! 9 Ha ga-na-akwa akwa mgbe ha na-alota, ha ga-anokwa n’ekpere mgbe m ga-edulata ha. Aga m edu ha site n’akụkụ iyi, n’ala dị larịj, ebe ha na-agaghị akpobi ụkwụ ha, n’ihi na aghołlara m Izrel nna, Ifrem bükwa ọkpara m. 10 “N’urunụ okwu Onyenwe anyị, unu mba niile; kwusaanụ ya n’ebe dị anya nke ala ahụ dị n’akụkụ osimiri niile. Onye ahụ chusara Izrel ga-achikọtakwa ha. O ga-elekotakwa igwe ewu na aturu ya díka onye ozuzu aturu. 11 N’ihi na Onyenwe anyị ga-agbapụta Jekob, o ga-anapụtakwa ha site n’aka ndị ka ha ike. 12 Ha ga-abịa noq n’ugwu Zayon tie mkpu ọṇu, ha ga-añürü ọṇu n’ihu idị ukwu nke ezi ihe Onyenwe anyị nyere ha, díka ọka, na mmanya ọhụru, na mmanụ, na umụ igwe ewu na aturu, na ọtụtụ ehi. Ha ga-adị ka ubi a na-agba mmiri mgbe niile; ha agaghị erukwa ujụ ozọ. 13 Mgbe ahụ, obi ga-atò umụ agbogho ụtọ, ha ga-etekekwa egwu ọṇu, umụ okorobia na ndị agadi ga-añürükwa ọṇu. Aga m eme ka iru ujụ ha ghọqo ha obi ụtọ, aga m enyekwa ha nkasiobi na ọṇu n’oṇođu mwute. 14 Aga m emekwa ka afọ jubiga ndị nchüaja oke n’ihu idị ukwuu nke onyinye ha ga-enweta, afọ ezi ihe m ga-ejukwa ndị m,” otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. 15 Ihe ndị a bụ ihe Onyenwe anyị kwuru, “A nṣụrụ otu olu na Rema, iru ujụ na oke ikwa akwa. Rechel na-akwa akwa n’ihu umụ ya, o kwekwaghị inabata nkasiobi a na-akasi ya, n’ihu na umụ ya adighịkwa.” 16 Ma otu a ka Onyenwe anyị kwuru, “Jide otu gi aka, ka ọ ghara ikwa akwa, jidekwa anya gi abụo, ka ha ghara igba anya mmiri, n’ihu na a ga-akwu gi ugwo ọṛụ n’ihu ọṛụ gi.” Otu a ka Onyenwe anyị kwupütara. “Ha ga-esite n’ala ndị iro ha lọtakwa. 17 N’ihu ya, olileanya díkwara ođin’ihu gi.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. “Umụ gi ga-alotakwa n’ala nke aka ha. 18 “Anụla m nnọq isụ ude Ifrem, na okwu o kwuru sị, ‘I dọqla m aka na ntị díka nwa ehi nke na-eme isiike. Lee, amụtala m ihe i chorọ ka m mọta site n’idị aka na ntị gi. Ya mere, kpolata m, ka m nwee ike lọtakwa, n’ihu na i bụ Onyenwe anyị na Chineke m. 19 Mgbe m kpafuru, echegharịrị m. Mgbe m ghọtakwara, e tiri m aka n’obi m, ihere mere m, ọ wutekwara m n’ihu n’oṇođu ihe ihere n’ihu ụdị ndị m

biri n'okorobia m.’ **20** Ifrem, o bughî nwa m nwoke, onye ihe ya na-atô m uto? O bu ezie na m na-ekwu okwu megide ya, ma anıkwa m na-echeta ya. N’ihî ya, ihe banyere ya na-agusî obi m agusî ike. Ana m enwekwa obi ebere n’ebé o nö.” Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **21** “Manyenü ogidi iħuba użo ama, manyekwanu osisi iħuba użo ama. Lezienü anya mħta aha okporoużo niile, bu okporoużo unu ga-eso. Lota, għi Izrel, bu nwaagbogħo na-amaghjî nwoke, lagħachî n’obodo gi ndi a. **22** Ruo ole mgbe ka ī ga-anq na-awaghhar, għi nwaagbogħo na-ekwesighi ntukwasij obi Izrel? N’ihî na Onyenwe anyi na-aga ime ihe oħħru n’uwa; nwanyi ga-anq nwoke għburugħuru.” **23** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, bu Chineke Izrel, kwuru, “Mgbe m si na mba ozo kpoġħachi ha, ndi ga-ebi n’ala Juda na n’ime obodo ya niile ga-ekwu okwu ndi a ozo sij: ‘Onyenwe anyi gozje għi, għi ebe obibi dī nsø, għi ugħu dī nsø.’ **24** Ndī mmađu ga-ebikqata onu na Juda na n’obodo niile dī n’ime ya, ma ndi na-aru őrū ubi, ma ndi na-elekqata igwe ewu na atħru ha. **25** Aga m enwoghakwa ike ndi na-ada mba, meekwa ka afo ju ndi ike gwurū.” **26** N’oge a, esi m n’uра teta, lee anya għburugħuru m. Ura m rahħru tħor m uto nkew ukwuu. **27** Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, “Lee, uboċċi ndi ahu na-abja, mgħe m ga-akū umu mmađu na umu anumānu n’uļo Izrel na n’uļo Juda. **28** O ga-erukwa na dika m legidere ha anya maka ihopu ha, ikwada ha, itikpo ha, laa ha n’iyyi, ma mee ka ihe ojjo bjakwasir ha, otu a ka m ga-esikwa lezie ha anya iwuzi ha na iċċu ha dī ka mkpūrū.” O bu otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **29** “N’uboċċi ndi ahu, ndi mmađu agagħi asikwa, “Nna anyi ha arachaala mkpūrū osisi na-achaghjî acha, ma lee, eze umu ha na-ejjiji ejjiji.” **30** Kama onye qbula ganw u n’ihî mmehie nke aka ya; onye rachara mkpūrū osisi na-achaghjî acha ka eze ya ga-ejjiji. **31** “Lee, oge na-abja,” ka Onyenwe anyi kwuputara, “mgħe m ga-eme ka ɔgħġaqba ndu oħħru dirj n’etiti mü na ulti Izrel, nakwa uļo Juda. **32** O bughî uđi ɔgħġaqba ndu ahu mü na nna nna ha għbar, mgħe ahu m jidere ha n’aka site n’ala l-jipt duputa ha, n’ihî na ha mebie ɔgħġaqba ndu m, o bu ezie na mü onwe m bu di nye ha,” Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **33** “Ma nke a bu ɔgħġaqba ndu mü na ulti Izrel ga-agba mgħe oge ndi ahu gasir,” ka Onyenwe anyi kwuputara. “Aga m etinye iwu m n’ime obi ha, aga m edekwasikwa ha n’uħe ha. Aga m abu Chineke ha, ha onwe ha ga-abu kwa ndi m. **34** O

dighi onye qbula n’etiti ha ga-akuziri onye agħataobi ya ihe, maqbû otu onye asi ibe ya, ‘Mara Onyenwe anyi,’ n’ihî na ha niile ga-ama onye m bu, site n’onye dikkarsirri nta ruo n’onye dikkarsirri ukwuu n’etiti ha.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. “N’ihî na aga m agħbagħara ajo omume ha, agħażi m echetakwa mmehie ha niile ozo.” **35** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, bu onye ahu hoputara anyanwū mee ka o na-ene ihe n’ehħie, onye ahu nyere őnwa na kpakpando iwu ka ha na-ene ihe n’anyasi, onye na-akpal ike osimiri, na-eme ka ebiliri mmiri na-ebigħo. Aha ya bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. **36** Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, “O bu naanji ma ukkanji ndi a o puru n’iħu m, ghara ħidkwa, ka a ga-eme ka umu umu Izrel ghara idji, ka ha ghara ġibukwa mba n’iħu m ozo.” **37** Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, “O bu naanji mgħe e nwere ike iħu ma choparda ċsa mbara nke mbara eluigwe, na idj omimi nke ntoqala ɻuwa, ka m ga-ajju umu umu niile nke Izrel, n’ihî ihe niile ha mere.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **38** “Ubboċċi ndi ahu na-abja, Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri, mgħe a ga-ewaghhar obodo a nye m, site n’uļo elu Hananel ruo n’onu użo ama Akuk. **39** Idi ogologo nke erirri ɔtutu a ga-eji tħo ja ga-adji ka site n’iħu onu użo ama ahu ruo n’ugħu Gareb, gaakwa ruo Goa. **40** Ndagwurugħu ahu niile ebe a tħnyere ozu ndi mmađu, na ebe a kpoferu ntu, na mgbada ugħu ahu niile ebe e doziri edozi maka iċċu ihe, ruo na ndagwurugħu iyi Kidron nke dī n’akuk onu użo ama īnyi, ga-aħġokwa ebe dī nsø nye Onyenwe anyi. A għażi ehopukwa obodo ahu ozo, maqbû tikpoż ya.”

32 Ihe ndi a bu okwu Onyenwe anyi nke rutere Jeremaya n’afq nke iri nke oħċiċċi Zedekaya eze Juda, nke bukwa afq nke iri na asat q nke oħċiċċi Nebukadneza. **2** N’oge a, ndi aghha Babilon għbar Jerusalem għburugħuru. E tinyekwara Jeremaya, bu onye amu n’ogige uļo ndi nħċe nke dī n’ułqoze Juda. **3** Zedekaya eze Juda tħrif ya mkpror n’ebi ahu, sij ya, “Għixi mire i ji na-ebu amu dī otu a. N’ihî na i na-asj, ‘Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, ejikerela m īnyefe għi na obodo a n’aka eze Babilon. O ga-alu takwa ya n’agħha. **4** Zedekaya eze Juda agħażi agħappu site n’aka ndi Babilon, n’ihî na a ga-enyefe ya n’aka eze Babilon, onye ya na ya ga-ekwuritakwa okwu iħu na iħu. Zedekaya ga-ejjikwa anya ya abu hux eze Babilon, **5** onye ga-eduru ya, bu Zedekaya, għa Babilon, ebe o

ga-anö tutu ruo mgbe mü, bụ Onyenwe anyi, mesiri ya ike. Ọ bụrụ na ibuso ndị Babilon agha, i gaghị emeri.” 6 Jeremaya sịri, “Okwu Onyenwe anyi rutere m ntị, sị, 7 Lee, Hanamel nwa Shalum, nwanne nna gi, ga-abịakwute gi, sị gi, ‘Zurụ ala m dị n’Anatot, n’ihi na ebe i bụ onye ikwu m ọ bụ gi ka o ruuru ịzụ ya.’ 8 “Mgbe ahụ, díka Onyenwe anyi si kwuo ya, Hanamel nwa nwanne nna m bịakwutere m n’ogige ndị nche sị m, ‘Zurụ ala m dị n’Anatot, n’ime ala ndị Benjamin. Ebe ọ bụ ihe ruuru gi igbaputa ya ime ka ọ bụrụ nke gi, ọ bụ gi kwesiri ịzụ ya.’ Amaara m na nke a bụ okwu Onyenwe anyi. 9 Ya mere, azürü m ala ahụ dị n’Anatot site n’aka nwanna m Hanamel. Atụputara m ọlaocha shekel iri na asaa ọnụahịa ala ahụ, jiri ya kwụo ya ụgwọ. 10 Emesia, etinyere m aka m n’akwükwo ire ala ahụ, kaa ya akara, nyachie ya, n’ihu ndị akaebe. Atukwara m ọlaocha ahụ n’ihe ọtụtụ. 11 Eweere m akwükwo ịzụta ala ahụ a kara akara, nke a nyachikwara anyachi, ebe e dere ihe banyere ozuzu na orire nke ala ahụ, werekwa ụdị akwükwo ahụ nke a na-anyachighị anyachi, 12 nyefee ha n’aka Baruk nwa Neraya, nwa Mahseia, n’ihu Hanamel nwanna m, na n’ihu ndị akaebe ndị ọzọ, ndị aka ha dị n’akwükwo ahụ, na n’ihu ndị Juu ndị ọzọ, ndị nọ n’ogige ụlo ndị agha ahụ. 13 “N’ihu ha, enyere m Baruk iwu ndị a sị ya, 14 “Ihe ndị a ka Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile, bụ Chineke Izrel kwuru, Were akwükwo ndị a, ma nke a nyachiri anyachi, ma nke a na-anyachighị anyachi, tinye ha n’ime ite e ji ụro kpoo, ebe ha ga-adị ogologo oge. 15 N’ihu na ihe ndị a ka Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile, bụ Chineke Izrel kwuru, a ga-emesiakwa zuo ụlo, ala ubi nakwa ubi vajini n’ala a.” 16 “Mgbe m nyechasịri Baruk nwa Neraya akwükwo ndị ahụ, ekpere m ekpere nye Onyenwe anyi sị, 17 “Gi, Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi ọ bụ gi sitere n’ike gi dị ukwuu, na aka gi e setịri eseti mee eluigwe na ụwa. O nweghi ihe ọbụla i na-enweghi ike ime. 18 I na-egosi ijhunanya nye ọtụtụ puku ndị mmadụ ma na-eweta ita ahụhụ nye ụmụ site n’ihu mmehie nna ha. O Chineke dị ukwuu díkwa ike, Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile bụ aha gi. 19 Nzube gi dị ukwuu, otu a kwa akaorụ gi díkwa ukwuu. Anya gi ghene oghe nye ụzo mmadụ niile. I na-akwüghachikwa onye ọbụla díka ndị ya na akaorụ ya si di. 20 Ọ bụ gi mere ihe ịribama na ihe ebube dị iche ike n’Ijipt. I nogidekwara na-arụ ha ruo taa, ma n’ala Izrel ma n’etiti ndị niile nọ n’ụwa. N’ihu ya, i

meere onwe gi aha nke ka bükwa nke gi n’ebé niile. 21 Ọ bụ ihe ịribama na ọrụ ebube dị iche ike, n’aka dị ike, na ogwe aka e setipuru esetipuru, n’ihe oke egwu, ka i ji kpoputa ndị gi Izrel site n’Ijipt. 22 I nyere ha ala a, nke i riṇụ n’iyi inye nna nna ha, ala mmiri ara ehi na mmanụ arụ na-eru na ya. 23 Ha batara n’ala a, nweta ya, ma ha jụrụ irubere gi isi, maobụ jegharịa n’iwu gi; ha emeghi ihe ndị i nyere ha n’iwu mee. N’ihu ya, i mere ka ihe ojoo ndị a bịakwasi ha. 24 “Lee ka ndị iro si wuo ihe agha ha gburugburu mgbidi obodo a, ihe agha nke ha ga-eji lụta ya n’agha. I werela obodo a nyefee ndị Babilon na-ebuso ya agha n’aka, n’ihu mma agha na ụnwụ, na oke ọriạ dị n’ime ya. Ihe i kwuru na ọ ga-eme emezuola, díka i si ahụ ya ugbu a. 25 Ma ọ bụ ezie na a ga-enyefe obodo a n’aka ndị Babilon, ma gi, Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi gwara m si, ‘Were ọlaocha zụta ala ahụ. Zükwaa ya n’ihu ndị akaebe.’” 26 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi ruru Jeremaya ntị sị ya, 27 “Abụ m Onyenwe anyi, Chineke nke anụ ahụ niile bụ mmadụ. Ọ dị ihe ọbụla karịri m ime? 28 Ya mere, ihe ndị a ka Onyenwe anyi kwuru: Ejikerela m ugbu a inyefe obodo a n’aka ndị Babilon, na n’aka Nebukadneza eze Babilon, onye ga-alụta ya n’agha. 29 Ndị Babilon ahụ na-ebuso obodo a agha, ga-abata n’ime ya, kpoo ya ọkụ. Ha ga-akpoo ya ọkụ, ya na ụlo niile dị n’ime ya, bụ ụlo niile ahụ ndị bi n’ime ya nọ kpasuo m iwe, site n’isure ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ nye chi Baal n’elu ụlo ha niile, na site n’iwyasara chi ndị ọzọ onyinye ihe ọnụnụ. 30 “O bụ naanị ihe ojoo ka ndị Izrel na ndị Juda mere n’ihu m site na mgbe ha bụ nwantakirị. N’ezie, ha esitela n’ihe ha ji aka mee kpasuo m iwe, ka Onyenwe anyi kwuru. 31 Site n’oge e wuru ya ruo ugbu a, ndị bi n’obodo a akpaliela iwe m na ọnụma m. Ya mere, aga m esite n’ihu m wezuga ha. 32 Ndị Izrel na Juda, na ndị eze ha, na ndịsi ọchichị ha, na ndị nchuaịa ha, na ndị amụma ha, na ndị ikom Juda, ma ndị bi na Jerusalem, akpasuola m iwe site n’ihe ojoo niile ha mere. 33 Ha gbakütara m azụ, ju ilenye anya n’ebé m nọ. Ọ bụ ezie na m ziri ha ihe mgbe mgbe, ma ha jụrụ ige ntị, jükwa ịnabata ịdọ aka na ntị m. 34 Ha doro oyiyi ihe arụ n’ülönsö ahụ a kpokwasịri aha m, si otu a merụ ya. 35 Ha wuru ebe dị elu dị iche iche na Ndagwurugwu nke Ben Hinom nye Baal, ebe ha nọ jiri ụmụ ha ndị ikom na ndị inyom chọ aja nye Molek. O nweghi mgbe m nyere ha iwu ime ihe dị otu a, o nweghi mgbe ajo ihe dị otu a batara m n’obi, nke i nye

ha iwu ime ihe arụ dị otu a, nke ime ka Juda mehie. **36** “Ihe i kwuru banyere obodo a bụ, ‘A ga-esite na mma agha, na n’ụnwụ, na n’oke ọriịa, nyefee ha n’aka eze Babilon,’ ma ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel kwuru, **37** Lee, aghaghị m ịchikọta ha site na mba ndị ahụ niile m sitere n’iwe m, na n’oke ọnụma m chüga ha. Aga m apkoghachite ha n’ebẹ a, mee ka ha biri n’udo. **38** Ha ga-abụ ndị m, mü onwe m ga-abükwa Chineke ha. **39** Aga m enye ha otu obi na otu ụzo, ime ka ha na-atụ egwu m, n’ihị ọdịmmma nke ha, na ọdịmmma nke ụmụ ha ndị ga-eso ha. **40** Aga m eme ka ọgbugba ndị ebighị ebi dirị n’etiti mü na ha. Agaghi m akwusi imere ha ihe ọma, aga m akwalikwa obi ha ịtụ egwu m. N’ụzo dị otu a, ha agaghị esitekwa n’iso m wezuga onwe ha. **41** Obi ga-atökwa m ụtọ ime ha mma; m ga-ejikwa obi m niile, na mkpuruobi m niile kụo ha n’ala a. **42** “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, Dịka m mere ka ihe ojọq ukwuu a niile bjakwasị ndị a, otu a ka m ga-esikwa mee ka ezi ihe ahụ niile m kwere ha na nkwa bjakwasị ha. **43** A ga-azükwa ọhịa n’ala a unu na-asị na ọ bụ ala ṭogboror n’efu, nke mmadụ na anumānụ na-adighị n’ime ya, ala nke e nyefere n’aka ndị Babilon. **44** A ga-ejikwa ọlaochza zuo ala ubi, deekwa ihe banyere orire na ọzuzu ya n’akwukwo. A ga-aka akwukwo ndị ahụ akara n’ihu ndị akaebe, n’ala Benjamin, na n’obodo nta niile dị gburugburu Jerusalem, ma n’ala Juda, na n’obodo dị n’ala ugwu ugwu, na nke dị na mgbada ugwu niile dị n’odịda anyanwụ, na nke dị na Negev, n’ihị na aga m esite n’obodo ndị ahụ dötara ha n’agha buuru ha gaa kpolata ha. Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri.”

33 Mgbe Jeremaya ka nọ dịka onye mkporo n’ogige

- ụlọ ndị nche, okwu Onyenwe anyị ruru ya ntị nke ugboro abụ, sị ya, **2** “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, onye ahụ kere ụwa kwuru, Onyenwe anyị, onye kpuru ya mee ya ka o guzosie ike, Onye aha ya bụ Onyenwe anyị: **3** ‘Kpokuo m, aga m aza gi, gosi gi ihe dị ukwuu dị iche iche, na ihe siri ike na nghọta nke i na-amaghị.’ **4** N’ihị na nke a bụ ihe Onyenwe anyị, bụ Chineke Izrel, kwuru banyere ụlọ ndị ahụ niile dị n’obodo, na ụlọze niile nke ndị eze Juda, bụ nke akwadara maka jii megide nnochibido niile na mma agha **5** n’agha a na-aluso ndị Babilon. ‘Aga ejị ozu ndị mmadụ ahụ niile m ga-etigbu site n’iwe m na n’onụma m kpojuo ha. Aga m ezo ihu m site n’ebẹ obodo a nọ, n’ihị ajọ omume ya niile. **6** “Ma otu ọ dị,

aga m agwo ya, mee ka ahụ sie ya ike. Aga m agwo ndị m, meekwa ka ha nwe udo n’ebẹ ọ bara ụba. Ha ga-ebikwa n’udo na-enweghi egwu ọbụla. **7** Aga m emekwa ka ndị Izrel na ndị Juda a dötara n’agha lọta. Aga m ewugharikwa ha dịka ụlo, mee ka ha dirị ka ha dị na mbụ. **8** Aga m eme ka ha dị ọcha site na mmehie ha niile, nke ha mere megide m. Aga m agbaghara ha mmehie ha na nnupu isi ha niile megide m. **9** Mgbe ahụ, obodo a ga-aghokwa ihe ga-eme ka mba niile nke ụwa mara m, ka ha ịnụria ọnụ n’ime m, tookwa m, ma wetara m nsopụrụ, mgbe ha ga-anụ ihe ọma niile m meere obodo a. Ha ga-atükwa oke egwu, maakwa jijiji, n’ihị ezi ihe ahụ niile na n’ihị udo ahụ niile nke mü onwe m mere ka o rute ha aka.’ **10** “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, ‘Unu na-asị banyere ebe a, “Ọ bụ mkporomkpọ ebe, ebe ụmụ mmadụ na ụmụ anumānụ na-ebighị n’ime ya.” Ma n’obodo Juda, ya na okporouzo niile dị na Jerusalem, nke ṭogboror n’efu ugbu a, nke mmadụ maqbụ anumānụ na-ebighị n’ime ya, a ga-emesia nukwa **11** olu ọnụ na obi ụtọ, na olu ndị ikom na ndị inyom na-alụ di na nwunye, na olu ndị ahụ niile na-eweta onyinye ekele n’ulọ Onyenwe anyị, ndị ahụ ga-asị, ““Nyenụ Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile ekele n’ihị na Onyenwe anyị dị mma. Iḥunanya ya na-adigidekwa ruo mgbe ebighị ebi.” N’ihị na aga m eme ka ndị ala a, nke a dötara n’agha lọta, dịkwa ka ha dị na mbụ,’ otu a ka Onyenwe anyị kwuru. **12** “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru, ‘N’ebẹ a, nke bụ mkporomkpọ ebe ugbu a, nke mmadụ maqbụ anumānụ na-ebighị n’ime ya, ka a ga-emesia nweekwa ebe ịta nri nke igwe ewu na atụru, n’ime obodo niile, ebe ndị ọzuzu atụru ga-eduru igwe ewu na atụru ha gaa izuike. **13** N’ime obodo niile nke dị n’ala ugwu ugwu, na n’obodo niile nke dị na mgbada ugwu niile nke Negev, n’oke ala Benjamin, n’ime obodo nta niile nke gbara Jerusalem gburugburu, na n’ime obodo niile nke Juda. Igwe ewu na atụru ga-agabigakwa ọzọ n’okpuru aka abụ nke onye na-agụ ha ọnụ.’ Otu a ka Onyenwe anyị na-ekwu. **14** “Ubochị ndị ahụ na-abịa,’ ka Onyenwe anyị kwupütara, ‘mgbe m ga-emezu ezi nkwa ahụ m kwere ụlọ Izrel na ụlọ Juda. **15** “N’ubochị ndị ahụ, na n’oge ahụ, aga m eme ka Alaka ezi omume pupụta site n’ezinaulọ Devid. Ọ ga-eme ihe ziri ezi, kpeekwa ikpe ziri ezi n’ala ahụ. **16** N’ubochị ndị ahụ, ka a ga-azopụta Juda, Jerusalem ga-ebikwa n’udo. Nke a bụ aha a ga-akpọ ya, Onyenwe anyị Onye Nzoputa, bụ

ezi omume anyị.’ 17 N’ihi na ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, ‘O nweghị oge a ga-ahapụ inweta otu onye site n’ezinaulo Devid onye ga-anị n’ocheeze ụlo Izrel. 18 O díkwaghị mgbe a ga-ahapụ inweta onye ga-esite n’etiti ndị nchüaja na ndị Livayı, nke ga-eguzo n’ihu m ụboghị niile ịchụ aja nsure ọkụ, na i wetara m onyinye ịnata ihuoma, na ịchurụ m aja dị iche iche.” 19 Emesịa, okwu Onyenwe anyị ruru Jeremaya ntị sị ya, 20 “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, ‘O bürü na unu nwere ike ime ka ogbugba ndụ m na ehihie, na ogbugba ndụ mụ na abalị ghara ịdikwa, ime ka ehihie na abalị gharakwa iputa n’oge ha, 21 mgbe ahụ ogbugba ndụ nke mụ na Devid ohu m gbara, na ogbugba ndụ nke m mere ka ọ díri n’etiti mụ na ndị Livayı, bụ ndị nchüaja na-eje ozi ha n’ihu m, agaghị adikwa. A gaghị enwekwa onye ga-esi n’ezinaulo Devid nke ga-anokwasị n’ocheeze ya. 22 Aga m eme ka ụmụ ụmụ Devid ohu m, na ndị Livayı, bụ ndị na-eje ozi ha n’ihu m, dị ukwuu n’onuogugu díka kpakpando dí na mbara eluigwe; ha ga-adịkwa ukwuu díka uzuzu dị n’ọnụ mmiri osimiri nke a na-apughị iguta ọnụ.” 23 Okwu Onyenwe anyị ruru Jeremaya ntị sị ya, 24 “I hụla ajụjụ ndị a na-ajụ? Ha na-ajụ na-asị, ‘Onyenwe anyị ọ jula agbürü abụo ndị a ọ hopütara?’ N’ihi ya, ha na-eleli ndị m, ha adighị agukwa ha díka mba. 25 Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, ‘O bürü na m emeghị ka ogbugba ndụ díri n’etiti mụ na ehihie na abalị, meekwa ka iwu na-achị eluigwe na ụwa guzosie ike, 26 mgbe ahụ, agaara m ajụ ụmụ ụmụ Jekob, na ụmụ ụmụ Devid ohu m. Agaraghị m ahoputa otu n’ime ụmụ ya ka ọ chia ụmụ ụmụ Ebrahim na Ajizik na Jekob. Ma aga m eme ka ndị ha a dotara n’agha lọta; aga m enwekwa obi ebere n’ahụ ha.”

34 Mgbe Nebukadneza eze Babilon na ndị agha ya niile, na mba niile dị n’alaeze nke ọ na-achị na-ebuso Jerusalem na obodo niile gbara ya gburugburu agha, okwu Onyenwe anyị ruru Jeremaya ntị sị, 2 “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel kwuru, Jekwuru Zedekaya bụ eze Juda, gwa ya sị, ‘Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, ejikerela m ugbu a inyefe eze Babilon obodo a n’aka. Ọ ga-esurekwa ya ọkụ. 3 I gaghị agbanarị ya, n’ihi na ọ ga-ejide gi. A ga-arara gi nyefekwa ya n’aka. Anya gi abụo ka i ga-eji hụ eze Babilon. Gị na ya ga-ekwuritakwa okwu. I ga-agakwa Babilon. 4 “Ma nṣụkwa nkwa Onyenwe anyị na-ekwe gi, gi Zedekaya eze Juda. Ihe ndị a ka Onyenwe

anyị kwuru banyere gi, I gaghị anwụ site na mma agha; 5 i ga-anwụ n’udo. Díka ndị mmadụ si mụnye ọkụ kwaa ozu nna gi ha, bụ ndị buru gi ụzọ chia ka eze, otu a ka ha ga-esi mụnye ọkụ kwaa gi. Ha ga-eti aka n’obi kwa akwa sị, “Ewooo, onyenwe anyị!” O bụ mụ onwe m na-ekwe nkwa a, otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya.” 6 Mgbe ahụ, Jeremaya onye amụma gara gwa Zedekaya eze Juda ihe ndị a niile na Jerusalem. 7 N’oge a, ndị agha eze Babilon na-ebuso Jerusalem agha. Ha na-ebusokwa obodo ndị ọzọ nke nogidere na-ebuso ha agha, nke bụ obodo Lakish na Azeka. Obodo ndị a bụ naanị obodo foduru n’ala Juda nke ndị agha Babilon na-emeribeghi. 8 Okwu Onyenwe anyị ruru Jeremaya ntị mgbe Zedekaya bụ eze, na ndị Izrel niile gbachara ndụ na Jerusalem ikposara ndị ohu niile nwere onwe ha. 9 Onye ọbụla ga-ahapụ ohu ya bụ onye Hibrū ka o nwere onwe ya, ma ohu ahụ ọ bụ nwoke maqbụ nwanyị. A gaghị agukwa onye Juu ọbụla díka ohu ọzọ. 10 Ya mere, ndịsi ochichị niile, na ndị niile bụ ndị kwekorịtara gbaa ndụ a, na ha ga-ahapụ ohu ha ndị nwoke na ndị nwanyị ka ha nwere onwe ha. Ha mekwara díka ha si kwuo. 11 Ma mgbe oge nta gasirị, ndị a niile gbanwere obi ha. Ha gara jide ohu ndị ahụ ha hapuru, mee ka ha għoqwa ndị ohu ha ọzọ. 12 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyị ruru Jeremaya ntị sị ya, 13 “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel, kwuru, Mụ na nna nna unu ha gbara ndụ mgbe m si n’ala Ijipt, bụ ala ebe ha bụ ohu kpoputa ha. Mgbe ahụ agwara m ha sị, 14 ‘N’ogwugwu afọ asaa ọbụla, onye ọbụla n’ime unu aghaghị ihapu onye Hibrū ibe unu resiri unu onwe ya díka ohu, ka o nwerekwa onwe ya. Mgbe onye ahụ jeere unu ozi afọ isii, unu kwesiri ihapu ya ka o nwere onwe ya.’ Ma nna nna unu ha egeghị m ntị, ha etinyeghikwa uche ha n’iwu m nyere ha. 15 Na nwa oge nta gara aga unu chegharị mee ihe ziri ezi n’anya m. Onye ọbụla n’ime unu kposara inwera onwe nye ndị unu. Unu gara n’ihu gbaa ndụ n’ihu m n’ime ụlọnsö ahụ a kpokwasiri aha m. 16 Ma ugbu a, unu echighariala, merụ aha m; onye ọbụla n’ime unu apkoghachikwala nye onwe ya ndị ohu ndị ikom na ndị inyom ahụ unu hapuru ka ha nwere onwe ha, gaa díka o si masị mkpuruobi ha. Unu akwagidekwala ha ka ha bùrükwa ndị ohu unu ọzọ. 17 “N’ihi nke a, ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, Unu erubeghi isi nye m, unu ekwusaghị nwere onwe nye ndị unu. Ya mere, ugbu a mụ onwe m na-akposa ‘Inwera onwe’ nye unu, ka Onyenwe anyị

kwubiri, ‘inwere onwe’ nke ịda n’ihî mma agha, na ajo ọrịa na-efe efe, na oke ụnwụ. Aga m emekwa unu ka unu ghọq ihe ịso oyî nye alaeze niile nke ụwa. **18** Ma ndị ikom ahụ niile merụrụ ogbugba ndù m, ndị ahụ na-edebuzughị ogbugba ndù ha gbara n’ihu m, ka m ga-eme ka ha dịrị ka nwa ehi ogbugba ndù ahụ ha kpowara abụ, nke ha si n’etiti okara abụ ya gafee, maka imesi ogbugba ndù ha ike. **19** Ndị ndu Juda na Jerusalem na ndị ozi eze na ndị nchijaja na ndị niile bi n’ala a ndị si n’etiti ọkara nwa ehi ahụ gabiga **20** ka m ga-enyefe n’aka ndị iro ha ndị na-achọ iwepụ ndù ha. Ozu ha ga-abụ ihe oriri nye anụ ufe nke eluigwe na anụ ọhịa nke ụwa. **21** “Aga m enyefe Zedekaya eze Juda na ndịsi ọchichị ya n’aka ndị iro ha, ndị na-achọ ndù ha. Aga m enyefe ha n’aka ndị agha eze Babilon, ndị siterela n’ibuso unu agha wezuga onwe ha. **22** Aga m enye iwu, ka Onyenwe anyị kwubiri, mee ka a kpoghachi ha azụ n’obodo a. Ha ga-ebuso ya agha, merie ya, surekwa ya ọkụ. Aga m emekwa ka obodo Juda niile tögborog n’efu. O díkwaghị onye gabei n’ime ya.”

35 Ndị a bụ okwu Onyenwe anyị nke ruru Jeremaya

ntị n’oge ọchichị Jehoiakim nwa Josaya eze Juda sị ya, **2** “Jee n’ụlo ụmụ Rekab kpọq ha oku ka ha bịa n’ulonṣo Onyenwe anyị, n’otu n’ime ọnụlọ ya, nọdụ n’ebe ahụ nye ha mmanya ka ha n’ụlo.” **3** Ya mere, ejekwuu m Jaazanaya nwa Jeremaya, nwa Habazinaya na ụmụnne ya, na ụmụ ya ndị ikom, ya bụ, ndị ezinaulọ Rekab niile. **4** Akporatara m ha n’ulonṣo Onyenwe anyị, n’ime ọnụlọ ụmụ Hanan nwa Igdalaya, onye nke Chineke. Ọnụlọ a dị nso n’ọnụlọ ndịsi ụlonsö, nke dị n’elu ọnụlọ Maaseia nwa Shalum, onye nche ọnụ uzø ụlonsö. **5** Mgbe ahụ, e doziri m ọkwa ufodụ juputara na mmanya na iko ufodụ n’ihu ụmụ Rekab, sị ha, “Ngwanụ, n’wanụ mmanya.” **6** Ma ha zara sị, “Anyị adighị arụ mmanya, n’ihî na nna nna anyị Jehonadab nwa Rekab nyere anyị iwu sị anyị, ‘Unu arụkwala mmanya, unu na ụmụ ụmụ unu. **7** Ozokwa, unu ewurula onwe unu ụlo, unu akụla mkpuru ubi, maqbụ kụo ubi vajinị. Unu adotarala onwe unu ihe ndị a niile, kama na-ebinụ n’ụlo ikwuu. O bụ n’uzø dị otu a ka unu ga-esi bie ogologo ndù n’ala ahụ unu bụ ndị ọbia n’ime ya.” **8** Anyị erubela isi n’ihe niile nna nna anyị Jehonadab nwa Rekab gwara anyị. Anyị na ndị nwunye anyị na ụmụ anyị ndị ikom na ndị inyom adighị arụ mmanya, **9** maqbụ wuo

ụlo, maqbụ nwee ubi vajinị, ala ubi maqbụ mkpuru ọkukụ. **10** O bụkwa n’ụlo ikwuu ka anyị na-ebi dị ka nna nna anyị Jehonadab nyere anyị n’iwu. **11** Ma mgbe Nebukadneza eze Babilon busoro ala anyị agha, anyị kpebiri sị, ‘Bịanụ ka anyị gbaba Jerusalem si otu a gbanari ndị agha Babilon, na ndị agha ndị Aram.’ O bụ nke a mere anyị ji biri na Jerusalem.” **12** Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyị ruru Jeremaya ntị sị ya **13** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, bụ Chineke Izrel kwuru, “Gaa gwa ndị Juda na ndị bi na Jerusalem, ‘O bụ na unu agaghị esite n’ido aka na ntị mọta irubere okwu m isi?’ ka Onyenwe anyị kwuputara. **14** ‘Jehonadab nwa Rekab nyere ụmụ ụmụ ya iwu sị ha arụla mmanya, ha na-edebé iwu ahụ. Ruo taa, ha adighị arụ mmanya, n’ihî na ha na-edebé iwu nna nna ha nyere ha. Ma mụ onwe m agwala unu okwu mgbe na mgbe, ma unu jụrụ irubere m isi. **15** Mgbe mgbe ka m ziteere unu ụmụ ohu m bụ ndị amụma, ndị bijara gwa unu okwu sị, “Dozienu uzø unu, sitekwanụ n’ajo omume unu tugharja. Unu niile n’otu n’otu, unu agbasola chi ndị ozọ ife ha. O bụrụ na unu emee otu a, unu ga-ebi n’ala a m nyere unu na nna nna unu ha.” Ma unu jụrụ iịa ntị, jukwa ige m ntị. **16** Ụmụ ụmụ Jehonadab, nwa Rekab, emeela ihe nna nna ha nyere ha n’iwu, ma ndị a jụrụ irubere m isi.” **17** “N’ihî ya, ihe ndị a ka Onyenwe anyị Chineke Onye pürü ime ihe niile, Chineke Izrel kwuru: ‘Geenụ ntị! Lee, ana m aga ime ka ihe ojọq ibiakwasi Juda na ndị niile bi na Jerusalem, díka m kwuru na o gadị. N’ihî na agwala m ha okwu, ma ha jụrụ ige m ntị. Akporo m ha oku, ma ha jụrụ iża.’” **18** Mgbe ahụ, Jeremaya gwara ndị ezinaulọ Rekab, “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, bụ Chineke Izrel kwuru, ‘Unu erubeela isi mee ihe niile nna nna unu bụ Jehonadab nyere unu n’iwu.’ **19** N’ihî ya, Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, bụ Chineke Izrel, kwuru sị, ‘O nweghi mgbe ọbụla nwoke ga-ejere m ozi ga-akọ n’ezinaulọ Jehonadab nwa Rekab.’”

36 N’afọ anọ nke ọchichị Jehoiakim nwa Josaya bụ eze Juda, okwu Onyenwe anyị ndị a ruru Jeremaya ntị, **2** “Were akwukwọ detuo okwu ahụ niile m gwarala gi banyere Izrel, na Juda, na banyere ndị mba ozọ dị iche iche, bụ okwu ndị ahụ m bidoro igwa gi site n’oge ọchichị Josaya ruo ugbu a. **3** Ma eleghị anya mgbe ndị Juda n’uru ka e kwuputara ihe banyere ihe ojọq ndị ahụ m zubere, nke na-agà ibiakwasi ha,

onye ọbụla n'ime ha n'otu n'otu ga-esite n'uzo ojoo ya tugharija. Mgbe ahụ, aga m agbaghara ha ajo omume ha na mmehie ha.” 4 Ya mere, Jeremaya kporo Baruk nwa Neraya ka ọ bjakwute ya. Mgbe Jeremaya nə na-akpoputa okwu ahụ niile Onyenwe anyi gwara ya, Baruk nökwa na-edeputa ha n'akwukwo. 5 Emesia, Jeremaya gwara Baruk okwu si ya, “Onodụ nke m nə n'ime ya ugbu a agaghị ekwe ka m site n'ebé a pụo jeruo n'ulonso Onyenwe anyi. 6 N'ihi ya, gaa n'ulonso Onyenwe anyi n'ubochi ibu onu, nodu n'ebé ahụ guputara ndi mmadu okwu Onyenwe anyi ndi a i dere n'akwukwo dika m kpoputara ha. Guputara ya ndi Juda si obodo niile bịa n'ulonso ahụ. 7 Ma eleghị anya, ha ga-arịo Onyenwe anyi ariri. Ma eleghị anya onye ọbụla n'ime ha ga-esite n'uzo ojoo ya tugharija, ka iwe na onumma di ukwuu nke Onyenwe anyi ga-ekpughe megide ndi a ghara ibjakwasị ha.” 8 Baruk nwa Neraya mere dika Jeremaya onye amumma si gwa ya. O guputara okwu Onyenwe anyi, nke di n'akwukwo ahụ, n'ulonso Onyenwe anyi. 9 N'onwa itoolu nke afọ ise nke ochichị Jehoiakim nwa Josaya eze Juda, e doro oge di iche nye maka ibu onu n'ihi Onyenwe anyi. E kwusara ibu onu a nye ndi niile nə na Jerusalem, na ndi si n'obodo Juda niile bịa na Jerusalem. 10 Baruk nə n'onụlo Gemaraya nwa Shefan, bụ ode akwukwo, guputara ndi niile nə n'ulonso Onyenwe anyi okwu Jeremaya, nke di n'akwukwo a di nsø n'onu ụzo ama ọhụrụ nke ulonso ahụ. 11 Mgbe Mikaya nwa Gemaraya nwa Shefan nṣụ okwu Onyenwe anyi nke e si n'akwukwo ahụ guputa, 12 o si n'ebé ahụ pụo, gaa n'ulø ode akwukwo di n'uløeze, ebe ndiisi niile zukoro. Ndị a bụ ndi zukoro n'ebé ahụ; Elishama, ode akwukwo, na Delaya nwa Shemaya, na Elnatan nwa Akboa, na Gemaraya nwa Shefan, na Zedekaya nwa Hananaya, na ndiisi ochichị ndi ozo. 13 Mgbe Mikaya gwara ha ihe ọ nṣụ Baruk si n'akwukwo ahụ guputara ndi mmadu, 14 ndiisi ahụ niile zipurụ Jehudi nwa Netanaya, nwa Shelemaya, nwa Kushi, ka o jekwuru Baruk si ya “Were akwukwo ahụ i si na ya guputara ndi mmadu ihe, bia.” Ya mere, Baruk, nwa Neraya, ji akwukwo a n'aka ya jekwuru ha. 15 Mgbe o ruru n'ebé ahụ, ha gwara ya si ya, “Biko, nodu ala gụora anyi ihe di n'akwukwo a.” Ya mere, Baruk guputara ha ihe di n'akwukwo ahụ. 16 Mgbe ha nuchasirị okwu di n'akwukwo ahụ, ha leritara onwe ha anya n'egwu, gwa Baruk okwu si ya, “Anyi aghaghị ime ka okwu ndi a ruo eze ntị.” 17 Ha jụrụ

Baruk si ya, “Gwa anyi i si ahaa detuo ihe ndi a niile? O bụ Jeremaya kpoppataara gi ihe i dere?” 18 Baruk zara si ha, “E, o bụ ya kpoppataara m okwu ndi a niile m deturu. E ji m inki dee ha n'akwukwo.” 19 Mgbe ahụ, ndiisi ahụ gwara Baruk okwu si ya, “Oso, gaa ka gi na Jeremaya zoo onwe unu. Unu ekwekwala ka onye ọbụla mata ebe unu zoro onwe unu.” 20 Mgbe ha zochasirị akwukwo ahụ n'onụlo Elishama onye ode akwukwo, ha jekwuu eze n'ogige ulo ya kporo ya ihe niile. 21 Eze ziri Jehudi ka ọ gaa weta akwukwo ahụ. Mgbe Jehudi wetara ya site n'onụlo Elishama, ode akwukwo, o gurụ ya n'ihi eze, na n'ihi ndiisi ochichị ahụ niile guzo n'akukụ eze. 22 N'onwa nke itoolu ahụ, mgbe eze nə n'ulø oyi ya, ọkụ na-enwukwa n'ime ite ọkụ di n'ihi ya. 23 Mgbe ọbụla Jehudi gusiri ibe akwukwo ato maqbụ ano, eze na-anara ya akwukwo ndi ahụ were aguba ode akwukwo chakasịa ha, wụnye ha n'okụ. O megidere otu a tutu ruo mgbe o wụnyechara akwukwo ndi ahụ niile n'okụ. 24 Eze na ndi so ya nodu n'oge a na-aguputa akwukwo a atughị egwu ọbụla; ha adowakwaghị uwe ha igosi obi ojoo. 25 O bụ ezie na Elnatan na Delaya na Gemaraya rioro eze si ya adokasiла akwukwo ndi ahụ, ma o geghi ha ntị. 26 Kama eze nyere Jerameel otu n'ime ụmụ eze, na Seraya nwa Azriel, na Shelemaya nwa Abdeel iwu ijide Baruk ode akwukwo, na Jeremaya onye amumma, ma Onyenwe anyi zoro ha. 27 Mgbe eze sureşiri akwukwo ahụ na okwu niile nke Baruk dere n'ime ya ọkụ, bụ okwu nke Jeremaya kpoppataara site n'onu ya, okwu Onyenwe anyi ruru Jeremaya ntị si ya: 28 “Werekwa akwukwo ozø dee okwu ndi ahụ niile e dere n'akwukwo nke mbu ahụ, nke Jehoiakim eze Juda kporo ọkụ. 29 Ozokwa, gwa Jehoiakim eze Juda si ya, ‘otu a ka Onyenwe anyi kwuru, I kporo akwukwo ndi ahụ ọkụ, kwuo si, “Gini mere i ji dee n'ime ya na eze Babilon aghaghị ibia bibie ala a, gbuchapụ ndi niile nə n'ime ya, ma mmadu ma anumamanu?” 30 N'ihi ya, ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru banyere Jehoiakim eze Juda; O gaghi amuta onye ga-anø n'ocheeze Devid. Ozø, a ga-atufu ozu ya n'ebé igirigi nke abalị gadakwasị ya, ebe okpomokụ nke ehihie ga-erute ya. 31 Aga m ata ya na ụmụ ya, na ndi ozi ya ahụhụ n'ihi ajo omume ha. Aga m eme ka ihe ojoo ahụ m kwuru ihe banyere ya bjakwasị ha na ndi niile bi na Jerusalem, na ndi Juda niile, n'ihi na ha jụrụ ige m ntị.” 32 Ya mere, Jeremaya weere akwukwo ozø nye Baruk ode akwukwo, bụ nwa Neraya, dika Jeremaya

na-akpoputa okwu, Baruk depütakwara n'akwukwo okwu ndị ahụ niile, nke Jehoiakim eze Juda surere n'okụ. A tükwasıkwara n'elu ha ọtụtụ okwu ndị ozo nke dika ha.

37 Emesịa, Nebukadneza eze Babilon mere Zedekaya nwa Josaya eze Juda, n'onodụ Konaya nwa Jehoiakim. **2** Ma Zedekaya na ndị ozi ya, na ndị Juda niile egeghị ntị n'okwu Onyenwe anyị nke o si n'onụ Jeremaya onye amụma gwa ha. **3** Zedekaya bụ eze, ziri Jehukal nwa Shelemaya, na Zefanaya onye nchịaja, bụ nwa Maaseia ozi sị ha, jekwuru Jeremaya onye amụma gwa ya okwu sị, “Biko, kpeere anyị ekpere, riọrọ anyị Onyenwe anyị Chineke anyị arịrịo.” **4** N'oge a, Jeremaya nweere onwe ya ijegharị n'etiti ndị Izrel, n'ihi na ha etinyebeghi ya n'ulọ mkporo. **5** N'ihi na mgbe ndị agha Babilon gbara Jerusalem gburugburu na-ebuso ya agha, ndị agha Fero sitere Ijipt na-apukwute ha ibuso ha agha. Mgbe ndị agha Babilon nṣụ na ndị agha Ijipt na-abịa, ha mere ngwangwa si n'ibuso Jerusalem agha wezuga onwe ha. **6** Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyị ruru Jeremaya onye amụma ntị sị ya, **7** “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị bụ Chineke Izrel kwuru, Ihe ndị a ka i ga-agwa eze Juda onye zitere ozi sị gi riọq m arịrịo, ‘Ndị agha Fero ahụ si n'Ijipt püta bịa inyere unu aka ga-emesịa laghachi n'ala ha bụ Ijipt. **8** Mgbe ahụ, ndị agha Babilon ga-aloghachikwa ibuso obodo a agha. Ha ga-emeri ya, dota ya n'aghị, kpọkwa ya okụ.’ **9** “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, Unu arafula onwe unu site n'iche echiche sị, ‘Ndị Babilon agaghị abiakwa ibuso anyị agha.’ E, ha agaghị abiakwa ozo. **10** A sịkwa na ndị agha unu enwee ike merie ndị agha Babilon ahụ ga-abịa ibuso unu agha, a sịkwa na ọ bụ naanị ndị e merürü ahụ bụ ndị fofdürü n'etiti ha, ndị a ga-esi n'ogige ndị agha Babilon püta bịa kpoo obodo a okụ.” **11** Mgbe ndị agha Babilon si na gburugburu Jerusalem wezuga onwe ha n'ihi ọbịbia ndị agha Fero na-abịa, **12** Jeremaya sitekwara na Jerusalem puo malite igawa n'ala ndị Benjamin, n'ihi iketa oke ruuru ya site n'aka ndị bi n'ebe ahụ. **13** Ma mgbe o ruru n'onụ ụzọ ama Benjamin, onyeisi ndị agha aha ya bụ Irija nwa Shelemaya, nwa Hananaya jidere ya, boo ya ebubo sị ya, “Ọ bụ ọsọ ka i na-agba! I na-achị ịgbawuru ndị Babilon!” **14** Ma Jeremaya zara sị ya, “Ọ bụ okwu ụgha ka i na-ekwu. Anaghị m agba ọsọ ịgbawuru ndị Babilon.” Ma Irija egeghị ya ntị, kama o jidere Jeremaya kpüta ya n'ihi ndịsi ọchichị.

15 Ha were iwe megide Jeremaya, nye iwu ka e tie ya ihe, kpochiekwa ya n'ulọ Jonatan, ode akwukwo. N'ihi na ha ji ulọ ahụ mere ulọ mkporo n'oge a. **16** E tinyere Jeremaya n'ime ulọ mkporo olulu, ebe ọ nọrọ ogologo oge. **17** Emesịa, Zedekaya bụ eze nyere iwu ka a kpota ya n'ulọze. Mgbe a kpotara ya, Zedekaya jụrụ ya ajịju na nzuzo sị ya, “I nwere okwu site n'aka Onyenwe anyị?” Jeremaya zara sị ya, “E, lee, a ga-arara gi nyefee gi n'aka eze Babilon.” **18** Mgbe ahụ, Jeremaya gwara Zedekaya, bụ eze okwu ozo sị ya, “Ihe ojọq dị ańaa ka m mere megide gi, maqbụ megide ndị ọrụ gi, maqbụ megide ndị a, unu ji tinye m n'ulọ mkporo? **19** Ebee ka ndị amụma unu nọ, bụ ndị ahụ na-eburu unu amụma na-asị unu, ‘Eze Babilon agaghị ebuso unu agha, ọ gaghị ebusokwa ala a agha?’ **20** Ugbu a, biko, onyenwe m eze, biko gee m ntị. Biko, nṣụ arịrịo m: Ezighachila m n'ulọ Jonatan, ode akwukwo, n'ihi na ọ burụ na i mee otu a, aga m anwụ n'ebe ahụ.” **21** Zedekaya bụ eze, nyere iwu ka e debe Jeremaya n'ogige ndị nche. O nyekwara iwu ka a na-enye ya achịcha e si n'ulọ ndị na-eme achịcha na-ewebata ụboghị niile, tutu ruo mgbe achịcha e nwere n'obodo ahụ gwusịrị. Ya mere, o mere ka Jeremaya nogide n'ogige ndị nche.

38 Shefataya nwa Matan, na Gedaliya nwa Pashua, na Jehukal nwa Shelemaya, na Pashua, nwa Malkija, nṣụ mgbe Jeremaya nọ na-agwa ndị mmadụ okwu ndị a sị ha, **2** “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, ‘Onye ọbụla nogidere n'ime obodo a ga-anwụ site na mma agha, maqbụ site n'ụnwụ, maqbụ site n'orịa na-efe efe. Ma onye ọbụla pükwuru ndị Babilon ga-adị ndụ. Ọ ga-adị ndụ, n'ihi na ọ ga-echebe ndụ ya.’ **3** Ihe ndị a kwa ka Onyenwe anyị kwuru, ‘A ga-arara obodo a nyefee ya n'aka ndị agha eze Babilon, onye ga-adota ya n'aghị.’” **4** Mgbe ahụ, ndịsi ọchichị sịri eze, “O kwesiri ka e gbuo nwoke a, n'ihi na ọ na-eme ka obi ndị agha na obi ndị mmadụ fofdürü n'ime obodo a na-ada mba site n'udị okwu ọ na-agwa ha. Ọ bughi ọdimma ndị a ka ọ na-eche echiche ya, kama ọ bụ otu ha ga-esi laa n'iyyi.” **5** Zedekaya bụ eze zara sị ha, “Ọ dị unu n'aka. Unu maara na o nweghi ihe ọbụla eze nwere ike ime igbochi unu ime ihe unu chọrò.” **6** Ya mere, ha jidere Jeremaya, tinye ya n'ime olulu mmiri Malkija, nwa eze. Olulu mmiri a dị n'ogige ulọ ndị nche. Ọ bụ ụdọ ka ha ji wetuo Jeremaya n'ime olulu mmiri ahụ. Ma mmiri adighị n'ime ya, naanị aipiṭi. Ya mere, Jeremaya danyere n'ime aipiṭi ahụ, mibanye n'ime ya. **7** Ma Ebed-Melek, onye Kush, otu

n'ime ndjisi ozi n'uløeze nñru na etinyela Jeremaya n'ime olulu mmiri. Mgbe eze nodlur n'ónu üzø ama Benjamin, **8** Ebed-Melek si n'uløeze püo jekwuuru ya n'ebé ahü sì ya, **9** “Onyenwe m eze, lee na mmeso ndí a mesoro Jeremaya onye amuma jogburu onwe ya. Ha atubala ya n'ime olulu mmiri hapü ya ka ə nodü n'ebé ahü nwüo n'ihi agüü mgbe achicha körö n'obodo.” **10** Mgbe ahü, eze nyere Ebed-Melek onye Kush iwu sì ya, “Sì n'ebé a kpörö iri mmadü atö ka gi na ha soro gaa dopüta Jeremaya onye amuma site n'olulu ahü tupu ə nwüo.” **11** Ya mere, Ebed-Melek duuru ndí ahü püo. O buru üzø jee n'ónuulo di n'okpuru uløakü nke uløeze. N'ebé ahü, ə chipütara üzödü nkırınka akwa, na üzödü uwe kara nka. O kenyere ha n'üdö, wetuore ya Jeremaya n'ime olulu mmiri ahü. **12** Ebed-Melek onye Kush ahü gwara Jeremaya okwu sì ya, “Were nkırınka akwa ndí a, na uwe ndí a kara aka fanye ha na mkpa abü gi, ime ka üzö a ghara imerü gi ahü.” Jeremaya mere dí ka a gwara ya. **13** Emesịa, ha dolitere ya elu, dopüta ya site n'olulu mmiri ahü. Site n'oge ahü, Jeremaya nogidere n'ogige ulö ndí nche. **14** Mgbe ahü, Zedekaya bu eze, ziri ozi ka a kpota Jeremaya onye amuma, ka ə bıakwute ya n'ónu üzø nke atö, nke ulonsö Onyenwe anyi. Mgbe ə bjara, eze gwara ya okwu sì ya, “Achorö m iju gi ajüju. Ezonarıla m ihe obula.” **15** Ma Jeremaya zara Zedekaya sì ya, “O buru na m enye gi osısa, i gaghi egbu m? A sıkw na m adügi ədödü, i gaghi ege m ntı.” **16** Ma Zedekaya bu eze riñrü iyi na nzuzo nye Jeremaya sì ya, “Dıka Onyenwe anyi onye nyere anyi ume anyi na-eku si adı ndü, agaghi m egbu gi, maqbü nyefee gi n'aka ndí na-achosi ndü gi ike.” **17** Mgbe ahü, Jeremaya zara Zedekaya sì ya, “Ihe ndí a ka Onyenwe anyi Chineke Onye purü ime ihe niile, bu Chineke Izrel kwuru, ‘O buru na i pükwuru ndjisi eze Babilon nyefee onwe gi n'aka ha, ha ga-echebe gi ndü, ha agakwaghı akpö obodo a okü. Gi na ezinaulö gi ga-adıkwa ndü.” **18** Ma ə buru na i ju iwere onwe gi nyefee n'aka ndjisi eze Babilon, a ga-enyefe obodo a n'aka ndí Babilon. Ha ga-akpökwa ya okü, ma gi onwe gi agakwaghı agbapü site n'aka ha.” **19** Eze Zedekaya sırı Jeremaya, “Mü onwe m na-atü egwu ndí Juu ahü bu ndí gbakwuru ndí Babilon, n'ihi na ndí Babilon nwere ike nyefee m n'aka ha, ha ga-emesikwa m ike.” **20** “Ha agaghi enyefe gi n'aka ha,” ka Jeremaya zara ya. “Rubere Onyenwe anyi isi, site n'ime ihe m gwara gi. Mgbe ahü, ihe niile ga-agara gi nke əma. A ga-echebekwa ndü gi. **21** Ma ə buru na i ju iwere

onwe gi nye, lee ihe Onyenwe anyi mere ka m hü: **22** A ga-akpüta ndí inyom niile fodlur n'uløeze Juda mee ka ha pukwuru ndjisi eze Babilon. Ndí inyom ndí a ga-ası gi, “Ndí enyi gi ahü niile i na-atükwası obi arafuola gi, mee ka i buru onye e meriri emeri. Ükwü gi abü emikpuola n'ime apıtı, ugbu a, ndí enyi gi niile ahü agbanarılä gi.” **23** “A ga-akpüpütara ndí Babilon ndí nwunye gi niile na ümü gi niile. Gi onwe gi agaghi agbanarị ha, ma eze Babilon ga-ejidekwa gi, a ga-esurekwa obodo a okü.” **24** Mgbe ahü, Zedekaya gwara Jeremaya, “Ekwela ka ntı ozo nü ihe ndí a niile mü na gi kwuru, ma ə bughi ya, i ga-anwü. **25** O buru na ndjisi ochichı anü na mü na gi kparıtara ıuka, ha bıakwute gi, sì gi, ‘Gwa anyi ihe i gwara eze na ihe eze gwara gi, ezola ihe obula n'ebé anyi nö, ma ə bughi ya anyi ga-egbu gi.’ **26** mgbe ahü i ga-agwa ha, ‘Anö m na-ariö eze arırıö ka ə hapü izighachi m n'ülö Jonatan, ka m nwüo n'ebé ahü.’” **27** Ndjisi ochichı ahü niile bıakwutere Jeremaya juo ya ajuju. O gwakwara ha ihe ahü niile eze nyere ya n'iwu. Ha hapuru iju ya ihe ozo, n'ihi o nwekwaghı onye ozo nñru okwu niile ya na eze kwuru. **28** Jeremaya nogidekwara n'ogige ndí nche tutu ruo üböchı ahü a dötara Jerusalem n'agha. Otu a ka esi were Jerusalem.

39 Otu a ka e si dota Jerusalem n'agha. N'afö nke itoolu, nke ochichı Zedekaya eze Juda, n'ónwa nke iri ya, Nebukadneza eze Babilon duuru ndí agha ya niile bıa ibuso Jerusalem agha, Ha gbara ya gburugburu, nochibido ya. **2** N'üböchı nke itoolu, n'ónwa nke anö, n'afö nke iri na otu nke ochichı Zedekaya, ha gwupuru mgbidi obodo ahü. **3** Mgbe ahü, ndjisi niile nke eze Babilon batara were onodü ha n'ónu üzø ama nke Etiti. Ndí a bu ndí batara: Negal-Shareza onye Samga, na Nebo-Sasekim, onyeisi n'etiti ndjisi, na Negal-Shareza onyeisi nke okwa ya dí elu, na ndjisi niile ozo nke eze Babilon ndí fodlur. **4** Mgbe Zedekaya eze Juda na ndí agha ya niile hıru ha, ha gbapuru əso. Ha ji abalı gbapü n'obodo ahü site n'ónu üzø ama nke dí n'etiti mgbidi abü n'akükü ubi eze a gbara ogige, chee ihu n'üzø Araba. **5** Ma ndí agha ndí Babilon chüsoro ha n'azü, chükwute Zedekaya na mbara ala Jeriko. Ha jidere ya, kpugara ya Nebukadneza eze Babilon, n'obodo Ribla, nke dí n'ala Hamat, ebe ə nö maa ya ikpe. **6** O bu na Ribla, ka eze Babilon nö gbuo ümü ndí ikom Zedekaya niile n'ihu ya. Ebe ahü ka a nökwa gbuo ndí Juda niile a na-

asopuru. 7 Emesja, o ghupuru Zedekaya anya ya abuo, jiri udo bronz kee ya agbu kporo ya gaa Babilon. 8 Ndị Babilon sunyere uloze na ulo ndị mmadu niile oku, kwatukwa mgbidi niile nke Jerusalem. 9 Nebuzaradan bu ochiagha ndị nche eze, buuru ndị niile foduru n'obodo, ha na ndị ahụ buuru ụzọ jekwuru ya, na ndị ọzo foduru, bulaa ha Babilon, dika ndị a dotara n'agha. 10 Ma Nebuzaradan bu ochiagha ndị nche eze, hapuru ufodụ ndị ogbenye, ndị na-enweghi ihe obula n'ala Juda. N'oge ahụ, o nyere ha ubi vajinị a gbara ogige na ala ubi niile. 11 Ugbu a, Nebukadneza eze Babilon enyelari Nebuzaradan ochiagha ndị nche eze iwu banyere Jeremaya, sị, 12 "Kporo ya, lekotazie ya anya nke ọma; emekwala ya ihe ojoo obula, kama meere ya ihe obula ọ riopor gi." 13 Ya mere, Nebuzaradan, ochiagha ndị nche eze, na Nebushazban, onyeisi n'etiti ndịsi, na Negal-Shareza, bụ onyeisi ọkwa ya di elu, na ndịsi ndị ọzo niile nke eze Babilon, 14 ziri ndị jere kpopta Jeremaya site n'ogige ndị nche. Ha nyefere ya n'aka Gedaliya nwa Ahikam, nwa Shefan, ka o dulaa ya n'ulo ya. Ya mere, Jeremaya nogidere n'etiti ndị nke ya. 15 Ma n'oge ahụ, Jeremaya nō di ka onye mkporo n'ogige ulo ndị nche, okwu Onyenwe anyi ruru ya ntị sị ya, 16 "Jekwuru Ebed-Melek onye Kush, gwa ya sị ya, 'Ihe ndị a ka Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile, bụ Chineke Izrel kwuru, Lee, ana m aga ime ka okwu ahụ m kwuru megide obodo a mezuo. Ihe ga-abiakwasi obodo a bụ ịla n'iyi, ọ bughị oganihu. N'oge ahụ, ihe ndị a ga-emezukwa n'ihu gi. 17 Ma aga m anaputa gi n'ubochi ahụ, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. A gaghi enyefe gi n'aka ndị ahụ i na-atu egwu ha. 18 Aga m azoputa gi. I gakwaghi ada site na mma agha kama i ga-agbapukwa na ndu, n'ihi na i tukwasiri m obi." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya.

40 Mgbe oge nta gasirị site n'oge Nebuzaradan
ochiagha ndị nche nō na Rema mere ka Jeremaya nwere onwe ya, okwu Onyenwe anyi ruru ya ntị. Nebuzaradan hụru Jeremaya mgbe e kekotara ya na ndị e si na Jerusalem na Juda dota n'agha agbu, bụ ndị ahụ a na-ebula Babilon. 2 Mgbe ochiagha ndị nche eze a hụru Jeremaya, ọ sịrị ya, "Ọ bụ Onyenwe anyi Chineke gi nyere iwu na ihe ojoo ndị a ga-abiakwasi ala a. 3 Ugbu a kwa Onyenwe anyi emeela ka ihe o kwuru mezuo. O wetarala ala a mbibi ahụ. Ma ihe ndị a niile mezuru n'ihi na ndị gi mehiere megide Onyenwe anyi, ju irubere ya isi. 4 Ma taata, ana m

eme ka i nwere onwe gi site n'agbu nke e kere gi na nkwoji aka. Ọ buru na i chọq, soro m gaa Babilon. N'ebé ahụ, aga m elezi gi anya nke ọma. Ọ burukwa na i kpebie na i gaghi eso m gaa Babilon, abjalा. Ma, lee, ala a niile di gi n'ihu. Jee ka i biri n'akukụ ya obula di gi mma; jeghariakwa n'ebé obula i chorop." 5 Ma tupu Jeremaya atugharia ịhapụ ya pụo, Nebuzaradan gwakwara ya ọzo sị, "Laghachikwura Gedaliya nwa Ahikam, nwa Shefan, onye eze Babilon hoputara ka ọ na-elekota obodo Juda niile. Gaa soro ya biri n'etiti ndị gi, maqbụ i nwere ike gaa ebe obula ọzo di gi mma." Mgbe ahụ, ochiagha ahụ nyere ya ihe oriri hiri nne. O nyekwara ya onyinye, hapụ ya ka ọ laa. 6 Ya mere, Jeremaya jekwuuru Gedaliya nwa Ahikam na Mizpa, soro ya na ndị foduru n'ala ahụ biri. 7 Mgbe ndịsi agha ahụ niile na ndị ikom ha, bụ ndị gbalagara n'ohia, nṣuru na eze Babilon emeela Gedaliya nwa Ahikam, onye na-achị ala ahụ, na onye nlekoتا ndị ikom na ndị inyom, na ụmuntakiri, bụ ndị ogbenye ọnụ ntụ, ndị a na-eburughi gaa Babilon, ka ha gaa biri n'ala ọzo, 8 ha biakwutere Gedaliya na Mizpa. Ndị biakwutere ya bụ ndị a; Ishmel nwa Netanaya, Johanan na Jonatan ụmụ Kariya, na Seraya nwa Tanhumet, na ụmụ Efai onye Netofa, na Jaazaraya nwa Maaka, na ndị ikom ha. 9 Gedaliya nwa Ahikam, nwa Shefan, nṣuorø ha iyi, nṣukwaara ndị ikom ha iyi, sị, "Unu atụla egwu ife ndị Babilon: birinu n'ala a, feekwa eze Babilon, ihe ga-agara unu nke ọma. 10 Mụ onwe m ga-ebi na Mizpa inochite anya unu n'ihu ndị Babilon ga-abiakwute anyi, ma gaanụ chikötaa mkpuru vajinị niile, na mkpuru niile e kwesiri ighokota n'oge okpomokụ, na mmanu niile. Chikötanụ ha tinye ha n'ime ite ichebe nri unu. Birikwanu n'obodo ahụ niile unu nwetara." 11 Mgbe ndị Juu niile nō na Moab, na Amon, na Edom, na n'obodo ndị ọzo niile nṣuru na eze Babilon hapuru ufodụ ka ha biri na Juda, na ọ hoputara Gedaliya nwa Ahikam, nwa Shefan, mee ya onye na-achị ndị ahụ niile, 12 ha niile si n'ebé ahụ ha nō loghachikwa n'ala Juda. Ha lókwutere Gedaliya na Mizpa, site na mba ndị ahụ niile a chugara ha. Ha chikötakwara mmanya vajinị, na mkpuru di ukwu, bụ mkpuru nke na-acha n'oge okpomokụ. 13 Johanan nwa Kariya, na ndịsi agha niile nō n'ohia biakwutere Gedaliya na Mizpa 14 sị ya, "Ọ bụ na i maghi na Baalis eze ndị Amon ezitela Ishmel nwa Netanaya ka ọ bia gbuo gi?" Ma Gedaliya nwa Ahikam ekwetaghị na ọ bụ eziokwu ka ha na-ekwu. 15 Mgbe ahụ, Johanan nwa

Kariya pürü na nzozo jekwuru Gedaliya na Mizpa si ya, “Biko, kwere ka m gaa gbuo Ishmel nwa Netanaya. O nweghi onye ga-amata otu o si nwuo. N’ihî gjinî ka ọ ga-eji gbuo gi, ime ka ndî Juu niile na-alögachikwute gi gbasasiakwa ozo, na imekwa ka ndî Juda fodurú laa n’iyi?” **16** Ma Gedaliya nwa Ahikam zara Johanan nwa Kariya si ya, “Biko, emela ihe dî otu ahû! N’ihî na ihe i na-ekwu banyere Ishmel abughi eziokwu.”

41 N’onwa nke asaa, Ishmel nwa Netanaya, nwa

Elishama, onye si n’agbüru eze, na onye naara abu otu n’ime ndjisi ozi eze, duuru ndî ikom iri bija n’ulô Gedaliya nwa Ahikam na Mizpa. Mgbe Gedaliya soo ha niile na-eri nri, **2** Ishmel nwa Netanaya na mmadu iri ndî ahû ya na ha so, biliri jiri mma agha tigbuo Gedaliya nwa Ahikam, nwa Shefan, bu onye eze Babilon hoputara dika onye na-achi ala ahû niile. **3** Ishmel gbukwara ndî ikom Juda niile ha na Gedaliya no na Mizpa, gbukwaa ndî agha Babilon nokwa n’eve ahû. **4** N’ubochi na-esu ubochi ahû ha gbusiri Gedaliya, tupu mmadu obula anu ihe banyere ya, **5** o nwere iri mmadu asato, bu ndî kpuchara afuonu ha, dowaşa uwe ha, gbukasiakwa onwe ha ahû, sitere n’obodo Shekem, na Shailo na Sameria buuru onyinye inata ihuoma, na ihe nsure oku nesi isi ụto na-abja n’ulonso Onyenwe anyi. **6** Ishmel nwa Netanaya sitere na Mizpa puo izute ha, na-akwa akwa mgbe ọ na-agha. Mgbe o zutere ha, ọ siri ha, “Bjâkwutenu Gedaliya nwa Ahikam.” **7** Mgbe ha batara n’obodo, Ishmel nwa Netanaya na ndî ikom ahû bu ndî so ya, gburu ndî ahû tñye ozu ha n’ime olulu. **8** Ma mmadu iri n’ime ndî ahû gwara Ishmel okwu si ya, “Biko, egbula anyi, n’ihî na anyi nwere ọka wiiti na ọka balî, na mimanu anu anyi zoro n’ime ọchia.” N’ihî ya, o gbughi ha, kama ọ hapuru ha ndû. **9** Olulu ahû Ishmel tñyere ozu Gedaliya na ozu ndî ozo ahû niile bu olulu nke Asa bu eze gwuru maka ichebe Jerusalem mgbe Baasha eze Izrel na-ebuso ya agha. O bükwa ozu ndî mmadu ka Ishmel, nwa Netanaya kpojuru n’ime olulu ahû. **10** Ishmel dotakwara ndî niile fodurú n’ime Mizpa n’agha. O dotara ụmu ndî inyom eze n’agha, dotakwa ndî ahû niile a hapuru n’eve ahû, bu ndî ahû Nebuzaradan, ochiaghah ndî nche eze mere ka Gedaliya nwa Ahikam buru onye na-achi ha. Ishmel nwa Netanaya dotara ha niile n’agha duru ha na-achø igbapu gaa n’ala ndî Amon. **11** Mgbe Johanan nwa Kariya, na ndjisi agha ahû niile ya na ha no nñur ihe

ojøo Ishmel nwa Netanaya mere, **12** ha duuru ndî agha ha niile puo ibuso Ishmel nwa Netanaya agha. Ha chukwutere ya n’ebé dî nso n’iyi ukwu Gibion. **13** Mgbe ndî ahû niile Ishmel dötara n’agha hñru Johanan nwa Kariya na ndjisi agha so ya, ha nñuriri ọñu. **14** Ndî ahû niile Ishmel dötara n’agha na Mizpa, chigharirij gafee n’ebé Johanan nwa Kariya no. **15** Ma Ishmel nwa Netanaya, na mmadu asato n’ime ndî agha ya, gbagpuru oso gbanari Johanan. Ha gbalagara n’ala ndî Amon. **16** Mgbe ahû, Johanan nwa Kariya na ndjisi agha niile ya na ha so duuru ndî ahû niile ha naputara site n’aka Ishmel puo, bu ndî ahû Ishmel nwa Netanaya dötara n’agha na Mizpa, mgbe o buuru ụzo gbuo Gedaliya nwa Ahikam. Ndî ozo Johanan si na Gibion durukwa bu ndî a, ndî agha, na ndî inyom, na umuntakiri, na ndjisi ulô ikpe. **17** Ha duuru ha na-aga, ma kwusî n’obodo Gerut Kimham, nke dî nso na Betlehem, ebe ha bu n’obi iga Ijipt, **18** n’ihî igbanari ndî Babilon. Ha tñru egwu ihe ndî Babilon ga-eme ha n’ihî ogbugbu Ishmel nwa Netanaya gburu Gedaliya nwa Ahikam, onye eze Babilon hoputara ka o buru onye na-achi ala ahû.

42 Mgbe ahû, Johanan nwa Kariya, na ndjisi agha

ahû niile, na Jezenaya nwa Hoshaya, na ndî Izrel niile, site n’onye dikarisiri nta ruo n’onye dikarisiri ukwuu, bjakwutere **2** Jeremaya onye amuma si ya, “Biko, anyi biara ịriọ gi aririọ. Kpokuo Onyenwe anyi Chineke gi n’ekpere n’ihî anyi bu ndî fodurú n’ala a. I maara na o nwere oge anyi dî otutu n’ala a, ma ubu a anyi dî naani ole na ole. **3** Kpee ekpere ka Onyenwe anyi Chineke gi gosi anyi ihe anyi ga-eme, maobu ebe anyi ga-eje.” **4** Jeremaya onye amuma zara si ha, “Anula m ihe unu kwuru. Aga m ekpere Onyenwe anyi Chineke unu ekpere dika unu rjoro. Mgbe m natara qsisa ya, aga m agwakwa unu ihe niile Onyenwe anyi kwuru. O nwekwaghî ihe m gaezonari unu.” **5** Ha siri Jeremaya, “Ka Onyenwe anyi buru onyeama eziokwu na nke kwasiri ntukwasî obi megide anyi, ma ọ buru na anyi emeghi dika ihe niile Onyenwe anyi bu Chineke gi gwara gi ka i gwa anyi. **6** O bu ihe Chineke, onye anyi na-eziga gi ka i juta ase, kwuru ka anyi ga-eme. Ma ọ dî mma, ma ọ dî njø. Anyi ga-erubere Onyenwe anyi Chineke gi isi, ka ihe gaara anyi nke oma.” **7** Mgbe ubochi iri gasiri okwu Onyenwe anyi ruru Jeremaya ntî. **8** N’ihî ya ọ kporo Johanan nwa Kariya, ndjisi agha ya na ha

so na ndị Izrel niile, site n'onye díkarísírị nta ruo n'onye díkarísírị ukwuu. **9** Mgbe ha bijara, o gwara ha okwu sị ha, “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Chineke Izrel, onye unu zigara m ka m wegara aríriọ unu, sıri: **10** ‘Ọ bụrụ na unu anogide n'ala a, aga m ewuli unu elu; agaghị m akwada unu. Aga m akụkwa unu díka osisi, gharakwa ihopu unu. N'ihi na ihe ojoo ahụ m mere ka ọ bjákwasị unu na-ewute m nke ukwuu. **11** Unu atula eze Babilon egwu, bụ onye unu na-atụ egwu ya ugbu a. Unu atula ya egwu, otu a ka Onyenwe anyị kwubiri, n'ihi na anonyere m unu, aga m azopụta unu, naputakwa unu site n'aka ya. **12** Aga m enwe obi ebere n'ebe unu nọ, si otu a mee ka ya onwe ya nweekwa obi ebere n'ebe unu nọ. Ọ ga-emekwa ka unu nwetaghachikwa ala unu.’ **13** “Ma ọ bụrụ na unu onwe unu asị, ‘Anyị agaghị anogide n'ala a,’ si otu a nupu isi n'ebe Onyenwe anyị Chineke unu nọ; **14** ọ bụrükwa na unu asị, ‘Mba, anyị ga-agà biri n'ala Ijipt ebe anyị na-agaghị ahụ agha, maqbụ nụ ụda opि ike, maqbụ nọq agụn n'ihi enweghị ihe oriri,’ **15** mgbe ahụ, nṣrụnụ okwu Onyenwe anyị, unu ndị fofdụrụ na Juda. Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, bụ Chineke Izrel kwuru, ‘Ọ bụrụ na unu anogidesie ike na mkpebi unu iga Ijipt ibiri n'ebe ahụ, ọ bụrükwa na unu agaa biri n'Ijipt n'eziokwu, **16** mgbe ahụ, mma agha ahụ unu na-atụ egwu ga-eru unu n'ahụ, ụnwụ ahụ unu na-atụ oke egwu ya ga-esoro unu baa n'Ijipt. Unu ga-anwükwa n'ebe ahụ. **17** N'ezie, ndị ahụ niile kpebiri iga biri n'Ijipt ga-anwụ site na mma agha, na site n'uwụ, na site n'orịa na-efe efe. O nweghị onye ọbụla n'ime ha ga-afodụ ndụ, o nweghị onye ọbụla n'ime ha ga-agbanarị ihe ojoo ahụ m ga-eme ka ọ bjákwasị ha.’ **18** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, bụ Chineke Izrel kwuru, ‘Díka iwe m na ọnuma m bụ ihe awükwasírị n'elu ndị bi na Jerusalem, otu a ka m ga-esi wükwasíkwa unu ọnuma m, mgbe unu ga-agà Ijipt. Unu ga-aghị ihe ọbụbu ọnụ na ihe ijuanya, ihe nkocha na ihe ita ụta. Unu agakwaghị ahụ ebe a anya ozo.’ **19** “Unu bụ ndị fofdụrụ na Juda, lee na Onyenwe anyị agwala unu sị, ‘Unu agala Ijipt.’ Matanụ nke ọma na m adọqula unu aka na ntị, **20** na unu mehiere n'obi unu mgbe unu ziri m sị m jụta Onyenwe anyị Chineke unu ase. Mgbe ahụ, unu rịqo m sị m, ‘Rịqo anyị Onyenwe anyị Chineke anyị aríriọ, gwa anyị ihe niile o kwuru, anyị ga-emekwa ya.’ **21** Agwala m unu taa ihe o kwuru, ma unu ajula ime ihe ahụ niile Onyenwe anyị Chineke unu, bụ onye unu

zigara m ka m jekwuru, kwuru. **22** Ya mere, matanụ ya nke ọma taa na unu ga-anwụ site na mma agha, na site n'uwụ, na site n'orịa na-efe efe, n'ebe ahụ unu chọro iga biri.”

43 Mgbe Jeremaya gwasírị ndị ahụ niile okwu ahụ Onyenwe anyị Chineke ha ziri ya ka o zie ha, **2** Azaraya nwa Hoshaya, Johanan nwa Kariya na ndị nganga niile nō n'ebe ahụ, gwara Jeremaya okwu sị ya, “O bụ okwu ụgha ka i kwuru! Onyenwe anyị Chineke anyị ezighị gị ka i kwuo na anyị ekwesighị iga biri n'Ijipt, **3** Kama ọ bụ Baruk nwa Neraya na-akwalị gị megide anyị, n'ihi na ọ chọro inyefe anyị n'aka ndị Babilon ka ha gbuo anyị, maqbụ buru anyị gaa Babilon díka ndị a dötara n'agha.” **4** Ya mere, Johanan nwa Kariya na ndịsi agha ahụ niile, nakwa ndị mmadụ ahụ niile nupuru isi n'iwu Onyenwe anyị, jụụ inogide n'ala Juda. **5** Kama Johanan nwa Kariya, na ndịsi agha ahụ, duuru ndị ahụ fofdụrụ na Juda pụo, ha na ndị ahụ si na mba ndị ozo dị iche iche, ebe ha gbagara lọta. **6** Ha duuru ndị ikom niile na ndị inyom niile na ụmuntakirị niile, na ụmụ ndị inyom eze niile, bụ ndị ahụ Nebuzaradan ochiaghị ndị nche eze Babilon tinyere na nlekota Gedaliya nwa Ahikam, nwa Shefan na Jeremaya onye amụma na Baruk nwa Neraya. **7** Ya mere, ha nupuru isi n'ebe Onyenwe anyị nō site n'ibanye ala Ijipt. Ha jegidere ije ruo n'obodo Tapanhis. **8** Mgbe ha nō na Tapanhis, okwu Onyenwe anyị ruru Jeremaya ntị sị ya, **9** “Mgbe ndị Juu nō na-ele gị anya, chírị ufodụ nkume buru ibu n'aka gị, gaa zoo ha n'ime ụro dị na mpụta ihu ụlo e ji aja ụro wuo, nke dị n'onụ ụzo e si abata n'ụlo Fero dị na Tapanhis. **10** Mgbe ahụ sị ha, ‘Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, bụ Chineke Izrel sıri, Aga m ezi ozi kpọta ohu m bụ Nebukadneza, eze Babilon. Aga m edokwasíkwa ocheeze ya n'elu nkume ndị a m zoro n'ebe a, ọ ga-agbasa ụlo ndo nke ịbü eze ya n'elu ha. **11** Ọ ga-abia buso Ijipt agha, si otu a mee ka ha nwụo, bụ ndị ahụ a kwadobere maka onwu, mee ka a dota ha n'agha, bụ ndị ahụ a kwadobere na-agà adọta n'agha;mekwaa ka ha nwụo site na mma agha bụ ndị ahụ a kwadobere na ha ga-anwụ site na mma agha. **12** Ọ ga-esunyekwa ọkụ n'ụlo ebe a nō na-efe chi niile nke ndị Ijipt. Ọ ga-esure ụlo ndị a ọkụ, dötakwa chi ha niile n'agha. Díka onye ọzuzụ atụrụ si ewepụcha igwu site na uwe ya, ọ ga-esikwa otu a wezuga onwe ya n'udo site n'Ijipt pụo. **13** N'ime ụlonsö anyanwụ dị n'Ijipt, ka

o ga-akwatu ogidi nsø niile, surekwaal ulonso niile nke chi di iche iche n'Ijipt oku.”

44 Ndị a bụ okwu ruru Jeremaya ntị banyere ndị

Juu ahụ niile bi n'ala Ijipt, bụ ndị bi na Migdol, na n'ime Tapanhis, na n'ime Memfis, na n'ime Patros, 2 “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, bụ Chineke Izrel kwuru, Unu ji anya unu hụ ihe ojọ ahụ niile m mere ka ha bjakwasị Jerusalem, na obodo niile nke Juda. Lee, obodo ndị ahụ aghoqla mkpomkpọ ebe taa, o nwekwaghị onye bi n'ime ha. 3 Ihe ndị a bjakwasịri ha n'ihi ihe ojọ ha mere. Ha kpasuru m iwe site n'ichu aja ihe nsure oku na-esi isi ụtọ, na site n'ife chi ndị ọzọ, ndị ha onwe ha maqbụ nna nna ha na-amaghị. 4 Site n'oge ruo n'oge, mgbe mgbe, eziteere m ha ndị ohu m, bụ ndị amumà, ndị gwara ha okwu sị ha, ‘Unu emela ihe arụ dị otu a nke m kpọrọ asị!’ 5 Ma ha egeghị ntị, ha atokwaghị ntị ha n'ala. Ha esiteghị n'ihe ojọ ha na-eme chegharia, maqbụ kwusị ichu aja ihe nsure oku na-esi isi ụtọ nye chi ndị ọzọ. 6 N'ihi ya, awukwasịri m ha ọnuma m na iwe m, nke rere dika oku megide obodo niile nke Juda, na okporouzo nke Jerusalem. Ya mere, ha ghoro mkpomkpọ ebe na ebe togboror n'efu taa. 7 “Ma ugbu a, ihe ndị a ka Onyenwe anyị Chineke Onye pürü ime ihe niile, bụ Chineke Izrel kwuru, N'ihi gini ka unu ji chọq iji aka unu wetara onwe unu ihe ojọ ndị a? Lee ka unu si duru ndị ikom na ndị inyom niile, na ụmụntakirị niile, na ụmụ a mịrụ ọhụrụ niile na-agbala n'ala Ijipt, si otu a mee ka, o bùladị, otu mkpuru mmadụ hapu ifodukwa n'ala Juda. 8 Gini mere unu na-eji ọru aka unu na-akpasu m iwe, na-esurere chi ndị ọzọ ihe nsure oku na-esi isi ụtọ n'ala Ijipt, ebe unu bjara ibi? Unu onwe unu ga-ala onwe unu n'ihi, mekwaa onwe unu ihe jbu ọnụ nakwa ihe nkocha n'etiti mba niile dị n'uwá. 9 Unu echefuola ihe ojọ mna unu ha mere na ihe ojọ niile ndị eze Juda na ndị eze nwanyị Juda mere na ihe ojọ niile nke unu onwe unu na ndị nwunye unu mekwara n'ala Juda, na n'okporouzo Jerusalem? 10 Ruo ubochị taa, o nwebeghi onye ọbula n'ime ha wedarala onwe ya ala, maqbụ tọ egwu m; ha adighị ejegharị n'iwu m, maqbụ jidesie ụkpuru ndị ahụ niile m debere n'ihi ha na n'ihi nna nna ha aka ike, igbaso ya. 11 “N'ihi ihe ndị a niile, otu a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, bụ Chineke Izrel kwuru: Ekpebiela m ime ka ihe ojọ bjakwasị unu; ekpebiela m ibibi Juda. 12

Aga m eme ka ndị ahụ niile foduru n'ala Juda, bụ ndị ahụ kpebiri n'obi ha iga biri n'ala Ijipt ghara ịdikwa. A ga-ala ha n'ihi n'ala Ijipt; ha ga-ada site na mma agha, maqbụ site n'ụnwụ. Ndị niile díkarisịri ukwu n'etiti ha na ndị niile díkarisịri nta ga-anwụ. Ha gagaghokwa ihe jbu ọnụ na ihe iju anya, ihe ọnuma ikpe na ihe nkocha. 13 Dịka m si taa Jerusalem ahụ, otu a ka m ga-esi jiri mma agha, na ụnwụ, na ọriịa na-efe efe, taa ndị ahụ bi n'Ijipt ahụ. 14 O nweghi onye ọbula n'ime ndị Juda ahụ foduru, ndị gara biri n'Ijipt nke ga-agbanari ọnwụ. O bụ ezie na o na-agusi ha agụ ike iloghachị n'ala Juda, ma o nweghi onye ọbula n'ime ha ga-aloghachị, karjakwa mmadụ ole na ole ndị ga-agbabụ agbabụ.” 15 Ndị nọ n'ebe ahụ mgbe ahụ Jeremaya kwuru okwu ndị a bụ ndị ikom ahụ niile maara na ndị nwunye ha na-achụ aja ihe nsure oku na-esi isi ụtọ nye chi ndị ọzọ, na ndị niile bi n'Ijipt n'akukụ Patros. Ndị a zara Jeremaya sị ya, 16 “Anyị agaghị anabata okwu ahụ i si n'aha Onyenwe anyị gwa anyị 17 N'ihi na anyị aghaghị ime ihe ndị ahụ anyị kpebiri ime. Anyị ga-achịrụ Eze nwanyị mbara Eluigwe aja ihe nsure oku na-esi isi ụtọ. Anyị ga-awusakwara ya aja ihe ọnụnụ dika anyị na nna anyị ha, ndị eze anyị na ndịsi ọchichị anyị mere n'obodo Juda niile na n'okporouzo Jerusalem. N'oge ahụ, anyị na-eriju afọ, ihe na-agakwara anyị nke ọma, o nweghi ihe ojọ bjakwasịri anyị. 18 Ma site n'oge anyị kwusịri ichuru Eze nwanyị mbara Eluigwe aja, ihe nsure oku na-esi isi ụtọ na iwuṣara ya aja ihe ọnụnụ, ihe niile akola anyị, o bükwa site na mma agha na oke ụnwụ ka anyị na-ala n'ihi.” 19 Ndị inyom ahụ niile kwukwara si, “Mgbe ahụ anyị na-eji ihe nsure oku na-esi isi ụtọ na-achịrụ Eze nwanyị mbara Eluigwe aja na mgbe ahụ anyị na-awusakwara ya aja ihe ọnụnụ, o bụ na ndị di na-alụ anyị amaghị na anyị na-eme achicha n'oyiyi ya, na-awusakwara ya aja ihe ọnụnụ?” 20 Mgbe ahụ, Jeremaya gwara mmadụ ahụ niile okwu, ma ndị ikom ma ndị inyom ahụ niile zara ya okwu sị ha, 21 “Onyenwe anyị chetara ihe nsure oku na-esi isi ụtọ niile unu na nna unu ha, na ndị eze unu, na ndịsi ọchichị unu, na ndị Izrel niile ji chọq aja n'obodo Juda niile na n'okporouzo Jerusalem niile. 22 N'ihi ya, mgbe Onyenwe anyị na-enweghi kwa ike ịnagide ihe ojọ niile ndị a unu mere, na ihe arụ niile unu mere, o mere ka ala unu ghọ mkpomkpọ ebe, na ihe iju anya, na ihe nkocha, nke mmadụ na-ebighị n'ime ya, dika ọ dị taa. 23 N'ihi na

unu surere ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ na n'ihi na unu mehiere megide Onyenwe anyị, ghara irubere ya isi, maqbụ igbaso iwu ya, maqbụ idebe ụkpuru ya, maqbụ imezu ihe niile ọ sıri ka unu mee, n'ihi ya ka ihe ojọ ndị a ji dakwasị unu dika unu na-ahụ ugbu a.” 24 Mgbe ahụ, Jeremaya gwara ndị inyom ahụ, na ndị Izrel niile okwu sị ha, “Nnurunụ okwu Onyenwe anyị unu ndị Juda niile nō n'ljipt. 25 Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, bụ Chineke Izrel kwuru, Unu na ndị nwunye unu esitela n'omume unu gosi na unu na-emezu ihe ndị ahụ unu jি ọnụ kwuo si, ‘Anyị aghaghị imezu nkwa niile anyị kwere banyere ịchụ aja ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ na nke ihe ọnụnụ nye Eze nwanyị mbara Eluigwe.’ ‘Gaanụ n'ihi mezuo nkwa unu kwere! Mezuokwanụ iyi unu n'ñụrụ. 26 Ma nnurukwanụ okwu Onyenwe anyị, unu ndị Juu niile bi n'ljipt, ‘Eji m aha m dị ukwuu na-anị iyi, ka Onyenwe anyị na-ekwu, ‘na o nweghi onye Juda ọbula bi n'akụkụ ọbula nke ljipt, nke ga-akpokukwa aha m ozø, maqbụ jiri ya n'ñọ iyi si, “Dika Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-adị ndị.” 27 N'ihi na anya m na-ele ha abughi maka ime ha mma, kama ọ bụ maka ime ha ihe ojọ. Ndị Juu niile bi n'ljipt ganwụ site na mma agha, maqbụ site n'oke ụnwụ, tutu ruo mgbe e bibichara ha dum. 28 Naanị mmadụ ole na ole ga-esi ljipt gbalata Juda igbanarị mma agha. Mgbe ahụ ndị Juda niile fodürü, bụ ndị bjara biri n'ljipt, gamata onye okwu ya na-eguzosi ike, maqbụ nke m, maqbụ nke ha. 29 “Nke a ga-abụrụ unu ihe ama nke ga-egosi unu na m ga-ata unu ahụnụ n'ebe a,’ otu a ka Onyenwe anyị kwuputara. ‘Ka unu si otu a mara na mba m na-aba na m ga-emesi unu ike aghaghị iguzosi ike.’ 30 Ihe a ka Onyenwe anyị kwuru, ‘Aga m arara Fero Hofra, eze ljipt nyefee n'aka ndị iro ya, bụ ndị na-achọ ndị ya, dika m si rara Zedekaya eze Juda, nyefee n'aka Nebukadneza eze Babilon, bụ onye iro ahụ chọro ndị ya.”

45 Okwu ndị Jeremaya onye amumा gwara Baruk nwa Neraya, mgbe o dere okwu ndị a n'akwukwo dika Jeremaya na-akpoputa ha, n'afø nke anọ nke ọchichị Jehoiakim nwa Josaya eze Juda. Jeremaya gwara Baruk sị, 2 “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị bụ Chineke Izrel na-agwa gi, gi Baruk, 3 I sıri, ‘Ahụnụ díjirị m! Lee na Onyenwe anyị atukwasịrla m mwute n'elu ihe mgbu nke m nwere. Ike işu ude agwụla m, ma ruo ugbu a, achotabeghi m izuike.’ 4 Ma ihe ndị a ka ị ga-agwa ya, ‘Otu a ka Onyenwe anyị kwuru, Aga

m akwada ihe ndị ahụ niile m wuru, hopukwa ihe ndị ahụ niile m kuru n'ala a niile. 5 Ma gi onwe gi, i na-achorø onwe gi ihe ukwu? Achokwala ha. N'ihi na, lee, aga m eme ka ihe ojọq biakwasị mmadụ niile, otu a ka Onyenwe anyị kwubiri, ma aga m eme ka i jiri ndị gi gbaṇu jee ebe ọbula i ga-eje.”

46 Ndị a bụ okwu Onyenwe anyị, nke ruru Jeremaya onye amumा ntị, banyere mba dị iché iché. 2 Nke dírị ljipt: Ndị a bụ okwu dị megide usuu ndị agha Fero Neko, bụ eze ljipt, ndị Nebukadneza eze Babilon meriri n'agha na Kakemish, n'akụkụ osimiri Yufretis, n'afø nke anọ nke ọchichị Jehoiakim nwa Josaya, bụ eze Juda. 3 “Kwadoonụ ọta agha unu, ndị ukwu na ndị nta, zopụnụ ije maka ibu agha. 4 Kegidezienụ ịnyinụ unu, rịkwasiķwanụ n'elu ha. Guzokwanụ n'onodụ ibu agha unu, ma kpukwasikwanụ onwe unu okpu agha unu. Mịọnụ ùbe unu ka ọ dị nkø, yikwasikwanụ uwe agha unu. 5 Gịnị ka anya m abuọ hụru? Ujọ na-atu ha, ha na-agbaghachikwa azụ; lee, a na-etipia ndị ha bụ dike n'agha. Ha na-agbasi ọsọ ike, na-eleghị anya n'azụ. Egwu díkwa n'akụkụ niile,” otu a ka Onyenwe anyị kwuputara. 6 “Ndị nwere ụkwụ ọsọ enweghi ike igbalaga, ndị dị ike enweghi ike isi n'ebe ahụ wezuga onwe ha. Ha na-asø ngongo daa, n'akụkụ ugwu dị nso n'osimiri Yufretis. 7 “Onye bụ onye a, nke na-ebili ọto dika osimiri Nail, na dika osimiri nke mmiri ya na-amaghari? 8 ljipt na-ebili elu dika osimiri Nail, dika osimiri nke mmiri ya na-amaghari. Ọ na-asị, ‘Aga m ebili kpuchie ụwa niile. Aga m ebibi obodo ukwu dị iché iché, na ndị mmadụ bi n'ime ha.’ 9 Gbabanyenụ n'ogbo agha, unu ịnyinụ niile. Gbanụ ọkụ ọkụ, unu ndị na-agba ugbo agha. Zonụnụ ike ike, unu ndị bụ dike n'agha, unu ndị ikom Kush na Put, ndị na-ebu ọta, na unu ndị ikom Lidiya ndị na-agba ụta. 10 Ma ụbочị ahụ dírị Onyenwe anyị, bụ Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile. Ọ bụ ụbочị ịbọ ọbọ ya, ụbочị ọ ga-aborø ọbọ n'ahụ ndị iro ya. Mma agha ga-eripia ha tutu afø eju ya, e, tutu ruo mgbe ọ n'ñjurụ ọbara afø. N'ihi na Onyenwe anyị bụ Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile ga-achụ aja n'ala ahụ dị n'ugwu, nke dị nso osimiri Yufretis. 11 “Rigoro Gilead ka i weta mmari a na-ete n'onya, gi Ada ljipt na-amaghị nwoke. Ma ọ bụ n'efu ka i na-ewebata ọgwụ ndị a niile, n'ihi na ọgwugwụ ọbula agaghị adịri gi. 12 Mba niile ga-anụ akụkụ ihe ihere biakwasirị gi. N'akụkụ niile nke ụwa ka a ga-anukwa ịkwa akwa gi. Otu dike

n'agha na-aso ngongo na-adakwasị dike ibe ya; ha abuọ na-adakwa n'ala.” 13 Okwu ndị a ka Onyenwe anyị gwara Jeremaya onye amumà, banyere ọbiibia nke Nebukadneza, bụ eze Babilon, onye na-abia ibuso Ijipt agha. 14 “Kwuputanụ ihe ndị a n'Ijipt. Kwusaa ya na Migdol. Kwusaakwa ya na Memfis, na n'obodo Tapanhis. Guzozienụ onwe unu n'usoro, nookwanụ na nji kere, n'ihi na mma agha na-eripiịa ndị gbara unu gburugburu. 15 Giṇi mere a ga-eji gbudasịa ndị gi niile bụ dike n'agha? Ha agaghị enwe ike guzokwa, n'ihi na Onyenwe anyị ga-akwada ha. 16 Ha ga-aso ngongo mgbe mgbe, ha ga-adakwasikwa n'elu ibe ha. Ha ga-asikwa, ‘Bilienụ ọtọ, bijanụ ka anyị laghachikwuru ndị anyị, ka anyị laghachikwa n'ala ebe a muru anyị, ka anyị wezugakwa onwe anyị site na mma agha nke ndị mmegbu.’ 17 N'ebe ahụ ka ha ga-anọ tie mkpu sị, ‘Fero eze Ijipt bụ naanị onye oke okwu. Lee, oge a kara aka nye ya efunariłla ya.’ 18 “Dika mụ onwe m na-adị ndu,” ka Eze ahụ kwuputara, onye aha ya bụ Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, “otu onye ga-abia, onye dị ukwuu dika ugwu Taboa si dị ukwuu n'ebe ugwu ndị ozo dị, na dika Kamel si dirị n'akukụ osimiri. 19 Kwakotaanụ ngwongwo unu, jikerenụ maka ije biri n'ala ozo, unu ndị bi n'Ijipt, n'ihi na a ga-eme ka Memfis ghop ebe togboror n'efu. Ọ ga-aghokwa mkpomkpọ ebe, nke mmadụ na-agaghị ebi n'ime ya. 20 “Ijipt mara mma dika nne ehi, ma ijiji nke si n'akukụ ugwu, na-abia imegide ya. 21 Ndị agha e goro ego nọ n'etiti ha dika ụmụ ehi gbara abyba. Ha onwe ha kwa ga-atugharịa gbaa ọso, ha agaghị eguzo, n'ihi na ụboghị nhijuanya na-abịakwasị ha, bụ ụboghị a gata ha ahụ. 22 Ijipt ga-eme mkpotu, dika mkpotu nke agwo na-agba ọso na-eme, mgbe ndị iro ya ji ike na-abịakwasị ya. Ha ga-eji anyuike bjakwasị ya, dika ndị na-egbutu osisi. 23 Ha ga-egbutu oke ọhia ya,” otu a ka Onyenwe anyị kwubiri, “n'agbanyeghi na ọ bụ oke ọhia rubigara oke. Ha dị ọtụtu karja igurube, a pughikwa ịguta ole ha dị. 24 A ga-eme ka ihere mee Ada Ijipt, mgbe e nyefere ya n'aka ndị si n'akukụ ugwu bia.” 25 Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, bụ Chineke Izrel, sịrị, “Ana m a ga ime ka ahụbjakwasị Amọn, bụ chi ndị Tibs, na Fero, na ala Ijipt na chi niile dị n'ime ya, ndị eze ya niile nakwa ndị ahụ na-atughasị Fero obi. 26 Aga m enyefe ha n'aka ndị ahụ na-achosi ndu ha ike, bụ Nebukadneza eze Babilon, na ndịsi ọchichị ya. Ma n'ikpeazu, aga m emekwa ka ndị mmadụ birikwa n'ime ya ozo, dika e si biri n'ime

ya na mgbe ochie.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya. 27 “Atula egwu, gi Jekob, ohu m. Adakwala mba, gi Izrel. N'ihi na lee, aghaghị m ịzoputa gi site n'ebe dị anya nke e mere ka ị gaa biri. Aga m azoputakwa ụmụ ụmụ gi site n'ala ebe e mere ka ha gbapụ ọso gaa biri. Jekob ga-emesiakwa biri n'udo, na-atughị egwu ọbula. Ọ dikwaghị onye ga-eme ka ọ tuq ujo. 28 Atula egwu, gi Jekob, ohu m, n'ihi na anonyeere m gi,” otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya. “A sikhari na m ebibie mba ndị ahụ niile nke m mere ka ị gaa biri n'etiti ha kpamkpam, agaghị m ebibi gi kpamkpam. Aga m ado gi aka na ntị, ma o ga-abu site n'uzo ikpe ikpe ziri ezi. Agakwaghị m ahabụ inye gi ahụhụ i kwasiri ịnata.”

47 Okwu Onyenwe anyị nke ruru Jeremaya onye amumà ntị banyere ndị Filistia. Okwu ndị a bijara tupu Fero ebuso obodo Gaza agha. 2 Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, “Lee ka mmiri si ala elu n'akukụ ugwu; ha ga-aghokwa mmiri nke na-erubiga oke. Ha ga-erukwasị ala ahụ, kpuchiekwa ihe niile dị n'ime ya, ọ ga-ekpuchikwa obodo niile dị n'ala ahụ, na ndị bi n'ime ya. Ndị niile bi n'ala ahụ ga-eti mkpu akwa, mmadụ niile ga-akwasikwa akwa ike. 3 Mgbe ha gananụ üzü ikiri ükwu nke ọtụtu ịnyinya, nke na-agbata ọso na-abia n'ebe ha nọ, mgbe ha ga-anukwa üzü ugbo agha ndị iro, na üzü nzọ ükwu igwe ha. N'oge ahụ, ndị bụ nna agaghị enwe ike nyere ụmụ ha aka, n'ihi na aka ha ga-akuda n'akukụ ha. 4 N'ihi na ụboghị ahụ abịjalị mgbe a ga-ebibi ndị Filistia niile, mgbe a ga-ebipụ ndị niile fofdụ, ndị nwere ike inyere obodo Taịa na Sajdon aka. N'ihi na Onyenwe anyị akwadoola ibibi ndị Filistia, o kwadoola ibibi ndị ahụ fofdụ n'ọnụ mmiri Kafto. 5 Gaza ga-akpucha isi ya n'ọnodu iru uju. A ga-eme ka Ashkelon dere duu. Ruo ole mgbe ka unu ga-anogide na-egbukasị onwe unu ahụ, unu bụ ndị fofdụ afodụ bi n'ala dị larị? 6 “Ewoo, gi mma agha Onyenwe anyị, ole mgbe ị ga-ezu ike? Mịnye onwe gi n'obọ gi, kwusi ikpa ike gi ma dere duu.” 7 Ma o ga-esikwanụ ańaa zuru ike, ebe ọ bụ Onyenwe anyị nyere ya iwu ibu agha megide Ashkelon, na ndị bi n'ọnụ mmiri oke osimiri?”

48 Nke a dirị Moab: Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, bụ Chineke Izrel kwuru, “Ahụbjakwasị dīrị Nebo! N'ihi na a ga-emebi ya. A ga-emekwa ka ihere mee Kiriatem, e, a ga-adọta ya n'agha. A ga-etiopia Misgab, mee ka ihere mee ya. 2 Ọ dikwaghị ndị ga-eto Moab ozo, kama a ga-anọ na

Heshbon pia ɔpipiɑ օdida ya. Ha ga-asj, ‘Bjanu ka anyi bibie mba a, ka օ ghara ɪdikwa.’ օ buladi gi bu Madmen, ka a ga-eme ka i dere duu. A ga-ejkwma agha chuo gi օso. 3 Gee nt̄i nr̄u akwa na-adna na Horonaim, օ bu mkpu akwa oke mbibi na ila n’iyi. 4 A ga-etikp̄o Moab, umatantikri ya ga-etikwa mkpu akwa. 5 Ha ga-eji oke ikwa akwa na-agbagu uzo Luhit; a ganukwa mkpu akwa nke ndi e bibiri ihe ha n’uzo na-agbada Horonaim. A ga-anu akwa mwute n’ihī mbibi nke biakwasir̄ ha. 6 Gbalaganu! Gbapun օso ndi! Dikwanu ka osisi nta nke di n’ozara. 7 Ebe օ bu na unu na-atukwasj obi n’aka oru unu, na n’akunuba unu, a ga-adotakwa unu n’agha. Ndī Kemosh ka a ga-eburu gaa mba oz̄o, ha na ndi nchua ja na ndiisi ochichij ya. 8 Onye mbibi ahū ga-abja megide obodo niile. O nwekwaghī obodo nke puru igbanar̄ mbibi ya. A ga-ala ndagwurugwu niile n’iyi, bibiekwa ebe di elu nke di larij, n’ihī na օ bu okwu si n’omu Onyenwe anyi puta. 9 Wukwasj ala Moab nnu, n’ihī na a ga-eme ka օ ghoḡ ebe togbor̄o n’efu. Obodo niile di n’ime ya ga-aghō mkipomkpo ebe, nke mmadu օbula na-agaghī ebikwa n’ime ya. 10 “Obubu onu diri onye ahū ji aghughō na-aru oru Onyenwe anyi. Ahuhū diri onye na-ewezuga mma agha n’ebi iwusi qbara di. 11 “Onye na-anq juu ka Moab bu site na mgbe օ bu nwantakir̄, օ dikā mmanya doro edo, nke a na-adighi esi n’otu udu wughariya ya n’ime udu oz̄o, o nwebeghi oge օbula e ji mee ka օ ga biri n’ala oz̄o. օ bu ya mere uto ya adighi agbanwe agbanwe, isisi ya agbanwekwaghī. 12 Ma ubochi ndi ahū na-abja,” otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, “mgbe m ga-eziga ndi ikom oru ha bu iwu օ ihe site n’ite, ha ga-awupukwa ya. Ha gagabap̄ ihe niile di n’ite ya niile, tūwakwaa ite ya niile. 13 Mgbe ahū, ihere Kemosh ga-eme Moab, dikā ihere si mee Izrel mgbe ha tukwasir̄ Betel obi ha. 14 “Unu si aña ekwu si, ‘Ndī di ike n’agha ka anyi bu; anyi bükwa dimkpa n’agha?’ 15 A ga-ebibi ala Moab, busokwa obodo ya niile agha. Um̄ okorobja ya niile ndi ahor̄ ahō ga-ada n’ogbugbu ahū.” Otu a ka Eze ahū kwubiri, onye aha ya bu Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile. 16 “Odida Moab di nso; oke nhuju anya ya ga-abjaka osiiso. 17 Kasienu ya obi, unu ndi niile gbara ya gburugburu, unu ndi niile maara na օ bu mba di ukwuu. Kwuputanu si, ‘Esi aña gbajie mkpanaka eze a, nke di ike, lee ka e si gbajiekwa mkpanaka a nke di ebube!’ 18 “Sitenu n’ebi nsopur̄ unu di elu r̄idata, bia nqdunu n’ala kp̄or̄ nk̄u, unu ndi bi n’obodo bu Ada

Dibon. N’ihī na onye ahū bibiri Moab ga-abja ibu agha megide unu, օ ga-alakwa obodo unu niile e wusiri ike n’iyi. 19 Guzonu n’akuk̄ օzo, h̄ur̄ ihe na-eme, unu ndi bi n’ime Aroea. Juonu nwoke unu h̄ur̄ na-agba օso, na nwanyi nke na-ewezuga onwe ya ajuju si ha, ‘Gini mere?’ 20 E meela ka ihere mee Moab, n’ihī na a tūpiala ya. Kwasienu akwa ike, tiekwanu mkpu akwa. Kwuputa ya n’Anon na e bibiela Moab. 21 Oge a ga-ekpe ndi bi n’ala di larij ikpe abjala, bu ndi bi na Holon, Jahaz na Mefaat, 22 Dibon, Nebo na Bet-Diblataim, 23 Kiriatem, Bet-Gamul na Bet-Meon, 24 Keriot na Bozra, na obodo niile di n’ala Moab, ndi di nso, na ndi nke di anya. 25 E bipula mpi Moab, a gbajiekwala ogwe aka ya,” otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 26 “Meenu ya ka օ n̄ubiga mmanya oke, n’ihī na o nupuru isi megide Onyenwe anyi. Moab ga-aturu onwe ya n’ihe օ gboḡo. օ ga-aghōkwa ihe ochi. 27 Izrel օ bughi ihe ochi nye gi? օ bu n’etiti ndi na-ezu ohi ka e jidere ya, mere i ji na-efufere ya isi mgbe օbula i na-ekwu okwu banyere ya? 28 Sitenu n’obodo unu niile gbatu օso; jeenu biri n’etiti nkume, unu ndi bi n’ala Moab. Dırinu ka nduru nke na-ewu akwū ya n’akuk̄ onu օgba nkume. 29 “Anyi anula ihe banyere mpako Moab. Anyi anula na mpako ahū di ukwuu, nukwa ihe banyere oke mbuli elu nke օ na-ebuli onwe ya, na oke nganga nke obi ya. 30 Amaara m ihe banyere mmu օ nke akpoghi onye oz̄o ihe օbula, nke di n’ime ya, ma օ gaghi abara ya uru օbula. !nya isi ya agaghī aruputakwa ihe օbula, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. 31 N’ihī ya, aga m akwasj akwa ike n’ihī Moab, aga m eti mkpu akwa n’ihī ala Moab niile. Aga m asu ude akwa n’ihī ndi Kia Hareset. 32 Akwa nke karir̄ akwa Jeza ka m ga-akwa n’ihī gi, gi osisi vajin̄ di na Sibma. Alaka gi gbasara ruo n’akuk̄ osimiri, e, ha gbasara ruo n’osimiri Jeza. Ma onye mbibi abiakwasila mkipur̄ gi niile chara acha, e, օ biakwasila mkipur̄ vajin̄ gi niile. 33 Qn̄u na obi uto ka e wepuru site n’ubi vajin̄ niile, na n’ala ubi niile nke Moab. E meela ka mmanya vajin̄ kwusj igbapatakwa site n’ebi izocha mmanya. օ dikwaghī onye na-eji mkpu qn̄u na-azochha ha, օ bu ezie na a na-anu olu iti mkpu, ma օ bughi olu iti mkpu qn̄u. 34 “A na-anu uto iti mkpu akwa ha site n’obodo Heshbon ruo Eleale, na Jehaz. A na-anukwa ya site na Zoa ruo, օ buladi obodo ndi di anya, dikā Horonaim, na Eglat Shelishiya. N’ihī na mmiri niile nke Nimrim ataala. 35 Aga m eme ka ndi ahū niile na-achu aja n’ebi niile di elu, na ndi ahū niile na-

achürü chi ha dí iche iche aja ihe nsure ọkụ na-esi isi uto, hapü idikwa n'ala Moab,” otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. 36 “Uda akwa nke na-ada n'ime obi m n'ihi Moab dika ụda oja. Uda akwa nke dikwa ka ụda oja na-adakwa n'ime obi m n'ihi ndị Kia Hareset. Aku niile ha kpakötara alaala n'iyi. 37 A kpuchapula agiri isi niile, kpachakwa afụonu ha niile. E bipükwala aka ha niile. Ọ bụkwa akwa mkpe ka e ji kpuchie ukwu niile. 38 N'elu ụlo niile nke dí na Moab, nakwa n'ama egwuregwu niile, ọ dighi ihe ozọ karia naanị iru uju ka a na-ahụ. N'ihi na e tiwaala m Moab dika e si etiwa ite aja nke o dighi onye bụla chọro ya,” otu a ka Onyenwe anyị kwupütara. 39 “Lee ka e si tipịa ya! Lee ka ha si akwasị akwa ike! Leekwa ka Moab si gbakuta azu ya n'ihi ọnọdu ihere ya! Moab aghołla ihe ochi, ọ ghołla ihe ijuanya nye ndị niile gbara ya gburugburu.” 40 Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, “Lee, ọ di otu ugo na-efedata, nke gbasapụrụ nku ya kpuchie ala Moab niile. 41 A ga-adota Keriöt n'agha, meriekwa ebe ya niile e wusiri ike. N'ubochi ahụ, obi ndị bụ dike n'agha n'ala Moab ga-adị ka obi nwanyị ime na-eme. 42 A ga-ebibi obodo Moab, mee ya ka ọ ghara idikwa, n'ihi na ọ kagidere Onyenwe anyịanya. 43 Oke egwu na olulu, na igbudu nke onye na-esi ọnụ nọ na-eche unu, unu ndị Moab,” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. 44 “N'oge ahụ, onye ọbụla gbapụrụ ọso site n'ihe oke egwu gadaaba n'olulu. Onye ọbụla ga-esikwa n'olulu rịpụta ka igbudu ga-ejide. N'ihi na aga m eme ka afọ ahụ a kara aka maka ịta Moab ahụhụ bjakwasị ya,” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya. 45 “N'okpuru ndo Heshbon ka ndị ahụ gbapụrụ ọso ndị guzoro, na-enweghi onye inyeaka. N'ihi na ọkụ esitela na Heshbon rere na-agas; ire ọkụ dí ukwuu esitela n'etiti Sajhòn na-apụ, na-erepiịa egedege ihu ndị Moab, na okpokoro isi ndị ahụ ji oke üzü na-anyia isi. 46 Ahụhụ dirị gi, gi Moab! Ebibiela ndị Kemosh niile. A dọtakwala ụmụ gi ndị ikom na ụmụ gi ndị inyom n'agha, buru ha gaa mba ọzo. 47 “Ma emesịa, n'ubochi ndị ahụ na-abịa, aga m eme ka ndị Moab a dọtarra n'agha lögħachi.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya. Nke a bụ ọgwugwu ikpe ọmụma dirị Moab.

49 Nke a dirị ndị Amọn: Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, “Ọ bụ na Izrel enweghi ụmụ ndị ikom? Izrel o nweghi onye nnweta ihe o nwere? Gini mere Molek ji nweta obodo Gad? Gini mere ndị ya ji bichie obodo ya niile? 2 Ma ubochi ahụ na-abịa,”

ka Onyenwe anyị kwupütara, “mgbe m ga-eme ka a nụ ụda iti mkpu agha, nke a ga-eti megide Raba, obodo ndị Amọn. A ga-eme ya ka ọ ghogho mkputamkpu ebe. A ga-esurekwa ya ọkụ, ya na obodo nta niile gbara ya gburugburu. Mgbe ahụ Izrel ga-achüpükwa ndị ahụ niile chüpürü ya.” Otu a ka Onyenwe anyị kwuru. 3 “Kpọqo mkpu akwa, gi Heshbon, n'ihi na ebibiela Ai! Tisienu mkpu akwa ike unu ndị bi na Raba! Yirinụ uwe mkpe unu, tiekwanụ aka n'obi n'ihi iru uju; gbagharianụ n'ogige mgbidi obodo unu, n'ihi na a ga-adota Molek n'agha, buru ya na ndị nchüaja ya na ndiisi ochichị ya gaa mba ọzo. 4 Gini mere unu ji anya isi n'ihi ndagwurugwu nke na-amị mkpuru hiri nne, gi ada nwanyị na-ekwesighị ntukwasị obi, onye ntukwasị obi ya dí n'akunụba ya, gi onye na-asị, ‘Onye ga-ebuso m agha?’ 5 Aga m esite n'aka ndị niile gbara gi gburugburu mee ka oke egwu bjakwasị gi,” otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwupütara ya, “A ga-achüpụ onye ọbụla n'ime unu. Ọ díkweghi onye ga-achikọta ndị ahụ niile gbapụrụ agbapụ. 6 “Ma mgbe e mesiri, aga m emekwa ka ndị Amọn laghachikwa n'ala ha.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. 7 Nke dirị Edom: Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru, “Ọ pütara na onye amamihe adighikwa na Teman? Okwu ndümödụ ọ gwüla n'ọnụ ndị nwere nghọta? Amamihe ha o reela ure? 8 Chigharianụ gbalaga, unu ndị bi na Dedan. Gaa zoonụ onwe unu n'ogba nkume miri emi, n'ihi na aga m eme ka ihe ojoo bjakwasị Isø, n'oge ahụ m ga-ata ya ahụhụ. 9 Ọ bürü na ndị na-aghoro mkpuru vajinị abjakuute gi, ọ bụ na ha agaghị ahapụrụ gi mkpuru ole na ole? Ọ bürükwà na ndị ohi abia n'abalị, ọ buğhi naanị ihe ha chọro ka ha gakwakorọ? 10 Ma aga m agba Isø ọtọ. Aga m ekpughe ebe nzuzo ya niile ka ọ ghara izobe onwe ya. Ụmụ ya na ndị ikwu ya, tinyere ndị ya na ha dí na mma na ndị agbataobi ya, ga-alà n'iyi. Ya mere, ọ dighikwa onye ga-asị, 11 ‘Hapunụ ụmụ mgbe iunu niile, n'ihi na mụ onwe m ga-edede ha ndị. Ndị inyom unu niile ndị di ha nwụrụ nwere ike itukwasị m obi.’” 12 Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, “Ọ bürü na e mere ka ndị ahụ na-ekwesighị iñụ ihe dí n'iko ahụ nñọ ya, a ga-esi ariaa ghara ịta gi ahụhụ? A ghaghị ịta gi ahụhụ; i ghakwaghi iñụ site n'iko ahụ.” 13 “Eji m onwe m nñọ iyi, otu a ka Onyenwe anyị kwupütara, sị, na Bozra ga-aghị mkpomkpọ ebe, na ihe ijuanya, na ihe ịta ụta, na ihe ịbü ọnụ. Obodo ya niile ga-aghökwa mkpomkpọ

ebe ruo mgbe ebighi ebi.” 14 Anula m ozi si n’onu Onyenwe anyi. E zipula onyeozi ka ọ ga mba niile di iche iche zie ha ozi, si, “Chikotaanu onwe, megide ya. Bilikwanu maka ibu agha!” 15 Ugbu a, aga m eme ka i di nta n’etiti mba di iche iche, ihe nleli na-ebe mmadu no. 16 Idi egwu gi nke na-eyinye ndi mmadu egwu, na nganga nke obi gi eduhela gi, gi onye na-ebi na mgbawa niile nke nkume di elu, gi onye ji ebe niile di elu nke ugwu n’aka ya. A sikkari na i wuo akwu gi n’ebi di elu, dikha ebe ugo ga-ewu akwu ya, aga m esite n’ebi ahu kpudata gi n’ala, otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. 17 “Edom ga-agho ihe iju anya. Ndi niile na-esi n’akukwu ya agafe ga-anoy n’onodu iju anya, ha ga-eledakwa ya anya n’ihi onya ya niile. 18 Dikha a kwaturu Sodom na Gomora, ya na obodo niile gbara ya gburugburu. Otu a kwa, ọ dighi onye obula ga-ebi n’ebi ahu; nwa mmadu obula agakwaghị ebi n’ime ya,” otu a ka Onyenwe anyi kwuru. 19 “Aga m esi n’ala ya chupu Edom n’otu ntabi anya, dikha mgbe odum na-esi n’oke ohia Jodan na-arigoputa n’ebi ita nri nke umu anumani juputara n’ahijia ndu. Ma onye bu onye ahu a hoputara, onye m ga-enyeфе oru a n’aka ya? Onye dikha m? Onye kwa puryi iputa tuq m aka n’ihu? Onye bükwa onye ozuzu aturu ahu nke puryi ido onwe ya megide m?” 20 N’ihi nke a, nuru ihe Onyenwe anyi kwadobere megide Edom, nürukwa ihe o zubere megide ndi bi na Teman. A ga-adokpuru ndi di nta n’etiti igwe ewu na aturu ahu, ebe ita nri ha ga-anoy n’onodu mgbagwoju anya n’ihi nke a. 21 Üwa ga-ama jijiji mgbe ha nuru mkpotu odiha ha; iti mkpu akwa ha ga-adakwa ụda ruo n’Osimiri Uhie. 22 Lee, otu ugo ga-efeli elu, fedatakwa. O ga-agbasapu nku ya kpuchie ala Bozra niile. N’ubochi ahu, obi ndi bu dike n’agha n’Edom ga-adị ka obi nwanyi ime na-eme. 23 Nke díri Damaskos: “Ujo ejula Hamat na Apad obi, n’ihi na ha anula akukwu ojoo. Ha adaala mba, nöökwa n’oke echiche dikha osimiri nke ebili na-amaghari n’elu ya. 24 Damaskos aghọla onye ike gwuru. O tughariala igbapu oso, ma oma jijiji ejidela ya. Oke obi ụfu na ihe mgbu ejidesiela ya aka ike, dikha obi ụfu na ihe mgbu nke na-ejide nwanyi ime na-eme. 25 Gini mere na-agbahapubeghi obodo ahu a maara aha ya, bu obodo ahu nke ihe ya na-atu obi m’utu? 26 N’ezie, umu okorobia no n’ime ya ga-ada n’okporouzo niile, a ga-emekwa ka ndi agha ya niile dere duu n’ubochi ahu.” Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puryi ime ihe niile kwubiri. 27 “Aga m esunye mgbidi

Damaskos oku. Oku ahu ga-eripiakwa ebe e wusiri ike nke Ben-Hadad.” 28 Banyere Keda na alaeze Hazo, nke Nebukadneza eze Babilon busoro agha: Ihe ndi a ka Onyenwe anyi kwuru, “Bilienu gaa buso Keda agha. Bibiekwanu ndi ahu niile bi n’akukwu ọwụwa anyanwu. 29 A ga-adota ulo ikwu ha, na igwe ewu na aturu ha n’agha. A ga-ebukorokwa ulo mgbochi ha niile, ya na ngwongwo na inyinya kamel ha niile. Ndị mmadu ga-etikwa mkpu si ha, ‘Oke egwu di n’akukwu niile!’ 30 “Gbalaganu osisi. Jeenu nodu n’ime ogba nkume niile miri emi, unu ndi niile bi na Hazo,” otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. Nebukadneza eze Babilon atuola atumatu megide unu, o cheputakwala ụzo ọ ga-esi megide unu. 31 “Bilienu, gaa buso mba ahu agha, bu mba ahu na-ebi na ntukwası obi,” otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, “mba nke na-enweghi ibo onu ụzo, maɔbu mkporo e ji akpochi ya, mba ahu nke ndi ya na-ebiri naanị onwe ha. 32 Inyinya kamel ha ga-abu ihe a ga-akwata n’agha, otutu igwe ehi ha ga-abukwa ihe a ga-aluta n’agha. Aga m efesa ha nye ifufe, bu ndi niile no ebe di anya, bu ndi ahu niile na-akpuchapu agiri isi egedege ihu ha. Aga m emekwa ka ihe ojoo si n’akukwu niile bijakwası ha,” otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 33 “Mgbe ahu, Hazo ga-agho ebe obibi nke nkita ohia. Ọ ga-agho ebe togboror n’efu ruo mgbe ebighi ebi. O nweghi onye obula ga-ebi n’ebi ahu, nwa mmadu obula agakwaghị ebi n’ime ya.” 34 Nke a bu okwu Onyenwe anyi ndi ruru Jeremaya onye amuma ntị banyere Elam, mgbe Zedekaya eze Juda bidoro ọchichị ya. 35 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye puryi ime ihe niile kwuru, “Lee, aga m agbaji ụta nke Elam, bu ụta ahu ha ji anya isi na o bu ebe ike ha di. 36 Aga m esite n’akukwu anoy nke mbara eluigwe zite oke ifufe anoy, nke ga-abia megide Elam. Aga m efesa ha nye oke ifufe anoy ndi a, ndi ga-ebufu ha buga ha na mba niile di iche iche, ọ dighi obodo a na-agaghị ahu ndi Ilam a dötara n’agha. 37 Aga m etipia Elam n’ihi ndi iro ha, e, n’ihi ndi ahu na-achosi ndu ya ike. Aga m eme ka ihe ojoo bijakwası ha, meekwa ka oke iwe m di oku bijakwası ha,” otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. “Aga m ejii mma agha chuo ha ọso tutu ruo mgbe m mere ka ha niile gwusia. 38 Aga m edo ocheeze m n’Elam, bibiekwa eze ya na ndisi ọchichị ya,” otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 39 “Ma n’ikpeazu, n’ubochi ndi ahu na-abia, aga m eweghachite akunuba niile nke Elam.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya.

50 Okwu Onyenwe anyị nke ruru Jeremaya onye amuma ntị banyere Babilon na banyere ala ndị Babilon. **2** “Kwusaa ya na mba niile, mee ka a nṣụ ya; bulie ọkolotọ mgbe a na-ekwusa ya. Kwupuṭa ihe niile, ezokwala ihe ọbułla, kama kwusaa ya si, ‘A ga-adọta Babilon n’agha. Ihere ga-emesịa mee Bel; otu a kwa, egwu ga-ejupuṭa Maduk obi. A ga-eme ka ihere mee oyiyi ya niile a kpụrụ akpụ; oke egwu ga-ejidekwa aruṣi ya niile.’ **3** Otu mba, nke si n’akukụ ugwu, ga-ebuso ya agha, mee ala ya ka ọ togboror n’efu. Ọ dikwaghị onye ga-ebi n’ime ya, n’ihi na mmađu na anumanu ga-esi n’ime ya gbalaga. **4** “N’ubochị ndị ahụ, ma na mgbe ahụ,” otu a ka Onyenwe anyị kwupuṭara, ndị Izrel na ndị Juda ga-ejikota onwe ha n’otu. Ha niile ga-eji anya mmiri puo ịchọ Onyenwe anyị Chineke ha. **5** Ha ga-ajụ ajụju, banyere ụzọ e si eje Zayon. Mgbe ahụ, ha ga-eche ihu ha ijeru n’ebé ahụ. Ha niile ga-abịákwa were onwe ha nyefee n’aka Onyenwe anyị, n’ime ogbugba ndu ebighị ebi, nke a na-agaghị echefu echefu. **6** “Ndị m akpafuola dika aturu furu efu. Ndị ozuzu aturu ha eduhielo ha, mee ka ha na-awaghari n’ugwu ukwu niile. Ha na-akpaghاري n’elu ugwu ukwu, ma n’elu ugwu nta. Ha echefuokwala ebe izuike nke ha. **7** N’ihi ya, ndị niile chọtara ha na-eripiịa ha. Ndị iro ha na-ekwukwa si, ‘Ikpe amaghị anyị n’ihi na ha emehielo megide Onyenwe anyị, onye bụ ezi ebe ita nri ha, na onye bükwa olileanya nke nna nna ha.’ **8** “Sinụ na Babilon gbalaga; sitekwanu n’ala Babilon puo, dirinụ ka mkpi na-edu igwe ewu na aturu. **9** N’ihi na aga m akpali otụtu mba dị ike site n’ala dị n’ugwu, ndị ga-ejikota onwe ha ibuso Babilon agha. Ha ga-edo onwe ha n’usoro imegide ya; ọ bükwa n’akukụ ugwu ka ha ga-esi dọta ya n’agha. Ạkü ha ga-agba ga-adị ka Ạkü nke onye bụ dike n’agha na onye oka igba ụta na-agba. Ha agaghị agba aka lọta. **10** N’ihi nke a, Babilon ga-aghị ihe nkwatera n’agha. Afọ ga-ejukwa ndị niile bụ ndị ga-akwata ya.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **11** “N’ihi na i ñuriri ọnụ nwee obi ụtọ, gi onye bibiri ihe nketa m, i wugharị dika nwa ehi nke na-azozcha ọka, bee akwa dika oke inyinnya. **12** Ihere ga-eme nne unu, e, a ga-eme ka oke ihere mee nne mịrụ unu. Ọ ga-abükwa mba díkarisirị ala n’etiti mba niile, burükwa ọzara, ala kpɔrɔ nkụ na ala uzuzu. **13** N’ihi iwe dì ukwuu nke Onyenwe anyị, ọ dighị onye ga-ebikwa n’ala Babilon ọzọ, n’ihi na a ga-ebibi ya kpamkpam. Ndị niile si n’akukụ ya na-agafe ka ọ ga-eju anya. Ha

ga-akparị ya n’ihi ọnya niile dì ya n’ahụ. **14** “Doonụ onwe unu n’usoro gburugburu obodo Babilon, unu ndị niile na-agba ụta. Gbaanụ ya ụta. Unu echela banyere Ạkü ole unu ga-agbabụ n’ihi na o mehiela megide Onyenwe anyị. **15** Kpoṇụ mkpu agha megide ya, site n’akukụ niile! Ọ chiliela aka ya elu. Lee, ụlo elu ya e wusiri ike adaala, a kwatuokwala mgbidi ya niile. Ebe ọ bụ na Onyenwe anyị na-aboror onwe ya ọbọ n’ahụ Babilon, boñonu ya ọbọ. Meenụ ya dika o si mee ndị ozọ. **16** Site na Babilon wezuga onye na-agha mkpuru na onye ji mma owuwe ihe ubi na-ewe ihe ubi. Ka onye ọbułla laghachikwuru ndị nke ya, ka onye ọbułla gbalaakwa n’ala nke aka ya, n’ihi mma agha nke onye na-emegbu emegbu. **17** “Izrel dị ka ewu na aturu a chusasịrị achusasi, nke ọdum chusasịrị. Onye bu ụzo ripia ya bụ eze Asırịa. Onye ikpeazu gwepiara ọkpukpụ ya bụ Nebukadneza, eze Babilon.” **18** N’ihi ya, ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, bụ Chineke Izrel kwuru, “Aga m ata eze Babilon, na ndị ala ya ahuhụ, dika m si taa eze Asırịa ahuhụ. **19** Ma aga m akpogaghachitekwa Izrel n’ebé ita nri nke ha. Ha ga-atakwa nri na Kamel na Bashan. Ọ bükwa n’ugwu Ifrem na Gilead ka afọ ga-ejukwa ha. **20** N’ubochị ndị ahụ, ma na mgbe ahụ,” otu a ka Onyenwe anyị kwubiri, “a ga-achọ ajọ omume nke Izrel, ma ọ dighị nke a ga-achọta. A ga-achokwa mmehie niile nke Juda, ma o nweghị nke a ga-achọta, n’ihi na aga m agbaghara ndị ahụ m mere ka ha fodụ mmehie ha. **21** “Busonu ala Merataim agha, busokwanu ndị bi na Pekod agha. Chụo ha ọsọ, gbuchapụ ma bibiekwa ha niile kpamkpam.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. “Mezuonụ ihe niile m nyere unu n’iwu. **22** A na-anụ ụzọ agha n’ala ahụ, a na-anụ ụzọ oke mbibi. **23** Lee ka e si gbajie, ma tipia mkpirisi igwe ahụ na-esupia ụwa niile. Lee ka Babilon si togboror n’efu n’etiti mba niile nke ụwa. **24** Esiiri m gi ọnya, gi Babilon; i makwara n’onya ahụ tupu i mata na ọnya ahụ dì. A chọtalai gi, jidekwa gi, n’ihi na i doola onwe gi ibuso Onyenwe anyị agha. **25** Onyenwe anyị emegheela uloakụ ngwa agha ya, site n’ime ya weputa ngwa agha nke ọnụma ya. N’ihi na Onyenwe anyị bụ Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile nwere ọru ọ ga-arụ n’ala Babilon. **26** Sitenụ n’ebé dì anya bịa buso ya agha. Kukapunu ọba ya niile, tükötanụ ha ọnu dika akpa ọka dì ukwuu, nke atukötara n’elu ibe ha. Bibienụ ya kpamkpam, ka ilie ọbułla ghakwara ifodurụ ya. **27** Gbuonụ ümụ oke ehi ya niile, ka ha niile gaa n’ebé ụlo igbu anụ Ahụhụ

na-adırı ha, n'ihi na ụbочи ahụ a kara aka banyere ha abjala, bu oge a ga-eji taa ha ahụ. **28** Geenü ntị n'ihe ndị na-agbalaga na-ekwu, bu ndị si na Babilon na-agbapụ ọṣo. Ha na-ekwusa na Zayon otu Onyenwe anyị Chineke anyị si bọq ọbo, otu o si abo ọbo n'ihi ụlọnṣo ukwu ya. **29** “Kpokötanụ ndị na-agba ụta maka imegide Babilon, bu ndị niile na-agba ụta. Maanụ ụlo ikwu, gbaa ya gburugburu; unu ekwela ka onye ọbula si n'ime ya gbapụ. Kwughachi ya ụgwọ dika ọru ya si di, dika ihe niile ahụ o mere si di meenụ ya otu ahụ. N'ihi na o buliela onwe ya elu megide Onyenwe anyị, bu Onye nsø nke Izrel. **30** N'ihi ya, ụmụ okorobia ya ga-ada n'okporouzo ama niile. A ga-emekwa ka ndị agha ya niile dere duu n'ubochi ahụ.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **31** “Lee, edoola m onwe m imegide gi, gi onye nganga.” Otu a ka Onyenwe anyị, bu Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwubiri ya. “N'ihi na ụbочи gi abjala, bu oge ahụ a ga-ata gi ahụ. **32** Onye nganga ahụ ga-aso ngongo daa, ma o nweghi onye ga-enyere ya aka ka o bilitekwa. Aga m esunye obodo ya niile ọkụ, nke ga-erechapụ ndị niile gbara ya gburugburu.” **33** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru: “A na-emegbu mnqo ndị Izrel, n'otu aka ahukwa, ndị Juda. Ndị dötara ha n'aghị jidesiri ha aka ike. Ha adighị ahapụ ha ka ha laa. **34** Ma Onye mgbagapụta ha di ike. Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile bükwa aha ya. Ọ ga-eji ike ya niile kpepapụ ọnụ ha, ime ka ala ha nweekwa izuike, ma mee kwa ka ndị bi na Babilon ghara inwe izuike. **35** “Mma agha ga-ebili megide ndị Babilon niile,” otu a ka Onyenwe anyị kwuputara, “na ndị ahụ niile bi na Babilon ma megidekwa ndịsi ochichị niile na ndị ahụ niile maara ihe. **36** Mma agha ga-ebili megide ndị amụma ụgha ha niile. Ha ga-agho ndị nzuzu. Mma agha ga-ebili megide ndị bu dike n'aghị. Obi ha ga-ejuputakwa n'oke egwu. **37** Mma agha ga-ebili megide ịnyinya ha, na ụgbọ agha ha, na ndị mba ozo niile nọ n'etiti ha. Ha ga-aghokwa ndị ịnyom. Mma agha ga-ebilikwa megide akụ ha niile. A ga-alụta ha niile n'aghị. **38** Okpomokụ ga-abjakwasị mmiri ha niile mee ka ha taa. N'ihi na ala ha bu ala arusi: arusi ha niile ga-ayikwa ara n'ihi oke egwu nke ga-abjakwasị ha. **39** “N'ihi ya, ọ bu ụmụ anụmanụ nke ọzara, na nkita ọhia ga-ebi n'ebi ahụ. Ikwighikwighị ga-ebikwa n'ebi ahụ. Mmadụ ọbula agaghị ebikwa n'ime ya ọzo. O nweghi onye ga-ebikwa n'ime ya site n'ogbo ruo n'ogbo. **40** Dika m si kwatuo Sôdôm na Gomora, ya na

obodo niile gbara ya gburugburu,” otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya. “Otu a kwa, ọ dighi onye ọbula ga-ebi n'ebi ahụ; nwa mmadụ ọbula agakwaghị ebi n'ime ya.” **41** “Lee, ndị agha si n'ala di n'ebi ugwu na-abja; mba di ukwu na ọtụtụ ndị eze ka a na-akpolitekwa site na nsọtụ niile nke ụwa. **42** Ha ji ọtụtụ ụta na ube; ha bu ndị afọ tara mmiri, ndị na-enweghi obi ebere. Ha na-ebigbọ dika mbigbọ nke osimiri, dika ha na-anokwasị n'elụ ịnyinya ha. Ha na-abja dika ndị ikom e doro n'usoro ibu agha, ibuso gi agha, Ada Babilon. **43** Eze Babilon nṣrụ akukọ banyere ude ha, akukọ mere ka ike gwurụ aka ya abuọ kpamkpam. Oke ihe mgbu ejidela ya, ihe mgbu dika nke nwanyị ime na-eme. **44** Lee, dika mgbe ọdum na-esi n'oke ọhia Jodan na-arigopụta n'ebi ita nri nke ụmụ anụmanụ juputara n'ahịhịa ndụ, n'otu ntabianya ka m ga-esi n'ala ya chupụ Babilon. Ma onye bu onye ahụ a hoputara, onye m ga-enyefe ọru a n'aka? Onye dika m? Onye kwa pürü ipputa tuq m aka n'ihi? Onye bükwa onye ọzuzu atụrụ ahụ nke pürü ido onwe ya megide m?” **45** N'ihi ya, nṣrụ ihe Onyenwe anyị kwadobere megide Babilon, nṣrükwa ihe o zubere megide ala ndị Babilon. A ga-adokpuru ndị di nta n'etiti igwe ewu na atụrụ ahụ. Ebe ita nri ha ga-anọ n'ọnodụ mgbagwojuanya n'ihi nke a. **46** Ụwa ga-ama jijiji mgbe ha nṣrụ mkpotu ọdida Babilon, iti mkpu akwa ya ga-adakwa ụda n'etiti mba niile di iche iche.

51 Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, “Lee, aga m akpali mmụo onye mbibi, ka ọ bịa megide Babilon na ndị bi na Kaldia. **2** Aga m eziga ndị mba ọzo n'obodo Babilon, ka ha gaa fuchaa ya, bibiekwa ala ya. Ha ga-emegide ya n'akukọ niile, n'ubochi ahụ ihe ọjọ ga-abjakwasị ya. **3** Ekwela ka onye na-agba ụta kwee ụta ya, ekwekwala ka o yikwasị uwe agha ya. Enwekwala ọmịkọ n'ebi ụmụ okorobia ya nọ, kama bibie usuu ndị agha ya kpamkpam. **4** Ha ga-ada, bürü ndị e gburu egbu n'ime Babilon, ha ga-abu ndị e merụrụ oke ahụ n'okporouzo niile. **5** Ọ bu ezie n'ala ha juputara n'ikpe ọmụma, n'ihi Onye nsø nke Izrel, ma Chineke bu Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile agbakutabeghi ndị Izrel na Juda azu. **6** “Sinu na Babilon gbapụ ọṣo. Gbasienụ ọṣo ike n'ihi ndụ unu. Unu ekwela ka e bibie unu n'ihi mmehie ya. Oge ịbọ ọbo Onyenwe anyị eruola, ọ ga-akwughachi ya ihe ruuru ya. **7** Babilon di ka iko olaedo n'aka Onyenwe anyị. O mere ka ụwa niile si n'iko ahụ ńübiga ihe

oňuňu oke. Mba niile nke ụwa nýuru mmanyá ya. Ugbu a ha niile na-ayí ara. **8** Na mberede, Babilon ga-ada, a ga-etipajkwa ya. Kwasierenü ya akwa ike. Wetanü ögwu tee ya, ma eleghị anya onya ahụ ga-adị ya mma. **9** “Anyị gaara agwọ Babilon, ma ɔriá ji ya enweghi ngwóta. Ka anyị hapunụ ya; ka anyị niile n'otu n'otu laghachi n'obodo nke aka anyị, n'ihi na ikpe ɔmumá dírị ya eruola mbara eluigwe. O na-arigokwa ruo n'igwe ojii.” **10** “Onyenwe anyị emeela ka ezi omume anyị püta lhem. Ka anyị kwuputa ihe Onyenwe anyị Chineke anyị mere na Zayon.” **11** “Mụonụ ɔnụ àkụ unu; bulienụ ɔta unu! Onyenwe anyị akwaliela ndị eze ndị Midia, n'ihi na nzube ya bụ ịla Babilon n'iyi. Onyenwe anyị ga-aborø onwe ya ɔbo, o ga-abotara ụlonso ukwu ya ɔbo. **12** Bulienụ okoloṭo n'ihi imegide mgbedi Babilon. Tinyekwanụ ndị agha ɔzø n'etiti ndị nchे, ka ɔnuogugu ha hie nne Kwadoonụ ndị ga na-elepụ anya. Kwadoonụ ndị agha ga-ezo onwe ha, n'ihi na Onyenwe anyị ga-eme ka ihe o zubere mezuo, bụ ihe ahụ o kpebiri megide ndị Babilon. **13** Unu bụ ndị bi n'akukụ ɔtutu mmiri, ndị nwere akunụba dì ukwuu, ögwuğwụ unu abiaruola. Oge ahụ eruola mgbe e ji wezuga unu. **14** Onyenwe anyị, Onye püru ime ihe niile ji onwe ya nýo iyi, sị, N'ezie, aga m eme ka ndị mmadụ ɔnuogugu ha ga-aha ka igurube juputa n'ime gi. Ha ga-etikwa mkpu ɔnụ megide gi. **15** “O sitere n'ike ya mee ụwa; o torø ntóala ụwa mee ka o guzosie ike site n'amamihe ya, o jikwa nghoṭa ya setipu eluigwe niile. **16** Mgbe o bigborø, mmiri niile nke dì n'eluigwe na-ebigbokwa. O na-eme ka igwe ojii site na nsotu niile nke ụwa kwulie. O na-ezipu amumá mgbe mmiri na-ezo, na-esitekwa n'ulø nkwaköba ihe ya na-eweputa ifufe. **17** “Onye ɔbula bụ onye na-enweghi uche nke ihe ɔmumá kɔrø. Emeela ka ihere mee onye ɔkpụ uzú ɔlaedo ɔbula site n'arusi o kpuru. N'ihi na oyiyi niile o na-akpụ bụ aghugho; ha enweghi nkueem ɔbula n'ime ha. **18** Ha bụ ihe efu, na ihe ikwa emo, mgbe ikpe ɔmumá ha bịakwasiřị ha, ha ga-alà n'iyi. **19** Ma onye ahụ bụ Oke Jekob adighị ka ihe ndị a, n'ihi na O bu ya na-eke ihe niile, tinyere Izrel bụ ebo nke ihe nketa ya. Onyenwe anyị, Onye püru ime ihe niile bụ aha ya. **20** “I bụ mkporø osisi m jи ebu agha, na ngwa agha m ga-eji gaa n'ihu agha. Gi ka m ga-eji tipia mba niile dì iche iche, gi ka m ga-eji laa alaeze niile n'iyi; **21** gi ka m ga-eji tipia inyinaya na onye na-agba ya, gi ka m ga-eji tipia ugbo agha na onye na-anaya ya; **22** gi ka m ga-eji tipia nwoke na

nwanyị, gi ka m ga-eji tipia agadi nwoke na okorobia, gi ka m ga-eji tipia okorobia na nwaagboqho, **23** gi ka m ga-eji tipia onye ɔzuzu aturu na igwe ewu na aturu ya, gi ka m ga-eji tipia onye ɔru ubi na ehi ya; gi ka m ga-ejikwa tipia ndị na-achị achị na ndịsi ochichị eze. **24** “N'ihu gi ka m ga-anø kwughachị Babilon na ndị niile bi na Babilon ihe ɔjøø niile ha mere na Zayon,” o bụ ihe Onyenwe anyị kwubiri. **25** “Edoola m onwe m imegide gi, gi ugwu ukwu na-emebisi ihe, gi onye na-ala ụwa niile n'iyi.” Otu a ka Onyenwe anyị kwuputara. “Aga m esetipu aka m megide gi, kwapu gi site na nkume dì elu. Aga m emekwa gi ka i burụ ugwu ukwu e suru ɔkụ. **26** A gaghi esite n'ime gi weta nkume e ji ewu isi nkuku ụlo, maɔbu nke e ji ewu ntóala ụlo ɔbula, n'ihi na i ga-abu ebe togborø n'efu ruo mgbe ebighi ebi,” otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya. **27** “Bulienụ okoloṭo elu n'alà ahụ. Füonụ opì ike n'etiti mba niile. Kwadoonụ mba niile maka ibu agha megide ya; kpokuonụ alaeze ndị a niile imegide ya: Ararat, na Mini, na Ashkenaz. Hoputanụ ochiaghà ga-edu usuu ndị agha megide ya; zigani inyinaya ga-adị ukwuu n'ɔnuogugu, díka igurube. **28** Kwadoonụ mba niile maka ibu agha megide ha, kwadoonụ ndị eze Midia, na ndị ha na-achị achị, na ndịsi ochichị, na mba niile nke ha na-achị. **29** Ala ahụ na-ama jijiji, na-atakwa ikikere eze nke ihe mgbu, n'ihi na nzube Onyenwe anyị zubere megide Babilon ga-emezu. O ga-eme ka ala Babilon ghø ebe togborø n'efu, ka mmadụ ɔbula gharakwa ibi n'ime ya. **30** Ndị bụ dike n'aghà na Babilon akwusila ilụ ɔgụ; ha anogidela n'ebè ha e wusiri ike. Ike agwula ha; ha adìla ka ndị inyom. E sunyela ebe obibi ya niile ɔkụ, tijiekwa mkporø e ji akpochi ɔnụ ụzo ama ya niile. **31** Otu onye na-agba ɔsø na-agbaso ɔgba ɔsø ibe ya, otu onyeozi na-esochikwa onyeozi ɔzø n'azu; ha niile na-abia izi eze Babilon ozi sị ya na a dotala obodo ya n'aghà, **32** na ndị iro anochielia ụzø e si agafe iyi, na e sunyela ala mmiri mmiri niile ɔkụ, na ndị agha niile na-amakwa jijiji.” **33** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye püru ime ihe niile, bụ Chineke Izrel kwuru, “Ada Babilon díka ebe ịzocha ɔka, n'oge a na-azocha ya. Mgbe a ga-ewe ya díka e si ewe ihe ubi na-abia nso.” **34** “Nebukadneza eze Babilon eripiala anyị, o sunyela anyị n'qonodụ mgbagwojuanya. O meela ka anyị dírị ka ite ihe na-adighi n'ime ya. O lodara anyị díka o bụ agwọ ɔjøø, jiri ihe ụtø anyị niile mejuo afø ya. Emesja, o gboputara anyị. **35** Ka ihe ike ahụ niile o

mere anyi na umu anyi dikwasikwa Babilon n'isi." O bu ihe ndi bi na Zayon kwuru. Jerusalem na-ekwukwa si, "Ka obara anyi dıkwa n'isi ndi bi na Babilon." 36 N'hi ya, ihe ndi a ka Onyenwe anyi na-ekwu, "Lee, aga m ekwuchitere gi onu gi, botakwara gi obo. Aga m emekwa ka osimiri taa, meekwa ka isi iyi mmiri niile taakwa. 37 Babilon ga-agho mkpomkpo ebe, o ga-agho ebe obibi nke nkita ohja, burukwa ihe iju anya, na ihe nkocha, na ebe mmadu obula na-agaghị ebikwa. 38 Ndị ya niile na-agbo uja dika umu odata, ha na-emekwa uzu dika umu odata na-anu ara. 39 Ma n'oge ahụ a kpaliri ha, aga m edo oriri n'ihu ha. Aga m eme ka ha n'ubiga mmanya oke, si otu a mee ka ha jiri oke ichi ochi tie mkpu onu. N'ikpeazụ, ha ga-arahu ụra ebighị ebi, nke ha na-agaghị esite na ya bilie." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 40 "Aga m akpudata ha, dika umu aturu a na-aga igbu egbu, dika ebule na mkpi. 41 "Lee ka a ga-esi dota Sheshak n'agha, jichie ihe ụwa niile ji anya isi n'agha. Lee ka Babilon ga-esi ghogho ihe togboror n'efu n'etiti mba niile! 42 Osimiri ga-eri Babilon, mmali elu nke mmiri ya ga-ekpuchi ya. 43 Obodo ya niile ga-atogboror n'efu, o ga-abu ebe kporo nkụ, na ala ọzara, o ga-agho ala onye obula na-agaghị ebi n'ime ya, nke mmadu obula na-agaghị esi n'etiti ya gafee. 44 Aga m ata Bel di na Babilon ahuhụ, mee ya ka o gboputa ihe ndi ahụ o loro. Mba di iche ihe agakwaghi agakwurukwa ya ozø. Mgbidi Babilon ga-adakwa. 45 "Sinu n'ime ya püta, unu ndi m! Gbapunu oso n'hi ndu unu. Gbapunu oso site n'iwe di oku nke Onyenwe anyi. 46 Unu adala mba, unu atukwala ujo, mgbe unu nru akukọ di iche ihe n'ala ahụ. N'hi na otu udị akukọ ka a ga-anu n'afọ a, akukọ ozø di iche ka a ga-anukwa n'afọ nke ozø. A ga-anu akukọ iwusi obara n'ala ahụ, nukwa akukọ onye ochichị nke na-ebuso onye ochichị ozø agha. 47 N'hi na oge ahụ aghaghị ibia mgbe m ga-ata arusi niile di na Babilon ahuhụ. A ga-eme ka ihere mee ala ahụ niile. Ndị ya niile e gburu egbu ga-ada, togborokwa n'ime ya, 48 mgbe ahụ, eluigwe na ụwa, na ihe niile di n'ime ha ga-eti mkpu onu n'hi ihe dakwasiri Babilon. Ndị ga-ebuso ya agha ga-esitekwa n'ugwu bia." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 49 "Babilon ga-ada n'hi ndi Izrel e gburu, dika ndi niile e gburu n'ụwa si daa site n'aka ndi Babilon. 50 Unu ndi siterela n'ihu mma agha gbapu oso, wezukanu onwe unu, unu eguzokwala. Chetanụ Onyenwe anyi n'ala ahụ di anya, na-echetakwa Jerusalem." 51 "Ihere emeela

anyi, n'hi na a kpariala anyi. Ihere ekpuchiekwala ihu anyi, n'hi na ndi mba ozø abatala n'ebe nsø nke ulonso Onyenwe anyi." 52 "Ma ubochi ndi ahụ nabia," ka Onyenwe anyi kwuputara, "mgbe m ga-ata arusi ya niile ahuhụ. Ndị e meruru ahụ ga-asükwa ude n'ala ahụ niile. 53 A sikhari na Babilon a arigoruo n'eluiwge, ma a sikhwa na o wusie ebe di elu nke ike ya mee ka o siwanyekwo ike karịa, aga m ezite ndi mbibi ga-abia megide ya." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. 54 "Uzu ikwa akwa si na Babilon na-aputa, uzu oke ila n'iyi sikwa n'ala ndi Babilon na-aputa. 55 Onyenwe anyi ga-ala Babilon n'iyi. O ga-emekwa ka oke uzu ha kwusi. Mbigbø nke ndi iro ga-adikwa ka mbigbø nke otutu mmiri, mkpotu nke olu ha ga-ada ụda di ukwuu. 56 Onye mbibi ga-ebuso Babilon agha. A ga-adota ndi bu dike ya n'agha, gbjisiekwa ụta ha niile. N'hi na Onyenwe anyi bu Chineke onye na-akwughachic; o ga-akwughachikwa n'uju ya. 57 Aga m eme ka ndisi ochichị ya niile, na ndi maara ihe ha n'ubiga mmanya oke; aga m emekwa ndi ha na-achị achị, na ndisi ha, na ndi ha bu dike n'agha otu ihe ahụ. Ha ga-arahu ụra ruo mgbe ebighị ebi. Ha agaghị esitekwa n'ụra ahụ bilie ozø." O bu ihe Eze ahụ kwubiri, bu onye ahụ aha ya bu Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile. 58 Ihe ndi a ka Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile kwuru, "A ga-akwada mgbidi Babilon nke sara mbara, mee ka o daruo ala, a ga-eji ọku sunye n'onu uzø ama ya niile di elu. Ndị di iche ihe na-adogbu onwe ha n'orụ n'efu. Ndogbu n'orụ nke mba niile di iche ihe ga-abu nkụ a na-akwanye n'oku." 59 Ndị a bu ozi Jeremaya, bu onye amuma ziri onyeisi ozi aha ya bu Seraya nwa Neraya, nwa Mahseia, mgbe o so Zedekaya eze Juda gaa Babilon. E ziri ya ozi a n'afọ nke ano nke ochichị Zedekaya. 60 Jeremaya depütara n'akwukwo ihe banyere ihe ojoo ndi ahụ niile ga-abia kwasi Babilon, ya bu ihe niile e dere banyere Babilon. 61 O sıri Seraya, "Mgbe i ruru Babilon, lezie anya hụ na i guputara okwu ndi a niile ebe ndi mmadu ga-anu ya. 62 Emesia, i ga-ekwukwa si, 'Onyenwe anyi, gi onwe gi ekwuola na i ga-ebibi ebe a, ma mmadu maobu anumana agaghị ebikwa n'ime ya. I kwookwala na o ga-agho mkpomkpo ebe ruo mgbe ebighị ebi.' 63 Mgbe i gusirị ihe di n'akwukwo a, kegide ya nkume, tonye ya n'etiti iyi ukwu Yufretis. 64 I ga-asıkwa, 'Otu a ka Babilon ga-esi mikpuo. O gaghị ebilikwa ozø, n'hi ihe ojoo ahụ m ga-eme ka

ọ biakwasị ya. Ndị ya ga-adakwa.”” Ebe a ka okwu Jeremaya niile gwuru.

52 Zedekaya gbara iri afọ abụọ na otu mgbe ọ malitere ịbü eze. Ọ chíri dị ka eze na Jerusalem afọ iri na otu. Aha nne ya bụ Hamutal nwa Jeremaya, onye Libna. 20 mere ihe joro njo n'anya Onyenwe anyị dika Jehoiakim mere. 30 bụ n'ihi iwe Onyenwe anyị ka ihe ndị a niile ji biakwasị Jerusalem na Juda. N'ikpeazu, o sitere n'ihu ya chupu ha. N'oge a, Zedekaya nupuru isi n'okpuru eze Babilon. 4 N'ihi ya, n'afọ nke itoolu, nke ọchichị Zedekaya, n'ubochị nke iri n'onzwa nke iri, nke afọ ahụ, Nebukadneza, eze Babilon, duuru usuu ndị agha ya niile bịa ibuso Jerusalem agha. Ha mara ụlo ikwu ndị agha n'azụ obodo ahụ, wuokwa mgbidi nnocchibido gburugburu obodo ahụ. 5 Anochibidoro obodo a n'aghra ruo n'afọ nke iri na otu nke ọchichị eze Zedekaya. 6 N'abalị nke itoolu, nke onzwa anọ n'afọ ahụ, oke ụnwụ siri ike di n'obodo ahụ ruo na ọ dikwaghị nri dị nke ndị mmadụ ga-eri. 7 Mgbe ahụ, e tipuru oghere n'aja mgbidi obodo ahụ, ndị agha niile ji abalị gbaṇu site n'onzu ụzo ama nke dị n'etiti mgbidi abụọ n'akukụ ubi eze a gbara ogige, n'agbanyeghi na ndị Babilon n'o obodo ahụ gburugburu. Ha gbaṇu chee ihu n'uzo Araba. 8 Ma usuu ndị agha Babilon chusoro Zedekaya bụ eze n'azụ, chukwute ya na mbara ala Jeriko. Ndị agha ya niile sitere n'ebe ọ n'o gbasasị, hapụ ya, 9 e jide ya. Ha kpugara ya eze Babilon, n'obodo Ribla, nke dị n'ala Hamat, ebe a n'o maa ya ikpe. 10 Na Ribla ka eze Babilon n'o gbuo ụmụ ndị ikom Zedekaya niile, n'ihu ya, o gbukwara ndịsi ọchichị Juda niile. 11 Ọ ghupurụ anya Zedekaya abụọ, jiri ụdọ bronz kee ya agbụ, kpurụ ya gaa Babilon, ebe o tinyere ya n'ulọ mkporo tutu ruo ubochị onzwu ya. 12 N'ubochị nke iri, n'onzwa nke ise, nke afọ iri na itoolu, nke ọchichị Nebukadneza eze Babilon, Nebuzaradan ọchịaghị ndị nche eze, onye na-ejere eze Babilon ozi, bijarutere Jerusalem. 13 O sunyere ụlonsọ Onyenwe anyị ọkụ, ụlọze na ụlo niile dị na Jerusalem, ụlo ọbụla bụ nke dị mkpa ka o surere ọkụ. 14 Usuu ndị agha Kaldja niile bụ ndị n'o n'okpuru onyeisi ndị nche eze ahụ, kwaturu mgbidi ahụ niile gbara Jerusalem gburugburu. 15 Nebuzaradan, ọchịaghị ndị nche eze, buru ụfodụ n'ime ndị dakarisirị n'ogbenye na ndị fofodụ n'ime obodo ahụ, ha na ndị ịka niile fofodụ, na ndị ahụ ji aka ha gbakwuru eze Babilon, bulaa ha Babilon,

ka ha ga biri n'ala ozọ. 16 Ma Nebuzaradan, hapụrụ ndị ahụ bụ nnogu ndị ogbenye onu ntụ, ka ha na-elekota ubi vajinị niile a gbara ogige na ala ubi niile. 17 Ma ndị Babilon tipiara ogidi bronz ndị ahụ dị n'ulonsọ Onyenwe anyị, buru bronz ahụ niile bulaa Babilon. 18 Ha chíkporo ite niile, na shovel niile na ihe ikpakepu ọkụ niile, na efere ikwosa mmiri niile, na ngaji ukwu niile, na ihe bronz niile, bụ nke e ji eje ozi n'ime ụlonsọ ahụ. 19 Ochịaghị ndị nche eze ahụ sikwa n'ulonsọ ahụ chíri ihe ndị a: efere ukwu niile, ihe ığunye oku niile, efere ikwosa mmiri niile, ite niile, ihe ịdokwasị orionta niile, ngaji ukwu niile na iko e ji enye onyinye ihe onzunụ, ya bụ ihe ndị ahụ niile e ji ọlaedo a nuchara anucha maqbụ ọlaocha kpụo. 20 O burukwara bronz sitere n'ogidi abụọ ahụ, oke Osimiri ahụ na ehi iri na abụọ e ji bronz kpụo, bụ nke dị n'okpuru ya, na ihe ndokwasị ya niile, nke eze bụ Solomon mere n'hi ụlonsọ Onyenwe anyị. Ha karịrị ihe a ga-eji ihe ọtụtu tuo. 21 I dị elu nke otu n'ime ogidi abụọ ndị a bụ mita asatọ na ụma n'otụtu. I dị gburugburu ya bükwa mita ise na ụma anọ, nke ọbụla n'ime ha bụ mkpiṣiaka anọ. Oghere díkwa n'ime ha. 22 Isi bronz nke e kpukwasirị n'otu ogidi di mita abụọ na ụma ato n'ịdị elu. O bükwa ihe yiri mkpuru pomegranet e ji bronz kpa, ka e ji choq ya mma gburugburu ya niile. Ogidi nke abụọ nwekwara pomegranet, yiri ibe ya. 23 Pomegranet ndị ahụ di iri itoolu na isii, o bükwa n'akukụ ọbụla ka o di. Ọnụogugu pomegranet niile di n'elu ihe ahụ a kpuru akpụ di otu nari. 24 Ochịaghị ndị nche eze ahụ, kpuru Seraya, onyeisi nchua, na Zefanaya, bụ onye nchua na-esote ya n'okwa, na ndị nche ato na-eche onzu ụzo mbata dika ndị mkporo. 25 O sitere n'etiti ndị ahụ fofodụ n'obodo kpuru otu onyeisi na-ahụ maka ndị agha, na ndị ikom asaa na-enye eze ndumodụ. O kpukwaara ode akwukwọ, onye isi ọrụ na-ahụ maka imanye ndị ga-agha agha, jidekwa iri ndị ikom isii bụ ndị a hụrụ n'ime obodo ahụ. 26 Nebuzaradan, bụ ọchịaghị kpuru ha niile, dute ha n'ihu eze Babilon na Ribla. 27 N'ebe ahụ na Ribla, di n'obodo Hamat, ka eze n'o nye iwu ka e gbuo ha niile. Ya mere, a dotoro Juda n'aghra, mee ka ọ ga biri n'ala ozọ. 28 Nke a bụ ọnụogugu ndị ahụ Nebukadneza mere ka ha gaa biri n'ala ozọ. N'afọ nke asaa nke ọchichị ya, puku ato ndị Juu na iri abụọ na ato, 3,023. 29 N'afọ nke iri na asatọ nke ọchichị Nebukadneza, ka

o mere ka narị mmadụ asatọ na iri atọ na abụọ, 832 si na Jerusalem gaa biri n'ala ọzọ. **30** N'afọ nke iri abụọ na atọ, Nebuzaradan, onyeisi ndị nche alaeze Babilon bulara ndị dị narị ndị Juu asaa na iri anọ na ise, 745 ka ha ga biri n'ala ọzọ. Ọnụogugu ha niile dị puku anọ na narị isii, 4,600. **31** N'afọ nke iri atọ na asaa, site na mgbe e mere ka Jehoiakin eze Juda gaa biri n'ala ọzọ, n'afọ Awel-Maduk ghørọ eze Babilon. Mgbe ahụ, o mere ka Jehoiakin eze Juda, si n'ulọ mkporo pütä, nwere onwe ya. O mere nke a n'ubochị iri abụọ na ise nke ọnwa iri na abụọ. **32** Ọ gwara ya okwu ọma, nyekwa ya onodụ ugwu dị elu karia onodụ ndị eze ndị ọzọ niile ha na ya nọ na Babilon. **33** N'ihi nke a, Jehoiakin gbanwere uwe mkporo ya, wezuga ya. Sitekwa n'oge ahụ tutu ruo mgbe ọ nwụrụ, ya na eze na-erikọ nri. **34** Site n'ubochị ruo n'ubochị, eze Babilon na-enye Jehoiakin oke ihe ruru ya kwa ubochị niile nke ọ dị ndụ, ruokwa n'ubochị ọnwu ya.

Abū Akwa

1 Lee ka obodo ahụ nke ndị ya dị ọtụtụ si bürü ebe togboror n'efu! Lee ka o si ghọ nwanyị di ya nwurụ, bụ obodo ahụ a maara aha ya n'etiti mba niile. Lee ka onye naara abụ eze nwanyị n'etiti ala niile a na-achị achị si ghọ ohu. **2** O na-akwasị akwa ike n'abalị, anya mmiri na-asodakwa na nti ya, n'etiti ndị ahụ niile hụrụ ya n'anya, o dighị onye na-akasị ya obi. Ndị enyi ya niile aghogbuola ya; ha niile aghoqola ndị iro ya. **3** Juda ejuela biri n'ala ozo, mgbe o siri n'önödụ mweda n'ala na ndögwu n'örü püta. O na-ebi n'etiti mba dị iche iche, ma o chọtaghị ebe izuike ọbụla. N'etiti nhiju anya ya ndị niile na-achụ ya ọso achukwutela ya. **4** Okporoụzọ niile e si eje Zayon na-eru ujụ, n'ihi na o dighị onye na-abịakwa na mmemime ndị ahụ a kara aka. Ọnụ ụzo ama ya niile atögbororla n'efu, ndị nchüaja ya na-asụ ude, ụmụ agbogho nō n'önödụ mwute, ya onwe ya nökwa n'önödụ dị ilu. **5** Ndị iro ya aghoqola ndị na-achị ya; ndị iro ya nō n'ahụ udo. N'ihi na Onyenwe anyị emekpaala ya ahụ, n'ihi ịba ụba nke njehie ya niile. E burula ụmụntakirị ya bulaa mba ozo, dika ndị a dọtara n'agha. **6** Ịma mma niile esitela n'ahụ ada Zayon pụo. Ụmụ eze ya dị ka ele nke na-enweghị ike ịchọta ebe ita nri. N'ihi adighị ike ha, ha esitela n'ihi ndị na-achụ ha ọso gbalaga. **7** N'ubochị ndị ahụ niile e wedara ya n'ala, Jerusalem echetala akụ ndị ahụ niile bụ nke ya na mgbe ochie. Jerusalem echetala ha n'ubochị ndị ahụ niile o na-awaghari. Mgbe ndị ya dabara n'aka ndị iro ya, o nweghị onye inyeaka ha hụrụ. N'oge ahụ, ndị iro ya hụrụ ọnödụ ya, chịa ya očhị. **8** Jerusalem emehiela nke ukwu, n'ezie, o ghọqola ihe rürü arụ. Ndị ahụ niile na-asopuru ya na mbụ eleljalà ya anya, n'ihi na ha ahụla ọtọ ya. Ya onwe ya kwa na-asụ ude, ma chigharịkwa azụ. **9** Ịru arụ ya pütara ihe, o bulađi n'uwe ya. O díkweghị mgbe o chere echiche banyere ihe dị na-eche ya n'oge dị n'ihi. Lee ka o si daa, dasie ike, ma o dighị onye bijara kasịe ya obi. "Onyenwe anyị, lee nsogbu m niile. Lee ka ndị iro si merie m." **10** Onye iro agbasaala aka ya chikötaa akụ ya niile. O ji anya ya hụ ka mba ndị ozo dị iche iche si bata ebe nsọ ya. Ndị ahụ na-ekwesighị ịbata bụ ndị batara n'ebé nzukọ gi. **11** Ndị ya niile na-asụ ude mgbe ha na-achọ ihe ha ga-eri. Ha na-ewere ihe ha nwere nye n'ihi oriri, ime ka ha nwhee ike dírị ndụ. "Onyenwe anyị, lee, ma tuleekwa ihe ndị a niile, n'ihi na abürüla m onye a na-eleli."

12 "O bụ na o dighị emetu unu n'obi, unu ndị niile na-esi ebe a na-agafe? Legharjanụ anya unu ka unu hụrụ. O nwere ahụ dika ahụ m, nke e mere ka o bijakwasị m, bụ nke Onyenwe anyị mere ka o bijakwasị m, n'ubochị o na-ewe iwe ya dị okụ? **13** "O si n'elu zite okụ, e, o zitere okụ nke na-ere n'ime ọkpukpụ m. O gbasara ugب n'ebé ụkwụ m ga-esi gafee, meekwa ka m laghachi azụ. O mere ka m bürü ihe togboror n'efu, onye na-ada mba ogologo ubochị niile. **14** "O na-eleru anya na mmehie m niile; jiri aka ya na-akpa ha dika ụdo. A nyakwasila ya n'olu m. Onyenwe anyị emeela ka ike gwusia m. O werela m nyefee n'aka ndị ahụ m na-apughị iguzogide. **15** "Onyenwe anyị ajula ndị niile bụ dike n'agha nō n'etiti m. O kpokuola usuu ndị agha ka ha bija buo agha megide m, ka ha bija gwepià ụmụ okorobịa m niile. N'ebé ịzocha mkpuru väinị ya ka Onyenwe anyị zochara ada Juda na-amaghị nwoke. **16** "O bụ nke a mere m ji akwa akwa. O bụ ya mekwara anya mmiri ji ju m anya. O nweghị onye nkasiobi ọbụla nō m nso; o nwekwaghị onye ga-akpoghachị mkpuruobi m. Ụmụ m atögborola n'efu, n'ihi na onye iro emerieila." **17** Lee ka Zayon si gbasapụ aka ya ma o nweghị onye nkasiobi o nwere. Onyenwe anyị enyela iwu banyere Jekob na ndị agbataobi ya ga-agha ndị iro ya. Jerusalem aghokwaala ihe rürü arụ n'etiti ha. **18** "Ma Onyenwe anyị bụ onye ezi omume. O bụ mụ onwe m nupuru isi n'iwu ya. Geenụ ntị unu ndị niile, leenụ anya n'udị ahụ dákwasịrị m. A dotala ụmụ okorobịa na ụmụ agboghobijia m niile n'agha buru ha jee mba ozo. **19** "Akporuku m ndị mụ na ha dị na mma, ma ha ghogburu m. Ndị nchüaja m na ndị okenye m nwurụ n'ime obodo mgbe ha nō na-achọta nri ha ga-eji debe onwe ha ndụ. **20** "Lee, Onyenwe anyị, ka m si bürü onye ahụ dị ukwu dákwasịrị. Ime anụ ahụ m na-anụ okụ, obi m kwa enweghị izuike n'ime m n'ihi na onye nnupu isi dị ukwu ka m bụ. N'ezi, o bụ mma agha ka a ga-eji mee ka mmadụ gbarà aka nwa. Ma n'ime ụlo, o bụ naanị ọnwụ dị ya. **21** "Ndị mmadụ anụla olu ịṣụ ude m, ma o nweghị onye bijara ikaşị m obi. Ndị iro m niile anụla akükọ ihe ojọq dakwasịrị m, ma ha na-añurikwa ọnụ n'ihi ihe i mere ka o bijakwasị m. Mee ka ubochị ahụ i kara aka bija, nke ga-eme ka ha dírị ka m dị. **22** "Kwere ka ihe ojọq niile ha na-eme bija n'ihi gi. Mesokwa ha mmeso dika i si mesoo m n'ihi mmechie niile nke m. N'ihi na ịṣụ ude m dị ọtụtụ, ana m adakwa mba n'obi m."

2 Lee ka Onyenwe anyị si jiri igwe ojii nke iwe ya kpuchie ada Zayon! O sitela n'eluigwe tuda ịma mma Izrel n'ala, o chetakwaghị ebe mgbakwasị ụkwụ ya, n'ubochị iwe ya. **2** Onyenwe anyị elodala ebe obibi niile nke Jekob; na-enweghikwa omịjiko n'ebe o nọ. O sitela n'oke iwe ya dōdasịa ebe niile e wusiri ike nke ada Juda. O wedala alaeze ya na ndị ụmụ eze ya n'ala, mee ka ha gharakwa i nwee nsopurụ. **3** O sitela n'oke iwe ya bipụ ike niile Izrel nwere. O seghachiri aka nri ya, mgbe ndị iro ha na-abia nso. O nwukwara dika ọkụ na-enwusi ike n'etiti Jekob; si otu a rechapụ ihe niile dị gburugburu ya. **4** O kweela uta ya, jide ya n'aka nri ya, dika onye iro. Dika onye iro kwa o gbuola ndị ahụ niile mara mma ile anya; o wupula iwe ya, dika o bụ ọkụ, n'elu ụlo ada Zayon. **5** Onyenwe anyị dị ka onye iro, o lomichaala Izrel. O lomichaala ụlọeze ya niile, bibiekwa ebe ya niile e wusiri ike. O meela ka iru uju na ikwa akwa mịubaara ada Juda. **6** O meela ka ebe obibi ya togborọ n'efu, dika ubi a gbara ogige; o bibiela ebe nzuko ya niile. Onyenwe anyị emeela ka Zayon chezqo ime mmemme ya a kara aka, na idebe ubochị izuike ọbula nsọ. Site n'oke iwe ya, o juła eze na onye nchüaja. **7** Onyenwe anyị ajula ebe ịchụ aja ya gbakụta ebe nsọ ya azụ. O werela mgbidi niile nke ụlọeze ya nyefee n'aka onye iro; ha emeela ka olu ha daa ụda n'ime ụlo Onyenwe anyị dika n'ubochị mmemme a kara aka. **8** Onyenwe anyị ekpebiela ibibi mgbidi gbara ada Zayon gburugburu. O setipurụ ihe otutu; o sepukwaghị aka ya na ibibi ya. O mere ka mkputamkpu aja na mgbidi ruo uju, meekwa ka ha richapüşa. **9** Ọnụ uzọ ama ya niile emikpuola n'ala; o gbajielia mkporo niile e ji akpochi ha, laakwa ha n'iyi. A dotala eze ya na ụmụ eze ya n'agha, buru ha jee mba ọzọ. Iwu adighikwa, otu a, ndị amụma ya enwekwaghị ike iħụ ọhụ site n'ebe Onyenwe anyị nọ. **10** Ndị okenye ada Zayon nọ ọdụ n'ala, dere duu. Ha ekpokwasila aja n'isi ha; ha eyikwasikwala onwe ha uwe mkpe. Ụmụ agbogho Jerusalem na-amaghị nwoke ehulatala isi ha n'ala. **11** Ike agwula anya m n'ihi ikwa akwa, ime ime ahụ m na-anụ ọkụ. Obi m dì ka ihe a wupuru n'ala, n'ihi na e bibiela ndị m, n'ihi na ụmuntakirị na ụmụ a mürü ọhụ na-adà mba n'okporouzo nke obodo. **12** Ha na-ebere nne ha akwa na-asị, "Olee ebe ọka na mmanya dị?" Mgbe ha na-adà mba dika ndị e mererụ ahụ n'okporouzo obodo, mgbe ọnụ ji nwanyo na-eripiashi ndị ha n'aka nne ha ku ha. **13** Gịnjị ka m nwere ike ikwu banyere gi? Gịnjị

ka m ga-eji tūnyere gi, gi ada Jerusalem? Gịnjị ka m ga-asị na i yiri, nke ga-enyere m aka ịmata otu m ga-esi kasie gi obi, gi ada Zayon na-amaghị nwoke? Ọnya dị gi n'ahụ miri emi, dika ịdị omimi nke osimiri. Onye puru igwo gi? **14** Ohụ niile ndị amụma gi hụrụ bụ ọhụ ụgha na ọhụ na-enweghị isi. Ha ekpugheghị mmehie gi, igbochi ndoṭa n'agha nke a dötara gi. Kama ihe ha hūtaara gi bụ ihe ụgha na nduhie. **15** Ndị niile si n'ebe i nọ na-agafe na-akuru gi aka ha; ha na-efufe isi ha, jirikwa ada Jerusalem na-eme ihe ọchị. Ha na-ajụ ajuju na-asị, "Nke a o bụ obodo ahụ a na-apụ ebe mabigara mma oke, ọnụ nke ụwa niile?" **16** Ndị iro gi niile na-emeghepụ ọnụ ha megide gi; ha na-achị gi ọchị, na-atara gi ikekere eze. Ha na-ekwu na-asị, "Anyị eloola ya. Nke a bụ ubochị ahụ anyị na-ele anya ya. Anyị adịrịla ndụ hụ ya." **17** Onyenwe anyị emeela ihe o zubere ime. O mezuola ihe o kwuru na ọ ghaghị ime site n'oge gara aga. O kwatuola gi, na-enweghị omịjiko ọbula. O meela ka ndị iro gi n'uri ọnụ n'ahụ gi; o meekwala ka e bulie ike nke ndị iro gi. **18** Obi ndị mmadụ na-etiku Onyenwe anyị. Gi, mgbidi niile nke ada Zayon, ka anya mmiri gi na-asopụta dika osimiri ehihie na abalị niile, enyekwala onwe gi izuike, enyekwala anya gi izuike. **19** Bilie, kwaakwa n'abali, n'oge mmalite nche abalị. Wuputa ihe dị gi n'obi n'ihu Onyenwe anyị dika o bụ mmiri. Welie aka unu elu nye Onyenwe anyị n'ihi ụmuntakirị ndị a, ndị na-ada n'ihi agụ n'isi okporouzo niile. **20** "Lee anya, Onyenwe anyị, ma tughari uche gi. Onye ka i sirila otu a mesoo mmeso? O kwesiri ka ndị bụ nne rie ụmụ ha, bụ ụmụ nke ha mürü? O kwesiri ka e gbuo onye nchüaja na onye amụma n'ime ebe dị nsọ nke Onyenwe anyị? **21** "Umụ okorobia na ndị okonye dinakorọ n'otu ebe, n'uzuzu nke okporouzo. E jirila mma agha gbuo ụmụ okorobia m na ụmụ agbogho m. I gbuola ha n'ubochị iwe gi; i gburu ha jụ inwe omịjiko n'ahụ ha. **22** "Dika i si apụ oku ka a bia n'ubochị oriri, otu a ka i si kpokota ihe egwu niile ka ha bijakwasị m n'akụkụ niile. N'ubochị nke iwe Onyenwe anyị o dighi onye gbapuru ọso, o díkwaghị onye fôdụrụ ndị; ndị m lekötara, zulitekwa ka ndị iro m lara n'iyi."

3 Abụ m onye hụrula ahụ site na mkparai gwe nke nrubiga oke iwe Onyenwe anyị. **20** O sitela n'ihu ya chupụ m, mee ka m jeghari a n'ochichịri kama n'ihe. **3** N'ezie, o tugharijalaka ya megide m, mgbe mgbe, ogologo ubochị niile. **4** O meela ka akpukpọ ahụ

na anu ahụ m fíkpoo, o nyajisiela okpukpụ di m n'ahụ. 5 O busola m agha, jiri ihe ilu na oke mkpagbu gbaa m gburugburu. 6 O meela ka m biri n'ochichiri dika ndị nwuru anwu kemgbe oge gara aga. 7 O gbachibidola m ogige, ime ka m ghara igbapụ; o jirila ụdọ igwe dị arọ mee ka m ghara ijegharị. 8 O na-eme ka ekpere m hapụ irute ya, o buladị mgbe m kpokuru ya ka o nyere m aka. 9 O jirila nkume a wara awa gbachie uzọ m niile, o meela ka okporoụzọ m gbagoo ağbagoo. 10 Dika anu ọhịa bia nke makpu na-eche nche, na dika ọdum nke na-ezo onwe ya, 11 o sitela n'okporoụzọ dokpuru m dobrisie m ahụ, hapụ m na-enweghi onye inyeaka. 12 O dọola ụta ya mee m ka m bürü onye àkụ ya ga-agbata. 13 O ji àkụ nke si n'akpa àkụ ya gbapuo m obi. 14 Aghorọ m ihe ọchị nye ndị m niile; ha ji abụ na-akwa m emo ogologo ụbọchị niile. 15 O meela ka ihe niile na-elu ilu ju m afọ, meekwa ka m njuuo oluilu afọ. 16 O meela ka m jiri okwute tajisie eze m, o kponyekwala m ntụ n'onụ m. 17 Enweghi m udo, echezokwaala m ihe ọganihu bu. 18 N'ihi ya, ana m ekwu, “Ima mma m ọbula adighịkwa. Agaghị m enwetakwa ihe ndị ahụ m lere anya na m ga-esi n'aka Onyenwe anyi nweta.” 19 Ana m echeta ahụ m, na mwagharị m, ya na ihe ilu na oluilu. 20 Mgbe m na-echeta ya, obi m na-ada mba n'ime m. 21 Ma o dì ihe m na-echeta n'obi m nke na-eme ka m nwée olileanya. 22 O bụ n'ihi iħunanya dì ukwuu nke Onyenwe anyi na-emeghi ka anyi gwusia, n'ihi na obi ebere ya adighị agwụ agwụ. 23 Ha na-adị ọhụrụ ụtụtụ niile; ikwesi ntukwasị obi gi bụ ihe kwudosiri ike. 24 Mkpurụobi m na-ekwu, “Onyenwe anyi bụ oke m, n'ihi ya, aga m enwe nchekwube na ya.” 25 Onyenwe anyi dì mma n'ebé ndị olileanya ha dì n'ime ya, e, n'ebé obi ahụ dì, nke na-achosi ya ike. 26 O bụ ihe dì mma iji nwayoọ chere nzoputa nke Onyenwe anyi. 27 O bụ ihe dì mma ka mmadụ buru ibu arọ díri ya mgbe o bụ okorobịa. 28 Ya nɔrɔkwa duu naanị ya, n'ihi na o bụ Onyenwe anyi bokwasiri ya ibu ahụ. 29 Ya tiniye ihu ya n'aja, n'ihi na olileanya nwere ike díri. 30 Ya cheziere onye ahụ chorɔ iti ya ihe ntị ya, ya kwerekwa ka ihe ihere ju ya afọ. 31 N'ihi na Onyenwe anyi adighị aju onye ọbula ruo mgbe ebighị ebi. 32 O bụ ezie na o na-eme ka mmeikpa ahụ bia, ma o na-emeşakwa gosi obi ebere ya, n'ihi na iħunanya ya, nke na-adighị agwụ agwụ, dì ukwuu. 33 N'ihi na o naghị elezi anya eweta ahụ, maqbụ mee ka ụmụ mmadụ nqo na mmeikpa ahụ. 34 Iji ụkwụ zogbuo ndị mkporo nqo n'ala ahụ 35

ime ka ihe ruru mmadụ hapụ iru ya aka n'ihu Onye kachași ihe niile elu, 36 ime ka ikpe ziri ezi ghara irute mmadụ. O bụ na Onyenwe anyi agaghị ahụ ihe ndị a? 37 Onye pürü ikwu okwu mekwa ka o dì ire ma o bürü na Onyenwe anyi enyeghi iwu ka o dì otu ahụ? 38 O bughị site n'onụ Onye kachași ihe niile elu ka ihe ọma na ihe ojoo si abia? 39 Gịnị mere mmadụ di ndu ga-eji tamuo ntamu mgbe o na-ahụ ahụ n'ihi mmehie ya? 40 Ka anyi nyochaanụ uzọ anyi nwaputa ya. Ka anyi loğhachikwutenu Onyenwe anyi. 41 Ka anyi welie aka anyi abụ na obi anyi elu nye Chineke nō n'eluiwge, sị: 42 “Anyi emehiela, nupu isi, ma i gbagharambeghi. 43 “I jirila iwe kpuchie onwe gi, si otu a chọo anyi ọso. I gbuola anyi, jụ imere anyi ebere. 44 I jiri igwe ojii kpuchie onwe gi ka ekpere anyi ghara irute gi. 45 I meela ka anyi ghọ unyi na ihe a zachapuru azachapụ n'etiti mba niile. 46 “Ndị iro anyi niile asaghepula ọnụ ha megide anyi. 47 Anyi ahụola ahụ nsite n'oke ihe egwu na ihe ndaba dì iché iché, na mbibi na ila n'iyi.” 48 Anya mmiri nke dika iyi na-aso aso si n'anya m na-asoputa n'ihi ndị m a lara n'iyi. 49 Anya mmiri si m n'anya ga-anogide na-asoputa na-akwusighị akwusigị, 50 tutu ruo mgbe Onyenwe anyi ga-esite n'eluiwge ledata anya ma hụ. 51 Ihe anya m na-ahụ na-ewetara m kpurụobi m ihe mgbu, n'ihi ọnodụ nke ndị inyom niile nō n'ime obodo m. 52 Ndị ahụ mere onwe ha ndị iro m, ndị m na-emeghi ihe ojoo ọbula, na-achụ m ọso dika m bụ nnunu. 53 Ha gbalịri ime ka m nwụo n'ime olulu site n'itụ m nkume. 54 Mmiri kpuchiri m isi, echere m na-efuola m. 55 Esitere m na nsotụ olulu ahụ kpokuo aha gi, gi Onyenwe anyi. 56 I nuru aririo m rioregi, “Biko, emechila ntị gi. Nuru aririo inyeaka nke m na-aririo gi.” 57 I bjara nso mgbe m kpokuru gi. I siri, “Atula egwu.” 58 Gi onwe gi, Onyenwe anyi, kpechitere ọnụ m, gi gbaputara ndu m. 59 Onyenwe anyi, i hula ihe ojoo ha mere m. Kpechitere m ọnụ m. 60 I hula iþo ọbọ ha niile na nzube niile ha na-ezube megide m. 61 Onyenwe anyi, i nüla nkocha niile ha na-akocha m na nzube niile ha na-ezube megide m. 62 I na-anu izu na ntamu nke ndị iro m megide m ogologo ụbọchị niile. 63 Lee ha! Ha na-akocha m mgbe ha guzoro ọtọ, na-akocha m mgbe ha nödürü ala. Ha ji abụ na-akocha m. 64 Onyenwe anyi, biko, kwughachi ha ihe ruuru ha, n'ihi ihe niile aka ha rüputara. 65 Jiri ihe m kpudo kpuchie obi ha. Meekwa ka iþu ọnụ gi díkwasị ha. 66 Site n'iwé gi chọo ha ọso. Laakwa ha

n'iyi n'iwe gi, ka ha ghara ịdikwa n'okpuru eluigwe nke Onyenwe anyi ozo.

4 Lee ka ọlaedo si chuo echu. Lee ka ọlaedo makarişiri mma si gbanwee ghogho ihe na-amakwaghị mma. Nkume niile dị oke ọnụahịa nke ebe nsọ bụ ndị a ghasara n'isi okporoụzọ niile. **2** Lee ka ụmụ ndị ikom Zayon dị oke ọnụahịa, ndị dị oke ọnụahịa na mbu dika ọlaedo a nuchara anucha, si dịrị ugbu a dika ite aja nke ọkpụ ite kpuru. **3** O bulađi ụmụ nkita ọhịa na-eji ara ha azu ụmụ ha, ma ndị a aghogola ndị na-enweghi obi ebere; ha aghogola enyi nnunụ nke na-ebi n'ozara. **4** Lee na ire nwaa ọhụrụ na-arapara n'akpo ọnụ ya n'ihi akpiri ikpọ nkụ. Ụmuntakirị na-arıkwa ka e nye ha nri, ma o nweghi onye na-enye ha nri ahụ. **5** Ndị ahụ naara eri ihe ụtọ dị iche ite togborø n'efu ugbu a n'okporoụzọ. Ndị ahụ a zuru iyí uwe uhie uhie nō ugbu a na-edina n'ebe a na-ekpofu ahijia. **6** Ahụhụ dịrị ndị m dị ukwu karịa ahụhụ nke biakwasiri Sodom. N'ihi na ọ bụ n'otu ntabi anya ka a kwaterụ ya. O díkweghi onye bijara nyere ya aka. **7** Ụmụ ndị eze ha na-egbuke karịa akummiri igwe, ha na-acha ọcha chakarịa mmiri ara ehi. Anụ ahụ ha na-akwø murumuru dika nkume rubi dị oke ọnụahịa; ha makwara mma ile anya dika nkume safafia, bụ nkume dị oke ọnụahịa. **8** Ma ugbu a, ha na-eji nji karịa unyi. A naghi amatakwa ha ma a hụ ha n'ezi. Anụ ahụ ha araparala n'okpukpụ ha; ọ kpɔnwyula dika a ga-asị na ọ bụ osisi kporo nkụ. **9** Ọnọdu ndị e ji mma agha gbuo ka mma karịa ọnọdu ndị nwụrụ site n'ụnwụ, ndị agụg gugburu, ndị ji nwayøø nwayøø nwụ n'ihi nri nke na-adighị n'ubi. **10** Aka ha ka ndị inyom ndị ahụ nwere obi ebere ji gbuo ụmụ ha, sie ha. Ụmụ ha ghogorø ha nri n'oge ahụ a lara ndị m n'iyi. **11** Onyenwe anyi emeela ka nrubiga oke nke iwe ya püta iħe; ọ wupuла iwe ya dị ọkụ. O sunyela ọkụ na Zayon, nke rechapuru ntọala ya niile. **12** Ndị eze nke ụwa ekwetaghị; otu a kwa, ndị ụwa niile ekwetawaghị na ndị iro nwere ike si n'onyi üzø ama banye n'ime Jerusalem. **13** Ma ihe ndị a mere n'ihi mmehie ndị amuma ya, na n'ihi ajo omume nke ndị nchüaja ya, ndị wusiri ọbara ndị ezi omume nō n'etiti ya. **14** Ugbu a, ha na-asø isi n'okporoụzọ niile, dika ndị kpuru ịsi. Ha ejirila ọbara merụ onwe ha. O nwekwaghị onye na-agbalị ịbjaru ha nso ịmetụ uwe ha aka. **15** Ndị mmadụ na-eti mkpu na-asị ha, "Sitenụ n'ebe anyi nō wezuga onwe unu! Unu rürü arụ! Wezukanụ onwe unu, unu

emetükwala anyi aka!" Mgbe ha gbapuru ọso bido na-awaghị, ndị nō na mba dị iche iche na-asị ha, "O kwesighị ka ha nörökwa n'ebe a." **16** Onyenwe anyi n'onwe ya achusaala ha. O gaghi aguṇyekwa ha. O díkweghi ndị na-asopuru onye nchüaja, o dikwaghị ndị na-emere ndị okenye amara. **17** Nke ka nke, anya agbaala anyi ọchichịri, ebe anyi nō na-elepụ anya n'efu maka enyemaka. O bụ site n'ụlo elu nche ka anyi nō na-elepụ anya, na-ele anya maka ọbijia mba ahụ na-enweghi ike bija zoputa anyi. **18** Ndị mmadụ na-esogharị anyi ebe niile anyi jere, n'ihi ya anyi enweghi ike jegharijakwa n'okporoụzọ anyi. Ogwugwu anyi adila nso, a pukwara iğuta ubochị ole fodusuru anyi, tupu ogwugwu anyi eruo. **19** Ndị na-achụ anyi ọso na-agbasi ọso ike karịa ugo na-efe na mbaraa eluigwe. Ha chugharịri anyi n'elu ugwu niile, nörökwa n'ozara zo onwe ha na-eche anyi. **20** Ume ndu anyi, nke Onyenwe anyi tere mmanụ, ka ha jidere n'onya ha. Anyi naara eche na anyi ga-ebi n'okpuru ndo ya, n'etiti mba dị iche iche. **21** Nürja ori, ka obi tókwaa gi uto, gi ada Edom, onye nke bi n'ala Uz. Ma a ga-emesiakwa nye gi iko ahụ. I ga-esitekwa na ya riụ ihe ọnụnụ nuijibiga afø oke. A ga-agbakwa gi ọtø. **22** Gi ada Zayon, ahụhụ gi agwusiala; O gaghi emekwa ka i jee biri ogologo oge na mba ozo. Kama, ọ ga-ata gi ahụhụ n'ihi mmehie gi, gi, ada Edom, kpushieekwa ajo omume gi niile.

5 Onyenwe anyi, biko, cheta ihe niile dakwasiri anyi; leekwa anya ka i hụrụ ọnọdu ihere anyi. **2** E werela ihe nketa anyi nyefee ndị ọbia n'aka, werekwa ebe obibi anyi nyefee n'aka ndị mba ozo. **3** Anyi aghogola ụmụ mgbe, na ndị na-enweghi nna. Nne anyi ha dị ka ndị inyom di ha nwụrụ. **4** Anyi na-akwụ ugwo n'ihi mmiri anyi na-ańụ. O bukwa ego ka anyi ji azu nkụ. **5** Agbanyeghi na anyi nya yoku n'olu, anyi bụ ndị a na-adogbu n'orụ, ike agwula anyi, enyeghi anyi izuike. **6** Anyi weere onwe anyi nyefee ndị Ijipt na ndị Asırịa n'aka n'ihi inweta nri ga-ezuru anyi. **7** Nna anyi ha mehiere, ma ha anwụola. Ma ọ bụ anyi na-anata ntaramahụhụ kwestiri ịbü nke ha. **8** Ndị bụ ohu na-achị anyi. O díghị onye anyi nwere nke ga-anapụta anyi site n'aka ha. **9** Anyi ji ndụ anyi n'aka mgbe anyi na-achị inweta ihe anyi ga-eri, n'ihi mma agha nke dị n'ozara. **10** Anụ ahụ anyi dị ọkụ dika ite ọkụ, na-amakwa jijiji n'ihi agụ. **11** Emeruọla ndị inyom di na Zayon, ha na ụmụ agbogho na-amaghị nwoke niile dị n'obodo dị iche iche nke Juda. **12** Akwugbuola

ümü eze site n'ikegide aka ha n'elu; a dighị enyekwa ndị okenyne nsopuru. **13** Ümụ okorobịa na-adogbu onwe ha n'orụ na nkume ikwọ nri, ümuntakiri ndị nwoke na-asukwa ngongọ n'okpuru ọtụtụ nkụ. **14** Ndị okenyne adighịkwa anọ n'onụ uzo ama, ümụ okorobịa akwusikwala ikpo ubo akwara ha. **15** Oňu adighịkwa n'obi anyị; ite egwu anyị aghoqlara anyị ino onodụ iru ujụ. **16** Okpueze esitela n'isi anyị dapụ. Ahụhụ dịri anyị n'ihi na anyị emehielo. **17** N'ihi nke a, obi anyị na-ada mba, n'ihi ihe ndị a ka anya anyị na-agba ọchịchịri. **18** N'ihi ugwu Zayon nke tögborø n'efu, nke ghoro ebe nkita ọhia na-akpaghari. **19** Gi, Onyenwe anyị, na-abụ eze ruo mgbe ebighị ebi. Ocheeze gi na-adigide site n'ogbo ruo n'ogbo. **20** Gịnị mere i ji na-echezo anyị kpamkpam? Gịnị mere i ji gbakụta anyị azụ ogologo ubochị ndị a niile? **21** Mee ka anyị loghachikwute gi, Onyenwe anyị, ka anyị si otu a lọtakwa; gbanwee ubochị anyị ka o dí ọhụrụ díka na mgbe ochie, **22** ma o bughị na i jula anyị kpamkpam na-eweso anyị iwe nke ukwu.

Izikiel

1 O ruo n'afọ nke iri ato, n'onzwa nke anọ, n'ubochị nke ise ya, mgbe mị onwe m na ndị ahụ e mere ka ha gaa biri na mba ọzọ nọ n'akukụ iyi ukwu Keba, na e meghere eluigwe mee ka m hụ ọhụ dị iché site n'aka Chineke. **2** N'ubochị nke ise n'onzwa ahụ, ọ bụ n'afọ nke ise mgbe a dokpụṣụrụ eze Jehoiakin jee mba ọzọ, **3** okwu Onyenwe anyị ruru Izikiel onye nchüajaja nwa Buzi ntị, mgbe ọ nọ n'akukụ iyi ukwu Keba, nke dị n'ala ndị Kaldja. N'ebé ahụ kwa ka aka Onyenwe anyị nọ díkwasị ya n'ahụ. **4** Elere m anya hụ oke ifufe nke si n'ugwu na-abịa, ahụkwara m oke igwe ojii na amụma nke na-egbuke egbuke; ihè nke na-enwu nnọq vaa gbara ya gburugburu. Etiti ọkụ ahụ nwere ihe díka ọlaọkụ na-amụke amụke. **5** Ihe e kere eke anọ dị ndị, nke yiri mmadụ n'udịdị ha, nökwa n'etiti oke ihe ahụ. **6** Nke ọbụla n'ime ha nwere ihu anọ, na nku anọ. **7** Ụkwụ ha guzoro kwem; ọbụ ụkwụ ha díka nke nwa ehi, na-amụkekwa díka bronz e hichara nke ọma. **8** N'okpuru nku ha, ha nwere aka yiri aka mmadụ n'akukụ anọ ha niile. Otu a ka ihu ha na nku anọ dị. **9** Nku ha na-emetu na nke ibe ha. Mgbe ha na-efe, ha na-ecche ihu ha n'otu ụzo, ha adighị aghaanya ha n'azụ mgbe ha na-agha. **10** Maka oyiyi ihu ha: Ha anọ nwere ihu mmadụ, n'akukụ aka nri ha nwere ihu ọdụm, n'akukụ aka ekpe ha bụ ihu ehi, onye ọbụla nwekwara ihu ugo. **11** Otu ahụ ka ihu ha niile dị. Ha gbasara nku ha n'elu, nke ọbụla nwere nku abụo, otu n'ime nku ndị a na-emetu nku nke ibe ya, ebe abụo kpuchiri ahụ ha. **12** Ha niile gawara n'ihi. Ebe ọbụla mmụ ahụ gara ka ha na-agha, na-eleghị anya n'azụ. **13** N'etiti ihe ndị a dị ndị, e nwere ihe díka ichecku ọkụ na-enwu enwu, díkwa ka ọwa na-enwu ọkụ. Ọkụ na-esi n'etiti ihe ndị ahụ dị ndị na-agha ihu na azụ, ọkụ ahụ nwupurụ enwupụ, amụma eluigwe sikwa na ya egbupụta. **14** Ihe ndị ahụ dị ndị na-efegharị n'ebe a, na-efegharịkwa n'ebe nke ọzọ, díka mgbe amụma na-egbu. **15** Mgbe m na-ele ihe e kere eke dị ndị ndị a anya, ahụrụ m ụkwụ ụgbọ agha anọ nke dị n'ala n'okpuru ha. Onye ọbụla nwere nke ya. **16** Ụkwụ ụgbọala ahụ niile dị ka ihe e ji nkume na-egbu maramara a na-apụo beril kpụo. Nke ọbụla n'ime ha anọ yikwara ibe ya. Ha niile díkwa ka wiṣu a kpụrụ tiniye n'etiti ụkwụ ụgbọala buru ibu. **17** Mgbe ha pürü, ha na-agha n'akukụ anọ nke ha chere ihu ha, ma ụkwụ ụgbọ agha ahụ adighị echigharị echigharị

mgbe ha na-agha. **18** Azụ ụkwụ ụgbọ agha ha dị elu, díkwa egwu. Anya juputakwara n'azụ ụkwụ ụgbọ agha ndị ahụ. **19** Mgbe ihe ndị a dị ndị fepụrụ gaa n'ihi, ụkwụ ụgbọala ndị ahụ dị n'akukụ ha na-esokwa. **20** Ebe ọbụla mmụ ha jere, ebe ahụ ka ha na-agha, ụkwụ ụgbọ agha ahụ na-esokwa ha, n'ihi na mmụ anụ ndị ahụ dị ndị dị n'ukwu ụgbọ agha ndị ahụ. **21** Mgbe ha biliri, ndị ọzọ na-ebilikwa. Mgbe ha guzoro otu ebe, ndị ọzọ na-eguzokwa. Mgbe ha feliri elu, ụkwụ ụgbọala ahụ na-esokwa ha. N'ihi na mmụ anụ ndị ahụ dị ndị dị n'ime ụkwụ ụgbọ agha ndị ahụ. **22** A túsara ihe sara mbara díka mbara eluigwe n'elu isi ihe ndị ahụ dị ndị. Ọ na-eyi egwu, ma na-egbukwa nwegenweghe díka kristal. **23** N'okpuru ihe ahụ ka ha gbasapurụ nku ha, ka ọ na-emetu nke ibe ya. Ha niile n'otu n'otu nwere nku abụo nke na-ekpuchi ahụ ya. **24** Mgbe ha na-agha, nku ha na-eme mkpotụ dị ka mkpotụ ebili mmiri na-amaghari amaghari. Mkpotụ ahụ díkwa ka ịda ụda nke olu Onye pürü ime ihe niile, ka olu iti mkpu nke usuu ndị agha. Mgbe ọbụla ha guzoro, ha na-achịtụ nku ha. **25** Mgbe ahụ ha kwusịrị mechie nku ha olu sitere n'ime ihe ahụ díka mbara eluigwe nke dị n'elu isi ha na-abịa. **26** N'elu mbara eluigwe ahụ, o nwere ihe díka ocheeze e ji nkume dị oke ọnụahia a na-apụo safafia wuo. Otu onye, nke ụdịdị ya dị ka nwoke, nökwasịkwa n'elu oche ahụ. **27** Site n'ukwu ya ruo n'isi ya, ahụ onye ahụ na-egbu maramara díka ọkụ. Site n'ukwu ya ruo n'ukwu ya, ọ dị ka ọkụ na-enwu enwu, ihè nke na-enwukwa ka ọkụ gbara ya gburugburu. **28** Ihè ahụ gbara ya gburugburu, nke a na-ahụ anya, díkwa ka ihè eke na egwurugwu, nke a na-ahụ anya n'oge mmiri na-ezo. Otu a ka ebube Onyenwe anyị si gosi m onwe ya. Mgbe m hụrụ ya, adara m n'ala kpuo ihu m n'ala. Mgbe ahụ, anụrụ m olu onye na-ekwu okwu.

2 Ọ sıri m, “Nwa nke mmadụ, bilie ọtọ, guzo n'ukwu gi abụo, n'ihi na ana m aga ịgwà gi okwu.” **2** Mmụ ahụ banyere n'ime m mgbe ahụ ọ na-ekwu okwu, mee ka m guzo ọtọ n'ukwu m abụo. Anụrụ m ka ọ gwara m okwu. **3** Ọ sıri m, “Nwa nke mmadụ, ana m eziga gi ka i jekwuru ndị Izrel, ndị bụ mba na-enupu isi, ndị nupuru isi megide m. Ha na nna nna ha enupula isi megide m, ruo ọ bùladị n'ubochị taa. **4** Ndị ahụ m na-eziga gi ka i jekwuru bụ ndị isooke na ndị nnupu isi. Sị ha, ‘Ihe ndị a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ

Onyenwe anyị na-ekwu.' 5 Ma ha gere gị ntị, ma ha egeghị gị ntị (ha bụ ndị na-enupu isi), ihe dị mkpa bụ na ha ga-amata na onye amuma anọla n'etiti ha. 6 Ma gi nwa nke mmadụ, atụla ha egwu. Ka ujo okwu si ha n'onu ghara itükwa gị. Atụla egwu, o bùladị ma a sị na ogwu na uke gbara gị gburugburu, o bùladị ma a sị na i bi n'etiti ụmụ akpi. Ka ujo ghara itụ gị n'ihi okwu ọnụ ha, ekwekwala ka ha menye gị egwu, n'ihi na ha bụ ndị na-enupu isi. 7 I għagħi izi ha ozi m ziri gị zie ha, ma ha gere ntị ma ha egeghị ntị, n'ihi na ha bụ ndị na-enupu isi. 8 Ma gi, nwa nke mmadụ, gee ntị n'ihe m na-agwa gị. Enupula isi dika ha si nupu isi. Meghee ọnụ gị taa ihe m ga-etinye gị n'onu.' 9 Otu mgbe ahụ, elere manya hụ aka e setipurụ, nke ji akwukwọ a fukorop afukọ, 10 nke e dekwara ihe n'ime ya, ihu na azu ya. Aka ahụ ji ya gbasapuru ya mee ka m hụ ihe e dere n'ime ya. O bụ okwu ikwa akwa na iru uju na ahuhụ.

3 O sıri m, "Nwa nke mmadụ, rie ihe a m gaje inye gi.

Taa akwukwọ a a fukorop afukọ; puo gaa gwa ụmụ Izrel okwu." 2 Ya mere, a saghere m ọnụ m, o nyere m akwukwọ ahụ a fukorop afukọ ka m rie. 3 O sıri m, "Nwa nke mmadụ, taa akwukwọ a niile m nyere gi, tajuo ya afọ gi." Atara m ya. Ma mgbe m na-ata ya, o toro m ụtọ n'onu dika a ga-asị na o bụ mmanụ ari. 4 O sıri m, "Nwa nke mmadụ, bilie jekwuru ụmụ Izrel gwa ha okwu m niile. 5 N'ihi na-ezighị m gị ka i jekwuru mba ndị okwu ha edoghi anya na ndị a nagħi aghoṭa asusụ ha, kama o bụ ijekwuru ulo Izrel. 6 Ezikwaghị m gị ka i jekwuru mba nwere asusụ na-edoghi anya, nke i na-adighi aghoṭa okwu ha. N'ihi na a sị na o bụ ndị dị otu a ka m zigara gị ka i jekwuru, ha gaara ege gị ntị. 7 Ma ulo Izrel agaghị ekwe gee gi ntị, n'ihi na ha jụrụ ige m ntị. N'ihi na ulo Izrel bụ ndị obi ha siri ike, na ndị isiike. 8 Lee, emeela m ka ihu gị sie ike karịa nke ha, ka egedege ihu gị siekwa ike karịa nke ha. 9 Aga m emekwa ka egedege ihu gị dị ka nkume siri ike, sie ike karịa nkume. N'ihi ya, atụla ha egwu; o bụ ezie na ha bụ ndị na-enupu isi, ma atụla ihu ha egwu." 10 O sıri m, "Nwa nke mmadụ, gee ntị nke oma n'okwu ndị a niile m na-agwa gị, tinyekwa ha n'uče gị. 11 Jekwuru ndị gị a dötara n'agħa no na mba ɔzqo, sị ha, 'Ihe ndị a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu,' Gwa ha ya, ma ha gere gị ntị ma ha egeghị gị ntị." 12 Mgbe ahụ, Mmụo ahụ buliri m elu. Anṣuru m olu mere oke üzü n'azu m,

mgbe ebube nke Onyenwe anyị sị n'onodụ ya bilie. 13 O bụ üzü nke nku ihe ndị ahụ dị ndị na-eme mgbe ha na-emeturija nku ibe ha; o bükwa üzü ükwu wijil ha nke dị n'akukụ ha. 14 Mmụo ahụ buliri m, bupụ m. Ejegħarirji m n'obi ilu na iwe nke mmuq m, ebe aka Onyenwe anyị dikkwa ike n'ahụ m. 15 A biakwutere m ndị ahụ a dōqro n'agħha, ha aga biri na Tel Abib n'akukụ osimiri Keba. N'ebe ahụ, bụ ebe ha na-ebi, anodurụ m n'etiti ha abalị asaa, n'onodụ obi ilu na onzuma. 16 Mgbe abalị asaa gaśiri, okwu Onyenwe anyị biakwutere m, 17 "Nwa nke mmadụ, emeela m gị ka i buru onye nħċe nye ulo Izrel. N'ihi ya, gee ntị n'ihe m na-ekwu, ka i dōqro m ha aka na ntị. 18 Mgbe m na-asị onye ajo omume, 'I għagħi īnw,' ma o bürü na i dogħi ya aka na ntị, maqbū i kwughị okwu ime ka ha chigharja site n'uzo ojoo ha niile pūta n'ihi izopputa ndu ha, onye ahụ na-emebi iwu ga-anwụ n'ihi mmehie ya niile, ma n'aka gị ka m ga-ajuta qbarha ha. 19 Ma o bürü na i dōq onye ajo omume aka na ntị, ma ha esighi n'ajo omume maqbū n'uzo ojoo ha niile chigharja, ha ga-anwụ n'ihi mmehie, ma ndu gị ka i zopputara. 20 "Ma o bürü na onye ezi omume esite n'uzo ezi omume ya wezuga onwe ya bido ime ihe ojoo, m siere ha onyma, ha ga-anwụ n'ihi na i dogħi ha aka na ntị, ha ga-anwụ n'ihi mmehie ha. Agaghikwa echeta ihe qma niile ndị ha mere, ma i ga-aza ajjużi maka onyma ha. 21 Ma o bürü na i dōq onye ezi omume aka na ntị ka o ghara ime mmehie, ha għarakwa ime mmehie, ha ga-adji ndị n'ihi na ha nabatara ċidaka na na ntị ahụ. Għi onwe gi azopputakwala ndu gị, n'uzo dī otu a." 22 Aka Onyenwe anyị digidesirji ike n'ahụ m n'ebe ahụ. Ma o sıri m, "Bilie gaa n'ebe ahụ obosara ala dī ka m gwa gị okwu n'ebe ahụ," 23 Ebiliri m gaa n'ebe ahụ ala dī lariji. Ebube Onyenwe anyị guzo n'ebe ahụ dika ebube nke m hħru n'akukụ iyi Keba. Adara m kpuo iħu m n'ala. 24 Mgbe ahụ, Mmụo ahụ banyere n'ime m mee ka m guzo qto n'ükwu m abuq. O gwara m okwu sị m, "Gaa, baa n'ulø, mechibido onwe għi użo. 25 Ma gi, nwa nke mmadụ, a ga-eji uđo kee gị ka i ghara inwe ike ipu gaa n'etiti ndị mmadụ. 26 Aga m eme ka ire għi rapara n'akpo ọnụ gị, ka i ghqo onye ogbi, għarakwa ġib onye na-adò ha aka na ntị, n'ihi na ha bụ ndị na-enupu isi. 27 Ma mgbe qħula m ziri għi ozi, aga m atogħepu ire għi. I ga-asijkwa ha, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru.' Ka onye nwere ntị nħuru, ka onye nke na-achogħi īnha ghara īnju, n'ihi na ha bụ ndị na-enupu isi.

4 “Ugbu a, gi nwa nke mmadu, were otu ọkpurukpu aja, togbo ya n’ihu gi. Seputakwa obodo Jerusalem n’elu ya. **2** Seekwa ihe nnochigide n’agha megide ya, wuokwa ụlo ndị agha gburugburu ya, wukọta ụlo ikwu di iche iche megide ya na ihe e ji akudasi mgbedi ya niile. **3** Werekwa efere igwe debe n’etiti gi na obodo ahụ dika mgbedi e ji igwe wuo. Chee obodo ahụ ihu gi, ka i chegide ya nke ọma n’ihu na ndị iro gbara ya gburugburu. Nke a ga-abu ihe amanye ndị Izrel. **4** “Ugbu a, dinara ala n’akukụ aka ekpe gi, aga m enye gi ntaramahụ mmehie ndị Izrel, i ga-ata ahụ mmehie ha ụbочи niile nke i ga-edina n’akukụ gi. **5** N’ihu na ana m enye gi narị ụbочи ato na iri ụbочи itoolu, ọnụogugu nke a na ọnụogugu nke afọ ntaramahụ ha ga-abu otu, o bụ oge ha. Otu a ka i ga-esi buru mmehie Izrel. **6** “Mgbe i mesiri nke a, i ga-edina ala nke uboro abu, ma o ga-abu n’akukụ aka nri gi, i ga-eburu ntaramahụ mmehie ndị Juda. O bụ iri abalị ano, otu ụbочи ga-anochi anya otu afo. **7** Chee ihu gi n’ebi nnochibido Jerusalem, gbara aka nkịtị buo amuma megide ya. **8** Aga m eke gi eriri ahụ gi niile, ka i ghara inwe ike tugharia site n’otu akukụ gaa n’akukụ nke ọzọ tutu ụbочи nnochigide gi ahụ niile ezuo. **9** “Ma gi were ọka wiiti na ọka balị, werekwa akidị na lentil, na ọka milet na spelti. Tinyekọta ha n’otu ite were ha meeere onwe gi achichcha. N’ụbочи ole ahụ niile nke i ga-edina n’akukụ gi, narị ụbочи ato na iri ụbочи itoolu, o bụ ya ka i ga-eri. **10** A ga-atu ihe oriri gi atu, nri nke i ga-eri otu mgbe ga-abu narị gram abu na iri gram ato; naanị otu mgbe ka i ga-eri nri n’ụbочи. **11** A ga-ekuputakwa mmiri i ga-arịn, i ga-arịn mmiri naanị otu ugboro n’ụbочи, otu udu mmiri e kere ụzọ isii. **12** I ga-eri ya dika ogbe achichcha ọka balị, i ga-eghe ya n’elu nsị mmadu kporo nkụ mgbe ndị mmadu nọ na-ele gi anya.” **13** Onyenwe anyị kwuru, “Otu a ka ndị Izrel ga-esi rie nri rürü arụ, n’etiti mba dì iche ebe m ga-achuha ha.” **14** Mgbe ahụ, asịrị m, “E e, Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị lee, emerubeghi m onwe m site na nwantakirị m ruo ugbu a, eribeghi ihe ọbula nwuru n’onwe ya, maobu nke anụ ọhịa dogburu, anụ na-adighị ocha abatubeghi m n’onụ.” **15** O sıri, “O dì mma, aga m enye gi nsị ehi n’onodụ nke mmadu, n’elu ya ka i ga-akwado achichcha gi.” **16** Mgbe ahụ, o gwara m, “Nwa nke mmadu, lee, aga m eme ka nri kọ na Jerusalem; ha ga-eji nchegbu rie nri a tупутара atuputa, jirikwa egwu nụo mmiri e kuputara

ekuputa. **17** Aga m eme ka ihe oriri na mmiri ọnụnụ kọ ha. Ha ga na-elerita onwe ha anya n’oke egwu, ha ga-anwukwa n’ihu mmehie ha.”

5 “Ma gi, nwa nke mmadu, were mma agha di nkọ dika aguba onye ọkpusi, kpuchaa isi gi na afonu gi; werekwa ihe e ji atu ihe otutu tuq agiri isi gi, ka ụzo ọbula hara n’otu. **2** I ga-ewere otu ụzo n’ụzo ato, kporo ya ọkụ n’etiti obodo ahụ mgbe ụbочи nke nnochigide ahụ zuru; i ga-ewere otu ụzo, jiri mma agha chabichaa ya gburugburu obodo ahụ, otu ụzo nke ọzo ka i ga-efesacha n’ikuku. N’ihu na aga m ejị mma agha chusachaa ha. **3** Ma i ga-esite n’ime ya weputa agiri isi di ole na ole, kedo ha n’onụ onụ uwe gi. **4** Ozokwa, site na ndị a, i ga-ewere ụfodụ tunye ha n’ime ọku ka ha ree ọku, site na ha ka ọku ga-esi banye n’ulọ Izrel niile. **5** “Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru, Nke a bụ Jerusalem, obodo m mere ka o díri n’etiti mba dì n’uwa, nke mba dì iche iche gbara gburugburu. **6** Ma o sitela n’ajọ omume ya, nupu isi n’iwu na ụkpuru m nyere, karịa mba na obodo ndị ọzọ ahụ niile gbara ya gburugburu. O jukwara idebe iwu m, jukwa igbaso ụkpuru m. **7** “N’ihu ya, ihe ndị a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu: I burulà onye nnupu isi karịa mba niile ndị gbara gi gburugburu. I jukwara idebe iwu m na igbaso ụkpuru m, o bughikwa dika iwu na atumatu nke mba dì iche iche nọ gi gburugburu ka i mere. **8** “Ya mere, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị sıri, Mụ onwe m, o buladị mụ onwe m, ga-emegide gi bụ Jerusalem, kpee gi ikpe n’ihu mba niile. **9** N’ihu ihe arụ gi niile, aga m eme gi ihe m na-emebeghi mbụ, nke m agaghị emekwa ọzo. **10** N’ihu nke a, ndị bụ nna ga-eri ụmụ ha n’etiti gi, ụmụ ga-erikwa ndị nna ha. Aga m ekpe gi ikpe mee ka ndị fodụru ndị gbasasịa n’uwa niile. **11** Ya mere, dika mụ onwe m na-adị ndị, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuputara, ebe o bụ na i jirila oyiyi ihe arụ na omume rürü arụ meru ụlo m, aga m esite n’ebi i no wezuga iħunanya m. Agaghị m emekwara gi ebere maobu hapu ita gi ahụ. **12** Otu ụzo n’ime ụzo ato nke ndị bi n’ime gi ga-anwụ site n’agụ maobu na ọrịa; otu ụzo ga-anwụ site na mma agha nke ndị iro nọ n’azụ mgbedi gi, otu ụzo fodụru ka a ga-achusa n’ifufe, a ga-eji mma agha ndị iro chusasja ha. **13** “Mgbe ahụ, iwe m ga-akwusi, ọnụma m megide ha ga-adajukwa, na nke a ka a ga-aborø m

obo. Ha ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị kwuru okwu site n'ekworo mgbe m mezuru ọnụma m n'ahụ ha. 14 "N'ihi ya, aga m eme ka ị bùrụ ihe e bibiri ebibi, na ihe e ji eme ihe ọchị nye mba niile gbara gi gburugburu, na n'ihu ndị na-agafe n'uzo ahụ. 15 Ị ga-abụ ihe e ji eme ihe ọchị na ihe nkocha nye mba dị iche iche gbara gi gburugburu, mgbe m ga-eji iwe na obi ọkụ na ntaramahụhụ di egwu kpee gi ikpe, mụ onwe m bụ Onyenwe anyị ekwuola. 16 Mgbe m gbara gi àkụ ojoo ahụ na-eweta ọnwụ na ila n'iyi, bụ àkụ nke oke ụnwụ, aga m agba gi ya, gbajaa gi. Aga m anogide na-ezite ụnwụ tutu ruo mgbe e mere ka ihe oriri kọg gi. 17 Aga m ezitere gi oke ụnwụ na ajo anụ ọhịa, ha ga-agbawa gi aka nwa, ọrija ojoo na ọbara ga-esi n'etiti gi gafee; aga m ejị mma agha megide gi. Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị ekwuola."

6 Okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, sị, **2** “Nwa nke mmadụ, chee iru gị n’ugwu niile nke n’Izrel, buo amụma megide ha, **3** sị, ‘Unu ugwu niile nke Izrel, nṣrụnụ okwu nke Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị sıri nye ugwu ukwu na ugwu nta niile, na iyi mmiri niile, na ndagwurugwu niile. Mu, o bụlađi mụ onwe m, ga-eme ka agha bịakwasi unu, aga m ebibikwa ebe dị iche iche unu na-achụ aja. **4** A ga-etikpọ ebe ichu aja unu, tipia ebe unu na-anọ esure ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ. Aga m atusa ndị unu e gburu egbu n’ihu aruṣi unu. **5** Aga m atogbo ozu ndị Izrel n’ihu aruṣi ha. Aga m aghasakwa ọkpukpụ unu gburugburu ebe ichu aja unu. **6** Ebe ọbula unu bi, a ga-etikpọ obodo ndị ahụ, tipiakwa ebe ichu aja niile, si otu a mee ka ebe ichu aja unu ghọ mkpomkpọ ebe nke togborø n’efu. A ga-etipiakwa aruṣi unu, kujiekwa ebe unu na-anọ esure ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ. Ihe niile unu ji aka unu mepụta ka a ga-ekpochapukwa. **7** Ndị e gburu egbu ga-ada n’etiti unu, unu ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị. **8** “Ma aga m eme ka ụfodụ n’ime ndị m fodụ. Ndị ahụ fodụrụ ga-esi n’ihu mma agha gbapụ, gbasasia n’ala niile, na mba niile nke ụwa. **9** Mgbe ha nọ díka ndị a dotara n’aghị na mba ọzọ, ndị ahụ gbapurụ ọso ga-echeta m. Ha ga-echeta otu ha si jiri obi nke ikwa iko jupütara n’ime ya, nke si n’ebé m nọ wezuga onwe ya, na anya nke na-agbaso aruṣi ha, mee ka obi jọq m njọ. Ha ga-akpo onwe ha asị n’ihı ihe ojọq ndị ahụ ha mere, ya na ọchuchu aja rurụ aru ha chürü. **10** Ha ga-amata na m

bụ Onyenwe anyị, matakwa na mgbe m gwara ha na ihe ndị a niile gaje ịbịakwasị ha, na o bụghị okwu efu ka m kwuru. 11 “Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị sịri, kükọq ḥobo aka gị abuọ onụ, zokwaa ụkwu gi n’ala, ma tisikwaa mkpu akwa ike site n’obi mwute, n’ihi ihe ojọq niile na omume rürü arụ ndị Izrel mere. N’ihi na ha ga ịla n’iyi site n’oke ụnwụ, na site n’aghị, na site n’oṛịa na-efe efe. 12 Ndị nọ n’ebe dị anya ga-anwụ site n’oṛịa na-efe efe, ndị nọ nso ga-anwụ site na mma aghị, ndị fodụrụ ndị ga-anwụ site n’agụ. Aga m eme ka ha nṣụrụ ụfụ oke iwe m. 13 Unu ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, mgbe ozu ndị e gburu egbu ga-atogbosi n’etiti aruṣi niile, na n’ebe iche aja niile, na n’ugwu nta niile, na n’ugwu ukwu niile, na n’okpuru osisi ọbụla, na n’okpuru osisi ook niile, ebe ha na-anọ na-esure ụda na-esi isi ụtọ nye aruṣi ha. 14 E, aga m esetipụ aka m megide ha, mee ka ala ha laa n’iyi, n’ebe niile ha bi, site n’ożara ruo na Ribla. Mgbe ahụ, ha ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị.”

7 Okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, sị, **2** "Ma gi onwe
gi, Nwa nke mimadụ, nke a bụ ihe Onye kachasi ihe
niile elu, bụ Onyenwe anyị sıri ala Izrel: "Ogwugwụ!
Ogwugwụ abjakiwasila akukụ ano nke ala ahụ. **3** Ugbu
a ka ogwugwụ bjakiwasiri unu. Lee, aga m eme ka iwe
m bjakiwasị unu; aga m ekpe unu ikpe dika omume
unu si di, aga m ata unu ahụhụ maka arụ unu niile.
4 Agaghị m enwekwa ọmịjiko n'ebé i nō, agaghị m
emekwara gi ebere, kama aga m ata unu ahụhụ maka
omume unu na arụ niile dì n'etiti unu. "Mgbe ahụ,
unu ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị." **5**
"Nke a bụ ihe Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe
anyị sıri, "Oke mbibi, oke mbibi nke a na-anụbeghi
udị ya mbụ. Lee, ka ọ na-abia. **6** Ogwugwụ abjala!
Ogwugwụ abjala! Kpalitelra onwe ya imegide unu.
Lee, ka ọ na-abia! **7** Oke nsogbu abiakwasila gi, gi
onwe gi bi n'ala ahụ. Oge ahụ abjala! Uboschi ahụ
dikwa nsol! Ogbaghara dì ebe niile, ọ bughi ọnụ dì
n'elu ugwu niile. **8** Ejikerela m iwuksasi gi ọnụma m
n'ahụ mee ka oke iwe m zuo gi ahụ niile. Aga m ekpe
gi ikpe dika omume gi si di, kwughachikwa gi n'ihi
ibi ndu ruru arụ gi niile. **9** Agaghị m emere gi ebere,
agakwaghị m ahaapụ ita gi ahụhụ. Aga m akwughachi
gi dika omume gi si di, kwughachikwa gi n'ihi ibi ndu
ruru arụ niile nke dì n'etiti unu. "Mgbe ahụ, i ga-
amata na ọ bụ mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, na-

eti unu ihe ndị a. 10 “Lee, ụbọchị ahụ! Lee, ka ọ na-abia! Oke nsogbu enupatala, mkpanaka ągbala okoko nganga amaala ifuru! 11 Ihe ike ebilitala, mkporo ejị at a ndị ajo omume ahụ. O nweghi onye ọbụla n’ime ha nke ga-afodụ, maobụ igwe mmadụ maobụ ụba ha, o nweghikwa nke bara uru. 12 Mgbe ahụ abịa! Ụbọchị ahụ abịa kwalwa nso. Ka onye na-azụ ahịa ghara iñürü ọnụ ka onye na-ere ere ghara iru uju, n’ihı na ọnuma ahụ dịrị igwe mmadụ niile. 13 Onye rere ahịa agaghị enwetaghachi ngwa ahịa nke erere ere ọ bụladi dika onye rere na onye zürü na-adị ndị. N’ihı na ọhụ nke a gbasara igwe mmadụ niile bụ nke a na-apughị igbanwe. N’ihı mmehie ha niile, o nweghi onye n’ime ha nke pürü ichebe ndị ya. 14 “Ha afuola opị ike, ha edoziela ihe niile ma o nweghi onye ga-aga ibu agha n’ihı na ọnuma m díkwasíri igwe mmadụ ahụ niile. 15 Mma agha dị n’ezị; ajo ọrija na-efe efe na ụnwụ díkwa n’ime. Onye nọ n’ohịa ga-anwụ site na mma agha, ndị nọ n’ime obodo ukwu ka ụnwụ na ọrija na-efe efe ga-eripiạ. 16 Ma ndị gbapụrụ agbapụ ga-agbagaa nōrō n’ugwu. Ọ bụ dika nduru nke ndagwurugwu, ha niile ga-asụ ude akwa, onye ọbụla n’ihı mmehie ha. 17 Aka niile ga-aküda, ikpere niile ka a ga-eji amịri nyüdee. 18 Ha ga-eyikwasị akwa mkpe, oke ihe egwu ga-ekpuchi ha. Ọ bükwa ihu niile ka ihere ga-ekpuchi, a ga-akpuchakwa isi niile. 19 “Ha ga-etufu ọlaočha ha niile n’okporożo niile, ọlaedo ha ga-aghokwa ihe na-adighị ọcha. Ọlaočha na ọlaedo ha agaghị enwe ike napuṭa ha n’ubọchị nrubiga oke nke oke iwe Onyenwe anyị. Ha agaghị eme ka agụ gharakwa iğu ha, maobụ mee ka afo ju ha, n’ihı na ọ bụlụ ha ihe iṣo ngongo nke ịdaba na mmehie. 20 Ihe ịchọ mma ha għoqro ha ihe ịkpä nganga, ha jikwa ya mepuṭa aruṣi rurụ aru ha dị iche iche. Ha ji ya metakwa oyiyi ihe aru niile jogburu onwe ya; ya mere, aga m eme ka ọ bụlụ ha ihe rurụ aru. 21 Aga m ewere akunụba ha nye ndị mba ọzq dika ihe apunatara n’agha, nyekwa ya ndị ajo omume nke ụwa dika ihe nkwata ndị ga-emerụ ya. 22 Aga m esite n’abe ha nọ wezuga ihu m ndị ohi ga-emerukwa ebe ahụ m kporo ihe dị oke ọnụahịa. Ha ga-abata n’ime ya merụkwa ya. 23 “Kwadoonụ ụdo igwe. N’ihı na ala ha juputara n’igbu ọchụ na jwusa ọbara, obodo ahụ juputara n’ihe ike. 24 Aga m akpota mba ndị ahụ jogburu onwe ha ka ha bịa nwetara onwe ha ụlo ha niile. Aga m eme ka mpako nke ndị bụ dike kwusị, meeckwa ka ebe nsọ ha niile bürü ebe e merụrụ emerụ. 25 Mgbe ihe mmekpa ahụ bịa,

ha ga-achọ udo ma o nweghi nke ga-adị. 26 Mbibi ga-esochi mbibi, akụkọ na-enweghi isi ga-esochikwa akụkọ na-enweghi isi. Ha ga-agaghari na-achọ ọhụ site n’aka onye amụma, ntuziaka onye nchụaja ga-akwusi, ndumodụ nke ndị okenye agaghị adịkwa. 27 Eze ga-eru uju, nwa eze ga-eyikwasị ịda mba nke obi dika uwe, aka ga-ama ndị ala ahụ niile jijiji n’ihı egwu. Aga m emeso ha dika omume ha si dị, aga m ekpekwa ha ikpe dika ihe ha kwenyeere si dị. “Mgbe ahụ, ha ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị.”

8 N’afọ nke isii, n’onwa nke isii, n’ubọchị nke ise nke onwa ahụ, mgbe mụ onwe m nodụ ala n’ulọ m, ndị okenye Juda na-anodukwa ala n’ihu m, aka Onye kachaşị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị díkwasíri m n’ahụ n’ebé ahụ. 2 Ahuru m oyiyi yiri mmadụ. Akụk oyiyi a nke dị site n’ukwụ ya ruo n’ala ya na-acha dika ọkụ, sitekwanụ n’ukwụ ya rigoo, ọ na-egbu nnọ amụma dika nkume amba dị oke ọnụahịa. 3 Oyiyi a setipuru ihe dika aka mmadụ, jiri ya jide m n’agịri isi m. Mgbe ahụ, Mmụ nke Chineke buliri m elu n’etiti ala na mbarai eluigwe. N’ime ọhụ nke Chineke, o buuru m jee Jerusalem, n’onụ ụzo ama nke dị n’ugwu, n’ime ogige ya, ebe aruṣi ahụ na-akpasu ekworo guzo. 4 Ma, lee, ebube Chineke Izrel juputara n’ebé ahụ, dị ka m si hụ ya na mbu na ndagwurugwu. 5 Ọ siri m, “Nwa nke mmadụ, welie anya gi lee n’uzo nke ugwu.” Eweliri m anya m lee n’uzo ugwu, ma lee, n’onụ ụzo e si abata n’ime ebe ịchụ aja, ahụrụ m oyiyi aruṣi ekworo ka o guzo n’akụk ugwu ya. 6 Ọ siri m, “Nwa nke mmadụ, i na-ahụ ihe ha na-eme, aru dị egwu nke ụlo Izrel na-eme n’ebé a, ihe ndị ga-achụpụ m n’ebé dị anya site n’ebé nsọ m? Ma ị ga-ahụkwa ihe aru ndị dị ukwuu karịa ndị a.” 7 O mere ka m guzo n’onụ ụzo ogige ahụ, mgbe m lere anya, ahụrụ m oghere dị n’aja ụlo ahụ. 8 Ọ siri m, “Nwa nke mmadụ, ugbu a gwupuo aja ụlo a.” Mgbe m gwupuru ya, ahụrụ m ọnụ ụzo e si aba n’ebé ahụ. 9 Ọ siri m, “Banye n’ime ka ị hụ ihe aru ojoo niile nke ha na-eme n’ebé a.” 10 Abanyere m hụ na ihe juputara n’ahụ ụlo ahụ bụ naanị oyiyi e sere ese, nke ihe na-akpu akpu dika agwo dị iche iche, ngwere na anụmanụ rurụ aru dị iche iche, tinyekwara aruṣi niile nke ụlo Izrel na-eme. 11 N’ihı ihe ndị a, ka iri ndị okenye asaa nke ụlo Izrel, ha na Jaazaraya nwa Shefan guzo n’ebé ahụ. Onye ọbụla n’ime ha ji ihe nsure ọkụ na-esi isi uto n’aka ya, anwụrụ ọkụ si n’ihe nsure ọkụ ndị a na-agbagokwa elu. 12 Ọ siri m, “Nwa

nke mmadu, i hula ihe ndị okenye ụlo Izrel na-eme n'ochichiri, onye ọbụla n'ime ụlo ya n'ihi aruṣi ya? Ma ha na-asị, ‘Onyenwe anyị adighị ahụ anyị, O sitela n'ala anyị wezuga onwe ya.’” **13** Ozø, o sıri m, “I ga-ahukwa oke ihe aru kariri ndị a ha na-eme!” **14** O mere ka m bịa kwara n'onu ụzo ahụ dị n'akukwu nke ụlonsö nke Onyenwe anyị. N'ebe ahụ, ahụru m ndị inyom nō na-akwa akwa n'ihi Tamuz, chi ha. **15** Mgbe ahụ, o sıri m, “I hula ihe ndị a, nwa nke mmadu? I ga-ahukwa ihe aru ndị dị ukwuu karịa ndị a.” **16** O mere ka m baa n'ime ogige dị n'ime ụlo ukwu nke Onyenwe anyị, n'ebe ahụ, n'onu ụzo ụlonsö ukwu nke Onyenwe anyị, n'agbata ebe ichu aja na mpata onu ụlo ahụ, ka ihe ruru iri mmadu abụo na ise guzo, chee ihu ha n'akukwu ọwụwa anyanwu na-efe anyanwu. Ha gbakutara ụlonsö ukwu nke Onyenwe anyị azu mgbe ha na-eche ihu n'owụwa anyanwu na-akpọ isiala nye anyanwu. **17** O sıri m, “I hula nke a, nwa nke mmadu? O bụ ihe dị nta nye ụlo Juda, bụ ime ihe aru niile ndị a ha na-eme n'ebe a? Ha ga-ejikwa ihe ike mejuputa ala, siri otu a na-apkasu m iwe mgbe niile? Lee ka ha si noğide na-appari m, na-etinye alaka n'imi ha. **18** N'ihi ya, aga m eme ka ha n'uru ụfụ iwe m, o díkwa ghi onye m ga-ahapụ. O burukwa na ha anogide na-ebe akwa n'oke olu, agaghị m aria ha ntí.”

9 Mgbe ahụ, a n'uru m ka o ji oke olu kpoo oku sị, “Bianu nso, unu bụ ndị ahoputara ilekota obodo a, onye ọbụla jidekwa ngwa agha n'aka ya.” **2** A h'uru m ndị ikom isii si n'onu ụzo ama nke dị n'akukwu ebe dị elu na-apata, nke chere ihu n'ugwu, onye ọbụla jikwa mma agha n'aka ya. Otu onye n'ime ha yi uwe akwa ọcha, nyarakwa nwa akpa nke ihe e ji ede akwukwọ dị n'ime ya. Ha niile batara n'ime ụlonsö, guzokwa n'akukwu ebe ichu aja e ji bronz wuo. **3** Ma ebube nke Chineke Izrel sitere n'elu cherubim ndị ahụ, ebe o nọ na mbụ, bilie bia guzokwa n'onu ụzo ụlonsö ahụ. Mgbe ahụ, Onyenwe anyị kporo nwoke ahụ yi uwe akwa ọcha bụ onye nya akpa ahụ nke ihe e ji ede ihe dị n'ime ya, **4** o sıri ya, “Bilie, jegharia n'okporozu niile nke obodo Jerusalem, kakwasị akara n'egedege ihu ndị niile na-akwa akwa na ndị niile na-asu ude n'ihi ihe aru niile nke a na-eme n'ime ya.” **5** Anukwara m ka o gwara ndị ozø, “Soronu ya baa n'ime obodo, gburkaanu, unu emekwarala onye ọbụla ebere maobu omijiko. **6** Gbuonu ha niile, ndị okenye, na ụmụ okorobia, na ụmụ agboghobia, na

ndị inyom, na ụmuntakiri. Ma unu emetukwala onye ọbụla nwere akara ahụ n'ihi ya. Malitenu n'ebe a, n'ime ụlonsö ukwu m.” Ya mere, ha malitere igbu ndị okenye ndị nō n'ihi ụlonsö. **7** O sikhwara ha, “Meruonu ụlonsö al Werekwanu ozu ndị unu gburu egbu tujuo n'ime ogige ya! Gaanu!” Ha pürü baa n'ime obodo, bido igbu ndị mmadu. **8** Mgbe ha nō na-egbu ndị mmadu maobu naanị m fodụrụ, adara m n'ala kpuchie ihu m, tie mkpu akwa, sị, “Ewoo, Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị! I ga-esite n'oke iwe i na-eweso Jerusalem bibie ihe niile fodụrụ n'Izrel?” **9** O sıri m, “Mmehie niile nke ụlo Izrel na Juda dị ukwuu rie nne. Ala niile juputakwara n'obara ndị egburu, obodo juputakwara n'ikpe ikpe na-ezighị ezi. N'ihi na ha na-asị, ‘Onyenwe anyị esitela n'ala anyị wezuga onwe ya. O díkwa ihe Onyenwe anyị na-ahụ.’ **10** N'ihi ya, agaghị m ahapụ ha, agakwaghị m enwe omijiko n'ahụ ha. Aga m akwughachi ha n'ihi ihe ojoo niile ha mere.” **11** Mgbe ahụ, nwoke ahụ yi uwe akwa ọcha, nke nya akpa nke ihe e ji ede akwukwọ dị n'ime ya, lögachiri sị, “Aruchaala m ọru i nyere m ịru.”

10 Mgbe ahụ, elere manya hụ ocheeze ọma e ji nkume safafia wuo ka o pütara ihe na mbara eluigwe, n'elu ebe ahụ isi cherubim ndị ahụ dị. **2** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị sıri nwoke ahụ yi uwe akwa ọcha, “Baa n'etiti ụkwụ ụgbọala ahụ dị n'okpuru cherubim ndị ahụ. Site n'etiti cherubim ndị ahụ kpojuo icheku ọkụ nke na-ere ere n'aka gi, fesachaa ha n'ime obodo ahụ niile.” O bara n'ime ka m n'ele ya anya. **3** Cherubim ndị ahụ na-eguzo n'akukwu ndịda nke ụlonsö ahụ mgbe nwoke ahụ banyere. Igwe ojii juputakwara n'ogige ime ụlonsö ahụ. **4** Mgbe ahụ, ebube Onyenwe anyị sitere n'elu cherubim bilie, bia guzo n'onu ụzo ụlonsö ahụ. Ụlonsö ahụ juputakwara n'ogige ụlonsö ahụ. **5** Uzụ nke nku cherubim ndị ahụ na-eme díkwa ka olu Chineke Onye pürü ime ihe niile. A na-anukwara ụzụ nku ndị ahụ n'ogige ụlonsö ahụ dị n'ezí. **6** Mgbe Onyenwe anyị nyere nwoke ahụ yi uwe ezi akwa ọcha iwu, sị, “Gaa n'etiti cherubim ahụ gütä ụfodụ icheku ọkụ dị n'etiti wịjụlụ ụgbọala ahụ,” nwoke ahụ banyere guzo n'akukwu otu wịjụlụ ahụ. **7** Mgbe ahụ, otu n'ime ndị cherubim ahụ setipürü aka ya n'ebe ọkụ ahụ dị n'etiti ha. O gütara ụfodụ icheku ọkụ tiniye n'aka nwoke ahụ yi uwe akwa ọcha onye weere ya pụo. **8** N'okpuru nku ndị cherubim ahụ ka a na-ahụta

ihe yiri aka mmadu. **9** Elere m anya hu wíjílu anó, nke dí n'ákukú cherubim ndí ahú. Cherubim óbúla nwere otu wíjílu n'ákukú ya. Wíjílu ndí a niile na-egbu maramara díka nkume beril. **10** Wíjílu anó ndí ahú yiri onwe ha. Nke óbúla n'ime ha díka wíjílu a rúnyere n'etiti wíjílu ozo. **11** Mgbe ha na-agá, ha niile na-eche ihu n'ákukú óbúla nke cherubim ndí ahú chere ihu. Wíjílu ndí a adighí echigharí echigharí mgbe cherubim ndí a na-agaghári. Kama ebe isi cherubim ndí ahú chere ihu ka wíjílu ndí ahú na-agá. Ha adighí elekwa anya n'azú díka ha na-agá. **12** Gburugburu ha, n'anú ahú ha niile, ma n'azú ha, ma n'aka ha, ma na nku ha, ma na wíjílu ndí ahú, ihe jupútara ha bù anya. Anya dí n'ákukú ha niile. **13** Aha m nýrú a na-akpó wíjílu ndí ahú bù, Ogbá gburugburu. **14** Nke óbúla n'ime cherubim ndí a nwere ihu anó. Ihu nke mbú díka ihu cherub. Nke abú díka ihu mmadu; nke ató díka ihu ódum, ma nke anó díka ihu ugo. **15** Mgbe ahú, Cherubim ndí ahú buliri onwe ha elu. Ndí a bù ihe ndí ahú dí ndú nke m húrú na mbú n'ákukú osimiri Keba. **16** Mgbe cherubim ndí ahú na-agá, wíjílu ndí ahú dí n'ákukú ha na-eso ha na-agá. Mgbe ha na-achili nku ha i si n'ala bulie onwe ha elu, wíjílu ha na-anogidekwa n'ákukú ha. **17** Mgbe cherubim ndí ahú guzoro n'otu ebe, wíjílu ahú na-eguzokwa. Mgbe ha na-ebuli onwe ha elu, wíjílu ndí ahú na-ebulikwa onwe ha elu, n'ihi na mmúo nke ihe ahú dí ndú dí n'ime ha. **18** Emesia, ebube nke Onyenwe anyí sitere na mbata onú uzó ulónso ahú púo, gaa guzo n'elu cherubim ndí ahú. **19** Mgbe m nò na-ele anya, cherubim ahú gbasapúru nku ha felie, wíjílu ha niile díkwa n'ákukú ha. Ha guzoro na mbata onú uzó nke dí n'ákukú ówúwa anyanwú nke úlo Onyenwe anyí, na ebube nke Chineke nke Izrel díkwa n'elu ha. **20** Ndí a bù ihe ndí ahú dí ndú, nke m húrú n'okpuru Chineke Izrel n'ákukú osimiri Keba, amatara m na ha bù cherubim. **21** Nke óbúla n'ime ha nwere ihu anó na nku anó, na ihe yiri aka mmadu n'okpuru nku ha. **22** Ihu ha yíkwara ihu ihe ndí ahú m húrú n'ákukú osimiri Keba. Nke óbúla na-agakwa ije n'ihi ihu na-eleghí anya n'azú.

11 Mgbe ahú, Mmúo nke Chineke buliri m mee ka m bjaruo n'onú uzó ama úlo Onyenwe anyí, nke dí n'ákukú ówúwa anyanwú. N'ebe ahú, n'oghore nke onú uzó ama ahú, ahúrú m iri mmadu abú na ise. Ahúkwará m n'etiti ha, Jaazaraya nwa Azoa na Pelataya nwa Benaya, bù ndísi ndí Izrel. **2** O sıri m,

"Nwa nke mmadu, ndí a bù ndí ikom na-agba izu ajo ihe, na-enyekwa ndúmódú ojoo niile a na-enye n'obodo a. **3** Ha na-así, 'Oge a ga-ewuzi úlo ndí ahú o dighí nso? Obodo a bù ite igwe, anyí onwe anyí bükwa anú dí n'ime ya.' **4** N'ihi ya, nwa nke mmadu, buo amúma megide ha." **5** Mgbe ahú, Mmúo nke Onyenwe anyí bıjakwasırı m sı m kwuo, "Otu a ka Onyenwe anyí sıri: otu a ka unu na-ekwukwa, unu ndí ndu úlo Izrel, ma amaara m ihe unu bù n'uche. **6** Unu egbuola ıtutu mmadu n'ime obodo a, meekwa ka okporouzo ya jupúta n'ozu ndí nwúrú anwú. **7** "N'ihi ya ka Onye kachasi ihe niile elu, bù Onyenwe anyí ji sı, ozu ndí ahú niile tögbo n'okporouzo obodo unu bù anú ndí ahú unu gburu egbu, obodo a bükwa ite. Ma aga m eme ka unu site n'ime ya púta. **8** Mma agha ahú unu na-atú egwu ya ka m ga-eme ka ıtjakwası unu. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bù Onyenwe anyí kwubiri ya. **9** Aga m esitekwa n'etiti ya kpópúta unu, were unu nyefee n'aka ndí mba ozo, ma kpekwa unu ikpe. **10** Unu ga-ada site na mma agha. O bù n'oke ala Izrel niile ka m ga-anó kpee unu ikpe. Mgbe ahú, unu ga-amata na mü onwe m bù Onyenwe anyí. **11** E, obodo a agaghí abúru unu ite. Unu agaghí anıkwa n'ime ya díka anú. Aga m ekpe unu ikpe n'oke ala Izrel niile. **12** Mgbe ahú, unu ga-amata na mü onwe m bù Onyenwe anyí. N'ihi na unu bù ndí na-enpú isi site n'iwu m na úkpúrú m. Ma unu na-agbaso nzó úkwú nke mba ndí ahú niile gbara unu gburugburu." **13** Mgbe m ka nò na-ebu amúma, Pelataya nwa Benaya nwúrú. Mü onwe m kpuo ihu m n'ala kwaa akwa sı, "Ewoo, Onye kachasi ihe niile elu, bù Onyenwe anyí i ga-ebibi ndí niile fodúrú n'ala Izrel?" **14** Okwu Onyenwe anyí ruru m ntí, sı, **15** "Nwa nke mmadu, ümú nke nna gi, o bıladı ümúnna gi, na ndí mgbaپta gi na ezinauló Izrel niile, o bù ha ka ndí bi na Jerusalem sıri, 'Ha esitela n'ebe Onyenwe anyí nò gaa ebe dí anya, o bükwa anyí ka enyere ala nke a ka ıtburú ihe nnweta anyí,' **16** "N'ihi nke a, kwuo, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bù Onyenwe anyí na-así, N'agbanyeghi na m zipúrú ha gaa ebe dí anya n'etiti mba dí iche iche, chüsakwaa ha n'etiti ala dí iche iche, ma nwa mgbe nta, a bıburú m ha ebe dí nsò n'ala niile ahú bù ebe ha gara.' **17** "Ya mere kwuo, 'Nke a bù ihe Onye kachasi ihe niile elu, bù Onyenwe anyí na-ekwu: Aga m achıkotakwa unu onú ozo, site n'obodo niile bù ebe unu gbasara, nyeghachikwa unu ala Izrel.' **18** "Ha galoghachi n'ebe ahú, sitekwa n'etiti ya wezuga oyiyi

ihe arụ niile, na arʊsi niile bükwa ihe arụ. **19** Aga m enyekwa ha otu obi, tinyekwa mmuo ọhụrụ n'ime ha. Aga m ewepụ site n'ime ha obi kpọrọ nkụ ma nye ha obi nke anụ ahụ. **20** Nke a ga-eme ka ha soro ükpuṇụ m na iwu m niile, leziekwaanya idebe ha. Ha ga-abụ ndị nke m, mụ onwe m ga-abükwa Chineke ha. **21** Ma banyere ndị ahụ obi ha na-agbaso ihe ojoo na ihe niile rụrụ arụ, mmehie ha ka m ga-atükwasị n'isi ha; otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri ya.” **22** Mgbe ahụ, cherubim ndị ahụ weliri nku ha elu, wịjụlụ ndị ahụ díkwa n'akukụ ha ma ebube nke Chineke nke Izrel guzokwa n'elu ha. **23** Ebube Onyenwe anyị sitere n'etiti obodo ahụ rigoo, guzo n'elu ugwu, n'akukụ ọwụwa anyanwụ. **24** N'ime ọhụ, Mmụo nke Chineke buliri m elu bubata m na Kaldja, ebe ndị a dökpuṇụ gaa mba ozo nọ. Otu a ka ọhụ m hụrụ si hapụ m. **25** Agwakwara m ndị niile ahụ e mere ka ha jee biri na mba ozo ihe niile nke Onyenwe anyị gosiri m.

12 Okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, sị, **2** “Nwa nke mmadụ, i bi n'etiti ndị na-enupu isi, ndị nwere anya jhụ uzo ma ha adighị ahụ, ndị nwere ntị jnụ ihe ma ha adighị anụ ihe, n'ihi na ha bụ ndị nnupu isi. **3** “Ya mere, nwa nke mmadụ, kwakqtaa ngwongwo ụlo gi maka i ga biri n'ala ozo, mee nke a n'ehihie díka ha na-ele gi anya, hapụ ụlo gi gaa n'ebé ozo. Ma eleghị anya ha ga-aghọta, o bụ ezie na ha bụ ndị nnupu isi. **4** Kwaputa ngwongwo gi n'ezi n'ehihie ka ha hụ ya. Ma hapụ ụlo gi n'abalị díka ndị na-agba oso ndụ si eme, mgbe ha na-amalite ije ha, nke iga ibi n'ala ozo. **5** Mgbe ha na-ele gi anya, gwupuo mgbidi, site na ya kwara ngwongwo gi pụo. **6** Mgbe ha nọ na-ele gi anya, bulie ibu gi, tükwasị ya n'ubu gi, pụo gawa n'ime ọchichiri, kpuchie ihu gi, ka i ghara ihu ala ahụ anya. N'ihi na emela m gi ihe ịrịbama nye ụlo Izrel niile.” **7** Emere m ihe e nyere m n'iwu. Ebuputara m ngwongwo m n'ehihie, jikọta ha maka igba oso ndụ. N'anyasi, ejị m aka m gwuo ọnụ na mgbidi ahụ. Ebukwasirị m ngwongwo m n'ubu, bulie ije n'ime ọchichiri mgbe ha nọ na-ele m anya. **8** N'ụtụtụ echị ya, okwu Onyenwe anyị bjäkwutere m, **9** “Nwa nke mmadụ, o bụ na ụlo Izrel ndị nnupu isi ahụ ajụbeghi gi, ‘o lee ihe i na-eme?’ **10** “Gwa ha, ‘Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri ya.’” **11** Sị ha, ‘Mụ onwe m bụ ihe ama nye

unu.’ “Díka m mere, otu a kwa ka a ga-eme nye ha. Ha ga-aga na mba ozo biri ka ndị a dötara n'agha. **12** “Nwa eze nke nō n'etiti ha ga-amaburu ibu ya n'ubu pụo n'ochichiri, o ga-egwupụ mgbidi aja nke obodo site n'ebé ahụ pụo. O ga-ekpuchikwa ihu ya ka ọ ghara iji anya ya hụ obodo ahụ. **13** Ma aga m ejị ụgbụ m jide ya, meekwa ka ọ bịa ru Babilon bụ ala ndị Kaldja. Ebe ahụ ka ọ ga-anụ nwụo, ma ọ gaghi ahụ ya anya. **14** Ndị niile gbara ya gburugburu na ndị agha ya niile ka m ga-achusa n'ala niile, ọ bükwa mma agha ka m ga-amipuṇta jiri chụo ha oso. **15** “Ha ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, mgbe m chusachara ha n'etiti mba niile dị iche iche, fesaakwa ha n'ala niile. **16** Ma ọ bụ mmadụ ole na ole n'ime ha ka m ga-edebé ndụ site na mma agha, na ụnwụ na ọrịa na-efe efe. Ka ha nwee ike kọ akukụ ihe arụ niile ha n'etiti mba dị iche iche ebe ha gbagara oso. Ha ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị.” **17** Okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, sị, **18** “Nwa nke mmadụ, tọọ egwu mgbe i na-eri nri gi. Jirikwa ihe otutu tọọputa mmiri ọnụnụ gi, díka a ga-asị na ọ bụ ihe ikpeazụ i nwere. **19** I ga-asikwa ndị bi n'ala ahụ, ‘Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu banyere ndị bi na Jerusalem, n'ala nke Izrel, sị, Ha ga-eji ujọ rie achicha ha, jirikwa obi ịlo mmiri riụo mmiri ha, n'ihi na a ga-ekpochapụ ihe niile dị n'ala ha, n'ihi ihe ike nke ndị bi n'ime ya. **20** Obodo niile nke ndị mmadụ bi n'ime ya ga-alà n'iyi, otu aka ahụ, ala unu niile gabụ ebe tögborọ na nkịtị. Mgbe ahụ, unu ga-amata na mụ onwe bụ Onyenwe anyị.” **21** Okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, sị, **22** “Nwa nke mmadụ, kedụ ihe ilu a na-atus n'Izrel putara, nke na-asị ‘Ubocḥi adila oke anya, ọhụ niile aburụkwala ihe na-enweghi isi?’ **23** Gwa ha, ‘Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu, Aga m eme ka ilu a kwusi, ha agaghị atükwa ya díka ilu n'Izrel ozo.’ Kama gwa ha, ‘N'ubocḥi ahụ adịla nso mgbe ọhụ niile ga-emezu. **24** N'ihi na agaghị enwekwa ọhụ ụgha ozo, maobụ ijụ ase ire ụtọ n'etiti ụlo Izrel. **25** Ma mụ onwe m bụ Onyenwe anyị ga-ekwu ihe m zubere. Ihe ọbula m kwuru ga-emezu na-atufughi oge. N'ihi na ọ bụ n'oge unu dị ndụ, unu ndị nnupu isi, ka m ga-emezu ihe ọbula bụ nke m kwuru. Otu a ka Onye kachasị ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri ya.” **26** Okwu nke Onyenwe anyị bjäkwutere m, **27** “Nwa nke mmadụ, lee, ụlo nke Izrel na-asị, ‘Ọhụ niile ọ na-ahụ bụ maka otutu afo dị n'ihu, amụma ya bükwa maka oge na-abia n'ihu.’ **28** “N'ihi ya, gwa ha,

‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi sirji, o dighikwa okwu m nke a ga-atufu oge ozø n’ime ya, ihe obula m kwuru ka a ga-emezu. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya.’”

13 Okwu Onyenwe anyi ruru m ntì, si, 2 “Nwa nke mmapadu, buo amuma megide ndi amuma nke Izrel ndi na-ebu amuma ugbu a, gwa ndi amuma ahu na-ekwu ihe sitere ha n’uche: ‘N’uruny okwu nke Onyenwe anyi. 3 Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, Ahuhu ga-adiri ndi amuma nzuzu ndi na-agbaso mmuo nke onwe ha, ndi o dighi ihe ha na-ahu. 4 Gi Izrel, lee, ndi amuma gi niile di ka nkita ohia bi na mkpomkpø ebe. 5 Unu arigobeghi na oghere juputara na mgbidi maobu ruzie mgbidi aja ndi ahu maka nchekwa ndi Izrel ka o nwhee ike kwudosie ike n’ubochi agha nke Onyenwe anyi. 6 Ohu ha bu ugha, otu a, ijü ase ha bükwa ugha, ha na-asì, “Onyenwe anyi kwuputara,” ebe Onyenwe anyi ezipughî ha, ha na-agakwa n’ihu na-atuanya ka o mezuo okwu ha. 7 O bughi ohu ugha ka unu huru, o bughikwa okwu ijü ase ugha ka unu kwuru, mgbe unu na-asì, “Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara,” n’agbaneghi na mu onwe m ekwughi okwu? 8 “N’ihî ya, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi sirji, aga m ebibi unu n’ihî okwu ugha na ohu ugha unu niile. Edoola m onwe m imegide unu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. 9 Aka m ga-emegide ndi amuma niile ahu bu ndi na-ahu ohu ugha, na-agbakwa afa ugha. Ha a gaghi esonye na otu ogbakø ndi m maobu bürü ndi agunyekoro n’akwukwo ndekota aha ulø nke Izrel, ha agaghî abakwa n’ala ndi Izrel. Mgbe ahu unu ga-amata na mu onwe m bu Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi. 10 “N’ihî na ha eduhiela ndi m, mgbe ha na-asì, “Udo,” ebe udo na-adighi, n’ihî na mgbe e wuru mgbidi na-esighi ike, ndi amuma ndi a jara ha mma, werekwa nzu techie ya. 11 Ya mere, gwa ndi ahu jiri nzu techie mgbidi ahu na o ga-ada. Oke mmiri ozozo nke ga-ezobiga oke ga-ezo, aga m ezitekwa mkpuru mmiri di ukwuu nke ga-ada, na oke ifufe nke ga-akwada ya. 12 Mgbe mgbidi ahu dara, ndi mmapadu o gaghi ajû, “Olee ebe mgbâ ocha ahu i ji techie ya di?” 13 “Ya mere, Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, aga m ejì oke ifufe nke onumma m, na oke mmiri ozozo nke iwe m, ma oke akummiri nke oke iwe m mebie ya. 14 Aga m akwada mgbidi ahu

unu tere nzu, aga m emekwa ka o daruo ala nke game ka ahu ntøala ya anya; o ga-adakwasikwa unu, gwepia unu. Mgbe o dara o ga-egbuchapu unu niile; unu ga-amatakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi. 15 Otu a ka m ga-esi gosiputa iwe m n’ebi mgbedi ahu no, na n’ahu ndi ahu ji nzu techie ya. Aga m asì unu, “Mgbidi ahu adighikwa, otu a ka o dikwa ndi ahu ji nzu techie ya, 16 bu ndi amuma Izrel ndi ahu buru amuma nye Jerusalem, ndi hukwara ya ohu udo mgbe udo na-adighi, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri.” 17 “Ma ugbu a, gi nwa nke mmapadu, chee ihu n’ebi umuada ndi unu no, ndi nke na-ebu amuma di ka o si si ha n’obi püta. Buo amuma megide ha 18 si, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu, Ahuhu diri ndi inyom na-adunye ogwu mgbasai na nkwoji aka ha na-emekwa akwa mgbokwasai nke ikpuchi isi maka ndi mmapadu di iche iche, iji raata ha. Unu si aña chee na unu gachebe ndu unu mgbe unu buru uzø mee ka ndi m maa n’onya? 19 Unu emeela ka m ghara idji nsø n’etiti ndi m, n’ihî mkpoju aka oka balî na iberibe achicha ole na ole. N’ihî ya, unu emeela ka ha nwøø bu ndi na-ekwesighi jnwø anwu. Unu edebekwala ha ndu bu ndi na-ekwesighi idji ndu, site n’okwu ugha unu na-agwa ndi m, bu ndi na-aña ntì n’okwu ugha. 20 “N’ihî nke a, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu, ana m emegide ogwu mgbasai niile nke unu ji achu nta mkpuruobi ndi m dikø nnunø. Aga m adowapu ha site n’aka unu, naputakwa ndi m, bu ndi unu ji n’onya di ka nnunø e tinyere n’ulø akpara akpa. 21 Aga m adowa akwa mgbokwasai ogwu unu, naputa ndi m site n’aka unu. Ha agaghî amakwa n’onya nke ike unu ozo. N’uzø di otu a unu ga-amatakwa na mu onwe m bu Onyenwe anyi. 22 N’ihî na ugha unu emeela ka obi ndi ezi omume daa mba, mgbe o na-abughî uche m na ihe di otu a ga-eme. Ma unu emeela ka obi ndi ajo omume sie ike site na nkwa ogologo ndu unu kwere ha, mee ka ha ghara isite n’uzø ojøø ha chegharja ma zoputa ndu ha. 23 N’ihî nke a, unu agaghî ahukwa ohu ugha ozo, maobu gbaa afa. M ga-anaputa ndi nke m site n’aka unu. Mgbe ahu unu ga-amata na mu onwe m bu Onyenwe anyi.”

14 Ufodù n’ime ndi okenye Izrel bjakwutere m, nodu ala n’ihu m. 2 Mgbe ahu okwu Onyenwe anyi ruru m ntì, 3 “Nwa nke mmapadu, ndi ikom ndi a na-efe arusi n’ime obi ha, ma tinyekwa ihe işu ngongo nke ajo omume ya n’ihu ha. Aga m ekwenye ka ha

jüta m ase ọbüla? 4 Ya mere, gwa ha okwu sị ha 'Nke a bụ ihe Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuru: Mgbe onye Izrel ọbüla na-agbaso arusi n'obi ya, nke na-ekwekwa ka arusi ndị a na-eduba ya na mmehie, bjakwutere onye amumma ijuta ya ase, mụ onwe m bụ Onyenwe anyi ga-aza onye ahụ dika o si dị, ya bụ dika ịba ụba nke arusi ya niile si dị. 5 N'uzo dị otu a ka m ga-esi nwetaghachikwa obi ndị Izrel niile bụ ndị si n'ebe m nọ wezuga onwe ha, ma malite ife arusi.' 6 "N'ihi ya, gwa ụlo Izrel, 'Ihe ndị a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi na-ekwu, Chegharjan! Sitenu n'ife arusi unu niile chigharịa, jukwanụ omume unu niile rürü arụ. 7 "N'ihi na onye ọbüla n'ụlo Izrel maqbụ onye ọbüla n'ime ndị ọbia bi n'ala Izrel, nke kewapuru onwe ya site n'iso m, si otu a mee ka arusi ọ na-efe baa ya n'obi, nke na-etinye ihe ịṣo ngongo ajo omume n'ihu ha, mechaas, gakwuru onye amumma maka isite n'aka ya ijuta m ase, mụ onwe m bụ Onyenwe anyi ga-azaghachi ha. 8 Aga m edokwa onwe m imegide ha, mee ka ha bürü ihe ịmaatụ na ilu nye ndị ọzo. Aga m esitekwa n'etiti ndị m wezuga ha. Mgbe ahụ, unu ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyi. 9 "O bürü na arafuo onye amumma ahụ ka o buo amumma, o bụ mụ onwe m bụ Onyenwe anyi rafuru onye amumma ahụ. Aga m esetipụ aka m megide ya, bipükwa ya site n'etiti ndị m, bụ Izrel. 10 Ha ga-ata ahụ n'ihi mmehie ikpe ọmụma ha, dika ikpe ọmụma dịrị onye na-ajụ ase, otu a ka ọ ga-adịkwa nye onye amumma ugha ahụ. 11 Mgbe ahụ, ụmụ Izrel agaghị esitekwa n'iso m kpfauo ọzo. Ha agakwaghị ejị mmehie merụo onwe ha, kama ha ga-abụ ndị m, mụ onwe m ga-abükwa Chineke ha. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuputara ya." 12 Okwu Onyenwe anyi ruru m ntị, sị, 13 "Nwa nke mmadụ, o bürü na ndị bi n'ala emehie megide m, site n'ekwesighị ntükwasị obi ha, o bürü na m esetipụ aka m mee ka oke ụnwụ bjakwasị ha, ọ bürükwa na m emee ka mmadụ na anumandan niile dị n'ala a nwuchasị, 14 a sịkwa na Noa, Daniel na Job bi n'etiti ya, ha ga-azoputa naanị onwe ha n'ezi omume ha. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwubiri ya. 15 "Asị na m eziga anụ ọhia ojoo ka ha bịa bibie ala ahụ, mee ka ọ ghọe ebe tögborọ n'efu meekwa ka mmadụ ọbüla ghara i site n'ime ya gafee n'ihi anụ ọhia ndị ahụ, 16 dika m na-adị ndị ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi na-ekwu, ọ bürükwarị na ndị ikom ato ndị a nọ n'ebe a, ha agaghị

anaputa o bulađi ụmụ ha ndị nwoke maqbụ ụmụ ha ndị nwanyị site n'ila n'iyi. Naanị ha ka a ga-azoputa, ma ala ahụ ga-abụ ihe tögborọ n'efu. 17 "O bürü na sị na m mere ka mma agha bjakwasị ala ahụ, m sị, 'Ka mma agha gabiga site n'ala ahụ niile gburugburu,' ma gbuo mmadụ na anumandan niile dị n'ime ya, 18 dika m na-adị ndị, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwubiri, a sịkwarị na ndị ikom ato ndị a nọ n'ala ahụ, ha agaghị anaputa ụmụ ha ndị ikom na ụmụ ha ndị inyom site n'ila n'iyi. Kama, o bụ naanị ha onwe ha ka a ga-anaputa. 19 "Ozokwa, o bürü na m eziga oke iwe m site n'ajo orịa na-efe efe, o bürü na orịa ahụ egbuo mmadụ na anumandan ha niile, 20 dika m na-adị ndị, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwubiri, a sịkwa na Noa, Daniel na Job bi n'ime ya, ha agaghị anaputa ụmụ ha ndị ikom maqbụ ndị inyom site n'ila n'iyi. Ha ga-azoputa naanị onwe ha n'ezi omume ha. 21 "N'ihi na otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuru, a ga-esi aña naputa ya, mgbe m zipuru ụzo ikpe m anō dị oke egwu nke na-echere Jerusalem. Ikpe ndị a bụ: mma agha na ụnwụ, anụ ọhia ojoo na-adogbu adogbu na orịa na-efe efe, ka ha gbuchapụ mmadụ na anumandan niile dị n'ime ya. 22 Ma a ga-enweta ụfodụ ndị ga-afodụ ndị, bụ ụmụ unu ndị nwoke na ndị nwanyị, ndị a ga-anaputa site n'ahụhụ ndị a. Ha ga-abjakwute unu. Mgbe unu hụrụ omume ha, na obibi ndị ha, ha ga-abụ unu ihe nkasiobi n'ihi na unu ga-esite na ha mata uđi mbibi nke m mere ka o bjakwasị Jerusalem. 23 A ga-akasịkwa unu obi mgbe unu hụrụ omume ha na obibi ndị ha, unu ga-amatakwa na ọ bughị n'efu ka m mere ka ihe ndị a niile dakwasị ha." Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwubiri ya.

15 Okwu Onyenwe anyi ruru m ntị, sị, 2 "Nwa nke mmadụ, olee, ụzo osisi vainị si puo iche site n'alaka osisi ndị ọzo dị n'ime oke ọhia? 3 A na-esi n'ime osisi ya were meputa ihe ọbüla bara uru? O bụ site na ya ka a na-esi emeputa osisi nke e ji ekonye ihe? 4 Uru ha bara bụ iji ha menye ọkụ. Ma mgbe isi ya abụ repiara, mgbe etiti ya rekwaro ọkụ, o nwere ihe ọzo mmadụ nwere ike iji ya mee? 5 O bürü na ọ baghi uru mgbe o zuruoke, a ga-esi aña were ya meputa ihe bara uru mgbe ọkụ repiasirilà ya, ọ ghọe unyi? 6 "N'ihi ya, ihe ndị a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi na-ekwu, dika m sitere n'etiti ọhia niile weputa osisi vainị nye ka ọ bürü nkụ e ji emenyenye ọkụ,

otu a ka m ga-esi mesoo ndị bi na Jerusalem. 7 Aga m eche ihu m imegide ha. Ọ bụ ezie na ha esitela n'okụ pụta, ma okụ ga-erepia ha. Unu ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, mgbe m guzoro onwe m megide ha. 8 Aga m emekwa ka ala ha togborø n'efu, n'ihi na ha bụ ndị na-ekwesighị ntukwasị obi. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri."

16 Okwu nke Onyenwe anyị bjakwutere m, 2 "Nwa nke mmadu, gwa Jerusalem okwu mee ka o mara banyere ndu ya niile rürü aru 3 sị ya, 'Ihe ndị a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-agwa Jerusalem: Ipüta ụwa gi na ọmụmụ gi bụ n'alà ndị Kenan; nna gi bụ onye Amorị, nne gi bụ onye Het. 4 N'ubochi ahụ a mürü gi, ebeghi otubo gi, ọ dighị onye lekötara gi maqbụ jiri mmiri saa gi ahụ i sachapụ gi unyi maqbụ tee gi nnu, maqbụ jiri akwa kechie gi. 5 Ọ dighị onye nwere obi ebere n'ebe i nọ. Ọ dighị onye ihe banyere gi metürü n'obi, ọ dikwaghị onye lekötara gi. Kama n'ubochi ahụ a mürü gi a tufuru gi n'ohịa, n'ihi na-eledara gianya. 6 "Ma mgbe m si n'ebe ahụ i togbo na-agafe, ahụru m gi ka i chiliri ụkwụ gi, ọbara jukwara gi ahụ, dika i dina n'ime ọbara gi. N'oge ahụ, ihe pürü m n'ọnụ bụ, "Dị ndu." 7 Emere m ka i too dika osisi na-eto eto n'ime ohịa. I tolitere, too ogologo ma tozu oke na nwanyị, i kpürü ara, agiri isi gi pukwara, ma gi onwe gi gba ọto. 8 "Emesịa, a gafere m n'akụkụ gi, mgbe m lere gi anya ahụru m na i tozuola onye mmadu ga-ahụ n'anya. A gbasapurụ m akụkụ akwa m n'ahụ gi, jiri ya kpuchie ọto gi. Arñurụ m gi iyí, mụ na gi gbara ndu, i ghokwara nke m. Ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwupütara. 9 "Eji m mmiri saa gi ahụ, sachapụ ọbara di gi n'ahụ, teekwa gi mmanụ. 10 Enyere m gi akwa ọcha na uwe a kpara nke oma, nke i ji kpuchie ahụ gi. Nyekwa gi akpükpokwu e ji ezi akpükpo kwa, jirikwa ezi akwa ọcha na uwe ndị di oke ọnụ kpuchie gi. 11 Eyinyere m gi ihe icho mma, tinye ọlaaka n'aka gi, nakwa ọlaolu n'olu gi. 12 Etinyekwara m gi ọla n'imí, tinye gi olantị abuo na ntị gi, na okpueze mara mma n'isi gi. 13 E ji ihe icho mma ọlaocha na ọlaedo choq gi mma. Uwe gi bükwa uwe ezi akwa ọcha, uwe di oke ọnụ, na uwe a kpara nke oma. Nri i na-eri bụ ụtụ ọka a yochaziri nke oma, na mmanụ anụ, na mmanụ oliv. Mma gi pütaziri ihe nke oma, i ruo ogo ịbụ eze nwanyị. 14 Aha gi dara ụda nke ukwuu n'etiti mba di iche ihe n'ihi mma gi,

nke zuruoke site n'ebube ahụ bụ nke m tükwasiri gi. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwupütara. 15 "Ma i tükwasiri mma gi obi, jiri n'ihi na a mara aha gi ghø onye akwuna. I wekwaara onwe gi nye nwoke ọbụla gabigara mee ka mma gi bürü nke ya. 16 I were uwe gi ụfodụ, meere onwe gi ebe di iche iche di elu nke türü agwa, ebe doziri ihe ndina ikwa iko gi. Ihe di otu a emetübeghi mbụ, ha ekwesikwaghị ime mgbe ọbụla. 17 I chíri ọlaocha na ọlaedo ndị ahụ mara mma, bụ nke m nyere gi, were ha kpụorø onwe gi oyiyi nwoke di iche iche, ndị i na-akpø isiala nye. N'uzo di otu a ka gi na ha si na-akwakø iko. 18 Uwe ọma ahụ a kpara akpa ka i ji kpuchie ha. Mmanụ m na ụda m na-esi isi ụtọ ka i chere n'ihi ha dika onyinye. 19 Ozokwa, ụtụ ọka ọma, mmanụ oliv na mmanụ anụ, nri ndị m nyere gi ka i rie, ka i ji chüo aja na-esi isi ụtọ n'ihi ha. Otu a ka o si di, ka Onyenwe anyị Onyenwe anyị kwupütara. 20 "Umụ niile i mtaara m, nwoke na nwanyị, ka i ji chüo arusi gi aja ka ha rie. Ọ bụ na igba akwuna gi ezughịri gi? 21 Ma i gburu umụ m, jiri ha chüo aja nye arusi! 22 N'oge ndị a niile i na-akwa iko, na-eme ihe arụ ndị a niile, o metübeghi gi n'obi ka i cheta ụbочи niile ndị ahụ i bụ nwantakiri, mgbe i nọ na-agba ọtọ, mgbe ọbara jupütara gi n'ahụ. 23 "Ahụhụ, ahụhụ, ga-adịrị gi, ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri. Tinyekwara ajo omume gi niile, 24 i wuuru arusi gi ụlo ebe ikwa iko, wuokwa ụlo arusi ndị ọzo n'akụkụ okporozu niile. 25 I wuuru onwe gi ebe ichu aja e wuliri elu di iche iche n'isi ụzo niile, si otu a merụ mma gi. N'ebe ahụ ka i na-anụ na-emeghere onye ọbụla gafetara ụkwụ gi abuo, mee ka ikwa iko gi na-amụbanye. 26 I kwasoro ndị Ijipt bụ ndị agbataobi gi iko, ndị anụahụ ha di ukwuu. I si otu a mee ka iwe di ukwuu wee m megide ikwa iko gi nke na-aba ụba. 27 N'ihi ya, esetipuru m aka megide gi, e webilatara m oke ala gi ka o di ntakiri; ewere m gi nyefee oke ọchịchọ nke ndị iro gi, bụ ndị inyom Filistia, ndị ihere mere n'ihi omume gi niile ruru unyi. 28 Gi na ndị Asirịa akwaala iko, n'ihi na afọ adighị eju gi. Ọ büladi mgbe nke a gasiri, i bükwa onwe na-enweghi afọ ojuju. 29 I mere ka ikwa iko gi muba ruo ala ndị Kaldia, mba ahụ izu ahia doro anya. Ma ọbuladi na nke a afọ ejughi kwa gi. 30 "Iwe m di ọkụ megide gi, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwupütara. Mgbe i na-eme ihe ndị a, i na-eme ha nnögị di ka onye akwuna nke ihere adighị eme. 31 Mgbe i rürü ụlo arusi n'isi ụzo

niile, wuokwa ulo ikwa iko gi na mbara ụzo niile, i megħi ya dika akwuna, n'ihi na i jürū īnara ndi gi na ha kwara iko ego əbula. 32 “N'ezie, i bu nwanyi na-akwa iko ma i no na di, onye na-anabata ndi ikom qzo karja di ya! 33 Ndị akwuna niile na-anata onyinye, ma gi onwe gi na-enye ndi ikom niile hürü gi n'anya onyinye, inye ha ngarị ka ha bjakwute gi site n'ebe niile bjakwute gi n'ihi igba akwuna gi. 34 N'ihi ya, i dì iche n'etiti ndi inyom ndi qzo n'udị igba akwuna gi, o nwegħi onye na-agbaso gi na-arịo gi maka ịkwaso gi iko. I kwurū ugwo ma o nwegħi ugwo a kwurū gi, n'uzo di otu a i dì iche. 35 “N'ihi nke a, gi nwanyi akwuna, nūrū okwu Onyenwe anyi! 36 Nke a bu ihe Onye kachasị ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, N'ihi na i wupurū aguṇ nke anu ahu gi, kpugheekwa ọt o gi n'ikwa iko gi nke gi na ndi i hürü n'anya na-akwa, na n'ihi aruṣi gi niile rürü aru, nakwa n'ihi na i nyere ha əbara ụmụ gi, 37 n'ihi ya, aga m achikota ndi niile bu ndi ahu niile i hürü n'anya, ndi gi na ha na-enwe obi uto, ndi i hürü n'anya, ma ndi i kporo asị. Aga m achikota ha site gburugburu gi imegide gi, gbaa gi ọt o n'ihi ha, ka ha hu ọt o gi niile. 38 Aga m ata gi ahuhu a na-ata ndi inyom na-akwa iko, na ndi inyom na-egbu mmadu. Aga m eme ka ịbo əbora nke ənūma m, ya na ekworo m, bjakwasị gi. 39 Aga m enyefe gi n'aka ndi ahu i hürü n'anya, bu ətutu mba ahu dì iche iche. Ha ga-ebibi gi, kwada ulo ikwa iko gi, na ulo aruṣi gi niile di elu, gbaa gi ọt o, narakwa gi uwe gi niile, na ihe ịchọ mma gi niile, hapu gi ka ihere mee gi. 40 Ha ga-akpota igwe mmadu ga-emegide gi, ndi ga-atu gi nkume, jirikwa mma agha ha bokasia gi. 41 Ha ga-agba ulo gi ọku ma takwaa gi ahuhu n'ihi ətutu ndi inyom. Aga m ahukwa na i kwusiri ikwa iko i na-akwa, i ga-akwusikwa ikwụ ugwo ahu i na-akwu ndi iko gi. 42 Mgbe ahu, oke iwe m megide gi ga-adaju, ekworo m ga-esite n'ebe i no gabiga. Aga m anq nwayo gharakwa iwe iwe ozo. 43 “Ebe ọ bu na i chetaghị ubejhi ndi ahu niile, mgbe i dì n'agbogħobja, ma i ji ihe ojoo ndi a niile i na-eme kpasuo m iwe. Ya mere, aghaghji m ikwughachi gi dika mmehie gi si dì. Ọ bu na i megħi omume ndi a rürü aru, tinyekwara mmehie aguṇ ikwa iko? Ọ bu ihe Onye kachasị ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. 44 “Lee, onye əbula na-atu ilu, ga-atu ilu a banyere gi si, “Otu ọ dì nne ka ọ dì nwa ya nwanyi.” 45 N'ezie, i dì ka nne gi, n'ihi na nne gi kporo di ya na ụmụ ya asị. I dikkwa ka ụmụnne gi ndi inyom. Ha na-akpo di

ha na ụmụ ha asị. N'ezie, nne gi bu onye Het, nna gi bükwa onye Amorji. 46 Ada nne gi bu Sameria, ya na ụmụ ya bi n'ugwu. Nwanne gi nwanyi nke nta bu Sodom, ya na ụmụ ya bi n'ala ndida. 47 O bughij naanị na i soro ụzo ha niile, i niomiri omume ibi ndu aru ha niile, kama dika a ga-asị na nke a bu ihe nta, n'uzo gi niile, i ghoro onye rürü aru karja ha. 48 Ebe m na-adị ndu, ka Onye kachasị ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, Sodom na ụmụ ya ndi inyom emetubegħi ihe ndi a gi na ụmụ gi ndi inyom mere. 49 “Mmehie nwanne gi nwanyi Sodom bu nganga, na umengwụ, na oke oriri. Ha jürū inyere ndi no na mkpa, na ndi aguṇ na-aguṇ no n'onu ụzo ha aka. 50 Ha dì elu n'obi ha, mee ihe aru n'ihi m. N'ihi ya, esitere m n'ihi m wezuga ha dika i hürü. 51 O buladị Sameria emerughij əkara mmehie niile i mere. I meela ihe aru bara uba karja nke ha mere, si otu a guo ụmụnne gi ndi inyom ka ndi ezi omume site n'ihe ndi a niile nke i mere. 52 Gi onwe gi buru ihe ihere gi, n'ihi na omume gi ekpepūtalà ụmụnne gi ndi inyom. N'ihi na mmehie gi dì njo, dikkwa ukwuu karja nke ha, ha bu ndi a gurū na ndi ezi omume karja gi. Ya mere, ka ihere mee gi, burukwa ənoodu ihere gi, n'ihi na i meela ka a guo ụmụnne gi ndi inyom dika ndi ezi omume. 53 “Ma otu ọ dì, aga m eme ka oganihu nke Sodom na ụmụ ya ndi inyom, na oganihu nke Sameria na ụmụ ya ndi inyom, na oganihu nke gi dighachikwa n'etiti ha: 54 Ka i nwee ike bürü ənoodu ihere gi, ka ihere mekwa gi n'ihi ihe niile i mere, n'ikasi ha obi. 55 Qzo ndi ụmụnne gi nwanyi bu Sodom na Sameria na ụmụ ha ndi inyom ga-alotu n'onodu mbu ha; gi na ụmụ gi ndi inyom ga-alotakwa n'onodu mbu unu. 56 Ma i pugħi emegħe ənū gi kpopo aha nwanne gi nwanyi bu Sodom n'ubochi nganga gi, 57 tupu e kpugħe ajo omume gi. O buladị otu ahu, ugbu a i bu ihe ikwa emo nye ndi ada Edom na ndi agbataobi ya niile, na ndi ada ndi Filistia. Ndị niile no gi gburugburu na-elelīkwa gi anya. 58 I ga-anata ugwo ərū nke ikwa iko gi, na ihe aru ndi ozo i na-eme. Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya. 59 “Nke a bu ihe Onye kachasị ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, Aga m akwughachi gi dika omume gi si dì, n'ihi na i ledara iyi ahu i hürü anya site n'imebi ogħugħba ndu ahu. 60 Ma otu əbula o si dì, aga m edebezu nkwa ahu niile m kwere gi mgħe i dì na nwantakirji. Aga m eme ka ogħugħba ndu ahu dì n'etiti mü na gi guzosie ike ruo ebighi ebi. 61 Mgħe ahu, i ga-echeta ụzo gi niile, ma nwee ihere, mgħe m ga-ewere ụmụnne gi

ndị inyom ndị ahụ tọro gi na ndị nke i tọro nye gi ha dika ụmụ, ma ọ bughi n'ihi ọgbugba ndu m. **62** Aga m eme ka ọgbugba ndu mụ na gi guzosie ike, i ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị. **63** Mgbe ahụ, aga m ekpuchiri gi ajo omume niile bụ nke i mere. Ihere ga-eme gi mgbe i chetara ndu ojọgi, i gaghi emeghekwa ọnụ gi kwuo okwu n'ihi oke mweda n'ala gi. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri.”

17 Okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, si, 2 “Nwa nke mmadụ, tuọ ilu kowaara ụlo Izrel akụkọ ihe ọmụma atu. **3** Sị ha, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru, otu ugo nke nwere nku abụo buru ibu, nke abuba ya tịrụ agwa agwa ma díkwa ogologo, feere bịa na Lebanon, tujiri ọnụ ọnụ osisi sida kachasi ibe ya ogologo. **4** Ọ kubipuru ọnụ ọnụ alaka osisi a, buru ya gaa n'ala ebe ọtụtụ ndị na-azụ ahịa juru, kụo ya n'obodo ahụ. **5** “O sitekwara n'ala ahụ were otu mkpuru kụo ya n'ala mara nnqo ezi mma. Ọ kụru ya díkwa e si akụ osisi wilo n'akụkọ ebe enwere ụba mmiri. **6** Ọ díghị anya, mkpuru osisi ahụ gbara mgborogwu, too, ghọq osisi vajinị dí mkpumkpu, nke na-awasa awasa, nke alaka ya niile chere ihu n'ebe ugo ahụ nq. O nwekwara alaka siri ike, na akwukwọ mara mma. **7** “Ma e nwekwara ugo ozo, nke nwere nku sara mbara, nke juputara n'abuba. Mgbe ugo a bijara, osisi vajinị a gbasikwara mgborogwu ya na alaka ya, chee ugo ahụ ihu, ka ọ gbakwasị ya mmiri. **8** A kụru ya n'ebe ala dí mma, n'akụkọ ọtụtụ mmiri, ka o nwee ike waputa ngalaba, mịa mkpuru, ghọqkwa ezigbo vajinị mara mma.’ **9** “Sị ha, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: Ọ ga-adịhụkwa? Ọ bụ na agaghị ehopu mgborogwu ya niile, bipukwa mkpuru ya niile mee ka ọ kpónwụ? Ka akwukwọ ndu niile nke na-epute ọhụrụ kpónwụ. Ọ gaghi ewekwa ogwe aka dí ike maqbụ ọtụtụ ndị mmadụ ihoputa ya site na mgborogwu ya. **10** A kụola ya ma ọ ga-etokwa? Ọ gaghi akponwu kpamkpam mgbe oke ifufe si n'owuwa anyanwu feturu ya, kpónwụchakwaa n'ala ebe ahụ ọ nq puo?” **11** Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, si, **12** “Ugbu a, gwa ndị nnupu isi ahụ, ‘unu maara ihe ilu a pütara?’ Sị ha, ‘Lee, Babilon bijara na Jerusalem dökpurụ eze ya na ndị ochichị ya laa Babilon. **13** O were otu onye site n'ezinaulọ eze, ya na ya gbara ndu, bụ onye o mere ka ọ riụo iyi. O sitekwara n'ala ahụ bụpụ ndị ndu obodo ahụ niile. **14** N'uzo dí otu a, alaeze ahụ ghoro alaeze e wedara n'ala

nke ukwu, nke na-enweghịkwa ike ibili ọzọ. Oganihu nke alaeze ahụ dabeeere naanị na ndebe ha debere ọgbugba ndu ahụ. **15** Ma o nupuru isi n'okpuru ya site n'iziga ndị ozi n'Ijipt ka ha nye ya ọtụtụ ịnyinaya na ndị agha. Ọ ga-enwetakwa ihe ọ choro? Onye na-eme ihe dí otu a, ọ pürü igbanarị ntaramahụhụ? Ọ pürü imebi ọgbugba ndu ma gbalaga? **16** “N'ezie, dika mụ onwe m na-adị ndu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri, ọ ga-anwụ na Babilon, n'ala nke eze ahụ mere ka ọ nokwasị n'ocheeze, bụ onye o ledara iñu iyi ya anya mebikwaa ọgbugba ndu ya. **17** N'agbanyeghi igwe ndị agha ya siri ike, Fero agaghị enwe ike zoputa ya n'aghị, mgbe ha gaeuwulite mgbidi agha, gwuokwa olulu nnöchibido iji gbuo ọtụtụ mmadụ. **18** O leliri iñu iyi ahụ site n'imebi ọgbugba ndu ahụ. N'ihi na o nyere aka ya n'ihe ibe ma gaa n'ihi mee ihe ndị a niile, mgbapụ agaghị adịri ya. **19** “Ya mere, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị siri, Díka mụ onwe m na-adị ndu, aga m akwughachi ya n'ihi nleda anya o ledara iñu iyi m nakwa n'ihi ọgbugba ndu nke o mebirị. **20** Aga m agbasa ugụ m n'uzo o si aga; onya m ga-amakwa ya. Aga m ewetakwa ya na Babilon, nödükwa n'ebe ahụ taa ya ahụhụ n'ihi na ọ kwestighị ntukwasị obi nye m. **21** Mma agha ka a ga-eji gbuo ndị agha ya niile na-agbabụ ọsọ, ndị niile fodụrụ ka a ga-achusasi n'akụkọ niile. Mgbe ahụ, i ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị ekwuola ya. **22** “Ihe ndị a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru, Mụ onwe m ga-esi n'ọnụ ọnụ osisi kachasi mma nke osisi sida kachasi elu kụru ihe m ga-akụ. Aga m esi n'ọnụ ọnụ osisi sida dí elu kụru alaka dí nro, nke m ga-akụ n'ugwu dí ezigbo elu. **23** Ọ bụ n'elu ugwu niile nke Izrel ka m ga-akunye ya. Ọ ga-awaputakwa alaka ya, mịa mkpuru, burukwa sida mara oke mma. Ụmu nnunu dí iche iche ga-ewu akwụ ha na ya, ha ga-achotakwa ebe obibi na ndo nke alaka ya niile. **24** N'oge ahụ, osisi ọhịa niile ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, bụ onye na-egbuda osisi niile dí elu, ma na-ewelikwa ndị dí nta elu. Na ọ bụ m na-eme ka osisi dí ndị kpónwụ, ma na-emekwa ka nke nwụrụ anwụ dirị ndu. “Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị ekwuola ya. Aghakwaghị m ime ya.”

18 Okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, si, si, 2 “Gjinị ka unu bụ mmadụ na-ekwu mgbe unu na-atu ilu a banyere ala Izrel? “Ndị bụ nna eriela mkpuru vajinị

na-achaghị acha, eze ụmụntakịrị a na-eru ha izizi.’ 3 “Dịka m na-adị ndụ, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri, unu agaghị atukwa ilu a ọzọ n’ala Izrel. 4 N’ihị na mkpuruobi niile bụ nke m, ma nke nna ma nke nwa, ha niile bụ nke m. Mkpuruobi ọbụla mehiere bụ nke ga-anwụ. 5 “Ọ bürü na-enwere otu onye ezi omume nke na-eme naanị ihe ziri ezi na ihe dị mma, 6 onye na-adighị eje n’ugwu iri oriri maqbụ welie anya ya n’ebẹ aruṣi niile nke Izrel dị, onye na-adighị emerụ nwunye onye agbataobi ya, maqbụ dinakwuru nwanyị nọ n’oge nsọ ya. 7 Onye na-adighị emegbu ndị mmadụ, kama o na-akwughachi ụgwọ o ji, maqbụ na-enyeghachi ihe o naara dịka ihe mbe, o dighị apụnara mmadụ ihe o nwere n’ike, kama o na-enye ndị agu nna na-agu nri, na-enyekwa ndị gbaa ọtọ akwa mkpuchi. 8 Ọ dighị agbazinye mmadụ ego nara mṛu nwa, o dighị ana ụma site n’aka ha. Ọ na-esite n’ihe ojọ sepụ aka ya, na-ekpekwa ikpe ziri ezi n’etiti mmadụ na ibe ya. 9 Ọ na-edebazu iwu m niile, na-agbaso uko pürü m niile n’ikwesi ntukwasị obi. Onye ezi omume ka nwoke ahụ bụ; o ghaghị idịkwa ndụ, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri. 10 “Ọ bürü na o nwere nwa nwoke na-akpa ike, na-akwafu ọbara, na-emekwa ihe ndị ọzọ dị iche iche, 11 o bụ ezie na nna ya emeghị ihe ndị a: “Ma o na-eri nri n’ulọ aruṣi dị n’ugwu, na-emerụ nwunye onye agbataobi ya; 12 Ọ na-emegbu ndị ogbenye na ndị nọ na mkpa. Ọ na-apụnara mmadụ ihe n’ike. Ọ dighị eweghachi ihe o naara na mbe. Ọ na-efe aruṣi, na-emekwa ihe aru ndị ọzọ dị iche iche. 13 Ọ na-anara ndị o gbazinyere ego ọmụrunwa na ụma. O kwesiri ka onye dị otu a dị ndụ? O gaghi adị ndụ. N’ihị na o meela ihe ndị a niile rürü aru. A ga-egbu ya. Ọbara ya ga-adıkwa n’isi ya. 14 “Ọ bürükwa na nwoke a nwere nwa nwoke nke hụru ihe ojọ ndị a niile nna ya na-eme, ma kpebie na o gakwaghị ebi ụdị ndụ ahụ. 15 “Ọ dighị eri nri n’ulọ aruṣi dị n’elu ugwu maqbụ welie anya lee aruṣi niile nke Izrel. Ọ dighị emerụ nwunye onye agbataobi ya. 16 Ọ dighị emegbu onye ọbụla, maqbụ anara ihe mbe n’ihị ego o gbazinyere mmadụ. Ọ dighị apụnara mmadụ ihe o nwere n’ike, kama na o na-enye ndị agu na-agu ihe oriri ya, na-enyekwa ndị gbaa ọtọ akwa mkpuchi; 17 Ọ bürü na o dighị etinye aka na mmehie ọbụla, na o naghi anara ọmụrunwa na ụma n’aka ndị o binyere ego, na o na-erubekwara iwu m niile isi, na-agbaso uko pürü m niile. Onye dị otu a agaghị anwụ n’ihị mmehie nke nna ya mere. Ọ ga-

adị ndụ. 18 Ma nna ya ga-anwụ n’ihị mmehie niile o mere, n’ihị na o bụ onye na-ewe ihe na-abughị nke ya, onye na-apụnara ndị ọzọ ihe ha nwere n’ike. Ọ bükwa onye na-eme ihe ojọ dị iche iche n’etiti ndị ya. 19 “Ma unu na-ajụ, ‘Gini mere nwa adighị eketa oke n’ahụhụ nke ajo omume nna ya?’ Ihe dị otu ahụ apughị ime, ebe o bụ na nwa ya emeela ihe ziri ezi ma leziekwa anya debezu uko pürü m niile, o ghaghị idị ndụ. 20 Onye ahụ mere mmehie bụ onye ga-anwụ. Nwa agaghị ata ahụhụ n’ihị ihe nna ya metara, nna agakwaghị ata ahụhụ n’ihị ihe nwa ya metara. Onye ezi omume ga-anata ụgwọ ezi omume o mere, ma onye ajo omume ga-anata ụgwọ n’ihị ajo ihe o mere. 21 “Ma ọ bürü na onye ajo omume esite na mmehie niile o mere chigharia, malite idebe uko pürü m niile, ma na-emekwa ihe ziri ezi na nke dị mma, onye ahụ aghaghị idị ndụ, o gaghi anwụ. 22 Ọ dighị ajo omume niile bụ nke ha mere a ga-echeta megide ha. Ha ga-adị ndụ n’ihị ihe ezi omume ha mere. 23 Ọ na-atọ m ụtọ bụ ọnwụ nke ndị ajo omume? Ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuputara. Kama, o bughị mgbe ha si n’uzo ha chigharia, dịrị ndụ, ka obi na-atọ m ụtọ? 24 “Ma ọ bürü na onye ezi omume esite n’ezí omume ya chigharia, mee mmehie na-emekwa ihe aru nke ndị ajo mmadụ na-eme, ha o ga-adị ndụ? Mba! Ọ dighị ihe ezi omume nke onye dị otu a mere nke a ga-echetakwa. N’ihị ekwesighị ntukwasị obi ha, ha bụ ndị ikpe mara, n’ihị mmehie ndị ha mere, ha ga-anwụ. 25 “Ma unu na-asị, ‘Uzo Onyenwe anyị ezighị ezi’ Geenụ ntị, unu ụlo Izrel. Ọ bụ n’uzo m ezighị ezi? Ọ bughị ụzo unu niile bụ nke na-ezighị ezi? 26 Ọ bürü na onye ezi omume esite n’ezí omume ya chigharia malite ime mmehie, o ga-anwụ maka ya; n’ihị mmehie ahụ o mere ka o ga-anwụ. 27 Ọ bürü na onye ajo omume esite n’ajo omume niile nke o mere chigharia malite ime ihe ziri ezi na nke dị mma, o ga-azopputa ndụ ya. 28 N’ihị na o tuleela n’obi ya, kpebiekwa ihapụ mmehie ya niile, ma malite ibi ndụ ziri ezi. Ndụ ga-abụ nke ya. O gaghi anwụ. 29 Ma ụlo Izrel na-asị, ‘Uzo Onyenwe anyị ezighị ezi’! Ọ bụ n’uzo m niile ezighị ezi, unu ụlo Izrel? Ọ bughị ụzo unu niile bụ nke na-ezighị ezi? 30 “Ya mere, unu ụlo Izrel, aga m ekpe onye ọbụla n’ime unu ikpe dịka ụzo ya si dị, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri ya. Chegharjanụ, sitenụ na njehie unu niile unu chigharia, mgbe ahụ, mmehie agaghị a bürü unu ihe ịṣo ngongo. 31 Wezuganụ njehie niile unu

jehiere n'ime ya, ka unu nweta obi oğhuru na mmuo oğhuru. Ulo Izrel, gini mere unu ga-eji nwuo? 32 N'ihi na o dighi ato obi m ute ihu na onye obula na-anwu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara. Cheghariakwanu, ka unu diri ndu!

19

“Ma gi onwe gi, buçorunu ndjisi Izrel abu akwa a, 2 ma kwuo, “Udi nne Odum gini ka nne gi bu n'etiti umu odum. O dinara n'etiti ha, na-azu umu ya. 3 O zuilitere otu n'ime umu ya nke ghoro nwa odum siri ike. O mutakwara ka e si adorisiri anu ohia, ghoro odum na-eri mmadu. 4 Mba niile nuru maka ihe banyere ya, mee ka o danye n'olulu ha gwuru. Ha ji nko koro ya, duru ya gaa n'ala Ijipt. 5 “Mgbere o huru na o dikwaghị ihe ozq o nwere ike ime banyere onodou ahụ, matakwa na olileanya ya aburula ihe efu, o hoputara nwa ya ozq kuziere ya otu o ga-esi buru odum di ike. 6 O ghoro onyeisi umu odum niile, n'ihi na o bu odum siri ike, o mutakwara ka e si ejide anu ohia, ya onwe ya ghokwara odum na-eri mmadu. 7 O tipkporo ebe ha niile e wusiri ike meekwa obodo ha niile mkpomkpo ebe. Ala ahụ na ndi niile no n'ime ya, mara jijiji site n'oke egwu n'ihi olu igbo uja ya. 8 Mgbe ahụ, ndi agha nke mba niile di iche iche pütara gbaa ya gburugburu. Ha sitere n'akukụ niile nwude ya n'onya olulu ha siiri ya. 9 Ha tinyere ya nko n'im, were dokpuo ya n'uło igwe a kpara akpa, bute ya n'ihu eze Babilon. E mere ka o biri na mba ozq dika ohu, ka a ghara inu ụda olu ya ozq n'ugwu niile nke Izrel. 10 “Nne gi dika osisi vajin n'ogige vajin a kuru n'akukụ mmiri, nke nwere otutu alaka, nke na-amikwa mkpuru n'ihi mmiri o na-enweta. 11 Alaka ya niile siri ike, ha toputara ghoro mkpara eze. O topuru etopu, tokaria alaka ndi ozq elu. Nke a mere e ji na-ahụ ya anya site n'ebe di anya. 12 Ma e ji oke iwe hopu ya tütü ya n'ala. Oke ifufe si n'owuwa anyanwu mere ka akwukwo ya kpónwusiịa, meekwa ka mkpuru ya daa. Alaka ya ndi ahụ di ike kpónwusiịa, oku rechapukwara ha niile. 13 Ugbu a, akuola ya n'ime ozara ebe kporo nkụ nke mmiri na-adighi. 14 Oku esitela n'ogwe ya rechapu alaka ya na mkpuru ya niile. O dikwaghị alaka siri ike foduru nke dikwa mma ibu mkpara eze.’ Abụ a bu abu akwa, nke e kwasiri ibu mgbe ikwa akwa.”

20

O ruo, n'ogwugwu onzwa ise, n'afo nke asaa, ufodu n'ime ndi okenye Izrel bijara ijuta Onyenwe anyi ase. Ha noduru ala n'ihu m. 2 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyi ruru m ntị, si, 3 “Nwa nke mmadu, gwa

ndi okenye Izrel okwu si ha, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ajụ, O bu ijuputa ase n'aka m ka unu bijara? Dika mu onwe m na-adị ndu, agaghị m ekwe ka unu juo m ase obula, o bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri.’ 4 “I ga-ekpe ha ikpe? I ga-ekpe ha ikpe, nwa nke mmadu? Mee ka ha mara banyere ihe aru niile nna nna ha mere. 5 Gwa ha, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, n'ubochị m hoputara Izrel, eweliri m aka m n'ujor ya na umu ya bu ulo Jekob iyi ma kpugheekwa onwe m gosi ha n'ala Ijipt. Site n'iweli aka m, agwara m ha okwu si, “Mu onwe m bu Onyenwe anyi bu Chineke unu.” 6 N'ubochị ahụ, anlụru m ha iyi na m ga-esi n'ala Ijipt duputa ha baa n'ala nke m choputara ha, ala mmiri ara ehi na mmamụ anu na-eru na ya, bu ala nke kachasi ibe ya mma. 7 Mgbe ahụ, agwara m ha, “Onye obula n'ime unu, wezuganụ oyiyi ihe aru niile ndi ahụ bu nke unu legidere anya, unu ejikwala arusi niile nke Ijipt meruo onwe unu. Mu onwe m bu Onyenwe anyi bu Chineke unu.” 8 “Ma ha nupuru isi megide m. Ha anaghị m ntị. Ha ewezugakwaghị oyiyi ihe aru ndi a, bu nke ha lekwasiri anya, maqbụ hapukwanu arusi niile nke ndi Ijipt. N'ihi ya, aga m awukwasị ha oke iwe m, meekwa ka iwe m zuo oke n'ahụ ha n'Ijipt. 9 Ma n'ihi aha m, e si m Ijipt kpoputa ha. E mere m nke a ka a ghara imeru aha m bu nke di nsø, n'anya ndi mba di iche iche n'etiti ndi ha binyere, bu ndi mkpughere onwe m nye Izrel n'ihu ha. 10 N'ihi ya, esitere m n'Ijipt duputa ha, dubata ha n'ozara. 11 N'ebe ahụ ka m no nye ha iwu m niile, gosikwa ha ükpurụ m, gwa ha na onye obula debere ha ga-adị ndu. 12 Ozq, e nyekwara m ha ubochị izuike, ka o buru ihe ịribama di n'etiti mü na ha, ka ha maara na mü onwe m bu Onyenwe anyi, na-edo ha nsø. 13 “Ma ulo nke Izrel nupuru isi megide m. N'ime ozara ahụ, ha jiru idebe iwu m. Ha agbasoghi usoro m, o bu ezie na igbaso ya pütara idị ndu. Ha edebeghi ubochị izuike m nsø. N'ihi ya, ekpebikwara m na m ga-awukwasị ha iwe oku m, ka m kpochapu ha n'ime ozara. 14 Ma n'ihi aha m, e mere m ihe ga-eme ka a ghara ime ya ka o hapu idị nsø n'anya ndi mba niile, bu ndi huru mgbe m si Ijipt kpoputa ha. 15 Ma n'ime ozara ahụ, eweliri m aka n'ujor ha iyi na m agaghị eduba ha n'ala ahụ m nyere ha, ala mmiri ara ehi na mmamụ anu na-eru na ya, ala ahụ kachasi ala niile ozq di n'uwu mma. 16 N'ihi na ha jiru iwu m, ha jukwara igbaso ükpurụ m niile.

Ha merürü ụboghị izuike m, n'ihi na obi ha niile dị n'ebe arʊsi ha dị. 17 Ma ejị m obi ebere lee ha anya ma ghara ịla ha n'iyi. Ekpochapaghị m ha n'ozara. 18 Mgbe ahụ, agwara m ụmụ ha okwu n'ozara, "Unu agbasola nzó ukkan nna unu ha maobụ debe iwu ha maobụ jiri arʊsi ha merụo onwe unu. 19 Mụ onwe m bụ Onyenwe na Chineke gi. Gbasonụ iwu m niile, lezie anya ka i sorokwa uzọ m niile. 20 Doonụ ụboghị izuike m nsq, ka ha ghogkwa ihe ịribama n'etiti mụ na unu. Mgbe ahụ, unu ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe na Chineke unu." 21 "Ma ụmụ ahụ nupuru isi megide m. Ha ejegharighi n'ukpuru m, ha elezighi anya ka ha debe iwu nke m kwuru banyere ha, "Na onye ọbula na-erubere ha isi ga-adị ndụ site na ha," ha merürü ụboghị izuike m. N'ihi ya, asirị m, Aga m awükwasị ha ọnụma m, mezuokwa iwe m megide ha n'ozara. 22 Ọzokwa, eseghachiri m aka m, n'ihi aha m, e mere m ihe ga-eme ka a ghara ime ya ka ọ hapụ ịdi nsq n'anya ndị mba niile, bụ ndị hụrụ mgbe m si Ijipt kpoputa ha 23 E jikwa m iweli aka elu n'ụqoro ha iyi n'ime ozara, na m ga-achusasi ha n'etiti mba niile, mee ka ha gbasaa n'akụkụ niile nke ụwa, 24 n'ihi na ha edebeghi iwu m, kama ha jụrụ ụkpuru niile, lelia ma merụgkwa ụboghị izuike m. Naanị ihe na-agụ ha bụ arʊsi niile nke nna ha. 25 Ahapuru m ha ka ha nabatara onwe ha iwu na omenala dị ihe iche nke na-abaghị uru. N'ihi na site n'idebe omenala ndị a, ha apughị inweta ndụ. 26 E merürü ha site n'onyinye ha, bụ, iji nwa mbụ ọbula chọ aja, ka m si otu a menye ha egwu ka ha mara na mụ onwe m bụ Onyenwe." 27 "Ya mere, nwa nke mmadụ, gwa ụlo Izrel okwu, sị ha, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu, Nna unu ha kwuluru m na nke a, site na-ekwesighị ntukwasị obi nye m. 28 Mgbe m dubatarha n'ala ahụ nke m n'ụrụ n'iyi inye ha, ha hụrụ ugwu dị elu maobụ osisi nwere oṣtụ akwükwo, ebe ahụ ha chürü aja ha, nyekwa onyinye ha, si otu a kpasuo m iwe. Ha doro ha ihe ndị ahụ niile na-esi isi ụtọ, wusakwara ha aja ihe ọnụnụ. 29 Ya mere a jụrụ m ha, Gịnjị ka a na-akpọ ebe ịchụ aja a unu na-aga?" (A na-akpọ ya Baama ruo taa.) 30 "N'ihi nke a, gwa ụlo Izrel, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: Unu ọ ga-emerụ onwe unu dika nna nna unu ha mere site n'ichuso oyiyi ihe arụ ha dị ihe iche? 31 Mgbe unu na-enye onyinye unu, na-eme ka ụmụ unu site n'okụ gafee, unu na-aga n'ihu jiri arʊsi unu niile na-emerụ onwe unu ruo taa. Mụ onwe m, m

ga-ekwe ka unu juṭa m ase, O ụlo Izrel? Dika mị onwe m na-adị ndụ, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri, agaghị m ekwe ka unu juo m ase. 32 "Unu na-ekwu n'obi unu sị, "Anyị choro ịdi ka mba ndị ozọ, dika agbụru ndị ozọ no n'ụwa, ndị na-akpọ isiala nye osisi na nkume." Ma ihe unu bu n'obi agaghị emezu. 33 Dika m na-adị ndụ, aga m ejị aka ike na ogwe aka e setịri eseti nakwa nwụpụ nke oke iwe m chịa unu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri ya. 34 Aga m akpoputa unu site na mba dị iche iche, chikọtaa unu site na mba ndị ahụ a chusasirị unu. Ọ bụ aka m dị ike, aka m setipuru na ọnụma a wụpụru ka m ga-eji mee ya. 35 Aga m akpobata unu n'ozara nke mba niile, nqdụ n'ebe ahụ kpee unu ikpe n'ihu n'ihu. 36 Dika m kpere nna nna unu ha ikpe n'ozara nke dị n'ala Ijipt, otu a ka m ga-esi kpee unu ikpe, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri. 37 Aga m eme ka unu si n'okpuru mkpanaka m gafee, aga m akpobata unu na njikọ nke ogbugba ndụ ahụ. 38 Aga m esi n'etiti unu wezuga ndị na-ekwe ntị ike ma na-enupu isi megide m. Ọ bụ ezie na m ga-akpoputa ha site n'ala ahụ ha bi, ma ha agaghị abata n'ala Izrel. Mgbe ahụ, unu ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị. 39 "Ma banyere unu, bụ ụlo Izrel, nke a bụ ihe Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu: Gaanụ fee arʊsi unu niile dị iche iche, onye ọbula n'ime unu. Ma emesịa, unu aghaghị iịa m ntị, ọ dighịkwa mgbe unu ga-eji onyinye na arʊsi unu niile merụo aha nsq m. 40 N'ihi na o bụ n'elu ugwu m dị nsq, nke bụ elu ugwu ukwu nke Izrel, ka Izrel niile ga-anị fee m. N'ebe ahụ ka m ga-anokwa nabata onyinye unu na onyinye pürü iche unu, na aja nsq unu dị iche iche. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri. 41 Aga m anabatakwa unu dika onyinye ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ, mgbe m si na mba dị iche iche kpolata unu, mgbe m ga-achikọta unu site n'obodo ahụ niile a chugara unu. Mgbe ahụ, mba niile ga-amata na m dị nsq. 42 Mgbe m mere ka unu lọta n'ala Izrel, bụ ala ahụ m weliri aka elu n'ụqoro iyi inye nna nna unu ha, unu ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị. 43 N'ebe ahụ, unu ga-echeta obibi ndụ na omume mmechie niile unu ji merụo onwe unu. Unu ga-asokwa onwe unu oyị, n'ihi ihe ojọọ niile unu mere. 44 Unu ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, mgbe m mesochara unu mmeso n'ihi aha m, na-agaghị ajo omume unu maobụ otu uzọ ojọọ niile unu si dị, unu bụ ụlo Izrel.

Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara.” 45 Okwu Onyenwe anyi ruru m ntí, si, 46 “Nwa nke mmapadu, chee ihu gi n’uzo ndida. Kwuokwa okwu megide ala ahu di na ndida, na oke ohia niile di na ndida. 47 Si oke ohia ndida ahu, ‘Nuru okwu nke Onyenwe anyi. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Ana m akwado isunye gi oku, nke ga-erechapu osisi niile di n’ime gi, ma ndi di ndu ma ndi kpionwuru akponwu. A pughim enemyu oke oku ahu, o ga-erechapukwa ihe niile site na ndida ruo n’ugwu niile. 48 Ihe niile bu mmapadu, ga-ahu na mu onwe m bu Onyenwe anyi, sunyere oku ahu. A gaghi emenyukwa ya.” 49 Mgbe ahu, ekwuru m si, “Ewoo, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ha na-ekwu banyere m, si, ‘O bughim naanji ilu ka o na-atu?’”

21 Mgbe ahu, okwu Onyenwe anyi ruru m ntí, si,

2 “Nwa nke mmapadu, chee ihu gi n’uzo Jerusalem, buo amuma megide ulonso ukwu ahu. Bukwaa amuma megide ala Izrel 3 si ala Izrel otu a, ‘Otu a ka Onyenwe anyi na-ekwu, Mu onwe m na-emegide gi. Aga m esite n’obo mijputa mma agha m, site na gi gbuchapu ma onye ezi omume na onye ajo omume. 4 N’ihii na m naaga igbuchapu ndi ezi omume na ndi ajo omume, mma agha m ga-esite n’obo ya puta megide onye obula site n’ugwu ruo na ndida. 5 Mgbe ahu, mmapadu niile gamata na mu onwe m bu Onyenwe anyi amijputala mma agha m site n’obo ya, o gaghi amighachi baa n’obo ozoo.’ 6 “N’ihii ya, suq ude, nwa nke mmapadu, suq ude n’ihii ha n’onodu oke mwute na obi mgbawa. 7 Mgbe ha juri gi, ‘Ginji kpatara i ji asu ude?’ I gasi, ‘N’ihii ozi nke na-abia. Obi niile ga-agbaze site n’egwu, aka niile ga-akudakwa; mmuo niile ga-ada mba, ikpere niile ga-edo mmiri site n’amirri.’ O nabia, o ghaghị imezu, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya.” 8 Ozokwa, okwu Onyenwe anyi ruru m ntí, si, 9 “Nwa nke mmapadu buo amuma si, ‘Ihe a ka Onyenwe anyi kwuru: ‘Lee, mma agha, lee, mma agha, a muola ya, hichakwaa ya. 10 Amuola ya n’ihii oke obugbu nke gaje idji, hichakwaa ya nke oma ka o na-egbu dikha amuma. ‘Anyi o ga-anluri onu na mkpara eze nwa m nwoke Juda? Mma agha na-eleli mkpara niile di otu a anya. 11 ‘E nyere iwu ka e hichazie mma agha ahu, ka e jidekwa ya n’aka. A muola ya, hichazie ya. E doziela ya maka onye ahu ga-eji ya laa ndu n’iyi. 12 Nwa nke mmapadu, tie mkpu akwa ma kwasie akwa ike, n’ihii na o bu megide

ndi m o bukwa megide ndjisi Izrel niile. A na-atunyere ha mma agha ga-egbu ha, ha na ndi m. N’ihii ya, tie aka gi n’obi gi. 13 “Onwunwa aghaghị ibia. Ma ginji gamede, ma o buru na mkpara eze nke mma agha na-eleli anya, agaghị n’ihu na-adigide? Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri.’ 14 “N’ihii ya, buo amuma, nwa nke mmapadu. Kukogho bu aka gi abu, ka mma agha gbuo ubgoro abu, o buladi ubgoro ato. O bu mma agha e debere maka obugbu, nke e debere maka oke obugbu nke ga-abiachibido ha gburugburu. 15 Ka obi ha gbabee site n’egwu, ka ndi na-ada ada hie nne, n’ihii na edozuela m mma agha ahu n’onu uzo ama ha niile maka oke obugbu. Lee, mma agha ahu na-egbu amuma, etinyela ya n’aka onye ga-egbu oke obugbu. 16 Gi mma agha, ebe obula i choro, ebe obula i nwere ike, gbuo onye obula, ma o no gi n’aka nri ma o no gi n’aka ekpe. 17 Mu onwe m ga-akukotakwa obu aka m, ime ka iwe m juri. Mu onwe m bu Onyenwe anyi ekwuola.” 18 Okwu nke Onyenwe anyi ruru m ntí, si, 19 “Nwa nke mmapadu mee uzo abu nke mma agha eze Babilon ga-eso. Ka uzo abu ndi a malite n’otu obodo. Dee ihe ngosi manye ha n’ebi ahu uzo wara abu. 20 Mee ka otu n’ime uzo ndi ahu buru ebe mma agha ga-esi bia megide Raba nke Amor, ka nke ozoo megide Juda na Jerusalem, bu ebe e wusiri ike. 21 N’ihii na eze Babilon ga-abia guzo n’ebi ahu uzo wara abu, n’isi uzo abu ahu icho ihe ama. O ga-esite n’igba aku nke ife nza, juo ase site n’aka arusij ya niile, nyochakwaa umeju ahu. 22 N’uzo di n’aka nri, ka ihe ijue ase banyere Jerusalem ga-esi bia. N’ebi ahu ka o ga-ewu ihe niile ha ji etida mgbidi obodo ahu. N’ebi ahu ka o ga-anu nye iwu maka igbuchapu ndi niile, na iwu ido ihe e ji etipu mgbidi n’onu uzo ama niile, na iwu a ga-eji wuo nkwasu agha na mgbidi e ji ebuso ya agha. 23 O ga-adị ha dikha ojuju ase nke nabaghị uru, nye ndi ahu nuru ha iyi, ma o ga-echetara ha ihe ojoo ha mere, dokpuru ha n’ike. 24 “N’ihii ya, ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru. ‘Ebe o bu na unu esitela na nnupu isi unu mee ka e cheta ajo omume unu, si otu a na-ekpughe mmehie unu n’ihe niile unu na-eme. Ebe o bu na unu emeela ihe di otu a, a gaghi idota unu n’agha. 25 “Gi onye rurụ aru, onye na-emebi iwu, gi nwa eze n’Izrel, gi onye ubochi ahuhu ya rurula, 26 ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi siri, yipu okpueze gi, ya na akwa i na-atughị n’isi. Ihe agaghị adikwa dikha o si adi na mbu. A ga-ebuli ndi di ala,

wedata ndị dị elu. 27 Mbibi, mbibi. Aga m eme ka ọ ghọq ihe e bibri ebibi. A gaghi eweghachikwa ya ozọ tutu ruo mgbe onye ahụ o ruuru n'izi ezi bijara. Ya ka m ga-enyefe ya n'aka.' 28 "Ma gị onwe gị, Nwa nke mmadụ, buo amumा kwuo, 'Ihe ndị a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru megide ndị Amọn n'ihi ikwa emo ha: "Lee mma agha, lee mma agha, nke a mijitara maka oke ogbugbu. E hichaziela ya mee ka ọ dị nkọ iripiịa, ka ọ na-egbu amumा díka amumा egbe eluigwe. 29 N'agbanyeghi ọhụ ugha nke a na-ahụ banyere unu, na a jütakwala ase ujących banyere unu, a ga-etinye ya n'olu ndị mmebi iwu ahụ a gaje igbu egbu, bụ ndị ụboghị ha rurula, ndị oge ịta ahụhụ ha zukwara. 30 "Mighachinụ ya n'obọ ya. N'ebe ahụ e kere unu n'ala nna nna unu ha, Aga m ekpe unu ikpe. 31 Aga m awukwasị unu ọnụma m, kukwasịkwa unu ikuku nke oke iwe m. Aga m ewere unu nyefee n'aka ndị na-eme ihe ike, ndị bụ ọka na ịla mmadụ n'iyi. 32 Unu ga-aghokwa mmanụ a na-awunye n'okụ. A ga-awusịkwa obara unu n'ala unu. Ọ díkgaghị onye ga-echeta unu ozọ, n'ihi na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị ekwuola."

22 Okwu nke Onyenwe anyị ruru m ntị, sị: 2 "Ma gi onwe gị, Nwa nke mmadụ, i ga-ekpe ya ikpe? I ga-ekpe obodo obara a ikpe? Mgbe ahụ, i ga-eguzogide ya ihu n'ihi mee ka ọ mara ihe arụ niile o mere. 3 'I ga-asị, Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu: Gi obodo nke na-ewetara onwe gị mbibili n'ihi obara niile a na-awusi n'etiti gị, na arụsi niile i ji na-emerụ onwe gị. 4 Lee ka i si bürü onye ikpe mara n'ihi obara i wusiri. Leekwa ka i si bürü onye e merụ emerụ site n'arụsi niile i kpụrụ. I jirila aka gị mee ka ogwugwu gị dị nso, leekwa na ogwugwu gị dị nso, leekwa na ogwugwu gị abịala n'ezie. N'ihi ya, aga m eme gị ka i bürü ihe nkocha nye mba niile, na ihe ịkwa emo nye mba dị iche iche. 5 Ndị nọ gị nso na ndị nọ gị ebe dịanya ga-achiị gị ọchị, gị obodo rürü arụ, na nke juputara n'ogbaaghara. 6 "Lee ka ndịsi Izrel nọ n'ime gị si e ji ike ha nwere na-awusi obara. 7 A na-eleli nne na nna n'ime gị. Ndị mbịarambia ka e ji anya ike na-emegbu. Ndị na-enweghi nna na ndị inyom di ha nwụru ka a na-akpagbu, na-emejokwa. 8 I lelịala ihe nṣo m niile, merụokwa ụboghị izuike m niile. 9 Ndị nkwtu, ndị na-awusi obara nọ n'ime gị. Ndị na-eri nri n'ihi arụsi niile dị n'elu ugwu, na ndị na-eme omume rürü arụ nökwa n'ime gị. 10 N'ime

gị ka ndị na-akwaso nwunye nna ha iko dị, n'ime gi ka ndị na-awakpo ụmụ nwanyị mgbe ha nọ na nṣo ha, bụ mgbe ha nọ n'ọnodụ adighị ọcha. 11 N'ime gi ka otu nwoke na-eme ihe arụ ya na nwunye onye agbataobi ya, onye ozọ na-enweghi ihere emerụola nwunye nwa ya, onye ọzokwa, emerụkwala nwanne ya nwanyị, bụ ada nke nna ya mṛụ. 12 E nwekwara ndị na-anara ego gbuo mmadụ ibe ha n'ime gị. Gi onwe gị na-anarakwa ndị i binyere ego ụma buru ibu, na-esitekwa n'aka ike na-anara ndị mmadụ ihe ha. I chefuokwala m. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri. 13 "Lee, aghaghị m ịkukọta ọbụ aka m abụo n'ihi uru nke na-ezighị ezi i na-eri, na ọbara niile nke i wusiri n'etiti gị. 14 Obi gị ọ ga-esikwa ike? I ga-eguzokwa n'ụboghị m ga-ekpe gị ikpe? N'ihi na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị ekwuola. Aga m emezukwa ya. 15 Aga m achusa unu n'etiti mba niile, fesaa unu n'etiti mba niile. Aga m emekwa ka adighị ọcha unu kwusị. 16 Mgbe e mere ka i ghara ịdị nṣo n'anya ndị mba dị iche iche, i ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị." 17 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, sị, 18 "Nwa nke mmadụ, ụlo Izrel aghoqlara m ihe efu. Ha niile aghoqla ọla, na gbamgbam, na igwe, na ọla opu a hapurụ n'okụ. Ha bụ nnqo ihe efu nke ọla ọcha. 19 N'ihi ya, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: 'N'ihi na unu niile aghoqla ihe efu, aga m achikọta unu n'ime Jerusalem. 20 Díka a na-achikọta ọla ọcha, na ọla, na igwe, na opu, na gbamgbam, tineha n'oke ọkụ ka ha gbazee, otu a ka m ga-esite n'we m na ọnụma m chikọtaa unu n'ime obodo ahụ gbazee unu. 21 Aga m achikọta unu, fukwasị unu ọkụ nke ọnụma m, mee ka unu gbazee n'ime ya. 22 Díka ọla ọcha si agbaze n'okụ, otu a ka unu ga-esi gbazee n'ime ya. Unu gamatakwa n'ezie na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị awukwasila unu iwe m.'" 23 Ọzokwa, okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, sị, 24 "Nwa nke mmadụ, gwa ala ahụ okwu, 'I bụ ala nke a na-emebeghi ka ọ dị ọcha, maobụ mmiri izokwasị ya n'ụboghị ọnụma.' 25 E nwere izuzu ojọọ nke ndị ụmụ eze nọ n'ime ya, díka ọdụm nke na-agbo uja na-adogbu anụ ọ na-eri eri, ha na-eripiịa ndị mmadụ. Ha ewerela akụ ha na ihe ha niile dị oke ọnụhịa, mekwa ka ụmụ nwanyị na-enweghi di baa ụba n'etiti ya. 26 Ndị nchịaja ya na-enupu isi n'iwu m niile, mee ka ihe nṣo m niile gharakwa ịdị nṣo, n'ebe nṣo m. Ha adighị akpakwa oke n'etiti ihe dị nṣo na ihe na-adighị nṣo. Ha na-ezi ndị m na ihe dị iche ọbụla

adighị n'etiti ihe dị ọcha na ihe na-adighị ọcha. Ha adighị akpokwa ụboghị izuike m ihe ọbụla. N'ihi ya, e mere ka m ghara ịdikwa nsø n'etiti ha. 27 Ndịisi nø n'ime gi díka nkita ọhịa na-adogbu anụ o gbutara. Ha na-awụsi ọbara, ime ka mkpuruobi mmadụ laa n'iyi n'ihi uru akpa ha. 28 Ndị amụma ha eteela nzu n'ørụ ha niile site n'ohụ ugha n'igba afa ugha mgbe ha na-ahughị ọhụ ọbụla. Ha na-asị, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bù Onyenwe anyị sıri,' mgbe Onyenwe anyị na-ekwughị ihe ọbụla. 29 Ndị ala a na-eji aka ike na-apụnara ndị ọzo ihe ha nwere na-ezukwa ohi. Ha na-emegbu ndị ogbenye na ndị nø na mkpa, na-emegbukwa ndị ọbia site n'uzo ekpeghị ikpe ziri ezi. 30 "Achoro m otu onye n'etiti ha bù onye nke ga-ewuzi mgbidi ogige, guzokwa n'ihu m ikwuchite ọnụ ala a, ka m ghara ịla ala a n'iyi, ma ọ díghị onye m hụrụ. 31 N'ihi ya, aga m awụkwasị ha ọnụma m, jirikwa iwe m dí ọkụ rechapụ ha. Aga m ebokwasịkwa ahụhụ niile nke mmehie ha, n'isi ha, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bù Onyenwe anyị kwubiri."

23 Okwu nke Onyenwe anyị ruru m ntị, sị m, 2 "Nwa nke mmadụ, ọ di ndị inyom abụo nke otu nne mürü. 3 Ha għorø ndị akwụna n'ala ljipt site na mgbe ha bù agbogħo. N'ala ahụ, a biagidere ara ha aka, piakwa ọnụ ara agbogħo ha aka n'onodū igwuri egwu. 4 Aha nke okenye bù Ohola. Aha nwanne ya nwanyị bù Oholiba. Ha buriị nkem, ha mħatakwara m umentu ndị nwoke na ndị nwanyị. Ohola bù Sameria, Oholiba bùlkwa Jerusalem. 5 "Ohola na-agba akwụna mgbe ọ ka bù nkem. O nwere agụ ịkwa iko n'ebé ndị niile ọ hụrụ n'anya nø, bù ndị dike n'aghha nke ndị Asiria, 6 ndị yi uwe anụnụ, ndịisi ochichị na ndị ochiaghà, ha niile bù umentu okorobja mara mma n'ile anya, na ndịisi agha, ndị ikom na-amakwasị n'elu inyinna. 7 O weere onwe ya nyefee n'aka ndị ikom Asiria ogugo ha kachasi elu díka onye akwụna, meruqkwa onwe ya site n'ife arusi dí iche iche nke onye ọbụla agụ ọ għurū obi ya. 8 Ma ọ hapugħi mmuq ọ akwụna ahụ dí n'ime ya, bù nke o bidoro n'ljipt, nke bù na mgbe ọ bù agbogħo ya na ndị ikom dinakor, ha na-apikwa ọnụ ara agbogħo ya aka, na-awụkwasịkwa agụ ọ nke ochichị ojoo ha n'ahụ ya. 9 "N'ihi nke a enyefere m ya n'aka ndị ahụ hụrụ ya n'anya, bù ndị Asiria, ndị agụ ọ ha na-agụ ya. 10 Ha għara ya ọtq, ha kpoqroq umentu ya ndị ikom na ndị inyom, ma ya onwe ya ka ha were mma agha għbuo. N'uzo dí otu a, ọ għorø ihe

akukọ ilu n'etiti ndị inyom niile, a takwara ya ahħu. 11 "Oholiba bù nwanne ya nwanyị hụrụ ihe ndị a, ma n'ime agụ ọ ihe ọjoo nke għur ọnakwa īgħa akwuna, ọ kparrha agħwa jorġo njo karja nke nwanne ya nwanyi. 12 Ya onwe ya kwa, agu umentu Asiria għur ọ, bù ndịisi ochichị, na ndị ochiaghha, ndị dike n'aghha yi uwe agha díka o kwasiri, ndị ikom na-amakwasị n'elu inyinna, ha niile bù umentu okorobja dí mma n'ile anya. 13 Ahħu m na ya onwe ya meruqkware onwe ya; ha abu ọ si otu użo aga. 14 "O għara n'ihu tħukwas ihe n'igba akwuna ya karja. Ọ hụrụ onyinu ndị ikom atunyere n'ahụ aja, bù onyinu nke ndị Kaldia e ji ihe chara uhie uhie seputa, 15 ha kere ihe okike n'ukwu ha nakwa akwa okike n'isi ha; n'ile anya ha niile díka ndịisi үgħo agha ndị Babilon, Kaldia bù ala amru ha. 16 Ngwangwa ọ na-ele ha anya, agu ha għur ọ, o zipur ọ ha ndị ozi na Kaldia. 17 Mgħe ahụ ndị Babilon biakwutere ya, n'elu ihe ndina iħunanya, n'ime agụ ọ nke anụ ahụ ha, ha meru ọ ya. Mgħe ha mesiżi ka ọ buri ideo ruru aru site n'ikwa iko, o si n'ebe ha no wezuga onwe ya n'onodū ịṣo ha oyi. 18 Mgħe օ għara n'ihu na-akwa iko n'ezogħi ezo na-ekpugħekwa ọtq ọ, elepuru m ya anya n'ihu ịṣo oyi, díka m mere lepūkware anya site n'ebé nwanne ya nwanyi nø. 19 Ma օ għara n'ihu na-akwa iko karja, díka օ na-echeta ndu akwuna o bira n'ljipt mgħe օ bù agbogħo. 20 N'ebé ahụ, agu ọndi ikom ya na ha na-akwa iko għur ọ, bù ndị anuha ha díka nke inyinna ibu, ndị ihe ha na-anyuputa díkwa ka nke inyinna. 21 Ya bù, na-agħu ndu ojoo nke i bira mgħe օ bù agbogħo na-agus ịgi ike, mgħe օ n' ljipt ebe a na-abjagide ịgi aka n'ara, ebe apikwara ọnụ ara nta ịgi aka. 22 "N'ihi nke a, օ Oħoliba, nke a ka Onye kachasi ihe niile elu, bù Onyenwe anyị kwuru: Aga m akpal i ndị ahụ hụrụ ịgi n'anya megide ịgi, bù ndị ahụ ihe ha na-amasikwagħi ịgi ozo. Aga m esi n'akuk umente kpoتا ha, megide ịgi. 23 Ndị Babilon, ndị Kaldia niile, ndị ikom Pekod, ndị Shoa, na ndị Koa, na ndị Asiria niile ha na ha so. umentu okorobja niile dí mma ile anya, ha niile bù ndị na-achji achji na ndị ochiaghha, ndiisi na-agħa inyinna, na ndị ikom őkwa ha dí elu, ha niile ga-anqwasị n'elu inyinna. 24 Ha ga-eji ngwa agha dí iche iche, үgħoqala nke agha na qotu igwe ndị mmadju dí iche iche; ha ji qata ukwu na qata nta, kpurukwa okpu agha igwe, were ənqodū għburugħbur ịgi n'akuk ọbula, imiegħi ịgi. Aga m enyefi ịgi n'aka ha, ka ha taa ịgi ahħu, ha ga-atakwa ịgi ahħu díka usoro ikpe ha si dí. 25 Aga m edo ekworo nke iwe m

megide gi, ha ga-eji iwe na onuma mesie gi ike. Ha ga-ebipu imi unu na ntị unu, ndị fofodukwara n'ime unu ga-anwu site na mma agha. Ha ga-achikoror ụmụ unu ndị ikom na ndị inyom pụo, unu ndị nke fofodụ ka oku ga-erepi. 26 Ha ga-eyipu gi uwe oma gi niile, chikoror ihe ịchọ mma gi niile. 27 N'uzo dị otu a, a ga-eme ka agu ochichọ ojoo nke anụahụ na ịkwa iko, bụ nke i bidoro n'ala Ijipt kwusi. I gaghị enwekwu agu ile ihe ndị a niile anya maqbụ chetakwa Ijipt n'uche gi. 28 "N'ihị na otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: Lee, ana m aga iwere gi nyefee n'aka ndị ahụ kporo gi asị, bụ ndị ahụ i wezugara onwe gi site n'ebe ha no n'ihị ịso oyi. 29 Ha ga-esite n'ikpo asị mesie gi ike, pụnara gi ihe niile i nwere nke i dogburu onwe gi n'orụ n'ihị ha. Ha ga-ahapụ gi ka igbara ọtọ ihu na azụ, mgbe ahụ ihere nke igba akwuna gi ga-aputa ihe. Aguụ nke ochichọ ojoo na ịkwa iko gi. 30 emeela ka ihe ndị a bịa kwasi gi, n'ihị na aguụ mmekoriتا n'ebe mba ndị ozo gurụ gi, i jikwa arusị ha meruọ onwe gi. 31 I gbasoro nzọ ụkwụ nwanne gi nwanyị, n'ihị ya, aga m ewere iko ya tiniye gi n'aka. 32 "Ihe ndị a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: "Iko nwanne gi nwanyị ka i ga-anụ bụ iko sara mbaraa ma díkwa omimi; nke ga-eme ka i ghogho onye a na-achị ochị na onye a na-akwa emo, n'ihị na ọ na-anagide ihe dị ukwuu. 33 I ga-ejuputa n'ịnụbiga mmanya oke na iru uju, n'ihị iko mbibi na ntikposi, bụ iko nke nwanne gi nwanyị bụ Sameria. 34 I ga-anụ ya, n'uchaa ihe dị n'iko ahụ. I ga-atapiakwa iberibe ya niile, dokiasiakwa ara gi abu. Ekuwola m. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri. 35 "N'ihị ya, ihe ndị a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: Ebe ọ bụ na i chefuola m, gbakuta m azụ gi, i ga-ata ahụ n'ihe ruuru gi n'ihị mmehie, aguụ ochichọ ojoo na igba akwuna gi." 36 Onyenwe anyị sıri m, "Nwa nke mmadụ, i ga-ekpe Ohola na Oholiba ikpe? Mgbe ahụ, guzogide ha mee ka ha mara ihe aru niile ha na-eme. 37 N'ihị na ha akwaala iko, obara juputakwara n'aka ha, ha na arusị ha kwakwara iko. Ha jikwa ọ bulađi ụmụ nke ha mtaara m chọ aja nsure oku nye ha. 38 Ihe ozo ha mere m bụ nke a: Ha merurụ ebe nsø m n'otu ụbochị ahụ ha mere ka ụbochị izuike m gharakwa ịdi nsø. 39 N'ihị na n'otu ụbochị ahụ ha ji ụmụ ha chọ aja nye arusị ha, bükwa ụbochị ha batara n'ulonso m meruọ ya. Ihe dị otu a ka ha mere n'ulonso m. 40 "Ọ bughi naanị nke a, ha zigara

ndị ozi ịkpọ ndị ikom na-esi ebe dị anya biạ, mgbe ha bjara, n'ihị ha, i sachara ahụ gi nke oma, tee ihe n'anya gi, yirikwa ezigbo ihe ịchọ mma gi. 41 I nodürü n'elụ ihe ndina e doziri nke oma, na tebul e doro n'usoro díkwa n'ihu ya nke i dobrara ihe nsure oku na-esi isi ụtọ na mmanụ oliv bụ nke m n'elụ ya. 42 "Olu igwe mmadụ ndị obi dị ụtọ na-ada gburugburu ya n'ime ụlo, e sitekwara n'ozara bubata ndị ịnụbigara mmanya oke, ha na otu ụtọ ndị ozo, Ha gbanyekwara nwanyị a na nwanne ya nwanyị mgbaaka na nkwoji aka ha, yinyekwa ha okpueze mara mma n'isi. 43 Mgbe ahụ, ihe m kwuru banyere nwanyị ahụ ikwa iko riri ahụ bụ nke a, 'Ugbu a, ka ha mesoo ya mmeso díka onye na-agba akwuna, n'ihị na nke ahụ ka ọ bụ.' 44 Ha bara dinakwuru ya. Díka ndị ikom si abakwuru nwanyị akwuna, otu a ka ha si bawkurụ ụmụ nwanyị ndị ojoo a bụ Ohola na Oholiba. 45 Ma ndị ikpe ezi omume ga-ama ha ụdị ikpe a na-ama ndị inyom na-akwa iko na ndị na-awusikwa obara. N'ihị na ha bụ ndị na-akwa iko, na ndị obara dị n'aka ha. 46 "Ihe ndị a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị sıri, aga m akpokota igwe ndị mmadụ ga-emegide ha, nyefee ha n'aka oke ihe egwu, nakwa ihe nluta n'agha. 47 Mkpokota mmadụ ahụ ga-atụ ha nkume, werekwa mma agha gbusasịa ha. Ha ga-egbu ụmụ ha ndị ikom na ụmụ ha ndị inyom, kpokwaa ụlo ha niile oku. 48 "Otu a, aga m eme ka ibi ndị ojoo kwusi n'ala ahụ, ka esi otu a ado ndị inyom niile aka na ntị, ka ha hapụ igbaso nzọ ụkwụ gi. 49 I gaghị ita ahụ n'ihị ndị ojoo nke ịkwa iko gi, hukwaa ahụ n'ihị mmehie niile nke ịkpọ isiala nye arusị. Mgbe ahụ i ga-amata na mụ onwe m bụ Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị."

24 O ruo n'afọ nke itoolu, n'onwa nke iri, n'ubochị nke iri, okwu nke Onyenwe anyị ruru m ntị, si, 2 "Nwa nke mmadụ, detuo ụbochị taa n'akwukwọ, n'ihị na ọ bụ taa ka eze Babilon gbara Jerusalem gburugburu. 3 Ugbu a, tujorị ndị a na-enupu isi ilu a, gwa ha: 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: "Sikwasinị ite ahụ n'okụ; sikwasị ya kunyekwanụ mmiri n'ime ya. 4 Tinyenụ anụ a borọ abo n'ime ya. Tinye anụ dị mma, apata ya na aka ya. Tinyekwa ọkpukpu ndị ahụ dị mma n'ime ya. 5 Werenụ naanị ndị kachasi mma na ndị ahoputara site n'igwe ewu na aturụ, kwajuokwa nkụ n'okpuru ya maka ọkpukpu ndị ahụ, mee ya ka ọ gbọ

nke ọma, sie ọkpukpu ndị ahụ n'ime ya. 6 “N'ihi na Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị sịrị, “Ahụ dırı obodo ahụ a na-awusi Ọbara n'ime ya. E, ahụ dırı ite ahụ nchara dị n'ime ya, nke a na-apughị ịsachapu nchara ya. Weputasianụ ha n'otu n'otu. Ka a hapu ifekwa nza mgbe a na-eme nke a. 7 “N'ihi na Ọbara ọ wusiri dị n'etiti ya. Ọ bükwa n'elu nkume ka a wusiri ya. Ọ bükhi n'elu ala efu, ebe e nwere ike jiri aja kpochie ya. 8 Ọ bụ n'ihi ikpali ọnuma na ịbọ ọbọ ka m ji hapu Ọbara ahụ n'elu nkume, ebe a na-apughị iji aja kpochie ya. 9 “Ya mere, ihe a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu, “Ahụ dırı gi obodo ahụ na-awusi Ọbara. Mụ onwe m ga-akwanyekwa nkụ dị ukwuu n'okụ. 10 Chikotaanụ nkụ dị ukwuu, munnyekwanụ ọkụ. Jirinu ụda dị iche iche sizie anụ ahụ nke ọma; surekwaanụ ọkpukpu ya ọkụ. 11 Sinyekwanụ ite ahụ ihe na-adighị n'ime ya n'okụ, tutu ruo mgbe o nṣụrụ ọkụ, chagharia, gbazee ihe niile na-abughị ọla dị n'ime ya ga-asoputasi, nchara ya gagwusikwa. 12 Ndogbu n'orụ niile a emeghi ka nchara ahụ pụo. Ọ bulađi ọkụ dị ukwuu ahụ a kwanyere n'okpuru ya emeghi ka ọ gbazee. 13 “Ugbu a, adighị ọcha gi sitere na ndu ojọọ nke ikwa iko gi. N'ihi na m agbaliala ime ka i dì ọcha, ma i kweghi adị ọcha site na mmerụ gi, i gaghị adıkwa ọcha ozo tutu ruo mgbe ọnuma m megide gi zuruoke. 14 “Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị ekwuola ya. Oge m ji emezu ihe m kwuru eruola. Agaghị m ahapu imezu ya. Agaghị m eme ebere maqbụ weghachi aka m azu. A ga-ekpe gi ikpe dika omume na obibi ndu gi si dì. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri ya.” 15 Okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, si, 16 “Nwa nke mmadụ, ana m aga iwere ihe otiti napụ gi onye ahụ ihe ya na-atọ gi ụtọ. Ma mgbe o mere, i gaghị eti aka n'obi maqbụ kwaa akwa. Anya mmiri agakwaghị esi gi n'anya püta. 17 I nwere ike sụo ude, ma asusila ya ike. I gaghị eru uju n'ihi onye nwụrụ anwụ. Kechie isi gi, yirikwa akpukpokwu gi, ekpuchila ebugbure ọnụ gi, maqbụ rie nri ndị na-eru ụjụ na-eri.” 18 Agwara m ndị mmadụ okwu a n'ụtụtụ, ma n'anyasị nwunye m nwụrụ. N'ụtụtụ echị ya, emere m ihe niile dika e siri nye m ya n'iwu. 19 Mgbe ahụ, ndị mmadụ sịrị m, “I gaghị agwa anyị ihe ihe ndị a pütara? Gịnị mere iji eme omume dị otu a?” 20 Ya mere a sịrị m ha, “Okwu nke Onyenwe anyị bịakwutere m, 21 Gwa ụlo Izrel, ‘Ihe ndị a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu: Ana m aga ime ka ebe nsọ m ghara i dì

nsọ, bụ ebe e wusiri ike nke unu ji na-anya isi, ihe na-amasi anya unu, nke ihe banyere ya na-atọ obi unu ụtọ. Umụ unu ndị ikom na ndị inyom, ndị unu hapurụ ga-ada site na mma agha. 22 Mgbe ahụ, unu ga-eme dika m mere. Unu agaghị ekpuchi ebugbure ọnụ unu, maqbụ rie nri ndị na-eru ụjụ kwasiri iri. 23 Ihe ikechi isi unu ga-adigide n'isi unu, akpukpokwu unu ga-adıkwa n'ukwu unu. Unu agaghị akwa akwa maqbụ tia aka n'obi, kama unu ga-ata ahụ n'ihi mmechie unu, sukwaa ude n'etiti onwe unu. 24 Izikel ga-aburụ unu ihe ịmaatu. Unu ga-emekwa dika o mere mgbe ihe ndị a mezuru. Unu ga-amata n'ezie na mụ onwe m bụ Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị.” 25 “Ma gi, nwa nke mmadụ, n'ubochị ahụ m napurụ ha ebe ha siri ike, nke bụ ọri ụha na ebube ha, na ihe anya ha na-achosi ike; na ihe na-atọ obi ha ụtọ, na umụ ha ndị ikom na umụ ha ndị inyom, 26 n'ubochị ahụ, ọ bụ onye na-agba oso ndu ga-agbakwute gi ikoro gi ihe mere. 27 N'oge ahụ, i ga-asaghe ọnụ gi. Gi na onye ahụ na-agba oso ndu ga-ekwuriتا okwu. I gaghị anokwa juu ozo. N'ihi ya, i ga-aghorọ ha ihe ịriబama. Ha ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị.”

25 Okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, si, 2 “Nwa nke mmadụ, chee ihu gi n'ala umụ Amọn buo amumá megide ha. 3 Gwa ndị Amọn, ‘Nurunụ okwu nke Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: N'ihi na i sịrị ‘Aha!’ megide ebe nsọ m mgbe e merürü ya na megide ala Izrel, mgbe e mere ka ọ tögborọ n'efu, na mgbe a dotsara ndị Juda n'agha duru ha gaa mba ozo dika ohu, 4 n'ihi ya, aga m ewere gi nyefee n'aka ndị si n'owụwa anyanwụ püta, ka i bürü ihe nketa ha. Ha ga-ewu ebe obibi n'etiti gi, rie mkpuru ubi gi, nụokwa mmiri ara ehi gi. 5 Aga m eme ka obodo Raba ghọe ebe ita nri nye inyinya kamel, meekwa ka ala Amọn ghọe ebe igwe ewu na aturu na-amakpu. Mgbe ahụ, i ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị. 6 N'ihi na otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu: N'ihi na i kürü aka gi, zọ ụkwu gi n'ala gidim, ma sitekwa n'ikpo asị nke obi gi n'urịa ọnụ megide ala Izrel, 7 n'ihi ya, lee, aga m esetipụ aka m megide gi, were gi nyefee n'aka otụtụ mba, ndị ga-aluta gi n'agha. Aga m eme ka i gwusia, mee ka i hapụ idikwa ozo. Aga m ala gi n'iyi. I ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị.” 8 “Ihe ndị a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu, ‘N'ihi

na Moab na Sia siri, “Lee, Juda adırıla ka mba ndị ọzọ niile,” 9 n’ihî nke a, aga m emeghe akukwu Moab, site n’obodo nke nsotu oke ala ya niile, bụ Bet-Jeshimot, Baal-Meon na Kiriatem, nke bụ ebube nke ala ahụ. 10 Aga m ewere Moab na Amón nyefee ha n’aka ndị gasei n’owuwà anyanwù püta, ka ọ búru nke ha. N’uzo dì otu a, a gaghị aŋgukwa maobu cheta Amón n’etiti mba niile. 11 Aga m ata Moab ahụhụ. Mgbe ahụ, ha ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị.” 12 “Ihe ndị a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu, ‘N’ihî na Edom boporo onwe ha ọbo megide ụlo Juda sitekwa n’ibô ọbo ha búru ndị ikpe mara, 13 n’ihî nke a, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: Aga m esetipu aka m megide Edom, gbuo ndị bi n’ime ya, ma mmapadu ma anumanyu. Aga m eme ka ọ togboror n’efu. Ndị niile bi n’ala ahụ site na Teman ruo na Dedan ka a ga-eji mma agha gbuo. 14 O bụ site n’aka ndị nke m Izrel ka m ga-esi bop ọbo megide Edom, ha ga-emeso ndị Edom dika iba ụba nke iwe m na ọnuma m si dì, ha gamata ihe ibô ọbo bụ, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri.” 15 “Ihe ndị a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: ‘N’ihî na ndị Filistia esitela na mmuo nke ibô ọbo, na mmuo ịkpọ asị nke dì ha n’obi boporo onwe ha ọbo, chọ ịla ha n’iyi. 16 Ya mere, ihe a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru, ana m aga isetipu aka m megide ndị Filistia. Aga m ebiпu ndị Keret, bibie ndị ahụ niile bi n’onu mmiri osimiri. 17 Aga m esite n’oke ọnuma bop ha ọbo site na ịta ha ahụhụ. Mgbe ahụ ha ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, mgbe m ga-abogwata ha ọbo.”

26 N’ubochi nke mbu n’onwa, n’afô nke iri na otu, okwu nke Onyenwe anyị rutere m ntị sị, 2 “Nwa nke mmapadu, Taịa aŋnirjalà ọnụ n’ihî ọdida Jerusalem. Ọ na-ekwukwa na-asị, ‘Ahaa, agbajiela obodo ahụ bụ ọnụ uzo e si eje mba dì iche iche. Ọnụ uzo ama ya niile egherekwala oghe nye m. Ugbu a, e mebirila ya, ihe ga-agara m nke ọma karịa.’ 3 N’ihî ya, ihe ndị a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu: Lee, ana m eguzo imegide gi Taịa. Aga m emekwa ka ọtutu mba bilie biajkwasi gi dika ebili mmapiri nke oke osimiri. 4 Ha ga-etida mgbidi Taịa niile, kwadakwa ụlo elu ya niile. Aga m akochapu aja mgbidi ya dakporo adakporo mee ka ala ahụ ghọa ala nkume nkume. 5 Ọ ga-aghokwa ebe ndị ọkụ azu na-agbasa ugbu ha

n’etiti oke osimiri. N’ihî na mụ onwe m ekwuola ya. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuputara. Ọ ga-aghokwara mba niile dì iche iche ihe a kwatara n’agha. 6 Ma a ga-eji mma agha laa umudada ya bi n’elu ala n’iyi. Mgbe ahụ, ha ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị.” 7 “N’ihî na otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: Aga m esite na mgbago ugwu kpota Nebukadneza eze Babilon, onye bụ eze ndị eze, ọ ga-achị ọtutu ndị agha na ugboala, na ndị na-agba inyinya bilie imegide Taia. 8 Ọ ga-ebu uzo jiri mma agha bibie ndị gi bi n’elu ala. Ọ ga-agbakwa obodo gi gburugburu, wulie mgbidi agha ya elu, imegide mgbidi obodo gi. Ọ ga-ewelikwa ọta agha ya elu. 9 Ọ ga-echezikwa ihe agha e ji akwatu mgbidi n’ebi mgbidi gi dì, jiri ngwa agha ya kwada ụlo elu gi niile. 10 Inyinya ya ga-adị ọtutu nke ga-eme ka ha jiri uzuzu kpuchie gi. Mgbidi gi ga-ama jijiji n’ihî oke ụzọ nke inyinya agha ndị a, na ugbo agha, na wagon inyinya na-adokpu ga-eme, mgbe ha na-abata n’onu uzo ama gi, dì ka mgbe ọtutu mmapadu na-abanye n’ime obodo e tidara mgbidi ya. 11 Ọ ga-eji ụkwu inyinya ya niile zotọp okporozu gi niile, jirikwa mma agha gbuchapu ndị gi niile. Ogidi niile nke ike gi gadarau ala. 12 Ha ga-akwara akụ gi niile, na ihe ahịa gi niile dika ihe ha dotara n’agha. Ha ga-akwatu mgbidi gi niile, na ụlo ọma gi niile, kpoktokaa osisi gi niile, na nkume niile, na ngwongwo niile n’abaghị uru wụnye ha n’ime osimiri. 13 Aga m emekwa ka ụzụ nke abụ gi niile kwusi. A gaghị anukwa ụda ụbọ akwara gi ozo. 14 Aga m emekwa ka ala gi ghọa ala nkume nkume, nke ihe na-adighị n’ime ya. I ga-abukwa ebe ndị ọkụ azu ga na-agbasa ugbu ha. Ọ dighị onye ga-ewuzi gi ozo. Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị ekwuola ya. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri. 15 “Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-agwa Taịa, Ọ bụ na agaghị anụ mkpottedu ọdida gi na mba ndị ahụ niile dì n’onu mmiri osimiri, mgbe ndị e merürü ahụ ga na-asụ ude n’oge a na-egbu ndị bi n’ime gi? 16 Mgbe ahụ, ndị ndu n’obodo ndị ahụ niile dì n’onu mmiri osimiri ga-esi n’ocheeze ha rịdata. Ha ga-eyipu uwe mwudà ha, yipüşiakwa uwe ha niile a kpara nke ọma. Ha ga-anodụ ọdu n’ala na-ama jijiji site n’oke egwu n’ihî ihe ha hụrụ dakwasịri gi. 17 Ha ga-ebulikwa abụ akwa banyere gi, sị gi, “Lee ka i si laa n’iyi, gi obodo a maara aha ya, nke ndị na-ejegharị n’osimiri bi n’ime ya. Na mbu, i bụ obodo nke ịdị ike ya pütara ihe n’osimiri niile, gi na ndị bi

n'ime gi. I na-emenyekwa ndị bi n'ime ya egwu. **18** Ugbu a, lee na ala niile dì n'onu mmiri nke osimiri na-ama jijiji n'ihi ọdịda gi. O bùladi agwa etiti niile ka ujo juru obi n'ihi nkawatu a kwaṭuru gi.' **19** "Ihe a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Mgbe m mere ka i ghogho obodo togboror n'efu, dikà obodo niile nke mmadu na-ebighi, mgbe m mekwara ka ogbu mmiri nke oke osimiri bjakwasị gi, mgbe otutu mmiri ya kpuchiri gi, **20** mgbe ahụ ka m ga-eme ka i rịdaruo n'ala mmuo, gi na ndị na-arịda n'olulu, ka i jekwuru ndị mgbe ochie. Aga m eme ka ebe obibi gi buru n'okpuru ime ime ala, ka i dirị ka obodo ndị ochie ahụ e tikporo etikpo. Gi na ndị ahụ na-arịdaruo n'olulu. I gaghị esitekwa n'ebe ahụ loghachi ịbjia isoro ndị di ndị birikwa. **21** Aga m eme ka ogwugwu gi buru ihe a ga-atu egwu. I gaghị adikwa. A ga-achị gi, ma agaghị achọta gi. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya."

27 Okwu Onyenwe anyi ruru m ntị, si, **2** "Nwa nke mmadu, bulie abu akwa banyere Taịa, **3** sị ya, gi oke obodo dì n'onu oke osimiri, onye bu onye ahịa nke mba niile dì n'onu osimiri. 'Ihe ndị a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: "Gi onwe gi, bu Taịa, na-asị, "Ezuru m oke n'ịma mma." **4** I meela ka oke ala gi dirị n'etiti oke osimiri. Ndị wuru gi emeekwala ka ịma mma gi zuo oke. **5** Osisi e ji wuo ahụ ugbo gi sitere n'osisi junipa nke si Senia; o bụkwa osisi sida nke si Lebanon ka e ji jidesie ihu ugbo ahụ ike. **6** Osisi ook nke si Bashan ka e ji mee ụmara gi niile. Osisi e si Saipros bubata ka e ji wuo ala ugbo gi, jirikwa ọdu machie ya n'onodu icho ya mma. **7** Ezi akwa ọcha a kpara nke ọma, nke e si Ijipt bubata, ka e ji mee ọkolotị gi. Akwa ndo gi bụkwa akwa na-aacha anụnụ anụnụ, na odo odo, nke e si n'obodo ọnụ mmiri Elisha bubata. **8** Ndị ikom si Sajdon na Avad bu ndị na-akwori gi ugbo mmiri gi. Ndị n'ka ndị ikom gi, gi Taịa, no n'ugbo dikà ndị ọka n'ikwo ugbo mmiri. **9** Ndị okenyen na ndị nka Gebal a maara aha ha no n'ime ugbo mmiri gi. Orụ ha bu imechisi oghere ọbula dì n'ugbo ahụ. Ugbo mmiri niile na ndị na-anaya ha na-abata n'onu mmiri gi n'ihi izu ihe ahịa gi. **10** "Ndị ikom Peshia na Lidiya, na Put, jere gi ozi dikà ndị agha n'usuu ndị agha gi. Ha kokwasiri ọta ha na okpu agha igwe ha n'aja ụlo gi, na-ewetara gi ebube. **11** Ndị ikom Avad, na Helek bu ndị na-eche mgbidi gi n'akukụ niile. Ndị ikom Gamad na-eche nche n'ulọ elu gi niile

e wusiri ike. Ha konyekwara ọta ha n'usoro na mgbidi gi, ime ka ịma mma gi zuo oke. **12** "Tashish bụ onye ahịa gi, n'ihi ịba uba nke akụ gi. O bụ ọlaocha na igwe, na gbamgbam, na opu, ka ha ji akwu gi ugwo ihe ha si n'aka gi zuru. **13** "Ndị Griis, Tubal na Meshek, bụkwa ndị ahịa gi. Ha na-ebutere gi ndị ohu, na ihe e ji bronzer kpuo, iji kwuo gi ugwo ihe ha si n'aka gi zuru. **14** "Otu a kwa ndị ikom Bet Togama jikwa ịnyinya ugbo, na ịnyinya agha, na ịnyinya ibu na-agbarwere ihe ha zuru. **15** "Ndị ahịa si na Dedan bụkwa ndị ahịa gi. Otu a kwa otutu ndị bi n'onu mmiri bụkwa ndị ahịa gi. Ha ji ọdu, na osisi eboni kwuo gi ugwo ihe ha zuru gi. **16** "Ndị Aram ka gi na ha zuru ahịa n'ihi otutu ngwa ahịa gi. Ha na-ejikwa nkume dì oke ọnụ tókwoisi na akwa e sijiri esiji odo odo, na akwa a kpara nke ọma, na ezi akwa ọcha, na koral, na nkume oke ọnụahịa rubi na-akwu gi ugwo ihe ha zuru gi. **17** "Ndị Juda na ndị Izrel niile bụkwa ndị ahịa gi. Ha na-eji ọka witi nke si n'obodo Minit, ya na shuga, na mmanụ anụ, na mmanụ, na mmanụ otite na-akwu gi ugwo ihe ha zuru gi. **18** "Damaskos bụkwa ndị ahịa gi, n'ihi otutu ngwa ahịa na ọba ihe ndị i nwere ire ere. O bụkwa mmanya si Helbon, na aji anụ dì ọcha nke esi Zaha weta, **19** na mmanya a gbara n'udu n'udu nke si Ụzal, na igwe nwupuru enwupu, na kashia, na kalamus, ka ha ji akwu gi ugwo ihe ha zuru gi. **20** "Dedan bụ onye ahịa gi n'akwa a na-agbasa n'elu ịnyinya anokwasị ọdu. **21** "Arebịa na ụmụ eze niile nke Keda bụkwa ndị ahịa gi. O bụ ụmụ aturu, na ebule, na mkpi, ka gi na ha n'azuri na-erekwa. **22** "Ndị ahịa Sheba, na Raama, bụkwa ndị ahịa gi. Ha ji ụda dì iche iche na nkume dì oke ọnụahịa, na ọlaedo akwu gi ugwo ihe ha zuru. **23** "Ndị Haran, Kanne na Eden, na ndị ahịa Sheba, Asho na Kilmad, bu ndị gi na ha zükoro ahịa. **24** Ha na-eweta uwe mara mma dì iche iche, na akwa e tejiri anụnụ anụnụ, na akwa a kpara nke ọma, na kapeeti mara mma dì iche iche, nke e ji ụdọ kpazie nke ọma, nke e tejiri n'ụdị díkwa iche iche n'ọma ahịa gi. **25** "Ugbo mmiri niile nke Tashish bụ ndị na-ebu ihe ahịa gi. I juputara n'ihe ahịa, gi obodo dì n'etiti mmiri. **26** Ndị na-anyagharị ugbo mmiri gi na-ebuba gi n'osimiri. Ma ifufe siri ike nke si n'owuwa anyanwu ga-etiwasị gi n'etiti osimiri. **27** Akụ gi niile, na ngwa ahịa gi niile, na ihe izu ahịa gi niile, na ndị niile na-arụ orụ n'ugbo mmiri gi, na ndị na-anaya ugbo mmiri, ma ndị na-edozi ugbo mmiri gi, ma ndị na-azụ ahịa gi, ma ndị agha gi niile, ha na ndị niile no n'ime ugbo

gi ka mmiri ga-eri n'etiti mmiri, n'ubochi ahụ ugbo gi ga-emikpu. **28** Ala niile dị n'onu mmiri ga-ama jijiji mgbe ndị ọka ugbo mmiri gi ga-eti mkpu akwa. **29** Ndị niile na-anya ugbo mmiri, na ndị ọka ugbo niile nke oke osimiri, ga-esitekwa n'ugbo ha rịdata guzo n'elu ala. **30** Ha ga-eti mkpu akwa, ha ga-akwa akwa nke ukwuu, werekwa aja wukwasị onwe ha n'isi, natırıkwa onwe ha na ntụ. **31** Ha ga-akpuchapụ agịri isi ha, yirikwa akwa mkpe, kwaas akwa n'ihi iđi ilu nke mkpuruobi ha. Ha ga-etikwa aka ha n'obi. **32** Mgbe ha ga na-eti mkpu akwa na-erikwa uju n'ihi gi, nke a bụ abụ akwa a ga-abụ banyere gi, "Onye ka e mere ka o dere duu ka e si mee obodo Taịa, nke osimiri gbara gburugburu?" **33** Mgbe e si n'ime gi na-ebupusị ihe ahịa gi, e ji ha na-enyeju mba dị iche iche afọ. E sitekwara n'akụ gi dị ukwuu na ngwa ahịa gi mee ka otụtụ ndị eze nke ụwa bürü ogaranya. **34** Ugbu a, mmiri e riela gi, o bụ n'okpuru osimiri ka i tögbo. Akụ gi niile na ihe ahịa gi niile, na ndị niile nō n'ime gi esorola gi laa n'iyi. **35** Ihe ndị a niile ga-eju ndị bi n'ala ọnụ mmiri osimiri niile anya. Ndị eze ha niile tükware egwu nke ukwuu; ihu ha gbarukwara agbarụ site n'egwu. **36** Ndị ahịa nke mba dị iche iche na-efufe isi ha, n'ihi na ihe mere gi dị egwu. I laala n'iyi ruo ebighi ebi."

28 Okwu Onyenwe anyi ruru m ntị, sị, **2** "Nwa nke mmadụ, gwa eze Taịa, 'Ihe ndị a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi sıri: "N'ihi nganga nke juru gi obi, i na-ekwu sị, "Mụ onwe m bụ chi, mụ onwe m na-anókwasị n'ocheeze nke otu chi, nke dị n'etiti oke osimiri niile." Ma gi onwe gi bụ mmadụ efu, i bughị chi, o bụ ezie na i na-eche na i mara ihe díka chi. **3** I maara ihe karịa Daniel? O bụ na o nweghi ihe e zoro ezo n'ebe i nọ? **4** I werela amamihe gi na nghoşa gi nwetara onwe gi akụ, tükoba olaedo na olaocha, n'ime ụloakụ gi dị iche iche. **5** E, mmụta n'izụ ahịa gi emeela ka i ghogho ogaranya, n'ihi akunụba inwere i bürüla onye na-apka nganga. **6** "Ya mere, nke a bụ ihe Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi na-ekwu; "ebe o bụ na i gurụ onwe gi díka onye maara ihe onye maara ihe díka chi, **7** ana m aga ikpobata ndị mba ozø megide gi, bụ mba kachasi mba niile dị iche iche njø na-enweghi obi ebere. Ha ga-amipuṭa mma agha ha megide ịma mma gi na amamihe gi, ha ga-aduwakwa ebube nke mma gi. **8** Ha ga-eme ka i rịdaruo n'olulu nke ala mmuo. I ga-anwụ ọnwụ

ike n'etiti oke osimiri niile. **9** Mgbe nke a mere, i gasi, "Mụ onwe m bụ chi," n'ihu ndị ahụ na-egbu gi? Ma gi onwe gi bụ mmadụ efu, i bughị chi, n'aka ndị ahụ na-egbu gi. **10** I ga-anwụ ọnwụ díka ndị a na-ebighi ugwu, site n'aka ndị ọbia. Mụ onwe m ekwuola, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwubiri." **11** Okwu nke Onyenwe anyi rutere m ntị, sị, **12** "Nwa nke mmadụ, bulie abụ akwa banyere eze Taịa ma gwa ya, 'Ihe a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuru, "Gị onwe gi bụ akara izuoke, i juputara na amamihe na ịma mma. **13** I nō n'Iden, n'ubi Chineke a gbara ogige. N'ebé ahụ ka e ji nkume dị oke ọnuhịa ndị a chọg gi mma, rubi, na topaazi, na emeraludu, na krisolajt, na ọniks, na jaspa, na safafia, na tókwoisi, na beril. A rụnyere nkume ndị a niile n'ime olaedo. O bụkwa n'ubochi ahụ e kere gi ka e doziri ha. **14** Ahoputara m gi mee gi ka i bürü cherub, ọrụ ahụ e doro gi iche iru. O bụ n'ugwu nsọ Chineke ka i na-anọ, na-ejegharikwa n'etiti nkume ndị ahụ na-acha ọkụ. **15** I bụ onye na-enweghi ita ụta n'uzo gi niile site n'ubochi e kere gi, tutu ruo mgbe a hụru ajo omume n'ime gi. **16** Site n'iba ụba nke ozuzu ahịa gi i ghogho onye na-eme ihe ike, si otu a mehiekwa. N'ihi ya, esi m n'ugwu Chineke chupụ gi, n'ihi adighi nsọ gi. Esitekwara m n'etiti nkume ọkụ ndị ahụ chupụ gi, gi cherub na-ekpuchi ekpuchi. **17** Obi gi juputara na nganga n'ihi ịma mma gi, i mere ka amamihe gi bürü ihe rürü arụ n'ihi ebube nke ịma mma gi. N'ihi ya, achudara m gi, tọq gi n'ala, mee ka i bürü ihe nlere anya nye ndị eze niile. **18** N'ihi otụtụ mmechie gi, na ịzụ ahịa aghugho gi, i meela ka ulonso gi niile ghogho ihe rürü arụ. N'ihi ya, emere m ka ọkụ si n'etiti gi püta, repia gi. Ka i ghogho ntụ n'elu ala, n'ihu ndị ahụ niile na-ele gi anya. **19** Ndị niile maara gi ka ihe ndị a juru anya, n'ihi na i ghoşa ihe oke egwu. I laala n'iyi ruo ebighi ebi." **20** Okwu Onyenwe anyi ruru m ntị, sị, **21** "Nwa nke mmadụ, chee ihu n'ebe Saidon dì buo amụma megide ya, **22** ma kwuo, 'Ihe ndị a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuru, "Mụ onwe m na-emegide gi, gi Saidon, n'etiti unu ka m gagegosiputa otuto m. Unu ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyi mgbe m mere ka ahụdụ dakwasị unu, n'ime unu, a ga-anwaputa na m bụ onye dị nsọ. **23** Aga m ezite ajo ọria na-efe efe, nke ga-emegide ya, meekwa ka ọbara juputa n'okporozu ya niile. Ndị e gburu egbu ga-ada n'ime ya, site na mma agha nke ga-abịakwasị ya n'akukụ niile. Mgbe ahụ, ha ga-amata

na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị. 24 “Uluslararası agaghị enwekwa mba kporo ha asị gbara ha gburugburu ndị dika uke, nke na-adu adu, na ogwu nke na-egbu mgbu. Ha ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị. 25 “Ihe ndị a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: Ndị Izrel ga-aloghachi biri n’ala nke aka ha ozọ, ala nke m nyere nna ha Jekob ohu m. N’ihi na aga m esite na mba niile ha gbasasirị chikotaa ha, si otu a gosi mba niile nke ụwa idị nsø m. 26 Ha ga-ebi n’ala a na ntukwasị obi. Ha ga-ewu ụlo, kuo ubi vajin, birikwa na-atughị egwu obula. Mgbe m piachara mba niile di ha gburugburu ụtarị, bụ mba ndị ahụ mekpara ha ahụ, mgbe ahụ, ha ga-amata n’ezie na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị Chineke ha.”

29 N’afọ nke iri, n’onwa nke iri, n’ubochị nke iri na abụ, okwu nke Onyenwe anyị ruru m ntị, sị, 2 “Nwa nke mmadu, chee ihu gi n’Ijipt buo amumà megide Fero bụ eze Ijipt, na ala Ijipt niile. 3 Gwa ya okwu, sị, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị sıri: “Lee, mụ onwe m na-emegide gi, Fero eze Ijipt, gi orye bụ ogologo anu ojoo ahụ na-amakpu n’etiti mmiri iyi. N’ihi na i sıri, “O bụ m nwe Nail, o bükwa mụ onwe m mere ya nye onwe m.” 4 Ma aga m etinye nko n’agba gi, mee ka azu niile nke iyị gi niile rapara n’akpirikpa gi. Aga m adoputa gi site n’etiti iyị gi niile, mee ka azu niile rapara n’akpirikpa gi. 5 Aga m ahaپ gi na azu niile nke osimiri iyị gi n’ozara, ebe ahụ ka unu ga-anị nwuṇo n’ala ubi, a gaghị eli unu eli maobu tütuṇo unu, n’ihi na emeela m ka unu bürü nri nye anu ojhia niile, na nnunụ niile. 6 Mgbe ahụ, ndị niile bi n’Ijipt ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị. “I dırıla ka mkpanaka achara n’ebi ụlo Izrel no. 7 Mgbe ha jidere gi n’aka, i njajiri dowaah ha ubu ha. Mgbe ha dabeere na gi, i gbajiri mee ka ha ghara inwekwa ike iguzosi ike n’ukwu ha. 8 “N’ihi ya, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: Lee, aga m eme ka mma agha biakwasị gi, aga m ebipükwa mmadu na anumanyi niile dị n’ime gi. 9 Ala Ijipt ga-agho ebe togboror n’efu; ha ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị. “N’ihi na i sıri, “Osimiri Nail bụ nke m. O bụ m kere ya.” 10 N’ihi ya, aga m edo onwe m megide gi, megidekwa osimiri gi. Aga m ala Ijipt niile n’iyi site na Migdol ruo Aswan, ruokwa n’oke ala ha na ndị Kush. 11 O dighị ukwu anumanyi maobu mmadu ga-agafe n’ime ya, agaghị

ebikwa n’ime ya ruo mgbe iri afọ ano gasiri. 12 Aga m emekwa ka ala Ijipt bürü ebe togboror n’efu n’etiti mkpomkpọ ala niile, obodo ya niile ga-atogboror n’efu iri afọ ano n’etiti obodo ndị e mere ka ha laa n’iyi. Aga m achusasi ndị Ijipt n’etiti mba niile, fesaa ha n’ala niile. 13 “Qzokwa, Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị sıri, n’ogwugwu iri afọ ano ahụ, aga m achikotakwa ndị Ijipt site n’ebi niile ha gbasara. 14 Aga m emekwa ka ndị ya niile laghachi n’ala Patros, ala ebe a mṛuḥ ha. Ma Ijipt agaghị abukwa alaeze a maara nke oma ozọ. 15 O ga-abu alaeze dị nnqo ala karịa alaeze niile. O díkwaghi mgbe ozọ ọ ga-eweli onwe ya elu karịa mba ozọ niile. Aga m emekwa ka ha dị nta, nke ha agaghị inwe ike achikwa mba niile ozọ. 16 Ijipt agaghị abukwara ụlo Izrel ihe ntukwasị obi, kama ọ ga-abuḥ ha ihe iji cheta mmechie ha mere mgbe ha lere anya enyemaka site n’aka ya. Mgbe ahụ, ha ga-amata na mụ onwe m bụ Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị.” 17 O rwoo, n’iri afọ abuḥ na asaa, n’onwa mbu, n’ubochị nke mbu, ka okwu nke Onyenwe anyị ruru m ntị, sị, 18 “Nwa nke mmadu, Nebukadneza bụ eze Babilon mere ka ndị agha ya lusoo Taịa ḥu n’ebi ọ dị ukwuu. Isi niile obula ka e mere ka ọ kwochasịa, ubu niile kwa echihijara echihijara. Ma ya na ndị agha ya anataghị ugwo ḥru ḥru, n’aghị ahụ o buru megide Taịa. 19 N’ihi nke a, Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu sị: Lee, ana m aga inye Nebukadneza eze Babilon ala Ijipt. O ga-akwakoro akunuba ya, ọ ga-azacha ma bukorokwa ihe niile nke dị n’ala ahụ. Ha ga-abukwa ugwo ḥru nke ndị agha ya. 20 Enyefela m ala Ijipt n’aka ya, ka ọ bürü ugwo ḥru n’ihi ḥru ya, n’ihi na ya na ndị agha ya rürü m ya. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri.” 21 “N’ubochị ahụ, aga m eme ka otu mpi puputara ụlo Izrel. Aga m asaghekwa ḥru gi n’etiti ha. Mgbe ahụ, ha ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị.”

30 Okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, sị, 2 “Nwa nke mmadu, buo amumà sikhwa, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu, “Kwasienụ akwa ike ma sị, “Ewoo, n’ihi ubochị ahụ!” 3 N’ihi n’ubochị ahụ adịla nso, Ubochị nke Onyenwe anyị abjala nso, ubochi igwe ojii, ubochi ga-ewetara mba dị iche iche mbibi. 4 Mma agha ga-abikwasị Ijipt, ihe mgbu ga-adakwasị Kush. Mgbe ndị e gburu egbu ga-abu aja dị n’ala, a ga-ekpokorokwa akunuba ya, mebikwaa ntọala ya. Ala ya ga-abukwa ihe e bibiri

ebibi. 5 Kush na Libiya, Lidiya na ndị Arebịa niile gwara ögwa, Kub na ndị mba ogbugba ndị ahụ, na Ijipt ga-eso daa site na mma agha. 6 “O bụ ihe a ka Onyenwe anyị kwuru: “Ndị niile na-akwagide Ijipt ga-ada, nganga niile nke ihe ya ga-agwusikwa. Site na Migdol ruo n’Aswan, ọ bụ site na mma agha ka ha ga-ada n’ime ya. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri. 7 Ha ga-atogboror n’efu, n’etiti ala niile togboror n’efu. Obodo ha niile ga-abụ mkpomkpọ ebe, n’etiti ọtụtụ obodo e bibiri ebibi. 8 Mgbe ahụ, ha ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, mgbe m tinesirị oku n’Ijipt, mgbe m gwepiara ndị niile na-enyere ya aka. 9 “N’ubochị ahụ, aga m ezipu ndị ozi ndị ga-eji ụgbọ dị iche iche, ka ha gaa menye ndị Kush egwu, bụ ndị onwe ha jụrụ afo. Oke egwu ga-ejidekwa ha n’oge ahụ n’ihı ihe dakwasiri Ijipt, n’ihı ihe ndị aaghaghị imezu. 10 “Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru, “Aga m esite n’aka Nebukadneza eze Babilon bibie igwe ndị agha Ijipt niile. 11 Ya onwe ya na ndị agha ya, bụ mba kachasi mba niile njọ na-enweghi obi ebere, ka a ga-akpobata ka ha bija bibie ala ahụ. Ha ga-amịputa mma agha ha megide Ijipt, werekwa ozu ndị e gburu egbu tüşasịa n’ala ahụ. 12 Aga m eme ka osimiri Naij taa. Ọ ga-agħokwa ala kporo nkụ. Aga m ewerekwa ala ahụ resi mba ndị ojoo. Aga m ala ala ahụ na ihe niile dị n’ime ya n’iyi. Ọ bükwa ndị mba ọzọ ka m ga-eji mee ya. Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị ekwuola ya. 13 “Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru, “M ga-ala aruṣi niile n’iyi, mekwaa ka ihe niile a kpuru akpu dị na Memfis kwusi. Onye eze agakwaghi adị ọzo n’Ijipt, aga m emekwa ka egwu juputa n’ala ahụ niile. 14 Aga m emekwa ka Patros togboror n’efu. Aga m etinye ọkụ na Zoan, ma taa Tibs ahuhu. 15 M ga-awukwasị Pelusium ọnụma m, bụ ebe siri ike nke Ijipt, m ga-ebipukwa igwe ndị Tibs niile. 16 Aga m amunye ọkụ n’Ijipt, Pelusium ga-anor n’oke ihe mgbu. A ga-eji ike tipia Tibs. Memfis ga-anogidekwa n’oṇḍu ojoo ubochị niile. 17 Ụmụ okorobịa Heliopolis na Bubasti ga-anwụ site na mma agha. Obodo ndị a niile ga-abükwa ndị a dotara n’aghị. 18 Ubochị ahụ ga-agba ochichiri na Tapanhis mgbe m ga-agbaji yoku Ijipt, n’ebe ahụ ka mpako nke ike ya ga-agwusi. Igwe ojii ga-ekpuchi ya, a ga-adotakwa obodo nta ya niile n’aghị. 19 Aga m eme ka Ijipt taa ahuhu dị ukwuu, ka ha mata n’ezie na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị.” 20 O ruo, n’afọ nke iri na otu ya, n’ubochị nke asaa,

n’onwa nke mbụ, okwu nke Onyenwe anyị ruru m ntị, sị, 21 “Nwa nke mmadụ, agbajielia m ogwe aka Fero, eze Ijipt. Lee, o nwebeghi onye gbara ya ọkpukpụ, ma ọ bükwanụ kee ya ihe, ka o sie ike ọzo ijide mma agha. 22 N’ihı ya, nke a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị siri: Lee, mụ onwe m na-emegide Fero bụ eze Ijipt. Aga m agbaji ogwe aka ya abụ, ma nke siri ike ma nke gbajiri agbaji na mbụ. Aga m emekwa ka mma agha ya si n’aka ya dapụ. 23 Aga m achusa ndị Ijipt n’etiti mba niile tusaakwa ha n’obodo niile, 24 meekwa ka ogwe aka abụ nke eze Babilon sie ike. Aga m etinye mma agha m n’aka ya, ma ogwe aka abụ nke Fero ka m ga-agbajisi. Mgbe ahụ, Fero ga-asu ude n’ihu eze Babilon dika onye e merụrụ ahụ. 25 Aga m eme ka ogwe aka abụ nke eze Babilon sie ike; ma ogwe aka Fero ga-akponwụ. Mgbe ahụ, ha ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, mgbe m tinyere mma agha n’aka eze Babilon, na mgbe o setipuru ya imegide Ijipt. 26 Aga m achusa ndị Ijipt n’etiti mba niile, fesaa ha n’ala niile. Mgbe ahụ, ha ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị.”

31 O ruo, n’afọ nke iri na otu, n’onwa nke ato, n’ubochị nke mbụ ya, okwu nke Onyenwe anyị ruru m ntị, sị, 2 “Nwa nke mmadụ, gwa Fero eze Ijipt na ndị agha ya niile okwu sị ha, “Olee onye ahụ yiri gi n’idị ukwuu? 3 Tulee n’obi gi ihe gbasara Asiria, nke bụ oke obodo bürükwa mba a maara aha ya. Ọ dị ka osisi sida nke Lebanon, nke juputara n’alaka mara mma, nke ọtụtụ alaka ya na-enye ndo, nke dị ezi ogologo, nke alaka ọnụ ya topurụ tokarịa osisi ọhịa niile. 4 O nwetara mmiri mere ka o buo ibu, na isi iyi mmiri miri emi nke mere ka o too ogologo. Iyi ha niile na-aso n’okpuru ya. Ebe ahụ ka ha si ezipu ụzọ mmiri ndị na-enye osisi ndị ọzo dị n’ọhịa mmiri. 5 N’ihı ya, o toro tokarịa osisi niile n’ogologo. Ngalaba ya bara ụba, alaka ya topukwara ogologo n’ihı idị ukwuu nke mmiri ha na-enweta. 6 N’alaka ya niile ka anụ ufe niile nke eluigwe na-akpa akwụ, n’okpuru ndo nke alaka ya niile ka ụmụ anụ ọhịa niile mṛurụ ụmụ, oke mba niile dị iche iche bikwara n’okpuru ndo ya. 7 Ọ mara mma n’idị ukwuu ya, n’ogologo nke alaka ya n’awasa, n’ihı na mgborogwu ya mibara emiba n’ebe mmiri dị ukwuu. 8 Osisi sida niile dị n’ubi Chineke a gbara ogige erughị ya n’otụtụ. Ọ dighị osisi junipa niile nwere ngalaba a ga-eji tūnyere nke ya, osisi plenụ niile adighikwa ka alaka ya, ọ dighikwa osisi dị

n'ubi Chineke a gbara ogige, nke yiri ya n'ima mma ya
9 Emere m ya ka o maa mma site n'iba uba nke alaka o nwere, o bu ihe ekworo nye osisi niile no n'Iden n'ubi Chineke a gbara ogige. 10 "N'ihi ya, ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: N'ihi na o toro ogologo tokaria osisi ohija niile, n'ihi na o nyara isi banyere onodu idji ogologo ya karja ndi ozoo, 11 Eweere m ya nyefee n'aka onye ahu na-achị mba niile, ka o mesie ya ike, dika ịba uba nke ajo omume ya si di. Ewezugakwara m ya n'akukwu. 12 Mba ahu kachasi mba niile njoo na-enweghi obi ebere gbuturuya, hapu ya ka o togborog n'ala. Ngalaba ya dara n'elu ugwu ukwu niile nakwa n'ime ndagwurugwu niile. Alaka ya kwa dajisirị danyesia n'ime ebe niile gbawara agbawa nke ala mmiri si eru. Mba niile nke ụwa sitere n'okpuru ndo ya puta wezuga onwe ha. 13 Umụ nnunu niile bere n'elu ukwu osisi ahu dara ada, n'etiti alaka ya niile ka umụ anu ohija bijara biri. 14 Ya mere, ka osisi niile nke di n'akukwu mmiri gharakwa eto ogologo, maobu ka onu onu ya ghakwara idji elu karja alaka ndi ahu bara ụba. Nyekwa na o dikwaghị osisi ọbula na-enwetazu mmiri nke ga-otoru osisi ndi ahu n'ogologo. N'ihi na edebela ha nye onwu, nye ịrideru n'okpuru ụwa, n'etiti ndi mmadu ndi na-arịda n'olulu omimi ahu. 15 "Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: N'ubochi ahu e mere ka o rịdaruo n'ala mmuqo, a kwusirị m ogbu mmiri niile were ha kpuchie ya. A kwusirị nsoghari nke mmiri, meekwa ka ịba uba nke mmiri ya niile kwusi. N'ihi ya, eyinyere m Lebanon uwe mkpe, osisi niile nke ohija kpọnwukwara n'ihi ya. (Sheol h7585) 16 Emere m ka mba niile maa jijiji n'egwu n'ihi ọdida ya, mgbe m tonyere ya na ndi ahu na-agu n'olulu n'ime ala mmuqo. Mgbe ahu, a kasirị osisi niile mara mma obi, bu osisi ndi ahu di n'ogige Iden, na osisi oma niile nke Lebanon, ndi nke mgborogwu ha na-enweta mmiri nke oma. (Sheol h7585) 17 Ha onwe ha kwa, dika sida ukwuu ahu, sokwaara gbadaruo n'ala mmuqo, gakwuru ndi niile ejị mma agha gbuo, ha na ndi ikom ji mma agha bu ndi biri n'okpuru ndo ya n'etiti mba di iche iche. (Sheol h7585) 18 "Olee osisi di n'Iden a ga-eji tonyere gi n'ima mma, na n'idị ebube? Ma gi onwe gi kwa, na osisi ndi a niile di n'Iden ka a ga-eme ka unu rịdaruo n'okpuru ụwa. I ga-edina n'etiti ndi a na-ebighị ugwu, gi na ndi ejị mma agha gbuo. "Nke a bu Fero na usuu ndi agha ya niile, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri."

32 N'afo nke iri na abuqo, n'onwa nke iri na abuqo, n'ubochi nke mbu ya, okwu nke Onyenwe anyi rutere m ntị, si, 2 "Nwa nke mmadu, buliere Fero bu eze Ijipt, abu akwa si ya, "I di ka ọdum n'etiti mba niile. I dikwa ka ogologo anu ojoo na-anu n'osimiri. I na-akpughari onwe gi n'ime mmiri. I ji ụkwu abuqo na-agbaru mmiri, na-emekwa ka mmiri iyi niile gbaru. 3 "Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi sirị, "Aga m ejị ọtụtụ ndi di ukwuu n'onyogugu gbasaa ụgbu m n'elu gi. Ha ga-adokpukwara gi n'ime ụgbu m. 4 Aga m atusa gi n'ala, n'ohija ka m ga-atufukwa gi, meekwa ka umu nnunu niile nke eluigwe bekwasị gi. Aga m emekwa ka anu ohija nke ụwa niile rijuo afo n'anu ahu gi. 5 Aga m tuisasikwa anu ahu gi n'ugwu niile, werekwa ihe ọbula fofuru n'ime gi mejuo ndagwurugwu niile. 6 M ga-eji ọbara gi na-aso aso dee ala niile dika mmiri ọ bùladị ruo n'ugwu niile, ebe niile mmiri si erufe ga-ejupatakwa n'anu ahu gi. 7 Mgbe m ga-emenyi gi dika oku, aga m ekpuhi ihu eluigwe, meekwa ka kpakpando niile jie nji. Aga m ejị igwe ojii mechie ihu anyanwu, onwa agakwaghị enye ihè ya. 8 Ihe niile nke na-enye ihè n'eluigwe ka m ga-eme ka ha jie nji n'elu gi, mee ka ọchichịri gbachie n'ala gi niile, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya. 9 Aga m eweta obi mgbawa n'etiti ndi mmadu di iche iche mgbe m ga-eme ka mbibi gi bija n'etiti mba niile n'ime ala di iche iche nke i na-amaghị. 10 Aga m eme ka i ju ọtụtụ ndi mmaduanya, ndi eze ha ga-ama jijiji n'ujọ maka gi mgbe m ga-efeghịrị mma agha m n'ihu ha. Onye ọbula n'ime ha ga-ama jijiji na ntabi anya ọbula n'ihi ndu ya n'ubochi ahu, i ga-ada. 11 "N'ihi na nke a bu ihe Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, "Mma agha nke eze Babilon ga-abịakwasị gi. 12 Usuu ndi agha gi ga-adakwa n'ihu mma agha nke ndi di ike, bu ndi mba ahu kachasi mba niile njoo. Nganga niile nke Ijipt na ndi ya, ka ha ga-egwepia. Ha ga-akwatu usuu ndi agha ha niile. 13 Aga m emekwa ka anumau ya niile, nke na-ata ahijịa n'akukwu mmiri laa n'iyi. Ụkwu mmadu, na ụkwu anumau agakwaghị agbaru mmiri ahu ozoo. 14 N'ihi ya, mmiri niile nke ya ga-adị ọcha, na-asokwa dika mmanu. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru. 15 Mgbe m bibiri Ijipt, kpocharukwa ihe niile di n'ime ya, mgbe m tidara ndi niile bi n'ime ya, ha ga-amata n'ezie na mụ onwe m bu Onyenwe anyi. 16 "Nke a bu abu akwa ha ga-abuqo ya. Ndị inyom mba di iche iche ga-abu ya.

Ha ga-abu ya n'ihi Ijipt na usuu ndi agha ya, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri.” 17 N'afq nke iri na abu ahu, n'ubochi nke iri na ise nke onwa ahu, okwu nke Onyenwe anyi rutere m ntij si, 18 “Nwa nke mmadu, tie mkpu akwa n'ihi usuu ndi agha Ijipt niile, wezuga ha baa n'okpuru uwa ma ndi inyom mba di iche iche di ukwuu, ha na ndi ahu na-aridaru n'olulu. 19 Gwa ha okwu si ha, ‘Unu o nwere ihuoma karja ndi ozq? Lee, ihe na-eche gi bu olulu. O bukwa ndi a na-ebighi ugwu ka i ga-edinakwuru.’ 20 N'etiti ndi e ji mma agha gbuo ka ha ga-ada. Amiputala mma agha maka ya, ka a dokpuru ya na igwe ndi ya niile puo. 21 Ndị dike nke ndi ndu dike ga-esite n'ala mmuo kwuo banyere Ijipt na ndi niile ha na ya di na mma, ‘Ha aridatala, ha na-edina ala ha na ndi a na-ebighi ugwu, nakwa ndi niile ahu e ji mma agha gbuo.’ (Sheol h7585) 22 “N'ebe ahu ka Asiria na ndi agha ya niile no; ili ndi niile o gburu egbu gbara ya gburugburu, bu ndi niile nwurụ site na mma agha. 23 Ili ha di na nsotu niile nke olulu, ndi agha ya niile gbakwara ili ya gburugburu. E gburudala ndi niile mere ka oke egwu di n'ala ndi di ndu. Ndị a nwurụ site na mma agha. 24 “N'ebe ahu ka Elam na usuu ndi agha ya no gbaa ili ya gburugburu. Ha niile bu ndi e gburu egbu, ndi nwurụ site na mma agha. Ndị niile mere ka oke egwu di n'ala ndi di ndu aridatula n'olulu ahu dika ndi a na-ebighi ugwu. Ha esorola ndi ahu rịdaruru n'ala mmuo keta oke n'ihere dìri ha. 25 E meere ya ebe ndina n'etiti ndi nwurụ anwụ. Igwe mmadu ya nwurụ anwụ gbakwara ili ya gburugburu. Ha niile bu ndi a na-ebighi ugwu, ndi e ji mma agha gbuo, n'ihi na-emere ka oke egwu ha di n'ala ndi di ndu, ma ha na-eburu ihere ha, ha na ndi ahu na-aridaru n'olulu. Ha bu ndi e debere n'etiti ndi nwurụ anwụ. 26 “Meshek na Tubal nökwa n'ebe ahu, ha na usuu ndi agha ha niile, gburugburu ili ha. Ha niile bukwa ndi a na-ebighi ugwu, ndi e ji mma agha gbuo, n'ihi na ha mere ka oke egwu ha di n'ala ndi di ndu. 27 Ugbu a, e likoqla ha na ndi a na-ebighi ugwu, bu ndi dike n'aghia, ndi nwurụ anwụ, ndi ji ngwa agha ha gbadaa n'ime ili ha, ndi e hinyere ngwa agha ha n'okpuru isi ha, ebe ota ha dikwasiri n'okpukpu mgbe e tinyere ha n'ilii. Ma n'ezie, ndi a bu dike n'aghia mere ka oke egwu di n'ala ndi di ndu.

(Sheol h7585) 28 “Ma gi onwe gi, bu Fero, otu a ka a ga-esi gbajie gi, i ga-edinakwa n'etiti ndi a na-ebighi ugwu, gi na ndi e ji mma agha gbuo. 29 “N'ebe ahu ka Edom na ndi eze ya, na ndisi ya niile no. N'agbanyeghi idji

ike ha, ha na ndi e ji mma agha gbuo togborø n'ebe ahu. Ha na ndi a na-ebighi ugwu so dinaa, bu ndi na-aridaru n'olulu. 30 “Ndisi nke mba ndi ugwu, na ndi Saídòn niile no n'ebe ahu. Ujo niile nke ha sitere n'isiike ha menye ndi mmadu egbochighi ha iketa oke n'ihere nke iso ndi e gburu egbu nwuo. Ha soro ndi ejị mma agha gbuo dinaa na-ebighi ugwu, buru ihere ha, ha na-aridaru n'olulu. 31 “Fero na ndi agha ya niile ga-ahu ndi a, o ga-enwe nkasiobi maka ndi ya niile, na usuu ndi agha ya niile ndi ejị mma agha gbuo. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara. 32 N'agbanyeghi na emeela m ka o gbasaa ujo n'ala ndi di ndu, Fero na igwe mmadu a niile ka a ga-eli n'etiti ndi a na-ebighi ugwu, ya na ndi ejiri mma agha gbuo. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri.”

33 Okwu Onyenwe anyi ruru m ntij, si, 2 “Nwa nke mmadu, gwa ndi gi okwu si ha, ‘Mgbè m wetara mma agha imegide mba obu, ma ndi ala ahu ahoputa otu onye n'etiti ha mee ya ka o ghoro ha onye nche, 3 onye ga-ahu mma agha ka o na-abjekwasị ala ahu, o bụrụ na o gbuo opo ike, ido ndi bi na mba ahu aka na ntij banyere mma agha nke na-abia, 4 o burukwa na onye obu anu opo ike ahu ma ju inabatara onwe ya ido aka na ntij ahu, mma agha ahu gbuo ya, obara ya ga-adikwasị ya n'isi. 5 N'ihi na ha nṣuru ụda opo nke ido aka na ntij ahu ma ha gegrị ntij. O bu ha wetaara onwe ha ila n'iyi. A si na ha gere ntij ha gaara azoputa ndu ha. 6 Ma o bụrụ na onye nche elepụ anya hụ ndi agha ka ha na-abia hapu igbu opo ido ndi mmadu aka na ntij, onwu ha di n'isi ya. Ha ga-anwụ n'ime mmechie ha, ma aga m ajuta obara ha site n'aka onye nche ahu.’ 7 “Nwa nke mmadu, emeela m gi ka i bụrụ onye nche nye ulo Izrel. N'ihi ya, gee ntij n'ihe m na-ekwu, ka i dotorø m ha aka na ntij. 8 Mgbè m na-asị onye ajo omume, gi onye na-emebi iwu, i ghaghị inwụ! O bụrụ na i kwughị okwu, ime ka o chighari site n'uzo ya püta, onye ahu na-emebi iwu ga-anwụ n'ihi mmechie ya niile, ma n'aka gi ka m ga-ajuta obara ha. 9 Ma o bụrụ na i doto onye ajo omume aka na ntij ka o chighari site n'uzo ya püta, ma o megħi nke a, ha ga-anwụ n'ihi mmechie ha, ma ndu gi onwe gi ka i zoputara. 10 “Nwa nke mmadu, gwa ulo Izrel, ‘Otu a ka unu na-ekwu, “Njehie niile anyi na mmechie niile anyi adila arø n'ahu anyi. O bukwa n'ime ya ka anyi na-ata ahu. Olee otu anyi ga-esi di ndu?”” 11 Gwa ha, ‘Dika

m na-adị ndụ, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bù Onyenwe anyị kwuputara, ọnwụ onye na-emebi iwu adighị ato m ụtọ, kama o na-ato m ụtọ mgbe onye na-emebi iwu sitere n'uzo ya chegharia dirị ndụ. Chighariam, sitenụ n'uzo ojoo unu niile chigharia. N'ihi gini ka unu ga-eji nwụo, unu bù ụlo Izrel? 12 "N'ihi ya, nwa nke mmadu, gwa ndị ala gi, 'Ezi omume nke onye na-eme ezi ihe agaghị azoputa ya ma o bụrụ na o tugharia, mee ihe ojoo. Otu a kwa, mmehie niile nke onye na-emebi iwu agaghị eme ka o laa n'iyi ma o bụrụ na o chegharia puo site na mmehie.' 13 O bụrụ na m asị onye ezi omume, na o ghaghị idị ndụ, ma onye dị otu a atukwasị obi n'ezi omume ya mee ajo ihe, o dighị ihe ezi omume nke onye dị otu a mere nke a ga-echetakwa. Ha ga-anwụ n'ihi ajo ihe ha mere. 14 Ma o bụrụ na m asị onye ajo omume, 'I ghaghị ịnwụ', ma onye ahụ esite na mmehie ya chigharia, mee ihe ziri ezi na nke dị mma, 15 o bụrụ na o nyeghachi ihe ebe o naara n'aka ndị o gbazinyere ego, kwughachi ihe niile o zuuru n'ohi, gbasoo ükpurụ ahụ niile bu nke na-enye ndụ, gharakwa ime ajo omume; onye dị otu a aghaghị idị ndụ, o gaghị anwụ. 16 O dighị mmehie niile nke onye ahụ mere nke a ga-echeta megide ya. N'ihi na o meela ihe ziri ezi na nke díkwa mma, o gaghị idị ndụ. 17 "Ma ndị gi na-asị, 'Uzo Onyenwe anyị ezighị ezi.' Ma o bụ ụzọ ha bù nke na-ezighị ezi. 18 O bụrụ na onye ezi omume esite n'ezi omume ya chigharia malite ime ihe ojoo, o ga-anwụ maka ya. 19 Ma o bụrụ na onye ajo omume esite n'ajo omume ya chigharia malite ime ihe ziri ezi na nke dị mma, o ga-adị ndụ site n'ime nke a. 20 Ma unu bù ụlo Izrel na-asị, 'Uzo Onyenwe anyị ezighị ezi.' Ma aga m ekpe onye ọbụla n'ime unu ikpe dika ụzọ ya si dì." 21 O ruo n'afọ nke iri na abuọ nke e mere ka anyị jee biri na mba ozo, n'onwa nke iri, n'ubochị nke ise nke onwa ahụ, otu onye n'ime ndị sitere na Jerusalem gbatu biakwutere m gwa m sị, "Obodo ahụ adaala." 22 Ma n'anyasị, tupu onye ahụ gbatu agbatu abịa, aka Onyenwe anyị ruru m ahụ, mee ka m nweekwa ike ikwu okwu ozo. 23 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, sị, 24 "Nwa nke mmadu, ndị ahụ bi n'ebé dakposiị adakposi n'alà Izrel na-asị, 'Ebrahim bụ otu nwoke, ma o nwetachara ala a niile! Ma anyị dị ukwuu, n'ihi enyela anyị ala dika ihe nweta anyị.' 25 Ya mere, gwa ha, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bù Onyenwe anyị kwuru: Ebe o bụ na unu na-erị anụ nke ọbara dị n'ime ya, na-elekwasikwa arusị unu

anya, na-awusikwa ọbara, o kwsiri ka unu nweta ala a? 26 Unu na-atukwasị obi unu na mma agha unu, unu na-eme ihe arụ dị iche iche, onye ọbụla n'ime unu na-emerụ nwunye onye agbataobi ya. O bùkwa ala nke a ka unu ga-enweta?" 27 "Gwa ha nke a, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bù Onyenwe anyị kwuru, dika m na-adị ndụ, ndị niile fofodụ n'obodo ahụ e tikporo etikpo ga-anwucha site na mma agha. Ndị bi n'ohịka anụ ọhịga ga-atagbu. Ndị niile bi n'ogba na n'ebi niile e wusiri ike ga-anwụ site n'orịa. 28 Aga m eme ka ala unu ghọe ebe togborọ n'efu. Nganga ya, na ike ya ga-agwusi. Obodo niile dị n'ugwu Izrel ga-aghị ebe e tikporo etikpo, mmadu agakwaghị esite n'ebi ahụ gafee ozo. 29 Ha ga-amakwa na mụ onwe m bù Onyenwe anyị, mgbe m mesiri ka ala ahụ ghọe mkpomkpọ ebe togborọ n'efu, n'ihi ihe arụ niile nke ha mere.' 30 "Ma gi onwe gi, nwa nke mmadu, ndị ala gi na-ekwu banyere gi n'akukụ mgbidi ha na n'onụ ụzọ ụlo ha. Ha na-asirịta onwe ha, 'Bianu ka anyị gaa nñru ozi sitere n'onụ Onyenwe anyị.' 31 Ha na-abịakwute gi dika ndị mmadu si abịa, ha na-anorọ ala n'ihu gi na-anụ ihe i na-ekwu ma ha anaghị emeputa ya n'omume: n'ihi na ha na-eji ebugbugere ọnụ ha na-egosi iħunanya, ma obi ha nọ naanị na uru ojoo ha ga-enweta. 32 N'anya ha, i dika onye ji ezigbo olu na-ekwe ukwe iħunanya, dika onye nwere olu ụtọ, nke na-abụ abụ dị ụtọ, na onye maara ka e si eti igba. Ha na-anụ ihe i na-ekwu ma ha ejighị ya kporo ihe ọbụla. 33 "Ma mgbe nke a bijara na mmezu, n'ihi o ghaghị ibia, ha ga-amata na onye amuma anotula n'etiti ha."

34 Okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, sị, 2 "Nwa nke mmadu, buo amuma megide ndị ozuzu aturu Izrel niile, buo amuma sị ha, 'Ihe a ka Onye kachasi ihe niile elu, bù Onyenwe anyị kwuru: Ahụ na-adịri unu ndị ozuzu aturu Izrel, ndị na-enyeju naanị onwe ha afọ. O kwsighị ka onye ozuzu aturu lekötazie igwe aturu e tinyere n'aka ya anya?' 3 Unu na-eri abuba ha niile, unu na-eyi uwe aji anụ, na-egbu anụ ndị mara abuba n'agbanyeghi na unu adighị elekota igwe ewu na aturu m ndị a. 4 Unu anaghị eme ka ndị na-adighị ike dị ike, maobu gwoọ ndị na-arịa orịa, maobu kechie ọnụ ndị merürü ahụ. Unu adighị akpoghachite ndị kpafuru akpafu, maobu puo icho ndị furu efu. Kama naanị aka ike ka unu ji na-achị ha. 5 N'ihi ya, ha agbasasiala n'ihi na onye ozuzu aturu anoghị ya. Ha aghokwaarala anụ ọhịga niile ihe oriri. 6 Igwe ewu na

atürü nke m na-awaghari n'ugwu niile, na n'elu ugwu nta niile. O bükwa n'elu ụwa niile ka ha gbasara. O díkwağıhi onye na-aju ajuju banyere ha. O díkwağıhi onye na-elenye anya n'ebe ha nọ. 7 “N'ihi nke a, unu ndị ozuzu atürü, nürunu okwu nke Onyenwe anyi: 8 Díka mụ onwe m na-adị ndị, ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuputara, ebe unu hapurụ igwe atürü m na-enweghi onye ozuzu atürü, mee ka ha ghogoro anu ọhia ihe oriri, ebe unu na-achogharighi ha, kama unu nọ na-enyeju onwe unu afo, ma hapu igwe atürü m ka aguụ gbuo ha, 9 n'ihi ya, unu ndị ozuzu atürü, nürunu okwu nke Onyenwe anyi: 10 Ihe ndị a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuru, Ana m edo onwe m megide ndị ozuzu atürü niile. O bükwa n'aka ha ka m ga-ajuta ihe banyere igwe ewu na atürü m. Aga m eme ka ha kwusi i bụ ndị na-azụ igwe ewu na atürü m, ka ndị ozuzu atürü ndị a ghara ịzụ onwe ha nri ozọ. Aga m esite n'onu ha naputa igwe ewu na atürü m, ha agaghị abukwara ha nri ozo. 11 “N'ihi na Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi siri, mụ onwe m ga-eji aka m pụo gaa chogharia igwe atürü m. Mụ onwe m kwa ga-elekota ha. 12 Díka onye ozuzu atürü si elekota igwe ewu na atürü ya anya, mgbe ha na ya nọ, otu a ka m ga-esi lekota igwe atürü m. Aga m anaputa ha site n'ebi niile ha gbasasiri gaa, n'ubochi igwe ojii na ọchichiri ahụ. 13 Aga m esite n'obodo niile, na mba niile ha nọ kpoghachi ha n'ala nke ha. Aga m azụ ha nri n'elu ugwu niile nke Izrel, na n'akụkụ mmiri niile, ebe ala na-ewepueta nri nke ọma. 14 Aga m azụ ha n'ebi ịta ahijịa mara mma, na n'elu ugwu niile nke Izrel. N'ebi ahụ ka ha ga-amakpukwa n'udo. Ha ga-ata nri n'ebi ịta ahijịa mara mma nke elu ugwu Izrel. 15 O bụ mụ onwe m ga-abụ onye ozuzu atürü nke atürü m niile. Aga m eme ka ha makpuru n'udo, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuputara. 16 Aga m achọ ndị furu efu n'ime ha, ndị kpafuru akpafu, kpoghachite ha n'ulọ. Aga m ekechi ọnya ndị merụrụ ahụ, meekwa ka o dì ike. Ma ndị mara abuba na nke ndị ahụ dì ike ka m ga-ala n'iyi. Aga m ejị ikpe ziri ezi zụo ha. 17 “Ma unu onwe unu, umu igwe anu ulo m, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwuru, aga m ekpe ikpe n'etiti atürü na atürü, ebule na mkpi. 18 O bụ unu ihe nta n'anya na unu na-ata nri kachasi mma? Unu ga-ejikwa ụkwụ zotosi nke foduru? O bụ unu ihe nta n'anya na unu na-añu mmiri nke kachasi mma? Unu ga-ejikwa

uko unu na-agbaru nke foduru? 19 O bụ ihe kwasiri ekwesi na igwe atürü m ga-ata nri unu zotoro azoto, ma n'ukwu mmiri unu gbaruru agbaru? 20 “N'ihi ya, nke a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi siri ha, n'ezie, mụ onwe m ga-ekpe ikpe n'etiti atürü ndị gbara abuba, na atürü ndị a tara ahụ. 21 N'ihi na unu ji akụkụ ahụ unu, na ubu aka unu na-enpu ha. Unu jikwa mpi unu na-enpu ndị na-adighị ike, tutu ruo mgbe unu chusachara ha. 22 Lee, aga m azopueta igwe ewu na atürü m. Aga m ekpe ikpe n'etiti otu atürü na ibe ya. Ha agaghị aghokwa ihe oriri ozọ. Aga m ekpe ikpe n'etiti otu atürü na ibe ya. 23 Aga m edobe otu onye ozuzu atürü nke ga-elekota ndị m, o bùladị ohu m Devid. Ya onwe ya ga-elekota ha, burukwa onye ozuzu atürü nye ha. 24 Ma mụ onwe m bụ Onyenwe anyi, ga-abụ Chineke ha, ma ohu m Devid ga-abụ onyeisi n'etiti ndị m. Mụ onwe m bụ Onyenwe anyi ekwuola ya. 25 “Mụ na ha ga-agba ndị udo. Aga m achupukwa anu ojoo niile n'ala ha, ka ndị m nwee ike ibi n'udo n'ozara, ma rahukwa ụra o bùladị n'etiti oke ọhia n'enweghi nsogbu. 26 Aga m agozi ndị m, goziekwa ebe obibi ha na ihe niile gbara ugwu nta m gburugburu. Aga m ezite mmiri ozozo n'oge ya, n'ezie, ngozi ga-ezoro ha díka mmiri. 27 Osisi ọhia ga-amị mkpuru ya, ala ga-eme ihe omume ya. Ndị m ga-anokwa n'udo n'ala ha na-atughị ujọ. Ha ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyi, mgbe m tijasiri mkporo yoku niile ha, napuha site n'aka ndị na-apagbu ha. 28 Ha agaghị abukwa mba ndị ozọ na-apunara ihe ha nwere, maobụ ndị anu ọhia ga-adogbu. Ha ga-ebi na-atughị ujọ, o díkwağıhi onye ga-eme ka ha tuo egwu. 29 Aga m enye ha ala nke amaara nke ọma n'ihi ihe na-epupueta n'ime ya, ha agaghị abukwa ndị ụnwụ mekpara ahụ n'ala ahụ ozọ, maobụ ihe a na-akwa emo nke mba di iche iche. 30 Ha ga-amata na mụ onwe m, bụ Onyenwe anyi Chineke ha, na m na-anonyere ha, na ha onwe ha kwa, bụ ulọ Izrel, bụ ndị m, otu a ka Onyenwe anyi Chineke kwuputara. 31 Unu bụ igwe ewu na atürü m, atürü nke ebe ịta nri m, mụ onwe m bükwa Chineke unu. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi kwubiri ya.”

35 Okwu Onyenwe anyi ruru m ntị, sị, 2 “Nwa nke mmadụ, chee ihu imegide n'ugwu Sia, buo amuma megide ya, 3 sị ya, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyi siri: Mụ onwe m na-emegide gi, gi ugwu Sia. Aga m esetikwa aka m

imegide gi, mee gi ka i ghqo ebe togborø n'efu. 4 Obodo gi niile ka m ga-eme ka ha ghqo mkpomkpo ebe, gi onwe gi ga-abukwa ebe togborø n'efu. Mgbe ahü, i ga-amata na mü onwe m bu Onyenwe anyi. 5 “N'ihi na i sitere n'iro ahü dì gi n'obi siterij na mgbe ochie rara ümü Izrel nye n'aka mma agha, n'oge ha no na-ahuju anya, n'oge ahü ita ahuhü nke ajo omume ruru n'ogo dì ukwu. 6 N'ihi nke a, ebe m na-adì ndü, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri, aga m enyefe gi n'aka ndi na-awusi obara. Obara ga-achukwa gi qos. Ebe o bu na i kpoghị iwusi obara asị, obara a ga-awusi n'ime gi ga-achu gi qos. 7 Aga m eme ka ugwu Sia ghqo ebe togborø n'efu. Aga m esitekwa n'ime ya bipu ndi na-abata abata, na ndi na-apu apu. 8 Ugwu ukwu gi niile ga-ejuputa n'ozu ndi nwurụ anwụ, ugwu nta niile, na ndagwurugwu niile na mgbawara niile dì n'ala ga-ejuputa n'ozu ndi e ji mma agha gbuo. 9 I gaghị ebulitekwa isi gi ozø. Ebe togborø n'efu ka i ga-abu ruo ebighi ebi. A gaghị ewuzikwa obodo gi ozø. I gamatakwa na mü onwe m bu Onyenwe anyi. 10 “N'ihi na i sıri, “Mba abu ndi a, na ala abu ndi a ga-abu nke anyi, anyi ga-enweta ha,” n'agbanyeghi na mü onwe m bu Onyenwe anyi no n'ebe ahü. 11 N'ihi ya, ebe m na-adì ndü, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri, aga m emeso gi mmeso dika jba uba nke iwe gi na ekworo gi si di, bu nke i gosiri mgbe i kpørø ha asị. Aga m emekwa ka ha mata onye m bu, mgbe m kpesiri gi ikpe. 12 Mgbe ahü, i gamata na mü onwe m bu Onyenwe anyi nwurụ okwu ojøn ndi ahü niile i kwuru megide ugwu Izrel niile, na-asị, “E meela ha ebe togborø n'efu, ewerela ha nyefee anyi n'aka ka anyi dogbuo ha.” 13 Unu nyakwara isi megide m, kwuo okwu kwugide m dika o si di unu mma. Anukwara m ihe niile unu kwuru. 14 Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi sıri, Mgbe t̄wa niile na-añurị ònị ka m ga-eme ka i ghqo mkpomkpo ebe. 15 Dika i ñurịrị ònị mgbe ihe nketa Izrel ghqo mkpomkpo ebe, otu a ka m ga-esi mesoo gi mmeso. I ga-aghokwa ebe togborø n'efu, gi ugwu Sia, gi na ndi Edom niile. Mgbe ahü, ha ga-amata na mü onwe m bu Onyenwe anyi.”

36 “Nwa nke mmadu, buo amuma nye ugwu niile dì n'Izrel, na-asị ha, ‘Ugwu niile nke Izrel, nwurụn okwu nke Onyenwe anyi. 2 Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: Ndị iro unu ekwuola megide unu sị, “Ahaa! Ebe niile dì elu nke

mgbe ochie aghołla ihe nnweta anyi.”” 3 N'ihi ya, buo amuma sị, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru: N'ihi na ha emeela ka unu togborø n'efu, chugharja unu qos n'akukụ niile, meekwa ka unu ghqorø mba niile ihe nnweta, ma meekwa ka unu bürü ndi a na-ekwujo, na ndi a na-akocha, 4 n'ihi ya, unu ugwu niile nke Izrel, nwurụn okwu Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi. Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-agwa ugwu ukwu na ugwu nta niile, na mgbawara niile dì n'ala, na ndagwurugwu niile, na ebe niile togborø n'efu, na obodo ndi ahü niile ndi mmadu na-ebighị n'ime ya, nke ndi mba ozø kwakorø ihe dì ha n'ime, ma jirikwa ha na-eme ihe ochi. 5 Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, O bu site n'ınụ oku nke obi m ka m ji kwuo okwu megide mba ndi ozø, ma megidekwa Edom, n'ihi na o bu site n'íkpø asị nke obi ha ka ha ji mee ka ala m bürü ihe nnweta ha, ka ha si otu a kposaa, ma chikorokwa ihe niile dì n'ebe ita nri nke anu ụlo ala ahü.’ 6 N'ihi nke a, buo amuma banyere Izrel, gwa ugwu ukwu ya na ugwu nta ya niile, na mgbawara ala ya, na ndagwurugwu ya niile, sị, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi sıri, o bu site n'ónumà nke ekworo ka m ji ekwu okwu ndi a, n'ihi na unu ahułla ahuhü site na nlelị ndi mba ozø na-eleli unu. 7 N'ihi ya, ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, eweliri m aka m elu ńuọ iyı na mba ndi a gbara unu gburugburu ga-anókwa n'ónodù ihere. 8 “Ma unu, ugwu niile nke Izrel ga-awaputa ngalaba, miákwa mkpuru nke ndi m ga-eri, n'ihi na oge ha ga-aloghachi adighikwa anya. 9 Lee, mü onwe m dinyeere unu; aga m abia inyere unu aka, n'ihi na a ga-akogharikwa unu, kúokwa mkpuru n'ime unu. 10 Aga m emekwa ka ńuogugu ndi ga-ebi n'ime unu baa uba, o buladị ụlo Izrel niile. Ha ga-ebikwa n'obodo niile, wughariakwa ebe niile e tikporø etikpo. 11 Aga m eme ka ńuogugu ndi mmadu, na anu ụlo dì n'ime gi baa uba. Ha ga-amubakwa, juputakwa ebe niile. Ndị mmadu ga-ebikwa n'elu gi dika ha si biri n'oge gara aga. Aga m emekwa ka ihe gaara ha nke ọma karịa ka o di na mbu. Mgbe ahü, unu ga-amata na mü onwe m bu Onyenwe anyi. 12 Aga m eme ka ndi m, ndi m bu Izrel, biri n'ime unu. Unu ga-abu ihe nweta ha, unu ga-aghokwara ha ihe nketa. Unu agakwaghị agbabá ha aka ümụ ozø. 13 “Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi sıri, n'ihi na ụfodụ mba

na-ekwuto gj na-asị, “I bụ ala na-eri ụmụ ya, ala na-agbaba ndị ya aka ụmụ.” 14 N’ihị nke a, i gaghị erikwa mmadu ọzọ. I gaghị agbawakwa mba gj aka ụmụ ọzọ. Ọ bụ ihe Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri. 15 Agaghị m emekwa ka i nñuru mkparị nke ndị mba ọzọ na-akparị gj. I gaghị anókwa ọnodụ nke ga-eme ka ndị mba ọzọ lelia gj, maobu nñoo ọnodụ nke ga-eme ka i sọq ngongo. Ọ bụ ihe Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri.” 16 Ozokwa, okwu nke Onyenwe anyị rutere m ntị, sị, 17 “Nwa nke mmadu, mgbe ụmụ Izrel bi n’ala nke aka ha, ha meruru ya, site na ndu ojoo ha, na omume ha. Ndụ ojoo ha n’ihu m, dị ka adighị ọcha nke nwanyị n’oge o nñoo na nsø ya, n’ònwa niile. 18 N’ihị ya, awukwasirị m ha ọnuma m, n’ihị na ha na-awusi ọbara n’ala ahụ, jirikwa aruṣi ha na-emerụ ya. 19 Achusasirị m ha na mba dị iche iche. Otu a ka m si kpee ha ikpe n’ihị ụzọ ojoo ha, na omume ojoo ha. 20 Ma ebe niile ha gara n’etiti mba niile, ha mere ka aha nsø m gharakwa idị nsø, n’ihị na a na-ekwu banyere ha, sị, ‘Ndị a bụ ndị nke Onyenwe anyị, ma agbanyeghi nke a, ha sitere n’ala ya pụo.’ 21 Ihe na-ewutekwa m bụ aha nsø m, nke ụlo Izrel mere ka ọ ghara idị nsø n’etiti mba niile bụ ebe ha gara. 22 “Ya mere, gwa ụlo Izrel, Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: Ọ bughị n’ihị na unu, ụlo Izrel, ka m ji na-eme ihe ndị a, kama ọ bụ n’ihị aha nsø m, nke unu mere ka ọ ghara idị nsø n’etiti mba niile dị iche iche ebe ndị unu gara. 23 Aga m eme ka idị nsø nke aha ukwuu m, nke unu mere ka ọ ghara idị nsø n’etiti mba niile, püta ihè. Mgbe ahụ, mba niile ga-amakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuputara, mgbe a ga-edo m nsø site n’ime unu n’anya ha. 24 “N’ihị na aga m esi na mba niile dị iche iche kpoputa unu. Aga m achikota unu site n’ala niile, mee ka unu bata n’ala unu. 25 Aga m efekwasị unu mmiri dị ọcha, unu ga-adikwa ọcha. Aga m eme ka unu dị ọcha site na-adighị ọcha unu niile, na site n’ikpere aruṣi unu niile. 26 Aga m enye unu obi ọhuru, kenyekwa unu mmuo ọhuru. Aga m ewepụ obi nkume nke mmehie dị n’ime unu, nye unu mkpuruobi nke anụ ahụ. 27 Aga m etinyekwa mmuo m n’ime unu, mee ka unu gbaso ükpuru m niile ma lezie anya mekwaa ihe niile m nyere n’iwu. 28 Unu ga-ebikwa n’ala ahụ nke m nyere nna unu ha. Unu ga-abụ ndị m, aga m abukwa Chineke unu. 29 Aga m azoputa unu site na-adighị ọcha unu niile. M

ga-akpo mkpuru ubi, mee ka o rie nne nke ukwu, agaghị m emekwa ka ụnwụ dakwasị unu ọzọ. 30 Aga m emekwa ka mkpuru osisi na ihe owuwe ubi baa ụba nke ukwu, ka unu gharakwa ịnata ihere ọzọ n’ihị ụnwụ, n’etiti mba niile dị iche iche. 31 Mgbe ahụ, unu ga-echeta ụzọ ojoo unu niile na omume ojoo unu niile, unu ga-asokwa onwe unu oyị n’ihị mmehie unu na ihe arụ niile unu mere. 32 Ma achọro m ka unu mata na ọ bughị n’ihị mma unu ka m ji na-eme ihe ndị a. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuputara. Unu ụlo Izrel, ihere kwesiri ime unu n’ihị omume ojoo unu mere. 33 “Nke a bụ ihe Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: N’ubochị ahụ m ga-eme ka i dị ọcha site na mmehie gi niile, aga m eme ka unu loghachi n’obodo unu biri, a ga-ewugharikwa ebe niile togborọ n’efu. 34 Ala ubi ndị ahụ nke togborọ n’efu agaghị atogbokwa n’efu n’ihu anya ndị na-agafe agafe. A ga-akokwa ha niile. 35 Mgbe ahụ, ha ga-asị, “Ala a, nke naara atogbo n’efu, aghọla ubi a gbara ogige, nke yiri ogige Iden. Leekwa na obodo niile ndị ahụ e tikporo etikpọ, ka e wuzikwara, werekwa mgbidi gbaa ha ogige. Ugbu a, ndị mmadu juputakwara n’ime ha.” 36 Mgbe ahụ, mba niile gbara unu gburugburu, bụ ndị fofuri, ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị wuziri ebe niile e tikporo etikpọ, kụkwa mkpuru n’ebé niile togborọ n’efu. Mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, ekwuola, aga m emekwa ya.” 37 “Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru, ozokwa, aga m ege ntị, zaa ekpere ụlo Izrel, mezuoro ha arirịo ha. Aga m eme ka ha baa ụba dika igwe anụ ụlo, 38 dika igwe anụ ụlo, nke na-ejuputa na Jerusalem n’oge mmemme ya niile a kara aka. N’uzo dị otu a, obodo niile e tikporo etikpọ ga-ejuputakwa na mmadu ọzọ. Mgbe ahụ ha ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị.”

37 Aka nke Onyenwe anyị dikwasirị m, o sitekwara n’ike Mmụo nke Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị bulie m, debe m n’etiti ndagwurugwu nke juputara n’okpukpu. 2 O mere ka m jegharija n’etiti ha. Ahụru m okpukpu kporo nkụ, nke dị ukwu n’onuogugu, ka ha ghasa na ndagwurugwu ahụ. 3 Ọ sirị m, “Nwa nke mmadu, okpukpu ndị a ha pürü idị ndị ọzọ?” Asịri m, “Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị ọ bụ naanị gj onwe gj maara.” 4 Mgbe ahụ, ọ sirị m, “Buo amuma nye okpukpu ndị ahụ, gwa ha, ‘Unu okpukpu niile kporo nkụ, geenụ ntị n’okwu

nke Onyenwe anyị. 5 ihe ndị a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-agwa ọkpukpụ ndị a. Lee, aga m eme ka ume baa n'ime unu, unu ga-adịkwa ndị. 6 Aga m etinyekwasị unu akwara, na anu ahụ, werekwa akpukpọ ahụ kpuchie unu. Aga m etinye ume n'ime unu, unu ga-adịkwa ndị. Mgbe ahụ, unu ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị.” 7 Ya mere, eburu m amụma dịka e sị nye m n'iwu. Mgbe m nọ na-ebu amụma ahụ, anụrụ m ụzụ, ụzụ mkpotụ. Ma lee, ọkpukpụ ndị ahụ niile bjara ibe ha nso; ọkpukpụ malitekwara ijikota onwe ha ọnụ. 8 Mgbe m nokwa na-ele anya, lee, ahụrụ m ka akwara na anu ahụ malitere ibjakwasị n'elu ọkpukpụ ndị ahụ, akpukpọ ahụ kpuchikwara elu ha. Ma n'oge a ume ọbuła adịghị n'ime ha. 9 Mgbe ahụ, o sıri m, “Buo amụma nye ifufe; buo amụma, nwa nke mmadụ, sị ifufe, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: site n'akụkụ anọ nke ụwa bịa, gị ume na-enye ndị, kukwasị ndị a e gburu egbu ka ha díkwa ndị ozo.” 10 Ya mere, eburu m amụma dịka o si nye m n'iwu. Ume ndị banyekwara n'ime ha. Ha niile díjiri ndị, bilie ọtọ, guzo n'ukwu ha, ghoqụ usuu ndị agha dí ukwuu n'onyogugu. 11 Mgbe ahụ, o gwara m, “Nwa nke mmadụ, ọkpukpụ ndị a nochiri anya ụlo Izrel niile. Ha na-asị, ‘Anyị aghoqola ọkpukpụ kporo nkụ, olileanya niile agwukwala, anyị aburụla ndị e bipürü.’ 12 N'ihi ya, buo amụma gwa ha, ‘otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru, Ndị m, aga m emeghe ili unu, si n'ebe ahụ weputa unu. Aga m eme ka unu loghachitakwa n'ala Izrel. 13 N'ikpeazụ, mgbe m meghere ili unu mee ka unu si n'ime ya püta, unu bụ ndị m ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị. 14 Aga m etinye Mmụo m n'ime unu, unu ga-adị ndị, loghachikwa n'ala unu ozo. Unu ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, ekwuola ya, meekwa ya, otu a ka Onyenwe anyị kwubiri.” 15 Okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, sị, 16 “Nwa nke mmadụ, were osisi dee ihe ndị a n'elu ya, ‘Osisi a nochiri anya Juda na ndị Izrel e kekötara ya na ha ọnụ.’ Werekwa osisi ozo deekwa okwu ndị a n'elu ya. ‘Osisi a nochiri anya Ifrem, na Josef, na ndị Izrel niile e jikötara ha na ndị a ọnụ.’ 17 Jidekötaa osisi abụ ndị a ọnụ, mee ka ha bürü otu osisi n'aka gi. 18 “Mgbe ndị gi jürü gi, ‘I gaghị egosi anyị ihe nke a pütara?’ 19 gwa ha, sị, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu: Lee, agaje m iwere osisi Josef, nke dị Ifrem n'aka, nke bükwa ihe nochiri anya ebo ụfodụ ndị Izrel, jidekötaa

ya na osisi nochiri anya Juda, mee ha ka ha ghoqụ otu osisi, bürükwā otu n'aka m.’ 20 Were mkpirisi osisi ndị ahụ i dere ihe nke dị n'aka gi, gosi ha, 21 ma gwakwa ha, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu: Aga m esite na mba niile ndị Izrel jere biri kpoputa ha. Aga m achikötakwa ha site n'akụkụ niile, krobata ha n'ala nke aka ha. 22 Aga m eme ha ka ha bürü otu mba n'ala ahụ, n'ugwu niile nke Izrel. Ha ga-enwe naanị otu eze nke ga-achị ha niile. Ha agaghị abükwa mba abụ maobụ alaeze abụ ozo. 23 Ha agaghị ejikwa aruşı ha niile, maobụ ihe a piri apि rürü aru, maobụ jiri ihe ojoqụ ndị ozo dị iche iche meruọ onwe ha ozo. N'ihi na aga m azoputa ha site na ilaghachi azụ n'uzo mmehie ha niile, meekwa ka ha dị ocha. Ha ga-abụ ndị m, mụ onwe m ga-abükwa Chineke ha. 24 “Ohu m, Devid, ga-abụ eze ga-achị ha, ha ga-enwekwa otu onye ozuzu atürü. Ha ga-edebезu iwu m niile, na ụkpuru m niile. 25 Ha ga-ebi n'ala ahụ m nyere ohu m Jekob, ala ebe nna nna ha biri. Ha na ụmụ ha ga-ebi n'ime ya. Ụmụ ụmụ ha ruo ogbo niile ga-ebikwa n'ime ya. Ohu m Devid ga-abụ eze ha ruo ebighị ebi. 26 Mụ na ha ga-agba ndị udo, ogbugba ndị nke ga-adị ruo mgbe ebighị ebi. Aga m agozi ha, mee ka ha baa ụba. N'etiti ha kwa ka ụlonsö m ga-adị ruo mgbe ebighị ebi. 27 Ebe obibi m ga-abükwa n'etiti ha. E, aga m abụ Chineke ha, ha ga-abükwa ndị m. 28 Mgbe ụlonsö m ga-adị n'etiti ha ruo ebighị ebi, mba niile ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị na-edo Izrel nso.”

38 Okwu Onyenwe anyị ruru m ntị, sị, 2 “Nwa nke mmadụ, chee ihu n'ala Magog, bukwaa amụma megide Gog, bụ onyeisi nke Meshek na Tubal. Buo amụma megide ya, 3 sị, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: Ana m edo onwe m imegide gi, Gog, eze ukwu ndị Meshek na Tubal. 4 Aga m echigharị gi, tinitye gi nko n'agba gi abụ, jiri ya kpuputa gi na usuu ndị agha gi niile, na ịnyinya gi, na ndị na-agba ịnyinya gi na ihe agha ha, na usuu ndị agha gi niile, ndị ji ota ukwu na ota nta, ndị niile naejide mma agha ha. 5 Peshia na Itiopia, na Put, gaseonyere ha, ha niile ga-ejikwa ota ha na okpu agha ha. 6 Goma na usuu ndị agha ya niile, na ndị agha Bet Togama ndị si n'akụkụ ugwu, dị ebe dị anya na oтуtu ndị mba ozo ga-eso gi. 7 “Jikere! Jikere onwe gi, gi onwe gi na usuu ndị agha ahụ nọ gi gburugburu, gi Gog, bürükwā onyendu ha. 8 Mgbe oтуtu ụbochị gasiri,

a ga-akpolite gi ibu agha. N'ogologo oge di n'ihu, i ga-ebuso ala ahụ agha bụ ala ahụ na-enwetaghachi onwe ya site na mbibi nke ibu agha; ala ahụ e si na mba di iche iche chikötaa ndị bi n'ime ya, mee ka ha birikwa n'ugwu niile nke Izrel ahụ naara atogbo n'efu. E bulatara ha site na mba di iche iche, ma ugbu a, ha anorọla n'udo. 9 Gi onwe gi, na ndị agha gi niile, na ọtụtụ ndị mba ahụ di iche iche ndị na-eso gi, jiri ọso, dika ikuku siri ike, rigoo, kpuchie ala ahụ dika igwe ojii. 10 “Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: N'ubochi ahụ, echiche ojọọ ga-abata n'obi gi, mgbe i na-atule ọtụtụ ihe di iche iche n'obi gi. 11 ! ga-asị, “Aga m ebuli megide n'ala na-enweghi mgbidi, aga m awakpo ndị n'udo na-adighị atụ anya nsogbu ọbula, ha niile bụ ndị bi n'ebé na-enweghi mgbidi, ha enweghi kwa ibo ọnụ ụzo na mkporo e ji akpochi ha. 12 Aga m akwata ihe nkwatera, lütakwa ihe nluta n'agha. Aga m eweli aka m megide obodo ndị a niile e si na mba di iche iche chikötaa, bụ ndị bara ọgaranya n'anụ ụlo na ngwongwo di iche iche, ndị bikwa n'etiti ala a.” 13 Ndị Sheba na Dedan, na ndị ahịa Tashish niile, na ụmụ ọdum ya niile ga-ajụ gi, “! bijara ikwata ihe nkwatera? ! chikötara usuu ndị agha gi n'ihi ikwara ihe nluta, na iburu ọlaocha na ọlaedo, na ichirị igwe anụ ụlo ha, na ngwongwo ha, na ikwakoror ihe ha nwere n'ike?”” 14 “N'ihi ya, nwa nke mmadụ, buo amuma si Gog, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: N'ubochi ahụ mgbe ndị m bụ Izrel na-ebi n'udo n'ala ha, o bụ na i gaghị ahụta ya? 15 ! ga-esi n'ebe obibi gi di n'ugwu bia, gi na ọtụtụ mba di iche iche, ndị na-anokwasị n'in'yinya. Ha ga-adị ukwuu, burụ ndị agha di ike. 16 Unu ga-abịa ibuso ndị m Izrel agha, kpuchie ala ha dika igwe ojii. N'ubochi ndị ahụ di n'ihu, aga m eme ka gi, bụ Gog, bịa buso ala m agha, ka mba niile si otu a mata m, mgbe m mere ka idị nsọ m pụta ihè n'anya ha site n'ihe m ga-eme.’ 17 “Ihe ndị a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: O bụ gi, bụ onye ahụ m kwuru okwu banyere ya n'oge gara aga, site n'ọnụ ndị ohu m, bụ ndị amuma Izrel, ndị buru amuma ọtụtụ afọ na mgbe ahụ, sị, na m ga-eme ka i megide ndị m. 18 Lee ihe ga-eme n'ubochi ahụ. Mgbe Gog busoro ala Izrel agha, o ga-esi otu a kpalie iwe m dị oku. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuputara. 19 N'ihi na esitere m n'ịnụ oku nke obi m, na oke iwe m kwuputa si, na ala

oma jijiji di ukwuu ga-adị n'Izrel n'ubochi ahụ. 20 Azụ niile di n'oke osimiri, na anụ ufe nke eluigwe, na anụ ọhịa, na ihe niile na-akpụ akpụ, na mmadụ niile nō n'elu ụwa ga-ama jijiji n'ihu m. A ga-akwatu ugwu niile, ebe niile di mkputamkpu ga-adarukwa ala. 21 Aga m akpolite mma agha ka o megide Gog n'ugwu m niile. Onye ọbula ga-ejikwa mma agha ya megide nwanne ya nwoko. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri ya. 22 Aga m ejị orịa na-efe efe na iwusi ọbara kpee ya ikpe. Aga m awukwasị ya na ndị agha ya na ọtụtụ mba di iche iche ndị ahụ so ya, oke mmiri ozuzu na akummiri, na nkume oku. 23 Otu a ka m ga-esi gosi idị ukwuu m, na idị nsọ nke aha m. Aga m emekwa ka a mara m n'anya mba niile di iche iche. Mgbe ahụ, ha ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị.’

39 “Ma gi, nwa nke mmadụ buo amuma megide Gog, sị, ‘Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị na-ekwu: Ana m emegide gi, Gog, onyeisi nke Meshek na Tubal. 2 Aga m echighari gi, kpụri gi na-agà. Aga m esi n'ebe dikarijsiri anya n'akukụ ugwu kpota gi, ziga gi ka i buso ugwu niile nke Izrel agha. 3 Mgbe ahụ, aga m etichapụ ụta di gi n'aka ekpe, meekwa ka àkụ niile nke di n'aka nri gi dachapụ. 4 N'elu ugwu niile nke Izrel ka i ga-ada, gi onwe gi, na usuu ndị agha gi niile, na mba niile di iche iche ndị na-eso gi. Udele niile di iche iche na anụ ọhịa niile ka m ga-enyefe anụ ahụ unu ka ha were unu mere ihe oriri. 5 ! ga-ada n'ọhịa na-enweghi ebe nzobe, n'ihi na m ekwuola ya. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri. 6 Aga m awukwasị oku n'ahụ Magog, na n'ahụ ndị ahụ niile bi n'udo, n'ọnụ mmiri niile. Ha ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị. 7 “Aga m eme ka amara aha nsọ m n'etiti ndị m bụ Izrel. Agaghị m ekwekwa ka e lelịa aha nsọ m anya ọzọ. Mba niile di iche iche ga-amatakwa na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị, bụ Onye nsọ nō n'Izrel. 8 Lee, o na-abịa, n'ezie, o ga-emekwa, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri. Nke a bụ ụbochi ahụ nke m kwuru ihe banyere ya. 9 “N'oge ahụ, ndị bi n'obodo niile nke Izrel ga-apụ tutukötaa ngwa agha ndị ahụ, were fumwue oku, surekwa ha oku, ma ọta ukwu ma ọta nta niile, ụta na àkụ niile, ma mkpo agha na ùbe niile. O bụ afọ asaa ka ha ga-eji ha mere nkụ. 10 Ha agaghị akpatakwa nkụ site n'ọhịa ọzọ, maqbụ

gbuta ha site n'oke ɔhịa, n'ihi na ha ga-eji ngwa agha ndị a mere ihe ifunwu okụ. Mgbe ahụ, ha ga-akwata ihe onwunwe nke ndị ahụ kwakorọ ihe onwunwe ha n'agha, lütakwa ihe onwunwe nke ndị ahụ lùnara ha ihe onwunwe ha n'ike. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri. 11 “N'ubochị ahụ, aga m enye Gog ebe olili ya n'Izrel, n'ime ndagwurugwu si ọwụwa anyanwụ gawa n'uzo oke osimiri. Ọ ga-anochi uzo ndị ije n'ihi na ebe ahụ ka a ga-eli Gog na usuu ndị agha ya. Ya mere, a ga-akpọ ya Ndagwurugwu Hamon Gog. 12 “Ọnwa asaa ka ọ ga-ewe ndị Izrel ili ozu ahụ niile, ime ka ala ahụ dị ocha. 13 Ndị niile nke ala ahụ ga-eli ha, ụbochị ahụ m ga-eme ka ebube m püta lhè ga-abụ ụbochị ihe ncheta nye ha. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri. 14 A ga-ekewaputakwa ndị orụ ha ga-abụ naanị ime ka ala ahụ dị ocha. Ha ga-ejegharị n'ala ahụ niile, ha na ndị ozọ, na-eli ozu ọbụla bụ ndị tögboror n'ala. “Mgbe ọnwa asaa zuru, ha ga-edo anya chogharịa n'ala ahụ ma o nwere ebe ozu ozọ dị. 15 Mgbe ahụ, ha na-ejegharị, ọ burụ na onye ọbụla achọta ọkpukpu mmadụ ọ ga-amanye ihe ịribama n'akụk ya, ka ndị na-eli ozu hụ ha, kporokwa ha gaa na Ndagwurugwu Gog na ndị agha ya lie ha. 16 Ozokwa, otu obodo aha ya bụ Hamona, nke pütara ọtụtụ, ga-adị n'ebe ahụ. Otu a ka ha ga-esi mee ka ala ahụ dị ocha.’ 17 “Nwa nke mmadụ, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru, kpọ ụmụ nnụnụ niile oku, na anụ ɔhịa niile dị iche iche, sị ha, ‘Chiköttaanụ onwe unu, site n'akụk niile bịa n'ochchụ aja m, nke mụ onwe m na-achụ n'ihi unu, bụ aja dị ukwuu nke m na-achụ n'elu ugwu niile dị n'Izrel. N'ebé ahụ ka unu gaganọ taa anụ, riukwa ọbara. 18 Anụ ahụ ndị dị ike ka unu ga-eri, ọ bükwa ọbara ndisi niile nke ụwa ka unu ga-anụ, dika a ga-asị na ha bụ ebule na ụmụ atürü, na mkpi, na oke ehi, anụ mara abuba nke si na Bashan. 19 Unu ga-erijukwa abuba afọ, riubitigakwa ọbara oke ruo mgbe ọ ga-ebu unu, site n'aja mmememe nke m na-achụ n'ihi unu. 20 Afọ anụ ịnyinya, na ugboala, na nke ndị dike, na nke ndị agha niile ga-eju unu na tebul m.’ Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri ya. 21 “Mgbe ahụ, aga m egosi ebube m na nsopụrụ m n'etiti mba niile dị iche iche. Mba niile ga-ahụkwa ahụhụ nke m tara ha, na aka m nke m tükwasirị ha. 22 Site n'ubochị ahụ gaa n'ihi, ulọ Izrel ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị Chineke ha. 23 Mba niile ga-amatakwa na ọ bụ n'ihi

mmehie ka e ji dota Izrel n'agha, buru ha jee mba dị iche iche. Ha ga-amata na ihe dị otu a dakwasirị ha n'ihi ekwesighị ntükwasị obi ha. Ọ bụ n'ihi ya ka m ji zoo ihu m site n'ebe ha nọ, were ha nyefee n'aka ndị iro ha. Ha niile dakwara site na mma agha. 24 Atara m ha ahụhụ dika adighị ọcha ha na ajo omume ha si dị. Ezokwara m ihu m site n'ebe ha nọ. 25 “N'ihi ya, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru, Aga m eme ka Jekob a dötara n'agha lọta. Aga m enwekwa obi ebere n'ahụ ndị Izrel niile. Aga m esitekwa n'ekworo mee ka aha m digide nṣo. 26 Ha ga-echezoķwa ihe ihere ha, na-ekwesighị ntükwasị obi ha niile, nke ha gosiri m, mgbe ha biri n'udo n'ala ha, na-enweghi onye na-eme ka ha tọ egwu. 27 Mgbe m mere ka ha site na mba dị iche iche püta, mgbe m sitere n'ala niile nke ndị iro ha kpopuṭa ha, aga m esite na ha gosi idị nṣo m nye mba dị iche iche. 28 Mgbe ahụ, ha ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị Chineke ha. Ha ga-amata na ọ bụ ezie na ọ bụ m mere ka a dota ha n'agha buru ha jee mba dị iche iche, na m ga-achikọta ha mee ka ha loğhachi n'ala nke aka ha. Ọ díkwaghị onye a ga-ahapụ na mba ozọ. 29 Agaghị m ezokwa ihu m ozọ n'ebe ha nọ, n'ihi na aga m awukwasị ulọ Izrel Mmuo m. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri ya.”

40 N'afọ nke iri abụo na ise nke e mere ka anyị biri na mba ozọ, na mbido afọ ahụ, n'ubochị nke iri, nke ọnwa ahụ n'afọ nke iri na anụ site na mgbe obodo ahụ dara, n'otu ụbochị ahụ ka aka Onyenwe anyị díkwasirị m n'ahụ. O mere ka m bịa n'ebe ahụ. 2 N'ohụ dị iche Chineke mere ka m hụ, o buuru m gaa n'ala Izrel, debe m n'elu ugwu dị elu nke ukwu, ebe m n'ohụ ihe dika obodo a na-ewu ọhụrụ, nke dị n'akụk ndịda ugwu ahụ. 3 O mere ka m biaruo n'ebe ahụ, ma lee, ahụrụ m otu nwoke nke ụdịdị ya na-enwu dika bronz ka o guzo n'akụk ọnụ uzo ama. Ọ na-ejide eriri akwa ọcha, na osisi e ji atu ihe n'aka ya. 4 Nwoke ahụ sıri m, “Nwa nke mmadụ, lezie anya nke ọma, gekwaa ntị tinyekwa ihe niile m gaje igosi gi n'obi, n'ihi na-akpötara m gi n'ebe a n'ihi ka ịhụ ihe ndị a. Gwakwa ụmụ Izrel ihe niile i ịhụrụ.” 5 Mgbe ahụ, ahụrụ m mgbedi gbara ulonso ahụ gburugburu. Idị ogologo nke osisi ihe ọtụtụ nke dị n'aka nwoke ahụ, ruru mita ato na ụmụ abụo, nke ọbụla n'ime ha ruru iri sentimita ise na ato. Ọ türü mgbedi ahụ, chọpụta na ila elu ya dị mita ato na ọkara. Isa mbara ya díkwa

mita ato na okara. **6** Emesia, o gara n'onu uzø ahü chere ihu n'owuwa anyanwü, rigoro n'ihe nrigo elu, tuø ala ala uzø mbata nke onu uzø ahü. Obosara ya dì mita ato na okara. **7** Oghere dì n'ulo ahü nke bu ebe ndí nche na-anø dì mita ato n'okara n'obosara. Mgbidi dì n'etiti ha dì mita abuø na ụma asaa n'igbidi. Ebe e si abata na mputa onu uzø ama nke chere ụlonsø ukwu ahü ihu, dì mita ato n'okara n'omimi. **8** O jikwa ihe ọtụtụ tuø ebe mputa onu ulø nke onu uzø ama, **9** o dì mita anø na ụma abuø n'omimi. Ogidi dì n'akükü ya dì otu mita n'igbidi. Ebe mputa onu ulø nke uzø ama ya chere ihu n'ulonsø ukwu. **10** N'ime onu uzø ama nke ọwụwa anyanwü, e nwere oghere ato dì n'akükü ọbula, oghere ato ndí ahü ha n'otu. Ihu akükü aja ya niile nke chere ha ihu bükwa otu n'otụtụ. **11** Mgbe ahü, o türü obosara nke mbata onu uzø ama ahü, o dì mita ise na ụma ato n'obosara, na mita isii na ụma itoolu n'ogologo. **12** N'ihu oghere niile nke ulø ahü e nwere mgbedi dì otu okara mita n'idi elu ya. Akükü anø nke oghere ndí a ha otu. Ha ruru mita ato mita ato. **13** Mgbe ahü, o türü obosara onu uzø ama ahü, site n'elu ulø nke otu ime ulø ruo n'elu ulø nke ime ulø chere ya ihu; obosara ya dì mita iri na ato, site n'otu oghere ruo n'oghere nke chere ya ihu. **14** O türü ogologo ogidi niile dì n'akükü n'ime mgbidi onu uzø ama ulø ahü, chọpụta na o dì iri mita ato na abuø, o bùladị ruo n'akükü mgbidi nke chere ihu n'onu uzø ama ogige ahü. **15** Site n'ihu onu uzø ama mbata ahü, ruo n'ebø ngwucha nke onu uzø dì na mputa onu ulø ya dì iri mita abuø na asaa. **16** Onu ulø ndí ahü niile nwere oghereikuku dì warawara n'akükü aja ulø ha, díka mputa onu ulø ahü nwekwara; oghereikuku ndí a dì gburugburu dì n'ime, n'etiti onu ulø ndí a. N'aja ulø ndí a niile, e nwere oyiyi nkwu dì iché iché e sere n'elu ha. **17** O kpobataro m'nogige dì n'ezi. N'ebø ahü, ahurü m'ufodù onuulø dì na pevumenti e wunyere gburugburu ogige ahü niile. Ha dì iri onuulø ato dì n'ogologo pevumenti ahü. **18** Ebe nzókwasí ukoü a gara ogologo ruo n'akükü onu uzø ama, ogologo ya na onu uzø ama ahü ha, nke a bu pevumenti nke dikariri ala. **19** Mgbe ahü, o türü idì ogologo ya, site n'ime onu uzø ama nke dikariri ala ruo n'onu uzø nke ime ogige, o ruru iri mita ise na ato n'akükü ihu anyanwü nakwa n'akükü ugwu. **20** O türü ogologo na obosara onu uzø nke dì n'ugwu, nke e si abanye n'ogige dì n'ezi. **21** Ime ulø ya dì onu ulø ato n'akükü ya ọbula. Akükü aja na mputa onu ulø ya, bu otu ọtụtụ díka

otụtụ nke onu uzø ama mbu. Idì ogologo ya dì iri mita abuø na asaa, ebe obosara ya dì mita iri na ato. **22** Oghereikuku ya, mputa onu uzø ya na osisi nkwu e sere n'ahü aja ulø ahü niile, díka e mere n'akükü onu uzø ama nke na-eche ihu n'owuwa anyanwü, bu otu ọtụtụ. Ihe nrigo nwere nzó ukoü asaa dì nke e si aga na mputa onu ulø ahü na ncherita ihu ogige ezi. **23** Otu onu uzø dì nke gara n'ogige dì n'ime, nke chere ihu onu uzø mbata dì n'ugwu, díka o díkwa n'akükü nke ọwụwa anyanwü. O türü site n'otu onu uzø ama ruo na nke chere ya ihu, o dì iri mita ise na anø. **24** Mgbe ahü, o duuru m gaa n'akükü ndida, a hụru m onu uzø mbata ndida. O türü tuø akükü ogidi onu uzø ahü na mputa onu ulø ya, chọpụta na ya na ndí ozø bu otu ọtụtụ. **25** Onu uzø ama ya na mputa onu ulø ya nwere oghereikuku dì warawara gbaa gburugburu, díka e nwere na ndí ozø niile. Idì ogologo ya dì iri mita abuø na asaa, ebe obosara ya dì mita iri na ato. **26** Ihe nrigo nwere nzó ukoü asaa díkwa iji rigoo ya, mputa onu ulø ya díkwa na ncherita ihu ha, o nwekwara ihe ichø mma osisi nkwu e sere n'ahü akükü aja ahü, otu n'otu akükü, nke ozø n'akükü nke ozø. **27** Ogige nke dì n'ime, nwekwara onu uzø ama nke na-echere ihu na ndida. O türü site n'otu onu uzø ama ruo na nke chere ya ihu, o dì iri mita ise na anø. **28** O duuru m site n'onu uzø dì na ndida banye n'ogige dì n'ime. O türü onu uzø mbata a hụ na ya na onu uzø nke dì ozø bu otu ọtụtụ. **29** N'onu ulø ya niile, n'akükü aja ya niile, na mputa onu ulø ya bükwa otu ọtụtụ díka ndí ozø niile. Onu uzø ama ya na mputa onu ulø ya nwere oghere gbaa gburugburu. Idì ogologo ya dì iri mita abuø na asaa, ebe obosara ya dì mita iri na ato. **30** Mputa onu ulø nke ndí dì gburugburu ogige nke ime, dì iri mita na ato n'obosara, na mita abuø na ụma ato n'idi omimi. **31** Mputa onu ulø ya chere ihu n'ogige dì n'ezi, oyiyi osisi nkwu ka ejí chọp ogidi onu ulø ahü mma, ihe nrigo nwere nzó ukoü asatø ka ejí arigo ya. **32** O kpobatakwaro m'nogige dì n'ime site n'onu uzø mbata nke ọwụwa anyanwü. O tükwaro onu uzø ama ahü, chọpụta na ya na ndí ozø bükwa otu ọtụtụ. **33** N'onu ulø ya niile, n'akükü aja ya niile, na mputa onu ulø ya niile bükwa otu ọtụtụ díka ndí ozø niile. Onu uzø ama ya na mputa onu ulø ya nwere oghere gbaa gburugburu. Idì ogologo ya dì iri mita abuø na asaa, ebe obosara ya dì mita iri na ato. **34** Mputa onu ulø ya chere ihu n'ogige dì n'ezi. Oyiyi nkwu e sere ese ka ejí chọp akükü ogidi onu uzø ya mma, n'akükü

nke a, nakwa n'akukụ nke ozo. Ihe nrigo nwere nzọ ụkwu asatọ ka ejị arigo ya. **35** O mere ka m bịaṛuo n'ọnụ ụzo ama mbata nke ugwu. O türü ya, chọpụta na ọtụtụ ya díkwa ka nke ndị ozo, **36** díka ọnụ ụlo ya niile, n'akukụ aja ya niile, na mpụta ọnụ ụlo ya, ha niile nwere oghere gbaa gburugburu. Idị ogologo ya dí iri mita abụo na asaa, ebe obosara ya dí mita iri na ato. **37** Mpụta ọnụ ụlo ya chere ihu n'ogige dí n'ezi. Oyiị nkụwụ e sere ese ka ejị chọq akukụ ogidi ọnụ ụzo ya mma, n'akukụ nke a, nakwa n'akukụ nke ozo. Ihe nrigo nwere nzọ ụkwu asatọ ka ejị arigo ya. **38** Otu ọnụlo nke nwere ọnụ ụzo díkwa n'akukụ mpụta ọnụ ụlo nke ime ime ọnụ ụzo ama ọbụla, ebe a na anọ asacha anụ aja nsure ọkụ niile. **39** N'ime mpụta ọnụ ụlo nke ọnụ ụzo ama, ka tebul abụo dí n'otu akukụ, abụo nke ozo díkwa n'akukụ nke ozo nke ọnụ ụlo ahụ. N'elu ha ka a na-egbu anụ e ji achụ aja nsure ọkụ, maqbụ aja mmehie, maqbụ onyinye n'ihi aja ikpe ọmụma. **40** N'akukụ mgbidi ezi nke mpụta ọnụ ụlo nke ọnụ ụzo ama, n'akukụ ihe nrigo nke dí na mbata ọnụ ụzo ugwu, e nwere tebul abụo, n'akukụ nke ozokwa nke ihe nrigo ahụ, e nwekwara tebul abụo n'ebé ahụ. **41** Ya mere, e nwere tebul anụ n'otu akukụ ihe nrigo ahụ, nwekwara anụ n'akukụ nke ozo ya, ya bụ, tebul asatọ ma agukota ya ọnụ, ebe a na-anụ egbu anụ e ji achụ aja. **42** E nwekwara tebul anụ ndị ozo n'ime ọnụ ụlo ahụ e ji nkume a wara awa wuo. N'elu ya ka a na-anụ akwado anụ a ga-eji chọq aja nsure ọkụ. Idị elu tebul ndị a bụ iri sentimita asatọ. Obosara elu ha n'akukụ niile dí iri sentimita ise na ato. Ngwongwo niile e ji egbu anụ e ji achụ aja na-adị n'elu tebul ndị a. **43** E ji nko nke idị ogologo ya dí sentimita itoolu ejigidesi tebul ndị ahụ ike n'ahụ aja ụlo. Nko ndị a dí gburugburu tebul ndị ahụ. O bükwa n'elu tebul ndị a ka a na-edede anụ niile e ji enye onyinye. **44** N'ime ogige dí n'ime, e nwere ọnụlo abụo nke nwere ụzo e si abanye n'ogige dí n'ime. Otu dí n'akukụ ọnụ ụzo ama dí n'ugwu, chee ihu n'odịda anyanwu, nke ozo dí n'akukụ ọnụ ụzo ama dí n'odịda anyanwu, chee ihu n'ugwu. **45** O gwara m, “Ọnụlo ahụ dí n'akukụ ọnụ ụzo ama dí n'ugwu bụ nke ndị nchüaja, ndị na-eje ozi n'ulonṣo ukwu. **46** Ọnụlo nke dí n'akukụ ọnụ ụzo ama chere ihu n'ugwu, bụ nke ndị nchüaja ndị na-eche ebe iche aja nche. Ndị a bụ ụmụ ụmụ Zadok. O bụ naanị ha ka e kwere ka ha nwēe ike ịbịaru Onyenwenyi nso, ijere ya ozi site n'etiti ebo Livayi niile.” **47** Mgbe ahụ, o türü ogologo ime ahụ, chọpụta na ogologo

ya dí iri mita ise na asatọ. Obosara ya bükwa otu ihe ahụ. Ebe iche aja díkwa n'ihu ulonṣo ukwu ahụ. **48** O mere ka m bịaṛuo na mpụta ọnụ ụlo nke ulonṣo ukwu ahụ, o türü akukụ ogidi ọnụ ụzo nke mpụta ọnụ ụlo ahụ, o ruru mita abụo na ụma ato n'obosara, n'akukụ ya abụo. Ebe mbata ya ruru mita asaa na ụma anụ n'obosara, ebe akukụ aja ụlo ahụ ruru mita na ụma isii n'obosara, n'otu akukụ nakwa n'akukụ nke ozo ya. **49** Ebe mpụta ọnụ ụlo ahụ dí ihe ruru mita iri na otu n'obosara, sitekwa n'azụ ruo n'ihu ya ruru mita isii na ụma anụ. O bụ ihe nrigo iri ka ejị arigo ya. Ogidi díkwa n'akukụ ọnụ ụzo abụo ahụ otu n'akukụ nke a ozo n'akukụ nke ozo ya.

41 Mgbe ahụ, nwoke ahụ kpobatara m n'ọnụ ụlo ezumezu ahụ, o türü akukụ ọnụ ụzo ya. Akukụ ya ọbụla dí mita ato na ụma abụo, nke a bụ obosara ụlo ikwu ahụ. **2** Obosara ọnụ ụzo mbata ya dí mita ise na ụma ato. Akukụ aja abụo nke ọnụ ụzo ahụ díkwa mita abụo na ụma asaa. O tükwarwa ogologo ụlo ezumezu ahụ; ya dírị iri mita abụo na otu n'ogologo, obosara ya dí mita iri na otu. **3** Mgbe ahụ, o banyere n'ime ime ebe nsọ ahụ, tọq ogidi dí n'ọnụ ụzo e si abanye n'ime ya, chọpụta na obosara nke ọbụla bụ otu mita na otu ụma, obosara ọnụ ụzo ahụ n'onwe ya dí mita ato na ụma abụo. Akukụ aja nke ọnụ ụzo ọbụla dí mita ato na ụma asaa n'obosara. **4** O türü ogologo ime ebe nsọ ahụ, ya dí mita iri na ọkara, obosara ya díkwa mita iri na ọkara, n'ogologo ụlo ezumezu ahụ. Ma ọ sıri m, “Ebe a bụ Ebe Kachasi Nsọ.” **5** O tükwarwa mgbidi ulonṣo ukwu ahụ chọpụta na idị igbidi ya bụ mita ato na ụma abụo. E nwekwara ọnụlo ndị dí gburugburu ulonṣo ukwu ahụ, nke ọbụla dí mita abụo na otu ụma n'igbidi. **6** Ọnụlo nta ndị a dí n'okpukpu ato, nke ọbụla n'elu ibe ya, okpukpu ọbụla nwere iri ọnụlo ato. E nwere mgbidi gbara aja ulonṣo ahụ gburugburu n'akukụ niile, ka ha bụru ihe nkwardo nye ọnụlo nta ndị a, ka ihe nkwardo ndị a għara ịbụ ihe a rụnyere n'aja ulonṣo ukwu ahụ. **7** E wuru ọnụlo nta ndị a ka obosara ọnụlo ndị ahụ niile dí n'elu ibe ha dí ukwuu karja obosara ndị nke dí n'okpuru ha. N'ụzo dí otu a, obosara ọnụlo niile dí n'okpukpu nke abụo dí ukwuu karja nke dí n'ala; nke ato díkwa ukwuu karja nke abụo. E wukwara ebe e si arigo site n'okpukpu nke díkarisirị ala rigoruo n'ọnụlo ndị kachasi elu, site n'okpukpu nke dí n'etiti. **8** Ahụ m na ulonṣo ukwu ahụ nwere ebe e wuliri elu n'akukụ ya niile.

Ọ bụkwa ebe a dị elu ka e ji mee ntqala ọnụulọ nta ndị ahụ niile. 1dị ogologo nke ebe ahụ e wuliri elu bụ mita ato na ụma abụo. 9 1dị arọ nke mgbidi ọnụulọ nta ndị a n'akụkụ ezi bụ mita abụo na ụma ato. Ala tögborog n'efu n'etiti ọnụulọ nta ụlọnsö ukwu ahụ, 10 na ọnụulọ ndị nchuaịa dị mita iri na ọkara n'obosara, gbaa gburugburu ụlọnsö ukwu ahụ. 11 E nwere ọnụ ụzọ ndị a na-esi abanye n'ọnụulọ nta ndị ahụ, site n'ala ahụ na-enweghi ihe arụru na ya, otu ọnụ ụzọ n'akụkụ ugwu, nke ozo n'akụkụ ndịda. Obosara ala nke fofurụ dị mita abụo na ụma ato n'akụkụ niile gbaa gburugburu. 12 Ma ụlo nke na-eche ihu n'ogige ụlọnsö ukwu ahụ, n'akụkụ ọdịda anyanwụ, dị iri mita ato na asaa n'obosara, 1dị igbidi nke aja ụlo ahụ dị mita abụo na ụma ato, gbaa gburugburu, ogologo ya díkwa iri mita anọ na asato. 13 Mgbe ahụ, o türü ụlọnsö ukwu ahụ, ya dírị iri mita ise na ato, ogige ụlọnsö, na ụlo ahụ nakwa mgbidi ya, díkwa iri mita ise na ato n'ogologo. 14 Obosara nke ogige ụlọnsö n'akụkụ ọwụwa anyanwụ, tinyere ebe ihu ụlọnsö ukwu ahụ, dị iri mita ise na ato. 15 O türü 1dị ogologo nke ụlo ahụ chere ihu n'ogige dị n'azụ ụlọnsö ukwu ahụ, tinyere ebe njegharị ya nke dị n'akụkụ abụo ya. O dị iri mita ise na ato. Ụlo ezumezu ahụ, n'ime ebe nsø ahụ, na mpata nke ọnụ ụlo, bụ nke chere ihu n'ogige ahụ, 16 ya na ọnụ ụzọ ndị ahụ, na oghereikuku niile dị warawara, na ebe njegharị gbara ha ato gburugburu, ihe niile, elu ma ala, tinyere ọnụ ụzọ bụ nke ejị osisi mmachite. Ala ya, na mgbidi ya ruo na oghereikuku, ma oghereikuku niile bụkwa ihe ekpuchiri ekpuchi. 17 N'elu oghere dị n'ebi ọnụ ụzọ ezi, nke gara n'ime ebe nsø, nakwa n'ahụ aja niile, na nkebi na nkebi, gbaa gburugburu n'ime na n'ezì ebe nsø ahụ, 18 ka a türü oyiyi cherubim na osisi nkву. Cherubim na-esota osisi nkву. Osisi nkву ọbụla na-esotakwa cherubim. Cherub ọbụla nwere ihu abụo: 19 otu akụkụ cherub nke bụ ihu mmadụ chere ihu n'otu nkву. Ihu ya nke ozo, nke bụ ihu ọdụm, chere ihu na nkву nke dị akụkụ nke ozo. A türü ha gburugburu ụlọnsö ukwu ahụ. 20 Site n'ala ụlo ruo n'elu ọnụ ụzọ ya, a türü oyiyi cherubim na osisi nkву n'ahụ aja ụlo ezumezu ahụ. 21 Ọnụ ụlo ezumezu ahụ nwere mbudo ibo nke akụkụ anọ ya ha otu n'otụtụ. Nke dị n'ihu Ebe ahụ Kachasi Nsø, yiri ndị ozo. 22 Ebe iche aja ya bụ nke ejị osisi wuo. Akụkụ niile nke ebe iche aja a ha n'otu. O dị otu mita na ọkara n'ogologo, díkwa iri sentimita itoolu n'akụkụ ya ọbụla. Osisi ka e ji wuo nkuku anọ

ya, akụkụ ya niile, na ntqala ya. Mgbe ahụ, nwoke ahụ gwara m, "Nke a bụ tebul na-adị n'ihu Onyenwe anyị." 23 Ma ụlo ezumezu, ma Ebe ahụ Kachasi Nsø, nwere ọnụ ụzọ abụo, n'otu n'otu. 24 Ọnụ ụzọ ọbụla nwere ibo abụo, ibo abụo nke a na-akwaghari gburugburu. 25 A tñnyere onyinyo cherubim na osisi nkву n'elu ibo na-edubanye n'ụlo ezumezu ahụ, díka ndị ahụ a türü n'ahụ mgbidi niile. E jikwa osisi rüchiae elu ihu mpata nke ọnụ ụlo ahụ. 26 Windo dị warawara dị n'aja mpata ọnụ ụlo ahụ, nke e sekwasirị oyiyi osisi nkву; ọnụulọ nta niile nke ụlọnsö ukwu ahụ nwekwara ihe a rụnyere n'elu ụzọ ya, nke a machiri amachi.

42 Nwoke ahụ duuru m gaa n'akụkụ ugwu, banye n'ime ogige ahụ dị n'ezì, kpobata m n'ime ọnụulọ ndị ahụ dị na ncherita ihu n'akụkụ ugwu nke ụlọnsö ukwu ahụ. 2 Ụlo ahụ nke ọnụ ụzọ ya chere ihu n'ebi ugwu dị iri mita ise na ato n'ogologo, ebe obosara ya dị iri mita abụo na asaa. 3 Ma n'akụkụ nke dị iri mita na otu, site n'ime ogige nakwa n'akụkụ nke dị na ncherita ihu pevumentị nke ogige dị n'ezì, ebe njegharị chere ebe njegharị ozo ihu, n'okpukpu ato ahụ. 4 N'ihu ọnụulọ ndị a, e nwere ka ụzọ njegharị nke dị mita ise na ụma ato n'obosara, díkwa iri mita ise na ato n'ogologo. Ọnụ ụzọ ha niile chere ihu n'ugwu. 5 Okpukpu ụlo nke dị n'elu asaghị mbara díka nke dị n'ala, n'ihi na ebe njegharị ndị ahụ weere ọtụtụ oghere karịa ka ọ dị n'ọnụulọ ndị dị okpukpu nke dị n'ala na nke etiti ụlo ahụ. 6 Ebe a na-ejighị ogidi wuo ụlo a, díka e si wuo ndị dị n'ogige, nke a mere ka ụlo ndị dị n'elu na-akpa nkpa karịa ndị nke dị n'ala, na ndị dị n'etiti. 7 E nwere mgbidi aja nke dị n'ezì n'akụkụ ọnụulọ niile, n'ụzọ ogige nke dị n'ezì. O maputara n'ihu ọnụulọ ndị ahụ, ogologo ihe dị iri mita abụo na asaa. 8 N'otụtụ ogologo ọnụulọ ndị a, ndị dị nsø n'ogige mpata, ruru mita iri abụo na itoolu, ebe ogologo ndị nke díkarjsirị nsø ebe nsø ahụ, ruru mita iri ise na asato. 9 N'okpuru ọnụulọ ndị a, e nwere ụzọ mbata n'akụkụ ọwụwa anyanwụ, díka mmadụ na-abata ha site n'ogige dị na mpata. 10 N'akụkụ ndịda, n'ogologo aja ụlo dị n'ogige mpata, nke dị n'akụkụ ogige ụlọnsö ukwu, nke chere aja ụlo mpata ihu, ọtụtụ ọnụulọ dị ya. 11 Uzọ njegharị dị n'etiti akụkụ abụo ụlo ahụ, ha díkwa ka ọnụulọ ndị ahụ nke dị n'ụzọ ugwu. Ogologo ha na obosara ha bụ otu; ha niile yiri onwe ha. Ọnụ ụzọ ya díkwa ka ọnụ ụzọ dị n'ugwu. 12 Otu a ka ọnụ ụzọ e si abanye n'ime ọnụulọ ndị a dị na

ndida si dì. E nwere ọnụ ụzo na mpata, nke dì na mgbidi ahụ chere ihu n'owuwa anyanwụ. Ebe a ka e si abanye n'ime ọnụlo ndị ahụ. **13** Mgbe ahụ, o sıri m, "Ime ọnụlo niile dì n'ugwu, na ime ọnụlo ndị dì na ndida, bụ ndị a chere ogige ụlọnsö ahụ ihu, bụ ime ụlo dì nsø, nke ndị nchüaja. Ebe ndị nchüaja ndị nabia nso Onyenwe anyị ichu aja ga-anö rie nri niile nke kachasi nsø, n'ebé ahụ ka ha ga-edebekwa aja inata ihuoma, aja mmehie na aja ikpe omuma, n'ihi na ụlo ndị a dì nsø. **14** Mgbe ndị nchüaja bara n'ime ebe nsø ahụ nke e kewapuru iche, ha aghaghị esikwa n'ebé ahụ puta n'ogige mpata ezi, tupu ruo mgbe ha yisara uwe ha yii jee ozi, n'ihi na uwe ndị a dì nsø. Ha ga-eyiri uwe ọzø, tupu ha abanye n'akukụ ụlo ndị ahụ dijirị ndị ọzø." **15** Mgbe o tuchara ihe ndị dì n'ime ebe ụlọnsö ahụ, o duuru m site n'onụ ụzo dì n'owuwa anyanwụ püta, tükwa n'akukụ niile gburugburu. **16** O ji ihe ọtụtu dì ogologo tuq akukụ ọwụwa anyanwụ, o dì ihe ruru narị mita abụo na iri mita isii na ise. **17** O ji mkpirisi osisi ahụ e ji atu ihe tuq akukụ nke ugwu ma chọputa na ọ dì ihe ruru narị mita abụo na iri mita isii na ise. **18** O tükwa akukụ nke ndida, chọputakwa na ọ dì ihe ruru narị mita abụo na iri mita isii na ise. **19** Mgbe ahụ, o tughariri jirikwa ihe ọtụtu ahụ tükwa akukụ nke ọdịda anyanwụ. Ọ dì ihe ruru narị mita abụo na iri mita isii na ise. **20** Ya mere, o türü akukụ anö niile nke ebe ahụ. Mgbidi gbara ya gburugburu. Ọtụtu ha dì ihe ruru narị mita abụo na iri mita isii na ise, n'ogologo, obosara ya dikwa ihe ruru narị mita abụo na iri mita isii na ise, iji kewaputa ebe dì nsø site n'ebé ndị ọzø.

43 Emeśia, o kpobatakware m n'onụ ụzo mbata nke chere ihu n'owuwa anyanwụ. **2** Ma lee, ahụrụ m ebube Chineke nke Izrel ka o si n'akukụ ọwụwa anyanwụ na-aputa. Olu ya dì ka mbigbo nke ebili mmiri, ebube ya nwukwara n'ala ahụ niile. **3** O dikwa ka ọhụ mbụ m hụrụ, nke m buru ụzo hụ n'akukụ ọnụ mmiri Keba, ya na nke m hụrụ na Jerusalem mgbe o bjara ibibi obodo ahụ. Adara m n'ala kpugide ihu m n'aja. **4** Ebube Onyenwe anyị sitere n'onụ ụzo chere ihu n'owuwa anyanwụ bata n'ime ụlọnsö ahụ. **5** Mgbe ahụ, Mmụo nke Chineke buliri m bubata m n'ime ogige nke ime, ma ebube nke Onyenwe anyị juputara n'ulọnsö ukwu ahụ. **6** Mgbe ahụ, anụrụ m olu ka o si n'ulọnsö ahụ na-agwa m okwu, dikwa nwoke ahụ na-eguzokwa n'akukụ m. **7** O sıri m, "Nwa nke mmadụ,

ebe a bụ ebe nke ocheeze, na ebe nke ọbu uko m abụo ga-anogide, ebe a ka m ga-ebi n'etiti umụ Izrel ruo mgbe ebighị ebi. Ulo Izrel agaghị emerukwa aha nsø m ọzø, ha onwe ha maqbụ ndị eze ha, site n'ikpere arusi niile ha na ibubata onyinye olili ozu ndị eze ha, mgbe ha nwụrụ anwu. **8** Mgbe ha wuru mbata ọnụ ụzo ha n'akukụ mbata ọnụ ụzo m, tanye ọnụ ụzo ha n'akukụ ọnụ ụzo m, o bükwa naanị mgbidi bụ ihe dì n'etiti mụ na ha. Ha merụrụ aha nsø m site n'ihe aru niile ha mere. Ya mere m ji bibie ha n'iwe m. **9** Ugbu a, ka ha wezuga adighị ọcha na ife chi ndị ọzø ha n'ihi m, bupükwa onyinye olili ozu ndị eze ha n'ebé m nō, mgbe ahụ, aga m ebi n'etiti ha ruo mgbe ebighị ebi. **10** "Nwa nke mmadụ, kowaara ụmụ Izrel ụlọnsö ahụ m ziri gi. Gwa ha ụdịdị ya, na ipụ iche ya, ka ihere mee ha n'ihi mmehie ha. **11** O bürü n'ezie na ihere emee ha n'ihi ihe ha mere, mgbe ahụ, kowaara ha ihe niile metütara otu a ga-esi wuo ụlọnsö a, na ihe gbasara nkwardo ya, na ihe gbasara ọnụ ụzo ọpụpụ na mbata ya niile, ihe metütara ebunnobi nke owuu ya niile na usoro na iwu niile banyere ya. Deputa ihe ndị a n'ihi ha, nye ha ka ha lezie anya mezuo ihe niile metütara usoro a ga-agbaso wuo ya. **12** "Nke a bụ iwu ụlo banyere nsø ukwu ahụ. Ebe niile gbara elu ugwu a gburugburu ga-abụ ebe dikarisiri nsø! Nke a bụ iwu ụlọnsö ahụ. **13** "Nke a bụ ọtụtu niile gbasara ebe ichu aja ya: Idị elu nke ala ya bụ iri sentimita ise na ato; igba gburugburu nke ọnụ ya bụ iri sentimita abụo na ato; obosara ya dì iri sentimita ise na ato. Otu a ka ebe ichu aja ahụ ga-aha n'ogologo. **14** Site n'uko m nke dì n'ala ruo n'okere ya nke etiti, o ga-adị otu mita n'ogologo nakwa n'uhie; site n'okere nke nta ruo na nke ukwu ga-adị mita abụo n'ogologo na ọkara n'uhie. **15** Ebe nsure ọkụ nke ebe ichu aja ahụ ga-adị mita abụo, mpi anö sikwa n'akukụ ya gbagoo elu, nke ọbụla n'ime ha ga-adị ọkara mita n'ogologo. **16** Ebe nsure ọkụ nke ebe ichu aja ahụ ga-adị mita isii n'ogologo na mita isii n'uhie, nwee akukụ anö nke ha n'otu. **17** Nke dì n'okpuru ga-adị mita asatụ n'akukụ ọbụla; a ga-arulite ọnụ ọnụ ya gburugburu, ka idị elu nke ọnụ ọnụ ya bürü iri sentimita abụo na asaa. Akukụ ya niile gbasapuru site n'elu ya ruo n'ala. Ọtụtu mgbasapụ a dì iri sentimita ise na ato. N'akukụ ọwụwa anyanwụ ka ihe e ji arigo ya dì." **18** Mgbe ahụ, o gwara m, "Nwa nke mmadụ, ihe ndị a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: Ndị a bụ usoro metütara iwu ichu aja nke ifesa ọbara n'elu ebe

ichu aja mgbe e wusiri ya. **19** I ga-enye ndi nchua ja bu ndi Livayi si n'ezina ulo Zadok, bu ndi na-abia m nso ife ofufe n'ihu m, otu oke ehi maka aja mmehie, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. **20** Unu ga-ewere ufodu n'obara ya tee na mpi anq nke ebe ichu aja, na n'akuk anq nke ebe ichu aja, na n'akuk anq nke mbadamba nkume di n'elu, na gburugburu onu onu ya, si otu a sachaa ebe ichu aja ah, kpuchikwaara ya mmehie. **21** Mgbe ah, a ga-ewere nw a oke ehi e ji chuo aja mmehie ah, kpoq ya oku n'eb a kwadoro n'ez uonso ukwu ah. **22** "N'ubochi nke abuo, i ga-eji nwa mkpi na-enweghi ntupo chuo aja mmehie. A ga-eme ka ebe ichu aja di ocha, dika e ji oke ehi ah mee ka o di ocha. **23** Mgbe i mechara mmemme nsacha ndi a, werekwa nw a oke ehi ozo nke na-enweghi ntupo, na nwa ebule site n'igwe anu nke na-enweghi ntupo chuo aja. **24** Were ha jee chee n'ihu Onyenwe anyi, ka ndi nchua ja were nnu fesa ha dika aja nsure oku a churuy ny Onyenwe anyi. **25** "Ubochi asaa, kwa ubochi ka i ga-eweputa otu mkpi, na nwa oke ehi, na nwa ebule site n'igwe anu ndi ah, chuo aja mmehie. Ha niile ga-abu umu anumamanu ndi na-enweghi ntupo. **26** Ubochi asaa ka ha ga na-achu aja ikpuchi mmehie n'ihu ebe ichu aja, mee ka o di ocha, site otu a doo ya ns. **27** Ubochi nke asato, na n'ubochi obula so ya, ndi nchua ja ga-achu aja nsure oku n'eb ichu aja, chukwa aja udo. Mgbe ah, aga m anabatakwa unu. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya."

44 Mgbe ah, o mere ka m laghachi n'uzo, n'onu uzo ama nke ebe ns o ah, nke di n'ez, nke na-echi ihu n'owuwa anyanwu, ma a gbachiri ya agbachi. **2** Ma Onyenwe anyi sir m, "Onu uzo ama nke a ga-abu ihe e mechiri emechi. A gaghi emeghe ya ozo, o dighi onye obula ga-esi na ya bata. N'ihu na Onyenwe anyi, bu Chineke Izrel esitela na ya bata. Ya mere, o bu ihe emechiri emechi. **3** Naan i nwa eze, naan i ya onwe ya, bu onye ga-anod ala n'ime ya, iri nri n'ihu Onyenwe anyi. O ga-esite na mpata onu ulo nke onu uzo bata, o bukwa ebe ah ka o ga-esi pu." **4** Mgbe ah, o mere ka m biaruo n'onu uzo ama di n'ugwu, n'ihu uonso ukwu ah. Elere m anya h u na ebube nke Onyenwe anyi juputara n'uonso nke Onyenwe anyi. N'ihu ya, adara m n'al a kpugide ihu m n'aja. **5** Onyenwe anyi sir m, "Nwa nke mmadu, leruo anya nke oma, gee nt ike qma n'ihe niile m na-agwa gi banyere iwu m niile

na usoro niile nke uonso ukwu nke Onyenwe anyi. Leruo anya nke qma banyere onu uzo ibata n'uonso ukwu a, na nke opupu niile nke ebe ns a. **6** I gagwa ndi Izrel bu ndi ulo nnupu isi, 'Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi sir, o zuola bu ibi ndu aru unu niile ah, unu ndi Izrel! **7** N'ihu na o bughi naani na ihe aru unu mere di ukwu, kama unu mekwara ihe aru kachasi site n'ikpobata ndi ala ozo a na-ebighi anu ah ha na obi ha ugwu n'ime uonso, si otu a meru uonso mgbe unu na-ewetara m nri ns, nke bu abuba na obara. N'uzo di otu a, unu emebiela ogbugba ndu m. **8** Unu edebeghi iwu m nyere unu banyere ihe m ndi di ns, kama unu goro ndi ozo ka ha buru ndi na-elekota ebe ns m. **9** Ihe ndi a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, o nweghi onye ala ozo obula a na-ebighi anu ah ya na obi ya ugwu kwsiri ibata n'uonso m. O buladi ndi obia ndi bi n'etiti umu Izrel. **10** "Nd i ikom agburu Livayi niile, ndi sitere n'ijere m ozi wezuga onwe ha mgbe Izrel bidoro igbaso arusi niile ha, ga-ata ahuh n'ihu ekwesighi ntukwas obi ha. **11** Ha ga-abu ndi na-eje ozi n'ime ebe ns m, ndi nlekota nke onu uzo ama nke uonso ukwu, na-ejekwa ozi n'ime ya; ha gageburu ndi m anu e wetara maka ichu aja nsure oku na nke aja ndi ozo, ha ga-eguzokwa n'ihu ha jeere ha ozi. **12** Ma n'ihu na ha guzoro n'ihu arusi jeere ha ozi, mee ka ulo Izrel daba na mmehie ikpere arusi, n'ihu nke a, eweliela m aka elu na-anu iyi na ha aghagh i ita ahuh mmehie ha. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. **13** Ha agagh abiakwute m nso ije ozi dika ndi nchua ja, maqb u bjaro nso ihe ns m niile obula maqb onyinye m di ns karichasia onyinye ns niile, ha aghagh ibu onod ihere nke ihe aru niile ha mere. **14** Ma aga m ahoputa ha ka ha buru ndi ilekota uonso m di n'aka, n'ihu iru oru niile na ije ozi niile di n'ime ya. **15** "Ma ndi nchua ja, bu umu Zadok, ndi Livayi, ndi chegidere ebe ns m nche, mgbe Izrel niile sitere n'ebi m n'kpafuo, ga-abia nso ijere m ozi, ha ga-eguzo n'ihu m chuo aja abuba na obara. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri. **16** O bu naan i ha ga-abanye n'ime ebe ns m, naan i ha ga-abjikwa na tebul m ije ozi n'ihu m, na ife m dika ndi nche. **17** "Mgbe ha na-abata n'onu uzo ama nke ogige di n'ime, ha ga-eyi naan i akwa ocha. Ha agagh eyi uwe obula e ji aji anu kpaa mgbe ha na-eje ozi n'ogige ime nke uonso ukwu m. **18** Ha ga-eji akwa ocha kee n'isi ha,

yirikwa uwe ọcha n'ukwu ha. Ha agaghị eyi ihe ọbụla ga-eme ka ọsịso gbaa ha. 19 Mgbe ha na-apụ n'ogige dí n'ezị ebe ndị mmadu nọ, ha ga-eyipụ uwe ha yi mgbe ha na-eje ozi, hapukwa ha n'ime ọnụlo nso ndị a, yiri uwe ọzo, ka ha ghara ime ka ndị mmadu bụru ndị e doro nso site n'imeti uwe ha ahụ. 20 "Ha agaghị ekwe ka agịri isi ha too ogologo, ha agakwaghi akpuchapụ ya. Naanị mkpacha ka ha ga na-akpacha isi ha. 21 Onye nchịaja ọbụla agaghị arụ mmanya vaịnị mgbe ọ na-abata n'ogige dí n'ime. 22 Ha agaghị alụ nwanyị nke di ya nwụrụ anwụ, maqbụ nwanyị gbaara di ya alukwaghi m. Kama ọ bụ naanị ụmụ agbogho ndị sitere n'agbụrụ Izrel ndị na-amaghị nwoke, maqbụ nwunye ndị nchịaja nwụrụ anwụ. 23 Ha ga-akuziri ndị m ihe dí iche n'etiti ihe dí nso na ihe na-adighị nso; gosi ha otu esi amata ihe dí iche n'etiti ihe na-adighị ọcha na nke dí ocha. 24 "Ha ga-abụ ndị ikpe, idozi esemokwu dapütara n'etiti ndị m. Usoro iwu m niile ka ha ga-eji kpee ikpe. Ndị nchịaja n'onwe ha kwa ga-erube isi n'iwu m niile n'oge mmemme ọbụla dí nso. Ha ga-ahụkwa na e doro ụbочị izuike nso. 25 "Onye nchịaja agaghị emerụ onwe ya site n'ije n'ebẹ ozu dí, karịakwa maqbụ ozu nna ya maqbụ nne ya, ma o bụ nwa ya, maqbụ nwanne ya nwoke, maqbụ nwanne ya nwanyị na-enweghị di. 26 Mgbe e mechara ka ọ dí ọcha ọzọ, ọ ga-echere ruo ụbочị asaa. 27 Ma n'ụbочị ahụ, ọ ga-aloghachi n'ụlo ukwu ahụ ịbanye n'ime ebe nso, ọ ga-ebu ụzọ chụo aja mmehie n'ihi onwe ya. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri. 28 "Ọ bụ naanị mü onwe m bụ ihe nketa nke ndị nchịaja ga-enweta. Unu agaghị enye ha ihe nweta ọbụla n'Izrel. Mü onwe m bụ ihe nketa ha. 29 Ha ga-eri onyinye ịnata ihuoma, ihe aja mmehie, ihe aja ikpe ọmụma, ihe niile dí n'Izrel e doro nso nye Onyenwe anyị ga-abụ nke ha. 30 Mkpurụ mbụ kachasi mma site na mkpurụ ubi ọbụla na onyinye niile pürü iche ga-abụ nke ndị nchịaja. Oka mbụ a kworọ akwọ, nke a na-eweta n'ihе ubi ga-abükwa nke ndị nchịaja, ime ka ngozi díkwasị n'ụlo unu. 31 Ndị nchịaja agaghị ata nnunu ọbụla, maqbụ anụ nke nwụrụ ọnwu chi ya, maqbụ nke anụ ọzọ dobgburu.

45 "Mgbe unu ga-eke ala ahụ díka ihe nketa, unu ga-ebu ụzọ nye Onyenwe anyị otu oke n'ime ya ka ọ bụru oke dí nso nke ala ahụ. Ogologo ya ga-adị kilomita iri na ato, obosara ya ga-abụ kilomita iri na otu. Ihe dí nso ka ala ahụ niile ga-abụ gbaa

gburugburu. 2 Site n'ala, otu akukụ dí narị mita abụ na iri itoolu na otu, na iri sentimita asaa na ise, ga-abụ maka ebe nso. A ga-ahapụ ala dí iri mita abụ na itoolu gburugburu ya. 3 Site n'oke ebe ahụ dí nso, tупута oke ogologo ya dí kilomita iri na ato, obosara ya kilomita ise na ọkara. Ọ bụ n'ime ya ka ebe nso, ya bụ Ebe ahụ Kachasi Nso ga-adị. 4 Ọ ga-abụ oke ala ndị nchịaja, ndị na-eje ozi n'ebẹ nso, na ndị na-abia nso ije ozi n'ihu Onyenwe anyị. Ọ ga-abükwa ebe ụlo obibi ha ga-adị, bùrukwa ebe dí nso maka ebe nso ahụ. 5 Ala ọzọ dí ya n'akukụ, nke ga-adị kilomita iri na ato n'ogologo, kilomita ise na ọkara n'obosara ya, ga-abụ ebe obibi ndị Livaiị, ndị na-arụ orụ n'ulonṣo ukwu ahụ. 6 "N'akukụ obodo nso ka a ga-ekewapụta ala nke ogologo ya dí kilomita iri na ato, nke obosara ya díkwa kilomita abụ na ọkara, nke a ga-abụ nke ndị Izrel. 7 "A ga-eweputa ala pürü iche maka nwa eze. Ala a ga-adị n'akukụ abụ nke ala nso ahụ, na obodo ahụ. Ala a ga-agbatịri site n'akukụ ọdịda anyanwụ ebe oke ya dí ruo n'osimiri Mediterenịa. Ọ ga-esitekwa n'oke ala ya n'owụwa anyanwụ gbatịri ruo n'ebẹ ebo Izrel nwere ala ha. N'uzo dí otu a, ala a ga-aha ka ala ebo Izrel ketara. 8 Ala a ga-abụrụ ya ihe nketa n'Izrel. Ndịsi m agaghị emegbu ndị m ọzọ, ma ha ga-ahapụ ndị Izrel ka ha keta ala ndị a díka ebo niile ha si dí. 9 "Nke a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru: O zuolara unu, unu ụmụ ndị eze Izrel. Kwusinụ ipụnara ndị m ihe ha nwere n'ike, kpeenụ ikpe ziri ezi na-emekwa ihe kwasiri ekwesi. Kwusinụ ichupụ ndị m site n'ihé ha, otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwupütara. 10 Ka ihe ọtụtụ unu ji ere ahịa unu bụru ezigbo efa na ezigbo baf nke a na-ejighị aghughị kpụ. 11 Ka ihe ọtụtụ homa bụru ihe unu ga-eji na-atụ ihe niile, ma mmanụ, ma ọka. Ihe ọtụtụ ndị ọzọ unu ga-enwe ga-abụ efa, nke bụ otu ụzọ n'uzo iri nke homa, maka ịtụ ihe díka ọka. Nke ọzọ bụ baf, nke bükwa otu ụzọ n'uzo iri nke homa, maka ịtụ ihe díka mmanụ. 12 Ihe ọtụtụ a ga-eji mata ịdị arọ nke ihe ọbụla ga-abụ shekel. Ihe a ga-eji gbanwere shekel a bụ iri gera abụ naanị. Iri shekel isii ka a ga-ejikwa gbanwere otu mina. 13 "Nke a bụ onyinye pürü iche unu ga-enye: otu ụzọ n'uzo isii nke efa, site n'otu homa nke ọka wiiti unu. Unu ga-enyekwa otu ụzọ n'uzo isii nke efa site n'otu homa ọka balị unu. 14 Díka e nyere ya n'iwu, unu ga-eji ihe ọtụtụ baf, weta mmanụ oliv bụ otu ụzọ n'ime ụzọ iri site n'otu kọ ọbụla (kọ na-erita baf iri, n'ihi na baf

iri, bù ọtụtu otu homa). **15** Ozokwa, otu aturu nke sitere n'igwe aturu dì narị aturu abụ, nke si n'ebe iịa nri nke Izrel a gbara mmiri nke ọma ka unu ga-eweta. A ga-eji ndị a chọ aja mkpuru ọka, na aja nsure ọkụ, na aja udo, maka ikpuchiri ndị wetara ha mmehie ha. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bù Onyenwe anyị kwubiri ya. **16** Ndị niile nke n'ala ahụ ga-eso nwa eze Izrel bute onyinye ndị a. **17** Nwa eze ahụ ka ọ dịrị iweta ihe ejị achụ aja nsure ọkụ niile, aja mkpuru ọka, aja ihe ọnụni niile, na nke Ọnwa ọhụru nakwa nke ụbочị izuike niile, n'oge mmemme niile nke ndị Izrel. O ga-ewetakwa ihe ejị achụ aja mmehie, aja mkpuru ọka, aja nsure ọkụ, aja udo maka ikpuchiri ụmụ Izrel mmehie ha. **18** “Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bù Onyenwe anyị kwuru: N'ụbочị mbụ nke ọnwa mbụ ọbụla, unu ga-ewere nwa oke ehi nke na-enweghi ntụpo, chọ aja ido ụlọnsø m nsø. **19** Onye nchüaja ga-ewere ụfodụ ọbara nke aja mmehie ahụ tee ya n'akụkụ ọnụ ụzø ụlọnsø m, na n'akụkụ anọ nke ọnụ ebe ichu aja, na n'ahụ ibo nke ọnụ ụzø ogige ime. **20** Unu ga-emekwa otu ihe ahụ n'abalị asaa nke ọnwa ahụ n'ihi onye ọbụla mehiere na-amaghị ama, maka ikpuchi mmehie metutara ụlọnsø m. **21** “N'ụbочị nke iri na anọ nke ọnwa mbụ, ka unu ga-edede Mmemme Ngabiga. O ga-abụ mmemme abalị asaa. N'ụbочị ndị a, naanị achicha nke a na-ejighị ihe na-eko achicha mee ka unu ga-eri. **22** N'ụbочị ahụ, onyeisi ga-eweta otu nwa oke ehi maka aja mmehie nke onwe ya, na maka mmehie mmadụ niile nke ala ahụ. **23** N'ụbочị asaa nke mmemme ahụ, kwa ụbочị, o ga-eweta oke ehi asaa na ebule asaa, ndị na-enweghi ntụpo ọbụla, dika ihe ichu aja nsure ọkụ nye Onyenwe anyị. O ga-enyeikwa nwa mkpi kwa ụbочị maka aja mmehie. **24** O ga-ewetakwa n'ihi onyinye ịnata ihuomma, narị lita ọka anọ na iri itoolu, nke bù otu ọtụtu otu oke ehi, otu ọtụtu otu ebule. Tinyere lita mmanụ oliv ato na ụma asatọ. Lita mmanụ ato na ụma asatọ díkwara otu efaf ọka. **25** “N'oge mmemme ụbочị asaa ahụ, nke ga-ebido n'ụbочị iri na ise nke ọnwa asaa, o ga-ewetakwa ihe a ga-eji chọ aja mmehie na aja nsure ọkụ, na aja mkpuru ọka, na mmanụ.

46 “Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bù Onyenwe anyị kwuru, Ọnụ ụzø ama nke ogige ime, nke na-eche ihu n'owuwa anyanwụ ga-abụ ihe e mechiri emechi n'ụbочị isii niile unu na-arụ ọrụ. Ma a ga-emeghe ya n'ụbочị izuike, na n'ụbочị mmemme

onwa ọhụru. **2** Nwa eze ga-esitekwa na mpụta ọnụ ụlo nke ọnụ ụzø ama bata, guzoro n'akụkụ ọnụ ụzø ama. Ndị nchüaja ga-edozikwa aja nsure ọkụ ya, na aja udo ya. O ga-anokwa n'ụlo mbata kpoo isiala nke ofufe ya, sitekwa n'ebe ahụ pụo. Ma a gaghi emechi ọnụ ụzø ahụ tutu ruo anyasi. **3** N'ihi ọnụ ụzø ama ka ndị ala a ga-anọ fee Onyenwe anyị ofufe n'ụbочị izuike na n'ụbочị mmemme ọnwa ọhụru. **4** Ihe nwa eze ahụ ga-eji chọqo Onyenwe anyị aja nsure ọkụ n'ụbочị izuike na n'oge mmemme ọnwa ọhụru ga-abụ ụmụ ebule isii, na otu ebule, ndị na-enweghi ntụpo. **5** O ga-eweta ihe e ji achụ aja mkpuru ọka, nke bù iri lita ụtụ ọka abụ na abụ, na otu ebule. O ga-ewetakwa lita mmanụ oliv asaa maka iri lita ụtụ ọka abụ na abụ ahụ, tinyere onyinye ụmụ aturu dika o si masi ya. **6** N'ụbочị mmemme ọnwa ọhụru, o ga-eweta otu nwa oke ehi, ụmụ aturu isii na otu ebule, ha niile o dighị nke ga-enwe ntụpo ọbụla. **7** O ga-ewetakwa otu oke ehi na iri lita ụtụ ọka iri abụ na abụ, maka aja mkpuru ọka. O ga-enye ebule ahụ na iri lita ụtụ ọka iri abụ na abụ. O ga-enyeikwa ụmụ aturu ndị ahụ na ụtụ ọka dika o si masi ya inye ha, tinyere iri lita ọka abụ na abụ, nke o ga-eweta maka lita mmanụ oliv asaa. **8** Mgbe nwa eze ga-abata n'ụlo ahụ, o ga-esite na mpụta ọnụ ụlo nke ọnụ ụzø ama, ebe ahụ kwa ka ọ ga-esikwa pụo. **9** “Ma mgbe ndị ala ahụ ga-abata n'ihi Onyenwe anyị n'oge mmemme di nsø, onye ọbụla sitere n'ọnụ ụzø dì n'ugwu bata aghaghị ipụ site n'ọnụ ụzø nke dì na ndịda. Ndị si na ndịda bata ga-esitekwa n'ụzø nke ugwu pụo. O dighị onye ga-esi n'ụzø o si bata laghachi, kama ha ga-esi ụzø nke chere ebe ha si bata ihu pụo. **10** Nwa eze ga-anọ n'etiti ha, o bụrụ na ha abanye, o ga-eso ha banye, o bụrụkwa na ha apụwa, o ga-esokwa ha pụo. **11** N'oge mmemme ndị ahụ pürü iche, na mmemme ndị akara aka, ihe a ga-eji nye onyinye mkpuru ọka ga-abụ iri lita ụtụ ọka abụ na abụ, na otu oke ehi, na iri lita ụtụ ọka abụ na abụ na otu ebule, tinyere ụmụ aturu nke ọnụogugu ya ga-abụ dika o si masi ya, tinyere lita mmanụ asaa maka iri lita ụtụ ọka abụ na abụ ọbụla. **12** “Mgbe ọbụla onyeisi chọqo inye onyinye afọ ofufu, maka ichurụ Onyenwe anyị aja nsure ọkụ maobụ aja udo, a ga-emeghere ya ọnụ ụzø ime nke dì n'owuwa anyanwụ ka o si n'ebe ahụ bata. O ga-enye onyinye ya dika e si enye ya n'ụbочị izuike. Emesia, o ga-atugharịa pụo. A ga-emechikwa ụzø ahụ mgbe o puchara. **13** “O bụ nwa aturu gbara otu afọ nke na-

enweghi ntupö ka i ga-eweta ubochi niile maka ichu aja nsure oku nye Onyenwe anyi, o bu kwa ututu, kwa ututu ka i ga-eweta ya. **14** I ga-ewetakwa onyinye mkipuru oka kwa ututu kwa ututu tnyere ya, ihe niile ga-emejuputa ya bu lita utu oka isii, na lita mmanu abuo e ji agwakota ya. Iche onyinye mkipuru oka a n'ihu Onyenwe anyi bu ükpuru ga-adigide ruo mgbe ebighi ebi. **15** Ya mere, ha ga-edozi nwa aturu na utu oka na mmanu oliv ahü, kwa ututu kwa ututu, maka aja nsure oku a na-achu kwa mgbe niile. **16** "Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, o buru na onyeisi enye onye obula n'ime umu ya ndi ikom onyinye site n'ihe nketa ya, ihe ahü ga-abu nke ya, burukwa nke mkipuru ya, o ga-abu oke ha site n'ihe nketa ruo ebighi ebi. **17** O burukwanu na o kenyé otu n'ime ndi ohu ya ala site n'ihe nketa ya, ala ahü ga-abu nke ohu ahü tutu ruo n'afo inwere onwe, nke bu afó asaa obula. Mgbe ahü, ohu ahü ga-enwere onwe ya, ma ala ahü ga-aghokwa nke nwa eze ahü. Ihe nketa ya bu nke dijri naaní umu ya, nke ha ka o bu. **18** Nwa eze ahü agaghị ewere ala obula site n'ihe nketa ndi mmadu n'aka ike, si otu a chupu ha site n'ala ha. Ala obula o na-enye umu ya ga-aburiri ihe nketa sitere n'ala nke aka ya. Ka a ghara ime ka o bulađi otu n'ime ndi m buru onye e kewapuru site n'ihe nketa ha." **19** Mgbe nke a gasiri, o duuru m site n'önü uzö dì n'akukü önü uzö ama kpobata m n'önülo ndi ahü dì nsø, nke chere ihu n'ugwu, nke bu ihe nketa ndi nchua. O gosiri m otu ebe di na nsotu akukü odida anyanwu. **20** O sıri m, "Ebe a ka ndi nchua ga-anö sie anu aja ikpe omuma na aja mmehie. Ebe a ka ha ga-anokwa ghee onyinye mkipuru oka, ka a ghara iwebata ha na mpüta ogige a nakwa ido ndi mmadu nsø." **21** Mgbe ahü, o mere ka m püta ozö n'ogige ezi. O duuru m gaa n'akukü anö nke ogige ahü. Ahurü m na e nwere ogige nke di n'akukü obula. **22** N'akukü anö nke ogige ndi a, ogige ndi ozö dì n'ime ha. Ha ruru mita iri abuo na ato n'ogologo, ebe obosara ha rukwara mita iri na asaa n'okara. Ogige anö ndi a ha n'otu. **23** N'ime ulö ahü, gburugburu ya, e nwere ahiri e ji nkume doo, nke nwere ekwu di n'okpuru ahiri nkume ahü. **24** O sıri m, "Ndì a bu ulö ebe ndi niile na-ezi ozi n'ulonso ukwu ahü ga-anö na-esi ihe aja niile ndi mmadu webatara."

47 Mgbe ahü, nwoke ahü mere ka m loghachikwa n'önü uzö ulonso ukwu ahü. Ahurü m iyi nke

na-aso na-agá n'akukü owuwa anyanwu (n'ihu na ihu ulonso ahü chere ihu n'owuwa anyanwu). Mmiri ahü si n'okpuru ulonso ukwu ahü n'akukü aka nri nke ebe ichu aja, n'akukü ndida ya na-asoputa, **2** O mere ka m si n'önü uzö dì n'ugwu püta, ma gaa n'önü uzö nke owuwa anyanwu, ebe m hürü mmiri ahü ka o si na ndida na-asoputa. **3** Mgbe anyi na-agá, o ji ihe otutu dì ya n'aka tüpüta ihe ruru narı mita ise na iri mita ato. O duuru m na-agafe mmiri ahü. N'oge a, mmiri ahü erutela na nkwonkwo ükwu. **4** O jikwa ihe otutu ya tüpüta ihe ruru narı mita ise na iri mita ato ozö, durukwa m na-agá. N'oge a, mmiri ahü erutela m n'ikpere. Mgbe o tüpütarai ihe ruru narı mita ise na iri mita ato ozö, o duuru m gafee mmiri ruru m n'ukwu. **5** O tüpüta ihe ruru narı mita ise na iri mita ato ozö, mmiri ahü ghoro osimiri nke m na-apughị igafe, n'ihu na mmiri ahü toro eto buru mmiri ogwugwu, osimiri nke mmadu na-apughị iji ije ükwu gafee. **6** O sıri m, "Nwa nke mmadu, i hürü ihe ndi a?" O duuru m laghachi n'önü mmiri. **7** Mgbe m rutere n'önü mmiri, lee, ahurü m otutu osisi nke toro n'akukü abuo nke iyi ahü. **8** O sıri, "Iyi a na-aso na-agá akukü owuwa anyanwu, sobanye n'ime Araba, tutu bia sobanye n'osimiri nnu ahü. Mgbe o sobanyere n'osimiri nnu ahü, mmiri ya na-agho mmiri di mma öñünü. **9** Otutu ihe e kere eke di ndü ga-ebi n'ebé obula mmiri a na-aso aga. Azü di ukwu ga-ejuputa n'ebé ahü, n'ihu na mmiri a na-asobanye n'ebé ahü, na-emé ka mmiri osimiri ghoro mmiri di mma iñu ahü. Ya mere, ihe niile di n'ebé obula mmiri a sojere ga-adı ndü. **10** Ndì oku azü ga-egozo n'önü mmiri, site n'En-Gedi ruo n'En-Eglaim a gaghị enweta ebe a na-agbasa ügbü e ji egbu azü. Azü di iche iche ga-adikwa, dikä azü osimiri Mediterenja. **11** Ma ebe apitü ya niile, n'ebé niile mmiri na-adö, agaghị adı öhürü, o bu nnu ga-agá ka a ga-ahapuru ebe ndi ahü. **12** Mkipuru osisi di iche iche ga-eto n'akukü abuo nke iyi ahü. Akwukwò ha agaghị akponwu akponwu, mkipuru ga-adı n'elü ha mgbe niile. Mkipuru öhürü ga-adı n'ónwa obula, n'ihu na o bu mmiri si n'ebé nsø ahü na-agba ha mmiri. Mkipuru ha ga-abu nri, akwukwò ha ga-abukwa maka igwo orja." **13** Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, "Nke a ga-abu oke ala nke unu ga-eké n'etiti ebo iri na abuo nke Izrel dikä ihe nketa ha, Josef ga-enweta oke ala abuo. **14** Ebo obula ga-eketa dikä ibe ya ketara, n'ihu na-eweliri m aka riyo iyi na m ga-enye ndi nna nna unu ala ahü, na ala

a ga-agħokwa ihe nketa unu. **15** “Nke a ga-abukwa oke ala nke ala unu ahū. “N’akukų ugwu, o ga-esite n’osimiri Mediterenja n’akukų uzo Hetlon, gafee Lebo gawa Zedad, **16** site ya ruo Berota na Sibraim (nke dī n’oke ala dī n’agħata Damaskos na Hamat), rukwaa na Haza Hatikon, nke dī n’oke ala Hauran. **17** Oke ala ahū ga-esite n’oke osimiri għasoro oke ala nke ugwu Damaskos ruo Haza Enan. Oke ala ndi Hamat ga-adikwa n’akukų ugwu. Nke a ga-abu oke ala nke akukų ugwu unu. **18** Oke ala n’akukų őwluwa anyanwu ga-esite n’agħata Hauran na Damaskos soro akukų osimiri Jodan, n’agħata ndi Gilead na ala ndi Izrel ruo n’osimiri dī n’őwluwa anyanwu, ruokwa Tama. Nke a ga-abukwa oke ala unu n’akukų őwluwa anyanwu. **19** Oke ala na ndida, o ga-esite na Tama ruo qobuladi mmirri Meriba Kadesh, soro uez qodò mmirri iżi Ijipt ruo osimiri Mediterenja. Nke a bù oke ala ahū na ndida. **20** N’odida anyanwu, osimiri Mediterenja ga-abu oke ala, ruo na ncherita iħu uez e si abata Hamat. Nke a bù oke ala unu n’akukų ődida anyanwu. **21** “Ala niile dī n’ime oke ala ndi a, ka unu ga-eke n’etiti onwe unu dika ebo Izrel si dī. **22** Keenū ha ka ha buriż ihe nketa nye onwe unu, ma nyekwa ndi őbja bi n’etiti unu, bù ndi őbja niile mħtara ume. Unu ga-agu ha dika ndi amurū n’ala Izrel. Ha ga-esokwa unu keta oke n’ihe nketa a na-ekenye ndi ebo niile nke Izrel. **23** A ga-ekenye ndi őbja ihe nketa n’ebu őbula ha bi n’etiti ha.” Otu a ka Onye kachas ihe niile elu, bù Onyenwe anyi kwubiri.

48 “Nke a bù aha ebo niile, na ala ha ga-eketa:

“Dan otu oke. Site na nsotu ugwu, n’akukų uez Hetlon ruo mbata Hamat. Haza Enan na oke ala ugwu Damaskos, nke dī n’akukų Hamat ga-abu akukų oke ala ha site n’akukų őwluwa anyanwu ruo n’odida anyanwu. **2** Asha ga-enwe otu oke. O ga-abu n’akukų oke ala Dan, site n’őwluwa anyanwu ruo n’odida anyanwu. **3** Naftali ga-enwe otu oke. O ga-abu n’akukų oke ala Asha, site n’őwluwa anyanwu ruo n’odida anyanwu. **4** Manase nwere otu oke. O ga-abu n’akukų oke ala Naftali, site n’őwluwa anyanwu ruo n’odida anyanwu. **5** Ifrem ga-enwe otu oke. O ga-abu n’akukų oke ala Manase, site n’őwluwa anyanwu ruo n’odida anyanwu. **6** Ruben ga-enwe otu oke. O ga-abu n’akukų oke ala Ifrem, site n’őwluwa anyanwu ruo n’odida anyanwu. **7** Juda ga-enwe otu oke. O ga-abu n’akukų oke ala Ruben, site n’őwluwa anyanwu ruo n’odida

anyanwu. **8** “Ala nke ya na oke ala ndi Juda ga-agħbatj site n’őwluwa anyanwu ruo n’odida anyanwu, ka i ga-enye dika onyinye puru iċhe. Obosara ya ga-abu ihe dī kilomita iri na ato. Ogologo ya site n’őwluwa anyanwu ruo n’odida anyanwu ga-aha ka ala otu ebo ketara. Ułqonsu ukwu ahū ga-adikwa n’etiti ya. **9** “Ogologo ebe a ewepūtara iċhe nye Onyenwe anyi ga-adid kilomita iri na ato, obosara ya ga-abu kilomita ise na őkara. **10** Nke a ga-abu ala dī nsø e debere iċhe nye ndi nchħajja. N’akukų ugwu, idj ogologo ala ahū ga-abu kilomita iri na ato. N’akukų ődida anyanwu, ogologo ya bu kilomita ise na őkara. Ogologo nke akukų ndida na nke ugwu bu otu. Otu a kwa, ogologo nke akukų őwluwa anyanwu na ődida anyanwu bu otu. Ebe nsø Onyenwe anyi ga-adid n’etiti ya. **11** O ga-adidri ndi nchħajja, bu ume Zadok ndi e doro nsø, ndi sitere n’ikwesi ntukwsaq obi jeere m ozi, ndi na-esitegħi n’iso uez m kpfafu dika ndi Izrel na agħburu Livayi mere mgħbe ha meħiere. **12** O bu onyinye puru iċhe a na-enye ha site n’ala ahū dī nsø, bu ala ahū kachas nso, nke ya na ala ndi Livayi nwekkor oke ala. **13** “N’akukų ala ndi nchħajja, a ga-ekenye ndi Livayi ala nke ha. Ha ga-eketa ala nke ogologo ya bu kilomita iri na ato, nke obosara ya bu kilomita ise na őkara. **14** O nweġħi akukų ala nsø a ga-ere ere, maqbū nye ya ndi qzø, n’ihi na ihe dī nsø ka ő bu nye Onyenwe anyi. **15** “Ala nke fodur, nke ogologo ya dī kilomita iri na ato, nke obosara ya dī kilomita ise na őkara ga-abu ala oħra. A ga-ewu ebe obibi n’elu ya, wukwaa ebe iżu anu użo. Obodo ga-adid n’etiti ya, **16** nke ogologo akukų ugwu ruru kilomita abu na ume ano, akukų ndida ruru kilomita abu na ume ano, akukų őwluwa anyanwu ruru kilomita abu na ume ano, na akukų ődida anyanwu rukwara kilomita abu na ume. **17** Ogologo nke ala ebe ġia nri nke ga-agħba obodo ahū għburugħbu ga-aha n’otu. O ga-adid narji mita na iri mita ato na ise n’ugwu, na ndida narji mita na iri mita ato na ise, n’őwluwa anyanwu narji mita na iri mita ato na ise, n’akukų n’odida anyanwu narji mita na iri mita ato na ise. **18** Ma nke ga-afodu na ja, n’akukų oke ala ahū dī nsø nke gara ogologo ya niile, ga-abu n’akukų őwluwa anyanwu kilomita ise na őkara n’akukų ődida anyanwu ga-abukwa kilomita ise na őkara. Iħe omume ya ga-abu nri nye ndi oru nke obodo ahū. **19** Ndī oru si n’obodo, bu ndi na-akop ya ga-abukwa ndi si n’ebu niile nke Izrel. **20** Ala ahū niile, ma ala ahū e doro nsø, ma ala ndi obodo, ga-adid kilomita iri na ato n’akukų

ya ọbula. 21 “Ala niile foduru n’akukụ abụ nke ala ahụ dí nsø, na ala ndị obodo ga-abụ nke nwa eze. Ọ ga-agbatị ruo ọwụwa anyanwu site n’otụtụ kilomita iri na ato nke oke ahụ dø nsø ruo n’oke ala ọwụwa anyanwu, sitekwa na kilomita iri na ato n’akukụ ọdịda anyanwu ruo oke ala ọdịda anyanwu. Akukụ abụ ndị a nke gbatirị ruo n’oke ala ndị obodo ga-abụ nke onye ọchichị, ebe nsø ahụ na ụlọ ukwu ahụ ga-adị n’etiti ha. 22 Ya mere, oke ala nke ndị Livayị na ala ndị obodo ga-adị n’etiti ala nke nwa eze nwhee. Oke ala nke nwa eze ahụ ga-adị n’etiti oke ala Juda na oke ala Benjamin. 23 “Ala e nyere ebo foduru di otu a: “Benjamin ga-enwe otu oke, nke sitere n’owụwa anyanwu ruo n’odịda anyanwu. 24 Simiọn ga-enwe otu oke; ha na ndị Benjamin ga-enwekọ otu oke ala n’akukụ ọwụwa anyanwu na n’akukụ ọdịda anyanwu. 25 Isaka ga-enwe otu oke; ha na ndị Simiọn ga-enwekọ oke ala n’akukụ ọwụwa anyanwu, na n’akukụ ọdịda anyanwu. 26 Zebulon ga-enwe otu oke; ha na ndị Isaka ga-enwekọ oke ala n’akukụ ọwụwa anyanwu, na n’akukụ ọdịda anyanwu. 27 Gad ga-enwe otu oke; ha na ndị Zebulon ga-enwekọ oke ala n’akukụ ọwụwa anyanwu na n’akukụ ọdịda anyanwu. 28 Ma oke ala Gad nke chere ihu n’akukụ ndịda ga-esi na Tama ruo n’iyi Meriba Kadesh, sorokwa ọdø mmiri Ijipt ruo n’osimiri Mediterenija. 29 “Nke a bụ ala unu ga-ekenye ebo Izrel niile diķa oke ha. Ha ga-abukwara ha ihe nketa.” Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwubiri ya. 30 “Ndị a ga-abụ ọnụ uzọ ama e si apụ n’obodo ahụ. “N’akukụ nke ugwu, nke ịdi ogologo mgbidi ya bụ kilomita abụ, 31 ọnụ uzọ ama obodo ahụ ga-abụ aha ebo niile nke Izrel. Ọnụ uzọ ama ato n’akukụ ugwu ga-abụ ọnụ uzọ ama Ruben, ọnụ uzọ ama Juda, na ọnụ uzọ ama Livayị. 32 N’akukụ ọwụwa anyanwu, nke mgbidi ya dí kilomita abụ n’ogologo, ọnụ uzọ ama ato ga-adị ya. Ha ga-aza ọnụ uzọ ama Josef, ọnụ uzọ ama Benjamin, na ọnụ uzọ ama Dan. 33 N’akukụ ndịda, nke ogologo ya bükwa kilomita abụ, ọnụ uzọ ama ato ga-adị ya: ọnụ uzọ ama Simiọn, ọnụ uzọ ama Isaka, na ọnụ uzọ ama Zebulon. 34 N’akukụ ọdịda anyanwu nke ịdi ogologo mgbidi ya bụ kilomita abụ, ọnụ uzọ ama ato ga-adị ya: ọnụ uzọ ama Gad, ọnụ uzọ ama Asha, na ọnụ uzọ ama Naftali. 35 “Gburugburu obodo ahụ bụ kilomita iri. “Aha a ga-akpọ obodo ahụ site n’oge ahụ gawa, ga-abụ, ‘Onyenwe anyị nọ n’ebe ahụ.’”

Daniel

1 Mgbe afə ato gafere site na mgbe Jehoiakim bidoro bürü eze na-achi Juda, Nebukadneza eze na-achi Babilon bijara buso Jerusalem agha. **2** Onyenwe anyi nyefere Jehoiakim, eze Juda n'aka ya, na ihe ụfodụ e jiri chọ ulọnṣo Chineke mma. O buuru ha niile gawa Shaịna n'ulọ chi ya, dobe ha n'ime n'ulọkụ chi ya. **3** Eze nyere Ashipenaz, onyeisi ndị ozi ya iwu ka ọ kpobata ụmụ okorobia sitere n'ezinaulọ eze na nke ndị ọchichị n'ala Izrel n'ije ozi eze. **4** Ụmụ okorobia ndị a ga-abụ ndị n'enwegrị nkwarụ ọbuła n'ahụ ha, ndị mara mma ile anya na ndị nwere nghoṭa banyere ihe ọmụma dị iche iche. Ha kwestikwara i bụ ndị maara ihe, ndị na-amụta ihe ọsịṣo na ndị tozuru oke ije ozi n'ulỌeze. Ọ ga-akuziri ha asusụ na akwükwo ọgugu dị iche iche nke ndị Kaldja. **5** Onye eze si n'oche nri ya na-ewepụta nri na mmanyia a ga-enye ha kwa ụbochi. Ha ga-anọ n'ozuzu a afə ato, nke ọ ga-abụ e mechaa, ha ga-abụ ndị kwasiri iṇo n'ije ozi n'obi onye eze. **6** Ndị so n'ime ha bụ Daniel, na Hananaya, na Mishael, na Azaraya, ha bụ ndị Juda. **7** Ma onyeisi ndị na-ejere eze ozi nyere ha aha ọhụrụ ọzo Daniel ka ọ kporo Belteshaza; Hananaya ka ọ kporo Shedrak; ọ kporo Mishael, Mishak; kpokwa Azaraya, Abednego. **8** Ma Daniel kpebiri n'obi ya na ọ gaghi emerụ onwe ya site n'iri nri maqbụ iñu mmanyia eze. Ya mere ọ riọro onyeisi ndị ozi ka ọ hapụ ya ka ọ ghara imerụ onwe ya. **9** Ma Chineke mere ka Daniel nweta ihuomma na obi ebere n'aka onyeisi ndị na-ejere eze ozi. O nwekwara ọmịkọ n'ebi Daniel nọ n'ihi ọnọdụ ha. **10** Ma onyeazi a gwara Daniel, “Ana m atụ egwu n'ihi onyenwe m eze, onye kwuru ihe unu ga-eri na ihe unu ga-ari. Ọ bürü na ọ hụ na unu tara ahụ karịa ndị ọgbọ unu ndị ọzo, ndị m ga-anọ na nsogbu n'aka onye eze.” **11** Daniel sịri onyeisi ahụ e tinyere orụ ilekọta Daniel, na Hananaya, na Mishael, na Azaraya n'aka, **12** “Biko, nye anyi naanị ahijịa nri, na mmiri ọnụnụ, ka ọ bürü ihe oriri anyi na ihe ọnụnụ anyi. Jiri ya lee anyi ule ụbochi iri. **13** Jirizie anya gi chọpụta ma o nwere ihe dị iche n'etiti anyi na ndị ọzo, ndị na-eri nri ọma nke eze nyere, site n'ije i ụhụrụ, mee ụmụodibo gi otu o kwasiri.” **14** O kwenyere ime ihe ha kwuru, ọ nwälere ha abalị iri. **15** Mgbe ụbochi iri ahụ zuru, a chọpụtara na ahụ dị ha mma, chọpụtakwa na ha dị mma ile anya karịa ụmụ okorobia ndị ọzo e ji nri ọma niile eze nyere zuo. **16** Ya mere onyeisi

ozi ahụ wepuru nri na mmanyia ọma ahụ ha kwasiri iri ma nye ha naanị akwükwo nri. **17** Chineke mere ka ụmụ okorobia anọ ndị a nwee ọguguisi pürü iche na nghoṭa n'ihe ọbuła gbasara edemede na amamihe niile. Daniel nwekwara nghoṭa ikowa ụdi ọhụ niile na nrọ niile. **18** Mgbe oge eze nyere a ga-eji kpobata ha n'ije ozi ya zuru, onyeisi ndị na-eje ozi chere ha n'ihu Nebukadneza. **19** Ha na eze kparịtakwara ụka. Ma n'ime ụmụ okorobia ahụ niile a zuru, o nweghi nke amamihe ya juru eze afə dika amamihe Daniel, na Hananaya, na Mishael, na Azaraya. N'ihi nke a, o mere ka ha soro bürü ndị na-adụ ya ọdu. **20** Mgbe ọ bụlakwa eze chọro ndumodụ banyere amamihe na nghoṭa, ọ na-achoputa na ndumodụ ha na-enye ya na-adị mma okpukpu iri karịa ndumodụ nke ndị majiki ya na ndị maara ihe banyere kpakpando nọ n'alaeze ya na-enye ya. **21** Daniel nogidere bürü onye na-adụ eze ọdu tutu ruo afə mbụ nke Sairos bidoro ịchị dika eze.

2 N'ime afə nke abụ nke ọchichị ya, eze Nebukadneza rorø nrọ dị iche iche. Nrọ ndị a mere ka obi ya gbasasia, ụra pukwara ya n'anya. **2** Mgbe ahụ, eze kporo ndị majiki, ndị ha na mmuo ojoo na-ekwu okwu, ndị mgbasị na ndị ihe banyere ngagharị nke kpakpando doro anya ka ha bija gwa ya ihe ahụ ọ rorø na nrọ. Mgbe ha bijara, guzo n'ihu eze, **3** o sịri ha, “Arorø m nrọ nke na-enye m nsogbu n'obi. Achorø m ịma ihe ọ pütara.” **4** Mgbe ahụ, ndị ahụ na-enyocha kpakpando gwara eze ahụ okwu n'asusụ ndị Siria si, “Ka gi eze dịrị ndị ruo mgbe ebighị ebi, I ga-agwa ụmụodibo gi nrọ a i rorø, anyi ga-akowara gi ihe ọ pütara.” **5** Ma eze zara ndị Kaldja, “Nke a bụ ihe m kpebirila: Ọ bürü na unu agwaghị m ihe nrọ a na nkowà ya bụ, aga m eme ka abokasịa unu, tikpokwa ụlo unu, mee ka ha ghọ mkpomkpö ebe. **6** Ma ọ bürü na unu gwa m ihe ahụ m rorø na nrọ ma kowaakwa ya, aga m enye unu onyinye dị iche iche na ugwo orụ nsopuru dị ukwuu. Ya mere, gwanụ m nrọ ahụ na nkowà ya.” **7** Ọzokwa, ha zaghachiri, “Ka eze gwa ndị ohu ya ihe ọ rorø na nrọ, anyi ga-akowakwa ya.” **8** Eze zaghachiri, “Ama m na ọ bụ oge ka unu na-achọ inweta n'ihi na unu amatala na ihe a ka m kpebiri ime. **9** Ọ bürü na unu agwaghị m nrọ ahụ naanị otu ntaramahụhụ dịrị unu. Unu agbaala izu igwa m okwu ugħa na okwu nduhie na-ele anya na ọnọdụ ga-agbanwe. Ya mere, gwanụ m nrọ ahụ, m ga-amatakwa na unu puru ikowara m ya.” **10** Ndị Kaldja zara eze, “O

dighi mmadu ọbula n'elu ụwa a nke nwere ike ime ihe a eze na-achọ. O dighikwa eze, n'agbanyeghi idị ukwuu ya na idị ike ya, nke juturu ụdi ihe dị otu a eze na-ajụ n'aka ndị mgbaasi, ndị na-agba aja ya, ndị ha na mmuo ojoo na-ekwu okwu, na ndị Kaldia. 11 Ihe a i chorø ka anyị mee bụ ihe na-agaghị ekwe omume. O bụ naanị ndị mmuo nwere ike ikoro gi ihe i rorø na nrø. Ndị mmuo anokwaghị n'etiti ndị mmadu.” 12 Nke a mere ka eze juputa n'oke iwe na ọnụma, o nyere iwu ka e gbuchaa ndị amamihe niile nke Babilon. 13 Mgbe e kwuputara iwu onye eze ka e gbuo ndị oke amamihe niile, ndị agha chokwara ebe Daniel na ndị otu ya nọ ka ha gbuo ha. 14 Mgbe Ariok, onye bụ onyeisi ndị nche eze pürü igbu ndị ikom maara ihe na Babilon, Daniel ji amamihe na ezi uche gwa ya okwu. 15 O jụru onyeozi eze, bụ Ariok, “Gini mere eze ji nye iwu dị ike di otu a?” Mgbe ahụ, Ariok kowaara ihe niile nye Daniel. 16 Mgbe ahụ, Daniel banyere n'uløze, ihu ya. O riorø eze ka o nyetụ ya nwa oge iji kowakwara ya ihe nrø ahụ pütara. 17 Emesia, Daniel lara n'ulø nke ya gaa kɔqø Hananaya, na Mishael, na Azaraya, ndị enyi ya ihe merenụ. 18 O gwara ha ka ha riorø maka ebere site n'aka Chineke nke eluigwe banyere ihe nzuko a, ka a hapụ igbu ya na ndị enyi ya na ndị amamihe fodụrụ na Babilon. 19 N'abalị, e mere ka Daniel mata ihe omimi ahụ site n'ohụ. Mgbe ahụ, Daniel toro Chineke nke eluigwe, 20 Daniel sịri, “Otuto dírị aha Chineke ruo mgbe ebighi ebi; amamihe na ike dị n'aka ya. 21 O na-agbanwe oge na mgbe dị iche iche; O na-ebuli ndị eze na-akwatukwa ha. O na-enye onye maara ihe amamihe, ma na-enyekwa onye nwere mmuo nghoṭa ihe ọmụma. 22 O na-ekpughe ihe dị omimi na ihe zoro ezo; O maara ihe dị n'ochichiri, ma ihè binyekwara ya. 23 Ana m ekele gi, na-etokwa gi, Chineke nke nna m ha, n'ihi na i nyela m amamihe na ike. I meela ka m mata ihe anyị riorø gi, i mekwala ka anyị mata nrø ahụ eze rorø.” 24 N'ihi ya, Daniel jekwuru Ariok, onye ahụ eze nyere iwu igbu ndị ndumodụ niile dị na Babilon, si ya, “Egbukwala onye ọbula n'ime ndị amamihe Babilon. Kama duru m gaa n'ihi eze n'ihi na ejikeere m ịgwa ya ihe ahụ ọ chorø ịmata.” 25 Mgbe ahụ, Ariok mere ngwangwa duru Daniel gaa n'ihi eze, si ya, “Achoputala m otu onye n'ime ndị Juda a dötara n'agha nwere ike ịgwa eze ihe nrø ya pütara.” 26 Eze jụru Daniel (onye a na-akpokwa Belteshaza), “I nwere ike ịgwa m ihe ahụ m rorø na nrø, na ikowara m ihe ọ pütara?” 27 Daniel gwara eze, “O nweghi onye

amamihe ọbula, onye ọbula ya na mmuo na-ekwu okwu, onye mgbaasi ọbula maobu onye na-enyocha kpakpando ọbula pürü ịgwa eze ihe omimi a i chorø. 28 Ma o nwere Chineke nọ n'eluiweghe, onye na-ekpughe ihe omimi niile. O gosila Nebukadneza ihe ga-eme n'ubochi ndị dị n'ihi. Nrø gi na ọhụ niile nke gara n'uche gi mgbe i dinara n'ihe ndina gi bụ ndị a: 29 “Ihe i rorø na nrø, gi bụ eze, bụ ihe banyere ihe na-agha imezu n'oge dị n'ihi. Onye ahụ na-ekpughe ihe nzuko niile egosikwala gi ihe nke ga-eme. 30 Ma mu onwe m, ekpughegħi ihe omimi a nye m n'ihi na m kariri mmadu ọbula dì ndị n'amamihe, kama o bụ ka gi bụ eze mata nkowa ya ma għotakwa ihe gabigara n'uche gi. 31 “Eze, ihe i huru n'ohụ bụ nke a. I huru mmadu a kpuru akpu. Mmadu a a kpuru akpu buru nnqo ibu. O na-egbukwa nwegħenwegħe, buriukwa ihe na-eyi onye ọbula lekwasirị ya anya egwu. 32 E ji ọlaedo a nūchara anučha kpụo isi mmadu ahụ, jiri ọlaočha kpụo aka ya na obi ya. E jikwa bronz kpụo afø ya na apata ukkan ya. 33 O bükwa igwe ka e ji kpụo ogwe ukkan ya abu. Ma akuk ukkan ya, nke a na-azø n'ala ka e ji igwe a gwara ya na үro kpụo. 34 Mgbe i na-ele anya, a waputara nkume, ma օ bughị aka mmadu ka e ji waputa ya. Nkume a kuru mmadu ahụ a kpuru akpu n'ukkan nkume na үro ya, kupaċia ha. 35 Mgbe ahụ, e tijisirị igwe ahụ na үro ahụ, bronz ahụ na ọlaočha ahụ nakwa ọlaedo ahụ niile. Ha dika igitbugbo oka nke na-adị n'ebe a na-azochha oka n'oge okpomok. Ifufe fechapusirị ha na-ahapugħi ihe ngosi ọbula. Ma nkume ahụ dakwasirị ihe ahụ awuru awu mechara ghop ugwu dị ukwuu, nke juputara ụwa niile. 36 “Eze, nke a bụ nrø ahụ. Ugbu a ka anyị kowaara gi ihe nrø ahụ pütara. 37 Gi onwe gi, eze, bụ eze nke ọtụtụ ndị eze օzø nọ n'okpuru ya, onye Chineke nke eluigwe nyere ike ochastici, n'ocheeze niile, na ike na otuto; 38 nyefekwa n'aka gi umentu mmadu niile na umentu anumānu bi n'ime ọhja, na umentu nnunnu nke igwe, e mere ka i buru eze ihe niile ndị a, gi bụ isi ahụ e ji ọlaedo kpụo. 39 “Mgbe i chichara alaeze օzø ga-ebili, ma օ gaghị adị ukwuu dika nke gi, mgbe nke a gasir, alaeze օzø bụ nke ato, nke ga-adị ka bronz ga-ebilikwa, օ ga-achị ụwa niile. 40 A ga-enwekwa alaeze nke ano, nke ga-esi ike dika igwe. Dika igwe nke na-akuri ihe niile, օ ga-egwepia ma kuriukwaa ndị a niile. 41 Ma ebe i huru na ọbula ukkan ahụ na mkpisju ukkan ya niile na үfodụ n'ime ha bụ үro օkpu ite na үfodụ bükwa igwe, alaeze nke ekewara ekewara ka օ ga-abu,

ma o ga-esitü ike dika igwe nke di n'ime ya, n'ihi na i huru igwe ahü na agwakötara ya na ụro apitj. **42** Dika mkpisişükwu ya, nke ụfodụ n'ime ya bụ igwe, ụfodụ bükwa ụro, na-egosi na akukụ ụfodụ nke alaeze ahü ga-esi ike ma akukụ ụfodụ agaghị esi ike ntiwa. **43** Dika otu ahü i huru e siri gwakota igwe na ụro ọnụ, otu a ka ochichị alaeze ndị a ga-achọ njikota alaeze na ibe ya, ma nke a agaghị ekwe mee, dika o gaghị ekwe omume bụ igwakota igwe na ụro. **44** "N'oge ahü, ndị eze ndị a ga-anị n'ochichị, Chineke nke eluigwe ga-eme ka alaeze ọzọ bido. O bükwa alaeze nke a na-apughị imebi emebi. O nwekwaghị onye ọbula pürü imeri alaeze ahü. O ga-alà alaeze ndị ọzo n'iyi, mee ka ha bürü ihe efu, ma o ga-adịrị na-agà n'ihu ruo ebighị ebi. **45** Dika i siri hụ nkume ahü di ukwuu e sitere n'ugwu waputa, nke a na-ejighị aka waputa were kürichcha igwe ahü, bronz ahü, ụro ahü, ọlaocha ahü na ọlaedo ahü. "Chineke di ukwuu emeela ka eze mara ihe na-agà ime n'oge di n'ihu. Nrọ a bụ eziokwu, nkowa ya kwesikwara ntukwasị obi." **46** Mgbe ahü, eze Nebukadneza dara n'ala n'ihu Daniel nye ya nsopurụ. O nyekwara iwu ka eweta onyinye na ụda na-esi isi ụtọ were chünyere ya aja. **47** Onye eze gwakwara Daniel, "N'ezie, Chineke gi bụ Chineke kachasi chi niile. O bụ ya na-achị eze niile bi n'ụwa, bürükwa Onye na-ekpughepụ ihe omimi niile, n'ihu na lee, i nwere ike ikwara ihe omimi nke a." **48** Emesịa eze nyere Daniel ọkwa di ukwuu, nyekwa ya ọtụtụ onyinye di ihe iche. O mere ya onyeisi na-achị ala Babilon niile, meekwa ya onyeisi ndị ndumodụ eze niile. **49** Ma dika Daniel siri rịo eze, o mekwara ka Shedrak, Mishak na Abednego bürü ndị na-elekota ihe niile a na-eme eme n'ala Babilon, Daniel n'onwe ya nödürü n'ogige eze.

3 Eze Nebukadneza kpuru oyiyi ọlaedo nke jidị elu ya ga-adị iri mita ato, obosara ya ga-adị ka mita ato. Emesịa, o debe ya n'obosara ala Dura, nke di n'otu mpaghara Babilon. **2** Eze Nebukadneza ziri ozi ka e zie ndị nnöchite anya eze niile, ndịsi, ndị na-achị achị, ndị ndumodụ ya niile, ndị na-elekota ụloakụ ya niile, ndị ọkaikpe, ndị maji na-edozi okwu na ọtụtụ ndị ọzo nökwaa n'isi ochichị akukụ niile nke ala ahü, ka ha bịa n'ubochị a ga-edo oyiyi ahü nsô bụ nke eze Nebukadneza guzobere. **3** Ya mere, ndị nnöchite anya eze niile, ndịsi, ndị na-achị achị, ndị ndumodụ ya niile na ndị na-elekota ụloakụ ya niile, ndị ọkaikpe,

ndị maji na-edozi okwu na ọtụtụ ndị ọzo nökwaa n'isi ochichị akukụ niile nke ala ahü, zukötara maka ido oyiyi ahü nke eze, bụ Nebukadneza guzobere nsô. Ha niile guzoro ọtọ n'ihu oyiyi ahü bụ nke eze Nebukadneza guzobere. **4** Onye nkwsusa kwuru okwu n'olu ike, "Mmadu niile si na mba niile na asusị niile di iche iche bịa, ka a na-enye iwu nke a, **5** mgbe ọbula unu nüru ụda oja, une, ụbọ akwara, maqbụ ụda ihe egwu ọbula, unu ga-ada n'ala kpoo isiala nye ihe a Nebukadneza eze ji ọlaedo kpoo. **6** Onye ọbula juru ịkpoo isiala ka a ga-atuba ngwangwa n'ime ọkụ nke na-enwu ajo onwunwu." **7** Ya mere, ngwangwa ha nüru ụda opi ike, nke oja, une ụbọ akwara, nke une na nke egwu di iche iche, ndị niile si mba di iche iche, ndị na-asu asusị di iche iche, dara n'ala kpoo isiala nye oyiyi ọlaedo ahü, nke eze bụ Nebukadneza guzobere. **8** N'oge a, ụfodụ n'ime ndị Kaldia pütara n'ihu boo ndị Juu ebubo. **9** Ha gwara eze, bụ Nebukadneza, "Ka eze di ndị ruo mgbe ebighị ebi. **10** Gi, onwe gi nyere iwu, na onye ọbula nüru ụda opi ike, oja, une, ụbọ akwara maqbụ ihe egwu ọzo ga-akpoo isiala sekuoro ihe ahü e ji ọlaedo kpoo, **11** na onye ọbula jụrụ ịkpoo isiala ka a ga-atuba n'ime ọkụ na-enwu ajo onwunwu. **12** Ugbu a, e nwere ụfodụ ndị Juu, ndị aha ha bụ Shadrak, na Mishak na Abednego, ndị i mere ka ha bürü ndị na-elekota ihe niile a na-eme eme n'ala Babilon; ha añaaghị ntị n'iwu eze nyere, jukwa ịkpoo isiala nye oyiyi a i ji ọlaedo kpoo." **13** Nebukadneza n'önödụ oke iwe nyere iwu ka a kpota Shadrak, na Mishak, na Abednego. Ya mere, a kpobatara ndị ikom a n'ihu eze, **14** Nebukadneza siri ha, "O bụ eziokwu, Shadrak, na Mishak, na Abednego, na unu adighị efe chi m maqbụ kpoo isiala nye oyiyi ọlaedo ahü m guzobere? **15** Mgbe unu nüru ụda opi, oja, une na ụbọ akwara maqbụ ihe egwu ọzo, o bürü na unu adaa n'ala kpoo isiala nye oyiyi ahü a kpuru apkụ, ihe niile ga-adị mma. Kama o bürü na unu ajụ ịkpoo isiala, a ga-atunye unu ngwangwa n'ime ọkụ na-enwu ajo onwunwu. Kedụ chi ahü nke puru ịnaputa unu site n'aka m?" **16** Shadrak, na Mishak, na Abednego, gwara eze, "O Nebukadneza, o dighị mkpa na anyị ga-azara ọnụ anyị n'ihu gi banyere okwu a. **17** O bürü Chineke anyị na-efe nwere ike ịzoputa anyị site n'okụ na-enwusi ike n'aka gi, ya zoputa anyị. **18** Ma o bürükwa na o zoputaghị anyị, mata nke ọma, o eze, na anyị agaghị efe chi gi ndị a maqbụ kpoo isiala nye oyiyi a i kpuru apkụ nke i guzobere." **19** Mgbe ahü, Nebukadneza

juputara n'oke iwe megide Shedrak, na Mishak, na Abednego, nke bụ n'ihi ya gbarurụ n'ebe ha nọ. O nyere iwu sị ka e mee ụlo ọkụ ahụ ka ọ dị ọkụ ugboro asaa karịa ka o kwasiri. 20 O nyere ụfodụ ndị kacha sie ike n'etiti ndị agha ya iwu ka e kee Shedrak, na Mishak, na Abednego eriri n'ukwụ na aka, tübakra ha n'okụ ahụ na-enwu enwu. 21 Ya mere, ha kere ndị ikom ahụ agbü ebe ha ka yi uwe ukkanha, na akwa nkukụ isi ha, na uwe mwụda ha, na uwe ha niile, tuba ha n'etiti ọkụ ahụ na-enwu ajo onwunwu. 22 Ebe ọ bụ n'okwu eze dị ọkụ ọkụ, tinyere na ọkụ ahụ na-enwusi ike, o mere ka ire ọkụ regbuo ndị agha ahụ tübara Shedrak, na Mishak, na Abednego. 23 Ya mere, Shedrak, na Mishak, na Abednego ndị e kesirị agbü ike, dabara n'ime ọkụ ahụ na-enwusi ike. 24 N'ọnodụ ijuanya, Eze Nebukadneza wuliri n'ukkanha, juo ndị ndumodụ si, "Ọ bughị ndị ikom ato anyị kere agbü ka anyị tübara n'ime ọkụ?" Ha zara eze, "Ọ bụ ezie, eze." 25 O sıri, "Ma ana m ahụ mmađu anō ndị a na-ekeghị agbü, ka ha na-agaghị n'ime ọkụ ahụ. Leekwa na ọkụ ahụ anaghị ere ha. Onye ahụ mere ha mmađu anō yiri nwa nke ndị bụ chi." 26 Mgbe ahụ Nebukadneza, bjara nso n'onụ ụzo oke ọkụ ahụ si, "Shedrak, Mishak na Abednego, ndị ohu Chineke Onye kachasi ihe niile elu, pütan! Bịanụ n'ebe a!" Ya mere, Shedrak, Mishak na Abednego, sitere n'oke ọkụ ahụ puta. 27 Umụ ndị eze niile, ndịsi niile, ndị ahụ niile na-achị achị na ndị ndumodụ eze niile, zukotara gburugburu ndị ikom ato ahụ, ha hukwara na ọkụ emerughị ha ahụ, na o rechapughịkwa agiri isi dị ha n'isi, uwe ha ereghịkwa ọkụ, isisi anwurụ ọkụ adighịkwa n'ahụ ha. 28 Mgbe ahụ, Nebukadneza sıri, "Otuto dīri Chineke nke Shedrak, Mishak na Abednego n'ihi na o zitere mmuo ozi ya ịzoputa ndị ohu ya tukwasiri ya obi, mgbe ha jụrụ ime ihe eze nyere n'iwu, kama ha jiri aka ha hqoro ịnwụ, kama ife chi ọzo nke na-abughị Chineke nke ha. 29 Ya mere, ana m enye iwu a taa, na-asị na onye ọbụla, maqbụ mba ọbụla, maqbụ asusụ ọbụla, onye kwuru okwu ojoo megide Chineke Shedrak, Mishak na Abednego, a ga-etiokpokwa ụlo onye ahụ, mee ka ọ ghqo mkpomkpọ ebe. N'ihi na o nweghi chi ọzo nke pürü ịzoputa n'uzo dị otu a." 30 Mgbe ahụ, eze nyere Shedrak, Mishak na Abednego ọzo dị elu karịa nke ha nwere na mbụ n'ala Babilon.

4 Mü bụ Nebukadneza, Na e zigara mmađu niile, mba niile, na ndị na-asụ asusu dị iche iche n'uwā ozi: Ka ọ dīri unu na mma! 2 E ji m obi ụtọ, na-eme ka unu mata ihe ịribama niile na ihe ijuanya niile, nke Chineke Onye kachasi ihe niile elu meere m. 3 Lee ka ihe ịribama ya, 4 Mü onwe m, bụ Nebukadneza nō n'afọ ojuju na ihe iga nke ọma n'ülöze m. 5 Arorø m nrø, nke mere ka ujo tọ m. Ihe niile m hụrụ na nrø mgbe m dina ala n'elü akwa mere ka oke ujo tọ m. 6 N'ihi ya, enyere m iwu ka a kpoo ndị amamihe niile m nwere na Babilon ka ha bija n'ihi m, bija kowara m isi nrø ahụ. 7 Ma mgbe ndị mgbaasi, ndị dibia, ndị Kaldia na ndị na-agba afa bjara, a koro m ha nrø ahụ m rorø, ma ha enweghi ike igwa m nkowaya. 8 N'ikpeazu, Daniel batara n'ihi m, onye aha ya bụ Belteshaza dika aha chi m si dị, onye mmuo nke chi niile dị nsø bi n'ime ya. Akorø m ya ihe ahụ m rorø na nrø. 9 Asirị m, "Belteshaza, onyeisi ndị nkowaya ihe niile. Amaara m na mmuo nke chi niile dị nsø bi n'ime gi. Amakwara m na o nweghi ihe omimi ọbụla gasesi gị ike ịchoputa ọsisa ya. Ugbu a, nke a bụ nrø m, kowara m ihe ọ pütara. 10 Mgbe m dina n'elü akwa, nke a bụ ihe m hụrụ. E nwere otu osisi nke toro n'etiti uwā, ogologo ya dị ukwuu. 11 Osisi a toro sie ike, idị elu ya rukwara n'eluigwe, a na-ahulkwa ya anya site na nsotu nke uwā niile. 12 Akwukwø ya dị mma ile anya, alaka ya juputakwara na mkpuru hiri nne, o gbokwara mkpa nri nye mmađu niile. Umụ anumanyi niile nke ọhịa na-abijkwa n'okpuru ndo ya izuike. Umụ nnunụ niile nke eluigwe na-ebikwa n'alaka ya. Ọ bükwa site na ya ka a na-azụ ihe niile dị ndị nri. 13 "Mgbe m nökwa na-arø nrø ahụ, ahụ m otu n'ime ndị mmuo ozi Chineke ka o si n'eluigwe na-aridata. 14 O tiri mkpu n'olu dị ike si, 'Gbudanụ osisi ukwu ahụ, gbusakiwa alaka ya niile. Kupusianụ akwukwø ndị niile dị n'elü ya. Ghasaakwanụ mkpuru ya niile, ka umụ anumanyi si n'okpuru ndo ya gbagapu, ka umụ nnunụ site n'alaka ya fepu. 15 Kama hapunụ ogwe osisi ahụ na mgborogwu ya ka ha dīri n'ime ala, ebe e ji ụdø igwe na ụdø bronz kee ya gburugburu, ebe ahijia ndị gbakwara ya gburugburu. "Ka igirigi nke eluigwe zoo ya n'ahụ, ka ahijia burukwa nri ọ ga-eri, ya na umụ anumanyi. 16 Ka uche ya gbanwe ghqo nke anụ ọhịa, ghara ibu nke mmađu, afọ asaa. 17 "Nke a bụ mkpebi nke mmuo ozi ahụ nō na nche. Ọ bükwa mkpebi e nyere site n'okwu nke dị nsø, ka ụwa niile mata na Onye kachasi ihe niile elu, na-achikwa

n’alaeze niile dì n’úwa. O bụ ya na-ewerekwa alaeze ndị a nye onye ọbula o chọro, o buladị ndị mmadụ a na-ahụta dika ndị dì ala karịṣịa.’ 18 “Nke a bụ nrọ ahụ, mụ bụ eze Nebukadneza rorø, ugbu a, Belteshaza, gwa m ihe bụ nkowa ya. N’ihì na ndị amamihe niile nō n’alaeze m enweghi ike ikowara m ya. Ma amaara m na i nwere ike ikowara m ya, n’ihì na mmụo nke chi ndị ahụ dì nsø dì n’ime gi.” 19 Mgbe ahụ Daniel (onye a na-apkọkwa Belteshaza), nō n’oke ihe iju anya n’ihì na echiche ya mere ka ọma jijiji. Ya mere, eze siri, “Belteshaza, atukwala egwu n’ihì nrọ a maqbụ ihe o putara.” Belteshaza zara si, “Onyenwe m, ka nrọ a dịrị ndị kporo gi asị, ka nkowa ya díkwara ndị iro gi. 20 Osisi ahụ i hụrụ nke buru ibu, tokwa ogologo ma díkwara ike, nke elu ya na-emetü mbara eluigwe, nke ndị niile bi n’úwa hụrụ, 21 nke nwekwara akwukwo ndụ di mma, na nke juputara na mkpuru, nke na-egboro mmadụ niile mkpa nri, nke ụmụ anụmanụ ọhịa niile na-ebi n’okpuru ndo ya, nke ụmụ mnụnụ niile nke eluigwe nwere akwụ ebe obibi ha, 22 osisi ahụ bụ gi onwe gi, eze. N’ihì na i toola buru onye dì ike na onye dì ukwuu. Idị ukwu gi eruola n’eluigwe. Ọchịchị gi eruokwala n’akukụ niile nke ụwa. 23 “Mgbe ahụ, i hukwara onye dì nsø na-enyocha omume ndị mmadụ nke si n’eluigwe rịdata na-asi, ‘Gbutuonụ osisi a, laa ya n’iyi, ma unu hapụ ogwe ya ka ahịhịa ndụ gbaa ya gburugburu, ka e jirikwa ụdø igwe na bronz kee ya gburugburu; hapụ ya ka igirigi nke eluigwe zokwasị ya. Hapukwa ya ka o soro anụ ọhịa taa ahịhịa dika nri ya tutu afọ asaa a gafee.’ 24 “Eze, nke a bụ nkowa nrọ i rorø, Onye kachasị ihe niile elu enyela iwu nke na-agaghị imezu megide onyenwe m eze. 25 A ga-achụpụ gi site n’ebe ndị mmadụ nō. A ga-achụgakwa gi n’ebe gi na ụmụ anụmanụ ga-ebi n’ọhịa, Ebe ahụ ka i ga-anọ taa ahịhịa dika oke ehi, igirigi nke eluigwe ga-ezokwasikwa gi. Ọnụogugu afọ asaa ga-agabiga tutu ruo mgbe i nabatara na Onye kachasị ihe niile elu na-achị achị n’alaeze niile nke mmadụ, na ọ bükwa n’aka onye ọbula o chọro ka o na-enyefeha. 26 Dịka e siri nye n’iwu ka a hapụ ogwe osisi ahụ na mgborogwu ya n’ime ala. Nke a na-egosi na i ga-emecha nwetaghachị alaeze gi mgbe i nabatara na Eluigwe na-achị achị. 27 Ya mere, biko eze, kweere nabata ndumodụ m, kwụsị ime mmehie, mee ihe ziri ezi, werekwa omume ileta ndị ogbenye dochie n’ọnodụ ajo omume gi. Eleghị anya, ihe ga na-agara gi nke ọma.” 28 Ma ihe ndị a niile bịakwasịrị eze

Nebukadneza. 29 Mgbe ọnwa iri na abụ gafesịrị o nō na-agaghari n’elu ulọ dì n’uloeze n’obodo Babilon. 30 Ma eze siri, “Ebe a, o bughị Babilon dì ukwu, nke m wuuru onwe m dika ebe obibi m, site n’ike m dì ukwu na maka ebube ọchichị m?” 31 Mgbe o ka kpụ okwu ahụ n’onụ, otu olu si n’eluigwe kwuo okwu, “Ihe a ka e kpebiri megide gi, eze Nebukadneza. Site taa gaa n’ihu i gaghị abukwa eze na-achị alaeze a. 32 A gasei n’etiti ndị mmadụ chụpụ gi, ka i gaa soro ụmụ anụmanụ biri n’ọhịa. I ga-atakwa ahịhịa dika oke ehi, afọ asaa ga-agasị tutu ruo mgbe i ghọtara na o bụ Onye kachasị ihe niile elu na-achị achi n’alaeze dì niile nke ụwa. O na-enyefekwa ha n’aka onye ọbula o chọro ka o chịa.” 33 N’otu oge ahụ kwa, okwu ndị a e kwuru banyere Nebukadneza mezuru. E sitere n’etiti ụmụ mmadụ chụpụ ya, o gakwara n’ọhịa taa ahịhịa dika oke ehi, igirigi nke eluigwe dekwara ahụ ya ruo mgbe aji dì ya n’ahụ toro ogologo dika nku ugo, mbọ ụkwụ na aka ya díkwa ka mbọ ụmụ mnụnụ. 34 Mgbe oge a gafesịrị, mụ bụ Nebukadneza leliri anya m elu. Mgbe ahụ kwa ka m ghoro mmadụ nwere uche ọzo. Etokwara m, ma kpọkwa isiala nye Onye ahụ kachasị ihe niile elu, sọpùrụkwa Onye ahụ na-adị ndụ ruo mgbe niile ebighị ebi. 35 Mmadụ niile bi n’úwa 36 Mgbe uche m laghachiri dika mmadụ, enwetaghachikwara m ugwu na nsopuru na alaeze m. Ndị na-adị m ọdụ laghachikwara bịakwute m, ha na ndị na-ejere m ozi. E mekwara ka m bùrụkwa eze ọzo n’alaeze m. Ugwu na nsopuru m nwere ugbu a karịjị ugwu na nsopuru m nwere n’oge gara aga. 37 Ugbu a, mụ bụ Nebukadneza na-eto, na-asopuru Eze nke eluigwe, n’ihì na ọru ya niile dì mma, uzø ya niile kwụ ọto. N’ihì na o nwere ike ijide ndị nganga kwanye ha ọnụ n’ime ntụ.

5 Eze Belshaza, kporo puku ndisi nō n’alaeze ya oriri, ebe ha nō n’iụ nñiqo mmanya dì ukwuu. 2 Mgbe Belshaza na-arịn mmanya ya, o nyere iwu ka a chítara ya iko ọlaedo na ọlaochịa nke nna ya bụ Nebukadneza si n’ülönsø ukwu dì na Jerusalem chíkọta, ka eze na ndị a mara aha ha n’alaeze ya, na ndị nwunye ya, na ndị iko ya jiri ha n’iụ mmanya. 3 Ya mere, a chítara iko ọlaedo ndị e si n’ülönsø ukwu Chineke dì na Jerusalem chíkọta. Eze na ndị a mara aha ha n’alaeze ya na ndị nwunye ya na ndị iko ya jiri ha n’iụ mmanya. 4 Ha n’iụ mmanya tookwa chi nke ọlaedo na ọlaochịa na bronz, na igwe na osisi na

nkume. 5 Na mberede, ha hụrụ mkpişịaka mmadụ ka ọ na-edé ihe n'aja ụlo nke ụlọeze ahụ ha no n'ime ya, na ncherita ihu ebe a dobara iheokwu. Eze n'onwe ya hụrụ aka ahụ mgbe ọ na-edé ihe ahụ. 6 Mgbe ahụ, ihu eze ahụ tukwotara, gbaro n'ihi egwu. Oke ujọ turu ya. Ụkvwu ya makwara jijiji. Ikpera ya abu ọ kukwotara onwe ha. 7 Eze kporo mkpu ka a kpobata ndị dibia niile na ndị Kaldja, na ndị na-akowa maka njegharị nke kpakpando. Mgbe ahụ eze siri ndị ikom amamihe nke Babilon, "Onye ọbula nwere ike gụo ihe ahụ e dere, nke nwekwara ike ikowara m ihe ọ putara, ka a ga-eyikwasị uwe odo odo nke ndị eze. A ga-anyakwasị ya ihe olu olaedo. A ga-emekwa ya ka ọ buru onye ochichị nke ato n'alaeze a." 8 Mgbe ahụ, ndị amamihe eze batara, ma o nweghi onye ọbula n'ime ha pürü iguta, maqbụ ikowara eze ihe ọ putara. 9 Nke a mere, ka eze Belshaza maa jijiji karịa, ihu ya gburu maramara ma gbarukwaa. Ọ gbakwara ndị ozi ya ghariji. 10 Mgbe eze nwanyị, nṣrụ olu eze na olu ndị a mara aha ha n'ala ya, ọ batara n'ulọ oriri ahụ. Eze nwanyị siri, "Eze, dị ndị ruo mgbe ebighị ebi; ka ihe a mere ghara iwetara gị ihu mgbaru, atu ụjo. 11 N'ihị na o nwere otu nwoke n'alaize gi, onye mmuo nke chi ndị ahụ dị nsọ bi n'ime ya. N'oge ahụ nna gi bụ eze, a choputara na nwoke a juputara n'amamihe na nghoṭa, díka a ga-asị na ya onwe ya bụ chi. Nna gi eze Nebukadneza mere ya onyeisi ndị amamihe niile, ndị dibia, ndị na-enyocha kpakpando, ndị Kaldja na ndị mgba afa niile. 12 Ebe ọ bụ na ezigbo mmuo, mmuo na nghoṭa nke e ji akowa nrọ na ihe mgbagwoju anya, na igbo mkpa dị ihe iche, dị n'ime nwoke a a na-akpo Daniel, nke eze kporo Belteshaza. Ugbu a, zie ozi ka a kpoo Daniel ka ọ kowara gị ihe a." 13 Ya mere, a kpobatara Daniel n'ihu eze, eze siri Daniel, "Ọ bụ gi bụ Daniel, otu n'ime ndị Juda, ndị nna m dotara n'aghị site na Juda? 14 Anụla m na i nwere mmuo nke chi niile n'ime gi, na ị bükwa onye juputara na nghoṭa na amamihe. 15 Ndị amamihe m, na ndị na-enyocha kpakpando abịala n'ihu m igu ihe ahụ e dere n'aja ụlo ma ha enweghi ike iguta ya maqbụ ikowa ihe ọ bụ. 16 Agwara m na i nwere ike ikowara ihe ọbula gbagwojuru anya. Ọ buru na i nwee ike igu ihe e dere n'aja ma kowakwara m ihe ọ putara, aga m eyikwasị gị uwe odo odo ndị eze, yinyekwa gi ihe olu olaedo n'olu, meekwa ka i buru onye ochichị nke ato n'alaeze m." 17 Daniel zara n'ihu eze, "Debere onwe gị onyinye gi, ma ọ bükwanụ were ya nye onye ọzọ. Ma aga m

aguru gị eze ihe ahụ e dere ma kowakwara gị ihe ọ putara. 18 "Gị eze, Chineke nke kachasị ihe niile elu nyere nna gi, Nebukadneza ike ochichị a, na idị ukwu, na ebube, na ịma mma. 19 N'ihị ọkwa dị ukwuu nke o nyere ya, ndị niile, na mba niile di iche iche, nasu asusị niile dị iche iche n'elu ụwa na-ama jijiji na-atukwu ya egwu. Ndị eze chọro ịgbu ka o gburu, ọ hapukwara onye ọbula ọ chọro ịhapụ; o buliri onye ọbula ọ chọro ibuli elu, ma ndị ọ chọro iweda n'ala, ka ya onwe ya wedakwara n'ala. 20 Ma mgbe nganga na ịnyia isi juputara ya obi, Chineke sitere n'ocheeze ya wezuga ya, napukwu ya ebube o nwere díka eze. 21 A chupuru ya site n'etiti ụmụ mmadụ, nyekwa ya echiche uche díka nke anumani. Ọ bükwa n'etiti ụmụ ịnyinya ibu ọhịa ka ebe obibi ya di, o soro ha taa ahịhịa díka oke ehi. Igirigi nke eluigwe deekwara ahụ ya, tutu ruo mgbe ọ matara na Chineke Onye kachasị ihe niile elu na-achị achị n'alaeze niile nke ụwa. Ọ bükwa onye ọbula ọ chọro ka ọ na-eguzobe ka ọ chịa. 22 "Ma gi nwa ya, O Belshaza, ewedaghị onwe gị ala, n'agbanyeghi na i ma ihe ndị a niile. 23 N'ihị na i lejiala Chineke nke eluigwe. I weputara iko ndị a e si n'ulonso ukwu ya chiputa, ka gị na ndịsi alaeze gi, ndị nwunye ha na ndị iko unu, jiri ịnụ mmanya, mgbe unu n'o na-eto chi niile nke e jiri olaocha na olaedo, bronz na igwe, osisi na nkume kpuo; chi nke na-adighị ahụ ụzo, maqbụ nụ ihe; chi nke na-amaghị ihe ọbula. Ma unu enyeghi Chineke onye na-enye unu ume ndị na onye ndị gi na oganihu gi dị n'aka ya nsopuru. 24 Ọ bụ nke a mere o ji zite aka ahụ ị hụrụ, nke deputztara ozi a. 25 "Nke a bụ ozi ahụ e dere: mene, mene, tekel, parsin 26 "Ihe okwu ndi a putara bụ nke a: "Mene, Chineke agukọla ubochị ochichị gi, mee ka ha bịa na njedebe. 27 "Tekel, atu ọla gi n'ime ihe ọtụtụ choputa na o nweghi ihe ọbula ị bụ. 28 "Parsin, ekewala alaeze gi nyefee ya n'aka ndị Midia na Peshia." 29 Mgbe ahụ Belshaza nyere iwu ka e yikwasị Daniel uwe odo odo ndị eze ahụ, ka e yinye ya ihe olu olaedo. O nyekwara iwu ka e kwusaa n'alaeze ya niile, na o meela ya onye ochichị nke ato n'alaeze ahụ. 30 N'abalị ubochị ahụ kwa ka e gburu Belshaza eze ndị Kaldja. 31 N'abalị ahụ kwa ka Daraios onye Midia, bidoro ịchị díka eze. Ọ gbara iri afọ isii na abu ọ n'oge o bidoro ịchị.

6 O dì Daraios mma ịhoputa ndịsi dì otu narị na iri abu, ndị ga-anị n'alaeze ahụ niile díka ndị nnochite anya eze. 2 O hoputakwara ndịsi ato ọzọ

dika ndjisi ha, nke otu onye n'ime ha bụ Daniel. Ndị a bụ ndị ga na-agukorō ha otu ihe si aga, ka ihe ọbụla ghara ifunari eze. 3 O dighị anya, o pütara ihe nye eze na Daniel kwasiri ntukwasị obi karịa ndjisi na ndị nlekota ahụ niile. N'ihi na amamihe ya, na ike ọrụ ya dị ukwuu. Nke a mere ka eze chee echiche kpebie ime ya onyeisi n'alaeze niile. 4 N'ihi nke a, ndjisi ọkwa ha dị elu na ndjisi ndị ọzọ bidoro chowa mkpesa ha ga-enye iji megide Daniel n'ihe gbasara ọchichị. Ma o dighị ihe ebubo ọbụla maqbụ omume ojoo ọbụla ha chopütara, n'ihi na o kwasiri ntukwasị obi. O dighikwa omume ojoo maqbụ nke aghugho ọbụla a chopütara n'orụ ya. 5 N'ikpeazu, ndị ikom a siri, "O nweghi otu anyị ga-esi chọta ihe a ga-eji boo nwoke a bụ Daniel ebubo, karịakwa n'ihe metutara iwu ofufe Chineke ya." 6 Ya mere, ndjisi ndị a na ndị ozi ndị ahụ kpebiri jekwuru eze ahụ sị ya, "Eze Daraios, dírikwa ndụ ruo mgbe niile! 7 Ndjisi alaeze gi niile, ndị ukwu na ndị nta, ndị na-anochi anya eze na ndị ndumodụ na ndị i tnyere ka ha na-achị zukotara kpebie na eze kwasiri inye iwu nke ga-ekwu na a choghi ka onye ọbụla riọq ihe ọbụla n'aka chi maqbụ n'aka mmadụ ọbụla karịa gi eze, site n'oge i nyere iwu a tutu iri ụbочị ato agafee. Onye ọbụla nupuru isi n'iwu a ka a ga-atuba n'olulu ọdụm. 8 Anyị chokwara ka gi bụ eze kwagide iwu a ma jirikwa aka gi dee aha gi n'akwukwọ iwu ahụ. N'ihi na anyị chọro ka o burụ iwu nke na-agaghị enwe mgbanwe, nke a na-apughị ikagbukwa akagbu, dika iwu ndị Midia na Peshia si dij." 9 Ya mere, Daraios jiri aka ya dee aha ya n'akwukwọ iwu ahụ. 10 Ma mgbe Daniel maara na iwu a adila ire, o banyere n'ulọ ya, n'elu ulọ elu nke ebe obibi ya, o meghere oghereikuku ya chere ihu na Jerusalem. N'ebi ahụ ka o na-anị ekpe ekpere na ekele Chineke ya, ugboro ato n'ubochị dika o na-emē na mbụ. 11 Ndị iro ya gbakotara hụ na Daniel na-ekpe ekpere na-ariokwa Chineke arịrio. 12 Ha jekwuru eze sị ya, "I chetakwara iwu ahụ i nyere, nke sị na onye ọbụla ekwesighị irịo chi ọzọ maqbụ mmadụ arịrio ọbụla karịa gi, tutu iri ụbочị ato agafee, na onye ọbụla nupuru isi n'iwu a ka a ga-atuba n'olulu ọdụm?" Eze siri, "Ya bụ iwu ka dikwa, dika iwu ndị Midia na Peshia nke e nweghi ike ikagbu akagbu." 13 Mgbe ahụ, ha gwara eze, "Daniel, onye bụ otu n'ime ndị si Juda a dotara n'agha adighị aria gi ntị, gi onye a na-asopurụ, maqbụ nye iwu ahụ i nyere bụ nke e dere n'akwukwọ. O nökwa na-ekpe ekpere ya ugbo

ato n'ubochị." 14 Obi jorọ eze njo nke ukwuu mgbe o nṣuru ihe ndị a. O kpebiri n'obi ya ime ihe niile ihi na Daniel ataghị ahụ. Ya mere, ụbochị ahụ niile, site n'ututu ruo n'anyasi, o no na-eche otu o ga-esi mee nke a. 15 Mgbe ahụ, ndị ikom ndị a biakwutere eze sị ya, "Chetakwa, gi eze, na díka iwu ndị Midia na Peshia si di, o dighị iwu ọbụla eze nyere maqbụ ụkpuru nke e mere ka o guzosie ike ga-agbanwe." 16 N'ikpeazu, eze nyere iwu, ha kpupütara Daniel tuba ya n'olulu ọdụm. Eze gwara Daniel, "Ka Chineke gi, onye ahụ i na-efe mgbe niile, zoputa gi." 17 E wetara nkume di ukwuu jiri mechie ọnụ olulu ọdụm ahụ. Eze jikwa mgbaaka akara ya na mgbaaka ndjisi ọzọ kaa akara e ji nyachie ọnụ olulu ahụ. E mere nke a ka ọnọdu Daniel hapụ igbanwe. 18 Mgbe eze lobatara n'uloeze ya, o dinara n'ihe ndina ya buo ọnụ, onweghikwa nri ebutere ya. N'abalị ahụ, o nweghi ike rahụ ura. 19 N'ihe mbụ nke ututu, mgbe chị na-abo, eze biliri mee ngwangwa, gaa n'olulu ọdụm ahụ. 20 Mgbe o bijaruru nso olulu ahụ, o kporo Daniel oku n'olu obi ntiwa si, "Daniel, ohu Chineke dị ndị, Chineke gi ahụ i na-efe mgbe niile, o nwekwara ike ịzoputa gi n'aka ọdụm?" 21 Ya mere, Daniel siri eze, "Eze, dírị ndụ ruo mgbe niile! 22 Chineke m zitere mmuo ozi ka o mechie ọnụ ọdụm ndị a, ka ha si otu a hapụ inwe ike ịmetụ m aka, n'ihi na Chineke maara na aka m dị ocha. O makwaara na o nweghi ihe ọbụla m mere menjoo gi." 23 Ọnụ juru eze ahụ obi! O nyere iwu ka e si n'ime olulu ahụ doputa Daniel. Mgbe a kpupütara Daniel, o nweghi ihe ọbụla a hụrụ mere ya n'ahụ, n'ihi na o tukwasiri Chineke ya obi. 24 Mgbe ahụ, eze nyere iwu ka e jide ndị ahụ boro Daniel ebubo. O nyere iwu ka a tụnye ha n'olulu ọdụm ahụ, ha na ndị nwunye ha na ụmụ ha. Ọdụm ndị ahụ dị n'ime olulu ahụ jidere ndị ahụ dorie ma ọkpukpụ ha tupu ha adaruo ala. 25 Emesia, eze Daraios depütara ozi a n'akwukwọ nye iwu ka a guora ya mmadụ niile, mba niile na asusụ niile dị iche iche n'elu ụwa. "Ka o dírị unu na mma. 26 "Ana m enye iwu na mmadụ niile nō n'alaeze m kwasiri itụ egwu na ima jijiji n'ihi Chineke nke Daniel. 27 O na-agbaputa ndị ya, na-azopütakwa. 28 Ya mere, ihe gaara Daniel nke ọma n'oge niile Daraios bụ eze, na n'oge Sairoş onye Peshia chikwara dika eze.

7 N'afọ mbụ, mgbe Belshaza bidoro ichị ala Babilon, Daniel rorø nro, hukwa ohu dị iche iche, o dere ihe ndị ahụ n'akwukwọ. 2 "Mụ bụ Daniel hụrụ n'ime

oḥụ m n'abalị, elere m anya, hụ n'iḥu m oke ifufe anọ nke eluigwe ka ha na-atugharị oke osimiri. 3 Anụ ọhịa anọ buru ibu si n'ime osimiri ahụ rịpụta. O nweghi nke yiri ibe ya. 4 "Nke mbụ dị ka ọdụm, kama o nwere nku dika ugo. Mgbe m nọ na-ele ya anya, a nyakapụrụ nku ya, welie ya, hapụ ya ka o guzo n'elu ala n'ükwu ya abụo dika mmadụ. E nyekwara ya ụdị obi nke mmadụ nwere. 5 "Anụ ọhịa nke abụo yiri anụ ọhịa buru ibu a na-akpo bịa (n'asusu bekee). E weliri ya n'otu akukụ, o kpukwa ogiriga ato n'onụ ya, n'etiti eze ya. A gwara ya, 'Bilie, rie anụ ka o si dị gi mma.' 6 "Mgbe nke a gasirị, ka m nọ na-ele anya, anụ ndogbu ozọ pütara, anụ ọhịa ahụ yiri agụ, ma o nwere n'azụ ya nku anọ dika nke nnunụ. O nwekwara isi anọ. E nyekwara ya ike ọchichị. 7 "Mgbe nke a gasirị, n'ime ọhụ nke abalị, ahụrụ m anụ ọhịa nke anọ. Anụ ọhịa a na-eyi oke egwu, onụ apughi ikowa ihe o yiri. O bükwa anụ ọhịa dị nnqo ike, nke na-eji eze igwe ya dị ukwuu na-adowaşı ma na-etipiasikwa ihe ọbụla, nke na-ejikwa ụkву ya azogbu ihe ọbụla fodụru. O bụ anụ ọhịa gbara iche site n'anụ ọhịa ndị ozọ, burukwa anụ nwere mpi iri. 8 "Mgbe m nọ na-eche banyere mpi ndị a, na mberede mpi ntakịri ozọ sikwa n'etiti ha pupụta. E si n'ukwu hopu mpi ato n'ime mpi iri mbụ ahụ n'iḥu ya. Mpi ntakịri a nwere anya dika mmadụ, na onụ na-ekwu okwu jupütara n'inya isi. 9 "Anokwa m na-ele anya "hụ ka e doziri ocheeze, ebe Onye ahụ na-adị site na mbụ nödürü. Uwe o yi na-acha nnqo ezi ọcha dika snoo, agirị isi dị ya n'isi na-acha ọcha dị ka ezi ogho ọcha. Ocheeze ya na-enwu ka ire ọkụ, ụkwu igwe ya niile na-acha ọkụ. 10 Iyi na-aso ka ọkụ si n'iḥu ya na-asoputa. Puku kwürü puku na-agara ya ozi. Otu a kwa, nde kwürü nde ndị mmadụ guzo n'iḥu ya. Ndị ikpe nödürü ala, asaghekwarị akwukwọ dị iche iche. 11 "Mgbe m nọ na-ele anya, n'iḥi okwu ịnya isi nke mpi ahụ na-ekwu, elegidere m anya tutu ruo mgbe e gburu anụ ọhịa ahụ, laa anụ ahụ ya n'iyi, were ya nye ka a kpọọ ya ọkụ. 12 (Gbasara ụmụ anụ ọhịa ndị ozọ, a napụrụ ha ọchichị ha, ma a hapurụ ha ka ha dịrị ndụ gaa n'iḥu nwantakịri oge). 13 "N'ime ọhụ m n'abalị, a hụrụ onye yiri nwa nke mmadụ, ka ọ nọ na-abia n'igwe ojii nke eluigwe. Onye a bijara nso n'ebe onye ahụ na-adị site na mbụ nọ. E dubatakwarị ya n'iḥu ya. 14 E nyere ya ike ọchichị, ebube na ike ịbü eze; mba niile dị iche ihe na ndị niile na-asu asusu dị iche iche kpọọ isiala nye ya. Ọchichị ya bụ ọchichị na-adị ruo mgbe ebighị

ebi, nke na-agaghị agabiga. O nwekwaghị onye nwere ike ịkwatu alaeze ya. 15 "Mụ onwe m, bụ Daniel, ọhụ a m hụrụ türü mmuọ m ujọ nke ukwuu, mekwa ka obi m ma jijiji. 16 Ejekwuuru m otu n'ime ndị guzo n'ebé ahụ nso juo ya ihe ihe ndị a niile pütara. "O gwara m ma kowakwara m ihe ihe ndị a pütara. 17 'Anụ ọhịa anọ ndị a bụ alaeze anọ nke ga-ebili n'ụwa. 18 Ma ọ bụ ndị nsọ nke Onye kachasi ihe niile elu, ga-anara alaeze. O ga-abụkwa nke ha ruo mgbe ebighị ebi.' 19 "Mgbe ahụ, achoro m ịmata ihe banyere anụ ọhịa nke anọ ahụ, nke ahụ gbara iche site n'anụ ọhịa ndị ozọ, na-eyikwa oke egwu, nke nwere eze dika igwe, na mbụ yiri nke e ji bronz kpụ. Nke ahụ na-adowaşı ndị mmadụ, na nke na-azogbukwa ndị fodürü. 20 Asikwa m ya kowakwara m ihe mpi iri ahụ dị ya n'isi pütara, na ihe banyere mpi nke ozọ puputara, na ihe mere e ji nyakapụ mpi ato ahụ n'iḥi ya. Asị m ya kowakwara m ihe banyere mpi ahụ, nke nwere anya, na onụ na-ekwu okwu jupütara n'inya isi, ma díkwa ka ọ dị ike karịa ndị ozọ. 21 Mgbe m na-ele anya, ahụrụ m ka mpi a na-aluso ndị nsọ oğu na-emerikwa. 22 Tutu ruo mgbe onye ahụ na-adị site na mbụ bijara kpee ikpe nke gaara ndị nsọ nke Onye kachasi ihe niile elu, ma oge bijakwara mgbe ha natara alaeze ahụ. 23 "Nke a bụ ihe o kwuru: 'Anụ ọhịa nke anọ a bụ alaeze nke ga-aputa n'ụwa. O ga-adị iche site n'alaeze ndị ozọ. O ga-azopịa, kürie, ma bibiekwa ụwa niile. 24 Mpi iri ahụnochiri anya ndị eze iri ga-esi n'alaeze ya pütara. Mgbe ndị eze a ga na-achị, eze ozọ, nke dị iche site na ndị bürü ya ụzọ ga-ebilikwa, ma merie ndị eze ato ndị ozọ ahụ ma laa ha n'iyyi. 25 O ga-ekwu okwu kwugide Onye kachasi ihe niile elu. O ga-emekepa ndị nsọ ahụ. O ga-agbalikwa ịgbawee iwu niile na omenala niile. A ga-enyefo ndị nsọ n'aka ya afọ ato na ọkara. 26 "Ma a ga-emeghe ụlo ikpe, napükwa ya ike niile, kpochapụ ya ma laakwa ya n'iyyi kpamkpam. 27 Mgbe ahụ, ike ọchichị, ike na ịdị ukwuu nke alaeze niile dị n'okpuru eluigwe ka a ga-enyefo n'aka ndị nsọ, bụ ndị nke Onye ahụ kachasi ihe niile elu. Alaeze ya ga-adigideka ruo mgbe ebighị ebi. Ndị niile na-achị achị ga-erubere ya isi, kpoökwa isiala nye ya.' 28 "Nke a bụ ọgwugwu okwu ahụ. Mụ onwe m, bụ Daniel, echiche m mere ka m tuọ egwu nke ukwu, ihu m gbanwere dika onye ahụ na-adighị, ma o nweghi onye ọbụla m gwara ihe m hụrụ."

8 N'afọ nke ato site na mgbe eze Belshaza bidoro ibu eze, mü bu Daniel huru ọhụ ozo. 2 N'ime ọhụ, ahụru m onwe m n'obodo Susa, nke bu obodo ukwu ebe eze nwere isi ọchichị ya, n'obodo di na mpaghara Elam. Eguzokwara m n'akukụ osimiri Ulai. 3 Eweliri manya elu, hụ otu ebule nwere mpi ogologo abụọ ka o guzo n'akukụ iyi, otu n'ime mpi abụọ ya ahụ bidoro ito ogologo karịa nke ozo. 4 Mgbe m na-ele anya, ebule ahụ malitere iji mpi ya na-aso ihe o bụla di n'odịda anyanwụ na n'ugwu nakwa na ndịda. O nweghi anụ ọbụla nwere ike iguzogide ya, o nwekwaghị onye ọbụla pürü inyere ndị o lusoro ọgu aka. O mere ihe ọbụla masirị ya si otu a di ukwuu. 5 Mgbe m nọ na-atule nke a, na mberede ahụru m otu mkpi si n'odịda anyanwụ püta, na-agafe ụwa niile ma ụkwụ erughị ya ala. Mkpi a, nwere otu mpi n'etiti anya abụọ ya. 6 O bịa runu nso ebule ahụ nwere mpi abụọ nke m huru guzo n'akukụ mmiri, were oke iwe na-agbata qoso n'ebe ọ nq. 7 Ahụru m ka o ji oke iwe luso ebule ahụ ọgu kujipụ mpi abụọ ya. Ebule ahụ enweghi ike iguzogide ya. O tündara ya n'ala, were ụkwụ ya zoda ya, ma na o nweghi onye ọbụla nwere ike ịnaputa ebule ahụ site n'ike ya. 8 Mkpi ahụ, díjiri ike nke ukwu, ma n'uju ike ya a gbajipürü mpi ukwu ya. N'onodụ mpi ahụ mpi anụ puputara chee ihu n'akukụ anụ nke eluigwe, 9 Otu ntakirị mpi sitere n'ime otu n'ime mpi ndị ahụ püta, tokwaa ma buo ibu nke ukwuu ruo na ndịda, na ọwụwa anyanwụ, ruokwa n'ala ọma ahụ. 10 O toro tutu o ruo usuu nke eluigwe. O kwatukwara ụfodụ n'ime usuu nke eluigwe na ụfodụ n'ime kpakpando n'ala, zotoq ha. 11 O mere onwe ya ka o di ukwuu megide onyeisi nke usuu eluigwe, o napuru ya aja niile a na-achụ kwa ụbочị ma tündakwa ebe nsọ ya n'ala. 12 N'ihi nnupu isi, e nyefere usuu ndị nsọ na aja nsure ọkụ a na-esure kwa ụbочị n'aka ya. O gara n'ihi n'ihe niile o mere. E mekwara ka eziokwu daa n'ala. 13 Mgbe ahụ, anụru m ka otu mmụo ozi na-ajụ ibe ya si, "Olee mgbe o ga-akwụsi bụ ọhụ maka aja nsure ọkụ a na-achụ kwa ụbочị, njehie nke na-eweta ịtögbo n'efu, inyefe ebe nsọ na maka ndị nsọ a na-azotọ ụkwụ?" 14 O gwara m, "A ga-echere tutu puku ụbочị abụọ na narị ụbочị ato agafee, mgbe ahụ a ga-eme ka ebe nsọ ahụ dighachikwa otu o di na mbụ." 15 Mgbe mü bu Daniel nọ na-ele ọhụ ahụ na-achokwa ighoṭa ya, o nwere otu onye dika nwoke bijara guzo n'ihi m. 16 Ma anụru m olu otu onye na-akpọ oku site na mmiri Ulai si, "Gebrel, kowara nwoke a ihe

ohụ a pütarा." 17 Mgbe o bijara m nso n'ebe m guzo, egwu tütü m nke ukwu. Adara m, kpuo ihu m n'ala. Ma o gwara m, "Nwa nke mmadụ, ghọta na ọhụ a bụ maka ọgwugwụ oge." 18 Mgbe ahụ o na-agwa m okwu, adara m n'oke ụra, kpuo ihu n'ala. Ma o metụrụ m aka, nyere m aka igozo oto n'ukwu m. 19 O siri, "Lee, aga m agwa gi ihe na-aga ime n'oge oke iwe. N'ihi na ọhụ a bụ maka oge ọgwugwụ ihe niile nke a kara aka. 20 Ma banyere ebule ahụ i huru nke nwere mpi abụọ, na-egosi eze Midia na Peshia. 21 Mkpi ahụ i huru na-egosi eze ndị Griis, nnukwu mpi nke di n'etiti anya ya abụọ bu eze nke mbụ. 22 Dika mpi ahụ siri gbajie, mpi anụ ozo puputa n'onodụ ya, otu a ka alaeze anụ ga-esi püta na mba ya, ma ike ha agaghị eru ka nke mbụ ahụ. 23 "Ma na mgbe ọgwugwụ alaeze ahụ, mgbe iko ndị nnupu isi juru, otu eze nke nwere ihu di ike, na akonuche na obi aghughị ga-ebili. 24 O ga-adị ike nke ukwuu, ma o bughị n'ike onwe ya, o ga-eweta mbibi ga-eju anya. Ihe niile o metụrụ aka ga-agara ya nke ọma. O ga-alakwa ndị di ike na ndị nsọ n'iyi. 25 O ga-eme ka aghughị baa ụba, o ga-ahụta onwe ya dika onye di elu karịa, mgbe ndị mmadụ na-eche na udo di, o ga-ebibi ọtụtụ ndị. O ga-egozo megide Onyeisi nke ndịsi, a ga-ebibi ya ma o bughị n'ike nke mmadụ. 26 "Ohụ a i huru, maka ụtụtụ na anyasi nke ekpughere gi bụ eziokwu, ma zobe ọhụ a, n'ihi na o díri ọtụtụ oge ka di n'ihi." 27 Mü bu Daniel, nörö n'onodụ ike ọgwugwụ na ahụ esighị ike. Mgbe ụbочị ole na ole gafekwara, ebiliri m bidokwa na-agaghari, na-arukwa ọru eze, ma obi jorö m njo nke ukwuu n'ihi nrö ahụ, n'ihi na o karirişi m nghoṭa.

9 N'afọ mbụ, nke Daraios nwa Ahasueros (onye agbụrụ Midia), onye e mere eze nke alaeze ndị Kaldia, 2 n'afọ mbụ nke ọchichị ya, ka mü onwe m, bü Daniel ghọtara site n'akwukwo, dika okwu Onyenwe anyị nyere Jeremaya onye amụma, nke ga-emezu mgbe Jerusalem ga-anụ na mbibi iri afọ asaa. 3 N'ihi nke a, echere m Onyenwe anyị Chineke ihu, rịo ya arịrio, site n'ekpere na arịrio amara, n'ibu ọnụ, na iyikwa akwa mkpe na ntụ. 4 Ekpere m ekpere nye Onyenwe anyị bü Chineke m, ma kwuputa si, "Onyenwe anyị, onye di ukwuu, di oke egwu. Onye na-edede ọgbugba ndị nke iħunanya nke ndị huru ya n'anya na-edebekwa iwu ya niile. 5 Ma anyị emehielaa meekwa ihe n'adighị mma megide gi. Anyị emeela ajo omume, anyị enupula isi megide gi, gbakutakwa

iwu gi niile azu. 6 Anyị e gehijkwa ndị ozi gi bụ ndị amụma ntị, bụ ndị gwara ndị eze anyị, na ndị ọchichị anyị, na nna anyị ha, ma mmadụ niile bi n'ala anyị okwu n'aha gi. 7 “Onyenwe anyị, i bụ onye ezi omume, ma n'ubochị taa anyị bụ ndị ihere dịrị, ndị Juda, ndị Jerusalem na ndị Izrel niile, ndị nọ nso ma ndị nọ n'ebe dịanya ebe i chugara ha n'ihi ekwesighị ntükwasị obi anyị nye gi. 8 Onyenwe anyị, ihere emegbuola anyị. Ihere dịrị ndị eze anyị, díkwara ndịsi anyị na ndị nna anyị, n'ihi na anyị emeela mmehie megide gi. 9 Ma Onyenwe anyị Chineke anyị ka obi ebere na mgbaghara niile dịrị, n'ihi na anyị enupurula gi isi. 10 Anyị erubeghi isi nye Onyenwe anyị Chineke anyị, maqbụ debe iwu ahụ o nyere anyị site n'aka ndị ohu ha bụ ndị amụma. 11 Ndị Izrel niile enupula isi n'iwu gi, wezuga onwe ha, jụ ige gi ntị. “Ya mere, ọbụbụ ọnụ ahụ niile e dere n'iwu Mosis, odibo nke Chineke adakwasịla anyị, n'ihi na anyị emehiela megide gi. 12 O meela ka okwu ya guzosie ike, bụ nke o kwuru megide anyị na ndị ndu anyị site n'iwtetara anyị oke mbibi a. Nke bụ na o nwебeghi mgbe ọbụla e merela ụdị ihe emere na Jerusalem n'okpuru eluigwe. 13 O bụ díka e si dee ya n'iwu Mosis, ka mbibi a niile bịaκwasịrị anyị, ma anyị achobeghi ihuomà Onyenwe anyị Chineke anyị, na ichegharị site na mmehie anyị chee uche banyere eziokwu gi. 14 Onyenwe anyị kpachara anya mee ka nsogbu a bịaκwasị anyị. N'ihi na Onyenwe anyị, Chineke anyị, bụ onye ezi omume n'ihe niile ọ na-eme, ma anyị jurụ irubere ya isi. 15 “Ma ugbu a, Onyenwe anyị Chineke, onye ji aka dị ike kpopoṭta ndị nke ya n'ala Ijipt, i meere onwe gi aha nke na-adigide ruo taa. Anyị mere mmehie, ma mejoqkwa. 16 Onyenwe anyị, díka ezi omume gi si dị, wezuga iwe gi na oke iwe gi n'ebe Jerusalem nọ, bụ obodo gi, na ugwu nṣo gi. Mmehie anyị na njehie nna anyị ha emeela ka Jerusalem na ndị gi burụ ihe ikwa emo nye ndị gbaraa anyị gburugburu. 17 “Ma ugbu a, Chineke anyị, biko nñrụ ekpere na aririọ ohu gi. N'ihi aha gi, Onyenwe anyị jiri amara mee ka ihe si n'ihi gi mukwasị ulonṣo gi nke togborø n'efu. 18 Chineke m, tọo ntị gi n'ala nñrụ aririọ m. Meghee anya gi abuọ ka i hurụ ọnodụ mbibi nke obodo a na-akpø aha gi nọ. Anyị anaghị aririọ ka i nyere anyị aka n'ihi na anyị bụ ndị ezi omume, kama anyị na-aririọ n'ihi na ebere gi dị ukwuu. 19 Onyenwe anyị nñrụ! Onyenwe anyị, gbaghara anyị! Onyenwe anyị biko, gee ntị ma zaa anyị. N'ihi aha gi, O Chineke m,

anókwala ọdụ, n'ihi obodo gi, na ndị nke gi bụ aha gi ka a na-akpø ha.” 20 Mgbe m nọ na-ekwu okwu na-ekpe ekpere, na-ekwupuṭa mmehie m na mmehie ndị m Izrel, na-arjokwa amara n'ihi Onyenwe anyị bụ Chineke m maka ugwu dị nṣo nke Chineke m, 21 ebe m ka nọ na-ekpere, Gebrel, nwoke ahụ m hurụ n'ohụ na mbụ, feere ọsịṣo bịaκwute m n'oge a na-achụ aja nke uhuruchi. 22 O bijara sị m, “Daniel, a bijara m ugbu a inye gi uche na nghọta. 23 Na mbido oge i malitere iriọ aririọ, ka okwu ọsịṣa pütara. Abijara m igwa gi ya, n'ihi na i bụ onye a na-akwanyere ugwu nke ukwuu. Ya mere, tuğharia uche n'okwu a, għotakwa əħu a. 24 “Iri izu unction asaa, ka e dere n'iwu nye ndị gi na obodo nṣo gi iji kwuṣi njehie, ime ka mmehie kwuṣi, na īchü aja maka ikpuchi ajo omume na iweta ezi omume nke ga-adị ruo mgbe ebighi ebi, na īkachi əħu na amụma ahụ akara, nakwa ite Ebe ahụ Kachasị Nṣo mmanu. 25 “Ma mara, werekwa uche għotra nke a: Site n'oge e nyere iwu ka e wugharja Jerusalem tutu ruo mgbe Onye ahụ e tere mmanu, onyendu ahụ ga-abia, ga-abu izu unction asaa, na izu unction iri isii na abu, a ga-ewughachi ya, na okporouzo ya, na olulu mmiri ya, maqbụ n'ime oge nsogbu. 26 Mgbe izu unction iri isii na abu ga-sarı, Onye ahụ e tere mmanu ka a ga-egbu, ma o nwegħi ihe ə ga-enwe. Usuu agha nke onye əchichị ga-abia bibie obodo na ulonṣo. Oge ikpeazu ga-abia díka idee mmiri; agha ga-adigide ruo n'oge əgwugħu, e kpebiela na īla n'iyi ga-adị. 27 Ya na qotutu ndị mmadu ga-enwe əgħiġba ndu n'otu ‘izu unction, ə bükwa n'okara izu unction ahụ, ka ə ga-eme ka īchü aja na inye onyinye kwuṣi. ə ga-emekwa ihe aru dì egwu n'ime ulonṣo ahụ, ruo mgbe a ga-awuκwasị ya əgwugħu ahụ bụ nke akara aka n'ahụ onye ojøø ahụ.”

10 N'afø ato nke əchichị Sairos eze Peshia, e nyere Daniel (onye aha ya bükwa Belteshaza mkpugħe). Ozi ahụ bụ eziokwu, ə għasakwara oke əgħaqiegħi. ə għotara ozi ahụ, nwetakwa nkowha banyere əħu ahụ. 2 N'oge ahụ, mü onwe m, bụ Daniel, ruru uju izu unction ato. 3 Erighi m nri əħma əbula, erikwagħi m anu, anūlkwagħi m mmanu, etegħi m mmanu otite əbula n'ahụ m n'ime izu unction ato a niile. 4 N'ubochi nke iri abu na anq nke ənwa mbu n'afø, eguzo m n'akukku osimiri ukwu ahụ, bụ Taigris, 5 eleliri m anya m elu, hụ n'ihi m otu nwoke yi uwe akwa əħcha, onye e kekwasir beliż-żejjek. 6 Ahụ ya na-egbukwa maramara díka nkume beril,

ihe si n'ihu ya di ka ihè nke amumma eluigwe. Mkpuru anya ya na-enwukwa dika ire ọkụ. Ụkву ya na aka ya na-acha dika bronz e hichara nke ọma. Okwu si ya n'ọnụ na-ada ụda dika üzü nke ọtụtụ mmađu. 7 Ọ bụ naanị m Daniel hụrụ ọhụ a. Ndị mü na ha no ahughị ya, kama na mberede, e mere ka oke egwu tuo ha, nke mere ka ha gbara ọso gaa zoo orwe ha. 8 Ọ bükwa naanị m nō, mgbe m hụrụ oke ọhụ a. Mgbe m hụkwara ya, ike niile dì m n'ahụ si m n'ahụ pụo. Ihu m gbanwere nke ukwuu, ike afodukwaghị m n'ahụ. 9 Mgbe ahụ, anụrụ m ụda olu ya, ma mgbe m n'urụ ụda olu ya, adara m n'ala kpudo iku n'ala n'onodụ ida n'oke ụra. 10 Ma otu aka metụrụ m, welite m mee ka m maa jijiji n'elu ikpere m na aka m abụo. 11 Ọ siri m, “Daniel, gi onye a hụrụ n'anya nke ukwuu. Gee ntị tuleekwa nke ọma okwu niile m na-agwa gi ugbu a. Guzo n'ukwu gi abụo, n'ihi na e zitere m ibjakwute gi.” Mgbe ọ na-agwa m okwu a, eguzoro m ọtọ, nama jijiji. 12 Ọ siri m, “Egwu atula gi, Daniel. N'ihi na site n'ubochị mbụ i kpebiri inwe nghọta na iweda onwe gi ala n'ihu Chineke gi, ka a n'urụ okwu gi niile, a bjakwara m n'ihi osjsa ha. 13 Ma onyeisi ndị na-achi alaeze Peshia gbochiri m, kemgbe iri ubochị abụo na otu. Ya mere, Maikel, otu n'ime ndịisi ochichị bjara nyere m aka, n'ihi na mü onwe m fodụrụ n'ebé ahụ mü na eze Peshia. 14 Ugbu a, abịala m ime ka i ghota ihe ga-adakwasị ndị gi n'oge ikpeazụ n'ubochị dì n'ihi. N'ihi na ọhụ ndị a dịrị oge ndị na-abịa n'ihu.” 15 Mgbe ọ na-agwa m okwu ndị a, ekpunyere m ihu m n'ala enwekwaghị m ike ikwu okwu obụla. 16 Mgbe ahụ, otu onye, nke yiri mmađu, bjara metụ ebugbure ọnụ m aka, mee ka m nwee ike ikwukwa okwu ọzo. Mgbe ahụ agwara m onye ahụ nke guzo m n'ihu, “Anọ m n'oke ihe mgbu; Onyenwe m, enwekwaghị m ike obụla, n'ihi ọhụ m hụrụ. 17 Olee otu mü bu ohu gi ga-esi gwa gi okwu, Onyenwe m? N'ihi na ike adighikwa n'ime m, enwekwaghị m ike iku ume.” 18 Mgbe ahụ, otu onye yiri mmađu bjara metükwa m aka ọzọ nye m ike. 19 Ọ siri, “Onye a hụrụ n'anya nke ukwu, atukwala ujọ, udo dịrị gi, ya mere dịrị ike, obi sie gi ike.” Mgbe ọ gwara m okwu a, ike m loghachitere, asịrị m, “Ka onyenwe m kwuo okwu, ebe i nyeghachila m ike.” 20 Mgbe ahụ, ọ siri, “I maara ihe mere m ji bjakwute gi? Aga m alaghachi azụ iluso onyeisi na-achi alaeze Peshia ọgu, mgbe mü ga-apụ, eze na-achi Griis ga-abia; 21 ma otu ọ dì, aga m agwa gi ihe e dere n'akwukwọ nke

eziokwu. (Ọ dighị onye na-enyere m aka imegide ha ma ọ bughị naanị Maikel onyeisi unu.

11 N'afọ mbụ nke ochichị Daraios onye Midia, ọ bụ m guzoro inyere ya aka na ichekwa ya.) 2 “Ugbu a, aga m agwa gi eziokwu. A ga-enwe ndị eze Peshia ato ọzo ndị ga-achikwa. A ga-enwe eze nke anọ onye ga-aba ụba karịa ndị ọzo niile. Mgbe ọ ga-adị ike site akụnụba ya, ọ ga-akpalị onye obụla imegide eze Griis. 3 Ma mgbe ahụ, a ga-enwe eze dì ike nke ga-eji oke ike chịa. Ọ ga na-eme ihe masịri ya. 4 Ma mgbe ọ rigotachara n'ochichị, a ga-ekposa alaeze ya kesaa ya n'akụkụ anọ nke ụwa ma ọ bughị ụmụ ya ga na-achi. Ọ bughikwa n'usoro dika ike ochichị ya si dì, n'ihi na a ga-ehopu alaeze ya, nyefee ya n'aka ndị ọzo na-abughị ndị agburụ ya. 5 “Eze nke ndịda ga-adị ike, ma otu onye n'ime ndịisi agha ya ga-adị ike karịa ya, chịakwa alaeze dì ukwu karịa nke ya 6 Mgbe afọ ole na ole gasịri, ha ga-ekekọta onwe ha. Ada eze ndịda ga-agakwuru eze ugwu ka ha gbaa ndụ, ma ada eze agaghị ejigide ike ya, eze na ike ya agaghị adigidekwa. N'ubochị ndị ahụ, a ga-arara ada eze ahụ nye, ya na ndị na-eche ya nche, na nna ya na onye ahụ dinyeere ya. 7 “N'oge ahụ, otu onye ga-esi n'agburụ ulọ nwanyị ahụ kulite i were ọnodụ ya iche dika eze, ọ ga-ebuso ndị agha eze mpaghara ugwu agha, bata n'ebé ya e wusiri ike, ọ ga-aluso ha agha ghọ onye mmeri. 8 Ọ ga-ebukorị chi ha niile na arụsị ha niile awụrụ awụ ma ndị atụrụ atụ, na ihe ndị ọzo díkarísiri ha mkpa dika efere, olaocha na nke olaedo laa Ijipt. O mechaas nke a, ọ ga-akwụsị iluso eze ugwu ọgu afọ ole na ole. 9 Otu a kwa, eze mpaghara ugwu ga-ebuso eze ndịda agha, ma ọ gaghi anọ ọdu loghachikwa n'ala nke ya. 10 Ma ụmụ ya ndị ikom ga-achikọta ọtụtụ ndị agha siri ike, ndị ga-enupu dika oke idee mmiri, buru agha ruo n'ebé ya e wusiri ike. 11 “Mgbe ahụ, eze ndịda, onye iwe ga-eju obi, ga-achikọtakwa ndị agha nke ya buso eze ugwu agha, onye nke ga-achikọta ọtụtụ ndị agha, ma ndị a ka ndị iro ya ga-alugbu. 12 Ma mgbe o merichara ndị agha ahụ, ọ ga-enwe ọnụ dì ukwu, ọ ga-ebukwa imerime puku ndị mmađu, ma ọ gaghi emeri na-aga n'ihu. 13 Mgbe afọ ole na ole gaferie, eze ndị mpaghara ugwu ga-eduru ndị agha ji ezi ngwa agha, na ndị bara ụba n'onuogugu karịa ndị nke e meriri n'agha na mbụ pụo ibu agha. 14 “N'oge ahụ, ọtụtụ ndị ga-ebili imegide eze ndịda, Ụfodụ ndị ọkpa aghara n'etiti unu ga-enupukwa isi, ha ga-esi

otu a mezuo ihe a i hụrụ n'ohụ, ma a ga-emeri ha. 15 Mgbe ahụ, eze ndị mpaghara ugwu ga-abia buo agha megide obodo ndị ndịda e wusiri ike, lugbukwaa ya. Ndị agha agaghị enwe ike iguzogide ha o buladi ndị ha bụ ọka ibe n'agha. 16 Ma onye nke na-ebuso ya agha ga-eme ihe masiri ya, ma o nweghi onye ga-egbochi ha. O ga-abatakwa n'Ala Ọma ahụ, ebe ihe niile ganan n'okpuru ya. 17 O ga-ekpebi ibia n'ike nke alaeze ya niile, iji mee nke a, ya na eze nke ndịda ga-agba ndị. O ga-enyekwa ya nwaagbogho iji kwatuo alaeze ya, ma ebumnobi ya agaghị eguzu maqbụ baara ya uru. 18 Mgbe o mesiri nke a, o ga-eche ihu ya n'obodo ndị ahụ niile dị n'ọnụ osimiri. O ga-emerikwa ọtụtụ n'ime ha. Ma otu ochiagha ga-aluso ya ọgu, mee ka o jiri ọso gbaghachi n'ihere. 19 O ga-echigharị azu chee ihu ya ebe niile e wusiri ike nke ala nke ya, o ga-aso ngongo daa, a gaghị ahulkwa ya ọzọ. 20 "Otu onye ga-abia nochie ọnodụ ya, o ga-ezipụ onye ga-ekegbu ndị mmadụ n'ụtụ iji mee ka otuto nke alaeze ahụ daa, ma n'ime ụboghị ole na ole, a ga-egbu ya, ma o gaghị abụ n'agha maqbụ n'ihu mmadụ. 21 "N'ọnodụ ya, otu onye ojoo e ledara anya ga-ebilite, onye na-ekwesighị iwere nsopuru nke ya bù ochichị. O ga-abata n'ike n'alaeze ahụ mgbe ndị ya nō n'udo, o ga-eji nwayo ma were ire ụtọ na aghughị nweta alaeze ahụ. 22 Mgbe ahụ, o ga-achịasị igwe ndị agha niile, bibiekwa ha na onye ochichị nke ogbugba ndị. 23 Mgbe o banyesiri n'ogbugba ndị, o ga-eji aghughị na-eme mpu, o ga na-esiwanye ike n'agbanyeghi n'onyogugu ndị mmadụ dị ole na ole. 24 O ga-abanye n'akukụ ala ahụ niile a maara ndị bara ụba bi, mee n'ebé ahụ ihe ndị buru ya ụzo na-emebeghi. O ga-ekesara ndị mmadụ akụnụba na ihe nkwatera ndị ọzo o lütara n'agha. O ga-atuputa aro iji luso obodo siri ike ọgu, ma nke ahụ ga-adị nwa mgbe nta. 25 "Mgbe ahụ, o ga-emesi onwe ya obi ike, chikötaa ọtụtụ ndị agha ibuso eze ndịda agha. Eze ndịda ga-achikötakwa ndị agha dị ọtụtụ díkwa ike luso ya ọgo ma o gaghị enwe ike guzogide ya n'ihi izuzu nzuzo a gbara megide ya. 26 N'ihi na ndị na-eri ihe Ọma eze ga-etipia ya. A ga-achịsa ndị agha ya, ma gbukwaa ọtụtụ n'ogbo agha. 27 Ndị eze abu a, ndị obi ha juputara n'ihe ojoo gananokota n'otu tebul na-agwarita ibe ha okwu ụgha, ma nzukọ ha agaghị enwe isi, n'ihi ogwugwụ ahụ ga-adị mgbe a kara aka ruru. 28 O ga-eji akụnụba dị ukwuu laghachi n'obodo nke ya ma obi ya ga-adị imegide ogbugba ndị nsọ ahụ. O ga-ebili imegide ya

ma mesịa laghachi n'obodo nke aka ya. 29 "Ma mgbe oge ahụ a kara aka ruru, o ga-achịrikwa ndị agha ya laghachi na ndịda, ma ihe agaghị adị otu o dị na mbụ. 30 Ugbo mmiri ndị si obodo Kitim ga-abia imegide ya, o ga-ada mba n'ihi egwu, o ga-alaghachi azu were oke iwe megide ogbugba ndị ahụ dị nsọ. O ga-aloghachi gosi ndị hapurụ ogbugba ndị ahụ dị nsọ nkwardo. 31 "Ndị agha ya ga-ebili imerụ ebe ahụ e wusiri ike nke ulonṣo ukwu ahụ, kwusıkwa aja nsure ọkụ nke a na-achụ kwa ụboghị. Ha ga-ewuli ihe arụ nke na-eweta mbibi. 32 O ga-eji ire ụtọ merụ ndị ahụ mebirị iwu nke ogbugba ndị. Ma ndị ahụ maara Chineke ha ga-adị ike guzogide ya. 33 "Ndị niile nwere uche ga-ezi ọtụtụ mmadụ ihe, ma na nwa oge nta, ụfodụ ga-anwụ site na mma agha, ụfodụ ka a ga-akpo ọkụ, ụfodụ ka a ga-adọta n'agha, ụfodụ kwa ka a ga-apụnara ihe ha nwere. 34 Mgbe ha ga-ada, inyeaka ntakirị ga-abịara ha, ọtụtụ ndị mmadụ ga-ejikwa ụzo aghughị bịa dinyere ha. 35 N'oge ahụ, ụfodụ n'ime ndị maara ihe ga-aso ngongo, ka ha nwe ike bürü ndị a nuchara anucha, na ndị a sachapurụ ọcha na ndị emere ka ha dị ọcha na-enweghi ntụpọ tutu ruo n'ogwugwụ ihe ndị a, n'ihi n'oge ahụ ga-abia mgbe akara aka. 36 "Eze ahụ ga-eme ihe ọbụla o chọrọ. O ga-agukwa onwe ya dika onye dị ukwuu karịa chi niile. N'ezie, o ga-ekwu okwu nkwalu megide Chineke kachasi chi niile. Ma ihe ga-agakwara ya nke Ọma tutu mgbe oge ya zuru. N'ihi na ihe niile ekwuru ga-emezucha. 37 O gaghị akpo chi nke nna ha maqbụ nke ahụ ụmụ nwanyị na-achosị ike ihe ọbụla, o nweghi chi ọbụla o ga-akpo ihe n'ihi na o ga-ebuli onwe ya elu karịa ha niile. 38 Kama chi nke o ga-asopuru bụ chi nke ebe e wusiri ike, chi nke nna ya ha na-amaghị. O ga-eji olaedo na ọlaochwa, na nkume dị oke ọnụahịa na onyinye dara oke ọnụahịa fee chi a. 39 O ga-emegide ebe niile e wusiri ike, nke siri ike site n'inyeaka chi nke mba ọzọ. Ndị niile nabatara ya ka o ga-eme ka nsopuru bara ụba. O ga-eme ha ndị ochichị ọtụtụ mmadụ, kenyekwa ha ala díka ugwo orụ ha. 40 "Ma n'oge ikpeazụ, eze ndịda ga-ebuso ya agha, ma eze nke ugwu ga-eji iwe chikötaa ndị agha na-agba ugbo agha, ndị na-agba ịnyinya na ndị agha ji ugbo mmiri megide ya. O ga-ebuso ọtụtụ mba agha, kpochapụ ha díka idee mmiri si ekpochapụ ihe. 41 O ga-abata na Ala Ọma ahụ, gbukwaa iri puku mmadụ kwuru iri puku mmadụ, ma obodo Edom, obodo Moab na ndị ndu nke Amor ga-agbabụ site n'ike ya. 42 O ga-aga

ibuso ọtụtu obodo agha, Ijipt agaghị agbanarị ya. **43** O ga-enwe ike n'ebé akú nke ọlaøcha na olaedo na ụba niile nke ala Ijipt. Ndị Libia na ndị Kush ga-edokwa onwe ha n'okpuru ya. **44** Ma n'oge a kwa, ozi ga-esi n'owuwá anyanwụ na n'ugwu bịa, nke ga-emenye ya egwu. N'ihi ya, o ga-eji oke iwe piø ibibi ọtụtu ndị ma laakwa ha n'iyyi. **45** O ga-akwụuba uløeze ya n'etiti ugwu ọma ahụ dí nsø na n'oke osimiri, n'agbanyeghi ihe ndị a niile, o ga-abịaru ọgwugwụ ya, o dighikwa onye ga-enyere ya aka.

12 “N'oge ahụ, Maikel, onyeisi ọchichị ukwuu ahụ, nke na-eche ndị unu, ga-ebili. O ga-abụ oge nhijuanya, a na-ahụtụbeghi ụdị ya site na mgbe mba ọbula malitere ruo ugbu a. Ma mgbe ahụ, ndị gi niile, ndị e dere aha ha n'akwukwo ahụ, ka a ga-anaputa. **2** Igwe ndị niile nwụrụ anwụ, ndị e likwara, ha ga-ebilite. Ụfodụ ha ga-ebili baa na ndụ ebighị ebi, ma ụfodụ ga-ebili keta ihere na ịbụ ọnụ nke ebighị ebi. **3** Ndị ahụ bụ ndị maara ihe, ka a ga-eme ka ha nwuo ọcha dika ihe mbara eluigwe. Ndị ahụ niile na-emekwa ka ọtụtu si n'ihe ojọọ mee ezi omume ga-enwukwa dika kpakpando ruo mgbe ebighị ebi. **4** Ma gi bụ Daniel, zoo okwu e dere n'akwukwo a, mechiekwa ma kachiekwa ha akara tutu ruo ọgwugwụ oge. Ọtụtu ga-agbagharị ebe na ebe ọzo, ma ihe omuma ga-aba ụba.” **5** Mgbe ahụ, mü bụ Daniel welirianya hụ mmaadụ abụo ndị ọzọ ka ha nọ n'akụkụ osimiri ahụ, otu n'akụkụ nke a, otu n'akụkụ nke ọzọ. **6** Otu n'ime ha juru nwoke ahụ yi uwe akwa ọcha, nke guzo n'akụkụ elu elu nke osimiri ahụ ajuju, si, “Olee mgbe ihe ndị a na-eyi egwu ga-emezu?” **7** Nwoke ahụ yi uwe akwa ọcha, nke nọ n'akụkụ elu elu mmiri nke osimiri ahụ chilíri aka nri na aka ekpe ya elu. Anụkwara m mgbe o ji Onye ahụ na-adị ndụ ruo mgbe niile ebighị ebi n'ụo iyi, “N'ihe ndị a ga-emezu naanị mgbe afọ ato na okara gafere, tupu onye ahụ na-emebi ike nke ndị dí nsø ga-abịa n'isi ngwucha ndụ ya, ihe ndị a niile ga-emezucha.” **8** Anụrụ m ma aghotaghị m, n'ihi nke a, a sịri m, “Biko, Onyenwe m, gịnị ka ihe ndị a ga-apuṭa?” **9** O sịri, “Daniel, gawara onwe gi. N'ihi na-apịachiela okwu ndị a, kachiekwa ya akara tutu ruo n'ogwugwụ oge. **10** Ọtụtu ka a ga-eme ka ha dí ọcha, sachaa ha mee ka ha dí ọcha na-enweghi ntụpọ, a ga-anụchakwa ha. Ma ndị ajo omume ga-aga n'ihi n'ajọ omume ha. O nweghi onye ajo omume nke ga-aghotakwa ihe, ma ndị ahụ maara ihe ga-aghotà ihe ihe a pütara. **11** “Site

n'oge e mechiri ịchụ aja nsure ọkü nke a na-achụ kwa ụbochị niile ruo n'oge a ga-ewuli ihe arụ ahụ nke na-eweta mbibi, ga-abụ otu puku ụbochị, na narị ụbochị abụo na iri ụbochị itoolu. **12** Ngozị ga-adịri onye ahụ nke na-echere, ma nogidesikwa ike ruo mgbe otu puku ụbochị, na narị ụbochị ato, na iri ụbochị ato na ise ahụ gafere. **13** “Ma gi onwe, gawara onwe gi ruo ọgwugwụ ihe ndị a. ! ga-ezukwa ike, i ga-ebilitekwa n'oge ikpeazu ịnara ihe nketa nke ruuru gi.”

Hosiya

1 Okwu Onyenwe anyị nke bịakwutere Hosiya nwa Beiri n'oge Uzaya, na Jotam, na Ehaz, na Hezekaya, bụ ndị eze Juda, na n'oge Jeroboam nwa Jehoash bụ eze n'Izrel. **2** Na mmalite okwu Onyenwe anyị site n'ọnụ Hosiya, Onyenwe anyị gwara Hosiya sị, “Gaa lütara onwe gi nwanyị na-akwa iko na ụmụ amụtara n'ikwa iko, n'ihi na dika nwanyị aluru alu n'akwa iko, ala a na-akwa iko nke ukwu site n'igbahapụ Onyenwe anyị.” **3** Ya mere, o gara lụg Goma nwa Diblaim, onye tțụrụ ime mọra ya nwa nwoke. **4** Onyenwe anyị gwara ya, “Aha i ga-agụ nwantakirị ahụ bụ Jezril. N'ihi na tupu nwa oge nta agafee, aga m ata ezinaulo Jehu ahụhụ n'ihi ọbara o wusiri na Jezril. Aga m eme ka alaeze nke ụlo Izrel kwusị. **5** N'ubochị ahụ, aga m agbaji ụta Izrel na Ndagwurugwu Jezril.” **6** Emesịa, Goma tțụrụ ime ozọ, mọta nwa nwanyị. O gwara ya, “Aha i ga-agụ ya bụ Lo-Ruhama, n'ihi na agaghị m enwekwa obi ebere ozọ n'ahụ ụlo Izrel, igbaghara ha mmehie ha. **7** Ma aga m enwe obi ebere n'ahụ ụlo Juda. Mụ onwe m ga-azopụta ha site na Onyenwe anyị bụ Chineke ha. Agaghị m ejị ngwa agha ọbula, dika ụta maqbụ mma agha maqbụ ike ibu agha maqbụ inyinya maqbụ ndị na-agba inyinya zopụta ha.” **8** Mgbe o jụrụ Lo-Ruhama ara, o tțụrụ ime ozọ, mọ nwa nwoke. **9** Onyenwe anyị sıri, “Kpọ aha ya Lo-ammi, nke pütara unu abughị ndị m, n'ihi na unu abughị ndị nke m, mọ onwe m abukwaghị Chineke unu. **10** “Ma ọnụogugu ụmụ Izrel ga-adị ka aja dị n'ọnụ oke osimiri nke a na-apughị iguta ọnụ maqbụ tuo n'ihe otụtụ. N'ebe ahụ a nọ sị ha, ‘Unu abughị ndị m,’ n'ebe ahụ ka a ga-anị sikhwa ha, ‘Umụ Chineke dị ndị ka unu bụ.’ **11** A ga-achikotakwa ndị Juda na ndị Izrel ọnụ. Ha ga-ahopütakwara onwe ha otu onyeisi, si n'ala ahụ rigopụta, n'ihi ihe ukwu ka ụbochị Jezril ga-abụ.

2 “Gwa ụmụnne gi ndị nwoke Ami, ‘nke pütara ndị m,’ gwakwa ụmụnne gi nwanyị Ruhama, nke pütara, ‘Unu ndị m hụru n'anya.’ **2** “Unu guzogidenu nne unu, rięonụ ya, n'ihi na o bughị nwunye m, mọ onwe m abukwaghị di ya. Gwanụ ya ka o wezuga ikwa iko site n'ihi ya, ya wezugakwa igba akwụna nke dị n'etiti ara ya abụo. **3** Ma o bughị otu a, aga m eyipụ ya uwe ya mee ka o gbara oto, aga m eme ka o gbara oto dị ka n'ubochị ahụ a mürü ya. Aga m eme ya ka o dị ka ọzara, ka o ghọ o n'ala kpọrọ nkụ, were

akpiri ikpọ nkụ mee ka o nwụo. **4** Agaghị m egosi ụmụ ya ebere m, n'ihi na ha bụ ụmụ a kwatera n'iko. **5** N'ihi na nne ha bụ onye na-akwa iko, o tțụrụ ime ha n'ọnodu ihere. Site n'ikwu sị, ‘Aghaghị m igbakwuru ndị enyi nwoke hụru m n'anya, ndị na-enye m nri na mmiri, ajị anụ m na akwa ọcha m, mmanụ oliv m na ihe ọnụnụ m.’ **6** N'ihi nke a, aga m ejị ogwu na uke gbachie ya gburugburu; aga m agbachi ụzo ya, mee ya ka o ghara ịma ebe o na-eje. **7** O ga-agbaso ndị ahụ hụru ya n'anya ma o gaghị achukwute ha. O ga-acho ha ma o gaghị ahụ ha. Mgbe ahụ, o ga-asị, ‘Ka m gaa laghachikwuru di mbụ m, n'ihi na o dirị m mma mgbe ahụ karịa ubgu a.’ **8** Ma o kwetaghị na ihe ndị a si n'aka m, na o bụ mụ nyere ya ọka, na mmanya ọhụru, na mmanụ oliv, na ọlaocha, na ọlaedo ndị ahụ niile nke o ji na-efe Baal. **9** “Ya mere, aga m ewerekwa ọka m mgbe o chara, na mmanya ọhụru m mgbe oge ya ruru. Aga m anapükwa ya akwa ajị anụ m na akwa ọcha m, nke ekwesiri iji kpuchie oto ya. **10** Ugbu a, aga m ekpughe oto ya n'ihu ndị ahụ na-ahụ ya n'anya, o díkgwaghị onye nwere ike inapụta ya site n'aka m. **11** Aga m eme ka obi ụto ya kwusị; o bùladị mmemme nke afọ niile, mmemme ọnwa ọhụru, nke ụbochị izuike na mmemme ndị ozọ ahụ niile a kara aka. **12** Aga m ala ubi vajinị ya na osisi fiig ya niile n'iyi, nke o sịri bụ ụgwọ ọrụ ya site n'aka ndị hụru ya n'anya; aga m emekwa ka ha ghọ oke ọhịa, anụ ọhịa ga-eripiha. **13** Aga m enye ya ahụhụ maka ụbochị niile bụ nke o surere ihe na-esi isi ụto nyo chi Baal niile, o chịrị mgbaaka mkpisiaka na ihe ịchọ mma niile, jikere onwe ya, pụo chusọ ndị ahụ hụru ya n'anya, ma chezoq m,” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya. **14** “N'ihi nke a, aga m arara ya, duba ya n'ime ọzara, jiri olu dị nro gwa ya okwu n'ebe ahụ. **15** Ebe ahụ ka m ga-enyeghachi ya ubi vajinị ya, gbanweekwa Ndagwurugwu Akọ, mee ka o ghọ ọnụ ụzo olileanya. Mgbe ahụ, o ga-azakwa m dika o mere mgbe o bụ agboghobia, n'oge ahụ o si n'ala Ijipt pütä. **16** “N'ubochị ahụ,” otu a ka Onyenwe anyị kwubiri, “I ga-akpọ m ‘Di m,’ i gaghị akpokwa m ‘nna m ukwu,’ ozọ. **17** N'ihi na aga m ewepükwaaha niile nke arusi Baal n'egbugbere ọnụ ya, ha gaghị akpokwa ha aha ozọ. **18** N'ubochị ahụ, aga m eme ka gi na ụmụ anụ ọhịa gbaa ndị, meekwa ka gi na ụmụ nnunu, na ihe niile e kere eke n'akpughari n'ala gbaa ndị. Aga m emebi ngwa agha niile, agha niile ga-akwusikwa. Mgbe ahụ, a ga-eme ka i dīnaa ala n'udo

na-enweghi nsogbu, na ụjọ. **19** Aga m ekwerekwa ilu gi dika nwunye ruo ebighị ebi; aga m ekwerekwa ilu gi n'ezi omume na ikpe ziri ezi, n'iḥunanya nke na-adigide, nakwa obi ebere. **20** Aga m ejị ikwesi ntukwasị obi kwere ilu gi. I ga-amatakwa Onyenwe anyị. **21** "N'ubochị ahụ m ga-azaghachi," otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya. "M ga-azaghachi eluigwe, ha ga-azaghachi ala. **22** Ala ga-azaghachi ọka na mmanya ọhụrụ na mmānụ oliv, mgbe ahụ ha ga-azaghachi Jezril. **23** Aga m akukwa ya nye onwe m n'ala ahụ dika mkpuru. Aga m egosi iḥunanya m n'ahụ onye ahụ m kporo, 'Onye m na-ahughi n'anya.' M ga-asikwa ndị ahụ a kporo, 'Ndị na-abughi ndị m,' 'Unu bụ ndị nke m,' Ha ga-azakwa, 'Chineke m ka i bụ.'"

3 Onyenwe anyị gwara m ozo, "Gakwuru nwanyị a na-akwa iko, nke na-emekwa enyi na-ezighị ezi, gosi ya iһunanya gi dika Onyenwe anyị si hu ndị Izrel n'anya, n'agbanyeghi na ha na-eso chi ndị ozo na-enwekwa mmasi dì ukwu n'achịcha nsø e ji mkpurụ osisi a mikporo amikpo mee." 2 N'ihi ya, eweere m ego olaocha dì iri na ise, na otu ntuju ọka homa, na ọka balị zuta ya. 3 Mgbe ahụ agwara m ya, "Mụ na gi ga-ebi otutu ụbochi, i gaghi agbakwa akwuna, maobu nwee nwoke Ọbu gi na ya ga-enwe mmekọ, otu a ka m ga-emekwa n'ebe i no." 4 Nke a na-egosi na Izrel ga-anị ogologo mgbe na-enweghi eze maobu onye ochichị. Ọ gaghi enwe ịchụ aja maobu nkume nsø maobu efqod maobu arusi ezinaulọ. 5 Mgbe nke a gasiri, Izrel ga-aloghachi, chọ Onyenwe anyị bụ Chineke ha, na Devid bụ eze ha. Ha ga-ewere ịma jijiji bijakwute Onyenwe anyị, bijaghachitekwa ngozi ya n'oge ikpeazu a.

4 Nuruṇu okwu Onyenwe anyị unu ndị Izrel, n’ihi na Onyenwe anyị nwere ebubo megide unu ndị bi n’ala a. “N’ihi na ọ dighị ikwesi ntukwasị obi, ọ dighị iħunanya, ọ dighikwa ihe ọmụma banyere Chineke n’ala a niile. **2** Ọ bụ naanị ibu ọnụ, igha ụgha na igbu mmadụ, izu ohi na ikwa iko. Ogbaaghara dị n’ebe niile, ya na ogbugbu mmadụ na-esepughi aka. **3** Nke a mere ala jiri nqoro n’iru uju, ndị niile nọ na ya na-atakwa ahụ, ma anụ ohịa, ma mnụnụ nke igwe, ọ bụladị azụ dị n’osimiri ka a na-ekpochapụ. **4** “Ma otu ọ di, ka onye ọbụla ghara ise okwu, ka onye ọbụla ghara ibo ibe ya ebubo. N’ihi na ndị gi díka ndị na-eseso onye nchukụa okwu. **5** I na-asọ ngongo ehihie na abalị, ndị amụma na-esokwa ei suo ngongo. N’ihi ya aga m ala nne gi

n'iyi 6 ndị m ka na-ala n'iyi n'ihi na ha amaghị ihe. "Ebe o bụ na i jurụ ihe ọmụma, aga m ajukwa gi dì ka onye nchüaja m; ebe o bụ na i gbakütara iwu Chineke gi azụ mụ onwe m ga-agbakütawka ụmụ gi azụ. 7 Ka ha na-abawanye n'onuogugu, otu a ka ha si na-aga n'ihi na-emehie megide m, ha gbanwere Chineke ha dì ebube n'ihi ihe na-eweta ihere. 8 Ha na-eriju afo site na mmehie ndị m. Ha ji anya ukwu na-achọ ka ha na-emehie na-aga n'ihi. 9 O ga-abükwa ka ndị nchüaja dì, otu a ka ndị obodo dikwa. N'ihi ya, aga m enye ha ntaramahụ ma kwuğhachi ha ugwo n'ihi omume ha niile. 10 "Ha ga na-eri ihe ma afo agaghị eju ha. Ha ga-ebi ndụ akwuna ma ha agaghị amụba, n'ihi na ha ajula Onyenwe anyị, were onwe ha nyefee 11 n'aka ığba akwuna, na mmanya ochie na mmanya oğhụrụ, nke na-ewepụ mmụọ nghota. 12 Ndị nke m na-ajụ osisi apiri api ase ihe ha ga-eme, na-anata osisa site na mkpara osisi onye ọ na-ajụ ase. Mmụọ nke ığba akwuna na-eme ka ha kpafuo; ha gbara akwuna ma hapụ Chineke ha. 13 Ha na-achụ aja n'elu ugwu niile, na-esure onyinye nsure ọkụ n'elu ugwu nta niile, na n'okpuru osisi ook, osisi popla na osisi terebint, ebe ndo ya dì ezi mma. N'ihi nke a ka ụmụ unu ndị inyom na-agba akwuna, ndị nwunye ụmụ unu na-akwa iko. 14 "Agaghị m ata ụmụ unu ndị inyom ahụhụ, mgbe ha na-agba akwuna, maobụ taa ndị nwunye ụmụ nwoke unu ahụhụ mgbe ha na-akwa iko, n'ihi na ndị ikom unu n'onwe ha na-ejekwuru ndị akwuna, ha na ndị akwuna ụlo arusi na-achükökwa aja, ma ndị a na-enweghi nghota ga-ala n'iyi. 15 "O bụ ezie na unu bụ ndị na-akwa iko unu bụ Izrel, ma ka ikpe gharakwa ịma Juda. "Unu agakwala Gilgal, unu agakwala ruo Bet-Aven, unu aňukwala iyi sị, 'Dika Onyenwe anyị na-adị ndị.' 16 Ndị Izrel dì isiike dika nwaagbogho ehi dì isiike. Onyenwe anyị o ga-esi ańaa zuo ha dika ụmụ atürü n'ebe ịta nri sara mbara? 17 Ifrem na arusi agbaala ndị hapụ ya ka o noqro orwe ya. 18 O buladi mgbe mmanya ha gwuřu, ha na-aga n'ihi na-agba akwuna; ha hụrụ ihere n'anya nke ukwuu karịa otuto ha. 19 Ifufe ga-ebupụ ha, aja ha na-achụ ga-ewetara ha ihere.

5 “Nurunụ nke a, unu ndị nchüaja! Geenụ ntị, unu ulọ Izrel! Geenụ ntị, unu ndị ezinaulọ eze. N’ihị na o bụ unu ka ikpe ahụ gbasara. N’ihị na unu aburụla ihe i maa n’onya na Mizpa, na ụgbu agbasara n’elu Taboa.

m ata ha niile ahụhụ. 3 Amaara m ihe niile gbasara Ifrem, o díkweghị ihe zoro ezo banyere Izrel n'ebé m nọ. Gị Ifrem, ugbu a i gbawala akwuna; gị Izrel, emerụokwala gi. 4 "Omume ha agaghị ekwe ka ha laghachikwute Chineke ha, n'ihi na mmuo nke ikwa iko ewerela ute biri n'ime ha, ha amaghịkwa Onyenwe anyị. 5 Mpako niile nke Izrel na-agba ama megide ha, O bụladị Izrel na Ifrem na-aso ngongo n'ime mmehie ha, Juda, n'onwe ya, sooo ha na-aso ngongo. 6 Mgbe ha ga-eji igwe ewu na aturu ha na igwe ehi ha, gaa icho Onyenwe anyị, ha agaghị achota ya. N'ihi na o sitela n'ebé ha nọ wezuga onwe ya. 7 Ha bụ ndị na-ekwesighị ntukwasị obi nye Onyenwe anyị. Ha mru ụmu a kwatera n'iko. Ugbu a, mmemme onwa ọhụrụ ha ga-eripiha na ala ubi ha. 8 "Fuo opo ike na Gibe, fukwaa mpi anu na Rema. Tie mkpu agha na Bet-Aven. Lee anya n'azụ gị, Benjamin. 9 A ga-ebibi Ifrem kpamkpam n'ubochị ahụ m ga-ata ha ahụhụ. N'etiti ebo nke Izrel niile, ka m na-ekwusa ka amara na o bụ okwu kwesiri ntukwasị obi. 10 Ndị ndu Juda adịla ka ndị ahụ na-evezuga oke ala, aga m awukwasị ha iwe m dika uju mmiri ozuzu. 11 Ifrem bụ onye a na-emegbu emegbu, onye e ji ike na-azopia, n'ihi na o kpacha anya na-achịso ihe efu. 12 Adị m ka nla nye Ifrem, díkwa ka ihe na-eweta ire ure díri ndị Juda. 13 "Mgbe Ifrem hụrụ ụdi ọrija o na-arịa, Juda ahukwa ọnụya di ya n'ahụ, mgbe ahụ Ifrem gakwuru ndị Asirịa, ma zigakwara eze ukwu ahụ ozi. Ma o pughị igwo gị, maobụ gwọq ọnụya gị niile. 14 N'ihi na-agà m adị ka ọdụm nye Ifrem díkwa ka nwa ọdụm nye Juda. Aga m adokasi anu ahụ ha ma hapu ha puo. Aga m ebupu ha puo, na-enweghị onye ga-abiajizoputa ha. 15 Aga m alaghachi azụ n'onodụ m, ruo mgbe ha kweere na ikpe mara ha, ma chọp ihu m; n'onodụ mmekpa ahụ ha, ha ga-achosi m ike."

6 "Bianụ ka anyị laghachikwuru Onyenwe anyị. Ya onwe ya adokala anyị, o ga-agwokwa anyị; o tipula anyị ọnụya, ma o ga-ekechikwa ọnụya anyị. 2 O ga-eme ka anyị díkwa ndị ozọ mgbe ụbochị abu gasiri. N'ubochị nke ato, o ga-eme ka anyị bilie guzokwa n'ukwu anyị, meekwa ka anyị díri ndị n'ihi ya. 3 Ka anyị mara Onyenwe anyị; ka anyị gbalisie ike ịmatà ya. O bụladị dika anyanwu na-awalite, n'ezie, o ga-aputa ịhè dika chi ọbụbụ, o ga-abiakwute anyị dika mmiri ozuzu, dika mmiri na-ezosa ala n'oge udu mmiri." 4 "Gini ka m ga-eji gị mee, O Ifrem? Gini ka m ga-eji gi

mee, O Juda? Ihunanya gị dika igwe ojii nke ụtụtu, dika igirigi na-anị naanị nwa mgbe nta. 5 Nke mere m jì si n'onụ ndị amuma gbukasịa ha. Ejirila m okwu ọnụ m gbuo ha, ikpe ọmuma m na-achawaputa dika ịhè. 6 N'ihi na ana m achọ ebere, o buğhi aja, ịmatà Chineke kama aja nsure ọkụ niile. 7 Ma dika Adam, ha emebiela ọgbugba ndị m; n'ebé ahụ ka ha nọ gosi ekwesighị ntukwasị obi ha. 8 Gilead bụ obodo nke ndị na-eme ajo ihe, nke ejị nzọ ụkwụ obara zotoṣia. 9 Dika ndị na-apunara mmadụ ihe na-ezo na-eché onye ga-agafe, otu a ka ndị nchịaja si egbu ndị mmadụ n'uzo Shekem, leenụ oke ajo omume ihere di otu a. 10 N'ezie, ahula m ihe jogburu onwe ya n'ime Izrel. N'ebé ahụ ka Ifrem nọ na-agba akwuna, emerụokwala Izrel. 11 "Ma nye gị onwe gị, Juda, owoe ihe ubi nọ na-eché gi. "Mgbe ọbụla m ga-eweghachi akụnụba ndị m,

7 mgbe m chorọ igwo Izrel, mmehie Ifrem na-aputa ihe, a na-ekpughekwa arụ a na-eme na Sameria. Ha na-aghị aghugho, ndị ohi na-akụwakwa ulo ndị mmadụ, ndị na-apunara mmadụ ihe nọ n'okporouzo. 2 O díghị onye bi n'ime ha maara na m na-echeta mmehie ha niile. Ugbu a, mmehie ha agbaala ha gburugburu. Ana m ahukwa ha niile. 3 "Eze ha na-añurị ọnụ n'ihe ojọp ha; umụ eze na-achị ọchị n'ihi ụgha ha. 4 Ha niile bụ ndị na-akwa iko; ha dị ka ite ọkụ ighe achịcha e mere ka o dị ọkụ, nke onye na-eghe achịcha na-adighị akwanye nkụ, site na mgbe e bidoro igwakọ ụtụ ọka ahụ tutu ruo mgbe o koliri. 5 N'ubochị mmemme nke eze anyị, umụ eze bu ndị akpaliri site na-ịnụbiga mmanya oke, ya na ndị na-akwa emo jikötara aka. 6 Obi ha na-enwu ọkụ dika ihe ighe achịcha, ha ji izu nzuzo na-abiakwute ya. N'abalị niile iwe ha na-ere nwayoq ọka ọkụ na-anyụ anyụ, n'utụtu ihe ha gbatara n'izu na-enwu dika ọkụ. 7 Ha niile dị ọkụ dika ite ighe achịcha dị ọkụ. Ha na-eripiha ndị eze ha. Ndị eze ha niile na-ada, ma o nweghị onye n'ime ha na-akpoko m. 8 "Ifrem na-agwakota onwe ya n'etiti ndị mba ozọ. Ifrem díkwa ka mbadamba achịcha a na-atugharighị atughari. 9 Ndị mba ozọ na-eripiha ike ha, ma ha adighị aghotà ya. Isi awo apatala ha n'isi, ma ya onwe ya amaghị na o si otu a díri. 10 Inya isi Izrel na-agba akaebe megide ya ma n'agbanyeghị ihe ndị a o naghị aloghachikwute Onyenwe anyị bụ Chineke ya, maobụ chọp ya. 11 "Ifrem dika nduru nke na-enweghị uche, nke onye ọbụla na-eduhie, ugbu a, o na-akpoko Ijipt, ma na-

agbakwurukwa Asırıa. **12** Ma mgbe ha na-agbagharị, aga m ewere ụgbu m jide ha, doda ha n'ala dika nnunụ e jidere na mbara eluigwe. Aga m enye ha ahụnụ n'ihi njehie ha niile. **13** Ahụnụ na-adịri ha, n'ihi na ha ajula m. Ha na-alà n'iyi n'ihi na ha enupula isi ha megide m. Achọro m ka m gbaputa ha, ma ha na-agha ụgha megide m. **14** Ha ejighikwa obi ha akpokwu m, kama ha na-atụrụ onwe ha n'elu ihe ndina ha, na-eti mkpu akwa. Mgbe ha na-arịo arịrio maka mkpuru ubi na mmanya, ha na-egbukasi onwe ha ahụ, na-ezewugakwa onwe ha site n'ebe m no. **15** Enyerela m ha aka, mee ka ha dì ike, ma ha atughariala gbaa izu imegide m. **16** Ha adighị ele anya enyemaka n'aka Onye kachasi ihe niile elu. Ha dika ụta rogoro arogo, nke àkụ ya na-adighị agbata ihe ọbula. Ndị ndu ha gada site na mma agha, n'ihi okwu ojọ si ha n'ọnụ na-aputa. N'ihi nke a, a ga-eji ha mee ihe ochi n'ala Ijipt.

8 “Tinye opi ike n'ọnụ gi! N'ihi na ugo n'efefe n'elu ụlo Onyenwe anyị, n'ihi na ha emebielo ọgbugbana ndị m, nupu isi megide iwu m. **2** Ugbu a ndị Izrel na-etiku m mkpu akwa, ‘Chineke anyị, anyị bụ Izrel maara gi.’ **3** Ma Izrel ajula ihe dì mma. Ugbu a, ndị iro ga-achụ ya ọso. **4** Ha meere onwe ha ndị eze, ma ha ajutaghị m ase; ha na-achorokwa ndị ochichị, ma ghara ijutu ase n'aka m. Olaocha na olaedo ha ka ha ji na-akpuru onwe ha arusi, nke ha ji ebibi onwe ha. **5** Ajula m arusi nwa ehi a i kpuru, O Sameria. N'ihi na ọnuma m na-ere ọkụ megide ha. Ruo olee mgbe ka ha ga-anoy bụru ndị na-enweghi ike idị ọcha? **6** O bụ n'Izrel ka ha si. O bụ onye na-akpụ ụzụ kpuru ya; ọ bughị Chineke. A ga-akurisikwa nwa ehi Sameria ahụ. **7** “Ha akụola ifufe, ha ga-aghotakwa oke ifufe. Osisi ọka ha na-eguzo na-enweghi okpo ọka ọbula. A sikhari na ọ mirị mkpuru, ndị mba ọzo ga-atapia ya. **8** Elodala Izrel! Lee, ha nọ ugbu a n'etiti ndị mba ọzo dika mkpokororite. **9** N'ihi na ha ejuela Asiria dika iñyinya ibu ọhịa na-awaghari naanị ya. Ifrem ewerela onwe ya resi ndị enyi ya. **10** O bụ ezie na ha ewerela onwe ha resi ọtụtụ mba dì iche ihe, aga m achikota ha. Ha ga-atakwa ahụ n'ihi ọnodu mmegbu nke eze na ndisi ga-achị ha. **11** “N'ihi na Ifrem ewuola ọtụtụ ebe nchüaja maka iche aja mmehie, ebe nchüaja ndị a aburulà ebe a na-eme mmehie. **12** E depultaara m ha ọtụtụ ihe banyere iwu m, ma ha were ya dika ihe e si na mba ọzo webata. **13** Ha na-achụ aja dika onyinye nye m, ha na-erikwa anụ ndị ahụ ha jiri chüo

aja, ma na Onyenwe anyị enweghi mmasi n'ebe aja ha dì. Ugbu a, o ga-echeta ajo omume ha, nye ha ntaramahụnụ n'ihi mmehie niile ha, ha ga-alaghachi n'ljipt. **14** Izrel echezqoła Onye kere ha ma wukwaa obi ndị eze dì iche ihe. Juda ewukwaala obodo di iche ihe e wusiri ike. N'ihi ya, aga m ezite ọkụ n'obodo ha niile, ọkụ ga-erepià obodo ha niile e wusiri ike.”

9 Añuriila ọnụ, gi Izrel, ka obi ghara ịtokwa gi ụto dika o na-atọ ndị mba ọzo, n'ihi na i juła Chineke gi, bido ịgba akwuna i hụrụ ụgwọ ọru ịkwa iko n'anya n'elu ebe ịzocha ọka niile. **2** Ebe ịzocha mkpuru ọka na ebe ịzocha mkpuru vaiṇi agaghị azụ ha nri, mmanya ọhụrụ ga-agharipụ ha. **3** Ha agaghị anogidekwa n'ala Onyenwe anyị, ma Ifrem ga-alaghachi n'ala Ijipt nödụ n'Asırıa rie nri rürü arụ. **4** Ha agaghị awusa ihe ọnụnụ dika aja nye Onyenwe anyị, n'ihi na ọdighị aja ha gachụ ga-atọ ya ụto. Aja ndị a ga-adị ha ka nri nke ndị na-eru ụju si dì. Onye ọbula riri nri ndị a ga-abụ onye na-adighị ọcha. Nri ndị a ga-adịrị naanị ha onwe ha, ha agaghị ewebata ya n'ulonṣo ukwu Onyenwe anyị. **5** Gini ọzo ka unu ga-eme n'ubochị mmemme unu ndị ahụ a kara aka, ma n'ubochị mmemme nke Onyenwe anyị? **6** A sikhwa na ha agbanarị mbibi, ndị Ijipt gachikota ha. Ndị Memfis ga-ekwua ha. Akunụba nke olaocha ha ka uke ga-ewekoror, ogwu na uke ga-ekwua n'ime ebe obibi ha niile, **7** Ubochị niile nke ntaramahụnụ na-abia, Ubochị ngukota ihe abiala nso. Ka Izrel mara nke a. N'ihi na ịba uba nke mmehie unu adịla ukwuu, n'ihi na ịkpọ asị unu akarịala, unu na-agụ onye amụma dika onye nzuzu, na-agukwa onye nwee Mmụo nke Chineke dika onye na-ayị ara. **8** Ma onye amụma bụ onye nche Chineke, na-ecche Ifrem nche, ma igbudu nke ọnya juputara n'uzo ya niile, ịkpọ asị díkwa n'ime n'ulonṣo Chineke ya. **9** Ha emeruola onwe ha ebe ọ dì ukwuu, dika ọ dì n'ubochị Gibe. Ọ ga-echeta njehie ha. Ọ ga-enye ha ntaramahụnụ n'ihi mmehie ha niile. **10** “Mgbe m chọtarà Izrel, o dì ka m chọtarà mkpuru grepu n'ozara; mgbe m hụrụ nna nna unu ha, o dì ka ihu mkpuru bụ ụzọ chaa n'elu osisi fig. Ma mgbe ha bịa runu na Baal-Peo, ha doro onwe ha nsọ nyefee n'aka arusi ahụ na-eweta ihere, si otu a ghoq ndị rürü arụ, dika ihe ndị ahụ ha hụrụ n'anya si bürü ihe rürü arụ. **11** Nsopurụ Ifrem nwere ga-efefu dì ka nnunụ, n'ihi na ọmumụ nwa agaghị adị, a gaghị atükwa ime, agaghị adịkwa ime. **12** A sikhwa na ha azülite ụmu ha, aghaghị m ime ka ha nwụo. Ahụnụ

ga-adırı ha, mgbe m si n'ebe ha nō wezuga onwe m. 13 Ahula m na Ifrem yiri Taja, bu ihe akunyere n'ala mara mma. Ma Ifrem ga-eji aka ya kpoputa ụmụ ya nye ndị ga-egbu ha." 14 Biko, Onyenwe anyị nye ha. Gini ka i kwesiri inye ha? Nye ha akpanwa nke nwa na-adighị anogide n'ime ya, na ara nke mmiri ara na-adighị. 15 "Ihe ojọ́ ha niile bidoro na Gilgal, akporo m ha asị n'ebe ahụ. N'ihi omume mmehie ha niile, agaghị m isite n'ulọ m chupu ha. Agaghị m ahụkwa ha n'anya ọzọ, ndị ndu ha niile bu ndị nnupu isi. 16 Etigbuola Ifrem, mgborogwu ha akponwọla, ha agaghị amikwa mkpuru. A sikwarị na ha amuo umụ, aga m egbu ụmụ ha niile, ndị ha hụrụ n'anya." 17 Chineke m ga-ajụ ha, n'ihi na ha adighị ege ya ntị maqbụ rube isi. Ha ga-agho ndị na-awaghari awaghari na-enweghi ụlo, n'etiti mba niile.

10 Izrel bu osisi vajinị dí mma, nke na-amịta mkpuru nke ukwuu. Dika mkpuru ya na-aba ụba, otu a ka o si amuba ebe ichu aja ya. Dika ala ya na-abawanyekwa ụba otu a ka o si edoziri onwe ya nkume dí nsọ. 2 Obi ha dí aghughọ, ma ugbu a, ha gata ahụhụ maka ikpe ọmụma ha. Onyenwe anyị gakwatu ebe nchüaja ha, ma mebikwaa ogidi nkume nsọ ha niile. 3 Ma ugbu a, ha ga-asị, "Anyị enweghi eze, n'ihi na anyị anaghị atu Onyenwe anyị egwu, ma olee ihe eze nwere ike i mere anyị?" 4 Ha na-ekwu okwu na-abaghị uru, were iñu iyi na-agbakwa ndu, ya mere ikpe ikpe jiri juputa n'ebe niile, dika ahijịa ojọ́ n'ubi. 5 Ndị bi na Sameria ga-atụ ụjọ n'ihi chi nke nwa ehi a kpuru akpu dí na Bet-Aven. Ndị ya gareruru ya ụjụ, otu a kwa ka ndị nchüaja ya rürü arụ gasei ruoru ya ụjụ, maka ebube nke a napụru ya. 6 Ha ga-eburu ha gaa Asiria, dika onyinye ịnata ihuoma a ga-enye eze ukwu ahụ. A ga-emenyi Ifrem ihere n'ihi, Izrel ga-ekpudokwa ihu n'ala maka mmekorịta ya na ndị mba ọzọ. 7 A ga-ala eze Sameria n'iyi dika irighiri osisi n'elu mmiri niile, 8 a ga-ebibicha ebe niile dí elu nke ihe ojọ́, bụ Aven, ọ bụ ya bụ mmehie ndị Izrel, ogwu na uke ga-etolitekwà, n'ebe nchüaja ha. Mgbe ahụ ha ga-asị, ugwu ukwu niile, "Kpuchite anyị!" Sıkwa ugwu nta niile, "Dakwasị anyị!" 9 "Site n'ubochị nke Gibeal, gi Izrel nō na mmehie, i nwebeghị ike site na mmehie ndị a wezuga onwe gi. Ọ bụ na agaghị eri ha bụ ndị na-eme ajọ́ omume na Gibeal? 10 Aga m abia buso ndị mmehie a agaghị, nye ya ahụhụ; mba ndị ọzọ ga-ebilite megide ha, taa ha

ahụhụ n'ihi ajo omume abụ ha. 11 Ifrem bụ nne ehi a zürü azu nke hụrụ izocha ọka n'anya, n'ihi ya, M gakekonye iyagba n'olu n'olu ọma ya ahụ. Aga m agba Ifrem dika ịnyinya, Juda aghaghị ikọ ala ubi Jekob gakoze ala nye onwe ya. 12 Ya mere, ghaanụ mkpuru ezi omume maka onwe unu, unu ga-aghotakwa mkpuru iħunanya. Kogħarjaqwanu obi unu siri ike, n'ihi na ugbu a bụ oge ichu Onyenwe anyị, tutu ruo mgbe ọ bijara wukwası unu mmiri ozozo dika ezi omume. 13 Ma unu akujola mkpuru ajo omume; unu agħotakwala ihe ojọ́ dika ihe ubi. Unu eriela mkpuru osisi ugħha. N'ihi na unu atukwasila obi unu n'idị ike nke onwe unu, na n'idị ọtutu nke ndị bụ dike n'agħha unu. 14 N'ihi ya, үżu nke ibu agħa agaghị ibili n'etiti unu, ebe unu niile e wusiri ike ga-ada. Ọ ga-ada dika Shalman si bibie Bet Abel n'ubochi agħa, mgbe a tuppjara ndị bụ nne na ụmụ ha. 15 Ọ bụ ihe dī otu a ga-adakwası gi, Betel, n'ihi na ajo omume gi dī ukwuu. Mgbe chi ubochi ahụ boro, a ga-ala eze Izrel n'iyi kpamkpam.

11 "Mgbe Izrel bụ nwantakirj, ahħur m ya n'anya, o bükwa site n'Ijipt ka m kpoputarra nwa m. 2 Ma dika m na-akpo ha, otu a ka ha na-agha n'ebe dī anya site n'ebe m nō. Ha churū Baal aja, surekwa aja ihe nsure okablet na-esi isi utedo nye aruṣi dī iche iħċe. 3 Ọ bụ mū onwe m kuziiri Ifrem otu e si aga ije, ejidere m ha n'aka m abu, ma ha amaghị na ọ bụ mū onwe m gworø ya. 4 Eji m utedo nke mmadu bụ ebere, na iħunanya duo ya. Adırı m ha dika onye n'ebuli ibu aro site n'olu ha, ehulatakwarra m ala, were aka m tinye ha nri n'onu. 5 "O bụ na ha agaghị alaghachī azu n'Ijipt, Asiria ọ gaghị abu eze ha, n'ihi na ha ajuła ilogħachikwute m? 6 Mma agħa ga-efegħarị n'obodo ha niile, ọ ga-eripia ndị nchüaja na-agba afa, ọ ga-eripakwa nzube ojọ́ ha niile. 7 Ndị m ekpebiela n'obi ha īħapu m. N'agħbanyegħi na ha na-akpo m Chineke nke kachas ihe niile elu, ma mū onwe m agaghị ebulli ha elu n'uzo qbula. 8 "M ga-esi aħħaa rara gi nye, gi Ifrem? M ga-esi aħħaa rara gi nye, gi Izrel? M ga-esi aħħaa mee gi ka idjì ka Adma? M ga-esi aħħaa meso gi dika Zeboim? Obi m na-akwas ika ike n'ime m; ọ na-agusij m aġġu ike inyere unu aka. 9 Agaghị m emeu iwe okablet m maqbụ bibiekwa Ifrem ọzọ. N'ihi na abu m Chineke, abuġħi m mmadu. Abu m Onye Nsō na-ebi n'etiti unu. Agaghị m emegidekwa obodo ha. 10 N'ihi na ha ga-agħbaso Onyenwe anyị. Ọ ga-agħbokwa uja dika օdum. Mgbe ọ għorø uja, ụmụ ya

ga-eji īma jijiji site n'akukụ ọdịda anyanwụ bjawkute ya. 11 Dika igwe nnunụ ka ha ga-ama jijiji bịa site n'Ijipt, dika nduru ka ha ga-efelata site n'Asiria. Aga m eme ka ha biri n'ulọ ha ozo,” otu a ka Onyenwe anyị kwuputara. 12 Ifrem e jirila okwu ugha gbaa m gburugburu, ezinailo Izrel e jirila aghugho na-emeso m omume, ma Juda nosirị ike n'ekweghi nchikota n'ebi Chineke nō, ọbụladi megide Onye Nso ahụ nke kwasiri ntukwasị obi.

12 Akaorụ Ifrem bụ naanị icheuso ikuku, ọ na-achịṣo ikuku si n'owuwa anyanwụ bido n'ututu ruo n'abali. Otu a ka ha si eme ka igha ugha, na ime ihe ike na-abawanye uba. Ha na Asiria na-agbakwa ndu, ha na-ebugakwa mmanu n'Ijipt. 2 Onyenwe anyị na-akpo Juda ikpe. Ọ ga-ata Jekob ahuhu dika ụzo ya si di, kwughachikwa ya dika omume ya si di. 3 Mgbe ọ nō n'afo nne ya ka o jidere nwanne ya nwoke n'ikiri ụkwụ. Mgbe ọ ghoro dimkpa, ya na Chineke gbara mgba. 4 E, ya na mmuo ozi gbara mgba. N'oge ahụ, o jidesiri ya aka ike, kwaa akwa, rịo ngozi site n'aka ya. Ọ hụrụ ya na Betel, gwaakwa ya okwu, 5 Onyenwe anyị Chineke onye pürü ime ihe niile, Onyenwe anyị bụ aha ya. 6 Ighaghị iloghachikwute Chineke gi, guzosie ike n'iħunanya na ikpe ziri ezi, na-elekwa anya Chineke gi mgbe niile. 7 Onye ahia na-eji ihe otutu aghugho na-erenye ndị mmadụ ahịa, ọ hụrụ imegbu emegbu n'anya. 8 Ifrem kwuru, “Abaala m ṡgaranya! Abụru la m onye nwere akunuba dị ukwuu! Ọ bụ ezie na m bụ onye nwere akụ dị ukwuu, ma agaghị achọta njehie maobụ mmehie ọbụla n'ime m.” 9 “Abụ m Onyenwe anyị na Chineke gi, onye si n'Ijipt kpoputa unu. Aga m emekwa ka i biri n'ulọ ikwu ozo, dika ọ di n'oge mmemme ndị ahụ niile a kara aka. 10 A gwara m ndị amụma, ọ bụ m mere ka ha hụ ọhụ dị iche iche, sitekwa n'ọnụ ndị amụma tuq ilu dị iche iche.” 11 Gilead ọ na-eme ajo ihe? Ndị ya bụ ndị efulefu. Ha na-achị aja oke ehi dị iche iche na Gilgal? Ebe iche aja ha niile ga a dika ebe a chikotara ukwu nkume, nke di n'ubi a koro akọ. 12 Jekob gbalagara n'ala Aram; Izrel fere ofufe n'ihi inweta nwunye, n'ihi ikwu ugwo ya, o lekötara atụrụ. 13 Ọ bükwa onye amụma ka Onyenwe anyị ji site n'Ijipt kpoputa Izrel, o sitekwaru n'aka onye amụma lekötazie ya anya. 14 Ma Ifrem akpasuola iwe ilu nke ukwuu. Onyenwe ya ga-awukwasikwa ya ikpe ọmụma. Ọ ga-akwughachi ya dika nleli ya si di.

13 Na mbụ, mgbe ọbụla Ifrem kwuru okwu, a na-enwe oma jijiji, n'ihi na ọ bụ onye e buliri elu n'Izrel. Ma ikpe maara ya n'ihi ofufe o fere Baal, ọ nwukwara. 2 Ugbu a, ha na-agà n'ihi n'ime mmehie, ha na-eji ọlaochha na-akpuru onwe ha arusị dị iche iche, nke ha ji uche kpachara anya kpuzie nke ọma, ha niile bụ akaorụ ndị ńka. Ha onwe ha na-ekwu, “Ha na-achị aja ụmụ mmadụ. Ha na-esusukwa nwa ehi a kpuru akpụ ọnụ” 3 N'ihi ya, ha ga-adị ka igirigi nke ụtutu, maobụ igirigi nke na-agbachapụ ngwangwa, dika ighbogbo nke a fuchapuru n'ebe ịzocha ọka, dika anwurụ ọku nke si na oghereikuku na-ekupụ. 4 “Ma mụ onwe m bụ Onyenwe anyị na Chineke gi, siterị n'ala Ijipt. Unu agaghị anabatara onwe unu Chineke ozo karịa m. Ọ dighị Onye nzoputa ozo dị karịa m. 5 Elekötara m unu n'ime ozara, n'ala ahụ kporo nkụ, nke mmiri na-adighị. 6 Mgbe m nyere ha nri, ha rijukwara afo. Mgbe afọ juru ha, ha bidoro ịkpà nganga, chefuo m. 7 N'ihi ya, aghaghị m ịbiakwasị ha dika ọdụm; maobụ dika agụ nke na-ezo onwe ya n'akukụ ụzo. 8 Aga m adakwasị ha dika anụ ọhịa bịa nke a gbabara aka ụmụ ya, dowaịa anụ ahụ kpuchirị obi ha aga m eripia ha dika ọdụm, anụ ọhịa ga-adokasikwa ha. 9 “Aga m ala gi n'iyi, gi Izrel, onye pürü inyere gi aka? 10 Ebee ka ndị eze gi nō, ka ha bia zoputa gi? Ebee ka ndịsi ọchichị nke obodo gi niile nō, bụ ndị ahụ i ji n'ihi ha na-asị, ‘Nye m eze na ndị ọchichị?’ 11 Esitere m n'iwē m nye gi eze, sitekwa n'ọnụma m, napu gi ya. 12 Njehie nke Ifrem ka e kechikötara debe; a na-edetukwa mmehie ya niile n'akwukwọ. 13 Ihe mgbu nke dika ihe mgbu nwanyị ime na-eme na-abịakwasị ya; maobụ nwantakirị na-enweghi uche. Mgbe oge ya zuru, ọ jụru iputa site n'ọnụ akpanwa ka a muputa ya. 14 “Aga m anaputa ha site n'ike nke Ala mmuo. Aga m agbaputa ha site n'ọnwu. Gi ọnwu, olee ebe ajojo ọria gi niile na-efe efe di? Gi ala mmuo, olee ebe ike ila n'iyi gi di? “Agaghị m enwe ọmịkọ ọbụla, (Sheol h7585) 15 Ọ bụ ezie na ya onwe ya bụ onye na-amị mkpuru n'etiti ụmụnnne ya niile. Ma oke ifufe si n'owuwa anyanwụ, nke Onyenwe anyị zitere, ga-esi n'ozara fekwasị ya. Isi iyi niile ga-ata, olulu mmiri ya ga-atakorokwa. A ga-apunara ya ihe di n'ulọakụ ya niile, na akụ niile o nwere. 16 Sameria aghaghị ita ahuhu ikpe ọmụma ya, n'ihi na o nupuru isi megide Chineke ha. A ga-eji mma agha gbuo ndị ya niile, ttipia ụmụntakirị ya niile n'ala, jirikwa mma agha bọwaa ndị inyom niile di ime.”

14 Loghachikwutenu Onyenwe anyị Chineke unu, unu ndị Izrel; n'ihi na ọ bụ mmehie unu wetaara unu ịṣo ngɔngɔ. 2 Chirinu okwu n'ọnụ unu loghachikwute Onyenwe anyị. Gwanụ ya sị, “Gbaghara mmehie anyị niile, jirikwa ihuoma nabata anyị, ka anyị si otu a jiri ebugbere ọnụ anyị chọqoro gi aja. 3 Ndị Asirịa enweghị ike ịzoputa anyị, ọ bughị n'elu ịnyinaya agha ka anyị ga-anokwasị. Anyị agaghị asıkwa ‘Chi anyị ka unu bụ’ nye ihe ndị ahụ anyị jiri aka anyị pịa, n'ihi na n'ime gi, ka ndị na-enweghị nne na nna na-achọta obi ebere.” 4 “Aga m agwọ ndaghachi azụ ha, jiri obi m niile hụ ha n'anya, n'ihi na iwe m esitela n'ebe ha nọ chigharịa. 5 Aga m adịrị Izrel dika igirigi. Ọ ga-amakwa ifuru dika okoko lili. Dika osisi sida nke Lebanon, mgborogwu ya ga-abami n'ime ala; 6 ome ya ga-awasa, ịma mma ya ga-adịkwa ka osisi oliv, isisi ọma ọ na-esi ga-adị ka isi osisi sida nke Lebanon. 7 Ha ga-ebi n'okpuru ndo m. Ha ga-etolite dika osisi ọka dị ndụ. Ha ga-ama ifuru dika osisi ubi vajinị, a ga-amatakwa ha n'ebe niile dika e si mara mmanya e mere na Lebanon. 8 Gị Ifrem, gịnị ka mụ na aruṣi nwekoro? Mụ onwe m ga-aza ya, ma lekötakwa ya. Mụ onwe m díkwa ka osisi junipa dị ndụ. Ịmị mkpuru gi na-esitekwa n'ebe m nọ abịa.” 9 Onye bụ onye amamihe? Ha ga-aghọta ihe ndị a. Onye bụ onye nwere uche nghọta? Ha ga-aghọta ihe ọ pütara. N'ihi na ụzọ Onyenwe anyị bụ ezi ụzọ. Ndị ezi omume na-ejekwa ije na ha, ma ndị na-enupu isi na-aso ngongɔ n'ime ha.

Juel

1 Okwu Onyenwe anyị nke bjakwutere Juel nwa Petuel. **2** Nwụnụ nke a, unu ndị okenye; geenụ ntị, unu ndị niile bi n'ala a. Ihe dị otu a o meela na ndị unu, ka o mere na ndị nna nna unu ha? **3** Gwanụ ya ụmụ unu, ka ụmụ unu gwakwa ụmụ ha, ka ụmụ ha gwakwa ụmụ ụmụ ha, ka ụmụ ụmụ ha gwakwa ọgbọ nke na-eso ha. **4** Ihe igurube riforọ ka igurube ukwu richara, ihe igurube ukwu riforọ, ka ụmụ igurube richara, ihe ụmụ igurube riforọ ka igurube ndị ọzọ richapụrụ. **5** Tetanụ, unu ndị na-añubiga mmanya oke. Kwaanụ akwa. Kwaanụ akwa unu ndị na-añi mmanya; kwaanụ akwa n'ihi mmanya ọhụrụ, n'ihi na e sitele n'ọnụ unu napụ unu mmanya unu na-añi. **6** O nwere mba bjakwasirị ala m, usuu ndị agha nke na-enweghi iguta ọnụ; nke nwere eze dika ọdụm, nweekwa ikiri eze dika ka nne ọdụm. **7** O laala mkpuru vajinị m n'iyi mee ka osisi fiig m niile mebie kpamkpam. O kpechapusiala agbugbọ osisi fiig m, kpofuo ha, hapụ alaka osisi ya ka ọ na-acha ọcha. **8** Kwaakwa mwute dika nwaagbohọ na-amaghị nwoke, nke di na-agà ilụ ya nwụrụ. **9** Akwusila iwebata onyinye ọka na onyinye mmanya n'ulọ Onyenwe anyị. Ndị nchüaja na-eru ujụ, bu ndị ahụ na-eje ozi n'ihi Onyenwe anyị. **10** Emebiela ala ubi niile, ala nọ na-eru ujụ. Ebibiela ọka niile, mmanya adighịkwa, otu a kwa, mmanụ oliv adighịkwa. **11** Daanụ mba n'obi unu, unu ndị ọru ubi, tienụ mkpu akwa, unu ndị ọru ubi vajinị. Tienụ aka n'obi n'ihi ọka wiiti na ọka balị, n'ihi na a laala owuwe ihe ubi n'iyi. **12** Osisi vajinị anwụọla. Osisi fiig akponwụọla. Osisi pomegranet na osisi nkwu, na osisi apul akponwụọla. N'ezie, osisi niile akponwụọla. N'ebé ndị mmadụ nọ, ọri ọlala. **13** Yikwasinụ onwe unu akwa mkpe, unu ndị nchüaja; ruonụ ujụ, kwaanụ akwa, unu ndị na-eje ozi n'ebe ịchụ aja. Bịanụ, yiri akwa mkpe nọ ọnodu abalị unu ndị na-ejere Chineke m ozi n'ihi na egbochiela onyinye ọka na onyinye ihe ọnụnụ ịbata n'ulọ Chineke unu. **14** Kposaañ obubu ọnu dị nsọ. Kpoñonụ nzukota dị nsọ. Chikötaañ ndị okenye na ndị niile bi n'ala a, ka ha bịa n'ulonṣo Onyenwe anyị Chineke unu; ka ha tikuo Onyenwe anyị mkpu akwa. **15** Ụbochị dị oke egwu ka ụbochị ahụ bu! N'ihi na ụbochị Onyenwe anyị abịala nso. O ga-ewetakwa mbibi site n'aka Onye pürü ime ihe niile. **16** O bụ na e sitebeghi n'ihi anyị wezuga ihe oriri niile, O bụ na ọnu na obi ụtọ e sitebeghi n'ulonṣo Chineke

anyị pụo? **17** Mkpuru ubi akponwụọla n'okpuruukpụ aja ala. Ulo a na-ededebe ihe oriri atogbọrola n'efu, a kwatuola ọba niile, n'ihi na mkpuru ọka niile akpọọla nku. **18** Lee otu anụ ulo niile si eze ume! Igwe ehi na-awaghị n'ihi na ha enweghi ebe ịta nri; ọ bùladị igwe aturụ nökwa n'ọnodu ịta ahụhụ. **19** Gi Onyenwe anyị, ka m na-akpoko, n'ihi na ọkụ erepiala ebe ịta nri nke ụmụ anụ ulo. Ọkụ erechapukwala osisi niile dị n'ohịa. **20** O bùladị ụmụ anụ ọhịa na-ebeku gi akwa, n'ihi na iyi niile ataala, ọkụ erechapukwala ebe ịta nri nke anụmanụ niile nke dị n'ozara.

2 Fuo opipidị aka na ntị na Zayon. Ka a nụ ụda opipidị aka na ntị site n'elu ugwu nsọ m. Ka ndị niile bi n'ala ahụ maa jijiji, n'ihi na ụbochị ikpe nke Onyenwe anyị na-abịa, ọ na-abịarụ nso. **2** O bụ ụbochị ọchichịri na nke mgbarụ ihu. O bụ ụbochị itiri ojii nke oke ọchichịri. Usuu ndị agha dị ike nke ga-ekpuchi elu ugwu niile dika chi ọbụbọ. Ha hiri nne, nweekwa ike dị ukwuu. Ahụbeghi ụdị dika ha na mbụ, a gaghi ahụkwa ụdị ha ọzọ ruo ọgbọ niile nke na-abịa. **3** Ọkụ na-ere na-agà ha n'ihi, ire ọkụ na-enwu oke onwunwu dị ha n'azụ. Tupu ha abịaruo, ala ahụ na-ama mma dika ogige nke Iden, ma n'azụ ha, ala ubi niile dika ọzara nke tögborọ n'efu, o nweghi ihe ga-agbanari ila n'iyi ha. **4** N'ile anya, ha dika ịnyinya, ha na-ekwogharị dika ịnyinya agha. **5** Ha ji ụzụ dika ụzụ ụgbọala na-arigo elu ugwu. Ụzụ ha díkwa ka ụzụ ọkụ nke na-erepiatia ịhịhịa kporo nkụ. Ha díkwa ka ụzụ nke usuu ndị agha dị ike, ndị na-agà ilụ agha. **6** Egwu na-ejide ndị niile ha chere ihu. Ihu ha na-agbarükwa. **7** Ha na-ekwogharị dika ndị agha; ha na-arigo mgbidi dika ezi ndị agha. Ha na-agà n'ahịrị n'ahịrị, na-ahapughi onye ọbula n'ije ha. **8** O dighị onye na-anochiri ibe ya ụzọ. Onye ọbula na-agà n'ihi n'ahịrị n'ahịrị. O dighị ngwa agha ọbula pürü ikwusị ha, ka ha na-agà n'ahịrị n'ahịrị. **9** Ha na-enukwasị obodo, na-agbagharị n'elu mgbidi, na-arigo, na-abakwa n'ime ulo; na-abanye dika ndị ohi site na oghereikuku niile. **10** Ala na-ama jijiji n'ihi ha, eluigwe na-emekwa mkpoto. Ihu anyanwụ na ihu ọnwa na-agbakwa ọchichịri, kpakpando adighịkwa enye ihè. **11** Olu Onyenwe anyị dara n'ihi ndị agha, ndị agha ya dị agutaghị ọnu, ha díkwa ọtụtu bụ ndị na-ededebe iwu ya. Ụbochị ikpe nke Onyenwe anyị dị ukwu bùrukwa ihe dị egwu. Onye pürü ịnagide ya? **12** “O bùladị ugbu a,” otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya, “Jirinụ obi unu niile lögachikwute m.”

Werekwanu obubu ɔnụ, na ịkwa akwa, na iru ụjụ, loghachikwutenu m.” 13 Dowlakwaanu obi unu, ọ bụghị uwe unu. Loghachikwutenu Onyenwe anyị bụ Chineke unu, n’ihị na ọ bụ onye na-eme amara, na onye obi ebere. Ọ bụ onye na-adighị ewe iwe osiịso. O juputara n’ihunanya. Ọ naghị eme osiịso n’inye ntaramahuhụ. 14 Onye maara? Ma eleghị anya o ga-aloghachite azu tugharja obi ya, hapụrụ anyị ngozi ya, kwe ka eweta onyinye mkpuru ubi na onyinye ihe ọnụni maka Onyenwe anyị bụ, Chineke unu. 15 Fuo opi ike n’ime Zayon. Kpɔsaa obubu ɔnụ dị nsø. Kpokota nzukọ dị nsø. 16 Chikotaa onye obụla, doo nzukọ ahụ nsø, ma ndị okenye, ma ụmuntakiri, ma ụmụ na-añụ ara. Kpopuṭa nwoke lürü nwunye ọhụru site n’ulo ya, ya na nwaagboghị lürü dị ọhụru site n’ebé nzuzo ya. 17 Ka ndị nchüaja, bù ndị na-ejere Onyenwe anyị ozi, noq n’etiti ebe iche aja, na mpụta ɔnụ ụlo kwaaw akwa. Ha kpeekwa ekpere si, “Zopuṭa ndị gi, Onyenwe anyị. Ekwela ka ihe nketa gi bürü ihe ịta ụta, n’etiti mba dị iche iche. Ekwela ka ha si, ‘Olee ebe Chineke ha no?’” 18 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị kworo ekworo n’ihị ala ya, nwee ɔmịkọ n’ebé ndị ya no. 19 Onyenwe anyị zaghachiri ha si, “Ana m ezitere unu ọka na mmanya ọhụru, na mmanụ, nke ga-ezuru unu, jukwa unu afo. Agaghị m emekwa ka unu bürü ihe ịkwa emo n’etiti ndị mba ɔzo. 20 “Aga m ewezuga ndị agha ahụ si n’ugwu, zipụ ha n’ebé tere anya, m ga-achịuba ha n’ala kpọrọ nkụ, na ebe togboror n’efu. Ndị no n’ihị ga-erugbu n’osimiri Nnu dị n’owụwa anyanwụ; ndị no n’azụ ka m ga-erugbu n’osimiri Mediterenia dị n’odida anyanwụ. Isisi ojoo ya ga-esipuṭa, isisi nke ure ya ga-arigokwa.” N’ezie, ọ meela ihe ndị dị ukwuu dị iche iche. 21 Atukwala egwu, gi ala Juda, kama ńurịa ɔnụ, nweekwa obi ụtọ, n’ezie, Onyenwe anyị aruṇla oru dị ịtunanya. 22 Atula egwu, unu anu ọhịa niile, n’ihị na ebe ịta nri unu ga-ejuputakwa n’ahịhịa ndụ. Osisi na-amị mkpuru ha, osisi fiig, na osisi vajin na-amịkwa mkpuru n’uju. 23 Ụmụ Zayon, ka obi tọo unu ụtọ, ńurịjanu ɔnụ n’ime ịdi mma Onyenwe anyị, bụ Chineke unu. N’ihị na o nyela unu mmiri ozuzu mbụ nke ọkochị, n’ihị ịdi mma ya. Ọ na-ezite otutu mmiri ozuzu, nke ọkochị, na nke udu mmiri, dika ọ dị na mbụ. 24 Ebe ịzocha ọka gi niile ga-ejuputakwa na mkpuru ọka, ebe ịnara mmanya gi niile ga-ejubiga oke na mmanya na mmanụ ọhụru. 25 “Aga m enyeghachi afo niile nke igurube riri, ndị ahụ nke igurube ukwu na igurube nta, na ụkpana, na ndị

mbibi ɔzo riri, bù usuu ndị agha ahụ m zitere n’etiti unu. 26 Unu ga-eri ka unu siri choq, rijuchaa afo, unu ga-etokwa Onyenwe anyị bụ Chineke unu, onye ruru ɔru ebube ndị a n’ihị unu. Ọ díkwaghị mgbe ɔzo ihere ga-eme ndị m. 27 Mgbe ahụ unu ga-amata na m no n’ebé a n’etiti ndị m Izrel. Unu ga-amatakwa na naani m bụ Onyenwe anyị bụ Chineke unu, na ọ díkwaghị onye ɔzo. Ihere agaghị emekwa ndị m ɔzo. 28 “Ma emesịa, aga m awukwasị mmadụ niile Mmụo m. Ụmụ unu ndị ikom, na ụmụ unu ndị inyom ga-ebu amụma. Ndị okenye nwoke unu ga-arō nrọ. Ụmụ okorobịa unu ga-ahukwa ohu. 29 N’ubochị ahụ, aga m awusa mmụo m ọbuladi n’ahụ ndị ohu m ndị nwoke na ndị nwanyị. 30 Aga m egosi ihe ebube dị iche iche na mbaria eluigwe, na n’elu ụwa; a ga-ahụ ọbara, na ire ọkụ, na ogidi anwụrụ ọkụ. 31 Anyanwụ ga-agbanwe ghoq ọchichịrị, onwa ga-aghokwa ọbara, tupu ụbочị Onyenwe anyị abịa, bù ụbочị ahụ dị ukwu díkwa oke egwu. 32 Ọ ga-erukwa na onye obụla nke na-akpoko aha Onyenwe anyị ka a ga-azopuṭa. N’ihị na ọ bụ n’elu ugwu Zayon, na n’ime Jerusalem ka mgbapuṭa ga-adị, dika Onyenwe anyị kwuru ya. Mgbapuṭa a ga-adịkwara ndị fofidụ ndụ, bù ndị ahụ Onyenwe anyị na-akpo.

3 “N’ihị na, lee, n’ubochị ahụ, n’oge ahụ, mgbe m ga-eweghachi akụnụba nke Juda na Jerusalem, 2 na m ga-achịkọta mba niile nke ụwa, mee ka ha Zukọ na Ndagwurugwu Jehoshafat. N’ebé ahụ, ka mụ onwe m ga-ama ha ikpe, n’ihị ihe ha mere ihe nketa m, na ndị nke m Izrel. N’ihị na ha chusasirị ndị m n’etiti mba niile, kee ala m n’etiti onwe ha. 3 Ha fere nza n’ihị ndị m, were ụmụ m ndị nwoke gbanwere ụmụ akwụna. Ha rere ụmụ m ndị nwanyị n’ihị mmanya, n’ihị inweta mmanya ha ga-añụ. 4 “Ọ bụ gini ka unu nwere megide m, unu Taja na Saidon, na unu obodo ahụ niile dị gburugburu ala ndị Filistia? O nwere ihe m mere nke unu na-akwụghachi m ugwo ya? Ọ bürü n’ezie na unu na-akwụghachi m ugwo, mụ onwe m ga-eji ọso kwụghachi unu ihe ojoo niile unu mere. 5 N’ihị na unu weere ọlaucha m na ọlaedo m, burukwa ihe dị oke ọnụahịa niile m nwere, bulaa ha n’ulonso chi unu. 6 Unu refuru ndị Juda na ndị Jerusalem, resi ha ndị Griik, si otu a wega ha n’ebé dị anya site n’ala ha. 7 “Lee, aga m esi n’ebé ahụ unu refuru ha kpolite ha. Aga m emekwa ka ihe ndị ahụ niile unu mere biaghachi unu n’isi. 8 Aga m ewere ụmụ unu

ndị nwoke na ndị nwanyị resi ha ndị Juda, ndị garesi ha ndị Sheba, bụ mba tere anya.” Onyenwe anyị ekwuola ya. **9** Kwuputanụ nke a n’etiti mba niile: Jikerenụ agha! Kpoteenụ ndị dike n’agha. Ka ndị agha niile a zuziri azuzi bjaruo nso ibu agha. **10** Kpugharjanụ mma oge unu ka ha bùrụkwa mma agha, kpugharjakwanụ mma ikwa osisi unu ka ha ghọọ übe. Ka onye na-adighị ike kwuo sị, “Adị m ike!” **11** Chikọta onwe unu ọsiịṣo, bịa, unu mba niile, nọ n’ebe niile. Zukotaanụ n’ebe ahụ. Kpodata ndị agha gi dị ike Onyenwe anyị! **12** “Ka akpôlitekwa mba niile, mee ka ha niile bjaruo na Ndagwurugwu Jehoshafat, n’ihị na ọ bụ n’ebe ahụ ka m ga-anụ kpee mba nọ n’akụkụ niile ikpe. **13** Tinye mma iwe ihe ubi, n’ihị na mkpuru ubi achaala. Bịa ọzchaa mkpuru vajinị, n’ihị n’ebe ịzocha mmanya ejula, ebe ịnara mmanya gi niile ejubigakwala oke, n’ihị na ajo omume ha dị ukwuu.” **14** Ọtụtụ igwe mmadụ, ọtụtụ igwe mmadụ! Ha juputara na ndagwurugwu mkpebi ikpe ahụ! N’ihị na ụbochị Onyenwe anyị dị nso, na ndagwurugwu mkpebi nhọrọ ahụ. **15** Anyanwụ na ọnwa ga-agbaji oji, kpakpando agakwaghị enye ihè. **16** Onyenwe anyị ga-ebigbo na Zayon, olu ya ga-ada n’ime Jerusalem. Elu ụwa na mbara eluigwe ga-amakwa jijiji. Onyenwe anyị ga-abụ ndị ya ebe mgbabu. Ọ ga-abụ ndị Izrel ebe e wusiri ike. **17** “Mgbere ahụ, unu ga-amata na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị Chineke unu bi na Zayon, n’ugwu m dị nsọ. Jerusalem ga-abụ ebe dị nsọ. Ndị mba ọzo agakwaghị esite n’ime ya gabiga ọzo. **18** “N’ubochị ahụ, mmanya ọhụrụ ga-esi n’ugwu ukwu niile na-ataputasị, mmiri ara ehi ga na-eruputakwa site n’ugwu nta niile; mmiri ga na-asokwa na ndagwurugwu niile nke Juda ebe mmiri si eru. Isi iyi ga-esitekwa n’ulonṣo ukwu Onyenwe anyị sọpụta dee Ndagwurugwu Shitim. **19** Ma Ijipt ga-atogborọ n’efu, Edom ga-aghokwa mkpomkpọ ebe, n’ihị ihe ike ha mere ndị Juda, bụ ndị ha kwafuru ọbara ndị aka ha dị ọcha n’ala ha. **20** Ma Juda ga-abụ ebe mmadụ ga-ebi ruo mgbe ebighị ebi. A ga-ebikwa na Jerusalem n’ogbọ niile. **21** Aga m ahapụ ịbọ ọbọ ọbara ha? Mba, agaghị m agụnye onye ikpe maara dika onye ikpe na-amaghị.

Emos

1 Okwu ndị Emos kwuru, onye bụ otu n'ime ndị ọzuzu atụrụ nke obodo Tekoa. Ndị a bụ ọhụ ọ hụru banyere Izrel. Ọ hụru ọhụ a mgbe Uzaya bụ eze ndị Juda. N'oge ahụ kwa ka Jeroboam nwa Joash na-achi Izrel. Ọ hụru ọhụ a afọ abụọ tupu oke ala ọma jijiji ahụ adịri. **2** Ọ siri, Onyenwe anyị si n'ugwu Zayon na-ebigbo, o si na Jerusalem na-eme ka olu ya daa ụda. Ebe ịta nri nke ndị ọzuzu atụrụ ga-eru ujụ. Elu ugwu Kamel ga-akponwukwu. **3** Otu a ka Onyenwe anyị na-ekwu, "N'ihi njehie ato nke Damaskos, na n'ihi njehie ha nke ugboro anọ, agaghị m ahapụ inye ya ntaramahụ. N'ihi na ha azopiala ndị m n'ime Gilead, ha ji igwe ịzocha mkpuru ọka nwere eze. **4** N'ihi ya, aga m esunye ọkụ n'uløeze Hazael; ọkụ a ga-erepiakwa ebe niile e wusiri ike nke Ben-Hadad. **5** Aga m etiji ibo ọnụ ụzọ ama Damaskos, aga m ekpochapukwa ndị niile bi na Ndagwurugu Aven, na onye ahụ mkpara eze dị n'aka ya, nke nọ na Bet-Eden. Ndị Aram ga-abụkwa ndị a dötara n'agha, ndị a ga-adokpuru gaa Kia." Ka Onyenwe anyị kwuru. **6** Otu a ka Onyenwe anyị na-ekwu, "N'ihi njehie ato nke Gaza, e, n'ihi njehie nke anọ, agaghị m ahapụ inye ya ntaramahụ, n'ihi na ha dötara mmadụ niile n'agha, ranye n'aka ndị Edom. **7** N'ihi ya, aga m esunye ọkụ na mgbidi niile nke Gaza, ebe ya niile e wusiri ike ga-agba ọkụ. **8** Aga m egbu ndị Ashdod, ma bibiekwa onye ahụ na-achi Ashkelon. Aga eweli aka m megide ndị Ekròn, ruo mgbe ndị Filistia fodụrụ ga-alà n'iyi." Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị siri. **9** Otu a ka Onyenwe anyị na-ekwu, "N'ihi njehie ato nke Taja, e, n'ihi nke anọ, agaghị m ahapụ inye ya ntaramahụ. N'ihi na ha dokpuru ọgbako ndị mmadụ renye n'aka Edom dika ohu, ma chefuo ọgbugba ndị nwanne na nwanne dị n'etiti ha. **10** N'ihi nke a, aga m esunye ọkụ na mgbidi niile nke Taja; ọ ga-eredakwa ebe ha niile e wusiri ike." **11** Onyenwe anyị na-ekwu, "N'ihi njehie ato nke Edom, e, n'ihi nke anọ, agaghị m ahapụ inye ya ntaramahụ. N'ihi na o ji mma agha chụo nwanne ya ọsọ, o meghị ebere, kama, o mere ka iwe ya digidesie ike; nrubiga oke nke ọnuma ya akwusikwaghị akwusi. **12** N'ihi ya, aga m esunye ọkụ na Teman; ọ ga-erekwa n'ebe niile e wusiri ike nke Bozra." **13** Ma otu a ka Onyenwe anyị na-ekwu, "N'ihi njehie ato nke Amor, e, n'ihi nke anọ, agaghị m ahapụ inye ya ntaramahụ, n'ihi na ha

were mma agha ha bọwaa afọ ụmụ nwanyị Gilead dị ime, n'ihi ime ka oke ala ha saa mbara. **14** N'ihi nke a, aga m esunye ọkụ na mgbidi niile nke Raba. Ọ ga-erepiakwa ebe ya niile e wusiri ike. Oke ụzụ agha nke ga-ada dika ụzụ oke ifufe, na ụzụ egbe eluigwe ga na-adà n'ubochị ahụ. **15** Eze ha na ndịsi ọchichị ya ga-abụ ndị a dötara n'agha, ndị ga-agha biri n'ala ọzọ." Ka Onyenwe anyị siri.

2 Otu a ka Onyenwe anyị siri, "N'ihi njehie ato nke

Moab, e, n'ihi nke anọ, agaghị m ahapụ inye ya ntaramahụ. N'ihi na ha surere ọkpukpu eze ndị Edom ọkụ, mee ha ka ha ghøn ntụ. **2** Ya mere, aga m ezite ọkụ na Moab, nke ga-erepiakwa ebe niile e wusiri ike nke Keriot. Moab ga-anwụ n'ime ọgbaaghara, n'etiti mkpu agha, na ụda opị ike. **3** Aga m ala onyeisi ọchichị ya n'iyyi, gbukwaa ndị ozi niile nọ n'okpuru ya." Ọ bụ Onyenwe anyị na-ekwu. **4** Otu a ka Onyenwe anyị siri, "N'ihi njehie ato nke Juda, e, n'ihi nke anọ, agaghị m ahapụ inye ya ntaramahụ. N'ihi na ha ajula iwu Onyenwe anyị. Ha ajukwala irube isi ha n'ükpuru ya. Ha abụrla ndị e ji okwu ugha duhie, bụ okwu ugha ndị ahụ nna nna ha gbasoro. **5** N'ihi nke a, aga m esunye ọkụ na Juda, ọ ga-erepiakwa ebe niile e wusiri ike nke Jerusalem." **6** Otu a ka Onyenwe anyị siri, "N'ihi njehie ato nke Izrel, e, n'ihi nke anọ, agaghị m ahapụ inye ya ntaramahụ. Ha na-ere ndị ezi omume n'ihi ọlaocha, reekwa ụmụ ogbenye n'ọnụ ahịa e ji azụ akpukpokwu abụo. **7** Ha na-azopịa isi ndị ike na-adighị, na-echi ha ọnụ n'aja, na-evezuga ndị dị umeala n'uzo ezi ihe. Nwoke na nna ya na-edinakwuru otu nwaagbogho, si otu a merụo aha nsø m. **8** Ha na-edina n'akụkụ ebe ichu aja obụla, n'elu uwe ndị anatara na mbe. N'ime ụlọnsø chi ha, ha na-añụ mmanya ha natara dika ihe nra. **9** "Ma a lara m ndị Amorait n'iyi n'ihi ha, ndị ahụ dị ogologo dika osisi sida, ndị sikhara ike dika osisi ook. Alara m mkpuru ha dị n'elu, na mgborogwu ha niile dị n'okpuru n'iyi. **10** Esitere m n'ala Ijipt kpopụta unu, duru unu gafee n'ozara iri afọ anọ, ime ka unu nweta ala ndị Amorait. **11** "Ahopütara m ụmụ unu ụfodụ ka ha bürü ndị amụma, hopütakwa ụfodụ ndị okorobia unu ka ha bürü Nazirait. Unu ndị Izrel, unu ga-agò na nke a abughị eziokwu?" Otu a ka Onyenwe anyị kwupütara ya. **12** "Ma unu mere ka ndị Nazirait ahụ ńhọ mmanya. Unu nyekwara ndị amụma iwu ka ha kwusi ibu amụma. **13** "N'ihi ya, aga m abjada unu n'ala

n'qonodu unu, dika ugboala nke e bujuru ukwu oka si abjada. **14** Igba osó agaghị azoputa ọ bulađi ndị dí nwe ụkwu ọso, ndị dí ike agaghị agba onwe ha ume, ndị bụ dike n'agha agaghị azoputa onwe ha. **15** Ndị na-agba ụta agaghị agbata ihe ọbụla, ndị nwere ụkwu ọso agaghị enwekwa ike igba ọso. Ọ bulađi onye igba ịnyinya doro anya agakwaghị enwe ike igbanari ihe mberede nke ga-abịakwasị ya. **16** Ndị obi siri ike n'etiti ndị dike unu, ga-agbara ọtọ gbaṇu ọso n'ubochị ahụ.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri.

3 Nṣirunụ okwu ndị a nke Onyenwe anyị kwuru megide unu, unu ndị Izrel, megidekwa ezinaulọ ahụ niile nke m kpoputara site n’ala Ijipt. **2** “Naani unu ka m hoqro n’ime ezinaulọ niile nke nō n’elu uwa; Ọ bụ n’ihı nke a ka m ga-eji nye unu ahụn n’ihı mmehie unu niile.” **3** Mmadụ abuọ ga-esi ahaa jekọ ije ma ọ buru na ha enweghi nkwekorita? **4** Ọdum ọ na-agbo ụja n’ohịa ma ọ buru na o nweghi anụ ọ hụrụ? Nwa ọdum ọ na-ebigbo n’ime olulu ya, mgbe o dighi anụ ọ dogburu? **5** Nnunụ ọ na-ama n’onya dí n’ala ma ọ buru na o nweghi onya e siri ijide ya? Ọnya e siiri anụ ọ na-akuchị ma ọ buru na o nweghi ihe ọ matara? **6** Mgbe a furu opि n’obodo, ọ bụ na ndị bi n’ime ya adighị ama jjiji? Mgbe mbibi na ila n’iyi dakwasiri obodo ọbụla o bughi Onyenwe anyị mere ka ọ dí? **7** N’ezie Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị adighị eme ihe ọbụla tutu ruo mgbe o buru uzor gosi ya ndị na-ejere ya ozi bụ ndị amụma. **8** Ọdum agboglo ụja, o nwere onye na-agaghị atu egwu? Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị ekwuola okwu, onye ga-ahapụ ibu amụma? **9** Kwusaanụ ya n’obodo niile e wusiri ike nke Ashdød na ebe niile e wusiri ike nke Ijipt, sị, “Zukotanụ n’elu ugwu niile nke Sameria ka unu hụ oke ogbaaghara nke dí n’etiti ya na mmegbu niile nke dí n’etiti ndị ya.” **10** “Ha echezoala ime ezi ihe.” Otu a ka Onyenwe anyị kwuputara, “bụ ndị ahụ na-apkakoba ihe e zutere n’ohi na ihe e sitere n’aka ike püñara ndị mmadụ n’ime n’ulọ ha niile e wusiri ike.” **11** N’ihı ya nke a bụ ihe Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị kwuru, “Onye iro na-abịa! Ọ ga-agba ala gi gburugburu; ọ ga-akwatu ebe niile gi bụ nke e wusiri ike, ma kwakorokwa ihe niile dí n’ulọ gi ndị ahụ e wusiri ike.” **12** Otu a ka Onyenwe anyị sịrị, “Dika onye ozuzu aturụ si anaputa naanị okpukpu ụkwu abuọ maobu iberibe ntị site n’onu ọdum, otu a ka a ga-esi zoputa ụmụ Izrel bi na Sameria, na nkuku

isi ihe ndina na n’iberibe akwa ọma site n’elu ihe ndina.” **13** “Nṣiru nke a, ma gbaanụ ama megide ụmụ Jekob,” ọ bụ otu a ka Onyenwe anyị, bụ Onyenwe anyị Chineke Onye pürü ime ihe niile, kwubiri. **14** “N’ubochị ahụ, m ga-enye Izrel ahụn n’ihı mmehie ha, aghaghị m imebikwa ebe ịchụ aja nke dí na Betel. Mpi dí n’ebe ịchụ aja ka a ga-ebipukwa, mee ka ha daa n’ala. **15** Aga m etida ulọ ndị niile ha wuru maka oge oyi, na nke ha wuru maka oge okpomokụ; aga m ebibikwa ulọ ndị ahụ niile ha ji ọdu enyi wuo. Ọtụtụ ebe obibi ha niile ka a ga-etitukwa.” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya.

4 Nṣiru okwu a, unu nne ehi nke Bashan, ndị na-ebi n’elu ugwu Sameria, unu ndị inyom na-emegbu ndị ogbenye, ma zopiąkwa ndị mkpa na-akpa, ndị na-asị di ha, “welatara anyị ihe ọnụnụ” **2** Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị ewerela ịdị nsọ ya n’uọ iyi, sị, “Ubochị ahụ aghaghị ịbjia mgbe a ga-eji nko dökpurụ unu pụo; jiri nko azu dökpurụ ọ bulađi onye ikpeazu n’ime unu. **3** Ọ bụ site n’oghore dí iche iche e mere na mgbidi obodo, ka onye ọbụla ga-esi n’ahịrị n’ahịrị pụo, a ga-atuğa unu n’uzo Hamon.” Otu a ka Onyenwe anyị kwuputara. **4** “Gaanụ na Betel, ma jehie. Jeenụ Gilgal mee ka mmehie baa ụba. Butenụ ihe aja unu ụtụtụ niile. Webatakwanụ onyinye otu uzor n’uzo iri unu n’ubochị ato ọbụla. **5** Chuonụ aja nsure ọkụ dika aja ekele, site n’achichà koroko; kposaakwanụ banyere onyinye afọ ofufu niile unu na-enye, nyaanụ isi banyere ha, unu bụ ndị Izrel, n’ihı na nke a bụ ihe unu hụrụ n’anya ime.” Otu a ka Onyenwe anyị kwuputara. **6** “E mere m ka unu nwee eze dí ọcha n’obodo unu niile, mekwa ka ụkọ nri dí n’onumara unu niile ma unu aloghachikwuteghi m.” Otu a ka Onyenwe anyị kwuputara. **7** “Ozokwa, Mụ onwe m gbochikwara mmiri izoro unu, mgbe ọ fodurụ ọnwa ato tupu owuwe ihe ubi ebido. Enyere m otu obodo mmiri ozozo, ma gbochie ya izoro obodo nke ọzọ. Mmiri zoro n’otu ubi, ma nke mmiri ezoghi na ya kponwuru. **8** Ndị si obodo abuọ maobu ato chọro mmiri ọnụnụ jee n’obodo ọzọ, ma ha enwetaghị nke ha ji aruju afọ, ma n’ime ihe ndị a niile unu aloghachikwuteghi m.” Otu a ka Onyenwe anyị kwuputara. **9** “Ezitere m ọri;a nchakpö n’ubi unu niile a gbara ogige, ya na ubi vajinị unu niile, ọtụtụ oge, werekwa ọri;a na-eripi;a ihe ubi na ọmuma ebu bibie ha, zitekwa igurube nke richapuru osisi

fiig na osisi oliv unu niile, ma nke a emeghi ka unu loghachikwute m.” Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **10** “Ezitere m n’etiti unu ajo ɔri na-efe efe dika ndi ahụ m zitere ndi Ijipt. Ejiri m mma agha gbuo ụmụ okorobia unu, mee ka a dota iñyinya agha unu n’aghá. Emere m ka isisi ojoo ndi niile nwuru n’omuma ulo ikwu unu juputa imi unu, ma nke a emeghi ka unu loghachikwute m.” Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. **11** “Akwaturu m ufodu n’ime unu dika mgbe Chineke kwaturu Sodom na Gomora. Unu dika oloko nkukwu aloputara site n’okwu, ma unu aloghachikwuteghi m,” otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **12** “N’ihí ya, ihe ndi a ka m na-agá ime gi, gi bu Izrel. Ebe o búkwa na ejikerela m ime gi ihe ndi a, jikere, O Izrel, izute Chineke gi.” **13** Ma lee, onye na-akpu ugwu niile, onye na-ekewa ifufe, nke na-ekpughekwa echiche uche ya nye mmadu, onye na-emekwa ka chi obubobu ghogho ochichiri, na-azochakwa ugwu niile n’obubukwu ya, Onyenwe anyi Chineke Onye pürü ime ihe niile bu aha ya.

5 Nürunu okwu ndi a, nke a ka m na-ekwu megide unu, o bu mkpu akwa maka gi ezinaulø nke Izrel: **2** “Izrel, nwaagbohø na-amaghí nwoke, a daala, o gaghí ebilite ọzø, onye a gbahapurú n’ala nke aka ya, o dikwaghí onye ga-ekulite ya.” **3** Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-así Izrel, “Obodo unu nke na-ezipu puku ndi ike, ka naaní nari ga-afodù, obodo unu na-ezipu nari ndi ike ka naaní iri ga-afodùrù.” **4** Ihe ndi a bu okwu Onyenwe anyi na-agwa ulo Izrel, “Chononu m, ka unu diri ndu, ka o gharakwa iji ike biakwasí ulo Josef, dika ire oku, o ga-erepia ha. Betel agaghí enwe onye ga-emenyu. **5** Unu ndi na-eme ikpe ziri ezi ka o ghogho ihe ilu, na-ekpukwa ezi omume ihu n’ala. **6** Onye mere kpakpando pleiades na orion, onye na-emekwa ka oke ochichiri ghogho ụtutu, na-emekwa ka ubochi ghogho abalí, onye na-akpo mmiri nke osimiri oku, wusa ha n’elu ala akoro, Onyenwe anyi bu aha ya. **7** Onye na-eme ka ila n’iyi biakwasí ndi di ike n’otu ntabianya, na-emekwa ka ila n’iyi biakwasí ebe ahụ niile e wusiri ike. **8** O di ndi na-akpo onye na-edede ikpe ziri ezi n’ulöikpe así, na-elelikwa onye na-ekwu eziokwu anya. **9** Unu na-azopia ndi ogbenye, na-

anapu ha ukwu ọka wiiti ha. Unu ewuolara onwe unu ulo nkume a wara awa, ma unu agaghí ebi n’ime ha. Unu akwola ubi vajiní mara mma, ma unu agaghí anu ihe ọnụnụ obula sitere n’ime ha. **12** N’ihí na amaara m njehie unu niile, ka ha si baa ụba, matakwa ọtutu mmechie unu niile. Unu na-emegbu ndi ezi omume, na-erikwa ngari. Ma na-achupukwa ndi o dighi nke ha nwere n’onu uzø ama. **13** N’ihí ya, onye nwere uche na-ekpuchi ọnụ ya n’oge ahụ, n’ihí na oge ndi ahụ di njo. **14** Chosienu ezi ihe ike, o bughi ihe ojoo; ka unu diri ndu. Mgbe ahụ ka Onyenwe anyi Chineke, Onye pürü ime ihe niile ga-anonyere unu, dika unu si kwuo. **15** Kpononu ihe ojoo así, ma hụnụ ezi ihe n’anya. Meenụ ka ikpe ziri ezi guzosie ike n’ulöikpe unu. O nwere ike bürü na Onyenwe anyi Chineke Onye pürü ime ihe niile ga-enwe amara n’ahụ ndi fodụrụ Josef. **16** N’ihí ya, nke a ka Onyenwe anyi, Chineke Onye pürü ime ihe niile, bu Onyenwe anyi na-así, “Oke iti mkpu akwa aghaghí idí n’okporozø niile; o búkwa n’ama niile ka ha ga-así, azibakwa, azibakwa. A ga-akpo ndi ọru ubi ka ha bịa kwaa akwa, kpoökwa ndi na-eru uju ka ha bịa tie mkpu akwa. **17** A ga-enwe iti mkpu akwa n’ime ubi vajiní niile, n’ihí na aga m esi n’etiti unu gafee,” ka Onyenwe anyi kwuru. **18** Ahụndu diri unu, ndi ahụ na-achosi ubochi Onyenwe anyi ike. Gini mere unu ji acho ubochi nke Onyenwe anyi ahụ? Ubochi ahụ ga-abu ochichiri, o bughi ihè. **19** O ga-adị ka onye si n’ihú ọdum na-agbaru ma zute anu ọhia bịa, maobu onye gbarabar n’ulø ya izuike ma tükwasí aka ya n’aja ulo, agwo ataa ya. **20** Ubochi Onyenwe anyi o gaghí abu ubochi ochichiri, na-abughí ihè, nke oke ochichiri, a na-agaghí enwe ihè obula na ya? **21** “Akporo m mmemmem oriri na ọnụnụ unu así, ajula m ya. Nnoko nke oke nzuko unu adighi atokwa m ụtø. **22** A sìkwarí na unu bunyere m aja nsure oku unu na aja mkpuru ọka unu, agaghí m anabata ha. Aja udo nke anu unu gbara abuba aburughi m ihe obula. **23** Sitenu n’ebé m n’o wezuga üzü ibu abu unu. Agaghí m ege ntí n’abu ụbø akwara unu. **24** Kama meenụ ka ikpe ziri ezi na-asogharị dika mmiri, ka ezi omume na-asogharịbiga oke dika iyi nke na-adighi ata ata. **25** “Iri afò anò ndi ahụ unu n’o ọzara, unu chụrụ m aja, unu o wetara m onyinye, unu ulo Izrel? **26** Unu ga-ebuli eze unu Sakut elu, na arusi Kayiwan, chi kpakpando unu, bu onyinyo unu, na chi niile a kpuru akpu, nke unu kpuru nye onwe unu. **27** Ya mere, aghaghí m ime ka e buru unu gaa n’ala ndi ọzø,

n'ofe Damaskos," ka Onyenwe anyi, Onye ahü aha ya
bu Chineke, Onye pürü ime ihe niile kwuru.

6 Ahühü dırı ndị ahü na-enwegrí nsogbu n'ime

Zayon, na ndị ahü na-ebi n'izooke n'ugwu Sameria, bu ndị a maara aha ha na isi mba nke mba niile, ndị agbụrụ Izrel niile na-abịakwute. 2 Gaanụ Kalne, ka unu lee yaanya, site n'ebe ahü unu jerouo Hamat, obodo ukwu ahü, mgbe ahü unu gbada jeroukwa Gat nke di na Filistia Ha ọ kacha alaeze abụo unu mma? Ka ala ha ọ karịri ndị nke unu? 3 Unu na-evezuga ụbочи ojọq ahü ma na-eme ka ụbочи ihe ike bịa ngwangwa. 4 Azigba unu ndị na-edina n'elu akwa ọdụ enyi, na-agbatị onwe ha n'elu ihe ndina ha, na-erikwa anụ ụmụ atürü di mma na ụmụ ehi e mere ka ha gbaa abuba. 5 Ndị na-abụ abụ nke na-abaghị n'uda ụbọ akwara, ma were aka ha rụora onwe ha ngwa egwu dika Devid mere. 6 Unu na-ariụ mmanya site n'oba; na-ete mmānụ makarịşirị mma, ma ịla n'iyi nke Josef adighị ewute ha. 7 N'ihi ya, unu ga-abụ ndị a ga-ebu ụzọ mee ka ha jee biri n'ala ndị ọzọ. Na mberede, oke oriri unu na idina ala setịa onwe unu ga-akwusị. 8 Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ewerela onwe ya n'ụo iyi, Onyenwe anyi Chineke Onye pürü ime ihe niile ekwuputala si, "Ihe arụ ka mfụli elu nke Jekob bụrụ m; ana m apkokwa ebe ya niile e wusiri ike asị. N'ihi ya, aghaghị m iwere obodo a na ihe niile dì ya n'ime nyefee n'aka ndị ọzọ." 9 Ma ọ bụrụ na mmadụ iri afodụ n'ime otu ụlo, ha niile aghaghị ịnwụ. 10 Ma ọ bụrụ na nwanna, bu onye nke na-aga ikpọ anụ ahü ndị a ọkụ, abata ibupụ ha n'ezi, ọ juo otu onye nō n'ime ime ụlo ahü si, "O nwere onye ọzọ gi na ya nō?" Onye ahü zaa, "Ọ dighi," mgbe ahü nwanna ahü gasị, "N'oqo juu. Anyi agaghị akpọ aha Onyenwe anyi." 11 N'ihi na lee, Onyenwe anyi e nyela iwu. O ghaghị itikpoṣi ụlo ukwu ndị ahü, tiriekwa ụlo nta ndị ahü niile. 12 Ịnyinaya ọ na-agba ọṣo n'elu nkume? Mmadụ ọ na-eji ehi abụo e jikötara ọṇu akọ elu osimiri? Ma unu atugharịala ikpe ziri ezi mee ya ka ọ ghọq nsi, mkpụrụ nke ezi omume ka unu mekwara ka ọ ghọq ihe ilu. 13 Unu ndị na-aiñụri ọṇu n'ihi na unu meriri obodo Lo Deba, ndị na-asị, "O bughị site n'ike aka anyi ka anyi nwetakwara Kanajim?" 14 "Ma lee, aghaghị m imē ka otu mba bilie imegide unu, ụlo Izrel," otu a ka Onyenwe anyi Chineke Onye pürü ime ihe niile kwubiri ya. "Ha ga-emekpa unu ahü site n'uzo niile site na Lebo Hamat ruo ndagwurugwu Araba."

7 Ihe a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi mere ka m hụ. Lee, o na-akwado igwe igurube nke ga-abịa bibie ihe ubi niile ga-etopụta mgbe e burula ụzọ wee ihe ubi nke mbụ nke a na-enye eze, dika ihe ruuru ya. 2 Mgbe ha tachara ahịhịa niile di n'ala ahü, etiri m mkpu: "Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi biko arịoq m gi, gbaghara. Jekob ọ ga-esi aña guzosie ike? Lee, o díkarịri nta." 3 Onyenwe anyi chegharịri banyere ihe ndị a. Onyenwe anyi kwuru si, "Ihe di otu a agaghị emekwa." 4 Ihe a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi gosiri m: Lee, Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-akpoku ọkụ iji ya kpee ikpe. Ọkụ ahü repiara ogbu mmiri, repiakwa ala ahü niile. 5 Mgbe ahü, asịrị m, "Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi biko, arịoq m gi kwusi! Olee otu Jekob ga-esi guzosie ike? Lee na ọ díkarịri nta!" 6 Onyenwe anyi chegharịri banyere ihe ndị a. Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuru, "Ihe di otu a agaghị emekwa." 7 Nke a ka o gosiri m, lee, Onyenwe anyi na-eguzo n'akụkụ mgbidi nke e ji ihe ịtụ mgbidi tọq nke ọma, o jikwa ihe ịtụ mgbidi n'aka ya. 8 Onyenwe anyi sịrị m, "Emos, gịnị ka ị na-ahụ?" Asịrị m, "Ihe ịtụ mgbidi." Mgbe ahü, Onyenwe anyi kwuru, "Lee, mị onwe m na-edo ihe ịtụ mgbidi n'etiti ndị m bụ Izrel, agaghịka m esi ebe ha nō gafee. 9 "Ebe niile e wuliri elu nke Ajzik aghaghị ịbü ebe e mebirí emebi, ebe nsø niile nke Izrel aghaghị ịbü ebe tögborọ n'efu, aghakwaghị m iwelli mma agha m elu iji megide ụlo Jeroboam." 10 Mgbe ahü, Amazaya onye nchüajá nō na Betel zigaara Jeroboam bụ eze Izrel ozi na-asị, "Emos na-akwalị izu nzuzu ka ọ megide gi n'etiti ụlo Izrel, ala apughị ibu okwu niile si ya n'ọnụ apụta. 11 Nke bụ ihe Emos nō na-asị, "Jeroboam aghaghị ịnwụ site na mma agha, Izrel aghakwaghị isite n'ala amurụ ha jee biri n'ala ọzọ, dika ndị a dọtarà n'aghị." 12 Mgbe ahü, Amazaya gwara Emos, "Gị onye ọhu ụzọ, gbara ọṣo gbalaa ala Juda. Jee n'ebé ahü, rie achịcha nke sitere n'ibu amumá gi, nɔrökwa n'ebé ahü buo amumá gi. 13 Ebula amumá ọzọ na Betel, n'ihi na ọ bụ ebe nsø nke eze, ọ bụkwa ụlọnsö ukwu nke alaeze ya." 14 Mgbe ahü, Emos zaghachiri Amazaya, "O dighi mgbe m bụ onye amumá, abukwaghị m nwa onye amumá, kama abụ m onye na-elekota igwe ewu na atürü, na onye ọru na-azụ osisi sikamọ. 15 Ma Onyenwe anyi sitere n'ebé ịzụ igwe ewu na atürü kpopụta m, Onyenwe anyi sịrị m: 'Gaa buoro ndị m Izrel amumá.' 16 N'ihi

ya, ugbu a n̄uru okwu Onyenwe anyi, ma unu na-ası, “Ebula amuma megide Izrel, ekwukwala okwu megide ulo Ajzik.” 17 “Ya mere, otu a ka Onyenwe anyi kwuru, “Nwunye gi ga-agho nwanyi na-agba akwuna n’ime obodo. Umụ gi ndị nwoke na ndị nwanyi ka a ga-eji mma agha gbuo. A ga-atu ala gi n’ihe ọtutu, kewasịa ya nye ndị ọzo, ma gi onwe gi ga-anwụ n’ala rurụ aru. A ghakwaghị idota Izrel n’agha mee ka ha gaa biri n’ala ndị mba ọzo.”

8 Ihe a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe

anyi gosiri m. Otu nkata nke mkpuru osisi ọkochi chara acha juputara. 2 O sıri m, “Emos, ginj ka i naahu?” A sıri m: “Otu nkata nke mkpuru osisi chara acha juputara n’ime ya.” Mgbe ahụ, Onyenwe anyi sıri m, “Oge ogwugwu abjakwasila ndị m, Izrel. Agaghị m ewezugakwa ntaramahuhu dırı ha.” 3 Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwuputara, “N’ubochi ahụ, abụ niile nke a na-abụ n’ime ụlọnso ukwu ga-agho iti mkpu akwa. Ọtutu, ọtutu ozu ndị nwurụ anwụ, n’ebe niile ọbula ka atupusiri ha! Mkpotu ọbula adighikwa!” 4 Nurenụ nke a, unu ndị na-azopịa ndị mkpa na-akpa, na-emekwa ka umu ogbenye di n’ala a gwusia, 5 na-ası, “Olee mgbe onwa ọhuru ga-agafe ka anyi ree mkpuru ubi, na mgbe ubechị izuike ga-agwu ka anyi ree oka wiiti?” Ka anyi jiri ihe ọtutu di nta, na ibuli onu ngwa ahịa elu, na aghughị site n’iji ihe ọtutu na-ezughị ezu. 6 Jiri ọlaocha zuta umu ogbenye, jirikwa akpukpoķukwu abụ anyi zuta ndị mkpa na-akpa, ma reekota oka wiiti anyi zachataria n’ala ya na ezi oka wiiti. 7 Onyenwe anyi ewerela nganga Jekob n̄uo iyi, “N’ezie, agaghị m echefu, o bulađi otu n’ime oru niile ha rurụ.” 8 O bụ na ala agaghị ama jijiji n’ihi nke a, ndị niile bi n’ime ya ha agaghị eru uju? Ala a niile ga-etoju dika osimiri Naıl, a ga-eme ka o magharja malie elu, ma tachaa dika iyi Ijipt. 9 “Ma n’ubochi ahụ,” otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya, “Aga m eme ka anyanwụ daa n’etiti ehihie, ime ka ọchichiri dırı n’etiti oke ehihie nke ubechị. 10 Aghaghị m ime ka ubechị oke oriri unu ghøq ubechị iru uju; gbanwee abụ unu niile ka ha ghøq abụ akwa. Aga m eme ka onye ọbula n’ime unu yiri akwa mkpe, meekwa ka unu kpuchaa isi unu. Aga m eme ka ubechị ahụ dırı ka ubechị a na-eru uju, n’ihi otu mkpuru nwa nwoke nwurụ anwụ. Ogwugwu ya ga-adika ubechị na-elu ilu ilu. 11 “Lee, ubechị ndị ahụ na-abia,” otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi kwubiri ya,

“mgbe m ga-eziga oke ụnwụ n’elu ala, o bughị ụnwụ nke nri maqbụ nke akpiri ikpo nkụ nke mmiri, kama o bụ oke ụnwụ nke ịnụ okwu niile nke Onyenwe anyi. 12 Ha ga-awaghari site n’otu osimiri ruo n’osimiri ozo, sitekwa n’ugwu ruo n’owụwa anyanwụ; ha gagbaghara n’elu na ala iche okwu Onyenwe anyi, ma ha agaghị achota ya. 13 “N’ubochi ahụ, “umụ agbogho ndị mara mma ile anya, na umụ okorobia ndị di ike ga-ada mba n’ihi akpiri ikpo nkụ. 14 Ndị ahụ na-eji mmehie Sameria na-anu iyi, ndị na-ası, ‘Dika chi gi na-adị ndụ, gi Dan,’ nakwa, ‘Ebe o bụ na chi ndị Biasheba na-adị ndụ,’ ha ga-ada, ha agakwaghị ebilite ọzo.”

9 Ahuru m Onyenwe anyi ka o guzo n’akukụ ebe

ichu aja, o sıri, “Tie onu ogidi ndị a ihe, ruo mgbe mbata onu ụzọ ha niile mara jijiji. Tipiasa ha n’isi mmadụ niile; aga m ejikwa mma agha gbuo ndị niile fodürü. O dighi onye ga-agbapu, o díkwağhị onye ga-ewezuga onwe ya. 2 O buru na ha egwuo ala ruo n’ala mmuo, site n’ebe ahụ ka aka m ga-esi dolie ha, o burukwa na ha arigoruo ime eluigwe, site n’ebe ahụ ka m ga-esi wedata ha n’ala. (Sheol h7585) 3 O burukwa na ha ezoo onwe ha n’elu Kamel n’ebe ahụ ka m ga-esi chọputa ha, kpuru ha, a sìkwa na ha ezoo onwe ha n’ala oke osimiri, n’ebe ahụ ka m ga-enye ajuala nke mmiri iwu ka o taa ha. 4 O buru na a dota ha n’agha mee ka ha gaa biri n’ala ndị mba ọzo, n’ebe ahụ aga m enye mma agha iwu ka o gbuo ha. “Aga m elekwasi ha anya m abụ n’ihi ime ha ihe ojoo, o bughị ihe ọma.” 5 Onyenwe anyi, Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile, onye na-emetu ala aka mee ka o gbazee, ime ka ndị niile bi n’ala ruo uju; ala ya niile bilie na-ebili dika mmiri nke osimiri Naıl, nke na-emesiakwa daju dika mmiri Ijipt. 6 Onye na-ewu ulo elu ya n’eluigwe niile, na-eme ka ntqala ya di n’uwa. Onye na-akpø mmiri nke osimiri oku, ma na-awusa ha n’ala, aha ya bụ Onyenwe anyi. 7 “O bụ na unu ndị Izrel adighị ka ndị Kush n’ebe m no?” Otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. “O bụ na-esighị m n’ala Ijipt kpoputa Izrel, site na Kafto kpoputa ndị Filistia, ma kpoputakwa ndị Aram site na Kia? 8 “N’ezie,anya Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi díkwasiri n’ahụ alaeze ahụ nke na-emehie. Aghaghị m ila ya n’iyi, kpopchapu ya site n’elu ụwa, naanị na m agaghị ebibicha ulo Jekob kpamkpam.” Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 9 “Ma lee, mü onwe m gaje inye iwu,

aga m ayogharị ulọ Izrel n'etiti mba niile dika e si ayogharị ọka n'ime nyọ, ma ọ dighị otu mkpụrụ oka n'ime ya nke ga-ada n'ala. **10** Ma ndị mmehie ahụ niile nọ n'etiti ndị m, ndị ahụ na-asị, ‘Mbibi agaghị erute anyị, anyị agaghị ezute ya, aghaghị ịnwụ site na mma agha.’ **11** “N'ubochị ahụ, “aga m emekwa ka ulọ ikwu Devid dara ada guzoziekwa. Aga m emezi akụkụ ya niile gbajiri agbaji, mee ka akụkụ ya niile dakposịri adakposị guzozie dika ọ dị na mbụ. Aga m ewugharịkwa ya, mee ka ọ dịrị ka ọ dị na mbụ. **12** Ka ha nwее ike inweta ndị fodụrụ n'Edom tinyere mba niile dị iche iche bụ nke a kpokwasịri aha m.” Otu a ka Onyenwe anyị onye ga-emezu ihe ndị a niile kwubiri ya. **13** “Ubochị ndị ahụ na-abịa, otu a ka Onyenwe anyị kwubiri, “Mgbe onye na-akọ ubi ga-agafe onye na-ewe ihe ubi, onye na-agha mkpụrụ ka onye na-azocha mkpụrụ vainị ga-agafekwa. Mmanya ọhụrụ ga-esitekwa n'elu ugwu na-atapụta, ọ ga-esitekwa n'ugwu nta niile na-asopụta. **14** Aga m emekwa ka ndị m bụ Izrel site n'obodo a ḋotara ha n'agha lọta. “Ha ga-ewugharị obodo niile togborọ n'efu, birikwa n'ime ha. Ha ga-akụ ubi vajnị a gbara ogige, nụọkwa mmanya si na ya. Ha ga-arụkwa ubi a gbara ogige, riekwa mkpụrụ si na ya. **15** Aga m akụ Izrel n'ala ha. A gaghi ehopukwa ha ọzọ site n'ala ahụ bụ nke m nyere ha.” Ọ bụ ihe Onyenwe anyị Chineke unu kwuru.

Q̄badaya

1 Ohu nke Q̄badaya h̄ur̄u. Otu a ka Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi na-ekwu banyere Edom. Anyi anula ozi si n'onu Onyenwe anyi, e zipula onyeozi ka ọ gaa mba niile di iche iche zie ha ozi, si, "Bilikwanu ka anyi gaa buo agha megide ya." **2** "Lee, aga m eme ka i di nta n'etiti mba di iche iche; i ga-abu ihe a na-eleli anya nke ukwuu. **3** Nganga nke obi gi eduhiela gi, gi onye bi na mgbawa niile nke nkume di elu, onye ebe obibi ya di n'ebe di oke elu. Gi onye na-ekwu n'ime obi ya, 'Onye ga-akpudata m n'ala?' **4** A s̄ikwarị na i felie elu dika ugo, ọ burukwa na i kpaa akwụ gi n'etiti kpakpando, aga m esite n'ebe ahụ kpudata gi n'ala." Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. **5** "O buru na ndị ohi abiakwute gi, e, ọ buru na ndị na-apụnara mmadu ihe abiakwute gi n'etiti abalị, lee, ụdi mbibi na-echere ịdakwasị gi! Ọ bughị naanị ihe ha chọro ka ha ga-ezuru? Ọ buru na ndị na-agho mkpuru vajin̄ abiakwute gi, ọ bụ na ha agaghị ahapuru gi mkpuru ole na ole? **6** Ma lee ka e si nyochaputachaa ebe niile Is̄o debere akụ ya, lekwa ka e si chikorø akụ ya niile bụ nke zoro ezo! **7** Ndị enyi gi niile aghogbuola gi, nwee ike imegide gi, ndị gi na ha na-adị na mma achurụla gi ruo n'oke ala; ndị gi na ha na-erikø nri gi ga-esiri gi ọnnyi igbudu, ma i gaghị achoputa ya. **8** "N'ubochị ahụ," otu a ka Onyenwe anyi kwubiri ya, "ọ bụ na mü agaghị ala ndị oke amamihe niile nō n'Edom n'iyi, bụ ndị nwere mmuø nghoṭa nō n'ugwu Is̄o? **9** Ndị gi bụ dike n'agha, o Teman, ka ujø ga-eri. Onye ọbụlakwa nō n'ugwu Is̄o niile, ka a ga-egbuda n'agha. **10** N'ihi na i gbuola ma mesokwa nwanne gi bụ Jekob ihe ike. Ihere ga-ekpučhi gi; a ga-alakwa gi n'iyi ruo mgbe ebighị ebi. **11** N'ubochị ahụ, i nqorø onwe gi, na-ele ndị ọbj̄a ka ha na-akwakorocha akunụba ya, sitekwa n'onu uzø ama ya gafee fee nza iji kerie Jerusalem. I díkwa ka otu onye n'ime ha. **12** Ma i garaghị eleda nwanne gi anya n'ubochị nsogbu ya, i garaghị anụ ndị Juda n'ubochị ahụ e bibiri ha. I garaghị anyara ha isi n'ubochị ahụ ha nō na nsogbu. **13** I kwasighị isite n'onu uzø ama ndị m zoø ije n'ubochị ha nō na nsogbu, o zighị ezi na i ga-enwe obi anñurị n'oge ihe ojøø bijakwasirị ha, n'ubochị ha nō na nsogbu, maqbụ jiri aka ike p̄unara ha akụ ha n'ubochị nsogbu ha. **14** I kwasighị inochi na ngalaba uzø igbu ndị na-agbabu qos̄ ndụ, maqbụ were ndị ha fodurụ ndụ nyefee ha n'aka ndị iro ha,

n'ubochị nsogbu ha. **15** "Ubochị nke Onyenwe anyi di nso nye mba niile. Dịka i si mee ndị ozo, otu ahụ ka a ga-emē gi; ihe i metara ga-adị gi n'isi. **16** Dịka i si site n'ugwu ns̄o m riø ihe ọñuñu otu a ka mba niile gbara gi gburugburu ga-esi riø ma na-adaghari. Ha ga-arị, riø, ma ọ gaghi adị ha ka o nwere ihe ha na-anụ. **17** Ma n'ugwu Zayon ndị gbara qos̄ ndụ ga-afodụ, ọ ga-adị ns̄o, ụlo Jekob ga-enwetakwa ihe nketa ha ozo. **18** Ụlo Jekob ga-abu oku, ụlo Josef ga-abukwa ire oku: ma ụlo Is̄o ga-aghokwa ukwu ọka. Ha ga-esunyekwa ha oku ma rechapụ ya. Ọ dikwaghị ndị ga-afodụ ndụ site n'ulø Is̄o." Onyenwe anyi ekwuola ya. **19** Mgbe ahụ, ndị bi na Negev ga-ebichi n'ugwu ugwu Is̄o, ndị si na Shefela ga-enwekota ala ndị Filistia. Ha ga-anochi ala ubi niile nke ndị Ifrem na nke Sameria. Ndị Benjamin ga-enwetakwa Gilead. **20** Umụ Izrel gbara qos̄ ndụ gaa na Hala, ga-enweta, bido n'ala Fonisia ruo Zarefat. Ndị ahụ e mere ka ha si Jerusalem gaa biri na Sefarad, ga-enwetakwa obodo niile nke Negeb. **21** Ndị nnaputa ga-agbago n'ugwu Zayon maka ịchị ugwu Is̄o niile. Mgbe ahụ alaeze niile ga-abukwa nke Onyenwe anyi.

Jona

1 Okwu Onyenwe anyị bjakwutere Jona nwa Amitai, na-asi, **2** “Bilie, gaa Ninive, bụ obodo ukwu ahụ, kwusaa okwu megide ya, n’ihị na ajọ omume ha abjaretela n’ihu m.” **3** Ma Jona gbapụrụ ọso site n’ihu Onyenwe anyị chee ihu ya ije Tashish. O biliri jee Jopa, n’ebi ọ hụrụ ugbo mmiri nke na-agaa Tashish. O kwụrụ ugwo ije ugbo, banye isoro gaa Tashish ka o nwhee ike gbapụ site n’ihu Onyenwe anyị. **4** Ma Onyenwe anyị mere ka ifufe dị egwu malite ife n’elu osimiri ahụ, ebili mmiri bidokwara na-amaghari, chọgo itiwasị ugbo mmiri ahụ. **5** Mgbe ahụ, ndị niile na-arụ ọru n’ugbo ahụ türü oke egwu, malite itiku chi ha. Ha malitekwara itufu ihe niile dị n’ugbo mmiri ahụ, ime ka ugbo ahụ dị mfe. Ma n’oge ihe ndị a na-eme, Jona n’oju n’ala ala ugbo mmiri ahụ ebe o dinara ala na-arahụ ụra. **6** Onyeisi ugbo jekwuru Jona sị ya, “Gịnị ka i no n’ebi a na-eme, i na-arahụ ụra? Bilie, kpokou chigị, ma eleghịanya o nwere ike ileta anyịanya, meere anyị ebere, zoputa anyị.” **7** Mgbe ahụ, ndị no n’ugbo sıjịtara ibe ha, “Bịanụ ka anyị fee nza mata onye ihe ojọqo dị otu a sị n’aka ya bjakwasị anyị.” Ya mere, ha fere nza, nza ahụ a maa Jona. **8** N’ihị ya, ha sıri ya, “Gwa anyị, onye mere ka ihe dị otu a bjakwasị anyị. Gịnị bụ ọru gi? Ebee ka i si bịa? I bụ onye obodo ebee? Ole agburụ i si na ya püta?” **9** O sıri, “Abụ m onye Hibrū, na onye na-akpọ isiala nye Onyenwe anyị, bụ Chineke nke eluigwe, onye kere osimiri na ala akọro.” **10** Egwu dị ukwuu türü ụmụ nwoke ahụ, ha sıri ya, “Gịnị ka i mere?” N’ihị na ha matara na o si n’ihu Onyenwe anyị na-agbapụ ọso, n’ihị na ọ gwala ha rịj na ọ bụ otu o si dị. **11** Ma ebili mmiri ahụ gara n’ihu na-amali n’ike n’ike. N’ihị ya, ha sıri, “Gịnị ka anyị ga-eme gi, nke ga-eme ka osimiri dajuọ?” **12** O gwara ha, “Bulienụ m tụnye n’ime osimiri. Nke a ga-emekwa ka ọ dajuọ. N’ihị na amaara m na ọ bụ n’ihị m ka ebili mmiri ojọqo a ji na-abjakwasị unu.” **13** Kama, ndị ikom ahụ ji ike nyasie ugbo ahụ ichigharị ya laghachị n’elu ala, ma ha enweghi ike. N’ihị na oke osimiri ahụ na-amali elu karịa ka ọ dị na mbụ. **14** Mgbe ahụ, ha tikuru Onyenwe anyị mkpu akwa sị, “Onyenwe anyị, biko ekwela ka anyị nwụo n’ihị ọnwụ nwoke a. Biko, atukwasikwala ọbara nwoke a na-emeghi ihe ojọqo n’isi anyị, n’ihị na gi Onyenwe anyị emeela dika i si chọgo.” **15** Ya mere, ha buliri Jona elu tụnye ya n’ime osimiri ahụ, ebili mmiri ahụ dajuikwara. **16** Mgbe nke a mere

ndị ikom ahụ türü egwu Onyenwe anyị nke ukwu. Ha chijụrụ Onyenwe anyị aja, kwekwa ya nkwa di iche iche. **17** Ma Onyenwe anyị akwadolarị otu azụ buru ibu ka o loo Jona. Ya mere, Jona nọrọ n’afọ azụ ahụ ụboghị ato, ehihi na abali.

2 Mgbe ahụ, Jona sitere n’afọ azụ ahụ kpeere Onyenwe anyị Chineke ekpere. **2** O sıri, “Esitere m n’ahụhụ m kpokuo Onyenwe anyị, ọ zakwara m. N’afọ ala mmụo ka m si tikuo gi, i nükwara olu akwa m. (**Sheol h7585**) **3** I tụnyere m n’ime mmiri dị omimi, n’etiti oke osimiri. Osimiri díkwa m gburugburu, ebili mmiri gi na mmali mmiri gi gabigakwara m n’isi. **4** Mgbe ahụ, asirị m, ‘E sitela n’ihu gi chijụpụ m; ma otu ọ dị, aga m elegidekwa anya m ọzọ n’ebi ụlọnsö ukwu gi dị.’ **5** Mmiri gbara m gburugburu, ruo n’olu m, ogbu mmiri na-erikpu m. Achara mmiri kekükwara m n’isi. **6** Arịdaruola m n’ala ugwu ugwu nke osimiri, ala ahụ ihe ntuchi ya niile kpachitara m ruo mgbe ebighị ebi. Ma i meela ka m si n’olulu püta na ndị, Onyenwe anyị, bụ Chineke m. **7** “Mgbe mmụo m na-ada mba n’ike n’ike, e chetara m gi Onyenwe anyị, ma ekpere m bjakwutere gi, n’ime ụlọnsö ukwu gi dị nsọ. **8** “Ndị na-arapara n’arụsi dị iche ihe na-enweghi ụru ha bara, na-agbakuta ebere Chineke azụ. **9** Ma ọ bụ olu abụ ekele ka mụ onwe m ga-eji chijoro gi aja. Aga m akwughachi nkwa niile m kwere. N’ihị na ‘Nzoputa bụ nke Onyenwe anyị.’” **10** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị nyere azụ ahụ iwu, nke mere ka ọ gboputa Jona n’ala akọro.

3 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyị ruru Jona ntị nke ugboro abụ na-asi, **2** “Bilie, jee n’obodo ukwu ahụ bụ Ninive, kwusaara ya ozi ahụ m ziri gi.” **3** Jona biliri gaa Ninive díka okwu nke Onyenwe anyị si dị. Ninive bụ nnọq obodo dị ukwuu, nke ga-ewe ụboghị ato ịga ya gburugburu. **4** Jona maliterere ịba n’obodo ahụ, ma mgbe ọ gara ije otu ụboghị, o kwusara sị, “Iri ụboghị anọ ka ọ fofdürü tupu alaa Ninive n’iyi.” **5** Ndị Ninive kwenyeere na Chineke, kposas obubu ọnụ, ha niile site n’onye ukwu ruo n’onye nta, onye ọbụla yikwasịri uwe mkpe. **6** Mgbe akụkọ a rutere eze Ninive ntị, o sitere n’ocheeze ya rituo, wezuga uwe eze ya, yikwasị uwe mkpe, nökwasikwa na ntụ. **7** Nke a bụ nkwusa ya n’ime Ninive: Nke a bụ iwu sitere n’aka eze na ndị a maara aha ha: “Ka mmadụ ọbụla, maqbụ anumanyị, igwe ehi maqbụ anụ ụlo ọbụla, ghara idetu ihe ọbụla n’ọnụ, ka ha ghara iri ihe maqbụ ụnụ mmiri. **8** Kama ka onye ọbụla yiri akwa mkpe, ma mmadụ ma

anúmanu, ka ha kpokusikwaa Chineke ike, ka ha sikwa n'uzo ojoo ha chegharja, sikwa n'orú ojoo ha na ime ihe ike ha niile chegharja. **9** Onye maara? Ma eleghị anya, Chineke ga-ejide oke iwe ya, ma site n'omjiko ya wezuga iwe ọkụ ya si otu a mee ka anyi ghara ila n'iyi.” **10** Mgbe Chineke hụru ihe niile ha mere, na otu ha siri site n'uzo ojoo ha niile chegharja, Chineke chegharịri uche banyere ila ha n'iyi. O mekwaghị ka nzube ya ibibi obodo ahụ mezuo.

4 Ma ihe a jorø Jona njø n'obi nke ukwuu, iwe ya díkwa ọkụ. **2** N'ihi ya, o kpeere Onyenwe anyi ekpere si, “O, Onyenwe anyi, nke a ọ bughi ihe m kwuru, mgbe m nø n'ala m? Ọ bụ ya mere m ji chọq ịgbalaga na Tashish na mbụ n'ihi na amaara m na ị bụ Chineke onye na-emē amara, na onye juputara n'obi ebere, na onye na-adighị ewe iwe osijisø, nke bara ụba n'ihunanya, onye na-anaghị ata mmadụ ahụhụ díka mmehie ya siri di. **3** Ugbu a, O, Onyenwe anyi napu m ndụ m. Ọ ga-adị m mma ịnwụ anwụ karịa idị ndụ.” **4** Ma Onyenwe anyi siri, “O ziri ezi na i ga-esi otu a wee oke iwe dí ọkụ?” **5** Mgbe ahụ, Jona si n'ebé ahụ pụo jee nödụ ala n'akụkụ ọwụwa anyanwụ nke obodo ahụ. O weere ahihịa meere onwe ya ụlo ndo, nödụ n'ime ya, chere ka ọ hụ ihe gaje ime obodo ahụ. **6** Ma Onyenwe anyi Chineke roputara otu osisi nwere akwukwø sara mbara, nke tolitere n'elu isi Jona, ka o ghọrø ya ndo ịnapụta ya n'önödụ ahụ mgbakasi. Jona nüriñri ọnụ maka osisi ahụ. **7** Ma n'isi ụtụtụ echị ya, Chineke mere ka otu ikpuru püta nke riri osisi ahụ site n'ogwe ya, si otu a mee ka ọ kpónwụo. **8** O ruo, mgbe anyanwụ wara, Chineke mere ka ifufe na-ekpo ọkụ site n'owụwa anyanwụ, anyanwụ a chara Jona n'isi nke ukwuu nke mere n'ike gwusirị ya. Ọ riọrø ka ọnwụ gbuo ya, na-asị, “Ọ ga a kaara m mma na m nwụrụ anwụ, karịa na m dí ndụ.” **9** Ma Chineke siri Jona, “Ọ bụ ihe ziri ezi ka i wee iwe maka osisi a?” Ọ siri, “E, ana m ewe oke iwe, ọ bùladị na m chọq ịnwụ.” **10** Mgbe ahụ Onyenwe anyi kwuru, “I nwere obi ebere n'ebé osisi a dị, nke ị na-akụghị na nke i mekwaghị ka o too, bụ nke toro n'anyasi, nwụokwa n'anyasi. **11** Mụ onwe m, m ga-agħara inwe obi ebere n'ahụ obodo ukwu a díka Ninive, nke nwere ihe karịri nari puku ndị mmadụ na iri puku mmadụ abụo, bụ ndị na-amaghị nke bụ aka nri ha maqbụ aka ekpe ha, na nke ọtụtụ anúmanu díkwa n'ime ya?”

Maika

1 Nke a bụ okwu Onyenwe anyị nke bịaara Maịka, onye Moreshet, n'oge eze Jotam, Ehaz na Hezekaya, bụ ndị eze Juda. Oḥụ nke ọ hụrụ banyere Sameria na Jerusalem. **2** Geenụ ntị, unu ndị mmadụ, unu niile, gee ntị, gị ụwa na ndị niile bi n'ime ya ka Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị gbaa akaebe megide unu, bụ Onyenwe anyị site n'ulọnṣo ukwu ya. **3** Lee! Onyenwe anyị na-abịa! O si n'ebe obibi ya na-abịa. Ọ na-abịa ma na-azoda ebe niile dị elu nke ụwa. **4** Ugwu ukwu niile na-agbaze n'okpuru ụkwụ ya, ndagwurugwu niile na-agbawa, dika abụba dị nso n'okụ, dika mmiri si n'ebe dị elu na-asodata **5** Ihe ndị a bụ n'ihi njehie Jekob, n'ihi mmehie niile nke ndị Izrel. Gịnjị bụ njehie Jekob? Ọ bughị Sameria? Gịnjikwa bụ ebe dị elu nke Juda? Ọ bughị Jerusalem? **6** "N'ihi ya, aga m eme ka Sameria ghọ mkpomkpọ ebe, ebe a na-akụ osisi vajin. Aga m awụnye nkume ya n'ime ndagwurugwu, mekwaa ka ntọala ya püta ihe. **7** Aruṣi ha niile a píri apị ka a ga-akujisi; onyinye niile a na-ewebata n'ulo aruṣi ha ka a ga-akpọ oku. Aga m ala aruṣi niile ya a kpuru akpụ n'iyi. Ebe ọ bụ na e si n'aka ndị na-agba akwụna na-ewebata onyinye ndị a, a ga-eji ha kwụo ụgwọ igba akwụna." **8** N'ihi nke a, aga m akwa akwa, tikwaa mkpu akwa. Aga m agbara ọtọ gbarakwa ụkwụ efu jegharịa. Aga m akpọ mkpu dika nkịta ọhịa, tipükwa ube akwa dika ikwighịkwhighị. **9** N'ihi na ọnya ya enweghi ngwọta, o rutela na Juda. O rutelari ma n'ọnụ ụzọ ama nke ndị m, rukwaři Jerusalem. **10** Unu ekwutela okwu ya na Gat; unu akwakwala akwa ọbụla. Tụrụnụ onwe unu n'uzuzu, unu ndị Bet-Ofra. **11** Gabiganụ n'ụzọ unu, unu ndị bi na Shafia. N'ọnodu igba ọtọ na ihere unu, unu ndị bi na Zaanan abjawkala nso. Ndị Bet-Ezel na-eru ujụ n'ihi na e wezugala ndị na-eche unu nche. **12** Ndị bi na Marot nọ n'oke ahụ mgbu na-eche ka ihe ọma bịa, n'ihi na mbibi esitela n'aka Onyenwe anyị bịa, ruo n'ọnụ ụzọ ama Jerusalem. **13** Unu ndị bi na Lakish kegidenụ ịnyinụ unu na-agba ọsọ n'ugbọ agha. Ọ bụ n'ebe ahụ ka mmehie nwaada Zayon malitere, n'ihi na mmehie Izrel na-eme ka a hụrụ n'etiti unu. **14** Ya mere, unu ga-enye Moreshet dị na Gat onyinye mgbe unu na-agbapu ọsọ. Ulo Akzib ga-emesia ghọ ụlo aghụghọ nye ndị eze Izrel. **15** Aga m akpokobata onye ga-emeri unu ndị bi na Maresha n'aghị. Ndị a na-asopụru nke Izrel ga-agbabanye n'Adulam. **16**

Kpachaanụ isi unu n'ọnodu iru ujụ n'ihi ụmụntakịri ndị ahụ ihe ha masịri unu, meenụ ka isi unu kwôchaa dika isi udele, n'ihi na a ga-achụpụ ha site n'ebe unu nọ gaa mba ọzo.

2 Ahụ na-adirị ndị na-eche ihe ojọ n'obi ha, na ndị niile na-edina n'akwa ha na-eche ajo echiche. Mgbe chi boro, ha na-aruzu ihe ha cheputara, n'ihi na ikike imezu ya dị n'aka ha. **2** Ha na-enwe anya ukwu n'ebe ubi ndị ọzo dị, were ha n'aka ike, na ụlo dị iche iche, ha ewere ha n'ike. Ha na-ejikwa aka ike nara ndị mmadụ ụlo ha, ha na-ezunara ha ihe nketa ha. **3** N'ihi nke a, Onyenwe anyị na-asị, "Lee, ana m akwado ihe ojọ megide agburụ a, nke unu na-enweghi ike isite na ya wezuga onwe unu. Unu agaghị ejị nganga na-ejeghاري, n'ihi na ọ ga-abụ oge ojọ. **4** N'ubochị ahụ ha ga-akocha unu, ha ga-aburụ unu abụ iru ujụ iji ya kochaa unu na-asị, 'Anyị aburụla ndị lara n'iyi, e kesaala ihe nnweta nke ndị m, ọ napula m ha. O werela ubi anyị nyefee ha n'aka ndị ahụ meriri anyị n'aghị.'" **5** N'ihi ya, ọ díkwaghị onye ga-afodụ n'etiti ọgbakọ nke Onyenwe anyị, onye ga-eji ihe otutu kee ala ahụ site n'ife nza. **6** Ndị amụma ha-na-asị, "Unu ebukwala amụma." "Unu ebukwala amụma banyere ihe ndị a, ihere agaghị eme anyị." **7** Uđị ihe a o kwasiri okwukwu, gị ụlo Jekob? "Ntachiobi Onyenwe anyị o gwula? Ihe ndị a ọ bụ otu o si eme?" "Ọ bụ na okwu m adighị eme onye ụzọ ya ziri ezi mma? **8** Ma ọ bụ unu na-ebili megide ndị m dika ndị iro. Unu na-eyipụ ndị na-agafe agafe uwe ọma ha yi n'ahụ ha na-enweghi mmetuṭa, dika a ga-asị na unu bụ ndị si n'aghị na-alota. **9** Unu na-achụpụ ndị inyom ndị m site n'ulo afọ ojuju ha. Ụmụ ha ka unu na-anapụ ngozi m ruo mgbe ebighi ebi. **10** Bilienụ, pụonụ, n'ihi na ebe a abụkwaghị ebe izuike, n'ihi na-emerụola ya, e bibiela ya, o bibikwaala, ruo na-iruzi ya agaghị adị ire. **11** Ọ burụ na otu onye abịa buoro unu amụma ụgha na-asị, 'Aga m eburu unu amụma banyere mmanya na ihe ọnụnụ siri ike,' ọ bụ onye amụma dị otu a ka ndị a chọro. **12** "Aga m achikọta unu niile, gị Jekob, aga m akpokọta ndị niile fofuri n'Izrel n'otu ebe. Aga m akpokọta ha dika atụrụ n'ime ọgba anụ, dika igwe ewu na atụrụ n'ebe ita nri ya, ndị mmadụ ga-ejuputakwa n'ebe ahụ. **13** Onye ahụ na-egbuwa ụzọ ga-anụ n'ihi na-edu ha. Ha ga-etipukwa ọnụ ụzọ ama ahụ, ma site na ya gafee. Eze ha ga-agabigakwa n'ihi ha, Onyenwe anyị ga-anụ n'isi."

3 Mgbe ahụ ekwuru m sj, “Geenụ ntị unu ndịsi ụlo Jekọb, na unu ndị na-achị ezinaulọ Izrel. Ọ bụ na unu ekwesighị ịmata ikpe ziri ezi 2 unu bụ ndị kporo ezi ihe asị ma na-ahụ ajo օru n’anya. Unu na-agba ndị m akpukpọ na ndụ na-agbapukwa anụ ahụ kpuchiri ọkpukpụ ha. 3 Unu na-erida anụ ahụ ndị nke m, na-agba ha akpukpọ, na-etiji ọkpukpụ ha, na-egburị anụ ahụ ha, díka anụ a na-esinye n’ite.” 4 Mgbe ahụ ha ga-akpokwu Onyenwe anyị, ma օ gaghị aza ha! Mgbe oge ahụ bịa runu, օ ga-ezo ihu ha site n’ebi ha nọ n’ihị ihe օjọ nke ha mere. 5 Ihe a ka Onyenwe anyị kwuru: “Banyere ndị amụma bụ ndị na-eduhie ndị m, mgbe ha nwere ihe ha ga-eri, ha na-ekwusa ‘Udo’ ma օ bürü na mmadụ enyeghi ha nri, ha na-ebili buo agha megide onye di otu a. 6 Ya mere n’abalị ga-abịakwasị ha, napụ ha ike ịhụ օhụ; ọchichịri ga-ekpuchi ha, ka ha ghara ijuta ase օbụla. Anwụ ga-ada n’ebi ndị amụma ahụ nọ, ụboghị ga-agbakwa ọchichịri nye ha. 7 Ndị օhụ ụzọ ka ihere ga-eme, ndị na-ajụ ase ka a ga-emebe. Ha ga-ekpuchi ihu ha, n’ihị na օsịsa օbụla agaghị esite n’ebi Chineke nọ bịa ha.” 8 Ma mụ onwe m, ejuputara m n’ike, ejuputara m na Mmụ nke Onyenwe anyị, juputakwa na mmuq nke ikpe ziri ezi, na nke ịdị ike ikwuputa nye Jekọb njehie ya, na nye Izrel mmechie ya. 9 Geenụ ntị unu ndị na-achị ezinaulọ Jekọb, na unu ndịsi ezinaulọ Izrel. Ndị kporo ikpe ziri ezi asị, ma na-ewere ihe niile na-ezighị ezi n’onodị ihe ziri ezi. 10 Ndị ji օbara wuo Zayon, werekwa ajo omume wuo Jerusalem. 11 Ndịsi ya na-ekpe ikpe n’ihị ngari, ndị nchukwia ya na-akuzi ihe n’ihị ugwọ, ebe ndị amụma ya na-ajuta ase n’ihị ego. Ma ha dabere na Onyenwe anyị na-asị, “Onyenwe anyị օ nonyereghị anyị? O nweghi ihe օjọ օ ga-abịakwasị anyị.” 12 Ọ bụ n’ihị gi ka a ga-akogharị Zayon díka ala ubi, Jerusalem ga-aghọ ebe e kpopoktara nkume na ngwongwo ụlo dakporo adakpọ, ugwu nke ụlọnsö ukwu ahụ ga-aghọ ebe di elu nke oke ohia tochiri.

4 N'ubochi ikpeazu, ugwu nke ulonso ukwu Onyenwe anyị, ga-abu nke eguzobere dika ugwu dì elu karịa ugwu niile, a ga-ebuli ya elu karịa ugwu nta niile, ndị dì iche iche ga-eruba n'ime ya dika iyi. **2** Ọtụtụ mba ga-abia ma sịkwa, “Bianu, ka anyị rigorou ugwu Onyenwe anyị, ka anyị gaa n'ulonso ukwu Chineke nke Jekọb. Ọ ga-akuziri anyị uzọ ya niile, ka anyị nwe ike jee ije n'okporouzọ ya niile.” Iwu ga-esi na Zayon puta, okwu Onyenwe anyị ga-esitekwa na Jerusalem puta. **3** O ga-ekpe ikpe di n'etiti ndi di iche iche,

doziekwa esemokwu di n'etiti mba na mba ibe ya ruo ebe di anya. Ha ga-akpugharıkwa mma agha ha niile, mee ka ha bürü mma oge, kpugharıkwa übe ha ka ha ghqo mma ikwacha osisi. Mba obula agakwaghı ebüli mma agha megide mba ozo, maqbı zuo onwe ha n'ilu agha ozo. 4 Onye obula ga-anodurı onwe ya n'okpuru vajin na n'okpuru osisi ffig ya, n'ihi na o nweghi onye ga-eme ka ha tuq egwu ozo. Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile ekwuola ya. 5 Mba di iche iche ga-agaghari nke obula n'aha chi ya, ma anyi onwe anyi ga na-agu n'aha Onyenwe anyi, bu Chineke anyi ruo mgbe niile ebighı ebi. 6 "N'ubochı ahı," otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, "aga m achıkota ndı ngwuro, chikötata ndı ahı niile e mere ka ha biri na mba ozo, na ndı ahı niile m mere ka ha ruo uju. 7 Aga m eme ka ndı ngwuro ahı ghqo ndı fodurı ndı, meeekwaa ka ndı ahı a chüpürü achüpü ghqo mba di ike. Onyenwe anyi ga-esi n'ugwu Zayon chıa ha site n'oge ahı ruo mgbe ebighı ebi. 8 Ma gi, ebe nche e wulirı elu maka igwe aturu, ugwu nke nwaada Zayon, ochichı a na-achı na mbı ga-adighachikwara gi; bu ochichı nke dirı nwaada Jerusalem." 9 Gını mere iji na-akwası akwa ike? O bu na i nweghi eze? Onye ndümödù gi o nwıcola nke mere na ihe ıfı jidere gi dika nwanyi ime na-eme? 10 Susie ude ike, gi nwaada Zayon, dika ısu ude nke nwanyi ime na-eme, n'ihi na unu aghaghı ihapı obodo a jee biri n'ohıa. Unu aghaghı ıga Babilon, n'ihi na o bu n'ebı ahı ka a ga-esi napıta unu. Ebe ahı ka Onyenwe anyi ga-agbapıta unu site n'aka ndı iro unu. 11 Ugbu a, otutu mba ezukqola imegide gi; na-ası, "Ka e merıyo ya ka anya anyi riıo Zayon." 12 Ma ha amaghı ihe bu uche Onyenwe anyi, ha aghıtakwaghı nzube ya, na o chikötala ha dika ukwu oka, na-ebuga ha n'ebı ızocha oka. 13 "Bilie, zochaa, gi nwaada Zayon, n'ihi na aga m enye gi mpi igwe. Aga m enyekwa gi ıkwı ıla bronz, i ga-etijisikwa otutu mba. Uru ha niile, nke ha nwetara n'uzo na-ezighı ezi, ka i ga-enye Onyenwe anyi. Akınuba ha ka i ga-enyekwa Chineke nwe ıwa niile."

5 Ugbu a doo ndị agha gi n'usoro, gi obodo nke usuu
ndị agha, n'ihi na e jirila mgbidi gbaa gi gburugburu
ibuso gi agha. Ha ga-eji mkpara tie onyendu Izrel
na nti. **2** "Ma gi onwe gi, Betlehem Efrata, o bụ ezie
na i bụ obodo dị nta n'etiti ndị ikwu Juda niile, ma
onye ahu ga-achi Izrel ga-esi na gi puta, bu onye

ahụ mmalite ya sitere na mgbe ochie, sitekwa na mgbe ebighị ebi gara aga.” 3 Ya mere, a ga-arara ha nye tutu ruo mgbe onye ahụ ime na-eme muputara nwa ya. Mgbe ahụ, ụmụnna ya niile ahụ foduru ga-alogachikwuru ndị Izrel. 4 O ga-eguzo zuo igwe ewu na aturu ya, site n’ike nke Onyenwe anyị, na site n’idị ukwu nke aha Onyenwe anyị Chineke ya. Ndị ya ganokwa na-enweghi nsogbu, n’ihı na idị ukwu ya gare na nsotu niile nke ụwa. 5 O ga-abukwa udo anyị. Mgbe ndị Asiria ga-abata n’ala anyị n’ike, sikwa n’ebi niile e wusiri ike nke anyị na-agafe, anyị ga-ahoputa ndị ozuzu aturu asaa, o bulađi ndiisi asato. 6 Onye ga-eji mma agha chịa ala Asiria, jirikwa mma agha a mịputara amiputa chịa ala Nimrod. O ga-anaputa anyị site n’aka ndị Asiria ahụ, mgbe ha ga-eji ike bata n’ala anyị, ma zorokwa ije gafee oke ala anyị. 7 Mgbe ahụ, ndị foduru afodụ nke Jekob ga-adị n’etiti otutu ndị mmadụ, dika igirigi si n’ebi Onyenwe anyị n’o abịa, maqbụ dika mmiri ozuzo ntakirị na-ezokwasị ahịhịa, nke na-adighị ele anya mmadụ maqbụ chere ụmụ mmadụ. 8 Ndị foduru afodụ nke Jekob ga-adịkwa n’etiti otutu ndị mmadụ di ka ọdum n’etiti anụ ọhịa niile dị iche iche, e, dika nwa ọdum n’etiti igwe aturu, nke na-azoda na-adokasi mgbe ọ na-agabiga, ma o nweghi onye ga-anaputa ya. 9 Aka gi ga-adị elu na mmeri nke ndị iro ya, a ghakwaghị ịla ndị iro gi niile n’iyi. 10 “N’ubochi ahụ kwa,” otu a ka Onyenwe anyị kwubiri, “Aga m ala ịnyanya unu n’iyi site n’etiti unu, kujisiekwa ugboala unu niile. 11 Aga m ala obodo niile dị n’ala unu n’iyi, dòdasịkwa ebe unu niile e wusiri ike. 12 Aga m ala mgbaasi unu n’iyi, unu agaghị enwekwa ndị na-ajụ mmuo ojoo ase. 13 Aga m ala aruṣi a piri apị unu niile n’iyi, ya na nkume nsø ahụ niile dị n’etiti unu. Unu agakwaghị akpo isiala nye ihe unu ji aka unu kpụo. 14 Aga m ehopu ogidi aruṣi niile nke dị n’etiti unu, mgbe m ga-akụdași obodo unu niile 15 Aga m esite n’oke iwe m na ọnuma m boqoro onwe m ọbo n’ahụ mba niile ndị ahụ jụrụ irubere m isi.”

6 Geenụ ntị n’ihe Onyenwe anyị na-ekwu, “Bilienụ ọtọ, ma kwoonu n’ihı ugwu niile ụzọ m siri mejoọ unu. Ka ugwu nta niile nükwa ihe i nwere ikwu. 2 “Ma ugbu a geenụ ntị, unu ugwu niile, geenụ ntị, unu ntọala ebighị ebi niile nke ụwa, n’ihı na Onyenwe anyị nwere ikpe megide ndị nke ya. O bükwa Izrel ka o ga-aruso ụka. 3 “Unu bụ ndị m, gini ka m mere unu? Gwanụ m ụzọ m si boo unu ibu arọ? Zaanụ m. 4

N’ihı na e si m n’ala Ijipt kpopuṭa unu. Agbaپtara m unu site na ịbü ohu, nye unu Mosis na Eron na Miriam ka ha nyere unu aka. 5 Ndị m, chetanụ ihe Balak eze Moab zubere na ihe Belam nwa Beoa zara ya. Chetanụ njem unu site n’obodo Shitim ruo obodo Gilgal, ka unu hụ nzopuṭa nke Onyenwe anyị.” 6 Gini ka m ga-eji bija n’ihı Onyenwe anyị, ikpo isiala n’ihı Chineke onye dị oke elu? M ga-eji onyinye aja nsure ọkụ bija n’ihı ya nke e ji ụmụ ehi gbara otu afo chuo? 7 O ga-atọ Onyenwe anyị ụtọ, bụ otutu puku ebule, ya na iri puku mmanụ na-aso dika iyi? Aga m ejị nwa mbụ m chuo aja njehie m, maqbụ mkpuru nke ahụ m chuo aja maka mmehie nke mkpuruobi m? 8 N’ihı na o gosila gi, gi mmadụ, ihe dị mma. Gini kw bu ihe ahụ Onyenwe anyị na-achọ n’aka gi, O bụ na ọ bughị ikpe ziri ezi, na ịbü ime ebere n’anya, na iji obi dị umeala soro Chineke gi na-eje ije? 9 Gee ntị! Olu Onyenwe anyị na-ada na-akpoku ndị obodo ahụ, n’ezie, ịtu egwu gi bụ inwe amamihe. “Nurunụ olu mkpanaka na Onye hiwere ya. 10 O ga-abụ na m ga-echezo akụ ị kpara n’uzo na-ezighị ezi, gi ụlo ajo omume, ya na ihe otutu nke na-erughị eru unu ji ere ahịa, bụ nke aburụ ọnụ? 11 M ga-asị onye na-eji ihe otutu aghugho azụ ahịa, na onye bu akpa nke ihe otutu aghugho dị iche iche juru n’ime ya na aka ya dị ọcha? 12 Ndị ọgaranya unu bụ ndị na-eme ihe ike, ndị mmadụ n’o n’ime gi na-agha ugha, ire ha na-ekwu naanị okwu aghugho. 13 N’ihı ya, ebidola m ịla unu n’iyi, na ime ka unu bürü ndị e bibiri n’ihı mmehie unu 14 Unu ga-eri nri ma afo agaghị eju unu; afo agaghị ejukwa unu eju. Unu ga-ewezuga ihe, ma unu agaghị echeckwa ha, n’ihı na ihe ọbula unu nwere ike chekwaa, ka m ga-ewere nyefee n’aka mma agha. 15 Unu ga-akụ mkpuru, ma unu agaghị ewe ihe ubi, unu ga-azochaputa mmanụ oliv, ma unu agaghị ete ya n’ahụ unu; unu ga-azochaputakwa mmanyia site na mkpuru vajinị, ma unu agaghị ańu mmanyia ya. 16 Unu edebela ụkpuru niile bụ nke Omri, na omenala niile nke ụlo Ehab, unu gbasokwara ndümodu ha niile. N’ihı ya, aga m enyefe unu n’aka mbibi mee ka ndị gi għoqwa ihe ọchị, unu ga-agħoqwarra mba niile ihe nkocha.”

7 Ahuhụ dırı m! Adị m ka onye na-achikota mkpuru osisi vajinị n’okochi, mgbe a ghokqtachara mkpuru di n’ubi vajinị. O nweghi uyoko mkpuru vajinị ọbula foduru nke e nwere ike ịta, o nwekwaghị mkpuru fiig buru ụzọ chaa nke agu ya na-agusị m ike 2 Ndị ezi

omume agwula n'uwu, o díkwaghị otu onye na-eme ihe ziri ezi fofduru. Ha niile na-echere oghere ịkwafu ọbara, ha ji ụgbu na-achụta nta, onye ọbula na-achụ ụmụnne ya. **3** Ọrụ nke aka ha abụ na-arụpụta nke ọma bụ ajo omume. Onyeisi na-ana onyinye, onye ọkaikpe na-eri ngari, ndị dị ike na-atụpụta ihe maşiri ha, si otu a na-akpagbu eziokwu. **4** Onye nke kachasị ibe ya ịdị mma n'ime ha díka uke. Onye nke na-eme ihe ziri ezi n'ime ha joro njo karịa ogige ogwu. Ma ụgbu a, ụbochị Chineke na-eleta gi abiala, ụbochị ahụ ndị nche gi na-akụ ekwe ịdụ aka na ntị. Ugbu a bụ ogé ihe igba ghariị nye ha. **5** Ekwenyerela onye agbataobi gi, atukwasila onye bụ ezi enyi gi obi. Kpachara anya gi, n'ihe gbasara okwu ọnụ gi, ọbula dị n'ebe nwunye gi no. **6** N'ihi na nwa na-eleli nna ya anya. Nwa nwanyị na-ebili megide nne ya. Nwunye nwa megidekwa nne di ya, ndị iro mmadụ bụ ndị ezinaulọ ya. **7** Ma mụ onwe m, ana m ele Onyenwe anyị anya n'ihi inyeaka ya. Eji m olileanya na-echere Chineke Onye nzopụta m. Chineke m ga-anụ olu m. **8** Achịkwala m ochị gi onye iro m. Mgbe m dara, aga m ebilitekwa. Mgbe m nọ n'ime ọchichirị, Onyenwe anyị n'onwe ya ga-abụ ihe m. **9** N'ihi na m emehiela megide ya, aga m anabatara onwe m ahụhụ nke ọnụma Onyenwe anyị, tutu ruo mgbe o ga-ekpe ikpe m, mee ka m guzosie ike. O ga-akpopụta m n'lhè; aga m elekwasịkwa ezi omume ya anya. **10** Mgbe ahụ, ndị iro m ga-ahụ, ihere ga-ekpuchi onye ahụ sịrị m, “Olee ebe Onyenwe anyị Chineke gi ahụ no.” Aga m ejị anya m hụ mgbe o ga-adada, o bùladị díka e si na-azọ ya ụkwụ, díka apịtị dị n'okporoụzo. **11** Ụbochị a ga-ewugharị mgbidi gi niile na-abịa; ụbochị a ga-eme ka oke ala gi saa mbara. **12** N'ụbochị ahụ, ha ga-abịakwute gi, site na Asịrịa ruo na obodo niile nke Ijipt, sitekwa n'Ijipt ruo Yufretis, site n'osimiri ruo osimiri, sitekwa n'ugwu ruo n'ugwu. **13** Ma uwu ga-agho ebe tögborọ n'efu n'ihi ndị bi n'ime ya, iji kwụo ha ụgwọ ihe ojoo niile ha mere. **14** Were mkpanaka gi zuo ndị gi, bụ igwe ewu na atụrụ nke ihe nketa gi, ndị bi naanị ha n'oke ọhịa, n'ebe ita nri nke ahịhịa ndị juputara. Kwere ka ha taa ahịhịa ndị nke Bashan, na nke Gilead, díka na mgbe ochie. **15** “Díka n'ụbochị ahụ unu sitere n'Ijipt püta, aga m egosi ha ọru ịtụnanya m niile.” **16** Mba dị iche iche ga-ahụ ya, ihere ga-emekwa ha, n'ime ịdị ike ha niile. Ha ga-ekpuchi aka n'ọnụ ha, ntị ga-echikwa ha. **17** Ha garacha aja díka agwọ, na díka anụ dị iche iche, nke na-akpụ akpụ n'ala. Ha ga-eji ịma jijiji si n'ebe ha e wusiri

ike püta. N'ihi egwu ha, ha ga-abịakwute Onyenwe anyị bụ Chineke anyị. Ha ga-atükwa egwu gi. **18** Onye bụ chi ahụ díka gi, nke na-agbaghara ma na-ehichapụ mmehie na njehie nke ndị fofduru afodụ n'etiti ihe nketa gi? ! naghi anogide na-ewe iwe ruo mgbe ebighị ebi, kama i bụ onye ọ na-atọ ụtọ inwe obi ebere. **19** O ga-emekwara anyị ebere ọzọ. O ga-azodakwa mmehie anyị niile n'ebe díkarịsiri omimi nke oke osimiri. **20** I ga-egosi Jekob ntükwasị obi, gosikwa Ebrahim iħunanya gi, díka i nɥoqo nna nna anyị ha n'iyi, site na mgbe ochie.

Nehum

1 Amüma banyere obodo Ninive. Akwukwo ọ bụ Nehum, onye obodo Elkosh. **2** Onyenwe anyị bụ onye ekworo, bùrụkwa Chineke na-abo ọbọ. Onyenwe anyị na-agbị ibo ọbọ, ọnụma jukwara ya obi. Onyenwe anyị na-abo ọbọ n'ahụ ndị iro ya, oke ọnụma ya na-adigidekwa megide ndị iro ya. **3** Onyenwe anyị adighị ewe iwe ọsịṣo; ma ọ bụ onye ike ya dị ukwuu, Onyenwe anyị agaghị ahapụ onye ikpe mara ka ọ laa na-enweghi ntaramahụ. Uzo ya dị n'oke ikuku, na n'oke ifufe, igwe ojii bụ uzuzu nke uko ọya. **4** O na-abasiri oke osimiri mba ike, mee ka ọ taa, o mekwaala ka osimiri niile takorọ. Bashan na Kamel na-akporwụ, otu a kwa, n'osisi ndị juputara Lebanon na-achanwusi. **5** N'ihi ya, ugwu niile na-eme mkpotu, ugwu nta niile na-agbazeke, elu ụwa niile na-amakwa jijiji n'ihi ya, ọ bụladị ụwa dum, na ndị niile bi n'ime ya. **6** Onye ga-eguzogide oke iwe ya? O bükwa onye ga-eguzosi ike n'iwe ya dị ọkụ? A wụpula ọnụma ya dika ọkụ, e tipiasiala nkume niile ndị ahụ n'ihi ya. **7** Onyenwe anyị dị mma. O bụ ebe mgbabu n'ubochi nsogbu. O na-elekọta ndị niile na-atukwasị ya obi, **8** ma ọ ga-eji idee mmiri dị ukwuu gbuo ndị iro ya niile, ọ ga-achụba ndị iro ya n'ochichirị. **9** Kedụ izu ojoo unu na-agba megide Onyenwe anyị ọ ga-eweta ihe niile n'isi njedebe; nsogbu agaghị abịakwa nke ugboro abụo. **10** Ha ga-abu ndị a tükötara n'etiti ogwu, ndị mmanya ha n'ubigara oke na-egbu, ha ga-alalị n'iyi dika ahịhịa kpọro nkụ. **11** O bụ n'ime gi, Ninive, ka otu onye si pütä, bụ onye ahụ gbara izu ojoo megide Onyenwe anyị, na-echepụtakwa ajo atumatụ. **12** Ihe a ka Onyenwe anyị kwuru, “O bụ ezie na ha siri ike, ma bakwaa ụba n'onuogugu, ha ga-abu ndị a ga-egbutu na ndị ga-agabiga. O bụ ezie na m ataala gi bụ Juda ahụ, ma agaghị m atakwa gi ahụ ọzọ. **13** Ugbu a, aga m agbajipụ agbụ yoku ọ nyanyere unu n'olu, tibikwaa ụdọ igwe e jiri kegide unu.” **14** Onyenwe anyị enyela iwu ya banyere gi, Ninive: “I gaghi enwekwaa ụmụ ụmụ ndị ga-aza aha gi. Aga m ala arusị unu niile a piri apị na ndị a kpürü akpụ n'iyi, bụ arusị ndị ahụ dị n'ulonso nke chi unu niile. Aga m akwadokwa ili gi, n'ihi na i bürüla onye jogburu onwe ya na njo.” **15** Lee, n'elu ugwu niile ka uko ọnye ahụ na-eweta ozioma dị, bụ onye ahụ na-ekwusa na udo ga-adị! Mee mmemme gi niile gi Juda, mezukwaa nkwa niile i

kwere. N'ihi na ndị ajo omume agakwaghị ebuso gi agha, n'ihi na a ga-alalị ha n'iyi kpamkpam.

2 Onye na-ebuso gi agha na-abịakwasị gi. Chee ebe gi niile e wusiri ike nche. Chee ụzo niile nche, mee ka uko ị sie ike n'ala. Chikotakwa ike gi niile. **2** Onyenwe anyị ga-eme ka ịma mma Jekob laghachi, dika ịma mma nke Izrel ọ bụ ezie na ndị mbibi ebibiela ha, lakwaa alaka osisi vajin ha niile n'iyi. **3** Ọta ndị agha ya na-acha obarị obarị, ndị bụ dike n'aghị yikwa uwe na-acha uhie uhie. Igwe e ji wuo ụgbọ agha na-egbu amüma n'ubochi ahụ ha na-ejikere agha, otu a kwa, ha na-efegharịkwa ube ha ejị osisi fia mee. **4** Ụgbọ agha na-eme mkpotu dị ukwuu n'ezi, ha na-agbagharị ihu na azu n'ama niile. Ha na-enwu dika ire ọkụ, na-agbagharịkwa dika amüma. **5** O na-akporokta ndị agha ya a zuziri azuzi, ma ha na-aso ngongo n'ije ha. Ha ji ọso gbaga ruo n'elu mgbidi ha, dozie ọta nche ha niile n'usoro. **6** Ma e megheela ọnụ ụzo ama nke osimiri, ụlọze na-amakwa jijiji. **7** E nyela ya ka ọ bụrụ iwu na obodo a agaghị iþụ obodo a dötara n'aghị. Ndị ohu ha ndị inyom so ha n'azụ na-akwa akwa dika nduru, na-etikwa aka n'obi. **8** Ninive dika ọdụ mmiri nke mmiri ya na-ehifusị. “Kwusị! Kwusị!” ka ha na-ebe, ma ọ dighị onye ga-ele anya n'azụ. **9** Kwakorонu ọlaøcha, kwakorонu ọlaedo dika ihe a kwatara n'aghị. Akunụba dị n'uløakụ ya na ihe ndị ọzọ bara uru n'obodo ahụ, enweghi ọgwugwu. **10** E bibiela ya. A gbahapula ya, hapụ ya ka ọ togborị n'efu. Obi ndị n'o n'ime ya na-alalị mmiri, ikpere ha niile na-ama jijiji, anụ ahụ ha niile na-amakwa jijiji, ihu niile achaghariakwala. **11** Ebeekwa ka ogba ọdụm ahụ dị ugbu a, bụ ebe ahụ ha na-anị enye ụmụ ha nri, ebe oke ọdụm na nne ọdụm na-ejegharị, na ebe ụmụ ọdụm na-anị na-atughị egwu ihe ọbula? **12** Ọdụm ahụ na-adogbu anụ na-ezuru ụmụ ya, nke na-anyagburu nne ọdụm anụ, na-ekpoju anụ ọ dögbutara n'ulø ya niile. Ebe obibi ya juputara n'anụ ọ dögburu. **13** “Edoola m onwe m imegide gi,” otu a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwubiri, “Aga m esure ụgbọala gi niile n'anwurụ ọkụ, mma agha ga-alalị ụmụ ọdụm gi niile n'iyi. Agaghị m ahapukwara gi anụ ọbula i ga-adogbu n'ụwa. A gaghi anukwa olu ndị ozi gi ọzọ.”

3 Ahụ ịdirị obodo obarị, nke juputara n'ugha, na ihe e zutere n'ohi. O dighị mgbe i na-adighị adogbu. **2** Uda ụtarị, ụda uko ụgbọ ịnyinya, ikiri uko ịnyinya

na-agba ọṣo, na mkpottedu nke ụgbọ iṇyinyà agha! **3** Ndị agha iṇyinyà, na-agbagharị na-efegharị mma agha na-egbu amumà, na ube ha na-egbuke egbuke. Ndị e gburu egbu dì ọtụtu, ntukọta ozu tögborọ ebe niile, ozu a na-enweghi ike iguta ọnụ, ndị mmadụ na-aso ngongòọ mgbe ha na-azokwasị ozu ükwu na-agafe. **4** Ihe ndị a mere n’ihi enweghi afò ojuju nke aguụ nke onye na-akwa iko, onye ji mma ile anya, nwanyị nwe mgbaasi dì iche iche, onye ji mba dì iche iche n’agbu site n’igba akwuna ya, na ọtụtu mmadụ dì iche iche site na mgbaasi ya. **5** “Edoola m onwe m imegide gi,” otu a ka Onyenwe anyị, Onye puru ime ihe niile kwubiri. “Aga m ekpughepụ uwe gi, jiri ya kpuchie gi ihu, si otu a gosi mba niile nke ụwa ọtọ gi. Ihere ga-emekwa gi n’ihu alaeze niile. **6** Aga m awukwasị gi ihe arụ dì iche iche, meso gi mmeso onye e ledara anya, mekwaa ka ị bürü ihe ilere anya nye mmadụ niile. **7** Ndị niile hürü gi ga-agbara gi ọṣo na-asị, ‘Ninive aghoqola ihe lara n’iyi, onye ga-eru uju n’ihi ya?’ Ebee ka m ga-achọta onye ga-akasị gi obi?’” **8** I dì mma karịa Tibs, bụ obodo dì n’onụ mmiri Naịl, nke mmiri gbara gburugburu? Osimiri ahụ bụ ihe o ji echebe onwe ya, mmiri ahụ bükwa mgbidi gbara ya gburugburu. **9** Kush na Ijipt bụ agbamume ya nke na-enweghi ọgwugwụ, Put na Libia sokwa bürü ndị enyemaka ya. **10** Ma otu ọ dì, ebugara ya n’ala ndị ọzọ dika ohu a dötara n’agha. A tütiasirị ụmụ ya a mürü ọhürü n’elu nkume, nke dì n’isi okporoụzo ya niile. E fekwara nza iji kesaa ndị ya niile a na-asopuru, e kekwara ndị ukwu ya niile mkporo igwe. **11** Gi onwe gi ga-añubigakwa mmanya oke, ị ga-abụ onye zoro onwe ya ezo, ma chọkwa ebe mgbabaa n’ihi igbanari ndị iro gi. **12** Ebe gi niile e wusiri ike dika osisi fiig nke mkpuru mbụ ya chara n’elu ya. Ma mgbe a kwaghariị ya mkpuru ndị ahụ na-adaba n’onụ onye na-eri ya. **13** Lee ndị agha gi, ha niile bụ ụmụ nwanyị n’etiti gi. E megheela ọnụ ụzọ ama nke ala gi niile nye ndị iro gi. Okụ erepiakwala na mkporo e ji akpochi ọnụ ụzọ unu niile. **14** Seta mmiri maka oge mnöchibido, mee ka ebe gi niile nke ewusiri ike siekwa ike karịa. Gwuputa ụrọ, zota aja, jiri ụrọ ndị ahụ kputakwa aja, ruzikwaa ulọ ahụ. **15** N’ebé ahụ ka okụ ga-erechapụ gi, mma agha ga-egbutu gi. O ga-eripià gi dika igurube si erichapụ ihe niile dì ya n’ihu. O büladi ma i mee onwe gi ka i hie nne dika ükpana, maobụ mubaan dika igurube. **16** I meela ka ndị ahịa gi mubaan n’onuogugu, baa ụba karịa kpakpando dì n’eluiigwe, dika igurube

ha na-eripià ala ahụ, gbasaan nku ha efelaga. **17** Ndị nche gi bara ụba igurube, ndị ode akwukwó gi díkwa ukwu n’onuogugu dika igurube na-ebekwasị n’elu mgbidi n’ubochị oyi. Ma mgbe anyanwụ wara, ha na-efelaga; o díkzaghi onye maara ebe ha feere gaa. **18** Eze ndị Asiria, ndị ozuzu aturu gi na-ero ụra, ndị unu a na-asopuru adaala n’ura ọnwụ. Ndị gi niile agbasasịala n’elu ugwu niile, o díkzaghi onye ha nwere nke ga-achikọta ha. **19** O díghị ihe nwere ike ime ka i si n’onodụ i nọ ubgu a biliekwa. N’ihi na ọnya dì gi n’ahụ ga-egbu gi. Ndị niile nṣụrụ ihe dakwasiri gi ga-eji ọnụ kuo aka ha, n’ihi na onye ka mmadụ ahụ bụ nke na-anuruoghị ụfụ nke enweghi obi ebere gi?

Habakuk

1 Nke a bụ ozi Habakuk onye amuma natara. **2**

Onyenwe anyi, ruo ole mgbe ka m ga-anogide na-eti mkpu ma i dighi ege ntí? Ruo ole mgbe ka m ga na-etiku gi na-así, “Ihe ike, ihe ike!” ma i dighi azoputa? **3** N’ihí gíní ka i ji eme m ka m na-ahú ihe ojoo? Gíní mere i ji anagide mmegbu? Mbibi na ihe ike di n’ihu m, na ilu ogu, na esemokwu juputakwara ebe niile. **4** N’ihí ya, iwu na-ada mba, ikpe ziri ezi adighi agakwa n’ihu. Ndí ajo mmadú na-agba ndí ezi omume gburugburu, nke mere ka ikpe ziri ezi ghøø ihe gbagoro agbagø. **5** “Legide mba niile anya, ka i hú Lee, ka o ju gi anya nke ukwuu. N’ihí na agaje m ime ihe n’ubochí ndú unu, nke unu na-agaghí ekwenye, o bùladí ma akóqorø unu ya. **6** N’ihí na lee, agaje m ime ka ndí Kaldia bilie, bù mba ahú na-adighi eme ebere, na ndí na-eme ngwangwa. Ha bù ndí na-ebu agha na-ejegharí na mba niile, ndí na-esite n’aka ike na-enweta ebe obibi nke na-abughí nke ha. **7** Ha bù mba a na-atú ujø, na ndí díkwa egwu. Ha bù iwu nye onwe ha, ihe ha tøputara ka ha na-eme. O bù onwe ha ka ha na-ebuli elu. **8** Iñyinya ha nwere ükwu nkø karja agu. Ha na-akpa ike karja nkíta ohíha nke na-ejegharí n’anyasi. Ndí iñyinya agha ha na-awú oso, ndí ha na-agba iñyinya na-esitekwa ebe di anya na-abia. Díka ugo nke na-efedata i buru nri o ga-eri. **9** Ha niile na-abia ime ihe ike. Ha ji oso na-abia díka oke ifufe nke զazara. Ha na-abia ichikøta ndí a dotara n’ agha díka ha bù uzu. **10** Ha na-akwa ndí eze emo, jirikwa ndíjísi ouchichí na-eme ihe ochí. Ha na-achí ebe niile e wusiri ike ochí, na-ekpokotakwa aja n’azú mgbidi niile ijøta ha n’agha. **11** Mgbe ahú, ha na-esi n’abe ahú gabiga díka ifufe, na-agabigakwa ndí mehierenü, bùrukwa ndí ikpe mara, ndí ike ha bù chi ha.” **12** Onyenwe anyi, O bù na i dighi site mgbe niile ebighi ebi? Chineke m, na Onye Nsø m, ! gaghi anwü. Gi, Onyenwe anyi, hoputara ha maka ikpe ikpe. Gi, oke nkume m, emeela ka ha bùru ndí ga-enweta ahuhú. **13** Ma anya gi di զcha nke ukwuu, na o dighi elekwasí ajo ihe anya; i naghi anabatakwaa mmegbu. Ma gíní mere i ji gba ndí aghuhø nkítí? Gíní mere i ji gba nkítí mgbe ndí ajo omume na-eloda ndí bù ndí ezi omume karja ha? **14** I meela ndí mmadú ka ha dírì ka azú nke osimiri, e, díka anú na-akpø akpø nke oke osimiri, nke na-enweghi onye na-achí ha. **15** Onye iro nke ajo omume juru obi, na-eji nko ya na-egbu ha. O na-ejikwa nko

ugbø ya na-ejide ha. O na-achikøta ha n’ugbø ya, si otu a na-añluri զnø, ma na-etegeharikwa egwu զnø. **16** N’ihí nke a, o na-achu aja na-esurekwa ihe nsure okù na-esi isi үtø nye ugbo ya, n’ihí na o bù ugbo ya na-eme ka o na-ebi ezi ndú, na-erikwa nri kachasí mma **17** O ga-aga n’ihu mgbe niile na-awupø ihe o ji ugbo ya gbute na-ala mba niile n’iyi, díka o si masi ya, na-egosighi obi ebere զbula?

2 Aga m arigoro n’elù ebe nche m, guzo onwe m

n’ebé nchekwa ahú. Aga m echerekwa ihu ihe o gagawø m, na ihe m ga-asa, banyere mkipesa ndí a. **2** Mgbe ahú Onyenwe anyi zara m sì, “Dee զnø ahú n’elù mbadamba nkume e ji ede ihe. Depùta ya nke զma, ka onye na-agba oso nwee ike igu ya. **3** N’ihí na e nwere զnø nke ga-adí ruo oge a kara aka, o na-ekwu banyere oge ogwugwu, O gaghi abukwa ugħha. O bùru na o díka mmezu ya adighi abiàru զsijisø, chere mmezu ya, n’ihí na o ga-emesia mezuo, o gaghi anø tee aka. **4** “Lee, onye iro na-afuли onwe ya elu; զchichø ya ezikwaghí ezi ma onye ezi omume ga-esite n’okwukwe ya di ndú. **5** N’ezie, mmanyia na-eduhie ya զzo, onye juputara na nganga, na-adighi enwe ezumike. Ebe o bù na o nwere anya ukwu díka ala mmiø, o gaghi enwekwa afo ojuu díka զnwü. N’ihí na o na-achikøta mba niile nye onwe ya, o na-adotakwa otutu ndí mmadú n’agha. (Sheol h7585) **6** “Ndí a niile ha agaghí ejí ikwa emo na nkøcha sì ya, “Ahuhú dírì onye ahú na-atukøta ihe e zutere n’ohi, ruo ole mgbe ka i ga-anø na-eme onwe gi ogaranya site n’inara ndí mmadú ugwo n’ike?” **7** O bù na ndí i ji ugwo agaghí abiakwasí gi na mberede? O bù na ha agaghí eteta n’ura, mee gi ka i maa jijiji? Mgbe ahú ka ha ga-eji gi mee ihe ha chøro. **8** N’ihí na i kwakötala akú nke otutu mba dí iche iche, ndí ahú fòdøru ga-abiakwa kwakorø ihe niile i nwere. N’ihí na i wusjala obara ndí mmadú, i bibiela otutu ala na obodo na ndí niile bi n’ime ha. **9** “Ahuhú na-adírì onye ahú na-ewu үlo ya site n’uru ojoo, nke na-ewukwasí akwø ya n’abe di elu, n’ihí igbanari mbibi nke ga-abia. **10** I sitela n’izuzu ojoo gi mee ka mbibi bøjakwasí otutu mmadú, sì otu a tufuo ndú gi, ma wetakwara ezinaulø gi ihere. **11** O bùladí nkume ahú e ji wuo mgbidi ga-eti mkpu megide gi. Osisi e ji doo elu үlo ga-etikwa mkpu akwa za nkume ndí ahú. **12** “Ahuhú dírì onye ahú na-eji obara ewu obodo, nke na-ejikwa ajo omume eme ka obodo ahú guzosie ike. **13** O bù na o bugħi uche Onyenwe anyi, Onye pürü

ime ihe niile, na ndogbu n'orụ niile nke mmadu bụ na nkijị, ihe e ji afunwu oku, na oke orụ niile nke mba dị iche iche bụ ihe lara n'iyi? **14** N'ihi na ụwa niile ga-ejupụta na ihe ọmụma nke ebube Onyenwe anyị, dika mmiri si ekpuchi oke osimiri. **15** “Ahụhụ dịrị onye ahụ na-enye onye agbataobi ya mmanya, nke na-anogide na-agbanyere ya mmanya tutu ruo mgbe mmanya bidoro igbu ya, ka o si otu a hụ ọtọ ya anya. **16** Ihere ga-anochi otuto na nsopụta i nwere. N'uọ ka ị bürü onye mmanya na-egbu. N'ihi na iko dị n'aka nri Onyenwe anyị na-abịakwute gi. Ihere ga-anochikwa anya otuto gi. **17** Ihe ike ahụ i mere Lebanon ga-abịakwasịkwa gi. Mbibi i bibiri anumānụ dị iche iche ga-emekwa ka egwu ju gi obi. N'ihi na ị wusịala ọbara ọtụtu mmadu, bibie ala na obodo dị iche iche, bibiekwa ndị niile bi n'ime ha. **18** “Gịnị bụ uru aruṣi bara ebe ọ bụ aka mmadu kpuru ya? Kedụ uru igwe a kpuru akpụ bara, bụ nke na-ekwu okwu ụgha? N'ihi na onye na-atükwasị ha obi na-atükwasị obi ya n'ihe ahụ aka ya ruputara, n'ihi na ọ bụ aruṣi na-enweghi ike ikwu okwu ka o mere. **19** Ahụhụ dịrị onye ahụ na-agwa osisi okwu sị, ‘Dirị ndị.’ Ma ọ bụ nkume nke na-apughị ikwu okwu, ‘Teta n’ura.’ O nwere ike izi mmadu ihe? Lee, ọ bụ ihe ejị ọlaọcha na ọlaedo machie, ma ọ dighị nkuumē ọbụla dị n'ime ya.” **20** Ma Onyenwe anyị nọ n'ime ụlọnsö ukwu ya. Ya mere, ka ụwa niile dere duu n'ihi ya.

3 Nke a bụ ekpere Habakuk onye amumā kpere. Ọ dị n'usoro Shiginot. Nke a bụ ihe o kwuru. **2** Onyenwe anyị anụla m ihe niile e kwuru banyere ude gi. Ịdị ukwuu nke ọrụ gi niile na-emekwa ka m dere duu n'egwu n'ihi gi, Onyenwe anyị. Mekwaa ya ọzọ n'oge nke anyị, mekwaa ka anụ akụkọ ya n'ogbo anyị. N'oke iwe gi chetakwa ebere. **3** Chineke si na Teman bịa, Onye Nsø ahụ sikhwa n'ugwu Paran. (Sela) Ebube ya na-ekpuuchi eluigwe, otuto ya juputakwara n'ụwa. **4** Ịma mma ya na-achapụta dika ihe anyanwụ ụtụtụ, ihe na-enwupụta site n'aka ya, ọ bükwa n'ebe ahụ ka e zoro ike ya. **5** N'ihi ya ka ajo ọriịa na-efe efe na-agwa, oke mbibi na-esokwa ya n'azụ. **6** O guzoro ọtọ yogharia ụwa; o lere anya, mee ka mba niile maa jijiji. Ugwu ukwu ochie ahụ niile dara, ugwu nta ochie ndị ahụ dakwara. N'ihi na ụzo ya ga-adigide ruo mgbe niile ebighị ebi. **7** Ahụhụ m ụlo ikwu nke Kushan ka ha nọ ọnọdụ ụbочị ọjọ, na ebe obibi ndị Midia ka ha nọ na oke ahụ ụfụ. **8** Ọ bụ osimiri, ka gi bụ Onyenwe

anyị were iwe megide? Ọnuma gi, ọ dị ukwuu megide iyi niile? Oke iwe gi ọ bụ megide oke osimiri mgbe i nökwasịrị n'elu ịnyinya gi, nakwa n'elu ụgbo ịnyinya i wetara ndị nke gi mmeri? **9** I kpughepuru ụta gi, kpọp oku ka a chíta gi ọtụtu àkụ. (Sela) I ji osimiri dị iche iche kewaa ụwa. **10** Mgbe ugwu niile hụrụ gi ha nyaghariị onwe ha n'ihi ihe mgbu bjakwasịrị ha. Oke mmiri ozuzu gabigakwara. Ogbu mmiri mere ka olu ya daa ụda, buliekwa ebili mmiri elu. **11** Anyanwụ na ọnwa guzokwara duu na mbara eluigwe, mgbe ha hụrụ ihe nke àkụ gi, mgbe ha hụrụ amumā nke ube gi gburu. **12** I sitere n'onuma gi zogharia ije n'ụwa, sitekwa n'iwe gi zochaa mba dị iche iche dika ọka. **13** I pütara ịzopụta ndị gi, ịzopụta onye ahụ i tere mmanụ. I zopịara isi onyendu nke ala ajo omume ahụ, gbawa ya ọtọ site n'isi ruo n'ukwu. **14** Ọ bụ ube ya ka i jị mawaa ya isi, mgbe ndị dike n'agha ya bijara dika oke ifufe ichuṣa anyị, mgbe ha si n'obi ụtọ ha chee na ha na-agwa iripiịa ndị ogbenye e wedara n'ala, bụ ndị na-ezo onwe ha. **15** I chirila ịnyinya gi zog ije n'oke osimiri, kpagharià mmiri ukwu ndị ahụ. **16** Amara m jijiji n'obi m mgbe m nụrụ ihe ndị a niile, egbugbere ọnụ m abụo kükötara n'egwu, ọkpükpụ dị m n'ahụ malitere ire ure, mee ka ụkwụ m maa jijiji. Ma aga m ejị ndidi chere ụbочị ọjọ ahụ nke ga-abịakwasị ndị ahụ na-abịa ibuso anyị agha. **17** A sikhari na osisi fiig amaghị ifuru, na ọ dighị mkpuru dị n'osisi vajini, a sikhwa na mkpuru osisi oliv ebilata na ala ubi niile emepụtaghi ihe oriri, a sikhwa na ọ dighị aturu dị n'ogba anụ, na ọ díkwaghị ehi nọ n'ulọ anumānụ, **18** mụ onwe m ga-anogide na-añụri ọnụ n'ime Onyenwe anyị. Aga m etegharikwa egwu ọnụ n'ime Chineke Onye nzopụta m. **19** Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị bụ ike m, ọ na-eme ụkwụ m abụo ka ha dika nke ele. Ọ na-emekwa ka m zog ije n'ebe niile dị elu.

Zefanaya

1 Nke a dırı onyeisi abụ, n'ubọ akwara m dí iche iche. Okwu Onyenwe anyị nke rutere Zefanaya, nwa Kushi, nwa nwa Gedaliya, bụ nwa Amaraya. Amaraya bụ nwa Hezekaya. Ozi a bjara n'oge Josaya nwa Amon, bụ eze Juda. **2** “Aga m azachapụ ihe niile site n'elu ụwa,” Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **3** “Aga m azachapụ mmadụ na anumanyu. Aga m azachapụ ụmụ anụ ufe niile nke dí n'eluigwé, zachapukwa azu niile nke dí n'osimiri, na aruṣi niile di iche nke na-eme ka ndị ajo mmadụ suọ ngongo.” “Mgbe m kpochapuru mmadụ niile site n'elu ụwa,” otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. **4** “Aga m esetipụ aka m megide Juda, megidekwa ndị niile bi na Jerusalem. Aga m ebiпukwa ndị niile na-efe Baal fodurụ n'ebe a, na aha ndị nchüaja aruṣi niile, ma ndị nchüaja niile na-ekpere aruṣi, **5** bụ ndị ahụ niile na-anq n'elu ụlo ha na-apkpọ isiala nye ọnwa na kpakpando, ha na ndị ahụ niile na-apkpọ Onyenwe anyị isiala, na-eji aha ya n'ańu iyı, ma na-ejikwa Milkom na-ańu iyı, **6** na ndị ahụ niile na-alaghachi azu site n'iso Onyenwe anyị, na ndị ahụ na-adighị acho Onyenwe anyị, maobụ juta ase site n'aka ya.” **7** Dere duu n'ihu Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị n'ihi na ubochị ikpe ya ahụ di egwu na-abia nso. Onyenwe anyị ejikerela ịchụ aja; o doola ndị ọ kpọrọ oriri nso. **8** “N'ubochị ịchụ aja nke Onyenwe anyị ahụ, aga m ata ndịsi niile na ụmụ eze niile, na ndị niile na-eyi uwe e si na mba ozọ bubata ahụ. **9** N'ubochị ahụ, aga m ata ha ahụ bụ ndị niile na-adighị azo ụkwụ n'onụ ụzọ mbata, ndị ji ihe ike na aghugho na-emejuputa ụlo aruṣi ha. **10** “N'ubochị ahụ,” otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya, “olu iti mkpu akwa ga-esite n'Onụ Uzo Ama Azu daa, mkpu nke ikwasi akwa ike ga-ada site n'ebe obibi ọhụrụ ahụ, na ụzụ oke ntiwa site n'ugwu nta niile. **11** Kwasienụ akwa ike unu ndị niile bi n'akụkụ ebe ahịa di; n'ihi na a ga-egbuchapụ ndị ahịa unu niile. Ndị niile na-eji olaocha azu ahịa ka a ga-ebibi. **12** N'oge ahụ, aga m ejị oriona nyobanyechaaanya n'akụkụ niile nke Jerusalem. Aga m ata ndị ahụ niile na-anq n'ahụ di juụ ahụ, bụ ndị ahụ dotoro dika ike mmanya a nñfodurụ anufo, ndị na-eché n'obi ha si, ‘O nweghi ihe Onyenwe anyị ga-eme anyị, maobụ ihe ọma, maobụ ihe ojoo.’ **13** Akụ ha gababụ ihe a kwakporo n'ike, a ga-akwatukwa ụlo ha niile. Ọ bụ ezie na ha ga-ewu ụlo, ma ha agaghị ebi n'ime

ha; ọ bụ ezie na ha ga-akọ ubi vajinị, ma ha agaghị aru mmanya si na ha.” **14** Oke ubochị Onyenwe anyị na-abia nso, ọ na-abiajka ọsiișo. Gee ntị! Iti mkpu akwa nke ubochị Onyenwe anyị ga-adị ilu nke ukwu. A ga-anukwa ụzu ndị bụ dike n'agha n'ebe ahụ. **15** Ubochị ahụ ga-abu ubochị ọnuma, ubochị ahụ na mkpagbu, ubochị nsogbu na mbibi, ubochị ọchichiri na oke obi ojoo, ubochị igwe ojii, na oke ọchichiri, **16** ubochị opo ike na iti mkpu agha imegide obodo niile e wusiri ike, na imegide akukụ ụlo elu niile. **17** “Aga m eme ka oke nhuju anya biakwasị ndị mmadụ, mee ka ha jegharia dika ndị kpuru isi, n'ihi na ha emehiela megide Onyenwe anyị. A ga-awusikwa ọbara ha dika uzzu, tufukwaa anụ ahụ ha dika nsị anụ. **18** Ọlaocha na ọlaedo ha agaghị azoputa ha n'ubochị ọnuma nke Onyenwe anyị ahụ.” A ga-erechapụ ụwa niile site n'okụ ekworo ya, n'ihi na ọ bụ na mberede ka ọ ga-eme ka ndị niile bi n'ụwa gwusia.

2 Chikotaanụ onwe unu, e, chikotaanụ onwe unu, unu ndị mba ihe ihere dırı. **2** Tupu ükpurụ ahụ ewere onodụ, a chipụ ubochị ahụ dika ibrugbo ọka nke ikuku na-ebufu, tupu iwe ọkụ Onyenwe anyị abiakwasị gi, tupu ubochị ọnuma nke Onyenwe anyị abiakwasị gi. **3** Chọnụ Onyenwe anyị, unu ndị niile di umeala n'obi n'o n'alà ahụ, unu bụ ndị na-eme ihe o nyere n'iwu. Gbasoonụ ezi omume, gbasoonụ idị umeala n'obi, ma eleghị anya, a ga-echeba unu n'ubochị iwe Onyenwe anyị. **4** N'ihi na o nwekwaghị ndị ga-ebi n'obodo Gaza, obodo Ashkelon ga-atogboror n'efu. N'etiti ehihie ka a ga-ekpochapụ ndị niile bi n'Ashdod; a ga-ehopukwa Ekron. **5** Ahụ dırı unu ndị bi n'akụkụ oke osimiri, unu bụ ndị Keret; okwu Onyenwe anyị na-emegide unu, Kenan, ala ndị Filistia. O sịri, “Aga m ala gi n'iyi, ruo na ọ dighị onye ga-afodụ ndị n'ime gi.” **6** Ala nke di n'akụkụ oke osimiri ahụ, ga-agho ebe ahịhịa juputara nye ndị ọzuzu aturu na ọgba igwe ewu na aturu. **7** Ala nke di n'akụkụ oke osimiri ga-agho ala nke ndị ahụ fodurụ na Juda, ebe ha ga-achotara anụ ụlo ha ahịhịa. Ha ga-anokwa n'ulọ ndị Ashkelon nke togboror n'efu, dinaa ala zuru ike n'oge uhuruchi. Onyenwe anyị Chineke ha galelekota ha, mekwaa ka ha nwetaghachi ihe nketa ha niile. **8** Anụla m okwu ojoo niile, nke ndị Moab, na ikwia emo niile nke ndị Amon, nukwa ịbasị mba ike ha megide ndị nke m na-anyia isi na ha ga-ewere ala ha. **9** N'ihi ya, dika m na-adị ndị,” otu a ka Onyenwe anyị,

Onye pürü ime ihe niile, bu Chineke Izrel, kwubiri ya, "aghaghị m ime ka Moab dırı ka Sodom, mekwaa ka Amon dika Gomora. Ha ga-aghọ ala ebe ahịhịa nadu ogwu ogwu na-eru, ebe olulu nnu juputara, na ebe togboror n'efu ruo mgbe ebighị ebi. Ndị m, ndị foduru ga-akwakoror akunụba ha, ndị foduru ndu na mba m ga-eketa ala ha." 10 Ihe ndị a bụ ụgworor ọru ha ga-anata n'ihi jinya isi ha, na n'ihi nkocha na ikwa eme ha megide ndị nke Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile. 11 Onye dị egwu ka Onyenwe anyị ga-abu n'ebe ha nọ, mgbe ọ lara chi niile nke ụwa n'ihi. Mba niile dị n'ebe dị anya ga-akporisiala nye ya, onye ọbula n'ala nke aka ya n'ụwa niile. 12 "Unu ndị Itiopia, a ghaghị iji mma agha gbuo unu." 13 Ọ ga-esetiụpaka ya megide ndị bi n'akukụ ugwu, laa Asiria n'ihi. Ninive ga-aghọ ebe togboror n'efu, ọ ga-aghokwa ala kpotor nkụ, dika ozara. 14 Igwe anumana dị ihe iche na igwe ehi ga-amakpu n'ebe ahụ, ha na ihe e kere eke dị ihe iche. Ikwighikwighị nke ozara na okwolo ga-anor onodụ abalị n'isi ogidi ya niile ahụ. Ụda olu ha ka a ga-anor site na mpio-ikuku, mkpomkpọ aja gadị na mbata nke ọnụ uzor niile, ibo ọnụ uzor niile e ji osisi sida mee ga-egherekwa oghe. 15 Nke a bụ obodo ukwu ahụ, nke na-añurị ọnụ oriri, nke na-ebikwa na-enweghi ihe egwu ọbula; nke na-asị onwe ya, "Ọ bụ mụ onwe m! Ọ dighị onye ozo ma ewezuga m." Ma ubgu a, lee otu o si buru ebe togboror n'efu; lee ka o si buru ebe ụmụ anor ọhia bi. Onye ọbula si n'akukụ ya na-agafe aghaghị jima ọsụ, ma fufekwaa isi ya.

3 Ahuhụ dırı obodo ahụ ndị mmegbu, na ndị na-enupu isi, na ndị rürü aru juputara n'ime ya. 2 Ọ naghị ege onye ọbula ntị, ọ dighị anabata ido aka na ntị. Ọ dighị atukwasị Onyenwe anyị obi, ọ díkwaghị abiakwute Chineke ya nso. 3 Ndịsi nọ n'etiti ya dika odum na-agbo uja, ndị okaikpe ya dika nkita ohia na-achụ nta anyasị, nke ihe ọ chütara na nta adighị anor tutu chi abo. 4 Ndị amumaa ya bụ ndị ndu rürü aru, ha bükwa ndị aghughọ. Ndị nchüaja ya na-emeru ebe nso na-ejikwa ike emebe iwu. 5 Ma Onyenwe anyị, onye nọ n'etiti ya bụ onye ezi omume. Ọ nakwaghị eme ihe ojoo. Ułutu niile ka ọ na-eme ka ikpe ziri ezi ya puta lhè; ụboghị ọbula ọ naghị ahapu igosi ya, ma ndị ajo omume enweghi ihere. 6 "Egbuchapula m mba niile dị ihe iche, kwatukwaa ebe ha niile e wusiri ike. Ahapula m okporouzor ha ka ọ buru ihe a gbahapurụ agbahapurụ, ọ díkwaghị onye na-esi na ha agabiga. A

laala obodo ha niile n'ihi, ọ díkwaghị onye foduru, ọ bùladị otu onye. 7 Asiria m, banyere Jerusalem, 'N'ezie, i ga-atu egwu m, ma nabatakwa ntuziaka.' Mgbe ahụ, agaghị ebibi ebe mgbabaya, ma ọ bükwanu ntaramahụ m niile agaghị abiakwasikwa ya. Ma otu ọ dị, ọ nṣụ ha ọkụ n'obi iga n'ihu mee omume rürü aru n'ihe niile bụ nke ha mere. 8 N'ihii nke a, cherenm m," otu a ka Onyenwe anyị kwubiri, "n'uboghị ahụ m ga-ebili ịgba akaebe. Mkpebi m bụ ịchịkọta mba niile dị iche iche, na ịkpokọta alaeze niile, ịwukwasị ha oke iwe m, ọ bùladị ọnụma niile nke iwe m. Ọkụ, nke iwe si n'ekworo m, ka a ga-eji rechapụ ụwa niile. 9 "Mgbe ahụ, aga m anucha ebugbure ọnụ ndị niile dị iche iche mee ka ọ buru ihe dị ọcha, ka ha niile nwee ike ịkpokọtaha Onyenwe anyị, ma jikọta aka fekwa ya ofufe. 10 Site n'ofe osimiri niile nke Kush, bụ ndị m a chusasịrị achusasị, ndị na-akporisiala nye m, ga-ewetara m onyinye dị iche iche. 11 N'uboghị ahụ, gi bụ Jerusalem, agaghị eme ka ihere mee gi, n'ihi omume njehie niile i jere megide m, n'ihi na aga m esite n'etiti gi wezuga ndị gi niile na-añurị ọnụ na mpako ha. A gaghị ahukwa ndị na-afụli onwe ha elu n'ugwu nsọ m. 12 Ma aga m eme ka ndị dị nwayo n'obi, na ndị dị umeala n'obi fodụ n'etiti ndị Izrel, ha ga-agbabakwa n'aha Onyenwe anyị. 13 Ha agaghị emekwa ihe ojoo, ha agaghị ekwu okwu ugħha. Ire na-ekwu okwu aghughogħi agaghị adikwa n'onu ha. Ha ga-akpa nri ma dinakwa ala, ọ díkwaghị onye game eme ka ha tọo egwu." 14 Buo abu, gi nwaada Zayon; tie mkpu, gi Izrel. Nuriya ọnụ, e, jiri obi gi niile nuriya ọnụ, gi nwaada Jerusalem. 15 N'ihii na Onyenwe anyị ewezugala ahuhụ dırı gi, chughachikwa ndị iro gi azu. Onyenwe anyị, onye bụ Eze Izrel, nọ n'etiti gi. I gaghị atukwa egwu ihe ojoo ozo. 16 N'uboghị ahụ, ihe a gagawga Jerusalem ga-abu, "Atula egwu, gi Zayon, ekwela ka aka gi daa mba. 17 Onyenwe anyị bụ Chineke gi nọ n'etiti gi, ọ bụ Dike n'agħa nke na-enye mmeri. Ọ ga-eji ọnụ nwee mmasi na ahụ gi; n'ihi jħunanya ya, ọ gaghị abakwara gi mba, kama ọ ga-eji oke iti mkpu abu nuriya ọnụ n'ebe i no." 18 "N'uboghị mmemme a kara aka, aga m ewepuru gi odatachi iru ujụ, nke bụ ibu aru na ihe ita utes dırı gi. 19 N'oge ahụ, aga m emesi ndị ahụ niile na-emegbu gi ike. Aga m azoputa ndị ụkwu rürü, chikqotakwa ndị niile e mere ka ha gaa biri n'ala ndị ozo. Aga m agbanwe ihere ha ka ọ buru ihe otuto n'ihe na-ewu ewu n'ụwa ebe ha natara ihere. 20 N'oge ahụ, aga m akpolata unu n'ulø; mgbe m ga-

akpokota unu ọnụ. Aga m eme ka unu na-ewu ewu
ka unu nwekwa otuto n'etiti mmadụ niile bi n'ụwa,
mgbe m ga-eweghachi ihe ọma unu n'ihiu anya unu.”
Ka Onyenwe anyị kwuru.

Hegai

1 Ozi Onyenwe anyị, nke rutere Hegai onye amụma, nke o ziri Zerubabel nwa Shealtiel, onye na-achị Juda, na Joshua nwa Jehozadak, onyeisi nchüaja. Ozi a rutere ya n'afọ nke abụọ nke ọchichị eze Daraios, n'ụbочị nke mbụ n'ọnwa nke isii. **2** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile na-ekwu, "Ndị a na-asị, 'N'oge ahụ erubeghi mgbe anyị ga-ewu ụlọnsö ukwu Onyenwe anyị." **3** Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyị bjara site n'ọnụ Hegai, onye amụma na-asị, **4** "Nke a ọ bụ oge unu onwe unu ji ebi n'ulọ unu e ji osisi machie, mgbe ụlọnsö ukwu a nogidere na-adakposi?" **5** Ugbu a, ihe a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile na-ekwu, "Lezienụ uzọ unuanya. **6** Unu na-agha mkpürü, ma na-enweta naanị ihe ntakịri. Unu na-eri nri, ma ihe unu na-eri adighị ezuru unu. Unu na-añụ ihe ọñụñụ ma unu adighị aňuju afọ ka o si mmasị unu. Unu na-eyikwasị onwe unu uwe, ma ọ dighị achụ unu oyi. Unu na-anata ụgwọ ọrụ, maobụ n'akpa puru epu ka unu na-etinye ya." **7** Ihe a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile na-ekwu, "Chezienụ echiche banyere ndị unu. **8** Jeenụ n'elu ugwu, wedata osisi, jiri ya wuo ụlọnsö ukwu ahụ. Mgbe ahụ, obi ga-atọ m ụtọ na ya, a ga-asopukwara m n'ebe ahụ." Ọ bụ ihe Onyenwe anyị kwuru. **9** "Unu na-eleanya ihe ukwu, ma lee, ọ bụ naanị ihe ntakịri ka ọ pütara. Mgbe unu welatara ha n'ulọ, a fufusiri m ha niile. Nke a ọ bụ n'ihi gịnị?" Otu a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwupütara. "Ọ bụ n'ihi na ụlọnsö ukwu m, nke nogidere na-abụ mkpomkpo ebe, ma onye obụla n'ime unu na-agba mbọ ịrụ naanị ihe gbasara ụlọ nke aka ya. **10** Ya mere, n'ihi unu ka eluigwe ji jide igirigi ha, ala ejidekwaala ihe omume nke ubi. **11** Akpọla m ka okpomokụ bjakwasị n'ala ubi niile nakwa n'elu ugwu niile, n'elu ọka na mmanya ọhụrụ, mmamụ oliv na ihe niile nke ala na-emepụta. Ka ọ bjakwasị mmadụ na anumamụ niile, nakwa ihe niile unu doğburu onwe unu n'orụ inweta." **12** Mgbe ahụ, Zerubabel nwa Shealtiel, na Joshua nwa Jehozadak, onyeisi nchüaja, na ndị niile fodürü, riara ntị n'olu Onyenwe anyị Chineke ha, na n'ozi Hegai onye amụma, díka Onyenwe anyị Chineke ha zitere ya. Ndị Izrel niile tükwarra egwu Onyenwe anyị. **13** Mgbe ahụ Hegai, onyeozi Onyenwe anyị, ziri ndị mmadụ ahụ niile ozi Onyenwe anyị, sị: "Mụ onwe m nonyeere unu," otu a ka Onyenwe anyị kwupütara.

14 Ya mere, Onyenwe anyị kwaliri mmuọ Zerubabel nwa Shealtiel, onye na-achị Juda, na mmuọ Joshua nwa Jehozadak, onyeisi nchüaja na mmuọ ndị niile ahụ fodürü n'ala ahụ. Ha niile bjara bido ọrụ n'ulonṣo ukwu Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, bu Chineke ha, **15** n'ụbочị nke iri abụọ na ano, n'ọnwa nke isii. Ọ bụ n'afọ nke abụọ, nke ọchichị eze Daraios, **2** n'ụbочị nke iri abụọ na otu, n'ọnwa nke asaa, okwu Onyenwe anyị si n'ọnụ onye amụma Hegai bjakwa na-asị: **2** "Gwa Zerubabel nwa Shealtiel, onye na-achị Juda, na Joshua nwa Jehozadak, onyeisi nchüaja, na ndị Izrel ahụ fodürü n'ala ahụ sị: **3** 'Onye n'ime unu nwere ike icheta otu ụlọnsö ukwu nke mbụ si di ebube? Ọ di araa n'anya unu ugbu a? Ọ bụ na ọ dighị unu ka ihe efu ugbu a. **4** Ma ugbu a nwee obi ike Zerubabel,' ka Onyenwe anyị kwuru. 'Nwekwaa obi ike gi Joshua onyeisi nchüaja, nwa Jehozadak. Nwekwaañ obi ike unu ndị niile bi n'ala a.' Ka Onyenwe anyị kwuru. 'Rụonụ ọrụ n'ihi na anonyeere m unu,' ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile na-ekwu. **5** 'Nke a bụ ihe merenụ mgbe mụ na unu gbara ndị n'oge ahụ unu si n'ljipt püta. Mmuọ m na-anogidekwa n'etiti unu. Unu atula egwu.' **6** 'N'ihi na ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru, 'Ọ fodürü otu ugbo, nwa oge nta gasịa, aga m ayogharị eluigwe na ụwa, na osimiri na ala akorọ. **7** Aga m ayogharịkwa mba niile; ihe mba niile na-achosi ike ga-abịa. Aga m eme ka ụlọ a juputa n'ebube,' ọ bụ ihe Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru. **8** 'Olaçcha niile na olaedo niile, bụ nke m.' Ọ bụ ihe Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwupütara. **9** 'Ebube nke ụlọ a ga-adị ukwuu karịa ebube nke mbụ,' ọ bụ ihe Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru. 'Ọ bükwa n'ebe a ka m ga-enye oganihu na udo,' otu a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwubiri ya." **10** N'ụbочị nke iri abụọ na ano, n'ọnwa itoolu, nke afọ abụọ, nke ọchichị eze Daraios, okwu Onyenwe anyị bjakwutere onye amụma, bụ Hegai. **11** "Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru, 'Juọ ndị nchüaja ihe iwu na-ekwu. **12** Ọ bụrụ na mmadụ etinye anụ e doro nsọ n'akpa uwe ya, ọ bụrụkwa na uwe ahụ anụ nsọ ahụ dị n'ime ya emetụ achicha, maobụ ofe, maobụ nri ọzọ dị iche, mmetụ uwe ahụ metürü ha ọ ga-eme ka ha dirị nsọ?" Ndị nchüaja zara sị: "Mba!" **13** Mgbe ahụ Hegai kwukwara, "Ọ bụrụ na mmadụ emerụ onwe ya site n'imetu onye

nwuru anwu aka, mesia metu otu n'ime ihe ndị a aka, o ga-abu ihe ruru aru?" Ndị nchukwu zara sị, "E, o ga-abu ihe ruru aru." 14 Mgbe ahụ Hegai kwuru sị, "Otu a ka mba a na ndị bi n'ime ya dị n'ihi m. Ihe ọbụla aka ha ruputara na onyinye ọbụla ha nyere bụ ihe ruru aru." O bụ ihe Onyenwe anyị kwuru. 15 "Ma ugbu a, chezienụ echiche banyere ihe ndị ga-emenu site taa gaa n'ihi. Tuleenụ otu ihe si dị tupu adonye otu nkume n'elu ibe ya n'ulonṣo ukwu nke Onyenwe anyị. 16 Kedụ ọnodụ unu? Mgbe mmadụ bjara n'ebe o debere ọtụtụ iri efere ọka abụ, ihe ọ na-ahụ bụ naanị ọtụtụ efere ọka iri. O burukwa na ọ bịa n'ebe ịnara mmanya ka o were iri ite mmanya ise, ọ bụ naanị iri ite mmanya abụ ka ọ ga-enweta. 17 Eji m ọrịa na-eripiịa ihe ubi, na ọmụma ebu, na mkpuru mmiri igwe bibie ọru aka unu niile; ma unu aloghachikwuteghi m,' ọ bụ ihe Onyenwe anyị kwuputara. 18 'Ma site n'ubochị taa gaa n'ihi, site n'ubochị taa bụ iri ubochị anọ nke ọnwa itoolu, chenụ echiche banyere ubochị a bụ ubochị a tọrọ ntọala ulonṣo ukwu Onyenwe anyị. Chezienụ echiche banyere ya. 19 O ka nwere mkpuru oghigha unu nwere n'oba unu? Ozokwa, osisi vajinị, osisi fiig, osisi pomegranet na osisi oliv amighị mkpuru, ruo ugbu a. "Ma site n'ubochị taa gaa n'ihi aga m agozi unu." 20 Okwu Onyenwe anyị bjakwutere Hegai nke ugboro abụ, n'ubochị nke iri abụ na anọ nke ọnwa ahụ, sị, 21 "Gwa Zerubabel, onye na-achiị Juda sị ana m aga ijogharị eluigwe na ụwa. 22 Aga m akwatu ocheeze alaeze dị iche iche, ana m agakwa imebi ike alaeze nke mba dị iche iche. Aga m akwatu ụgbọ ịnyinaya n'ala na ndị na-anaya ha; ịnyinaya na ndị na-agba ha ga-adakwa. Onye ọbụla ga-adakwa site na mma agha nke onye otu ya. 23 "N'ubochị ahụ,' ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile na-ekwu, 'Aga m ewere gi bụ onyeozi m Zerubabel nwa Shealtiel,' ọ bụ ihe Onyenwe anyị kwuru, 'mee gi ka i dị ka mgbaka akara m, n'ihi na ahọrla m gi,' O bụ Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile na-ekwu."

Zekaraya

1 N'onwa nke asatø, n'afø nke abøø nke oçhichì eze Daraiøs, okwu Onyenwe anyi ruru Zekaraya nwa Berekaya, nwa Ido, bu onye amumà ntì, na-asì, 2 “Onyenwe anyi were oke iwe megide nna unu ha. 3 N'ihi ya, gwa ha, ihe ndì a ka Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile, na-ekwu. ‘Løghachikwutèn m,’ otu a ka Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile kwuputara, ‘Mụ onwe m kwa ga-aløghachikwute unu.’ 4 Bu ihe Onyenwe anyi Onye pürü ime ihe niile, na-ekwu. 5 Unu adjì ka ndì nna unu ha, ndì amumà mbø kpøø oku si, Otu a ka Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile kwuputara: ‘Sitenù n'uzo ojøø unu na ajo omume unu chigharìa’ ma ha achoghi ìnyø maøø gee m ntì, otu a ka Onyenwe anyi kwuputara. 6 Olee ebe ka nna nna unu ha nø ubgu a? Ndì amumà ahü, ha na-adì ndì ruo mgbe ebighì ebi? 7 Bu na okwu m na iwu bu nke m nyere ümø ohu m ndì amumà, o bu na ha emezughì n'ebé ndì nna nna unu ha nø? “Mgbe ahü, ha chegharìjì ma kwuo, ‘Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile, emesola anyi mmeso díka ùzo anyi na omume anyi si dì. O mekwara ya díka o si zube na ọ ga-eme ya.’” 8 N'ubochì nke iri abøø na anø, nke ɔnwa iri na otu, bu ɔnwa Shebat, n'afø abøø nke oçhichì eze Daraiøs, okwu Onyenwe anyi ruru Zekaraya onye amumà, bu nwa Berekaya, nwa Ido ntì, na-asì; 9 N'abalì ahü, ahùrù m n'òhù, otu nwoke na-agba ìnyìnya na-acha obara obara. O guzokwa n'etiti osisi mietul, nke dì n'ebé miri emi nke mgbawa dì n'ala. N'azù ya, ọtütù ìnyìnya na-acha obara obara, ndì na-acha ka ahijìa kpøø nkù, na ndì na-acha ọcha díkwa. 10 Ajurù m, “Nna m ukwu, gìnì bu ihe ndì a?” Mmøø ozi ahü nke na-agwa m okwu sıri m, “Aga m egosi gi ihe ha bu.” 11 Mgbe ahü onye ahü guzo n'etiti osisi mietul ndì ahü sıri, “Ndì a bu ndì Onyenwe anyi zitere ka ha jegharìa n'ùwa niile.” 12 Ha sıri mmøø ozi nke Onyenwe anyi nke na-eguzo n'etiti osisi mietul ahü, “Anyi ejegharìala n'ùwa niile, ma lee anyi chøpøtara na ùwa niile nø n'udo, díkwa juu.” 13 Mgbe ahü, mmøø ozi nke Onyenwe anyi sıri, “Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile, o bu ruo ole mgbe ka ị ga-anogide hapü imere Jerusalem na obodo niile nke Juda ebere, bu obodo ị na-eweso iwe iri afø asaa ndì a gara aga?” 14 Mgbe ahü, Onyenwe anyi gwara mmøø ozi ahü guzo na-agwa m okwu, okwu nkasiobi na okwu ọma dì iche iche.

ahü, mmøø ozi ahü nø na-agwa m okwu gwara m sì, “Kwusaa ozi a, otu a ka Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile kwuru sì, ‘Ekworo m dì ukwuu n'ebé Jerusalem na Zayon nø, 15 ma iwe m dì ukwuu megide ndì mba niile ahü onwe ha juru afø. N'ihi na mgbe iwe m dì nta, ha nyere aka ime ka ahìghì ahü karìa njo.’” 16 “N'ihi ya, ihe ndì a ka Onyenwe anyi kwuru, ‘Aga m ejì obi ebere løghachi na Jerusalem. N'ebé ahü kwa ka a ga-ewughari ulønsø ukwuu m. A ga-asetikwa eriri e ji atu ihe n'elu Jerusalem.’ Otu a ka Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile kwubiri. 17 “Kwusaakwa ọzø, otu a ka Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile kwuru. ‘Oganihu ga-adíkwa n'obodo m niile ọzø. Onyenwe anyi ga-akasì Zayon obi ọzø, ma hoputakwa Jerusalem.’” 18 Mgbe ahü, eweliri manya m abøø elu hù mpi anø. 19 Ajurù m mmøø ozi ahü na-agwa m okwu sì, “Gìnì ka ihe ndì a bu?” 20 Sirì m, “Ndì a bu mpi ndì ahü chusasirì Juda, na Izrel, na Jerusalem.” 21 Mgbe ahü, Onyenwe anyi gosiri m ndì ọkpu üzü anø. 22 Asirì m, “Gìnì ka ndì na-abìa ime?” 23 Zagħachirì m, “Ndì a bu mpi anø ndì ahü chusasirì Juda, ime ka onye obùla ghara inwe ike iwelite isi ya. Ma ndì a abìala imenye ha ujø, na itùda mpi mba niile, bu ndì ahü buliri mpi ha imegide ala Juda, na icheusa ndì ya.”

2 Mgbe m weliri anya m, ahùrù m otu nwoke ji eriri ihe ọtütù n'aka ya. 2 Ajurù m, “Ebee ka ị na-aga?” 3 Sirì m, “Ana m aga itù Jerusalem, icheota idì ogologo ya, na idì obosara ya.” 4 Mgbe mmøø ozi na-ekwuru m okwu na-apù, mmøø ozi ọzø bjara izute ya, 5 Gbaa ọsø, gwa nwa okorobia ahü, si, ‘Obodo na-enweghi mgbidi ka Jerusalem ga-abù, n'ihi ọtütù igwe mmadù na anumàn ga-ejupùta n'ime ya.’ 6 Ma mụ onwe m ga-abùrù ya mgbidi ọkpu nke ga-agba ya gburugburu.’ Otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. ‘Aga m aghø ebube n'etiti ya.’ 7 “Bìja, lee anya! Sitenù n'ala dì n'ugwu gbaø,” otu a ka Onyenwe anyi kwuputara, “n'ihi na achusasirì m unu nye ikuku anø nke eluigwe,” otu a ka Onyenwe anyi kwubiri. 8 “Bìjanù, unu ndì bi na Zayon. Gbalaganù, unu ndì bi n'ala nke ada Babilòn.” 9 N'ihi na otu a ka Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile kwuru, “Mgbe Onye ahü dì ebube zipùrù m iga megide mba ndì ahü niile kwakòqørø ihe unu. N'ihi na onye obùla metüru unu aka bu mkpùrù anya m ka ọ na-emetü aka. 10 Aghaghì m iweli aka m imegide ha, meekwa ka ndì

ohu ha kwakorø ihe niile ha nwere. Mgbe ahụ, unu ga-amata na ọ bụ Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile zitere m. 10 “Tie mkpu ọnụ, ka obi tókwaa gị ụtø, gị Ada Zayon. N’ihi na ana m abia ibi n’etiti gi,” otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. 11 “N’ubochi ahụ, ọtụtụ mba dị iche iche ga-adịnyere Onyenwe anyị, bùrulkwa ndị nke m. Aga m ebi n’etiti gi, i ga-amatakwa na Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile zitere m ka m bìákwtue gi. 12 Onyenwe anyị ga-eketa Juda dika oke ya n’ime ala ahụ dị nsø. Ọ ga-ahorokwa Jerusalem ozo. 13 Derenụ duu n’ihi Onyenwe anyị, unu mmadụ niile, n’ihi na o sitela n’ebe obibi ya di nsø kpalie onwe ya.”

3 Mgbe ahụ, o gosiri m Joshua onyeisi nchüaja ka ọ na-eguzo n’ihi mmuq ozi nke Onyenwe anyị, na ekwensu ka ọ na-eguzo n’aka nri ya ibo ya ebubo. 2 Onyenwe anyị sịrị ekwensu, “Onyenwe anyị basiere gị mba ike, gị ekwensu. Onyenwe anyị, onye hoputara Jerusalem, basiere gị mba ike. Nwoke a, ọ bughi olókọ ọkụ na-ere ere, nke e si n’ime ọkụ guputa?” 3 Mgbe Joshua guzo n’ihi mmuq ozi ahụ, uwe ya ruru unyi. 4 Mmuq ozi ahụ gwara ndị ahụ guzo ya n’ihi, “Yipụnụ ya uwe a ruru unyi.” Mgbe ahụ, ọ gwara ya okwu sị, “Lee, ewepụla m mmechie gị, ma ubgu a, aga m eyikwasị gi uwe mmemme ndị a.” 5 Ekwuru m, “Ka ha were ezi akwa okike dị ọcha kee ya n’isi.” Ya mere ha weere akwa okike dị ọcha kee ya n’isi, yikwasịkwa ya uwe ọhụru. Mmuq ozi Onyenwe anyị guzokwa n’ebe ahụ. 6 Mgbe ahụ, mmuq ozi nke Onyenwe anyị nyere Joshua ndumodụ sị, 7 “Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru, ‘O bùrụ na i jee ije n’uzo m niile, ọ bùrulkwa na i debe ihe niile m nyere gị n’iwu, i ga-abụ onyeisi ezinaulø m, i ga-elekota ulonṣo m anya, aga m enyekwa gị ọnodụ n’etiti ndị a niile guzo n’ebe a.” 8 “Gee m ntị, gị Joshua, onyeisi nchüaja na unu ndị nchüaja ndị ozo no n’ihi gị, ndị bụ ihe ngosi banyere ihe ọma niile nke gaje iibia. Agaje m ikpota nwaodibo m, onye bụ Ngalaba ahụ. 9 Lee, nkume nke m guzobere n’ihi Joshua. Nkume ahụ nwere akukụ asaa n’ahụ ya, aga m egbunye akara dee ihe n’elu ya. Aga m ewezugakwa mmechie nke ala a n’otu ụbочи.’ Ọ bụ ihe Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru. 10 “N’ubochi ahụ, onye ọbụla n’ime unu ga-akpobata mmadụ ibe ya, ka ọ bịa soro ya nọdụ n’okpuru osisi vajin ya, na n’okpuru osisi fiig ya.” Otu a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwubiri ya.”

4 Mgbe ahụ, mmuq ozi ahụ nke na-agwa m okwu loghachiri kpatee m, dika e si apkote onye nọ n’ura. 2 O sịrị m, “Gịnị ka i na-ahụ?” Asịrị m, “Ana m ahụ ihe ịdoba orionà e ji ọlaedo mee. O nwere ọkwa n’isi ya, nweekwa orionà asaa, nke na-enwu n’elu ya. Orionà asaa ndị a nwekwara okporo asaa e si agbanye mmanụ n’ime ha. 3 Ahụkwarra m osisi oliv abụ nke dị n’akukụ ihe ịdoba orionà ahụ. Otu dị n’otu akukụ ya, nke ozo, n’akukụ nke ozo.” 4 A sịrị m mmuq ozi ahụ na-ekwuru m okwu, “Nna m ukwu, gịnị ka nke a ọputara?” 5 Mmuq ozi ahụ na-agwa m okwu sịrị m, “I na-ekwu na i maghi ihe ha bụ?” Azara m si, “Ee, nna m ukwu, amaghị m.” 6 O sịrị m, “Nke a bụ okwu nke Onyenwe anyị nye Zerubabel. ‘Ọ bughi site n’ike, maqbụ site n’ume, kama ọ bụ site na Mmuq m,’ ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru. 7 “Gịnị ka i bụ, gị ugwu dị ukwuu? I ga-agho ala dị larị n’ihi Zerubabel. Mgbe ahụ, ọ ga-awapuṭa isi nkume ahụ site n’iti oke mkpu ọnụ, ‘Amara! Amara dirị ya!’” 8 Mgbe ahụ, okwu Onyenwe anyị ruru m ntị sị, 9 “Zerubabel wara ntoala ulonṣo ukwu a, ọ bụ ya ga-ewuchakwa ya. Mgbe ahụ, i ga-amata na ọ bụ Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile zitere m ịbìákwtue unu. 10 “Onye na-eleda ụbочи ihe ntaanya ebe ọ bụ n’anya asaa nke Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile na-ejegharị na-elezu ụwa dum, ga-aṇụ ọnụ mgbe ha hụrụ nkume ejị atụ mgibidi n’aka Zerubabel?” 11 Mgbe ahụ, a sịrị m ya, “Gịnị bụ osisi oliv abụ ahụ dị n’aka nri na n’aka ekpe ihe ịdoba orionà ahụ?” 12 A sịkwarra m ya nke ubgoro abụ, “Gịnị bụ alaka osisi oliv abụ ndị a dị n’akukụ okporo ọlaedo abụ ahụ, nke e si na ha na-awuputa mmanụ ọlaedo?” 13 O sịrị m, “Ọ ọputara na i maghi ihe ha bụ?” Asịrị m, “Mba, nna m ukwu.” 14 Mgbe ahụ, o sịrị m, “Ndị a bụ mmadụ abụ a hoputara tee mmanụ, ife ya ofufe bụ Onyenwe ụwa niile.”

5 Ozokwa, eleliri m anya elu, ma hụ akwukwø a fukorø afukø nke na-efegharị efegharị. 2 O sịrị m, “Gịnị ka i na-ahụ?” Azara m, “Ahụrụ m akwukwø a fukorø afukø nke na-efegharị efegharị. Ogologo ya dị mita iri, obosara ya díkwa mita ise.” 3 O gwara m, “Nke a bụ ọbụbụ ọnụ nke na-apụ na-ejezu n’ala ahụ niile. N’ihi na dika e si detuo ya, n’otu akukụ ya, a ga-esi n’ala a chụpụ ndị na-ezu ohi. Dika e si deekwa ya n’akukụ nke ozo ya, onye ọ bụla na-aṇụ iyi ụgha ka a ga-esitekwa n’ala ahụ chụpụ. 4 Ezipüla m ya, otu a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile

kwubiri, ‘O ga-abanye n’ụlo onye ọ bụla na-ezu ohi, na n’ụlo ndị ji aha m na-añi iyi ụgha. O ga-anogide n’ụlo ahụ mebie ya kpamkpam. O ga-emebi osisi na nkume niile e ji wuo ụlo ahụ.’’ 5 Mgbe ahụ, mmuo ozi ahụ na-agwa m okwu bjakwutere m sị, ‘‘Lelie anya gị elu hụrụ ihe na-agwa ipuata ihè.’’ 6 Asirị m, ‘‘Gịnị ka ọ bụ?’’ O sıri, ‘‘O bụ nkata.’’ O kwukwara, ‘‘Nke a bụ mmehie nke ndị niile bi n’ala a.’’ 7 Ngwangwa, e kpughepuru okwuchi nkata ahụ, ma lee, ahụrụ m otu nwanyị nödürü ọdu n’ime ya. 8 O sıri, ‘‘Nke a bụ ajọ omume.’’ O nughachiri ya azụ n’ime nkata ahụ werekwa okwuchi nkata ahụ kpuchie ya. 9 Mgbe ahụ, eleliri m anya hụ ụmụ nwanyị abụ ozo, ndị ikuku na-efe nku ha. Ha nwere nku dika nku ụgbala. Ha buliri nkata ahụ elu n’etiti eluigwe na ala. 10 Ajurụ m mmuo ozi ahụ na-agwa m okwu, ‘‘Ebee ka ha bu nkata ahụ na-agwa?’’ 11 O gwara m, ‘‘Ha bu ya na-agwa Babilon ebe ha ga-ewuru ya ụlo. Mgbe ha wuchara ụlo ahụ, ha ga-adoba nkata ahụ n’elu ihe ndokwasí.’’

6 Elelikwara m anya elu ozo hụ ụgbọ ịnyinya anō nke si n’etiti ugwu abụ na-apuata. Ugwu ndị a bụ ugwu e ji bronz mee. 2 Ụgbọ ịnyinya nke mbụ ka ịnyinya na-acha ọbara ọbara na-adokpụ. Nke abụ ka ịnyinya na-eji nji na-adokpụ. 3 Nke ato ka ịnyinya dị ọcha na-adokpụ, ma nke anō ka ịnyinya türü agwa siekwa ike na-adokpụ. 4 Ajurụ m mmuo ozi ahụ na-agwa m okwu, ‘‘Gịnị ka ihe ndị a bụ, nna m ukwu?’’ 5 Mmuo ozi ahụ zara m, sị, ‘‘Ndị a bụ mmuo anō nke eluigwe, ka ha na-apụ mgbe ha guzochara n’ihu Onyenwe elu ụwa niile. 6 Ụgbọala nke ịnyinya ndị dị oji na-adokpụ na-agwa n’akukụ ugwu. Nke ịnyinya ndị dị ọcha na-adokpụ na-agwa n’ođida anyanwụ. Nke ahụ ndị ịnyinya na-adighị ezi ọcha na-adokpụ na-agwa n’akukụ ndịda.’’ 7 Mgbe ịnyinya ndị ahụ dị ike pütara, chọp ka e nye ha ike ijegharị n’uwa niile, o gwara ha sị, ‘‘Gaanị jegharịa n’uwa niile.’’ N’ihị ya, ha pürü jegharịa n’uwa niile. 8 Mgbe ahụ, o gwara m, ‘‘Ndị ahụ jere n’akukụ ugwu emeela ka Mmuo m dajụo n’ala dị n’akukụ ugwu.’’ 9 Okwu Onyenwe anyi ruru m ntị, sị, 10 ‘‘Gaa nata Heldai, Tobaija na Jedaya, ndị a dötara n’agha si Babilon lọta ọlaçha na ọlaedo. N’otu ụbọchị ahụ, gakwaa n’ụlo Josaya nwa Zefanaya. 11 Jiri ọlaçha na ọlaedo ahụ kpuo otu okpueze, were ya kpukwasí Joshua nwa Jehozadak bụ onyeisi nchüaja n’isi. 12 Gwa ya na ihe ndị a ka Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile kwuru, ‘Nke a bụ nwoke ahụ aha ya bụ Ngalaba.

O ga-esi n’ebé nke ya waputa wuo ụlonsø ukwu nke Onyenwe anyi. 13 O bụ ya ga-arụ ụlonsø ukwu nke Onyenwe anyi. A ga-eyikwasíkwa ya ịma mma dika uwe, o ga-anodụ n’ocheeze ya na-achị. O ga-abụ onye nchüaja ga-anó n’ocheeze ya, mee ka ịdị n’otu dịrị n’etiti ha abụo.’’ 14 Okpueze ahụ ka a ga-enye Heldaya, Tobaija, Jedaya na Hen, nwa Zefanaya, ka ọ bürü ihe nccheta n’ulonsø ukwu nke Onyenwe anyi. 15 Ndị nō n’ebé dị anya ga-esi ebe ahụ bịa nye aka n’orụ iwu ụlonsø ukwu nke Onyenwe anyi. Unu ga-amatakwa na o bụ Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile zitere m ibjakiwute unu. Ihe ndị a niile ga-eme ma ọ bürü na unu akpachapụ anya rubere Onyenwe anyi Chineke unu isi.’’

7 N’afọ nke anō nke ọchichị eze Daraios, okwu nke Onyenwe anyi ruru Zekaraya ntị n’ụbọchị nke anō, n’onwa nke itoolu, nke bụ ọnwa Kislev. 2 N’oge a, ndị bi n’obodo Betel ezitela Shareza, na Regem Melek, ha na ndị ọzọ ka ha bịa rịo Onyenwe anyi arịriọ, 3 ka ọ jukwaa ndị nchüaja nō n’ulonsø ukwu nke Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile, na ndị amumà, sị, ‘‘O bụ m ruo ụjụ, bukwaa ọnụ n’onwa nke ise, dika m si eme kemgbe otụtụ afọ ndị a gara aga?’’ 4 Mgbe ahụ, okwu nke Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile ruru m ntị, 5 ‘‘Gwanụ ndị nchüaja na ndị niile bi n’ala a, ‘Mgbe unu na-ebu ọnụ n’onwa nke ise ọbụla, na n’onwa nke asaa ọbụla, iri afọ asaa ndị a niile gara aga, ọ bụ mụ ka unu na-eburu ọnụ?’’ 6 Mgbe unu na-eri na-ariükwa, ọ bụ na unu anaghị eme ya maka n’ihi onwe unu? 7 Ihe ndị a ha ọ bughi okwu niile Onyenwe anyi kposara site n’onụ ndị amumà mbụ, mgbe Jerusalem na obodo niile dị ya gburugburu nō n’udo nwekwa ọganihu, n’oge ndị mmadụ bi na Negev, ya na ala ndịda ugwu niile?’’ 8 Mgbe ahụ, okwu nke Onyenwe anyi ruru Zekaraya ntị na-asị, 9 ‘‘Ihe ndị a ka Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile kwuru, ‘Kpeenụ ikpe ziri ezi, meerenu ibe unu ebere, ma gosikwa ibe unu ọmijiko. 10 Unu emegbulà ụmụ nwanyị di ha nwụrụ maobụ nwa na-enweghi nne na mna maobụ ndị ọbia maobụ ndị ogbenye. Unu echela echiche ojọp n’obi unu megide ibe unu.’’ 11 ‘‘Ma ha jiru ige ntị; ha sitere n’obiike ha gbakuta m azụ ha, were mkpisiaka ruchie ntị ha, ka ha ghara ige m ntị. 12 Ha mere ka obi ha sie ike dika nkume, jụ ige ntị n’iwu, na n’okwu nke Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile sitere na Mmuo ya zie ndị amumà mbụ ahụ. N’ihị ya, Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe

niile were oke iwe. **13** “Ebe o bụ na mgbe m kpọrọ ha, ha egeghị ntị, agaghị m ege ntị mgbe ha ga-akpọ m,” O bụ ihe Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile na-ekwu. **14** ‘Eji m oke ifufe gbasasịa ha n’etiti mba niile, ndị ha na-amaghị. Emere m ka ala ha tọgborọ n’efu, ka mmadụ ọbụla hapụ inwe ike ipụ maqbụ ibata n’ime ya. Otu a ka ha si mee ka ala ọma ahụ ghọq a tọgborọ n’efu.”

8 Okwu Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile ruru m ntị na-asị, **2** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru: “Ana m ekwo ekworo dị ukwuu n’ihi Zayon. N’ezie, ekworo ahụ na-anụ m ọkụ dị ukwuu n’ahụ.” **3** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị kwuru, “Aga m aloghachi na Zayon, bịa biri na Jerusalem. Mgbe ahụ, a ga-akpọ Jerusalem, obodo Eziokwu. A ga-akpokwa ugwu Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile Ugwu Nsọ.” **4** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru, “Agadi ndị ikom na agadi ndị inyom ga-anodukwa ala ọzọ na mbara ụzo niile nke Jerusalem, onye ọbụla ga-ejidekwa mkparan’aka ya n’ihi ọnugogugu afọ ha gbara. **5** Okporo ọzọ nke obodo ahụ niile ga-ejuputakwa n’ümuntakirị ndị nwoke na ndị nwanyị na-egwugharị egwu na ama ebe ahụ.” **6** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru, “O nwere ike bụrụ na ihe ndị a ga-adị ka ihe díkarịrị ike imezu n’anya ndị ahụ ga-afọdụ n’oge ahụ, ma ọ ga-abụ ihe díkarịrị ike ime n’anya m?” Otu a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwubiri. **7** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru, “Aga m azopụta ndị m site na mba niile dị n’owụwa anyanwụ na n’odida anyanwụ. **8** Aga m akpoghachitekwa ha, mee ka ha biri na Jerusalem. Ha ga-abükwa ndị m, mụ onwe m ga-abụ Chineke ha, onye ezi omume na onye kwasiri ntükwaşı obi.” **9** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru: “Ka aka unu sie ike, ka enwe ike wuo ụlọnsö a, unu ndị na-anụ ugbu a otu okwu ahụ, nke ndị amụma kwuru mgbe a tọrọ ntọala iwugharị ụlọnsö m, bụ ụlo Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile. **10** Tupu ụbọchị ahụ, akwubeghị ma ndị mmadụ ma ụmụ anumana ugwọ ọrụ ha. Ọ dighikwa udo díri onye ọbụla na-apụ apụ maqbụ onye na-abata abata n’ihi ndị iro ya, ebe m mere ka onye ọbụla bụrụ onye na-emegide ibe ya. **11** Ma ugbu a, agaghị m emeso ndị fọdụrụ n’ala a, díka m si meso ha n’oge gara aga.” Otu a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe

niile kwupütara. **12** “N’ihi na mkpuru ga-eto nke ọma, osisi vajin ga-amị mkpuru ya, ala ubi ga-eweputakwa ihe omume, igirigi eluigwe ga-ezokwasıkwa ala. Ihe ndị a niile ka m ga-enye ndị fọdụrụ n’ala a ka ọ bụrụ ha ihe nketa. **13** Díka unu bụ Juda na Izrel si bụrụ ihe a na-abụ ọnụ n’etiti mba dị iche iche, otu a ka m ga-esi zopụta unu, unu ga-abükwa ngozi. Unu atula ujo, kama meenụ ka aka unu sie ike n’ọrụ unu.” **14** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru, “Díka m si kpebie ime ka ihe ojọq biakwasị unu, na díka m na-egosighị ebere n’ahụ nna nna unu ha mgbe ha kpasuru m iwe,” ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile na-ekwu, **15** “otu a ka m kpebikwara ọzọ n’ubọchị ndị a imere Jerusalem na Juda ihe ọma. Unu atula ujo. **16** Ihe ndị a ka unu ga-eme: Kwuonụ eziokwu nye ibe unu, kpeenụ ikpe eziokwu n’ulọikpe unu, nke a na-eweta udo. **17** Unu echela echiche ojọq megide ibe unu; unu ahụla iñụ iyí ụgha n’anya. Ihe ndị a niile ka m kpọrọ asị,” otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya. **18** Okwu Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile ruru m ntị na-asị, **19** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile na-ekwu: “Ibu ọnụ unu na-ebu n’onwa nke anọ, onwa nke ise, onwa nke asaa na n’onwa nke iri ga-aghọrọ unu oge iñürü ọnụ na oge obi ụtọ. Ha ga-abụrụ Juda mmemme obi ụtọ. N’ihi ya, hịmụ eziokwu na udo n’anya.” **20** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile na-ekwukwa: “Ndị dị iche iche na ndị bi n’otụtụ obodo dị iche iche ka ga-abịa. **21** Ndị bi n’otu obodo ga-ejekwa n’obodo ọzọ, sị, ‘Ka anyị jee na-atufughi oge gaa rịoq Onyenwe anyị arịrị, ka anyị chọṇụ Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile. Mụ onwe m na-ejekwa.’ **22** Otutu ndị mmadụ na otụtụ mba dị ike ga-abịa Jerusalem ičho Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, na ịriọ ya arịrị.” **23** Ihe ndị a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru, “N’ubọchị ndị ahụ, mmadụ iri, ndị ga-esi na mba dị iche iche, ndị na-asükwa asusụ dị iche iche, ga-ejide otu onye Juda aka n’onụ ọnụ uwe ya na-asị, ‘Kwere ka anyị soro gi jee, n’ihi na anyị anụla na Chineke nonyere unu.”

9 Okwu Amụma. Nke a bụ okwu Onyenwe anyị megide ala Hadrak, na obodo Damaskos ka ọ ga-ezukwa ike, n’ihi n’ebi Onyenwe anyị nọ kaanya mmadụ niile na ebo niile nke Izrel dị. **2** Otu ahükwa ka ọ dị Hamat, nke dị ya nso; tinyekwara Taja na Saídçon, ọ bụ ezie na ha bụ ndị maara ihe nke ukwu. **3** Taja

ewuolara onwe ya ebe e wusiri ike, tüköba olaöcha dika aja, na olaedo dika uzuzu nke okporoüzö. 4 Ma Onyenwe anyi ga-anapu ya ihe niile o nwere o ga-atunye ike ya n'oke osimiri, o ga-ejikwa oku repia ya. 5 Ashkelon ga-ejuputa n'ujo mgbe o ga-ahu ihe ndi a ka ha na-eme. Gaza kwa, ga-anagharị onwe ya n'ime oke ihe mgbu. O büladi Ekrön ga-ama jijiji n'ujo mgbe ha huru na olileanya ha agwula. A ga-anapu Gaza eze ya ma gbukwaa ya. O dighị onye ọbula ga-ebikwa n'Ashkelon. 6 Umụ amụtara n'ikwa iko ga-ebichi obodo Ashdod, aga m emekwa ka mpako ndi Filistia ndi a kwusi. 7 Aga m wezuga obara niile site n'onu ha, wezugakwa ihe ruru aru niile site n'etiti eze ya. Ndị niile fofduru ga-abu ndi nke Chineke anyi, ha ga-adị ka otu agburu na Juda. Ekrön ga-adikwa ka ndi Jebus. 8 Aga m echebe ụlo m dika onye nche, ka ndị iro ghara ịbata na ya. Ndị mkpagbu agaghị emerikwa ndi m ozọ n'agha, n'ihi na anọ m na nche ugbu a. 9 Nuriya ọnụ nke ukwu, gi Ada Zayon! Tie mkpu ọnụ, gi Ada Jerusalem! N'ihi na lee, eze gi na-abiakwute gi, onye ezi omume na onye nwere mmeri, onye ewedara n'ala, nke na-anokwasị n'elu inyinya ibu, o büladi n'elu nwa inyinya ibu, nwa inyinya na-ebu ibu. 10 O ga-ewezuga ụgbọ inyinya niile nke Ifrem, na inyinya agha niile nke Jerusalem; a ga-agbajikwa ụta agha. O ga-ewetara mba niile udo, ọchichị ya ga-esite n'otu oke osimiri ruo n'osimiri nke ozọ, sitekwa n'Osimiri Yufretis ruo na nsotu niile nke ụwa. 11 Ma gi onwe gi kwa, aga m eme ka ndi a türü mkporo n'olulu nke mmiri na-adighị nwere onwe ha, n'ihi obara nke ọgbugba ndu ahụ mụ na unu gbara. 12 Loghachinu n'ebi unu niile e wusiri ike, unu bu ndi mkporo nwere olileanya. O büladi taa, ana m ekwuputa ya na m ga-eme ka unu lọta, goziekwa unu okpukpu abu. 13 Aga m agbagó Juda dika m si ekwe ụta m, tanye Ifrem dika àkụ. Aga m akwali umụ gi ndi ikom, gi Zayon, ka ha megide umụ ndi ikom ndi Griis. Aga m eme gi ka i dirị ka mma agha dí n'aka dike n'agha. 14 Mgbe ahụ, Onyenwe anyi ga-egosi onwe ya n'ebe dí elu karịa ha, àkụ ya ga-efekwa dika amụma. Onye kachasi ihe niile elu, bu Onyenwe anyi ga-afụ opị ike, o ga-azokwa ije n'oke ifufe nke si na ndida. 15 Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile ga-echebe ha. Ha ga-ebibi, zodakwa nkume ịtụ iche n'ebe niile. Ha ga-anu ihe onụnụ mekwa mkpotu site na mmanya; ha ga-ejuputa dika efere, dika efere ejị efesa ihe n'akụkụ niile ebe a na-achu aja na-ejuputa. 16 Mgbe ụbochi ahụ bjara,

Onyenwe anyi bụ Chineke ha ga-azoputa ndi ya, dika onye ọzuzu aturu si azoputa igwe ewu na aturu ya. Ha ga-acha, na-egbuke n'ala ya, dika nkume di oke ọnụahịa e tinyere n'okpueze si na-egbuke. 17 N'ezie, lee ka ịdi mma nke ala ahụ si dí ukwuu! Leekwa ka ịma mma ya si dí ukwuu! Mkpuru ubi ga-eme ka umụ okorobịa tozuo oke nke ọma, mmanya vajin ọhụrụ ga-emekwa ka umụ aghogho doo ahụ.

10 Riqonu Onyenwe anyi mmiri ozuzu n'oge mmiri ozuzu nke ikpeazu, n'ihi na o bụ Onyenwe anyi na-ezite oke amụma mmiri. O bụ ya na-enye umụ mmadu mmiri ozuzu, na-enyekwa mmadu niile ihe ọkukụ nke ubi. 2 Arusị niile na-ekwu okwu aghaghị, ndi na-agba aja n'ahụ ọhụ bụ ụgha, ndi ha na-arị nrọ, na-akowakwa nrọ ụgha, okwu nkasiobi nke ihe na-adighị n'ime ya ka ha na-enye. Ya mere, ndi mmadu na-akpagharị dika aturu a na-akpagbu ha n'ihi enweghi onye ọzuzu aturu. 3 "Iwe m na-ere ọkụ megide ndi ọzuzu aturu, aga m atakwa ndi ndu niile ahụ; n'ihi na Onyenwe anyi, Onye pürü ime ihe niile ga-elekota igwe anụ ụlo ya, ya bụ ndi Juda, o ga-eme ka ha dirị ka inyinya dí ebube n'agha. 4 A ga-esi na Juda nweta nkume bụ ide ji ụlo, a ga-esi na ha nweta ịtu ụlo ikwu, a ga-esi na ha nweta ụta a kwadoro maka agha, sitekwa na ha nweta ndi ndu dí iche iche. 5 Ha niile ga-ejikota onwe ha ọnụ, dika ndi bụ dike n'agha, ha ga-azoda ndi iro ha n'apịtị nke okporoüzö niile. N'ihi na Onyenwe anyi nonyeere ha, ha ga-alugbukwa ndi iro niile na-agba inyinya. 6 "Aga m eme ka ụlo Juda dí ike, zoputakwa ụlo Josef. Aga m eme ka ha loghachita, n'ihi na aga m egosi ha obi ebere. Ha ga-adị ka ndi m na-ajughị mgbe ọbula, n'ihi na mụ onwe m bụ Onyenwe anyi Chineke ha, aga m azakwa aririị ha. 7 Ndị Ifrem ga-aghị ndi dí ike n'agha, ha ga-enwe ọnụ dika ndi na-anu mmanya. Umụ ha ga-ahụ ya nuriakwa ọnụ, ha ga-ejikwa obi ha niile nuriya ọnụ n'ime Onyenwe anyi. 8 Mgbe ahụ, aga m akpọ ha oku, chikötaa ha. N'ezie, aga m agbagputa ha, ha ga-adikwa ukwu dika ha dí na mbụ. 9 A sikhari na m chusara ha n'etiti ndi dí iche iche, ma ha ga-echeta m site n'ala niile ahụ dí anya. Ha na umụ ha ga-adikwa ndu; ha ga-alotakwa. 10 Aga m esi n'ala Ijipt kpolata ha, sitekwa n'Asirịa chikötaa ha. Aga m akpota ha na Gilead na Lebanon. Ha agaghị enwekwa ebe ga-ezuru ha niile. 11 Ha ga-esi n'osimiri nsogbu gafee. A ga-emekwa ka mmali elu nke osimiri daju.

Ebe obibi niile nke osimiri Na'il ga-atakorōkwa. A ga-egbuda mpako niile nke Asiria, wezugakwa mkparō ɔchichị nke ndị Ijipt. 12 Aga m eme ka ha dì ike n'ime Onyenwe anyị, o bụkwa n'aha ya ka ha ga na-ejegharị n'udo." Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri.

11 Meghee ọnụ uzō gị niile, gị Lebanon. Ka ọkụ repia osisi sida gị niile. 2 Kwasie akwa ike, gi osisi junipa, n'ihi na osisi sida adaala, n'ihi na e mebiela osisi ukwu ndị niile ahụ mabigara mma oke. Kwasienụ akwa ike, unu osisi ook nke Bashan, n'ihi na e gbulachala oke ọhịa ahụ! 3 Gee ntị n'uzu akwa nke ndị ozuzu aturu, e mebiela ebe ita nri mara mma nke anụ ụlo ha. Gee ntị ka unu nṛu olu mbigbo nke ụmụ ọdụm, n'ihi na e bibiela oke ọhịa nke Jodan. 4 Ihe ndị a ka Onyenwe anyị Chineke m kwuru, "Zuonụ igwe ewu na aturu ndị a ga-egbu egbu nri. 5 Ndị na-azurụ ha na-egbu ha ma ọ dighi ahụ na-abiajwasi ha. Ndị na-erekwa ha na-asị, 'Toonu Onyenwe anyị, n'ihi na abụ m ögäranaya.' Ndị ozuzu ha adighị enwe ọmịjiko n'ahụ ha. 6 N'ihi na mụ onwe m agakwaghi egosi ndị ala a obi ebere." Otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. "Aga m ewere onye ọbula n'ime ha nyefee n'aka onye agbataobi ya, na n'aka eze ha. Ha ga-ebibi ala a kpamkpam, ma mụ onwe m agaghị anaputa onye ọbula site n'aka ha." 7 N'ihi ya, azurụ m igwe ewu na aturu ndị ahụ a ga-egbu egbu, nke ka nke, ndị ahụ a na-emegbu emegbu. Eweere m mkpanaka abụ, kpō otu n'ime ha Amara, kpō nke ọzō ịdị n'otu. Azukwara m igwe aturu ndị ahụ. 8 N'ime otu ọnwa, ewezugara m ndị ozuzu aturu ato. Igwe ewu na aturu ndị ahụ kpokwaziri m asị, enwezighị m ike nweere ha ndidi. 9 N'ihi ya, ekwuru m si, "Agaghị m abukwa onye ozuzu aturu unu ọzo. Nke ọbula na-anwụ, ya nwụo, ọzo, nke na-alà n'iyi, ya laa n'iyi. Ka ndị fofuri rie anụ ahụ ibe ha." 10 Mgbe ahụ, eweere m mkpanaka m, nke a kporō Amara gbajie ya abụ, igosi na emebiela m ogbugba ndị nke mụ na ndị mmadụ gbara. 11 N'ubochị ahụ ka e mere ka ọgbugba ndị ahụ gharakwa ịdị. Mgbe ahụ, ndị ahụ a na-akpagbu n'etiti igwe ewu na aturu ahụ, bụ ndị na-ele m anya matara na o bụ okwu Onyenwe anyị. 12 Mgbe ahụ, agwara m ha, "O bürü na o masiri unu, unu kwūo m ugwo ọru m, o bürükwa na o masighị unu, deberenụ onwe unu ego unu." N'ihi nke a, ha guputara mkpuru ego ọlaçcha iri ato, jiri ya kwūo m ugwo. 13 Onyenwe anyị gwara m, "Tupuru ya ọkpụ ite," bụ ọnụahịa magburu onwe ya bụ nke ha

ruru n'isi m. Ya mere, eweere m iri ọlaçcha ato ahụ tupuru ya ọkpụ ite n'ulonṣo ukwu nke Onyenwe anyị. 14 Mgbe ahụ, agbagiri m mkpanaka m nke abụ a na-akpō ịdị n'otu, iziputa na njikọta maqbụ ịdị n'otu di n'etiti Juda na Izrel adighikwa. 15 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị gwara m, "Chirikwa ngwa ọru nke onye ozuzu aturu nzuzu ahụ, 16 n'ihi na ana m aga ikpolite otu onye ozuzu aturu nke na-agaghị elekota ụmụ aturu furu efu, maqbụ chọq ndị na-etolite, maqbụ gwō ndị merụrụ ahụ, maqbụ nye ndị ahụ dì ike nri. Kama ọ ga-eri anụ aturu ndị ahụ ahụ ha dì mma, nyakapukwa ukwu ha niile. 17 "Ahuhụ dirị onye ozuzu aturu ahụ na-abaghị uru, nke na-adighị elezi igwe ewu na aturu ya anya. Ka mma agha gburu ya otu aka, ghupukwa ya anya aka nri ya. Ka ogwe aka ya kponwukwa kpamkpam. Otu a, anya aka nri ya ga-akpokwa."

12 Nke a bụ okwu nke Onyenwe anyị banyere Izrel. O bụ amumma. Onyenwe anyị, onye gbasapuru eluigwe niile, onye tọrọ ntọala ụwa, na onye kpuru mmụ nke dì n'ime mmadụ, ekwuputala, sị, 2 "Agaje m ime Jerusalem ka ọ bürü iko mmanya nke ga-anaghari ndị niile gbara ya gburugburu. Ha ga-agba Juda na Jerusalem gburugburu, nobiachie ụzo ya niile. 3 N'ubochị ahụ, mgbe mba niile nke ụwa chikötara onwe ha ọnụ imegide ya, aga m eme Jerusalem ka ọ għoqro mba ndị ahụ niile nkume dì ukwu nke a na-apughị inugharị enugharị. Ndị niile ga-agbalị inugharị ya ga-emerụ onwe ha ahụ. 4 N'ubochị ahụ, aga m etinye ujọ n'obi ịnyinya niile, mee ka ndị na-agba ha għoq ndị ara," otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. "Aga m asaghe anya m lekwasị ụlo Juda nke ọma, ma aga m eme ka ịnyinya niile nke mba niile kpuo ịsị. 5 Mgbe ahụ, ndị ndu Juda ga-ekwu n'obi ha sị, 'Ndị Jerusalem achotala ike n'ihi na Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, bụ Chineke ha.' 6 "N'ubochị ahụ, aga m eme ka ndị ndu Juda niile dirị ka ite ọkụ, nke a donyere n'ebi a chikötara nkụ. Ha ga-adikwa ka ọkụ na-enwu enwu, nke dì n'etiti ukwu ọka. Ha ga-ere ọkụ n'aka nri na n'aka ekpe, rechapu ndị niile bi gburugburu ha. Ma mmadụ ga-ejuputakwa n'ime Jerusalem. 7 "Onyenwe anyị ga-ebu ụzo zoputa ebe obibi niile nke Juda, ime ka ugwu na nsopuru nke ụlo Devid, na nke ndị niile bi na Jerusalem ghara ịdị ukwu karịa nke Juda. 8 N'ubochị ahụ, Onyenwe anyị ga-echebe ndị bi na Jerusalem, mee ka ọ bulađi ndị na-asō ngongo n'etiti ha dirị ike dika Devid. Ụlo Devid ga-adikwa

ka Chineke, dika Mmụo ozi Onyenwe anyị, onye na-eje n'ihu ha. **9** N'ubochị ahụ, aga m ebido ibibi mba ndị ahụ niile na-ebuso Jerusalem agha. **10** “Mgbe ahụ, aga m awụkwasi n'ụlo Devid na ndị niile bi na Jerusalem, mmụo nke amara na nke arirịo amara. Ha ga-elegidekwa m anya, bụ onye ahụ ha mapuru ahụ. Ha ga-eru uju n'ihi ya, dika mmadụ si eru uju n'ihi ọnwụ nke nwa a mṛụ naanị ya. Ha ga-ebekwa akwa ilu nke ukwuu dika mmadụ sị ebe akwa maka nwa mbụ ya. **11** N'ubochị ahụ, akwa a ga-akwa na Jerusalem ga-adị ukwuu, dika akwa nke Hadad Rimon n'obosara ala Megido. **12** Ndi ala ahụ niile ga-eru uju. Ikwu ọbụla ga-eru uju nke ha, ha na ndị nwunye ha. Ikwu Devid na ndị nwunye ha, na ikwu Netan na ndị nwunye ha, **13** na ikwu Livayị, na ndị nwunye ha, na ikwu Shimei na ndị nwunye ha, **14** na ikwu ndị ọzọ niile na ndị nwunye ha.

13 “N'ubochị ahụ, a ga-emeghe isi iyi mmiri nye ụlo Devid na ndị niile bi na Jerusalem. O ga-abụ isi iyi a ga-eji sachapụ mmehie na adighị ọcha ha niile. **2** “N'ubochị ahụ, otu a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, kwubiri, aga m ebiụ aha aruṣi niile dị n'ala ahụ, a gaghị echetakwa ha ọzọ. Aga m esitekwa n'ala a wezuga ma ndị amụma ma mmụo nke adighị ọcha niile. **3** O burukwa na onye ọbụla a ga n'ihi na-ebu amụma, nne na nna ndị mṛụ ya gaga-si ya, ‘I ghaghị ịnwụ n'ihi na i kwuola okwu ụgha n'aha Onyenwe anyị.’ Mgbe onye dị otu a bukwara amuma, o bụ nne na nna ya ga-eji ùbe magbuo ya. **4** “N'ubochị ahụ, ihere ga-emekwa ndị amụma n'ihi ibu amụma banyere ọhụ nke ha hụrụ. Ha agaghị eyikwa uwe aji anụ nke ndị amụma na-eyi n'ihi iduhie ndị mmadụ, **5** Onye ọbụla n'ime ha ga-asıkwa, ‘Abughị m onye amụma, onye ọrụ ubi ka m bụ, o bụ ihe si n'ala ka m ji azụ onwe m site na mgbe m bụ okorobia.’ **6** O bụrụ na onye ọbụla ajụo, ‘Gini bụ ọnya ndị a niile dị gi n'ahụ?’ Ha ga-azaghachi, ‘Ọnya ndị etipütara m n'ụlo ndị enyi m.’ **7** “Teta n'ụra, gị mma agha, imegide onye ọzuzu atụrụ m, na imegide nwoke ibe m, nke nọ m nso,” otu a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwubiri. “Tigbuo onye ọzuzu atụrụ, igwe atụrụ ga-agbasasıkwa. Aga m eweli aka m megide ndị dị nta. **8** N'ala ahụ niile,” otu a ka Onyenwe anyị kwubiri ya, “Uzo mmadụ abụ n'ime ụzo ato ka a ga-etida, ma otu ụzo n'ime ụzo ato ga-afodụ n'ime ya. **9** Otu ụzo n'ime ụzo ato a fôdụrụ ka m ga-ewebata n'ime ọkụ. Aga m

eji ọkụ nuchaa ha dika e si anucha ọlaocha, jiri ọkụ nwaa ha dika e si anwa ọlaedo. Ha ga-akpoku aha m, aga m azakwa ha. Aga m asıkwa, ‘Ndị a bụ ndị m,’ Ha onwe ha ga-asıkwa, ‘Onyenwe anyị bụ Chineke anyị.’”

14 Lee, ụbochị Onyenwe anyị na-abịa, mgbe a gakeesa ihe nkwwata gi niile n'etiti mgbedi gi. **2** Aga m achikọta mba niile ka ha bija Jerusalem ibuso ya agha. Ha ga-adota obodo ahụ n'agha, tütüköqị ihe dị n'ụlo niile, dinaa ndị inyom n'ike. A ga-adota ọkara ndị bi n'obodo ahụ n'agha, duru ha gaa mba ọzọ. Ma ọkara nke ọzọ ka ha ga-ahapụ. **3** Mgbe ahụ, Onyenwe anyị ga-apụ ibuso ndị mba ọzọ ahụ agha, dika o si ebu agha n'ubochị agha. **4** N'ubochị ahụ, ụkụ ya ga-eguzo n'elu Ugwu Oliv, nke dị n'owụwa anyanwu Jerusalem. Mgbe ahụ, Ugwu Oliv ga-ekewa abụ, mee ka ndagwurugwu buru ibu dịrị site n'owụwa anyanwu ruo n'odida anyanwu. N'ihi ya, ugwu ahụ ga-eke onwe ya abụ. Otu akụkụ ga-adị n'ugwu, nke ọzo ga-adị n'uzo ndịda. **5** Unu ga-esi na ndagwurugwu nke ugwu m ahụ gbalaga, n'ihi na ndagwurugwu ahụ ga-eru Azel. Unu ga-agbapụ dika unu si gbatu n'oge gara aga, mgbe ala ọma jijiji ahụ, n'oge Uzaya bụ eze Juda. Mgbe ahụ, Onyenwe anyị Chineke m ga-abịa, ya na ndị nsọ ya. **6** N'ubochị ahụ, ihè anyanwu agaghị adị, oyi agaghị adị, mkpürü mmiri agaghị adikwa. **7** O ga-abụ ụbochị pürü iche, ụbochị ehhie na abali na-agaghị adikwa. O bụ ụbochị nke naanị Onyenwe anyị maara. Ma ihè ga-adikwa n'oge anyasi. **8** N'ubochị ahụ, mmiri na-enye ndị ga-esi na Jerusalem na-asopụta. O ga-ekewa abụ, ọkara ya ga-asobanye n'osimiri Nnu dị n'ihi anyanwu ebe ọkara nke ọzo ga-asobanye n'osimiri Mediterenịa dị n'odida anyanwu. Ha ga na-aso n'okochị na n'udu mmiri. **9** Ma Onyenwe anyị ga-abụ eze n'elu ụwa niile. N'ubochị ahụ, naanị otu Onyenwe anyị ga-adị, naanị aha ya kwa ka a ga-na-efe ofufe. **10** Ala niile, site na Geba ruo Rimon, nke dị na ndịda Jerusalem ga-adị ka ọzara. Ma o bụ naanị Jerusalem ga-adị n'ebé lara elu. O ga-adikwa n'onodụ ya site n'onu ụzo ama nke Benjamin ruo n'ebé ọnụ ụzo ama nke Mbụ, ruo n'ọnụ ụzo ama nke dị n'Akụkụ, sitekwa n'Ulọ elu Hananel ruo n'ebé a na-azochapụta mmanya eze. **11** A ga-ebiju na ya na-enweghi nsogbu. A gaghị emebikwa ya ọzo. Jerusalem ga-ebikwa n'udo na-atughị egwu. **12** Nke a bụ ọrija ọjọ nke Onyenwe anyị ga-eji kụda mba niile buru agha megide Jerusalem. Anụ ahụ ha ga-ere ure mgbe ha ka guzo ọtọ. Anya ha ga-erekwa

ure, ire ha ga-erekwa ure n'önü ha. **13** N'ubochị ahụ, Onyenwe anyị ga-etinye ndị mmadụ oke ụjọ n'obi. Oke ọgbaghara ga-adị n'etiti ha, ha ga-alusokwa ibe ha ogụ. **14** O bụlađi Juda ga-ebu agha na Jerusalem. A ga-akwakorọ akụ ndị mba ozọ dị ha nso, bụ ọtụtu ọlaedo na ọlaocha, na uwe mara mma. **15** Ọriạ ojọọ dị otu a ga-adakwasị ịnyịnya niile, na ịnyịnya muul, na ịnyịnya kamel niile, na ịnyịnya ibu niile, na anụ niile dị n'ogige ndị agha ha. **16** Mgbe ahụ, ndị fofodụ na mba niile ndị ahụ busoro Jerusalem agha, ga-abịa kwa afọ kpọọ isiala nye eze, Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile ka ha soro mee mmemme ulọ Ikwu. **17** O bụrụ na ndị ọbuła si na mba dị iche iche esoghị jee Jerusalem ife Eze ahụ, bụ Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, ha agaghị enwetakwa mmiri ozuzo. **18** O bụrụ na ndị Ijipt aju iga soro ndị ozọ ife ofufe ahụ, ha agaghị enweta mmiri ozuzo. Onyenwe anyị ga-eme ka Ọriạ ojọọ ahụ bịakwasi ha, díka ọ siri bịakwasi mba ndị ahụ niile jụrụ iso mee mmemme ulọ Ikwu. **19** Nke a ga-abụ ahụhụ dírị ndị Ijipt, na ndị mba dị iche iche, ndị na-agaghị eso na mmemme ulọ Ikwu ahụ. **20** N'ubochị ahụ, ihe a ga-edè n'ahụ ataań nke ịnyịnya niile na-anya n'olu ha bụ nke a: “Ihe dị Nsọ nye Onyenwe anyị.” Ite niile e ji esi nri dị n'ulọ nke Onyenwe anyị ga-adị ka efere nsọ ndị ahụ dị n'ihu ebe ịchụ aja. **21** Ite niile dị na Juda, na n'ime Jerusalem ga-adị nsọ nye Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile. Ndị niile bịa ịchụ aja ga-ewere ụfodụ n'ime ite ndị a sie nri ịchụ aja ha. N'ubochị ahụ kwa, a gaghi ahụ kwa ndị na-atụ mgbereahia n'ulonṣo ukwu Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile.

Malakai

1 Okwu amumma: Nke a bụ okwu Onyenwe anyị gwara Izrel site n'ọnụ Malakai onye amumma. **2** “Ahula m unu n'anya,” ka Onyenwe anyị na-ekwu. “Ma unu na-asị, ‘Olee ụzọ i si hụ anyị n'anya?’ ‘Ịso, o bughị nwanne Jekob?’” ka Onyenwe anyị kwuputara. “Ma otu o dị, ahụrụ m Jekob n'anya, **3** ma Ịso ka m kpọrọ asị, mee ugwu ya niile ka ha ghoq ebe togboror n'efu, werekwa ihe nketa ya nye nkita ọhịa niile nke ọzara.” **4** Ndị Edom nwere ike sị, “O bụ ezie na e tikpoolla anyị, ma anyị ga-ewugharị nkponkpọ ebe niile.” Ma otu a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, na-ekwu, “Ha nwere ike wugharịa ya, ma aga m akwadakwa ha ọzo. N'ihi na a ga-apkpọ ha Obodo ihe ojọq, ndị Onyenwe anyị na-eweso iwe ruo mgbe ebighị ebi. **5** Anya unu ga-ahụ nke a ma unu ga-ekwukwa, ‘Onyenwe anyị dị ukwu, o bùladị ruo n'ofe oke ala Izrel!’” **6** “Nwa na-asopurụ nna ya, ohu na asopurukwa onyenwe ya. A sị na m bụ nna, ebee ka egwu m dị. A sị na m bụ onyenwe mmadụ, ebee ka nsopurụ m dị?” Ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile na-ekwu. “O bụ unu ndị nchüaja na-eleda aha m anya. “Ma unu na-ajụ, ‘Olee ụzọ anyị si eleda aha gi anya?’ **7** “Unu na-eji anụ rürü arụ na-achụrụ m aja n'elu ebe ịchụ aja m. “Ma unu na-ajụ, ‘Olee ụzọ anyị si merụo ya?’ O bụ mgbe unu na-asị na tebul Onyenwe anyị bụ ihe e kwasiri ileda anya. **8** Mgbe unu ji anụ ndị kpuru ịsi achụrụ m aja, o bughị ihe na-ezighị ezi ka unu na-eme? Mgbe unu na-ejikwa ndị dara ngwurọ, na anụ na-arịa ọri, o bughị ihe ojọq ka unu na-eme? Werenu anụ ndị a bugara onye na-achị obodo unu dika onyinye. O ga-atọ ya ụtọ ịnabata onyinye dị otu a? O ga-anabata unu?” Ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile na-ekwu. **9** “Ma ubgu a, riọṇụ Chineke ka o gosi anyị amara ya. O burụ na unu ji onyinye ndị dị otu a n'aka unu, o ga-egosi unu afọ ọma ya?” Ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile na-ekwu. **10** “O gaara adị m nnọq mma ma a sị na otu onye n'ime unu ga-emechi ọnụ ụzọ ụlọnsö ukwu ahụ, ka unu gharakwa ịkwanye ọkụ na-enweghị isi n'elu ebe ịchụ aja m. Ihe banyere unu adịghị atọ m ụtọ. O bụ ihe Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru. Agaghị m anabatakwa onyinye ọbụla si unu n'aka. **11** N'ihi na site n'owụwa anyanwụ ruo ọdịda ya, aha m ga-adị ukwu n'etiti mba niile. A ga-ewebatara m ihe nsure ọkụ na-esi isi ụtọ na onyinye dị ọcha n'aha m,

n'ebé niile, n'ihi na aha m ga-adị ukwu n'etiti mba niile.” O bụ ihe Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru. **12** “Ma unu na-eme ka o ghara ịdị nsø mgbe unu na-asị na, Tebul Onyenwe anyị bụ ihe e merụrụ emerụ, ebe ihe oriri ya bükwa ihe nleli. **13** Unu na-ekwukwa, ‘Nke a bụ ihe ike ọgwugwụ,’ si otu a na-eduli imi unu elu n'ebé m nō n'onodụ oke nleli.” O bụ ihe Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru. “Mgbe unu na-ewebata ihe a natara n'ike, na nke dara ngwurọ, na nke na-arịa ọri, jiri ha chụoror m aja, o kwasiri ka m nabata ya?” Ka Onyenwe anyị na-ekwu. **14** “Onye a na-abu ọnụ ka onye aghughị ahụ bụ nke nwere oke n'igwe ewu na atụrụ ya, kwee nkwa inye ya, ma mesia were anụ nwere ntụpọ chụoror Onyenwe anyị aja. N'ihi na mụ onwe m bụ Eze ukwu ahụ,” ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru, “aha m bükwa ihe a ga-atụ egwu n'etiti mba dị iche iche.

2 “Ma ubgu a, unu ndị nchüaja, ịdọ aka na ntị a dīrị unu. **2** O burụ na unu aju ige ntị, o burukwa na unu ekpebighị n'obi unu inye aha m otuto,” ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, na-ekwu, “Aga m ezite ọbụbụ ọnụ n'ahụ unu, aga m abükwa ngozị unu niile ọnụ. E, abụolarị unu ọnụ, n'ihi na unu ekpebighị n'obi unu ịsopurụ m. **3** “N'ihi unu, aga m abara ụmụ ụmụ unu mba. Agaghị m anabata onyinye unu, aga m efesakwa nsị anụ n'ihu unu, bụ nsị nke ihe onyinye unu, aga m ewezugakwa unu site n'ihu m. **4** Otu a ka unu ga-esi mara na o bụ mụ zitere unu ịdọ aka na ntị a, ka ọgbugba ndụ mụ na Livayị gbara digide,” O bụ Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile, na-ekwu. **5** “Ọgbugba ndụ mụ na ya bụ nke ndụ na udo, o bụ m nyere ha ya, nke a bụ n'ihi nsopurụ. O nyere m nsopurụ n'ezie, tükwa aha m egwu. **6** Iwu nke eziokwu dị ya n'ọnụ, o díkwaaghị okwu ugħa ọbụla a choputara n'egbugbere ọnụ ya. O soro m jee ije n'udo, na n'ikwuba aka ọtọ. O mekwara ka ọtụtu si n'aịo omume ha chigharịa. **7** “N'ihi na egbugbere ọnụ onye nchüaja kwasiri ijuputa n'ihe ọmụma; e kwasikwara isi n'ọnụ ya mta ihe, n'ihi na o bụ onyeozi nke Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile. **8** Ma unu esitela n'uzo ahụ wezuga onwe unu, sitekwa n'ozizi unu mee ka ọtụtu mmadụ sụo ngongọ. Unu emerụola ọgbugba ndụ nke Livayị.” O bụ ihe Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru. **9** “N'ihi nke a, emeela m ka unu burụ ndị a na-eleli anya, na ndị e wedara n'ala n'ihu ndị mmadụ niile, n'ihi na

unu agbasoghị ụzọ m, kama unu na-ele mmađu anya n'ihi, n'ihe metutara iwu.” 10 Ọ bughị otu Nna ka anyị niile nwere? Ọ bughị otu Chineke ahụ kere anyị? Gịnị mere anyị ji na-emerụ ogbugba ndụ nna anyị ha site na-enweghị ntukwasị obi na mmekorita anyị na ibe anyị? 11 Juda ekwesighị ntukwasị obi. E meela ihe arụ n'Izrel na n'ime Jerusalem: Juda emerụola ụlọnso ukwu Onyenwe anyị hụrụ n'anya, lụkwa ada chi ndị mba ọzọ. 12 Ka Onyenwe anyị kewapụ onye mere ihe dị otu a n'ulọ ikwu Jekob, ka ọ ghara inwe onye akaebe, ka ọ ghara inwe onye ga-aza ya mgbe ọ kpọrọ oku maqbụ butere Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile onyinye. 13 Ihe ọzọ unu na-emekwa bụ ndị a: unu na-eme kaanya mmiri unu juputa n'ebe ịchụ aja Onyenwe anyị. Unu na-akwa akwa, na-eti mkpu akwa n'ihi na ọ naghị elenyne anya n'onyinye unu, maqbụ jiri obi ụtọ nabata ha. 14 Unu na-asị “Nke a ọ bụ n'ihi gịnị?” Ọ bụ n'ihi na Onyenwe anyị bụ onyeama n'etiti gi na nwunye i lurụ n'okorobia gi, n'ihi na i kwestighị ntukwasị obi, ọ bụ ezie na ọ bụ nwanyị e jikötara gi na ya, bùrụkwa nwunye ogbugba ndụ gi. 15 Ọ bụ na ọ bughị otu Chineke ahụ kere gi? N'anụ ahụ na n'ime mmuo, unu bụ nke ya. Ma gịnị ka otu Chineke a chọrọ? Ka unu bùrụ ụmụ na-atụ ya egwu. Ya mere, jie mmuo gi aka, ka i gharakwa ịbü onye na-ekwesighị ntukwasị obi n'ebe nwunye i lütara n'okorobia nọ. 16 “Akporo m ịgba alukwaghi m asị,” ka Onyenwe anyị Chineke nke Izrel sịri, “a kpokwara nwoke na-emeso nwunye ya mmeso n'uzo ihe ike asị.” Ọ bụ Onyenwe Onye pürü ime ihe niile na-ekwu. Ya mere, kpachapụrunụ onwe unu anya, unu abụkwala ndị na-ekwesighị ntukwasị obi. 17 Unu esitela n'oke okwu unu mee ka ike gwụ Onyenwe anyị. Ma unu na-ajụ, “Olee ụzọ anyị si mee ka ike gwụ ya?” Mgbe unu na-asị, “Ndị niile na-eme ihe ojọdị mma n'anya Onyenwe anyị. Ihe ha na-atokwa ya ụtọ,” maqbụ na-asikwa, “Ebee ka Chineke ahụ na-ekpe ikpe ziri ezi nọ?”

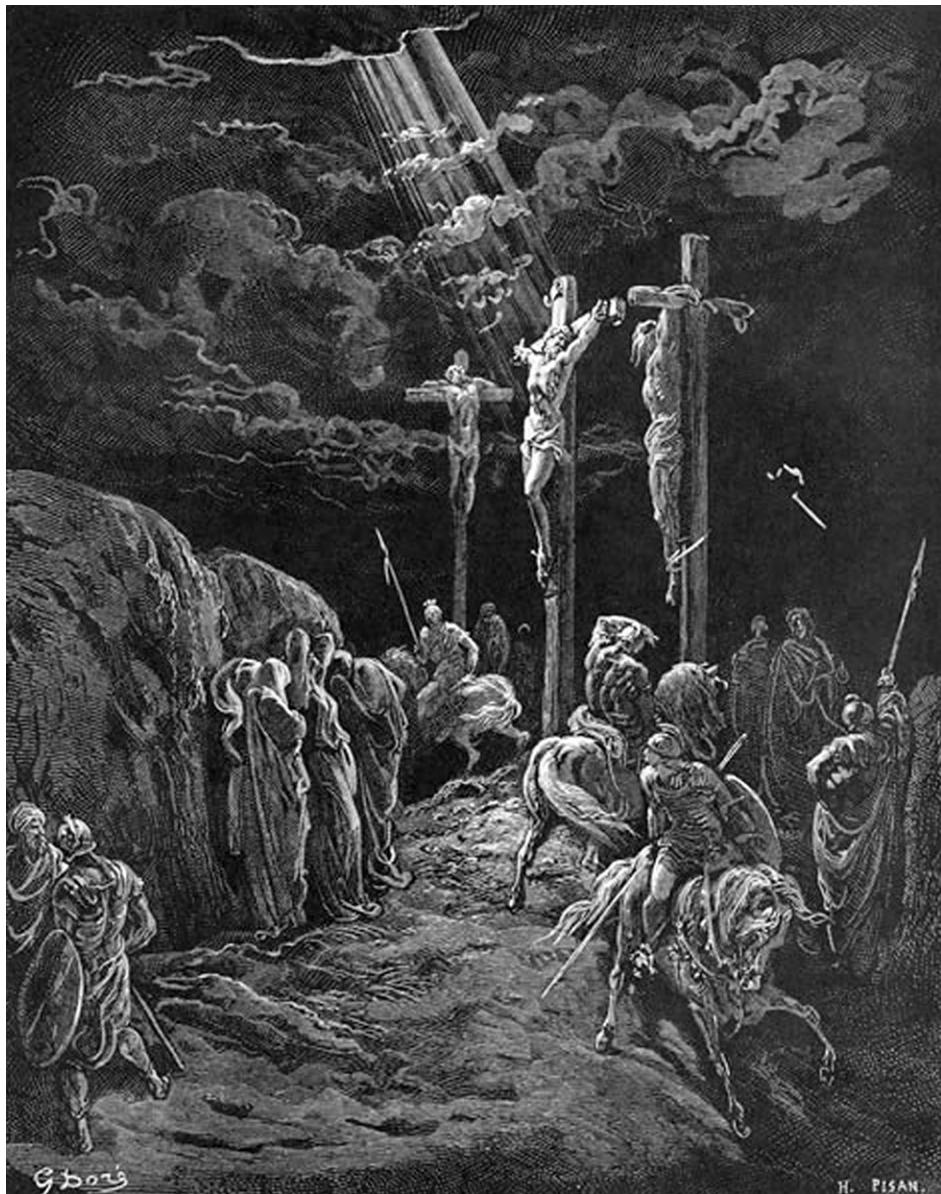
3 “Lee, aga m ezipu onyeozị m, onye ga-edozi ụzọ n'ihi m. Mgbe ahụ, Onyenwe anyị ahụ unu na-ele anya ya ga-abịa na mberede n'ulọnso ukwu ya. Onyeozị nke ogbugba ndụ ahụ, onye ihe ya na-agusi unu agụ ike, ga-abịa,” ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru. 2 “Ma onye ga-anagide ụbochị obiịa ya ma guzokwa mgbe ọ putara ihe? N'ihi na ọ ga-adị ka ọkụ na-anucha anucha, díkwa ka ncha

e ji asụ akwa. 3 Ọ na-anodụ ala díka ndị na-anucha ọlaochịa ime ka ọ di ọcha. Ọ ga-anucha ndị Livayị, ime ka ha dị ọcha, díka ọlaedo na ọlaochịa a nuchara anucha tutu ruo mgbe ha ga-ewetara Onyenwe anyị onyinye n'ezi omume. 4 Mgbe ahụ, onyinye Juda na Jerusalem ga-abụ onyinye Onyenwe anyị ga-anabata, díka o si anabata ha n'ubochị ndị ahụ gara aga, na mgbe ochie gara aga. 5 “Mgbe ahụ, aga m abịa unu nso ikpe unu ikpe. Aga m abịakwa ngwangwa igbagide ha ama bụ ndị mgbaasi, na ndị na-akwa iko, na ndị na-arịn iyị ụgha, na ndị na-emegbu ndị inyom di ha nwuru, na ndị na-emegbu ndị na-enweghị nna, na ndị na-anapụ ndị obịa ikpe ziri ezi, ndị ahụ niile na-adighị atụ egwu m.” Ọ bụ Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru. 6 “N'ihi na mụ onwe m bụ Onyenwe anyị adighị agbanwe agbanwe. Ya mere, unu bụ ụmụ Jekob ji digide. 7 Site n'oge nna nna unu ha, unu esitela n'idebe iwu na ụkpuru m wezuga onwe unu. Unu adighikwa edebe ha. Ya mere, loghachikwutenụ m, mụ onwe m ga-aloghachikwute unu.” Ọ bụ Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile na-ekwu. “Ma unu na-asị, ‘Anyị ga-esi ańaa loghachi?’ 8 “Mmadụ ọ na-ezu ihe bụ nke Chineke n'ohi? Ma unu apunarịla m ihe bụ nke m. “Ma unu na-ajụ: ‘Anyị si ańaa na-ezu gi ohi?’ Ọ bụ site n'otu ụzọ n'ime ụzọ iri unu, onyinye na aja niile. 9 N'ihi ya, ọbụbụ ọnụ díjirị unu, ka mba niile unu ha, n'ihi na ọ bụ mụ onwe m ka unu na-ezu ohi. 10 Webatanụ otu ụzọ n'uzo iri nke ihe niile unu n'ime ụloakụ m, ka nri juputa n'ime ụlo m. Jirinụ nke a nwalee m,” ka unu hụ ma mụ onwe m agaghị emeghe ọnụ ụzọ eluigwe, site na ya wudatara unu ngozi dị ukwuu, nke ga-ejubiga oke na ọnodu agaghị adị ichebe ha. Ọ bụ Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile na-ekwu. 11 “Aga m egbochi ihe nripiịa ndị ahụ niile ka ha ghara iripiịa mkpuru ubi unu. Osisi vajinị unu agakwaghi atupụsi mkpuru ya n'ala tutu ruo mgbe ha chara.” Ọ bụ ihe Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile na-ekwu. 12 “Mgbe ahụ, mba niile dị iche ihe ga-akpo unu ndị a goziri agozi, n'ihi na ala unu ga-abụ nke na-enye ndị nwe ya obi ụtọ.” Ọ bụ ihe Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru. 13 Onyenwe anyị na-ekwu, sị, “Unu ekwuola otutu okwu dị ike megide m.” “Ma unu na-ajụ, ‘Gịnị ka anyị kwuru megide gi?’ 14 “Unu ekwuola sị, ‘Ọ bụ ihe nzuzu ife Chineke ofufe, na ịtụ ya egwu. Gịnị bụ uru anyị na-erite site n'idebe iwu ya, na ijegharị díka ndị na-eru uju n'ihi Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile?

15 Ma site ubgu a gaa n'ihu, ndị nganga ka anyị ga-akpọ ndị ihe na-agara nke ọma. N'ezie, ndị na-eme ihe ojọọ ka ihe na-agara nke ọma. Ndị ahụ jikwa ihe ojọọ ha na-anwa Chineke na-agbanarị ntaramahụ ya.” **16** Mgbe ahụ, ndị niile na-atụ egwu Onyenwe anyị gwarịtara ibe ha okwu, Onyenwe anyị እara ntị, nukwa ihe ha na-ekwu. N'ihu ya, e nwere akwụkwọ ncheta dị ya, ebe e dere aha ndị niile na-atụ egwu Onyenwe anyị, ma na-echekwa echiche banyere aha ya. **17** “N'ụbochị ahụ m ga-eme ihe,” ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile na-ekwu, “ha ga-abụ ihe oke ọnụahia nke aka m. Aga m echebe ha, dika nna na-enwe ọmịjiko ma chebekwa nwa ya nwoke na-efe ya. **18** Unu ga-ahụ ihe dị iche n'etiti ndị ezi omume na ndị ajo omume, hụkwa ihe dị iche n'etiti ndị na-efe Chineke na ndị na-adighị efe ya.

4 “N'ezie, ụbochị ahụ na-abịa, ọ ga-erekwa ọkụ dika ebe a funyere ọkụ buru ibu. Mgbe ndị nganga, ndị na-eme ihe ojọọ, ga-abụ igbugbo ọka, ụbochị ahụ na-abịa ga-erechapụ ha,” otu a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru. “Ọ díkwaghị mgborogwu maqbụ alaka ọbụla ga-afodụrụ ha. **2** Ma unu bụ ndị na-atụ egwu aha m ka anyanwụ nke ezi omume ga-achawapụta wetakwara unu ọgwugwọ nke si n’ime nku ya. Unu ga-apụkwa, na-awụgharị dika ụmụ ehi ejị nri zujuo afọ. **3** Mgbe ahụ, unu ga-azopiatkwa ndị ajo omume. Ha ga-aghịkwa ntụ n’okpuru ọbụ ụkву unu, n’ụbochị ahụ m ga-eme ihe ndị a,” otu a ka Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile kwuru. **4** “Chetanụ iwu Mosis, bụ odibo m, ya bụ iwu na ụkpuru ndị ahụ dị iche iche m nyere ya na Horeb, maka Izrel niile. **5** “Lee, aga m ezitere unu Ilaija onye amụma, tupu ụbochị ukwu ahụ dị oke egwu bụ ụbochị Onyenwe anyị abịa. **6** Ọ ga-eme ka obi ndị bụ nna chigharịkwute ụmụ ha, meekwa ka obi ndị bụ ụmụ chigharịkwutekwa nna ha; ka m ghara ịbịa ma jiri ịbụ ọnụ laa ala ahụ n’iyi.”

NEW TESTAMENT

Jisos sirí, "Nna gbaghara ha n'ihi na ha amataghí ihe ha na-eme."

Ha ji ife nza kee uwe ya n'etiti onwe ha.

Luk 23:34

Matiu

1 Nke a bụ ndekọ usoro ọmụmụ Jisọs onye bụ Kraist, nwa Devid, nwa Ebraham. **2** Ebraham mürü Aizik, Aizik amụqo Jekob, Jekob amụqo Juda na ụmụnne ya. **3** Juda mұtara Perez na Zera site na Tama, Perez mürü Hezron, Hezron amụqo Aram. **4** Aram mürü Aminadab, Aminadab mürü Nashon, Nashon amụqo Salmón. **5** Salmón bụ nna Boaz, site na nwunye ya Rehab, Boaz mürü Obed, site na nwunye ya Rut, Obed amụqo Jesi. **6** Jesi amụqo Devid, bụ eze. Devid mürü Solomon site na nwunye ya Ụraya. **7** Solomon mürü Rehoboam, Rehoboam amụqo Abija, Abija amụqo Esa. **8** Esa mürü Jehoshafat, Jehoshafat amụqo Joram, Joram amụqo Ụzaija. **9** Ụzaija mürü Jotam, Jotam amụqo Ehaz, Ehaz amụqo Hezekaya. **10** Hezekaya mürü Manase, Manase amụqo Emón, Emón amụqo Josaya. **11** Mgbe e mere ka ha gaa biri n'ala Babilon ka Josaya mürü Jekonaya na ụmụnne ya. **12** Mgbe ha si Babilon lọta Jekonaya mürü Shealtiel, Shealtiel amụqo Zerubabel. **13** Zerubabel mürü Abiud, Abiud amụqo Eliakim, Eliakim amụqo Azoa. **14** Azoa mürü Zadok, Zadok amụqo Akim, Akim amụqo Eliud. **15** Eliud mürü Elieza, Elieza amụqo Matan, Matan amụqo Jekob. **16** Jekob mürü Josef onye bụ di Meri nne Jisọs, onye a na-akpọ Kraist. **17** Ya mere, site n'Ebraham ruo na Devid, e nwere ọgbọ iri na anọ. Ma site n'oge Devid ruo mgbe a dọqọ ha n'aghị gaa Babilon, e nwere ọgbọ iri na anọ. Sitekwanụ n'oge ahụ ruo mgbe a mürü Kraist bükwa ọgbọ iri na anọ. **18** Otu a ka ọmụmụ Jisọs, onye a na-akpọ Kraist siri dị: Nne ya Meri bụ onye e kwenyere na ọ ga-alụ Josef, ma tupu ha ebikọ ọnụ a chọputara na Meri di ime site na Mmụqo Nso. **19** Ma Josef di ya bụ onye ezi omume, ọ choghị imenye ya ihere, n'ihi ya, o zubere ịchụ ya na nzuzo. **20** Mgbe Josef nwechara mkpebi a, mmụqo ozi Onyenwe anyị bịakwutere ya na nrọ sị ya, "Josef nwa Devid, atụla egwu ikporo Meri ka ọ burụ nwunye gi, n'ihi na nwa ahụ ọ dị ime ya sitere n'ike Mmụqo Nso. **21** Ọ ga-amukwa nwa nwoke, onye i ga-akpọ aha ya Jisọs, n'ihi na ọ ga-azoputa ndị nke ya site na mmehie ha." **22** Ihe ndị a mere iji mezuo ihe ahụ Onyenwe anyị kwuru site n'ọnụ onye ọmụma ya sị, **23** "Lee, nwaagbogho ahụ na-amaghị nwoke ga-atụrụ ime, mụq nwa nwoke. Ha ga-akpọ aha ya Ịmanuel" (nke bụ ma asugharịa ya, "Chineke nonyeere anyị"). **24** Mgbe Josef si n'ura teta, o mere dika mmụqo ozi Onyenwe anyị nyere ya n'iwu. Ọ kpọqoro Meri ka ọ burụ nwunye

ya. **25** Ma ha abụo edinakoghị tutu ruo mgbe ọ müşiri nwa nwoke, onye ọ kpọro aha ya Jisọs.

2 Mgbe a mucharị Jisọs na Betlehem nke Judia n'oge Herod bụ eze, ndị amamihe si ọwụwa anyanwụ biajuru Jerusalem, **2** na-ajụ ajụjụ sị, "Olee ebe ọ nọ, bụ onye a mürü ịbụ eze ndị Juu? Anyị hụrụ kpakpando ya n'owụwa anyanwụ, ma bịa ikpọ isiala nye ya." **3** Mgbe eze Herod nṣiru nke a, obi lọrọ ya mmiri nke ukwuu, ya na ndị niile bi na Jerusalem. **4** Mgbe ọ kpokotara ndịsi nchịaja na ndị ozizi iwu niile, ọ jụrụ ha, olee ebe e kwuru na a ga-amụ Kraist ahụ. **5** Ha zara ya sị, "Na Betlehem nke Judia. N'ihi na otu a ka onye ọmụma ahụ dere n'akwukwụ sị, **6** "Ma gi onwe gi, Betlehem, dị n'ala Juda, i dighị nta karichasịa n'etiti ndị ọchịchị Juda, n'ihi na ọ bụ site na gi ka onye ọchịchị ga-esi püta, onye ga-achị ndị nke m Izrel." **7** Mgbe ahụ Herod kpọro ndị amamihe ahụ na nzuzo jüpüta ha banyere oge kpakpando ahụ ji püta ihe. **8** O zipụrụ ha ije Betlehem sị ha, "Gaanụ lee anya nke ọma chọputa ebe nwantakịri ahụ nọ. Mgbe unu chọtara ya, bịañụ mee ka m mara, ka m gaakwa kpọro isiala nye ya." **9** Mgbe ha nṣiru okwu eze, ha püru gawa, ma kpakpando ahụ ha hụrụ n'owụwa anyanwụ püta kwara ọzọ, na-agà n'ihi ha ruo mgbe ọ bijara guzo n'elu ebe nwantakịri ahụ nọ. **10** Ha nṣirị ọnụ nke ukwuu mgbe ha hụrụ kpakpando ahụ. **11** Ka ha banyere n'ụlo ahụ, ha hụrụ nwantakịri ahụ na nne ya Meri, ha gburu ikpere n'ala ma kpọro ya isiala. Ha meghere akpa akụ ha nye ya onyinye ọlaedo na ọkpurukpụ eso osisi na-esi isi ụtọ a na-akpọ frankisens, ya na máá. **12** N'ihi na a dọqọ ha aka na ntị na nrọ ka ha ghara ilaghachikwuru Herod, ha sitere n'ụzọ ọzọ laghachi obodo ha. **13** Mgbe ndị amamihe ahụ lasịrị, mmụq ozi Onyenwe anyị mere ka Josef hụ ya na nrọ, ọ sịri ya, "Bilie ọsịjụ kpọro nwantakịri a na nne ya gbalaa Ijipt. Aloghachikwala tutu ruo mgbe m ga-agwa gi, n'ihi na Herod na-achọ nwantakịri a ka o gbuo ya." **14** N'oge abalị, Josef biliri kpọro Meri na nwantakịri ahụ gbalaa Ijipt. **15** Ebe ahụ ka ha nogidere tutu ruo mgbe Herod nwṣiru. Nke a mere ka okwu ahụ Onyenwe anyị kwuru site n'ọnụ onye ọmụma mezuo. "Ọ bükwa site n'Ijipt ka m kpọputara nwa m." **16** Iwe were Herod nke ukwuu mgbe ọ chọputara na ndị amamihe ahụ agħoġla ya aghuġħo. N'ihi ya, o nyere iwu banyere Betlehem na obodo nta ndị ọzqo għbarha ya għburugħru, ka ha għbu umentakịri niile nō n'obodo

ndi a, bu ndi gbara site n'afø abuø gbadaa, di ka ihe ọ nñtara site n'onu ndi amamihe si di. **17** E sitekwara otu a mezuo amumaa ahụ Jeremaya buru si, **18** “A nñru otu olu na Rema, ikwa akwa na oke iru uju di, Rechel na-akwa akwa n'ihi umu ya; ọ dighi nkasiobi obuña diri ya, n'ihi na ha adighikwa.” **19** Mgbe Herod nwñrụ, mmuø ozi Onyenwe anyi bïakwutere Josef na nrø n'ljipt **20** si ya, “Bilie, kporo nwantakirị ahụ na nne ya laghachi n'ala Izrel n'ihi na ndi na-achọ igbu ya anwùoła.” **21** Ya mere, o biliri, kporo nwantakirị ahụ na nne ya, laghachi n'ala Izrel. **22** Mgbe ọ nñru na eze ọhuru gbanwere Herod na Judia bu nwa ya a na-akpo Akelus, egwu turu Josef ilaghachi ebe ahụ. Ma n'ihi na adowo ya aka na ntị na nrø, ọ wezugara onwe ya gaa n'akukụ Galili. **23** Ọ gara biri n'obodo a na-akpo Nazaret. E sitekwara otu a mezuo okwu onu ndi amumaa si na, “A ga-akpo ya onye Nazaret.”

3 N'oge ahụ, Jon omeet baptizim bijara na-ezisa ozi n'ozara Judia. Isi okwu ya bu, **2** “Chegharjanu, n'ihi na alaeze eluigwe di nso.” **3** N'ihi na nwoke a bu onye e kwuru okwu banyere ya site n'onu onye amumaa Ajzaya si, “Otu onye na-eti mkpu n'ozara, na-asị, ‘Dozienụ uzø maka Onyenwe anyi, meenụ ka okporouzo ya guzozie.’” **4** Jon yi uwe e ji aji inyinya kamel mee. O kekwarra ihe okike ukwu nke akpukpo anu n'ukwu ya. Nri ya bu igurube na mmanu anu. **5** N'oge ahụ, ndi mmadu sitere Jerusalem, na Judia niile, n'ala niile di Jodan gburugburu, na-apukwuru ya. **6** Mgbe ha na-ekwuputa mmehie ha, o mere ha baptizim n'osimiri Jodan. **7** Ma mgbe ọhuru otutu ndi Farisii na ndi Sadusii ka ha na-abia ka e mee ha baptizim, ọ sıri ha, “Unu umu ajuala, onye doro unu aka na ntị si unu gbanari onumaa nke na-abia? **8** Mianu mkpuru na-egosiputa nchegharị unu. **9** Unu echekwala na unu pürü i si n'ime onwe unu, ‘Anyi nwere Ebraham dika nna,’ n'ihi na Chineke pürü isite na nkume ndi a mepütara Ebraham umu. **10** Ma ugbu a atukwasila anyuike na mgborogwu osisi niile. Osisi obuña nke na-adighị amị ezi mkpuru ka a ga-egbutu, tuba ya n'ime oku. **11** “Mụ onwe m ji mmiri eme unu baptizim n'ihi nchegharị, ma onye di ike karịa m na-abia. Onye m na-erughị ichịta akpukpoukwu ya. Ọ ga-eji Mmuø Nso na oku were mee unu baptizim. **12** Ihe ifucha oka ya di ya n'aka, ọ ga-azacha ebe izocha oka ya nke oma, chikota mkpuru oka wiiti tinye ha n'oba, ma jiri oku a na-apughi imenyu emenyu rechapu

igbugbo oka.” **13** Mgbe ahụ, Jisos sitere na Galili biña n'osimiri Jodan ka Jon mee ya baptizim. **14** Ma Jon choro igbochi ya, si, “O bu m kwasiri ibjawkwute gi ka i mee m baptizim. Gini mere i ji abiakwute m?” **15** Ma Jisos zara ya si, “Kwere ka ọ diri otu a ubgu a, o kwasiri ka anyi mezuo ezi omume niile.” Mgbe ahụ Jon kwenyere. **16** Ngwangwa e mechara Jisos baptizim, o sitere na mmiri ahụ riputa. N'otu oge ahụ, eluigwe meghere, Jon hñru Mmuø nke Chineke ka o si n'elu fedata di ka nduru na-ebekwasị Jisos n'isi. **17** Otu olu sitere n'eluigwe kwuo okwu si, “Onye a bu Okpara m, onye m hñru n'anya. Ihe ya di m ezi mma.”

4 Emesia, Mmuø Nso duuru Jisos baa n'ozara ka ekwensu nwaa ya ɔnwunwa. **2** Mgbe o busiri onu iri ubochi anø ehie na abali, aguu guru ya nke ukwu. **3** Mgbe ahụ onye ɔnwunwa ahụ bïakwutere ya si, “O buru na i bu Okpara Chineke, gwa nkume ndi a ka ha ghø achicha.” **4** Ma Jisos zara, “E dere ya n'akwukwo nso si, ‘O bughi naanị site na achichaka mmadu si adị ndu, kama site n'okwu niile si n'onu Chineke püta.’” **5** Mgbe ahụ, ekwensu duuru ya baa n'obodo nso ahụ, mee ka o guzo n'ebi dikarisirị elu nke ulonso ukwu, **6** si ya, “O buru na i bu Okpara Chineke, site n'ebi a tuda onwe gi n'ala. N'ihi na e dere ya n'akwukwo nso si, “O ga-enye ndi mmuø ozi ya iwu banyere gi, ha ga-ebuli gi elu n'aka ha ka i ghara ikpobi ulkwu gi na nkume.” **7** Ma Jisos zara si ya, “E deela ya n'akwukwo nso si, ‘I gaghi anwa Onyenwe gi na Chineke gi ɔnwunwa.’” **8** Ozokwa, ekwensu kporo ya gaa n'elu ugwu di elu, gosi ya alaeze niile nke ụwa na ebube ha. **9** O sıri ya, “Aga m enye gi ha niile ma ọ buru na i daa n'ala kpoo isiala nye m.” **10** Ma Jisos sıri ya, “Si n'ebi m no püo, ekwensu. N'ihi na akwukwo nso kwuru si, ‘O bu naanị Onyenwe anyi Chineke gi ka i ga-akpo isiala nye, naani ya ka i ga-efekwa.’” **11** Mgbe ahụ ekwensu hapuru ya laa. Ndị mmuø ozi bïakwutere ya, nonyere ya, na-ejere ya ozi. **12** Mgbe Jisos nñru na e tinyela Jon n'ulø mkporo, ọ pürü gaa Galili. **13** Emesia, ọ hapuru Nazaret gaa biri na Kapanom, bu obodo di n'akukụ osimiri Galili. Ọ di nso n'oke ala Zebulon na Naftalị. **14** N'uzo di otu a, amumaa ahụ Ajzaya buru mezuru. Amumaa nke sıri, **15** “Ala Zebulon na ala Naftalị, nke di n'akukụ osimiri, n'ofe Jodan, Galili nke ndi mba ozo, **16** ndị no n'ochichirị ahula ihè di ukwu. Ndị bi n'ala onyinyo ɔnwu ka ihè nwukwasiri.” **17** Site n'oge ahụ gaa n'ihi Jisos bidoro na-ekwusa na-asị,

"Chegharjanu, n'ahi na alaeze eluigwe di nso." 18 Ma mgbe Jisos na-agafe n'akuku osimiri Galili, o huru umunne abu, Saimon onye a na-akpo Pita, na Andru nwanne ya, ndi oru ha bu iku azu, ebe ha no n'ugbo mmiri na-aku azu. 19 O siri ha, "Bianu soro m. Aga m eme unu ndi oku na-akuta mmadu." 20 Ha hapuru ugbu azu ha otu mgbe ahu soro ya. 21 Mgbe o gara n'ihi nke nta, o huru umunne abu ozoz, Jemis nwa Zebedi na Jon nwanne ya, ebe ha na nna ha Zebedi no n'ime ugbo mmiri na-ekesi ugbo azu ha. O kpopkwara ha, 22 ngwangwa ha hapuru ugbo ha na nna ha soro ya. 23 Jisos jeghariri n'obodo niile nke Galili, na-akuzi ihe n'ulø nzukwu niile ha, na-ekwusakwa ozioma nke alaeze ahu. O na-agwokwa oria na nrja nrja niile di iche iche n'etiti ndi ahu. 24 Akuku banyere ya gbasara jezuu akuku Siria niile. Mgbe ahu otutu ndi mmadu kpotaara ya ndi niile ahu na-esighi ike, ndi na-aria udị oria di iche iche, ndi nwere ahu mgbu, na ndi mmuo ojoo na-esogbu, na ndi akwukwu, na ndi akuku ahu ha kpionwurụ akponwụ. O gwokwara ha niile. 25 Otutu mmadu sitere na Galili, Dekapolis, Jerusalem, Judia na n'ofe osimiri Jodan, soro ya.

5 Mgbe Jisos huru igwe mmadu ahu, o rigooro n'elu ugwu. Mgbe o nodurụ ala, ndi na-eso uzor ya biakwutere ya, 2 o bido ikuziri ha ihe. O siri: 3 "Ngozi na-adirị ndi bu ogbenye n'ime mmuo, n'ihi na alaeze eluigwe bu nke ha. 4 Ngozi na-adirị ndi na-eru uju, n'ihi na a ga-akaşı ha obi. 5 Ngozi na-adirị ndi di nwayoq n'obi, n'ihi na ha ga-eketa ụwa. 6 Ngozi na-adirị ndi aguu ezi omume na-agu, n'ihi na ndi ahu ka afọ ga-eju. 7 Ngozi na-adirị ndi na-eme obi ebere, n'ihi na ha ka a ga-emere ebere. 8 Ngozi na-adirị ndi di ocha n'obi, n'ihi na ha ga-ahu Chineke anya. 9 Ngozi na-adirị ndi na-eme ka udo di n'etiti mmadu na ibe ya, n'ihi na a ga-akpo ha umu Chineke. 10 Ngozi na-adirị ndi a na-emegbu n'ihi ezi omume, n'ihi na alaeze eluigwe bu nke ha. 11 "Ngozi na-adirị unu mgbe ndi mmadu na-akocha unu, na-emegbu unu, ma na-ekwukwa okwu ojoo na ugħha niile di iche iche megide unu n'ihi m. 12 Nuriyanu onu, nwekwanu obi uto, n'ihi na ugħo oru unu di ukwuu n'eluigwe. N'ihi na n'uzo di otu a ka ha sogburu ndi amuma ndi buru unu uzor. 13 "Unu bu nnu nke ụwa, ma o buru na nnu adighi atokwa uto, a ga-eji ginji mee ka o tọo uto ozoz? O bakwaghij uru obula, ma o bughij naanij itufu ya, ka ndi mmadu zożi ya ukkan. 14 "Unu bu ihe

nke ụwa. Unu di ka obodo e wuru n'elu ugwu nke a na-apughij izo ezo. 15 Ndị mmadu adighi amunye oriona donye ya n'okpuru igbe, kama a na-adokwasị ya n'elu ihe idoba oriona, ka o nye ndi niile no n'ulø ahu ihè. 16 Ya mere, kwerenü ka ihè unu nwuo nye mmadu niile, ka ndi mmadu hụ oru ɔma unu, tookwa Nna unu nke bi n'eluigwe. 17 "Unu echela na m bijara ikagbu iwu Mosis, maqbū ozizi ndi amuma. Abiaghị m ikagbu akagbu, kama abiara m imezu ha. 18 N'ezie, agwa m unu, na tutu eluigwe na ụwa agabiga, o dighi otu mkpuru edemeđe obula di nta, o buladị nke dikarisiri nta, nke a ga-esi n'Iwu a wepụ ruo mgbe ha niile ga emeza. 19 N'ihi ya, onye obula nke ga-emebi otu n'ime iwu ndi a, o buladị nke dikarisiri nta, ma kuziekwara ndi ozoz ime otu ahu, a ga-agu onye ahu n'onye dikarisiri nta n'alaeze eluigwe. Ma onye na-ezi umu mmadu ka ha debe iwu ahu, ma na-emekwa okwu ndi ahu n'onwe ya, a ga-akpo ya onye di ukwuu n'alaeze eluigwe. 20 Ka m dqq unu aka na ntị. O buru na ezi omume unu akarighi ezi omume ndi Farisii na ndi ozizi iwu, unu apughij iba n'alaeze eluigwe ma oli. 21 "Unu nṛu na-agwara ndi mmadu n'oge gara aga, si, 'Onye egbulu mmadu, onye obula gburu mmadu a ga-ekpe ya ikpe.' 22 Ma asij m unu, na onye obula nke na-ewe iwe megide nwanna ya, na-enyefe onwe ya n'aka ikpe. Onye obula nke na-akpo nwanna ya 'Raka,' ya bu Onye iberiibe, ga-aza ajuju n'uløikpe. Ozokwa, onye obula nke kporo nwanne ya, 'Onye nzuzu,' na-edo onwe ya iba n'oku ala mmuo. (**Geenna g1067**) 23 "Ya mere, o buru na i gaa inye onyinye gi n'ebi ichu aja, ma cheta n'ebi ahu na gi na nwanne gi adighi n'udo, 24 hapu onyinye gi n'ebi ichu aja, laa ka gi na nwanne gi kpezie. Mgbe unu mere udo, lagħachji bja nyi onyinye gi. 25 "Mee ɔsijsø ka gi na onye kpo gi eje ulø ikpe kpezie, mgbe o na-eburubegħi ikpe gi na ya jee n'aka ɔkaikpe, onye ga-enyefe gi n'aka ndi nche, ma eleghji anya etinye gi n'ulø mkporo. 26 N'ezie, agwa m gi, i gaghj e si n'ebi ahu pūta ruo mgbe i kwugħachiri kobo niile i ji. 27 "Unu nṛu na e kwuru si, 'Akwalla iko.' 28 Ma asij m unu, onye obula lere nwanyi anya site na-agu ickwa iko emeelari mmeħie īkwa iko n'ime obi ya megide nwanyi ahu. 29 N'ihi nke a, o buru na anya aka nri gi na-eme ka i jehie, ghupu ya tufuo. O kaara gi mma na i tufuru otu akuku ahu gi baa n'alaeze karja na i ji ahu zuruoke baa n'oku ala mmuo. (**Geenna g1067**) 30 O buru na aka nri gi na-eme ka i jehie, għupu ya tufuo. O kaara gi mma na i tufuru

otu akukụ ahụ gi ma baa n'alaeze eluigwe, karịa na i ji ahụ zuruoke ma baa n'okụ ala mmuo. (Geenna g1067) 31 “E kwukwara sị, ‘Onye ọbụla chọrọ igbara nwunye ya alukwaghị m, ga-ebu ụzọ dee akwukwọ alukwaghị m nye nwunye ya.’ 32 Ma asị m unu, onye ọbụla gbara nwunye ya alukwaghị m, ma ọ bughị n'ihi ikwa iko, ọ na-etinye nwanyi ahụ n'onodụ ga-eme ka ọ kwaawo iko. Ọ burụ na nwanyi ahụ aluọ di ọzọ, nwoke ahụ lụrụ nwanyi ahụ na-emekwa mmehie ikwa iko. 33 “Ozokwa, unu nṣụ na a gwara ndị mmadụ n'oge gara aga sị, ‘Añula iyi ugħha, kama mezuo ihe niile unu nṣụ n'iyyi nye Onyenwe anyi.’ 34 Ma asị m unu añula iyi ọbụla. Ejikwala eluigwe ariụ iyi n'ihi na eluigwe bụ ebe ocheeze Chineke dị. 35 Ejikwala ụwa ariụ iyi n'ihi na ụwa bụ ebe mbakwasị ükwu ya. Ejikwala Jerusalem ariụ iyi n'ihi na ọ bụ obodo Eze ukwu ahụ. 36 Ejikwala isi gi ariụ iyi n'ihi na i pughi ime ka otu agiri isi gi dị ọcha maqbụ dị oji. 37 Añula iyi ọbụla. Kama ka okwu unu burụ ‘E’ maqbụ ‘Ee’; ihe ọbụla gafere nke a sitere n'aka ajo onye ahụ. 38 “Unu anụla na e kwuru sị, ‘Ọ bụ anya ka a kükporo, anya n'onodụ anya. Ọ burukwaa otu eze ka e tipụrụ, eze n'onodụ eze.’ 39 Ma ana m asị unu eguzogidela onye bụ ajo onye. Kama ọ burụ na mmadụ amaa gi ụra na ntị aka nri, tughariara ya ntị nke ọzọ. 40 Ọ burụ na mmadụ agbaa gi akwukwọ n'ülöikpe, ka ọ nara gi uwe ime gi, nyekwa ya uwe nke elu gi. 41 Ọ burụ na mmadụ esite n'ike chọrọ ka i soro ya gaa puku nzọ ükwu ato, soro ya gaa puku nzọ ükwu isii. 42 Nye onye ọbụla rijorị gi ihe. Achughachikwala ndị na-abia ka i binye ha ego. 43 “Unu nṣụ na e kwuru sị, ‘Hụnụ ndị agbataobi unu n'anya, ma kpokwanụ ndị iro unu asị.’ 44 Ma asị m unu, hụnụ ndị iro unu n'anya, kpekwaaranụ ndị na-esogbu unu ekpere. 45 Nke a ga-eme ka unu burụ ụmụ nke Nna unu bi n'eluigwe, onye na-eme ka anwụ muqoro ndị ọma na ndị ojọq, na-emekwa ka mmiri zooro ndị ezi omume na ndị ajo omume. 46 Ọ burụ naanị ndị hụrụ unu n'anya ka unu na-ahụ n'anya, gini ga-abụ ugwo ọru unu? Ọ bulaadi ndị ọna ụtụ na-emekwa otu a. 47 Ọ burukwaa na unu na-ekele naanị ndị enyi unu ekele, ọ dighị ihe ọbụla dị iche n'ebe unu na ndị ọzọ nọ. N'ihi na ndị na-amaghị Chineke na-emekwa otu ahụ. 48 Ya mere, unu kwasiri izuoke n'ịrụ ọru ọma, dika Nna unu bi n'eluigwe si zukwaa oke.

6 “Kpacharanụ anya ka unu ghara ime ezi omume unu naanị ka ndị mmadụ hụ unu. N'ihi na unu mee

nke a, unu agaghị enweta ugwo ọru ọbụla site n'aka Nna unu bi n'eluigwe. 2 “Unu afụla opị mgbe unu na-enye ndị nọ na mkpa onyinye, n'ihi na otu a ka ndị ihu abuọ na-eme n'ülö nzukọ na n'okporoụzo, ka ndị mmadụ too ha. N'ezie, ana m agwa unu, ha anatala ugwo ọru ha n'izuoke. 3 Mgbe unu chọrọ ịru ọru ebere, meenụ ya na nzuzo. Ekwela ka aka ekpe gi mata ihe aka nri gi na-achọ ime. 4 Ka onyinye gi burụ na nzuzo. Mgbe ahụ, Nna gi, onye na-ahụ ihe dị na nzuzo ga-akwughachi gi. 5 “Mgbe ọbụla unu chọrọ ikpe ekpere, unu emela dị ka ndị ihu abuọ, n'ihi na ha hụrụ iguzo n'ime ụlo ekpere, nakwa n'akukụ ụzọ n'anya na-ekpe ekpere, ebe ndị mmadụ ga-ahụ ha. N'ezie, agwa m unu, ha anatala ugwo ọru ha n'ebe o zuruoke. 6 Kama, mgbe unu chọrọ ikpe ekpere, baanụ n'ime ụlo unu. Mechiekwanụ ụzọ unu, kpokoụnụ Nna unu n'ekpere na nzuzo. Mgbe ahụ Nna unu, onye na-ahụ ihe e mere na nzuzo, ga-enye unu ugwo ọru unu. 7 Mgbe unu na-ekpe ekpere, unu ekwula okwu nkukwasị efu dị ka ndị na-amaghị Chineke na-eme. Ha chere na a ga-anụ ekpere ha n'ihi ọtụtụ okwu ha na-ekwu. 8 Unu adịla ka ha. Chetanụ na tupu unu arịo arịo ọbụla, Nna unu bi n'eluigwe maara ihe na-akpa unu. 9 “Sinụ otu a na-ekpe ekpere: “Nna anyị nke bi n'eluigwe, ka e doo aha gi nsọ. 10 Ka alaeze gi bịa, ka e mee uche gi n'ụwa, dika e si eme ya n'eluigwe. 11 Nye anyị nri nke ụbochi taa. 12 Gbaghara anyị mmehie anyị, dika anyị si agbaghara ndị na-emehie megide anyị. 13 Ekwela ka anyị daba n'ime ọnwụnwa, kama, zoputa anyị n'aka ajo onye ahụ.’ 14 Ọ burụ na unu agbaghara ndị mmadụ mgbe ha mehiere megide unu, Nna unu nke bi n'eluigwe ga-agbagharakwa unu mmehie unu. 15 Ọ burukwanụ na unu agbagharaghị ndị ọzọ mmehie niile ha, Nna unu nke bi n'eluigwe agaghị agbaghara unu mmehie unu. 16 “Ozọ, mgbe ọbụla unu na-ebu ọṇụ, unu agbarụla ihu unu dika ndị ihu abuọ na-eme. N'ihi na ha na-agbarụ ihu ha ka ndị ọzọ hụ na ha na-ebu ọṇụ. N'ezie agwa m unu, ha anatala ugwo ọru ha. 17 Mgbe i na-ebu ọṇụ, tee isi gi mmanụ, ma saakwa ihu gi mmiri, 18 ka ndị ọzọ ghara iħuħta na i na-ebu ọṇụ kama ka ọ burụ naanị nye Nna gi, onye anya na-adighị ahụ. Nna gi, onye na-ahụ ihe niile na-eme na nzuzo, ga-akwụ gi ugwo. 19 “Unu akpadola akụ n'ụwa nye onwe unu, ebe ọ ga-agba nchara, akiaka atakwa ya, ebe ndị ohi ga-etiwa ma zukwaa ha. 20 Kama kwadoonụ akụ n'eluigwe nye onwe unu, ebe ha na-agaghị agba nchara, ebe

akika na-agaghị eri ha, ebe ndị ohi na-adighị etiwa maqbụ zuo ihe. 21 N'ihi na ebe ọbụla akụ unu dị ka obi unu ga-adịkwa. 22 “Anya bụ oriọnụ nke anụ ahụ. Ọ burukwa na anya gi adịrị ọcha, ahụ gi niile ga-ejupụta n'ihè. 23 Ọ bụrụ na anya gi ajọqị njo, akukụ ahụ gi niile ga-ejupụta n'ochichịri. Ọ burukwa na ihé ahụ dị n'ime gi agħoq əchichịri, əchichịri ahụ ga-adị ukwuu. 24 “O dighị onye ọbụla pürü ife nna ukwu abụo, n'ihi na o ga-achọ ihụ otu n'ime ha n'anya, kpokwa nke əzọ asị, maqbụ soperụ otu ma leliä nke əzọ anya. Otu a kwa i nweghi ike ife Chineke na akụ otu mgbe ahụ. 25 “N'ihi nke a ka m ji na-asị unu, unu echegbula onwe unu banyere ndụ unu, ihe unu ga-eri, maqbụ ihe unu ga-arịnụ, maqbụ banyere ahụ unu, ihe unu ga-eyi n'ahụ. Ọ bụ ndụ akarighị nri ejị azụ ya, ka o bụ ahụ akarighị ihe e ji ekpuhi ya? 26 Werenụ ụmụ nnunụ dị ka ihe imatụ. Ha adighị akụ mkpuru n'ubi maqbụ ewe ihe ubi. Ha adighị achikotakwa ihe debe n'qba. Ma Nna unu nke bi n'eluiwge na-azụ ha. Ọ bụ na unu adighị oke ənuaḥia karịa ha? 27 Onye n'etiti unu pürü itinye otu nkeji n'ogologo ubechị nke ndịya site n'ichegbu onwe ya? 28 “Ginị mekwaranụ unu ji na-anị n'echiche oge niile maka uwe? Leenụ okoko osisi nke əhịa. Ha adighị arụ orụ maqbụ dogbuo onwe ha n'orụ. 29 Ma asị m unu, o bulađi Solomon n'ebube nke ịbụ eze ya niile, eyighị uwe ọbụla mara mma dị ka otu n'ime okoko osisi nke əhịa ndị a. 30 Ma ọ bụrụ na Chineke si otu a chọp ahijịa efu nke ubi mma, nke pürü ịdị ndụ taa ma echị atubा ha n'ite əkụ, o bụ na o gaghị a chọp unu mma karịa. Unu ndị okwukwe nta? 31 N'ihi nke a, unu echegbukwala onwe unu na-asị, ‘Ginị ka anyị ga-eri?’ maqbụ, ‘Ginị ka anyị ga-arịnụ?’ maqbụ, ‘Ginịka ka anyị ga-eyi?’ 32 Ọ bụ ihe ndị a ka ndị na-amaghị Chineke na-achosi ike. Ma Nna unu bi n'eluiwge maara na o dị unu mkpa. 33 Ma burunu ụzo chọp alaeze ya na ezi omume ya, a ga-atukwasikwara unu ihe ndị a niile. 34 Ya mere, unu echegbula onwe unu banyere echị, n'ihi na echị ga-echere onwe ya. Nsogbu nke ubechị taa ezuorola ubechị taa.

7 “Unu ekpela ndị əzọ ikpe, ka a ghara ikpekwa unu ikpe. 2 N'ihi na a ga-ekpe unu ikpe díka unu si kpee ndị əzọ. Ọ bukwala ihe unu ji tujorị ndị əzọ ka a ga-eji tujorị unu. 3 “Ginị mere i ji elee ntakirị ahijịa dị nwanna gin'anya ma i dighị ahijuta obodobo osisi dị gi onwe gi n'anya? 4 Olee otu i ga-esi gwa ya si, ‘Nwanna m, kwere ka m tujụ gi ntakirị ahijịa danyere

gi n'anya,’ mgbe obodobo osisi dị gi n'anya, nke na-adighị ekwe gi huzie ụzo. 5 Onye ihu abụo! Buru ụzo wepụ obodobo osisi dị gi n'anya ka i nwee ike iħużi ụzo tujụ ntakirị ahijịa nke dī nwanna gi n'anya. 6 “Enyela nkita ihe dī nsø. Enyekwala ezi ihe dī oke ənuaḥia. Ha ga-azotq ha ma tugharjakwa dörje gi. 7 “Na-arịonụ, unu ga-arịota, na-achonụ, unu ga-achota, kükwanụ aka n'uzo, a ga-emeghekwara unu ụzo. 8 N'ihi na onye na-arịo, na-arịota. Onye na-acho, na-achota. Onye na-akụ aka n'uzo ka a ga-emeghekwara ụzo. 9 “O dī onye n'ime unu, ma ọ bụrụ na nwa ya arīo ya achicha, ga-enye ya okwute? 10 Maqbụ, nwata ahụ arīo azụ, o nye ya agwo? 11 Ya mere, ebe unu ndị əjọq maara otu e si enye ụmụ unu ezi onyinye, Nna unu bi n'eluiwge o gaghị enye unu karịa, ma ọ bụrụ na unu arīo ya! 12 Ya mere, n'ime ihe niile, na-emeso ndị mmadu dī ka i si chọp ka ha mesoo gi. Nke a bụ nchikotia ihe iwu na ndị amumá ziri. 13 “Sitenụ n'onụ ụzo dī warawara banye. N'ihi na ənụ ụzo ahụ dī obosara. Mbara ka ụzo ahụ díkwa na-eduba n'ila n'iyi. Ọtutu na-esoro ya. 14 Ole na ole na-achota ụzo ahụ na-eduba na ndụ, n'ihi na o dī warawara, díkwa nkpagide. 15 “Kpacchapunụ anya! N'ihi na ndị amumá ugħa dī. Ha na-abjawkwute unu n'udidị atur, ma ha bụ agu. 16 A ga-esite na mkpuruha mata ndị ha bụ. Ndị mmadu ọ na-esite n'osisi ogwu dī n'əhia għota mkpuru osisi grepu, ka ha na-esite n'osisi uke għara n'əhia għota mkpuru fiig? 17 N'uzo dī otu a, osisi ọbụla dī mma na-amipueta mkpuru əma, ma osisi dī njo na-amipueta mkpuru dī njo. 18 Osisi na-amị mkpuru əma adighị amị mkpuru əjoo. Nke na-amị mkpuru əjoo adighikwa amị mkpuru əma. 19 Ma osisi ọbụla na-amighi mkpuru əma ka a ga-egbutu tħunye ya n'əkụ. 20 Ụzo e si amata osisi əma bụ site na mkpuru ya. 21 “O bughị ndị niile na-asị m ‘Onyenwe anyị, Onyenwe anyị,’ ga-abanye n'alaeze eluiwge, kama o bụ naanị ndị ahụ na-eme ihe Nna m nq n'eluiwge na-acho ka ha mee. 22 N'ubechị ahụ, Ọtutu ndị mmadu ga-asị m, ‘Onyenwe anyị, Onyenwe anyị, o bụ na anyị ejighị aha gi buo amumá, jiri aha gi chupu mmuq əjoo, ma jirikwa aha gi ruo Ọtutu orụ ebube?” 23 Mgbe ahụ aga m agwa ha hoohaa sị ha, ‘Amaghị m unu, sitenụ n'ihi m püo, unu ndị ajo omumel’ 24 “Onye ọbụla ħara ntị n'okwu ndị a m kwuru, ma meekwa ha, dī ka nwoke ahụ maara ihe, onye wuru ulo ya n'elu oke nkume. 25 Mmiri zosikwara ike n'elu ulo ahụ, idee mmiri sokwara, tie n'ulø ahụ. Ifufe siri ike

fekwara, ma ulø ahü adaghị. N'ihı na e wuru ntqala ya n'elu oke nkume. **26** Ma ndị nile nñru okwu ndị a, ma lefuru ha anya, bù ndị nzuzu. Ha dì ka nwoke wuru ulø ya n'elu aja. **27** Ngwangwa mmiri zoro, idee mmiri sokwara, ifufe fesikwara ike tie n'ulø ahü, ulø ahü dara daruo ala. Ođidà ya dì ukwuu.” **28** Mgbe Jisós kwuchara okwu ndị a, ozizi ya juru igwe mmadu ahü niile anya. **29** N'ihı na o ziri ihe dìka onye nwere ikike. Q bughi dì ka ndị ozizi iwu ha.

8 Otu mmadu sooro Jisós mgbe o si n'ugwu ahü rịdata. **2** Mgbe ha na-agà n'uzo, otu onye ekpenta bjakwutere ya kpọ̄ isiala nye ya, rịo ya sị, “Onyenwe m, o bụrụ na i chorø, i puru ime ka m dì ocha.” **3** O setipurụ aka ya, metụ ya sị, “Achorø m ka i dì ocha, dírikwa ocha!” Ngwangwa, ekpenta ahü lara. **4** Jisós nyere nwoke ahü iwu sị ya, “Hụ na ịgwaghị onye obula, kama gaa gosi onye nchüaja onwe gi, chukwua aja onyinye dìka Mosis, nyere n'iwu, ka o bụrụ ihe ama nye ya.” **5** Mgbe o banyere na Kapanom, otu onye ọchịaghà bjakwutere ya rịō ka o nyere ya aka. **6** O sịri, “Onyenwe m, onye na-ejere m ozi dina n'ulø n'oke ihe mgbu, akụkụ ahü ya kpónwukwara akponwụ.” **7** Jisós sịri ya, “O bụ m bia gwọ̄ ya?” **8** Ma onye ọchịaghà ahü zara ya sị, “Onyenwe m, ekwesighị m ka i bata n'okpuru ulø m. Naanị nodụ n'ebe a, kwuo okwu, ahü ga-adíkwa onye na-ejere m ozi ike. **9** N'ihı na mụ onwe m bükwa onye nō n'okpuru ikike ọchichị, nwee ndị agha nō n'okpuru m. Ana m asị onye nke a, ‘gaa.’ Q gaa, sıkwa onye nke ọzø, ‘bia.’ O bia. Ana m asị ohu m, ‘mee nke a.’ Q na-emekwa ya.” **10** Mgbe Jisós nñru okwu a, o juru ya anya nke ukwuu. Q gwara igwe mmadu ahü so ya okwu sị, “N'ezie, ahübeghị m okwukwe dì otu a ebe obula; o bulađi n'Izrel niile. **11** N'ezie kwa, otu ndị mmadu ga-esite n'owụwa anyanwụ nakwa ọđida anyanwụ bia soro Ebrahim na Ajízik na Jekob nökø̄ n'oriri n'alaeze eluigwe. **12** Ma ụmụ alaeze ahü, ka a ga-atụpụ n'ezi, n'ime ọchichiri, ebe ikwa akwa na ịta ikitere eze ga-adị.” **13** Jisós gwara ọchịaghà ahü okwu sị ya, “Laa! E meerela gi dì ka okwukwe gi sịrị dì.” Ahü dírị onye ahü na-ejere ya ozi mma n'otu awa ahü. **14** Mgbe Jisós ruru n'ulø Pita, o choputara na nne nwunye ya nwere ahü ọkụ. **15** O metụrụ ya aka, ahü ọkụ ahü hapụrụ ya, o biliri malite ijere ya ozi. **16** N'oge uhuruchi, ha kpotaara ya otutu ndị mmuø ojoo na-esogbu. O ji okwu onụ chupụ mmuø ojoo ahü niile, gwoókwa ndị niile ahü na-adighị ike. **17** Nke a bụ imezu amụma ahü Ajazaya

buru sị, “O bupurụ nrịa nrịa anyị niile, burukwa ọria anyị niile.” **18** Mgbe Jisós hụrụ igwe mmadu dì ukwuu ndị gbara ya gburugburu, o nyere ndị na-eso ụzo ya iwu ka ha gafee n'ofe nke ọzø. **19** N'oge ahü, otu onye n'etiti ndị na-ezi iwu bjakwutere ya sị ya, “Onye nkuzi, aga m eso gi gaa ebe obula i na-agà.” **20** Jisós zara, sị, “Nkịta ọhịa nwere onụ ebe ha na-edina. Umụ nnụnụ nke igwe nwekwara akwụ; ma Nwa nke Mmadu enweghi ebe obibi.” **21** Otu onye ọzø n'ime ndị na-eso ụzo ya sịrị ya, “Onyenwe m, aga m eso gi, kama kwere ka m buru ụzo gaa lie nna m.” **22** Ma Jisós zara sị ya, “Soro m ugbu a. Hapụ ndị nwụrụ anwụ ka ha lie ndị nwụrụ anwụ ibe ha.” **23** Mgbe o banyere n'ugbø, ndị na-eso ụzo ya sooro ya. **24** N'otu ntabi anya, oke ifufe bidoro ife n'odø mmiri ahü, nke mere na ebili mmiri na-ekpuhi ugbo ahü. Ma o nō na-arahụ ụra mgbe ihe ndị a na-eme. **25** Ndị na-eso ụzo ya jekwuuru ya, kpoōt ee ya, sị ya, “Onyenwe anyị, zoputa anyị! Lee, na anyị n'ala n'iyi.” **26** Ma o zaghachiri, “Unu ndị okwukwe nta, gini mere ujo ji na-atụ umu?” Mgbe ahü o biliri baara ifufe ahü na ebili mmiri ahü mba. Ha niile dajurụ, deere jii. **27** O juru ndị na-eso ụzo ya anya, mee ka ha juo ajuju sị, “O bụ ụdị mmadu dì ańaa ka nwoke a bụ? O bulađi ifufe na ebili mmiri na-eme ihe o kwuru.” **28** Mgbe o rutere n'ofe nke ọzø nke obodo Gadarin, mmadu abuø ndị mmuø ojoo si n'ebé a na-eli ozu zutere ya. Ha na-akpa ike nke ukwuu, na o díkweghị onye na-esite n'uzo ahü agafe n'ihı ha. **29** Ngwangwa, ha tiri mkpu bido na-ajụ ajuju sị, “Gini ka anyị na gi nwekoro, gi Okpara Chineke? I gaghi echekwa eche ka oge ruo tupu ibido ịta anyị ahụhụ?” **30** Igwe ezi nō n'akụkụ ebe ahü na-akpa nri. **31** Mmuø ojoo ndị a rịō ya arirịō sị, “O bụrụ na i chupụ anyị, biko, hapụ anyị ka anyị banye n'ime ezi ndị a.” **32** O nyere ha iwu sị ha, “Ngwa, gaanụ!” Ha sitere n'ime mmadu abuø ahü pütä banye n'ime igwe ezi ahü. Otu mgbe ahü kwa, ezi ndị ahü niile gbaara ọsø site na mkputamkpu ala onụ mmiri ahü dabanyechaa n'ime mmiri ahü. Ha nwụkwaru n'ime ya. **33** Ndị na-elekọta igwe ezi ndị ahü gbapuru gbaga n'ime obodo kojorø ha ihe niile mere; tinyere ihe mere ndị ahü mmuø ojoo na-esogbu. **34** Ya mere ndị niile nō n'obodo ahü pütara ijhụ Jisós. Mgbe ha hụrụ ya ha rịō ya sị ya pütara ha n'akụkụ obodo ha.

9 Jisós banyekwara n'ugbø mmiri nke kwọqorø ya bijaruo n'obodo nke ya. **2** Ndị ikom ụfodụ butere

ya otu nwoke akuku ahụ ya kpónwuru akpónwụ, bụ onye dina n'ute. Mgbe Jisós húrụ okwukwe ndị ahụ, ọ gwara onye ọri ahu okwu sị ya, "Nwée obi ike nwa m nwoke n'ihi na a gbaghara gị mmehie gị niile." 3 N'oge a, ụfodụ ndị ozizi iwu nke ndị Juu nọ n'ebe ahụ sı̄rtara onwe ha, "Nwoke a na-ekwulu Chineke." 4 Ma ebe Jisós matara ihe ha na-eche n'obi ha, ọ sı̄ri, "Gịnị mere unu ji na-eche ajo echiche n'obi unu? 5 Olee nke ka mfe ikwu? Ọ bụ i sị, 'A gbaghara gị mmehie gi niile,' ka ọ bụ i sị, 'Bilie jee ije?' 6 Ma ka unu mata na Nwa nke Mmadụ nwere ike n'uwá ịgbaghara mmehie." Ọ sı̄ri onye ahụ akuku ahụ ya kpónwuru akpónwụ, "Bilie, chíri ute gị laa!" 7 Nwoke ahụ biliri, chíri ute ya laa n'ulọ ya. 8 Mgbe igwe mmadụ a húrụ ihe ahụ mere, akpata oyi júrụ ha n'ahụ n'ihi egwu. Ha tokwara Chineke onye na-enye ụmụ mmadụ ike di otu a. 9 Mgbe Jisós si n'ebe ahụ na-agà, ọ húrụ otu nwoke a na-akpọ Matiu ka ọ nódürü ala iri nri uhuruchi n'ulọ Matiu, ọtụtụ ndị ọna ụtụ na ndị mmehie sooro ya na ndị na-eso ụzo ya nódü na-eri nri. 11 Mgbe ndị Farisií húrụ nke a, ha júrụ ndị na-eso ụzo ya ajuju sị ha, "Gịnị mere onye ozizi unu ji eso ndị ọna ụtụ na ndị mmehie na-eri nri?" 12 Mgbe ọ nñürü nke a, Jisós sı̄ri, "Mkpa dibia adighị akpa ndị ahụ dì ike, kama ọ bụ ndị ahụ na-esighị ike ka mkpa dibia na-akpa. 13 Ma gaanụ mṣta ihe okwu a pütara, 'Ana m achọ ebere, ọ bughị aja.' N'ihi na abiajaghị m ikpọ ndị mmehie." 14 Emesia, ndị na-eso ụzo Jọn bjara juo ya ajuju sị, "Gịnị mere ndị na-eso ụzo gi adighị ebu ọnụ dì ka anyị onwe anyị na ndị Farisií na-eme?" 15 Jisós júrụ ha sị, "O kwesiri ka ndị enyi onye na-alụ nwunye ọhúrụ nōrọ na mwute na-erighị nri, mgbe ha na di nwanyị ọhúrụ nō? Oge na-abia mgbe a ga-ewepụ di nwanyị ọhúrụ n'etiti ha, mgbe ahụ ka ha ga-ebu ọnụ. 16 "O dighị onye na-eji akwa ọhúrụ kwachie ebe akwa ochie siri dökka, n'ihi na akwa ahụ ga-esi n'ebe a kwachiri ya dòwaa; mee ka ọ dì njọ karịa ka ọ dì na mbụ. 17 O díkweghị onye ga-etinye mmanya ọhúrụ n'ime karama akpükpo ochie, n'ihi na karama ochie ahụ ga-agbawa mee ka mmanya ọhúrụ ahụ wufuo. Kama ọ dì mma itinye mmanya ọhúrụ n'ime karama akpükpo ọhúrụ, nke ga-echekwa ha abụ nke ọma." 18 Mgbe ọ nọ na-ekwu okwu, otu onyeisi ulọ ekpere bjara kpoo isiala nye ya, sị, "O díbeghị anya nwa m nwanyị nwuru. Otu ọ dì, bjia ka i

bikwasị ya aka gi. O ga-ebili díkwa ndị ọzo." 19 N'ihi nke a, Jisós soro ya gawa. Ndị na-eso ụzo ya sokwara ha. 20 Ma o nwere otu nwanyị onye ahụ na-esighị ike. Nwanyị a anọla n'ọri a afọ iri na abụ. Ọ bükwa ọri oruru ọbara nke na-adighị akwusi akwusi ka ọ na-aria. Nwanyị a sitere n'azụ biaruo ya nso, metụ ọnụ uwe ya aka. 21 N'ihi na o kwuolarị n'ime obi ya sị, "O búrụ nnö na m ga-enwe ike metụ ọnụ uwe ya aka, a ga-agwo m." 22 Jisós chigharị lee ya anya sị ya, "Ada m, nwee obi ike, n'ihi na e sitela n'okwukwe gi mee ka ahụ dì gị mma." Ahụ díkwarra nwanyị ahụ mma site n'oge ahụ. 23 Mgbe Jisós batara n'ulọ onyendu ulọ ekpere ndị Juu ahụ, ụ higwe mmadụ ka ha na-atụ ụzụ na ndị na-egbu oja. 24 Ọ sı̄ri ha, "Sinụ ebe a pụo, nwata nwanyị a anwughi anwụ, kama ọ no n'ura." Ma ha chíri ya очи. 25 Ma mgbe achüpüsiri igwe mmadụ ahụ, ọ banyere n'ime ulọ, jide nwata nwanyị ahụ n'aka, o bilie ọtọ. 26 Akukọ ọrụ ebube a gbasara n'ebe niile n'ala ahụ. 27 Mgbe Jisós si n'ebe ahụ na-apụ, ụmụ nwoke abụ ndị kpuru isị sooro ya. Ha tikuru ya mkpu na-asị, "Nwa Devid, meere anyị ebere!" 28 Ha sooro ya bata n'ulọ ebe ọ nọ. Ọ júrụ ha ajuju sị, "Unu kwere na m nwere ike ime ka unu hụ ụzo?" Ha zara sị ya, "E, Onyenwe anyị, anyị kweere." 29 O metụrụ ha aka n'anya sị ha, "Ya dírị unu dì ka okwukwe unu si dì." 30 Ngwangwa ndị isị ahụ bidoro iħu ụzo. Jisos maara ha ọkwa sị ha "Unu agwakwala onye ọbula." 31 Ma ha pürü gbasaa akukọ a ebe niile n'ala ahụ. 32 Mgbe ndị a sitere n'ebe ahụ pụo, ndị ọzo buteere ya nwoke dara ogbi, onye mmuo ojoo bikwa n'ime ya. 33 Mgbe ọ chüpüri mmuo ojoo ahụ, onye ogbi ahụ bidoro ikwu okwu. Ibibio nwuru igwe mmadụ nō n'ebe ahụ. Ha sı̄ri, "Anyị ahụtubeghị ihe di otu a n'ala Izrel." 34 Ma ndị Farisií sı̄ri, "O bụ ekwensi, eze ndị mmuo ojoo, na-enye ya ike ichüpü mmuo ojoo." 35 Jisós jegharị n'obodo niile na ogbe niile di n'ebe ahụ, ma ndị ukwu na ndị nta, na-ezi ihe n'ulọ ekpere ndị Juu, na-ekwusakwa ozioma nke alaeze ahụ. Ọ na-agwókwa ọri na nrịa nrịa niile dì iche iche. 36 Mgbe ọ húrụ igwe mmadụ niile na-abiajkwute ya, ọmịiko ha mere ya, n'ihi na ha bụ ndị a na-esogbu. Ndị na-enweghị onye inyeaka. Ndị dì ka atụrụ na-enweghị onye na-azụ ha. 37 Mgbe ahụ, ọ sı̄ri ndị na-eso ụzo ya, "Owuwe ihe ubi hiri nne n'ezie. Ma ndị ọrụ dì ole na ole. 38 Ya mere, rịoṇụ Onyenwe owuwe ihe ubi ka o zite ndị ọrụ n'owuwe ihe ubi ya."

10 Jisos kporo ndi na-eso ụzo ya iri na abuo nye ha ike ičhipu mmuo na-adighi ocha, na igwo nrịa nrịa na ọrià niile dì iche iche. **2** Nke a bụ aha ndi ozi iri na abuo ahụ: Saimon (onye a na-akpokwa Pita) na Andru nwanne Saimon; Jemis nwa Zebedi, na Jọn nwanne ya. **3** Filip na Batalomi; Tomos na Matiu onye ọna ụtụ; Jemis nwa Alfiós, na Tadiós. **4** Saimon onye a na-akpọ Zilöt na Judas Iskariot, onye raara ya nye n'aka ndi gburu ya. **5** Ndị ikom iri na abuo ndi a ka Jisos nyere ike zipụ. Maara ha ọkwa sị ha: “Unu agala n'ebé ndi mba ọzọ, maqbụ n'ebé ndi Sameria nọ. **6** Kama jekwurunu ụmụ Izrel, ndi bụ aturu furu efu. **7** Mgbe unu na-agà, na-ekwusaaranụ ha sị, ‘alaeze eluigwe a dìla nso.’ **8** Gwoonụ ndi ọrià, kpoteenụ ndi nwurụ anwu, meenụ ka ahụ ndi ekpenta dì ọcha, chupukwanụ mmuo ojoo. N'efu ka unu natara. Ya mere, nyenụ n'efu. **9** “Mgbe unu na-agà, unu anatala ọlaocha maqbụ ọlaedo, maqbụ ọla ọbula tinye n'ime belit unu. **10** Unu ejikwala akpa maka njem unu, maqbụ uwe abuo, maqbụ akpukpoqkwu, maqbụ mkpanaka. N'ihi na onye ọru kwasiri ihe e ji azu ya. **11** Ma obodo ọbula maqbụ ogbe ọbula unu bara n'ime ya, choonụ ụfodụ ndi kwasiri nsopuru bi n'obodo ahụ. Nogidekwanu n'ulọ ha rwoo mgbe unu ga-ahapụ obodo ahụ. **12** Mgbe unu na-abanye n'ulọ ahụ, keleenụ ndi bi na ya sị, udo díri unu. **13** Ọ bürü na ndi n'o n'ulọ ahụ anabata unu, meenụ ka udo unu bjakwasị n'ulọ ahụ. Ọ burükwanụ na ha anabataghị unu, ka udo unu loghachikwute unu. **14** Ọ bürü na onye ọbula anabataghị unu, maqbụ ju ịnụrụ okwu unu, mgbe unu na-ahapụ ulọ ahụ maqbụ obodo ahụ kuchapụnụ aja dì n'ukwu unu. **15** N'eziokwu, ọ ga-adirị obodo ahụ njo n'ubochị ikpe karịa obodo Sodom na Gomora. **16** “Ana m ezipu unu dì ka aturu n'etiti agu. Ya mere, nweenụ uche díka agwo. Burunu ndi a na-apughị ita ụta díka nduru. **17** Kpachapụnụ anya. N'ihi na a ga-enyefe unu n'aka nzukọ ndi ulọ ikpe, piaakwa unu ihe n'ulọ ekpere ha. **18** A ga-ekpe unu ikpe n'ihu ndi na-achị achị na n'ihu ndi eze n'ihi m. Ma nke a ga-enye unu ohere igwa ha ihe banyere m. E, nke a ga-enye unu ohere igba ama banyere m nye ndi mba ọzọ. **19** Mgbe ha jidere unu na-ekpe unu ikpe, unu echegbula onwe unu banyere ihe unu ga-ekwu, maqbụ otu unu ga-esi kwuo ya. N'ihi na a ga-eme ka unu mata ihe unu ga-ekwu n'oge ahụ. **20** N'ihi na ọ bughị unu ga-ekwu n'onwe unu. Kama Mmụọ nke Nna unu bi n'eluiwge ga-esite n'ọnụ unu kwuo okwu. **21** “Nwanne ga-arara

nwanne ya nye ka e gbuo ya, nna ga-ararawka nwa ya nye. Ụmụ ga-ebili megide ndi mürü ha mee ka e gbuo ha. **22** Mmadu niile ga-akpọ unu asị n'ihi m. Ma onye ga-eguzosi ike ruo ọgwugwụ ka a ga-azoputa. **23** Mgbe ọbula ndi mmadu sogburu unu n'otu obodo gbalaganu n'obodo ọzọ. N'ezie, asị m unu, unu agaghị agazucha obodo niile nke Izrel tupu Nwa nke Mmadu aloghachi. **24** “Nwata akwukwó adighị akarị onye nkuzi ya. Ohu adighị akarịkwa mna ya ukwu. **25** O zuorela onye na-eso ụzo onye nkuzi ka ọ dì ka onye nkuzi ya, na ohu ahụ ka ọ dì ka onyenwe ya. Ọ bürü na a kpórọ nna nwe ụlo Belzebub, a ga-esi añaāa ghara ikpọ ndi ezinaulọ ya ihe karịjị nke a? **26** “Ya mere unu atula ha egwu. O nweghi ihe ọbula e kpuchiri ekpuchi nke a na-agaghị ekpughe, maqbụ ihe e zoro ezo nke a na-agaghị eme ka ọ püta ìhè. **27** Ihe m na-agwa unu ubgu a na nzuzu, kosaanụ ya mgbe chi borọ. Ihe m ji nwayo mee ka ọ baa unu na ntị, nödünụ n'elü ụlo kwusaa ya. **28** Unu atula egwu ndi pürü igbu naanị anụ ahụ unu, ma ha enweghi ike ịmetụ mkpuruobi unu aka. Kama onye unu ga-atu egwu bụ Onye ahụ nwere ike imebi anụ ahụ unu na mkpuruobi, tħabkwa ha n'okụ ala mmuo. (Geenna g1067) **29** Ọ bughị otu kobo ka a na-ere ụmụ nza abuo? Ma otu n'ime ha agaghị ada n'ala ma ọ bürü na Nna unu bi n'eluiwge amaghị. **30** Ọ buladị agiri isi dì n'isi unu ka a maara ọnuogugu ha. **31** Ya mere, unu atula egwu. Unu dì oke ọnụ karịa ọtụtụ ụmụ nza. **32** “Ya mere, onye ọbula kwuputara m n'ihu ụmụ mmadu, ka mụ onwe m ga-ekwuputa n'ihu Nna m bi n'eluiwge. **33** Ma onye ọbula na-agonarị m n'ihu ndi mmadu, mụ onwe m ga-agonarịkwa ya n'ihu Nna m bi n'eluiwge. **34** “Unu echekwala na m biara iweta udo n'uwá. Abiaghị m iweta udo, kama ọ bụ iwebata mma agha. **35** Abiara m ime, “Ka nwoke megide nna ya, ka nwa nwanyị megide nne ya, ka nwunye nwa megide nne di ya, **36** ndị iro mmadu ga-abụ ndi ezinaulọ ya.” **37** “Ọ bürü na i hụrụ nne gi maqbụ nna gi n'anya karịa m, i kwasighị ịbü onye nke m. Ọ bürü na i hụrụ nwa gi nwoke, maqbụ nwa gi nwanyị n'anya karịa m, i kwasighị ịbü onye nke m. **38** Onye ọbula na-eburughị obe ya soro m, ekwesighị ị bụ onye nke m. **39** Onye ọbula chọtara ndị ya ga-etufo ya, ma onye ọbula tufuru ndị ya maka m, ga-achotakwa ya. **40** “Ndị niile nabatara unu na-anabata m. Mgbe ha nabatara m, ọ bükwa Onye ahụ zitere m ka ha na-anabata. **41** Ọ bürü na unu anabata onye amụma n'ihi na ọ bụ onye amụma, unu na onye amụma ahụ ga-enweko

otu ugwo ɔru. O burukwa na unu anabata onye ezi omume n'ihi ezi omume ya, unu ga-esorokwa ya nata ugwo ɔru nke onye ezi omume. 42 O buru na onye obula ekunye otu n'ime ndị a na-eso uzo m mmiri oyi ka o n̄uo, n'ihi na o bu onye na-eso uzo m, n'ezie, asi m unu, o ghaghị inata ugwo ɔru ya.”

11 Mgbe Jisos nyesirị ndị na-eso uzo ya ndumodụ ndị a, o hapurụ ebe ahụ pụo. Bido na-ejegharị n'obodo dị iche iche na-ezisa ozioma. 2 Jon omee baptism nökwa n'ulọ mkporo n'oge ahụ. Mgbe o n̄uru akukọ ɔru ebube niile nke Kraist na-arụ, o zipurụ ndị na-eso uzo ya. 3 O gwara ha ka ha juo ya ajuju si, “O bu gi bu onye ahụ anyị na-ele anya obibịa ya, ka o bu onye ozoz?” 4 Jisos zara ha si, “Laghachinu azu gwa Jon banyere ihe unu n̄uru na ihe anya unu hụrụ. 5 Gwanụ ya na a na-eme ka ndị isi hụ uzo, ka ndị ngwurụ gaa ije. A na-emekwa ka ahụ ndị ekpenta dị ọcha. Ndị ogbi na-anụ ihe, na-ekwu okwu. Ndị nwụrụ anwụ ka a na-akpote. Gwakwanụ ya ihe banyere ozioma a na-ezisara ndị ogbenye. 6 Ziekwanụ ya ozi a, na ngozi na-adịri onye ahụ na-enweghi ihe mkpasu iwe n'ihi m.” 7 Mgbe ndị ahụ Jon zitere lara, Jisos bidoro igwa igwe mmadu nō n'ebe ahụ okwu banyere Jon. O jürü ha ajuju si, “Mgbe unu gara n'ozara ihu Jon, gini ka unu lere anya na unu ga-ahụ? O bu ahijịa achara nke ikuku na-ebugharị? 8 Ma o buğhi otu a, gini ka unu puru iga ihu? O bu nwoke yi uwe mara mma? Ma lee ndị na-eyi uwe dị oke ɔnụahịa na-anụ n'ulọ eze. 9 Ma gini ka unu lere anya na unu ga-ahụ? O bu onye amụma? E, asi m unu, o bu onye karịri onye amụma. 10 Onye bu onye ahụ e dere ihe banyere ya n'akwukwọ nsɔ si, “Lee, aga m ezipu onyeozi m n'ihi gi, onye ga-edozi uzo gi n'ihi gi.” 11 N'ezie, o dighị nwoke obula n'etiti ndị nwanyị mürü di ukwuu karịa Jon omee baptism. Ma onye dikariṣirị nta n'alaeze eluigwe di ukwuu karịa ya. 12 Site n'ubochị ndị ahụ Jon omee baptism malitete ɔru ya ruo ubgu a, ihe banyere alaeze eluigwe na-agabiga ihe ike. Otu a kwa ndị di ike na-abagidekwa ya. 13 N'ihi na tupu Jon abịa, iwu na ndị amụma niile buru amụma banyere alaeze a. 14 O burukwa na unu jikeere ɔnabata ya, o bu ya bu llaija ahụ, nke na a ga ịbia. 15 Onye obula nwere ntị ịnụ ihe, ya n̄uru. 16 “Gini ka m ga-eji tñyere ndị bi n'ogbo a? Gini ka ha yiri? Ha dị ka ụmụntakirị na-egwuri egwu n'ama, ndị na-asị ibe ha, 17 “Anyị gburu unu oja, ma unu ekweghi ete egwu. Anyị biiụrụ unu

abụ ikwa ozu, ma unu akwaghị akwa.” 18 Jon bijara na-erighị achicha maɔbu ihe ɔnụnụ. Ha sịrị, ‘Mmụo ojoo bi n'ime ya.’ 19 Ma Nwa nke Mmadu bijara na-eri ihe oriri, na-añukwa ihe ɔnụnụ. Ha sị, ‘Lee, onye oke oriri na onye oke arimariu abiala, enyi ndị ɔna ụtu na ndị mmehie.’ Ma amamihe na-esite n'orụ ya gosiri na ihe o mere di mma.” 20 Mgbe ahụ o bidoro ibụ obodo niile ebe o rürü ɔtụtụ ɔru ebube ɔnụ, n'ihi na obodo ndị a echegharighị. 21 “Ahuhụ ga-adịri gi Korazin. Ahuhụ ga-adịkwara gi Betsaida. N'ihi na a sị na o bu n'ime Taịa na Sajdọn ka a rürü ɔru ebube niile a rürü n'ime unu, ha gaara echegharị ma gosikwa nchegharị ha site n'iyi uwe mkpe na ikpokwasị onwe ha ntụ n'isi. 22 N'ezie asi m unu na o ga-adịri unu njo n'ubochị ikpe ahụ karịa obodo Taịa na Sajdọn. 23 Ma gi Kapanom bu obodo a na-asopuru, a ga-ebuli gi elu ruo eluigwe? Mba, i ga-aridaru ɔkụ ala mmuo. N'ihi na a sị na a rürü ɔru ebube m rürü n'ime gi n'obodo Sodom, a garaghị ala ya n'iyi. O gaara adịri ruo taa. (Hadés g86) 24 N'ezie asi m unu, o ga-adịri unu njo n'ubochị ikpe ahụ karịa obodo Sodom.” 25 N'oge ahụ, Jisos kwuru si, “Nna, Onyenwe eluigwe na ụwa, ana m ekele gi, n'ihi na i zonarịri ndị ɔkachamara eziokwu ahụ, ma kpughee ya nye ụmụntakirị. 26 E, Nna m, o toro gi ụto ime ya n'uzo dị otu a. 27 “Nna m enyefela m ihe niile n'aka. O dighị onye maara Ọkpara ahụ ma o buğhi Nna ya. O díkweghi onye maara Nna karịa Ọkpara ahụ na ndị Ọkpara ahụ kwadoro igosi Nna ya. 28 “Bíakwutenu m unu niile ndị na-adogbu onwe unu n'orụ, ndị e bokwasirị ibu dị aro. Aga m enyekwa unu izuike. 29 Nyaranụ yokunke m n'olu unu, mọtakwanụ ihe site n'aka m. N'ihi na adi m nwayoo, burukwa onye dị umeala n'obi. Unu ga-achotakwara mkpuruobi unu izuike. 30 N'ihi na yoku m dị mfe, ibu m adighikwa aro.”

12 N'oge ahụ, Jisos sitere n'ubi a kürü ɔka na-agafe n'ubochị izuike. Ma ebe agụ na-agụ ndị na-eso uzo ya, ha malitete ịgho ogbe ɔka, na ita mkpuru ya. 2 Mgbe ndị Farisii hụrụ nke a, ha sịrị ya, “Lee, ndị na-eso uzo gi na-eme ihe na-ezighị ezi ime n'ubochị izuike!” 3 Ma o zara ha si, “O bu na unu agutaghị ihe Devid na ndị ya na ha soo mere mgbe agụ na-agụ ha? 4 Otu o si banye n'ulọ Chineke, ya na ndị so ya, rie achicha a na-eche n'ihi Chineke, nke na-ezighị ezi n'iwu ka ha rie, kama o dịrị naanị ndị nchüaja iri ya. 5 Ka o bu na unu agutabeghi ebe e dere ya n'ime

akwukwó iwu Mosis na ndí nchüaja na-emerú ụbóchí izuike n'ülönsó ukwu ahú, ma o dighí onye na-ata ha ụta? 6 Ma ana m agwa unu na onye dí ukwuu karja ụlönso ukwu nō n'ebe a. 7 O bụrú na unu ghötara ihe akwukwó nsø na-ekwu mgbe o na-asi, ‘Ana m achø ebere, o bughí aja.’ Unu agaraghí ama ndí ikpe na-amaghí ikpe. 8 N'ihi na Nwa nke Mmadú bu Onyenwe ụbóchí izuike.” 9 O sitere n'ebe ahú püo banye n'ülö nzukó ha. 10 N'ebe a ka o hrú otu nwoke aka ya kpónwuru akponwú. Ndí nō n'ebe ahú jurú ya ajuju sì, “O ziri ezi n'iwu ığwó mmadú n'übóchí izuike?” 11 Ma o zara ha sì, “O bụrú na otu onye n'ime unu nwere otu atürü danyere n'ime olulu n'übóchí izuike gini ka o ga-eme? O ga-ahapú ya n'ebe ahú? O gaghi ejide ya doputa ya? 12 Mmadú o dighí mkpa karja atürü? Ya mere, o ziri ezi n'iwu bu ịrụ ọrụ oma n'übóchí izuike.” 13 Mgbe ahú o sıri nwoke ahú, “Setípú aka gi.” Nwoke ahú setípürü aka ya. Aka ahú díkwara ya mma dí ka aka nke ọzø. 14 N'ihi nke a ndí Farisií sitere n'ebe ahú püo, ga gbaa izu otu ha ga-esi gbuo ya. 15 Ma ebe Jisós maara ihe ha na-ezube ime, o sitere n'ebe ahú püo. Ma ọtutu ndí mmadú sooro ya. O gwókvara ha nríja nríja ha niile. 16 Ma o nyere ha iwu ka ha hapú ığwa ndí ọzø onye o bụ. 17 Nke a bụ ka emezuo okwu ahú Aizaya onye amúma kwuru, 18 “Onye a bụ onye na-ejere m ozi, onye m hópútara. Onye m húkvara n'anya. O bükwa onye ihe ya na-atø m ụtø. Aga m etinye Mmøø m n'ime ya. O ga-eme ka ikpe ziri ezi rute mba niile aka. 19 O gaghi ese okwu, o gaghi etisikwa mkpu ike. O nweghi onye ganu olu okwu ya n'ezi. 20 O gaghi agbaji ahijia riidi azopiara n'ala, maobø menyø ogbo orioná na-enwu ntakirí ntakirí, tutu ruo mgbe o ga-eme ka ikpe ziri ezi merie. 21 O bükwa n'aha ya ka mba niile dí n'üwa ga-atükwasí olileanya ha.” 22 Emesia, ha kpotaara ya otu nwoke kpuru isì ma daakwa ogbi. O bükwa onye mmøø ojøø na-esogbu. O gwóro ya, mee ka nwoke ahú hú ụzø, bidokwa ikwu okwu. 23 Ihe a juru igwe mmadú nō n'ebe ahú anya. N'ihi ya, ha kwuru sì, “Nwoke a, o ga-abu Nwa Devid?” 24 Mgbe ndí Farisií nñuru nke a, ha sıri, “Nwoke a chüpürü mmøø ojøø a n'ihi na Belzebub, eze ndí mmøø ojøø, nyere ya ike ichüpü ya.” 25 Ma ebe o matara ihe ha na-eche n'obi ha. O gwara ha okwu sì, “Alaeze ọbula kewara megide onwe ya ga-ada. Obodo o bụla maobø ezinaülo ọbula kewara megide onwe ya agaghi eguzo. 26 O bụrú na ekwensu achüpü ekwensu, o kewala megide

onwe ya. Oleekwanu otu alaeze ya ga-esi guzo. 27 Dí ka unu kwuru, o bụrú na m na-achüpü mmøø ojøø site n'ike Belzebub, o bụ n'ike onye ka ümụ unu ndí ikom na-achüpü ha? Ya mere, o bụ ümụ unu gakepè unu ikpe n'ihí okwu a unu kwuru. 28 Ma o bụrú na m na-esite n'ike Mmøø nke Chineke na-achüpü mmøø ojøø, matakwani na alaeze Chineke abjalà n'etiti unu. 29 “O dighí mmadú ọbula püro ịbanye n'ülö nwoke dí ike kwakorø ngwongwo niile dí n'ülö ahú. Ma o nwere ike ime nke a ma o bụrú na o gaberu ụzø kee nwoke ahú agbø? Mgbe o kesiri ya agbø, o nwere ike ibanye kwakotaa ngwongwo niile dí n'ülö nwoke ahú. 30 “Onye ọbula na-adinyeghíri m na-emegide m. Onye o bülakwa na-adighí eso m ekpokota, na-ekposa ekposa. 31 Ya mere, ana m agwa unu sì, na a ga-agbaghara mmechie na nkwlulu niile. Ma agaghi agbaghara nkwlulu ekwuluru Mmøø Nsø. 32 Onye ọbula nke ga-ekwu okwu megide Nwa nke Mmadú, a ga-agbaghara ya, ma onye ọbula na-ekwu megide Mmøø Nsø, agaghi agbaghara ya, n'ogbo a maobø n'ogbo nke na-abia. (aiõn g165) 33 “O bụrú na e mee ka osisi too nke oma, o ga-amíta mkpuru oma, ma o bụrú na o togħi nke oma, o ga-amíta mkpuru ojøø. N'ihi na a na-amata osisi ọbula site na mkpuru ya. 34 Umü ajuala, olee otu unu ga-esi kwuo okwu dí mma, ebe obi unu dí njø? N'ihi na ihe mmadú kwuru bu ihe si ya n'obi püta. 35 Ezi mmadú na-esi n'ezí akú ya weputa ihe dí mma, ma ajo mmadú na-esitekwa n'ajo akú ya weputa ajøø ihe. 36 Ma ana m agwa unu sì, n'übóchí ikpe ahú, onye ọbula ga-aza ajuju, banyere okwu niile na-enweghi isi o kwuru. 37 N'ihi na o bụ site n'okwu ọnù gi ka i ga-abu onye ikpe mara, sitekwa n'okwu ọnù gi ka i ga-abu onye ikpe na-amaghí.” 38 Mgbe ahú, ụfodù ndí ozizi iwu na ndí Farisií gwara Jisós sì ya, “Onye nkuzi, anyi chorø ka i gosi anyi ihe ịrịbama.” 39 Ma o zara sì ha, “O bụ naanị ajo ogbo nke na-enweghi okwukwe ga-achokwa ka e gosi ha ihe ịrịbama. Ma o díkwaighí ihe ịrịbama ọzø a ga-egosi unu karja ihe ịrịbama Jona onye amúma. 40 N'ihi na dí ka Jona nñoro übóchí ato, ehihiie na abalí n'afo azú dí ukwuu, otu a ka Nwa nke Mmadú ga-esi nookwa übóchí ato, ehihiie na abalí n'obi nke ala. 41 Ndí ikom Ninive ga-eso ogbo a bilie n'übóchí ikpe maa ya ikpe. N'ihi na ha cheghariri mgbe ha nñuru nkwsa Jona. Ma lee onye kariri Jona ukwuu nō n'ebe a. 42 N'übóchí ikpe ahú kwa, eze nwanyi nke Ndídaga-eso ogbo a bilie boo ya ebubo. O ga-amakwa unu ikpe.

N'ihi na o siri n'ebé dí ụwa soturu bia nñru okwu amamihe Solomón. Ma ugbu a onye ahú dí ukwuu karja Solomón nò n'ebé a, ma unu jürü i kwere na ya. **43** "Mgbe mmuo na-adighi ọcha si n'ime mmadu puo, o na-agabiga n'ozara ebe mmiri na-adighi icho ebe izuike, ma o naghi aghota ya. **44** Mgbe ahú, o na-así, 'Aga m alaghachi n'ulø m, ebe m si puta.' Mgbe o lögachiri, o na-achoputa na a zachara ulø ahú dozie ya, o dikwaghị onye bichiri n'ime ya. **45** Mgbe ahú, o na-apu gaa chota mmuo asaa ozo, ndí dí njo karia ya onwe ya. Ha niile na-abata bia biri n'ime onye ahú. Mee ka onodú ya dí njo karia ka o di na mbu. Otu a ka o ga-adírì ndí bi n'ogbo a joro njo." **46** Mgbe o nò na-agwa igwe mmadu ahú okwu, nne ya na ụmụnne ya bijara guzoro n'ezí na-eche ka ha gwa ya okwu. **47** Otu onye n'ime igwe mmadu ahú gwara ya okwu sì, "Lee, nne gi na ụmụnne gi ndí nwoke na-achø ihu gi n'ezí. Ha chorø igwa gi okwu." **48** Ma o zara onye ahú gwara ya okwu sì, "Onye bụ nne m? Olee ndí bụ ụmụnne m ndí nwoke?" **49** O tñru ndí na-eso ụzo ya aka, sì, "Lee, ndí a bụ nne m na ụmụnne m ndí nwoke. **50** N'ihi na onye ọbula na-eme ihe Nna m bi n'eluigwe chorø, bụ nwanne m nwoke, na nwanne m nwanyi, nakwa nne m."

13 N'otu ubochi ahú, Jisos hapuru ulø ahú gaa n'onu mmiri ebe o nodurú ala. **2** Igwe mmadu dí ukwuu bjakwutere ya, nke mere ka o baa n'ime ugbo mmiri. N'ime ya ka o nò na-ezi ndí mmadu nò n'onu mmiri ahú na-ege ya ntí ihe. **3** O ji ilu gwa ha otutu ihe. O gwara ha sì, "O nwere otu onye oru ubi gara ikụ mkpuru n'ubi ya. **4** Mgbe o na-agha mkpuru ndí a, ufodú n'ime ha dara n'akukú ụzo ebe ụmụ nnñnu bijara tñria ha loo. **5** Ma ufodú n'ime ha dara n'ala dí nkume nkume. O dighi anya ha puputara, too, n'ihi na aja dí n'ebé ahú emighi emi. **6** Ma mgbe anwụ mukwasíri ha, ha chanwuru, kpónwụ, n'ihi na mgborogwu ha emikpughi emikpu n'ime ala. **7** Mkpuru ufodú danyere n'etiti ogwu, ogwu ahú topütara kpagbuo ha. **8** Ma ufodú mkpuru dara n'ezí ala, miákwa otutu mkpuru. Ufodú miři mkpuru iri ato, ufodú iri isii, ufodú kwa otu narí. **9** Onye ọbula nwere ntí inu ihe, ya nñru." **10** Emesia, ndí na-eso ụzo ya bjakwutere ya juo ya sì, "Gjiní mere i ji na-agwa ndí a okwu n'ilu?" **11** O zaghachiri, "N'ihi na o bụ unu ka e nyere ịmata ihe omimi niile nke alaeze eluigwe. Emeghi ka ndí ozo għota ya. **12** Onye ahú nwere ihe ka a ga-enyekwa

ozó, ka o nwee karja. Ma onye na-enweghi ihe ọbula ka a ga-anapu o bulađi ihe o nwere. **13** Nke a bụ ihe mere m ji agwa ha okwu n'ilu: "N'ihi na ha na-ele anya, ma ha adighi ahú ụzo, ha na-ege ntí, ma ha adighi anu ihe maqbū aghota ya. **14** Nke a bükwa imeu amumá ahú Aizaya buru sì, "Unu ga na-anu, nukwa, ma unu agaghị aghota ihe ọbula. Unu ga na-ele anya, hukwa, ma unu agaghị ahú ihe ọbula. **15** N'ihi na obi ndí nke a maala abuba, dikwa arø, ha adighi ejikwa ntí ha anu ihe, ha mechikwara anya ha ka ha ghara ihu ụzo. Ma o bughi otu a ha nwere ike iji anya ha hu ụzo, jirikwa ntí ha nu ihe, sitekwa n'obi ha nwe nghota ma chigharja bjakwute m, ka m gwø ha." **16** Ma ngozi na-adírì anya unu, n'ihi na ha na-ahú ụzo, na ntí unu n'ihi na ha na-anukwa ihe. **17** N'ezie agwa m unu, otutu ndí amumá na ndí ezi omume ka o gurù aguụ ihu ihe unu na-ahú, ma ha ahughị ya, na inu ihe unu na-anu, ma ha anughị ya. **18** "Ugbu nñrunu nkowa ilu ogha mkpuru ahú. **19** Mgbe onye ọbula nñru ozioma nke alaeze ahú, ma o ghøtagħi ya, ajo onye ahú na-abia napu ya ihe ahú akurú n'obi ya. Nke a bụ mkpuru ahú nke dara n'okporouzo. **20** Mkpuru nke dara n'ala nkume nochiri anya obi mmadu onye nñru ozioma ahú, jirikwa oke qñu nabata ya. **21** Ma ebe ha na-enweghi mgborogwu n'ime ha. Ha na-anø nwa oge nta. Mgbe nsogbu maqbū mkpagbu bijara n'ihi okwu ahú, ngwangwa ha na-adachapu. **22** Mkpuru nke dara n'ala ahú ogwu ogwu dí nochiri anya obi mmadu onye nñru ozioma ahú, ma oqchichø nke ụwa a, ya na itinye obi n'akú nke ụwa a, kpagridere okwu dí n'ime ya, mee ka o ghara imi mkpuru. (aiōn g165) **23** Ma mkpuru dara n'ala ọma ahú nochiri anya obi mmadu onye gere ntí n'ozioma ahú, ghøtakwa ya. O na-amīta mkpuru dí narí, maqbū iri isii, maqbū iri ato karja ihe akunyere n'ime ya." **24** O tñru ha ilu ozo sì, "Alaeze eluigwe dí ka mmadu ọbula nke kürü ezi mkpuru n'ubi ya. **25** Ma n'otu abalí, mgbe onye ọbula nò n'ura, onye iro gara n'ubi ahú kụo mkpuru na-epu ahijha n'etiti ezi mkpuru ọka wiiti ahú o kürü ma laa. **26** Mgbe mkpuru ọka wiiti ndí ahú puputara, meputa isi ọka, ahijha ahú bidokwara ito. **27** "Ndí oru onye nwe ubi ahú bijara sì ya, 'Nna anyi ukwu, o bughi ezi mkpuru ọka ka i kürü n'ubi gi? Ebeekwanu ka ahijha ndí a si bia?" **28** "Onye oru ubi ahú zara ha sì, 'O bụ onye iro m kürü ahijha ndí a.' "Ndí oru ya jürü ya sì, 'I chorø ka anyi gaa foputasia ha?' **29** "Ma onye oru ubi ahú siri ha, 'O dighi, n'ihi na mgbe unu na-

achọ ihopu ahịhịa ndị ahụ, unu nwere ike site na-amaghị ama hopu ezi mkpuru ọka wiiti. **30** Hapunụ ọka ahụ ka ha na ahịhịa ndị ahụ na-ekotọta, tutu ruo mgbe a ga-ewe ihe ubi. N'oge ahụ aga m enye ndị owuwe ihe ubi iwu sị, burunu uzọ chikötasi ahịhịa ndị a niile, kee ha n'ukwu n'ukwu, kpoọ ha oku. Ma kpokötanụ ọka wiiti ndị a tinye ha n'oba m.” **31** O tükwara ilu ọzọ sị ha, “Alaeze eluigwe dì ka mkpuru moṣtaadi nke onye ọru ubi kürü n'ubi ya. **32** O bụ ezie na o bụ mkpuru díkariṣiri nta karịa mkpuru ubi niile, ma mgbe mkpuru a toro, o na-adị ukwu karịa ihe niile a kürü n'ubi. O na-aghọ osisi buru ibu, nke ụmụ nnunụ na-ezukwa ike n'alaka ya.” **33** O türü ha ilu ọzọ sị, “Alaeze eluigwe dì ka ihe na-eko achịcha, nke nwanyị na-ewere gwakota n'ụtụ ọka e ji eme achịcha, tutu ruo mgbe ihe iko achịcha ahụ mere ka ụtụ ọka ahụ niile koo.” **34** Oge niile ka Jisós na-eji ilu na-agwa ndị mmadụ ndị a okwu. O nweghi oge ọbụla o gwara ha okwu hapu jji ilu. **35** O mere nke a ka okwu onye amumà kwuru mezuo, sị, “Aga m ejị ilu kwuo okwu mgbe m na-agwa ha okwu. Aga m agwakwa ha ihe mmadụ ọbụla na-amaghị site n'oge e kere ụwa.” **36** Emesia, o hapuru igwe mmadụ ahụ baa n'ụlo. Ndị na-eso ụzọ ya biakwutere ya sị ya, “Kowaara anyị ihe ilu ahụ i türü pütara, ilu banyere ahịhịa puru n'ubi a kürü ọka.” **37** Jisós zara ha sị, “Nwoke ahụ kürü mkpuru ahụ bụ Nwa nke Mmadụ. **38** Ubi ahụ a ghanyere mkpuru ndị ahụ bụ ụwa. Mkpuru nke a kürü n'ubi ahụnochiri anya ụmụ nke alaeze ahụ. Ahịhịa ahụ puru n'ubi ahụnochikwara anya ụmụ ajo onye ahụ. **39** Onye iro ahụ gara kụo mkpuru puru ahịhịa bụ ekwensu. Owuwe ihe ubi nochiri anya ọgwugwu oge. Ndị owuwe ihe ubi bükwa ndị mmuọ ozi. (**aiñ g165**) **40** “Dị ka e siri foputasịa ahịhịa ahụ kpoọ ha oku, otu a ka o ga-adị mgbe ụwa ga-agwu. (**aiñ g165**) **41** Nwa nke Mmadụ ga-ezipụ ndị mmuọ ozi ya ka ha gaa site n'alaeze ya foputasịa ihe niile na-eme ka e mee mmehie, na ndị niile na-eme ajo ihe. **42** Ha ga-atübäkwa ha n'ime oke oku ahụ, ebe ha ga-anọ na-akwa akwa, na-atakwa ikikere eze. **43** Ma ndị niile bụ ndị ezi omume ga-enwu dì ka anyanwụ n'ime alaeze Nna ha. Onye ọbụla nwere ntị inụ ihe, ya nñuru. **44** “Alaeze eluigwe dì ka akụ e zoro n'ubi, nke otu nwoke chọputara zookwa ya ọzọ. Nwoke a jiri ọnụ ree ihe niile o nwere, ma gaa zuta ubi ahụ. **45** “Ozọ, alaeze eluigwe yiri nkume dì oke ọnụahịa nke onye na-azụ ahịa chötara. **46** Mgbe o hụrụ nkume a, o ree ihe

niile o nwere, were ego ya gaa zụrụ nkume a dì oke ọnụahịa. **47** “Ozökwa, alaeze eluigwe dì ka ụgbu e ji egbu azụ, nke a wụnyere n'ime osimiri, jiri ya jide azụ dì iche iche. **48** Mgbe ụgbu a juru, ndị ọkụ azụ ahụ na-adoputa ya. Nodụ ala hopyatasịa ndị dì mma tinye ha n'ime nkata, ma tufuo ndị na-adighị mma. **49** Otu a ka o ga-adị n'ogwugwu oge. Ndị mmuọ ozi ga-abia kewapụ ndị ọjọ site n'etiti ndị ezi omume, (**aiñ g165**) **50** ma tübäkwa ha n'ime oke ọkụ ahụ. Ebe ha ga-anọ na-akwa akwa na-atakwa ikikere eze.” **51** O jürü ha sị, “Unu għotara ihe ndị a m na-ekwu?” Ha zara sị ya, “E.” **52** O sıri ha, “N'ihi nke a, onye nkuzi nke iwu ọbụla nke e mere ka o bürü onye na-eso ụzọ alaeze eluigwe, dì ka onyenwe ụlo nke na-esite n'ulqakụ ya na-eweputa ihe əħħar na ihe ochie.” **53** Mgbe Jisós tuṣirị ilu ndị a, o si ebe ahụ püo. **54** O rutere n'obodo ya, malite izi ha ihe n'ulqo ekpere ha, nke a jukwara ha anya. Ha juritara onwe ha ajjuj ń na-asj, “Ebee ka o si nweta amamiha a? Ebee ka o si nweta ike ịru ọru ebube ndị a niile? **55** Nwoke a, o bughị nwa onye kapinta? O bụ na-adighị akpo nne ya Meri? Jemis, Josef, Saimon na Judas, ha abugħi umentħne ya ndị ikom? **56** Umunne ya ndị inyom niile, ha anogħi n'etiti anyi? Oleebekwa ka nwoke a si nweta ihe ndị a?” **57** Iwe were ha n'ebé o no. Ma Jisós gwara ha okwu sị ha, “A na-asopuru onye amumà n'ebé niile, ma a dighi asopuru ya n'obodo a mħru ya, nakwa n'ezinaulqo nke ya.” **58** Ya mere, o rughij ətutu ọru ebube n'ebé ahụ, n'ihi na ha enwegħi okwukwe n'ime ha.

14 N'oge a Herod eze na-achị Galili nñuru ihe banyere Jisós. **2** O gwara ndị na-ejere ya ozi okwu sị ha, “Onye a bukwanụ Jon omee baptism. O sitela na ndị nwurụ anwụ bilie díkwa ndị ọzọ. O bụ ya mere ike ịru ọru ebube ndị a ji dì n'ime ya.” **3** N'ihi na, Herod jidere Jon kee ya agbu tinye ya n'ulqo mkporo, n'ihi Herodias nwunye Filip nwanne ya nwoke. **4** N'ihi na Jon gwara ya, “O bughị ihe ziri ezi n'iwu ka i kporo ya.” **5** Herod chörörị igbu ya, ma o türü egwu ndị mmadụ, n'ihi na ha weere Jon dì ka onye amumà. **6** Ma mgbe a na-eme mmemme icheta əqmum Herod, ada Herodias tere egwu n'ihi Herod, na n'ihi ndị əbja bijara n'ubochi ahụ. Obi tħor Herod үtqo nke ukwuu. **7** Nke a mere o ji riñqo iyi kwee nkwa inye ya ihe ọbụla o rjor. **8** Ma dì ka nne ya si haziere ya, o rjor o eze Herod si, “Nye m isi Jon omee baptism n'effere ugbu a.” **9** Arirjò a wutere eze Herod, ma n'ihi iyi o nñuru na

n’ihî ndî ọbjâ ya niile, o choghi ila azu n’okwu ya. O nyere iwu ka e meere ya ihe o choro. 10 O ziri ozi ka e bipu isi Jôn n’ulô mkporo. 11 E tinyere isi ya n’efere bunye nwaagbogho ahû. O naara ya bulaara nne ya. 12 Ndî na-eso ụzo ya bijara buru ozu ya gaa lie. Ha gara kporo Jisôs ihe mere. 13 Mgbe Jisôs nñrû akukô a, o banyere n’ugbo mmiri gaa n’ozara, ebe o ga-anodûrû onwe ya. Ma mgbe igwe mmadu nñrû ya, ha si obodo di iche iche sooro ya n’ukwu ala. 14 Mgbe o sitere n’ugbo mmiri ahû rjdata, o huru oke igwe mmadu. O nwere ọmíkô n’ebé ha no, gwo ụndî ọriâ n’etiti ha. 15 N’oge anyasi ubeochi ahû, ndî na-eso ụzo ya bijakwutere ya si ya, “Chi na-achø iji. Ebe a abukwaghî ebe ndî mmadu bi. O nweghi nri a ga-azuta n’ozara a. Zilaga igwe mmadu ndî a ka ha gaa n’ime obodo zuora onwe ha nri.” 16 Ma Jisôs gwara ha si, “O dighi mkpa na ha ga-ala. Nyenü ha nri ka ha rie.” 17 Ha zara ya si, “O bụ naanị ogbe achichâ ise na azu abu ọ ka anyi nwere.” 18 O siri ha, “Wetaranu m ha n’ebé a.” 19 O gwara igwe mmadu ahû ka ha nodu ala n’ahijia. O weere ogbe achichâ ise na azu abu ọ ahû welie anya ya elu nye Chineke ekele. O nyawara achichâ ahû, nye ha ndî na-eso ụzo ya, ndî na-eso ụzo ya nyere ha igwe mmadu ahû. 20 Onye ọbula riri riju afô. Emesja, ndî na-eso ụzo Jisôs tutukotara iberibe achichâ dara n’ala tutujuo ha nkata iri na abu. 21 Ma ndî riri nri ahû di puku umu nwoke ise, n’agunyeghi umu nwanyi, na umuntakiri. 22 Mgbe nke a gasiri, o gwara ndî na-eso ụzo ya ka ha banye n’ugbo malite igafe ofe ozô nke osimiri ahû. Ma ya onwe ya nodûrû maka izilaga ndî mmadu ahû. 23 Mgbe o zilagasiри igwe mmadu ahû, o rigooro n’elu ugwu ikpe ekpere, naanị ya. Mgbe oge anyasi ruru, naanị ya nokwa na-ebe ahû. 24 Ma n’oge a ugbo mmiri ahû esitela n’ebé ala di nso gamie n’elu osimiri, ebili mmiri na-ebugharikwa ya, n’ihî na ifufe ahû na-emegide ya. 25 Ma ihe di ka site n’elekere ato ruo elekere isii nke uteput, Jisôs bijakwutere ha, na-agâ ije n’elu osimiri. 26 Mgbe ndî na-eso ụzo ya huru ya ka o na-agâ ije n’elu osimiri ahû, obi lro ha mmiri, ha si, “O bukwani mmmu ol!” Ha tiri mkpu n’ihî egwu. 27 Ma ngwangwa Jisôs siri ha, “Nweenü obi ike! O bụ m; unu atula egwu.” 28 Pita zara ya, “Onyenwe anyi, o bụru na o bụ gi, si m bijakwute gi n’elu mmiri.” 29 O siri ya, “Bia!” Pita sitere n’ugbo ahû puta, bido iga ije n’elu mmiri ijekwuru Jisôs. 30 Ma mgbe o huru oke ebili mmiri ahû ka o na-amaghari; egwu turu ya. Ma mgbe o malitere imikpu n’ime mmiri ahû, o tiri

mkpu si, “Onyenwe m! Zoputa m!” 31 Na-atufughi oge, Jisôs setipuru aka ya doputa Pita. O siri ya, “Gi onye okwukwe nta, n’ihî gini ka i ji nwée obi abu!” 32 Ma mgbe ha rjibanyere n’ime ugbo ahû ifufe ahû kwusikwara. 33 Ndî ahû no n’ugbo ahû kporo isiala nye ya si, “N’ezie, i bụ Okpara Chineke.” 34 Mgbe ha gafere n’ofe nke ozô, ha bijarutere n’ala Genesaret. 35 Mgbe ndî obodo ahû matara na o bụ ya, ha zisara ozi gburugburu obodo niile ahû, ma dutere ya ndî niile ahû na-adighi ike. 36 Ha rjorø ya ka o kwenye ka ha metu o buladi onu uwe ya aka. Ndî niile meturu ya aka ka a gworo.

15 Mgbe ahû, ụfodu ndî Farisii na ndî ozizi iwu si Jerusalem bijakwute Jisôs juru ya ajuju si, 2 “Gini mere ndî na-eso ụzo gi adighi erube isi n’omenala ndî okeny? Ha anaghî akwø aka ha tupu ha erie nri.” 3 O zara ha si, “Gini mere unu ji na-ada iwu Chineke n’ihî omenala unu? 4 N’ihî na Chineke siri, ‘Sopuru nne gi na nna gi, na, ‘onye ọbula kwujorø nna maobu nne ya ka e gbuo ya.’ 5 Ma unu na-asî, o bụru na onye ọbula ga-asî nna maobu nne ya, ihe ọbula bụ nke i gara erite n’aka m bụ ‘onyinye dirj Chineke.’ 6 N’ihî ya, ha agaghî ejî ya asopuru nna ha maobu nne ha. N’uzo di otu a, unu na-eme ka okwu Chineke bụru ihe efu n’ihî omenala unu. 7 Ndî ihu abu! Amuma ahû Ajzaya buru banyere unu bụ eziokwu. Mgbe o kwuru si, 8 “Ndî a ji ebugbure onu ha na-asopuru m, ma obi ha di anya n’ebé m no. 9 Ofufe ha na-efe m bụ ihe efu, ozizi ha bukwia ihe mmadu nyere n’iwu.” 10 Mgbe ahû, o kporo igwe mmadu ahû, si ha, “Geenü ntî, ghötakwanu. 11 O bughî ihe banyere mmadu n’onu na-emeru ya, kama o bụ ihe si n’onu onye ahû puta na-emeru ya.” 12 Ndî na-eso ụzo ya bijakwutere ya si, “I makwa na obi adighi ndî Farisii mma n’ihî okwu ahû i kwuru?” 13 Ma o zara si ha, “Osisi ọbula Nna m nke eluigwe na-ejighi aka ya kuo ka a ga-ehopu. 14 Ya mere, unu echegbula onwe unu, n’ihî na ha bụ ndî ndu kpuru isî. Ma o bụru na onye isî eduo onye isî ibe ya ha abu adaba n’ime olulu.” 15 Pita siri ya, “Kowaara anyi ihe ilu a putara.” 16 O juru ha si, “Unu o ka di ka ndî na-enweghi nghota? 17 O bụ na unu aghotaghî na ihe ọbula nke na-aba n’onu na-agâ n’ime afô, sîkwa n’ebé ahû a nyupu ya n’ulô nsî? 18 Ma ihe si mmadu n’onu puta na-esi ya n’obi aputa. O bụ ihe di otu a na-emeru mmadu. 19 N’ihî na o bụ n’ime obi mmadu ka echiche ime ihe ojoo ndî a si

aputa: igbu mmadu, ikwa iko niile, ikwa iko nke ndị ikom nwere nwunye na ndị inyom nwere di, na izu ohi, na ama ığha, na nkwl. 20 Ihe ndị a bụ ihe na-emerụ mmadu, o ığhị ma mmadu kworị aka tupu o rie nri, maobụ na o kwoghi.” 21 Jisos hapuru obodo ahụ gaa n’akukụ obodo Taịa na Saídön. 22 N’ebé ahụ, otu nwanyị onye Kenan bi n’obodo ahụ biakwutere ya rịo ya sị, “Onyenwe m, nwa Devid, biko meere m ebere. Ada m nwanyị nwere ajo mmuo n’ime ya nke na-esogbu ya oge niile.” 23 Ma o gbara ya nkịtị. Emesia ndị na-eso ığzo ya biakwutere ya rịo ya sị ya, “Chulaa nwanyị al! Lee ka o si eti mkpu na-esoghari anyi!” 24 O zara sị, “Ezitere m naanị ijekwuru atụrụ furu efu nke ığlo Izrel.” 25 Ma o bjara daa n’ukwu ya rịo ya sị, “Onyenwe m, nyere m aka!” 26 O zara sị, “O zighị ezi na a ga-ewere nri ụmụntakirị tупurụ nkịta.” 27 O zara sị, “O bụ eziokwu Onyenwe m. Ma a na-ekwekwa ka ụmụ nkịta nọ n’okpuru tebul rie iberibe nri nke na-esi n’elu tebul ha daa n’ala.” 28 Jisos zara sị ya, “Nwanyị, okwukwe gi dị ukwuu! Laa, e meelara gi ihe i n-ariyo.” N’otu oge ahụ a gworị ada ya. 29 Jisos hapuru ebe ahụ loğhachi n’akukụ osimiri Galili. O rigooro n’elu ugwu nödụ ala. 30 Igwe mmadu dị ukwuu biakwutere ya. Ha duteere ya ndị ngwuro, na ndị isị, na ndị aka ha na ndị ükwu ha kpónwuru akponwụ, na ndị ogbi, na otu ndị óżo. Ha togborị ha n’ükwu ya, o gwókwara ha niile. 31 O türü mmadu niile n’anya mgbe ha hụrụ ndị ogbi ka ha bidoro ikwu okwu. Mgbe ha hukwara na a gworị ndị aka ha, na ndị ükwu ha nwụrụ anwu, o jukwara ha anya ihu na ndị ngwuro gara ije, na ndị isị hukwara ığzo. Ha toro Chineke nke Izrel. 32 Jisos kporo ndị na-eso ığzo ya sị ha, “Ana m emere igwe mmadu ndị a obi ebere, n’ihi na mụ na ha anoola ığbuchi ato n’ebé a, ma ha eribeghi nri oğbula. Agaghị m ezilaga ha na-erighi nri, n’ihi na ha nwere ike ığda n’ığzo.” 33 Ndị na-eso ığzo ya sị, “Ebee ka anyị ga-enweta nri ga-ezuru igwe mmadu ndị a n’ozara a?” 34 Jisos jürü ha sị, “Ogbe achịcha ole ka unu nwere?” Ha sịrị ya, “Ogbe achịcha asaa na azu ole na ole.” 35 O gwara igwe mmadu ahụ ka ha nödụ ala. 36 O weere ogbe achịcha asaa na azu ole na ole ahụ kelee Chineke ekele. O nyawasirị ha, nye ndị na-eso ığzo ya. Ndị na-eso ığzo ya nyekwara igwe mmadu ahụ. 37 Onye oğbula n’ime ha riri, rijuo afo. Ndị na-eso ığzo ya tutukotara iberibe ndị fôduru nke juru nkata asaa. 38 Ndị riri nri ahụ dị puku ụmụ nwoke ano, n’agunyeghi ndị nwanyị na ụmụntakirị.

39 Mgbe o zilagara igwe mmadu ahụ, o banyere n’ugbo mmiri gafee osimiri, bjaro n’obodo Magadan.

16 Ndị Farisii na ndị Sadusii biakwutere Jisos iñwa ya onwunwa. Ha gwara ya sị, “Gosi anyị ihe irịbama si n’eluiigwe.” 2 O zara ha, “Mgbe o ruru anyasi unu na-asị, ‘Ihu eluiigwe ga-adị mma n’ihi na o na-acha uhie uhie.’ 3 N’ututu unu na-asị, ‘Anyị ga-enwe mmiri ozozo taa n’ihi na ihu eluiigwe na-acha uhie uhie ma na-eji oji.’ Lee na unu pürü ığkowa ihu eluiigwe, ma unu apughị isite n’ihe irịbama ndị a unu na-ahụ anya kowaa ihe oge a anyị nọ n’ime ya putara. 4 Ajo ığbo nke juputara n’ığwa iko, nke na-ariokwa ihe irịbama. O nweghi ihe irịbama óżo a ga-egosi ya karịa ihe irịbama Jona.” Mgbe ahụ o sitere n’ebé ahụ ha nọ pụo. 5 Mgbe ha gafesirị n’ofe óżo, ndị na-eso ığzo ya chetara na ha ejighị achịcha oğbula. 6 N’oge ahụ kwa, Jisos dürü ha odu sị ha, “Lezienụ anya, ma na-ezekwa ihe ndị na-eko achịcha ndị Farisii na ndị Sadusii.” 7 Ha malitere na-ekwuriṭa n’etiti onwe ha, na-asị, o bụ n’ihi na anyị ewetaghị ogbe achịcha oğbula. 8 Ebe o bụ na Jisos matara ihe ha na-eche, o sịrị, “Unu ndị okwukwe nta! Gịnị mere unu ji na-esogbu onwe unu n’ihi na unu enweghi achịcha? 9 Olee mgbe unu gamata ihe? O bụ na unu echetaghị puku mmadu ise ahụ m jiri ogbe achịcha ise mee ka ha rijuo afo? O bụ nkata ole ka unu tutujuru? 10 Unu echetakwaghị na m ji ogbe achịcha asaa izopho puku mmadu anō? Iberibe achịcha juru nkata ole ka unu tutukotara? 11 Gịnị mere unu aghotaghị na o ığhị ihe banyere achịcha ka m na-ekwu? Cheenụ onwe unu nche n’ebé ihe na-eko achịcha ndị Farisii na ndị Sadusii nọ.” 12 Mgbe ahụ ka ha ghotara na ihe o na-akowara ha abughị ihe banyere ihe na-eko achịcha nke a na-ata ata, kama o bụ ihe banyere ozizi ndị Farisii na ndị Sadusii. 13 Mgbe Jisos bjaruru obodo a na-akpo Sizaria Filipai, o jürü ndị na-eso ığzo ya ajuju sị ha, “Onye ka ndị mmadu na-asị na Nwa nke Mmadu bụ?” 14 Ha zara ya sị, “Ufodụ na-asị na i bụ Jọn ome baptizim, ufodụ na-asị na i bụ llaija, ndị óżo na-asikwa na i bụ Jeremaya, maobụ otu n’ime ndị amumा.” 15 O jürü ha sị, “Ma unu onwe unu, o bụ onye ka unu na-asị na m bụ?” 16 Saimon Pita zara sị ya, “I bụ Kraist ahụ, Okpara Chineke dị ndị.” 17 Jisos gwara ya sị, “Saimon Pita nwa Jona, i bụ onye a goziri agozi, n’ihi na anu ahụ na oğbara ekpugheghị ya nye gi. Kama, o bụ Nna m bi n’eluiigwe mere ka i mata ya. 18 Ma mụ onwe m na-

agwa gi, na gi onwe gi bu Pita. O bükwa n'elu nkume a ka m ga-ewu ụlo choçchi m. Ike niile nke ọkụ ala mmuo apughikwa iguzo megide ya. (*Hadès g86*) **19** Aga m enye gi mkpisi igodo alaeze eluigwe. Ihe ọbula i ga-eke agbu n'elu ụwa, ka a ga-ekewa agbu n'eluigwe. Ihe ọbula i ga-atopụ n'agbu n'ụwa, a ga-atopukwa ya n'eluigwe.” **20** Mgbe ahụ, o nyere ndị na-eso ụzo ya iwu ka ha ghara ime ka onye ọbula mata na ya bụ Kraist ahụ. **21** Site n'oge ahụ Jisós malitere ikowara ndị na-eso ụzo ya, na ya aghaghị iga Jerusalem, ebe o ga-ahụ otụtụ ahụhụ dị iche iche site n'aka ndị okenye, na ndisi nchukwu, na ndị ozizi iwu. O mere ka ha mata na aghaghị ịgbu ya, ma n'ubochị nke ato, a ga-eme ka o site n'onzwụ bilie. **22** Pita duuru ya pụo n'otu akukụ, nodụ n'ebe ahụ baara ya mba sị ya, “Onyenwe m, Chineke ekwela. Ihe ndị a agaghị adakwasị gi!” **23** Ma o chigharị sị Pita, “Si n'ebe m n'o pụo, ekwensu! I bụ ihe mgbochi nye m. N'ihi na ihe i na-echiche ya bụ naani echiche mmadụ, o bughi uche Chineke.” **24** Mgbe ahụ Jisós gwara ndị na-eso ụzo ya sị, “O buru na onye ọbula achọqị ibụ onye na-eso ụzo m, ya buru ụzo jụ onwe ya, buru obe ya, soro m n'azụ. **25** N'ihi na onye ọbula na-echiche ndị ya nche ka o hapụ ifunari ya ga-atụfụ ya. Ma onye ọbula tufuru ndị ya n'ihi m, ga-achotakwa ya. **26** N'ihi na uru ginị ka mmadụ nwetara ma o buru na o ritechaa ụwa niile n'uru ma tufuo ndị ya? Maobụ ginị bụ ihe ahụ dị n'ụwa nke mmadụ ga-eji gbanwee ndị ya? **27** N'ihi na Nwa nke Mmadụ ga-abịa n'ebube nke Nna ya, ya na ndị mmuo ozi ya. Mgbe ahụ ka o ga-ekpe onye ọbula ikpe dị ka orụ ya si dị. **28** “N'ezie asị m unu, ụfodụ n'ime ndị guzo n'ebe, agaghị edetụ onzwụ ire, tупu ha ahụ Nwa nke Mmadụ ka o na-abịa n'alaeze ya.”

17 Mgbe ụbochị isii gasiri, Jisós kpọrọ Pita, na Jemis na Jon nwanne ya, rigor n'ugwu dì elu ebe naani ha nödürü. **2** N'ebe ahụ a gbanwere ọdịdị ya n'ihi ha, ihu ya na-enwupụ dị ka anyanwụ, uwu ya chapukwara dị ka ihè. **3** N'otu ntabianya ahụ, ha hụru Mosis na Ilaija ka ha na ya na-ekwurita okwu. **4** Mgbe ahụ Pita siri Jisós, “Onyenwe anyị. O di mma ka anyị niile nödụ n'ebe a. O buru na i ga-enye m ike, aga m ewu ụlo ikwu ato n'ebe a. Otu n'ime ụlo ndị a ga-abụ nke gi, otu nke Mosis, nke ọzọ nke Ilaija.” **5** Mgbe o ka kpu okwu n'onzwụ, igwe ojii nke na-enwu enwu kpuchiri ha, olu sitere n'igwe ojii ahụ daa sị, “Onye a bụ Ọkpara m, onye m hụru n'anya, onye ihe

ya dì m ezi mma. Geenụ ya ntị.” **6** Mgbe ndị na-eso ụzo ya nüru olu a, ha dara n'ala n'ihi egwu. **7** Ma Jisós jekwuuru ha metụ ha aka sị ha, “Bilienụ, unu atula egwu.” **8** Mgbe ha lelitere anya ha, o nwekwaghị onye ọzọ ha hụru ma o bughi naani Jisós. **9** Ma mgbe ha si n'elu ugwu ahụ na-aridata, Jisós nyere ha iwu, sị, “Unu agwala onye ọbula ihe unu hụru tutu ruo mgbe Nwa nke Mmadụ ga-esi n'onzwụ bilie.” **10** Ndị na-eso ụzo ya jụrụ ya sị, “Ginị mere ndị ozizi iwu ji na-ekwu na Ilaija aghaghị ibu ụzo bịa?” **11** O zara sị, “O bụ ezie, Ilaija na-abịa, o ga-emekwa ka ihe niile dị ka o dị na mbụ. **12** Ma Ilaija abjalari, ma ndị mmadụ amataghị ya. Kama ndị mmadụ emeela ya ihe ojoo dị iche iche. Otu a kwa ka m bụ Nwa nke Mmadụ ga-esi ahụ ahụhụ site n'aka ha.” **13** Mgbe ahụ ndị na-eso ụzo ya ghɔṭara na o bụ Jon omee baptism ka o na-ekwu banyere ya. **14** Mgbe ha bjarutere n'ebe igwe mmadụ ahụ nọ, otu nwoke biakwutere ya gbuo ikpere n'ihi ya, **15** riọqị ya sị, “Onyenwe m, biko, meere nwa m nwoke ebere, n'ihi na akwukwu na-adọ ya. O na-ata oke ahụhụ, otụtụ mgbe o na-adaba n'ime ọkụ maobụ n'ime mmiri. **16** Ma ekuteere m ya ndị na-eso ụzo gi ka ha gwoqị ya, ma ha enweghị ike ime ka ahụ dị ya mma.” **17** Jisós zara sị, “Unu ogbọ a na-enweghị okwukwe, ndị na-adighị erubekwa isi. Ruo ole mgbe ka m na unu ga-anọ? Ruo ole mgbe ka m ga-anọ na-anagide ekweghị ekwe unu? Kpotaranụ m nwata ahụ n'ebe a.” **18** Jisós baara mmuo ojoo ahụ mba, mee ka o si n'ime nwata ahụ pütä. Otu mgbe ahụ, mmuo ojoo ahụ pütara, nwata ahụ bụ onye agwókwarra n'otu oge ahụ. **19** Mgbe e mesiri, ndị na-eso ụzo Jisós biakwutere ya na nzuzu juo ya sị, “Ginị mere o ji siere anyị ike ichupụ mmuo ojoo ahụ?” **20** O siri ha, “O bụ n'ihi na okwukwe unu nwere esighị ike. N'ezie, agwa m unu, o buru na unu e nwee okwukwe nke dì nta ka mkpuru mọstaadi, unu nwere ike i sị ugwu a, ‘Site n'ebe a wezuga onwe gi,’ o ga-aputakwa. O dighị ihe unu na-agaghị enwe ike ime. **21** Ma mmuo ojoo dì otu a agaghị apụ, ma o bughi naani site n'ikpe ekpere na ibu onụ.” **22** Mgbe ha gbakorø na Galili, Jisós gwara ha sị, “A ga-arara Nwa nke Mmadụ nye n'aka ndị mmadụ. **23** Ha ga-egbukwara ya, ma n'ubochị nke ato a ga-eme ka o si n'onzwụ bilie.” Nke a wutere ha nke ukwu. **24** Mgbe ha bjaruru na Kapanom, ndị na-ana ụtụ n'ihi ụlọnsö biakwutere Pita juo ya sị, “Onye ozizi unu o dighị atu ụtụ ụlọnsö?” **25** Pita zara ha sị, “E, o na-atu ụtụ.” Mgbe o batara n'ulo, Jisós buru ụzo juo ya sị,

“Gịnị ka i chere banyere nke a Saimon? Ọ bụ n’aka ndị ole ka ndị eze ụwa si anakota ụtụ taks? Ọ bụ n’aka ụmụ ha, ka ọ bụ n’aka ndị ọbịa?” 26 Ma mgbe Pita zara ya sị, “Ọ bụ site n’aka ndị ọbịa.” Jisos sıri ya, “Ọ dị mma. Iwu ejighị ndị bụ ụmụ. 27 Ma otu ọ di, achoghi m ka anyị mee ka iwe wee ha. Gaa n’osimiri ahụ tụnye nko azụ gi n’ime ya. Meghe ọnụ azụ mbụ i ga-egbute. ị ga-ahụ otu mkpuru ego n’ime ọnụ ya. Were ya nye ha, ka ọ bụrụ ụtụ nke mü na gi.”

18 N’oge ahụ kwa, ndị na-eso ụzọ Jisos bjakwutere ya juo ajụjụ sị, “Olee onye dị ukwuu karịa ibe ya n’alaeze eluigwe?” 2 Ọ kpọro otu nwantakirị, onye o mere ka o guzoro n’etiti ha, 3 o sıri, “N’ezie, agwa m unu, ọ bụrụ na unu agbanweghi ma dịrị ka ụmụntakirị, unu agaghị aba n’alaeze eluigwe. 4 Onye ọbula wedara onwe ya ala dị ka nwantakirị a bụ onye dikarışırı ukwuu n’alaeze eluigwe. 5 Onye ọbula nabatara nwantakirị dị otu a n’ihị m, bụ onye nabatara m. 6 “Ma ọ bụrụ na onye ọbula n’ime unu emee ka otu n’ime ndị a dị nta, bụ ndị tükwasırı m obi, jehie n’okwukwe ya, ọ kaara onye ahụ mma na e kedoro ya nkume igwe nri n’olu, tụnye ya n’oke osimiri ka mmiri rie ya. 7 Ahụhụ ga-adịrị ụwa n’ihị ihe ndị na-eme ka mmadụ jehie. Ihe ndị na-eme ka mmadụ daba n’owunwa aghaghị ịbjia, ma ahụhụ ga-adịrị onye ahụ nke ọ ga-esite n’aka ya bịa. 8 N’ihị nke a, ọ bụrụ na aka gi maqbụ ụkwụ gi na-eme ka i jehie, gburụ ya tufukwaa ya. Ọ kaara gi mma inwe ɔruṣi maqbụ daa ngwurụ baa na ndụ, karịa na i ga-enwe aka abụọ maqbụ ụkwụ abụọ, a tụnye gi n’okụ ebighị ebi. (aiōnios g166) 9 Ozor, ọ bụrụ na anya gi na-eme ka i jehie, gburụ ya tufuo. Ọ ga-akara gi mma na i nwere otu anya baa na ndụ, karịa inwe anya abụọ, a tụnye gi n’okụ ala mmuọ. (Geenna g1067) 10 “Lezienụ anya ka unu ghara ileda otu n’ime ụmụntakirị ndị a anya. N’ihị na n’eluigwe, ndị mmuọ ozi ha na-anụ n’ihu Nna m mgbe niile. 11 N’ihị na Nwa nke mmadụ biara ịzoputa ndị furu efu. 12 “Gịnị ka unu chere? Ọ bụrụ na ọ dị onye nwere narị atụrụ, ma otu n’ime ha akpafuo, gịnị ka ọ ga-eme? Ọ gaghi ahapụ iri atụrụ itoolu na itoolu fodụrụ pụo jegharịa n’ugwu na ndịda niile, icho atụrụ ahụ kpafuru akpafu? 13 Ọ bụrụkwa na ọ chọta ya, gịnị ka ọ ga-eme? N’ezie, agwa m unu, ọ ga-anụrị oke ọnụ n’ihị otu atụrụ a karia iri atụrụ itoolu na itoolu ndị ozọ ahụ na-agahieghị ụzọ. 14 Ya mere, ọ bughị nzube Nna m nke bi n’eluigwe ka otu n’ime ụmụnta ndị a ala n’iyi. 15 “Ọ bụrụ na nwanna

gi emehie megide gi, jekwuru ya ebe naani gi na ya no, tuq ya mmehie n’anya. Ọ bụrụ na o gee gi ntị, i ritela nwanna gi n’uru. 16 Ma ọ bụrụ na o gegrhi gi ntị, kpọro otu onye maqbụ mmadụ abụọ ozọ laghachi azụ n’ebé ọ no, ‘ka okwu ọbula ekwuru bụrụ nke mmadụ abụọ maqbụ ato ga-agba akaebe banyere ya.’ 17 Ọ bụrụ na o gegrhi ha ntị, gwa ndị chọchị, ma ọ bụrụ na o gegrhikwa ọ buladị ndị chọchị ntị, were ya dị ka onye mba ozọ maqbụ onye ona ụtụ. 18 “N’ezie, asị m unu, na ihe ọbula unu kere agbu n’ụwa a, e keela ya rịj agbu n’eluiwge. Ihe ọbula kwa unu topuru n’ụwa, a topukwala ya rịj n’eluiwge. 19 “Ozo, ana m agwa unu n’ezie a sị, ọ bụrụ na mmadụ abụọ n’etiti unu ekwekorịta n’ụwa banyere ihe ọbula unu na-arịo n’ekpere Nna m bi n’eluiwge ga-emezuru unu ihe ahụ. 20 N’ihị na ebe ọbula mmadụ abụọ maqbụ ato zukotara n’aha m, mü onwe m nọ n’etiti ha.” 21 Mgbe ahụ Pita bjakwutere ya juo ya ajụjụ sị, “Onyenwe anyị, ọ bụ ubgoro ole ka m ga-agbaghara nwanne m nke mehiere megide m? Ọ bụ ubgoro asaa?” 22 Jisos zara sị ya, “Ọ bughị ubgoro asaa. Kama i ga-agbaghara ya ruo iri ubgoro asaa ụzọ asaa. 23 “A ga-eji alaeze eluigwe tụnyere eze ahụ kpebiri ka ya na ndị orụ ya gụzie ego ya ha ji. 24 Mgbe ha malitere na-apiazi, a kpotaara eze ahụ otu onye nke ji ya ugwo ruru puku talenti iri. 25 Nwoke ahụ enweghi ihe ọ ga-eji kwuọ ugwo o ji. Nna ya ukwu nyere iwu ka e refuo ya na nwunye ya na ụmụ ya, na ihe niile o nwere, ka akwughachili ugwo o ji. 26 “Ma ohu ahụ dara n’ala, gburụkaa ikpere ya n’ala, riọ ya arịrị sị, ‘Onyenwe m, biko, nwee ntachiobi n’ebé m nọ. Aga m akwughachikwa gi ugwo niile m ji gi.’ 27 Nna ukwu onye orụ ahụ nwere ọmịkio n’ebé ọ nọ, meere ya ebere. Ọ sıri ya akwughachili ugwo o ji ozọ. 28 “Ma mgbe ohu ahụ sitere n’ebé ahụ pụo, ọ hụrụ otu ohu ibe ya ji ya ugwo otu narị denari. O jidere ya n’aka ike, machie ya aka n’akpiri, sị ya, ‘Kwughachili m ugwo i ji m ubgu a.’ 29 “Ya mere, ohu ibe ya ahụ dara n’ala n’ihu ya riọ ya ka o nye ya nwantintị oge. Ọ riọkwara ya sị, ‘Enyi m, biko nwee ntachiobi, aga m akwughachili gi ugwo m ji gi.’ 30 “Ma o kwenyeghi, kama ọ gara tuba ya n’ulọ mkpọro, ebe ọ ga-anụ ruo mgbe ọ kwusırı ugwo niile o ji ya. 31 Mgbe ndị ohu ibe ya hụrụ ihe mere, o wutere ha nke ukwuu. Ha jekwuru Nna ha ukwu kọrọ ya ihe niile ndị a. 32 “N’ihị nke a Nna ya ukwu kọrọ ohu ahụ sị ya, ‘Ohu obi ojoo! Agbaghara m gi ugwo ahụ niile i ji, n’ihị na i riọro m arịrị. 33 Ọ bụ na i kwestighị

inwe obi ebere n'ebe ohu ibe gi no, di ka m si mere gi ebere? 34 N'ihi iwe, Nna ya ukwuu nyefere ya n'aka ndi nche na-eche ndi no n'ulo mkporo ka ha taa ya ahuhu, ruo mgbe o kwuchara ugwo niile o ji. 35 "Otu a ka Nna m bi n'eluijwe ga-emekwa unu, ma o bürü na unu ejighi obi unu niile gbaghara umunna unu."

19 Mgbe Jisos kwusiri okwu ndi a, o hapurü Galili gaa na mpaghara Judja, nke di n'ofe osimiri Jodan. 2 Igwe mmadu di ukwuu sooro ya. O gwokwara ndi ahu na-esighi ike n'etiti ha n'ebe ahu. 3 Ufodu ndi Farisii bjakwutere ya i nwalee ya, si, "O ziri ezi n'iwu na nwoke ga-agbara nwunye ya alukwaghị m n'ihi ihe obula?" 4 O zara ha si, "O bu na unu agutabeghi na akwukwo nsø, na Onye kere ha na mbu kere ha nwoke na nwanyi. 5 N'ihi nke a ka nwoke ga-eji hapu nne ya na nna ya e jikota ya na nwunye ya. Ha abu ga-abukwa otu anu ahu. 6 Ya mere, ha abukwaghị mmadu abu ozo, kama otu anu ahu. Ya mere, ihe Chineke jikotara, ka mmadu obula atosala ya." 7 Ha jürü ya si, "Gini mekwaranu Mosis ji nye iwu si na nwoke obula nwere ohere ide akwukwo alukwaghị m nye nwunye ya?" 8 O zara ha si ha, "O bu n'ihi na unu bu ndi mkpochi obi, ya mere Mosis jiri hapu unu ka unu gbaa nwunye unu alukwaghị m; ma o dighi otu a site na mbu. 9 Ma ana m asij unu, onye obula ga-ahapu nwunye ya luru onye ozo, ma o bughi n'ihi na o jidere nwunye ya na mmehie ikwa iko, onye ahu emeela mmehie ikwa iko ma o luo nwanyi ozo." 10 Ndị na-eso ụzo ya sịrị ya, "O bürü na o si otu a dirị, o ka mma na mmadu alughị nwunye ma oli." 11 Ma o zara si ha, "O bughi mmadu niile ga-anagide okwu a. Naanị ndị e nyere ike ime ya ga-anagide ya. 12 Ma ufodu ndi mmadu ka a mürü ka ha bürü onozi, ndi ozo bükwa ndi mmadu ibe ha mere otu a. Ndị ozo dikwa ndi jiri aka ha horo ibu onozin'ihi alaeze eluigwe. Onye pürü inara nke a, ya nara ya." 13 Mgbe ahu e kuteere ya ụmuntakirị ka o bikwasị ha aka, kpeekwara ha ekpere. Ma ndị na-eso ụzo ya baara ndi kutere ha mba. 14 Ma Jisos siri ha, "Kweenu ka ụmuntakirị bjakwute m, unu egbochikwala ha. N'ihi na alaeze eluigwe bu nke ndị di otu a." 15 O bikwasirị ha aka n'isi gozie ha niile tupu o hapu ha puo. 16 Otu onye bjakwutere ya, juo ya ajuju si, "Ezi onye ozizi, olee ezi ihe m ga-eme ka m keta ndu ebighị ebi?" (aiōnios g166) 17 Jisos siri ya, "Gini mere i ji ajju m ajuju banyere ihe bu ezi ihe? O di naanị otu onye nke bu ezi mmadu. O bürü na i choro jba n'ime

ndu ahu, debe iwu niile e nyere." 18 O jürü ya ajuju si, "Olee iwu ndi m ga-edebi?" Jisos zara ya, "Egbula mmadu, akwala iko, ezula ohi, ekwula okwu ugha. 19 Sopuru nne gi na nna gi. Ozø, hukwa onye agbataobi gi n'anya di ka onwe gi." 20 Nwokorobia ahu siri ya, "Edebezuchaala m iwu ndi a siterii na mgbe m di na nwata. Gini ozo foduluru m ime?" 21 Jisos zara si ya, "O bürü na i choro jbu onye zuruoke n'ezie, laa n'ulo gi ree ihe niile i nwere, nyekwa ndi ogbenye ego i retara. I ga-enwe akụ n'eluijwe, mgbe ahu, bjakwa soro m." 22 Mgbe nwokorobia ahu n'uru okwu a, o lara na mwute, n'ihi na o bu ogaranya. 23 Mgbe ahu Jisos gwara ndi na-eso ụzo ya si, "N'ezie agwa m unu, o bu nnø ihe siri ike na onye ogaranya ga-abanye n'alaeze eluigwe. 24 Ozokwa, asị m unu, o dirị iñyinya kamel mfe igafe n'anya agiga, kari a ogaranya iñanye n'alaeze Chineke." 25 Okwu a o kwuru turu ndi na-eso ụzo ya n'anya. Ha siri, "O bürü na o si otu a dirị, onye kwanu ka a ga-azoputa?" 26 Jisos legidere ha anya si ha, "N'ebi mmadu nọ nke a bu ihe a na-apughi ime, ma o dighi ihe rara ahu ime n'ebi Chineke nọ." 27 Mgbe ahu Pita jürü ya si, "Lee, anyị ahapula ihe niile soro gi, gini ga-abu ugwo oru anyị?" 28 Jisos zara si ya, "N'ezie agwa m unu, mgbe a ga-agbanwe ihe niile, mgbe Nwa nke Mmadu ga-anokwasị n'elu ocheeze ebube ya, n'alaeze ahu, n'ezie, unu bu ndi na-eso ụzo m ga-anokwasị n'ocheeze iri na abu ahu, na-ekpe ebo iri na abu nke Izrel ikpe. 29 Onye obula hapurụ ulo ya, na umunne ya nwoke, na umunne ya nwanyi, na nne ya na nna ya, na ụmuntakirị ya, maobu ala o nwere, soro m, ga-anata di ka ugwo oru okpukpu narị ihe o hapurụ, natakwa alaeze. O ga-eketakwa ndu ebighị ebi. (aiōnios g166) 30 Ma otutu ndi bu ụzo ga-abu ndi ikpeazu, ma ndi ikpeazu ga-abukwa ndi bu ụzo."

20 "Ihe ozo a ga-eji tunyere alaeze eluigwe bu nwoke nwere ala ubi, onye pürü n'isi ụtụtụ ikpota ndi oru ga-aru oru n'ubi vajin ya. 2 Ya na ndi oru ahu kwekötara na o ga-akwụ ha otu denarị, n'ihi oru ubochi ahu. Emesia o zigara ha n'ubi vajin ya. 3 "Mgbe o pürü n'ihé di ka elekere itoolu nke ụtụtụ, o sitere n'ebi a na-akpota ndi oru na-agafe hụ ndi ozo ka ha guzoro n'oma ahija na-enweghi oru ha na-aru. 4 O siri ha, 'Unu onwe unu gaakwanu ruo oru n'ubi vajin m, ihe obula ziri ezi ka m ga-akwụ unu.' 5 Ya mere ha gara. "O pukwara n'elekere iri na abu na elekere ato nke ehie, ma meekwa otu ihe ahu. 6

Mgbe o ruru elekere ise nke anyasi, o pürü hụ ndị ọzọ ka ha guzoro. O jurụ ha ajụjụ sị, ‘Gini mere unu ji guzoro n’ebe a taa niile na-arughị ọru?’ 7 ‘Ha zara sị ya, ‘N’ihi na o dighị onye kporo anyị ọru.’ ‘O gwara ha sị, ‘Unu onwe unu gaakwanụ rụo ọru n’ubi vajinị m. Aga m akwukwa unu ihe dị mma.’ 8 ‘Mgbe o ruru oge anyasi, onye nwe ubi vajinị ahụ gwara onye na-elekotara ya ndị ahụ anya sị, ‘Kpokota ndị ọru ahụ kwuọ ha ugwo, site na ndị ikpeazu bjara ọru ruo na ndị bu ụzo.’ 9 ‘Mgbe ndị a kporo ọru n’elekere ise anyasi naara ego ha, a kwurụ ha otu denari, otu denari. 10 Ma mgbe ndị a kporo ọru n’isi ụtụtụ bjara ịnara ego ha, ha lere anya na a ga-akwu ha karịa. Ma a kwukwara ha niile otu denari. 11 Mgbe ha naara ego ahụ, ha tamuru ntamu megide nna nwe ụlo, 12 na-asị, ‘Ndị a bjara n’ikpeazu rụrụ ọru naanị otu awa, ma i meela ka anyị na ha hara. Anyị bụ ndị buru ihe mgbu nke ọru ma okpomokụ nke anwụ niile chara n’ubochị taa.’ 13 ‘Ma o zara otu n’ime ha sị, ‘Enyi m, emeghi m gi ihe ojoo ọbụla. O bụ na mụ na gi ekwughị na m ga-akwu gi otu denari n’ubochị?’ 14 Nara nke ruru gi laa. A chorọ m ikwu ndị a bjara n’ikpeazu ugwo dị ka m si kwuọ gi. 15 O bụ na m enweghi ike iji ihe m nwere mee otu o masiri m? O bụ anya ukwu ka i na-enwe n’ihi afọ ofufu m?’ 16 ‘Ya mere, onye ikpeazu ga-abụ onye bu ụzo, ma onye bu ụzo ga-abukwa onye ikpeazu.’ 17 Mgbe Jisós na-agà Jerusalem, o kpopuru mmadu iri na abụ ahụ na-eso ụzo ya n’akukụ sị ha, 18 ‘Lee, anyị na-agà Jerusalem ebe a ga-arara Nwa nke Mmadu nyefee n’aka ndịsi nchüaja na ndị ozizi iwu. Ha ga-ama ya ikpe ọnwụ, 19 nyefekwa ya n’aka ndị mba ọzọ, ndị ga-eji ya mee ihe ochị, pia ya ihe, ma kpogide ya n’obe. Ma n’ubochị nke ato, a ga-eme ka o site n’onwụ bilie.’ 20 Mgbe ahụ, nne ụmụ Zebedi, duuru ụmụ ya ndị ikom abụ bjakwute ya, o gburu ikpere n’ala n’ihu ya, riọ ya ihe o chorọ ka o meere ha. 21 O sıri ya, ‘Gini ka i chorọ ka m meere gi?’ O zara ya sị, ‘Kwee m nkwa na ụmụ abụ ndị a ga-anodụ otu n’aka nri gi, nke ọzọ n’aka ekpe gi n’alaeze gi.’ 22 Ma Jisós zara sị, ‘Unu amaghị ihe unu na-arịo. Unu pürü iñụ iko ahụ nke mụ onwe m ga-anị?’ Ha zara ya sị, ‘Ee, anyị nwere ike iñụ ya.’ 23 Jisós sıri ha, ‘N’ezie unu ga-anị iko m ga-anị, ma iñodụ n’aka nri maobụ n’aka ekpe m, abughị ihe dírị m inye, kama o dírị ndị ahụ Nna m kwadooro ya.’ 24 Mgbe mmadu iri ndị ọzọ n’ime ndị na-eso ụzo ya nñuru nke a, iwe were ha nke ukwuu megide ụmụnnne abụ a. 25 Ma Jisós kpokotara

ha niile, sị ha, ‘N’etiti ndị na-ekweghi ekwe, ndịsi ha na-emeso ndị ha na-achị mmeso dị ka o si dị ha mma n’uche. Ndị ukwu n’etiti ha na-ejikwa aka ike na-achị ndị n’okpuru ha. 26 Ma n’etiti unu o gaghi adị otu a. Kama, onye ọbụla n’etiti unu chorọ iñụ onyeisi, ga-ebu ụzo buru onye na-ejere unu niile ozi. 27 Ma onye ọbụla nke chorọ iñụ onye mbụ n’etiti unu ga-abụ ohu unu niile. 28 O bùladị dị ka Nwa nke Mmadu na-abiajaghị ka e jeere ya ozi, kama ka o jee ozi, ma nyekwa ndị ya ka o buru ihe mgbapụta nke ọtụtụ mmadu.’ 29 Mgbe ha na-ahapụ Jeriko, ọtụtụ igwe mmadu sooro ya n’azụ. 30 Ndị iñi abụ n’o n’akukụ ụzo ahụ. Mgbe ha nñuru na o bụ Jisós na-abia, ha malitere iti mkpu n’oke olu na-asị, ‘Onyenwe anyị, Nwa Devid, meere anyị ebere!’ 31 Igwe mmadu ahụ baara ha mba ka ha mechie ọnụ ha. Ma ndịsi ahụ nögidesirị ike na-eti mkpu n’oke olu na-asị, ‘Onyenwe anyị, Nwa Devid, meere anyị ebere!’ 32 Mgbe Jisós bjäruru n’ebe ha n’o, o guzoro kpoo ha, juo ha sị, ‘Gini ka unu chorọ ka m meere unu?’ 33 Ha zara sị ya, ‘Onyenwe anyị, biko, anyị chorọ ka i mee ka anyị hụ ụzo.’ 34 Jisós nwere ọmijiko n’ahụ ha. O metụrụ ha aka n’anya. Ngwangwa ha bidoro iñụ ụzo, ma sorokwa ya.

21 Mgbe ha na-abiaju Jerusalem nso, ha rutere Betfeji dị n’Ugwu Oliv. Jisos zipuru mmadu abụ n’ime ndị na-eso ụzo ya. 2 O gwara ha sị, ‘Baanụ n’ime obodo nta ahụ dị unu n’ihu, ngwangwa unu ga-ahụ otu iñyinya ibu elibere n’osisi n’ebe ahụ, nke ya na nwa ya n’o n’otu ebe. Topụta ha ma kpütaranụ m ha. 3 O burukwa na onye ọbụla asị unu ihe ọbụla, unu ga-asị ha, o dị Onyenwe anyị mkpa, o ga-akpugaghachitekwa ha ngwangwa.’ 4 E mere nke a ka okwu e kwuru site n’onụ onye amuma mezuo. 5 ‘Gwanụ ada Zayon sị, ‘lee, eze gi ka o na-abiajkwute gi. O bụ onye dị nwayoo. O na-anókwasııkwa n’elu iñyinya ibu, ee, n’elu nwa iñyinya, nwa iñyinya na-ebu ibu.’’ 6 Ndị na-eso ụzo ya gara mee ihe Jisós sıri ha mee. 7 Ha kpütara iñyinya ibu ahụ na nwa iñyinya ahụ, wükwasııkwa uwe ha n’elu ha ka Jisós nökwası n’elu ha. 8 Ọtụtụ n’ime igwe mmadu ahụ tüsara uwe ha n’okporo ụzo. Ndị ọzọ gbutteru alaka osisi, tüsaa ha n’ụzo n’ihu ya. 9 Ufodụ n’ime igwe mmadu ahụ n’o n’ihu, na ndị na-esokwa n’azụ, n’o na-eti mkpu n’oke olu na-asị: ‘Hozanna dírị Nwa Devid!’ ‘Onye a goziri agozi ka onye ahụ bụ, nke na-abia n’aha Onyenwe anyị!’ ‘Hozanna n’ebe kachasị ihe niile elu!’ 10 Mgbe o batara n’ime Jerusalem, ụzụ tñrụ, obodo ahụ niile

mere mkpottedu. Ndị mmadu bidoro na-ajụ ajụjụ na-asị, “Onye kwa bụ onye a?” 11 Igwe mmadu ahụ nō na-asị, “Nwoke a bụ Jisọs, onye amumahụ sị Nazaret, obodo dì n’ime Galili.” 12 Jisọs banyere n’ulonso ukwu dì na Jerusalem, malite ichupụ ndị niile na-ere ahịa na ndị na-asụ ahịa n’ime ulonso ahụ. O kpuru tebul ndị na-agbanwe ego ihu n’ala, kwatuokwa oche ndị na-ere nduru. 13 O sıri ha, “E dere ya n’akwukwọ nsọ, ‘Ulo m ka a ga-akpọ ulo ekpere,’ ma unu emeela ya ‘ogba ndị na-apụnari mmadu ihe n’ike.” 14 Ndị isị na ndị ngwuro bịakwutere ya n’ulonso ahụ. O gwokwara ha. 15 Ma mgbe ndiisi nchuaaja na ndị ozizi iwu hụru ihe iribama ndị a, hukwa ka ụmunta na-eti mkipu n’oke olu n’ogige ulonso ahụ, na-asị, “Hozanna dirị Nwa Devid.” Iwe were ha nke ukwuu. 16 Ha sıri ya, “I na-anukwa ihe ụmunta ndị a na-ekwu?” Jisọs zara sị ha, “E, ana m anụ ya. O bụ na unu agutabeghi ihe akwukwọ nsọ kwuru sị, “I sitere n’onu ụmuntakiri na ụmụ na-aṇu ara gi, Onyenwe anyi, kwadooro otuto gi?” 17 O hapurụ ha, si n’obodo ahụ pụo gaa Betani, ebe o nɔrọ n’abalị ahụ niile. 18 N’ütutụ, mgbe o laghachiri n’obodo ahụ, agụgụ gurụ ya nke ukwuu. 19 O hụru otu osisi fiig nke di n’akukụ uzo. Mgbe o rutere n’ukwu ya, o hughị ihe ọbụla n’elu ya karịa naanị akwukwọ ndu. Ya mere, o sıri ya, “Malite taa gaa n’ihu, i gaghị amikwa mkipurụ ozo!” Otu mgbe ahụ kwa, osisi ahụ kpɔnwuru. (aiññ g165) 20 Mgbe ndị na-eso uzo ya hụru nke a, o juru ha anya, ha juo sị, “Gini mere osisi fiig a ji kpɔnwuo ngwangwa otu a?” 21 Jisọs zara sị ha, “N’ezie agwa m unu, o bürü na unu e nwē okwukwe, gharakwa inwe obi abuọ, o bughị naanị na unu ga-eme ihe e mere osisi fiig ahụ. Unu pürü inye ugwu a iwu sị ya, ‘Si n’ebé a wezuga onwe gi, gaa danye n’oke osimiri.’ O ga-emezukwa. 22 Ihe ọbụla unu ga-arịo n’ekpere, o bürü na unu ekwere unu ga-anatakwa ya.” 23 Mgbe Jisọs batara n’ogige ulonso ukwu ahụ, ndiisi nchuaaja na ndị ozizi iwu bịakwutere ya ka o nō na-akuzi ihe juo ya sị, “Olee ikike i ji na-eme ihe ndị a niile? O bụ onye nyekwara gi ikike a?” 24 Jisọs zara sị ha, “Aga m ajukwa unu otu ajuju. O bürü na unu azaa ya, aga m agwakwa unu onye nyere m ikike m ji eme ihe ndị a niile. 25 Baptizim nke Jòn o sitere n’eluiwge, ka o si n’aka mmadu?” Ha kparitara ụka n’etiti onwe ha na-asị, “O bürü na anyị asị, ‘Na o si n’eluiwge,’ o ga-asị anyị, ‘O bụ gini mere unu na-ejighị kwenye na ya?’ 26 Ma o bürü na anyị asị, ‘Na o sitere n’aka mmadu,’ anyị

na-atụ igwe mmadu ndị a egwu, n’ihi na mmadu niile kwenyere na Jon bụ onye amumahụ.” 27 Ya mere ha zara Jisọs sị ya: “Anyị amaghị.” Jisọs zakwara ha sị, “Mụ onwe m agaghị agwakwa unu ikike m ji na-eme ihe ndị a. 28 “Gini ka unu chere banyere ihe a? Otu nwoke nwere ụmụ nwoke abuọ gwara nwa ya nke okenye sị ya, ‘Nwa m nwoke, gaa rụo ọrụ n’ubi vajinị m taa.’ 29 “O zara ya sị, ‘Agaghị m aga.’ Ma o mesiri gbanwe obi ya gaakwa rụo ọrụ ahụ. 30 “Nna ha bịakwutere nwa ya nke nta gwakwa ya otu ihe ahụ. Nwa ahụ zakwara sị, ‘Aga m aga, onyenwe anyi.’ Ma n’ikpeazu o gaghi. 31 “Onye n’ime ha abuọ mere ihe nna ya chọro?” Ha zara sị ya, “Onye nke mbụ.” Jisọs kowaara ha sị, “N’ezie agwa m unu, ndị ọna ụtụ na ụmụ nwanyị akwuna ga-ebu unu uzo banye n’alaeze Chineke. 32 N’ihi na Jon bịakwutere unu igosi unu uzo ezi omume, ma unu ekweghi. Ndị ọna ụtụ, na ụmụ nwanyị akwuna chegharị. O bùladị mgbe unu hụru nke a, o mekwaghi ka unu chegharia kwere na ya. 33 “Ugbu a geekwanụ ntị n’ilu ozo. Otu onye di nke nwere ala ubi. O kụrụ osisi vajinị n’ubi a. O gbakwara ubi ya ogige, gwuokwa ebe ịzocha mkipurụ vajinị n’ime ya. O wukwara ulo elu n’ime ya. Mgbe o mesiri ihe ndị a, o weere ubi ahụ tinye n’aka ndị ga-elekötara ya ubi ahụ, pụo gaa n’ala ozo. 34 Mgbe oge iwe ihe ubi ruru, o zipurụ ndị odibo ya ka ha jekwuru ndị na-elekota ubi ahụ, nata mkipurụ nke ruuru ya site n’ubi ahụ. 35 “Ma ndị na-elekota ubi ahụ jidere ndị odibo ya ahụ tie otu onye n’ime ha ihe, gbukwaa onye ozo n’ime ha. Ha tükwarra otu n’ime ha nkume. 36 Emesia, o zigakwara ọtụtụ ndị odibo karịri ndị nke mbụ n’omugugu. Ma ndị na-elekota ubi ahụ mekwara ndị a ihe ha mere ndị nke mbụ. 37 N’ikpeazu o zigara ọkpara ya, sị, ‘Ha ga-asopurụ nwa m.’ 38 “Ma mgbe ndị na-elekota ubi ahụ hụru ọkpara ya, ha gbara izu n’etiti onwe ha sị, ‘Lee! Onye a bụ onye nketa ihe niile. Bianụ ka anyị gbuo ya, ma nwetakwa ihe nketa ya.’ 39 Ya mere, ha jidere ya n’ike, kpurụ ya gafee n’azụ ubi vajinị ahụ, gbuo ya n’ebé ahụ. 40 “Mgbe onye nwe ubi vajinị ahụ lọtara, gini ka unu chere na o ga-eme ndị ahụ o tinyere ilekötara ya ubi ya?” 41 Ha zara ya sị, “O ga-egbu ndị ajo omume ahụ, laa ha n’iyi n’uzo dì njo. O ga-ewerekwa ubi vajinị ya tinye n’aka ndị nlekötä ozo, ndị ga-enyekwa ya mkipurụ ubi ruuru ya n’oge ya.” 42 Jisọs sıri ha, “O ga-abụ na unu agutabeghi ihe e dere n’akwukwọ nsọ sị, “Nkume ahụ ndị na-ewu ulo jürụ, aburụla nkume isi ntọala ulo. Nke a bụ ọrụ

nke Onyenwe anyị rürü, o bụkwa օru ịtunanya n'anya anyị.' 43 'Ya mere, ana m eme ka unu għoġa, na a ga-anapu unu alaeze Chineke, were ya nye ndi mba օzo, ndi ga-amiputa ezi mkpuru. 44 Onye օbuła nke dakwasirị n'elu nkume a ga-etiwası, ma o ga-egwepia onye օbuła nke o dakwasirị.' 45 Mgbe ndiisi nchħajja na ndi Farisii nħru ilu ya ndi a, ha għotara na o na-ekwu banyereha. 46 Ha choro ұzo ha ga-esi jide ya, ma oke egwu igwe mħadu ahu tħru ha, n'ihi na ha għarġu ya n'onye amum.

22 Jisos gwara ha okwu օzo n'ili sị, 2 "Alaeze eluigwe dì ka otu eze, nke kwadoro oke oriri օlułu di na nwunye, n'ihi nwa ya nwoke. 3 O zipurū ndi ohu ya ka ha gaa chetara ndi ahu a kporo ka ha bja. Ma ha niile achogħi ībia. 4 "O zipukwara ndi ohu ya օzo na-ejere ya ozi ka ha gaa gwa ndi ahu a kporo oriri sị, 'E dozichaala ihe oriri ugbu a, egburu m oke ehi, na anu օzo għara abu. Edoziela ihe niile. Biċċu n'oriri օlułu di na nwunye.' 5 "Ma ndi ahu niile a kporo oriri gawaara mkpa ha n'ihi na ha akpoghij ya ihe օbuła. Otti onye gara n'ala ubi ya, nke օzo n'ulqo ahja ya. 6 Ndī fodurū jidere ndi ohu ya, mee ha ihe ihere ma gbukwaa ha. 7 Onye eze ahu were iwe nke ukwuu, zipu ndi aghha ya ka ha gaa laa ndi ogħu mħadu ahu n'iyi, rechapukwa obodo ha n'ok. 8 "Mgbe ahu օ gwara ndi ohu ya sị, 'E doziela m oriri օlułu di na nwunye, ma ndi a kporo oku ekwesighi ekwesi. 9 Ugbu a, gaanu n'akuklu ұzo niile, kpobatantu ndi niile unu hħru, ka ha bja n'oriri օlułu di na nwunye a.' 10 Ndī ohu ahu pūrū gaa n'okporouż niile kpobata mħadu niile ha hħru. Ha kpobatara ndi bju ezi mħadu na ndi bju ajo mħadu. Ul-o oriri ahu juputakwara na ndi a kporo. 11 "Ma mgbe eze ahu batara ileta ndi niile no na nri, o hħru otti nwoke nke na-eyighi uwe օlułu nwunye. 12 O juru ya ajuju sị, 'Enyi m, i si aħħaa bata n'ebi a mgbe ị na-eyighi uwe օlułu di na nwunye?' O mechiri օnū ya n'ihi na o nwiegħi ihe օ ga-as. 13 "Eze ahu nyere ndi ozi ya iwu sị ha, 'Keenu ya eriri, aka na unction, tħupukwanu ya n'ez, n'ime oħċiċċi, ebe iċwa akwa na ġita ikikere eze ga-adị.' 14 "N'ihi na akporo օtutu mħadu oku, maqbū mħadu ole na ole ka a hoqro." 15 Mgbe ahu ndi Farisii zukotara na-achro ұzo ha ga-esi mee ka o kħwuhie օnū ka ha site na ya jide ya. 16 Ha zigara ndi na-eso ұzo ha na ndi n'otu Herod ka ha juq ya sị, "Onye ozizi, anyi maara nke օma na ị bju

onye eziokwu, na ị na-ezikwa ұzo Chineke n'eziokwu. I digħi asokwa onye օbuła anya, n'ihi na ị digħi ele mħadu anya n'ihi n'agħbanyegħi ndi ha bu. 17 Ugbu a għa anyi, għinu bju uche gi? O ziri ezi n'iwu ịtu ұtu nye Siza, ka o bju na o zighi ezi?" 18 Ebe Jisos maara iħe ojqqo ha bu n'obi, o zara sị ha, "Ndī iħu abu! Għinu mere unu ji anwa m օnwxunwa? 19 Gosinu m ego e ji akwū ugħo ұtu." Ha wetaara ya otu mkpuru ego. 20 Ӯ juru ha ajuju sị, "Onye ka e sekwasirị onyinyo ya n'elu ego a? Aha onye kwa dì n'okpuru onyinyo a?" 21 Ha zara sị ya, "O bju nke Siza." Mgbe ahu օ gwara ha sị, "O dì mma. Nyen Siza ihe ruuru Siza, ma nyekwanu Chineke ihe niile bju nke ruuru Chineke." 22 Mgbe ha nħru nke a, o għagħwojru ha anya, n'ihi ya, ha hapurū ya pugħi. 23 N'ubochi ahu kwa, ុfodu ndi Sadusii, ndi na-ași na mbilite n'ónw adiġi, bja k-wutere ya īghu ya օnū. 24 Onye ozizi, "Mosis kwuru sị, o bjurū na nwoke օbuła anwux na-amu tagħi nwa, nwanne ya nwoke ga-alurū nwanyi ahu di ya nwurū, ka o mħtara nwanne ya nwoke ahu nwurū anwux nwa. 25 Ugbu a, e nware umatunne nwoke asaa n'etiti anyi. Onye nke mbu luri nwunye, nħu, ma ebe o digħi umu o mħtara, o hapurū nwanne ya nwunye ya. 26 Otti a ka nke abu mekwara, ma nke ato, ruo na nke asaa. 27 N'ikpeazzu, nwanyi ahu n'onwe ya nwukwara. 28 Ugbu a, n'oge mbilite n'ónw, nwunye onye ka nwanyi a ga-abu, ebe o bju na umatunne nwoke asaa ndi a lütuchara ya mgħbe o no n'uwā?" 29 Jisos zara ha sị, "Unu na-ejehie ұzo n'ihi na unu agho tagħi ihe akwukwō nso na-ekwu. Unu agho tagħwagħi ុđi ike Chineke nware. 30 N'ihi na mbilite n'ónw, ilu di na nwunye agħgi adiķwa, kama ha ga-adị ka ndi mmu ozi n'eluigwe. 31 Ma n'ihe banyere mbilite n'ónw nke ndi nwurū anwux, o bju na unu agħtabegħi ihe Chineke gwara unu sị, 32 Mu onwe m bju Chineke nke Ebrahim, Chineke nke Ajizik na Chineke nke Jekkob. O bughix Chineke nke ndi nwurū anwux, kama o bju nke ndi di ndu." 33 Mgbe igħi mħadu ahu nħru nke a, ozizi ja juru ha anya. 34 Ma mgħbe ndi Farisii nħru na o emeela ka ndi Sadusii mechie օnū ha, ha gbakotara otu ebe. 35 Otti onye n'ime ha, bju onye ozizi iwu bijara juq ya ajuju iji nħħas: 36 "Onye ozizi, olei iwu nke kachas iż-żikkie n'ime iwu niile?" 37 O zara sị ya, "Hu Onyenwe għi bju Chineke għi n'anya site n'obi għi niile na site na mkpuriqobi għi niile, na site n'uche għi niile." 38 Nke a bju iwu nke mbu, burukwa iwu kachas iwu niile. 39 Iwu օzo na-eso nke a n'iddi mkpa bju nke a, 'Hu onye

agbataobi gi n'anya di ka i si hụ onwe gi n'anya.' 40 Iwu ndị ọzọ niile na ihe niile ndị amụma kwuru dabeere n'ebe iwu abụo ndị a no.' 41 Mgbe ndị Farisii gbakorọ n'otu ebe, Jisos jụrụ ha, 42 "Gịnị ka unu na-eche banyere Kraist? Nwa onye ka o bụ?" Ha zara sị ya, "O bụ nwa Devid." 43 O sıri ha, "Gịnị mekwaranụ Devid site na ntụziaka nke Mmụo Nso jiri kpọọ ya 'Onyenwe m?' N'ihi na o sıri, 44 "Onyenwe anyị gwara Onyenwe m sị ya, "Nộụ ala n'aka nri m ruo mgbe m ga-ededebe ndị iro gi n'okpuru ụkwụ gi abụo.'" 45 O bụrụ na Devid kpọọ ya 'Onyenwe anyị,' oleekwanụ otu o si búrukwa nwa ya?" 46 O dighị onye pürü ịsa ya okwu. Sitekwa n'ubochị ahụ, o dighị onye ọbụla nwere anya ike iju ya ajuju ọzọ.

23 Mgbe ahụ Jisos gwara igwe mmadụ ahụ niile na ndị na-eso ụzọ ya sị, 2 "Ndị ozizi iwu na ndị Farisii na-anị n'oche Mosis. 3 Ya mere, meeṇu ma na-edebekwanụ ihe niile ha na-agwa unu. Ma unu esokwala omume ha. N'ihi na ha adighị eme ihe ha na-ekwusa. Ha na-ekwu otu ihe ma na-eme ihe ọzọ. 4 Ha na-eke ibu dị arọ díkwa ike obubu bokwasị ndị ọzọ n'ubu, ma ha onwe ha agaghị eweli ọ bùladi otu mkpisiaka i buli ha. 5 "Ihe niile ha na-eme bụ ka ndị mmadụ hụ ha. Ha na-eme ka igbe ntae tinyere iwu ndị dị mkpa e deputara nke ha na-ekewasị n'egedege ihu na n'aka dị obosara na-emekwa ka ọnụnụ uwe ha buo ibu. 6 Ha hụrụ ịnọ n'isi oche n'oge mmemme oriri ọbụla na ịnọkwasị n'oche kachasi elu n'ulọ ekpere n'anya. 7 O na-amasi ha mgbe a na-ekele ha ekele pürü iche n'oma ahia, ndị ọzọ a na-akpokwa ha, 'Onye ozizi.' 8 "Unu ekwela ka onye ọbụla kpọọ unu 'Onye ozizi,' n'ihi na unu nwere naanị otu Onye ozizi. Unu niile bukwa ụmụnnne. O dighị onye ka ibe ya ukwuu. 9 Unu akpokwala onye ọbụla n'ụwa a 'Nna,' n'ihi na unu nwere otu Nna nke bi n'eluwige. 10 Unu ekwela ka a kpọọ unu ndị ndu, n'ihi na o bụ naanị otu onyendu ka unu nwere, ya bụ Kraist. 11 Onye dị ukwuu n'etiti unu ga-abụ onye na-ejere unu ozi. 12 N'ihi na onye ọbụla ga-ebuli onwe ya elu ka a ga-eweda n'ala. Ma onye ọbụla wedara onwe ya ala, ka a ga-ebuli elu." 13 "Ahụhụ ga-adịrị unu ndị Farisii na ndị ozizi iwu, ndị ihu abụo! N'ihi na unu na-emechibido ndị ọzọ ụzọ ha ga-esi bata n'alaeze eluigwe, ma unu onwe unu adighị abata. Unu adighikwa enye ndị ọzọ ohere ịbata. 14 "Ahụhụ ga-adịrị unu ndị ozizi iwu na ndị Farisii, ndị ihu abụo! N'ihi na unu na-eripiịa ulọ ndị inyom di ha nwụrụ, ọ bùladi mgbe unu na-ekpe ogologo

ekpere ka mmadụ hụ unu. Unu ga-anata ikpe ọmụma dị ukwuu. 15 "Ahụhụ ga-adakwasị unu ndị ozizi iwu na ndị Farisii, ndị ihu abụo! N'ihi na unu na-agafe oke osimiri na mba dị iche iche, ime ka otu onye chegharia, bùrụ onye na-eso ụzọ unu. Ma mgbe unu mesiri nke a, unu na-alaghachi mee ya okpukpu abụo ka ọ bùrụ nwa ọkụ ala mmụo karịa onwe unu. (**Geenna g1067**) 16 "Ahụhụ ga-adịrị unu ndị ndu kpuru ịsị! N'ihi na unu na-asị, Onye ọbụla jiri ụlọnsö ịnụọ iyi, iyi o ịnụrụ bụ ihe efu. Ma onye ọbụla jiri ọlaedo dị n'ime ụlọnsö ịnụọ iyi kwasiri imezu iyi ahụ ọ ịnụrụ. 17 Ndị nzuzu kpuru ịsị! Olee nke karịrị ukwuu? O bụ ọlaedo ahụ, ka ọ bụ ụlọnsö nke doro ọlaedo ahụ nsọ? 18 Unu na-ezikwa ndị mmadụ sị, 'O bụrụ na mmadụ ejiri ebe ịchụ aja ịnụọ iyi, iyi ahụ ọ ịnụrụ bụ ihe efu. Ma onye ọbụla ga-eji onyinye dị n'elu ebe ịchụ aja ịnụọ iyi ga-emezu iyi ahụ ọ ịnụrụ.' 19 Leenụ ka unu si bụrụ ndị ịsị! Olee nke karịrị ukwuu? O bụ onyinye dị n'elu ebe ịchụ aja ka ọ bụ ebe ịchụ aja na-edo onyinye ahụ nsọ? 20 Ya mere, mgbe onye ọbụla ji ebe ịchụ aja ịnụọ iyi, o bụ ebe ịchụ aja ahụ na onyinye dị n'elu ya ka o ji ịnụọ iyi ahụ. 21 Otu a kwa, onye ji ụlọnsö ahụ ịnụọ iyi jikwa ụlọnsö ahụ na onye bi n'ime ya na-añụ iyi. 22 Mgbe mmadụ jikwa eluigwe ịnụọ iyi, o bụ ocheeze Chineke na onye nödürü n'elu ocheeze ahụ ka o ji ịnụọ iyi. 23 "E, ahụhụ ga-adakwasị unu ndị Farisii na ndị ozizi iwu. Ndị ihu abụo! N'ihi na unu na-asị anya unu mmiri nye, ọ bùladi onyinye otu ụzọ n'ime ụzọ iri unu ruo n'akwụkwo nri díkarịsiri nta dị n'ubi unu, díka mint, diil na kumin, ma unu akpoghi ikpe ziri ezi na ebere, na okwukwe ihe dị mkpa. Ihe ndị a ka unu kwasiri ibu ụzọ mee ma gharakwa ileghara iwu ndị ọzọ anya. 24 Ndị ndu kpuru ịsị! Unu na-azapụ ijiji site na mmanya unu na-añụ, ma unu na-eloda ịnyinşa kamel. 25 "Ahụhụ ga-adakwasị unu, ndị Farisii na ndị ozizi iwu, ndị ihu abụo! N'ihi na unu na-elezi anya nke ọma mee ka azụ iko mmiri unu, na azụ efere unu dị ọcha, ma ime ha juputara na ipụnarị mmadụ ihe n'ike na ochichọ ojọọ niile. 26 Gị onye Farisii kpuru ịsị! Buru ụzọ mee ka ime iko dị ọcha, mgbe ahụ azụ ya ga-adíkwa ọcha. 27 "Ahụhụ ga-adịrị unu ndị Farisii na ndị ozizi iwu, ndị ihu abụo! N'ihi na unu yiri ili e tere nzu, nke na-egosi onwe ya dị ka ihe mara mma, ma ime ya juputara n'okpukpu ndị nwụrụ anwụ, na ihe niile na-adighị ọcha. 28 N'uzo dị otu a, unu na-egosi onwe unu dị ka ndị ezi omume, ma n'ime unu, unu juputara n'ihu abụo na ndị ajo omume. 29 "E, ahụhụ

ga-adırı unu ndị Farisii na ndị ozizi iwu, ndị ihu abụ! N’ihì na unu na-ewu ili ndị amuma na-ewerekwa ihe ịchọ mma na-edozi nkume ncheta ndị ezi omume. **30** Unu na-asıkwa, o bụrụ na anyị nō n’oge nna anyị ha, anyị agaraghị eso ha wufuo Ọbara ndị amuma. **31** Site n’uzo dị otu a, unu na-agba akaebe megide onwe unu na unu bụ ụmụ ndị gburu ndị amuma. **32** Gaanụ sorokwa nzó ụkву nna unu ha, ka unu ruzuo ọru ahụ ha malitere. **33** “Umụ agwo! Umụ ajuala! Unu si ariaa chee na unu ga-agbanari ikpe nke ịba n’okụ ala mmuo? (Geenna g1067) **34** Ya mere, aga m ezitere unu ndị amuma, ndị amamihe na ndị nkuzi. Ụfodụ n’ime ha ka unu ga-egbu, ụfodụ ka unu ga-akpogide n’obe, ndị ọzokwa ka unu ga-apia ihe n’ulọ nzukọ unu. Unu ga-achukwa ha ọso site n’otu obodo gaa n’obodo ọzo. **35** Ka ọgbo a bụrụ ndị ikpe mara n’ihì Ọbara nke ndị ezi omume niile e gburu n’ụwa, site n’obara Ebel ruo na nke Zekaraya nwa Berekaya, onye unu gburu n’etiti ụlọnṣo n’ebe ichu aja unu. **36** N’ezie agwa m unu, ihe ndị a niile, ga-abjakuwa ọgbo a. **37** “O Jerusalem, Jerusalem! Gị obodo na-egbu ndị amuma, na nke natu ndị niile e ziteere gị nkume. Ugboro ole ka m chọro ichikọta ụmụ gị dị ka nne ọkụkụ si achikọta ụmụ ya n’okpuru nku ya ichebe ha? Ma i choghi ka m mee otu al! **38** Lee, a hapurụla unu ulọ unu ka o tögborọ n’efu. **39** N’ihì na asị m unu, unu agaghị ahụ m anya ọzo tutu ruo mgbe unu ga-asi, Onye a goziri agozi ka onye ahụ bụ nke na-abịa n’aha Onyenwe anyi.”

24 Mgbe Jisos si n’ulọnṣo ahụ na-apụ, ndị na-eso ụzọ ya bịakwutere ya na-achọ igosi ya akụkụ dị ihe nke nke ụlọnṣo ukwu ahụ. **2** Ma o zara ha sị, “Unu hụrụ ihe ndị a niile? N’ezie agwa m unu, oge na-abịa mgbe o bụladị otu nkume na-agaghị adigidekwa n’elu ibe ya, nke a na-agaghị akwatu n’ala.” **3** Mgbe o nödürü ala n’elu Ugwu Oliv, ndị na-eso ụzọ ya bịakwutere ya ihe, sị, “Gwa anyị, olee mgbe ihe ndị a ga-emezu? Gini ga-abükwa ihe ịribama nke oge i ji aloghachi na nke ọgwugwu ụwa a?” (aiñ g165) **4** Jisos zara ha sị, “Lezienụ anya ka onye obụla ghara iduhie unu ụzọ. **5** N’ihì na ọtụtu ga-abịa n’aha m, na-ekwu sị, ‘Abụ m Kraist ahụ.’ Ha ga-eduhiekwa ọtụtu ndị ụzọ. **6** Mgbe unu nüru ụzụ agha, na akụkọ agha dị ihe ihe, unu atula egwu, n’ihì na ihe ndị a aghaghị ime. Ma ha anaghị egosi na ọgwugwu oge eruola. **7** Mba ga-ebili megide mba ibe ya, alaeze ga-ebilikwa megide alaeze

ozọ; oke ụnwụ, na ala ọma jijiji ga-adịkwa n’otụtu ebe di ihe ihe. **8** Ma ihe ndị a niile bụ naanị mmalite ita ahụ nke ga-abịa. **9** “Mgbere ahụ ha ga-arara unu nyefee n’aka ndị ga-ata unu ahụ. Ha ga-egbukwa unu. Mba niile ga-akpọ unu asị n’ihì m. **10** Ọtụtu ga-adà site n’okwukwe ha n’oge ahụ. Ha ga-emekwa ka ibe ha ma n’onya, kpoqkwa ibe ha asị. **11** Mgbere ahụ ọtụtu ndị amuma ụgha ga-apụta. Ha ga-eduhiekwa ọtụtu mmađu. **12** N’ihì na ajo omume bara ụba n’ebe niile, ihunanya ọtụtu ndị mmađu n’ebe ibe ha no ga-ajụ oyi. **13** Ma onye ga-eguzosi ike ruo ọgwugwu ka a ga-azoputa. **14** A ga-ekwusa ozioma nke alaeze ahụ nye ụwa niile ka o bụrụ ihe ama nye mba niile. Emesia ọgwugwu oge ahụ ga-abịa. **15** “Ya mere, mgbe unu hụrụ ihe arụ nke na-eweta mbibi, nke e kwuru okwu ya site n’onụ Daniel onye amuma, ka o na-eguzo n’ebe nsọ (onye na-agụ ya nwēe nghọta ihe o pütara). **16** Mgbere ahụ, ka ndị nō na Judja were ọso gbalaga n’elu ugwu. **17** Ka onye nō n’elu ulọ ghara ịridata ka o banye n’ime ulọ ya, ikwaputa ngwongwo di n’ime ulọ ya. **18** Ka onye nō n’ubi ghara iloghachi n’ulọ ya ichirị uwe ya. **19** Ma ita ahụ nke ga-adırı ndị nwanyị di ime, na ndị na-enye ụmụaka ara n’ubochị ahụ. **20** Kpriesienụ ekpere ike ka unu ghara ịgba ọso a n’oge oke oyi, maobụ n’ubochị izuike. **21** N’ihì na oke mkpagbu ga-adị, ụdi nke ụwa na-ahụbeghi mbụ, na nke anya na-agaghị ahụkwa ọzo site na mmalite ụwa ruo mgbe ahụ. **22** “O bụrụ na-emeghi ka ubochị ndị ahụ dị mkpumkpụ, o nweghi onye a ga-azoputa, ma n’ihì ndị ya o hoputara, ubochị ndị ahụ ga-adị mkpumkpụ. **23** Mgbere ahụ, o bụrụ na onye obụla asị unu, ‘Lee, Kraist nō n’ebe a,’ maobụ, ‘Lee ya n’ebe ahụ,’ unu ekwela. **24** N’ihì na ndị nzoputa ụgha na ndị amuma ụgha ga-apụta. Ha ga-eme ihe oke ịribama na ọru ebube dị ihe ihe. O bụrụ na o ga-ekwe mee, ha ga-esite n’orụ ebube ha ga-arụ duhie, o bụladị ndị ahụ a hoputara. **25** Lee, agwala m unu ihe ndị a, mgbe ha na-emebeghi. **26** “Ya mere, o bụrụ na ha asị unu, ‘Lee, o nō n’ime ọzara,’ unu agakwala. O bụrụka na ha asị unu, ‘Lee, o nō n’ime ime ulọ,’ unu ekwela. **27** N’ihì na obịbịa Nwa nke Mmađu ga-adị ka amuma na-egbu n’owụwa anyanwu nke a na-ahụ anya n’odịda anyanwu. **28** Matakwanụ na ebe obụla ozu dị, n’ebe ahụ ka udele na-ezukota. **29** “Ngwangwa mgbe mkpagbu nke ubochị ndị ahụ niile gabigasịri, “anyanwu ga-agba ochichiri. Ọnwa agaghị enyekwa ihe, kpakpando ga-esi na mbara eluigwe daa, ike niile nke eluigwe ga-ama jijiji.” **30** “N’oge ahụ akara

ngosi nke Nwa nke Mmadu ga-aputa ihe na mbara eluigwe. Agburu niile nke ụwa ga-anokwa na-eru ụju. Ha ga-ahụ Nwa nke Mmadu ka ọ na-abia n'igwe ojii, n'ike nakwa oke ebube. 31 O ga-ewerekwa olu opo ike zipu ndị mmuo ozi ka ha gaa kpokotaa ndị niile a hoputara site n'akukwu anō niile nke eluigwe na ụwa. 32 "Ugbu a mutanụ ihe site n'osisi fiig. Mgbe ọbụla alaka ya malitere iwepueta ome dị nro, na-epuputakwa akwukwu ndu maranụ na ọkochi na-abia nso. 33 Otu a kwa, mgbe unu na-ahụ ihe ndị a niile ka ha na-eme marakwanụ na ọ nō nso, ọ bulađi n'ọnụ ụzo unu. 34 N'ezie agwa m unu, ihe ndị a niile aghaghị imezu tupu ọgbọ a agabiga. 35 Eluigwe na ụwa ga-agabiga, ma okwu m enweghi ike ịgabiga. 36 "Ma o nweghi onye ọbụla maara ụbочи ahụ, maobụ oge awa ahụ gabu. Ọ bulađi ndị mmuo ozi nō n'eluigwe amaghị ya. Ọkpara ahụ amakwaghị. Ọ bụ naani Nna maara ya. 37 Ọbịbia Nwa nke Mmadu ga-adị ka ọ dị n'ụbочи Noa. 38 N'oge ahụ tupu iju mmiri ahụ abia, ndị mmadu nō na-eri na ari, na-emekwa mmememe olulụ di na nwunye, ruo ụbочи Noa banyere n'ime ụgbọ mmiri ya. 39 Ha amataghị ihe ga-eme tutu oke mmiri ahụ abia kpochapụ ha niile. Otu ahụ ka ọbịbia Nwa nke Mmadu ga-adị. 40 Mmadu abuọ ga na-arukọ ọrụ n'ubi ha, a ga-elepụ otu hapukwa onye nke ọzo. 41 Umụ nwanyị abuọ ga na-akwọ nri na nkume igwe nri, a ga-ewere otu, ma hapukwa nke ọzo. 42 "N'ihi nke a, na-echenụ nche, n'ihi na unu amaghị ụbочи Onyenwe unu ga-abia. 43 Ma ghɔtanụ nke a: Ọ burụ na mna nwe ụlo mara oge onye ohi ga-abia n'ụlo ya n'abalị, ọ ga-anō na nche n'oge ahụ. Ọ gaghi ekwe ka onye ohi kuwaa ụlo ya. 44 Otu a ka unu onwe unu pürü isi nogide na nche oge niile, n'ihi na Nwa nke Mmadu ga-abia n'oge awa unu na-atughị anya ya. 45 "Onye bụ ohu ahụ nke kwasiri ntukwasị obi ma nwekwa uche, nke onyenwe ya mere onyeisi ndị ohu nō n'ezinaulọ ya, ka ọ na-enye ha nri n'oge ya? 46 Ngozị na-adịri ohu ahụ, onye, mgbe onyenwe ya ga-aloghachi hụ na ọ na-eme otu a. 47 N'ezie asị m unu, ọ ga-eme ya onyeisi nke ihe niile o nwere. 48 Ma ọ burụ na ohu ahụ bụ onye ajọ omume na-asị onwe ya, 'Nna m ukwu anogla ogologo oge,' 49 ọ burukwa na o bido iti ndị ohu ibe ya ihe, sorokwa ndị ọnụ oke mmanya na-eri, na-ařu. 50 Nna ukwu ohu ahụ ga-alota n'ụbочи ọ na-atughị anya, n'oge awa o na-amakwaghị. 51 O ga-egburisikwa ya, nye ya ọnọdụ n'etiti ebe ndị ihu abuọ nō. Ebe e nwere ikwa akwa na ita ikitere eze.

25 "A ga-eji alaeze eluigwe tñyere akukwu ụmu agbogho iri ndị weere orionha ha püta izute onye na-alụ nwunye ọhụrụ. 2 Ise n'ime ha maara ihe, ma ise ndị ọzọ bụ ndị nzuzu. 3 Ise ndị nzuzu ahụ weere orionha, ma ha ejighi mmanụ ọkụ. 4 Ise ndị maara ihe, wujuru mmanụ ọkụ na karama, tinyekwa orionha. 5 Mgbe onye na-alụ nwunye ọhụrụ ahụ n'ororodụ n'obịbia ya, ụra tñwara ha, ha dinara ala rahụ ụra. 6 "N'etiti abalị e tiri mkpu n'oke olu si, 'Onye na-alụ nwunye ọhụrụ na-abia, pütanụ gaa zute ya!' 7 "Mgbe ahụ ụmu agbogho niile ahụbiliri mnyne orionha. 8 Ise ndị nzuzu ahụ rioro ise ndị maara ihe si, 'Biko, wñnyeturunu anyị ụfodụ n'ime mmanụ ọkụ unu, lee na orionha anyị na-anyụ anyụ.' 9 "Ndị maara ihe zara ha si, 'Mba! Ọ gaghi ezuru anyị na unu. Kama gaanụ zuru nke unu n'aka ndị na-ere ya.' 10 "Ma mgbe ha pürü izuta mmanụ ọkụ ahụ, onye na-alụ nwunye ọhụrụ biajutere. Ndị jikeere ejikere soro ya banye n'oriri olulụ di na nwunye ahụ. E mechikwara ọnụ ụzo. 11 "Emesịa, ise ndị nzuzu ahụloghachiri na-ekwu si, 'Onyenwe anyị, Onyenwe anyị, meghere anyị ụzo!' 12 "Ma ọ zaghachiri ha si, 'N'ezie, n'ezie, agwa m unu, amaghị m ndị unu bụ.' 13 "Ya mere, na-anogidenu na nche, n'ihi na unu amaghị ụbочи ahụ, maobụ oge awa ahụ. 14 "Ọzo, ọ ga-adị ka otu nwoke choro iga njem. Ọ kpokotara ndị ohu ya niile nyefee ha akunụba ya n'aka. 15 O nyere onye nke mbu talenti ise, nke abuọ ka o nyere talenti abuọ. O nyere onye nke ikpeazu otu talenti. O nyere ha n'otu n'otu di ka ike ha ha. Mgbe ahụ ọ hapurụ ha gaa ije ya. 16 Onye ahụ natara talenti ise weere ego ahụ malite ịzụ ahịa. Ngwangwa o retara talenti ise ọzo n'uru. 17 Otu a kwa, onye nke e nyere talenti abuọ zuputakwara talenti abuọ ọzo n'uru. 18 Ma onye ahụ natara otu talenti gara gwuo ala lie ego nna ya ukwu, n'ihi ichize ya nke oma. 19 "Mgbe ogologo oge gasiri, nna ukwu ndị ohu ahụ lötara site n'ije ya. Ọ kpokotara ha niile ka ha guzie akụ ya. 20 Onye ahụ natara talenti ise batara wetakwa ise ọzo. Ọ gwara nna ya ukwu si, 'I nyere m talenti ise, ma ugbu a azupatala m talenti ise ọzo!' 21 "Nna ya ukwu siri ya, 'I mere nke oma ezi ohu kwasiri ntukwasị obi. I zipatala na i kwasiri ntukwasị obi n'ihe dị ntakiri. N'ihi ya aga m etinye gị n'ebé i ga-elekọta otutu ihe. Bata n'ọnụ nke nna gị ukwu.' 22 "Onye nke e nyere talenti abuọ bijara si, 'Nna anyị ukwu, i nyere m talenti abuọ, ma lee, eritala m talenti abuọ ọzo n'uru.' 23 "Nna ya ukwu siri ya, 'I mere nke

oma. I bụ ezi ohu kwesiri ntukwasị obi. I ziputala na i kwesiri ntukwasị obi n'ihe dị ntakirị. N'hi ya aga m etinye gi n'ebé i ga-elekota ọtụtụ ihe. Bata n'onyi nke nna gi ukwu.' 24 "Onye e nyere otu talenti batara sị, 'Nna anyị ukwu, amara m onye i bụ. I bụ onye aka ntagide. I na-ewe ihe ubi n'ebé i na-akughị mkpuru. I na-achikotakwa n'ebé i na-agbasaghị. 25 N'hi nke a, atụrụ m egwu, a gara m liere gi ego talenti gi n'alà. Lee ihe gi werekwa.' 26 "Nna ya ukwu zara ya sị, 'Ohu ojoo na onye umengwụ. I maara na m na-ewe ihe ubi n'ebé m na-akughị mkpuru, na-achikotakwa n'ebé m na-agbasaghị. 27 I gaara etinye ego m n'aka ndị na-echekwa ego, ndị gaara akwughachi ya na ọmụrụnwa ya, nke m gaara anata mgbe m lögachiri. 28 "Naputanụ ya talenti ahụ o ji, were ya nye onye ji talenti iri. 29 N'hi na onye obula nwere ka a ga e tinyekwuru ka o nwebigakwa oke. Ma onye ahụ o na-adighị nke o nwere, a ga-anapụ ya ọ bùladị nke nta o nwere. 30 Tüpunu ohu a na-abaghị uru n'ezi, n'ime ọchichiri, ebe ikwa akwa na ịta ikikere eze ga-adị.' 31 "Mgbe Nwa nke Mmadu ga-abia n'ebube ya na ndị mmuo ozi niile, mgbe ahụ ka ọ ga-anị n'elu ocheeze ebube ya. 32 Mba niile nke ụwa ga-ezukotakwa n'ihu ya. Ọ ga-ekewaputa ha, otu obodo site n'ibe ya, dị ka onye ozuzu atụrụ sị ekewaputa ụmụ atụrụ site n'ụmụ ewu. 33 Ọ ga-edede ụmụ atụrụ ahụ n'akukụ aka nri ya, ma ụmụ ewu ga-anị n'aka ekpe ya. 34 "Mgbe ahụ, eze ga-asị ndị n'o n'aka nri ya, 'Batanụ n'ime alaeze, unu ndị Nna m goziri agozi, batanụ n'ime alaeze nke e doziiri unu site na mgbe e kere ụwa. 35 N'hi na mgbe aguụ gurụ m unu nyere m nri. Mgbe akpíri kporo m nkụ unu nyere m ihe ọnụnụ. Mgbe m bụ ọbia unu kpobatara m. 36 Mgbe m gba ọtọ, unu zütara uwe nye m. Mgbe m dara ọrija unu lekötara m. Anókwara m n'uło mkporo unu bijara leta m.' 37 "Mgbe ahụ ndị ezi omume ahụ ga-ajụ ya sị, 'Onyenwe anyị, olee mgbe anyị hụrụ gi ka aguụ na-agụ gi anyị enye gi nri? Olee mgbe anyị hụrụ gi ka akpíri na-akpo gi nkụ, anyị ekuru mmiri ọnụnụ nye gi?' 38 Olee mgbe kwa ka anyị hụrụ gi dị ka onye ọbia anyị akpobata gi? Olee mgbe kwa ka anyị hụrụ gi ka i gba ọtọ anyị enye gi uwe? 39 Olee mgbe kwa ka anyị hụrụ gi n'ọrija, maobụ n'uło mkporo anyị abia leta gi?' 40 "Eze ahụ ga-azaghachi ha sị, 'N'ezie asị m unu, mgbe unu mesoro otu n'ime ndị a dị nta n'ime ụmụnne m omume ọma, ọ bụ m ka unu mesoro omume ahụ.' 41 "Mgbe ahụ ọ ga-asikwa ndị no n'aka ekpe ya, 'Puonu n'ihu m unu

ndị a bụrụ ọnụ. Baanụ n'ime ọdò oku ebighị ebi ahụ a kwadobere ekwensu na ndị mmuo ozi ya. (**aiñios g166**) 42 N'ihi na mgbe aguụ na-agu m, unu enyeghị m ihe ọbula ka m rie. Mgbe akpíri na-akpo m nkụ, unu ekunyeghị m mmiri ka m n'uo. 43 Mgbe m nọ dị ka ọbia, unu akpobataghị m n'ulọ unu. Mgbe m gba ọto, unu enyeghị m uwe. Mgbe ahụ na-esighị m ike, unu elekötaghị m. Mgbe m nọ n'ulọ mkporo, unu abjaghị leta m.' 44 "Mgbe ahụ ha ga-azakwa si, 'Onyenwe anyị, olee mgbe anyị hụru gi ka aguụ na-agu gi, maqbụ ka akpíri na-akpo gi nkụ, maqbụ oge i bụ onye ọbia, maqbụ oge i gba ọto, maqbụ oge i nọ n'oria, maqbụ i nọ n'ulọ mkporo, ma anyị elekötaghị gi?' 45 "O ga-aza ha si, 'Eziokwu ahụ bụ nke a, mgbe ahụ unu jürü inyere otu n'ime ndị a dị nta aka, ọ bụ m ka unu jürü i nyere aka.' 46 "Ndị a ga-aba n'ita ahụhu ebighị ebi. Ma ndị ezi omume ga-aba na ndu ebighi ebi." (**aiñios q166**)

26 Mgbe Jisôs kwusiri okwu ndî a, o gwara ndî na-
eso uzô ya sî, **2** “Dî ka unu maara nke ọma,
Mmemme Ngabiga ga-amalite mgbe ubochi abu
gasiri. N’oge ahû, a ga-ararakwa Nwa nke Mmadu nye
ka a kpogide ya n’obe.” **3** N’oge ahû, ndîsi nchüaja,
na ndî okenyé zukötara n’ülöze otu onyeisi nchüaja
a na-akpô Kajfas. **4** Ha gbara izu ichoputa uzô ha ga-
esi jide Jisôs na nzuko gbuo ya. **5** Ha kwekorita sî,
“O gaghi abu n’oge mmemme ka ogbaaghara hapu
idî n’etiti ndî mmadu.” **6** Mgbe Jisôs nô na Betani,
n’ülö Saimon onye ekpenta, **7** otu nwanyi bu karama
alabasta nke mmanu otite isi ụtô dî oke ọnuhajahî dî
n’ime ya, bijakwutere ya, nke o wusara ya n’isi dî ka o
na-anodû ala n’eri nri. **8** Ma mgbe ndî na-eso uzô ya
huru nke a, iwe were ha nke ukwuu. Ha sîri, “Olee ụdî
ila n’iyi dî nke a! **9** A gaara ereputa mmanu a ego dî
ukwuu were ego e retara ya nyere ndî ogbenye aka.”
10 Ebe Jisôs matara ihe ha na-atamu n’obi ha, o sîri ha,
“Gîní mere unu ji esogbu nwanyi a? O merela m ihe dî
mma. **11** Unu na ndî ogbenye ga-anô oge niile, ma o
bighi mụ na unu ga-anô mgbe niile. **12** N’ihî na site
n’iwu m mmanu otite a n’ahû, o doziela m maka olili.
13 N’ezie, ana m agwa unu, n’ebé obüla ezisara oziomâ
a n’üwa niile, a ga na-echeta nwanyi a n’ihî ihe ọma a
o meere m.” **14** Mgbe ahû otu n’ime mmadu iri na
abu na-eso uzô ya, onye aha ya bụ Judas Iskariot,
jekwuuru ndîsi nchüaja. **15** O juru ha sî, “Gîní ka unu
ga-enye m ma m rara ya nye n’aka unu?” Ha kwuru
ya iri mkpuru olaçcha atô. **16** Site n’oge ahû na-agâ, o

chopò ohere ịrara ya nye n'aka ha. **17** N'ubochi mbu nke mmemime achichà na-ekoghì eko, ndị na-eso uzo Jisòs bjakwutere ya juo ya sì, “Ebee ka i chropò ka anyị gaa kwadoro gi ihe gi maka oriri Ngabiga?” **18** O zara ha sì, “Jekwurunụ otu nwoke n'ime obodo sì ya, Onye ozizi sì, ‘Oge m abịala nso. Mụ na ndị na-eso uzo m ga-eri oriri Ngabiga n'ulọ gi.’” **19** Ndị na-eso uzo ya mere dì ka Jisòs gwara ha, doziekwa oriri Ngabiga ahụ n'ebe ahụ. **20** N'uhuruchi ubochi ahụ, ya na ndị na-eso uzo ya iri na abụ ahụ nōdụrụ ala n'oche nri ahụ. **21** Mgbe ha na-eri nri, o kwuru sì, “N'ezie ana m agwa unu, na otu onye n'ime unu ga-arara m nye.” **22** Ha nwere oke mwute, ma malite ijụ ya n'otu n'otu sì, “Onyenwe anyị, o bụ m?” **23** Ma o zara ha sì, “O bụ onye ahụ mụ na ya na-amanyekọta aka n'otu efere garara m nye. **24** Lee Nwa nke Mmadụ ga-ala dì ka e si buo ya n'amụma. Ma ahụghị ga-adịrị nwoke ahụ onye a ga-esite n'aka ya rara Nwa nke Mmadụ nye. O gaara akara onye ahụ mma ma a sì na a mughị ya amụ.” **25** Judas, onye ahụ raara ya nye jurụ ya sì, “Onye ozizi o bụ m?” O zara sì, “Gị onwe gi ekwuola ya.” **26** Mgbe ha nökwa na-eri nri, Jisòs were ogbe achichà ahụ, mgbe o nyechara ekele, o nyawara ya nye ndị na-eso uzo ya sì ha, “Naranụ nke a rie, n'ihi na nke a bụ anụ ahụ m.” **27** Mgbe ahụ kwa, o burukwara iko mmanya, ma mgbe o nyechara ekele, o bonyere ya ndị na-eso uzo ya sì ha, “Unu niile n̄uonụ site n'iko a. **28** N'ihi na nke a bụ Ọbara m nke bụ akara ọgbugba ndụ ọhụrụ ahụ. A na-awusa ya maka ọtụtụ mgbaghara mmechie. **29** Ana m agwa unu, na-agaghị m anụ mmanya sitere na mkpụrụ vajinị ọzọ, tutu ruo ubochi ahụ mụ na unu ga-anụ ya n'uzo dì iche n'alaeze Nna m.” **30** Mgbe ha bùsirị abụ, ha pürü gaa n'Ugwu Oliv. **31** Mgbe ahụ Jisòs gwara ha sì, “N'abalị taa, unu niile ga-agbahapụ naani m. N'ihi na e dere ya, sì: “Aga m etigbu onye ozuzu atụrụ, atụrụ nke igwe atụrụ ahụ ga-agbasasikwa.” **32** Ma mgbe e mere ka m si n'owu bilite, aga m ebu unu uzo gaa Galili.” **33** Pita siri, “O bụrụ na mmadụ niile agbahapụ gi gbalaga, agaghị m ahaapụ gi.” **34** Jisòs siri, “N'ezie agwa m gi, n'abalị taa, tupu oke ọkụkụ akwaa akwa, i ga-agonarị m ugboro ato.” **35** Ma Pita kwuru sì, “O bụrụ na o dì mkpa ka m soro gi nwuo, agaghị m agonarị gi.” O bụkwa otu ihe ahụ ka ndị ahụ niile na-eso uzo ya kwuru. **36** Mgbe Jisòs bijara n'ogige ahụ a na-apụ Getsameni, o gwara ndị na-eso uzo ya sì ha, “Nōdụnụ n'ebe a ka m gaa n'ihi nke nta kpee ekpere.” **37** O kpọqorọ Pita tinyere onwe ya, na

ümü Zebedi abụ. O malitere inwe obi mwute n'ime onwe ya. Obi malitekwaru ilo ya mmiri. **38** Mgbe ahụ o gwara ha sì, “O na-ewute mkpụrụobi m nke ukwuu ruo n'onụ ọnwụ. Nogidenụ n'ebe a soro m na-eche nche.” **39** O gara n'ihi nke nta daa, kpuo ihu ya n'ala, kpee ekpere sì, “Nna m, o bụrụ na o ga-ekwe mee, napụ m iko a. Ma o bughị ka e mee uche m, kama ka e mee uche gi.” **40** Ya mere, o bjakwutere ndị na-eso uzo ya, hụ ha ka ha na-arahụ ụra. O siri Pita, “O bụ na unu enweghi ike i soro m chee nche, o bulađi otu awa? **41** Na-echenụ nche, na-ekpekwa ekpere, ka unu ghara iba n'owunwa. N'ihi na mmụo di na njikere ma anụ ahụ adighị ike.” **42** O laghachiri azu nke ugboro abụ kpeekwa ekpere sì, “Nna m, o bụrụ na iko a agaghị agabiga ma o bughị na m ịnụ ya, ka e mee uche gi.” **43** O loghachikwara ọzọ ụkwa ka ha na-arahụ ụra, n'ihi na anya ha dì arọ. **44** O hapụrụ ha ọzọ gaa kpee ekpere nke ugboro ato, na-ekwukwa otu okwu ahụ. **45** Mgbe o loghachikwutere ndị na-eso uzo ya, o siri ha, “Unu ka nọ na-arahụ ụra, na-ezukwa ike? Lee, oge awa ahụ abịala, a rara Nwa nke Mmadụ nye n'aka ndị mmechie. **46** Biliemu ka anyị gawa. Lee, onye ahụ na-arara m nye na-abịa!” **47** Mgbe o nọ na-ekwu okwu a, Judas, otu n'ime ndị ozi iri na abụ ahụ bijaruru, ya na ọtụtụ igwe mmadụ so. Ufodụ ji mma agha ha, ndị ọzọ ji osisi. O bụ ndịsi nchua ja na ndị okenye ndị Juu zitere ha. **48** Ma onye ahụ na-arara ya nye, nyere ha ihe ịribama, sì, “Onye ahụ m ga-esutu onụ bụ nwoke ahụ, jidesienụ ya aka ike!” **49** Ngwangwa o jekwuuru Jisòs sì ya, “Ekele, Onye ozizi!” ma sutukwa ya onụ. **50** Jisòs gwara ya sì, “Enyi m, mee ihe i bjara ime ngwangwa.” Mgbe ahụ, ndị ikom ahụ bijara nso jide Jisòs, sekpụrụ ya n'ike. **51** Otu onye n'ime ndị ha na Jisòs nọ, setiri aka ya, mịputa mma agha ya, gbuo ohu onyeisi nchua ja, gburụ ntị ya. **52** Ma Jisòs siri ya, “Mighachi mma agha gi n'obọ ya, n'ihi na mmadụ obụla na-eji mma egbu mmadụ ibe ya ga-anwụ site na mma. **53** I cheghị na m pürü ịrịo Nna m ka o zitere m ihe karịri usuu ndị mmụo ozi iri na abụ n'otu ntabi anya? **54** Ma olee otu ihe e dere n'akwukwọ nso ga-esi mezuo, nke kwuru na o ghaghị idị otu a?” **55** N'oge awa ahụ, Jisòs gwara igwe mmadụ ahụ sì, “Unu pütara chíri mma agha na mkpụ bija ijide m dì ka a ga-asị na m bụ onye ohi? Anorola m ziekwa ihe n'ulonṣo kwa ubochi, ma unu ejideghị m. **56** Ma ihe ndị a na-eme ka ihe ndị amụma dere n'akwukwọ nso mezuo.” N'oge ihe ndị a niile na-eme, ndị na-eso

uzo ya niile hapuru ya gbalaga. **57** Ndị jidere Jisos duuru ya gaa n'ulo Kaifas, onyeisi nchüaja. Ndị ozizi iwu na ndị okenye ndị Juu zukotara n'ebe ahụ. **58** Pita sogidere Jisos n'azu site n'ebe dì anya. O rutere n'obi onyeisi nchüaja, baa n'ime ulo, sorokwa ndị na-eje ozi nodu ala, ka o nwe ike ihu otu ihe a ga-esi bie. **59** Ndịsi nchüaja, na ndịsi ikpe n'ulöikpe ahụ no na-achọ ama ugha megide Jisos, ka ha hụ uzo ha ga-esi gbuo ya. **60** Ma o dighị nke ha chötara, n'agbanyeghi n'otutu ndị akaebe ugħa pūtara. N'ikpeazụ, mmadu abu pūtara **61** kwuo sị, "Nwoke a sịri, 'Enwere m ike ikwatu ulonṣo ukwu nke Chineke, wughachikwa ya n'ubochi ato.'" **62** Onyeisi nchüaja biliri qto kwuo sị, "O bụ na i nwegħi ihe obula i ga-aza? Gini bụ amanđi a na-agba megide gi?" **63** Ma Jisos ekwughi ihe obula. Onyeisi nchüaja gwara ya sị, Eji m aha Chineke dì ndu nye gi iwu, si gi, "gwa anyi, i bụ Kraist, Okpara Chineke?" **64** Jisos gwara ya sị, "Gị onwe gi kwuru ya. Ma ana m agwa unu, site ubgu a na-agà n'ihi, unu gaganhu Nwa nke Mmadu ka o na-anodu n'aka nri nke Onye dì ike, na-abjekwa n'igwe ojii nke eluigwe." **65** Mgbe ahụ onyeisi nchüaja dōwara uwe ya, kwuo sị, "O kwuola aru! Olee mkpa o dì ichokwa ndị akaebe? Unu nukwara nkwalu ya? **66** Gini bụ mkpebi unu?" Ha zara sị ya, "O kwesiri ka o nwuṣol!" **67** Mgbe ahụ, ha gbusara ya onu mmiri aso n'ihi, tiekwa ya aka. Ndị ozo maara ya ura, **68** sị ya, "Buoro anyi amumá, gi, Kraist. Onye tiri gi ihe?" **69** Mgbe ahụ Pita nödürü ala na mbara ezi nke obi ahụ. Otu n'ime umu agbogho na-eje ozi bjakwutere ya, si, "I bukwanu otu n'ime ndị na-eso uzo Jisos onye Galili." **70** Ma o gorò n'ihi ha niile sị, "Amaghị m ihe i na-ekwu." **71** Mgbe o puru gaa nödụ n'onu uzo mbata, nwaagbogho ozo huru ya, gwa ndị no n'ebe ahụ sị, "Nwoke a na Jisos onye Nazaret nökörö." **72** Ozokwa, o weere iñu iyi go, "Amaghị m onye nwoke ahụ bụ." **73** Mgbe oge nta gasiri, ndị guzo n'ebe ahụ bjakwutere Pita sị ya, "N'ezie, ibu otu n'ime ha, n'ihi na asusụ gi agbaala gi ama." **74** O malitere iñu onwe ya onu, na iñu iyi sị, "Amaghị m nwoke a." Mgbe ahukwa oke ɔkpà kwara akwa. **75** Pita chetara okwu ahụ Jisos kwuru sị, "Tupu oke ɔkpà akwaa akwa, i ga-agonarị m ugbo ato." O si n'ebe ahụ pụo, gaa kwaakwa nke ukwuu.

27 Mgbe chi bɔrɔ, ndịsi nchüaja niile na ndị okenye gbara izu megide Jisos otu ha ga-esi gbuo ya. **2** Ya mere, ha kere ya agbụ, duru ya pụo, nyefee ya

n'aka Pailet onye bụ govanq. **3** Mgbe Judas, onye ahụ rara Jisos nye, huru na a maala Jisos ikpe onwu, o chegharị iwegħachikwara ndịsi nchüaja na ndị okenye iri ego ɔlaqcha ato ahụ. **4** kwuru sị, "Emehiela m, site na irara onye aka ya dì ɔcha nye onwu." Ma ha siri, "Nke ahụ agbasaghij anyi, o bụ mkpa dīri gi." **5** Wusara ego ɔlaqcha ahụ n'ala ulonṣo, püo gaa kwuq ụdo. **6** Ndịsi nchüaja tutukotara ego ahụ kwuo sị, "O megidere iwu itinye ego a n'ime uloqku, n'ihi na o bụ ego ɔbara." **7** Mgbe ha gbasirị izu, ha kwekotara ma were ego ahụ zuta ala n'aka otu ɔkpụ ite. Ha mere ala ahụ ka o buru ebe a na-eli ndị ɔbia. **8** Nke a mere e ji na-akpɔ ala ahụ, "Ala ɔbara," ruo taa. **9** N'uzo dì otu a, okwu e kwuru site n'onu Jeremaya onye amumá mezuru. "Ha tutukotara mkpuru ego ɔlaqcha iri ato, bụ onuahija onye ahụ, nke ufodụ n'ime umu Izrel kpebiri na a ga-akwụ n'isi ya. **10** Ha ji ego ahụ zuo ubi onye ɔkpụ ite, dì ka Onyenwe anyi nyere m iwu." **11** N'oge a Jisos guzo n'ihi govanq. Govalo juru ya sị, "I bụ eze ndị Juu?" Jisos siri ya, "Gị onwe gi kwuru ya." **12** Mgbe ndịsi nchüaja na ndị okenye boro ya ebubo ugħa, o kwugħi ihe obula. **13** Ya mere, Pailet siri ya, "I nagħi anu ihe ndị a niile ha na-ebo gi?" **14** Ma o zagħi o buladị otu mkpuru okwu n'ebubo ndị ahụ. Ihe a gbagwojuru govanq anya nke ukwuu. **15** Ugbu a, o bụ omenaala govanq n'oge mmemme na o ga-ahapu otu onye mkporo, bụ onye igwe mmadu hoqro. **16** Ma n'oge a e nwere otu onye mkporo nke otutu mmadu maara nke ɔma. A na-akpɔ Jisos Barabas. **17** Mgbe igwe mmadu niile zukorø, Pailet siri ha, "Onye ka unu chørø ka m hapuru unu, o bụ Jisos Barabas ka o bụ Jisos onye a na-akpɔ Kraist?" **18** N'ihi na o maara nke ɔma na o bụ site n'ekworo ka ha ji rara Jisos nye n'aka ya. **19** Mgbe o nökwasiri n'elu oche ikpe ya, nwunye ya zitere ozi sị ya, "Wepükwa aka gi n'ihe gbasara nwoke onye ezi omume ahụ. N'ihi na ahujuru m anya na nrø n'abalí gara aga n'ihi ya." **20** Ma ndiisi nchüaja na ndị okenye kwagidere igwe mmadu ahụ ka ha riø ya, ka o hapuru ha Barabas, ma nye ha Jisos ka ha gbuo ya. **21** Ozokwa, govanq siri ha, "N'ime mmadu abu ndị a onye ka unu chørø ka m hapuru unu?" Ha siri, "Barabas!" **22** Pailet siri ha, "Gini ka m ga-eme Jisos onye a na-akpɔ Kraist?" Ha niile siri, "Kpogide ya n'obe!" **23** O juri ha sị, "O bụ n'ihi gini? Olee ihe ojoo o mere?" Ma ha tiri mkpu karja ka ha si eti na mbu, na-asj, "Kpogide ya n'obe! Kpogide ya n'obe!" **24** Mgbe Pailet huru na o nwegħi ihe o puru ime, kama

na üzü na ogbaaghara na-amalite. O weere mmiri kwoaka ya n'ihu igwe mmadu ahụ sị ha, "Aka m dị ọcha n'ebe Ọbara nwóke a dị. Jirinu aka unu hụ maka ya." 25 Igwe mmadu ahụ zagħachiri ya n'otu olu sị, "Ka Ọbara ya dị n'isi anyị na n'isi ụmụ anyị!" 26 Mgbe ahụ ọ hapurụ ha Barabas. Mgbe ọ piachara Jisós ihe, ọ raara ya nye ka ha kpogide ya n'obe. 27 Mgbe ahụ ndị agha govanó duuru Jisós baa n'ogige ulọ ndị agha, mee ka otu ndị agha niile gbaa ya gburugburu. 28 Ha yipurụ ya uwe ya, yinye ya uwe mwụdà na-acha uhie uhie. 29 Ha kpara okpueze nke e ji ogwu mee, kpukwasi ya n'isi. Ha tinyekwara ya mkpara achara n'aka nri, gbuo ikpere n'ala n'ihu ya, na-akwa ya emo na-asị, "Ekele, Eze ndị Juu!" 30 Ha gbụrụ ya ọnụ mmiri aso, werekwa osisi ahụ kụo ya n'isi ọtụtu mgbe. 31 Mgbe ha ji ya mechaa ihe ọchị, ha yipurụ ya uwe ahụ, yinyekwa ya uwe nke ya, duuru ya pụo, iga kpogide ya n'obe. 32 Mgbe ha na-apụ, ha zutere otu nwóke onye obodo Sirini a na-akpọ Saimon. Ha manyere ya ka o buru obe ya. 33 Mgbe ha bịa runtere n'ebe a na-akpọ Gologota (nke pütara, "ebe okpokoro isi"). 34 Ha nyere ya mmanya a gwara ọgwụ ilu ka ọ riṇo. Mgbe o detürü ya ire, o kweghi ya ọn bụnụ. 35 Mgbe ha kpogidechara ya n'elụ obe. Ha fere nza nke ha jiri kee uwe ya n'etiti onwe ha. 36 Ha nōdūkwara ala n'ebe ahụ na-eche ya nche. 37 N'elụ ebe isi ya dị, ka ha debere ihe ha dekwasiři ebubo ha boro ya. Nke a bụ ihe ha dere: Onye a bụ Jisós, Eze ndị Juu. 38 Ha kpogidekwara ya na ndị ohi abụo n'obe. Otu onye n'aka nri, onye nke ọzọ n'aka ekpe ya. 39 Ndị na-agafe n'uzo na-ekwuto ya, na-efufekwa isi ha, 40 na-asikwa, "Leenụ onye nwere ike ikwatu ụlọnsó Chineke wughachi ya na mkpurụ ubochị ato! Zoputanụ onwe gi! Ọ burụ na i bụ Okpara Chineke si n'elụ obe ahụ rịdata!" 41 Ndịsi nchüaja, ndị ozizi iwu na ndị okenye sokwa na-eme ya ihe ọchị, na-asị, 42 "Ọ zoputara ndị ọzọ, ma o nweghi ike izoputa onwe ya. Ọ bụ eze ndị Izrel; ya si n'elụ obe rịdata ubgu a, anyị ga-ekwerekwa na ya. 43 Ọ tükwasiri Chineke obi, ọ burụ na ọ masiri Chineke, ya naputa ya ugbua, n'ihi na o kwuru si, 'Abu m Okpara Chineke.'" 44 Ọ bulađi ndị ohi ahụ a kpogidekorò ha na ya n'obe nokwa na-akparị ya. 45 Ma site n'elekere iri na abụo nke ehiihe ruo n'elekere ato nke ehiihe, ọchichiri gbachikötara n'ala ahụ niile. 46 N'oge dị ka elekere ato nke ehiihe, Jisós tiri mkpu n'oke olu sị, "Eloji, Eloji, lama sabaktani?" (nke pütara, "Chineke m, Chineke m, gịnjị mere i jiri hapụ m?"). 47

Mgbe ụfodụ ndị guzo n'ebe ahụ nṣụ nke a, ha sịri, "Ọ na-akpọ Ilaija." 48 N'otu oge ahụ kwa otu onye n'ime ha gbaara ọsọ were ogbo denye ya na mmanya gbara ụka, fanye ya n'osisi, welie ya elu, chee ya ka ọ riṇo. 49 Ma ndị ọzo sịri, "Hapụnụ, ka anyị lee ma Ilaija ọ ga-abia izoputa ya." 50 Ozokwa, Jisós jiri oke olu tie mkpu, kubie ume. 51 N'otu ntabi anya ahụ kwa, akwa mgbochi nke ụlọnsó ahụ gbawara site n'elu ruo n'ala. Ala makwara jijiji. Nkume tiwasíkwara. 52 Ala ili meghere. A hụru ọtụtu ndị nsọ, ndị nwụrụ anwụ, ka e mere ka ha si n'ọnwu bilie. 53 Mgbe ha sitere n'ọnwu bilie, ha hapurụ ili ha banye n'ime obodo nsọ, gosikwa ọtụtu mmadu onwe ha. 54 Mgbe ọchiagha, na ndị ya ha n'o n'ebe ahụ na-eche Jisós nche hụru ala ọma jijiji a, na ihe niile mere, ha turu oke egwu. Ha kwuru si, "N'ezie, nwóke a bụ Okpara Chineke!" 55 Ọtụtu ụmụ nwanyị n'o n'ebe ahụ, ndị guzo n'ebe dị anya na-ele ihe na-eme. Ha si Galili soro Jisós, na-ejere ya ozi. 56 N'ime ha bụ Meri Magdalín, na Meri nne Jemis na Josef, na nne ụmụ Zebedi. 57 Mgbe o ruru anyasi, otu onye ogaranya si Arimatia aha ya bụ Josef. Onye ya onwe ya bükwa onye na-eso ụzo Jisós, 58 jekwuuru Paillet rịọ ya ka e bunye ya ozu Jisós. Paillet nyere iwu ka e bunye ya ozu ahụ. 59 Josef buuru ozu ya, were ezi akwa ọcha linin na-enwu enwu fuchié ya, 60 ma gaa lie ya n'ili ọhụrụ nke o gwuuru onwe ya, n'etiti nkume. O jikwa otu nkume buru ibu kpuchie ọnụ ụzo ili ahụ, hapụ ya laa. 61 Meri Magdalín na Meri nke ọzo n'o na-ebe ahụ, ha nōdūrụ ala na ncherita ihu ili ahụ. 62 N'echi ya, nke bụ ụbочị na-eso ụbочị Nkwadebe, ndịsi nchüaja na ndị Farisii zukorò jekwuuru Paillet. 63 Ha kwuru si, "Nna anyị ukwu, anyị na-echeta na mgbe onye ugha ahụ dị ndị, ọ sịri na ya ga-esi n'ọnwu bilie mgbe ụbочị ato gasiri. 64 Ya mere, nye iwu ka ndị agha gi na-eche ili ya nche, ruo mgbe ụbочị ato gasiri. Nke a ga-egbochi ndị na-eso ụzo ya i ga zuru ozu ya. Ka ha ghara i sịkwa ndị mmadu na o sitela n'ọnwu bilie. Ọ burụ na ha agha ugħa dị otu a, ọ ga-ajorò anyị njo mgbe ahụ karja na mbu." 65 Paillet gwara ha si, "Unu nwere otu ndị agha na-eche nche, kporonu ha gaa mechisie ili ahụ ike dị ka unu si maara eme." 66 Ya mere, ha kporo ndị agha gaa mechizie ọnụ ili ahụ. Ha kakwara akara n'elụ nkume ahụ.

28 Mgbe ụbочị izuike gasiri, n'isi ọtụtu ụbочị mbu n'ime izu ụka, Meri Magdalín na Meri nke ọzo, gara ka ha lee ili ahụ. 2 Na mberede, oke ala ọma

jijiji malitere. N’ihi na mmuo ozi Onyenwe anyi sitere n’eluigwe ridata, kpugharja nkume ahụ e ji mechie ọnu ili ahụ, nökwasikwa n’elu ya. 3 Ihu ya na-enwu dì ka amumma. Uwe ya na-achakwa ọcha dì ka akummiri igwe. 4 N’ihi egwu ya, ndị nche makwara jijiji. Daa n’ala nɔrɔ dì ka ndị nwụrụ anwụ. 5 Ma mmuo ozi ahụ gwara ụmụ nwanyị ahụ sị ha, “Unu atula egwu, n’ihi na amaara m na ọ bụ Jisos onye a kpogburu n’elu obe ka unu na-achọ. 6 Ọ nökweghi n’ebe a. O sitela n’onwụ bilie, dì ka o si kwuo. Bịanụ lee ebe ọ tögboburu. 7 Gaanụ ngwangwa gwa ndị na-eso ụzọ ya na e meela ka o si n’onwụ bilie. Lee, o burula unu ụzọ gawa Galili. Ebe ahụ ka unu ga-ahụ ya. Chetakwanụ ihe m gwara unu.” 8 Ha ji oke egwu na ọnu pụo ọsiịso site n’ili ahụ, gbara ọso gawa ikorø ndị na-eso ụzọ ya. 9 Na mberede, Jisos zutere ha sị ha, “Ndeewonụ!” Ha biakwutere ya, jide ụkwụ ya abụo aka, kpogokwa isiala nye ya. 10 Ya mere Jisos gwara ha sị, “Unu atula egwu. Gaanụ, gwanụ ụmụnne m ka ha gaa Galili. Ha ga-ahụ m n’ebe ahụ.” 11 Mgbe ha na-agà, ụfodụ ndị agha chere ili ahụ nche batara n’ime obodo. Ha gara kɔorø ndịssi nchüaja ihe niile mere. 12 Emesịa, ndị nchüaja na ndị okenyze zukotara kwekoritaa inye ndị agha ahụ ọkpurukpụ ego, 13 sị ha, “Ihe a ka unu ga-ekwu, ‘Ndị na-eso ụzọ ya bịa n’abalị zuru ya n’ohi mgbe anyi nọ na-arahụ ụra.’” 14 Ọ bürü na nke a eruo govanọ ntị, anyi ga-emeta ya mma, ma mee ka unu pụo na nsogbu.” 15 Ha naara ego ahụ, meekwa dì ka e ziri ha. Akụkọ a ka a gbasara n’etiti ndị Juu ruo taa. 16 Ma ndị ikom iri na otu ahụ bụ ndị na-eso ụzọ ya gara Galili, n’elu ugwu ebe Jisos gwara ha gaa. 17 Mgbe ha hụrụ ya, ha kporo isiala nye ya. Ma ụfodụ n’ime ha nwere obi abụo. 18 Jisos bịa ha nso, gwa ha sị, “E werela irike niile dì n’eluigwe na nke dì n’elu ụwa nye m. 19 Ya mere, gaanụ mee ka mba niile bürü ndị na-eso ụzọ m, na-emenu ha baptizim n’aha nke Nna, na nke Ọkpara, na nke Mmụo Nso. 20 Ziekwanụ ha ka ha na-eme ihe niile m nyere unu n’iwu. Ma chetanụ na m na-anonyere unu mgbe niile, ruo ogwugwu oge.”

(aión g165)

Mak

1 Mmalite ozioma maka Jisos Kraist, Okpara Chineke.

2 Dika e dere ya rij n'akwukwo Aizaya onye amuma si, "Aga m ezipu onyeozi m n'ihu gi, onye ga-edozi uzor gi." 3 "Otu onye na-eti mkpu n'ozara, na-asu, 'Dozien uezor maka Onyenwe anyi, meenu ka okporo uezor ya guzozie.'" 4 Jon ome baptizim pütara na-eme baptizim n'ozara, ma na-ekwusa baptizim nke ncchegharị maka mgbaghara mmehie. 5 Ndị mmadụ si n'akukụ Judia niile na ndị niile bi na Jerusalem puru jekwuru ya. Ka ha na-ekwuputa mmehie ha, o mere ha baptizim n'osimiri Jodan. 6 Uwe Jon yi n'ahụ ya bụ nke e ji aji inyinya kamel mee. O kekwara ihe okike e ji akpukpo anu mee n'ukwu ya. Nri ya bụ igurube na mmanu anu. 7 O kwusara si: "Onye di ike karja m na-abia n'azu m. Onye m na-erughị ihudata ala topu eriri akpukpo uezor ya. 8 Eji m mmiri na-eme unu baptizim, ma ọ ga-eji Mmụo Nso mee unu baptizim." 9 N'oge ahụ, Jisos sitere na Nazaret nke Galili bịa n'osimiri Jodan, ebe Jon mere ya baptizim. 10 Ma mgbe o si n'ime mmiri ahụ na-aputa, ọ hụrụ ka eluigwe meghere. Hükwa Mmụo Nso di ka nduru ka ọ ridatara bekwasị ya n'isi ya. 11 Otu olu si n'eluigwe daa, "I bụ Okpara m hụrụ n'anya, ihe gi di m ezi mma." 12 Ngwangwa, Mmụo Nso duuru ya baa n'ime ozara. 13 Ọ nokwara n'ime ozara ahụ iri ubochị anq, ebe ekwensu nwara ya ọnwụnwaa. Ya na umu anu ọhia nokwa. Ma ndị mmụo ozi jeere ya ozi. 14 Mgbe e tinyesirị Jon n'ulọ mkporo, Jisos gara na Galili, na-ekwusa ozioma Chineke. 15 Ọ siri, "Oge ahụ eruola, alaeze Chineke di nso. Chegharjanu ma kwerekwanu n'oziomma." 16 Mgbe Jisos na-agà n'akukụ osimiri Galili, ọ hụrụ Saimon na Andru nwanne ya, ka ha na-awụnye ugbo ha n'ime mmiri n'ihi na ha bụ ndị oku azu. 17 Jisos siri ha, "Bianu soro m, m ga-emekwa unu ndị oku na-akuta mmadụ." 18 Ngwangwa ha hapurụ ugbo azu ha ma soro ya. 19 Mgbe ọ gatürü n'ihu nke nta, ọ hụrụ Jemis nwa Zebedi na nwanne ya bụ Jon ndị no n'ime ugbo mmiri, na-ekezi ugbo azu ha. 20 Ngwangwa, ọ kporo ha, ha hapurụ nna ha Zebedi na ndị o goro oru n'ime ugbo soro ya. 21 Ha gara Kapanom, mgbe ubochị izuikere ruru, ọ bara n'ime ulo ekpere ma malite izi ha ihe. 22 Ozizi ya juru ha anya nke ukwuu, n'ihi na o ziri ha ihe dika onye nwere ikike, ọ bughị di ka nke ndị ozizi iwu. 23 Ma n'otu oge ahụ, otu nwoke no n'ime ulo ekpere ahụ nke mmụo na-adighị ọcha bi

n'ime ya, tiri mkpu n'oke olu, 24 si, "Ginị ka anyi na gi nwekoror, gi Jisos onye Nazaret? I bijala ila anyi n'iyi? Amaara m onye i bụ, Onye Nso nke Chineke." 25 Ma Jisos baara ya mba si ya, "Mechie ọnụ sikwa n'ime ya pütä!" 26 Mmụo ahụ na-adighị ọcha seere ya, mee ka ahụ ya maa jijiji, o tiri mkpu n'oke olu, ma sikwa n'ime ya pütä. 27 Ha niile bụ ndị no n'önödụ ihe iju anya ma na-ajurịtara onwe ha ajuju si, "Ginị bụ nke a? Ozizi ọhụrụ ya na ikike! Ọ na-enye ọ bụlađi mmụo na-adighị ọcha iwu. Ha na-erubekwara ya isi." 28 Akuko banyere ya gbasara ngwangwa ruo akukụ niile nke Galili. 29 Ngwangwa ha hapurụ ulo ekpere ahụ, ha na Jemis na Jon soro banye n'ulọ Saimon na Andru. 30 N'oge a, nne nwunye Saimon dina n'akwa ndina. Ahụ oku jikwa ya. Ha mere ka ọ mata banyere ya. 31 Ọ gakwuru ya, jide ya n'aka selite ya elu. Ahụ oku ahụ hapurụ ya. Ọ malitekwara ile ha obịa. 32 N'oge uhuruchi, mgbe anwụ dara, ha kpotaara ya ndị niile ahụ na-esighị ike na ndị mmụo ojoo bi n'ime ha. 33 Obodo ahụ niile gbakoror n'onu uezor. 34 Ọ gworo otutu ndị bu ọriịa di iche iche, ọ chupukwara otutu mmụo ojoo ma o kweghi ka mmụo ojoo ndị ahụ kwuo okwu n'ihi na ha matara onye ọ bụ. 35 N'isi ụtụtụ, mgbe ochichiri ka gbachiri, o biliri, ga ebe ọ ga-anorø onwe ya, naani ya. N'ebi ahụ kwa ka ọ no kpee ekpere. 36 Saimon na ndị ya na ha no puru na-achogharị ya. 37 Ma mgbe ha hụrụ ya, ha siri ya, "Mmadụ niile na-achogharị gi!" 38 Ọ zaghachiri ha si, "Ka anyi gaanụ ebe ozo, n'obodo ndị ozo di anyi gburugburu, ka m zisakwaara ha ozioma. Ọ bụ n'ihi nke a ka m ji bịa." 39 Ya mere, ọ puru jegharịa na Galili niile na-ekwusa ozioma n'ulọ ekpere ha niile, na-chupukwa mmụo ojoo. 40 Otu onye ekpenta bijakwutere ya gbuo ikpere n'ala rịo ọ ya si, "Ọ burụ na i choror, i puru ime ka m di ọcha." 41 Ebe o juputara n'omijiko, Jisos setipuru aka ya metụ ya si, "Achoro m, di ọcha!" 42 Ngwangwa ekpenta ya hapurụ ya, e mekwara ka ọ di ọcha. 43 Mgbe ahụ, Jisos ji ido aka na ntị zilaga ya, 44 ọ gwara ya si, "Hükwa na ọ dighị onye obula i ga-agwa ihe a. Kama gaa gosi onye ncchua ja onwe gi. Chukwa aja di ka Mosis nyere n'iwu, maka ime ka i di ọcha gi, ka ọ burụ ihe ama nye ha." 45 Ma ọ puru malite ikosa akukụ banyere ögwigwogwa ya ebe niile. N'ihi ya Jisos enwekwaghị ike ibanye n'obodo, kama ọ gara nɔrø n'ebi zoro ezo. Ma ndị mmadụ na-abjakuwetekwa ya site n'ebi niile di iche iche.

2 Mgbe ụbочị ole na ole gafesịri, ọ bataghachiri na Kapanom. Ndị mmadụ nñuru na ọ loghachila. **2** Igwe mmadụ zukotara n'ime ụlo ahụ nke mere na ohere afodughị ọ bụladị n'ọnụ ụzọ. O kwusakwaara ha ozioma. **3** Ndị ikom ụfodụ buteere ya otu nwoke ahụ ya kpónwuru akpónwụ. Ọ bụ mmadụ anọ bu ya. **4** Ebe ha na-enweghi ike ibutere ya Jisós n'ihi igwe mmadụ, ha gwupuru oghere n'elu ụlo ebe ahụ ọ nọ. Mgbe ha gwupusiri ya, ha budataro onye ahụ ahụ ya kpónwuru akpónwụ n'ute o jiri dina. **5** Mgbe Jisós hñuru okwukwe ha, ọ sıri onye ahụ ahụ ya kpónwuru akpónwụ, "Nwa m nwoke, agbagharala gi mmehie gi." **6** Ma ụfodụ ndị ozizi iwu nödürü ala n'ebe ahụ na-eche n'ime obi ha sị, **7** "Gịnị mere onye a ji na-ekwulu Chineke? Onye pürü igbaghara mmehie ma ọ bughị naanị Chineke?" **8** Ngwangwa Jisós matara n'ime mmuo ya na ha natule okwu a n'ime obi ha. Ọ sıri ha, "Gịnị mere unu ji na-eche ihe dị otu a n'obi unu? **9** Olee nke ka mfe: ọ bụ ịgwa onye a akụkụ ahụ ya kpónwuru akpónwụ, 'A gbagharala gi mmehie gi niile,' ka ọ bụ i si, 'Bilie chirị ute gi jegħarja?' **10** Ma igosi unu na Nwa nke Mmadụ nwere ikeke n'üwa igbaghara mmehie." Ọ sıri onye ahụ akụkụ ahụ ya kpónwuru akpónwụ, **11** "Ana m asị gi, bilie, chirị ute gi laa n'ụlo gi." **12** O biliri, chirị ute ya pụo n'ihi mmadụ niile. Nke a juru ndị niile nō n'ebe ahụanya. Ha toro Chineke na-asị, "Anyị ahübeghi ihe dị otu a mbụ!" **13** Emesịa, Jisós pürü gaa n'akụkụ osimiri ahụ. Igwe mmadụ bjakwutere ya. Ọ malitere izi ha ihe. **14** Mgbe ọ na-agà n'ihi, ọ hñuru Livayị nwa Alfios ka ọ nödürü ala n'ụlo ịnakota ụtụ. Ọ sıri ya, "Soro m," o biliri sooro ya. **15** Mgbe ọ na-eri nri uhuruchi n'ụlo Livayị, otütü ndị ona ụtu na ndị mmehie soro ya na ndị na-eso ụzọ ya nñorø ebe ahụ, n'ihi na ndị na-esogħarị ya dị ọtütü. **16** Mgbe ndị ozizi iwu nke ndị Farisii hñuru ya ka o so ndị mmehie na ndị ona ụtu na-eri nri, ha jürü ndị na-eso ụzọ ya sị, "Gịnị mere o ji eso ndị mmehie na ndị ona ụtu na-erikò nri?" **17** Mgbe ọ nñuru nke a, Jisós sıri ha, "Mkpà dibia adighị akpa ndị ahụ dị ike, kama ọ bụ ndị ahụ na-esighị ike. Abiaghị m ịkpó ndị ezi omume kama ndị mmehie." **18** N'oge a, ndị na-eso ụzọ Jòn na ndị Farisii na-ebu onu. Ndị mmadụ bjara juo ya sị, "Gịnị mere ndị na-eso ụzọ Jòn na ndị na-eso ụzọ ndị Farisii ji ebu onu, ma ndị nke gi adighị ebu onu?" **19** Jisós sıri ha, "O kwasiri na ndị a kporø oriri olulụ di na nwunye ga-ebu onu mgbe onye na-alụ nwunye əhñuru nō n'etiti ha? Ha apughị ibu onu ogologo oge ya na ha

nō. **20** Ma oge na-abia mgbe a ga-ewepụ onye na-alụ nwunye əhñuru. N'ubochị ahụ ka ha ga-ebu onu. **21** "Ọ dighị onye na-eji akwa əhñuru kwachie ebe akwa ochie siri dökka. Ọ burụ na o mee nke a, akwa əhñuru ahụ ga-adokapụ site na nke ochie mee ka ndöka ya dị njo karịa. **22** Ọ dighị onye na-agbanye mmanya əhñuru na karama akpükpo ochie. O mee nke a, mmanya ahụ ga-agbawa karama akpükpo ochie ahụ, mee ka karama na mmanya laa n'iyi. Ee, a na-agbanye mmanya əhñuru n'ime karama akpükpo əhñuru." **23** Otu ụbochị izuike, ya na ndị na-eso ụzọ ya na-agafe n'ubi a kürü ọka. Dị ka ha na-agafe, ndị na-eso ụzọ ya malitere ịgho ụfodụ ogbe ọka n'ime ọka ndị ahụ. **24** Ndị Farisii siri ya, "Lee, gịnị mere ha ji na-eme ihe megidere iwu n'ubochị izuike." **25** Ma ọ sıri ha, "Unu agutaghị ihe Devid na ndị so ya mere mgbe aguu gurụ ha?" **26** N'oge Abiata bụ onyeisi nchħaja, ọ banyere n'ụlo Chineke taa achħiħa e chere n'ihi ya, nke ziri ezi na ọ bụ naanị ndị nchħaja kwasiri ita ya. O nyetükware ndị ya na ha so." **27** Mgbe ahụ, ọ gwakwara ha sị, "E mere ụbochị izuike maka mmadụ, emegħi mmadụ maka ụbochị izuike." **28** Ya mere, Nwa nke Mmadụ bụ Onyenwe ọ bụladị ụbochị izuike.

3 N'oge ọzọ, ọ banyere n'ụlo ekpere, otu nwoke aka ya kpónwuru akpónwụ nokwa n'ebe ahụ. **2** Ụfodụ ha nō na-achọ ụzọ ha ga-esi boo ya ebubo, ya mere ha lekwasiri ya anya īħu ma ọ ga-agwø ya ərja n'ubochị izuike. **3** Ma ọ gwara nwoke ahụ aka ya kpónwuru akpónwụ sị, "Bilie guzoro n'etiti ebe a." **4** Mgbe ahụ ọ jürü ha sị, "Olee nke ziri ezi n'iwu ime n'ubochị izuike: ọ bụ ime ezi ihe ka ọ bụ ime ihe ojoo, ịzopụta ndu ka ọ bụ īla ndu n'iyi?" Ma ha gbachiri nkijt. **5** O lere ha anya n'ixe, o wutere ya n'ihi na obi ha kporø nkụ. Ọ sıri nwoke ahụ, "Setipụ aka gi." O setipụru aka ya, aka ya dizikwara nke əma. **6** Ngwangwa, ndị Farisii sitere n'ebe ahụ pụo n'ixe. Gaa soro ndị otu Herod gbaa izu otu ha ga-esi laa ya n'iyi. **7** Ma Jisós na ndị na-eso ụzọ ya sitere n'ebe ahụ pụo gaa nodu n'akụkụ osimiri. Igwe mmadụ ndị sitere na Galili sooro ya. **8** Mgbe ha nñuru ihe niile ọ na-eme, ọtütü mmadụ bjakwutere ya site na Judiā, na Jerusalem, na Idumia na obodo ndị dī n'ofe Jōdan, na gburugburu Taja na Sajdōn. **9** N'ihi idj ukwuu nke igwe mmadụ ahụ, ọ gwara ndị na-eso ụzọ ya ka ha debere ya ugħo mmiri nta nso ka ọ banye, iji għobie igwe mmadụ ahụ ikpagħbu ya. **10** N'ihi na ọ għwqola ọtütü ndị ərja, nke mere na ndị bu ərja dī iċhe na-agbalishi ike īmetu ya aka. **11** Mgbe əbula

kwa ndị mmụo na-adighị ọcha bi n'ime ha hụrụ ya, ha na-ada n'ala n'ihi ya na-eti mkpu na-asị, "I bụ Okpara Chineke!" 12 Ma ọ na-enyesi ha iwu ike ka ha hapụ ịkowá onye ọ bụ. 13 O rigooro n'elu ugwu ma kporo ndị ọ chọro nye onwe ya. Ha biakwutekwara ya. 14 O hopütara mmadụ iri na abụ ndị ya na ha gaganị, mee ha ndị ozi. Ndị ọ ga-ezipụ ikwusa ozioma, 15 nakwa ndị ga-enwe ikihe ịchụpụ mmụo ojọ. 16 Ndị a bụ mmadụ iri na abụ ndị ọ hopütara. Saimon (onye ọ kporo Pita). 17 Jemis nwa Zebedi na Jon nwanne ya (ndị ọ gugharịri aha Boanajis, nke pütara "umụ egbe eluigwe"), 18 Andru, Filip, Batalomi, Matiu, Tomos, Jemis nwa Alfios, Tadios, Saimon onye a na-akpọ Zilöt, 19 na Judas Iskarịot, onye raara ya nye. 20 Emesịa, ọ lotara n'ulo, ma igwe mmadụ gbakotakwara ozo nke mere na ha enweghi ohere iri nri. 21 Mgbe ndị ikuwa ya nṣuru nke a, ha biara gbalia idulata ya n'ulo ha, n'ihi na ndị mmadụ na-asị, "Isi adighị ya mma." 22 Ma ndị ozi iwu si Jerusalem bia siri, "Mmụo Belzebub bi n'ime ya! O bụkwa n'ike onyeisi ndị mmụo ojọ ka o ji achụpụ mmụo ojọ." 23 Ma ọ kporo ha jiri ilu gwa ha okwu sị, "Ekwensi ọ pürü ịchụpụ ekwensi? 24 O bụrụ na alaeze ekewa megide onwe ya alaeze ahụ apughi iguzo. 25 O bụrụ na ezinaulọ ekewa megide onwe ya, ezinaulọ ahụ apughi iguzo. 26 O burukwa na ekwensi ebilie megide onwe ya si otu a nwēe nkewa, o nweghi ike iguzo; kama ọgwugwụ oge ya abịala nso. 27 N'ezie, ọ dighị onye nwere ike ịbanye n'ulo nwoke di ike kwakorọ ngwongwo ya niile, ma o bughi ụzọ kee nwoke ahụ siri ike agbu. Mgbe ahụ ọ ga-enwe ike ịbanye n'ulo ya, zukorọ ngwongwo ya niile. 28 N'ezie agwa m unu, na a ga-agbaghara umụ mmadụ mmehie na nkwalu niile nke ha kwuru. 29 Ma onye ọbula gae-kwulu Mmụo Nso, enweghi ike ịgbaghara ya. O bụ onye ikpe mmehie ebighị ebi mara." (aiòn g165, aiònios g166) 30 O kwuru nke a n'ihi na ha na-asị, "Mmụo na-adighị ọcha bi n'ime ya." 31 Mgbe ahụ, nne ya na ụmụnne ya ndị nwoke bijara, guzoro n'ezie. Ha ziri ozi ka a kpoo ya. 32 Igwe mmadụ gbara ya gburugburu mgbe ahụ gwara ya sị, "Lee, nne gi na ụmụnne gi ndị nwoke na ndị nwanyị guzo n'ezie. Ha chọro ihu gi." 33 O zara sị, "Onye bụ nne m, ndị ole bụkwa ụmụnne m ndị nwoke?" 34 Mgbe ahụ, o lere ndị nọ ya gburugburuanya ma sị, "Ndị a bụ nne m, na ụmụnne m ndị nwoke! 35 Onye ọbula na-emē uche Chineke bụ nwanne m nwoke, na nwanne m nwanyị, na nne m."

4 N'oge ọzọ, ọ malitere izi ihe n'akụkụ osimiri. Igwe mmadụ dị ukwuu gbara ya gburugburu, nke mere na ọ banyere n'ime ụgbọ nodu ala n'ime ya n'elu mmiri ahụ, ma igwe mmadụ ahụ nökwa n'akụkụ osimiri ahụ. 2 O bidoro i kuziri ha ọtutu ihe n'ilu, ma n'ozizi ya, ọ sıri ha, 3 "Geenụ ntị! Otu onye oru ubi puru gaa ikụ mkpuru ya. 4 Mgbe ọ na-agha mkpuru, ụfodụ mkpuru dara n'akụkụ ụzọ, umụ nnunụ bijara tuturiha. 5 Ụfodụ mkpuru dara n'ala nkume, ebe aja ntakirị dị. Ha puputara ngwangwa n'ihi na ala dị n'ebé ahụ emighị emi. 6 Ma mgbe anwụ wara, ọ chagburu ha, ha kponwu n'ihi na ha enweghi mgborogwu. 7 Mkpuru ndị ọzọ dara n'etiti ogwu; ogwu ahụ tolitere kpagbuo ha. Ha amikwaghị mkpuru. 8 Mkpuru ndị ọzọ nke dara n'ezie ala, puru, tolite, ma mịa mkpuru na mmụba iri ato, iri isii, ọ bulađi otu narị." 9 Ọ sıri ha, "Onye ọbula nwere ntị inụ ihe, ya nṣuru." 10 Ma mgbe ọ nənaamị ya, ndị ozi iri na abụ ahụ na ndị ọzọ nọ ya gburugburu jụrụ ya ajụju banyere ilu ahụ. 11 O gwara ha sị, "Enyela unu ihe omimi nke alaeze Chineke. Ma ndị nən'ezie, a na-agwa ha ihe niile n'ilu, 12 nke mere na, "Ha ga na-ele anya, hukwa, ma ha agaghị ahụ ihe ọbula, ha ga na-anụ, nukwa, ma ha agaghị aghọta ihe ọbula, ma ọ bughi ya, ha nwere ike chigharịa bụrụ ndị a gbaghaara." 13 Mgbe ahụ, ọ jụrụ ha sị, "O bụ na unu aghotaghị ilu a? Unu ga-esikwa ariaa ghota ilu ndị ọzọ? 14 Ogha mkpuru ahụ na-agha okwu Chineke. 15 Mmadụ ụfodụ dị ka mkpuru ndị ahụ dara n'akụkụ ụzọ, ebe a kụrụ okwu ahụ. Ngwangwa ha nṣuru ya, ekwensi na-abia napụ ha okwu ahụ nke a kụrụ n'ime ha. 16 Ndị ọzọ dị ka mkpuru a kụrụ n'ala nkume. Ha nṣuru okwu ahụ, were ọnụ nabata ya n'otu mgbe ahụ. 17 Ma ebe ha na-enweghi mgborogwu n'ime ha, ha na-anị nwa oge nta. Mgbe nsogbu maobụ mkpagbu bijara n'ihi okwu ahụ, ngwangwa ha na-adachapụ. 18 Ndị nke ọzokwa, dị ka mkpuru dara n'etiti ogwu, nṣuru okwu ahụ; 19 ma nchekasi nke ndị a, na nghogbu nke akunụba, na oke ochichọ, nakwa ihe ndị ọzọ na-abata, kpagbuo okwu ahụ, mee ka ọ ghara jimi mkpuru. (aiòn g165) 20 Ndị ọzọ, dị ka mkpuru a kụrụ n'ezie ala, nṣuru okwu ahụ, nabata ya ma mịa mkpuru dị iri ato, iri isii, maobụ otu narị." 21 Ọ sıri ha, "A na-ebute oriona ka e jiri efere kpuchie ya maobụ donye ya n'okpuru akwa ndina? Ọ bughi ka a dọba ya n'elu ihe ịdوبا iheokụ? 22 N'ihi na ihe niile e zoro ezo ga-aputa ihe ma ihe niile e kpuchiri ekpuchi ka a ga-emesia kpughee. 23 Onye ọbula nwere ntị inụ ihe, ya nṣuru." 24 Ọ sıri

ha, "Kpacharanụ anya ihe unu na-anụ. Ọ bụkwa ihe unu ji tuforị ndị ozo ka a ga-eji tuforị unu, maobụ karịa. 25 Onye nwere ihe ka a ga-enye karịa; onye na-enweghi, ọ bulađi nke o nwere ka a ga-anapụ ya." 26 Ọ sìkwara, "Alaeze Chineke yiri ihe dì otu a. Ọ dìka mgbe otu onye ghara mkpuru n'ala ubi. 27 Ehihie na abalị, ma ọ nọ n'ura ma o tetara, mkpuru ahụ na-epupute na-ekwukwu, ma ọ maghị ka o si na-eme. 28 Ala ahụ n'onwe ya na-eme ka mkpuru ahụ puo. Ọ na-epupute na mbụ, too oko, emesia isi ọka, n'ikpeazu ọ mìkwara mkpuru kara aka n'oko ya. 29 Mgbe ọka ahụ chara igho ya, o na-eji mma iwe ihe ubi ya bia gbutuo ọka ahụ, ghoro kwara ogbe ọka laa, n'ihi na oge iwe ihe n'ubi eruola." 30 Ozokwa, o sıri, "Gịnjị ozo ka anyị pürü işi na alaeze Chineke yiri? Ụdi ilu dì ariaa ka anyị ga-eji kowaa ya? 31 Ọ dì ka mkpuru moṣtaadi, nke bụ mkpuru dikarisirị nta nke a na-akụ n'ala. 32 Ma mgbe a kuru ya, o na-eto bukarịa ihe niile a kuru n'ubi, o na-enwe alaka dì ukwuu nke bụ na umu anụ ufe nke eluigwe na-ezukwa ike n'okpuru ya." 33 O jiri otutu ilu yiri ndị a gwa ha okwu dì ka ha pürü ighoṭa. 34 O nweghi oge obula o gwara ha okwu hapụ iji ilu. Ma ya na ndị na-eso uzọ ya naanị nōdụ, o na-akowara ha ihe niile. 35 N'ubochị ahụ n'oge uhuruchi, o gwara ndị na-eso uzọ ya si, "Ka anyị gafee n'ofe nke ozo." 36 Ha hapụrụ igwe mmadụ ahụ ma kporo ya, otu ọ dì, ya na ha banyere n'ime ugbo. Ugbo ndị ozo dikwa na-eso ya. 37 Oke ifufe dì ike bidoro ife, ebili mmiri na-awubakwa n'ugbo ahụ ruo na ugbo ha fodurụ ntakirị ka mmiri mie ya. 38 Ma Jisos no n'azụ azụ ugbo ahụ na-arahụ ụra n'elu ohiri isi. Ndị na-eso uzọ ya kpoterere ya si ya, "Onye ozizi, o metughi gi n'obi na anyị n'ala n'iyi?" 39 Ọ biliri ọtọ, baara ifufe ahụ mba sìkwa osimiri ahụ, "Kwusi! Dere jii!" Ifufe ahụ kwusirị, ebe niile dajurụ deere jii. 40 Ọ sıri ndị na-eso uzọ ya, "Gịnjị mere unu ji atu oke egwu? Ọ bụ na unu enwebeghi okwukwe?" 41 Ha niile türü egwu, juriṭa onwe ha si, "Onye bụ onye a? Ọ bulađi ifufe na ebili mmiri na-erubere ya isi!"

5 Ha gafere n'ofe ozo nke osimiri ahụ n'akukụ obodo Gerazin. 2 Mgbe Jisos sitere n'ugbo ahụ püta, otu nwoke mmuqo na-adighị ọcha si n'ebé a na-eli ozu bịa zute ya. 3 Nwoke a bi n'etiti ili ndị ahụ. Ọ dìkwaghị onye obula pürü ike ya agbu, ọ bulađi iji eriri igwe kee ya. 4 N'ihi na e keela ya agbu ụkwụ n'aka otutu oge ma o dobisiri eriri igwe ndị ahụ, gbajisiekwa mkporo igwe dì ya n'ukwu. Ọ dìkwaghị onye nwere ike ijideli ya. 5

Ọ na-agagharị n'etiti ili ahụ ehihie na abalị na n'ugwu dì ya gburugburu, na-eti mkpu, na-eji nkume dì nkọ na-egbukasi onwe ya ahụ. 6 Mgbe o sitere n'ebé dì anya hụ Jisos, ọ gbaara oso gba gburugburu ikpere n'ihu ya. 7 O tiri mkpu n'oke olu si, "Gịnjị ka mụ na gi nwekorọ, Jisos, Okpara Chineke Onye kachasi ihe niile elu? Eji m aha Chineke na-ariọ gi, biko, atala m ahụhụ." 8 N'ihi na o nyela ya iwu si, "Si n'ime nwoke a püta, gi mmuqo na-adighị ocha!" 9 Mgbe ahụ Jisos juru ya si, "Gịnjị bụ aha gi?" Mmuqo ojoo ahụ zaghachiri ya si, "Aha m bụ Lijion, n'ihi na anyị dì otutu." 10 Ma ọ riɔsiri ya aririọ ike ka ọ ghara ichupụ ha site n'obodo ahụ. 11 Igwe ezi no nso n'ebé ahụ na-akpa nri, na ndịda ugwu dì n'ebé ahụ. 12 Mmuqo ojoo ndị a riɔrọ ya si, "Biko ziga anyị n'etiti igwe ezi ndị a, ma hapụ anyị ka anyị banye n'ime ha." 13 Ọ hapụrụ ha; mmuqo ndị ahụ na-adighị ọcha pütarị baa n'ime igwe ezi ndị ahụ. Igwe ezi ahụ niile, onyogugu ha ruru puku abuqo, gbaara oso site na mìkputamkpu ala ọnụ mmiri dakpuo n'ime osimiri ebe mmiri riri ha niile. 14 Ndị na-elekọta igwe ezi ahụ gbaara oso laa, kosaah ihe mere n'ime obodo nakwa n'ala ahụ niile. N'ihi nke a, otutu mmadụ pütarị ilere ihe mere. 15 Ha bìjakwutere Jisos, hụ nwoke ahụ nke igwe mmuqo ojoo bibu n'ime ya. O yi uwe, nōdụ ala, bùrukwa onye uche ya zuruoke; egwu jidere ha. 16 Ndị hụrụ ihe mere kóropo ihe niile mere nwoke ahụ mmuqo ojoo bibu n'ime ya. Ha kókwaara ihe mere igwe ezi ndị ahụ. 17 Mgbe ahụ, ha bidoro iriọ Jisos ka ọ püora ha n'akukụ ala ha. 18 Dì ka ọ na-achọ ịbanye n'ime ugbo, nwoke ahụ mmuqo ojoo ndị ahụ bibu n'ime ya riɔrọ ya ka o soro ha. 19 Ma Jisos ekweghi, kama ọ sıri ya, "Laa n'ulo, lakwuru ndị enyi gi, kóropo ha ihe oma Onyenwe anyị meere gi, na otu o si meere gi ebere." 20 Ya mere, o si n'ebé ahụ püo, malitekwa ịkosa n'ime mpaghara Dekapolis ihe oma Jisos meere ya. Ihe a juru mmadụ niile anya. 21 Mgbe Jisos jiri ugbo mmiri gafee n'akukụ nke ozo, otutu igwe mmadụ zukorọ gbaa ya gburugburu mgbe ọ n'akukụ osimiri. 22 Ma otu n'ime ndisi ụlo ekpere nke aha ya bụ Jairoş bìjara, mgbe ọ hụrụ ya, ọ dara n'ala n'ukwu ya, 23 riɔsие ya aririọ ike si, "Ada m nwanyị nke nta no n'onyi ọnụ ugbu a. Biko, bịa ka ị bikwasị ya aka gi ka agwo ya, ka ọ dìkwaghị ndị." 24 Ya mere, Jisos soro ya gawa. Oke igwe mmadụ sokwa ya na-akpagbu ya. 25 Ma otu nwanyị ọnụka n'ebé ahụ, onye nɔriji na-aria oria oruru obara afo iri na abuqo. 26 Ọ taala ahụhụ dì ukwuu n'aka ndị dibịa, mefukwaa ihe niile o nwere. Ma kama ɔriịa

ya ịdị mma, o na-agà n'ihi ịdị njo. 27 Ebe o nñurula akukọ banyere Jisos, o sooro igwe mmadụ ndị ahụ, sitere n'azụ metụ uwe ya aka. 28 N'ihi na o kwuolari n'ime obi ya sị, "O bürü nnøo na m enwe ike metụ naanị uwe ya aka, a ga-agwokwa m." 29 Ngwangwa oruru ọbara ya kwusirị. O matakwarà n'ime onwe ya na ya enwerela onwe ya site n'orịa ya. 30 N'otu oge ahụ Jisos matara na ike esitela ya n'ahụ pụo. O tughariri gburugburu n'etiti igwe mmadụ ahụ juo si, "Onye metụ uwe m aka?" 31 Ndị na-eso ụzo ya siri, "Lee otụtụ igwe mmadụ gbara gi gburugburu, i sikwa arhaa na-ajụ, 'Onye metụ uwe m aka?'" 32 Ma Jisos gara n'ihi na-ele anya gburugburu ihi onye mere ya. 33 Ma nwanyị ahụ, ebe o matara ihe mere n'ahụ ya, bjara n'egwu n'ima jijiji daa n'ukwu ya, gwa ya eziokwu niile. 34 O sıri ya, "Ada m nwanyị, okwukwe gi agwøola gi. Laa n'udo nwerekwa onwe gi site n'orịa gi." 35 Mgbe o ka nọ na-ekwu okwu, ụfodụ ndị mmadụ sitere n'ulọ onyeisi ulọ ekpere bjara si, "Ada gi nwanyị anwụola, olee ihe mere i ji esogbu onye ozizi a qozo?" 36 Ma ka o nñuru ihe ha kwuru, Jisos gwara onyeisi ulọ ekpere ahụ sị ya, "Atula egwu, naanị kwere." 37 O kweghi ka onye ọbula ozò soro ya ma o bughi Pita, na Jemis na Jon nwanne Jemis. 38 Mgbe ha bijarutere n'ulọ onyendu ulọ ekpere ahụ, o nñuru ụzu hukwa otụtụ mmadụ ka ha nọ na-akwa akwa na-etikwa mkpu akwa. 39 Mgbe o batara, o sıri ha, "Ginị mere unu ji na-akwa akwa na-etikwa mkpu akwa? Nwatakiri a anwughi anwụ, o na-arahu ural!" 40 Ma ha chirị ya ochị. Mgbe o chupusirị ha niile n'ezi, o kpọro nne na nna nwantakiri ahụ, na ndị ya na ha so, banye n'ime ulọ ebe nwantakiri ahụ dina. 41 O jidere ya n'aka sị ya, "Talita koum!" (nke pütara, "Nwa agbogho nta, asị m gi bilie!"). 42 Otu mgbe ahụ nwaagbogho nta ahụ biliri oto bido ijegharị (o gbara afọ iri na abụo). Nke a jụrụ ha niile anya nke ukwu. 43 Ma o dösiri ha aka na ntị ike, ka ha ghara igwa onye ọbula ihe mere. O sıri ha, "Nyenu ya nri ka o rie."

6 O sitere n'ebé ahụ pụo laghachi n'obodo nke a mürü ya. Ndị na-eso ụzo ya sooro ya gaa. 2 N'ubochi izuike, o banyere n'ulọ ekpere bido izi ihe. Ozizi ya juru otụtụ ndị gere ya ntị anya. Ha kwuru sị, "Ebee ka nwoke si mta ihe ndị a niile? Ginikwa bụ amamihie nke a e nyere ya? Lekwa ọrụ ebube nke a o rürü? 3 Onye a o bughi onye kapinta ahụ? O bughi nwa Meri, bürükwa nwanne Jemis, Josef, Judas na Saimon?

Umunne ya ndị inyom ha esoghi anyị nöro n'ebé a?" Iwe were ha n'ebé o nö. 4 Ma Jisos zara ha sị, "Onye amuma adighị enwe nsopuru ọbula n'obodo a mürü ya, na n'etiti ndị ikwu ya na n'ezinaylo o siri pütä." 5 O rughị ọrụ ebube ọbula n'ebé ahụ. Ihe o mere bu naanị ibikwasị mmadụ ole na ole ahụ na-esighị ike aka n'isi gwo ha. 6 Enweghi okwukwe ha juru ya anya. O jegharikwara n'obodo nta niile gburugburu na-ezi ihe. 7 O kpọro mmadụ iri na abụo ahụ na-eso ya, nye ha ikike zipụ ha, abụo abụo. O nyere ha ikike ichupụ mmuo na-adighị ocha. 8 Ndị a bụ iwu o nyere: "Unu ewerekwala ihe ọbula maka njem a, karikwa mkpanaka. Unu ewela achịcha, maobụ akpa, unu etinyela ego ọbula n'ime belịt unu. 9 Yirinụ akpukpoķwụ unu, unu eyikwala karịa otu uwe. 10 Mgbe ọbula unu banyere n'ulọ ọbula, nogidenụ n'ebé ahụ ruo mgbe unu hapurụ obodo ahụ. 11 Ma o bürü na obodo ọbula anabataghị unu maobụ egeghị unu ntị, kuchapunụ aja dì n'ukwu unu mgbe unu na-apụ, ka o bürü ihe ama megide ha." 12 Ha pürü kwusara ndị mmadụ ka ha chegharia. 13 Ha chupuru otụtụ mmuo ojoo, teekwa otụtụ ndị ahụ na-esighị ike mmanụ, gwo ha. 14 Eze Herod nñuru akukọ banyere ya, n'ihi na aha Jisos aghołla okwu a kpụ n'ön. Ụfodụ na-asị, na o bụ "Jon o mee baptism; na e meela ka o site na ndị nwurụ anwụ bilie. O bükwa nke a mere ka ike ọrụ ebube ji dì n'ime ya." 15 Ndị ozò na-asị, "O bụ Ilaija." Ma ndị ọzökwa kwuru na o bụ onye amuma dì ka otu n'ime ndị amuma mgbe ochie. 16 Ma mgbe Herod nñuru nke a, o sıri, "Jon onye ahụ m bipuru isi, emeela ka o site n'önwụ biliel!" 17 N'ihi na Herod n'onwe ya nyereri iwu ka e jide Jon kee ya agbü tuba ya n'ulọ mkporo. O mere nke a n'ihi Herodias bürü nwanne Filip nwanne ya, onye o kpọro dikà nwanne ya. 18 N'ihi na Jon gwara Herod sị, "O bughi ihe ziri ezi n'iwu ka i kpọro nwanne nwanne gi nwoke." 19 N'ihi ya Herodias bu iro n'obi megide Jon na-achokwa ụzo igbu ya, mana o pughi ime nke a, 20 n'ihi na Herod na-atụ egwu ma na-echekwa Jon, ebe o maara na o bụ onye ezi omume na onye dì nso. Mgbe o nñuru okwu ya, o nweghi udo n'obi ma ige ya ntị na-amasi ya. 21 N'ikpeazụ, ohere bjara mgbe Herod kpọro oriri n'ubochi ncheta ọmụmụ ya nye ndị ọkwa ha dì elu n'okpuru ọchichị ya, ndịsi ndị ọchichị na ndị bụ ndị ndu n'obodo Galili. 22 Mgbe ada Herodias bjara tee egwu, obi tọrọ Herod na ndị niile o kpọro oriri ụtọ. Eze gwara nwaagbogho ahụ sị, "Rię m ihe ọbula

ị chọrọ aga m enyekwa gi ya.” 23 O kwere ya nkwa nüökwa iyi sị, “Ihe ọbula ị rịorọ m aga m enye gi, ọ bùladị ọkara alaeze m.” 24 O jekwuru nne ya juo ya sị, “Gịnị ka m ga-arịo?” O zara ya sị, “Isi Jọn omee baptizim.” 25 Ngwangwa, o biakwutere eze rịo ya sị, “Achọrọ m ka i nye m, ugbu a, n’ime efere, isi Jọn omee baptizim.” 26 O wutere eze nke ukwu, ma n’ihị iyi ọ nüṛu, na n’ihị ndị ọ kpọrọ oriri, ọ choghi ijụ inye ya ihe ọ rịorọ ya. 27 Ngwangwa o zipụrụ onye agha na-eche nche nye ya iwu ka ọ gaa bute isi Jọn. O gara, bipụ isi Jọn n’ułọ mkporo, 28 tinxie isi ahụ n’ime efere butere nwaagboghọ ahụ onye nara ya bunye nne ya. 29 Mgbe ndị na-eso ụzo ya nüṛu nke a, ha bijara buru ozu ya gaa lie. 30 Ndị ozi Jisos gbara ya gburugburu kọrọ ya ihe niile ha mere, na ihe niile ha kuziri. 31 N’oge ahụ, n’ihị na ọtụtu ndị mmadụ na-abịa na-apükwa nke mere na ha enweghi ohere iri nri, ọ sıri ha, “Soronu m, unu niile, ka anyị ga ebe dị juu, zuo ike nwa oge nta.” 32 Ya mere ha pürü baan’ime ụgbọ mmiri gaa n’ebẹ ha ga-anodụru naani onwe ha. 33 Ma ọtụtu mmadụ ndị hụrụ ha mgbe ha na-apụ matara ha, sitekwara n’obodo niile dị ebe ahụ gburugburu gbara ọso gbaruo ebe ahụ tupu ya na ndị na-eso ụzo ya abịaruo. 34 Mgbe o sitere n’ụgbọ mmiri rịdata, ọ hụrụ oke igwe mmadụ a ka ha zukorọ. O nwere ọmịkọ n’ebẹ ha nọ, n’ihị na ha dị ka atụrụ na-enweghi onye na-azụ ha. O malitekwara izi ha ọtụtu ihe. 35 N’oge a, ọchichirị ebidola ịgba, n’ihị ya, ndị na-eso ụzo ya bijara gwa ya, “Ebe a bụ ọzara, chi ejiekwala. 36 Zilaga ndị a, ka ha gaa n’obodo nta ndị dị gburugburu ebe a, zütara onwe ha ihe ha ga-eri.” 37 Ma ọ zara sị ha, “Nyenụ ha ihe ha ga-eri.” Ha sıri ya, “Anyị ga-eje ịzụta ogbe achịcha nke narị denari abụo, iji nye ha ka ha rie?” 38 Ma ọ jụrụ ha sị, “Ogbe achịcha ole ka unu nwere? Gaanụ chọpụta.” Mgbe ha chọpụtarị, ha sıri, “Ogbe achịcha ise na azụ abụo.” 39 Mgbe ahụ o nyere ha iwu ka ha mee igwe mmadụ ahụ ka ha nödụ ala n’otu n’otu n’elu ahịjịa ndị. 40 Ya mere, ha nödụru ala, iri mmadụ ise n’otu ebe, narị mmadụ n’ebẹ ọzo. 41 O naara ogbe achịcha ise na azụ abụo ndị ahụ, welie anya ya elu, nye ekele. O nyawara achịcha ahụ nye ya ndị na-eso ụzo ya ka ha kee ndị mmadụ ahụ. Otu aka ahụkwa ọ nyawakwara azụ abụo ahụ nyekwa ha niile. 42 Ha niile riri rijuo afọ. 43 Ha tutukötara iberibe achịcha na azụ tutujuo nkata iri na abụo. 44 Ọnụogugu ndị nwoke riri ogbe achịcha ahụ dị puku mmadụ ise. 45 Ngwangwa, o mere ka ndị na-

eso ụzo ya banye n’ugbọ mmiri buru ya ụzo gafee n’ofe nke ọzo nke osimiri Betsaida, ebe ya onwe ya nödụru izilaga igwe mmadụ ahụ. 46 Mgbe ndị a niile lachara, ọ rigooro n’elu ugwu ikpe ekpere. 47 Mgbe uhuruchi bijara, ugbo mmiri ahụ nọ n’etiti osimiri, ma naanị ya onwe ya nọ n’elu ala. 48 Mgbe ọ hụrụ na ha nọ na nsogbu n’ihị na ikuku na-emegide ha, n’ihe dị ka elekere ato nke ụtụtụ, o bidoro ịga ije n’elu mmiri ibijakwute ha, ma o mere dị ka ọ chọrọ ịgafe ha. 49 Ma mgbe ha hụrụ ya ka ọ na-agà ije n’elu osimiri, ha chere na ọ bụ mmịọ, tie mkpu akwa. 50 N’ihị na ha niile hụrụ ya, oke ujo tükwara ha. Na-atufughị oge, ọ gwara ha sị, “Nweenụ obi ike! O bụ m. Unu atula egwu.” 51 Emesịa, ọ rigokwuru ha n’ime ụgbọ mmiri ahụ, otu mgbe ahụ ikuku ahụ dara juu. Ihe ndị a jukwara ha anya nke ukwu. 52 Obi ha mechiri emechi n’ihị na ha aghọtaghị ihe banyere ọrụ ebube ogbe achịcha ndị ahụ. 53 Mgbe ha gafere n’ofe nke ọzo, ha rutere n’ala Genesaret ebe ha kedoro ugbo ha. 54 Ma ngwangwa ha pütara n’ugbọ, ndị nọ n’ebẹ ahụ matara onye ọ bụ. 55 Ha gbaara ọso gaa n’obodo nta niile dị ebe ahụ gburugburu butere ya ndị ọri a n’ute ebe ọbula ha nüṛu na ọ nọ. 56 Ebe ọbula ọ bara, n’obodo ukwu maqbụ na obodo nta, maqbụ n’ubi, ndị mmadụ na-ebute ndị ọri a nibe ha n’ahịa. Ha rịorọ ya ka o kwere ka ha metụ ọ bùladị ọnụnu uwe ya aka; ndị niile metụru ya aka nwetara ogwugwo.

7 Mgbe ndị Farisii na ụfodụ ndị ozizi iwu sitere Jerusalem bịa gbara ya gburugburu, 2 ha hụrụ na ụfodụ ndị na-eso ụzo ya ji aka na-adighị ọcha, ya bụ aka a na-akwoghị akwọ, na-eri nri. 3 Ndị Farisii na ndị Juu niile adighị eri nri ma ọ bụrụ na ha akwoghị aka, n’ihị na ha na-ejigidesi aka ike n’ozizi na omenaala nke ndị okenye. 4 Mgbe ọbula ha si n’ahịa lọta, ha adighị eri nri ma ọ bughi ma ha sachara onwe ha. Ha na-edebekwa ọtụtu omenaala ndị ọzo dị ka ịsacha iko, na ite mmiri na ketụlụ. 5 Ya mere ndị Farisii na ndị ozizi iwu jụrụ ya sị, “Gịnị mere ndị na-eso ụzo gi adighị ebi n’usoro omenaala ndị okenye. Karịa iji aka na-adighị ọcha rie nri ha?” 6 O sıri ha, “Amụma ahụ Aizaya buru banyere unu ndị ihu abụo bụ eziokwu; dị ka e dere ya sị, “Ndị a ji egbugbere ọnụ ha na-asopụru m, ma obi ha dị anya n’ebẹ m nọ. 7 Ofufe ha na-efe m bụ ihe efu, ozizi ha bükwa ihe mmadụ nyere n’iwu.” 8 Unu atufuola iwu Chineke ma jidesiekwa aka ike n’omenaala nke mmadụ.” 9 Ma ọ gwakwara ha

sị, “Unu nwere ụzọ dị mma n’anya unu nke unu ji wezuga iwu Chineke ma were omenala unu dochie n’ọnodu ya. 10 N’ihị na Mosis sịrị, ‘Sopuru nne gi na nna gi,’na, ‘onye ọbụla kwujorị nne maọbu nna ya ka e gbuo ya.’ 11 Ma unu na-asị, na ọ bụrụ na mmadụ asị nne ya maọbu nna ya, ‘The ọbụla bụ nke i gara erite n’aka m bụ kɔban,’ (nke pütara onyinye dīri Chineke). 12 N’uzo dị otu a, unu na-akwagide ndị mmadụ ka ha hapụ inyere nne na nna ha aka. 13 N’uzo dị otu a, unu na-eme okwu Chineke ka ọ bụrụ ihe efu, site n’omenala unu nke unu nyefere n’aka ndị ọzo. Ọ dikwa otutu ihe ndị ọzo di ka nke a unu na-eme.” 14 Ozokwa, ọ kporo igwe mmadụ ahụ sị ha, “Geenụ m ntị onye ọbụla, ma ghɔtakwanụ nke a. 15 Ọ dighị ihe ọbụla banyere n’ime mmadụ pụru imeru mmadụ, kama ihe na-emerụ mmadụ bụ ihe ahụ na-esite n’ime ya na-apụta.” 16 Onye ọbụla nwere ntị ịnụ ihe, ya nṣụ. 17 Mgbe ọ hapụru igwe ndị mmadụ ahụ banye n’ime ụlo, ndị na-eso ụzo ya jurụ ya maka ilu a. 18 Ọ sịrị ha, “Unu ọ ka dị ka ndị na-enweghi nghoṭa? Ọ bụ unu aghoṭaghị na ihe ọbụla banyere n’ime mmadụ apụghị imeru ya. 19 N’ihị na ihe dị otu a anaghị abanye n’obi ha, kama ọ na-abanye n’ime afọ ha, si n’ebe ahụ a nyụpụ ya n’ulọ nsị.” (Site n’ikwu otu a, o mere ka ihe oriri niile dị ọcha.) 20 Ọ sịkware, “Ọ bụ ihe sitere n’ime mmadụ püta na-emerụ ya. 21 N’ihị na ọ bụ n’ime obi mmadụ ka echiche ojoo niile si apụta, ya na ịkwa iko niile dị iche iche, izu ohị, igbu mmadụ, 22 ịkwa iko nke ndị nwere di na nwunye, ochichọ idotara onwe gi ihe ndị ọzo nwere, ekworo, aghugho niile, adighị ọcha niile, inwe anya ụfụ n’ebe ndị ọzo nọ, nkwlụ niile, nganga na enweghi uche ọbụla. 23 Ihe ojoo ndị a niile na-esite n’ime mmadụ a püta. Ha bükwa ihe na-emerụ mmadụ.” 24 Ọ hapụru ebe ahụ gaa n’akukụ obodo Taja. N’ebe ahụ ọ banyere n’ime otu ụlo. Ma o nwekwaghị ike izo onwe ya, n’agbanyeghi na ọ choghi ka a mata na ọ n’ebe ahụ. 25 Ngwangwa, otu nwanyị nwere otu nwa nwanyị ntakirị nke mmuo na-adighị ọcha bi n’ime ya nṣụ maka ya, ọ bjara daa n’ukwu ya. 26 Nwanyị a bụ onye Griik a mṛu n’akukụ Sairo-Fonisia. Ọ rịorị ya ka ọ chupuru ya mmuo ojoo ahụ bi n’ime nwa ya nwanyị. 27 Ọ sịrị ya, “Hapụ ka ụmuntakirị buru ụzo rie ihe, n’ihị na o zighị ezi na a ga-ewere nri ụmuntakirị tупuru nkita.” 28 Ma ọ zaghachiri ya sị, “Onyenwe m, ma ụmụ nkita na-erikwa iberibe nri ụmuntakirị si na tebul tупu n’ala.” 29 Mgbe ahụ, ọ

sịrị ya, “Nwanyị, i zara nke ọma, n’ihị ọsisa gi, laa, mmuo ojoo ahụ ahapula nwa gi nwanyị ubgu a.” 30 Ọ laghachiri n’ulọ ya, hụ nwantakirị ahụ ka o dina n’elu ihe ndina, mmuo ojoo ahụ apụokwala. 31 Emesia, ọ hapụru akukụ Taja gabiga Saidon bjaruo n’osimiri Galili ruo n’obodo ndị dị na Dekapołiš. 32 Ha duteere ya otu nwoke ntị chiri, nke na-asukwa oke nsu. Ha rịorị ya ka o bikwasị ya aka. 33 O duuru ya pụo n’ebe igwe mmadụ ahụ nọ, rụnye ya mkpiṣiaka n’ime ntị ya abụo. Mgbe ahụ ọ gbupukwara onụ mmiri metükwa ya aka n’ire. 34 O leliri anya n’eluiwge suọ ude sị ya, “Ef fata,” nke pütara “Meghee!” 35 Ngwangwa, ntị ya meghere, a topukwara ire ya, ọ malite ikwu okwu nke ọma. 36 Jisọs nyere ha iwu ka ha ghara ịgwa onye ọbụla, ma mgbe ọ na-eme nke a ha gara n’ihu na-akosa ya ebe niile. 37 Ọ tịrụ ha n’anya nke ukwuu, ha kwuo sị, “O meela ihe niile nke ọma. Ọ na-eme ka ọ bulađi ndị ntị chiri nụ ihe, ma mee ka ndị ogbi kwuo okwu.”

8 N’oge ahụ, igwe mmadụ ọzo Zukorị. Ebe ha na-enweghi ihe ha ga-eri, ọ kporo ndị na-eso ụzo ya sị ha, 2 “Enwere m ọmịkọ n’ebe igwe mmadụ ndị a nọ. Nke a na-eme ya ụbочị ato anyị na ha nọ. Ugbu a, ha enweghi ihe ha ga-eri. 3 Ọ bụrụ na m ezilaga ha n’ulọ ha, ụfodụ n’ime ha ga-ada n’uzo n’ihị aguu. N’ihị na ụfodụ ha si n’ebe dị anya bịa.” 4 Ndị na-eso ụzo ya zara ya, “Ebee ka mmadụ ga-achọta achịcha ga-ezuru ndị a n’ime ọzara a?” 5 Jisọs jụrụ ha sị, “Ogbe achịcha ole ka unu nwere?” Ha zara sị, “Asaa.” 6 Ọ gwara igwe mmadụ ahụ ka ha nọdu ala. O weere ogbe achịcha asaa ahụ kpee ekpere. Ọ nyawasịrị ha, nye ha ndị na-eso ụzo ya ka ha kee igwe mmadụ ahụ niile. Ha kekwarra ya nye igwe mmadụ ahụ. 7 Ha nwekwara azụ ole na ole. O weere ya kpee ekpere, ọ gwara ha ka ha kesaakwa ya. 8 Ha riri, rijuo afọ. Ha tutukotara iberibe achịcha dafuru n’ebe ndị a nọ rie nri. Ha tutujuru nkata asaa. 9 Ndị riri nri a ruru ihe díka puku mmadụ anọ. Mgbe ahụ o zilagara ha. 10 Ngwangwa, ya na ndị na-eso ụzo ya banyere n’ugbo mmiri gaa n’akukụ obodo Dalmanuta. 11 Ndị Farisiị bjakwutere ya malite nruriتا ụka, na-achọ ihe ịrijabam si n’eluiwge, iji nwalee ya. 12 Ọ sürü ude nke ukwuu n’ime onwe ya sị, “Gini mere ọgbọ a ji achọ ihe ịrijabam? N’ezie, n’ezie, agwa m unu, o nweghi ihe ịrijabam a ga-egosi ọgbọ a.” 13 Ọ hapụru ha n’ebe ahụ banyekwa n’ugbo mmiri ọzo, ịgafe n’ofe ọzo nke osimiri ahụ. 14 Ndị

na-esu ụzo ya chefuru iwere achịcha. O bụ naanị otu ogbe achicha fōdụrụ ha n'ime ugbo. **15** O dörper ha aka na ntị sị, “Kpacharanụanya. Lepụnụanya maka ihe na-eko achịcha ndị Farisii na nke Herod.” **16** Ha kparitara ụka n'etiti onwe ha na-asị, “O bụ n'ihi na anyị enweghi achịcha.” **17** Mgbe Jisós ghötara isi mkparita ụka ha, o jürü ha sị, “Gini mere unu ji na-ekwu okwu maka enweghi achịcha? O pütara na unu adighị ahụ maqbụ aghoṭa? Obi unu o siri ike? **18** Unu nwere anya nke na-adighị ahụ ụzo? Unu nwere ntị ma unu adighị anụ ihe? O ga-abụ na unu adighị echeta? **19** Mgbe m ji ogbe achicha ise zuo puku mmadụ ise, iberibe achịcha juru nkata ole ka unu tütükötara?” Ha zara sị ya, “Nkata iri na abụo.” **20** “Mgbe m ji ogbe achịcha asaa zuo puku mmadụ ano, iberibe achịcha juru nkata ole ka unu tütükötara?” Ha zara sị ya, “Nkata asaa.” **21** O sıri ha, “Unu ka nọ na-enweghi nghoṭa?” **22** Mgbe ha ruru Betsaida, ụfodụ mmadụ kpotaara ya otu onye ịsi rịoọ ya ka o metụ ya aka, **23** O duuru onye ịsi ahụ n'aka puo n'azụ obodo. Mgbe ahụ, o gbüsara ọnụ mmiri n'anya ya metükwa ya aka n'anya. O jürü ya sị, “I na-ahụ ihe obụla?” **24** Nwoke ahụ leliri anya elu ma sị, “Ana m ahụ ndị mmadụ ma ha dị ka osisi na-agaghari agaghari.” **25** Nke ugboro abụo Jisós metükwara ya aka n'anya, mgbe ahụ anya ya meghere. O bidoro ihu ihe niile nke oma. **26** O zilagara ya ụlo ya sị ya, “Abanyekwala n'ime obodo.” **27** Mgbe ahụ Jisós na ndị na-esu ụzo ya gara n'obodo nta ndị ozọ dị gburugburu Sizaria Filipai. Mgbe ha na-agha n'uzo, o jürü ndị na-esu ụzo ya sị, “Onye ka ndị mmadụ na-asị na m bụ?” **28** Ha zara ya sị, “Ufodụ na-asị na i bụ Jòn omeē baptism, ndị ozokwa sị na i bụ ॥laija maqbụ otu n'ime ndị amụma.” **29** Ma o jürü ha sị, “Ma unu onwe unu, o bụ onye ka unu na-asị na m bụ?” Pita zara sị, “I bụ Kraist ahụ.” **30** O dörper ha aka na ntị sị ha agwakwala onye obụla ihe banyere ya. **31** Emesia, o bidoro izi ha ihe na Nwa nke Mmadụ aghaghị ihu otutu ahụhụ dị iche iche, ndị okenyé, na ndị nchüaja na ndị ozizi iwu ga-ajụ ya, na aghaghị igbu ya, ma o ga-ebili n'onwụ mgbe ụboghị nke ato gasiri. **32** O gwaghore ha ihe ndị a ọnụ. Ma Pita kpoqoro ya puo n'otu akukụ, bido ịbara ya mba. **33** Ma o tugharị lee ndị na-esu ụzo ya anya, baara Pita mba sị ya, “Si n'ebe m nọ puo ekwensu! Ihe i na-eche echiche ya abughị uche Chineke, ha bụ echiche mmadụ.” **34** Mgbe ahụ, o kpoqoro ndị na-esu ụzo ya na igwe mmadụ ahụ. O gwara ha sị, “O bürü

na onye obụla achọq iso m, ya guo ndụ ya dị ka ihe furu efu. Mgbe ahụ, ya buru obe ya soro m n'azụ. **35** N'ihi na onye na-azọ ndụ ya ka o ga-efunari, ma onye obụla gürü ndụ ya dị ka ihe furu efu n'ihi m, na n'ihi ozioma m, ga-azoputa ya. **36** Uru gini ka o ga-abara mmadụ, iritecha ụwa niile n'uru ma tufuo ndụ ha? **37** O dị ihe ozọ dị n'ụwa mmadụ nwere ike iji gbanwere ndụ ya? **38** O bürü na ihere na-eme onye obụla n'ihi m na n'ihi okwu m n'ụwa ojoo a, na n'ụwa mmehie a, ihere onye ahụ ga-emekwa Nwa nke Mmadụ, mgbe o ga-abịaghachi n'ebube nke Nna ya, ya na ndị mmuo ozi dị nso.”

9 Ma o gwara ha sị, “N'ezie asị m unu, ụfodụ n'ime ndị guzo n'ebe a, agaghị edetu ọnụ ire tupu ha ahụ alaeze Chineke mgbe o ga-abịa n'ike.” **2** Mgbe ụboghị isii gasiri, Jisós kpoqoro Pita na Jemis na Jòn, duru ha rigoro n'elu ugwu dị elu. N'ebe ahụ ka ha nödürü naanị ha. N'ebe ahụ, a gbanwere ọdidi ya n'ihi ha. **3** Uwe ya na-enwu ọcha karịa ụdi ọcha obụla anya hụrula. O díkwa ọcha karịa nke onye obụla n'ụwa nwere ike ime ka ihe dị ọcha. **4** Ha hụrụ ॥laija na Mosis ka ha pütara soro Jisós na-ekwu okwu. **5** Pita gwara Jisós sị, “Onye ozizi, o dị mma ka anyị nödụ n'ebe a. Ka anyị wuo ụlo ikwu ato. Otu ga-abụ nke gi, otu a bürü nke Mosis, nke ozokwa a bürü nke ॥laija.” **6** (O makwaghị ihe o ga-ekwu n'ihi na oke egwu türü ha.) **7** Mgbe ahụ, igwe ojii pütara kpuchie ha. Olu sitere n'igwe ojii ahụ daa sị, “Onye a bụ Ọkpara m, onye m hụrụ n'anya. Geenụ ya ntị.” **8** Na mberede, mgbe ha lere anya gburugburu, o díkwa n'ozu ha hụrụ, karịa naanị Jisós. **9** Mgbe ha si n'elu ugwu ahụ na-arịdata, Jisós nyere ha iwu ka ha ghara igwa onye obụla ihe ha hụrụ, tutu ruo mgbe Nwa nke Mmadụ ga-esi n'onwụ bilie. **10** Ha zobere ihe a n'etiti onwe ha, na-ekwuritara okwu na-atule ihe isi n'onwụ bilie pütara. **11** Ma ha jürü ya sị, “Gini mere ndị ozizi iwu jiri sị na ॥laija aghaghị ibu ụzo bịa?” **12** O gwara ha sị, “O bụ ezie, ॥laija ga-ebu ụzo bịa, na-emekwa ka ihe dị ka o dị na mbu. Ma gini mere e jiri dee na Nwa nke Mmadụ ga-abụ otutu ahụhụ, bùrukwa onye a jürü ajụ? **13** Ka m gwa unu, ॥laija abialarị. Ma ha mesokwara ya mmeso otu ha chọro dị ka e dere banyere ya.” **14** Mgbe ha bijarutere n'ebe ndị na-esu ụzo ya nọ, ha hụrụ oke igwe mmadụ ka ha gbara ha gburugburu, hụkwa ụfodụ ndị ozizi iwu ka ha na ha na-aruriتا ụka. **15** Ngwangwa, mmadụ ahụ niile hụrụ

ya, ụdidi ya juru haanya. Ha gbaara qos gaa kelee ya.

16 O juru ha si, "Unu na ha o na-arurita uka banyere giñi?" **17** Otu onye n'ime igwe mmadu ahu zara ya si, "Onye ozizi akpotaara m gi nwa m nwoke, nke mmuo ojoo bi n'ime ya, nke mekwara ka o daa ogbi. **18** Mgbe obula mmuo ojoo ahu malitere isogbu ya, o na-atudu ya n'ala. Mgbe ahu, o na-agbo ụfufu n'onu ya, nata ikekere eze, anu ahu ya na-esikwa ike. Arioror m ndi na-eso ụzo gi ka ha chupu mmuo ojoo a, ma ha enweghi ike." **19** O zaghachiri ha si, "Unu ogbo na-enweghi okwukwe. Ruo ole mgbe ka mu na unu ganoo? Ruo ole mgbe ka m ga-anagide unu? Kpotaranu m ya!" **20** Ya mere, ha kpotaara ya nwata ahu. Mgbe mmuo ojoo ahu huru ya, ngwangwa, o nughariri nwata ahu nke ukwuu, o daa n'ala na-aturu onwe ya n'ala, na-agbokwa ụfufu n'onu ya. **21** Jisos juru nna nwata ahu si, "Olee mgbe ihe a bidoro?" O zara si, "Site na mgbe o bu nwata nta. **22** O na-eme ya ka o daba n'oku, maobu na mmiri, ka o laa ya n'iyo. O buru na o di ihe i nwere ike ime, biko meere anyi ebere, nyere anyi aka." **23** Jisos siri ya, "O buru na i nwere ike? Ihe niile pürü ime n'ebe onye kwere ekwe no." **24** Ngwangwa, nna nwata ahu tiri mkpu si, "Ekweere m, biko nyere ekweghi ekwe m aka!" **25** Mgbe Jisos huru na igwe mmadu na-agba qos na-abia n'ebe ahu, o baara mmuo ahu na-adighi ocha mba si, "Gi mmuo ojoo nt ike na ida ogbi, ana m enye gi iwu, site n'ime nwata a püta! Abanyekwala n'ime ya ozo!" **26** O tiri mkpu n'oke olu, nughari nwata ahu nke ukwuu ma site n'ime ya püta. Nwata ahu togboror n'ala di ka onye nwuru anwu nke mere na ndi niile no n'ebe ahu siri, "O nwuoala!" **27** Ma Jisos jidere ya n'aka selite ya elu, mee ka o guzo n'ukwu ya. O guzokwara. **28** Ma mgbe o banyere n'ime ulo ndi na-eso ụzo ya juru ya na nzoso si, "Gini mere o jiri siere anyi ike ichupu ya?" **29** O siri ha, "O bu naanị site n'ike ekpere ka a pürü ichupu ụdi a." **30** Ha siri n'ebe ahu puo gafee Galili. O choghi ka onye obula mata maka ya, **31** n'ihi na o na-ezi ndi na-eso ụzo ya ihe. O siri ha, "A ga-arara Nwa nke Mmadu nye n'aka ụmu mmadu, ha ga-ebukwa ya ma o ga-ebili n'onwu mgbe mkpuru ubochi ato gasirji." **32** Ma ha aghotaghị ihe o na-agwa ha. Egwu tukwara ha i ju banyere ya. **33** Emeşa, ha bijaruru Kapanom. Mgbe o banyere n'ulo, o juru ha si, "Gini ka unu na-arurita uka banyere ya n'okporouzo?" **34** Ma ha gbara nkiti, n'ihi na ha ruriitara uka n'okporouzo banyere onye di ukwuu karja ibe ya. **35** O noduru ala kpo o mmadu

iri na abu ahu, si ha, "O buru na onye obula choro ibu onye mbu, o ghaghị ibu onye ikpeazu, burukwa onye na-ejere mmadu niile ozi." **36** Mgbe ahu o kuuru otu nwantakiri mee ka o guzoro n'etiti ha. O kuuru nwata ahu n'aka ya si ha, **37** "Onye obula nabatara otu n'ime umuntakiri ndi a n'aha m, na-anabata m. Ma onye obula nabatara m, o bughị m ka o nabatara, kama o na-anabata onye zitere m." **38** Jon siri ya, "Onye ozizi, anyi huru otu onye na-achupu mmuo ojoo n'aha gi, ma anyi gbaliri igbochi ya n'ihi na o bughị otu onye n'ime anyi." **39** Ma Jisos gwara ha si, "Unu egbochila ya, n'ihi na onye obula ji aha m na-aru oru ebube agaghị ekwu okwu ojoo megide m. **40** N'ihi na onye obula na-adighi emegide anyi dinyeere anyi. **41** N'ezioku asi m unu, onye obula ga-ekunye unu otu iko mmiri n'aha m, n'ihi na unu bu ndi nke Kraist, ganatakwa ugwo oru ya. **42** "O burukwa na onye obula emee ka otu n'ime ndi a di nta kweere na m jehie, o ga-akara onye ahu mma ma o buru na e kenyere nkume igwe nri buru ibu n'olu ya, tunye ya n'ime oke osimiri. **43** O buru na aka gi na-eme ka i jehie, gburu ya. O ga-akara gi mma inwe orusi baa na ndu karja inwe aka abu banye n'oku ala mmuo, ebe oku ya na-adighi anyu anyu; (*Geenna g1067*) **44** ebe "ikpuru ya na-adighi anwu anwu, oku ya adighi anyukwa anyu." **45** O buru na ụkwu gi na-eme ka i jehie, gburu ya, tutukwaa ya, n'ihi na o ga-akara gi mma iba na ndu na ngwurị karja inwe ụkwu abu a tunye gi n'oku ala mmuo; (*Geenna g1067*) **46** ebe "ikpuru ya na-adighi anwu anwu, oku ya adighi anyukwa anyu." **47** O buru na anya gi na-eme ka i jehie, ghupu ya. O ga-akara gi mma na i nwere otu anya baa n'alaeze Chineke, karja inwe anya abu a tunye gi n'oku ala mmuo, (*Geenna g1067*) **48** ebe "ikpuru ya na-adighi anwu anwu, oku ya adighi anyukwa anyu." **49** A ga-eji oku nuchaa onye obula di ka nnu. **50** "Nnu di mma, ma o buru na o dighi atokwa ụto, olee ka i ga-esi mee ka o toq ụto ozo? Ya mere, nweenu nnu n'ime onwe unu. Unu na ibe unu biri n'udo."

10 O hapuru ebe ahu gaa n'obodo ndi di na mpaghara Judia ma gafeekwa n'ofe Jodan. Igwe mmadu biakwutekwara ya, ozo, di ka o si emekwa, o ziri ha ihe. **2** Ufodu ndi Farisi bijara, ma n'ihi i nwalee ya, ha juru ya si, "O ziri ezi n'iwu ka nwoke gbaa nwunye ya alukwaghị m?" **3** Ma o zara ha si, "Gini ka Mosis nyere unu n'iwu?" **4** Ha siri, "Mosis kwenyere ka nwoke dee

asambodo alukwaghị m, nye nwunye ya ma zilaga ya.” 5 Jisos sıri ha, “Ọ bụ n’hi na obi unu siri ike nke ukwu ka o ji deere unu iwu a. 6 Ma na mmalite nke okike ụwa, Chineke ‘kere ha nwoke na nwanyi.’ 7 ‘N’hi nke a ka nwoke ga-eji hapu nne ya na nna ya e jikota ya na nwunye ya. 8 Ha abu ga-abu otu anu ahụ. ’Ya mere, ha abukwaghị mmadụ abu ọzo, kama otu anu ahụ. 9 Ya mere, ihe Chineke jikotara, ka mmadụ ọbu la atosala ya.” 10 Mgbe ha banyere n’ulø, ndị na-eso ụzo ya jụrụ ya ọzo ihe banyere okwu a. 11 Ọ sıri ha, “Onye ọbu gbara nwunye ya alukwaghị m ma lụrụ nwanyi ọzo na-eme mmehie ikwa iko megide ya. 12 Ma ọ buru na nwanyi ọbu agbaa dí ya alukwaghị m ma lụrụ nwoke ọzo, ọ na-emekwa mmehie ikwa iko.” 13 Ndị mmadụ na-ekutere ya ụmuntakirị ka o metụ ha aka, ma ndị na-eso ụzo ya baara ha mba. 14 Ma mgbe Jisos hụrụ nke a, iwe were ya nke ukwu, ọ sıri ha, “Hapụn ụmuntakirị ka ha bịa kwute m. Unu egbochikwala ha. N’hi na alaeze Chineke bụ nke ndị dí otu a. 15 N’ezikwu asị m unu, onye ọbu nke na-agaghị anabata alaeze Chineke dí ka nwantakirị agaghị aba n’ime ya.” 16 Mgbe ahụ, o kuuru ha n’aka ya, bikwasị ha aka ya abu ma gózie ha. 17 Mgbe ọ na-ebili njem, otu nwoke gbaara ọso bịa gbuo ikpere n’ihu ya. Ọ jụrụ ya sı, “Ezi onye ozizi oma, gịnj ka m ga-eme ka m keta ndị ebighị ebi?” (aiōnios g166) 18 Jisos sıri ya, “Gịnj mere i ji akpọ m ezi mmadụ? Ọ dighị onye ọbu bịa ezi mmadụ ma ọ bughị naanị Chineke. 19 I maara ihe niile enyere n’iwu: ‘Egbula mmadụ, a kwala iko, e zula ohi, a gbala ama ụgha, a ghogbulu mmadụ ibe gi, sọpuru nne na nna gi.’” 20 Ọ sıri ya, “E, onye ozizi, Edebezuchaala m ha niile siteri na mgbe m bụ nwata.” 21 Jisos lere ya anya, hụ ya n’anya. Mgbe ahụ, ọ gwara ya sı, “Ọ fodurụ naanị otu ihe i ga-eme. Laa, ugbu a, ree ihe niile i nwere, nyekwa ndị ogbenye ego i retara. I mesia nke a, i ga-enwe akụ n’eluiwge. Mgbe ahụ biajaghachi soro m.” 22 Mgbe ọ nṛu okwu a, ihu ya gbarurụ. O siteri n’ebi ahụ püo na mwute, n’hi na ọ bụ ogaranya nke nwere ọtụtụ akụnụba. 23 Jisos legharịri anya gwa ndị na-eso ụzo ya sı, “Lee ka o si buru ihe rara ahụ na onye ogaranya ga-abanye n’alaeze Chineke.” 24 Okwu ya tịrụ ndị na-eso ụzo ya n’anya, ma Jisos gwakwara ha ọzo sı, “Umuntakirị, ọ bụ nnqo ihe rara ahụ ịbanye n’alaeze Chineke.” 25 Ọ dírị inyinya kamel mfe isite n’anya agiga gafee, karịa onye ogaranya ịbanye n’alaeze Chineke.” 26 Okwu a jubigara ha anya oke. Ha juriṭara ibe ha sı, “Onye

kwanu ka a ga-azoputa?” 27 Ma Jisos lere ha anya sı ha, “N’ebi mmadụ nō, ọ bụ ihe rara ahụ. Ma n’ebi Chineke nō, ihe niile dí mfe. Ọ dighị ihe rara Chineke ahụ ime.” 28 Pita malitere ịgwa ya sı, “Anyị ahaپula ihe niile soro gi!” 29 Jisos sıri, “N’ezie, n’ezie, agwa m unu, ọ dighị onye ọbu la hapurụ ulø ya, maqbụ ụmụnne ya ndị nwoke, maqbụ ụmụnne ya ndị nwanyi, maqbụ nne ya, maqbụ nna ya, maqbụ ụmuntakirị ya, maqbụ ala ubi ya n’hi m, na n’hi ozioma a, 30 nke na-agaghị anataghachikwa n’ụwa a, ulø, ụmụnne ndị nwoke, ụmụnne ndị nwanyi, nne, ụmụaka na ala ubi, tinyere mkpagbu, ihe ruru okpukpu narị karịa ihe niile nke ọ hapurụ. Ọ ga-anatakwa ndị ebighị ebi n’ụwa ọzo. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Ma ọtụtụ ndị bu ụzo ga-abu ndị ikpeazu, ma ọtụtụ ndị ikpeazu ga-abukwa ndị bu ụzo.” 32 Ha nō n’ụzo na-aga Jerusalem, ma Jisos nō n’ihu ha, nke a juru ndị na-eso ụzo ya n’anya. Otu a kwa, ndị mmadụ niile na-abia ha n’azụ tükwarwa egwu. Ozokwa, o kpopuru mmadụ iri na abu ahụ n’akukụ, malite ịgwa ha ihe gaje ịdakwasị ya. 33 Ọ sıri, “Leenụ, anyị na-aga Jerusalem, ebe a ga-arara Nwa nke Mmadụ nyefee n’aka ndịsi nchịaja na ndị ozizi iwu. Ha ga-ama ya ikpe ọnwụ, nyefekwa ya n’aka ndị mba ọzo. 34 Ha ga-akwa ya emo, gbusakwa ya ọnụ mmiri asụ, pịa ya ihe ma gbukwaa ya. Ma mgbe ubochị ato gasiri, ọ ga-esite n’onwụ bilie.” 35 Jemis na Jon ụmụ Zebedi biajkwutere ya. Ha sıri ya, “Onye ozizi, anyị chorọ ka i meere anyị ihe ọbu anyị rịorị.” 36 Ọ sıri ha, “Gịnj ka unu chorọ ka m meere unu?” 37 Ha sıri ya, “Kwere ka otu onye n’ime anyị nōrō n’aka nri gi, onye nke ọzo n’aka ekpe gi n’ime ebube gi.” 38 Ma Jisos sıri ha, “Unu amataghị ihe unu na-ariọ. Unu pürü iñu iko ahụ mụ onwe m ga-añu maqbụ bürü ndị a ga-eme ụdi baptism a ga-eme m?” 39 Ha zaghachiri ya, “Anyị pürü.” Jisos sıri ha, “Unu ga-añu iko m ga-añu, a ga-emekwa unu baptism nke a ga-eme m. 40 Ma ịnqdụ n’aka nri m maqbụ n’aka ekpe m abughi ihe dírị m inye, kama ịnqdụ ndị a dírị ndị a kwadooro ha.” 41 Mgbe mmadụ iri ndị ọzo nṛu nke a, iwe juputara ha obi n’hi Jemis na Jon. 42 Ma Jisos kpokotara ha niile sı ha, “Dị ka unu onwe unu maara, ndị eze nke ndị mba ọzo, na ndị a maara aha ha, na-eji aka ike na-achị ndị nō n’okpuru ha. 43 Ma n’etiti unu ọ gaghi adị otu a. Kama onye ọbu chorọ ịdị ukwu n’etiti unu ga-abu onye na-ejere unu ozi. 44 Onye ọbu nke chorọ ịbụ onye mbụ n’etiti unu, ga-abu ohu mmadụ niile. 45 N’hi na Nwa nke Mmadụ abiajaghị ka

e jeere ya ozi. Kama ka o jee ozi ma nyekwa ndu ya ka o bürü ihe mgbaputa nke otutu mmadu.” **46** Mgbe ha ruru Jeriko, di ka Jisos na ndi na-eso uzø ya na otutu igwe mmadu sitere n’obodo Jeriko na-apu, otu nwoke kpuru isì aha ya bu Batimiøs (aha ya pütara “nwa nwoke Timiøs”), onye aririø nodürü ala n’akukù uzø. **47** Mgbe o nüru na o bu Jisos onye Nazaret na-agafe, o bidoro iti mkpu na-asì, “Jisos, nwa Devid, meere m eberel!” **48** Otutu mmadu bara ya mba ka o mechie onu. Ma o nogidesirị ike na-eti mkpu na-asì, “Nwa Devid, meere m ebere!” **49** Jisos kwüsiri kwuo si, “Kpomonu ya.” Ya mere ha kporo onye isì ahụ, si ya, “Mesaa ihu gi bilie n’ükwu gi, o na-akpo gi.” **50** O tufuru uwe mwüda ya, wulie n’ükwu ya, biakwute Jisos. **51** Jisos siri ya, “Gini ka i chorø ka m meere gi?” Onye isì ahụ siri ya, “Onye ozizi m, achorø m ka m hụ uzø.” **52** Jisos siri ya, “Laa, okwukwe gi azopatala gi.” N’otu oge ahụ, o bidoro ihu uzø, sorokwa ya gawa n’uzø ahụ.

11 Mgbe ha na-abjaru Jerusalem nso, ha rutere Betfeji na Betani n’Ugwu Oliv. Jisos zipurụ mmadu abuø n’ime ndi na-eso uzø ya. **2** O gwara ha si, “Gaanu n’ime obodo nta di n’ihu unu. Mgbe unu na-abanye n’ime ya, unu ga-ahụ nwa inyinya e kedoro n’ebé ahụ nke onye obuña na-arjkwasibeghi n’elu ya. Topunu ya n’agbu, kputaranu m ya. **3** O bürü na onye obuña asì unu, ‘Gini mere unu ji na-atopu ya n’agbu?’ sịnụ onye ahụ, ‘O di Onyenwe anyi mkpa, o ga-akpughachitekwa ya ngwangwa.’” **4** Ha ruru ma hụ otu nwa inyinya e kedoro n’akukù uzø, n’ihu otu ụlo nke di n’ama. Di ka ha na-atopu ya, **5** ụfodụ mmadu guzo n’ebé ahụ siri ha, “Gini ka unu na-eme, unu na-atopu nwa inyinya a?” **6** Ha gwara ha ihe Jisos kwuru, ha hapukwara ha ka ha tørø inyinya ibu ahụ. **7** Ha kputaara Jisos nwa inyinya ahụ, ma wukwasijkwa uwe ha n’elu ya, o nökwasirị n’elu ya. **8** Otutu mmadu tüsara uwe ha n’okporouzø, ma ndi ozø tüsara alaka osisi ha gbutere n’ohia. **9** Ndị na-aga n’ihu na ndi na-esokwa n’azụ, tiri mkpu na-asì, “Hozanna!” “Onye a goziri agozi ka onye ahụ bu nke na-abja n’aha Onyenwe anyi!” **10** “Ngozi díri alaeze ahụ na-abja nke nna anyi Devidl!” “Hozanna n’ebé kachasi ihe niile elu!” **11** Mgbe o batara na Jerusalem, o gara n’ime n’ulonṣo ukwu ahụ. Mgbe o legharichara anya n’ihe niile di n’ebé ahụ, ma ebe o bu na chi ejuela, ya na ndi na-eso uzø ya pürü gaa Betani. **12** N’echi ya, mgbe ha si Betani na-aputa, aguu

guru ya. **13** Site n’ebé di anya, o huru otu osisi fiig nke nwere akwukwo ndu. Mgbe o bijaruru osisi ahụ nso, o gaghariñ n’ukwu ya niile ma o ga-achota mkpuru n’elu ya, ma o hughị mkpuru obuña, naanị akwukwo ndu, n’ihì na oge a abughị oge osisi a ji amì mkpuru.

14 Mgbe ahụ, o gwara osisi ahụ si, “Ka mmadu obuña ghara iri mkpuru sitere na gi ruo ebighị ebi.” Ndị na-eso uzø ya nüru mgbe o kwuru okwu a. (aiōn g165)

15 Mgbe ha ruru Jerusalem, o banyere n’ime ulonṣo ukwu, bido ichupụ ndi na-azu ahịa na ndi na-ere ahịa n’ebé ahụ. O kpughariñ tebul ndi na-agbanwe ego, kwatuokwa oche niile n’odu ahịa ndi na-ere nduru. **16** O gbochikwara onye obuña iwebata ngwongwo ahịa orire n’ime ulonṣo ukwu ahụ. **17** Ma di ka o na-ezi ha ihe, o siri, “O bu na-edeghi ya si, Ulo m ka a ga-akpo ụlo ekpere nye mba niile? Ma unu emeela ya ogba ndi na-apunara mmadu ihe n’ike.” **18** Mgbe ndiisi nchüaja na ndi ozizi iwu nüru nke a, ha malitere na-achø uzø igbu ya ma ha turụ egwu ya n’ihì na ozizi ya juru igwe mmadu niile ahụ anya. **19** Mgbe uhuruchi bijara, Jisos na ndi na-eso uzø ya siri n’obodo ahụ pụo. **20** N’isi ụtutu echị ya, mgbe ha na-agafe, ha huru na osisi fiig a esitela na mgborogwu ya kpónwụ. **21** Pita chetara ihe merenụ ma si ya, “Onye ozizi, lee! Osisi fiig ahụ i bürü onu akponwụola!” **22** Jisos zara ha si, “Nweenu okwukwe n’ime Chineke. **23** N’ezie agwa m unu, o bürü na onye obuña asì ugwu a, ‘Si n’ebé a wezuga onwe gi, gaa dabanye n’oke osimiri,’ nke na-enweghi obi abuø n’ime ya, kama o kweere na ihe o kwuru gáemezu, ihe ahụ o kwuru gáemezukwa. **24** Ya mere, ka m gwa unu, ihe obuña unu riþorø n’ekpere, kwerenụ na unu anatala ya, o ga-abukwa nke unu. **25** Ma mgbe obuña unu guzoro na-ekpe ekpere, gbagharañ, ma o bürü na unu nwere ihe obuña megide onye obuña, ka Nna unu nke bi n’eluiwge gbagharkwa unu mmehie unu. **26** Ma o bürü na unu agbagharaghị, Nna unu nke bi n’eluiwge agaghị agbagharakwa unu mmehie unu.”

27 Mgbe ha rutere Jerusalem ozø, o no na-ejeghari n’ime ogige ulonṣo ukwu ahụ, ndiisi nchüaja, na ndi ozizi iwu na ndi okenyne ndi Juu biakwutere ya. **28** Ha siri ya, “Olee ikike i ji eme ihe ndi a i na-eme? Onye nyere gi ikike ime ha?” **29** Jisos siri ha, “Aga m ajụ unu otu ajụju, unu zaa m ya, aga m agwakwa unu onye nyere m ikike m ji eme ihe ndi a. **30** Baptizim nke Jòn, o sitere n’eluiwge ka o bu n’aka mmadu? Gwanu m.” **31** Ha kparitara üka n’etiti onwe ha ma si, “O bürü na anyi asì, ‘O sitere n’eluiwge,’ o ga-asì

anyi, ‘Gjinj mere unu na-ejighi kwenye na ya?’ 32 Ma o buru na anyi asj, ‘O sitere n’aka mmadu.’ (Ha na-atu egwu ndi mmadu, n’ihi na ha niile kwenyere na Jon bu onye amumua n’ezie.) 33 Ya mere ha zara Jisos si, ‘Anyi amaghi.’ Jisos zaghachikwara ha si, ‘Agakwaghi m agwa unu udj ikike m ji na-eme ihe ndi a.’

12 Mgbe ahu, o bidoro igwa ndi ahu okwu n’ilu si, ‘Otu nwoke kuru mkpuru vaipi n’ubi ya, jiri mgbidi gbaa ubi ahu gburugburu. O gwuru ebe inara mmanya si na mkpuru vaipi, wuokwa ulo elu. Mgbe o mesir, o nyefere ubi vaipi ahu n’aka ndi oru ubi ilekota ya ma gaa obodo oz. 2 Mgbe oge igbo mkpuru ruru, o zipuru otu onye ohu ya ka o jekwuru ndi na-elekota ubi ahu, nata ha ufodu n’ime mkpuru vaipi ahu. 3 Ma ha jidere ya tie ya ihe, zilaga ya n’aka efu. 4 Emesikwa, o zigakwara onye ohu oz. Ma ha tiwara ya isi, mee ya ihe ihere. 5 O zigakwara onye oz, ma ha gburu ya. O zigakwara otutu ndi ozi, ma ha gburu ufodu, tie ndi oz ihe. 6 ‘O nwere naanji otu onye oz fođluru nke o ga-eziga, nke bu ɔkpara ya o huru n’anya. N’ikpeazu o zigara ya, buru n’uche na ha ga-asopuru ɔkpara ya. 7 ‘Ma ndi na-elekota ubi ahu sıritara onwe ha, ‘Onye a bu onye nketa ihe niile a. Biyan ka anyi gbuo ya, ka ihe nketa a bürüzia nke anyi.’ 8 Ha jidere ya gbuo ya, tufee ozu ya n’azu mgbidi ubi vaipi ahu. 9 ‘Gjinj ka unu chere onyenwe ubi vaini ahu ga-eme? O ga-abia laa ndi ajo mmadu ahu n’iyi. O ga-enyefekwa ubi vaini ahu n’aka ndi oz. 10 O bu na unu agutbeghi akwukwo nsø a nasj, ‘Nkume ndi na-ewu ulo juru aburula nkume isi ntqala ulo. 11 O bu Onyenwe anyi ruru nke a, o dıkwa itunanya n’anya anyi?’’ 12 Mgbe ahu ndisi nichuaja, ndi nkuzi iwu na ndi okenye chorò uzø ha ga-esi jide ya n’ihi na ha matara na ilu ahu o türü megidere ha. Ma ha türü egwu igwe ndi mmadu ahu, ya mere ha hapuru ya puo. 13 Emesia, ha zigara ufodu mmadu site n’otu ndi Farisii na ndi otu Herod, ile ma ha ga-esite n’okwu onu ya jide ya. 14 Ha bjakwutere ya, si ya, ‘Onye ozizi, anyi maara na i bu onye eziokwu, i dighi asokwa onye obulaanya, n’ihi na i dighi ele mmadu anya n’ihi n’agbanyeghi ndi ha bu, kama i na-ezi uzø Chineke ri’uzø eziokwu. O ziri ezi n’iwu itu ute nyi Siza ka o bu na o zighi ezi? 15 Anyi kwesiri ikwu ya ka o bu anyi ekwesighi?’’ Ma ebe o maara ihu abuø ha, ya mere o sirj ha, ‘‘Gjinj mere unu ji anwa m onwunwa? Wetaranu m otu mkpuru ego ka m lee

yaanya.’’ 16 Ha weputara otu mkpuru ego, O siri, ‘Onye nwe onyinyo a? Aha onye ka e bikwasir n’ego a?’’ Ha zara si, ‘‘O bu nke Siza.’’ 17 Mgbe ahu Jisos gwara ha si, ‘Nyenu Siza ihe bu nke ya, nyekwanu Chineke ihe bu nke ya.’’ Osisa ya jukwara ha anya. 18 Ufodu ndi Sadusii bu ndi siri na mbilita n’onwu adighi bjakwutere ya juo ya si, 19 ‘Onye ozizi, Mosis nyere anyi iwu na o buru na nwoke obula anwuo na-amutaghij nwa, na nwanne ya nwoke ga-alur nrunye nwoke ahu, muta umu n’aha nwanne ya nwoke ahu nwurul anw. 20 Ugbu a, e nwere umunne nwoke asaa, nke mbu luru nrunye ma o nwurul na-amutaghij umu obula. 21 Nke abuø luru nwanyi ahu di ya nwurul, ma ya onwe ya nwukwara na-amutaghij nwa. 22 O dighi onye obula n’etiti ha asaa mutara nwa obula, n’ikpeazu nwanyi ahu nwukwara. 23 N’oge mbilita n’onwu, nwunye onye ka o ga-abu, ebe umunne asaa ndi a lutuchara ya?’’ 24 Jisos zara ha si, ‘‘O bu na unu adighi ejehie uzø n’ihi na unu aghotaghij ihe e dere n’akwukwo nsø, maobu ike Chineke? 25 Mgbe ha ga-esite n’onwu bilie, olulø di na nwunye agaghij a di; kama ha ga-adj ka ndi mmuø ozi n’eluijwe. 26 Ma n’okwu banyere ndi nwurul anw isite n’onwu bilie, o bu na unu agutbeghi n’akwukwo Mosis ebe e dere maka ɔhia ahu na-ere oku, na otu Chineke si gwa ya, Abu m Chineke Ebrahim, Chineke nke Ajizik na Chineke nke Jekob. 27 O bujhij Chineke nke ndi nwurul anw kama nke ndi di ndu. N’ebi ahu ka unu dahiere nke ukwuu.’’ 28 Otu n’ime ndi ozizi iwu bjara n’oge ahu ha na-aruripta uka. Mgbe o huru na o nyere ha ezi osisa, o juru ya si, ‘N’ime iwu niile olee nke kachasi mkpa?’’ 29 Jisos zara ya si, ‘Nke kachasi mkpa bu nke a, ‘Nuru gi Izrel, Onyenwe anyi bu Chineke anyi, Onyenwe anyi bu otu. 30 Were obi gi niile na mkpuruobi gi niile na uche gi niile na ike gi niile hu Onyenwe anyi bu Chineke gi n’anya.’’ 31 Nke abuø ya bu nke a, ‘Hu onye agbataobi gi n’anya di ka onwe gi.’’ O dighi iwu ozø di nke karirj ndi a.’’ 32 Onye ode akwukwo ahu siri ya, ‘Onye ozizi, n’ezie, i zara nke ɔma na Chineke bu otu, na enweghikwa chi ozø di karirj ya. 33 Ihu ya n’anya site n’iji obi gi niile, na nghota gi niile, nakwa iji ike gi niile, n’ihukwa onye agbataobi gi n’anya di ka onwe gi, kachasi onyinye aja nsure oku na ichu aja niile.’’ 34 Mgbe Jisos huru na o zara nke ɔma, o gwara ya si, ‘I no alaeze Chineke nso.’’ Site na mgbe ahu o dikwaghij onye obula nwere obi ike ijü ya ajuju oz. 35 Mgbe Jisos no na-ezi ihe

n'ülönsö, o kwuru sị, “Gịnị mere ndị ozizi iwu ji sị na Kraist bụ nwa Devid? 36 Devid n'onwe ya sitere n'ike Mmụo Nṣo kwuo sị, “Onyenwe anyị gwara Onyenwe m okwu sị, “Nodụ ala n'aka nri m ruo mgbe m ga-edebé ndị iro gị n'okpuru ụkwụ gị abụo.” 37 Devid n'onwe ya kpọrọ ya Onyenwe anyị. Oleekwanụ ụzọ o si bürü nwa ya?” Igwe mmadụ ahụ jiri obi ụtọ na-ege ya ntị. 38 Dịka o na-ezi ihe, o siri, “Lezienụ anya n'ebé ndị ozizi iwu nọ. Ndị iyi uwe mwụda na-ejegharị ebe niile na-amasi, na ịnara ekele pürü iche bụ nke a na-ekele ha n'ọma ahịa. 39 Ndị o na-amasikwa ịnọkwasị n'oce kachasi elu n'ulọ ekpere nakwa n'oce pürü iche na mmemme oriri ọbụla. 40 Ha na-eripiịa ihe niile dị n'ulọ ndị inyom ndị di ha nwurụ anwụ, n'ekpe ogologo ekpere ka a hụta ha. Ndị dị otu a ka a ga-ata ahụhụ dị ukwu. 41 O nodụra ala na ncherita ihu ebe igbe onyinye dị, si ebe ahụ na-ahụ otu igwe mmadụ ahụ si etinye ego ha n'ime igbe onyinye. Ọtụtụ ndị ọgaranya tñnyere ego buru ibu. 42 Otu nwanyị bụ ogbenye, nke di ya nwurụ anwụ, bjara tnye mkpuru ego ọla abụo nke pütara otu peni. 43 O kpọrọ ndị na-eso ụzọ ya sị ha, “N'ezie agwa m unu, nwanyị a di ya nwurụ anwụ, bükwa ogbenye, etinyela ego n'ime igbe onyinye a karịa ndị ọzọ. 44 N'ihị na ndị ọzọ sitere n'iba ụba nke ego ha nwere tnye, ma nwanyị a sitere n'ogbenye ya tnye ihe niile o nwere, o buładị ihe niile o ji biri.”

13 Mgbe o sitere n'ülönsö ukwu ahụ na-apụ, otu n'ime ndị na-eso ụzọ ya siri ya, “Onye ozizi, i hụkwara otu ụlo a si maa mma. Lee ụdị nkume buru ibu e ji wuo ha.” 2 Jisọs zara ha, “I hụru ụlo ukwu ndị a? Oge na-abịa mgbe o na-adịghị nkume ga-atukwasị n'elu ibe ya, n'ihị na a ga-ala ha niile n'iyi.” 3 Mgbe o nodụra ala n'elu Ugwu Oliv, na ncherita ihu ụlōnsö ukwu, Pita na Jemis, na Jon na Andru bjakwutere ya na nzuzo juo ya sị, 4 “Gwa anyị, olee mgbe ihe ndị a ga-emezu? Gịnị ga-abụkwa ihe ịribama izi na o ruola mgbe ha niile ga-emezu?” 5 Jisọs malitere ịgwa ha sị, “Lezienụ anya ka onye ọbụla ghara iduhie unu. 6 N'ihị na ọtụtụ ga-abịa n'aha m sị, ‘Abụ m ya.’ Ha ga-eduhiekwa ọtụtụ ndị ụzo. 7 Mgbe unu nṣurụ maka agha na akụkọ agha dị iche ihe, unu atula egwu. Ihe ndị a aghaghị ime ma oge ọgwugwụ ihe niile erubeghi. 8 Mba ga-ebili megide mba ibe ya. Alaeze ga-ebilikwa megide alaeze ibe ya. Ala ọma jijiji na ụnwụ ga-adị n'ebé dị iche ihe. Ihe ndị a bụ mmalite

nke oke ihe mgbu. 9 “Unu aghaghị ịbü ndị nọ na nche. A ga-enyefe unu n'aka ndị na-achị achị, piakwa unu ihe n'ulọ ekpere. N'ihị m, unu ga-eguzo n'ihu ndịsi ọchichị na ndị eze dị ka ndị ama nye ha. 10 Aghaghị ibu ụzo kwusaa ozioma a nye mba niile. 11 Ma mgbe ha jidere unu kpüta unu n'ulökpe, unu echegbulu onwe unu banyere ihe unu ga-ekwu, kwoonụ naanị ihe batara unu n'ọnụ unu ikwu n'oge ahụ. N'ihị na o bughi unu ga-ekwu okwu, kama o bụ Mmụo Nṣo ga-esite n'ọnụ unu kwuo okwu. 12 “Nwanne ga-arara nwanne ya nye ka e gbuo ya. Nna ga-ararakwa nwa ya nye. Umụ ga-ebili megide ndị mürü ha mee ka e gbuo ha. 13 Mmadụ niile ga-akpọ unu asị n'ihị m, ma onye ga-eguzosi ike ruo ọgwugwụ ka a ga-azopụta. 14 “Mgbe unu hụru ihe arụ nke na-eweta mbibi ka o na-eguzo n'ebé o na-ekwesighị (onye na-agu ya nwee nghọta), mgbe ahụ, ka ndị nọ na Judia were ọso gbalaga n'elu ugwu 15 Onye ọbụla nọ n'elu ụlo ya ghara ịridata maqbụ baa n'ime ụlo ya iweputa ihe ọbụla. 16 Ka onye ọbụla nọ n'ubi ghara iloghachi ichirị uwe ya. 17 Ma ahụhụ ga-adịrị ndị dị ime, na ndị na-enye umụaka ara, n'ubochị ahụ. 18 Kpeenụ ekpere ka ihe ndị a hapụ ime n'oge oke oyi. 19 N'ihị na oke mkpagbu nke ubochị ahụ ga-abụ nke na-adịbeghi na mbụ site na mgbe Chineke kere ụwa ruo ugbu a. O díkwağıị ihe ga-adịkwa ka ya ọzọ ruo mgbe ebighị ebi. 20 “O bürü na Onyenwe anyị emeghi ka ubochị ndị ahụ dị mkpumkpụ, o dighị onye a ga-azopụta. Ma n'ihị ndị ya, ndị o hoputara, o meela ka ubochị ndị ahụ dị mkpumkpụ. 21 N'oge ahụ, o bürü na onye ọbụla asị unu, ‘Lee, Kraist nọ n'ebé a,’ maqbụ, ‘Lee, o nọ n'ebé ahụ,’ unu ekwela. 22 N'ihị na ndị nzopụta ụgha na ndị amụma ụgha, ga-apụta ma rụokwa ọru ebube na ọru ịribama dị iche iji duhie ndị a hoputara ma o bürü na o ga-ekwe mee. 23 Ya mere, unu nṣorị na nche; n'ihị na agwala m unu ihe niile mgbe ha na-emebeghi. 24 “N'ubochị ndị ahụ, nke na-esote oge mkpagbu ahụ, “anyanwụ ga-agba ọchichiri, ọnwa agaghị enyekwa ihè ya; 25 kpakpando ga-esi na mbara eluigwe na-ada, ike niile dị na mbara eluigwe ga-amakwa jijiji.” 26 “N'oge ahụ, ha ga-ahụ Nwa nke Mmadụ, ka o na-abịa n'igwe ojii n'oke ike na ebube. 27 Mgbe ahụ, o ga-ezipụ ndị mmụo ozi ya ka ha kpokota ndị a hoputara site n'akụkụ anọ niile nke ụwa. Site na nsotụ niile nke ụwa ruo na nsotụ niile nke eluigwe. 28 “Ugbu a, mütanụ ihe site n'osisi fiig. Mgbe ọbụla alaka ya dị nro malite iweputa akwukwọ ndụ, unu

maara na ọkochị dị nso. 29 N'uzo dị otu a, mgbe unu hụrụ ihe ndị a niile ka ha bidoro ime, matanụ na ọ nọ nso, ọ nökwa n'onzu ụzọ. 30 Ana m agwa unu eziokwu na ogbo a agaghị agabiga tupu ihe ndị a niile emezuo. 31 Eluigwe na ụwa ga-agabiga ma okwu m ga-adigide. 32 “Ma banyere ụbōchị ahụ, maọbụ oge awa ahụ, o nweghi onye ọbula maara, ọ buladị ndị mmịo ozi nke eluigwe, maọbụ Okpara ahụ, kama naanị Nna ahụ maara ya. 33 Ebe ọ bụ na unu amaghị mgbe ha gaeemezu, nörönụ na nche! Mürükwanụ anya! 34 O dị ka nwoke hapurụ ụlo ya na-agà njem, tiniye n'aka ndị ohu ya ilekota ihe, onye ọbula n'ime ha ka o nyere ọru ọ ga-arụ ma nyekwa onye nche ọnụ ụzọ iwu ka ọ nọ na nche. 35 “Ya mere nörönụ na nche, n'ihi na unu amaghị mgbe Onyenwe ụlo ga-alota. Ma ọ bụ n'uheruchi maọbụ n'etiti abalị. Maọbụ mgbe ọkukụ kwara akwa, maọbụ n'isi ụtụtụ. 36 Ọ burụ na ọ lọta na mberede, unu ekwela ka ọ lòkwute unu mgbe unu nọ n'ura. 37 Ihe m gwara unu ka m na-agwakwa mmadụ niile. ‘Nörönụ na nche.’”

14 Abalị abụọ tupu e mee Mmemme Ngabiga na mmemme achicha na-ekoghị eko, ndịsi nchüaja na ndị ozizi iwu nökwa na-achọ ụzọ aghughị ha gaeesi jide Jisos gbuo ya. 2 Ma ha kwuru sị, “Ọ gaghi abụ n'oge mmemme a, ka ogbaaghara ghara idị.” 3 Ka ọ nödürü n'oche nri na Betani n'ụlo Saimon onye ekpenta, otu nwanyị bu karama alabasta mmanụ otite dị oke ọnụahịa, nke e jiri ezigbo naad mee, batara. Ọ kùwara karama ahụ, wịsa ya mmanụ otite ahụ n'isi. 4 Ufodụ ndị nọ n'ebe ahụ were iwe nke ukwuu. Ha sıritara onwe ha, “Gịnjị mere e jiri laa mmanụ otite nke a n'iyi otu a? 5 A gaara ere mmanụ otite a ihe karịri narị denarị ato, were ego e retara ya nye ndị ogbenye.” Ha baara ya mba n'olu ike. 6 Ma Jisos sịri, “Hapunụ ya aka. Gịnjị mere unu ji esogbu ya? Ọ bụ ezi ọru ka ọ rürü n'ebe m nọ. 7 Unu na ndị ogbenye na-anọ oge niile, unu nwekwara ohere inyere ha aka mgbe ọbula unu chọro. Ma mü na unu agaghị anọ tee anya. 8 O mere ihe o nwere ike, ọ na-ete m mmanụ otite a ugbu a iji kwado ahụ m maka olili a ga-eli ya. 9 N'ezie, ana m agwa unu, n'ebe ọbula a ga-ekwusa ozioma a n'ụwa niile, ọru a ọ rürü ka a ga-akokwa akụkọ ya, iji cheta ihe ọma a o mere.” 10 Mgbe ahụ Judas Iskariot, otu n'ime ndị ozi iri na abụ ahụ jekwuuru ndịsi nchüaja igba izu otu ọ gaeesi rara ya nye ha n'aka. 11 Mgbe ha nüri nke a, ha

nüri nüri ọnụ kwee ya nkwa inye ya ego. Site n'ụbōchị ahụ, o bidoro ichogharị ụzọ ọ ga-esi rara ya nye ha. 12 N'ụbōchị mbụ nke Mmemme achicha na-ekoghị eko, mgbe ha na-achị aja atụrụ ngabiga, ndị na-eso ụzọ ya biakwutere ya sị ya, “Ebee ka i chọro ka anyị gaa kwadoro gi ihe, maka oriri ngabiga?” 13 O zipurụ mmadụ abụ n'ime ndị na-eso ụzọ ya, sị ha, “Gaanụ n'ime obodo, otu nwoke bu ite mmiri ga-ezute unu. Soronụ ya. 14 Ebe ọbula ọ banyere, sịnụ onyenwe ụlo ahụ, Onye ozizi sịri, Olee ụlo ọbia a kwadoro m, ebe mü na ndị na-eso ụzọ m ga-anọ rie oriri ngabiga? 15 Ọ ga-egosi unu otu ọnụlo buru ibu n'elu ụlo ahụ, ebe e dozichara ihe niile. Kwadoonụ ihe anyị n'ebe ahụ.” 16 Ndị na-eso ụzọ ya pürü baa n'ime obodo, ha hụrụ ihe niile dị ka ọ gwara ha. Ma kwadokwa nri ngabiga ahụ. 17 Mgbe o ruru uhuruchi, ya na ndị ozi ya iri na abụ ahụ so bịa. 18 Mgbe ha nọ na-eri nri, Jisos gwara ha sị, “N'ezie agwa m unu, otu onye n'ime unu gararara m nye. E, otu onye so m ugbu a na-eri nri!” 19 Ha bidoro inwe obi mwute, na-asị ya n'otu n'otu, “Ọ bụ m? Ọ bụ m?” 20 O sịri ha, “Ọ bụ otu onye n'ime mmadụ iri na abụ a. Onye mü na ya na-amanyekota aka n'ime otu efere. 21 Nwa nke Mmadụ ga-ala dị ka e dere banyere ya. Ma ahụ ga-adịrị nwoke ahụ onye a ga-esite n'aka ya rara Nwa nke Mmadụ nye. Ọ gaara akara onye ahụ mma ma a sị na a mughị ya amụ.” 22 Dị ka ha na-eri nri, o weere achicha, nye ekele, nyawa ya, nye ha sị, “Rienụ ya, nke a bụ ahụ m.” 23 Mgbe ahụ, o buuru iko, nye ekele bunyekwa ha. Ha niile nüri site n'otu iko ahụ. 24 O sịri ha, “Nke a bụ ọbara m nke ogbugba ndị ọhụrụ, nke a na-awụfụ n'ihi otụtụ mmadụ. 25 N'ezie, n'ezie, agwa m unu, agaghị m aňu mmanya vajinị ozo tutu ruo ụbōchị ahụ, mgbe m ga-aňu ya ọhụrụ n'alaeze Chineke.” 26 Mgbe ha bụsịrị abụ, ha pürü gaa n'Ugwu Oliv. 27 Jisos sịri ha, “Unu niile ga-agbahapụ m, n'ihi na e dere ya otu a sị, “Aga m etigbu onye ozuzu atụrụ, igwe atụrụ ga-agbasasikwa.” 28 Ma mgbe e mesịri ka m si n'onzu bilie, aga m ebu unu ụzọ gaa Galil.” 29 Pita kwuru, “Ọ burụ na mmadụ niile agbahapụ gi, agaghị m eme otu a.” 30 Jisos sịri ya, “Igwa gi eziokwu, n'ụbōchị taa, n'abalị taa, tupu oke ọkukụ akwaa akwa ugboro abụ, i ga-agonarị m ugboro ato.” 31 O kwusịrị ike sị, “Ọ burukwa na ihe onzu adaputa, aga m eso gi nwụo. Agaghị m agonarị gi!” Ọ bükwa otu ihe ahụ ka ha niile kwuru. 32 Ha pürü garuo ebe a na-akpọ Getsameni. N'ebe ahụ, o sịri ndị na-eso ụzọ ya, “Nodụnụ n'ebe a

ka m gaa kpee ekpere.” 33 O kpogoro Pita, na Jemis na Jön tinyere onwe ya. O malitere inwe ihe mwute dij ukwuu nakwa obi ilo mmiri. 34 O sıri ha, “O na-ewute mkpuruobi m nke ukwuu ruo n’onu onwu. Nodunu n’ebi a na-eche nche.” 35 O gaturu n’ihu daa n’ala kpee ekpere, si, o buju na o ga-ekwe mee ka oge awa ahü gabiga ya. 36 O kwuru si, “Abba, Nna, i puru imie ihe niile. Napu m iko a, ma otu o di, o bujhü ka e mee uche m, kama ka e mee uche gi.” 37 O bjara hü ha ka ha na-arahü ura. O sıri Pita, “Saimon, i na-arahü ura? O bu na i nweghi ike iche nche otu awa?” 38 Nörönu na nche, na-ekpekwanu ekpere ka unu ghara idaba n’onwunwa. Mmuo di ike ma anu ahü adighi ike.” 39 O pükwara ozö, gaa kpee ekpere, na-ekwukwa otu okwu ahü. 40 Mgbe o loghachiri azu o hürü na ha na-arahü ura, n’ihi na anya ha di arö nke ukwuu. Ha amakwaghü ihe ha ga-agwa ya. 41 Mgbe o loghachiri nke ugboro ato, o sıri ha, “Unu ka no na-arahü ura na-ezukwa ike? O zuola! Oge awa ahü abjala. Lee, a rarala Nwa nke Mmadu nye n’aka ndi mmehie. 42 Bilienü! Ka anyi gawa! Lee, onye na-arara m nye no nso.” 43 Mgbe o ka kpü okwu n’onu, Judas, otu n’ime ndi ozi iri na abu ahü batara, ya na igwe mmadu, ndi ji mma agha na mkpö. O bu ndiisi nchüaja, na ndi ozizi iwü, na ndi ode akwükwo, na ndi okenye ndi Juu zitere ha. 44 Ma onye na-arara ya nye, nyere ha rii ihe ırıbama si, “Onye ahü nke m ga-esutu onu bu ya; jidenu ya, kpuruñu ya gawa, ma jidesiekwanu ya ike.” 45 Ngwangwa o jekwiuru Jisos, si ya, “Onye ozizil!” ma sutukwa ya onu. 46 Ndij ikom ahü jidere Jisos ma sekpuru ya n’ike. 47 Ma otu onye n’ime ndi guzo n’ebi ahü, mipütara mma agha ya, gbuo ohu onyeisi nchüaja, gbüpü ntü ya. 48 Jisos sıri ha, “Abü m onyendu nke ndi na-enupu isi nke mere unu ji were mma agha na mkpö bia ijide m? 49 Ubochü niile ka mü na unu no mgbe m na-ezi ihe n’ulonso ukwu, ma unu ejidegi m. Ma ihe akwükwo nsö kwuru aghaghü imezu.” 50 Mgbe ahü, ha niile hapurü ya gbalaga. 51 O dij otu nwokorobia na-eso ya, o ji naanji akwa ocha linin kpuchie onwe ya. Mgbe ha jidere ya, 52 o hapurü ha akwa ocha linin ya, gbara oto gbalaga. 53 Ha duuru Jisos gakwuru onyeisi nchüaja, ha niile bu ndiisi nchüaja, na ndi okenye na ndi ozizi iwü zukoro n’ebi ahü. 54 Pita sooro ha, ma o no n’ebi di anya. O sooro ha bata n’obi onyeisi nchüaja. N’ebi ahü, o sooro ndi nche nodu odü na-anja oku. 55 Ndijiisi nchüaja na ndiisi ikpe n’ulökpe ukwu no na-achö

ama megide Jisos, ka ha nwee ike gbuo ya. Ma o dighi nke ha chötara. 56 Otu bjara gbaa ama ügha megide ya, ma ama ha abughi otu. 57 Mgbe ahü ufsodu biliri gbaa ama ügha megide ya, si, 58 “Anyi nüru mgbe o kwuru si, ‘Aga m akwatu ulonso ukwu a nke e ji aka wuo, n’ubochü ato aga m ewukwu ulo ozö, nke a na-ejighi aka wuo.’” 59 Oぶladı na nke a, ama ha niile adakotakwaghü n’otu. 60 Mgbe ahü, onyeisi nchüaja biliri oto n’ihu ha, juo Jisos ajuju si, “O bu na i nweghi ihe obula i ga-aza? Gınıj ka i nwere ikwu banyere ama ndi a na-agba megide gi?” 61 Ma o gbakwara nkiti, ozaghi ihe obula. Ozokwa, onyeisi nchüaja juru ya si, “I bu Kraist, Okpara Onye a goziri agozi?” 62 Jisos sıri, “Abü m ya, unu ga-ahükwa Nwa nke Mmadu ka o na-anodü ala n’aka nri nke Onye ji ike niile, na-abjäkwa n’igwe ojii nke eluigwe.” 63 Onyeisi nchüaja döwara uwé ya kwuo si, “Gınıj mere anyi ji achö ndi akaebe ozö? 64 Unu anula okwu nkwulu si ya n’onu püta! Gınıj bu mkpebi unu?” Ha niile mara ya ikpe si, “O kwesiri ka o nwüo!” 65 Mgbe ahü ufsodu bidoro iğbü ya onu mmiri asö, jiri akwa kechie ya anya, tiekwa ya aka na-ası, “Buo amumal!” Ndij nche kpüpütaraya tiekwa ya ihe. 66 Dika Pita no n’obi ahü, otu n’ime ümu agbogho na-ejere onyeisi nchüaja ozi bjara nso ebe o no. 67 Mgbe o hürü Pita ka o na-anja oku, o leziri ya anya nke oma, si, “I bu otu n’ime ndi na-eso Jisos onye Nazaret ahü.” 68 Ma o gorö ago si, “Amaghi m, maqbü għotakwa ihe i na-ekwu.” Ma o puru gaa n’uzö e si abata. Mgbe ahü oke okukü kwara akwa. 69 Mgbe nwaagbogho ahü hürü Pita ozö, o gosiri ya ndi ozö no n’ebi ahü si ha, “Nwoke a bükwanu otu n’ime ha.” 70 Ma o gokwara ago ozö. Mgbe oge nta gasirji, ndi guzo Pita nso sıri ya, “N’ezie, i bu otu n’ime ha, n’ihi na i bu onye Galili.” 71 Mgbe ahü o bidoro ibü onwe ya onu, na iñju iyi na-ası, “Amaghi m onye nwoke a unu na-ekwu okwu ya bu.” 72 N’otu oge ahü, oke okukü kwara akwa nke ugboro abu. Mgbe ahü Pita chetara okwu Jisos gwara ya si, “Tupu oke okukü akwa akwa ugboro abu, i ga-agonar i m ugboro ato.” Obi tiwara ya mee ka o kwaa akwa.

15 N’ezigbo isi ütütü, ndiisi nchüaja na ndi okenye na ndi ozizi iwü, na ndi nzukö ndi okenye niile, nwere mkpebi. Ha kere Jisos aġbū, duru ya nyefee n’aka Paillet. 2 Paillet jürü ya si, “I bu eze ndi Juu?” O zara si ya, “Gj onwe gj kwuru ya.” 3 Mgbe ahü ndiisi nchüaja boro ya ebubo banyere ütütü ihe. 4 Paillet

jürü ya ajuyu ọzo si, “O bụ na i nweghi ọsịsa ọbula? Lee ọtụtu ebubo ha na-ebo gi.” 5 Ma Jisos azaghị ihe ọzo. Nke a juru Pailetanya. 6 Ugbu a, o bụ omenaala n’oge mmemme, na a ga-ahapu otu onye mkporo, bụ onye ha rịoropka a hapu. 7 N’oge ahụ kwa, otu nwoke a na-akpo Barabas n’i ulo mkporo, ya na ụfodụ ndị biliri megide isi ochichị, ndị gbukwara mmadu n’oge ọgbaaghara ahụ. 8 Igwe mmadu gbakoropka ariopka Pailet ka o mezuoro ha omenaala ha. 9 Mgbe ahụ o jürü ha si, “Unu chọro ka m hapurụ unu eze ndị Juu?” 10 Ebe o maara na o bụ n’ihi ekworo ka ndịisi nchuaaja ji nyefee Jisos n’aka ya. 11 Ma ndịisi nchuaaja kpaliri igwe mmadu ahụ ka ha kwagide ya ka o hapurụ ha Barabas. 12 Pailet jürü ha ọzo si, “Gini ka m ga-eme nwoke a unu kporo eze ndị Juu?” 13 Ma ha tiri mkpu ọzo si, “Kpogide ya n’obe!” 14 Ma Pailet jürü ha si, “O bụ n’ihi gini? Olee ihe ojoo o mere?” Ma ha tiri mkpu karịa ka ha si eti na mbụ, na-asị, “Kpogide ya n’obe!” 15 Ma ebe Pailet chọro ime ihe ga-atọ igwe mmadu ahụ ụtọ, o hapurụ ha Barabas, nyefee ha Jisos n’aka ka ha pịa ya ihe ma kpogidekwa ya n’obe. 16 Ndị agha ahụ duuru ya pụo baa n’ime ụlọeze a na-akpo Pritoriom. Ha kpokotakwara ndị agha ndị otu ha ndị ọzo. 17 Ha yinyere ya uwe mwụda na-acha odo odo, kpukwasikwa ya okpueze nke e ji ogwu kpaa n’isi. 18 Emesịa, ha malitere na-ekele ya si, “Ekele, eze ndị Juu.” 19 Ha ji osisi kụo ya n’isi ọtụtu mgbe, na-agbụ ya ọnụ mmiri aso. Ha gbukwara ikpere n’ihu ya, na-akpo isiala na-enye ya. 20 Mgbe ha ji ya mechaa ihe ochị, ha yipụrụ ya uwe odo odo ahụ, yinyekwa ya uwe nke ya. Emesịa, ha duuru ya pụo gawa ikpogide ya n’obe. 21 Ha zutere otu onye na-agata n’uzo, aha ya bụ Saimon, onye Sirini, bụ nna Alegzanda na Rufos. Ha manyere ya ka o buru obe ya. 22 N’ikpeazu, ha duuru Jisos ruo ebe a na-akpo Gologota (nke pütara “ebe okpokoro isi”). 23 Ha nyere ya mmanya a gwara máá, ma o jürü iñu ya. 24 Emesịa, ha kpogidere ya n’obe, ma kee uwe ya n’etiti onwe ha site n’ife nza onye ga-enwe nke o ga-ewe. 25 Ha kpogidere ya n’obe n’elekere itoolu nke utụtu. 26 Ha depütara ebubo ha boro ya kwuba ya n’elu obe ahụ, nke bụ: Eze ndị Juu. 27 Ha kpogidekware ya na ndị ohi abụo n’obe, otu n’aka nri ya, nke ọzo n’aka ekpe ya. 28 A gụkötara ya na ndị na-emebi iwu. 29 Ndị mmadu si n’ebé ahụ gafee fufere isi ha na-ekwutọ ya, na-asị, “Leenü gi! Onye ga-akwada ụlonsö ma wugharịa ya n’abalị ato. 30 Zoputanụ onwe gi! Si n’elu obe ahụ

rịdata.” 31 O bùladị ndịisi nchuaaja, na ndị ozizi iwu na ndị odi akwukwó n’o na-akwa ya emo n’etiti onwe ha na-asị, “O zoputara ndị ọzo, ma o pughi izoputa onwe ya! 32 Ka Kraist a, bụ Eze Izrel, si n’elu obe a rịdata ka anyị hụ ma kwerekwa.” Ndị ahụ a kpogidekoropka ha na ya n’obe nökwa na-akparị ya. 33 Mgbe o kürü elekere iri na abụo nke ehihie, ochichịri gbachikötara n’ala ahụ niile. Ochichịri a digidere ruo n’elekere ato nke ehihie. 34 N’elekere ato nke ehihie, Jisos tiri mkpu akwa n’oke olu si, “Eloī, Eloī, lama sabaktan!” (nke pütara, “Chineke m, Chineke m, gini mere i jiri hapu m?”). 35 Ma ụfodụ ndị guzo nso n’ebé ahụ, mgbe ha nṣụ nke a, sịrị, “Lee, o na-akpo Ilaija!” 36 Ya mere, otu onye gbaara ọsọ gaa weta ogbo, denye ya n’ime mmanya gbara ụka, fanye ya na okporo osisi, nye ya ka o ụnụ, ma na-asị, “Hapụnụ ya, ka anyị lee ma Ilaija o ga-abia tötuo ya.” 37 Ma Jisos tiri mkpu n’olu ike, kubie ume. 38 Akwa mgbochi nke ụlonsö ukwu sitere n’elu gbawaa abụo ruo n’onụ ala ala ya. 39 Mgbe ochiagha guzo n’ihu ya, hụru otu o si kubie ume, o kwuru si, “N’ezie, nwoke a bụ Okpara Chineke.” 40 O nwere ụfodụ ụmụ nwanyị guzo n’ebé dì anya na-ele ihe na-eme, n’etiti ha bụ Meri Magdalın, Meri nne Jemis nke nta, na Josef, na Salomi. 41 Ndị a bụ ndị naara eso ya na-ejekware ya ozi, mgbe o nọ na Galili. O díkwa ndị inyom ọzo nökwa n’ebé ahụ, bụ ndị sooro ya bịa na Jerusalem. 42 N’oge uhuruchi (ya bụ ụbочị na-abota ụbочị izuike), ebe o bụ Ụbочị Nkwadebe, 43 Josef onye Arimatia, otu n’ime ndị otu n’ulọ nzukọ, onye a na-asopụrụ, onye na-echere obịbịa nke alaeze Chineke, ji obi ike jekwuru Pailet riọ ya ka o bunye ya ahụ Jisos. 44 O juru Pailetanya iñu na o nwụola. O kporo ochiagha ahụ juo ya ma o nwụola. 45 Mgbe ochiagha ahụ gwara ya na o nwụola, o kwere ka Josef buru ahụ ya. 46 Josef zutara akwa ocha linin, wedata ahụ ya jiri akwa ahụ fuchie ya. O buuru ya buba ya n’ime ili nke o gwuru n’ime nkume. Emesịa o nuketara otu nkume buru ibu, jiri ya mechie ọnụ uzọ ili ahụ. 47 Meri Magdalın na Meri nne Josef hukwara ebe e bubara ahụ ya.

16 Mgbe ụbочị izuike gafere, Meri Magdalın na Meri nne Jemis na Salomi zutara ụda dì iche iche ha ga-eji tee ahụ ya mmanụ. 2 N’isi ụtụtu ụbочị mbụ nke izu, mgbe anyanwụ wara, ha biliri gawa n’ili ahụ. 3 Ha juritara onwe ha na-asị, “Onye ga-enupuru anyị nkume ahụ dì n’onụ uzọ ili ahụ?” 4 Ma mgbe ha leliri

anya, ha hụrụ na e nupula nkume ukwu ahụ. **5** Mgbe ha banyere n'ime ili ahụ, ha hụrụ otu nwokorobia yi uwe ọcha ka ọ nođurụ ala n'akukụ aka nri nke ili ahụ. Ha tịrụ oke egwu. **6** Ma ọ siri ha, “Unu atịla egwu. Unu na-achọ Jisọs onye Nazaret a kpogidere n'obe. E meela ka o site n'ọnwụ bilie! Ọ nokwaghị n'ebe a. Lee ebe e nibere ya. **7** Ma gaanụ gwa ndị na-eso ụzọ ya nakwa Pita, ‘O burula unu ụzọ gawa Galili. Ebe ahụ ka unu ga-ahụ ya dị ka ọ gwarariị unu.’” **8** Ha gbapụtara site n'ili ahụ, n'onodụ mgbagwoju anya na ahụ ima jijiji. Ha akoroghị onye obụla ihe obụla, n'ihi na egwu juputara ha obi. **9** (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Mgbe Jisọs biliri n'ọnwụ n'isi ụtụtụ n'ubochị mbụ nke izu, onye mbụ o gosiri onwe ya bụ Meri Magdalin, onye ahụ o siri n'ahụ ya chụpụ mmuo ojoo asaa. **10** Ọ lara gaa koro ndị ya na ha na-anụ na mbụ, bụ ndị norijị na-ebe akwa ma na-erukwa uju. **11** Mgbe ha nụrụ na ọ dị ndị, na ọ hụkwalा ya, ha ekweghi. **12** Mgbe ihe ndị a gasirị, o gosiri mmadụ abụ n'ime ha onwe ya n'udị ozo, mgbe ha na-abanye n'ime obodo. **13** Ndị a laghachiri bịa koro ndị nke ozo ma ha ekwetakwaghị. **14** Emesịa, Jisọs gosiri ndị na-eso ụzọ ya iri na otu ahụ onwe ya, mgbe ha nokororị na-eri nri. Ọ baara ha mba n'ihi enweghi okwukwe ha nakwa mkpochi obi ha, n'ihi na ha jịrụ ikwenye n'ihe ndị ozo hụrụ ya gwara ha mgbe e mesịrị ka ọ si n'ọnwụ bilite. **15** Ọ gwara ha sị, “Gaanụ n'ime ụwa niile kwusaara ihe niile e kere eke oziomma. **16** Onye obụla kweerenụ na onye e mekwara baptizim ka a ga-azopụta. Ma a ga-ama onye obụla na-ekwereghị ikpe. **17** Ihe ịrijbama ndị a ga-esokwa ndị kwerenụ. Site n'aha m, ha ga-achụpụ mmuo ojoo; kwuokwa okwu n'asusu ọhụrụ dị iche iche. **18** Ha ga-eji aka ha abụ n'ime atutulie agwọ, nụkwa nsi ma ọ gaghi emerụ ha ahụ ma otu. Ha ga-ebikwasị ndị ọrịa aka, ahụ ga-adịkwa ha mma.” **19** Mgbe Onyenwe anyị Jisos gwasirị ha okwu ndị a, e weliri ya elu, baa n'eluiwge, ebe ọ nođụ ala n'akukụ aka nri Chineke. **20** Ha pürü kwusaa oziomma n'ebe niile. Onyenwe anyị nonyekwaara ha, mee ka okwu ya guzosie ike site n'ihe ịrijbama dị iche iche nke na-eso ya.

Luk

1 Ebe o bụ n'otutu mmadu agbaliala otu ha nwere ike i detu n'usoro ihe niile mezuru n'etiti anyi. **2** Dị ka e nyefere ha n'aka anyi idebe bụ ndị ahụ sitere na malite jiri anya ha hụ ihe niile, ndị jikwa okwu a eje ozi. **3** Ekpebikwara m, ebe mụ onwe m nyocharala ihe niile nke ọma site na mmalite, ka m dere gị ihe niile n'usoro, Tiofilos, gị onye dị elu a na-asopuru. **4** Nke a ga-eme ka i mata nke bụ eziokwu banyere ihe ndị ahụ e ziri gi. **5** N'oge Herod bụ eze Judia, o dì otu onyeisi nchüaja aha ya bụ Zekaraya, onye si n'otu ndị nchüaja nke Abija. Elizabet bụ nwunye ya, site n'agburu Eron. **6** Ha abụ bụ ndị ezi omume n'ihi Chineke. Ha debere iwu na ükpuru niile Onyenwe anyi nyere na-enweghi ntupọ ọbụla. **7** Mana ha amutaghị nwa, n'ihi na Elizabet bụ nwanyị agaa, ha abụ emeela nnqo agadi. **8** O ruru mgbe o bụ ndị otu Zekaraya ga-eje ozi, o nō dika onye nchüaja na-eje ozi n'ihi Chineke. **9** A hoputara ya site n'ife nza dị ka omenaala ndị nchüaja si dị ka o bụrụ ya ga-abanye n'ime ime ụlọnso Onyenwe anyi ịchụ aja nsure ọkụ nke e ji ụda na-esi isi ụtọ achụ. **10** Mgbe oge ịchụ aja ụda na-esi isi ụtọ ruru, igwe ndị mmadu bjara nọ n'ezu na-ekpe ekpere. **11** Mgbe ahụ, mmuq ozi Onyenwe anyi, onye guzo n'aka nri nke ebe ịchụ aja nke ihe na-esi isi ụtọ mere ka o hụ ya anya. **12** Mgbe Zekaraya hụrụ ya, obi fepurụ ya, o tükwarra oke egwu. **13** Ma mmuq ozi ahụ gwara ya sị, "Zekaraya atula egwu, Chineke anula ekpere gi. Elizabet nwunye gi ga-atụrụ ime mütara gi nwa nwoke. I ga-akpokwa aha ya Jòn. **14** O ga-abürü gi ihe oke ọnụ na obi ụtọ, otutu mmadu ga-anúrikwa ọnụ n'ihi ọmụmụ ya. **15** N'ihi na o ga-abụ onye dị ukwuu n'anya Onyenwe anyi. O gaghị anúkwa mmanyia ọbụla, maqbụ ihe ọnụnụ ọbụla na-egbu egbu n'ihi na site n'afo nne ya o ga-abụ onye emejuputara na Mmuq Nso. **16** O ga-akpogaghachite otutu ụmụ Izrel nye Onyenwe ha bụ Chineke ha. **17** Ma o ga-agaa n'ihi Onyenwe anyi n'ike mmuq na ike nke Ilaija, tugharia obi ndị bụ nna n'ebe ụmụ ha nọ. Meekwa ka ndị isiike tugharia obi, lekwasị anya n'amamihe nke ndị ezi omume, na ijikere ụmụ mmadu n'ihi Onyenwe anyi." **18** Zekaraya sịrị mmuq ozi ahụ, "Olee otu m ga-esi mata na nke a ga-adị otu a? Aburula m agadi. Nwunye m akakwaala nka." **19** Mmuq ozi zara ya sị, "Abụ m Gebrel. Ana m eguzo n'ihi Chineke. Ezitere m ka m bịa gwa gi okwu ma wetara gi ozioma a. **20** Ma lee, i

ga-ada ogbi, i gaghị ekwukwa okwu ọbụla, tutu ruo mgbe ihe ndị a ga-emezu n'ihi na i kwenyeghi n'okwu m, nke ga-emezu mgbe oge ya ruru." **21** Mgbe ihe ndị a niile na-eme, mmadu ndị ahụ nökwa na-eche Zekaraya ka o püta. O juru ha anya na o ọnoła ọdu n'ime ime ụlọnso ukwu ahụ. **22** Mgbe o mesiri püta, o nwekwaghị ike ikwuru ha okwu. Ha ghötara na o hụrụ ọhụ n'ime ụlọnso ahụ n'ihi na o bụ aka ka o ji gwa ha okwu. **23** Mgbe oge iru ọru ya gwusirị, o laghachiri n'ulọ ya. **24** Mgbe ụbочị ndị ahụ gasirị, Elizabet bụ nwunye ya tütürụ ime. O zoro onwe ya n'ime ulọ ọnwa ise. **25** O siri, "Onyenwe anyi emeerela m nke a. O gosila m ihuoma ya n'ubochị ndị a, ma wepukwara m ihere n'etiti ndị nke m." **26** Ma n'ọnwa isii ya, Chineke zigara mmuq ozi ya, bụ Gebrel, ka o gaa n'obodo Nazaret nke dị n'ime Galili. **27** Ka o jekwuru otu nwaagboghị na-amaghị nwoke bụ onye otu nwoke aha ya bụ Josef, onye sitere n'agburu Devid, kwere nkwa ilụ. Aha nwaagboghị a bụ Meri. **28** O jekwuru ya sị ya, "Ekele! Gị onye ihuoma dikwasirị. Onyenwe anyi nonyekwara gi." **29** Ma obi lọrọ ya mmiri nke ukwuu n'ihi okwu ya. O bidokwara itugharị n'uche ya ihe ekele a pütara. **30** Ma mmuq ozi ahụ siri ya, "Atula egwu Meri, n'ihi na i chötala ihuoma n'ebi Chineke nọ. **31** Ma lee i ga-atụrụ ime, muq nwa nwoke. I ga-akpokwa aha ya Jisos. **32** O ga-abụ nnukwu mmadu onye a ga-akpọ Okpara Onye kachasi ihe niile elu. Onyenwe anyi Chineke ga-enye ya ocheeze nna ya Devid. **33** O ga-achi ulọ Jekob ruo ebighi ebi, alaeze ya agaghị enwekwa ogwugwu." (aión g165) **34** Meri siri mmuq ozi ahụ, "Olee otu nke a ga-esi mee ebe m bụ nwaagboghị na-amaghị nwoke?" **35** Mmuq ozi ahụ siri ya, "Mmuq Nso ga-abịakwasị gi, ike nke Onye kachasi ihe niile elu ga-ekpuchikwa gi. Ya mere onye nso ahụ a ga-amụ, a ga-akpọ ya Okpara Chineke. **36** Lekwa Elizabet onye ikwu gi atụrula ime nwa nwoke n'agadi ya. Nke a bụ ọnwa isii ya, bụ onye ahụ ha na-akpọ nwanyị aga. **37** N'ihi na o dighị okwu sitere na Chineke nke na-agaghị ere." **38** Meri zağhachiri sị, "Abụ m ohu Onyenwe anyi, ka o dịrị m dị ka i kwuru." Mgbe ahụ mmuq ozi ahụ hapurụ ya laa. **39** N'oge ahụ, Meri biliri gaa ọsịṣọ n'otu obodo dị n'ugwu Juda. **40** N'ebi ahụ, o banyere n'ulọ Zekaraya, kelee Elizabet. **41** Mgbe Elizabet nñuru ekele Meri, nwa nọ ya n'afo megharịrị ahụ. E mere ka Elizabet juputa na Mmuq nso. **42** O tiri mkpu n'oke olu sị, "Onye a goziri agozi ka i bụ n'etiti ụmụ nwanyị niile. Onye a goziri agozi

ka nwa ahụ i bu n'afọ bükwa. **43** Onye kwanụ ka m bu na ihuoma di otu a kporo m na nne Onyenwe m ga-abia ileta m? **44** Ngwangwa m nịrụ olu ekele gi, nwa nọ m n'afọ wuliri elu n'orụ. **45** Ngozi ga-adịri onye ahụ kwere na Onyenwe anyị ga-emezu ihe o kweere ya na nkwa ime.” **46** Ma Meri siri, “Mkpụrụobi m na-ebuli Onyenwe anyị elu **47** mmuo m na-añurị ọnụ n'ime Chineke bụ Onye nzoputa m, **48** n'ihi na o ledatala anya, lekwasị m, bụ odibo ya dì ala. Site ugbu a gaa n'ihi, ogbo niile ga-akpo m onye a goziri agozi. **49** N'ihi na Onye dì ike emeelara m ihe dì ukwuu. Aha ya díkwa nso. **50** Ebere ya na-erute ndị niile nataụ egwu ya site n'ogbo ruo n'ogbo. **51** O gosila ike aka ya; ọ chusasiala ndị dì mpako n'ime echiche obi ha. **52** O sitela n'ocehee ndị eze dì ike kwatu ha, buliekwa ndị dì umeala n'obi elu. **53** O jirila ihe dì mma nyejue ndị agụ na-agụ afọ ma ndị ogaranya ka o zipurụ n'aka efu. **54** O nyerela odibo ya bụ Izrel aka, ọ na-echetakwa imere ya ebere. **55** Dị ka o gwara mna nna anyị ha, nye Ebrahim na ụmụ ụmụ ya ruo mgbe ebighị ebi.” (**aión g165**) **56** Meri nonyeere ya ihe díka ọnwa ato ma mesie laghachi n'ulọ ya. **57** Mgbe oge zuru ka Elizabet muo nwa, ọ mịrụ nwa nwoke. **58** Ndị agbataobi ya na ndị ikwu ya, ndị nịrụ otu Chineke si gosi ya ebere dì ukwuu, bijara soro ya nịuria ọnụ. **59** N'abalị nke asatọ ha bijara ibi nwata ahụ ugwu na iğụ ya aha. Ha na-acho iğụ ya Zekaraya bụ aha nna ya, **60** ma Nne ya siri, “Mba, a ga-agụ ya Jon.” **61** Ha siri ya, “O dighị onye oğbula n'etiti ndị ikwu gi na-aza aha ahụ.” **62** Ya mere, ha jiri ife aka juo nna ya, ihe ọ chọro ka akpo nwata ahụ. **63** O rịọro ka e nye ya mbadamba ihe e ji ede ihe, o deere “Aha ya bụ Jon.” Nke a jukwara mmadụ niile anya. **64** Ngwangwa, ọnụ ya meghere, atopykwara ire ya. Ya ebido ikwu okwu ma na-etokwa Chineke. **65** Ibubo wịrụ ndị agbataobi ha niile n'ahụ, ndị mmadụ kókwarा akukọ banyere ihe ndị a niile ruo obodo niile dì n'akukọ ugwu Judia. **66** Ndị niile nịrụ akukọ a chere n'obi ha na-ajụ sị, “Gịníkwa ka nwa nke a gaje iþụ?” N'ihi na aka Onyenwe anyị dínyeere ya. **67** E mere ka Zekaraya bụ nna ya juputa na Mmuo Nso. O buru amumà sị, **68** “Ngozi díri Onyenwe anyị bụ Chineke nke Izrel, n'ihi na o bjala leta ma gbatutakwa ndị nke ya. **69** O welielara anyị Onye nzoputa site n'ulọ odibo ya bụ Devid. **70** (Dị ka o kwuru na mgbe ochie, site n'onụ ndị amuma ya dì nso). (**aión g165**) **71** Na o ga-azoputa anyị site n'aka ndị iro anyị na sitekwa n'aka ndị niile kporo anyị asị. **72** O meere ndị nna nna anyị

ha ebere site n'icheta oğbügba ndụ ya dì nso. **73** Iyi nke ọ nịrụ nna anyị bụ Ebrahim, kwekwa nkwa: **74** Na ọ ga-anaputa anyị site n'aka ndị iro anyị, nyekwa anyị ike ife ya ofufe na-atughị egwu. **75** N'ídị nso na ezi omume n'ihi ya ubechị niile nke ndụ anyị. **76** “Ma gi nwa m, a ga-akpo gi onye amumà nke Onye kachasi ihe niile elu; n'ihi na i ga-aga n'ihi Onyenwe anyị kwadoro ya ụzọ. **77** Ime ka ndị nke ya nwée amamihe nke nzoputa site na igbaghara mmehie ha. **78** N'ihi oke obi ebere Chineke anyị, nke ọwụwa anyanwu ga-ewetara anyị site n'igwe. **79** Ka ọ chakwasị ndị bi n'ochichirị na n'onyinyo nke ọnwu, na iduzi ụkwụ anyị n'uzo nke udo.” **80** Nwata ahụ toro, bürü onye dì ike n'ime mmuo. O biri n'ime զara tutu ruo mgbe oge zuru igosi ụmụ Izrel onwe ya.

2 N'oge ahụ, Siza Ogostos nyere iwu ka a guo ọnụ, detuo aha mmadụ niile bi n'ığwa dum. **2** (Nke a bụ iğụ ọnụ na ide aha nke mbụ e mere mgbe Kvirinus bụ onye na-achị Siria.) **3** Onye oğbula gara n'obodo ya, ka e denye aha ya n'akwukwo. **4** Ya mere Josef hapuru Nazaret nke dì na Galili, gaa Bethlehem nke dì na Judia, nke bükwa obodo Devid, n'ihi na o si n'ulọ na agbụru Devid püta. **5** Ya na Meri, nwaagboghị o kwere nkwa ığlı, nke díkwa ime, soro gaa ka o denye aha ha. **6** Mgbe ha no ebe ahụ, oge o ga-eji muo nwa ya zuru. **7** Ọ mịrụ nwa nwoke mbụ ya. O ji akwa kee ya, nibe ya n'ime ebe a na-enye anụ ụlọ nri, n'ihi na ha enwetaghị ebe ndina n'ulọ ndị ije. **8** Ma e nwere ndị ọzuzu aturu bi n'oghịa n'akukọ ebe ahụ, ndị na-eche igwe aturu ha nche n'abalị. **9** Mmuo ozi nke Onyenwe anyị pütara ihe nye ha. Ebube Onyenwe anyị mịwara gburugburu ha, oke egwu tịrụ ha. **10** Ma mmuo ozi ahụ siri ha, “Unu atula egwu. Ana m ewetara unu ozioma nke oke ọnụ nke ga-adịri mmadụ niile. **11** N'ihi na taa, n'obodo Devid ka a mịrụ Onye nzoputa nye unu; o bụ Kraist, Onyenwe anyị. **12** Nke a ga-abụru unu ihe iřibama, unu ga-ahụ nwata ohurụ e kechiri n'akwa, dina n'ime ebe a na-enye anụ ụlọ nri.” **13** Na mberede, igwe ndị mmuo ozi nke eluigwe pütara soro mmuo ozi a, bido na-eto Chineke na-asị, **14** “Otuto díri Chineke n'ebé kachasi elu nke eluigwe. Udo n'elu ığwa nye ndị niile ihe ha dì Chineke ezi mma.” **15** Mgbe ndị mmuo ozi ahụ hapuru ha, laghachi n'eluigwe, ndị ọzuzu aturu ahụ sıritara onwe ha, “Bianụ ka anyị jeruo Bethlehem, ka anyị jiri anya anyị hụ ihe ndị a merenụ, nke Onyenwe anyị mere ka anyị mara.” **16**

Ha gara ọsịṣo hụ Meri na Josef, na nwata ahụ ka o dina n’ime ebe a na-enye anụ ulọ nri. 17 Mgbe ha hụrụ nke a, ha mere ka a mata ihe niile a gwara ha banyere nwantakirị a. 18 Ihe ndị ozuzu aturụ a kwuru juru ndị niile nṛụ ya anya. 19 Ma Meri debere ihe ndị a niile n’obi ya, na-atugharị ihe banyere ha n’obi ya. 20 Ndị ozuzu aturụ ahụ laghachiri, na-eto Chineke na-ebulikwa aha ya elu n’ihı ihe niile ha nṛụ ma hukwa, nke díkwa ka a gwara ha. 21 Mgbe ubochị asato ọgasịri, mgbe oge ruru ibi nwata ahụ ugwu, ha gụkwara ya aha. Aha ha nyere ya bụ Jisós, aha ahụ mmuo ozi nyere tupu a dị ime ya. 22 Mgbe oge zuru maka mmemmee nke idị ọcha dị ka iwu Mosis siri dị, ha kutere ya na Jerusalem iche ya n’ihı Onyenwe anyị 23 (díka e dere ya n’iwu nke Onyenwe anyị, “Nwa mbụ ọbula nke bụ nwoke ka a ga-edo nsø nye Onyenwe anyị”), 24 ha chürü aja dị ka e nyere n’iwu Onyenwe anyị: “Umụ kpalakwukwu abụo maobụ umụ nduru abụo.” 25 Ma lee, e nwere otu nwoke bi na Jerusalem aha ya bụ Simiòn, onye juputara na Mmụo Nso. Ọ bụ onye ezi omume bùrụkwa onye ji obi ya niile na-efe Chineke. Ọ bùkwa onye na-ele anya maka nkasiobi nke ndị Izrel. 26 Ma Mmụo Nso Chineke mere ka ọ mata na ọ gaghị anwụ ruo mgbe ọ hụrụ Kraist nke Onyenwe anyị. 27 Site n’odudu nke Mmụo Nso, ọ batara n’ulonṣo ukwu, ma mgbe nne na nna nwata ahụ bụ Jisós kubatara ya dị ka omenaala iwu si dị, 28 Simiòn kuuru ya n’aka, kelee Chineke sị, 29 “Gị, Onye kachaị ihe niile elu, bụ Onyenwe dị ka i kwere na nkwa, ugbu a zilaga nwaodibo gi n’udo. 30 N’ihı na anya m ahụla nzoputa gi, 31 nke i kwadoro n’ihı mba niile. 32 Ihé nke ga-egosi ndị mba ozø ụzø, na ebube nke ndị gi Izrel.” 33 O juru nne na nna nwantakirị ahụ anya ịnụ ihe ndị a e kwuru banyere ya. 34 Mgbe ahụ, Simiòn goziri ha, sìkwa Meri nne ya, Lee, “Nwatakirị a bụ onye e zitere ka ọ bùrụ ọdịda na mbili nye ọtụtụ mmadụ n’Izrel, ọ ga-abùkwa ihe ama nke ọtụtụ ga-ekwugo. 35 Ọ bùkwa site n’uzø dị otu a ka a ga-ekpughe echiche nke dị ọtụtụ n’obi. Mma agha ga-aduwakwa mkpuruobi nke gi onwe gi.” 36 O nwekwara onye amumà nwanyị, aha ya bụ Ana, ada Fanuel nke si n’ebo Asha. Ọ bụ ezigbo agadi nwanyị na-enweghi di, n’ihı na di ya nwụrụ mgbe ha biri naanị afọ asaa. 37 Ọ noqla dị ka nwanyị na-enweghi dị iri afọ asato na ano. Ọ hapughi ulonṣo, kama ọ nogidere n’efe ofufe ehiehie na abalị, na-ibu ọnụ na-ekpe ekpere. 38 N’oge ahụ ọ bìarutere n’ebé ha nọ, nye Chineke ekele, kwuo

okwu banyere nwantakirị ahụ nye ndị niile na-ele anya maka mgbatu Jerusalem. 39 Mgbe ha mesirị ihe niile otu ọ dị n’iwu Onyenwe anyị, ha laghachiri obodo ha bụ Nazaret nke dị n’ime Galili. 40 Ma nwata ahụ toro bùrụ onye dị ike; o juputara n’amamihe, amara Chineke dínyekwaara ya. 41 N’afọ niile, ndị mṛụ ya na-agà Jerusalem n’ihı Mmemmee Ngabiga. 42 Mgbe o ruru afọ iri na abụo, ha gara maka mmemmee dị ka omenaala si dị. 43 Mgbe e mesirị mmemmee ahụ, ka ndị mṛụ ya na-alaghachi, nwata ahụ bụ Jisós nödürü na Jerusalem. Ndị ha amataghị na o soghi ha na-alota. 44 Ha chere na o sonyere n’etiti njem. Ha gara ije otu ubochị tupu ha a malite ịchọ ya n’etiti ndị ikwu na ibe, na ndị enyi ha. 45 Ma mgbe ha na-ahughị ya, ha laghachiri Jerusalem na-achokwa ya. 46 Ka ubochị ato ọgasịri, ha hụrụ ya n’ulonṣo ukwu ebe ọ nödürü n’etiti ndị ode akwükwo, na-ege ha ntị na-ajukwa ha ajuju. 47 Nghọta na ọsịsa ya juru ndị niile nṛụ okwu ya anya. 48 Mgbe ndị mṛụ ya hụrụ ya, o türü ha n’anya, ma nne ya sıri ya, “Nwa m, gịnị mere i ji mesoo anyị mmeso dị otu a? Mụ na nna gi nō na-achogharị gi?” 49 O jürü ha sị, “Gịnị mere unu ji na-achò m? Unu amaghị na aghaghị m ịnọ n’ulọ Nna m?” 50 Ma ha aghotaghị ihe ọ gwara ha. 51 Mgbe ahụ, o sooro ha laghachi Nazaret ma na-erubekwara ha isi. Ma nne ya dobere ihe ndị a niile n’obi ya. 52 Jisós na-agà n’ihı n’amamihe na ogologo, ya na ihuoma n’ebé Chineke na nke mmadụ nọ.

3 N’afọ nke iri na ise nke ọchichị Tiberios Siza, mgbe Pontios Pailet bụ onye na-achị Judia, ebe Herod bùkwa onye na-achị akukụ Galili, ma nwanne ya nwoke bụ Filip na-achị akukụ Iturịa na Trakona, Laisania bùkwa onye na-achị akukụ Abilin, 2 mgbe ahụ Anas na Kaifas bụ ndịsi nchüaja, okwu Chineke bijakwutere Jon nwa Zekaraya n’ime ọzara. 3 O gara n’ime obodo niile gbara Jōdan gburugburu na-ekwusa banyere baptism nke nchegharị maka mgbaghara mmechie. 4 Díka e dere ya n’akwükwo Ajazaya onye amumà sị, “Otu onye na-eti mkpu n’ozara na-asị, ‘Dozienụ ụzø maka Onyenwe anyị, meenụ ka okporoụzø ya guzozie. 5 A ga-ekpoju ndagwurugwu ọbula, ugwu ọbula na ugwu nta ọbula ka a ga-emekwa ka ọ dị ala. Ụzø gbagorø agbagorø ka a ga-eme ka o guzozie nke ọma, meekwa ka ụzø ojøo niile dị lariị. 6 Mmadụ niile ga-ahukwa nzoputa Chineke.” 7 Jon sıri igwe mmadụ ndị na-apụta ka o mee ha baptism sị, “Unu umụ ajuala! Onye dørø unu aka na ntị sị unu gbanarị ọnụma nke

na-abia? 8 Mjanu mkpuru na-egosiputa ncheghari unu. Unu amalitekwala na-asj onwe unu, ‘Anyi nwere Ebraham dika nna.’ N’ihi na agwa m unu na Chineke pürü isite na nkume ndi a meputura Ebraham umu. 9 O bulađi ugbu a, atukwasila anyuike na mgborogwu osisi, osisi obula nke na-adighi amj ezi mkpuru ka a ga-egbutu tuba ya n’ime oku.” 10 Ma igwe mmadu ahü jüru ya si, “Ginj ka anyi kwsiri ime?” 11 O zara ha si, “Onye obula nwere uwe abu, ya nye onye o na-adighi nke o nwere otu. Onye nwere nri ya meekwa otu ahü.” 12 O bulađi ndi ona utu bjakwara ka e mee ha baptizim. Ha siri ya, “Onye ozizi, ginj ka anyi kwsiri ime?” 13 O siri ha, “Unu anatala karja otu unu kwsiri inata.” 14 Ndj agha bjakwara juo ya si, “Ginjikwa ka anyi kwsiri ime?” O siri ha, “Unu ejikwala ike apunara ndi mmadu ego ha; unu ebokwala ndi mmadu ebubo ugħha, ka afq ju unu n’ugwø a na-akwø unu.” 15 Ndj mmadu ji olileanya na-eche na-atulekwa n’obi ha ma Jon o bu Kraist ahü. 16 Ma Jon zara si ha, “Eji m mmiri na-eme unu baptizim, ma otu onye di ike karja m ga-abia, onye m na-erughij itopu eriri akpukpoukkwu ya. O ga-eji Mmuo Nso na oku mee unu baptizim. 17 Ihe ifucha oka ya di n’aka ya, iji zachaa ebe izzocha oka ya nke qma, ka e kponye ezi mkpuru oka wiiti n’ime oba, ma kpoba igbugbo oka n’ime oku nke a na-apughij imenju emenyu.” 18 O ji oħtutu okwu ozo di iċhe iċhe duq ha oħdu ma kwusaakwara ha ozioma. 19 Ma Eze Herod, onye o tara utha maka Herodias nwunye nwanne ya nwoke, nakwa maka ihe ojoo di iċhe iċhe ndi o mere, 20 tukwasikwara ihe n’elu ihe ndi a niile, site na iżtunye Jon n’uļo mkporo. 21 Mgbe e mechara ndi niile baptizim, ma mechakwa Jisós baptizim, mgbe o na-ekpe ekpere, eluigwe meghere. 22 Mmuo Nso sikwa n’elu ridata di ka nduru, bekwasj ya, mgbe ahü, otu olu sitere n’eluigwe daa si, “I bu Əkparrha m, onye m hħru n’anya, ihe gi di m ezi mma.” 23 Jisós agbaala ihe di ka iri afq ato mgbe o bidoro oru ya. O bu nwa (dika ndi mmadu chere) Josef, onye bu nwa Heli; 24 Heli aburū nwa Matat, nwa Livayi, nwa Meliki, nwa Janayi, nwa Josef; 25 nwa Matatiyas, nwa Emos, nwa Nehum, nwa Esili, nwa Nagayi; 26 nwa Maat, nwa Matatiyas, nwa Semein, nwa Josek, nwa Joda; 27 nwa Joanan, nwa Resa, nwa Zerubabel, nwa Shealtiel, nwa Neri; 28 nwa Meliki, nwa Adi, nwa Kosam, nwa Elmadam, nwa Er, 29 nwa Joshua, nwa Elieza, nwa Jorim, nwa Matat, nwa Livayi; 30 nwa Simion, nwa Juda, nwa Josef, nwa Jonam, nwa Eliakim; 31 nwa Melea, nwa

Mena, nwa Matata, nwa Netan, nwa Devid; 32 nwa Jesi, nwa Obed, nwa Boaz, nwa Salmón, nwa Nashon; 33 nwa Aminadab, nwa Ram, nwa Hezron, nwa Perez, nwa Juda; 34 nwa Jekob, nwa Ajzik, nwa Ebraham, nwa Tera, nwa Naho; 35 nwa Serug, nwa Reu, nwa Peleg, nwa Eba, nwa Shela; 36 nwa Kenan, nwa Aafaksad, nwa Shem, nwa Noa, nwa Lamek; 37 nwa Metusela, nwa Enòk, nwa Jared, nwa Mahalalel, nwa Kenan; 38 nwa Enosh, nwa Set, nwa Adam, nwa Chineke.

4 Jisós, onye juputara na Mmuo Nso, sitere na Jōdan lota. Mmuo nso duuru ya baa n’ozara. 2 Ebe ahü ka ekwensu nwara ya onzunwa iri uboħchi an. N’uboħchi ndi ahü niile o righi nri obula. N’ikpeazu aguġi guru ya. 3 Ekwensu siri ya, “O buri na i bu Əkparrha Chineke, gwa nkume a ka o ghixha.” 4 Jisós zara ya si, “E dere ya, ‘O buri naanji site na achixha ka mmadu ga-eji di ndu.’” 5 Ekwensu duuru ya rigoo n’ebi dì elu, gosi ya alaeze niile nke ɻwa, n’otu ntabi anya. 6 O gwara ya si, “M ga-enye gi ikike niile ndi a na ebube ha. O bu m ka e nyere ha, e nwere m ike inye ha onye obula m chiq inye ha. 7 Ya mere, o buri na i kpożi isiala nye m, ha ga-abu nke gi.” 8 Jisós zara ya si, “E deela ya: ‘I ga-akpo isiala nye Onyenwe anyi Chineke gi, naanji ya ka i ga-efekwa.’” 9 Ekwensu duuru ya gaa Jerusalem, mee ka o guzo n’ebi dikarisir elu nke uloñson ukwu ahü. O siri ya, “O buri na i bu Əkparrha Chineke, si n’ebi a tħuda onwe gi n’ala. 10 N’ihi na e dere ya, “O ga-enye ndi mmuo ozi ya iwu banyere gi, iċekwa gi nke qma; 11 ha ga-ebuli gi elu n’aka ha, ka i ġħara ijkopbi ukwu gi na nkume.” 12 Jisós zara ya si, “E kwuola ya, Anwala Onyenwe anyi Chineke gi onzunwa.” 13 Mgbe ekwensu nwasiżi ya onzunwa ndi a niile, o hapurū ya ruo mgbe ohere ozo dapputara. 14 Jisós loġħachiri na Galili n’ike nke Mmuo Nso. Akuk banyere ya għasara ruo akuk obodo niile. 15 O ziri ihe n’oħtutu uļo ekpere ha, mmadu niile na-etokwa ya. 16 Mgbe o rutere Nazaret ebe o noro too, n’uboħchi izuik, o gara n’uļo ekpere di ka o di mbu eme. O guzoro oħqi akwukwø nso. 17 E nyere ya akwukwø nke onye amumha Aizaya dere. O meghere ya chotta ebe e dere si, 18 “Mmuo nke Onyenwe anyi di n’ahü m, n’ihi na o teela m mmanu ka m kwusaa ozioma nye ndi ogbenye. O zitela m ikwupuha inwera onwe nye ndi mkporo, ya na iħu użo nye ndi kpuru isi, ime ka ndi a na-emegħu emegħu nwere onwe ha. 19 Ikwupuha afq Onyenwe anyi ga-eme amara.” 20 O mechiri akwukwø ahü nyegħachi ya onye ahü na-eje

ozi, nōdū ala. Ndī mmadū niile nō n'ulō nzukō ahū legidere ya nnōqo anya. 21 Ma o bidoro īgwa ha sī, “Taa ka ihe ndī a e dere n'akwukwō nsō a mezuru na ntī unu.” 22 Mmadū niile kwuru okwu qma banyere ya n'ihī okwu amara niile si ya n'ōnū pūta nke mere na ha jūritara onwe ha sī, “Onye a, o bughī nwa nwoke Josef?” 23 O sırı̄ ha, “N'ezie, amaara m na unu ga-atürü m ilu a: ‘Dibجا, gwōq onwe gi!’” Sikwa m, ‘Ihe ndī ahū niile anyi nūrū i na-eme na Kapanom mee ha n'ebe a bū obodo gi.’” 24 O gara n'ihī sī, “Ma i gwa unu eziokwu, o nweghi onye amūma əbūla a na-anabata nke qma n'obodo a mūru ya. 25 N'ezie, chetakwanu na e nwere ətütü umū nwanyi di ha nwūrū anwū n'oge Ilajia onye amūma. N'oge oke ənwū dara n'ala ahū dum, mgbe e mechiri eluigwe na mmiri ezoghī n'ala Izrel afō atō na ənwa isii. 26 Ma e zigaghī Ilajia ka o jekwuru onye əbūla n'ime ha karjakwa nwanyi di ya nwūrū anwū n'obodo Zarefat n'akukū Sađon. 27 N'oge Ilaiha onye amūma, e nwere ətütü ndī ekpenta n'ala Izrel, ma o nweghi onye e mere ka o dī ocha n'etiti ha karjakwa Neeman onye Siria.” 28 Mgbe ndī nō n'ulō ekpere ahū nūrū nke a, iwe were ha nke ukwuu. 29 Ha biliri, kwapū ya site n'obodo ahū, dökpurū ya gaa n'elu ugwu nke e wukwasırı obodo ahū ka ha nwee ike tūpū ya site n'ugwu ahū. 30 Ma o sitere n'etiti igwe mmadū ahū pūq, gawara onwe ya. 31 O sitere n'ebē ahū gaa Kapanom, obodo dıkwa na Galili. N'ubochi izuike, o bidoro izi ha ihe. 32 Ozizi ya juru ha anya, n'ihī na okwu ya nwere ikike. 33 Otu nwoke nō n'ime ulō ekpere ahū, onye mmuq na-adighī ocha bi n'ime ya. O tiri mkpu n'oke olu, 34 “Hapū anyi! Gịnjī ka i na-achō n'ebē anyi nō, gi, Jisōs onye Nazaret? I bijara ka i laa anyi n'iyi? Ama m onye i bū, Onye Nsō nke Chineke!” 35 Jisōs baara ya mba sī, “Nōrō ji! Si n'ime ya pūta.” Mgbe ahū mmuq ojōq ahū tūdara ya n'ala n'ihī ha niile, o sikwa n'ime ya pūq ma o merughī ya ahū. 36 Ihe ndī a juru ha niile anya, ha jūritara ibe ha sī, “Gịnjī bū ozizi nke a? O ji iche isi na ike na-enye mmuq na-adighī ocha ndī a iwū, ha na-aputakwal!” 37 Akukō banyere ya gbasara jeruo obodo niile dī ebe ahū gburugburu. 38 Mgbe o hapurū ulō ekpere ahū gaa n'ulō Saimon. Nne nwunye Saimon nwere ahū əkū, ha rịorō ya ka o nyere ya aka. 39 O guzoro n'ihī ya, ma baara ahū əkū ahū mba, o hapurū ya n'otu ntabi anya ahū. O bilikwara lee ha əbīa. 40 Mgbe anyanwū na-ada, ətütü ndī nwere ndī na-arja əriā dī iche iche kporo ha bijakwute Jisōs. O bikwasırı ha

niile aka n'otu n'otu, gwōq ha. 41 Mmuq ojōq dī iche iche si n'ime ətütü mmadū pūta na-eti mkpu na-asī, “I bū Okpara Chineke.” Ma o baara ha mba, o kweghi ka ha kwuo okwu, n'ihī na ha matara na o bū Kraist. 42 Mgbe chi boro, o pūrū gaa ebe naanī ya nō. Ndī mmadū nō na-achogharī ya; mgbe ha bijaruru ebe o nō, ha gbalisırı ike ime ka o ghara ıhapū ha. 43 Ma o sırı̄ ha, “Aghaghī m ikwusa ozioma alaeze Chineke n'obodo ndī ozo, n'ihī na o bū n'ihī ya ka e zitere m.” 44 O gara n'ihī na-ekwusa ozioma n'ulō ekpere niile dī na Judia.

5 Otu oge, ka Jisōs guzo n'akukū odo mmiri Genesaret.

Igwe mmadū gbara ya gburugburu ka ha nūrū okwu Chineke. 2 O hūrū n'ōnū mmiri ahū, ugbo mmiri abuq nke ndī əkū azū nwe ha hapurū gaa jsa ugbi ha ji egbu azū. 3 O banyere n'ime otu ugbo mmiri ndī ahū, nke bū nke Saimon, o rịorō ya ka o kworō ya banyetü ntakirī n'ime mmiri. O nōdūrū ala n'ime ya bido na-ezi igwe mmadū ihe. 4 Mgbe o kwusiri okwu, o gwara Saimon sī, “Banyetükwo n'ime mmiri, tūnye ugbi gi ka i gbute azū.” 5 Saimon zara sī, “Nna anyi ukwuu, anyi rūsırı ərū ike abalī niile na-egbutaghī ihe əbūla, ma otu i sırı̄ kwuo, aga m awunye ugbi azū niile.” 6 Mgbe ha mere nke a, ha gbutere ətütü azū nke mere na ugbi azū ha malitere ıdokasī. 7 Ha kporo ndī əkū azū ibe ha nō n'ugbo mmiri ozo ka ha bija nyere ha aka. Ha bijara kpojuo azū n'ugbo mmiri abuq ahū nke malitere imikpu. 8 Ma mgbe Saimon Pita hūrū nke a, o dara n'ukwu Jisōs sī, “Si n'ebē m nō pūq, Onyenwe m, n'ihī na abū m onye mmehie.” 9 N'ihī na o juru ya na ndī ya na ha so anya ıhu ətütü azū ndī a ha gbutere. 10 O buladı Jemis na Jon ument Zebedi, ndī ha na Saimon na-arukō ərū, ka ihe a jukwara anya. Mgbe ahū Jisōs gwara Saimon sī, “Atula egwu, n'ihī na site ugbi a gaa n'ihī, i ga na-akuta mmadū.” 11 Mgbe ha kwoputara ugbo mmiri ha n'elu ala, ha hapurū ihe niile soro ya. 12 Mgbe Jisōs nō n'otu obodo, otu nwoke onye ekpenta juru ahū, bijara daa, kpudo ihu ya n'ala mgbe o hūrū ya, rịo ya sī, “Onyenwe m, o bürü na i chorō, i pürü ime ka m dī ocha.” 13 Jisōs setipurū aka ya metü ya sī, “Achorō m, bürü onye dī ocha!” Ngwangwa ekpenta ahū hapurū ya. 14 O nyere ya iwū, “A gwakwala onye əbūla, kama gaa gosi onye nchüaja onwe gi, chüşkwa aja dī ka Mosis nyere n'iwu maka ime ka i dī ocha, ka o bürü ihe ama nye ha.” 15 Ma akukō banyere ya gbasara karja, nke mere na igwe

mmadụ bjara ịnụrụ ihe o na-ekwu, na ka a gwọkwa ha nrịa nrịa. **16** Ma site n'oge ruo n'oge, Jisos na-ezewuga onwe ya gaa n'ebé o ga-anó naaní ya ikpe ekpere. **17** Otu ụbочи, mgbe o nō na-ezi ndị mmadụ ihe, ndị Farisii na ndị ozizi iwu (sitere n'obodo nta niile dì na Galili na Judia na Jerusalem bjā nōdūkwa ebe) ahụ. Ike Chineke dinyekwaara ya igwò ndị ọriá. **18** N'oge ahụ ndị ikom ụfodụ bu otu nwoke akukụ ahụ ya kpónwuru akpónwụ n'ihe ndina ya, bjara gbalia isite n'onụ ụzo ụlo ahụ bubata ya togbo ya n'ukwụ ya. **19** Mgbe ha na-enweghi ike ime nke a n'ihi igwe mmadụ, ha rigoro n'elu ụlo, site n'oghere wetuo nwoke ahụ n'ute ya n'etiti igwe mmadụ n'ihi Jisos. **20** Mgbe Jisos hụrụ okwukwe ha, o sịrị, "Enyi m, a gbaghara gị mmehie gị." **21** Ndị Farisii na ndị ozizi iwu malitete iche n'ime obi ha sị, "Onye bụ onye a na-ekwulu Chineke? Onye pürü igbaghara mmadụ mmehie, ma o bughị naaní Chineke?" **22** Mgbe Jisos matara ihe ha na-ajụ, o zara ha sị, "Gịnjị mere unu ji na-eche ihe ndị a n'obi unu? **23** Olee nke ka mfe ikwu: O bụ a gbaghara gị mmehie gị niile, ka o bụ i sị, Bilie jee ije? **24** Ma ka unu mata na Nwa nke Mmadụ nwere ike n'uwà igbaghara mmehie." O sịrị onye ahụ akukụ ahụ ya kpónwuru akpónwụ, "Asị m gị, bilie, chíri ute gị laa n'ulọ gị!" **25** Ngwangwa, o biliri ọtọ n'ihi mmadụ niile, chíri ihe ndina ya bido na-eto Chineke na-ala n'ulọ ya. **26** Ihe ndị a juru onye ọbụla anya, ha tokwara Chineke. Oke egwu juputakwara ha n'ahụ, ha sịrị, "Anyị ahụla ihe ebube taa." **27** Mgbe nke a gasiri, o pürü hụ otu onye ọna ụtụ aha ya bụ Livayị, ka o nōdụrụ ala n'ulọ ịnakota ụtụ ya. O sịrị ya, "Soro m." **28** Ngwangwa, o biliri, hapụ ihe niile soro ya. **29** Emesịa, Livayị kwadooro Jisos oke oriri n'ulọ ya, ọtụtụ igwe ndị ọna ụtụ na ndị ọzọ sooo ha n'oriri ahụ. **30** Ma ndị Farisii na ndị ozizi iwu tamuru ntamu na-ajụ ndị na-eso ụzo ya sị, "Gịnjị mere unu ji soro ndị ọna ụtụ na ndị mmehie na-erikö nri na-añukökwa ihe ọnụnụ?" **31** Jisos zara sị, "Mkpa dibia adighị akpa ndị ahụ dì ike, kama o bụ ndị ahụ na-esighị ike. **32** Abiaghị m ikpo ndị ezi omume, kama abjara m ikpo ndị mmehie ka ha chegharịa." **33** Ha sịrị, "Ndị na-eso ụzo Jọn na ndị na-eso ụzo ndị Farisii na-ebu ọnụ, na-ekpere ekpere oge niile, ma ndị na-eso ụzo gị na-eri, na-añukökwa." **34** Jisos sịrị ha, "Ndị a kpọrọ oriri n'olulụ di na nwunye, ha ga-ebu ọnụ mgbe ha na onye na-alụ nwunye ọhụrụ nọ? **35** Ma oge na-abia mgbe a ga-ewepụ onye na-alụ nwunye n'etiti ha, mgbe ahụ ka ha ga-ebu ọnụ." **36**

O tụtụrụ ha ilu a, "O nweghi onye na-adokara akwa ọhụrụ were ya kwachie akwa ochie. O bürü na e mee nke a, o pütara na a dowaala akwa ọhụrụ ahụ n'ihi na nke ahụ eji kwachie ya agaghi adaba. **37** N'uzo dì otu a kwa, mmadụ adighị agbanye mmanya ọhụrụ dì ike n'ime karama akpükpo ochie. N'ihi na ike si na mmanya ọhụrụ ahụ ga-eme ka karama ahụ gbawaa. Mmanya ahụ ga-awufukwa, karama ahụ a laa n'iyi. **38** Ma o dì mma igbanye mmanya ọhụrụ n'ime karama akpükpo ọhụrụ. **39** O nweghi onye nüsirị mmanya ochie ga-achọ ịnụ mmanya ọhụrụ, n'ihi na o ga-asị, "Nke ochie ahụ ka mma."

6 N'otu ụbочи izuike, mgbe Jisos na-agafe n'ubi a kụru oka. Ndị na-eso ụzo ya malitere ighorọ ụfodụ n'ime ogbe oka ndị ahụ, na-amazu ha n'aka, ma nata ha. **2** Ụfodụ ndị Farisii sịrị, "Gịnjị mere unu ji na-eme ihe megidere iwu n'ubochi izuike?" **3** Jisos zara ha sị, "O bụ na unu agutaghị ihe Devid mere mgbe aguu gurụ ya na ndị so ya? **4** Otu o si banye n'ulọ Chineke, were achicha a na-eche n'ihi ya, nyetukwa ndị ya na ha so, achicha nke onye ọbụla na-ekwesighị ita ma o bughị naaní ndị nchüaja." **5** Mgbe ahụ o gwara ha sị, "Nwa nke Mmadụ bụ Onyenwe Ụbочи Izuike." **6** N'ubochi izuike ozo, o banyere n'ulọ ekpere na-ezi ihe. Otu nwoke nökwa n'ebé ahụ onye aka nri ya kpónwuru akpónwụ. **7** Ndị Farisii na ndị ode akwükwo na-achọ ụzo ha ga-esi boo ya ebubo, ya mere ha lekwasirị ya anya ịhụ ma o ga-agwò ọriá n'ubochi izuike. **8** Ma ebe o maara ihe ha na-ezube n'obi ha, o kpọrọ nwoke ahụ nke aka ya kpónwuru akpónwụ sị ya, "Bilie bịa guzoro n'etiti ebe a." Nwoke ahụ pütara bịa guzoro ebe ahụ. **9** Mgbe ahụ Jisos sịrị ha, "Ka m jụo unu, gịnjị ziri ezi n'iwu ime n'ubochi izuike; o bụ ime ihe ọma ka o bụ ime ihe ojoo; izoputa ndụ ka o bụ ila ndụ n'iyi?" **10** Mgbe o lesiri ha niile anya gburugburu, o sịrị ya, "Setipụ aka gị." O mere nke a, aka ya díkwara mma ọzọ. **11** Ha were iwe nke ukwuu ma malite na-ekwurịtara n'etiti onwe ha ihe ha nwere ike ime Jisos. **12** N'ubochi ndị ahụ, o gara rigoro n'elu ugwu ikpe ekpere. O nọrọ abalị ahụ niile na-ekpere ekpere nye Chineke. **13** Mgbe chi boro, o kpọrọ ndị niile na-eso ụzo ya, site n'ime ha hörö mmadụ iri na abuọ ndị o kpọrọ ndị ọzị ya. **14** Saimon (onye o kpọrọ Pita) na Andru nwanne ya, Jemis Jọn, Filip Batalomi. **15** Matiu Tomaş, Jemis nwa Alfişos, Saimon onye a na-akpọ Zilöt. **16** Judas nwa Jemis na Judas Iskariot onye

raara ya nye. **17** Ya na ha rịdatara ga n'ebe ala dì lariji. Igwe ndị na-eso ụzo ya na oke igwe mmadụ sitere na Judia, na Jerusalem nakwa obodo dì na nsotu mmiri nke Taja na Sajdọn. **18** Ndị bijara ịnụrụ okwu ya na ka a gwọ ha ọrija ha. A gwokwara ọtụtụ ndị mmuo na-adighị ọcha na-esogbu. **19** Igwe mmadụ ahụ gbaliri ịmetụ ya aka, n'ihi na ike dì ukwuu si ya n'ahụ na-apụ na-agwọ ha niile. **20** O welirianya lee ndị na-eso ụzo ya, sị ha, "Ngozi na-adịri unu bụ ndị ogbenye, n'ihi na alaeze Chineke bụ nke unu. **21** Ngozi na-adịri unu ndị agụ na-agụ ugbu a, n'ihi na afọ ga-eju unu. Ngozi na-adịri unu ndị na-ebe akwa ugbu a, n'ihi na unu ga-achị ọchi. **22** Ngozi na-adịri unu mgbe ndị mmadụ na-akpo unu asị, mgbe ha na-achụpụ unu, na-akparị unu, na-ajụ aha unu, n'ihi Nwa nke Mmadụ. **23** "N'uriānụ ọṇụ ma wuliekwanụ elu n'ihi ọṇụ n'ubochị ahụ, n'ihi na ugwo ọru unu dì ukwuu n'eluiwge. N'ihi na otu a ka ndị nna nna ha mesoro ndị amụma. **24** "Ma ahụhụ na-adịri unu ndị ogaranya, n'ihi na unu eketala nkasiobi unu. **25** Ahụhụ na-adịri ndị afọ juru ugbu a, n'ihi na agụ ga-agukwa unu. Ahụhụ na-adịri ndị na-achị ọchi ugbu a, n'ihi na unu ga-eru ujụ, bee akwa. **26** Ahụhụ na-adịri unu mgbe ndị mmadụ niile na-ekwu okwu ọma gbasara unu, n'ihi na otu a ka ndị bụ nna ha mesoro ndị amụma ụgha." **27** "Ma a na m agwa unu ndị na-ege m ntị: hụnụ ndị iro unu n'anya, mekwaaranụ ndị kporo unu asị ihe ọma. **28** Gozienụ ndị na-abụ unu ọṇụ, ma kpekwaaranụ ndị na-akparị unu ekpere. **29** O bürü na onye ọbụla a maa gi ịra n'otu ntị, tugharịara ya ntị gi nke ọzo. O bürükwa na onye ọbụla anara gi uwe ahụ gi, nyekwa ya uwe ime ahụ gi. **30** Nye onye ọbụla rịjorị gi ihe. O bürükwa na mmadụ ewere ihe bụ nke gi, agala ịnapụta ya. **31** Dịka unu si chọq ka ndị mmadụ mesoo unu, sitekwanụ otu a na-emeso ha. **32** "O bürü naanị ndị hụrụ unu n'anya ka unu na-ahụ n'anya, gịnị ga-abụ uru unu? N'ihi na ọbụlađi ndị mmehie, ọ bụ ndị hụrụ ha n'anya ka ha na-ahụkwa n'anya. **33** O bürükwa naanị ndị na-emere unu ihe ọma ka unu na-emere ihe ọma, gịnị ga-abụ uru unu? N'ihi na ndị mmehie na-enyekwara ndị na-enyere ha aka aka. **34** O bürükwa na unu agbازinye naanị ndị nwere ike ikwughachi unu ihe, gịnị ga-abụ uru unu? N'ihi na ndị mmehie na-agbازinyekwa ndị mmehie ibe ha na-atụanya ka a kwughachikwa ha n'ozuzu oke. **35** Hụnụ ndị iro unu n'anya, na-emekwa ezi ihe nye ha, gbazinyenụ ndị nọ na mkpa ihe ha chọq, na-eleghị anya na ha ga-akwughachi

unu. Mgbe ahụ, ugwo ọru unu ga-adị ukwuu, unu ga-egosikwa na unu bụ ụmụ nke Onye kachasị ihe niile elu, n'ihi na ebere ya na-adịri ndị ajo omume na ndị na-enweghị mmuo ekele n'ime ha. **36** Nweenu obi ebere dì ka Nna unu si nwee obi ebere. **37** "Unu ekpela ndị ọzo ikpe, ka a ghara ikpekwa unu ikpe. Unu amala ndị ọzo ikpe ka a ghara ịma unu ikpe. Gbagharanụ ndị ọzo, a ga-agbagharakwa unu. **38** Nyenụ, n'ihi na a ga-enyekwa unu. Onyinye unu ga-anata ga-abụ nke juru eju, nke a bijadara nke ọma, yọkotakwa ayọkọta nke na-ejubiga oke ka a ga-adokwasị gi n'ahụ; n'ihi na o bụ ihe i na-eji atu ihe ka a ga-eji tuorị gi." **39** O tükwaara ha ilu a, "Onye isị ọ pụrụ idu onye isị ibe ya? Ha abụ ọ gaghi adaba n'ime olulu? **40** Onye na-eso ụzo onye ozizi anaghị akarị onye nkuzi ya, kama mgbe ọ mütasirị ọ ga-amata ihe dì ka onye nkuzi ya. **41** "Gịnị mere i ji eleee ntakịri ahịhịa dì nwanna gi n'anya, ma i dighị ahụta obodobo osisi dì gi onwe gi n'anya? **42** I ga-esi ariaa sị nwanna gi, 'Nwanna a, ka m wepu gi ntakịri ahịhịa dì gi n'anya,' mgbe gi onwe gi na-ahụgị obodobo osisi dì gi n'anya? Gi onye ihu abụ, buru ụzo wepu obodobo osisi dì gi n'anya ka i nwee ike iħu ụzo nke ọma wepu ntakịri ahịhịa dì nwanna gi n'anya. **43** "Ezi osisi adighị amị mkpuru ojọ. O díkwaḥị osisi ojọ na-amị mkpuru ọma. **44** O bụ mkpuru osisi mịri ka e ji ama ụdị osisi ọ bụ. Ndị mmadụ adighị aghota fiig site n'osisi ogwu, otu a kwa o nweghị onye na-aghota mkpuru grepu n'obi ogwu. **45** Ezi mmadụ na-esite n'akụ ọma juru ya obi na-arụputa ezi ọru, otu a kwa, ajo mmadụ na-esite n'obi ojọ ya na-arụputa ajo ọru. N'ihi na ihe ọbụla di mmadụ n'obi bụ ihe na-apụta n'ọnụ ya. **46** "Gịnị mere unu ji na-akpo m, 'Onyenwe anyị, Onyenwe anyị,' ma unu adighị eme ihe m kwuru? **47** Achọrị m igosi unu ihe onye ọbụla na-abịakwute m nke na-anụ okwu m, ma na-ejikwa ihe ọ na-anụ akporo ihe, yiri. **48** Onye ahụ yiri nwoke wuru ụlo, onye gwumiri ala, doo ntọala ụlo ahụ n'elu oke nkume. Mgbe idee mmiri bijara were ike ya tie n'ụlo ahụ, ụlo ahụ dara daruo ala, ọdịda ya dì ukwuu."

7 Mgbe o kwusiri okwu ndị a nye ndị na-ege ya ntị, o banyere na Kapanom. **2** Ma e nwere otu ọchịaghị nke nwere otu ohu nwoke ọ hụrụ n'anya. Onye nọ n'orịa na n'ọnụ ṽnwụ. **3** Mgbe ọ nṣụ ihe banyere Jisọs, o zipuru ụfodụ ndị okenye ndị Juu ka ha gaa riọro ya ka ọ bịa gwọ ohu ya. **4** Mgbe ha biákutere Jisọs, ha rịosiri ya arịriọ ike sị, “O kwesiri ka i mere ya ihe a. **5** N'ihi na ọ hụrụ obodo anyị n'anya. O wukwaara anyị ulọ ekpere.” **6** Jisọs sooro ha gawa. Ma mgbe ọ nso n'ulọ ya, onye ọchịaghị ahụ zipuru ndị enyi ya ka ha ga sị ya, “Onyenwe anyị, esogbukwala onwe gi, n'ihi na etorughị m ka i bata n'okpuru ulọ m. **7** Ọ bụ ya mere na-echeghị m na m toruru ipụta bịa zute gi. Ma kwuo okwu, ọ ga-agwókwa odibo m. **8** N'ihi na mụ onwe m bükwa onye nọ n'okpuru ikike ọchịchị, nwee ndị agha nọ n'okpuru m. Ana m asị onye nke a ‘gaa,’ ọ gaa, sịkwa onye nke ọzọ ‘bia,’ Ọ bịa. Ana m asị ohu m, ‘mee nke a,’ ọ na-emekwa ya.” **9** Mgbe Jisọs nṣụ okwu niile a, o juru ya anya nke ukwuu. Ọ tugharịri gwa igwe mmadụ ndị na-eso ya sị, “Asị m unu, ahụbeghị m okwukwe dị otu a ọ bùladị n'Izrel.” **10** Mgbe ndị ozi ahụ laghachiri n'ulọ, ha choputara na ahụ adịla ohu ahụ mma. **11** O ruo mgbe nwa oge gasiri, ọ gara n'obodo a na-akpọ Nain. Ndị na-eso ọzọ ya na ọtụtụ igwe mmadụ ndị ọzọ sooro ya gaa. **12** Mgbe ọ na-abịarụ nso n'ọnụ ọzọ e si abata n'obodo ahụ, o nwere otu nwoke nwụrụ anwụ nke a na-ebupụ, otu nwa nke nne ya mṛụ. Nne ya ahụ bụ nwanyị di ya nwụrụ, oke igwe mmadụ si n'obodo ahụ sonyekwara ya. **13** Mgbe Onyenwe anyị hụrụ ya, o meere ya obi ebere ma sị ya, “Ebela akwa.” **14** Mgbe ahụ ọ gara nso metụ igbe ozu ahụ aka, ndị bu ya kwusiri. O sịrị, “Nwokorobia, asị m gị bilie!” **15** Nwoke ahụ nwụrụ anwụ biliri, nọdụ ala, bido ikuw okwu, ọ kponyere ya nne ya. **16** Egwu tịrụ ha niile, ha tokwara Chineke sị, “Onye amụma dị ukwuu apụtala n'etiti anyị, Chineke abịala inyere ndị ya aka!” **17** Akụkọ a banyere ya ruru Judia niile na obodo nta niile gbara ya gburugburu. **18** Ndị na-eso ọzọ Jon kporo ya maka ihe ndị a niile. Jon kporo mmadụ abụ n'ime ndị na-eso ọzọ ya, **19** zie ha ka ha jekwuru Onyenwe anyị juo ya ajụju sị, “Ọ bụ gi bụ onye ahụ ga-abịa. Ka anyị ga-ele anya ọbịbịa onye ọzọ?” **20** Mgbe ụmụ nwoke ahụ biákutere ya, ha sịrị, “Jon omee baptizim ziri anyị ka anyị juo gi sị, ‘Ọ bụ gi bụ onye ahụ ga-abịa ka anyị ga-ele anya ọbịbịa onye ọzọ?’” **21** Mgbe ahụ ọ gwọrọ ọtụtụ ndị nwere orịa, na nrịa nrịa dị iche iche, na mmuo ojoo. O mekwara ka

otụtụ ndị kpuru isị hụ ụzọ ọzọ. **22** Ọ zaghachiri ndị ozi ahụ sị, “Laghachinụ azụ gaa koro Jon ihe unu hụrụ na nke unu nṣụ; ndị kpuru isị na-ahụ ụzọ, ndị ngwụrọ na-aga ije, ndị ekpenta ka a na-eme ka ha dị ọcha, ndị ntị chiri na-anụ ihe, a na-eme ka ndị nwụrụ anwụ si n'ọnụwụ bilie, a na-ezisara ndị ogbenye ozioma. **23** Ngozi na-adịrị onye ahụ na-enweghị ihe mkpasu iwe n'ihi m.” **24** Mgbe ndị na-eso ụzọ Jon pürü, Jisọs bidoro igwa igwe mmadụ ahụ okwu banyere Jon sị, “Gịnị ka unu gara n'ozara ihu? Ọ bụ ahịhị achara nke ikuku na-ebugharị? **25** Ma gịnị ka unu pürü iga ihu? Ọ bụ nwoke yi uwe mara mma? E e, ndị na-eyi uwe dị oke ọnụahịa, ndị na-ebikwa n'oke oriri na oke ọnụnụ bi n'ulọze. **26** Ma gịnị ka unu pürü ka unu ga-ahụ? Ọ bụ onye amụma? E, ana m a gwa unu, unu hụrụ onye karịri onye amụma. **27** Ọ bụ onye a bụ onye ahụ e dere ihe banyere ya sị, “Aga m ezipu onyeozi m n'ihi gi, onye ga-edozi ụzọ gi n'ihi gi.” **28** Agwa m unu, n'etiti ndị nwanyị mṛụ, o digbị onye dị ukwuu karịa Jon, ma onye dikarịsịri nta n'alaeze Chineke dị ukwuu karịa ya.” **29** (Ndị mmadụ niile nṣụ nke a, tinyekwara ndị ọna ụtụ, nabatara n'uzo Chineke bụ nke ziri ezi, n'ihi na Jon emela ha baptizim. **30** Ma ndị Farisii na ndị ozizi iwu jịrụ imezu ebumnobi Chineke nye ha onwe ha, n'ihi na ha anabataghị ka Jon mee ha baptizim.) **31** Ọ gara n'ihi sị ha, “Ma gịnị ka m ga-eji tonyere ndị bi n'ogbo a? Gịnị ka ha yiri? **32** Ha dị ka ụmụntakirị nọ n'oma ahịa na-akpọ ibe ha oku na-asị, “Anyị gburu unu oja, ma unu adighị ete egwu. Anyị bùrụ abụ ịkwa ozu, ma unu ebeghị akwa.” **33** N'ihi na Jon omee baptizim bijara na-eri ihe oriri na-añukwa ihe ọnụnụ, ma unu sịrị, ‘Lee, onye oke oriri na onye oke añumaiñ, enyi ndị ọna ụtụ na ndị mmehie.’ **35** Ma e sitela n'ümụ ya niile nwapụta amamihe n'onye ziri ezi.” **36** Otu onye n'ime ndị Farisii kporo ya oriri. Ọ gara n'ulọ onye Farisii ahụ, ma nọdụ ala n'oche nri. **37** Ma otu nwanyị nke bi n'obodo ahụ, onye birila ndị mmehie, mgbe ọ matara na ọ n'ulọ onye Farisii ahụ na-eri nri, o jiri otu karama alabasta mmanụ otite bata n'ulọ ahụ. **38** Ka o guzoro n'azụ ụkụwụ ya na-ebe akwa, ọ malitere iji anya mmiri ya na-awụsa n'ukwu ya. O jiri agiri isi ya hichaa anya mmiri ahụ, sutu ụkụwụ ya ọnụ, ma wụsa mmanụ otite isi ụtọ ahụ na ha. **39** Mgbe onye Farisii ahụ kporo ya oriri hụrụ ihe nke a, o kwuru n'obi ya sị, “A sị na nwoke a bụ

onye amuma, o gaara amata udị mmadụ nwanyị a na-emetu ya aka bụ, na o bụ onye mmehie.” 40 Jisọ zara ya sị, “Saimon, e nwere m ihe m choro igwa gi.” O siri ya, “Onye ozizi gwa m ya.” 41 “Ndị ikom abuojị onye na-ebinye ndị mmadụ ego n’omurunwa ugwo. Otu onye ji ya nari ego ise, onye nke ozọ ji ya iri ego ise. 42 Mgbe ha na-enweghi ike ikwughachi ugwo ha ji ya, o gbaghara ha ugwo ahụ. Ugbu a, onye n’ime ha ga-ahụ ya n’anya karịa?” 43 Saimon zara sị, “O dị m ka o bụ onye nke o gbaghara ugwo dị ukwuu.” O siri ya, “I kpeziri.” 44 Mgbe ahụ o tugharịri n’ebé nwanyị ahụ nō gwa Saimon sị, “I huru nwanyị a? A batara n’ulọ gi, i kunyeghi m mmiri ka m saa ulkwu m, ma nwanyị a ejirila anya mmiri ya sachaa ulkwu m, jirikwa agiri isi ya hichaa ha. 45 I sutughị m ọnụ, ma kemgbe m batara n’ulọ a, o zubeghi ike isutu ulkwu m ọnụ. 46 I teghi m mmanụ ọbula n’isi, ma lee, o werela mmanụ otite isi ụtọ wukwasị m n’ulkwu. 47 Ya mere, ana m agwa gi sị, a gbagharala ya mmehie ya niile o mehiere, n’ihi na o nwere iħunanya dị ukwuu. Ma onye nwetara mgbaghara dị nta, na-enwe iħunanya dị nta.” 48 Mgbe ahụ o gwara ya sị, “A gbagharala gi mmehie gi.” 49 Ma ndị ozọ soro ya nōdụ na-eri nri bidoro iku n’etiti onwe ha na-asị, “Onye bụ onye a nwere ike o buladi iħbagħara mmehie?” 50 O siri nwanyị ahụ, “Okwukwe gi azopūtala gi, laa n’udo.”

8 Mgbe ihe ndị a gasiri, o gara n’obodo ukwu niile na n’obodo nta niile na-ekwusa ma na-ewetakwara ndị mmadụ oziomma nke alaeze Chineke. Ndị ozi iri na abuojị ahụ sokwa ya, 2 na umu nwanyị ụfodụ ndị a chupurụ mmuq ojoo site n’ime ha, gwokwa ha nrịa nrịa: Meri Magdalın onye e sitere n’ime ya chupụ mmuq ojoo asaa, 3 na Joana nwunye Chuza onye na-elekqota үlqenze Herod na akụ ya niile, na Suzana, na otutu ndị ozọ ndị ji akụ ha na-enyere ha aka. 4 Mgbe oke igwe mmadụ gbakorọ ha na ndị mmadụ si n’obodo dị iche biaqwute ya. O tħurụ ha ilu a sị, 5 “Ogha mkpurụ puru iku mkpurụ ya, mgbe o nō na-agha mkpurụ ndị a, ụfodụ n’ime mkpurụ ahụ dara n’akukụ ụzọ ebe ndị mmadụ zorø ha ulkwu, umu mnunụ biaqwara tħurja ha loo. 6 Ụfodụ n’ime ha dakwasiri n’elu nkume. Mgbe ha puputara choro ito, ha kpɔnworu n’ihi na mgborogwu ha enweghi ike īmata mmiri mkpurụ ahụ ga-eji dị ndu. 7 Ụfodụ dara n’etiti ogwu, ogwu ndị a sooro ha puo ma kpagbuo ha. 8 Ụfodụ n’ime mkpurụ dara n’ezi ala. Ha puputara,

too, mịa mkpurụ dị otu nari n’onuogugu.” Mgbe o kwusiri nke a, o siri ha, “Onye ọbula nwere ntị inụ ihe, ya nru.” 9 Ndị na-eso ụzọ ya juru ya ihe ilu a pütara. 10 O siri, “O bụ unu ka e nyere īmata ihe omimi niile nke alaeze Chineke, ma ndị ozọ ga-anụ ya naanị n’ilu. Site n’ụzọ dị otu a, “ha ga na-ele anya, ma ha agaghị ahụ ihe ọbula. Ha ga na-anụ ntị ma ha agaghị aghoṭa ihe ọbula.” 11 “Nke a bụ nkowa ilu ahụ. Mkpurụ ahụ bụ okwu Chineke. 12 Mkpurụ dara n’akukụ ụzọ nochiri anya ndị nru okwu Chineke, ma ekwensu bijara napu ha okwu ahụ n’obi ha, ka ha ghara ikwere ma nwetakwa nzoputa. 13 Mkpurụ ndị ahụ dara n’elu nkume nochiri anya ndị nru okwu Chineke jiri ọnụ nabata ya, ma ha enweghi mgborogwu n’ime ha. Ha na-ekwere naanị nwa oge nta, ma mgbe onzunwa bijara ha na-adachapụ. 14 Mkpurụ nke dara n’etiti ogwu nochiri anya ndị nru okwu Chineke, ma mgbe ha na-aga n’uzo ha, echiche banyere akụ na ihe ụtọ nke ɻwa na-akpagbu okwu ahụ, mee ka ha ghara īmị mkpurụ. 15 Ma mkpurụ ndị ahụ dara n’ezi ala nochiri anya ndị jiri obi ghore oghe na mmuq ziri ezi nabata okwu ahụ ma werekwa ndidi mīputa mkpurụ. 16 “O dighi onye ọbula, nke na-amunye oriōna zoo ya n’ime igbe maqbū dōnye ya n’okpuru ihe ndina. Kama, o na-adokwasị ya n’elu ihe idoba (oku) ka ndị ọbula nabata n’ulọ ahụ jiri ya hụ ụzọ. 17 O dighi ihe ọbula zoro ezo nke na-agaghị emesia pūta iħe, o dikkaghị ihe ọbula dị nzuzo nke a na-agaghị eme ka o pūta iħe. 18 Ya mere, kpacharanu anya otu unu si ege ntị. N’ihi na o bụ onye ahụ nwere ihe ka a ga-enye karịa, ma onye ahụ na-enweghi, o buladi nke o nwere, ka a ga-anapu ya.” 19 N’oge a, nne ya na umunne ya nwoke bijakwutere ya. Ma ha enweghi ike ībiaru ya nso n’ihi igwe mmadụ. 20 Otu onye gwara ya sị, “Nne gi na umunne gi ndị nwoke guzo n’ezi, ha choro iħu gi.” 21 O zara sị, “Nne m na umunne m ndị nwoke bụ ndị ahụ na-anụ okwu Chineke ma jiri ya mere ihe.” 22 Otu übōchị, ya na ndị na-eso ụzọ ya banyere n’ugbo mmiri, o siri ha, “Ka anyị gafee n’ofe nke ozọ nke osimiri.” Nke a mere ha ji nupu ugbo, 23 ma mgbe ha na-aga, o rahurụ ura. Oke ifufe malitere ife n’elu ọdò mmiri ahụ, nke mere na mmiri na-awubanye n’ime ugbo ha, mee ka ha nōrō n’oke nsogbu. 24 Ha gara kpɔtee ya na-eti mkpu, “Nna anyị ukwu! Nna anyị ukwu! Lee na anyị n’ala n’iyi!” O biliri, baara ifufe na ebili mmiri ahụ mba. Ha dara jū, ebe niile dekwara jii. 25 O siri ha, “Ebee ka okwukwe unu dī?” Ha ji oke

egwu na oke iju anya juriتا onwe ha sị, "Onye bụ onye a? Ọ na-enye ọ bulađi ifufe na ebili mmiri iwu, ha na-añakwa ya ntị." 26 Ha kworo ụgbọ mmiri rute n'ala Gerazin, nke dị n'ofe mmiri Galili. 27 Mgbe o si n'ugbọ mmiri riputa n'elu ala, otu nwoke obodo ahụ onye mmuo ojọọ bi n'ime ya zutere ya. Nwoke a ebighi n'ulọ maobụ yie uwe ogologo oge, ma ebe obibi ya bụ ebe a na-eli ozu. 28 Mgbe ọ huru Jisós, o bjara daa n'ihu ya, tie mkpu n'oke olu sị, "Gini ka mu na gi nwekorọ Jisós, Okpara Chineke Onye kachasi ihe niile elu? Biko ario m gi, atala m ahụhụ." 29 N'ihi na o nyela mmuo ahụ na-adighị ọcha iwu ka o site n'ime ya puta. Ọtụtụ oge, mmuo ojọọ a na-ejidesi ya ike, n'agbanyeghi na ejị ụdọ igwe kee ya aka na ụkwụ, debe ebe a na-eche ya nche, o na-adobisi ụdọ igwe e ji kee ya, mmuo ojọọ a na-eduru ya gaa n'ime ọzara. 30 Jisós jürü ya sị, "Gini bụ aha gi?" O zara sị, "Lijion," n'ihi na igwe mmuo ojọọ bi n'ime ya. 31 Ha riɔsiri ya aririọ ike ka o ghara inye ha iwu ka ha banye n'Abis. (Abyssos g12) 32 Igwe ezi nọ n'akukụ ugwu dị ebe ahụ nso na-akpa nri. Mmuo ojọọ ndị a riɔrọ Jisós ka o nye ha ike ka ha banye n'ime ha. Jisós nyere ha ike. 33 Mmuo ojọọ ndị ahụ sitere n'ime nwoke a puo banye n'ime ezi ndị ahụ, igwe ezi ahụ niile sitere na mkputamkpu ala onụ mmiri ahụ gbara oso dabanyechaa n'ime mmiri ebe osimiri riri ha. 34 Mgbe ndị na-elektoa ezi ahụ huru ihe mere, ha gbara oso gaa n'ime obodo na n'obodo nta niile dị gburugburu ebe ahụ kosa ihe mere. Mgbe ha rutere ebe Jisós nọ, ha huru nwoke ahụ e si n'ime ya chupụ mmuo ojọọ ndị ahụ, ebe o nodiru ala yiri uwe ma nɔrokwa n'ezi uche ya. Egwu turu ha. 36 Ndị huru ka ihe a si mee korö ha ka e siri gwọ onye ahụ mmuo ojọọ na-esogbu. 37 Mgbe ahụ, ndị niile bi na Gerazin na n'obodo gbara ebe ahụ gburugburu riɔrọ Jisós ka o hapuru ha obodo ha, n'ihi na egwu dị ukwuu turu ha. O banyekwara n'ime ugbo mmiri ahụ laghachi. 38 Nwoke a e sitere n'ime ya chupụ mmuo ojọọ riɔrọ ya ka o soro ya ma o zilagara ya, sị ya, 39 "Laghachi n'ezinaulọ gi korö ha ihe niile Chineke meere gi." Nwoke ahụ lara, gbasaa akukọ ihe Jisós meere ya n'obodo ahụ niile. 40 Mgbe Jisós loghachiri, igwe mmadu nabatara ya n'ihi na ha niile na-eche ya. 41 Mgbe ahụ otu nwoke nke aha ya bụ Jairos, onye bụ onyeisi n'ulọ ekpere, bjara daa n'ala n'ukwụ Jisós na-ario ya ka o bia n'ulọ ya. 42 N'ihi na otu nwata nwanyị ọ mṣtara naanị ya, nke gbara

afọ iri na abuọ nō n'onụ onwu. Mgbe ọ na-agà, igwe mmadu ahụ na-akpagbu ya. 43 O dị otu nwanyị n'etiti ha nke nɔrijj na-arịa օrịa oruru օbara afọ iri na abuọ, onye mefuru ihe niile o ji n'aka ndị dibịa, ma ọ dighị onye nwere ike igwo ya. 44 O sitere n'azụ ya metụ onụ uwe ya aka. Ngwangwa, օrịa oruru օbara ahụ kwusikwara. 45 Jisós sịri, "Onye metụrụ m aka?" Mgbe ọ na-enweghi onye pütara kwuo sị na o bụ ya. Pita gwara ya sị, "Nna anyị ukwu, igwe mmadu gbara gi gburugburu na-adakwasikwa gi." 46 Ma Jisós sịri, "Otu onye metụrụ m aka; amatara m na ike esitela n'ime m puo." 47 Mgbe nwanyị ahụ huru na o díkgwaghị ihe o nwere ike ime iji zoo onwe ya, o ji ịma jijiji bija daa n'ukwụ ya. N'ihu mmadu niile, ọ kɔrọ ihe mere o ji metụ ya aka na otu e si gwọ ya n'otu ntabianya. 48 O gwara ya sị, "Ada m nwanyị, okwukwe gi agwọqla gi. Laa n'udo." 49 Mgbe ọ ka nọ na-ekwu okwu, otu onye si n'ulọ Jairos bụ onyeisi ụlọ ekpere, bjara sị, "Ada gi nwanyị anwọqla, enyekwala onye ozizi nsogbu ozo." 50 Ma mgbe Jisós nṣrụ ozi a, o zara ya sị, "Atula egwu, naanị kwere, a ga-agwókwa ya." 51 Mgbe o rutere n'ulọ Jairos, o kweghi ka onye օbula soro ya baa n'ime ụlọ ahụ ma ọ bughị naanị Pita, Jọn, Jemis, nne na nna nwata ahụ. 52 N'oge ahụ, ha niile nọ na-ebe akwa na-eru uju maka nwata ahụ. O sịri ha, "Unu ebezila akwa, n'ihi na ọ nwughi anwụ kama ọ n'ura." 53 Ha chiri ya ochi, n'ihi na ha matara na ọ nwurụ anwụ. 54 Ma o jidere ya n'aka, sị, "Nwa m, bilie!" 55 Mmuo ya loghachiri, o bilitekwara mgbe ahụ. O gwakwara ha ka ha choqoro ya nri ka o rie. 56 Ihe a gbara ndị mṛu ya gharijị ma ọ nyere ha iwu ka ha ghara ikoro onye օbula ihe mere.

9 Mgbe ọ kpokötara ndị ozi iri na abuọ ahụ, o nyere ha ike na ichi isi n'ebé mmuo ojọọ niile nọ na igwo օrịa dị iche iche. 20 Nyere ha ikike, zipụ ha ikwusa alaeze Chineke na igwo ndị nrịa nrịa. 3 O gwara ha sị, "Unu ewerekwala ihe օbula maka njem a, maobụ mkpanaka maobụ akpa, maobụ achicha maobụ ego maobụ uwe abuọ. 4 Ulo օbula unu banyere, nogidenu n'ebé ahụ ruo mgbe unu hapuru obodo ahụ. 5 Ma ebe օbula a na-anabataghị unu, kuchapunu aja dị n'ukwụ unu mgbe unu na-apụ n'obodo ahụ, ka ọ burụ ihe ama megide ha." 6 Ha gara n'obodo nta niile na-ekwusa ozioma na-agwókwa ndị օrịa n'ebé niile. 7 Mgbe Herod onye ochichị nṣrụ akukọ banyere ihe niile merenụ, o gbagwojuru ya anya n'ihi na ụfodụ

mmadu na-asj, na Jon omee baptism esitela na ndi nwuru anwu bilie. 8 Ndị ọzo na-asj na Ilaija aputala, ebe ndi ọzo na-asj na otu n'ime ndi amuma ochie aputakwala ndu ọzo. 9 Ma Herod sirị, "Mụ onwe bipuru isi Jon. Onye bükwa onye a nke m na-anu ihe banyere ya?" O gurụ ya agụn ihu ya. 10 Mgbe ndi ozi a lötara, ha kqorø ya ihe niile ha mere. O kpoorö ha gaa n'obodo a na-akpø Betsaida ebe ha ga-anø naanị ha. 11 Ma mgbe igwe mmadu matara nke a, ha sooro ya. O nabatarha ma gwakwa ha okwu maka alaeze Chineke. O gwokwara ndi niile o dì mkpa na-emere ka ahụ dì ha mma. 12 Mgbe anwu bidoro ida, ndi na-eso ụzo ya iri na abụọ biakwutere ya sị ya, "Zilaga igwe mmadu a ka ha gaa n'ime obodo na n'obodo nta ndi gbara ebe a gburugburu, ka ha chotara onwe ha nri na ebe ndina n'ihi na ebe a anyị nō bụ ọzara." 13 O zara ha sị, "Unu nye ha nri ka ha rie." Ha zaghachiri ya sị, "Anyị nwere naanị ogbe achicha ise na azụ abụọ. Ma o bughị na anyị ga aga zuora mmadu ndi a niile nri." 14 Ndị nō n'ebe ahụ ruru puku ndi nwoke ise. O gwara ndi na-eso ụzo ya sị, "Meenụ ka ha nodu ala n'igwe n'igwe, iri mmadu ise, iri mmadu ise." 15 Ha mere otu ahụ, mee ka ha niile nodu ala. 16 O weere ogbe achicha ise na azụ abụọ ndi ahụ, lelie anya n'eluiwge, gozie ma nyawaa ha, nye ndị na-eso ụzo ya ka ha keere igwe mmadu ahụ. 17 Ha niile riri rijuokwa afo, a tutukötara ihe fofdürü, tutujuuo nkata iri na abụọ n'iberibe achicha fofdürü. 18 Otu ubochị mgbe o nō naanị ya na-ekpe ekpere, ndi na-eso ụzo ya biakwutere ya. O jụrụ ha sị, "Onye ka igwe mmadu na-asj na m bụ?" 19 Ha zara sị, "Ufodụ na-asj na i bụ Jon omee baptism, ndị ọzo sị na i bụ Ilaija, ndị ọzokwa, sị na i bụ otu n'ime ndi amuma ochie ahụ si n'ọnwụ bilie." 20 Ma o jụrụ ha, "Unu onwe unu, o bụ onye ka unu na-asj na m bụ?" Pita zara sị, "I bụ Kraist nke Chineke." 21 Ma o dørø ha aka na ntị, nyesiekwa ha iwu ike ka ha ghara ığwa onye ọbula nke a, 22 na-asj, "Nwa nke Mmadu aghaghị iħu ọtụtụ ahụ dì iché iché. Ndị okenye na ndịsi nchüaja, na ndi ozizi iwu ga-ajụ ya. Aghaghị ighbu ya, ma n'ubochị nke ato, a gáeme ka o site n'ònwụ bilie." 23 Mgbe ahụ o sìkwara ha, "O burụ na onye ọbula achọo iso m n'azụ, o ghaghị iju onwe ya ma buru obe ya kwa ubochị na-eso m. 24 N'ihi na onye ọbula chọro ịzoputa ndu ya ga-atụfu ya. Ma onye ọbula nke tufuru ndu ya n'ihi m, ga-azoputa ya. 25 Uru gịnjị ka mmadu nwere ma o burụ na o ritechaa uwa niile n'uru ma tufuo ndu ya, maqbụ burụ onye a

napurụ ndu ya? 26 Onye ọbula ihere m na ihere okwu m na-eme, ka ihere ya ga-emekwa Nwa nke Mmadu mgbe o ga-abia n'ebube ya, na n'ebube nke Nna ya, ya na ndi mmuo ozi dì nsø. 27 "N'ezie asj m unu, ufodụ n'ime ndi guzo n'ebe a agaghị edet ọnwụ ire tupu ha ahụ alaeze Chineke." 28 Mgbe ubochị asato gasiri, o kpoorö Pita na Jon na Jemis gaa n'elu ugwu ikpe ekpere. 29 Mgbe o nō na-ekpe ekpere, ụdidi ihu ya gbanwere. Uwe ya bidoro ığcha ọcha nke ukwu. 30 N'otu ntabi anya, ha hụrụ ndi ikom abụọ ka ha na ya na-ekwu okwu. Ha bụ Mosis na Ilaija. 31 Ha pütara n'ebube eluigwe dì ukwu na-ekwu banyere nlaghachi ya, nke o na-agà imezu na Jerusalem. 32 Pita na ndi ya na ha nō na-arahụ ụra. Mgbe ha tetara, ha hụrụ ebube ya na ndi ikom abụọ ya na ha nō na-ekwurita okwu. 33 Mgbe ha na-ahapụ ya, Pita sirị Jisós, "Nna anyị ukwu, o ga-adị mma ka anyị noro ebe a ka anyị wuo ụlo ikwu ato, otu ga-abụ nke gi, otu ga-abụ nke Mosis, otu ga-abükwa nke Ilaija." O mataghị ihe o na-ekwu. 34 Mgbe o ka kpụ okwu n'onu, igwe ojii pütara kpuchie ha. Egwu tükwara ha dì ka ha na-aba n'igwe ojii ahụ. 35 Olu sitere n'igwe ojii ahụ daa sị, "Onye a bụ Ọkpara m, onye m hopütara; geenụ ya ntị." 36 Mgbe olu ahụ kwusiri okwu, ha chöputara na Jisós nō naanị ya. Ndị na-eso ụzo ya kpuchiri ọnụ ha, debe ihe niile n'obi ha, o díkweghị onye ọbula ha gwara ihe ha hụrụ. 37 N'echi ya, mgbe ha si n'ugwu ahụ riidata, oke igwe mmadu bijara zute ya. 38 Otu nwoke si n'etiti igwe mmadu ahụ jiri oke olu tie mkpu sị, "Onye ozizi, ariọ m gi ka i lee nwa m nwoke anya, n'ihi na naanị ya bụ nwa m nwere. 39 Mmụo ojọọ na-ejide ya mee ka o na-eti mkpu. O na-atüda ya n'ala, na-ese ya ese, na-adokwa ya ado mee ka o na-agbø ufufụ n'onụ. O dighị mgbe o na-ahapụ ya kama o na-echihijasị ya ahụ. 40 Arịjoro m ndị na-eso ụzo gi ka ha chupụ ya, ma ha enweghị ike." 41 Jisós zara sị, "Leenụ ogbo ruru arụ, nke na-enweghị okwukwe! Ruo olee mgbe ka m na unu ga-anø, ruokwa olee mgbe ka m ga-anagide ekweghị ekwe unu? Kpötara m nwa gi nwoke ahụ n'ebe a!" 42 Mgbe o na-abia, mmụo ojọọ ahụ kwadara ya n'ala sesie ya ike, ma Jisós baara mmụo ojọọ ahụ mba. O gworø nwata ahụ kponyekwa ya nna ya. 43 Ebube ukwu nke Chineke türü ha n'anya. Ma mgbe onye ọbula nō na mgbagwoju anya n'ihi ọrụ o rürü, o sirị ndi na-eso ụzo ya, 44 "Geenụ ntị nke ọma banyere ihe m chọro ığwa unu. A ga-arara Nwa nke Mmadu nye n'aka ụmụ mmadu." 45 Ma ha aghotaghị okwu a.

E zonarịri ya n'ebe ha nō ka ha ghara iğhota ya. Egwu tükwara ha ijū ya ihe o pütara. **46** Iṛu uka dapütara n'etiti ha banyere onye karịri ibe ya ukwuu. **47** Ebe Jisós ma ihe ha na-eche, o kpótara otu nwantakịri mee ka o guzo n'ákukú ya. **48** O gwara ha sị, “Onye obula nabatara nwata a n'aha m, nabatara m. Onye o bùlakwa nabatara m, nabatara onye zitere m. O bùkwa onye díkarísırí nta n'etiti unu bụ onye kachasi ukwuu.” **49** Jon a zaa sị, “Nna anyị ukwu, anyị hụrụ otu onye ka o ji aha gi na-achụpụ mmuo ojoo. Ebe o na-esoghị anyị, anyị gbochiri ya.” **50** Jisós sịri ya, “Unu egbochila ya. N'ihi na onye obula na-adighị emegide unu dínyeere unu.” **51** Mgbe oge o ji alaghachi nabijaru nso, o chere ihu ya iga Jerusalem. **52** O zipụrụ ndị ozi, ka ha buru ya ụzọ gawa. Ka ha na-agà ha batara n'otu obodo nta nke ndị Sameria ikwado ihe niile tupu o bịa; **53** ma ha jürü ᵥabata ya n'ihi na o chere ihu iga Jerusalem. **54** Mgbe Jemis na Jon ndị na-eso ụzọ ya hụrụ nke a, ha sịri ya, “Onyenwe anyị, i chorò ka anyị nye iwu ka ọkụ site n'eluiwge bia laa ha n'iyi?” **55** O tugharịri bara ha mba. **56** Ma ha pürü banye n'obodo nta ozọ. **57** Mgbe ha nō na-agà ije a, otu nwoke sịri ya, “Aga m eso gi gaa ebe obula i na-agà.” **58** Jisós zara, sị, “Nkita ọhịa nwere ọnụ ebe ha na-edina, ụmụ nnunụ nke igwe nwekwara akwụ, ma Nwa nke Mmadụ enweghị ebe o na-atükwasị isi.” **59** O gwara onye ozọ sị, “Soro m.” Ma o sịri ya. Onyenwe anyị, “Biko, nye m ohere ka m gaa buru ụzọ lie nna m.” **60** Ma o sịri ya, “Hapụ ndị nwurụ anwụ ka ha lie ndị nwurụ anwụ ibe ha. Ma gi gaa kwusaa alaeze nke Chineke.” **61** Ma onye ozokwa, sịri ya, “Aga m eso gi, Onyenwe m, ma kwere ka m buru ụzọ gaa si ndị ezinailo m nódunụ nke oma.” **62** Jisós sịri ya, “Onye obula jidere aka n'ogu anu ụlo na-adokpụ ma na-ele anya n'azụ ekwesighị alaeze Chineke.”

10 Mgbe nke a gasiri, Onyenwe anyị hopütara iri mmadụ asaa na abụo ndị ozọ, zipụ ha mmadụ abụo abụo ka ha buru ya ụzọ gaa n'obodo niile nakwa ebe niile o na-acho iga. **2** O sịri ha, “Owuwe ihe ubi dì ukwuu ma ndị ọrụ dì naanị ole na ole. Ya mere, rịqonụ Onyenwe owuwe ihe ubi ka o zite ndị ọrụ n'owuwe ihe ubi ya. **3** Gaanụ! Ma lee, ana m ezipu unu dì ka ụmụ aturu n'etiti agụ. **4** Unu ewerekwala ego maqbụ akpa maqbụ akpukpokwụ. Unu ekelekwala onye obula n'ụzọ. **5** “Mgbe unu banyere n'ụlo obula, burunu ụzọ sị, ‘Udo díri n'ụlo a.’ **6** O bùrụ na mmadụ udo bi n'ụlo

ahụ, udo unu ga-adinyekwara ya. O bùrukwanụ na onye bi n'ụlo ahụ abughi onye udo, udo unu ji bia ga-aloghachitekwara unu. **7** Nogidenu n'ebe ahụ, náerinụ ma na-anukwanụ ihe obula ha nyere unu, n'ihi na onye ọrụ kwasiri ᵥinata ugwo ọrụ ya. Unu esitela n'otu ụlo gaa n'ụlo ozọ. **8** “O bùrụ na ndị bi n'obodo unu batara anabata unu, rienụ ihe obula ha nyere unu. **9** Gwoonụ ndị ọrịa nō n'ebe ahụ, gwakwanụ ha sị, ‘Alaeze Chineke adịla unu nso.’ **10** Ma mgbe unu banyere n'obodo obula ha jụ ᵥinabata unu, puonụ gaa n'okporozi ya kwuo sị, **11** ‘O bùladị aja si n'obodo a nke nyapagidere n'ukwụ anyị, anyị na-ehichapụ ya ka o bùrụ ihe ido aka ntị nye gi. Otu o dì, matakwanụ nke a, na alaeze Chineke dì nso.’ **12** Ana m agwa unu na n'ubochị ahụ, ga-akara Sodom mma karịa obodo ahụ. **13** “Ahụhụ ga-adịri gi Korazin. Ahụhụ ga-adịri gi Betsaida. N'ihi na o bùrụ na ọrụ ebube a rurụ n'ime unu ka a rurụ na Taja na Saídịn ha gaara echehgarị ogologo oge, nödụ n'akwa mkpe na ntụ. **14** O ga-akara Taja na Saídịn mma n'ubochị ikpe karịa unu. **15** Ma gi Kapanom! I na-eche na a ga-ebuli gi elu ruo eluigwe? Mba! I ga-arịda n'ala mmuo! (Hadés g86) **16** “Onye obula gere unu ntị, o bụ mü ka o gere ntị. Onye obula jürü ᵥinabata unu, o bụ mü ka o jürü ᵥinabata. Onye obula jürü ᵥinabata m jürü ᵥinabata onye zitere m.” **17** Iri mmadụ asaa na abụo ahụ jiri ọrụ lọta sị, “Onyenwe anyị, n'aha gi, o bùladị ndị mmuo ojoo rubere anyị isi.” **18** O sịri ha, “Ahụhụ m ekwensu ka o si n'eluiwge daa dì ka amụma. **19** Lee! Enyela m unu ikike ịzokwasị agwo na akpi ụkụ, na imegide ike niile nke onye iro, o dighị ihe obula ga-emerụ unu ahụ. **20** Otu o dì, unu anuriela ọrụ n'ihi na mmuo ojoo rubere unu isi, kama nñirianụ Ọnụ n'ihi na e deela aha unu n'eluiwge.” **21** N'otu oge ahụ, o jupütara n'Ọnụ nke Mmụo Nsọ kwuo sị, “Nna, Onyenwe eluiwge na ụwa, ana m ekele gi n'ihi na i zonarịri ihe ndị a n'ebe ndị ọkachamara na ndị nwere amamihe nō, ma i kpughere ihe ndị a niile nye ụmuntakịri. E, Nna, otu a ka o si masị uche gi ime ya. **22** “Nna m enyefela m ihe niile n'aka. O dighị onye maara onye Ọkpara ahụ bụ, karịa Nna ahụ. O díkwağıị onye maara Nna ahụ karịa Ọkpara na ndị ahụ Ọkpara chorò igosi onye Nna ya bụ.” **23** Mgbe ahụ o tugharịri gwa ndị na-eso ụzọ ya na nzuzo sị, “Ngoozi na-adịrianya nke na-ahụ ihe unu na-ahụ ugbu a. **24** Ana m asị unu, na otutu ndị amụma na ndị eze ka o gurụ agụ ihubi ihe unu na-ahụ ma ha ahughi ya, na inụ ihe unu na-anụ, ma ha anughi ya.” **25** Otu ụbochị,

otu onye ozizi iwu biliri ịnwale ya. O jụrụ ya, “Onye ozizi, gịnị ka m kwasiri ime ka m keta ndị ebighi ebi?” (aiōnios g166) 26 O sıri ya, “Gịnị ka e dere n’iwu? Gịnị ka i gutara n’ime ya?” 27 O zara sị, “I ga-eji obi gi niile, na mkpuruobi gi niile, na ike gi niile, na uche gi niile, hụ Onyenwe anyị bụ Chineke gi n’anya”; ma ‘hụkwa onye agbataobi gi n’anya dị ka onwe gi.” 28 O sıri ya, “I zara nke ọma. Gaa mee nke a i ga-adị ndị.” 29 Ma iji gosi na ya bụ onye na-eme ihe ziri ezi, o sıri Jisos, “Onye kwanụ bụ onye agbataobi m?” 30 Jisos sıri ya, “Otu nwoke sitere Jerusalem na-aga Jeriko, o dabara n’aka ndị ohi, ndị gbara ya oto, tiekwa ya ihe, hapụ ya n’onodụ ọdịndụ-ṣṇwukamma laa. 31 Ma dị ka ihe si eme, otu onye nchụaja sitere ụzọ ahụ na-agafe. Mgbe ọ hụrụ ya, o sitere n’akukụ ụzọ nke ọzo gafee. 32 Otu a kwa, otu onye Livayị bịaṛutekwara n’ebé ahụ, hụ ya, ma o sitere n’akukụ ụzọ nke ọzo gafeekwa. 33 Ma otu onye Sameria na-aga njem, mgbe ọ bịaṛutere nso n’ebé ahụ; hụ ya, o nwere ọmịkọ n’ahụ ya. 34 O gara nso n’ebé ọ no, jiri mmanya na mmanụ wusa n’onya ya, were akwa kechie ya. O tükwasıri ya n’elu ịnyinya ibu ya, buba ya n’ulọ ndị ije ebe o lekötara ya anya nke ọma. 35 N’echi ya, o wepütara mkpuru ego ọlaçha abụọ nye onye na-elekota ụlọ ndị ije ahụ sị ya, ‘Lezie ya anya nke ọma. M lọta aga m akwughachi gi ihe ọbula ọzo i mefuru.’ 36 “Onye n’ime mmapadụ ato ndị a ka i chere bụ onye gosiri onwe ya dị ka onye agbataobi nye nwoke ahụ nke dabara n’aka ndị ohi?” 37 O sıri, “O bụ onye ahụ meeरे ya ebere.” Jisos sıri ya, “Laa, gaa mee otu ahụ.” 38 Mgbe ha na-aga n’uzo, o banyere n’otu obodo nta ebe nwanyị a na-apkpọ Mata nabatara ya n’ulọ ya. 39 O nwere nwanne nwanyị a na-apkpọ Meri nke nödürü ala n’ukwu Onyenwe anyị na-ege ntị n’ihe ọ na-ekwu. 40 Ma uche Mata gbasasıri agbasa ebe ọ na-akwado maka ile ọbia. O biakwutere ya sị ya, “Onyenwe anyị, ọ bụ na o metuğhi gi n’obi na nwanne m nwanyị hapụru naanị m ije ozi niile? Gwa ya ka ọ bịa nyere m aka.” 41 Ma Onyenwe anyị zara ya sị, “Mata, Mata, i na-echegbu onwe gi ma na-adögبukwa onwe gi banyere otụtụ ihe, 42 maqbụ naanị otu ihe dị mkpa, Meri ahọrla nke ka mma, nke a na-agaghị anapukwa ya.”

11 O no n’otu ebe na-ekpe ekpere, mgbe o kpesiři ekpere, otu n’ime ndị na-eso ụzọ ya sıri ya, “Onyenwe anyị, kuziere anyị ikpe ekpere, di ka Jon kuziri ndị na-eso ụzọ ya.” 2 O sıri ha, “Mgbe unu na-ekpe ekpere, sịnụ: “Nna, ka e doo aha gi nsọ ka alaeze

gi bịa. 3 Nye anyị taa nri nke ụboghị anyị. 4 Gbaghara anyị mmeheie anyị, n’ihi na anyị na-agbaghara onye ọbula mehieri megide anyị. Ekwela ka anyị daba n’ime ọnwụnwa.” 5 O sıri ha, “Onye n’ime unu nwere enyi, ga-agakwuru ya n’etiti abalị sị ya, ‘Enyi m, biko gbazinye m ogbe achicha ato, 6 n’ihi na otu enyi m bijara n’ulọ m, ma enweghị m nri ọbula n’ulọ m nke m ga-enye ya.’ 7 Ma ọ ga-esi n’ime ụlọ zaghachi sị, ‘Enyela m nsogbu, emechiela m ụzọ, mụ na ụmụ m alakpuola, enweghị m ike ibili ubgu a inye gi ihe ọbula.’ 8 Agwa m unu, o bụ ezie na ọ gaghị ebili nye ya ihe ọbula n’ihi na ọ bụ enyi ya, kama n’ihi nsogbu ya, ọ ga-ebili nye ya ihe ọbula dị ya mkpa. 9 “Ya mere, agwa m unu, rịoṇu, unu ga-ariṣta, choṇu, unu ga-achota, kụoκwanụ aka, a ga-emeghekwarra unu ụzọ. 10 N’ihi na onye na-ariṣta na-ariṣta, onye na-achọ na-achota, onye na-akụ aka n’ụzọ ka a ga-emeghekwarra ụzọ. 11 “Onye n’ime unu bụ nna, ka nwa ya ga-ariṣta ya azụ, o nye ya agwo? 12 Maqbụ rịoṇ ya akwa, ọ ga-enye ya akpi? 13 O bụrụ na unu bụ ndị ojọ, maara otu esi enye ụmụ unu onyinye dị mma, karja nke a, Nna unu nke bi n’eluiigwe aghaghị inye ha Mmụ Nso bụ ndị niile na-ariṣta ya.” 14 Otu mgbe, o na-achupụ mmụ ojọ nke dara ogbi, mgbe mmụ ojọ ahụ pürü, onye ogbi ahụ kwuru okwu. Nke a juru igwe mmapadụ ahụ anya. 15 Ma ụfodụ n’ime ha sıri, “O bụ site n’ike Belzebub eze ndị mmụ ojọ ka o ji achupụ mmụ ojọ.” 16 Ndị ọzo, iji nwalee ya, sị ya gosi ha ihe ịribama nke si n’eluiigwe. 17 Ma ebe ọ bụ na ọ maara ihe ha na-eche, o sıri ha, “Alaeze ọbula kewaranụ megide ibe ya, ga-atogbọrọ n’efu, ezinaulọ ọbula nke kewakwara megide ibe ya ga-adakpọ. 18 O bụrụ na ekwensu ekewa megide onwe ya, alaeze ya ọ ga-esi ańaa guzosie ike? Unu na-asị na m na-achupụ mmụ ojọ site n’ike Belzebub. 19 Ugbu a, ọ bụrụ na m sitere n’ike Belzebub na-achupụ mmụ ojọ, ọ bụ site n’ike onye ka ụmụ unu ji na-achupụ ha? Ya mere, ha ga-abụ ndị ikpe unu. 20 Ma ọ bụrụ na m ji ike mkpisiaka Chineke na-achupụ mmụ ojọ, mgbe ahụ alaeze Chineke abiarutela n’ebé unu no. 21 “Mgbe nwoke siri ike ji ngwa agha chekwa obi ya, ihe o nwere ga-adigidere ya n’udo. 22 Ma ọ bụrụ na onye ọzo ka ya ike aluso ya ọgu merie ya, ọ ga-anara ya ngwa agha niile bụ ihe ntükwasị obi ya, kesakwaa ihe ọ kwatara n’ulọ dike ahụ. 23 “Onye ọbula na-adinyeghịri m na-emegide m. Onye ọ bulakwa na-adighị eso m ekpokota, na-ekposa ekposa. 24 “Mgbe ọbula mmụ

na-adighị ọcha sị n'ime mmadụ pụo, o na-ejegharị n'ala kporo nkụ na-achogharị ebe izuike. O bürü na o chọtaghị ya, mgbe ahụ, o ga-asị, 'Aga m alaghachi n'ụlo m hapurụ.' 25 Mgbe o loghachiri, o ga-achopụta na a zachaala ya dozie ya nke oma. 26 Mgbe ahụ, o ga-apụ ga chọta mmuo ojoo asaa ozọ ndị dị nịo karịa ya. Ha niile na-abata biri n'ime onye ahụ, mee ka onodụ ya dị nịo karịa ka o dị na mbụ.' 27 Mgbe o kpụ okwu a n'ọnụ, otu nwanyị sitere n'ime igwe mmadụ ahụ tie mkpu sị, "Ngozi na-adịri afo mürü gị na ara nke e jiri zuo gị." 28 Ma o sıri, kama, "Ngozi na-adịri ndị na-anu okwu Chineke, na-emekwa ha." 29 Dị ka igwe mmadụ ahụ na-amụba, o bidoro na-ekwu sị, "Ogbọ a bụ ogbọ ojoo. O na-achọ ihe ịribama ma o dighị ihe ịribama a ga-ezi ya karịa ihe ịribama Jona. 30 N'ihi na dị ka Jona si bürü ihe ịribama nye ndị Ninive, otu a ka Nwa nke Mmadụ ga-esi bürükwa ihe ama nye ogbọ a. 31 N'ụbuchi ahụ, eze nwanyị ndị ndịda ga-ebili soro ndị ogbọ a guzo n'ikpe, maa ha ikpe, n'ihi na o sitere na nsotu nke ụwa bịa nṣụ okwu amamihe Solomon, ma lee, onye karịri Solomon nọ n'ebe a. 32 Ndị ikom Ninive ga-eso ogbọ a bilie n'ụbuchi ikpe maa ya ikpe, n'ihi na ha chegharị mgbe ha nṣụ nkwsa Jona, ma lee, onye karịri Jona ukwuu nọ n'ebe a." 33 "O dighị onye na-amụnye oriọnụ donye ya n'ebe zoro ezo maọbu n'okpuru efere, kama, o na-adokwasị ya n'elu ihe ịdoba ọkụ ka ndị na-abata n'ụlo ahụ jiri ya hụ ụzo. 34 Anya bụ oriọnụ nke anu ahụ. O bürü na anya gị dì mma, ahụ gị niile ga-ejupụta n'ihè. O bürükwanụ na anya gị dì nịo, i ga-anụ n'ochichiri. 35 Ya mere, lezie anya ka i mara ka ihè dì n'ime gị, o bughị ochichiri. 36 N'ihi nke a, o bürü na ahụ gị niile ejupụta n'ihè, o bürükwa na akụkụ ọbula agbaghị ochichiri, mgbe ahụ, ahụ gị niile ga-ejupụta n'ihè dì ka mgbe ihè oriọnụ na-achakwasị gi n'ahụ." 37 Mgbe o na-ekwu okwu, otu onye Farisi kporo ya ka o bịa soro ya rie nri. O banyere noro n'ochichiri. 38 O juru onye Farisi ahụ anya na mgbe o bidoro iri nri o kwoghi aka ya tupu ya ebido. 39 Ma Onyenwe anyị sıri ya, "Unu ndị Farisi na-asacha azụ iko mmiri na efere, mee ka o dị ocha, ma ime unu juputara n'anya ukwu na n'ihe ojoo dị iche ihe. 40 Ndị nzuzu! O bụ na o bughị onye ahụ mere azụ iko mekwara ime ya? 41 Kama werenụ ihe ndị ahụ dị n'ime rụo ọrụ ebere, ihe niile ga-adikwara unu ọcha. 42 "Ahụhụ ga-adịri unu ndị Farisi, n'ihi na unu na-enye otu ụzo n'uzo iri n'ihi mint, na mkpa akwukwọ na-esi isi ụtọna mkpa akwukwọ niile dị iche

iche nke ubi, ma leghara ikpe ziri ezi na iħunanya nke Chineke anya. Ihe niile ndị a ka unu kwesiri ime n'elegharaghị ihe ndị ozọ anya. 43 "Ahụhụ ga-adịri unu ndị Farisi! N'ihi na unu na-ahụ ịnọ n'isi oche niile n'ụlo ekpere na ekele pürü iche a na-ekele unu n'oma ahịa n'anya. 44 "Ahụhụ ga-adịri unu, n'ihi na unu dị ka ili na-aputaghị ihe, nke ndị mmadụ na-agafe n'elu ha n'ihi na ha amaghị na o bụ ili." 45 N'otu oge, otu onye ozizi iwu sıri ya, "Onye ozizi, mgbe i na-ekwu ihe ndị a, anyị sokwa na ndị i na-akocha." 46 Ma o sıri, "Ahụhụ ga-adịri unu bụ ndị ozizi iwu. N'ihi na unu na-ebo ndị mmadụ ibu ha na-enweghi ike ibuli, ma unu onwe unu adighị eweli o buladi otu mkpisiaka unu, ịmetụ ibu ahụ aka. 47 "Ahụhụ ga-adịri unu n'ihi na unu na-ewu ili ndị amụma bụ ndị nna nna unu ha gburu. 48 Ya mere, unu bụ ndị akaebe ma kwenyekwa n'ihe ndị nna nna unu ha mere, n'ihi ha gburu ha, ma unu e wuo ili ha. 49 O bụ n'ihi nke a ka Chineke n'amamihe ya ji kwuo sị, Aga m ezigara ha ndị amụma na ndị ozi, ufodụ ka ha ga-egbu ma ndị ozokwa ka ha ga-akpagbu. 50 N'ihi nke a, ogbọ a ga-aza ajuju banyere ọbara ndị amụma niile a wufuru, site na mmalite nke ụwa, 51 site n'ọbara Ebel ruo na nke Zekaraya, onye e gburu n'etiti ebe ịchụ aja na ebe nsọ. E, agwa m unu, a ga-ajụ ihe banyere ha n'aka ogbọ a. 52 "Ahụhụ ga-adịri unu bụ ndị ozizi iwu, n'ihi na unu wepuru ọtughe igodo nke amamihe. Unu onwe unu abanyeghi, ma unu gbochikwara ndị na-abata ịbata." 53 Mgbe o si n'ebe ahụ pụo, ndị ode akwukwọ na ndị Farisi bidoro isogbu ya, na ịkpasi ya ikwu ọtụtụ okwu, 54 na-esiri ya ọnya, ka ha mara ma o ga-ekwuhie ọnya, ka ha hụ ihe ha ga-eji jide ya.

12 N'oge ahụ, mgbe ọtụtụ puku ndị mmadụ gbakotara, nke mere ka ha na-azọ ibe ha ụkwụ. O buuru ụzo bido igwa ndị na-eso ụzo ya sị, "Kpaccharanụ anya unu banyere ihe na-eko achịchha ndị Farisi, nke bụ ihu abụo ha. 2 N'ihi na o dighị ihe ọbula zoro ezo nke na-agaghị aputa ihè, o díkweghị ihe e kpuchiri ekpuchi nke a na-agaghị ekpughe. 3 Ihe ọbula unu kwuru n'ochichiri, a ga-anụ ya n'ihe, ihe ọbula unu gbara n'izu n'ime ụlo ka a ga-ekwusa n'elu ụlo. 4 "Ana m agwa unu, ndị enyi m, unu atụla egwu maka ndị na-egbu anụ ahụ ma e mesịa, ha apughị ime ihe ọzo. 5 Ma aga m ezi unu onye unu ga-atụ egwu. Tụonụ egwu Onye ahụ nwere ikike igbu anụ ahụ ma tħbakwa ya n'okụ ala mmuo. E, asị m unu tụonụ ya egwu.

(Geenna g1067) 6 O bughị mkpuru ego abuọ ka a na-ere ụmụ nza ise? Ma o nweghi nke ọbula n'ime ha Chineke chefuru. 7 N'ezie a gurụ ọ bulađi agiri isi dị n'isi unu ọnụ. Unu atula egwu, n'ihi na unu dị oke ọnụ karịa ọtụtụ ụmụ nza. 8 "Ma asị m unu, na onye ọbula kwuputara m n'ihu ụmụ mmadụ, onye ahụ ka Nwa nke Mmadụ ga-ekwuputa n'ihu ndị mmuo ozi nke Chineke. 9 Onye ọbula na-agonarị m n'ihu ndị mmadụ, a ga-agonarịkwa ya n'ihu ndị mmuo ozi nke Chineke. 10 Onye ọbula nke ga-ekwu okwu megide Nwa nke Mmadụ, a ga-agbaghara ya, ma onye ọbula na-ekwulu Mmuo Nso, agaghị agbaghara ya. 11 "Mgbe ha ga-akpobata unu n'ihu ụlo nzukọ, ndị ọchichị na ndịsi, unu echegbula onwe unu otu unu ga-esi zaghachi, maqbụ ihe unu ga-aza, maqbụ ihe unu ga-ekwu. 12 N'ihi na Mmuo Nso ga-ezi unu n'oge awa ahụ, ihe unu kwasiri ikwu." 13 Otu onye n'ime igwe mmadụ ahụ sịri ya, "Onye ozizi, gwa nwanne m nwoke ka o kenyé m oke n'ihe nketa anyị." 14 O sịri ya, "Nwoke, onye mere m onye ikpe maqbụ onye ndozi okwu n'etiti unu?" 15 Ma ọ sịri ha, "Kpacchapụnụ anya! Ntoronụ na nche banyere oke ọchichị niile, n'ihi na ndị mmadụ adabereghị n'otụtụ ihe o nwere." 16 O tuijụ ha ilu a sị, "Otu ọgaranya nwere ala mịri nnqo mkpuru dị ukwuu. 17 O chere n'ime onwe ya sị, 'Gini ka m ga-eme n'ihi na enweghi m ebe m ga-echekwa mkpuru m?' 18 "Ya mere ọ sịri, 'Ihe m ga-eme bụ nke a, aga m akwatu ọba m, wuo nke ka ya ukwuu, bụ ebe m ga-echekwa mkpuru m na ihe ndị ọzo. 19 Ya mere aga m agwa mkpuruobi m, "I nwere ọtụtụ ezi ihe ga-ezuru gi ọtụtụ afọ, n'ihi ya zuru ike, rie, nnuo ma nweekwa obi ụto." 20 "Ma Chineke gwara ya sị, 'Onye nzuzu, n'abalị a ka a ga-achọ mkpuruobi gi n'aka gi. Ihe niile i kpakötara nke onye ka ha ga-abụ?' 21 "Otu a ka ọ ga-adịrị onye ọbula na-akpadoro naani onwe ya akụ, ma ọ baghị ụba n'ebé Chineke nō." 22 O gwara ndị na-eso ụzọ ya, "Ya mere, asị m unu, unu echegbula onwe unu banyere ndị unu, ihe unu ga-eri, maqbụ banyere ahụ unu, ihe unu ga-eyi. 23 N'ihi na ndị mkpa karịa ihe oriri, anụ ahụ díkwa mkpa karịa uwe. 24 Tuleenụ ugologma. Ha adighị akụ maqbụ ghoro mkpuru ọbula. Ha enweghi ụloakụ maqbụ ọba, ma Chineke na-azụ ha nri. Unu ọ dighị oke ọnụahịa karịa anụ ufe ndị a. 25 Onye n'ime unu pürü itinye otu nkeji n'ogologo ụboghị nke ndị ya site n'ichegbu onwe ya? 26 Ebe unu na-apughị ime ihe nta dị otu a, gini mere unu ji echegbu onwe unu banyere ihe

ndị ọzo? 27 "Tuleenụ otu okoko ọhịa lili si eto. Ha adighị arụ ọrụ ọbula maqbụ ụtọ ogbo. Ma asị m unu, ọ bulađi Solomòn n'ebube nke ịbụ eze ya niile, eyighị uwe ọbula mara mma dị ka otu n'ime okoko osisi nke ọhịa ndị a. 28 Ma ọ burụ na Chineke si otu a chọq ahịhịa efu nke ubi mma, nke pürü idị ndị taa ma echị atuba ha n'ite okwu, ọ bụ na ọ pughị i si otu a chọq unu mma karịa? Unu ndị okwukwe nta. 29 Ya mere, unu adogbula onwe unu maka ihe unu ga-eri maqbụ ihe unu ga-aiị. Unu echegbukwala onwe unu. 30 N'ihi na ọ bụ ihe ndị a ka ndị mba nke ụwa na-achịso, ma Nna unu makwara na ha dị unu mkpa. 31 Kama choonụ alaeze ya, a ga-atukwasikwara unu ihe ndị a niile. 32 "Unu atula egwu, igwe aturu nta, n'ihi na ọ toro Nna unu ụtọ inye unu alaeze ahụ. 33 Reenụ ihe unu nwere nyekwanụ ndị ogbenye. Meerenụ onwe unu akpa na-agaghị aka nka, n'oba akụ n'eluijwe, ebe onye ohi na-adighị abia nso, nla adighị erichapukwa ya. 34 N'ihi na ebe ọbula akụ unu dị ka obi unu ga-adịkwa." 35 "Keenụ ajị n'ume, meenụ ka orionụ unu na-enwu enwu. 36 Dịnụ ka ndị ohu na-echere nloghachi nke nna ha ukwu, onye gara oriri agbamakwukwo, bụ onye ha ga-emeghere ụzo ngwangwa mgbe ọ lotara kụo aka. 37 Ndị ohu ahụ ga-abụ ndị a goziri agozi, bụ ndị onyenwe ha ga-ahụ na ha nọ na nche mgbe ọ ga-aloghachi. N'ezie asị m unu na ọ ga-eke belit ya n'ukwu ya, mekwa ka ha nodu ala na tebul iri ihe, ọ ga-abịjakwa jere ha ozi. 38 Ngozi ga-adịrị ndị ohu ahụ onye nwe ha ga-ahụ ka ha nọ na nijkere, ọ bulađi ma ọ loghachiri n'etiti abali, maqbụ n'ezigbo isi ụtụtụ. 39 Maranụ nke a: ọ burụ na onyenwe ụlo maara oge awa onye ohi ga-eji abia n'ulọ ya, ọ gaghị ekwe ka onye ohi ahụ tiwaa ụlo ya. 40 Unu kwasiri ịnọ na nijkere n'ihi na Nwa nke Mmadụ ga-abia n'oge awa unu na-atughị anya ya." 41 Pita sịri ya, "Onyenwe anyị, i tuijụ ilu a n'ihi anyị, ka ọ bụ maka onye ọbula?" 42 Ma Onyenwe anyị sịri, "Onye bụ ohu ahụ nke kwasiri ntukwasị obi ma nwekwawa uche, nke onyenwe ya mere onyeisi ụmụodibo ya niile, ka ọ na-enye ha nri mgbe o kwasiri? 43 Ngozi na-adịrị ohu ahụ nke onyenwe ya ga-ahụ ka ọ na-arụ ọrụ ahụ mgbe ọ ga-aloghachi. 44 N'ezie asị m unu, ọ ga-eme onye nke ahụ onyeisi nke ihe niile o nwere. 45 Ma ọ burụ na ohu ahụ asị n'obi ya, 'Onyenwe m na-anq odu ilota,' ọ burukwa na ọ malite itigbu ụmụodibo ndị ọzo, bụ ndị ikom na ndị inyom na-eje ozi, na iri ihe oriri, na iñukwa ihe ọñunụ na iñubiga mmanya oke. 46 Nna ukwu ohu ahụ

ga-alota n'ubochi o na-atughi anya, n'oge awa o na-amkwaghji. O ga-egburisikwa ya, nye ya onodu n'etiti ndi na-ekweghi ekwe. **47** "Ohu ahu maara ihe nna ya ukwu choro ma hapu ino na njikere, maobu ime ya, ka a ga-apiasi utarị ike. **48** Ma onye na-amaghị ama ma mee ihe kwesiri ka a pia ya utarị, a ga-apia ya utarị ole na ole. N'ihi na o bu onye e nyere ihe hiri nne ka a ga-ele anya inata ihe hiri nne n'aka. Onye e nyekwara ihe ukwu n'aka idebe, n'aka ya ka a ga-achị ihe nke kachasịnụ. **49** "A bijara m iwebata oku n'elu ụwa, o gaara adịrị m no mma ma o buru na o malitelari inwu! **50** Enwere m baptism nke m na-agaghị ime, ma aga m anogide n'oke ihe mgbu tutu e mezuo ya **51** Unu chere na m bijara iweta udo n'ụwa? Asị m unu mbaa, kama nkewa. **52** Site ubru a gawa, mmadu ise si n'otu ezinaulø ga-ekewa megide onwe ha, ato megide abu, abu megide ato. **53** Ha ga-ekewa; nna megide nwa ya nwoke, nwa nwoke ga-emegidekwa nna ya, nne megide nwa ya nwanyị, nwa nwanyị megidekwa nne ya, nne di megide nwunye nwa ya, nwunye nwa megide nne di ya." **54** O gwakwara igwe mmadu ahụ si, "Mgbe unu hụrụ urukpu ojii ka o na-ebili n'odịda anyanwụ, unu na-eme ngwangwa si, 'Mmiri ga-ezo,' o na-ezokwa. **55** Mgbe unu hụrụ na ifufe na-esite na ndịda na-efe, unu na-asị, Oke okpomokụ ga-adị, o na-emekwa otu ahụ. **56** Ndị ihu abu! Unu matara ikowá ihu ala na mbara eluigwe. Gịnjị mere unu apughị ikowá oge dị ubru a? **57** "Gịnjị mere unu adighị ekpebiri onwe unu ihe ziri ezi? **58** O buru na gi na onye na-ebi gi ebubo esoro na-agu n'ihu okaikpe, gbalisie ike ka gi na ya kpezie n'uzo, ma o buğhi otu a, o ga-akpopụ gi n'ihu onye okaikpe, ma eleghị anya okaikpe ahụ gararara gi nye n'aka okaikpe ukwu, okaikpe ukwu gararakwa gi nye n'aka onye na-eje ozi n'uloiłkpe, bu onye ga-etinye gi n'ulø mkporo. **59** Asị m gi, i gaghi e si n'ebe ahụ püta ruo mgbe i kwugaghachiri o büladi otu kobo nke ikpeazu."

13 Mgbe ahụ, ufodu ndi no n'ebe ahụ gwara ya
banyere ndi Galili ahụ Paillet jiri ọbara ha gwakota
n'aja ha chürü. **20** Zara si ha, "Unu chere na ndi Galili
a tara ụdi ahuhu a bu ndi mmehie karịa ndi Galili
niile? **3** Mba! Asị m unu, o buru na unu echegharighi,
unu niile ga-esi otu ahụ laa n'iyi. **4** Ka unu chere na
mmadu iri na asato ahụ, ndi mgbidi aja ulø elu Sailom
dagburu bu ndi ikpe mmehie mara karịa ndi niile
bi na Jerusalem? **5** Mba! Asị m unu, o buru na unu
echegharighi, unu niile ga-alà n'iyi dì ka ha." **6** Ya

mere, o tüturu ha ilu a si, "Otu nwoke kuru osisi fiig
n'ubi vajinị ya, ma mgbe o bijara choq n'elu ya, ma o
hughị mkpuru obula. **7** Ya mere, o gwara onye oru
ubi ya si, 'N'ime afo ato ndi a ka m bijara ka m ghoro
mkpuru site n'osisi fiig a, ma ahughị m mkpuru obula.
Gbutuo ya! Gịnjị mere o ga-eji na-erikị nri dì n'ala ubi
a?" **8** "O zara si ya, 'Nna m ukwu, hapukwa ya n'afó
a, ka m gwuo ala gburugburu, hinye ya aja nri ala
n'ukwu. **9** O buru na o mịa mkpuru n'afó ozø, o dì
mma, o burukwa na o mighi, i nwere ike gbutuo ya." **10**
N'ubochi izuike ndi Juu, o banyere n'ime otu ulø
ekpere na-ezi ihe. **11** Otu nwanyị noķwa n'ebe ahụ,
onye mmuq nrịa nrịa mere ka ahụ ghara i dì ya ike
afó iri na asato. O na-ehu ehu, o nwekwaghị ike iguzo
o ọtọ kwem. **12** Mgbe Jisos hụrụ ya, o kporo ya si ya,
"Nwanyị emeela ka i nwere onwe gi site n'orịa gi." **13**
Mgbe o bikwasirị ya aka, ngwangwa, o guzooro kwem
malite na-eto Chineke. **14** Ma onyendu ulø ekpere ahụ
were iwe nke ukwu n'ihi na Jisos gworo oria n'ubochi
izuike. O gwara igwe mmadu ahụ okwu si, "E nwere
ubochi isii n'ime izu ụka mgbe mmadu kwesiri iру oru.
Ya mere, bjanu ka a gwoq unu n'ubochi ndi a, o buğhi
n'ubochi izuike." **15** Ma Onyenwe anyị zara ya si, "Unu
ndi ihu abu! O dì onye n'ime unu na-adighị atopụ
oke ehi ya maobu inyinya ibu ya, site n'ulø anumānu,
kpupụ ya ebe o ga-añu mmiri n'ubochi izuike? **16** O
kwasighị ka a topụ nwanyị a bu ada Ebrahim n'agbu
ekwensu kere ya ogologo afó iri na asato, n'ubochi
izuike, mee ka o nwere onwe ya?" **17** Mgbe o kwuru
nke a, ihere mere ndi iro ya niile, ma ndi mmadu no
n'ebe ahụ nrüriri oru n'ihi oru ebube niile o na-arụ. **18**
Ya mere, o na-ekwu si, "Gịnjị ka alaeze Chineke yiri?
Gịnjị ka m ga-eji tūnyere ya? **19** O yiri mkpuru
mostaadi nke mmadu kuru n'ubi ya a gbara ogige.
O toro ghoro osisi, nke ụmu mnụnụ na-ezukwa ike
n'alaka ya." **20** Ozø, o sıri, "Gịnjị ka m ga-eji tūnyere
alaeze Chineke? **21** O dì ka ihe na-eko achichanke
nwanyị gwakotara na ọtụtụ ato nke ụtu ọka, tutu ruo
mgbe o koro ụtu ọka ahụ niile." **22** O jeghariị n'obodo
ukwu na n'obodo nta niile na-ezi ihe, ka o na-agu
Jerusalem. **23** Otu onye sıri ya, "Onyenwe m, ndi a ga-
azopụta ha ga-adị ole na ole?" O sıri ha, **24** "Gbalisienụ
ike banye site n'onu uzø dì warawara, n'ihi na ana
m a gwa unu na ọtụtụ ga-achị ịbanye ma ha agaghị
enwe ike. **25** O buru na nna nwe ulø ebilie mechie onu
uzø, unu ga-eguzo na-ezi na-akụ aka n'uzø na-asị,
'Onyenwe anyị meghere anyị uzø.' 'Na nzaghachi,

o ga-asị, 'Amaghị m ebe unu si bịa.' 26 "N'oge ahụ, unu ga-asị, 'Anyị na gị rikorị, nükökwa, i kuzikwara nkuzi n'ogbe anyị.' 27 "Ma o ga-asị, 'Amaghị m ebe unu siri bịa. Pụonụ n'ihi m, unu ndị ajo omume.' 28 "Ikwa akwa na ita ikitere eze ga-adịkwa mgbe unu ga-ahụ Ebrahim, na Ajizik na Jekob na ndị amụma niile ka ha nọ n'alaeze Chineke; ma unu onwe unu abụrụ ndị a chụpụrụ n'ezi. 29 Ndị mmadụ ga-esite n'owụwa anyanwu, nakwa ọdịka anyanwu, na n'ugwu na ndịka nke ụwa bịa nodu n'oriri n'ime alaeze Chineke. 30 Ma lee, ndị bu ụzọ ga-aghọ ndị ikpeazụ, ma ndị ikpeazụ ga-aghọ ndị bu ụzọ." 31 N'oge awa ahụ, ụfodụ ndị Farisii bịa kwutere ya sị ya, "Si n'ebe a pụo, n'ihi na Herod na-achọ igbu gi." 32 O sıri ha, "Gaa gwaranụ m nkita ọhia ahụ, lee, ana m achụpụ mmuo ojoo, gwọokwa ndị ọria taa na echị, ma n'ubochị nke ato ka m ga-arucha ọru m. 33 Ma otu o dị, aga m aga n'ihi n'ụzọ m taa, na echị na nwanne echị, n'ihi na n'ezie, o dighị onye amụma ga-anwu n'ebe ozo na-abughị na Jerusalem. 34 "O Jerusalem! Jerusalem! Gi onye na-egbu ndị amụma ma na-ejikwa nkume atugbu ndị e ziteere gi. Ọtụtụ mgbe ka m gbalịrị ichikota umu gi dị ka nne ọkụkụ sị achikota umu ya n'okpuru nku ya, ma unu ekweghị. 35 Lee, a hapurula unu ụlo unu. Ma agwa m unu, unu agaghị ahụ m anya ozo ruo mgbe oge ahụ ga-abịa, mgbe unu ga-asị, 'Onye a goziri agozi ka onye ahụ bụ nke na-abịa n'aha Onyenwe anyị."

14 Otu ụbochị izuike, mgbe o gara iri ihe n'ulọ otu onyendu ndị Farisii, ha nọ na-ele ya anya nke ọma. 2 Ma lee, otu nwoke ahụ ya zara aza nökwa n'ihi ya ebe ahụ. 3 Jisọs ịjụ ndị Farisii na ndị ozizi iwu sị, "O ziri ezi n'iwu ịgwọ ọria n'ubochị izuike ka o bụ na o zighị?" 4 Ma ha e kwughị okwu ọbụla. Ya mere o kpọrọ ya, gwọọ ya ma sị ya laa. 5 O sıri ha, "O bụrụ na otu n'ime unu nwere nwa nwoke maqbụ oke ehi nke dabara n'ime olulu mmiri n'ubochị izuike, o bụ na o gaghị eme ngwangwa dopyata ya?" 6 Ma ha enweghị ike ịza ajuju a. 7 Mgbe o hụrụ otu ndị a kpọrọ oriri si hụrụ naanị oche ndị a na-asopụrụ, oche ndị a na-asopụrụ, o tịrụ ha ilu sị, 8 "Mgbe mmadụ ọbụla kpọrọ gi oriri n'olulụ di na nwunye, abatala nodu n'oché ndị a na-asopụrụ, n'ihi na eleghị anya, onye kpọrọ gi oriri kpokwara onye ka gị nwe nsopụrụ. 9 N'ihi na onye ahụ kpọrọ unu oriri nwere ike bịa kwute gi sị gi, nye nwoke a ọnodu gi. Mgbe ahụ, i ga-ebili n'anya ihere gaa nodu n'oché díkarisirị ala. 10 Ma mgbe a

kpọrọ gi, nodu n'oché dí ala, ka o ga-abụ na onye kpọrọ gi oriri bịa, o ga-asị gi 'Enyi m, rigota n'ebe a ka elu.' Mgbe ahụ, i ga-enwekwu ugwu n'anya ndị niile a kpọrọ gi na ha oriri. 11 N'ihi na onye ọbụla ga-ebuli onwe ya elu ka a ga-eweda n'ala, ma onye ọbụla na-eweda onwe ya ala ka a ga-ebuli elu." 12 O gwara onye ahụ kpọrọ ya oriri sị, "Mgbe i na-akpọ oriri nke nri ehihi maqbụ nke nri anyasị, akpola naanị ndị enyi gi maqbụ umunne gi ndị nwoke maqbụ ndị ikwu na ibe gi, maqbụ ndị agbataobi gi bara ọgaranya, n'ihi ma eleghị anya, ha pürü ịkpokwa gi na mgbe nke ha, sị otu a kwughachi gi ugwo. 13 Kama mgbe i na-akpọ oriri, kpọrọ ndị ogbenye na ndị ọlụsi na ndị ngwụro na ndị isị. 14 A ga-agozikwa gi, n'ihi na ha enweghị ike ikwughachi gi, a ga-akwughachikwa gi mgbe ndị ezi omume ga-ebili n'owụwa." 15 Mgbe otu n'ime ndị a kpọrọ oriri nṣụ nke a, o sıri ya, "Ngozị ga-adịrị onye ga-eso rie oriri n'alaeze Chineke." 16 Ma o sıri ya, "Otu onye na-akwado oke oriri kpokwa ọtụtụ mmadụ oku. 17 Mgbe oge oriri ahụ ruru, o zipurụ ohu ya ka o ga gwa ndị ahụ o kpọrọ sị, 'Bịanụ, n'ihi na e dozichaala ihe niile.' 18 "Ma ha niile n'otu n'otu malitere inye ọsisa. Onye nke mbụ sıri, 'Azụrụ m iberibe ala ọhụrụ, o díkwa mkpa na m ga-eje hụ ya, biko gbaghara m, agaghị m abịa.' 19 "Onye nke ozo sıri, 'Azụrụ m ehi e ji arụ ọru ubi, iri e jikorọ abụo abụo. Ana m aga ugbu a ka m nwalee ha, biko gbaghara m, agaghị m abịa.' 20 "Ma onye ozo sịkwa, 'Alụrụ m nwunye ọhụrụ, n'ihi nke a agaghị m abịa.' 21 "Ohu ahụ lọtara, kọrọ nna ya ukwu ihe ndị ahụ a kpọrọ oriri kwuru. Mgbe ahụ, iwe dí ukwu were nna ya ukwu, nke a mere ka o zipu ohu ya si ya, 'Gaa ngwangwa n'okporoụzọ ukwu na n'okporoụzọ nta dí n'obodo a, kpobata ndị ogbenye, na ndị ụkụrụ rụrụ, na ndị isị na ndị ngwụro.' 22 "Ohu ahụ sıri, 'Nna m ukwu, emeela m ihe i kwuru, ma ohere ka fofdụrụ.' 23 "Nna ukwu ahụ sıri ohu ahụ, 'Gaakwa n'okporoụzọ ukwu na okporoụzọ nta, mee ka ndị mmadụ bata n'ulọ m, ka ụlo m juputa na mmadụ. 24 N'ihi na agwa m unu, o dighị otu onye n'ime ndị ahụ a kpọrọ oriri ga-edetụ nri m ọnụ." 25 Ugbu a, oke igwe mmadụ na-eso ya ma o tugharịri sị ha: 26 "Onye ọbụla chọrị iso m, ma o bughị ụzọ kpo nne na nna ya, na nwunye ya, na ụmụ ya, na ụmụnne ya ndị nwoke na ndị nwanyị tinyekwara ndị nke ya onwe ya asị, apughị ibụ onye na-eso ụzọ m. 27 Onye ọbụla na-eburughị obe ya soro m, enweghị ike ibụ onye na-eso ụzọ m. 28 "O dí onye ọbụla n'ime unu chọrị iwu ụlo

elu, na-agaghị ebu ụzo nódụ ala, gbakọ ihe o ga-efu ya, iji chọpụta ma o nwekwara ego ga-ezu iwucha ya? 29 N'ihi na o bụrụ na o tọọ ntoała ma o nwekwaghị ike wuchaa ya, onye ọbụla hụrụ ya ga-achi ya ochị, 30 na-asị, ‘Nwoke a malitere iwu ụlo, ma o nweghi ike wuchaa ya.’ 31 “Maqbụ olee eze chọrọ iluso eze ibe ya ogu, o gaghị ebu ụzo nódụ ala tulee ma puku ndị agha iri ya o ga-ezuru ya iji luso onye ji iri puku ndị agha abụo abiakwute ya ogu? 32 O bụrụ na o nweghi ike, o ga-ezipu ozi rịo ka e kpeee udo mgbe onye nke ozọ ka nō n'ebé dí anya. 33 N'uzo dí otu a, onye ọbụla na-ajughị ihe niile o nwere, apughị ibụ onye na-eso uzo m. 34 “Nnu dí mma, ma o bụrụ na o dighị atökwa ụtọ, a ga-eji ginị mee ka o tọọ ụtọ ozọ? 35 O bakwaghị uru nye ala maqbụ iji mee nri ala. Kama o bụ itufu ya. “Onye ọbụla nwere ntị iṇu ihe, ya nṣuru.”

15 Ugbu a, ndị oṇa ụtu na ndị mmehie na-abia ya nso iṇuṭa ihe o na-ekwu. 2 Ndị Farisii na ndị ozizi iwu tamuru ntamu na-asị, “Nwoke a na-anabata ndị mmehie sorokwa ha na-eri nri.” 3 Ya mere, o türü ha ilu a sị, 4 “O bụrụ na otu onye n'ime unu enwee narị atürü ma otu n'ime ha akpafuo. O bụ na o gaghị ahapụ iri atürü itoolu na itoolu ahụ fodụrụ n'ozara, puo ichehogharị otu ahụ kpafuru ruo mgbe o chọtara ya? 5 Mgbe o chọtara ya, o ga-eji ọnụ tukwasị ya n'ubu ya. 6 Mgbe o lötara n'ụlo ya, o ga-akpokọta ndị enyi ya na ndị agbataobi ya sị ha, ‘Soronụ m riṇriạ ọnụ n'ihi na achọtala m atürü m furu efu.’ 7 Asị m unu, n'uzo dí otu a, ọnụ dí ukwu ga-adị n'eluiwge n'ihi otu onye mmehie nke chegharịri, karịa iri itoolu na itoolu ndị ezi omume bụ ndị nchegharị na-adighị mkpa. 8 “Maqbụ olee nwanyị nke nwere mkpuru ọlaochiri, o bụrụ n'otu n'ime ha adafuo. O gaghị amụnye oriọnụ, zaa ime ụlo ya iche otu mkpuru ego ahụ tutu o chọta ya? 9 Mgbe o chọtara otu mkpuru ego ahụ, o ga-akpo ndị enyi ya na ndị agbataobi ya sị ha, ‘Soronụ m riṇriạ ọnụ n'ihi na achọtala m ego m furu efu.’ 10 N'uzo dí otu a, asị m unu, ọnụ ga-adị n'ihi ndị mmụo ozi Chineke n'ihi otu onye mmehie nke chegharịri.” 11 O kwukwaara sị, “Otu nwoke mütara ụmụ nwoke abụo. 12 Nwa ya nke nta sịri nna ya, ‘Nna, kenyem oke ruuru m n'ihe niile i nwere.’ Ya mere, o kenyere ya oke nke ya site n'ihe o nwere. 13 “Mgbe ụboghị ole na ole gasirị, nwokorobịa ahụ kwakötara ihe niile o nwere gaa biri n'otu obodo dí anya. N'ebé ahụ, o mefuchara ihe niile o nwere n'ibì ndị ojọ. 14 Mgbe o

mefuchara ihe niile o nwere, oke ụnwụ dara n'ala ahụ. O malitere iṇo n'uko. 15 N'ihi nke a, o gara binyere otu onye obodo ahụ nyere ya orụ ilekötä ezi ya na inye ha nri. 16 Ma o na-agụ ya ka o site na nri o na-enye ezi rijuo afọ, ma o dighị onye nyere ya ụdị nri ahụ. 17 “Mgbé o ghötara onwe ya, o sịri, ‘Mmadu ole bụ ndị orụ e goro ego nna m nwere, ndị nri na-ezuru ma mapụtakwa, ma agụ na-egbu m n'ebé a. 18 Aga m ebili lakwuru nna m, sị ya, Nna, emehiela m megide eluigwe na gi onwe gi. 19 Ekwesikwaghị m ka a kpoqo m nwa gi ọzo, were m dí ka otu n'ime ndị i goro oru.’ 20 Ya mere, o biliri laghachikwuru nna ya. “Ma mgbe o norij n'ebé dí anya, nna ya hụrụ ya, nwee ọmịjiko n'ahụ ya, gbaara ọsọ ga makụ ya, sutukwa ya ọnụ. 21 “Nwa ya nwoke ahụ sịri ya, ‘Nna, emehiela m megide eluigwe na gi onwe gi. Ekwesighị m ka a kpoqo m nwa gi ọzo.’ 22 “Ma nna ya gwara ndị ohu ya sị, ‘Meenụ ngwangwa weta uwe kachasị mma yikwasị ya. Gbanye ya ọlaaka n'aka, yinyekwanụ ya akpukpoqụkụ n'ukwu. 23 Gaanụ kpupụta nwa ehi gbara abụba, gbuo ya, ka anyị rie ma riṇriakwa. 24 N'ihi na nwa m a, nwụrụ anwụ ma o dila ndị ọzo. O fukwara efu ma a chọtala ya.’ Ha bidoro na-eri, na-anụ na-añurikwa ọnụ. 25 “O dighị anya, nwa ya nke okenye, onye jere iṇu orụ n'ubi, mgbe o na-abiaru ụlo nso, o nṣuru ụda egwu na igba egwu. 26 O kpọro otu n'ime ndị ohu juo ya ihe na-eme. 27 O sịri ya, ‘Nwanne gi nwoke alọtala. Nna gi egbuola nwa ehi gbara abụba n'ihi na o lötara n'udo na ahụ ike.’ 28 “Iwe were ya, o jurụ ibata n'ime ụlo. Nna ya pütara n'ezị rịo ya arịri. 29 Ma o zara nna ya sị, ‘Lee ọtụtụ afọ niile ndị a ka m nọ na-ejere gi ozi, enupukwaghị m isi n'iwu gi n'uzo ọbụla. Ma o nweghi oge i nyere m o bulađi nwa ewu sị mụ na ndị enyi m jiri ya mee oriri. 30 Ma ugbu a, nwa gi a, onye ya na ndị akwụna mefurụ akụ gi alọtala, ya ka i gburu nwa ehi gbara abụba.’ 31 “Ma o sịri ya, ‘Nwa m, mụ na gi no mgbe niile, ihe niile m nwere bükwa nke gi. 32 Ma anyị kwasiri iṇri ọnụ, kpooqwa oriri, n'ihi na nwanne gi nwoke a nwụrụ anwụ ma o dila ndị ọzo. O fukwara efu ma a chọtala ya.’”

16 O gwara ndị na-eso ụzo ya sị, “Otu ogaranya nwere otu onyeisi ọrụ nke e boro ebubo na o na-alà akụ ya n'iyyi. 2 Ya mere o kpọro ya sị ya, ‘Ginị bụ ihe a m na-anụ banyere gi? Gbakoporo m otu i si na-elekötä akụ m, n'ihi na achọkwaghị m ka i bụrụ onyeisi ọrụ ọzo.’ 3 “Onyeisi ọrụ ahụ sịri onwe ya, ‘Ginị

ka m ga-eme ubgu a nna m ukwu na-achø ikwusi m ɔru? Ike igwu ala adighi m, ihere agakwaghì ekwe m iřio aririo. 4 Amatala m ihe m ga-eme, nke a ga-enyere m aka ma o búru na a chupu m n'orù n'ebe a, aga m enweta ndi ga-anabata m n'ulo ha.' 5 'Ya mere o kpørø ndi niile ji nna ya ukwu ugwo n'otu n'otu. O jyrù onye nke mbu si, 'Ego ole bu ugwo i ji nna m ukwu?' 6 'O sıri ya, 'O bu puku karama mmanu oliv ka m ji ugwo ya.' 'Onyeisi oru ahü gwara ya si, 'Ngwangwa, were akwukwò degharia ya narì karama ise.' 7 'Mgbe ahü, o jyrù onye nke abu si, 'Ego ole bu ugwo i ji?' 'O sıri ya, 'O bu narì akpa oka wiiti.' 'O sıri ya, 'Ngwangwa degharia ya iri akpa oka wiiti asato.' 8 'Nna ya ukwu toro onyeisi oru ahü na-ekwesighi ntukwası obi n'ihi na o kpara agwa di ka onye nwere uche. N'ihi na umu, nke ogbo a, ji akonuche na-eso ndi ogbo ha karia umu nke ihè. (aiōn g165) 9 Agwa m unu, jirinu akunuba nke ajo omume metara onwe unu ndi enyi, ka o ga-abu na mgbe o na-adighikwa akù unu nwere, ha ga-anabata unu n'ulo obibi ha ebighi ebi. (aiōnios g166) 10 'Onye obula kwesiri ntukwası obi n'ihe di ntakiri, ga-ekwesikwa ntukwası obi n'ihe di ukwuu. Onye na-ekwesikwaghì ntukwası obi n'ihe di ntakiri, agaghikwa ekwesi ntukwası obi n'ihe di ukwuu. 11 O búru na unu abughi ndi kwesiri ntukwası obi n'akù mmechie nke ụwa, onye ga-enyekwa ezi akù n'aka unu na ntukwası obi idebe? 12 O búrukwa na unu abughi ndi kwesiri ntukwası obi n'akù onye ozo, onye ga-enye unu ihe nke bu nke unu? 13 'O dighi onye obula pürü ife nna ukwu abu, n'ihi na o ga-achø ihu otu n'ime ha n'anya, kpokwa nke ozo asi, maobu, sopuru otu ma lelia nke ozo anya. Otu a kwa i nweghi ike ife Chineke na akù otu mgbe ahü.' 14 Mgbe ndi Farisii, bu ndi hürü ego n'anya nürü ihe ndi a, ha jiri ya mee ihe ochi. 15 O sıri ha, "Unu na-egosi onwe unu di ka ndi ezi omume n'ihi ndi mmadu ma Chineke maara obi unu. N'ihi na ihe ndi mmadu na-akpo ihe di oke mkpa bu ihe rürü aru n'anya Chineke. 16 "Iwu na ndi amuma no na-achø ruo oge Jón bjara. Site n'oge ahü, a na-ekwusa oziomà nke alaeze Chineke, onye obula na-ejikwa ike na-abanye n'ime ya. 17 O di mfe ka eluigwe na ụwa gabiga karja na a ga-ewepu otu kpom, site n'ihe niile di n'iwu. 18 "Onye obula gbara nwunye ya alukwaghì m ma lürü nwanyi ozo na-eme mmechie ikwa iko. Onye o bulakwa lürü nwanyi di ya jyrù na-eme mmechie ikwa iko. 19 'O di otu ogaranya na-eyi uwe odo odo na ezi akwa

ocha, na-erikwa nri di mma üböchì niile. 20 N'onu uzо ülö ya, otu nwoke onye ogbenye nke onya juru ahü ya na-edina n'ebe ahü. Aha ya bu Lazaros. 21 O nagusı ya agu ike iri iberibe nri si na tebul ogaranya ahü daa n'ala. O buladı umu nkita na-abia na-aracha onya di ya n'ahü. 22 'Mgbe onye ogbenye ahü nwüru, ndi mmuo ozi bjara buru ya gaa n'ebe Ebrahim no. Onye ogaranya ahü nwükwara, e lie ya. 23 N'oku ala mmuo ebe onye ogaranya ahü no n'oke ihe mgbu, o hürü Ebrahim ka o no n'ebe di anya, hükwa Lazaros n'akukü ya. (Hadès g86) 24 O kpokuru Ebrahim si ya, 'Nna m Ebrahim, meere m ebere n'ihi na ano m n'oke ihe mgbu n'ime oku a. Biko zienü Lazaros ka o denye mkpişäka ntakiri ya na mmiri bia mejuo ire m.' 25 'Ma Ebrahim sıri ya, 'Nwa m, chetakwa na i nara ezi ihe gi mgbe i di ndu, ebe Lazaros nara ihe ojoo. Ma ubgu a, a na-akası ya obi n'ebe a ma gi onwe gi nokwa n'ahuhu. 26 A sıkları na anyi achø inyere gi aka, o gaghi ekwe mee n'ihi na e nwere olulu di ukwuu kewara anyi na unu. Mmadu obula enwekwaghì ike isite n'ebe a bia n'ebe unu no, o dikwaghì onye nwere ike isite n'ebe ahü unu no bia n'ebe a.' 27 'O sıri, 'Ya mere, ariø m gi nna, ziganu ya n'ulo nna m, 28 n'ihi na enwere m umunne nwoke ise. Ka o döp ha aka na ntı ka ha ghara ibia n'ebe a mmekepa ahü di.' 29 'Ebrahim sıri, 'Ha nwere Mosis na ndi amuma, ha gee ha ntı.' 30 'Ma o kwuru, 'Nna Ebrahim, nke ahü agaghi ezu! A si na otu onye ga-esi n'ala ndi nwüru anwü gakwuru ha, ha ga-echeghari.' 31 'O sıri ya, 'O búru na ha egeghì Mosis na ndi amuma ntı, ha agaghi ekwenye ma a sıkları na mmadu esi n'onzu bilie.'"

17 O sıri ndi na-eso uzо ya, "Ihe ndi nke na-eme ka mmadu jehie aghaghì idı, ma ahügä ga-adırı onye obula onodu ndi a ga-esi n'aka ya bia. 2 O ga-akara gi mma ka e kenyé gi nkume igwe nri n'olu, tunye gi n'ime oke osimiri, karja na i ga-eduhie otu n'ime umuntakiri ndi a üzö. 3 Kpachapuru onwe unu anya! "O búru na nwanna gi e mejoo gi, baara ya mba. O búru na o chegharia, gbaghara ya. 4 O búrukwa na o mejoo gi ugboro asaa n'otu üböchì, riökwa gi ugboro asaa si, 'E cheghariala m,' i ghaghì ığbaghara ya." 5 Ndí ozi ya sıri ya, "Onyenwe anyi, mee ka okwukwe anyi di ukwuu!" 6 Onyenwe anyi zara, "O búru na unu nwere okwukwe nke ha ka mkpuru mostaadı, unu nwere ike i si osisi ukwu a, Ka e site na mgborogwu hopu gi ma kükwa gi n'ime

oke osimiri, o ga-erubere unu isi. 7 “O bụ onye n’ime unu nke nwere ohu onye si ebe o gara ruo ɔrụ maɔbụ ijụ aturu lobia, ga-asị ya, ‘Mee ngwangwa nodu ala rie nri?’ 8 O gaghị asị ya, ‘Siere m nri ɔṣiṣo, kwadoo onwe gi jere m ozi ka m na-eri na ariukwa ihe ɔṇụnụ; emesia i ga-eri nri ma ńuọ ihe ɔṇụnụ nke gi?’ 9 O ga-ekele ohu ahụ n’ihi na o ruru ɔrụ o kwasiri ịru? 10 N’otu aka ahụ, mgbe unu ruchara ɔrụ niile unu kwasiri ịru, ihe unu ga-ekwu bu, ‘Anyị bụ ụmụ ohu na-ekwesighị ekwesi, anyị emeela ihe anyị kwasiri ime.’” 11 Ka o na-agà Jerusalem, o sitere n’uzo dì n’agbata Sameria na Galili. 12 Mgbe o banyere n’otu obodo nta, ndị ekpenta iri sitere n’ebè dì anya zute ya. 13 Ha tiri mkpu n’oke olu sị, “Jisós nna anyị ukwuu, mere anyị ebere.” 14 Mgbe o hụrụ ha, o sıri ha, “Gaanụ gosi ndị nchüajà onwe unu.” Dị ka ha na-agà, e mere ka ha dì ọcha. 15 Mgbe otu n’ime ha chọpütara na a gwọola ya, o laghachiri azụ, jiri oke olu na-eto Chineke. 16 O dara n’ala n’ükwu ya, kelee ya. O bụ onye Sameria. 17 Jisós jụrụ sị, “O bughị mmađu iri ka e mere ka ha dì ọcha, ebeekwanụ ka itoolu ndị ọzọ no?” 18 O bu naanị onye mba ọzọ a loğhachiri inye Chineke otuto?” 19 Mgbe ahụ, o sıri ya, “Bilie, laa, okwukwe gi agwọla gi.” 20 Ma mgbe ndị Farisi jụrụ ya sị, Olee mgbe alaeze Chineke ga-abịa? O kwuru, “Obijịa alaeze Chineke agaghị a bụ n’uzo a ga-eji anya efu hụ ya. 21 Ha agaghịkwa asị, ‘Lee, o no n’ebè a,’ maobụ, ‘n’ebè ahụ,’ n’ihi n’ezie, alaeze Chineke no n’etiti unu.” 22 Mgbe ahụ, o gwara ndị na-eso ụzọ ya, “Oge na-abịa mgbe o ga-agusi unu agụ ike iħu otu n’ime ụbochị nke Nwa nke Mmadụ, ma unu agaghị ahụ ya. 23 Ha ga-asị unu, ‘Lee, n’ebè ahụ,’ maobụ, ‘Lee, n’ebè a,’ unu agala, unu esokwala ha. 24 N’ihi na Nwa nke Mmadụ n’ubochị ya ga-adị ka amụma nke eluigwe nke na-enye iħe na mbara eluigwe site n’otu ebe ruo n’ebè nke ọzọ. 25 Ma o ghaghị ibu ụzọ hụo ọtụtụ ahụhụ, ọgbọ a ga-ajukwa ya. 26 “Dị ka o dì n’ubochị Noa, otu a ka o ga-adịkwa n’ubochị Nwa nke Mmadụ. 27 Ha nọ na-eri na-arị, na-alị nwunye na-ekewa ụmụ ha di, ruo mgbe Noa banyere n’ugbọ mmiri. Oke iju mmiri ahụ biakwara laa ha n’iyi. 28 “Otu a ka o dìkwa n’oge Lot. Ha nọ na-eri, na-arị, na-azuritakwa ahịa, na-akụ mkpuru, na-arịkwa ụlo. 29 Ma n’ubochị ahụ Lot si n’obodo Sòdòm püta, ọkụ na nkume di ọkụ sitere n’eluigwe zoo ka mmiri, laa ha niile n’iyi. 30 “Otu a ka o ga-adịkwa n’ubochị a ga-eme ka Nwa nke Mmadụ püta iħe. 31 N’ubochị ahụ, onye ọbula nọ n’elu ụlo,

ma ihe ya dì n’ime ụlo, aritukwala iħa n’ime ụlo iburu ngwongwo ndị ahụ. N’otu aka ahụ, onye ọbula nọ n’ubi, ya ghara iloghachita. 32 Chetakwanụ nwunye Lot. 33 Onye ọbula chọrọ iche ndị ya nche ka o ga-efunari, ma onye ọbula na-atufu ndị ya ga-echebe ya. 34 Asị m unu, n’anyasi ahụ mmađu abụ ga-edina n’otu akwa, a ga-ewepu otu n’ime ha hapụ onye nke ọzọ. 35 Umụ nwanyị abụ ga na-akwọ ọka n’otu ebe, a ga-ewere otu ma hapụ nke ọzọ.” 36 Umụ nwoke abụ ga-anoy n’ubi, a ga-ewere otu onye hapụ nke ọzọ. 37 Ha jụrụ ya sị, “Olee ebe, Onyenwe anyị?” O sıri ha, “Ebe ọbula ozu di, ka udele na-ezukọta.”

18 Mgbe ahụ o tħurụ ha ilu a iji gosi ha mkpa o dì ikpe ekpere na-esepugħi aka, 2 o sıri, “O nwere otu ɔkaikpe bi n’otu obodo ma o nagħi atu egwu Chineke. O nagħi asopukwara mmađu. 3 N’obodo ahulkwa, e nwere otu nwanyị di ya nwurụ anwụ nke na-abjawkwute ya, na-asị ya, ‘Kpepūta m n’aka ndị na-emegide m.’ 4 “Na mmalite, o chogħi, ma n’ikpeazu, o gwara onwe ya sị, ‘O bụ eziokwu na anaghị m atu egwu Chineke maɔbụ sopardu mmađu. 5 Ma n’ihi na nwanyị a di ya nwurụ anwụ nogidere na-enye m nsogbu, aga m ahụ na o nwetara ikpe ziri ezi, ka o kwuṣi inye m nsogbu site na obijịa o na-abia.’” 6 Ya mere Onyenwe anyị sıri, “Gerenu ihe ɔkaikpe nke na-eme ajo omume na-ekwu. 7 O bụ na Chineke agaghị ekpepūta ndị ahụ o hopütara, bụ ndị na-akpokü ya ehħieha na abali? O ga-anoy tee anya n’inyere ha aka? 8 Asị m unu, o ga-eme ngwangwa hụ na ha nwetara ikpe ziri ezi. Ma otu o dì, mgbe Nwa nke Mmadụ ga-abịa, o ga-ahulkwa ndị nwere okwukwe n’ime ụwa?” 9 O tħukwara ilu a n’ihi ndị tħukwasirị obi n’onwe ha na ha bụ ndị ezi omume ma na-eleda ndị ọzọ anya. 10 “Umụ nwoke abụ rigoro n’ulonsq ukuw ikpe ekpere, otu onye n’ime ha bụ onye Farisi, onye nke ọzọ bụ onye ọna ụtụ. 11 Onye Farisi ahụ guzoro ọtọ kpee ekpere banyere onwe ya sị, ‘Chineke nna m, ana m ekele gi n’ihi na adigraphi m ka mmađu ndị ọzọ ndị na-apunara mmađu ihe ya n’ike, maobụ ndị ajo omume, maobụ ndị na-akwa iko, ma o bükwanụ dì ka onye ọna ụtụ a. 12 Ana m ebu ọnụ ugboro abụ n’izu ụka ọbula. Ana m akwukwa otu ụzọ n’uzo iri nke ihe niile m nwetara.’ 13 “Ma onye ọna ụtụ ahụ guzo n’ebè di anya, o nwekwaghị ike iweli iħu ya elu lee anya n’eluigwe. Kama, o na-eti aka n’obi ya na mwute na-asị, ‘Chineke, biko mere m ebere n’ihi na abụ m onye

mmehie.' 14 "Asị m unu, na nwoke a lara n'ulọ ya bụrụ onye a gurụ n'onye ezi omume n'ihi Chineke karịa onye nke ozọ. N'ihi na onye ọbụla ga-ebuli onwe ya elu ka a ga-eweda, ma onye ọbụla na-eweda onwe ya ala ka a ga-ebuli elu." 15 Ndị mmadụ na-ekutere ya ụmụntakịri ka o bikiwaşı ha aka. Mgbe ndị na-eso uzo ya hụrụ nke a, ha baara ha mba. 16 Ma Jisós kporo ha ka ha bịakwute ya, sị, "Kweenụ ka ha bịakwute m, unu egbochikwala ha, n'ihi na alaeze Chineke bụ nke ndị dì ka ha. 17 N'ezie, agwa m unu, onye ọbụla na-agaghị anara alaeze Chineke dì ka nwantakịri agaghị aba n'ime ya." 18 Otu onye ọchichị juru ya sị, "Ezi onye ozizi, o bụ gini ka m ga-eme keta ndụ ebighị ebi."

(aiónios g166) 19 Jisós siri ya, "Gini mere i ji akpo m ezi mmadụ? O dighị onye ọbụla bụ ezi mmadụ ma o buğhi naani Chineke. 20 I maara ihe niile enyere n'iwu, akwala iko, egbulia mmadụ, ezula ohi, agbala ama ụgha, sọpuru nne na nna gi." 21 O siri, "Edebezuchaala m iwu ndị a niile site na mgbe m bụ nwata." 22 Mgbe Jisós nṣụ nke a, o siri ya, "Otu ihe fodụru ka ime: ree ihe niile i nwere, kesara ụmụ ogbenye ego ya. I ga-enwe akụ n'eluiwge, bjazie soro m." 23 Mgbe o nṣụ nke a, o wutere ya nke ukwuu, n'ihi na o bụ onye nwere ọtụtụ akụ. 24 Jisós lere ya anya sị, "Lee ka o si bụrụ ihe siri ike bụ ndị ogaranya iba n'alaeze Chineke. 25 N'ezie, o díri ịnyinşa kamel mfe isite n'anya agiga gafee karịa ogaranya ibanye n'alaeze Chineke." 26 Ndị nṣụ ya siri, "Onye kwanụ ka a ga-azoputa?" 27 O siri, "Ihe mmadụ na-apughị ime, bụ ihe Chineke pürü ime." 28 Mgbe ahụ Pita siri, "Lee, anyị ahapụla ihe niile anyị nwere soro gi!" 29 O siri ha, "N'ezie, agwa m unu, o nweghi onye ọbụla hapuru ulọ ya, maqbụ nwunye, maqbụ ụmụnne, maqbụ ndị mṣụ ya, maqbụ ụmụntakịri ya, n'ihi alaeze Chineke

30 nke na-agaghị anata ihe ndị a n'ogbo a, nwekwa ndụ ebighị ebi n'ogbo nke na-abịa." (aiónios g165, aiónios g166) 31 Jisós kpopuru mmadụ iri na abụ ahụ na-eso ụzo ya n'akụkụ, gwa ha sị, "Anyị na-agà Jerusalem, ihe niile ndị amụma dere banyere Nwa nke Mmadụ ga-emezu. 32 A ga-arara ya nyefee ya n'aka ndị mba ozọ. Ha ga-akwa ya emo, mee ya ihe ihere, bükwaas ya onụ mmiri asụ. 33 Ha ga-apia ya ihe, gburkwaas ya; ma n'ubochị nke ato, o ga-esite n'ọnwụ bilie ozọ." 34 Ma ha aghotaghị ihe ọbụla n'okwu ndị a. E mere ka nkowaa okwu ndị a bụrụ ihe e zoro ezo n'ebe ha no, ha aghotakwaghị ihe o kwuru. 35 O ruo ka o bjaruru Jeriko nso, otu nwoke kpuru isì nō n'akụkụ ụzo na-

ariọ aririọ. 36 Mgbe o nṣụ uzu igwe mmadụ ka ha na-agafe, o jụrụ ihe na-eme. 37 Ha gwara ya, "Jisós onye Nazaret na-agafe." 38 O tiri mkpu sị, "Jisós nwa Devid, meere m ebere!" 39 Ndị bu ụzọ baara ya mba ka o mechie onụ. Ma o tisiri mkpu ike sị, "Nwa Devid, meere m ebere!" 40 Jisós kwusiri, nye iwu ka a kpotara ya nwoke ahụ. Mgbe o rutere nso, o jụrụ ya, 41 "Gini ka i chọrọ ka m meere gi?" O siri, "Onyenwe anyị, ka e mee ka m hụ ụzọ ozọ." 42 Jisós siri ya, "Hụ ụzọ, okwukwe gi agwołla gi." 43 Ngwangwa, o bidoro ihu ụzọ ma soro Jisós, na-etokwa Chineke. Ndị mmadụ niile, mgbe ha hụrụ ya tokwara Chineke.

19 O banyere Jeriko mgbe o na-agafe. 2 Otu nwoke nō ebe ahụ, aha ya bụ Zakịos; o bụ onyeisi ndị ona ụtụ burukwa ogaranya. 3 O chọrọ ihu onye Jisós bụ ma ebe o bụ onye mkpumkpụ, o dírighi ya mfe n'ihi igwe mmadụ. 4 Ya mere, o gbaara ọsọ gaa n'ihi rigoro n'otu osisi sikamọ, ka o nwee ike ihu ya dì ka o na-agafe n'uzo ahụ. 5 Mgbe Jisós rutere n'ebe ahụ, o lere anya n'elu sị ya, "Zakịos, riidata ngwangwa. Aga m abụ ọbia n'ulọ gi taa." 6 O riadatara n'otu mgbe ahụ jirikwa obi ụtọ nabata ya. 7 Mmadụ niile hụrụ nke a, ma bido na-atamu sị, "O gaala ibụ ọbia onye mmehie." 8 Ma Zakịos biliri ọtọ gwa Onyenwe anyị, "Lee, Onyenwe anyị, aga m enye ndị ogbenye ọkara ihe niile m nwere. O burukwa na o nwere onye m ghogburu nara ya ihe ọbụla, aga m akwughachi ya okpukpu anọ." 9 Jisós gwara ya, "Taa nzoputa abịala n'ulọ a, n'ihi na onye a bükwa nwa Ebrahim. 10 N'ihi na Nwa nke Mmadụ bijara ịchọ na ịzoputa ndị furu efu." 11 Dị ka ha na-ege ya ntị n'okwu a, o gara n'ihi tọqoro ha ilu, n'ihi na o nọ Jerusalem nso, ha chekwara na o ruola mgbe alaeze Chineke ga-aputa ihe. 12 O siri, "Otu nwoke a mṣụ n'ọnodu dì elu gara obodo dì anya ka echie ya eze, ka o lotakwa ma e mesịa. 13 Ya mere, o kpotoro ndị ohu ya iri nye ha mkpuru ego iri sị ha, 'Werenụ ego ndị a zụo ahịa ruo mgbe m galota.' 14 'Ma ndị o na-achị kpotoro ya asị, ha zipukwara ndị ụkụ ozi n'azụ ya na-asi, 'Anyị achokwaghị ka onye a chịa anyị.' 15 'Mgbe o natachara ike ịbụ eze, o loghachiri, kpotoro ndị ohu ya ahụ o nyere ego mgbe o na-apụ, ka ha bịa piaziere ya ego ole ha ritere n'uru. 16 'Onye nke mbụ bijara sị, 'Onyenwe m e jiri m mkpuru ego i nyere m rite uru mkpuru ego iri ozọ.' 17 'Nna ya ukwu siri ya, 'I mere nke ọma, ezi odibo. N'ihi na i gosiri onwe gi onye kwesiri ntukwasị obi

n'ihe dikarisiri nta, i ga-achi mba iri.' **18** 'Onye nke abuọ biara sikhwa, 'Onyenwe m, otu mkpuru ego gi amutala mkpuru ego ise ozo.' **19** 'O siri ya, 'I ga-achi obodo ise.' **20** 'Onye nke ozo bjakwara si, 'Onyenwe m, lee mkpuru ego gi. Ekechiri m ya n'akwa, zoo ya. **21** Aturụ m egwu gi, n'ihi na i bụ onye afọ tara mmiri, bùrùkwa onye na-ewe ihe na-abughị nke gi, na-aghorokwa mkpuru i na-akughị.' **22** 'O siri ya, 'O bụ okwu si gi n'onu ka m ga-eji kpee gi ikpe, gi bụ ohu ojọ! I maara na afọ tara m mmiri, matakwa na m na-ewe ihe na-abughị nke m, na-aghorokwa mkpuru m na-akughị? **23** Gini mere na i wereghị ego m tinye n'ulọak? Nke ọ ga-abu mgbe m lọtara, m ganara ya na ọmụrụnwa ya.' **24** 'Mgbe ahụ, ọ gwara ndị guzo n'ebé ahụ, 'Napütanụ ya mkpuru ego ahụ, were ya nye onye ji mkpuru ego iri.' **25** 'Ha siri ya, 'Nna anyị ukwu, o nwelariị mkpuru ego iri.' **26** 'O zara, 'Asị m unu, onye ọbula nwere ihe ka a ga-enyekwa ihe ozo, ma onye na-enweghi ihe ka a ga-anapụ ọ buladị ihe ahụ o nwere. **27** Ma ndị iro m ahụ, ndị na-achoghi ka m bürü eze ha, kpuputanụ ha n'ebé a, gbukwaanụ ha n'ihi m.' **28** Mgbe ọ kwisiri nke a, ọ gakwara n'ihi n'ije ya iga Jerusalem. **29** Mgbe ọ na-abiaju Betfeji na Betani nso, n'Ugwu a na-akpọ Oliv, Jisos zipuru mmadu abuọ n'ime ndị na-eso ụzọ ya, **30** si, "Gaanu n'ime obodo nta ahụ dì n'ihi unu. Mgbe unu na-abanye n'ime ya, unu ga-ahụ nwa ịnyinya e kenyere n'ebé ahụ nke onye ọbula na-anókwasibeghi n'elü ya, topunu ya, kputara m ya. **31** O bürü na onye ọbula ajuo unu, 'Ginị mere unu ji atopụ ya?' Gwanụ onye ahụ si, 'O dì Onyenwe anyị mkpa.' **32** Ndị ahụ o zipuru gara hụ ya dì ka o gwara ha. **33** Mgbe ha bidoro itopụ ya, ndị nwe ya jụrụ ha si, "Ginị mere unu ji atopụ nwa ịnyinya ahụ?" **34** Ha siri, "O dì Onyenwe anyị mkpa." **35** Ha kputaara Jisos nwa ịnyinya ahụ, wükwasikwa uwe ha n'elü ya, nyere Jisos aka ka ọ rigoro n'elü ya. **36** Dị ka ọ na-aga, ndị mmadu tüsara uwe ha n'okporozi. **37** Mgbe o rutere n'uzo e si arigo Ugwu Oliv, igwe mmadu ndị ahụ na-eso ụzọ ya malite iji ọnụ na-eto Chineke n'oke olu n'ihi ọnụ ebube niile ha hụrụ, **38** na-asị, "Onye a goziri agozi ka eze ahụ bụ nke na-abia n'aha Onyenwe anyị." "Udo n'eluiwge, ebube díkwa n'ebé kachasị elu." **39** Ụfodụ n'ime ndị Farisi so igwe mmadu ahụ gwara ya, "Onye ozizi, gwa ndị na-eso ụzọ gi ka ha mechie ọnụ!" **40** O zara si, "Ka m gwa unu, ọ bürü na ha agbaa nkịtị, nkume ndị a ga-eti mkpu." **41** Mgbe ọ rutere Jerusalem nso, ebe ọ n'o

huzie obodo ahụ anya nke ọma. O bere akwa n'ihi ya, **42** sị, "O bürü na i maara taa, ọ buladị gi onwe gi, ihe ndị na-eweta udo! Ma ugbo a, ezofuola ha n'anya gi. **43** Oge na-abia mgbe ndị iro gi ga-agba gi gburugburu, mechie ụzọ mgba pụ niile, sitekwa n'uzo niile dì iche ihe bjakwasị gi. **44** Ha ga-egwepia gi n'ala, gi na ụmụ gi n'o n'ime mgbidi a, ọ díkwa għi nkume ọbula ha ga-ahapụ n'elü ibe ya, n'ihi na i mataghị oge nleta Chineke nye gi." **45** Mgbe ahụ, o banyere n'ime ụlọnsö ukwu bido ịchupu ndị n'o ebe ahụ na-ere ahia. **46** O si ha, "E dere ya n'akwukwò nsø 'na a ga-akpọ ụlo m ụlo ekpere'; ma unu emeela ya 'ogba ndị na-apunara mmadu ihe n'ike." **47** Ụboc'hị niile, o na-anọ na-akuzi ihe n'ulọnsö ukwu ahụ. Ma ndịsi nchüaja na ndị ozizi iwu na ndị ndu n'etiti ndị mmadu, n'o na-achọ ụzo ha ga-esi gbuo ya. **48** Ma ha achotaghị ụzọ ọbula ime ya, n'ihi na mmadu niile sogidere ya kwenyekwara n'okwu ya.

20 Otu ụboc'hị, ka ọ n'o n'ulọnsö ukwu na-ezi ndị mmadu ihe na-ekwusakwa ozioma. Ndịsi nchüaja, na ndị ozizi iwu na ndị okenye bjakwutere ya. **2** Ha siri ya, "Gwa anyị, olee ikiike i ji na-eme ihe ndị a niyi? Onye nyekwara gi ikiike a?" **3** O zara ha si, "Aga m ajukwa unu otu ajuju. Gwanụ m, **4** baptizim nke Jọn, o si n'eluiwge ka o si n'aka mmadu?" **5** Ha kparitara ụka n'etiti onwe ha ma si, "O bürü na anyị asị na o sitere n'eluiwge, ọ ga-asị, 'Ginị mere unu na-ejighị kwenye na ya?' **6** O bürükwanụ na anyị asị na, 'o sitere n'aka mmadu', ndị mmadu ga-atụ anyị nkume, n'ihi na ha niile kweere na Jọn bụ onye amumा." **7** Ya mere, ha zara, "Anyị amaghị ebe o si bia." **8** Jisos siri ha, "Enwekwagħi m ike īgwa unu ikiike m ji na-eme ihe ndị a." **9** O gara n'ihi tujorø ndị mmadu ilu a si, "Otu nwoke nwere ubi vajinị, nke o nyefere n'aka ndị ga-elekota ya anya ma pụo gaa njem n'ala ozo ebe ọ nōrō ogologo oge. **10** Mgbe oge iwe ihe ubi ruru, o zigara otu n'ime ndị ohu ya ka ọ bjakwute ndị ahụ na-elekotara ya ubi, ka ha nyekwa ya ụfodụ n'ime mkpuru ubi vajinị ahụ. Ma ndị na-elekotara ya ubi jidere ya, tie ya ihe, zilaga ya n'aka efu. **11** O zigakwara ohu ya ozo. Ma ha tikwara ya ihe mee ya ihe ihere, zilakwaa ya n'aka efu. **12** O zigakwara onye nke ato, ma ha merurụ ya ahụ, chülala ya. **13** "Mgbe ahụ, onyenwe ubi vajinị ahụ siri, 'Ginị ka m ga-eme? Aga m ezigara ha ọkpara m, nke m hụrụ n'anya, ma eleghị anya ha ga-asopuru ya.' **14** "Ma mgbe ndị na-

elekota ubi ahü hürü ya, ha kwuriṭara n'etiti onwe ha, sj, ‘Onye a bu onye nketa ihe niile a, ka anyi gbuo ya, ka ihe nketa a bürüzia nke anyi.’ 15 Ya mere, ha kpufere ya n’azü ubi vajin ahü, gbuo ya. “Gini ka onye nwe ubi ahü ga-eme ha? 16 O ga-abia, laa ndi ahü na-elekota ubi ahü n’iyi, were ubi vajin ahü nye ndi ozö.” Mgbe ndi ahü nürü nke a, ha siri, “Chineke ekwela.” 17 O legidere ha anya si, “Gini kwa ka unu chere na ihe e dere n’akwukwo nsø pütara, “Nkume ahü ndi na-ewu ulo jüru aghoşa nkume nke isi ntøala ulo?” 18 Onye obula nke dakwasiri n’elu nkume ahü, ka a gatiwasi, ma onye obula o dakwasiri, ka o ga-egwepia.” 19 Ndi ozizi iwu na ndiisi nchüaja chöro uzö ha ga-esi jide ya n’otu oge ahü n’ihü na ha matara na o bu ha ka o bu n’obi tøo ilu ahü, ma ha türü egwu ndi mmadu. 20 Ya mere, ha chere ya nche nke oma, ma zipü ndi nnyoputa, ndi mere onwe ha dikä ndi ezi omume, ka ha choputa ma o nwere uzö ha ga-esi jide ya site n’ihe o ga-ekwu, ka ha site na nke a nyefee ya n’aka ochichü na ike onyeisi ala. 21 Ya mere ndi nnyoputa ahü jüru ya sj, “Onye ozizi, anyi mara na i na-ekwu ma na-ezika ihe ziri ezi, matakwa na i dighi ele mmaduanya n’ihu, kama i na-ezi uzö Chineke di ka eziokwu si di. 22 O ziri ezi n’iwu ka anyi tøo ụtu isi nye Siza, ka o bu na o zighi ezi?” 23 Ma o matara na nke a bu ajuju aghugho, ya mere o siri ha, 24 “Gosinu m otu mkpuru ego denari. Isi onye ka e sere n’elu ya, aha onye ka e dekwasiķwara ya?” Ha siri, “O bu nke Siza.” 25 O siri ha, “Ya mere, nyenü Siza ihe bu nke Siza, nyekwanu Chineke ihe bu nke Chineke.” 26 Ha enweghi ike ijide ya n’ihü ihe o kwuru n’ebi ahü, n’ihu oha mmadu. Osisa ya juru ha anya, ha mechikwara onu. 27 Ufodü ndi Sadusii, ndi si na mbilite n’onwu adighi, biakwutere ya 28 ma juo ya sj, “Onye ozizi, Mosis deere anyi na o bürü na nwanne nwoke mmadu anwuo hapü nwunye ya na-amütaghi nwa, na nwoke di otu a ga-alüru nwunye nwanne ya nwoke ahü, si otu a, mütara nwanne ya ümu. 29 Ugbu a, e nwere ümünne nwoke asaa, onye nke mbü lüru nwanyi, nwüo na-amütaghi nwa. 30 Nke abuo kwa 31 na onye nke ato lürukware ya. N’otu aka ahü ha asaa lüchara ya ma nwüo na-amütaghi nwa. 32 N’ikpeazu nwanyi ahü n’onwe ya nwükware. 33 Ya mere, n’oge mbilite n’onwu nwunye onye ka o gabü? N’ihü na ha asaa lüchara ya?” 34 Jisos gwara ha, “Ndí nke ogbo a na-alü nwunye, ma na-enyekwa ümu ha ka a lüru ha. (aiōn g165) 35 Ma ndi ahü a gürü di

ka ndi kwesiri isoro keta oke n’ogbo ahü, nakwa na mbilite n’onwu agaghi alü di na nwunye. (aiōn g165)
36 N’ezie, ha apughikwa ịnwü ozö, n’ihü na ha di ka ndi mmuo ozi. Ha bu ümu Chineke, n’ihü na ha bu ümu nke mbilite n’onwu. 37 O büladi Mosis n’onwe ya zipütara na mbilite n’onwu di, n’akukö banyere oha ahü na-ere okü, mgbe o na-apko Onyenwe anyi ‘Chineke nke Ebrahim, Chineke nke Ajzik na Chineke nke Jekob.’ 38 O bughi Chineke nke ndi nwüru anwü, kama o bu nke ndi di ndü, n’ihü n’ebi o no mmadu niile di ndü.” 39 Ufodü ndi ozizi iwu zara ya sj, “Onye ozizi, i kwuru nke oma.” 40 O nwekaghij onye obula jüru ya ajuju ozö. 41 Ma o siri ha, “Olee otu ha si kwuo na Kraist ahü bu nwa Devid? 42 Devid n’onwe ya kwupütara n’akwukwo Abü Oma, si: “Onyenwe anyi gwara Onyenwe m, “Nodü ala n’aka nri m 43 ruo mgbe m ga-eme ndi iro gi ihe mgbakwası ukwu nye ukwu gi.” 44 Devid n’onwe ya kpörö ya ‘Onyenwe anyi.’ Oleekwanu otu o si bürü nwa ya?” 45 Mgbe ndi mmadu na-ege nti, o siri ndi na-eso uzö ya, 46 “Kpacharanu anya n’ebi ndi ozizi iwu nö. Ndí iyi uwe mwüda na-ejegharı ebe niile na-amasi, ndi hürü ekele pürü iche bu nke a na-ekele ha n’oma ahia n’anya. Ndí o na-amasikwa ịnökwası n’oche kachaşı elu n’ulö ekpere nakwa n’oche pürü iche na mmemme oriri obula. 47 Ha na-eripiä ihe niile di n’ulö ndi inyom ndi di ha nwüru anwü, n’ekpe ogologo ekpere ka a hüta ha. Ndí di otu a ka a ga-ata ahüdü di ukwu.”

21 O leliri anya elu hü ka ndi ogaranya si etinye onyinye ha n’ime igbe onyinye. 2 O hukwara otu nwanyi di ya nwüru anwü ka o bijara tinye naanı mkpuru ego kopa abuo. 3 O siri, “N’ezie, agwa m unu, nwanyi ogbenye a di ya nwüru etinyela ego karja ndi ozö niile. 4 N’ihü na ndi ozö niile nyere onyinye ha site n’ego mapütaara ha n’akümüba ha, ma ya onwe ya sitere n’ogbenye ya tinye ihe niile o ji biri.” 5 Mgbe ufodü na-ekwu okwu banyere otu e si were nkume mara mma na onyinye e chere n’ihu Chineke, chöö ulonso ukwu ahü mma, o siri, 6 “Ma banyere ihe ndi a, oge na-abia mgbe ihe ndi a niile unu na-ahü na-agaghi adıkwa. O dighi otu nkume a ga-ahapü n’elu ibe ya, a ga-akwatusi ha niile.” 7 Ha jüru ya sj, “Onye ozizi, olee mgbe ihe ndi a ga-emezu? Gini ga-abükwa ihe ịrịbama ga-egosi na ha na-agá imezu?” 8 O siri, “Lezienü anya ka a ghara iduhie unu n’ihü na ọtụtu ga-abia n’aha m si, ‘Abü m ya,’ na-asıkwa na ‘Oge ahü di nso.’ Unu esokwala ha. 9 Mgbe obula

unu nṣuru akukọ agha dì iche iche na ogbaaghara, ka ujo ghara itu unu, ihe ndị a aghaghị ibu ụzo mezuo, ma ọgwugwu oge erubeghi.” 10 Mgbe ahụ, o sıri ha, “Mba ga-ebili megide mba, alaeze ga-ebilikwa megide alaeze. 11 A ga-enwe ala ọma jijiji dì ukwuu. Ụnwụ na ọria ojọq dì iche iche ga-adikwa n’ebé dì iche iche. A ga-ahụ ihe dì egwu na ihe ịrịbama dì ukwuu site na mbara eluigwe. 12 “Ma tupu ihe ndị a niile emezuo, ha ga-ejide unu, kpagbukwaa unu. Ha ga-enyefe unu n’aka otutu ụlo ekpere. Ha ga-atukwa unu mkporo. Ha ga-akpopukwa unu n’ihu ndị eze na ndị ọchichị n’ihu aha m. 13 Nke a ga-abụru unu ohere iji gbaa akaebe. 14 Ma burunu ụzo kpebie n’obi unu na unu agaghị echegbu onwe unu maka ihe unu ga-aza. 15 N’ihu na aga m enye unu ụdị okwu na amamihe nke ndị na-ebo unu ebubo na-enweghi ike iguzogide maobụ kwuo okwu megide. 16 Ọ bụladị ndị mṛurụ unu, ụmụnne unu ndị nwoke na ndị nwanyị, ndị ikwu unu na ndị enyi unu, ha ga-arara unu nye n’aka ndị ọchichị, ndị ga-egbukwa ụfodụ n’ime unu. 17 Mmadụ niile ga-akpọ unu asị n’ihu m. 18 Ma otu agịri isi dì n’isi unu agaghị ala n’iyi. 19 Unu ga-azoputa ndị unu site na ntachiobi unu. 20 “Mgbe unu hụrụ ka ndị agha gbara Jerusalem gburugburu, matanụ na oge e ji ala ya n’iyi eruola. 21 N’oge ahụ ka ndị nọ na Judia gbalaga n’ugwu, ka ndị nọ n’ime obodo si na ya püta, ka ndị na-anoghị n’obodo gharakwa ịba n’ime ya. 22 N’ihu na oge a ga-abụ oge ịbọ ọbọ ka e mezuo ihe niile akwukwọ nṣo kwuru. 23 Ma ahụhụ ga-adịri ndị dì ime, na ndị na-enye ụmụaka ara, n’ubochị ahụ! A ga-enwe oke ihe mgbu n’ala a, iwe ga-adakwasịkwa ụmụ mmadụ. 24 Mma agha ga-egbu ha, mba niile ga-adorokwa ha n’agha. Ndị mba ọzọ ga na-azotosi Jerusalem n’ükwu ruo mgbe oge nke ndị mba ọzọ ahụ zuru. 25 “A ga-enwe ihe ịrịbama n’anyanwu, n’ọnwa, na kpakpando. N’elu ụwa, mba niile ga-anị n’oke ahụhụ na mgbagwoju anya dì ka oke osimiri na-eme mkpotụ, ebili mmiri ga na-ebilikwa. 26 Ndị mmadụ ga-adakwa mba n’obi n’ihu ujo mgbe ha għotara ihe gaje ibiakwasị ụwa, n’ihu na a ga-eme ka ike niile nke dì n’eluiwge maa jijiji. 27 N’oge ahụ, a ga-ahụ Nwa nke Mmadụ ka ọ na-abia n’ike na ebube n’igwe ojii. 28 Mgbe ihe ndị a malitere ime, guzoronu ọtọ welie isi unu elu, n’ihu na oge mgbapta unu dì nso.” 29 Ọ tțupuru ha ilu a, “Leenụ osisi fig na osisi ndị ọzọ niile anya. 30 Mgbe ha bidoro ipupata ahijịa ọhụrụ, unu na-amata na ọkochị adịla nso. 31 N’uzo dì otu a kwa,

mgbe unu hụrụ ihe ndị a niile ka ha na-eme, matanụ na alaeze Chineke adịla nso. 32 “N’ezie agwa m unu, ọgbọ a agaghị agabiga tupu ihe ndị a niile emezuo. 33 Eluigwe na ụwa ga-agabiga, ma okwu m enweghi ike igabiga. 34 “Kpacchapukwanụ anya, unu ekwela ka e bogbuo obi unu site n’oke oriri na ọnụnụ na nchekasi nke ndị a, site otu a mee ka ụbочị ahụ bjakwasị unu na mberede, dì ka ọnya. 35 N’ihu na ọ ga-abjakuwa ndị niile bi n’elu ụwa. 36 Nɔrɔnụ na nche oge niile ma na-ekpekwanụ ekpere ka unu nwee ike igbanari ihe niile gaje ịbia, ka unu nweekwa ike iguzo n’ihu Nwa nke Mmadụ.” 37 Kwa ụbочị, ọ na-ezi ihe n’ulonṣo ukwu ahụ, ma n’uhuruchi, ọ na-arigoro n’elu Ugwu Oliv i ga nọq ọnqdụ abalị. 38 Ndị mmadụ niile na-abjakuwa ya n’isi ụtụtụ niile n’ulonṣo ukwu iñjurụ okwu ya.

22 N’oge a, Mmemme Achịcha na-ekoghị eko nke a na-akpọ Ngabiga na-eru nso. 2 Ndịsi nchua ja na ndị ozizi iwu nökwa na-achọ ụzo ha ga-esi gbuo ya, n’ihu na ha na-atụ egwu ndị mmadụ. 3 Mgbe ahụ, ekwensu banyere n’ime Judas, onye a na-akpọ Iskariot, otu n’ime mmadụ iri na abụ na-eso ụzo ya. 4 Ọ gakwuru ndịsi nchua ja, na ndịsi ndị nlekcota nke ulonṣo ukwu ahụ, ya na ha akparita ụka otu ọ ga-esi rara ya nyefee ya n’aka ha. 5 Ha iñurirị ọnụ ma kwekwa nkwa inye ya ego. 6 O kwenyere, na-achokwa ohere ga-adị mma ọ ga-eji nyefee ya n’aka ha mgbe igwe mmadụ na-agaghị anị. 7 O ruo n’ubochị Mmemme Achịcha na-ekoghị eko ahụ bụ ụbочị a na-eji aturu Ngabiga achụ aja. 8 O zipurụ Pita na Jọn sị, “Gaanụ kwadoo maka oriri Ngabiga nke anyị ga-eri.” 9 Ha sıri ya, “Ebee ka ị chorọ ka anyị gaa kwadoo maka ya?” 10 Ọ sıri ha, “Lee, ka unu na-abata n’obodo, otu nwoke bu ite mmiri ga-ezute unu, soronụ ya baa n’ulọ ọbụla ọ banyere. 11 Sịnụ onyenwe ụlo ahụ, ‘Onye ozizi sıri, Olee ụlo ndị obia ebe mụ na ndị na-eso ụzo m ga-anorie oriri Ngabiga?’ 12 Ọ ga-egosi unu otu ọnụulọ buru ibu dì n’elu ụlo nke e dozicharala ihe niile, kwadoonụ nri anyị n’ebé ahụ.” 13 Ha gara choputa ihe niile dì ka ọ gwara ha. Ha kwadokwara nri Ngabiga ahụ. 14 Mgbe oge awa ahụ ruru, ya na ndị na-eso ụzo ya gara ebe ahụ nqdụ ala iri ihe. 15 Ọ sıri ha, “Ọ gurụ m nnqo agụ ka mụ na unu rie nri Ngabiga a tupu mụ ataa ahụhụ. 16 N’ihu na asị m unu, agaghị m erikwa ya ọzọ tutu ruo mgbe a ga-emezu ya n’alaeze Chineke.” 17 O buru iko, mgbe o nyechara ekele ọ sıri, “Burunu nke a kesaa n’etiti unu. 18 N’ihu na asị m unu, site

ugbu a ga n'ihu, agaghị m aňu mmanya sitere na mkpuru vainj ọzo, ruo mgbe alaeze Chineke ga-abia.” 19 O werekwara otu ogbe achịcha, mgbe o nyechara ekele, ọ nyawaa ya nye ha sị, “Nke a bụ ahụ m nke e nyere n'ihi unu. Na-emenu nke a iji na-echeta m.” 20 N'otu uzo ahụ, mgbe ha risiri nri anyaşị o buurụ iko sị, “Iko a bụ iko nke ogbugba ndu ọhụrụ n'obara m, nke a na-awụpụ n'ihi unu. 21 Ma lee, onye ahụ nke ga-arara m nye nonyeere m, o sokwa m na-eri nri. 22 Nwa nke Mmadụ na-agà inwụ dị ka e kpebiri ya, ma ahụhụ ga-adịrị nwoke ahụ a ga-esi n'aka ya rara ya nye.” 23 Ha bidoro ijurita onwe ha onye ọ bụ n'etiti ha ga-eme nke a. 24 Iru ụka malitete n'etiti ha banyere onye n'ime ha ka a na-agụ na ọ dị ukwu karịa ibe ya. 25 Ma ọ sịri ha, “Ndị eze ndị mba ọzo na-eji aka ike na-achị ndị n'o n'okpuru ha. Otu aka ahụkwa, a na-akpọ ndị na-achị achị enyi ndị mmadụ. 26 Ma unu onwe unu agaghị adị otu a. Kama onye kachasi ibe ya idị elu dịrị ka onye dikarisirị nta. Ka onyeisi dịrị ka onye na-eje ozi. 27 Onye dị elu karịa ibe ya? Ọ bụ onye nödürü ala rie nri na tebul ka ọ bụ onye siri nri dozie ya na tebul? Ọ bughi onye nödürü ala rie nri na tebul? Ma adị m ka onye na-eje ozi n'etiti unu. 28 Ọ bụ unu onwe unu bụ ndị nonyere m n'oge ọnwụnwa m niile. 29 Ana m enye unu alaeze dị ka Nna m nyere m ya. 30 Ka unu nwe ike isoro m rie ma riňokwa n'alaeze m. Sorokwa m nödụ n'ocheeze na-ekpe ebo iri na abụ nke Izrel ikpe. 31 “Saimon, Saimon, lee ekwensu arịjola ike ijyocha unu dị ka oka witi. 32 Ma ekpeelara m gi ekpere ka okwukwe gi ghara ịda. Mgbe i kwudosiri ike, gbaakwa ụmụnna gi ume.” 33 Ma ọ sịri ya, “Onyenwe anyị, ejikeere m isoro gi gaa mkporo, ma sorokwa gi nwụo.” 34 Jisos zara, “Agwa m gi Pita, tupu oke ọkụkụ akwaa akwa taa, i ga-agonarị m ugboro ato, si na i maghi onye m bụ.” 35 Ọ gwara ha, “Mgbe m zipurụ unu na mbụ sị unu ewerekwala ego, maobụ akpa maobụ akpukpočkụ, o nwere ihe koro unu?” Ha sịri, “O nweghi ihe koro anyị.” 36 Ọ sịri ha, “Ugbu a, ọ bürü na i nwere akpa ego, were ya, ma werekwala akpa ije. Ọ bürükwa na i nweghi mma agha ree uwe mgbokwasị gi zịtara onwe gi otu. 37 N'ihi na agwa m unu, na a ga-emejuputa ihe ndị a e dere n'akwukwó nsọ n'ime m, A gùkötara ya na ndị na-emebi iwu. N'ezie, ihe e dere banyere m eruwela mgbe ọ ga-emezu.” 38 Ha sịri, “Onyenwe anyị, lee mma agha abụ dị ebe a.” Ọ sịri ha, “Nke ahụ ezuola.” 39 Jisos pürü gaa n'Ugwu Oliv dị ka ọ na-

eme mgbe dum, ndị na-eso ụzọ ya sokwa ya gaa. 40 Mgbe o ruru n'ebé ahụ, ọ sịri ha, “Kpeenụ ekpere ka unu ghara ịdaba n'ọnwụnwa.” 41 Ọ hapurụ ha gaa ihe ha ka nzô ụkwụ ole na ole nöro n'ebé ahụ gbuo ikpere n'ala kpee ekpere, sị, 42 “Nna ọ bürü na i chorò, nara m iko a, ma otu ọ dị, ọ bughi ka e mee uche m, kama ka e mezuo uche gi.” 43 Otu mmuo ozi si n'eluigwe bjakwutere ya, gbaakwa ya ume. 44 Site n'oke ihe mgbu, o kpere ekpere kpesie ike, nke mere na ọsuọ si ya n'ahụ na-adapụ n'ala dị ka ọkpurukpu obara. 45 Mgbe o kpechara ekpere bilie, ọ bjakwutere ndị na-eso ụzọ ya hụ ha ka ha na-arahụ ụra n'ihi ihe mwute nke obi. 46 Ọ sịri ha, “Gịnjị mere unu ji na-arahụ ụra? Bilienụ kpee ekpere ka unu ghara ịdaba n'ọnwụnwa.” 47 Mgbe ọ ka kpụ okwu n'ọnụ, igwe mmadụ bjara, onye du ha bụ onye a na-akpọ Judas, bụ otu n'ime mmadụ iri na abụ ahụ na-eso ụzọ ya. Ọ biaruru Jisos nso, isutu ya ọnụ. 48 Ma Jisos sịri ya, “Judas, ọ bụ site n'isutu ọnụ ka i ji arara Nwa nke Mmadụ nye?” 49 Mgbe ndị n'o ya gburugburu hụrụ ihe gaje ime, ha sịri, “Onyenwe anyị, ọ bụ anyị were mma agha gbuo?” 50 Otu n'ime ha ji mma gbuo ohu onyeisi nchüaja, gbuụpụ ntị aka nri ya. 51 Ma Jisos sịri, “O zuola!” O metükwara ntị nwoke ahụ aka gwọ ya. 52 Mgbe ahụ, Jisos sịri ndịsi nchüaja, na ndị nlekota nke ụlọnsö ukwu na ndị okenye, “Gịnjị mere unu ji chirị mma agha na mkpọ bija ijide m, dị ka a ga-asị na m bụ onye ohi o ji egbe ezu? 53 Mgbe mü na unu na-anị kwa ụbọchị n'ime ụlọnsö ukwu ahụ, ma unu emetughị m aka. Ma ugbu a bụ oge awa unu bürükwa mgbe ike očhichirị na-achị achị.” 54 Mgbe ahụ ha jidere ya duru ya puo, gaa n'ulọ onyeisi nchüaja. Pita sokwara ha n'azụ kama ọ n'o n'ebé dị anya. 55 Mgbe ha kwanyere ọkụ n'etiti mbara ezi obi ahụ, ma nödụ ala gba ọkụ ahụ gburugburu, Pita sokwara ha nödụ ala. 56 Ka ọ na-anyia ọkụ ahụ, otu nwaagbogho na-eje ozi hụrụ ya, o leruru ya anya nke ọma, sị, “Onye a na Jisos nökoro.” 57 Ma ọ gororị ago sị, “Nwanyị, amaghị m onye ọ bụ.” 58 Mgbe oge nta gasiri, onye ọzo hükwara ya kwukwaa sị, “Gị onwe gi bükwa otu onye n'ime ha.” Ma Pita kwuru sị, “Nwoke m, abughi m.” 59 Mgbe ihe dị ka otu awa gafere, onye ọzo bjakwara kwusie okwu ike, “N'ezie, nwoke a so ya n'ihi na ọ bụ onye Galili.” 60 Pita sịri, “Nwoke m, amaghị m ihe i na-ekwu maka ya?” Dị ka ọ kpụ okwu ahụ n'ọnụ, oke ọkpa kwara akwa. 61 Mgbe ahụ, Onyenwe anyị tughariri lee Pita anya. Pita chetakwara okwu Onyenwe anyị gwara ya

nke bụ, “Tupu oke ọkpà akwa akwa taa, i ga-agonari m ugboro ato.” 62 Ma ọ puru n’ezí gaa bee akwa na mwute. 63 Ndí ahú na-eche ya nc̄he bidoro na-akwa ya emó na-etikwa ya ihe. 64 Ha jiri akwa kechie ya anya, sì ya, “Buo amúma, onye tiri gí ihe?” 65 Ha kwukwara otutu okwu ojoo na nke mkpari megide ya. 66 Mgbe chi boro, nzuko ndí okenye na ndíjisi nchüaja, na ndí ozizi iwu zukötara, a kpótakwara Jisós n’ihu ha. 67 Ha na-ekwu, “O bürü na i bụ Kraist, gwa anyí.” O sıri ha, “O bürü na m agwa unu, unu agaghí ekwe. 68 O burükwa na m ajuo unu ajuju, unu agaghíaza m. 69 Ma site ugbu a gawa, Nwa nke Mmadu ga-anodú ala n’aka nri nke ike Chineke.” 70 Ha niile sıri, “Gí onwe gi, i bụ Ọkpara Chineke?” O sıri ha, “Unu kwuru na Abu m.” 71 Mgbe ahú ha sıri, “Ginj mere anyí ji na-achø onye akaebe ozo? Anyí ejirila ntí anyí nñuru ya site n’onu ya.”

23 Mgbe ahú, ọha mmadu ahú niile biliri duru ya gakwuru Pailet. 2 Ha malitere ibo ya ebubo na-así, “Anyí chöputara na nwoke a na-eduhie ndí obodo anyí niile, na-egbochikwa ha itu ụtu isi nye Siza, ma na-ekwukwua na ya bụ Kraist, Eze.” 3 Ya mere Pailet jüru ya sı, “I bụ eze ndí Juu?” O zara ya sı, “Gí onwe gi kwuru otu a.” 4 Mgbe ahú Pailet gwara ndíjisi nchüaja na igwe mmadu ahú, “O nweghi ihe ojoo ọbuła m chöputara nwoke a mere.” 5 Ma ha gara n’ihu na-así, “O na-apkasu ọgbaaghara n’ala ndí Judia niile site n’ozizi ya. O malitere na Galili, ọ biákwalabe a ugbu a.” 6 Mgbe Pailet nñuru nke a, ọ jüru ma nwoke a ọ bụ onye Galili? 7 Mgbe ọ matara na o si n’ebé Herod na-achi, o nyere iwu ka e dugara ya Herod, onye nökwa na Jerusalem mgbe ahú. 8 Obi toro Herod ụto nke ukwuu, mgbe ọ hürü Jisós n’ihu na ọ no na-achø ịhü ya anya n’oge dí anya gara aga. Sitekwa n’akukọ ọ nñuru banyere ya, o lere anya na ọ ga-arụ oru ebube ụfodù. 9 Ya mere ọ jüru ya otutu ajuju, ma ọ zaghi ya ihe ọbuła. 10 Ndíjisi nchüaja na ndí ozizi iwu guzo n’ebé ahú gara n’ihu bosie ya ebubo ike. 11 Emesia, Herod na ndí agha ya jiri ya mee ihe очи, ma kwaakwa ya emo. Ha yikwasıri ya uwe mwüda mara mma ma zighachikwara ya Pailet. 12 N’ubochi ahú ka Herod na Pailet ghoro enyi, maka n’oge gara aga ha bụ ndí iro. 13 Pailet kpokötara ndíjisi nchüaja, na ndí ndu, na ndí mmadu ndí ozo 14 sì ha, “Unu kpotaara m nwoke a dí ka otu onye n’ime ndí na-akpalí ndí mmadu inupu isi. Ajuola m ya ajuju n’ihu

unu ma achoputaghí m ihe ọbuła nke unu kwasiri iji boo ya ebubo. 15 O bulađi Herod achoputaghí ihe ojoo ọbuła n’aka ya, nke a mere o jiri kpugachitere anyí ya. Leenü, o nweghi ihe ọbuła o mere e kwasiri iji maa ya ikpe ọnwụ. 16 Ya mere aga m apia ya ihe hapu ya ka o laa.” 17 Ma ọ dí mkpa na a ga-ahapu otu onye mkporo n’oge mmemme. 18 Ma igwe mmadu ahú tiri mkpu n’otu olu sı, “Gbuo nwoke a, hapuru anyí Barabas.” 19 (Onye a tibara n’ulọ mkporo n’ihí ọgbaaghara daputara n’obodo ahú, nakwa n’ihí ighbu mmadu.) 20 Dí ka ọ gbalisiri ike ịhapu Jisós, Pailet gwakwara ha okwu ozo. 21 Ma ha niile tiri mkpu sı, “Kpogide ya n’obe! Kpogide ya n’obe!” 22 O sıri ha na nke ugboro ato, “O bụ n’ihí ginj? Olee ihe ojoo nwoke a mere? O nweghi ihe ọbuła m chöputara n’aka ya kwasiri iwetara ya ọnwụ. Ya mere aga m ata ya ahụhụ, hapu ya.” 23 Ma ha nogidere na-eti mkpu n’oke olu ka a kpogide ya n’obe, n’ikpeazu olu iti mkpu ha kariri. 24 Ya mere Pailet kpebiri imere ha ihe ha chorø. 25 O hapuru nwoke ahú ha chorø nke a tibara n’ulọ mkporo n’ihí ọgbaaghara na ighbu mmadu, ma nyefee ha Jisós n’aka. 26 Dí ka ha duu ya na-aga, ha jidere Saimon onye Sirini bụ onye si n’ime otu obodo nta na-alobata; ha boro ya obe ahú, manye ya ka o buru ya na-eso Jisós na-azü. 27 Igwe mmadu dí ukwuu soro ya tinyekwara ümụ nwanyi bụ ndí tiri mkpu akwa ma ruokwara ya uju. 28 Ma Jisós tugharirị sı ha, “Umada Jerusalem, unu eberela m akwa, kama beerenụ onwe unu na ümụ unu. 29 N’ihí na oge na-abia mgbe unu ga-asi, ‘Ngozí na-adırí ümụ nwanyi aga, akpanwa ndí na-amughi nwa, na ara ndí na-enweghi onye nñuru ha.’ 30 Mgbe ahú, “ha ga-asi, ugwu ukwu niile, “Dakwası anyi!” Síkwa, ugwu nta, “Kpuchite anyi!” 31 Ya mere, ọ bürü na ha mee ọhia otu a mgbe ahıhıja di ndú dí na ya, ginj ga-emekwanu mgbe ọ kpørö nkü?” 32 Ha dukwaara mmadu abuọ bụ ndí ohi gaa ighbu ha na ya. 33 Mgbe ha bijarutere n’ebé a na-apko Okpokoro Isi, ebe ahú ka ha kpogidere ya n’obe ya na ndí ohi abuọ ahú. Otu n’aka nri ya nke ozo n’aka ekpe ya. 34 Jisós sıri, “Nna gbaghara ha n’ihí na ha amataghí ihe ha na-eme.” Ha ji ife nza kee uwe ya n’etiti onwe ha. 35 Ndí mmadu guzoro ebe ahú na-ele anya, ka ndí ochichí ji ya na-eme ihe очи, na-asi, “O zoputara ndí ozo, ya zoputanu onwe ya, ma ọ bürü na ọ bụ Kraist nke Chineke, bu Onye a hoputara.” 36 Ndí agha biákwarra chia ya очи. Ha nyere ya mmanya gbara uka, 37 ma na-asi, “O bürü na i bụ eze ndí Juu,

zopütanụ onwe gi.” 38 Ihe e dere n’elu isi obe ahụ bụ: Onye a bụ Eze ndị Juu. 39 Otu onye n’ime ndị ohi ahụ a kpogidekwara n’obe n’ebe ahụ kparíkwara ya si, “Ọ buğhi gi bụ Kraist? Zopütanụ onwe gi ma zopütakwa anyị.” 40 Ma onye nke ozo a makwara ikpe ọnwụ baara ya mba si, “I naghi atụ Chineke egwu, i hughị na a mara gi ikpe dị ka e si maa ya. 41 Anyi na-ata ahụkwa kwestiri anyị, n’ihı na a na-ata anyị ahụkwa n’ihı ihe anyị mere, ma nwoke a emeghi ihe ojoo obụla.” 42 Mgbe ahụ ọ sıri, “Jisos, chetakwa m mgbe i bara n’alaeze gi.” 43 Ọ sıri ya, “N’ezie a agwa m gi, taa, i ga-anonyere m na paradajs.” 44 Mgbe ọ na-eru ihe dị ka elekere iri na abụ nke ehihie, ọchichiri gbachikotara n’ala ahụ niile ruo elekere ato nke ehihie. 45 N’ihı na anyanwụ kwusırı inye ihe ya. Akwa mgbochi dị n’ulonṣo ukwu sitere n’elu gbawaa abụ. 46 Jisos tiri mkpu n’oke olu si, “Nna, n’aka gi ka m na-enyefe mmuo m.” Mgbe o kwusırı nke a, o kubiri ume. 47 Mgbe ọchiaha na-achị otu narị ndị agha hụrụ ihe merenụ, o nyere Chineke otuto ma kwuokwa si, “N’ezie nwoke a bụ onye ezi omume.” 48 Mgbe igwe mmadụ niile gbakotara ilere anya hụrụ ihe mere, ha laghachiri n’ulọ ha na-eti aka n’obi. 49 Ma ndị niile maara onye ọ bụ, tnyekwara ụmụ nwanyị ndị soro ya si Galili bịa, guzokwara n’ebe dị anya na-ele ihe ndị a. 50 O nwere otu nwoke aha ya bụ Josef, onye so n’otu ndịsị ulọ nzukọ. Ọ bụ ezigbo mmadụ na onye aka ya kwụ ọtọ. 51 Ọ kwadoghị mkpebi ha na omume ha. Onye sitere Arimatia, n’otu obodo ndị Juu, onye na-echere obibia nke alaeze Chineke. 52 Nwoke a gakwuru Pailet rịoq ka e bunye ya ahụ Jisos. 53 Ya mere, o budataraya fuchie ya n’akwa ọcha linin, tnye ya n’ili e gwuru n’ogba nkume, nke a na-etinyebeghi mmadụ na mbụ. 54 Ọ bụ Ụbочị Nkwadebe maka ụbочị izuike nke na-abia nso. 55 Ndị nwanyị ahụ sitere Galili soro ya hụrụ ili ahụ, hukwa otu e si nibe ahụ ya n’ime ya. 56 Emesja ha laghachiri ga kwadoo mmanụ otite nke e tnyere otutu ụda. N’ubochị izuike ha zukwara ike dika ọ dị n’iwu.

24 N’ubochị mbụ nke izu ụka, n’ezigbo isi ụtụtụ, ha weere mmanụ otite ahụ ha tnyere otutu ụda nke ha kwadoro gawa n’ili ahụ. 2 Ha chopütara na e nupula nkume e ji dochie n’onụ ili ahụ. 3 Ma mgbe ha banyere n’ime ya, ha ahughị ahụ Onyenwe anyị Jisos. 4 Dị ka ha nọ na mgbagwoju anya banyere nke a, n’otu ntabi anya, ha hụrụ mmadụ abụ yi uwe na-egbu ka

amụma guzo ha nso. 5 Ha kpudoro ihu ha n’ala n’ihı oke egwu, ma mmadụ abụ ahụ gwara ha, “Gini mere unu ji na-achị onye dị ndị n’etiti ndị nwanyị anwụ? 6 Ọ nökwağhi n’ebe a, o biliela n’onwu, chetakwanụ ihe ọ gwara unu mgbe unu na ya nọ na Galili si, 7 ‘A ghaghị inyefe Nwa nke Mmadụ n’aka ndị mmehie, a ga-akpogidekwara ya n’obe ma n’ubochị nke ato ọ gasei n’onwu bilie.’” 8 Mgbe ahụ ha chetara okwu ya. 9 Mgbe ha sitere n’ili ahụ loghachi, ha kɔqo mmadụ iri na otu ahụ na ndị ozo niile ihe ndị a. 10 Ọ bụ Meri Magdalın, na Joana, na Meri nne Jemis na ụmụ nwanyị ndị ozo so ha kɔqo ndi na-eso ụzo ya ihe a. 11 Ma ha ekweghi ihe ha gwara ha, n’ihı na okwu ha dị ha ka ọ bụ ihe efu. 12 Ma otu ọ dị, Pita gbaara ọso ruo n’ili ahụ, hulata ala hụ ka akwa ozu ndị ahụ togbooro onwe ha; ọ lara na-atugharị uche n’ime onwe ya ihe ihe ndị a pütara. 13 N’otu ụbочị ahụ, mmadụ abụ n’ime ha gaje n’obodo nta a na-akpọ Emaus, nke dị ihe ruru kilomita iri na abụ site na Jerusalem. 14 Ha na-ekwuriتا n’etiti onwe ha banyere ihe niile mere. 15 Dị ka ha na-ekwu na-akpariتا ụka banyere ihe ndị a, Jisos n’onwe ya bjara soro ha na-agha ije. 16 Ma e mechiri anya ha ịmata na ọ bụ ya. 17 Ọ sıri ha, “Gini ka unu na-ekwuriتا n’etiti onwe unu dị ka unu na-agha n’uzo.” Ha kwusırı ebe ahụ, gbaruqo ihu ha. 18 Otu onye n’ime ha a na-akpọ Kleopas, sıri ya, “I bụ onye obia na Jerusalem nke mere na ị maghi ihe mere n’ime ya n’ubochị ndị a?” 19 Ọ sıri ha, “Gini bụ ihe mere?” Ha sıri ya, “Banyere Jisos onye Nazaret! Ọ bụ onye amụma bùrukwa onye dị ike, ma n’okwu ma n’omume n’ihu Chineke na mmadụ niile. 20 Na otu ndiisi nchüaja na ndị ọchichiri anyị nyefere ya ka a maa ya ikpe ọnwụ, ma kpogbukwaa ya n’obe. 21 Anyi nwererị olileanya na ọ bụ ya ga-agbaputa Izrel. Nke ka nke, taa mere ya abalị ato kemgbe ihe ndị a mere. 22 Tukwası ihe ndị a, ufodụ ụmụ nwanyị anyị mere ka anyị nwee ihe itṣunanya. Ha gara n’ili ahụ n’isi ụtụtụ a. 23 Ma ha ahughị ahụ ya. Ha bjara kɔqo anyị na ha hụrụ ọhụ nke ndị mmuo ozi, bụ ndị gwara ha na ọ dị ndị. 24 Ya mere ufodụ n’ime ndị otu anyị gara n’ili ahụ chopütara na ihe niile ụmụ nwanyị a kwuru mere otu ahụ ha siri kwuo ya. Ma ha ahughị ya.” 25 Ọ sıri ha, “Unu bụ nnqo ndị nzuzu! Leenụ ka o si siere unu ike ikwere ihe niile ndị amụma kwuru. 26 Ọ bụ na o kwasighị ka Kraist taa ahụkwa ndị a tupu ọ banye n’ebube ya?” 27 Ya mere, ọ kowaara ha ihe e dere n’akwukwọ nsọ banyere ya onwe ya malite na

nke Mosis ruo na ndị amụma niile. **28** Mgbe ha na-eru obodo nta ahụ ha na-agà, o mere dì ka ọ na-agà n’ihu na njem ya. **29** Ma ha riọ ya n’ebè ọ dì ukwuu si, “Nonyerenụ anyị n’ihì na chi ebidola iji, ụbōchị agamiekwala ugbu a.” N’ihì ya ọ banyere iga nonyere ha. **30** Mgbe ya na ha nödürü na tebul iri nri, o were achichà, kelee Chineke ekele, nyawaa ya were ya nye ha. **31** Mgbe ahụ, e meghere anya ha, ha amata onye ọ bụ, ha ahụkwaghị ya anya ọzọ. **32** Mgbe ahụ, ha gwara onwe ha si, “Ọ bụ na ọ dighị ka ọkụ ọ na-enwu n’obi anyị mgbe anyị na ya nọ n’uzọ, ya na-ekpughere anyị akwükwo nsọ?” **33** Ha biliri ngwangwa laghachi Jerusalem. Ebe ahụ, ha hụrụ mmadụ iri na otu ahụ na ndị so ha ka ha nökötara n’otu ebe, **34** na-asị, “Ọ bụ eziokwu, Onyenwe anyị ebiliela, o gosila Saimon onwe ya.” **35** Mgbe ahụ, ha kqorø ha ihe mere n’uzọ, ya na otu ha siri mata ya mgbe ọ nyawara achicha. **36** Mgbe ha ka na-ekwu banyere nke a, ya onwe ya guzooro n’etiti ha si ha, “Udo díri unu.” **37** Oke egwu türü ha, obi lókwara ha mmiri n’ihì na ha chere na ha ahụla mmuo. **38** Ma ọ sıri ha, “Gịnị mere ụjọ ji atụ unu, gịnị mere unu ji nwee obi abụ? **39** Leenụ m anya n’aka na n’ukwụ. Ọ bụ mụ onwe m! Metụnụ m aka ka unu hụrụ, n’ihì na mmuo adighị enwe anụ ahụ na ọkpukpụ dì ka unu hụrụ m nwere.” **40** Mgbe o kwuchara nke a, o gosiri ha aka ya na ụkwụ ya. **41** Ma dì ka o siiri ha ike ikwere n’ihì ọṇụ na oke mgbagwoju anya, ọ sıri ha, “Ọ dì ihe oriri unu nwere ebe a?” **42** Ha nyere ya otu ntakirị azụ a mịkpọro amịkpọ. **43** Ma ọ naara ya rie ya n’ihu ha. **44** Mgbe ahụ, ọ sıri ha, “Okwu ndị a ka m gwara unu mgbe mụ na unu nọ, na ihe niile e dere n’iwu Mosis na ndị Amụma na n’Abụ Ọma banyere m ga-emezucha.” **45** Mgbe ahụ, o meghere akonuche ha ka ha ghota akwükwo nsọ. **46** Ọ sıri ha, “Nke a bụ ihe e dere na, Kraist ahụ ga-ahụ ahụ ma sitekwa n’ọnwụ bilien’ubochị nke ato. **47** Na a ga-ekwusa nchegharị na mgbaghara mmehie site n’aha ya nye mba niile, malite na Jerusalem. **48** Unu bụ ndị akaebe nke ihe ndị a. **49** Ma lee, agaje m izitere unu ihe ahụ Nna m kwere na nkwa. Ya mere, noronụ n’ime obodo ruo mgbe a ga-eyikwasị unu ike nke si n’elu.” **50** O duuru ha garuo na Betani, chilie aka ya abụọ elu gozie ha. **51** Dị ka ọ na-agozị ha, ọ sitere n’ebè ha nọ pụo, e weliri ya elu, baa n’eluiigwe. **52** Mgbe ahụ, ha fere ya ofufe jiri oke ọṇụ laghachi na Jerusalem. **53** Ha nogidere n’ulonṣo ukwu ahụ na-eto Chineke oge niile.

Jon

1 Na mbụ okwu ahụ dirişi, okwu ahụ na Chineke nō, okwu ahụ bükwa Chineke. **2** Ya na Chineke nō site na mbụ. **3** E sitere na ya kee ihe niile, o dighikwa ihe ọbula e kere eke nke a na-ekeghi site na ya. **4** N'ime ya ka ndu dirişi, ndu ahụ bükwa ihè nye mmadụ niile, **5** ihè ahụ na-enwu n'ime ọchichiri, ma ọchichiri ahụ emenyughi ya. **6** O dì otu nwoke Chineke zitere, aha ya bụ Jon. **7** O bjara dì ka onye akaebe igba ama banyere ihè ahụ, ka mmadụ niile site n'aka ya kwere. **8** Ya onwe ya abughị ihè ahụ, o bjara naanị igba akaebe banyere ihè ahụ. **9** Ezi ihè ahụ nke na-enye mmadụ ọbula ihè na-abịa n'ime ụwa. **10** O bjara n'ụwa, ma ụwa bụ ihe e kere site n'aka ya, ma ụwa amataghị onye o bụ. **11** O biakwutere ihe ndị ahụ bụ ndị nke ya, ma ndị ahụ bụ ndị nke ya anabataghị ya. **12** Ma ndị ahụ niile nabatara ya, ndị ahụ niile kweere n'aha ya ka o nyere ike igho ụmụ Chineke. **13** Umụ a na-amughi site n'obara, maqbụ site na mkpebi nke anụ ahụ, ma ọ bükwanụ mkpebi nke mmadụ, kama site na Chineke. **14** Okwu ahụ ghorop anụ ahụ birikwa n'etiti anyị. Anyị ahula ebube ya, ebube nke onye naanị ya bụ Ọkpara Nna mürü, onye si n'ebé Nna nō bjia, onye juputara n'amara na eziokwu. **15** Jon gbara ama banyere ya mgbe o na-eti mkpu na-asị, "Onye a bụ onye ahụ m kwuru banyere ya, 'Onye na-abịa m n'azụ dì ukwuu karịa m, n'ihi na o bukwa m ụzọ dirişi.'" **16** Site n'iba ụba nke amara ya, anyị niile anatala amara a tükwasırı n'amara. **17** N'ihi na e nyere iwu site n'aka Mosis, ma amara na eziokwu bjara site n'aka Jisós Krajst. **18** O díbeghi onye ọbula húrula Chineke, ma Chineke, onye naanị ya bụ Ọkpara Nna mürü. Onye ya na Nna dì na mma, emeela ka anyị mata ya. **19** Nke a bụ igba ama Jon mgbe ndị ndu ndị Juu nō na Jerusalem zipürü ndị nchüaja na ndị Livayị ka ha bia juo ya onye o bụ? **20** O mechighị ọnụ ya, kama o kwuputara sị, "Abughị m Krajst ahụ." **21** Mgbe ahụ ha jürü ya sị, "I bükwanụ onye? I bụ llaija?" O zara sị ha, "Abughị m ya." "I bụ Onye amumma ahụ?" "Mba." **22** Ha sịri ya, "I bụ onye? Nye anyị ọsisa anyị ga-eweghachiri ndị zitere anyị. Gini ka i kwuru banyere onwe gi?" **23** O sịri, díka Aizaya onye amumma kwuru, "Abụ m onye na-eti mkpu n'ime ọzara, 'Meenụ ka ụzọ Onyenwe anyị guzozie.'" **24** Ma ndị Farisii ahụ ezitere **25** jürü ya, sị, "Gini mere i ji na-eme baptizim o bụru na i bughị Krajst maqbụ llaija, maqbụ onye

amumma ahụ?" **26** Jon zara ha sị, "Eji m mmiri na-eme baptizim, ma ọ dì otu onye nō n'etiti unu nke unu na-amaghị. **27** Onye ahụ nke na-abịa n'azụ m, onye m na-erughi itopụ eriri akpukpoukwu ya." **28** Ihe a mere na Betani n'ofe osimiri Jodan bụ ebe Jon nō na-eme baptizim. **29** N'echi ya, o húrụ ka Jisós na-abjawkute ya sị, "Leekwa, Nwa Aturu Chineke, onye na-ebupụ mmehie ụwa. **30** O bụ onye a ka m kwuru okwu ya mgbe ahụ m sịri, 'otu nwoke na-abịa n'azụ m, onye dì ukwuu karịa m, n'ihi na o bukwa m ụzọ dirişi.' **31** Mü onwe m amataghị ya, ma a bjara m were mmiri na-eme baptizim n'ihi nke a, ka e kpughee ya nye ndị Izrel." **32** Mgbe ahụ Jon gbara ama a sị, "Ahúrụ m ka Mmụo Nsọ sitere n'eluigwe rịdata dì ka nduru, nökwasị ya. **33** Mü onwe m amabughị ya, ma onye ahụ zitere m ka m jiri mmiri mee baptizim kwuru, 'Onye ahụ i ga-ahụ, onye Mmụo Nsọ ga-ebekwasị, ma nogidekwa, o bụ ya ga-eji Mmụo Nsọ mee baptizim.' **34** Mü onwe m ahula ya, na-agbakwa ama na onye a bụ Ọkpara Chineke." **35** N'echi ya, Jon na mmadụ abụ ndị na-eso ụzọ ya guzoro n'ebé ahụ ọzọ. **36** Mgbe o húrụ Jisós ka o na-agafe, o sịri, "Leenụ, Nwa Aturu Chineke." **37** Mgbe mmadụ abụ ahụ na-eso ụzọ ya nürü nke a, ha tugharịri soro Jisós. **38** Mgbe Jisós tugharịri hụ ka ha na-eso ya, o sịri ha, "Gini ka unu chørö?" Ha sịri ya, "Rabbi" (nke pütara "Onye ozizi"), "olee ebe i bi?" **39** O sịri ha, "Bianụ, unu ga-ahụ." Ha sooro ya ga hụ ebe o na-anụ. Ha nonyekwara ya ụbochị ahụ niile. O bụ n'ihe dì ka elekere anụ nke mgbede. **40** Otu n'ime mmadụ abụ ahụ nürü ihe Jon kwuru, nke sooro ya bụ Andru nwanne Saimon Pita. **41** Ihe mbụ o mere bụ ichọta Saimon nwanne ya sị ya, "Anyị achọtala Mezaya ahụ" (onye a na-akpokwa Krajst). **42** O kpotaara ya Jisós. O lere ya anya sị, "I bụ Saimon nwa Jon. A ga-akpọ gi Sefas" (nke nsughari ya, pütara Pita). **43** N'echi ya, o kpebiri iجا Galili. Mgbe o húrụ Filip, o sịri ya, "Soro m." **44** Filip bụ onye obodo Betsaida dì ka Andru na Pita. **45** Filip chötara Nataniel sị ya, "Anyị achọtala onye ahụ Mosis dere banyere ya n'iwu, onye ndị amumma dekwara banyere ya, Jisós onye Nazaret, nwa Josef." **46** Nataniel sịri ya, "Ihe ọma ọbula o pürü i si na Nazaret pütä?" Ma Filip sịri ya, "Bia ka i húrụ." **47** Mgbe Jisós húrụ ka Nataniel na-abiaru ya nso, o kwuru sị, "Leenụ ezi nwa afò Izrel onye aghughị na-adighị n'ime ya." **48** Nataniel sịri ya, "Olee otu i si mata onye m bụ?" Jisós sịri ya, "Tupu Filip akpọ gi, ahularị m gi ka i nō n'okpuru osisi fiig."

49 Mgbe ahụ, Nataniel zaghachiri, “Onye ozizi, i bụ Ọkpara Chineke; i bụ eze Izrel.” **50** Jisọs zara sị ya, “I kwere n’ihị na agwara m gị na ahụrụ m gị n’okpuru osisi fig? I ga-ahụ ihe dị ukwuu karịa nke a.” **51** O sịkwarịa ya, “N’ezie, n’ezie agwa m unu, unu ga-ahụ eluigwe ka o meghere hụkwa ndị mmuo ozi Chineke ka ha na-arigokwuru, ma na-aridawuru Nwa nke Mmadụ.”

2 N’ubochị nke ato, o nwere mmemme agbamakwukwọ na Kena nke Galili, nne Jisọs biakwara ebe ahụ. **2** A kpokwara Jisọs na ndị na-eso ụzo ya oku na mmemme agbamakwukwọ a. **3** Mgbe mmanya ha gwụrụ, nne Jisọs sịri ya, “Ha enweghi mmanya.” **4** Jisọs sịri ya, “Nwanyị, gịnị gbasara mụ na gị na nke a? Oge awa m erubeghi.” **5** Nne ya gwara ndị na-eje ozi, “Ihe obụla ọ gwara unu, meenụ ya.” **6** A dobraya ite mmiri nkume isii buru ibu n’akụkụ ebe ahụ, nke a na-eji agbanye mmiri ndị Juu na-eji asachasị onwe ha ma ha choọ ikpe ekpere. Otu n’ime ha na-eri ihe dị ka galọnụ iri abụo ma ihe ruru iri ato. **7** Jisọs gwara ha, “Gbajuonụ ite ndị a mmiri.” Ya mere, ha gbajuputara ha mmiri. **8** Mgbe ahụ, ọ gwara ha, “Ugbu a, gbatutu ụfodụ bugara onyeisi oche.” Ha mekwara nke a. **9** Mgbe ahụ onyeisi oche ahụ detụrụ mmiri ahụ e mere ka ọ ghọ mmanya ọnụ. Ọ mataghi ebe o siri püta (ma ndị na-eje ozi, ndị kutere mmiri ahụ matara), onyeisi oche ahụ kpoputara onye ahụ na-alụ nwunye ọhụrụ ichε **10** sị ya, “N’oge mmemme obụla, a na-ebu ụzo buputa mmanya dị ụtọ, ma buputakwa nke na-adighị ụtọ n’ikpeazu, mgbe ndị mmadụ riujuchara afọ, ma i chebere mmanya dị ụtọ buputa ya ugbu a.” **11** Nke a bụ mmalite ihe ama Jisọs mere na Kena nke Galili, o sitere na nke a kpughee ebube ya, ndị na-eso ụzo ya kwenyekwara na ya. **12** Mgbe nke a gasịri, ọ gara Kapanom, ya na nne ya na ụmụnnne ya, nakwa ndị na-eso ụzo ya. Ha nñọ ụbochị ole na ole n’ebé ahụ. **13** Mgbe mmemme oriri Ngabiga nke ndị Juu na-abịarụ nso, Jisọs gara Jerusalem. **14** N’ime ulonṣo ukwu, ọ hụrụ ndị na-ere ehi, na atụrụ na nduru. Hụkwa ndị nödürü na tebul na-agbanwe ego. **15** Ya mere, o jiri eriri mere ụtarị chupusia ndị niile nọ na-ere ahịa n’ulonṣo ukwu ahụ, tinyekwara ehi na atụrụ ha. O kwafusịri mkpuru ego ndị ahụ na-agbanwe ego, kpughariakwa tebul ha ihu. **16** O sịri ndị ahụ na-ere nduru, “Wepụnụ ihe ndị a n’ebé a. Kwusinụ ime ulo Nna m ka ọ bürü ebe a na-azụ

ahịa.” **17** Ndị na-eso ụzo ya chetara na e dere ya rịj n’akwukwọ nsọ, “Ihe banyere ulo gị na-anụ m ọkụ n’obi.” **18** Ma ndị Juu sịri ya, “Olee ihe ịribama i pürü igosi anyị na ikiye i ji eme ihe ndị a.” **19** Jisọs zara sị, “Kwatuonụ ulonṣo ukwu a, aga m ewughachikwa ya n’abalị ato.” **20** Ndị Juu kwuru, “Ulonṣo ukwu a were anyị iri afọ anọ na isii ịru ya, i ga-ewughachi ya n’abalị ato?” **21** Ma ulonṣo o kwuru maka ya bụ ahụ ya. **22** Ndị na-eso ụzo ya chetara okwu ya a mgbe o siri n’onwu bilie. Mgbe ahụkwa, ha kweere akwukwọ nsọ ya na okwu niile Jisọs kwuru. **23** Mgbe ọ nọ na Jerusalem n’oge Mmemme Ngabiga, otụtụ mmadụ hụrụ ihe ịribama o mere kweere na ya. **24** Ma Jisọs atukwasighị ha obi n’ihị na ọ matara mmadụ niile nke oma. **25** Ọ dighị ya mkpa ka onye ọbụla gbaa akaebe banyere ụmụ mmadụ, n’ihị na ya onwe ya maara ihe dị n’ime mmadụ.

3 O nwere otu nwoke onyeisi ndị Juu nke so n’otu ndị Farisii aha ya bụ Nikodimos. **2** O biakwutere ya n’abalị sị ya, “Onye ozizi, anyị maara na i bụ onye ozizi sitere na Chineke, n’ihị na o nweghi onye ọbụla pürü ịru ọrụ ebube dị otu a ma ọ bürü na Chineke anonyereghị ya.” **3** Jisọs zara sị ya, “N’ezie, n’ezie agwa m unu, ọ bürü na amughi mmadụ ọzo, ọ pughi ihu alaeze Chineke anya.” **4** Nikodimos sịri ya, “Olee otu a ga-esi muğharija mmadụ mgbe o mere okenyē? Ọ ga-aba n’afọ nne ya nke ugboro abụo?” **5** Ma Jisọs sịri, “N’ezie, n’ezie agwa m unu, ọ bürü na amughi mmadụ site na mmiri na Mmụo Nsọ, o nweghi ike iịa n’alaeze Chineke. **6** Ihe e si n’anụ ahụ mụo bụ anụ ahụ, ma ihe a mürü site na Mmụo bụ mmụo. **7** Ya ejula gi anya na m sịri gi, ‘Agaghị ịmụ unu ọzo.’ **8** Ifufe na-efe n’ebé ọbụla masiri ya. I nwere ike nụ ụzụ ya ma imataghị ebe o si abịa maobụ ebe ọ na-agba. Otu a ka ọ díkwara onye ọbụla a mürü site na Mmụo. **9** Nikodimos zara sị ya, “Olee otu ihe ndị a ga-esi mee?” **10** Jisọs zara sị ya, “I bụ onye ozizi ndị Izrel, ma i ghotaghị ihe ndị a? **11** N’ezie, n’ezie agwa m unu. Anyị na-ekwu banyere ihe anyị maara, na-akowaputakwa ihe anyị hụrụ, ma unu onwe unu adighị anabata akaebe anyị. **12** Ekwuola m banyere ihe dị n’uwa ma unu ekweghi ya, oleekwanụ otu unu ga-esi kwere, ma ọ bürü na mụ agwa unu banyere ihe ndị dị n’eluiigwe? **13** O nwebeghi onye ọbụla rigoro n’eluiigwe ewezuga Nwa nke Mmadụ bụ onye siri n’eluiigwe riidata. **14** Dị ka Mosis weliri agwọ elu n’ime ọzara, otu a ka a ga-ewelikwa Nwa

nke Mmadu elu. **15** Ka onye ọbüla kwere na ya nwē ndū ebighi ebi.” (aiōnios g166) **16** N’ihī na Chineke hūrū ụwa n’anya, nke a mere o jiri nye Ọkpara ọ mürü naani ya, ka onye ọbüla kweere na ya ghara ịla n’iyi, kama ka o nwē ndū ebighi ebi. (aiōnios g166) **17** N’ihī na Chineke eziteghị Ọkpara ya n’ụwa ka o maa ụwa ikpe, kama ka e site n’aka ya zopụta ụwa. **18** Ikpe amaghị onye ọbüla kwere na ya, ma onye ọbüla na-ekweghi aghoollarị onye ikpe mara, n’ihī na o kweghi n’aha Ọkpara Chineke mürü naani ya. **19** Nke a bụ mukpebi ikpe ahụ; na ihè abịa n’ụwa, ma ụmụ mmadu hūrū ọchichiri n’anya kama ihè ahụ, n’ihī na orụ ha joro njo. **20** N’ihī na onye ọbüla na-eme ihe ojọk kporo ihè ahụ asi, o dighị abiakwute ihè ahụ, ka a ghara ime ka orụ ya pụta ihè. **21** Ma ndị na-ebi ndū n’eziokwu na-abiakwute ihè ahụ, ka e nwē ike hụta ya nke ọma, na ihe niile ha na-eme sitere na ike Chineke. **22** Emeṣia, Jisós na ndị na-eso ụzọ ya banyere n’ime obodo Judia, ebe o nọtụrụ nwa oge, meekwa baptizim. **23** N’otu aka ahụ, Jon nökwa n’onụ mmiri Enon dì nso na Salim na-eme baptizim n’ihī na mmiri buru ibu n’ebé ahụ, ndị mmadu gakwara n’ihī na-abiakwute ya, o na-emekwa ha baptizim. **24** E tinyebeghi Jon n’ụlọ mkporo mgbe ahụ. **25** N’oge a, ịruriتا ụka malitere n’etiti ndị na-eso ụzọ Jon na otu onye Juu banyere mmemmemme ịdị ọcha. **26** Ha bijakwutere Jon sị ya, “Onye ozizi, onye ahụ i gbara ama banyere ya nọ n’ofe Jodan na-eme baptizim, mmadu niile na-agakwukwara ya.” **27** Jonzagachiri sị, “Ihe mmadu nwere ike ịnata bụ naanị ihe ahụ e nyere ya site n’eluiwge. **28** Unu onwe unu ga-agbara m akaebe na m sịri, na abughi m Kraist ahụ, kama e zitere m ka m buru ụzọ bia. **29** Nwanyị a na-alụ ọhụrụ bụ nke di ya. Enyi onye na-alụ nwunye ọhụrụ na-eche ma na-egekwa ntị ịnụ olu ya, ọnụ na-ejuputakwa ya obi mgbe o nuru olu onye ahụ na-alụ nwunye ọhụrụ. Ya mere, ọnụ m e zuola oke ugbu a. **30** O ghaghị ịdị elu, ma mụ onwe m aghaghị ịdikwa ala. **31** “Onye ahụ si n’elu bịa dị elu karịa ihe niile, onye ahụ si n’ụwa bükwa nke ụwa ma na-ekwukwa okwu dị ka onye si n’ụwa. Onye ahụ si n’eluiwge dị elu karịa ihe niile. **32** O na-agba ama banyere ihe o hūrū nakwa nke o nuru, ma o nweghi onye na-anabata ama ya. **33** Onye ọbüla nabataraka akebe ya ji nke a mere akara, na Chineke bụ eziokwu. **34** N’ihī na onye Chineke zitere na-ekwu okwu Chineke. N’ihī na o na-enye Mmụọ ya n’uju. **35** Nna hūrū Ọkpara ya n’anya, o tinyekwala ihe niile n’aka ya. **36** Onye ọbüla kwere n’Okpara ahụ

nwere ndū ebighi ebi, ma onye ọbüla jụrụ Ọkpara ahụ agaghị ahụ ndū n’ihī na iwe Chineke ga-adịri ya.” (aiōnios g166)

4 Ugbu a, Jisós matara na ndị Farisii anula na o na-eme ka otụtụ mmadu bürü ndị na-eso ụzọ ya na-emekwa baptizim karịa Jon. **2** Ma o bükwa ghị Jisós na onwe ya na-eme baptizim kama o bụ ndị na-eso ụzọ ya mere ha baptizim. **3** O hapurụ Judia laghachi azu na Galili. **4** Ma o ga-esite n’etiti Sameria gafee. **5** Ya mere, o batara n’otu obodo nta dị na Sameria a na-akpọ Saika, n’akụkụ ala ahụ Jekob nyere Josef nwa ya nwoke. **6** Olulu mmiri Jekob dị n’ebé ahụ, ma ebe o bụ na ike gwurụ Jisós n’ije ya, o nödürü ala n’akụkụ olulu mmiri ahụ. O bụ ihe dị ka oge ehiehie. **7** Otu nwanyị onye Sameria bijara ịdorø mmiri, Jisós siri ya, “Nyetụ m mmiri ka m ịnụ.” **8** (Ndị na-eso ụzọ ya abaala n’ime obodo ịga züta nri.) **9** Nwanyị ahụ siri ya, “Olee otu gị bụ onye Juu si arịo m bụ nwanyị Sameria mmiri ka i ịnụ?” (N’ihī na ndị Juu na ndị Sameria anaghị emekoriتا ihe ọbüla.) **10** Jisós zara sị, “O bürü na i matara onyinye Chineke, na onye ahụ na-arịo gị mmiri, i gaara arịo ya, o gakwara enye gị mmiri nke ndū.” **11** Nwanyị ahụ siri ya, “Nna anyị ukwu, o nweghi ihe ọbüla i ji i ga-eji dörø mmiri, olulu a dikwa omimi. Oleekwanụ ebe i ga-eweta mmiri ndū a. **12** O bụ na i ka nna nna anyị Jekob ukwu, onye gwuuanyị olulu mmiri a? Ya onwe ya na ụmụ ya na igwe ehi na atürü ya ịnukwara mmiri sitere na ya?” **13** Jisós zara sị, “Onye ọbüla ịnụ mmiri a, akpíri ga-akpọ ya nkụ ozo. **14** Ma onye ọbüla ga-arịnụ mmiri ahụ m nyere ya, akpíri agaghị akpokwa ya nkụ ozo. N’eziokwu, mmiri ahụ m nyere ya ga-aghoro ya isi iyi nke na-asopụtara ya ndū ebighi ebi.” (aiōnios g165, aiōnios g166) **15** Mgbe ahụ nwanyị ahụ siri ya, “Onyenwe anyị nye m mmiri a, ka akpíri ghara ịkpọ m nkụ ozo, ka m gharakwa ịdị na-abịa ebe a ịdorø mmiri.” **16** O gwara ya sị, “Gaa kpota di gị ma lögħachi.” **17** Nwanyị ahụ zagachiri ya sị, “Enweghi m dị.” Jisós siri ya, “I kwuru eziokwu mgbe i sịri na i nweghi di. **18** I nweela di ise, ma nwoke gị na ya bi ugbu a abughi di gị. Ihe kwuru bụ nnqo eziokwu.” **19** Nwanyị ahụ siri ya “Nna anyị ukwu, ahụrụ m na i bụ onye amụma. **20** Nna nna anyị ha fere ofufe n’ugwu a, ma unu na-ekwu n’ebé ndị mmadu ga-eferiịri ofufe bụ naanị na Jerusalem.” **21** Jisós siri ya, “Nwanyị kwere okwu m, oge na-abịa mgbe i na-agaghị akpọ isiala nye Nna, maqbụ n’ugwu

a ma ọ bụkwanụ na Jerusalem. 22 Unu na-efe ihe unu na-amaghị ma anyị na-efe ihe anyị matara, n'ihi na nzopụta sitere n'aka ndị Juu. 23 Ma oge na-abịa, ugbu a ọ bjala, mgbe ndị na-efe Nna ahụ n'eziokwu ga-efe ya n'ime mmuọ na n'eziokwu. N'ihi na ọ bụ ndị dị otu a ka Nna chorọ ka ha na-efe ya. 24 Chineke bụ mmuọ ndị niile na-efe ya ga-eferịrị ya n'ime mmuọ na eziokwu.” 25 Nwanyị ahụ sịri ya, “Amaara m na Mezaya” (onye a na-akpọ Kraist) “na-abịa. Mgbe ọ bjara, ọ ga-akowaziri anyị ihe niile.” 26 Jisọs sịri ya, “Mụ, onye na-agwa gi okwu, abụ m ya.” 27 N'oge ahụ ndị na-eso ụzo ya loghachitara. O gbagwojukwara ha anya nke ukwuu iħụ na ya na nwanyị na-ekwurita okwu. Ma o nweghi onye n'ime ha jụrụ nwanyị ahụ sị, “Gịnị ka i chorọ?” ma ọ bụkwanụ, “Gịnị kpatara gi na ya ji na-ekwurita okwu?” 28 Mgbe ahụ, nwanyị ahụ hapurụ ite mmiri ya laghachi n'ime obodo ga gwa ndị mmađu, 29 “Bianụ lee otu nwoke onye gwara m ihe niile m merela. O ga-abụ na ọ bụ ya bụ Kraist ahụ?” 30 Ha sitere n'obodo ahụ gbaputasịa soro ụzo ahụ, ka ha gakwuru ya. 31 Ma otu ọ dị, ndị na-eso ụzo ya rịorị ya sị, “Onye ozizi rienụ nri.” 32 Ma ọ sịri ha, “Enwere m nri m na-eri nke unu na-amaghị maka ya.” 33 Mgbe ahụ ndị na-eso ụzo ya sịritara onwe ha, “O ga-abụ na o nwere onye butere ya nri?” 34 Jisọs sịri ha, “Nri m bụ ime uche onye ahụ zitere m nakwa ịrucha ọrụ ya. 35 Unu na-asị, ‘o fodughị ọnwa anọ ka igho mkpuru n'ubi ruo?’ Ma ana m agwa unu, megheenụ anya unu lee ubi ahụ, ha achaala maka oghugho. 36 O bùladị ugbu a, onye na-agho mkpuru na-anata ụgwọ ọrụ, ọ na-achikọta mkpuru ahụ maka ndị ebighị ebi, ka onye ghara mkpuru na onye ghorogya nwee ike iñurikọta ọrụ. (aiōnios g166) 37 Ya mere okwu ahụ nke na-asị, ‘Otu onye na-agha mkpuru, onye ozọ na-aghokwa ya bụ eziokwu.’ 38 E zigara m unu ka unu gaa ghọta ihe unu na-arughị ọrụ maka ya. Ndị ozọ rürü ọrụ a, ma unu ewe uru dị n'ọrụ ha.” 39 Ọtụtụ ndị obodo Sameria kweere na ya n'ihi ama ahụ nwanyị ahụ gbara, “O gwara m ihe niile m mere.” 40 Ya mere mgbe ndị Sameria bjakwutere ya, ha rịorị ya ka ọ nonyetürü ha, ọ nonyekwaara ha ụbочị abụo. 41 Ọtụtụ ndị ozọ kwerekwara na ya n'ihi okwu ya. 42 Ha gwara nwanyị ahụ, “Ihe anyị jiri kwere ugbu a abughị ihe i kwuru, kama ọ bụ n'ihi na anyị onwe anyị anụla olu ya, matakwa na onye a bụ Onye nzopụta nke ụwa n'eziokwu.” 43 Mgbe ụbочị abụo ahụ gasirị, ọ hapurụ ebe ahụ gawa Galili. 44 (Jisọs n'onwe ya ekwuola na

onye amụma anaghị enwe ugwu n'obodo ya.) 45 Mgbe ọ bjaru Galili, ndị Galili nabatara ya ebe ha onwe ha gara mmemme na Jerusalem, ma hukwa ọtụtụ ọrụ ebube ọ rürü n'oge mmemme ahụ. 46 Ozokwa, ọ bjaru Kena nke Galili bụ ebe ahụ o mere mmiri ka ọ ghogho mmanya. E nwekwara otu onye na-arụ ọrụ n'uloeze n'ebé ahụ, nke ahụ na-adighị nwa ya nwoke ike na Kapanom. 47 Mgbe ọ nrunụ na Jisọs esitela na Judia bjariute na Galili, o jekwuuru ya rịo ya ka ọ bịa gwọ nwa ya, n'ihi na ọ no n'ọnụ onwu. 48 Jisọs sịri ya, “O bürü na unu ahughị ọrụ ebube na ihe ịribama, unu agaghi ekwe ma ọlị.” 49 Onye a na-arụ ọrụ n'uloeze sịri ya, “Nna m ukwu, biko bịa tupu nwa m a nwụo.” 50 Jisọs sịri ya, “Laa, nwa gi nwoke ga-adị ndị.” Nwoke ahụ kweere n'ihe Jisọs kwuru laa. 51 Mgbe ọ ka n'o n'ụzo, ndị ohu ya zutere ya kɔqo ya na ahụ adila nwa ya nwoke mma. 52 Mgbe ọ jụrụ ha oge nwa ya jiri gbakee, ha sịri ya, “Oke ahụ ọkụ ahụ kwusirị ya ụnyahụ n'elekere mbụ nke ehhie.” 53 Nwoke ahụ ghotara na ọ bụ kpomkwem n'oge awa ahụ Jisọs gwara ya, “Nwa gi nwoke ga-adị ndị.” Ya mere ya na ezinaulo ya niile kwenyere. 54 Nke a bụ ihe ịribama nke abụo Jisọs rürü na Galili mgbe o siri Judia bịa.

5 Mgbe nke a gasirị, otu mmemme ndị Juu ruru,

Jisọs agaa Jerusalem. 2 Ma otu ọdọ mmiri nta dị n'ime Jerusalem n'akụkụ Ọnụ ụzo ama Aturu. Aha ọdọ mmiri ahụ n'asusu Hibru bụ Betsaida, nke nwere mgbe Ọnụ ụzo ise. 3 N'ime ya ka igwe ndị ahụ na-esighị ike na-edina; ndị ịsi, ndị ngwuro, na ndị akụkụ ahụ ha kpọnwụ akponwụ, ha na-eche mgbe mmiri ahụ ga-enughari. 4 N'ihi na mmuọ ozi Onyenwe anyị na-agbadata site na mgbe ruo na mgbe gbaruọ mmiri ahụ. Onye ọrịa ọbula buru ụzo daba n'ime mmiri ahụ ma a gbaruọ ya, ka a na-agwo ihe ọbula bụ oria ya. 5 Otu nwoke n'o n'ebé ahụ bụ onye nọrọla n'ọrịa iri afọ ato na asato. 6 Mgbe Jisọs hụrụ ya, matakwa na ọ nọrọla n'ọnọdu a ogologo oge, ọ jụrụ ya sị, “I chorọ ka a gwọ gi ọrịa?” 7 Onye ọrịa ahụ zara, “Nna m ukwu, enweghi m onye ọbula ga-enyere m aka kuba m n'ime ọdọ mmiri a ma a gbaruọ ya, mgbe o bụla m chorọ ka m danye, onye ozọ na-eburu m ụzo danye.” 8 Jisọs gwara ya, “Bilie, chilie ute gi jeghari.” 9 N'otu oge ahụ, ahụ dịrị nwoke ahụ mma, ọ chiliri ute ya, malite ijeghari. Ihe a mere n'ubochi izuike. 10 Ma ndị Juu gwara nwoke ahụ a gworo ọrịa, “Taa bụ ụbочị

izuike, o megidere iwu na ị ga-ebu ute gi.” 11 Ma ọ zaghachiri ha, “Nwoke ahụ mere ka ahụ dí m mma sịri m, ‘Chilie ute gi laa.’” 12 Ha jụrụ ya, “Onye bụ onye ahụ gwara gi ka ị chilie ya laa?” 13 Ma nwoke ahụ a gworọ amataghị onye ọ bụ n’ihi na Jisọs zoro onwe ya banye n’etiti igwe mmadụ. 14 Emesịa, Jisọs hụrụ ya n’ime ụlọnsö ukwu sị ya, “Lee, e mela ka ahụ dí gi mma, emehiekwala ọzọ ka nke dí njo karịa nke a hapụ ibiakwasị gi.” 15 Nwoke a siri n’ebe ahụ puo gaa gwa ndị Juu na ọ bụ Jisọs gworọ ya. 16 Ya mere, n’ihi na Jisọs na-eme ihe ndị a n’ubochị izuike, ndị Juu malitere isogbu ya. 17 Jisọs siri ha, “Nna m na-arụ ọru mgbe niile ruo ugbu a, mụ onwe m kwa, ana m arụ ọru.” 18 N’ihi nke a, ndị Juu chọsịrị ike igbu ya. Ọ bughị naanị na o mebirị ubochị izuike, kama ọ na-akpokwa Chineke Nna ya, sitekwa otu a na-eme ka ya na Chineke hara. 19 Jisọs zara ha sị, “N’ezie, n’ezie agwa m unu, o nweghị ihe ọbụla Ọkpara pürü ime n’onwe ya; naanị ihe o nwre ike ime bụ ihe ọ hụrụ Nna ya na-eme, n’ihi na ihe ọbụla Nna ahụ na-eme ka Ọkpara ya na-emekwa. 20 N’ihi na Nna ahụ hụrụ Ọkpara ya n’anya ma na-egosikwa ya ihe niile ọ na-eme. N’ezie ọ ga-agbagwoju unu anya n’ihi na ọ ga-egosi ya ihe karịri ndị a. 21 N’ihi na dí ka nna ahụ si akpote ndị nwurụ anwụ na-enyekwa ha ndụ, otu ahụ ka Ọkpara ya si enye onye ọbụla ọ masịri ya ndụ. 22 Nna anaghi ekpe onye ọbụla ikpe, kama o nyefere ikpe niile n’aka Ọkpara. 23 Ka mmadụ niile nye Ọkpara ahụ nsopuru dí ka ha na-asopuru Nna ahụ. Onye ọbụla nke na-adighị asopuru Ọkpara ahụ adighị asopuru Nna nke zitere ya. 24 “N’ezie, n’ezie agwa m unu, onye ọbụla na-anụ okwu m ma kwerekwa n’onye zitere m nwre ndụ ebighị ebi, a gaghi amakwa ya ikpe, ọ gafeela site n’ọnwụ banye na ndụ. (aiōnios g166) 25 N’ezie, n’ezie agwa m unu, oge na-abịa, ọ biakwala ugbu a mgbe ndị nwurụ anwụ gananụ olu Ọkpara Chineke, ndị ahụ nṣụ ya ga-adikwa ndụ. 26 Dí ka Nna ahụ nwre ndụ n’ime onwe ya, otu a ka o nyekwara Ọkpara ahụ ike inwe ndụ n’ime onwe ya. 27 O nyekwala ya ikike ikpe ikpe n’ihi na ọ bụ Nwa nke Mmadụ. 28 “Ka nke a hapụ iju unu anya, n’ihi na oge na-abịa, mgbe ndị niile nọ n’ili ha gananụ olu ya. 29 ma pụta, ndị mere ihe dí mma ga-ebili díri ndụ. Ma ndị mere ihe ojọ ga-ebili bürü ndị a gama ikpe. 30 Enweghị m ike ime ihe ọbụla n’onwe m, ikpe m na-ekpe bụ naanị dí ka m nṣụ, ikpe m bükwa nke ziri ezi, n’ihi na anaghị m eme ihe ga-amasi m,

kama ọ bụ ihe ga-amasi onye ahụ zitere m. 31 “Ọ bürü na m na-agba ama banyere onwe m, ama m abughi eziokwu. 32 Enwere m onye ọzọ na-agbara m ama, amatakwara m na ama ya banyere m bụ eziokwu. 33 “Unu zigaara Jọn ndị ozi, ọ gbakwaala ama maka eziokwu ahụ. 34 Ọ bughị na m na-anabata ama nke mmadụ, kama a na m ekwu ya ka enwe ike ịzoputa unu. 35 Ọ bụ oriona nke na-enwu na-amukewka, unu horokwara iñurị ọnụ n’lhè ya n’oge nta. 36 “Ma e nwere m ama dí ukwuu karịa nke Jọn, n’ihi na ọru ahụ ya bụ Nna nyere m ka m rüchapan, bükwa nke m na-arụ, na-agbara m ama na ọ bụ Nna ahụ zitere m. 37 Ya bụ Nna ahụ zitere m na-agbakwa ama n’onwe ya banyere m. Unu anubeghi olu maqbụ hụ ụdidi ya. 38 Okwu ya anokwaghị n’ime unu n’ihi na unu ekweghi n’onye o zitere. 39 Unu na-enyocha akwukwọ nso n’ihi na unu chere na unu ga-esite na ha nwee ndụ ebighị ebi maqbụ ha na-agba ama banyere m. (aiōnios g166) 40 Ma unu jụrụ ibiakwute m ka unu nwee ndụ. 41 “Anaghị m anabata otuto nke ụmụ mmadụ. 42 Ma amatara m na unu enweghị iñunanya Chineke n’obi unu. 43 Abjala m n’aha Nna m ma unu anabataghị m. Ma ọ bürü na onye ọzọ abịa n’aha nke onwe ya, unu ga-anabata ya. 44 Olee otu unu ga-esi kwere ebe unu na-anara otuto site n’aka ibe unu, ma unu adighị acho otuto nke si n’aka onye naanị ya bụ Chineke? 45 “Unu echela na m ga-ebo unu ebubo n’ihu Nna ahụ. Onye ga-ebo unu ebubo bụ Mosis, bụ onye unu tükwasịri obi na ya. 46 Ọ bürü na unu kwenyeere Mosis, unu gakwara ekwere na m, n’ihi na o dere banyere m. 47 Ma ebe unu na-ekweghị n’ihe o dere, olee otu unu ga-esi kwere n’ihe m kwuru?”

6 Mgbe nke a gasiri, Jisọs gafere n’ofe nke ọzọ nke osimiri Galili (nke a na-akpokwa osimiri Tiberias). 2 Oke igwe mmadụ sooro ya, n’ihi na ha hụrụ ọru ebube ọ na-arụ n’ahụ ndị ọrịa. 3 Jisọs rigooro n’elu ugwu nὸdu ala ya na ndị na-eso ụzọ ya. 4 N’oge a, mmemmem oriri Ngabiga ndị Juu na-abịa nso. 5 Mgbe Jisọs leliri anya elu hụ oke igwe mmadụ na-abiakwute ya, ọ siri Filip, “Olee ebe anyị ga-azụta achicha ndị a ga-ata?” 6 Ọ jụrụ nke a naanị iji nwalee ya, ya onwe ya marari ihe ọ ga-eme. 7 Filip zara ya, “Ugwọ ọru ọnwa isii agaghị ezu ịzụta achicha nke onye ọbụla n’ime ha ga-atatụ naanị ihe ntakiri.” 8 Onye ọzọ n’ime ndị na-eso ụzọ ya bụ Andru, nwanne Saimon Pita, kwuputara, 9 “Otu nwantakiri nwoke nọ n’ebe a nwere

ogbe achicha balı ise, na azu abuo, ma gini ka ha bu n'etiti igwe mmadu ha otu a?” 10 Jisos siri, “Meenü ka ndi mmadu ndi a nođu ala.” E nwere otutu ahijha n'ebi ahü, ümü nwoke nođuru ala, ha di ihe ruru puku mmadu ise. 11 Ya mere, Jisos weere achicha ahü nye ekele, kee ha ndi niile nođuru ala di ka ha siri cho. O jikwa azu ahü mee otu ihe ahü. 12 Mgbe ha niile rijuchara afö, o siri ndi na-eso uez ya, “Tütükötanu iberibe niile foduru, ka ihe obula hapu ila n'iyi.” 13 Ya mere, ha tütükötara ha, kpojuo nkata iri na abuo, bu iberibe si n'ogbe achicha balı ise nke ndi ahü riforo. 14 Mgbe ndi mmadu ahü huru ihe ırıbama ahü, o mere ha bidoro na-ası, “N'eziokwu, onye a bu onye amümä ahü nke ga-abia n'ime uezwa.” 15 Mgbe Jisos matara na ha choro ibia dokpuru ya n'ike chie ya eze, o hapuru ha ga n'ugwu naanı ya, n'onwe ya. 16 Mgbe o ruru n'uhuruchi, ndi na-eso uez ya ridara gaa n'önü mmiri, 17 ebe ha banyere n'otu ugbo mmiri, malite igabiga osimiri gawa n'ofe Kapanom. N'oge a ochichiri agbaala ma Jisos aloghachikwutebeghi ha. 18 Ebili mmiri maliri elu n'ihı n'oke ifufe bidoro na-efe. 19 Ha akwoqla ugbo ihe dika kilomita ise maobu isii, mgbe ha huru Jisos ka o na-agá ije n'elu mmiri ahü na-abia nso n'ugbo mmiri ha. Oke egwu tükwara ha. 20 Ma o siri ha, “Unu atula egwu. O bu m.” 21 Mgbe ahü, ha nabatara ya n'ime ugbo ahü, o dıkwaghı anya ugbo ha bijaruru n'elu ala ebe ha na-agá. 22 N'echi ya, igwe mmadu ahü nođuru n'ofe ozo nke önü mmiri ahü choputara na o bu naanı otu ugbo mmiri nta bijara n'ebi ahü, na Jisos esoghı ndi na-eso uez ya banye n'ime ya, kama na o bu naanı ndi na-eso uez ya ka ugbo mmiri ahü buuru puo. 23 Mgbe ahü ufodu ugbo mmiri si Tiberias bijara kwusı nso nso ebe ahü ndi mmadu no rie achicha mgbe Onyenwe anyi nyechara ekele maka ya. 24 Ma mgbe igwe mmadu ahü ghötara na Jisos na ndi na-eso uez ya anoghı n'ebi ahü, ha banyere n'ugbo mmiri nta ndi ahü kwofee gawa Kapanom icho Jisos. 25 Mgbe ha huru ya n'ofe ozo nke osimiri ahü, ha siri ya, “Onye ozizi, olee mgbe i jiri bija n'ebi a?” 26 Jisos siri ha, “N'ezie, n'ezie agwa m unu, ihe unu ji na-achö m abughı n'ihı na unu huru ihe ırıbama m mere, kama na unu riri achicha rijuokwa afö. 27 Unu adögbulu onwe unu maka nri nke na-emebi emebi, kama maka nri nke na-adigide ruo ndu ebighı ebi, bu nke Nwa nke Mmadu ga-enye unu. N'ihı na Chineke Nna akakwasila ya akara nkwardo ya.” (aiōnios g166) 28 Mgbe ahü, ha siri, “Gini ka anyi ga-

eme iji ruo örü Chineke?” 29 Jisos zara si ha, “Orü Chineke bu nke a, ikwere n'onye ahü o zitere.” 30 Ya mere ha siri ya, “Olee ihe ırıbama i ga-egosi anyi nke anyi ga-ahü ma kwere na gi? Kedü örü i ga-arü? 31 Nna nna anyi ha riri mánà n'özara; di ka e dere ya n'akwukwö nsö si, ‘O sitere n'eluiigwe nye ha achicha ka ha rie.’” 32 Jisos siri ha, “N'ezie, n'ezie agwa m unu, o bugihı Mosis nyere unu achicha ahü site n'eluiigwe, kama o bu Nna m na-enye unu ezi achicha ahü site n'eluiigwe. 33 N'ihı na achicha Chineke bu nke ahü si n'eluiigwe riđata, na-enyekwa uezwa ndu.” 34 Ha siri ya, “Nna anyi ukwu, nye anyi udi achicha a site ugbu a gawa.” 35 Jisos siri ha, “Abü m achicha ahü na-enye ndu. Onye obula na-abıakwute m, agüü agaghi agü ya. Onye obula kwa kweere na m, akpıri agaghi akpo ya nkü. 36 Ma agwa m unu, unu ahula m ma unu ekweghıkwa. 37 Onye obula Nna ahü nyere m ga-abıakwute m, onye obula na-abıakwute m, agaghi m achupu ya. 38 N'ihı na esi m n'eluiigwe riđata n'uezwa ime uche onye ahü zitere m, o bugihı ime uche nke m. 39 Nke a bükwa uche onye ahü zitere m, na o nweghi onye obula o nyere m ga-efunari m, kama m ga-eme ka ha site n'önübilie n'ubochı ikpeazu. 40 Nke a bu uche nke Nna m, na onye obula lere Okpara ahüanya, kwerekwa na ya ga-enweta ndu ebighı ebi, m ga-emekwa ka o bilie n'ubochı ikpeazu.” (aiōnios g166) 41 N'ihı nke a, ndi Juu bidoro itamu ntamu megide ya n'ihı na o siri, “Abü m achicha ahü siri n'eluiigwe riđata.” 42 Ha siri, “Onye a o bugihı Jisos, nwa Josef, bu onye anyi matara nne na nna ya? Oleekwanu otu o si ekwu ugbu a si, ‘Esi m n'eluiigwe riđata?’” 43 Jisos zara si ha, “Unu atamula n'etiti onwe unu. 44 O nweghi onye nwere ike ibıakwute m ma o bugihı na Nna ahü zitere m kpotara ya, aga m akpolitekwa ya n'ubochı ikpeazu. 45 E dere ya n'akwukwö ndi amümä, ‘Ha niile ga-abü ndi Chineke ga-akuzırı ihe.’ Onye obula nke gere Nna ahü ntı ma mıtakwa ihe site na ya na-abıakwute m. 46 O nweghi onye obula hürüla Nna ahü karıakwa onye ahü sitere na Chineke, naanı ya hürüla Nna ahü. 47 N'eze, n'ezie agwa m unu, onye obula kwerenü nwere ndu ebighı ebi. (aiōnios g166) 48 Abü m achicha nke ndu. 49 Nna nna unu ha riri mánà ahü n'ime özara ma mecha nwü. 50 Ma nke a bu achicha ahü nke si n'eluiigwe bija, nke mmadu puru iri ma ghara jnwü anwu. 51 Abü m achicha di ndu nke siri n'eluiigwe bija. O buru na onye obula erie achicha a, o ga-adı ndu ruo ebighı ebi. Nri a bu anu ahü m,

nke m ga-enye maka ndu nke ụwa.” (aiōn g165) 52 Mgbe ahụ, ndị Juu bidoro na-arurita ụka ike n’etiti onwe ha sị, “Olee otu nwoke a ga-esi nye anyị anụ ahụ ya ka anyị rie?” 53 Jisọs sıri ha, “N’ezie, n’ezie agwa m unu, naanị ma unu riri anụ ahụ Nwa nke Mmadụ ma n̄uokwa ọbara ya, unu agaghị enwe ndu n’ime onwe unu. 54 Onye ọbula riri anụ ahụ m, n̄uokwa ọbara m nwere ndu ebighị ebi. A ga m akpolitekwa ya n’ubochị ikpeazu ahụ. (aiōnios g166) 55 N’ihī na anụ ahụ m bụ ezigbo nri, ọbara m bükwa ezigbo ihe ọnụri. 56 Onye ọbula na-eri anụ ahụ m na-anukwa ọbara m na-anogide n’ime m mụ onwe m kwa n’ime ya. 57 Dị ka Nna ahụ dị ndu zitere m, ana m adịkwa ndu n’ihī Nna ahụ, otu a ka onye na-eri m ga-adịkwa ndu site na m. 58 Nke a bụ achicha ahụ si n’eluiwge bịa. Nna nna unu ha riri mánà ma nwukwaa, ma onye ọbula na-eri achicha a ga-adị ndu ruo mgbe ebighị ebi.” (aiōn g165) 59 O kwuru ihe ndị a mgbe ọ na-akuzi ihe n’ulọ ekpere dị na Kapanom. 60 Mgbe ọtụtu n’ime ndị na-eso ụzọ ya ha nṣụ nke a, ha sıri, “Nke a bụ ozizi sıri ike, onye nwere ike ịnabata ya?” 61 Ebe Jisọs matara na ndị na-eso ụzọ ya na-atamu ntamu maka nke a ọ sıri ha, “Nke a ọ na-ewute unu? 62 Gịnj ka unu ga-ekwu ma ọ bụrụ na unu ahụ Nwa nke Mmadụ ka ọ na-arigo ebe ọ norij na mbu. 63 Ọ bụ Mmụo ahụ na-enye ndu; anụ ahụ abaghị uru ọbula, okwu ndị m gwara unu bụ mmụo bürükwa ndu. 64 Ma n’etiti unu, ọ dị ụfodụ na-ekwenyeghi.” N’ihī na Jisọs maara site na mmalite ndị ahụ n’ime ha na-ekwenyeghi, matakwa onye ahụ nke ga-arara ya nye. 65 Ọ sıri, “Ọ bụ nke a mere m jiri gwa unu na o nweghi onye ọbula nwere ike ịbjakwute m ma ọ bụrụ na Nna m enyeghi ya ike.” 66 N’ihī nke a, ọtụtu ndị na-eso ụzọ ya laghachiri azụ, kwusị iso ya. 67 Jisọs sıri mmadụ iri na abụo ahụ, “Unu chọkwara iso ha pụo?” 68 Saimon Pita zara ya sị, “Onyenwe anyị, onye ka anyị ga-agakwuru? Ọ bụ gi ji okwu nke ndu ebighị ebi. (aiōnios g166) 69 Anyị kweere marakwa na ị bụ Onye Nsọ nke Chineke.” 70 Jisọs zara ha, “Ọ bughị m hoputara unu mmadụ iri na abụo? Ma otu onye n’ime unu bụ ekwensu!” 71 Ọ na-ekwu banyere Judas nwa Saimon Iskariot, onye n’agbanyeghi na ọ bụ otu n’ime mmadụ iri na abụo ahụ, bụ onye ga-arara ya nye.

7 Mgbe nke a gasiri, Jisọs gaghariị na Galili, ma ọ kpachapuruanya hapụ iجا Judia n’ihī na ndị Juu na-acho ụzọ igbu ya. 2 Mmemme Ụlo ikwu ndị Juu dị nso, 3 ya mere, ụmụnne ya ndị nwoke sıri ya, “Si n’ebe a pụo, gaa Judia, ka ndị na-eso ụzọ gi nwe ike

ilụ ọru i na-arụ. 4 N’ihī na o nweghi onye ọbula chorop ịbụ onye ọha mmadụ ma, nke na-eme ihe na nzuzu. Ebe ọ bükwanụ na ị na-eme ihe ndị a, gosi ụwa onwe gi.” 5 N’ihī na ọ buladị ụmụnne ya ekwenyeghi na ya. 6 Jisọs sıri ha, “Oge nke m erubeghi, ma oge nke unu ọ n’ebe a mgbe niile. 7 Ụwa enweghi ike ịkpọ unu asị, ma ọ kpọro m asị n’ihī na ana m agba ama megide ya n’orụ ya jorop njo. 8 Unu onwe unu gaanụ na mmemme ahụ, agaghị m aga mmemme a n’ihī na oge m erubeghi.” 9 Mgbe o kwusiri nke a, ọ nogidere na Galili. 10 Ma otu ọ dị, mgbe ụmụnne ya gawara mmemme ahụ ya onwe ya gakwara. Ọ gaghị ebe mmadụ niile ga-ahụ ya kama ọ gara na nzuzu. 11 Na mmemme ahụ ndị Juu ọ na-ele anya ma na-ajugharị sị, “Olee ebe ọ nọ?” 12 E nwere oke ntamu n’etiti igwe mmadụ ahụ banyere ya. Ndị ụfodụ na-asị, “Ọ bụ ezigbo mmadụ.” Ndị ọzọ na-asị, “Mba, ọ na-eduhie igwe mmadụ.” 13 Ma o nweghi onye ọbula kwulitere okwu maka ya n’ilu ọha n’ihī egwu ndị Juu. 14 Mgbe o ruru n’etiti mmemme ahụ, Jisọs banyere n’ime ụlọnsö ukwu ma bido ikuzi ihe. 15 Site n’oke mgbagwoju anya, ndị Juu juritara onwe ha sị, “Olee otu nwoke a sıri nweta amamihe dị otu a ebe ọ bụ na o nwebeghi onye kuziri ya ihe ọbula?” 16 Jisọs zara ha, “Ozizi m abughị nke m, kama ọ bụ nke onye ahụ zitere m. 17 Onye ọbula na-achọ ime uche Chineke, ọ ga-achoputa ma ozizi m ọ bụ nke m ma o sikwanụ na Chineke. 18 Ndị ahụ na-ekwu nke onwe ha na-eme nke a iji wetara onwe ha ugwu, ma onye ahụ na-achọ ugwu nke onye zitere ya bụ onye eziokwu; o nwekwaghị ihe ọbula bụ ụgha banyere ya. 19 Mosis o nyeghi unu iwu? Ma o nweghi onye ọbula n’ime unu na-edede iwu ahụ. Gịnj mere unu ji achọ igbu m?” 20 Igwe mmadụ ahụ zara, “Mmụo ojọ bi n’ime gi, onye chorop igbu gi?” 21 Jisọs zara sı ha, “Arụru m otu ọru, ma unu niile ọ na mgbagwoju anya. 22 Mosis nyere unu iwu ibi ugwu (n’agbanyeghi na o siteghị na Mosis, kama na nna nna anyị ha), n’ubochị izuike unu na-ebikwa mmadụ ugwu. 23 Ọ bụrụ na e nwere ike bie mmadụ ugwu n’ubochị izuike ka a ghara imebi iwu Mosis, gịnj mere o ji na-ewute unu na m mere ka ahụ mmadụ zuo oke n’ubochị izuike? 24 Kwusinụ ikpe ikpe site n’ihe anya na-ahụ, kama na-ekpenụ ikpe ziri ezi.” 25 N’oge ahụ, ụfodụ n’ime ndị Jerusalem bidoro na-asị, “Onye a ọ bughị nwoke ahụ ha chorop igbu? 26 Lee ka ọ nọ na-ekwu okwu n’ilu mmadụ niile ma o nwekwaghị onye na-agwa ya ihe ọbula. Ọ pütara na

ndiisi amatala n'eziokwu na o bụ Kraist? 27 Ma anyị matara ebe nwoke a siri püta, mgbe Kraist ahụ ga-abia, o nweghi onye ga-amata ebe o siri püta.” 28 Ma dị ka Jisós na-ezi ihe n'ime ụlọnsó ukwuu ahụ, o tiri mkpu sị, “N'ezie, unu maara m, matakwa ebe m siri püta. Anoghị m n'ebé a na nke onwe m, ma onye ahụ zitere m bụ eziokwu. Unu amaghị ya. 29 Ma amara m ya, n'ihi na esitere m na ya bịa. O bụkwa ya zitere m.” 30 Mgbe ahụ ha chọrọ ijide ya, ma o nweghi onye ọbula metürü ya aka n'ihi na oge ya erubeghi. 31 Ma otu o dị, ọtụtu n'ime igwe mmadụ ahụ kweere na ya. Ha siri, “Mgbe Kraist ahụ ga-abia, o ga-arụ orụ ebube ozọ karịri ndị a nwoke a rurulà?” 32 Ndị Farisii nṣuru ka igwe mmadụ ahụ na-atamu ntamu n'olu nta banyere ya. Mgbe ahụ ndiisi nchüaja na ndị Farisii zigara ndị na-eche nche n'ulọnsó ukwuu ahụ ka ha gaa jide ya. 33 Jisós siri, “Naanị nwa oge ka mụ na unu ga-anọ, aga m alakwurukwa onye zitere m. 34 Unu ga-acho m ma unu agaghị achọta m. Ebe m na-agakwa unu enweghi ike ịbjaru ya.” 35 Ndị Juu sıritara onwe ha, “Olee ebe nwoke a chọrọ iga anyị na-agaghị achọta ya? O ga-eje ebe ndị nke anyị a chusasirị achusasi bi n'etiti ndị Griik, ka o ga kuziere ndị Griik ihe? 36 Kedụ ụdị okwu bụ nke a o na-ekwu sị, ‘Unu ga-achọ m ma unu agaghị achọta m,’ na ‘Ebe m na-agakwa unu enweghi ike ịbjaru?’” 37 N'ubochị ikpeazu bụkwa ụbochị kacha ibe ya nke mmememe ahụ, Jisos guzoro ọtọ jiri oke olu tie mkpu sị, “O bụrụ na akpíri na-apkọ onye ọbula nkụ, ya bjakwute m bịa nṣuru mmiri. 38 Onye ọbula kweere na m, dị ka akwükwo nsø kwururi, isi iyi mmiri nke ndị ga na-asoputa site n'ime afọ ya.” 39 O kwuru nke a banyere Mmụo ahụ ndị kwere na ya ga-anata. Tutu ruo oge ahụ, e nyebeghi Mmụo ahụ, n'ihi na e nyebeghi Jisós otuto. 40 Mgbe ha nṣuru nke a, ụfodụ n'ime igwe mmadụ ahụ siri, “N'eziokwu onye a bụ onye amụma ahụ.” 41 Ndị ozọ sirkwara, “N'ezie Kraist ahụ, o ga-esi na Galili püta? 42 O bụ na akwükwo nsø ekwughị na Kraist ga-esi n'agbụru Devid püta, na Betlehem bụ obodo Devid?” 43 Ya mere nkewa dapütara n'etiti igwe mmadụ ahụ n'ihi ya. 44 Ụfodụ chọrọ ijide ya ma o dighị onye ọbula metürü ya aka. 45 Mgbe ahụ, ndị nche ụlọnsó ukwu loghachiri n'ebé ndiisi nchüaja na ndị Farisii nọ, ndị siri ha, “Gịnị mere unu akputaghị ya?” 46 Ha zara, “Anyị ahụbeghi onye kwuru okwu dị ka nwoke a.” 47 Ndị Farisii zara ha, “Unu esorola bụrụ ndị a ghogburu? 48 O dì onye ọbula

n'ime ndiisi maqbụ n'ime ndị Farisii tükwasiri ya obi? 49 E e! Kama igwe mmadụ ndị a na-amaghị iwu bụ ndị a bụrụ onu.” 50 Nikodimós, otu n'ime ha bụ onye bjakwutere ya na mbụ siri ha, 51 “Iwu anyị o na-ama mmadụ ikpe, ma o bụrụ na o bụghị uzọ nṣuta okwu n'ọnụ ya, ichoputa ihe onye ahụ na-emē?” 52 Ha zaghachiri ya sị, “Gị onwe gi, i sokwa na ndị si Galili püta? Nyochaa nke ọma, i ga-achoputa na onye amụma ọbula agaghị esi na Galili püta.” 53 Mgbe ahụ, onye ọbula n'ime ha lara n'ulọ ya.

8 Ma Jisós rigoro n'Ugwu Oliv. 2 N'isi ụtụtu echị ya, o bjara ọzọ n'ulọnsó ukwuu ebe ọtụtu mmadụ bjakwutere ya. O nödürü ala malite ikuziri ha ihe. 3 Ndị ozizi iwu na ndị Farisii dokpütara otu nwanyị ha jidere n'ikwa iko. Ha mere ka o guzo n'ihi igwe mmadụ ahụ niile. 4 Ha siri ya, “Onye ozizi, anyị jidere nwanyị a ka o na-akwa iko. 5 N'iwu, Mosis nyere anyị ikiike ka e jiri okwute tugbuo onye mere ihe dị otu a. Gịnị ka i nwere ikwu banyere nke a?” 6 Ha kwuru nke a iji nwalee ya, iji nweta ihe ha ga-eji ebo ya ebubo. Ma Jisós hulatara ala were mkpiṣiaka ya dee ihe n'ala. 7 Mgbe ha nogidere na-ajụ ya ajuju, o biliri sị ha, “Onye ọbula n'ime unu na-emebeghi mmehie ọbula, ya buru uzọ tuo ya nkume.” 8 Ozọ, o hulatakwara ala malite ide ihe o na-edè n'ala. 9 Mgbe ha nṣuru nke a, ha niile n'otu n'otu, malite n'onye okenye ha, sitere n'ebé ahụ pụo. N'ikpeazu, o fodürü naanị Jisos na nwanyị ahụ, ebe o guzoro n'ihi ya. 10 Jisos guzoro ọtọ juo ya sị, “Nwanyị, oleekwanụ ha? O dighị onye mara gi ikpe?” 11 O siri, “O nweghi onye ọbula Onyenwe anyị.” Jisos siri ya, “Mụ onwe m amakwaghị gi ikpe: Gawa, kama emehiekwala ọzọ.” 12 Ozọ, Jisos gwara ha sị, “Abụ m ihe nke ụwa. Onye ọbula na-eso m agaghị ejegharị n'ochichiri, kama o ga-enwe ihè nke ndị.” 13 Ndị Farisii siri, “I na-agbara onwe gi ama! Ya mere ama i na-agbara onwe gi abughị ezie.” 14 Ma Jisós zara sị, “A sirkwari na mụ na-agbara onwe m ama, ama m na-agba bụ eziokwu. N'ihi na-amara m ebe m si bịa, marakwa m ebe m na-aga. Ma unu aghotaghị ebe m si bịa, maqbụ ebe m na-aga. 15 Unu na-ekpe ikpe dị ka mmadụ; ma ekpeghị m onye ọbula ikpe. 16 Ma o bụrụ na m ekpe ikpe, ikpe m bụ eziokwu n'ihi na o bụghị naanị m nọ, kama o bụ mụ na Nna m, onye zitere m. 17 E dere n'iwu unu sị, ‘ama mmadụ abụ gbara bụ eziokwu.’ 18 Ana m agba ama banyere onwe m. Nna m, onye zitere m, na-agbakwa ama banyere m.” 19

Mgbe ahụ ha jụrụ ya, “Olee ebe Nna gi nọ?” Jisọs zara, “Unu amaghị m, unu amakwaghị Nna m. Ọ bürü na unu matara m unu ga-amatakwa onye Nna m bụ.” 20 Okwu ndị a niile ka o kwuru n’ulonṣo ukwu ha, mgbe ọ na-akụzi ihe na mpaghara ụlo ahụ ebe a na-adopha onyinye. Ma ọ dighị onye ọbụla jidere ya n’ihị na oge ya erubeghi. 21 Ozọ ọ gwara ha, “Aga m ahaṇụ unu, unu ga-achọ m, ma unu ga-anwụ n’ime mmehie unu. Ma unu apughị ibịa n’ebẹ m na-agà.” 22 Nke a mere ka ndị Juu na-asị, “O ga-egbu onwe ya? Ọ bụ ya mere o ji sị, ‘Ebe m na-agà unu apughị i bịa?’” 23 Ma ọ sıri ha, “Unu si n’ala ma esi m n’elụ bia. Unu bükwa ndị ụwa, ma abukwaghị m nke ụwa a.” 24 A sıri m unu na unu ga-anwụ n’ime mmehie unu, naanị na unu kwenyere na mụ onwe m, bụ onye ahụ.” 25 Ha jụrụ ya, “Onye ka i bụ?” Jisọs zara sı̄ ha, “Abụ m onye ahụ m gwara unu na m bụ na mbụ. 26 E nwere m ọtụtụ ihe m ga-ekwu n’ikpe unu ikpe. Ma matanụ na onye ahụ zitere m bụ onye eziokwu. N’ihị nke a, ihe niile m nṛụ site n’ọnụ ya ka m gwara ụwa.” 27 Ọ bụ ihe banyere Nna ya ka o na-agwa ha, ma ha aghotaghi ya. 28 Ya mere Jisọs sıri, “Mgbe unu weliri Nwa nke Mmadụ elu, mgbe ahụ ka unu ga-ama na mụ onwe m bụ ya. Unu ga-amatakwa na ọ dighị ihe m na-eme n’onwe m, kama, dị ka Nna m ziri m ka m na-ekwu ihe ndị a. 29 Onye ahụ nke zitere m na-anonyekwara m. Ọ hapughịkwa m mgbe ọbụla, n’ihị na ọ bụ ihe na-amasi ya ka m na-eme mgbe niile.” 30 Mgbe ọ na-ekwu ihe ndị a, ọtụtụ kwenyere na ya. 31 Jisọs gwara ndị Juu ndị kwere na ya, “Ọ bürü na unu anogide n’okwu m n’ezie unu ga-abụ ndị na-eso ụzọ m. 32 Unu ga-amatakwa eziokwu ahụ, eziokwu ahụ ga-emekwa ka unu nwere onwe unu.” 33 Ha zara ya, “Anyị bụ ụmụ Ebrahim, o nwебeghi oge anyị ji bürü ohu onye ọbụla. Olee otu i si na-asị na a ga-eme ka anyị nwere onwe anyị?” 34 Jisọs zara ha, “N’ezie, n’ezie asị m unu, onye ọbụla na-eme mmehie bụ ohu mmehie. 35 Ohu enwekwaghị onodụ mgbe ọbụla n’ezinaulọ, ma ọkpara nwere onodụ ruo ebighị ebi. (aiòn g165) 36 Ya mere, ọ bürü na Ọkpara ahụ emee ka unu nwere onwe unu n’ezie, unu ga-abụ ndị nwere onwe unu. 37 Ama m na unu bụ ụmụ ụmụ Ebrahim, ma unu na-achọ igbu m n’ihị na okwu m enweghi onodụ n’ime unu. 38 Ana m ekwu ihe m hụrụ n’ebẹ Nna m nọ, ma unu na-eme ihe unu nṛụ site n’aka nna unu.” 39 Ha zara ya, “Ebrahim bụ nna anyị.” Jisọs sıri ha, “Ọ bürü na unu bụ ụmụ Ebrahim, unu gara na-arụ ọrụ Ebrahim rụrụ. 40 Ma

unu na-achọ igbu m, bụ onye gwara unu eziokwu ahụ m nṛụ n’ebẹ Chineke nọ. Ebrahim emeghi otu a. 41 Unu na-arụ ọrụ nna unu rụrụ.” Ha sıri ya, “Anyị abughị ụmụ a mṛụ site n’ikwa iko; naanị Chineke ya onwe ya bụ otu Nna anyị nwere.” 42 Jisọs gwara ha, “Ọ bürü n’ezie na Chineke bụ Nna unu, unu ga-ahụ m n’anya, n’ihị na ọ bụ Chineke zitere m. Abiaghị m site n’ike aka m. 43 Gịnị mere unu adighị aghọta ihe m na-ekwu? Ọ bụ na unu enweghi ike ịnabata okwu m. 44 Unu bụ ụmụ nke nna unu ekwensi. Uche unu bụ imezu ihe nke nna unu na-achọ. Ọ bụ ogbu očhu site na mbụ. Ọ dighị ejigide eziokwu n’ihị na eziokwu adighị n’ime ya. Mgbe ọ na-ekwu okwu ugħa, ọ na-ekwu dị ka ọdịdị ya sıri dị, n’ihị na ọ bụ onye ugħa burulkwa nna nke ugħa. 45 Ma n’ihị na m na-ekwu eziokwu, ọ bụ ya mere unu ekwenyegħi na m. 46 O nwere onye n’ime unu pūrụ iṭu m mmehie m n’ihị? Ọ bürü na m na-ekwu eziokwu, gịnị mere unu ekwenyegħi na m? 47 Onye ọbụla sitere na Chineke na-anụ ihe Chineke na-ekwu. Ihe kpatara unu adighị anụ bụ maka unu abughị ndị nke Chineke.” 48 Ndị Juu zara sı̄, “Anyị e kwugħi eziokwu mgbe anyị sıri na i bụ onye Sameria, na mmuq ojoo bıkwa n’ime gi?” 49 Jisọs zagħachiri, “Mmuq ojoo ọbụla adighị n’ime m, kama ana m asopurụ Nna m, ma unu adighị asopurụ m. 50 Anaghị m acho otuto nke onwe m, kama ọ dì onye nke na-achọ ya. Ọ bükwa ya bụ onye ikpe. 51 N’ezie, n’ezie, agwa unu, onye ọbụla na-edede okwu m agaghị anwụ ọzọ.” (aiòn g165) 52 Mgbe ahụ ndị Juu sıri ya, “Anyị maara ugbu a na mmuq ojoo bi n’ime gi. Ebrahim nwṛu anwụ ya na ndị amumma, ma gi onwe gi na-asị na onye ọbụla kwere na gi agaghị anwụ ruo mgbe ebighị ebi. (aiòn g165) 53! dì ukwuu karja nna anyị Ebrahim? Ọ nwṛu, ma ndị amumma nwukwara. Onye ka i na-eche na i bụ?” 54 Jisọs zara, “Ọ bürü na m etoo onwe m, otuto m bụ ihe efu, Nna m, onye unu na-asị na ọ bụ Chineke unu, bụ onye na-eto m. 55 Amaara m onye o bụ n’agbanyegħi na unu amaghị ya. Aga m abụ onye ugħa ma ọ bürü na m ga-asị na-amaghị m onye o bụ. Amaara m ya na-edebekwa okwu ya. 56 Nna unu Ebrahim nṛirị ḥonu mgbe o chetara na o ga-ahụ ubechị m; o hụrụ ya ma nṛiria kwa onu.” 57 Ndị Juu sıri ya, “I għabegħi iri afq ise ma i hula Ebrahim?” 58 Jisọs sıri ha, “N’ezie, n’ezie agwa m unu, tupu amuq Ebrahim, mū onwe m nō ya.” 59 Ya mere, ha tħutulitère nkume iṭu ya, ma Jisọs zoro onwe ya, sitekwa n’ulonṣo ukwuu ahụ puo.

9 Mgbe o na-agafe, o hụrụ otu nwoke kpuru ịsi site n'afọ nne ya. **2** Ndị na-eso ụzo ya jụrụ ya sị, "Onye ozizi, onye mehiere? Nwoke a ka o bụ ndị mürü ya, nke mere e ji mụo ya n'isí?" **3** Jisos siri, "Nwoke a emehieghị, ndị mürü ya emehiekwaghị, kama o kpuru ịsi ka ọrụ Chineke püta ihe na ndụ ya. **4** Anyị aghaghị ịru ọrụ onye ahụ zitere m, mgbe chi ka dị, anyasi na-abịa mgbe o nweghi onye pürü ịru ọrụ. **5** Dị ka m nọ n'ụwa, Abụ m ihe nke ụwa." **6** Mgbe o kwusiri nke a, o bụsara ọnụ mmiri asụ n'ala gwakota ya na aja, werekwa aja ahụ tee nwoke ahụ n'anya. **7** O gwara ya, "Gaa n'odo mmiri Sailom saa ihu gi" (nke a pütara "Zitere"). O gara saa ihu ya, lögachita na-ahụ ụzo. **8** Ndị agbataobi ya na ndị n'ahụ ya n'oge gara aga ka o na-arịo arịrịo siri, "Nke a, o bughị nwoke ahụ na-anodụ ala na-arịo arịrịo?" **9** Ufodụ na-asị, "O bụ ya." Ma ndị ọzo na-asikwa, "O bughị ya. O bụ onye yiri ya." Ma o na-asị, "Abụ m nwoke ahụ." **10** Ha na-asị ya, "Olee otu anya gi siri meghee?" **11** O zara, "Nwoke a na-akpo Jisos gwakotara ụro tee m n'anya. O gwara m sị, 'Gaa saa ihu gi n'odo mmiri Sailom.' A gara m saa onwe m, malitekwa iħu ụzo." **12** Ha siri ya, "Olee ebe nwoke ahụ nọ?" O siri, "Amaghị m." **13** Ha dutere nwoke ahụ kpuru ịsi na mbụ n'iħu ndị Farisi. **14** Ma o bụ n'ubochị izuike ka Jisos gwakotara aja, jiri ya meghe anya ya. **15** Ya mere, ndị Farisi jụrụ ya otu o si bido iħu ụzo. O siri ha, "O gwakotara aja tee m n'anya, a sakwara m iħu ma ugbu a ana m ahụ ụzo." **16** Ufodụ ndị Farisi siri, "Nwoke a esiteghị n'ebé Chineke nō bia, n'ihi na o dighị edebe ubochị izuike." Ma ndị ọzo na-asị, "Olee otu onye mmehie ga-esi rụo ọrụ iribama ndị dì otu a?" Nkewa dīri n'etiti ha. **17** Ya mere, ha siri nwoke ahụ kpuru ịsi, "Gịnị ka i nwere ikwu banyere ya? O bụ anya gi ka o meghere." O siri, "O bụ onye amumा." **18** Ma ndị Juu ahụ ekweghị na nwoke a bụ onye kpuru ịsi na mbụ, nke e mere ka o hụ ụzo, tutu ruo mgbe ha kporo ndị mürü ya. **19** Ha jụrụ ha sị, "Onye a o bụ nwa unu, onye unu na-asị na o kpuru ịsi site n'oge a mürü ya? O si ahaa ahụ ụzo ugbu a?" **20** Ndị mürü ya zara, "nke a bụ nwa anyị. Anyị matakware na o kpuru ịsi site n'oge anyị mürü ya. **21** Ma otu o si ahụ ụzo ugbu a maobụ onye meghere anya ya, anyị amaghị. Juonụ ya. O bụ dimkpa, ya zara ọnụ ya." **22** Ihe a ka ndị mürü ya kwuru n'ihi na ha na-atụ egwu ndị Juu. Ndị kpebirila na o bụrụ na onye əbula ekwuo na Jisos bụ Kraist ahụ, ha ga-achüpụ onye ahụ site n'ulọ ekpere ha. **23** Nke a mere ndị mürü ya jiri sị, "O bụ dimkpa, unu juo ya." **24** Ha kporo nwoke a nke ugboro abụo, bụ onye ahụ kpuburu ịsi, sị ya, "Nye Chineke otuto. Anyị maara na nwoke a bụ onye mmehie." **25** O zara, "Amaghị m maobụ onye mmehie ma o bughị. Ma otu ihe ka m maara, ekpuru m ịsi na mbụ ma ugbu a ana m ahụ ụzo." **26** Ha siri ya, "Gịnị ka o mere gi? Olee otu o si meghe anya gi?" **27** O zara ha, "Agwala m unu ihe niile, ma unu achoghi ikwere. Gịnị mere unu ji choq ịnụ ya ozo? Unu choqkwara igbo ndị na-eso ụzo ya?" **28** Ha bigbɔrɔ ya sị, "Gị onwe gi bùrùkwa onye na-eso ụzo ya! Anyị bụ ndị na-eso ụzo Mosis. **29** Anyị mara na Chineke gwara Mosis okwu, ma gbasara nwoke a, anyị amaghị ebe o siri bia." **30** Nwoke ahụ zagħachiri sị ha, "Ma otu o dị, nke a bụ ihe ịtunanya! Unu amaghị ebe o siri bia ma o megħere anya m. **31** Anyị mara na Chineke adighị ege ndị mmehie ntị, ma o na-ege ntị onye na-atụ egwu ya na onye na-eme uche ya. **32** Site na mgbe e kere ụwa, o dibegħi onye a nṛu na o megħere anya onye kpuru ịsi. (aiōn g165) **33** O bụrụ na nwoke a esiteghị n'ebé Chineke nō, o gagħi enwe ike ime ihe əbula." **34** Ha zara sị ya, "Gị onye a mürü n'ime mmehie, i na-achqo ikuziri anyị ihe?" Ha chħupur ya n'ezi. **35** Jisos nṛu na ha achħupula ya n'ezi, ma mgbe o chotara ya, o siri ya, "I kweere na Nwa nke Mmadu?" **36** O zara sị, "Onyenwe m, o bụ onye? Gwa m ka m nwe ike ikwere na ya." **37** Jisos siri ya, "I hula ya ugbu a; onye gi na ya na-ekwuriṭa okwu bụ onye ahụ." **38** O siri, "Onyenwe m, ekwela m." O kporo isiala nye ya. **39** Jisos siri, "O bụ n'ihi ikpe ka m ji bia n'ụwa, ka ndị na-adighị ahụ ụzo bido iħu ụzo, na ka ndị na-ahụ ụzo għoq ndị kpuru ịsi." **40** Mgbe ufodụ ndị Farisi nō nso n'ebé ahụ nṛu nke a, ha siri ya, "Anyị onwe anyị, anyị bükwa ndị kpuru ịsi?" **41** Jisos siri ha, "O bụrụ na unu kpuru ịsi, ikpe əmumा mmehie agaghị ama unu, ma ugbu a ebe unu sị na unu na-ahụ ụzo ikpe əmumा unu na-adigide."

10 "N'ezie, n'ezie, agwa m unu, onye əbula na-adighị esite n'oni ụzo aba n'ogba atłur kama o na-arị elu ka o site n'elu ulo ahụ wufee, bụ onye oħi bùrùkwa onye na-apunara mmadu ihe. **2** Onye na-esite n'oni ụzo abanye bụ onye ożużu atłur. **3** Onye nħċe ọnụ ụzo na-emegħere ya ụzo, atłur ya na-anġķwa olu ya. O na-akpo atłur nke ya aha, ma duru ha pio. **4** Mgbe o kpoputasiri ndị niile bụ nke ya, o na-agħa n'iħu ha. Atłur ya na-esokwa ya n'azu n'ihi na ha maara olu ya. **5** Ha agaghị eso onye əbja, kama ha

gbaara ya qso. N'ihi na ha amaghị olu onye obịa.” 6 Jisós ji ihe yiri ihe gwa ha okwu. Ma ha aghotagħi ihe q no na-agwa ha. 7 Ozó, Jisós sıri, “N'ezie, n'ezie, ana m agwa unu, mü onwe m bu ɔnụ uzo ɔgba aturu ahụ. 8 Ndị niile bija tupu mü onwe m abia bu ndị ohi na ndị na-apuṇara mmadu ihe n'ike. Ümụ aturu aña kwagħi ha ntị. 9 Mü onwe m bu uzo. Onye ɔbula sitere na m banye, a ga-azopu ta ya. Q ga na-apu na-abata na-achotakwa nri. 10 Onye ohi na-abia naanị ka o zuo ohi, gbuo ma bibiekwa; abjara m ka ha nwe ndu ma nwebigakwa ya oke. 11 “Mü onwe m bu onye ozuzu aturu oma. Ezi onye ozuzu aturu na-atogbó ndu ya n'ihi aturu ya. 12 Onye e goro ɔru, nke na-abugħi onye nċhe aturu, onye aturu na-abugħi nke ya, q na-aħapu ha għaa qso mgħeġ oħra agu ka q na-abia; mgħeġ ahu agu na-achuso aturu ahu chusasja ha. 13 Onye e goro ɔru na-agħapu, n'ihi na q bu onye e goro ɔru, q nagħi eċegħbu onwe ya banyere aturu ndi ahu. 14 “Abu m onye ozuzu aturu oma; amaara m aturu m, aturu nke m makwaara m. 15 Dị ka Nna ahu maara m, mü onwe m makwa Nna ahu. Ana m atogbó ndu m n'ihi aturu ahu. 16 Enwera m ümụ aturu ɔzo ndi na-anogħi n'ogba aturu a. Aghagħi m ikpobatakwa ha. Ha onwe ha ga-anu olu m, a ga-enwekwa otu igwe aturu na otu onye ozuzu aturu. 17 Maka nke a ka Nna jiri hū m n'anya, n'ihi na ana m atogbó ndu m, ka m wereghachikwa ya ɔzø. 18 O nwiegħi onye ɔbula puryu īnara m ya, kama ana m atogbó ya n'ike nke onwe m. Enwera m ikiġi itogbó ya, nweekwa ikiġi iwereghachi ya ɔzø. Anatara m iwu a site n'aka Nna m.” 19 Ozokwa, nkewa batara n'etiti ndi Juu n'ihi okwu ndi a. 20 Ọtutu n'ime ha na-ekwu, “Q bu onye mmuq ojøq na-achi ya, onye isi mebiri. Q bara uru ige ya ntị?” 21 Ma ndi ɔzø na-ekwu, “Okwu ndi a adiġi ka nke onye mmuq ojøq bi n'ime ya. Mmuq ojøq o nwere ike ime ka anya onye kpuru isì megħhee?” 22 N'oge ahu, mmemme icheta mgħeġ e doro uleri ukwu ahu nsø ruru na Jerusalem. Q bu oge oke oyi, 23 ma Jisós no na-ejegħarji n'uleri ukwu, n'iba Solomon. 24 Ndị Juu għara ya għburugħbu sì ya, “Ruo ole mgħeġ ka i-għaddebe anyi n'qonodu olileancy? Q bu na iż-żu Kraist ahu, gwagħġe anyi onu.” 25 Jisós zara ha, “Agwara m unu, ma unu ekwegħi. ɔru m na-aru n'aha Nna m na-agħa ama banyere m. 26 Ma unu ekwenyegħi, n'ihi na unu esogħi n'igwe aturu m. 27 Aturu m na-anu olu m. Amaara m ha, ha na-esokwa m. 28 Ana m enye ha ndu ebighi ebi. Ha agħażi ala n'iyi. Mmadu

obula enwekwagħi ike ipuñari ha n'aka m. (aiōn g165, aiōnos g166) 29 Nna m onye nyere m ha dī ukwu karja ihe niile. O nwiegħi onye nwere ike ċinapu ha site n'aka Nna m. 30 Mü na nna m bu otu.” 31 Ndị Juu tħutulitekwar nkume ɔzo ītu ya. 32 Ma Jisós zara ha, “E zila m unu ɔtutu ɔrū ɔma nke sitere n'aka Nna m, olee nke unu na-achò ītu m nkume n'ihi ya?” 33 Ndị Juu zara ya, “Anyi aħvagħi ītu għi nkume n'ihi ɔrū ɔma ndi a, kama n'ihi nkwalu na n'ihi na għi bu mmadu efu, ma ġi na-eme onwe għi Chineke.” 34 Jisós zara ha, “Edegħi ya n'iwu unu, sì, ‘Mü onwe m sıri na unu bu chi?’ 35 Q buġi na a kporo ndi ahu nabatara okwu Chineke ‘chi,’ apuġħikwa imebi ihe e dere n'akwukw nso. 36 Unu na-ekwu na onye ahu Chineke doro nso ma zitekwa ya n'ime ɻuwa na-ekwulu Chineke n'ihi na m sıri, ‘Abu m Əkkpa Chineke?’ 37 Unu ekwenyela na m, ma q buġi na ɔ buġi ɔrū Nna m ka m na-aru. 38 Ma q buġi na m na-aru ya, a sikkwarji na unu ekwegħi na m, kweren n'ɔrū ndi a, ka unu nwee ike mata ma għotakwa na Nna ahu no n'ime m, mü onwe m noqwa n'ime Nna ahu.” 39 Ozokwa, ha għbalirji ijide ya ma q siri n'aka ha pūo. 40 Mgħeġ ahu ɔ lagħachiri azu n'ofe osimiri Jodan, bu ebe Jōn nqoż na mbu mee baptism, ebe ahu ka q noqdur. 41 Ọtutu ndi mmadu bja kwttere ya. Ha na-as, “Jōn aruġħi ɔrū ihe irjbama ɔbula, ma ihe niile Jōn kwuru banyere nwoke a bu eziokwu.” 42 Ọtutu mmadu kwenyekwara na ya n'ebe ahu.

11 N'oge ahu, ahu adiġi otu nwoke a na-akpo Lazaros onye Betani, nke bu obodo nta nke Meri na Mata nwanne ya nwanyi. 2 Nke a bu Meri ahu weere mmanu otite dī oke ɔnġuha tie Onyenwe anyi, ma jirikwa agiři isi ya hichha ukwū ya. Q bu nwanne ya nwoke Lazaros bu onye no n'orja. 3 Nke a mere umunne ya nwanyi zigara Jisós ozi sì, “Onyenwe anyi, onye ahu nke iħluru n'anya no n'orja.” 4 Mgħe Jisós nqru ya, q siri, “Orja a abugħi nke ɔnġu kama q bu iji ne Chineke otuto nakwa ka e site na ya nye Əkkpa Chineke otuto.” 5 Jisós hħlru Mata, na nwanne ya nwanyi na Lazaros n'anya. 6 Mgħe q nqru na Lazaros no n'orja, q noqwru mkpuri u bċċi abu n'ebe ahu q no. 7 Ya mere, q gwara ndi na-eso uzo ya, “Ngwanu ka anyi lagħachi azu na Judja.” 8 Ma ndi na-eso uzo ya siri ya, “Onye ozizi, n'oge nta gara aga ka ndi Juu chorġi ītu għi nkume. I na-agħawha ebe ahu ɔzø?” 9 Jisós zara, “Q buġi awa iri na abu dī n'otu elhiie nke u bċċi? Onye na-ejegħarji n'ehihiie anagħi asu ngongō,

n’ihi na ọ na-eji ihè nke ụwa a ahụ ụzo. **10** Ma ndị na-ejeghari n’abalị na-azohie ụkву, n’ihi na ihè adighị n’ime ha.” **11** Mgbe o kwusiri nke a, ọ gwakwara ha, “Enyi anyị Lazaros na-arahụ ụra, ma ana m aga ikpote ya n’ụra.” **12** Ndị na-eso ụzo ya sıri ya, “Onyenwe anyị, ọ bụrụ na ọ na-arahụ ụra, ọ ga-adị mma.” **13** Ihé Jisós na-ekwu bụ banyere ọnwụ ya ma ha chere na ọ na-ekwu banyere irahụ ụra efu. **14** Mgbe ahụ, Jisós gwaghore ha onụ, “Lazaros anwuola. **15** Ma n’ihi unu, obi dị m ụtọ na anoghị m n’ebe ahụ, ka unu nwe ike kwere. Ma bijanụ ka anyị gakwuru ya.” **16** Tomos, onye a na-akpo Didimos, gwara ndị na-eso ụzo ibe ya, “Ka anyị gakwanụ ka anyị soro ya nwụo.” **17** Mgbe Jisós rutere, ọ choputara na Lazaros anoğolarị n’ili ụboghị anị. **18** Betani di Jerusalem nso, ihe dị ka kilomita ato. **19** Ma otutu ndị Juu biakwutere Mata na Meri ikasị ha obi n’ihi ọnwụ nwanne ha nwoke. **20** Mgbe ozi obịbịa Jisós ruru Mata ntị, ọ gara izute ya, ma Meri nödürü n’ulọ. **21** Mata sıri Jisós, “Onyenwe m, a sị na ị no n’ebe a, nwanne m nwoke agaraghi anwụ. **22** Ma ubgu a, amara m na Chineke ga-enye gi ihe ọbula i riọro.” **23** Jisós sıri ya, “Nwanne gi nwoke ga-ebili ọzọ.” **24** Mata sıri ya, “Amara m na ọ ga-ebili ọzọ n’uboghị mbilitate n’ònwu n’oge ikpeazu.” **25** Jisós gwara ya, “Mụ onwe m bụ mbilite n’ònwu na ndị. Onye ọbula kwere na m, a sịkwarị na ọ nwụrụ anwụ, ọ ga-adị ndị ọzọ. **26** Ma onye ọbula dị ndị nke na-ekwere na m agaghị anwụ. I kwere nke a?” (**aioñ g165**)
27 O sıri ya, “E, Onyenwe m, ekwere m na ị bụ Krajst ahụ, Okpara Chineke, onye ga-abịa n’ụwa.” **28** Mgbe o kwuchara nke a, ọ gara kpoq nwanne ya nwanyị bụ Meri, jiri nwayeqo sị ya, “Onye ozizi abiala, ọ na-akpo gi.” **29** Mgbe ọ nṛurụ nke a, ọ bilirị ọsịṣị ga zute ya. **30** Ruo mgbe a, Jisós abiarutebeghi n’obodo nta ahụ, ma ọ ka no n’ebe ahụ Mata zutere ya. **31** Ndị Juu no n’ulọ na-akasị Meri obi hụrụ ya ka ọ pürü ngwangwa. Ha sochiri ya n’azụ n’ihi na ha chere na ọ na-agị n’ili ibe akwa n’ebe ahụ. **32** Mgbe Meri rutere n’ebe Jisós no, ọ dara n’ukwu ya sị, “Onyenwe m, ọ bụrụ na ị no n’ebe a, nwanne m nwoke agaraghi anwụ.” **33** Mgbe Jisós hụrụ ya ka ọ na-ebe akwa ya na ndị Juu ahụ so ya ka ha na-ebekwa akwa, o metụrụ ya n’ime mmuọ ya. O nwere ọmịkọ dị ukwu. **34** O sıri, “Olee ebe unu liri ya?” Ha sıri ya, “Onyenwe anyị bịa ka i hụ.” **35** Jisós ebee akwa. **36** Mgbe ahụ ndị Juu na-asị, “Lee ka o si hụ ya n’anya.” **37** Ma ụfodụ n’ime ha sıri, “Nwoke a meghere anya onye kpuru isị, ọ garaghị enwe ike mee

ka nwoke a hapụ ịnwụ?” **38** Ozokwa, Jisós sürü ude n’ime onwe ya nke ukwu, biajute n’ili ahụ nso. Ili ahụ bụ ọgba e jiri nkume dị ukwu mechie onụ ya. **39** Jisós sıri, “Bupunụ nkume ahụ!” Ma Mata, nwanne nwanyị onye ahụ nwụrụ anwụ, sıri ya, “Onyenwe anyị, ọ ga-na-esi isi ugbu a, n’ihi na nke a bụ abalị anị o nwụrụ.” **40** Ma Jisós sıri ya, “Ọ bụ na m agwaghị gi sị na ọ bụrụ na ị kwere i ga-ahụ ọrụ ebube Chineke?” **41** Ya mere, ha bupurụ nkume ahụ. Jisós lere anya n’elu sị, “Nna, ana m ekele gi n’ihi na i ụnụ olu m. **42** Amaara m na ị na-anụ olu m mgbe niile. Ana m ekwu nke a n’ihi ndị a gbara m gburugburu n’ebe a, ka ha kwere na ọ bụ gi zitere m.” **43** Mgbe o kwusiri nke a, o jiri oke olu tie mkpu, “Lazaros, püta!” **44** Onye ahụ nwụrụ anwụ pütarा, e jikwa akwa ozu kekota aka ya na ụkву ya, werekwa akwa ịchafu kechie ihu ya. Jisós sıri ha, “Topunụ ya, hapụ ya ka ọ laa.” **45** Otutu ndị Juu biakwutere Meri bụ ndị hụrụ ihe a o mere, kwere na ya. **46** Ma ụfodụ n’ime ha lara gaa kpoq ndị Farisi ihe o mere. **47** Mgbe ahụ, ndịsi nchụaja na ndị Farisi kpoq nzuok ndị Sanhedrin. Ha na-asị, “Gịnị ka anyị ga-eme? N’ihi na nwoke a na-eme otutu ihe iribama. **48** Ọ bụrụ na anyị ahapụ ya ka ọ gaa n’ihu, mmadụ niile ga-ekwere na ya. Ndị Rom ga-abịakwa, kwatuo ulonṣo ukwu ma napụ anyị obodo anyị.” **49** Ma otu onye n’ime ha bụ Kaifas, onyeisi nchụaja n’afọ ahụ sıri ha, “Unu amaghị ihe ọbula. **50** Ọ bụ na unu amaghị na ọ ka mma ka otu onye nwụo n’ihi mmadụ niile, karịa n’obodo anyị niile ga-alà n’iyi.” **51** Dị ka onyeisi nchụaja nke afọ ahụ, o kwughị nke a site n’echiche ya, kama o buru amụma na Jisós ga-anwụ n’ihi mba ndị Juu. **52** Ọ bughị n’ihi mba ahụ naanị, kama, ka ọ kpokota ụmụ Chineke ndị gbasara n’ebe niile. **53** Ya mere, site n’uboghị ahụ, ha malitete igba izu otu ha ga-esi gbuo ya. **54** Ya mere, Jisós kwusirị igagharị ebe ndị Juu ga-ahụ ya. O sıri n’ebe ahụ püo gaa n’akụkụ ọzara n’otu obodo nta a na-akpo Ifrem. Ya na ndị na-eso ụzo ya nödürü n’ebe ahụ. **55** Mmemme Ngabiga ndị Juu díkwa nso. Otutu ndị mmadụ si n’akụkụ ala ndị Juu niile bịa Jerusalem. Ha bijara tutu mmemme ahụ ebido ka ha mee onwe ha ka ha dị ocha. **56** Ha na-achọ Jisós na-ajurita onwe ha n’ime ulonṣo ukwu ahụ, “Gịnị ka unu chere? Ọ bụ na ọ gaghi abịa na mmemme a?” **57** Ma n’oge ahụ, ndịsi nchụaja na ndị Farisi enyela iwu ka onye ọbula hụrụ ya bịa gwa ha ka ha gaa jide ya.

12 Übочи isii tupu e mee Mmemmee Ngabiga, Jisós gara Betani bụ obodo Lazaros, onye ahụ ọ mere ka o site n'onzwu bilie. **2** N'ebe ahụ, ha siiri Jisós nri, ọ bükwa Mata na-eje ozi isi nri ahụ, Lazaros bụ otu onye n'ime ndị sooro ya nodu na nri ahụ. **3** Mgbe ahụ, Meri weere mmanụ otite dị ọkara lita nke ezigbo naad, mmanụ isi ụtọ dị oke onuahịa, ọ wukwasara ya Jisós n'ukwu, jirikwa agirị isi ya hichaa ukwu ya. Nke a mere ka ụlo ahụ juputa n'isi ụtọ nke mmanụ otite ahụ. **4** Ma Judas Iskariot, otu n'ime ndị na-eso ụzo ya, onye ahụ ga-arara ya nye, kwuru, **5** “Gini mere na-ereghị mmanụ otite a narị denarị ato, were ego ya nye ndị ogbenye?” **6** O kwughị nke a n'ihi na ihe banyere ndị ogbenye na-emetu ya n'obi kama n'ihi na ọ bụ onye ohi; dị ka onye na-ejide akpa ego ha, mgbe ụfodụ, ọ na-amanye aka n'ego ahụ Zubiri ego. **7** Jisós siri, “Hapụ ya aka, ọ zutara ya ka ọ na-akwado maka übочи olili m. **8** Unu nwere ndị ogbenye n'etiti unu mgbe niile, ma mụ na unu agaghị anọ mgbe niile.” **9** Ma mgbe igwe ndị Juu nṣuru na ọ no n'ebe ahụ, ha bijara, ọ bughi naanị ka ha hụ ya, kama ka ha hukwa Lazaros onye o mere ka o si na ndị nwuru anwụ bilie. **10** Ya mere, ndịsi nchüajá gbakwara izu ighbukwa Lazaros. **11** N'ihi na ọ bụ n'ihi ya ka ọtụtụ ndị Juu ji na-ahapụ ha ma na-ekwerekwa na Jisós. **12** N'echi ya oke igwe mmadụ ahụ ndị bijara mmemmee nṣuru na Jisós na-abia Jerusalem. **13** Ha weere igu nkwu puo izute ya na-eti mkpu, “Hozanna!” “Onye a goziri agozị ka onye ahụ bụ nke na-abia n'aha Onyenwe anyi!” “Ngozi diri eze Izrel!” **14** Jisós hụru nwa inyinya ibu, nökwasị n'elu ya, dị ka e dere ya, **15** “Atula egwu, gi ada Zayon! Lee, eze gi ka o na-abia. O nökwasịrị n'elu nwa inyinya ibu.” **16** Na mbụ ndị na-eso ụzo ya aghotaghị ihe ndị a niile. Ma mgbe e nyesiri Jisós otuto, ka ha chetara na-edererị ihe ndị a banyere ya, na e mekwara ya rịj ihe ndị a. **17** Igwe mmadụ ahụ bụ ndị ya na ha no mgbe o si n'ili kpoputa Lazaros, mee ka o si n'onzwu bilie, gara n'ihi na-agba ama ya. **18** Ọtụtụ mmadụ pürü izute ya n'ihi na ha nṣuru akukọ oru ihe ịribama niile ọ rürü. **19** Ya mere, ndị Farisii sı̄rtara onwe ha, “Unu ahụla na o nweghi ihe unu pürü ime, leenụ ka ụwa niile na-eso ya.” **20** Ma ụfodụ ndị Griik so n'ime ndị ahụ bijara ife ofufe n'oge mmemmee ahụ. **21** Ha bijawutere Filip onye si Betsaida dị na Galili, gwa ya sị, “Nna anyi ukwu, anyi chorø ihu Jisós.” **22** Filip pürü gaa gwa Andru, ya na Andru sooro gaa gwa Jisós. **23** Jisós zara sị, “Oge awa ahụ eruola mgbe a ga-enye Nwa

nke Mmadụ otuto. **24** N'ezie, n'ezie, agwa m unu, ọ buru na mkipurụ ọka wiiti adaghị n'ala nwụo, ọ ga-anị naanị ya. Ma ọ buru na ọ nwụo, ọ ga-amị ọtụtụ mkipurụ. **25** Ndị ọbula hụru ndu ha n'anya ga-atụfu ya, ebe ndị ọbula kpọro ndu ha asị n'ụwa a, ga-edebé ya ruo mgbe ebighị ebi. (*aiōnios g166*) **26** Onye ọbula na-ejere m ozi aghaghị iso m; ebe m no ka onye na-ejere m ozi ga-anokwa. Onye ọbula na-ejere m ozi ka Nna m ga-asopuru. **27** “Ugbu a, mkipurụobi m juputara n'ihe mgbu. Ginikwa ka m ga-ekwu, Nna, zoputa m n'awa nke a? Mba! Ọ bụ n'ihi nke a ka m ji bija n'oge awa a. **28** Nna, nye aha gi otuto.” Mgbe ahụ, otu olu siri n'eluiwge bija, “Enyela m ya otuto, m ga-enyekwa ya otuto ọzo.” **29** Igwe ndị mmadụ guzo n'ebe ahụ, ndị nṣuru ya na-ekwu, “Ọ bụ egbe eluigwe gbara.” Ndị ọzo na-asị, “Ọ bụ mmuọ ozi na-agwa ya okwu.” **30** Jisós zara ma sị, “Olu a abjaghị n'ihi m kama ọ biara n'ihi unu. **31** Ugbu a bụ oge a ga-ekpe ụwa a ikpe. Ugbu a ka a ga-achupụ onye ahụ na-achị ụwa a. **32** Ma mụ onwe m, mgbe e si n'ụwa welie m elu, aga m adota mmadụ niile nye onwe m.” **33** O kwuru nke a iji gosi ụdị onzwu nke ọ gaje inwụ. **34** Igwe mmadụ ahụ zara ya, “Anyị anụla site n'akwukwọ iwu na Kraist ahụ ga-adị ndu ruo mgbe ebighị ebi. Ma gini mere i ji asị na, ‘A ghaghị iwelli Nwa nke Mmadụ elu?’ Onye bụ ‘Nwa nke mmadụ a?’” (*aiōn g165*) **35** Jisós siri ha, “Ihè ga-enwuru unu naanị nwa oge nta. Jegharianụ n'ihe a, ugbu a unu nwere ya, tupu ọchichịrị abịakwasị unu. Onye na-ejegharị n'ọchichịrị amaghị ebe ọ na-agha. **36** Kwerenụ n'ihe ahụ ugbu a unu nwere ya ka unu ghọ ụmụ nke ihè.” Mgbe Jisós kwusiri nke a ọ hapurụ ha puo ga zoo onwe ya. **37** N'agbanyeghi oru ịribama niile ọ rürü n'etiti ha, ha ekwerekhị na ya. **38** Nke a bụ imezu ihe Aizaya onye amumà kwuru, “Onyenwe anyi, onye kweere ozi anyi ọ bükwa n'ahụ onye ka e kpubugheere ogwe aka Onyenwe anyi?” **39** Ma ha enweghi ike kwere, n'ihi na Aizaya kwukwara n'ebe ọzo, sị, **40** “O meela ka ha kpuo isị, mekwa ka obi ha kpochie Ka ha għara iji anya ha hụ ụzo maqbū jiri obi ha għoġa ihe ọbula Ka ha għarakwa ichighar, ka m gwqo ha.” **41** Aizaya kwuru ihe ndị a n'ihi na ọ hụru ebube ya, ma kwuo banyere ya. **42** Otu o dị, ọtụtụ n'ime ndịsi kweere na ya, ma ha ekwuputaghị nke a. N'ihi na ha tħru egwu na ndị Farisii ga-achupụ ha site n'ulø ekpere. **43** N'ihi na ha hụru otuto mmadụ n'anya karja otuto Chineke. **44** Jisós tiri mkpu sị, “Onye ọbula kwere na m, ọ bughi na m ka o kwere, kama ọ bụ

na onye nke zitere m. **45** N'ihi na onye ọbụla hụrụ m ahula onye nke zitere m. **46** Abịara m n'ime ụwa dí ka ihé ka onye ọbụla nke kwere na m ghara ịnọ n'ochichiri. **47** "Ma ọ bürü na onye ọbụla anụ okwu m ma ju ime ya, o bughị m na-ekpe ya ikpe. N'ihi na abịara m ịzopụta ụwa, o bughị ikpe ụwa ikpe. **48** Onye ọbụla jụrụ m ma jukwa okwu m, nwere onye ga-ekpe ya ikpe. Okwu niile m kwuru ga-ama ya ikpe n'ụbochị ikpeazu. **49** Okwu ndị a esiteghị n'aka m. Ha sitere n'aka Nna ahụ onye zitere m ma nyekwa m iwu ihe m ga-ekwu na otu m ga esi kwuo ya. **50** Ama m na iwu ya bụ ndụ ebighị ebi, n'ihi ya, ihe ọbụla Nna gwara m ka m na-ekwu." (aiōnios g166)

13 Tupu oge Mmemme Ngabiga eruuo, Jisós amatala

na oge o ga-ahapụ ụwa lakinwuru Nna ya eruola. O hụrụ ndị nke ya nọ n'ụwa n'anya, hükwa ha n'anya ruo ọgwugwụ. **2** Mgbe a na-eri nri anyasi, ekwensu etinyelarị ya n'ime obi Judas Iskariot, nwa Saimon ka o rara ya nye. **3** Jisós matara na Nna enyefela ya ihe niile n'aka. O maara na ya si n'ebe Chineke n'o bia, matakwa na ya ga-alaghachikwuru Chineke. **4** Ya mere, o sitere n'oché o nökwasịri bilie ọtọ, yipu uwe nke elu ya, chirí akwa mmiri e ji ehicha ahụ kee n'ukwu ya. **5** O wụnyere mmiri n'ime efere isa aka, bido isa ndị na-eso ụzo ya ukkan, jirikwa akwa mmiri ahụ o kere n'ukwu ya na-ehicha ukkan ha. **6** O biakwutere Saimon Pita, onye sıri ya, "Onyenwe m, i ga-asá m ukkan?" **7** Ma Jisós zara sıi ya, "I ghotaghị ihe m na-eme ugbu a, ma emesia i ga-aghotà ya." **8** Pita sıri ya, "I gaghi asaa m ukkan ma oli." Jisós zara ya, "O bürü na m asachaghị gi ukkan, mu na gi enweghi oke ọbụla." (aiōn g165) **9** Saimon Pita sıri ya, "Onyenwe m, o bughị naanị ukkan m ka i ga-asá, kama saakwa aka m na isi m." **10** Jisós sıri ya, "Onye ọbụla sara ahụ agaghị asakwa ya ozo, o bụ naanị isa ukkan ya dirị ya n'ihi na ahụ ya niile dí ocha. Unu dí ocha, kama o bughị unu niile." **11** N'ihi na o maaranị onye ahụ ga-arara ya nye. Ya mere o ji sı, "O bughị unu niile dí ocha." **12** Mgbe o sachasịri ha ukkan, o yiiri uwe ya, nođukwala ala ozo, o sıri ha, "Unu ghotara ihe m meere unu? **13** Unu na-akpọ m Onyenwe unu na Nna unu ukkan, unu mere nke ọma n'ihi na nke a ka m bụ. **14** Ebe o bụ na mụ onwe m, bụ Nna unu ukkan na Onyenwe unu sachara unu ukkan, unu kwestikwara ịsachakwa ukkan ibe unu. **15** Nke a bụ ihe nríomi m nyere unu, meenü dí ka mụ onwe m mere unu. **16** N'ezie, n'ezie, ohu adighị adị

ukwu karịa nna ya ukwu, maobụ onye e ziri ozi a karịa onye ziri ya ozi. **17** O bürü na unu a mara ihe ndị a, ngozi ga-adịrị unu ma unu mee ha. **18** "Anaghị m ekwu maka unu niile, amaara m ndị m hoputara. Ma nke a bụ imezu ihe e dere n'akwukwọ nso, 'Onye mụ na ya na-erikọ nri ebuliela megide m.' **19** "Ana m agwa unu ugbu a tupu ihe ndị a emee, ka unu kwere na mụ bụ ya mgbe o ga-emezu. **20** N'ezie, n'ezie, agwa m unu, onye ọbụla nabatara onye m zitere nabatara m. Onye ọbụla nabatara m nabatakwara onye zitere m." **21** Mgbe Jisós kwusiri ihe ndị a, o nweghi udo n'ime mimu ya. O gbara araa sı, "N'ezie, n'ezie, a si m unu, na otu onye n'ime unu ga-arara m nye." **22** Ndị na-eso ụzo ya leritara onwe ha anya na-eche n'ime obi ha onye o na-ekwu maka ya. **23** Otu n'ime ndị na-eso ụzo ya nke Jisós hụrụ n'anya dabere ya nso. **24** Saimon Pita fufere ya isi, ka o, Juo ya onye o na-ekwu maka ya. **25** Ebe o dabere Jisós nso, o sıri ya, "Onyenwe anyị, onye ka o bụ?" **26** Jisós zara, "O bụ onye ahụ m ga-enye iberibe achicha a mgbe m sunyere ya n'ime efere nri." Mgbe o sunyesirị achicha ahụ n'ime efere ahụ, o nyere ya Judas nwa Saimon Iskariot. **27** Mgbe o narasirị iberibe achicha ahụ, ekwensu bara n'ime ya. Jisós sıri ya, "Ihe ọbụla i chọrọ ime, mee ya ngwangwa." **28** Ma o dighị onye ọbụla so nọrọ n'oché nri ghotara ihe mere o ji gwa ya otu a. **29** N'ihi na ụfodụ na-eche, ebe Judas ji akpa ego ha, Jisós na-asi ya ka o gaa zụta ihe ndị dí mkpa maka mmemme, maobụ ka o gaa nye ndị ogbenye ihe. **30** Mgbe o natachara iberibe achicha ahụ, o purụ na-atufughị oge, ochichiri agbaala. **31** Mgbe o purụ, Jisós sıri, "Ugbu a ka a na-enye Nwa nke Mmadụ otuto, a na-enyekwa Chineke otuto n'ime ya. **32** O bürü na e nye Chineke otuto n'ime ya, Chineke ga-enyekwa Ọkpara ya otuto n'ime onwe ya, o ga-enyekwa ya otuto ahụ ngwangwa. **33** "Umuntakirị m, enwere m oge ntakirị nke mụ na unu ga-anọ. Unu ga-achọ m, ma dí ka m gwara ndị Juu ka m na-agwa unu ugbu a. Ebe m na-agwa unu enweghi ike ịbjia ya. **34** "Ana m enye unu iwu ọhurụ: Ọhuritanụ onwe unu n'anya. Dí ka m hụrụ unu n'anya, otu a ka unu ga-esi Ọhurita onwe unu n'anya. **35** O bürü na unu ahurita onwe unu n'anya, otu a ka mmadụ niile ga-esi mata na unu bụ ndị na-eso ụzo m." **36** Saimon Pita sıri ya, "Onyenwe anyị ebee ka i na-agà?" Jisószagħachiri ya, "Ebe m na-agà, i nweghi ike iso m gaa ya ugbu a. Ma i ga-abia ma emesia." **37** Pita sıri ya, "Onyenwe anyị, ginị mere na m apughị isoro gi ugbu a? Aga m atogbọ ndị

m n'ihi gi." 38 Jisos zaghachiri, "I jikeere itogbo ndu gi n'ihi m? N'ezie, n'ezie, asị m gi, tupu oke ọkukụ akwaa akwa, i ga-agonari m ugboro ato."

14 "Ka obi ghara ijo unu mmiri. Kwerenụ na Chineke; kwerekwanu na m. 2 N'ulo Nna m, e nwere otutu ebe obibi. Ọ bụrụ na o sighthi otu a dīri, agaara m agwa unu na m na-aga kwadoro unu ebe obibi? 3 Ọ bụrụ na m agaa dozichara unu ebe obibi, aga m aloghachi bia kpọrọ unu, ka ebe m nō bụrulkwa ebe unu ganano. 4 Unu maara uzọ ebe m na-aga." 5 Tomen siri ya, "Onyenwe anyị, anyị amaghị ebe i na-aga, olee otu anyị ga-esi mata uzọ ya?" 6 Jisos siri ya, "Mụ onwe m bụ uzọ, na eziokwu, na ndu. O nweghi onye na-abịakwute Nna m ma ọ bụghị site na m. 7 Ọ bụrụ na unu maara onye m bụ, unu gaara amatakwa Nna m. Site ugbu a, unu amatala ya. Ma hukwa ya." 8 Filip siri ya, "Onyenwe anyị, zi anyị Nna ahụ, afọ ga-ejukwa anyị." 9 Jisos siri ya, "Otutu oge ndị a mụ na unu nọrọ ọ bụ na i matabeghi onye m bụ, Filip? Onye ọbụla hụrụ m ahụla Nna. Olee otu i si asị, 'zi anyị Nna ahụ?' 10 Ọ bụ na i kweghi na m nō n'ime Nna, na Nna nökwa n'ime m? Okwu niile m na-agwa unu esitekwaghi n'ebi m nō püta, kama ọ bụ Nna bi n'ime m na-arụ ọrụ ya. 11 Kwere ihe m kwuru na anọ m n'ime Nna, na Nna nökwa n'ime m. Ma ọ bụghị otu a, kwerenụ n'ihi ọrụ ebube ndị a. 12 N'ezie, n'ezie, agwa m unu, onye ọbụla kwere na m ga-arụ ọrụ ndị m rürü, rụokwa ọrụ karịri ndị a, n'ihi na m na-alakwuru Nna m. 13 Ihe ọbụla unu ga-arịo site n'aha m, aga m enye unu ya, ka e nwe ike nye Nna ahụ otuto site n'Okpara ya. 14 Ihe ọbụla unu riɔrọ n'aha m, aga m eme ya. 15 "Ọ bụrụ na unu hụrụ m n'anya unu ga-edede iwu m niile. 16 Aga m arịo Nna m, ọ ga-enye unu Onye Nkasiobi ọzọ, onye ga-enyere unu aka ma nonyekwara unu ruo mgbe niile ebighị ebi. (aión g165) 17 Onye bụ Mmụn nke eziokwu. Ndị bi n'uwá agaghị anabata ya, n'ihi na ha adighị ahụ ya anya, ha amakwaghi ya. Ma unu maara ya n'ihi na unu na ya nō, o bikwa n'ime unu. 18 Agaghị m ahabu unu dī ka ndị na-enweghi nne na nna. Aga m abịakwute unu. 19 Mgbe na-adighị anya, ụwa agaghị ahụka m anya. Ma unu ga-ahụ m anya. N'ihi na m dī ndu, unu ga-adikwa ndu. 20 N'ubochi ahụ, unu ga-amata na m nō n'ime Nna m na unu nō n'ime m, na mụ onwe m nökwa n'ime unu. 21 Onye ọbụla nabatara iwu m ma na-edebekwa ha bụ onye hụrụ m n'anya. Onye hụrụ m n'anya ka Nna m ga-ahụ

n'anya. Aga m ahụkwa ya n'anya gosikwa ya onwe m." 22 Judas (o bụghị Iskarot) siri ya, "Onyenwe anyị, olee otu i ga-esi gosi anyị onwe gi ma hapu igosi ụwa onwe gi?" 23 Jisos zara sị ya, "Onye ọbụla hụrụ m n'anya, ga-edede okwu m. Nna m ga-ahụkwa ya n'anya. Mụ na Nna m ga-abịakwute n'ebi onye ahụ nō soro ya biri. 24 Onye na-ahughị m n'anya agaghị edede okwu m. Okwu ndị a niile unu nṣrụ abughị nke m. Ha bụ nke Nna ahụ, onye zitere m. 25 "Agwala m unu ihe ndị a niile ugbu a mụ na unu nō. 26 Ma Onye Nkasiobi ahụ bụ Mmụn Nsọ, onye Nna m ga-ezite n'aha m, ga-akuziri unu ihe niile, o ga-echetakwara unu ihe niile m gwara unu. 27 Udo ka m na-ahapụru unu. Udo m ka m na-enyekwa unu. Ọ bụghị dī ka ụwa si enye ka m na-enye unu. Unu ekwela ka obi lọp unu mmiri, ka ujọ hapukwa ițu unu. 28 "Unu anụla na m gwara unu, 'Ana m ala, ma loghachikwutekwa unu.' Ọ bụrụ na unu hụrụ m n'anya, unu gaara ańụrị ọrụ na m na-alakwuru Nna, n'ihi na Nna dī ukwuu karịa m. 29 Ugbu a, agwala m unu ihe a tupu o mezuo, ka ọ ga-abụ mgbe o mezuru, unu enwee ike kwere. 30 Agaghị m agwa unu otutu okwu ọzọ n'ihi na eze na-achị ụwa a na-abịa. O nwekwaghi ike ọbụla n'ebi m nō. 31 Ana m eme dīka Nna m nyere m n'iwu, ka ụwa mara na m hụrụ Nna m n'anya. "Bilienụ ugbu a ka anyị si ebe a pụo.

15 "Mụ onwe m bụ ezigbo osisi vajinị ahụ. Nna m bụkwa onye ọrụ ubi. 2 Ọ na-egbuda alaka ọbụla di n'ime m nke na-adighị amị mkpuru. Ma alaka ọbụla na-amị mkpuru ka ọ na-egbuchị, ka o nwee ike mia mkpuru dī otutu. 3 Ugbu a, e meela ka unu dīri ọcha n'ihi okwu m gwara unu. 4 Nogidemụ n'ime m, ka mụ onwe m nogidekwa n'ime unu. Dīka alaka ọbụla apughị imị mkpuru n'onwe ya ma ọ bụrụ na ọ nogideghị n'osisi vajinị. Otu a, unu apughịkwa imị mkpuru ma ọ bụrụ na unu anogideghị n'ime m. 5 "Mụ onwe m bụ osisi vajinị ahụ; unu bụkwa alaka ya. Onye ọbụla na-anogide n'ime m, nke mụ onwe m na-anogidekwa n'ime ya, na-amị otutu mkpuru. N'ihi na ewezuga m, unu enweghi ike ime ihe ọbụla. 6 Onye ọbụla na-adighị anogide n'ime m dī ka alaka e gbuturu, tūpụ ya, ọ kpọnwụo. A ga-achikọta ya, chinye ya n'okụ, o repia. 7 Ọ bụrụ na unu anogide n'ime m, okwu m anogidekwa n'ime unu, riɔṇu ihe ọbụla unu chọro, a ga-emere unu ya. 8 Nke a ga-abụrụ Nna m otuto na unu mịri otutu mkpuru hie nne, ọ na-

egosikwa na unu bụ ndị na-eso ụzọ m. 9 “Dị ka Nna sị hụ m n’anya, otu a ka m sị hụkwa unu n’anya. Ya mere, nogidenu n’ime iħunanya m. 10 Unu ga-anogide n’iħunanya m ma o bürü na unu edebe iwu m. Dị ka m debere iwu Nna m ma nogidekwa n’iħunanya ya. 11 Agwala m unu ihe ndị a ka ɔṇụ m dịrị n’ime unu ka ɔṇụ unu zukwaa oke. 12 Nke a bükwa iwu m, ka unu hụrịta onwe unu n’anya dị ka m siri hụ unu n’anya. 13 O dighị onye ọbụla nwere iħunanya karijị nke a na mmadụ ṭogboror ndụ ya n’ihi ndị enyi ya. 14 Unu onwe unu bükwa ndị enyi m ma o bürü na unu edebe ihe m nyere n’iwu. 15 Anaghị m akpokwa unu ndị ohu ọzọ. N’ihi na ohu adighị amatazu ihe niile onyenwe ya na-eme. Ma ana m akpọ unu ndị enyi m n’ihi na agwala m unu ihe niile m nṣụ n’onụ Nna m. 16 O bükwağị unu onwe unu hqoro m. O bụ m hqoro unu, weputakwa unu iche ka unu gaa mja ọtụtu mkpuru, mkpuru nke ga-adigidekwa. Ya mere, Nna m ga-enye unu ihe ọbụla unu ga-ariọ n’aha m. 17 Ihe ndị a ka m na-enye unu n’iwu, hụrịtanụ onwe unu n’anya. 18 “O bürü na ụwa akpọ unu asị, chetanụ na o buru ụzọ kpọq m asị. 19 A sị na unu bụ nke ụwa, ụwa ga-ahụ unu n’anya dika ndị nke ya. Ma otu o dị unu abughị nke ụwa. Kama, esi m n’ime ụwa hqoro unu. O bükwa n’ihi ya ka ụwa ji akpọ unu asị. 20 Chetakwanụ ihe m gwara unu, ‘Ohu adighị adị ukwuu karịa Onyenwe ya.’ Ya mere, ebe ha kpagburu m, ha ga-akpagbukwa unu. O bürü na ha debere okwu m, ha ga-edebekwa nke unu. 21 Ee, ha ga-eme unu ihe niile ndị a n’ihi aha m, na n’ihi na ha amaghị onye ahụ zitere m. 22 O bürü na abiaghị m, gwa ha okwu, ikpe mmehie agaraghị ama ha. Ma ugbu a, ha enweghi ngopụ ọbụla banyere mmehie ha. 23 Onye ọbụla kporo m asị kpokwara Nna m asị. 24 A sị na ɔṛụ niile m rürü n’etiti ha akaraghị ɔṛụ nke onye ọbụla ọzọ rürü, ha agaraghị abụ ndị ikpe mmehie mara. Ma ugbu a ha ahụzuola ɔṛụ ebube ndị a niile, ma ha nogidekwarra na-akpọ mụ na Nna m asị. 25 Nke a bụ imezu ihe e dere n’akwukwọ iwu ha. ‘Ha kporo m asị na-enweghi ihe m mere.’ 26 “Mgbe Onye Ndumoduhụ ga-abịa, onye m ga-ezitere unu site n’aka Nna, bụ Mmụo eziokwu ahụ sitere na Nna pütä, o ga-agba ama banyere m. 27 Ma unu onwe unu aghaghị igba ama, n’ihi na mụ na unu anọla site na mmalite.

16 “Ihe ndị a niile ka m gwara unu ka unu ghara ida. 2 Ha ga-esite n’ụlo ekpere ha chupụ unu.

N’ezie, oge na-abịa mgbe onye ọbụla ga-egbu unu ga-echekwa na o na-efe Chineke mgbe ha na-eme nke a. 3 Ha ga-eme ihe ndị a n’ihi na ha amaghị Nna maobụ m. 4 Ana m agwa unu ihe ndị a ka o ga-abụ na mgbe oge ga-eru, unu echeta na m gwara unu. Agwaghị m unu ihe ndị a na mbụ n’ihi na mụ na unu nọ mgbe ahụ. 5 Ma ugbu a, ana m alaghachikwuru onye ahụ zitere m. Ma o dighị onye ọbụla n’etiti unu jụrụ m, ‘Olee ebe i na-agà?’ 6 Ma n’ihi na m gwara unu ihe ndị a, obi unu ejuputala na mwute. 7 N’agbanyeghi nke a, aga m agwa unu eziokwu, o bụ maka ọdịmma unu ka m ji ala. O bürü na m alaghị, Onye Ndumodụ ahụ agaghị abịa. O bürü na m laa, aga m ezitere unu ya. 8 Mgbe o bjara, o ga-eme ka ụwa mata ezughị oke nke nghọta ya banyere mmehie, na ezi omume na ikpe, 9 maka mmehie n’ihi na ha ekwenyeghi na m; 10 ma gbasara ezi omume, n’ihi na ana m alakwuru Nna, ebe unu na-apughị iħụ m ọzọ, 11 maka ikpe, n’ihi na e kpeela onyeisi ụwa a ikpe. 12 “Enwere m ọtụtu ihe ọzọ m ga-agwa unu. Ma ugbu a, unu agaghị anabatali ha. 13 Ma mgbe Mmụo eziokwu ahụ bjara, o ga-eduba unu n’ezioke nile. O gaghị ekwu ihe banyere onwe ya, kama o bụ ihe niile o nṣụ ka o ga-ekwu. O ga-ezikwa unu ihe niile gaje ibia. 14 O ga-enye m otuto, n’ihi na o ga-esite n’aka m nata ihe o ga-akoro unu. 15 Ihe niile Nna nwere bụ nke m. O bụ ya mere m ji sị, na o ga-ewere site n’ihe bụ nkem, kowara ya unu. 16 “O fodụrụ nwantakirị oge unu agaghị ahụkwa m. Ma mgbe nwantintị oge gasikwara, unu ga-ahụkwa m anya ọzọ.” 17 Ufodụ ndị na-eso ụzọ ya sıriṭara onwe ha, “Ginị ka o bu n’uche mgbe o na-asị, ‘Nwa oge nta unu agaghị ahụkwa m ọzọ, ma mgbe nwa oge gasikwara unu ga-ahụkwa m,’ na ‘N’ihi na ana m alakwuru Nna?’” 18 Ha na-asị, “Ginị ka okwu a pütara bụ ‘nwa oge nta?’ Anyị aghotaghị ihe o na-ekwu.” 19 Jisọs matara na ha chọrọ iju ya ihe banyere nke a, n’ihi ya o sıri ha, “Unu na-ajurita onwe unu ihe okwu m pütara mgbe m sıri, ‘Na nwa oge nta unu agaghị ahụkwa m ọzọ, ma nwa mgbe nta unu ga-ahụkwa m?’ 20 N’ezie, n’ezie, agwa m unu, unu ga-akwa akwa ma nwekwa obi mwute, ma ụwa ga-aññịrị ɔṇụ. Ma iru iju unu ga-aghoro unu ɔṇụ. 21 Mgbe ime na-eme nwanyị, o na-anụ n’onodụ ihe mgbu. Mgbe o müşiri nwa ya, o dighị echetakwa ihe mgbu ya ọzọ. N’ihi ɔṇụ na a muputala nwa n’elu ụwa. 22 Unu nọ n’onodụ iru iju ugbu a, ma aga m ahụ unu anya ọzọ, obi unu ga-ejuputa n’ɔṇụ. Mmadụ ọbụla apughịkwa ịnapụ unu

ɔṇu unu. 23 Ma n'ubochi ahụ, unu agakwaghị arịo m ihe ọbula. N'ezie, n'ezie, agwa m unu, ihe ọbula unu ga-arịo Nna m n'aha m, o ga-enye unu. 24 Ruo ugbu a, o dibeghi ihe unu rịorị n'aha m. Rịonu, unu ga-arịota, ka ɔṇu unu zukwaa oke. 25 "Eji m ilu na-agwa unu okwu ugbu a, ma oge na-abia mgbe m na-agaghị ejikwa ilu gwa unu okwu. Mgbe ahụ ka m ga-akowara unu niile ihe banyere Nna m n'uzo unu ga-aghota ya. 26 N'ubochi ahụ, unu ga-arịo ihe n'aha m. Asighị m unu na m ga-arịo Nna ihe n'ihi unu. 27 N'ihi na Nna m n'onwe ya hụru unu n'anya, n'ihi na unu hụru m n'anya kwerekwa na m si n'ebe Chineke nọ bịa. 28 Esi m n'ebe Nna nọ püta, bịa n'ime ụwa. Ana m ahapukwa ụwa ịlaghachikwuru Nna." 29 Ndị na-eso ụzo ya siri, "Lee, ugbu a ka okwu gi doro anya. O bụkwaghị ilu ka i na-atụ. 30 Ugbu a ka o doro anyi anya na i maara ihe niile. O bakwaghị uru ka onye ọbula jụo gi ihe ọbula. N'ihi nke a, anyi kwere na i si n'ebe Chineke nọ bịa." 31 Jisos zara ha, "Unu ekwerela ugbu a? 32 Lee! Oge na-abia, oge ahụ eruola, mgbe unu ga-agbasacha. Onye ọbula n'ulọ nke ya. Mgbe ahụ, unu ga-ahapụ naanị m, ma o bughi naanị m nọ n'ihi na mụ na Nna m nọ. 33 "Agwala m unu ihe ndị a niile ka unu nwee udo n'ime m. N'ime ụwa, unu ga-enwe nsogbu. Ma ka obi sie unu ike, n'ihi na emeriela m ụwa."

17 Mgbe Jisos kwusiri okwu ndị a, o leliri anya n'eluigwe si, "Nna, oge ahụ a kara aka eruola, nye Ọkpara gi otuto, ka Ọkpara gi nyekwa gi otuto. 21 Nyela ya iike n'ebe mmadụ niile nọ, na ike inye ndị niile i nyere ya ndụ ebighị ebi. (aiənios g166) 3 Nke a bụkwa ndụ ebighị ebi ahụ. Ka ha mata na naani gi bụ Chineke n'ezie, matakwa Jisos Kraist onye ahụ i zitere n'ụwa. (aiənios g166) 4 Enyere m gi otuto n'ụwa site n'iruzu ɔru niile i nyere m ka m rụo. 5 Ma ugbu a, Nna, nye m otuto n'ihi gi, ụdị otuto ahụ m nwere n'ihi gi tupu e kee ụwa. 6 "Emere m ka ndị ahụ i siri n'ụwa kponye m mara aha gi. Ha bụ ndị nke gi, i nyere m ha, ha debekwara okwu gi. 7 Ugbu a, ha amarala na ihe niile i nyere m si n'aka gi bịa. 8 Ma ugbu a, enyela m ha okwu ahụ i nyere m, ha nabatakwara ya, marakwa n'ezioku na-esi m n'ebe i nọ bịa. Ha kwenyekwara na o bụ gi zitere m. 9 Ana m ekpere ha ekpere, o bughi n'ihi ụwa ka m na-ekpe ekpere. Kama ana m ekpe ekpere banyere ndị ahụ i nyere m, n'ihi na ha bụkwa ndị nke gi. 10 Ihe niile m nwere bụ nke gi, ihe niile i nwere bụkwa nke m. E sitere na ha mee

ka otuto m püta ihe. 11 Ugbu a, anoghịkwa n'ime ụwa, ma ha ka nọ n'ime ụwa, ana m alaghachikwute gi. Ya mere, Nna dị nsọ, chebe ha nke ọma site n'ike nke aha gi, bụ aha nke ahụ i nyere m, ka ha bürü otu dika anyi onwe anyi si bürü otu. 12 Mgbe mü na ha nọ n'ụwa, echebere m ha site n'aha gi nke i nyere m. Echebekwara m ha, o nwekwaghị onye ọbula n'ime ha lara n'iyi, karịakwa onye ahụ bụ nwa nke ịla n'iyi, ka e mezuo ihe akwụkwọ nsọ kwuru. 13 "Ma ugbu a, ana m aloghachikwute gi, ma ana m ekwu ihe ndị a n'ụwa ugbu a ka ha nwee n'ɔṇu m, n'ebé o zuruoke n'ime ha. 14 Enyela m ha okwu gi. Ma n'ihi ya, ụwa akpoola ha asị. N'ihi na ha abughi ndị nke ụwa dí ka mụ onwe m na-abughi onye nke ụwa. 15 Ekpeghị m ekpere ka iwepụ ha n'ụwa, kama ka ịnapụta ha site n'aka ajo onye ahụ. 16 Ha onwe ha abughi ndị nke ụwa dí ka mụ onwe m na-abukwaghị onye nke ụwa. 17 Were eziokwu doo ha nsọ, okwu gi bụ eziokwu. 18 Dị ka i siri zite m n'ụwa, otu a ka m na-ezipukwa ha n'ụwa. 19 O bụkwa n'ihi ha ka m jiri debe onwe m nsọ, ka ha onwe ha bürükwa ndị e doro nsọ n'ezioku. 20 "Ekpeghị m ekpere a n'ihi ndị a naanị. Kama ana m ekpekwa ekpere a n'ihi ndị niile ga-ekwere na mụ, site n'okwu ha. 21 Ka ha niile bürü otu, Nna, dị ka i nọ n'ime m mụ a nọro n'ime gi. Ka ha nọrokwa n'ime anyi ka ụwa kwere na o bụ gi zitere m. 22 Enyere m ha otuto nke i nyere m, ka ha bürü otu dí ka anyi onwe anyi si bürü otu; 23 Mü onwe m n'ime ha, gi onwe gi n'ime m. Ka e mee ka ha bürü otu n'uzo zuruoke, ka ụwa matakwa na o bụ gi zitere m, na i hụkwara ha n'anya dí ka i si hụ m n'anya. 24 "Nna, achọrị m ka ndị niile i nyere m soro m nọro ebe m nọ. Ka ha hụ otuto m nke i nyere m n'ihi na i hụru m n'anya tupu ato ọ ntoala nke ụwa. 25 "Nna onye ezi omume, ụwa amaghị gi. Ma amaara m gi. Ndị a matakwarwa na o bụ gi zitere m. 26 Emekwara m ka ha mara aha gi. Aga m agakwa n'ihi ime ka ha mara ya. Ka iħunanya ahụ i nwere n'ebe m nọ dìgide n'ime ha, ka mụ onwe m nogidekwa n'ime ha."

18 Mgbe Jisos kwusiri okwu ndị a, ya na ndị na-eso ụzo ya rịdara ndagwurugwu iyi Kidron rigorokwa n'ofe nke ozo, ebe e nwere otu ogige, ya na ndị na-eso ụzo ya banyere n'ime ya. 2 Judas, onye rara ya nye matakwarwa ebe ahụ. N'ihi na Jisos na ndị na-eso ụzo ya na-anọ n'ebe ahụ ọtụtụ oge. 3 Ya mere, Judas duuru otu ndị agha, na ụfodụ ndị ozi sitere n'etiti

ndiisi nchüaja na ndi Farisii bija n'ebe ahü. Ha chikwa ọwaokwu, orionna na ngwa agha. **4** Ebe Jisos maara ihe niile na-akwado ibiakwasị ya, o pütara sị ha, "Onye ka unu na-achọ?" **5** Ha zaghachiri ya, "O bụ Jisos onye Nazaret." O sıri ha, "O bụ m" (Judas onye ahü rara ya nye so ha guzo n'ebe ahü.) **6** Mgbe Jisos gwara ha, "O bụ m," ha laghachiri azu, daa n'ala. **7** Ozò ọ jukwara ha, "Onye ka unu na-achọ?" Ha sıri, "O bụ Jisos onye Nazaret." **8** Jisos zara, "Agwara m unu na O bụ m. O bụru na unu na-achọ m, hapunu ndi a ka ha laa." **9** Nke a bụ iji mezuo okwu ahü o kwuru na mbu, "Etufughi m onye ọbuła n'ime ndi ahü i nyere m." **10** Ya mere Saimon Pita, onye ji mma agha, mipütara ya, gbuo ohu onyeisi nchüaja, gburupu ntị aka nri ya. Aha ohu ahü bụ Malkus. **11** Ma Jisos gwara Pita, "Mighachi mma agha gi n'obø ya! O bụ na mü agaghị aňu site n'iko ahü Nna m nyere m ka m riñø?" **12** Ya mere ndi agha ahü na ochiagha ha, na ndi na-ejere ndi Juu ozi, jidere Jisos kee ya agbü. **13** Ha buru uzø duru ya jekwuru Anas, onye bụ nna nwunye Kajfas. Onye bụ onyeisi nchüaja n'afø ahü. **14** Kajfas bükwa onye ahü dürü ndi ndu ndi Juu ọdụ, sị na ọ ka mma ka otu onye nwuø n'ihi mmadu niile. **15** Saimon Pita na otu onye ozø na-eso uzø ya sooro Jisos. N'ihi na onye nke ahü na-eso uzø ya bụ onye onyeisi nchüaja maara nke ọma, o sooro Jisos banye n'obi onyeisi nchüaja. **16** Ma Pita na-eguzo n'ezi n'ọnụ uzø. Onye ozø ahü na-eso uzø ya, nke onyeisi nchüaja maara nke ọma, pürü n'ezi gwa nwaagbogho ahü na-eche ọnụ uzø okwu, ma kpobata Pita. **17** Nwaagbogho ahü sıri Pita, "O bụ na i bughị otu n'ime ndi na-eso uzø nwoke a?" Pita sıri, "Mba! Abughi m." **18** Ndị ohu na ndi nche kwanyere ọku n'ihi na oyinna-atu. Ha guzoro n'ebe ahü na-anaya ọku. Pita soro ha guzo na-anyakwa ọku. **19** N'oge ahü onyeisi nchüaja ahü jüru Jisos banyere ndi na-eso uzø ya, na ozizi ya. **20** Jisos zara ya, "N'ihu ọha mmadu ka m kwuru okwu niile m kwuru. A kuziri m ihe n'ime ụlo ekpere na n'ime ụlọnsø ukwu ebe ndi Juu na-ezuko. Ekwukwaghị m ihe ọbuła na nzuko. **21** Gini mere i ji aju m? Jụo ndi niile gere m ntị! Ha makwaara ihe niile m kwuru." **22** Mgbe o kwuru nke a, otu onye n'ime ndi na-eje ozi guzo n'akukwu ya, mara Jisos ụra n'ihi, sị, "O bụ otu a ka i si aza onyeisi nchüaja ajuju?" **23** Jisos zara ya, "O bụru na o dì ihe ojoo m kwuru, gbaa ama megide okwu ojoo dì otu a, ma o bụru na m kwuru eziokwu, gini mere i ji ama m ụra." **24** Ya mere, Anas kere ya agbü zigara ya Kajfas onyeisi nchüaja. **25**

Ma dika Saimon Pita ka guzo n'ebe ahü na-anaya ọku, ha sıri ya, "O bụ na i bughị otu onye n'ime ndi na-eso uzø ya?" Ma o gorø ago sị, "Abughi m ya." **26** Otu n'ime ndi ohu onyeisi nchüaja, bụ onye ikwu nwoke ahü Pita bipurụ ntị, sıri, "O bụ na m ahughị gi na ya n'ime ogige ahü?" **27** Ma Pita gokwara ago ozø. N'otu mgbe ahü oke ọkukwu kwara akwa. **28** Mgbe ahü, ha sitere n'ulø Kajfas duru Jisos gaa n'uløze Paillet. O bükwa n'isi ütütü, ma ha onwe ha abanyeghi n'ime uløze ahü n'ihi na ha achoghị imerụ onwe ha, ka ha nwee ike isoro rie nri na Mmemme Ngabiga. **29** Paillet gakwuru ha n'ezi sị, "Gini bụ ebubo unu na-ebo nwoke a?" **30** Ha zara ma sị ya, "O bụru na onye a abughi onye aruruala, anyị agaraghị akpotara gi ya." **31** Paillet sıri, "Durunu ya puo kpee ya ikpe n'onwe unu dì ka iwu unu si dì." Ndị Juu sıri ya, "Ma anyị enweghi iki ke igbu onye o bụla." **32** Nke a mere iji mezuo okwu ahü Jisos kwuru banyere ụdi ọnwụ ọ gaje ịnwụ. **33** Mgbe ahü Paillet baghachiri n'ime uløze ahü, zie ozi ka a kpotoro ya Jisos. O juru ya, "I bụ eze ndi Juu?" **34** Jisos zara, "I na-aju nke a n'onwe gi ka o bụ ihe ndi ozø gwara gi banyere m?" **35** Paillet zara, "Abu m onye Juu? O bụ ndi ala gi na ndiisi nchüaja unu kpotaara m gi. Gini ka i mere?" **36** Jisos zara, "Alaeze m abughi nke ọwa a. A sị na alaeze m bụ nke ọwa a, ndi na-ejere m ozi gaara ịluru m ọgu iji gbochie m idaba n'aka ndi Juu. Ma ubgu a, alaeze m abughi nke ọwa a." **37** Paillet sıri ya, "Ya bụ na i bụ eze?" Jisos zara, "Gi onwe gi kwuru na m bụ eze. Amụrụ m n'ihi nke a, o bükwa n'ihi nke a ka m jì bi a n'ọwa igba ama banyere eziokwu. Onye ọbuła hụru eziokwu n'anya na-ege m ntị." **38** Paillet sıri ya, "Gini bụ eziokwu?" Mgbe o kwuchara nke a, o pürü jekwuuru ndi Juu ozø sị ha, "O dighị ihe ọbuła m chọpütara megidere ya. **39** Ma o bụ omenaala unu, na m ga-ahapuru unu otu onye mkporo n'oge Mmemme Ngabiga. Unu chọro ka m hapuru unu 'eze ndi Juu?'" **40** Ha tiri mkpu ozø sị, "O bughị nwoke a, ma hapuru anyị Barabas." Barabas bụ onye abalị dì egwu.

19 Mgbe ahü, Paillet kpụrụ Jisos, a pịa ya ihe. **2** Ndị agha kpara okpueze nke e ji ogwu mee, kpukwasị ya n'isi, yinyekwa ya uwe mwụda na-acha odo odo. **3** Ha bjakwutere ya ọtütü mgbe na-asị, "Ekele, gi Eze ndi Juu!" Ha na-amakwa ya ụra n'ihi. **4** Paillet pükwara n'ezi ozø sị ha, "Lee, ana m akpopütara unu ya, ka unu mara na achopütaghị m ihe ojoo ọbuła o mere."

5 Mgbe Jisos yi okpu ogwu na uwe odo odo püta, Pailet sıri ha, "Lekwanu nwoke ahü!" 6 Ngwangwa, ndjisi nchüaja na ndj nche hürü ya, ha tiri mkpu sı, "Kpogide ya n'obe! Kpogide ya n'obe!" Pailet sıri ha, "Kporonu ya kpogbuo ya n'onwe unu. Achopütaghi m ihe ojoo obüla o mere." 7 Ndj Juu zara ya, "Anyi nwere iwu, dı ka iwu ahü siri dı, ihe kwesiri ya bu ɔnwü, n'ihi na ɔ kpöro onwe ya Ọkpara Chineke." 8 Mgbe Pailet nüru nke a, oke egwu turu ya karja. 9 Ọ laghachiri azu n'ime uloze ahü, juo Jisos, "Olee ebe i siri bia?" Ma Jisos azaghi ya ihe obüla. 10 Pailet sıri ya, "I na-agba m nkiti? Ọ bu na i maghi na m nwere ike ikpogide gi n'obe, nweekwa ike ihapü gi ka i laa?" 11 Jisos zara ya, "I garaghı enwe ike obüla n'obe m no, ma ɔ buru na o siteghı n'elu rute gi aka. Nke a mere mmehie onye duru m nye n'aka gi ji karja." 12 Site na mgbe ahü Pailet chosırı ike ihapü ya. Ma ndj Juu tisiri mkpu ike sı, "I hapü nwoke a ka ɔ laa, i búkwaghı enyi Siza. N'ihi na onye obüla na-eme onwe ya eze na-eleli Siza." 13 Mgbe Pailet nüru okwu ndj a, o kpoputara Jisos n'ezi, nödükwa ala n'oche ikpe ya dı n'obe a na-akpo Pevumentı (maqbı Gabata n'asusı Hibrı). 14 Ọ bu n'ihe dika n'oge ehiihie nke üböchı nk Wadebe maka oriri Ngabiga. Ọ sıri ndj Juu, "Leenü eze unu!" 15 Ma ha tiri mkpu, "Kporu ya, Kporu ya! Kpogide ya n'obe." Pailet juru ha, "Unu chöro ka m kpogide eze unu n'obe?" Ma ndjisi nchüaja zara, "Anyi enweghi eze ɔzı karja Siza." 16 Mgbe ahü, o nyefere ya n'aka ha, ka ha kpogide ya n'obe. Ha kpöro Jisos puo. 17 O buuru obe ya gaa n'obe a na-akpo Okpokoro Isı (nke pütarı Gölgotı n'asusı Hibrı). 18 N'obe ahü ka ha kpogidere ya n'obe, ya na mmadı abuo ndj ɔzı. Otu onye n'aka nri ya, onye nke ɔzı n'aka ekpe ya. 19 O nwere ihe Pailet dere kupanye n'elu obe ahü. Ihe o dere bu nke a: Jisos onye Nazaret, Eze ndj Juu. 20 Ọtütü ndj Juu gürü ihe a o dere, n'ihi na ebe a kpogburu Jisos dı nso n'obodo ahü. E dekwara ya n'asusı Hibrı, Griik na Latin. 21 Ndjisi nchüaja nke ndj Juu gwara Pailet sı, "Edela na ɔ bu Eze ndj Juu, kama dee na nwoke a sıri, abu m eze ndj Juu." 22 Ma Pailet zara, "Ihe m dere, edeela m ya." 23 Mgbe ndj agha kpogidechara Jisos n'obe, ha kere uwe ya ɔzı ano. Onye obüla n'ime ha nwetara otu ɔzı. Ha chíri uwe mwüda ya nke a nadüghı adı, kama a kpara ya akpa site n'elu ya ruo n'ala ya. 24 Ha gwarıtara onwe ha, "Ka anyi hapunu ıdöka ya, kama ka anyi fee nza lee onye ɔ ga-adanyere i were ya." Nke a bu iji mezuo ihe e dere n'akwukwı

nsı, "Ha kere uwe m n'etiti onwe ha, feekwa nza banyere uwe mwüda m." Nke a bu ihe ndj agha ahü mere. 25 Nne ya, nwanne ya nwanyı, bu Meri nwunye Klopas, na Meri Magdalın guzo nso n'akukı obe Jisos. 26 Mgbe Jisos hürü nne ya na onye na-eso ɔzı ya ɔ hürü n'anya ka o guzo n'akukı ya, ɔ sıri nne ya, "Nwanyı lee nwa gi nwoke." 27 ɔ sıri onye ahü nke na-eso ɔzı ya, "Lee nne gi." Site n'oge ahü, onye ahü na-eso ɔzı ya kpöro ya laa n'ulı nke ya. 28 N'ikpeazu, mgbe Jisos matara na ihe niile emezuola. Ma iji mezuo ihe e dere n'akwukwı nsı, ɔ sıri, "Akpirı na-akpo m nku." 29 Otu ite mmanya ora doro nso n'ebı ahü. Ha were ogbo denye n'ime mmanya ahü, kenyé ogbo ahü n'osisi hisop welie ya elu chee ya n'ɔnı. 30 Mgbe Jisos detüru mmanya ahü onı, ɔ sıri, "O gwuchaala." O hulatara isi ya, kubie ume. 31 Ma ndj Juu achoghi ka ahü ndj ahü a kpogidere n'obe nogide n'ebı ahü ka chi bıo, n'ihi na ɔ bu üböchı Nk Wadebe. Echi ya bu ga-abı üböchı izuike püru iche. Ha riçorı Pailet ka a gbajisie ha ıkwu ma búpukwa ahü ha. 32 Ndj agha ahü bıara gbajie ıkwu onye nke mbı na onye nke ɔzı a kpogburu ha na ya. 33 Ma mgbe ha bıaruru n'ebı Jisos no, ha hürü na ɔ nwıolari. N'ihi nke a, ha agbajighı ıkwu ya. 34 Kama otu onye n'ime ndj agha ahü weere übe mapuo ya akukı ya. Ngwangwa ıbara na mmiri gbatıpı. 35 Onye hürü ihe ndj a gbara ama ka unu kwere, ama ya bu eziokwu, ɔ matakwara na ihe ɔ na-ekwu bu eziokwu. 36 Ihe ndj a niile mere ka e mezuo ihe e dere n'akwukwı nsı, "O dıghı ɔkpukpu ya obüla nke a ga-agbaji." 37 E dekwara n'ebı ɔzı n'akwukwı sı, "Ha ga-elegide onye ahü ha mapuru ahü anya." 38 Mgbe ihe ndj a gasırı, otu nwoke aha ya bu Josef, onye sitere Arimatıa, onye na-eso ɔzı Jisos na nzuzı, n'ihi egwu ndj Juu, jekwuuru Pailet riç ka o nye ya ikiye iburu ahü Jisos, Pailet kwere, ya mere ɔ bıara buru ahü ya. 39 Nikodımos, onye ahü bıakwutere Jisos n'abalı na mbı, bıakwara. O wetara máa na aloos a gwakotara agwakota, nke ọtütü ya ruru ihe dika kilogram irı atı na anı. 40 Ha buuru ahü Jisos, tee ya ıda ndj ahü, fuchikwaa ya n'akwa ıcha linin dika omenaala olılı ozı nke ndj Juu si dı. 41 Ebe ahü a kpogidere ya n'obe dı n'otu ubı a gbara ogige. N'ime ogige a, otu ili ıohuru dı na ya nke e jibeghi lie onye obüla. 42 N'ihi na ɔ bu üböchı Nk Wadebe nke ndj Juu, nakwa n'ihi na ili ahü dı nso, ha donyere ahü Jisos n'ime ya.

N'isi ụtụtu ụbочи mbụ nke izu uka, mgbe chi na-abozibeghi nke ọma, Meri Magdalın bjara n'ili ahụ, ma hụ na e wepuła nkume ahụ e jiri mechie ọnụ ili ahụ. 20 Ji ọso bjakwute Saimon Pita na onye ozọ ahụ nke na-eso ụzọ ya, bụ onye Jisós hụrụ n'anaya sị, "Ha esitela n'ili ahụ bụpụ Onyenwe anyị. Anyị amaghị ebe ha dobere ya!" 3 Ya mere Pita na onye nke ozọ ahụ na-eso ụzọ ya pürü gawa n'ili ahụ. 4 Ha abụọ jiri ọso na-agà, ma onye ozọ ahụ na-eso ụzọ ya gbakarịri Pita n'osó buru ya ụzọ ruo n'ili ahụ. 5 O hulatara ala, nyoo anya n'ime ili, hụ akwa ọcha ahụ ebe ha wusara n'ala, ma ọ baghi n'ime. 6 Ya mere Saimon Pita, onye na-eso ya n'azụ bjaritere banye n'ime ili ahụ. Ọ hụrụ akwa ozu ahụ ka ọ wusara n'ala, 7 ya na akwa nke e ji kechie ya isi. Ichafọ a na akwa ọcha ahụ adikotaghi n'otu ebe, kama a piara ya apia dobe ya iche n'ebé ozọ. 8 Onye ozọ ahụ nke na-eso ụzọ ya, onye nke buru ụzọ bjario n'ili banyekwara n'ime ili ahụ. Ọ hụrụ ma kwerekwa. 9 (Ruo n'oge a, ha aghotabeghi site n'akwukwo nso na ọ ghaghị i si n'onwu bilie.) 10 Emesia ndị na-eso ụzọ ya laghachiri n'ulọ ha. 11 Ma Meri guzo n'akukụ ili ahụ na-ebe akwa. Mgbe ọ no na-ebe akwa, o hulatara ala nyoo anya n'ime ili ahụ 12 hụ ndị mmuọ ozi abụọ yi uwe ọcha, ka ha nödürü ala otu n'isi, nke ozọ n'ukwu, n'ebé ahụ atogborø ahụ Jisós. 13 Ha sıri ya, "Nwanyị, gịnị mere i ji ebe akwa?" Ọ sıri ha, "Ha ebupula Onyenwe m, amaghị m ebe ha bujere ya." 14 N'oge a, ọ tugharịri hụ ka Jisós guzo n'ebé ahụ. Ma ọ mataghị na ọ bụ Jisós. 15 Jisós sıri ya, "Nwanyị, gịnị mere iji ebe akwa? Onye ka i na-acho?" Ebe o chere na ọ bụ onye na-elekota ogige ahụ, ọ sıri ya, "Nna anyị ukwu, ọ buru na ọ bu gi bupurụ ya, gwa m ebe i debere ya ka m gaa buru ya." 16 Jisós sıri ya, "Meri." Ọ tugharịri tie mkpu n'olu Hibru sı ya, "Raboni!" (nke putara "Onye nkuzi.") 17 Jisós sıri ya, "Emetükwa m aka n'ihi na alakwurubeghi m Nna m. Kama gakwuru ụmụnnna m gwa ha, 'Ana m alakwuru Nna m na Nna unu. Chineke m na Chineke unu.'" 18 Meri Magdalın gara gwa ndị na-eso ụzọ ya, "Ahụla m Onyenwe anyị." Ọ kqorø ha na ọ bụ ya gwara ya ihe ndị a niile. 19 N'uthuruchi nke ụbочи ahụ, bụ ụbочи mbụ nke izu uka, mgbe ndị na-eso ụzọ ya zukotara n'ime otu ụlo. Ha mechiri ụzọ niile n'ihi egwu ndị Juu. Jisós batara guzo n'etiti ha sı ha, "Udo díri unu!" 20 Mgbe o kwusiri nke a, o gosiri ha aka ya na akukụ ya. Ọnụ juru ndị na-eso ụzọ ya obi n'ihi na ha ahụla Onyenwe anyị. 21 Qzokwa, Jisós sıri ha, "Udo díri unu!

Dị ka Nna m si zite m, otu a ka m na-eziga unu." 22 Mgbe o kwuchara nke a, o kusara ha ume sị ha, "Naranụ Mmuo Nso. 23 Ọ buru na unu agbaghara onye ọbula mmehie ya, a ga-agbaghara ya, ọ burukwa na unu aju igbaghara ha, agaghị agbaghara ha." 24 Ma Tömür (onye a na-akpọ Didimös), otu n'ime ndị ozi iri na abụọ ahụ, anoghị ya mgbe Jisós bjara. 25 Ya mere, ndị ozọ na-eso ụzọ ya gwara ya, "Anyị ahụla Onyenwe anyị!" Ma ọ sıri ha, "Ọ bụ naanị mgbe m jiri anya m hụ ebe ahụ ntu kpopuru ya aka, tinye mkpiṣiaka m n'apa ntu ndị ahụ, ma tinyekwa aka m n'akukụ ya ebe ahụ a mara ya übe, ka m ga-ekwere." 26 Mgbe abalị asato gasiri, ndị na-eso ụzọ ya zukotara ozọ. Ugbu a Tömür nökwa n'etiti ha. N'agbanyeghi na e mechisiri ụzọ niile, Jisós batara guzo n'etiti ha sı ha, "Udo díri unu." 27 Mgbe ahụ ọ sıri Tömür, "Runye mkpiṣiaka gi n'ebé a, leekwa aka m abụọ. Weputa aka gi tinyekwa n'akukụ m. Abula onye na-enweghi okwukwe, kama kwere." 28 Tömür zara sı ya, "Onyenwe m na Chineke ml!" 29 Ma Jisós sıri ya, "I kweere n'ihi na i hula m? Ma ngozi díri ndị na-ahughi ma kwere." 30 Ọ dì otụtụ ihe iribama ndị ozọ Jisós rurụ n'ihi ndị na-eso ụzọ ya. Ma edeghi ha n'ime akwukwo a. 31 Ma e dere ihe ndị a niile ka unu kwere na Jisós bụ Kraist, Okpara Chineke. N'ihi na ọ bụ site n'ikwere ka unu ga-eji nweta ndị ọhụrụ site n'aha ya.

21 Mgbe ihe ndị a gasiri, Jisós gosiri ndị na-eso ụzọ ya onwe ya ozọ. O mere nke a n'akukụ osimiri nke Tiberias, lee otu o si mee. 2 Ufodụ n'ime ndị na-eso ụzọ ya nökörø otu ebe. Ndị a bụ Saimon Pita na Tömür (onye a na-akpọ Didimös), na Nataniel, onye Kena nke Galili na ụmụ Zebedi, na mmadụ abụọ ndị ozọ bükwa ndị ozi ya. 3 Saimon Pita sıri ha, "Ana m aga igbu azu." Ha sıri, "Anyị ga-eso gi." Ha bilirigaa, banye n'ime ugbo mmiri. Ma n'abalị ahụ niile ha egbuteghi ihe ọbula. 4 Mgbe chi na-abọ Jisós guzoro n'akukụ mmiri. Ma ndị na-eso ụzọ ya amataghị na ọ bụ Jisós. 5 Jisós sıri ha, "Umuntakirị, unu gbutere azu ọbula?" Ha zara ya, "Mba." 6 Ọ gwara ha, "Wụnyenụ ugbu unu n'akukụ aka nri nke ugbo. Unu ga-egbutekwa azu." Mgbe ha mere nke a, ha enwekwaghi ike idoputa ugbu ha, n'ihi otụtụ azu nke dì n'ime ya. 7 Mgbe ahụ onye ahụ na-eso ụzọ ya Jisós hụrụ n'anaya gwara Pita, "Ọ bụ Onyenwe anyị!" Ngwangwa Saimon Pita nüru na "ọ bụ Onyenwe anyị," ọ yiiri uwe ya (n'ihi na ọ gba oto), wuba n'ime mmiri ahụ. 8 Ndị ozọ ndị na-eso ụzọ ya

bjara n'ugbo mmiri nta ahụ, na-adoputa ugbu ha nke azu juru n'ime ya, n'ihi na ha no nso n'ala ihe di ka narị nzọ ụkwu na ise. **9** Mgbe ha pütara n'elu ala, ha hụrụ oku a kwanyere, nke a hukwasiri azu n'elu ya na ogbe achicha. **10** Jisós gwara ha, “Wetanụ ụfodụ n'ime azu ndị ahụ unu gbutere ugbu a.” **11** Saimon Pita pürü gaa dogota ugbu azu ahụ n'elu ala. Ihe juru ya bụ azu ndị ukwuu nke ọnụogugu ya di nari na iri ise na ato. Ma ugbu ahụ adowaghị n'agbanyeghi na azu juru n'ime ya. **12** Jisós sịri ha, “Bianụ rie nri ụtụtu.” O dighị onye ọbụla n'ime ndị ahụ na-eso uzo ya jụrụ ya, “I bụ onye?” N'ihi na ha maara na o bụ Onyenwe anyị. **13** Jisós bjara were achicha ahụ nye ha. Otu ahụ ka o mekwara azu ahụ. **14** Nke a bụ ugboro ato Jisós gosiri ndị na-eso uzo ya onwe ya mgbe e mere ka o si n'ọnwu bilie. **15** Mgbe ha risiri nri ụtụtu, Jisós sịri Saimon Pita, “Saimon nwa Jọn, i hụrụ m n'anya karịa ndị a niile?” O sịri ya, “E, Onyenwe anyị, i maara na m hụrụ gi n'anya.” Jisós sịri ya, “Na-azu ụmụ atụru m.” **16** Jisós sịri ya nke ugboro abụo, “Saimon nwa Jọn, i hụrụ m n'anya?” O sịri, “E, Onyenwe anyị, i maara na m hụrụ gi n'anya.” O sịri ya, “Na-elekọta atụru m.” **17** O sịri ya nke ugboro ato, “Saimon nwa Jọn, i hụrụ m n'anya?” O wutere Pita na o sịri ya nke ugboro ato, “i hụrụ m n'anya?” O sịri ya, “Onyenwe anyị, i mazuru ihe niile, i makwaara na m hụrụ gi n'anya.” Jisós sịri ya, “Na-azu atụru m.” **18** N'ezie, n'ezie asị m gi, mgbe i bụ okorobja i na-eke ajị n'ukwu, gaa ebe i chorọ iga. Ma mgbe i ghoro agadi, i ga-esetiụ aka gi, onye ọzọ ga-ekee gi ihe okike n'ukwu ma duru gi gaa ebe i na-achoghị iga.” **19** O kwuru nke a iji gosi ụdi ọnwu o ga-anwu iji nye Chineke otuto. Mgbe nke a mesịri, o sịri ya, “Soro m.” **20** Pita chigharịri hụ onye ahụ na-eso uzo ya nke Jisós hụrụ n'anya ka o na-esokwa ha n'azụ. (O bụ onyeozi ahụ dabeere ya n'obi na nri anyasi, nke sịri, “Onyenwe anyị, onye ga-arara gi nye?”) **21** Mgbe Pita hụrụ ya, o sịri Jisós, “Onyenwe anyị kedụ maka onye a?” **22** Jisós sịri ya, “O bürü na m achọq ka o nogide ruo mgbe m ga-aloghachi ginị ka nke a bụ nye gi? Soro m.” **23** Ya mere, akụkọ a gbasara n'etiti ụmụnna na onye a na-eso uzo ya agaghị anwu. Ma Jisós asighị ya na o gaghi anwu anwu, kama, “O bürü na m chorọ ka o nogide ruo mgbe m ga-abịa, o gbasara gi?” **24** Nke a bụ onye ahụ na-eso uzo ya onye na-agba ama ihe ndị a niile, ma deekwa ha n'akwukwọ. Anyị makwaara na ama ya bụ eziokwu. **25** Ma o dị ọtụtu ihe ndị ọzọ Jisós mere. O

bürü na e dee ha niile n'akwukwọ, o dighị m ka ụwa niile o ga-aba akwukwọ a ga-edē banyere ha.

Ọrụ Ndi Ozi

1 Ezigbo enyi m Tiofilos, n'akwukwọ m nke mbụ m dere gi banyere ihe niile Jisós malitere ime nakwa ikuzi, **2** ruo n'ubochị e mere ka o laghachi n'eluiwge mgbe o sitere n'ike Mmụo nsọ nyesịa ndị na-eso ụzọ ya iwu, bụ ndị o hopütara. **3** Mgbe o hụsịrị ahụ nke ọnwụ, o gosiri ha onwe ya n'uzo dị iche iche n'ebe o doro anya na ya dị ndụ. O mere ka ha hụ ya anya n'iime iri ubochị anọ, na-akuziri ha banyere alaeze Chineke. **4** N'otu oge, o nonyeere ha na nri, o nyere ha iwu a, “Unu esila na Jerusalem pụo, kama cherenụ nkwa nke Nna m, nke unu nṣụ site n'ọnụ m. **5** N'hi na Jon jiri mmiri mee unu baptizim, ma n'oge na-adighị anya, a ga-eji Mmụo Nsọ mee unu baptizim.” **6** Mgbe ha gbakorọ, ha jụrụ ya, “Onyenwe anyị, o bụ ugbu a ka i ga-enyeghachi Izrel alaeze ahụ?” **7** Ma o sıri ha, “O bughị ọrụ unu ịmata oge na mgbe Nna m na-akwado ihe o zubere ime n'ikike nke onwe ya. **8** Ma mgbe Mmụo Nsọ bjakwasịrị unu, unu ga-anata ike. Mgbe ahụ, unu ga-agbara m ama na Jerusalem, na Judia niile ya na Sameria ruokwa ebe niile ụwa sotürü.” **9** Mgbe o kwusiri nke a, e weliri ya elu mgbe ha na-ele anya, igwe ojii kpuchikwara ya, zopu ya n'anya ha. **10** Mgbe ha na-elegidesi anya ike n'eluiwge díka o na-ala, na mberede, ụmụ nwoke abụo yi uwe ocha guzoro ha nso. **11** Ha sıri, “Ndị ikom Galili, gịnị mere unu jiri guzoro ebe a na-ele anya n'eluiwge? Jisós a onye e sitere n'etiti unu kporo laa n'eluiwge ga-aloghachikwa otu ahụ unu si hụ ya o siri laa n'eluiwge.” **12** Ha sitere n'Ugwu a na-akpọ Oliv nke dị Jerusalem nso, njem nke otu ubochị izuike, laghachi na Jerusalem. **13** Mgbe ha batara n'obodo, ha rigoro n'ime ụlo ahụ dị n'ụlo elu, ebe ha na-anọ. Ndị a bụ ndị n'o ụlo ahụ: Pita, Jon, Jemis na Andru, Filip na Tomos, Batalomi na Matiu, Jemis nwa Alfios, Saimon onye a na-akpọ Zilöt na Judas nwa Jemis. **14** Ndị a niile ji otu obi nogidesie ike n'ekpere. Ndị sonyere ha bụ ụfodụ ndị inyom na Meri nne Jisós, na ụmụnnna ya. **15** N'oge ahụ, Pita bilitere n'etiti ndị kwere ekwe ọnụogugu ha dị ihe dị ka narị na iri abụo, sị, **16** “Umụnnna m, o dị mkpa ka ihe e dere n'akwukwọ nsọ mezuo banyere Judas onye duuru ndị jidere Jisós bịa. Mmụo Nsọ kwuru na nke a ga-eme mgbe o sitere n'ọnụ Devid kwuo okwu n'oge gara aga. **17** O bụ otu n'ime anyị. O nwere oke n'ime ọrụ a.” **18** Ego o natara n'hi ọrụ ojọọ ya ka o jiri zuo ala. N'ala ahụ ka o dara sụo isi n'ala, afọ ya etipuo,

eriri afọ ya awụsiakwa. **19** Ndị niile bi na Jerusalem nṣụ akukọ banyere ya. N'hi ya, ha kporo ala ahụ n'asusụ ha Akeldama, nke pütara Ala Ọbara. **20** Pita sıri, “N'hi na e dere ya n'akwukwọ Abụ Ọma: “Ka ebe obibi ya togboror n'efu, ka mmadụ ọbula gharakwa ibi n'ime ya,’ na, “Ka onye ọzọ nochiekwa ọnọdu ya ka onyeisi.’ **21** Ya mere, otu onye n'ime ndị anyị na ha n'o ge niile Onyenwe anyị Jisós n'o n'etiti anyị, **22** bido n'oge Jon na-eme baptizim ruo n'ubochị Jisós si n'etiti anyị rigor o n'eluiwge. Otu onye n'ime ndị a ga-eso anyị bürü onye akaebe nke mbilité n'ọnwụ ya.” **23** Ya mere, ha hopütara mmadụ abụo, Josef onye a na-akpọ Basabas (aha ya ọzọ bükwa Jostus) na Mataias. **24** Ha kpere ekpere sị, “Onyenwe anyị, i maara obi mmadụ niile. Gosi anyị onye i hopütara n'ime mmadụ abụo ndị a. **25** Ka o bürü onyeozi na onyendu nke ga-anochi anya Judas onye nke hapurụ ma gawa ebe o kwesiri ka o gaa.” **26** Ha fere ha nza. Nza ahụ makwara Mataias, ha gụnyere ya dị ka otu n'ime ndị ozi iri na otu ahụ.

2 Mgbe ubochị Pentikosu ruru, ha niile zukọtara n'otu ebe. **2** Na mberede, üzü yiri nke oke ifufe dị ike sitere n'eluiwge bịa juputa n'ụlo ahụ ha n'o. **3** Ha hụrụ ihe díka ire ọkụ ka o kewara nökwasị n'isi ha n'otu n'otu. **4** Ha niile jupütara na Mmụo Nsọ, malite ịṣu asusụ dị iche ihe díka Mmụo Nsọ nyere ha ike. **5** N'oge ahụ, otutu ndị Juu ji obi ocha na-efe Chineke n'o na Jerusalem. Ndị si na mba dị iche ihe n'okpuru eluiwge. **6** Igwe mmadụ gbakotara n'ọnọdu mgbagwoju anya mgbe ha nṣụ ụzụ ahụ, n'hi na ha nṣụ ka ha na-asụ asusụ nke onye ọbula n'ime ha na-aghọta, n'asusụ obodo ha dị iche ihe. **7** N'oke iju anya, ha kwuriṭara n'onwe ha, “Ndị a niile na-ekwu okwu ha abughị ndị Galili? **8** Gịnị mere onye ọbula n'ime anyị ji na-anụ okwu ha na-ekwu n'asusụ ala anyị dị iche ihe? **9** Ndị Patia, na ndị Midia, na ndị Elam, ndị bikwa n'ime Mesopotamia, ndị Judia, na ndị Kapadosia, ndị Pontos, na ndị Eshia, **10** ndị Frigia, na ndị Pamfilia, na ndị Ijipt, na ndị akụkụ Libiya nke dị Sirini nso, na ndị ọbịa si na Rom bịa **11** (ndị Juu na ndị kwere n'okpukpe ndị Juu). Ndị Kriit na ndị Arab; anyị na-anụ okwu ha na-ekwu n'asusụ anyị dị iche ihe banyere ọrụ ebube Chineke.” **12** O juru ha anya, gbaakwa ha għarri. Ha sıriṭara onwe ha, “Gịnị ka nke a bụ?” **13** Ma ụfodụ ndị ọzọ na-akwa ha emo na-asi, “Ndị a bụ ndị mmanya na-egbu.” **14** Pita guzoro, ya na ndị ozi iri na otu ahụ welie olu gwa ọgbakọ ahụ okwu,

"Ndị Juu na unu ndị bi na Jerusalem, matanụ nke a, geekwanu ntị na ihe m na-ekwu. **15** O bughị mmanya na-egbu ndị a dị ka unu chere. Lee, o bụ naanị elekere itoolu nke ụtụtụ na-akụ. **16** Mba, nke a bụ mmezu ihe Juel onye amụma kwuru, **17** "Chineke siri, n'oge ikpeazụ, aga m awukwasị mmadụ niile Mmụo m. Umụ unu ndị ikom na umụ unu ndị inyom ga-ebu amụma, umụ okorobịa unu ga-ahụkwa ọhụ, ndị okenye nwoke unu ga-arọ nrọ. **18** O bulađị ndị ohu m, nwoke ha na nwanyị n'ime ha, ka m ga-awukwasị Mmụo m. Ha ga-ebukwa amụma. **19** Aga m egosi ihe ịtụnanya na mbara eluigwe, gosikwa ihe ịrịbama n'ụwa na n'okpuru ụwa, ọbara na ọkụ na alulu anwụrụ ọkụ. **20** Anyanwụ ga-agbanwe ghoq ṡichichịri, ọnwa ga-aghökwa ọbara, tupu ụbочi Onyenwe anyị abia, bụ ụbочi ahụ dị ukwu díkwa ebube. **21** O ga-erukwa, na onye ọbụla nke na-akpoko aha Onyenwe anyị, ka a ga-azoputa.' **22** "Ndị Izrel, geenụ ntị n'okwu a, Jisọs onye Nazaret bụ nwoke Chineke gosiri unu, site n'ọrụ dị ike, n'ọrụ ebube nakwa ihe ịrịbama niile nke Chineke rụrụ n'etiti unu site n'aka ya, díka unu ji anya unu hụ. **23** Onye a ka e weere nyefee unu n'aka site na nzube nke Chineke buru ụzọ tọq atumatu ya, na díka o siri mara na mbụ, o bụ ya ka unu gburu ma kpogidekwa n'obe site n'aka ndị na-amaghị iwu. **24** Ma Chineke emela ka o site n'onwụ bilie mgbe ọ tọpuchara ihe mgbu nke ọnwụ, n'ihi na ọnwụ enweghị ike ijide ya. **25** Devid kwuru banyere ya, "Ana m ahụ Onyenwe anyị ka ọ na-anogide n'ihu m mgbe niile. N'ihi na ọ n'o n'aka nri m. Agaghị m ama jijiji. **26** Ya mere, ọnụ juputara m obi, ire m na-ańlurikwa ọnụ; anụ ahụ m ga-ezukwa ike n'olileanya, **27** n'ihi na i gaghi ahapụ mkpuruobi m n'ala mmụo, i gakwaghị ahapụ anụ ahụ nke Onye gị dị nsọ ka ọ hụ ire ure. (**Hadēs g86**) **28** I mere ka m mara ụzọ nke ndị; i ga-emekwa ka m juputara n'ọnụ n'ihu gi.' **29** "Umụnna m, ejị m nkwuwa okwu na-agwa unu banyere nna nna anyị Devid, bụ onye nwụrụ anwụ e lie ya. Ili ya díkwa n'etiti anyị taa. **30** Ma ọ bụ onye amụma marakwa na Chineke jiri iñü iyi kwee ya nkwa na otu n'ime umụ ya ga-anokwasị n'oceheeze ya. **31** Ebe o buuru ụzọ hụ ihe ga-eme n'oge dị n'ihu, o kwuru banyere mbilite n'ọnụ nke Kraist, mgbe ọ siri, a hapughị ya n'ala mmụo; anụ ahụ ya ahughikwa ire ure. (**Hadēs g86**) **32** O bụ Jisọs a ka Chineke mere ka ọ dị ndị ọzo. Anyị niile bükwa ndị akaebe banyere ya. **33** Ebe ọ bụ na e buliela ya elu n'aka nri Chineke. Ọ natala Mmụo Nsọ díka Nna ya kwere na

nkwa. Ihe a unu na-ahụ na nke unu na-anụ bụ onyinye ya o wulkwasirị anyị. **34** O dighị oge Devid jiri rigoro n'eluigwe, ma ya onwe ya siri, "Onyenwe anyị gwara Onyenwe m sị, "Nodu ala n'aka nri m, **35** ruo mgbe m ga-eme ndị iro gị ihe mgbakwasị ụkwụ nye ụkwụ gi." **36** "Ya mere, ana m eme ka ezinaulo Izrel niile mara nke ọma, na Chineke emeela Jisọs a onye unu kpogidere n'obe ka ọ bürü Onyenwe anyị na Kraist." **37** Mgbe ha nṣụ ihe ndị a, akonuche ha mara ha ikpe. Ha siri Pita na ndị ozi ndị ọzo, "Umụnna, ginị ka anyị ga-eme?" **38** Ma Pita siri ha, "Chegharijanụ unu niile. Ka e mekwa unu baptizim n'aha Jisọs Kraist, maka mgbaghara mmehie unu. Unu ga-anatakwa onyinye nke Mmụo Nsọ. **39** Nkwa a dírị unu na umụ umụ unu na mmadụ niile nō n'ebe dị anya, díkwara ndị niile Onyenwe anyị Chineke ga-akpọ ka ha bijakwute ya." **40** O jiri ọtụtụ okwu ndị ọzo gbaa ama, ma díkwa ha ọdụ sị, "Sitenụ n'etiti ọgbọ a joro njọ zoputa onwe unu." **41** E mere ndị nabatara okwu ya baptizim, ha dị ihe ruru puku mmadụ ato, a gunyere n'onyogugu ha. **42** Ha nyefere onwe ha n'ozizi nke ndị ozi, ya na ife ofufe na ịnyawa achicha nakwa ikpe ekpere. **43** Onye ọbụla n'ime ha juputara na egwu, n'ihi na ndị ozi na-arụ ọtụtụ ọrụ ebube, na ihe ịrịbama dị iche iche. **44** Ndị niile kwere ekwe nökotara ọnụ, nwekókwaah ihe niile ọnụ. **45** Ha rere ihe ha nwere na nke ha kpatara, kenyé onye ọbụla díka mkpa ya siri dị. **46** Ha gara n'ihi na-ezukota n'ulonṣo ukwu ikpe ekpere kwa ụbочi. Ha na-erikokwa nri n'ulọ ha, n'obi ọnụ na ekele. **47** Díka ha gara n'ihi na-eto Chineke, ha nwetara ihuoma n'aka ndị mmadụ. Onyenwe anyị na-atukwasikwara ha ndị a na-azoputa kwa ụbочi.

3 Otu ụbочi Pita na Jọn na-agà n'ulonṣo ukwu ikpe ekpere n'oge ekpere n'elekere ato nke ehhie. **2** Ma otu nwoke dara ngwụrọ site n'afọ nne ya ka a na-ebute n'ọnụ ụzọ ama nke ulonṣo ukwu ahụ ụbочi niile ka ọ na-arịo ndị na-aba n'ime ulonṣo ukwu ahụ arịrio. Aha ọnụ ụzọ ama ahụ bụ ọnụ ụzọ ama ọma. **3** Mgbe ọ hụ Pita na Jọn ka ha na-achọ iịa n'ulonṣo ukwu ahụ, o bidoro ịrịo ha arịrio. **4** Ma Pita na Jọn legidere ya anya, Pita siri, "Lee anyị anya." **5** O legidere ha anya chee na ha ga-enye ya onyinye. **6** Ma Pita siri, "Enweghị m ọlaçcha maqbụ ọlaedo ma ihe m nwere ka m na-enye gị. N'aha Jisọs Kraist onye Nazaret bilie qọ gawa ije." **7** O jidere ya aka n'aka nri ya, nyere ya aka selite ya elu, ngwangwa,

ükwu ya na nkwonkwo nke akwara ükwu ya nwetara ike. 8 O wuliri elu n'ükwu ya, bido iga ije. O soro ha baa n'ulonso ukwu ahụ, ya na-agwa, ya ana-awuli elu, na-etokwa Chineke. 9 Mmadu niile hụrụ ya ka o na-agaghari na-eto Chineke, 10 ha ghötara na o bụ ya bụ onye ahụ na-anö n'önü uzø ama ulonso ukwu ahụ, nke a na-apko ọnụ uzø ama oma na-arịo arịriọ. O gbagwojuru ha anya nke ukwuu, gbakwa ha għarri ihe mere ya. 11 Ma dí ka o jidere Pita na Jón aka, ndí mmadu niile jiri mgbagwoju anya gbara ọso biakwute ha n'akukụ ulonso ahụ ebe a na-apko mgbe ulø Solomon. 12 Mgbe Pita hụrụ nke a, o gwara igwe mmadu ahụ, "Ndí Izrel, gini mere ihe a ji eju unu anya? Gini mere unu ji ele anyị anya díka a għas-i na o bụ site n'ike nke anyị maqbū n'idi nsø anyị ka anyị jiri mee ka nwoke a gawa ije? 13 Chineke nke Ebrahim, nke Ajzik na nke Jekob, Chineke nke nna anyị ha, ebulielha onye na-ejere ya ozi, bụ Jisós elu, onye unu nyefere ka e għru, ma gonarikwa ya n'ihu Pailet, n'agħanyegħi na o kpebiri īħapu ya ka o laa. 14 Unu gonarir onye ahụ dí nsø burulkwa onye ezi omume, ma rịo ka a hapurụ unu ogħu mmadu. 15 Unu għburu onye ahụ na-enye ndú, ma Chineke akpolitela ya site n'önwü. Anyị bụ ndí akaebe ihe ndí a. 16 O bụ site n'okwukwe n'aha ya, o bụ aha ya naanị mere nwoke a ka o dí ike onye nke unu na-ahụ ma marakwa. Okwukwe n'ime Jisós mere ka ahụ ya zuo oke n'ihu unu niile. 17 "Ugbu a umunna m, amara m na unu kpara agwa na-amaghị ama, díka ndí ndu unu sikwara kpaa. 18 Ma Chineke siri otu a mezu ihe o kwuru site n'önü ndí amumma niile na Kraist ya aghagħi ihu ahuh. 19 Ya mere, chegharjanu ugbu a ma l-ġħachikwutekwanu Chineke, ka e nwee ike ihichapu mmehie unu, 20 ka enyekwa unu ntute nke ime mmuq nke sitere n'ihu Onyenwe anyị, ma zitekwaru unu Kraist ahụ, bụ onye ahoputara nye unu, nke bụ Jisós. 21 Onye eluwigwe na-aħħagħi inabata tutu ruo oge ahụ Chineke ga-ewegħachi ihe niile n'önodu ha, díka o kwere na nkwa n'ogologo oge gara aga site n'önü ndí amumma ya dí nsø. (aiōn g165) 22 Mosis sıri, 'Onyenwe anyị bụ Chineke ga-eme ka onye amumma ga-adị ka m biliere unu site n'etiti umentu nne unu, unu aħħagħi ige ntí n'ihe niile o ga-agwa unu. 23 Onye əbula juri ige onye amumma ahụ ntí, ka a ga-ekewapu kpamkpam site n'etiti ndí ya ma bibiekwa ya.' 24 "N'ezie ndí amumma niile site na Samuel na ndí əzo so ya n'azu, bukwara amumma banyere übħoċi ndí a.

25 Ma unu bụ ndí nketa nke ndí amumma, nakwa nke ogħġibba ndu ahụ Chineke na nna nna unu għbara, mgħe o gwara Ebrahim, 'Site na mkpuru għi ka a ga-agozi mba niile nke ɬuwa.' 26 Mgħe Chineke kpolitere onyeozi ya, o buuru uzqo zitere unu ya, ka o gozie unu site n'ime ka onye əbula n'ime unu chegharia site n'uzqo ojja ya."

4 Mgħe ha no na-agwa ndí mmadu ahụ okwu, ndí nchħajja na onyeisi ndí aħħa na-eče ulonso ukwu ahụ na ndí Sadusii bjakwutere ha. 2 Ha were oke iwe n'ihi na ha na-ezi ndí mmadu ihe, na-ekwusakwa na n'ime Jisós ka mbilit n'önwü nke ndí niwurū anwü dí. 3 Ha jidere ha tinġie ha n'ulø mkpørø, ruo n'echi ya. N'ihi na oge e jidere ha bụ n'oge uhuruchi. 4 Ma ətutu ndí nurū okwu ahụ kwenyere. Ənqoġġu ha ruru ihe dí ka puku mmadu ise. 5 N'echi ya, ndí na-achji aħħi, na ndí okenye na ndí ozizi iwu zukorø na Jerusalem. 6 Onyeisi nchħajja bù Anas no n'ebe ahụ, na Kaifas na Jón na Alegzanda, na ndí əzo bù ndí ikwu onyeisi nchħajja. 7 Mgħe ha kpoputara ha n'etiti ha, ha juri ha, "O bụ site n'ike onye, na site n'aha onye, ka unu ji mee ihe a?" 8 N'oge ahụ, Pita jipputara na Mmugħu Nsø. O gwara ha, "Unu ndí na-achji ala anyị, na ndí okenye. 9 O buru na unu kpoputara anyị ċhopputa otu nwoke ngwurø a si buru onye ahụ dí mma maqbū otu e si gwqo ya, 10 ya mere maranu nke a, unu na ndí Izrel niile, a gworø nwoke a guzo n'etiti unu site n'aha Jisós Kraist onye Nazaret, onye unu kpogidere n'obe, ma Chineke kpolitere ya site n'önwü. 11 Jisós a bù "nkume ahụ unu ndí na-ewu ulø juri, nke ghorø nkume isi ntqala ulø." 12 Nzoputa adiġi n'ime onye əbula əzo, n'ihi na o nwiegħi aha əzo e nyere n'etiti mmadu n'okpuru eluigwe nke e nwere ike isite na ya zoputa anyị." 13 Mgħe ha hụrụ nkluwa okwu Pita na Jón, na-atugħi ujjo, ma chopputakwa na ha bụ ndí mmadu nkijiet, na ndí a na-azuġħi n'ulø akwukwø, o juri ha anya. Ma ha ghötara na ha bụ ndí ha na Jisós nokorø. 14 Ma mgħe ha hụrụ nwoke ahụ a gworø, ka o guzo n'akukụ ha, ha enwegħi okwu əbula ha nwere ikwu megide nke a. 15 Ha nyere iwu ka ha si n'ulqiķe ahụ pio, ma bido igħba izu n'etiti onwe ha banyere nke a. 16 Ha na-as, "Gini ka anyị ga-eme ndí a? Anyi apuġħi iġo agħo na ha rurū oru īriġama puru iċċe. Ndí niile bi na Jerusalem maara ihe banyere nke a. 17 Ma iji mee ka akukko ərġu ebube a hapu iġbasa ruo ətutu mmadu ntí, ka anyị dqq ha aka na ntí ka ha

ghara igwa onye ọbụla okwu banyere aha nwoke a.”

18 Ha kporo ha nye ha iwu ka ha kwụsi ikuw okwu maqbụ ihe n’aha Jisos. 19 Ma Pita na Jon zara si ha, “Kpeenụ ikpe a n’onwe unu, maqbụ ihe ziri ezi n’anya Chineke ige unu ntị karịa ige Chineke ntị? 20 N’ihi na ọ bụ ihe rara ahụ na anyị ga-akwusị ikuw okwu banyere ihe ahụ anyị hụrụ na nke anyị nürü.”

21 Mgbe ha batuchara ha mba, ha hapurụ ha ka ha laa. O nweghi ụzọ ọbụla ha ga-esi taa ha ahụhụ n’ihi na mmadụ niile nọ na-eto Chineke n’ihi ihe a mere.

22 N’ihi na nwoke a gworo n’uzo dị ebube agafeela iri afo ano. 23 Mgbe ha hapurụ ha, ha lara kqoro ndi ibe ha ihe ndịsi nchüaja na ndị okenye gwara ha.

24 Mgbe ha nürü nke a, ha niile ji otu obi welie olu ha kpokuo Chineke, si, “Gi, Onye kachasi ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị, gi onwe gi kere eluigwe na ụwa, na oke osimiri, na ihe niile dị n’ime ha.

25 Ọ bụ gi sitere n’aka Mmụo Nsọ site n’onụ nna anyị Devid, onye na-ejere gi ozi, si: “Ginị mere mba niile ji eme oke mkpotu? Ginị mere ndị mmadụ ji na-apia opipia nke na-abaghị uru?

26 Ndị eze nke ụwa na-eguzokwa onwe ha, ndị na-achị achị na-agbakotakwa, imegide Onyenwe anyị na imegide Onye ya e tere mmanu.”

27 N’ezie n’obodo a, Herod na Pontios Palet, na ndị mba ọzọ, nakwa ndị Izrel ezukotala imegide onye nsọ ahụ na-ejere gi ozi, bụ Jisos, onye i tere mmanu,

28 ha mere ihe i jiri ike gi na uche gi kwuo na ha aghaghị imezu.

29 Ugbu a, Onyenwe anyị, lee ịba mba ha ma nye ndị ohu gi ike iji gbasaa ozi gi na-atughị egwu ọbụla.

30 Setipụ aka gi gwoọ ndị ọriịa ma ruo otu ọru ebube na ọru ịribama site n’aha onye nsọ ahụ na-ejere gi ozi bụ Jisos.”

31 Mgbe ha kpesirị ekpere, ulo ahụ ha zukorị n’ime ya mara jijiji. Ha juputara na Mmụo Nsọ, ma jiri nkuruwa okwu kwusaakwa okwu Chineke.

32 Ndị niile kwere ekwe nwere otu obi n’otu mkpuruobi. O nweghi onye ọbụla gurụ ihe ọbụla o nwere dika nke aka ya, kama ha mere ka onye ọbụla n’ime ha keta oke n’ihe ibe ya nwere.

33 Ndị ozi sitere n’ike gaa n’ihu na-agba ama banyere mbilite n’onwu Onyenwe anyị Jisos, oke amara bakwaara ha niile ụba.

34 O nweghi onye mkpa kpara n’ime ha, n’ihi na site n’oge ruo n’oge, ndị nwere ala maqbụ ulo na-ere ha, ma wetakwa ego ha retara na ha,

35 nye ndị ozi, a na-ekewa ya nye onye ọbụla dị ka mkpa ya si dị.

36 Josef onye ikuw Livayi, onye sitere na Saipros, onye ndị ozi na-akpo Banabas (nke pütara “nwa nke nkasiobi”).

37

O rere ala o nwere, weta ego ya, ma tögbo ya n’ukwu ndị ozi.

5 Ma otu nwoke a na-akpo Ananayas na nwunye ya bụ Safajra rekwaral nke ha.

2 Na nkwekorita ya na nwunye ya, o zoro ụfodu ego site n’ego ha retara n’ala ha ahụ, weta nke fofdụrụ bia tögbo n’ukwu ndị ozi.

3 Pita siri, “Ananayas, ginị mere ekwensu jiri juputa obi gi mee ka i ghaara mmụo nsọ ugħha mgbe i zopuuru onwe gi ego site n’ime ego i retara n’ala gi?

4 Ọ bugħi gi nwe ala ahụ tupu e ree ya? Mgbe e rechara ya, ego e retara ya ọ bugħi nke gi, iji mee ka i choro?

Ginị mere i ji chee echiche ime ihe dī otu a?

5 Mgbe Ananayas nürü okwu ndị a, ọ dara n’ala nwụo, egwu jidekwara ndị niile nürü ihe mere.

6 Umụ okorobia ndị no ebe ahụ batara jiri akwa kee ozu ya bupu ya ga lie.

7 Mgbe ihe dika awa ato gasiri, nwunye ya batakwara, ma ọ matabegħi ihe mere di ya.

8 Pita juri ya, gwa m, “Ọ bụ ego ole a ka gi na di gi retara ala ahụ?”

9 Ọ siri, “E, Ọ bụ ego ole ahụ ka anyị retara ya.”

10 Pita siri ya, “Ginị mere unu jiri kpebie īnwa Mmụo nke Onyenwe anyị önüwunwa? Gee ntị, nzq ücken ndị buuru di gi gaa lie no n’onụ ụzọ. Ha ga-ebupükwa gi.”

11 Ndị otu oge ahụ ọ dara n’ala n’ukwu ya, nwụo, umụ okorobia ahụ liri di ya batakwara chöputa na ọ nwụola, buru ya puo gaa lie ya n’akukụ di ya.

12 Oke egwu tħru nzuk əhụ niile, tħokwa ndị niile nürü akuk ə banyere ihe ndị a.

13 Ndị ozi ahụ rukwara oru ebube na oru ịribama dī ukwuu n’etiti ndị mmadụ.

14 Ma otu ọ dī, otutu ndị nwoke na ndị nwanyi kwere n’Onyenwe anyị sonyere ha.

15 N’ihi nke a, ndị mmadụ buputara ndị ọriịa n’okporo ọzob nibe ha n’ute na ihe ndina, ka ọ ga-abu mgbe Pita na-agafe onyinyo ya ga-adakwası ụfodu n’ime ha.

16 Igwe mmadụ zukotara site n’obodo ndị dī Jerusalem gburugburu. Ha butekwara ndị nrja nrja, na ndị mmụo na-adighi əcha na-enye nsogbu, a gwokwara ha niile.

17 Mgbe ahụ onyeisi nchüaja na ndị otu ya so n’otu ndị Sadusii ka ekworo juputara obi.

18 Ha jidere ndị ozi a tħba ha n’ulø mkporo nke əha mmadụ.

19 Ma n’oge abali mmụo ozi Onyenwe anyị meghere ənụ ụzọ ulø mkporo ahụ kpoputa ha si,

20 “Gaanu, guzoroni n’ulənsə ukwu ahụ gwa ndị mmadụ ozi niile nke ndị əħħarū a.”

21 Mgbe ha nürü

nke a, n'isi ụtụtụ, ha banyere n'ulonṣo ukwu malite izi ihe. Ma mgbe onyeisi nchüaja na ndị sooo ya bjarutere, ha kpọrọ nzukọ ndị Sanhedrin nke bụ ọgbakọ jikötara ndị okenye Izrel niile. Ha zipurụ ozi ka e site n'ulọ mkporo kputa ha. **22** Ma mgbe ndị ahụ ha zipurụ ruru n'ulọ mkporo, ha ahụghị ndị ozi ahụ. Ha loghachiri azụ kọrọ ndị ọgbakọ ahụ ihe ha hụrụ, **23** “Anyị hụrụ ka a kpochiziri ulọ mkporo ahụ nke ọma, ndị nche guzokwa n'ọnụ ụzọ ya. Ma mgbe anyị meghere ulọ mkporo ahụ, anyị ahụghị onye obula n'ime ya.” **24** Mgbe onyeisi ndị agha na-eche ulonṣo ukwu na ndịsi nchüaja nñurụ okwu ndị a, o gbara ha gharij, ha na-eche ihe nke a ga-apuṭa. **25** N'otu oge ahụ, otu onye gbabatara gwa ha, “Leenụ! Ndị ahụ unu tħbaraa n'ulọ mkporo guzo ugbu a n'ime ulonṣo ukwu na-ezi ndị mmadu ihe.” **26** Ngwangwa, onyeisi agha na ndị agha ya gara n'ulonṣo ahụ jide ndị ozi ahụ ma kputa ha, ma ha ejighị ike mee nke a n'ihi na ha tħru egwu na ndị mmadu ga-atu ha nkume. **27** Mgbe a kputara ha, e mere ka ha guzoro n'ihi ọgbakọ ndị Sanhedrin, onyeisi nchüaja jürü ha ajụjụ, **28** sị, “O bụ anyị adoghi unu aka na ntị ka unu kwusị ikuzi ihe n'aha a; ma unu emeela ka ozizi unu juputa Jerusalem niile kpebiekwa ime ka əbara nwoke a dīri anyị n'isi.” **29** Pita na ndị ozi ndị ọzo zara sị, “Anyị ga-erubere Chineke isi ọ bughi mmadu. **30** Chineke nna nna anyị a kpölitela Jisos site n'ọnwụ bụ onye ahụ unu gburu site n'ikpögide ya n'elu osisi. **31** Chineke ebüliela ya elu n'aka nri nke ya onwe ya dī ka Əkpara eze na Onye nzoputa, ka o nwhee ike inye ndị Izrel niile nchegharị na mgbaghara mmehie. **32** Anyị bụ ndị ama nke ihe ndị a, Mmụo Nsø onye Chineke nyere ndị na-erubere ya isi bükwa onyeama.” **33** Mgbe ha nñurụ nke a, o gbawara ha obi, ha chọ igbu ha. **34** Ma otu onye n'ime ha bụ onye Farisii, bürükwa onye ozizi iwu a na-asopuru, aha ya bụ Gamaliel, biliri ọtọ n'etiti ọgbakọ ahụ, nye iwu ka a kpopu ndị ozi ahụ n'ezi nwa oge nta. **35** Ọ sịri ha, “Ndị Izrel, leziekwanụ anya nke ọma ihe unu na-acho ime ndị a. **36** N'oge gara aga Teodas pütara na-egosi na ya bụ onye pürü iche, ihe dikা narị mmadu anọ sokwara ya, mgbe e gburu ya, ndị niile sooro ya gbasasirị ihe niile a kwusikwa. **37** Mgbe nke ya gasirị, Judas onye Galili pütakwara gosi onwe ya n'oge a na-agụ ọnụogugu mmadu, o nwetakwara ndị sooro ya. Mgbe e gbukwara ya, ndị niile na-eso ya gbasasirị. **38** Ya mere, agwa m unu, hapunụ ndị a ka ha laara onwe ha. N'ihi na ọ burụ na ọrụ ha bụ ọrụ mmadu, ọ

ga-akwusị mgbe na-adighị anya. **39** Ma ọ burụ na o sitere n'aka Chineke, unu agaghị enwe ike ikwusị ndị ikom ndị a, unu ga-achoputa naanị na unu na-aluso Chineke ọgụ.” **40** Ọgbakọ ahụ nabatara ndumodụ ya. Ha kpọrọ ndị ozi ahụ pia ha ihe, nyekwa ha iwu ka ha kwusị ikwu okwu n'aha Jisos, hapukwa ha ka ha laa. **41** Mgbe ha hapurụ ọgbakọ ahụ, ha na-añlụri ọnụ n'ihi na-agụnyere ha na ndị kwasiri ịnara mkparị n'ihi aha ya. **42** Ụboghị niile, n'ime ulonṣo ukwu ma n'ulọ ndị mmadu ha na-akuzi ma na-ekwusa ozioma na Jisos bụ Kraist ahụ.

6 N'oge ahụ mgbe ọnụogugu ndị na-eso ụzọ ya bidoro ịmụba, ndị Juu na-asụ asusụ Griik mere mkpesa megide ndị Juu na-asụ asusụ Hibru n'ihi na a na-elefuru ndị inyom ha, ndị di ha nwụrụ anwụ anya na nri a na-eke kwa ụboghị. **2** N'ihi nke a, ndị ozi iri na abụ ahụ kpọrọ ọgbakọ ndị niile na-eso ụzọ ya sị, “O zighị ezi na anyị ga-ahapụ ikwusa ozioma Chineke bido na-eke nri. **3** Ụmụnna anyị, sitenụ n'etiti unu hoputa ndị ikom asaa ndị a na-agbara ezi ama na ha juputara na Mmụo Nsø na amamihe. Anyị ga-enyefe ha ọrụ a n'aka. **4** Ebe anyị onwe anyị, ga-enyefe onwe anyị n'orụ ikpe ekpere, na ọrụ niile metụtara izisa ozioma.” **5** Mmadu niile nabatara atụmatu a nke ọma. Ha hoputara Stivin, nwoke juputara n'okwukwe na Mmụo Nsø. Ha hoputakwara Filip, Prokoros, Nikano, Timon, Pamenes na Nikolas, onye Antiq na-eso ụzọ ofufe ndị Juu. **6** Ha chere mmadu ndị a n'ihi ndị ozi, ndị kpeere ha ekpere, bikwasikwa ha aka n'isi. **7** Okwu Chineke gbasara nnqo. Ọnụogugu ndị na-eso ụzọ ya na Jerusalem bakwara ụba. N'oge a, ọtụtụ ndị nchüaja nabatara na-erubekwa isi n'okwukwe. **8** Ugbu a, Stivin, nwoke juputara n'amara na n'ike Chineke rürü ọtụtụ ọrụ ebube na ọrụ ịrụbama dī ukwuu n'etiti ndị mmadu. **9** Mgbe ahụ ụfodụ ndị Juu si n'ulọ nzukọ nke ndị nweere onwe ha (dī ka e si akpọ ya), na nke ndị Sirini na Alegzandria nakwa ndị ọzo sitere na mpaghara Silisia na Eshjia. Ha na Stivin malitere ịrụgharị ụka. **10** Ma ha enweghi ike iguzogide amamihe na ike nke Mmụo Nsø nke o ji ekwu okwu. **11** Mgbe ahụ, ha ji ụzọ nzuzo kpalie ụfodụ ndị ikom ka ha sị, “Anyị nñurụ ka o na-ekwujọ Mosis na Chineke.” **12** Ha kpasuru ndị mmadu, ma ndị okenye ma ndị ozi iwu. Ha biakwutere ya jide ya, kputu ya gaa na nnokọ ulọ ikpe. **13** Ha kputakwara ndị bjara gbaa ama ugħa megide ya sị, “Oge niile ka nwoke a na-ekwu okwu

ojop banyere ebe a dì nsò na iwu anyị. 14 Anyị nṣuru ka o kwuru, na Jisós onye Nazaret a ga-akwatu ulo a, gbanwekwa omenala Mosis nyere anyị.” 15 Ndị niile nọ n’ulökpe ahụ legidere ya anya. Ha hụrụ ihu ya ka o na-enwu dì ka ihu mmuo ozi.

7 Onyeisi nchüajá siri ya, “I nṣuru ihe ndị a, o bụ eziokwu?” 2 O siri, “Umunna m na ndị nna, geenụ m ntị. Chineke onye dì ebube gosiri nna nna anyị Ebrahim onwe ya mgbe o nọ na Mesopotamia, tupu o gaa biri na Haran. 3 O gwara ya, ‘Site n’obodo gi na n’etiti ndị ikwu gi pụo, gaa n’ala m ga-egosi gi.’ 4 “Ya mere, o sitere n’obodo ndị Kaldia pụo, gaa biri na Haran. Mgbe nna ya nwụrụ, Chineke zitere ya n’ala a ebe unu bi ugbu a. 5 O nyeghi ya ihe nketa n’ebe a, o bùladị ihe ruru otu nzo ụkwu. Ma o kwere ya nkwa na o ga-enye ya na ụmụ ụmụ ya ala ahụ ka o bụrụ nke ha, n’agbanyeghi na o mütaghị nwa. 6 Ma Chineke gwara ya otu a, na, ‘Umụ ụmụ ya ga-ebi díka ndị obịa n’ala na-abughị nke ha, ndị ga-eji ha mere ohu, ma mejoqkwa ha narị afọ anọ. 7 Mana aga m ata mba ahụ ha na-efe díka ohu ahụhụ.’ Chineke kwukwara sị, ‘Mgbe nke a gasiri, ha ga-esi na mba ahụ puta, bịa fee m ofufe n’ebe a.’ 8 O nyere ya ọgbugba ndị nke obibi ugwu. Ebrahim mürü Ajizik bie ya ugwu n’ubochị nke asatọ. Ajizik amuta Jekob, Jekob amuta ndisi ebo iri na abụo nke Izrel. 9 “N’ihí na ndị nna ochie ahụ nwere ekworo n’ebe Josef nọ. Ha resi ya ndị Ijipt díka ohu. Ma Chineke nonyeere ya, 10 zoputa ya na mkpagbu ya niile, mee ka o nwhee ihuoma na amamihe n’ihu Fero eze Ijipt. Onye mere ya onye ọchichị n’ala Ijipt na onye nlekọta nke ezinailo ya niile. 11 “N’oge ahụ, ụnwụ dara n’ala Ijipt na n’ala Kenan. Ụnwụ a wetara ahụhụ dì ukwuu. Nna nna anyị ha enwekwaghị ike ịchọta nri. 12 Ma mgbe Jekob nṣuru na nri oka dì n’ala Ijipt, o zipurụ nna nna anyị ha ka ha gaa njem mbụ ha n’Ijipt. Nke a bụ ogé nke mbụ ha na-agà Ijipt. 13 Mgbe ha gara Ijipt nke ugboro abụo, Josef mere ka umunne ya mata ya, Fero matakware umunne Josef. 14 Mgbe ahụ, Josef ziri ozi ka a kpota nna ya bụ Jekob na ndị ikwu ya, ndị dì iri mmadu asaa na ise ka ha bjakwute ya. 15 Jekob gara Ijipt. Ebe ahụ ka ya na nna nna anyị ha nkwa nwụo. 16 E budatara ozu ha na Shekem, ebe e liri ha n’ili nke Ebrahim jiri ego ọlaöcha züta n’aka ụmụ Hamo n’ala Shekem. 17 “Ma mgbe ogé ahụ Chineke kwere Ebrahim na nkwa na-abiaru nso, ndị Izrel nọ n’Ijipt mabarị nke ukwuu, 18 ruo mgbe eze

ozọ nke na-amaghị Josef, bidoro ịchị ọchichị n’ala Ijipt. 19 O megburu ndị agbụrụ anyị, kpagbukwaa ha. Manye ndị nna nna anyị ha ka ha tufuo ụmụ ọhụrụ ha, ka ha ghara ịdị ndị. 20 “O bụ n’oge a ka a mṛụ Mosis, o mara mma nke ukwuu n’anya Chineke. A zürü ya naanị ọnwa ato n’ulọ nna ya. 21 Mgbe e tufuru ya, ada Fero kpoqorị ya, zuo ya dì ka nwa nwoke nke aka ya. 22 A zürü Mosis n’amamihe niile nke ndị Ijipt, o bụrụ dike n’okwu na n’orụ ịtụnanya. 23 “Mgbe o gbara iri afọ anọ, o batara ya n’uche iga ileta umunna ya ndị Izrel. 24 Mgbe o hụrụ otu onye n’ime ha nke onye Ijipt na-emegide ya, o lütara ya ogu, bɔtakwara ya ọbọ site n’igbu onye Ijipt ahụ. 25 Mosis chere na umunna ya ga-aghotà na Chineke akpolutela ya isite n’aka ya naputa ha. Ma ha aghotaghị. 26 N’ubochị ozọ sonụ, Mosis hụrụ umunna ya ndị Izrel abụo ka ha nalaụ ogu. O gbalirị ime ka udo dirị n’etiti ha, sị, ‘Unu bụ umunna, gịnjị mere unu ji emejorịta onwe unu?’ 27 “Ma nwoke ahụ nke na-emegbu nwanna ya nupuru ya sị, ‘Onye mere gi onyeisi na onye ikpe n’etiti anyị? 28 I na-achọ igbu m dì ka i si gbu onye Ijipt ụnyaahụ?’ 29 Mgbe o nṣuru nke a, Mosis gbara ọsọ, gaa biri dì ka obịa n’ala Midia. N’ebé ahụ ka o nọ mütä ụmụ nwoke abụo. 30 “Mgbe iri afọ anọ gafere, e mere ka Mosis hụ mmuo ozi n’okụ na-ere ọhịa dì n’ozara, n’akụkụ Ugwu Sajnai. 31 Ma mgbe o hụrụ nke a, o juru ya anya. Dị ka o na-agaru nso ka o leruo ya anya, o nṣuru olu Onyenwe anyị ka o dara, sị, 32 ‘Abụ m Chineke nna nna gi ha. Chineke nke Ebrahim, nke Ajizik na nke Jekob.’ Ujọ mere ka Mosis maa jijiji, na o nweghi ike ilegide ya anya. 33 “Ma Onyenwe anyị gwara ya, ‘Yipụ akpukpoķkụ gi. N’ihí na ebe ahụ i guzo bụ ala dì nṣo. 34 Ahụla m otu e si akpagbu ndị m nọ n’ala Ijipt. Anụla m işu ude ha bjakwa ịzoputa ha. Ugbu a bịa, aga m ezighachi gi n’Ijipt.’ 35 “O bụ otu Mosis ahụ ha jụrụ ajụ, mgbe ha siri, ‘Onye mere gi onyeisi na onye ikpe?’ O bükwa ya ka Chineke zigara i bụ onyeisi na onye nnaputa ha, site n’inyeaka mmuo ozi ahụ mere ka o hụ ya n’ohịa ahụ. 36 O duuru ha puta mgbe o rụsirị ọru ebube na ihe irịbama dì iche iche n’ala Ijipt, na n’Osimiri Uhie na n’ozara iri afọ anọ. 37 “Onye a bụ Mosis ahụ gwara ụmụ Izrel, sị, ‘Chineke ga-eme ka onye amụma nke dì ka m, biliere unu site n’etiti ụmụnnne unu.’ 38 Ya onwe ya nọ n’ogbakó n’ozara, ya na mmuo ozi ahụ gwara ya okwu n’Ugwu Sajnai, na nna nna anyị ha; ebe o natakwara okwu dì ndị inye anyị. 39 “Ma nna nna anyị ha jụrụ irubere ya isi.

Kama ha nupuru ya n'akukụ, ma tughari laghachi azu n'Ijipt n'obi ha, 40 na-asị Eròn, ‘Meere anyị chi, ndị nke ga-edu anyị, n'ihi na anyị amaghị ihe mere nwoke a bụ Mosis, onye sitere n'ala Ijipt duputa anyị.’ 41 Ha kpụrụ onwe ha aruṣi nke oyiyi nwa ehi, ha butere ihe ichu aja nye ya. Ha ṣuriqị oṇu n'orụ nke aka ha. 42 Ma Chineke chepuru ihu ya site n'ebé ha no. O rara ha nye ikpere usuu ihe dí n'eluiwge. Nke a dabara n'ihe e dere n'akwukwo ndị amumà, “Unu ụlo Izrel, unu o wetara m onyinye anụ e gburu egbu ka o dí aja unu chiyụrụ m iri afo anụ unu nqoro n'ozara? 43 Unu buliri ụlo ikwu nke Molok na kpakpando nke chi unu bụ Refan, bụ aruṣi ndị ahụ unu mere ịkpọ isiala nye ha. Ya mere, aga m ewezuga unu, burukwa unu gaa n'ofe obodo Babilon.’ 44 “Ndị nna nna anyị ha nwere ụlo ikwu nke iwu ogbugba ndu n'ozara. E mere ya site na ntuziaka na usoro ihe atu Chineke gosiri Mosis. 45 Mgbe Joshua duuru nna nna anyị ha nweta ala ndị mba ozø ndị Chineke chiyụrụ. E butekwara igbe ogbugba ndu a n'ala ahụ. O nogidekwara n'ala ahụ tutu ruo n'oge Devid. 46 Onye chọtara ihuomà n'ebé Chineke nq, ma riọ ka o wuore Chineke nke Jekob ebe obibi. 47 Ma o bụ Solomòn wuru ya ụlo ahụ. 48 “Otu o dí, Onye kachasi ihe niile elu adighị ebi n'ụlo e ji aka wuo, díka onye amumà kwuru, 49 “Eluiwge bụ ocheeze m. Uwa bükwa ebe mgbakwasị ụkwụ m. Ụdi ụlo dí ańaa ka unu ga-ewuru m? Maobụ ebee ka ebe izuike m ga-adị? Ka Onyenwe anyị kwuru. 50 O bughị aka m mere ihe ndị a nile?” 51 “Unu ndị isiike! Ndị obi ha, na ntị ha kpochiri akpochi ịnụ ihe. Ndị na-aịjụ inabata Mmụo Nsø díka nna nna unu ha mere. 52 O dí onye amumà ndị nna unu ha na-akpogbughi? Ha gburu o bùladị ndị buru amumà banyere obibịa nke onye ezi omume ahụ, ma ugbu a unu bụ ndị raara ya nye ma gbukwaa ya. 53 Unu bụ ndị natara iwu Chineke díka e nyere ya site n'aka ndị mmụo ozi, ma unu edebeghi ya.” 54 Mgbe ha nqru ihe ndị a, iwe were ha nke ukwu. Ha tara ikitere eze n'ewe na n'onumà n'ebé o no. 55 Ma ebe o juputara na Mmụo Nsø, o lere anya n'eluiwge hụ ebube Chineke. O hukwara Jisós ka o guzoro n'aka nri Chineke. 56 O siri, “Lee, ana m ahụ ka eluiwge meghere, hukwaa Nwa nke Mmadụ ka o na-eguzo n'aka nri Chineke.” 57 Ha mere ụzu dí ukwu, were mkpisiaka ha ruchie ntị ha. Ha niile gbara ọso gaa nukwasị ya, 58 dòkpuru ya pụo n'azụ obodo malite ịtụ ya nkume. N'oge a, ndị akaebe wusara uwe ha n'ukwụ otu nwokorobia a

na-akpọ Sol. 59 Mgbe ha na-atu Stivin nkume ahụ, o kpere ekpere, “Onyenwe anyị Jisós, nara mmụo m.” 60 O gburu ikpere n'ala werewka oke olu tie mkpu, “Onyenwe anyị, biko agụnyekwarala ha mmehie nke a!” Mgbe o kwusiri nke a, o dara n'ala nwụo.

8 Sol kwenyere ka e gbuo ya. N'ubochị ahụ, oke mkpagbu bidoro megide nzuko dí na Jerusalem. Ndị niile kwere ekwe, ma ewezuga ndị ozi n'onwe ha gbasasịrị n'ala Judia na Sameria. 2 Ndị ikom, ndị na-atu egwu Chineke, bijara buru ozu Stivin gaa lie ya. Ha ruru ụjụ nke ukwu n'ihi ya. 3 Ma Sol bidoro ịla nzuko n'iyi. O na-abanye site n'ụlo ga n'ụlo ndị kwere ekwe na-adoputa ha, nwoke na nwanyị, tinte ha n'ụlo mkporo. 4 Ndị ahụ a chusasịrị zisara ozioma n'ebé niile ha gbagara. 5 Filip gara n'otu obodo dí na Sameria kwusaara ndị n'ebé ahụ ihe banyere Kraist. 6 Igwe mmadụ gere ntị n'ihe Filip na-ekwu n'ihi na ha hụru orụ iribama o rürü. 7 Mmụo ndị ahụ na-adighị ọcha ji iti mkpu site n'ime otutu mmadụ püta. O gwokwara otutu ndị ahụ ha kpónwụrụ akponwụ na ndị ngwuro. 8 N'ihi ya, oṇu dí ukwu juputara n'obodo ahụ. 9 Ugbu a, kemgbé otutu oge gara aga, otu nwoke aha ya bụ Saimon bụ onye mgbaasi. O jirila mgbaasi ya mee otutu ihe turu ndị niile bi n'obodo Sameria n'anya. O na-anyakwa isi na ya bụ onye dí ukwu. 10 Onye ọbula, ma onye ukwu ma onye nta, na-ege ya ntị na-asıkwa “Nwoke a bụ ike Chineke ahụ a na-akpọ Ike dí ukwu.” 11 Ha na-ege ya ntị oge niile n'ihi na o na-eji ike mgbaasi ya na-eme ihe juru ha anya. 12 Ma mgbe ha kwenyere n'ozioma Filip díka o na-ekwusa ihe banyere ozioma alaeze Chineke na aha Jisós Kraist, e mere ha baptism, ma nwoke ma nwanyị ha. 13 Saimon kwerekwara otu aka ahụ. Mgbe e mechara ya baptism, o bidoro iso Filip na-agaghari n'ihi ihe iribama na orụ ebube niile Filip rürü, turu ya n'anya nke ukwu. 14 Mgbe ndị ozi nq na Jerusalem nqru na ndị Sameria anabatala okwu nke Chineke, ha zigaara ha Pita na Jon. 15 Mgbe ha bijaruru, ha kpere ekpere ka ha nata Mmụo Nsø. 16 N'ihi na Mmụo Nsø abiakwasịbeghi onye ọbula n'ime ha, kama ihe e mere ha bụ baptism n'aha Onyenwe anyị Jisós. 17 Mgbe Pita na Jon bikwasịri ha aka n'isi, ha natara Mmụo Nsø. 18 Mgbe Saimon hụru na a na-enye Mmụo Nsø naanị site n'aka ndị ozi bikwasịri ha n'isi, o chere ha ego n'ihu, 19 si, “nyekwanụ m ike a. Ka onye ọbula m bikwasịri aka n'isi nata Mmụo Nsø.” 20 Ma Pita siri,

“Gị na ego gị laakwa n’iyi. N’ihı na i chere na i ga-eji ego züta onyinye Chineke. 21 I nweghi oke maqbı ihe nketa n’orù a, n’ihı na obi gị ezighi ezi n’ihu Chineke. 22 Si n’ajø omume gị chegharja, rịo Onyenwe anyị aririø ma eleghị anya o ga-agbaghara gị echiche ojoo niile nke obi gị. 23 N’ihı na ahłrụ m na i juputara n’obi ilu na i nökwa n’agbụ nke ajø omume.” 24 Saimon zara Pita sị, “Biko, kpee ekpere rịorø m Chineke, ka ihe ndị a niile i kwuru, hapu iþjakwası m.” 25 Mgbe ha gbachara akaebe, ma kwusaakwa okwu nke Onyenwe anyị, ha loghachiri Jerusalem. Ma mgbe ha na-ala ha zisara ozioma n’otutu obodo ndị Sameria. 26 Mgbe ahụ mmuo ozi Onyenwe anyị gwara Filip sị, “Gaa na ndida, n’uzo ɔzara nke siri Jerusalem gawa Gaza, utz ahụ bu utz ɔzara.” 27 O biliri gawa. Mgbe ahụ, otu onye Itiopia bụ onye onozi, bùrụkwa onyeisi ozi dị mkpa, onye na-eche akụ nke Kandis, eze nwanyị ndị Itiopia, gara Jerusalem ife Chineke. 28 Mgbe o na-ala, o nödürü ala n’ugboala ya, nke ịnyinya na-adokpughari, na-agụ akwukwọ Ajzaya onye amuma. 29 Mmụo Nso gwara Filip, “Gaa ugbo ahụ nso, sonyekwara ya.” 30 Filip gara nso, nükwa ka o na-agụ akwukwọ Ajzaya onye amuma. O sıri, “I na-aghota ihe i na-agu?” 31 O sıri, “M ga-esi ańaa ghota, ma mmadu ezighi m?” O rịorø Filip ka o rigota n’ugboala ahụ, soro ya nödụ n’ime ya. 32 Mpaghara akwukwọ nso o na-agụ bu nke a, “E duuru ya dị ka atürü gaa n’ebé a ga-egbu ya. Dịka nwa atürü na-anø nwayoq n’ihu onye na-akpacha ya aji, otu a ka o na-emegheghị onu ya. 33 N’onodụ idị ala ya, e meghị ka ikpe ziri ezi ruo ya aka. Onye ga-akó akukọ banyere agburụ ya? N’ihı na e sitere n’uwa wepụ ndu ya.” 34 Onozi ahụ jurụ Filip, “Biko, gwa m, onye ka onye amuma a na-ekwu okwu ya? O bụ ihe banyere onwe ya ka o na-ekwu, ka o bụ banyere onye ozø?” 35 Mgbe ahụ, Filip malitere ikwu okwu, site n’akukọ akwukwọ nso o na-agụ koqoro ya akukọ ozioma banyere Jisos. 36 Mgbe ha na-agụ n’uzo, ha bijaruru ebe օdø mmiri nta dị. Onozi ahụ sıri, “Lee, nke a bụ mmiri. O dị ihe ga-egbochi ime m baptizim?” 37 Filip sıri, “O burụ na i ji obi gị niile kwere, e nwere ike ime gị baptizim.” Onozi ahụ sıri, “Ekwere m na Jisos Kraist bụ Okpara Chineke.” 38 O kwuru ka a kwusị ugboala ahụ. Mgbe ahụ, onozi ahụ na Filip wüdatara banye n’ime mmiri ebe Filip nq mee ya baptizim. 39 Mgbe ha sitere n’ime mmiri ahụ püta, ngwangwa Mmụo Onyenwe anyị sitere n’ebé ahụ wepụ Filip, onye onozi ahụ ahukwaghị ya anya

ozø; kama o gara n’ihu n’ije ya na-añuriıkwa oñu. 40 Ebe ozø a huru Filip bụ n’Azotus. O jegharikwara n’obodo niile dị n’ala ahụ, na-ekwusa ozioma ruo mgbe o bijaruru Sizaria.

9 Ma ugbu a, Sol, onye ume niile o na-ekuputa bụ naanị iþa mba na igbu ndị na-eso utz Onyenwe anyị, gakwuuru onyeisi nchüaja, 2 rịo ya ka o nye ya akwukwọ ozi nke o ga-eji jekwuru ndị ulo nzuko ndị Juu dị na Damaskos, nke o ga-abụ o hụ onye əbula na-eso utz ahụ ma ha bụ nwoke ma ha bụ nwanyị, ka օdøkpuru ha n’agbụ, kpugaa Jerusalem. 3 Mgbe o na-aga n’uzo, o bijaruru ebe dị Damaskos nso. Na mberede, ihe ihè nke sitere n’eluigwe chara ya gburugburu. 4 O dara n’ala, nụ olu na-akpø ya oku, “Sol, Sol, gini mere i ji na-akpagbu m?” 5 O sıri, “I bụ onye, Onyenwe anyị?” Olu ahụ zaghachiri, “Abụ m Jisos onye i na-akpagbu. 6 Ugbu a, bilie, baa n’ime obodo, a ga-agwa gi ihe i na-aghaghị imezu.” 7 Ndị ikom ha na ya so aga guzoro n’ebé ahụ, ma ha enweghi ike ikwu okwu. Ha nṣrụ olu ahụ, ma ha ahughị onye əbula. 8 Sol si n’ala bilie, ma n’agbanyeghi n’anya ya meghere emeghe, o dighị ihe o nwere ike iþu. Nke a mere na ha sekpuru ya n’aka dubata ya na Damaskos. 9 O hughị utz ubochi ato, o nweghi ike iri nri maqbụ riqo ihe oñiñu. 10 Otu onye nke na-eso utz ya no na Damaskos, a na-akpø Ananayas. Onyenwe anyị gwara ya n’oñu, “Ananayas!” O sıri, “Lee m, Onyenwe anyị.” 11 Onyenwe anyị gwara ya, “Gaa n’ulø Judas nke dị n’okporoüzø Guzoziri Eguzo, juo ajuju banyere onye a na-akpø Sol, onye si Tasos, o no ugbu a na-ekpe ekpere. 12 O hula oñu na otu nwoke a na-akpø Ananayas na-abijawute ya, ibikwası ya aka n’isi ka o hụ utz.” 13 Ma Ananayas zara, “Onyenwe anyị, anula m akukọ ihe ojoo niile nwoke a mere ndị nso gi bi na Jerusalem. 14 Ugbu a, o natara ikike n’aka ndisi nchüaja bịa n’ebé a ka o jide ndị niile na-akpoku aha gi.” 15 Ma Onyenwe anyị gwara ya, “Gaa, n’ihı na ahoputala m nwoke a ka o burụ ngwa oru m, onye ga-ewegara mba ndị ozø, ndị eze na ümụ Izrel aha m. 16 Mü onwe m ga-egosi ya üdị ahuhụ o na-aghaghị ita n’ihı aha m.” 17 Ya mere, Ananayas garuru n’ulø ahụ, banyekwa n’ime ya. O bikwasıri aka ya n’isi Sol, sị, “Nwanna Sol, Onyenwe anyị Jisos, onye gosiri gị onwe ya n’uzo, zitere m ka i hukwa utz ozø, ka i juputakwa na Mmụo Nso.” 18 Otu mgbe ahụ, ihe díka akpirikpa sitere n’anya ya daputa, o bidokwara iþu utz ozo. O

biliri oto, e mee ya baptizim. **19** Mgbe o richara nri, o nwetakwara ike ya. Ya na ndị na-eso ụzo Jisos noro na Damaskos otutu ụbochi. **20** Ngwangwa, o bidoro ikwusa Jisos n'ulọ nzukọ na-asi, O bụ Okpara Chineke. **21** O juru ndị niile nñuru yaanya, ha na asi, “O bughị nwoke a bụ onye ahụ na-emekpa ndị niile na-apkpoku aha ahụ na Jerusalem? O bụ na o bughị maka nke a ka o ji bia ebe a ikpuru kwala ha kpugara ndịsi nchüaja?” **22** Ma Sol gara n'ihu baa uba n'ike karịa na ikwu okwu nke gbara ndị Juu bi n'obodo Damaskos ghariji site n'uzo o siri gosi na Jisos bụ Kraist ahụ. **23** Mgbe otutu ụbochi gasirị ndị Juu gbara izu igbu ya. **24** Ma Sol chọputara ihe ha zubere ime. Ehihie na abalị, ndị a nọ na-eche ụzo niile e si apụ n'obodo ahụ nche, ka ha nwe ike gbuo ya. **25** Ma umuazụ ya kunyere ya na nkata amanyere ụdo bufee ya n'ofe mgbedi nke obodo. **26** Mgbe o rutere Jerusalem, o gbalịrị idinyere ndị na-eso ụzo Jisos nō n'ebe ahụ, ma ha tñru egwu. Ha ekwenyeghi na o ghoşa ezi onye na-eso ụzo Jisos dika ha. **27** Ma Banabas duuru ya gaa n'ebe ndị ozi nō. O kporo ha akukọ otu o siri hụ Onyenwe anyi na otu o siri gwakwa ya okwu. Na otu o siri kwusaa ozioma n'aha Jisos na Damaskos na-atughị egwu. **28** O soro ha na-agaghari na Jerusalem. O na-ekwusakwa okwu n'aha Onyenwe anyi na-atughị egwu. **29** Ya na ndị Juu na-asụ asusụ Griik ruritakwara ụka. N'ihi ya ndị a gbara izu igbu ya. **30** Mgbe ndị kwere ekwe nñuru banyere nzube ha, ha duuru ya gaa Sizaria site n'ebe ahụ zipụ ya ka o laa obodo Tasos. **31** Mgbe ahụ, nzukọ niile ndị nō na Judia, Galili na Sameria, nñorop n'udo, guzosiekwa ike. Ha na-amụba n'onyogugu site n'itụ egwu nke Onyenwe anyi na igbaume nke Mmụo Nso. **32** Pita na-ejeghari n'etiti ndị kwere ekwe, o gakwara leta ndị nso nō n'obodo Lida. **33** N'ebe ahụ, o hñru otu nwoke aha ya bụ Ainiás. Nwoke a anọla n'ute orịa afo asatọ. O bụ onye ahụ ya kpónwuru akponwụ. **34** Pita siri ya, “Ainiás, Jisos Kraist agwoola gi. Bilie mezue ute gi.” Ngwangwa, Ainiás biliri oto. **35** Ndị niile bi na Lida na Sharón hñru ya. N'ihi ya, ha nabatara Onyenwe anyi. **36** N'obodo Jopa, e nwere otu onye nwanyị na-eso ụzo ya, nke aha ya bụ Tabita nke pütakwara Dókas na asusụ Griik. O juputara n'orụ oma, na orụ obi ebere n'ebe umu ogbenye nō. **37** N'oge a, o riara orịa, nwụo. Mgbe ha sachara ya ahụ, ha nibere ya n'otu ime ulọ dị n'ulọ elu. **38** Jopa díkwa nso na Lida. Mgbe ndị na-eso ụzo ya nñuru na Pita nō n'ebe ahụ, ha ziri umu nwoke abuọ ozi ka a riọ ya, sị, “Biko, ahapula ịbìakwute

anyi ngwangwa.” **39** Pita biliri soro ha gawa, mgbe o ruru, ha duuru ya gbago n'ulọ elu n'ime ulọ ahụ. Umụ nwanyị niile di ha nwñru anwụ nō n'ebe ahụ na-ebe akwa, na-egosi uwe Dókas dñurụ ha mgbe o dị ndị. **40** Pita chupurụ ha niile n'ezi, gbuo ikpere n'ala, kpee ekpere. O tughariri chee ozu ahụ ihu sị, “Tabita, bilie.” O meghere anya ya, ma mgbe o hñru Pita, o biliri, nñodu ala. **41** O nyeere ya aka ka o kwñru oto. O kporo ndị nso niile nō n'ebe ahụ, ha na umu nwanyị ahụ di ha nwñru gosi ha na o dị ndị. **42** A nñuru akukọ ihe a mere n'ebe niile na Jopa, nke mere ka otutu kwere n'Onyenwe anyi. **43** O nogidere na Jopa otutu ụbochi. O nñoduru n'ulọ Saimon, onye orụ ya bụ idozi akpukpo anu.

10 N'oge ahụ, o nwere otu nwoke bi na Sizaria, aha ya bụ Kóneliós. O bụ ọchiagha na-elekọta nari ndị agha si na mpaghara Itali. **2** Nwoke a na ezinaulọ ya bụ ndị na-asopurụ ma na-atukwa egwu Chineke. O na-enyere ndị ogbenye aka na-ekpekwara Chineke mgbe niile. **3** Otu ụbochi, n'ihe dika elekere ato nke ehihie, o hñru ọhụ ebe otu mmụo ozi nke Chineke bijakwutere ya sị ya, “Kóneliós!” **4** Kóneliós lekwasiri ya anya n'egwu juo ya sị, “Onyenwe m, o bụ gini?” O siri ya, “Ekpere gi na onyinye gi nye ndị ogbenye e rutela dika ihe ncheta n'ihu Chineke. **5** Ugbu a, zie ndị ikom ka ha gaa n'obodo Jopa kpota otu onye aha ya bụ Saimon, onye a na-apkpokwa Pita. **6** O bụ ọbia n'ulọ otu nwoke a na-apkpokwa Saimon, onye na-edozi akpukpo anu. Onye ulọ ya dị n'akukụ osimiri.” **7** Mgbe mmụo ozi ahụ gwara ya okwu pürü, o kporo ndị ohu ya abuọ na otu n'ime ndị agha na-eche ya nche nke na-atukwa egwu Chineke. **8** Mgbe o kochara ha ihe niile, o zigara ha Jopa. **9** N'echi ya, mgbe ha nō nso n'ebe ahụ, n'ihe dika elekere iri na abuọ nke ehihie, Pita rigoro n'elu ulọ ahụ ikpe ekpere. **10** Agụ bidoro igu ya, o choq ihe o ga-eri. Ma mgbe a na-akwado nri, o hñru ọhụ. **11** O hñru ka eluigwe meghere, hukwa ihe dika akwa ọcha dị obosara nke e sitere n'akukụ ano ya na-ewedata n'ala. **12** Ihe dị n'ime ya: bụ umu anumānụ dị iche iche, ndị nwere ụkụw ano, ma anu ndị na-apkpokwu n'ala na umu nnunụ nke igwe. **13** Mgbe ahụ, o nñuru olu na-asi, “Pita bilie, gbuo ma riekwa.” **14** Ma Pita siri, “Mba, Onyenwe m. O díbeghi mgbe m riri ihe ọbula rürü arụ maqbụ nke na-adighị ọcha.” **15** Olu ahụ gwara ya nke ugboro abuọ, “Akpolà ihe ọbula ihe rürü arụ bụ nke Chineke mere ka o dị ọcha.” **16** Ihe a mere ugboro ato, ngwangwa, e weghachikwara

ya n'eluigwe. **17** Mgbe Pita nō na-atule ihe ọhụ ahụ pütara bụ nke gbakwara ya gharijị, lee, ndị ikom ahụ Kọneliós zipürü abịarutela kwusị n'ọnụ ụzo, na-ajụ ebe ụlo Saimon di. **18** Ha kpọro oku iju ma Saimon onye a na-akpọ Pita o nō n'ulọ ahụ. **19** Ka Pita norijị na-atuğharị uche n'ihe ọhụ ahụ pütara, Mmụo Nṣo gwara ya, “Lee, mmađu ato guzo n'ọnụ ụzo ugbu a. Ha chọkwara iňu gi. **20** Bilie, rịda jekwuru ha ngwangwa, enwela obi abuqị i soro ha gawa, n'ihi na o bụ m zitere ha.” **21** Pita jekwuru ndị ikom ahụ, si, “O bụ m bụ onye unu na-achọ, ginị ka unu na-achorọ m?” **22** Ha siri, “O bụ Kọneliós onyeisi agha na-elekota nari ndị agha zitere anyị. O bụ onye ezi omume nke na-atu egwu Chineke, bùrụkwa onye ndị Juu niile na-asopụrụ. Mmụo ozi dị nṣo gwara ya ka o kpota gi n'ulọ ya, iňu ihe i nwere ikwu.” **23** Ya mere, o kpobatara ha n'ulọ dika ndị ọbịa. Echi ya, o biliri soro ha gawa, ụfodụ ndị kwere ekwe na Jopa sokwara ya gaa. **24** N'ubochị na-esota ya, ha bijaruru Sizaria. Kọneliós norijị na-eche ha, ya na ndị ezinaulọ ya, na ndị ikwu na ibe ya, na ndị enyi ya o kpọro. **25** Mgbe Pita batara, Kọneliós zutere ya, daa n'ala n'ukwụ ya, kpọro ya isi n'ala. **26** Ma Pita selitara ya elu sị, “Bilie oto, mụ onwe m bükwa mmađu.” **27** Mgbe ha na-ekwurịta okwu, o banyere n'ime ụlo ma hụ igwe mmađu ka ha zukotara. **28** O siri ha, “Unu maara nke ọma na o bụ ihe megidere iwu na onye Juu na onye mba ozọ ga-enwe mmekorịta maqbụ gaa leta onye mba ozọ. Ma Chineke ezila m na m ekwesighị ikpo mmađu ọbụla onye rürü arụ maqbụ onye na-adighị ọcha. **29** N'ihi nke a, o bụ ya mere m jiri bịa mgbe akporo m na-ajughị ajuju. Ma ka m juo ugbu a ihe mere unu ji kpoo m?” **30** Kọneliós siri, “N'ubochị anọ gara aga, mgbe m nō na-ekpe ekpere n'oge ehihie n'ulọ m, n'ihe dika elekere ato, na mberede, ahụrụ m nwoke yi uwe na-enwu ọcha ka o guzoro n'ihu m. **31** O siri, Kọneliós, ‘Chineke anụla ekpere gị ma chetakwa onyinye i na-enye ndị ogbenye. **32** Ziga n'obodo Jopa n'ulọ otu nwoke a na-akpọ Saimon, onye na-edozi akpukpo anụ. O bi n'akukụ osimiri.’ N'ebé ahụ ha ga-ahukwa otu onye ọbịa aha ya bụ Saimon a na-akpọ Pita. **33** O bụ n'ihi nke a ka m ji mee ngwangwa zie ka a kpoo gi. Qị dí mma na i bjara. Ugwu a, anyị niile ezukọtala n'ebé a n'ihu Chineke iňurụ ihe niile Onyenwe anyị chorọ ka i gwa anyị.” **34** Mgbe ahụ Pita meghere ọnụ ya sị, “Ugwu a, aghọtala m n'ezie na Chineke abughi onye na-ele mmađu anya n'ihu. **35** Kama n'ime mba

ọbụla, onye ọbụla na-atu egwu ya na onye na-arụ ọru ezi omume ka o na-anabata. **36** Unu maara ihe banyere ozioma ahụ o zigaara ndị Izrel niile, nke na-akọ akụkọ ozioma nke udo site na Jisós Kraist onye bụ Onyenwe anyị n'ihe niile. **37** Okwu ahụ gbasara n'ala Judia niile, malite na Galili mgbe Jòn kwusachara baptizim nke ya. **38** Otu Chineke si were Mmụo Nṣo na ike wukwasị Jisós onye Nazaret dika mmanụ, na otu o si jegharịa na-emē mma na-agwókwa ndị niile ekwensu na-emekpa ahụ, n'ihi na Chineke nonyeere ya. **39** “Anyị bụ ndị akaebe ihe niile o mere n'ala ndị Juu na n'ime Jerusalem. Ha gburu ya site n'ikpogide ya n'elu obe. **40** Ma Chineke mere ka o si n'ọnwụ bilite mgbe ụbochị ato gasiri. E mekwara ka ndị mmađu hụ ya anya. **41** O bughi mmađu niile kama o bụ naanị anyị ndị Chineke hoputara, dika ndị akaebe, ndị soro ya rie ma n'ụkwa mgbe o si n'ọnwụ bilie. **42** O nyere anyị iwu ka anyị gaa zisaa ozioma n'ebé niile, ikowà na o bụ ya ka Chineke hoputara ibü onye ikpe nke ndị dị ndụ na ndị nwụrụ anwụ. **43** Ndị amumà niile gbara ama ihe banyere ya na onye ọbụla nke kweere na ya ga-enweta mgbaghara mmechie site n'aha ya.” **44** Mgbe Pita nō na-ekwu okwu, Mmụo Nṣo bìakwasiri ndị niile n'ụrụ okwu a. **45** Nke a juru ndị e biri ugwu n'etiti ndị kwere ekwe soro Pita bịa anya otu e siri mee ka ndị mba ozọ nata onyinye Mmụo Nṣo ahụ. **46** N'ihi na ha n'ụrụ ka ha na-ekwu okwu n'asusị dí iche iche na-etokwa Chineke. Mgbe ahụ Pita juru, **47** “O dí onye pürü igbochi anyị ime ndị a baptizim. Ndị natara Mmụo Nṣo dí ka anyị onwe anyị?” **48** N'ihi nke a, o nyere iwu ka e mee ha baptizim n'aha Jisós Kraist. Ha riore ya ka o nonyere ha ụbochị ole na ole.

11 Ndị ozi na ụmụnna ndị bi na Judia niile n'ụrụ na ndị mba ozọ anabatala okwu Chineke. **2** Mgbe Pita ruru Jerusalem, ndị kwere ekwe e biri ugwu tara ya ụta, **3** na-asị, “Ginị mere i ji gakwuru ndị a na-ebighị ugwu soro ha rie ihe?” **4** Pita kowaara ha ihe niile mere na otu o si mee, na-asị. **5** “Otu ụbochị, mgbe m nō n'obodo Jopa, ahụrụ m ọhụ n'oge m na-ekpe ekpere. N'ime ọhụ a, ahụrụ m ihe yiri akwa ọcha dí obosara nke e sitere n'akukụ anọ ya na-ewedata site n'eluigwe. E budatara ya n'ihu m. **6** N'ime ya, ahụrụ m anumānụ ndị nwere ụkụ anọ, na anụ ọhịa, na anụ ndị na-akpụ akpụ n'ala na ụmụ nnunụ nke eluigwe. **7** Mgbe ahụ, anụrụ m olu gwara m sị, ‘Pita, bilie, gbuo ma riekwa.’ **8** “Ma asirị m, ‘Mba, Onyenwe

m, o dibeghi mgbe ihe na-adighi ocha maɔbu ihe ruru aru bara m n'onu.' 9 'Olu ahụ siri n'eluigwe zaghachi nke uboro abu, 'Akpoli ihe obula ihe ruru aru bu nke Chineke mere ka o di ocha.' 10 Nke a mere uboro ato, ma emesia dolie ha niile laa n'eluigwe. 11 'N'otu oge ahụ, ndị ikom ato ndị e zipurụ site Sizaria ikpọ m bjarutere kwusị n'onu uzo n'ulọ ebe m no. 12 Mmụo Nso gwara m ka m ghara inwe obi abu isoro ha na-akpaghi oke obula. Mmadụ isii ndị a n'etiti umunna anyị sokwa m, bjarute n'ulọ nwoke ahụ. 13 O gwara anyị otu o si hụ mmụo ozi n'ulọ ya, onye siri, 'Ziga ndị ozi jee Jopa ka ha kpota Saimon onye a na-akpọ Pita. 14 O ga-ewetara gi ozi nke a ga-esite na ya zoputa gi n'ezinaulọ gi niile.' 15 'Mgbe m ka kpụ okwu ahụ n'onu, Mmụo Nso biakwasirị ha dika o siri biakwasị anyị na mbụ. 16 Mgbe ahụ, echetara m okwu ahụ Onyenwe anyị kwuru sị, 'Jọn ji mmiri mee unu baptism, ma a ga-eji Mmụo Nso mee unu baptism.' 17 Ya mere, o buru na Chineke nyere ha otu onyinye ahụ o nyere anyị mgbe anyị kweere n'Onyenwe anyị Jisós Kraist, onye ka m bụ iguzogide Chineke?' 18 Mgbe ha nṣụ nke a, ha agaghị n'ihi n'iru ụka kama ha toro Chineke, na-asị, 'N'ezie, Chineke enyela ohere ka o buladi ndị mba ozọ chegharịa baa na ndu.' 19 Ugbu a, ndị ahụ niile gbasasirị n'ihi mkpagbu ahụ bidoro mgbe a tughburu Stivin na nkume, jeruru akụkụ Fonisia na Saipros na Antiok na-ekwusa ozioma ahụ naanị n'etiti ndị Juu. 20 Ma otu o di, ụfodụ n'ime ndị ikom ndị ahụ sitere n'akụkụ Saipros na Sirini gara Antiok, malite ikwusara ndị Griik ozioma banyere Onyenwe anyị Jisós. 21 Onyenwe anyị goziri mgbalị ha niile. N'ihi na otutu mmadụ chegharịri kwere n'Onyenwe anyị. 22 Mgbe nzukọ dì na Jerusalem nṣụ ihe ndị a, ha zipurụ Banabas ka o gaa Antiok. 23 Mgbe o rutere, hụ ihe amara Chineke ruru n'etiti ha. O nṣuri ri oṇu, mgbakwaa ha niile ume, gwa ha ka ha were obi ha niile nogide n'ime Onyenwe anyị. 24 O bụ ezigbo mmadụ, onye juputara na Mmụo Nso na okwukwe. O nwewkvara okwukwe di ebube, n'ihi ya otutu mmadụ chegharıkvara biakwute Onyenwe anyị. 25 Emesia, o gara Antiok obodo Tasos ichọ Sol. 26 Mgbe o choputara ya, o duuru ya bịa n'Antiok. Ihe ha ka otu afọ, ka ha na-ezukọ n'ulọ chochị na-akuziri otutu igwe mmadụ ihe. O bụ n'ime Antiok ka e buru uzo kpọ ndị na-eso uzo ya ndị Kraist. 27 N'oge ahụ, ndị amuma sitere na Jerusalem bjaruru Antiok. 28 Otu onye n'ime ha a na-akpọ Agabos biliri ọtọ buo amuma

site n'ike Mmụo Nso banyere oke ụnwụ ga-abịakwasị ụwa niile. Amuma a mezukwara n'oge Klodiós nachi. 29 Ndị na-eso uzo ya kwekorịtara ițukọta na iziga onyinye di iche iche nye ndị kwere ekwe no na Judia. Onye obula nyekwara ihe dika o nwere ike. 30 Ha mere nke a, ha zigara ndị okenyi ihe ha tükötara, site n'aka Banabas na Sol.

12 N'oge ahụ, eze Herod jidere ụfodụ ndị so na chochị buru n'obi ikpagbu ha. 2 O jiri mma agha gbuo Jemis nwanne Jọn. 3 Mgbe o choputara na omume ya tọrọ ndị Juu ụtọ, o gara n'ihi jidekwa Pita. Nke a mere n'oge mmemme Achichà Ekoghị eko. 4 Mgbe o jidere ya, o tinyere ya n'ulọ mkporo ebe o mere ka ndị agha chee ya nche, ndị agha ano n'otu oge, ndị agha ano ozọ n'oge nke ozọ. Ebunnobi ya bụ ikpoputa ya n'ihi ọha mmadụ kpee ya ikpe mgbe Mmemme Ngabiga gasirị. 5 Mgbe e debere Pita n'ulọ mkporo, nzuko esepughi aka n'ikpe ekpere n'ihi ya nye Chineke. 6 Ma n'abalị na-esota ụbuchi ahụ Herod ga-akpuputa ya, Pita no n'ura n'etiti ndị agha abu, e jiri eriri igwe kee ya n'ukwu n'aka, ma ndị nche ozọ nökwa n'onu uzo na-eche ya nche. 7 Na mberede mmụo ozi Onyenwe anyị bijara guzoro n'ebé ahụ, ihè nwukwara n'ime ulọ mkporo ahụ. O kuturụ Pita aka n'akụkụ sị, "Ngwangwa, bilie ọtọ!" Eriri igwe ahụ dapurụ n'aka ya. 8 Mmụo ozi ahụ siri ya, "Yiri uwe gi na akpukpokwu gi." O mere otu ahụ, Mmụo ozi ahụ gwakwara ya, "Yirikwa akwa mgbokwasị gi soro m." 9 Pita sooro ya n'azụ, o chere na o na-ahụ ọhụ, ma o mataghị na ihe mmụo ozi ahụ na-eme bụ ezie. 10 Ha gafere ndị nche nke mbụ na nke abu rute n'onu uzo e si abanye n'ime obodo, nke bu onu uzo igwe. Onu uzo igwe ahụ meghekwarra n'onwe ya, ha esite na ya gafee. Mgbe ha gara ije ruo ebe tere anya n'ama nke ozọ, ngwangwa mmụo ozi ahụ hapuru ya. 11 Mgbe ahụ kwa ka Pita għotara ihe niile mere. O kwuru, "Ugbu a, amatala m n'ezie, na Onyenwe anyị ezitela mmụo ozi ya, ka o bịa zoputa m site n'aka eze Herod na ihe niile ndị Juu na-atu anya ya. Ugbu a o naputakwala m site n'ochichọ ojoo niile nke ndị Juu." 12 Mgbe o għotara ihe meren, o għawra n'ulọ Meri nne Jòn onye a na-akpokwa Mak, ebe otutu mmadụ zukotrarị na-ekpe ekpere. 13 Mgbe o kürü aka n'onu uzo ama, otu odibo nwanyị aha ya bụ Roda bijara ka o zaa ya. 14 Mgbe o nṣu olu Pita, oṇu juru ya obi nke mere na o għaara oṣo lagħachi azu n'emegħegħi uzo.

Ọ gara tisaa, “Ọ bụ Pita nō n’onu ụzọ!” **15** Ha sịrị ya na ọ na-ekwu okwu dika onye uche ya na-ezughị oke. Mgbe o nogidesirị ike na-ekwu otu ihe ahụ, ha sịrị, “Ọ ghaghị i bụ mmuo ozi ya.” **16** Ma Pita nogidere na-akụ aka n’uzo. Mgbe ha meghere ụzọ hụ ya, o gbagwojuru haanya. **17** O feere ha aka ka ha mechie ọnụ. O kqorị ha otu Onyenwe anyị si duputa ya site n’ulọ mkporo. Ọ gwara ha, “Meenụ ka Jemis na ụmụnna anyị niile mata ihe ndị a.” O pürü gawa ebe ọzọ. **18** N’isi ụtụtụ echị ya, oke ogbaaghara dị n’etiti ndị agha, ebe ha na-eche ihe mere Pita. **19** Mgbe Herod chogharichara ya ma ọ chotaghị ya, o jurụ ndị nche ahụ ajuju dị iché iché. N’ikpeazu ọ nyere iwu ka e gbuo ha. Emeṣia ọ hapurụ Judia gaa Sizaria nodu n’ebé ahụ. **20** N’oge ahụ Herod na-eweso ndị Taja na Saídịn iwe, ha zipurụ ndị ozi ha izute ya. Ha buru ụzọ mee ka ha na Blastos bürü enyi, onye eze tükwasirị obi nke na-elekotakwa imē ulọ ndinna eze anya. Ha rịorị ya ka udo dịrị, n’ihi na a na-esi n’obodo eze na-enwetara ha ihe oriri. **21** N’ubochị nzukọ ahụ, Herod gbkwasirị uwe ndị eze ya nökwasị n’ocheeze ya. O weere oke olu dị iché gwa nzukọ ahụ niile okwu. **22** Igwe mmađu ahụ nō na-eti mkpu, “Nke a abughị olu mmađu, o bụ olu chil!” **23** N’otu oge ahụ, mmuo ozi Onyenwe anyị tiri ya ihe otiti dị egwu n’ihi na o nyeghị Chineke otuto ma otu. İkpuru ripiara ya ahụ, nke mere ka ọ nwụo. **24** Ma okwu Chineke gara n’ihu na-aba ụba na-agbasakwa. **25** Mgbe ha rüchara örü ha, Banabas na Sol si Jerusalem loğhachi. Ha kpoqo Jòn onye a na-akpokwa Mak n’ije ha.

13 Ndị amụma na ndị nkuzi ụfodụ nökwa na nzukọ dị n’Antiök. Ụfodụ n’ime ha bụ Banabas na Simiçon onye a na-akpọ nwoke ojii, na Lusiós onye Sirini, na Manaen (onye azülitekorị ya na eze Herod), na Sol. **2** Mgbe ha nō na-efe Onyenwe anyị ofufe na-ebukwa ọnụ, Mmụo Nsọ sịrị, “Kewapütaranụ m Banabas na Sol, n’ihu örü ahụ nke m kporo ha.” **3** Ya mere, mgbe ha busiri ọnụ kpekwa ekpere, ha bikwasirị ha aka n’isi zipụ ha. **4** Ebe Mmụo Nsọ zipurụ ha, ha gbadara Selusia, sitekwa ebe ahụ gbadaa Saipros. **5** Mgbe ha bijaruru Salamis, ha banyere n’ulọ nzukọ ndị Juu kwusaa okwu Chineke. Jòn sokwa ha dika onye na-ejere ha ozi. **6** Mgbe ha gazuchara obodo niile ndị ahụ mmiri gbara gburugburu ruo Pafos, ha zutere otu onye mgbasaị, onye Juu bụ onye amụma ugha a na-akpọ Ba-Jisos. **7** Ya na otu onye ochichị obodo, aha ya

bụ Sajios Polos nō. Ọ bụ nwoke nwere oguguisi n’ebé ọ dị ukwuu, ọ kporo Banabas na Sol ka ha gwa ya okwu nke Chineke. **8** Ma onye mgbasaị ahụ, onye aha ya bükwa Elimas (n’ihu nke a bụ aha ya ma asughariya ya) malitere igbochi ha site n’imegharị onyeisi ahụ anya ka ọ ghara inabata okwukwe ahụ. **9** Ma Sol, onye aha ya bükwa Pol, onye juputara na Mmụo Nsọ, legidere ya anya. **10** sị, “Gị nwa ekwensu, juputara n’aghugho na n’ihe ojoo dị iché iché. Gị onye iro nke ezi omume niile. Ọ bụ na i gaghi akwuṣi imerụ ụzo niile ziri ezi nke Onyenwe anyị? **11** N’ihu ya lee, iwe nke Onyenwe anyị ga-adakwasị gi. I ga-ekpu isị nwa oge, i gaghi enwe ike hụ lhè nke anyanwu.” N’otu oge ahụ, ọ hukwaghị ụzọ ọzọ. Ọ malitere na-ebigharị aka, na-achokwa onye ga na-edugharị ya. **12** Mgbe onyeisi ahụ hụrụ ihe mere, o kweere, n’ihu na o juru ya anya bụ ozizi nke okwu Onyenwe anyị. **13** Pol na ndị otu ya ji ügbọ mmiri site na Pafos garu Pega nke dị n’ala Pamfilia. N’ebé a ka Jòn hapurụ ha laghachi Jerusalem. **14** Site na Pega ha gara ruo Antiök obodo nke dị na Pisidia. N’ubochị izuike, ha banyere n’ulọ nzukọ ndị Juu nodu ala. **15** Mgbe a guputasirị site n’akwukwọ iwu na nke ndị amụma, ndịsi ulọ ekpere ahụ zigara ya ozi, sị, “Umụnna anyị, o bürü na unu nwere okwu igbaume nye anyị, biko kwuonụ ya.” **16** Pol guzoro oto n’etiti ha feere ha aka ya, sị, “Unu ndị Izrel na unu ụmụnna m ndị mba ọzo na-atụ egwu Chineke. Geenụ m ntị. **17** Chineke nke Izrel hopyutara nna nna anyị ha mee ha mba dị ukwu n’oge ha nō n’obodo Ijipt. O ji ike aka ya duputa ha site n’ala ahụ. **18** O nagidere ha iri afọ anọ n’ime ọzara. **19** O bibiri mba asaa dị ukwuu n’ime ala Kenan n’ihu ha, nyekwa ndị ya obodo a ka ọ bürü nke ha. **20** Nke a bụ ihe dị ka narị afọ anọ na iri afọ ise. “Mgbe nke a gasirị, o nyere ha ndị ikpe dị iché iché ruo oge Samuel onye amụma. **21** Mgbe ahụ ha rịorị ka enye ha eze, Chineke nyekwara ha Sol, nwa Kish, onye si n’agburụ Benjamin püta, onye chirị iri afọ anọ. **22** Mgbe o wepusirị ya, o mere Devid ka ọ bürü eze ha. Ọ gbara ama banyere ya sị, ‘Achotala m Devid nwa Jesi, nwoke nke dị ka ochichị obi m nke si dị. Ọ bükwa onye ga-eme ihe niile m chorop k o mee.’ **23** “Jisos onye si n’ezinaulị Devid puta ka Chineke wetaara Izrel Onye nzoputa ahụ bụ Jisos, dika o kwere nkwa izite. **24** Ma tupu obiobia ya, Jòn ekwusala nye ndị Izrel banyere baptizim nke ncheghari. **25** N’oge Jòn na-arusị örü ya, ọ na-asị, ‘Onye ka unu chere na m bụ? Abukwaghị m onye ahụ. Mba! Abughị m ya.

Ma otu onye ahụ na-abịa n'azụ m, onye m na-erughị iቶụpụ eriri akpukpukwụ ya.’ 26 “Ya mere, ụmụnna m, ndị si n'agbụrụ Ebraham na ndị niile na-atụ egwu Chineke, ozi nke nzoputa a dịri anyị niile. 27 Ndị bi na Jerusalem na ndị na-achị ha amataghị ya, nke ha ji aghọta okwu ndị amụma nke a na-aguputara ha kwa izu, bụ n'ubochị izuike. Ma ha mere ka okwu ahụ mezuo, mgbe ha mara ya ikpe ọnwụ. 28 Ọ bụ ezie na ha achọtaghị ihe kwesiri ọnwụ n'aka ya. Ma ha rịọrọ Pailet ka o nye ike ka e gbuo ya. 29 Mgbe ha mezuru ihe niile e dere banyere ya, ha budatarra ya site n'elu obe, lie ya. 30 Ma Chineke mere ka o si n'onzụ bilie. 31 Ndị niile soro ya jegharịa site na Galili ruo Jerusalem hụkwara ya anya ọtụtụ ubochị. Ndị a bükwa ndị na-agba ama n'ihu ndị mmadụ banyere ya. 32 “Anyị na-ezikwa unu ozioma a, nke nkwa ahụ Chineke kwere ndị nna nna anyị ha. 33 O mezuola ha nye anyị bụ ụmụ ha, site na-ime ka Jisọs site n'onzụ bilie, díka e dere ya n'akwụkwọ Abu ọma, “I bụ ọkpara m, taa aburụla m nna gi.’ 34 Ma banyere ime ka o site n'onzụ bilie, ka ọ ghara ilaghachi n'ire ure ọzọ. Nke a bụ ihe o kwuru, “Aga m emezuru gi nkwa nsọ ahụ niile m kwere Deivid.’ 35 E dekwara ya n'ebe ọzọ n'abụ ọma, “I gakwaghị ahapụ anụ ahụ nke Onye gi dị nsọ ka ọ hụ ire ure.’ 36 “Mgbe Devid ruzuru oru Chineke chọrọ ka ọ rụo n'ogbo ha, ọ nwịrụ, e likọ ya na ndị nna nna ya ha o rekwara ure. 37 Ma onye ahụ Chineke mere ka o site n'onzụ bilite erekwaghị ure. 38 “Ya mere, ụmụnna m, achọrọ m ka o doo unu anya na mgbaghara mmehie díkwa n'ime nwoke a, bụ Jisọs, anyị na-ekwusa nye unu. 39 A na-esite na ya gụo onye ọbụla kwere n'onye ezi omume ọ bulađi site n'ihe ndị ahụ niile nke iwu Mosis na-apughị iğụ unu dị ka ndị ezi omume. 40 Lezienụ anya ka ihe niile ndị amụma kwuru ghara ịdakwasị unu. 41 “Lee, unu ndị na-akwa emo, nörönụ na mgbagwoju anya ma lakwanụ n'iyi. N'ihī na agaje m ime otu ihe n'ubochị unu nke unu na-agaghị ekwe na o mere, ọ bulađi na mmadụ koro unu maka ya.” 42 Mgbe Pol na Banabas na-apụ, ndị mmadụ rịọrọ ha ka ha bịa kwara n'izu ụka ọzọ gwa ha okwu gbasara ihe ndị a. 43 Mgbe a gbasara nzukọ ahụ, ọtụtụ ndị Juu na ndị mba ọzọ na-atụ egwu Chineke sooro Pol na Banabas, ndị gwara ha okwu, rịosiekwa ha ike ka ha nogide n'amara Chineke. 44 N'ubochị izuike ọzọ ahụ, ọtụtụ ndị bi n'obodo ahụ pütara ịnụrụ okwu Onyenwe anyị. 45 Mgbe ndị Juu hụrụ igwe mmadụ ndị a, obi ha jupütara n'ekworo, ha

bidokwara ikwu okwu ọjọ megide okwu niile Pol na-ekwu. 46 Ma Pol na Banabas kwuru okwu na-asoghi anya si, “O dị mkpa na anyị buuru ụzo gwa unu okwu nke Chineke, ma ebe ọ bụ na unu jürü ịnabata ya, na-echekwa na unu ekwesighị inweta ndụ ebighị ebi, lee, anyị ga-agakwuru ndị mba ọzọ. (aiōnios g166) 47 N'ihī na nke a bụ ihe Onyenwe anyị nyere anyị n'iwu, “Emeela m ka unu bürü ihe nye ndị mba ọzọ, ka ị nwee ike weruo nzoputa n'ebe niile ụwa sotụrụ.” 48 Mgbe ndị mba ọzọ nṣụ ihe ndị a, obi ṙorọ ha ụtọ, ha sọpukwara okwu nke Onyenwe anyị. Ya mere ndị niile a hopütara inweta ndụ ebighị ebi bụ ndị kwenyerenụ. (aiōnios g166) 49 Ya mere okwu Onyenwe anyị gbasara ruo ebe niile n'obodo ahụ. 50 Mgbe ahụ, ndị Juu kpaliri obi ọtụtụ ụmụ nwanyị na-atụ egwu Chineke ndị ọnọdụ ha dí elu, na ndị ikom ndị nke ndu obodo ahụ. Ha kpasuru mkpagbu megide Pol na Banabas si otu a, chọpụ ha site n'obodo ahụ. 51 Ha tichapụrụ aja dí n'ukwu ha ka ọ bürü ihe ịdọ aka na ntị mmeegide ha. Ha hapụrụ obodo ahụ gaa Aikoniom. 52 Ma ndị na-eso ụzo ya jupütakwara n'ọnụ na n'ike nke Mmụo Nso.

14 N'obodo Aikoniom, Pol na Banabas banyekwara n'ụlo nzukọ ndị Juu, kwuo okwu n'uzo purụ iche nke mere n'otụtụ mmadụ, ndị Juu na ndị mba ọzọ kwenyekwara. 2 Ndị Juu, ndị na-anabataghị okwu ahụ, kpaliri ndị mba ọzọ mee ka mkpuruobi ha jọ njo megide ụmụnna. 3 Otu ọ dí, ha nogidere n'ebe ahụ ogologo oge, na-ekwusakwa okwu nke Onyenwe anyị na-atughị egwu ọbụla. Onye nke gosikwara na ọ bụ okwu amara ya ka ha na-ekwu site n'inye ha ike ịrụ oru ịribama na ọrụ ebube dí iche iche. 4 Ma ndị obodo ahụ kewara abụo, ụfodụ n'ime ha dínyere ndị Juu. Ụfodụ dínyekwara ndị ozi. 5 Mgbe ndị mba ọzọ, na ndị Juu, ha na ndị ndu ha, gbara izu ime ha ihe ihere, tükwa ha nkume. 6 Ndị ozi ahụ matara nzube ha site n'ebe ahụ gbaṇụ ọsọ gbaruo n'akukụ Laikonia, gbabu n'ime obodo Listra na Debi na obodo nta ndị ọzọ ndị dí n'akukụ ebe ahụ. 7 N'ebe ahụ, ha gara n'ihu na-ekwusakwa ozioma ahụ. 8 N'obodo Listra, o nwere otu nwoke dara ngwụrọ site n'oge a mürü ya. Nwoke a ejibeghi ụkву ya abụo gaa ije mgbe ọbụla. 9 O gere ntị mgbe Pol na-ekwu okwu. Onye legidere ya anya hụ na ọ nwere okwukwe nke a ga-eji mee ka a gwoọ ya, 10 were oke olu si, “Guzoro n'ukwu gi abụo.” Nwoke ahụ wuliri elu malite iجا ije. 11 Mgbe igwe mmadụ ahụ hụrụ ihe Pol mere, ha tiri mkpu n'asusụ

Laikonia sị, "Ndị a bụ chi biakwutere anyị n'ụdịdi mmadụ." 12 Banabas ka ha kporo Zeus ma kpokwa Pol Hamis n'ihi na o bụ ya bụ onye ọka okwu. 13 Onye nchüaja Zeus, nke ụlo arʊsi ya dị nso n'ihi obodo, kpütara oke ehi wetakwa okoko osisi dị iche iche. Ya na igwe mmadụ ahụ chọro iche aja nye ha n'onye ụzo ama ha. 14 Mgbe ndị ozi ahụ, Banabas na Pol nñrụ ihe ndị a, ha dòwara uwe ha, gbara oṣo jekwuru igwe mmadụ ahụ na-eti mkpu, 15 na-asị, "Ndị ikom, gịnị ka unu na-achọ ime? Lee, anyị bükwa mmadụ dị ka unu. O bụ ozioma ka anyị wetaara unu. Anyị chọro ka unu site n'isopuru ihe ndị a na-abaghị uru, biakwute Chineke dị ndị. Onye kere eluigwe na ụwa, na oke osimiri na ihe niile dị n'ime ha. 16 N'oge gara aga, o hapurụ mba niile ka ha na-eme ihe masirị ha. 17 N'agbanyeghi nke a o hapughi i debere onwe ya ihe ndị ga-agbara ya akaebe, site n'orụ oma ya niile. Dị ka inye unu mmiri ozuzu site n'eluiigwe, na mkpuru nke ala n'oge ha. O na-enyekwa unu nri na-emekwa ka obi na-atọ unu ụto." 18 N'agbanyeghi okwu ndị a, o rara ha ahụ igbochi igwe mmadụ ahụ iche ụchịrụ ha aja. 19 Ma ndị Juu sitere n'Antiok na Aikoniom bijara kpalie obi igwe mmadụ ahụ. N'ihi ya, ha tịrụ Pol nkume, dökpurụ ya puo n'obodo, chee na o nwụọla. 20 Ma mgbe ndị na-eso ụzo bijara gbaa ya gburugburu, obilitere, laghachikwa n'ime obodo ahụ. Ma n'echi ya, ya na Banabas sooro gaa Debi. 21 Ha zisasịrị ozioma n'ime obodo ahụ, nke mere ka ọtụtu mmadụ bürü ndị na-eso ụzo ya. Ha loghachiri n'obodo Listra site ya gaa Aikoniom na Antiok. 22 N'ebe ahụ ha gbara ndị na-eso ụzo ume kasiekwa ha obi sị ha jidesie okwukwe ahụ ike. Ha sıri, "Anyị ga-agabiga ọtụtu mkpagbu dị iche iche tupu anyị abaa n'alaeze Chineke." 23 Mgbe ha hopütachara ndị okenye n'ime nzukọ niile. Ha sitere n'obubu ọnụ na ekpere tinye ha n'aka Onyenwe anyị, bụ onye ha kwenyere na ya. 24 Ha sitere n'akukụ Pisidia garuo Pamfilia. 25 Mgbe ha zisachara ozioma n'obodo Pega, ha gbadara gaa Atalia. 26 Site n'ebe ahụ, ha sooro ugbo mmiri jeruo Antiok bụ ebe a nọ nyefee ha n'amara Chineke n'ihi orụ ndị a ha ruzuru. 27 Mgbe ha bjaruru, ha kpokötara nzukọ kowara ha ihe niile Chineke sitere n'aka ha mee, na otu o siri meghe ọnụ ụzo nke okwukwe nye ndị mba ọzo. 28 Ha na ndị na-eso ụzo nogidere n'ebe ahụ ruo oge dị anya.

15 Ụfodụ ndị ikom sitere Judia bịa malitere izi umunna ozi, "O bụru na e bighị unu ugwu dika Mosis nyere n'iwu, a pughị izoputa unu." 2 Ha na Pol na Banabas ruritara ụka nke ukwuu. N'ihi nke a, ha kpebiri ka Pol na Banabas, na ụfodụ ndịsi ndị ọzo soro gaa Jerusalem hụ ndị ozi na ndị okenye nke nzukọ maka okwu a. 3 Nzukọ ahụ zipurụ ha n'ụzo ha, mgbe ha sitere Fonia na Sameria na-agafe, ha kporo otu ndị mba ọzo siri cheghari. Nke a wetara ndị niile kwere ekwe oke ọri dị ukwuu. 4 Mgbe ha bjaruru Jerusalem, nzukọ, ndị ozi na ndị okenye nabatara ha, ha kókwara ha ihe niile Chineke sitere n'aka ha mee. 5 Ma ụfodụ ndị kwere ekwe si n'otu ndị Farisii biliri na-ekwu sị, "Na o dị mkpa ka e bie ha ugwu ma gwakwa ha ka ha dobe iwu Mosis." 6 Mgbe ahụ, ndị ozi na ndị okenye zukötara itule okwu a. 7 Mgbe ha nọ tulegide okwu ahụ ruo oge dị anya, Pita guzoro ọtọ sị ha, "Umunna m, unu niile maara na site na mbụ Chineke hopütara m site n'etiti unu, ka m zisaa ozioma ahụ nye ndị mba ọzo ka ha nñrụ, ma kwerekwa. 8 Chineke a, onye maara obi mmadụ niile gbaara ha akaebe site n'inye ha onyinye Mmụo Nsị dika anyị si nata ya na mbụ. 9 O gosighị na o nwere ihe dị iche n'etiti anyị na ha. N'ihi na o mere ka obi ha dị ọcha site n'okwukwe. 10 Ugbu a, gịnị mere unu ji anwa Chineke ọnwụnwà site na itinye n'olu ndị na-eso ụzo ya ibu arọ nke anyị maqbụ nna nna anyị ha na-enweghi ike ịdokpu? 11 Mba, anyị kwenyere na o bụ site n'amara nke Onyenwe anyị Jisọs ka a ga-eji zoputa anyị, dika a ga-esi zoputakwa ha." 12 Mmadụ niile nödürü nwayo, ha bidoro ige ntị n'akukụ Banabas na Pol na-akorọ ha banyere ihe iribama niile na orụ ebube niile Chineke jiri ha rụo n'etiti ndị mba ọzo. 13 Mgbe ha kwusiri okwu ndị a, Jemis sıri, "Umunna m geenụ ntị. 14 Saimon akọolara anyị otu Chineke si buru ụzo lekota ndị mba ọzo site na isite n'etiti ha hopütara onwe ya ndị ga-ekwere na aha ya. 15 Nke a na okwu ndị amụma dakötara, dika e dere ya, 16 "Mgbe nke a ga-siri, aga m aloghachi, aga m ewughachikwa ụlo ikwu Deviid nke dara ada. Ebe ya niile dakposiri adakposi ka m ga-ewugharikwa, aga m emekwa ka o guzozie, 17 ka ndị fodürü n'etiti mmadụ nwe ike chọo Onyenwe anyị, o buladị ndị mba ọzo niile ndị a kpokwasiri aha m, ka Onyenwe anyị kwuru, onye na-emekwa ihe ndị a." 18 Nke a amaara site na mgbe ochie. (aión g165) 19 "N'ihi nke a, mkpebi ikpe m bụ nke a, ka anyị ghara isogbu ndị mba ọzo loğhachikwutere Chineke, 20 kama o

kwesiri ka anyi degara ha akwukwo gwa ha si ha hapu iri nri obula e ji chiqoror arusi aja. Ka ha wezugakwa onwe ha site na mmehie ikwa iko, ya na iri anu a nyagburu anyagbu, maqbü obara. 21 Site na mbü, Mosis nwere ndi na-ekwusa iwu n'obodo niile. A na-agukwa ya n'ulø nzukö n'ubochi izuike niile.” 22 Mgbe ahü, ndi ozi na ndi okenye, ha na nzukö niile, kpeebiri ka a hoputa ndi ikom a ga-eziga Antiok ha na Pol na Banabas. Ha hoputara Judas onye a na-akpokwa Basabas, na Sajlas, ndi ndu so n'etiti umunna. 23 Ha nyekwara ha n'akwukwo ozi di otu a, Akwukwo a sitere n'aka ndi ozi, na ndi okenye ndi bu umunna unu. A na-edetara ya unu ndi sitere na mba ozø kwere bu ndi no n'Antiok, Siria na Silisia. Ekele. 24 E mere ka anyi mata na ufodü ndi otu anyi ebuterela unu nsogbu na ogbaaghara, mee ka obi lqo unu mmiri, na-emebi mkpuruobi unu. Ma n'ezie, ha anataghị ike n'aka anyi ime nke a. 25 N'ihi nke a, anyi zukorø, sitekwa n'otu obi kpebie ihoputa ufodü ndi ikom na izitere unu ha, ha na ndi anyi huru n'anya, bu Pol na Banabas, 26 ndi ikom werela ndu ha tuyenye n'aha Onyenwe anyi Jisos Kraist. 27 Ya mere, anyi na-ezite Judas na Sajlas ndi ga-akowara unu n'ihu n'ihu, ihe anyi dere n'akwukwo a. 28 N'ihi na o bu ihe ziri ezi n'anya Mmø Nso na n'anya anyi kwa, na o kwesighị ka anyi bokwası unu ibu aro karịa ihe ndi a di mkpa. 29 Ma o kwesiri ka unu hapu iri ihe obula e jiri chiqo aja nye arusi, ya na iri anu obula a nyagburu anyagbu, maqbü obara. Kewapukwanu onwe unu site n'ikwa iko. O buru na unu eme ihe ndi a, unu mere nke oma. Noqonu nke oma. 30 Ya mere, e zipurụ ha, ha jeruokwa Antiok. Mgbe ha kpokorø nzukö ahü, ha nyere ha akwukwo ozi ahü. 31 Mgbe ndi otu ogbakö ahü gusirị ya, ha nñirirị oñu nke ukwuu n'ihi agbamume ha natara. 32 Judas na Sajlas, ndi ha onwe ha bu ndi amuma, kwuru otutu okwu, iji gbaa ha ume na ime ka okwukwe ndi kwere ekwe guzosie ike. 33 Mgbe ha nonyesirị ha nwa oge nta, ndi kwere ekwe ji ngozi nke udo zilaga ha ka ha laghachikwuru ndi zitere ha. 34 Ma o masirị Sajlas inotukwu n'ebe ahü. 35 Pol na Banabas nogidere n'Antiok, ebe ha na ndi ozø kuziri ihe ma kwusakwa okwu Onyenwe anyi. 36 Mgbe ubochi ole na ole gasirị, Pol gwara Banabas, “Ka anyi gaghachi n'obodo niile anyi kwusara okwu Onyenwe anyi n'otu n'otu, mata ka ndi kwere ekwe si agbalị n'ebe ahü.” 37 Banabas chiqo ka ha na Jon onye a na-akpø Mak soro gaa. 38 Ma Pol echeghi na o ziri ezi iduru ya n'ihi na o

hapurụ ha na Pamfilia. O sokwaghị ha jezu ozi ha. 39 Iru uka daputara n'etiti ha siri ike nke mere na ha kewara. Banabas kporø Jon Mak banye n'ugbo gawa Saipros. 40 Ma Pol hqorø Sajlas, kporø ya gawa njem, mgbe umunna kpesirị ha ekpere raara ha nye n'amara Onyenwe anyi. 41 O jegharirị n'ime obodo Siria na Silisia na-agba nzukö no n'ebe ahü ume.

16 Pol bijaruru Debi na Listra, ebe otu onye na-eso uzo Jisos a na-akpø Timoti bi. Nne ya bu onye Juu bürükwa onye kwere ekwe, ma nna ya bu onye Griik. 2 Umunna ndi bi na Listra na Aikoniom gbara ezi ama banyere ya. 3 Pol chiqo ka Timoti soro ya n'ije ya. Ma n'ihi ndi Juu bi n'akukü ebe ahü, o biri ya ugwu n'ihi na mmadu niile maara na nna ya bu onye Griik. 4 Dika ha na-eme njem site n'obodo ruo n'obodo, ha na-akowara ha ihe banyere mkpebi ndi ozi na ndi okenye kpeebiri na Jerusalem ka ha nwe ike idebe ha. 5 Ihe ndi a niile mere ka nzukö sie ike n'okwukwe ma baakwa uba n'omugogu kwa ubochi. 6 Ha gara mpaghara Frigia na Galeshia. Ma Mmø Nso ekweghi ka ha kwusaa ozioma n'akukü Eshia n'oge ahü. 7 Mgbe ha ruru n'akukü obodo Misia, ha chere ihu ibanye n'akukü obodo Bitinia. Ma Mmø Nso nke Jisos akwagideghị ka ha gaa. 8 Ka ha si n'akukü Misia gafee, ha batara Troas. 9 N'abalị ahü, Pol huru ohu ebe o huru otu nwoke onye Masidonia ka o guzo na-arịyo ya si, “Bia na Masidonia nyere anyi aka.” 10 Mgbe o huchara nke a, anyi jikeere ngwangwa iجا Masidonia ebe anyi mara na Chineke akpoqla anyi igbasara ha ozioma. 11 Anyi banyere ugbo mmiri na Troas si ya gafee Samotres. N'echi ya, anyi bijaruru Niapolis. 12 Site n'ebe ahü anyi jeruru Filippai nke bu isi obodo di n'akukü mpaghara Masidonia bürükwa otu akukü n'ebe ndi Rom na-achi. Anyi nodurụ n'ime obodo a otutu ubochi. 13 N'ubochi izuike, anyi sitere n'obodo ahü gaa n'akukü osimiri ebe anyi chiqutara na ulø ekpere di. N'abe a ka anyi no gwa umu nwanyi ndi gbakorònụ okwu. 14 Aha otu n'ime ndi inyom nñru okwu anyi bu Lidia, onye obodo Tiatira, onye na-azụ ahịa akwa e sijiri odo odo. O bükwa nwanyi na-asopurụ Chineke. Onyenwe anyi meghere obi ya, ige ntị n'ihe Pol na-ekwu. 15 Ka e mesirị ya na ezinailo ya baptizim, o riþorø anyi na-asị, “O buru n'ezie na unu gurụ m dika onye kwesiri ntukwasị obi nye Onyenwe anyi, batanu n'ulø m noro.” Mgbe o kwagidesirị anyi ike, anyi sooro ya. 16 Otu ubochi, mgbe anyi na-ag-

n'ulo ekpere, anyi zutere otu nwaagboğho bụ ohu, onye nwere mmuo igba afa. 17 Ma o sogidere anyi na Pol ebe ọbụla anyi na-agà, na-eti mkpu na-asì, "Ndị a bụ ndị ohu Chineke Onye kachasi ihe niile elu. Ha bijara ikwuputara unu ihe banyere ụzọ nzoputa." 18 O mere nke a ọtụtụ ubochi. Ma site n'oke iwe, Pol baara mmuo ojoo ahụ bi n'ime ya mba si, "Eji m aha Jisos Kraist na-enye gi iwu si gi site n'ime ya puta!" Otu mgbe ahụ o siri n'ime ya puta. 19 Mgbe ndị nwe ya hụru n'olileanya ha ijì inweta ego akwusila, ha jidere Pol na Sailas dokpuru ha jekwuru ndisi obodo n'oma ahịa. 20 Mgbe ha dutara ha n'ihu ndị na-ekpe ikpe ha siri, "Ndị ikom a bụ ndị Juu ma ha etinyela ogbaaghara n'obodo anyi, 21 site n'ikuzi omenaala megidere iwu anyi, nke anyi bụ ndị Rom na-enweghi ike ịnabata maqbụ mee." 22 Igwe mmadu sonyere imegide ha. Ndị ikpe nyere iwu ka a dowaaw uwe, piakwa ha ihe. 23 Mgbe ha piachara ha ihe nke ọma, a tñyere ha n'ime ụlo mkporo, nyekwa onye nche iwu ka o chee ha nke ọma. 24 N'ihi nke a, o tinyere ha n'ime ime ụlo mkporo, ebe o jiri otoşı kegide ha n'ukwu. 25 N'etiti abalị, mgbe Pol na Sailas na-ekpe ekpere na-abukwa abụ ito Chineke, ndị niile nọ n'ulo mkporo ahụ na-ege ha ntí. 26 Na mberede, oke ala ọma jijiji bidoro, nke mere ka ntọala ụlo mkporo ahụ maa jijiji. Ngwangwa, ọnu ụzọ ya niile meghere, ụdọ igwe niile e jiri kee ndị mkporo topukwara. 27 Mgbe onyeisi nche ụlo mkporo tetara n'ura ma hụ na ọnu ụzọ niile ghere oghe. N'ihi ya, o chere na ndị mkporo niile agbapula. Ya mere, o mijputara mma agha ya chọp igaibu onwe ya. 28 Ma Pol tiri mkpu n'oke olu, si, "Emerula onwe gi ahụ. Anyi niile nọ n'ebe al!" 29 Onyeisi nche ahụ kporo ka eweta ọkụ, o gbabara n'ime, daa n'ukwu Pol na Sailas na-ama jijiji. 30 O kpoputara ha n'ezi si, "Ndị nwe m, gịnị ka m ga-eme ka a zoputa m?" 31 Ha siri, "Kwere n'Onyenwe anyi Jisos, a ga-azoputa gi na ezinaulọ gi niile." 32 Mgbe ahụ, ha gwara ya na ndị niile nọ n'ezinaulọ ya okwu nke Onyenwe anyi. 33 N'otu elekere ahụ, n'abalị ahụ, o sachara ọnya ha. N'atufughi oge, ha mere ya na ezinaulọ ya baptismiz. 34 O kpobatarha n'ulo ya, nye ha ihe oriri. Ya onwe ya na ezinaulọ ya n'uri ọnu n'ihi na o kwerela na Chineke. 35 N'echi ya, ndị ikpe ahụ zitere ndị uweojii si, "Hapunụ ụmụ nwoke ahụ ka ha laa." 36 Onyeisi ụlo mkporo ahụ gwara Pol, si, "na ndị ikpe zitere ozi si ha laa. Ugbu a putanu. Unu laanu n'udo." 37 Ma Pol siri

ha, "Ha tiri anyi ihe n'ihu mmadu niile na-ebughị ụzo kpee anyi ikpe. Emesia ha tinyere anyi n'ulo mkporo. Anyi bụ diala n'obodo Rom! Olee otu ha ga-esi zipu anyi na nzozo. O kwesiri ka ha bia n'onwe ha kpoputa anyi." 38 Ndị uweojii ahụ gara gwa ndị ikpe ahụ ihe ha kwuru. Mgbe ha nṣụ na ha bụ diala na Rom, ha turụ egwu nke ukwuu. 39 Ha bjakwutere ha riosie ha aririo ike. Ha kpoputakwara ha, rịo ha ka ha hapu obodo ahụ. 40 Mgbe ha sitere n'ulo mkporo puta, ha gara n'ulo Lidia. N'ebé ahụ ka ha zutere ụmụnna, gwa ha okwu mgbamume, emesia ha si n'obodo ahụ pụo.

17 Mgbe ha gafechara obodo Amfipolis na Apolonia, ha bijaruru obodo Tesalonaiķa, ebe ụlo nzuko ndị Juu dì. 2 Pol bakwuu ha, dika ọ na-eme oge niile. Ọ nonyere ha izu ụka ato, ya na ha na-atugharị uche n'Akwukwo Nsọ, 3 na-akowara ha na-edokwa ha anya na ọ dị mkpa na Kraist ga-ahụ ahụ, ma sitekwa n'onwụ bilie. Ọ siri, "Jisos a, nke m na-ekwusara unu bụ Kraist ahụ." 4 Ụfodụ n'ime ndị Juu ahụ ka e mere ka ha kwere ma sonyere Pol na Sailas, otu aka ahụ, igwe mmadu ndị na-atu egwu Chineke n'etiti ndị Griik na ụmụ nwanyi ụfodụ a maara aha ha. 5 Ma ndị Juu juputara n'ekworo, n'ihi ya, ha kpaliri obi ụfodụ mmadu efu n'etiti ha n'oma ahịa. Ndị a malitekwara ogbaaghara n'uzo dị iche n'ime obodo. Ha tikasirị ụlo Jesin, n'ihi na ha chọp ịdoputa ha nyefee ha n'aka ọha mmadu. 6 Ma mgbe ha na-achotaghị ha n'ebe ahụ, ha dopyutara Jesin na ụmụnna anyi ụfodụ, duru ha jekwuru ndị ikpe nke obodo ahụ, na-eti mkpu, "Ndị a kpuru ụwa ihu n'ala abịjalị inye obodo ukwu anyi nsogbu. 7 Ma Jesin nabatarha ha n'ulo ya. Ha na-emebi iwu Siza n'ihi na ha na-asikwa na ọ dị eze ọzo dị nke a na-akpọ Jisos." 8 Okwu dì otu a wetara obi ilo mmiri n'etiti ndị ikpe na mmadu niile. 9 Ha hapunụ Jesin na ndị ọzo, naanjị mgbe ndị akaebe bijara kwụo ụgwọ e jiri gbatu ha. 10 Ma n'abalị ahụ, ndị kwere ekwe mere ngwangwa zipu Pol na Sailas ka ha gaa obodo Beria. Ma mgbe ha ruru n'ebe ahụ, ha banyere n'ulo nzuko ndị Juu. 11 Ma ndị bi na Beria jiri obi ghere oghe nabata okwu a karịa ndị bi na Tesalonaiķa. N'ihi na ha ji ịnụ ọkụ n'obi nara okwu ahụ, na-enyocha Akwukwo Nsọ kwa ubochi, ka ha mara ma ihe ha na-ekwu ọ bụ eziokwu. Ha mere nke a ubochi niile. 12 Ọtụtụ n'ime ha kweere, ụfodụ ụmụ nwanyi na ụmụ nwoke ndị Griik a maara aha ha chegharịkware. 13 Ma mgbe ndị Juu bi na Tesalonaiķa nṣụ na Pol na-ekwusa oziomma

Chineke na obodo Beria, ụfodụ ha gara n'ebé ahụ na-akpalị igwe ndị mmađu n'ihi iwebata ogbaaghara. **14** Ndị kwere ekwe mere ngwangwa zipụ Pol ka o gaa n'akukụ oke osimiri dì n'ebé ahụ. Ma ha hapurụ Sajlas na Timoti ka ha na ha nōđu. **15** Ma ndị dupuru Pol sooro ya ruo obodo Atens. Ha lawara, hapurụ Sajlas na Timoti ozi ka ha bịakwute ya na-atufughị oge. **16** Mgbe Pol nō na-echere ha n'Atens, o wutere mmuo yo nke ukwuu n'ihi arusị niile o hụrụ, nke juputara n'obodo ahụ. **17** N'ihi nke a, ya na ndị Juu na ndị na-atu egwu Chineke, na-anogide n'ulọ nzukọ na-aruriita ụka. Kwa ụbuchi, o na-apukwa n'oma ahia na-agwa ndị niile o zutere okwu. **18** Ya na ụfodụ ndị Epikuri na ndị Stoik bụ ndị ọkachamara na-aruriita ụka. Ndị ụfodụ na-asị, “gini ka onye ekwurekwu a ga-ekwu?” Ndị ozo siri, “o dika onye na-ekwusa ümụ mmuo ndị ala ozo.” Ha kwuru nke a n'ihi na o na-ekwusa ozioma banyere Jisos na mbilite n'onwu ya. **19** Ha kpobatara ya n'ebé ha zukorø, ebe a na-akpo Areopagøs, ebe ha nō sị ya, “Anyị enwere ike imata ihe banyere ozizi ohụrụ gi a? **20** I na-ekwu ihe ndị na-agbagwoju anyị anya. Anyị chọro imata ihe ndị a nke ọma.” **21** (Ndị Atens niile na ndị ala ozo bi n'obodo ahụ, enweghi ohere ime ihe ọbula, o gwuchala ọrụ ikwu na ịnụ banyere ihe dì ohụrụ.) **22** Mgbe ahụ Pol guzoro na nzukọ Areopagos si, “Unu ndị Atens, ahụla m na o na-anụ unu ọkụ n'obi ịṣopụrụ mmuo nke unu na-efe ofufe. **23** N'ihi na mgbe m na-ejegharị n'obodo unu, ahụrụ m ụlo chi dì iche iche, ahụrụ m otu ebe ịchụ aja nke e dekwasiři n'elu ya: Ihe e nyere chi nke amaghị ama. Ya mere, ihe ahụ unu na-efe ofufe n'amaghị ama nke a ka m na-ekwusara unu. **24** “Chineke onye kere ụwa na ihe niile dì n'ime ya. Ebe o bụ onye nwe eluigwe na ụwa, o dighị ebikwa n'ulonso e jiri aka wuo. **25** Otu aka ahụ, o dighị anara ije ozi site n'aka mmađu, dika a ga-asị na o nwere ihe koro ya. Ya onwe ya na-enye ndu na ume na ihe niile. O na-egbokwa mkpa niile. **26** O sitere n'aka otu onye, bụ mmađu mbụ ahụ, kee agburụ niile nke mmađu n'otu n'otu, ka ha biri n'elu ụwa dum. O jiri aka ya kewachaa oge ọgbọ ọbula ga-anị na oke niile nke ebe obibi ha. **27** Ma nzube ya banyere ihe niile bụ ka onye ọbula chosie Chineke ike. Eleghị anya, mmađu nwere ike lezie ụzọ ya anya, si otu a chọta ya. O nökwaaghị mmađu ọbula n'ebé dì anya. **28** ‘N'ihi n'ime ya ka anyị na-ebi, anyị na-ejegharikwa n'ime ya na-adịkwa ndu.’ Dika ụfodụ n'ime unu ndị ode abụ na-ekwu si, ‘Anyị onwe anyị bụ ümụ ya.’ **29** ‘Ebe anyị

bụ ndị Chineke mürü, o kwesighị ka anyị na-eche na ihe akporo Chineke yiri ọlaochha maqbụ ọlaedo, maqbụ nkume, ihe apiri apị site na ńka na ihe dì n'obi mmađu. **30** Ma Chineke lefurụ enweghi nghoṭa nke mmađuanya banyere ihe ndị a niile n'oge gara aga. Ma ugbu a, o chọro ka mmađu niile chegharia. **31** N'ihi na o debela otu ụbuchi mgbe o ga-ekpe ụwa niile ikpe n'uzo ezi omume, site n'aka otu nwoke o hoputara. O mekwara ka nke a guzosie ike, mgbe o mere ka onye ahụ sị n'orwu bilie.” **32** Mgbe ha nüru ihe banyere mbilite n'onwu nke ndị nwuru anwụ, ha chirị ya ochi. Ma ụfodụ n'ime ha siri, “N'oge ozo anyị ga-acho inụ okwu ndị a.” **33** N'oge a, Pol hapurụ ha. **34** Mmađu ole na ole sooro ya, bùrụkwa ndị kwere ekwe. Otu onye n'ime ha bụ Dionisios onye Areopagøs. Onye ozo bụ nwanyị a na-akpo Damaris na ndị ozokwa.

18 Ka nke a mechara, Pol hapurụ Atens gaa Kɔrint. **2** N'ebé ahụ o zutere otu onye Juu a mürü n'obodo Pontos, onye a na-akpo Akwila. Ya na nwunye ya Prisila sitere Itali Klodiós nyere iwu ka a chupụ ndị Juu site n'obodo Rom. Pol gara hụ ha, **3** n'ihi na ha na-arụ otu ọrụ, o binyere ha, sokwara ha rukọ ọrụ n'ihi na ha bụ ndị na-akpa akwa e ji ama ụlo ikwu. **4** Ụbuchi izuike niile, o na-arụ ụka n'ulọ nzukọ ha na-agbalị ime ka ndị Juu na ndị Griik kwere. **5** Mgbe Sajlas na Timoti sitere na Masidonia bịa, Pol tinyere oge ya niile ikwusa okwu na ikowara ndị Juu na Jisos bụ Kraist ahụ. **6** Mgbe ọbula ha megidere ya ma kparia ya, o na-efecha uwe ya, sị ha, “Obara unu dì unu n'isi, aka m dì ọcha. Malite ugbu a, aga m agakwuru ndị mba ozo.” **7** O siri n'ebé ahụ pụo, gaa n'ulọ otu nwoke a na-akpo Taitos Jostus, onye na-asopụrụ na-efekwa Chineke ofufe. Ụlo ya dì nso n'ulọ nzukọ ndị Juu. **8** Krispos onyeisi n'ulọ nzukọ ahụ na ezinaulọ ya niile kweere n'Onyenwe anyị. Ọtụtụ ndị ozo bi na Kɔrint nüru okwu ahụ, kwere, e mee ha baptism. **9** Onyenwe anyị gwara Pol n'ohụ n'otu abalị si, “Atula egwu, kwusie okwu ike, emechikwala onụ gi. **10** N'ihi na anonyeere m gi. O díkwaghị onye ọbula purụ imerụ gi ahụ. Enwekwara m ọtụtụ mmađu n'ime obodo a.” **11** O nogidere ebe ahụ otu afọ na ọkara. O na-ezikwa ndị mmađu okwu Chineke. **12** Mgbe Galio malitere ịchị achị n'obodo Akaja, ndị Juu bidoro omume ojoo megide Pol. N'ikpeazu, ha duputara ya, gaa n'uloiķipe. **13** Ha siri, “Nwoke a na-amanye ndị mmađu ka ha na-ekpere Chineke n'uzo megidere iwu.” **14** Ma mgbe Pol

choprop iku okwu, Galio sirji ndi Juu ahu, "Agaara m enwe ndidi gee unu ntji ma o buru na okwu a gbasara mmejop mmadu mejop ihe ya, maobu aru mmadu mere megide obodo. **15** Ma ebe unu na-ekwu ihe banyere okwu na aha di iche nakwa iwu unu, gaanu dozie ya n'onwe unu. Agaghi m abu onye ikpe okwu ihe ndi di otu a." **16** O sitere n'ime ulo ikpe ya chupu ha. **17** Ha jidere Sostenis, onye bu onyeisi ulo nzukop ahu tie ya ihe nke ukwuu n'onu uzor ulo ikpe ahu. Ma Galio emeghi dikpa qmaara ihe na-eme n'ebe ahu. **18** Mgbe o nosirji n'ebe ahu otutu ubochi, Pol sirji ndi kwere ekwe no n'ebe ahu ka ha nodunu nke oma, ma si n'ebe ahu banye n'ugbo mmiri ruo Siria. Prisila na Akwila sokwaara ya gaa. N'obodo a na-akpo Senkria, o kpuchara agirji isi ya, n'ihi nkwa o kwere. **19** Mgbe ha rutere Efesos, o hapurji ha n'ebe ahu, ma o bu uzor banye n'ulo nzukop ebe ya na ndi Juu nwere mkparita luka. **20** Ma mgbe ha riorji ya ka o nonyetukwuoro ha ogologo oge, o kweghi. **21** Mgbe o na-ahapu, o sirji ha, "O buru na Chineke kwe, aga m alaghachikwute unu ozor." Emesia o banyere n'ugbo hapu Efesos. **22** Mgbe o kwisirji na Sizaria, o gara leta chochij di n'ebe ahu kele ha. Emesia, o gara n'ihu ruo Antioch. **23** Mgbe o nosirji nwa oge nta n'ebe ahu, o sitere n'ebe ahu puo jegheria n'akukwu obodo Galeshia na Frigia na-agba ndi na-eso uzor ahu ume. **24** Ma otu nwoke onye Juu, aha ya bu Apolos, onye Alegzandria bijara na Efesos. O bu onye oka okwu, burukwa onye maara ihe edere n'Akwukwo Nso nke oma. **25** Nwoke a natara ozizi banyere uzor Onyenwe anyi. O sitekwara n'inu oku nke obi kuzie nnogu ihe ziri ezi banyere Jisos. Ma ihe o maara bu naani ihe gbasara baptism Jon mere. **26** Ma o nogidesirji ike na-ekwuwa okwu n'ulo nzukop. Mgbe Prisila na Akwila nuru okwu ya, ha jekwuru ya, duru ya gaa n'ulo, were nwayo kowaara ya ihe niile banyere uzor Chineke. **27** Mgbe o Zubere iga obodo Akaia, ndi umunna gbara ya ume. Ha degaara ndi na-eso uzor Onyenwe anyi no n'ebe ahu akwukwo ka ha nabata ya. Mgbe o bijaruru, Onyenwe anyi sitere n'aka ya mee ka amara ya baa uba n'ebe ndi kwere ekwe no. **28** N'ihi na n'ihu ndi mmadu niile, o guzoro kwuo okwu megide ozizi ojoo na iru uka niile nke ndi Juu. O gosiri ha site n'akwukwo nsor na Jisos bu Krajst ahu.

19 Mgbe Apolos no na Korient, Pol sitere uzor nke n'ime elu ala bijarute Efesos. N'ebe ahu, o huru

ufodu ndi na-eso uzor ahu, **2** si ha, "Unu natakwara Mmuo Nso mgbe unu kweere?" Ha sirji ya, "Mba, anyi anuybeghi na o nwere ihe dikpa Mmuo Nso." **3** Ya mere, o sirji, "Gini ka unu kwenyere n'ime ya mgbe e mere unu baptism?" Ha sirji, "Baptizim nke Jon." **4** Mgbe ahu, Pol sirji, "Baptizim Jon bu nke gbasara ncheghari site na mmechie, na-agwa ndi mmadu ka ha kwere n'onye ahu na-eso ya na-abia, nke bu, ikwere n'ime Jisos." **5** Mgbe ha nuru nke a, e mere ha baptism n'aha Onyenwe anyi Jisos. **6** Mgbe Pol bikwasirji ha aka ya abu n'isi, ha natara Mmuo Nso. Ha kwukwara okwu n'asusu di iche iche, bukwaa amuma. **7** Ha niile ruru ndi ikom iri na abu. **8** O banyere n'ulo nzukop ahu ma were nkluwa okwu, na iru uka n'ebe o doroanya gwasie ha okwu ike banyere alaeze Chineke. O bu onwa ato ka o were ya ime nke a. **9** Ma ufodu n'ime ha mechiri obi ha; ha juru ikwenye, kama ha kwuru okwu ojoo megide Uzo ahu n'ihu ogbakop ahu niile. Ya mere, o sitere n'ebe ha no puo, kporokwa ndi na-eso uzor ahu, ha na-akparita luka kwa ubochi n'ulo ogbakop Tirano. **10** Ihe ndi a gakwara n'ihu afo abu. Ndi niile bi na Eshia nukwara ozioma Onyenwe anyi. Otutu n'ime ha bu ndi Juu, ma ndi ozor bu ndi Griik. **11** Chineke sitere n'aka Pol ruo otutu oru ebube puru ihe. **12** Nke bu na-ewere ufodu n'ime akisi maobu ichafu na akwa mgbochi nke meturu ya n'ahu na-atukwasirji n'ahu ndi orija, ahu a dikwa ha ike. E sitekwara na ya chupu mmuo ojoo. **13** Ufodu ndi Juu dikwa ndi na-ejegharji n'obodo di iche iche na-achupu mmuo ojoo n'ime mmadu. Ha chokwara ime nke a n'aha Onyenwe anyi Jisos na-asu, "E ji m aha Jisos, onye Pol na-ekwusa na-enye unu iwu ka unu site n'ime ya puta." **14** Ndi na-eme ihe di otu a bu umu asaa nke Skiva, onyeisi nchuaaja, bu onye Juu. **15** Mmuo ojoo ahu zara ha si, "Amaara m onye Jisos bu, amakwara m onye Pol bu, ma unu onwe unu, unu bu ndi ole?" **16** Nwoke ahu mmuo ojoo na-achi makwasirji ha, tie ha ihe nke ukwuu, mee ka ha gbaa qos. Ha gbara oto gbapu n'ulo ahu. Ha merukwara ahu. **17** Akukwu banyere ihe ndi a jezuru obodo Efesos niile. Mgbe ahu, ndi Juu na ndi Griik ufodu nukwara ihe ndi a. Oke egwu jidekwara ha. N'ihi nke a, e mekwara ka aha Onyenwe anyi Jisos daa uda n'ebe niile. **18** Otutu ndi kwenyerenbijara na-ekwuputa omume ojoo ha niile, n'ihu mmadu niile. **19** Otutu n'ime ndi na-agwo ogwu mgbaasi buputara akwukwo niile ha ji na-eme mgbaasi, kpoq ha oku n'ihu mmadu niile. Akwukwo

niile a kpɔrɔ ɔkụ n'ubochị ahụ ga-eru ego ruru puku ọlaocha iri ise. 20 Ya mere, okwu Onyenwe anyị toro, na-agbasa n'ike n'ike na-adịkwa ire. 21 Mgbe ihe ndị a gasiri, Pɔl kpebiri n'ime mmuo ya na ya ga-eje ruo Masidonia na Akaja tupu օ bịaṛuo Jerusalem. O sìkwara “na ya aghaghị ijero Rom n'ogwugwu ije ya niile.” 22 O zipurụ ndị na-enyere ya aka, bụ Timoti na Erastos ka ha buru uzọ jeruo Masidonia. Ma ya onwe ya nogidere n'ime Eshia nwa oge. 23 Ma օ bụ n'oge a ka oke nsogbu malitere megide Uzọ ahụ. 24 Otu onye uzụ na-agbaze ọlaocha, aha ya bụ Dimitrios, onye ji ọlaocha na-akpu ulo arusi ala ahụ a na-akpo Atemis. Ọ na-ewetara ya na ndị uzụ ibe ya ego n'ebé o hiri nne. 25 Nwoke a kpokotara ndị օru ya niile, na ndị ya na ha na-arụko otu օru, sị, “Ndị ibe m, unu ma na օ bụ site n'օru nke a ka anyị si enweta akunụba anyị. 26 Unu niile ahụla ma nükwa, otu nwoke a na-akpo Pɔl si rafuo ọtụtụ ndị mmadụ site n'ime ka ha kwenye na chi ọbụla e ji aka mee abughi chi. Ọ bükwaghị naanị n'Efesos kama օ fodụrụ ihe nta ka օ buru n'Eshia niile. 27 Ọ bükwaghị naanị na ihe ize ndị dí banyere օru aka anyị nke a ga eleli kama tinyere nke a, ulo nke oke chi nwanyị bụ Atemis agaghị enwekwa nsopụrụ. Ya bụ, chi nwanyị n'onwe ya bụ onye a na-efe n'obodo Eshia niile nakwa n'elu ụwa niile ka a ga-anapụ nkwaneye ugwu díri ya díka chi.” 28 Ma mgbe ha nṣụrụ ihe ndị a, ha were oke iwe tie mkpu na-asị, “Atemis ndị Efesos dí ukwuu!” 29 Ogbaaghara ahụ gbasara, zuo obodo ahụ niile. Ha banyere n'ebé a na-eme ihe ileleanya, kpopụta Gaios na Arıstakos ndị Masidonia, bụ ndị ha na Pɔl na-arụko օru. 30 Pɔl chọrọ ịbakwuru igwe mmadụ ahụ, ma ndị na-eso uzọ ahụ ekweghị ya. 31 Otu aka ahụ kwa, ụfodụ ndị enyi ya n'etiti ndị na-achị Eshia zigakwaara ya ozi na-ariọ ya ka օ hapụ ịbanye n'ebé ahụ a na-eme ihe ileleanya. 32 Ugbu a, nzuko ahụ na-agba aghara, ụfodụ mmadụ na-eti mkpu otu ihe, ndị ozọ na-eti ihe ozọ. N'ezie, ọtụtụ n'ime ha amatakaghị ihe ha jiri nodu n'ebé ahụ. 33 Ụfodụ ndị Juu n'ime ogbakọ ahụ nupuru Alegzanda, seputa ya, mee ka o buru uzọ. Alegzanda feere ha aka ka ha dere duu mgbe օ chọrọ ịgoro onwe ya n'ihu օha mmadụ ahụ. 34 Ma n'otu ntabi anya ahụ, mgbe ha matara na օ bụ onye Juu, ha bidoro iti mkpu ihe díka ogologo awa abuọ na-asị, “Atemis ndị Efesos dí ukwuu!” 35 N'ikpeazu, ode akwukwo nke obodo ahụ kwusirị igwe mmadụ ahụ ime üzü. O kwuru, “Ndị ikom Efesos, o nwere onye na-amaghị na obodo Efesos bụ obodo na-

echekwa ulo ofufe Atemis, na oyiyi ya nke si n'eluigwe daa? 36 Ebe ihe ndị a adighị na ngopụ, օ dí mkpa ka unu nodu nwayo, ghara imebi ihe ọbụla n'echeghi echiche. 37 Lee ugbu a, ndị a unu kpotara n'ebé a abughi ndị ohi, ndị na-ezuru ihe n'ogige chi anyị, maobụ na-ekwutø eze nwanyị arusi anyị. 38 Ọ bụru na Dimitrios na ndị օkpụ uzụ ibe ya nwere ihe ọbụla megide ha, ha gaa n'uloikpé. Ndị na-ekpe ikpe gaeleba okwu ha anya. Kama ha mee ya n'usoro iwu kwadoro. 39 Ma օ bụru na o nwere ihe ozọ dí iche unu chọrọ ka e mee, a ga-edozi ya na nzuko nke ndị obodo na-eme n'uzo ziri ezi. 40 N'ihí na egwu dí, na-eleghị anya a ga-eji ihe nke mere taa boo anyị ebubo na anyị na-ebute ogbaaghara. Anyị enweghị ọsịsa ziri ezi banyere ogbaaghara nke a.” 41 Mgbe o kwuchara nke a, օ gbasara ha.

20 Mgbe ogbaaghara ndị a kwusirị, Pɔl kpokwara ndị na-eso uzọ ahụ, gbaa ha ume, gwa ha ka ha nodu nke ọma, օ purụ gawa Masidonia. 2 Mgbe օ gagharichara n'akukụ ala ahụ niile, werekwa okwu nkasiobi gbaa ndị ụmụnna ume, օ bịaṛuru ala Griis. 3 Ọ nọro ọnwa ato n'ebé ahụ. Mgbe օ chọputara na ndị Juu agbaala ajo izu megide ya díka օ na-ejikere iso ugbo mmiri gaa Siria, o kpebiri ka ya si uzọ Masidonia laghachi. 4 Sopata onye Boria bụ օkpara Pirós, na Arıstakos, na Sekundus ndị si na Tesalonaiķa, na Gaios onye Debi na Timoti, na Taikikos na Trofimós, ndị Eshia sokwa ya na-agà ije a. 5 Ndị a bu uzọ gawa, na-eche anyị na Troas. 6 Mgbe Mmemme Ngabiga ahụ gwusirị, anyị banyere ugbo mmiri rute Filipai bịakwute ha na Troas n'ubochị nke ise. Anyị nọro n'ebé ahụ ubochị asaa. 7 N'ubochị mbụ n'izu ụka, mgbe anyị zukorø inyawa achịcha, Pɔl gwara ha okwu, ebe օ na-akwado ịla ma chi bọ, o kwugidere okwu ruo n'etiti abali. 8 Ọtụtụ orionà díkwa n'ime ọnụlo ahụ dí n'ulø elu ebe anyị zukorø. 9 Otu nwokorobia a na-akpo Yutikos nodürü ala n'oghereikuku, օ bụ onye oke ụra bidoro itu díka Pɔl na-ekwu okwu ruo oge dí anya. Mgbe օ dara n'oke ụra a, o sitere na n'ulø elu nke ato dapụ, daa n'ala. Mgbe e buliri ya, օ bụ onye nwuru anwụ. 10 Pɔl rituru n'ala selite ya elu jikụ ya. Ọ sịri ndị gbakorø n'ebé ahụ sị, “Ka obi hapụ ilo unu mmiri օ dí ndị.” 11 Ọ laghachikwara n'ulø elu ahụ, mgbe օ nyawachara achịcha ma riekwa, o kwugidere okwu tutu chi abo, օ hapurụ ha bilie ije ya. 12 Ha kulitere nwokorobia ahụ na ndị nke mere ka ọṇụ

juputa ha n'obi. O gbakwara ha ume nke ukwu. **13** Anyị onwe anyị gara n'ihu banye n'ugbo mmiri chee ihu iga Asos. Ebe anyị zubere iburu Pöl n'ugbo anyị. O soghị anyị n'ihu na o zubere iji ụkwụ ruo ebe ahụ. **14** Mgbe o zutere anyị n'Asos, anyị buru ya n'ugbo gaa Mitilen. **15** N'ubochị nke ọzọ ya, anyị rutere Kiç, n'ubochị nke so ya, anyị gafere rute Samos. Ma mgbe otu ubochị ọzọ gasirị, anyị rutere Melitós. **16** N'oge a, Pöl kpebiri na ọ gaghị akwusi n'Efesos ka ọ ghara itufu oge n'Eshia, n'ihu na ọ na-emē ngwangwa irute Jerusalem n'ubochị mmemme Pentikosu, ma ọ bụrụ ihe ọ pürü ime. **17** Site na Melitos, ọ zipurụ ozi ka a kpọrọ ya ndị okenye chọchị nke Efesos ka ha bịa zute ya. **18** Oge ha bjakwutere ya, ọ gwara ha, "Unu maara nke ọma otu m si nō n'etiti unu mgbe niile mụ na unu nɔrọ, site n'ubochị mbụ ụkwụ m zoķwasirị n'ala Eshia tutu ruo ugbu a. **19** Arurụ m orụ Onyenwe anyị site n'obi umeala na anya mmiri n'etiti ntaramahụhụ dị ukwu, site n'izu ojọq ndị Juu gbara maka m. **20** Unu hụrụ na m ahapughị ime ka unu mara ihe ọbụla ga-abara unu uru, mgbe ọbụla m na-akuziri unu ihe n'ụlo maobụ n'ihu oha. **21** E kwusaala m nye ma ndị Juu ma ndị Griik okwu nchegharị n'ebé Chineke nọ, na okwukwe n'ebé Onyenwe anyị Jisós nọ. **22** "Ma otu ọ dị, ana m aga Jerusalem dika iwu Mmụo Nsọ nyere m si dị, ma amaghị m ihe ọnqdụ m gagabụ n'ebé ahụ. **23** Kariakwa na Mmụo Nsọ na-agbara m ama n'ebé ọbụla na mkporo na ntaramahụhụ na-eche m n'ebé ahụ. **24** Ma akpoghi m ndị m ihe ọbụla. Karịa naanị ka m gbazuo ọsọ m ma jezuokwa ozi ahụ m natara n'aka Onyenwe anyị Jisós, nke bụ ikowà banyere ozioma nke amara Chineke. **25** "Ma ugbu a, amaara m na o nweghi onye ọbụla n'ime unu, bụ ndị m jegharị n'etiti ha na-ezisara ihe banyere alaeze a ga-ahụ m anya ọzọ. **26** Ya mere, ana m agwasị unu ike, taa, na abụ m onye aka ya dị ọcha n'ebé ọbara onye ọbụla n'ime unu dị. **27** N'ihu na-esepughị m aka ikwuputa nzoputa Chineke nye unu. **28** Ma ugbu a, kpacharanụ anya! Leziekwanụ onwe unu na igwe atụrụ nke Mmụo Nsọ mere unu ndị nlekota anya ya. Ka unu buru ndị ozuzu atụrụ nke chọchị Chineke, bụ nke o ji ọbara ya zutara onwe ya. **29** N'ihu na amaara m na mgbe m lachara, agụ jogburu onwe ya ga-abata n'etiti unu nke na-agaghị emere igwe atụrụ ebere. **30** Ufodụ n'ime unu ga-ebili tugharja eziokwu ahụ ihụ ka ha si otu a doro ufodụ ndị na-eso ụzo ahụ nye onwe ha. **31** Ya mere, na-echenụ nche! Chetakwanụ

na n'ime afọ ato m nɔrọ n'etiti unu, ehhie na abalị, ejị m ikwa akwa na anya mmiri na-adụ unu օdụ. **32** "Ugbu a ana m etife unu n'aka Chineke na nlekota ya. Ana m etifekwa unu n'aka okwu amara ya nke pürü igba okwukwe unu ume na inyekwa unu akunụba ọ kwadobeere ndị ahụ e doro nsọ. **33** O dighi mgbe ọbụla agụ idotara onwe m ọlaočha maobụ ọlaedo maobụ uwe nke onye ọbụla ji gụo m. **34** O bakwaghị uru ığwa unu na ọ bụ aka m ruputara orụ gbooro m mkpa niile, na nke gboqwara mkpa ndị ahụ mụ na ha so. **35** N'ihe niile, abükwa m ihe ilere anya nye unu banyere inyere ndị ogbenye aka, site n'iru orụ n'uzo dị otu a, na-echetara m okwu nke Onyenwe anyị Jisós kwuru sị, 'Ngozị karịri dị n'inye enye karịa ịnara anara.'"**36** Mgbe o kwusiri okwu ndị a, o soro ha niile gbuo ikpere n'ala kpekwa ekpere. **37** Ha bere akwa nke ukwu, makụo Pöl, sutukwa ya ọnụ. **38** O wutere ha karịa na o kwuru na ha agaghị ahụ ya anya ọzọ. Emesia, ha duru ya ruo ebe ọ banyere ugbo mmiri.

21 Mgbe anyị hapusirị ha, anyị nyapụrụ ugbo anyị bijaruo Kos. N'echi ya, anyị rutere Rods. Anyị sitere n'ebé ahụ jeruo Patara. **2** Mgbe anyị hụrụ ugbo mmiri na-agà Fonisia, anyị banyere n'ime ya kwopụ. **3** Mgbe anyị kworuru ugbo anyị ebe anyị nwere ike ihi Saipros, anyị siri n'aka ekpe ya gafee, ruo Siria. Anyị rutere n'onụ mmiri Taịa, ebe ugbo mmiri gakwapụ ibu dị n'ime ya. **4** Mgbe anyị chọtara ndị na-eso ụzo ahụ, anyị nonyere ha abalị asaa. Ha gwara Pöl site n'ike nke Mmụo Nsọ, ka ọ ghara iga Jerusalem. **5** Mgbe anyị nozuru ubochị anyị, anyị hapurụ ha, bilie ije. Ha na nwunye ha na ụmụ ha so dupu ruo mgbe anyị si n'obodo ahụ puo. Anyị na ha gburu ikpere n'ala n'onụ mmiri kpee ekpere. **6** Mgbe ahụ, anyị kelere onwe anyị ekele ikpeazu. Emesia, anyị banyere n'ime ugbo, ma ha laghachiri azu n'ụlo ha. **7** Mgbe anyị hapurụ Taịa, anyị kwusirị na Tolomas. N'ebé a anyị kelekwarra ndị kwere ekwe nọ n'ime obodo a, nonyere ha naanị otu ubochị. **8** N'ubochị nke ọzọ ya, anyị gara n'ihu n'ije anyị rute Sizaria. N'ebé ahụ, anyị nonyere otu nwanna anyị a na-akpo Filip onye na-agbasa ozioma. O bụ otu n'ime mmadụ asaa ahụ. **9** O nwere ụmụ agboghị anọ ndị na-alibeghi di. Ha nwekwara onyinye ibu amụma. **10** Mgbe anyị nɔrọ ọtụtụ ubochị n'ebé ahụ, ka otu onye amụma a na-akpo Agabos, si Judia bata. **11** O bjakwutere anyị, chilite belịt Pöl na-eke n'ukwu, kee onwe ya n'ukwu

na aka sị, “Dịka Mmụo Nsọ kwuru, ‘otu a ka ndị ndu ndị Juu ga-eke onye nwe ihe a agbü na Jerusalem. Ha ga-ararakwa ya nye n’aka ndị mba ọzọ.” 12 Mgbe anyị nṣụrụ nke a, anyị na ndị niile nọ n’ebe ahụ rịọọ Pöl ka ọ ghara iga Jerusalem. 13 Ma Pöl zaghachiri, “Gịnị ka unu na-eme, ọ bụ akwa ka unu na-ebe, na-eme ka obi gbawaa m? N’ihi na ọ bughi naanị na m dị njikere ka e kee m agbü, kama ejikekwara m iwere ndị m nye na Jerusalem n’ihi aha Onyenwe anyị Jisops.” 14 Ebe ọ na-ekweghi ege anyị ntị, anyị kwusịri ma sị, “Ka e mee uche Onyenwe anyị.” 15 Mgbe ụbọchị ndị a gasirị, anyị jikere bilie iga Jerusalem. 16 Ụfodụ ndị na-eso ụzọ ahụ ndị nọ na Sizaria, duuru anyị gaa, ha kpöruru anyị n’ulọ Mnasin, onye Saipros ebe anyị ga-anị díka ọbịa, onye sitere na mbụ bürü onye na-eso ụzọ ahụ. 17 Mgbe anyị rutere Jerusalem, ndị ụmụnna jiri obi ụtọ nabata anyị. 18 N’ubọchị nke so ya, anyị na Pöl gara iletia Jemis, ndị okenye niile nökwa n’ebe ahụ. 19 Mgbe o kelechara ha, ọ kọrọ ha n’otu n’otu, ihe niile Chineke rürü n’etiti ndị mba ọzọ site n’ije ozi ya. 20 Mgbe ha nuchara nke a, ha nyere Chineke otuto. Emesja, ha sıri Pöl, “Leenụ nwanna, otu ọtụtu puku ndị Juu si bürü ndị kwere ekwe, ha niile ka ihe banyere iwu a na-anụ ọkụ n’obi. 21 A kọrọla ha ihe banyere gi, na i na-ezi ndị Juu bi n’etiti ndị mba ọzọ ka ha hapụ igbasokwa iwu Mosis, na ka ha kwusịkwa ibi ụmụ ha ugwu maqbụ bie ndị n’usoro omenaala anyị. 22 Gịnị ka anyị ga-eme ugbu a? O doro anya na ha ga-amata na i bjara n’ebe a. 23 Ya bụ, jisie ike mee ihe anyị ga-agwa gi ugbu a. Anyị nwere mmadụ anọ n’ebe a, ndị nọ na nkwa ha kwere Chineke. 24 Soro ha mee omenaala ahụ nke ndị nọ na nkwa ji edo onwe ha ọcha. Kwusịorị ha ụgwọ maka ikpuchịa isi ha. I mee otu a, mmadụ niile ga-amata na eziokwu adighị n’ihe ndị a niile e kwuru maka gi, kama na gi onwe gi na-agazi ma na-edebekwa iwu. 25 Ma n’ebe ndị mba ọzọ kwere ekwe nọ, anyị edegarala ha akwukwọ gwa ha kwusị iri ihe ọbula a chürü n’aja nye aruṣi, na iri ọbara, maqbụ anụ a nyagburu anyagbu, ya na ikwa iko.” 26 Pöl kpoorị ndị ikom anọ ndị ahụ tinyere onwe ya, n’ubọchị so ya mee ka ya na ha dị ọcha. Mgbe ahụ, ọ banyere n’ulonṣo ukwu ahụ, maka ikwuputa ụbọchị ole mmemme idị ọcha ahụ ga-anị tupu e mechaaya, nakwa mgbe ịchụ aja n’ihi ha n’otu n’otu ga-abụ. 27 Ma mgbe ọ fofdụ nwa oge nta ka ụbọchị asaa ahụ gwutchaa, ụfodụ ndị Juu si Eshia bija hürü ya n’ulonṣo ukwu ahụ. Ha tikuru igwe mmadụ ma kpaliiekwa ha.

Ha jidere ya, 28 na-eti mkpu, “Ndị ikom Izrel, nyerenụ anyị aka! Onye a bụ nwoke ahụ na-ejegharị n’ebe niile na-ezi ozizi megidere ndị nke anyị, iwu anyị nakwa ebe a. Ma nke kachasi nke, ọ merụokwala ulonṣo a site n’ikpobata ndị Griik n’ime ya.” 29 (N’ihi na ha ebula ụzọ hụ ya na Trofimós onye Efesos n’ime obodo, ha chere na Pöl kpobatara ya n’ulonṣo ukwu ahụ.) 30 Ọgbaghara juputara n’obodo ahụ niile. Ndị mmadụ gbakötara dökpuputa Pöl site n’ulonṣo ukwu ahụ. N’otu mgbe ahụ, e mechiri ọnụ ụzọ niile. 31 Mgbe ha na-achọ igbu ya, ozi ruru ọchiagha ntị na Jerusalem niile nọ n’ogbaaghara. 32 Otu mgbe ahụ o duuru ụfodụ ndịsi agha ya na ndị agha ya mee ngwangwa bijaruo n’ebe ha nọ. Mgbe ha hürü ndị agha ka ha na-abia, ha kwusịri iti Pöl ihe. 33 Ọchiagha ahụ bjara jide ya, nye iwu ka e were ụdọ igwe abụọ kee ya agbü, ọ jukwara onye ọ bụ na ihe o mere. 34 Ụfodụ n’ime igwe mmadụ ahụ na-eti mkpu na-ekwu otu ihe, ebe ụfodụ na-eti na-ekwu ihe ọzọ. Mgbe ọ na-apughị ichoputa ihe bụ isi mkpotu na ogbaaghara ahụ, o nyere iwu ka e duru ya gaa n’ogige ndị agha. 35 Mgbe o rutere na mgbagolite ọnụ ụzọ ụlo ahụ, ndị agha bulitere ya elu n’ihi ogbaaghara igwe ndị mmadụ dị ukwuu. 36 Igwe mmadụ ahụ so ha nọ na-eti mkpu, “Wepụnụ ya! Wepụnụ ya!” 37 Mgbe ha chọrọ iduba Pöl n’ime ogige ahụ, o sıri ọchiagha ahụ, “I ga-ekwe ka m gwa gi okwu?” O sıri, “I maara asụ asusụ ndị Griik? 38 Ọ pütara na i bughi onye Ijipt ahụ malitere ogbaaghara ma duuru puku ndị ogbu mmadụ anọ gbalaa n’ozara?” 39 Pöl sıri, “Abụ m onye Juu si Tasos, obodo dị na Silisia, nwa afọ oke obodo amara aha ya. Biko, kwee ka m gwa ndị mmadụ okwu.” 40 Mgbe o nyere ya ikiye, Pöl guzooro n’ihe nrigo nke ọnụ ụzọ ahụ fee aka ya ime ka ha nọ duu. Mgbe ha nọdụrụ nwayo, ọ gwara ha okwu n’asusụ Hibrui sị,

22 “Umụnna m na ndị nna anyị, geenụ m ntị mgbe m na-agorị onwe m n’ihu unu.” 2 Mgbe ha nṣụrụ na ọ na-agwa ha okwu n’asusụ Hibrui, ha deere duu karịa. Mgbe o sıri, 3 “Abụ m onye Juu. Amurụ m na Tasos n’ime Silisia. Azürü m na obodo a n’ukwu Gamaliel onye nkuzi m. Anatara m ozuzụ dị ike na isopuru iwu nke nna nna anyị ha ejikwa m inụ ọkụ n’obi na-efe Chineke díka unu niile si eme taa. 4 Akpagburu m ndị niile na-eso ụzọ ọhụrụ a, na-etinye ha n’aka ọnwụ. Ejidere m ndị ikom na ndị inyom ha tübakwa ha n’ulọ mkporo. 5 Ma díka onyeisi nchüaja

na nzukọ ndị okenye niile pürü igbara m akaebe. Anatakwara m n'aka ha akwụkwọ ozi e deere ụmụnna anyị nọ na Damaskos. Agara m ebe ahụ ikpụta ha n'agbu bịa Jerusalem maka ịta ha ahụhụ. 6 “N'etiti ehihie, mgbe m na-agà n'uzo, n'ebé dí Damaskos nso, oke ihè nke si n'eluigwe, chara gburugburu m. 7 Adara m n'ala ma nükwa olu gwara m okwu sị m, ‘Söl, Söl, ginị mere i ji na-akpagbu m?’ 8 “Onye ka i bụ Onyenwe m?” Ka m jụrụ. “O sịrị m, ‘Abu m Jisós onye Nazaret onye i na-akpagbu.’ 9 Ndị mụ na ha so hụkwara ihè ahụ, ma ha anụghị olu onye ahụ na-agwa m okwu. 10 “Asiri m, ‘Ginị ka m ga-eme Onyenwe anyị?’ “Onyenwe anyị sịrị m, ‘Bilie banye Damaskos; n'ebé ahụ a ga-agwa gi ihe niile a kwadobere na i ga-eeme.’ 11 N'ihi na-enweghị m ike iħụ uzo n'ihi ebube ihè ahụ chachiri m anya. Ya mere ndị mụ na ha so sekpuṣurụ m n'aka bata na Damaskos. 12 “N'ebé ahụ ka Ananayas bi, bụ onye anyị pürü igụ n'onye ezi omume n'ihi idebe iwu. O nwekwara ogbugba ama dí mma site n'onụ ndị Juu bi n'ebé ahụ. 13 O bjakwutere m, guzoro n'akukụ m sị, ‘Nwanna anyị Söl, ka emee ka i hu uzor!’ Otu mgbe ahụ, e nwetara m ike iħụ uzo, m hụkwara ya. 14 “Mgbe ahụ, o sịrị, ‘Chineke nke nna nna anyị ha ahoputala gi ịmara uche ya na iħụ Onye Ezi Omume ahụ na iñuuta okwu site n'onụ ya. 15 I ga-abụ onyeama ya nye ndị niile banyere ihe i hụru na ihe i nru. 16 Ma ugbu a, ginị ka i na-eche? Bilie ọtọ, ka e mee gi baptism, ka a sachakwa gi site na mmehie, na-akpokukwa aha ya.’ 17 “Mgbe m loghachikwara na Jerusalem, nōrō na-ekpe ekpere n'ulonṣo ukwu ahụ, ahụru m ọhụ, 18 ebe o na-agwa m, ‘Mee ngwa! Hapụ Jerusalem, n'ihi na ndị bi n'ala a agaghị anara ogbugba ama gi banyere m.’ 19 “Ma asiri m, ‘Onyenwe anyị, ndị a maara nke ọma na m na-agà n'ulọ nzukọ n'otu n'otu, na-atụba ndị kwere na gi n'ulọ mkporo, na-etikwa ha ihe. 20 N'oge a na-awụfụ ọbara onyeama gi bụ Stivin, eguzu m nso na-akwado n'ihe emere dí mma, ma na-elekötakwa uwe ndị ahụ tüğburu ya anya.’ 21 “Mgbe ahụ, o sịrị m, ‘Gawa; n'ihi na aga m ezipu gi ebe dí anya ijekwuru ndị mba ozo.’” 22 Ha ñara ya ntị ruo ugbu a. Mgbe ahụ, ha niile tiri mkpu n'otu olu sị, “Wepụnụ onye dí otu a n'ụwa! O kwasighị ka onye dí otu a dírị ndị!” 23 Ha tiri mkpu na-atụli uwe mgbokwaşı ha elu, na-achilikwa aja n'ala na-efesasi ya ebe niile, 24 ochiaghagha ahụ nyere iwu ka a kpugaa ya n'ogige ndị agha, pia ya ụtarị, ka eziokwu püta ya n'onụ. O chọro ịmata ihe mere ha ji eti mkpu

otu a megide ya. 25 Ma mgbe ha chijịri ụdọ akpukpọ kechaa ya, Pol sịrị onye agha guzo ya nso, “Ọ bụ ihe ziri ezi n'iwu na unu ga-eti nwa afọ Rom ihe, onye na-enweghị ikpe a mara ya?” 26 Mgbe onye agha a nṛu okwu a, o jekwuuru ochiaghagha ahụ sị, “Ginị ka i na-agà ime? Nwoke a bükwa onye Rom.” 27 Ochiaghagha ahụ bjakwutere sị ya, “Gwa m, i bụ onye Rom?” Ọ sịrị, “E.” 28 Ochiaghagha ahụ zara, “ma o furu m ego dí ukwuu iji bürü onye Rom.” Ma Pol sịrị, “Amurụ m díka nwa afọ ala a.” 29 Ndị ahụ chọro igba ya ajuju ọnụ mere ngwangwa wezuga onwe ha. Egwu tükwarra ochiaghagha n'onwe ya mgbe o matara na o bụ nwa afọ Rom, n'ihi na o keela ya rịjị agbu na mbụ. 30 N'echi ya, ebe o chọro ịmata ihe bụ isi okwu na ihe mere ndị Juu ji ebo ya ebubo, o nyere iwu ka ndịsi nchüaja na ndị ulọ ikpe ha zukọ. Mgbe ahụ, o dupütara Pol, mee ka o guzo n'ihi ha.

23 Mgbe Pol legidere ndị nzukọ a anya, o sịrị,

“Umụnna m, mụ onwe m ejirila ezi akonuche bie ndụ m niile n'ihi Chineke ruokwa ubochị taa.” 2 Nke a mere, Ananayas onyeisi nchüaja nyere iwu ka ndị nọ ya nso tie ya aka n'onụ. 3 Ma Pol, sịrị ya, “Otu a ka Chineke ga-esi tie gi, gi mgbidi e tere nzu. Ụdi onye ikpe dí ariaa ka i bụ i ji na-emebi iwu n'onwe gi site n'inye iwu ka e si otu a tie m ihe?” 4 Ndị guzo ya nso sịrị, “I na-ekwutọ onyeisi nchüaja Chineke?” 5 Ma Pol sịrị, “Aghotaghị m, umụnna m na o bụ onyeisi nchüaja. N'ihi na akwụkwọ nṣo kwuru sị, ‘Ekwula okwu ojoo ọbụla megide onye na-achị ndị nke gi.’” 6 Mgbe Pol chọputara na otu uzo n'ime nzukọ ahụ bụ ndị otu Sadusii, ebe ndị ozo bükwa ndị Farisii, o tiri mkpu n'ime nnokọ ahụ sị, “Umụnna m, abụ m onye Farisii na nwa ndị Farisii. A na-ekpe m ikpe taa n'ihi olileanya m nwere na mbilitate n'onwu nke ndị nwuru anwụ.” 7 Mgbe o kwusiri nke a esemokwu daputara n'etiti ndị Farisii na ndị Sadusii. Ogbakọ ahụ kewara. 8 N'ihi na ndị Sadusii na-asị na mbilitate n'onwu maobụ mmuo ozi maobụ mmuo ọbụla adighị. Ma ndị Farisii kweere n'ihe ndị a niile. 9 Mkpotu malitere na-ada ike ike. Ufodụ ndị ozizi iwu so n'otu ndị Farisii biliri ọtọ malite iṛu ụka n'oke olu sị, “Anyị ahụghị ihe ojoo n'ebé nwoke a nọ, ma ginikwa ma o bürü na o bụ mmuo, maobụ mmuo ozi gwara ya okwu?” 10 Esemokwu a bijara karịa, nke mere na onyeisi ochiaghagha turu egwu na ha ga-adokasị Pol. O gwara ndị agha ya ka ha banye were ike kpopüta ya,

ziga ya n'ogige ndị agha. **11** N'abalị ya, Onyenwe anyị bịakwutere ya sị, "Nwee obi ike, dika i si gbaa ama banyere m na Jerusalem, i ghaghị igbakwara m ama na Rom." **12** N'ụtụtụ echi ya ụfodụ ndị Juu zukotara gbaa izu, nüökwa iyi na ha agaghi eri nri maqbụ nüq ihe ọbụla tutu ruo mgbe ha gburu Pol. **13** Ndị zukotara gbaa izu ojoo a karịrị iri mmadụ anō. **14** Ha jekwuuru ndịsi nchüaja ha na ndị okenye, sị ha, "Anyị kwekotara ihapụ iri maqbụ iñụ ihe ọbụla tutu ruo mgbe anyị gburu Pol. **15** Ugbu a, unu na nzuko zienụ onyeisi ochiaghị ka ọ kpoputara unu ya. Meenụ ka unu na-acho ijuputasị eziokwu n'onụ ya nakwa itule ikpe ya nke ọma. Anyị dị njikere igbu ya n'uzo tupu ọ bijaruo unu nso." **16** Ma nwa nwanne nwanyị Pol nüru maka izuzu ojoo a. Ọ banyere n'ogige ndị agha koro Pol. **17** Pol kporo otu n'ime ndịsi agha ahụ gwa ya, "Biko kporo nwokorobịa a gaa n'ebe ochiaghị no, o nwere okwu dị mkpa ọ chọrọ igwa ya." **18** Ọ kpoperị ya jekwuuru onyeisi agha, sị, "Pol, onye mkporo, kporo m rịo m ka m kpotara gị nwokorobịa a n'ihi na o nwere ihe ọ chọrọ igwa gi." **19** Onyeisi agha ahụ duuru ya n'aka ya gaa n'akụkụ ozo juo ya, "Gịnị bụ ihe i chọrọ ikoro m?" **20** Ọ siri, "Ndị Juu ụfodụ ekwekorịtalà iriọ gị ka i kpoperịta Pol echi na nzuko ụlo ikpe. Ha ga-eme dika ha nwere ihe dị mkpa ha chọrọ ijuta ya. **21** Ma ańala ha ntị. N'ihi na ihe karịrị iri mmadụ anō na-ezo onwe ha na-eche inwude ya. Ndị a gbara ndị na ha agaghi eri maqbụ nüq ihe ọbụla tutu ruo mgbe ha gburu ya. Ha adịla njikere, ihe a na-eche bụ mkpebi gi nye arirịo ha." **22** Ochiaghị ahụ zilagara nwokorobịa ahụ site n'inye ya iwu, "Emekwala ka onye ọbụla mata na i bjara gwa m ihe di otu a." **23** Mgbe e mesiri, ọ kpoperị mmadụ abụo n'ime ndịsi agha nye ha iwu sị, "Gaanị jikere narị ndị agha abụo, na iri mmadụ asaa ndị na-agba iñyinya, tinyere narị ndị ikom abụo ndị na-ama ûbe, ndị ga-agha Sizaria n'elekere itoolu nke abalị a. **24** Nyekwa Pol iñyinya nke ọ ga-agba, ka e nwee ike duru ya gawkwuru Feliks bụ govanị n'udo." **25** O dere akwukwọ n'olu dị otu a: **26** Klodiós Lisiás, Na-edegara Feliks onye nsopuru na-adịrị, onye na-achi akụkụ a. Ana m ekele gi. **27** Ndị Juu jidere nwoke a chọrị igbu ya, ma mgbe m nüru na ọ bụ onye Rom, mü na ndị agha m bjara naputa ya n'aka ha. **28** Achọrọ m ịmata ihe mere ha ji ebo ya ebubo, n'ihi ya eduuру m ya gaa n'ogbakọ ndị okenye ha. **29** Ma achoputara m na ọ bụ ihe banyere iwu ha. N'eziovwu, o nweghi ihe ọbụla kwesiri iji tuq ya mkporo maqbụ ọnwụ n'ime

ebubo ahụ. **30** Mgbe a gwara m banyere izuzu a na-agba megide nwoke a, ezitere m gị ya n'egbughi oge. Enyekwara m ndị niile na-ebu ya ebubo iwu, ka ha bịa n'ihi gị kpee ọnụ ha. **31** Ya mere, n'abalị ahụ, ndị agha dubataro Pol na Antipatris dika e nyere ha n'iwu. **32** N'echi ya, ha hapuru ya na ndị na-agba n'elu iñyinya ka ha duru ya gawa, ebe ha laghachiri n'ogige ndị agha. **33** Mgbe ha bijarutere Sizaria, ha nyere onyeisi obodo ahụ akwukwọ ozi, ma kponeyekwa ya Pol. **34** Govano ahụ gurụ akwukwọ ozi ahụ, juo ya akụkụ ala o si pütä. Mgbe ọ matara na ọ bụ onye Silisia, **35** ọ siri ya, "Aga m enye okwu gi ezigbo ohere mgbe ndị na-ebu gị ebubo bjara." O nyekwara iwu ka e debe ya n'obi Herod n'aka ndị nche.

24 Mgbe ụbọchị ise gasiri, onyeisi nchüaja bụ

Ananayas na ụfodụ ndị okenye ndị Juu na loya haaha ya bụ Tatulos bjara. Ha dum pütara igbagide Pol ama n'ihi onye na-achị obodo. **2** Mgbe a kpobatara ya, Tatulos pütara guzo boo ya ebubo sị, "Onye a na-asopuru ka i bụ. N'ihi gị, mmadụ niile enwela udo ogologo mgbe. Ịdị nkọ nke uche gị emeela ka mgbanwe dị n'obodo a. **3** Anyị ji ekele nke juputara n'onụ na-anabata ihe ndị a nke ọma, n'ebe niile na n'uzo niile, gi Feliks, onye a na-asopuru. **4** Achoghi m itufu oge gi. Ana m ariọ ka i were ndidi na obiomam nüru nkenke okwu anyị ji bịa. **5** "Anyị chọpurtara na nwoke a bụ onye na-akpalikarị ọgbaaghara, onye ọru ya bụ ịkwagide ndị Juu nō n'ebe niile n'uwá a ka ha nupu isi. Ọ bükwa onyeisi nke ajo otu ahụ a na-akpo Otu ndị Nazaret. **6** Ọ chọkwarra imerụ ulonṣo anyị, ya mere anyị ji jide ya. Ma anyị chọrọ ikpe ya ikpe dika omenala anyị siri di, **7** ochiaghị Lisiás, bjara jiri ike napu ya n'aka anyị. **8** Ọ bụrụ na inyochaa ya, i ga-enwe ike ighọta ihe niile banyere ebubo anyị na-ebu ya." **9** Ndị Juu kwadokwara okwu ya, na ihe niile e boro ya, bụ ihe mere eme. **10** Mgbe govanị feere ya aka ka o kwuo okwu, Pol zara, "amaara m na i bụ onye ọkaikpe nke mba a ogologo mgbe. Nke a na-enye m obi ụtọ igopụ onwe m n'ihi gi. **11** I pürü ịchoputa na o rubeghi ụbọchị iri na abụo kemgbé m rigooro n'ulonṣo ukwu na Jerusalem ife ofufe. **12** Ha ahụgħi m ka mü na onye ọbụla na-aruriṭa ukkan n'ulonṣo, maqbụ na o nwere ebe m kpatara ọgbaaghara n'ime ụlo nzuko, maqbụ ebe ọbụla n'ime obodo. **13** Ha enwekwegħi ihe ọbụla ha ga-eji kwagide ama ha na-agba megide m. **14** Agaghị m ago ago n'ihi gị na m na-ekpere Chineke nke nna anyị ha, dika onye na-eso Uzọ ahụ ha na-

akpô otu. Ekwenyere m ihe niile dika usoro nke iwu si di, na nke e dere n'akwukwô ndî amuma. **15** Ma enwere m olileanya n'ebé Chineke nô dika ha onwe ha nwekwara, na mbilite n'ónwù nke ndî ezi omume na nke ndî ajo omume ga-adị. **16** N'ihi nke a, a na m agbalî inwe akonuche dî ocha n'ihi Chineke na n'ihi mmadu niile. **17** "Ugbu a, mgbe otutu afô gasiri, abjara m Jerusalem iwtara ndî nke m onyinye, nakwa ichuru Chineke aja. **18** Emezuola m omenala idî ocha mgbe ha hûru m n'ulonso ukwu ahû mgbe m na-emê nke a. O díkgwaghî igwe mmadu so m maobu na m sonyere ogbaaghara obula. **19** Ma enwere ufodu ndî Juu si Eshia bia, bu ndî kwasiri ino n'ebé a ma o buru na ha nwere ihe obula megide m. **20** Maobu ndî nke no n'ebé a ugbu a, ka ha kwuo ajo omume obula ha hûru n'ime m mgbe m guzoro n'ihi nzukô ndî okenyê. **21** Karia na m kwuru naanî otu ihe mgbe m guzoro n'ihi ha tie mkpu, 'A na-ekpe m ikpe taa n'ihi okwukwe m na mbilite n'ónwù nke ndî nwurum anwû.' **22** Mgbe ahû, Feliks onye maara ihe banyere Uzo ahû nke ọma yigharirî ikpe a. O gwara ha, "Aga m eleba anya n'ikpe gi a, mgbe Lisias onyeisi agha bijara." **23** O nyere ochijagha ahû iwu ka e debe ya n'okpuru nlekota ha. Ma ka ha nye ya ohere inwere onwe ya ime ufodu ihe, ka ha kwekwa ka ndî enyi ya bia nyere ya aka gboo mkpa ya. **24** Mgbe ubochi ole na ole gasiri, Feliks na nwunye ya Drusila, bu onye Juu bijara, o kpôrô Pol ka o gwa ha okwu banyere inwe okwukwe n'ime Jisôs Kraist. **25** Ma mgbe o gara n'ihi na-ekwu ihe banyere ezi omume na mkpa o dî mmadu ijide onwe ya aka, ya na ihe banyere ubochi ikpe nke na-abia n'oge ikpeazu, egwu jidere Feliks. O siri, "I nwere ike ipu ugbu a. Aga m akpokwa gi n'oge ozô mgbe m nwetara ohere." **26** O na-atukwa anya na Pol ga-enye ya ego. Ya mere o jiri na-eziga ka a na-apkô ya site n'oge ruo n'oge ka ya na ya na-apparita uka. **27** Mgbe afô abu gasiri, onye a na-apkô Poshios Festos nochiri anya Feliks. Ma ebe o chôrô inweta ihuoma n'aka ndî Juu, Feliks hapurü Pol n'ulô mkporo.

25 Mgbe ubochi ato gasiri site n'oge Festos bijara na mpaghara ochichî ya, o sitere Sizaria garuo Jerusalem. **2** N'ebé ahû ka ndîsi nchujaja na ndîsi ndî Juu kowara ya ihe banyere Pol. **3** Ha rïokwara ya n'amara o ga-emere ha bu ime ka Pol bia na Jerusalem. N'ihi na ha agbaala izu igbu ya n'uzo. **4** Ma Festos zara, "Pol no dika onye mkporo na Sizaria. Ebe ahû ka

mû onwe m ga-alaghachi na mgbe na-adighi anya. **5** Ya mere, ka ndîsi unu ji ikike soro m gaa, boo nwoke ahû ebubo ma o buru na o nwere ihe ojô o mere." **6** O nonyeere ha ihe dika ubochi asato maobu ubochi iri, tupu o laghachi na Sizaria. N'ubochi so ya, o nodurû n'oché ikpe, nye ikike ka a kpôputa Pol. **7** Mgbe o bîaruru, ndî Juu sitere Jerusalem bia gbara ya gburugburu na-ekwu otutu ihe megide ya nke ha na-enweghi ike ikowa. **8** Ma Pol goqor onwe ya, na-asî, "O dighi ihe ojô obula m mere megide iwu ndî Juu maobu ulonso, maobu Siza." **9** Ma ebe Festos na-achô inwe ihuoma n'ebé ndî Juu no, o siri Pol, "I chorô iجا Jerusalem ka m kpee gi ikpe n'ebé ahû?" **10** Ma Pol siri, "Eguzo m n'ulôkpe Siza n'onwe ya, ebe e kwasiri ka a nodu kpee m ikpe. O dighi ihe ojô obula m mere ndî Juu, dika i maara nke ọma. **11** O buru na o dî ihe m mere kwasiri onwû, anaghî m arîo ka m gbanari onwû. Ma o buru na o dighi eziokwu dî n'ebubo ndî Juu a na-ebo m, mmadu obula agaghî e were m nyefee n'aka ha. Ya mere, o bu Siza ka m na-apkoku." **12** Ya mere, mgbe Festos na ndî na-adu ya odû gbara izu, o zara, "I kpokuula Siza, o bukwa Siza ka i ga-agakwuru." **13** Mgbe ubochi ole na ole gasiri, eze Agripa na Benaisi bijara Sizaria inabata Festos. **14** Mgbe ha nôrò otutu ubochi n'ebé ahû, Festos kowara eze a onodû Pol si, "O dî nwoke Feliks hapurü n'ulô mkporo n'ebé a. **15** Mgbe m gara Jerusalem, ndîsi nchujaja na ndî okenyê ndî Juu gwara m banyere ya. Ha rïokwara ka m maa ya ikpe. **16** "Ma emere m ka ha ghôta na o megidere iwu ndî Rom irara mmadu obula nye tupu ekpee ya ikpe nyekwa ya ohere igoqo onwe ya n'ihi ndî na-ebo ya ebubo. **17** N'ihi nke a, mgbe ha bijara n'ebé a, atufughî m oge obula, kama n'ubochi nke ozô ya, anodurû m n'oché ikpe, nye ikike ka a kpobata nwoke ahû. **18** Mgbe ndî na-ebo ya ebubo biliri, o dighi otu n'ime urya ala ndî m chere ha ga-apkô aha nke ha guputara na o mere. **19** Okwu ha niile bu iру uka banyere okpukpe ha, na banyere otu onye ozô a na-apkô Jisôs onye nwurum, onye Pol na-ekwusîkwa ike na o dî ndû. **20** O rara m ahû imedo okwu dî otu a. N'ihi ya, a jûrû m ya ma o ga-amasi ya i ga n'ulôkpe dî na Jerusalem ka o nôrò n'ebé ahû gorô onwe ya. **21** Ma Pol riqor ka e debe ya n'ulô mkporo ruo mgbe Siza n'onwe ya ga-ekpebi ikpe ya. Ya mere, ezhaghachiri m ya n'ulô mkporo tutu ruo mgbe m jikeere izigara ya Siza." **22** Agripa gwara Festos, "Achorô m inu okwu site n'onu nwoke a n'onwe ya." O siri, "I ga-anu ya echî." **23** Ya

mere, n'echi ya, Agripa na Benaisi rutere n'ulø ọha na-anø anu ikpe n'oke nganga. Ọtụtụ ndịjisi agha na ndị a maara aha ha n'obodo a sooro ha. Festos nyere iwu ka a kpobata Pol. 24 Festos siri, “Eze Agripa na ndị niile soro anyi nɔrø n'ebe a, unu ahụla nwoke a onye ọha ndị Juu niile, ma ndị nø n'ebe a ma ndị nø na Jerusalem, wetara ikpe ya n'aka m na-eti mkpu na o kwesighị idị ndù ozø. 25 Ma achoputaghị m ihe ọjø o mere nke kwesiri ka ọ nwụ. Ma ebe ọ rịorø ka Siza lenye ikpe ya anya, ekpebiri m iziga ya. 26 Ma enweghi m ihe ọbụla doro anya m ga-edegara Siza banyere ya. Ya mere m jiri kpoputa ya n'ihu unu niile, ma karışia n'ihu gị onwe gị eze Agripa, ka ọ ga-abụ anyi tulesịa ihe banyere ya, ka m nwee ihe m ga-ede. 27 N'ihi na ọ bụ ihe na-ezighị ezi na m ga-ezipụ onye mkporø na-egosighị n'ebubo e boro ya.”

26 Agripa gwara Pol, “I nwere ike i kwuru ọnụ gi.”

Mgbe ahụ, Pol gbasara aka ya abụ bidø ikuwù okwu ịgorø onwe ya, 2 “Ana m agu onwe m díka onye nwere ihuoma, eze Agripa, inwe ohere ọma dí otu a, ịzara ọnụ m n'ihu gị n'ihe niile metütara ebubo ndị Juu na-ebø m. 3 Nke ka nke, amatara m na omenaala ndị Juu na iṛu ụka metütara iwu ha doro gị anya. Biko ana m arịo gị ka i jiri ndidi gee m ntị. 4 “Ndị Juu niile maara ibi ndụ m site na nwata m. Ha makwa site na mbụ, otu m si bie ndụ m niile n'obodo nke m, nakwa n'ime Jerusalem. 5 Ha matara kemgbe ogologo oge, ha ga-agbakwa ama, ma ọ bürü na ha chọrø ikuwù eziokwu, na site na mbụ e biri m ndụ díka otu onye so n'ime otu ahụ nke iwu ya dí ike karichasịa n'ime okpukpe ndị Juu, nke bụ otu ndị Farisii. 6 Ma ugbu a, a na-ekpe m ikpe n'ihi na enwere m olileanya na nkwa ahụ Chineke kwere nna nna anyi ochie ha. 7 Nkwa nke ebo iri na abụ niile na-ele anya inata mgbe ha na-efe ofufe ehihie na abalị. Eze Agripa, ọ bụ n'ihi olileanya a, gị onye a na-asopurụ, ka ndị Juu ji na-ebø m ebubo. 8 Gịnị mere unu jiri na-eche na ọ rara Chineke ahụ ime ka ndị nwụrụ anwụ site n'onwụ bilie? 9 “Na mbụ, anara m eche na apurụ m imeso aha Jisós onye Nazaret mmeso ojø nniile. 10 Otu a ka m mere na Jerusalem. Ọ buğhi naanị na m natara ikike n'aka ndịjisi nchüaja jiri ya kpochie ọtụtụ ndị nsø n'ulø mkporø, ewelikwara m aka elu n'oge a na-ama ha ikpe ọnwụ. 11 Ọtụtụ mgbe ka m hụrụ na a tara ha ahụhụ n'ulø nzukọ niile. Agbalịjị m ikwagide ha ka ha kwuo arụ ma kwutökwa okwukwe ha. N'ihi na iwe

m dí ọkụ megide ha, esogburu m ha n'obodo dí iche iche nke na-abughị obodo ndị Juu. 12 “N'ihi nke a, a gara m Damaskos site n'ikike na nkwenye nke ndịjisi nchüaja. Anatakwara m ike n'aka ndịjisi nchüaja. 13 N'oge ehihie, eze Agripa, mgbe mu na ndị otu m naaga n'uzo, gị onye a na-asopurụ, ka m hụrụ lhè nke na-acha karịa anyanwụ ka o si n'eluigwe chaa m na ndị mu na ha so gburugburu. 14 Anyi niile dara n'ala. Ma anụrụ m olu gwara m okwu n'asusụ Hibrui, ‘Söl! Söl! Gịnị mere i ji na-akpagbu m? I na-emerụ onwe gị ahụ site n'ikpo ụkwụ na ndudu e ji achị ehi.’ 15 “Asirị m, ‘I bụ onye, Onyenwe anyi?’ “Onyenwe anyi kwuru, ‘Abụ m Jisós onye i na-akpagbu. 16 Ugbu a, bilie, kwürü ọtọ! N'ihi na-emere m ka i hụ m anya, ka m hoputa gị ka i bürü onyeozi m na onye akaebe m. I ga-emekwa ka ụwa niile mara ihe banyere nzute a i zutere m taa, na ọtụtụ mgbe ozø m ga-ezute gi. 17 Aga m azoputa gị site n'aka ndị nke gị na sitekwa n'aka ndị mba ozø, ndị m na-eziga gị ka i jekwuru. 18 Imeghe anya ha mee ka ha si n'ochichịri loghachikwute Chineke. Ka ha site n'okwukwe ha nwere n'ebe m nø nata mgbaghara mmehie ha, ketakwa oke ahụ dí ngozi n'etiti ndị e doro nsø.’ 19 “Ya mere, eze Agripa, enupughị m isi n'ohụ nke eluigwe ahụ. 20 Ebidoro m izisa ozioma a na Damaskos. Emekwara m otu a na Jerusalem na n'ime Judia niile na n'etiti ndị mba ozø. Ana m ekwusa mkpa ọ dí ka mmapadụ niile nwee nchegharị loghachikwute Chineke. Ka ha gosikwa nchegharị ha site n'ezì ọrụ nke ha na-arụ. 21 Ọ bụ n'ihi nke a ka ndị Juu jiri nwuchie m n'ulønsø ukwu ahụ ma chosiekwa ụzø ike inapụ m ndụ m. 22 Ma Chineke chebere m mee ka m bürü onye dí ndụ taa, ịkorø mmapadụ niile akụkọ a, ndị ukwu na ndị nta. Ihe m na-ekwu bükwa ihe ndị amụma na Mosis kwuru na o ga-emezu, 23 na Kraist ahụ ga-ahụ ahụhụ, bürükwa onye mbụ ga-esi n'onwụ bilie, iwetara ndị Juu na ndị mba ozø lhè.” 24 Mgbe ọ na-agopụ onwe ya, Festos tiri mkpu, “Pol, i bụ onye isi mebirị! Oke mmụta gị emebiela gị isi.” 25 Ma Pol siri, “Isi emebighị m, ezigbo nna anyi Festos. Ihe m na-ekwu n'anya udo bụ naanị eziokwu. 26 Eze n'onwe ya makwaara ihe ndị a niile, n'ihi ya ejighị m egwu ọbụla agwa ya okwu a. Ekwenyere m na ọ dighị ihe ọbụla n'ime ihe ndị a merenụ nke ezonarịri ya, n'ihi na o nweghi nke mere na nzuzo. 27 Gị eze Agripa, i kwenyeghi na ndị amụma? Amaara m na i kweere.” 28 Mgbe ahụ Agripa

siri, “Pol, i na-achø n’ime ntakirị oge a ịkwagide m ka m bürü onye kwere na Kraist?” 29 Ma Pol siri, “O gaara ato m ụtọ ma ọ bürü na Chineke ga-ekwe, mee ka gi na ndị niile nọ n’ebe a bürü ihe mü onwe m bụ n’ime Kraist ma ewezuga agbu ndị a.” 30 Mgbe ahụ eze biliri ọtọ, ya na Festos na Benaisi nwunye ya na ndị ọzọ niile ya na ha nọ n’oche. 31 Mgbe ha na-apụ, ha kwuritara n’onwe ha, “Nwoke a emeghi ihe ọbula kwasiri ọnwụ maọbu iga mkporo.” 32 Agripa gwara Festos, “A gaara a hapụ nwoke a ma ọ bürü na o nyefeghi Siza ikpe ya.”

27 Mgbe e kpebiri na anyị ga-eso ụgbọ mmiri gaa

Itali, e nyefere Pol na ndị mkporo ọzọ n’aka onyeisi na-elekọta ndị mkporo aha ya bụ Juliops. Ọ bụ ọchịaghị nke igwe ndị agha Ọgostos. 2 Anyị banyere n’ugbọ sitere Adramitiom nke na-ejikere iga n’ọnụ mmiri nke dị n’akukụ obodo Eshia. Anyị nupuru n’oke osimiri, Arıstakos, onye Masidonia sitere na Tesalonaika sokwa anyị n’ije a. 3 N’echi ya, anyị rutere Sağıdən. Juliops nwere obiomma n’abe Pol nọ. Ọ hapukwara ya ka o jegharịara onwe ya izute ndị enyi ya. Ndị a lekwarị anyị obịa nke ọma. 4 N’igakwa n’ihu na mmiri ahụ, anyị zutere ifufe mmiri nke mere na anyị gara n’azụ ala Saipros. 5 Anyị gafere ọnụ mmiri obodo Silisia na Pamfilia. Anyị bjaruru Mira n’ime obodo Lisia. 6 N’abe ahụ ka onye ọchịaghị hụrụ ụgbọ onye Alegzandria nke na-agha Itali. O mere ka anyị banye n’ime ya. 7 Ụgbọ anyị ji, gara nwawayo ọtụtu ụboghị na o siiri anyị ike irute Snidos. Ebe ọ bụ n’oke ifufe ekweghi ka anyị gaa n’ihu, anyị enwekwaghị ike iga n’uzo anyị, kama anyị si n’azụ Kriit na ncherita ihu Salmone gafee. 8 Anyị jikwa nwawayo na-agba n’akukụ ọnụ mmiri ahụ tutu ruo mgbe anyị sitere n’oke nsogbu rute ebe a na-akpọ ọnụ mmiri ọma, nke dị nso n’obodo Lasia. 9 Anyị tufuru oge n’abe ahụ. Ije ụgbọ mmiri abụrụkwala nke juputakwara n’ihe ize ndị ugbu a, n’ihi na mmemme Obubu ọnụ nke ndị Juu agafeela. N’ihi nke a, Pol dürü mmadụ niile ọdu, 10 na-asị, “Ndị nwe m, a na m ahụta na njem a ga-abụ nke ihe egwu nke ga-eweta oke ịla n’iyi. Ọ bughị naanị nke ụgbọ mmiri na ibu o bu, ma metutakwa ndị anyị.” 11 Ma ọchịaghị ahụ kwenyere n’ihe onyeisi ụgbọ na onye nwe ụgbọ kwuru karịa nke Pol kwuru. 12 Ma ebe ọnụ mmiri a abughị ebe dị mma ịnọ n’oge oyi, ndị ka n’onụogugu hqoro ka ụgbọ ahụ gaa n’ihu, n’olileanya na a ga-eru Fonikisi

ebe ha ga-anodụ n’oge oyi. Nke a bụ ọnụ mmiri dị na Kriit, nke chere ihu n’owuwa anyanwụ n’akukụ ugwu na akukụ ndịda. 13 Mgbe ikuku dị nwawayo bidoro ifegharị site na ndịda, ha chere na nke a bụ ohere dīrị ha. N’ihi ya, ha kwopuru ụgbọ nyara ya na-agha nso nso ọnụ mmiri Kriit. 14 Ma mgbe na-adighị anya, oke ifufe di egwu nke si n’agbata ugwu na ọwua anyanwụ kuru site n’agwa etiti ahụ rịdata. 15 Ndị na-anaya ụgbọ ahụ gbalisiri ike na mbụ ichigharị ihu ụgbọ ahụ ka ọ gaa n’ọnụ mmiri, ma ọ pughị ime. Anyị hapurụ ya ka o soro ikuku. 16 N’ikpeazu, anyị kwoporo ụgbọ anyị gaa n’azụ agwa etiti nta a na-akpọ Kloda. N’abe ahụ anyị jisiri ike kekwasị ụgbọ nta nke ụgbọ mmiri anyị na-adokpụ n’azụ n’elu ụgbọ mmiri ahụ. 17 Emesịa, anyị jiri ụdo kee ụgbọ mmiri ahụ ime ka o sie ike karịa. Ndị na-anaya ụgbọ ahụ tịrụ egwu na ikuku ga-eburu ụgbọ anyị gaa n’ọnụ mmiri na-achị ọkụ nke dị na Satis. Ha wedatara akwa e kobere n’elu, nke na-enyere ikuku aka ibu ụgbọ mmiri. Emesịa, ha sooro ikuku mmiri ahụ na-agha. 18 Mgbe chi borọ, dika osimiri ahụ na-etonye etonye, ndị na-eso ụgbọ bidoro ịtubaşı ngwongwo ndị dị n’ugbọ ahụ n’ime osimiri. 19 N’uboghị nke ato ha tübakwara ngwongwo e ji edozi ụgbọ mmiri na ọtụtu ihe ọbula nke aka ha ghotara n’ime osimiri. 20 Mgbe ọtụtu ụboghị gara ma ọ dighị anyanwụ maọbu kpakpando wapütaranụ, ma oke ifufe ojoo ahụ gara n’ihu na-amaghari, n’ikpeazu olileanya anyị na a ga-azoputa anyị gwusiri. 21 N’oge a niile, o nweghi onye ọbula nri ọbula bara ọnụ. Ma n’ikpeazu. Pol kwurụ ọtọ n’etiti ha si, “Ndị ikom ibe m, ọ bürü na unu gere ntị n’okwu m na mbụ, anyị agaraghị ahapụ Kriit. Anyị gara agbanarị mbibi na ila n’iyi nke a. 22 Ma otu ọ dị, ana m arịo unu, nweenụ obi ike! N’ihi na o nweghi onye ọbula n’ime unu a gatafụ ndị ya. Ọ bụ ezie na ụgbọ a ga-emikpu. 23 N’ihi na n’abali gara aga, mmuọ ozi Chineke Onyenwe m, na onye m na-efekwa bịaikwutere m, 24 o siri, ‘Atula egwu Pol, n’ihi na i ghaghị iguzu n’ihu Siza. Nke ọzokwa, Chineke emeela amara nye gi ndị ndị a niile gi na ha so n’ugbọ eme njem.’ 25 Ya mere, ndị ikom nweenụ obi ike! N’ihi na enwere m ntükwasị obi na Chineke ga-eme dị ka o siri gwa m. 26 Ma otu ọ dị, a ga-eburu ụgbọ mmiri anyị buba ya n’otu agwa etiti.” 27 Ihe dika n’etiti abalị n’uboghị nke iri na anọ ebili mmiri a, mgbe anyị na-erugharị n’osimiri a na-akpọ Adratik, ndị na-anaya ụgbọ chere na ala dị nso. 28 Ha tịnyere ụdo e kenyere igwe n’ọnụ ya n’ime osimiri chọputa

na omimi osimiri ahü dí narí nzó ụkwú na iri abúo n'ebé ahü ha no. Ha gakwara n'ihu tükwa ụdó ahü ọzó chöputa na omimi osimiri ahü dí iri nzó ụkwú itoolu. 29 Ma egwu juru ha obi n'ihi na ha amaghí ma ha ga-ezute nkume n'akukú ọnú mmiri ahü. Ha tüpütara arılıka ano e ji ejide ụgbó site n'azú ụgbó ahü ma na-aríø chi ha maka chi ọbúø. 30 Mgbe ndí na-eso ụgbó ahü kpebiri ihapú ya. Ha wedatara ụgbó epeepé e dobere maka ihe mberede, mee díka ha naga itinye arılıka n'ònú ụgbó mmiri ahü. 31 Ma Pol gwara ndí agha na ochiagha ha okwu, "O bürü na ndí a anogideghí n'ime ụgbó a, agaghí azoputa unu." 32 N'ihi nke a, ndí agha ahü gbubiri ụdó e jiri kee ụgbó epeepé ahü hapú ụgbó epeepé ahü ka ọ daba n'ime osimiri. 33 Mgbe chi bidoro ịbø, Pol rịøø mmadú niile ka ha rie nri, na-así, "Taa mere ya ụbøchí iri na anó unu no na nche, nogidekwa n'ibú ọnú, n'erighí ihe ọbúla. 34 N'ihi ọdímma nke ndú unu, ana m aríø unu ka unu rie ihe. N'ihi na o nweghí onye ọbúla n'ime unu otu agirí isi ya ga-ala n'iyi." 35 Mgbe o kwuchara nke a, o weere achícha nye Chineke ekele n'ihu ha niile, nyawaa ya, malitekwa iri ya. 36 Otu mgbe ahü, obi ụtø batara mmadú niile n'obi, ha bidokwara iri nri. 37 Anyí niile no n'ugbó ahü dí narí mmadú abúo na iri asaa na isii. 38 Mgbe anyí richara nri, ha buuru akpa ọka niile dí n'ugbó ahü tuba ha n'ime osimiri ime ka ụgbó ahü gbaa mfe. 39 Mgbe chi børø, ha enwekwaghí ike ighøta akukú mmiri nke ha no n'ime ya. Ma ha hürü obosara ala nta nke nwere ọnú mmiri. Ha gbara izu ichöputa ma ọ ga-ekwe mee ka ụgbó mmiri ahü site n'ebé ahü gafee. 40 Ha chabisiri arılıka niile ji ụgbó ahü, hapú ha n'ime osimiri. Otu aka ahukwa, ha tòpùru ụdó ji ụmara e ji anyaghári ụgbó. Mgbe ahü, ha weliri akwa ifufe nke ọnú ụgbó nye ifufe, mekwa ka ụgbó mmiri chee ihu n'elu ala. 41 Ma ụgbó mmiri ahü gara maa isi na mkpumkpú aja mmiri, mikpuo n'aja. Ọnú ụgbó ahü mikpuru nke ukwuu mee ka isi ụgbó ahü laa elu, nke a nyere ebili mmiri a ohere ijí ike tiwasia azú ụgbó ahü. 42 Ndí agha zubere igbu ndí mkporø niile, ka onye ọbúla ghara igwuru mmiri site ya gbafulo. 43 Ma onye ochiagha ahü na-ezube ịzoputa ndú Pol, n'ihi ya, o gbochiri ha n'izuzu ha. Mgbe ahü o nyere iwu ka ndí niile maara igwu mmiri buru ụzó si n'ugbó ahü wúba n'ime mmiri, gwuru mmiri gaa n'elu ala. 44 Ma ndí fòdùru ga-eru n'elu ala site n'ighonye aka na obodobo osisi maobü n'ihe ndí

ozó dí ihe ihe si n'ahü ụgbó ahü daputa. N'uzó dí otu ka mmadú niile ji bürü ndí rutere n'elu ala n'udo.

28 Mgbe a pütara n'ònú mmiri ahü n'udo, anyí chöputara na aha agwa etiti ahü bụ Malta. 2 Ndí obodo ahü gosiri anyí obiomá n'uzó puru ihe. Ha kwanyere anyí ọkú ma nabatakwa anyí n'ihi na mmiri no na-ezo, oyi na-atükwa. 3 N'oge Pol na-achíkötä nkú itinye n'okú a, otu agwo ajúala sitere n'ime nkú na-enwu ọkú maputa n'ihi okporomökü tükikò onwe ya n'aka ya. 4 Mgbe ndí obodo ahü hürü agwo ahü ka ọ tükikötara onwe ya n'aka ya, ha gwarítara onwe ha, "n'ezie a, nwoke a bụ ogbu mmadú, a naghi ejí ọkú enyo ya. O bụ ezie na azopütara ya site oke mmiri, ma ikpe ziri ezi ekweghí ka ọ dí ndú." 5 Ma Pol fepurụ agwo ahü n'aka ya, mee ka ọ daba n'okú, ọ dighikwa ihe mere ya. 6 Ha na-ele anya ma aka ya ọ ga-aza, maobü na ọ ga-ada nwụo. Ma mgbe ha chegidere hụ na o nweghí ihe mere ya, ha gbanwere obi ha bido na-ekwu, na ọ bụ chi. 7 Na nso ọnú mmiri a ebe anyí kwusírị, otu ubi dí ya. O bụ ubi Pobilios otu nwoke onyeisi na-achí agwa etiti ahü. Ọ nabatara anyí nke ọma, lee anyí ọbia ụbøchí ato. 8 N'oge ahü, nna Pobilios nwere ahü ọkú na afø ọsísa, Pol banyere n'ime obodo gaa leta ya, kpeere ya ekpere, bikwasíkwa ya aka. Ahü díkwarà ya mma. 9 Mgbe nke a mechara, ndí niile nwere nríja nríja n'agwa etiti ahü bjakwara, a gwókwarà ha. 10 Ha wetaara anyí ọtụtụ ihe onyinye. Mgbe oge inyapú ụgbó anyí ruru, ha nyere anyí ọtụtụ ihe dí anyí mkpa nke puru idu anyí n'ije ahü. 11 Anyí nörø ihe díka ọnwa ato n'oge oyi, n'agwa etiti ahü tutu anyí anyalie ụgbó. O bụ ụgbó ndí Alegzandria nke bu ihe a türü atu a na-akpó ejima, bụ chi Kastó na Polükus. 12 Anyí bijaruru obodo Sirakós ebe anyí nörø ụbøchí ato. 13 Site n'ebé ahü, anyí gara gburugburu tutu rute Rejiom. Mgbe otu ụbøchí gafere, ikuku bidoro ife site na ndída. N'ubøchí nke abúø ya, anyí rutere Poteoli. 14 N'ebé a anyí chöputara ndí kwere ekwe ndí rịøø ka anyí nonyere ha ụbøchí asaa. Site n'ebé a, anyí rutere Rom. 15 Mgbe ümünna anyí no n'ebé ahü nñürü na anyí na-abia. Ha pütara zute anyí n'uzó Apioş na n'ülö ndí Ije ato. Mgbe Pol hürü ha, o kelere Chineke ma bürü onye a gbara ume. 16 Mgbe anyí bijaruru Rom, e nyere Pol ohere ibiri onwe ya dika o si chọq n'ebé masíri ya. Ma otu onye agha na-eche ya nche. 17 Mgbe ụbøchí ato gasírị, o kpórø ndísi ndí Juu. Mgbe ha zukorø,

o gwara ha, “Umunna m, o dighi ihe ojoo obula m mere megide ndi nke anyi, maobu megide omenala nna nna anyi ha, ha jidere m na Jerusalem were m nyefee m n’aka ndi Rom. **18** Ndị ochichị Rom lenyere anya n’ikpe m choq ịhapụ m ka m laa n’hi na ha achotaghị ihe kwsiri ịma m ikpe ọnwụ dika ndi anyi chọro. **19** Ma mgbe ndi Juu jürü, ahụ m na o dị mkpa ibutere Siza ikpe m. Ma o nweghi ihe ojoo m bu n’uche megide ndi obodo m. **20** N’hi nke a, ka m jiri riqo ka mụ na unu hụ ma kwuritakwa okwu. O bụ n’hi nolieanya nke Izrel ka e ji kee m n’agbu igwe a.” **21** Ha siri, “Anyi anataghị akwukwo ozi obula site na Judia banyere gi. O dighikwa umunna anyi obula nke si ebe ahụ bịa nke koro maobu kwuo okwu ojoo obula banyere gi. **22** Otu o dị, anyi ga-achọ inụta ihe i chere, n’hi na anyi maara na a na-ekwujo otu a n’ebi niile.” **23** Ha yiri agba mgbe ha na ya ga-ezukota n’ubochị ozø. Ọtụtụ mmadụ karịri bjara n’ụlo ebe o na-anø. O gbara ama banyere alaeze Chineke site n’akwukwo iwu Mosis na nke ndi amuma, o gbaliri ime ka ha kwenye n’ihe banyere Jisos. O bidoro izi ha ihe site n’ututu ruo anyasi. **24** Ụfodụ ka e mere ka ha kweere, ma ụfodụ mechiri ntị ha na obi ha. **25** Ha nwe nghotahie n’etiti onwe ha ma malite ila mgbe Pol kwusiri okwu nke ikpeazu a, “Mmụ Nso Chineke kwuru eziokwu mgbe o sitere n’onu Ajzaya onye amuma kwuo okwu nye nna nna anyi ha, **26** “Jekwuru ndi a gwa ha okwu, “Unu ga na-anụ, nükwa, ma unu agaghị aghọta ihe obula, unu ga na-ele anya, hükwa, ma unu agaghị ahụ ihe obula.” **27** N’hi na obi ndi a amaala abuba, díkwa arø; ha adighị ejikwa ntị ha anụ ihe, ha mechikwara anya ha ka ha ghara ihu ụzo. Ma o bughị otu a, ha nwere ike iji anya ha hụ ụzo, jirikwa ntị ha nụ ihe sitekwa n’obi ha nwe nghota ma chigharja bjakwute m, ka m gwọ ha.’ **28** “Ya mere, a chọro m ka unu ghọta na nzopuṭa a nke si n’aka Chineke bịa, díkwa nye ndi mba ozø, ha ga-egekwa ntị.” **29** Mgbe o kwusiri nke a, ndi Juu ahụ lara na-aruriتا ụka nke ukwu n’etiti onwe ha. **30** O biri obi nke onwe ya afø abuø n’ụlo o na-akwu ugwo ya. O na-anabatakwu ndi niile bjara ileta ya, **31** o ji mkwuwa okwu na-ekwusa ihe banyere alaeze Chineke na-akuzikwa ihe banyere Onyenwe anyi Jisos Kraist. O díkwaghị onye obula gbaliri igbochi ya.

Ndị Rom

1 Pol, odibo Kraist Jisos, onye Chineke kpọro ka ọ bụrụ onyeozi ya na onye o kewapütara ka o zisaa ozioma ya. **2** Ozioma a bụ nke ahụ Chineke kwere na nkwa n'oge gara aga site n'ọnụ ndị amumà ya nke e dere ihe banyere ya n'akwukwó nsø. **3** Ozioma a metütara Ọkpara ya, onye bụ nwa Devid site n'omumụ nke anụ ahụ. **4** Onye esitere na Mmụo nke idị nsø hoputa i bụ Ọkpara Chineke, site n'ike nke mbilite n'ọnwu, bụ Kraist Jisos, Onyenwe anyị. **5** Onye anyi sitere n'aka ya nata amara na ọrụ i bụ onyeozi, ime ka ndị mba ozø nwee nrube isi nke okwukwe n'etiti ha n'ihi aha ya. **6** Tinyere unu onwe unu ndị ahụ a kpọro ka ha bụrụ ndị nke Jisos Kraist. **7** Ya bụ, unu ndị Chineke hụrụ n'anya bi na Rom, ndị ọ kpọro ka ha bụrụ ndị nsø: Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyị, na Onyenwe anyị Jisos Kraist díri unu. **8** Na mbụ, ana m ekele Chineke ekele n'ihi unu niile, site n'aha Jisos Kraist. N'ihi na a na-ekwusa ihe banyere okwukwe unu n'ụwa niile. **9** Chineke, onye m na-ejere ozi, n'ime mmụo site na ikwusa ozioma nke Ọkpara ya, bụ onye akaebe na m na-echeta unu mgbe niile n'ekpere m. **10** N'ekpere m oge niile, a na m arịo ka ọ bụrụ ihe ga-ekwe mee na site n'ike Chineke, aga m enwe ohere ịbịa leta unu. **11** O na-agụ m agụ nke ukwuu ịbịa hụ unu anya, n'ihi na achọro m ka unu keta oke n'onyinye Mmụo Nsø nke Chineke nyere m, nke ga-enyere unu aka iguzosi ike n'okwukwe. **12** O bụkwaghị naanị nke a, kama achọro m ka anyị gbaritaa onwe anyị ume site n'okwukwe anyị. **13** Umunna m, achọro m ime ka unu mata na atuola m atumatu ịbịa leta unu ọtụtụ mgbe (ma tutu ruo ugbu a e gbochiri m ịbịa), ka m nwee ike nweta mkpuru n'etiti unu, díka m nwere n'etiti ndị mba ozø. **14** N'ihi na abụ m onye ji ụgwọ nye ndị Griik na ndị mba ozø, nyekwa ndị maara ihe na ndị nzuzu. **15** Ya mere m ji dị njikere ikwusa ozioma nyekwa unu bụ ndị bi na Rom. **16** N'ihi na ihere ozioma ahụ anaghị eme m, n'ihi na ọ bụ ike Chineke na-ewetara onye ọbụla kwere na ya nzoputa, nye onye Juu na mbụ nakwa nye onye Griik. **17** N'ihi na ọ bụ n'oziomka e kpughere ezi omume Chineke, ezi omume nke na-esite n'okwukwe ruo okwukwe. Díka e siri dee ya, "Onye ezi omume ga-esite n'okwukwe dị ndụ." **18** N'ihi na e sitela n'eluiwge kpughe ọnụma Chineke megide mmehie na ajo omume niile nke ndị na-emebi iwu, ndị na-esite

n'ajọ omume ha na-eguzogide eziokwu ahụ. **19** N'ihi na ndị a maara ihe ha kwasiri ịmata banyere Chineke. Ha maara ya n'ihi na Chineke n'onwe ya emeela ka o doo ha anya. **20** N'ihi na site n'oge Chineke kere ụwa na ihe niile dị n'ime ya, ụdịdị ya nke a na-apughị ihu anya na ike nke ebighị ebi ya na ụdịdị idị nsø ya ka e mere ka ọ pụta ihe n'ime ụmụ mmadụ. Ụmụ mmadụ n-aaghọta ihe ndị a site n'ihe ndị e kere eke. N'ihi nke a ụmụ mmadụ enwekwaghị ngopụ. (aiđios g126) **21** O bụ eziokwu na ha maara Chineke, ma ha anaghị asopuru ya, ha anakwaghị enye ya ekele díka Chineke. Echiche uche ha bụ ihe efu, nzuzu ha mere ka obi ha gbaa ọchichịri. **22** Mgbe ha na-eche na ha bụ ndị maara ihe, ha amataghị na ha bụ ndị nzuzu. **23** Kama ife Chineke na-adighị anwụ anwụ ofufe, ha weere otuto ha kwasiri inye ya nye ihe ndị ahụ ha jiri aka ha kpụo. Ihe ndị a yiri mmadụ na-anwụ anwụ, na nnunụ, na ụmụ anumanyi, na ihe na-akpụ akpụ n'ala. **24** N'ihi ya, Chineke hapurụ ha ka ha mee ihe ojọq ndị ahụ na-agụ obi ha agụ nyé adighị ọcha nke ikwa iko, ha jikwa ahụ ha emerịta mpu n'etiti onwe ha. **25** Ha were okwu ugħha dochie n'onodụ eziokwu banyere Chineke. Ha na-asopuru, na-efekwa ihe e kere eke, ma hapu Onye okike, onye a na-eto ruo ebighị ebi. Amen. (aiōn g165) **26** O bụ nke a mere Chineke jiri nyefee ha n'aka agụ anụ ahụ nke na-eme ihere. N'ihi ya, ọ bụladị ndị inyom na ndị inyom ibe ha nogidere na-enwe mmekorịta n'uzo na-ezighị ezi. **27** Ozokwa, kama ha na ndị inyom inwe mmekorịta; ndị ikom ha hoqoro ka ha na ndị ikom ibe ha na-enwe ụdị mmekorịta nke ha na ndị inyom kwasiri inwe. Nwoke na-edinakwuru nwoke ibe ya. N'uzo dị otu a, ha natakwarra ntaramahuhụ kwasiri ha n'ihi ihe ojọq ndị a ha na-eme. **28** Ya mere, ebe ha kpachapuru anya ju ịmata onye Chineke bụ, Chineke nyere ha akonuche ndị nzuzu, nke mere ka ha na-eme ihe ojọq niile nke ajo echiche obi ha cheputara. **29** Ha juputara n'ajọ omume na mmehie niile, anya ukwu na aghugho. Ha juputakwara n'ekworo, na igbu mmadụ, na esemokwu, na uche gbagoro agbagoro na ikpo asi. Ha bụ ndị na-ekwu okwu azụ, **30** na ndị nkwtu na ndị kpọro Chineke asi, na ndị na-akparị mmadụ na ndị mpako na ndị na-anya isi. Ha na-atuputa ụzo ọhụrụ ime ihe ojọq, ha adighị asopuru ndị mürü ha. **31** Ha bụkwa ndị na-enweghị nghọta, ndị na-enweghị okwukwe, ndị obi ojọq na ndị na-enweghị obi ebere. **32** Ha maa na Chineke nyere iwu dị ike na ndị na-ebi ndụ dị otu a kwasiri ọnwu, ma ha gara n'ihi na-eme

ihe ndị a, ma na-akwalıkwa mmuo ndị ọzọ ka ha soro na-eme ha.

2 N’hi ya, i nweghị ngopụ, onye ọbula i bụ, mgbe i na-ekpe ndị ọzọ ikpe. N’hi na mgbe i mara onye ọzọ ikpe, o bụ onwe gi ka i na-ama ikpe maka na gi onwe gi na-emekwa ụdi ihe ndị ahụ. **2** Ma anyị maara na Chineke na-ekpe ndị na-eme ihe ojoo dị otu a ikpe n’uzo ziri ezi. **3** Gi bụ mmadu, gini mere i ji na-ama ndị na-eme ihe dị otu a ikpe mgbe gi onwe gi na-eme otu ihe ahụ. I chere na i ga-agbanarị ikpe Chineke? **4** Ka i na-eleda obioma Chineke, na nnagide ọ na-anagide ndụ ojoo gi, na ogologo ntachiobi ya anya? I maghị na obioma Chineke nwere n’ebé i n’o kwasiri ime ka i site na mmehie gi chegharia? **5** Ma n’ihi isiike gi na obi gi kpọrọ nkụ nke enweghị ncheghari, i na-akpakötara onwe gi ọnụma nke Chineke n’ubochị oke iwe ya, mgbe a ga-ekpughe ikpe ya ziri ezi. **6** Ọ ga-akwughachi onye ọbula dika ọru ya siri dị. **7** Chineke ga-enye ndị niile sitere na ntachiobi na ezi ọru na-achọ otuto na nsopụ na ndụ ahụ na-adigide adigide bụ ndụ ebighị ebi. (*aiōnios g166*) **8** Ma ndị niile na-akpa iché iche, ndị jukwara isoro eziokwu ahụ, ndị na-anogidekwa na-eme ihe ojoo, ka a ga-ata ahụ, gosi ha iwe ọkụ na ọnụma. **9** Nsogbu na iru uju ga-abịakwasị ndị niile na-eme ihe ojoo, mbụ, ọ ga-adịri ndị Juu, emechara, ọ ga-adịkwara ndị mba ọzọ. **10** Ma otuto na nsopụ na udo ga-abụ nke onye ọbula na-eme ezi ihe, malite n’onye Juu ruokwa na ndị mba ọzọ. **11** N’hi na Chineke anaghị ele mmadu anya n’ihi. **12** Ndị niile mehiere n’onodụ enweghị iwu ga-ala n’iyi n’onodụ enweghị iwu. Ma ndị niile mehiere megide iwu ahụ ha mara ihe banyere ya ka a ga-ama ikpe dika iwu siri kwuo. **13** N’hi na ọ bughị ndị ahụ na-anụ mgbe a na-aguputa akwukwọ iwu ka a na-agụ dika ndị ezi omume n’ihu Chineke, kama ọ bụ ndị ahụ niile na-eme ihe iwu kwuru ka a ga-agụ ka ndị ezi omume. **14** N’ezie, mgbe ndị mba ọzọ bụ ndị na-enweghị iwu sitere n’obi ha mee ihe iwu kwuru, o gosiri na ha bụ iwu nye onwe ha, ọ bụ ezie na ha enweghị iwu ahụ e dere ede. **15** Ha na-egosiputa na edeela ihe ndị ahụ iwu kwuru n’obi ha. Akonuche ha na-egosikwa na nke a bụ eziokwu, ebe ọ bụ na akonuche ha na-ama ha ikpe mgbe ụfodụ, ma na-agopụrụ ha mgbe ụfodụ. **16** Dika oziooma ahụ m na-ekwusa si kwuo, Chineke ga-ekpe ndụ nzuzo niile ụmụ mmadu na-ebi ikpe, site na Kraist Jisos. **17** Ma ugbu a, gi onye na-akpọ onwe gi

onye Juu, onye tükwasırı obi gi n’iwu ahụ, onye na-anyakwa isi na i maara Chineke, **18** o bụrụ na i mara uche ya ma kwenyekwa n’ihe nke ka mma n’ihi na e ziri gi ihe site n’iwu; **19** o bụrụ na o doro gianya na i bụ onyendu nye ndị ịsi, bùrùkwa ihe n’ihe ndị no n’ochichirị, **20** i na-agukwa onwe gi dika onye nkuzi nke ndị na-amaghị ihe, na onye nkuzi ụmuntakiri, n’ihi na i maara iwu nke ọma, juputakwa n’amamihe na eziokwu. **21** Gi onye na-akuziri mmadu ibe gi ihe, i na-akuzikwara onwe gi? Gi onye na-ekwusa ka mmadu ezula ohi, i na-ezu ohi? **22** Gi onye na-asị mmadu akwala iko, i na-akwa iko? Gi onye na-akpọ arusi ihe arụ, i na-ezuru ihe dị n’ulọ arusi n’ohi? **23** Gi onye na-anyia isi na i maara iwu, i na-emenye Chineke ihere site n’imebi iwu ahụ? **24** Dika esi dee ya, “Ndị mba ọzọ na-ekwulu aha Chineke n’ihi unu.” **25** Obibi ugwu bara uru n’ezie ma ọ bụrụ na i na-edede iwu, ma ọ bụrụ na i na-emebi iwu, obibi ugwu gi dika mgbe i bighị ugwu. **26** O bụrụ na ndị e bighị ugwu na-edede ihe iwu kwuru, ọ bụ na a gaghị agụ ebighị ugwu ha dika obibi ugwu? **27** Ya bụ, ndị ahụ a na-ebighị ugwu n’anụ ahụ ma na-edede iwu ga-ama unu ikpe, bụ ndị nwere iwu ahụ e dere n’akwukwọ na ndị e bikwara ugwu ma na-emebi iwu. **28** I bụ ezigbo onye Juu abughị nke elu ahụ. Ezigbo ibi ugwu abukwaghị ihe a na-ahụ n’anụ ahụ. **29** Kama ezigbo onye Juu bụ onye ọbula nke bụ ya n’ime mmuo. Ezigbo obibi ugwu bùkwa nke ime obi, nke mmuo, ọ bughị nke e dere ede. Otuto ya esiteghị n’aka mmadu kama o sitere n’aka Chineke.

3 O dị uru pürü iche mmadu nwere n’ihi na ọ bụ onye Juu? Gini bùkwa uru ahụ dị ukwuu nke di na-ebiri mmadu ugwu? **2** O bara uru n’uzo niile. Nke mbụ, ọ bụ ndị Juu ka e weere okwu Chineke nyefee n’aka. **3** Gini ga-emezi ma ọ bụrụ na ụfodụ n’ime ha ekwesighị ntukwasị obi? Chineke, o ga-eji n’ihi ekwesighị ntukwasị obi ha ghara ikwesi ntukwasị obi? **4** O pughi ịdị otu a! Kama ka ọ bụrụ ihe pütara ihe na Chineke bụ onye eziokwu, ma mmadu niile bụ ndị okwu ığha, dika e dere ya, “Ka e nwe ike gosiputa na i na-ekwu eziokwu mgbe ọbula i kwuru okwu, na ekpegbukwa mgbe i na-ekpe ikpe.” **5** Ma ọ bụrụ na ajo omume anyị na-eme ka ezi omume Chineke pütä ihe, gini ka anyị ga-ekwu? Anyị ga-asị na Chineke adighị eme ihe ziri ezi ma ọ bụrụ na o taa anyị ahụ n’ihi ajo omume anyị? (Ana m ekwu okwu a dị ka ndị mmadu.) **6** N’ezie, ọ bughị otu a, ọ

büru na o bụ otu a, oleekwanu otu Chineke ga-esi kpee ụwa ikpe? 7 Otu onye nwere ike i sj, “na o büru na a-na-esite n’okwu ụgha m, mee ka eziokwu nke Chineke püta ihe karịa, na-ewetara Chineke otuto, gini mere e ji ama m ikpe dika onye mmehie?” 8 O pütarà na anyi ga-asì, “ka anyi na-eme ihe ojoo ka ezi ihe si na ya püta”? Ufodù ndị mmaduji nkwtuọ na-ebu m ebubo na m na-akuzi ihe di otu a, ikpe a mara ha kwasiri ekwesi. 9 Gini kwanu? Anyi o ka ha mma? Mba, ma e meela ya rij ka o püta ihe na mmadu niile no n’okpuru mmehie, ma ndị Juu ma ndị mba ozoo. 10 Dika e dere ya, “O dighi onye ọbula bụ onye ezi omume, o dighi o bulađi otu onye. 11 O dighi onye ọbula na-aghotà, o díkwaghị onye o na-agu icho Chineke. 12 Mmadu niile ewezugala onwe ha, ha niile, o dighi onye bara uru n’ime ha. O dighi onye na-eme ihe ọma, a pughị ichotà o bulađi otu onye. 13 Akpịrị ha bụ ili ghore oghe, ha ji ire ha na-aghotà aghugho. Elo ajuala di n’egbugbere ọnụ ha. 14 Ọnụ ha juputara n’okwu na-akụ ilu na ọbubu ọnụ. 15 Ụkwụ ha na-eme ọsịsị ịkwafu ọbara. 16 Mbibì na nhijuanya di n’uzo ha niile. 17 Ha amaghị ihe bụ uzo udo. 18 Ha amatabeghi ihe iju egwu Chineke pütarà.” 19 Ugbu a, anyi maara na ihe ọbula iwu kwuru, o bụ ndị no n’okpuru iwu ka o díjiri, ka esite otu a kpuchite ọnụ niile n’otu n’otu. Ma meekwa ka ụwa niile mata na ha bụ ndị ikpe mara n’ebi Chineke no. 20 N’ihu na o nweghi onye ọbula a pürü igu n’onye ezi omume n’ihu Chineke maka na o na-edede iwu. Kama, o bụ site n’iwu ka anyi ji mata ihe banyere mmehie. 21 Ma ubu a, emeela ka ezi omume Chineke püta ihe, site n’iguzo iche n’ebi iwu di, bụ nke iwu na ndị amumà gbakwara ama ya. 22 Ezi omume a na-esite n’ebi Chineke no abia, site n’okwukwe n’ime Jisos Kraist nye ndị niile kweere. O nweghi ihe idị iche ọbula di na ya. 23 N’ihu na mmadu niile emehielha ha ekwesikwaghị otuto Chineke. 24 Ma ubu a, aguola ha na ndị ezi omume site n’amara ya, site na mgbaputa nke si n’aka Kraist Jisos. 25 Onye Chineke hoputara ka o were ndu ya chuo aja ikpuchi mmehie, site n’iwufu ọbara ya maka mgbaghara mmehie, nke a ga-anata site n’okwukwe. N’uzo di otu a, o na-egosiputa ezi omume ya, maka oge gara aga, n’ihu nnagide ya, o jiri ndidi leghara mmehie ụmụ mmaduanya. 26 Ma n’oge taa, site n’igosi na ya onwe ya bụ onye ezi omume, na onye a na-agunye dika onye ezi omume bụ onye nke kweere na Jisos. 27 Mgbe o si otu a dirị, olee ebe

inya isi anyi díkwa? Ajula iñabata ya. O bụ site iwu di aña? O bụ nke ọrụ? Mba, kama o bụ site n’okwukwe anyi nwere n’ime Kraist. 28 Ya mere, anyi na-agunye mmadu n’onye ezi omume n’ihu okwukwe o nwere, o bughi n’ihu na o mere ihe iwu kwuru. 29 Chineke o bụ naanị nke ndị Juu? O bükwaghị nke ndị mba ozoo? N’ezie, o bükwa nke ndị mba ozoo. 30 N’ihu na Chineke di naanị otu, o bụ site n’okwukwe ka o ga-anabata ndị ahụ ebiri ugwu, sitekwa n’otu okwukwe ahụ guo ndị a na-ebighị ugwu ka ndị ezi omume. 31 O bụru na o dí otu a, anyi na-esite n’okwukwe anyi mee ka iwu ghara idị ire? Mba! Kama anyi na-enye iwu ọnodu kwasiri ya.

4 Gini ka anyi nwere ikuw banyere Abraham, nna nna anyi na o nwetara ihe niile site n’antu ahụ? 2 A sị na a gurụ Abraham dika onye ezi omume site n’orụ aka ya, o gaara enwe ihe o ga-eji anya isi, ma na o bughi n’ihu Chineke. 3 Ma gini ka akwukwo nsò kwuru? “Abraham kweere na Chineke, a gurụ nke a nye ya di ka ezi omume.” 4 Mgbe mmadu ruru ọrụ, ugwo ọrụ a kwuru ya abughị onyinye, kama o bụ ihe ruru ya n’ihu ọrụ o ruru. 5 Ma nye onye na-enweghi ọrụ ma tinye okwukwe ya na onye ahụ na-agunye ndị ajoq omume dika ndị ezi omume, a ga-eji okwukwe ya gunyere ya dika ezi omume. 6 Devid n’onwe ya kwukwara banyere ọnụ díjirị onye ọbula Chineke gurụ n’onye ezi omume n’agbanyeghi ọrụ ya. 7 “Ngozị na-adịri ndị a gbaghaara ajo omume ha niile, ndị ekpuchikwara mmehie ha niile. 8 Ngozị na-adịri nwoke ahụ, onye Onyenwe anyi na-adigraphi agunyere mmehie ya.” 9 Ngozị a o dirị naanị ndị e biri ugwu ka o bụ nyekwa ndị a na-ebighị ugwu? Ihe anyi na-ekwu bụ na a gurụ okwukwe Abraham di ka ezi omume nye ya. 10 Olee mgbe a gurụ ya nye ya? O bụ tupu e bie ya ugwu, ka o bụ mgbe e bichara ya ugwu? O bughi mgbe e bichara ya ugwu kama o bu tupu e bie ya ugwu. 11 O natara ihe iřibama nke obibi ugwu dika akara nke ezi omume nke okwukwe o nwere mgbe o no na-ebighị ugwu. Nke a bụ ime ya nna ndị niile kweerenị, ndị ahụ o gurụ dika ndị ezi omume, o bụ ezie na ha bụ ndị a na-ebighị ugwu. 12 N’uzo di otu a kwa, o bụ nna ndị niile e biri ugwu. Ndị ya na-egosikwa ha na o bughi obibi ugwu ha na-azoputa ha, kama o bụ okwukwe ha. N’ihu na Chineke nabatara Abraham naanị site n’okwukwe o nwere tupu e bie ya ugwu. 13 Nkwa o kwere Abraham na agbụru ya na ha

ga-eketa ụwa abughị site n'idebe iwu, kama ọ bụ site n'ezí omume nke okwukwe. **14** N'ihi na, ọ bụrụ na ndí a ga-enye ihe e kwere na nkwa bụ ndí na-eedebe iwu, inwe okwukwe abakwaghị uru, nkwa ahụ enwekwaghị isi ọbula. **15** N'ihi na iwu n'onwe ya na-eme ka ọnụma bịa. Ma ebe iwu na-adighị, mmehie adighlikwa. **16** Ya mere, nkwa ahụ na-abia site n'okwukwe, ka ọ bụrụ naanị site n'amara ka e ji mee ka ụmụ ya niile nweta ya, ọ bughi naanị nye ndí nọ n'okpuru iwu, kama ọ bụkwa nye ndí nwere ụdị okwukwe Ebrahim. N'ihi na ọ bụ nna anyị niile. **17** Díka e dere ya, "Emeela m gi nna nke otutu mba." Ya mere, n'ihi Chineke ahụ bụ onye o kweenyere n'ime ya, bụ onye ahụ na-eme ka ndí nwurụ anwụ díkwa ndú ọzø, onye na-akpokwa ihe ndí na-adibughị, mee ka ha díri. **18** O bùladị mgbe olileanya gasiri, o kwenyere na ya ga-abu nna nke otutu mba, díka ihe a gwara ya si di, "Otu a ka mkpuru gi ga-adí." **19** O daghi mba n'okwukwe ọ bùladị mgbe ọ matara na ya akala nka n'ahụ, n'ihi na ọ gbaruola otu nari afo, tinyekwara na akpanwa Sera bụ ihe nwurụ anwụ. **20** O díghị mgbe ọbula o nwere obi abu ọ na Chineke agaghi emezi ihe niile o kwere ya na nkwa. Kama, okwukwe ya mere ka ọ gbasie ike, ka ọ na-enye Chineke otuto. **21** O nwere otu obi na Chineke puru imezu ihe niile ọbula o kwere na nkwa. **22** O bụ n'ihi ya ka e ji guo nke a nye ya dí ka ezi omume. **23** Okwu ndí a, "A gurụ ya nye ya díka onye ezi omume," edeghi ya naanị maka ya. **24** Kama e dere ya n'ihi anyị bụ ndí kwere n'onye ahụ mere ka Onyenwe anyị Jisos si n'onwụ bilie. **25** Onye a rara nye ka ọ nwụ n'ihi mmehie anyị niile, ma e mere ka o si n'onwụ bilie ka anyị bụrụ ndí a gurụ díka ndí ezi omume.

5 Ya mere, ebe e sitere n'okwukwe mee ka anyị bụrụ ndí a gurụ díka ndí ezi omume, udo dí ugbu a n'etiti anyị na Chineke site n'Onyenwe anyị Jisos Kraist. **2** Onye anyị sitere n'aka ya nata amara nke anyị na-eguzo n'ime ya ugbu a. Anyị nọ n'ọnụ nweekwa olileanya na a ga-eme ka anyị keta oke n'ebube Chineke. **3** O bụkwaghị naanị nke a, ma anyị na-añurikwa ọnụ n'ime nsogbu anyị niile, ebe anyị maara na nsogbu ndí a na-enyere anyị aka ibu ndí nwere ntachiobi. **4** Ntachiobi na-aruputa n'ime anyị ezi agwa; ezi agwa na-aruputakwa olileanya. **5** Olileanya na-eme ka anyị guzo chím, n'ihi na Chineke awụnyela iħunanya ya n'ime obi anyị site n'onyinye Mmụo Nso. **6** Mgbe ahụ anyị na-enweghi ike ọbula, mgbe oge ahụ

ruru nnqo, Kraist biara nwụ ọnwụ n'ihi anyị bụ ndí mmehie. **7** A sikharij na anyị bụ ndí ezi omume ọ gaara abu ihe siri ike mmadu ịbia nwụ ọnwụ n'ihi anyị. Ma eleghị anya, a ga-ahulkwa onye nwere ike nwụ n'ihi ezi mmadu. **8** Ma lee ka iħunanya Chineke siri püta iħe! Mgbe anyị ka norij na-eme mmehie, Kraist nwurụ n'ihi anyị. **9** Ebe a gurụ anyị díka ndí ezi omume site n'obara ya, nke karirị nke a, a ga-esitekwa na ya zoputa anyị site n'onụma Chineke. **10** N'ihi na, ọ bụrụ na mgbe anyị bụ ndí iro Chineke, e mere ka anyị na ya dí n'udo site n'onwụ Ọkpara ya, nke karirị nke a bù, ebe ọ bụ na anyị na ya dizi na mma, anyị ga-enweta nzoputa site na ndu ya. **11** O bụkwaghị naanị nke a, kama anyị na-añurikwa ọnụ n'ime Chineke site na Onyenwe anyị Jisos Kraist, onye anyị sitere na ya nata idj na mma a ugbu a. **12** Díka o siri dí, ọ bụ site n'aka otu nwoke ka mmehie siri bata n'uwu. O bụkwa mmehie a wetara ọnwụ. Ugbu a, ọnwụ erutela onye ọbula aka n'ihi na mmadu niile emehielu. **13** Ma tupu e nye iwu, mmehie dí n'uwu. Ma a díghị agukota mmehie mgbe iwu na-adighị. **14** Ma e mere ka ọnwụ rute onye ọbula site n'oge Adam ruo n'oge Mosis. O metutara ọ bùladị ndí mmehie ha na-adighị ka nke Adam, onye bụ ihe atu nke onye ahụ gaje ịbia. **15** Ma onyinye a adighị ka njehie ya. N'ihi na ọ bụrụ na otutu nwurụ site na mmehie nke otu mmadu, lee ka o siri bụrụ ihe dí ukwu karja na amara Chineke na onyinye amara sitere n'otu onye bụ Jisos Kraist ga-ababiga uba oke rute otutu mmadu. **16** Ozø, onyinye a adighị ka ihe mmehie mmadu muputara. N'ihi na ikpe ahụ sooro mmehie otu onye weta ọmụma ikpe, ma onyinye ahụ sooro otutu njehie weta igu mmadu n'onye ikpe na-amaghị. **17** Ya mere, ọ bụrụ na ọnwụ chiriş očhichị site na njehie nke otu onye, ọ bughi ihe dí ukwu karja na ndí nabatara onyinye amara Chineke bara uba, ya na onyinye ezi omume, ga-achị achị na ndu site n'otu onye ahụ bụ Jisos Kraist. **18** Ya mere, díka otu njehie si weta ikpe ọmụma nye mmadu niile, otu ahụ kwa ka e si guo mmadu niile díka ndí ezi omume na ndí nwere ndu site n'otu ọru ezi omume. **19** N'ihi na díka otutu mmadu si bụrụ ndí mmehie n'ihi nnupu isi nke otu nwoke, otu a kwa ka otutu mmadu ga-abulkwa ndí ezi omume n'ihi nrube isi nke otu nwoke. **20** Iwu bijara mee ka mmehie na-aba uba, ma díka mmehie na-aba uba, amara na-abakwa uba karja. **21** Ya mere, díka mmehie si bụrụ eze n'onwụ, otu a kwa ka amara ga-

esi bürü eze site n'ezi omume iweta ndü ebighi ebi site n'aka Jisós Kraist, Onyenwe anyi. (aiónios g166)

6 Gini özökwa ka anyi ga-ekwu? Anyi ga-anogide n'ime mmehie ka amara na-abu uba? **2** E e! O kwesighi! Olee otu anyi ga-esi na-adị ndü n'ime mmehie, mgbe anyi bu ndü nwurụ anwụ n'ebe mmehie di? **3** O bụ na unu amataghị na mgbe ahụ e jikötara anyi na Kraist Jisós na baptizim ka e jikötakwara anyi na ya n'önwụ. **4** Ya mere, esitere na baptizim likoq anyi na ya n'önwụ, dika e mere ka Kraist site n'önwụ bilie n'ebube nke Nna, ka anyi sikwa otu a keta oke na ndü ohụrụ. **5** O bürükwa na e jikötala anyi na ya n'önwụ, e jikötakwala anyi na ya na mbilite n'önwụ. **6** N'ihi na anyi maara na a kpogidekötara ndü nke ochie anyi na Kraist n'elu obe, iji mee ka anu ahụ nke mmehie ahụ bürü ihe a lara n'iyi, ka anyi bürükwa ndü nwere onwe ha site n'ibụ ohu nke mmehie. **7** N'ihi na onye nwurụ anwụ aguola ya dika onye nwere onwe ya site n'ebe mmehie di. **8** O bürükwa n'eziokwu na anyi na Kraist nwükọro önwụ, anyi makwara na anyi na ya ga-adıkökwa ndü ozọ. **9** N'ihi na anyi maara na ebe e mere ka Kraist site n'önwụ bilie, o gaghi anwükwa ozọ. Önwụ enwekwaghị ike ọbula n'ebe o no ozọ. **10** O nwurụ naanị otu mgbe n'ihi mmehie. Ma ndü o na-adị ubu a bụ nke o na-adị nye Chineke. **11** Ya mere, guo onwe unu ubu a dika ndü nwurụ anwụ n'ebe mmehie di. Guókwa onwe gi dika ndü di ndü n'ebe Chineke n'o n'ime Kraist, site na Kraist Jisós Onyenwe anyi. **12** Unu ekwela ka mmehie na-achị eze n'ahụ unu ozọ, nke ga-eme ka unu na-erubere aguụ nke anu ahụ isi. **13** Unu a nakwala eche akukụ ahụ unu ọbula ka o bürü ngwa örü ajo omume. Kama cheenụ onwe unu n'ihi Chineke, dika ndü esi n'önwụ kpoputa nyefee na ndü. Cheenụ akukụ ahụ unu niile n'ihi Chineke dika ngwa örü nke ezi omume. **14** N'ihi na unu ekwesighi i bụ ohu mmehie, ebe o bụ na unu anokwaghị n'okpuru iwu ozọ, kama unu n'o okpuru amara. **15** Giniökwa? Anyi ga-eme mmehie n'ihi na anyi anoghị n'okpuru iwu kama n'okpuru amara? Mba! O kwesighi. **16** O bụ na unu amataghị na mgbe unu weere onwe unu nye mmadụ irubere ya isi dika ohu, unu bụ ohu nye onye ahụ unu na-erubere isi, maqbụ ohu nye mmehie nke na-eduba n'önwụ, ma o bukwani irube isi nke na-eduba n'ezi omume? **17** Ma ekele dirị Chineke n'ihi na o bụ ezie na unu buriị ohu nye mmehie, ma ubu a, unu ejirila obi unu niile

kpebie ịnabatara onwe unu ozizi ahụ e nyefere n'aka unu. **18** Ugbu a, e meela ka unu nwere onwe unu site na mmehie, unu aburụla ndü ohu ezi omume. **19** Ana m ejị ihe ịmaatụ site na ndü a na-ebi kwa ụbochị, n'ihi adighị ike nke anu ahụ mmadụ. Ya mere, dika unu si were ahụ unu dị iche iche nye ibụ ohu adighị ocha na ajo omume nke na-abawanye uba, sitekwanụ otu a were ha nye ubgu a ka ha bürü ohu ezi omume nke na-eduba n'idi nsọ. **20** Mgbe unu bụ ohu mmehie, o nweghi ihe megidere unu ime ezi omume. **21** Ma gini bụ uru unu nwetara n'oge ahụ site n'örü ahụ niile unu rurụ, bụ ihe ndü ahụ na-eme ka ihere mee unu? Ihe ndü ahụ na-eduba n'önwụ. **22** Ugbu a, e meela ka unu nwere onwe unu site na mmehie. Unu aghoqla ndü ohu Chineke. Uru unu na-erita bụ idị nsọ, ogwugwu ya bükwa ndü ebighi ebi. (aiónios g166) **23** N'ihi na ugwo örü mmehie bụ önwụ, ma onyinye amara Chineke na-enye n'efu, bụ ndü ebighi ebi, site na Jisós Kraist Onyenwe anyi. (aiónios g166)

7 O bụ na unu amaghị ụmụnnna m, unu ndü maara iwu nke ọma na o bụ oge mmadụ dị ndü ka iwu na-ejide ya? **2** Dika ihe ịmaatụ, iwu na-ejikota nwanyị lụrụ di na di ya mgbe di ya ka n'o ndü, ma o bürü na di nwanyị ahụ anwụ, o nökwaghị n'okpuru iwu jikötara ha dika di na nwunye. **3** A ga-akpọ ya nwanyị na-akwa iko ma o bürü na o lakwuru nwoke ozọ mgbe di ya ka dị ndü. Ma o bürü na di ya anwụ, o ga-abụ onye nwere onwe ya site n'iwu ahụ. O kwaghị iko ma o bürü na o lụ nwoke ozọ. **4** Ya mere, ụmụnnna m, unu onwe unu kwa anwụla n'ebe iwu dị site n'ahụ Kraist, ka e nwe ike kenyé unu onye ozọ, bụ onye ahụ e mere ka o si n'önwụ bilie. Ka anyi site na ya mịa mkpuru nye Chineke. **5** Mgbe anu ahụ mmehie na-achị anyi, ọchichọ ojoo nke iwu na-akpali juputara n'ime anyi, nke mere na anyi na-ami mkpuru nye önwụ. **6** Ugbu a, a toghapula anyi pụo n'aka iwu ebe anyi nwurụ nye ihe ndü kere anyi agbụ na mbụ, anyi anaghị ebikwa ndü n'usoro iwu ochie nke e dere n'akwukwọ, kama anyi na-eje ozi n'usoro ndü ohụrụ nke mmụo. **7** Ugbu a, gini ka anyi ga-ekwu? Iwu ahụ o bụ mmehie? N'ezie, mbaa! Agaraghị m ama ihe mmehie bụ ma o bughị site n'iwu. O bürü na iwu asighị, "Enwela anya ukwu," agaraghị m ama na o bụ mmehie. **8** Ma mmehie sitere n'iwu a megidere ọchichọ ojoo, mee ka echiche m mgbe niile bürü ihe gbasara ihe ojoo, na otu m gaezi mee ha. A sị na iwu adighị, mmehie agaraghị adị.

9 Na mbụ, abụ m onye dị ndụ mgbe iwu na-adighị, ma mgbe iwu bjara, e mere ka mmehie nwe ntute. **10** Anwụrụ m, ma chọpụta na iwu ahụ kwesiri iwgetara m ndụ ghoziri ihe wetara ọnwụ. **11** N’ihị na mmehie jiri ohere ahụ iwu webatara ghogbuo m, sitekwa n’iwu ahụ gbuo m. **12** N’ezie, iwu ahụ dị nsọ, ihe e nyere n’iwu dị nsọ, bùrukwa ezi omume na ihe dị mma. **13** Mgbe ahụ, o pütara na ihe ahụ dị mma wetaara m ọnwụ? Mba! Kama o bụ mmehie sitere n’ihе dị mma wetara m ọnwụ, ka e nwee ike gosipụta na mmehie bụ ihe jogburu onwe ya site n’ihе e nyere n’iwu. **14** Anyị matara na iwu bụ ihe nke mmụọ ebe mụ onwe m bụ anụ ahụ efu, onye e rere dika ohu nye mmehie. **15** O nweghi ụzọ ihe m na-eme si doo m anya. N’ihị na ihe m na-eme abughị ihe m chọqị ime, o bụ ihe m kporo asị bụ ihe na-agara m aka ime mgbe niile. **16** Ma o bụrụ na m eme ihe m na-achoghị ime, ana m ekwenye na iwu dị mma. **17** Ma dika o dị, o bụkwaaghị mụ onwe m na-eme ihe ndị a, kama o bụ mmehie bi n’ime m. **18** O doro m anya na o nweghi ihe ọma ọbula dị n’ime m, ya bụ n’ime anụ ahụ m. N’ihị na o na-agụ m agụ ihe ezi ihe, ma ike ime ezi ihe adighị n’ime m. **19** Ihe m na-eme mgbe m chọqị ime ezi ihe abughị ezi ihe ahụ m chọqị ime kama o bụ ajọ ihe ahụ m na-achoghị ime ka m na-eme. **20** O bụrụ na m na-eme ihe ahụ m na-achoghị ime, o pütara na o bughi mụ onwe m na-eme ihe ndị ahụ. Kama o bụ mmehie bi n’ime m na-eme ha. **21** Achopütara m iwu nke na-arụ ọru n’ime m. Mgbe m chọqị ime ihe ọma, naanị ihe ọjọqị bụ ihe na-agara m aka ime. **22** N’ime ime onwe m, o na-agụ m agụ ihe ihe iwu Chineke kwuru. **23** Ma ana m ahụta iwu ọzọ dị n’ime m nke na-agba mgba megide iwu nke dị n’uche m, ime ka m bụrụ ohu nye iwu nke mmehie na-arụ ọru ya n’anụ ahụ m. **24** Lee ụdị ọnọdu ojọqị nke m hütara onwe m n’ime ya! Onye pürü ịnapụta m site n’anụ ahụ a nke na-eduba m n’ọnwụ? **25** Ma ekele dịrị Chineke, onye na-anapụta m site na Kraist Jisós Onyenwe anyị! Ya mere, n’ime mmụọ m, abụ m odibo nye iwu Chineke, ma n’ime anụ ahụ mmehie m, abụ m ohu nye iwu nke mmehie.

8 Ya mere, ikpe ọmụma ọbula adighikwa ugbu a nye ndị niile nō n’ime Jisós Kraist. **2** N’ihị na site na Kraist Jisós iwu nke Mmụọ na-enye ndụ emeela ka m nwere onwe m site n’iwu nke mmehie na ọnwụ. **3** N’ihị na ihe iwu na-enweghi ike ime, n’ihị adighị ike nke anụ ahụ, ka Chineke mere, site n’izite Ọkpara ya,

ka o bịa n’udịdị anụ ahụ mmehie, bụrụ aja mmehie, site otu a, maa mmehie ikpe na anụ ahụ. **4** Ka izu ezu nke ihe niile iwu chọqị n’aka anyị bụrụ ihe e mezuru n’ime anyị, bụ ndị na-adighị ebi ndụ dika ochichọ anụ ahụ si dịrị, kama dika ochichọ Mmụọ Nsọ si dị. **5** Ndị niile na-ebi ndụ ha dika anụ ahụ siri chọq, na-ebi ya naanị imezu agụ niile na-agụ anụ ahụ ha. Ma ndị niile na-agbaso ụzọ nke Mmụọ na-achopütara na ha na-eme ihe Mmụọ na-achọ. **6** Itükwasị uche n’ihе nke anụ ahụ na-eweta ọnwụ. Ma itükwasị uche n’ihе nke Mmụọ Nsọ na-eweta ndụ na udo. **7** N’ihị na onye ọbula tükwasịrị uche ya n’ihе nke anụ ahụ na-ebuso Chineke agha, o naghi edebe ihe ga-ato Chineke ụtọ. **9** Ma lee! Unu onwe unu anaghị ebizi ndụ n’usoro nke anụ ahụ, kama unu na-ebi n’usoro nke Mmụọ Nsọ n’ihị na Mmụọ nke Chineke bi n’ime unu. Onye ọbula na-enweghi Mmụọ nke Kraist abughị nke ya. **10** O bùrukwa na Kraist bi n’ime unu, anụ ahụ unu ga-abụ ihe nwụrụ anwụ n’ebé mmehie dị, ma mmụọ unu dị ndụ n’ihị na a guoła unu na ndị ezi omume. **11** O bụrụ na Mmụọ onye mere ka Jisós si n’ọnwụ bilie, bi n’ime gi, onye ahụ nke mere ka Kraist si n’ọnwụ bilie ga-emekwa ka anụ ahụ gi dị ndụ site n’ike Mmụọ Nsọ ahụ, onye bi n’ime gi. **12** Ya mere, ụmụnna m, anyị ji ugwo ma o bughi anụ ahụ ka anyị ji ugwo ịdi ndụ dika ochichọ ya si dị. **13** O bụrụ na unu na-ebi ndụ dika anụ ahụ si chọq, unu ga-anwụ. Ma o bụrụ na unu ga-eji ike nke Mmụọ Nsọ mee ka omume niile nke anụ ahụ nwụq, unu ga-adị ndụ. **14** N’ihị na ndị niile Mmụọ nke Chineke na-achi bụ ụmụ Chineke. **15** N’ihị na unu anataghị mmụọ nke na-eme unu ndị ohu ọzọ nye ịtụ ụjọ, kama unu natara Mmụọ nke mere unu ụmụ Chineke. O bụ site na Mmụọ ahụ ka anyị ji na-akpo “Abba, Nna.” **16** Mmụọ Nsọ, n’onwe ya na-agbakwa ama n’ime mmụọ anyị, na-agwa anyị na anyị bụ ụmụ Chineke. **17** Ugbu a, o bụrụ na anyị bụ ụmụ, o pütara na anyị bụ ndị nketa oke, ndị ga-eketa ihe Chineke nwere, na ndị ha na Kraist ga-ekekọta ihe, ma o bụrụ n’ezie na anyị ga-esoro ya keta oke ahụhụ ya, ka anyị si otu a sorokwa ya keta oke n’ebube ya. **18** N’ikwu eziokwu, ahụhụ niile anyị na-ata ugbu a erughị ihe a ga-eji tụnyere ebube niile a ga-ekpughe n’ime anyị. **19** Ihe niile e kere eke ji oke agụ na-eche mgbe a gagegosipụta ndị bụ ụmụ Chineke. **20** N’ihị na e tinyere ihe e kere eke n’ọnqdụ ihe na-abaghị uru, ma o bughi

site n'ochichọ nke onwe ya, kama n'ochichọ nke onye ahụ tinyere ya n'önodu ahụ n'ime olileanya, 21 na otu ụboghị na ha ga-enwere onwe ha site n'agbu nke ire ure, sorokwa keta oke n'ebube ahụ ga-abụ nke ụmụ Chineke. 22 Anyị maara na ruo ubgu a, ihe niile e kere eke na-asụ ude n'ihi ihe mgbu ha nọ n'ime ya, díka ihe mgbu nke ọmụmụ nwa. 23 O bughị naanị nke a, ma anyị onwe anyị, ndị nwere mkpuru mbụ nke Mmụo Nso, na-asụkwa ude n'ime onwe anyị, na-echesi ike mgbe a ga-akpobata anyị díka ụmụ, mgbe a ga-agbaputa anụ ahụ anyị. 24 N'ihi na a zoputara anyị site n'olileanya dí otu a. Ma olileanya a na-ahụ anya abughị olileanya. Onye na-enwe olileanya mgbe ihe ọ na-ele anya ya dí ya n'aka? 25 Ma ọ bürü na olileanya anyị dabeere n'ihe ahụ anyị na-enwetabeghi, anyị ga-eji ndidi chere tutu ihe ahụ erute anyị aka. 26 Otu aka ahụ, Mmụo Nso na-enyere anyị aka n'ime adighị ike anyị. N'ihi na anyị amaghị ka esi ekpe ekpere díka o kwesiri. Ma Mmụo Nso n'onwe ya ji isu ude nke ọnụ apughị ikọ na-arịorọ anyị arịrọ. 27 Chineke, onye na-enyocha obi mmadụ, amarala ihe Mmụo Nso bụ n'uche. N'ihi na Mmụo Nso na-arịorọ ndị nsø niile arịrọ díka Chineke si chọ. 28 Anyị maara na ihe niile na-arukọta ọrụ maka ọdịmmma ndị hụrụ Chineke n'anya bụ ndị a kporo díka uche nsø ya siri dí. 29 N'ihi na ndị ahụ ọ maaranị ka ọ kakwara akara ka ha nwe ụdịdị nke Ọkpara ya, ka ọ bürü nwa e buru ụzo mụo n'etiti ọtụtụ ụmụnna. 30 Ma ndị ahụ ọ kara akara, ka ọ kpokwara; ndị ọ kporo, ka ọ gürü na ndị ezi omume; ndị ọ gürü na ndị ezi omume ka o nyekwara otuto. 31 Gịní ọzọ ka anyị ga-ekwu banyere ihe ndị a. Ọ bürü na Chineke nonyere anyị, onye pürü imegide anyị? 32 Onye ahụ na-azoghi ndị Ọkpara ya, kama o weere ya nye n'ihi mmehie anyị niile, ọ dí ihe ọzọ anyị chọrọ ọ na-agaghị enye anyị site na ya? 33 Onye pürü ibo ndị ahụ Chineke hoputara ebubo? Ọ bụ Chineke na-agụ mmadụ díka onye ezi omume. 34 Onye bụ onye ahụ nke ga-ama ikpe? Ọ bụ Kraist Jisos onye nwụrụ, ma karịa nke ahụ, onye e mere ka o si n'onwụ bilie, nọ n'aka nri Chineke na-arịotakwara anyị arịrọ. 35 Onye nwere ike ikewapụ anyị site n'ihunanya Kraist? Ọ bụ nsogbu, ka ọ bụ ihe isi ike, ka ọ bụ mkpagbu. Ka ọ bụ ụnwụ, ka ọ bụ igba ọtọ, ka ọ bụ ihe egwu, ka ọ bụ mma agha? 36 Díka e dere ya, “Ọ bụ n'ihi gi ka anyị na ọnwụ ji na-agba mgba ụboghị niile. A na-ele anyị anya díka aturụ a gaje igbu egbu.” 37 Mba, kama n'ime ihe ndị a niile, anyị karịri ndị mmeri site

n'onye ahụ hụrụ anyị n'anya. 38 N'ihi na nke a bụ ihe m maara nke ọma, na ọnwụ, maqbụ ndị, maqbụ ndị mmụo ozi, maqbụ mmụo dí ihe ihe ndị na-achị n'elụ na n'ụwa, maqbụ ike ochichiri dí ihe ihe, maqbụ ihe dí ubgu a, maqbụ ihe gaje ịbịa, 39 maqbụ idị elu, maqbụ idị omimi, ma ọ bükwanụ ihe ọbula ọzọ e kere eke, agaghị enwe ike ikewapụ anyị site n'ihunanya Chineke, nke dí n'ime Kraist Jisos Onyenwe anyị.

9 Ana m ekwu eziokwu n'ime Kraist. Anaghị m ekwu okwu ugħha. Akonuche m nke Mmụo Nso na-achị na-agbakwara m ama. 2 A nọ m n'önodu oke ihe mwute na ihe mgbu dí ukwuu n'obi m. 3 A sị na o bụ ihe ga-ekwe mee, ejikeere m ịbụ onye a bürü ọnụ na onye e wepuru site n'ebi Kraist nọ n'ihi ụmụnna m na ndị iku m, 4 bụ ndị Izrel. Ndị Chineke hoqo ka ha bürü ụmụ ya, ndị o nyere ebube ya na ogbugba ndị ya. O nyekwara ha iwu na ife ofufe n'ulonṣo ukwu ahụ na ọtụtụ nkwa dí ihe ihe. 5 Ha si n'agbürü nna nna anyị ochie ha. Kraist n'onwe ya, n'udidị mmadụ, sikwa n'agbürü ha püta, onye bụ Chineke nke ihe niile, onye a na-eto ruo ebighị ebi. Amen. (aiōn g165) 6 O bughị dí ka a ga-asị na okwu Chineke na-alà azụ. N'ihi na ọ bughị onye ọbula a mṛụ n'ezinailo ndị Izrel bụ onye Izrel. 7 Na ha sitere n'agbürü Ebraham püta emeghi ka ha bürü ụmụ Ebraham n'ezie. Ma n'akụkụ nke ọzọ, “Ọ bụ site n'Aizik ka a ga-akpọ mkpuru gi aha.” 8 Nke a na-egosi na ọ bughị ndị niile a mṛụ na-anụ ahụ bụ ụmụ Chineke, kama ụmụ ndị ahụ e kwere na nkwa bụ ndị a na-agunye dí ka ụmụ Ebraham site na nkwa ahụ. 9 Lee ka e si kwee nkwa ahụ, “Mgbe oge ahụ a kara aka ruru, aga m aloghachi, Sera ga-amukwa nwa nwoke.” 10 O bughị naanị nke a. Ụmụ Ribeka si n'otu nna, ya bụ nna nna anyị Aizik. 11 Ma tupu a mṛụ ụmụ ejima ndị a, ma ọ bükwanụ tupu ha emee ihe ọbula dí mma maqbụ nke dí njo, iji mee ka ochichọ Chineke banyere nhoputa ha guzoro, 12 ọ bughị site n'orụ kama ọ bụ site n'onye ahụ nke na-akpọ, n'ihi na a gwara ya sị, “Nke okenye ga-ejere nke nta ozi.” 13 Díka e dere ya, “Jekọb ka m hụrụ n'anya ma Isọ ka m kporo asị.” 14 Gini kwà ka anyị ga-ekwu? Chineke ọ bụ onye ajo omume? Mba! 15 N'ihi na ọ gwara Mosis, “Onye m chọrọ imere ebere ka m ga-emere ebere, ọ bükwa onye m chọrọ imere ọmịjiko ka m ga-enwere ọmịjiko.” 16 Ya mere, ọ dabereghị n'ochichọ nke mmadụ maqbụ irușị ọrụ ike ya kama ọ dabere n'ebere Chineke. 17 N'ihi n'akwukwọ nsø gwara Fero, “Emere m ka i bürü

ihe i bụ n'ihi nke a, ka m were gi ziputa ike m, ka e nwe ike kwusaa aha m n'ụwa niile.” 18 O pütara ihe na o bụ naanị ndị Chineke chọrọ ka o na-emere ebere, ndị o chọkwara ka o na-eme ka ha bürü ndị obi ha kpochiri akpochi. 19 Ma eleghị anya unu pürü igwa m, “Gịnị kwanu mere o ji ata anyị ụta? Onye kwanu pürü iguzogide ihe o zubere ime?” 20 Onye ka i bụ gi mmadu efu, iji aju Chineke ajuju? “Nkata mmadu na-akpa o ga-ajụ onye na-akpa ya ajuju, ‘Onye sị gi kpaa m otu a?’” 21 Otu a kwa, onye ọkpụ ite o nweghi ike isite n'otu ụro ahụ o nwere kpụo ụdị ite ọbụla maşiri ya, ufodụ ite pürü iche na ufodụ e ji eje ozi n'ulọ? 22 O bürükwani na Chineke ekpebie igosi iwe ya na ime ka a mara ike ya site n'inwe oke ndidi banyere ndị oke iwe ya ga-adakwasị bụ ndị a kwadoro maka mbibi? 23 Ma o bürükwani na o mere nke a iji mee ka ndị ahụ o na-emere ebere mata iba ụba nke ebube ya, bụ ndị o bururi ụzo kwadoo maka ebube a. 24 O buladi anyị bụ ndị o kpokwara, o bughị naanị site na ndị Juu kama site na ndị mba ozo? 25 Dịka o kwuru n'akwukwo Hosiya, “Aga m akpo ha ‘ndị m,’ bụ ndị na-abughị ndị m. Aga m akpokwa ya ‘onye m hụrụ n’anya’ bụ onye m na-ahughị n’anya.” 26 Ma, “N’otu ebe ahụ a nō sị ha, ‘Unu abughị ndị m,’ bükwa ebe a ga-anụ kpọ ha, ‘Umụ nke Chineke dị ndụ.’” 27 Aizaya bere akwa n'ihi ụmụ Izrel, “O bụ ezie na ọnụogugị ụmụ Izrel dịka uzzu dị n’akụkụ osimiri, maqbụ naanị mmadu ole na ole ka a ga-azoputa. 28 N'ihi na Onyenwe anyị na-agà ikpe ụwa a ikpe. O ga-eme ọsịṣo n'ikpe ahụ ma kpebie ya.” 29 O bükwa dịka Aizaya kwuru na mbụ, “O bürü na Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile ahapurughị anyị umu ụmụ, anyị gara adị ka Sodom, anyị gaara adịkwa ka Gomora.” 30 Gini kwara ka anyị ga-ekwu? Anyị ga-asị na o enyela ndị mba ozo na-enweghi oge ha gbasoro ezi omume, ma ha natara ya, bụ ezi omume nke sitere n'okwukwe, 31 ma ndị Izrel na-agbaso iwu nke ezi omume, enwebeghi ike ime onwe ha ndị a ga-anabata. 32 Gini gbochiri ha? O bụ n'ihi na ha agbasoghị ya site n'okwukwe. Kama ha chere na o bụ site n'orụ. Ha zojhiere ụkwụ n'oke nkume iso ngongọ ahụ. 33 Dịka e dere ya, “Lee, ana m atogbọ na Zayon nkume nke na-eme ka ndị mmadu sọg ngongọ, oke nkume nke na-eme ka ha daa. Ma onye nke kweere na ya, agaghị eme ka ihere mee ya.”

10 Umunna m, ihe na-agụ nnqụ obi m agụ nke ukwu na ekpere m na-ekpe nye Chineke bụ iħụ

na a zoputara ha. 2 Ana m agba akaebe na ihe banyere Chineke na-anụ ha ọkụ n'obi nke ukwu. Kama iñu ọkụ n'obi ha abughị site na mmazu Chineke. 3 Ebe ha na-amaghị ezi omume nke si na Chineke bija kama ha chọrọ ihiwe nke onwe ha, ha ewedaghị onwe ha n'okpuru ezi omume nke Chineke. 4 Kraist bụ ogwugwụ iwu. Ya mere, ezi omume ga-adịri onye ọbụla nke kwere. 5 Mosis si otu a dee banyere ezi omume nke sitere n'iwu, “Onye ọbụla na-eme ihe ndị a ga-adị ndụ site na ha.” 6 Ma ezi omume ahụ nke sitere n'okwukwe na-asị, “Asila n’ime obi gi, ‘onye ga-arigo n’ime eluigwe?’” (nke bụ, ikudata Kraist) 7 “maqbụ, ‘Onye ga-arịda n’ime ili?’” (nke a bụ, ikpolite Kraist site na ndị nwụrụ anwụ). (*Abyssos g12*) 8 Ma gini ka o na-ekwu? “Okwu ahụ nō gi nso, o dị n'ọnụ gi dírikwa n'obi gi,” o bụ ya, bụ okwu okwukwe ahụ anyị na-ekwusa. 9 Ma o bürü na i ga-eji onụ gi kwuputa, na “Jisọs bụ Onyenwe anyị,” kwererekwa n’ime obi gi na Chineke kpolitere ya site n'ọnụ, a ga-azoputa gi. 10 N'ihi na o bụ obi gi ka i ga-eji kwere; a gụo gi n'onye ezi omume, o bükwa onụ gi ka i ga-eji kwuputa, a zoputa gi. 11 Dịka akwukwo nsø kwuru, “Onye ọbụla kweere na ya, agaghị eme ka ihere mee ya.” 12 N'ihi na o nweghi ihe dị iche n'etiti onye Juu na onye mba ozo, otu Onyenwe anyị ahụ bụ Onye nwe mmadu niile, o na-agozibigakwa ndị na-akpokwu ya oke. 13 N'ihi na, “Onye ọbụla nke na-akpokwu aha Onyenwe anyị, ka a ga-azoputa.” 14 Ma olee otu ha ga-esi kpokuo aha ya ma o bürü na ha ekwerekhi na ya? Olee otu ha gasekwa kwere n'onye ahụ ha anubeghi ihe gbasara ya? Olee otu ha ga-esi nükwa ma o bürü na ndị nkwsu adighị? 15 Oleekwanu otu ha ga-esi puo gaa kwusaa, ma o bürü na o nweghi ndị zipụrụ ha? Dịka e dere ya n'akwukwo nsø, sị, “Lee, ka ha si maa mma bụ ụkwụ ndị na-eweta ozioma.” 16 Ma o bughị mmadu niile nabatara ozioma ahụ. N'ihi na Aizaya kwuru, “Onyenwe anyị, onye kweere ozi anyị?” 17 Ma o bụ ihe doro anya na o bụ site n'ige ntị n'oziomma ka mmadu ji enweta okwukwe, ozioma ahụ a na-anụ bụ site n'okwu Kraist. 18 Ma ana m aju, O ga-abụ na ha anughị? Ha nñụ ya n'ezie. “N'ụwa niile ka olu ha pürü gazuo, okwu onụ ha niile erukwaala n'ebe ụwa sotụrụ.” 19 Ozokwa, ana m aju, o bụ na Izrel aghotaghi? Na mbụ, Mosis siri, “Aga m esite na ndị na-abughị mba kpalie mmụọ ekworo n’ime unu; aga m esitekwa n'obodo na-enweghi nghoṭa kpasuo unu iwe.” 20 Ma Aizaya jiri nkwuwa okwu sị, “Ndị chọtara

m bụ ndị na-adighị ajụ ase m, ekpugheere m onwe m nye ndị ahụ na-adighị ajụ ase m.” 21 O kwuru banyere ndị Izrel, “Agbasara m aka m ogologo ụboghị niile nye ndị nnupu isi na ndị na-ekwesi olu ike.”

11 Mbegbe ahụ a na m ajụ, o ga-abụ na Chineke ajūla ndị ya? Mba, nke a apughị ime, n’ihị na mụ onwe m bükwa onye Izrel. Abụ m nwā nwa Ebraham, onye si n’agburụ Benjamin pütä. 2 Chineke ajubeghi ndị ya bụ ndị o hoputara site na mmalite ihe niile. O bụ na unu amaghị ihe akwukwọ nsø na-ekwu banyere Ilaija, otu o siri riọ Chineke aririọ megide ụmụ Izrel? 3 “Onyenwe m, ha egbuchala ndị amumma gi niile, mebisiekwa ebe ichu aja gi niile, maobụ naanị m fodụru. Ha na-achokwa uzọ igbu m.” 4 Gịnị bụ ọsịsa Chineke nyere ya? “E nwere m puku mmadụ asaa ọzọ ndị hụrụ m n’anya, ndị na-egbubeghi ikpere ha n’ala nye Baal.” 5 Otu a ka ọ díkwa n’oge dị ugbu a, a horoła mmadụ ole na ole site n’amara ya. 6 O bürü na o sitere n’amara, o sighizikwa n’orụ. N’ihị na o bürü na o si n’orụ, amara ya abughịkwa amara n’eziokwu. 7 Gịnịkwa? Ihe ndị Izrel jiri ike ha niile na-achọ nke ha na-achotaghị ka ndị a hoputara chọtara. Ndị nke ọzọ mechiri obi ha. 8 Dịka e dere ya, “Chineke nyere ha mmuo na-eme mmadụ iberiibe. O nyela ha anya nke ha na-ejighị ahụ uzọ, nyekwa ha ntị nke ha na-ejighị anụ ihe; o mere nke a ruo taa.” 9 Devid kwukwara, “Ka tebul ha għoqro ha igbudu na ɔnya, ha bürükwa ihe iṣo ngongo na ntaramahyhū nye ha. 10 Ka anya ha għaa oħċiħiżi, ka ha għaraku iħu uzq. Mee ka azu ha bürü ihe arojiri aroji ruo mgħe ebighi ebi.” 11 Ajuyu ọzọ m na-ajụ bụ nke a: O ga-abụ na ha suru ngongo ka ha daa ma ghara ibilite ọzọ? O bughị otu a! Kama n’ihī mmeħieha, nzoputa rutere ndị mba ọzọ ka e sitewa na nke a kpalie ekworo n’ime ụmụ Izrel. 12 Ma o bürü na mmeħieha wetara akunqba nye ɻwa, o bürükwa na ībụ ogbenyeha wetara ngozi nye ndị mba ọzọ, o bụ na ngozi babigara ɻba oke agaghị adị mgħe a ga-agukota önüogugu ha niile? 13 Ugbu a, unu ndị mba ọzọ, ka m na-agwa okwu. O bụ ezie na mụ onwe m bụ onyeozi nye ndị mba ọzọ, ana m enwe afo ojuju n’ihī ije ozi m. 14 N’ihī na enwere m olileanya na, ma eleghị anya, apurụ m isite n’uzqo a kpasuo ekworo n’ime үfodụ үmunna m, ka e site n’ekworo ha zoputa үfodụ n’ime ha. 15 O bürü na o bụ site n’ojuju a juri ha ka e siri mee ka ɻwa dīri na mma, gini ga-eme mgħe a nabatara ha? O ga-adị ka i si n’onwụ bilie ọzọ,

nwee ndụ օzọ. 16 Ebe o bükwa na iberibe achīcha e jiri chuoj aja bụ ihe dī nsø, mgħe ahụ, achīcha ahụ niile bụ ihe dī nsø. N’ihī na o bürü na mgħorrogw osisi dī nsø, otu a kwa, alaka ya ga-adijkwa nsø. 17 Ma a nyakapuru үfodụ alaka osisi a, werekwa unu bụ alaka osisi oliv əħġi nyapagide n’onqdụ ha. Ya mere, unu esorola keta oke na ngozi sitere na mgħorrogw osisi oliv ahụ. 18 Ma unu ekwesighi ịnyia isi na a dökapuru alaka ndị օzọ were unu dochie n’onqdụ ha. Ihe unu na-agħaqi imata bụ nke a: unu bụ naanị alaka dī n’osisi. O bughị unu na-ebu mgħorrogw osisi, kama o bụ mgħorrogw osisi na-ebu unu. 19 Ma eleghị anya unu nwere ike kwuo, “Ma a nyakapuru alaka үfodụ e nwee ohere ebe a ga-anyapagide anyi.” 20 Nke ahụ bụ eziokwu. Ma chetakwanu na a nyakapuru ha n’ihī ekwegħi ekwe ha, ma unu nō naanị site n’okwukwe. Ya mere anyala isi, kama na-atu egwu. 21 N’ihī na o bürü na Chineke emereghị alaka nke osisi ahụ waqtara n’onwe ya ebere, o għażiż emekwara gi ebere. 22 Ya mere, tulee obiqoma na aka ike Chineke, aka ike n’ebé ndị dara ada nō, ma obiqoma n’ebé unu nō, naanị mgħe unu na-anogidegħi n’obi ebere ya, ma o bughị ya, o ga-anyakapukwa unu. 23 Ma o bürü na ha anogidegħi na-ekwegħi ekwe, a ga-anyapagidekwa ha n’ihī na Chineke pūru inyapagide ha օzọ. 24 N’ihī na asi na e għbiputara unu site n’alaka osisi oliv əħġi, nyapagide unu n’osisi oliv əħma ahụ n’uzqo na-abughị usoro ndü, gini kwanu ga-egħbochi īnabata alaka ndị ya, bụ ndị si na ya, mee ka ha laghaci azu n’osisi oliv ahụ e si nyakapu ha. 25 Үmunna m, achqor m ka unu mata ihe omimi a, ka unu ghara ịnyia isi. Nnupu isi үfodụ үmụ Izrel agħaqhi adigide kama o ga-adị ruo n’oge önüogugħu ndị mba օzọ a ga-anabata zuru. 26 Mgħe ahụ, a ga-azoputa Izrel niile. Dịka e dere ya, “Onye nzoputa ga-esite na Zayon bja. O ga-eme ka Jekob site na ndü asopurugħi Chineke chigharja. 27 Nke a bụ əħġaqba ndü m nke dī n’etiti mħa, mgħe m wepuri mmeħieha ha niile.” 28 N’ihī na enwere ozioma, ha bụ ndị iro nke Chineke n’ihī unu. Ma a bja n’ihī għas-sara nhoputa, ha bụ ndị nke a hụrụ n’anya n’ihī ndị nna nna ha. 29 N’ihī na enye anarakwa adiġi n’onyinye nakwa əkpuġkpo Chineke. 30 Unu onwe unu ndị na-enupuru Chineke isi na mbu, anatala ebere ya ugbu a, n’ihī nnupu isi ha. 31 Otu a ka ọ díkwa, ha bụ ndị na-enupu isi ugbu a ka ha nwe ike soro unu keta oke site n’ebere Chineke meere unu. 32 N’ihī na Chineke enyefela onye əbula n’aka nnupu isi, ka o si

otu a gosi mmadu niile obi ebere ya. (eleēsē g1653) 33
Leenü ka o si dí omimi bụ akụ ahụ Chineke nwere!
Lee ka ịba ụba nke amamihe ya na ihe ọmụma ya siri
dí ukwuu! Apughị ịchoputa ikpe ya niile, ụzọ ya niile
bukwa ihe apughị ịchoputa. 34 “Onye maara uche
Onyenwe anyị? Ma ọ bụ onye bụ onye ahụ na-enye ya
ndumodụ?” 35 “Onye burula ụzọ nye Chineke ihe, nke
ga-eme ka Chineke kwugachchi ya?” 36 N’ihî na ihe
niile sitere n’ime ya, sitekwa n’aka ya, díkwara ya. Ọ
 bụ ya ka otuto díri ruo mgbe niile ebighị ebi! Amen.
(aiōn g165)

12 Ya mere, ụmuṇna m, ejí m obi ebere Chineke na-
ariọ ka unu chee anụ ahụ unu díka aja dí ndü,
díkwa nsø, ma bùrùkwa nke na-ató Chineke ụtø, nke
bukwa ofufe nke ime mmuo unu. 2 Unu eyila ụwa nke
a, kama bùrùnụ ndí enwogħara site n’igbanwe uche
unu. Mgbe ahụ, unu ga-enwe ike nwaputa ihe bụ uche
Chineke na ihe ọ na-achø, nke bụ ezi ihe, nke na-ató
ya ụtø na nke zukwara oke. (aiōn g165) 3 Díka onyinye
amara e nyere m siri dí, ana m adó onye ọbula n’ime
unu aka na ntí sị, Unu atükwasila uche n’echiche
banyere onwe unu karịa ka o si kwesi. Kama, jirinụ obi
dí umeala lee onwe unu anya díka okwukwe Chineke
nyere unu ha. 4 Díka anyị niile n’otu n’otu si nwe anụ
ahụ nke nwere akukụ dí iche iche, bụ akukụ ndí na-
arụ orụ dí iche iche, 5 n’otu aka ahụ, n’ime Kraist
anyị bụ otu, n’agbanyeghi na anyị bụ akukụ dí iche
iche nke otu anụ ahụ. E jikötara anyị niile n’otu n’otu
nye ibe anyị. 6 Anyị nwere onyinye dí iche iche nke e
sitere n’amarra nye anyị, ọ bùrụ na onye ọbula nwere
onyinye ibu amụma, ya buo ya díka okwukwe o nwere
ha. 7 Ọ bùrụ ije ozi, ya jee ozi, ya bùrùkwanụ izi ihe,
ya zie ihe. 8 Ka onye nwere onyinye igbaume, gbaa
ndí ọzø ume, ya bùrùkwanụ inyeaka, ka onye nwere
onyinye a site n’afø ofufu mee ya, ọ bùrụ ịbụ onyendu,
ka onye ahụ duo site n’ikpachapụ anya, ya bùrùkwanụ
ime ebere, ka onye ahụ jiri obi ụtø na-eme ya. 9 Ka
iħunanya bùrụ nke iħu abuq n’adighi na ya, kpoq ihe
ojøø asj, jidesie ihe dí mma ike. 10 Huriħtanu onwe unu
n’anya, díka ụmụ nke otu nna. Ka ihe ibe unu na-eme
na-ató unu ụtø. Na-asopukwaranụ ibe unu karịa otu
ha si asopurụ unu. 11 Unu abula ndí umengwụ n’orụ
unu. Kama werenụ mmuo na obi na-anụ (oku) na-ejere
Onyenwe anyị ozi mgbe niile. 12 Nweenü obi ańñuri
n’ime oilleanya, nweenü ntachiobi n’ime nsogbu, na-
ekpekwanụ ekpere mgbe niile. 13 Na enyetunụ ufodù

ndí nsø ihe site n’ihe unu nwere iji gbo mkpa díri ha.
Na-elekotakwanụ ndí ọbjia anya nke ọma. 14 Gozienü
ndí na-apagbu unu, gozienü ha, unu abukwala ha
onụ. 15 Mgbe ndí ọzø na-ańñuri onụ, soronụ ha riñja
onụ. Mgbe ha n’iru ụju, soronụ ha riu ụju. 16 Na-
ebinü n’udo. A bụla onye mpako, unu na ndí onođu
ha di ala na-enwe mmekorita, echekwala na i maara
ihe niile. 17 Ejikwala ihe ojøø akwugħachchi ihe ojøø
e mere gi. Kama, na-echenü otu unu ga-esi mee ihe
dí mma n’anya mmadu niile. 18 Díka ike gi niile ha,
mee ka gi na onye ọbula biri n’udo. 19 Ndí enyi m,
unu abola ọbø, kama hapurunụ Chineke oru ịbotara
unu ọbø. N’ihî na e dere ya, “Ibø ọbø díri m, aga m
akwugħachchi,” ka Onyenwe anyị kwuru. 20 Ma otu ọ dí,
“o bùrụ na agụ na-agụ onye iro gi, were nri zuo ya, o
bùrùkwa na akpíri na-akpø ya nkụ, nye ihe ọnụnụ ka
o riñq, mgbe i na-eme nke a, i na-agħukwas iħeku okable
na-ere ere n’isi ya.” 21 Unu ekwela ka ihe ojøø merie
unu, kama werenụ ezi ihe merie ihe ojøø.

13 Ka onye ọbula doo onwe ya n’okpuru ndí na-achí
achí, n’ihî na iki ke ochastic ọbula agaghí adí ma ọ
bùrụ na Chineke akwadogħi ya. Ọ bùkwa Chineke tòq
ntqala iki ke ochastic niile e nwere. 2 Ya mere, onye
ọbula na-enupu isi n’okpuru ochastic, na-emegide ihe
Chineke hiwre, ndí na-eme nke a ga-ewetara onwe
ha ikpe ọmụma. 3 Ndí na-eme ezi ihe anaghị atu egwu
ndí nō n’ochastic, kama ndí na-atu ha egwu bụ ndí na-
eme ihe ojøø, ya mere ọ bùrụ na i chogħi itu ndí na-
achí achí egwu, mee ihe dí mma, ha ga-ekotka gi. 4
N’ihî na ọ bụ onyeozi Chineke maka odimma nke gi,
ma ọ bùrụ na unu mere ihe na-adighi mma, tuqonu
egwu, n’ihî na onye na-achí achí nwere ezi nkwado
ita onye mere ihe ojøø ahħu. Ọ bụ onyeozi Chineke
bùrùkwa onye na-eji ọmụma na-ata ndí mmebi iwu
ahħu. 5 Ya mere unu kwasiri irubere ndí na-achí
achí isi, ọ bughị naanị maka ahħu díri ndí nnupu
isi, kama n’ihî akonuche. 6 Ọ bùkwa nke a kpatara
unu ji na-atu ụtụ isi nke taks, n’ihî na ndí na-achí
achí na-ejere Chineke ozi mgbe ha na-aga n’ihî n’ezí
ochastic. 7 Kwugħachinu onye ọbula ihe unu ji ha
n’ugwø, ọ bùrụ na unu ji ugwo ụtụ taks, kwuqonu ya,
ọ bùrùkwa ugwo ụtụ isi nke akunqba unu, ka unu
ji, kwuqonu ya. Ọ bùrụ na onye ọbula kwasiri ka a
sopurụ ya, sopurunụ onye dí otu a, ọ bùrùkwa na onye
ọbula kwasiri ka a kwanyere ya ugwu kwanyerenu ya
ugwu. 8 Kwuqonu ugwo niile unu ji. Ka ugwo unu ga-

ejide ndị mmađu bürü ugwo ihi ha n'anya. N'ihi na mgbe i na-ahụ ndị mmađu n'anya, i na-emezu ihe niile iwu chọro. 9 Iwu niile e nyere, "Gị akwala iko," "Egbula mmađu," "Ezula ohi," "Enwela anya ukwu n'ihe mmađu ibe gị nwere," nakwa iwu ndị ozọ niile e nyere ka a chikötara n'otu nke a siri: "Hụ mmađu ibe gị n'anya díka onwe gị." 10 Ihunanya adighị echere onye agbataobi ya echiche ojoo, ya mere ihunanya bụ idebezu iwu niile. 11 Ihe ozọ mere o ji dí mkpa ibi ezi ndị bụ nke a. Unu maara na oge ahụ anyị na-ele anya ya abjal a nso. Ya mere, sitenụ n'ura bilie, n'ihi na nzoputa anyị adila nso ugbu a karja mgbe ahụ anyị kweere na mbụ. 12 Abalị ekeela abuo, o fofodụ ntakiri ugbu a, o bürü ụtụtụ. Ka anyị yipụ uwe ọrụ nke ọchichiri, ma yikwasị ngwa agha nke lhè. 13 Burunụ ndị dí ocha, díka ndị na-akpagharị n'ehihie. O bughị n'igba egwu ruru unyi, maobụ n'ịnubiga mmanya oke, o bughị n'ikwa iko, na imefe ihe ụwa oke. O bughị n'esemokwu, na ekworo. 14 Kama yirinụ Onyenwe anyị Jisọs Kraist díka uwe. Unu enyekwala ahụ unu ohere inweta ihe niile nke na-agụ ya.

14 Nabatanụ ndị okwukwe ha na-esighị ike n'etiti unu. Ma o bughị n'ihi ise okwu banyere ihe ntule nke obi. 2 Otu onye nwere okwukwe iri ihe niile, ma onye na-adighị ike n'okwukwe, na-eri naanị ahijịa nri. 3 Onye ahụ na-eri ihe niile e kwasighị ileda onye jụrụ iri ya anya. Otu a kwa, onye ahụ nke n'adighị eri ihe niile ekwesighị ịma onye na-eri ihe ndị a ikpe. N'ihi na Chineke anabatala onye ahụ. 4 Onye ka i bụ i ji na-ekpe odibo onye ozọ ikpe? Onye o dírị ikpebi ma odibo ya o na-emezi emezi ma o díghị emezi bụ nna ya ukwu. Ma odibo ahụ aghaghị iguzosi ike n'ihi na Onyenwe anyị pürü ime ka o guzosie ike. 5 Otu onye nwere ike na-eche na otu ụboghị kacha ndị ozọ na ịdi nsọ, onye nke ozọ nwekwara ike na-eche na ụboghị niile bụ otu ihe, ma o kwasiri ka onye ọbụla kpebiere onwe ya. 6 Onye ọbụla na-eche n'otu ụboghị bụ nke pürü iche, na-eme nke a nye Onyenwe anyị. Onye ọbụla na-eri otu ihe na-eri ya n'ihi Onyenwe anyị. Ma onye na-adighị eri otu ihe ahụ na-eme kwa nke a nye Onyenwe anyị. Ma na-enyekwa Chineke ekele. 7 N'ihi na o nweghị onye n'ime anyị na-adịrị naanị onwe ya ndị, o nwekwaghị onye n'ime anyị na-anwụrụ naanị onwe ya ọnwụ. 8 O bürü na anyị adịrị ndị, anyị dí ndị nye Onyenwe anyị; o bürükwa na anyị anwụo, anyị nwụrụ nye Onyenwe anyị; ya mere ma anyị dí

ndị ma anyị nwụrụ anwụ, anyị bụ nke Onyenwe anyị. 9 O bụ n'ihi nke a ka Kraist ji nwụo, ma biliiekwa, ka o bürü Onyenwe nke ndị dí ndị na nke ndị nwụrụ anwụ. 10 Ma gi onwe gị, gịnị mere i ji ekpe nwanna gị ikpe? Gịnị mekwara i ji eleda ya anya? N'ihi na anyị niile ga-eguzo n'otu n'ihu oche ikpe Chineke. 11 E dere ya, "N'ezie, díka m na-adị ndị," ka Onyenwe anyị kwuru, 'ikpere niile ga-egbu n'ihu m; ire niile ga-ekwupụtakwa Chineke." 12 E, anyị niile n'otu n'otu ga-aza ajụjụ banyere ndị anyị n'ihu Chineke. 13 Ya mere, ka anyị kwụsị ikperịta onwe anyị ikpe, kama kpebie n'ime obi gị na i gaghi edochiri nwanna gị ihe ga-eme ka o suọ ngongo maobụ ihe mgbochi n'uzo. 14 Díka onye nō n'ime Onyenwe anyị Jisọs, o doro m anya nke ọma na o nweghị ihe ọbụla na-adighị ocha na nke onwe ya. Ma o bürü na onye ọbụla na-ahụta ihe ọbụla díka ihe na-adighị ocha, nye onye dí otu a, ihe ahụ adighị ocha. 15 O bürükwa na ihe i na-eri na-ewute nwanna gị, i naghi egosi na i hụrụ ya n'anya. Ekwela ka nri i na-eri bürü ihe ga-ewetara nwanna gị ila n'iyi, n'ihi na cheta na o bükwa n'ihi ya ka Kraist jiri bịa nwụo. 16 Ekwela ka ihe ọma gị bürü nke a ga-akpọ ajọpọ ihe. 17 N'ihi na alaeze Chineke abughị oriri na ọnụnụ kama o bụ ezi omume, na udo na ọnụ n'ime Mmụo Nsọ. 18 N'ihi na onye ọbụla na-efe Kraist n'uzo dí otu a, na-eme ihe na-atọ Chineke ụtọ, ụmụ mmađu na-anabatakwa ya. 19 Ka ihe na-agusị gị agụụ ike bürü ime ihe ga-eweta udo, ya na ime ihe n'uzo a ga-esi mee ka e wulie ndị ozọ elu. 20 Emebikwala ọrụ Chineke n'ihi nri; nri niile dí ocha, ma o kwasighị ka onye ọbụla rie ihe ga-eme ka onye ozọ suọ ngongo. 21 O ga-akara gị mma ka i hapụ iri anụ maobụ iñụ mmanya ma o bükwanụ ime ihe ọbụla ga-eme ka nwanna gị suọ ngongo. 22 Ya mere, ka okwukwe i nwere banyere ihe ndị a bürü nke dí n'etiti gị na Chineke. Ngozi na-adịrị onye ọbụla nke na-adighị ama onwe ya ikpe site n'ihe ọ nabatara. 23 Ma onye ọbụla na-eri ihe ọbụla site n'obi abụo bụ onye ikpe mara, n'ihi na o jighị okwukwe rie ya, n'ihi na ihe ọbụla a na-esiteghị n'okwukwe mee bụ mmehie.

15 Anyị onwe anyị bụ ndị dí ike kwasiri ịnagide mgbe ndị na-adighị ike mejorọ anyị, o bughị ime ihe ga-ato anyị ụtọ. 2 Ka onye ọbụla n'ime anyị na-eme ihe ga-ato onye agbataobi ya ụtọ maka ọdịmmha ha, ka o wulie ha elu. 3 N'ihi na Kraist n'onwe ya emeghị ihe tọrọ ya ụtọ, kama díka e dere ya n'akwukwọ nso,

“Mkpari niile nke ndị na-akpari gi dakwasịri m!” 4 N’ihī na ihe niile edere n’oge gara aga bụ iji kuziere anyị ihe, ka anyị nwē ike isite na ntachiobi nakwa nkasiobi, nke dị n’akwukwō nsq nwē olileanya. 5 Ka Chineke ahụ na-enye agbamume na ntachiobi nye unu mmuo nke idị n’otu n’etiti onwe unu, díka Kraist Jisós nwere. 6 N’ihī na nke a ga-eme ka unu niile jikotaa obi unu, na olu unu n’otu, inye Chineke na Nna Onyenwe anyị Jisós Kraist otuto. 7 N’ihī ya, nabatanụ onwe unu dị ka Kraist nabatara unu, iji wetara Chineke otuto. 8 Ma ana m agwa unu na Kraist aghoṇla onye na-ejere ndị e biri ugwu ozi n’ihī eziokwu nke Chineke, iji mee ka nkwa e kwere ndị bụ nna nna anyị ochie guzozie. 9 Ka ndị mba ọzọ nwē ike inye Chineke otuto maka ebere ya, díka e dere ya, “N’ihī nke a, aga m eto gi n’etiti ndị mba ọzọ, aga m abụ abụ nye aha gi.” 10 O kwukwara ọzọ sị, “Soronụ ndị ya ṙurịa ọnụ unu ndị mba ọzọ.” 11 Ozokwa, “Toonu Onyenwe anyị unu ndị mba ọzọ niile, ka ndị niile dị iche jaakwa ya mma.” 12 Ozokwa, Aizaya na-asị, “Mgbogrogwu Jesi ga-epulite ọzọ, onye nke ga-ebili ịchị mba niile, ndị mba ọzọ ga-enwekwa olileanya n’ime ya.” 13 Ka Chineke onye bụ isi olileanya mejuputa unu n’oke ọnụ na udo díka unu na-atükwasị ya obi, ka unu si otu a bürü ndị olileanya ha jubigara oke site n’ike nke Mmụo Nso. 14 Umunna m, o doro m anya na unu onwe unu juputara n’idị mma, bürükwa ndị tozuru etozu n’ihe ọmụma ruo na unu nwere ike izirịta onwe unu ihe. 15 Ma otu o dí, edeputala m ụfodụ isi okwu n’ebé o doro anya nye unu, iji chetara unu ha ọzọ, n’ihī amara Chineke nyere m, 16 abụ m onyeozi Kraist Jisós, ana m arükwa orụ onye nchüajā n’izisa ozioma Chineke, ka ofufe ndị mba ọzọ bürü aja Chineke ga-anara nke ọma, nke Mmụo Nso dokwara nsq. 17 N’ihī ya, ana m anya isi n’ime Kraist Jisós banyere orụ m na-arụru Chineke. 18 Agaghị m anwa anwa kwuo okwu banyere ihe ọzọ kariakwa ihe ndị ahụ Kraist rüputara site n’aka m, bụ idubata ndị mba ọzọ, ime ka ha rube isi nye Chineke, site n’okwu ọnụ m na ihe m rürü, 19 nke pütara ihe n’orụ ebube na ihe ịrịbama site n’ike nke Mmụo nke Chineke. Ya mere, site na Jerusalem ruo Ilirikom, ekwusaala m n’uzo zuru ezu, ozioma Kraist. 20 Ochichọ obi m mgbe niile bụ ikwusa ozioma ahụ n’ebé ọbụla ndị mmađu na-anụtubeghi ihe banyere Kraist, ka m ghara ịbụ onye na-ewukwasị ihe n’elu ntoala nke onye ọzọ tọrọ, 21 ma díka e dere ya, “Ndị a na-agwaghị ihe banyere ya ga-ahụ, ndị a ka anụbeghi,

ga-aghoṭakwa.” 22 N’ezie, nke a bụ ihe mere m na-ejibeghi nwē ohere ịbìakwute unu. 23 N’ihī na ọ dila ọtụtụ afó kemgbe m bidoro na-enwe mmasị m ga-abia hụ unu anya, ma ugbu a, ọrụ m nwere n’akụkụ a agwula, oge eruola mgbe m ji ahaṇụ ebe a. 24 N’ihī na nzube m bụ ijero obodo Spen. Mgbe ọbụla m ga-agakwa, aga m akwụsi ịhụ unu na elekwa anya na unu ga-edupụ m n’ije m, mgbe mụ na unu jiri ọnụ nɔroṭụ nwa mgbe nta. 25 Ma ugbu a, ana m aga Jerusalem ebe m na-ejere ndị nsq ozi. 26 N’ihī na ọ dí ndị Masidonia na Akaịa ezi mma iwere n’ufodụ n’ihe ha nwere nyere ndị ogbenye nọ n’etiti ndị nsq nọ na Jerusalem aka. 27 Ha ji ọnụ mee nke a, n’ezie ha ji ha ụgwọ i mere ha otu a. N’ihī na ọ bürü na ndị mba ọzọ so ha keta oke na ngozi nke Mmụo Nso, ha ji ụgwọ isite n’akụnụba ha nwere kenyé ha. 28 Ya mere, mgbe m mezuru nke a, hükwa na ha anatala onyinye ahụ a tükötara ha, aga m abata ịhụ unu mgbe m na-agá Spen. 29 Amaara m na mgbe m ga-abịakwute unu, aga m abịa n’ime ozuzu oke ngozi nke Kraist. 30 Esi m n’aka Onyenwe anyị Jisós Kraist na ịlụmanya anyị nwere n’ime Mmụo Nso na-arịo unu, umunna m, ka unu soro m na-ekpe ekpere, na-echetanụ m n’ekpere unu n’ihu Chineke. 31 Ka a doputa m n’aka ndị na-ekweghi ekwe nọ na Judia. Ka ọrụ m maka Jerusalem bürü ihe ndị nsq nọ ebe ahụ ga-anabata. 32 Ka ọ ga-abụ site n’uche Chineke, aga m abịakwute unu n’onụ kurukwa ume ndụ na nnokọ mụ na unu. 33 Ka Chineke ahụ na-enye udo, nonyere unu niile. Amen.

16 Ana m eme ka unu mata nwanna anyị nwanyị, Fibi, onye na-ejere nzukọ ozi na chochị dí n’obodo Senkria. 2 Biko nabatanụ ya n’ime Onyenwe anyị díka o kwesiri ndị ya. Nyekwaranụ ya aka n’uzo niile unu nwere ike, n’ihī na o nyerela mụ na ọtụtụ ndị ozo aka. 3 Keleerenụ m Prisila na Akwila ndị mụ na ha na-arükwa orụ Kraist Jisós. 4 Ndị a atughị egwu ọnwụ n’ihī ndụ m. Ọ bughị naani mụ onwe m na ekele ha, kama nzukọ Kraist ndị dí na mba ọzọ niile na-ekelekwa ha. 5 Biko kelekwaaranụ m ndị niile na-ezukọ n’ulọ ha. Keleerenụ m ezi enyi m Epinetus. Nwoke a bụ onye buru ụzọ nabata Kraist n’obi ya, n’akụkụ Eshia niile. 6 Keleerenụ m Meri, onye rusiri ọrụ ike n’etiti unu. 7 Ana m ekelekwa Andronaikos na Juniya, ndị ikwu m, ndị e tinyekötara mụ na ha n’ulọ mkporo. Ndị ozi niile na-asopuru ha. Ha bukwa m ụzọ kwere na Kraist. 8 Kelekwaaranụ m Ampliatos

onye m hụrụ n'anya n'ime Onyenwe anyị. **9** Keleenụ Ọbanos, onye anyị na ya na-arụkọ օru Kraist, na Stakis ezi enyi m. **10** Otu a kwa, keleenụ Apelis onye anwaputarala nguzosike ya n'ime Kraist. Keleenụ ndị ezinaulọ Aristobulos. **11** Keleerenụ m Herodian onye ikwu m. Kelekwanu ndị bi n'ulọ Nasisos. Ha bụ ndị nke Chineke. **12** Kelekwanu Traifina na Traifosa ndị a na-arusị օru Onyenwe anyị ike. Kelekwanu Pesis, onye m hụrụ n'anya na onye na-arusị օru Onyenwe anyị ike. **13** Keleere m Rufos onye Onyenwe anyị n'onwe ya hoputara, na nne ya, onye na-emekwara m ka nne. **14** Ana m ekele unu Asinkritos, Flegon, Hamis, Patrobas, Hamis na ụmụnna anyị niile ndị ha na ha nọ. **15** Keleerenụ m Filologos, Juliya, Nerus na nwanne ya nwanyị. Kelekwanu Olimpas na ndị nsọ niile ha na ha nọ. **16** Werenụ isurita օṇu dị nsọ, kelerita onwe unu. Nzukọ Kraist niile nọ n'ebe a na-ekelekwa unu. **17** Ugbu a, ụmụnna m, ana m arịọ ka unu wezuganụ onwe unu site n'ebe ndị օru ha bụ iweta nkewa, na-etinye ihe mgbochi n'uzo unu, na-eme ka okwukwe ndị օzo hapụ iguzosi ike n'ihi ozizi ha na-ezi nke megidere ihe ahụ niile e ziri unu. **18** Ndị dị otu a abughị ndị ozi nke Onyenwe anyị Jisos Kraist. Ha na-arụ naanị n'ihi akpa ha. Ha maara otu e si ejị ire uto edufu ndị obi ha na-esighị ike. **19** Mmadụ niile anụla maka nrube isi unu na-erubere ozioma ahụ. Ana m ańlụri օṇu n'ihi unu. Achọrọ m ka unu bürü ndị maara ihe banyere ezi ihe, ka unu bürü ndị na-amaghị ihe n'ihe banyere ihe ojoo. **20** Mgbe na-adighị anya, Chineke nke udo ga-azopịa ekwensu n'okpuru uko unu. Ka amara Onyenwe anyị Jisos dinyaere unu. **21** Timoti onye so m na-arụkọ օru, na Lusiós, na Jesin na Sosipata, ndị ikwu m na-ekele unu. **22** Mü onwe m bụ Tatiós, onye dere akwụkwọ a, na-ekelekwa unu n'aha Onyenwe anyị. **23** Gaiós, onye na-ele mü na nzukọ niile օbi a, na-ekelekwa unu. Otu a kwa, ndị niile na-ezukọ n'ulọ ya na-ekelekwa unu. Erastos, onye na-elekọta ihe ndị obodo a na nwanna anyị nwoke Kwatos, na-ekelekwa unu. **24** Ka amara Onyenwe anyị Jisos Kraist dinyaere unu niile. Amen. **25** Ana m enyefe unu n'aka onye ahụ pürü ime ka unu guzosie ike site n'ozioma m kwusaara unu, nakwa nkwpuputa nke Jisos Kraist, dika mkpughe nke ihe omimi ahụ e zoro ezo kemgbe otütü ogbo ndị gara aga siri dị. **(aiōnios g166) 26** Ma ugbu a, e kpugheela ya, mee ka օ püta ìhè site n'ihe ndị amụma dere n'akwụkwọ nsọ, ka ndị mba օzo niile maara ya dika ihe Chineke ebighị ebi nyere n'iwu

ya si dị, ka ha mọta irube isi nke na-esite n'okwukwe. **(aiōnios g166) 27** Ka otuto na nsopurụ dirị Chineke, onye naanị ya bụ onye amamihe, ruo mgbe ebighị ebi, site na Jisos Kraist. Amen. **(aiōn g165)**

1 Ndị Kɔrint

1 Pol, onye a kpɔrɔ ịbụ onyeozi Jisɔs Kraist site n'ochichọ Chineke, na nwanna anyị nwoke Sostenis, 2 O bụ unu nzukọ Chineke dị na Kɔrint ka a na-edere akwukwɔ a, ndị e doro nsø n'ime Kraist Jisɔs, na ndị a kpɔrɔ ibi ndị dị nsø, tinyere ndị ahụ niile na-akpɔku aha Onyenwe anyị Jisɔs Kraist, onye bụ Onyenwe ha na Onyenwe anyị: 3 Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyị, na Onyenwe anyị Jisɔs Kraist dīrị unu. 4 Ana m ekele Chineke ekele n'ihi onyinye amara niile o nyere unu site na Kraist Jisɔs. 5 N'ihi na e emeela ka unu baa ụba n'uzo niile, n'ime ya, ma n'okwu unu ma na nghoṭa unu. O meekwala ka unu nwee nghoṭa zuru ezu banyere eziokwu niile. Ọ na-emekwa ka unu nwee ike na-ekwuputa okwu banyere ozioma ya. 6 N'ihi na igba akaebe banyere Kraist pütara ihe, guzosiekwa ike na ndị unu. 7 Otu ihe si dị, ọ dighị onyinye mmuo fodụrụ unu nke unu na-enweghi, ka unu nqoro na-eche mgbe Chineke ga-egosiputa Onyenwe anyị Jisɔs Kraist. 8 Ọ ga-eme ka unu dị ike ruo na mgbe ikpeazu, meekwa ka unu bürü ndị na-enweghi ita ụta n'ubochị Onyenwe anyị Jisɔs Kraist. 9 Chineke, onye kpočbatara unu ka unu na Ọkpara ya bụ Onyenwe anyị Jisɔs Kraist, na-enwe mmekorịta kwesiri ntukwasị obi. 10 Umunna m, ejị m aha Onyenwe anyị Jisɔs Kraist na-arịo unu, ka unu niile na-ekwekorịta n'ihe ọbụla unu kwuru, ka nkewa ọbụla gharakwa ịbata n'etiti unu. Ana m ariokwa unu ka unu dị n'otu, n'echeiche obi unu na n'izu unu. 11 N'ihi na umunna m, esi m n'ọnụ ndị si n'ezinaulọ Kloyi bijara n'ebə a nüta na esemokwu dị n'etiti unu. 12 Anurụ m na ikpa iche iche abatala n'etiti unu. Na ụfodụ n'ime unu na-asị, “Abụ m onye na-eso Pol”; ndị ọzọ na-asıkwa, “Abụ m onye na-eso Apolos”; ndị ọzokwa na-asị, “Ana m eso Sefas”; ma ndị ọzọ na-asıkwa, “O bụ Kraist ka m na-eso.” 13 Kraist, ọ dị abuọ? Ọ bụ Pol ka a kpogidere n'obe n'ihi unu? Ọ dị onye e mere baptizim n'aha Pol? 14 Ana m ekele Chineke ekele na ọ dighị onye ọbụla n'ime unu m mere baptizim, ewezugakwa Krispos na Gaios. 15 Ya mere, ọ dighị onye n'ime unu ga-asị na e mere ya baptizim n'aha m. 16 (Aha! Emekwara m Stefanas na ezinaulọ ya baptizim. Ewezuga ndị a, amaghi m ma m ga-echetakwa onye ọzọ m mere baptizim n'onwe m.) 17 N'ihi na Kraist ezighị m ime ndị mmadụ baptizim. O zitere m iji okwu dị mfe kwusaa ozioma ya. Ọ bughị iji

okwu oke mmuṭa na amamihe nke mmadụ ka ike nke obe Kraist ghara ịbụ ihe efu, ma nye anyị ndị a na-azoputa, ọ bürü anyị ike nke Chineke. 18 N'ihi na okwu maka obe bụ ihe nzuzu nye ndị na-efu efu, ma nye anyị ndị a na-azoputa, ọ bürü anyị ike nke Chineke. 19 E dere ya, “Aga m emebi amamihe ndị maara ihe bürü ihe efu.” 20 Olee ebe ndị oke amamihe nō? Olee ebe ndị ode akwukwɔ nō? Olee ebe ndị oke ịru ụka nke oge a nō? Chineke o mebeghi ka amamihe nke ụwa a bürü ihe efu? (aión g165) 21 Ma ebe ọ bụ site n'amamihe nke Chineke, ụwa enweghi ike ịmata Chineke site na amamihe nke ya, ọ dị Chineke ezi mma isite n'oziomma nke a na-ekwusa nke ndị mmadụ na-akpɔ ihe nzuzu zoputa ndị kweere. 22 Ndị Juu chọrọ ịhụ ihe ịrịbama, ndị Griik na-achokwa amamihe. 23 Ma anyị onwe anyị na-ekwusa Kraist, onye a kpogburu n'obe, onye bụ ihe mgbochi n'ebə ndị Juu nō, ma na ntị ndị mba ọzọ, ọ dị ka okwu nzuzu. 24 Ma nye ndị niile a kpɔrɔ, ma ndị Juu ma ndị Griik, Kraist bụ ike nke Chineke bürükwà amamihe nke Chineke. 25 N'ihi na nzuzu Chineke dị mma karịa amamihe niile nke mmadụ, adighị ike Chineke díkwa ukwuu karịa ike niile nke mmadụ. 26 Umunna m, chetakwanụ ihe unu bụ mgbe a kpɔrɔ unu. Chetanụ na ọ bụ ole na ole n'ime unu bụ ndị maara ihe n'usoro ogugo mmadụ, ndị dị ike, na ndị a maara aha ha n'obodo. 27 Ma lee na ọ bụ ihe ahụ ụwa gurụ díka ihe nzuzu, ka Chineke hօrō iji mee ka ihere mee ndị amamihe. Ọ bükwa ihe ha gurụ díka ihe na-adighị ike ka Chineke hօrō iji mee ka ihere mee ndị dị ike. 28 N'ihi na Chineke hօrō ihe díkarịri ala nke ụwa, na ihe a jụrụ ajụ, jiri ha mee ka ihe ụwa chere na ọ baghi uru, bürü ihe bara uru. 29 Ka mmadụ ọbụla ghara iṇya isi n'ebə Chineke nō. 30 Ma ọ bụ n'ihi ya ka unu ji nqoro n'ime Kraist Jisɔs, onye ghօrō isi amamihe nye anyị site na Chineke, nke bụ ezi omume anyị na nke ido anyị nsø, na onye mgbaputa anyị. 31 Ya mere, díka e dere ya n'akwukwɔ nsø, “Onye ọbụla na-anaya isi, ya nyaa n'ime Onyenwe anyị.”

2 Umunna m, mgbe m bjakuwutere unu na mbụ, ejighị m mmuṭa m na oke okwu megharja unu anya banyere ihe omimi niile nke okwu Chineke. 2 N'ihi na ekpebiri m na naanị ihe m ga-ama n'etiti unu bụ naanị ihe banyere Jisɔs Kraist na mkpogbu a kpogburu ya n'elụ obe. 3 Abjakuwutere m unu n'ọnodu adighị ike, oke ujo na ahụ ima jjiji. 4 Okwu m na ihe m kwusara abjakuwaghị díka okwu ire ụtọ na

nke oke mmuta, ime ka ndi mmadukwere, kama ha bijara n'uzo igosi orun nke Mmuq Nso na ike ya. 5 Ka okwukwe unu ghara idabere n'amamihe mmadukwere, kama ka o dabere n'ike Chineke. 6 Ma otu o di, anyi na-ekwu okwu amamihe n'ebi ndi tozuru oke no. Ma o bughi amamihe nke oge a, maobun ke ndi na-achijuwa taa, bu ndi na-aghaghij*ila* n'iyyi. (aion g165) 7 Kama anyi na-ekwu okwu amamihe nke Chineke n'uzo di omimi, bu amamihe Chineke zonarijum mmadusite na mbu, nke Chineke kara aka tupu e kee uwa na a ga-ekpughe ya n'oge a maka iwetara anyi ototo. (aion g165) 8 O nweghi onye obula n'ime ndi ochichi nke ogbo a ghotara ihe banyere nzube a. N'ihi na o buru na ha maara ya, ha agaraghij akpogbu Onyenwe ototo ahu n'obe. (aion g165) 9 Ma dika e dere ya, "Ihe ahu anya mmadu na-ahubeghi, ihe ahu nti mmadu na-anubeghi, ihe ahu mmadu na-echebeghi n'obi ya, bu ihe Chineke kwadoro, debere ndi niile huru ya n'anya." 10 Ma Chineke e kpugherela anyi ihe omimi ndi a site na Mmuq Nso ya. Mmuq Nso bu onye na-enyochapua ihe omimi na ihe nzuko niile di Chineke n'obi. 11 O dighi onye obula puru imja ihe onye ozo na-eche n'obi ya. O bu naanji mmuq no n'ime onye ahu bu onye mara ihe niile banyere ya. O dikwaghij onye puru imata ihe Chineke na-eche n'obi ya, ma o bughij naani Mmuq nke Chineke. 12 Ma mmuq nke anyi natara abughij mmuq nke uwa, kama o bu Mmuq nke sitere na Chineke, ka anyi nwe ike ighota onyinye amara niile Chineke nyere anyi. 13 Nke a bu ihe anyi na-ekwu, o bughij n'okwu a kuziiri anyi site n'amamihe mmadukwere, kama site n'okwu nke Mmuq kuziri anyi; anyi ji okwu nke Mmuq na-akowa eziokwu nke mmuq. 14 Ma mmadu ahu Mmuq na-adighi n'ime ya adighi anabata ihe ndi ahu sij na Mmuq nke Chineke bija, n'ihi na ha bu nzuzu n'ebi onye ahu no. O naghij aghota ha, n'ihi na ha bu ihe a na-aghota naani site n'ike nke Mmuq. 15 Onye ahu Mmuq Nso na-achij achij na ndu ya, nwe ike ighota ihe obula ma ya onwe ya bu onye mmadu obula na-enweghi ike ighota. 16 N'ihi na, "Onye maara uche Onyenwe anyi ruo na o ga-ezi ya uzor?" Ma anyi onwe anyi nwe uche nke Kraist.

3 Umunna m, o siiri m ike igwa unu okwu dika a gasi na unu bu ndi tozuru etozu n'ime Mmuq, kama agwara m unu okwu dika ndi anu ahu ha na-achij, ndi bu umuntakirij n'ime Kraist. 2 Ejighi m nri siri ike na-azu unu, kama ejii m mmiri ara na-azu unu,

n'ihi na unu apughij iri nri di ike. N'ezie, o buladi ubgu a, unu erubeghi iri nri siri ike. 3 N'ihi na unu na-adij ndu dika ndi bi n'uwa, ebe o bu na ekworo na esemokwu na-adij n'etiti unu, nke a o ziputaghij na unu na-eme dika ndi uwa, dika ndi mmadu efu no n'uwa. 4 N'ihi na mgbe otu onye na-asij, "Abu m nke Pol," onye ozo na-asikwa, "Abu m nke Apolos," o gosighij na unu na-akpa agwa dika ndi bi n'uwa? 5 Onye bu Apolos? Onye bu Pol? O bu na anyi abughij ndi na-eje ozi, ndi wetaara unu ozioma unu kweere n'ime ya. Oru di iche ihe anyi ruruj bukwa nke anyi ruruj dika Onyenwe anyi si kenyne anyi oru ahu. 6 O bu m kuru mkpuru ahu, Apolos bukwa onye gbara mkpuru ahu mmiri, maobu Chineke mere ka o too. 7 Onye kuru mkpuru ahu na onye gbara mkpuru ahu mmiri adighi mkpa. O bu Chineke onye mere ka ha too di mkpa. 8 O nweghi ihe di iche n'etiti mu bu onye kuru mkpuru ahu na Apolos onye gbara mkpuru ahu mmiri. O bu otu ihe ahu ka anyi bu n'obi. Onye obula ga-anata ugwo oru ya. 9 Anyi so Chineke na-aru oru. Unu onwe unu bukwanu ubi Chineke burukwa ulo ya a na-ewuli elu. 10 Eji m onyinye amara Chineke nyere m tontoala oru a, dika ezi onye oka n'iwu ulo, onye ozo amalitela iwukwasij ulo n'elutoala ahu. Ma ka onye obula kpachapu anya otu o si ewu. 11 O nweghi onye ozo puru ito ntoala karirij ntoala ahu e bururij uzoto. Jisos Kraist bukwa ntoala ahu. 12 Ma o buru na mmadu obula na-eji olaedo maobu olaocha, ma o bukwanu nkume di oke onyahija, osisi maobu okporo oka, ma o bukwanu ahijia na-ewukwasij n'elutoala ahu, 13 oru onye obula ga-egosipua ihe o bu, n'ihi na Ubochij ahu ga-eme ka o puta ihe. A ga-eji oku kpughee ya n'ihi na o bu oku ka a ga-eji nwaputa udij oru o bu mmadu obula ruruj. 14 O buru na oku eruchapughij ihe obula mmadu ji wuo ulo ya n'elutoala ahu, onye ahu ga-anata ugwo oru. 15 Ma o buru na oku erechapu*i*he obula mmadu ji ruo oru ya, oru o ruruj ga-alaj n'iyyi, ma a ga-azopua onye ahu, ma o ga-adij ka a ga-asij na e si n'ulqo na-ere oku zopua ya. 16 O bu na unu aghotaghi na unu bu ulonsa na Mmuq Nso Chineke bi n'ime unu? 17 O buru na onye obula emebie ulonsa Chineke, Chineke ga-emebibwa onye ahu. N'ihi na ulo Chineke bu ulo di nsq, unu bukwa ulo ahu. 18 Ka onye o bu obula ghara ighogbu onwe ya, o buru na onye obula n'ime unu na-eche n'obi ya na ya bu onye maara ihe, dika ihe oquma nke uwa si di, o ga-akara onye ahu mma ime onwe ya onye

nzuzu, ka o nwe ike bürü onye maara ihe. (aiōn g165) 19 N'ihi na ihe ahụ ụwa na-eche na ọ bụ ezi īma ihe bụ nzuzu n'anya Chineke. N'ihi na e dere ya, "O na-ejide ndị oke amamihe n'aghughọ ha niile." 20 Ozokwa, "Onyenwe anyị maara echiche obi mmadụ, mara na amamihe ya bụ ihe efu." 21 N'ihi nke a, ka onye ọbụla ghara īnya isi banyere mmadụ. Ihe niile bụ nke gi. 22 Ma ọ bụ Pöl, maqbụ Apolos, maqbụ Sefas, maqbụ ụwa a, maqbụ ndụ, maqbụ ọnwụ, maqbụ ihe dị taa na ihe niile ga-adị n'oge dị n'ihu, ha bụ nke unu. 23 Unu bükwa nke Kraist, Kraist bükwa nke Chineke.

4 Achorō m ka unu na-ele anyịanya dika ndị na-ejere Kraist ozi, ndị e nyefere ihe omimi Chineke n'aka. 2 Ma ihe dị mkpa bụ na o kwesiri ka ndị na-elekọta ihe ọbụla bürü ndị kwesiri ntukwasị obi. 3 Anaghị m echegbu onwe m banyere ihe unu na-eche gbasara m maqbụ ihe a na-ekpe n'ulokipe nke mmadụ. N'ezie, anaghị m ekpekwa onwe m ikpe. 4 O doro m anya na akonuche m adighị ama m ikpe, ma nke a egosighị na m bụ onye ikpe na-amaghị. Ọ bụ Onyenwe anyị naanị ka ọ dīri ikpe m ikpe. 5 Ya mere, unu ekpela ikpe tupu oge ya eruo, cherenụ ruo mgbe Onyenwe anyị n'onwe ya ga-abịa. Ọ ga-eme ka ihe niile zoro ezo n'ochichirị pütä ihè. Ọ ga-agbakwa ọchichị nzuozu niile nke dị n'obi n'anwụ. Mgbe ahụ, onye ọbụla n'otu n'otu ga-anatakwa otuto ruuru ya site n'aka Chineke. 6 Ugbu a ụmụnnna m ejiri m onwe m na Apolos mara unu atụ maka ọdịmmma nke unu, ka unu nwē ike isite n'aka anyị mta ihe site n'ihe ahụ e dere bụ nke na-asị, "Unu agafekwala ihe e dere n'akwukwo nsø." Ka onye ọbụla n'ime unu hapụ iji otu onye nyaa isi ma ledä ndị ozo anya. 7 Onye gwara gi na i pürü iche n'etiti mmadụ ndị ozo? Ọ dị ihe ọbụla i nwere nke abughị ihe i natara anata? Ọ bụ gini ka i nwere nke i na-anataghị anata? Ma ọ bürü na i natara ya, gini mere i ji anya isi dika a ga-asị na i nataghị ya anata? 8 Ma ugbu a, ihe niile zuru unu oke. Ugbu a, unu aburukwala ndị ögåranya. Unu aburụla eze ma anyị esoghị unu. N'ezie, ọ gaara ato m ụtọ ma a sị na unu anorola n'ocheeze unu, ka anyị nwe ike soro unu bürü eze. 9 Ọ na-adị m nnqo ka Chineke o weere anyị bụ ndị ozi mee anyị ndị dikarisiri ala, ndị a na-echeta naanị mgbe ihe niile na-agwusị agwusị, dika ndị a mara ikpe ọnwụ. N'ihi na-akpoputara anyị n'ihu ọha mmadụ mee anyị ihe nlere anya nye ụmụ mmadụ na ndị mmuo ozi. 10 Anyị aghoqla ndị nzuzu n'ihi

Kraist, ma unu onwe unu bụ ndị maara ihe n'ime Kraist. Anyị bụ ndị na-adighị ike ma unu dị ike. Anyị bụ ndị a jụrụ ajụ na ndị a na-eleda anya, ma unu bụ ndị a na-asopụ. 11 Tutu ruo ugbu a, anyị na-ebu ọnụ nɔrökwa n'akpirị ịkpọ nkụ. Anyị enweghi ezigbo uwe anyị ji achụ oyi. Ndị mmadụ na-emeso anyị mmeso ojoo, ma anyị enweghi ebe obibi nke aka anyị. 12 Aka anyị ka anyị ji aruputara onwe anyị ihe anyị na-eri. Mgbe ndị mmadụ na-abụ anyị ọnụ, anyị na-agozi ha. Mgbe ha na-ata anyị ahụhụ, anyị nọ na-enwe ndidi. 13 Anyị na-eji okwu dị nro na-azaghachi ndị na-ekwujo anyị. Tutu ruo ugbu a, a na-emeso anyị mmeso dika anyị bụ unyi ndị ụwa na-azachapụ, dika ihe a jụrụ ajụ n'anya ndị ụwa. 14 Anaghị m edere unu ihe ndị a ka ihere mee unu, kama ana m ede ya ịdụ unu ọdụ, na ịdụ unu aka na ntị, dika ụmụ m hụrụ n'anya. 15 Ọ bụ ezie na unu nwere otutu ndị nche, ma unu enweghi karịa otu nna. N'ihi na ọ bụ m bụ nna unu n'ime Kraist Jisós, site n'oziomma ahụ m wetaara unu. 16 Ya mere, ana arịo m unu, ka unu na-eñomi ndị m. 17 N'ihi nke a, ana m ezitere unu Timoti, bụ ezi nwa m onye m hụrụ n'anya, nke kwesiri ntukwasị obi n'ime Onyenwe anyị. Ọ ga-echetara unu otu m si e bi ndị n'ime Onyenwe anyị Kraist Jisós, dika m na-akuzi ya n'ebé niile na nzuokị niile. 18 Ufodụ n'ime unu amalitelia ifulị onwe ha elu, chee na mụ enweghi ike ịbjakwute unu ozo. 19 Ma site n'ike Onyenwe anyị, aga m abịa iħụ unu anya n'oge na-adighị anya. Mgbe m bjara, aga m achopụta ihe ndị ahụ na-akpa nganga pürü ime, ọ bughị ihe ha nwere ike ikwu. 20 N'ihi na alaeze Chineke abughị ihe okwu ọnụ kama ọ bụ ngosiputa ịdị ike. 21 Ya mere, unu ka ọ dīri iħorø nke unu chørø. Unu chørø ka m jiri utarị bjakwute unu, ka ọ bụ ka m jiri obi dị umeala na mmuo nke iħunanya bia?

5 Ọ bụ akukọ doro anya na-enwe ikwa iko n'etiti unu, ụdị nke ndị na-ekweghi ekwe na-apughị ime, ka unu na-eme. Otu onye n'ime ụlo unu kpօrø nwunye nna ya, ha abụo e biri. 2 Ma unu na-akpa nganga? Ihe unu kwesiri ime ọ bughị ikwa akwa na iru ujụ, na ime ka onye mere ihe dị otu a si n'ogbakọ unu pụo? 3 Ọ bụ ezie na mụ na unu anoghi ugbu a, ma mụ na unu nɔkwa n'ime mmuo. Amaala m rịj onye ahụ ikpe dika a ga-asị na mụ na unu nọ. 4 Eji m aha Onyenwe anyị ma ya ikpe. Mgbe unu zukorø, aga m anonyere unu na mmuo. N'oge ahụ, site n'ike Onyenwe anyị Jisós, 5

werenü nwoke a nyefee n'aka ekwensu, ka o taa anu ahü ya ahü, ka e nwee ike ịzoputa mmuo ya, mgbe Onyenwe anyi loğachiri. **6** Inya isi unu ezighi ezi. O bụ unu amaghị na nwantakirị yiist a gwakorō n'ụtụ ọka na-eme ka o koo? **7** Wepụnụ ihe n'eko achịcha a n'o n'etiti unu, ka unu bürü ndị dị ọhụrụ, na ndị dị ọcha. N'ihi na a chọolarị Kraist, bụ aja nwa aturu, nke Ngabiga anyi. **8** N'ihi ya ka anyi mee mmemme a na-ejighị ihe na-eko achịcha nke bụ ihe ojoo na obi ojoo, kama ka anyi jiri achịcha na-ekoghị eko nke bụ obi ọcha na eziokwu. **9** E dere m unu n'ime akwukwo ozi m, ka unu na ndị na-akwa iko ghara inwe mmeke ọbula. **10** O bụghị ihe gbasara ndị nke ụwa ndị na-akwa iko, maqbụ ndị anya ukwu, na ndị na-apụnara mmadu ihe, maqbụ ndị na-ekpere arusi. O bürü otu a, o pütara na unu ga-esi n'ụwa puo. **11** Ma ugbu a, a na m edere unu ka unu na onye ọbula nke na-akporonwe ya nwanna nwoke maqbụ nwanna nwanyị ghara imekị ihe, ma o bürü na o na-ebi ndị ịkwa iko, maqbụ nwee anya ukwu, maqbụ na-ekpere arusi, onye na-ekwuto ibe ya, onye na-añubiga mmanya oke, maqbụ onye na-apụnara mmadu ihe. Unu na ndị dị otu a erikola nri. **12** Kedụ nke gbasara m ikpe ndị na-esoghi na chochị ikpe? O bụghị ndị n'o n'ime ka unu ga-ekpe ikpe. **13** Chineke ga-ekpe ndị n'o n'ezi ikpe. "Chupụnụ onye ajoo mmadu ahụ site n'etiti unu."

6 Mgbə onye ọbula n'etiti unu nwere esemokwu megide ibe ya, unu o pürü i buru okwu ahụ gaa n'uleikpe ka ndị ajọ omume kpeere unu ikpe, karịa iga ya n'ihu ndị nsọ? **2** O bụ na unu amabeghi na o bụ ndị nsọ ga-ekpe ụwa ikpe? O bürükwa na unu ga-ekpe ụwa ikpe, o pütara na unu etozughi oke idozi okwu ntakirị dapütara n'etiti unu? **3** O bụ na unu amataghị na o bụ anyị ga-ekpe ndị mmuo ozi ikpe? Gịnj ga-emekwa ka anyị ghara idozi okwu ụka dikarişirị nta nke ndị a? **4** Ya mere, o bürü na esemokwu dị otu a adapụta n'etiti unu, unu ga-ewere okwu ahụ jekwuru ndị ibi ndị ha na-akporo nzukọ ihe efu ka ha kpee ya? **5** Ana m ekwu nke a ime ka ihere mee unu. O ga-abụ na e nweghi ike ịchọta o bùladị otu onye maara ihe n'etiti unu, onye ga na-ekpe ikpe dị n'etiti nwanna na ibe ya? **6** Ma lee, nwanna na-akporo nwanna ya aga ụlo ikpe, ka ndị na-ekweghi ekwe kpee ha ikpe! **7** Ebe unu na-enwe esemokwu nke ikpe ikpe n'etiti unu, o pütara na unu bụ ndị emeriri kpamkpam. N'ihi gịnj ka unu na-adighị ekwe ka emejo unu? N'ihi

gịnj ka unu na-adighị ekwe ka a ghogbu unu? **8** Ma unu onwe unu na-emejo, ma na-aghogbu, o bùladị ụmụnna unu n'ime Kraist. **9** O bụ na unu amaghị na ndị na-eme ajọ omume dị otu a enweghi oke ọbula n'alaeze Chineke? Unu ekwela ka eduhie unu. N'ihi na o dighị onye ọbula na-akwa iko, na ndị na-efe arusi, ndị ikom nwere nwunye na-akwa iko, na ndị ikom na-eji ndị ikom ibe ha akwa iko, **10** ndị niile na-ezu ohi, ndị anya ukwu, ndị na-añubiga mmanya oke, ndị nkwtu, maqbụ ndị na-apụnara mmadu ihe ha nwere, agaghị eketa oke n'alaeze Chineke. **11** Na mbụ, ufodụ n'ime unu na-ebi ndị dī otu a. Ma ugbu a, a sachapula mmehie unu, doo unu nsọ nye Chineke. O bụkwa site n'aha Onyenwe anyi Jisos Kraist na n'ime Mmụ nke Chineke anyi ka a gurụ unu ka ndị ezi omume. **12** I na-asị, "Enwere m ike ime ihe niile m maara na m kwesiri ime," ma o bụghị ihe niile gabara m uru. "Enwere m ike ime ihe niile m maara ziri ezi," ma a gaghi ekwe ka ihe ọbula na-achị m. **13** Unu na-asị, "E mere ihe oriri maka afo, meekwa afo maka ihe oriri, ma Chineke ga-emebi ma afo ma ihe oriri." Ekeghị ahụ anyị maka ịkwa iko, kama o mere ya maka Onyenwe anyi, Onyenwe anyi dıkwa maka ahụ anyi. **14** Chineke mere ka Onyenwe anyi site n'onwu bilie, o ga-ejikwa ike ya mee ka anyị si n'onwu bilie. **15** O bụ na unu amataghị na ahụ unu bụ akụkụ ahụ Kraist? O dī mma na m ga-eji ahụ Kraist mee ka e jikotaa ya na ahụ nwanyị akwuna? Tufia! **16** O bụ na unu amataghị na onye ya na nwanyị akwuna na-enwe mmekorita, ya na nwanyị ahụ bụ otu ahụ? N'ihi na e kwuru, "Ha abụ ga-abụ otu anụ ahụ." **17** Ma onye ọbula e jikotara ya na Onyenwe anyi, ya na onye ahụ ga-abụ otu n'ime mmuo. **18** Gbaaranụ mmehie ịkwa iko ọso. O dighị mmehie ọzo na-emetu anụ ahụ mmadu dika mmehie ịkwa iko. O bụ mmehie mmadu na-eme megide anụ ahụ ya. **19** O bụ na unu amataghị na ahụ unu bụ ụlọnsö nke Mmụ Nsọ ahụ Chineke nyere unu, onye bi n'ime unu? Anụ ahụ unu abükwağı nke unu onwe unu, kama unu bụ nke Chineke. **20** E jiri oke ọnụahịa zoputa unu. Ya mere jirinụ anụ ahụ unu nye Chineke otuto.

7 Ugbu a, okwu banyere ihe unu dere n'akwukwo: "O dī mma ka nwoke ghara ịmetụ nwanyị aka." **2** Ma n'ihi ọtụtụ ihe omume banyere ịkwa iko, ka nwoke ọbula nwee nwunye nke aka ya, nwanyị ọbula di nke aka ya. **3** Ka nwoke ọbula jisie ike na-akwu

nwunye ya ugwo mmeko o ji ya. Nwanyi ọbula ga-emekwara di ya otu aka ahụ. 4 N'ihi na nwanyi ọbula lụrụ di adighịkwa achị ahụ ya, kama ọ bụ di ya na-achị ya. Otu aka ahụ, di anakwaghị achị ahụ ya, kama ọ bụ nwunye ya na-achị ya. 5 Ka di na nwunye hapụ igbochi ibe ha mmekorita nke anụ ahụ ruuru ha. Karjakwa maqbụ na mkpebi ha nwere n'etiti onwe ha inorọ iche nwa oge nta n'ihi inyefe onwe ha ikpe ekpere. Mgbe oge a gasiri, ha ga-agakwa n'ihi na mmekorita ha, ka e site otu a hapụ inye ekwensu ohere ịnwa ha ọnwụnwa n'ihi enweghi ike ha ijide onwe ha aka. 6 Anaghi m enye nke a dị ka iwu, kama ọ bụ alo ka m na-atụnyere unu. 7 Asị m kwuo, aga m asị na ọ ga-aka mma ka mmadụ niile nọro dị ka m. Ma onye ọbula nwere onyinye nke Chineke nyere ya. O nyere otu onye nke a, onye ọzọ nke ọzọ. 8 Ma ana m agwa ndị na-anoghi n'onodụ di na nwunye na ndị di ha nwụrụ anwụ, na ọ ka mma ka ha nodu na-alughi di maqbụ nwunye, dika m onwe m no. 9 Ma ọ burụ na ha apughị ijide onwe ha, ha gaa chorọ di maqbụ nwunye lụo. Ọ ka mma ịlụ di maqbụ nwunye, karịa mmadụ igba ara site n'agụ nke anụ ahụ. 10 Ugbu a, unu ndị nwere di na ndị nwere nwunye niile, enwere m iwu m na-enye unu. (O sighthi n'aka m, kama o si n'aka Onyenwe anyị): O kwesighị ka nwanyi ọbula hapụ di ya. 11 A sikhwa na ọ hapụ di ya, ya nọro onwe ya, maqbụ ya laghachikwuru di ya. Ka nwoke ọbula gharakwa igba nwunye ya alukwaghị m. 12 Ma ana m agwa mmadụ ndị ọzọ (nke a abughị iwu nke Onyenwe anyị nyere). Ọ burụ na nwanna aluọ nwanyi nke na-ekweghi ekwe, ya achupula ya ma ọ burụ na nwanyi ahụ achoo inogide dika nwunye ya. 13 Ọ burukwa na nwanyi kwere ekwe aluọ di nke na-ekweghi ekwe, ya agbarala di ya alukwaghị m, ma ọ burụ na di ya chorop inogide dika di ya. 14 N'ihi na edoola di ahụ na-ekweghi ekwe nsọ site na nwunye ya, otu a kwa a na-edokwa nwunye ahụ na-ekweghi ekwe nsọ site na di ya, bụ onye kwere ekwe. Ọ burụ na ọ dighị otu a, ụmụ unu ga-abụ ndị na-adighị ocha. Ma otu ọ dị, ha dị nsọ. 15 Ma ọ burụ na onye ahụ nke na-ekweghi ekwe ekewapụ onwe ya, ya dīrị otu ahụ, nke a emeghi ka nwanna anyị nwoke maqbụ nwanna anyị nwanyi burụ ohu n'onodụ di otu a, n'ihi na Chineke kpọro anyị ka anyị bie ndị udo. 16 Gị nwunye, i mara maqbụ gị ga-azoputa di gị? Ma, gị bụ di, si aria mara maqbụ gị ga-azoputa nwunye gị? 17 Ka onye ọbula bie ndị ya dika amara Onyenwe anyị nyere ya si dị,

nakwa n'onodụ nke Chineke kpọro ya. Nke a bụ iwu m na-enye n'ulọ chochị niile. 18 Akporo onye ọbula mgbe e biri ya ugwu? Ya achọla iweputu akara obibi ugwu ya. Ka onye a na-ebighị ugwu tupu ọkpukpo ya hapụ inye onwe ya nsogbu ịchọ ụzo a ga-esi bie ya ugwu. 19 N'ihi na ọ dighị mkpa ma e biri gi ugwu ma e bighi gi ugwu. Ihe kachasi mkpa bụ idebe iwu Chineke. 20 Ka onye ọbula nogide dika ọ dị mgbe a kpọro ya. 21 I bụ ohu mgbe a kpọro gi? Echegbulu onwe gi n'ihi ya. Kama ọ burụ na ọ dị ụzo i pürü isi nwere onwe gi, were ohere ahụ mee ihe ugbu a. 22 N'ihi na onye ọbula Onyenwe anyị Chineke kpọro mgbe o bụ ohu, aghoṇla onye nweere onwe ya n'ime Onyenwe anyị. Otu aka ahụ, onye nwerela onwe ya mgbe Onyenwe anyị kpọro ya aghoṇla ohu nke Kraist. 23 Akwụọla ugwo isi unu, unu abukwala ohu mmadụ ọzọ. 24 Umunna m, n'onodụ ọbula mmadụ nọ mgbe a kpọro ya, ya nogidesie ike n'ime Chineke. 25 Ihe banyere ụmụ agbogho na-amaghị nwoke. Enweghi m iwu ọbula site n'aka Onyenwe anyị banyere ajuju a, ma aga m ekwu uche nke aka m dika onye sitere n'ebere nke Onyenwe anyị kwesiri ntukwasị obi. 26 Echere m na ọ ka mma ugbu a, n'ihi nsogbu nke na-abianụ ka onye ọbula nodịrụ onwe ya dika o siri nọro ugbu a. 27 I lụola nwanyi? Achọla nkewa. Ọ bụ na i lubeghi nwanyi? Ejela ịchọ onye i ga-alụ. 28 Ma ọ burụ na i kpebie n'obi gị ịlụ nwunye, i meghị mmechie ọbula; ọ burukwa na nwaagbogho ekpebie na ọ ga-alụ di, o meghị mmechie. Ndị lụrụ di na nwunye ga-enwe ọtụtụ nsogbu n'ime ụwa. Ọ ga-amasị m igbochiri unu nsogbu ndị ahụ. 29 Ihe unu kwesiri ịma, ụmụnna, bụ na oge anyị nwere fodịrụ naanị ntakiri, site ugbu a gaa n'ihi ndị nwere nwunye ga-adị ndị ha dika ndị na-enweghi. 30 Ka ndị na-akwa akwa bie ndị dika ndị ihe anaghị ewute, ka ndị na-achị ochị dīrị ka ndị obi na-adighị ato ụtọ. Ka ndị na-azụ ahịa dīrị dika ndị na-enweghi ngwa ahịa ọbula. 31 Ka ndị na-etinye oge n'ihe ụtọ nke ụwa hapụ ibi ndị ịchọ iritecha ihe nile dị n'ụwa n'uru. N'ihi na ụwa, otu ọ dị ugbu a, bụ ihe na-agabiga agabiga. 32 Unu emela ihe ga-ewetara unu oke echiche. Nwoke na-alubeghi nwanyi nwere ohere iji oge ya niile rụora Onyenwe anyị ọru. O nwekwara ohere ịgbalishi ike ime ihe ga-atọ Onyenwe anyị ụtọ. 33 Ma nwoke nwere nwunye na-echegbu onwe ya banyere ihe igbo mkpa nke ụwa a, otu ọ ga-esi mee ihe ga-atọ nwunye ya ụtọ. 34 Ọ na-enwekwu obi abụo n'ihe ọbula ọ chorop ime. Otu a ka ọ díkwa

nye nwaagbogho na-alubeghi di maobu onye nke na-amabeghi nwoke, nchegbu ya bu banyere ihe nke Onyenwe anyi. Ochichø ya bu ka o dì nsø n'anu ahụ ya na n'ime mmuo ya. Ma nwanyi nwere di na-echegbu onwe ya banyere ihe nke ụwa a, otu o ga-esi mee ihe ga-atø di ya ụtø. **35** Ana m ekwu ihe ndi a maka o dì mma nke unu onwe unu, o bughi igbalị igbochi unu, kama o bu ka unu nwee ike bie ndu unu n'uzo kwasiri ekwesi, werekwa jħunanya zuruoke rujra Onyenwe anyi ɔrụ. **36** O bụru na nwoke ọbụla enweghi ike ijide onwe ya n'ihi agụ mmekorita nke nwoke na nwanyi na-agụ ya n'ebe nwaagbogho ya na ya kpebiri ilu no, ya mee ihe o na-achø, o meghị mmehie ọbụla, ha lụo di na nwunye. **37** Ma o bụru na onye ọbụla ekpebie n'obi ya, ma nwee ike ijide onwe ya, ka o si n'enweghi mmanye ọbụla idebe nwaagbogho e kwuru na o ga-alu na-enweghi mmekek ọbụla, o bu ihe dì mma ka o mere. **38** Ya mere, onye ahụ lụrụ nwaagbogho o kwuru na o ga-alu mere nke ọma, ma onye kpebikwara na o gaghi alu mekwara nke ọma karịa. **39** Njikota e jikötara nwunye na di ya na-adị ire naanị mgbe di nwanyi dì ndu. O bụru na di ya anwụ o nwere ike jlu di ọzø, ma o lụo ya n'ime Onyenwe anyi. **40** N'uche m, o ga-enwe ɔnụ n'obi ya karịa ma o bụru na o lughị di ọzø. Ana m echekwa na mu onwe m nwekwara Mmụo nke Chineke.

8 Ugbu a, n'okwu banyere nri a chürü n'aja nye arusi, anyi ma na onye ọbụla nwere amamihe. Amamihe na-afụlị mmadụ elu mee ka o nyaa isi. Ma jħunanya na-ewuli elu. **2** O bụru na o dì onye sị na ya maara ihe niile, onye ahụ amatabeghi ihe o kwasiri ịmata. **3** Ma onye ahụ hụrụ Chineke n'anya bu onye o maara. **4** Ya mere, ihe banyere nri a chürü n'aja nye arusi, anyi maara na "Arusi abughi ihe ọbụla n'uwá", matakwa na "Chi ọzø adighị ma o bughi otu Chineke." **5** A sìkwa na arusi a na-akpø chi dì, ma ha nọ n'eluigwé maobu n'uwá (n'ezie ọtụtu "chi" na "ndi nwe mmadụ" dì otu a dì). **6** Ma n'ebe anyi nọ, anyi maara na o bu naanị otu Chineke dì, onye bu Nna, onye kere ihe niile, na onye anyi na-adị ndu n'ihi ya. O bükwa naanị otu Onyenwe anyi ka anyi nwere, onye bu Jisós Kraist, onye e sitere n'aka ya kee ihe niile, onye na-enyekwa anyi ndu. **7** Ma otu o dì, o bughi onye ọbụla nwere ihe ọmụma a. Ụfodụ n'ime ndu ha niile, ha na-ele arusi anya díka chi dì ndu. Ha na-echekwa na ihe ọbụla e ji chüorø aja, na o bu chi dì ndu ka e ji ya

chüorø aja. N'ihi nke a, mgbe ọbụla ha riri ihe e ji chüorø aja nye arusi, o na-ewute mmuo ha nke ukwu n'ihi na akonuche ha esighi ike, o na-emerukwa ya. **8** Ma o bughi nri ga-eme ka anyi na Chineke dì na mma. Ma anyi riri ma anyi erighi, o dighị ihe ọhụru anyi ga-enweta. O dikwaghị ihe na-efunari anyi. **9** Ma lezienụ anya, otu o si dì, ka ike unu nwere ime ihe ọbụla dì unu mma, ghara igho ihe ịṣo ngongò díri ndi na-adighị ike n'okwukwe ha. **10** N'ihi na o bụru na ndi ọzø ahụ gi, gi onye nwere akonuche, ka i no, na-eri nri n'ulø arusi, o bu na ha agaghị eche na ha bụ ndi okwukwe ha na-esighi ike, ga-enwe obi ike soro gị rie nri a gorø arusi? **11** N'uzo dì otu a, ndi kwere ekwe na-adighị ike, ndi Kraist nwụru n'ihi ha, na-esite n'ihe mmuata gi laa n'iyi. **12** Cheta na o bu mmehie i mere megide Kraist, mgbe unu na-emegide mmuo nwanne gị n'ime Kraist, n'ihi n'akonuche ha esighi ike. **13** N'ihi nke a, o bụru na ihe oriri ga-eme ka nwanna m mee mmehie, agaghị m eri anụ ọzø, ka m ghara ime ka nwanna m maa n'onya. (aiòn g165)

9 Abughi m onye nwe onwe ya? Abughi m onyeozi Kraist? O bu na m ahughi Jisós Onyenwe anyi? Unu abughi ihe ngosiputa ɔrụ m rụrụ n'ime Onyenwe anyi? **2** O bụru na m abughi onyeozi n'ebe ndi ọzø nọ, n'ebe unu nọ, abu m onyeozi n'ezioku n'ihi na unu bụ akara nke ɔrụ onyeozi m n'ime Onyenwe anyi. **3** Ihe ngopụ m nye ndi ahụ na-enyocha m bụ nke a. **4** O bụru na anyi enweghi ike iduru nwunye onye bụ onye kwere ekwe gaa ebe ọbụla anyi na-agà díka ndi ozi ọzø na-eme, na díka ụmụnnne Onyenwe anyi na Sefas na-emekwa? **5** O ga-abu naanị mu na Banabas bụ ndi na-enweghi ike ihapụ iżụ ɔrụ maka ihe anyi ga na-eri? **6** Olee onye agha unu maara nke na-esi n'akpa ya akwụ onwe ya ığwø ɔnwa? Ka o dì onye ɔrụ ubi vajinị unu maara nke na-adighị eri mkpuru e si n'ubi ahụ weta? Olee onye ɔzuzu aturụ unu maara nke na-adighị anụ mmiri ara e si n'igwe aturụ o na-azụ apiputa? **8** Anaghị m ekwu ihe a n'ihi na ha bụ ihe na-eme ụbøchị niile n'etiti ndi mmadụ? Akwukwo iwu, o kwukwaghị otu ihe ahụ? **9** N'ihi na e dere ya n'iwu nke Mosis, "Ekechila ɔnụ elhi mgbe o na-azochha mkpuru ɔka." Unu chere na o bu naanị elhi ka Chineke bu n'obi kwuo okwu a? **10** E, n'ihi anyi ka ejị dee ya n'akwukwo. N'ezie, e dere ihe ndi a n'ihi anyi, n'ihi na onye rụrụ ɔrụ n'ubi na onye na-azochha mkpuru di

n'ubi ahụ, na-eme nke a n'olileanya na o kwasiri iketa oke site na mkpuru e si n'ubi ahụ weta. **11** Mkpuru anyị kụru n'ime obi unu bụ m kpuru nke mmuo. O ga-abụ ihe ojoo ma anyị sị unu nyetụ anyị ụfodụ n'ime akunụba unu? **12** O bürü na ndị ozo kwasiri iketa uru dì otu a n'ahụ unu, ọ bụ na anyị ekwesighị iketa karịa? Ma ọ díbeghi mgbe anyị rịorọ unu ihe obụla, kama anyị na-agbalịsị ike jħu na ọ dighị ihe ga-egbochi unu iji ezi obi na-ege ntị n'ozioma Kraist nke anyị wetara. **13** O bụ na unu amataghị na ndị na-arụ orụ n'ulonso ukwu na-esi n'ulonso ahụ na-eweta ihe ha na-eri? Ndị na-agbakwa odibo n'ebe jħu aja na-eketakwa oke n'ihe ejị chuo aja? **14** N'otu aka ahụ kwa, Onyenwe anyị ekwuola na ndị niile na-ekwusa ozioma ya ga-esi n'ozioma eweta nri ha ga-eri dì ndu. **15** Ma o nweghi mgbe m jirila ike ndị a m nwere irite uru n'orụ m nara ndị mmadụ ihe. Anaghị m ede nke a n'akwukwo ka a na-ebutere m ihe onyinye. N'ihi na ọ kaara m mma ka m nwụo kama m ga-ekwe ka onye obụla mee ka ịnya isi m bürü ihe efu n'ihi ihe onyinye. **16** Anaghị anya isi n'ihi na ana m ezisa ozioma, maka na nke ahụ bụ orụ e nyere m n'iwu ka m rụo. Ahụhụ díjị m ma ọ bürü na m ezisaghị ozioma. **17** A sị na m ji aka m hopyuta onwe m ịrụ orụ a, agaara m enwe ụgwọ orụ, ma na ọ bürü na o sighị n'uche aka m, unu mara na-ahanyere m ya n'aka. **18** Gini bụ ụgwọ orụ m? Ugwọ orụ m bụ օnụ m na-enwe site n'izisa ozioma a, na-anaghị onye obụla ụgwọ orụ obụla, maobụ ihe ruru m díka onye na-ezisa ozioma ahụ. **19** O bụ ezie na-abughi m ohu onye obụla, ma emeela m onwe m ohu nye mmadụ niile ka m nwee ike site n'uzo dì otu a rite ọtụtu m kpuruobi n'uru nye Kraist. **20** N'ebe ndị Juu n'oq, ana m eme díka onye Juu, ka m nwee ike rite ndị Juu n'uru. N'etiti ndị nō n'okpuru iwu, ana m emekwa díka otu n'ime ndị nō n'okpuru iwu (n'agbanyeghi na m onwe m anoghị n'okpuru iwu), ka m si otu a nwee ike rite ndị nō n'okpuru iwu n'uru. **21** N'ebe ndị na-anoghị n'okpuru iwu nō, emere m onwe m ka onye na-anoghị n'okpuru iwu (ma nke a apụtaghi na m na-akwusị ime ihe iwu Chineke na-achọ. Ana m emekwa díka onye nō n'okpuru iwu Kraist), ka m nwee ike rite ndị na-anoghị n'okpuru iwu n'uru. **22** N'ebe ndị na-adighị ike nō, ana m emekwa díka ha, ka m nwee ike rite ndị na-adighị ike n'uru. Otu obụla mmadụ si díjị, ana m agbalị chuo ụzo m ga-esi mee ka ọ nabata m, ka m nwee ike site n'uzo niile obụla zopputa ụfodụ. **23** Ana m eme ihe ndị a niile n'ihi ozioma, ma ka m

nwekwa ike keta oke na ngozi ya. **24** Unu amataghị na mgbe ọtụtu mmadụ na-agba ọso ịso mpi, ọ bụ naanị otu onye na-enwe ihe onyinye nke mbụ? Ya mere, gbasienụ ọso ike, ka unu nweta onyinye ahụ. **25** Ndị na-ejikere ịgba ọso maobụ egwuregwu ọzo na-enwe ntachiobi n'otụtu ahụhụ nke ya na ozuzu so. Ha na-azụ onwe ha naanị ka ha nweta okpueze okoko osisi na-emebi emebi. Ma ọso anyị na-agba bụ ka anyị nweta okpueze nke na-apughị imebi emebi. **26** O bụ nke a mere m ji na-agba ọso a-na-eleghị anya n'azụ, maobụ kụo ọkpọ díka m na-akụ ifufe. **27** Ma ana m azụ ahụ m, na-enye ya ahụhụ mee ya ka ọ bürü ohu, ka mụ onwe m ghara i bụ onye a jụrụ ajụ mgbe m kwusasịri ozioma nye ndị ozo.

10 Umunna m, achoghi m ka unu chefuo ihe mere nna nna anyị ha mgbe ha jere ije n'ime ozara. O ji igwe ojii duo ha. O mekwara ka ha si n'etiti Osimiri Uhie gafee. **2** N'ime igwe ojii ahụ, na n'ime osimiri ahụ e tinyere ha niile na baptism, díka ndị na-eso ụzo Mosis. **3** Ha niile rikwara ihe oriri nke mmuo ahụ. **4** Ha ńukwara mmiri mmuo ahụ, mmiri sitere n'oke nkume mmuo ahụ, nke na-eso ha. Oke nkume ahụ bụ Kraist n'onwe ya. **5** N'ihe ndị a niile, omume ha amasaghị Chineke. N'ihi nke a, ọ lara ha n'iyi n'ime ozara. **6** Ugbu a, ihe ndị a niile bükwa ihe ịdọ aka na ntị nye anyị, ka anyị hapụ ịbụ ndị agụ imē ihe ojoo na-agụ díka ha. **7** Unu abụla ndị na-ekpere arusị díka ụfodụ ha mere. Díka e dere ya, “Ndị a nödürü ala iri ihe na ịnụ ihe օnụnụ, biliekwa ọtọ gwurie egwu imē onwe ha obi ụtọ.” **8** Ka anyị ghara ịkwa iko díka ụfodụ n'ime ha mere, iri puku mmadụ abụo na ato n'ime ha nwụo n'otu ụbочи. **9** Ka anyị hapụ ịnwa Kraist օnụnwà díka ụfodụ n'ime ha si nwaa Chineke. E mere ka agwọ tagbusie ha. **10** Ka anyị hapụkwa itamu ntamu díka ụfodụ ha mere ma bürü ndị Mmụo ozi օnụnwà tigburu. **11** Ihe ndị a niile dakwasịri ha ka ọ bürü ihe ilere anya nye anyị. E dekwara ha n'akwukwo ka ha bürü anyị ihe ịdọ aka na ntị n'ihi na anyị bi n'oge a mgbe օgwugwu ihe niile dì nso. (aión g165) **12** Ya mere, ọ bürü na i na-eche na i guzosori ike, lezie anya ka i ghara ịda. **13** O nweghi օnụnwà obụla nwara unu nke abiakwutebeghi mmadụ. Chineke kwasiri ntukwasị obi, ọ gaghi ekwe ka a nwaa unu karịa ike unu. Kama mgbe a na-anwa unu, ọ ga-enye unu ike imeri օnụnwà ma gosikwa unu ụzo mgbarụ n'ime ya. **14** Ya mere, ndị enyi m hụrụ n'anya, gbaaranụ ikpere arusị ọso. **15** Ana m agwa ndị nwere uche

okwu, unu onwe unu tulenü ihe m na-ekwu. **16** Iko ngozi ahụ nke anyị na-agozi, o bụghị iketa oke site n'ọbara Kraist? Achịcha nke anyị na-anyawa, o bụghị iketa oke n'ahụ Kraist? **17** N'ihi na otu achịcha dị, o bụ ezie na anyị dị ọtutu, anyị bụ otu ahụ, n'ihi na anyị niile na-eketa oke n'otu ogbe achịcha ahụ. **18** Chetanụ ka ndị Izrel siri mee: o bụ na ndị na-eri ihe ejị chọp aja abụghị ndị nnweko n'ebe ịchụ aja? **19** Gịnị ka okwu ndị a m na-ekwu pütara? Na arusi, maqbụ ihe a chürü n'aja nye arusi bụ ihe ọbụla, maqbụ na o bụghị ihe? **20** Mba! Ihe m na-ekwu bụ na ndị niile na-achürü arusi aja jikötara onwe ha n'otu obi ịchürü ekwensu aja ahụ. O bụghị Chineke. Achokwaghị m ka unu bürü ndị e jikötara ha na ekwensu. **21** Unu apughị ijiụ site n'iko Onyenwe anyị ma ịnụkwa site n'iko ekwensu; unu apughikwa inwe oke site na tebul Onyenwe anyị na tebul ekwensu. **22** Anyị na-achọ ime ka iwe wee Onyenwe anyị? Anyị dị ike karịa ya? **23** I na-asị, “Enwere m ike ime ihe niile m maara na m kwasiri ime,” ma o bụghị ihe niile ga-abara m uru. “Enwere m ike ime ihe niile m maara ziri ezi,” ma o bụghị ihe niile nwere ike inyere anyị aka. **24** Ka onye ọbụla hapụ ịchọ ọdịmmma nke onwe ya, kama ọdịmmma nke ndị ozọ. **25** Rie ihe bụ anụ ọbụla e rere n'ahịa na-ajughị ajụju ọbụla n'ihi akonuche. **26** N'ihi na, “Uwa na ihe niile dị n'ime ya bụ nke Onyenwe anyị.” **27** O bürü na onye na-ekweghị ekwe akpọ unu oriri, unu kpebie ije, riekwanụ nri ọbụla e nyere unu na-ajughị ajụju n'ihi akonuche. **28** Ma o buru na e nwee onye gwara gi, “A chürü ihe a n'aja.” Unu erila nri ahụ, maka onye ahụ mere ka unu mata, na n'ihi akonuche. **29** Akonuche nke m na-ekwu maka ya abughị nke gi, kama o bụ maka nke onye ahụ. N'ihi gịnị ka mnwerekwem na-eme ihe akonuche onye ozọ ga-ekpe ikpe? **30** O bürü na m nwerekwem na-eme ihe akonuche, were nri m rie, olee otu e si ekwutọ m n'ihi ihe ahụ m nyere Chineke ekele banyere ya? **31** Ihe ọbụla i na-eme, ma unu na-eri ihe maqbụ na-arị ihe, na-emenụ ha niile maka otuto nke Chineke. **32** Unu emejola ndị Juu maqbụ ndị Griik, ma o bụkwani nzukọ Chineke. **33** Na-agbalisinụ ike ime dika m si eme. N'ihe ọbụla m na-eme, ana m ejisi ike ime ihe ga-atọ onye ọbụla ụtọ. Anaghị m acho ọdịmmma nke m naanị, kama o bụ ọdịmmma nke mmadụ ibe m, ime ka a zoputa ha.

11 Unu bürü ndị na-eñomi m, dika m si eñomi Kraist. **2** Ana m aja unu n'ihi na unu na-echeta

m n'ihi niile, nakwa n'ihi na unu na-ejisikwa ozizi ahụ enyere unu n'aka ike, dika m nyere ha n'aka unu idebe. **3** Ma achọro m ka unu mata na dika Kraist bụ isi nwoke ọbụla, otu a ka nwoke ọbụla si bürü isi nwunye ya. Chineke bükwa isi Kraist. **4** Nwoke ọbụla kpuchiri isi ya mgbe o na-ekpe ekpere maqbụ na-ebu amụma na-emenyi isi ya ihere. **5** Ma nwanyị ọbụla na-ekpe ekpere maqbụ na-ebu amụma, ma o kpuchighị isi ya, na-emenyi isi ya ihe ihere, n'ihi na o dika nwanyị kpuchara isi ya. **6** O bürü na nwanyị ọbụla achoghi ikechi isi ya, ya kpuchaa ya. A sịkwa na o bụkwani ihe ihere na nwanyị kpuchara isi ya, ka nwanyị kechie isi ya. **7** Ma nwoke ekwesighị ikpuchi isi ya, n'ihi na nwoke bụ onyinyo na otuto nke Chineke, ebe nwanyị bụ otuto nke nwoke. **8** E si na nwoke kee nwanyị, ma e sighị na nwanyị kee nwoke. **9** E keghị nwoke maka nwanyị, ma e kere nwanyị maka nwoke. **10** N'ihi nke a, nwanyị kwasiri ikpuchi isi ya igosi na o n'o n'okpuru di ya, maka ndị mmuq ozi. **11** Ma otu ihe si dị n'ime ndị anyị na-adị n'ime Onyenwe anyị, nwoke adighị ma e wepụ nwanyị, nwanyị adighikwa ma e wepụ nwoke. **12** N'ihi na dika nwanyị siri na nwoke pütara na mbụ, otu a ka a na-esitekwa n'ahụ nwanyị muputa nwoke. Ma ha niile si n'aka Chineke pütara. **13** Achọro m ka unu tule ihe a n'onwe unu, o dị mma ka nwanyị ghebe isi ya oghe mgbe o na-ekpe ekpere nye Chineke? **14** Unu matakwarra nke ọma na o bụ ihe ihere na nwoke ga-ebu agịrị isi dị ogologo. **15** Ma o bürü na nwanyị enwee agịrị isi dị ogologo o bụ ihe otuto nye ya n'ihi na e nyere ya agịrị isi dị ogologo ka o bụrụ ihe mkpuchi. **16** O bürü na onye ọbụla na-arụ ụka banyere omenaala nke a, anyị onwe anyị na nzukọ Chineke niile enweghị omenaala ozọ banyere nke a. **17** N'ime ntụziaka ndị a, enweghị m otuto nye unu n'ihi na mgbe unu zukötara omume unu na-eweta ihe ojoo karịa ihe ọma. **18** Na mmalite, ihe m na-anụ bụ na mgbe niile unu zukötrop dika chọochị, iji ụka nke na-ebute nkewa na-adị n'etiti unu. E kwenyekwara m na ụfodụ ihe ndị a m nṛụ bụ eziokwu. **19** N'ezie ụdi nkewa dị otu a aghaghị idị n'etiti unu ka e nwee ike mara ndị Chineke nabatara. **20** Mgbe unu zukötara, o bụghị nri anyasi nke Onyenwe anyị ka unu na-eri. **21** N'ihi na mgbe unu na-eri nri, ụfodụ n'ime unu na-eri nri anyasi nke aka ha. Nke mere, n'otu onye na-anị aguụ ebe onye ozọ na-arịubigakwa mmanya oke. **22** A ga-akpọ nke a gịnị? O bụ na unu enweghị ulọ ebe unu ga-anị rijuo afọ ma ịnụjuokwa afọ? Ka o bụ

na unu na-eleli nzukọ Chineke na emenye ndị na-enweghi ihe ihere? Gịnị ka m ga-agwa unu? Aga m eto unu maka nke a? Agaghị m eto unu maka nke a. **23** N’ihi na ihe m ziri unu bụ ihe Onyenwe anyị ziri m. N’abalị ụboghị ahụ a rara ya nye, Onyenwe anyị Jisọs weere otu ogbe achịcha. **24** Mgbe o nyechara ekele, ọ nyawara ya sị, “Nke a bụ ahụ m nke a na-enye maka unu. Na-emenu nke a iji cheta m.” **25** N’uzo dị otu a kwa, o bulitete otu iko mmanya mgbe ha risiri nri sị, “Iko a bụ ọgbugba ndị ọhụrụ n’obara m. Oge ọbụla unu na-aḥụ ya, na-emenu nke a iji na-echeta m.” **26** N’ihi na mgbe ọbụla unu na-eri achịcha ahụ na-aṇukwa iko a, unu na-ekwusa ọnwụ Onyenwe anyị ruo mgbe ọ ga-abia ọzọ. **27** Ya mere, ọ bürü na onye ọbụla erie achịcha Onyenwe anyị maqbụ ṙụq o Mmụo Nsọ na-enye onyinye inwe ike igwo ọrija. **28** O bụ nke a mere o ji bürü ihe dị mkpa ka onye ọbụla nyochaa onwe ya nke ọma tupu o rie achịcha ahụ maqbụ ṙụq iko ahụ. **29** N’ihi na onye ọbụla na-eri achịcha ahụ maqbụ ṙụq site n’iko ahụ na-echeghi echiche, o na-eri, na-aṇutakwara onwe ya ikpe ọmụma, ma ọ bürü na ọ tuleghị uche banyere ahụ Kraist. **30** O bụ nke a mere ọtụtụ n’ime unu ji bürü ndị ahụ na-esighị ike, ndị no n’orịa na ndị dara n’ura ọnwụ. **31** O bürü na anyị enyochaa onwe anyị nke ọma, anyị agaghị adaba n’ikpe. **32** Ma otu ọ dị, mgbe Onyenwe anyị na-ama anyị ikpe n’uzo dị otu a, a na-ezi anyị otu e si ebi ezi ndị n’ihi ka a ghara ịmako anyị na ndị ụwa ikpe. **33** Ya mere, ụmụnna m, mgbe unu biakötara iri nri, cherenụ ibe unu. **34** O bürü na agụ Agu onye ọbụla ya rie nri n’ulo ya, ka ọ hapụ iwetara unu ikpe ọmụma. Aga m enye ntụziaka banyere ihe niile ndị ọzọ mgbe m bijara.

12 Ugbu a ụmụnna m, achoro m ka unu mata ihe gbasara onyinye nke Mmụo Nsọ na-enye. **2** Unu matara na mgbe unu bụ ndị na-amaghị Chineke, e duru unu n’otu ụzo maqbụ nke ọzọ, duhie unu ụzo iso aruṣi ndị ahụ dara ogbi. **3** Ya mere, achoro m ka unu ghọta nke ọma na ọ dighị onye ọbụla na-ekwu okwu site n’odudu Mmụo Nsọ na Chineke, pürü i sị, “Ka Jisọs bürü orye a bürü ọnụ.” Ọ díkweghị onye ọbụla pürü ikwu, na “Jisọs bụ Onyenwe anyị,” ma ọ bughị site na Mmụo Nsọ. **4** Onyinye amara dị ihe ihe dị, ma otu Mmụo Nsọ ahụ na-enye ha niile. **5** E nwekwara ụdị ije ozi dị ihe ihe, maqbụ otu Onyenwe anyị ahụ

ka a na-ejere ozi. **6** Ụdị ike dị ihe ihe nke eji arụ ọru díkwa, ma otu Chineke ahụ na-etinye ike ndị a n’ime onye ọbụla iji jee ozi. **7** O na-enye kwaa onye ọbụla amara iziputa ike nke Mmụo Nsọ maka ọdịmmma mmadụ niile. **8** Mmụo Nsọ na-enye otu onye onyinye ikwu okwu amamihe, na-enye kwaa onye ọzọ onyinye ịma ihe ọmụma, site n’otu Mmụo ahụ. **9** Otu Mmụo Nsọ a na-enye onye ọzọ onyinye inwe okwukwe, na-enye kwaa onye ọzọ onyinye inwe ike igwo ọrija. **10** Onye ọzọ ka ọ na-enye onyinye ịrụ ọru ịtụnanya, onye ọzọ ike ibu ọmụma. Onye ọzọ ka ọ na-enye ike ịkowà ụdị mmụo dị ihe ihe, ma onye ọzokwa ka ọ na-enye ike ịṣu asusụ dị ihe ihe. Ma ọ na-enye kwaa onye ọzọ ike ịkowà ihe onye na-asụ asusụ ndị a na-ekwu. **11** O bụ otu Mmụo ahụ na-enye onyinye ndị a niile. Ọ na-enye onye ọbụla onyinye dị ihe ihe díkwa Mmụo Nsọ si kpebie. **12** Díkwa ahụ anyị si nwe akụkụ dị ihe ihe, ma bùrụkwa otu ahụ, n’agbanyeghi na o nwere ọtụtụ akụkụ, otu a ka anụ ahụ Kraist díkwa. **13** Site n’otu Mmụo Nsọ ahụ ka e mere anyị niile baptizim n’otu n’otu, ma ndị Juu ma ndị Griik, ma ohu ma ndị nwe onwe ha. E meela ka anyị ṙụq obara ya, n’ime njikọ nke otu Mmụo Nsọ ahụ. **14** Ahụ mmadụ abughi naanị otu akụkụ, kama o nwere ọtụtụ akụkụ ahụ. **15** O bürü na ụkwụ asị, “N’ihi na-abughi m aka, esoghi n’ahụ,” nke a agaghị egbochi ya ka ọ gharakwa ịbụ otu n’akụkụ anụ ahụ. **16** Otu a kwa, ọ bürü na ntị asị, “Ebe m na-abughi anya abughi m otu akụkụ anụ ahụ.” Okwu a kwa agaghị eme ka ntị ghara ịbụ akụkụ anụ ahụ. **17** O bürü na ahụ niile bụ anya, olee ka ahụ gaesi nụ ihe? O bùrụkwa na ahụ mmadụ bụ naanị ntị o ga-esi ańaa nụ isisi ihe ọbụla? **18** Ma otu ihe si di, Chineke debere n’otu n’otu akụkụ niile dị n’ahụ díkwa o si chọọ. **19** A sị na akụkụ niile dị n’ahụ bụ otu ihe, kedụ ebe ahụ ga-adị? **20** Otu o dị, ọ bụ ezie na ihe dị n’ahụ dị ọtụtụ, ma ha niile bụ otu ahụ. **21** N’ihi nke a, anya enweghi ike igwa aka sị, “Achoro m gi, n’ihi na ị díghị m mkpa.” Isi agakwaghị agwa ụkwụ sị, “Achoro m inyeaka gi.” **22** Kama ọ bụ akụkụ ahụ anyị ndị na-esighị ike bụ ndị dị anyị mkpa karia. **23** E e, akụkụ ndị ahụ anyị na-eche na ha adighị mkpa ka anyị na-eji nsopuru na-elekota. Akụkụ ndị ahụ na-ekwesighị ile anya ka anyị na-enye ugwu, ma na-ekpuchi ha. **24** Ma anyị adighị esi otu a elekota akụkụ ahụ ndị ahụ anya na-ahụ n’uzo pürü ihe, n’ihi na Chineke kpachapuru anya mee ka akụkụ ndị ahụ díkarisirị nta bürü nke anyị kwesiri inye nsopuru karịa. **25** N’uzo dị

otu a, nkewa obula adighi n'ahụ mmadụ. Akukụ obula maara mkpa ibe ya, ha na-egboritakwara onwe ha mkpa ha. **26** O bụrụ na otu akukụ enwe nsogbu, akukụ ndị ozo ga-eketa oke na nsogbu ahụ. O bụrükwa na otu akukụ emee ihe ga-eweta otuto ọ bụ ahụ niile na-enwe otuto ahụ. **27** Ugbu a, unu niile n'otu n'otu bụ otu anụ ahụ Krajst. Unu bükwa akukụ ahụ ya n'otu n'otu, bürnükwa ndị dị mkpa n'ahụ ahụ. **28** Nke a bụ ụfodụ n'ime akukụ dị iche iché Chineke tinityere na chochị; nke mbụ bụ ndị ozi, ndị amụma, ndị nkuzi, ndị na-arụ orụ iñunanya, ndị na-agwọ ɔriịa, ndị pürü inyere mmadụ ibe ha aka, ndị nwere onyinye ichikota ihe niile n'usoro, na ndị na-asụ asusụ dị iche iché. **29** Ha niile, ha bụ ndị ozi? Ha niile ha bụ ndị amụma? Ha niile ha bụ ndị nkuzi? Ha niile ha bụ ndị orụ ebube? **30** Ha niile ha nwere onyinye igwọ ɔriịa? Ha niile ha na-asụ n'olu dị iche iché? Ha niile ha nwere onyinye nke ikowa asusụ dị iche iché? **31** Ugbu a, gbalisienụ ike inweta onyinye kachasi dị elu karịa. Ma aga m ezi unu ụzọ nke kachasi ihe a niile mma.

13 A sị na m na-asụ asusụ dị iche iché nke ndị mmadụ maobụ nke ndị mmuo ozi, ma ahụghị m mmadụ ibe m n'anya, abụ m naanị ogene na-eme ụzu maobụ mbadamba efere na-ada ụda. **2** A sịkwa na m nwere onyinye ibu amụma, bụrụ onye pürü ikwu ihe niile gaje ime n'oge dị n'ihi, na onye maara ihe niile, a sịkwa na m nwere okwukwe nke m pürü isite na ya nye ugwu buru ibu iwu sị ya site n'ebe ọ n'o gaa n'ebe ọzọ, ma ahụghị m mmadụ ibe m n'anya, abụghị m ihe obula. **3** A sịkwa na m ewere ihe niile m nwere nye ndị ogbenye, werekwa anụ ahụ m nye ka ere ya okụ n'ihi ka m nyaa isi, ihe ndị a niile abaghị uru, ma m enweghi iñunanya. **4** Iñunanya na-enwe ogologo ntachiobi, na-enwekwa obi ebere. O dighị ekwo ekworo, o naghi enwe anya ukwu, o naghi anya isi. O nakwaghị ebuli onwe ya elu. **5** O naghi eme ihe na-akpasu iwe, o naghi achọ ihe nke naanị ya, o naghi ewe iwe ọsịsị. O nakwaghị agukọ ihe ojọq niile e mere ya. **6** O dighị anluri ọnụ n'ihe ojọq, kama ọ na-anluri n'eziokwu. **7** O na-edi ihe niile, ọ na-ekwerekwa ihe niile, ọ na-enwekwa olileanya na-anagide ihe obula daputara. **8** Iñunanya adighị agwụ agwụ. Ma ibu amụma niile ga-emesia kwusi, onyinye ịṣu asusụ dị iche iché ga-akwusikwa. Otu a, ihe ọmụma niile ga-agabiga. **9** N'ihi na ọmụma anyị ezughị oke, ibu amụma anyị ezukwaghị oke. **10** Ma mgbe anyị ruru

n'izuoke, ezughị oke agaghị adikhwa. **11** Mgbe m bụ nwata, ekwuru m okwu dika nwata, echiche m niile bụ echiche nwata. Izuzu obi m niile bükwa nke nwata. Ma mgbe m toro ghogho dimkpa, adighikwa m akpa agwa dika nwata ozo. **12** Ugbu a, anyị na-ahụ inyogho inyogho dika anyị na-ele anya n'enyo ma mgbe ahụ anyị ga-ahụ ihu na ihu. Ugbu a, ihe m mara ezughị oke, ma mgbe ahụ aga m amazu, dika m bụ onye a mazuru. **13** O dị ihe ato na-adigide adigide. Ha bụ okwukwe, olileanya, na iñunanya. Ma n'ime ha niile, ihe kachasi ha niile bụ iñunanya.

14 Ka iñunanya bụrụ isi ihe unu na-acho. Chosienụ onyinye nke Mmụo Nso ike, nke ka nke onyinye inwe ike ibu amụma. **2** Onye obula na-asụ asusụ ọ na-amụghị amụ, bụ Chineke ka ọ na-agwa okwu, ọ bughi mmadụ. N'ezie, ọ dighị onye na-aghọta ihe ọ na-ekwu; n'ihi na okwu ọ na-ekwu bụ ihe omimi site n'ike Mmụo Nso. **3** Ma onye obula na-ebu amụma na-ezisa ozi na-enyere ndị mmadụ aka ito eto. Ọ na-agwakwa ha okwu nkasiobi na okwu na-ebuli mmuo ha elu. **4** Ya mere, onye ahụ na-ebu amụma na-enyere chochị aka, ma onye ahụ na-asụ asusụ ọzọ, na-enyere naanị onwe ya aka. **5** O gaara ato m ụtọ ma a sị na unu niile nwere onyinye ịṣu asusụ dị iche iché; ma ọ ga-ato m karịa ma ọ bụrụ na unu niile enwee onyinye ibu amụma. Nke a bụ n'ihi na onye ahụ na-ebu amụma bara uru karịa onye na-asụ asusụ dị iche iché. Ịṣu asusụ ya ga-aba uru ma ọ bụrụ na ọ dị onye na-aghọta ihe ọ na-asụ, ka e nwee ike wulie chochị. **6** Umunna m ọ bụrụ na m bjakwutere unu malite ịṣu asusụ unu na-adighị aghọta, ole uru m baara unu, ma ọ bughi ma m na-ekwu okwu banyere ihe ekpughere gosi m, maobụ ihe niile m maara, maobụ ihe gaje ime, maobụ ihe nkuzi? **7** O bükwa otu a ka ọ dị n'etiti ihe niile na-enweghi ndị, nke na-ada ụda, dika oja, maobụ ụbọ akwara. O bụrụ na ha enyeghi ụda dị iche site na nke ọzọ, olee ụzọ mmadụ ga-eji mara maobụ oja ka a na-afụ, maobụ ụbọ akwara ka a na-akpo. **8** O bụrükwa na opi ike e ji akpo ndị agha oku adaputaghị ụda nke ọma, onye ga-ejikere ije agha? **9** N'otu aka ahụ kwa, ọ bụrụ na i na-agwa mmadụ okwu n'asusụ ọ na-adighị anụ, olee otu ọ ga-esi ghọta ihe i na-ekwu? N'oge ahụ, ifufe ka unu na-agwa okwu. **10** Asusụ a na-asụ n'ụwa a dị ukwuu, ma ha niile bara uru nye ndị na-anụ ha. **11** O bụrụ na m aghotaghị ihe onye na-asụ otu n'ime asusụ ndị a na-ekwu, aga m abụ obịa n'ebe

onye na-asu asus ahu no, ya onwe ya ga-abukwa obia n'ebe m no. 12 Ebe o na-agu unu aguu inweta onyinye nke Mmug Nso, choqon onyinye ndi ahu ga-enyere unu aka iwuli nzuko elu. 13 Onye obula na-asu asus n'olu di iche iche, ga-ekpe ekpere ka e nye ya onyinye ikowa olu di iche iche. 14 O buru na m ji asus di iche na-ekpe ekpere, mmug m ga-eso m na-ekpe ekpere ahu, ma uche m agagh aghota ekpere m na-ekpe. 15 O buru na o di otu a, olee ihe m ga-eme? Aga m ejii mmug m kpee ekpere, jirikwa uche kpee ekpere. Aga m ejikwa mmug m bu abu, jirikwa uche m bu abu. 16 Ma o bughi otu a, mgbe i ji asus oz o nke a na-amagh na-eto Chineke n'ime mmug, olee otu ndi niile no n'ulo nzuko ahu na-aghotaghi ihe i na-ekwu ga-esi zaa Amen? 17 O bu ezie na i na-enye ekele nke oma, ma o naghi ewuli onye obula elu. 18 Ana m ekele Chineke n'ihi na ana m asu asus di iche iche karia unu niile. 19 Ma mgbe obula a gbakor na nzuko ife ofufe, o na-akara m mma ikwu naanji mkpuru okwu ise nke mmadu niile ga-aghot na nke ga-abakwara ha uru, karja na m kwuru puku mkpuru okwu iri n'asus di iche iche nke onye obula na-apugh ighota. 20 Umunna m, unu abula umuntakiri n'echiche unu. Burunu umuntakiri n'ihe gbasara ime ihe ojoo, ma burunu ndi nwere uche n'ihe gbasara udj okwu a. 21 E dere ya n'akwukwo iwu, "Site na ebugbure onu ndi mba oz sitekwa n'ire ndi na-asu iche iche ka m ga-agwa ndi a okwu, ma obuladi otu a, ha agagh ege m nt, ka Onyenwe anyi kwuru." 22 Isu asus di iche iche abugh ihe nlere anya nye ndi kwere ekwe, kama o bu ihe ama nye ndi na-ekweghi ekwe. Ma ibu amuma bu maka ndi kwere ekwe, o bughi maka ndi na-ekweghi ekwe. 23 O buru na nzuko niile ezukog n'ogbak ekpere, mmadu niile a na-asu n'olu di iche iche n'otu mgbe, o burukwa na ndi na-aghotaghi, maobu ndi na-ekweghi ekwe abata n'ebe ahu, gini ka ha ga-ekwu? Ha o gaghi asi na isi emebiela ndi a? 24 Ma o buru na onye na-ekweghi ekwe maobu onye ohuru abata mgbe onye obula na-ebu amuma, ha ga-abu ndi mmadu niile ga-atu mmehie ha n'anya maakwa ha ikpe mmehie. 25 Mgbe a na-eme ka ihe nzozo nke obi ha niile puta ih, onye di otu a gaegebu ikpere n'ala kpoo isiala nye Chineke si, "N'ezie, Chineke no n'etiti unu." 26 Ugbu a, umunna m, kedu otu o kwesiri id? Mgbe obula unu zukoro, ufodu kwesiri ibu abu, onye oz oga-ezi unu ihe; maobu gwa unu ozi di mkpa e gosiri ya, maobu jiri asus nke o

na-amugh gwa unu okwu, ka onye oz kowaa ihe onye ji asus a di iche kwuo okwu kwuru. Ma ka ihe obula e mere n'ime ulo chochhi buru ihe ga-ewuli onye obula elu. 27 A sika na o di ndi choro iji asus di iche kwuo okwu, ka mmadu abu maobu ato kwuo. Kama ka ha kwuo n'otu n'otu n'usoro. Ka onye ga-akowa ihe ha kwuru nregorwa n'ebe ahu. 28 O buru na o dighi onye ga-akowa ihe ha na-asu, ka onye ahu na-asu asus di iche na chochhi mechie onu ya. Ya na Chineke surita ya. 29 Ka mmadu abu maobu ato nwere onyinye ibu amuma kwuo okwu n'otu n'otu, ka ndi oz o tulee ihe ha kwuru. 30 O buru na-ekpughere onye oz nodu n'akuk ya ihe, ka onye mbu mechie onu ya. 31 N'ihi na unu nwere ike ibu amuma n'otu n'otu, ka mmadu niile nwhee ike imata ihe ma burukwa ndi a gbara ume. 32 Mmug niile nke ndi amuma ka a na-edokwa n'okpuru ndi amuma. 33 N'ihi na Chineke abugh Chineke nke aghara, kama o bu nke udo. Otu a ka o di n'ime ogbak niile nke ndi ns. 34 Umw nwanyi ekwesighi ikwu okwu n'ime chochhi. Ha ekwesighi itinye onu na ntugha uk obula, n'ihi na iwu kwuru ka ha debe onwe ha n'okpuru ndi ochichi. 35 O buru na o di ihe ha choro imata, ha juo di ha mgbe ha lara n'ulo. N'ihi na o bu ihe ihere na nwanyi ga-ekwu okwu n'ime ogbak chochhi. 36 Unu chere na okwu Chineke malitere n'aka unu? Unu chekwara na o ga-akwusi n'aka unu? Ughal! 37 O buru na o di onye na-eche na ya bu onye amuma, maobu na ya nwere onyinye nke Mmug Nso, naanji ihe m na-achio ka o ghota bu na ihe m na-edere unu bu iwu Onyenwe anyi n'onwe ya nyere m. 38 O buru na o di onye nogidere ju inabata ihe ndi a, unu ainala ya nt. 39 Ya mere, umunna m, ka ibu amuma buru ihe na-agu unu aguu, unu egbochikwala onyinye nke Isu n'ire di iche iche. 40 Ma meen ihe niile n'uzo di mma, ka ha dikwa n'usoro.

15 Umunna m, ugbu a achoro m ime ka unu cheta ozioma ahu m ziri unu mgbe m buru uzo bijawute unu, nke unu kweere na ya, na nke unu guzosikwara ike n'elu ya. 2 E si n'ozima a zoputa unu, ma o buru na unu ejiri obi unu niile jidesie ihe unu kweere na ya ike. Inwe okwukwe n'ihe oz di iche agagh enyere unu aka. 3 Ihe m nyefere unu n'aka na mbu bu ozi ahu m natara i debe, nke di oke mkpa, na Kraist nwuru onwu n'ihi mmehie anyi, dika akwukwo ns kwuru na o ga-anwu. 4 Na e liri ya, ma e mere ka o si n'onzu bilie n'ubochi nke ato, dika akwukwo

nsø kwukwara na ọ ga-eme. 5 O gosiri Sefas onwe ya, emesia, ndị ozi iri na abuọ ahụ hukwara ya. 6 Emesjakwa, o gosiri ihe karịri narị mmadụ ise n'ime ụmụnna onwe ya, n'otu mgbe, ọtụtụ n'ime ndị ahụ ka nọ ndụ taa, ọ bụ ezie na ụfodụ n'ime ha adaala n'ura ọnwụ. 7 Emesia, Jemis hụrụ ya; o mekwara ka ndị ozi niile hụ ya. 8 N'ikpeazụ, mụ onwe m hukwara ya, díka a ga-asị na m bụ nwa a na-amughị n'oge. 9 N'ihi na ọ bụ m kachasi nta n'ime ndị ozi. O kwesikwaghị ka a akpọq m onyeozi ya n'ihi na alusoro m nzuko Chineke ọgụ nke ukwu. 10 Ma site n'amara nke Chineke, abụ m ihe m bụ. O pütakwara na amara ya n'ebé m nọ abughị ihe efu. Kama aruṣịri m ọrụ ike karichasịa ndị ozi niile. Ma n'ezie, ọ bughị m na-arụ ọrụ a, kama ọ bụ Chineke n'onwe ya na-arụ ọrụ ya n'ime m. 11 Ma ọ bụ m, maqbụ ndị ọzọ, otu a ka anyị siri kwusaa, otu a ka unu sikwa kwere. 12 Ma ọ burụ na a na-ekwusa na Kraist si n'ọnwụ bilie, gịnị mere ụfodụ unu ji na-ekwu na ndị nwụrụ anwụ apughị isi n'ọnwụ bilie ọzọ. 13 Ọ burụ na ndị nwụrụ anwụ a pughị i si n'ọnwụ bilie, nke a pütara na e megħi ka Kraist site n'ọnwụ bilie. 14 Ọ burükwa na e megħi ka Kraist si n'ọnwụ bilie, ihe anyị na-ezisa bụ ihe efu, okwukwe unu nwere bükwa ihe efu. 15 Ma karịa nke a, a na-ahụta anyị ka ndị ama ụgha nke Chineke, n'ihi na anyị gbara ama banyere Chineke, na-asị na o mere ka Kraist si n'ọnwụ bilie, bụ onye ọ na-emegħi ka o si n'ọnwụ bilie ma ọ burụ na-emegħi ka ndị nwụrụ anwụ dị ndụ ọzọ. 16 N'ihi na, ọ burụ na a pughị ime ka ndị nwụrụ anwụ bilie dị ndụ ọzọ, emekwaghị ka Kraist si n'ọnwụ bilie. 17 Ma ọ burụ na-emegħi ka Kraist si n'ọnwụ bilie, okwukwe unu bụ ihe efu, unu ka ga-anwụ na mmehie unu. 18 Mgbe ahụ ndị nwụrụ anwụ n'ime Kraist lara n'iyi. 19 Ọ burükwa na olileanya anyị n'ime Kraist gwuru naanị na ndụ anyị n'ime ụwa a, anyị bụ ndị e kwesiri ka e mere ebere. 20 Ma e mere ka Kraist si n'ọnwụ bilie n'ezie, onye mbụ n'etiti ndị niile nwụrụ anwụ. 21 N'ihi na díka ọnwụ si site n'aka otu nwoke bịa, otu a kwa ka mbilita n'ọnwụ si site n'aka otu nwoke bịa. 22 Díka mmadụ niile si anwụ site n'aka Adam, otu a kwa ka mmadụ niile ga-esi díkwa ndị n'ime Kraist. 23 Onye ọbula ga-ebili n'usoro nke ya, Kraist mkpuru mbụ si n'ọnwụ bilie. Mgbe ọ loghachiri, ndị niile bụ ndị nke Kraist ga-esote. 24 Mgbe nke a gasiri, ogwugwu ihe niile ga-abia, mgbe ọ ga-enyefe alaeze n'aka Chineke bụ Nna, n'ihi na o meriela ịchị isi niile, na ikike niile na ike niile. 25 N'ihi na ọ ga-abụ eze tutu

ruo mgbe ọ lugburu ndị iro ya niile, doo ha n'okpuru ụkwụ ya. 26 Onye iro ikpeazụ a ga-emeri bụ ọnwụ. 27 N'ihi na "O doola ihe niile n'okpuru ụkwụ ya." Ma mgbe ọbula asiri, "e doola ihe niile" n'okpuru ụkwụ ya, o doro anya na Chineke agunyeghi onwe ya, n'ihi na ọ bụ ya tinyere ihe niile n'okpuru Kraist. 28 Mgbe e merela ka ihe niile nregor n'okpuru ya, mgbe ahụ, Okpara ya n'onwe ya, ga-edobe onwe ya n'okpuru onye ahụ dobere ihe niile n'okpuru ya, ka Chineke burụ onye na-achị ihe niile. 29 Ma ọ bughị otu a, gịnị mere ụfodụ ji eme ndị otu ha baptizim n'onodụ ndị nwụrụ anwụ? O burụ na e megħi ka ndị nwụrụ anwụ si n'ọnwụ bilie ma ọlì, n'ihi gịnị ka a na-eme mmadụ ndị a baptizim n'onodụ ha? 30 Gịnị mere anyị ji nregor n'ize ndụ n'oge awa ọbula? 31 N'igwa unu eziokwu, ụmụnna m, ana m ezute ọnwụ kwa ụbōchị. Ihe mị ji kwuputa nke a bụ n'ihi ịnya isi nke m ji unu anya n'ime Jisos Kraist, Onyenwe anyị. 32 Ọ burụ na ndụ anyị na-agwu n'ụwa a, díka ndị mmadụ na-ekwu, gịnị bukwanụ uru m nwere n'ihi ọgụ m na-aluso anụ ọhia, bụ ndị ikom Efesos? Ọ burụ na a gaghị eme ka ndị nwụrụ anwụ bilie, "Ka anyị rieni, ịnụkwanụ, n'ihi na echị anyị ga-anwụ." 33 Unu ekwela ka e duhie unu. N'ihi na mkpariķota agwa ojoo na-emebi ezi agwa. 34 Sitenu na ndụ enwegħi nghota unu logħachita díka unu kwesiri, unu emehiekwala ọzọ. N'ihi na-enwere ụfodụ bụ ndị na-amaghị Chineke. Ana m ekwu nke a ka ihere mee unu. 35 Ma ụfodụ ga-ajụ, "Olee otu a ga-esi mee ka onye nwụrụ anwụ bilie? Olee ụdi ahụ ha ga-enwe mgbe ha ga-apuṭa?" 36 Onye nzuzu! Mkpuru ọka i tinyere n'ala agaghị epu ma ọ burụ na o bughị uzo nwụo. 37 Mgbe i na-agħha mkpuru, ọ bughị anụ ahụ nke ga-apuṭa ka i na-agħa, kama ọ bụ naanị mkpuru nkīti, eleghji anya mkpuru ọka wiiti, maqbụ mkpuru ọzọ. 38 Ma Chineke na-enye ya ahụ díka o si chọq. Ọ na-enyekwa mkpuru ọbula n'ime mkpuru niile ahụ nke kwesiri ya. 39 Anụ ahụ niile abughị otu, mmadụ nwere anụ ahụ dị iche, anụ ọhia nwere ụdi anụ ahụ nke ha. Anụ ufe nwere anụ ahụ ha, azu nwekwara nke ha. 40 Ahụ nke eluigwe na ahụ nke ụwa díkwa. Ma ịma mma na ebube nke ahụ nke eluigwe bụ otu, ịma mma na ebube nke ahụ nke ụwa díkwa iche. 41 Anyanwụ nwere ebube nke ya, ọnwa nwekwara nke ya, kpakpando nwekwara ebube nke ya. Kpakpando díkwa iche site n'ibe ya n'ima mma na ebube. 42 Otu a ka ọ dị n'ebé mbilita n'ọnwụ ndị nwụrụ anwụ dị. Mgbe e liri anụ ahụ anyị, ihe

nwụrụ anwụ na nke pürü ire ure ka ọ bụ, ma mgbe e mere ka o si n'onzwụ bilie, ọ gaghi anwukwa ozọ.

43 A na-eli ahụ onye nwụrụ anwụ dika ihe enweghi ugwu, ma a na-eme ka o si n'onzwụ bilie n'ebube. A na-eli onye nwụrụ anwụ n'adighị ike, ma a na-eme ka o si n'onzwụ bilie n'idi ike.

44 A na-eli onye nwụrụ anwụ dika anụ ahụ nkịtị, ma a na-eme ka o jiri ahụ nke mmuo kulite. Ọ bürü na e nwere anụ ahụ nkịtị, e nwekwara ahụ nke mmuo.

45 E dere ya, "Mmadụ mbụ, bụ Adam, għo ro mķpruqbni dī ndu, Adam nke ikpeazu bū mmuo na-enye ndu."

46 Ma mmuo e bugħi uzzo, kama օ bụ ahụ nkịtị, ma mmuo bjara n'ikpeazu.

47 Mmadụ nke nwoke sitere n'ala, ejikwa aja kpupo ya; mmadụ nke abu si n'eluiġwe bia.

48 Dī ka mmadụ nke mbu ahụ e jiri aja kpupo dī, otu a ka ndi niile si n'aja pūta dikkwa. Ma dī ka mmadụ nke eluiġwe ahụ dī, otu a ka ndi niile bū үmū eluiġwe dikwa.

49 Dika anyi niile yikwasirị onyinyo nke nwoke e jiri aja kpupo, otu ahukwa ka anyi ga-esi yikwasị onyinyo nke nwoke nke eluiġwe.

50 Ihe m na-ekwu, үmūnna m, bụ na anụ ahụ na əbara enweghi ike iketa alaeze Chineke. Ihe na-ere ure agaghikwa eketa ereghị ure.

51 Ma geenụ ntí ka m gwa unu ihe omimi a! Ọ bugħi anyi niile na-aga ɻnwụ, kama, a ga-enye anyi anụ ahụ ɻħurụ nke pürü ihe.

52 N'otu mgbe, n'otu ntabi anya, mgbe a ga-afu opi ike ikpeazu. N'ihi na opi ga-ada, a ga-eme ka ndi nwụrụ anwụ si n'onzwụ bilite na-ereghị ure. A ga-agbanwekwa anyi.

53 N'ihi na a ghagħi igħbanwe anụ ahụ anyi a nke na-anwụ anwụ, nyekwa anyi ahụ nke na-agaghị anwụ ozzo.

54 Mgbe ahụ nke a pürü ire ure ga-eyikwasị ereghị ure, nke a pürü ɻnwụ anwụ ga-eyikwasị anwughị anwụ. Mgbe ahụ, okwu ahụ e dere n'akwukwö nsq ga-emezu, okwu ahụ siri, "Elomielia onzwụ, meriekwa ike ya niile."

55 "Onzv, olee ebe mmeri gi dī? Onzv, olee ebe ihe ufu gi dī?" (Hadēs 886)

56 N'ihi na ihe ahụ onzwụ ji agbata mmadụ bu mmeħie, ma ihe na-enye mmeħie ike bu iwu.

57 Ka ekele dīri Chineke onye na-enye anyi mmeri site n'Onyenwe anyi Jisqas Kraist.

58 Ya mere, үmūnna m ndi m hħur n'anġa, kwisieni ike, bürünen akwār. Nogidenu n'orū Onyenwe anyi mgbe niile, ebe unu maara na orū unu na-aru n'im Onyenwe anyi abugħi ihe efu.

16 N'ihe niile banyere үtū ihe onyinye nke ndi nsq, għaliex mee dika m nyere ndi chophi dī n'akukku Galesħia n'iwu.

2 Үbophi uka niile, ka onye

obula site n'ihe օ kpatara n'izu uka ahụ wepūta үfodū ihe nke o ga-eji nye onyinye a. Unu e cherekwala īnako ta ihe onyinye ndi a ruo mgbe m ga-abia. Ka a hapu iċċe tutu ruo mgbe m bjara.

3 Mgbe m bjara, aga m edenyne ndi ahụ kxesiri ntukwasj obi, bu ndi unu hoputara akwukwö nkowwa, ziga ha ibugara ndi no na Jerusalem onyinye obioma unu.

4 Օ burukwa na օ dī mkpa na m ga-eso ha gaa, mü na ha ga-esoro.

5 Aga m abia ileta unu mgbe m gaśirji Masidonia. N'ihi na ana m ezube isi n'uzo Masidonia abia.

6 Mgbe m bjara, օ na-adī m ka mü na unu ga-ano ogologo oge. Ma eleghji anya, anyi ga-ano tutu oge oyi agwū. Mgbe ahụ site, n'inyeaka unu, aga m aħapu unu gaa ebe qozo.

7 N'ihi na-achogħi m ileta unu ubgu a m no n'ije ngafere. Kama ana m ezube ībia nonyere unu nwa oge, ma օ bürü na Onyenwe anyi e kwenye.

8 Ma aga m ano n'Efesos tutu ruo oge Pentikqos,

9 n'ihi na-emegħela օnū uzò dī ukwuu nke na-aruputa ezi orū nye m, ma ha dī ɔtłu bū ndi na-eguzogide m.

10 Օ bürü na Timoti abia, leżieni anya mee ka օ ghara inwe ihe օ ga-atu egwu mgbe օ no n'etiti unu, n'ihi na օ bụ onye na-aru orū Onyenwe anyi dika m si aru ya.

11 Ka onye obula ghara ileda ya anya. Kama, dupunu ya n'ije ya n'udo ka o nwe ike l-oghachikwute m. Mü na үmūnna ndi ozzo na-ele anya nlota ya.

12 Arirju m nwanne anyi Apolos ka o soro үmūnna ndi ozzo bia leta unu, ma օ bugħi uche ya ma օl ībjakwute unu ubgu a. Օ ga-abia mgbe obula ohere pūtara.

13 Na-echeni nche mgbe niile, guzosieni ike n'im okwukwe unu. Dīrinxu ka ndi tozuru dimkpa, ndi dī ike.

14 Wereni iħunanya na-aru orū obula unu na-aru.

15 Ugbu a, arju m unu үmūnna m, unu maara na ezinauļo Stefanus bu ndi mbu kwere ekwe n'ala Akaċċa. Ha nyekwara onwe ha maka ijere ndi nsq ozi.

16 Ana m arju unu ka unu na-asopuru ndi dī otu a, nakwa onye obula bu onye otu anyi na onye orū anyi.

17 Obi ttoro m uto n'obibja nke Stefanus na Fotunetus na Akaikos. Ha emelara m ihe unu gaara emere m, ma a sī na unu no n'ebe a.

18 Ha kwalitere mmuo m dika ha kwalitere nke unu. Nyen iħi dī otu a nsopuru.

19 Ullo chophi niile dī n'okpuru Eshja na-ezitare unu ozi ekele. Akwila na Prisila, na nzukò dī n'ulø ha na-enye unu ekele obioma n'im Onyenwe anyi.

20 Үmūnna niile no n'ebe a na-ekele unu. Wereni isurita օnū dī nsq keleriha onwe unu.

21 Օ bụ mü onwe m bụ Poj ji aka m na-edde ekele nke a.

22 Օ bürü na onye obula ahħuġi Onyenwe anyi n'anġa, ka օ bürü onye a bürü

önü. Onyenwe anyị bịa! **23** Ka amara Onyenwe anyị JisQS dinyere unu. **24** Ka ihunanya m dinyere unu niile site n'Onyenwe anyị JisQS Krajst. Amen.

2 Ndị Kɔrint

1 Pol, onyeozi nke Jisos Kraist dika ochichọ nke Chineke si di, na Timoti nwanne anyị nwoke, Nadegeara chọchị Chineke nke di na Kɔrint, na ndị nsø niile ndị nọ n'ala Akaịa akwukwọ: **2** Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyị, na Onyenwe anyị Jisos Kraist dīri unu. **3** Otuto dīri Chineke na Nna nke Onyenwe anyị Jisos Kraist, bụ Nna nke obi ebere, nakwa Chineke nke nkasiobi niile. **4** Onye na-akasị anyị obi n'ime nsogbu anyị niile, ka anyị site n'uzo dī otu a nwee ike ikași ndị ozọ niile nọ na nsogbu dī iche iche obi. Inyere ha aka dika anyị onwe anyị si nata inyeaka site n'aka Chineke. **5** N'ihi na dika anyị si eketa oke n'ime ọtụtu ahụhụ nke Kraist, otu a nkasiobi anyị na-ababiga ụba site na Kraist. **6** Ma ọ bụrụ na anyị na-ahụ ahụhụ, ọ bụ n'ihi na nkasiobi unu, nakwa nzoputa unu. Ọ bụrụkwa na a na-akasị anyị obi, ọ bükwa n'ihi nkasiobi unu, nke na-aruputa ike na ume iji ntachiobi die ụdị ahụhụ nke anyị onwe anyị na-edikwa. **7** Olileanya anyị nwere n'ebé unu nō sịrị ike, ebe anyị maara na dika unu si eketa oke n'ita ahụhụ anyị, otu ahụkwa ka unu ga-esi keta oke na nkasiobi ahụ anyị na-anata. **8** Anyị chọro ka unu mara ụmụnna m, ihe banyere nsogbu e sogburu anyị n'Eshia. N'ezie, nsogbu ahụ karịri anyị ike, mee ka anyị hapụ inwekwa olileanya na anyị ga-emesi dīri ndị. **9** N'ezie, ọ dī nnqo n'oge ahụ, dika a ga-asị na a mara anyị ikpe ọnwụ. Ma anyị maara na o si otu a mee ka anyị nwee ike ịmụta na o kwesighị ka anyị tükwasị obi n'ike nke aka anyị, kama ka anyị nwee olileanya n'ime Chineke, onye pụru ime ka ndị nwụrụ anwụ si n'onzwụ bilie. **10** Ọ bụ Chineke bụ onye zoputara anyị site n'ime oke onzwụ dī otu a. Anyị nwekwara ntükwasị obi na ọ ga-aga n'ihi na-azoputakwa anyị, **11** dika unu ga-enyekwara anyị aka site n'ekpere unu, ka ọtụtu nwere ike nye ekele n'ihi anyị maka onyinye amara anyị natara na nzaghachị ekpere ọtụtu mmadụ ndị a na-ekpere anyị. **12** Inya isi anyị bụ nke a, na akonuche anyị na-agbara anyị akaebe na anyị kpara agwa oma n'ụwa, karichasịa n'ebé unu nō, n'idi nsø na izi ezi nke si n'aka Chineke. Nke a bụ site n'amara o nyere anyị, ọ bughi site n'amamihe nke mmadụ. **13** N'ihi na ihe anyị na-edere unu abughi ihe unu na agaghị aguta maqbụ ghota. Enwere m nchekwube na unu ga-aghota ya nke oma. **14** Dika unu ghotorala anyị nwa nke nta ugbu a, unu ga-eji anyịanya isi n'ubochị

nke Onyenwe anyị Jisos. **15** Ihe m na-ekwu were m anya, nke mere m ji chọq ibu ụzo bija leta unu ka unu nwee uru abughi. **16** Ebu m ya n'obi na m ga-akwusị hụ unu mgbe m na-agafe iga Masidonia. Ebukwa m ya n'obi m na mgbe m si Masidonia na-alaghachị na m ga-akwusịkwa ileta unu, ka unu nweekwa ike inyere anyị aka mgbe anyị bidoro ilaghachị Judia. **17** E nwere m obi abughi mgbe m chọro ime nke a? Ana m ezube nzube m dika mmadụ nkịtị, onye dī nkwdobe ikwu "E," na "E e," n'otu oge ahụ? **18** Ma dika Chineke si bụrụ onye kwesiri ntükwasị obi, okwu anyị gwara unu abughi "E," na "E e." **19** N'ihi na Okpara Chineke, Jisos Kraist, onye e sitere n'onzwụ Sajlas na Timoti na mụ onwe m kwusaa abughi "E" na "E e," kama n'ime ya ọ bụ naanị "E." **20** N'ime Kraist ka anyị hụrụ "E" na nkwa niile nke Chineke kwere ụmụ mmadụ. Nke a mere anyị ji site na ya kwee "Amen" n'inye Chineke ototo. **21** Ọ bụ Chineke n'onwe ya mere ka anyị na unu guzosie ike n'ime Kraist. O meela ka anyị bụrụ ndị e tere mmanụ. **22** Ọ kara anyị akara n'ihi, nyekwa anyị Mmụ Nsø ya ka o biri n'obi anyị, dika onye ga-ahụ na anyị ga-emezu nkwa ahụ niile. **23** Ana m apkpo Chineke dika onye akaebe m, ọ bụ n'ihi ịnaputa unu mere m ji hapụ ibija Kɔrint. **24** Ọ bughi na anyị bụ ndị ochichị nke okwukwe unu, kama anyị so unu na-aruko ọrụ ka unu nwe ọnụ n'ihi na ọ bụ site n'okwukwe ka unu ga-esi kwụrụ chịm.

2 Ekpebiri m n'ime obi m na-agaghị m abjawkute unu ọzq, iwtetara unu ihe mwute. **2** N'ihi na ọ bụrụ na m eme ka obi jọq unu njọ, onye kwanụ ga-akasị m obi ma ọ bughi unu, unu onwe unu ndị m mere ka obi jọq njọ? **3** E deere unu akwukwọ a dika m kwesiri ime ka m ghara inwe mwute mgbe m bijara, site n'aka ndị kwesiri ime ka obi dī m mma, n'ihi na o doro m anya na ọnụ m ga-abụ ọnụ nke unu niile. **4** Eji m anya mmiri dī ukwuu na oke obi mgbu na obi mgbawa deere unu akwukwọ, ọ bughi ka m kpasuo unu iwe kama ka unu nwee ike ịmata oke iħunanya m nwere n'ebé unu nō. **5** Ọ bụrụ na onye ọbula mere ihe butere obi mgbu, ka a hapụ ikwu ya karịa ka o kwesiri, ọ bughi naani m ka o wetaara obi mgbu, o wetakwaara unu niile obi mgbu. **6** N'ihi na ntaramahụhụ unu niile kpebiri nye ya ezuola. **7** Ugbu a, bikonu ụmụnna m, o kwesiri ka unu gbaghara ya, ma kasie ya obi, ka ọ hapụ inwe obi ilu maqbụ daa mba na mmụo ya, rubiga uju oke. **8** Ya mere ana m arịo unu, bikonu, gosinụ

ya na unu hürü ya nnqo n'anya. 9 Ihe mere m ji dee ihe m dere n'akwukwö nke mbü bu ka m choputa ma unu jikekwara mgbe niile irube isi n'ihe niile. 10 O bürü na unu agbaghara onye ahü mü onwe m kwa agbagharala ya. Mgbaghara m, a sığwa na o nwere ihe m na-agbaghara, ana m eme ya n'ihi unu n'ihu Kraist. 11 Anyi na-eme nke a ka Ekwensu ghara ighogbu anyi. Anyi maara ihe niile o na-ezube. 12 Mgbe m bjarutere Troas ikwusa ozioma Kraist, e megheere m üzə n'ime Onyenwe anyi. 13 Ma enweghi m izuike n'ime obi m, n'ihi na ahughi m Taıtös ezi nwanna m n'ebé ahü. Nke a mere m jiri kelee ha hapü ha gawa Masidonia. 14 Ma ekele dırı Chineke, onye na-edugharị anyi na-enye anyi mmeri, n'ihi njikö e jikötara anyi na Kraist, onye na-eji anyi aru oru, ime ka onye obufa nüru isisi uto nke ozioma ya. 15 N'ihi na anyi bu mmadan isi uto nke Kraist nye Chineke, n'etiti ndi o na-azoputa na n'etiti ndi na-alá n'iyyi. 16 N'etiti ndi ahü na-alá n'iyyi, isisi uto a bu ihe na-ewetara ha ɔnwü, ma n'etiti ndi ahü a na-azoputa, o bu isisi uto a na-ewetara ha ndü. Onye zuru ime ihe ndi a? 17 N'ihi na anyi adighi ka otutu mmadu ndi na-eji okwu Chineke azu ahia. Kama, n'ime Kraist anyi na-ekwu okwu anyi site n'obi di ɔcha, dika ndi ahü Chineke zipuru ırı oru a.

3 Anyi na-ebido ito onwe anyi ozo? O di a mkpa anyi inye unu, maqbü ınata n'aka unu akwukwö nkowa iji too onwe anyi dika ıfodü mmadu ndi ɔzö si eme? 2 Unu onwe unu bu akwukwö ozi anyi nke e dere n'obi anyi nke mmadu niile maara ma guıkwa. 3 Unu na-egosikwa na unu bu akwukwö ozi si n'ebé Kraist no, mpüta ihe nke ozi anyi jere. O bughı ihe e ji inki dee na mbadamba nkume, kama o bu mmuo Chineke nadı ndü ka e ji dee ya na mbadamba obi mmadu. 4 Nke a bu ntükwası obi anyi nwere site na Kraist n'ebé Chineke no. 5 O dıkweghi mgbe anyi ji chee n'ime onwe anyi, na anyi nwere ike ime ihe obufa bara uru site n'ike aka anyi, kama ihe obufa anyi nwere, ihe obufa anyi rüputara, sitere n'aka Chineke. 6 Onye mere ka anyi zuo oke ıbü ndi ozi ya nke ogbugba ndü ıhü, nke edeghi n'akwukwö iwü kama n'ime Mmuo. Ihe e dere n'akwukwö iwü na-eweta ɔnwü, ma Mmuo na-enye ha ndü. 7 Ma o bürü n'ihe ozi ahü nke na-eweta ɔnwü bu nke e gbunyere n'elu nkume ji ebube di ukwuu bia, nke mere na ümü Izrel apughi ilegide Mosis anya n'ihu mgbe o si n'elu ugwu Saınai riidata n'ihi ebube nke ihu ya, bu ebube nke

na-agabiga agabiga, 8 o bu n'ihe ozi nke Mmuo nsö agahı adj ebube karja? 9 O bürü na-enwere ebube n'ime ihe ozi nke amamikpe, ihe ozi nke ezi omume ga-adj ebube karja ya. 10 N'ezie, ihe juputara n'ebube mgbe ochie enwekaghı ebube obufa ugbi a, n'ihi na ebube nke ogbugba ndü ıhü ekpuchiela ya. 11 O bürü na ihe na-agafe agafe nwere ebube di otu a, ihe ga-anogide mgbe niile ga-enwe ebube karja ya. 12 Ya mere, ebe o bu na anyi nwere olileanya di otu a, anyi enweghi egwu obufa. 13 Anyi agahı adj ka Mosis onye weere akwa kpuchie ihu ya, n'ihi na o choghi ka ümü Izrel hü ebube ahü na-agbanwe agbanwe. 14 Kama e mechiri obi ha ruo taa. N'ihi na mgbe obufa ha gürü akwukwö ogbugba ndü ochie ahü, akwa mkpuchi ahü na-anogidekwa apughı apu n'obi ha, n'ihi na o bu naanı site n'ime Kraist ka o ga-eji puo. 15 Ee, tutu ruo taa, mgbe obufa ha na-agü akwukwö iwü ahü Mosis dere, ihe mkpuchi na-adigide n'obi ha. 16 Ma mgbe onye obufa tugharıń n'ebé Onyenwe anyi no, a na-ewepü akwa mkpuchi ahü. 17 N'ihi na Onyenwe anyi bu Mmuo, ma ebe obufa kwa Mmuo Onyenwe anyi no, n'ebé ahü ka mmadu püru inwera onwe ya. 18 Anyi niile bu ndi e wepürlü akwa mkpuchi site n'ihu, na-egosi ebube nke Onyenwe anyi. A na-agbanwe anyi ibanye n'oyiyi ya site n'ebube ruo n'ebube, nke si n'aka Onyenwe anyi, onye bu Mmuo.

4 Ya mere, ebe anyi natara ije ozi a site n'ebere Chineke, ike adighi agwü anyi n'obi. 2 Anyi ahapula omume nzuzo niile na-eweta ihere. Anyi ahapula üzə aghugho niile, maqbü iji okwu Chineke na-atü ası. Kama site n'ikwuputa eziokwu ahü ka ndi mmadu were ezi akonuche ha mata ıdü mmadu anyi bu n'ihu Chineke. 3 Ma a sığwa na ozioma nke anyi na-ekwusa dika ihe e zoro ezo, o bu ihe e zoro ezo nye ndi ahü na-alá n'iyyi. 4 N'ebé ha no, chi nke ıwa a ekpuchiela uche ndi na-ekweghi ekwe iji gbochies ha ıhu ıhè nke ozioma ahü na-eziputa ebube Kraist, onye di n'üdi Chineke n'onwe ya. (aiòn g165) 5 N'ihi na o bughı anyi onwe anyi ka anyi na-ekwusa, kama anyi na-ekwusa na Kraist Jisüs bu Onyenwe anyi. Ma anyi onwe anyi bu ümüodibo unu n'ihu Jisüs. 6 N'ihi na o bu Chineke ahü şiri, ka ıhè si n'ochichirı chawaputa; bükwa onye mere ka ıhè ya nnuwa n'ime obi anyi. Nke a ka o mere iji wetara anyi ıhè amamihe nke ebube Chineke n'ihu Kraist. 7 Anyi onwe anyi bu ndi natara akü nke di oke ıonuhıa di n'ime ite ıro, iji gosi na ike kacha elu si

n'aka Chineke, o bughị n'aka anyị. 8 A na-akpagbu anyị n'akukụ niile, ma adighị emeri anyị. Mgbe ụfodụ, anyị n'o na mgbagwoju anya ma anyị adighị ada mba. 9 A na-esogbu anyị, ma adighị ahaپ naanị anyị; mgbe ụfodụ, a na-akụtu anyị n'ala ma adighị ala anyị n'iyi. 10 Ọtụtu mgbe, anyị na-ebugharị n'ahụ anyị ọnvwụ Jisós, ka ndụ nke Jisós nwekwa ike pütä ihè n'ahụ anyị. 11 Mgbe obula anyị dị ndụ, anyị n'o ọnvwụ n'ihi Jisós, ka ndụ Jisós nwee ike pütä ihè n'ahụ anyị pürü ịnwụ anwụ. 12 Nke a pütara na ọnvwụ na-arusị orụ ike n'ime anyị, ma na ndụ na-arụ orụ n'ime unu. 13 Ebe o bụ na anyị nwere otu mmuo nke okwukwe ahụ, dikà e si dee n'akwukwọ nsó, "Ekweere m, ya mere m ji kwuo." Anyị onwe anyị kwekwara, n'ihi nke a mere anyị ji na-ekwu, 14 ma anyị maara na onye mere ka Onyenwe anyị Jisós si n'ọnvwụ bilie, ga-emekwa ka anyị soro Jisós si n'ọnvwụ bilie, ma kpobatakwa anyị na unu n'ihi ya. 15 Ihe ndị a nile bụ maka n'ihi unu, ka o ga-abụ amara na-abawanye irute ọtụtu mmadụ aka, ka o nwhee ike na-abawanye inye ekele maka otuto nke Chineke. 16 O bụ nke a mere ike adighị agwụ anyị n'obi. O bụ ezie na anụ ahụ anyị na-anwụ anwụ, ma a na-agba mmuo anyị ume kwa ụbochị. 17 Nwantintị ahụ nke anyị na-ata ubgu a, nke na-adị nwa oge, na-akwadoro anyị otuto ebighị ebi dị ukwuu. (aiōnios g166) 18 N'ihi na anyị adighị ele ihe anya nwere ike iħụ, kama anyị na-ele anya n'ihe ahụ anya na-adighị ahụ. N'ihi na ihe ahụ anya na-ahụ na-adị naanị nwa oge, ma ihe ahụ anya na-adighị ahụ na-adị ruo mgbe ebighị ebi. (aiōnios g166)

5 N'ihi na anyị ma nke ọma na mgbe e mebirị ụlo ikwu nke anyị bi n'ime ya, bụ ụlo nke ụwa a, anyị nwere ụlo nke sitere na Chineke, ụlo nke ejighị aka wuo, ga-adị ebighị ebi n'eluigwe. (aiōnios g166) 2 Ugbu a anyị n'o na-asụ ude, na-enwe agụụ inweta ebe obibi anyị dị n'eluigwe. 3 Ka o ga-abụ anyị yiri ya, ka anyị hapụ idị ka ndị gba ọtọ. 4 Mgbe ahụ nile anyị n'o n'ime ụlo ikwu a, anyị na-anogide n'isụ ude nke ibu arọ. O bughị n'ihi na anyị chorop ịnwụ anwụ bürü ndị na-enweghị anụ ahụ, kama o bụ n'ihi na anyị chorop ka e yikwasị anyị anụ ahụ nke eluigwe ahụ, ka anụ ahụ a pürü ịnwụ anwụ yikwasị ndụ ebighị ebi. 5 Chineke onye ya onwe ya, bụ onye kwadobere anyị maka mgbanwo nke a, nyekwara anyị Mmụo Nsó ka o bürü onye ga-ahụ na anyị ga-enwetazu nkwa ahụ niile. 6 N'ihi nke a, anyị nwere obi ike mgbe niile, n'ihi

na anyị maara na mgbe anyị na-agà n'ihi na-adị ndụ n'anụ ahụ a, anyị na Onyenwe anyị anoghi. 7 N'ihi o bụ okwukwe ka anyị ji adị ndụ o bughị iheanya hụrụ. 8 Obi siri anyị ike. O gaara amasi anyị ihapụ ụlo nke a anyị bi na ya, bụ ahụ anyị ma lakwuru Onyenwe anyị n'ebe obibi ya. 9 Ya mere, ma anyị n'o n'ulọ a maqbụ n'ozø, ihe anyị chorop bụ ka anyị mee ihe ga-ato ya ụtọ. 10 N'ihi na anyị niile ga-eguzo n'ihi oche ikpe Kraist, mgbe ahụ onye obula n'ime anyị, n'otu n'otu, ga-anata ugwo orụ dika ihe o rürü na-anụ ahụ ya mgbe o n'o n'ime ụwa si dị, maqbụ ezi ihe maqbụ ihe ojoo. 11 O bụ n'ihi na anyị maara nnqo ihe itụ egwu Onyenwe anyị pütara, ka anyị ji na-arusị orụ ike ka ndị mmadụ mata Chineke makwaara ụdị mmadụ anyị bụ. Enwekwara m olileanya na nke a pütara ihe nye akonuche unu. 12 Anyị adighị agbalị igwa unu na anyị dị mma, kama anyị chorop inye unu ihe unu ga-eji nyaas isi mgbe unu na-ekwu ihe banyere anyị, ka unu nwhee ike ịmata ihe unu ga-azaghachi ndị ahụ na-anya isi banyere ihe ha ji anya ha hụ, kama ihe dị mmadụ n'obi. 13 O bürü na anyị amaghị onwe anyị, o bụ n'ihi Chineke, o bürü na anyị nwere uche zuruoke, o bụ n'ihi unu. 14 O bụ iħunanya Kraist na-akwagide anyị, n'ihi na anyị kwere na otu onye nwürü maka mmadụ nile, nke putara na mmadụ nile anwụola. 15 O nwürü n'ihi mmadụ nile, ka ndị dị ndụ gharakwa idịrị onwe ha ndụ ozø, kama maka onye ahụ nwürü n'ihi ha ma sikwa n'ọnvwụ kulie. 16 Bido ubgu a gawa, anyị adighị elekwa onye obula anya dika mmadụ nkịtị. N'ihi na anyị sitere n'uzo dị otu a lee Kraist anya, chee na o bụ mmadụ efu. Ma ubgu a, anyị amakwaghị ya n'uzo dị otu a. 17 Ya mere, o bürü na onye obula amalite idị ndụ n'ime Kraist, o ghọla onye e kere ọhụrụ, ihe ochie agaala, nke ọhụrụ anochie. 18 Ma o bụ Chineke bụ onye na-eme ihe ndị a. O bụ ya onwe ya sitere n'aka Kraist mee ka anyị na ya dīrị n'udo. Ma ubgu a, o nyela anyị orụ ije ozi, ikpọ ndị ozø ka ha bịa ka ya na ha dīrıkwa n'udo. 19 Ihe nke a pütara bụ na Chineke sitere na Kraist na-eme ka ya na ụwa dì na mma. O dighị agukorop ụmụ mmadụ mmehie nile, kama o tinyela n'aka anyị ozi banyere ụzø o si eme ka ya na ụmụ mmadụ díkwa na mma ozø. 20 Ya mere, anyị bụ ndị na-anochi anya Kraist ijere ya ozi n'ụwa. Chineke ji anyị na-agwa unu okwu. Anyị na-arịo unu dika o bụ Kraist n'onwe ya na-arịo unu. Biko, bianụ ka unu na Chineke dīrị n'udo. 21 N'ihi na o mere ka onye ahụ na-amaghị mmehie bürü mmehie n'ọnqdụ anyị,

ka esi otu a mee ka anyị nwee oke n'ime ezi omume
Chineke site na ya.

6 Dika ndị ha na ya na-arükö ọrụ n'otu, anyị na-ario
arịriọ si unu ahapụla ịnara amara a Chineke na-
enye unu n'efu. **2** N'ihi na ọ na-ekwu, "N'oge m na-
anara mmadụ nke ọma anụrụ m olu unu. Ọ bụkwa
ụbọchị nzoputa ka m nyeere unu aka." Lee, ugbu a bụ
oge a na-anabata mmadụ nke ọma, ugbu a bụ ụbọchị
nzoputa. **3** Anyị etinyeghi ihe ịso ngongo n'uzo onye
ọbụla ka ọ ghara iwetara ọrụ anyị ihe ịta ụta. **4** Kama
n'imē ihe niile, anyị na-agbalishi ike ime ka ndị mmadụ
mara na anyị bụ ndị na-ejere Chineke ozi. Anyị ji ndidi
na ntachiobi na-edi nsogbu niile na mkpagbu niile na
ahụhụ niile na-adakwasị anyị. **5** A na-eti anyị ihe otiti
otụtụ mgbe. E tinyekwala anyị n'imē ụlo mkporo dì
iche iche. Otụtụ mgbe ka ịgwe mmadụ tikwara anyị
ihe otiti. Anyị na-adogbu onwe anyị n'orụ. Otụtụ abalị
anyị nökwarra n'imē ịmụ anya na-erighị nri, **6** n'imē
idị ọcha na ezi nghọta na ntachiobi nke anyị nwere,
n'inwe obioma na ezi ịhụnanya nke ihu abụ n'adighị
na ya n'imē Mmụo Nsọ, **7** sitekwa n'ikwu eziokwu na
site n'ike Chineke. Anyị buru ezi omume dika ngwa
agha n'aka nri na n'aka ekpe. **8** Ụfodụ na-asopuru
anyị ma ndị ọzọ na-eme anyị ihe ihere. Ụfodụ na-
ata anyị ụta, ma ụfodụ na-eto anyị. Ụfodụ mmadụ
na-agụ anyị dì ka ndị ugha, ma anyị nogidesirị ike
na-ekwu eziokwu. **9** Uwa amaghị anyị, ma a maara
anyị. Ọ bụ ezie na anyị na ọnwụ na-anọ nso mgbe
niile, ma lee anyị ka díkwa ndị. A na-ata anyị ahụhụ,
ma lee anyị anwụghị. **10** Anyị na-anọ n'ihe mwute
mgbe niile, ma lee ọnụ juru anyị obi. Anyị bụ ndị
ogbenye, ma anyị na-eme ka otụtụ mmadụ burụ ndị
ogaranya. Anyị enweghi ihe ọbụla, ma lee anyị nwere
ihe niile. **11** Ndị enyi anyị n'o na Kɔrint, anyị agwala
unu ihe niile dì anyị n'obi, anyị emeghepula obi anyị
nye unu. **12** Anyị ji obi anyị niile hụ unu n'anya, ma
unu mechiri obi unu n'ebe anyị n'o. **13** Ugbu a, ana
m ekwu dika ana m agwa ụmụntakirị. Na-emesonu
anyị dika anyị si emeso unu, meenụ ka obi unu saa
mbara n'ebe anyị n'o. **14** Unu ekwela ka unu na ndị na-
ekweghi ekwe nwee nkekọta ọbụla. N'ihi na gịnị ka
ezi omume na ajo omume nwekọro? Olee ụdi mmekọ
ihè na ọchichirị ga-enwekọ? **15** Ọ bụ nwekọ dì ańaa dì
na-agbata Kraist na ekwensu? Gịnịkwa ka onye kwere
ekwe na onye na-ekweghi ekwe nwekọro? **16** Gịnị bụ
ihe jikotara ulonso Chineke na arusi? N'ihi na anyị

onwe anyi bu ulonso Chineke di ndu. Dika Chineke kwuru, "M ga-ebi n'ime ha. Jegharjakwa n'ime ha. M ga-abukwa Chineke ha, ma ha onwe ha ga-abukwa ndi nke m." 17 Ya mere, "Sinu n'etiti ha puta. Nopukwanu iche n'abe ha no. Otu a ka Onyenwe anyi kwuru. Unu emetukwala ihe obula ruru aru aka. Mu onwe m ga-akpobatakwa unu." 18 Ma, "Aga m aburu unu Nna, unu onwe unu ga-abukwara m umu m ndi ikom na ndi inyom. Otu a ka Onyenwe anyi, Onye puru ime ihe niile kwuru."

7 Ya mere, ndị enyi m, ebe anyị nwere nkwa ndị a niile, ka anyị debe onwe anyị ocha n'ime ihe niile ọbụla nke na-emerụ ahụ anyị na mmuo anyị. Ka anyị mezuo ịdị nsọ n'ịtụ egwu Chineke. 2 Megheenụ obi unu nabata anyị, n'ihi na o nweghi onye ọbụla n'etiti unu anyị mere ihe ojọq. O nwekwaghị onye anyị duhiere. O dikwaghị onye ọbụla anyị rigburu. 3 Anaghị m ekwu ihe ndị a ka m maa unu ikpe, dịka m kwuburu na mbụ, na anyị bu unu n'obi anyị, ịdịkọ ndị, maqbụ iñwukokwa ọnwu n'otu. 4 Nkwuwa okwu m ji gwa unu okwu dị ukwuu; ianya isi m n'ihi unu dịkwa ukwuu. Abụ m onye a gbara ume n'ebe ọ dị ukwu, n'ime ọnodụ ahụhụ anyị niile, ana m anịrịbiga ọnụ oke. 5 N'ihi na mgbe anyị batara Masidonia, anyị enweghi izuike ma ọlı. Kama mkpagbu si n'aka nri na aka ekpe bjakwute anyị, ọgụ n'ezi, egwu n'ime. 6 Ma otu ọ dị, Chineke, onye na-agba ndị ike gwurụ ume, gbara anyị ume site n'obịbịa Taitos. 7 O bukwaghị naanị n'ihi na ọbịbịa ọ bjara nyere anyị obi ụtọ, kama akụkọ o ji bịa, gbasara otu unu si gbaa ya ume, gwakwa anyị otu unu si na-ele anya iħụ m, na otu unu si na-eru ujụ n'ihi ihe niile mere, na otu unu si guzosie ike n'ukwu m, na ụdi iħunanya unu nwere n'ebe m no, obi tɔrọ m ụtọ nke ukwuu. 8 O naghi ewutekwa m ugbu a na m deere unu akwụkwo ahụ, ọ bụ ezie na o wutere m mgbe ahụ m na-ede ya, n'ihi na amaara m na o ga-ewetara unu obi ojọq mgbe unu gurụ ya. Ma obi ojọq ahụ aburụla naanị nke nwa oge nta. 9 Ma ugbu a ana m anịrị ọnụ na m dere akwụkwo ahụ. O bughi n'ihi na ọgugụ ya wetaara unu obi ojọq, kama ọ bụ n'ihi na mwute o wutere unu emeela ka unu chegharia. Ụdi mwute unu nwere bụ ụdi mwute Chineke chọro ka ndị nke ya nwee. Ya mere, o nweghi ihe ojọq bjakwasịri unu n'ihi akwụkwo anyị deere unu. 10 N'ihi na iru ujụ otu Chineke chọro na-eweta nchegharị nke na-eduba mmadụ na nzoputa, bụ nchegharị nke a na-

apughị ikwà ụta banyere ya. Ma iru ụjụ díka ụwa si eme na-eweta ọnwụ. **11** Leenù ihe Chineke ruputara site n’ihe mwute dakwasiri unu. Ugbu a, unu aburulà ndị o na-anụ ọkụ n’obi na ndị jikeere izi anyị na aka unu abuọ dí ọcha. Lee otu unu si zi iwe unu, otu unu si zikwa na ihe ahụ wutere unu. Lee otu unu si tọq ujọ ihe mmehie ahụ nwere ike iwetara unu. Leekwanụ otu unu si mee ihe niile igosi na unu kwagidere m. Leekwanụ otu unu si nye onye ahụ mere mmehie ahụ ntaramahụ ngwangwa. Unu egosila na aka unu dí ọcha n’okwu ndị a niile. **12** O bụ ezie na m deere unu akwukwo ahụ, ma edeghi m ya n’ihi onye ahụ mehiere, maqbụ n’ihi onye ahụ e mehiere megide. Kama edere m ya ime ka Chineke gosi unu otu ihe gbasara anyị si na-anụ unu ọkụ n’obi. **13** N’uzo niile ndị a, anyị bụ ndị a gbara ume site n’ihunanya unu nwere n’ebé anyị nọ. A gbara anyị ume karịa site na ịhụ ọnụ Taịtọs n’ihi nnabata unu nabatara, na otu unu si mee ka mmuo ya zuru ike mgbe o bjakwutere unu. **14** N’ihi na tupu o hapụ anyị biakwute unu, anyara m isi n’ihu ya banyere unu; ugbu a, obi dí m ụtọ nke ukwuu n’ihi na unu emeghi ka ihere mee m. Anyị ekwuola eziokwu nye unu. Ugbu a, ịnya isi m n’ebé Taịtọs nọ egosila na anyị bụ ndị eziokwu. **15** Ugbu a, iħunanya o nwere n’ebé unu nọ na-abu ụba nke ukwuu, n’ihi ncheta o na-echeta otu unu niile si jiri ọnụ gee ya ntị na otu unu si jiri itụ egwu na ahụ ịma jijiji nabata ya. **16** Nke a na-enyekwa m obi ụtọ n’ihi na enwere m ntukwasị obi n’ebé unu nọ n’ime ihe niile.

8 Anyị chọrọ ime ka unu mara, ụmụnna m, ihe banyere ihe nke amara Chineke rürü na nzuko niile dí na Masidonia. **2** N’ime ọnọdụ oke mkpagbu na ihe mwute, ha nwere ọnụ dí nnọq ukwuu ruo na ha gbasara aka ha nye ndị ọzọ ihe, wezugakwa na o bụ ezie na ha bụ ndị ogbenye ọnụ ntụ. **3** Ana m agba ama na ha nyere díka ike ha, ha nyekwara o bulađi karịa otu a turụ anya. Onyinye ha si n’obi ha pütä. **4** N’ezie, ha riṣiri anyị arịrị ike ka anyị nara onyinye amara ha nyere n’ihi iso keta oke inyere ndị nsọ ndị ọzọ nọ na mkpa aka. **5** Nke ka nke, ha nyere karịa ihe anyị lere anya na ha ga-enye. N’ihi na ha buru ụzọ were onwe ha nye Onyenwe anyị. Ha sitekwara n’ochichọ Chineke nyekwa anyị onwe ha. **6** Ya mere, anyị riṣor Taịtọs, onye malitere ọrụ ka o rụzuo ọrụ amara ahụ ruo n’isi. **7** Ma ebe unu babigara ụba oke n’ihe niile unu nwere, n’okwukwe, na okwu, n’ihe ọmụma, na

inụ ọkụ n’obi, na iħunanya unu hụrụ anyị, lezie unu anya hụ na unu babigakwara ụba oke n’amarra nke inye ihe a. **8** Anaghị m enye unu iwu, kama site n’izi unu otu o si na-anụ ndị ọzọ ọkụ n’obi inyeaka, achọrọ m ịchoputa ma iħunanya unu na inụ ọkụ n’obi unu o ga-adakotakwa. **9** N’ihi na unu maara ụdị amara nke Onyenwe anyị Jisós Kraist nwere. O bụ ezie na o bụ ọgaranya, ma o һoqro ịbụ ogbenye n’ihi unu, ka unu onwe unu site n’ogbenye ya bürü ọgaranya. **10** Nke a bụ ndumodụ m na-enye unu n’okwu a. O baara unu uru ka unu rüyüzo ọrụ unu malitere ịrụ n’afọ gara aga. Unu bụ ndị mbụ buru ụzọ cheputa ịrụ ọrụ a, unu bükwa ndị mbụ buru ụzọ malite ime ihe banyere ya. **11** Ma ugbu a mezuonụ ihe unu cheputara ime. Ka inụ ọkụ n’obi unu nwere na mbụ ịrụ ọrụ a bürükwa ihe unu ga-eji mezuo ya díka ihe unu nwere si dí. **12** N’ihi na o bürü na inụ ọkụ n’obi dí ebe ahụ, a na-anara ya díka ihe mmadụ nwere ike inye, o bughi ihe o na-enweghi ike inye. **13** Nzube m abughi ka unu nye n’uzo ihe ga-esi siere unu ike n’ihi na unu nyere. Kama ka e nwe nhatanha. **14** Ugbu a, o bụ ihe dí mma ka unu nyere ndị ọzọ nọ na mkpa aka. Mgbe unu ganankwa na mkpa, ha ga-enyere unu aka ma ha nwee hie nne. N’uzo dí otu a, a ga-enwe nhatanha. **15** Nke a bükwa ihe akwukwo nsọ kwuru, “Onye ahụ chikötara hie nne enweghi karịa. Onye nke chikötara ihe dí nta enweghi ihe fodụrụ ya inweta ihe o chọrọ.” **16** Ekelere m Chineke onye tinyere n’obi Taịtọs otu inụ ọkụ ahụ banyere unu ekele, díka o si emetu m n’obi. **17** O bughi naanị na o kweere ime díka anyị si riṣor ya, kama n’ihi iħunanya o nwere n’ebé unu nọ, o kpebiri n’ime obi ya ịbiakwute unu na inyere unu aka. **18** Anyị na-ezitekwa ya na nwanna anyị onye ahụ nzuko niile na-asopuru n’ihi ọrụ ikwusa ozioma ahụ. **19** Ma o bughi naanị nke a, kama nzuko hoputara ya iso anyị, na inyere anyị aka díka anyị na-ebu onyinye a, bụ ije ozi anyị na-eje n’ihi iwetara Onyenwe anyị otuto, na iziputa nijkere anyị inyere ibe anyị aka. **20** Anyị na-eze ka onye obula ghara ita anyị ụta n’ihe obula, n’ihi ụzọ anyị si jee ozi gbasara onyinye mgbasapụ aka a. **21** O bụ ovichichọ anyị ime ihe ọma, o bughi naanị n’ihu Onyenwe anyị, kama n’ihu ndị mmadụ kwa. **22** Ugbu a anyị na-ezitekwaru unu nwanna anyị nwoke ọzọ ka o soro ha bjakwute unu, nwanna anyị a bụ onye anyị nwapatara, onye o na-anụ ọkụ n’obi inyeaka. Ugbu a, o nwekwara ntukwasị obi dí ukwuu n’ebé unu nọ. **23** Ma banyere Taịtọs, o bụ onye otu m n’orụ a, bürükwa

onye mu na ya na-aruko ɔru n'etiti unu. Ma banyere ụmunna anyi ndi ɔzo a, ha bu ndi na-anochite anya nzuko, na ndi na-ewetara Krajst otuto. 24 Ya mere, gosinu ha ihe ga-eme ka ha mata na unu huru ha n'anya. Meekwanu ka ha mata ihe bu ịnya isi anyi banyere unu, ka choçchi niile bukwa ya.

9 O dighi mkpa idere unu akwukwo banyere ozi nke ndi nso. 2 Amaara m na unu jikeere inyere ha aka, dika m nyara isi nye ndi Masidonia banyere unu. N'ihi na agwara m ha na unu ndi bi na Akaja ejikerelari inyere ha aka kemgbe afo gara aga. O bukwa ịnyu oku n'obi unu kwaliri obi ha, ime ihe ha mere. 3 Ugbu a, ana m ezitere unu ụmunna anyi ndi a ka e mee ka ịnya isi nke m nyara banyere unu ghara ịbu okwu efu. Ma dika m gwara ha na unu ejikerela, achoro m ka unu jikere nye ha ihe unu choro inye. 4 N'ihi na o buru na ndi Masidonia esoro m bja hu na unu ejikeghi ejike, ebe anyi na-anya isi na unu ejikerela, o ga-aburu m ihe ihere, bukwara unu ihe ihere, ebe anyi nwere ntukwasi obi na unu ga-ano na njikere. 5 O bu nke a mere m ji hu na o di mkpa ịro ụmunna anyi ka ha buru uzo bja, tupu m bja. Ka unu nwee ike ịkwado onyinye ahu unu kwere na nkwa inye, jide ya na njikere ruo mgbe m bjara. Ka unu si otu a gosi ndi mu na ha ga-eso na unu na-enen ihi na unu choro inye, o bukwaghi n'ihi na a gwara unu ka unu nye. 6 Isi okwu bu nke a, Onye ọbula na-aku mkpuru ntakiri, ga-aghotkwa nke nta, ma onye ahu na-aku mkpuru buru ibu ga-aghotkwa mkpuru hiri nne. 7 Ka onye ọbula nye dika o buru uzo kpebie n'ime obi ya inye. Ka o ghara inye n'ihi na mmaduku kwagidere ya, maobu inye n'ihi na ndi ɔzo na-enen, n'ihi na Chineke huru ndi ji obi ụto nye onyinye ha n'anya. 8 Chineke nwere ike inye unu karja ihe na-akpa unu, ka unu na-enwezukwa ihe unu choro mgbe niile n'oge niile. Mgbe ahu, unu ga-enwezukwa ihe niile unu ji aru ɔru oma. 9 Dika e dere ya, "O gbasara onyinye ya ebe niile nye ndi ogbenye; ezi omume ya na-adigidekwa ruo mgbe ebighi ebi." (aion g165) 10 Ma onye ahu na-enen onye ɔru ubi mkpuru nke o na-agha n'ubi ya, na-enyekwa mmaduku nri o ga-eri, o ga-enyekwa unu ihe niile di unu mkpa, meekwa ka ulqaku unu juputa na mkpuru. O ga-emekwa ka mkpuru ezi omume unu baa uba. 11 O ga-emekwa ka unu buru ndi ogaranya n'uzo niile, ka unu nwee ihe ga-ezuru unu na nke unu ga-enen ndi ɔzo mgbe niile. Site n'aka anyi, afo ofufu

unu ga-enen Chineke ekele n'ihi inyeaka unu nyere ha. 12 N'ihi na ije ozi nke ife ofufe a abughi naanu nke igboro ndi nso mkpa ha, kama o bukwa nke na-eme ka ekele ọtutu ndi mmaduku na-enen Chineke babiga ube oke. 13 N'ihi ije ozi a, nke unu sitere na ya gosi onwe unu dika ndi kwesiri, ndi ɔzo ga-eto Chineke n'ihi irube isi unu nke dakotara na nkwputa unu banyere ozioma nke Krajst, ya na onyinye afo ofufu nke unu na-eme ka ha na ndi ɔzo niile soro unu nweko. 14 Nke a ga-eme n'ekpere ha maka unu, ha ga-eji obi ha niile rio aririo, n'ihi ịdu ukwu nke amara Chineke di n'ime unu. 15 Ekele diri Chineke n'ihi onyinye ya di ukwu nke ọnu na-apughiku iko.

10 Ma mu onwe m bu Pol, ji ịdu nwayog na obi umeala nke Krajst na-ario unu. Mu, onye na-adj umeala mgbe mu na unu no n'ihi n'ihi, ma na-enwe mkwuwa okwu n'ebe unu no mgbe m na-anoghi n'etiti unu. 2 Ario m unu, ka m ghara inwe obi ike mgbe m bjarutere dika o kwasiri n'ebe ụfodu ndi no, site na iguzogide ndi ahu na-eche na anyi na-eme ihe di ka ndi ụwa si eme ya. 3 O bu ezie na anyi na-ebi dika mmaduku, ma anyi adighi ebu agha dika usoro anu ahu si di. 4 N'ihi na ngwa agha anyi ji ebu agha, abughi ngwa agha nke mmaduku nkit nke ụwa, kama ha nwere ike nke mmuo ila ebe niile e wusiri ike n'iyi. 5 Anyi na-alal ịru ụka niile na okwu ụgha niile n'iyi, nke na-egbochiri ụmu mmaduku ụzo e si amata Chineke, na-eme ka echiche niile hulata isi n'okpuru Krajst. 6 Anyi no na njikere ịta erubeghi isi niile ahuhu, mgbe irube isi gi zuruoke. 7 Unu na-ele anya n'ihe ndi di unu n'ihi. O buru na o bu ihe doro anya nye onye ọbula na ha bu nke Krajst, ha matakwa na onwe ha, na otu ahu ha bu nke Krajst na anyi onwe anyi bukwa nke ya. 8 Ugbu a, o buru na m anya isi banyere ike ahu Onyenwe anyi nyere m n'ebe unu no, ike ahu o nyere m iji wulie unu elu, o bughi iji wedaa unu ala, ihere agaghi eme m n'ihi nke a. 9 Achoghi ka o dika m a ga-asu na m sitere n'akwukwo ozi m na-emenye unu egwu. 10 N'ihi na ha na-asu, "Akwukwo ozi ya di aro dikwa ike, ma na mmaduku, ma n'odidu ya na mmadu adighi ike, okwu ọnu ya bukwa ihe na-abaghi uru." 11 Ma ana m eme ka ndi di otu a ghota na ihe anyi na-ekwu site n'akwukwo ozi mgbe anyi na-anoghi n'etiti unu, ka anyi ga-eme ma anyi noro n'etiti unu. 12 Anyi enweghi anya ike ihazi ọnodu maobu were onwe anyi tunyere ndi ụfodu na ndi ahu n'eto onwe ha. Ma mgbe

ha na-eji onwe ha na-atu onwe ha, werekwa onwe ha na-na-atunyere onwe ha, ha adighi eziputa nghota.

13 Ma anyi onwe anyi, adighi anya isi banyere ihe obula anyi na-enweghi ike ime. Kama anyi ga-anaya isi n'oke oru ahu Chineke kenyere anyi, ka anyi rurute o buladu ruo n'ebe unu no.

14 N'ihi na anyi adighi ekwu okwu kariru onu anyi mgbe anyi na-etinye anya n'ihe gbasara unu, n'ihi na o bu anyi buru uzo bjakwute unu, ikwusara unu ozioma gbasara Kraist.

15 O bughi na anyi na-ekwu na o bu anyi rurutu oru niile, ya na oru nke ndi ozor rurutu n'etiti unu, kama olileanya anyi bu na okwukwe unu ga na-eto eto mgbe niile, ka oru ya n'etiti unu buru nke ga-eto eto.

16 Nke a ga-eme ka anyi nwae ike zisaa ozioma ahu na mba ndi ozor ndi di n'ofe ala unu, ghara iji oru aruru n'ebe ndi ozor na-aru oru na-etu onu.

17 Ma, "Onye obula na-anaya isi, ya nyaa n'ime Onyenwe anyi."

18 N'ihi na o bughi onye ji aka ya bulie onwe ya elu ka a na-anabata, kama o bu onye Onyenwe anyi jiri aka ya bulie.

11 O ga-adij m mma ma o buru na unu ga-anagide m ka m kwuo okwu ndi a di ka onye nzuzu. Biko nagiden m.

2 Ekworo m nwere n'ebe unu no bu ekworo nke Chineke. Ekwere m nkwa iwere unu nye otu di, ya bu Kraist, ka m nwe ike chee unu n'ihi ya dika nwaagbohgo di ocha nke na-amaghị nwoke.

3 Ma ana m atu egwu, na dika agwo jiri aghugho ghogbuo Iiv, ndi nrafu ga-eji aghugho duhie unu, mee ka unu kwusị iji obi di ocha na uche ziri ezi jeere Kraist ozi.

4 N'ihi na unu gaara anara onye ozor bjakwutere unu na-ekwusa Jisos ozor nke na-abughi nke anyi kwusara, unu gaara anarakwa ike nke mmuo ozor di iche na-abughi ike nke Mmụ Nsị ahu unu natara, unu gaara ekwenyekwa na nkuzi ozor di iche, na-abughi ozioma ahu nke unu natara.

5 Ma echechị m na o di uzo obula ndi ozi a maara aha ha si kara m mma.

6 O buru na m abughi onye oka okwu, abu m onye oka mmueta. Anyi akowarala unu nke a ọtụtụ mgbe n'uzor di iche n'ihe niile.

7 O ga-abu na-emere m ihe ojoo mgbe m wedara onwe m ala ka e welie unu elu, n'ihi n'anaghị m unu ihe obula mgbe m na-ekwusara unu ozioma Chineke?

8 O bu nzukor no n'ebe ozor nyeere m aka mgbe m na-aru oru n'etiti unu. O bu site n'aka ha ka m ji nata nkwardo, dika ugwo oru m, ka m nwee ike inyere unu aka.

9 Ma mgbe m no n'etiti unu abughi m ibu arø nye onye obula n'oge mkpa m. N'ihi na umunna si Masidonia wetaara m ihe niile na-akpa

m mkpa. Ebe o bu na m gbalirị debe onwe m, ka m ghara iju ibu arø nye unu n'uzor obula n'oge gara aga, agaghị m abukwa ibu arø nye unu n'oge di n'ihi.

10 Ebe eziokwu nke Kraist di n'ime m, inya isi m nke a agaghị akwusi na mpaghara Akaija niile.

11 N'ihi gjini? O bu n'ihi na m ahughị unu n'anya? Chineke maara na m hñru unu n'anya.

12 Ma aga m aga n'ihi na-aru oru m na-achoghi ka unu nyere m aka n'uzor obula ka m si otu a mee ka ndi ahu na-akpo onwe ha ndi ozi ghara inya isi kwuokwa na ha na-aru oru dika anyi si aru oru anyi n'etiti unu.

13 N'ihi na ndi di otu a bu ndi ozi ugħha, ndi oru aghugħo, ndi na-eme onwe ha ka ha bu ndi ozi Kraist.

14 Ma omume ha adighi eju m anya, n'ihi na ekwensu gbanwre onwe ya diri ka mmuoz ozi na-enye ihè.

15 Ya mere, o bughi ihe iju anya ma o buru na ndi na-ejere ya ozi emee onwe ha dika ndi na-eje ozi uzo ezi omume. Ma n'ogwugwụ oge, ha ga-anata ugwo dika oru ha si di.

16 Diķa m kwuru na mbu, ka onye obula ghara iche na m bu onye na-enweghi uche. O burukwarị na unu na-eche udj echiche a, biko naranu m diķa onye na-enweghi uche, ka m nwee ike inya isi nke nta diķa ndi ozor si eme.

17 Ma n'ihe m dabeere na-anaya isi, adighi m ekwu okwu diķa Onyenwe anyi ga-ekwu, maqbū diķa onye na-enweghi uche.

18 Ebe ọtụtụ mmadu na-anaya isi banyere ihe ha bu n'uzor ụwa si eme. Mu onwe m ga-anyakwa isi.

19 Unu were obi uto na-anagide ndi na-enweghi uche, ebe unu onwe unu nwere uche.

20 Unu na-anagide ya ma o buru na onye obula eme unu ndi ohu ha, maqbū jiri anya ike nakorø unu ihe unu nwere, maqbū ghogbuo unu, maqbū bulie onwe ya elu diķa ha kariru unu, maqbū maa unu uraa n'ihi.

21 N'ezie, o bu ihere m, inabata na anyi bu ndi na-adighi ike n'ezie nye nke a. O buru na onye obula anwaa anwaa nyaa isi n'ihe obula (ana m ekwu diķa onye n'enweghi uche), mu onwe m ga-anyakwa isi.

22 Ha bu ndi Hibru? Mu onwe m bükwa ya. Ha bu ndi Izrel? Mu onwe m bükwa ya. Ha bu ndi agburụ Ebrahem? Mu onwe m bükwa.

23 Ha bu ndi na-ejere Kraist ozi? (Ana m ekwu diķa onye anya na-adighi mma.) Ma mu onwe m ejela ozi karja. Adogbuola m onwe m n'oru karja ha niile. Etinyela m n'ulo mkporo ọtụtụ mgbe, tinyere ọtụtụ ihe otiti, mgbe mgbe anqoła m n'onu onwụ.

24 Ugboro ise ka ndi Juu pijara m onu utarị iri anoye wepuru otu.

25 E jirila okporo igwe tie m ugboro ato. Aturu m nkume otu ugboro. Ugboro ato ka ugbo mmiri m no n'ime ya kpuru n'oke osimiri. Anqoła m

otu abalị na ụbōchị so ya n'elu oke osimiri ebe mmiri na-ebugharị m. **26** Ejeela m ọtụtu ogologo ije nke ọtụtu ihe ize ndị dị n'ime ya. N'ize ndị site n'osimiri, ize ndị site na ndị na-apụnari mmadụ ihe n'ike, ize ndị site n'aka ndị obodo nke aka m. Ọtụtu mgbe ka m zere ndị site n'aka ndị mba օzø, n'ime obodo ukwu, n'ozara ma n'oke osimiri; na n'aka ndị kporo onwe ha ụmunnna m, ma ha bụ ndị ujących. **27** Adogbuola m onwe m n'örü, anqola m n'ọnodụ ijhiju anya na ịmụ anya ọtụtu abalị. Ọtụtu mgbe ana m anọ agụn na-erighị ihe ọbụla, maqbụ ịnụ ihe ọbụla. Anqola m ọtụtu mgbe n'oge oyi na-ama jiji n'ihi enweghi uwe di mma m ji achụ oyi. **28** Ma e wezuga ihe ndị a niile, ana m anọ n'echiche mgbe niile banyere otu ihe niile si aga n'ime nzuko. **29** Onye bụ onye ahụ na-adighị ike nke m na-adighị eso ya kere oke na-adighị ike ya? Onye ka e dubara na mmechie nke ọnodụ ya na-adighị emetụ m n'obi? **30** Kama ọ bụrụ na o kwesiri ka m nyaa isi aga m anya isi banyere ihe ndị ahụ na-egosi adighị ike m. **31** Chineke, na Nna nke Onyenwe anyị Jisos, onye e kwesiri ito aha ya ruo mgbe ebighị ebi, maara na ihe ndị a niile m na-ekwu bụ eziokwu. (**aion g165**) **32** N'obodo Damaskos, onye ọchichị ala ahụ nke eze obodo ahụ a na-akpọ Aretas hopütara, ndị na-eche obodo Damaskos nche ka ha jide m. **33** Ma e tinyere m n'ime nkata, site n'oghere dị na mgbidi gbara obodo ahụ gburugburu wedata m, m gbanarị ya.

12 Aghaghị m ịnya isi, ọ bụ ezie na ọ baghị uru, ubgu a ka m gwa unu ihe banyere ọhụ m hụrụ, na ihe niile Onyenwe anyị kpughere gosi m. **2** Amaara m otu nwoke nọ n'ime Kraist, onye e duuru gaa n'eluiwge nke ato ihe dị ka afọ iri na anọ gara aga, maqbụ n'anụ ahụ, maqbụ n'ime mmuo amaghị m, ma Chineke ma. **3** Amatakware m nwoke dị otu a, maqbụ n'anụ ahụ, maqbụ n'ime mmuo amaghị m, ma Chineke maara. **4** onye a, nke a kpɔqoro banye na paradais, ebe o nṣụ ihe ọnụ mmadụ na-apughị ikowa, nke e nyeghikwa mmadụ ọbụla ike ikwu ihe banyere ya. **5** Ekwasiri m ịnya isi n'ihi nwoke dị otu a ma agaghị m anya isi maka mụ onwe m, ma ọ bughị maka adighị ike m. **6** A sị na m chọrọ ịnya isi, agaghị m abụ onye nzuzu, n'ihi na aga m ekwu naanị eziokwu. Otu o dị, agaghị m anya isi ka onye ọbụla ghara iğụ ọnodụ m karịa ihe ọ hụrụ n'ime m, maqbụ karịa ihe ọ nṣụ n'onụ m. **7** Ma n'ihi na ọtụtu ihe ndị a m ji anya m hụ bụ ihe pürü ime ka m bulie onwe m elu karịa ka o si

kwesi. E tinyere ihe mgbu n'anụ ahụ m ka ọ na-adụ m dika ogwu. Ihe mgbu a dị n'anụ ahụ m na-eti m aka dika onyeozi nke ekwensu, na-eme ka m ghara ifụlị onwe m elu karịa. **8** Ekpeela m ekpere ugboro ato riọ Onyenwe anyị ka o wepuru m ahụ mgbu a. **9** Ma ọ sıri m, "Amara m ezuorola gi. N'ihi na ike m na-ezu oke n'ime adighị ike." Ugbu a, obi dị m ụtọ ịnya isi banyere adighị ike m. N'ihi na ọ bụ site n'ọnodụ adighị ike m ka ike ebube Kraist ga-esi nogide n'ahụ m. **10** Ọ bụ n'ihi Kraist ka m na-anogide n'adighị ike m niile, mkparị ndị mmadụ, ihe isi ike niile, mkpagbu niile na ihe ndakwasị dị iche iche. N'ihi na mgbe m na-adighị ike ka m na-enwe ike karịa. **11** Emeela m onwe m onye nzuzu ma unu onwe unu rugidere m ime ya. O kwesiri ka unu bụrụ ndị mbụ ga-eto m. Ọ bụ ezie a na-abughị m ihe ọbụla, ma o were m anya na ọ dighị ụzo ọbụla m si dị ala n'ebé ndị ahụ unu na-eche na ha kachasi elu n'etiti ndị ozi. **12** Ejiri m ndidi rụọ ọrụ n'etiti unu, ihe iji gosi na abụ m nwaażu n'eziokwu. Egosiri m unu ihe ịribama, ọrụ ebube dị iche iche, na ọtụtu oke ọrụ. **13** Olee ụzo unu si dị ala n'ebé chochị ndị ọzo dị, ma ọ bughị na m abughị ibu arọ nye unu? Gbagharanụ m mmejọ a. **14** Nke a bụ ugboro ato m na-ejikere ịbjakwute unu. Agaghị m aburụ unu ibu arọ, ihe dị m mkpa abughị akụ unu nwere, kama unu onwe unu. Ọ bughị ụmuntakirị ka ọ dīrị ịkpadoro nne na nna ha ihe, kama ọ bụ ọrụ dīrị nne na nna ịkpadoro ụmụ ha ihe. **15** N'ezie, ọ na-ato m ụtọ iwere onwe m na ihe niile m nwere nye unu, n'ihi na ahụrụ m unu n'anya. Ma ọ bụrụ na m hụrụ unu n'anya karịa, ọ ga-adị mma ma unu hụ m n'anya nke nta? **16** N'agbanyeghi na-aburụ m unu ibu arọ, ụfodụ n'ime unu na-ekwu, ọ bụ ezie na ọ dighị anara anyị ihe ọbụla, maqbụ onye aghughị. Ma eleghị anya, o nwere ụzo aghughị dị iche iche o si anara anyị ihe. **17** Ọ dị onye ọbụla m ziteere unu, iji si n'aka ya rigbuo unu? **18** Ariorọ m Tajtos ka ọ ịbjakwute unu, ya na nwanna anyị nwoke օzø. Taitos o rigburu unu? O nwere ihe dị iche n'uche na omume m na ya? **19** Unu chere na ihe anyị na-eme oge niile ndị a bụ igopụ onwe anyị n'ihi unu? Ọ bụ n'ihi Chineke ka anyị na-ekwu nke a n'ime Kraist. Ndị m hụrụ n'anya, ihe ndị a anyị na-ekwu bụ maka ọdịmma unu. **20** N'ihi na ihe na-ato m egwu bụ na mgbe m bijara n'etiti unu, ihe m ga-ahụ agaghị ato m ụtọ. Mgbe ahụ mmeso m ga-emeso unu agakwaghị ato unu ato. N'ihi na ana m atu egwu na mgbe m ịbjakwutere unu օzø, aga m ahụ

otụtụ n'ime unu ka unu na-ese okwu, aga m ahụ ka unu na-ekwosa ibe unu ekworo, aga m ahụ unu ka unu na-apkasu ibe unu iwe. Aga m ahụ otụtụ ndị na-afụli onwe ha elu, ndị na-ekwu otụtụ ihe ojọọ dị iche iche megide ndị ọzo; aga m ahụ otụtụ ndị juputara n'aghụgho na ikpa iche iche. 21 Ana m atụ egwu na mgbe m ga-abịakwute unu ọzo, Chineke m ga-eme ka m weda onwe m ala n'ihi unu, mee ka m kwa akwa n'ihi ụfodụ n'ime unu ndị mehiere na mbụ, ma ha achoghi ichegharị site n'ihe ojọọ ha mere, na n'ihi otụtụ n'ime unu na-adị ndị rere ure, ndị na-adighị ọcha, ndị ikwa iko, na ndị ojọọ.

13 Nke a ga-eme ya ugboro atọ m na-abịa ileta unu.

Ọ bụ site n'ama mmadụ abụọ maobụ atọ gbara ka a ga-eme ka okwu niile guzoro. 2 Mgbe m bjara leta unu nke ugboro abụọ, abaara m ndị niile dara iwu n'oge gara aga na mmadụ ndị ọzo mba, dọkwa ha aka na ntị, ihu na ihu. Ugbu a m na-anoghị ya, ana m adokwa ha aka na ntị ọzo, ọ bụrụ na m bịa ọzo hụ na ndị mehiere na mbụ echegharịghị, aga m emesi ha ike. 3 Ebe unu chọrọ ka e gosi na Kraist na-ekwu okwu n'ime m, ọ dighị egosi adighị ike mgbe ọ na-emeso unu omume, kama ọ na-eme ka ike ya püta ihè n'ebẹ unu nọ. 4 Ọ bụ ezie na a kpogidere ya na-adighị ike, ma ugbu a, ọ na-adị ndị site n'ike dị ukwuu nke Chineke. Anyị bükwa ndị na-adighị ike n'ime ya, ma ozi anyị na-ejere unu na mmekorịta anyị na unu, anyị ga-eso ya dị ndị site n'ike nke Chineke. 5 Ya mere, ka onye ọbụla n'ime unu nyochaa onwe ya, tulekwa omume ya, mara ma ọ ka kwudosiri ike n'okwukwe ya. Ọ bụ na unu aghọtaghị na Jisós Kraist nọ n'ime unu? Ma ọ bughị na unu enyochaala onwe unu hụ na unu emeghị nke ọma. 6 Enwere m olileanya na unu niile ga-achoputa na anyị adaghị ule ahụ. 7 Ma anyị na-arịọ Chineke ka unu ghara ime ihe ojọọ ọbụla. Anyị anaghị eme nke a iji gosi na anyị kwasiri ekwesi, kama ka unu nwee ike mee ihe dị mma, n'agbanyeghị na ọ ga-adị ka a ga-asị na anyị emeghị nke ọma n'ọrụ anyị. 8 N'ihi na anyị apụghị ime ihe ọbụla megide eziokwu, kama anyị na-eme ihe niile n'ihi eziokwu. 9 Anyị na-añurị ọnụ mgbe anyị na-adighị ike ma hụ na unu dị ike. Ihe anyị na-arịọ Chineke bụ ka unu tozuo oke. 10 Ana m edere unu akwụkwọ a ugbu a, n'ihi na-achoghi m ịbara unu mba na inye unu ntaramahụhụ mgbe m bjara. Achọkwaghị m iji ikiike ahụ Onyenwe anyị nyere m nye unu ntaramahụhụ, kama achọrọ m

iji ya wulie unu elu dika ụlo. 11 N'ikpeazụ ụmụnna m, na-añurịnụ ọnụ. Gbaljanụ n'imezi ndị unu ka o zuo oke, na-agbarịta onwe ume, werenụ otu obi na-eme ihe, na-ebikwanụ n'udo. Chineke nke udo na ihụnanya ga-anonyekwara unu. 12 Werenu isurita ọnụ dị nsō kelerịta onwe unu. 13 Ndị nsō niile na-ekelekwa unu. 14 Ka amara Onyenwe anyị Jisós Kraist na ihụnanya Chineke, na mmekọ nke Mmụọ Nsọ dìnyere unu niile.

Ndị Galeshịa

1 Pol, onyeozi, na-abughị site na nhoputa nke mmadụ maqbụ site n'ike nke mmadụ, kama ọ bụ site n'aka Jisós Kraist na Chineke Nna, onye mere ka ọ site n'ọnwụ bilie. **2** Ndị ụmụnna niile ndị mụ na ha nọ n'ebe a, Na-edegara nzukọ niile dị na Galeshịa. **3** Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyị, na Onyenwe anyị Jisós Kraist dirị unu. **4** Onye nyere onwe ya n'ihi mmechie anyị niile dị ka nzube Chineke bụ Nna anyị si dị, ịzoputa anyị site n'oge ojọq a nke anyị bi n'ime ya. (aiòn g165) **5** Onye otuto dīrị ruo mgbe niile ebighị ebi. Amen. (aiòn g165) **6** O juru m anya, na unu esitelia n'ebe onye ahụ kporo unu site n'amara Kraist wezuga onwe unu, na-agbaso ozioma ọzọ, **7** nke na-abughị ozioma. O doro anya na ụfodụ mmadụ na-etinye unu n'ọnodu mgbagwoju anya, mgbe ha na-agbalị igbanwe ozioma nke Kraist. **8** A sikwa na ọ bụ anyị onwe anyị maqbụ mmuq ozi nke sitere n'eluiwe bijara kwusaara unu ozioma ọzọ, nke dị iche na nke anyị bürü uzọ kwusaara unu, ka onye dị otu a bürü onye abürü onụ. **9** Dị ka anyị buru uzọ kwuo ya na mbụ, ka m kwookwa ya ọzọ: O bürü na onye ọbula na-ekwusara unu ozioma dị iche na nke ahụ unu nabatara, ka onye ahụ bürü onye a bürü onụ. **10** Ugbu a, ana m agbalị ime ka m bürü onye ndị mmadụ maqbụ Chineke ga-anabata? Ka m na-agbalị ime ihe ga-atọ ndị mmadụ ụtọ? N'ihi na a sị na m na-eme ihe na-atọ ndị mmadụ ụtọ, agaraghị m abụ ohu Kraist. **11** Ụmụnna m, achorọ m ime ka unu mata, na ozioma ahụ m kwusaara unu abughị ihe mmadụ cheputara n'uche ya. **12** N'ihi na anataghị m ya site n'aka mmadụ ọbula, ọ dīkweghị onye ọbula ziri m ya, kama ọ bụ Jisós Kraist n'onwe ya bụ onye kpughere ya nye m. **13** Amara m na unu anụla ihe banyere ndị m n'oge gara aga, n'ofufe ndị Juu, na otu m si jiri ike kpabguo nzukọ Chineke n'ebi niile, ma gbalisiekwa ike ibibi ya. **14** Abụ m otu n'ime ndị amaara aha ha n'etiti ndị ogbo m, n'he banyere ofufe ndị Juu. N'ihi oke iñụ okụ n'obi nke m nwere igbaso na idebezu ụkpuru omenaala na ofufe, nke nna nna m ha. **15** Ma mgbe ọ ṭorò Chineke ụtọ, bụ onye kewapuru m iche tupu amụq m, kpoo m site n'amara ya, **16** ikpughe Ọkpara ya n'ime m, ka m nwe ike kwusaa ihe banyere ya n'etiti ndị mba ọzọ, e jekwurughị m anụ ahụ ọbula iñụta ihe ọbula n'aka ya. **17** Ejekwaghị m Jerusalem iñụ ndị ahụ bu m uzọ bürü ndị ozi, kama a gara m Arebịa, ma laghachikwa

azụ na Damaskos. **18** O bụ mgbe afọ ato gasirị, ka m gara Jerusalem iñụ Sefas. Anonyekwara m ya ubochị iri na ise. **19** Ma ọ dīkweghị onyeozi ọzọ m hụru, ma ọ bughị naanị Jemis, nwanne Onyenwe anyị. **20** Ana m agwa unu okwu a n'ihu Chineke. Ihe ndị a m na-ekwu abughị okwu ugha. **21** Emesịa, agara m Siria na Silisia. **22** Ma ndị Kraist nọ na chochị niile dị n'ala Judja amaghị onye m bụ. **23** Naanị ihe ha na-ekwu bụ, "Onye ahụ na-esogbu anyị na mbụ na-ekwusazi ugbu a okwukwe ahụ ọ gbalisirị ike ibibi na mbụ." **24** Ha nyere Chineke otuto n'ihi m.

2 Mgbe afọ iri na anō gasirị, ejeghachiri m Jerusalem ọzọ. Mu na Banabas laghachiri Jerusalem, akpokwara m Taitos jee. **2** Agara m n'ihi mkpughe m nwere. Na nzukọ nzuzo nke m na ndị ndu nwere, akowaara m ha ihe banyere ozioma nke m na-ekwusa n'etiti ndị mba ọzọ. N'ihi na-achoghị m ka ọru niile m rụru n'oge gara aga, na ọru m na-arụ ugbu a, bürü ihe efu. **3** Ọ bùladị Taitos onye mu na ya so, o nweghị onye manyere ya ka e bie ya ugwu n'agbanyeghị na ọ bụ onye Griik. **4** Ndị ahụ na-abughị ndị kwere ekwe n'ezie e zobataria na nzukọ inyochaputa otu anyị si nwere onwe anyị n'ime Kraist Jisós, ka ha nwee ike mee anyị ndị ohu. **5** Ma o nweghị oge anyị ji gee ntị n'ihe ha kwuru, n'ihi na anyị chọrọ ichedo eziokwu ahụ dị n'oziooma ka a ghara igwa ya ihe ọbula n'etiti unu. **6** Banyere ndị a na-ewe ka ndị dị ndu dị mkpa, ihe ọbula ọnodi ha bụ ewetaghị mgbanwe ọbula n'ebi m nọ, n'ihi na Chineke adighi ele mmadụ anya n'ihi. Ndị ahụ atukwasighị ihe ọbula n'oziooma m na-ezisa. **7** Ma n'aka nke ọzọ, mgbe ha hụru na e nyere m ọru izisa ozioma n'etiti ndị e bighi ugwu, dika e nyere Pita izisa ozioma n'etiti ndị e biri ugwu. **8** N'ihi na Chineke onye si n'aka Pita na-arụ ọru onyeozi ozioma n'etiti ndị e biri ugwu, sikwa n'ime m na-arụ ọru onyeozi izisara ndị mba ọzọ ozioma. **9** Mgbe Jemis, Sefas na Jon ndị a maara dị ka ide ji ụlo n'etiti ndị ndu ahụ niile nara m na Banabas aka nnwekọ, nabatakwa amara e nyere m. Ha gbara anyị ume, sị anyị gaa n'ihi n'ọru anyị, ikwusa ozioma n'etiti ndị mba ọzọ, ka ha onwe ha kwa gaa n'ihi ịrụ ọru nke ha n'etiti ndị e biri ugwu. **10** O bụ naanị otu ihe ka ha rịorị anyị, nke bụ ka anyị cheta ndị ogbenye. Nke a bükwa ihe m na-achosi ike ime. **11** Ma mgbe Sefas bajaruru Antiök, eguzogidere m ya n'ihi ya, n'ihi na ihe o mere mara ya ikpe. **12** Tupu ndị Jemis zitere abiaruo ebe ahụ, ya

na ndị mba ọzọ na-erikọ nri, ma mgbe ha rutere, ọ wepuru aka na nri laghachi azu n'ihi na egwu ndị e biri ugwu na-atụ ya. **13** Ndị Juu ụfodụ sonyekwara ya inwe ihu abụ a, nke mere na e si otu a duhiekwa Banabas n'onwe ya. **14** Ma mgbe m hụrụ na ha adighị eme ihe dị ka eziokwu nke ozioma ahụ si dị, agwara m Sefas okwu n'ihu ha niile, si, "O bürü na gi nwa onye Juu na-ebi ndị dika onye mba ọzọ, na-abụghị dika onye Juu, olee otu i ga-esi manye ndị mba ọzọ ka ha na-ebi ndị dika ndị Juu?" **15** Anyị onwe anyị bụ ndị Juu site n'omumụ a mürü anyị, anyị abụkwaghị ndị mba ọzọ ndị mmehie, **16** ma anyị maara na a dighi agụ mmadụ ọbụla dị ka onye ezi omume site n'orụ nke iwu kama ọ bụ naanị site n'okwukwe na Jisọs Kraist. Ọ bụ nke a mere anyị ji kwere na Jisọs Kraist ka a guo anyị na ndị ezi omume, site n'okwukwe anyị kwere na Kraist, o bughị n'ihi na anyị rürü ọrụ nke iwu. N'ihi na o nweghị onye ọbụla a ga-agụnye ka onye ezi omume n'ihi na ọ rürü ọrụ nke iwu. **17** Ma ọ bürü, na mgbe anyị na-achọ ka a guo anyị dị ka ndị ezi omume n'ime Kraist, anyị onwe anyị a bürü ndị achoputara dika ndị mmehie. Nke a, o pütara na Kraist na-akwado mmehie? Mba! **18** Kama, ọ bürü na m ewugharịa ihe ndị ahụ m buru ụzọ mebie, ana m egosi na m bụ onye na-emebi iwu. **19** N'ihi na-esitere m n'aka iwu nwụo n'ebe iwu dị, ka m nwee ike dị ndị n'ebe Chineke nọ. Akpogidela mụ na Kraist n'obe. **20** Ọ bükwaghị mụ onwe m na-adị ndị ugbu a, kama ọ bụ Kraist na-adị ndị ya n'ime m. Ndị ahụ nke m na-adị ugbu a n'anụ ahụ m bụ nke m na-adị n'ihi okwukwe m nwere n'ime Ọkpara Chineke, onye hụrụ m n'anya, ma werekwa onwe ya nye n'ihi m. **21** Anaghị m akpo amara Chineke ihe na-enweghị isi. N'ihi na a sị na a pürü igụ mmadụ dị ka onye ezi omume site n'idebe iwu, mgbe ahụ ọnwụ Kraist nwụrụ abaghị uru.

3 Ndị nzuzu a kpọro onwe ha ndị Galeshi! Onye napụrụ unu akonuche unu? N'ihu unu ka a nọ kowaa n'uzo doro anya mkpogide n'obe a kpogidere Jisọs Kraist. **2** Ọ bụ naanị otu ihe ka m chọrọ ịmata n'aka unu. Unu natara Mmụo Nsọ site n'iru ọrụ iwu chọrọ, ka ọ bụ site na nkuzi nke okwukwe? **3** Ọ ga-abụ na unu aghọla ndị na-enweghị uche? Unu malitere site n'ike Mmụo Nsọ, ma ugbu a unu na-akwụsịzi n'ike nke anụ ahụ? **4** Unu tara ọtụtụ ahụlụ dị otu a n'efu, ọ bürü n'ezie na ọ bụ n'efu? **5** Mmụo nṣo ahụ Chineke nyere unu na ọrụ ebube ọ rürü n'etiti unu, o mere ha

n'ihi iwu unu debere, ka ọ bụ n'ihi na unu nụrụ ma kwerekwa ozioma? **6** N'otu ụzọ ahụ, Ebrahim kweere na Chineke, a gurụ nke a nye ya dị ka ezi omume. **7** Matanụ nke a, na ọ bụ ndị nwere okwukwe bụ ụmụ Ebrahim. **8** Dị ka ọ dị n'Akwükwo nṣo, n'oge ahụ dị n'ihi, nke bụ ugbu a, Chineke ga-agụ ndị mba ọzọ dị ka ndị ezi omume, site n'okwukwe ha nwere n'ime ya. N'ihi nke a, o buru ụzọ zie Ebrahim ozioma ahụ n'oge gara aga si, "A ga-agozikwa ağburụ niile nọ n'ụwa site na gi." **9** Ya mere, ndị dabeere n'okwukwe bükwa ndị na-eso Ebrahim, nwoke okwukwe ahụ eketa ngozi. **10** Ma ndị niile na-ele anya na a ga-azoputa ha n'ihi na ha debere iwu niile, ka ọbụbu ọnụ na-adakwasị. N'ihi na e deela ya n'akwükwo nṣo si, "Onye a bürü ọnụ ka ọ bụ, bụ onye ọbụla na-edebeghi ọ bùladị otu n'ime iwu niile e dere n'akwükwo iwu." **11** Ugbu a, ọ bụ ihe pütara l'hè na o dighi onye ọbụla a na-agụ n'onye ezi omume n'ihi Chineke, n'ihi na o debere iwu. N'ihi na, "Onye ezi omume ga-esite n'okwukwe dị ndị." **12** Ma iwu ahụ adabereghị n'okwukwe, kama, iwu kwuru si, "Mmadụ ahụ na-emē ihe iwu kwuru bụ onye ga-enwe ndị site na ha." **13** Ma Kraist agbatatala anyị site n'obụbu ọnụ ahụ nke idebe iwu gaara ewetara anyị. O ghoro ọbụbu ọnụ n'ihi anyị. N'ihi na e deela ya n'akwükwo nṣo, "Onye a bürü ọnụ ka onye ahụ bụ nke a kwubara n'elu osisi." **14** O dị otu a ka ngozi ahụ e nyere Ebrahim bùrükwa nke ndị mba ọzọ site na Kraist Jisọs. Ka anyị niile site n'okwukwe nata nkwa ahụ, bụ Mmụo Nsọ. **15** Umụnma m, ka m were ihe nlere anya site na ndị a na-adị kwa ụboghị kowaa okwu a: Dị ka mmadụ na-enweghị ike iweipi maqbụ itukwasị ihe n'ogbugba ndị e mere ka o guzosie ike, otu a ka ọ díkwa n'ọnodụ a. **16** Ọ bụ Ebrahim ka e kwere nkwa ya na mkpuru ya. Akwükwo nṣo asighị, "n'otụtụ mkpuru," kama, ọ sıri, "ma nye mkpuru gi," ya bụ otu onye, onye bụ Kraist. **17** Ihe m na-akowa bụ nke a: Iwu ahụ e mere ka ọ malite ịdị narị afọ anụ na iri atọ site na mgbe e kwere nkwa ahụ, emeghị ka ogbugba ndị ahụ Chineke mere ka ọ dírị hapụ iguzokwa, o mekwaghị ka nkwa ahụ bürü ihe e wezugara ewezuga. **18** Ọ bürü na inweta ihe nketa nke ya na nkwa ahụ so dabeere n'iwu, mgbe ahụ, ihe nketa ahụ adabereghị na nkwa e kwere. Ma Chineke sitere n'amara nye Ebrahim ihe nketa ahụ site na nkwa o kwere ya. **19** Gịnjị mere e ji nye iwu? E nyere iwu ndị a n'ihi njehie, mee ka iwu ndị a digide tutu ruo mgbe mkpuru ahụ bjara, bụ onye e kwere na

nkwa. E sitere n'aka onye obugbo mee ka ndị mmụo ozi mee ka iwu ahụ dị ire. **20** Onye obugbo gosiri ihe karịri otu onye, ma Chineke bù otu. **21** Iwu ahụ ọ na-emegide nkwa nke Chineke? Mba. N'ezie ọ dighị. N'ihi na a sị na e nwere iwu dị nke pürü inye mmadụ ndü, mgbe ahụ, ezi omume gaara abịara mmadụ site n'iwu. **22** Ma akwukwọ nsø mechibidoro ihe niile n'okpuru mmehie ka e nwee ike nye ndị kwere ekwe nkwa ahụ e kwere ha site n'okwukwe n'ime Jisós Kraist. **23** Ma tupu okwukwe abịa, e ji iwu na-eche anyị nche. Iwu nọ ọnodụ dị ka ụlo mkporo ebe e tinyere anyị tutu ruo mgbe a ga-eme ka okwukwe püta iħe. **24** Ya mere, iwu bụ onye nlekota anyị, ruo mgbe Kraist bjara, ka a guo anyị na ndị ezi omume site n'okwukwe. **25** Ma ebe ọ bụ na okwukwe abịala, anyị anókwaghi n'okpuru onye nlekota ozo. **26** Unu niile bụ ụmụ Chineke site n'okwukwe n'ime Kraist Jisós. **27** N'ihi na ka unu niile ha, bụ ndị e mere baptism n'ime Kraist, abùrula ndị yikwasíri onwe ha Kraist. **28** E nwewkzaghi onye Juu, maqbụ onye Griik, maqbụ ohu maqbụ onye nwe onwe ya; nwoke maqbụ nwanyị, n'ihi na unu niile bụ otu n'ime Kraist Jisos. **29** O bụrụ na unu bụ ndị nke Kraist, mgbe ahụ unu bükwa mkpuru Ebraham, ndị nketa dị ka nkwa ahụ si dị.

4 Isiokwu m bụ nke a, mgbe nwa bụ onye ga-eketa ihe nna ya ka dị na nwata, ọnodụ ya akaghị mma karịa nke ohu, ọ bụ ezie na akụ ahụ niile bụ nke ya. **2** Ma ha ka nọ n'okpuru ndị nlekota na ndị e tinyere ya n'aka ruo oge nna ya kwuru. **3** Otu a ka ọnodụ anyị dị, mgbe anyị bụ ụmuntakirị. Anyị nọ dị ka ohu n'okpuru mmụo nke ụwa. **4** Ma mgbe oge a kara aka ruru, Chineke zitere Okpara ya, bụ onye amụrụ site na nwanyị, onye amụrụ n'okpuru iwu, **5** ka ọ gbaapụta ndị nọ n'okpuru iwu, ime anyị ndị a ga-agụ dị ka ụmụ a hoputara. **6** Ebe unu bụ ụmụ, Chineke zitere Mmụo Okpara ya, ka ọ bịa biri n'obi anyị, na-eti mkpu na-asị, "Abba, Nna." **7** Ugbu a, i bükwaghi ohu, kama i bụ nwa. Ebe i bụ nwa, e meekwala ka i bụrụ onye nketa site na Chineke. **8** N'oge gara aga, mgbe unu na-amaghị Chineke, unu bụ ohu nye chi niile nke na-abughị dika ha si püta ụwa. **9** Ma ugbu a, unu matarala Chineke, ka m ga-asị na Chineke amatala ndị unu bụ, gịnị mere unu ji chọq ịtugharị azụ laghachị n'okpukpe ndị ahụ na-enweghi isi, nke ike ọbula na-adighị n'ime ha? Unu chọro ka ha mee unu ndị ohu ọzokwa? **10** Unu na-edede ụboghị ụfodụ, na ọnwa

ụfodụ, na oge ụfodụ, na afọ ụfodụ. **11** Egwu na-atụ m na ọrụ niile m rụrụ n'etiti unu abùrula ihe efu. **12** Ezi ụmụnna m, arịo ọ m unu, meenụ onwe unu dị ka mụ onwe m, n'ihi na mụ onwe m emela onwe m ka m dị ka unu. O nweghi ihe ojoo ọbula unu mere m. **13** Unu maara na ọ bụ n'ime adighị ike nke anụ ahụ ka m jì kwusaara unu ozioma a. **14** Ọ bụ ezie, ọnodụ m n'oge ahụ bụ ọnwụnwa n'ebé unu nọ, unu eledaghị manya, maqbụ ju ige m ntị. Kama unu nabatara m, dị ka mmụo ozi Chineke, maqbụ dị ka a ga-asị na m bụ Jisós Kraist n'onwe ya. **15** Ebee ka mmụo nke obi uto ahụ unu nwere no? N'ihi na m na-agba ama, na-asị na ọ bụrụ ihe a pürü ime, unu gaara aghụputa anya unu nye m. **16** Ugbu a, aghoqla m onye iro unu, n'ihi na m na-agwa unu eziokwu? **17** Ha na-ezipụta mmasị n'ebé unu nọ, ma ọ bughị maka ọdịmmma unu. Ha chọro ikewapụ unu n'ebé m nọ, ka unu nwee mmasị n'ebé ha nọ. **18** Maka ebumnuche dị mma, ọ dị mma inwe mmasị mgbe niile. Ọ bughị naanị mgbe mụ na unu nọ. **19** Umuntakirị m, ndị m kwe maka ha nödụ n'ọnodụ ihe mgbu nke ọmụmụ nwa ozo, na-eche ụboghị ahụ a ga-eme ka ụdidi Kraist dị n'ime unu. **20** O gaara adị m mma ma a sị na m nọ n'etiti unu ugbu a, nwhee ike ịmata otu m ga-esi gbanwee olu okwu m, n'ihi na-amaghị m ihe m kwestiri ime n'ihi ọnodụ unu. **21** Gwanụ m, unu ndị na-eche na ọ di mkpa idebe iwu, unu agaghị ańaa ntị na ihe iwu ahụ kwuru? **22** N'ihi na e dere ya n'akwukwọ nsø na Ebraham nwere ụmụ nwoke abụ. Otu n'ime ha bụ nwa nke ohu ya nwanyị mürü, nke ozo bụ nke nwunye ya na-abughị ohu mütara. **23** Nwa ahụ nke ohu nwanyị ahụ mürü bụ onye amụrụ site na anụ ahụ. Ma nwa ahụ nwunye ya na-abughị ohu mütara bụ onye a mürü site na nkwa. **24** Anyị ga-ewere ihe ndị a dị ka ihe ịmaatụ, n'ihi na ụmụ nwanyị abụ ndị a nochiri anya ọgbugba ndụ abụ. Otu ọgbugba ndụ sitere n'Ugwu Sajnai ma mọkwa ụmụ ndị bụ ohu: nke a bụ Hega. **25** Hega bụ Ugwu Sajnai nke dị n'Arebịa. Ọ dabara n'ọnodụ Jerusalem nke ugbu a, n'ihi na ya na ụmụ ya nọ n'ohu. **26** Ma nwanyị nke ozo nọ ọnodụ Jerusalem nke dị n'elu, nke nwe onwe ya. Ọ bükwa ya bụ nne anyị. **27** N'ihi na e dere ya, "Nurię ọnụ, gi nwanyị aga, onye na-amaghị nwa. Tie mkpu ọnụ, tisiekwa mkpu akwa ike gi onye ime nwa na-emetubeghi, n'ihi na ụmụ nwanyị ahụ a hapuru naanị ya ga-adị ọtutu karịa ụmụ nke nwanyị nwere dị." **28** Ugbu a, ụmụnna m, unu bụ ụmụ ahụ nke e kwere

na nkwa, dì ka Aizik. 29 N'oge ahụ, nwa ahụ a mürü n'uzo anụ ahụ kpagburu nwa ahụ a mürü site n'ike nke Mmụo Nso. Otu a ka ọ díkwa n'oge a. 30 Ma gini ka akwukwọ nsó kwuru? "Chụpụ ohu nwanyị a na nwa ya, n'ihi na nwa nwoke ohu nwanyị a apughị isoro nwa nke nwanyị na-abughị ohu kerikota oke." 31 Ya mere, ụmụnna m, anyị abughị ụmụ nke nwanyị ohu, kama anyị bụ ụmụ nke nwanyị nwere onwe ya.

5 Kraist emeela ka anyị pụo n'ohu, n'ihi anyị inwere onwe anyị. Ya mere, gbalianụ iħu na unu e nyeghi onwe unu n'ọnodụ ohu ọzọ. 2 Geenụ m ntị, mụ onwe m bụ Pol na-agwa unu nke a. Ọ bụrụ na unu anabata obibi ugwu, Kraist agaghị abara unu uru ọbụla. 3 Ka m kwuokwa ya ọzọ, onye ọbụla kweere ka e bie ya ugwu ji ugwo idebezu iwu niile ahụ. 4 E kewapula unu n'ebé Kraist nọ, unu ndị a ga-agunye na ndị ezi omume site n'iwu. Unu adapula n'amara ya. 5 N'ihi na anyị onwe anyị nwere olileanya na site n'ike nke Mmụo Nso, a ga-agụ anyị na ndị ezi omume site n'okwukwe anyị. 6 N'ihi n'ime Kraist Jisós, obibi ugwu maobụ ebighị ugwu abaghị uru. Ihe dì mkpa bụ okwukwe nke na-egosi onwe ya site n'iħunanya. 7 Unu na-agbabu ọso nke ọma, onye gbochiri unu ikwenyere eziokwu ahụ? 8 Ụdị nkwegide ahụ esiteghị n'ebé Onye ahụ kporo unu bịa. 9 Nwantintị ihe na-eko achicha na-eme ka ogbe ụtụ ọka a gworọ agwọ koo. 10 Enwere m ntükwasị obi n'ime Onyenwe anyị na unu agaghị eche echiche n'udị a ọzọ, ma ikpe ọmụma ga-adịrị onye ọbụla na-eduhie unu ọzọ. 11 Ụmụnna m, ọ bụrụ n'ezie na m na-ekwusa mkpa obibi ugwu dì, gini mere e ji nogide na-akpagbu m? Ọ bụrụ na m mee otu ahụ, ewepula m ihe ọdachi ahụ dì n'obe. 12 Ọ gaara ato m ụtọ ma ọ bụrụ na ndị ahụ na-esogbu unu ga-eme onwe ha ndị onozi. 13 N'ihi na e meela ka unu nwere onwe unu, ụmụnna m, ma unu ekwela ka mnwere onwe unu bụrụ ohere nye anụ ahụ unu, kama werenụ iħunanya na-agbara ibe unu odibo. 14 N'ihi na ọ bụrụ na a chikọta iwu niile n'otu, ihe iwu niile na-ekwu bụnke a, "Na-ahụnụ ndị ọzọ n'anya díka unu si hụ onwe unu n'anya." 15 Ọ bụrụ na unu na-akocha ibe unu, na-eji ọnu unu na-ekwutọ ha, kpacharanụ anya ka unu hapụ iħla onwe unu n'iyi. 16 Ana m agwa unu nke a: na-adịnụ ndị nke Mmụo Nso na-achị, unu anókwa n'ochichọ nke anụ ahụ. 17 N'ihi na ihe anụ ahụ chọrọ dì ihe n'ihe Mmụo Nso chọrọ. Ihe Mmụo Nso chọrọ díkwa ihe n'ihe anụ ahụ chọrọ. Igba mgba dì n'etiti

ha na-eme ka i hapụ inwe ike mee ihe i chọrọ ime. 18 Ma ọ bụrụ na Mmụo Nso na-edu unu, unu anókwa n'okpuru iwu. 19 Ugbu a, ọrụ nke anụ ahụ püfara ihe: iħwa iko, adighị ọcha na aghụ iħwa iko. 20 Ikpere arusi, iri amusụ, ibu iro n'obi, na iħu օgu, ekworo na iwe, iħpa iche iche, nkewa, iħo otu. 21 Iħpø asị, iħbu օchụ, iħnubiga mmanya oke, oke oriri na ihe ndị ọzọ yiri ha. Ana m ado unu aka na ntị díka m gwara unu n'oge gara aga, ndị na-eme ihe dì otu a agaghị abanye n'alaeze Chineke. 22 Ma mkpuru nke Mmụo Nso bụ, ndị iħunanya, na օnụ, na udo, na ogologo ntachiobi, na obiomma, na idị mma, na ikwesi ntukwasị obi, 23 idị nwayoq, na ijide onwe. Ọ díkwa n'okpuru iwu na-emegide ihe ndị a. 24 Ma ndị niile bụ ndị Kraist Jisós akpogidela anụ ahụ ha, ya na ọchichọ ha n'elu obe. 25 Ọ bụrụ na anyị na-ebi ndị mmụo, ka nzó ukkan anyị bụrụ nke mmụo na-eduzi. 26 Ka anyị ghara iħbu ndị mpako si otu a na-akpali iwe na ekworo n'etiti anyị.

6 Ụmụnna m, ọ bụrụ na-anwude onye ọbụla dabara na mmechie, unu onwe unu bụ ndị Mmụo na-achị kwesiri iji mmụo nke idị nwayoq na obi dì umeala nyere onye ahụ aka, ime ka ọ gazie n'ezí үzö. Ma lezienu onwe unu anya, onye ọbụla n'ime unu, n'ihi na a püru iħwakwa unu. 2 Na-eburitānụ nsogbu dīri ibe unu, ma site n'otu a ka unu nwée ike debezuo iwu Kraist. 3 Ọ bụrụ na onye ọbụla na-eche na o nwere ihe ya bụ mgbe o nwegħi ihe ọ bụ, onye ahụ na-eduhie onwe ya үzö. 4 Ka onye ọbụla nyocha օru ya, ma ọ bụrụ na օru ya dì mma, mgbe ahụ ka ọ ga-enwe ihe ienda isi n'ime onwe ya na-abughị n'ebé օru onye ọzọ dì. 5 N'ihi na onye ọbụla ga-ebu ibu nke dīri ya. 6 Ka onye a na-akuziri okwu ahụ jisie ike ka ya na onye nkuzi ya na-ekekọ ezi ihe niile. 7 Unu ekwela ka e duhie unu, n'ihi na mmadu ọbụla apughị iħwa Chineke emo. Mkpuru ọbụla mmadu kürü ka ọ na-agħorø. 8 Ọ bụrụ na mmadu akụo mkpuru nke anụ ahụ, ọ ga-esikwa n'anụ ahụ ghota mmebi, ma ọ bụrụ na mmadu akụo mkpuru nke Mmụo, ọ ga-esitekwa na Mmụo ghota ndị ebighị ebi. (aiōnios g166) 9 Ya mere, ka ike ghara īgwu anyị ime ihe ọma. N'ihi na mgbe e mesiri, mgbe oge ya ruru, anyị ga-eweta ngozi dì ukwuu dì ka ihe ubi, ma ọ bụrụ na anyị adaghị mba. 10 N'ihi nke a, mgbe anyị nwere oghere ka anyị na-emere mmadu niile ihe ọma, okachasi n'ebé ndị eżinauļo nke okwukwe anyị nə. 11 Leenu otu mkpuru akwukwọ m ji aka m dee n'akwukwọ ozi a si gbaa

okpotokpo. **12** O bụ ndị na-achọ ka a hụ ha n'anụ ahụ, bụ ndị ga-amanye unu ka e bie unu ugwu, naanị ihe ha ji eme otu a bụ ka a ghara ikpagbu ha n'ihi obe Krajst. **13** O bùladị ndị kwere ka e bie ha ugwu, anaghị edebe iwu, kama ha chọqo ka e bie unu ugwu ka ha nwee ike jiri ya nyaa isi n'anụ ahụ. **14** Ka m gharakwa ịnya isi n'ihe ọbụla karịakwa n'obe Onyenwe anyị Jisos Krajst. Nke e sitere na ya kpogbuo ụwa n'ebe m nọ, ma kpogbukwaa mụ onwe m n'ebe ụwa nọ. **15** Obibi ugwu abụghị ihe, ebighị ugwu abụghịkwa ihe, kama ị bụ onye e kere ọhụrụ bụ ihe dị mkpa. **16** Ka udo na ebere dinyere ndị niile na-ebi ndụ ha n'usoro a, dakwasịkwa unu Izrel nke Chineke. **17** Site ubgu a gaa n'ihu, achoghị m ka onye ọbụla nye ndụ m nsogbu, n'ihi na-ebu m apa nke Jisos n'ahụ m. **18** Umunna m, ka amara Onyenwe anyị Jisos Krajst dinyere mmụo unu. Amen.

Ndị Efesos

1 Akwukwọ ozi a sitere n'aka mụ onwe m bụ Pol, onye Chineke hoputara ịbü onyeozi Jisós Kraist. Ọ bụ unu ndị nsø bi n'Efesos, unu bụ ndị kwasiri ntukwasị obi n'ime Kraist Jisós, ka m na-edere ya: 2 Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyị, na Onyenwe anyị Jisós Kraist dīri unu. 3 Ka otuto dīri Chineke, na Nna Onyenwe anyị Jisós Kraist, bụ onye goziri anyị site n'nye anyị ngozi niile nke ime mmuo nke si n'ebé niile nke eluigwe n'ime Kraist. 4 Díka o si hoputa anyị n'ime Kraist tupu a tọọ ntqala ụwa, ka anyị buru ndị dī nsø na ndị na-enweghi ita ụta n'ihu ya n'ihunanya. 5 O kpebiri ime anyị umụ ya site n'ihi Kraist Jisós. Ma o mekwara ihe ndị a niile n'ihi na ọ toro ya ụtọ n'obi, burukwa ihe o zubere ime. 6 Ka e si otu a too ịdị ebube nke amara ya, nke o ji obi ya niile nye anyị n'ime Onye ahụ ọ hụrụ n'anya. 7 N'ime ya, anyị nwere mggaputa site n'obara ya, bụ mgbaghara nke njehie niile anyị; dī ka ịba ụba nke amara ya si dī, 8 nke o mere ka ọ babigara anyị ụba oke site n'amamihe na nghoza niile. 9 O meela ka anyị mata ihe omimi nzube ya, dī ka o si tọọ ya ụtọ, bụ ihe omimi o zubere ime n'ime Kraist. 10 Nke ọ ga-eme ka o mezuo mgbe oge ya niile zuru, nke bụ ịchikọta ihe niile n'ime ya, bụ ihe ndị dī n'eluigwe na n'ụwa n'okpuru Kraist. 11 N'ime Kraist ka e mere anyị ndị nketa, ndị e bururi ụzọ hoputa na mbụ, dī ka atumatu onye ahụ na-aruputa ihe niile n'izuoke nke nzube na ebumnuche ya. 12 Nke mere na anyị, ndị buuru ụzọ nwee olileanya na Kraist, ga-ebi ndị n'otuto nke ebube ya. 13 Unu bükwa ndị a gụnyere n'ime Kraist mgbe unu nñru ozi nke eziokwu ahụ bụ ozioma nke nzoputa. Mgbe unu kwenyere, a kara unu akara n'ime ya bụ akara nke nkwa ahụ bụ Mmụo Nso. 14 Nke a bụ ihe nketa anyị tutu ruo mgbe a ruzuru ọrụ mggaputa nke ndị ahụ niile bụ ihe nweta Chineke. Ka e si otu a too ebube ya. 15 N'ihi nke a, ebe m nñru akukọ banyere okwukwe unu n'ime Onyenwe anyị Jisós, nükwa maka ịhunanya unu nwere n'ebé ndị nsø niile nō, 16 esepughị m aka ikele ekele n'ihi unu, mgbe niile m na-echeta unu n'ekpere m niile. 17 Ana m ariọ Chineke nke Onyenwe anyị Jisós Kraist bụ Nna Onyenwe ebube niile, ka o nye unu Mmụo amamihe na ezi nghoza ka unu nwee ike matazie nke ọma onye ọ bụ, 18 ka o meghee anya nke ime mmuo unu ka unu matakwa ụdị olileanya unu nwere n'ihi ọkpukpọ o

kporo unu, na akụ, na ihe nketa dī ebube o nwere n'ime ndị nsø. 19 Na ịdị ukwuu nke ike ya nke na-enweghi atu dīri anyị, bụ ndị kwere ekwe, díka ịrusị ọrụ ike nke ike ya si dī. 20 Nke ọ rụrụ n'ime Kraist mgbe o si n'onwu kpolite ya mee ya ka ọ nođu n'aka nri ya n'ebé niile nke eluigwe. 21 Ọnođu ya dī elu karịa ọchichị niile, na ikike ọchichị niile, na ike niile na ịchị isi niile, na aha ọkwa ọchichị nke e nwere ike inye mmadụ, ọ bughi naanị n'ogbo a, kama ma n'ogbo ọzø na-abia. (aiòn g165) 22 O mere ka ihe niile dī n'okpuru ya, meekwa ya ka ọ buru onyeisi ihe niile nye nzuko ya bụ chọochi. 23 Nke bụ ahụ ya, ozuzu oke nke onye ahụ na-emejuputa ihe niile n'uzo niile.

2 Ma unu onwe unu, unu nwụrụ anwụ site na njehie ụzọ na mmechie unu. 2 Nke unu biri ndị n'ime ha mgbe unu na-agbaso ụzọ niile nke ụwa a, na ụzọ onye ọchichị nke alaeze ikuku, bụ mmuo ahụ na-arụ ọrụ ubgu a na ndị ndị ahụ na-enupu isi. (aiòn g165) 3 Anyị niile bikwara ndị anyị n'etiti ha, n'oge gara aga, na-emejuputa agụ nke anụ ahụ mmechie, ma na-agbaso ọchichị ya na ebumnuche ya. N'ihi na site n'odidị anyị, anyị na ndị ọzø nō n'omumua ikpe ya. 4 Chineke onye juputara n'obi ebere, maka oke ịhunanya o nwere n'ebé anyị nō, 5 mere ka anyị soro Kraist dīri ndị ọzø; ọ bulađi mgbe anyị bụ ndị nwụrụ anwụ n'ime ajo omume. Ọ bụ site n'amara ya ka e ji zoputa unu. 6 O kpolidere anyị na ya, mee ka anyị nođu ọdụ n'ebé niile nke eluigwe n'ime Kraist Jisós. 7 O mere nke a igosi ọgbø nke na-abia, ịdị ukwuu nke akụ amara ya, nke o sitere n'obioma ya gosi anyị n'ime Kraist Jisós. (aiòn g165) 8 N'ihi na ọ bu site n'amara ka e ji zoputa unu site n'okwukwe. Nke a abughi ihe unu ruputara n'onwe unu, ọ bụ onyinye nke Chineke. 9 O siteghị n'orụ, ka onye ọbụla ghara ịnya isi. 10 N'ihi na anyị bụ akaorụ ya, nke o kere n'ime Kraist Jisós n'ihi irụ ezi ọrụ. Ọ bụ otu a ka Chineke siri kwadoo na anyị kwasiri ibi ndị ụboghị niile. 11 Ya mere, chetanụ na n'oge gara aga, unu bụ ndị mba ọzø site n'omumụ nke a mürü unu. Chetakanụ na "ndị a biri ugwu" na-akpokwa unu "ndị a na-ebighị ugwu" (n'ihi obibi ugwu n'anụ ahụ nke ejị aka bie). 12 N'oge ahụ, ọ dighị ihe jikötara unu na Kraist. E kewaputara unu site na mmekorita nke Izrel, burukwa ndị ọbia n'ogbugba ndị ahụ, na-enweghi olileanya na-enweghi kwa Chineke n'ime ụwa. 13 Ma ubgu a n'ime Kraist Jisós, unu bụ ndị nō n'ebé dī anya n'oge gara aga, ka e mere ka

unu bijaruo nso site n'obara Kraist nke a wüsiri. **14** N'ihi na ya onwe ya bu udo anyị, o mere ka ụzo otu abụo bürü otu ihe n'ime ahụ ya, site na ịkwatu mgbidi kewara ha na mgbe ochie, bu mgbidi nke ikpo asị dị n'etiti anyị. **15** O bụ n'ime anụ ahụ ya ka o mere ka iwu ahụ na ụkpuru ya niile ghara idị ire. Ebumnobi ya bụ i kee n'ime onwe ya otu onye ọhụrụ site na mmadụ abụo ahụ, si otu a mee ka udo dịri. **16** N'uzo dị otu a ka o ga-esi kpeziere anyị na Chineke site n'obe ya, wetakwa n'isi ngwutch'a, iro dị n'etiti ha abụo. **17** Ya mere, o bijara kwusaa udo nye unu ndị nō ebe dịanya na unu ndị nō nso, **18** N'ihi na anyị abụo sitere n'aka ya nweta nnabata anyị ibia n'ihu Nna site n'otu Mmụo ahụ. **19** Matakwanụ ugbu a na unu abụkwaghị ndị mba ozø na ndị obịa. Unu esorola ndị nsø bürü diala na ndị so n'ezinaulọ Chineke, **20** nke a rükwasara n'elu ntọala nke ndị ozi na ndị amụma, nke Kraist Jisós n'onwe ya bụ nkume isi ntọala ya. **21** O bụkwa n'ime ya ka a na-ejikọta ulọ ahụ niile nke ọma, na-abas uba, too bürü ulọnṣo, n'ime Onyenwe anyị. **22** Onye a na-ewukokwa unu onwe unu n'otu n'ime ya, ka unu niile bürü ebe obibi Chineke n'ime Mmụo.

3 O bụ n'ihi nke a ka mụ onwe m bụ Pol bụ onye mkporo nke Jisós Kraist maka unu ndị mba ozø. **2** N'ihi n'ezie, unu anụla banyere nlekọta nke amara Chineke ahụ nke e nyere m maka ọdịmmma unu. **3** Otu e si kpughee nzube nzuzu ya niile nye m, dị ka m gwara unu ihe banyere ya n'okwu dị nta n'akwukwọ ozi ahụ m detara unu. **4** O burukwa na unu aguọ akwukwọ ahụ m deere, unu ga-aghọta ihe m maara banyere ihe omimi Kraist. **5** Nke a e meghị ka ụmụ mmadụ mara n'ogbo gara aga dị ka Mmụo Nsø siri kpugheere ya ndị ozi na ndị amụma ya dị nsø ugbu a. **6** Otu a ka ndị mba ozø si soro bürü ndị nketa, ndị ga-abụ otu anụ ahụ na ndị ga-eketa nkwa ahụ n'ime Jisós Kraist site n'ozioma. **7** E mere m ka m bürü onyeozị nke ozioma a, díka onyinye amara nke Chineke si dị, bụ nke e nyere m site n'iru ọru nke ike ya. **8** O bụ ezie na mụ bụ onye díkarisịri nta n'etiti ndị nsø niile, e nyere m amara nke a, ikwusara ndị mba ozø ozioma banyere akụ nke enweghi atụ nke juru n'ime Kraist, **9** meekwa ka mmadụ niile hụ ihe bụ atumatu nke ihe omimi e zoro n'ime Chineke onye kere ihe niile, ọtụtụ afọ. (aiōn g165) **10** Ka o ga-abụ site na chochị, a ga-eme ka amamihe Chineke n'udị dị iché iché bürü ihe ọchichị na ikiye niile dị n'eluiwge ga-amata. **11**

Nke a bụ n'usoro nke atumatu ya dị ebighị ebi, nke e mezuru n'ime Jisós Kraist Onyenwe anyị, (aiōn g165) **12** bụ onye anyị nwere ntukwasị obi na obi siri ike ịbjakwute site n'okwukwe anyị nwere na ya. **13** N'ihi nke a, arịo m ka unu ghara ida mba maka mkpagbu m n'ihi unu, ha bụ otuto nye unu. **14** O bụ n'ihi nke a ka m na-egbu ikpere m n'ala n'ihu Nna anyị, **15** onye ezinaulọ niile dị n'uwā a na nke dị n'eluiwge na-esite n'aka ya enwe aha. **16** Ekpere m bụ ka o site n'iba uba nke otuto ya, nye unu ike na-esite na Mmụo ya, mee ka unu dị ike n'ime mmụo unu; **17** ka Kraist nwee ike biri n'obi unu site n'okwukwe, ka unu ndị gbanyere mgborogwu guzosiekwa ike n'ihunanya. **18** Ana m ariokwa, ka unu na ndị nsø niile nwee ike ighọta ihe bụ obosara, ogologo, idị elu na idị omimi, **19** na ịmatakwa ihunanya nke Kraist nke karịri amamihe, ka unu juputakwa n'izuoke niile nke Chineke. **20** Ugbu a, nye onye ahụ pürü imebiga ihe n'oke karịa ihe niile nke anyị riọrọ, maqbụ karịa ka anyị pürü icheputa n'uche anyị, site n'ike ya nke na-aru ọru n'ime anyị, **21** o bụ ya ka otuto dịri n'ime chochị na n'ime Kraist Jisós ruo ogbo niile nke mgbe niile, ebighị ebi ruo ebighị ebi. Amen. (aiōn g165)

4 Ya mere, mụ onwe m bụ onye mkporo nke Onyenwe anyị, na-arịo unu ka unu bie ndị kwsiri okpukpọ nke a kpọro unu. **2** Werekwanụ obi dị umeala niile na idị nwayoq, na ndidi na-anagide ibe unu n'ihunanya. **3** Nqonụ n'udo n'etiti onwe unu gbaljakwanụ ime ka idị n'otu unu digide n'ime Mmụo Nsø. **4** E nwere otu ahụ na otu Mmụo, dị ka e siri kpọro unu n'otu olileanya nke díjirị okpukpọ a kpọro unu. **5** Otu Onyenwe anyị dị, otu okwukwe na otu baptism. **6** O bụkwa naanị otu Chineke dị onye bụ Nna ihe niile na onye na-achị ihe niile, na onye na-aru ọru ya n'ime ihe niile, na-ebikwa n'ime ihe niile. **7** Ma e nyere onye ọbula amara díka oke onyinye nke Kraist siri dị. **8** N'ihi nke a, e kwuru, "Mgbe o rigoro gaa n'elu, o duuru igwe ndị a dötara n'agha, nyekwa ụmụ mmadụ onyinye dị iché iché." **9** (E kwuru, "O rigoro," gịnjị ka o pütara ma o bughi na o bürü ụzo rịdaa n'ime ala mmụo?) **10** Onye ahụ si n'elu rịdata bụkwa otu onye ahụ rigoro n'eluiwge, ka o nwee ike mejuo ihe niile.) **11** O nyekwara ụfodụ onyinye i bụ ndị ozi, ụfodụ ndị amụma, ụfodụ ndị nkwsusa ozioma, ụfodụ ndị ụkochukwu na ndị nkuzi. **12** Nke a bụ maka ikwadobe ndị nsø maka ọru nke ije ozi, iji wulite ahụ nke Kraist; **13** tutu anyị niile abịa na nkwekọta banyere okwukwe anyị, na ọmụma ihe

banyere erekpara Chineke, bürü onye tozuru oke, ruo ọtụtu nke ogogo na ozuzu oke nke Krajst. **14** Mgbe ahụ anyị agaghị abukwa ụmụntakịri, ndị ikuku ozizi ọhụru dị iche iche na-ebugharị ihu na azụ dị ka ebili mmiri, na igha ugha nke mmadụ, bụ ozizi na-esite n'ime aghaghị nke ha ji echepeta nduhie. **15** Kama n'ikwu eziokwu site na mmuo ịhụnanya, anyị gaeto bürü ndị tozuru oke n'akụkụ niile n'ime ya, bụ onye ahụ bụ isi, nke bụ Krajst. **16** Onye anụ ahụ niile, jikötara ọnụ ma bürü otu, site na nkwonkwo niile nke na-enyezu ya nkwo, dika akukụ niile ọbula na-arụ ọrụ ya nke ọma, na-esite n'uzo ahụ enyere akukụ ndị ọzo aka, ime ka ha too, nakwa iwuli ha elu site n'ịhụnanya. **17** Ya mere, ana m ekwu nke a, ma na-eguzokwa na ya n'ime Onyenwe, ka unu hapụ ibi ndụ dị ka ndị mba ọzo si ebi, na echiche ha na-abaghị uru. **18** Ndị ochichịri gbachiri nghota ha. Ndị di otu a enweghi oke na ndụ ahụ Chineke na-enye, n'ihi na obi ha mechiri emechi, ha adighị aghotakwa. **19** Ha aburụla ndị obi ha kpọrọ nkụ, ndị were onwe ha nyefee ime ihe niile masịri ochichọ ha, ka ha si otu a na-ebi ndụ adighị ọcha niile, ha bụ ndị juputara n'anya ukwu. **20** Ma nke a abughị otu unu siri mọta Krajst, **21** ma ọ bürü na unu anụla ihe banyere ya, ọ bürükwa na unu amụtala ihe site n'aka ya banyere eziokwu ahụ dị n'ime Jisos. **22** Yipụnụ mmadụ ochie unu, nke mere ka unu na-ebi ndụ ojoo na mbụ, bụ mmadụ ochie ahụ nke juputara n'agụ imē ihe ojoo niile, **23** ka eme ka mmuo nke uche unu dị ọhụru. **24** Ma yikwasinụ onwe unu mmadụ ọhụru, nke e kere n'udịdị Chineke n'ezi omume n'ezie nakwa n'idi nsø. **25** Ya mere, wezuganu igha ugha, ka anyị niile kwuo eziokwu nye ndị agbataobi anyị, n'ihi na anyị niile bụ ndị e jikötara n'otu anụ ahụ. **26** Mgbe i na-ewe iwe emehiekwala. Ekwela ka anyanwụ daa mgbe i ka no na-ewe iwe. **27** Enyela ekwensu ohene. **28** Ka onye na-ezu ohi kwusị izu ohi. Kama ya jiri aka ya abụ rụo ezi ọrụ, ka o nwee ike inyere ndị ọzo no na mkpa aka. **29** Ka okwu rere ure ọbula hapụ isite n'onụ unu puta. Kama kwuonụ naanị ezi ihe nke ga-aba uru iwuli ndị ọzo elu dika mkpa ha si dị na iwtara ndị nṣụ ya ngozi. **30** Unu akpasukwala Mmụo Nsø nke Chineke iwe, onye a kara unu akara n'ime ya maka ụboghị nke mgbabuta. **31** Wepụnụ obi ilu niile, na obi ojoo na iwe, ya na nkwalu na ibu iro niile n'etiti unu. **32** N'onodụ ihe ndị a niile, nweenụ obi ebere n'ebe ibe unu no.

Gbagharanụ ibe unu dika Chineke sitere n'amara ya gbaghara unu n'ihi na unu bụ nke Krajst.

5 Ya mere bürünu ndị na-eñomi Chineke, dị ka ụmụ a hụru n'anya. **2** Na-agakwanụ n'ime ịhụnanya, dika Krajst siri hụ anyị n'anya ma were ndụ ya nye Chineke maka anyị dika aja na onyinye nke isi ụtọ. **3** Ma n'etiti unu, ka a ghara ikpota mmehie ikwa iko, maqbụ nke adighị ọcha, maqbụ nke inwe anya ukwu aha, n'ihi na ihe ndị a ekwesighị n'etiti ndị nsø. **4** O díkweghị mma ka unu na-ekwu okwu rụrụ arụ maqbụ okwu nzuzu maqbụ njakịri, kama ka e nwee inye ekele. **5** Matanụ nke ọma na onye na-akwa iko, maqbụ onye rụrụ arụ, maqbụ onye anya ukwu, n'ihi na anya ukwu dị ka ikpere arusi, enweghi ike ibata n'alaeze Krajst na Chineke. **6** Unu ekwela ka onye ọbula jiri okwu efu duhie unu. O bụ n'ihi omume ojoo ndị a ka iwe Chineke ji abiakwasị ndị na-anaghị erubere ya isi. **7** Unu na ndị dị otu a enwela mmekọ. **8** N'ihi n'oge gara aga, unu bụ ochichịri, ma ugbu a, unu bụ ihè n'ime Onyenwe anyị. Na-ebinụ ndụ ka ụmụ nke ihè **9** (n'ihi na a na-ahụ mkpuru nke ihè n'ihe niile dị mma, na ihe ziri ezi, na eziokwu). **10** Gbaljanụ ịchopụta ihe na-amasi Onyenwe anyị. **11** Unu etinyela aka n'orụ ochichịri nke na-adighị amị mkpuru ọbula, kama gbaanụ ha n'anwụ. **12** O bụ ihe ihere ikwu okwu banyere ihe ndị a na-eme na nzuzo. **13** Mgbe a gbara ihe ọbula n'anwụ, ọ na-aputa ihè nke ọma. N'ihi na ihe ọbula e mere ka ọ püta ihè nke ọma bụ ihè. **14** Nke a mere na e kwuru, "Bilie gi onye na-arahu ụra. Site n'onzụ bilie. Krajst ga-emekwa ka ihe ya mukwasị gi." **15** Kpachapụnụ anya otu unu si ebi ndụ unu. Unu ebia nra dī ka ndị nzuzu, kama bienụ ndụ dī ka ndị maara ihe. **16** Jirinụ ohene niile unu nwere rụo ọrụ ọma, n'ihi na ụboghị ndị a dī njo. **17** Unu emela dī ka ndị na-enweghi uche, kama gbaljanụ ịchopụta ihe Onyenwe anyị chọrọ ka unu mee, **18** Unu anụbigala mmanya oke n'ihi na ọ na-eduba na ndụ ịla n'iyi. Kama juputanụ na Mmụo Nsø, **19** werenụ abụ ọma, na abụ nke imē mmuo na-ekwe ukwe n'etiti onwe unu. Werekwanụ obi unu niile na-abürü Onyenwe anyị abụ dī ụtọ. **20** Na-enyenụ Chineke bụ Nna ekele mgbe niile na n'ihe niile, n'aha Onyenwe anyị Jisos Krajst. **21** Na-edonụ onwe unu n'okpuru ibe unu site n'egwu Krajst. **22** Unu ndị bụ nwunye, doonụ onwe unu n'okpuru Onyenwe anyị. **23** N'ihi na di bụ isi nwunye ya, dī ka Krajst siri

büru isi nzukö ya bụ chöochji, na Onye nzoputa ya nke bụ anụ ahụ ya. **24** Ya mere, dí ka nzukö si edo onwe ya n'okpuru Kraist, otu a ka ndị bụ nwunye kwasiri ido onwe ha n'okpuru di ha n'ihe niile. **25** Ndị bụ di, hụnụ nwunye unu n'anya dí ka Kraist siri hụ nzukö ya bụ chöochji n'anya nwụo n'ihi ya. **26** O mere nke a ka o nwee ike doo ya nsø, jirikwa okwu ya na ịsa mmiri nke baptism mee ka ọ dí ọcha. **27** Ka o chee nzukö n'ihi ya onwe ya dí ka ihe juputara n'ebube, nke na-enweghi ntụpo, maqbụ ihu mgbarụ ma ọ bükwanụ ihe ọbula dí otu a. Kama nke dí nsø na-enweghi ịta ụta. **28** N'otu ụzo ahụ kwa, ndị bụ di kwasiri ihu nwunye ha n'anya dí ka ha si hụ anụ ahụ ha n'anya. N'ihi na onye ọbula hụnụ nwunye ya n'anya na-ahụ onwe ya n'anya. **29** O dighị onye ọbula nke kpọrọ anụ ahụ ya asị. Kama, ọ na-azụ ya na-edozikwa ya, dí ka Kraist na-emere chöochji. **30** N'ihi na anyị niile bụ akụkụ anụ ahụ ya. **31** “N'ihi nke a ka nwoke ga-eji hapụ nne na nna ya e jikọta ya na nwunye ya. Ha abuo ga-abụ otu anụ ahụ.” **32** Nke a bụ ihe omimi dí ukwuu ma ejị m ya atụnyere Kraist na chöochji ya. **33** Ma otu ọ dí, onye ọbula n'ime unu aghaghị ihu nwunye ya n'anya dí ka ọ hụnụ onwe ya, nwunye ọbula aghakwaghị ịsopụrụ di ya.

6 Umụ, ruberenụ ndị mịrụ unu isi n'ihi na nke a ziri ezi n'ime Onyenwe anyị. **2** “Sopụrụ nne gị na nna gị,” n'ihi na nke a bụ iwu mbụ nke nwere nkwa so ya. **3** “Ka ihe nwe ike na-agara gị nke ọma, ka ị biekwa ogologo ndụ n'elu ụwa.” **4** Ndị bụ nna, unu akpasukwala umụ unu iwe kama zulitenụ ha n'ożụzụ na n'ożizi nke Onyenwe anyị. **5** Ndị bụ ohu ruberenụ ndị nwee unu isi. Jirinụ nsopụrụ na egwu na obi ọcha jeere ha ozi dí ka a ga-asị na ọ bụ Kraist ka unu na-ejere ozi ahụ. **6** Ruberenụ ha isi, ọ buğhi naanị ka unu nata ihuoma ha mgbe ha nọ na-ele unu anya, kama dí ka ndị ohu Kraist, ndị na-eme uche Chineke site n'obi ha. **7** Jirinụ ọrụ na ihuoma rụo ọrụ unu dí ka ọ bụ Onyenwe anyị ka unu na-arürü ya, ọ buğhi mmadụ. **8** N'ihi na unu maara na Onyenwe anyị ga-akwughachi onye ọbula maka ihe ọma ọbula ha mere, ma ha bụ ohu maqbụ ndị nweere onwe ha. **9** Ndị a na-ejere ozi, mesonụ ndị na-ejere unu ozi mmeso n'ụzo dí otu a. Abarala ha mba, n'ihi na ị matara na unu nwere naanị otu Nna ukwu nọ n'eluiwge. Ile mmadụ anya n'ihi adighikwa n'ebe ọ nọ. **10** N'ikpeazu, dịnụ ike n'ime Onyenwe anyị na n'ime ike ya dí ukwuu. **11** Yikwasinụ ngwa agha niile Chineke ka unu nwee ike iguzosi ike megide nzube ọjọ niile nke ekwensu. **12**

N'ihi na ndị anyị na-aluso ọgụ abughị ndị mmadụ efu nwere anụ ahụ na obarai, kama ọ bụ megide ndịsi ha niile, megide ịchị isi niile, megide ike usuu mmuo ọjọ nke ike ụwa ochichiri a, megidekwa mmuo ajo ihe niile nọ n'ebe dí elu nke eluiwge. (**aiōn g165**) **13** Ya mere, yikwasinụ ngwa agha niile nke Chineke ka unu nwee ike iguzosi ike mgbe onye iro ahụ ga-aluso unu ọgụ. Ka unu nweekwa ike iguzo ọ bülädị mgbe unu chughachiri ha azụ. **14** Meenụ ka eziokwu dirị unu dí ka eriri akwa nke a na-eji ekesi akwa ike, ezi omume burukwa ihe dí mkpa dí ka ihe agha unu ji ekpučhi obi unu. **15** Werenụ njikere nke ikwusa oziooma nke udo yikwasị dí ka akpukpọ n'ụkwụ unu. **16** Mgbe niile, unu echefula ijide okwukwe unu dí ka ọta nke unu ga-eji kuchapụ àkụ niile na-enwu ọkụ nke ajo onye ahụ gagabga n'ebe unu nọ. **17** Nabatanụ nzoputa dí ka okpu igwe, werekwanụ okwu Chineke dí ka mma agha nke Mmụ Nsø na-enye unu. **18** Ma kpeenụ ekpere n'ime Mmụ n'oge niile na ụdị ekpere na aririọ niile. Nqonụ na njikere mgbe niile ma nogidekwanụ na-ekpere ndị nsø niile ekpere oge niile. **19** Na-echetakwanụ m n'ekpere, ka e nye m ike nke mkwuwa okwu, m ga-eji na-ekwupụta ihe omimi nke oziooma na-atughị egwu ọbula, **20** nke m ji maka ya büru onye nnochite anya nọ na mkporo. Kperenụ m ekpere ka m kwupụta ya n'atughị egwu ọbula dí ka m kwasiri ikwu. **21** Ugbu a, iji mee ka unu mara otu m dí na ihe m na-eme, Taikikos, nwanna m hụnụ n'anya na nwaodibo kwasiri ntukwasị obi n'ime Onyenwe anyị ga-akorọ unu ihe niile. **22** Ana m ezitere ya unu n'ihi nke a, ka o mee ka unu mata ọnọdu anyị nakwa ka ọ gbaa unu ume. **23** Ka udo na iħunanya, tinyere okwukwe nke sitere na Chineke Nna na Onyenwe anyị Jisós Kraist díjirị unu ụmụnna. **24** Ka amara dínyere ndị niile ji iħunanya na-adighị anwụ anwụ hụ Onyenwe anyị Jisós Kraist n'anya.

Ndị Filipai

1 Pol na Timoti, ndị bụ ohu Kraist Jisós, Na-edegara
unu ndị ụkochukwu, ndị okonye na ndị nsó niile
nó n'uzo nzukọ Kraist Jisós dí n'obodo Filipai. **2** Ka
amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyị, na
Onyenwe anyị Jisós Kraist dírị unu. **3** Ana m ekele
Chineke m ekele mgbe ọbụla m chetara unu. **4** N'ime
aririọ niile m na-aririọ ya mgbe niile n'ekpere m n'ihi
unu, obi m na-ejuputa n'oṇụ. **5** N'ihi inyeaka niile unu
na-enye, ime ka izisa ozioma na-agà n'ihi ọ bùladi
ruo ubgu a. **6** Amaara m n'ezie, na onye ahụ malitere
orụ ọma n'ime unu, ga-agà n'ihi ịrụzụ ya ruo ụboc'hị
Kraist Jisós. **7** Ọ bụ ihe ziri ezi n'ebe m nọ iche ụdị¹
echiche dí otu a banyere unu niile, n'ihi na unu dí
m n'obi. Ma m nọ n'agbụ maqbụ na m na-echekwa
oziomma, na mgbe m na-eme ka o guzosie ike, unu
niile esorola m keta oke n'amara ahụ. **8** Chineke bụ
onye akaebe m, otu agịụ unu niile si agusi m ike site
n'iḥunanya nke Kraist Jisós. **9** Nke a bükwa ekpere m,
ka iḥunanya unu na-ahụriṭa onwe unu na-ababiga
uba oke. Ka unu nwee ike ito eto, ruo n'inwe mmazu
na nghọta ihe niile. **10** Ka unu nwee ike nwaputa
ihe nke kachasi mma. Mgbe ahụ, unu ga-adị ọcha
n'enweghi ịta ụta ọbụla maka ụboc'hị nke Kraist. **11**
Ebe e mejuputara unu na mkpuru nke ezi omume
nke sitere na Jisós Kraist iji bulie Chineke elu ma
nyekwa ya otuto. **12** Ugbu a ụmụnna m, nke a bụ ihe
m chọrọ ime ka unu ghọta, na nsogbu niile dakwasịrị
m emeela ka orụ ikwusa ozioma na-agà n'ihi. **13** N'ihi
na ọ pütala ihe nye ndị nche nke ụlọze ahụ na onye
ọbụla ozọ, na ọ bụ naanị n'ihi na m bụ onye na-eso
Kraist ka e ji tọ m mkporo. **14** Site na mkporo a
a tịrụ m, e meela ka ọtutu ụmụnna anyị ụbụ ndị
nwere ezi ntükwasị obi n'ime Onyenwe anyị, nwekwa
oke nkwuwa okwu, izisa ozioma ahụ na-atughị egwu
ọbụla. **15** Ọ bụ eziokwu na ụfodụ ji ekworo na anya
ụfụ na-ekwusa Kraist, ma ụfodụ kwa na-ezisa ya site
n'ochichọ obi ziri ezi. **16** Ndị ahụ ji ọchichọ obi ziri ezi
na-eme nke a n'iḥunanya ebe ha matara na e tinyere
m ebe a n'ihi izisa ozioma. **17** Ndị mbụ ahụ na-ekwusa
Kraist site n'ochichọ obi nke onwe ha, ọ bughi site
n'ezi obi, ebe ha na-eche na ha ga-akpalị nsogbu nye
m n'ime mkporo. **18** Gịníkwa ka ogbochiri? Otu o dí,
maqbụ n'uzo aghugho maqbụ n'eziokwu, ihe dí mkpa
bụ n'uzo ọbụla a na-ekwusa ozioma Kraist, n'ihi nke
a ka m na-añurị oṇụ. E, m ga-añurikwa oṇụ mgbe

niile. **19** N'ihi na-amaara m na site n'ekpere unu, ya
na ịgbame nke Mmụo Jisós Kraist ihe ndị a niile
dakwasịrị m ga-emezi għoqro m nzoputa. **20** N'ihi na
olileanya m na ntükwasị obi m bụ na ihere agaghị
eme m n'uzo ọbụla, kama, aga m enwe ezi agbamume
nke ga-eme ka e bulie Kraist elu n'ahụ m, ma ubgu a
ma mgbe niile, maqbụ na ndụ, ma ọ bükwanu n'onwu.
21 N'ihi na n'ebe m nọ, idị ndụ bụ Kraist, iñwụ onwu
bükwa uru. **22** Ma ọ ụbụ na idị ndụ n'anụ ahụ, nke a
buuru m ịruputa orụ bara uru, enweghi m ike ikwu
nke m ga-ahqro. **23** Uzo ihe abuọ a na-eche m ihi:
Ma ochichọ obi m bụ ịlakwuru Kraist, n'ihi na ọ bụ
nke kachasi mma. **24** Ma ọ pütara ihe na ọ dí mkpa
nye unu ma ọ ụbụ na m adịri ndụ n'anụ ahụ. **25** Ebe
nke a doro manya, amara m na mu na unu niile ga-
aga n'ihi ịnọ maka ḥoganiha na oṇụ nke unu n'ime
okwukwe. **26** Ka mgbe m ga-abịakwute unu ozø, unu
ga-enwebiga oṇụ oke n'ime Kraist Jisós n'ihi m. **27**
Ma n'oṇodụ ọbụla, na-ebinu ndụ kwesiri ozioma nke
Kraist, ma abịara m leta unu maqbụ na abịaghị m, ka
a mata na unu guzosiri ike n'otu mmụo, werekwa otu
obi na-agba mgba n'okwukwe nke ikwusa ozioma, **28**
na-atughị ụjọ ihe ndị na-emegide unu ga-eme. Iguzosi
ike unu ga-agbara ha ezi ama banyere ịla n'iyi nke
ga-abịakwasị ha. Ma n'ebe unu nọ, ọ ga-abuṛu unu
nzoputa pütara ihe nke sikwa n'ebe Chineke nọ bịa. **29**
N'ihi na ohere ahụ e nyere unu, abughị naanị ikwere
na Kraist, kama ọ bükwa iḥụ ahụ n'ihi ya. **30** Unu nọ
na-agabiga ụdị ibu agha ahụ unu hụrụ na m gabigara,
nke unu na-anukwa na m ka nọ n'ime ya ubgu a.

2 Ya mere, ọ ụbụ na e nwere nkasiobi ọbụla dírị anyị
n'ihi njikọta e jikötara anyị na Kraist, ọ burukwa na
e nwere inyeaka ọbụla site n'iḥunanya ya, ọ burukwa
na ọ dí nnwekọ ọbụla anyị na Mmụo na-enwekọ, ọ
burụ na unu nwere obi nro na ọmịko, **2** meenụ ka
oṇụ m zuo oke, site n'inwe nnwekọta n'ilhe ọbụla,
site n'iḥurịta onwe unu n'anya, sitekwa n'inwekọ otu
mmụo, na otu uche. **3** Emela ihe ọbụla n'ihi naanị
ođimma nke gi, maqbụ bie ndụ n'uzo idötara onwe gi
otuto efu. Kama ụbụ onye wedara onwe ya ala, onye
na-ahụ ndị ọzø dí ka ndị ka ya mma. **4** Echela echiche
banyere naanị ihe metütarị gi, kama, na-eleba anya
n'ihe banyere ndị ọzø. **5** Na mmekörịta unu na ibe
unu, nweenụ ụdị uche ahụ nke dí n'ime Jisós Kraist;
6 Onye ọ bụ ezie na o nwere ụdịdị Chineke site na
mimalite ma ọ gughi ụdịdị ya dí ka Chineke dí ka ihe

o ga-ejidesi aka ike. 7 Kama, o gurụ onwe ya dì ka ihe efu, site na inara ụdịdị nke onye bụ ohu, onye nke a mürü dì ka mmadu. 8 Ebe ahụrụ ya ka o díka mmadu n'oyiyi, o wedakwara onwe ya ala, site n'irube isi ruo ọnwụ, bụ ọnwụ nke obe. 9 O bụ n'ihi nke a ka Chineke ji bulie ya elu n'ebe kachasi elu, nyekwa ya aha kachasi aha niile elu. 10 Ka o ga-abu mgbe ọbụla a kpọro aha Jisós ka ikpere niile ọbụla gbuo n'ala, ihe niile dì n'eluigwé, ndị niile bi n'uwá, na ndị bi n'okpuru ụwa. 11 Ka ire niile ọbụla kwuputa na Jisós Kraist bụ Onyenwe anyị, maka inye Chineke bụ Nna, otuto. 12 Ya mere, ezi ndị enyi m, di ka unu na-erube isi mgbe niile, o bughị naanị mgbe m nō, ma karịṣịa ugbu a m na-anoghi unu nso, gaanụ n'ihi ịruputa nzoputa unu site n'itụ egwu na ịma jijiji. 13 N'ihi na o bụ Chineke n'onwe ya na-arụ ọrụ n'ime unu, inyere unu aka ịchọ ime ihe o chorọ ka unu mee, na inyere unu aka ime ihe ahụ o chorọ. 14 N'ihe ọbụla unu na-eme, wezuganụ ntamu na ịry ụka n'etiti unu. 15 Bienu ndị unu dì ka ụmụ Chineke, ndị a na-apughị ịta ụta, ndị dì ọcha na ndị a na-apughị ibo ebubo n'ime ụwa ojoo a, n'etiti ogbo gbagoro agbagoro, na n'etiti ndị nwere obi n'azụ. Mgbe ahụ, unu ga-enwuputa n'etiti ha dì ka kpakpando n'ime ụwa! 16 Na-echekwanụ n'ihi ha okwu ahụ na-enye ndị. Ka o burụ na mgbe Kraist bijara ozo, aga m ańlịrị ọnụ, n'ihi na ọrụ m rụrụ n'etiti unu abughị ihe efu. 17 N'ezie, o burụ na-awupụ m dì ka aja ihe ọnụnụ n'elu aja n'ife ofufe nke sitere na Chineke n'ihi okwukwe unu. E, a si na e gbuo m n'ihi unu, aga m ańlịrị ọnụ na-esorokwa unu niile nwe obi ụtọ 18 otu aka ahụ, unu onwe unu kwasiri inwe obi ụtọ ma sorokwa m ịnụrịa ọnụ. 19 Enwere m olileanya n'ime Onyenwe anyị Jisós na m ga-ezitere unu Timoti n'oge na-adighị anya site ugbu a, ka m site n'ozi o ga-anata banyere unu nwee obi ụtọ. 20 Enweghị m onye ozo dì ka ya, onye ga-eche ezi echiche maka ọdịmmma unu. 21 N'ihi na ndị ozo na-echegbu onwe ha maka ọdịmmma nke ha, ma o bughị maka ọdịmmma Jisós Kraist. 22 Ma unu niile maara otu Timoti si dì oke mkpa. O dì nnqo dì ka nwa m, site n'inyeaka o na-enyere m n'orụ izisa ozioma. 23 Enwere m olileanya n'ezie izitere unu ya. M ga-emekwa nke a ma o burụ na m chorputa ihe ọnqdụ m n'ebe a ga-abu. 24 N'ezie, enwere m olileanya na site n'inyeaka Onyenwe anyị, mụ onwe m ga-abiakwutekwa unu na mgbe na-adighị anya. 25 Otu o dì, echere m na o dì mkpa ugbu a izighachiri unu Epafroditos, nwanna m na onye mụ

na ya na-arụkọ ọrụ, onye mụ na ya na-ebukọ agha, onyeozi nke unu zitere ka o bia nyere m aka n'onodụ mkpa m. 26 Ugbu a, ana m eziteghachiri unu ya, n'ihi na o na-agusị ya agụ ike ihụ unu anya. O wutekwara ya nke ukwuu, na e mere ka unu mara na o dara orịa n'oge gara aga. 27 N'ezie, o fofdụrụ nnqo ntakirị ka o site n'oria ahụ daa n'ura ọnwụ. Ma Chineke meere ya ebere. O bughị naanị ya, kama o mekwaara m ebere, n'ihi na o kweghị ka a tükwasịrị m ihe mwute n'elu ihe mwute. 28 N'ihi nke a, o na-anụ m oku n'obi izite ya n'ebe unu nō. N'ihi na amaara m na obibịa o ga-abiakwute unu ga-eme ka unu ịnụrịa ọnụ. O ga-emekwa ka ọnqdụ nchegbu m dì mfe. 29 Ya mere, ariọ m unu, werenụ ọnụ nabata ya nke oma n'ime Onyenwe anyị, na-asopukwaranụ ndị dì ka ya. 30 N'ihi na o fofdụrụ nwantị ka o nwụqo, n'ihi ọrụ nke Kraist, tinye ndụ ya n'ihe egwu iji mezuo ọrụ unu n'ebe m nō.

3 Na nchikọta okwu ndị a niile, ụmụnna m, na-anlịrịnụ ọnụ n'ime Onyenwe anyị. Ike adighị agwu m igwa unu ihe ndị a. O bakwaara unu uru ịnụ ụdi okwu a mgbe niile. 2 Kpacchapurụnụ onwe unu anya n'ebe ndị mmadu ojoo ahụ yiri nkita nō. Ndị ahụ na-eyiwasị ahụ ha. 3 N'ihi na o bụ anyị bụ ndị ezi obibi ugwu ahụ, o bughị ha, n'ihi na anyị bụ ndị na-efe Chineke site na Mmuo ya. Anyị na-anlịrị ọnụ n'ime Kraist Jisós. Anyị adighị atükwasị obi n'ihe e mere n'anụ ahụ. 4 Mụ onwe m nwere ike nwee ntukwasị obi n'ihe ndị a. N'ihi na e nwee onye chere na o pürü itükwasị obi ya n'anụ ahụ, mụ onwe m nwere ụdi ntukwasị obi ahụ karịa onye ahụ: 5 e biri m ugwu n'abalị nke asatọ site na mgbe a mürü m, abụ m onye Izrel, sitere n'agbụrụ Benjamin; abụ m onye Hibru a mürü n'etiti ndị Hibru; dì ka o si metuwa iwu abụ m onye Farisi; 6 igosi ịnụ oku n'obi m, apkagburu m chorochi, n'uzo ezi omume n'okpuru iwu, abụ m onye zuruoke. 7 Ma ihe ndị a niile m gurụ díka ihe bara uru n'oge gara aga, bupurụ m ugbu a, ihe na-abaghị uru n'ihi Kraist. 8 E, karịa nke a, apkpoala m ihe ndị a niile ihe efu, n'ihi na a pughị iji ha tñnyere idị oke ọnụahịa nke imata Kraist Jisós, Onyenwe m. N'ihi ya, etufuola m ihe ndị a niile, guo ha dì ka ihe na-abaghị uru, ka m nwee ike rite Kraist n'uru. 9 Ka e nwee ike hụ m n'ime ya. Enweghị m ezi omume nke aka m, nke dabere n'iwu, kama o bụ nke sitere n'okwukwe na Kraist, ezi omume si na Chineke nke dabeere n'okwukwe. 10

Naanị ihe m chọrọ bụ ịmara Kraist na ike dị na mbilite n'ọnwụ ya, na nnwekọ nke isoro ya keta oke n'ahụhụ ya, nakwa ka m yie ya n'ọnwụ. 11 Ka m sị otu a, ruo n'ogo nke inweta mbilite site n'ọnwụ. 12 Anaghị m ekwu na m etozuola oke, maqbụ nwezuuo ihe niile. Ma a na m agbalisi ike ka m jide ihe ahụ nke Kraist Jisós jidere m n'ihi ya. 13 Umunna m, n'ezie, abụbeghi m ihe ahụ m kwasiri ịbụ. Ma ihe m ji ike m niile na-eme bụ ichefu ihe niile ndị gara aga, na ilekwasị anya n'ihe ahụ m na-agbaso bụ nke dị m n'ihi. 14 Ana m agbasi ọso ike iji gbaruo n'isi, maka irite ihe ahụ a na-agbata n'oso, bụ okpukpko ịbanye na ndị eluigwe ahụ nke Chineke kpọrọ m site na Jisós Kraist. 15 Ka anyị niile, bụ ndị tozuru oke n'ime mmụo nwee uche dị otu a. Ọ burukwa na ụfodụ n'ime unu nwere uche ọzo dị iche, Chineke ga-ekpughere unu nke a. 16 Ka anyị jidesienụ aka ike naanị n'ihe ahụ anyị nweterela. 17 Umunna m, na-agbasonu ụdị ndị m na-ebi, chọpụtakwanụ ndị ọzo na-adị ndị dì ka anyị si adị, mee ha ihe ilere anya unu. 18 N'ihi na agwala m unu nke a ọtụtu mgbe, na-achokwa igwa unu ya ọzo ubgu a. Lee, anya mmiri dị m n'anya ubgu a m na-ekwu ya sị na e nwere ọtụtu ndị na-ebi ndị ha dị ka ha bụ ndị iro obe Kraist n'ezie. 19 Ogwugwu ndị dì otu a ga-abụ ịla n'iyi. Afọ ha bụ chi ha, ndị otuto ha díkwa n'ihere ha. Ha na-atükwasị uche naanị n'ihe nke ụwa. 20 Ma ebe obibi anyị dị n'eluigwe, ebe anyị na-atusi anya ike na Onye nzoputa bụ Onyenwe anyị Jisós Kraist ga-esi bịa. 21 Onye ga-agbanwe ahụ anyị dị ala ka ọ dì ka nke ya dị ebube, site n'ike nke mere ka o debe ihe niile n'okpuru ya.

4 Ya mere, umunna m, ndị m hụrụ n'anya, na ndị ihe ha na-agusị m agụụ ike, unu ndị na-enye m ọnụ, na ndị bụ okpueze m n'ihi ọnụ m na-arụ, bikonu, guzosienụ ike n'ime Onyenwe anyị. 2 Arịriọ m na-arịọ Yodia na Sintiki bụ, ha biko, nwe otu uche n'ime Onyenwe anyị. 3 E, ana m arịokwa gi, ezi onye mụ na ya na-arụkọ ọnụ, biko, nyere ụmụ nwanyị ndị a aka n'ihi na ha abụo bụ ndị so m rụo ọrụ ikwusa ozioma nye ndị ọzo. Ha sokwa Klement rụokwa ọrụ, bụ ndị ahụ e dere aha ha n'akwụkwọ nke ndị ahụ. 4 Na-anụrịnụ ọnụ mgbe niile n'ime Onyenwe anyị. Ka m kwuokwa ya ọzo, n'ụrịjanụ ọnụ! 5 Meenụ ka mmadụ niile jiri anya ha hụ na unu bụ ndị obioma n'ihe niile unu na-eme. Chetanụ na obịbịa Onyenwe anyị dị nso. 6 Unu echegbula onwe unu banyere ihe ọbụla. Kama n'ihe niile, sitenụ n'ekpere na arịriọ, ya na

ekele, chee ihe niile na-akpa unu n'ihi Chineke. 7 Udo Chineke, nke dị ukwuu karịa ihe ọbụla mmadụ nwere ike ighọta, ga-eche echiche uche unu na obi unu nche n'ime Kraist Jisós. 8 N'ikpeazụ, ụmụnna m, na-echenụ echiche mgbe niile banyere ihe bụ eziokwu, na ihe dị mma, na ihe ziri ezi. Na-echekwanụ echiche banyere ihe dị ọcha, ihe ọbụla mabigara mma oke, ihe ọbụla dị mma na ndị onye ọbụla nke e kwasiri jhonomi, na nke e kwasiri inwe otuto n'ihi ya. 9 Na-emenu ihe ọbụla unu si n'aka m mọta, maqbụ ihe unu nụrụ, ma ọ bụkwanụ ihe unu hụrụ m ka m na-eme. Chineke onye na-enye udo ga-anonyekwara unu. 10 Ana m ańuri ọnụ dị ukwuu n'ime Onyenwe anyị n'ihi na unu mechara malite iche echiche ọzọ banyere m. Unu bu m n'obi n'eziokwu ma unu enwetaghị ohere iziputa ya. 11 Ọ bughi na m nọ n'ọnodụ oke mkpa na ụkọ. N'ihi na amụtala m otu m ga-esi jiri ọnụ nорo n'ọnodụ ọbụla. 12 Amụtala m otu m ga-esi nорo mgbe ihe siri ike na mgbe ihe bara ụba. Amụtakwala m otu m ga-esi nwee afo ojuju n'ọnodụ ọbụla, maqbụ mgbe m na-anو agụụ, maqbụ mgbe m rijurụ afo, maqbụ mgbe m nwere ihe dị ukwuu maqbụ n'oge ụkọ. 13 N'ihi na apụru m ime ihe niile site n'inyeaka onye na-enye m ike. 14 Ma unu mere nnو nke ọma inyere m aka n'ọnodụ nsogbu nke m nọ n'ime ya. 15 Unu onwe unu ndị Filipai maara na mbido nke ozioma a, mgbe m hapụru Masidonia, na o nweghi nzukọ ọzo nyere m aka n'inye maqbụ ịnabata onyinye, ma e wezuga unu. 16 Ọ bulađi mgbe m nọ na Tesalonaika, unu ziteere m onyinye ihe karịri otu ugbo, inyere m aka na mkpa m. 17 Ọ bughiķwa na m chọrọ onyinye unu, kama ana m achọ ka mkpuru unu ga-amita baa ụba, bara unu uru. 18 Ugbu a, enweela m ihe niile na-akpa m mkpa, n'ezie, enweela m karịa ihe na-akpa m. Onyinye unu nyere m, nke Epafroditos wetara, egboola mkpa m niile. Onyinye ndị a dì ka aja na-esi isi ụtọ a chụụrụ Chineke, nke ọ na-anabatakwa nke ọma. 19 Ọ bụ Chineke m ga-egboror unu mkpa unu niile, site n'ulọakụ ebube ya nke eluigwe, n'ihi Kraist Jisós. 20 Ka otuto dírị Chineke anyị, bụ Nna anyị, ruo mgbe niile ebighị ebi. Amen. (aión g165) 21 Keleere m ndị nsø niile n'ime Kraist Jisós. Umunna ndị mụ na ha nọ na-eklekwa unu. 22 Ndị nsø niile nọ n'ebe a na-ekele unu, karịşa ndị nọ n'ulọ Siza. 23 Ka amara Onyenwe anyị Jisós Kraist dínyere mmụo unu. Amen.

Ndị Koloṣi

1 Pol, onye e mere onyeozi Kraist Jisos, site n'ochichọ Chineke, ya na nwanna anyị Timoti, **2** Na-edegara ndị Kraist nō na Koloṣi, bụ umunna ndị dì nsø na ndị kwesiri ntukwasị obi. Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyị dīrị unu. **3** Mgbe ọbụla anyị na-ekpere unu ekpere anyị na-ekele Chineke onye bụ Nna Onyenwe anyị Jisos Kraist ekele. **4** N'ihi na anyị anụla ihe banyere okwukwe unu n'ime Kraist Jisos, na otu unu si hụ ndị nsø niile n'anya. **5** Okwukwe na ihunanya nke na-esite n'olileanya nke a kwadobere unu n'eluigwe, nke unu nṣụla n'okwu nke eziokwu ahụ, bụ ozioma, **6** nke bjaruterela unu. N'ezie, dī ka o si dī n'ụwa niile, ọ na-amị mkpuru na-etokwa, dī ka o si eme n'etiti unu, site n'ubochị unu nṣụ ma ghötakwa amara nke Chineke n'eziokwu. **7** Dī ka unu siri mta n'aka Epafras, onye anyị hụ n'anya na onye anyị na ya na-ejekọ ozi. Ọ bụ onye kwesiri ntukwasị obi n'ijere Kraist ozi n'aha unu. **8** O meela ka anyị mara ụdị ihunanya unu nwere n'ime Mmụ. **9** N'ihi nke a, site n'ubochị anyị nṣụ ihe banyere ya, anyị esepughị aka ikpere unu ekpere. Anyị na-arịo ka unu juputa n'amamihe nke uche ya, n'ime nghota ma amamihe nke mmụ niile. **10** Ka unu si otu a bie ndị dī ka Onyenwe anyị chorọ. Ka unu burukwa ndị na-eme ihe ọma mgbe niile, ndị na-eme ihe na-atọ ya ụtọ n'uzo ọbụla, na ndị na-eto eto n'ihе banyere ịma Chineke mgbe niile. **11** Ebe a na-eme ka unu dī ike n'ime ike niile, dī ka ike nke ebube ya si dī. Ka unu nwee ndidi na ogologo ntachiobi, **12** na-enyenü Nna ekele site n'ọnụ, onye mere ka anyị kwesi iketa oke n'ihе nketa nke ndị nsø n'ime alaeze nke ihè. **13** N'ihi na ọ naputara anyị site n'ike nke ochichiri, bịa kpofee anyị n'alaeze nke Ọkpara ya ọ hụ n'anya. **14** Onye anyị si n'ime ya nwee nzoputa, nke bụ mgbaghara mmehie niile. **15** Ọ bụ nnqo onyinyo Chineke onye anyị na-apughị ihụ anya, burukwa onye mbụ a mṛụ n'ihе niile e kere eke. **16** N'ihi na n'ime ya ka e ji kee ihe niile dī n'ụwa na nke dī n'eluigwe, na ndị anyị pürü ihụ anya na ndị anyị na-apughị ihụ anya, ma ocheeze niile, ike niile, ịchị isi niile na ike ochichị niile. E kere ihe niile site n'aka ya nakwa n'ihi ya. **17** Ya onwe ya nọ tupu ekee ihe niile, ọ bụkwa n'ime ya ka ejikotara ihe niile n'otu. **18** Ọ bụ ya bụ isi nke anụ ahụ ahụ bụ chochị. Ọ bụ ya bụ mmalite, onye mbụ a mṛụ n'etiti ndị niile ga-esi n'onzu bilie. Nke a mere

ka ọ bụrụ onyeisi mbụ n'ime ihe niile. **19** N'ihi na ọ bụ n'ime ya ka ọ masirị ozuzu oke ya ibi. **20** Ọ bụ site na ya ka o ji mee ka ihe niile biaghachikwute ya. E mere ka udo dīrị n'etiti ya na ihe niile, maobụ ihe dī n'ụwa, maobụ nke dī na n'eluigwe site na ọbara ọ wusiri n'elu obe. **21** Unu onwe unu bụ ndị e mere ndị mba ọzo site n'ebi Chineke nō, na ndị iro n'uche unu n'ihi ajọ omume niile unu. **22** Ma ubgu a, o kpezierela unu site na-anụ ahụ Kraist, sitekwa n'onzu ya, iji chee unu n'ihi ya dīka ndị dī nsø, na ndị na-enweghi ịta ụta, na ihe ebubo ọbụla megide ha. **23** Ma ọ bụrụ na unu anogide n'okwukwe unu, bụrụ ndị gbara mgborogwu, ndị guzosisi ike, ndị na-ezewugaghị onwe ha site n'olileanya ahụ dīrị unu n'oziomma ahụ. Nke a bụ ozioma ahụ unu nṣụ, nke ekwusakwara nye ihe niile e kere eke n'okpuru eluigwe, nke e mere mụ onwe m bụ Pol, onyeozi ya. **24** Ugbu a, ana m ańlụri ọnụ n'ihi ahụnụ ndị a nke m na-ahụ n'ihi unu, ana m emeza ihe fodụrụ n'ahụnụ ahụ Kraist tara n'ihi anụ ahụ ya bụ chochị. **25** Emeela ka m bụrụ onyeozi chochị ya site n'ikike Chineke nyere m, ikwusara unu okwu Chineke n'ozuzu oke ya. **26** Nke bụ ihe omimi ahụ, nke e zoro ezo site n'oge ahụ nakwa ọgbọ niile ndị a gara aga, ma ubgu a e mekwara ka ọ püta ihé nye ndị nsø Chineke. (aión g165) **27** Ọ bụ ha ka Chineke hoputara ime ka amata akụ nke ebube nke ihe omimi a n'etiti ndị mba ọzo, nke bụ Kraist n'ime unu, onye bụ olileanya nke ebube ahụ. **28** Ọ bụ ya ka anyị na-ekwusa, na-adụ onye ọbụla ọdu, na-akuzikwara onye ọbụla ihe site n'amamihe niile. N'ihi na anyị chorọ iché mmadụ niile ọbụla n'ihi ya dī ka ndị zuruoke n'ime Kraist. **29** N'ihi nke a ka m na-adogbu onwe m n'orụ, dī ka ike ya dī ukwuu nke na-arụ ọru si dī m n'ime.

2 Ọ bụ ochichị m ka unu ghötä otu m si na-agbasị mgba ike nke ukwuu n'ihi unu, na n'ihi ndị nō n'obodo Laodisia, na ndị niile na-enwebeghi ike ihụ m ihu na ihu. **2** Ebumnobi m bụ ka a gbaa ha ume, jikọkwa ha n'otu n'ihunanya, ka ha nweta ụba niile nke nghota zuruoke na amamihe nke ihe omimi Chineke ahụ bụ Kraist n'onwe ya. **3** Ọ bụkwa n'ime ya ka ụlọkụ ihe zoro ezo niile nke amamihe na ihe ọmụma dī. **4** Ana m ekwu nke a ka onye ọbụla ghara iji ire ụtọ duhie unu ụzọ. **5** Ọ bụ ezie na anoghị m n'etiti unu n'anụ ahụ, ma anụ m n'etiti unu n'ime mmụ. Ana m ańlụri ọnụ ihụ mkpebi unu na iguzosi ike n'okwukwe unu n'ime Kraist. **6** Ya mere, dī ka unu

si nabata Kraist Jisos Onyenwe anyi, na-ebinu ndu unu n'ime ya. 7 Burunu ndi mgborogwu ha mibanyere n'ime ya, ndi a na-ewuli elu n'ime ya, ndi di ike n'ime okwukwe, di ka e si kuziere unu, ndi juputara na-inye ekele. 8 Lezienu anya ka onye obula ghara iji ozizi na amamihe efu niile nke na-achị ụwa, na aghugho duhie unu n'okwukwe. Okwu amamihe ahụ nke ihe ozizi ya na ọsịa ya niile dabeere na mmuo nke ụwa na ntuputa mmadu kama ịdabere n'ihe Kraist kwuru. 9 N'ihi na n'ime Kraist ka izuke niile nke Chineke bi n'udidị mmadu. 10 Ya mere, unu nwere ihe niile n'ime ya, onye bu isi ndi niile na-achị achị, onye bükwa isi n'ebi ike na ịchị isi niile di. 11 N'ime ya, e biri unu ugwu nke ejighị aka bie, site n'iweput ọdidi anu ahụ n'obibi ugwu nke Kraist biri. 12 Mgbe e likotara unu na ya na baptizim, e sitere n'onwu kpolite unu na ya site n'okwukwe ahụ di n'ike Chineke onye sitere n'onwu kpolite ya. 13 Mgbe unu bu ndi nwurụ anwụ n'ime mmechie unu, na n'ime ebighị ugwu nke anu ahụ mmechie unu, Chineke mere ka unu soro Kraist dirị ndi ozo. O gbaghara anyi mmechie anyi niile, 14 kagbuo iwu niile e dere ede, ya na usoro ya niile nke guzoro imegide anyi. O wezugara ha, kpogide ha n'obe. 15 Mgbe ọ napurụ ike niile, na ịchị isi niile, ngwa agha ha niile, ọ gbara ha otọ n'ihu ọha, igosi mmeri o meriri ha n'obe. 16 N'ihi ya, unu ekwela ka onye obula kpee unu ikpe banyere ihe obula unu na-eri, maqbụ ihe unu na-añu, maqbụ ihe banyere ido ụbuchi nsø, maqbụ ime mmemme ọnwa ọhụrụ maqbụ mmemme ụbuchi izuike. 17 Ihe ndi a niile bu onyinyo nke ihe ga-abia n'odinihu ma nke pütara ihe di n'ime Kraist. 18 Unu ekwela ka onye obula nke ọ na-amasi ife ndi mmuo ozi maqbụ ibi ndi umeala nke aghugho di n'ime ya, onye na-ekwu ọtụtụ okwu banyere ọhụ ọ hụrụ, si otu a na-afụli onwe ya elu n'efu n'ihi echiche nke onwe ya, maa unu ikpe ma napụ unu ihe nrite unu. 19 Onye na-adighi ejidesikwa onye bu isi aka ike, onye a na-esite n'aka ya na-eme ka ahụ niile, nke nkwonkwo ha na akwara ha niile na-ejikota n'otu, too eto di ka Chineke si chọq ka ha too. 20 Ebe ọ bu na unu esorola Kraist nwụo n'ebi ozizi na amamihe niile nke na-achị ụwa nø, gini mekwaranụ unu ji ka na-ebi ndi di ka a ga-asị na unu bu nke ụwa, gini mere unu ji na-edo onwe unu n'okpuru iwu ya di iche? 21 "Ejidela nke a aka, edetu nke a ire, ebitükwalal nke a aka?" 22 Iwu ndi a niile na-ekwu banyere ihe ndi ga-ala n'iyi mgbe a na-etinye ha n'orụ, ha sitere n'iwu na ozizi

nke mmadu. 23 N'ezie, iwu ndi a yiri ihe e ji amamihe guzobe, n'ihi ụzo o si akwali mmuo mmadu n'ife ofufe di ka ọ chọq, na iweda onwe n'ala, na ịta anu ahụ ahụ. Ma ha abaghị uru o bụla iji ha gbochie agụ ojọq nke anu ahụ.

3 Ya mere, ebe e mere ka unu bürü ndi so Kraist bilie n'onwu, tükwasinu obi unu n'ihe di n'eluigwe ebe Kraist nō n'akụkụ aka nri Chineke. 2 Ka echiche gbasara eluigwe ju unu obi. Unu atufukwala oge ichegbu onwe unu banyere ihe di n'ụwa. 3 N'ihi na unu anwụola. E zokwara ndu unu n'ime Chineke site na Kraist. 4 Mgbe Kraist onye bu ndu unu ga-aputa ihe, unu ga-esokwa ya pụta ihè n'ebube ya. 5 Meenụ ka ọchichọ ojọq niile nke ụwa di n'ime unu bürü ihe nwurụ anwụ. Unu etinyekwala aka n'ikwa iko, adighị ọcha, ọchichọ ojọq, agụ imē ihe ojọq, na anya ukwu (nke bükwa ikpere arusi). 6 O bükwa n'ihi ihe ndi a ka ọnụma Chineke na-abịakwasị ndi ahụ na-enupu isi. 7 Ihe ndi a bu ihe unu na-eme n'oge gara aga mgbe unu na-adị ndu n'ime ha. 8 Ma ugbu a bu oge iwezuga ihe ndi a niile na ndu unu: iwe, na ọnụma, na obi ojọq, na nkwalu niile, ya na okwu ihere niile na-esi unu n'onu na-aputa. 9 Unu agwala ibe unu okwu ụgha, n'ihi na unu eyipula mmadu ochie ahụ na-eme ụdi omume a. 10 Ugbu a, unu eyikwasila ndu ọhụrụ ahụ, nke e ji amamihe na-eme ka ọ di ọhụrụ n'oyiyi nke onye kere ya. 11 Nkewa obula adighị n'ime ndu a. Ọ dighị mkpa maqbụ onye Juu maqbụ onye mba ọzo, maqbụ onye e biri ugwu, maqbụ onye a-na-ebighị ugwu. O díkweghi mkpa maqbụ onye na-asu asusụ ọzo, ma ọ bu onye imē ọhịa, maqbụ onye Sitia, maqbụ ohu, ma ọ bükwanụ onye nwé onwe ya. Ihe di mkpa bu na Kraist bu ihe niile, nörökwa n'ime ihe niile. 12 Ya mere, di ka ndi Chineke hoputara, ndi di nsø na ndi ọ hụrụ n'anya, yikwasinụ onwe unu obi ọmjakio, na obi ebere, na obi di umeala, na ịdi nwayoq, na ntachiobi. 13 Na-anagidenụ ibe unu, gbagharakwa mmejọ obula ibe unu na-emejọ unu. Gbagharanụ di ka Onyenwe anyi sị gbaghara unu. 14 Nke kachasị nke, kwerenụ ka ịhụnanya na-achị achị na ndu unu, n'ihi na ọ bu nke a na-ejikota ihe niile n'otu. 15 Ka udo Kraist na-achị achị n'ime obi unu, ebe unu bu akụkụ nke otu anu ahụ ahụ, a kpọro unu ka unu nodu n'udo. Mgbe niile, nöönü na-ekele. 16 Ka okwu nke Kraist biri n'ime unu n'u ya. Werenü amamihe niile na-akuzirita ibe unu ihe, ma na-adırıjtakwa ibe unu ọdu.

Werekwanu abu oma na abu nke ime mmuo buqoro Chineke abu ekele n'obi unu. **17** Ka ihe niile unu na-eme, n'okwu maqbụ n'omume bürü nke e mere na nke e kwuru site n'aha Onyenwe anyị Jisós, na-enyekwanu Chineke Nna ekele site na ya. **18** Ndị bụ nwunye, doonu onwe unu n'okpuru di unu, dị ka ọ kwasiri ime n'ime Onyenwe anyị. **19** Unu ndị bụ di, hụnụ nwunye unu n'anya, unu ejikwala obi ilu na-emeso ha omume. **20** Ụmụntakịri, ruberenụ nne na mma unu isi n'ihe niile, n'ihi na nke a na-amasi Onyenwe anyị. **21** Unu bụ nna, unu emela ihe ga-akpasu ụmụ unu iwe, ka ha ghara ida mba n'obi. **22** Ndị bụ ohu, na-eruberenụ ndị bụ nna unu ukwu n'anụ ahụ isi n'ihe niile, na-emenụ nke a, ọ buighị naanị mgbe ha nọ na-ele unu anya, maqbụ mgbe unu chọrojịnata ihuoma, kama werenu obi unu niile, na ịtụ egwu Onyenwe anyị rubere ha isi. **23** Ihe ọbụla unu na-eme, werenu obi unu niile mee ya. Ka ọ dị ka ọ bụ Onyenwe anyị ka unu na-arụru ya, ọ buighị dị ka unu na-arụru ya mmadụ. **24** Chetanụ nke oma na unu nwere ụgwọ ọrụ nke Onyenwe anyị kwadobere inye unu, ndị ya. N'ihi na ọ bụ Onyenwe anyị Kraist ka unu na-ejere ozi. **25** Onye ọbụla na-eme ihe ojọ ga-anata ụgwọ ọrụ n'ihi ihe ojọ niile o mere. N'ihi na ile mmadụ anya n'ihi adighị ya.

4 Unu ndị nwe odibo, jirimụ ikwuba aka otø na ikpe ziri ezi na-emeso ndị ohu unu omume, ebe unu maara na unu onwe unu nwere onyenwe unu n'eluijwe. **2** Na-anogidenu n'ekpere, nọkwanu na nche na-enyekwanu ekele. **3** Na-echetakwanu anyị n'ekpere, ka Chineke meghere anyị ụzọ ikwusa ozioma, ka anyị nwee ike kwusaa ihe omimi Kraist, nke m ji maka ya nọrọ n'ulọ mkporo, **4** ka m nwee ike kwuo ya ka o doo anya otu m kwasiri. **5** Unu were amamihe na-achikọta onwe unu n'ebi ndị nọ n'ezi nọ, jizienụ ohere ọbụla unu nwere nke oma. **6** Ka okwu unu na-ekwu bürü nke juputara n'amara na-atø ụtø, ka unu mịtakwa otu e si enye mmadụ ọsisa dì mma. **7** Taikikos, ezi nwanna anyị, onye kwasikwara ntukwasị obi, onye anyị na ya na-ejekọ ozi n'orụ Onyenwe anyị, ga-akoropụ unu ihe niile banyere m. **8** Ana m ezitere unu ya, ka unu mara ihe banyere ọnodụ anyị nakwa ka ọ gbaa obi unu ume. **9** Ezi nwanna anyị nwoke bụ Onisimos, onye kwasiri ntukwasị obi, onye bükwa otu n'ime unu, so ya na-abia. Ha ga-agwa unu ihe niile na-eme n'ebi a. **10** Arıstakos, onye mü na ya nọ n'ulọ mkporo, na-ekele unu. Mak nwanne Banabas na-

ekelekwa unu. (Onye unu natara ihe ntuziaka banyere ya, o bürü na ọ biarute n'ebi unu nọ, unu nabata ya nke oma.) **11** Jisós, onye a na-akpokwa Jostus, na-ekelekwa unu. Ọ bụ naanị ndị a bụ ndị Juu mü na ha na-arụkọ ọrụ alaeze Chineke n'ebi a. Ha na-eme nnögụ nke oma, na-enye m obi ụtø. **12** Epafras, odibo Kraist Jisós na onye bükwa otu onye n'ime ọgbakó unu na-ekele unu. Oge niile ka ọ na-ekpe ekpere n'ihi unu, na-arịjị ka unu guzosie ike bürü ndị tozuru etozu na ndị kwasiri ike n'ochichọ niile nke Chineke. **13** Ana m agbara ya akaebe na ọ rụsirị ọrụ ike n'ihi unu na n'ihi ndị Laodisia na ndị Hierapolis. **14** Ezi enyi anyị Luk, onye dibia ukwu anyị na Dimas na-ekele unu. **15** Keleerenụ m ụmụnna anyị bi na Laodisia na nwanna anyị Nimfas na chọchị na-ezukọ n'ulọ ya. **16** Mgbe unu guchara akwukwọ a, hụnụ na a gukwara ya na nzukọ dị na Laodisia. Gụokwanu n'otu mgbe ahụ akwukwọ nke si na Laodisia bịa. **17** Gwanụ Akipos ka ọ kpachapụ anya rüchaa ọrụ Onyenwe anyị nyere ya iṣụ. **18** Eji m aka m dee ekele nke a mü onwe m bụ Pol. Unu echefula na m nọ n'agbụ. Ka amara dinyere unu.

1 Ndị Tesalonaika

1 Akwukwo ozi a si n'aka Pol, Saillas na Timoti. Na-abjara nzuko dì na Tesalonaika, ndị e jikötara ha na Chineke Nna, na Onyenwe anyị Jisós Kraist. Ka amara na udo díri unu. **2** Anyị na-ekele Chineke ekele mgbe niile, na-echetakwa unu n'ekpere anyị. **3** Mgbe niile ka anyị na-echeta n'ekpere nye Chineke bụ Nna, ihe gbasara ɔrụ unu nke sitere n'okwukwe, ya na iṛuṣi ɔrụ ike unu nke sitere n'iḥunanya, na iguzosi ike unu nke sitere n'olileanya unu nwere n'Onyenwe anyị Jisós Kraist. **4** Umunna anyị, anyị maara na Chineke hụrụ unu n'anya nke ukwuu, hopyata unu. **5** N'ihi na ọbughi naanị nke okwu ɔnụ ka ozioma anyị rutere unu, kama ọ bükwa n'ike, na n'ime Mmụo Nsọ nakwa mmetueta nke dì omimi. Unu maara ụdị ndị anyị biri n'etiti unu n'ihi unu. **6** Nke a mere unu ji bürü ndị na-eñomi anyị na Onyenwe anyị. N'ihi na unu jiri ɔnụ nke Mmụo Nsọ na-enye nabata ozioma ahụ, n'agbanyeghi otutu ahụhụ dì ukwuu nke o wetaara unu. **7** N'uzo dì otu a, unu ghoro ihe ilere anya nye ndị niile kwere ekwe nọ na Masidonia na Akaja. **8** Ugbu a, e sitela na ndị unu mee ka ozioma Onyenwe anyị gbasaa gabiga Masidonia na Akaja. N'ihi na a na-anụ ihe banyere okwukwe unu nwere na Chineke n'ebi niile. Ya mere, ọ díkweghi mkpa ka anyị kwuo ihe banyere ya. **9** N'ihi na ha onwe ha na-ebu ụzọ gwa anyị ihe banyere nnabata unu nabatara anyị, na otu unu si site n'ikpere aruṣi tughari, bido ife Chineke dì ndị, onye bükwa ezi Chineke, **10** na i chere Ọkpara ya onye ga-esi n'eluiwge, onye o sitere na ndị nwụrụ anwụ kulite, Jisós, onye na-anaputa anyị n'iwe nke na-abịa.

2 Unu onwe unu maara, umunna, na ọbiịa anyị biakwutere unu abughi ihe lara n'iyi. **2** Anyị tarà ahụhụ na mbụ e mekwara anyị ihe ihere na Filipai díka unu maara, ma site n'inyeaka Chineke anyị nwere obi ike igwa unu ozioma ya, o buladi mgbe a na-eguzogide anyị n'ebi o dì ukwuu. **3** N'ihi na aririọ anyị na-ariọ unu esiteghị na njehie püta maobụ n'ochichọ nke na-adighị ọcha ma ọ bükwanụ n'aghugho. **4** N'aka nke ọzo, anyị na-ekwu okwu dì ka ndị ozi Chineke nwapütara, ndị o tinyere ɔrụ ozioma a n'aka na ntukwasị obi idebe. Anyị adighị agbalị ime ihe ga-atọ mmadụ ụtọ, kama anyị chorọ ime ihe ga-atọ Chineke ụtọ, bụ onye na-enyocha echiche obi anyị. **5** O díghị

mgbe ọbuła, dì ka unu maara, anyị kwuru okwu nrafu maobụ were ụzọ aghugho zoo anya ukwu anyị nwere. Chineke bụ onye akaebe anyị. **6** O díghị mgbe anyị chorọ ka ndị mmadụ ọbuła maobụ unu, maobụ ndị ọzo, too anyị. **7** O bụ ezie, dì ka ndị ozi Kraist, anyị gara abụ ibu arụ nye unu. Kama, anyị biri n'etiti unu site n'ídị nwayoq dì ka ndị bụ nne na-azụ ụmuntakirị ha, na-elekota ha. **8** N'ihi na anyị hụrụ unu n'anya nke ukwuu ruo na ọ bughi naanị na anyị kwusaara unu ozioma Chineke kama anyị nyekwara unu ndị anyị. N'ihi na unu dì anyị n'obi nke ukwu. **9** N'ezie ụmụnna m, amaara m na unu ga-echeta otu anyị si rụo ɔrụ hujukwa anya n'etiti unu. Anyị na-arụ ɔrụ ehihi na abalị ịḥụ na anyị rütara ego ga-ezuru anyị, n'ihi na anyị achoghi ịbụ oke ibu nye onye ọbuła mgbe anyị na-ezisara unu ozioma Chineke. **10** Unu onwe unu bükwa ndị akaebe dì ka Chineke si bürü onye akaebe, na mmekorita anyị na unu bụ ndị kwere ekwe, bụ nwekorita dì ọcha na nke ezi omume, na nke ịta ụta ọbuła na-adighị na ya. **11** N'ihi na anyị mesoro onye ọbuła n'ime unu dì ka nna si emeso ụmụ nke ya, **12** na-agba unu ume, na-akasị unu obi, na-akwagidekwa unu na unu kwsiri ibi ndị kwsiri ụmụ Chineke, onye kpobataro unu n'ime alaeze ya na ebube ya. **13** N'ihi nke a, anyị ga-agà n'ihi na-ekele Chineke na-esepughi aka, n'ihi na mgbe unu nabatara okwu Chineke, bụ nke unu nṣụ n'ɔnụ anyị, unu anabataghị ya dì ka okwu mmadụ, kama otu ọ díkwa n'eziokwu, ya bụ okwu Chineke, nke na-arusikwa ɔrụ ike n'ime unu bụ ndị kweere ya. **14** Unu onwe unu, umunna m, ghọnụ ndị na-eñomi nzuko nke Chineke n'ime Kraist Jisós, ndị nọ na Judia. N'ihi na unu onwe unu hukwara otu ụdị ahụhụ ahụ n'aka ndị ala unu, dì ka ha onwe ha hụrụ n'aka ndị Juu. **15** Ndị gburu ndị amuma, gbukwaa Onyenwe anyị Jisós. Ugbu a ha na-akpagbukwa anyị na-achupụ anyị. Ha na-emegide Chineke na mmadụ niile **16** site n'igbochi anyị izisara ndị mba ọzo ozioma ka a ghara ịzoputa ha. Ha na-esite n'uzo dì otu a na-eme ka iko mmehie ha na-aju. Ma ikpe Chineke adakwasılarị ha. **17** Otu o dì, umunna anyị, mgbe anyị si n'etiti unu pụo, nọ nwa oge nta, ɔnọdu a mere anyị ndị na-enweghi nne na nna (maobụ na-anụ ahụ ọ bughi n'ime mmụo), n'ihi otu unu si gụo anyị agụ, anyị gbalịri ihu unu. **18** Anyị gbalisiri ike ibiakwute unu, karışia, mü onwe m bụ Pol gbalịri, gbalịa ịbjia, ma ekwensu gbochiri anyị. **19** N'ihi na olee ihe bụ olileanya anyị, maobụ ɔnụ anyị,

maɔbu okpueze anyi, nke anyi ga-eji nyaa isi mgbe a ga-eme ka anyi niile guzo n'ihu Onyenwe anyi Jisɔs Krajst, mgbe o ga-abia? O bu na o bughij unu onwe unu? 20 N'ezie, unu onwe unu bu oñu na otuto anyi.

3 Ya mere, mgbe anyi na-apughij ìnagide ya gaa n'ihu, anyi kpebiri iñø naanị anyi n'Atens. 2 Anyi zipuru Timoti, onye bu nwanna anyi, onye anyi na ya so na-arụru Chineke oru site n'ikwusa ozioma Krajst, ka o bjakwute unu, kasie unu obi, meekwa ka unu guzosie ike n'okwukwe unu. 3 Ka unu hapu ida mba n'ihu mkgpagbu ndi a na-akpagbu unu. Ma ana m eche na unu onwe unu maara na nke a ga-abu ihe nketa anyi. 4 N'ihu na mgbe anyi na unu no, anyi buru ụzo gbaara unu ama na ihe ndi a aghaghij ibjakkwasị unu. Ugbu a, ihe niile emezuola di ka unu matakwaro. 5 N'ihu nke a, mgbe m hụru na m apughij ìnagide ihe ndi ahụ, eziri m ozi, ka a choputa maka okwukwe unu. N'ihu na ujo m bu ma eleghị anya o nweela ụzo onye ọnwunwa ojoo ahụ si nwaa unu ọnwunwa n'oge a, mee ka ndogbu niile anyi dogburu onwe anyi n'orū n'etiti unu bürü ihe lara n'iyi. 6 Ma ugbu a, Timoti esitela n'ebe unu no loghachikwute anyi. O wetara ozioma banyere okwukwe unu na ihunanya unu. O mekwara ka anyi mata na unu na-enwe ezi nicheta banyere anyi mgbe niile, na o na-agusị unu agusị ihe ihụ anyi anya, di ka o si agukwa anyi ihụ unu anya. 7 N'ihu nke a, umunna anyi, anyi aburulà ndi a gbaraa ume nke ukwuu, o büladi n'ime mkgpagbu niile nke anyi no n'ime ya, n'ihu iguzosi ike nke unu guzoro n'okwukwe unu. 8 Ugbu a anyi ga-adị ndu, ma o bürü na unu eguzosie ike n'ime Onyenwe anyi. 9 Olee ụdi ekele anyi pürü ikele Chineke n'ihu akukọ nyere anyi oñu n'ihu Chineke anyi n'ihu unu. 10 Ehihie na abalị niile, anyi na-arịo ka anyi hụ unu ihu na ihu, ka anyi nwee ike tinyezuo ihe fodurụ n'okwukwe unu. 11 Ugbu a, ka Chineke Nna anyi na Onyenwe anyi Jisɔs Krajst megheere anyi ụzo ibjakkwute unu. 12 Ka Onyenwe anyi meekwa ka unu baa ụba, ka unu babiga ụba oke n'ihunanya unu nwere nye ibe unu, na ndi ozokwa, di ka ihunanya anyi si dì ukwuu n'ebe unu no. 13 Ka o mee ka obi unu guzosie ike n'idi nsø, na-enweghị ita ụta ọbula, n'ihu Chineke na Nna anyi, n'obibia nke Onyenwe anyi Jisɔs ya na ndi nsø ya niile.

4 N'ikpeazu, umunna anyi, anyi na-arịo ma na-akwagidekwa unu n'ime Onyenwe anyi Jisɔs, di ka unu mutara site n'aka anyi otu unu kwasiri isi bie ndu,

nakwa ime ihe ga-atọ Chineke ụtọ. Unu na-eme nke a karịa. 2 N'ihu na unu maara ụdi ndumodụ ahụ sị n'aka Onyenwe anyi Jisɔs nke anyi nyere unu. 3 N'ihu na nke a bu ọchichọ Chineke, bu i di nsø unu. Ka unu wezuga onwe unu site na ikwa iko, 4 ka onye ọbula n'ime unu mata ido ahụ nke onwe ya n'ugwu na n'idi nsø. 5 O bughij n'uzo imejuputa ọchichọ ojoo nke anu ahụ di ka ndi mba ozø na-amaghị Chineke. 6 Ka onye ọbula ghara imegbu maɔbu ighogbu nwanna ya n'okwu a. N'ihu na Onyenwe anyi ga-ata onye na-eme ihe di otu a ahụhụ, di ka anyi gwara unu na mbụ, na-adosikwa unu aka na ntị ike. 7 N'ihu na ọkpukpo Chineke kpọro anyi abughị ka anyi na-ebi ndu adighị ọcha kama o chorò ka anyi díri nsø. 8 Ya mere, onye ọbula nke jürü inara ntuziaka a, o bughij mmadụ ka o jürü, kama o bu Chineke onye na-enye unu Mmuo Nsø ya. 9 Ugbu a, ihe gbasara ihunanya nke kwasiri idị n'etiti umunna, o kwasighị ka anyi gwa unu ihe ozø banyere ya. N'ihu na unu onwe unu bu ndi Chineke kuziri ka unu nwee ihunanya n'ebe ibe unu no. 10 Ma n'ezie, unu na-hụ umunna anyi niile bi na Masidonia n'anya. Ma anyi na-arịosikwa unu arịri ike sị unu na-ahụkwa ha n'anya karịa ka unu hụru ha ugbu a. 11 Nweenü agụụ ibi ndu nwayo, na-arükwanụ oru díri unu. Jirikwanụ aka unu na-arụ oru díka anyi gwara unu, 12 nke a ga-eme ka ndu unu na-ebi kwa ụboghị wetara unu nsopuru n'ebe ndi na-ekweghị ekwe no, meekwa ka unu ghara i dabere n'onye ọbula. 13 Umunna m, anyi chorò ka unu mata ihe banyere ndi otu anyi ndi dara n'ura ọnwụ, ya ewutela unu díka o si ewute ndi ozo ndi na-enweghị olileanya. 14 N'ihu na ebe o bu na anyi kweere na Jisɔs nwurụ ma sitekwa n'ònwụ bilie, n'otu aka ahụ, anyi kwenyekwara na site na Jisɔs, Chineke ga-akpolite ndi niile nwurụ anwụ. 15 N'ihu na okwu nke Onyenwe anyi nke anyi na-akuziri unu bu nke a, na anyi ndi dì ndu ruo ọbibia Onyenwe anyi agaghị ebu ndi dara n'ura ọnwụ ụzo. 16 N'ihu na Onyenwe anyi n'onwe ya ga-esi n'eluigwe rịdata, o ga-ewere olu ike kpoo oku, werekwa olu nke onyeisi ndi mmuo ozi na ụda opị ike nke Chineke. Mgbe ahụ ndi niile nwurụ n'ime Krajst ga-ebu ụzo bilie. 17 Mgbe ahụ, anyi onwe anyi, ndi dì ndu, ndi fodurụ n'uwá, ka a ga-eweli anyi na ha elu n'ime igwe ojii, iga izute Onyenwe anyi na mbara eluigwe, ebe anyi na Onyenwe anyi ga-anö ruo mgbe ebighị ebi. 18 Ya mere, werenu okwu ndi a, na-agba onwe unu ume mgbe niile.

5 Ugbu a, ụmụnna, banyere oge na mgbe ihe ndị a ga-emezu. Echeghị m na ọ dí mkpa i degara unu akwukwọ. **2** Dị ka unu maara nke ọma na ụboghị Onyenwe anyị ga-abịa dí ka onye ohi si abịa n'abalị. **3** Mgbe ha ga na-asị udo, na nchekwa dí, mgbe ahụ, na mberede, mbibi ga-abịakwasi ha dí ka ihe mgbu sị adakwasị nwanyị ime na-eme, nke ga-eme ka onye ọbula ghara inwe ike ịgbapụ. **4** Ma unu onwe unu, ụmụnna, anoghi n'ochichirị, nke ụboghị ahụ ga-abịakwasi unu na mberede díka onye ohi. **5** Unu niile bụ ụmụ nke ihe na ụmụ nke ehihie, anyị abụkwaghị nke ochichirị maobụ nke abalị. **6** N'ihi nke a, ka anyị ghara idị na-arahụ ụra dí ka ndị ọzọ, kama ka anyị mürüanya ka anya dokwaa anyị. **7** N'ihi na abalị bụ mgbe ndị na-arahụ ụra ji arahụ ụra. Ọ bükwa n'abalị ka ndị mmanya na-egbu na-añubiga mmanya oke. **8** Ma ebe anyị niile bụ ndị nke ihe, ka anyị bürü ndị anya doro, ndị yi okwukwe na iħunanya díka ihe ikpuchi obi, yikwasikwa olileanya nke nzoputa dí ka okpu igwe. **9** N'ihi na Chineke akwadebeghị ikpe ọmụma na egwu nye anyị. Kama ka anyị nweta nzoputa site n'okwukwe anyị nwere n'Onyenwe anyị Jisos Kraist. **10** O nwụrụ n'ihi anyị ka ọ bürü, ma anyị dí ndụ ma anyị nwụrụ anwụ, anyị ga-esoro ya díri ndụ. **11** Ya mere, na-akasirịtanụ onwe unu obi. Na-emekwanụ ihe ọbula ga-ewuli ibe unu elu dí ka unu si eme. **12** Anyị na-arịoşị unu ike, ụmụnna, ka unu na-asopụrụ ndị niile na-adogbu onwe ha n'orụ n'ihi unu, ndị ahụ na-elekota unu n'ime orụ Onyenwe anyị, na ndị ahụ nadadụ unu ọdụ. **13** Ka unu na-akwanyere ha ugwu site n'iħunanya n'ihi ụdị orụ ha na-arụ. Ka unu na mmadụ ibe unu birikwa n'udo. **14** Ma ugbu a, anyị na-arịo unu, ụmụnna, na-adunụ ndị na-anō nkịtị ọdụ, na-agbanụ ndị dara mba ume, nyerenụ ndị na-adighị ike aka, nwekwanụ ndidi n'ebe ha niile nọ. **15** Ka onye ọbula ghara inyeghachi mmadụ ibe ya ihe ojoo n'onodụ ihe ojoo. Kama gbalisienụ ike ime ezi ihe n'ebe ibe unu nọ na n'ebe mmadụ niile nọ. **16** Na-añurinụ ọnụ oge niile. **17** Na-ekpenụ ekpere oge niile na-esepughi aka. **18** Na-enyenụ ekele mgbe niile banyere ihe niile, n'ihi na nke a bụ ọchichọ Chineke banyere unu ndị bụ nke Kraist Jisos. **19** Unu emenyula oku Mmụo Nso. **20** Ọzọ unu eledala okwu ndị amụma anya. **21** Kama na-anwalenụ ihe niile ma na-ejidesikwanụ ihe niile dí mma aka ike. **22** Wezuganụ onwe unu n'ihe ojoo niile. **23** Ka Chineke ya onwe ya, bụ Chineke nke udo, doo unu nsọ n'uzo niile. Ka e debezuo mmụo unu

na mkpuruobi unu na anụ ahụ unu nsọ, na-enweghi ntụpo ọbula ruo ụboghị ọbịbia Onyenwe anyị Jisos Kraist. **24** Onye ahụ kpọro unu ga-emezu ihe ndị a, n'ihi na ọ bụ onye kwasiri ntukwasị obi. **25** Biko ụmụnna, na-ekperenu anyị ekpere. **26** Werenu isurita ọnụ dí nsọ na-ekele ụmụnna anyị dum. **27** Iwu m na-enye unu site n'aha Onyenwe anyị bụ ka unu guputa akwukwọ a n'ihu ụmụnna niile. **28** Ka amara Onyenwe anyị Jisos Kraist dinyere unu niile.

2 Ndị Tesalonaịka

1 Pol, na Sajlas, na Timoti dere akwukwọ a, Nadegeara nzukọ dì n'obodo Tesalonaịka n'ime Chineke Nna anyị, na n'ime Onyenwe anyị Jisọs Kraist. **2** Ka amara na udo nke sitere na Chineke Nna anyị, na Onyenwe anyị Jisọs Kraist dịrị unu. **3** Umunna, anyị aghaghị ikele Chineke ekele mgbe niile banyere unu. O kwasiri ka anyị mee otu a, n'ihi okwukwe unu na-abawanye. Ihụnanya onye ọbụla n'ime unu nwere n'ebe ibe ya nọ na-abawanyekwa. **4** N'ihi nke a, anyị na-eji unu na-anaya isi n'etiti nzukọ Chineke niile. Anyị na-akorọ ha otu unu si jiri ntachiobi nogidesie ike n'ime nsogbu niile dakwasịrị unu, na otu unu si nwee okwukwe dì ukwuu, o bụladị n'etiti oke mkpagbu a na-akpagbu unu. **5** Ihe ndị a niile na-egosi na ikpe Chineke bụ nke ziri ezi, nke e ji eme unu ndị kwasiri alaeze Chineke, nke unu na-ata ahụhụ n'ihi ya. **6** Chineke bụ onye ezi omume n'ezie. O ga-eji mkpagbu kwugħachị ndị na-akpagbu unu. **7** O ga-enyekwa unu bụ ndị a na-akpagbu na anyị onwe anyị ezumike. O ga-eme nke a mgbe a ga-eme ka Onyenwe anyị Jisọs ya na ndị mmuọ ozi si n'eluigwe püta ihè. **8** O ga-abịa n'udị ire ọkụ taa ndị ahụ na-amaghị Chineke ahụhụ na ndị jụrụ ịnabata ozioma nke Onyenwe anyị Jisọs Kraist. **9** Ndị a ga-ata ahụhụ mbibi ruo ebighị ebi, ebe ha na-agaghị ahụ ihu Onyenwe anyị na ebube nke ike ya, (aiōnios g166) **10** n'ubochị ahụ o ga-abịa ịnara ija mma na otuto, n'ime ndị nsọ ya, ya na ka o bụrụ ihe ịtụnanya n'ebe ndị kweerenụ nọ, n'ihi na unu kwenyere ama nke ozioma ahụ anyị gbaara unu. **11** N'ihi nke a, anyị na-anogide n'ekpere n'ihi unu, na-ariọ ka Chineke guo unu dịka ndị kwasiri ọkpukpọ o kporo unu, na-ariokwa ka o site n'ike ya mee ka unu mezuo ebumnobi nke ihe dì mma, na ezi ọru niile nke okwukwe. **12** Ka e nye aha Onyenwe anyị Jisọs otuto n'ime unu, unu onwe unu n'ime ya kwa, dì ka amara nke Chineke anyị na nke Onyenwe anyị Jisọs Kraist si di.

2 Ma ihe banyere ọbịbịa Onyenwe anyị Jisọs Kraist, na nzukọ anyị na ya ga-ezukọta, anyị na-adusị unu ọdu ike umunna. **2** Ka unu ghara ịma jijiji maobụ ịtụ egwu n'uche unu n'ihi amụma, maobụ okwu maobụ akwukwọ ozi e dere dì ka o sitere n'aka anyị, nke nasaị n'ubochị Onyenwe anyị eruola. **3** Unu ekwela ka onye ọbụla duhie unu n'uzo ọbụla, n'ihi na ụbочị

ahụ agaghị abịa tutu ruo mgbe oke inupu isi ga-adị, na mgbe a ga-ekpughe onye mmebi iwu ahụ nke a kara akara ịla n'iyi. **4** Onye mmebi iwu ahụ ga-ebuli onwe ya elu megide ihe niile a na-akpọ chi maobụ nke a na-efe ofufe, nke ga-eme ka o dozie onwe ya n'ulonṣo Chineke, na-ekwuputa na ya bụ Chineke. **5** Unu echetaghị ihe m gwara unu n'oge mü na unu nọ banyere ya? **6** Ma ubgu a, unu maara na o nwere onye na-egbochi ya ka o hapu iputa ihe. N'ihi na mgbe o ga-apuṭa bụ mgbe oge ya ruru. **7** Ma orụ nzuzo nke mmebi iwu ebidolarị ubgu a, ma onye ahụ na-egbochi ya ibabiga uba oke ga-anogide na-eme otu a tutu ruo mgbe oge e wezugara ya. **8** Mgbe ahụ, a ga-eme ka onye mmebi iwu ahụ püta ihè, bụ onye Onyenwe anyị Jisọs ga-eji ume o ga-esi n'ọnụ ya kuputa laa n'iyi, ma mee ka o ghara ịdikwa ọzọ site n'obịbịa ya. **9** Obịbịa onye mmebi iwu ahụ ga-abụ dì ka ọru ekwensu si dì, site n'ike jụrụ ọru ebube aghughị na ihe ịribama dì iche iche, na ọru ịtụnanya aghughị dì iche iche nke ụgha. **10** Ya na ụdị ọru ojoo dì iche iche nke o ga-eji duhie ndị ahụ na-ala n'iyi. Ha ga-ala n'iyi n'ihi na ha jụrụ ihu eziokwu n'anya ma nwee nzoputa. **11** N'ihi nke a, Chineke ga-ahapụ ha ka e duhie ha, ka ha jiri obi ha niile nabata okwu ụgha ndị a. **12** Ihe nke a pütarị bụ na ndị niile na-ekweghị n'eziovwu ahụ ma nwee mmasị n'ajọ omume ka a ga-ama ikpe. **13** Anyị kwasiri inye Chineke ekele mgbe niile n'ihi unu umunna ndị Onyenwe anyị hụrụ n'anya. N'ihi na Chineke esitelari na mmalite hoputa unu ka unu bürü ndị a zoputara site n'ọru ido nsọ nke Mmuo Nsọ na site n'okwukwe unu n'eziovwu ahụ. **14** N'ihi nke a, o kporo unu site n'ozima anyị ka unu nweta otuto nke Onyenwe anyị Jisọs Kraist. **15** Ya mere, umunna, nogidenu n'ozizi ahụ anyị mere ka unu mọta site n'ozizi anyị ziri unu, maobụ na akwukwọ anyị deere unu. **16** Ka Onyenwe anyị Jisọs Kraist n'onwe ya, na Chineke Nna anyị, onye hụrụ anyị n'anya, site n'amara ya nye anyị agbamume dì ebighị ebi na ezi olileanya, (aiōnios g166) **17** gbaa obi unu ume, ma mee ka unu guzosie ike n'iru ọru na ikwukwa ihe niile dì mma.

3 N'ikpeazụ, umunna, na-ekperenụ anyị ekpere ka ozi Onyenwe anyị gaa n'ihu na-agbasa ruo ebe niile ma bürü ihe a na-asopụrụ, dì ka o gbasara n'etiti unu. **2** Ka e nwee ike naputa anyị n'aka ndị ajọ mmadụ, n'ihi na o bughị mmadụ niile nwere okwukwe. **3** Ma

Onyenwe anyị kwesiri ntụkwasị obi, o ga-echebe unu ma gbaakwa unu ume ka unu hapụ ịdaba n'aka ajo onye ahụ. **4** Anyị nwere nchekwube n'ime Onyenwe anyị na unu na-eme ma ga-anogidekwa na-eme ihe niile anyị nyere unu n'iwu. **5** Ka Onyenwe anyị duzie obi unu ighoṭa iḥụnanya Chineke ya na ụdị ntachiobi Krajst nwere. **6** Umunna, nke a bụ iwu anyị na-enye unu site n'aha Onyenwe anyị Jisos Krajst. Ka unu zere onye ọbula kporo onwe ya onye kwere ekwe n'ime unu na-ebi ndụ umengwụ na onye na-adighị eso ozizi nke unu natara n'aka anyị. **7** N'ihi na unu maara nke ọma n'ime onwe unu na unu kwesiri igbaso omume anyị. O nweghi mgbe ọbula unu hụrụ anyị ka anyị na-agaghari hapụ ọrụ anyị kwesiri ịru. **8** O nweghi onye ọbula anyị riri nri ya nke anyị na-ebughi ụzo kwụo ya ụgwọ. Kama anyị rusirị ọrụ ike, doğbukwaa onwe anyị n'ọrụ ehhie na abalị, ka anyị ghara ibụ ibu aro nye onye ọbula. **9** O bughị na anyị enweghi ikike ịnara unu ihe oriri, kama o bụ ka anyị kuziere unu site n'omume anyị ihe unu ga na-eñomi. **10** O büladi mgbe anyị na unu nọ, anyị nyere unu iwu a sị, “Onye ọbula na-agaghị ọrụ ya erila nri.” **11** Ma anyị anụla na ụfodụ n'etiti unu na-anị nkịtị na-arughị ọrụ ọbula, kama ndị dị otu a na-agaghari, na-etinye anya n'ihe na-agbasaghị ha. Ha anaghị arụ ọrụ ọbula. **12** Anyị na-enye ndị a iwu, na-adusịkwa ha ọdụ ike site n'aha Onyenwe anyị Jisos Krajst, si ha wetuo obi ha ala rusie ọrụ ha ike. Ka ha riekwa nri ha ji aka ha rupuṭa. **13** Otu o dị umunna, unu ekwela ka ike ịru ọrụ ọma gwụ unu. **14** Ma o bürü na ndị ọbula adighị erube isi nye ihe anyị kwuru n'ime akwukwọ ozi a, hụbanụ ndị dị otu a ama ma kwusịkwa iso ha nwekọ ihe ọbula, ka ihere mekwa ha. **15** N'agbanyeghi nke a, unu agukwala ha dị ka ndị iro unu, kama nyenụ ha ndumodụ dị ka umunna. **16** Ugbu a, ka Onyenwe anyị, onye udo na-esi n'aka ya abịa tükwasịri unu udo ya mgbe niile, n'ime onodụ ọbula unu nọ n'ime ya. Onyenwe anyị nonyekwara unu. **17** Mu onwe m bụ Pöl ji aka m depuṭa ekele a, nke m na-ekele unu niile. Nke a bụ ihe e ji arịba akwukwọ niile m dere ama. Otu a ka m si ede ihe. **18** Ka amara Onyenwe anyị Jisos Krajst dinyaere unu niile.

1 Timoti

1 Pol, onyeozi Kraist Jisos site n'iwu Chineke Onye nzoputa anyi, na nke Kraist Jisos, onye bu olileanya anyi, **2** Na-edegara gi bu Timoti ezi nwa m n'ime okwukwe akwukwo a. Ka amara, na ebere na udo nke sitere na Chineke bu Nna, na Kraist Jisos Onyenwe anyi diri gi. **3** Dị ka m gbara gi ume, mgbe m na-agha Masidonia, nogide n'Efesos ka i nwee ike nye mmadu ụfodu iwu ka ha ghara iga n'ihi n'izi ükpuru dì ihe. **4** Mee ka ha kwusi iko ogologo akukwo, na inyoche ihe gbasara usoro omumụ dì ihe ihe nke na-adighi agwu agwu. N'ihi na ihe ndị a na-eweta ajuju na ịrụ ụka na-abaghị uru, kama inyere ndị mmadu aka inabata ụzo ahụ Chineke kwadoro site n'okwukwe. **5** Ihe anyi bu n'obi nye iwu a, bu ka a kwalite iħunanya nke sitere n'obi ocha na ezi akonuche, na okwukwe nke aghugho na-adighi. **6** Ụfodu e sikwala n'ihe ndị a dapu, jehie ụzo, site n'oke ịrụ ụka na-abaghị uru. **7** Ha choror ịbụ ndị ozizi iwu ma ha amaghị ihe ha na-ekwu maobu ihe ha na-akwadosi ike. **8** Ma anyi maara na iwu dì mma, ma ọ bụrụ na onye obula ewere ya mee ihe a choror ka e jiri ya mee. **9** Ma emeghi iwu n'ihi ndị ezi omume. Kama, e mere iwu n'ihi ndị ahụ na-emebi iwu na ndị na-enupu isi, ndị kpọro Chineke asi na ndị mmehie, ndị rürü aru, ndị na-egbu nna ha na nne ha, na ndị na-egbu mmadu ibe ha, **10** na ndị na-akwa iko na ndị ikom na-emeru onwe ha n'ahụ ndị ikom ibe ha, ndị na-azụ ahịa ndị ohu, na ndị ığha niile, na ndị na-agba ama ığha, tinyere ihe ndị ahụ niile megidere ezi ozizi ahụ, **11** nke dabara n'ozioma ahụ dì ebube, nke Chineke dì ngozi, nke o nyefere m n'aka na ntukwasị obi ichebe. **12** Ana m ekele Kraist Jisos Onyenwe anyi ekele, onye na-enye m ike, n'ihi na ọ gurụ m dì ka onye e kwasiri itukwasị obi mgbe ọ hoputara m ijere ya ozi. **13** Ọ bụ ezie na n'oge gara aga, abụ m onye na-ekwujo Chineke na onye na-akpagbu ndị ya, bùrùkwa onye na-emegide emegide. Ma Chineke meere m ebere n'ihi na m mere ihe ndị ahụ n'ọnodu amaghị ihe, na enweghi okwukwe. **14** Ma Onyenwe anyi wukwasirị m amara ya, nke babigara ụba oke, ya na okwukwe na iħunanya n'ime Kraist Jisos. **15** Okwu a kwasiri ntukwasị obi, kwasikwa ka anabata ya nke oma: Kraist Jisos bjara n'uwa izoputa ndị mmehie, nke mü onwe m bụ onyeisi ha. **16** Ọ bụ n'ihi nke a ka e ji gosi m ebere, ka Kraist Jisos site n'ime m, bụ onye kachasi dì njø, gosi enweghi

ogwugwu nke ntachiobi ya, ka m bụrụ ihe nlere anya nye ndị ahụ niile ga-ekwere na ya, ma nata ndị ebighi ebi. (aiōnios g166) **17** Ugbu a, ka enye Eze ahụ na-adị ruo mgbe niile, Onye na-adighi anwụ anwụ, Onye a na-adighi ahụ anya, Onye naanị ya bụ Chineke, nsopuru na otuto ruo mgbe niile ebighi ebi. Amen. (aiōn g165) **18** Ugbu a, Timoti nwa m, ana m enye gi ndumodụ a dì ka amụma ahụ e buru banyere gi n'oge gara aga si dì. Ka i site n'igbaso ya nwe ike ịlụ ezi ogu ahụ. **19** Jidesie okwukwe i nwere ike, ya na ezi akonuche. N'ihi na ụfodu ajula ezi akonuche ma si otu a dapu n'okwukwe. **20** Haimenios na Alegzanda so na ndị a. Ewerela m ha nyefee Ekwensi n'aka, ka ọ taa ha ahụ tutu ruo mgbe ha mütara na ha ekwesighi ikwu okwu nkwlulu megide Chineke.

2 Na mbụ, ana m arịo ka e kpee ekpere, kwuchite ọnụ ndị ọzo n'ekpere, ma nye ekele n'isi mmadu niile, **2** kpee ekpere maka ndị eze niile, na ndị niile nọ n'ọnodu ọchichị, ka anyi nwee ike bie ndị udo na nke nsogbu na-adighi, n'ime ịsopuru Chineke dì ka ọ choror. **3** Nke a bükwa ihe dì mma na ihe na-atọ Chineke Onye nzoputa anyi ezi ụtọ. **4** Onye choror ka a zoputa mmadu niile, ka ha niile bijaruo na mmazu nke eziokwu. **5** N'ihi na ọ bụ naanị otu Chineke dì. Ọ bükwa naanị otu onye ogbugbo dì n'etiti Chineke na mmadu. Kraist Jisos, onye ya onwe ya bụ mmadu. **6** Onye weere onwe ya ka ọ bụrụ ihe mgbaputa n'ihi mmadu niile, nke bụ igba ama a na-enye n'oge ya. **7** N'ihi nke a, a hoputara m ka m bụrụ ọnụ na-ekwuru ọha nakwa onyeozi, na onye nkuzi nye ndị mba ọzo banyere ezi okwukwe ahụ. Eziokwu ka m na-ekwu, anaghị m agha ığha. **8** N'ihi nke a, achoror m ka ndị ikom, n'ebi niile na-achili aka dì nsọ elu n'ekpere, na-ebughị iwe n'obi, na-arukwaghị ụka. **9** Achokwara m ka ndị inyom kwadoo onwe ha n'uzo kwasiri ekwesi, ka ha jiri nsopuru na uche zuruoke choror onwe ha mma. Ọ bughị isi a kpara akpa, ma ọ bükwanụ ngwa mma nke ọlaedo maobu pieal, maobu uwe dì oke ọnụahịa ha na-eyi. **10** Kama site n'ezì oru oma ha nke kwasiri ndị inyom na-ekwuputa na ha na-ekpere Chineke. **11** Nwanyị kwasikwara iji obi dì umeala na obi dì nwayo geet nti mütakwa ihe mgbe a na-ezi ihe. **12** Ekwenyeghi m ka nwanyị zie ihe, maobu ka ọ bụrụ onyeisi n'ebi ndị nwoke nọ. Ha kwasiri ịno nwayo mgbe obula unu zukor. **13** Ọ bụ n'ihi na e buru ụzo kee Adam tupu e kee Iiv. **14** Ọ bükwaghị Adam ka a

ghogburu, kama o bu nwanyi ka a ghogburu mee ka o buru onye mmebi iwu. **15** Ma a ga-azoputa ha site n'omumụ nwa ma o buru na ha anogide na-ebi ndu okwukwe na iħunanya, na idị nsø, na nke uche zuruoke.

3 Nke a bu okwu kjesiri ntukwası obi ma burukwa eziokwu, bu nke na-asị, o buru na onye əbula na-achø onodù iħu ɣkochukwu, o na-achø ezi ɔru kacha mma. **2** Ya mere onye ɣkochukwu kjesiri iħu onye a na-adighi ata ɻta, onye luru otu nwunye, onye obi umeala, onye na-achikota onwe ya nke ɻma, onye nwere nsopuru, onye na-anabata ndi ɻbia n'ulø ya, nakwa onye nwere ike ikuzi ihe. **3** O gaghi abu onye na-añubiga mmanya oke, o gaghi abu onye na-alukari ɔgu, kama o ga-abu onye dì nwayoq, onye na-ahughi okwu na ɻka n'anya, na onye na-adighi ahü ego n'anya. **4** O ga-abu onye na-achizi ezinaulø ya nke ɻma, burukwa onye na-achikwa ȫmụ ya inwe nsopuru n'uzo əbula. **5** (N'ihi na o buru na mmadu enweghi ike chikotazie ezinaulø ya, o ga-esi ariaa chizie chocchi Chineke?) **6** O gaghi abu onye chegharir ɣħur, ma o bughij ya, o ga-afli onwe ya elu n'inya isi, ma si otu a daba n'omumua ikpe di ka ekwensu. **7** O ga-abukwa onye nwere ezi ama n'ebe ndi no n'ezi no, ka o ghara idaba n'onodù ihere nakwa n'onya ekwensu. **8** Otu ahü kwa, ndi a hoputara ijere chocchi ozi aghaghij iħu ndi kjesiri nsopuru, ndi na-enweghi ire abu, ndi kjesiri ntukwası obi. Ha agaghij abu ndi na-añubiga mmanya oke na ndi akpíri ego na-agbaso uru n'ezighi ezi. **9** Ha ga-abu ndi ji akonuche di ɻcha na-ejidesi eziokwu nke okwukwe anyi ike. **10** Tupu a hoputa ha ɻru ɔru a, a ga-ebu ȫzq nwalee ha. O buru na ha enweghi ebubo əbula megide ha, mgbe ahü, a ga-eme ha ndi na-eje ozi na chocchi. **11** Otu aka ahü kwa, ndi nwanyi kjesikwara iħu ndi nwere nsopuru n'uzo əbula, ndi na-adighi ebu iro n'obi, ndi na-adighi agba asir, kama ndi nwere obi umeala, na ndi kjesiri ntukwası obi n'ihe niile. **12** Ndị niile a ga-ahoputa ije ozi na chocchi aghaghij iħu ndi nwere naanị otu nwunye, ndi na-achizi ȫmụ ha na ezinaulø nke aka ha nke ɻma. **13** N'ihi na ndi ahü ruru ɔru ije ozi ha nke ɻma nwere ugwo ɔru. Ugwo ɔru ha bükwa nsopuru ahü ndi ozø ga-asopuru ha, na nkwuwa okwu ha nwere banyere okwukwe a n'ime Kraist Jisøs. **14** Enwere m olileanya na m ga-abia ileta gi na mgbe na-adighi anya, ma ana m edere gi ihe ndi a. **15** Asị na m enweghi ike

bia ɔsiiṣo, i ga-amata otu ndi mmadu kjesiri isi bie obi n'ezinaulø Chineke, nke bu nzuko nke Chineke di ndu, ogidi na ntqala nke eziokwu ahü. **16** Karichasja nke a, o bu ihe omimi di ukwuu, bu ntqala ebe ezi idị nsø si walite: O pütara ihe n'udidị mmadu, Mmuo Nsø gosiri na o bu onye ezi omume, ndi mmuq ozi huru ya, e kwusara ihe banyere ya nye mba niile, ɻwa niile kweneere na ya, a nabatakwarra ya n'ebube nke eluigwe.

4 Ma Mmuo Nsø agwagheela anyi ɔnụ si, na n'oge ikpeazui ɣfodù mmadu n'ime chocchi ga-esite n'okwukwe wezuga onwe ha, buru ndi na-agbaso mmuq nduhie nakwa ozizi ihe banyere mmuq ojø. **2** Ozizi di otu a na-esite n'ihu abu nke ndi ɻgha, bu ndi ejji igwe ɔku da nwuq akonuche ha. **3** Ndị di otu a na-egbochi iħu di na nwunye na iri ihe oriri ɣfodù. Ma o bu Chineke kere ihe oriri ndi a ka ndi kwere ekwe, ndi maara eziokwu ahü jiri ekpere na ekele nara ha. **4** Ihe niile Chineke kere di mma, o dikkaghij ihe əbula a ga-ajju ma o buru na e jiri ekele nara ya, **5** n'ihi na-esitere n'okwu Chineke na ekpere doo ya nsø. **6** O buru na i mee ka ȫmumna mara ihe ndi a, i ga-abu ezi onyeozi Kraist Jisøs, onye a zilitere nke ɻma site n'ezioke nke okwukwe, na ezi ozizi nke i ɣbasoro. **7** Atufula oge gi n'iru ɻka ruru aru banyere akukø ifo nzuzu, na akukø na-abaghij uru nke ndi agadi nwanyi na-akø. Kama zuq onwe gi ka i buru onye nke na-asopuru Chineke. **8** Igwuri egwu nke anu ahü di mma kama iħu onye nke Chineke bara uru karja n'uzo əbula, n'ihi na nkwa di n'ime ya bu banyere ndu di ugbu a na ndu di n'ihu. **9** Okwu a kjesiri ntukwası obi, kjesikwara ka a nara ya nke ɻma. **10** Anyi na-adogbu onwe anyi n'ɔru na-ahujukwa anya maka na anyi tukwasir olileanya anyi na Chineke di ndu, onye bu Onye nzoputa mmadu niile, karichasja, nke ndi niile kwere ekwe. **11** Ndị a bu ihe ndi i ga-akuzi, kwudosie ike na-akuzi ha. **12** Ekwela ka onye əbula lelia gi anya n'ihi na iħu okorobia. Kama mee ka i buru ihe imaatu na ihe ilere anya ɻma nye ndi kwere ekwe, n'okwu, n'ibi obi, n'iħunanya, n'okwukwe nakwa n'idị ɻcha n'uche. **13** Tutu ruo mgbe m ga-abia n'ebe ahü, na-aguputa ma na-akowakwara ndi chocchi ihe e dere n'ime akwukwo nsø. Na-ekwusakwa okwu Chineke. **14** Elelija onyinye ime mmuq nke i nwere anya, bu nke e nyere gi site n'ibu amumma pütara ihe mgbe ndi okenye bikwasir gi aka n'isi. **15** Jiri onyinye ndi a niile ruo ɔru, nogidesie ike n'ɔru gi, ka onye əbula mata,

hükwa na i na-eme nke oma. 16 Na-elezi anya na ndü gi, na ozizi gi. Nögidesie ike n'ihe ndü a n'ihi na site na ha, i ga-azoputa onwe gi, zoputakwa ndü na-ege gi ntí.

5 Abarala okenye mba n'olu dí ike, kama jiri arırıo na nsopuru gwa ya okwu dí ka ọ bụ nna gi. Na-agwa ụmụ okorobia okwu di ka i ga-esi gwa ụmụnne gi i hụrụ n'anya okwu. 2 Na-emeso ndü inyom ndü bụ okenye omume dí ka ndü nne, ma na-emesokwa ụmụ agbogho omume dí ka i ga-esi mesoo ụmụnne gi nwanyị omume. Na-echekwa uche n'idi ọcha n'ebe o zuruoke. 3 Sopurumụ ụmụ nwanyị di ha nwụrụ, ndü na-ebi ndü dí ka ndü di ha nwụrụ anwụ n'ezioke. 4 Kama ọ bụrụ na nwanyị ọbula di ya nwụrụ nwere ụmụ, maqbụ ụmụ ụmụ, ndü a bụ ndü kwasiri ibu mkpa ha. N'ihi na anyị kwasiri isite n'ulọ anyị gosi obiomma anyị inyere ndü mṛu anyị aka. N'ihi na omume dí otu a na-atọ Chineke ụtọ. 5 Nwanyị di ya nwụrụ n'ezie, nke na-enweghi onye na-elekota ya anya, atukwasila obi ya na olileanya na Chineke. Ọ na-anogidekwa n'ekpere na arırıo ehihie na abalị. 6 Ma nwanyị di ya nwụrụ nke weere onwe ya nyefee n'aka igbaso ihe na-eme ya obi ụtọ buriị onye nwụrụ anwụ, ọ bụ ezie na ọ ka dí ndü. 7 Nye ha ihe ndü a dika iwu, ka ha ghara i bù ndü a na-ata ụta. 8 Onye ọbula na-adighị egboror n'ikwu ya, karichasịa ndü ezinaulọ nke aka ya ihe na-akpa ha mkpa, ajula okwukwe ahụ ma jokarịakwa onye na-ekweghi ekwe na njó. 9 Nwanyị ọbula di ya nwụrụ ga-aba n'otu ndü di ha nwụrụ ga-abu onye gbara iri afọ isii maqbụ karịa. Ọ ga-abukwa onye lürü naanị otu di. 10 Ọ ga-abu onye mmadu niile na-agbara ezi ama, n'ihi ezi ọrụ ọ rürü. Ọ ga-abu onye zulitere ụmụ ya n'uzo ziri ezi, onye na-elezi ndü ọbia anya, onye na-enyere ndü ọrija na ndü mererụ ahụ aka, onye na-asu uko wü ndü nsq na onye jikeere mgbe niile ime ihe oma. 11 Ma o kwestighị ka e debanye aha ụmụ agbogho di ha nwụrụ n'otu ụmụ nwanyị di ha nwụrụ anwụ. N'ihi na mgbe ọchichọ anụ ahụ jidesiri ha ike, ha ganenupuru Kraist isi, chowa ilu di ọzọ. 12 Uđi omume a ga-ewetara ha ikpe ọmuma, n'ihi na ha emezughị nkwa ha kwere na mbụ. 13 Wezugakwarị nke a, na ha amụta omume idì umengwụ, n'aga n'ulọ dí iche iche. Ọ bughị naanị na ha bụ ndü na-adighị arụ ọrụ, kama ha na-etinye anya n'ihe na-agbasaghị ha, na-akpa asiriş, na-ekwu okwu nzuzu, na-ekwu ihe ha ekwesighị ikwu. 14 N'ihi nke a, ana m adu ndü ụmụ agbogho ndü a di ha nwụrụ ọdụ ka ha lürü di ọzọ, müçkwa

ụmụ, ma na-elekotazikwa ezinaulọ ha anya nke oma. Ọ bụrụ na ha mee nke a, ọ dighị onye iro ọbula gaekwu okwu ọjọ megide anyị. 15 Ufodụ ndü mmadu adahielari ụzọ, soro ekwensu. 16 Ya mere, nwanyị ọbula kwere ekwe, nke nwere n'ezinaulọ ya ndü inyom di ha nwụrụ anwụ, ya jisie ike gboro ha mkpa. Ọ dighị mma ibogbu chochị n'ibu, ka o nwee ike iletazu ndü nō n'ondụ ụmụ nwanyị di ha nwụrụ n'ezie. 17 Nye ndü okenye, ndü na-achị nke oma nsopuru kwasiri ekwesi na ugwo ọrụ okpukpu abu, ọkachasi ndü na-adogbu onwe ha n'orụ izi ozioma na n'ikuzi ihe. 18 N'ihi na akwukwọ nsq kwuru, "Ekechila ọnu ehi mgbe ọ na-azocha mkpuru ọka," hapụ ya ka ọ na-eri nri mgbe ọ na-arụ ọrụ, ozokwa, "Onye na-arụ ọrụ kwasiri inata ugwo ọrụ ya." 19 Egela ntí n'ebubo ojoo ọbula a na-ebo onye okenye karjakwa maqbụ na ndü akaebe abu maqbụ ato gbara ama megide ya. 20 Ma ndü okenye ahụ nögidere na-eme mmehie, kpoputa ha baara ha mba n'ihi mmadu niile, ka ndü ọzọ tuò egwu gharakwa iso omume ha. 21 Ana m ado unu aka na ntí n'ihi Chineke na n'ihi Onyenwe anyị Jisós Kraist na n'ihi ndü mmuo ozi a hoputara, ka unu debe ükpuru ndü a niile, nye onye ọbula ntaramahụhụ nke ruru ya, elekwala onye ọbula anya n'ihi. 22 Ebikwasıkwala onye ọbula aka n'isi osiịṣo ime ya okenye maqbụ onye na-eje ozi. Ekwela ka i keta oke na mmehie ndü ọzọ. Debe onwe gi ọcha. 23 Añukwala naanị mmiri ọzọ, na-arụ ntakirị mmanya maka afọ gi na nrịa nrịa nke na-arịa gi otutu mgbe. 24 Mmehie ufodụ mmadu na-aputa ihe ma na-ebukwa ha ụzo rụo oche ikpe, ma ndü ọzọ ka a na-ahụta mmehie ha n'oge ikpeazu. 25 Otu a kwa, ọrụ oma na-aputa ihe, ma ọ buladi ndü na-aputaghị ihe, apughị izo ha ezo.

6 Ndü niile bụ ohu ga-ahụ ndü nwe ha dí ka ndü ekwesiri inye ugwu na nsopuru, ka a ghara ikwujo aha Chineke na ozizi anyị. 2 Ndü nke nwere ndü kwere ekwe dika ndü nwe ha ekwesighị ilelị ha anya n'ihi na ha bụ ụmụnna ha. Kama, ha kwasiri ijere ndü nwe ha ozi nke oma karịa, n'ihi na ndü na-erite uru n'orụ ha bụ ndü kwere ekwe burukwa ndü anyị hụrụ n'anya. Ihe ndü a ka i ga-akuziri ha, dükwa ha ọdụ banyere ime nke a. 3 Onye ọbula na-ezi ihe ọzọ nke na-adabaghị n'okwu ezi ntọala na-enye ndü nke Onyenwe anyị Jisós Kraist, ya na ozizi nke ibi ndü kwasiri onye nke Chineke, 4 bụ onye nganga na-afụli elu, ma burukwa onye na-amaghị ihe. Ọchichọ obi ya bụ nke na-ezighị

ezi ma juputakwa n'iru ụka na ekworo nke na-eweta ikpo asị na esemokwu, na nkwalu nakwa ajo echiche, 5 na isi iru ụka niile nke na-esite n'aka ụmụ mmadụ ndị echiche ha na-enweghịkwa eziokwu. Ha na-eche na ife Chineke bù uzọ e si aba oğaranya. 6 Ma ikpere Chineke bara uru nke ukwuu nye onye nwere afo ojuu n'ihe oğbula o nwere. 7 N'ihi na o nweghi ihe anyị ji n'aka mgbe anyị bjara n'ụwa, otu a kwa, o nweghi ihe anyị ga-ewerekwa mgbe anyị ga-esi n'ụwa pụo. 8 Ya mere, ọ bụrụ na anyị enwe ihe oriri na uwe anyị ji ekpuchi ọtọ anyị, afo kwesiri iju anyị n'ihe anyị nwere. 9 Ma ndị na-achọ ịba oğaranya na-adaba n'ọnwunwa na n'ime ọnya na ọtụtu ihe nzuzu na ọchịchọ ojọq niile dì iche ihe nke na-enubanye ha n'ila n'iyi na mbibi. 10 N'ihi na ijụ ego n'anya bụ mgborogwu nke ime ihe ojọq niile dì iche ihe. Ufodụ ndị hụrụ ego n'anya, ndị na-achosi ya ike, adapula n'okwukwe ha, si otu a tinye onwe ha n'ọtụtu ọnọdụ na-ewetara ha obi ojọq na iru uju. 11 Ma gi bụ onye nke Chineke, gbaara ihe ndị a niile ọsọ. Ma chusoo ezi omume na iyı Chineke, na okwukwe, na iḥimanya, na ntachioyi, na idị nwayo. 12 Na-agbasi mgba ọma nke okwukwe gi ike, jidesiekwa ndị ebighị ebi ahụ aka ike bụ nke a kpọro gi oku maka ya mgbe i mere ezi nkwpuputa gi n'ihi ọtụtu ndị akaebe. (aiōnios g166) 13 N'ihi Chineke, onye na-enye ihe niile ndị, na n'ihi Kraist Jisós onye gbara ama nkwpupata ọma n'ihi Pontiós Paillet. Ana m enye gi iwu 14 ka i debezuo ihe niile e nyere n'iwu na-enweghi ntụpọ oğbula maqbụ ịta ụta ruo mgbe Onyenwe anyị Jisós Kraist ga-apuṇta ihe. 15 Nke a ga-emezu mgbe oge zuru site n'ike ya, Chineke, onye dì ngozi na onye naanị ya na-achi, Eze kachasi eze niile, na Onyenwenụ kachasi ndị nwenụ niile. 16 Onye naanị ya na-adighị anwụ anwụ. Onye na-ebikwa n'ime ihé nke mmadụ oğbula na-apughi ịbjaru nso. Onye mmadụ oğbula na-ahụbeghi anya mgbe oğbula, onye a na-apughiłkwa ijụ anya. Ọ bụ ya ka nsopuru na ike díri ruo mgbe ebighị ebi. Amen. (aiōnios g166) 17 Nye ndị bụ oğaranya n'oge ugbu a iwu ka ha ghara inya isi, maqbụ tükwasị obi ha n'akunụba, nke a na-ejighị aka. Kama ka ntükwasị obi ha díri na Chineke onye na-enyezu anyị ihe niile site n'akụ ya n'ihi ime anyị obi ụtọ. (aiōn g165) 18 Gwa ha ka ha na-eme ezi ihe, ka ha bürü oğaranya n'orụ ọma niile, ka ha nwee obiomma na inyere ndị ọzọ aka, díkwa njikere ikenye ndị ọzọ ihe site n'ihe ha nwere. 19 N'uzo dì otu a, ha na-akpadoro onwe ha akụ nke ga-aburụ ha

ntoala siri ike n'ogbo dì n'ihi, nke a ga-eme ka ha rite ndị ahụ nke bụ ezigbo ndị n'uru. 20 Timoti chebekwa ihe ndị ahụ e nyefere gi n'aka, wezuga onwe gi site n'okwu nzuzu nke rụrụ arụ, na iru ụka nzuzu nke ha na-akpọ ihe ọmuma, 21 bụ nke ufodụ kwuputara, ma na ime nke a, ha esitela n'uzo okwukwe kpafuo. Ka amara dinyere gi. Amen.

2 Timoti

1 Pol, onyeozi Kraist Jisos, di ka uche Chineke si di, na di ka nkwa ndu n'ime Kraist Jisos si di, **2** Nye gi Timoti, ezi nwa m. Ka amara, na ebere na udo nke sitere na Chineke bu Nna, na Kraist Jisos Onyenwe anyi diri gi. **3** Ana m ekele Chineke, bu onye m na-ejere ozi ekele, di ka nna nna m ha mere site n'akonuche di ocha, otutu mgbe ka m na-echeta gi n'ekpere m ehihie na abali. **4** Ka m na-echeta anya mmiri gi, o na-agusi m aguu ike ehihie na abali ihu gi, ka qnū m zuo oke. **5** Emere m ka m cheta okwukwe ihu abuo n'adighi nke i nwere, bu okwukwe nke burii uzo diri n'ime nne nne gi Loisi, bia dıkwa n'ime nne gi Yunaşı. Emere ka m kwenye na otu okwukwe ahü dıkwa n'ime gi. **6** N'ihi nke a, achorø m ichetara gi ka i mee ka onyinye Chineke ahü i nwere na-enwu di ka oku, bu nke i natara mgbe m bikwasiri gi aka m abuo n'isi. **7** N'ihi na Chineke enyeghi anyi mmuo itu ujo, kama o nyere anyi mmuo na-emejuputa anyi n'ike, na ihunanya, na uche zuruoke. **8** Ihere emela gi ikwuputa ama banyere Onyenwe anyi maqbu banyere m bu onye mkporo ya. Kama, site n'ike Chineke, soro m huq ahuhu n'ihi ozioma ahü. **9** O zoputara anyi, kpobata anyi na ndu di nsø. O bughi n'ihi na anyi kthesiri ka a kpoo anyi, kama, o bu n'ihi nzube ya na amara ya. E nyere anyi amara n'ime Kraist Jisos tupu a toq nqala uwa a. (**aiōnios g166**) **10** Ugbu a, o meela ka ihe niile o Zubere püta lhè site n' obibia Onye nzoputa anyi Jisos Kraist, onye lara ike onwu n'iyi, zi anyi uez anyi ga-esi nwee ndu ebighi ebi site n'ozioma ahü. **11** N'ihi ozioma a, ahoputara m ka m buru onye na-ekwusa ozioma a, na onyeozi, na onye nkuzi. **12** O bukwa n'ihi nke a ka m ji na-ahü ahuhu ndi a n'ebe a, ma n'ezioku, ihere adighi eme m, n'ihi na amaara m onye m na-atukwası obi, amakaara m nke oma, na o nwere ike ichebe ihe niile m nyere ya n'aka idebe tutu ruo ubochi ahü. **13** Jidesie eziokwu ahü aka ike, udig eziokwu ahü mu onwe m ziri gi, eziokwu ahü gbasara okwukwe ahü, na ihunanya ahü di n'ime Kraist Jisos. **14** Chezie onyinye oma ahü e sitere n'aka Mmuo Nso bi n'ime gi nye gi idebe. **15** Dij ka i maara, ndi niile si n'Eshia bia n'ebe a agbakatala m azu. O buladi Faigelos na Hamoginis ahapula m laa. **16** Ka Onyenwe anyi mere ezinaul Onisiferos ebere, n'ihi ume o gbara m otutu mgbe. Ihere emeghi ya na-abu m onye mkporo. **17** Mgbe o bjaruru Rom, o chogharirji m n'ebe niile, ma

n'ikpeazü, o chotara m. **18** Ka Onyenwe anyi kwe ka o nata ebere n'aka Onyenwe anyi n'ubochi ahü. I mara nke oma udig aka o nyere m n'Efesos.

2 Ya mere, nwa m, buru onye di ike site n'amara ahü Kraist Jisos na-enye. **2** Ihe niile nke i nru n'onu m n'ihu otutu ndi ama ka i ga-enye fe n'aka ndi kthesiri ntukwası obi, bu ndi nwekwara ike izi ndi ozø ihe ndi a. **3** Soro m kere oke n'ahuhu di ka ezi onye agha Jisos Kraist. **4** O dighi onye agha obula na-ekokota onwe ya n'ihe nke uwa a, kama o na-achø ime ihe ga-atø onye hoputara ya di ka onye agha ute. **5** Otu aka ahü, onye na-agba qos agaghị enweta okpu mmeri, ma o buru na o bgaghi qos ya dikä usoro iwu igba qos si di. **6** Onye oru ubi na-adogbu onwe ya n'oru kthesiri ibu onye ga-ebu uez rie mkpuru sitere n'ubi ya. **7** Na-atugharị uche n'ihe m kwuru, n'ihi na Onyenwe anyi ga-enye gi nghota n'ime ha niile. **8** Echefula Jisos Kraist, onye a kpolitere site n'onwu, onye sikwa n'agburu Devid, nke a bu ozioma m. **9** O bu n'ihi na m na-ekwu eziokwu ndi a ka m ji nqo na-ahü ahuhu di otu a di ka onye ojoo, ma otu o di, ekeghị okwu Chineke agbu. **10** Ya mere, ana m anagide ihe niile n'ihi ndi a hoputara, ka ha burukwa ndi ga-anata nzoputa di n'ime Kraist Jisos, na ebube ebighi ebi. (**aiōnios g166**) **11** Nke a bu okwu kthesiri ntukwası obi: O buru na anyi esoro ya nwuo, anyi ga-esokwa ya di ndu. **12** O buru na anyi anagide, anyi ga-esokwa ya chia ochichị. O buru na anyi aju ya, o ga-ajukwa anyi. **13** O buru na anyi ekweghi ekwe, o ga-anogide n'ikwesi ntukwası obi, n'ihi na o nweghi ike ijü onwe ya. **14** Na-echetara ha nke a, na-agwasikwa ha ike n'aha Chineke ka ha ghara iru üka banyere okwu efu. N'ihi na okwu ndi a abaghị uru, ha na-ewetara ndi na-anu ya ila n'iyi. **15** Gbalisie ike ka iche onwe gi n'ihu Chineke di ka onye a nabatara. Onye oru nke ihere na-apughị ime, onye na-akowa eziokwu ahü nke oma. **16** Zere onwe gi n'okwu nzuzu nke ruru aru, n'ihi na o na-ag a n'ihu iduba ndi mmadu n'omodu amaghị Chineke karịa. **17** Ozizi ha ga-agbasa di ka nsı, Haimenios na Filetus soo na ndi di otu a. **18** Ha ahapula igbaso uez eziokwu ahü bido na-ekwusa okwu ugħha, na-asj na oge mbilita n'onwu agafeela. Site n'okwu ha, ha na-ekpu okwukwe mmadu ufodu iħu n'ala. **19** Ma nqala Chineke hiwre na-eguzosi ike. N'elu ya ka ej ihe e dere kaa akara: "Onyenwe anyi maara ndi bu ndi nke ya," ya na, "Ka onye obula kporo onwe ya onye

nke Kraist kwusi ibi ndu ajo omume.” 20 N’ime ulo ukwuu, otutu ngwa oru di ya, ndi e ji ọlaedo maobu ọlaocha, maobu osisi maobu ure kpue. Ufodu ka e ji eje ozi n’oge nkwanye ugwu di mkpa, ndi ozu ka e ji eje ozi n’oge obula. 21 O bury na onye obula edoo onwe ya ọcha pio n’ihe ojoo niile, o ga-abu ngwa oru e mere maka oru ndi kwasiri nkwanye ugwu, burukwa onye di nsø, onye na-abara Onyenwe ya uru, na onye di nijkere mgbe obula iru ezi oru. 22 Gbanari ihe obula na-etinye udị echiche ojoo nke umu okorobia na-enwe n’ime gi, kama, na-agbaso ezi omume na okwukwe, na ihunanya na udo, ka gi na ndi na-akpokukwa Onyenwe anyi site n’obi di ọcha na-emekoripta. 23 Wezuga onwe gi n’iru ụka nzuzu na nke amaghị ihe niile, n’ihi na i maara na ha na-eweta ise okwu. 24 O kwasikwaghị ka ohu Onyenwe anyi bury onye na-eze okwu, kama, o ga-abu onye obiqoma nye mmadu niile, na onye ma otu e si ezi ihe, onye di nijkere ịnagide ihe ojoo e mere ya. 25 O ga-ejiri obi di nwayo mgbe o na-adu ndi iro ya ọdu. Eleghị anya Chineke nwere ike mee ka ha chegharia, bia mata eziokwu. 26 Mgbe ahụ, ha nwere ike gbanahụ onya ekwensu, ka o jidechara ha ka ha mee uche ya.

3 Ma mara nke a, na n’oge di oke egwu ga-adị mgbe ikpeazu. 2 N’ihi na ndi mmadu ga-abu ndi na-ahụ naanị onwe ha n’anya, na ndi na-ahụ ego n’anya. Ha ga-abu ndi mpako, na ndi na-anya isi, ndi na-ekwuojibe ha, ndi na-adighị asopuru ndi mürü ha, maobu ikele ha ekele, na ndi na-adighị ọcha n’obi ha. 3 Ndị na-enweghi ihunanya n’obi ha, ndi na-enweghi obi mgbaghara, ndi na-agba asiri, ndi na-emebiga ihe ojoo oke, ndi na-eme di ka anụ ọhịa, na ndi ihe ọma na-adighị ato ụto. 4 Ndị na-arara ibe ha nye n’aka ndi iro ha, ndi isike, ndi onwe ha juru afọ; ndi na-ahụ ihe ụto nke ụwa a n’anya, kama ihụ Chineke n’anya. 5 Ha bu ndi na-ebi ndu ndi nke Chineke ma ha adighị egosiputa ike di na ndu ahụ. Zere onwe gi n’ebe ndi di otu a no. 6 Ufodu n’ime ha bu ndi na-abanye n’ime ulo ndi mmadu na-eduhiekwa umu nwanyi na-enweghi uche, ndi ibu mmechie ha na-anyigbu, na ndi a pürü iduhie n’ihi otutu ihe ojoo na-agụ mkpuruobi ha agu. 7 Ndị a na-akuziri ihe oge niile, ma ha apughị inweta amamihe nke eziokwu. 8 Di ka Jenas na Jembaras si luso Mosis ogu, otu a ka ndi a na-alusokwa eziokwu ahụ ogu. Ha bu ndi nwere obi rürü aru, na ndi ndu ha mere ka ha bury ndi a jürü ajụ n’ebe okwukwe anyi di. 9 Ma ha agaghị aga n’ihi

n’ihi na nzuzu ha ga-aputa ihe n’ihu mmadu niile, dika nke mmadu abu ahụ. 10 Ma ubgu a, i maara ihe niile banyere ozizi m, na omume m, na ebunnuche m, na okwukwe m na ntachiobi m, na ihunanya m, na ndidi m, 11 na mkgpagbu m na ahụ nniile nke dakwasiri m n’Antiq, na Aikoniom, na Listra. I maara ụdi mkgpagbu di iche ihe m gabigara. Ma Onyenwe anyi naputara m site n’ime ha niile. 12 N’ezie, ndi niile chorop ibi ndu isopuru Chineke n’ime Kraist Jisops ga-agabiga mkgpagbu. 13 Ma ndi mmadu ojoo na ndi na-ebi ndu aghugho ga-ajọ njo karịa ka ha di. Ha ga-eduhie ndi ozu, ma burukwa ndi a ga-eduhie. 14 Ma gi onwe gi, nogidesie ike n’ihe ịmụtara na ihe i kwenyesiri ike na ya, ebe i maara onye i si n’aka ya mta ha. 15 I maara na o bụ site n’oge i bụ nwantakirị ka ihe e dere n’akwukwo nsø jiri doo gi anya, nke nwere ike ikuziri gi maka nzoputa site n’okwukwe i nwere n’ime Kraist Jisops. 16 Ihe niile di n’akwukwo nsø bu ihe si n’uche Chineke puta. Ha bara uru maka izi anyi ihe, igosi erughị eru anyi, ịtuziri anyi aka n’uzo di mma, na ịzụ anyi n’uzo ezi omume: 17 ka onye nke Chineke zuo oke, díkwa nijkere maka iru ezi oru niile obula.

4 Ya mere, ana m adusi gi ọdu ike n’ihu Chineke na n’ihu Kraist Jisops, onye ga-ekpe ndi di ndu na ndi nwurụ anwụ ikpe. Ejikwa m obibịa ya na alaeze ya na-asị gi, 2 kwusaa okwu ahụ mgbe niile; díkwa nijkere, mgbe o kwasiri ekwesi na mgbe o na-ekwesighi, jiri ya nye ntụziaka, jiri ya baa mba, jirikwa ya gbaa ndi mmadu ume, site na ntachiobi na ilezi anya inye ezi ndumodu. 3 N’ihi na oge na-abia mgbe ufodu mmadu na-agaghị anagidekwa eziokwu ahụ, kama ha ga-agaghị ịchọ ndi ozizi ha ga-eji gbaa onwe ha gburugburu, ndi ga-ezi ha ihe ha chorop ịnụ. 4 Ha agaghị ege ntị n’eziokwu ahụ, kama ha ga-ege ntị n’akukọ na-enweghi isi. 5 Ma guzosie ike, nọ na nche mgbe niile, na-edi ahụ, na-arukwa oru gi díka onye ozioma. Ruzukwaa ihe i kwasiri iru n’oru gi. 6 N’ihi na ubgu a, aburula m rị onye a na-awupụ di ka aja ihe ọnụnụ, oge ụla m eruokwala. 7 Alusiala m ọgụ ọma ahụ, agbasiala m ọsọ ahụ, edebezuokwala m okwukwe ahụ. 8 Ugbu a, e deberela m okpueze nke ezi omume, nke Onyenwe anyi, onye ikpe ezi omume ahụ, ga-enye m n’ubochị ahụ. Ma o bughi naanị m ka o ga-enye ya, kama o ga-enyekwa ya ndi ahụ niile o na-agusi agu ike ihụ ya anya. 9 Gbalisie ike ịbjakwute m ọsịso, 10 n’ihi na Dimas onye hụrụ

ihe ndu a n'anya ahapula m gaa Tesalonaika. Kresens
agaala Galeshia, Taitos agakwaala Dalmetia. (aiōn g165)

11 O bụ naanị Luk nonyere m. Mgbe ị na-abịa, kpota
Mak n'ihi na ọ ga-enyere m aka n'ije ozi m. **12** Ezipula
m Taikikos ka ọ gaa Efesos. **13** Mgbe ị na-abịa, wetara
m uwe m ji achụ oyí, bụ nke m hapuru n'aka Kapos na
Troas, wetakwara m akwukwó m niile ahụ dí n'ebe
ahụ, okachasị akwukwó apkukpó anụ niile ahụ. **14**
Alegzanda onye na-apụ ọla emeela m ọtụtụ ihe ojoo.
Onyenwe anyị ga-akwughachi ya dí ka ihe o mere m
si dí. **15** Kpachara anya n'ebe ọ no, n'ihi na o guzosiri
ike megide ihe niile anyị kwuru. **16** Na mbụ, mgbe m
putara ikpere ọnụ m, ọ dighị onye kwunyere m. Ha
niile gbahapuru m. Ka a hapụ igunyere ha omume a dí
ka mmechie. **17** Ma Onyenwe anyị nonyere m, nyekwa
m ike ikwusa ozioma ka ndí mba ọzọ niile nñuru ya. Ọ
zoputara m, site n'ọnụ ọdum. **18** Onyenwe anyị ga-
azoputakwa m site n'ihe ojoo niile ọbuла, kpobata m
n'udo baa n'alaeze eluigwe ya. Ọ bụ ya ka otuto díri
ruo mgbe niile ebighị ebi. Amen. (aiōn g165) **19** Keleere
m Prisila na Akwila na ndí niile bi n'ulọ Onisiferos.
20 Erastos no na Kɔrint, ma ahapuru m Trofimos na
Melitos n'onodù ahụ esighị ike. **21** Jisie ike bjarute
n'ebe a tupu oge oyi eruo. Yubulos na-ekele gi, ya na
Pudins, na Lainos na Klodia na umunna anyị niile. **22**
Ka Onyenwe anyị nonyere mmuo gi. Ka amara dinyere
gi.

Taiṭos

1 Akwukw ozi a si n'aka m, Pöl, odibo Chineke, na onyeozi Jisos Kraist, onye ahoputara ime ka okwukwe ndi Chineke, na nghota banyere ịmara eziokwu ahụ na-eduba na ndu ịsopụrụ Chineke gaa n'ihu, **2** nke a dabere n'olileanya maka ndu ebighi ebi, nke Chineke onye na-adighị agha ugha kwerelari na nkwa tupu mmalite nke oge. (aiōnios g166) **3** Mgbe oge imezu nkwa ahụ ruru, o mere ka okwu ya püta ihè site na nkwsa ozioma, nke e nyefere m n'aka idebe, dì ka Chineke Onye nzoputa anyị si nye ya n'iwu. **4** O bụ gị Taiṭos, ezi nwa m nwoke n'ime okwukwe nke anyị nwekorọ. Ka amara na udo nke sitere na Chineke bụ Nna, na Kraist Jisos Onye nzoputa anyị dīri gị. **5** Ahapụrụ m gị na Kriit ka i dozie ihe ụfodụ a na-edozibeghi, ka i hoputakwa ndi okenye n'obodo niile, dì ka m siri nye gị n'iwu. **6** O ga-abụ onye a na-enweghi ihe ịta ụta, o ga-abụ onye na-alụ otu nwanyị. Umụ ya bụ ndi kwere ekwe, ndi ama na ha anaghị ebi ndu ojoo, maqbụ na-eme isiike. **7** Ebe o bụ na onye nlekota n'ahụ ihe banyere chọchị Chineke, o ga-abụ onye na-enweghi ihe ịta ụta. O gaghi abụ onye nganga, onye na-eve iwe ọkụ, onye na-anübiga mmanyia oke, onye na-alụ ogu mgbe niile, onye hụrụ ego n'anya. **8** O ga-abụ onye na-anabata ndi obịa, na onye na-ahụ ezi ihe n'anya. O ga-abụ onye na-akwanyere onwe ya ugwu, ezi mmadụ ụzọ ya kwụ ọtọ, onye dì nsø, na onyeisi zuruoke. **9** O ga-abukwa onye jidesiri ozioma ahụ nke kwasiri ntukwasị obi aka ike dika eziri ya. Nke ga-eme ka o nwe ike gbaa ndi ọzọ ume site na ozizi ahụ nke zuruoke, nakwa ịtụ ndi ahụ na-eguzogide ya mmehie ha n'ihu. **10** N'ihii na e nwere otutu mmadụ ndi na-ekweghi, ndi na-ekwu okwu efu, na ndi aghughị, nke ka nke, ndi si n'otu ndi obibi ugwu puta. **11** Aghaghị ikwusị ha maka na ha na-akụzi ihe ha ekwesighị ikuzi n'ihii ego, si otu ahụ na-eme ka ọtụtụ ezinaulọ gbasa. **12** O bụ otu onye n'ime ha, onye bükwa onye amụma ha kwuru okwu banyere ha sị, “Ndị Kriit niile bụ ndi ugha. Ha kwara obi n'azụ dì ka anụ ọhịa jorō njo. Ha bụ ndi umengwụ nwere akpirị ogologo.” **13** N'ezie, okwu a bụ eziokwu. N'ihii nke a, baara ha mba n'olu ike banyere mmehie ha ka ha nwee ike zuo oke n'okwukwe, **14** ka ha kwusị ige ntị n'akụkọ ifo ndi Juu na-akọ, maqbụ iwu nke ndi jụrụ inabata eziokwu nyere. **15** Ihe niile dì ọcha n'ebé ndi dì ọcha nø, o nweghi ihe ọbula dì

ọcha n'ebé ndi rürü arụ na ndi na-ekweghi ekwe nø. N'ihii na uche ha na akonuche ha rürü arụ. **16** Ha na-ekwuputa na ha maara Chineke, ma ha ji omume ha na-agonarị ya. Ha bükwa ndi na-akpọ mmadụ ibe ha asi, ndi isiike, na ndi na-adighị ike n'ezi orụ ọbula.

2 N'akụkụ nke gi, na-akụzi ihe kwasiri eziokwu nke okwukwe. **2** Gwa ndi okenye nwoke ka ha nwee anya udo, ka ha nwee akonuche zuruoke, ka ha bürü ndi kwasiri nsopụrụ, ndi okwukwe ha siri ike, ndi na-ahụ ibe ha n'anya, na ndi nwekwara ntachiobi. **3** N'otu aka ahụ, gwa ndi okenye nwanyị ka ha na-eme omume dì ka ụmụ nwanyị dì nsø. Ka ha ghara ịbü ndi na-agba asiri maqbụ ohu nke ịnụbiga mmanyia oke. Kama ha na-akụzi ihe dì mma. **4** Ha ga-esi otu a kuziere ụmụ agbogho ka ha ga-esi hụ di ha na ụmụ ha n'anya. **5** Ka ha bürükwa ndi akonuche ha zuruoke, ndi dì ọcha n'obi, ndi na-edozi ezinaulọ di ha, ndi na-eme ebere, ndi na-edo onwe ha n'okpuru di ha, ka onye ọbula ghara ikwulu okwu Chineke. **6** N'otu ụzọ ahụ kwa, gbaakwa ụmụ okorobịa ume ka ha jide onwe ha. **7** N'ihe niile i na-eme, mee onwe gị ihe ịma atụ ndi ọzọ ga na-erionni n'ime ezi omume. Na nkuzi gi niile, gosikwa izuoke na ikwesi ntukwasị obi. **8** Ka ozi gi bürü nke kwụ ọtọ mmadụ apughị ịma ikpe, ka ihere mee onye na-agbagha gi okwu, ebe o bụ na onweghi ihe ojoo o ga-ekwu gbasara anyị. **9** Gwa ndi ohu ka ha na-erubere ndi nwe ha isi, ka ha na-eme ihe ga-atọ onyenwe ha ụtọ mgbe niile. Ka ha hapụ isa ndi nwe ha okwu, **10** ka ha ghara izu ohi, kama ka ha gosi na ha bụ ndi kwasiri ntukwasị obi. N'ụzọ dì otu a, ha ga-ewetara ihe anyị na-akụzi maka Chineke Onye nzoputa anyị otuto n'ihe niile ha na-eme. **11** N'ihii na Chineke emela ka amara ya nke wetaara mmadụ niile nzoputa püta ihè. **12** O bụkwa amara a na-akụziri anyị ka anyị jụ ndu asopurughị Chineke na nke igbaso ọchichọ ojoo dì n'ụwa, kama ka anyị bie ndu dì ka ndiisi zuruoke na ndu ezi omume, nakwa ịtụ egwu Chineke n'ogbo nke oge a. (aiōn g165) **13** Otu a ka anyị ga-esi na-eche olileanya anyị dì ngozi bụ ọbijia nke otuto nke Chineke anyị dì ukwuu, na Onye nzoputa anyị bụ Jisos Kraist. **14** O bụ ya jiri onwe ya chọ aja n'ihii anyị, ka o gbatuta anyị site n'ajø omume anyị niile, na ido ndi ga-abụ ndi nke ya ọcha nye onwe ya, ndi o na-agụ agụ ime ihe dì mma mgbe niile. **15** Na-akụzi ihe ndi a, werekwa ha na-adụ ndi gị ọdụ site

n'ikike niile i nwere. Werekwa ha na-atu ha mmehie ha n'ihi. Ka mmadu ọbula ghara ileli gi anya.

3 Chetara ndị nke gi ka ha doo onwe ha n'okpuru ndisi na ndị ọchichị, ka ha rubere ha isi, dikwa nijkere iru ọru oma ọbula. **2** Gwa ha ka ha ghara ikwulu onye ọbula, ka ha gharakwa ilu ọgu, kama, ka ha bürü enyi mmadu niile, na-egosikwa ịdi nwayo ha n'ebe mmadu niile no. **3** N'ihi na mbụ, anyi onwe anyi bụ ndị nzuzu, ndị na-enupu isi, na ndị na-enweghi uche. Anyi bụ ohu agụ ihe ojoo, na ihe ụtọ dị iche iche. Anyi biri ndu obi ojoo na ekworo, na ịkpọri ta onwe anyi asị. **4** Ma mgbe obiomma na ihunanya Chineke Onye nzoputa anyi pütara ihe, **5** ọ zopütara anyi, ma ọ bughị n'ihi ezi ihe ndị anyi mere, kama ọ bụ site n'ebere ya. Ọ zopütara anyi site na nsacha nke ịmu ozø na nnwogharị nke Mmụo Nsø, **6** onye ọ wusara anyi n'uju site n'Onye nzoputa anyi bụ Jisos Krajst, **7** ka ọ bürü na ebe e sitere n'amara guo anyi dika ndị ezi omume, anyi ga-abu ndị nketa, ndị nwere olileanya ndu ebighị ebi. (aiōnios g166) **8** Okwu a kwasiri ntukwasị obi, ọ ga-amasi m ma i kwusie ihe ndị a ike, ka ndị kweere na Chineke, lezie anya n'iru ezi ọru. Ihe ndị a dị mma na-abakwara mmadu uru. **9** Ma zere iru ụka nzuzu na igu agburu ọmụmụ, esemokwu niile, na ọgu niile ndị mmadu na-alu banyere iwu. Ihe ndị a niile abaghị uru ọbula, ha bụ ihe efu. **10** Gbasara onye na-akpa oke, i duchaa ya ọdu ihe dika otu ugboro maqbụ abu, leghara ya anya. **11** Ebe i ma na onye dị otu a bụ onye ndahie na onye ajoo omume, o jirila aka ya maa onwe ya ikpe. **12** Ana m akwado izitere gi Atemas maqbụ Taikikos. Gbalia bijakwute m na Nikopolis, maka n'abe ahụ ka m kpebiri iño n'oge oyi. **13** Gbaa mbø zipụ Zenas bụ onye ọkaikpe, na Apolos, ngwangwa n'ije ha. Hükwa na ha ji ihe niile dị ha mkpa. **14** N'ihi na ọ dị mkpa ka ndị anyi mọta inyere ndị niile chọro enyemaka ha aka. Ọ bụ nke a ga-eme ka ha bürü ndị na-amị mkpuru. **15** Ndị niile mü na ha no n'ebe a na-ekele gi. Kelekwarra anyi ndị niile hụrụ anyi n'anya n'ime okwukwe. Ka amara dinyere unu niile.

Filimon

1 Pol, onye e tinyere n'ulø mkporø n'ihi Kraist Jisøs na site n'aka nwanna anyị Timoti, Anyị na-edetara gi ya ezi enyi anyị na onye anyị na ya na-arụkọ ọrụ, Filimon. **2** Anyị na-edetakwara ya nzukọ Kraist dị n'ulø gi, na nwanna anyị nwanyị Afia, na Akipos onye anyị na ya so na-alụ agha a. **3** Ka amara na udo nke sitere na Chineke bụ Nna, na Kraist Jisøs Onyenwe anyị dīri unu. **4** Ana m ekele Chineke ekele mgbe ọbụla m na-echeta gi n'ekpere niile m na-ekpe. **5** N'ihi na ana m anụ ihe banyere okwukwe i nwere n'ime Onyenwe anyị Jisøs, na ihụnanya i na-egosi ndị nsø niile. **6** Ekpere m na-ekpe banyere gi bụ ka mmekorita anyị na gi díka ndị kwere ekwe, mee ka i matazuo ihe ọma niile anyị nwere n'ime Kraist. **7** Ihụnanya gi na-enye m oke ọnụ na igbaume, ezi nwanna m, n'ihi na emeela ka ndị nsø nwee ume ọhụru site n'inyeaka gi. **8** O bụ ezie na-enwere m ike n'ime Kraist inye gi iwu banyere ihe kwasiri ka i mee, ma agaghị m eme otu a. **9** Kama, ọ kaara m mma site na ndabere nke ihụnanya, iriọ gi ya dị ka aririọ. Ee, ọ bụ mụ Pol, agadi nwoke ahụ na onye mkporø n'ihi Kraist Jisøs na-arịo gi aririọ a. **10** Biko, arịo m gi n'isi Onisimós, onye e mere ka ọ bürü nwa m oge m nọ n'ulø mkporø. **11** Na mbụ, o nweghi uru ọbụla ọ baara gi, ma ugbu a, ọ baara mụ na gi uru. **12** Ana m ezighachiri gi ya ugbu a, ya bụ, onye bụ obi m ka m na-ezitere gi. **13** Ọ gusịri m aghụ ike ime ka mụ na ya nodu n'ebe a, ka o were ọnodu gi na-ejere m ozi ọ bulađi dị ka m nọ na mkporø n'ihi ozioma. **14** Ma, a chogħi m ime ihe ọbụla na-enwetaghị nkwenye gi, ka ọ ghara idị ka i mere obioma gi na mmanye. Kama, achqro m ka i mee ihe si gi n'obi pūta. **15** Ma eleghị anya, ọ bụ n'ihi nke a ka ejị kewapụ ya nwa oge nta site n'ebe i nọ, bụ ka i mesia nwegħachi ya ebighi ebi. (aiōnios g166) **16** Ọ buġħikwa ohu ozo, kama ọ karirji ohu, maka ọ díka nwanna a huru n'anya, okachasi n'ebe mụ onwe m nọ, ma ọ ga-abukwara gi karichasja, ma n'anụ ahụ nakwa n'ime Onyenwe anyị. **17** N'ihi nke a, ọ bürü na i gurū m dī ka onye nnwekø ihe, nabata ya dī ka i ga-esi nabata m. **18** Biko, ọ bürü na o mejorø gi n'uzo ọbụla, ọ buriukwa na o ji ugwo ọbụla, guo ya dī ka ugwo m ji gi. **19** Mụ bụ Pol ji aka m dee nke a; aga m akwughachi gi. Ọ bakwaghị uru ichetara gi ugwo i ji m. N'ihi na ugwo i ji m bụ gi onwe gi. **20** Nwanna m, mere m ihe a m na-arịo gi n'ihi Onyenwe anyị. Mekwa ka obi m dī

oğhụru n'ime Kraist. **21** Olileanya m siri m ike na i ga-aña m ntị, ana m edere gi akwukwø a, na i ga-eme, ma karjakwa ka m rịorø. **22** Ihe ọzokwa, bụ na m choro ka i kwadoro m ọnụlø ebe m ga-anø dī ka ọbija ma m bịa, maka enwere m olileanya na a ga-aza ekpere unu ime ka m si n'ebe a pūta bjakwute unu. **23** Epafras, onye mụ na ya nọ n'ulø mkporø n'ihi Kraist Jisøs na-ekele gi. **24** Mak, na Arıstakos, na Dimas, na Luk, ndị mụ na ha na-arụkọ ọrụ na-ekelekwa unu. **25** Ka amara Onyenwe anyị Jisøs Kraist dīnyere mmuqo unu.

Ndị Hibrū

1 Na mgbe ochie, Chineke gwara nna nna anyị ha okwu n'oge dì iche iche site n'ọnụ ndị amumà, na site n'uzo ndị ọzọ dì iche iche. **2** Ma n'oge ikpeazu ndị a, ọ gwala anyị okwu site n'ọnụ Ọkpara ya, onye o nyefere ihe niile n'aka. Ọ bụ site n'aka ya ka o siri kee ụwa niile na ihe dì n'ime ya. (aiōn g165) **3** Ọ na-enwuputa ebube ya na-anochitekwaanya ụdịdị ya, ebe o ji okwu ya dì ike na-ejikọta ihe niile. Mgbe ọ sachapurụ ma hichapukwa mmechie niile, ọ nodụrụ n'aka nri nke Onye dì ukwuu, dì elu n'eluiwge. **4** Ya mere, ọ bùrụla onye dì ukwu karịa ndị mmuq ozi dì ka aha e nyere ya si dì elu karịa nke ha. **5** Onye n'etiti ndị mmuq ozi ka ọ gwarala sị, “I bụ Ọkpara m. Taa abùrụla m Nna gi?” Maobụ ozokwa, “Aga m abùrụ ya Nna, ya onwe ya ga-abùkwara m Nwa”? **6** Ozokwa, mgbe o mere ka nwa mbụ ya bịa n'ụwa, o nyere iwu sị, “Ka ndị mmuq ozi Chineke niile fee ya ofufe.” **7** O kwukwara banyere ndị mmuq ozi ya, ọ sịrị, “O na-eme ndị mmuq ozi ya ka ha bùrụ ikuku, na-emeekwa ndị na-ejere ya ozi ka ha bùrụ ire oku.” **8** Ma banyere Ọkpara ahụ, ọ sịrị, “Ocheeze gi, O Chineke, ga-adigide ruo mgbe ebighị ebi. Mkpara omume ziri ezi ka mkpara alaeze gi ga-abụ. (aiōn g165) **9** I hụrụ ezi omume n'anya ma kpọ ihe ojọq asị. N'ihi nke a, Chineke, nke bụ Chineke gi, emeela ka ịdị elu karịa ndị ibe gi niile site na ite gi mmanụ nke ọnwụ.” **10** O sìkwara, “Na mmalite, Onyenwe anyị, ọ bụ gi tọrọ ntọala ụwa, eluiwge bùkwa ọru aka gi. **11** Ha gala n'iyi, ma gi onwe gi ga-anogide. Ha niile ga-aka nka dika uwe. **12** I ga-apịakọta ha, gbanwe ha dì ka akwa. Ma gi onwe gi enweghi mgbanwe. Ọnụogugu afọ gi agaghị enwe ogwugwu ruo mgbe ebighị ebi.” **13** O nweela mmuq ozi ọbụla o sịrị, “Nodu ala n'aka nri m ruo mgbe m ga-eme ndị iro gi ihe mgbakwasị ụkwụ nye ụkwụ gi”? **14** Ndị mmuq ozi niile, ha abughi mmuq ndị na-ejere Chineke ozi, ndị a na-ezipụ ka ha jee ozi n'ihi ndị ahụ ga-eketa nzoputa?

2 Ya mere, anyị aghaghị ilezi anya nke oma banyere ihe anyị nñrula, ka anyị hapụ isi na ha wezuga onwe anyị. **2** N'ihi na ọ bùrụ na ozi ahụ e ziri site na ndị mmuq ozi dì ire, ọ bùrükwa na njehie maobụ nnupu isi ọbụla natara ahụ kwasiri ya. **3** Anyị gasei ańaa gbanarị ntaramahụ ma ọ bùrụ na anyị eleghara oke nzoputa ahụ anyị? Ọ bụ Onyenwe anyị kwuputara ya, bùkwa nke ndị nñrụ ya gbaara anyị

ama banyere ya. **4** Chineke n'onwe ya tükwasịrị igba ama nke ya, site n'iru ọru ebube na ọru ịribama, na ọru ịtunanya dì iche iche, nakwa ikesa otutu onyinye nke Mmuq Nso, dì ka ọchichọ ya siri dì. **5** O dighị mgbe Chineke nyere ndị mmuq ozi ike ichi elu ụwa a. Anyị na-ekwu banyere ụwa gaje ịbjia abịa. **6** Otu onye agbaala akaebe n'ebé ọzo, “Gịnj ka mmadụ bụ i ji na-eche banyere ha? Gịnj ka nwa nke mmadụ bụ iji na-elekta ya? **7** N'ihi na i mere ka ha dì ala nwantakirị n'ebé ndị mmuq ozi no; i jikwa ebube na nsopuru kpube ya n'isi dika okpueze, **8** dokwaa ihe niile n'okpuru ụkwụ ya.” Mgbe o mere ka ihe niile dìrị n'okpuru ya, o nwekzagħi ihe ọbụla ọ hapurụ itinye n'okpuru ya. Ma otu ọ dì, anyị ahụbeghi ka e doro ihe niile n'okpuru ya. **9** Ma anyị na-ahụ Jisos bụ onye e mere ka ọ dì ala nwantakirị oge karịa ndị mmuq ozi, ma ugbu a ejirila ebube na nsopuru kpukwasị ya n'isi, n'ihi ahụhụ ọnwụ nke ọ hụrụ, ka o site n'amara Chineke detụ ọnwụ ire n'ihi mmadụ niile. **10** Ebe e sitere na ya kpobata otutu ụmụ n'ebube, o ziri ezi ka Chineke, onye ihe niile dìrị na onye kere ihe niile, mee ka onyeisi nzoputa ha bùrụ onye zuruoke site n'ahụhụ ọ hụrụ. **11** Onye ahụ na-eme mmadụ ka ọ dì nsø, na ndị ahụ e mere ka ha dì nsø si n'otu ezinaulo. N'ihi ya, ihere adighị eme ya ikpọ ha ụmụnnna ya. **12** O sịrị, “Aga m ekwuputa aha gi nye ụmụnnna m, n'etiti nzukọ ka m ga-anö buqorị gi abụ otuto.” **13** Ozokwa, “Aga m atükwasị obi m na ya.” Ozokwa, ọ sịrị, “Lee mụ onwe m, na ụmụ ndị Chineke nyere m.” **14** Ebe ọ bụ na ụmụ ndị ahụ ketara oke na anụ ahụ na ọbara, ya onwe ya sooro ha keta oke n'udịdị ahụ, ka o site n'owụ ya laa onye ahụ nwere ike ọnwụ n'iyi, onye ahụ bụ ekwensu. **15** Ma topụ ndị ahụ niile egwu nke ọnwụ mere ka ha bùrụ ohu na ndụ ha niile. **16** N'ihi na n'ezie, ọ bughi ndị mmuq ozi ka o na-enyere aka kama ọ bụ ụmụ ụmụ Ebrahim. **17** N'ihi nke a, e mere ka o yie ụmụnnna ya n'ihe niile, ka o nwe ike ghogho onyeisi nchuaaja kwasiri ntükwasị obi ma na nke nwere obi ebere n'ijere Chineke ozi, ka o nweekwa ike chuo aja ikpuchi mmechie mmadụ niile. **18** Ebe ọ bụ na ya onwe ya tara ahụhụ mgbe a na-anwa ya ọnwụnnwa, o nwekwarra ike inyere ndị a na-anwa ọnwụnnwa aka.

3 Ya mere, ụmụnnna m dì nsø, ndị so keta oke n'okpukpko eluiwge ahụ, ka echiche unu digide naanị na Jisos. Onyeisi ozi na onyeisi nchuaaja nke okwukwe anyị. **2** Okwasiri ntükwasị obi nye onye ahụ hoputara ya dika Mosis si bùrụ onye kwasiri ntükwasị

obi n'ije ozi ya n'ulø Chineke. 3 Ma Jisøs nwere ugwu na nsopuru karja Mosis, dika onye na-ewu ulø si enwe ugwu na nsopuru karja ulø o wuru. 4 N'ihi na ulø obula nwere onye wuru ya, maqbü Chineke na-ewu ihe niile. 5 Mosis kwasiri ntukwasí obi dika odibo n'ulø Chineke n'ihe niile, sìkwa otu a gbaa ama banyere ihe ndí a ga-ekwu n'odinihu. 6 Ma otu o dí, Kraist kwasiri ntukwasí obi dika okpara nke na-elekota ulø ya. Anyi gabukwanu ulø ya ma o buru na anyi ejidesie okwukwe anyi ike ya na olileanya nke anyi ji anya isi. 7 Ya mere, dí ka Mmø Nso na-así, "O buru na unu anu olu ya taa, 8 unu emela ka obi unu sie ike, dí ka unu mere n'oge nnupu isi mgbe oge ɔnwunwa n'ime ɔzara, 9 ebe nna nna unu ha nɔrø nwa m ɔnwunwa. O bu ezie na ha hñru akaorù m iri afø anø ndí a. 10 N'ihi nke a, ewere m iwe megide ogbo ahü. Asirí m, 'Obi ha na-akpafu akpafu mgbe niile. Ha amatabeghi uzø m niile.' 11 Ya mere, aññru m iyi n'iwe m, sì, 'Ha agaghí abanye n'izuike m ma olí.'" 12 Lezienü anya, umumma m, ka ajø omume niile na ekweghi ekwe niile nke obi ghara idí n'ime onye obula n'etiti unu, nke ga-eme ka unu site n'iso Chineke dí ndú tuğharja. 13 Kama, na-agbanu onwe unu ume kwa ubochi niile dika a kpøro ubochi ahü Taa. Ka a hapu inwekwa onye obula a gesite n'aghughø nke mmehie mee ka obi ya sie ike. 14 Anyi bu ndí anyi na Kraist ga-eso kekorita oke ma o buru na anyi ga-ejidesi ya ike bu ntukwasí obi ahü anyi nwere site na mmalite ruo ogwugwu. 15 Dí ka e kwuru ya, "Taa, o buru na unu anu olu ya. Unu emela ka obi unu sie ike, dika unu mere n'oge nnupu isi." 16 Olee ndí bu ndí ahü nñru ma nupu isi? O bu na o bughí ndí niile ahü Mosis duputara site n'ala Ijipt? 17 O bükwa olee ndí ka o wesoro iwe iri afø anø? O bu na o bughí ndí ahü mehiere. Ndí ahü ahü ha dara n'ozara? 18 Olee ndí ahü o nñru iyi na ha agaghí aba n'izuike ya? O bu na ha abughi ndí ahü nupuuру ya isi? 19 Ugbu a, anyi maara na ha enweghi ike ïbanye, n'ihi na ha bu ndí na-ekweghi ekwe.

4 Ya mere, ebe o bu na nkwa nke ñba n'izuike ya ka ghore oghe, ka anyi kpachapu anya hñ na o nweghi onye obula a ga-ahñta dika onye etozughí ya. 2 N'ihi na-eziela anyi ozioma ahü, dí ka ezikwara ha: ma ozioma ahü ha nñru abaraghí ha uru n'ihi na ha ejighi okwukwe nara ya. 3 Ma anyi bu ndí kweere na-abanye n'ebé izuike ahü, dí ka Chineke si kwuo, "Aññru m iyi n'iwe m, 'Ha agaghí abanye n'izuike m ma olí.'" O

kwuru nke a n'agbanyeghi na o ruchaala oru ya site na ntóala ñwa. 4 N'ihi n'otu ebe, o nweela ihe o kwuru banyere ubochi nke asaa site n'okwu ndí a: "Chineke zuru ike site n'orù ya niile, n'ubochi nke asaa." 5 Ma n'ebé a kwa, e kwuru, "Ha agaghí abanye n'ebé izuike m ma olí." 6 Ebe o bu na ohere dijri ufodù mmadu ïbanye n'ime ya, ma ndí ahü buru uzø nata ozioma ahü abanyeghi n'ihi nnupu isi. 7 O weputara ubochi ozø nke o kpøro Taa, o sitere n'oni Devid kwuo okwu ahü e kwurula ihe banyere n'oge gara aga sì, "Taa, o buru na unu anu olu ya, unu emela ka obi unu sie ike." 8 N'ihi na a sì na Joshua nyere ha ezumike, o gaghi ekwu banyere ubochi ozø. 9 Otu ubochi izuike fodurø nye ndí nke Chineke. 10 N'ihi na onye obula banyere n'ezumike ya esitela n'orù nke ya onwe ya nwee izuike dí ka Chineke siri banye n'izuike nke ya. 11 Ya mere, ka anyi mee ka ike anyi ha, ka anyi banye n'ebé izuike ahü, ka o hapu idikwa onye obula nke na-agaghí aba n'ihi ñnomi ekweghi ekwe ha. 12 N'ihi na okwu Chineke dí ndú dikwa nkø. O di nkø karja mma ihu abuø obula. O na-aduba ruo na-ikewa mkpuruobi na mmø, ma rukwaa na ebe nkwonkwo na ñmi kewakwara onwe ha. O na-enyoche ñchichø na echiche obi ndí mmadu. 13 O dighi ihe obula n'ime ihe niile e kere eke pürü izo onwe ya site n'ebé Chineke nø. Ihe niile ghore oghe, ma gbarakwa ñtø n'ihi anya ya. O bu n'ihi ya ka anyi niile ga-aza ajuju banyere ndú anyi niile. 14 Ebe o bu na anyi nwere onyeisi nchüaja dí ukwuu, onye nke gaferela n'eluwge, Jisøs Okpara Chineke, ka anyi jidesien okwukwe anyi ike. 15 N'ihi na anyi nwere onyeisi nchüaja nke nwere ike ighøta adighi ike anyi. A nwara ya ɔnwunwa n'uzø niile dí ka a na-anwa anyi taa. Ma, o meghí mmehie n'uzø obula mgbe a nwara ya. 16 Ya mere, ka anyi biaruo ocheeze amara ahü nso na-atughí egwu, ka anyi si otu a nata ebere, ma çhotakwa amara nke ganyere anyi aka n'oge mkpa.

5 A na-esite n'etiti ndí mmadu høro onyeisi nchüaja obula, ka o nnochite anya ndí mmadu n'ihe banyere ife Chineke, ka o na-eche onyinye na-achukwa aja maka mmehie dí iche iche. 2 Ebe o bu na ya onwe ya bu onye na-adighi ike, o pürü iji nwayø na-emeso ndí na-amaghí ihe na ndí na-ejehie uzø omume. 3 N'ihi nke a, o ghaghí ñchü aja maka mmehie nke onwe ya na nke ndí mmadu. 4 O nweghi onye na-ewere ugwu a n'onwe ya, kama o bu Chineke na-akpø dika o si kpø Erøn. 5 N'otu aka ahü kwa, Kraist enyeghi

onwe ya ebube nke ịbü onyeisi nchüaja, kama Chineke siri ya, “I bụ Ọkpara m. Taa aburuula m Nna gi.” 6 N’ebe ọzo, o kwuru, “Dị ka usoro Melkizedek si dí, i bụ onye nchüaja ruo mgbe ebighị ebi.” (aiōn g165) 7 Mgbe o ka dí ndù n’anụ ahụ, o ji oke olu na anya mmiri kpee ekpere riokwa aririọ nye onye ahụ pürü ịzoputa ya site n’onwụ. A nukwara olu ya n’ihì ndù nrube isi na mweda n’ala ya. 8 O bụ ezie na o bụ Ọkpara ma o mutara irube isi site n’ahụhụ ọ tara. 9 Ma mgbe e mere ka o zuo oke, o ghoro isi nke nzoputa ebighị ebi nye ndí niile na-erubere ya isi. (aiōnios g166) 10 Ebe Chineke mere ya onyeisi nchüaja n’usoro Melkizedek. 11 O dí ọtụtụ ihe ọzo anyị nwere ikwu banyere ya, ma o siri ike ịkowa ya n’ihì na unu adighị amụta ihe osiịṣo. 12 N’ezie, ugbu a, unu kwasiri ịbü ndí ozizi nye ndí ọzo, ma unu ka nọ na-achọ onye ga-ezikwa unu ulkpuru mbụ nke okwu Chineke. Unu na-achọ mmiri ara kama nri siri ike. 13 Onye ọbula nke na-ahụ ara, ka bụ nwantakiri, o matabeghi ozizi banyere ezi omume. 14 Nri dí ike dírị ndí tozuru oke, ndí siterela n’ihe ha na-eme zụ onwe ha ichoputa ihe dí iche n’etiti ezi ihe na ajo ihe.

6 Ya bụ ka anyị na-agà n’ihì n’ihe mmüta zuru ezu, ka anyị gharakwa inogide n’ihe mmüta mbụ ahụ nke anyị nwere banyere Krajst. Anyị agaghị alaghachi azu ịto ntóala ncuhegarị ọzo site n’orụ ndí nwụrụ anwụ n’okwukwe n’ebe Chineke nọ, 2 na-akuzi banyere ime baptizim na ibikwasị aka n’isi na onyinye nke Mmụo Nso, na mbilite n’onwụ na ikpe ebighị ebi. (aiōnios g166) 3 Anyị ga-eme nke a ma Chineke kwe. 4 Ma o dighị mfe ikpoghachi ndí dara ada ọzo, bụ ndí natarala ihe ahụ na mbụ, ndí detükwara onyinye amara dí iche iche nke si n’eluigwe bịa ire, ndí ketakwara oke Mmụo Nso, 5 ndí detükwara ịdị mma nke okwu Chineke ahụ ire na ike nke ụwa na-abia, (aiōn g165) 6 ma mesia dahie n’onwe ha, o bụ ihe siri ike ikpoghachite ha ruo ncuhegarị. Ha na akpogidekwa Ọkpara Chineke n’obe ọzo, na emenyekwa ya ihere n’ihì ọha mmadụ. 7 N’ihì na ala ahụ nke na-amị mmiri na-ezokwasị n’elu ya mgbe niile, na-amiputa mkpuru bara ụba nye ndí e ji maka ha kọ ya, na-enweta ngozị n’aka Chineke. 8 Ma o bürü na o puo naanị ogwu na ahịhịa, o baghị uru ọbula. Kama, o ga-abụ ihe a bürü ọnụ, nke ogwugwụ ya ga-abụ ikpo ya ọkụ. 9 Ma o bụ ezie na anyị na-ekwu otu a, ezi ndí enyi m, anyị nwere ntükwasị obi maka ihe dí ezi mma banyere unu, bụ ihe ndí ha na

nzoputa so bịa. 10 Chineke abughị onye na-ekpe ikpe n’ezighị ezi. O gaghi echefu oru niile unu rürü ya. O gaghi echefu iħunanya niile unu gosiri n’ihì ya site n’igara ndí nsø ozi, díka unu na-agà n’ihì na-emekwa. 11 Anyị chọro ka onye ọbula n’ime unu nogidesie ike n’otu ịnụ ọkụ n’obi ahụ ruo ogwugwụ ihe niile, ka unu nwee olileanya inwezu ihe niile unu na-atu anya ya mgbe oge ruru. 12 Anyị achoghị ka unu bürü ndí umengwụ, kama ka unu bürü ndí na-eñomi ndù ahụ jiri okwukwe na ntachiobi nweta ihe ahụ e kwere na nkwa. 13 Mgbe Chineke kwere Ebrahim nkwa, o ji onwe ya n’iụ iyi, n’ihì na o dighị onye ọzo di ukwu karịa ya, 14 na-asị, “N’ezie aga m agozi gi, nyekwa gi ọtụtụ ụmụ ụmụ.” 15 Ebrahim nwere ndidi, natakwa ihe e kwere ya na nkwa. 16 Umụ mmadụ na-eji ndí ka ha ukwu n’iụ iyi, iyi ańlụrụ n’uzo dí otu a na-eme ka ihe e kwuru guzosie ike ma wezugakwa ịrụ ụka niile n’etiti mmadụ. 17 Ya mere, mgbe Chineke chọro igosi ndí ahụ ga-eketa nkwa ahụ, ụdịdị izuzu ya, o jiri ịnụ iyi mee ka o doo ha anya na izuzu ya adighị agbanwe agbanwe. 18 Ka o ga-abụ site n’ihe abụ na-enweghi mgbanwe, nke na-agaghị ekwe omume izi Chineke díka onye ụgha, anyị bụ ndí gbara ọso ndù ga-enweta agbamume siri ike iji jide olileanya e dobeere anyị. 19 Anyị nwere olileanya a dí ka arılıka nke mkpuruobi nke guzosiri ike ma burukwa nke e chekwara. O na-abanye n’ime ime ebe nchüaja ahụ n’azụ akwa mgbochi 20 ebe Jisós onye buru anyị ụzo, abanyela n’ihì anyị; o gholarị anyị onyeisi nchüaja ruo mgbe ebighị ebi dí ka usoro Melkizedek si dí. (aiōn g165)

7 Melkizedek a bụ eze Salem, burukwa onye nchüaja Chineke Onye kachasị ihe niile elu. O zutere Ebrahim mgbe o si na mmeri o meriri ọtụtụ ndí eze ahụ na-aloghachi, goziekwa ya. 2 Ebrahim nyekwara ya otu ụzo n’ime ụzo iri nke ihe niile. Ihe mbụ aha ya pütara bụ, “eze ezi omume,” ọzokwa bụ “eze nke Salem,” nke pütara, “eze udo.” 3 O nweghi nna, o nwekwaghi nne, nke o na-enwe agburụ. O nweghi mmalite nke ụboghị a mürü ya, maobụ ogwugwụ ndù, e mere ya dí ka Ọkpara Chineke. O na-anogide bürü onye nchüaja ruo mgbe ebighị ebi. 4 Leenụ otu o siri bürü onye dí ukwu, o bùladi Ebrahim bụ nna nna anyị nyere ya otu ụzo n’ime ụzo iri site n’ihe o kwatara n’aghị! 5 Ma otu o dí, iwu kwadoro ka ụmụ Livayị bụ ndí ghoro ndí nchüaja na-anakota otu ụzo

n'ime üzəri site n'aka ndi əzə, ya bə, site n'aka ndi əmənnə ha ndi Izrel, n'agbanyeghi na əmənnə ha ndi ahü bükwa əmə əmə Abraham. 6 Ma nwoke a bə onye na-esiteghı n'agbərə naara otu üzə n'üzə iri site n'aka Abraham ma goziekwa ya bə onye ahü nke natara nkwa ahü. 7 O nwəghı irurita əuka əbula də ya, na onye də ukwuu na-agozi onye di nta. 8 N'otu aka ahü, ndi na-anata otu üzə n'üzə iri bə mmadu na-anwə anwə, ma n'aka nke əzə, onye na-anata ya bə onye ahü e kwipütara na o na-adı ndu. 9 Mmadu pürə isi na Livayı onye natara otu üzə n'üzə iri kwürü otu üzə n'üzə iri nke ya site n'aka Abraham. 10 N'ihi na mgbe Melkizedek zutere ya, o ka nə n'afo nna nna ya. 11 O bərə na a pürə ime ka mmadu zuo oke site n'ənədəndi nchüaja ndi Livayı, n'ihi na o bə site n'iwu e nyere ndi mmadu ka e ji hiwee ənədəndi ndi nchüaja. Olee uru o bara ka onye nchüaja əzə bia, də ka usoro Melkizedek si də, na-abughi də ka usoro nke Eron? 12 Ebe a gbanwere ənədəndi nchüaja, n'otu aka ahü, a ghaghı əgbanwekwa iwu. 13 N'ihi na onye ahü e kwuru ihe ndi a banyere ya sitere n'agbərə əzə, nke o dibeghi onye əbula sitere na ya rərə ərə də n'ebə əchə aja. 14 O bə ihe a mara nke əma na Onyenwe anyi si n'agbərə Juda püta, Mosis n'onwe ya akpotuğhi agbərə ahü aha mgbe o na-ekwu banyere ndi nchüaja. 15 E meela ka a əghətə okwu anyi na-ekwu nke əma, mgbe onye nchüaja əzə yiri Melkizedek pütara. 16 Onye əghərə onye nchüaja ma o bughı site n'usoro iwu nke əməməndi nchüaja, kama site n'ike də na ndu nke na-apughi əla n'iyi. 17 N'ihi na-agbara akaebe banyere ya, sə, “Gə onwe gi, bə onye nchüaja ruo mgbe ebighi ebi, də ka usoro Melkizedek si də.” (aiōn g165) 18 N'otu aka ahü, e wezugala usoro iwu ochie ahü n'ihi adighi ike ya na n'ihi abaghı uru ya 19 (n'ihi na iwu ahü emeghi ka ihe əbula zuo oke), ma n'aka nke əzə, e webatala olileanya ka mma, bə nke anyi na-esite na ya bıaruo Chineke nso. 20 Ma e ji ənəy iyi mee ka ənədəndi onyeisi nchüaja a guzosie ike. O nwəghı iyi a ənərə mgbe ndi əzə əghərə ndi nchüaja. 21 Ma onye nke a əghərə onye nchüaja site n'ənəy iyi mgbe onye ahü gwara ya, “Onyenwe anyi aŋŋəla iyi, o gaghi agbanwe obi ya, ‘I bə onye nchüaja ruo mgbe ebighi ebi.’” (aiōn g165) 22 N'ihi nke a, Jisəs aghoçla onye na-akwagide əgbəgba ndu ka mma. 23 Ihe əzə, ndi nchüaja nke ochie ahü di ətətə n'ənədəndi n'ihi na ənəwə gbochiri ha iga n'ihi n'ərə ha. 24 Ya mere, ebe o na-adı ndu ruo mgbe ebighi ebi, o na-abukwa onyeisi

nchüaja mgbe niile. (aiōn g165) 25 Ya mere o nwere ike izoputa ruo mgbe niile ndi ahü na-abjawkwute Chineke site na ya, n'ihi na o na-adı ndu ruo mgbe niile ərərə arirərə n'ihi ha. 26 Ya mere, o də mkpa na anyi ga-enwe onyeisi nchüaja də otu a, bə onye də nsə, na onye na-enweghi ntüpo, na onye də əcha, na onye e kewapuru site n'ebe ndi mmehie nə, ma buliekwa ya elu karja n'eluiwge. 27 O dighi ka ndiisi nchüaja ndi əzə, n'ihi na o dighi mkpa na o ga-achı aja kwa əbəchı, n'ihi mmehie nke aka ya, na n'ihi mmehie nke ndi əzə. Naanı otu aja nke diri mgbe niile ka o churı maka mmehie mgbe o weere onwe ya nye di ka aja. 28 N'ihi na iwu na-ahoputa də ka ndiisi nchüaja ndi mmadu na-adighi ike. Ma okwu nke ənəy iyi ahü, nke na-eso iwu n'azə, hoputara Okpara, onye e mere ka o zuo oke ruo mgbe ebighi ebi. (aiōn g165)

8 Isi okwu də n'ihe niile anyi na-ekwu bə nke a, na anyi nwere onyeisi nchüaja də otu a, bə onye na-anodə ala n'aka nri nke ocheeze onye ahü kachası ihe niile elu n'eluiwge. 2 Onye na-eje ozi n'ebe nsə ahü, bə ezi əlo iku ahü Onyenwe anyi ji aka ya wuo, o bughı mmadu wuru ya. 3 A hoputara onyeisi nchüaja əbula ka o na-achı aja na-enyekwa onyinye. N'ihi nke a, o kwesikwara ka o nwee ihe o ga-eji na-achı aja. 4 A sikkari na o nə n'əwa, o garaghı a bə onye nchüaja n'ihi na e nwere ndi nchüaja na-achı aja də ka usoro iwu si də. 5 Ha na-eje ozi n'ebe nsə ahü nke bə oyiyi na onyinyo banyere ihe nke də n'eluiwge. O bə nke a mere e ji dəq Mosis aka na ntı mgbe o na-akwado iwu əlo iku ahü, “Lezie anya hı na i mere ihe niile n'usoro də ka e si gosiri gi n'eluiwge.” 6 Ma otu o də, o natara ərə ije ozi karırı nke ha, də ka onye ogbugbo nke əgbəgba ndu də elu karja nke ochie, ebe əgbəgba ndu nke əhərə a o mere ka o diri n'etiti ya na mmadu dabeere na nkwa də mma karja. 7 O bərə na əgbəgba ndu ochie ahü zuruoke, o garaghı aba uru ka achowa əgbəgba ndu əzə. 8 Ma Chineke chöpütara ezughi oke ha mgbe o sıri, “Lee, oge na-abja, ka Onyenwe anyi kwupütara, mgbe m ga-eme ka əgbəgba ndu əhərə diri n'etiti mü na əlo Izrel, nakwa əlo Juda. 9 O bughı ədə əgbəgba ndu mü na nna nna ha gbara, mgbe m jidere ha n'aka site n'ala lıipt duputa ha, n'ihi na ha anogideghı bərə ndi kwesiri ntükwası obi idebe əgbəgba ndu m. N'ihi ya, echerpuru ihu m n'ebe ha nə, ka Onyenwe anyi kwupütara. 10 Ma nke a bə əgbəgba ndu m ga-eme

ka o dīri n'etiti mū onwe m na ụlo Izrel, mgbe oge ndī ahū gasirị, otu a ka Onyenwe anyị kwubiri. Aga m etinye iwu m n'ime uche ha, dekwasiị ya n'obi ha. Aga m abụ Chineke ha, ha onwe ha ga-abukwa ndī m. 11 O dīghị onye ọbula n'etiti ha ga-akuziri onye agbataobi ya ihe, maqbụ otu onye asị ibe ya, 'Mara Onyenwe anyị,' n'ihi na ha niile ga-ama onye m bụ, site n'onye dīkarịsirị nta ruo n'onye dīkarịsirị ukwuu. 12 N'ihi na aga m agbaghara ajo omume ha, agaghị m echetakwa mmehie ha niile ozo.' 13 Mgbe o kwuru okwu banyere ọgbugba ndū ọhụrụ, o pütara na nke ochie ahū aburulà ihe gabigara agabiga. Ihe dī ochie nke gabigara ga-emesia ghara ịdikwa.

9 Ọgbugba ndū nke mbụ nwere usoro ofufe na ebe nsø nke ụwa nke a e jiri aka wuo. 2 E guzobere ụlo ikwu. N'onuulø nke mbụ n'ulø ikwu ahū, e nwere ihe ịdoba iheokụ, na tebul, na achịcha e doro nsø. Aha ọnụulø nke mbụ a bụ Ebe Nsø. 3 N'azụ akwa mgbochi nke abuọ ka e nwere ọnụulø a na-akpọ Ebe Kachasi Nsø, 4 nke nwere ebe iche aja mgbaisioma e ji ọlaedo wuo, na igbe ọgbugba ndū ahū nke e jiri ọlaedo machie ahū ya niile. Ihe dī n'ime ite ahū bụ mánà na mkpanaka Eròn nke ahū puputara ahịhịa, ya na mbadamba nkume e dekwasiị iwu ọgbugba ndū. 5 Ihe dī n'elü igbe a bụ cherubim nke ebube ya, na-ekpuchite oche amara ahū. Ma anyị enweghi ike ịkowacha ihe niile ndī a n'ozuzu oke ugbu a. 6 Mgbe e doro ihe niile ndī a n'usoro, onye nchüaja na-abata mgbe ọbula n'ime ọnụulø nke mbụ nke ụlo ikwu a. N'ebé a ka o na-arụ ọru o ketara ịrụ. 7 Ma o bụ naanị onyeisi nchüaja na-abanye n'ime ọnụulø nsø nke abuọ, naanị otu ubgoro n'afọ. O na-ejikwa ọbara na-aba n'ebé ahū, iji chọ aja maka onwe ya na n'ihi mmehie ndī mmadụ mere na-amaghị ama. 8 Site na nke a, Mmụo Nsø na-egosi na ụzọ e si abanye n'Ebe Kachasi Nsø ahū bụ ihe na a ka apụtabeghi ihe, ebe o bụ na ụlo ikwu nke mbụ ahū ka na-egozo. 9 Nke a bụ ihe ilu banyere oge ugbu a. Site na nhazi nke a, onyinye na aja niile a na-achị enweghi ike ime ka akonuche onye na-efe ofufe zuo oke. 10 Kama ha bụ naanị usoro iwu metụtara ihe oriri na ihe ọriṇụ na ụdi baptism dī ihe iche nke anụ ahū, bụ nke e nyere ka a na-eme ya ruo mgbe a ga-edozigharị ihe niile. 11 Mgbe Kraist bijara dī ka onyeisi nchüaja nke ezi ihe ahū dī ugbu a, site n'ulø ikwu dī ukwuu zuruoke nke a na-ejighị aka mee, nke na-esoghị n'ihe e kere

eke, 12 o jighị ọbara ụmu ewu na nke ụmu ehi banye n'ebé ahū, kama o ji ọbara nke ya onwe ya banye n'Ebe ahū Kachasi Nsø naanị otu mgbe, jiri ya wetara anyị niile mgbaputa ebighị ebi. (aiōnios g166) 13 Ma o bụrụ na ọbara ewu na nke oke ehi dī iche iche, ya na ntụ nwa agbogho ehi, nke e fekwasiri ndī rürü aru, pürü ido ha nsø, meekwa ka ha dī ọcha n'elü ahū. 14 Ọbara Kraist onye sitere na Mmụo dī ebighị ebi were onwe ya chụorọ Chineke aja n'enweghi ntupo ọbula, o ga-esi ariaa ghara ịsachapụ omume ruru unyi nke akonuche anyị, ka anyị nwee ike ife Chineke dī ndū. (aiōnios g166) 15 N'ihi nke a, o bụ onye ọgbugbo nke ọgbugba ndū ọhụrụ, ka ndī a kpọro site na ya nata ihe nketa ebighị ebi ahū bụ nke e kwere ha na nkwa. A pürü ime nke a n'ihi o nwụola ọnwụ gbaputa ụmu mmadụ site n'ikpe ọmụma nke mmehie ha mere n'okpuru ọgbugba ndū nke mbụ ahū. (aiōnios g166) 16 O bụrụ na mmadụ ekee ekpe mgbe o nō ndū, a na-ebu ụzọ achopụta ma onye kere ekpe ahū o nwụola. 17 Ekpe na-amalite ịdị ire mgbe onye kere ekpe ahū nwụrụ, n'ihi na ihe mmadụ kere n'ekpe anaghị adị ire mgbe onye kere ya ka dī ndū. 18 O bụ nke a mere o bùladi ọgbugba ndū ochie ahū jiri bụrụ ihe na-adighị ire ruokwa mgbe ọbara batara na ya. 19 Mgbe Mosis kwuputachara ndī mmadụ iwu ahū, o weere ọbara ụmu ehi na ewu, ya na mmiri, ogbo uhie na hisop fesaa n'akwụkwo iwu ahū nakwa n'elü mmadụ niile. 20 Na-ekwu, "Nke a bụ ọbara ọgbugba ndū ahū nke Chineke nyere unu iwu." 21 N'otu aka ahū, o fesakwara ọbara ahū n'elü ụlo ikwu na n'elü ihe niile dī n'ulø ikwu, bụ ihe niile e ji efe ofufe. 22 N'ikwu eziokwu, dika iwu si dī, o dīghị ihe ọbula nke a na-adighị ejị ọbara edo ọcha. O bụrụ na a wusighị ọbara, mgbaghara mmehie adighị. 23 O kwesiri ka e si otu a mee ka ihe ndī a yiri ihe ndī dī n'eluigwe dī ọcha, ma ihe ndī dī n'eluigwe n'onwe ha kwesiri ka e nye ha aja dī mma karịa. 24 N'ihi na o ụbughi n'ebé nsø nke mmadụ jiri aka wuo, nke yiri nke dī n'eluigwe, ka Kraist banyere, kama o banyere n'ime eluigwe n'onwe ya, bụ ebe o na-anochite anya anyị ugbu a n'ihu Chineke. 25 O banyeghi na ya ka o were onwe ya chọ aja ọtụtụ ugboro, dī ka onyeisi nchüaja na-eji ọbara na-abuṇgi nke ya na-abanye n'Ebe ahū Kachasi Nsø kwa afọ. 26 O bụrụ na o si otu a dīri, o gaara abụ onye na-ahụ ahụnụ mgbe kemgbé e kere ụwa. Ma, dī ka o si dī, o bijara naanị otu ugboro n'ogwugwụ oge ndī a, iwezuga mmehie site n'iji onwe ya chọ aja. (aiōnios g166)

g165) 27 Dị ka ọ bụ ihe a kwadooro mmadụ ọbụla ịnwụ naanị otu ugboro, ma e mesịa ikpe esochie, **28** otu a ka e si chọ Kraist dị ka aja naanị otu ugboro iweputumehie ọtutu mmadụ. Ọ ga-abịaghachi nke ugboro abụo, ma ọ bughị n'ihi ibu mmehie, kama ọ bụ n'ihi iwu nzoputa nye ndị ahụ niile na-eche ọbịbia ya.

10 Iwu ahụ bụ naanị onyinyo na-egosi ihe ọma gaje ịbia. N'ihi ya, o zughị oke n'onwe ya isite n'aja ndị ahụ a na-achụ mgbe mgbe kwa afọ, mee ka ndị ahụ na-abịaruo nso ife ofufe zuo oke. **2 Ma** ọ bughị otu a, ọ bụ na a gabeghi akwụsi ịchụ aja ndị a? Ọ burụ na a sachapula njọ ndị na-efe ofufe na mbụ, akonuchie ha agaghịkwa ama ha ikpe mmehie ha. **3 Ma** nke bụ eziokwu bụ na ihe aja ndị a na-eme bụ ichetara ha mmehie ha kwa afọ niile. **4 N'ihi** na ọ bụ ihe na-apughị ime eme na ọbara oke ehi na nke ụmụ ewu dị iche ga-asachapụ mmehie. **5 Ya** mere mgbe Kraist bijara n'ụwa, ọ sịri, “Aja na onyinye abughị ihe i chorọ kama i kwadoro ahụ nye m. **6 Aja** nsure ọkụ na aja a chürü maka mmehie, ha abughị ihe dị ezi mma nye gi. **7 Mgbe** ahụ ka m sịri, ‘Lee, abịala m Chineke m, ime ihe i na-achọ. Nke a bükwa ihe e dere banyere m n'ime akwukwọ mpijakọta.’’ **8 O** kwuru na mbụ, “Aja dị iche iche, na onyinye, na aja nsure ọkụ na aja mmehie adighị ato gi ụtọ, ha adighịkwa amasi gi” (a chürü aja ndị a díka iwu si dị). **9 O** kwukwara ọzọ, “Lee abịala m ime uche gi.” Ọ kagburu aja nke mbụ ahụ ma were aja nke abụo dochie n'ọnodụ ya. **10 Site** n'ime uche Chineke, e mere ka anyị dị nsø site n'aja Jisọs Kraist ji onwe ya chọ naanị otu ugboro. **11 Onye** nchüajia ọbụla na-eguzo kwa ụbочи na-efe ofufe, na-achukwu otu aja ahụ ugboro ugboro, bụ aja nke na-enweghi ike ịsachapụ mmehie. **12 Ma** mgbe Kraist chüchara naanị otu aja ahụ, otu ugboro n'ihi mmehie niile, ọ nodịrụ ala n'aka nri Chineke. **13 Ebe** ahụ ka ọ no ugbu a na-eche ka ndị iro ya niile burụ ihe mgbakwasị ụkwụ ya. **14 N'ihi** na o sitela n'otu aja mee ka ndị ahụ a na-eme ka ha díri nsø zuo oke mgbe niile. **15 Mmụo** nsø na-agbakkwara anyị ama banyere ihe ndị a mgbe o buru ụzo kwuo: **16** “Nke a bụ ọgbugba ndị ahụ mụ na ha ga-agba mgbe oge ndị ahụ gasirị, ka Onyenwe anyị kwuru. Aga m etinye iwu m n'obi ha. Aga m edekwasikwa ha n'uche ha.” **17 O** kwukwara sị, “Agaghị m echetakwa mmehie ha na mmebi iwu ha niile ọzọ.” **18 Ya** mere, ebe ọ bụ na a gbagharaala mmehie ndị a, ọ díkwaghị mkpa ịchụ ajo ọzọ maka

mgbaghara mmehie. **19 N'ihi** nke a, ụmụnna m, ebe anyị nwere nkwo okwu ịbanye n'Ebe Kachasị Nsø site n'obara Jisọs, **20** bụ ụzo ọhụrụ nke o meghere nye anyị, nke dị ọhụrụ ma díkwa ndị site n'akwa mgbochi ahụ nke bụ ahụ ya, **21** ebe anyị nwekwara onye nchüajia dị ukwuu, nke na-elekota ulọ Chineke, **22** ka anyị bijaruo nso site n'obi di ocha, na ntukwasị obi zuru ezu nke okwukwe, ka anyị burụ ndị a sachara obi ha site n'akonuchie rürü arụ, ka anyị burukwa ndị e ji mmiri dị ezigbo ọcha sachaa ahụ anyị. **23 Ya** mere, ka anyị jidesie nkwoputa nke olileanya anyị ike, n'ihi na onye ahụ kwere nkwa kwasiri ntukwasị obi. **24 Ka** anyị tugharịa uche otu anyị ga-esi kpaliie ibe anyị n'iḥunanya na ezi ọrụ. **25 Ka** anyị gharakwa ichefu nzuko anyị dị ka ụfodụ na-eme, kama ka anyị na-agbarịta onwe anyị ume, karışia, ugbu a ụbочи ahụ na-abịa nso. **26** Ọ burụ na anyị akpachapụ anya na-anogide na mmehie mgbe anyị matachara eziokwu ahụ, o nwekwaghị aja ọzọ fodurụ a ga-achụ banyere mmehie niile. **27 Kama** naanị ikpe dị oke egwu, nke ga-adị ka ọkụ na-ere ike ike, nke ga-erechapụ ndị niile bụ ndị iro. **28 Onye** ọbụla dara iwu Mosis, na-anwụ na-enweghi ebere, site n'akaebe mmadụ abụo maobụ ato gbara megide ya. **29** Ọ burụ na ọ dị otu a, olee ụdi ahụhụ unu chere na a ga-enye onye merụrụ ọbara nke ọgbugba ndị nke e ji doo ya nsø, na onye kpasuru mmụo nke amara ahụ iwe? **30 N'ihi** na anyị maa onye ahụ kwurunụ, “Ibọ ọbọ díri m, aga m akwughachi,” ọzokwa, “Onyenwe anyị ga-ekpe ndị ya ikpe.” **31** Ọ bụ ihe dị oke egwu ịdaba n'aka Chineke dị ndị. **32 Ma** chetakwanụ ụbочи mbụ ndị ahụ, mgbe unu natachara ihé, unu nogidesikwara ike n'agbanyeghi oke ahụhụ niile unu tara. **33 Mgbe** ụfodụ, a kparịrị unu n'ihi ọha, unu natakwara mkpagbu. N'oge ọzọ, unu soro ndị e si otu a mesoo mimeso. **34 Unu** were obi ebere soro ndị nọ n'ulọ mkporo taa ahụhụ, unu jikwa ọṇu nabata ya mgbe a nakoñochara unu ihe niile unu nwere, n'ihi na unu onwe unu matara na unu nwere ihe ka mma, nke na-anogide. **35 Ya** mere, unu ahapukwala ntukwasị obi unu ahụ, n'ihi na ọ na-eweta ụgwọ ọrụ dị ukwuu. **36 N'ihi** ya, unu kwasiri inwe ndidi ka o ga-abụ na mgbe unu mere uche Chineke unu ga-anata ihe e kwere na nkwa. **37 N'ihi**, “Na oge na-adighị anya, onye ahụ nke na-abịa ga-abịa ọ gaghi anokwa ọdu.” **38 Ma**, “Onye ezi omume nkem ga-esite n'okwukwe dị ndị. Mkpurụobi m agaghị e nwee mmasị n'ime onye

obia na-alaghachi azu.” 39 Ma anyi abughị ndị na-alaghachi azu si otu a laa n’iyi. Kama anyi dinyere ndị nwere okwukwe, bùrùkwa ndị a zopütara.

11 Ugbu a, okwukwe bụ inwe obi ike banyere ihe ndị a na-ele anya ha na inwe owuweanya banyere ihe a na-ahụbeghi anya. 2 N’ihị na ọ bụ site n’okwukwe ka e ji gbaara ndị ochie ama. 3 Ọ bụ site n’okwukwe ka anyi ji ghota na e mere ụwa na ihe niile anyi na-ahụ anya site n’okwu Chineke. N’ihị nke a, ihe anyi na-ahụ anya ugbu a bụ ihe e mere site n’ihe anyi na-adighị ahụ anya. (aión g165) 4 Ebel sitere n’okwukwe chọ aja dị mma nye Chineke karịa aja nke Ken chürü; nke e si na ya gụnye ya n’onye ezi omume. Chineke kwuru okwu banyere onyinye ya. Ma ugbu a, o bụ ezie na ọ nwuṣolarị ma ọ ka na-ekwu okwu site n’okwukwe. 5 E sitere n’okwukwe kupu Enök nke pütara na ọ nwuğhi anwụ, a hụkwaghi ya ozọ n’ihị na Chineke akporoła ya. Ma tupu e kuru ya, e mere ka anyi mara na ọ mere ihe masirị Chineke. 6 Ọ bụ ihe siri ike mmadụ ime ihe ga-ato ya ụtọ ma ọ bùrụ na onye ahụ enweghi okwukwe. N’ihị na onye na-abjawkute Chineke nso aghaghị ikwe na ọ dị. Na ọ bükwa onye na-akwughachi onye obiula na-achosi ya ike ụgwọ. 7 Site n’okwukwe, Noa, onye nke a doro aka na ntị gbasara ihe ndị a na-ahụbeghi anya, gere ntị ma ruo ụgbọ mmiri maka nzoputa nke ezinaulọ ya. Site na nke a, ọ mara ụwa ikpe, ma bùrụ onye nketa nke ezi omume sitere n’okwukwe. 8 Site n’okwukwe, Ebrahim rubere isi mgbe a kpọro ya ka ọ hapụ, gaa n’ala ahụ nke ọ ga-enweta dika ihe nketa. Ọ gawara n’amaghị ebe ọ na-agị. 9 Okwukwe ka o jiri biri dika ọbịa n’ala ahụ e kwere ya na nkwa, na-ebi n’ulọ ikwu, ya na Ajzik na Jekob, bụ ndị e kwere ya na ha otu nkwa ahụ. 10 N’ihị na ọ na-ele anya ala ahụ nke nwere ntoala, nke onye tịru atumatụ ya ma wuokwa ya bụ Chineke. 11 Site n’okwukwe ọ natara ike ọmụmụ. Ọ bụ ezie na ọ gafeela oge imta nwa, ọ bùladi Sera n’onwe ya bụ nwanyị aga, n’ihị na ọ gurụ onye ahụ kwere ya nkwa dị ka onye kwestiri ntukwasị obi. 12 Ya mere site n’otu onye a, onye a gurụ dị ka onye nwụrụ anwụ ka e si nweta ụmụ ndị ọnụogugu ha dị ka kpakpando dị na mbara eluigwe, dị ka aja dị n’akụkụ osimiri. 13 Ndị a niile nwere okwukwe nwụrụ na-anataghị nkwa ahụ, ma site n’ebi dị anya ha hụrụ ma nabatakwa nkwa ndị a. Ha kwupütakwara na ha bụ ndị ọbịa na ndị mba ozọ n’uwa. 14 Ndị na-ekwu otu a na-eziputa na ha na-ele anya obodo nke aka ha. 15 Ọ

bùrụ na ha na-eche echiche banyere obodo nke ha hapụrụ, ha gaara enwe ohere ilaghachi azu. 16 Ma otu ọ dị, ha na-elesi anya ike maka obodo ahụ ka mma, bụ nke dị n’eluigwe. Ya mere, ọ dighị eme Chineke ihere ka a kpọ ya Chineke ha, n’ihị na o dozielara ha ebe obibi. 17 Site n’okwukwe Ebrahim ji Ajzik chọ aja mgbe a nwälere ya. Onye ahụ natara ihe ndị ahụ e kwere nkwa, dị njikere iji otu nwa ahụ o nwere chọ aja, 18 ọ bụ ezie na Chineke kwuru maka ya, “Ọ bụ site n’Ajzik ka a ga-akpọ mkpuru gi aha.” 19 Ebrahim chere na Chineke pürü ime ka onye nwụrụ anwụ site n’onwụ bilie, dika ihe ịma atu otu ahụ ka o mekwara, n’ihị na ọ nataghachikwara ya. 20 Ọ bụ okwukwe ka Ajzik jiri nye Jekob na Isọ ngozị banyere ihe dị n’ihị. 21 Ọ bụ okwukwe ka Jekob ji gozie ụmụ Josef n’otu n’otu tupu ọ nwuṣo. Ọ kpọro isiala dika ọ dabere n’elu mkpanaka ya. 22 N’ogwugwu ndị ya, Josef sitere n’okwukwe kwuo banyere ọpụpụ ụmụ Izrel ma nyekwa ntuziaka banyere olili ọkpukpu ya. 23 Okwukwe ka nne na nna Mosis ji zobe ya ọnwa ato mgbe a mṛu ya, n’ihị na ha hụrụ na ọ bụ nwa mara mma. Ha atukwaghi egwu iwu eze ala Ijipt bụ Fero nyere. 24 Site n’okwukwe, Mosis e kweghi aza nwa ada Fero mgbe o tolitere. 25 Ọ hoqro isoro ụmụ Chineke keta oke na mmegbu ha karịa inwe ańụri nke mmehie. 26 O kpebiri na ọ bụ ihe karichara mma iḥụ ahụhụ n’ihị Krajst, kama inweju akụ niile nke Ijipt afọ. N’ihị na o nwere olileanya maka ụgwọ orụ dị n’ihị. 27 Okwukwe ka ọ ji hapụ Ijipt. Ọ tughị egwu iwe eze, ma ọ tachịrị obi ya dika ọ hụrụ onye ahụ a na-apughị iḥụ anya. 28 O sitekwara n’okwukwe debe Mmemme Ngabiga. O fesara obara ka onye mbibi nke ụmụ nwoke mbụ, hapụ ịmetụ ụmụ nwoke mbụ ndị Izrel aka. 29 Ha gafere Osimiri Uhie site n’okwukwe dị ka a ga-asị na ọ bụ ala efu. Ma mgbe ndị Ijipt nwara ime nke a, mmiri lomiri ha niile. 30 Mgbidi Jeriko dara mgbe ha jiri okwukwe gaa ya gburugburu ụbocḥi asaa. 31 Site n’okwukwe, Rehab nwanyị akwuna esoghị ndị nnupu isi laa n’iyi n’ihị na ọ nabatara ndị bijara inyochapta obodo ahụ n’udo. 32 Olee ihe ozọ m ga-ekwu? Oge ga-agwunahụ m ikwu gbasara Gidion, na Barak, na Samsin, na Jefta, na Devid, na Samuel na ndị amụma, 33 ndị sitere n’okwukwe merie ọtụtụ alaeze, kpeekwa ikpe nkwmotọ, natakwa nkwa e kwere, ndị mechiri ọnụ odum. 34 Ha menyuru oku dị egwu, gbanari mma agha, nweta ike site n’adighị ike. Ha għoqwarra ndị dị ike n’agħa, chulaa usuu ndị agha ndị

mba ozø. 35 Umụ nwanyị natara ndị ha nwụrụ anwụ, site na mbilite n'onzwu. Ndị ozø naara ntaramahụ, ha jụrụ ịnata mgba püta ka ha nwee ike nata mbilite n'onzwu ka mma. 36 E ji ụfodụ mere ihe očhi, tiekwa ha ihe otiti, o bùladị ike ha agbụ na ịtụ ha mkporo. 37 A tụrụ ụfodụ nkume, kwobie ụfodụ abụ. E ji mma agha gbuo ụfodụ. Ụfodụ yi akpukpọ ewu na akpukpọ atụrụ jegharija. Ụfodụ bükwa ndị dara ụkpa. A kpagburu ụfodụ, ma mejoqkwa ndị ozø. 38 Ha wagharijị n'ozara na n'ugwu, n'ogba nkume na n'onzu ala. N'anya ụwa, a gurụ ha n'ihe efu. 39 A gbaara ezigbo ama n'isi ndị a niile n'ihi okwukwe ha, ma ha anataghị ihe ahụ e kwere ha na nkwa. 40 Otu o dị, Chineke akwadoberela anyị ihe kaara anyị mma, ka a ghara ime ka ha zuo oke ma e wepụ anyị.

12 Ya mere, anyị nwere oke igwe ndị ama dị otu a gbara anyị gburugburu, n'ihi nke a, ka anyị wepụ ihe ọbụla nke na-adoghachi anyị azụ díka ibu arọ, ya na mmehie niile nödebere anyị nsø karịa. Ka anyị werekwa ntachiobi gbaa ọsø nke chere anyị n'ihi. 2 Ka anyị na-elegide Jisosanya, onye mbụ na onye na-emē ka okwukwe anyị zuo oke, onye jiri n'ihi ọri e debere n'ihi ya, die ahụhụ na ihe ihere nke obe, o nödụ n'aka nri nke ocheeze Chineke. 3 Tuleenụ n'obi unu gbasara onye ahụ tachịri obi na nkwugide sitere n'aka ndị mmehie, ka ike ghara ịgwụ unu maqbụ obi unu adaa mba. 4 N'ime ọgụ nke unu na-aluso mmehie, unu eguzogideghị ruo n'onzodu nke iwufu ọbara unu. 5 Unu echefuola okwu nkasiobi ahụ, nke e jiri gbaa unu ume díka ụmụ, "Nwa m ewela ịdọ aka na ntị nke Onyenwe anyị díka ihe dị mfe, mgbe o na-ata gi ahụhụ maqbụ daa mba mgbe o na-abara gi mba. 6 N'ihi na onye Onyenwe anyị hụrụ n'anya ka o na-abara mba. O bükwa onye o nabatara dí ka nwa ya, ka o na-apia ụtarị." 7 Tachie obi, mọta ihe site n'ahụhụ. N'ihi na Chineke na-emeso unu mmeso dí ka nna ọbụla hụrụ ụmụ ya n'anya si emeso ha mmeso. Nwata ọbụla adighị nke nna ya na-adighị abara mba. 8 Ya mere o bürü na a díghị abara unu mba díka esi bara ndị ozø, unu abughi ụmụ kama unu bụ ndị amütara n'ikwa iko. 9 Díka ịma atụ, ndị bụ nna anyị site n'anụ ahụ na-apia anyị ụtarị mgbe ọbụla anyị nupuru isi. Ma nke a adighị egbochi anyị ịsopuru ha. O kwesikwaghi ka anyị rubere Nna nke mmụo isi karịa ma díkwa ndị? Anyị mee nke a, anyị ga-adi ndị. 10 Ha na-azụ anyị nwa oge nta dị ka ha si tüpüta

n'uche ha. Ma o na-azụ anyị n'ihi ọdịmmma anyị. O na-achọ ka anyị keta oke n'ịdị nsø ya. 11 Mgbe ọbụla a na-ezi anyị ihe site n'inye anyị ahụhụ, o na-abụrụ anyị ihe mwute n'oge ahụ, o buğhıkwa ihe ɔṇu. Ma e mesia, o na-eweta udo na ndụ ezi omume nye ndụ ahụ azụrụ n'ime ya. 12 Ya mere, setipụ aka gi ahụ ike gwụrụ. Guzosie ike n'ukwụ gi ahụ na-ama jijiji. 13 Debenụ ukkanu unu n'uzo ziri ezi, ka ukkanu na-adighị ike ghara ịda ngwụrụ, kama ka o nwe ogwugwo. 14 Gbalisie ike mee ka gi na mmadụ niile biri n'udo ya na ndụ dí nsø, e wepụ ya, o nweghi onye pürü ihu Onyenwe anyị. 15 Hükwanụ na o nweghi onye ga-ahapụ inweta amara Chineke, na o nwekwaghi onye ga-epupụta díka mgborogwu ilu weta nsogbu a ga-esi n'ime ya meruo ọtụtụ mmadụ. 16 Hunụ na o nweghi onye na-ebi ndụ ruru unyi maqbụ onye nke na-enweghi nsopuru díka Iso, onye nke rere ọnodụ ọmụmụ ya n'ihi otu efere nri. 17 Díka unu maara, o mechara չo ka o keta ngozị ahụ, ma a jụrụ ya n'ihi na o nweghi ohere nchegharị. O bụ ezie na o jiri anya mmiri chosie ya ike. 18 Unu abiarughị n'ugwu nke a pürü ịmetụ aka, nke na-ere ọkụ, na ọchichirị na itiri na oke ifufe, 19 na ụda opị ike, maqbụ olu na-ekwu okwu, nke ndị nṣrụ ya rịorị ka o kwusị ịgwa ha. 20 N'ihi na ha enweghi ike inagide ihe e nyere n'iwu, "A sịkwarị na anụmanụ ọbụla emetụ ugwu ahụ ahụ, a ga-eji nkume tugbuo ya." 21 N'ezie, ihe ahụ anya hụrụ dí oke egwu na Mosis sıri, "Ana m ama jijiji n'ihi ujọ." 22 Ma unu abiaruola n'ugwu Zayon, bụ obodo Chineke dí ndị, Jerusalem nke eluigwe ahụ. Unu abjakwutela puku kwürü puku ndị mmụo ozi a na-apughị ịguta ony় zukorø n'onzu. 23 Unu abiala n'ulo nzukorø nke onye ahụ ebu ụzọ mupụta bụ ndị e dere aha ha n'eluigwe. Unu abjakwutela Chineke, onye ga-ekpe mmadụ niile ikpe, unu abjakwutela mmụo ndị ezi omume e mere ka ha bürü ndị zuruoke. 24 Unu abjakwutela Jisos onye ogbugbo nke ogbugba ndụ ọhụrụ, bjákwutekwa ọbara e fesara nke na-ekwu okwu dí mma karịa nke ọbara Ebel kwuru. 25 Gbalisienụ ike ihu na unu ajughị onye ahụ na-ekwu okwu. N'ihi na o bürü na ha agbanarighị ya, bụ onye ahụ dörö ha aka na ntị n'elụ ụwa, anyị agaghị agbanarị onye ahụ si n'eluigwe na-adò anyị aka na ntị. 26 N'oge ahụ, olu ya mere ka ụwa ma jijiji, ma ubu a, o kwela nkwa, sị, "Otu mgbe ozø fodurụ, o buğhị naanị ụwa ka m ga-eme ka o maa jijiji kama aga m emekwa ka eluigwe maa jijiji." 27 Okwu a bụ, "Otu mgbe ozø fodurụ," na-egosi mwepụ nke ihe na-

ama jijiji dika ihe e kere eke, iji hu na nke na-anaghị ama jijiji ga-adị. 28 Ya mere, ebe anyị na-anata alaeze nke na-apughị ịgbawo, ka anyị jiri obi ekele, egwu na nsopurụ fee Chineke ofufe n'uzo ọ ga-anabata. 29 N'ihi na Chineke anyị bụ ọkụ na-erepiẹ aerepiẹ.

13 Ka iḥunanya unu nwere n'etiti unu na-adigide. 2

Unu echefula ịnabata ndị ọbịa, n'ihi na ụfodụ ndị mere nke a lekötara ndị mmụo ozi ma ha amataghị. 3 Chetanụ ndị n'o n'ulọ mkporo dị ka a ga-asị na unu so ha nodule n'ulọ mkporo. Chetakanụ ndị a na-ata ahụ, dika a ga-asị na unu onwe unu so ha na-ahụ ahụ, n'ahụ unu. 4 Ka ọlụlụ dị na nwunye bürü ihe onye ọbula na-akwanyere ugwu, ka ihe ndina unu bürükwu nke a na-emerughị emerụ. N'ihi na Chineke ga-ekpe ndị na-akwa iko na ndị ụrụ ikpe. 5 Debenụ ndị unu pụo n'iḥunanya nke ego, ka afọ ju unu n'ihe unu nwere, n'ihi na o kwuola, "Agaghị m aha bụ gi. O nwekwaghị mgbe m ga-eji gbakuta gi azu." 6 Ya mere anyị pürü iji obi ike na-atughị egwu kwuo, "Onyenwe anyị bụ onye na-enyere m aka. Agaghị m atu egwu. Gịnjị ka mmadụ pürü ime m?" 7 Chetanụ ndịsi unu, ndị gwara unu okwu Chineke. Tuleenụ otu ndị siri dị, na-eñomikwanụ okwukwe ha. 8 Otu Jisós Kraist dì ụnyaahụ, ka ọ dì taa, otu a ka ọ ga-adigidekwa ruo mgbe ebighị ebi. (aiōn g165) 9 Unu ekwela ka e jiri ozizi ọhụrụ nke díkwa iche duhie unu. N'ihi na ọ bụ ihe dí mma ka e were amara mee ka obi sie ike, ọ bughị site n'idebe iwu banyere nri nke na-enweghị uru ọ bara ndị na-edede ya. 10 Anyị nwere ebe ịchụ aja, ebe ndị niile na-eje ozi ha n'ulọ ikwu a enweghị ike iri aja a chürü n'elụ ya. 11 Onyeisi nchüaja na-ewebata ọbara ụmụ anụ ndị ahụ n'Ebe Kachasị Nsọ dika aja maka mmehie, ma a na-erepiẹ anụ ahụ ha ọkụ na mpuga ulọ ikwu. 12 N'otu aka ahụ, Jisós n'onwe ya tara ahụ, na mpuga ọnụ ụzo ama obodo ka o jiri ọbara ya mee ka ndị nke ya dí nsọ. 13 Ya mere, ka anyị gakwuru ya n'azụ ulọ ikwu soro ya die mkparị o diri. 14 N'ihi na ụwa abughị ulọ anyị, ma anyị na-ele anya obodo nke gaje ibia. 15 Site na ya, ka anyị na-achürü Chineke aja otuto mgbe niile, nke bụ mkpuru ebugbure ọnụ nke na-ekwuputa aha ya. 16 Unu echefula ime ihe ọma, meekwanụ ka ndị ọzọ soro unu kekọ ihe unu nwere. Nke a bụ ụdị aja na-atọ Chineke ụtọ. 17 Ka unu na-ekwenyere ndị ndu unu, dokwaanụ onwe unu n'okpuru ha. N'ihi na ọru ha bụ iḥụ maka mkpuruobi unu dika ndị ga-aza azịza. Meenụ nke a ka ha were

ọnụ na-eje ozi ha, ma ọ bughị site n'obi mwute n'ihi na nke a agaghị abara unu uru. 18 Na-ekperenu anyị ekpere, n'ihi na o doro anyịanya na anyị nwere akonuche dị ọcha na-achökwa ibi ndụ nwere ugwu n'uzo niile. 19 Ana m arịosị unu ya ike, ka unu mee nke a, ka m nwee ike iloghachikwute unu ọsịṣo. 20 Ugbu a ka Chineke nke udo, onye ahụ sitere n'obara ọgbugba ndụ ebighị ebi ahụ kpoghachite Onyenwe anyị Jisós, Onye ọzụzụ atụrụ ukwuu ahụ, site n'onzwụ, (aiōnios g166) 21 mee ka unu zuo oke n'ezi ihe ọma niile ọbula, nke ga-nyere unu aka ime ihe ọ na-achọ. Ka ọ ruputa n'etiti anyị ihe ndị ahụ niile na-atọ ya ụtọ site na Jisós Kraist, onye otuto niile dírị ruo mgbe niile ebighị ebi. Amen. (aiōn g165) 22 Umụnnna m, arịo m unu, ka unu were ntachiobi nṛụ okwu agbamume m gwara unu n'ime akwukwọ a na-etoghị ogologo. 23 Ana m eme ka unu mata na nwanna anyị Timoti esitela n'ulọ mkporo pụta. Mụ na ya ga-esoro bịa leta unu ma ọ bürü na ọ bịa n'ebé a na mgbe na-adighị anya. 24 Keleerenụ m ndịsi unu niile na ndị nsọ niile. Ndị si Itali na-ezitere unu ekele ha. 25 Ka amara dínyere unu niile.

Jemis

1 Jemis, nwaodibo Chineke na nke Onyenwe anyị

Jisos Kraist, Na-edegara agbūru iri na abu ndi gbasara n'elu ụwa niile akwukwó ozi a: Ndeewonu!

2 Umunna m, ka obi unu juputa n'oñu mgbe obula
onwunwa di iche iche gbara unu ghurugburu 3

N'hi na mgbe a na-anwa okwukwe unu ọnwụnwa, atachukwu nwere nke eme ita. Aka nne nke

ntachiobi unu na-enwe ohere ito eto. 4 Ka nguzosike unu puta ihe, ka unu zuo oke ma nwezuokwa ihe

niile, na-adighị ihe ọbụla nke ga-akọ unu. 5 O bụrụ na ọ dị onye na-enweghi amamihe, ya riọ Chineke,

onye na-enye onye ọbula rịorọ ya amamihe n'afọ ofufu na-ataghikwa onye obula uta, a ga-ewerekwa va

oruru na atugminkwa enye če bula ute, u ga ewerekwa ya
nye ya. 6 Ma riqo n'okwukwe na-enweghi obi abuo,
wili na amma na amma akwia di ka ahili wunizi akwia

n ini na onye na-enwe obi abuqo dí ka ebili mimiri oke osimiri mgbe ikuku na-ebughari ya. 7 Onye dí otu ahụ

ekwesighị ile anya na ọ ga-esite n'aka Onyenwe anyị nata ihe ọbụla. 8 N'ihi na mmadụ dị otu a bụ onye ihu

abuq, onye na-adighi eguzo n'otu ebe n'ihe obula o na-eme. 9 Ka nwanna obula bu ogbenye iuria oju.

mgbe obula e weliri ya elu. 10 Ka onye bu ogaranya mgba e na ema ka e nadu ya di aha n'iki na ndi hara

mgbe a na-emé ka ọ nódụ ya dí ala, n’ihí na ndị bara ụba ga-akponwụ dí ka okoko osisi. 11 N’ihí na mgbe

øbuña anwú waliri chasie ike, weputa okpomokú, o na-eme ka ahijia kpónwuo, ka okoko osisi daa n'ala, mma

ya agwusijakwa. N'otu aka ahụ, onye ahụ bara ụba ga-akponwu o buladi mgbe o na-ejeghari n'ime ije ozi ya.

12 Ngozi na-adiri onye ahụ nke na-anogide na-adighị ada mba n'oge emihiwa. N'ihi na mgbe ega emihiwa.

ada mba n̄ ogé ɔ̄nwùnwa. N̄ m̄ iha n̄gbe ogé ɔ̄nwùnwa ahú gasirí, o ga-anata ugwo ɔ̄ru, nke b̄u okpueze

ndu, nke Chineke kwere nkwa inye ndị niile hụru ya n'anya. 13 Ka onye ọbu la hapu i si, mgbe a na-anwa

ya, "Ọ bụ Chineke na-anwa m ọnwụnwa a." N'ihi na ọ dighi mgbe a puru inwa Chineke ka o mee ihe ojoo,

14 Kama enwunwa na abiara mmadu site n'echicho

14 Kama ɔñwuriwa na-abilara mmadu site n ɔcmichø
nke obi ya. O bukwa ɔchichø ojoo nke mmadu na-

arafu ya, dökpfuo ya. 15 Ochichọ ahụ, mgbe ha bara ụba n'ime obi, na-eduba mmadụ na mmehie. Mgbe

mmehie bara ụba, o na-eduba n'ọnwụ. 16 Ekwela ka onye obula duhie unu umunna m. 17 Onyinye obula di

mma, na nke zuruoke na-esite n'eluigwe abịa. Ọ na-esite n'ebé Nna nke ihé niile onye na-adighi agbanwe

esite ni ebe Nha like inie inie onye na-adighi agbanwe agbanwe, o naghi ezonari ụmụ mmadụ ihu ya. 18 N’ihii

imezu nzube ya, o sitere n'okwu ya bụ eziokwu mọ
anyị. O mekwara nke a ka anyị bürü ụmụ mbụ nke

ihe o kere eke. **19** Unu aghaghị icheta nke a ụmụnna m ndị m hụrụ n'anya. Ka onye ọbụla nwee ntị na-anu ihe ọsịjịo, na ire dị arọ ikwu okwu, ma bùrụkwa onye iwe na-adịgị ewe ọsịjịo. **20** N'ihi na iwe nke mmadụ anaghị arụpụta ezi omume nke Chineke. **21** Ya mere, wezuganụ ụzo rụrụ arụ niile na ihe ọbụla dị njo nke fodụrụ n'ime ndụ unu. Ma jirinụ obi umeala nabataranụ onwe unu okwu ndụ ahụ nke a kụrụ n'obi unu, nke nwere ike ịzopụta mkpuruobi unu. **22** Unu abụla ndị na-eji ntị ha na-anụ okwu ndụ ahụ naani, na-arafu onwe ha, kama bùrụnụ ndị na-eme ihe okwu ahụ kwuru. **23** N'ihi na onye ọbụla na-ege ntị n'okwu ọbụla ma hapụ iji ihe ọ nṣụ mee ihe, dị ka nwoke na-ele ihu ya n'enyo. **24** O lesịa onwe ya puo, o chefuo ihe ihu ya yiri ma nwaoge nta gasịa. **25** Ma nwoke ahụ nogidesịri ike na-ele anya n'ime iwu ahụ zuruoke, nke na-eme ka mmadụ nwere onwe ya, ee, nwoke ahụ na-agà n'ihu ile na ime ihe iwu ahụ kwuru, hapükwa ichefu ya, ka a ga-agozị n'ihe niile ọ na-eme. **26** O bùrụ na mmadụ ọbụla echee na ya bụ onye na-ekpere Chineke ma hapụ ijide ire ya aka maqbụ ịkwà ire ya nga, onye dị otu a na-arafu onwe ya, okpukpe Chineke ya bùkwa ihe na-abaghị uru. **27** Ezi okpukpe Chineke, nke Chineke Nna anyị na-anabata dịka okpukpe dị ọcha, na nke na-enweghị mmerụ, bụ nke a, ilekọta ndị na-enweghị nne na nna, na ndị di ha nwụrụ n'ime nsogbu ha na idebe onwe anyị n'enweghị ntụpo site n'aka ndị uwa.

2 Umunna m, dika ndị kweere n'Onyenwe anyị Jisọs

Krajst, onye dij ebube, ka unu hapu ile mmadu anya n'ihu. 2 O bürü na onye ögäranaya yi uwe mara mma, yikwara mgbaaka olaedo na mkpişäka ya, abata n'ülö nzukö unu, o bürükwá na nwá ogbenye abata nke yi uwe na-adighi ocha, 3 o bürü na unu elee onye ögäranaya ahü yi uwe mara mma anya si ya, "Bia nodu n'otu oche a e debere iche n'ihu gi," ma unu asi onye ogbenye ahü, "Di anyi, guzo n'ebe ahü," maqbü "Bia nodu ala n'akükü ebe a ükwu m di," 4 o bu na unu akpabeghi oke n'etiti onwe unu, bürükwá ndi ji ile anya n'ihu na obi ojoo na-ekpe? 5 Geenü ntí ka m gwa unu ümünna m, o bu na unu amataghí na Chineke ahopütala ndi ahü ụwa gürü dika ndi ogbenye, mee ka ha bürü ögäranaya site n'okwukwe ha, ka ha ketakwa alaeze ahü o kwere nkwa inye ndi hürü ya n'anya? 6 Ma ginjí ka unu na-eme? Unu na-akpari ndi ogbenye! O bughi ndi ögäranaya na-emegbu unu? O bükwaghí ha bu ndi na-adokpughari unu aga n'uloikpe? 7 O

bughi ha bu ndi na-ekwulu aha oma ahụ nke a gurụ unu? 8 O bụrụ na unu na-edebезuo iwu nke eze anyi dika e dere ya n'Akwukwo Nso, "Hụnụ ndị agbataobi unu n'anya dika unu onwe unu," unu na-eme ihe ziri ezi. 9 Ma o bụrụ na unu ele mmadụ anya n'ihu, unu na-eme mmehie. N'ebé iwu díkwa, unu bu ndi na-emebi iwu. 10 N'ihu na onye ọbula nke na-edebé iwu ahụ niile ma sụo ngongọ n'otu, a bùrula onye ikpe iwu ahụ niile maara. 11 N'ihu na onye ahụ sịri, "Akwala iko," bükwa onye sịri, "Egbula mmadụ." Ya mere, o bụrụ na i kwaghị iko ma i gburu mmadụ, i bu onye na-emebi iwu. 12 Ya mere, na-ekwunu okwu, ma na-ebikwanụ ndu dì ka ndị a ga-ekpe ikpe site n'iwu ahụ na-eme ka mmadụ nwere onwe ha. 13 N'ihu na agaghị emere onye ọbula ebere nke na-adighị emere onye ọzọ ebere. N'ihu na ebere na-adị ukwuu karịa ikpe ọmụma ya. 14 Olee uru o bara ụmụnna m, na mmadụ sịri, enwere m okwukwe, ma okwukwe ahụ apụtaghị ihe n'orụ ya? Uđi okwukwe ahụ o pürü izoputa ya? 15 O bụrụ na otu nwanne anyi nwoke maobụ nwanne anyi nwanyị yi nkírịnka akwa, o burukwa na o nweghi ihe oriri ga-ezuru ya n'ubochị, 16 ma otu onye n'ime unu asị ha, "Laa n'udo, kpuchiekwa onwe gi nke oma, rijuokwa afo," n'enyegehi ya ihe dì mkpa maka ahụ ya, uru ginị ka o bara? 17 N'uzo dì otu a, okwukwe naanị ya bu ihe na-abaghị uru ma o bụrụ na orụ esoghị ya. 18 Otu onye ga-asị, "I nwere okwukwe; e nwere m orụ." Gosi m okwukwe gi ma e wepụ orụ gi, aga m egosi gi okwukwe site n'orụ. 19 I kweere na o bụ naanị otu Chineke, i mere nke oma, o bùladi ndị mmuọ ojọq kweere ma kuja. 20 Gi onye nzuzu, i na-achọ ka e gosi gi na okwukwe bu ihe na-abaghị uru ma o bụrụ na orụ e soghị ya? 21 O bụ na nna anyi Ebrahim abughị onye a gurụ n'onye ezi omume site n'orụ ya, mgbe o jiri otu nwa ya bu Ajizik chụo aja n'ebe ichu aja? 22 Unu ahughị na okwukwe ya na orụ soro rükqo n'otu, e sitekwara n'orụ ya mee ka okwukwe ya zuo oke. 23 O bụ site na nke a ka ihe e dere n'akwukwo nsø jiri mezuo, nke na asị, "Ebrahim kweere na Chineke, a gurụ nke a nye ya dì ka ezi omume," kpókwa ya enyi Chineke. 24 Unu ahula na a na-esite n'ihe mmadụ ruru guo ya n'onye ezi omume, o bükwa ghị naanị n'okwukwe. 25 N'otu ụzọ ahụ, agụnyeghi Rehab, nwanyị akwuna ahụ n'onye ezi omume n'ihu orụ o ruru, mgbe o kpóbatara ndị nnyoputa ahụ ma zipükwa ha site n'ụzọ dì ihe? 26

Dika anụ ahụ na-enweghi mmuọ si bürü ihe nwuru anwụ, otu a ka o díkwa okwukwe na-enweghi orụ.

3 Umunna m, ka ọtụtụ n'ime unu hapụ igbalị ibu ndị ozizi, n'ihu na unu maara na anyi bu ndị ozizi ka a ga-ekpe ikpe n'ọnodu sikarị ike. 2 N'ihu na anyi niile na-aso ngongo site n'otụtụ ụzọ. Ma onye ọbula nke na-adighị emehie site n'ikwuhie ọnụ bu onye tozuru oke na onye pürü ijide anụ ahụ ya niile aka. 3 O bụrụ na anyi e tinye mkpumkpụ igwe e ji ekechi ọnụ inyinaya ibu n'ọnụ ya, ka o rubere anyi isi, anyi na-eduru ya gaa ebe anyi chọro. 4 Otu a kwa, o bùladi ugbo mmiri buru ibu nke ikuku dì ike na-ebugharị n'osimiri, ka onye na-anya ugbo mmiri pürü ime ka o gaa ebe o chọro site n'itugharia ụmara ntakirị e ji anya ugbo. 5 Otu a ka o díkwa ire anyi. O bụ akukụ anụ ahụ anyi dì nta, ma o na-anya isi banyere ọtụtụ ihe. Tulee otu oke ọhịa si dì ukwuu, bụ nke icheku ọkụ díkarisiri nta na-emebi ka o nwuru ọkụ. 6 Ire anyi bu ọkụ. E debere ire n'etiti akukụ anụ ahụ ndị ọzọ díkwa ụwa ajo omume. O na-emeru ahụ niile, na-amụnye ọkụ n'usoro ndu mmadụ. Ya onwe ya bükwa ihe ọkụ ala mmuọ na-amụnye ọkụ. (Geenna g1067) 7 Mmadụ enweela ike ụzọ, na-agbalikwa iżu anụmanụ dì iche iche, na nnụnụ, na anụ na-akpụ akpụ, na anụ bi na mmiri; 8 ma mmadụ ọbula adighị nke nwere ike iżu ire. O bụ ihe dì oke njo na-adighị ekwe nchikota, ma juputakwa na nsi na-ebute ọnụ. 9 O bụ ya ka anyi ji eto Onyenwe anyi na Nna anyi. O bükwa ya ka anyi ji abụ mmadụ ibe anyi ọnụ, bụ ndị Chineke mere n'oyiyi nke ya. 10 Site n'otu ọnụ anyi ka ija mma na ịbü ọnụ na-esi apụta. Umunna m, nke a abughị ihe ziri ezi. 11 O bụ ihe pürü ime na mmiri dì mma ijiu anụ na mmiri nnu ga-esite n'otu isi iyi ahụ na-asoputa? 12 Umunna m, osisi fiig o pürü imị oliv, ka osisi grepu o pürü imiputa fiig? N'uzo dì otu a, anyi makwaara na mmiri nnu apughịkwa ịsoputa mmiri dì mma ọnụnụ. 13 O dì onye ọbula n'ime unu na-agụ onwe ya dì ka onye maara ihe na onye nwere nghọta? Ya gosi amamihe ya na nghọta ya site n'ibi ezi ndu na ịru orụ oma site n'obi dì umeala. 14 Ma o bụrụ na obi unu ejuputa n'ihe ilu na ekworo na ịchọ naanị ihe nke onwe unu, mgbe ahụ, unu ekwesighị inya isi sị otu a na-agonarị eziokwu. 15 Uđi amamihe dì otu ahụ esiteghị n'eluiwge bia. O bụ amamihe nke ụwa. O bughị nke mmuọ nsø. O bụ nke mmuọ ojọq. 16 N'ihu n'ebe ọbula obi ilu na ekworo dì, ebe ahụ ka ogbaaghara na omume ojọq niile dì.

17 Ma amamihe na-esite n'elugwe abịa bürü uzô dì ọcha, emesia, o hụrụ udo n'anya, o na-eme obiomma, o juputara n'ebere, na-ewepütakwa ọru ọma. Ihu abụ na obi abụ adighịkwa n'ime ya. **18** Ma ndị ahụ bụ ndị na-eme udo bụ ndị na-agha mkpuru udo. Ha ga-aghotà mkpuru ezi omume.

4 Gịnị bụ ihe na-ebute ọgu na esemokwu n'etiti unu.

Ebee ka ha siri bịa? O bughị ochichọ ojọọ unu nwere n'ime onwe unu? **2** O bürü na unu chọ ma unu achotaghị ya, unu egbuo mmadu. Unu na-enwe anya ukwu n'ihe onye ozô nwere ma o bürü na unu enwetaghị ya, unu amalite ilu ọgu na ibu agha. Unu enweghi maka unu chọ arıoghị ya n'ekpere. **3** Unu na-arịọ ma unu adighị anata, n'ihi na unu na-arịọ n'ebumnobi ojọọ. Unu na-arịọ ka unu mefuo ya n'ihe ụto nke ụwa. **4** Ndị na-ekwesighị ntukwasị obi! O bụ na unu amaghị na unu na ụwa bürü enyi, unu ga-esi otu a bürü ndị iro Chineke? Onye ọbula nke chọro ibụ enyi nke ụwa, na-eme onwe ya onye iro nke Chineke. **5** Unu chere na ihe e dere n'akwukwò nsø na-ekwu n'efu mgbe o na-asị, "Chineke na-ekwosi ekworo ike n'ihi Mmụo Nsø ya nke o mere ka o biri n'ime anyị." **6** Ma o na-enye anyị amara karịa. Ya mere, Akwukwò nsø ji si, "Chineke na-eguzo imegide ndị na-ebuli onwe ha elu, ma o na-enye ndị dì umeala n'obi amara." **7** Ya mere, nyenụ Chineke onwe unu. Guzonụ megide ekwensu, o ga-esi n'ebe unu nō gbarụ. **8** Bjakwutenụ Chineke nso, ya onwe ya ga-abịakwutekwa unu nso. Kwoṇụ aka unu, unu ndị mmehie, meekwanụ ka obi unu dì ọcha, unu ndị obi abụ. **9** Ruonụ ụjụ, tienụ aka n'obi n'qonodụ mwute, kwaakwanụ akwa. Ka ọchị unu ghọọ ihu mgbarụ, ka iru ụjụ werekwa ọnọdu ijiurị ọnụ. **10** Wedanụ onwe unu ala n'ihi Onyenwe anyị o ga-ebulikwa unu elu. **11** Umunna m, unu ekwula okwu ojọọ megide ibe unu. N'ihi na onye na-ekwu okwu ojọọ megide nwanna ya, maqbụ onye na-ekpe nwanna ya ikpe, na-ekwu okwu megide iwu. O na-ekpekwa iwu ahụ ikpe. Mgbe unu na-ekpe iwu ahụ ikpe, unu adighị edebe ya kama unu bụ ndị na-ekpe ya ikpe. **12** O bụ naanị otu onye o nye iwu. O bükwa naanị otu onye ikpe dì. O bụ naanị ya nwere ike ịzoputa mmadu. O nwekwara ike ila onye ọbula n'iyi. Ma gi, onye ka i na-eche na i bụ iji na-ekpe nwanna gi ikpe? **13** Ugbu a geenụ ntị unu bụ ndị na-asị, "Taa maqbụ echị, anyị ga-agà ebe dì otu a, maqbụ obodo dì otu a, iżụ ahịa na ire ahịa, anyị ga-anókwa ebe ahụ otu afọ kpaa ego."

14 Olee otu unu si mara ihe ga-eme echị? Gịnị ka unu na-eche na ndị unu bụ? Mmadu dì ka anwụrụ ọkụ nke a na-ahụ anya nwa oge nta, nke ikuku na-emesia bufuo. **15** Kama ihe unu ga-ekwu bụ nke a, "O bürü na Onyenwe anyị ekwe, anyị ga-adị ndị, mee nke a maqbụ nke ozô." **16** Ma ihe unu na-eme bụ iṇya isi na ikpa nganga. Ụdị iṇya isi a bụ ihe ojọọ. **17** Ya mere, mmadu ọbula maara ihe bụ ezi ihe ma ju ime ya na-emehie.

5 Ugbu a geenụ ntị unu ndị ọgaranya, oge eruola

mgbe unu kwesiri ịkwa akwa na işu ude n'ihi nsogbu na-akwado ịbjakwasị unu. **2** Akụnyba unu ebidola ita nchara, mkpu eripjäkwalu uwe unu. **3** Ọlaọcha na ọlaedo unu agbaala nchara. Nchara a ga-abukwa ama megide unu, o ga-erepia anụ ahụ unu dika ọkụ. Unu akpakötala akụ n'ubochị ikpeazụ ndị a. **4** Geenụ ntị! Uzụ akwa ndị ọrụ unu, ndị unu jụrụ ịkwụ ụgwọ ọrụ ha dì ka o kwesiri na-agbago imegide unu. Uzụ akwa ndị ọrụ unu, ndị unu ghogburu, eruola ntị Onyenwe anyị, Onye pürü ime ihe niile. **5** Unu ebiela ndị nke oke oriri na oke ọnụnụ n'elu ụwa, na ndị inye anụ ahụ unu ihe ọbula na-akpa ya mkpa. Ma ugbu a, anụ ahụ unu ahụ gbara abụba ejikerela na-eche ụbochị mgburi ya. **6** Unu amala ndị aka ha dì ọcha ikpe, gbkwaa ha, o büladi mgbe ha na-egbochighị unu. **7** Nweenụ ntachiobi, umunna m, cherenụ ọbịịa Onyenwe anyị. Lee otu onye ọrụ ubi si ejị ndidi na-eche mkpuru o kürü n'ala ubi ka o mịa. O ji ndidi na-eche ka mmiri ozuzu nke mbụ na nke ikpeazụ zokwasị ubi ya. **8** Unu onwe unu kwesikwara inwe ndidi guzosiekwa ike n'ihi na ọbịịa Onyenwe anyị dì nso. **9** Umunna m, unu atamula ntamu megide ibe unu, ka a hapụ ikpe unu ikpel Lee, onye ikpe ahụ guzo n'onụ ụzo. **10** Umunna m, dì ka ihe ilere anya banyere inwe ndidi na ahụhụ, mọtanụ ihe site n'aka ndị amụma bụ ndị kwuru okwu n'aha Onyenwe anyị. **11** Anyị na-agụ ha ugbu a dika ndị a goziri agozi n'ihi iguzosike ha. Unu anụla maka ogologo ntachiobi nke Job nwere, unu ahụkwa nzube Onyenwe anyị n'ihi na Onyenwe anyị juputara n'ebere na ọmịkọ. **12** Karịṣịa umunna m, unu anụla iyi. Unu anụkwa iyi mgbe ọbula, o büladi iji eluigwe maqbụ ụwa, maqbụ ihe ọbula ozô n'ụo iyi. Kama ka "E" unu bürü "E." Ka "E e," unu bürükwa "E e." Ka unu hapụ isite n'uzo dì otu a mehie ma wetakwara onwe unu ikpe ọmụma. **13** O dì onye ọbula n'etiti unu nō na nsogbu? Ka onye dì otu ahụ kpee ekpere. O dì onye na-añuri ọnụ?

Ya bụ abụ otuto. **14** O dí onye nō n'etiti unu ahụ na-esighị ike? Ya kpoø ndị okenye chọchị ka ha kpeere ya ekpere, ka ha wükwasıkwa ya mmanụ otite n'isi kpókuokwa aha Onyenwe anyị. **15** Ekpere nke okwukwe ga-azoputa onye ọriá ahụ. Onyenwe anyị ga-ekulite ya, o bùrùkwa na o mehiere, a ga-agbaghara ya. **16** Ya mere kwupütaranụ ibe unu mmehie unu. Kpeekwaranụ ibe unu ekpere ka e nwe ike gwọø unu. Ekpere onye ezi omume dí ike dikwa ire. **17** Ịlaija bụ mmadụ dí ka anyị, ma o kpere ekpere rịo ka mmiri hapụ izo, mmiri ezokwaghị n'ala ahụ ruo afọ ato na ọnwa isii. **18** Emesịa, o kpekwarara ekpere ọzo, eluigwe nyere mmiri ozuzu, meekwa ka ala pupụta ihe oriri. **19** Umunna m, o bùrụ na onye ọbụla n'etiti unu esite n'eziokwu ahụ jehie, ma otu onye n'ime unu akpoghachi ya azụ, **20** chetanụ nke a na onye ọbụla kpoghachitere onye mmehie azụ site na njehie ya, ga-azoputa ha n'aka ọnwụ ma kpuchiekwa ọtụtu mmehie.

1 Pita

1 Pita, onyeozi Jisos Kraist, Na-edegara unu ndị niile ndị a hoputara, ndị gbara ọso ndụ gaa biri na Pontos, na Galeshię, na Kapadosia, Eshię na Bitinia, akwukwọ a. **2** Unu ndị Chineke bụ Nna hoputara dị ka o bururiż uzo mata na ọ ga-eme, jirikwa Mmụo Nsọ ya doo unu nsọ, ka unu na-erubere Jisos Kraist isi, ka ewerekwa obara ya sachaa unu: Ka amara na udo baara unu ụba. **3** Otuto dịrị Chineke Nna Onyenwe anyị Jisos Kraist! Site n'iba ụba nke ebere ya, o nyela anyị ndụ ọhụrụ baa n'olileanya dị ndụ site na mbilite n'ọnwụ Jisos Kraist. **4** Anyị nwekwara ihe nketa nke na-apughị imebi emebi, nke na-agaghị ere ure, maobụ gbanwee ụdidi ya, nke e debeere anyị n'eluiwge. **5** Anyị bụ ndị e sitere n'okwukwe na-echekwa n'ike Chineke, tutu ruo ọbịbịa nzoputa ahụ, nke a na-ejikere ime ka ọ püta ihe n'ogwugwu oge. **6** N'ime ihe ndị a ka unu na-anịri ọke ọnị, ọ bụ ezie na n'oge ndị a dị nta, unu agabigala otụtụ ihe mgbu n'ihi ụdị ọnwụnwà dị ichie bjakwasịri unu. **7** Ọnwụnwà ndị a na-abịa ime ka okwukwe unu, nke dị ọke ọnụahịa karja olaedo na-ala n'iyi n'agbanyeghi na e ji ọkụ nuchaa ya; bürü nke ga-eweta otuto, na ebube, na nsopụru, mgbe e mere ka Jisos Kraist püta ihe. **8** Ọ bụ ezie na unu ejibeghi anya unu hụ ya mgbe ọbula, ma unu hụrụ ya n'anya, ọ bükwa ezie na unu adighị ahụ ya anya ubuu a, ma unu kwere na ya. Unu juputakwara n'ọnụ ahụ dị ebube nke ọnụ na-apughị ikowa. **9** Ugwó ọrụ ọzo unu ga-enweta n'ihi okwukwe unu n'ime ya ga-abụ nzoputa a ga-azoputa mkpuruobi unu. **10** Banyere nzoputa a, ndị amụma ahụ kwuru ihe banyere amara ahụ gaje ibjara unu jiri nnqo nwayo nyocharia **11** ma gbalisie ike ichoputa oge na ọnụ ahụ bụ nke Mmụo Kraist dị n'ime ha kwuru banyere ya, mgbe ọ gbara ama maka ahụhụ Kraist na ebube nke ga-eso ya. **12** E mere ka ha mata na ọrụ ha na-arụ abughị maka ọdịmma nke ha onwe ha, kama ọ bụ n'ihi ọdịmma nke unu, mgbe ha kwuru okwu banyere ihe ndị a ahụ bụ ndị a gwarala unu ubuu a site n'ọnụ ndị ziri unu ozioma n'ike Mmụo Nsọ nke e si n'eluiwge zite. Ọ bọladị ndị mmụo ozi ka ọ gurụ agụjị matia ihe ndị a. **13** N'ihi ya, werenụ uche unu niile jikere iru ọrụ, anya dokwaa unu. Nweenụ olileanya zuruoke n'amara nke a ga-ewetara unu mgbe a ga-ekpughe Jisos Kraist. **14** Dị ka ụmụ na-erube isi, unu ekwela ka ihe ojọq ndị ahụ na-agụ unu agụjị mgbe unu nọ

n'ochichirị, na-achị ndụ unu. **15** Kama bürünen ndị dị nsọ n'ihe niile unu na-eme, dika onye kporo unu si dị nsọ. **16** N'ihi na e dere ya ede, "Dịnụ nsọ, n'ihi na adị m nsọ." **17** Ebe unu na-akpoko Nna ahụ na-ekpe onye ọbula ikpe dị ka ọrụ ya siri dị na-eleghị mmadụ anya n'ihi, bienụ ndụ unu n'itụ egwu Chineke, dika ndị mbiarambia n'ụwa a. **18** N'ihi na unu matara na-ejighị ihe pürü imebi emebi, dika ọlaocha na ọlaedo gbaputa unu site n'ibi ndụ ojọq ahụ mna mna unu ha nyefere unu n'aka **19** kama ọ bụ obara dị ọke ọnụahịa nke Kraist bụ nwa atụrụ na-enweghi ntụpọ ọbula maobụ orusi. **20** A hoputara ya tupu e kee ụwa. Kama, ọ bụ n'ogwugwu oge ndị a ka e mere ka ọ püta ihe n'ihi unu. **21** Ọ bükwa site n'aka ya ka unu ji bürü ndị kwere na Chineke, onye mere ka o si n'ọnwụ bilie, na onye nyekwara ya ebube. Ya mere, okwukwe unu na olileanya unu dị na Chineke. **22** Ugbu a, ebe unu sitere n'irubere eziokwu ahụ isi mee ka obi unu dị ọcha, nke mere na unu nwere iħunanya nke iħu abuq n'adighị n'ebi umatunna unu nō, sitenụ n'obi unu na-ahuriħtan onwe unu n'anya n'ebi ọ dī ukwuu. **23** N'ihi na amuola unu ọzọ ubuu a, ọ bughi site na mkpuru nke na-emebi emebi, kama site na nke na-apughị imebi emebi, site n'okwu Chineke nke dị ndụ ma na-adigidekwa. (aiōn g165) **24** N'ihi na, "Mmadụ niile dị ka ahijia, ma ebube ha niile dị ka okoko osisi nke ọhịa, ahijia na-akponwụ, okoko osisi na-achanwụ, **25** ma okwu Onyenwe anyị na-anogide ruo mgbe ebighị ebi." Okwu ahụ bükwa ozioma ahụ e zisaara unu. (aiōn g165)

2 Ya mere, wezuganụ n'ibụ iro n'obi na aghaghị niile unu, kwisini ığha ığha, ịbü ndị iħu abuq, ndị na-ekwo ekworo, na ndị na-ekwutuq mmadụ ibe ha. **2** Dịka ụmụ a mṣụ ọhụrụ, bürünen ndị agụjị iñu mmiri ara nke Mmụo Nsọ a na-agwaghị ihe ọbula na-agụ, ka unu nwee ike site na ya na-eto eto n'ime nzoputa unu. **3** Ugbu a, unu deturula ya ire matakwa na Onyerwe anyị dī mma. **4** Bjakwutenụ ya, Nkume ahụ dī ndụ, onye ụmụ mmadụ jürü, maobụ onye Chineke hoputara, onye dī ọke ọnụahịa nye ya. **5** Unu onwe unu kwa dī ka nkume dī ndụ ka a na-ewu ime ka unu ghøq ụlo ime mmụo, ka unu bürükwa ndị nchajia dī nsọ, ndị na-achị aja ime mmụo nke Chineke na-anabata site na Jisos Kraist. **6** N'ihi n'akwukwọ nsọ kwuru, "Lee, ana m atogbọ na Zayon otu nkume, nke a hoputara, bükwa nkume isi ntqala dī ọke ọnụahịa. Onye ọbula kweere na ya, agaghị eme ka ihere mee

ya.” 7 Ma nye unu ndị kwere ekwe nkume a dị oke ọnụahịa, ma n’ebe ndị ahụ na-ekwaghị ekwe nō, “Ọ bụ nkume nke ndị na-ewu ụlo jụrụ nke ghoro nkume isi ntọala ụlo.” 8 O bụ kwa, “Nkume nke na-eme ka ndị mmadụ sọq̄o ngongō, oke nkume nke na-eme ka ha daa.” Ha na-aso ngongō n’ihī na ha jụrụ irube isi n’okwu ahụ. Nke a bükwa ihe a kara aka banyere ha. 9 Ma unu bụ ndị a hoputara, otu ndị nchüajā eze, mba dī nsō, ndị nke Chineke n’onwe ya, ka unu bürü ndị na-ekwusa otuto ya, bụ onye ahụ si n’ochichịri kpobata unu n’lhé ya dī ebube. 10 N’oge gara aga, unu abughị ndị Chineke, ma ugbu a, unu bụ ndị ya. Na mbụ, unu amaghị ihe ọbula banyere obi ebere ya, ma ugbu a, obi ebere ya erutela unu aka. 11 N’ihī ya, ndị enyi m, ana m arịo unu, dika ndị bụ ọbja na ndị na-agba ọsọ ndị n’lwa a, nke unu bụ, na-asị unu, wezuganụ onwe unu site n’agụ mmehie nke na-ebuso mkpuruobi unu agha. 12 Bienụ ezi ndị n’etiti ndị mba ọzo, ka ọ ga-abụ na a sị na ha ebo unu ebubo imē ihe ojoo, ha ga-ahụ ọru oma unu, ma nye Chineke otuto n’ubochị ahụ o ga-abia. 13 Werenụ onwe unu nyefee, n’ihī Onyenwe anyị, n’okpuru ochichị niile e guzobere n’etiti ụmụ mmadụ, ma ochichị ahụ o bụ nke eze, dika onye ike ya kacha nke ibe ya, 14 maqbụ nke ochichị govanọ, onye e guzobere n’ihī ita ndị na-eme ihe ojoo ahụ, na ito ndị na-eme ezi ihe otuto. 15 N’ihī na ọ bụ uche Chineke na unu ga-esite n’ezị ọru unu kpuchie ọnụ ndị ahụ na-esite na-amaghị ihe ha, na-ekwu okwu nzuzu. 16 Na-ebinụ ndị dī ka ndị nwere onwe ha, ma unu ejikwala mnwre onwe unu mere ihe mkpuchi nke ajo ihe. Bienụ dika ụmụodibø Chineke. 17 Sopurunụ mmadụ niile dika o si kwesi. Gosi ndị niile kwere ekwe ịhnanya. Tuọ Chineke egwu, ma na-asopurụ eze. 18 Ndị ohu, ruberenụ ndị nwe unu isi, na-enyekwa ha nsopurụ na ugwu ruuru ha. Unu emela nke a nye naanị ndị bụ ezi mmadụ, na ndị nwere obiqma n’ebe unu nō, kama meekwanụ ya ọ bulađị nye ndị afọ tara mmiri. 19 N’ihī na nke a bụ ihe inye ekele ma ọ bürü na unu ejiri ntachiobi na-edi ahụ, na-ezighị ezi na-adakwasị unu, n’ihī na unu na-eme ihe Chineke na-achọ. 20 Ma o nweghi otuto ọbula dirị unu mgbe a tara unu ahụ, n’ihī ihe ọma unu na-eme, nke a na-ewetara Chineke otuto. 21 O bụ n’ihī ihe dī otu a, ka e jiri kpoo unu, n’ihī na Kraist hụrụ ahụ, n’ihī unu. O bükwa ihe ịmaatụ nye unu.

Na-esonụ nzọ ụkwụ ya. 22 “O nweghi mgbe ọbula o mehiere, o nwekwaghị mgbe onye ọbula nṣuru okwu aghugho n’onụ ya.” 23 O kwutoghi onye ọbula mgbe ha na-ekwutu ya. O baghi mba ọbula mgbe ha na-ata ya ahụ, kama o were ya nyefee n’aka onye ahụ na-ekpe ikpe ziri ezi. 24 N’elu obe ahụ, o buuru mmehie anyị niile bokwasị onwe ya mgbe ọ nwụrụ, ime ka anyị nwee ike ịbụ ndị nwụrụ anwụ n’ebe mmehie dī; ma dīri ndị n’ebe ezi omume dī. O bükwa site n’apa ọnya dī ya n’ahụ ka o ji gwọ unu. 25 Na mbụ, unu dī ka ụmụ aturu na-awaghari na-achọ ụzo, ma ugbu a, e meela ka unu laghachikwute Onye ahụ na-azụ unu dī ka aturu, na Onye na-elekotakwa mkpuruobi unu anya.

3 Unu ndị bụ nwunye na-eruberenụ di unu isi, ka ụfodụ n’ime ha na-ekwaghị n’okwu Chineke, nwee ike isi n’ezị ndị unu na-ebi chegharịa n’ekwughị okwu ọbula, 2 mgbe ha na-ahụ ibi ndị unu nke dī ọcha na nke inwe nsopurụ. 3 Ichọ mma unu agaghị abụ ichọ mma nke anụ ahụ, nke bụ ịkpà isi, na iyikwasị ihe ọlaedo, maqbụ iyikwasị uwe mara mma. 4 Kama, ka ịchọ mma unu bürü mmadụ nke ime mmuo, nke mma ya na-adighị anacha, nke bụ mmuo ịdị nwayọ na ịdị juu. Nke dī oke ọnụahịa n’ihu Chineke. 5 Nke a bụ ụzo ndị inyom mgbe ochie, bụ ndị dī nsō, ndị olileanya ha dī n’ime Chineke siri chọ onwe ha mma. Ha debekwara onwe ha n’okpuru di nke aka ha. 6 Dika Sera rubeere Ebrahim isi, na-akpokwa ya onyenwe m. Unu bụ ụmụ Sera ma ọ bürü na unu e mee ihe ziri ezi, na-ekwaghị ka egwu tuọ unu. 7 N’otu aka ahụ, ndị bụ di na-echenụ echiche dī mma banyere nwunye unu, ma nyenụ ha ugwu ruuru ha dika ndị na-adighị ike na dika ndị unu na ha ga-eso keta onyinye amara nke ndị ahụ. Nke a ga-eme ka ihe ọbula hapụ igbochi ekpere unu. 8 N’ikpeazụ, nweenụ otu mmuo, ka ihe na-ewute ibe unu na-ewute unu, na-ahurițanụ onwe unu n’anya, nwekwanụ obi ọmijiko na obi dī umeala. 9 Unu ejila ihe ojoo akwughachi ugwo ihe ojoo e mere unu, maqbụ nkwtu ọnụdụ nkwtu. Kama gozienụ ha, n’ihī na ọ bụ ngozị ka e kwere unu na nkwa iketa, mgbe a kporo unu. 10 N’ihī na, “Onye ọbula nke na-achọ ndị, nke chọro ịhu ubochị ndị ahụ dī mma, ya mee ka ire ya ghara ikwu okwu ojoo meekwa ka ebugbare ọnụ ya ghara ikwu okwu aghugho. 11 Ka ha tugharia site n’ajọ ihe ma mee ezi ihe; ka ha chọro udo, ma na-agbasokwa ya. 12 N’ihī na anya Onyenwe anyị dī n’ahụ ndị ezi omume, ntị ya gheekwa oghe

nye ekpere ha, ma ihu Onyenwe anyị na-emegide ndị na-eme ihe ojọq." 13 Onye ga-emegide unu ma ọ bụrụ na unu na-anụ ọkụ n'obi ime ezi ihe? 14 Ma a sịkwari na unu ahụ ahụhụ n'ihi na unu mere ihe ziri ezi, ngozi dịri unu. "Unu atụla egwu ihe ha natu egwu, ka obi gharakwa ịlo unu mmiri." 15 Na-edonụ Kraist nsọ n'ime obi unu dịka Onyenwe anyị. Nọkwanụ na njikere mgbe niile iguzo kowaara onye ọbula jụrụ unu ajụjụ banyere olileanya ahụ unu nwere n'ime unu. Ma unu were obi dị nwayoq na nsopụru na-eme nke a. 16 Ma na-enwenụ akonuche dị ocha, ka ndị ahụ na-ekwulu ibi obi ọma unu n'ime Kraist, bụrụ ndị ihere ga-eme banyere nkwtuḥ ha na-ekwuto unu. 17 N'ihi na ọ ka mma ịta ahụhụ n'ihi ezi ihe ma ọ bụrụ uche Chineke, karịa ịta ahụhụ n'ihi ajo ihe. 18 N'ihi na Kraist n'onwe ya hụrụ ahụhụ nwụo n'ihi unu otu mgbe. Onye ezi omume nwụrụ n'ihi ndị ajo omume, ka ọ kpọrọ unu bjakwute Chineke. N'ihi na e mere ka ọ nwụo n'anụ ahụ ma e mekwara ka ọ dị ndị na mmuo ya. 19 Mgbe emesirị ka ọ dị ndị na mmuo ya, ọ gara kwusaa ozioma nye mmuo ndị ahụ a kpochiri n'ulo mkporo. 20 Nke a bụ mmuo ndị ahụ jụrụ ime ihe Chineke chọro mgbe ahụ o ji ntachiobi chere ha n'oge ahụ Noa nọ na-ewu ụgbọ mmiri ya. Ọ bụ naanị mmadụ asato n'ime ndị bi n'oge ahụ ka a zoputara site na mmiri ahụ. 21 Mmiri a nọ ọnodụ dị ka baptizim nke na-azoputa unu ugbu a. Ọ anaghị asapụ unyi site n'ahụ mmadụ, kama ọ bụ ihe na-egosi ezi akonuche n'ebe Chineke nọ. Ọ na-azoputa unu site na mbilite n'ọnwụ nke Jisos Kraist, 22 onye nọ n'eluiwge, n'aka nri Chineke, ebe ndị mmuo ozi niile, na ịchi isi niile, na ike niile na-erube isi nye ya.

4 Ya mere, ebe ọ bụ na Kraist hụrụ ahụhụ n'anụ ahụ, unu onwe unu kwasiri inwe ụdị obi ahụ o nwere. N'ihi na onye tara ahụhụ n'anụ ahụ akwusila ime mmechie. 2 N'ihi nke a, onye dị otu ahụ anaghị ebi ndị fofdụrụ ya n'ụwa n'ihi agụụ ojọq nke ọchichọ mmadụ, kama ọ na-ebi ya n'ihi imezu ọchichọ Chineke. 3 N'oge gara aga unu tufuru ọtụtu oge ime ihe ndị ahụ na-atọ ndị mba ozọ ụtọ. Ndị unu juputara n'agụụ ikwa iko, na agụụ ime ihe ojọq, na ijinubiga mmanya oke, na ikpọ oriri, na ikpere aruṣi niile, bụ ihe jogburu onwe ya na njo. 4 Ma ndị unu na-ebi ugbu a na-eju ha anya ebe ọ bụ na unu anaghị esokwa ha ebi ndị ojọq ndị ahụ ozọ, n'ihi nke a ha na-ekwutqwa unu. 5 Ma ha ga-eji ọnụ ha kwuputa ihe ha mere n'ihu onye

ahụ ga-ekpe ndị dị ndị na ndị nwụrụ anwụ ikpe. 6 Ọ bụ nke a mere e ji kwusaa ozioma ọ bulađi nye ndị ahụ nwụrụ anwụ bụ ndị e kperela ikpe mgbe ha dị ndị, dịka e si ekpe mmađu niile ikpe, ka ha site na nke a bie ndị dị ka Chineke si choq site na mmuo ahụ. 7 Ogwugwụ ihe niile adịla nso. Burụnụ ndị nwere akonuche zuruoke, ndịanya doro, ka unu nwee ike na-ekpekwa ekpere. 8 Nke kachasị nke, na-ahụritanụ onwe unu n'anya nke ukwuu n'ihi na ijumanya na-ekpuchi ọtụtu mmechie. 9 Jirinụ obioma na-elerita ibe unu ọbịa na-enweghi ntamu ọbula. 10 Onye ọbula n'ime unu dika ndị ozi natara onyinye amara nke Chineke, jirinụ onyinye ọbula unu natara na-ejeritara onwe unu ozi. 11 Onye na-ekwu okwu ya kwuo ya dī ka ọ bụ nnqoq okwu Chineke ka ọ na-ekwu. Onye na-eje ozi ya jee ya site n'ike ahụ Chineke na-enye. N'ime ihe niile ka otuto dịri Chineke site na Jisos Kraist. Ọ bụ ya ka otuto niile na ike niile dịri ruo mgbe niile ebighị ebi. Amen. (aiōn g165) 12 Umunna m, ka ọ hapu iju unu anya mgbe ọnwụnwa dị iche iche na-abịara unu n'ihi na ihe dị otu a abụghị ihe ọhụrụ n'ebe unu nọ. 13 Kama ịnurịanụ ọnụ n'ihi na unu so Kraist na-eketa oke n'ahụhụ ya, ka e sikwa otu a mee ka obi unu juputa n'ọnụ, unu ga-etikwa mkpu ọnụ mgbe a ga-eme ka ebube ya pụta lhè. 14 Ọ bụrụ na a na-ekwuto unu n'ihi aha Kraist, unu bụ ndị a goziri agozi. Nke a na-eziputa na mmuo nke ebube ahụ bụ mmuo Chineke na-ebi n'ime unu. 15 Ka onye ọbula n'ime unu ghara ịta ahụhụ n'ihi na o gburu mmađu maobụ dị ka onye ohi, maobụ dị ka onye na-eme ihe ojọq, maobụ dị ka onye na-anara mmađu ihe n'aka ike. 16 Ma ihere ekwesighi ime unu mgbe unu na-ata ahụhụ dị ka ndị Kraist. Kama nyenụ Chineke otuto na unu bụ ndị a na-akpọ aha ahụ. 17 N'ihi na oge eruola, mgbe a ga-amalite ikpe n'ezinaulọ Chineke. Ọ bụrụ na a ga-ebu uzọ kpee anyị ikpe, gịnị ga-abukwanụ ọnodụ ndị ahụ na-ekwenyeghi n'ozioma Chineke? 18 Ma, "Ọ bụrükwa na ọ dị ike izoputa onye ezi omume, oleekwanụ olileanya dịri onye na-amaghị Chineke na onye mmechie?" 19 Ya mere, ndị na-ata ahụhụ dị ka nzube Chineke si dị, nyefeenụ onwe unu n'aka onye okike, onye kwasiri ntukwasị obi, ma nogidenu na-eme ezi ihe.

5 Mu onwe m, onye bụ okenye na onyeama banyere ahụhụ Kraist, bụrükwa onye ga-eso keta oke n'ebube ya nke a gaje ikpughe, a na m arịo ndị

okenye n'etiti unu aririş a, 2 na-azunu igwe aturu ahụ Chineke nyefere unu n'aka. Ka unu na-elekota ha, o bụghị n'ihi na unu agaghị ime otu a, kama o bụ ihe sitere n'ochichọ obi unu, dị ka Chineke chọro ka unu mee. O bụkwaghị n'ihi ego unu ga-enweta, kama o bụ ịnụ ọkụ unu n'ije ozi. 3 Unu abụla ọkaaka n'ebé ndị e nyefere unu n'aka nọ. Kama bùrụnụ ihe ịma atụ nye igwe aturu ahụ. 4 Ma mgbe Onyeisi ndị ọzuzu aturu ahụ ga-abịa unu ga-anata okpueze ebube nke na-agaghị agbanwe agbanwe. 5 N'otu aka ahụ, unu ụmụ okorobịa, doonụ onwe unu n'okpuru ndị bụ okenye. Unu niile werenụ obi umeala na-ejeritara onwe unu ozi, n'ihi na, "Chineke na-eguzo imegide ndị na-ebuli onwe ha elu, ma o na-enye ndị dị umeala n'obi amara." 6 Ya mere, wedanụ onwe unu n'okpuru aka dị ike nke Chineke, ka o bulie unu elu n'oge ya. 7 Hapurụnụ ya nsogbu unu na nchegbu unu, n'ihi na ihe banyere unu na-emetu ya n'obi. 8 NỌNỤ NA NJIKERE, na-echekwanụ nche n'ihi na onye iro unu bụ ekwensu ji oke igbo uja na-awaghari dịka ọdụm, na-achọ onye o ga-ala n'iyi. 9 Guzosienụ ike n'okwukwe unu. Unu ekwela ka o merie unu, kama tükwasinụ Onyenwe anyị obi. Chetanụ na e nwere ọtụtụ ndị kwere ekwe dị ka unu ndị nökwa n'ụdi ahụhụ a unu na-ahụ n'ụwa niile. 10 Chineke onye nwe amara niile, onye kpobatara unu na ebube ebighị ebi ya n'ime Kraist, mgbe unu hụrụ ahụhụ ndị a nwa oge, ya onwe ya ga-eweghachi unu n'ọnodụ unu, mee ka unu dị mnqo ike, ndị guzo chịm ma kwesikwa ntükwasị obi. (aiōnios g166) 11 O bụ ya nwe ike niile ruo mgbe niile ebighị ebi. Amen. (aiōn g165) 12 O bụ site n'inyeaka Saiłas onye m hütara dị ka nwanna kwasiri ntükwasị obi ka m ji deere unu mkpụrụ okwu ole na ole ndị a nke m ji agbaa unu ume na-ekwupụtakwa na nke a bụ eziokwu dị n'amara Chineke. Guzosienụ ike n'ime ya. 13 Nwanyị ahụ nọ na Babilon, nke a hopụtara unu na ya, na-ekele unu. Mak, ezi nwa m nwoke na-ekelekwa unu. 14 Jirinụ isurita ọnụ ịhụnanya kelerịta onwe unu. Ka udo dịnyere unu niile nọ n'ime Kraist.

2 Pita

1 O bụ Saimon Pita, odibo na onyeozi nke Jisos Kraist,

Na-edegara ndị niile anyị na ha ketara otu ụdị okwukwe a dị oke ọṇụahịa, n'ime ezi omume nke Chineke na Onye nzoputa anyị Jisos Kraist akwukwọ ozi a: **2** Ka amara na udo bara unu ụba, site na mmazu nke Chineke na nke Jisos Onyenwe anyị. **3** O sitela n'ike o ji bürü Chi nye anyị ihe niile dị anyị mkpa ibi ndị na-asopuru ya, site n'omuma nke anyị mara ya, bụ onye ahụ kporo anyị site n'ebube ya na ịdị mma ya. **4** O sitela n'ihе ndị a nye anyị nkwa dị ukwuu na nke dị oke ọṇụahịa, ka anyị site na ha keta oke n'ụdị nso ya, si otu a gbanarị iru arụ dị n'ụwa, nke ọchichọ ojọq na-ebutε. **5** N'ihi nke a, gbalisien ike ịtukwasị ịdị mma n'elu okwukwe unu, ma na-atukwasikwanu ihe ọmuma n'elu ịdị mma, **6** tukwasikwanu imerụ ihe n'oke n'elu ihe ọmuma, tukwasikwanu ntachiobi n'elu imerụ ihe na oke, ma na-atukwasikwanu ibi ndị dị ka ndị Chineke n'elu ntachiobi. **7** Tukwasikwanu obiomma nye ụmụnna n'elu ibi ndị dị ka ndị Chineke, ma na-atukwasikwanu ijụnanya n'elu obiomma nye ụmụnna. **8** O bürü na unu enwe ihe ndị a n'uzo ha jubigakwara oke n'ime unu, mgbe ahụ ha ga-eme ka unu ndị na-adighị amị mkpuru, bürü ndị na-amị mkpuru, na ndị bara uru n'ihе unu maara banyere Onyenwe anyị Jisos Kraist. **9** Ma onye ọbula na-atukwasighị ihe ndị a n'okwukwe ya nọ n'ochichiri. O naghi ahụ uzo. O bükwa onye na-echefu na a sachapula ya mmechie ya, ndị o mere n'oge gara aga. **10** N'ihi ya ụmụnna m, gbalisien ike iguzosike n'okpukpọ na nhoputa unu. Nke a ga-eme ka unu hapụ iṣo ngongo maqbụ daa. **11** N'uzo dị otu a, a ga-enye unu ohere dị ukwuu ijì bata n'alaeze ebighị ebi nke Onyenwe anyị na Onye nzoputa anyị Jisos Kraist. (*aiōnios g166*) **12** Aga m na-agà n'ihi na-echetara unu ihe ndị a site n'oge ruo n'oge. O bụ ezie na unu maara na ha na-eguzosikwa ike n'eziokwu ahụ unu natara. **13** Ana m agụ ya n'ihé ziri ezi ikpote mmuo unu na uche unu site n'ichetara unu ihe ndị a ubgu a m dị ndị n'anụ ahụ a. **14** N'ihi na Onyenwe anyị Jisos Kraist agwala m hoohaa, na m ga-eyipụ ya n'oge na-adighị anya. **15** Aga m aghalisi ike ijụ na mgbe m hapuchara ụwa nke a, unu ga na-echeta ihe ndị a mgbe niile. **16** Ihe niile anyị na-akorọ unu abughị akukọ ifo mmadụ koro site n'amamiye ya. N'ihi na anyị kowara unu ihe banyere ike Onyenwe anyị Jisos Kraist na ọbịbia ọ ga-abia ọzọ. O bụ anya

anyị abụọ ka anyị ji hụ ebube nke ịbü eze ya. **17** N'ihi na ọ natara nsopuru na ebube site n'aka Chineke bụ Nna mgbe olu ahụ si n'ebube ahụ dị ukwuu daa sị, "Onye a bụ Ọkpara m, onye m hụrụ n'anya, onye ihe ya dị m ezi mma." **18** Anyị onwe anyị nüru olu ahụ si n'eluiwge daa mgbe anyị so ya nödụ n'elu ugwu nso ahụ. **19** Anyị nwaputara na okwu ndị amumा ahụ bụ ihe mezuru emezu. Unu onwe unu kwesikwara ilezi anya n'okwu ndị ahụ, dika a ga-asị na ha bụ ịhè na-enwu n'ebé ọchichiri gbara nke na-adị ruo mgbe chi boro, mgbe e mere ka kpakpando otutu walie n'obi unu. **20** Nke ka nke, ghotanu na okwu amumा ọbula dị n'akwukwọ nso abughị nke e dere dika akonuche mmadụ si dị. **21** N'ihi na o nweghi okwu amumा ọbula nke e cheputara dị ka ọchichọ obi mmadụ si dị, kama mgbe ndị mmadụ kwuru okwu n'aha Chineke, o bụ Mmụo Nsø duru ha.

2 Ma na mgbe ochie ahụ kwa, e nwere otutu ndị

amumा ụgha n'etiti ha, dika a ga-esi nwee ndị ozizi ụgha n'etiti unu. Ndị a ga-esite na nzozo na-ewebata ozizi ojọq nke na-eweta ịla n'iyi, ha ga-agonarị o bùladị onye kachasi ihe niile, bụ Onyenwe, onye gbatuputara ha. Ha na-eweta ịla n'iyi na mberede, na-atukwasị onwe ha n'isi. **2** Ya mere, otutu mmadụ gasoro ndị rürü arụ ha na-ebi, n'ihi ha ga-ekwutokwa ụzo nke eziokwu ahụ. **3** N'anya ukwu ha, ndị nkuzi ụgha ndị a ga-eji okwu nrafu rigbuo unu n'uru. Site na mgbe ochie, onye ga-ekpe ha ikpe dị njikere. Onye ga-alà ha n'iyi anaghị arahụ ụra. **4** O bürü na Chineke ahapughị ndị mmuo ozi ahụ mgbe ha mehiere, kama o weere ha kpochie n'ime ala mmuo, ebe e kere ha agbụ na-echie ụboghị ikpe ahụ. (*Tartaroō g5020*) **5** O bùrùkwa na o mereghị ndị ụwa nke mbụ ebere mgbe o mere ka uju mmiri biakwasị ndị bi na ya na-amaghị Chineke, kama o zoputara naanị Noa bụ onye kwusara ezi omume na mmadụ asaa ndị ọzọ. **6** O bürü na ọ mara obodo Sòdòm na Gomora ikpe site n'iwere okụ rechapụ ha, mee ha ihe ịmaatụ banyere ihe gaje ịbìakwasị ndị na-amaghị Chineke; **7** O bùrùkwa na ọ naputara Lot bụ onye ezi omume, onye ndị ojọq nke ndị na-emebi iwu wutere **8** (n'ihi na nwoke ezi omume ahụ nke na-ebi n'etiti ha ụboghị niile, ehiihe na abalị, bụ onye ejị orụ mmebi iwu niile ọ na-anụ, na nke o ji anya ya na-ahụ, mekpaas mkpuruobi ezi omume ya ahụ). **9** O bürü na ọ dị otu a, Onyenwe anyị maara otu o si anaputa ndị na-asopuru Chineke site n'onzunwa

niile gbara ha gburugburu. O makwaara edebe ndị ajo omume n'ahụ, tutu ruo ụbочị ikpe ahụ. 10 Nke a bụ eziokwu banyere ndị ahụ na-agbaso ọchichọ emerụ emerụ nke anụ ahụ mmehie ha, na-eledakwa ike ọchichị anya. Ndị nwere anya ike ma juputakwa na mpako. Ndị ahụ ujọ na-adighị atụ ikwuto o bulađi mmuojị ndị ahụ juputara n'ebube nke anya na-adighị ahụ. 11 Lee, o bụ ezie na ndị mmuojị ozi karịrị ha n'idi ike, nweekwa ume karịa, ma ha anaghị e kpegide ha ikpe nkwoju n'ihu Onyenwe anyị. 12 Lee ka ha si na-ekwulu ihe ndị ha aghotaghị. Ha dị ka ụmụ anụ ọhịa, ndị nzuzu na-eme naanị ihe ọbụla ha kpebiri n'obi ha. Ndị a mịrụ naanị maka ijide ha ma bibiekwa ha. A ga-egbu ha otu e si egbu ụmụ anụ ọhịa ndị a. 13 A ga-eji ntaramahụhu kwughachi ha uwogị ihe ojọq ha mere. Ihe na-atọ ha ụtọ bụ ịkpọ oriri na ọnụnụ n'etiti ehihie. Ha bụ ihe ihere, bùrụkwa ndị na-ewetara unu ntupọ ma ọ bùrụ na ha na-eso unu na-erikota oriri. 14 Anya ha juputara n'agụ ịkwa iko, mmehie adighị ejukwa ha afọ. Ha na-arafu ndị okwukwe ha na-esighị ike. Ha bùkwa ndị a maara aha ha n'ihi oke ọchichị. N'ezie ha bụ ụmụ a bùrụ ọnụ. 15 Ha esitela n'ezị ụzọ ahụ jehie, soro omume Belam nwa Beoa, onye hụrụ ugwo orụ nke ajo omume n'anya. 16 Ma a baara ya mba maka ajo omume ya, mgbe e mere ka ịnyinya ibu ya jiri olu mmadụ gwa ya okwu; gbochie orụ onyeisi na-adighị mma nke onye amụma ahụ chorò ịru. 17 Ndị a díkwa ka iyi tara ata nke mmiri ọbụla na-adighị n'ime ya. Ha díkwa ka igwe ojii nke oke ifufe na-efesasi, nke na-adighị ezo mmiri ọbụla. Ndị a kwadobere ebe kachasi ịgba ọchichirị. 18 Ha na-eji okwu efu na-enweghị isi, na agu ihe ojọq nke na-agu anụ ahụ ha, na-arafu ndị sitere n'etiti ndị na-ebi ndụ ojọq na-ekwepụ onwe ha. 19 Ha na-ekwe ha nkwa inwere onwe ha, ma ha onwe ha bụ ohu nye ihe rere ure, n'ihi na mmadụ bụ ohu nye ihe ọbụla na-achị achị n'ime ya. 20 Mgbe ha sitere n'ihie niile emerụ emerụ nke ụwa gbapụ, site na mmazu nke Onyenwe anyị, na Onye nzoputa anyị Jisọs Kraist, bùrụ ndị atuhịri na mmehie ozọ, bùrụkwa ndị e meriri, ha ga-abụ ndị onodụ ha ga-ajọ njọ karịa ka ọ dị na mbụ. 21 O gaara akara ha mma ma ọ bùrụ na ha amataghị ụzọ ezi omume, karịa na ha matara ya, mesịa gbakuta iwu ahụ dị nsọ nyere ha azụ. 22 Ilu ndị a bụ eziokwu banyere ha sị, "Nkịta laghachiri ozọ n'ihe ọ gbororō," ya na, "Nne ezi a sachara ahụ laghachiri ozọ ịturu onwe ya n'apiti."

3 Ndị enyi m, nke a bụ akwukwọ nke abụ m na-edetara unu. N'ime ha abụ, ihe m mere bụ ichetara unu ihe ndị ahụ niile unu maara na itute uche unu banyere echiche zuruoke. 2 Achọro m ka unu cheta okwu ndị amụma dị nsọ kwuru mgbe ochie na iwu nke Onyenwe anyị na Onye nzoputa anyị nyere site na ndị ozi ya. 3 Na mbụ, unu ga-amata nke a, na n'oge ikpeazu, ndị na-akwa emo ga-aputa, site n'ikwa emo gbaso ağu ihe ojọq niile nke anụ ahụ ha chorò 4 na-asị, "O kwere unu nkwa na o ga-abia, gini mere na ọ biabeghi? Kemgbe nna nna anyị ha nwụrụ, ihe niile ka dị otu ha dị na mbụ, site n'okike ụwa." 5 Ha kpachaara anya chefuo na site n'ogologo oge gara aga, e sitere n'okwu ọnụ Chineke kee eluigwe ma meekwa ka ụwa dịrị site na mmiri nke gbara ụwa gburugburu. 6 O bùkwa site na mmiri ndị a ka e ji bibie ma laa n'iyi ụwa nke dị n'oge ahụ. 7 O bùkwa otu okwu ahụ ka e ji nye iwu ka e chebe eluigwe na ụwa tutu ruo ụbочị ahụ, mgbe a ga-eji ọkụ laa ha n'iyi n'ubochị ahụ a ga-ekpe ndị niile na-amaghị Chineke ikpe, laakwa ha n'iyi. 8 Ndị enyi m, unu echefula otu okwu a, n'anya Chineke, otu ụbочị díka puku afọ, puku afọ díkwa ka otu ụbочị. 9 Onyenwe anyị anaghị anụ ọdụ n'imezu nkwa ya, díka ndị ụfodụ n'ahụta ya na ọ bụ ino ọdụ. Kama o nwere ntachiobi n'ebi unu nọ, n'ihi na ọ choghị ka onye ọbụla laa n'iyi, kama ọ chorò ka onye ọbụla bijaruo na ncheghari. 10 Ma ụbочị Onyenwe anyị ga-abia díka onye ohi. N'ubochị ahụ, eluigwe ga-eji oke ụzụ gafee. Ihe niile dị n'eluigwe ga-agba ọkụ, laa n'iyi. Ụwa na orụ niile a rụrụ n'ime ya ga-erepiakwa ọkụ n'otu ntabi anya. 11 Ebe o bụ na ihe niile gbara anyị gburugburu gasei otu a laa n'iyi, ụdị ndị dị arhaa ka unu kwasiri ịbụ? Unu kwasiri i na-ebi ndụ dị nsọ na nke ịsopuru Chineke, 12 díka unu na-ele anya ọbibia ụbочị nke Chineke, na-echesikwa ya ike ka ọ bia ngwangwa. N'ihi na o bụ ụbочị a ga-amụnye eluigwe niile ọkụ, mee ka ihe niile dị na ya gbaze bùrụ ihe na-agaghị adíkwa. 13 Ma anyị na-ele anya mmezu nkwa ahụ o kwere, nkwa inye anyị eluigwe ọhụrụ na ụwa ọhụrụ ebe ezi omume naanị ga-adị. 14 Bikonu ndị m hụrụ n'anya, mgbe unu nọ na-ele anya ihe ndị a, jisienụ ike hụ na aka unu dị ọcha, ndị na-enweghị ita ụta na ndị ha na ya dị n'udo. 15 Chetakwanụ na ntachiobi Onyenwe anyị pütara nzoputa, díka ezi nwanna anyị Poi jiri amamihe Chineke nyere ya deere unu ihe banyere ya. 16 O na-edo otu ihe ahụ n'akwukwọ ozi

ya niile, na-ekwu ihe banyere ihe ndị a n'ime ha. E nwere ụfodụ ihe o kwuru nke siri ike ịghota nke ndị nzuzu na ndị na-amaghị ihe na-akowa dịka ha si chepụta n'obi ha. Ha asụgharịala ihe o dere dịka ha na-emekwa mpaghara akwụkwọ nsọ ụfodụ, si otu a wetara onwe ha ịla n'iyi. **17** Ya mere, ezi ndị enyi m, ebe unu matara nke a, nörönụ na nche ka a ghara isite na njehie ndị na-emebi iwu duhie unu, ime ka unu si n'ọnodụ unu daa. **18** Bụrụnụ ndị na-eto eto n'ime amara. Bụrụkwanụ ndị na-agagị n'ihi ịmụta ihe banyere Onyenwe anyị na Onye nzopụta anyị Jisọs Kraist nke oma. Ka otuto dirị ya ugbu a na mgbe niile ebighị ebi. Amen. (aiōn g165)

1 Jon

1 Ihe anyị na-edere unu banyere ya bụ ihe ahụ na-adịrị site na mmalite, nke anyị nṣuru, nke anyị jikwa anya anyị hụ, nke anyị lekwasịri anya, na nke aka anyị metụru. Anyị na-ekwu ihe banyere Okwu nke ndụ ahụ. **2** Ndụ ahụ pütara ihe. Anyị ahula ya ma gbaakwa ama banyere ya. Ya mere, ihe anyị na-ekwu okwu ya, na ihe anyị na-akorị unu bụ banyere ndụ ebighị ebi ahụ nke ya na Nna nọ na mbụ; nke e mere ka ọ pütä ihè nye anyị. (aiōnios g166) **3** Anyị na-ekwusara unu ihe anyị hụru na nke anyị nṣuru, ka unu soro anyị nwēe nnwekọ. N'ezie nnwekọ anyị bụ nke anyị na Nna na nke Ọkpara ya bụ Jisos Kraist, na-enwekọ. **4** Anyị na-edere unu ihe ndị a n'ihi ime ka ọṇu anyị zuo oke. **5** Nke a bụ ozi ahụ anyị nṣuru site n'aka ya, nke anyị na-ekwusakwara unu. Chineke bụ ihè, ọchichịri ọbula adighịkwa n'ime ya. **6** Ya mere ọ bụrụ na anyị asị na anyị na ya nọ n'ezi nnwekọ ma na-ebi n'ime ọchichịri, ọ bụ okwu ụgha ka anyị na-ekwu. Eziokwu ahụ adighịkwa n'ime anyị. **7** Ma ọ bụrụ na anyị na-ebi ndụ anyị n'ihe, dị ka ya onwe ya si nọq n'ihe, mgbe ahụ anyị na ibe anyị na-enwe ezi nnwekọ. Ọbara Jisos bụ Ọkpara ya na-asachapukwa anyị mmechie anyị niile. **8** Ma ọ bụrụ na anyị asị na anyị adighị eme mmechie, anyị na-eduhie onwe anyị, na-ajukwa ịnabata eziokwu ahụ n'ime anyị. **9** Ma ọ bụrụ na anyị ekwuputa mmechie anyị, onye ahụ kwsiri ntukwasị obi na onye ezi omume, ọ ga-agbaghara anyị mmechie anyị niile, sachapukwa anyị site n'aịo omume anyị niile. **10** Ọ bụrụ na anyị asị na anyị emeghị mmechie ọbula, anyị na-akpọ ya onye na-ekwu okwu ụgha, okwu ya enwekwaghị ọnodụ n'ime anyị.

2 Ezi ụmụntakịri m, ana m edere unu ihe ndị a ka unu ghara imehie. Ma ọ bụrụ na onye ọbula emehie, anyị nwere onye na-ekwuchite ọṇu anyị n'ihi Nna ahụ. Ọ bụ Jisos Kraist, Onye ezi omume ahụ. **2** Ọ bụ onye jiri onwe ya chọọ aja n'ihi ikpuchiri anyị mmechie anyị, ma ọ bughị naanị n'ihi mmechie anyị, ọ bükwa n'ihi mmechie ụwa niile. **3** Otu a ka anyị si amata na anyị maara onye ọ bụ, ma ọ bụrụ na anyị erube isi nye iwu ya niile. **4** Onye ahụ na-ekwu sị, "Amaara m ya," ma ọ dighị eme ihe o nyere n'iwu bụ onye okwu ụgha, eziokwu ahụ adighịkwa n'ime ya. **5** Ma ọ bụrụ na onye ọbula na-erube isi n'okwu ya, n'ezie, ịhụnanya Chineke bụ ihe emere ka o zuo oke

n'ime ya. Ọ bụ otu a ka anyị si amata na anyị n'o n'ime ya. **6** Onye ọbula na-ekwu na ya bi n'ime ya kwsiri ibi ndụ dika ya. **7** Ndị enyi m hụru n'anya, anaghị m edere unu ihe gbasara iwu ọhụru, kama ọ bụ otu iwu ochie ahụ, nke na-adị site na mbụ. Iwu ochie a bụ nke e ziri unu ozi banyere ya. **8** Ma otu ọ dị, ana m edere unu iwu ọhụru, nke bụ eziokwu n'ime ya na n'ime unu. N'ihi na ọchichịri na-agafe, ezi ihè ebidola ịchawaputa. **9** Onye ọbula na-asị na ya nọ n'ihe ma na-akpọ nwanna ya asị, na-anị n'ọchichịri ruo ugbu a. **10** Onye ọbula na-ahụ nwanna ya n'anya na-ebi n'ime ihe ahụ o dikwaghị ihè dị n'ime onye dị otu a bụ nke ga-eme ya ka ọ sụo ngongö. **11** Ma onye ọbula na-akpọ nwanna ya asị nọ n'ọchichịri, na-ejegharịkwa n'ime ọchichịri; ọ maghị ebe ọ na-agà n'ihi na ọchichịri ahụ emeela ka o kpuo isị. **12** Ana m edere unu ihe ndị a ụmụntakịri m n'ihi na a gbaghara la unu mmechie niile site n'aha ya. **13** Ana m edere unu ndị bụ nna ihe ndị a, n'ihi na unu maara onye ahụ na-adị site na mbụ. Ana m edere unu ụmụ okorobja, n'ihi na unu emerieka ajo onye ahụ. **14** Ana m edere unu ụmụntakịri, n'ihi na unu maara nna ahụ. Ana m edere unu ndị nna, n'ihi na unu maara onye ahụ na-adị site na mbụ. Ana m edere unu ụmụ okorobja, n'ihi na unu siri ike, okwu Chineke na-ebikwa n'ime unu, unu emeriekwala ajo onye ahụ. **15** Kwsisịnụ ihụ ụwa n'anya, ya na ihe niile dị n'ụwa. Ọ bụrụ na onye ọbula ahụ ụwa n'anya ịhụnanya nke Nna adighị n'ime ya. **16** N'ihi na ihe niile dị n'ụwa, ihe ndị ahụ niile anụ ahụ anyị, na anya anyị na-achọ, ya na ịnya isi mmadụ banyere ihe ọ bụ na ihe o nwere, esiteghị n'ebi Nna nọ, kama ha sitere n'ụwa. **17** Ụwa na ọchichịọ ojọ ya niile na-agafe agafe, ma onye ahụ na-eme uche Chineke ga-adị ndụ ruo mgbe ebighị ebi. (aiōn g165) **18** Ụmụ m, nke a bụ oge awa nke ikpeazu. Dịka unu nṣuru na otu onye na-emegide Kraist na-abịa, ọ bụladị ugbu a, ọtụtụ ndị na-emegide Kraist abịjalạ. Otu a ka anyị si amata na ọ bụ oge awa nke ikpeazu. **19** Ha si n'etiti anyị pụo, ma ha abughị ndị nke anyị n'ezie. N'ihi na a sị na anyị na ha bụ otu, ha gaara aga n'ihi soro anyị nọdụ. Ma ọpụpụ ha purụ na-egosi na ọ dighị onye n'ime ha sonyere anyị. **20** Ma unu nwere otite mmanụ sitere n'Onye Nṣo ahụ, unu niile matakware ihe niile. **21** Ya mere, anaghị m edegara unu akwụkwọ a dika ndị na-amaghị eziokwu kama n'ihi na unu maara ya na n'ihi na ọ dighị okwu ụgha ọbula na-esi n'ezioekwu ahụ aputa. **22** Onye bụ onye okwu ụgha? Ọ bụ onye

ahụ na-asị na Jisọs abughị Kraist ahụ. Onye dị otu a bụ onye na-emegide Kraist, n'ihi na ọ nabataghị Nna ahụ na Okpara ya. 23 Onye ọbụla jụrụ Okpara ahụ enwekwaghị Nna ahụ; ma onye ọbụla nabatara Okpara ahụ nwewkware Nna ahụ. 24 Hụnụ na ihe unu nṛụ site na mmalite na-anogide n'ime unu. Ọ bürü na ihe unu nṛụ na mbido ebiri n'ime unu, unu ga-anogide n'ime Okpara ahụ na n'ime Nna ahụ. 25 Ihe o kwere anyị na nkwa bụ nke a, ndụ ebighị ebi. (aiōnios g166) 26 Ana m edere unu ihe ndị a banyere ndị ahụ na-agbalị iduhie unu. 27 Ma unu onwe unu, otite mmanụ ahụ unu natara n'aka ya na-anogide n'ime unu, n'ihi nke a, onye ozizi ọzọ adighị unu mkpa. Dịka otite mmanụ ya na-ezi unu ihe banyere ihe niile, bùrùkwa eziokwu, ọ bughị okwu ugha. Ya mere, dịka o zikwara unu, na-anogidenu n'ime ya. 28 Ugbu a ụmụntakịri m, nogidesienụ ike n'ime ya, ka ọ ga-abụ mgbe e mere ka ọ pụta ihè, anyị ga-abụ ndị obi siri ike, ndị ihere na-agaghị eme, n'ihu ya mgbe ọ bjara. 29 Ọ bürü na unu matara na ọ bụ onye ezi omume, unu maara na onye ọbụla nke na-eme ihe ziri ezi bụ onye a mṛụ site na ya.

3 Lee ụdị oke iħunanya nke Nna ahụ nwere n'ebe anyị nọ, na-agà akpọ anyị ụmụ Chineke. N'ezie, nke a bụ ihe anyị bụ. Ihe mere na ụwa amaghị anyị bụ n'ihi na ọ maghi ya. 2 Ndị hụrụ n'anya, ugbu a anyị aburụla ụmụ Chineke. Ọ bụ ezie na anyị enweghi ike iğhọta ihe ọnqdụ anyị ga-abụ n'oge dị n'ihu, ma anyị maara nke ọma na mgbe a ga-eme ka ọ pụta ihè, a ga-emekwa ka anyị bürü ndị yiri ya, n'ihi na anyị ga-ahụ ya dịka ọ dị. 3 Onye ọbụla nwere olileanya dị otu a kwasiri idebe onwe ya ọcha, dị ka ya onwe ya dị ọcha. 4 Onye ọbụla na-eme mmehie na-emebi iwu. N'ezie mmehie bụ mmehie iwu. 5 Unu maara na e mere ka ọ pụta ihè iwepu mmehie. Ọ díkaghị mmehie ọbụla dị n'ime ya. 6 Onye ọbụla na-anogide n'ime ya adighị ebi ndụ ime mmehie, onye ọbụla nke na-ebi ndụ mmehie ahübeghị ya anya mgbe ọbụla, ọ matabekwaghị ya. 7 Ezigbo ụmụ m, unu ekwela ka onye ọbụla duhie unu, onye ọbụla na-eme ezi ihe bụ onye ezi omume dị ka ya onwe ya bụ onye ezi omume. 8 Onye ọbụla na-eme mmehie bụ nwa ekwensu, n'ihi na ekwensu bụ onye mmehie site na mmalite. Ihe mere Okpara Chineke jiri pụta ihè bụ ka ọ laa ọru niile nke ekwensu n'iyi. 9 Onye a mṛụ site na Chineke adighị anogide na-eme mmehie, n'ihi na mkpuru Chineke na-anogide

n'ime ya, ha enweghi ike ịnogide na-eme mmehie, n'ihi na a mṛụ ha site na Chineke. 10 Otu a ka anyị si amata ndị bụ ụmụ Chineke, na ndị bụ ụmụ ekwensu: Onye ọbụla na-adighị eme ihe ziri ezi abughị nwa Chineke, otu a ka ọ díkwa onye na-adighị ahụ ụmụnnna ha n'anya. 11 N'ihi na nke a bụ ozi ahụ unu nṛụ site na mmalite, ka anyị hụrịta onwe anyị n'anya. 12 Ka anyị hapụ ịdị ka Ken, onye bụ nke ajo onye ahụ, na onye gburu nwanne ya. Gini mere o ji gbuo ya? Ọ bụ n'ihi na ọru ya joro njo, ma nke nwanne ya ziri ezi. 13 Ka ọ gharakwa iju unu anya ụmụnnna m, na ụwa kpọrọ unu asị. 14 Anyị matara na anyị esitela n'onwụ baa na ndụ n'ihi na anyị na-ahụ ụmụnnna anyị n'anya. Onye ọbụla na-adighị ahụ ibe ya n'anya na-anogide n'onwụ. 15 Onye ọbụla na-akpọ nwanna ya asị bụ ogbu mmadụ, unu matakwarra na o nweghi onye ọbụla bụ ogbu mmadụ nwere ndụ ebighị ebi n'ime ya. (aiōnios g166) 16 Ọ bụ otu a ka anyị si mata ihe bụ iħunanya, na Jisọs togborọ ndụ ya n'ihi anyị. Anyị kwasikwara iṭogbo ndụ anyị n'ihi ụmụnnna anyị. 17 O bürü na onye ọbụla nwere akụ nke ụwa, ahụ nwanna ya ka ọ nọ na mkpa ma o nweghi obi ebere n'ebe ọ nọ, olee otu iħunanya Chineke si dírị n'ime ya? 18 Umụntakịri m, ka iħunanya anyị ghara iħbu naanị n'egbugbere ọnu maqbụ nke okwu efu, kama ka ọ bürü nke sitere n'eziockwu nakwa n'omume anyị. 19 Anyị ga-esitekwa na nke a mata na anyị bụ ndị nke eziokwu ahụ ma matakwa otu anyị ga-esi mee ka obi anyị kwenye n'ihu ya. 20 N'ihi na ọ bürü na obi anyị amaa anyị ikpe, Chineke dị ukwuu karịa obi anyị, ọ mazukwara ihe niile. 21 Ndị m hụrụ n'anya, ọ bürü na obi anyị amaghị anyị ikpe, anyị nwere nkwuwa okwu n'ihu Chineke 22 na-anatakwa ya ihe ọbụla anyị riqor n'ihi na anyị na-erube isi n'iwu ya, na-emekwa ihe na-atọ ya ụtọ. 23 Nke a bükwa iwu ya: ka anyị kwere n'aha Okpara ya Jisọs Kraist, ya na iħurịta ibe anyị n'anya dika o nyere anyị n'iwu. 24 Ndị niile na-erube isi nye iwu ya na-anogidesikwa ike n'ime ya, ya onwe ya na-anogidesikwa ike n'ime ndị ahụ! Otu a ka anyị si mara na ọ na-anogidesike n'ime anyị: Ọ bụ site na Mmụọ nke o nyere anyị.

4 Ndị enyi m hụrụ n'anya, unu ekwenyela okwu mmụọ niile, kama nwaleenụ mmụọ niile ahụ i mata ma ha si na Chineke, n'ihi na ọtụtụ ndị amuma ugha apuola baa n'ime ụwa. 2 Otu a ka unu ga-esi mata Mmụọ nke Chineke: Mmụọ ọbụla nke na-ekwuputa na

Jisos Kraist abiala n'anu ahụ sitere na Chineke. 3 Ma mmuo ọbula nke na-adighị ekwuputa Jisos esiteghị na Chineke, mmuo dị otu a bụ nke onye ahụ na-emegide Kraist nke unu nṣụ na o ga-abia, ma ugbu a ọ biala n'ụwa. 4 Umuntakirị m, unu bụ ndị sitere na Chineke, unu emeriekwala ha n'ihi na onye ahụ nke bi n'ime unu dị ukwuu karịa onye ahụ nō n'ime ụwa. 5 N'ihi na ndị a si n'ime ụwa püta. Ya mere, ihe ha na-ekwu okwu ya bụ naanị ihe banyere ụwa. Ụwa na-añakwa ha ntị. 6 Anyị sitere na Chineke, onye ọbula maara Chineke na-ege anyị ntị, ma onye ọbula na-esiteghị na Chineke anaghị ege anyị ntị. O bụ otu a ka anyị si amata mmuo eziokwu na mmuo nke okwu ụgha. 7 Ndị m hụrụ n'anya, o kвесiri ka anyị hụrịta onwe anyị n'anya, n'ihi na ịhnanya na-esi n'ebe Chineke nō abia. Onye ọbula nwere ịhnanya bụ onye amuru site na Chineke, o makwara Chineke. 8 Onye na-enweghi ịhnanya amaghị Chineke, n'ihi na Chineke bụ ịhnanya. 9 E siri otu a mee ka ịhnanya Chineke n'ebe anyị nō püta lḥe: Chineke zitere naanị otu Ọkpara ya n'ụwa ka anyị nwee ndị site na ya. 10 Nke a bụ ihe a na-akpo ịhnanya, o bughị na anyị hụrụ Chineke n'anya kama na ọ hụrụ anyị n'anya ma zite Ọkpara ya dika aja nke juru ya obi maka mmechie niile anyị. 11 Ndị m hụrụ n'anya, ebe o bụ na Chineke si otu a hụ anyị n'anya, anyị kvesiri iħurịta onwe anyị n'anya. 12 O nwebeghi mgbe ọbula anyị ji anya anyị hụ Chineke anya, ma o bürü na anyị ahụ ibe anyị n'anya, Chineke na-ebi n'ime anyị. A na-emekwa ka ịhnanya ya zuo oke n'ime anyị. 13 O tinyekwala Mmụo Nso ya n'ime anyị igosi anyị na o bi n'ime anyị, na anyị bikwa n'ime ya. 14 Ma anyị onwe anyị ahula ma na-agbakwa ama na Nna ahụ zitere Ọkpara ya ka ọ bürü Onye nzoputa nke ụwa. 15 Chineke bi n'ime onye ọbula nke na-ekwuputa na Jisos bụ Ọkpara Chineke. Onye dị otu a bikwa n'ime Chineke. 16 Anyị maara ma kwerekwa n'ịhnanya Chineke nwere n'ebe anyị nō. Chineke bụ ịhnanya. Onye o bülakwa na-ebi ndị ịhnanya na-anogide n'ime Chineke. Chineke n'onwe ya na-ebinyekwara onye dị otu a. 17 N'uzo dị otu a, a na-eme ka ịhnanya zuo oke n'etiti anyị, ka anyị nwee ike inwe nkluwa okwu n'ubochị ikpe ahụ, n'ihi na dika ya onwe ya dị, otu a ka anyị onwe anyị díkwa n'ụwa nke a. 18 Itụ egwu adighị n'ebe ịhnanya dị, kama ịhnanya zuruoke na-achụpụ egwu n'ihi na egwu na ntaramahụnụ na-arukọ ọrụ, onye ọbula nke na-atụ egwu bụ onye na-ezubeghi oke n'ịhnanya. 19 Anyị

hụrụ ya n'anya n'ihi na o buru ụzo hụ anyị n'anya. 20 Onye ọbula na-asị, "Ahụrụ m Chineke n'anya," ma nogide na-akpo nwanna ya asị, onye ahụ bụ onye ụgha. N'ihi na o bürü na ọ hụgħi nwanna ya n'anya, bụ onye ọ na-ahụ anya kwa ubochi, ọ pugħi iħu Chineke n'anya bụ onye ọ na-ahubegħi anya. 21 Iwu o nyere anyị bụ, "Onye ọbula hụrụ Chineke n'anya aghakwagħi iħu nwanna ya n'anya."

5 Onye ọbula kweere na Jisos bụ Kraist bụ onye amuru site na Chineke. Onye ọbula nke hukwara Nna n'anya na-ahulkwa Ọkpara ya n'anya. 20 bụ otu a ka anyị si amata na anyị hụrụ ụmụ Chineke n'anya, mgbe anyị na-ahụ Chineke n'anya, na-erubekwa isi n'iwu ya niile. 3 Nke a bụ ịhnanya Chineke, na anyị ga-eedebe iwu ya. Iwu ya adighikwa aro. 4 N'ihi na onye ọbula amuru site na Chineke na-emeri ụwa. Nke a bükwa mmeri ahụ na-emeri ụwa, o buladị okwukwe anyị. 5 Onye pürü imeri ụwa, ma o bughị naanị onye ahụ kweere na Jisos bụ Ọkpara Chineke? 6 O bụ onye ahụ bijara site na mmiri na obar, ya bụ Jisos Kraist. O siteghị naanị na mmiri bija, kama o sitere na mmiri na obar. O bükwa Mmụo Nso na-agba ama maka ya, n'ihi na Mmụo Nso bụ eziokwu. 7 N'ihi na ha dī ato gbara akaebe: 8 Mmụo Nso, na mmiri na obar, ha ato kwekoritara. 9 O bürü na anyị nabata akaebe nke mmadu gbara, akaebe nke Chineke gbara dī ukwuu karịa, n'ihi na o bụ akaebe Chineke gbara banyere Ọkpara ya. 10 Onye ọbula kweere n'Ọkpara Chineke nwere ɔgbugba ama a n'obi ya. Ma onye ọbula na-ekwerekhi na Chineke emeela ya ka ọ bürü onye ụgha, n'ihi na o kwerekhi n'ama ahụ Chineke gbara banyere Ọkpara ya. 11 Ama ahụ bükwa nke a, na Chineke enyela anyị ndị ebighị ebi, ndị a díkwa n'ime Ọkpara ya. (aiōnios g166) 12 Onye ọbula nwere Ọkpara ahụ nwere ndị ma onye ọbula na-enweghi Ọkpara Chineke enweghi ndị. 13 Ana m edere unu ihe ndị a unu ndị kweere n'aha Ọkpara Chineke, ime ka unu mata na unu nwere ndị ebighị ebi. (aiōnios g166) 14 Nkuwa okwu anyị nwere na ya bụ, na o bürü na anyị ariq ihe ọbula dika ochichị obi ya siri dī, o na-anu olu anyị. 15 O bürükwani na anyị matara na ọ na-anu olu anyị mgbe ọbula anyị riżor ya ihe, anyị na-amatakwa na anyị anatala ihe ọbula anyị riżor ya. 16 O bürü na onye ọbula ahụ ka nwanna ya na-eme mmechie nke na-adighị eduba n'onwụ, ya kpee ekpere, Chineke ga-nyekwa onye ahụ ndị. Nke a bụ

maka ndị ahụ mmehie ha na-abụghị nke na-eduba n'ọnwụ. E nwere mmehie na-eduba n'ònwụ. Asighị m unu kpeえ ekpere maka nke ahụ. **17** Ajọ omume niile bụ mmehie, ma ọ dị mmehie nke na-adịghị eduba n'ònwụ. **18** Anyị matara na onye ọbuلا amuru site na Chineke anaghị aga n'ihu na-eme mmehie, kama onye ahụ nke amuru site na Chineke na-echekwa ha, ajọ onye ahụ adịghị emetụkwa ha aka. **19** Anyị maara na anyị bụ ụmụ Chineke, ụwa niile nökwa n'okpuru ike ajọ onye ahụ. **20** Anyị matakwara na Ọkpara Chineke abịała, nyekwa anyị nghọta ka anyị mara ya, onye bụ eziokwu. Anyị nọ n'ime onye ahụ bụ eziokwu, ọ bùladị n'ime Ọkpara ya, bụ Jisọs Kraist. Ya onwe ya bụ ezi Chineke bùrùkwa ndụ ebighị ebi. (*aiōnios g166*) **21** Umụ m, wezuganụ onwe unu site n'arụsi niile.

2 Jọn

1 O bụ okenye ahụ, Na-edegara nwanyị ahụ onye Chineke hopütara, na ụmụ ya akwükwo a, bụ ndị m hụrụ n'anya n'ime eziokwu. O bughị naanị m kama ndị niile maara eziokwu ahụ. **2** N'ihi eziokwu ahụ nke dị n'ime anyị, nke ga-adịgidekwa n'ime anyị ruo mgbe ebighị ebi: (*aión g165*) **3** Amara, na ebere, na udo nke sitere na Chineke Nna na Jisos Kraist, bụ Ọkpara Nna ahụ dinyere anyị n'eziokwu n'ihụnanya. **4** Apughị m iko ụdi ariṇị m nwere mgbe m hụrụ na ụfodụ ụmụ gi na-ebi ndụ jgbaso eziokwu dika ihe Nna nyere anyị n'iwu. **5** Ma ubgu a, ezi nwanyị, o bughị iwu ọhụrụ ka m na-edere gi kama nke ahụ e nyere anyị site na mmalite. Ana m ariọ ka anyị hụrịta ibe anyị n'anya. **6** Nke a bụ ihụnanya ahụ: ka anyị na-ejegharị n'irube isi n'iwu ya niile. Dika unu si nụ ya site na mmalite, unu ahapukwala ijegharị n'ime ya. **7** N'ihi na ọtụtụ ndị nduhie apụola baa n'ụwa, bụ ndị na-adighị ekwenye na Jisos Kraist bijara n'oyiyi mmadụ. Onye ọbụla dị otu a bụ onye nduhie bùrukwa onye na-emegide Kraist. **8** Lezienụ anya, ka unu ghara itufu ugwo ọrụ nke anyị dogburu onwe anyị n'ọrụ maka ya, kama ka unu nata ugwo ọrụ unu n'uju. **9** Onye ọbụla na-adighị anogide n'ozizi Kraist, nke na-esite na ya na ewezuga onwe ya, enweghị Chineke. Ma onye ọbụla na-anogide n'ozizi ahụ nwere Nna na Ọkpara ya. **10** O bùrụ na onye ọbụla abịa izi unu ihe ọzọ dị iche site n'ozizi a, unu akpobatala ya n'ülọ unu, maqbụ nabatakwa ya. **11** N'ihi na onye nabatara ya ga-eso onye dị otu a keta oke n'aịo omume ya. **12** O bụ ezie na enwere m ọtụtụ ihe m chọrọ idere unu, ma achoghị m iji akwükwo na inki dee ha. Kama, ana m ele anya ibia leta unu ka mụ na unu kwukorịta okwu ihu n'ihi, ka e sikwa otu a mee ka ọṇu anyị zuo oke. **13** Ụmụ nwanne gi nwanyị, bụ onye a hopütara, na-ekele unu.

3 Jon

1 O bụ okenye ahụ, Na-edegara Gaios, onye ahụru n'anya akwukwọ a, bụ onye m hụru n'anya n'eziokwu. **2** Onye m hụru n'anya, ekpere m bụ na ahụ ga-esi gi ike, ka ihe na-agara gi nke ọma, díka ọ na-agara mkpuruobi gi nke ọma. **3** Añurịri m ọṇu nke ukwu, mgbe ụfodụ ụmụnna bìara gbaa ama banyere ikwesi ntukwasị obi gi nye eziokwu, na otu i si nögide na-agbaso eziokwu ahụ. **4** O nweghi ihe na-enye m ọṇu karia ịnụ na ụmụ m na-agbaso eziokwu. **5** Onye m hụru n'anya, i kwasiri ntukwasị obi n'ihe ọbụla nke i na-emere ụmụnna, ọ bụ ezie na ha bụ ọbịa nye gi. **6** Ha akọolara nzuko banyere iħunanya gi. Biko, mgbe ha na-apụ, nyekwara ha aka n'ije ha n'uzo ga-enye Chineke otuto. **7** O bụ n'ihi aha ahụ ka ha biliri ije, na-anaraghị enyemaka ọbụla site n'aka ndị na-ekweghi ekwe. **8** Nke a mere o ji kwesi ekwesi na anyị ga-elekota ndị di otu a anya ka anyị bürü ndị so ha na-ejikota aka n'otu n'orụ eziokwu ahụ. **9** Edere m akwukwọ ozi zigara nzuko ahụ, ma Diotrefis onye ọ na-atọ ụtọ ịbụ onye mbụ, anabataghị anyị nke ọma. **10** Ya mere, ọ bürü na m abịa, aga m eme ka ihe niile ọ na-eme na ọtụtụ ihe niile ọ na-ekwu megide anyị pụta l'hè. Ọ bughị naanị na afọ ejughi ya n'ihi ihe ndị a niile, ọ jụrụ ịnabata ndị ụmụnna, ma na-egbochi ndị ọzọ chọrọ ịnabata ha ka ha ghara ime otu ahụ. Ọ na-achụpukwa ha site n'ulọ nzuko. **11** Onye m hụru n'anya, eriomila ihe di njo kama nōmie ihe di mma. Onye ọbụla na-eme ezi ihe na-egosi na o si na Chineke. Onye ọ bùlakwa na-eme ajo ihe ahübeghi Chineke anya. **12** Onye ọbụla na-agba ezi ama banyere Dimitrios ọ bùladị eziokwu ahụ n'onwe ya. Anyị na-ekwukwa ezi ihe banyere ya. I makwaara na ọ bụ ezi ama ka anyị na-agba. **13** Enwere m ọtụtụ ihe m chọrọ idere gi n'akwukwọ, ma achoghị m iji mkpisi odee na inki dee ha. **14** O bụ olileanya m ịbịa iħu gi n'oge na-adighị anya. Mgbe ahụ anyị ga-anodụ ala kwuo ihe niile n'ihu n'ihu. Ka udo díri gi. Ndị enyi niile nọ n'ebe ahụ n'aha n'aha.

Jud

1 Jud, odibo Jisos Kraist, na nwanne Jemis, Na-degara ndi niile a kporo, ndi ahụ n'anya n'ime Chineke, bụ Nna, na ndi nökwa n'okpuru ncbehe Jisos Kraist akwukwọ ozi a: **2** Ka ebere na udo na ihunanya bara unu ụba. **3** Ndị m hụrụ n'anya, ebe ọ na-anụ m ọkụ n'obi idere unu akwukwọ banyere nzoputa ahụ anyị nwekorop n'otu, ma ahụ m mkpa ọ dị idere unu akwukwọ a, iriọ unu ka unu guzosie ike buo agha ichebe okwukwe ahụ, nke e nyefere ndị nsọ n'aka idebe. **4** N'ihi na ụfodụ mmađu, bụ ndị e dere ihe banyere ọmụma ikpe dịrị ha, siterị n'oge gara aga, ezobatala n'etiti unu. Ha bụ ndị na-adighị asopuru Chineke, ndị na-agbanwe amara Chineke anyị, mee ya ka ọ buru ohere ha nwere ibi ndị ịkwa iko, na nke ịgonarị Jisos Kraist, onye naanị ya bụ Onye kachasi ihe niile elu na Onyenwe. **5** O bụ ezie na unu maa ihe ndị a niile, ma achọro m ichetara unu otu Onyenwe anyị si zoputa ndị ya site n'ala Ijipt, ma mesịa laa ndị niile na-ekweghi ekwe n'iyi. **6** Ndị mmuo ozi nupuru isi, ndị na-anogideghị n'ọnodu e nyere ha, kama ha si n'ebi obibi ha gbaṇụ. O jirila igwe kee ha agbu ebighị ebi, debe ha n'ochichiri n'ime ala, ebe ha gan-ao ruo ụboghị ikpe ahụ dị egwu. (**aiōnios g126**) **7** Otu a kwa, Sodom na Gomora na obodo niile gbara ha gburugburu, bụ ndị nyefere onwe ha na ndị ịkwa iko nakwa omume ibi ndị ojọ dị iche iche nke anụ ahụ, bụ ihe idị aka na ntị nye ndị mmađu site n'ahụhụ ha tara n'ihi mmechie n'ime ọkụ ebighị ebi. (**aiōnios g166**) **8** N'uzo dị otu a kwa, ndị a na-emerụ anụ ahụ ha n'iro nrọ ha, na-ajukwa ike ochichị niile, ma na-ekwulukwa ndị ahụ juputara n'ebube nke anya na-adighị ahụ. **9** Ma Maikel onyeisi ndị mmuo ozi, mgbe o guzogidere ekwensu na-aruriakwa ụka banyere ozu Mosis, ya onwe ya enweghi anya ike ịma ya ikpe n'ihi okwu nkwalu, kama o sıri, "Ka Onyenwe anyị baara gi mba." **10** Ma ndị a na-ekwulu ihe niile ọbula ha na-aghotaghi. Dịka ụmụ anumana n'aazughị azu, ha na-eeme ihe ọbula dị ha mma n'anya si otu a na-alal onwe ha n'iyi. **11** Ahụhụ ga-adịrị ha, n'ihi na ha soro nzọ ụkwụ Ken, nyefee onwe ha na ndahie Belam n'ihi ihe nrite n'uru, ma laa n'iyi na nnupu isi Kora. **12** Ndị a bụ ihe ntụpọ n'etiti unu n'oge mmemme oriri ihunanya unu, ha na-eso unu na-erikọ nri na-atughị egwu ọbula. Ha bụ ndị na-elekota naanị onwe ha. Ha dị ka igwe ojii nke na-adighị ezo mmiri, nke ifufe

na-ebughari. Ha bụ osisi a na-ahụ n'oge ọkchị nke na-adighị amị mkpuru, nke e si na mgborogwu ya hoputa, nke nwụru anwụ ugboro abụo. **13** Ha bụ ebili mmiri na-amaghari n'osimiri, nke na-asoputa ihere ha dikị ụfufu, kpakpando na-awaghari awaghari, bụ ndị nke a kwadooro ebe kachasi ịgbà ochichiri ruo ebighị ebi. (**aiōn g165**) **14** O bụ n'ihi ihe ndị a ka Enòk, onye bụ agburụ nke asaa site n'Adam buru n'amụma banyere ha sị, "Lee! Onyenwe anyị na-abịa, ya na puku kwụru puku ndị nsọ ya. **15** O na-abịa ikpe mmađu niile ikpe, na ịtụ ha niile mmechie ajo omume niile ha n'anya, bụ nke ha mere n'uzo na-ezighị ezi. Tinyere okwu ojọ niile nke ndị mmechie ndị na-adighị asopuru Chineke kwuru megide ya." **16** Ndị a bụ ndị na-atamu ntamu oge niile, ndị o nweghi ihe ọbula na-adị ha mma. Ndị na-agbaso agụ ihe ojọ niile nke anụ ahụ ha chọro. Ha na-anya isi banyere onwe ha, na-aja ndị ozo mma; ka ha nwee ike nweta ihe ha na-acho n'aka ha. **17** Ma unu, ndị m hụrụ n'anya, chetaṇu ihe ndị ozi Onyenwe anyị Jisos Kraist kwuru na ha gamedeu. **18** N'ihi na ha sıri unu, "N'ogwugwu oge ahụ, ndị na-eji ihe niile na-emere ihe ochị ga-adị. Ndị na-agbaso agụ ihe ojọ niile nke anụ ahụ ha chọro. **19** O bụ ndị anụ ahụ ha na-achị, ndị na-enweghi Mmụo Nsọ n'ime ha, bụ ndị na-eweta nkewa n'etiti unu." **20** Ma unu, ndị m hụrụ n'anya, nogidenu na-ewuli onwe unu elu na ntọala okwukwe unu dikariṣiri nsọ. Na-ekpekwanụ ekpere n'ime Mmụo Nsọ. **21** Doonu onwe unu n'okpuru ihunanya Chineke, dịka unu na-echere ebere Onyenwe anyị Jisos Kraist nke na-eduba na ndị ebighị ebi. (**aiōnios g166**) **22** Gosinụ ụfodụ ndị na-enwe obi abụo ebere. **23** Zoputanụ ndị ozo site n'iguputa ha n'okụ. N'ebe ndị ozo n'ogosinụ ha obi ebere, kama jirimụ ịtụ egwu mee nke a, kpooṇu o bulađi uwe nke anụ ahụ mmechie merürü asi. **24** Ugbu a, nye onye ahụ pürü ichebe unu, ka unu ghara ida, onye pürü ikpobata unu n'ihu ya dị ebube n'ọnodu enweghi ntụpọ ọbula n'oke ọnụ. **25** ka otuto, na idị ukwuu, na ike, na ikike ochichị; dịrị Onye naanị ya bụ Chineke, Onye nzoputa anyị, site na Jisos Kraist Onyenwe anyị, tupu n'ogbo niile ebido, ka ọ dīrị ya ugbu a, na mgbe niile ebighị ebi. Amen. (**aiōn g165**)

Mkpughe

1 Mkpughe banyere Jisós Kraist, nke Chineke nyere ya igosi ndị ohu ya, ime ka ha mata ihe ndị ahụ na-aşa ime n'oge na-adighị anya. O mere ka amata nke a site na izite mmuo ozi ya ka ọ bjakwute ohu ya Jọn, 2 onye a gbara ama banyere ihe niile ọ hụrụ, okwu Chineke, na ọgbugba ama Jisós Kraist. 3 Ngozi na-adirị onye ahụ na-aguputa okwu ndị a dị n' amumaa. Ngozi na-adikwara ndị na-anụ ya, ma nabata ihe e dere n'ime ya n'obi ha. N'ihi na oge mmezu ha dị nso. 4 O bụ m Jọn na-edē akwukwo a, Na-edere ya nzukọ asaa dị na mpaghara Eshja: Ka amara na udo nke sitere na Onye ahụ na-adị, Onye ahụ díkwaari, na Onye ahụ na-aga ibia díri unu, sitekwa n'ebé Mmụo asaa ahụ na-eguzo n'ihu ocheeze ya, 5 sitekwa n'aka Jisós Kraist, onye bụ onyeama kwesiri ntukwasị obi, na onye mbụ sitere na ndị nwụrụ anwụ bilie, nakwa onye na-achị ndị eze niile nke ụwa. Nye onye ahụ hụrụ anyị n'anya ma meekwa ka anyị site n'obara ya nwere onwe anyị pụo na mmechie. 6 O mere ka anyị bürü alaeze, ndị nchüaja nye Nna ya bụ Chineke. Ọ bụ ya ka otuto niile na ike niile díri ruo mgbe niile ebighị ebi. Amen. (aión g165) 7 “Lee, o na-abia ya na igwe ojii. Anya niile ga-ahukwa ya, ọ bùladị ndị ahụ niile mapuru ya ahụ, ha ga-ahụ ya.” Mmadụ niile nō n'ụwa “ga-erukwa ụju n'ihi ya.” 8 Otu a ka Onyenwe anyị Chineke kwuru, “Abụ m Alfa na Omega, onye na-adị, onye ahụ díkwaari, na onye ahụ na-aga ibia, bụ onye pürü ime ihe niile.” 9 Mụ onwe m, Jọn, nwanne unu nwoke, onye unu na ya na-enwekọ ahụhụ na n'alaeze, na ntachiobi nke bụ oke anyị n'ime Jisós. Ano m n'ogbe ala ntakirị mmiri gbara gburugburu a na-akpọ Patmos n'ihi okwu Chineke na-agba ama banyere Kraist. 10 N'ubochị Onyenwe anyị, ano m n'ime Mmụo ma nụ otu oke olu dara ụda dị ka opị ike n'azụ m, 11 na-ekwu, “Dee ihe ị na-ahụ ugbu a n'akwukwo zigara ya nzukọ asaa dị n'Efesos na Smyrna na Pegamom na Tiatira na Sardis, na Filadelfia na Laodisia.” 12 Mgbe m chigharịri, lee anya iħu onye na-agwa m okwu, ahụrụ m ihe idoba oriona asaa e ji ọlaedo kpụo. 13 N'etiti ihe idoba oriona ndị a, ahụrụ m otu onye yiri nwa nke mmadụ, ka o guzo. O yikwasiri onwe ya uwe mwụda. Ma o nwere ihe okike na-acha ọlaedo e ji kee gburugburu obi ya. 14 Isi ya na agiri isi ya na-acha vaa díka ogbo ọcha, díka akummiri igwe. Anya ya abụo yiri ire ọku na-enwusi ike. 15 Ụkwụ ya abụo dị

ka bronz a nuchasiri nnqo nke ọma hichapukwa ya. Olu okwu ya na-ada dị ka üzü mmiri na-achị achi. 16 O jidere kpakpando asaa n'aka nri ya, mma agha dị nkọ nwere ihu abụo sikwa n'onụ ya na-apụta. Ihu ya na-egbu maramara díka anyanwụ na-acha n'ike ya niile. 17 Mgbe m hụrụ ya, adara m n'ala n'ükwu ya díka onye nwụrụ anwụ. Ma o weere aka nri ya metụ m n'ahụ na-ekwu sị, “Atụla egwu. Abụ m Mmalite na Ogwugwu. 18 Abụ m onye ahụ na-adị ndị. Anwụrụ m anwụ, ma lee, ana m adị ndị ruo mgbe nile ebighị ebi. Ọ bükwa m ji ọtughe igodo nke ọnwụ na nke ọku ala mmuo. (aión g165, Hadès g86) 19 “Ya mere, detuo ihe niile i hụrụla, ihe dị ugbu a na ihe gaje ime na mgbe na adighị anya. 20 Nke a bụ ihe omimi nke kpakpando asaa ahụ i hụrụ n'aka nri m, na ihe idoba oriona asaa ndị ahụ pütara. Kpakpando asaa ahụ bụ ndị mmuo ozi ụlo nzukọ asaa ahụ. Osisi oriona asaa ahụ bụ ụlo nzukọ ndị ahụ n'onwe ha.

2 “Dee akwukwo nye mmuo ozi ụlo nzukọ dị n'Efesos, sị ya: Ihe ndị a bụ okwu si n'onụ onye ahụ na-ejide kpakpando asaa n'aka ya, ma na-ejegharıkwa n'etiti ihe idoba oriona ọlaedo asaa ndị ahụ. 2 Amaara m ihe niile banyere ọru gi niile. Ahụkwalà m ịrusi ọru ike gi na ntachiobi gi. Amaara m na ị díghị anagide ndị ajo omume, na ị nwaleela ndị ahụ niile na-akpọ onwe ha ndị ozi, ma ha abughi ndị ozi n'ezie, choputakwa na ha bụ ndị ụgha. 3 Ijirila ntachiobi nagide nhiju anya n'ihi aha m, ma ike agwughi gi. 4 Ma enwere m ihe ndị a megide gi. I hapula iħunanya mbụ ahụ i nwere. 5 Cheta ọnqdụ i si na ya daa. Chegharịa, mekwa ihe ndị ahụ i na-emē na mbụ. Ọ bürü na i meghị otu a, aga m abia wepụ ihe idoba oriona gi site n'onqdụ ya. 6 Ọ bùladị otu a, o nwere ihe ụfodụ dị mma banyere gi. I kporo ọru ojọ nke ndị Nikolaitan asị, díka mụ onwe m si kpoo ya asị. 7 Onye ọbula nwere ntị, ya nṛu ihe Mmụo Nsø na-agwa nzukọ. Onye ahụ na-emeri emeri ka m ga-enye ike iri mkpuru sitere n'osisi ndị ahụ nke dị na paradais nke Chineke. 8 “Dee akwukwo nye mmuo ozi ụlo nzukọ dị na Smyrna, sị ya: Ihe ndị a bụ okwu ahụ bụ Mmalite na Ogwugwu ihe niile. Onye nwụrụ anwụ ma díkwa ndị ozo. 9 Amaara m mkpagbu gi niile na ịda ogbenye gi. Ma n'ezie, i bụ ogaranya. Amaara m ihe banyere nkwtu ọ niile ndị ahụ na-akpọ onwe ha ndị Juu na-ekwutu gi, ma ha abughi ndị Juu, n'ezie ha bụ ụlo nzukọ ekwensu. 10 Atukwalà egwu n'ihi ihe ahụ gaje ibiakwasị gi. N'ihi na ekwensu

n'onwe ya gaje ime ka a tuba ụfodụ n'ime ndị gi n'ulo mkporo, ka o jiri ya nwalee gi. A ga-akpagbu unu abalị iri. Ma gosi onwe gi onye kwasiri ntukwasị obi, o bulađi ruo mgbe ọnwụ ga-abịakwasị gi. Emesia, a ga m enye gi okpueze ahụ, bụ ndu. 11 Onye ọbụla nwere ntị ya nṣụ ihe Mmụo Nso na-agwa nzuko niile. Onye ọbụla na-emeri emeri, ọnwụ nke ugboro abụo agaghị emekpa ya ahụ. 12 "Dee akwukwọ nye mmụo ozi ụlo nzuko dì Pegamom, sị ya: Ndị a bụ okwu si n'ọnụ onye ahụ ji mma agha ahụ dì nkọ nke nwere ihu abụo n'aka ya. 13 Amaara m ebe i bi, bụ obodo ebe ekwensu nwere ocheeze ya. Ma i na-anogidesi ike n'aha m. I jụrụ igonarị okwukwe gi n'ime m, o bulađi n'oge Antipas onyeama m kwasiri ntukwasị obi, bụ onye e gburu n'obodo unu, ebe ekwensu bi. 14 Ma enwere m ihe ole ma ole megide gi. I nwere ụfodụ mmadụ ebe ahụ, ndị jidesiri nkuzi Belam ike, bụ onye kuziiri Balak ka o raa ụmụ Izrel ụra nke mere ka ha mehie, rie ihe a chürü n'aja nye arusi, kwaakwa iko. 15 N'otu aka ahụ, i nwekwara ụfodụ mmadụ ndị jidesiri nkuzi Nikolaitan ike. 16 Ya mere, cheghari! Ma o bughị otu a, aga m abiakwute gi osisi jiri mma agha dì m n'ọnụ buso ha agha. 17 Onye ọbụla nwere ntị, ya nṣụ ihe Mmụo Nso na-agwa nzuko niile. O bụ naanị onye na-emeri emeri ka m ga-enye ụfodụ n'ime achichcha mánà ahụ e zoro ezo. Aga m enyekwa onye ahụ ezi nkume ọcha ahụ, nke edekwasirị aha ọhụrụ n'elu ya, nke onye ọbụla ọzọ na-agaghị amata, karịa onye ahụ natara ya. 18 "Dee akwukwọ nye mmụo ozi ụlo nzuko dì na Tiatira, sị ya: Ndị a bụ okwu sitere n'aka Ọkpara Chineke, onye anya ya na-enwuba n'ebe niile dì ka ire ọkụ. Ụkwụ ya kwa na-egbu maramara dì ka bronz a nuchara nke ọma. 19 Amaara m ọru gi niile, na iħunanya gi, na okwukwe gi. Amakwaara m ije ozi gi na ntachiobi gi, na-ahụkwa na i na-arụ ọru ugbu a karịa ka i mere na mbụ. 20 Ma enwere m ihe ndị a megide gi. I na-anabata nwanyị ahụ a na-akpọ Jezebel, onye na-ekwuputa na ya bụ onye amụma nwanyinye ya ohere ka o were nkuzi asị na-eduhie ndị ohu m ụzo, ka ha kwaa iko, riekwa ihe e ji chüorọ arusi aja. 21 Enyela m ya ohere ka o si na mmechie ya chegharia, ma o jụrụ ichegharị site na ndị ikwa iko. 22 Lee, aga m etinye ya n'ute ahụhụ, meekwa ka ndị ya na ha na-akwa iko taa ahụhụ dì ukwuu. O bụ naanị ma ha cheghariị ka ihe ndị a na-agaghị abiakwasị ha. 23 Ma n'ebe ụmụ ya nọ, aga m etigbu ha ka ha nwụo. Nzuko niile ga-amata na abụ

m onye na-enyochha mmụo na mkpuruobi niile. Aga m akwughachikwa onye ọbụla n'ime unu ụgwọ ọru kwasiri ọru ya. 24 Ugbu a, ana m agwa unu ndị fodụrụ na Tiatira, unu ndị na-agbasoghị ozizi ya, ndị na-amụtabekwaghị ihe ndị ahụ ekwensu kporo ihe nzuzo dì omimi, 'O nweghi ibu arọ ọzọ m ga-ebokwasị unu, 25 ma o bughị, unu jidesienụ ihe unu nwere aka ike tutu ruo mgbe m ga-abịa.' 26 Ma onye ọbụla na-emeri emeri, na-anogidekwa na-eme uche m ruo ogwugwu ihe niile, ka m ga-enye ikiike n'ebe mba niile nọ. 27 Onye ahụ, 'ga-eji mkpara igwe chịa ha, díka mgbe a kụwachara ite aja na mpekele na mpekele.' O bulađi ka Nna m si nye m ike, 28 a ga-enye onye nke meririnụ kpakpando ụtụtụ. 29 Onye ọbụla nwere ntị, ya nṣụ ihe Mmụo Nso na-agwa nzuko niile.

3 "Dee akwukwọ nye mmụo ozi ụlo nzuko dì na Sardis, sị ya: Ndị a bụ okwu onye ahụ nwere mmụo asaa nke Chineke na kpakpando asaa. Amaara m ọru gi niile, i nwere aha díka onye dì ndị ma i bụ onye nwụrụ anwụ. 2 Ugbu a, sị n'ura bilite. Mee ka ihe ntakirị ahụ fodụrụ na-achọ ịnwụ anwụ dírị ike. N'ihi na o dighị ọru gi m hụrụ dì ka ihe zuruoke n'anya Chineke m. 3 Ya mere, cheta ihe ndị ahụ i natara na nke i nṣụ; rube isi nye ya, cheghariakwa. Ma o bụrụ na i tetaghị, aga m abiakwute gi dì ka onye ohi, i gaghi amatakwa oge m ji bjakwute gi. 4 Otu o dì, i nwere ụfodụ mmadụ na Sardis ndị na-emerubeghi uwe ha. Ha ga-eyiri uwe ọcha ma soro m jee ije n'ihi na ha bụ ndị kwasiri ekwesi. 5 Onye ọbụla na-emeri emeri, ka a ga-eyikwasị uwe mwụda ọcha díka ha. Agaghị m ehichapụ aha ya site n'akwukwọ nke ndị ahụ, kama aga m ekwuputakwa aha ahụ n'ihu Nna m na n'ihu ndị mmụo ozi niile. 6 Onye ọbụla nwere ntị, ya nṣụ ihe Mmụo nsọ na-agwa nzuko niile. 7 "Dee akwukwọ nye mmụo ozi ụlo nzuko dì na Filadelfia, sị ya: Ndị a bụ okwu onye dì nsọ na onye eziokwu, onye ahụ ji ọtughe igodo Devid, nke o ji emeghepụ ihe onye ọbụla na-apughị imechi, na nke o ji emechi ihe onye ọbụla na-apughị imeghe. 8 Amaara m ọru gi niile. Lee, edebela m n'ihu gi ọnụ ụzo nke e meghere emeghe, nke onye ọbụla na-apughị imechi. Amaara m na i nwere ike dì ntakirị, ma i debere okwu m, i gonorikwaghị aha m. 9 Aga m eme ka ndị ahụ so na nzuko ekwensu, bụ ndị na-asị na ha bụ ndị Juu ma ha abughị, kama ha bụ ndị ụgha, aga m eme ka ha bija kpoo isiala nye gi, si otu a ghota na ahụ m

gi n'anya. **10** Ebe i sitere na ntachiobi sọpuru okwu m niile, aga m ekpuchi gi site n'oke mkpagbu ahụ, nke ga-abịakwasị ụwa mgbe a ga-anwale ndị niile bi n'ime ya. **11** Ana m abịa ọsịsọ. Jidesienụ ihe unu nwere aka ike, ka onye ọbula ghara ịnapụ gi okpueze gi. **12** Ma onye ọbula na-emeri emeri, ka m ga-eme ka ọ bürü ogidi n'ime ulọnụ Chineke m. O gaghị esikwa n'ebé ahụ pụo apụo. Aga m edekwasịkwa aha Chineke m n'ahụ, na aha obodo nsọ Chineke, nke bụ Jerusalem ọhụrụ ahụ si n'eluijwe, ebe Chineke nọ na-arịdata. Aha ọhụrụ m ka a ga-edekwasịkwa n'ihu ya. **13** Onye ọbula nwere ntị, ya nuru ihe Mmụo Nsọ na-agwa nzukọ niile. **14** “Dee akwụkwọ nye mmụo ozi ụlọ nzukọ dị na Laodisia, sị ya: Ndị a bụ okwu Amen, onye kwasiri ntükwasị obi, na onye bụ ezi onyeama, bùrụkwa isi mmalite ihe niile Chineke kere. **15** Amaara m ọrụ gi niile, na ị jughị oyi, i kpoghikwa ọkụ. O gaara adị nnqo mma ma asị na ị na-ajụ oyi ma ọ bụkwanụ na-ekpo ọkụ. **16** N'ihi nke a, ebe i na-ajughị oyi, i kpoghikwa ọkụ, ihe ị dị bụ ịnarańara. N'ihi ya, aga m esi n'onụ m gbụpụ gi. **17** N'ihi na ị na-asị, ‘abụ m ogaranya, nwezuo ihe niile. Mkpa ihe ọbula akpawaghị m.’ Ma ị ghøtagħi na onye gba aka ka ị bụ. I bụ onye e kwasiri imere ebere. I bụkwa ogbenye na onye kpuru lsì na onye gba ọtọ. **18** Ana m adụ gi ọdụ ka izuta ezigbo ọlaedo n'aka m, bụ ọlaedo a nuchara anucha n'ime ọkụ. Mgbe ahụ, i ga-abụkwa ogaranya n'ezie. I gaara esitekwa n'aka m zụta akwa ọcha na-enweghi ntụpo ka ị ghara igba ọtọ, ka ihere gharakwa ime gi. Ka ị zürükwa ezigbo ogwu ọriŃ anya tee, ka ibido jħu үzo nke օma. **19** Ndị m hụrụ n'anya ka m na-abara mba na-enyekwa ha ahụhụ. Ya mere, nwee ịnụ ọkụ n'obi, chegharjäkwa. **20** Lee, ana m eguzo n'onụ үzo na-akụ aka. O bürü na onye ọbula anụ olu m ma meghee үzo, aga m abata soro ya rikqo ihe, ya onwe ya ga-esokwa m rie ihe. **21** Onye ọbula na-emeri emeri, ka m ụ ga-enye iki ke ka o soro m nödụ n'ocheeze m. O bùladi dika m meriri sorokwa Nna m nödụ n'ocheeze ya. **22** Onye nwere ntị, ya nuru ihe Mmụo Nsọ na-agwa nzukọ niile.”

4 Mgbe ihe ndị a gasiri, eleliri m anya m hụ ọnụ үzo dị n'eluijwe ka e megħere ya. ɲuda olu ahụ m nuru na mmalite dara օzq, dị ka ɲuda opि ike sị m, “Bia, gbagota n'ebé a, ka m gosi gi ihe ga-emezuriri mgbe ihe ndị a gasiri.” **2** N'otu oge ahụ, e mere ka m nqo n'ime mmụo, ma lee, ahụ m onwe m

n'eluigwe, hukwa ka e debere otu ocheeze nke otu onye na-anókwasị n'elü ya. **3** Үđidị onye nökwasịrị n'ocheeze ahụ na-egbu nweghenweghe dika nkume dị oke ọnụahịa a na-akpọ jaspa na kanelian. Eke na egwurugwu dika nkume oke ọnụahịa. Emeraludu gbara ocheeze ahụ gburugburu. **4** Iri ocheeze abụ na ano օzq, gbara ocheeze ukwu ahụ gburugburu. Ndị nökwasịrị n'ocheeze ndị a bụ iri ndị okenye abụ na ano, ndị yi uwe ọcha. Ha kpukwa okpueze e ji ọlaedo kpụo n'isi ha. **5** Mgbe ahụ, ɲuda dika ɲuda egbe eluijwe, ya na amụma na-egbuke sitere n'ocheeze ukwu ahụ na-ada na-achaputakwa. N'ihu ocheeze ukwu ahụ, e nwere oriŃa asaa na-enwu օkụ. OriŃa ndị a bụ mmụo asaa nke Chineke. **6** N'ihu ocheeze ahụ e nwere ihe dika oke osimiri e ji enyo mee, nke na-enwu dika kristal. N'etiti ihu ocheeze ahụ na gburugburu ya, e nwere anụ anq dị ndị nwere anya n'akukụ ahụ ha niile, ihu na azu. **7** Nke mbụ n'ime anụ ndị ahụ dị ndị nwere oyiyi dika օdum. Nke abụ dika ehi. Nke ato nwere ihu yiri nke mmadu. Nke anq dika ugo gbasapụrụ nku ya na-efe efe. **8** Nke ọbula n'ime ihe anq ndị a dị ndị nwere nku isii. Anya juputara n'ahụ ha niile na n'ime ha, ọ bùladi n'okpuru nku ha. Ehihie na abalị niile, օrụ ha bụ iti mkpu na-asị, **9** Mgbe ọbula anụ ndị ahụ dị ndị na-enye onye ahụ na-anókwasị n'elü ocheeze ahụ na-adị ndị ruo mgbe niile ebighị ebi otuto na nsopuru na ekele, (aiōn g165) **10** iri ndị okenye abụ na anq ahụ na-adakwa n'ala n'ihu onye ahụ nō n'ocheeze na-efe ya ofufe, bụ onye ahụ na-adị ndị ruo mgbe niile ebighị ebi. Ha niile n'otu n'otu na-atüda okpueze ha n'ihu ya na-abụ abụ na-asị, (aiōn g165) **11** “Gi, Onyenwe anyi na Chineke anyi, kwasiri ịnara otuto, na nsopuru, na ike. N'ihi na gi onwe gi kere ihe niile, ọ bụkwa site n'ochichọ gi ka e ji kee ha, ma meekwa ka ha dīri ndị.”

5 Mgbe ahụ, ahụ m akwụkwọ e dere ihe ihu na azu, nke a fukorop afukorop, kakwasịkwa ya akara asaa, ka ọ dị n'aka nri onye ahụ nökwasịrị n'elü ocheeze ahụ. **2** Ahụkwarra m otu mmụo ozi dị ukwuu, ka ọ na-ekwusa okwu n'oke olu na-asị, “O bụ onye kwasiri ịnyakapụ akara ndị a ma saghee akwụkwọ ahụ a fukorop afukorop?” **3** Ma ọ dighị onye ọbula pürü ịsaghe akwụkwọ ahụ maqbụ ilenyę ya anya a hụrụ n'eluijwe, maqbụ n'üwa, maqbụ n'okpuru üwa. **4** Akwara m akwa n'obi ilu n'ihi na ọ dighị onye ọbula a hụrụ tozuru oke ịsaghe akwụkwọ ahụ maqbụ ileba anya n'ime ya. **5**

Mgbe ahụ, otu onye n'ime ndị okenye ahụ gwara m sị, “Akwa akwa. Lee, Ọdụm ebo Juda, bụ mgborogwu Devid, emeriela. Ọ pürü inyakapụ akara asaa ahụ ma saghekwaakwọ ahụ.” 6 Mgbe ahụ, ahụ m Nwa Aturu na-egozo n'etiti ocheeze ahụ dika e gburu ya egbu. Anụ ano ahụ dị ndụ na ndị okenye ahụ gbara ya gburugburu. O nwekwara mpi asaa na anya asaa, nke bụ mmuo asaa nke Chineke, ndị e zipürü n'ime ụwa niile. 7 O gara n'ihu were akwukwọ ahụ site n'aka nri onye ahụ na-anokwasị n'elu ocheeze ahụ. 8 Mgbe ọ weere ya, anụ ano ahụ dị ndụ na iri ndị okenye abụ na ano ndị ahụ dara n'alà n'ihu Nwa Aturu ahụ. Ha niile n'otu n'otu jikwa ụbọ akwara na efere e ji ọlaedo mee, nke ihe juputara n'ime ha bù ụda na-esi isi ụtọ, bụ ekpere ndị nsọ. 9 Ha na-abụ abụ ọhụrụ na-asị, “I kwesiri ịnara akwukwọ ahụ na inyakapụ akara ya, n'ihu na e gburu gi, ma site n'obara gi, i gbataara Chineke ndị mmadụ, ndị si n'ebu niile, na asusụ niile, na ndị niile, na mba niile. 10 I chikọtaala ha, mee ha otu alaeze na ndị nchụaja na-ejere Chineke anyị ozi. Ha ga-achikwa achị n'ụwa.” 11 Mgbe ahụ, elere m anya, hụ ma nukwa olu nke ọtụtụ ndị mmuo ozi, nke ọnuogugu ha ruru puku kwurụ puku, na nde kwurụ nde. Ha gbara ocheeze ahụ gburugburu, na anụ ano ahụ dị ndụ na ndị okenye ahụ. 12 Ha na-abụ abụ n'oke olu na-asị, “O kwesiri bụ Nwa Aturu ahụ e gburu egbu ịnara ike na akụmuba na amamihe na ike na nsopụrụ na otuto na ngozi.” 13 Mgbe ahụ, anụ m ka ihe niile nọ n'eluiwue na ndị nọ n'ụwa na ndị nọ n'okpuru ụwa, na ndị nọ n'okpuru oke osimiri na-eti mkpu abụ na-asị, “Ka ngozi, na nsopụrụ niile, na otuto niile, na ike niile dīrị onye ahụ na-anokwasị n'ocheeze ahụ, na Nwa Aturu ahụ (aiōn g165) 14 Anụ ano ahụ dị ndụ zakwara sị, “Amen!” Ndị okenye ahụ dakwara n'alà n'ihu ya kpo ịsiala nye ya.

6 Ahụ m mgbe Nwa aturu ahụ meghere otu n'ime akara asaa ahụ. Otu n'ime anụ ano ahụ dị ndụ tiri mkpu dika a ga-asị na ọ bụ egbe eluiwue sị, “Bịa!” 2 Mgbe m lere anya, ahụ m ịnyinya dị ọcha. Onye na-anokwasị n'elu ya ji ụta n'aka ya. A tukwasikwara okpueze n'isi ya dika onye agha na-emeri emeri mgbe niile. 3 Mgbe o meghere akara nke abụ, ngwangwa, anụ m ka anụ nke abụ ahụ n'ime anụ ano ndị ahụ dị ndụ tiri mkpu sị, “Bịa!” 4 Mgbe ahụ, ịnyinya ozo na-acha ọbara ọbara pütara. E nyere onye nökwasịrị n'elu ya ike iwepụ udo n'ụwa nakwa ime ka ụmụ

mmadụ na-egburita ibe ha. E nyekwara ya mma agha dị ukwuu. 5 Ma mgbe o meghere akara nke ato, anụ m ka anụ nke ato ahụ dị ndụ kwuru, “Bịa!” Ahụ m ịnyinya dị ojii. Onye na-anokwasị n'elu ya ji ihe ọtụtụ abụ n'aka ya. 6 Anukwara m ihe dị ka olu nke sitere n'etiti anụ ano ahụ dị ndụ na-adapta sị, “Otu ihe ọtụtụ kilo nke ọka wiiti bụ ugwo ọru otu ụbọchị, ihe ọtụtụ kilo ato nke ọka balị bükwa ugwo ọru otu ụbọchị. Ya mere, unu emebikwala mmanụ oliv na mmamya.” 7 Mgbe o meghere akara nke ano, anụ m ka anụ nke ano dị ndụ sịrị, “Bịa!” 8 Elere m anya ma hụ ịnyinya na-acha ntụntu n'ihu m. Aha onye nökwasịrị n'elu ya bụ Ọnwụ na Ọkụ ala mmuo na-esokwa ya n'azụ. E nyere ha ike n'ebe otu ụzọ n'ụzọ ano nke ụwa dị ka ha jiri mma agha na ụnwụ, na ọri ọjoo na anụ ọhịa gbuchapụ ndị bi n'ime ha. (Hadēs g86) 9 Ma mgbe ọ meghere akara nke ise, ahụ m n'okpuru ebe ịchụ aja mkpuruobi ndị niile e gburu egbu n'ihu okwu Chineke na n'ihu ịgba ama nke ha jidesiri ike. 10 Ha ji oke olu tie mkpu na-asị, “Gi, Onye kachaşı ihe niile elu, bụ Onyenwe anyị, onye dị nsọ na onye eziokwu, ruo olee mgbe ka i na-eche ikpe ụwa na ndị bi n'ime ya ikpe ma bọkwa ọbọ n'isi ha maka ọbara anyị ha wufuru?” 11 E nyere ha n'otu n'otu uwe ọcha, a gwakwara ha ka ha zuru ike nwa oge nta, tutu ruo mgbe ọnuogugu ndị ozi ibe ha na ụmụnna ha a ga-egbu dika e gburu ha ga-ezu. 12 Anokwa m na-ele anya mgbe o meghere akara nke isii ahụ. Nke a mere ka oke ala oma jijiji dīrị. Anyanwụ gbara ọchichirị dī ka akwa mkpe e jiri aji mee. E mekwara ka ọnwa chaa uhie dika ọbara. 13 Mgbe ahụ, kpakpando dī na mbara eluiwue malitete ịdāpụ n'alà dika mkpuru osisi fiig na-achaghị acha si adapụ mgbe oke ifufe na-efegharị ya. 14 Mbara eluiwue gabigara, dika akwukwọ mgbe a na-apiaқota ya. Ugwu niile na agwa etiti niile ka e wepukwara site n'ọnodụ ha. 15 Ndị eze niile nke ụwa na ndị nọ n'ochichị dī iche iche, na ndị օgaranya, na ndị nọ n'ọnodụ dī elu, na ndị ọchịaghị, na ndị mmadụ niile dī iche iche, ndị ukwu ma ndị nta, ndị ohu na ndị nwé onwe ha, ha niile gara zo onwe ha n'ime օgba nkume na n'okpuru ugwu, 16 ha na-eti mkpu na-arịo ugwu ndị ahụ na-asị, “Dakwasinụ anyị zoo anyị ka onye ahụ nökwasịrị n'elu ocheeze ahụ hapụ ihi anyị, ka oke iwe nke Nwa Aturu ahụ hapụ ibiakwasị anyị. 17 N'ihu na, lee oke ụbọchị iwe ha abịala, onye pürü igbanarị ya?”

7 Mgbe ihe ndị a gasiri, ahụrụ m ndị mmuo ozi anō ka ha guzo n'akukụ anō nke ụwa. Ha na-egbochikwa ka ifufe ọbụla ghara ife n'elu ala, na n'elu osimiri, na n'elu osisi. **2** Mgbe ahụ, ahụkwara m mmuo ozi ọzọ ka o si n'owuwà anyanwu na-aputa, akara Chineke dị ndị díkwa n'aka ya. O tikuru ndị mmuo ozi anō ahụ mkpu, bụ ndị ahụ e nyere ike imekpa ụwa ahụ, ya na oke osimiri, **3** na-asị, “Unu emebila ụwa maqbụ oke osimiri maqbụ osisi ọbụla tutu ruo mgbe anyị kachara ndị ohu niile nke Chineke anyị akara n'egedege ihu ha.” **4** Mgbe ahụ anụrụ m ọnụogugu ndị a kara akara ahụ, ha di narị puku mmadụ, na iri puku mmadụ anō na anō, bụ ndị sitere n'ebو niile nke Izrel. **5** Ndị a kara akara site n'ebو Juda dị puku mmadụ iri na abụ. Ndị si n'ebو Ruben díkwa puku mmadụ iri na abụ. Ndị si n'ebو Gad dị puku mmadụ iri na abụ. **6** E sitere n'ebو Asha hoputa puku mmadụ iri na abụ. Ndị sitekwarা n'ebو Naftalị dị puku mmadụ iri na abụ. E sitere n'ebو Manase hoputa puku mmadụ iri na abụ. **7** Ndị si n'ebو Simion dị puku mmadụ iri na abụ. Ndị sitere n'ebو Livayị dị puku mmadụ iri na abụ. Ndị si n'ebو Josef dị puku mmadụ iri na abụ. Ndị sikwa n'ebو Benjamin dị puku mmadụ iri na abụ. **9** Mgbe ihe ndị a gasiri, ahụrụ m oke igwe mmadụ, ndị dị otụtụ n'ọnụogugu nke onye ọbụla na-apughị iguta ọnụ. Ha sitere na mba dị iche iche na ebo dị iche iche na ndị niile na asusu dị iche iche, na-eguzo n'ihu ocheeze ahụ na n'ihu Nwa Aturụ ahụ. Ha yikwasirị onwe ha uwe ọcha, jirikwa igu nkwu n'aka ha. **10** Ma ha ji oke olu na-eti mkpu na-asị, “Nzoputa dírị Chineke anyị, onye na-anókwasị n'ocheeze ahụ, díkwarা Nwa aturụ ahụ.” **11** Ndị mmuo ozi niile ahụ guzoro ocheeze ahụ gburugburu, ha na ndị okenye ahụ na anụ anō ahụ dị ndị. Ha dara, kpuo ihu ha n'ala n'ihu ocheeze ahụ feekwa Chineke ofufe, **12** na-asị, “Amen! Ngozi niile na otuto niile, na amamihe niile na ekele niile na nsopuru niile na ike niile na ume niile, dírị Chineke anyị ruo mgbe niile ebighị ebi. Amen.” (**aīon g165**) **13** Mgbe ahụ, otu n'ime ndị okenye ahụ zara m sị, “I maara ndị ahụ, ndị a e gbokwasirị uwe ọcha ahụ, ebee ka ha siri püta?” **14** Asirị m, “Onyenwe m, o bụ gị maara.” O sıri m, “Ndị a bụ ndị sitere n'ime oke mkpagbu ahụ püta. Ha bụ ndị sachara uwe ha, mee ha ka ha dírị ọcha site n'obara Nwa Aturụ ahụ. **15** O bụ nke a mere, “ha ji guzoro n'ihu ocheeze Chineke na-

efe ya ofufe ehihie na abalị n'ime ụlonsö ya. Onye ahụ na-anókwasị n'elu ocheeze ahụ ga-ekpuchikwa ha. **16** ‘Agụ agaghị agukwa ha ọzọ. Akpíri agaghị akpokwa ha nkụ mgbe ọbụla. Anyanwu agaghị achakwa ha ọzọ,’ okpomokụ ọbụla agaghị erute ebe ha no. **17** N'ihi na Nwa Aturụ ahụ nke no n'etiti ocheeze ahụ ga-abụ onye ozuzụ aturụ ha; ‘o ga-edurukwa ha jee n'isi mmiri nke ndị ahụ.’ ‘Chineke ga-ehichapukwa anya mmiri ọbụla site n'anya ha.’”

8 Mgbe o meghere akara nke asaa, akukụ niile nke eluigwe dara juụ ruo ihe dị ka iri nkeji ato. **2** Ahụrụ m ndị mmuo ozi asaa, ndị na-eguzo n'ihu Chineke. E nyere ha opi ike n'otu n'otu. **3** Mmuo ozi ọzọ nke ji ite igwe ntakirị e ji ọlaedo kpụọ bjara guzo n'ihu ebe ichu aja. E nyere ya otutu ụda na-esi isi ụtọ ka o jiri chọ aja, ya na ekpere ndị nsø niile, n'ebé ichu aja e jiri ọlaedo wuo, n'ihu ocheeze ahụ. **4** Anwụrụ ọkụ nke ihe ahụ na-esi isi ụtọ, ya na ekpere ndị nsø sitere n'aka mmuo ozi ahụ rigoo elu n'ihu Chineke. **5** Mgbe ahụ kwa, mmuo ozi ahụ weere ọkụ sitere n'ebé ichu aja ahụ tiniye ya n'ime ite igwe ntakirị ahụ, tuda ya, ka o danye n'ime ụwa. Mgbe o mere nke a, uzụ egbe eluigwe dara, amụma gbukwara n'uzo dị oke egwu. Ala ọma jijiji dakwasikwarা ebe niile n'ụwa. **6** Mgbe ahụ, ndị mmuo ozi asaa ahụ ndị ji opi asaa ahụ jikeere onwe ha ifụ opi ike ahụ. **7** Mgbe mmuo ozi nke mbụ fürü opi ike ya, a tñdara mkpurụ mmiri na ọkụ a gwakötara ya na obara n'ime ụwa. Nke a mere ka otu uzo n'ime uzo ato e kere osimiri niile chagharię ghøq ọbara. **9** Otu uzo n'ime uzo ato nke ihe niile dị ndị dị n'ime osimiri nwụrụ. Otu uzo n'ime uzo ato e kere ugbo mmiri niile dị n'elu osimiri lara n'iyi. **10** Mgbe mmuo ozi nke ato fürü opi ike ya, otu kpakpando dikarışiri ukwuu nke na-enwu dị ka ọwaokụ sitere na mbarা eluigwe danye n'ime otu uzo n'ime uzo ato e kere iyi niile na isi iyi niile. **11** Aha kpakpando ahụ bụ ilu ilu. Otu uzo n'ime uzo ato nke mmiri malitere ilu ilu, otutu mmadụ nwụrụ n'ihu mmiri a na-elu ilu. **12** Mgbe mmuo ozi nke anō fürü opi ike ya, e mere ka otu akukụ n'ime akukụ ato e kere anyanwu gbaa ọchichirị. Otu a kwa, otu akukụ n'ime akukụ ato e kere ọnwa gbara ọchichirị. Ya na otu akukụ n'ime ato e kere kpakpando niile. Nke a mere ka anyanwu hapụ

inyekwa lhè ya n'uju dika o si eme na mbu. Otu ụzo n'ime ụzo ato e kere ehihi għokwara oke oħċiċiżi, ọ dikkwa otu a n'oge anyasi. **13** Elere m anya, hū ma nukwa otu ugo ka օ na-efegħar i n'etiti mbarra eluigwe na-eti mkpu n'olu ike na-asj, "Ahħu! Ahħu! Ahħu! dırri mmadu niile bi n'uwā n'ihi үda opi ike nke ndi mmu ozi ato ndi a ga-afu."

9 Mgbe mmu ozi nke ise ahu fūrū opi ike ya, ahħru m otu kpkapdo si n'eluigwe daa n'ala. E nyere ya ihe oħtugħe igodo nke e ji atuġħe olulu nke Abis ahu. (*Abyssos g12*) **2** Mgbe o meghere olulu Abis ahu, anwurū -oku dì ukwu sitere n'ime ya pūta dika anwurū -oku si n'oku icheku -oku ya dì ukwuu, mee ka oke oħċiċiżi kpuchie iħu anyanw na mbarra eluigwe. (*Abyssos g12*) **3** Iġurube sitere n'anwurū -oku ahu pūta fedakwasa ɻwa. E nyekwara ha ike ġita mmadu qbula dika akpi si agba mmadu. **4** E nyere ha iwu si ha emebila aħiħja ndu qbula, maqbū osisi na ihe qbula a kuru n'ala. Kama őru ha bù iħbjawwa mmadu qbula na-enwegħi akara Chineke n'egedege iħu ya. **5** Iwu e nyere ha abuġħi ka ha għbu ndi a, kama օ bu ka ha mekpaa ha ahu őnwa ise. Mmekpa ahu ha dika ahu үfu na nhiju anya nke akpi mgħe q-għara mmadu. **6** N'ime übōchji ndi ahu, ɔtutu mmadu ga-achq iji aka ha għbu onwe ha ma ha agħgħi enwe ike mee ya. Agħu inw őnwi ga-agħu ha, ma őnwi ga-esi n'ebe ha no wezuga onwe ya. **7** Iġurube ndi a nwere oyiyi dì ka ħinnyha a kwadebere maka ibu aghha. Ha nwere ihe yiri okpueze e ji őlaedo kipu n'isi ha. Ihu ha dikkwa ka iħu mmadu. **8** Agħiżi isi ha dika agħiżi isi үmūn nwanyi. Eze ha dikkwa ka eze ődum. **9** Ha yikwasir onwe ha ihe ikpuchi obi dika nke e ji igħwe kipu. Nku ha na-eme mkpotu dì ka үda nzo ükwu ɔtutu ħinnyha nke үgbu aghha na-esekpu na-abanye n'ogħġi aghha. **10** Ha nwere ődudu dika akpi. Ma ike niile e nyere ha bù imeru ndi mmadu ahu őnwa ise site n'ike dì n'ődudu ha. **11** Ha nwere mmu ozi nke Abis, onye na-achikqata ha dika eze. Aha ya n'asus Hibrū bù Abadon, ma n'asus Griik օ bù Apolion. (*Abyssos g12*) **12** Ahħu nke mbu agafeela, ebe ahħu abu օzo na-abja n'ihu. **13** Mgbe mmu ozi nke isii fūrū opi ike ya, anwurū m olu sitere na mpi ano ahu dì n'ebe ċiħu aja ahu e jiri őlaedo wu, nke dì n'iħu oħċeżeże Chineke, **14** na-agħwa mmu ozi nke isii ahu, nke ji opi ike okwu, "Topu mmu ozi ano ndi ahu e kere aġbū n'ebe osimiri Yufretis dì." **15** A tħapuxu ndi mmu ozi ano ahu, ndi e jibu eji na njikere maka

oge awa ahu, na übōchji ahu, na őnwa ahu, na afu ahu, iji għbu otu ụzo n'ime ụzo ato nke mmadu. **16** Ndī aħħa ahu, őnqoġġu ha bù narj nde abu. Anwru m mgħbe e kwuru ole ha dì. **17** N'ime őħġi m, ahħru m ħinnyha ha, hukwa ndi nōkwasir ha n'elu. Ndī no n'elu ħinnyha ndi a yi ihe ikpuchi obi nke үfodu n'ime ha na-acha őbara őbara. Үfodu na-acha dika akpukpox eluigwe, үfodu na-acha odo odo. Үfodu na-acha dika anwurū -oku. Isi ħinnyha ha dika isi ődum, anwurū -oku na -oku na nkume -oku si ha n'őn na-apu. **18** E sitere n'ħe mmejkpa ahu ndi a, ire -oku, anwurū -oku na nkume -oku na-adighi anyu anyu, ka ha ji għbu otu ụzo n'ime ụzo ato nke mmadu niile bi n'uwā. **19** Ike ħinnyha ndi a dì n'őn ha, na ődudu ha. Ődudu ha dì ka agħo, nwee isi agħo nke ha ji emeru mmadu ahu. **20** Ma ndi fodurū n'etiti mmadu, bù ndi a na-egħbugħi site n'ħe ntaramahħu őrija ndi a, eċeħegħarīgi site n'őraka ha maqbū iķwusij ife mmu ojøq ofuse. Ha jukwara iķwusij ife aruṣi ha niile nke ha ji őlaedo na őlaċ-cha na bronz na īgħew na nkume na osisi kipu. Chi ndi n-a-puġħi iħu ụzo, maqbū īnji ihe, maqbū ije iħi. **21** Ha eċeħegħarīgi site n'igħbu mmadu ha, maqbū ụzo mgħbaasi ha, maqbū ndu iķwa iko ha, na izu oħi ha pūta.

10 Ahħru m mmu ozi őzo dì oke egwu ka o si n'eluigwe na-ariadata. Igħew ojji għara ya għburugħbu. Eke na egwurugħu dikkwa ja n'isi. Ihu ja na-egħbukwa maramara dika anyanw. Үkwyu ya na-acha dika ogidi na-enwu -oku. **2** Ji akwukkwu ntakirja fukotara afukqota n'aka ya. Otu ükwyu ya, nke aka nri ya, ka օ zonjyere n'ime osimiri, ma ükwyu nke aka ekpe ya ka օ zokwasir n'elu ala. **3** O ji oke olu, nke dara үda dika iġbø uja ődum, tie mkpu, egħbe eluigwe asaa għbarra otu mgħbe ahu. **4** Mgħe m chor qedet iħe egħbe eluigwe ndi a kwuru, anwru m otu olu si n'eluigwe na-ekwu, "Edela iħe ahu n'akwukkwu, n'ihi na-achogħi ka ndi őzo mata okwu ahu egħbe eluigwe ndi ahu kwuru." **5** Mgħe ahu, mmu ozi ahu nke m hħru zokwasir ükwyu ya n'elu osimiri, na n'ala akorġ ahu, chi'lri aka ya abu elu, **6** were onye ahu na-adju ndu mgħe niile ebqbi ebi nħu iyi. Ya bù onye ahu kere eluigwe na ɻwa, na iħe niile dì n'ime ha, na oke osimiri, na ndi niile bi n'ime ha, si na oħġe eżuola. Na o kxesikwagħi ka a tufuo oħġe qbula. (*aiōn g165*) **7** N'übōchji ahu, mgħbe ndi mmu ozi asaa ahu ga-afu opi ike ha, iħe omimi niile nke Chineke ga-emezu, dika օ gwara ndi ohu

ya bụ ndị amụma. 8 Olu nke ahụ m nṣụ mbụ sitere n'eluigwe gwa m okwu ozo, na-asị, "Gaa nara mmuo ozi ahụ guzo n'elu oke osimiri na ala akọro, akwukwọ ahụ aseghere aseghere nke o ji n'aka ya." 9 Ejekwuru m mmuo ozi ahụ gwa ya ka o nye m akwukwọ nta ahụ. Ọ sịrị m, "Nara ya, taa ya. Ọ ga-eme ka afọ gi luo ilu, ma 'n'onu gi, ọ ga-atọ gi ụtọ dika mmanụ anị." 10 Ya mere, anaara m ya akwukwọ nta ahụ site n'aka mmuo ozi ahụ taa ya. Ọ tọọ ụtọ dika mmanụ anị 'n'onu m, ma mgbe m lodara ya, afọ m bidoro ilu ilu. 11 Mgbe ahụ ha sịrị m, "I għagħi ibu amụma ozo banyere otutu mmadu, na otutu mba, na otutu asusu na otutu ndi eze."

11 Enyere m ihe otutu osisi achara e ji atụ ihe.

Agwara m sị m, "Gaa tọọ ụlonsö ukwu Chineke, ma tọqwa ebe iche aja dị n'ulonsö ahụ, guo onyogugu ndị niile na-akpọ isiala n'ebe ahụ. 2 Ma atukwala ogige nke dị na mpata ụlonsö ahụ, n'ihi na ewerela ya nye ndị mba ozo. Ha ga-azotokwa obodo nsø ahụ ụkwụ iri ọnwa anọ na abụo. 3 Aga m enye mmadu abụo ndị ga-agbara m ama ike ka ha buo amụma otu puku ụbочi na narị ụbочi abụo na iri ụbочi isii, ha ga-eyi akwa mkpe." 4 Ndị a bụ osisi oliv abụo ahụ na ihe ịdoba oriōna abụo ahụ, ndị na-eguzo n'ihu Onye nwe ụwa. 5 Ọ burụ na onye ọbụla achọq imerụ ha ahụ, ọkụ ga-esi ha n'onu püta rechapụ ndị iro ha. Ọ burụ na onye ọbụla achọq imerụ ha ahụ, a ga-egbu ya n'uzo dị otu a. 6 A ga-enyekwa ha ike imechi eluigwe ime ka mmiri ozozo ọbụla ghara izo n'ụwa n'ime afọ atọ na ọkara ahụ ha ga-ebu amụma ha. A ga-enyekwa ha ike ime ka osimiri na mmiri nta niile għoq qbbara. Ha ga-enwekwa ike ime ka ụdi օrija dị iche ihe biakwasị ụwa niile n'oge ọbụla ha cheputara n'obi ha.

7 Mgbe ha gbazuru ama ha, anụ ọhịa ahụ, nke na-esite n'ime olulu Abis ahụ ga-ebuso ha agha merie ha, gbukwaa ha. (Abyssos g12) 8 Mgbe ha nwụchara, ozu ha ga-atogborø n'okporouzø nke obodo ukwu ahụ nke a na-akpọ na mmuo Sodom na Ijipt, ebe a kpogburu Onyenwe ha n'obe. 9 A gagħi ekwenyekwa ka onye ọbụla lie ozu ha. Ma ndị niile dị iche ihe n'ụwa, n'ebu niile, na asusụ niile, na mba niile ga-agba ozu ha gburugburu ụbочi atọ na ọkara n'ebé a togborø ha na-ele ha anya. 10 Ndị niile bi n'ụwa ga-anluri օnụ, nyeriṭa ibe ha onyinye dị iche ihe, kpoo oriri dị iche ihe iji ńurja օnụ n'ihi ogbugbu e gburu ndị amụma abụo ahụ, ndị wetaara ha oke

njuju anya. 11 Ma mgbe ụbочi atọ na ọkara gafesiři, Chineke ga-eme ka Mmụo ya na-enye ndị banyakewa n'ime ha, ha bilitere ọtọ, oke egwu jidere ndị niile hụru ha. 12 Ha nṣụ oke olu si n'eluigwe daa na-asị, "rigotanu n'elu." Ha siri n'igwe ojii, rigoro n'eluigwe ebe ndị iro ha ga-anq na-ele ha anya. 13 Ma n'otu oge ahụ, n'otu awa ahụ, ala ọma jijiji dikarisirị oke egwu mara nke mere ka otu akukụ n'ime akukụ iri nke obodo ahụ niile daa. Ndị nwụrụ n'oge ala ọma jijiji a dikwa puku mmadu asaa. Ma ndị niile foduru sitere n'oke egwu nye Chineke nke eluigwe otuto. 14 Ugbu a ahụ nke abụo ahụ agafeela. Ma mgbe nadighi anya, ahụ nke atọ na-abia. 15 Ka mmuo ozi nke asaa fūrụ opì ike ya, oke olu dị iche ihe dara ike ike n'eluigwe, na-asị, "Alaeze niile nke ụwa aburula alaeze Onyenwe anyi, na nke Kraist ya. Ya onwe ya ga-achikwa ruo mgbe niile ebighi ebi." (aiōn g165) 16 Mgbe ahụ, iri ndị okenye abụo na anq ahụ nō n'ocheeze ndị ahụ dị n'ihu ocheeze Chineke dara n'ala kpoo isiala nye Chineke, 17 na-asị, "Anyị na-enye gi otuto, gi Onyenwe anyi Chineke, Onye pürü ime ihe niile. Onye na-adị, na onye dikwaari, n'ihi na i werela oke ike gi niile n'aka gi malitekwa iche օchħičhi. 18 Mba niile were oke iwe megide gi, ma ugbu a bụ oge gi iweso ha iwe dị ọkụ. Ugbu a bụ oge ikpe ndị nwụrụ anwụ ikpe na ịlkwugħachi ndị ohu gi bụ ndị amụma ụgwọ ɔrụ ha, na ndị nsø na ndị gi niile, bụ ndị na-atụ egwu aha gi, bụ ndị dị nta na ndị dị ukwuu. Oge eruokwala mgbe ila n'iyi ndị na-emebi ụwa ga-adị." 19 Mgbe ahụ kwa, e meghere ụlonsö Chineke nke dị n'eluigwe. A hukwara igbe օgbugba ndị n'ime ya. N'otu oge ahụ kwa, egbe eluigwe malitere igba, amụma gbukwara. Oke ifufe bidokwara ife. Oke ala ọma jijiji na akummiri igwe mere mkpotu nke ukwuu.

12 Oke ihe irijbama pütara ihe n'eluigwe, otu nwanyi e yikwasirị anyanwụ dika uwe. Ọnwa dikkwa n'okpuru ụkwụ ya abụo. Okpueze nwee kpakpando iri na abụo dikkwa ya n'isi. 2 Ọ dị ime, na-etikwa mkpu n'ihi ahụ nke iche ihe ụfụ nke ọmụmụ nwa. 3 Mgbe ahụ, ihe ama ozo pütara ihe n'eluigwe, agwọ ochie nke dị ukwuu na-acha uhie uhie a na-akpọ dragon, nke nwere isi asaa na mpi iri. O kpukwasikwara okpueze asaa n'isi ya. 4 O nwere օdudu nke o ji dökpurụ otu ụzø n'ime ụzø atọ nke kpakpando niile dị n'eluigwe, tħuda ha n'ala. Ọ biara guzo n'ihu nwanyi ahụ na-achọ ịmuputa nwa ahụ ọ dị ime ya, n)o na nijkere

iri nwantakirị ahụ ma a muputa ya. 5 O muputara nwantakirị nwoke, “onye ga-ejikwa mkpara ochichị chịa mba niile ochichị.” N’otu oge ahụ kwa, e si n’ebé ahụ wepụ nwata ahụ were ya gaa n’ebé Chineke nō n’eluiwge n’ocheeze ya. 6 Ma nwanyị ahụ si n’ebé ahụ gbaṇụ gbalaa n’ozara ebe Chineke kwadere na ọ ga-anọ. Ebe ahụ ka a ga-elekota ya anya nke ọma otu puku ụbochị na narị ụbochị abụ na iri ụbochị isii. 7 Mgbe ahụ, agha daputara n’eluiwge. Maikel na ndị mmuo ozi ya buru agha megide agwo ochie ahụ (a na-akpọ dragon). Dragon ahụ na ndị mmuo ozi ya bukwara agha nke ha, 8 ma e meriri ha, ha enwekwaghị ọnodụ ọbula n’eluiwge. 9 Dragon ukwu ahụ, bụ agwo ochie ahụ a na-akpọ ekwensu maqbụ Setan, nke na-eduhie ndị niile bi n’ụwa. A tḍara ya n’ụwa, ya na ndị mmuo ozi ya niile. 10 Mgbe ahụ, anụrụ m oke olu si n’eluiwge na-ada sị, “O mezuola n’ikpeazụ, bụ nzoputa Chineke na ike na alaeze Chineke anyị, na ikike ichị isi Kraist ya, ha aburụla ihe dị ire. N’ihi na e sitela n’eluiwge chütuo onye ahụ na-ebo ụmụnna anyị ebubo. O na-ebo ha ebubo ehihie na abalị n’ihu Chineke. 11 Ha lugburu ya n’aghị site n’obara Nwa atụrụ ahụ na site n’ama nke okwu ọnụ ha, n’ihi na ha ahughị ndụ ha n’anya karịa, kama ha jikere inye ndụ ha ọbulađị ruo n’onwụ. 12 Ya mere, n’urịanụ ọnụ eluiwge ma unu ndị niile bi n’ime ya. Ma ahụhụ dirị unu ndị bi n’ụwa na osimiri n’ihi na ekwensu abịakwutela unu. O jirila oke ọnuma bịakwute unu. O makwaara na oge a o nwere ehigị nne.” 13 Mgbe agwo ochie ahụ choputara na a chüdala ya n’ụwa, ọ chusoro nwanyị ahụ mürü nwa nwoke ahụ osọ. 14 Ma e nyere nwanyị ahụ nku abụ, nke dika nku oke ugo, ka o jiri gbanarị agwo ochie ahụ feba n’ime ozara, ebe a kwadooro ya, na ebe a ga-anọ lezie ya anya afọ ato na ọnwa isii. 15 Ma agwo ahụ meghere ọnụ ya mee ka mmiri si n’onụ ya sọputa dika iyi nke ga-ebufu nwanyị ahụ. 16 Ma ala nyaere nwanyị ahụ aka. O meghere ọnụ ya loda idee mmiri a nke si n’onụ agwo ahụ sọputa. 17 Mgbe ahụ, agwo ochie ahụ wesara nwanyị ahụ iwe, pụo iga buo agha megide ụmụ ya bụ ndị niile foduru, bụ ndị niile na edebe iwu Chineke na ndị na-ekwuputa na ha bụ ndị ama nke Jisọs.

13 Agwo ochie ahụ guzoro n’akukụ n’onụ oke osimiri ahụ. Ma ahụrụ m otu anụ ọhịa ka o si n’ime oke osimiri na-ariputa. Anụ ọhịa a nwere isi

asaa na mpi iri. Okpueze iri dikwa n’elu mpi ndị a. Aha e dekwasiři n’isi asaa ahụ n’otu n’otu bụ ikwuto na ikuwuhie Chineke. 2 Anụ ọhịa a m hụru dị ka agụ, ma ụkwụ ya dikwa ụkwụ anụ ọhịa bija. Ọnụ ya dikwa ka nke ọdum. Agwo ochie ahụ nyere ya ike ya, na ocheeze ya na ikike dị ukwuu. 3 Otu n’ime isi ya nwere ọnụa buru ibu, nke pürü iwetara ya ọnwụ, e mere ka ọnụa ahụ laa. Ụwa niile sobere anụ ọhịa ahụ n’azụ n’itunanya. 4 Ha kpọro isiala nye agwo ochie ahụ n’ihi na o nyere anụ ọhịa ahụ ikike dị otu a. Ha bidokwara ikpọ isiala nye anụ ọhịa ahụ, na-asị, “Ebee ka onye ahụ nō, nke dị ukwuu karia ya, onye pükwara ibu agha megide ya?” 5 E nyekwara anụ ọhịa ahụ ọnụ na ike ikwu okwu mpako na ikike ikuwulu ekwulu ọnwa iri anọ na abụ. 6 O meghere ọnụ ya malite ikuwulu Chineke, na aha ya na ebe obibi ya, na ndị ahụ bụ ndị bi n’eluiwge. 7 E nyere ya ike ibuso ndị nso agha na imeri ha. E nyekwara ya ikike ichị agbụrụ niile, na ebo niile, na ndị niile, na mba niile na asusụ niile. 8 Ndị niile bi n’elu ụwa ga-akpokwa isiala nye ya, bụ onye ọbula a na-edeghị aha ya n’ime akwukwọ nke ndị nke Nwa atụrụ ahụ e gbururi, site n’oge e kere ụwa. 9 Onye nwere ntị ya nṣụ. 10 “O burụ na ọ dị onye ọbula a ga-adọta n’aghị, ọ bụ ha ka a ga-adotakwa n’aghị. O burụ na ọ dị onye ọbula ga-anwụ site na mma agha, aghaghị iji mma agha gbuo ha.” Ka nke a burụ ihe igbaume na iguzosikwa ike n’okwukwe nke ndị Chineke. 11 Mgbe ahụ kwa, ahụrụ m anụ ọhịa ozo dị iche ka o si n’ala na-ariputa. O nwere mpi nta abụ dika mpi Nwa atụrụ, kama ọ na-ekwu okwu dika agwo ochie ahụ. 12 O na-achị isi n’onodụ anụ ọhịa nke mbụ. O bükwa ike a ka o ji kwagide ụwa na ndị niile bi n’ime ya ka ha kpọro isiala nye anụ ọhịa mbụ ahụ nke a gworọ ọnụya na-eweta ọnwụ. 13 O na-emekwa otụtụ oke ihe irijbama dị iche iche. O mere ọbulađị ka ọkụ si na mbaria eluiwge daa n’ụwa n’ihu mmadụ niile. 14 O duhiékwarai ndị mmadụ bi n’ụwa site n’orụ irijbama ya niile nke e nyere ya ike irij ń’onodụ anụ ọhịa ahụ. O gwakwara ndị niile bi n’ụwa ka ha kpọro ihe oyiyi nke anụ ọhịa ahụ nke e jiri mma agha meruchaa ahụ, ma mechaa dị ndị. 15 E nyere ya ike ikunye ume ndị n’ime oyiyi nke anụ ọhịa mbụ ahụ, ime ka ihe a kpuru akpụ kwuo okwu mekwa ka e gbuo ndị niile na-akpoghi isiala nye ya. 16 O nyere iwu ka onye ọbula, onye ukwu na onye nta, ogaranya na ogbenye, ohu na onye nwe onwe ya, nata akara n’aka nri maqbụ n’egedege iwu ha. 17 Ya mere, ọ dighị onye

obia nwere ike ijü ahia maobu ree ahia ma o bürü na onye ahü enweghi akara a, nke bu aha anu ohia ahü, maobu ihe e ji mara ya, maobu onuogugu nochiri aha ya. **18** Nke a ka choro amamihe maka ighota ya. Ka onye obula nwere oguguisi, guo onuogugu nke anu ohia ahü, n'ihi na o bu onuogugu mmadu. Onuogugu ahü bükwa narị isi na iri isi na isii, ya bu 666.

14 Elere m anya hụ Nwa Aturu ahü ka o guzo n'ugwu Zayon. Ya na narị puku mmadu na iri puku mmadu ano na ano ahü, bu ndị e dekwasiiri aha ya na aha Nna ya n'egedege ihu ha. **2** Anukwara m olu si n'eluiwge na-ada dika ụda mmiri si n'ime nkume na-asoputa, maobu dika ụda nke oke egbe eluiwge. Olu m nụrụ dika olu ndị na-abu abu, ndị ji ụbọ akwara na-abu abu. **3** Narị puku mmadu na iri puku mmadu ano na ano ndị ahü guzo, chee ocheeze ahü, anu ano ahü dị ndị, na ndị okenye ahü ihu, na-abu abu, ha na-abu abu ọhụrụ. Nke naanị ha bu ndị a gbaputara n'ụwa pụtụ imuta. **4** Ndị a bükwa ndị na-emerughị onwe ha n'ebé ụmụ nwanyị dí, n'ihi na ha dí ọcha ka ụmụ agbogho na-amaghị nwoke. Ha náeso Nwa Aturu ahü ebe obula o na-agá. Ha bu ndị a gbaputara n'etiti mmadu ịbụrụ Chineke na Nwa Aturu ahü dika mkpuru mbụ. **5** O dikwaghị okwu ugha obula a hụrụ n'ọnụ ha. Ha bükwa ndị na-enweghi ita ụta. **6** Ahukwara m mmuo ozi ozọ ka o na-efegharị n'etiti mbara eluiwge. O ji ozioma nke ebighị ebi ahü n'aka, nke o na-agá ikwusara mba niile, na ebo niile, na asusu niile na mmadu niile n'ụwa. (**aiónios g166**) **7** O jiri oke olu kwuo sị, “Tụonụ egwu Chineke, nyekwanụ ya otuto, n'ihi na oge ikpe ya eruola. Kpoçkwanụ isiala nye ya, bu onye kere eluiwge na ala, na oke osimiri na isi iyi mmiri niile.” **8** Mgbe ahü mmuo ozi nke abuoj bjara soro ya, na-efegharị na-asi, “O daala! O daala, bu Babilon obodo ukwu ahü,” bu nke mere ka mba niile n'ọqo mmanya onumma nke ikwa iko ya.” **9**

Mgbe ahü, mmuo ozi nke ato biakwara soro ha na-eti mkpu na-asi, “Onye obula na-akpọ isiala nye anu ohia ahü si n'ime mmiri rịpụta, na oyiyi ya ahü a kpuru akpụ, na onye na-anarakwa akara ahü n'egedege ihu maobu n'aka ya, **10** ha onwe ha, aghaghị isoro n'ọqo mmanya nke oke iwe Chineke, bu nke a na-agwaghị agwa gbanye n'ime iko onumma ya. A ga-ejikwa oku na nkume oku mekpaa ha ahü n'ihi ndị mmuo ozi di nsø na n'ihi Nwa Aturu ahü. **11** Anwurụ oku si n'ebé a na-emekpa ha ahü apụta na-arigo elu ruo mgbe niile

ebighị ebi. Izuike agaghị adịrị ha ehihie na abalị bu ndị ahü kporu isiala nye anu ohia ahü na oyiyi ya a kpuru akpụ, kwerekwa ka a kakwasị ha akara nke aha ya. (**aiónios g165**) **12** Ka nke a bürü ihe igbaume nye ndị nsø ya, bu ndị nke Chineke na-erubere iwu ya isi, na-eguzosikwa ike n'okwukwe ha n'ime Jisós.” **13** Anukwara m olu nke si n'eluigwe daa na-asi, dee ihe a n'akwukwọ, “Ndị a goziri agozi ka ha bu, bu ndị nwụrụ n'ime Onyenwe anyị site ubgu a gaa n'ihi.” “E, ha ga-ezu ike site na ndogbu niile nke ha doğburu onwe ha, n'ihi na ọrụ ha rụrụ ga-eso ha,” ka Mmụo Nsø na-ekwu. **14** Elere m anya hụ otu igwe ọcha, nke onye nödürü na ya dika nwa nke mmadu. O kpu okpueze e jiri naanị ọlaedo mee, jirikwa mma iwe ihe ubi dí nkọ, n'aka ya. **15** Mgbe ahü, otu mmuo ozi sitere n'ulonṣo ukwu pụta, tikuo onye ahü nökwasiri n'igwe ọcha sị, “Ngwa, bido iji mma iwe ihe ubi gị rụ ọrụ, n'ihi na oge owuwe ihe ubi eruola. Ihe a ga-aghị aghị n'ụwa achaala nke oma.” **16** Ya mere, onye ahü nökwasiri n'igwe ọcha ahü rụnyere mma owuwe ihe ubi ya n'ime ụwa, ọhụta ihe dí n'ụwa dika ihe ubi. **17** Mmụo ozi ozọ sitekwara n'ulonṣo ukwu dí n'eluiwge pụta. Ya onwe ya jikwa mma owuwe ihe ubi dí nkọ. **18** Mmụo ozi ozọ, nke na-elekọta ọkụ sitekwara n'ebé ịchụ aja ahü pụta, were olu ike gwa mmuo ozi ahü ji mma dí nkọ sị, “Were mma owuwe ihe ubi gị dí nkọ bipụ osisi ụyoko mkpuru grepu site na vajin niile dí n'ụwa, n'ihi na ha niile achaala.” **19** Ya mere, mmuo ozi ahü rụnyere mma owuwe ihe ubi ya n'ụwa, bipüşa ụyoko mkpuru vajin ahü chikọta ha, kpojupụta ha ebe Chineke ga-eji iwe zochaa ha. **20** A zochakwara mkpuru vajin ahü n'ebé a na-azocha mkpuru vajin nke dí n'azụ obodo. Ọbara si n'ebé ahü gbaputa dí elu ruo ihe dika eriri e ji ekegide ịnụnya n'isi ime ka o gaa ebe achoro, o bu ihe ruru narị kilomita ato n'ogologo.

15 Ahukwara m ihe ịribama ozọ n'eluiwge. O dí ebube díkwa oke egwu. Ndị mmuo ozi asaa ji ụzọ ahụhụ asaa. Ha bu ahụhụ nke ikpeazu ndị ga-eweta iwe Chineke na ngwụcha. **2** Ahụrụ m ihe dika oke osimiri enyo a gwakotara ya na ọkụ, na ndị ahü nweterala mmeri n'ebé anu ohia ahü na oyiyi ya, na onuogugu aha ya. Ha guzo n'akụkụ oke osimiri enyo ahü, jidekwa ụbọ akwara nke Chineke n'aka ha. **3** Ha na-abu abu Mosis ohu Chineke, na abu Nwa aturu ahü. “Ọrụ gị niile dí ukwu díkwa ebube, Onyenwe

anyị Chineke, Onye pürü ime ihe niile. Uzo gi niile ziri ezi, bùrùkwa eziokwu, Gi, Eze nke mba niile. **4** Onye ga-agħara iṭu gi egwu, Onyenwe anyị, onye ga-agħarawka ito aha gi? N'ihi na q bu naanị gi dì nsø. Mba niile ga-abjäkwa ikpo isiala n'ihu gi, n'ihi na emeela ka ɔṛu ezi omume gi pūta iħe.” **5** Mgbe nke a gasir, elere m anya hū, na e meghere, ɻolnsø ukwu dì n'eluigwe, ya bu, ɻo ikwu nke iwu oġbuba ndu ahū. **6** Mmø ozi asaa ndi ahū ji ihe ntaramahħu asaa si n'ulonsø ahū pūta. Ha yi uwe oħġo oħħa, akwa oħħa na-enwu eżiġib oħħa. E kekwasir ihe okike olaedo għburugħuru obi ha. **7** Ottu n'ime anu anq ndi ahū dì ndu bonyere mmø ozi asaa ndi ahū efere olaedo asaa a gbajru ɔnnuma Chineke, bu onye ahū na-adji ndu mgħbe niile ebighi ebi. (aiōn g165) **8** Mgbe ahū ulonsø ahū juputara n'anwur ɔkpu si n'ebube na ike Chineke na-apūta. O nwiegħi onye ɔbula nwere ike ċiba n'ulonsø ahū tutu ruo mgħbe ntaramahħu asaa nke ndi mmø ozi asaa ahū gwuxchara.

16 Mgħe ahū, anurū m oke olu si n'ulonsø ahū na-ada na-agħwa ndi mmø ozi asaa ahū okwu, “Ngwanu, gaanu wusa ihe dì n'efere ɔnnuma asaa Chineke ahū n'elu ɻuwa.” **2** Mmø ozi nke mbu pürü għa wusa ihe dì n'efere nke ya n'elu ɻuwa, ɔnja ojoo na-egħbu oke mgbu bjakwasir mħadu niile nwere akara anu ɔħja ahū, na ndi na-akporo oyiyi ya isiala. **3** Mmø ozi nke abu ɻusara ihe dì n'ime efere nke ya n'elu osimiri niile. Ottu mgħe ahū, osimiri niile chagħarriżi ghqoq ɻabar dika nke onye nwur ɻanw. Nke a mere ka ihe niile dì ndu n'ime osimiri ahū nwuq. **4** Mmø ozi nke ato pürü għa wusa ihe dì n'efere nke ya n'elu iyi na n'elu isi iyi niile. Nke a mere ka ha niile ghqoq ɻabar. **5** Anurū m ka mmø ozi ahū mmiri niile dì n'aka ya kwuru okwu sì, “I kprek ikpe ziri ezi, Gi, Onye dì Nsø, na onye na-adji site na mħaliex, na onye na-adikwa ugbu a. **6** N'ihi na ha wusara ɻabar ndi nsø gi na ndi amūma gi. Ma ugbu a, i nyela ha ɻabar ka ha nru. Nke a bükwa ezi ugħo ɔrū ha kxesiri ċnata.” **7** Mgħe ahū kwa, anurū m ka mmø ozi ahū na-anq n'ebe ċiċċu aja siri, “E, Onyenwe anyị Chineke, Onye pürü ime ihe niile, ikpe gi niile bu nke ziri ezi, bùrùkwa eziokwu.” **8** Mmø ozi nke anq pürü wusa ihe dì n'efere nke ya n'elu anyanw si otu a mee ka anw were opkomoku ya chagħbu ndi mħadu. **9** Opkomoku ahū si n'anyanw biex rere onye ɔbula ɔkpu n'ahū. Nke a mere ka ndi mħadu bido ikċoħha

aha Chineke, onye nwere ike ċiċċi ihe otiti ndi a, ma ha juru ċiċċegħar ixye ya otuto. **10** Mmø ozi nke ise pürü wukwasij ihe dì n'efere nke ya n'elu oħħeeze anu ɔħja ahū, mee ka alaeze ja juputa n'ochiċċi. Ndī mħadu tabiri ire ha n'ihi oke ahū ɻu. **11** Ha kċochara Chineke nke eluigwe n'ihi ihe ɻu na ɔnja bjakwasir ha. Ma ha juru ċiċċegħar site n'ajò ɔrū ha niile. **12** Mmø ozi nke isii pukware wukwasij ihe dì n'efere ya n'elu mmiri ukwu ahū bu Yufretis si otu a mee ka mmiri dì n'ime ya taa. Nke a mere ka o diri ndi eze ahū si n'owwua anyanw mfe. **13** Ahurū mmø ato ruru aru ndi pūtara ihe n'udid awo, ha si n'onu agwø ochie ahū na n'onu anu ɔħja ahū nwere ike iru ɔrū iż-żgħixha pūta, na n'onu onye amūma ughha ahū. **14** Ha bu mmø nke ajo mmø ndi ahū na-aru ɔrū iriħbama. Q bu ha na-ejekwuru ndi eze ɻu niile ċiċċekha ha maka ibu aghha n'ubochi ukwu ahū bu ubochi Chineke Onye pürü ime ihe niile. **15** “Lee! Ana m abja dika onye oħi. Ngħażi na-adji onye ahū no na-eċċe nċhe, ndi yi uwe ha na nijkere, ka o ġħara ijegħar iż-żonq iga ɻu, buri onye ɔnqodju ya na-eweta ihere.” **16** Ha kpkorop ndi eze ahū n'otu ebe a na-akpo Amagħidon n'asus Hibr. **17** Mmø ozi nke asaa wupur ihe dì n'efere nke ya n'ikku, otu olu sitere n'ħeeze dì n'ulonsø ukwu ahū daa ɻuda si, “Emeuola ya!” **18** Mgħe ahū egħe eluigwe bidoro na-agħba na-eme mkpot, amūma bidokwara na-egħbu, oke ala ɔma jijiji dikkwara n'ɻuwa, uđi nke na-adibegħi site na mgħe e kere ɻuwa. Q bu ala ɔma jijiji kachasj ala ɔma jijiji ndi ɔz-o njø. **19** Obodo ukwu ahū kewara użo ato. Obodo niile dì na mba niile dakwara. Chineke chetara obodo ukwu ahū bu Babilon. O nyere ya iko juputara na mħamra nke n'oke iwe nke ɔnnuma ya. **20** Mgħe ahū, agħwa etti niile mikpuru, ugwu niile ghqroq ala dì lariji. **21** Mkpurū mmiri nke idu aru otu n'ime ha ruru kilogram iri anq na ɔkara, sitere n'eluigwe nadakwasij ndi mħadu. Nke a mekwara ka ha kċochħa Chineke n'ihi ihe ntaramahħu nke m kpurū mmiri ahū, n'ihi na ihe ntaramahħu ahū dì nnqoq njø nke ukwuu.

17 Ottu n'ime ndi mmø ozi asaa ndi ahū ji efere bijara sì m, “Bia, aġa m egosi gi ahħuġu ga-abjaksir onye ahū ɻu niile maara dika akwuna, onye ahū na-anqwasij n'elu oħtut mmiri nke ɻuwa. **2** Ndī eze ɻu esorola ya kwaaw iko n'otu ihe ndina, emeekwara ka ndi niile bi n'ɻu buri ndi mħamra

ıkwa iko ya na-egbu.” 3 O duuru m n’ime mmuo baa n’ozara. N’ebe ahụ ka m nō hụ otu nwanyị nökwasıri n’elu otu anụ ọhịa na-acha ọbara ọbara. Anụ ọhịa ahụ nwere isi asaa na mpi iri. Aha ndị e dere anụ ọhịa ahụ n’ahụ bù naanị okwu ikwulu Chineke. 4 Nwanyị ahụ yi akwa na-acha odo odo na nke na-achakwa ọbara ọbara, gbarakwa ihe jchọ mma e ji ọlaedo, nkume dị oke ọnụahịa na pieal kpụo. O jikwa iko ọlaedo n’aka ya nke juputara n’ihe arụ na ihe ure niile o ji na-akwa iko ya. 5 Aha e dekwasıri ya n’egedege ihu bù ihe omimi: Obodo ukwu ahụ bù Babilon, nne ndị na-akwa iko na nke ihe arụ niile nke ụwa. 6 Ejikwa m anya m hụ na nwanyị ahụ ariujuola ọbara ndị nsø afø, ya na ọbara ndị ama Jisøs. Mgbe m hụrụ ya, o gbagwojuru m anya. 7 Ma mmuo ozi ahụ sịrị m, “Ginị mere ihe i hụrụ ji ju gị anya? Aga m akowara gi ihe omimi banyere nwanyị a na anụ ọhịa ahụ nke na-ebugharị ya, bù nke nwere isi asaa na mpi iri. 8 Anụ ọhịa ahụ i hụrụ, nwere mgbe o díjiri, ma ugbu a, o díkwaghị. Ma o ga-esi n’olulu Abis ahụ püta banye na mbibi. Ma nloghachi ya ga-eju ndị ahụ a na-edeghị aha ha n’ime akwukwọ ndị ahụ site n’oge e kere ụwa anya. N’ihi na e nwere mgbe o díjiri, ma ugbu a, o díkwaghị, ma o ga-emesi bịa.

(Abysos g12) 9 “Nke a chọrọ uche nke nwere amamihe. Isi asaa ahụ nochiri anya ugwu asaa ahụ nke nwanyị ahụ na-anodụ n’elu ha. Ha na-anochikwa anya ndị eze asaa. 10 Ise n’ime ha adaala, otu ka nō, nke ozo abịabeghị. Mgbe o bjara, o ga-anụ nwantakirị oge. 11 Anụ ọhịa ahụ nke díjiri ma o díkwaghị, bù onye nke asato, o bụ onye otu ndị eze asaa ahụ ma a lakwara ya n’iyi. 12 “Mpi iri ahụ i hụrụ nochiri anya ndị eze iri na-anatabeghị alaeze. Ha na anụ ọhịa ahụ ga-anata ike ọchichị díka eze sọsọ otu awa. 13 Ha ji otu obi na-enye anụ ọhịa ahụ ike ha na ịchị isi ha. 14 Ha ga-ebu agha megide Nwa Atụrụ ahụ, ma Nwa Atụrụ ahụ ga-emeri ha n’ihi na o bụ Onyenwe kachasi ndị nwenu niile nakwa Eze kachasi ndị eze niile. Ndị so ya bükwa ndị a kpọro, na ndị a hopyutara, ndị ya kwestikwara ntukwası obi.” 15 Mgbe ahụ o sịrị m, “Mmiri ndị ahụ i hụrụ, ebe nwanyị akwuna ahụ nō, bù ndị mmadụ dị iche iche, igwe mmadụ, na mba dị iche iche na n’asusụ dị iche iche. 16 Anụ ọhịa ahụ na mpi iri ahụ i hụrụ ga-akpọ nwanyị akwuna ahụ asị. Ha ga-agba ya oto, laakwa ya n’iyi, ha ga-eri anụ ya, werekwa okụ rechapụ ya. 17 Chineke etinyela ya n’obi ha imejuputa nzube ya site n’inwe otu obi nakwa inyefe anụ ọhịa ahụ ike ọchichị alaeze ha, tutu ruo mgbe a ga-emezu

okwu Chineke. 18 Ma nwanyị a i hụrụ bù obodo ukwu ahụ na-achị ndị eze niile nke ụwa.”

18 Mgbe ihe ndị a niile gasiri, ahụrụ m mmuo ozi ozo ka o si n’eluiwge na-aridata. E nyere ya ike ike dị ukwu, ebube ya mekwara ka ihe juputa n’ụwa. 2 O ji olu dị ike tie mkpu, “O daala! O daala! Babilon Obodo Ukwu ahụ adaala!” O ghọqkwala ọgba obibi ndị mmuo ojọ o n’ebe nzuko mmuo ndị ahụ na-adighị ọcha, n’ebe nzuko ụmụ nnunụ rürü arụ n’ebe nzuko ụmụ anumanyi niile na-adighị ọcha na ndị rürü arụ. 3 N’ihi na mba niile ariṇọla site na mmanya ọnụma nke ikwa iko ya. Ndị eze nke ụwa sokwaara ya kwaasị, ndị na-azụ ahịa n’ụwa aghokwaala ndị öguraranya site n’oke ịba ụba nke ya.” 4 Mgbe ahụ, anukwara m olu ozo si n’eluiwge na-akpọ oku na-asị, “Ndị m, sinụ n’ime ya püta,’ ka unu ghara iketa oke na mmehie ya, ka unu gharakwa iketa oke ahụhụ ya. 5 N’ihi na mmehie ya amụbaala ruo eluiwge. Chineke echetakwala ajọ omume ya niile. 6 Mesonụ ya mmeso díka o si meso unu. Kwúghachinụ ya ugwo mmajị abụo maka ihe o mere. Gwakororụn ya mmajị abụo n’ime iko mmanya ahụ nke o gwakororụ ndị ozo. 7 Nye ya ọtụtụ mmekepa ahụ na obi ilu díka ndị otuto, n’ime onwe ya obi ụtọ nke o nyere onwe ya. O na-ekwu n’obi ya na-asị, ‘Abụ m eze nwanyị nō n’elu ocheeze m. Abụghị m nwanyị di ya nwurụ, iru uju ọbụla adighị nye m.’ 8 N’ihi nke a, ihe ntaramahụhụ ya ga-abiajwası ya n’otu ụboc'hị, ọnwụ na iru uju nke ọnwụ na-eweta, na ụnwụ. A ga-eji okụ rechapụ ya, n’ihi na Onyenwe anyị Chineke onye na-ekpe ya ikpe, dị ike. 9 “Ndị eze nke ụwa, ndị soro ya kwaasị, ma bie ndị ọchichị ojọ ya, ga-akwa akwa, ruo uju n’ihi ya, mgbe ha ga-ahụ anwurụ okụ nke ikpọ okụ ya. 10 Ha ga-eji oke egwu guzo n’ebe dị anya, kwaasị akwa n’ihi ntaramahụhụ ya si, “Ahụhụ, Ahụhụ díjị gi, Babilon, Obodo ukwu a maara aha ya gi Babilon, obodo e ji idị ike maara. N’otu ntabi anya, ikpe nke gi na-abia.” 11 “Ndị ahịa nke ụwa ga-akwa akwa ruokwa uju n’ihi ya, n’ihi na o díkwaghị onye na-azụ ihe ahịa ha ozo. 12 Ngwa ahịa ọlaedo gi, na ọlaocha, na ọla e ji achọ mma na nkume oke ọnụahịa, ezi akwa ọcha, na akwa uhie, na akwa loriłori, na akwa odo odo, osisi niile na-esi isi ọma, ihe niile e ji ọdụ enyi mee, ngwa ahịa niile e ji osisi niile dị oke ọnụahịa mee, bronz, igwe na nkume mabul. 13 Ha na ụda sinamọn na mmanụ otite nke ọkpurułkpu eso osisi na-esi isi

uto, máá na frankisens, mmanyá na mmanú oliv, uto ọka na wiiti, ehi na aturu, inyinya na ugboala agha, na ndí na-ere mmadú ibe ha díka ohu, na ahú mmadú na mkpúrụobi mmadú. **14** “Ha ga-así, ‘Mkpúrụ ndí ahú niile nke na-agú mkpúrụobi agú e sitela n’ebé i nō gabiga. Ihe ọma niile i ji ebi ndú, na ihe oke ọnúahịa niile i ji azú afó gi, efunarịla gi. Apughị icheötakwa ha ọzó mgbe ọbuła.’ **15** Ndí ahịa ahú bara ọgaranya site n’aka ya, ga-anq n’ebé dí anya, n’ihí oke egwu nke ntaramahịa ya, na-eru ujú, na-ebesikwa akwa ike. **16** “Ahụhụ, Ahụhụ díri gi, obodo ukwu ahú, nke e yikwasiri ezi akwa ọcha, nke na-acha odo odo na ọbara ọbara nke nya ihe iche mma nke ọlaedo, nkume dí oke ọnúahịa dí iche iche na nkume pieal dí iche iche. **17** N’otu awa a ka a lara oke akú niile ndí a n’iyí. “Ndí niile nwee ụgbø na-agá n’oke osimiri, na ndí na-akwø ụgbø ndí ahịa n’oke osimiri, na ndí niile na-eso ụgbø mmiri ga-anq n’ebé tere anya, **18** na-eti mkpu mgbe ha ga na-ele anya na-ahú anwụrụ ọkú na-alá elu site n’ire ọkú ya na-así, ‘Olee obodo ọzó díka obodo ukwuu a?’ **19** Ha ga-ekpokwasí aja n’isi igosi obi ojø ha na-eti mkpu akwa na-así, “Ahụhụ, Ahụhụ díri gi, obodo ukwu a maara aha ya ebe ndí niile nwere ụgbø mmiri na-agá n’osimiri ghoro ndí ọgaranya site n’akú dí n’ime ya. Ma ugbu a, n’otu ntabi anya, ihe niile dí n’ime ya bụ ihe a laara n’iyí.” **20** “Ma gi eluigwe, nürijakwanụ ọnụ, unu ndí amúma na ndí ozi, nürijakwanụ ọnụ. N’ihí na Chineke ekpeela ya ikpe n’ihí mmeso ya megide unu.” **21** Mgbe ahú, otu mmuo ozi dí ukwuu tutulitere otu nkume nke díka nkume igwe nri, tuba ya n’ime oke osimiri, na-así, “Otu a ka a ga-esi tufuo Babilon obodo ukwu ahú, agaghị ahukwa ya ọzó. **22** O díghị mgbe ọzó üzü egwu ga-adí n’ebé ahú. Agaghị anukwa olu oja na une na ụbo akwara na nke ndí na-afụ opí ike n’ime gi ọzó. Aghaghị ahú onye ọru n̄ka ọbuła n’ime gi ọzó. Agaghị anukwa üzü nkume igwe nri n’ime gi ọzó. **23** Ihè nke sitere n’oriona agaghị acha n’ime gi ọzó. Olu obi uto nke nwoke na nwanyi na-alú di na nwunye agaghị adíkwa. Ndí mgbereahịa gi bụ ndí a ma ama n’elu ụwa, ọ bükwa mgbaasi gi ka e ji duhie mba niile nke ụwa. **24** N’ime ya ka a hụrụ ọbara ndí amúma niile, na nke ndí nsø niile, na nke ndí ọzó ahú niile e gburu n’ụwa.”

19 Mgbe ihe ndí a gasiri, anuru m üzü nke ọtụtụ igwe mmadú n’eluigwe. Ha niile na-eti mkpu na-así, “Haleluya! Nzopuña, na ebube na ike niile díri Chineke anyí. **2** N’ihí na ikpe ikpe ya niile ziri ezi, burukwa eziokwu. O kpeela nwanyi ahú na-akwa iko ikpe, onye ji ıkwa iko ya meru ụwa. O boqlara ọbo ọbara ndí ohu ya n’isi ya.” **3** Ozokwa, ha tiri mkpu, “Haleluya! Anwụrụ ọkú si n’ime ya na-arigo elu ruo mgbe ebighị ebi.” (*aññ g165*) **4** Mgbe ahú, iri ndí okenyé abu ọ na anq ahú, ha na anu anq ahú dí ndú dara n’ala n’ihí Chineke onye nökwasiri n’elu ocheeze ukwu ahú, fee ya ofufe na-así, “Amen, Haleluya!” **5** Otu olu sitekwara n’ocheeze ahú na-así, “Toonu Chineke anyí, unu ndí ohu ya niile, ndí ukwu na ndí nta, unu ndí na-atu egwu ya.” **6** Mgbe ahú, anukwara m olu dara ka olu igwe mmadú díkwa ka üzü mmiri na-ekwo ekwo, díkwa ka ụda egbe eluigwe dasiri ike na-así, “Haleluya! N’ihí na Onyenwe anyí Chineke, Onye pürü imé ihe niile na-achi. **7** Ka anyí nürijanụ ọnụ, ka obi tokwaa anyí uto. Ka anyí nye ya otuto. N’ihí na ọlulu di na nwunye nke Nwa Aturu ahú eruola, nwunye ya edoziekwala onwe ya. **8** E nyela ya ezi akwa ọcha nke na-enweghi ntupö ọbuła, na nke dí nnøø ezi ọcha ka o yikwasí onwe ya.” (Ezi akwa ọcha ahú nochiri anya ọru ezi omume nke ndí nsø rürü.) **9** Mmuø ozi ahú gwara m sị, “Dee nke a: Ngozi díri ndí ahú a kpörö ka ha bija soro n’oriri ọlulu nwunye Nwa Aturu ahú.” O gwakwara m sị, “N’eziokwu, ndí a bụ okwu nke Chineke.” **10** Adara m n’ala n’ukwu ya ikpo isiala nye ya, ma ọ gwara m sị, “O kwestighị ka i kpoo isiala nye m n’ihí na abu m naanị onyeozi ibe gi, na díka ọtụtụ umunna gi ndí na-agba ama banyere Jisos. O bụ naanị Chineke ka i kwestiri ikpo isiala nye. N’ihí na ọ bụ Mmuø nke amúma na-agba ama ihe banyere Jisos.” **11** Mgbe ahú kwa, elere m anya hụ ka eluigwe meghere. Ahukwara m otu inyinya dí ọcha. Onye nökwasiri n’elu ya bụ onye a na-akpø Onye kwestiri ntukwasí obi na Onye eziokwu. O bụ onye na-ekpe ikpe n’uzo ziri ezi na-ebukwa agha. **12** Anya ya na-acha díka ire ọkú. Ọtụtụ opkueze díkwa ya n’isi. Otu aha nke naanị ya maara omimi ya ka e dekwasiri ya n’egedege ihu. **13** E gbkwasiri ya uwe mwüda e denyere n’obara. Aha a na-akpø ya bụ Okwu Chineke. **14** Usuu ndí agha nke eluigwe, ndí yi uwe ezi akwa ọcha, na-enweghi ntupö, nø n’elu inyinya ọcha na-eso ya. **15** O kpú mma agha dí nkø n’onụ ya, nke o ji egbutu mba niile. “O ga-eji mkpara igwe achí ha.” O na-azochakwa mkpuru

vaiṇi n'ebé ìnara mmanya nke iwe okù nke Chineke Onye pürü ime ihe niile. **16** Otu aha ka e dere n'elu we ya na n'elu apata ya: Eze kachasi ndí eze niile, na Onyenwe kachasi ndí nwenu niile. **17** Mgbe ahù, ahùru m otu mmuo ozi ka o guzo n'ime anyanwu na-eti mkpu n'oke olu, na-akpokwu ümụ nnunụ niile na-efe n'etiti mbara eluigwe, "Bianu! Zukonu maka oke oriri nke Chineke. **18** Bianu sororie anu ahù ndí eze, na ndí ochiaghà, na ndíjisi agha. Sorokwanu rie anu ahù inyinya na anu ahù ndí nokwasiri n'elu ha. Riekwanu anu ahù ndí mmadu, ndí ukwu na ndí nta, ndí ohu na ndí nweere onwe ha." **19** Mgbe ahù, ahùru m anu ohia ojoo ahù ya na ndí eze niile di n'uwà, na ndí agha ha, ka ha zukotara ibu agha megide onye ahù nokwasiri n'elu inyinya ahù na ndí agha ya. **20** Ma e jidere anu ohia ahù, ya na onye amumà ugħa ahù onye nke noqro n'ihu ya gosi ihe ċirbama nke o jiri duhie ndí niile natara akara nke anu ohia ahù, ya na ndí kpqqo ihe oyiyi ya isiala. A tħnyere anu ohia ahù na onye amumà ugħa ya na ndu n'ime odo okù e ji nkume na-enwu okù kwanye. (**Limmē Pyr g3041 g4442**) **21** Ndi agha ha fodurunu ka e jikwa mma agha di nkò, nke di n'önü onye ahù nö n'elu inyinya očha ahù għbu. Ümū anu ufe niile nke eluigwe rikwara ozu ha.

20 Mgbe ahù kwa, ahuru m otu mmuo ozi ka o si n'eluigwe na-aridata, o ji mkpisi igodo e ji atugħe olulu Abis ahù. O jikwa eriri igwe di ukwuun n'aka ya. (**Abyssos g12**) **2** O jidere agwø ochie ahù, bu agwø ochie ahù, onye bù Ekwensi na Setan, kee ya agħbi otu puku afo. **3** Emesja, a tħnyere ya n'ime olulu Abis ahù, tħchiez użo ya. O kakwara akara n'elu ya ka agwø ochie ahù hapu inwekwa ike iduhie mba niile di n'uwà ożo tutu ruo mgbe puku afo gasiri. Mgbe afo ndi a zuru, a ga-atogħepu ya ka o għagħarja nwantinti oge. (**Abyssos g12**) **4** Mgbe ahù, ahukwara m oħċeeze, hukwa ndi nö n'elu ya. Ha bù ndi e nyere ike ikpe ikpe. Ahukwara m mkpruobi ndi ahù e bepuru isi n'ihha na ha għaara Jisqas akaeb, kwusakwa okwu Chineke. Ha akpobegħi isiala nye anu ohia ahù maqbū ihe oyiyi ya. Ha enwegħi akara anu ohia ahù n'egedde iħu ha, maqbū n'aka ha. Ha dikkwa ndu ożo, sorokwa Kraist chia otu puku afo. **5** Nke a bù mbilite n'önü nke mbu. Ndī fodur n'etiti ndi nwurū anw esogħi bilite n'önü tutu ruo mgbe puku afo gafesiri. **6** Ndī a goziri agozi na ndi di nsø bù ndi ahù ketara oke na mbilite n'önü nke mbu ahù. önü nke abu enwegħi ike

n'ebé ha nö, n'ihha na ha ga-abu ndi nchħajja Chineke na nke Kraist, sorokwa ya chia oħċiċċi puku afo. **7** Mgbe puku afo ahù gafesiri, a ga-emekwa ka ekwensi si n'ulø mkporo ya pūta. **8** O ga-apukwa jegħarja iduhie mba niile nö n'akukku ano nke uwa, ya bù Gog na Magog, o ga-akpokqata ha maka aghha. önüogħu ha dika aja di n'ikpere osimiri. **9** Ha bilir aghha guzo n'uwà niile, għażżeen ulu iż-żewġ nsejja. Ma oku sitere n'eluigwe għbadata repja ha. **10** Mgbe ahù, ekwensi ahù dufuru ha ka a ga-atiunye n'odq oku e ji nkume na-enwu oku kwanye. Ebe ahù ka o ga-anq, ya na anu ohia ojoo ahù, na onye amumà ugħa ya. Ha ga-anokwa n'önü ahù mgħbu eħiħie na abalı ruo mgħbe ebighi ebi. (**aiōn g165, Limmē Pyr g3041 g4442**) **11** Ahukwara m otu oħċeeze oħcha buru ibu, na onye nokwasiri n'elu ya. Uwa na mbara eluigwe si n'ihha ya għapu, ahukwagħi ebe obula nye ha. **12** Ahùru m ndi niile nwurū anw, ndi ukwu na ndi nta, ka ha guzo n'ihu oħċeeze ahù. E meghere akwukw qidha iħi, megħekwa akwukw ożo, nke bù akwukw nke ndu. E sitekwarra n'ihe niile e dere n'akwukw ahù kpee ndi a niile nwurū anw ikpe dika oru ha rurū si di. **13** Oke osimiri niile nyegħachiri ndi niile nwurū nö n'ime ha. Otu a kwa, önü na ala mmuo nyegħachikwara ndi nwurū anw di n'ime ha. E kpekwarra onye obula ikpe dika oru ya si di. (**Hadēs g86**) **14** Emesja, a tħnyere önü na oku ala mmuo n'ime odo oku ahù. Nke a bù önü nke uboro abu nke bù odo oku. (**Hadēs g86, Limmē Pyr g3041 g4442**) **15** Onye obula a na-achotaqħi ebe e dere aha ya n'akwukw nke ndu ahù, ka a tħnyere n'ime odo oku ahù. (**Limmē Pyr g3041 g4442**)

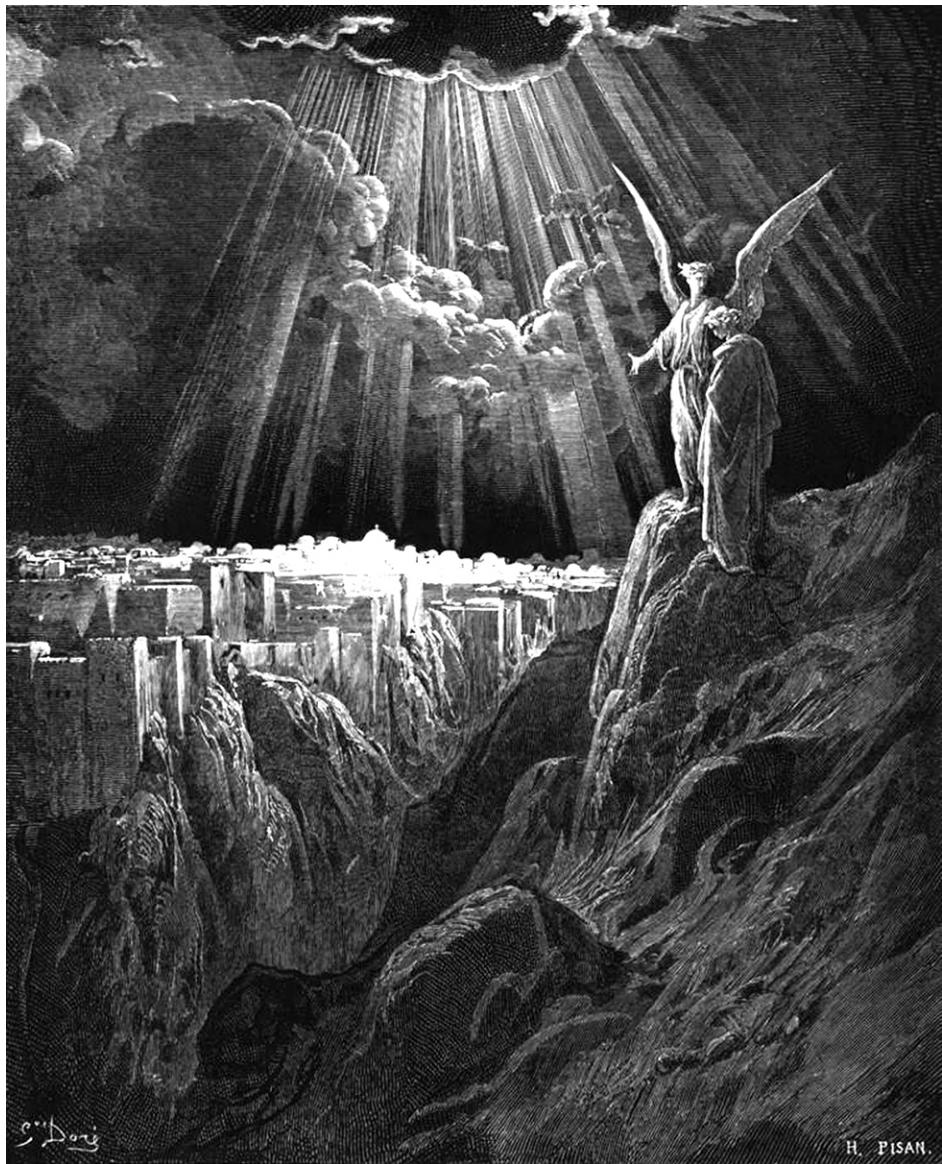
21 Mgbe ahù, ahùru m eluigwe ohurū na uwa ohurū. Eluigwe nke mbu na uwa nke mbu agabigala, osimiri adiġi kwa. **2** Ahukwara obodo nsø ahù bù Jerusalem ohurū ka o si n'eluigwe ebe Chineke no na-aridata. Q mara mma dika nwaagħbogħo ejikwara nke őma maka ġagħwara di ya. **3** Anukwara m oke olu si n'ōħċeeze ahù kwuo okwu sì, "Leen! Ebe obibi Chineke adiļla uġbu a n'etiti umu mmadu. Q ga-ebinyere ha. Ha ga-abukwa ndi ya, n'ezie, Chineke n'onwe ya ga-anokwa n'etiti ha buriukwa Chineke ha. **4** O ga-ehiħapu anya mmiri niile di n'anya ha. önü agħiġi adiġiwa ożo. Q büladi iru ujju na iċċwa akwa na ahħu agħiġi adiġiwa. Iħe ndi ochie niile agabigala." **5** Onye ahù nö n'ōħċeeze ahù kwuru sì, "Lee, ana m eme ka iħe niile di őħħi." Mgbe ahù, o sikkwara, "Detuo

ihe ndị a, n'ihi na okwu ndị a bụ ihe e kwasiri ịtụkwasị obi, bùrụkwa eziokwu.” 6 O sıri m, “E mezuila ihe niile. Abụ m Alfa na Omega, Mmalite na Ọgwugwu. Aga m enye onye akpíri na-akpọ nkụ mmiri nke si n'isi iyi mmiri nke ndị dika ihe onyinye. 7 Ndị ọbụla na-emeri emeri ga-enweta ihe nketa ndị a. Aga m abükwa Chineke ha, ha onwe ha ga-abụ ụmụ m. 8 Ma ndị na-atụ ujo, ndị na-ekweghi ekwe, na ndị na-emetọ onwe ha, na ndị ogbu mmadụ, na ndị na-akwa iko, na ndị ha na mmuo ojoo na-akpariịa ụka, na ndị na-ekpere arusi, na ndị ụgha niile, ihe ha ga-eketa bụ ikpe ọmụma nke ibanye n'ime olulu ahụ e ji nkume na-enwu ọkụ kwanye ọkụ. Nke bụ ọnwụ nke ugboro abụo.” (*Limnē Pyr g3041 g4442*) 9 Otu n'ime ndị mmuo ozi asaa ahụ, nke ji efere asaa ahụ nke ihe ntaramahụhụ dị n'ime ya biakwutere m sị m, “Soro m, ka m gosi gi nwaagboğho ahụ bụ nwunye Nwa Aturu ahụ.” 10 O buuru m n'ime Mmụo buga m n'otu ugwu buru ibu nke idị elu ya dikwa ukwuu. O gosiri m obodo nsọ ahụ bụ Jerusalem ka o si na mbara eluigwe ebe Chineke nō na-aridata. 11 O juputara n'ebube Chineke, na-enwu ma na-achakwa dika nkume dikarijsirị oke ọnụahia, dika nkume jaspa, na-enwu dika kristal. 12 Mgbidi ya niile dị obosara dikwa elu. O nwekwara ọnụ ụzọ iri na abụo. O bükwa ndị mmuo ozi iri na abụo na-eche ọnụ ụzọ ndị a nche. E dekwara aha ebo iri na abụo nke ụmụ Izrel n'onụ ụzọ ama ndị a n'otu n'otu. 13 Ọnụ ụzọ ama ato dị n'akukụ ọwụwa anyanwu, ato dị n'akukụ ugwu, ato dị n'akukụ ndida, ebe ato dị n'akukụ odịda anyanwu. 14 Mgbidi ahụ nwere nkume iri na abụo e ji tọo ntọala ya. N'elu nkume ndị a n'otu n'otu ka e dere aha ndị ozi iri na abụo nke Nwa Aturu ahụ. 15 Onye ahụ na-agwa m okwu ji osisi e ji atụ ihe, nke e ji ọlaedo mee, n'aka ya. O ji ya tọo obodo ahụ na ọnụ ụzọ ama ya, na mgbidi ya. 16 N'obodo ahụ, enweghi otu akukụ n'ime akukụ anụ nke mgbidi ya karịri ibe ya. Ogologo ya na obodobo ya ha otu. O ji ihe ọtụtụ tọo ya, ogologo ya na obodobo nakwa idị elu ya ha, ọtụtụ ya dị puku kilomita abụo na narị kilomita abụo. 17 O tukwara idị igbidi nke mgbidi ahụ chọpụta na o dị narị nzo ụkwụ ato, dika ihe ọtụtụ nke mmuo ozi ahụ si gupụta. 18 Ihe e ji rụo mgbidi ya bụ nkume dị oke ọnụahia a na-akpọ jaspa, jiri ezi ọlaedo a nuchara anucha, nke na-enwu dika enyo dị ọcha rụo obodo ahụ. 19 E ji nkume niile dị oke ọnụahia chọp ntọala mgbidi obodo ahụ mma. Ntọala nke mbụ, bụ nkume a na-akpọ jaspa, ntọala nke abụo, nkume a na-akpọ

safaia, ntọala nke ato, nkume a na-akpọ kaldoni, nke anụ, nkume a na-akpọ emeralidu, 20 nke ise, nkume a na-akpọ ọniks, nke isii, nkume a na-akpọ kanelian, nke asaa, nkume a na-akpọ krisolajt, nke asato, nkume a na-akpọ beril, nke itoolu, nkume a na-akpọ topaazi, nke iri, nkume a na-akpọ krisoprez, nke iri na otu, nkume a na-akpọ jasint, nke iri na abụo, nkume a na-akpọ ametisiti. 21 Ọnụ ụzọ ama iri na abụo ahụ bụ pieal iri na abụo, ọnụ ụzọ ama ọbụla ka e ji otu nkume pieal rụo n'otu n'otu. Ihe e ji rụo okporouzo dị n'obodo ahụ bụ naanị ọlaedo a nuchara anucha ọbụla, nke dị ọcha dika enyo e hichaziri nke ọma. 22 O nweghi ụlọnsö ukwu ọbụla m hụru n'ime obodo ahụ n'ihi na Onyenwe anyị Chineke, Onye pürü ime ihe niile na Nwa Aturu ahụ bụ ụlọnsö ukwu obodo ahụ nwere. 23 O díkweghi mkpa o dírị obodo ahụ ka anwụ maobụ ọnwa mukwasị ya, n'ihi na ebube nke Chineke bụ ihè ya, orionya ya bükwa Nwa aturu ahụ. 24 Mba niile ga-eji ihè ya jegharia. Ndị eze ụwa niile ga-abịakwa webata ebube ha n'ime ya. 25 A naghi emechi ọnụ ụzọ ama obodo ahụ emechi. Ha na-eghe oghe ụboghị niile n'ihi abalị ọbụla adighịkwa n'ebe ahụ. 26 Ebube na nsopụrụ nke mba niile ka a ga-ewebata n'ime ya. 27 O díkweghi ihe ọbụla rụrụ arụ ga-abata n'ime ya. Otu a kwa, o díkweghi onye na-eme ihe arụ, maobụ onye ụgha ga-abata n'ime ya, kama o bụ naanị ndị ahụ e dere aha ha n'akwukwọ nke ndị Nwa Aturu ahụ.

22 Mmụo ozi ahụ gosiri m iyi ahụ e si ekute mmiri nke na-enye ndị nke na-enwu dika kristal. O sikwa n'okpuru ocheeze Chineke na Nwa aturu ahụ na-asopụta, 2 n'etiti okporouzo ahụ dị n'obodo ahụ. N'akukụ aka nri na aka ekpe iyi ahụ, a ga-ahụ osisi ahụ na-enye ndị. Osisi ndị a na-amị ụzọ mkpụrụ iri na abụo dị iche iche. Ha na-amiputa mkpụrụ ọhụrụ kwa ọnwa ọbụla. Akwukwọ osisi ahụ wapütara bụ ọgwụ e ji agwọ mba niile. 3 A gaghi ahụ ihe ọbụla a bürü ọnụ n'ime obodo ahụ. Ocheeze Chineke na nke Nwa aturu ahụ ga-adị n'obodo ahụ. Ndị ohu ya ga-efekwa ya ofufe. 4 Ha ga-ahukwa ihu ya, a ga-edekwa aha ya n'egedege ihu ha. 5 Abalị agaghị adịkwa ozo, imụnye orionya agaghị adịkwa mkpa. Mkpa ihè anwụ na-enye agaghị adịkwa n'ihi na Onyenwe anyị Chineke ga-abụ ihè ha, ha ga-achikwạ achị dika eze ruo mgbe ebighị ebi. (*aiòn g165*) 6 Mmụo ozi ahụ gwara m, “Okwu ndị a bụ ihe e kwasiri ịtụkwasị obi, bùrụkwa eziokwu. Onyenwe anyị, bụ Chineke, onye na-enye ndị amụma

Mmụo ya ezitela mmụo ozi ya igosi ụmụodibo ya ihe ndị ahụ ga-emezu n'oge na-adighị anya. 7 “Lee, ana m abịa ọsịịṣo. Ngozi na-adịrị onye ahụ na-edede okwu amụma ndị a dị n'akwukwọ a.” 8 Mụ onwe m bụ Jọn, hụrụ ihe ndị a niile, nükwa ha. Mgbe m hụrụ ma nüchaa ihe ndị a niile, adara m n'ükwu mmụo ozi a gosiri m ha ikpọ isiala nye ya. 9 Ma ọ sıri m, “Emela ihe dị otu ahụ! Mụ onwe m bükwa odibo Jisọs dika gi onwe gi, na dika ụmụnna gi ndị amụma, na dika ndị ahụ niile na-edede okwu niile e dere n'akwukwọ a. Kpoqoro Chineke isiala.” 10 Ma ọ sıri, “Akachila okwu amụma ndị a dị n'akwukwọ akara, n'ihi na oge adịla nso. 11 Ka ndị niile na-eme ajo omume gaa n'ihu na-eme ajo omume, ka ndị na-adighị ọcha gaa n'ihu bürü ndị na-adighị ọcha, ka ndị na-eme ezi ihe gaa n'ihu na-eme ezi ihe, ka ndị dị nsọ gaa n'ihu bürü ndị dị nsọ.” 12 “Lee, ana m abịa ọsịịṣo! Ugwo ọrụ m ga-enye onye ọbụla dika ọrụ ọ rürü si dị díkwa m n'aka. 13 Abụ m Alfa na Omega. Onye mbụ na Onye ikpeazụ, Mmalite na Ogwugwu. 14 “Ngozi na-adịrị ndị ahụ sara uwe ha mmiri, ka ha si otu a bürü ndị na-enweta oke na mkpuru si n'osisi ahụ na-enye ndụ, ndị ga-enwe ike isite n'ọnụ ụzọ ama ahụ baa n'ime obodo ahụ. 15 N'azụ obodo ka ndị ahụ bụ nkịta nọ, ha na ndị niile na-agba afa, na ndị niile na-akwa iko, na ndị niile na-egbu mmadụ, na ndị niile na-ekpere arụsi, na ndị niile hụrụ ugha n'anya ma na-emekwa ya. 16 “Mụ onwe m, bụ Jisọs ezitela mmụo ozi m ka ọ gbara unu ama a nye nzukọ m niile. Ọ bụ m bụ Mgborogwu na Mkpurụ Devid. Abụkwa m Kpakpando ụtụtụ ahụ na-enwu enwu.” 17 Mmụo Nsọ na nwanyị ahụ a na-alụ ọhụrụ na-asị, “Bịa!” Ka onye ọbụla nürü okwu a kwuo sị, “Bịa!” Onye akpíri na-akpọ nkụ ya bịa, onye ọbụla chọrọ ya bịa nürü mmiri na-enye ndụ na-akwughị ugwo ọbụla. 18 Ana m adọ onye ọbụla nürü okwu amụma dị n'akwukwọ a aka na ntị, sị, ọ bürü na onye ọbụla atükwasị ihe ọbụla n'elu ha, Chineke ga-atükwasịri onye ahụ ihe ntaramahụ ahụ niile e kwuru maka ha n'akwukwọ a. 19 Ọ bürükwa na onye ọbụla ewepụ okwu ọbụla n'akwukwọ amụma a, Chineke ga-ewepụ oke o nwere n'osisi ahụ na-enye ndụ, na oke o nwere n'obodo nsọ ahụ, nke e kwuru okwu ha n'akwukwọ a. 20 Onye ahụ gbara ama ihe ndị a niile na-asị, “N'ezie, ana m abịa ọsịịṣo.” Amen. Bịa, Onyenwe anyị Jisọs. 21 Ka amara Onyenwe anyị Jisọs dinyere ndị nsọ niile. Amen.

Ahukwara obodo nsø ahụ bù Jerusalem ọhụrụ ka o si n'eluiqwe ebe Chineke nō na-arịdata. O mara mma díka nwaagboghọ ejikwara nke ọma maka igakwuru di ya. Anukwara m oke olu si n'ocheeze ahụ kwuo okwu sị, "Leenụ! Ebe obibi Chineke adịla ugbu a n'etiti ụmụ mmadụ.

Ọ ga-ebinyere ha. Ha ga-abụkwa ndị ya, n'ezie, Chineke n'onwe

ya ga-anókwa n'etiti ha bùrụkwa Chineke ha.

Mkpughe 21:2-3

Reader's Guide

Igbo at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, "*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*" Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, "*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*" So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, "*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*" 2 Timothy 2:15. "*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*" 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Igbo at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aïdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Igbo---Igbo-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luk 8:31
Ndị Rom 10:7
Mkpughe 9:1
Mkpughe 9:2
Mkpughe 9:11
Mkpughe 11:7
Mkpughe 17:8
Mkpughe 20:1
Mkpughe 20:3

Ọrụ Ndị Ozi 3:21
Ọrụ Ndị Ozi 15:18
Ndị Rom 1:25
Ndị Rom 9:5
Ndị Rom 11:36
Ndị Rom 12:2
Ndị Rom 16:27
1 Ndị Korint 1:20
1 Ndị Korint 2:6
1 Ndị Korint 2:7
1 Ndị Korint 2:8
1 Ndị Korint 3:18
1 Ndị Korint 8:13
1 Ndị Korint 10:11
2 Ndị Korint 4:4
2 Ndị Korint 9:9
2 Ndị Kɔrint 11:31
Ndị Galeshja 1:4
Ndị Galeshja 1:5
Ndị Efesos 1:21
Ndị Efesos 2:2
Ndị Efesos 2:7
Ndị Efesos 3:9
Ndị Efesos 3:11
Ndị Efesos 3:21
Ndị Efesos 6:12
Ndị Filipai 4:20
Ndị Koloṣị 1:26
1 Timoti 1:17
1 Timoti 6:17
2 Timoti 4:10
2 Timoti 4:18
Tajt̄os 2:12
Ndị Hibru 1:2
Ndị Hibru 1:8
Ndị Hibru 5:6
Ndị Hibru 6:5
Ndị Hibru 6:20
Ndị Hibru 7:17
Ndị Hibru 7:21
Ndị Hibru 7:24
Ndị Hibru 7:28
Ndị Hibru 9:26
Ndị Hibru 11:3
Ndị Hibru 13:8
Ndị Hibru 13:21
1 Pita 1:23

1 Pita 1:25
1 Pita 4:11
1 Pita 5:11
2 Pita 3:18
1 Jon 2:17
2 Jon 1:2
Jud 1:13
Jud 1:25
Mkpughe 1:6
Mkpughe 1:18
Mkpughe 4:9
Mkpughe 4:10
Mkpughe 5:13
Mkpughe 7:12
Mkpughe 10:6
Mkpughe 11:15
Mkpughe 14:11
Mkpughe 15:7
Mkpughe 19:3
Mkpughe 20:10
Mkpughe 22:5

aïdios

Ndị Rom 1:20
Jud 1:6

aiōn

Matiu 12:32
Matiu 13:22
Matiu 13:39
Matiu 13:40
Matiu 13:49
Matiu 21:19
Matiu 24:3
Matiu 28:20
Mak 3:29
Mak 4:19
Mak 10:30
Mak 11:14
Luk 1:33
Luk 1:55
Luk 1:70
Luk 16:8
Luk 18:30
Luk 20:34
Luk 20:35
Jón 4:14
Jón 6:51
Jón 6:58
Jón 8:35
Jón 8:51
Jón 8:52
Jón 9:32
Jón 10:28
Jón 11:26
Jón 12:34
Jón 13:8
Jón 14:16

aiōnios

Matiu 18:8
Matiu 19:16
Matiu 19:29
Matiu 25:41
Matiu 25:46
Mak 3:29
Mak 10:17
Mak 10:30
Luk 10:25
Luk 16:9
Luk 18:18
Luk 18:30
Jón 3:15
Jón 3:16
Jón 3:36
Jon 4:14
Jon 4:36
Jón 5:24
Jón 5:39
Jón 6:27
Jón 6:40
Jón 6:47
Jón 6:54
Jón 6:68

Jon 10:28
Jon 12:25
Jon 12:50
Jon 17:2
Jon 17:3
Oru Ndj Ozi 13:46
Oru Ndj Ozi 13:48
Ndj Rom 2:7
Ndj Rom 5:21
Ndj Rom 6:22
Ndj Rom 6:23
Ndj Rom 16:25
Ndj Rom 16:26
2 Ndj Körnt 4:17
2 Ndj Körnt 4:18
2 Ndj Körnt 5:1
Ndj Galeshja 6:8
2 Ndj Tesalonaïka 1:9
2 Ndj Tesalonaïka 2:16
1 Timoti 1:16
1 Timoti 6:12
1 Timoti 6:16
2 Timoti 1:9
2 Timoti 2:10
Taítos 1:2
Taítos 3:7
Filimón 1:15
Ndj Hibru 5:9
Ndj Hibru 6:2
Ndj Hibru 9:12
Ndj Hibru 9:14
Ndj Hibru 9:15
Ndj Hibru 13:20
1 Pita 5:10
2 Pita 1:11
1 Jón 1:2
1 Jón 2:25
1 Jón 3:15
1 Jón 5:11
1 Jón 5:13
1 Jón 5:20
Jude 1:7
Jude 1:21
Mkpughe 14:6

eleēsē

Ndj Rom 11:32

Geenna

Matiu 5:22
Matiu 5:29
Matiu 5:30
Matiu 10:28
Matiu 18:9
Matiu 23:15
Matiu 23:33
Mak 9:43

Mak 9:45
Mak 9:47
Luk 12:5
Jemis 3:6
Hadēs
Matiu 11:23
Matiu 16:18
Luk 10:15
Luk 16:23
Oru Ndj Ozi 2:27
Oru Ndj Ozi 2:31
1 Ndj Körnt 15:55
Mkpughe 1:18
Mkpughe 6:8
Mkpughe 20:13
Mkpughe 20:14

Limnē Pyr
Mkpughe 19:20
Mkpughe 20:10
Mkpughe 20:14
Mkpughe 20:15
Mkpughe 21:8

Sheol
Jenesis 37:35
Jenesis 42:38
Jenesis 44:29
Jenesis 44:31
Qönüogugu 16:30
Qönüogugu 16:33
Diuteronomi 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Ndj Eze 2:6
1 Ndj Eze 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6

Abu Qoma 6:5
Abu Qoma 9:17
Abu Qoma 16:10
Abu Qoma 18:5
Abu Qoma 30:3
Abu Qoma 31:17
Abu Qoma 49:14
Abu Qoma 49:15
Abu Qoma 55:15
Abu Qoma 86:13
Abu Qoma 88:3
Abu Qoma 89:48

Abu Qoma 116:3
Abu Qoma 139:8
Abu Qoma 141:7

Ilu 1:12
Ilu 5:5
Ilu 7:27
Ilu 9:18
Ilu 15:11
Ilu 15:24
Ilu 23:14
Ilu 27:20
Ilu 30:16
Ekiliastiast 9:10
Abu nke Abu 8:6

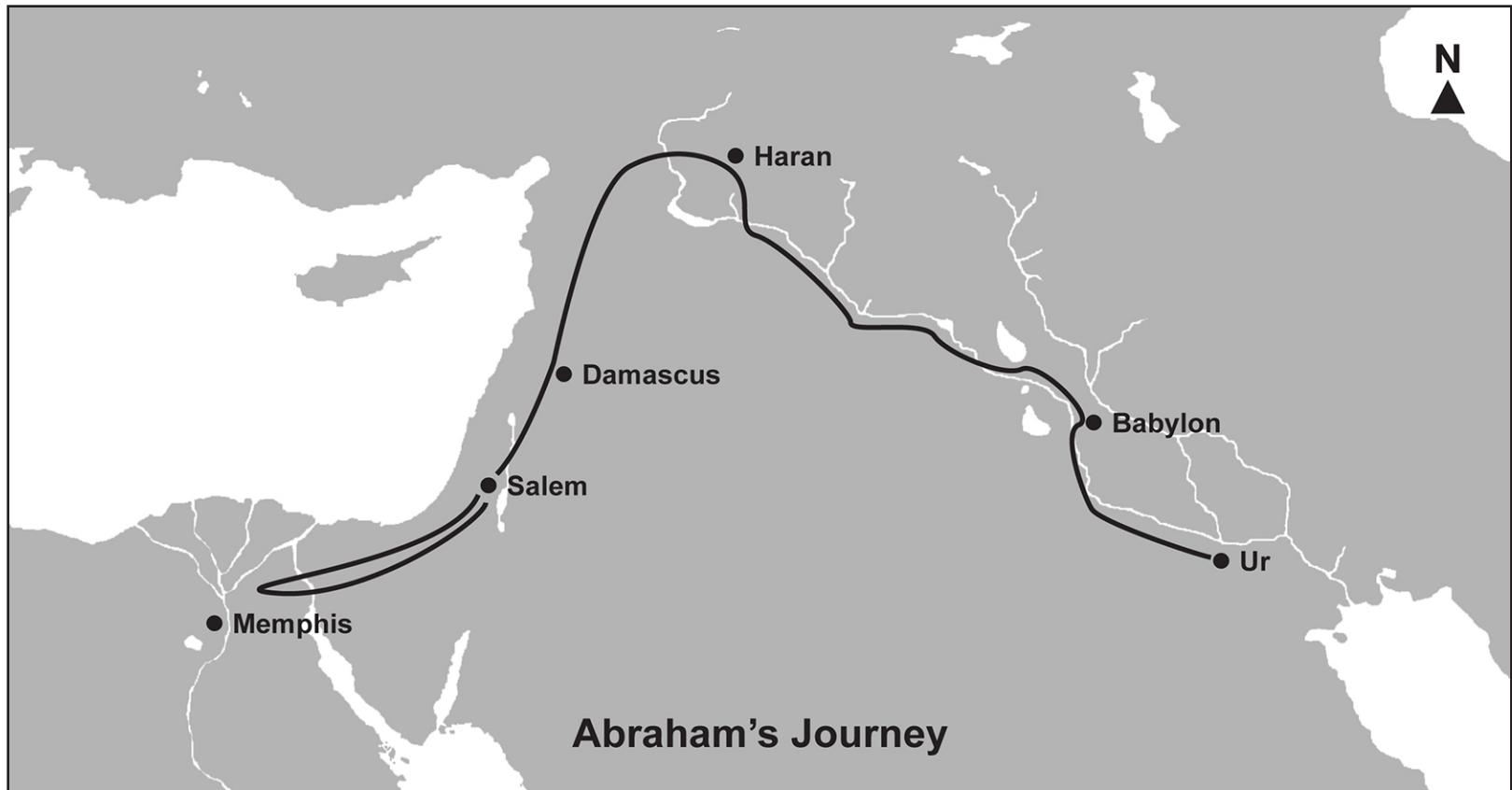
Aizaya 5:14
Aizaya 7:11
Aizaya 14:9
Aizaya 14:11
Aizaya 14:15
Aizaya 28:15
Aizaya 28:18
Aizaya 38:10
Aizaya 38:18
Aizaya 57:9
Izikiel 31:15
Izikiel 31:16
Izikiel 31:17
Izikiel 32:21
Izikiel 32:27
Hosiya 13:14
Emos 9:2
Jona 2:2
Habakuk 2:5

Tartaroō

2 Pita 2:4

Questioned

Ilu 2:18

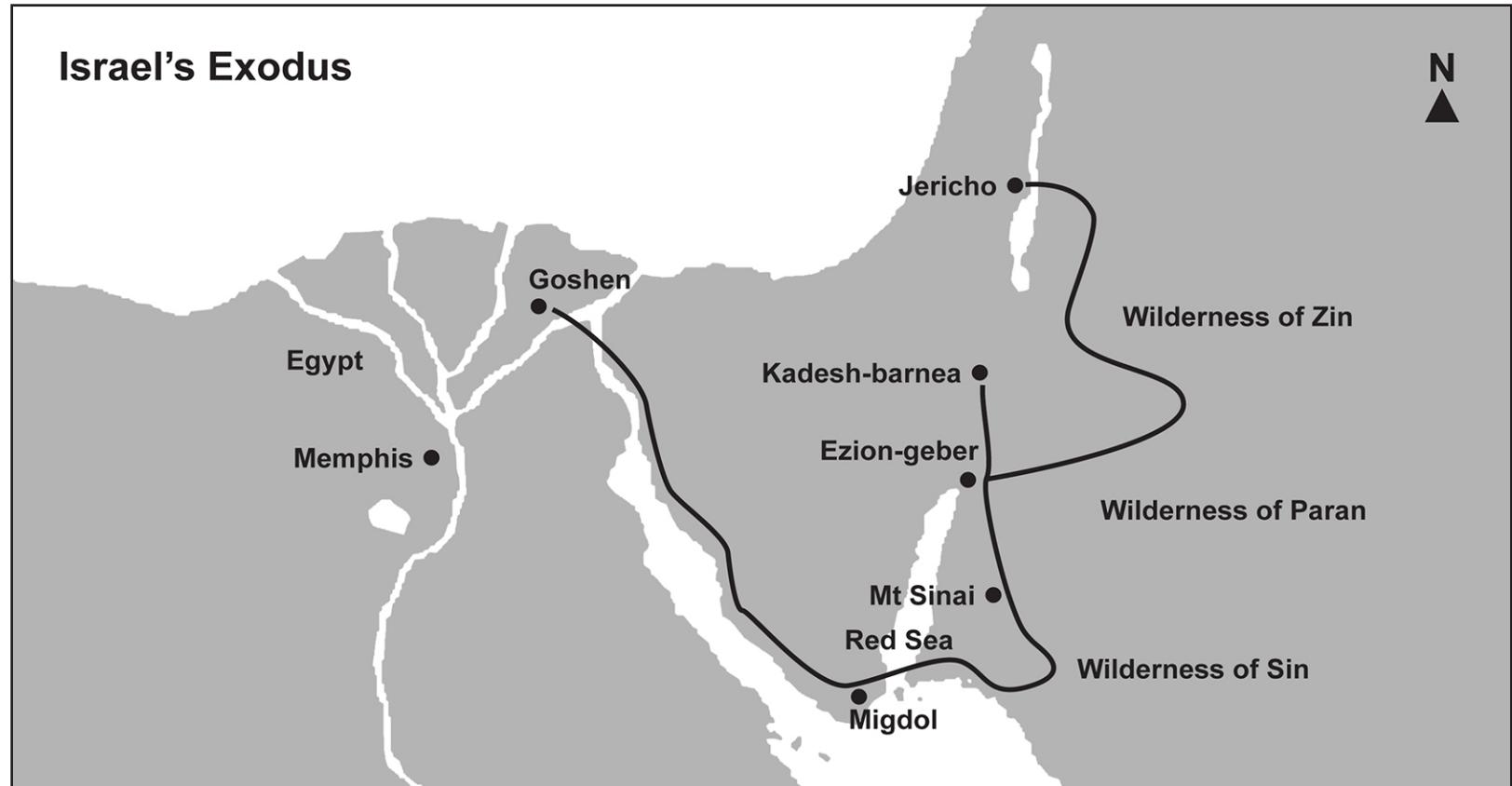

Abraham's Journey

Site n'okwukwe, Ebrahim rubere isi mgbe a kpọrọ ya ka ọ hapụ, gaa n'ala ahụ nke ọ ga-enweta dìka ihe nketa. Ọ gawara n'amaghị ebe ọ na-agá. - Ndị Hibru 11:8

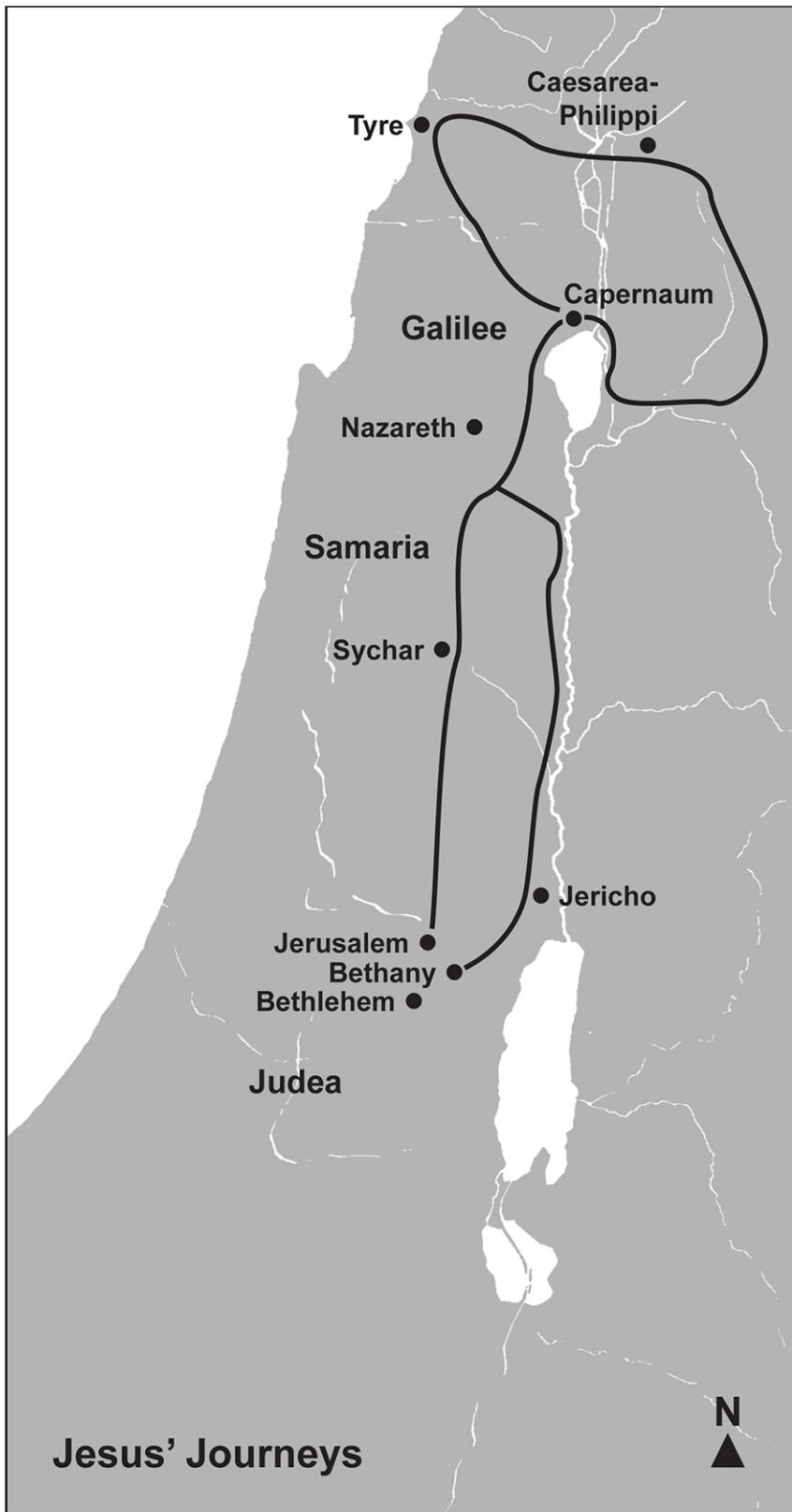
Israel's Exodus

N

Mgbe Fero mesirị kwere ka ụmụ Izrel laa, Chineke edughị ha site n'uzo ahụ gafere ala ndị Filistia. Ọ bụ ezie na ụzọ ahụ dì nso karịa.

Chineke mere nke a n'ihi na o chere n'obi ya sị, “Ọ bürü na ndị a ezute agha, ha nwere ike igbanwe obi ha tugharịa ilaghachi azụ n'Ijipt.” - Ọpụpu 13:17

N'ihi na Nwia nke Mmadu abughi ka ejere ya ozi. Kama ka o jee ozzi ma nyekwa ndu ya ka o buru ihe mgbaapta nke otutu mmadu. - Mak 10:45

Pöl, odibo Kraist Jisós, onye Chineke kpọrọ ka ọ bụrụ onyeozi ya na onye o kewapütara ka o zisaa oziqomaya. - Ndị Rom 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyred in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyred in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis reaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Titus destroys the Jewish Temple
52	Paul imprisoned in Rome, Italy
39	Thomas reaches Malabar, India
33	Peter reaches Gentile Cornelius
	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ►			Genesis 1:26 - 2:3 Mankind is created in God's image, male and female He created us					
How are we sinful? ►			Romans 5:12-19 Sin entered the world through Adam and then death through sin					
When are we? ▼								
Where are we?			Innocence		Fallen			Glory
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.	Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age
								New Heavens and Earth
► Who are we?	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light			Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City
		Son			John 8:58 Pre-incarnate	John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	
		Holy Spirit			Psalm 139:7 Everywhere	John 14:17 Living in believers		
	Mankind	Living	Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth Luke 16:22 Blessed in Paradise Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command	Genesis 1:1 No Creation No people	Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth			Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels
		Deceased believing			Luke 16:22 Blessed in Paradise			
		Deceased unbelieving			Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment			
	Angels	Holy			Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command			
		Imprisoned	2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus	Revelation 20:13 Thalaasa Revelation 19:20 Lake of Fire Revelation 20:2 Abyss		
		Fugitive			1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind			
		First Beast						
		False Prophet						
		Satan						
Why are we? ►			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7 For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all					

Destiny

Igbo at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament Sheol and New Testament *Hadēs*, 2) Geenna, 3) Tartaroō, 4) Abyssos, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, "*You did not choose me, but I chose you*," John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

World Nations

Ya mere, gaanụ mee ka mba niile bürü ndị na-eso ụzọ m, na-emenu ha baptizim n'aha nke Nna, na nke Ọkpara, na nke Mmụo Nsọ. - Matiu 28:19